Universidad de Navarra
Biblioteca

Lucas de Penna

Super tribus posterioribus libris Codicis

1557

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

LVCAS DE PENNA SVPER TRIBVS POSTE-rioribus libris Codicis.

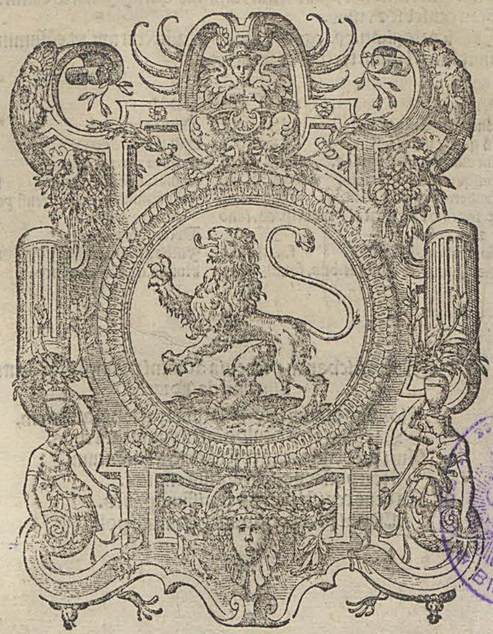

LVGDVNI,
1557.

BILBAO

LEGES IMPERATORũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

Elenchon eorum que in hoc volumine continentur.

¶ Peculiaris admodum Tabella Titulorum omnium, sub variis etiaz elementis interdum repositorum, quandoq; enim a diuersis diuersimode ipsos inuenimus citatos.

¶ Repertorium antiquum non sine labore ad foliorum numeros applicatum, in quo recenditas inuenire est copiosissime huiusce lecture materias.

¶ Additur index nouus, omnes e regione foliorum annotationes impref sas artificiosa serie complectus. Ad quas hic Index te plano tramite ducet.

¶ Textus legum omnium diligenter cum libris antiquis emendatus, huic lecture adijcitur, que nequaq; ipso sepositio intelligi potuisset.

¶ Vestigia priscorum secutus corrector breuiusculas in marginibus apposuit annotationes, quas studiosissimus quisq; (si naris canine sit expers) aptas censebit z vtiles.

¶ Micrologium. xv. legum huic operi adiectarum, vt cõsummatius esset, omniumq; legum textum contineret.

¶ Et sunt hec.

Senatores de incolis. fol.74.col.j.
Vij qui de murile. fo.126.col.j.
Cui aut patre.de murileg. fo.176.col.ij.
Quisquis.de spectaculis, fo.144.col.iij.
Mulier.de agric.z censi. fo.163.col.iij.
Ex ingenio. de agricol. z marip. do. folio 200.col.iij.
Libertorum.de dignita. fo.215.col.j.
Precipuus.de dignitatibus. fol.218.col.j.
Omnes omnino.
Qui militare non pos. fo.266.col.ij.
Frustra vereri.de re mili. fo.271.co.ij.
Causaria.de re militari. fo.271.col.ij.
Filiusfamilias. de castrensi pecul. milit.fo 310.282.col.ij.
Decem.de mera. fo.293.col.j.
Filios.de filijs offici. fo.307.col.ij.
Nullus.de cursu publico, fo.314.col.ij.

¶ Heraſtichon in preconia domini primitij presidentis. Antonij de Prato.

Floribus innumeris Pratum spectabis amenum,
Si rubra fers oculos ad monumenta tuos,
Juri prebendo cum te scio cuiq; Paratum,
Non posset nomen aptius esse tibi.
Si bene cepisti pergas equissime preses.
Est tibi pro meritis aula Parata poli.

INDEX TITVLORVM TRIVM LIBRORum Codicis ingeniosa serie dispositus, & adeo multiplicatus vt etiam variato principio possit idem titulus sub diuersis inueniri literis.

A.

Administratione rerum publicarum.fo.141.columna.ij.
Agentibus in rebus.fo.245.co.j
Agricolis z cẽsitis z colonis.fo. 133.col.iij.
Agricolis z mancipijs dominicis vel fiscalibus reipublice vel priuate.f.199. col.ij.
Alexandrie primatibus.fo.140.co.iij.
Alienandis rebus ciuitatis.fo.141.co.iij.
Annonis z tributis.fo.23.co.ij.
Annonis ciuilibus.fo.137.col.iij.
Apochis publicis. Et de descriptionibus curialium. Et de distributionibus.fo.32.col.j.
Apparitoribus comitis orientis.fo.318.co.ij.
Apparitoribus magistrorum militum, z priuilegijs eorum.fo.317.col.iij.
Apparitoribus prefecti annone.fo.323.col.iij.
Apparitoribus prefecti vrbis.fo.317.co.ij.
Apparitoribus prefectorum pretorio, z priuilegijs eorum.ibidem.col.j.
Apparitoribus proconsulis z legati.fo.318.co.j.
Aqueductu.fol.148.col.j.
Argenti pretio quod thesauris infertur. fol.116. col.iij.
Athletis.fo.94.col.iij.
Auri publici persecutoribus.fo.114.co.iij.
Auro coronario.fo.115.co.ij.

B.

Bonis ciuitatis alienandis.folio.161.columna.ij.
Bonmis vacantibus, z de eorũ incorporatione.fo.13.col.ij.

C.

Canone frumentario vrbis rome. fol. 136.co.j.
Canone largitionalium titulorum fol. 33.col.ij.
Capiendis z distrahendis pignoribus tributorũ causa.fo.31.col.iij.
Capiendis pignoribus debitorum fiscalium.ibidem.
Capitatione ciuium censibus eximenda.fol.169. col.iij.
Castrensiarijs z ministerianis.fo.255.col.ij.
Castrensi omnium palatinorum peculio.fo.264. col.j.
Castrensi peculio militum z prefecti annone.fol. 281.col.ij.
Censibus z censitoribus z perequatoribus z inspectoribus.fo.179.col.iij.
Cipriensis.zc.fo.212.col.j.
Classicis.fo.130.col.iij.
Cohortalibus z principibus comicularijs, ac primipilarijs.fo.318.co.ij.
Collatione donatorum vel relenatorum, aut trãslatorum, seu aderatorum.fo.39.col.j.
Collatione eris.ibidem.col.iij.
Collatione fundorum fiscalium, vel rei priuate, vel domuice, vel ciuitatum, vel templorum.folio 210.col.iij.
Collatione fundorum patrimonialium z emphyteoticorum.fo.196.co.j.
Collegiatis, z carthopatris, z nummularijs, fol. 131.columna.iij.
Colonis illiricianis.fo.172.col.ij.
Colonis paletinis.fo.171.col.ij.
Colonis tracensibus.ibidem.co.iij.
Comeatu.fo.293.co.j.
Comitibus consistorianis.fo.228.col.j.
Comitibus z archiatris sacri palatij.f.229. co.j.
Comitibus z tribunis scholarum. fo.228. col.ij.
Comitibus qui prouincias regunt.fo.229.col.j.
Comitibus rei militaris.fo.228.co.iij.
Communi agro deserto, zc.fo.272.co.ij.
Conditis in publicis horreis.fo.37.co.ij.
Conductoribus z procuratoribus seu exactoribus prediorũ fiscalium z domus auguste. fo. 28.col.iij.
Consulibus z non spargendis ab his pecunijs. Et de prefectis, z magistris militum z patricijs.fo.221. co.j.
Conuentendis fisci debitoribus.fo.6.co.iij.
Cupressis ex luco damnesi vel perceis per egyptum non excidendis vel vendendis.foll.212. col.j.
Curialibus vrbis rome.fo.130.co.iiij.
Curiosis z stationarijs.fo.251.co.iij.
Cursu publico. Et de angarijs z perangarijs.fo. 312.col.j.
Custodia littorum z itinerum.fo.298.co.iij.

D.

Debitoribus ciuitatum.fo.142.co.iij.
Decanis.fo.257.co.ij.
Decretis decurionum super immunitate quibusdam concedenda.folio. 71.col.iiij.
Decurionibus z filijs eorum. Et qui decuriones habentur, Et quibus modis a fortuna curie liberentur.fo.40.co.iij.
Delatoribus.fo.16.co.iij.
De quibus muneribus vel prestatio zc.folio.85. col.ij.
Desertoribus z occultatoribus eorum. fol.298. col.iij.
Dignitatibus.fo.212 co.iij.
Discussoribus.fo.39.co.iij.
Diuersis officijs z apparitoribus iudicum z probatorijs eorum.fo.323.co.iij.
Diuersis predijs vrbanis z rusticis templorum, z ciuitatum, z omni redditu ciuili.fol.201. columna.j.
Domesticis z protectoribus.fo.234.co.j.

E.

Equestri dignitate.fo.263.co.ij.
Erogatione militaris annone.fo.284. col.ij.
Exactoribus z executoribus. fol.327. col.iij.
Exactoribus triburorum.fo.27.col.j.
Excoctione z translatione militaris annone.fol. 289.co.iiij.
Excusationibus artificum. folio. 104. columna quarta.
Excusationibus munerum. folio.82. columna tertia.
Expensis ludorum.fo.146.col.ij.
Ex quibus muneribus vel prestationibus zc. fo. 86.col.ij.

F.

Fabricensibus.fol.127.col.iij.
Fide instrumentorum, z iure haste fiscalis, z de ea adiectionibus. folio. 7.col.iij.
Filijsfamilias.z quemamodum pro his pater teneatur.fo.98.col.iij.
Filijs officialium militarium qui in bello moriũtur.fo.307.co.ij.
Fiscalibus vsuris.fo.12.co.iiij.
Frumento alexandrino.fo.140.col.ij.
Frumento vrbis constantinopolitane.fo.137.co.j.
Fugitiuis colonis patrimonialibus saltuensibus, z emphyteoticis.fol.195.col.iij.
Fundis z saltibus rei dominice.fo.199.col.ij.
Fundis limitrophis, z terris, z paludibus, z pascuis limitaneis, z castellorum.fo.187. col.iij.
Fundis patrimonialibus, z saltuensibus, z emphyteoticis, z conductoribus.190. co.iij.
Fundis rei priuate hac possessionibus z saltibus diuine domus.fo.197.col.j.

G.

Gladiatoribus penitus tollendis.folio 151.col.iij.
Grege dominico.fo.211.col.iij.

H.

Hijs qui a principe vacationem acceperunt.fo.81.co.iij.
Hijs qui ex officio qs administrarunt conueniuntur.fo.144.col.iij.
Hijs qui ex publica collatione illata sunt nõ vsurpandis.fo.114.col.iij.
Hijs qui ex publicis rationibus mutuam pecuniam acceperunt.fo.12.co.j.
Hijs qui in exilium dati vel ab ordine moti sunt fo.97.co.j.
Hijs qui non impletis stipendijs sacramento soluti sunt.fo.93.co.j.
Hijs qui numero liberorum vel paupertate excusationem meruerunt.fo.90.co.ij.
Hijs qui se deferunt.fo.21.co.j.
Hijs qui sponte publica munera subeunt. folio. 78.col.ij.
Honoratorum vehiculis.fo.134.co.iij.
Honoribus z muneribus non continuandis zc. fo.76.col.j.

I.

Immunitate nemini concedẽda.fo.37. col.j.
Imponenda lucrationum descriptione.fo.67.co.iiij.
Incolis z vbi quis domicilium habere videtur. Et de his qui studiorum causa in alia ciuitate degunt.fo.71.co.iij.
Indictionibus.fo.23.co.iiij.
Infamibus fo.95.col.iij.in fine.
In penis fiscalibus creditores preferri.fo.12.columna.iij.
In quibus causis coloni capite censiti dominos accusare possunt.fo.170.col.ij.
In quo loco mulieres munera sequi congruentia zc.fol.99.col.iiij.
Irenarchis.fo.116.col.j.
Jure fisci.fo.1.col.ij.
Jure reipublice.fo.140.co.iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index tit.trium librorum posteriorum Codicis.

A.

Legationibus.fo.100.col.iij.
Libertinis.fol.95.col.iiij.
Litorum z itinerum custodia.fo.298. col.j.
Locatione predioꝝ ciuilium vel fiscalium siue templorum.siue rei priuate vel dominice, fol. 202.col.j.
Lucris aduocatorum.z concussionibus officioꝝ rum seu apparitorum.fol.331.col.j.
Lustralis auri persecutione tolleda.fol.117.col.j.

M.

Magistris scriniorum.fol.227.col.iiij.
Mancipijs z colonis patrimonialiū z saltuensium,z emphyteoticorum fundorum.fol.194 col.iij.
Mayuma.fol,152.col.ij.
Mendicantibus validis.fo.139.col.j.
Mensoribus.fol.257.col.ij.
Metallarijs z metallis,z procuratoribus metal lorum.fol.123.col.iiij.
Metatis z epidimeticis.fol.290.col.iij.
Metropoli berito.fo.135.col.j.
Militarium festium canone.fo.290.col.j.
Mulieribus in quo loco munera sexui cōgruentia vel honores agnoscant.fo.99.col.iiij.
Munere siconie.fol.38.col.iiij.
Muneribus z honoribus nō continuādis inter patrem z filium,z de interuallis.fol.76. col.j.
Muneribus patrimoniorum.ibidem.col.ij.
Municipibus z originarijs.fo.71.col.ij.
Murilegulis z gynecijarijs,z pcuratoribus gynecij. Et de monetarijs z bastangarijs. folio. 124.col.iij.

N.

Naufragijs.fol.120.col.iij.
Nauicularijs seu nauclerijs publicas species deportantibus. Et de tollē da lustralis auri persecutione.folio 117.col.j.
Nauibus non excusandis.fol.119.col.iiij.
Nauticis tyberinis.fol.140.col.ij.
Ne fiscus rem quam vendidit euincat.fo.11.col.j.
Negotiatores ne militent.fo.268.col.iij.
Ne liberi aut ingenui actum reipublice gerere co gantur.fo.144.col.iiij.
Nemini licere in emptione specierum se excusare Et de munere ficonie.fo.38.col.iiij.
Ne opere collatoribus exigantur.fo.36.col.iij.
Ne quid oneri publico imponatur.fo.120. co.iij.
Ne quis liber inuitus actuꝫ reipublice gerere co gatur.fo.144.col.j.
Ne rusticani ad vllum obsequium denocentur. fol.176.col.j.
Non licere habitatoribus metrocomie loca sua ad extraneum transferre.fol.178.col.iij.
Nulli licere in frenis,z equestribus,sellis,zin bal theis margaritas, z smaragdos z hiacintos aptare.Et de artificibus palatinis.folio.129. col.iiij.
Numerarijs, actuarijs, z cartularijs z adiutoribus, siue scriniarijs. Et de exceptoribus sedis excelse.ceterorumqꝫ iudicuꝫ tam militarium quam ciuilium.fo.307.col.iiij.

O.

Oblatione votorum.fo.307.col.ij.
Omni agro deserto. z quando steriles fertilibus imponuntur.fol.182. col.ij.

P.

Palatijs z domibus dominicis.fo.211. col.iiij.
Palatinis sacrarum largitionuꝫ, z re rum priuatarum.fol.153.col.j.
Pascuis publicis vel priuatis.fo.189.col.iiij.
Penis fiscalibus creditores preferri.f.12.col.iiij.
Perfectissimatus dignitate.fo.265.col.ij.
Periculo eorum qui pro magistratibus interue nerunt.fol.143.col.iij.
Periculo nominatorum.ibidem.col.ij.
Periculo successorum parentis.fol.99.col.ij.
Peritis bonorum sublatis.fol.19.col.iiij.
Pignoribus debitorum fiscalium capiendis.fo. 137.col.iij.
Pistoribus.fol.131.col.j.
Ponderatoribus z auri illatione.fo.114.col.j.
Portionibus ad munera nominandis.folio,105. col.iiij.
Prebendo salario.fo.70.col.iiij.
Predijs curialium sine decreto non alienandis. fol,61.col.iij.
Predijs z omnibus rebus nauicularioꝝ.fol. 118.col.iij.
Predijs tamiacis z de his qui ex colonis domi nicis,aliisqꝫ libere conditionis procreantur. fol.200.col.iiij.in fi.
Prefectis pretorio siue vrbis z magistris mili tum in dignitatibus exequendis.f.222.co.iiij.
Prepositis agentium in rebus que fm aliquos eit ante.l.agentes.fol.246.col.iij.
Prepositis laborum.fo.234.col.iij.
Prepositis sacri cubiculi z de omnibus cubila rijs z priuilegijs eorum.fol.223.col.j.
Pretoribus z honore pincture.z collatione, z gle ba,z clani,z follī z septem solidorum functio ne subiata.fol.221.col.j.
Primicerio z secundicerio z notarijs.f.226.co.j.
Pumpilo.fol.331.col.iij.
Principijs agentium in rebus. fo.248.col.iij.
Priuilegijs corporatoruꝫ vrbis roue. folio.130. col.iiij.
Priuilegijs domus Auguste vel rei priuate, vel quarum collationum excusationem habent. fol.211.col.j.
Priuilegijs eorum qui in sacro palatio militant fol.257.col.iij.
Priuilegijs scholarum.fol,260.col.iiij.
Priuilegijs vrbis constantinopolitane. fol.134. col.iiij.
Procuratoribus z conductoribus domus augu ste.fol.208.col.iiij.
Professoribus z medicis.fo.91.col.iij.
Professoribus qui in vrbe constantinopolitana docentes ex lege meruerunt comitiuam. folio 229.col.ij.
Proximis sacrorum scriniorū ceteriſqꝫ qui in sa cris scriniſs militant.fol.234.col.iij.
Publice leritie vel consulum nunciatores consti tutionum z aliarum sacrarum vel iudicialium literaruꝫ ex descriptione ab inuitis ne quid ac cipiant etiam modicum.fol.332.col.iiij.

Q.

Quando z quibus quarta pars debeꝫ ex bonis decurionū z de modo di stributionis eorum.fol.64.col.j.
Quemadmodum ciuilia munera indi cantur.fol.78.col.j.
Questoribus z magistris officioꝝ z comitibus sacrarum largitionum,z rei priuate. fol.224. col.iiij.
Quibus ad conductionem predioꝝ fiscalium accedere non licet.fo.210.col.iij.
Quibus muneribꝰ excusantur hi qui post imple tam militiā vel aduocationem per prouincias suis commodis vacantes cōmorantur. Et de priuilegijs eorum z de conductoribus vectigalium fisci.95.col.iiij.
Quibus muneribus vel prestationibus nemini li ceat se excusare.fol.85.col.ij.
Qui etate vel professione se excusant.fo.89.co.j.
Qui militare possunt vel nō. Et de seruis ad mi litiam vel dignitatem aspirantibus. Et vt ne mo duplici militia vel dignitate z militia si mul vtatur.fol.265.col.iiij.
Qui morbo se excusant.fol.90.col.j.
Qui numero liberorum vel paupertate, excusa tionem meruerunt.ibidem.col.ij.
Quo quis ordine conueniatur.folio.103. col.iij.

R.

Recuperatione sumptuū.folio.105. co z lumna.ij.
Reis postulatis.fol.96.col.j.
Re militari.fol.269.col.ij.

S.

Salgamo hospitibus non prestando. fol.293.col.j.
Sententijs aduersus fiscum latis re tractandis.fol.13.col.j.
Si curialis relicta ciuitate rus habitare malue rit.fol.71.col.j.
Silentiarijs z decurionibus eorum.folio.231.co lumna.iiij.
Si liberalitatis imperialis socius sine herede de cesserit.fo.22.col.iij.
Si post creationem quis decesserit. folio.107.co lumna.iij.
Si propter inimicitias creatio facta sit.folio.105. col.iiij.
Si seruus aut libertus ad decurionatum aspira uerit.fo.61.col.ij.
Si socius liberalitatis imperialis sine herede de cesserit.fo.22.col.iij.
Solutionibus z liberationibus debitorum ciui tatis.fo.144.col.iij.
Spectaculis z scenicis.z lenonibus.ibidem. co lumna.iiij.
Studijs liberalibus vbis rome, z constantino politane.fol.132.col.j.
Stratoribus.fo.255.col.ij.
Suarijs z susceptoribus vini z ceteris corpora tis.fo.131.col.iij.
Sumptus iniuncti muneris ad omnes collegas pertinere.fo.144.col.iij.
Sumptuum recuperatione.fol.106.col.ij.
Super exactoribus.fo.31.col.iij.
Superindicto.fol.25.col.j.
Susceptoribus prepositis,z archarijs. folio.110. col.ij.

T.

Tabularijs,scribis,logographis zcen sualibus.fol.107.col.iij.
Thesauris.fol.22.col.iij.
Tollēdis gladiatoribus.fo.151.co.iiij.
Tractatorijs z statuis.fol.226.col.iiij.
Tributis z annonis.fol.23.co.ij.
Tyrombus.fol.295.col.ij.

V.

Vacatione publici muneris, folio.81. col.iiij.
Venatione ferarum.fol.152.col.ij.
Vendēdis rebus ciuitatis.f.141.co.iij
Venditione rerum fiscalium communium cum priuatis.fo.10.col.iij.
Veste militari.fol.290.col.j.
Vestibus oloberis z deauratis, z de intinctione sacri muricis.fol.126.col.iiij.
Veteranis.fol.305.col.ij.
Veteris nummismatis potestate.fol.129. col.iij.
Vsuris fiscalibus.fol.12.col.iiij.
Vt armorum vsus inscio principe interdictus sit fol.152.col.iij.
Vt dignitatum ordo seruetur.fol.227.col.j.
Vt nemo ad suum patrocinium suscipiat vicos vel rusticanos eorum.fo.173.col.iij.
Vt nemini liceat in emptione specierum se excu sare.fol.38.col.iiij.
Vt nullus ex vicaneis pro alienorum vicaneoꝝ debitis teneatur.fol.178.col.ij.in fi.
Vt rusticani ad nullum obsequium denocentur. fol.176.col.j.

Finis indicis titulorum.

Cystichon collectoris.

Index iste por titulorū quosqꝫ legētes
Ad lucem facili tramite ducet opus.

Index vetus materiarum reconditarum.

Index vetus compillatus (vt aiunt) per dominū Lucam de Penna optima continens serie materias in sua copiosissima lectura reconditas. Quam quidem facilem reddit foliorum numerus collīnarunqꝫ illi non sine summo labore diligenter applicatus.

Aet ab,qualiter accipiantur.vt nemo ad suum pa.susci.vic.l.j. in fi.fol.173.col.iiij.
Abbas.de incolis.ciues. fol.72. col.iiij.in fi.de insa.l.j.folio.96. col.j.
Abesse z absentes.z de benefic̄s absentium. de primicerio.l.ij.fol.226.col.iiij.
Absens z presens.de progr.sacro,scrin. hac lege. fol.244.col.iiij.
Absq3.de fabricen.si quis.fol.129.col.j.
Absurdum.de agen.in re.ex eo.fo.247.col.j.
Abstinentia.de his qui non impleris fīi.l.j.folio 95.col.iij.
Abusus z abusionum species. de aqueductu.l. vsum.fol.149.col.iij.
Ac.de fugiti.colo.l.j.fol.195.col.iiij.de iure fis.fa cultas.fol.6.col.j.
Acceleratio.quando z quibus quarta pars.l.ij.in verbo precipitent.fol.64.col.iiij. de meta.de notum.fol.292.col.j.
Acerbitas z acerbum.de cursu pub.l.iudicibus. fol.314.col.ij.
Acerum.de eroga.mili.an.l.j.fol.284.col.ij.
Accipere.de agrico.z cen. domini.fo.155.col.iiij. de eroga.mil.an.l.ij.fol.284.col.iij.
Accusatio.An quis compellatur ad accusandus de deserto.l.j.in verbo diffulerit.f.300.col.iij.
An quis possit in eodem libello de pluribus crimibus accusari.
An accusatus z fideiussoribus traditus possit de alio crimine accusari.
An iudicio accusato de crimine perpetrato in of ficio debeat officij administratio interdici.de digni.l.iudices.fol.215.col.iij.
An accusatus conuictus per vnuꝫ testem qui ca ueat de iudicio sisti debeat incarcerari. co.tit. quotiens.fol.218.col.ij.
An z quando plures accusant vnum de diuersis criminibus sit accusatio aliqua z condemnatio differenda.de decuri. si quis decurio. in fi. fol.43.col.ij.
Acta.de apo.pub.l.j.fol.32. col.ij. de omni agro deser.l.rura.fol.187.col.j.de can.fru.vr.rome. l.j.fol.136.col.ij.de iure fis.l.ij.fol 3.col.j.
An acta possint per iudicem confici.
Et an acta figillare spectet ad iudicem.
Et an acta vetusta reperta penes tabellionez vel ipsius heredem fidem faciant publicata, alias non.
Et an stetur scripture actorum super his que tangunt notarium actorum.
Et quod modis accipiuntur acta.
Et an possint probari per testes.
Et an acta seu prothocolla tabellionis fidem faciant.d.l.rura.fol.187.col.j.
An acta inter eosdem habita in criminali fidem faciant in ciuili,z econtra.de cursu.pu.nemo. q.ix.fol.316.col.ij.
An instrumentum non subscriptum z apud acta producrum possit a producende reperi. postea iterum producendum. d.l. rura. folio. 187. col.j.
Actorum notarius an possit pro eorum scriptura pretium recipere,z anin causa appellationis apostoli dandi sint sumptu ipsius notarij, vel cuius.de prori.sacro.scrini.in sacris.iij.in verbo.gestorum.fol.240.col.ij.
An actorum notario possit committi audientia testium.
Et an sufficiat sibi locum instrumenta produci que veniunt producenti restituenda.de iure fisi.ij.super glo.fol.3.col.j.
An actorum notarius possit aliquid petere pro exemplis,secundis scripturis.d.l.in sacris.iij. in verbo gestorum.
An actorum notarius recusetur,z an rabellio factus actorum notarius possit instrumenta cōficere.de prori.sacro.scri.l.hac parte. fol.339. col.j.
Actuarius.de eroga.mili.anno.l.actuarij.fo.285 col.j.
Actio. An actiones computentur inter immobilia.de ven.re.ciui.l.ij.fol.141.col.iiij.
Ad.de agen.in re.l.j.fol.246.col.iij
Addicere.de fi.instru.quecunqꝫ.fol.10.col.ij.
Administrare z administratio, z administratores de decu.omnes. iiij.fo.36.col.j.z vt digni. or.ser.l.ij.fol.227.col.iij.
Adolescentia.de stu.libe.vr.ro.l.j.fol.132.col.iiij.
Adorato.de consul.l.sanctimus.j. folio.222. co lumna.iiij.
Adulatio z adulator.de silentia.in rubri. fo.232. col.ij.de lega.in rub.parte.j.ver.v.fol.101. col. j.z ver.xvj.fol.103.col.ij.
Aduocati z eorum immunitates.de discūs.l. fin. fol.40.col.ij.de incr.adno.l.j.fol.331.col.j.
Aduocatorum laudes z defectus.ibidem.
An aduocatus cui est aduocationis officium interdictum possit dare consilia, de his qui in exilium dati sunt.l.j.fol.97.col.ij.
An literas nesciens habens ramen experientiaz possit postulari.de decur.expertes.f.42.co.ij.
Affectio z affectus ex quibus causis augentur. de castren pecu.mili.cum allegas.folio.284. col.j.
Ager.de immuni.ne.conce.l.ij.folio,37,col.ij.de aqueductu.l.iij.fol.148.col.iiij.
Ager irriguus commendatur.de fun.rei priua.l. vsus.fol.198.col.iij.
Agricole z agricultura commendantur.de agri. z cen.l.j.z in rub.fol.153.col.iiij.z.l.colonos.j. fol.163.col ij.
Agricole debent continue agriculture vacare.d. l.colonos.ibidem.
An agricole vocantur ad honores, z an ad munera,z ad que.ibidem.
Album.de decur.in albo.fol.42.col.iiij.
Alienatio.de omni agro deser.l.ij.fol.183.col.iij. Que potest alienari prohibitus.in quib. can. colo.cenſi.l.ij.fol.170.col.iiij.de omni agro de ser.quicunqꝫ.ij.fol.184.col.ij.
Alienum de thesau.l.j.cuꝫ remissionibus.fol.23. col.ij.
Aliquando de aqueduct.l. diligenter. fol.151. columna.j.
Alius.de qui.mu.ne.lic.excu.l.fin.folio.89.col.j.
An quis possit per alium facere qꝰ tenetur quādo z qui.quar.pars.l.ij.§.j.fol.61.col.iij.de eroga.milt.anno.li.penul.in verbo dextera.fol. 288.col.ij.
Allectio,de incolis.ciues.fol.72.col.iiij.
Allegare quot modis accipitur, z an iudex possit statuere terminum ad allegationes offerēdas.de conne.ad.debito. hij qui. fol.7.col.ij. de cenſi.l.ij.fol181.col.j.
Allegare contraria,de mu. pa. profession. fol.77. col.iij.
Allenatio ab oneribus collectarum.de censitis omne.fol.180.col.ij.
An cum aliquis locus alleuiatur possit id quod sibi detrahitur semper imponi locis ecclesie. de superindic.in rub.fol.26.col.j.
Ambages.de excu.mu.l.eam legem.fol 84. columna.iiij.
Ambitus z ambitio arguenda.de re mili.contra publicam.fol.277.col.iij.de decurio.omnes. omnino.fol.47.col.iiij.de pala.sacr.largi. nullus.fol.253.col.ij.in fi.
Ambitio laudanda.d.l.contra publicam. de his qui spon.mu.sub.l.ij.fol.78.col.iiij.de agen.in re.l.ij.in fi.fo.248.col.ij.
Ambulare que dicuntur.de pre.cur.l.iij.ad fi.fo. 73.col.iiij.
Amici z amicitia.de decur.vacuatis.fol.46.col. j.de metro.ber.l.j.fo.135.col.j.z plenius.de castren.pec.mili.l.j.fol.281.col.iij.
Amor.de cohar.quicunqꝫ.fol.319.col.ij.
Amor vxoris ceteris prestat ibidem.
Animositas z animosus.de predict.nauic.l.ij.§. fi.fol.119.col.ij.
Anniuersarium.de colla.do.l.j.fol.29.col.ij.
Annona.de eroga.mili.anno.in rub.f.284 co.ij.
Annotatio.de iure fil.facultas.fol.5, col.j.de decurio.omnes.ij.fol.54.col.j.
Anulus.fi ser.aut liber.ad decu.aspi.l.j.fol.61.co lumna.ij.
Annus.de exacto.z executo.l.iij.fo.329.col.j.
Antiochus.de colla.do.l.j.fol.29.col.ij.
Apices.de princi.agen.in re. proconsularis. fol. 249.col.j.de diuer.offi.l.ij.fo.326.col.iiij.z vt ne lic.in emp.spen.l.j.cum remissionibus. fol. 39.col.j.
Apostoli.s.subacta.
Apodixa quid debet cōtinere.de nauicu.l.ij.fol. 117.col.iij.Quando apodixa de receptis est facienda.de colla.fun.patr.placuit.f.196.col.iij.
Apostasie quot sunt species.de exacto.z execut. l.iij.in verbo prioribus.fo.329.col.iij.
Apparitores.de appari.prefec.vr.in rub.fol.317. col.iij.
Apparitores z ministri sub eo iudice cuius sunt ministri conueniendi sunt.ibidem.
Appellare. An possit a rege Sicilie ad papā appellari.de loc. pre.cī.l.fin.in verbo donauerit. q.v.fol.208.col.iij.
An tempus inductum a lege vel statuto ad appellandum,z appellationem finiendaz possit consensu partium prorogari. de primipillo.l. iij.fol.332.col.iij.
An interposita appellatione ab interlocutoria vel grauamine si pronunciatur bene appellatum,possit iudex a quo est appellatū vlterius de causa cognoscere.de iur.fis.facultas. in verbo descripti.fol.5.col.ij.Et vide.j.sub index.
Apud.de coarta.l.j.fo 318.co.ij.in fi.de agrico.z cen.litibus.in verbo nō idonea.fo 164.co.iiij.
Aqua.de aqueductu.in rubrica.fol.148.col.j.
Aqueductus. An prescribatur ex publico aqueductu.eo.tit.diligenter.fol.151.col.j.
An quis possit prescribere aqueductuꝫ ex flumine quod est in terra baronis in regno cumaque,aquarūqꝫ decursus concessionis sint baronis.
An possit piscari in eodem flumine ipso inuito.eo.tit.l.vsum.fol.149.col.j.z.ij.
An rex possit iuste cōcedere vt ex aqueductu alicuius ciuitatis aqua ducatur ad molendinū priuati.Et an possit aqua duci ex vijs publicis absqꝫ expressa regis permissione.eo.tit. decerninus.fol.151.col.ij.
An onus refectionis aqueductus vel fontis sit patrimoniale,vel quale. Et an si quis velit cedere vsui fontis euitet hoc onus.eo.titu.ad reparationem.fol.150.col.ij.
Arbiter.de decur.quis tem.fol.56.col.iij.
An arbiter exigat sportulas.j.in sportule.
An sententia arbitratoris vel arbitri reducatur ad arbitrium boni viri. Et quid si promissum z iuratum est & hoc non petatur. de decurio.nemo iudex.fol.43.col.j.
Arbor.Quid si arbor mea existens in solo alterius habeat pullones,an possit dominus soli vel colonus eos excidere, z de pluribus que spectant ad materiam arborum cedendarum.de aqueductu.l.j.fol.148.col.ij.
An habens arborem in solo alterius possit solus existens sub ramis eius arare z colere dño inuito.de bo.vac.l.ij.in verbo.suo.fol.14.col.j.
Arcba.de his qui ex pu.rō.mu.pec.ac.l.j.fol.12. col.ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index vetus

Archa et archarius:z quot sunt arche.de susceptō.z archa.in rub.fol.110.col.ij.
Archiatri.de pfec.z medi.archiatri.fol. 94.col. j.de comit.z archi.sacr.pal.in rub. foli. 229. columna.j.
Argumenta.de apo.pu.l.j.in verbo euidētibus. fo.32.co.ij.
Argumentū z argumentus a maiori z a minori. de prepō.sacro.scri.l.fi.foli.24. col.j. de agen. in re.ex eo.fol.247.col.j.
Argumentū a contrario. de decur.nominationum,fol.54.col.iij.
Argumentum per reductionem ad inconueniēs vel absurdum.de consul.l.fi.fol.222.col.ij.
Arma vt armo.vsus.in rubrica.fol.152.col.ij.
Armorum laus.de fabri.in rubrica.folio.127. columna.ij.
Armorū vsus. Et an possit preses puincie arma mouere. Et qua pena punit qui mouet arma seu bellū vel guerrā agit. Et de multis que spectant ad materiā belli.vt armo.vsus.l. vnica. fol.152.col.iij.
Arrogantia.de agrico.z mauci.do.l.fi. fo. 200. colum.iij.z publice letice vel consul.nunci.l. j.in verbo.faustus.fo.333.col.j.
Ars.de excu.ar.in rubri.z.l.j.fol.105.col.j.
Qui sunt fines propter quo ars addiscitur.d. l.j.z de iu.li.vi.ro.l.j.in verbo.discendis.in fi. fol.132.col.iiij.
An quis compellatur addicere artem. de excus. ar.l.ij.fol.105.col.ij.
Artifices.eodem tit.l.j.z de mu.z in quo lo.mu. l.j. ante fi.note magne.fol.100.col.iij.
Ascribere.de decur.omnes ibi ascripti.alias obstricti.fol 54.col.j.
Assentator.de tiseuria.in rubrica.ante fi.note.fo. 233.col.ij.in fi.
Assignare.de suscepto.z archa.l.j.in verbo liberatus.ante fi.fo.110 col.ij.de colla.fun.pa.placuit.fol.196.col.ij.
Aspicere.qñ z qui.quar.pars.l.ij.fol.165.col.ij.
Atta z attarium.de fi.intrru.in rubrica.fol.7. col. iij.in fi.z.l.ij.post glo.fol.9.col.j.
Astu.de apo.pub.l.ij.fol.38.col.j.
Atramenta z eorum species.de murilegu.si quis j.fol.124.col.ij.
Atronitus.de questo.l.vnica.fol.225.col.j.in fi.
Auaritia.de munc.pa. professio.fol.77.col.j.
Audacia.de decur.si quis decutio,fo.43.col.iiij. z,Lomnes.j.fol.47.col.ij.de lega.in rubrica. parte j.ver.ir.fol.101.col.ij. z parte.ij.vers.ir. fol.102.col.iij.in fi.
Augurium.de conueni.fis.debi.l.ij.fol.7. col.ij.
Augusta z eius priuilegia.de prepo,sacr.cu.l.ij. fol,223.col.iiij.
Augustus.de vetera.l.j.fol.305.col.ij.
Aurum.de his qui.ex pu.ratio.l.j.fo.12.col.ij.
Auratū z aureū.de vetti.olo.in rub.f.126. co,iij.
Ausus.de can.lar.tit.l.ij.fo.36.col.j.
Auctoritas.de legati.si quidem.fol.104. col.ij.in fi,de loca.pre.ci.l.fi.in prin.fol.202.col.iij.

B.

Balluca.de metal.l.j.fol.123.col.iiij.
Balteus.multi licē.in tremis.z.l.j. fo. 130.col.j.
Bannitus sine pena offenditur.de metatis denetum.fol.291.col.iiij.
An occidens bannitum cōtra quem sententia lata nulla est excusetur a pena homicidij.de desserto.l.ij.fol.304.col.j.
An occidens bannitū cum quo paces fecerat excusef a pena violate pacis.pu.leti. vel gsul. tc.in verbo pacis.q.xxvj.fol.338.col.ij.
Baro.z an bero vel miles nō vnus nobiliter,sed rustice gaudeat priulegio baronibus z militib⁹ indulto.de māci.z colo.pri.l.fi.fo.195. co.ij.
Beatitudo.de vetera.l.j.fol.305.co.iij.
Bellū quot modis dr cū multis q ptinēt ad materiaz belli.de metar.deuotissimos. foli. 292. col.ij.z vt armo.vsus.l.j.fol.152.co.iiij.
In qb⁹ casib⁹ possit rex iustū bellū agere.z p preterea vniuersum sibi subiectuz populū cōuocare.ibidem.z vt rusti ad nul.ob.denocē.l.j.in verbo.villum.q.ij.fo.186.col.iij.in fi.
An pro illata iniuria alicui de ciuitate possit ciuitas indicere bellū iniuriāti. de apparito. procon.l.fi.fo.318.col.j.
Beneficiū.de thesaur.l.j.fol.23.col.j. de muriles gu.si quis.ij.fol.126.col.ij.
Benignus et benignitas.de thesaur.l.j. foli. 22. colum.iiij.
Bithinia.de immuni.ne conce.l.ij.fol. 37. col.ij.
Blasfemia qd sit:z quot modis cōmittit, qualiter puniat.z quid si quis per iracundiam blasfemauit.de delato.omnes.folio.19.col.j.
Bona.de iur.fis.phibitū.fo.4.col.ij. de decur.licet.fol.42.col.ij.de reis positu.l.vnica. fol.96. col.iij.z dulce sunt spes bonorū.de oi agro.de ser.quicūqz.ij.in ꝓbo domesticū.fo.184.co.ij.
An bona retēta p antiquos reges i demanū sint alienabilia.de per.bono.l.ij.f.21.col.j.z di cta.l.quicunqz.eo.verbo,fol.184.col.ij.
An bona demaniali seu de mensa plarorum. postꝙ ea prelati seu dñi retinuerunt de mensa vel in demanū facta sint de mensa vel demanio.de impo.luc.descri.l.j.ad finez.fol.70.col. iij.z de fun.limi.l.ij.fol.188.col.ij.
An bona publicent z punant ꝓpter crimen admissum.si curialis rel.ci.l.j.fol.71.col.j.z de cursu pub.quoniam.fol.314.col.ij.
Bona fides. de agrico.z cēs.si coloni.f.160.co.ij
Brachia.de fabrice.stigmata.fol.128.col.ij.
Breuis z breuitas sermonis.de legat.in rubrica. parte.ij.ver.tij.fol.103.col.j.
Breuis pro instrumento.de conue.fis.debi.l.fi.folio.7.col.ij.de exact.tri.l.j.fol.27.col.j.
Breuis dilatio data ad ꝓbandū, vel ad causę cognitionem.de decur.ḡnis.in fi.fo.56.col.iij.
Burgensis z burgi.de fun.rei ꝑ.eū q.f.188.col.j.

C.

Caldeus.de bo.vacan.l.fi.fol.15. col.iij.
Calamitas.de naufra.l.j.fo.120.co.iij.
Calcatur leges z similia. de vetti. z oslo.temperent.fo.127.col.iij.
Calumnia.de iur.fis.iustas.fo.104.col.iij. de decur.diue.in ūn.fol.61.col.j.de prepo.sacr.cu.l. ij.fol.223.col.iiij.
An procurator fisci.iuret de calumnia.d.l.iustas.de delato.omnes.fo.19.co.j.z plenius de conducto.z procur.tc.l.j.in verbo.ex legū.fo. 209.col.ij.
Canon.de indic.l.j.fol.26.col.j.
Capaces z non capaces.de bo.vac.l.f.13. co.iij.
An si capaz rogatur dare aliquid nō capaci z sibi substituat aliquis admittatur substitutus in euentum conditionis vel legitima sobolēs de his qui se defe.l.vnica.fo.22.col.j.
Capitolium.de studi.libe.vi.ro.l.j.fo.132.co.ij
Capitulum.de iure fis.facultas.fol.6.col.j.
Que sunt in quibus requiritur consensus capituli z que potest eps sine consensu ipsius de predi.curi l.ij.fo.62.col.j.
Capitularij.de priuileg.eorum qui in sacro pala. milit.l.ij.fol.200.col.ij.
Captiuus,de croga.mil.an.l.fi.fol.289. col.iij.
Qua pena punitur executiens captiuū de manu z potestate custodum.de exacto.trib.quotiens.fo.28.col.j.
Caput.de agric.z censi.cum antea.fol.159. co.iij. de consul.nemini.fo.222.col.ij.
Caracter.de fabric,stigmata.fo.128.col.iiij.de aqueductu.decernimus.fol.151.col.ij.
Carcer.de exacto.tri.l.ij.fo,27.col.j.
Quando iudex potest incarcerare.de decurī. generali.fo.57.col.ij.
Cuius dicat agere priuatū carcerē,z de ipsius pena.de cohar.l.j.fol.318.col.ij.
Quis potest in carcerem ponere.ibidem.
Etiam possit pacto fieri qꝙ quis incarcerer.
Et vtrum ponere in carcerem sit de mero imperio z qui possint incarcerare. de curiosis.l. j.fol.252.col.ij.
An debitor fisci vel priuati incarceretur z qñ de exact.tri.l.ij.fol.27.col.iij.
An is qui per predones vt iudices detinetur iniuste possit impune occidere detentores z custodes.de iure fis.prohibitum.fol.4.co.ij.
An possit calix consecratus dari pro redemptione existentis in carcere hostium, si aliter non poterit eius liberatio impetrari.d.l.prohibitum.fo.eodem.col.iij.
Quid si plures erant in carcere z vnus remissus pro pretio redemptionis &c.ibidem.
An existens in carcere si in causa de qua litigat ledatur sit restituendus.de eroga.mili.anno.l.fi.fo.289.col.iij.
Carta.de tabul.generali.fo.109.col.ij.
In qua quarta debent scribi littꝛa.ibidem.
Cartularij.de cañ.lar.tit.l.iij.fol.35.col.iij.de prepo.sacr.cubi.in rub.fol.223.col.j.
Casus.de eroga.mili.iubemus.fo.286.co.iij.
Castigari.de agric.z censi l.fi.fo.167.col.iij.
Castitas.de mayuma.l.j.fol.152.col.ij.publi.lex vel consu.l.j.ad fi.fol.340.col.ij.
Castra.de eroga.mili.an sicut.fol.285.col.j.de castrē.pat.pec.l.j.fol.264.col.iiij.
Castrum.d.l.sicut.de fun.limi.l.ij.fol.188.col.j.
Qualiter sit petendum castrum vel villa cum ab alio possidetur.d.l.ij.
Quid si rex donet castrū in quo habet merum imperium.an etiam ipsum imperium donasse videtur.fol.188.col.j.z de priui.scho.l.j.in verbo.denegamus.fol.260.col.iiij. de vetera.l.j. ibi augete.fol.305.col.ij.
Castrense peculium.j.sub peculium.
Castrensiani.de castrensi.in rub.fo.255.col.ij.
Casus.de thesau.l.j.fo.23.co.ij.qui morbo.l.fi.fo. 90.col.ij.
Causa.de sent.aduer.fis.lat.l.j.fol.13. col.ij. de his qui non implet.stip.l.j.fo.95.col.ij.
In quibus casibus requiritur causa. Et an valeat stipulatio sine causa. Et an episcopus cuz revellit electum debeat causas inserere. Et an in citatione,z an in testimonio z appellatione quet z quibus modis sumitur causa.d.l.j.fol. eo.col ij.
Cause alienationis bonorum curialiuz. de predi. curia.l.j.fol.61.col.iiij.
Cause cognitio.de agrico.z censit.l.fin. folio.161. col.iiij.
An iudex creditorez qui pōt rei possessionem ingredi autoritate propria possit inducere in possessionem rei eo qui tangit nonvocato. Et quid si cōuenit inter debitorem z creditorem vt sine cause cognitione ad hoc procedat. An iudex pactum implere debeat.ibidem.
Quid si iudex sine cause cognitione mandat aliquid fieri vel non fieri qs ius statuit fieri vt non fieri an incidatur in penam non parendo huic mandato.de manci.z colo.patri.l.ij.fol. 194.col.j.
Cause continentia quot modis dicitur. Et an exceptio incompetentis iudicis ratione continentie cause possit opponi post litem contestatam.de re mili.l.fi.ſ.vir.fol.281.col.ij.
Causari.de decur.quis.fol.56.col.iij.
Cautio. An petitio cautiōis de futura prestatione locum habeat,z in quibus prestationibus alias actionibus.in qui.cau.colo.cēsi. do mnios accu.pos.l.j.fol.170.col.ij.
Cecitas qui morbo.l.j.fol.90.col.j.
Cecus.ibidem.
Celebrare,de apo.pub.l.j.fo.32.col.ij.in fi.de spectat.nemo.fo.145.col.iij.
Celeritas,quando z quibus quarta pars.l.ij.ſ.j. fol 64.col.iiij.de agricol.z censi.si coloni.qō. xvij.z.xvij.fol.162.col.ij.
Censere.de iure.fis.l.fi.fol.6.col.iij.
Censor,de censi.i n rub.fol.179.col.iij.
Census.ibidem.

Cessare

Notationum appositarum.

Cessare. de peric.not.l.j.fol.143.col.ij.
Cessio actionis.de conueni.fisc.debi.hȳ qui.in fi. fol.7.col.ij.
Ceteri.de ven.re.fis.cōi.cum priua.l.j.f.10.co.iiij.
Cetus.de prepo.sacr.cu.l.j.fol.223.col ij.
Cingulum,qui milit.nō pos.his quidem. fol.266. col.iiij.
Cipressus.de cipressis ex lu.dā.in rub.f.212.col.j.
Circa,circū,circiter.de anno.z tribu. in fraudez. fo.24.col.ij.de nauicu.cum nauarchorum. fo. 118.col.j.de primice.l.j.fol.226.col.ij.
Circus z circēsis.de decur.circenciū.fo.46.co.ij.
Cita z citior.de re mil.nemo.in fine.fo.276.col.j.
Citatio,de digni.quoriens post glo.f.220.co.iiij.
An citatio sit mittū iudicū.de ꝓpri. sacro.scribat lege.fol.242.col.iiij.
An credatur nuntio referenti se citasse z quibus creditur. de curiosi.l.j.fo.251.col.iiij.
An citatio possit fieri non expressa causa pro qua citatur. Et an ipsam possit facere papa vt princeps.de castren.l.fi.fo.256.co.iiij.
Citato copia citationis edenda.ibidem.
An citatus coram vno iudice z cōtumax possit super eadem causa citari per alium iudicē. de re mili.l.fi.ſ.quoniam.q.v.fol.281.col.ij.
Quid si citatus vt octauo die cōpareat nō stat tum iter arripuit, sed tunc recedit.qō sit verisimile posse in termino comparere,sed propter impedimentū non cōparuit an excusef. Quid si probet solū se fuisse paratū ꝓficisci, sed impeditū esse.Quid si citatus pro primo,secō.z tertio termino nō comparuit, sed comparuit actor,quid fiet de comeatu.l.fi.fol.295.coli.j. Quid si citatur aliquis vt compareat eo die quo est impossibile ipsum cōparere an teneatur postea comparere cum poterit.ibidem.
An si citatus timet insidias teneatur mittere procuratorem.de predi.curi.l.j.fol.61. col.iiij.
Citra.de iure fis.l.j.fol.2.col.ij.
Ciuitas,de bo.vacan.l.j.fol.13.col.iij. de legatio. l.fi.fo.104.col.iij.Quid contineatur sub nomine ciuitati, vt rusti.ad nul.ob.deno.l.j. fo.176. col.j.
Qualiter villa subesse dicitur ciuitati.de agri co.z censi.titibus.fo.164.col.j.
Ciuitas habet ciues suos in potestate.de decur. in filiis.fo.52.col.iij.
Ciuitas non est deserenda. si cur.relic.ciui.l.j.fol. 71.col.j.
An ciuitates regni possint habere aliquid in commune.de diuer.pre.vi.l.ij.fol.201.col.ij.
Qui possint expelli de ciuitate. de spectacu. l.fi. fol.146.col.ij.
Ciuis quid debet sue ciuitati.fol.52.col.iij.
Qui dicuntur ciues de incolis. ciues.foli.72. col.iij.de capi.ciui.cens.ext.in rub. folio.169. col.iij.
Utrum ciuis possit esse testis pro sua ciuitate.d.l.in filiis.de decur.fol.52.col.ij.
Quando quis est ciuis pluriū ciuitatum z ab omnibus simul vocatur ad munera in qua illa primo subiet z cui parebit.d.l.ciues.fo.72.co. iij.Et vide.j.sub consilium.
Clandestinum.de aqueduc.decernimus.folio.151. col.ij.
Clarissimus.de cañ.larg.ti.l.iij.fol.36.col.ij.
Clementia.de excu.mu.placet.fol.83.col.ij.de susceptō.z archa,duos.fol.113.col.ij.qui militia. non pos.his quidem.ſ. monente.fol.267.col. ij.de comeatu.l.j.fol.293.col.ij. de deserto.l.j. in verbo distulerit.q.ij.fol.301.col.iij.
Clericus. An si clericus moriatur decem annis in studio fiat de foro potestatis eius loci de incolis.l.ij.fo.72.col.j.
An clericus habens ecclesiam vel prebendaz ratione ipsi⁹ domicilij sortiat.co,rit.cū neqz. fol.eodem.col.ij.z.l.ciues.fol.eodem.col.ij.
An clerici sm deū teneantur ad ea munera q sm ius ciuile subire tenent etiā romano ponifice inconsulto,de qui.mu,ne.lic.excu.l.ij.fo. 86.columna.iij.
An clericus absens de licentia prelati vel infirmus percipiat fructus prebendarū. Et an ad dicendum diuinum officium teneantur.de ꝓpri.sacro scri.hac.l.in verbo.deductione.folio.244.col.iij.
An clericus possit postulare contra ecclesiam ex qua habet prebendam,de te milit.milites. ij.in fi.fol.278.col.iij.
An accusatus factus clericus post accusationem gaudeat priuilegio clericali. Et per quez fit indicandus,vtrum per iudicem secularem, an per ecclesiasticum.Et quid si producat falsam chartam coram iudice seculari.
Quid etiā si clericus puniendus est pro crimine priuatione feudi.cōtra quo, z per quem priuabitur.de quibusdam aliis similibus, de vetera.l.fi.fol.306.col.iiij.z fol.seq.col.j.
De clerico facto patre viuente,an succedat in feudo.si itaqm patre mortuo nō dejciat clericatum,seu habitum clericalem.j.sub feudum.
Codex.in rubrica.lib.x.fo.2.col.ij.
Cohartalis.de cohartа.in rub.fo.318.col.ij.
Coherentia de omni agro,defer.quicunqz.ij. fol. 183.col.iij.
Cohertio.de exac.tri.l.ij.fol.27.col.iij.de decurī. cum adoptiuum.fo.41.col.iiij.
Collecta de aqueduc.hac.l.fo.150.col.iiij.
Collecta primo cepi. sub nomine dom. de anno. z tri.l.fi.fo.25.col.j.
Que sunt attendenda in impositiōibus collectarū.Et vtrū ꝓ capitibus an pro modo facultatū sint imponende.de anno.z tri.in rub.fol. 23.col.ij.de immune.conce.l.ij.fo.37.co.ij.de naufra.l.fi.fo.123.col.in fi.z melius.de quibus mu.ne.lice.excu.l.fin.in verbo murozum.q.ꝙ. xij.z seq.fol.87.col.iij.z.iiij.
An qui recipit pensionē pro aliqua re teneat ad collectam.de anno.z tri.l.fo.23.col.iij.
An collecta sit mun⁹ patrimoniale vel mixtū de mu.patri.qui immunitatem.fo.76.col.iiij.
An pro redditibus annuis debentur collecte de fun.limi.l.iij.fo.189.col.j.
An in taxatione collectarū sit attendēda longinquitas vel proximitas predioruz.de anno, z tri.p locis.fol.24.col.j.de suscepto.z archa. modios.fol.112.col.iiij.
An pro facienda extimatione bonorū pro collectis imponēdis possit extimator ingredi domos z inspicere bona.de anno.z tri.l.fi.fo.25. col.j.
An pro aliquo nouo casu emergenti possit p reges imponi collecta.Et quis modus in hoc sit obseruandus de superindic.l.vnica.fol.26. col.ij.
An rex pro salarijs capitaneorū z officialium suorum possit subditis suis collectas imponere de anno.z tri.in ru.fol.23.col.iij.z plenius. de eroga.mili.anno.l.annonas.fol.287. col.j.
An officiales sint immunes a collectis de ꝓpri.sacro.scri.iubemus.fol.236.col.ij.
An emphyteota solnat collectas. de indi.l.j. fol.25.col.iiij.z de impo.luc.de le.j.ſ.j.fo.67. col.j.
An in collectis preteritis alter pro altero teneatur.de apo.pub.l.ij.in fi.fo.32.col.iiij.
Quid si post collectā impositā in ciuitate aliquis eius incolla,ad locū aliū se transtulit, an eniter solutionez.de incol.l.j.fol.71.col.iiij.plenius.de mu.z in quo loco.mu.l.j.fo.100.co.ij.
Quid si quis habeat possessiones extra locuz ꝓpriū incolatus,z imponatur collecta extraordinaria,an soluet illam.de incol.cum neqz.fo. 72.col.ij.de mu.z in quo lo.mu.l.j.fo.100.col. ij.de quibus mu.ne.lic.excu.l.fi. in verbo murozum.q.xiij.z.xvj.fo.87.col.iij.z fol.88.columna.j.
Quid si alienentur possessiones ex quibus collecte debentur in clericum an venditor solueat eas de predi.nauic.l.iij.fol.119.col.ij.
An valeat statutum super hoc factum.
An alienator ipsorum bonorum in fraudez ciuilium munerum conueniatur.ibidem.
An comes vel baro conueniatur ad collectas pro vassallis suis q recesserunt de villa sua ob nequitiā eius.de agric.z cen.l.ij.fo.154.col.iij.
An possit rex pro castris,z villis destructis,z diminutis onus collecte qō debebant superimponere locis vicinis.de censi.l.omne.folio. 180.col.ij.
An qui subijt vnum onus pro re sua debeat etiam pro ipsa re eodem anno prestare collectam de metat.omnes.fo.292.col.iij.
Qui possint imponere collectas quibus z ꝓ quibus bonis.
Et an si quis detineat rem alienam teneatur pro ea subire onera collectarum.
Et an ciuitates extra regnum possint cinibus z possessoribus imponere collectas.cum pluribus questionibus de materia collectaruz.de qui.mu,neminī lice,excu.l.fi.in verbo murorū fol.86.col.iiij.
Et vide.s. sub clericus.z.j.sub nobilis. z sub vassallus.z sub debitor.z sub ecclesia,z sub excadentie.z sub feudum.
Collegium.de cur.vi.ro.l.ij.fo.130.col.iiij.
Collegiati.de colleg.z cario.in rub.fol.131.co.ij.
Colonus debet esse mitis alijs, alias repellitur.de loca.pre.ci.l.ij.fol.202.col.ij.
An colonus antiquus sit alijs preferendus. eo.tit.congruit.fo.eodem.col.iij.
Colludium.de ven.re.ci.l.ij.fo.142.col.j.
Collusio.ibidem.
Comes.de comi.consi.in rub.fo.228.col.j.sacraruz largitionum z rei priuate.de peti.bonor. sub.l.ij.fol.21.col.j.de primice.in rub.fo.226. col.ij.
Comes sacri palatij.
Comes sacri stabuli.
Comes primi ordinis,de comiti.z tri.scho.l.j. fo. 228.col.iij.
An comites z barones inhoneste viuentes z scelerate agentes gaudeant priuilegio constitutionis regni vt vniuersis z constitutionis p sequentes aut alio indulto eis de veteranis.l. penul.fol.396.col.iij.de decurion.l.ij.fol.252. col.iij.
Utrum dicta cōstitutio prosequentes que statuit contra comitē vel baronem criminaliter accusatum.aut de maiori parte bonorum vel castro cōentum,certum numerus testiū qualitatemqz requiri habeat locum si agatur nedum petitorio,sed etiā possessorio.Et an constineat iniquitatem vel iustitiam, de reis po.l. j.post glo.fo.96.col.j.z.ij.
Et de veteranis.l.penul.fol.306.col.iij.
An comes possit exigere duplum seruitij a suis subditis seu feudatarijs.cum ipse etiā duplo exactus sit a rege.de omni agro defer.hac diffinitione.fol.186.col.iiij.
Qualiter puniatur comes vel baro prohibēs vassallos suos ad regiam curiam pro petenda iustitia reclamare.vt nemo ad iu.pu.fu.vi.l.vna in verbo.plectentur.fo.175.col.iij.in fi.
Comitatus.de decur.si quis decur.fol.43.co.iiij.
Commentum.de agrico.z cen.quemadmodū.fo. 156.col.ij.z de digni.l.ij.fo.214.col.j.
Comendare seipsum an liceat.de agen.in re.l.j.in fi.fol.246.col.iij.de cohartа.quisquis.fol.323. col.iij.
Commendandus est iudex bene se gerens. de numerar.l.fi.fo.312.col.j.
An commendator teneatur de defectibus cōmendati.de ꝓpri.sacro,scri.vnicuiqs. fo.236. col.iiij.
An teneatur vel admittatur qui post cōmeatum reuertitur.z quando.eo.titu.l.fi. fol.245. col.j.
Comparatio.de fun.rei pri.l.fi.fol.199.col.j.
Cōpositiōes in criminib⁹ an sint licite. Et in qui

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus criminib⁹.Et cū quib⁹ psonis. Et que sunt in eis considerāda.Et an cōpositio facta excludat alios volentes iterum de eodem crimine accusare. Et de pluribus alijs ad hanc materiam pertinentibus. de defert.l.j.in verbo distulerit.fo.300.col.iij.
Communio.de mune.ne diutius.fol.310.co.ij.
Concessio.de loca,pre.ci.l.fin.ff. sane.folio .208. columna.iiij.
Consilium.de filiāt.in rub.fol.231.col.iij.t fol. seq.columna.j.
Consilium ciuitatis quis cōuocet t qualiter conuocatio fiat.de decur.l.ij.fol.41.col.ij.
An ciues recepti nouiter sint ad consiliū assumendi.de oi agro deser.quisquis.fol.183.columna.iij.
De consilio quomodo agitur. Et quomodo que aguntur in eo sunt secrete seruāda. Et de reuelantibus secreta consiliorum. Et qui sunt eligendi consiliarij.t ad consilium admittendi.de silentiar.in rub.fo.231.col.iij.
Consiliarij iurant.eo.tit.l.j.cū remissionibus.fo.232.col.iij.
Concordia.Et an iudex possit partes ad concordiam cogere.t de multis alijs pertinēn.ad cōcordiam.de irenarch.l.j.fol.116.col.j.
Concubina.Et que requiruntur vt dicatur vere cōcubina.de cohartal.si cohabita.in verbo predicant.fo.222.col.iij.
Concussio.de naucu.l.j.fo.117.col.j.
Conditio.de nume.l.j.fol.308.col.j.
Confessio facta absente parte. de conue.fis.debi.l.ij.in fi.fo.7.col.iij.
Confestim t statim.de erog.mili.an actuarij. fol. 285 col.j.
Confitenti sponte parcitur.de his qui se defe.l.j. fo.21.col.ij.
Coniugium.quando t qui.quart.pars.l.ij.ff.fol. 66.col.iij.
Coniunx.de princ. agen.in re.l.multis.f.251.co.j.
Cōiuratio.de professo.t medi.l. magistros.f.93. co.iiij.de deserto.l.j.post glo.fo.303.col.iij.
Conreta.qui milit.non pot.his quide.in fi.fo.267. col.iij.
Connuentia.de cohar ta. per illiricum. foli.322. col.j.
Conscius.de cō.in pu.hoz.l.j.fol.37.col.iij.de iure fis.l.ij.fol.6.col.iij.
Conscientia.ibidem.
An contra cōscientiam iudex debeat iudicare sequens merita probatorum.
Et an possit cogi testis vel iudex ad subscriptionem instrumenti ad depositionem testium dicentium contrarium aliter fuisse habitum ꝙ sua conscientia dictet.de tabula.l.ij.fo.107. col.iij.
Consecrata t priuilegia ecclesiarū consecrataruz de spectaculis.si qua. fo.143.col.j. t de pala.t do.mi.l.j.fo.211.col.iij.
Consensus quis sit.t quot modis dicitur quis cōsentire.Que differentia est inter cōsensum,auctoritatem,t decretum.de decur.si quos.fo.59 col.j.
Consilium de lega.si quid.fol.104.col.ij. de silentia.in rub.fol.231.col.iij.
Plura de laude consilij predicta rub.t de decur.omnes.j.post glo.vlt.fol.48.col.iij.
An iurisperitus teneatur gratis dare consilium.
Et an litigatores vel alter eorum si sunt pauperes ad hoc teneantur.
Et an in causis fiscalibus teneatur gratis dare consilium.t de laude scientie. de progr. sacro.scri.l.ij.fol.235.col.iij.
De honore exhibendo consiliarijs principis de silentiar.l.iij.fo.232.col.iij.Cetera vide,ff, in consilium.
Constitorium.de comi.consi.in rub.t.l.j.fol.228. col.j.t.ij.
Consuetudo valida t inualida.de iure fisc.l. pen. folio.6.columna.ij.
Consuetudo mala.ibidem.
Consuetudo in quibus casibus sm ius scriptum est attendenda.de exacto.tri.missi.f.29.co.iiij
An consuetudo legem tollat.t quam t qñ.de colla.do.l.j.fo.39.col.iij.
Consuetudo est neapoli ꝙ decedenti ab intestato sine liberis succedāt proximiores ex parte patris,preterꝙ in bonis que defuncto obuenerunt a matre in quibus succedunt sibi coniuncti ex parte matris.decessit filj⁹ relicto parre, an in bonis maternis (exclusis alijs ex parte matris)admittetur.de impo.lucra.deseri.l.j. ff.j.post glo.fo.68.co.iij.
An consuetudo vnius loci seruanda sit in locis vicinijs.de priuileg.vi.constan.l.j.fol.134. col.iij.
Quod non est cōsuetum difficiliter fit.de erogā.mili.an.l.j.fo.284.col.ij.
Utrum agatur ex consuetudine.de eroga.mili.an.l.pe.ff.j.fol.288.col.j.
Constantinus.de vetera.l.j.fo.305.col.ij.
Constare.de fi.instru.l.j.fo.8.col.j.de bo.vac.l.fi. fo.15.col.iij.
Constitutio principis non salubriter instituta an sit seruanda.de iure fis.certa.fol.4.col.j.
Consul.de consul.in rub.fol.221.col.j.
Contragium.de cohartalis.si cohartalis.f.323.co.ij.
Contemnere quid sit.Et qualiter puniatur contemptus.vt dig.02.ser.l.j.fo.227.col.ij.de priuile.eo qui in pala.mili.l.j.fol.260.col.j.de diuer.offi.quicunq;.fol.324.col.iiij.de thesaur. l.j.fo.23.col.j.de nauicular.qui fiscales.fo.118. col.ij.
Continuum.de silentia.l.iij.fol.233.col.j.
Controuersia.de inf.fis.facultas.fol.5.col.ij.
Contumacia.de omni agro deser.locoruz.fo.186. col.iij.
Utrum conclusio vel aliud actū in contumaciaz patris retractetur.de censi.l.ij.f.181.co.ij.
An possit citatus de contumacia puniri.cum illud pro quo vocat⁹ est potest fine ipsius presentia expediri.dic.l.loconum.fo.186.col.iij.
An simpliciter sine alio comminatorio procedatur contra contumaciam.de cohartal.si apparito.in prin.fo.319.col.iij.
An iudex possit parcere contumaci,t quādo. de digni.quotiens.fol.218.col.iij.
An contumacia procuratoris noceat domino.ea.l.in verbo procuratores.ibidem.
Qualiter fit missio in bonis contumacis pro mensura debiti declarati.ea.l.super glo.
Conuenire.de mu.pa.l.ij.fol.77.col.iij.
Conuictus.de decur.si tille.fol.60.col.j.
Conuocatio.de decur.l.ij.fo.41.col.iij.
Corona.Et qui sunt ea digni.de athle.l.j.fol.94. col.iij.
Diuerse species corozarum.Et que requiruntur in corona regis. Et an valeat priuilegium a rege nondum coronato concessum. de auro coro.in rub.fol.115.col.ij.
Corpus.quemadmodum ciui.mu.indi.l.j.fo.78. col.j.
Correptio corrigere t corripere de re mili.nemo. in verbo correptos.fol.274.colū.j.de agen.in re.l.ij.vbi etiam habetur qui ad correptiones tenentur.fo.248.col.ij. Qui alios vult corripere a seipso debet incipere.de iure fis. iustas. fol.4.col.iij.ne fis.rem quam ven. euin.l.j. in prin.fol.11.col.ij.de fisc.vsur.l.ij.fo.eodem.col.j.in fi.de re mili.l.tribuni.fol.263.col.ij.
Corruptio.de condi.in pu.hoze.l.j.fol.37.col.iij.
Credere.de incolis.l.ij.fol.71.col.iij.
Quibus creditur.de curios.l.j.fo.251.colū.iiij.
Creditor habens bona obligata que per plures possidentur,an possit aliquem eorum ad debitum solidum conuenire, vel conuenier vnum quemq; pro rata rel'quam possidet.de debi.citi.l.ij.fol.143.col.j.
An creditor habens debitorem in centū possit illum conuenire in quinquaginta relictis l.in alia instantia iudicij reseruatis.de re mili. l.ff.j.ff.q.iij.fo.281.col.j.
Creditas cita arguitur.de re mili.tribuni. in fi. fol.273.col.iij.
Crimen.de iure fis.l.ff.fo.6.col.iij.in quibus cau. co.censi.l.ij.fol.171.col.j.Et vide sub delictus.
Crimen lese maiestatis.vide.j.sub maiestate.Causa criminalis in qua proceditur ex officio an dicatur fiscalis.sub fiscus.
Cruciatus.de decur.cum adoptiuum.fol.41.col. iij.t.l.omnes iudices.fo. 47.col.iij.
Cubiculum.j.de prepo.sacro.cubi.in rub.fo.223. col.j.
Cupiditas.de consul.l.ordinem.fol.221.colū.iiij. de his qui spon.mu.sub.l.ij.fol.71.colū.iij. de superexacto.l.j.fol.31.col.iiij.de diuer.offic.ad splendidioris.fo.315.col.j.
Cura.de fun.rei priuat.hij quos.fol.197.col.ij.de curtosi.in rub.fol.251.col.iij.
Curatio.de silentia.l.ij.fol.233.col.iij.
Curia.de decur.l.ij.fol.41.col.ij.t.l.decuri.fol.53 col.iiij.
An potuit fieri curia capuana. de omni agro deserto,qui fundos.fol.186.col.ij.t.l.quicunq; ij.in vbo domesticum.fol.188.col.j.
Curialis.de decur.curiales.j.fol.46.col.ij. de predi.curia.l.iij.in prin.fol.62.col.iij.
Curiositas.de curio.in rub.fol.251.col.iij.
Curiosus.ibidem.
In quo differt curiosus t hyrenarcha.eo.tit. l.j.fol.116.col.ij.
Cursus t cursus publicus.de cursu pu.in rubric. fol.312.col.j.
Que dicantur currere.de predi. curia. l.iij. ad fi.fol.64.col.j.
Quid si plures currunt ad brauium, t equus vnius sine sessore primo peruenit, an lucretur illud.de cur.pu.l.j.fol.312.col.ij.
Custodia t custos , t quod est de officio rationе seu potestate custodis.de cohartal.j. fol.318. col.iij.de lit.t time.custo.in rubrica.foli.298. col.j.
Custodia libera.de exacto.tri.l.ij. fol.27. col.iiij.
Custodia ciuitatis.de exacto.t executo.quicunq; fol.328.col.j.de decur.si vltra.fol.42. col.iij. de inco.est verum.fol.72. col.j.de qui.mu.nelice.excu.l.ij.fol.86.col.iij.
Quid si sunt plures domini eiusdem ciuitatis quorum vnus habet merum imperium. alter iurisdictionem tantum.ad quem ipsius custodia pertinebit.d.l.quicunq;.folio.328.col.j.t ibi plenius de potestate t ratione custodis.
An septuagenarius a custodia ciuitatis excusetur.d.l.si vltra.fo.42.col.iiij.
An excusentur.clerici.d.l.ij.de quibus mune. nemi.lic.excu fo.86.col.iij.
An excusentur extranei.d.l.est verum. fo.72. col.j.
Custodia plurium aliorum,de lito.t itiū.cu,in rubrica.fol.298.col.ij.
Custos t de ipsius officio t potestate.ibidem.t.d. l.quicunq;.t.de condi.in pub.horre.l.j. fo.38. col.j.
Custos carceris t captiuorum.t de ipsius officio. de erog.mili.an.l.si.fol.289.col.iij.

D.

Damnum.de condit.in pu.hoz.l.si. in fi. fo.38.col.iiij.de excu.mu.l.fina.folio.85.col.j.de erog.mili.an.l.si. fo. 289.col.j.
Dare differt a donare de prepo.sacri.cu.iubem⁹ fol.224.col.ij.
Dardania t dardanarij.de merala.l.iiij.fol.124. col.j.
De omni agro deser.qui per potentiam. fol.186. col.ij.
Debilis.de men.val.l.j.fol.139.col.iiij.
Debilitas.de decur.nominationum.fo.54.co.iij.

Debitor.de conue.fis.debito.in rub.folio.6.columna.iiij.in prin.
Debitor seruus creditoris in quib⁹ cau. colo.censi. l.ij.fol.171.col.ij.
An debitor fiscalis propter inopiā non soluens patiatur executionem.de cap.pig.debi.fi.l.j. fo. 31.col.iiij.
An licet auctoritate propria debitores capere fugientem.de decur.generali.fol.57.col.iij.
Debitum naturale quod necessarijs coniunctisq; personis exoluitur. de impo.lucr.de le.j. ff.j.fol. 68.col.j.
An debitor compulsus a iudice soluere fisco vel communitati sit liberatus. Et an idem sit cum iudex cogens erat tyrannus. Et quid si iudex interdicit debitori ne soluat, an excusetur a mora mento t pena. Quid etiam si plures possident castrum pro indiuiso, an possit quilibet insolidū ad prestationem seruitij proinde debiti conueniri. Item quid si maior pars ciuitatis efficitur non soluēdo.an reliqui diuites teneātur ad integram summā collectarum vt nullus ex vica. pro alionum debitis teneā.l.j.folio.179.col.ij, q.iij. vide.ff.sub carcer.
Decanus.de decanis in rubri.fo.257.col ij.
Decima.de eroga. mili.anno.l. annonas. in verbo taratis.fol.287.col.j.
An is cui debentur decime possit apponere custodem quando t qui.quarta pars.l.ij.ff.sed vbi fol.95.col.iij.
Decocto.t similia. de suscep. t arch.l. si aliquid. fol.113.col.ij.
Decretum.de decre.decur.in rub.fol.81.col.iiij
In quibus casibus interponitur decretū presidis
Et qualiter decretum sit interponendum. de decur.l.ij.fol.41.col.ij.
Decretum interponendū an debeat in initio vel in fine instrumenti contineri. Et an per verba narratiua probetur interpositū esse decretū. de prox.sacro.scri.in sacris.iij.in principio.folio.240. col.iij.t iiij.
Causa decreti interponendi probanda est ante interpositionem ipsius.de predi.cur.l.ij. folio.62. col.j.in prin.
An sufficiat decretum scriptum recitari. t qualiter t quando est interponendum.co.tit.l.ij.in verbo tabella.fol.63.col.iij.
Et post glo.t.d.l.in sacris.in vbo militātes.fol. 239.col.iiij.t vide de ven.re.ci.l.ff.fol.142.col.ij.
Quādo decretum interpositum habet iniquitatem.an sit nullum vel an sit per suam annullandum.de decre.decur.l.ij.fol.82.col.iij.
Decretus alienationis rei ecclesiastice.de ff.instru. l.fol.8.col.j.
An capitulum habens bona discreta a prelato suo possit ea permutare cum ipso absq; decreto superioris.ibidem.
Decurio.de filiāt.l.j.fol.232.co.iij.de decu.in rub. folio.40.col.iij.
Que possint decuriones in ciuitate.ead.rub.t eod.tit.si quos.fol.58.col.iiij.
Decuriones t eorū regimen cōmendandi. de le.l. ff.fol.104.col.iij.de his qui spon.mu.sub.l.ij.in verbo patrē.fo.79.co.j.t.ide in cōsiliarijs.ibid.
Decursum.de delato.ex varia.fol.18.col.iiij.
Deducere de professo.t me.l.medicos.fo.93.col.j. de decurio.generali.fol.ibidem.
Defensiones t earum facultas.de iure fis.facultas. fol.5.co.j.de vē.re.si.cōmuni.cū pri.l.j.fo.ii.co.j.
An de fensiones possint tolli in rescripto . per principem.de decur.exemplo.fol.53.col.ij.
Defensor vtilitatis beneficio ab imperit principali.
Et quid si interrogatus super positionibus dicit se ignorare,an sit principalis interrogandus eo casu quo non admitteretur hoc in principali contento.
Quid etiam si defensor intervenerit absq; mandato.de prox.sacro.scri.in sacris.iij.in verbo defensores.fol.241.col.j.
Deferre quot modis accipitur t de materia delationis.de delato.in rub. fo.16.col.iij.
Degere de incolis.cines.fol.72.col.iij.
Degradatio quid sit t in quibus criminib⁹ locum habet. Et an iudex secularis debeat examinare crimina cōmissa p sacerdotem degratum postq̄ est sibi p iudicē ecclesiasticū traditus puniēdus. Et quid si se dicat degradatū iniuste,an cognoscet de hoc iudex cui traditus est? Et an degradatio locum habet in crimine simonie.de priuile.scio.l.j.in vbo.degradandi.fol.260.col.iiij.in fi.
Deinde.de bo.vac.l.iij.fol.14.col.iij.
Deinde.ibidem.
Dehinc.ibidem.
Delatio bonorum in fiscus coram quo est facienda. de his qui se defe.l.j.fol.21.col.iiij.
An si delator obligauit se ꝓbarurū ꝙ defulit t semiplene ꝓbauit excusetur. Et qd si defulit plura crimina q̄ obligauit se probaturum probauit vnum qđ sufficit ad cōdemnationem mortis. Et an si nō probauit circumstātias prout eas cū crimine defulit excusef.de delato.l.ij.fol.17.col.iiij.
An delatio seu denunciatio t accusatio equipolleant de reis po.l.j.fol.96.col.j.
Delicie. de aqueductu.l.iij.fol.149.col.iij.
Delictum de cohorta.si apparitor inverbo peccati fol.319.col.iij.
Incipiens cōmittere delictū seu crimen in vno loco t illud perficiens in alio.a cuius loci iudice iudicabitur.Et coras quo sacerdote hic debeat conteri.de cura pu l.ij.folio.312. col.iiij.in fi.
Denarius de vet.nū.potest. in rub. fol.129.col.iij.
Deportatio de his qui ex pu.ratio.mur.pe.susce.l. ij.fol.12.col ij.
Depositum celebrandum apud hominem t non pe nes eum.t in loco t non apud locum.t qualiter sunt huiusmodi deposita celebranda. de agrico. t cen.litibus.in verbo nō idonea.fol.64.col.iij.
Deprehensus qualiter acciptatur. Et quid si qui deprehendatur in crimine,an ex hoc solum damnari possit. Quid etiam operetur ipsa deprehensio de peti.bono,sub.l.j.fol.20.col.i.
Descriptio de apo.pu.l.j. fol.32.col.ij.de iure fiscalcas.fol.5.col.ij.
Descriptio capitum.de agrico.t censi. cum antea fol.159.col.iij.
Desertum.de omni agro deser.in rub. folio.182.columna.ij.
Deses. de domesti. t protecto. l.iij. folio.234. columna.iij.
Desidia.ibidem.
Desiderium.de mu.pa.professio.fo.77.col.j.de omni agro deser.rura.fol.187.col.ij.in fine.
Desperatio.de agrico.t censi.l.ij.fol.154.col.iij.
Despicere.de decur.curiales.iiij.fol.55.col.iij.
Desuetudo.Et an lex per desuetudinem tollitur.de excu.mu.euidenter.fol.85.col.j.de pal.sacro.lar. psisco.fol.85.col.j.
Deuotus de meta.deuotum.fol.291.col.iij.
Deus.deveteranis.l.j.fol.305.col.iij.
Dextera.de aqueduc.l.j.folio.148.colum.j.de eroga.mili.an.le.penul.ff. hoc vero. folio. 288. columna.iij.
Dialectica.de sti.li.vz,ro.l.j.fol.132.col.iij.
Dicere de vetera.l.j.fol.305.col.iiij.
Dies.de apo.pu.l.j.fol.32.col.ij.in fine.
Dies dominicus venerandus.ne opere a coll.exi.l. j.fol.35.col.iij.
Dies egyptiaci.de conue.fis.debi.l.iij.fol.7.co.ij.
Diffinitio.de progr.sacro. scri.in sacris.iij. fol.241. columna.j.
Diffinire.de agricol.t sensit.diffinimus. folio.160. columna.j.
Dignitas.de dignita.in rub.folio.212.columna.iij. de anno.t trib.obsistere. folio.24.columna.iij. de infa.l.j.fol.96.col.j.
Dignitas equestris.de equest.digni.in rub.fo.265. columna.ij.
In dignitatibus ascendendum non descendendum. de numerar.milit.folio. 311.columna.ij.propter que sunt dignitates fugiende. de progr. sacro.scrini.iubemus.fol.126.col.ij.
Quomodo magis dignum trahit ad se minus dignum.t similia.de ven. rerum. fisc.communi. cum pri.l.j.fol.11.col.j.de inco.l.fi.cum remissionibus.fol.73.col.j.
Dilatio.Que dilationes dantur a iudice.
Que dantur a lege Quādo iudex potest eas moderare,t qualiter.
An potest iudex moderare dilationem a se datam. Et an abiente parte, t an possit princeps non coadendo legem dilationem a lege datam abbreuiare,de censi. l.vltima. folio.181.columna.iij.
Diligēs.de men.vali.l.j.fol.140.col.j.de aqueduc. diligenter.fol.150.col.iij.
Diligentia.ibidem.
Diocesis.de colonis tracenſ.le.j. folio.171. columna.iiij.
Discipulus que agere debeat pro scientia capessenda.de itu.li.vbe rome.l.j.ff.vltimo.folio.133.columna.iij.
Discreta.quando t quibus quarta pars.l.ij. in fin. fol.66.col.iij.
Discretio.ibidem.
Discordia.de irenarchis.l.j.fol.116.col.ij.
Discrimen.de decur.ex omnibus.fol.47.col.ij.
Dispendium.de bo.vac.l.ff.fol.16.col.j.
Dissimulare.de decur.doctrij.fol.60.col.j.
Diu.de deser.l.j.fol.298.col.iij.
Diutine.de predi.curia.l.ij. fol.62.col.ij. de agrico. t censi.domini.folio.155. colū.iij. quando t quibus quarta pars.l.ij.ff.sed vbi.fol.65.col.iij.
Diutes.ibidem.
Diutum t potentum laudabilia t vituperabilia. vt ruiti.ad nul.ob.denocen.l.ij.folio.178.columna.ij.
Diuisio bonorum an sit facienda secundū qualitatem vel quantitatem rerū.quādo t quibus quarta pars.l.ij.ff.sed vbi.fol.65.col.iij.
Doctor qualis esse debeat.
Que docere debeat cū pluribus eius laudibus de athletis.l.j.fol.94.col. iiij. de professo. t medi.l.medicos.folio,92.col.ij.t.le.magistros.fo. 93.col.iiij. de profess.qui.in vz.constan.l.j.in verbo probus.t in verbo subtilitate t in verbo moribus.fol.229.col.ij.t ij.
Doctorum examinatio ad quem spectet. Et an si certum est aliquem sufficientem esse ad doctoratum quia in pluribus est probatus possit non seruatis solennitatibus statutis doctorari. di.l. magistros.fol.93.co.iij.t de proces.qui in vz.constan.l.j.in verbo cetu.fol.231.col.j.
Doctorandus quotiens est examinandus. de athleti.l.j.fol.94.col.iij.
Que sint insignia que doctoribus assignantur. ea.l.in verbo tribus.folio eodem, columna.iiij. de professo.qui in vbe costan.l.j.in fine. fol.231. columna.iij.
Quid si doctor vnum dicit rex vero qui potest legem condere dicit contrarium, cuius dicto standum? dicta.l.medicos. de professo. et medic. fol.92.col.ij.
Doctor docendo discit.de excu.ar.l.ij.folio.105.columna.iiij.t vide pre.l.medicos.in verbo doctores.fol.92.col.ij.
An doctor debeat docere t scribere diebus in fignibus t festinis.de agricol. t censi.l.j. fol..154. columna.j.
Quomodo melius doceatur t discatur verbo an scripto. Et an potius audiendo quam legendo. Et ꝙ debet sedulo id hoc vocari. Et quod sunt nouem muse per quas gradatim ad professum scientie deuenitur. Et de labore qui est in discenda t docendo de professo.qui in vbe constan.l.j. in verbo differendi. t in verbo sedulo. t in verbo docendi labore. folio. 209. columna.iiij. 229
De honore doctoribus exhibendo , t de multis eorum prerogatiuis et priuilegijs. ea.l. post glos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index vetus

An is qui est sufficiēs notetur de ambitione si postulat doctoratus.de re mili.contra. ad fi. fol.278.col.j.
Domicilius.de incolis.l.ū.fol.72.col.j.z.l.ciues. fol.eodem.col.iiij.de mu. z in quo lo.mu.l.j. folio.100.col.ū.
Quid si quis habet diuersa domicilia in quo ipsorum munera subiet, z que.de munici.z ori gi.l.filos. fol.71.col.iij.z dicta.l.ciues.fol.seq. columna.iiij.
An quis possit domicilium sibi mutare. eod.tit. origine.fol.71.col.iij.
Quare scholaris minori tempore q̄ decennio domicilium non sortitur.de inco.l.ū. folio.62. columna.j.
Dominum.de fi.instru.l.iij.fol.9.col.iij. reis post.l.j.post primam gl.fol.96.col.iij.Et an sub appellatione dominij contineatur omne dominium vel solum directū.de fun.patri.l.fundi.fol.191.col.iij.
Dominū directum sine vtili an cōteatur appellatione fiu.de thesaur.l.vnica.fol.23.col.ij.
Dominus.de delato.l.fi.fol.19.col.iij.
Quod hoc nomen dominus ad tyrannidem aptatur.de suscep.z archa.neminē.fo.112.co.j.
An possit dominus cogere vasallos suos inuitos ad colendum agros. ex quibus redditus sibi debentur.de decur.generali.fol.57.col.iij. z de cen.l.ū.fol.180.col.j.
An dominus cogatur ad soluēda tributa seu collectas debitas per vasallos eorum.de agri co.z cen.colonos.folio.103.co.iij.z.l.litibus in verb.motus.fol.165.col.ij.
An dñs possit auctoritate propria exigere sibi redditus debitos per vasallos.eo. tit. dñi.fol. 155.col.iij.z dicta.l.generali.fol.57.col.iij.
An dominꝰ possit auctoritate propria vasallos inuitos alienare. de agrico.z cen. seruos. fol.159.col.iij.z in tit.fe.l.j.fol.169.col.iij.
An possit dñs auctoritate. propria capere vasallum fugientē.Et an possit hoc per alios. de agrico.z cen.si coloni.q.vj.z.vij.fo.101.co.iij. Si sunt plures domini eiusdem castri, an possit alter punire alterum delinquentem de pal. sacra.lar.nihil.fol.254.col.j.
Quid si eiusdm castri seu feudi plures sunt domini, an possit coram vno ipsorum conueniri vasallus z peti vt coram eo pro ea parte cōdemnetur pro qua dominus est de re mili. l.fi.§.vl. q.j.fol.289.col.iij.
Domestici.de mune.nō conti.l.j. fol.79.col.j.de dome.z protecto.in rubri.fol.234.col.j.
Domus.de meta.l.ū.fol.290.col.ū.
An duisa domo inter duos si vnus velit edificari parietem in medio,alter compellēdus sit ad hoc.ibidem.
An pro domo habitationis quis rapādus veniat in collectis.de prę.nauicu.l.ū.fol.118.col. iiij.domorum edificatio non appetenda. ea.l. §.vbi.fol.116.col.j.
Donatio.de cast.pal.pec.l.j. fol.265.co.j.de iure. fisi.l.j.fol.2.col.iij.
Donatio causa mortis.de impo.lucra.de l.j.§.lu cratiuas.fol.70.col.ū.
Quid si rex castrū ad se deuolutum primo alicui donat z tinuestiunt illius deinde illud secundo donat,eumq; similiter inuestiuit, qui etiaz corporalem possessionē adeptus est, quis erit potior.de loc.prę.ci.l.fin.in principio.inverbo donauerit fol.202.col.iiij.
Quid si rex donet castrum ad se deuolutū an intelligatur etiam mobilia que fuerant baronis.per cuius mortem deuolutus est donasse. de bo.vac.l.ij.fol.14.co.ij.
An valuit donatio facta per cōstantinū Beato Siluestro.de omni agro defer.quicūque.ij. fol.185.col.ū.
Que z qualia sint donanda.Et q̄ in donationib⁹ attendēda.de obla.vo.l.j.fol.307.col.iij.
Dos.de prę.cur.l.iij. in verbo permutationes. fol.62.co.iij.z de impo.lucra.de le.j.§.si vero. folio.70.col.ij.
An mulier videns virum male vti substantia sua.si statim non petit, possit lapsu temporis petere dotē sibi restitui.de suscep.z archa.neminem.in verbo iustitie.fol.111.col.iij.
Dubium.de fun.pa.l.ij.fol.194.col.ij.
Ducenarij.de exacto.tri.l.j.fol27.col.j.
Ducere.ne fil.rem quā ven.eunc.l.j.fol.11.col.iij. de prędi.tamiac.l.j.fol.201.col.j.
Duellū an habeat locū in casu aliquo per ius ciuile inducto.de gladia.tol.l.j.fol.152.col.j.
Dummodo.de numera.exceptores. folio.310.columna.j.
Dumtaxat. de quibus mune.nemini.li c.exc.l.j. fol.86.col.ū.z in qui.cau.colo,cen.l.ij.fol.170. columna.iiij.
Duo.de fusceptor.duos.fol.113.col iij.
Duplex.de fi.instru.l.ij.fol.9.col.j.
Duumuir.de decur.duumuirum.fol.57.co.ij.
Dux.z eius dignitas honor.z officium.de re mili.l.fi.in principio.fol.279.col.ij.
Utrum dux belli possit treugas indicere, aliquos in amicitiam,fedusq; recipere.ibidem.

E

Ebrietas quid sit z qualiter probetur. An puniantur cōmissa per ebrietatem de erogat.mili,anno.l.j. in verbo acetum.fol.284.col.iij.
Ecclesia quod modis sumitur. cum multis generalibus que ad ecclesiam pertinēt.de anno. z tri.l.fi.fol.25.col.ij.in princip.de quib.mu.nelic.exc.l.ij.fol.83.col.iij.
An ecclesia peccet non contribuendo in his oneribus que statuta sunt a iure ciuili eam debere subire sine auctoritate pape non contribuendo.ea.l.ij.fol.eodem.
An hodie teneantur ecclesie.z persone ecclesiastice ad expensas ciuitatum.ibidem.
An si bona pro quibus antea prestabātur collecte ordinarie,perueniant ad ecclesias z personas ecclesiasticas teneantur subire pro eis huiusmodi functiones.Et an possit ecclesia p laicos incastellari.de exacto.tri.l.ij. folio.30. columna.iij.
An ecclesia vel persona ecclesiastica possit velamēto priuilegij sui defendere bona fratrum de anno.z tri.l.ij.fol.25 col.iij.De ecclesia consecrata z non consecrata. z quando quis possit ab ecclesia inuitus extrahi.de pac.z eo,domi.l.j. folio.211.col.iij.de decur.quidam.in fi. fol.47.col.j.
An reficiens ecclesiam ruinosam acquirat in ea ius patronat⁹.de metat.l.ij.fo.290.co.iiij. Vide.j.sub fendum z sub prelatus.
Edictum.de immuni.ne conced.l.j.fol.37. col.j. de grege do.l.j.f.211.co.iiij. de decur.q̄uis.fo. 56.col.ij.Item de edicto.an possit hodie fieri citatio,per edicta. de loca.prę.ci.l.ij. folio. 202.col.ij.
Egrotatio.de re mili.semel.fol.271.col.j.
Egritudo.ibidem.
Egritudo probanda non fingēda.qui mor.se excu.l.iij.fol.90.co.ij
Electio examinanda z confir.manda.de decur.si quos.fol.59.col.j.
An ex sola electione ad officium quis habeat priuilegium.eo.tit.neminem.fo.60.col.iij.
An si steti per mille annos q̄ non elegi z ius electionis mihi competebat, illud amiserim. eo.tit.in filios.fol.52.col.iij.
Electores maiorum magistratum puniuntur. de suscept.z archari.exactores.fol.112.col.ij.
Electionem habere priuilegium est.de prs qui se defe.l.j.fol.21.col.ij.
An cum fratres veniunt ad diuisionem teneatur maior dimidere z minor eligere.ibidem.
Eligere.de ven.re.fil.communi.cum primi.l.j.fo. 10.columna.iiij.
Eleemosyna qualiter sit eroganda z qui sunt in ea preferendi.z an sit potius danda viuis quā pro mortuis.de anno.ci.l.ū.fol.138.col.j.Alia moralia de materia eleemosine.de mēdicā.vali.in rub.fol.139.col.j.
Eloquens z eloquentia. de legat.in rub.parte.j. ver.iij.z ver.x.fo.101.col.iij.z.de stu.libe. vbi. ro.l.j.fo.132.col.iij.
Emancipatio facienda est coram iudice ordinario.de numerar.l.ij.fo.308.col.iij.
Quid si coram alio incompetenti fiat,isq; decretum interposuit,z ex hoc ea vitiata, emancipatus damnum sensit.an recuperet ab ipso iudice.ibidem.
Emersum decur.q̄uis. fol.56.col.iij.
Emphiteota an possit expelli auctoritate ppria propter canonem non solutum,de omni agro deser.omnium.fol.187.col.j.
An emphiteota possit rem donare inuito domino.de fun.pa.l.j.fol.190.col.iij.
An emphiteota habeat vtile dominium. eo. tit possessores.fol.193,col.ij.
An emphiteota soluat collectas. vide.s. sub collecta.
Emptor an teneatur ad tributa preterita de fia. instru.l.fi.fol.11.col.iij.
Episcopus.de spectа.l.fi. fol.146.co.j.z.multa de laude ipsius z dispensandi potestate.de expē. ludo.l.j.fo.147.co.iij. vide.s.sub capitulum.
Equa lanx.de ponde.z auri illa.l.j.fo.114.col.qui cursales z alij.de mu.pa.non videtur. fol.76. col.iij.
Equitas.ne fil.rem q̄ ven.l.ij.fo.11.col.iij. de pro xi.sacro.scri.in sacris.iij.§.z quoniam.fo.241. col.iij.
Errare cum multis generalibus de erroie.de castren.pec.mili.l.errat.fo.282.col.ij. Quis probet errorem z qualiter probetur.ibidem.
Est.de cast. omnium pal.pecul.l.j.folio.264.columna.ij.
Estimare.de iure fis.prohibitum.folio.4.columna.ij.de decurl.quinq; fol.58.columna.iij. de prēd.z omnibus rebus nauic.l.ij.folio.119.columna.iij.
Estimator pro estimandis bonis debet ire ad locum vbi sunt sita. de censit.l.iij. folio.180.columna.j.
Etas.de decur.si vltra.fo.42.col.iij.
De multis etatibus.qui eta.l.j.fo.89.col.iij. z.l.fi.ibidem.col.iij.
Etiam de iure fis.iustas.fol.4.colū.iiij.de diuers. prę.vz.l.ij.fol.201.col.ij.de excu.mu.l.j.fo.80. col.iiij.
Euidens.de apo.pu.l.j.fo.32.col.iij.de excu.mu. euidenter.fo.85.col.j.
Ex.de his qui.ex pu.ratio.mut.pec.su.l.ij.fol.12. col.iij.de naufrag.quotiens .ad fi.fol.123. col. ij.de omni agro.defer.qui per potentiam. fol. 185.col.ij.
Exactor.de conne.fil.debi.l.ū.folio.7.columna.j. de exact.tri.l.ij.in verbo accedat.folio.27.columna.iiij.
Exactor tributorū qua iustitia debet in exactione procedere.ibidem.eo.titu. milli. in principio.fol.29.col.iij.
Exactor tributorum nomina non soluentium. principi referat.ead.l.in fine. folio.30. columna.j.
Exactio tributorum quale munus est. de discusso.l.j.fol. 40.col.j.
Examinare.de decurioni.si ille. folio.59. columna.iiij.
Excadentie an barones teneantur pro excadentijs contribuere in collectis.de omni agro de ser.l.j.fol.182.col.iij.
Exceptor.de nume. exceptores. folio.310.columna.j.
Excubie.de silentiarijs.l.ij.in fin. folio. 233. columna.j.
Executere cū multis questionibus de excussionis materia. de dec.l.j.fo. 40.co.iij.z.fo.seq.co.j.

Excutiens

Materiarum reconditarum.

Excutiens captiuus qua pena punitur. de exact. tri.quotiens.fol.28.col.j.
Executor de prox.sacro.scri.in sacris.ū. fol.240 col.j.de agen.in re.l.ij.fol.248.col.ū.
Que teneatur executor testamēti facere.de ero mili.anno.l.penult.in principio.folio.287.columna.iiij.
An executor testamenti possit commissa sibi per alium exequi.ea.l.§.hoc vero,ibidem.co.iij. Quid si testator dedit potestatem executori suo capiendi z vendēdi de bonis suis, an poterit capere z vendere quam voluerit. dicta.l. si.fol.288.col.iiij.
Executio late sententie qualiter peratur z fiat in qui.cau.colo.censi.l.j.fol.170.col.ij.
Exemplar z exemplum.de iure fis.iustas.folio.4. col.iij.z plenius.de decur.exemplo. Quorum exempla sunt prosequenda. ibidem. fol.52.col.iij.
Exercitus z exercitatio militum. de re mili.l.milites.fol.278.col.ū.
Exigere.de exacto.tri.in fiscalibus. fol.29.col.ij. z in qui.cau.colo.censi.l.j.fol.170.col.ū.
Exilium de decur.si quis procurationem. fol.52. col.ij.de spectа.l.fi.fol.146.col.j.
Expellere.de metatis.denotum.fol.291.col.iij.
Expense iudiciales.§.sub sumptus.
Expers.de decur.expertes.fol.43.col.j.de princ. agen.in re.ex agentibus.fol.249.col.j.
Expertus.ibidem.
Expressum z tacitum.de mune.non conti.l.j. fol. 79.col.ū.
Extraneus. de impo.lucra.de.l.j.s.post.glos. fol. 68.col.ij.
An locus venerabilis habeatur loco extranei. ibidem.
An extraneus morans in aliqua ciuitate non animo habitādi cogatur ad custodiam ipsius ciuitatis.de incol.l.ij.fol.72.col.j.
An extraneus cogatur cōtribuere pro muris ciuitatis vel alijs oportunis.de q.mu,nemini. lice.excu.l.fi.q.xiij.z se.fol.88.col.iiij.

F

Facere, quot modis accipitur.de cur. pu. iudicibus. fol.314.col.j. vide.s. sub alius.
Facies.pu.leti.vel.cōsul.nun.l.j.in verbo. vultus.fol.340.col.iij.
Facinus z flagitium.in qui.cau.col.censi.l.j. fol. 170.col.ū.de eroga.mili.an.l.penu.§.hoc videlicet.fol.188.col.iiij.de deserto.l.j. fol.299.columna.iiij.
Facultas z facultates.de decurio. omnes.j. fol. 4.col.iij.in fine.z.l.si quis procurationem. fo. 52.de iure fis.facultas.fol.5.co.j.
Facundia.de profe.z medi.l.magistros.folio.93. col.ū.de prof.f.q in vr.consiā.l.j.fo.229.co.iij.
Factum z contraria facta.de his qui spon. mu. suscī.l.j.fol.78.col.iij.
Fallaciā,fallere, falli.de pondera.z auri illatio.l. ij.fol.114.col.iij.
Falsum.de deuf.filios.folio.42.col.j.de bo.vac. l.fi.in verbo inquirat.folio.15.col.ū.z vt nemo ad suum pa.fusci.vic.l.j.in verbo. conscribere fol.173.col.iiij.
Falsi presumptio.de munera.nulli.fol.311.columna.iij.in fine.
Fama.de dig.l.ū.fo.213.co.iiij.
Multa contra famam.de re mili. tribuni.fol. 363.col.ū.
Famosus.fol.213.col.iiij.
Fames z eius periculum.de qui.mu.ne.lic. excu. l.j.in.verbo tempus.folio.5.col.iij.
An quis cogatur tempore famis ad collationem pecunie vt ematur inde frumentum. ibidem.
Familia cum multis generalibus de familia z famuliaribus.de re mili.quicunq;. folio.271.columna.iiij.
Famulus qui tenetur ad operas, an debeat illas prestare diebus festiuis. Et an ad mandatum domini teneatur alij operas prestare.de agricō.z censi.l.j.fol.194.col.j.
Quid si famulus, aut equus, aut bos conducti ad tempus sint inutiles an possint expelli.eod.tit.cum scimus.§.illud.fol.107.col.ū.formulatio,de decan.l.ij.fol.257.col.ij.
Fasces de decur.duumuirum,fol.56.col.iiij.
Fastus.j.superbia.z faustus.i.felicitas.pub.leti. vel consul.nunc.l.j.fol.333,col.j.
Fatigati de sumpt.recupe.l.j.fol.106.col.ij.
Fatum quando z qui.quarta pars.l.ij.in princip. folio.74.col.iij.z de naufra,quotiens.fol.122. columna.iiij.
Felicitas ver.pub.leti.vel consul.l.vnica.in prin. in verbo faustus.fo.333.col.j.
Felix de vetera.l.j.fol.305 col.iij. de obla.vo. l.j.fol.307.col.ij.de naui.non excu.l.j.fol.120. columna.j.
Ferrum de fabricen.l.j.fol.128.col.j.
Festa.de spectа.nemo.fol.145.col.iiij.
Festiuitates.ibidem.
Festinare.de decur.pu.l.hȳs.fol.314.co.iij.de excu.mu.euidenter.fol.85.col.j.
Festinandum ad confessionem peccatorum.di.l. hȳs.z de cohar.l.si apparitor.in verbo peccatum.fol.319.col.iij.
Feudum.an cōtractus feudalis vel feuda inuenta fuerint a iure romano. Et an si tenens feudum ab aliquo q̄ a rege committat crimen lese maiestatis, feudum regi deuoluatur. Et an idem in sensualibus z emphiteoticis.de peri. bo,sub.l.j.in verbo plectendi.fol.20.co.j.
An feuda sint castrensia de castren. omnium pal.pec.l.j.in verbo domus.fol.264.co.ij.
An possit in feudo seruiri per substitutum. Et an si feudatarius ingrediatur monasteriuz feudū aperiatur domino, de decur.nullus.iij. fol.59.col.iij.
An si feudum in quo vtitur iure longobardo perueniatur ad viuentes iure francorum vtatur eo iure francoz.de impo.lucra.descriptio. l.j.§.j.fol.70.col.iij.
Quid si rex regnum in quo viuitur iure francorum habens feudum ad deuolutum permutet illud cum feudatario habente feudum in quo viuitur iure longobardo seu romano, z in permutatione rex dicat concedimus tibi hoc feudum secundum cōsuetudinē regni. An in eo succedet solus primogenitus. Ibidem.
Quid si mulier longobarda agat pro feudo,an eget consensu mumialdi. Ibidem.
An in feudo quod obuenit defuncto. ex successione materna excluso patre succedant alij defuncto coniuncti ex parte matris ibidem,postglo.fol.71.col.j.
An in feudis in quibus successio defertur primogenito si primogenitus decessit patre viuente secundo genitus excludat filium ipsius primogeniti.qui numero.ij.nepotes.folio.90. col.iij.de prę.z medi.si quis.fol.94.co.ij.qui in pala.mili.l.j.fol.238.col.j.z de ryoñ.l.fi.fol. 296.col.iij. We hoc etiā de consil.l.j.fol.221, col.iij.de proxi.sacr.scri.l.si quis.fol.239.co.ij. de princi.agen.in re.quicunq;. fol.251.col.iij.
Feudum diminutiuū si ioqui posset, peteret minuta sibi restitui.de agrico,z cēsi.originarios. fol.159.col.iiij.
An res particularis feudi possit alienari cum consensu domini cum tamen prescribi nō possit de omni agro defer.l.ij.fol.182.col.iij.
An pro feudis nobilibus debeat contribui in collectis.z an pro mobilibus q̄ habet feudatarius in feudo,vel villa.z an p̄ sua negotiatione debeat contribuere,z an pro feudis nobilibus q̄ tenentur sub comite vel barone z an tenētur ad contribuendū in pecunia que debet pro redemptione belli cum regnum vniuersaliter.est nuasum.de fun.limi.iij. fol.189.col.j.
An ecclesia perdat feudū si prelatus non seruit,z an feuda sint fiscalia vel patrimonialis. de fun.pa.l.ij.fol.191.col.ij.
An prelatus possit dare in feudū ea que sunt alicuius spiritualis titulo nominatione notata.eod.tit.omnes.
De alienatione feudi.z quid si vasallus alienauit feudum,z iurauit nō reuocare, dominus autem non consensit,an possit nihilominus reuocare,z interim donec dominus consentiat cuius sunt fructus feudi. Et an venditor possit non consentiente domino prime alienationi iterum alienare.eo.tit.nulli.fol.193.col.iij.
Quid si datum est feudum non determinato seruitio, an postea possit imponi.eo. titu.l.fin. folio.194.col.iij.
An emptio feudi conueniatur ad seruitium pro tempore preterito.de fun.rei pri.l.ij.fol.197. col.iij.z iiij.
An sensus regis difficil.cum feudum venditur ecclesie de diuer.prę.vz.si qui.fol.201.col.iij.
An possit pater illiam feminam que repellitur a successione feudum ad successionem admittere.de prepo.sacr.cubi,iubemus . in fine. fol.224.col.iij.
An habētes feuda z mozantes in officijs iuxta regem teneantur pro feudis aliquod prestare seruitium.de caltren. omnia pa.pec.l.j.fol. 264.col.ij.z iij.
Quid si fidelis obtinuit q̄ possit emere quod dam feudum,deinde factus est infidelis z illud emit postea emit alius idē feudum cū assensu regis,postremo infidelis est per regem in integrum restitutus quis erit potior in feudo de re mili.cum allegatis .fol.269.col.iiij.
An in feudis filiofamil.ex materna successione delatis pater habeat vsumfructum. de castren.pec.mili.l.j.fol.282.col.ij.
An is qui viuo patre habente feudū si factus est clericus z nō statim parte mortuo deponat habitum clericalē sit admittendus ad feudi successionem,de numera.nulli.fol.311.co.ij.
Fictio in quibus casibus locum habet.de colo. trac.l.j.fol.172.col.j.
Fideiussor multis modis nominatur a iure.quos vide de fun.pa.quicunq;.ij.fol.192.co.ij.
Fideiussores de iudicio sisti. de decur.si quis decurio.fol.44.col.j.
Fideiussor de iudicio sisti p̄stit⁹ lapso triennio liberatur.de agrico.z censi.litib⁹.fo.164.col.iij. An idē in fideiussore ex cōtractu, vt p̄ credito rem prorogato sibi termino liberetur.ibidem.
An fideiussor qui promisit reum sistere in iudicio quotiens fuerit requisitus.si eum steter.z ille de carcere fugit,requisitus teneatur eū de nuo sistere donec sententia feratur.
Et an si accusat⁹ de percusso prestitit fideiussores de iudicio sisti . z pendente accusatione percussus moritur ex vulnere teneantur eum fideiussores in iudicio sistere pro causa homicidij.d.l.si quis decurio.fol.44.col.j.
An fideiussor possit esse testis i causa pro principali.Et an lata sententia cōtra principalem fiat executio contra fideiussorem.
Quomodo fideiussor potest se efficatius obligare q̄ principal⁹.de fun.pa.q̄ēq;.f.191.co.iij.
An quis teneatur fideiubere p̄ primo. ibidē.
Fideiussorem onera z grauamina.de digni.quotiens.fol.218.col.ij.
An accusatus debeat offerre fideiussores de iudicio sisti.z quando illos ponere compellatur.de agen.in re.l.ij.fol.248.ij.
Fideiussio de iudicio sisti prehēda in scriptis,z q̄a q̄ statuūtur circa eā in ciuilib⁹ locū habet etiā i criminalib⁹.de caltrēsianz.l.fi. f.257.co.j.
An preses vel officialis tempore indictionis si accusatur debeat ponere fideiussores alias prestare fideiussores de iudicio sisti.de cohar ta,ordinariorum.fol.321.col.iij.
Fidelis de condit.in pu.ci.l.j.folio.37.col.iiij.de leg.in rub.parte.j,ver.ij.fol.100.col.iiij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Fides.de fid.instru.in rubri.fol.7.col.iiij.de pondera.z auri illa.quotiens.fol.114.col.ij.de discusso.l.j.fol.39.col.iiij.de diuer.offi.probatorias.fo.326.co.ij.
Fides an sit seruanda maleficijs.de pac.z domi.do.l.j.folio.211.col.iiij.
Fiducia.de decur.generali.fol.57.iiij.
Fidentia.ibidem.
Figure plurime.q in vtriusq iuris corpore continentur.de consul.l.j.fol.221.col.iiij.
Filius.de decur.filios.fol.41.col.iiij.
Filiusfamilias. quomodo exit a potestate patris de filijsfami.l.ij.fol.98.co.iiij.de excusa.ar.l.j.folio.105.col.ij.de castren.pec.mili.errat.ad fi.fol.283.col.iij.
Filiorum procreatio fouenda. qui nume.libe.nepotes.fol.90.col.iiij.
Qualiter filius dicitur esse vnus cum patre ac pars viscerum matris.de agrico.z censi.cum scimus.ff.illud.fol.167.col.iij.
An filius agat iniuriarū pro iniuria dicta patri.ibidem.
An filius alicuius suscept9 anteq̄ ille esset dignitatem adeptus succedat in dignitate.de digni.fi senatoz.fo.215.col.ij.
Quid si duo filij inter se litigant.an parentes in ea causa ad testimoniū admittent z de prędilectiōe filiorū.de decu.in filij. fol.52.col.iiij.
Filij naturales z legitimi. filij naturales tantum nisi spurij,z ex damnato coitu suscepti.de cohar ta.fi cohartalis.fol.323.col.j.z ij.
Filius illegitimus punitur.de his qui spon.mune.sub.l.ij.in verbo successoꝛes.fol.79.col.iij.
Filius legitimatus.ibidem.
An filius naturalis susceptus ante matrimoniam legitimetur per matrimonium sequens absq; dotalibus mitrumēris.
De filijs susceptis ex matrimonio clam contracto,an sequens matrimoniū sunt legitimat filios vt patri succedant,ita etiam possit legitimare nepotes vt succedit auo.
Et de diuersis generibus filiorum. z qualiter illegitimi legitimantur. Et quid si pater fuisce pro filio naturali acciptat vxorem z cōcubina virum,deinde pater vocat filium suum filium nō adijciens naturalē.an ex hoc legitimetur? Et an legitimat9 per matrimoniū sequēs succedat in feudo nobili vna cum legitimo. z an excludat eum si potior est in gradu.ibidem.
Et vide de cohar ta.si cohoartalis. folio.323.col.j.z ij.
An filia femina eadē equitate admittatur ad susceptionem parentis qua z masculus vel minori.quando z qui.quarta pars.l.ff.ij.j.fol.67.col.iij.Et vide questionem que ibi ponitur.et de profess.z medi.si quis.fol.94.col.ij.vide.j.sub nepos.
Quid si filius habeat patrem aduersantē principi vel parti sue, an debeat impugnare vel obsistere patri z assistere principi seu parti.de cohar ta.quicunq3.ff.fol.185 col.ij.z.l.qui agros.fol.eod.col.iiij.
Finitima.de omni agro defer.quicūq3.ff.fol.185 col.ij.z.l.qui agros.fol.eod.col.iiij.
Fiscus de iure fis.in rubri.fol.2 col.ij.
Utrum fiscus z respublica sint idem. Et an quelibet ecclesia z reges liberi habeant fiscus, ibidem.z de numera.in pronuncijs.folio.309.colu mna.iiij.
An fiscus habeat tacitam hypothecam in bonis delinquentis.de pe.fi.cre.prefer.l.j.fol.12.
An quando fiscus agit contra aliquem ad publicationem bonorum debeat fieri sequestratio vel descriptio eorum lite pendente de iur. fis.facultas in verbo describi.fol.j.col.ij.
An appellatione fiscalium contineantur cause criminales.in quibus ex officio procedit ur. de delato.omnes.fol.19.col.j.
An contra debitorem fiscalem summarie procedatur.Et an in causis fiscalibus procedatur per viam inquisitionis.Et an procuratoꝛ fisci
suret de calumnia.de conductoꝛ. z procura. z contra.l.j.in verbo legum.fol.209.col.ij.z vide.ff.sub calumnia.
Flagellum de cursu.pu.l.j.fol.312.col.j.
Florētia multa.de fun.rei.pri.vsus.fol.198.co.iij.
Fluctus de naufrag.quotiens.fol.122.col.iij.
Folles.de pacto.z bono.pactu.l.ij.fol.221.col.j.
Fomes de conductoꝛ.z procura.z contra.l.j.fol.210.col.ij.
Fons.de aqueductu. diligenter.fol.151.col.j.
Forma legum.z aliorum.de iur.fis.certa.fol.3.co.iiij.Utrum forma cancellarie papalis vel regie possit allegari pro lege.de ven.re.fis. communi.cum pri.l.j.in fi.fol.11.col.j.
Forme plures inquisitionum.de bo.vac.l.fi.fo.15. col.ij.z iij.
Forma literarum.ea que de bonis alienata.inueneris,ꝛc. eod.tit.l.j.fol.14.col.iij.
Forma officij prefecti pretorio de susceptoꝛi.z archa.duos.fol.113.col.iij.
Forma officij questoris.de questoꝛ.in rubrica.fo.224.col.iiij.
Forma magistri officiorum.z de castrensianis.l.iij. fol.255.col.iij.
Forma comitis sacrarum largitionum de primicerio in rub.fol.226.col.j.
Forma secretariorum z notariorum cancellarie. de proxi.sacro.scri.proximos. fol.234.col.iiij.
Forma mandati obseruanda.de leg.in rubr.parte.ij.ver.vij.fol.102.col.iiij.
Forsan.de decur.omnes.j.fol.47.co.iiij. de defer to.l.j.fol.258.col.iiij.
Forte.ibidem.
Fortitudo.z ꝙ miles debet esse fortis z que faciunt fortitudinem.de erog.mili.an.fortissimi fol.285.col.ij.
Fortuna.de comi.z tri.schola.l.j.fol.225.col.iiij. de prepo.sacr.cu.iubem9.fol.224.col.ij.de proxi.sacro.scri.iudemus.folio.236.col.ij.de profes.z me.reddatur.fo.94.col.j.
Forus.l.mercatū.z forus.i.locus iudicij,de erog. mili.an.l.septem.fol.286.col.iiij.
An ius fori seu mercati possit prescribi ita ꝙ non alibi ꝙ in certo loco fiat.vt rusti.ad nul. ob.deuo.l.j.fol.186.col.iij.
Frater.de decu.licet.fol.42.co.ij. de castren.pec. mili.cum allegas.fol.284.col.i.
Utruꝫ frater prosequendo suam iniuriam possit fratrem accusare.ibidem.
Fraus.de iure fis.l.iij.fol.3. col.ij. Quomodo facultas fraudandi tollitur. de fabric.l.j.fo.128. columna.j.
Fraudans legem qualiter punitur. de metar. omnes.fol.292.col.iij.
Fraudes executoꝛum z officialium.de numerar. l.j.fol.307.col.iiij.
An fraus eadat in principe actiue z passiue de diuer.offi.probatorias.fol.226.co.ij.
Frequenter.de superexactionibus.fol.31.col.iiij.
Fretus de murilegul.si quis.ij.fol.126.col.ij.
Frugalitas.de erog.mili.an.iubemus.folio.287. col.iij.
Frumentus.de condi.in pu. horreis.l.j.fo.37. columna.iij.
An quis compellatur ad cōparationem z venditionem frumēti.vt ne liceat.in empt.speci.ie. fol.29.col.j.z.melius de qui.mu.vel.presta.nelic.excu.l.j.in verbo tempus.fol.83.col.ij.
Fucari.fucus.z similia.de vesti.olo.l.iij. fol. 127. colum.j.
Fuga.de decur.omnes.ij.fol.54.col.ij.de agrico. z censi.si coloni.fol. 160.colum.iij. z quelt xj. fol.162.col.j.
Functio.de anno.z tri.omnes.ij.fol.24.col.j.
Fundamentum.de metalla. quosdam. folio.123. columna.iij.
Functus.de delato.iij.fol.18.col.iij. z si cur. reli. ci.l.j.fol.71.col.j.
Furtum.de dign.iudices.fol.215.col.iij.
An qui subtrahit rem alienam.putans domi
num permissurum teneatur furti.de censi. l.ff. folio.181.col.j.de deserto .l. fin.quem.iij.fol. 304.col.iiij.
Quid econtra si quis subtrahit rem suā quam putat alienam.
Quid si quis accusauit de furto manifesto,ꝑbauit de furto, sed non de manifesto. qualiter fiet condemnatio.
Et quid de huiusmodi adiectionibus qualitaticus criminum.Et qualiter puniantur furtꝰ. dicta.l.ff.de deserto.ibidem.

B.

Audium.de silentiar.l.iij. folio.233.columna prima.
Bener.an possit in ius vocare socerum sine venia. de castrensianis.l.j.fo.255. columna.iij.
Bens.de decur.si quis procurationem.folio.52. col.j.z.l.cos.fo.46.col.ij.
Bemus.ibidem.
Beneris z speciei copulatio. de tractato.l.j. fol. 317.col.j.
Beometria.de excu.ar.l.ij.fol.105.col.iij.
Berundinū ponit acrum determinatū. de aqueduc.l.ij.fol.148.col.iij.
Bestus hominis.de leg.in rubri.parte.j. ver.xv. z ver.xvij.fol.101.col.iij.z.fol.102.col.j.
Binem z gnetheum.de murilegul.in rub.folio. 124.col.iij.
Bladiatoꝛ z gladius de gladiatoꝛe. tol. in rubri. fol.151.col.iiij.
Bloria.de his qui sponsal.mu.susci.l.ij.folio.78. columna.iiij.
Blosa.de dignita.l.ij.fol.213.col.iiij.
Bradus in honoribus z aliis.de primice.l.ij. fol. 226.col.iiij.de agen.in re.l.j.fol.243.col.ij.
Brammatica.de excu.mu.magistraru.ff.j.fo.80. col.j.de profes.z me.l.ij.fol.92.col.j.
Brassatoꝛ qualit puniat.de deserto.l.ff.fol.304.
Bratia.de iure fis.l.ij.fol.2.col.ij.de decanis.l.j. fol.237.col.ij.
An facere gratiam contra ius sit culpa vel dolus.de censi.perequatoꝛes.folio.180.col.iiij.
Braultas.de bo.vac.l.j.cum remissionibus. fol. 13.col.ij.z de decur.circensium.folio.46. columna.ij.
Brex z gregarius.Et an rustici compellātur ad suplementum gregis imperatoris.
Et an gregario volenti probare mortem animalium sufficiat probare ꝙ ita eo anno accidere cōsueuit.de murilegul.l.quod ad presens folio.123.col.iiij.

B.

Abere quot modis sumitur.de nautic. tibe.l.j.fo.140.col.ij.
Habitus.de profess.o.me.l. reddat. fol.93.col.iij.de murilegul.l. murilegul in verbo infulis.fol.123.col.iiij.
Halta.de fi.instru.fol.7.col.iij.in rubrica. z.l.ij. post glo.
Haltarium.ibidem.
Hedificare in publico quis potest concedere an hoc possit preses prouincie.
An locum tenens regis.de diuer. predi.vr.l.j. fo.261.co.ij.
Qui cogantur ad edificandum.de pal.sac.lar. viros.fo.255.co.j.
Hereditas.de his qui se defe.l.j.fo.21.co.ij.
An possit quis in eius hereditate succedere quem in infirmitate deserit.
Et an heres repudiata hereditate possit retinere bona.que alis obuenerint ei ex defuncto, de omni agro defer.heredes.fo.183.col.iij.
Quando heredes teneantur ad omnia debita contracta per defunctum.de pumptio.l.ff. fo.332.co.iiij.
Hereditatis additio an sit necessaria fisco.z in relictis ad pias causas.de bo.vac.l.j.fol.13.col. iij.An sicut heres scriptus ex toto potest se petere

petere mitti in possessionem secundum legem edicto.de edic.di.adri.tol.ita etiam possit petere se mitti in pos. singularium rerum .de bo.vac.l.vlt.fol.15.col.j.
Hereticus quis sit z quot modis dicitur quis hereticus.z que requiruntur ad veram heresim de priui.scho.l.j.in verbo degradādi.q.iij.fol. 261.col.iiij.
Hyems de nauicula.l.ff.fol.118.col.iij.
Homicidium quot modis fit.de metar.denotuꝫ. fol.292.co.j.
An accusatus de homicidio z conuictus possit dicere postea ꝙ ad sui defensionem fecit illud de mu.patri.professio.fol.77.col.ij.
Honestas z honestꝰ.de dignita.l.ij.fol.214.co.ij.
Honoꝛ.de discul.l.ff.fol. 40 col.ij.de decurio.l.j. fol.40.col.iiij.z.l.filios.fol.41.col.iij. de veteranis.l.j.fol.305.col.iiij.de dign. l.ij.in verbo honestorum.fol.214.col.ij.
Honoꝛ moderate exhibendus vni ꝙ alius exime non confundatur.de proxi.sacro.scri.l.ij.fo. 235.col.j.
Que sunt attendenda in honoribus indicēdis quēadmodū ci.mu.indic.in rubri.fol.78.col.j. Ad honoꝛes est promotio facienda per gradus, vt de minoꝛi ad maius.co.ti.l.ij.fol.eod.
Honoꝛ principis exaltādus.z lucro preferendus de loca.pre.ci.l.fin.in verbo donauerit. ad primam partem.ver.xxiij.fol.204.co.j.
Honorarium.de leg.cum vos.fol.104.col.j.
Hospicium debetur eque iudici z militi. de profes.z me.l.ff.fol.94.col.ij.
Hostes z de duabus speciebꝰ hostium exteriorib⁹ z interioribus. de re milit.l.j. folio. 269. columna.ij.
Humilis de suscepto.z archa.humilioꝛibus. fol. 113.col.iij.
Humilitas.ibidem.

I.

Acula prouisa.de indi.l.ij.fol.26.col.j.
Jactātia.de cohar ta.l.ff. fo.323.co.iij.
Jacrura de condi.in pub.hoꝛ.l. fin finē.fol.38.col.iiij.
Jam.de pro.sacro.scri.si quis.fo.239.co.ij.
Januarius.de colla.fun.patri.placuit.folio.196. columna.ij.
Jdoneus de profes.z me.si quis. folio. 94. co. ij. de agen.in re.agentes.fol.247.col.ij.de cōse. fis.de.l.ff.fol.7.col.j.in fi.quemadmodū ci.mu. indic.l.iij.fol.78.col.ij.de qui.mu.nemi.lic.excu.l.j.folio.85.col.iij.z de fun.pa.quicunq3.ij. fo.191.col.iiij.
Jdiote.de decur.expertes.fol.42.col.j.
Jems.de nauicular.l.ff.fol.118. col.ij.
Jdelius.ff.in verbo.hyems.
Jeiunium an quis possit per alium ieiunare. de decur.nullus.cum remit.fol.59.col.ij.
Jgnis.de fabricen.l.j.fol.127.col.iiij.
Jgnauia.de decur.quidam.fol.46.col.iiij.
Jgnorantia.de tabula.l.generali.fol.109.col.ij.
Qualiter probetur.qui mili.non pos.super seruis.fol.268.col.ij. Multa cōtra ignorantiam z imperitiam.de decur.omnes.i.post.glo.vlt. fol.69.col.ij. Vide infra in imperitia.
Illecebre.de decu.quidam.fol.47.col.j.
Illicita.de decur.omnes.j.fol.codem.col.iiij.
Illico.de suscep.z archa.frumen.fol.112.col.ij.
Illiricum de quibusmu.ne.licet.excusa.l.j.fol.85. col.iiij.
Illiterati.de decur.expertes.fol.42.col.j.
Illustris.de pecu.bono.subla.l.ij.fol.20.col.iiij.
Illustres z magnifici sunt equales.ibidem.
Jmago.de spectatu.si qua.fol.143.col.j.
De veteris nummi.pote.l.j.fol.129.col.iiij.
Jmmunis z immunitas.de immun.ne conce. in rub.fol.38.col.j.
Jmmunitas concessa patrimonialia nō includit de mu.pa.l.iij.fol.76.col.iij.
Jmmunitas restringēda. z ad quid extēditur. de excusa.mu.in rub.fol. 82.col.iiij.de profess. et me.medicos.post glo.fol.93.col.j.
An valeat pactum immunitatis concesse per vniuersitatem a muneribus.de anno.z tribu. in fraudem.fol.24.col.ij.de decur.vacuitatis. fol.46.columna.j.
An cessa immunitate alicui teneantur ceteri soluere summam ad quam nunc factus immunis antea tenebatur. de exact.tri. actores. fol.28.col.iij.
Cause propter quas iniuste sunt immunitates eodem tit.l.ff.ante fi.fol.31.col.iij.
An officiales ciuitatum sint immunes a collectis. de can.lar. tit.l.iij.fol.35 col.iiij. de immu.ne conce.l.j.in fi.fol.37.col.ij.de proxi.sacro.scri.iubemus.fol.236.col.ij.
An priuilegium immunitatis collectaruꝫ extendatur ad preteritas.de inco.l.j.folio. 71.columna.iiij.
Imperita & agen.in re.l.penultima.folio.247.columna.ij.
Imperium.de colo.pale.l.j.fol.171.col.iij.
Quatuoꝛ imperia mundi.de cōducto. z procu.l.vnica.fol.210.col.j.
Importunitas.de bo.iud.l.j.in verbo sperare.fo. 20.co.ij.de princi.agen.in re.l.fi.in pen.folio. 230.col.iiij.
Impunitas de decur.quis.fol.56.col.ij.
In.de deserto.l.j.fo.299.col.iiij.
Jnanes honoꝛes.de decur.neminem.fol. 60.columna.iij.
Jncleptus de aque du.l.ff.fol.151.co.iiij.
Jncognitus.de questo.l.j.fol.225.col.j.
Jncola.de mulie.in quo loco mu.l.j.fol.100.col. ij.de incolis.ciues.folio.72.columna.iij.An incola teneatur ad debita contracta per ciuitatem ante ingressum eius in illam habitandum.de decur.prouidendum.folio.46.columna.iij.
Jnconstantia.j.sub varietas.
Jncorporare.de bonis vacan.in rub.fo.13.columna.iij.
Jndefinita locutio.de pac.sacr.lar.nihil fo. 253 col.iij.de punie.scho.l.ff. fo. 263.de iur. repu.l.ij.in nota.magna.fo.140.co.iiij.
Jndicio de anno.z tri.l.ij.fo.23.co.ij.
Jndicia.z an probent.de appo.pu.l.j.fo . 32.co. ij.z de cursu pu.l.iij.fo.313.co.j.
Jndignatio.de digni.seueram.fo.215.col.ij.
Jndulgentia.de cohartali.si apparitoꝛ.fol.321.columna iij.
An qui visitat ecclesiam vicinam tantum consequatur de indulgentia quam qui visitat remotam.de lega.transmarina. fol.104.col.j.de suscepto.z archa.modios.fo.112.co.iiij.
An indulgentie tantum prosint quantū pronuntiatur.d.l.si apparitoꝛ.folio. 321. columna tertia.
An indulgentie prosint mortuis.de ppo.sacri.cu.l.pe.f.224.col.ij.Vide infra sub inquisitio.
Jndustria.de ponde.et.auri illa.l.ij.folio 114.columna.iij.
Jnfamia.de decur.infamia.et.l.nec infames. fo. 42.col.ij.de digni.l.ij.fo.214.colum.ij.
Que mala facit infamia.dicta.l.infamia. fol. 42.col.iij.et eodem titu.omnes.i.in verbo iustus.fol.48.co.j.
Jnfamis.ibidem.
An infamis possit esse tabellio co.tit.vniuersos.fol.43.col.ij.
An infamis factus iudex possit iudicare. de digni.l.ij.fo.214.co.iij.
An infamis possit doctoꝛari.de profes. qui in vr.constan. l.j.in verbo moribus.fol. 229.columna.iij.
Jnfirmitas de decur.nullus.ij.fo.54.columna secunda.
Jnfirmus diues an sit curandus gratis .de profes.z medi.archia.fo.94.co.j.
Jnfirmus si citetur an teneat mittere excusatio
nem.z qualiter de ꝙa infirmitate probabitur.z an sufficiat testimoniū vnius medici. Et quid si patitur egritudinem manifestam.de re mili. semel.fol.271.col.j.Vide.ff.in egritudo.
Jnfula.de murileg.murileguli.folio.124.col.iiij. qui milit.non possunt. his quidem. folio.266. col.iiij.
Jnherere.de decur.eum qui.fol.58.col.iiij.
Jnimicitia quid sit z qualiter ꝓbetur.si propter inimicitiam cred.fac.fuer.le.j.fol.106.columna prima.
Jnimicus quid sit.z ex quibus causis quot modis sit quis inimicus alterius.de his qui se defe.l.j.fol.21.col.iij.
Jnimici reconciliatio.de decur.omnes omnino. fol.55.col.iiij.
Jniuria in quibus.cau.colo.cen.l.ij.folio.171.columna prima.
An prosequens suam vel suoꝝ iniuriam in accusatione debeat se ad penam talionis obligare,z si non probat an calumnia puniatur.ibid. vbi z alia sunt de iniuria.
Quid si cum haberes verba iniuriosa cum aliquo.tu dixisti non sum ego fur, an tenear. is iniuriarum.Quid si dixisti ego sum ita bonus vt tu vel melioꝛ.
Quid si duo inuicem sibi dicant iniuriam.
An prouocatus facto aut verbo si dicat iniuriam excusetur.
An vocans meretricem illam que non est sed fuit,teneatur iniuriarum.
An is qui nocentē accusauit animo iniuriandi,teneatur.
An is q vocat cecū vel surdū q sic est,teneat? Quid si quis dicat te furem z tu dicas illi tu mentiris.an sibi tenearis muriarum.cuꝫ aliis questionibus de materia iniuriarū.de castren. pec.mili.errat.in princi.fol.282.col.iij.vide.j. sub prelatus.
Jnnocentia.de reis po.l.j.fol.96.col.ij.
Jnopia qui eta.l.ij.fol.89.col.iiij.
Jnops.de anno.z tri.omnis.j.fol.24.col.j.
Jnquietare de naui.l.j.fol.117.col.ij.
Jnquisitio in quibus casibus fiat.cū multis formis inquisitionum.de bo.vac.l.fi fol.15.col.ij. de ven.re.ci.l.j.fol.141 co.iij.
Quid si iudex inquirens publicatis attestationibus.videt parum aut nihil inuenisse de crimine an possit inquisitionem iterare.de delato l.ij.fol.18.col.ij.
An indulgentia in criminibus facta per regē excludat inquisitionem que potest fieri ab accusatore accusatione institura post factam indulgentiam illicite desistente. de deserto.l.j.in verbo distulerit.q.v.fol.303.co.ij.
De inquisitione generali cōtra maleficos ibidem.ver.vlti.
An plures possint vnam inquisitionem prosequi.delega.cum vos.fol.103.col.iiij.
Jnquisitio facienda est in loco delicti.de bo.vac. l.fi.in verbo mittantur.fol.15.col.j.
Jnsignia.vt dignitatis ordo.ser.l.ij.folio.227.columna.iiij.
Jnsignia principis.de vest,olo.temperēt.fo.127. col.iij.
Jnsignia doctoꝛis. de professoꝛibus qui in vbe constant.l.j.ibi.docendi laboꝛe.fol.231.col.ij.
Jnuasio.de peti.bo.sub.l.j.fol.20.col.ij.
Jnsolentia de exacto.tri.l.ij.fol.27.col.ij.de profes.z medi.reddantur.fol.94.col.j.
Jnspector.de anno.z tri.l.fi.ibidem.
Jnspicere.ibidem.
Jnstantia.de bo.vacan.l.fin. folio. 15. columna.j. de menci.vali.l.j.in verbo diligens.folio.140 columna.j.
Jnstantia litis.de decurionibus generali.fol. 57. columna.ij.
An elapso termino statuto iudici ad causam finiendam possit in alia procedi. ibidem. Et plenius de primipil.l.iij.fol. 332. columna.ij. vbi etiam nota.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index.

An iudex appellationis possit de consensu partium tempus inductum a lege. vel statuto ad appellandum, vel ad persequendū appellationem prozógare. Quid si lapsum est tempus instantie in causa delegata referenda non per sententiā terminanda, an pereat instantia. de naufra. l.ij. in fi. fol. 112. col. j. z. ij.
Quid si intra trienniuz est in causa cōclusum, z tantū temporis super fuit quo potuit in causa pronuntiari sed pronuntiarum nō fuit, nec de iudicis vitia constat, an post triennium sic litigator audiendus. ibidem.
Instar. de iure fis. l. ij. fol. 2. col. iiij.
Instituere. de exact. tri. l. ij. fol. 207. col. iiij.
Instruere. & delato. l. ij. fo. 17. col. ij. de exacto. tri. Apparitores. fo. 29. col. j.
Instrumentū. de fide instr. in rubrica. fo. 8. co. iiij.
Ordo instrumenti, z quid debeat continere. de tabul. generali. fol. 119. col. ij.
Instrumenti refectio. de discus. l. ij. fol. 40. col. j.
De nomine regis ponendo in instrumento. de prozi. sacr. scri. in sacris. iij. in princip. fol. 239. col. iij.
An in initio instrumēti sit facienda mentio de nominibus testium de numera. nulli. fo. 311. co. iij.
An is qui solvit pecuniam creditori possit ab eo petere instrumentum solutionis.
Et an possit a debitore peti instrumentum obligationis z similia dicta. l. ij. fol. 40. co. j. z. ij.
An instrumentum falsum ostensum in iudico possit auferri de manib⁹ ostēdētis. de agrico. z censi. immunitates. fol. 159. co. ij. in fi.
An instrumentū ꝓductum apud acta non signatū possit repeti postea subscribendum de omni agro deser. rura. fol. 187. co. ij.
An per instrumentum ꝓbetur maleficium de colla. fun. pa. placuit. fol. 196. co. iij.
An elapso termino dato ad ꝓbandū possint instrumenta ꝓduci. qui mili. nō pos. super seruis. fol. 267. co. iiij.
An appellatione instrumentuz contineantur acta de numerar. nulli. fo. 311. co. ij
An instrumentū procurationis productū debeat in actis remanere vel restitui ꝓsentanti. de diuer. offi. l. fi. fo. 326. col. iiij.
Insula. de nauiculis. cū nauarchoz. fol. 118. co. j.
Integritas. de condi. impu. 02. l. j. fol. 38. col. j.
Integrum. ō prozi. sacr. scri. hac lege. folio. 242. col. iij.
Quid continetur sub hoc verbo integro statu. de bo. vac. l. ij. fol. 13. col. iij.
In integrum restitutio. j. sub litera ℟.
Intentio. de prozi. sacro. scri. in sacris. iij. fol. 240. col. j.
Interdictio. multa que a lege z iudice interdicūtur. de his qui in exi. dati sunt. l. j. fo. 97. col. ij.
Quid si iudex abiq; temporis prehmptione illa interdicat an intelligatur perpetuo interdixisse ibidem.
Interesse. de pericu. succe. pa. l. j. in fine. folio. 99. col. iij.
Interlocutoria an sit in scriptis proferenda z an possit ferri absente parte, z cum ab ea appellatur debeat in scriptis appellari. de priuileg. schola. l. fi. §. vltimo. fol. 264. col. j.
Interminato. de vent. olo. i. fi. fo. 127. col. iij
Interpretatio cum speciebus eius z que recipiāt interpretionem. z maxime, an recipiat statutū interpretationem de profess. qui in vr. constan. l. j. in verbo interpretandi. fo. 129. col. iij. in fi.
Invadere z invasio de his qui ex pug. colla. illa. sunt. l. j. fo. 115. co. j. de agen. in re. l. j. folio 245 col. ij.
Invenire de deserto. l. ij. fol. 303. col. iiij.
Inuentarium qualiter z qua forma fiat. de canc. fru. vvb. rome. l. j. fo. 136. col. ij.
Inuidia. de thesaur. l. j. fol. 23. col. j. de dig. si senator. folio. 215. col. ij. in in. quando z qui. quarta pars. l. ij. fo. 65. col. iij.
Inuitus id quod quis facit arguitur. pu. letic. vel consul. nunc. l. j. ad finem. fo. 340. col. iij.
Ira. de exact. tri. l. ij. fol. 27. col. ij.
Quid si quis dicat excusando se aliquid ꝓ ira cunctiam cōmisisse, vsq; ad quod tempus hoc poterit allegare. de decur. omnes. iij. in verbo perseuerent. fo. 55. col. iiij.
Ira tamen. de colla. fun. fi. l. j. fo. 210. col. iiij.
Item. de castren. pec. milit. l. j. fo. 281. col. iij.
Iter. de anno. z tri. nemo. fo. 24. col. ij.
Iteratio. plura que recipiunt iterationē. de consul. l. j. fo. 221. col. iij.
Iubere an differat a mandare z precipere. de prozi. sacro. scri. iubemus. fo. 236. col. j.
Iudex. de decur. omnes. j. fol. 47. col. iij. de digni. iudices. fo. 215. col. iij. de cursu pub. iudicibus. fol. 314. col. j.
Iudex debet commit..eda crimina prohibere, cō missa punire, alias superioribus nuntiare de hoc plene de irenarch. l. j. fol. 116. co. iij. de luc. aduo. l. ij. in fine. fol. 331. col. iij.
Iudex nō debet amare pecuniā. de coharta. per illiricū. fol. 322. col. j. z. ij. de diuer. off. ad splendidioris. fol. 315. col. j.
Iudex bonus z iniquus. z an iudex in officio delinquens amittat etiam salaria. z. ꝙ iudex grauius delinquit furando ꝙ alius priuatus de digni. iudices. fol. 215. col. iij.
An iudex possit ab eis permissione principis deferre pronunciam suā. de decurio. l. si quos. fol. 58. col. iij.
An possit recusari iudex quez princeps ex certa scientia delegauit. de decur. l. fi. fol. 61. co. ij.
An iudex secularis cum invocatur brachium ab ecclesiastico. possit illius examinare processum. de dignita. nemo. fol. 214. col. iij. de priuile. schola. l. j. in verbo degradandi. quest. j. z. ij. fol. 261. col. j.
An exceptio ꝙ iudex est seruus excōmunicatus, vel infamis, z huiusmodi, sit coram ipso in dice. pbanda. de castrēsiarūs. l. fi. fol. 256. co. iij.
Que potest iudex vltra partis petitionē. ibid.
An credatur assertioni iudicis. Et qua pena punitur litigator aliquid contra verum dicū iudicis asserens. de decriof. l. j. fol. 252. col. j.
An iudex possit mādare debitori ne discedat ante ꝙ solvat. vel vt solvat ante ꝙ de aliquo loco dicebat. de erog. milit. an. l. pe. §. super his fol. 288. col. ij.
Qualiter iudex debeat cum expedit arbitrari de mendican. vali. l. j. fol. 140. col. j.
An iudex licite recipiat esculenta z poculenta. de prozi. sacro. scri. in sacris. iij. in verbo nihil amplius. fol. 240. col. iij. in fi.
Quid si sunt plures iudices an vnus eorū possit solus audire, incipere, examinare ac finire causam. de palat. sacra. lat. nihil, fol. 254. co. j.
An iudex a quo appellatur qui nō potest adesse cause appellationis, vt partem faciat, possit adesse vt saltem instruat. de exacto. tri. apparitores. fol. 29. col. j.
Et vide. ō. sub prelatus. z sub lis z sub emancipatio.
Iudicium quot modis accipitur. de peti. bo. sublat. l. j. fol. 20. col. iij.
Jugatio de impone. iucra. ō le. j. in principio. folio. 68. col. j.
Iuramentum qui mili. non possunt. l. j. fol. 266.
Iuramētum calumnie prestandum a procuratore. de re mili. l. fi. tibi. iudico. fol. 280. col. j. z ij.
Iuramentum teltis. Iuramentum executo testamenti. Et iuramentum decisiuum de erogat. mili. an. l. penulti. in ꝓn. folio. 288. columna. iij. Quis absolvit a iuramento dicto. l. j. folio. 266. col. j.
Qui teneantur ad prestandum iuramentū. de prozi. sacro scri. vnicuiq; folio. 237. columna. iij. in fin. z fo. 37. col. j.
Iuramentum super quo libro seu materia est prestandum. de ven. re. ci. l. ij. fol. 142. col. j.
Iuramentum fidelitatis z an ad prestandū illud teneantur burgenses qui feuda non tenent. Et quid si fidelis regis iurat fidelitatem alij domino. qua pena punitur. de meratis. denoiurum. fol. 291. col. iij.
An filiusfamilias ligetur ex iuramento prestito sine consensu mumialdi. de prædi. cura. l. iij. in verbo permutationes. fo. 62. co. iij. z de numerar. actuarios. fo. 310. col. iij.
Iuramentum prestitum per mulierem de non alienando rem dotalem dicto verbo permutationes. fo. 62. col. iij. dicta. l. actuarios. fol. 310. col. iiij.
An ex iuramento sine alio contractu prestito detur actio. de dig. l. quotiens. post gl. fo. 220. col. iiij.
An stetur iuramēto actoris in casibus in quibus datur actio contra heredem ex dolo defuncti. Et an stetur iuramento damnum passi contra vniuersitatem in cuius territorio facta est rapina. cum ad emendationem damni tenetur. de naufrag. l. ij. fo. 120. co. iij.
An possit quis per iuramentum antea prestitum se obligare. z de multis iuramētis. de vē. re. ci. l. iij. fo. 142. co. j.
An iuramentum interpositum super venditione facta colonorum sine predio confirmet eam. Et quando iuramentum confirmat contractum a iure prohibitum. de agrico. z cen. l. ij. fo. 154. col. iij.
An iuramentum prestitum per eum qui locauit operas suas ad annum excuset eum, si intra ipsum renocetur ad munera subeūda in ciuitate sua de agri. z mancip. do. l. j. fol. 199. col. iij. z. iiij.
Quid si is qui accusat debitorē ꝙ sibi iurauit soluere pecuniam in diem certam probat ꝙ iurauit. non tamen probat ꝙ non soluit, an sufficiat. qui milita. non poss. super seruis. fol. 268. col. ij.
Quid si iurans soluere in termino soluat post terminum. an excusetur a periurio. ibidem cuz remissionibus.
Quid si is qui iurauit soluere pecuniam in die obtineat a rege moratoriam propter quam nō soluit an sit periurus. eodem titul. l. j. fol. 166. co. j. z. ij.
Qualiter intelligatur satisfacere is qui iurauit se curaturuz facturum ꝙ citius aliquid faciat pu. letic. vel consul. nunc. l. vnica. in verbo pacis. q. ij. ad fi. fo. 335. col. iij. z. iiij.
Jus quot modis sumitur. de iure fisci. in rubrica cum remissionibus. fo. 1. co. iiij.
Jus gentium z ciuile nunc delectum de conduc. z procurar. l. j. cum remissis. fo. 209. co. j.
Jus acerbum z similia. de agrico. z cen. cum scimus. fo. 167. co. iij.
Jus prothomiseos. de prozi. sacro. scri. vnicuiq; in fine. fo. 238. co. ij. de predi. cur. l. iij. in princi. fo. 62. co. iij.
Utrum ius romanum seruandum sit in causis clericorum cum litigant inter se. z vtrum seruandum sit in alienationibus rerum ecclesiarum. Et an sarracent z gentiles romano iure ligentur.
Et quid si laici litigant coram ecclesiastico iudice. de causa mere ciuili z temporali, an seruabitur ius romanum directe contrarium canoni. de conducto. z procur. ꝛc. l. j. ij. ꝛj. in verbo omne hominum genus. fo. 209. co. iij.
Laudes iuris romani.
Et an ius romanum ꝓferatur iuri longobardo in regno. ea. l. in verbo tenetur. fol. eod. col. iij. in fine. z fo. 210. co. j.
Quando intelligant ea q̄ ius intelligit, etiā si expressa nō sint. de bo. vac. l. iij. fo. 14. co. iiij.
Quando quis potest sibi ꝓpi ius dicere. de decur. generali. fo. 37. co. ij.
Injuria. de susceptor. z archar. l. neminem. fo. iij. columna. iij. de legatio. in rub. parte. j. ver. iij. fo. 101. co. j.

Ān sit

Notationum reconditarum.

An sit iustitie derogandū propter eminentiā personarum. de diuer. offi. ad splendidioris in fine. fol. 315. col. ij.
Juuenis. de d. cur. doctitū. fol. 60. col. j.
Juuentus laudanda z arguenda, de lega. in rub. parte. j. ver. viij. fol. 101. col. ij. de consuli. j. fol. 221. col. v. in fi.

K

KAlende. de naufragio quoties. folio. 123. columna prima.

L

Labefactare. de metallis. quosdam. fol. 124. col. iij.
Labor. de iuari. l. j. fol. 131. col. iij. de remili. cōtra publicā. ad fi. f. 278. co. j.
Labor proprius vnicuiq; prodesse debet de metallo. l. j. fol. 123. col. iij. de prozi. sacro. scri. vnicuique. fol. 236. col. iij.
Labor militum. de vent. olo. l. fi. in fi. fol. 127. col. iij. de castr. pal. pec. l. j. in verbo labore. folio. 264. col. iij. de re mili. milites. in verbo exercitio. fol. 278. col. ij.
Labor z miseria dignitatum fugiendus. de prozi. sacro. scri. iubemus. fol. 236. col. ij. de colar. tal. per illiricum. in fi. fol. 322. col. ij.
Labor studiosi. de prozi. sacro. scri. l. ij. super glo. q. iij. fol. 235. col. iij. z de agen. in re. l. penul. in verbo perimam. fol. 247. col. ij.
Lapeus. de decur. exptes. fol. 42. col. ij.
Lapides preciosi, plures eorum proprietates, de auro. col. in rub. fol. iij. col. ij.
Largitio, de cano. largi. ti. in rub. fo. 35. col. ij. in fi. de his q ex pu. rati. mu. pec. succe. l. ij. f. 12. co. ij.
Latebra. de decur. quidam. fol. 42. col. j.
Laterculus. de prozi. sacro. scri. comperimus. folio. ibidem. col. iij.
Latro z ipsius pena. de deser. l. fi. fol. 304. col. iij.
Laudare. de legati. in rubric. parte. j. ver. cviij. folio. 112. col. j.
Laus literatorum. de prozi. sacro. scri. proximos. fol. 234. col. iij.
Legatum relictum ad vnam speciem edificij protestatoris anima erogandam, an possit auctoritate episcopi in aliam speciem conuerti. de expen. lu. l. j. fol. 146. col. iij.
Legatus qualis debet esse z de cautelis quas seruare debet in operando z exequendo legationem suam. delegat. in rubrica. fol. 100. col. iiij. Qualiter legati sunt recipiendi z qualiter audiēdi. z qualiter dicantur sancti. z de priuileg. legatorū z aliis ea. rub. prope. fi. fo. 103. co. iij.
Legati an z quando z qui debeat habere decretum z de forma ipsius decreti. literas legatorum. ti. l. fi. fol. 104. col. iij.
An donū impēsum legatis, debeat remanere penes eos, vel assignari his qui miserunt illos de castren. pec. milit. l. j. in verbo hereditatem. fo. 282. co. j. de filētia. l. fi. in ꝓn. fo. 233. co. ij. An episcop⁹ teneat vel possit recipere in domo legatum domini ℙape, de metatis. cuncros. fol. 291. colum. ij.
Legio z similia. de his qui non imple. sti. l. iij. fol. 95. col. iiij.
Leno. de spectacu. l. vlt. fol. 146. col. ij.
Letitia. de silentiar. l. iij. fo. 233. col. j.
Lex. de stu. li. vr. ro. l. j. fol. 132. col. iij. in fi. qui mili. no pos. his quidem in verbo legem. fol. 247. col. ij. z fol. 268. col. ij.
An scriptura sit de esse legis. dicta. l. j. in verbo voluntates. fo. 133. col. ij.
Leges sunt ex orabiles z per se iuuātes cum multis aliis de laude legum. de rabul. l. fina. folio. 110. columna. j.
Lex exrenditur ad futura. de decur. diue. fol. 60. columna. j.
Qualis debeat esse lex ibid. z ne fiat rem quam ven. enim. c. l. ij. fol. ii. col. ij. de excu. mu. eam legem. fol. 84. col. iii. de agrico. z sen. cum scimus in princip. fo. 167. col. j.
Sine legibus nil debere inueniri, z similia de consuli. l. fi. fol. 222. col. iiij.
Utrum ad esse legis sit necessarium eam scribi. de stu. li. vr. ro. l. j. fol. 133. col. ij.
Leges interduz scribuntur rabulis eneis. de fru. vr. conti. an. l. ij. fol. 137. col. ij.
Lex est obtinenda, ostendenda z recitanda. d. l. his quidem. fol. 267. col. j.
An lex tollatur per desuetudinē. de excu. mu. euidenter. fol. 83. col. j. de pal. sacra. lat. pisco. fol. 253. col. ij.
Que attendenda sunt in solutione legum quā do inter se discordare videntur. de numerar. actuario. fol. 310. col. iij.
An lex localis extendatur ad alium locum si eadem ratio subest. de collo. do. l. j. fol. 38. columna. iij.
Quid si lex ciuilis in spirituali causa vnum statuit, cuius contrarium tenet aliquis sanctorū patrum, quorum dicta veneratur z suscipit sancta mater ecclesia quod seruabitur. de profes. z me. l. medicos. fol. 92. col. iij.
An si lex est directe contraria canoni preferatur lex vel canon. z in quo loco quando z inter quos dicta. l. medicos. fol. 92. col. iij. z de conductor. z procur. ꝛc. l. j. in verbo omne hominū genus. q. j. ij. iij. fol. 209. col. ij. z iij.
An intelligantur omnes leges que canonicis non obuiant instituris per ecclesiam approbate. de superindic. l. j. fol. 26. col. ij.
Libellus an de partium consensu remitti possit de pmule. schol. l. vltim. fol. 263. col. iij.
An libellus de facto consensu possit omitti. de re mili. l. fi. §. j. fol. 279. col. iij.
An libel us possit offerri presenti in iudicio nō citato. de pīn. agē. in eo. l. fi. fo. 248. co. iij.
Libellus aut petitio in summarijs offerenda. co. ti. l. fi. fol. 231. col. ij.
An libellus quo reus petitur cōdemnari omni iure quo melius poterit valeat. de diuer. offi. l. fi. fol. 327. col. j.
Liber liberi. de agric. z censi. omnes profugi. fol. 150. col. ij. z. l. mulier. fol. 163. col. iij.
Liberi. de decur. si quis de curio. ij. fol. 46. co. iij.
Libertas. z vtrum liber homo cogi possit ad vlla opera exercenda. de murilegul. edicimus. fol. 124. col. ij. z ne quis. li. inuitus. l. j. fol. 144. columna. j.
Libertas in loquendo veritatē de decur. quinq; folio. 58. col. j.
Liberalitas. de peti. bo. sub. l. j. fol. 20. colū. ij. de obla. voc. l. j. fol. 307. col. ij.
Quod modis liberatur quis a debito. Et an quis satisfaciendo ꝓ alio possit ei pena perpetua liberare. de prozi. sacro. scr. in sacris. iij. in verbo defensore. fol. 241. col. iij.
Liber libri. de iure fis. in rub. fol. i. col. ij. z. li. z. in rub. fo. 117. col. j. ibi plura gnalia sunt de libro.
An liber debeat necessario dari doctori, cum doctorabitur. de athletis. l. j. fol. 94. col. iij.
Libra. de suscepto. z archa. quoriens. folio. 112. col. j. de metal. l. ij. fol. 124. col. j. de argent. pe. quod thesaur. infert. l. j. fol. 116. z de agricol. z sensi. seruos. fol. 159. col. iij.
Liburne. de expressis ex luco. dam. in rubric. folio. 212. col. j.
Licentie multe. de prozi. sacro. scri. hac lege. fol. 244. col. iij.
Licitatio. de fi. instru. quecunq; fol. 10. col. ij.
Licitatio in rebus ciuitatum, de ven. re. ci. l. j. folio. 141. col. iij.
Limare de naui cu. l. iij. fol. 118. col. ij.
Limites cum multis ad materiam limitum pertinen. de fun. limi. in rub. fol. 187. col. iij.
Lis. de agri. z cen. litibus. an ꝓn. fol. 154. col. j.
Litis celeritas. ibidem. Qualiter iudex dicitur facere litem suam. de numerar. l. ij. folio. 308. columna. iij.
Lis. de omnibus bonis equiparatur questioni status de reis po. l. j. fol. 90. col. iij.
Litigator debet mittiam suam. ante ꝙ litem in

Machinatio. de agrico. z censi. l. fi. folio 168. col. iij.
Macula. de dignitati. iudices. fo. 215. col. iij.
Magister. de profes. z me. magistros. fol. 93. colum. ij. z. l. medicos in verbo doctores. fo. 92. col. ij.
Magister scriniorum. de mag. scri. in rub. fo. 227 col. iij.
Magister officiorum. de castrens. l. iij. folio. 255. col. iij.
Magistratus. de decur. l. ij. fo. 41. col. ij.
An electo ad gerendum magistratum possit imponi pena legis z multa per iudicem z an ipsa multa possit iterari donec ipse incipiat gerere magistratum. eo, tit. fi ad magistratuz. fo. 4. col. ij.
An si ꝓ tali electo cōpareat alius offerens se gerere admittatur et excludatur electus. ibidē. Quid possunt in ciuitatibus magistratus. eo. tit. fi quos. fo. 58. col. iij.
Magistratus non debent esse perpetui. de succes pro. neminem. fo. iij. col. ij.
Magnanimitas. de thesaur. l. j. fo. 23. col. ij.
Magnanimus. ibidem.
Magnificentia, ibidem. scilicet de thesar. fol. 23. col. ij. z de vetera. l. j. fol. 305. col. iij.
Magnitudo z magnum. de qui. mu. ne. lic. excus. l. fi. fo. 89. col. ij.
Maiestas. de delato. l. fi. in fi. fo. 19. col. iiij.
An crimen lese maiestatis cadat in actum ℭ in imperatorem romanorum, in quos de conductor. z procur. l. j. in verbo. domum regias. fo. 209. col. j.
Quale sit crimen lese maiestatis. an in ipso crimine sit libellus offerendus z an domus diruenda. z an bona publicanda z qualiter ipsum ꝓmendum. de peti. bo. sub. l. j. in verbo plectendi. fo. 20. col. j.
Maiestas leditur cum ipsius honor z potestas offenditur. de exact. tri. quoties in verbo suscipiat. fo. 23. col. j. de coharta. l. j. in fi. fo. 318. col. iij. z vt nemo ad suuz patro. susci. vi. l. j. in verbo plectentur. fo. 173. col. iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index nouus

Maior pars & quando valeat quod a maiori parte fit. de decur. nominationum. fol. 54. colũna. iij. in fi. de legati. si quid. folio. 104. colũna. iij. Vide. j. sub vniuersitas.

Maiores in dignitate positi non sic faciliter dãnantur vt inferiores. Et ratio huius. de dig. si grauius. folio. 218. columna. j. de diuer. offi. ad splendidiores. fol. 315. col. j.
Quid debent maiores minoribus & ecõtra. de pal. sacr. lar. mhil. fol. 253. col. iiij.
Quando maiores erate & ordine sunt maioribus preferendi & ecõtra. de prepo. sacri. cu. l. j. fol. 223. col. ij. de tryoñ. l. fi. fol. 298. col. iij.
An minor maiorem puniat. dicta. l. mihil. fol. 253. columna. iiij.

Male ablata seu quesita quid si quis ex pecunia male aquisita emit fundum an fructus percepros faciat suos. pu. let. vel cõsul. nunc. l. j. ante finem. folio. 340. col. iiij.

Mancipia de predi. cur. l. iij. fol. 62. col. iij.

Mandatum de erog. mili. an. l. penul. §. super his folio. 288. col. ij.

Mandatum iniquum exequẽs punitur. de excu. mu. euidenter in fine. fol. 85. col. j.

Manifestum. de aqueduc. decernimus. folio. 151. columna. iij. in fi.

Manfio. de anno. & tri. nemo. fol. 24. col. ij. de cõdi. in pu. hor. l. ij. fol. 38. col. ij.

Mansum. ibidem.

Mansuetudo. de conuenien. fil. debi. l. penul. fol. 7. co. de prepo. sacr. cu. hac nostre. f. 223. co. iij.

Mansus. quo quis or. conue. lege. ij. folio. 143. columna. iij.

Mare. de naufrag. l. fi. fol. 123. col. iij.
Ad quem spectat punire crimen commissum in mari vicino alicui regno de classi. l. j. folio. 130. columna. iij.

Margarita. nulli lice. in fre. & eque. sel. l. vna. fol. ibidem. col. j.

Maritima. de anno. & tri. mediterranee. fol. 24. columna. ij.

Maritus. de incol. l. fi. in princi. folio. 73. columna. ij. de potestate quam habet maritus in vxorem. ibidem.
An maritus sit vxoris sue legitimus mumial dus. de ipsa potestate plenius. de re mili. quicunque. fol. 222. col. ij.

Mater. de fin. instru. l. iij. folio. 7. colũna. ij. & qualiter probetur maternitas. de digni. l. j. fo. 212. columna. iiij.
An mater possit filium dare ad seruandũ pro mercede & an possit ei stipulari. de fug. colo. j. fol. 195. col. 2. iiij.
Quid si mater tutrix filiozũ contrahat secundas nuptias. deinde moritur secundus maritus an possit recuperare tutelam. de his qui in exilũ dati sunt. l. j. in verbo prozogabitur. folio. 97. col. ij.
Quid si contrahat tantum sponsalia an priuetur tutela. de incolis. l. fi. in verbo maritozum. folio. 73. col. j.

Materia. de excu. mu. maximarum. §. j. folio. 84. columna. j.

Matricula. de agen. in re. l. iij. fol. 246. col. iij.

Matrimonium. de incolis. l. fi. fol. 73. col. iij.

Multe species matrimoniozũ. de omni agro de ser. quicunque. ij. fol. 184. col. ij.

Maxime, presertim, & similia de predic. cur. l. ij. fol. 62. col. j.

Mechanica. de excu. artifi. l. ij. fol. 105. col. iij.

Medici & medicina in quibus laudantur & in quibus vituperantur. de profes. & medi. in rub. fol. 91. col. ij.

Mediocritas. de agrico. & sen. hij. penes. fol. 155. columna. iij.

Mediterranea. de anno. & tri. mediterranee. fol. 24. col. ij.

Memoria de agrico. & censi. l. j. fol. 153. col. iiij. de progi. sacro. scri. l. ij. fol. 235. col. ij.

Mendacium de incolis. l. j. fol. 71. col. iiij.

Mendicitas. de men. vale. l. j. fol. 139. col. iiij.

Mens de con. in pu. hor. l. j. fol. 38. col. j.

Mensura de exc. ar. l. ij. fo. 105. co. iij. de iustis falsisq; mensuris atq; põderibus. de susceptor. & archa. modios fol. 112. col. iij. & iiij. & de mer. l. ij. fol. 124. col. j.
Ad quem spectat ordinare veras & punire falsas cuz multis speciebus & nominibus mensurarum. dicta. l. modios. fol. 112. col. iij. & iiij.

Mercatum. s. sub forum.

Mercatum & animalia mercata & huiusmodi. de fabri stigmata. fol. 128. col. ij.

Meretrix que dicitur. & an meretrix seu mala mulier possit expelli ne habitet inter bonas. de spectacu. si qua. fol. 145. col. iij.

Merum imperium an transeat in donatione castri. & an concesso mero imperio videatur concessa etiam confiscatio bonozum de priuileg. scho. l. j. in verbo denegamus. fol. 262. col. j. §. sub castrum.

Merum imperium & prescribatur. & contra quẽ de diuer. offi. l. viros. fol. 325. col. iij.

Metallum de metalla. in Rubri. fol. 123. col. iij.

Metaxa. de murile. loras. fol. 125. col. ij.

Metropolitanus. de metropoli ber. in rubro & nigro. fol. 135. col. j.

Metus. de metall. l. iij. fol. 124. col. j. & de numerar. l. exceptores. fol. 320. col. j.

Militia. qui mili. non pos. l. j. fo. 265. col. iiij.
An militia sit dignitas. de equest. digni. l. j. fol. eodem. col. ij.

Milites quales sunt assumendi. negotia ne mili. l. j. fol. 269. col. j.
Creatio, electio, & approbatio militũ ad quẽ spectat. qui mili. non pos. l. j. fol. 265. col. iiij.

Milites sunt eingendi. Et an miles paratus cingi habeatur pro cincto. eo. ti. hȳs quidem. folio. 266. col. iiij.

Milites cauere debent ne damna inferant collatribus. de re mili. l. fi. §. quibus fol. 283. col. iij.

Militia militũ qui sunt hodie. eo. ti. l. j. f. 250. co. iij. col. ij. & dicta. l. hȳs quidem. fol. 265. col. iij. de eroga. mili. anno. fortissimi. fol. 285. col. ij.
An milites possint colere agros, & q milites quotidie vacare debẽt exercitio armozum. de re milit. milites. fol. 269. col. iij. de fun. limi. l. iij. fol. 188. col. iij.
An milites possint capere vtensilia pro se et equis si ea venalia non inueniant. de pascuis pub. l. ij. fol. 190. col. ij.
An miles desertor & restitutus vel a militia missus possit absq; nouo iuramento militare. de re mili. cum allegatis. fol. 269. col. iij.

Militaris vir. de re mili. milites. fol. 269. col. iij.
De decur. militaribus. fol. 53. col. iij.

Minus. de maxima. in rub. fol. 152. col. ij.

Minor an possit ad diuisionem prouocare maiorem. qñ & qui. quarta pars. l. ij. fol. 165. col. ij.

Minores maioribus subesse debent. de priuileg. sco. l. j. in verbo insuper. fo. 262. col. ij.

Miserabilis de mendi. vali. l. j. fol. 140. col. j.

Mobilia. de mune. pa. l. fi. fol. 177. col. iij.

Mobilium appellatio quid contineat. de ven. rei. l. iij. fol. 142. col. j.
An pro mobilibus collecte prestentur. di. l. fi. fo. 141. col. iiij. & de qui. mu. ne. lice. se excu. l. vl. in verbo. muroz. q. xv. & sequen. fol. 88. col. ij.

Moderatores & Moderatio & Modificatio. de can. lar. l. vltu. l. iij. fol. 36. c. j. de decur. curiales. iiij. fol. 55. col. iij. de agrico. & censi. l. vlt. fol. 68. columna. iiij.

Moderamen inculpate tutele. de metatis. deuotum. fol. 291. col. ij.
Moderatus. de predi. curi. l. j. fol. 61. col. iiij.

Modius. de suscep. & archa. modios. f. 112. co. iij.

Modus. de mune. pa. l. j. cum remissionibus. fol. 76. col. iij.

Molestare. de thesauro. l. j. fol. 23.

Monachus volens religionem & offerre in manu abbatis, an ex hoc sit factus monachus de fabri. stigmata. fol. 127. col. iij.
Quid si monachus post ingressum & intra annũ probationis moriatur, an bona remane. in monasterio. ibidem.

Monere. de delato. l. ij. fol. 17. col. iij.

Moneta. de veteris numinis. po. in rubri. l. j. & ij. fo. 129. co. iij. de excu. mune. maximarum. §. carbones. fol. 84. col. j.

Monialis que teneatur ad observationem clausuri si patiatur languore de quo iuxta testimonium medicoz nisi vadat ad balnea morietur. an possit petita proinde licentia nõ tamen obtenta egre claustrum & ad balnea ire pro sui curatione. de comeatu. l. j. 293. col. ij.

Monitio an augeat penam. de numera. ne diutius. fol. 300. col. ij.

Monitor a seipso debet incipere. de re mili. tribu. fol. 273. col. ij. & l. nemo. in verbo correptos fol. 274. col. ij. ne fil. rem quam ven. enim. l. j. in principio. fo. ij. co. ij. & de iur. fil. iustas. in pri fol. 4. col. iiij.

Morbus. qui morbo. in rubri. fol. 90. col. j. & l. ij. ibidem. col. ij.

Mores de profes. & medi. l. magistros. fol. 93. col. ij. de profes. qui in vrb. conitanti. l. j. folio. 219. col. iij.

Moris de priuile. schol. l. fi. fol. 263. col. j. de desertor. l. j. fol. 300. col. ij.
An valeat sententia cõdemnationis lata simpliciter ad penã mortis. dicta. l. j. in verbo gladium. fol. eodem. col. iij.

Mortuus & moriens. & an indulgentie prosint mortuis. de prepo. sacri. cu. iubemus. fol. 224. col. j.

Mor. de mureleguꝫ. edicimus. fol. 124. col. ij.

Mulier. de his qui se dese. l. j. fol. 21. col. iij. quoz munerum sunt capaces mulieres que sunt in eis laudabilia que vituperabilia. Et an mulier cogatur ad munus exigendi tributa. de mu. & in quo loco mu. l. j. fol. 99. col. iiij.
An mulier possit esse testis in criminali de agen. in re. ex eo. fol. 247. col. j.

Mulcta quid sit. de decur. si ad magistratum. fo. 45. col. ij.

Multi de decur. nominationum. folio. 54. col. iij. quando & qui. quarta pars. l. fina. §. j. folio. 66. col. iiij.

Multitudo. de progi. sacro. scri. comperimus. fo 242. col. ij.

Municipium. de decur. quidam. fol. 47. col. j.

Munus de mune. pa. in rub. fol. 79. col. ij.

Munus ordinarium & extraordinarium. de anno. & tri. omnes. ij. fol. 24. colũ. j. de indict. l. j. fol. 25. col. iij. de excu. mu. eam legem. fol. 84. col. iij. de profes. & me. medicos. post gloss. fol. 93. columna. j.
Que sunt munera patrimonialia que personalia. que mixta. de discus. l. j. fol. 40. col. j.
Qui tenetur ad munera dicitur illaqueatus & subiugatus. de decur. neminem. fol. 60. col. iij.
Quibus ex causis quis tenetur ad munera. de incolis priuilegio. & l. ciues. fol. 72. col. iij.
Qui sunt qui a muneribus excusantur. de mu. pa. l. j. fol. 76. col. j.

Muri & murozum publicozum edificatio quando sit facienda, qui ad eam tenentur. vbi per quos cum multis questionibus alijs ad hanc materiam pertinen. de qui. mu. ne. lic. excu. l. fi. fol. 86. col. iiij.

Muri cuiratum commendantur. de expen. lu. l. j. fol. 146. col. ij.
Quid si testator iussit pecuniam dari pro anima sua arbitrio executoris sui an possit cogi per episcopũ illam erogare in edificatiõe murozum ciuitatis. ibidem.
An rex teneatur ad refectionem murozum ciuitatis pro redditibus quos ibi habet. de diuer. pre. vtb. rusti. l. iij. fo. 201. col. ij.

Murilatio. de aqueduct. l. ij. 148. col. ij.

Murilatus. ibidem.

M.

Notationum reconditarum.

N.

Narratio sola criminis vel cause facta an sufficiat. & coram quibus de delatoz. nulla. fol. 18. col. iij. de castrenſianis. l. fi. fol. 256. col. ij.

Naufragatio remis periculosa. de nauic. l. fi. fo. 128. col. iij. de naufra. quotiens. fo. 122. col. iij.

Naufragozum bona saluanda esse non rapienda. de naufra. l. j. fo. 120. col. iij.

Nauis quid si mandatum sit vt mittatur aliquid cum vna naui cuz que mitti non potest sed cũ alia mitti potest. an mãdatarius excusetur. de nauicular. l. iij. fo. 118. col. j.
Quibus oneribus subiecta sunt predia nauiculariorum. de predi. naui. in rub. fo. 20. col. iij.

Ne. ne fiscus rem ℔ ven. cuin. in rub. fo. ij. col. ij.

Necnon. de predi. tami. ac. l. ij. fol. 201. col. j. de sistentia. l. ij. fo. 233. col. iij.

Necessitas. de decur. curiales. ij. fo. 46. col. iij.

Necessitas publica. de naui. nõ ex. l. j. fo. 120. co. j.

Necessitas officij excusat. de hoc plene de delatore. l. ij. fo. 17. col. ij.

Negligentia. de naufra. l. ij. fo. 147. col. iij. de mune. ne diutius. fol. 121. col. iij.

Negotiator & negotiario. nego. ne. mis. in rub. fo. 268. col. iij.

Negotium de digni. quotiens. fol. 228. col. ij. de apo. pu. l. j. fo. 32. col. ij.

Nepos. qui nu. li. l. iij. fo. 90. col. iij.
An nepos naturalis & legitimat⁹ ex filio spurio succedat auo. de his q se dese. l. j. f. 21. co. j.
Quid si qs habeat nepotem naturalẽ & legitimum ex filia naturali & legitima filiaq; spuriã instituto nepote, & legato relicto filie p dotibus ac dato ipsi filie substituto. an debeat legatũ substituto vel redibit ad nepotem. ibid.

Nescire & similia. de tabular. gñali. fol. 109. col. ij.
An interrogatus super facto ppio si respondeat dicens nescio videat negare. ibidem.

Nisi de iure fil. l. ij. fo. 2. col. iij. & l. fi. fol. 7. col. iij. de his qui ex pub. col. l. fi. fol. 115. col. j.

Nobilitas ex quibus causatus & in quib⁹ est melior conditio nobilium & in quibus non plene scriptum est. de digni. mulieres. fo. 216. co. iij. & de incol. l. fi. fo. 73. col. iij.

Nobilis. de condi. in pu. hor. l. j. fo. 37. col. iij.

Nobiles primi in populo sunt monendi cum aliquid in ciuitatibus est agendum. de decu. nominationum. fo. 54. col. ij.
An nobiles pro feudis nobilibus nõ quaternatis teneant prestare collectas. Et an p mobilibus & pecoribus que necessaria sunt ad culturam feudi. Et an pro ipsorum industria, & si facta est compositio redemptionis in aliqua summa pecunie pro toto regno cum inuasozibus. an teneantur ipsi nobiles conferre cũ alijs in ea. de bo. vac. l. ij. fo. 14. col. j. & plenius de fun. limi. l. iij. fo. 189. col. j.
An nobiles teneantur ad collectam armate cuz suo castro vel in quo habitant. aliquis numerus armarozum indicitur, vt rusti. ad nul. ob. denoc. l. j. fo. 176. col. iij.
An equaliter puniantur nobiles & ignobiles de conduc. & procur. l. j. post glo. fo. 210. co. ij.
An nobilis accusatus incarceretur. de digni. quotiens in verbo iuratozia. fo. 218. col. iij.
Nitria & virtutes. nobiliũ. de decur. l. militaribus. fo. 53. col. iij. vt rust. ad nul. ob. de. l. j. folio. 173. col. iij.

Nomen. de bo. vac. l. fi. fo. 15. co. iij. de indic. l. j. fo. 25. col. iij. de agrico. & censit. diffinimus. folio 160. col. j.

Nominatio. de decu. nominationũ. fol. 54. col. ij.

Nora, notatus, notarius. de digni. l. ij. fo. 213. col. iij. de primicer. l. ij. fol. 226. col. iij.

Notarius actozum. s. sub acta.

Notozium. Et ad delinquens notorie sine cause cognitione damnetur. Et de multis que spectant ad materiam notozũ de digni. quotiẽs. in verbo seueritatem. fo. 219. col. iij.
An delinquentes notorie vel captus inflagrãti sine aliqua examinatione damnetur de deserto. l. ij. fo. 304. col. ij.

Notozũ actu manentis. de re mili. nemo. fo. 258. col. iij.

Nouum. de condi. in pu. or. l. j. fo. 37. col. iij.

Nox & partes noctis. de omni agro deser. qui agros. fo. 186. col. j.

Nuditas & nudus. de collegiatis & catho. l. j. fol. 131. col. iij.

Nuditas arguitur. de re mili. cum supra. fol. 272. col. iij.

Numen. de fun. pa. quicunq; s. ij. fol. 191. col. iij.

Numerus. de susceptor. & archa. susceptores. iij. fol. 113. col. j.

Numerus par & numerus impar. qui nu. li. l. iij. f. 90. col. iij.

Numeri militares. de re mili. nemo. fo. 274. co. j. alia de numero vide rub. li. ij. fol. 117. col. j.

Nummisma & nummus. de vete. nu. po. in rub. fo. 129. col. iij.

Nuntiare crimina. de curios. l. j. fo. 251. col. iij.
Qua pena punitur qui tenet ad crimina nuntianda si ea nuntiat. de irenarch. l. j. fol. 116. c. ij. de stratoꝛ. l. j. fol. 255. col. ij. de priuileg. scol. l. j. ad fi. fol. 262. col. ij.

Nuntius an credatur nuntio referenti. decuri. l. j. fol. 251. col. iij.
Quibus credatur. ibidem.

Nuptie prime & secunde. de incolis. l. fi. in verbo priuate. fol. 73. col. iij.
An mulier transiens ad secũdas nuptias patiatur oẽs penas statutas a iure ciuili. ibidez.

O.

Obediens. de decur. si ad magistratuz. fol. 46. col. j.
Obedientia. ibidem.
Obedientia militum ad duces eoruz. de re mili. l. fi. in prin. fol. 279. col. ij.

Obesse quando attendatur quod obest. & quãdo & prodest de decur. paterne. fo. 47. col. j.

Oblatio pecunie ad que sufficiat. de susceptor. & archa. l. j. fo. 107. col. iij.

An oblatio pecunie debite sola sufficiat ad euitandum penam super contractibus venditionis & filium spontanea obligatione. pmissa. ibid.
An si creditor nõ recusat sed differt recipere pecuniam sibi debitaz ex contractu liberetur debitor a pena conuentionali ex sola oblatio ne debiti sibi facta per eum. ibidem.

Oblationes faciende & que sunt in eis cõsideranda de oblat. vot. l. j. fol. 308. col. iij.

Obligatio ad que potest te qs obligare. de agri. & censi. cum scimus. in prin. fo. 167. co. j.

Obnoxius. de decuri. neminem. fol. 60. col. ij. de predi. naui. l. j. fol. 118. col. iij.

Obsequia qualiter homines ad obsequia prouocantur. de mag. scri. l. j. fo. 228. col. j.

Obseruatio. de progi. sacro. scri. primos. fo. 238. col. iij.

Obses. an clerici possint dare obsides. Et an detinebunt inuiti. de decurio gñali. fo. 57. co. iij.

Occasio. de cõue. ti. debi. l. fi. fo. 7. col. iij. de fun. pa. l. iij. fol. 191. col. iij. de castren. pec. mili. j. fo. 282. col. j.

Occultus. de his qui ex pu. ratio. mut. pec. susce. l. ij. fo. 12. col. iij.

Occupare. de bo. vac. l. fi. fo. 15. col. iij.

Oculi de decur. infamia. fo. 42. col. iij. qui mor. l. j. fol. 90. col. j.

Odium qualiter probetur. si propter inimic. cre. facta sit. l. j. fo. 106. col. j.
Item de odio. de leg. in rub. post prin. fo. 101. col. iij.

Offerre. quando & qui. quar. pars. l. ij. fo. 65. colũ. iij. de re mili. l. fi. §. j. fo. 178. col. iij. & de grege. do. l. j. fol. 211. col. iij.
Quid dicatur offerri. de susceptor. & archa. l. j. in verbo liberatus. fo. 110. col. ij.

Officium. de diuer. offi. in rub. fol. 323. col. iij. de fide instru. l. j. fo. 8. col. j.

Officia propter merita sunt prestanda. de. diuer. offi. in rub. & l. j. fol. 394. col. iij.
An officium conferat solo verbo vel qualiter. de digni. super prima glo. fo. 216. col. iij.
Qualiter ad commodũ publicum officia sunt administranda. vt digni. or. ser. l. j. folio. 227. col. iij.
An quis possit gerere plura officia de progi. sacro. scri. hac parte. fo. 239. col. j.

Officiales debent subiecti esse presidi. de decuri. omnes. j. verbo officium. fol. 48. col. ij.
An officialis qui percipit salarium de publico. possit suis negotijs superesse. de exacto. tribu. apparitores. fol. 29. col. j.
An officiales publici, prelides & alij cauere debeant tempore creationis eozum. Et de quibus. de murilegul. priuate. fo. 126. co. iij.

Officiales debent mutuo auxilia sibijnuicem ferre. de re mili. l. fi. in prin. fo. 229. col. ij.
An credatur officiali sine literis principis.
Et an officiali inique agenti possit impune resisti. de iure fisci prohibitum. fol. 4. col. iij.
Quid si officialis grauat ad quem recursus habetur. de lucris aduoc. l. ij. folio. 331. columna. ij.
An officialis post finitum officium gaudeat priuilegio vel honore indulto sibi officij ratione de decurio. omnes. j. post glos. folio. 48. columna. iij.

Officialis non exercendo officium per quinquennium suo officio priuatur. de primi. l. ij. folio 226. col. iij.
Quid si officialis moriatur ante finẽ temporis pro quo fuit assumptus vt officium gereret. An transmittat perceptionem salarij ad heredes. de primi. l. j. fo. 226. col. ij.
Vide sub prelatus.

Omnis. de decuri. omnes. j. in prin. fo. 47. col. iij. de cur. pu. in omnibus. ibidem. de his qui ex pu. ratio. mut. pec. sub. l. ij. fo. 12. col. ij.

Omnifariam de re mili. l. vlt. fo. 229. col. iij.

Opera. an si prohibetur ex statuto operari die festo possit impune prestari opera gratuita ne opera colla. ext. l. j. fo. 36. col. iij.
Que liceat diebus festis operari. ibidem. & de agrico. & cen. l. j. fo. 154. col. j.

Opes. quando & qui. quarta. pars. l. ij. §. ad filiozum. fo. 66. col. ij.

Opidum. de spectac. nemo cum remiss. folio. 143. col. iiij.

Opinio de condi. in pu. or. l. j. fo. 37. col. iij.
Item de opinione ipsa & de communi & qualiter probetur. de predi. nauic. l. iij. fo. 119. col. iij.

Opinio quando cedit veritati de naufrag. quotiens. fo. 223. col. j.

Opportunitas. de agrico. & censi. l. j. fo. 154. columna. j.

Oppressio. de pred. cur. l. j. fol. 61. col. iiij.

Opprimere. de deserto. l. ij fol. 304. col. j.

Oraculum de aqueduc. diligente. fol. 151. columna. j.

Oratio & oratoz de profes. & me. l. ij. fo. 92. col. j. & plenius de legati. in rub. parte. ij. in prin. & ver. tyr. & ver. ex. fol. iij. & seq.

Orato ia ars de stu. li. vz. ro. l. j. in verbo oratores fo. 132. col. iij. & quas cautelas debet obseruare oratoꝛ in perozãdo. de delegati. in rub. parte. ij. per totum. fo. 100. co. iiij.

Orbis. de consul. nemini. fo. 222. col. ij.

Ordo. de consul. ordines. fo. 221. col. iiij. vt digni. or. ser. in rub. fol. 227. col. j. qui mili. non possit hic quidez. fo. 267. col. j. quemadmo. ciui. mu. indic. l. fi. fol. 78. col. ij.

Ordo & ordinarius. de progi. sacro. scr. l. ij. fo. 235. col. j.

Ordo iuris in causis fiscalibus obseruãdis de cõducto. & procur. &c. l. j. fo. 208. col. iiij.

Oriens. de nauicu. cum nauarchozum. fol. 118. columna. j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ornamentum.nulli.li.in fre.ꝛc.l.j.fo.130.col.ſ.
Ornatus prelatorum clericorum doctorum ꝛ militum.ibidem.
Orrea.de condi.in pu.oꝛ.in rub.fo.37.col.iij.
Orti ꝛ ortorum delitie de aqueduct.l.vſuin.folio 149 col.ij.
Oſculum.de domeſti.ꝛ pꝛeto.l.j.fol.234.col.ij. ꝛ pu.let.ꝛ.vel conſul.nunc.l.j. in verbo pacis. q.j.fo.334.col.j.ꝛ.q.ij.ꝛ.fo.eodem.col.ij.
Otium in quibus laudatur ꝛ in quibus arguitur.de excu.art.l.j.fo.105.col.j.
Otioſus.ibidē.ꝛ de prędi.nauic.l.ij.f.118.col.iij.

P

Pagi.de ſuſceptoꝛ.ꝛ arc.l.ij.f.m. col.ij.
Palma,de princi.agen.in in re.l.j.folio.248.col.iiij.
Panis.de erog.mili.an.l.j.f.284.c.ij.
Papa an poſſit in regno Sicilie cōſtituere officialem.de loca.pꝛe.ci.l.ij.in verbo donauerit. q.iij.fo.202.col.iij.
An poſſit papa legitimare vel reſtituere quo a tꝛemporalia.de his qui ſpon.mu.ſuſce.l.fin. in verbo ſucceſſoꝛes.q.iiij.fol.80. col.ij.
Paragraphus.de iure fiſ.facultas.fol.6.col.j.
Parcimonia.de caſtr.pal.pec.l.j.fol.264. col.ij.
Paries.de ſtu.li.vꝛ.ro.l.j.fo.132.col.iij.
Pars.de metat.l.ij.fo.290.col.iij.
An ſeruetur in qualibet parte qđ ſeruatur in toto.de omni agro deſert.l.ij. in verbo onera. fo. 182.col.iij.
Particípium ponit rem eſſe.de pꝛoꝛi.ſacro.ſcri. in ſacris.iij.in prin.fo.239.col.iiij.
Paſcuus ager.de fun.limi.in rub.fo.187.col.iij. de paſcu.pu.in rub.fol.189. col.iij.ꝛ.l.j.fol.eodem.col.j.
Paſſus.de aqueduc.l.j.fo.148.col.ſ.
Pater ꝛ mater.de his qui ſpon.mu.ſu.l.iij. folio 79.col.j.de decur.l.j.fo.40.col.iiij.de filiofa. l.j.fol.98.col.iiij.de excu.arg.l.fo.105.col.ij.
An probato ꝙ aliquis ſit pater Titij ſit neceſſe probari ꝙ Titius ſit filius.de exc.ar.l.ij.fol. 105.col.iij.
An pater poſſit filiū ſuum ad religionē obligare.de agric.ꝛ cen.de diutius.fo.166.col.iij.
Poteſtas patris in filium quot modis ab ea pꝛeſtatur.
An filius factus monachus liberetur a patria poteſtate.an ſi pater ingrediatur monaſterium filium ſuum in poteſtate retineat.ꝛ an ſit in poteſtate abbatis ꝛ monachoꝝ de caſtren.pec.mili.l.errat ad ſi.fo.283.col.iiij.
Quo iure ſit patria poteſtas. de pręd. cur.l. ij.in verbo permutationes.fo.62.col.iij.ꝛ vide.ſ.ſub filius.
Patientia ꝛ impatientia. de re mili.l.j. fol.266. col.ij.
Patrimoniuꝫ.de fun.pa.in rub.fo.190.co.iiij.de mu.patri.l.patrimoniorum.fo.77.col.iij.
Patrocinium. vt nemo ad ſuum pa.ſuſci. vic.in rub.fol.173.col.iij.
Pauci ꝛ plurimi de decur.nominationuꝫ.fo.54. col.iij.
Paulo, parum,plus.de fun.pa.l.ij.fo.191.col.j.
Pauperes.quando ꝛ qui.quart.pars.l.ij.ſ.ſed vbi.fo.65.col.iiij.
In quibus caſibus eſt melioꝛ cōditio pauperis.ꝛ in quibus deterioꝛ. qui nu.lib.l.ſi. fol. 91.col.ij.
Quis dicitur pauper.de men.vali.l.j. fol.139. col.iij.
Pauper ob timoꝛem paupertatis peccat de facili.de ſpectac.l.ſi.fo.146.col.j.
Pauperes ſunt ab officiorum adminiſtratione ſubmouendi.de decu.ad ſubeūda.fo.55. co.ij.
An is qui vocatur pauper poſſit agere iniuriarum.quando ꝛ qui. quarta pars.l.ij.ſ. ſed vbi.fo.65.col.iiij.
An pauperias pbetur. q nu.li l.ſi.fo.91.col.j.
Pax quid ſit.ꝛ quot ſunt eius ſpecies,q̄ faciunt pacē,quę toliunt ꝛ impediunt pacem cū alia multa legali ꝛ morali pacis materia per.xxx. queſtiones diſcuſſa.pu.let.vel cōſul.l.j.in verbo pacis.fo.333.col.ij.
Peccās in aliuꝫ quas perſonas offendit ꝛ quot rationibus puniendus eſt de curioſi.l.iij.folio 252.col.iiij.
Peccatum cum multis moralibus ꝛ generalibꝰ que ad materiam peccati pertinent. de cohęra.ſi apparitoꝛ.fo.319.col.ij.
Peccatū contra naturam de exact.ꝛ executoꝛ.l. ij.in verbo pꝛioribus.fo.329.col.ij.
Que ſunt occaſiones ad peccandū. de numera.ne diutius cum remiſſi.fo.310.col.ij.
Quod eſt grauius peccare clā vel peccare palam.de re mili.cum.ſ.fol.273.col.iij.
Que ſunt que retrahunt homines a peccādo de fabri.l.j.fo.128.col.j.ꝛ vide.ſ. ſub delictū.
Que ſunt attendenda in peccatis puniendis. de colo.illir.l.j.fo.172.col.iij.
Qui peccat per alium grauius peccat. de ſpectacul.l.ſi.fol.146.col.j.
Qui ſunt peccantes qui puniūtur pꝛeter principaliter delinquentes.de murileg.l. lotas in ſi.fo.125.col.iij.
Peculium de caſtren.pal.pec.in rubꝛi.fol.264. col.j.
Que ſunt ſpecies peculij caſtrenſis. de ſilētia. l ſi.in prin.fo.233.col.ij.
An id quod acquirit filiuſſa. aduocatus dicatur quaſi caſtrenſe peculiū.ꝛ q̄ nō teneꝫ illud fratribus conferre.ea.l.ſ.j.fol.eod.col.iij.
An res donata filiofamil.militi cuncti in militiam fiat caſtren.peculi.de caſtren.pecu.mili. l.j.fol.282.col.ij.
Pecunia.de conuenti.fiſ.debi.l.ſi. fol.7.col.iij.in quibus pecunia laudatur,ꝛ in quibus arguitur.de agri.ꝛ cenſi.domini.fo.155.col.iij.
Pecunia octoſa an rapanda ꝛ exprimanda veniat in collectis.de prędi.naut.fo.118.col.ij.
Pena de his qui ex pu.ratio.mu.pec.ac.l.j.in ſi. fol.12.col.ij.
Pena omnium bonorum vtrum ꝛ per quem iudicē poſſit imponi.de iure fiſ.i.certa.f.3.co.iij.
Pena eius qui illicitus quid exequitur. de excu. mune.euidenter.fo.85.col.j.
In quibus caſibus imponatur pena flamarum.de immuni.nemi.conce.l.j. folio 87.columna.j.
Pena pecuniaria vtrū pꝛo crimine imponatur. de cur.quinq̄.fo.58.co.j.plenius.de deſer. l.j.in verbo diſſimulerit.fol.300.col.iij.
Pena exactoꝛis tributoꝝ de excu.mu. placet. fo.83.col.ij.
Pena pecuniaria fiſco debita facit cauſaꝫ criminalem.de his qui ex pu.rati.mut.pec.ſu.l.ij. fol.12.col.ij.
An pena confiſcationis bonoꝝ habeat hodie locum.de re mili.defunctoꝝ.folio.269. col.iiij.in ſi.de exacto.ꝛ executo.l.ſi.f.331.co.j.
Qualiter puniatur crimen ſepius vel aſſidue commiſſum.de commeatu.l.ij.folio.294. columna.iiij.
Que ſunt que penam inducunt etiam flagitio non conſummato.de cur.pu.l.ij. folio 312. col.iiij.
Cum lex multas penas imponit cuius eſt electio.eo.tit.ſi quis.fol.313.col.iij.
An pꝛo eodē crimine poſſit imponi pena legalis ꝛ exigi conuentionalis.de cur.pu.nemo ad finem.q.vlt.fo.316.col.ij.
An equaliter puniantur diues ꝛ pauper.de conducto,ꝛ pꝛocur.l.vna poſt glo.fol.210.columna.iij.
Quod equali pena puniuntur ementes ꝛ vendentes rem pꝛohibitam ꝛ ſimiles.de cypreſſ. ex luc.damp.l.j.fol.212.col.ij.
Quādo ꝛ ex quibus cauſis poſſit honeſte pena debita delinquenti remitti per principem vel per iudicem leuiari.de cohartal.ſi apparitoꝛ in verbo permittimus.fo.321.col.j.
Penes.de ſi.inſtru.l.iiij.fo.9.col.iij.
Penſio.de diuer.pꝛe.vl.l.j.fo.201.col.j.
An auctis fructibus pēſio augeatur. de fun. rei pri.l.ij.poſt glo.iij.fo.198.col.ij.
Penuria,qui eta.l.ij.fo.89.col.iij.
Per,de metal.per annos.fol.124.col.ij.de cenſi. in rub.fol.179.col.iij.
Percutere.An percutiens accuſatus ꝛ de percuſſo punitus ſi moꝛs inde ſequatur ſit iteruꝫ puniendus.
An ſi anteq̄ pronūtietur de vulnere moꝛs inde ſequatur quid ſit agendum.Et quid ſi lata ſentētia ſuper vulnere alias ſuper accuſatione de vulnere appelletur, ꝛ cauſa pendente percuſſus moꝛiatur. Et an ſuſpendenda ſit accuſatio de vulnerato donec certum ſit percuſſuꝫ euadere.de decur.ſi quis decurio.fol.70.co.j.
An ſit ponendū in libello cuꝫ qua manu quis percuſſit cuꝫ de percuſſo accuſatur.de ero,mili.an.l.pe.ſ.hoc vero.fo.288.col.iij.
An ſi me percutias poſſim te fugientez repercutere.Et quod eſt circa defenſionem a pētiente moderamen inculpate tutele. de mu. tis.deuotum.fo.291.col.iiij.
Si duo ſe inuicem percuſſerunt nec apparet quis fuit inceptoꝛ ſeu puocatoꝛ,nec ſi aliquis ad ſui defenſionem percuſſit an ambo ſint abſoluendi vel condemnandi.ibidem.
Alias queſtiones de materia percutientiū vide.ſ.ſub ităturum.
Perequatoꝛ.An ſit per dolum male perequat te neatur.de cenſi.perequatoꝛes.fol.180.col.iiij.
Perfectum. Perfectuales, ꝛ perfectiſſimatus dignitas.de perfec.digni.in rub.fo.265.col.ij. ꝛ qui mili.non poſ.l.ſi.fol.268.col.iij.
Periculum.de pinci.agen.in re.principes.folio 249.col.ij.de iure fiſ.l.pe.fol.6.col.ij.
Peritia ꝛ peritus.de agen.in re.l.pe.f.247.co.ij
Periurium.de dig.quotiens.fo.219.col.j.Etruꝫ periurus ſit infamis.ibidem.
Periuria vtrum ſit crimen publicuꝫ.de bo. vac. l.ſi.fo.15.col.ij.
An periurium ſit maius crimen homicidio. ibidem.
Permittere.de decur.omnes.j.fo.48.col.iij.
Permutare.An qui pꝛohibetur vendere poſſit permutare.de prędi.cur.l.iij.fo.62.col.iij.
An vxoꝛ poſſit dotale pędium permutare.ꝛ An illud poſſit permutare cum viro. ibidem.
Pernicies.de apo.pub.l.j.fo.32.col.iij.
Perpetuum de execu.mu.ſordidoꝝ.fo.84.co. ij.de fun.rei pri.l.iij.fol.198.col.ij.
Perpetuum.de conſul.ordinem.in ſi. folio.222. col.j.
Perſeuerantia.de decur.omnes.iiij.fo.55.co.iiij.
Perſeuerare.de ſuperegac.l.j.fol.31.col.iij.
Perſona.de ſpecta.l.ſi qua.co.145.col.iij.
Pertinacia.de decur.omnes.j.fol.47.col.iiij.de conduct.ꝛ pꝛocur.l.vna.fo.210.col.iij.
Pertinere.ꝛ an valeat libellus ſi quis dicat rem ad ſe pertinere non expꝛeſſa cauſa.de fid.inſtr. l.iij.fo.9.col.ij de ven.re.fiſ.communi.cū priua.l.vna.fo.10.col.iiij.
Peruerſus.de exacto.tri.l.ij.fo.22.col.iij.
Pes.qui moꝛ.ſe excu.l.iij.fol.90.col.ij.de aquęduc.l.j.fo.148.col.ij.
Philoſophia.de ſtu.li.vꝛ.ro.l.j.fol.132.col.iij.de profeſ.ꝛ me.reddatur.fo.93.col.iiij.
Philoſophus.de mu.patri. profeſſio. folio. 77. col.j.
Pietas.de theſaur.l.j.fol.22.col.iiij.
Piger.de men.vali.l.vna.fo.139.col.iiij.
Pignus.de capien.ꝛ diſtrahen.pigno.debi.fiſ.l. j.fol.31.col.iiij.
Pileus.de murilegul.murileguli. in verbo infulis.fo.125.col.iiij.
Pilus ꝛ primipilus.de primipilo.in rub.fol.331. col.iij.
Piſtrinum.de exc.mu.maximaruꝫ.fol.84.col.j.
Plebs,de capi,ci.cenſi.exi.l.j.fo.169.col.iij.

Plectere

Plectere,de peti.bono.ſubla.l.j.fol.20.col.j.
Plures ꝛ plurimi.quando ꝛ qui.quar. pars.l.ſi. ſ.j.fo.66.col.iiij.
Pluuia.de condi.in pu.hoꝛ.l.ij.fo.28.col.iij.
Poeta.de profeſ.ꝛ medi.l.poete.fol.92.col.j.
Polliceri.de anno.ꝛ tri.l.ſi.fo.25.col.ij.
Pondo.de fun.rei pri.l.ſi.fo.199.col.j.
Pondus,de exacto.tri.l.ij.fo.22.col.j.de ſuſcep. prępo,ꝛ archa.l.ſi.fo.114.col.j.
Pondus verum ꝛ iniquum.eo.titu. modios.fo. 112.col.iiij.
Ad quem ſpectat oꝛdinare pondera. ibidem.
Multa nomina ꝛ ſpecies ponderum. de metal.l.j.fo.23.col.iiij.
Populus.de cap.ci.cenſi.exi.l.j.fo.169.col.iij.
Quid poteſt populus in ciuitate.de decuri. ſi quos.fo.58.col.iiij.
Quid poteſt pꝛopꝛia autoꝛitate facere. de ſpectacu.l.ſi.fo.146.col.j.de metatis.deuotiꝫ.fo. 291.col.ij.
Populus arguendus.de impo.lucra.de ſ.l.j.ſ.j. poſt glo.fo.71.col.ij.
Porra.de digni.l.ſi.fo.214.col.iij.
Portio.de his qui ſe defe.l.j. cū remiſſionibus. fo.21.col.j.ꝛ.ij.
Poſitiones.An earum exemplum dādum ſit litigatoꝛi ante reſponſiones,de pꝛoꝛi.ſacro.ſcr. in ſacris.iij.in verbo editione geſtoꝝ.fo.142. col.ij.
An reſponſio facta ad poſitiones hoc modo credo ſi hoc ꝓbetur legitime,valeat.de diuer. offi.l.ſi.in verbo ſubiecta.q.ij.fo.327.col.j.
Poſſidere. de incol.cum neq̄.fo.72.col.ij.de ex cu.mu.maximarum.in ſi.fo.84.col.ij.
Poſſeſſio.ibidem.
Que dicitur vera poſſeſſio naturalis ꝛ de ethimologia eius.de omni agro deſerto.qui agros.fo.186.col.j.
Cōmoda ꝛ lanꝰ poſſeſſionis.de reis poſtu.l.j. fo.96.col.i.de fun.pa.poſſeſſoꝛes.fo.193.col.j.
De accuſatione poſſeſſionis an detur ipſo iure vel oporteat nolenti vti accuſatiōe hoc ponere.de fun.pa.l.ſi.in prin.fo.194.co.j.
Quid ſi quis habeat ſolummodo poſſeſſionē alicuius rei que ad aliū pertinet qua via ſuccurretur ſibi.de agric.ꝛ cenſit.ſi coloni.q.xxj. fo.162.col.ij.
An petitoꝛium ꝛ poſſeſſoꝛium poſſint ſimul tentari.cum aliis multis queſtionibus ad materiam poſſeſſionis ꝛ poſſeſſoꝝ pertinēn. d.l. ſi coloni.q.v.fo.161.col.ij.
Poſteri.de loca.predio.ciui.l.ſi.ſ.igitur. f.208. col.iij.de decur.neq̄.fol.59. col.iiij.de fun.rei pri.l.j.fo.197.col.ij.
Poſtulare.de theſau.l.j.ibidem.
Potentes ꝛ preſumptiones potentiuꝫ in inferioꝛes.de apo.pu.l.j.fo.32.col.ij.
Poteſtas.de ſilentia.l.ij.fo.232.col.iiij.
Poteſtas patris.ſ.eo.ſub pater.
Poteſtas ciuitatis in ciuē.de decur.in filiis. fol. 52.col.iij.
Poteſtas viri in vxoꝛem.de re mili.quicūq̄.fol. 222.col.ij.
Potioꝛ.de potio.ad mune.nominā.in ru.fo.105. col.iiij.
Potiſſime.de prędi.curia.l.ij.in verbo maxime. fo.62.col.j.
Pragmatica ſanctio.vt nemi.lic.in emp.ſpe.ꝛc. l.j.fo.29.col.j.
Preceptum.de decur.in filiis.fol.52.col.iiij.
Precepta ſernanda ꝛ cuſtodienda.de comeatu. l.ij.fo.294.col.iij.
Precipere.de cano.largi.titu.l.ſi.in prin. fol.36. col.iij.
Precipitare.quando ꝛ qui. quarta pars.l.ij. fol. 64.col.iiij.
Preda.de naui.l.iij.fo.117.col.ij.de diſcuſ.l.ij.fol. 39.col.iij.
Predium.de iure fiſ.l.iij. fol.3.col.ij.de metatis. deuotum.fo.291.col.ij.
Multe ſunt ſpecies prediorum m.de prędijs tamia.in rub.fo.200.col.iij.in ſi.
Prefectus pretorio de prefec.pretо. in ru.f.223. co.j.de pretо.in rub.fo.221.co.i.de ſuſcepto.ꝛ archa.duos.fo.113.co.iij.vbi forma officij ſui.
Preiudicium de agric.ꝛ cenſi.lꝛibus.ſ.hoc. de redditibus.fol.165.col ij.
Prelatus. An prelatus eccleſie poſſit imponere penam pecuniariam.de decur.ſi ad magiſtratum.fo.45.col.ij.
An prelatus ſucceſſoꝛ teneatur ad debita cōtracta per predeceſſoꝛem,de fun.rei priua. hꝰ quos.fo.197.col.iij.
An prelatus poſſit rem eccleſie licite alienatā reuocare,ſi poſt alienationez melioꝛ facta eſt de prędi.nauicul.ſi.in ſi.fo.119.col.ij.
An prelatus poſſit punire iniuriaz ſibi illatā. de decu.quinq̄.fo.58.col.j.
Propter que prelati ꝛ iudices remouenſ,ꝛ qualiter ꝛ qñ.de diuer.of.quicunq̄.fo.314.co.iij.
Prerogatiua.de decur.nullus.fol.60.col.iij.
Preſcriptio.de fun.li.ſi.fo.89.co.iiij.cōtinuatio poſſeſſionis in preſcriptiōe qualiter proberur ꝛ per quem.Et quid ſi quis probat continuationem per decez teſtes.ex aduerſo ꝓbatur interruptio ꝑ duos.de fun.pa.l.ſi.in pn.fol.194. col.j.de fun.rei pri.eum qui.fo.198.col.iij.de agri.ꝛ cenſi.cum ſcimus.ſ.illud.fol.167.col.ij. An is cōtra quem ex impedimento nō currit preſcriptio debeat pꝛeſtari ſe agere nō poſſe. de ſenſi.ꝛ ſenſi.qui grauatos.fo.180 col.iij.
An exceptio preſcriptionis impediat conteſtationez litis,ꝛ quid ſi pronuntietur ſuper ea tanq̄ peremptoꝛia.an erit diffinitiua. de cēſi. ꝛ cenſi.l.ſi.fol.182.col.j.
An preſcribant iuriſdictio ꝛ merū imperium exactio vectigalis cōtra ꝛ quez ꝛ quanto tempoꝛe.de diuer.off.viros.fo.324.col.iij.
Multe preſcriptiones cōtra rei vendicationē qui mili.non poſ.ſuper ſeruis.fo.268.col.j.
Que poteſt preſcriptio phuſq̄ patrū ꝛ ecōtra de fun.patri.ius emphyteotici.fo.92.col.iiij.
Preſes.ne quis li.inui.l.ij.fol.144.col.ij.
Preſes an teneatur ſequi preciſe cōſilium aſſeſſoris ſui.decur.oēs.j. poſt glo. vlt.fo.48.col.iiij.
An preſes puniat aſſeſſoꝛem ſuum.
Et an puniat alium officialem ſuum. eo.titul. quinq̄.fo.58.col.j.
An preſes puniat alios priuilegiatos , ſi ſua iuriſdictione delinquant.de priuileg.ſcho.l.ij. f.262. co 18.de pat.ſacra.lar.l.mihil.f.154. c.j.
Preſes punitur ex delicto ſuo officialis.de condi.in pu.hoꝛ.l.ij.fo.38.col.iij.
Preſes curare debet ꝙ ſi abundantia rerum in ciuitate,de aqueduc.ſi quis p.fo.149. col.iiij.
Preſes poteſt circuire ciuitates.de cōdit.in pu. hoꝛ.l.ij.fo.30.col.ij.
Preſes obſiſtere debet actoꝛum notariūs aliſq̄s officialibus ſuis ne male verſentur alias punitur.de pꝛoꝛi.ſacro.ſcri.in ſacris.iij.in verbo geſtoꝝ.240.col.ij.
Preſens.de profeſſo.ꝛ medi.l.magiſtros. fol.93. col.iij.
Quomodo imperatoꝛ dicitur eſſe preſens in diuerſis locis.ꝛ abſens.ibidem.
Preſertim.de prędijs curia.l.ij.in verbo. maxime.f.62.co.ij.ꝛ de ven.re.ciui.l.ij.f.141.col.iij.
Preſidentes officio ſummarie rationis. de bon. vac.l.iij.fo.3.col.iij.de delato,omnes. foli.18. col.iij.
Preſumptio de officialibus ꝛ lucris eoꝝm. de iure fiſ.facultas.fo.5.col.iij.
Preſumptio.de conſuetudine.eo.tit.ſuper.fo.6. col.ij.
Preſumptiones contra officiales.de iure fiſ.pro hibitum.fol.4.col.ij.
Preſumptiones doli fraudis malefidei , ꝛ ſimilium.de agri.ꝛ cenſi.quemadmodū.f.136.c.ij.
Preſumptiones contra notarios ꝛ alios de priuileg.eo.qui in pala.mi.ex aula.fo.260.col.ij.
Prędium.de iure fiſ.l.iij. fol.3.col.ij.de metatis. deuotum.fo.291.col.ij.
Multe ſunt ſpecies prediorum m.de prędijs tamia.in rub.fo.200.col.iiij.in ſi.
Prefectus pretorio de prefec.pretо. in ru.f.223. co.j.de pretо.in rub.fo.221.co.i.de ſuſcepto.ꝛ archa.duos.fo.113.co.iij.vbi forma officij ſui.
Preiudicium de agric.ꝛ cenſi.lꝛibus.ſ.hoc. de redditibus.fol.165.col ij.
Prelatus. An prelatus eccleſie poſſit imponere penam pecuniariam.de decur.ſi ad magiſtratum.fo.45.col.ij.
An prelatus ſucceſſoꝛ teneatur ad debita cōtracta per predeceſſoꝛem,de fun.rei priua. hꝰ quos.fo.197.col.iij.
An prelatus poſſit rem eccleſie licite alienatā reuocare,ſi poſt alienationez melioꝛ facta eſt de prędi.nauicul.ſi.in ſi.fo.119.col.ij.
An prelatus poſſit punire iniuriaz ſibi illatā. de decu.quinq̄.fo.58.col.j.
Propter que prelati ꝛ iudices remouenſ,ꝛ qualiter ꝛ qñ.de diuer.of.quicunq̄.fo.314.co.iij.
Prerogatiua.de decur.nullus.fol.60.col.iij.
Preſcriptio.de fun.li.ſi.fo.89.co.iiij.cōtinuatio poſſeſſionis in preſcriptiōe qualiter proberur ꝛ per quem.Et quid ſi quis probat continuationem per decez teſtes.ex aduerſo ꝓbatur interruptio ꝑ duos.de fun.pa.l.ſi.in pn.fol.194. col.j.de fun.rei pri.eum qui.fo.198.col.iij.de agri.ꝛ cenſi.cum ſcimus.ſ.illud.fol.167.col.ij. An is cōtra quem ex impedimento nō currit preſcriptio debeat pꝛeſtari ſe agere nō poſſe. de ſenſi.ꝛ ſenſi.qui grauatos.fo.180 col.iij.
An exceptio preſcriptionis impediat conteſtationez litis,ꝛ quid ſi pronuntietur ſuper ea tanq̄ peremptoꝛia.an erit diffinitiua. de cēſi. ꝛ cenſi.l.ſi.fol.182.col.j.
An preſcribant iuriſdictio ꝛ merū imperium exactio vectigalis cōtra ꝛ quez ꝛ quanto tempoꝛe.de diuer.off.viros.fo.324.col.iij.
Multe preſcriptiones cōtra rei vendicationē qui mili.non poſ.ſuper ſeruis.fo.268.col.j.
Que poteſt preſcriptio phuſq̄ patrū ꝛ ecōtra de fun.patri.ius emphyteotici.fo.92.col.iiij.
Preſes.ne quis li.inui.l.ij.fol.144.col.ij.
Preſes an teneatur ſequi preciſe cōſilium aſſeſſoris ſui.decur.oēs.j. poſt glo. vlt.fo.48.col.iiij.
An preſes puniat aſſeſſoꝛem ſuum.
Et an puniat alium officialem ſuum. eo.titul. quinq̄.fo.58.col.j.
An preſes puniat alios priuilegiatos , ſi ſua iuriſdictione delinquant.de priuileg.ſcho.l.ij. f.262. co 18.de pat.ſacra.lar.l.mihil.f.154. c.j.
Preſes punitur ex delicto ſuo officialis.de condi.in pu.hoꝛ.l.ij.fo.38.col.iij.
Preſes curare debet ꝙ ſi abundantia rerum in ciuitate,de aqueduc.ſi quis p.fo.149. col.iiij.
Preſes poteſt circuire ciuitates.de cōdit.in pu. hoꝛ.l.ij.fo.30.col.ij.
Preſes obſiſtere debet actoꝛum notariūs aliſq̄s officialibus ſuis ne male verſentur alias punitur.de pꝛoꝛi.ſacro.ſcri.in ſacris.iij.in verbo geſtoꝝ.240.col.ij.
Preſens.de profeſſo.ꝛ medi.l.magiſtros. fol.93. col.iij.
Quomodo imperatoꝛ dicitur eſſe preſens in diuerſis locis.ꝛ abſens.ibidem.
Preſertim.de prędijs curia.l.ij.in verbo. maxime.f.62.co.ij.ꝛ de ven.re.ciui.l.ij.f.141.col.iij.
Preſidentes officio ſummarie rationis. de bon. vac.l.iij.fo.3.col.iij.de delato,omnes. foli.18. col.iij.
Preſumptio de officialibus ꝛ lucris eoꝝm. de iure fiſ.facultas.fo.5.col.iij.
Preſumptio.de conſuetudine.eo.tit.ſuper.fo.6. col.ij.
Preſumptiones contra officiales.de iure fiſ.pro hibitum.fol.4.col.ij.
Preſumptiones doli fraudis malefidei , ꝛ ſimilium.de agri.ꝛ cenſi.quemadmodū.f.136.c.ij.
Preſumptiones contra notarios ꝛ alios de priuileg.eo.qui in pala.mi.ex aula.fo.260.col.ij.
de mune.l.j.fol.307.
Preſumptiones officiorum,nobilitatis, ꝛ hmōi vt rutli.ad nul.ob.deuo.l.ij.fo.178.col.ij.
Alie preſumptiones.de ven.re.ci.ſi qua.folio 142.col.ij.de nume.ne diutius.fol.310.col.j. ꝛ l.nulli.fo.311.col.ij.
Plurimi alij caſus in quibus leges certū alis quid preſumunt ꝛ in quibus non preſumunt cum multis generalibus que pertinēt ad materiam preſumptionum.de apoch. publi.l.iij. folio.32.col.ij.de queſto.l.j.fol.223.colū.ij.de princi.agen.in re.l.principes.fol.249.col.iij. ꝛ.250.col.j.
Preter.de fabricen.eos.fol.129.col.j.de agen.in rebus.ex eo.fo.246.col.iiij.
Pretium qđ ſolum dicitur emptionis.de prędi. curia.l.iij.in verbo ſolum emptionis. fol.73. col.iij.
An dominium rei fiſcalis eccleſiaſtice vel miſtoris tranſeat in emptionem pretio non ſoluto.de fide inſtru.l.iij.fol.9.col.ij.
Pretium competens.de metal.l.j.cum remiſſionibus.fol.223.col.iiij.
Preuaricatoꝛ.de ſent.aduer.fiſ.la.l.j.fo.13.col.ij.
Preuaricatio.ibidem.
Pridem.de iure fiſ.l.iiij.fo.4.col.j.
Pridie.ibidem.
Primicerius.de primice,in rubrica.fol.226. columna.j.
Primipilus ꝛ eius officium.de primipilo. in ru. fol.331.col.ij.ꝛ.l.ij.fo.ſeq.col.iij.
Primogenitus ꝛ filius primogeniti. vide.ſ. ſub feudum.
Princeps.de princi.agen.in rebus.in rub.folio 248.col.ij.
Que poteſt ſolus princeps .de re mili. contra publicam.fo.276.col.j.
Princeps offenditur in offenſione ſuoꝝm officialium.de pat.ſac.largi.mhil.fol.254. colū.j.
An princeps poſſit pro ſe capere bona ſubditoꝝm de agric.ꝛ cenſi. originarios. cum remiſſionibus.fo.159.co.col.iiij.
Et plenius de loca.pꝛe.ci.l.ſi. in verbo donauerit.fol.202.col.iiij.
An princeps poſſit homines liberos a tributo capitationis ſubijcere oneri ipſius tributi.
Et an poſſit homines liberatos vel alios liberos,puta ex demanio ſuo donare ac facere vt alterius ſint vaſſalli.de capi,ciuium cē.exi.l.j. fo.169.col.iiij.
An princeps poſſit cogere ſibi ſubditos ad armatam qui tamen ſibi nō tenentur ratione feudoꝝm.Et an ſi opes reipublice non ſuffi ciunt ad deiſciendum multitudinem hoſtium poſſit onus propter imminens imponere ſingulis regni ſui vniuerſitatibus ſeu incolis earum quamuis feuda non teneant vt in hoc armata manu conſurgant.
Et quid ſi aliqua ciuitas rebellauit in regno an poſſit cogere burgenſes ꝛ ruſticos qui ſibi non teneūtur ratione feudoꝝm vt armati pcedant in bellum cōtra ipſam ciuitatez,vt ruſti.ad nul.obſe.deuocentur.l.j.fo.177.col.ij.
An princeps poſſit rem fiſcalem alienare non ad fiſcum noniter deuolutam . de omni agro deſer.quicunq̄.ij.in verbo domeſticum.folio 184.col.ij.
An ipſam alienatam per ſe vel aliuꝫ poſſit reuocare.Et an donatio quam fecit Conſtantinus beato Syluestro valuerit.ibidem.
An princeps poſſit apponere condictionem donationi per ſe iam facte,eo.tit.qui fundos, fo.186.col.j.
An princeps vel reſpublica indigens rebus priuatoꝝm puta animalibus ꝛ hmōi poſſit illa capere vt ruſti.ad nu.ob.deuo.l.ij.foli.177. col.ij.ꝛ de lucris aduo.l.ij.fo.331.col.ij.
An princeps poſſit reuocare ſuam rem patrimonialē alienatā.de fun.pa.oēs.fo.192.col.iij.
Poteſtas principis legis teſtatoris contra-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index vetus

hentium z prescriptionis equipollent, eo.tit. ius emphyteotici.fo.60.col.iiij.
An credatur soli principi aliquid asserenti, de manci.z colo.patri.l.iij.fol.195.col.j.
An princeps qui potest rem alienaz tollere de beat ante omnia pretiuz numerare vel primo possit tollere postea pretium soluere. de loca. pre,ci.l.fi.in vbo donauerit.q.ij.f.202. co.iiij.
De remissione pene facienda per principem. Vide.s.sub pena.
Principale an attrahat ad se nedū accessorium, sed etiam sibi coniunctum.de bo.vac.l.ij, fol. 14.col.j.
Principium de apo.pu.l.j.fol.32.col.j de proxi. sacro. scri.hac.l.fol.242.col.iij.
Priuati.de iure fis.prohibitū.f.4.col.iij.de ven. re.fis.commu.cum pri.iū rub.fo.10.col.iij.
Priuilegium.de priuilegiis comun qui in pal.mi li.in rub.fo.257.col.iij.
Quando sunt priuilegia extendenda.de pala. sacra.lar.l.fi.fol.255.col.ij.
Quando priuilegium principis cōtra se z qū cōtra aliū extendat.de bo.vac.l.ij.f.14. col.ij.
An vnico actu quis faciens cōtra priuilegiū perdat illud.de his qui spon.mu.fu.l.ij.fo.79. col.j.
Quid attenditur in priuilegijs concedendis. de excus.mu.priuate.fo.83.col.iij.
Quid priuilegia debent priuilegiato.eo.titu. eos.ibidem.
Quādo priuilegium transit ad successores.e. tit.fordidorum.fol.84.col.ij.
Priuilegia declinandi forum mala sunt de priui leg.scho.l.ij.fo.162.col.iij.
Quid si quis obtineat priuilegiū q̄ nō teneat cōtra aliquo preside respōdere an si delinquat in iurisdictione ipsius gaudeat priuilegio.
Quid si quis obtineat q̄ nō possit alibi q̄ coram certo iudice conueniri,is autē delinquit in aliqua prouincia,an conueniatur coraz iudice illius prouincie.
Item quid si ille iudex corā quo ex priuilegio conueniri poterat habet iurisdictionem in ea prouincia in qua delinquit has questiones.vi de de vetera.l.fi.fo.307.col.j.
An priuilegium datū officiali competat sibi extra locum sue iurisdictionis cū vadit ad offi cium exercendum.de cursu pu.l.hijs.fo.314. col.iij.
An priuilegium viri prosit vxori.z priuilegiū domini prosit familie. de fabricen.eos. f.129. col.ij.
An priuilegium cum prescriptione cōcurrat. de fun.pa.l.fi.in fi.fo.194.col.iij.
Quid si is qui poterat declinare forum litiga uit z lata est contra eum sententia,qz declina rotam non opposuit,an teneat.
Et an si talis priuilegiatus conueniat alium eque priuilegiatū possit conuentus vti eo pri uilegio contra eum.de silentia. ne ad diuersa. fo.233.col.ij.
An priuilegiatus citatus teneatur compare re allegaturus priuilegium sunm.de castren.l. fi.fo.256.col.ij.
Et an si cōpareat z alleget cognoscat de pri uilegio iudex citans ibidem.
Propter que perditur priuilegium. de vetera.l. iij.fo.206.col.ij.
Quid si priuilegium datum est alicui prouin cie vel ciuitati an possit quilibet de ipsa pro uincia vel ciuitate renuntiare.de priuile.vi.cō stan.l.j.fol.134.col.iij.
Quid si priuilegium incipit tendere ad nocā an liceat sine autoritate principis cōtra illud venire de pri.do.Aug.l.ij.in fi.fol.211.col.ij.
Pro.de bo.vac.l.fi.fo.16.col.j.de diuer.pre. vz.z ru.l.j. fol.201.col.j.
Pro z prour.de excu.mu.negotiantes.fo.83. co lumna.j.de qui.mu.nemint liceat excu.l.fi.fo. 89.col.j.
Probare.de iu.fis.l.j.fol.2.col.iij.
Probari debet quod dicitur.l.ij.fo.eodem.colū. iij.de rpo.l.ij.fo.295.col.iij.
Probare debet discussor se bene estimasse homi num facultates.de discus.l.j.fo.39.col.iij.
Qualiter probetur negativa z de probatione etatis de fi.instru.l.j.fol.8.col.iij. de fabric. fi qs.fo.128. col.iij.de fun.pa.l.fi. fo.194.col.j. qui mili.non pos.super seruis.fo.268.col.j. de perfectis.dig.l.j.fo.265.col.iij.
Qualiter probetur egritudo,de re mili.semel fo.271.col.j.
Qualiter probentur priuilegium z acta. de p ri.sacr.scri.in sacris.iij. in verbo aduersarijs. fol.242.col.j.
An probetur mandatum per testes.de iur.fis. prohibitum in verbo forma.fo.4.col.ij.
Utrū professio monachi,pbet p testes.ea.l.z qualiter pbet als.de vetera.l.j.fo.305 co.iiij. An is qui res immisit in domum vel nauem teneat eas probare,vel stetur iuramento eius qū z qui.quar.pars.l.ij.§.sed vbi.fo.65.col.iij. Quid si quis dicat se in dilatione data sibi ad probandum ex impedimento nō potuisse pro bare.an admittatur non probato impedimen to in promptu qui mili.non pos.super seruis. fo.268.col.ij.
Probitas z probus.de profes.qui in vz.constan. l.j.fo.229.col.ij.
Procurare z de procurationis officio.de decur. si quis procurationem.fol.52.col.j.
An procurator sit infamis.ibidem.
An admittatur procurator ad ponendū post dilationem, nisi ponat z iuret ea que ponere vult de nouo ad eius notitiam peruenisse.de fi.instru.si tempora.fol.9.col.iij.
Procurator absentis causa reipublice, an gau deat priuilegio.de excu.mu.procuratores.fo. 83.col.j.
An procurator admittat ad testimonium pro principali.de fun.pa.quicunqz.ij.fo.192.co.ij.
An iudex procuratorez illegitimum possit p nuntiare legitimum.z an teneat iudicium ha bitum cū tali procuratore. Et an idem in sin dico.de censi.l.fi.fo.181.col.iij.
De procuratore in causa criminali.de proxi. sacro.scri.in sacris.iij.post glo. procurator. fol. 241.col.iij.
An mulier coniugata que in regno potest cō stituere ꝓcuratorem in criminali si constituat procuratorem z causa pendente fiat vidua ir rita sit procuratoris cōstitutio.de punit.scho. l.ij.fo.262.col.iij.
Qualiter sit formandū procuratorium in cau sa criminali.de re mili.l.fi.in verbo.findico.fo lio.280.col.iij.
Procurator noīe absentis cōuenit.z an sit con demnādus.de prin.agen.in re.l.fi.fo.251.col.j. Vide.j.sub ratio.
Prodito quod modis accipitur.z de ipsius ma teria.de delator.l.vlt.fo.19.z de peti.bo.sub.l. j.in verbo plectendi.fo.20.col.j.
Professio z profiteri.de mu.pa.professio.fol.77. col.j.de iure fisc.prohibitum in verbo forma. fo.4.co.ij.de vetera.l.j.in verbo dixit.fo.305. col.iiij.z ibi plene. Et an in professione requi ratur scriptura.
Prosligare.de anno.z tri.l.pe.fo.25.co.j. de me talla.l.iij.fo.124.col.j.
Prohibere.de iure fis.prohibitum.fo.4.col.j.
Prohibitio iudicis circa maleficia cōmittenda. Et q melius prohiberi non possunt quā si cō mitta puniantur.de treuarch.l.j.fo.nc. col.iij. de fabric.l.j.fo.127.col.j.de numera.l.j.in verbo.inhibendum.fo.307.col.iiij.
Proles.de decur.si ille.fo.60.col.j.de loca.pred. ci.l.fi.§.iure igitur.fo.208.col.iij.
Prolixum tempus.de agrico.z censi.litibus.fo. 164.col.ij.de deser.l.j.in verbo.diu. folio.291. col.iiij.
Properare.de his qui spon.mu.fu.l.fi.fo.79.co. iij.de re mili.l.fi.in prin.fo.279.col.ij.
Propinum.de castren.pec.mili.errat.in fi.f.283. col.iiij.
Proscriptio.de fi.instru.l.fi.fo.10.col.iij.
Prosequi z persequi de iure fisc.facultas.folio.5. col.j.
Prosperitas.de naui.cul.l.fi.fo.118.col.ij.
Prospicere.de cōue.fis.de.l.fi.fo.7.col.iiij.
Protestatio.de his qui spon.mu.fu.in rub. folio 78.col.ij.z.l.ij.fol.eodem.col.iij.
An per contrarium actū intelligat a protesta tione recessum de filiosa.l.ij.fo.99.co.j. de pre di.curi.l.iij in ver.relatione.fol.73.col.iij.
An protestatio sit facienda in scripris, de sus cepto.z arc.l.j.fol.110.col.iij.
Protonotarius.de mag.scri.in rub.fo.227.col. iij.z.l.j.ibidem.fo.228.col.j.
Prouincia.de bo.vac.l.fi.fo.15.col.j.z de discuss. l.fi fo.40.col ij.
Proximitas.de anno.z tri.pro locis cum remis. fo.24.col.j.
Proximus z proximus pubertati. de proxi. sa cro.sacri.in rub.fo.234.col.iij.
Prudentia.z de prudentia iudicum.de cur.pub. l.iij.fo.313.col.j.
Publicanoz iniqtas.z q peccata illoz sunt gra uiora.de li.foz.z itine.custo.in rub.f.298.co.ij
Pudicitia z pudor.pu.leti.vel cōiu.nunc.l.j. fo. vltimo.col.ij.
Punitio delictoz laudat.de anno.z trib.oēs.j. in verbo rectoz.fo.23.co.iiij.de deser.l.j.in fi bo distulerit.fo.300.col.iij.de cohartat.si ap paritoz in verbo permittimus.fo.321.col.j.
Puncti.de agric.z cen.l.colonos. fol 163.col.ij.
Puruillaris etas.de deserto.l.j.in verbo.dñs.fol. 299.col.iij.
Purpura.de excu.mu.negotiantes.fol.83.col.j. de vesti.olo.temperent.fol.127.col.ij.

Q.

Quam.de metatis.l.ij.in fi.fo.291.co.j.
Quātus.de bo.vac l.fi.f.15.co.iij.in fi.
Quarta. An quarta q̄ debet vxori in bonis viri fit soluēda ex male ablatis.
An mulier cui debetur quarta in terra feuda li ex bonis viri cauere debeat de vrēdo z frue do arbitrio boni viri, z cō iura mulier habeat in ipsa quarta. Et quid si mulier moriatur an re finem anni an trāsmittat ad perceptionem fructuum in heredē z de alijs ad hec pertinē. quando z qui.quar.pars.l.i.fo.74.col.j.
Questio.de conductoz.z procur.l.j.fo.209.col.j. in fine.
Questoz.de questoz.in rub.fo.224.col.iij.de de cur.neminem.fo.60.col.ij.
Quicquid.pu.letic.vel consul.nunc.l.j. in princi. fol.333.col.j.
Quicunqz.de cur.pu.in omnibus.fo.313.col.j.
Quies.de gladiatoz.tol.l.i.fo.151.col.iij.
Quilibet de cur.pu.in omnibus.fo.313.col.iij.
Quis.de consul.l.fi.fo.222.col.iij.
Quodāmodo.de proxi.sacro.scri.l.vl.f 245.co.j.
Quoqz.de decur.neqz doctorheum.fo.59.col.iij.

R.

Rapina z raptꝰ.de nauic.l.ij.f.117.c.iij.
Raro z rarū.de consul.l.fi.f.222.co.iij.
Ratihabitio sententie z aliozū acruū de iur.fis.l.ij super glo.fol.2.col.iij.
An ratihabitio excuset tabellionē qui falsum instrumentū fecit absqz mandato eius qui id mandare debeat.vt nemo ad suū pa.fusci.vic. l.j.in verbo conscribere.q.ij.fo.173.col.iij.
Ratio de iure fis.l.j.fo.2.col.ij.ne fis.rem q̄ ven. euinc.l.ij.fol.11.col.iij.in fi.de pascu.pu.l.j.fo. 190.col.j.
Ratio receptoris conficienda.de nauicu.l.ij.fo. 117.col.iij.de computo rationis. Et an officia lis qui vocatur ad hoc possit constituere pro curatorem ad computandum.de cohartat.oz dinariozum.fol.321.col.iij.

Rationales

Materiarum reconditarum.

Rationales z magistri rationales de bo. vacā.l. ij.fol.14.col.iij.
Re.de diuer.opus.vz.l.iij.fol.201.col.iij.de erog. milit.l.j.poli glo.fol.284.col.iij.
Rebellis.de deserto.l.ij.fo.303.col.iij.
Recens z nouum de susceptoz.z ar.neminez.fol. 112.col.j.
Receptatio qualiter fiat z puniatur.de decu. ex omnibus.fo.47.col.ij.de agri.z censi.seruos. fo.159.col.iij.de colo.tracenf.fo.172.col.j. de colo.illi.l.j.in fi.fo.seq.col.iij.
Plenius.de deserto.l.j.in prin.fol.299.col.j.
Reclamare.de bo.vac.l.fi.fo.15.col.iij.
Rector quis sit.qualis debet esse.z q̄ ad punien da crimina promptus.de anno.z tri.omnes.j. fo.23.col.iij.z de decur.oēs.j.fo.47.col.iij.
Recusatio.de proxi.sacro.scri.hac parte.fo.239. col.j.
An index delegatus ex certa scientia princi pis possit recusari.de decur.l.fi.fo.61.col.ij.
Redditus. de agric.z censi.litibus.§.hoc de red ditibus.fo.163.col.ij.
Quid si aucti sunt redditus fundi,an etiā pen sio augeatur.de fun.rei pri.l.ij.fo.198.col.ij.
Redundantia.de exeu.mu. eam legem.fo.184. col.iiij.
Referre.ne fis.rem quaz ven.euinc.l.j.fo.11.co.iij.
Regalia.an rex possit donare comiti regalia. z si concessit ea que intelligantur esse translata. de re mili.contra publicam.fol.277.col.j. Vide.s.sub princeps.z.j.sub rex.
Regula.de decur.diue.fol.60.col.ij.
Relatio crimmum de delato.l.iij.fol.18.colū.iij.
Relatio.de proxi.sacro.scri.in sacris.iij.fol.241. col.j.
Religio.de decur.quidam.fo.47.col.j.
An possit quis dānari ad ingressum religio nis eo.tit.ne quis.fo.53.col.ij.
Religiosi z mendicātes,an succedant parentib9 Et an fratres minores qui nequeunt propria possidere si spoliantur possint petere restitu tionem.de iur.fis.certa.fo.3.col.iij.
An religiosi fratres minores qui nō succedūt parentibus faciant partem suis fratribus. qū z qui.quarta pars.l.fi.§.pe.fol.66.col.iij.
Reliqui.de vend.re.fis.communi.cum pri.l.vna. fo.10.col.iiij.
Reluctare z resultare.de decurio.generali. folio 57.col.iiij.
Remissio delinquentis ad suū iudicem qualiter sit facienda.an ad simplicem requisitionez iu dicis requiretis. de diuer.offi.l.j.fo.324.co.j.
Remissio iniurie pu.letic.vel consul.l.j.in verbo pacis.q.xj.fol.336.col.j.
An si offensus remittat iniuriam iudice auto rante possit nihilominus inquiri de crimine. ibidem.q.xv.fo.eodem.col.iij. de deserto.l.j. in verbo diutulerit.q.vj,fo.303.col.iij.
Remuneratio.de prin.agen.in re.l.j. folio. 248. col.iiij.
Renuntiatio.de decre.decur.in rubrica. foli.82. col.j.
Repere cū compositis,de anno.z tri.in fraudez. fol.24.col.ij.
Repertus in crimine vel in loco delicti.de cursu pu.l.iij.fo.312.col.iij.
Represalie an z quādo sint licite.vt nullus ex vi ca.pro alieno.vica.z.c.l.j.fo.178.col.iij.
An illi qui propter represalias dāna sunt pas si possint conuenire illum qui represalijs caus sam dedit.ibidem.
Requies officialium.de apparito.prefec. preto. l.fi.fo.317.col.ij.
Res de iure fis.facultas.fo.v.col.iij.ne fisc. rem quam ven.euinc.in rub.fol.11.col.ij.
An res veniant puniende si curia,reli.ciui.l.j. fol.71.col.j.de cursu publi.l.quoniam.fol.314. col.ij.
Rei estimatio z valor qualiter fit z probetur.de pre,naucu.l.iij.in fi.fo.119.col.iij.
Quid si multe res misceantur an fiet earū mu tatio. de impo.lucra.de le.j.§.j. fol.68.col.iij.
Rescripta secundum ius comunne interpretan da,z non in preiudiciuz alterius concedenda. z de fid.instru.quecunqz.fo.10.col.ij.de his q in exi.dati sunt.l.j.in verbo prorogabitur.fol. 97.col.ij.
De priuilegijs.vide de bo.vac.l.iij.f.14.co.ij.
In quibus casibus rescriptum non concedit. z concessum non valet.de peti. bo.sub.l.j.fol. 20.col.iij.de pistor.l.j.fo.131.col.j.
Residere vbi z qualiter dicitur quis de agricol. z censi.cum scimus.in fi.fol.161.col.j. Et vide de metat.deuotum.ad fi.fol.291.col.iij.
Resistere de iure fisc.prohibitum.fol.4.col.ij.de deserto.l.ij.fol.303.col.iij.de decur,omnes,j. fo.48.col.iij.de met.deuotum.fo.291.col.iiij. Quando liceat resistere officialibus.d.l. pro hibitum.fo.4.col.iij.de exac, z executo. con tra.fol.330.col.iiij.
Responsum.de exeu.mune.eos.fol.83.col.iiij.
Responsio ad positiones.§.sub positiones.
Respublica.de preben.sala.l.j.fol.70. col.iij. de numera.in prouincijs.fol.309.col.iij.
Respublica z corpus eius z membra.de appari tori.proconsul. z lega.l.ij.fo.318.col.j.
Que dicitur propie respublica.de preben.sa la.l.j.fo.70.col.iij.de iure reipu.in ru.fo.140. col.iiij.
An omnis respublica eriam municipū restituatur in integrum eo.tit.l.ij.fol.141.col.ij.
An pecunia aliarum ciuitatum quam reipu blice romanorum possit erogari sine autorita te principis.de prebend.sala.l.j.fo.71.col.j.
An concurrente in idez republica alicuius ci uitatis z republica alicuius regni, ciuis de beat preferre suam ciuitatem.de cohparta.l.q cunqz.fol.319.col.ij.
Restitutio ablatorum precedere debet impositionem pene in qui.cau.colo.censi.l.j.fol.170. col.ij.in fine.
Restitutio in integruz an rex z regina fi ledūtur contractu possint petere beneficiuz restitutio nis in integrum. Et an idem in fisco de prepo. sacri.cu.l.iij.fo.224.col.j.in prin.
An doctoz sibi lectura priuatus a principe z restitutus recuperet lecturam libri, z de mul tis alijs que tangunt materias restitutionis, de his qui in exi.dati.sunt.l.j.fol.97.col.iij.
Retractare ne fis.rem quam ven.euinc.l.ij.fol.11. col.iij.de can.lar.ri.l.iij.fo.36.col.j.in prin.
Reuelatio de naucula.l.fi.fo.118.col.iij.
Reuerentia quibus qualiter z in quibus sit exi benda de collegiatis.l.j.fol.131.col.iiij.
Rex de conducto.z procurat.z.c.l.j.fo.209.co.j.
Rex habet aliquid diuinatis, de castrensianis, l.ij.fo. 155.col.iiij.
Rex bonus z malus de dignita.iudices.fol.216. col.ij.
An rex accusatus de crimine capitali debeat coronari de reis po.l.j.fol.96.col.j.
An rex possit remittere sententiam seu penaz forindicationis eo pro quo lata est nolente.de cohartar.si apparitoz in verbo permittimus. fo.321.col.ij.
Quid si rex vocat in literis suis familiarem suum an ex hoc ille sibi familiaritatis priuile gium vendicabit de diuer.offi.probatoria.fo. 326.col.j.
An rex possit castrum feudale facere non feu dale.de fun.pa.possessoes.fol.193.col.ij.
An rex Sicilie denegās comiti vel baroni iu stitiam ministrare amittat dominum comita tus de prozi.sacr.scri.in sacris.iij.§.z quonia. fo.212.col.iiij.
An rex possit cogere subditos vt officialibus suis stipendia soluant de erog.mili.an.l.anno nas.fo.287.col.j.
Que potest in suo comitatu is cui rex regalia concessit.de re mili,contra.in verbo augusta maiestas. fol.277.colū.j.cetera vide supra sub princeps.
Quod si rex habet ex regia potestate preroga tiuam z vicine ciuitates teneantur ad repara tionem cuiusdaz castri.deinde illud donat co miti. An comes conueniet ciuitates ad repa rationem ipsam.de iur. reipub.l.ij.folio.140. col.iiij.
An rex destinatus coronari habeatur pro co ronato.qui mili.non possit.his quidem,in ver bo cingulo.fo.246.col.iiij.
Rite z ritus de bo.vac.l.iij.fol.14.col.iij. de pro fesso.qui in vz.constan.l.j.in verbo interpretā di.fol.229.col.iiij.
Rubrica.de iure fisci.in rub.fol.2.col.ij.
Rusticus.vt rustī.ad nul.ob.deuoc.l.j.folio.176. col.j.
An rusticus ex feudo nobili empto fiat nobi lis.de inco.cum neqs.fo.72.col.iij.
An rustici z habitatores villarum z burgoz cogantur deferre annonam in ciuitatem vend endam.ibi.d.l.j.fol.176.col.iij.

S.

Sacerdos z sacerdotium de peri.succ. par.l.j.fo.99.col.ij.
An sacerdotes z prelati possint cō stituere magistri rationales z preside tes de re mili.milites.fo.278.col.ij.
Sacra.de his qui ex pu.rati,mut,pecu.su.l.ij.fol. 12.col.iij.
Sacramentum de diuer.off.probatorias.fo.326. col.j.
Sacrificium de thesau.l.j.fol.23.col.j.
Sacrilegium.vt digni.oz.ser.l.j.fo.227.col.ij.
Salaria.de anno.z tri.l.pe.fo.24.col.iij.
An pro instrumento testamenti confecto de beatur salarium constituturum per constitutio nem regni sicut pro instrumentis cōtractuum inter viuos.eo.titu.mediterranee.fol.eodem. col.iij.z iiij.
Saltem.de iure fis.iustas.fol.4.col.iiij.
Saltus.de fun.rei puna.in rub.fol.197.col.j.
Salubriter.de iur.fis.certa.fol.4.col.j. de decur. nominationum. fol.54.col.iij. de agen.in re.l. fi.fol.248.col.ij.
Sanctio,de stud.lib.vzb.ro.l.j. fol.132. col.ij. qui mili,non poss.super seruis.fol.268.col.j.
Sapiens.de pondere,z auri illa.l.ij.in verbo, in dustria.fol.114.col.iij.de leg.in ru.parte.j.ver. iij.fo.100.col.iiij.
Sapientia.ibidem.
Scandalum vitandum,de agrico.z censi.litibus in verbo sequestratione.folio.166.columna.ij. de loca.pre.ciui.l.fina,in verbo donauerit.qō. j.ad primam partem versicul.cviij.folio.203. col.iiij.
Scena.de spectaculis.l.fi qua.folio.145.columna iij.ij fine.
Scientia.de stu.lib.vzb.ro.l.j.folio.132. columna iij.de agen.in re.l.penulti.folio.247. columna.iij. de commendatione scientie z virtutis. de decur.omnes,j.post glos.viri. folio.48.co lumna.iiij.
Scire,de his qui ex pub.ratio.mut.pecu.su.l.ij. folio.12.columna.ij.de re milita.nemo.in verbo auribus.folio.274. columna.iij. de tabu la.generali. in verbo ignorantiam. folio.109. col.iij.
Scita legum de re militari.tribuni.folio.263.co lumna.ij.
Schola z scholaris.de comi.z tri.sco. in Ru.fol. 228.col.ij.
An si scholaris domum redeat vt se preparet ad redeundum ad studium habeat priuilegiū scholaribus indultum. de incolis.l.ij. fol.72. col.j.vide plura.j.studium.
Scribere z similia.de decurio. eos.folio.46.co lumna.iij.
An scriptor qui promisit scribere libzū possit proinde cogi. z in compedibus poni. de colo

Universidad de Deusto
Biblioteca

illsri.l.fol.172.col.ij.
Scrinium.de priui.sacro.scri,in rub.fol.234.columna.iiij.
Secta.de delato.l.ij.fol.17.col.iij.
Secundum,prout,z similes propositiones.de ecu.mune.negotiantes.fo.83.col.j.
Securitas.de apo.pu.l.ij.in prin.fo.35.col.ij.z de discusso.l.ij.fo.4.col.j.
Securitas data in veniendo etiam intelligitur in redeundo.de nauicu.l.j.fo.17.col.ij.
Qua pena punitur violans securitatem datã a principe,ibidem.
Sedes z sella de consul.ij.fol.220.col.iiij.de prefect.preto.l.ij.fol.223.col.j.
Adulte sedes.de numera.numerarios. folio 309.col.iij.
Sedulo z sedulus.de excu.mu.placet.fol.83.columna.ij.
Seipsum quis damnat cum multis alijs hismodi libus de delato.l.ij.fo.18.col.ij.
Semel que sufficiant fieri z que non.de decuri.si quis decurio.q.j.fo.44.col.j.
Semper qualiter accipitur.de castren.pal.pecu.l.j.fol.264.col.iiij.
Senatoi.de decur.omnes.j.fol.48.col.j.
Senectus.de decur.decurio.fol.33.col.iij.de primi.l.ij.in verbo defensa. fol.227.col.j.de legs. in rub.parte.j.ver.viij.fo.101.col.ij.
Senectus laudatur que ex virtute nõ que ex numero dierum.de priui.sacro.scr.vnicuiq3. fo. 238.col.j.
Senes in quibus laudantur z in quibus non. de consul.l.j.fo.221.col.ij.
Sensus.de exac.tri.l.ij.fo.27.col.iij.
Quinq3 sensus corporum.de re mili.nemo.in verbo auribus.fo.274.
Sententia.de iure.fis.l.ij.fo.2.col.iij.de sent adiuer.fis.la.in rub.fo.13.col.ij.de mu.pa.non videtur.fol.76.col.iij.de decur.quotienscunq3. fo.33.col.ij.de agrico.z censi.litibus.ad fi.fol. 166.col.iij.in prin.
Sententia in scriptis ferenda.de priuileg.scho.l.iij.fo.264.col.j.
An sententia sit necessaria cum bona ipso iure perduntur ex crimine.de pet.bo.sub.l.j.fo. 20.col.j.de re mili.cum allegatis. fo.272.col. iij.de iure fis.l.fi.fo.6.col.iij.
An sententia absolutoria in crimine heresis transeat in rem iudicatam.de senten.aduer. fis. la.l.j.fol.13.col.ij.
An sententia lata contra priuatum retractet preterea absentie aduocati.ibidem.
An in absentem in criminali feratur in sententia.de coharta.si apparitor.in verbo preferatur.fo.320.col.j.
An in notorijs sententia sit in scriptis profe renda.de priuile.scho.l.fi.fo.264.col.j.
Quid si per sententiam declaratum est q̃ res aliqua mea sit.an possim autoritate propria illius possessionem ingredi.de decur. generali. fo.37.col.ij.Vide.ff.sub bannitus.
Sepe z sepius quot vices exigant de superegac. l.j.fo.32.col.iij.
Sequestratio.de iure fis.facultas.fol.5.col.iij.de agric.z censi.litibus.fo.164.col.ij.de erog.mili.anno.l.pe.ff.j.fol.288.col.ij.
Quis subeat onera pro re sequestrata.eo.titu. l.fi.fo.289.col.ij.
Serentas.de cano,lar.tit.l.iij.fo.35.col.iij.
Sericum z series.de murilegul.loras. fo.125.col. iij.de vesti.olo.l.iij.fol.127.col.j.
Sermo.de excusa.artifi.l.ij.fo.105.col.iij.
Seruitius militare. Quid si rex castrũ q̃ tenetur a comitte sub seruitio cõsueruido cõcedat pro quo attentis fructibus maius seruitium deberetur an possit petere comes vt seruitium non consuetum.sed debitum proinde prestetur deven.re fis.comuni pri.l.j.fo.11.col.j.
Seruitus de testanda.de capi.ciui.cenf.exi.l.j.in verbo immunis.fo.169.col.iiij.
Seu.de bo.vacant.l.fi.fol.16.col.j.de qui.mu.ne. li.excu.l.fi.fol.89.col.j.
Seueritas.de bo.vacan.l.iij.fo.14.col.iiij. de delato.omnes.fo.28.co.iiij.de excu.mu.placet. fol.83.col.ij.de his que ex publicis colillata sunt.l.sciant.fol.115.col.j.
Seueritas grauissima.de colla.fun. patri.l.fi.fol. 197.col.j.
Sextertium.de colla.eris.l.j.fol.39.col.iiij.
Si,quot modis accipitur.de bo.vac.l.vacantia. fo.14.col.iiij.
Sicut de capaci.ciui.censi.exi.l.j.fol.169.col.iiij.
Sigillatim.de decu.l.fi.fo.61.col.ij.de predi.cur. l.j.fol.eodem.col.iiij.
Signa crucis Dei z aliorum.de cast.pal. pec.l.j. fo.264.col.iiij.de propo.la.in rub.fo.234.columna.iij.
Signa regnum prelatorum aliorum.de reis po.l. j.f.96.co.j.de murile.muriguli.fo.124. co.iij.
Signa clericorum militum z aliorũ de fabri. stigmata.fo.128.col.ij.
Signum tabellionis in instrumento z an liceat illud variare.de tabul.generali.fo.110.col.j.
Silentium.de silentiar.in rub.fo.232.col.j.de le. in rub.parte.ij.ver.v.fol.102.col.iij.
Silere de iure fis.iustas.fo.5.col.j.
Siliqua.de impo,lucra.de le.j.in prin.fol,68.col. j.de metal.l.j.fo.123.col.iiij.
Similia z similitudo,quando z qui.quart.pars. l.ij.ff.in exigendis.fo.66.col.j.
Si modo.de numera.exceptores.fo.310.col.j.
Simonia.de murilegul.l.ij.fol.123.col.iiij.de priuile.schol.l.j.in verbo,regradandi.q.iij. folio 261.col.iiij.
Simplex.de fide instru.l.ij.fol.9.col.j.
Simplicitas columbina z asinina probanda z reprobanda de pondera.z aur.illa.l.ff. in verbo fallatur.fol.114 col.iiij.
Simulatio,de metal.l.iiij.fo.124.col.j. de leg.in rub.par.ij.ver.xj.fo.103.col.j.
Sindicus quid sit,z an constituatur cũ decreto decurionum vel presidis,de decretis decurio. in Rub.fo.82.col.j.de legati.si quid. fol.103. col.iij.
An constituatur per vniuersitatem in criminalibus ad defendendum z accusandum de re mili.l.ff.in verbo sindico.fol.230.col.j.
An sindicus constitutus debeat satisdare de iudicio sisti z iudicato soluendo.ibidem.
Sindicus z economus de gremio sunt cõstituendi.de agen.in re.l.penul. folio.247. columna iij. de palat.sacra.largi.pri.folio.253-columna.iij.
Sobrietas.de leg.in Rub.parte.j.ver.vij. fo.101. col.ij.de erog.mili.l.j.in verbo acetũ.fo.284. col.ij.
Sobrius.ibidem.
Societas.de priui.sacro,scrini.l.ij. folio.235.columna.ij.
Socius.si socius libera.imperialis in rub.fo.22. col.iij.qualis debet esse socius de agri.z mando.l.fi.fol.200.col.iiij.
Solennitas quid sit,z ad quid est inducta.de fid. instru.l.ij.fo.9.col.j.
Solennitas alienationis rei ecclesiastice. eo, tit. l.j.fo 8.col.j.
Solennitas z solennitatis presumptio z probatio. ibidem.
Quid si rex mandat in causa procedit remota solennitate iuris quomodo procedetur.de iure fis.l.iij.fol.3.col.iij.
Solers.de nautrag.quotiens. folio. 122. col. iij.
Solertia.de fun.rei pri.l.ij.fol.197.col.iij.
Solertia iudicis in maleficijs perquirendis.d.l. quotiens fo.122.col.iij.
Solicitudo.de fun.rei.pri.l ij.fo.197.col.ij.de excu.mu.l.iij.fo.32.col.iij.
Solidus.de vete.num po.l.j.fo.129.co.iij.de ponde.z auri illa.l.j.fo.114.col.ij.
Solidus aureus,de fusceptor,z archar.quotiens cunq3.fol.112.col.j.
Solitudo quando z quibus expediat. de decur. quidam. fol.46.col.iiij.ficut.rel.ci.l.j.fol.71. col.ij.
Solus.de curiosis.l.ij.fo.252.col.iij.
Sophista.de stu.li.vi.ro.l.j.fol.132. columna. iij. in fi.de leg.in rub.parte.ij.verfic,x.folio.102. col.iij.
Sordida munera,z artes.de excu.mu. maximarum.ff.legatis.fo.84.col.ij.
Sozor.An sozor maritata fm paragium a patre excludatur in bonis feudalibus a successione fratris sui consanguinei.quãdo,z qui. quarta pars.l.fi.in verbo satisfactum.qõ.ij. folio.67. col.j.
An sozor de paragio maritata cuius frat sit pulatus est dorem sibi reddi liberi non extantibus possit de dote ipsa testari. de impo.lucra.de le.j.ff.si vero.fo.70.col.iij.
Quid si facultates fratris aucte vel diminute ab eo quod volebãt tempore mortis communis patris.quomodo extimabuntur pro dotedanda sozori.de predi.nauic.l.ij.in fi.folio. col.ij.
Sors z sortilegium.quando z qui. quarta pars. l.ij.ff.j.fol.65.col.j.
Species,quid sub hoc nomine continetur.de anno.z.tri.nemo.fo.24. col.ij.
Spectabilis.de decurio.quinq3.folio.38.columna.ij.
Spectacula.de spectacu.leg.j.folio.144.columna.iiij.
Spes,qui eta.l.j.fo.89.col.iij.de lega.in rub.parte.ij.ver.j.fol.102.col.ij.
Spoliatio z celeris restitutio facienda, qualiter hoc intelligitur.de agrico.z censi, si coloni.q. cyñ.fo.162.col.ij.
An spoliatus petens se restitui debeat offerre libellum.
Et an possit hoc petere post lapsum anni.
Et an possit aliqua exceptio opponi maxime q̃ fm fm iuris ordinem spoliatus.
Et quid in causa matrimoniali beneficiali z feudali.
Et an contra eum habeat locum recõuentio.
Et si spoliator est clericus an iudex secularis possit assistere spoliato ad recuperandam possessionem cum multis questionibus ad hanc materiam pertinentibus.ibidem.
Sponsa z sponsalia.de incolis.l.fin. folio.73. columna.j.
Sponte qualiter probetur.de his qui sponf.mu. ful.ij.fo.78.col.iij.
Sportule quid sint z q̃ prestãtur etiam in criminali.z de alijs ad hoc pertinẽt.de priui. sacr. scri.in sacris.ij.folio.240.columna.j.z de re milita.l.fi.ff.vt autem.fol.229, columna.iij.in principio.
Quis iudex petat sportulas.z vtrum petat illas arbiter.eadem.l.in verbo vnum solidum. ibidem.
An a confesso exigantur de priui.sacro.scri.l. in sacris.ij.ff.hoc fi.fol.241.col.iij.
An exigantur per iudicem appellationis.
Et an in causis summarijs.de priuile.schol.l. fi.fo.243.col.iij.
Statim.de susceptor.z archa.l.diu. folio.112.columna.ij.
Statutum.de cursu pub.vt agendi. fol.313,colũ. iij.de propo.sacri.cu.l.ij.in fine. folio,313. columna.iij.
An vniuersitates possint facere statuta z qs pater teneatur pro delicto filij.de decre.decu. in rub.fol.82.col.ij.de decur.nominationum. fo.55.colum.j.z vide de iure reipu.l.ij.fol.141. col.ij.
An possit dominus aliquid statuere super rebus que sunt de sua iurisdictione cum tamen earum dominus de iurisdictione sua non sit de uaui,non excu.l.ij.fo,120.col.j.

An rex possit statuere q̃ animalia ecclesiarũ z clericorũ a suis pascuis arceantur,vel q̃ in terris priuatorum laicorũ inuitis eis pascua non sumant.ibidem.
Quid si statutum est q̃ delinquens in nocte soluat duplum,z aliquis ante noctis tenebras delinquit an puniatur pena noctis. de omni agro deser.qui agros.fol 185.col.iij.
An valeat statutum comitis q̃ pro singulis alalibus q̃ inueniunt in suo territorio dãnum dantia vel pascua sumentia soluatur aliquid.
Et qui possint facere statuta. de pascu.pu.l.ij. fo.190.col.iij.
An rustici ligentur statutis ciuitatis.
Et an sint vocandi q̃ statutus cõstituitur de erog.mili.an prouincialium.fol.286.col.j.
Quid si statutũ est q̃ nullus extrahat equos a ciuitate sub pena,an si quis extraxerit inde plures pro singulis soluet penam.
Item quid si extraxerit vnum tantum.
Quid etiam si statutum est singulariter q̃ nullus extrahat inde equum,z aliquis plures extraxerit an pro singulis punietur.de cur.pub. nemo.fo.315.col.ij.
Statutum est q̃ si quis percusserit aliquẽ punitur in.c.Aliud statutum est q̃ si quis percusserit in facie puniatur duplici pena.Quidẽ vnico ictu percussit in facie z manu an punietur duplici pena.ibidem.
Tenetur ex statuto penitens pena manus cũ qua percussit.Titius percussit duos vno impetu a quibus simul coram vno iudice accusatur,an inter eos in accusando sit locus prelationi.Et an in sententia.Et an in executione.
Et si lata est sententia z executio facta p vno quid fiet pro alio.ibidem.q.v.
Quid si accusatores petierunt eus puniri fm iura penam irrogantis grauiorem z punitus est accusatus pro vna percussione, an puniet pro altera.ibidem.q.v.
Quid si pro eodem crimine imponitur pena per legem canonicam z ciuilem.an vtraq3 imponetur.ibidem.q.vij. fol.316.col.j.
Quid si pro iniuria dicta quis ad petitiones passi punitus est pena statuti.an possit iteruz de iniuria accusari.ibidem.q.viij.col.j.
Stilus.de bo.vac.l.iij.fo.14.col.iij.
Stipendia.de murilegul.l.fi.fo.126.de re mili.l.j. fo.269.col.ij.
An stipendiarij pro tempore quo abfuerunt accepta licentia patiantur deductionem stipendiorum.de priui.sacr.scri.hac.l.ff.quemã. fo.244.col.iiij.
An stipendiarij qui irripuerunt predam per hostes ablatam debeant eam restituere dominis prede a quibus stipendia percipiunt.de re mili.si quis.fol.221.col.iij.
Stipulatio an pot p alio stipulari.de fug.colo.l. j.fo.195 col.iiij.de rabula.l.j.fo.107.col.iij.
Stirpitus.de per.bo.sub.l.ij.fo.20.col.iij.
Strangulari.de predi.cur.l.j.fol.61.col.iij.
Stratoi.de strator.in rub.fo.235 col.ij.
Strenuus.de comi.rei.mili.l.j.fo.228.col.iij.de priui.sacro.scri.priuimos.fo,238.col.iij.
Strenuitas.ibidem.
Strepitus vitandus.de studi.li.vi.ro.l.j.in fi.fo. 134.col.iij.
Studium.de stu.li.vi.ro.in rub.fo.132.col.j.
Studiũ est docẽtis z discentis.eo.ti.l.j.f.co.ij Qui ad studiũ sunt habiles. Et an filius est habilis pater sibi teneatur ad sumptus exhibendos. Et quid si filius cepit studere patre viuente,an fratres sibi cogentur ad sumptus. qui eta.l.j.fo.89.col.ij.z de pericu. succes.l.j. fol.99.col.iij.
An clericus existens in studio a diuinis officijs excusetur.z an a residentia.qui eta.l.j.fol. 89.col.iij.z de priui.sacro.scri,hac.l.ad fi.fo. 244.col.iij.in fi.
An scholari studens extra locum ad studium deputatum consequatur immunitatem.q eta. l.j.fo.89.col.iij.
Et quibus muneribus vacans studio excusetur.ibidem.
An scholaris de licẽtia sui doctoris discedẽs a studio gaudeat priuilegio.de priui.sacr.scr. in sacris.ij.in prin.fo.238.col.iij.
Et quid de his qui recedunt alias. Quid etiã si scholaris conueniatur pro feudo cuius causa requirit certum iudicez. quia alius de ipso cognoscere nequit,z an remittatur p leui crimine.ibidem.
An scholaris actu studens si conueniatur dãdo alium scholarem fidejussorem iudicio sisti excusetur.eo.tit.in sacris.ij.ibidem.
An scholaris delinquens extra locum studij habeat priuilegium fori,z quid si habeat animum redeundi ad studium.de priuile.schola. l.ij.fo.262.col.iiij.
Sua z sui.Et que dicuntur de decu.omnes.j.fo. 48.col.iij.
Subhastatio.de fide instr.in rub.fo.7.col.iij. z.l. ij.fol.9.col.j.
An subhastatio requiratur in vẽditione rerum pupillarij z testatoris.eo.ti.l.iij.fo.eod.col.j.
Subscribere.de peti.bo.sub.l.ff.fo.20.col.iij.
Subscriptio testium z tabellionis facienda in instrumentis.de comu.fi.dec.l.ij.fo.6.col.iij. in fi.de nume.nulli.fo.311.col.ij.
Subscriptio.de aqueductu,si qs per.f.149.col.ij.
Subscriptium rescriptum.eo.tit. diligenter. fol. 151.col.j.
Substantia.de dig.senatorum.fo.214.col.iij.
Substitutus.de agend.in rub.l.pe.ad fi.fol.247. col.iij.z de can.lar.tit.l.ij.in verbo laudabiles.fo.36.col.ij.de decur.nullius.ij.f.59.col.ij.
Quid si quis seruiat pro feudo per substitutũ z substitutus committat culpas sufficientem ad feudi amissionem,an dominus eo casu priuabitur.d.l.nullius.fo.eodem.col.j.
An substituens qui mandatum principis habuit substituendi teneatur de commis.per substitutum dic.l.pe.fol.247.col.iiij.
An mortuo substituente substitutus debeat in officio remanere.ibidem post gl.fi.fo.248. col.j.
Subtilitas que sit laudanda que arguenda,de p fes.qui in vi.constan.l.j.in verbo subtilitates. fo.230 col.ij.
Successor in dignitate vel officio an teneatur ad debita cõtracta per predecessorem z qualiter. de fun.rei pri.l.ij.fo.198.col.j.
Sudor officialiũ z militũ.de murile.l.fi. fol.226. col.iij.de apparito.prefec.pret.l.fi.fo.317.co. ij.de apparito.magi.mili.d.penul. fol.eodem. col.iiij.
Sufficit.de diuer.pri.vi.l.iij.fo.201.col.iij.
Sufficiens.quemadmodũ ci.mu.iudi.l.iij.fo.78. col.ij.z de mãci.z colo.patri.l.j.fo.194.co.nij.
Suffragium.de lega.vniuersi.fo.104.col.j.
An suffragia que fiunt in ecclesia equaliter p sint vel vni plusq̃ alij.de anno.ci.l.j.folio.137. col.iij.
Summa,de ven.re.ci.l.iij.fo.141.co.iiij.de fisca. vsur.l.j.fol.13.col.j.
Sumptus z expense iudiciales pro modo litis faciende.de anno.z tri.mediterranee. fol.24. col.iij.
Sumptus iudiciales cum ipsorum materia per multas questiões.vide.de sump.recu.l. vnica. fo.106.col.ij.
An iudex qui condemnare victum victori debuit z non facit z propterea illos ipse de proprio solvit a victo recuperet.de exac.tri.miss. §.qui si.fol.30.col.j.
Super z.ff.de mãci.z colo.patri.l.fi. fo.195.co.ij.
Superbia quomodo z quando agitur z de gradibus eius.pu.leti.vel consul.nunci.l.j. in verbo faustus.fo.333.col.j.z de agri.z manci.do. l.ij.fol.200.col.iiij.
Superbia diuitum.de professo. z me. archiatr fo.94.col.j.
Superfluum.de manci.z colo.patri.l.j. foli.194. col.iiij.
Et superfluo dandum.de aqueduc. si quis p. fo.149.col.iiij.
Superfluum est postulare qd a lege conceditur. de thesaur.l.j.fo.23.col.j.
Supersitio.de decur.omnes.iij.fol.55.col.iij.
Supplicium.de bo.vacan.l.iij.fol.14.col.iiij.
Suspensio z suspensus.de decur.quamuis.fo.56. col.j.
Suspendium.Pena suspendij. de deserto.l.j. in verbo de generi.fol.300.col.j.
Quid si damnatus ad suspendium oñ suspenditur frangitur laqueus vt miraculum reputetur.an sit iteruz suspendendus.z quid si dictũ fit in sententia ita q̃ moriatur.ibidem.

T.

Tabella z tabellarius.de priui.cur.l. iij.fo 73.col.ij.Laus tabellionar. de decur.vniuersos.fo.43.col.ij.de tabul.in rub.fo.107.col.iij.
Tabellio z tabularius.de tabu.l.j.ibidem.
An tabellio factus iudex possit conficere instrumentum,de primicerio.l.j.fo.226 col.ij.
An tabellio creatus in vna ciuitate possit in alia instrumenta conficere.de decur.duumuirum.fol.56.col.iij.
An tabellio creatus autoritate apostolica possit in regno cõficere instrumenta.de loca. prec.l.fi.in verbo donauerit.q.iiij.fol.208.col.ij. qualis debet esse tabellio z an debeat scire leges z alias de tabul.generali.fol.109.col.ij.
Quid si tabellio conficit instrumentum extra locum debitum z sic annullatus fuit z damni ficatus exinde is pro quo factum fuit an conueniretur ad dãna.de numera.l.ij.fo.309.co.j.
In quibus cautis seu contractibus tabellio prohibetur conficere instrumentum.vt ne ad suum par.susc.vic.l.j.in verbo tabellionibus. fol.173.col.iij.
Qua pena punitur tabellio conficiens instrumentum de cõtractu prohibito. Et an puniatur de falso instrumento cepto z non consumato.ibidem,z de tabul.generali.fo.109.co.ij.
An si tabellio confecit falsum instrumentum credatur alijs.per eum postea conditis.de fusceptor.z archa.si aliquid.fo.113.col.ij.
Quis subrogandus est in locum tabellionis mortui.de priui.sacro.scri.vnicuiq3. fol.286. col.iij.
An tabellio factus actorum notarius in alia qua ciuitate possit in ea instrumenta conficere.eo.tit.hac parte.fo 239.col.j.
An tabellio rogatus de contractu aliquo cõficere instrumentum possit de prothocollo exemplum dare et contra quem debet conficere instrumentum.eo tit.in sacris.ij. in verbo editione geslorum.fo.240.col.iij.
Tacitum.de mu.z ho.non conti.l.j.fol.76.col.ij.
Taciturnitas.de agrico.z censi. quemadmodũ, fol.156.col.ij.z de legatio.in rub.parte.j.verfi. gin.fol.101.col.iij.
Tantum.de curios.l.ij.fol.252.col.iij.
Tanq̃.de deserto.l.ij.fol.303 col.iij.
Temere z temeritas.de pfes.z me.l. magistros. fo.93.col.ij.z de prim.eorum qui in sacr. palmul.l.fi.fo.260.col.ij.
Temperantia.de vesti.olo.temperent.fo.155.col. ij.z de agrico.z cen.cum antea.fol.159.col.ij.
Temperantia in cibis z conuiuijs.de com.z tri. schol.l.j.fo.228.col.ij.
Tempestas.de naufragi.quotiens.folio.122.columna.iij.
Templum.de fun.rei pri.vniuersi.fol.198. col ij.
Tempus.de delatori.l.ij.fo.17.co.ij.de apo. z u. l.ij.fol.33.col.j.
Tempus multum magnus modicũ breue.de deserto.l.j.in verbo.dim.fol.298.col.iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index vetus

Tennis de professi.z me.archia.fol.94.col.j.
Terribilis.que faciunt aliquem esse terribilem. vr rust.ad nul.ob.deuo.l.ij.fo.178.col.j.
Territonium.de decur.duumuirū.fol.56.col.iiij.
Tessera.de fur.Alexand.l.ij.fo.140.col.iij.
Testamentum exequendum ad quem pertineat. de expen.lu.l.j.in fi.fol.147.col.iij.
Testiū nō ualidus ex defectu numeri testium.an possit a principe cōfirmari.de his q in exi.da. sunt.l.j.in verbo ,progabit.q.ij.fo.97.col.iiij.
An testamentū probetur per duos testes fuisse conditū cōa septē.z an credat scripture testamenti scripti manu testatoris absq; alia solemnitate z quid si testator ita voluit z precepit de prox.sacro.scri.vnicuiq;.fol.237.col.j.
Testari,contestari.obtestari,z similia.de collat. fun.pa.placuit.fol.196.col.ij.
Testimonium.de proxi.sacro.scri.vnicuiq;. fol. 237.col.de infa.l.j.fol.96.col.j.
Testis varius z vacillans,de apo.pub.l.iij.folio 33.col.j.
An testis qui nō cogitur testificari si ferat testimonium presumatur spontaneus vel inuitus.de his qui spon.mu.fu.l.ij.fo.78.col.iij.
An testes recipiantur super damno dato lite non contestata z parte nō vocata. de naufra. l.ij.in fi.fol.122.col.ij.
Quid si quis vult aliquem testem reprobare quem testes ad hoc producendi non cognoscunt an possit petere vt is reprobādus ad iudicium veniat z testes illum recognoscere valeant.de naufrag.quotiens.fol.eod.col.iij.
Qualiter dictū testis ambiguū sit recipiendū z interpretandū.de testi.olo.l.iij.fo.127. co.j.
Testes sunt producendi qui melius sciant substantiam veritatis.de naufra.quotiens in verbo parte alias sorte.fo.122.col.iij.
Testium qualitas attendenda.de pmule.eo. qui in pal.mili.l.j.fo.257.col.iij.
Testes debēt pbare dictū suū p quiq; sensus.Et qd si in cā scie interrogat' dixit scio qz scio. z de multis aliis ad hoc pertinētibus. de re mili.nemo.in verbo auribus.fo.274.col.iij.
Theatrum.de spectacul.si qua.fo.143.col.iij.
Thesaurus.de his qui ex pu.ratio.mu.pec.suf.l. ij.fo.12.col.iij.de cano.larg. tit.l.j.fo.35.co.iij. de thesaur.l.j.fo.23.col.j.
Timor.de decuri.quinq;.fol.58.col.ij.de lega.in rub.parte.ij. ver.ix.fol.102.col.iiij.de tabula. l.ij.ad si.fo.109.col.j.
Tyrannus.de decur.militaribus.fol.54.colū.j.vr gar.vsus.l.j.in verbo tribuatur.f.152.col.iiij.publice let.vel cōsul.nūc.l.j.in verbo pacis.q.iij. fo.333.co.iiij.z in verbo trāqlitas.f.340.co.ij.
An tyrannus licite occidatur.ibidem.
Mores tyranni.de tyrarch.l.j.in verbo cōcordiam.fol.116.col.ij.
Tyrannides.de conductor.z procur.zc.l. vnica. in verbo conturbent.fo.210.col.ij.z.iij.
Tyrones z tyronū munus.de tyroni.in rub.fol. 295.co.ij.de priui.do.Aug.l.iij.fol.211.col.ij.
Ulculus de bo.vac.l.ij.fol.14.col.iij.de priuil.do. Aug.abstr.fo.211.col.iij.de his que ex pu.colla.illa.sunt.l.ij.fol.115.col.j.
Quid si qs possidet regalia in regno vel demanialia in terra baronis an cogat titulū possessionis ostendere de fun.limi.l.ij.fol.188.col.j.
Quid si procura.fisci agit cōtra possidentem castrum vel baroniā an cogatur possessor ostēdere titulum possessionis.ibidem.
Tormenta z de ipsorū materia.de decuri.oēs.j. fo.48.col.j.de numera.l.j.fo.308.co.j.z.ij.
Iudicia pro tormentis adhibendis. z an habeant locum in ciuili.
De personis torquendorum z confessione.
Et quid si quis accusatus de vno crimine ac torqus aliud crimen confitetur, an condemnetur.d.l.j.fo.eodem.
An tormenta inferantur ad penam.eo.tit.l.ij. fo.eodem.col.iij.
Tranquilitas.de cano.lar.ti.l.iij.in fi.fo.36.co.iij.
Trāquilitas regni pu.let.vel consul. nunc.l.j, in verbo tranquilitas.fo.340.col.ij.
Transactio.pu.letic.vel consul.l.vnica, in verbo pacis.q.xj.fo.336.col.ij.
Et de deserto.l.j.in ꝓbo distulerit.f.300.c.iij.
Treuga.vtrū qui faciūt treugam ad tps possint elapso termino licite bellum gerere. pu. letic. vel cōsul.l.j.in verbo pacis.q.vlt.f.340.col.j.
Tribunal.de consul.ordinem.fol.221.col.4.
Laudes tribunalis.de apparitor.prefec. vrb. in rub.fo.317.col.iij.
Tribunus quid sit z qs eius officium.de re mili. tribuni.fo.263.col.j.de decur.militaribus.fo. 54.col.j.
Triburum.de anno z tri.in rub.fo.23.col.ij.
Tributa sunt cum deuotione soluēda.z de ipsorum vtilitate necessitate z exactione solicita. eo.tit.omnes.ij.fo.24.col.j.
Tributa Christus solut, z cōi salute poscuntur. de exac.tri.l.ij.ad si.fo.27.col.iiij.
Tributa sunt primo deposcēda. deinde ex necessitate soluēda de superindic.l.j.in fi.fo.eo.col.j.
An possessor nou' ad tributa preterita teneatur.de censi.l.ij.fol.181.col.j.
An causa tributaria nullus vtitur priuilegio fori.de colla.fun.si.l.j.fo.210.col.iiij.
Quale munus est taxare tributa.de discusso. l.j.fo.40.col.j.
Que tempora statuūtur ad tributa soluenda de erog.mili.an.l.pe.§.hoc videlicet.fol.288. col.iiij.
An tributa nō soluens intra sex menses amittat bona.de anno.z tri.obsistere.fo.24.co.iiij.
Tuitio rei non minor est q̄ acquisitio.de cursu.l. si.cum remissi.fol.317.col.iiij.
Tunc de iure fisci prohibitum.fol.iij. col.iiij. de agrico.z cen.litibus.fo.164.col.iij.
Tunica.de vesti.olo.l.ij.fol.126.col.iiij.
Tutela.de silentiar.l.si.fo.233.col.iij.
An mater suscepta tutela z transiens ad secūda vota recuperet eam si moriatur secundus maritus.de his qui in exi.dati sunt.l.j.in verbo.prorogabitur.fol.97.col.ij.
An matri z coniunctis aliis detur vnicus annus ad petendū tutorem pupillo constitui vel plures.Et quid si tam mater q̄ omnes alij negleserūt z pupillus moriatur intra pubertatem. z q̄ mater teneatur certum petere z reali ter facere vt administret. Et quid si pupillus habet tutorem testamentarium vel legitimus qui non administrat, an mater excusetur. de agen.in re.j.fo.243.col.iij.
Tutor.an omnis tutor debeat administrare cuz decreto.z quid debeat tutor promittere z iurare.de cano.fru.vi.ro.l.j.fo.136.col.iiij.

U.

Vacillans z varius de apo.pu.l.iij.fol. 33.col.j.de dignita. quotiens.folio 219.col.iiij.
Vacillare.de decur.nominationus.fo. 54.col.ij.de diuer.pre.vrb.eos.fol.201.col.iij.
Vagabundus z vagus.de tyroñ.l.j. fol.295. col. iij.de domesti.z protector.l.iij.fo.234. col.iij.
Variatio verborum in oratione.de legati.in rub. parte secunda. ver.xv.fol.103.col.ij.
Varietas.an z quando varietas successionum inducta iuris varietatem.de impo.luc.de leg.j. §.j.fol.68.col.ij.
Varietas arguenda de loca. pre.ciuil.si.in verbo donauerit.q.j.ad secundas partem.vers.xvij. fo.205.col.iij.
Vassallus z questio vassallagij.de decur.si ille.fo. 59.col.iij.
Vassallus ascriptus seu rusticus, an z quādo possit deserere terram. Et an possit in regno domino volenti renunciare feudum sine assensu regis.de agric.z censi.l.ij.fo.155.col.ij.z.l.iij. ibidem.col.iij.z.l. si colon.q.xij.xiij.xiiij.xv. z.xvj.fol.162.col.j.
Quando vassalli fugientes restituantur dño. quid aliud veniat in hoc restituendum.ea.l.q. ut.fo.161.col.iiij.
An vassallus factus clericus presitet dño operas personales.eo.tit. colonos. fol.163.col.iij.
An vassallus fiat aliquis ex prescriptione.eo. tit.cum satis.fo.168.col.ij.
An possit qs vassallus se substituere solo pacto vel alis eo.tit.cum scimus.in prin.fo.167.co.ij.
Quis dicitur vassallus z an possit dño per iuramentum ad opera obligari.ibidem.
Qua actione agit vassallus contra dominam ab eo plus debito exigentes.in qui.cau. colo. ten.l.j.fo.170.col.iij.
Quomodo z quando pōt vassallus dominus ad iudicium trahere.eo.tit.l.ij.fol.171.col.ij.
Quid si domino vassallo. violentiam inferat amperdat ius suum.eo.tit.l.j.fo.170.col.iij.
An teneatur vassallus domini sui iussionibus obedire.z in quibus.eo.tit.l.ij.
An vassallus inferens iniurias dño qui habet in eum merum imperium possit ab ipso puniri.z an in casibus in quibus ꝓhibetur vassallus accusare dñm suum simili modo ꝓhibeatur dñs accusare vassallum. Et an possit vassallus occidere dominum quem inuenit adulterantem cum vxore sua.d.l.ij.fo.171.col.ij.
An vassallus fugiens possit a dño propria autoritate reduci.z an possit perquiri sicut seruus fugitiuus. Et an sit reducendus cum pena.de colo.pala.l.j.fo.eodem.col.iiij.
Qualiter proceditur cum vassallus seu colonus fugitiuus reuocatur. de colo.illirt.l.j.fol. 172.col.ij.
An vassallus recedentibus possit dñs feuda ipsorū aliis donare.de censi.l.si.fol.181.colū.j.
An vassalli ecclesiarum sint immunes a collectis.de digi.senatorum.fo.214.col.iiij.
An vassallus non colendo feudum amittat'ius.de censi.l.ij.fo.179.col.j.z de decur.generali.fo.57.col.iij.
Vastangarij z similes de murileg.l.iij.fol.123,columa.ij.
Vbi.de iure fis.facultas.fol.5.col.iiij.
Ve ꝓ z.de cursu pu.parphippū.fo.330.col.iij.
Vectigal an exigatur ab artificibus seu operariis de aqueduc.ad reparationes.fo.150.co.ij.
An vectigal prescribatur. z contra quem. de diuer.offi.viros.fol.325.col.iiij.
Velatio vel velum de condi.in pu.hor.l.j.fo.38. col.ij.de naufrag.l.pe.fol.123.col.ij.
Venalitas.de decur.si quos.fo.93.col.ij.
Venatoribus. de excu.mu.venatoribus. folio.83. columna.j.
Venditor z Venditio.de ven.rerum.fis.communi. cum priua.in rub.fol.10.col.iij.
Utrum venditor qui trāstulit rem dicēs eam immunē a collectis teneatur ad eas.de predi.naticu.hū qui.fo.119.col.iij.
An sub venditione contineatur permutatio. de predi.curia.l.iij.fo.62.col.iij.
An venditione rei facta non habita mentione de via debeatur.de bon.vacanti.l.ij.fo.14. col.j.
An is cui solum ex priuilegio potest vendi. poterit hoc ius alij vendere vel concedere.Et an qui prohibetur vendere possit insolutum dare.de predi.cur.l.iij.fol.62.col.ij.
Quando quis vendit inuitus,de metal.l.j.fo. 123.co.iiij.
Vendicare.de iure fis.facultas.fol.5.col.iiij.
Venia.de cohartal.si apparitor. folio.320. columna.iiij.
Verbum.de bon.vac.l.ij.fo.13.col.iiij.plenius de delato.l.ij.fo.17.col.iij.de predi.curia.l.si. fol. 37.col.iij.de veterani.l.j.fol.305.col.iiij.
Verba legis ponderanda.de excu.mu.eam lege. fo.84.col.iij.de pred.curi.si.in verbo ex hoc. fo.73.col.iij.de agric.z censi.litibus. in verbo ydonea.fo.164.col.iiij.

Verbositas

Materiarum reconditarum.

Verbositas.delegatio.in rubrica parte.ij.ver.xij. folio.103.col.j.
Verba vsitata z noua.ibidem.ver.xviij.fol.eod. col.iij.
Verberare quid sit, z qui possint alios verberare.de priuil.schol.l.j.fol.260.col.iij.
Verecundia.ne fis.rem quam. ven.cuius.l.j. fol.11. columna.iij.
Veredarius z Veredus de cursu pub.l.ij.fol.312. columna.iij.
Veritas z Verum.de naufrag.quotiens.fol.122. col.iij.de incolis.l.iij.fol.72.co.j.de legatio.in rubri.parte.j.ver.v.fol.101.col.j.
Veritas opinione preferenda.dicta.l. quotiens. fol.122.col.iiij.
Versiculus.de iure fis.facultas.fol.6.col.j.
Vestigare.de murilegul.in rubric. fol.123.col.iij.
Vestis.de suscepto. prepo.z archa. humilionū. fol.114.col.j.de mili.vesti.in rubr.fol.290.col. j.z.l.fortissimis.fol.eodem.col.ij.
Vestis honesta.de spectacul.si qua.fol.143.col.ij.
Vestis illicita.de mayuma.l.j.fo.152.col.iij.
Dulte sunt species vestium.di.l.fortissimis.fol. 290.col.ij.z nulli licet.in fremi.l.j. post glosse. chlamys.zc.f.130.col.iij. Et vide.j. sub vxor.
Veteranus.de vetera.in rub.fol.305.col.ij.
Via publica,z alie vie.priuileg.do. Augu.abstr. fol.221.col.ij.
An populus possit vendere viam publicam. de diuer.pre.vr.l.j.fol.201.col.ij.
An is cui debetur seruitus vie ad vnam domum vel predium possit ire.deinde ad aliud predium per solum ipsius predij seruientis.de cursu.pub.parphippū.fol.313.col.ij.
Vicari'.de co.z archis.sacri pala.l.j.fol.229.c.j.
Qualis debet esse vicarius.de canone lar.tit. l.iij.in verbo laudabiles.fol.36.col.ij.
Vicinia z Vicinitas, z q̄ vicinia loca sunt assignanda creditori quādo in possessionē inducitur.de omni agro.descr.quicūq; fi.fo.185.c.iij.
Victoria.de cursu pu.l.l.j.fol.312.col.ij.z puc.letri.vel cōsul.nunci.l.j.fol.333.col.j.
Vidua.quando z qui.quarta pars.l.ij.§.penu.fo. 66.col.ij.z de priuile. schola.l.iij.post princip. fol.273.col.j.
Que dicitur vere vidua.Et an si vxor executrix a viro in testamento relicta nō maneat in viduitate sed trāseat ad secūda vota intelligatur officio executionis esse priuata ibidem.
Vigor iustitie ad plurium aliorum.de iur.fis.prohibitum in fine.fol.4.col.iiij.
Villis z vilitas. de decu.si quis procurationem. fol.52.col.j.
Villa de fun.rei pri.l.ij.fol.297.col.ij.
Qualiter villa subesse dicitur ciuitati de agri co.z censi.litibus.fol.163.col.iiij.
Vincere.quando reus qui absoluitur dicatur vincere.dicta.l.litibus.in fi.fol.166.col.ij.
Vinū.de suscepto.z archa.modios. f.112.col.iij. de erog.mili.an.l.j.in verbo.acetum.fol.284. columna.ij.
Vir.de digni.mulieres. An vir possit vxori stipulari.de fug.colo.l.j.fol.195.col.iij.
Virtus quid sit.quot sunt species z partes eius. de metro.l.ferl.j.fol.133.col.ij.
Virtuosi z literati sunt semper malis hominibus odiosi.de pal.sac.lar. palco.fol.253.col.iij.
Vis.de bo.vac.l.ij.fol.13.co.iij.de qui.mu.ne.lic. excu.l.si.in verbo murorum.q.xj.fol.87.co.iij. de decur.diue.fol.70.col.iiij.
Vis inquietarina.de nauicu.l.j.fol.117.col.j.
Quid si quis accusat de vi illata non expresso cum armis,probatur tamen q̄ cum armis.an puniatur de vi publica.ibidem.
Vitus.de re mili.nemo.in verbo auribus.fo.275, columna.j.
Vira actiua z cōtemplatiua.de digni.l.ij.fol.214. col.ij.vt digni.ordo.ser.l.ij.fol.227. col.iij. de in.fil.fol.6.col.iij.
Vitia militum modernorum.de re mili.l.j. in fin. fol.269.col.ij.z.l.milites.eo.fol.col.iij.
Vitio.de metatis.deuotum.fol.291.col.iiij.
Umbra.de lega.vniuersi.fol.104.col.j.
Uncia.de metal.l.j.fol.123.col.iij.
Unio ecclesiarū.de metropo.beri.l.j.fol.135.co.j.
Unitas ꝓfertur multiplicitati.de dela.l.si.fol.19. col.iij.de numera.in prouinciis. f.309.co.iij. de diuer.offi.viros.fol.325.col.iij.
Uniuersi z Uniuersitas.de iure fis.ꝓhibitū.fo. iiij.col.ij.de re mili.l.si.§.fol.229.col.ij.in fi.
Uniuersitas crimialiter accusat, accusat. Et quādo vniuersitas dicitur delinquere. Et quādo tenetur ex delicto rectorū. Et quando in causa criminali cōstituit sindicum.an tunc aduersarius eius constituat procuratorem z nō sindicum.dicta.l.si.§.j.fol.230.col.
Qualiter citetur vniuersitas.ibidē. z de erog. mili.anno.prouincialium.fol.285.col.j.
Qualiter puniatur vniersitas delinquens. z de aliis ad hoc descendenti.de exacto.z executo. l.iij.in verbo prioribus.fol.329.col.ij.
An dicatur fieri per vniuersitatem quod fit a maiori parte.
Quid si vniuersitas caret decurionibus seu cō filiarijs.
Quid si ob causam aliquā pars populi absit a ciuitate,an sint vocādi absentes z qualiter. Et an ad agēda z tractāda negotia vniuersitatis sint vocande mulieres. Et an impuberes z furiosi.de decur.nominationum.fol.55.col.j.
Voluntas quid sit,z qualiter ꝓbetur.de predi. curia.l.iij.in verbo.relatione.fol.73. col.iij.de his qui spon.mu.suf.l.iij.fol.79.col.j.
Voluptas.de spectac.l.j.fol.144.col.iiij.de expen. lu.l.j.fol.146.col.iij.
Votar.de nu.l.j.fol.307.col.iiij.
Votum de obla.votorum.in rub.fol.eodē.col.ij.
An quis possit per alium implere votum vel ieiunium. de decur.nullus.ij. cum remissionibus.fol.59.col.iij.
An vouens religionem z se offerens in manu abbatis sit factus monachus z intestabilis ante susceptum habitum.de fabric.stigmata fol.128.col.iij.
Vox doctoris z oratoris. de legatis. in rubrica. parte.i.ver.fo.101.col.ij.z parte.ij.ver.viij.fol. 102.colū.iij.de professo.z me.l. magistros. in verbo facundia.fol.93.col.ij.z de stu.li. vi.ro. l.j.in verbo discipuli. ver. iij.z ver.v. fol.133. columna.ij.
Urbs.de fabricen.si quis. fol.128.col.iiij. de metropo.ber.l.j.fol.135.col.ij.
Urbs romana quot vocatur nominibus de priui leg.vrb.constan.l.j.fol.134.col.iij.
Urgeri.de anno.z tri.l.ij.fol.24.col.j.
Usque.de prox.sacro.scri.peculiari.folio.236.columna.iij.
Usura.de fi.vsur.in rubrica. fol.12. col.iiij.de debi.cum.l.ij.fol.142.col.ij.
An recipere pecuniā mutuo sub vsura sit peccatum.vr mitte.ad nul.obse.deuo.l.ij.in fine. fol.178.col.ij.
Usurpare.de bo.vacan.l.iij.in fi.fol.14.colū.iiij. de decur.omnes.j.fol.47.col.iij. de litu.li.vi.ro.l.j.in prin.fol.132.col.ij.
Usurpans aliena arguitur. de exacto. z executo. l.ij.fol.329.col.ij.
Quibus penis puniturvsurpans quod sine auctoritate principis gerere prohibetur. de diuer.offi.l.si.ante fi.fol.327.col.iij.
Usus.de aqueduc.l.vsum.fol.149.col.j.
Utilitas priuata z publica.de decur.ex omnibus. fol.47.co.ij.de primipilo.vtilitas.f.332.co.ij. de colla.fun.patri.l.j.fol.195 co.iiij.
Utilitas partis de his qui spon.mu.fu.l.ij. f.78. col.iij.si cur.relicta.ci.rus. ha.ma.l.j. cum remissionibus.fol.71.co.j.
Vultus.pu.leti. vel consul.zc.l.j.fol.340.co.iij. de lega.in rubrica parte.ij.ꝫ.xvj.fol.103.col.ij
Vxor.de fi.instru.l.ij. fol.9.co.l.ij.de proximis sacro.scri.in sacris.iij.folio.240.col.j.quando z qui.quar.l.j.§.pen.in verbo sortiatur. fol.66. columna.ij.
An vxor sit ornāda sumptibus viri.z quid de ornamentis z vestibus sibi factis a viro,vtrū post eius mortem debeant esse vxoris vel viri heredibus restitui, z in quibus casibus valeat donatio inter virum z vxorem.de incola.l.fin. fol.73.col.ij.
Vxor ducenda est in domū viri.de predi. tamiacis.l.j.fol.201.col.j.
De potestate quam habet maritus in vxorez de re mili.quecunq;.fol.222.col.ij.
Qualiter vxor dicitur esse vnum cum viro.ibidem.z de agrico.z censi.cum scimus.§. illud. fol.172.col.iij.

Lector amande tibi documenta recondita tradet,
Cognita si fuerit ista tabella vetus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index nouus Notationum appositarum.

¶ Inder nouus annotationū ad margines huiusce modi operis domini Lucē de Penna appositarū. Quo peculiari multoq; faciliori tramite quam in superiori vetere Indice queq; petita cōperies. Interdum tamen hic quod non ibi: z ibi quod non hic erit inuentre. Et sic neuter vacue factus sed vtilis z amplectandus.

A.

Abbas an possit esse is qui est infamis fol.95.col.iij.
Abbas est nomen solicitudinis potiꝰ quam honoris.fol.96.col.j.
Abbas z religiosi plura domicilia habere non possunt.fol.72.col.iij.
Abbatis acta presumūtur de consensu cōuentus facta.fol.243.col.iij.
Abeste causa rei publice an dicatur qui extra prouinciam magistratum gerit.fol.318.col.ij.
Abesse fine comeatu ex iusta causa an possit quis consuetudine permittēte z nunquid valet cōsuetudo hoc introducens.fol.294.col.iij.
A z ab prepositiones inducunt separationes. fol.175.col iij.
Abolitione generali concessa accusatio post triginta dies non reperitur.fol.303.col.j.
Abrius esse quādo quis dicatur.fol.244.co.iij.
Absoluere vel ligare sciplum nemini licet.fo.98. columna.j.
Absolutio potest quandoq; impendi mortuis. fol.224.col.ij.
Abstinentia ciborum est valde commendabilis. fol.95.col.iij.
Absurdum permittitur vt absurdius euitetur. fol.222.col.iij.
Abusiōes claustri sunt duodecim.fol.149.col.iij.
Abusiones secuii sunt duodecim.ibidem.
Accelerato in multis est commendabilis. folio. 64.col.iij.
Accelerato in pluribus casibus persuadetur.folio.299.col.j.
Accusans nocentem animo iniuriandi an teneatur iniuriarum.fol.283.col.j.
Accusatio semper presumitur fieri causa odij vel inuidie.fol.157.col.j.
Accusator exclusus a prosecutione per iudicem si postea admittatur,z sententia pro eo feratur an valeat.fol.320.col.iij.
Accusatoribus possunt iudices terminum prefigere ad accusationes prosequēdas post quem non audientur.fol.320.col.j.
Accusatus a pluribus an per executionem sententie vnius sit liberatus.fol.315.col.ij.
Acerbus z acerbitas quid signant.fol.314.col.ij.
Acta an possint per testes probari. folio.178.columna.ij.
Acta an cotineantur appellatione instrumentorum.fol.311.col.iij.
Acta dupliciter sumuntur.fol.187.col.ij.
Acta iudicialia non sunt ferenda ad habitationem notarij seu grephariū.fol.3.col.j.
Acta multipleꝝ nomen habent.fol.32.col.ij.
Acta penes iudicem vel notariū, aut eorum heredes inuenta an fidem faciant. fol.187.col.j.
Acta que dicuntur esse.fol.136.col.ij.
Acta quid signant.fol.17.col.iij.
Acta sunt multiplicia.fol.187.col.j.
Acta vnius iudicij an fidem faciant in alio.fol. 316.col.ij.
Actiones an sint res immobiles.fol.141.col.iij.
Actor si petat reum condemnari ad petita omni via,iure,z modo quibus petere potest,an sufficiat.fol.326.col.iij.
Actus ad cuius perfectionem plura requiruntur,vitiatur si vnum de necessarijs omittatur. fol.237.col.ij.
Actus vnius diuersos effectus parere non debet. fol.267.col.iij.
Actus iudicialis dicuntur quedam bella seu certamina.fol.226.col.j.
Actus quidam sunt irreiterabiles.fol.221.col.iij.
Adam in paradiso positus est ad operandum et custodiendum.fol.316.col.iij.
Administrationes non sunt assumende vt inde queratur lucrum pecunie.fo.325.col.j.
Aduerbia Deus remunerat z non nomina. fol. 139.col.iij.
Aduersitas in multis est vtilior prosperitate.folio.118.col.ij.
Adulatio qlibet mala presumitur. fol.157.col.iij.
Adulatores z quidam alij sunt a consilio repellendi.fol.232.col.ij.
Adulatores z mali sunt vt plurimum principibus grati.fol.253.col.iij.
Adulterium multiplicatum, fornicatio diutina qualiter puniri debent.fol.294.col.iij.
Adulterium perfectum z non perfectum qualiter punitur.fol.174.col.j.
Adulterū per indicia probari pōt.fol.32.col.iij.
Adulterium probatur per presumptiones z tamen.fol.121.col.ij.
Adulterium probatur per violentam presumptionem fama concurrente.fol.213.col.ij.
Adulterium quandoque probatur per presumptionem violentam.fol.156.col.iij.
Adulterū indicia sunt multiplicia.fol 308.col.j.
Aduocationis officium nō debent senes exercere.fol.331.col.ij.
Aduocatus an possit pro consilio salarium petere,vel illud recipere.fol.235.col.iij.
Aduocatus a suo clientulo nihil potest emere. fol.8.col.iij.
Aduocatus clientulo est obligatus si per imprudentiam causam perdat.fol.309.col.j.
Aduocatus filiusfamilias an teneatur conferre quod acquirit aliunde quam ex publico. foli. 233.col.iij.
Aduocatus postulauit contra illum cum quo pacem interueniente iuramento fecerat.an dicatur propter hoc pacem violasse.fol.337.col.ij.
Aduocatus si non inuenatur concedenda est dilatio fol.19.col.j.
Aduocati debent eloquentie studere. folio.132. columna.iij.
Aduocati z iudices non censentur idonei, nisi cōpositionis thesauros regis impleant.folio. 300.col.iij.
Aduocati sunt honorandi etiam a iudice.fo.235. columna.ij.
Aduocatorum officio nihil dignius si bene exerceretur.fol.331.col.j.
Aduocatis plures cōceduntur immunitates.folio.217.col.iij.
Afflictio afflictis danda non est. fol.120.col.iij.
Agentes z consentientes pari pena puniuntur. fol.123.col.iij.
Agricole an sint admittendi ad honores z onera seu munera.fol.194.col.ij.
Agriculture laudes.fol.193.col.iij.
Aliena animalia oberrantia apud se retinere nō licet.fol.318.col.iij.
Alienans in fraudem venit puniendus.folio.25. columna.iij.
Alius an semper implicet.fol.89.col.j.
Allegare quid est.fol.8.col.j.
Allegatio est nomen generale.fol.181.col.j.
Altare vnum non est discooperiendum vt aliud cooperiatur.fol.138.col.iij.
Altare vnum tegendū non est altero discooperto.fol.28.col.iij.
Ambages quid signat.fol.84.col.iij.
Ambaiatores an teneantur sibi donata restituere his qui illos miserunt.fol.282.col.j.
Ambitioli proprietates.fol.246.col.ij.
Ambitio quedā potest esse bona.fol.78.col.iij.
Ambitionis ampla descriptio.fol.277.col.ij.
Amicitia pfecta est bonorū ꝓtuosoꝝ.f.281.co.iij.
Amicus quodāmō pīs habetur. fol.281.col.iij.
Amor est multiplex.fol.319.col.ij.
Amor patrie z qulibet alius honestus est laudabilis.ibidem.
Ancille furtiue partus non vsucapitur etiam ab ignorante.fol.341.col.j.
Angarie z perangarie differunt.fol.86.co.iij.
Angarie quid signant.fol.78.col.j.
Angiporti pro strictis portis multisq; aliꝰ accipiuntur.fol.293.col.j.
Anima vt corpi ita sensus ꝙbis pfert.f.230.co.j.
Anime periculum facit consuetudinem. z multa alia cessare.fol.220.col.ij.
Anie salus est pferenda saluti corpis.fo.138.co.iij.
Animal priuati an possit capia reipublica illo in diligenti.fol.178.col.ij.
Animalia an sufficienter probetur nostra per signum seu mercū illis appositū. fol.128.col.ij.
Aiosus i bona z in mala parte ponit.f.119.col.ij.
Animus ex multis colligitur.fol.63.col.iij.
Annus est multiplex z a diuersis diuersam sumit inceptionem.fol.329.col.j.
Annus qui datur matri z ceteris ad successiones pupilli venturis,ad perendum turorem,an sit vnicus vel multiplex.fol.245.col.ij.
Anni gr.statuuntur ad accusandū.fol.320.col.ij.
Anul⁹ quare i ꝙro digito spōse ponit.f.261.co.ij
Aper dupliciter accipitur.fol.249.col.j.
Aper quid notat.fol.39.col.j.
Apodixa quid continere debeat.fol.117.col.iij.
Apostasia a natura dicitur peccatum sodomiticum.fol.329.col.iij.
Apostoli z prophete sunt fundamenta nostra. fo.124.col.iij.
Apostoli quib⁹ sumptib⁹ sunt dādi. f.240 co.ij.
Apparitores qui dicebantur.fol.317.col.iij.
Appellatio z revocatio paribus passibus ambulant.fol.183.col.j.
Apud,qualiter accipitur.fol.164.col.iij.
Aqua stomachum debilitat.fol.148.col.j.
Aque ductus est seruitus rustica.fol.149.col.ij.
Aque vsus an prescribi possit.fol.151.col.j.
Aque vsui renuntiare volens an per hoc possit aque ductus reparationē euitare.fol.150.co.ij.
Arbitrator laudum ferre non potest altera parte absente.fol.181.col.iij.
Arbitrator si legitime arbitratus est,tamen pactum erat quod suum laudum non reduceretur ad arbitrium boni viri, an perens reduci incidat in periurium.fol.43.col.i.
Arboris aliene pullones an possint ꝓpria auctoritate excidi veluti rami si nocēt.fo.148.c.ij.
Arbores vtiles succidi non debent.fol.212.co.ij.
Arche sunt quatuor fol.110.col.ij.
Archiarri qui dicantur.fol.229.col.j.
Archiepūs quor epos sub se habere dz.f.135.co.ij.
Argenti libra quantum valet.fo.110.col.iij.
Argumentū a contrario qñ procedit.fo.54.c.ij.
Argumētū a minori negatiue ꝓcedit.f.245.c.j.
Arma z tela differunt.fol.151.col.iij.
Arma ferendi licentia an possit priuato dari per presidem prouincie.fol.153.col.iij.
Arma multipliciter moueri possunt.f.152.co.iij.
Arte aliquā addiscet an possit quogi.f.105.c.ij.
Artes sordide que sunt.fol.84.col.ij.
Artifices etiam nihil habentes non continentur appellatione pauperum.fol 87.col.ij.
Ascensus facilꝰ ꝓmittitur q descēsus.fo.131.c.ij.
Ascribere quid est.fol.24.col.iij.
Aspicere z attendere differunt.fol.65.col.iij.
Assessoris consilium an teneatur preses sequi.folio.48.col.iij.
Atroq; quis dicitur.fol.40.col.iij.
Auaricia z inopia cōmonēt ad furta.f.146.c.j.
Auaricia est deterrimum omnium vitiorum,presertim in principibus.fol.77.col.i.
Auaricia procul esse dz a iudicib⁹.f.302.col.iij.
Auaricie filie.fol.16.col.ij.
Auaricie studentes omnes.fol.86.col.iij.

Auarus

Notationum appositarum.

Auarus expleri nequit.fol.77.col.ij.
Auarus licet nummo tanq; Deo reuerentiā exhibeat, z sic quodammodo sit hereticus,non est tamen degradandus.fol.262.col.j.
Auctio quid dicitur.fol.10.col.ij.
Audacia conuenit plurimū oratoribus. fol.102. columna.iij.
Audit⁹ post sensum visus dicitur esse perfectior. fol.275.col.
Augusta an gaudeat omnibus priuilegijs augusti.fol.223.col.iij,j.
Augustus Cesar dominus appellari nolebat.fol. 112.col.j.
Auratum z aureum differunt.fol.126.col iij.
Aureola debetur virginibus.75.col.iij.
Aureos radentes vel tingentes qua pena puniātur.129.col.iij.
Aurum frangit fores adamātinas. fol.325. col.j.
Auri vncia quantum continet.fol.211.col.iij.
Aurigenarium erat quoddam ornamentū equorum.fol.314.col.ij.

B.

Balluca quid signat.fol.123.col.iij.
Baltheus quid notat. fol.129.col.iij.
Bannitus est alter ex pascentibus qui per statutū potest impune offendi, an alter qui cū eo pacem fecerat si eum occiderit vi deatur pacem violasse.fol.338.col.ij.
Bannitū occidens ex forma statuti si postea contiet sententiam bānī nullam esse, an excusetur ipse occidens.fol.304.col.j.
Bannitum volentem iudicialiter de sua innocentia docere non licet occidere.fol.339.col.j.
Banniti z malefactores possunt in regno capi per baiulos.fol.318.col.iij.
Baptismus an sit potentius matrimonio ad delendas maculas.fol.81.col.iij.
Baptismus delet omne peccatū quo ad Deum sed non quo ad proximum.339.col.iij.
Baptismus z ordo non iterantur.fol.44.col.iij.
Baptism⁹ i oēs deleat maculā,penā tn tpalē nō tollit crimini pri⁹ cōmisto debitā.fol.321.co.ij.
Baptismus non tollit irregularitatē ex bigamia. proueniente.fol.75.col.ij.
Baptismus non presumitur.fo.225.col.ij.
Baptismus vitiatur tam per verba intermedia quam contraria.fol.80.col.ij.
Baptismi laus z efficacia qui non tollit beneficium ante competens.fol.206.col.j.
Baptizari potest caput pueri nondum totaliter nati.fol.159.col.iij.
Baptizati per Judam fuerunt vere baptizati. fol.146.col.iij.
Baro vel comes an possit vassallos suos cogere vt sua tantum terras colant.fol.180.col.j.
Baro vel comes priuilegiatus vt non possit conuinci,nisi per certos testes, an perdat priuilegium per enorme flagitium.fol.306.col.iij.
Baro vel miles nō militaliter viuens an debeat potiri priuilegijs militaribus.fol.195.col.ij.
Barones an teneant ad fiscales functiones,pter excadētias q ad eos peneuerūt. fo.182.col.iij.
Barões z comites iura regis z superioritatis vsurpāt crimie lese maiestatz iuoiuūt.f.175.c.ij.
Bartolus meruit officium questoris tesie Luca de penna.fol.224.col.iij.
Bartolus quandoq; detecit.fol.126.col.iij.
Bartoli laus.fol.11.col.j.
Beatitudo vera vbi consistit.fol.305.col.iij.
Bellum ad hoc ꝙ dicatur iustum quinque sunt necessaria.fol.153.col.ij.
Bellum carnale z spirituale in hac vita exercetur.fol.153.col.ij.
Bellum est z iustum z iniustum.fol.eodem.col.j.
Bellum induci non potest per iudicem delegatū cum hoc sit solius principis.fol.152.col.iij.
Bellū indicēdi causa pōt esse multiplex.f.153.c.ij.
Bellum per quos potest indici.fol.152.col.iij.
Bellū qui gerit ꝓ repub.bona nobiliū etiā principis z ecclesiarū no sunt excusanda.f.139.c.iij.
Bellum secundum diuinam scripturā in multis casibus inuenitur fuisse motum, z ad illud oēs coacti.fol.177.col.j.
Bella inter se duo principes gerntes, pacem fecerunt.an possint subditi eorum a delinquentibus damna repetere.fol.339.col.ij.
Bella olim indicentes dicebantur perfectiales. fol.263.col.ij.
Bella surgunt ex defectu iustitie.fol.25.col.j.
Bella turbant quietem populoū.fol.153.col.iij.
Bellavicina plus nocēt ꝙ remota.fo.239.co.iij.
Bellorum septem sunt genera. fol.292.col.ij.
Bellatorum optima instructio presertim imperatoris seu capitanei eorum.fol.273.col.j.
Benedictio data Jacob post posito Esau primo genito quid mystice representat.f.259.col.iij.
Benefacere nemo cogitur.fol.309.
Beneficium Dei thesaurus est.fol.23.col.j.
Beneficium legis datur interdum predoni z malefidei possessori.fol.161.col.ij.
Beneficium non est nisi gratis sit datum.fol.126. columna.ij.
Beneficium quo quis est ipso iure priuatus conferri potest per collatorem nulla sententia expectata.fol.270.col.ij.
Beneficij renuntiatio sine solennitate facta non valet.fol.63.col.ij.
Beneficia principis quando debent largissime interpretari.fol.303.col.ij.
Benignitas soli equiparatur.fol.23.col.j.
Bibendū est ter solū in refectione.fol.127.col.ij.
Bigamus est omni priuilegio ecclesiastico priuatus.fol.66.col.ij.
Biretum datur doctoribus, z dicitur quasi bis rectum.fol.123.col.iij.
Blasphemia an excusetur per ebrietatem.fol.19. columna.ij.
Blasphemia decē modis cōmittitur.fo.co.co.j.
Blasphemia qualiter punitur.ibidem.col.ij.
Bonum de eo nō presumitur qui semper de nunquam loquitur.fol.225.col.iij.
Bonū nullū est nisi voluntarium.fol.340.col.iij.
Bona accusati per sententiam expresse vel tacite eximi seu auferri non est idem.fol.296.col.j.
Bona beant homines,fol.42.col.ij.
Bona in se z ex seipsis prohibētur, si malū inde resultat.fol.173.col.iij.
Bona patrimonialia principis a functiōibus canonicis exempta non sunt.fol.260.col.ij.
Bona quando dicunt deficientia.fol.13.col.iij.
Bona sunt in multiplici differentia. folio 184. colum.iij.
Bonorum due sunt species.fol.eod.col.ij.
Bonorum publicationem tantum leges imponentes an sint correcte.fol.331.col.j.
Bonorum temporalium litigatio pacem turbat z impedit.fol.334.col.iij.
Bonis in nostris dicimur habere quod possumus petere.fol.258.col.iij.
Boni semp malis sunt odiosi, ab hisq; plurima interdum patiuntur detrimēta. fol.233.col.iij.
Bonorū cōortia plurimū sunt vtilia.f.310.col.ij.
Bona fides regulariter presumitur. f.160.col.ij.
Bononia vnde dicitur.fol.132.col.j.
Bos cornupeta est dño damnosus. fo.310.col.ij.
Breues quid signant.fol.7.col.iij.
Britus a puero.ggg. dierū innocens dictus est. fol.300.col.ij.
Brutа animalia an possint puniri. fol.190.col.ij.
Burgi quid signant.fol.198.col.j.

C.

Caballatio quid olim significabat.fol. 287.col.j.
Calculus modo sententiam modo carbonem significat.fol.263.col.iij.
Calliditas z fallacia differunt.fol.179.col.iij.
Calumnia quid est.fol.5.col.iij.
Calumnia multipliciter accipitur.fol.61.col.j.
Calumnia quid est.fol.4.col.iij.z.fol.7.col.iij.
Camerarij magistri iurati z baiuli ciuitatum iuramenes sunt a collectis durantibus eorum officijs.fol.33.col.iij.
Cancellarij officiū versib⁹ declararur.f.60.col.j.
Canon multipliciter accipitur. fo.26.col.j.
Canones non cogunt benefacere.fo.75.col.iij.
Canones violās spiritum sanctum blasphemat. fol.260.col.iij.
Canonici negotia sua non prosequantur ex sumptibus ecclesiarum.fol.29.col.ij.
Canonicorum consensus in multis requiritur. fol.62.col.j.
Capi possunt multi impune.fo.28.col.iij.
Capiens aliquem z includens qua pena punitur. fol.318.col.ij.
Capitane? an possit de ordinata potestate regis destinari ciuitatibus non petentibus.fol.185. colum.iij.
Capitaneo misso ad ciuitatem ipsum non petente, debet rex necessaria ministrare z no ipsa ciuitas.fol.287.col.j.
Capitanei ciuitatum sunt instar defensorum.fol. 87.col iij.
Capitulum quid ꝓprie significat.fo.257.col.j.
Captiuus an possit licite a carceribus fugere.fo. 4.colum.ij.
Captiuus cuius sumptibus aletur.fo.239.col.iij.
Captiuus si egroret,quid facere debet custos carceris.ibidem.
Captiuum eripiens de carcere,qua lege tenetur. fol.28.col.j.
Captiuis cecis z multis alijs relicta censentur relicta ad pias causas.fol.289.col.iij.
Carcerandi potestas potest multipliciter alicui competere.fol.252.col.ij.
Carceris custos diligēs debet esse in officio suo. fol.289.col.iij.
Carcere detentus fugiens an habetur pro confesso.fol.160.col.iij.
Cassiodori diuina sententia.fo.191.col.iij.
Castellani in regno conueniuntur coram magno seneschallo.fol.325.col.ij.
Castigatio z punitio differunt.fol.168.col.iij.
Castitatis laudes.fol.340.col.ij.
Castitatem seruare difficile est.fol.152.col.iij.
Castrum feudale an possit per regem fieri nō feudale,fol.193.col.ij.
Castrum vel villa si peratur qua actione agetur. fol.188.col.j.
Castro concesso per principem, an cōcedatur merum imperium quod ioi habebat.fol.eodem. colum.iij.
Castra militum debent esse castra z omnium scorzorum expertia.fol.264.col.ij.
Castra quid notant z vnde dicuntur. folio.285. colum.j.
Castrensiani z ministeriani qui sunt, z in quo differunt.fol.255.col.ij.
Casei multiplices sunt vtiles.fol.286.col,iij.
Casus quid est.fol.23.col.ij.
Casu accidentia non imputantur.fol.90.columna.ij.
Catonis eximia commendatio. folio.155. columna.iij.
Causa z occasio differunt.fo.140.col.iij.
Causa in puniendis criminibus circa quinq; versatur.fol.172.col.ij.
Causa multiplex in relaxandis criminibus debet attendi.fol.321.col.j.
Causa multis modis sumitur.fo.95.col.ij.
Causa non finita intra tempus a statuto requisitum, an possit postea finiri.folio.332. columna.ij.
Causa vnde dicitur.fol.13.col.iij.
Cause continentia diuidi non debet.fol.280.columna.iij.
Causa criminali pendente contra aliquē non potest contra eundem institui ciuilis nec econtra.fol.eod.col.iij.
Cause septem sunt propter quas aliquis ob aliorum crimina puniatur.fol.229.col.iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index nouus

Cautio a lege prolata requirit fideiussores. folio 183.columna.iij.
Cautio quandoq; a lege quandoq; ab homine profertur,z secundum hoc diuersimode intelligitur.folio.70.col.j.
Cecum vel claudum vocans aliquem qui in veritate talis est an teneatur iniuriarum. fol.283. columna.ij.
Celeritas quandoque est laudanda quandoq; arguenda.folio.162.col.ij.
Cena vnde dicitur.fol.284.col.iij.
Censere quid significat.fol.6.col.iij.
Census multipliciter accipitur.fol.179.col.iij.
Census prestatio nō probat subiectionem. ibidē.
Cere comparatur hominis etas.fol.132.col.iij.
Certus quis dicitur.fol.15.col.j.
Certum esse nominatim,z ex equipollentibus in dictis posse fieri certū paria sunt.fo.327.co.ij.
Cesar in quo grauius excesisse. dictus est.fo.301. columna.j.
Cessio an possit fieri inuito creditore z debitore. fol.7.col.iij.
Caracter quid significat.fol.151.col.iij.
Caracter secundum Damascenum dicitur esse mentis custodia.fol.128.col.iij.
Chlamys que vestis esse dicitur.fol.290.col.ij.
Christus an venerat in viginem tempore legum digestarum.fol.55.col.iij.
Christus secundum aliquos tempore digestorū non venerat in virginem.fol.264.col.iij.
Christus iuratum soluit ad scandalum euitandū. folio.27.col.iij.
Christū crucifigere dicuntur qui sacerdotes persequuntur.fol.253.col.iij.
Cicero contra Salustium.fol.48.col.j.
Cicero populum liberauit a quo postea interfit. fol.96.col.iij.
Ciceronis dicta in multis posita sunt legibus.folio.80.col.iij.
Ciceronis egregium dictum.fol.225.col.j.
Cingulum militare quid significat, z cuꝫ quibus verbis datur.fol.266.col.iij.
Circiter,circa,z cis differunt.fol.18.col.j.
Citandi tres sunt modi.fol.56.col.ij.
Citare hodie periculosum est.fol.242 col.iij.
Citari an possit aliquis sine precepto iudicis.folio.220.col.iij.
Citatio ad domum facta non valet nisi duo concurrante.ibidem.
Citatio an possit fieri die feriato.fol.37.col.j.
Citatio an possit etiam hodie fieri per edictā.fol. 202.col.ij.
Citatio dicitur initium iudicij.fol.242.col.iij.
Citatio facit rem litigiosā,z litem pendere,multisq; nominibus vocatur z in processibus etiā summar.,s requiritur.fol.244.col.ij.
Citatio vbi fieri debet quando citandus nō inuenitur.fol.286.col.j.
Citationis copia citato ad ipsius instructionem danda est.fol.257.col.j.
Citatus ad certum articulum,si non veniat iterū citandus est.fol.319.col.ij.
Citatus ad locum non tutum non tenetur ire.folio.271.col.ij.
Citatus aliquis ad certum diem post citationem se absentauit putans habere tempus sufficies ad redeundum qui tamen impeditus fuit, an sit excusandus.fol.295.col.j.
Citatus a non suo iudice an debeat,cōparere.fol.256.col.ij.
Citatus infirmus si mittat excusatorem cū instrumento continente, testimonium medicorum de suo morbo tetificantium,an sufficiat.folio 271.columna.j.
Citatus si probet separatū proficisci,sed tamē impedimentū esse,non est cōtumax.fol.293.co.j.
Citra in depositione testium appositum qualiter intelligitur.fol.2.col.iij.
Ciuitas an possit restitui in integrum. folio. 141. columna.ij.
Ciuitas quelibet suum modum loquendi habet, fol.124.col.ij.
Ciuitas quid est.fol.13.col.iij.
Ciuitas si de nouo fit construenda, que edificia debent precedere.fol.87.col.j.
Ciuitatis custodiā an debeant omnes subire qui in ea morantur.fol.72.col.j.
Ciuitatis eiusdem duo sunt domini quoruꝫ alter iurisdictionem tantum alter imperium habet si fit custodienda cuius erit custodia. fol.328. columna.j.
Ciuitatis nomine comprehenditur vniuersitas. folio.176.col.i.
Ciuitatem suam quilibet diligere presumitur. folio.250.col.j.
Ciuitates libere possunt fiscum habere . folio. 13. columna.4.
Ciuilis sapientia ab ignorantia z paupertate liberat.fol.1.col.iij.
Ciuis an pro sua cuitate possit testimoniuꝫ ferre folio.52.col.iij.
Ciuis quis dicitur.fol.72.col.iij.
Ciuis quis dicatur.fol.169.col.iij.
Clarus vnde dicitur.fol.17.col.iij.
Clauis est duplex.fol.321.col.ij.
Clementia debet esse in legibus.fol.113.col.iij.
Clericus ab ecclesia abesse non potest sine prelati licentia.fol.299.col.ij.
Clericus an propter non residentiam possit priuari beneficio suo.fol.226.col.iij.
Clericus decimas soluet ex titulo sui patrimonij. fol.30.col.iij.
Clericus degradar⁹ seculari iudici traditus, si al leger se iniuste degradatum fuisse, an de hoc cognoscet ipse iudex secularis.fol.261.col.ij.
Clericus efficitur delinquens post cōmissum crimen z causam ceptam,an possit ob id declinare forum secularis iudicis.fol.306.col.iij.
Clericus grauⁱ delinquit ꝙ laicus.fo.174.co.iij.
Clericus non in sacris se seuis immiscens an perdat priuilegium clericale.fol.216.col.j.
Clericus prebendam habens in ecclesia illam perdit si contra ecclesiam postulat.fol.278.co.iij.
Clericus scripturam falsam coram seculari iudice presentans an possit ex hoc detineri. folio. 312.col.j.
Clericus si per suum iudicem traditur puniēdus iudici seculari,an debeat iterum sua causa eaminari.fol.307.col.i.
Clericus solenniter degradatus z iudici traditus seculari,an sit per eum iterum examinandus z eius causa iterum discutienda.fol.261.col.j.
Clericum etiam excommunicatum percutientes incidit in canonem.fol.267.col.j.
Clerici absentes an primentum fructibus suorum beneficiorum.fol.244.col.iij.
Clerici an hodie teneantur ad custodias vel excubias ciuitatum.fol.86.col.iij.
Clerici an possint torqueri.fo.48.col.j.
Clerici de patrimonio Christi viuere debent.fol. 77.col.iij.
Clerici in quibus casibus a prestatione oneris se nequeunt excusare.fol.30.col.iij.
Clerici pensitationes publicas agnoscere tenentur.fol.31.col.iij.
Clerici si inter se litigent an eorum controuersia decidetur fm ius romanum.fol.209 col.iij.
Clerici spectaculis curiosis interesse non debent. fol.144.col.iij.
Clericorum arma sunt orationes z lachrime.fol. 152.col.iij.
Clericorum bona potiuntur priuilegio bonorum ecclesiasticorum.fol.120.col.j.
Clericorum bona gaudent eo priuilegio quo ipsi potiuntur.fol.255.col.j.
Clericorum stigmata sunt ratio capitis z tonsura.fol.128.col.ij.
Cogitatio nuda nisus solus z multa alia citra factum cōtinentia puniuntur.folio.312,columna.nij.
Cogitatio sola vel tractatus interdum puniri debet.fol.174.col.ij.
Collecta ex timore prestatur,z in ea prescriptio non currit.fol.150.col.iij.
Collecte aliquibus remisse vel diminute an sint alijs imponende.fol.180.col.ij.
Collecte an imponi possint sine speciali mandato principis.fo.88.col.iij.
Collecte vnde processerunt.fo.25.col.j.
Collectas petens ex prescriptione an debeat titulum allegare.fo.31.col.iij.
Collegium ex quibus cognoscitur.fo.130.col.iij.
Collegium omne illicitū presumitur.fol.137.co.j.
Collegium si aliqua faciat,an omnes debeant cō sentire.fol.55.col.j.
Colliusionis descriptio.fol.142.col.j.
Colonus vnde dicitur.fol.163.col.ij.
Coloni appellatione comprehenduntur omnes solo ascripti.fol.160.col.ij.
Coma, syma, z periodus quid signant.folio.6. columna.j.
Comes cui concessa sunt regalia in suo comitatu an possit ibidem leges condere ꝛc. folio.277. columna.j.
Comes qualiter accipitur z vnde dicitur. folio. 228.col.j.
Commendo dupliciter sumitur.fol.6.col.ij.
Commentū,glosa,translatio,z positiua differunt. fol.114.col.j.
Commodum quid signat.fol.24.col.iij.
Communis res que dicitur.fol.10.col.iij.
Communi re diuisa quis eliget.fol.328.col.ij.
Communio parit discordiam.fol.63.col.ij.
Comparatio non admittitur in scripturis omnibus.fol.7.col.iij.
Copaternitas an possit contrahi per procuratorem.fol.288.col.ij.
Compendium qualiter sumitur.fol.145.col.j.
Compositio super crimine quādoq; a iudice denegari non potest.fol.302.col.j.
Compositio super criminibus est prohibita a canonibus.fol.eodem.col.iij.
Compositiones super criminibus cuꝫ multis fieri veruntur.fol.302.col.ij.
Concedo qualiter accipitur,z an per ipsum possit fieri donatio.fol.208.col.iij.
Concordia multa bona procurat.fol.116.col.ij.
Concubina non vere dicitur nisi plura concurrāt fol.122.col.iij.
Concubinatus an presumatur inter masculum et feminam cohabitantes.fol.323.col.j.
Concubinatus proprie est inter personas impares.fol.322.col.iij.
Concubinatus publicus est de iure canonico ommibus clericis interdictu.fol.323.col.j.
Conditio est nomen generale, z pro multis accipitur.fol.308.col.j.
Confessio debet esse festina.col.iij.fol.314.
Confessio est quadruplex.fol.34.col.j.
Confessio extraiudicialis de homicidio perpetrato an sit sufficiens ad torquendū. fol.308. columna.ij.
Confessio facta in iudicio per errorem non preiudicat errore probato.fol.283.col.ij.
Confessio fit tripliciter.fol.160.col.ij.
Confessor discretus a confitente eligendus.fol. 294.col.ij.
Contenti sponte parcendum est.fol.20.col.ij.
Coniuges a iugo dicuntur.251.col.j.
Coniugij descriptio.fol.66.col.iij.
Coniugia triplicia sunt.fol.75.col.ij.
Cōscientia z fama sunt necessarie.fol.37.col.iij.
Consensus auctoritas, z decretum differunt.folio.59.col.j.
Consentire quis dicitur multipliciter.folio.59.columna.j.
Consilium duplex est.fo.232.col.j.
Consilium multipliciter sumitur, z quandoque per s quandoque per c scribitur.folio.140.columna.ij.

Consilium

Notationum reconditarum.

Consilium sapientis an sit per vtrunq; litigatorem salariandum vel per alterum duntaxat. folio.231.col.iij.
Consilium vbi sumpsit originem z vnde dicitur. ibidem.
Consilij descriptio.fol.48.col.iij.
Consilia a quibus personis sunt petenda:folio. 232.col.ij.
Consilia vbi sunt ibi est salus.fol.49.fol.col.j.
Consiliarij sunt hodie loco decurionum. fol.87. columna.ij.
Consors quis dicitur.fol.22.col.iij.
Conspiratio regulariter damnabilis est.folio.93. columna.iij.
Constantini laudes qui plurimū religionem christianam amauit.fol.305.col.ij.
Constitutio respicit futura z quandoq; preterita. fol.60.col.iij.
Consules qui sunt z vnde dicuntur?fol.221.col.j.
Consuetudo an possit actionem producere.folio. 288.columna.j.
Consuetudo an possit per ciuitates contra legem induci.fol.82.col.ij.
Consuetudo cōtra ius an valeat.fol.39.col.iij.
Consuetudo est altera natura.fo.158.col.iij.
Consuetudo grauis statum reipublice deformās vel ecclesie statum decolorans est reprobāda. fol.298.col.j.
Consuetudo in maleficijs locuꝫ h3.fo.39.col.iij.
Consuetudo in multis iuribus negatur.fol. 289. colum.iij.
Consuetudo licet sit optima legum interpres, legem tamen irrationabilem confirmare nō potest.fol.272.col.iij.
Consuetudo iuri positiuo quādoq; derogat. fol. 39.col.iij.
Consuetudo iurisdictiones aliaq; multa tribuit. fol.29.col.iij.
Consuetudo quatuor modis dicitur irrationabilis.fol.156.col.j.
Consuetudo rationabilis que est.fol.39.col.iij.
Consuetudinis vires.fol.6.col.ij.
Contemplationis quies est appetenda. folio.151. columna.iij.
Contenere z nō parere diuersa sunt.fol.260.co.j.
Contemptus quando dicitur esse punibilis. fol. 324.col.iij.
Continentia cause dicitur multipliciter.fol.280. columna.iij.
Continentiam qui vouit z vult nubere licet non nubat damnabilis est.fol.174.col.ij.
Contractus est nomen generale.fol.24.col.iij.
Cōtractus incarcerati an sit validꝰ.fol.27.col.iij.
Contractus super homine libero procedens est a lege improbatus.fol.252.col.j.
Contractus in odium creditorum prohibiti: an possint iuramento validari.fol.155.col.j.
Contractuum principium est valde attendendum. fol.204.col.ij.
Contraria allegans in eadem instantia non audiatur.fol.77.col.iij.
Contumacia an faciat aliquem haberi pro confesso.fol.186.col.iij.
Contumax duplici pena punitur.fo.218.
Contumax cora vno iudice, an possit coram alio citari.fol.281.col.ij.
Contumia prelatorum debent esse sobria.fol.228. columna.iij.
Comicularius quis esse dicatur.fol.317.co.j.
Corona olim erat multiplex.fo.115.col.ij.
Corona quid est.fol.94.col.iij.
Corona regia duodecim lapides preciosos habere debet.fol.115.col.ij.
Corpus quid proprie dicitur.fol.139.col.iij.
Corpore deformes sunt ad docendum inhabiles. fol.231.col.iij.
Correctio quo ordine fieri debet.fol.274.col.ij.
Corrigere z corripere differunt. fol.eodem.col.j.
Corrigere tenentur nedum prelati sed multi alij. fol.274 col.iij.
Corripere z corrigere diuersa sunt.fol.330.co.iij.
Corripere quando quoque teneantur puncti, sed hoc illis periculosum est.fol.218.col.ij.
Creditor inuito an aliud pro alio solui possit.folio.116.col.ij.
Creditori fugienti nihil est soluendum.folio.160. columna.iij.
Creditur cuiqz in arte sua.fol.251.col.iij.
Credulitas est periculosa.z multa mala facit.folio.273.columna.iij.
Crimen an possit probari per instrumentum. fol. 196.col.iij.
Crimen ex pluralitate delinquentium augetur. fol.316.col.j.
Crimen lese maiestatis committit qui confugientem ad ecclesiam extrahit in casu non permisso.fol.211.col.iij.
Crimen lese maiestatis est gruius omnibus aliis. fol.318.col.iij.
Crimen per Deum remissum perdit nomen criminis.fo.303.col.j.
Crimen proprie quid est.fol.171.col.j.
Crimen vnum si plures offendat omnibus vindicta debetur.fol.315.col.iij.
Crimina denuntiare debens si non denuntiat punitur.fo.262.col.ij.
Crimina nō debent remanere impunita.fol.269. columna.iij.
Crimina non sunt prodenda.fol.283.col.j.
Crimina quando sunt puniēda sex presertim sunt attendenda.fol.172.col.iij.
Criminosus in flagranti delicto captus an possit absque cause examinatione damnari vel puniri.fol.304.col.ij.
Criminosus non est ad iudicem delicti remittendus nisi premissa aliquali cognitione. fol.261. columna.iij.
Criminosus per compositionē liberatus. an possit iterum de eodem crimine accusari?fo.302. columna.iiij.
Crucifixi imaginem frangens qua pena punitur? fol.143.col.j.
Crudelitas hostes multiplicat.fol.267.col.ij.
Cubiculum tripliciter sumitur. fol.180. col.iij.z 223.col.j.
Culpa lata in criminibus dolo non comparatur. fol.121.col.ij.
Culpa lata dolo comparatur.fol.309.col.j.
Culpa manifesta est grauior occulta. fol.273.columna.iiij.
Culpa tripliciter in contractibus deprehenditur fol.180.col.iij.
Culpaꝫ timet bona mens vbi nō est.fol.109.co.j.
Cum in iure multipliciter accipitur verbisque diuersorum temporum iungitur. fol.269.col.iij.
Cum diuersimode ponitur.fol.51.col.j.
Cupiditas multa mala facit.fol.221.col.iij.
Cura z sollicitudo differunt.fol.197.col.ij.
Cura vnde dicitur z quid differt a solicitudine. fol.251.col.iij.
Curatus putatiuus vere confert sacramenta.fol. 310.col.iiij.
Curialis quis dicatur.fol.46.col.ij.
Curialis sumitur tripliciter.fol.62.col.iij.
Curialium miseria multiplex est.fo33.col.ij.
Curiositatis descriptio.fol.251.col.iij.
Custodia multis rebus applicatur.fol.298.col.j.
Custodie omnis an possit iudici fo:ensi in ciuitate vel comitatu aliquid possidenti.fol.67.col.ij.
Custos potest ligare, detinere, coercere, z multa alia facere.fol.328.col.j.
Custodes z rerum z animarum debent esse vigiles z diligentes.fol.298.col.ij.
Cymiliarchus est locus vbi ponuntur thesauri. fol.165.col.j.

D.

Damnatus ad mortem an possit se defendere.fol.303.col.iij.
Dammum dupliciter accipitur. fol.16. columna.j.
Dampnum dupliciter accipitur.fol.85.col.ij.
Damnum z iactura differunt.fol.26.col.j.
Damnum z iactura differunt.fol.38.col.iij.
Damnum in predio datum presumitur a vicinis illatum.fol.157.col.ij.
Damni dans causam damnum fecisse videtur.folio.191.col.iij.
Damni descriptio.fol.53.col.iij.
Damni descriptio seu declaratio.fol.289.col.j.
Daniel adhuc puer senes iudicauit.fo.101.col.ij.
Dauid ab Absay fuit preseruatus.folio.144.columna.ij.
Dauid sententia contra filium Jonathe an fuerit iusta.fol.277.col.ij.
De,multipliciter ponitur.fol.51.col.j.
Debitor alicuius priuati si coactus soluat fisco vel communitati an sit liberatus.folio.179.columna.j.
Debitor fiscalis an possit summarie cogi ad solutionem fol.209.col.ij.
Debitor fisci an possit cedere bonis.folio.27.columna.iiij.
Debitor magne summe an possit ad partem ipsius conuenire.fol.271.col.j.
Debitor multis modis liberari potest ab obligatione qua tenetur creditori.folio.241.col.ij.
Debitor qui iurauit soluere certa die si a principe moratoriā dilationem seu quinquennalem imperret an periurium incurrat.folio.266.columna.j.
Debitor sepeliri non potest inuito creditore. fol. 46.col.ij.
Debitorem se manu sua constituere iniquum est. fol.7.col.iij.
Debitores diuites an possint cogi soluere pro inopibus sui loci.fol.179.col.iij.
Decanus quis esse dicatur. folio. 257. columna secunda.
Decapitatio non est mors nobilis. folio.300,columna.j.
Decime debentur episcopis propter executionē officij pōtificalis. Et tributa regibus pro administranda iustitia subditis. folio. 287. columna.j.
Decime debentur de iure diuino: potest tamen Papa aliquando eximere ab illarum prestatione.fol.207.col.iij.
Decimarū solutio an possit per Papam adimi. fol.46.col.ij.
Decimarum subtractis pacem tollit. folio. 334. columna.iij.
Decimas recipere debens potest inhibere ne ipso absente colligantur.fol.63.col.ij.
Decretum iudicis in multis casibus est necessarium.fol.82.col.iij.
Decretum multipliciter dicitur. folio. 81. columna.iij.
Decretum principis ligat ignorantes.folio.276. columna.iij.
Decretum secundum non datur contra pupillum sed bene contra rempublicā. fol.140. col.iij.
Decus,splendor,z claritas ꝛc.in nobilitate consistunt.fol.125.col.ij.
Deduco in malam z bonam partem sumitur. folio.93.col.j.
Defensio continet allegationes iuris z acti. fol. 181.col.j.
Defensiones facultas nemini est deneganda.fol. 5.columna.j.
Defensiones tollere z alia multa etiā contra ius naturale potest princeps facere.folio.207,columna.ij
Defensor sine mandato interueniens in iudicio si super positionibus interrogatus dicat se ignorare z non credere,an talis responsio sit admittenda.fol 241.col.j.
Defero multipliciter accipitur.fol.16.col.iij.
Deferre se an quis teneatur.fol.21.col.iiij.
Defunctorum triplex est status. folio. 139. columna.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index nouus

Degradatur clericus in tribus casib⁹.f.261.co.j.
Delator quis dicitur.fol.16.col.iij.
Delatio non omnibus est permissa.folio eodem. columna.iiij.
Delegatus ad tempus an possit dari per aliū q̄ per principem.fol.320.col.iiij.
Delegati iurisdictio quando z per quid dicitur perpetuari.fol.242.col.ij.
Delictum cōsummatum plus punitur in officiario q̄ priuato.fol.175.col.ij.
Delictum in crepusculo commissum an sit puniendum tanquam factum de die, vel factus de nocte fol.185.col.iiij.
Delictum in iudicio commissus an possit statim puniri.fol.219.col.iij.
Delictorum tria sunt genera.fol.329.col.iij.
Delinquens in loco delicti conueniri debet.fol. 262.col.iij.
Delinquentem an teneatur inuitus remittere iudex in cuius territorio inuenitur ꝛc.fol.324. columna.j.
Denarius vnde dicitur.fol.129.col.iij.
Deportatio quid est.fol.12.col.ij.
Deprehendere multipliciter accipitur.folio.20. columna.j.
Desertus locus quando dicatur.fol.182.col.ij.
Detrahere summa est iniquitas.fol.18.col.j.
Deus solus est adorandus z illi soli sacrificium offerendum.fol.305.col.ij.
Deus temporaliter z spiritualiter remunerat.fo. 248.col.iij.
Die dominico aliqua conceduntur opera.fo.36. columna.iij.
Difficultas nimia z impossibilitas equiparantur.fol.219.col.ij.
Dignitas aggrauat delictum.fol.206.col.iij.
Dignitas aggrauat peccatum.fol.253.col.j.
Dignitas noua an per principem concedi possit. fol.136.col.j.
Dignitas penam minui facit.fol.321.col.ij.
Dignitas quid sit.fol.24.col.iiij.
Dignitatis descriptio, z ipsius multiplex accessio.fol.212.col.iij.
Dignitatis premia plurima sunt.ibidem.
Dignitati cuilibet propria assignantur insignia.folio.125.col.iiij.
Dignitates z administrationes ante etatem cōpetentem assumende non sunt.fol.297.col.j.
Dignitates quibus sunt cōferēde.fol.212.col.iij.
Dilatio a lege data an possit per principem prorogari.fol.182.col.j.
Dilatio dari non debet sine magna ratione.fol. 268.col.ij.
Dilatio data a iudice per eum prorogari vel breuiari sine causa non potest.fol.181.col.iiij.
Dilationes sunt duplices z quedā possunt prorogari,quedam vero non.fol.eodem.col.iij.
Diligentia mater est artium.fol.89.col.iij.
Diligentia mater est oim artium.fol.252.col.iiij.
Diligentia quid est. fo.140.col.j.
Diligentie laudes plurime.fol.150.col.iiij.
Dyoceses due possunt auctoritate pape in vnam redigi.fol.171.col.iiij.
Dyocletianus fuit magnus ecclesie persecutor. fol.319.col.j
Discipuli quid agere debent.fol.133.col.ij.
Discretio que est mater virtutum multis est necessaria.fol.66.col.iij.
Discunt homines propter quinq3 fines seu causas.fol.105.col.j.
Dissimulat qui scit quod nescire se dicit. fol.156. columna.ij.
Diuinatio per que fit.fol.16.col.ij.
Diuitie notabilitate videntur.fol.117.col.iiij.
Diuitie per quid possint cōtemni. fol.62.col.ij.
Diuites in penis pecuniarijs sunt grauius puniendi q̄ reliqui.fol.301.col.ij.
Diuites qui dicantur.fol.55.col.ij.
Diuites quinq3 malis abundant.folio.178.co.ij.
Diuortium ti fit celebrandum septem testes exiguntur quemadmodum in testamentis condendis.fol.237.col.ij.
Docere periculosus est q̄ doceri. fol.vlt.
Doctorari an possit aliquis non seruatis solennitatibus.fol.93.col.iiij.
Doctoratus insignia sunt quatuor. folio.231.columna.ij.
Doctoratum appetens qui illo dignus est an sit de ambitione notandus.fol.278.col.j.
Doctoratum assequi volentis notabilis instructio.fol.231.col.j.
Doctor discipulorum.vj. bonas conditiones habere debet.fol.229.col.ij.
Doctor qualiter docere debeat.fol.230.col.iij.
Doctoris instructio.fol.1.col.iij.
Doctores legū sunt ab omnibus domini appellandi.fol.217. col.iij.
Doctores legum dicuntur aliorum domini z nō fratres.fol.231.col.iij.
Doctores non omnes docti sunt.fol.230.col.j.
Doctorum prerogatiue sunt multiplices.fol.231. columna.iij.
Doctrina z disciplina differunt.fol.132.col.ij.
Documenta continent testes z instrumenta.fol. 217.col.j.
Dolus an semper presumatur.fo.158.col.ij.
Dolus dicitur per iura intelligi.argui.ꝛc.ibidē.
Dolus ex indiciis perspicuis probari debet.fol. 275.col.iij.
Dolus in modica re non presumitur.folio.225. columna.iiij.
Dolus non presumitur in actibus iudicialibus. fol.61.col.iij.
Domestici qui dicantur esse,fol.76.col.j.
Domestici qui dicuntur.fol.234.col.j.
Dominium alicuius potest princeps auferre.folio.75.col.j.
Dominū directū sine vtili est inutile. f.70.co.ij.
Dominium directum est poenitus vtili quod est tanquam chimera.fo.207.col.iij.
Dominium eiusdem rei non potest duobus insolidum simul competere fol.205.col.ij.
Dominium sepe transfertur per non dominos. fol.206.col.ij.
Dominus vtile cuiq3 directo p̄fertur.fo.10.co.iij.
Dominū appellatione an omne dominium contineatur.fol.191.col.iij.
Dominio sue rei priuatur quis consecratione et alijs modis.fol.339.col.iiij.
Dominio vtili translato videtur directum retentum.z econtra.fol.204.col.iij.
Dominus an possit auctoritate propria suum colonum fugientem capere.fol.171.col.iij.
Dominus si vassallo iniuriam inferat,an ius suū perdat.folio.169.col.ij.
Domini duo sunt eiusdem castri, vnus deliquit, an possit per alium puniri.fol.254.col.j.
Dominus domini nihil habeat monarum.folio. 233.col.j.
Domus in duobus casibus diruenda est. fol.71. columna.j.
Domus inhabitata deterioratur.fol.38.col.ij.
Domus vnde dicitur z quid cōtiner. folio.290. columna.iij.
Domo communi diussa si vnus petat communem parietē extrui z alter contradicat,quid iuris.ibidem.
Domus alique sunt ab onere suscipiendorum hospitum immunes.fol.293. col.j.
Domos plurimas extruere nō est multum vtile. fol.119.col.j.
Donare z dare differunt.fol.182.col.ij.
Donare z dare diuersa sunt.fol.224.col.ij.
Donare est proprium regibus z nobilibus. fol. 206.col.j.
Donatio facta per Constantinum beato Siluestro fuit valida.fol.185.col.ij.
Donatio in rebus emphiteoticis interdum permittitur vbi venditio prohibetur. folio. 190. columna.iiij.
Donatio inter virum z vxorem in multis casib⁹ est permissa.fol.73.col.iij.
Donatio secundum canones propter multa reuocatur.fol.265.col.j.
Donationis diffinitio.fol.2.col.iij.
Donationes imperatoris z Auguste illico facte valent.fo.204.col.iij.
Donationes principis facte post eius coronationem z vnctionem presumuntur longe validiores illis quas ante fecit.fol.206.col.iij.
onator quandoq3 tenetur precise ad traditionem rei donate.fol.eodem.col.ij.
Donec infinite accipitur.fol.45.col.iij.
Dos an debeat sequestrari si vir ad inopiam vergat.fo.166.col.ij.
Doris dario est de solennitate matrimonij. fol. 34.col.ij.
Dotalis predij alienatio mulieri permittitur si vtilis est.fol.62.col.ij.
Dorando sororē frater nō dicitur donare sed potius debitū naturale persoluere.fol.70.co.iiij.
Dubietas vnde dicitur.fol.23.col.iij.
Dubius quis dicitur.fol.13.col.iij.
Ducennarij qui dicuntur.fol.27.col.j.
Ducis nomen quibus propie congruit.fol.279. columna.ij.
Duellum in duobus casibus admittitur secundū aliquos.fol.152.col.j.
Dummodo modum denotat z nō conditionem. folio.310.col.j.
Duplex z simplex quomodo differunt.folio.29. columna.iij.
Duplex qui dicitur.fol.9.col.j.

E

Ebrietas probatur aspectu z multis aliis modis.fol.284.col.ij.
Ebrietas que a Noe sumpsit exordium. z multos decepit adhuc hodie multa mala facit.fol.eodem.col.ij.
Ebrietatis mala plurima.fol.101.col.ij.
Ebrij z se ipsos occidentes multiq3 alij non sunt in cimiterio sepeliendi.fol.284.col.ij.
Ecclesia an hodie teneatur subire munera in his casibus in quibus versatur publica vtilitas: folio.85.col.iij.
Ecclesia catholica que est.fol.20.col.ij.
Ecclesia conuocatio dicitur.fol.eodem.col.ij.
Ecclesia est duplex,scilicet militās z triūphans. fol.211.col.iij.
Ecclesia fiscum habet.fol.309.col.iij.
Ecclesia grece est cōuocatio latine.f.164.col.iij.
Ecclesia multipliciter accipitur.fol.20.col.ij.
Ecclesia non est immunis in his in quibus publica versatur vtilitas.fol.35.col.ij.
Ecclesia pauper procurationem non debet.fol. 91.columna.j.
Ecclesia romana nunquam fuit hereti maculata. fol.216.col.j.
Ecclesia,sedes apostolica,z imperium nunquā mouentur.fol.201.col.iij.
Ecclesia si vendat fundū suum an ex illo sibi debebit decima solui.fol.84.col.ij.
Ecclesie cando: figmentis poeticis non obfuscatur.fol.53.col.j.
Ecclesiam vnam violans perdit priuilegium omnium altarium.fo .292.col.iij.
Ecclesiarum bona sunt p prelatos diligenter custodienda.fol.38.col.j.
Ecclesiastica res si alienetur que solennitas seruanda est.fol.8.col.j.
Ecclesiastice res si veniunt alienāde que iura seruari debent.fol.209.col.iij.
Ecclesium in multis est necessarium.folio.292.columna.ij.
Edificare in publico quis potest permittere. folio.201.col.ij.
Edificia multis periculis sunt subiecta.folio.141. columna.ij.
Effectus nullus resultat circa ea q̄ ipso iure fieri dicūtur,nisi factū hoie ineruenial,f.259.c.iiij.

Egyptij

Notationum reconditarum.

Egyptij ab Hebreis spoliati sunt.fol.1.col.iij.
Electio ipso iure irrita nullum prestat impedimentum secunde.fol.270.col.iiij.
Electus quandoq3 ante confirmationem administrat.fol.59.col.j.
Electum repellens episcopus an debeat causam inferere.fol.93.col.ij.
Eleemosina an potius dari debeat pro mortuis quam viuis.fol.138.col.iij.
Eleemosina citius danda est nobilibus pauperibus quam plebeis.fol.217.col.iij.
Eleemosine descriptio.fol.138.col.ij.
Eleemosine forma que est.fol.4.col.j.
Eleemosinam facere in vita longe melius est q̄ post mortem.fol.139.col.ij.
Eleemosine quib⁹ primo sunt dande.fol.39.co.j.
Eleemosinarum largitio decem bona confert.folio.139.col.iij.
Eleemosinarum quod sunt species.fol.eod.col.j.
Emancipatio si nō rite facta sit per iudicē:an habeat emancipatus regressum contra ipsum in dicem tanq̄ fecerit litem suā.fol.308.col.iij.
Emere z vendere quandoq3 quis cogitur. folio. 143.col.ij.
Emere vel vendere in certo loco tantum quis cogi non debet.fol.176.col.iij.
Emolumenta z stipendia differunt.fol.25.col.j.
Emphiteota an habeat dominium saltem vtile. fol.193.col.ij.
Emphiteota licet canonē non soluerit,nō potest tamen auctoritate propria a possessione repelli.fol.187.col.j.
Episcopus an possit propria auctoritate charitatiuum subsidium exigere.fol.57.col.iij.
Episcopus circa tria presertim sit solicit⁹.fol.82. columna.iiij.
Episcopus ecclesiā suam heredem instituere debet.fol.21.col.ij.
Episcopus ea que sunt ordinis episcopalis, committere nequit nisi episcopo.fol.277.col.ij.
Episcopus in pluralitate dignitatū z ecclesiarū parrochialiū dispensare nō pōt.fo.310.co.iiij.
Episcopus in quibus casibus potest dispensare. fol.147.col.iij.
Episcopus moraliter peccat quādo scienter indignum ordinat.fol.112.col.iij.
Episcopus pontificali ordinali annexa per alium expedire non potest.fol.277.col.j.
Episcopus pōt inuito capitulo dare de possessionib⁹ ad suā mēsaz pertinētib⁹. fol.207.co.iiij.
Episcopus sine capituli consensu multa potest. fol.62.col.j.
Episcopi z eius vicarij idem est auditorium. fol. 255.columna.iij.
Episcopi,curati,z alij plati,multis ex causis possunt remoueri.fol.324.col.ij.
Episcopi debēt a delictis abstinere.fol.149.co.ij.
Episcopi nimium intendentes circa suppellectilem z minuta sunt digni maxima nota.folio. 286.columna.iij.
Episcopi nō debent deputari ratiocinijs officialium,sed oratori,lectioni,z predicationi tantummodo vacare.fol.278.col.ij.
Episcoporum gloria est pauperibus prouidere. fol.65.col.iij.
Episcoporum potestas qualis est.fol.8.col.ij.
Epistola est nomen grecum.fol.83.col.ij.
Equalitas in iudicijs est seruanda.fo.241.col.iij.
Equalitas in vltimis voluntatibus z multis aliis seruari debet.fol.242.col.j.
Equitas in omnibus spectanda.fol.11.col.iij.
Equitatis descriptio.fol.241.col.iij.
Equus fallax ad salutem qualiter exponitur.fol. 326.col.ij.
Equus quid signat.fol.145.col.j.
Equus lapso sessore puenit primus ad metas, an debeat sessor obtinere brauium. fol.312. col.ij.
Equi iure multiplices reperiūtur.fol.76.co.iiij.
Equos extrahens per statutum punitur.in.g.alij quis extrahit vnicus, an incidat in penam integram vel dimidiam.fol.315.col.ij.
Equos prohibitus extrahere de ciuitate per statutum penam inferens, si plures extrahat an pluries penam incurrat.fol.eodem.col.j.
Ergasterium vnde derivatur z quid significat.folio.269.col.j.
Errare quid sit.fol.282.col.ij.
Errat qui alios ab errore nō reuocat cum id sibi facere liceat.fol.274.
Error communis an habeatur pro veritate. fol. 123.col.j.
Error qualiter probatur.fo.283.col.ij.
Errori insistere iniquum est.fol.1.col.j.
Et copula multas notabiles habet proprietates. fol.281.col.iij.
Et plus quid importat.fol.191.col.j.
Etas legitima de qua intelligitur.fol.70.col.j.
Etas nulla sera est ad discendum.fol.49.col.ij.
Etas per quem probari debet.fol.8.col.iij.
Etas suppletur per tria vel quatuor.fol.237. columna.iij.
Etas vt quoddam substātiale ineste persone, z secundum eam homo dicitur scire z alia facere. fol.238.col.iij.
Etates varie sunt.fol.89.col.iij.
Euentus in puniendis criminibus consideretur. fo.173.
Eunuchorum tria sunt genera.fol.224.col.iij.
Ex z de,prepositiones differunt.fol.186.col.ij.
Ex prepositio multipliciter ponitur.fol.123.co.j.
Examinare quid est.fol.58.col.iij.
Examinatio in ordinandis est necessaria. fol.59. columna.iiij.
Exceptio firmare regulam.fol.90.col.iiij.
Exceptiones contra iudicē obiecte an sint coram eo proponende z probande.fo.256.col.iij.
Exceptiones dilatorie z declinatorie post litem contestatā opponi nō possunt.fol.243.col.ij.
Exceptiones sunt multiplices.fol.ii.col.j.
Exceptor quid signat z vnde dicit.fol.239.col.j.
Exceptor quis dicatur esse.fol.310.col.j.
Excōmunicatio an sit iustus metus potens cadere in constantem virum.fol.38.col.ij.
Excommunicatio ipso iure incurritur in.xij.casibus.fol.276.col.iiij.
Excommunicationem probare non sufficit nisi causa probetur.fol.18.col.ij.
Excommunicatus est qui excōmunicato literas aut nuntium mittit.fol.19.col.iij.
Excōmunicatus potest iterū excōicari.f.15.co.iij.
Excommunicatus semel,iterū potest excommunicari.fol.43.col.iij.
Excommunicatis dominis non tenentur vassalli in fidelitatem.fol.38.col.j.
Excussio in quibus casibus locum habet.fo.40. columna.iij.
Excussio qualiter fit. fol.12.col.j.
Excussio quando fieri debet.fol.41.col.j.
Excussio quid est.fol.40.col.iij.
Excussio vbi fieri debet.fol. 41.col.j.
Executor in testamento datus an possit officium suum per alium expedire.fol.288.col.iij.
Executor sine licentia iudicis aliquem citare nō potest.fol.251.col.iij.
Executor testamētarius iurare tenetur se omnia fideliter peracturum.fol.287.col.iij.
Exemplaveteris testamenti non prorsus sequenda sunt.fol.330.col.j.
Exercere significatū habet quod attendi debet. fol.318.col.iij.
Exercitum regentis officium quale esse debet.folio.273.col.ij.
Exigere quid proprie significat.fol.170.col.ij.
Exigere quod modis accipitur.fol.29.col.ij.
Exilium quid est.z quomodo diuiditur. fol.146. columna.j.
Exilium quibus infligitur.fol.52.col.ij.
Exordium quid signat.fol.26.col.j.
Expense an possint declarari absq3 iuramento. fol.107.col.ij.
Expense an sint in causa appellationis reficiende fol.106.col.ij.
Expensarum condemnatio qualiter debet fieri in appellationis causa.fol.eodem.col.iij.
Expers z expertus quomodo differunt. fol.42. columna.j.
Extraneus dicitur multipliciter.fol.70.col.ij.

F

Facere quis dicitur multipliciter. fol. 314.col.j.
Facit quis interdū non tanquam ipse, sed tanquam alius.fol.108.col.ij.
Facto ipso multa fiunt.fol.78.col.iij.
Factio multipliciter accipitur, z a coniuratione z cōspiratione differt.fol.271.col.ij.
Falsi crimen aliqua habet specialia.fol.15.col.ij.
Falsi pena qualis est.fol.173.col.iiij.
Fama bona nobis propter alios est necessaria. fol.214.col.ij.
Famam,natales, ordinem z honores restituit solus princeps.fol.276.col.ij.
Fames horribilia mala fama facit.fol. 85.col.iij.
Familie appellatione continetur vxor.folio.271. col.iij.
Famosus accipitur in malam z in bonā partem. fol.213.col.iij.
Fasces quid signant.fol.56.col.iiij.
Fastigium quid signat.fol.83.col.iij.
Fatum quid est.fol.122.col.iij.
Fati descriptio.fol.64.col.iij.
Felicitas vera quādo dicatur esse.fol.305.co.iij.
Felix quis dicitur.fol.120.col.j.
Felicis viri descriptio.fol.307.col.iij.
Felices quando dicuntur esse reges z principes. fol.333.col.j.
Femina dicit par,z masculus impar.f.90.co.iij.
Femina prava sui gaudet de morte mariti.folio. 263.col.iij.
Femininum conditio regulariter deterior est q̄ masculorum.fol.99.col.iij.
Festinatio z vituperatur z laudatur.folio.314.columna.iij.
Festis diebꝰ an liceat opus seruile facere pro amico gratis.fol.36.col.iij.
Feudū an aperiatur domino si feudatarius monasterium ingrediatur.fol.59.col.ij.
Feudum an debeatur filio per matrimoniū subsequens legitimato.fol.80.col.iiij.
Feudum an possit per patrem filie relinqui in testamento vel alias.fol.224.col.ij.
Feudum maternum a filio mortuo pertineat ad patrem vel ad coniunctos per lineam maternam.fol.69.col.iij.
Feudum nobile non nobilitat rusticum.folio,72. columna.iij.
Feudum potest a rege reuocari quemadmodum precarium a priuato.fol.203.col.j.
Feudum potest diuidi per dominum. folio.183. columna.ij.
Feudo an possit vassallus renunciare domino inuito.fol.155.col.ij.
Feuda an sint fiscalia an patrimonialia.folio.191. columna.ij.
Feuda si perueniat ad filium ex successione materna,an in illis pater habeat vsumfructum. fol.282.col.ij.
Feudatarij non tenentur cōtribuere cum alijs in collectis pro eorum feudis.fol.189.col.ij.
Feudatarij regni pro feudis seruitia prestantes sunt a collectis immunes. folio.188.columna.iiij.
Feudalis cōtractus ante tres libros codicis erat incognitus. fol.21.col.j.
Fictio iuris in decem predicamentis procedit. fol.172.col.j.
Fideiubere quandoque quis cogitur. folio.144. columna.j.
Fideiussionem idoneam an cogatur accusatos prestare ante litem contestatam vel post. fol. 248.col.iij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index nouus

Fideiussor an possit esse testis in causa illius pro quo fideiussit. fol.191. col.j.
Fideiussor an possit in plus obligari ꝙ principalis. fol.192. col.ij.
Fideiussor non semper tenetur etiam si promiserit. fol.155. col.ij.
Fideiussor secundū leges multis nominibus vocatur. fol.192. col.ij.
Fideles z infideles in multis differunt. fol.37. columna.iiij.
Fidelitatis iuramentum an sit prestādum per ciues a dño feuda nō possidētes. fol.291. co.iiij.
Fides Christi ab ira liberat. fol.27. col.ij.
Fides prestita quando est seruanda. fol.114. co.ij.
Fides mala presumitur in eo qui cōtra legē mercatur fol.156. col.iij.
Fidei bone multiplex est operatio. fol.160. col.iij.
Fidei multiplices sunt notabiles effect⁹. fol.326. columna.ij.
Fidei seu fidelitatis cōmendatio. fo.114. col.ij.
Fideicommissum vnde dicitur. fol.17. col.j.
Figure grāmaticales sūt multiplices. f.222. c.iij.
Filiatio per quem probanda est. fol.212. col.iij.
Filiatio respectu patris an possit probari, z qua specie probationes. fol.213. col.j.
Filiationis causa coram quo iudice est agitāda. fol.eodem. col.iij.
Filius an possit agere iniuriarum pro iniuria patri illata. fol.167. fol.iij.
Filius a successione paterna repulsus vna via; ad mittitur alia. fol.67. col.ij.
Filius debet patri operari, z illi⁹ mediocritates adiuuare. fol.200. col.ij.
Filius Dei soluit censum. fo.30. col.iij.
Filius dicitur multis modis. fo.105. col.ij.
Filius est par viscerum matris. fo.167. col.iij.
Filius illegitimus propter patris incontinentiā punitur. fo.79. col.iij.
Filius matri z mater filio succedit diuerso iure. fo.69. col.iij.
Filius matri multa debet. fo.245. col.iij.
Filius multsterium paternum sequi debet. folio 307. col.ij.
Filiꝰ multis modis a patria potestate liberatur. fo.283. col.iij.
Filius patri q̄nq; prefertur. fo.50. col.ij.
Filius primogeniti an sit in regno preferend⁹ secundo genito. fo.249. col.ij.
Filius primogeniti an sit in successione preferendus patruo suo qui est secūdogenitus. fol. 257. col.iij.
Filius primogeniti videtur secundo genito in regni successione preferendus. fol.296. col.ij.
Filius potest esse in maiori dignitate ꝙ pater ei⁹ fo.262. col.ij.
Filius sacerdotis est seruus ecclesie cui pater ei⁹ deseruit. fo.203. col.j.
Filium potius licet deserere ꝙ patrem data necessitate. fol.138. col.iij.
Filij ingratitudo per religionis ingressum aboletur. fo.3. col.iij.
Filij a parentibus non equaliter diliguntur. fol. 52. col.iiij.
Filij z discipuli non aspere sunt corrigendi. folio 274. col.ij.
Filij ex dānato coitu nati ad successionem parentum non debent admitti. fol.323. col.j.
Filij illegitimi fiunt tripli⁹ legitimi. fo.80. colū.j.
Filij naturales tantum quinq; modis possunt legitimari. fo.323. col.ij.
Filij quare vocātur liberi. fo.37. col.iiij.
Filij ꝙ equaliter patri succedāt est equum. ꝙ alter alteri preferatur iniquum. fol.259. colū.ij.
Filij patri immunitatem propter multas causas prestant. fo.90. col.iiij.
Filiorum quatuor sunt ordines. fo.4⁰. col.iiij.
Filijs portio legitima iure institutionis est relinquenda. fo.69. col.ij.
Filiusfamilias an possit sine licentia patris votū emittere. fo.199. col.iiij.
Filiusfamilias licet non possit donare: bene tamē potest vendere. fol.62. col.iij.
Filiusfamilias sivelit studere, an teneatur sibi pater de necessarijs prouidere. fol.89. col.ij.
Filijfamilias an sint vocandi ad consilia ciuitatis. fol.54. col.iiij.
Fingere quod non est, ad solum principem pertiner. fol.278. col.iiij.
Fiscus abundat vbi subiecti sunt locupletes. fol. 25. col.iiij.
Fiscus z res publici imperij an sint idem vel diuersa. fol.309. col.iiij.
Fiscus quid proprie dicitur. fol.2. col.ij.
Fiscus sanctissimus quandoq; dicitur. ibidem.
Fisci priuilegio an possit aliqua ciuitas vti. fol. 140. col.iiij.
Fistule quid significant. fol.148. iiij.
Flagellum multis modis sumitur. fol.312. col.j.
Flagitium multipliciter sumitur, z differt a facinore. fol.288. col.iiij.
Flagitiū quid proprie signat, z qualiter differt a facinore. fol.299. col.iiij.
Floreus multis rebus per leges attribuitur. fol. 198. col.ij.
Follis dupliciter sumitur. fol.221. col.j.
Fomes multipliciter sumitur. fol.210. col.ij.
Fons quasi fundens dictus secundum canones multipliciter dicitur. fol.151. col.j.
Forma diligenter est obseruanda. fol.3. col.iiij.
Fornicatio minus punitur quam alia crimina. fol.74. col.j.
Fortitudo animi z corporis per quindecim iuuatur. fol.275. col.ij.
Fortitudo sine iustitia virtus non est censenda. fol. eodem. col.iij.
Fortitudinis partes. fol.135. col.iij.
Fortuna bona facit homines honorari z exaltari. fol.325. col.ij.
Fortuna qualiter proprie accipitur, z qui sunt eius effectus. fol.224. col.ij.
Fortuna quare dicit̄ ceca. fo.94. co.j. z. 226. co.ij
Fossa z vallum differunt. fol.273. col.ij.
Forus iudicialis z forū venaliū rerū debere esse in loco ad quē tut⁹ pateat accessus. fol.176. col.j.
Forum rerum venalium si in certo loco per multos annos fuerit actum, an possit prohiberi ne fiat alibi. ibidem.
Forum vnde dicitur, z quid significat. folio. 286. columna.iiij.
Frater dotans sororem stipulatus est dotem sibi reddi, si moreretur sine liberis z c. an tunc possit dotem repetere. fol.70. col.iij.
Frater fratrem potest accusare pręsertim de magno crimine in eum perpetrato. fol.284. col.j.
Frater vnus habitans cū fratribus si aliquid acquirat an illud communicare debeat. fol.233. columna.iiij.
Fratres vt plurimum naturali affectione se diligunt. fol.284. col.j.
Fraudator legis durius est puniendus quam hominis. fol.22. col.iij.
Fraus in multis casib⁹ presumitur. fol.156. co.iij.
Fraudibus qualiter obuiatur. fol.5. col.iij.
Frequenter fieri dicitur q̄ bis fit. fol.31. col.iiij.
Fretum dupliciter accipitur. fo.126. col.ij.
Fructus comparati ex pecunia male acquisita an sint restituendi. fol.340.
Fructus continentur appellatione mobilium. folio.142. col.j.
Fruges qualiter accipiuntur. fol.154. col.j.
Frumentum cogendi sunt diuites vendere tempore necessitatis. fol.85. co.ij.
Frumentū quando est terre mandandū. fol.154. columna.iij.
Frui z uti differunt. fol.23. col.ij.
Fuga an faciat fugientem haberi pro confesso. fol.160. col.ij.
Fuga fugiētem suspectū reddit, aliosque varios effectus habet. ibidem.
Fundus dotalis an possit per mulierem permutari. folio. 62. columna.iij.
Fundus quid dicitur. fol.18. col.ij.
Furiosus qui in furore deliquit si sanitate recuperat aliquid penitentie ꝓpter hoc agere debet. fol.321. col.iij.
Furnum quid signat. fol.131. col.ij.
Fur an dicatur qui suam rem subtraxit quā alienam putauit fo.305. col.j.
Fur nocturnus presumitur in domum ingressus causa nec is inferende. fo.157. col.j.
Fur punitus pro furto corporaliter: an rem restituere teneatur. fol.330. col.ij.
Furis pena auget̄ aucto furto. fol.304. colū.iiij.
Fures quibus penis sunt afficiendi. fol.215. co.ij.
Furtum an is cōmittat, qui rem alienā subtrahit quam suam esse putat. fol.304. col.iij.
Furtum committit qui de alieno restando largitur. folio. 70. col.iij.
Furtum excusatur propter famem. fol.85. col.ij.
Furtū excusatur ꝓpter necessitatē. fo.190. co.ij.
Furtū manifestū z commisse dixi, nō probo de manifesto an sis condemnandus. fol.305. co.j.
Furtum quandoq; cadit in speciale nomen delicti quandoq; nō z secundū hoc diuersimode puniendum est. fol.215. col.ij.
Furtū quandoq; licite pmittitur. fo.340. co.iij.

G.

Audium z letitia in quo differunt. fol. 233. col.j.
Genus z species quandoq; copulam. fol.317. col.j.
Genus quid sit z quotuplex est. fol.46. col.ij.
Genere licent aliqua que specie prohibentur. folio, 183. col.ij.
Gerundium ponit actum determinatum in decreto. fol.148. col.iij.
Gladiator quid significat. fol.151. col.iij.
Gladius est duplex. fol.eodem. col.ij.
Gloria proprie z improprie sumit. fol.78. col.iij.
Glose proprius dicunt note ꝙ glose. f.315. co.iij.
Glose que dicuntur meliores. ibidem.
Gradus in quibus attendi debet. fol.272. col.ij.
Gradus plures debent esse in tribunali. fol.317. columna.iij.
Gradus semper in honoribus attendi debet. fo. 246. col.ij.
Grammatice diuisiones sunt multiplices. folio, 92. col.j.
Grammaticevitium non debet trahere prelatos in derisum. fol.84. col.j.
Grassatores seu vispiliones qualiter puniri debent. fo.304. col.iij.
Gratiam Dei nullus acquirit nisi a vitijs purgatus sit. fol.257. col.ij.
Gratia principis seu remissio concedi potest ex certis causis. fol.321. col.j.
Gratia qualiter accipitur. fol.3. col.ij.
Greg quomodo pōt vendicari. fol.183. col.ij.
Gubernacula reipublice quibus committenda sunt. fol.297. col.ij.
Gynetheum est lupanar. fol.124.

H.

Habere quis dicitur octo modis. folio. 140. col.ij.
Habitus qualiter accipitur. folio. 93. columna.iiij.
Hastarum quid est. fol.7. col.iiij.
Hereditas q̄ non est vēdi nō potest. fo.296. col.j.
Hereditatis descriptio. fol.194. col.ij.
Hereditatis diffinitio. fol.20. col.ij.
Hereditatis diuisio per quem facienda est. ibidē.
Heres defuncti turpitudinem allegare potest. folio. 64. col.j.
Heres semel, heres semper presumitur. fol.2. columna.iij.
Heres si perdit bona pro crimine an sit necessaria sententia. fol.6. col.iij.
Heres voluntatem defuncti non implens videtur propriam negligere. fol.147. col.j.
Heredis diffinitio. fol.13. col.iij.
Heredes defunctorum tenentur ad omnia debita ipsorum. fol.332. col.iij.
Heredes eorum qui se interimunt non perdunt bona. fol.6. col.iij.
Hereticꝰ cōtra hereticū testificat. fol.306. co.iij.
Hereticus quis presumitur p signa. fol.33. co.iiij.
Hereticī z multi alij ex nullius testamento capere possunt. fol.22. col.j.
Hereticī sunt ab ecclesia precisi, z in cimiterio sepulti debent exumari. fol.270. col.j.
Hieronymi egregium dictum. fol.139. col.j.
Homicidium lingua committitur tripliciter. fol. 292. col.j.
Homicidium potest cōmitti pro morte euitāda, z pro rerū temporaliū custodia. fol.293. col.iij.
Homicidū accusatus primo negauit, sed postea cōuictus allegat ad sui defensionem id fecisse an sit audiendus. fol.77. co.ij.
Homo qlibet an presumatur bonꝰ. fol.33. col.iiij.
Homini pauca olim erāt necessaria. fo.146. co.ij.
Homines hominibus multis ex causis seruiunt. fol.228. col.j.
Homines nati sunt ad iustitiam. col.133. fol.j.
Homines quidam sunt potius bruta animalia, ꝙ homines censendi. fol.216. col.j.
Hominū infeliciū tria sunt genera. fol.273. col.ij.
Hominum status est tripler. fol.303. col.iij.
Hominū tria gña debent esse in qualibet politia seōm hypodomiū philosophū. fol.163. col.ij.
Honestas z modestia differunt. fol.11. col.iij.
Honor alicui debetur propter merita propria et non aliena vt pulchre probatur testimonio ouidiano. fol.324. col.j.
Honoris descriptio. fol.305. col.iij.
Honorem conferre principis est. fol.222. col.ij.
Honores z emolumenta non queruntur sine labore. fol.264. col.ij.
Honores z immunitates quibus personis tribui debent. fol.193. col.iij.
Honores z munera iure hereditario assignari nō debent. fol.236. col.iiij.
Honores gradatis sunt cōcedi. fo.226. col.iiij.
Honores non sunt cōferendi nisi expertis z idoneis. fol.322. col.ij.
Honores terreni plus cupiuntur ꝙ celestes. fol. 40. col.iiij.
Horas dicere qui clerici teneantur. f.244. co.iij.
Hortea quid signant. fol.37. col.iij.
Hostis est duplex sc̄z interior z exterior. fol.269. col.ij.
Hostem insidijs licet superare, non tamen fidem illi prestitam violare. fo.220. col.j.
Hostes in bello decipere vel eos per insidias vincere an liceat. fol.153. col.ij.
Hostibus pacta sunt seruanda. fo.306. col.j.
Humilitatis duodecim gradus. fol.16. col.ij.
Humilis potest dici multis respectibus. fol.113. col.iij.
Hystriones qui sunt. fo.143. col.ij.

I.

Iacobus de but. ius canonicum odio prosecutus est. fol.116. col.iiij.
Iactantia est quartꝰ gradus superbie z est pars voluptatis. fo.323. co.ij.
Iam, triplex tempus potest designare. fol. 229. col.ij.
Ianuarius a Iano est dictus. fo.138. col.j.
Ianuarius dicitur quasi ianua z principium anni. fo.197. col.ij.
Idola gentilium sex genera multos principes z iudices representant. fol.216. col.ij.
Idonei z sufficientes differunt. fo.78. co.ij.
Ieiunare an possit quis per alium. fol.66. co.iiij.
Ignarus dupliciter sumitur. fo.224. col.iij.
Ignauus vnde dicitur. fol.46. col.iij.
Ignis est multiplex. fol.127. col.iij.
Ignorantia affectata que est. fol.109. col.ij.
Ignorantia est pena peccati, z nō peccatum. fol. 309. col.ij.
Ignorantia est triplex. fol.109. col.ij.
Ignorantia iuris est multiplex. ibidem.
Ignorantia tripliciter probatur. fol.268. col.ij.
Illustris vnde dicitur. fo.20. col.iiij.
Imagini imperatoris iniuriam inferens tenetur crimine lese maiestatis. fol.205. col.j.
Imagines adorare licet. fol.129. col.iij.
Imperator dicitur quodammodo esse Deus in terris. fol.255. col.iiij.
Imperator per varias leges dicitur cognoscere multipliciter. fo.195. col.j.
Imperator subditos vocat deuotos z amicos. fol.291. col.iij.
Imperator tenetur deo rationem reddere. fo.38. col.iiij.
Imperator varios habet officiarios. f.225. col.j.
Imperium hominibus amplandum est potius ꝙ pecunia. fol.90. col.iiij.
Imperio mero concesso, videtur concessa bonorum confiscatio. fol.262. col.j.
Importunitas quandoq; prodest quandoq; etiā vituperabilis est arguenda. fol.250. col.iij.
Impubes, doli capax in multis delinquere pōt. fol.229. col.iij.
Impuberes multas habēt imperfectiones. f.299.
Impudens vnde dictus. fol.30. col.j.
Impunitas multa mala facit. fol.56. col.ij.
In, multipliciter punitur. fol.299. col.iiij.
In z apud differunt. fol.164. col.iiij.
Incēdiarius qua pena puniri ds. fol.338. col.iiij.
Incendiū cōmittens fortuito venia dignus est, nō aūt si negligentia vel data opa. f.299. co.ij.
Incola quis dicitur. fol.87. col.iiij.
Inconstantia in omnibus z maxime in rege est reprobanda. fo.205. col.iij.
Incorporare quid est. fol.13. col.iij.
Indefinita quando equipollet vniuersali. fo.104 col.iiij.
Indefinita equipollet vniuersali. fol.254. col.iij.
Indicia debent esse propria iuxta qualitates criminum. fol.308. col.j.
Indicia probant. fol.32. col.iij.
Indicijs an fit fides adhibenda. fo.158. col.ij.
Indictio quid dicitur. fol.23. col.ij.
Indoctus loco docti, nec discipulus pro magistro est laudandus. fo.175. col.j.
Indulgentiam concedens potest illam lucrari. fol.147. col.iij.
Indulgentie an prosint mortuis. fo.224. col.ij.
Indulgentie fm aliquos nō valent tantum quantum pronunciantur. fo.321. col.iij.
Indulgentiarum an tantum consequatur ꝓpinquus quantum remotus. fol.112. col.iij.
Industrie declaratio. fo.114. col.iij.
Infamia canonica incurritur per peccatum mortale. fo.214. col.ij.
Infamia multa mala facit. fo.42. col.iij
Infamis an possit esse procurator. fol.43. colū.ij.
Infamis an possit esse tabellio. fo.214. col.iij.
Infamis est qui pro iniuria illata pretiū recipit. fol.335. col.ij.
Infamis fingitur mortuus. fol.42. col.ij.
Infamis nequit esse notarius. fo.95. col.iiij.
Infamis fm Lucam de Penna non potest esse tabellio, licet Bar. contra. fol.61. col.iij.
Infamis si fis, de iure tabellio nonfis. folio.324. col.iiij.
Infamis si efficiatur iudex an poterit iudicare. fol.214. col.iij.
Infamis sufficienter literatus an possit assumi ad honorem magistrij. fol.229. col.ij.
Infirmitas est duplex. fol.54. col.ij.
Infirmorum ratione debent fabri ab opere cessare. fol.134. col.iij.
Infula ex hebreo z latino componitur. folio.126. col.j.
Infule sunt multiplices. fol.126. col.iiij.
Inhiare quid est. fo.20. col.ij.
Inimicitia est triplex. fol.106. col.j.
Inimicus dicitur multipliciter. fo.21. col.iij.
Inimicū facilius inuenimus ꝙ venenum. ibidez.
Iniuria aliorum est propulsanda. fol.4. col.iiij.
Iniuria duobus modis fit secundum Tullium. fol.312. col.ij.
Iniuria facta officiali regio, regi facta videtur. fol.318. col.iij.
Iniuria remittitur per dissimulationem de qua multipliciter constare potest. fol.335. col.iij.
Iniurie descriptio. fol.58. col.j.
Iniuriam an facere presumatur qui dicit alteri non sum ego ille qui furtuz feci vel aliquid simile. fol.282. col.iij.
Iniuriam dixi interrogatus te mihi non fecisse, an potero te postmodum de iniuria accusare. fol.303. col.iij.
Iniuriam non tenemur remittere, sed bene rancorem. fol.171. col.j.
Iniuriam suam vel suorum prosequens, an se debeat ad penam talionis obligare. ibidem.
Iniuriarum non tenetur qui alteri dicit sum ita bonus vt tu vel melior. fol.282. col.iij.
Iniuriarū nō tenetur iniurias prouocatus. ibid.
Iniuriarum rememoratio impedit pacis reformationem. fol.335. col.ij.
Iniustitia sub se multas species continet. fol.16. columna.j.
Innocentie declaratio. fol.96. col.ij.
Inops z pauper differunt. fol.24. col.j.
Inquisitio an fiat in crimine periurij. fol.15. co.ij.
Inquisitio etiā de iure ciuili fit in multis casib⁹. ibidem.
Inquisitio generalis cōtra maleficos fieri debet fol.303. col.iij.
Inquisitio nō fit in regno francie sup criminibus priuatis. fol.15. col.iij.
Inquisitionis materia. fol.eodem. col.ij.
Insaniūt multi ob nimium studiū. fol.30. col.iij.
Insinuatio multipliciter accipitur. fol.21. col.j.
Insolentia varijs modis accipiur. fol.27. col.ij.
Inspector quid est. fol.20. col.ij.
Instare quid signat. fol.15. co.j.
Institutus secundo ex causa prefertur primo instituto. fol.203. col.iij.
Instrumentum conficiens de contractu prohibito qualiter punitur. fol.173. col.iij.
Instrumentum falso confectum nomine vniuersitatis si ipsa vniuersitas ratum habeat an notarius eniter penam. fol.175. col.ij.
Instrumentū falsum incipiens licet nondum perfecerit, puniendus est. fol.130. col.ij.
Instrumentum falsus in iudicio ostēsum, an possit per iudicem lacerari. fol.159. col.ij.
Instrumentum falsum nondum perfectum, an faciat notarium puniri. fol.173. col.iij.
Instrumentum originale an apud procuratorem vel apud acta debeat remanere. fo.326. co.iiij.
Instrumenta an debeāt scribi in papiro vel pargameno. fol.109. col.ij.
Instrumenta dotalia que dicuntur. folio. 79. columna.iij.
Instrumenta fiant cum cautela. fol.7. col.j.
Integritas z integrum qualiter accipiuntur. fo. 242. col.iij.
Intentio in omnib⁹ attendi debet. fol.240. co.j.
Interdicuntur multa quandoq; a lege, quandoque a iudice. fol.97. col.ij.
Interminatio multipliciter accipitur. folio. 127. columna.ij.
Interpretatio circa multa cadit. folio. 229. columna.iiij.
Interpretationum sex sunt species. folio eodem. columna.iij.
Inuenire z reperire differunt. fol.7. col.iij.
Inuentarij faciendi tres sunt forme. folio. 136. columna.ij.
Inuidia carent miseri. fol.215. col.ij.
Inuidia vnde dicta. fol.23. col.j.
Inuidie notabilis descriptio. fol.215. col.ij.
Ira z inimicitia potentum est timenda. folio. 32. columna.ij.
Ira requiescit in sinu stulti. fol.36. col.iij.

Notationum appositarum.

Iracundia z ira differunt. fol.36. col.iij.
Ire z furoris differentia. fol.36. col.iij.
Irrisio quid sit. fol.84. col.j.
Irrisor quis dicitur. fol.84. col.j.
Irritum quid dicitur. fol.147. col.ij.
Iudex a iure dicitur. fol.2. col.ij.
Iudex an possit ferre sententiam in causa in qua habet interesse. fol.191. col.j.
Iudex an possit in causa sibi cognita testificari. fol.191. col.j.
Iudex an possit iudicare in causa in qua habet interesse. fol.191. col.j.
Iudex an possit iudicare in causa in qua testificatus est

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ira facit hominem senescere. fol.27.col.ij.
Ira quandoq; est iusta. fol.ibidem.
Ire careant iudices. fo.ibidem.
Item in iure multipliciter accipi inuenitur. fol. 281.col.iij.
Iteratio in multis reperit & plura eas recipiunt fol.221.col.iij.
Itinerum refectio ad omnes tam nobiles quam ignobiles pertinet. fo.196.col.ij.
Iubere quid est. fo.13.col.j.
Iudex ad medias debet descendere penas. folio 301.col.iij.
Iudex an possit assessorem suum delinquentem punire. fo.58.col.j.
Iudex an possit cogi contra conscientiam se subscribere in instrumento. fo.107.col.iij.
Iudex an possit de crimine inquirere si eo presente offensus offensori offensam remisit. folio 303.col.iij.
Iudex an possit in allegationibus suppliere. fo.7. col.ij.
Iudex an possit subditos ad concordiam cogere. fo.107.col.iij.
Iudex an teneatur sequi conscientiam in iudicando. vel sm allegata iudicare. fol.108.col.ij.
Iudex appellationis debet esse de maioribus. folio.263.col.iij.
Iudex a quo. an possit producere munimenta facientia pro sententia quam tulit. fol.29.col.j.
Iudex arbitrio suo iudicare non debet. fol.309. col.iij.
Iudex bonus presumitur qui sm iura pronunciat. fol.250.col.ij.
Iudex debet locum tuetur partibus assignare. fo.40.col.j.
Iudex ecclesiasticus quandoq; in secularem iudicem habet iurisdictionem. fo.27.col.iij.
Iudex ecclesiasticus quandoq; per seculare corrigitur. fo.163.col.j.
Iudex ex nimia misericordia peccata non debet impunita relinquere. fo.301.col.iij.
Iudex grauissime delinquit cum in officio deliquit. fo.174.col.iij.
Iudex incōpetens an possit procedere extra citatū & eum molestare si nō comparet. fo.256.co.ij.
Iudex incōpetens contra quem nō fuit exceptū si sciam ferat an illa teneat. fo.233.col.j.
Iudex in corrigendis delictis debet esse diligēs. fo.116.col.iij.
Iudex in criminibus puniendis quandoq; lenis quandoq; seuerus esse potest. fo.301.col.ij.
Iudex laicus potest aliquando sine excommunicatione clericum ligare. fo.120.col.ij.
Iudex non sine magna maturitate debet vtriusq; partis merita attēdere, nec altera absente procedere. fo.168.col.iij.
Iudex non tenetur diuinare, sed bene presumere fol.210.col.ij.
Iudex officio suo ito potest quandoq; a subditis accusari. fol.321.col.iij.
Iudex potest in diffinitiua cōdemnare reum victum in expensis absq; petitione. fo.30.col.j.
Iudex puniendus est qui id fieri permittit quod fieri prohibet. fol.289.col.ij.
Iudex punitur qui quod lex prohibet fieri patitur. fo.129.col.iij.
Iudex quando dicatur facere litem suam. fo.180. col.iij. & fol.308.col.iij.
Iudex qui negligit iura & constitutiones in iudicando pena falsi tenetur. fol.175.col.j.
Iudex rē priuati eo inuito in certis casibus accipere potest, iusto tū pretio dato. fo.204.col.j.
Iudex secularis quandoq; compellit clericum ad sum examen subire. fol.328.col.iij.
Iudex si sit suspectus. coram eo litigare periculosum est. fo.5.col.iij.
Iudex sit interdum misericors, interdum seuēs fol.301.col.iij.
Iudicis arbitrio multa sunt relinquenda. fo.140 col.j.
Iudicis furtū est longe grauius & sint furta aliorum. fo.216.col.iij.
Iudicis est scripturam examinare. fol.3.col.j.
Iudicis precepto si fit iniustum non est obedien dum. fo.iij.col.iij.
Iudici an sit semper credendum. fol.252.col.j.
Iudici officium suum excedenti an possit resisti. fol.330.col.iij.
Iudice non precipiente potest quādoq; quis capi. fo.57.col.ij.
Iudices debent esse legibus similes. fo.140.co.ij
Iudices debent esse promptiores ad absolnendum & ad condemnandum. fo.219.col.iij.
Iudices & facerdotes dūt esse puri. fo.215.co.iiij.
Iudices non debent esse molles in inquirendis criminibus. fo.123.col.iij.
Iudices ordinarii si sint plures an possit alter eorum solus iurisdictionē exercere. fo.254.col.j.
Iudices vbi debent habitare. fol.212.col.j.
Iudicum notabilis instructio. fol.47.col.iij.
Iudicum prudentia in quatuor consistit. fol.313. col.j.
Iudicium & consilium differunt. fo.20.col.iij.
Iudicium iniustum est simile violentie latronū. fol.4.col.iij.
Iudicium multis modis capitur. fol.20.col.iij.
Iudicium quando dicitur esse quantum ad rem in ipso deductam. fo.244.co.j.
Iudicium quando dicitur ceptum inspecta persona actoris, eodem. col.iij.
Iudicium quando dicitur fieri inspecta persona rei. ibidem.
Iudicium per quid & quando dicitur incohari. fol.242.col.iij.
Iudicium sine contradictore habitum nullū est. fol.5.col.ij.
Iudicū exordium est duplex. fol.243.col.j.
Iugatio qualiter accipitur. fo.68.col.j.
Iuramentum an possit confirmare contractum inualidum. fo.154.co.iij.
Iuramentum an sit licitum necne papa diffinit. fol.63.col.ij.
Iuramentum an sit semper prestandum super euangelia. fo.142.col.j.
Iuramentum calumnie an preseruet a cōdemnatione expensarum. fol.107.col.j.
Iuramentum de se non est actus illicitus. f.266. col.j.
Iuramentum & exactio non extenduntur nisi ad expressa. fol.eodem.col.ij.
Iuramentum habet tres comites. fo.199.co.iiij.
Iuramentum in pacis reformatione debet intervenire. fol.325.col.iij.
Iuramentum proprium prestare debens an possit illud per procuratorem prestare habentem mandatum speciale. fo.268.col.ij.
Iuramentum quandoq; facto principis, quandoq; ipso iure remittitur. fol.265.col.j.
Iuramentum temerarium potest infringi sine superioris auctoritate. fol.88.col.iij.
Iuramento nullum vinculum fortius est. fo.220 col.ij.
Iurisdictio an possit prescribi. fo.325.col.iij.
Ius animo fieri non potest, sed bene corpori. fol. 108.col.j.
Ius canonicum ex veteri & nouo testamento processit. fo.1.col.iij.
Ius diuinū potiusq; humanum attendere debet qui bannitum occidere vult. fo.304.col.j.
Ius interdum accipit epiteta male sonantia. fo. 2.col.j.
Ius multipliciter accipitur. fol.1.col.iij.
Ius patronatus acquirit qui ecclesiam ruinosaq; de consensu episcopi reficit. fo.291.col.j.
Ius presumitur non stare si careat executore. fo. 250.col.j.
Ius simpliciter sumptum est equitas. folio.11.columna.iij.
Ius variis modis in iure sumi inuenitur. fol.151, col.j.
Iuri suo an renuntiet quis vnico actu. fol.78.columna.iij.
Iure discrepare quid est. fo.47.col.iij.
Iura naturalia preferunt ciuilibus. fol.69.col.j.
Iustitia etiam inter latrones est necessaria. fol. 111.col.ij.
Iustitia potest esse nimia. fo.108.col.iij.
Iustitie commutative circa involuntarias commutationes multa opponuntur. fol.16.col.j.
Iustitie descriptio. fo.111.col.iij.
Iustitie diuisio. fo.eodem.col.iij.
Iustitie diuisiones. fol.133.col.ij.
Iustitie multiplex descriptio. fo.111.col.iij.
Iustitie violatio est ciuitatum destructio. fo.178 col.iij.
Iusticiam vendens Christum vendere censetur. fo.111.col.iij.
Iusticiam vendere grauius est & vendere prebendam. fol.302.col.iij.
Iuuenes & senes propter que sunt laudandi vel vituperandi. fol.221.col.ij.

L.

Labor militū egregius est multisq; periculis obnoxius. fo.264.col.iij.
Laicus pape non subditus nō potest prius restitui in integrū. f.81.co.iij.
Laicus spiritualia nequit acquirere. f.96.co.iij.
Laicis litigantibus coram iudice ecclesiastico in causis mere ciuilibus an sint seruande leges vel canones. fol.209.col.iij.
Largitio quid est. fo.10.col.ij.
Latrocinium multipliciter potest accipi. fol.242. col.iij.
Latronem semel occultans non tenetur de recognitione. fo.121.col.j.
Laudare se viro iusto quandoq; licet. folio.323. col.iij.
Laus bonis exhibita eos ad meliora incitat. fo. 312.col.j.
Lectio duobus modis fastidit. folio.134.col.ij.
Lectio & inspectio in multis sunt necessarie. fol. 17.col.iij.
Lectio vtilium a vitijs liberat animum. folio.1. col.i.
Leno quis est. fo.146.col.j.
Lenones & mathematici et vsurarij & multi alij, sunt ab vbibus expellendi. fol.146.col.ij.
Legalis scientia est de pane lucrando. folio.100. col.iij.
Legationis munus quis subire cogitur. fol.103. col.iij.
Legatus capere plures persone prohibentur. fo. 17.col.j.
Legatum religiosis factum pro certo vsu, an possit per eos in alium vsum conuerti. folio.146. col.iij.
Legatum singulis canonicis relictum non dupli catur canonico duas prebendas habenti. fol. 288.col.iij.
Legata annua an transmittantur ad heredes p anno incepto. fol.332.col.j.
Legatus viginti qualitatibus seu perfectionib debet esse munitus. fol.100.col.iij.
Legio quid significat & vnde dicitur. folio.95.columna.iij.
Lex ad casum similem trahitur ex identitatis ratione. fo 230.col.ij.
Lex an tollatur per desuetudinem. fol.83.col.j.
Lex animata est sine comparatione potentior lege inanimata. fol.204.col.j.
Lex claritatem multasq; alias bonas conditiones continere debet. fol.84.col.iij.
Lex contra ius an valeat. fo.131.col.ij.
Lex humana ius diuine gerat imaginem. fo.74. col.ij.
Lex lombarda potius dici debet fex & lex. folio. 152.col.j.
Lex multiplex est. fol.132.col.iij.
Lex nihil imperfectum continere debet. fo.268. col.iij.

Lex nullum verbum contineat nisi necessarium. fo.115.col.iij.
Lex omnis tam animata & inanimata Deū imitari debet. fo.80.col.iij.
Lex opus requirit, gratia voluntatem. fol.174. col.j.
Lex restringitur per rationem in ea positam. fo. 86.col.j.
Lex scripta, re vera difficilis & obscura, quantum fieri potuit non sine antiquorum reuolutione voluminum castigata fuit & per partes luculēter distincta. fol.254.col.iij.
Lex semper loquitur. fo.86.col.iij.
Lex sit nature conformis, multasq; alias habeat conditiones. fol.11.col.iij.
Lex sit vtilis & perfecta &c. fo.121.col.j.
Legis descriptio sm policraticū. fo.132.col.iij.
Legis nomē est generale, sub se ferme omne ius comprehendens. fol.267.col.j.
Legis verba an sint sequenda vel potius sensus eorum aut ratio. fo.230.col.ij.
Legi mortue fauendum est potius & viue. fol.86. col.iij.
Legi non est illusio facienda. fo.156.col.ij.
Legē fraudare graue delictum est. fo.292.co.iij.
Legem superioris possunt subditi cogi accipere. fo.39.col.iij.
Lege interdicente mercans nummos amittit. folio.156.col.ij.
Leges an sint preferende dictis sanctorū in causarum decisionibus vbi deficiunt canones. folio.92.col.iij.
Leges dicuntur res surda. fo.110.col.j.
Leges etiam canonibus contrarie sunt in suo foro seruande. fo.74.col.iij.
Leges plures si inter se discrepare videntur qđ obseruandum est. fo.310.col.iiij.
Leges principis male interpretans infamis est. fo.230.col.j.
Leges prohibentes matrimonium intra annum luctus, an sint per canones correcte. folio.73. col.iiij.
Leges quandoq; calcari dicuntur. fo.127.co.iij.
Leges quandoq; manus quas dicuntur habere amittunt. fol.110.col.j.
Leges quandoq; puniunt aliquem pro crimine alterius fol.73.col.iij.
Leges quare non leguntur parisius. folio.133.columna.j.
Leges relis aranearum hodie cōparari possunt. ibidem.
Leges tria presertim ordinant & fouent. fol.107. col.iij.
Legitimatio filiorum ex damnato coitu natorū ad solum principem pertinet, fol.323.col.ij.
Legitimatio quid est. fo.81.col.j.
Legitimationis descriptio. fol.eod.col.ij.
Libellus absq; conclusione in criminalibus admittitur, licet non in ciuilibus. fo.256.col.iij.
Libellus accusatorius an possit plura crimina contra eundem continere. fo.215.col.iij.
Libellus an possit offerri reo non citato, si in iudicio presentialiter inueniatur. folio.248.columna.iij.
Libellus an possit de consensu partium remitti. fol.263.col.iij.
Libellus an possit tacite omitti. fol.279.col.iij.
Libellus an sit necessarius in causis summarijs. fo.123.col.ij.
Libellus famosus repertus est lacerandus. folio 157.col.iij.
Libellus generalis an sit admittendus. fo.9.columna.ij.
Libellus potest declarari, corrigi, & additionem suscipere quod non est in sententia. folio.327. col.j.
Libellum debet offerre, qui de crimine maiestatis accusat. fo.20.col.j.
Liber quis dicatur esse. fo.159.col.ij.
Liber vnde dicitur. fol.1, col.iij.
Libri laudabilis descriptio. fol.117.col.j.
Liberalitas est virtus gratiosissima. folio.20.columna.iij.
Liberalitas custodienda est vsq; ad mortem. fo. 144.col.j.
Liberalitatis duo fontes. fol.203.col.j.
Libertas est cunctis rebus fauorabilior. fol.326. col.ij.
Libertas lumen vite est, seruitus autem mortis imago. fo.170.col.j.
Licent multa que non expediunt. fo.10.col.j.
Licentia multiplex est. fo.244.col.iij.
Licitatio an in omnibus rebus possit habere locum. fo.141.col.iij.
Licitatio quid est. fo.10.col.ij.
Limes quare non potest prescribi. folio.182. columna.iiij.
Lis est causa malorum. fo.18.col.j.
Litis contestatio remitti non potest. folio.279. col.iij.
Lites multorum sunt causa malorum. folio.164. col.j.
Lites qualiter debent esse breues. fol.164.col.j.
Litera quid est & vnde dicitur. fo.26.col.ij.
Litere de iustitia sunt subditis gratis concedende, nec pro illarum sigillo aliquid est exigendū. fol.287.col.ij.
Literarum socij qui sunt. fo.134.col.j.
Literis iudicis an credatur. fo.26.col.ij.
Literas aperiens punitur vt falsarius. folio. 173. col.ij.
Littus vnde dicitur, & quid comprehendit. folio 118.col.ij.
Locus loci an debeat in instrumento apponi. fo. 109.col.iiij.
Locus in penis attendi debet. fo.321.col.ij.
Locus in puniendis criminibus debet attendi. fo.173.col.ij.
Locus non hominem sed homo locum sanctificat. fo.243.col.ij.
Locus qualiter accipitur. fol.22.col.iiij.
Locus turbus per iudicem partibus assignādus. fol.117.col.ij.
Logica non est scientia sed modus sciendi. folio 132.col.ij.
Longobarde leges vocantur ius asininum. fol. 272.col.iiij.
Loquendi modos curiales exprimunt aliquādo leges. fol.282.col.ij.
Loqui, alloqui, & obloqui differunt. fol.60.col.j.
Lucas de penna se honeste excusat de munia pro litrate quam interdum habet. fol.276.col.j.
Lucas euangelista obijt in Bithinia. folio. 37. col.ij.
Luci declaratio. fol.212.col.j.
Lucrecia male fecit quādo seipsam interfecit. folio.341.col.ij.
Lucrum ex alieno vitio nemo reportare debet. fol.341.col.j.
Ludus est personis ecclesiasticis interdictus. fo. 146.col.iij.
Lupi duobus modis a pastoribus arcentur. fol. 298.col.ij.
Lupi rapaces sunt mali iudices. fol.28.col.j.
Lustro septem significat. fol.117.col.j.
Lustrum qualiter accipitur. ibidem.
Luxurie filie. fol.16.col.ij.
Lycaon rex grecie fuit in lupum mutatus. folio 327.col.ij.

M.

Macula quid notat. fol.18.col.iij.
Magistratus quid potest in ciuitatibus. fol.58.col.iij.
Magistratus boni officium. folio.116 col.ij.
Magistratum vel potestatem sibi vendicans tenetur crimine lese maiestatis. fo.175.col.iij.
Magister castigans in ecclesia peccat. folio.30. col.iij.
Magistri officionum magna est dignitas & insignis prerogatiua. fol.255.col.iij.
Magnificentia & magnanimitas differunt. folio 23.col.ij.
Magnificentia regia circa.xij. precipue versatur fol 35.col.iij.
Maiorum & capitaneorum exhortatio milites fortes facit. fo.285.co.ij.
Maledicentes qualiter puniuntur. fo.19.col.j.
Malefactorem captiuū eripiens clienti, qua pena veniat puniendus. fo.28.col.j.
Malum quandoq; ratione boni connexi sustinetur. fo.204.col.j.
Malum quinq; modis capitur. fol. 4.col.ij.
Malus nullus liber est. fol.253.col.j.
Mali multis modis a peccatis retrahuntur. fo. 307.col.iij.
Mali sunt cito puniendi. fo.19.col.iij.
Mancipes quales erant olim. fo.314.col.iij.
Mancipium quid dicitur. fo.14.col.j.
Mancipia veterana & noua diuersa sunt. fo.305. col.ij.
Mandatum iniquum suscipiens exequendū puniendus est. fo.83.col.j.
Mandatum quandoq; licet excedere. foli.288. col.ij.
Mandatum quis inuitus suscipere nō cogitur. fol.16.col.iij.
Mādato & precipio in rescriptis appositis an inducant necessitatem. fo.236.col.j.
Mane studendum est. fo.134.col.j.
Mansuetudo nulla passione turbatur, & est pars temperantie. fol.223 col.iij.
Mansuetus quis est. fol.83.col.iij.
Manus capiuntur dupliciter. fol.143.col.iij.
Mare comprehēdit omnes & flumina. folio. 123. col.iij.
Margarita moraliter scientiam representat. fol. 130.col.j.
Maritus nō potest dari curator vxori siue sit furiosa siue non. fol.272.col.ij.
Maritus non tenetur soluere debita vxoris. fol. col.197.col.iij.
Maritus quando dicitur quis. fol.73.col.j.
Maritus vxore in adulterio deprehensa occidēs an sit in aliquo puniendus. fol.338.col.iij.
Maritus vxorem vindicare debet. fo.73.colū.ij.
Mariti, priuilegia vxori prosunt. fol.29.col.ij.
Marito & vxore simul quomodocūq; presumit vxor prius expirasse. fol.249.col.iij.
Martinus non omnis sanctus est. fo.164.co.iij.
Mater an teneatur imitare & tutor testamentarius aut legitimus filij sui gerat efficaciter, alias veniat puniranda successione ipsius filij. 246.col.ij.
Materfamilias tripliciter accipitur. fo.9.co.iij.
Mater potest dare filium ad seruiendū pro mercede. fol.195.col.iij.
Matrimonium a Deo fuit in paradiso institutū. fol.81.col.j.
Matrimonium an dirimatur propter nominum sophistic. ationem. fo.21.col.j.
Matrimonium an probetur per dotale instrumentum. fol.311.col.ij.
Matrimonium consuetudine quandoq; separari potest. fol.192.col.iij.
Matrimonium impeditur per publicam honestatem. fol.74.col.iij.
Matrimonium potest heri sine benedictione sacerdotali. fol.79.col.iij.
Matrimonium sine verbis sm aliquos contrahi non potest. fo.305.col.iij.
Matrimonium subsequens an legitimet nepotes ex filio naturali descendentes. folio. 79. col.iij.
Matrimonij necessitas & laus. fol.73.col.iij.
Maruma, dicitur a Mayo in quo in pleriq; locis regine iuuenes representantur. folio. 152. col.ij.
Medicina est duplex. fol.92.col.iij.
Medicus vnicus an sufficiat ad faciendam rela-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index nouus

tionem morbi.fo.271.col.j.
Dedicet debent esse insignes, experti, pbate artis z fidei.fo.90.col.ij.
Dedicet multis preferuntur.fol.91.col.iij.
Dedicorum ars est necessaria.fo.292.col.ij.
Dedicorum mirabilis irrisio.fo.91.co.iij.
Dediocritas commendatur.fo.155.co.iij.
Dedium inter bonum z malum potest dari sez non bonum z non malum.fo.174.col.j.
Delacolici vbi studere debent.fo.134.col.iij.
Deliora danda sunt z sine mora.fol.307.col.iij.
Dendacium verum sit permissus pro pudicitia conseruanda. aut pro aliquo a morte liberando.fol.173.col.ij.
Dendacij diffinitio.fol.71.col.iij.
Dendicus vnde dicitur.fol.139.col.iij.
Dendicus vnde dicitur.fol.eod.col.j.
Densure descriptio.fol.112.col.iij.
Denciens principi seuerius punit.f.174.co.iij.
Dentiris si dico alicui falsum dicenti,nō teneor iniuriarum.fo.282.col.iij.
Densis bone est timere culpam vbi non est.fol. 38.col.j.
Dercatore aliqui sunt predonibus similes.folio 286.col.iij.
Dercatores pauci sine peccato negotiantur.fo. 268.col.iij.
Dercatores vt plurimum sunt mendaces z periuri.fol.71.col.iij.
Deretrix que dicitur.fo.145.col.iij.
Deretrice vocans illam que fuit sed modo non est an teneatur iniuriarum.fol.282.col.iij.
Deridie quiescendum est.fol.134.col.j.
Detor artis, z metor oris qualiter accipiuntur. fol.290.col.iij.
Detallorum species sunt septem.fol.123.col.iij.
Detus descriptio.fo.310.col.j.
Detus z importunitas equiparantur.f.116.co.j.
Detus z importunitas equiparantur. fol.204. col.iij.
Deum z tuum ex mortalium iniquitate processerunt.fol.111.col.iij.
Deum z tuum z suum quid notāt.fo.48.co.iij.
Diles ignominiose missus a milicia non assumitur ad honores,sed bene ad onera. folio.271. col.iij.
Diles milicia priuatus si restituat militare non poterit,nisi de nouo iuramentum prestiterit. fo.269.col.iij.
Diles secularis non debet opus rurale exercere.qs tamen militi celesti non est interdictus. fol.178.col.j.
Diles qui bonus est duris assuescere se debet.folio.308.col.j.
Dilites aliquando sunt melioris cōditionis q̄ pagani aliquando deterioris.fo.271.col.ij.
Dilites delinquentes sunt grauius alijs puniendi.fo.304.col.iij.
Dilites z iudices non censentur idonei nisi fuerint exercitati.fo.278.col.ij.
Dilites idonei esse non possunt, qui tenere z delicate nutriti sunt.fo.285.col.ij.
Dilites in multis per suos tribunos sunt dirigendi.fol.273.col.j.
Dilites moderni predijs z latrocinijs intendūt z in personas ecclesiasticas seuiūt, aliasq; multis z seuis facinoribus se inuoluunt. foli.269. col.ij.
Dilites nō debēt ad furcas cōdēnari.f.300.c.j.
Dilites nostri qui ab hospitibus animalia z bona nostra eripuerunt, illa nobis restituere tenentur.fo.271.col.iij.
Dilites pro duce honeste mori debent esse parati.fo.279.col.ij.
Dilites vt plurimum vitio concussionis contaminantur.fol.253.col.j.
Diltum ministerium pro pace tenenda est indu crum.fo.336.col.j.
Diltum ornamenta.fo.130.col.ij.
Dltitia est multiplex z est quandoq; licita quā doq; non.fol.265.col.iij.
Dlitia est munus publicum quā omnes subire coguntur nisi excusentur.fo.176.col.iij.
Dlitia nobilitatem inducit.fol.37.col.iij.
Dlitia no tollit patriā potestatē.fo.283.col.ij.
Dlitiam aut ordinem recipiens a maiore plus laudādus est q̄ recipiens ab inferiore.fo.265. col.ij.
Dinor accusationes remisit.si ex hoc ledatur an possit restitui.fo.336.col.iij.
Dinor an possit socium ad diuisionem prouocare.fol.65.col.ij.
Dinores maioribus reuerentiam exhibere tenentur.fol.223.col.ij.
Dinores maioribus reuerentiam exhibere debent.fo.253.col.iij.
Dinorum doctrina non est a maioribus respuēda.fol.1.col.ij.
Diraculose liberatus an censeatur suspensus, q fracto laqueo fine lesiōe decidit,presertim qui publice se dixerat innocentem.fo.300.colū.j.
Dissa z oratio omnibus prosunt non autem elemosine z ieiunia.fo.147.col.iij.
Dissio in possessionem non semper est licita.fo. 166.col.j.
Dobilia habere plus expedit interdū q̄ immobilia possidere.fo.143.col.ij.
Doderatio que bona facit.fo.50.col.iij.
Dodestia in tres diuiditur.fo.135.col.iij.
Dodius que mensura est.fol.112.col.iij.
Dolendina ad que deriuatur aqua de flumine nauigabili non sunt permittenda.fo.151.col.ij.
Donachatus an tollat patriam potestatem.fol. 283.col.iij.
Donachus factus eps habitum mutare nō debet.fo.265.col.j.
Donachus z monacha nō debēt habitare vna. fol.291.col.j.
Donachus professus succedit parentibus. fol. 3.col.ij.
Donachi ad continentiam tenentur, z votū cōtinentie in eis est indispensabile.fo.199.co.iij
Donasterium ingrediens pater.cum nō perdat patriam potestatem apud quem erit.fol.283. col.iij.
Donasterium ingressus si professionem exeat, an bona eius debeant monasterio remanere. fol.14.col.j.
Dontalis languida que medicorum consilio a languore curari nō potest neq; mortem emitare nisi vadat ad balnea an poterit claustrum exire licentia a superiore petita, licet non obtenta.fo.293.col.ij.
Doneo z adoneo differunt.fol 35.col.iij.
Doneta an possit per principem mutari sine populi consensu.fo.129.col.iij.
Donetam falsam cudi qui prohibere potest z nō prohibet pena falsi tenetur.fo.336.col.ij.
Donitio an sit semper necessaria ante punitionem.fo.320.col.ij.
Dorbus z vitium differunt.fo.90.col.j.
Dore purgatio an admittatur in contractibus z iudicijs.fo.110.col.iij.
Dos alicuius qualiter probatur.fo.123.col.j.
Dos an sit terribilis.fo.18.col.ij.
Dos est terminus vite z inopinate venit. folio 263.col.j.
Dotis quinq; sunt species.fol.300.col.ij.
Dotis supplicium multis modis inferri potest fol.eodem.col.iij.
Dulete quibus vsibus sunt applicande.fol.212. col.j.
Duller executrix testamenti viri si connubet ad secundas nuptias an priuetur executione. fo. 263.col.ij.
Duller in causa criminali an possit testificari. fol.247.col.j.
Dulteris appellatio ampla est.fo.21.col.iij.
Dulteres ad officia publica non vocantur. fol. 72.col.iij.
Dulieres an cogant ad collectas.fo.99.co.iij
Dulieres an sint vocande ad consilium ciuitatis.fol.54.col.iij.
Dulieres de facili non donant.fo.225.col.iij.
Dulieres multis senilibus morbis sunt imbute fol.100.col.j.
Dulieres ornantur pudicitia.fo.341.col.ij.
Dulieres romane vibem contra Hannabilem defenderunt.fo.72.col.ij.
Dulierum genus auaritissimum presumitur. fol. 158.col.j.
Dulierum tres sunt species (vxoribus non cōputatis) ad quas homines habent accessum. fol.322.col.iiij.
Dulti z pauci quando dicuntur.fol.54.col.iij.
Dultitudo facit vt seueritati quādoq; derogetur.fol.172.col.iij.
Dultitudo si venit punienda magna discretio est adhibenda.fol.330.col.j.
Dumialdus dicitur auctor alius a marito fine cuius autoritate mulier non potest mundium alienare secundum legem longobardam, poterit etiam accipi pro paranympho.folio.272, col.ij.
Dundium seu dominiū vxoris an sit penes maritum, z an ipse sit sue vxoris legitimus.mundialdus.fol.eod.col.j.
Dundium sicut z tutela defertur ad proximos parentes.fol.eodem.col.iij.
Dundus sumpsit exordium die dominico. fol. 36.col.iij.
Dunera ordinaria omnes subire tenentur.folio 236.col.ij.
Dunera publica plures sunt qui subire non coguntur.fol.76.col.iij.
Dunera sunt multiplicia.fo.eodem.col.iij.
Dunera sordida que sunt.fol.30.col.iij.
Dunera sunt duplicia,scilicet ordinaria z extraordinaria.ibidem.
Duri ciuitatum qui propie dicuntur.fol.86.columna.iij.
Duse finguntur esse nouem a poetis. folio. 231. col.ij.
Dutatio in multis reprobatur.fo.191.col.j.
Dutilatio an impediat promotionem.foli.148. col.iij.

N

Atura humana facile labitur ad delicta maxime carnalia.fo.74.col.j.
Natura vitiorū imitatrix est.f.65.co.j
Nauclerius est dominus nauis. folio. 117.col.j.
Ne,diuersimode capitur.fo.10.col.ij.
Necessitas a periurio excusat.fol.17.col.iij.
Necessitas excusat a culpa.ibidem.
Necessitas est duplex.fo.46.col.iij.
Necessitas qualiter accipitur.fo.24.col.ij.
Negatio an debeat probari per illum qui negat. fol.268.col.j.
Negatio duplex affirmat.fo.201.col.j.z col.ij.
Negatio duplex non semper affirmat.fo.eodem. col.j.
Negatio geminata affirmat.foi.93.col.iij.
Negatiua per quem probabitur.fo.128.col.iij.
Negatiua probari non debet nisi in certis casibus.fo.267.col.iij.
Negatiue qualiter sunt probande.fol.265.col.iij.
Negligentes varijs sunt penis afficiendi. fol 121. col.j.
Negligentia comparatur voluntati, contemptui z multis alijs.fo.310.col.iij.
Negligentia in multis arguitur.fol 121.col.iij.
Negligentia qualiter probatur.fo.310.col.iij.
Negligentia post monitionem aggrauatur.folio 121.col.iij.
Negligentia potius presumitur circa habenda q̄ circa habita.fo.287.co.iij.
Negocia aliena sunt diligenter gerenda. fol.328. col.ij.
Negociatio illicita ex quatuor considerat.fo
lio.268.

Notationum appositarum.

268.columna.iij.
Negociationum quedam est licita,quedā illicita. ibidem.
Negociatorum mechanicorum quidam sunt capti ad militiam,alij vero non.fo.269.col.j.
Nisi, qualiter poni debet.fol.2.col.iij.
Nobilis qui negociatur aut mercatur an debeat contribuere collectis.fo.189.col.j.
Nobiles veri quatuor habent mores laudabiles z duos vituperabiles.fol.178.col.ij.
Nobiles accusati fm quosdam non sunt incarcerandi.fo.218.col.ij.
Nobiles vt plurimum sunt superbi.fo.53. col.iij.
Nobilium conditio in multis est melior quaz plebeyorum.fo.217.col.iij.
Nobiliuz conditio in paucis casibus est deterior q̄ sit conditio plebeyorum.fo.218.col.j.
Nobilium proprietas in quo consistit. folio. 217. col.ij.
Nobilitas ex loco splendido qñq; oꝛtum habet. fo.eodem.col.j.
Nobilitas ex nouem causatur.fol.216.col.iij.
Nobilitas gnati dat patri nobilitatem.ibidem.
Nobilitas parta ex sciētia z bonis moribus prefertur alijs nobilitatibus.fol.217.col.j.
Nobilitas quid est.fol.37.col.iij.
Nobilitatis priuilegium per multa perditur. fol. 217.col.iij.
Noctis quatuor sunt partes.fol.186.col.j.
Nomen vnde dicitur.fol.15.col.iij.
Nominis descriptio.fo.160.col j.
Nominis variatio variationez effectus inducit. fol.25.col.iij.
Nominans aliquem ad publicum officium tenetur si minus idoneum nominauerit. fol.247. col.iij.
Nota in iure multipliciter sumitur.fo.213.co.iij.
Nota quid signat.fo.6.col.iij.
Notarius delinquens in officio legibus est odio sus.fo.174.col.iij.
Notarius quodammodo videtur militiaz aut dignitatem habere.ibidem.
Notarij z olim z hodie fraudibus z damnis multos afficiunt.fo.286.col.ij.
Notarij presumuntur vocaces.fo.157.col.ij.
Notarij vt plurimum exigunt vltra debitum.fol. 24.col.iij.
Notorium iuris quandoq; dicitur.fol.219.co.iij.
Notorij z manifesti notia.fol.219.col.j.
Nouember duplicem habet denominationem.folio. 286.col.iij.
Nouum multipliciter dicitur.fo.37.col.iij.
Nudus dicitur qui nullo tegmine tectus est,z cū quis sic, ob crimen verberatur, inde sanguis exeat.fol.273.col.iij.
Numen quid signat z vnde dicitur.fo.191. co.iij.
Numisma quid significat.fo.129.col.ij.
Nuntio vel seruienti aliquem se citasse dicenti an sit credendum.fol.251.col.iij.
Nuptias incestas contrahens de adulterio non punitur si a matrimonio abstinet. folio.174. col.j.

O

Blatio debiti qualiter debet fieri. fo. 111.col.j.
Oblationis effectus.fo.110.col.ij.
Obligare seipsum quis potest multis modis,fol.167.col.j.
Obligatio inualida per rescriptum principis validari potest.fol.207.col.ij.
Obligatio naturalis non est sufficiens ad agendum.fol.138.col.iij.
Obligatio que nulla est per rescriptum principis roborari potest.fol.276.col.ij.
Obseruatio multipliciter accipitur,z ab obseruatia diffinguitur.fo.238.col.ij.
Occasio quid significat.fol.7.col.iij.
Occidere quādoq; licet in flagranti crimine deprehensum.fol.304.col.ij.
Occidere seipsum horribilius est quam alium. folio.294.columna.j.
Occidit aliquis in vna parte fluminis existēs hominem in altera parte.a quo iudice punietur. fol.312.col.iij.
Occulte quādo dicitur aliquid fieri.fo.12.col.iij.
Otium quandoq; commendatur, quandoq; vituperatur.fol.105.col.j.
Oculi senectute caligāt.vt patet in multis partibus veteris testamenti.fol.90.col.j.
Oculi sunt quintuplices.ibidem.
Odium qualiter probatur.fol.106.col.j.
Offense remissio an possit propter ingratitudinē renocari.fol.336.col.iij.
Offensus quandoq; potest ad concordiā cuz defensore compelli.fol.303.col.ij.
Offerre qualiter accipitur.fol.65.col.iij.
Officialis annalis si moritur anno nondum finito, an transmittat in heredes salarium totius anni.fol.331.col.iij.
Officialis an possit aliquid emere a subditis. fol. eodem.col.ij.
Officialis si efficitur diues vnde presumetur acquisiuisse.fol.6.col.j.
Officiales an possint suis rebus superesse. fo.29. columna.ij.
Officiales cum licentia absentes an debeant percipere stipendia sua.fol.244.col.iij.
Officiales debent seruare consuetudinem regionis que in multis seruanda est.fo.29.col.iij.
Officiales z cōsiliarij ciuitatum an teneantur ad tributa.fol.37.col.ij.
Officium ab efficiendo dicitur.fol.8,co.j.
Officium iudicis an sit impartiendum partibus non petentibus.fo.331.col.iij.
Officium recipiens debet iurare illud fideliter exequi.fol.237.col.j.
Officium suum potest quis per substitutum implere.fol.247.col.iij.
Officia in tribus vltimis libris codicis expressa. licet hodie nō sint in vsu,tamen in curia romana exemplari facile possent.fol.255.col.iij.
Officia sunt in multiplici differētia.fol.223.
Onus maius subire debet qui maius cōsequitur emolumentum.fol.88.col.j.
Onus quod non soluitur per vnum, an sit per alios soluendum.fol.32.col.iij.
Onere duplici non debet quis pro eadem regrauari.fol.119.col.j.
Opera clā facta reprehenduntur. fol.240.co.iij.
Oportet,dupliciter accipi potest.fol.169.col.ij.
Orator in suo gestu quoq; fuare d3. fol.101.col.iij.
Orator vnde dicitur.fol.102.col.ij.
Oratores cautelas viginti debēt observare si bene peroꝛare cupiant.ibidem.
Orandum est versus orientem.fol.118.col.j.
Oro,tripliciter sumitur.fol.100.col.iij.
Ordo an sit semper observandus.fol.78.col.ij.
Ordo est duplex.s.tēporis z dignitatis. fol.227. col.j.
Ordo z nomen decorant.fol.317.col.iiij.
Ordo reipub.totus confunditur, si vnicuiq; sua iurisdictio non seruatur.fol.328.col.j.
Ordo quid propie dicitur,z qui dicūtur ordinē habere.fol.267.col.j.
Ordo solemnis iudiciorū an possit omitti de consensu partium.fol.123.col.iij.
Ordinis descriptio.fol.266.col.iij.
Ordinem iuris in notoriis per omnia seruari non est vtile.fo.304.col.iij.
Ordinem recipere cogitur interdum qui dignitatem recipit.fol.267.col.iij.
Ordinaria munera subit ecclesia.fol.30.col.iij.
Ornamenta vxori data an sint illi precipua, viro mortuo.fol.73.col.ij.
Ornatus nimius est reprobatus.fol.130.col.ij.
Osculum debet interuenire in pacis reformatione.fol.335.col.iij.
Oscula qualia esse debent.z quibus personis prohibentur.fol.134.col.ij.
Ostendere quid est.fol.7.col.iij.

P

Actū an tollat actionem.fo.97.co.ij.
Pactum an valeat per qō inter contrahētes cōuenit quo ad simplices creditoris petitionem fiat missio in possessionem.fo.169.col.j.
Pactum nudum regulariter non vestitur per iuramentum fo.220.col.iij.
Pacta conuenta seruari valde expedit humane fidei.fo.169.col.iij.
Pacta multa sunt que iuramento firmari nō possunt.fol.154.col.iij.
Pagi quid signant.fol.111.col.ij.
Palatio regio non cohereant priuatorum edificia.fo.212.col.j.
Palatini ad que munera tenentur z ad que non fo.237.col.iij.
Pallium quid notat.fo.127.col.iij.
Palma cuius nature est z quid representat.foli. 247.col.iij.
Palponis optima descriptio.fol.232.col.ij.
Panis est multiplex.fo.284.col.ij.
Papa a nemine iudicatur.fo.49.col.iij.
Papa z imperator legibus subiciūtur.f.13.co.j.
Papa nō est dominus episcoporum.fo.38.co.iij.
Papa pōt beneficiū auferre z multa alia que videntur a iure ejurisdictāria facere.fo.207.co.ij.
Papa qñ pōt cōtra ius dispensare.fo.75.colū.j.
Pape maxima est potestas.fol.74.col.iij.
Paragraphus z versiculus differunt.fo.6.col.j.
Parcimonia laudanda est.fo.265 col.j.
Parphippus est nomen animalis onerarij. fol. 313.col.ij.
Participium,nomen adiectiuum,z possessiuum ponunt rem sic esse.fo.239.col.iij.
Partis maioris dispositio an semper teneatur. fol.104.col.iij.
Partis appellatione quid comprehenditur.fol. 290.col.iij.
Partus quandoq; sequitur conditionem deteriorem.fol.126.col.j.
Pastoris boni est tondere pecus,non deglutire. seu deglubere.fol.26.col.iij.
Pastoris precepta etiam iniusta sunt seruanda. fol.eodem.col.iij.
Pastores mali increpantur.fol.26.col.iij.
Pater dicitur multis modis.fol.105.col.ij.
Pater z princeps si diuersa iubent, vtri potius parendum est.fo.319.col.ij.
Pater in testamento vocauit filium quem ex concubina habuit,an per hoc sensebitur legitimatus.fol.80.col.j.
Pater licet filium possit vendere,non tamen potest illi castrense peculiū auferre. fol.205.col.j.
Pater multis modis dicitur.fol.40.col.iij.
Patris defectus nato solet esse nocius.fol.322. col.iij.
Patria a quolibet diligitur.fol.52.col.ij.
Patria non est relinquenda.fol.71.col.ij.
Patrimonium quid signat.fol.190.col.iij.
Patronus quandoq; potest per libertum suum accusari.fol.16.col.iij.
Paucitas iterdū prefert multitudini. f.242.c.ij.
Paulus de persecutore vas electionis factus plus omnibus laborauit.fol.238.col.j.
Paup cito efficit q̄ inordinate viuit.f.138.col.ij.
Pauperem aliquem vocare an sit iniuriosum.folio.65.col.iij.
Pauperes cauent amicis, quibus diuites abundant.fol.156.col.j.
Pauperes habentur despecti.folio.91.col.iij.
Pauperes sunt multiplices.fol.65.col.iij.
Pauperibus eleemosynis subueniendum est.folio.3.col.ij.
Pauperras multa habet priuilegia. fol.91.col.j.
Pauperatis commendatio z laus. fol.66.col.j.
Pauperatis multa sunt incōmoda.fo.91.co.iij.
Pax an violetur per lenocinū alterius paciscentium.fol.338.cc.j.
Pax cū quib⁹ est habēda z cū quibus nō.fo.333.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index nouus

columna.iiij.
Pax dari non potest ciuitatibus sine iustitia.fo.135.col.j.
Pax dat in missa ꝓpter tres rões.fo.333.co.iij.
Pax est oi tpe reformanda.fol.334.col.iiij.
Pax facta est inter aliquos sup vno crimine an possint postea super alio accusari.f.336.co.iiij.
Pax interdū per ꝓnatos reformat.fo.335.col.j.
Pax ꝓpter multa impeditur.fo.234.col.ij.
Pax sex modis causatur.fol.eod.col.j.
Pacis descriptiones.fol.333.col.iij.
Pacis fructus est inextimabilis.fol.336.col.j.
Pacis multiplices sunt species.fol.333.col.iij.
Pacis reformatio fieri non debet nisi multis attentis.fol.334.col.iiij.
Pacis reformatio per quos potissimum fieri debet.fol.335.col.j.
Pacis tpe sunt vbes fortificande.fo.86.col.iiij.
Pacis violator duplici pena puniri pōt.fol.338.colum.i.
Pacem facientia que sunt.fol.334.col.j.
Pacē fecit Titius cū Seyo.seius filiū vel vxorē Titū postea vulnerauit.an dicat titius pacis violator si seyum offendat.fo.338.col.j.
Pacez frāgenti an pax possit impune frangi.fol.339.col.iiij.
Pacem inter se duo reformātes ꝓmiserunt se inicē nō offendere.deinde vnus ab extraneo offendit altera ꝓsente z permittente, an ob id intelligantur pacem violasse.fo.337.col.ij.
Pacem inter se fecerunt duo inimici capitales penali obligatione firmatam,deinde vnus bānitur z occiditur per alterum,an occidens incidat in penam.fol.291.col.iiij.
Pacem inter se fecerūt duo paciscentes deinde vnus eorū offendit vxorē,aut filiū alterius, an pax intelligatur violata.fol.337.col.iij.
Pacem nonnulli cū ꝓmittat petunt.f.335.co.ij.
Pacem tecum feci non intuli tibi iniuriam, sed medio meo ad calamitatem deductus es, a.i sim pacis violator.fo.337.col.iiij.
Pacem violantes aut impedientes,quam pena incurrunt.fo.335.col.iiij.
Pace nihil melius.fo.332.col.iij.
Peccādi conamē auferē multis modis z multipliciter trahunt hoies a repeccatis f.128.co.j
Peccandi seu ad peccandū occasiones sunt multiplices.fo.310.col.iiij.
Peccans in alium sex personas offendit, z ideo sex rationibus puniri debet.fo.252.col.iiij.
Peccantibus assidue,non est miserandum.folio 295.col.j.
Peccatum actuale duplex est.fol.319.col.iij.
Peccatum nullū sine pena remittit.fo.320.co.j
Pctū qđ licet ex voluntate nascit. fo.63.col.iiij.
Peccatum sodomiticū dicitur luxuria dyabolica.fol.329.col.iij.
Peccati descriptiones.fol.319 col.iij.
Peccata aggrauantes circunstantie sunt multiplices.fo.eodem.col.iiij.
Peccata diuersa diuersis placent.fo.158.col.iiij.
Peccata maiorum plus imputantur ꝑ minorū ꝓpter quatuor.fol.173.col.ij.
Peccatorum species.fol.319.col.iij.
Peculium castrense facit filiumfamilias censeri loco patrifamilia.69.col.j.
Peculium clericorum est duplex.fol.264. col.j.
Peculium est quadruplex.fol.233.col.iij.
Pecunia mutuata nō presumitur versa in utilitatem accipientis.fol.142.col.iij.
Pecunia vnde dicit z qualiter sumit.f.155.co.iiij
Pecunia vnde dicitur.fo.7.col.iij.
Pecunie obediunt omnia.fo.66.col.j.
Pecunie ciuitatū si deponant in custodiaz quātuor aut quinq; sunt attendenda.fo.163. col.j.
Pedagia sine causa etiam princeps instituens peccat.fo.325.col.iiij.
Pena an possit excedere quadruplū.f.316. co.iij.
Pena ante sententiam mitni potest, post vero non.fo.301.col.ij.
Pena z mulcta differunt.fo.12.col.ij.
Pena z res possunt exigi in pecis legalibꝰ, secꝰ aūt ꝙñ pena est cōuentionalis.fo.192.col.iiij.
Pena legalis z canonica an possint simul imponi ꝓ eodem crimine.fo.316.col.j.
Pena legalis z conuentionalis an possint simul exigi.fo.eod.col.ij.
Pena legis an possit per viam compositionis in pecuniariam conuerti.fo.300.col.iiij.
Pena multiplex si per legez imponaf cuius erit eligere.fol.313.col.iij.
Pena pecuniaria an possit instigi per prelatum. fol.45.col.ij.
Pena pecuniaria cōtribuēda p illos de vniuersitate,an teneat absentes z furiosos.f.330.co.ij
Pene ꝓpter quinq; relaxantur.fo.321.col.j.
Pene sunt medicinales.fol.300.col.iij.
Pnia an habeat locum in delictis.fol.21.col.ij.
Pennula est genus vestis.fol.130.col.iij.
Penuria quid ꝓprie signat.fo.89.col.4.
Percussisti me an potero te fugientem repercutere.fo.291.col.iij.
Percusserunt se inuicem duo z ignoratur,vter ritā inceperit an ambo sint liberandi. ibidez.
Peregrinus quid sit.fo.167.col.iiij.
Peregrini officium quale est.fo.184.col.j.
Perequator male perequās seu extimans an sit puniendus.fo.180.col.iij.
Perfectum dicitur cui nihil adiungi potest.omnesq; suas partes habet.fol.245.col.iij.
Perfectum non dicitur quod in vsu esse non potest.fo.174.col.j.
Periculum vbi maius vertitur ibi cautius est agendum.fo.263.col.ij.
Periculum vnde dicitur.fo.6.col.ij.
Pericula a parendo dicta sunt posse temus fugienda.fol.249.col.ij.
Periculis se multis exponit,nauigantiq; comparatur qui ꝓcem ducit.fo.240.col.j.
Periurij excusatur per necessitate.f.199.co.iiij.
Periurium grauius est homicidio. fol.15.col.ij.
Periurij descriptio qđ multipliciter committitur.fol.219.col.j.
Perpetuum dicitur multis modis.fo.198.col.ij.
Perpetuum quid dicitur.fol.12.col.iij.
Perseuerantia est virtus laudabilis multum.fo. 55.col.iij.
Persona in delictoruz punitione attendi debet. fo.172.col.iij.
Persona vnde deriuatur.fo.145.col.iij.
Persone sunt rebus dignotes.fo.146.col.iiij.
Persone sunt rebus lōge dignotes.f.177.co.iij.
Pertinax in malam z bonam partem assumitur. fol.43.col.ij.
Pertinere quid comprehendit.fo.10.col.iij.
Pes, tripliciter sumitur.fol.90.col.ij.
Pertio in causis summarijs in quibus libellus non offertur qualiter debet fieri. fol.251.col.ij.
Perticorium z possessionum an possint simul mentari.fo.161.col.ij.
Pharisęorum cautela z malignitas intentando Dominum.fo.288.col.iiij.
Philosophie descriptio.fo.93.col.iiij.
Pietas z equitas a iustitia separari nō possunt. fol.m.col.ij.
Pietatis multiplex commendatio.fo.130.col.ij.
Pilatus cōdemnādo Christū secutus est allegata iudeoruz z nō conscientiam.fo.180. col.iiij.
Pileus quid est z vnde dicitur.fol.125.col.iij.
Pingues raro sunt acuto ingenio.fo.134.colū.j.
Pipinꝰ pr̄ Karoli magni fuit assumptus in regez Fracie depositio hilderico inutili.fo.297.co.j
Plagā crimine tenetur qui hoiem liberū includit vt eo tanq̄ seruo vtatur.fol.318.col.iij.
Pluriuz vices an possit vnus solus sustinere.fo. 226.col.iij.
Plutarchi seruum verberantis notabilia verba. fol.27.col.ij.
Pluma quomodo generatur.fo.38.col.iij.
Poeta iurisconsultis in testes quandoq; inducuntur.fol.1.col.iij.
Poetarum autoritas an ꝓbent.ibidem.
Poetarum laudes.fo.1.col.iiij.
Pondera z mensure debent esse sine reprehensione.fo.112.col.iij.
Pondera sunt varia.fo.123.col.iiij.
Pontifex sacerdotū princeps dicitur quasi pontem alijs faciens.fo.147.col.iij.
Populus ad malum ꝓnus est.fo.69.col.ij.
Populus clementer tractandus est.fo.27.co.iiij
Ppls qđ pōt expedire in ciuitatibus.f.58.co.iiij
Populi descriptio.fol.169.col.iij.
Porta vnde dicit z quid significat.f.214.col.iij.
Poscere z deposcere differunt.fo.27.col.j.
Positioni respondens reus sic credo si hoc ꝓbetur legitime,an satisfaciat,z an eius responsio sit admittenda.fo.327.col.j.
Positionū copia an sit dāda illi cōtra quem fiūt ꝓiusq̄ ad illas respondeat.fo.240.col.ij.
Positionibus per actorem in iudicio propositis an principalis vel eius defensor cogendus sit respondere?fo.241.col.ij.
Possessio actualis z realis multuz operatur.fo. 203.col.ij.
Possessio dicitur cōtinuari in filiū vel heredem quo ad vsucapionem cōplendaz.fo.259.co.ij.
Possessionis adeptio facit secundus ꝓferri primo.fol.203.col.ij.
Possessionis continuatio per quem ꝓbari potest?fo.198.col.iij.
Possessionem rei mee vacuam possum autoritate ꝓpria occupare.fo.161.fo.col.iij.
Possessoriuz retinende z petitorium an possint simul intentari?fo.162.col.iij.
Posteri sumuntur tripliciter.fo.197.col.ij.
Posteroum appellatione qui contineantur. fo. 208.col.iij.
Postulationis decretum non est de substantia ipsius.fo.104.col.iij.
Potentes non sunt secundum iustitie rigorē puniendi.fo.30.col.ij.
Pōt qs alij facere qđ sibijpsi.negt.f.143. col.iij.
Potestas culminis est quedam tempestas.folio 236.col.ij.
Potestas inferioris obumbratur ꝓsente maiore.fo.328.col.iij.
Potestas patria in spiritualibus nō attenditur. fo.63.col.j.
Potestas regendi hunc mundum est duplex. fo. 232.col.iij.
Potestas viri i vxorē est a iure diuino.f.272.co.ij
Potestas vnde dicitur z qualiter sumitur. folio 327.col.iiij.
Pragmatica sanctio que est.fol.39.col.j.
Preceptum superioris non obligat ad impossibilia vel nimis difficilia.fo.294.col.ij.
Precepta Dei sunt decem.fo.52.col.iij.
Precepta Dei z superiorum custodire, multas confert vtilitates.fo.294.col.iiij.
Precibus sepe postulatur quod iure communi conceditur.fol.264.col.iiij.
Precipitatio quid est.fol.18.col.iiij.
Precipitatio reprobatur in multis.fo.64.co.iiij
Pretium multipliciter accipitur.fo.63.col.iij.
Pretium munus vel premium seu mercedem significat.fo.340.col.iiij.
Preda z predo quid ꝓprie signant.f.117. co.iij.
Predicator perdit gloriam quando ꝓ commodo temporali laborat.fo.78.co.iiij.
Predicatoris boni officium.fo.102.col.j.
Prefectus pretorio omnibus antefertur.fo.222. col.iiij.
Prefecti pretorio dignitas z officium.fol.113.columna.iij.
Pregnanti mortue datur ecclesiastica sepultura non autem parui eius.fo.167.col.iij.
Preiudicium qualiter accipitur.fo.165.col.ij.
Prelatus an debeat negotia ꝓpria negocijs ecclesiasticis preferre.fo.234.col.j.
Prelatus an presumatur habere ab ecclesia ea q̄ habet

Notationum appositarum.

habet.folio.33.col.iij.
Prelatus malus censetur mortuus, z eius ecclesia reputatur vidua.fol.167.col.ij.
Prelatus malus mortuus fingitur z ecclesia reputatur viduata.fol.208.col.ij.
Prelatus multipliciter dicitur temerarius.folio 260.col.ij.
Prelatus potest autoritate ꝓpria rem ecclesiastica quam alienauit,revocare,z idem in pcipe.fo.185.col.ij.
Prelatus si inuadat an fugere debeat.f.54.co.ij
Prelatus si est inutilis, ecclesia vidua censetur. fol.44.col.ij.
Prelati oīi officiuz circa que versari debet.fo. 293.col.iiij.
Prelati decent esse periti, eruditi,z scientes. fo. 247.col.iij.
Prelati sunt procuratores z non domini rerum ecclesiasticarum.fol.62.col.j.
Prelatorum ornamenta que sunt.fo.130.col.ij.
Prelatis qualis z in quibus reuerentia debetur a subditis.fol.131.col.iiij.
Prelatis in consilio congregatis quis ꝓius inter eos sedere debeat.fo.223.col.j.
Presbyter degradatus conficit.fol.56.col.ij.
Prescriptio comparatur pacto.fol.168.col.ij.
Prescriptio ettam centenaria qñq; contra romanam ecclesiam locū non habet.fo.325.col.iij.
Prescriptio z priuilegium an possint cōcurrere. fo.194.col.iij.
Prescriptio z priuilegium principis equiparantur.fol.31.col.j.
Prescriptio non currit contra minores, nec contra filiosfamilias ꝛc.fo.180.col.ij.
Prescriptio nulla videtur habere locum contra romanam ecclesiam.fo.97.col.j.
Prescriptio quare fuit inducta.fo.199.col.j.
Prescriptionis exceptio an impediat litis cōtestationem.fol.182.col.j.
Prescriptionis exceptio litis contestationez impedit.fol.122.col.j.
Prescriptōis multiplex difficultas,pluresq; circa ipsam questiones tanguntf.fo.189.col.iiij.
Presens quot modis dr quis esse.fo.93.col.ij.
Presens quam potestatem habet,z que ꝓpriant ad suum officium.fo.147.col.iiij.
Presides debent esse clari z splendidi.f.36.co.ij.
Presumitur male contra malos.fol.4.col.ij.
Presumptio cessat in centū casibus.fo.225.co.ij.
Presumptio efficaciorem probationem facit ꝑ ficto.fol.33.col.ij.
Presumptio in.ex.casibus inuenitur,z ex variis iuribus colligitur.fo.249.col.ij.
Presumptio in malam z bonam partem accipitur.fol.47.col.ij.
Presumptio iuris z de iure est contra relapsos. fol.198.col.iij.
Presumptio locum habet in centum z octoginta casibus.fol.33.col.ij.
Presumptio malicie an presumptione tollatur. fo.58.col.ij.
Presumptio per multa tollitur.fol.250.col.iij.
Presumptio sumit ex variis ꝛpibus.f.eod.co.ij.
Preter z preterꝑ, ponitur inclusiue z exclusiue fol.246.col.iij.
Prenarrator quis dicitur.fo.13.col.ij.
Pridem z pridie differunt.fol.4.col.j.
Primicerius quis dicitur esse,z quale est eius officium.fo.226.col.j.
Primipilus quis dicatur esse.fol.331.col.iij.
Primogeniture ius patre viuente per filiuz alienari potest.fol 238.col.j.
Princeps dicitur templum Dei.fol.206.co.j.
Princeps est dominus rerū priuatarum quo ad protectionem.fo.72.col.ij.
Princeps est maritus reipublice.fo.188.col.iij.
Princeps est omnibus cōis pater.fol.79.col.ij.
Princeps z tyrānus plurimū differūt.f.54.co.j.
Princeps iurisperitis reuerentiam exhibet, fol. 49.col.j.
Princeps mirabilia facere potest.fol.98.colū.j.
Princeps nō potest vendere vel alienare res patrimoniales vel fiscales.fo.188.col.iij.
Princeps presumitur carere dolo ignorātia,ambitione ꝛc.fol.31.col.ij.
Princeps quis dicatur,z vnde deriuatur.f.248 col.ij.
Princeps si concedit alteri castrū vel ciuitatem vbi habet priuilegia certa,an per hoc censeatur translata ipsa priuilegia.fol.140.col.iiij.
Princeps si sibi subditos velit bene et precipue clementer regere,ij.debet.cōditiones habere.fo.267.col.ij.
Princeps suas liberalitates reuocare non debet quemadmodum Deus.fo.205.col.iij.
Princeps supplet defectum cuiuslibet solennitatis.fol.18.col.iij.
Principis consilium debet esset fructuosum z illi obediendum est,nec de illo disputare licet. fo.245.col.iij.
Principis officium circa que versari debet.fol. 248.col.iij.
Principis ossibus inherentia sunt imprescriptibilia.fol.325.col.iij.
Principis potestas in terris est mirabilis. folio 203.col.iij.
Principis voluntas quodammodo factum reputatur.fo.208.col.j.
Princips soli tā spirituali ꝙ seculari multa sunt reseruata.fo.276.col.j.
Principes sint subditis veluti patres.f.26.co.ij.
Principatus ex meritis deferre debet.fol.296. col.iiij.
Principium z initium differunt.fo.168.co.ij.
Priores aliqui nō mutantur,aliqui vero fit.fol. 324.col.ij.
Priuari qui ꝓprie dicuntur.fo.4.col.iij.
Priuilegiatus contra priuilegiatum an vtatur priuilegio.fol.233.col.ij.
Priuilegiatus ꝙ non teneatur coram preside alio quo relpōdere si in eius iurisdictione deliquerit coram eo conuenti poterit.fo.307.colu.j.
Priuilegiati ꝙū ad certos iudices fi agant vel cōuentantur cui cōpetet electio.fo.233.col.ij.
Priuilegium an perdatur vnico actu contrario. fol.79.col.j.
Priuilegium cum datur alicui multa sunt attenda.fol.83.col.iij.
Priuilegium a rege nondum coronato cōcessuz an sit validum.fol.115.col.iiij.
Priuilegiū est stricte interpretandū.f.96. co.iiij.
Priuilegium imperatoris nondum coronati valet.fo.eodem.col.ij.
Priuilegium in iure clausum concessum vni ad alium extenditur.fol.255.col.ij.
Priuilegium in multis casibus est inualidus.fo. 131.col.j.
Priuilegium multis ex casibus amittitur.f.306. col.ij.
Priuilegium non inspectum falsitatis nō arguitur.fol.1.col.ij.
Priuilegiū principis cōtra ipm largissime interpretat,sed contra aliū strictissime.fo.14.co.ij.
Priuilegium principis ius alterius tollere non debet.fol.97.col.iij.
Priuilegium quibus conceditur, z qualiter eo vtendum sit.fo.257.col.ij.
Priuilegium regulariter ad alterius iniuriā non extenditur.fo.68.col.ij.
Priuilegio ciuitatis an possit quilibet de ciuitate renuntiare.fol.134.col.iij.
Priuilegia de facili perdūtur.fo.306.col.iij.
Priuilegia sunt cā multoruū maloū.f.262.co.iij.
Prudens quid sit.fol.37.col.iij.
Prudentia sine fortitudine est inutilis. folio.313. col.j.
Prudentie que sunt partes.fol.135.col.iij.
Pro,in legatis appositum qualiter sit accipiendum.fol.201.col.j.
Pro,multipliciter accipitur in iure.fo.16.col.j.
Probare quid significat.fol.2.col.iij.
Probationis appellatione plena intelligitur.fo. 17.col.iij.
Probationis onus cui incumbit.fo.8.col.iij.
Probationis species sunt quinq;.fo.60.co.j.
Probationes nō sunt angustande.fol.189.col.ij.
Probus,probitas,improbus,improbitas, quid notant.fo.229.col.ij.
Procurator a domino principali debet instrui. fol.9.col.iiij.
Procurator an possit admitti in testem ꝓ domino suo.fol.192.col.ij.
Procurator Cesaris iudex est inter fiscum z priuatum.fo.15.col.j.
Procurator in causa criminali repelli non debet nisi quatuor concurrant.fol.241.col.ij.
Procurator in quo statu litis seu iudicij reuocari potest.fol.244.col.j.
Procurator mandatū habens positionibus respondere potest.fo.241.col.ij.
Procurator post litem conteztatam dicitur eadem persona cum domino.fol.156.col.iij.
Procurator potest constitui per incarceratū.fo. 289.col.iij.
Procurator q in cā interuenit an sit condemnādus vel eius dis,hoc est, an sua debeat ferri cōtra ꝓcuratorem vel dñm suum.fo.251.col.j.
Procuratoris contumacia domino ꝓiudicat. fol.218.col.iij.
Procuratoris contumacia nocet domino illam non purganti.fol.290.col.j.
Procuratoi nomine absentis domini conuento danda est dilatio.fol.251.col.j.
Proditor multipliciter dicitur.fol.19.col.iij.
Proditoris signa multa sunt.ibidem.
Professio qualiter accipitur.fo.77.col.j.
Prohibita vsurpās sine principis autoritate varijs penis punitur.fo.327.col.iij.
Prohibere quid est.fo.4.col.j.
Propium quid est.fo.7.col.ij.
Proscriptio quid est.fo.10.col.iij.
Proiperitas a Deo ꝓpter bona opera conferitur.fol.118.col.ij.
Protectores qui sunt.fo.234.col.j.
Protestatio an possit fieri sine scriptura. fol.110. col.iij.
Protestatio an videatur semper deseri per contrarium actum.fo.98.col.j.
Protestatio non semper est valida.fo.220.col.j.
Protestatio ius seruat in futurum.fo.63. col.iiij.
Prothomiseos iuris aliqualis declaratio. folio 238.col.ij.
Pronuncie vnde dicte.fol.14.col.iij.
Prouisio quid est.fol.4.col.ij.
Proximus multipliciter dicitur.fol.234.col.iiij.
Publicani z exactores sunt furibus deteriores. fo.298.col.iij.
Pudor z pudicitia differunt.fo.341.col.ij.
Puerum principari indignum est.fol.297.col.j.
Pulcher z decorus differunt.fol.38.col.iij.
Pullare z verberare differunt.fo.214.col.iiij.
Pupillus z respublica differūt in aliquibus.fol. 141.col.j.
Pupillꝰ obligare z obligari pōt.fol.299.col.iij.
Pupillo infra pubertate mortuo, si tas mater ꝙ oēs alū fuerāt negligentes in tutore petendo, quis tunc illi pupillo succedet. fol.246.col.j.
Puniri debet quis in eo in quo deliquit.fo.317. col.iiij.
Punitur qñq; res que nō deliquid.fo.314.co.ij.
Purpura quid signat.fol.83.col.j.

Q.

Qualiscūq; est dictio effrenata.f.151.c.ij
Qualitas seu adiectio in accusatione posita diuersa operatur.fo.305.co.j
Quaz, multipliciter ponit.f.291.co.j.
Quantitas in criminum punitione attēdi debet. 173.col.ij.
Quarta debita filio arrogato in bonis arrogatoris non debetur ipsi nisi arrogatore mortuo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index nouus

folio.258.col.iiij.
Quarta filio debita iure nature potest diminui p statutum municipale.fo.68.col.j.
Querela inofficiosi competit nepoti contra testamentuz aui non ex sua sed patris persona.fo.258.col.iij.
Questio de oibus bonis aut maiori pte bonoruz equiparatur questioni status.fo.96.col.iij.
Questio in iure multipliciter sumitur.f.209.co.j
Questio iuris si est anceps inter doctores.an excusetur iudex si in pnunciando erroneam sequatur.fol.309.col.ij.
Questio notabilis prolixa z difficilis.fo.22.co.j.
Questio optima in qua plurima bona tractãtur. fol.9.col.j.
Questioni suppositus multa cõfessus est crimina an de oibus condemnari possit.fo.308.co.iij.
Questor secundum canones quis dicitur.f.224. col.iij.
Questoris officium.fo.20.col.iij.
Questoris officium.fol.60.col.ij.
Questoris pncipis mira laus.fo.225.col.j.
Qui,relationum.quandoq; declaratiue, quãdoq; vero restrictiue z aliis modis ponitur in iure fo.264.col.ij.
Quilibet z omnis differunt.fo.313.col.iiij.
Quodãmodo,vt ita dixerim,z verbũ,vt sic dixerim,denotant impropietatem. fol.243.col.j.

R.

Rapine descriptio.fo.117.col.iij.
Rapta raptori nubere potest.fol.74. col.j.
Raptor an debeat dici qui mulierem consentientem rapit.fol.117.col.iiij.
Raro quando dicatur quid fieri.fo.222.col.iij.
Ratiocinatio quid est.fo.12.col.j.
Ratio multipliciter sumitur.fol.2.col.ij.
Ratio nequit reddi de omnibus.fol.12.col.j.
Ratio quid est.fol.2.col.ij.
Ratio vnde dicitur.fo.11.col.iiij.
Rationi reddenti obnoxius ad multa astringit. fol.321.col.iiij.
Rationales qui dicuntur.fo.14.col.iij.
Receptare z multa alia verba frequentiam denotant,z actus geminatos.fo.299.col.j.
Receptationis penas an incurrat ille qui rantuz semel personas prohibitas recepit.ibidem.
Receptator malefactoris si careat dolo, carebit pena.ibidem.
Receptatoris pena ex qualitate persone recepte grauatur.fo.eodem.col.iij.
Rectoris officium est principaliter delinquentium delicta corrigere.fo.23.col.iij.
Recusatio cum sit defensionis species per principem tolli non potest.fo.61.col.ij.
Redigere est in potestatem subiicere.f.10.co.iiij.
Regalia a priuatis possideri nõ possunt. fo.188. col.j.
Regalia z demania regni rex neq; accedere neq; alienare potest.fo.277.col.j.
Regalia insignia quot z que sunt.fol.127.col.iij.
Regalia insignia rex alij committere nequit.fo. 277.col.ij.
Regina Sabba quare Salomonẽ visitauit. fol. 90.col.iiij.
Regnum aufertur iputili z subrogatur vtilis.fo. 296.col.iiij.
Regnum vtri debeatur secundogenito an filio primogeniti.fo.293.col.iiij.
Regnum infelix est cuius rex puer est. fol.296. col.iij.
Regnum est mulieri committendum. folio. 94. col.ij.
Regnũ Sicilie an regatur legibus romanis vel iure longobardo.fo.210.col.j.
Regni gubernaculã suscepturus multis polliere debet virtutibus.fo.90.col.iiij.
Regna z principatus deferri debent nõ tam ad vtilitatem succedentium q̃ subiectorum. fol. 296.columna.iij.
Regna quatuor fuerunt per quatuor metalla statue Nabuchodonosor significata.f.209.co.iij.
Regule declaratio.fo.60.col.iiij.
Religio qualiter accipitur.fo. 47.col.j.
Religiosi an debeant mendicare.fol.139.col.iiij.
Remissio simplex iniurie que dicatur esse.f.336. col.ij.
Reperio z inuenio differunt.fo.76.col.ij.
Repetsalie an sint permisse:z contra quos concedi possint.fo.178.col.iiij.
Requies est finis laboris a multis expetita. fol. 317.col.ij.
Res accipitur multipliciter.fo.5.col.iiij.
Res z iura sunt diuersa fol.11.col.ij.
Rei vendicationi prescribitur diuersis temporibus z spacijs.fo.268.col.j.
Respublica habet animam corpus, z membra. fo.308.col.j.
Respublica proprie dicitur romanorum z non aliorum.fol.70.col.iiij.
Rescriptũ principis nõ oia tollere põt.f.10.co.ij
Rescriptũ principis p subreptionẽ interpretatuz appellat mendicatũ suffragiũ.fol 254.col.iij.
Rescriptum principum in multis casibus nõ valet.fol.183.col.j.
Rescripta arbitraria, z multa alia dicuntur esse stricti iuris.fol.271.col.iiij.
Rescripta non debent in alterius iniuriaz vel incommodum concedi.fol.10.col.ij.
Resistere alteri dicitur quis multipliciter.f.303. col.iiij.
Responsio notabilis ad questionem propositaz in qua fuerũt valide rationes hincinde adducte.fol.44.col.iij.
Restituitur nullus ex cõtractu de iure cõmuni. fol.223.col.iiij.
Restitutio incumbit multis, licet nõ rapuerint. fo.117.col.iij.
Restitutio intelligitur fieri sine preiudicio iuris alieni.fo.270.col.iij.
Retractare quid significat.fol.11.col.iij.
Reuelatio diuina multa bona operatur.fol.119. col.iij.
Reuerentie descriptio.fol.131.col.iiij.
Reuocatio expressa multũ operatur.f.270.co.i.
Reus accusatus si post iuramentũ inuenitur varius an debeat exoriqueri.fol.219.col.iij.
Reus a iudice interrogat' super crimine an pecet mentiendo.fo.72.col.j.
Rei in multis sunt priuilegiatores actoribus. folio.223.col.ij.
Rex ad quid inungitur.fol.277.col.iij.
Rex an possit homines suos stipendiarios alterius facere.fo.169.col.iiij.
Rex an possit sententiam fo:indicationis remittere nolente eo pro quo lata est.fol.321.col.ij.
Rex cõmodis sabiectoz subueniat.fo.26.col.ij.
Rex comparatur patrono laico.fo.203.col.j.
Rex cõcessit in feudũ castrũ ad se deuolutũ duobus in diuersis temporibus,z secũdus possessionem est adeptus.queritur vtri illorum debeatur primo vel secundo.fo.202.col.iiij.
Rex cozonandus an repellatur propter crimen. fo.96.col.j.
Rex denegans iustitiaz suis subditis,an perdat dominium qõ in eos habet.fo.241.col.iiij.
Rex donans alicui castrum an intelligatur donare omnia iura que in eo habet. fol.305.col.iij.
Rex est lex animata in terris.fol.10.col.iiij.
Rex francorum dicitur magnificus.fol.21. col.j.
Rex inutilis quodãmodo rex non est dicendus. fo.239.col.iiij.
Rex plus habet in regno q̃ imperator in imperio.fo.209.col.j.
Regis promotio in multis conflictũ.fo.115.co.iij.
Rex quidam grecorum propter nimiam iustitiã a patria pulsus fuit.fol.36.col.j.
Rex vel iudex an possit data necessitate cogere subditos vt eũ propijs adiuuent sumptibus. fol.177.col.ij.
Rex vt potestate fic z virtute alijs precellere debet.fol.296.col.iij.
Regis mandato non obtemperans qualiter puniatur.fo.227.col.ij.
Regi nimium exigenti potest quandoq; resisti. fol.26.col.iij.
Regem iniquum occidere gratum est Deo sacrificium offerre.fo.162.col.j.
Reges aliquando multa factunt a iure plurimũ exorbitantia. fol.86.col.iij.
Reges in spiritualibus potestatem non habent. fo.128.col.ij.
Reges mixti sunt ab imperio exempti.f.171.co.iij.
Regum sanctissima instructio suis subditis vtilissima.fo.216.col.ij.
Roma nomina varia sortita est.fol.131.col.j.
Romane vrbis excellentia.fo.222.col.ij.
Romani romanum imperiuz virtutibus meruerunt Hieronymo teste.fol.210.col.j.
Romanis abusus in retinendis defunctorum bonis.fo.316.col.ij.
Rubrica vnde sumsit nomen fo.2.col.ij.
Rus habitare interdũ voluptuosuz est.f.71.co.ij
Rusticitas dupliciter accipitur.fo.176.col.ij.
Rusticus presumitur innocens.fol.249.col.iiij.
Rustici sunt valde supportandi.fo.154.col.ij.

S.

Sacerdos operas suas vendere põt. fol.235.col.iiij.
Sacerdos varijs modis ponitur. fol. 99.col.ij.
Sacerdotes diuitijs studere nõ debẽt.f.62.co.ij.
Sacerdotes qualitatibus z virtutibus pluribus pollere debent.fo.99.col.iij.
Sacerdotũ ornatus in multis cõsistit.f.130.co.ij
Sacerdotum status est periculosus.fo.99.co.iij.
Sacerdotum potestas.ibidem.
Sacra que dicuntur.fol.12.col.iij.
Sacramentum dicitur quasi sacrans mentez. fo. 326.col.j.
Sacramenti descriptio.fo.266.col.i.
Sacrificium Deo gratum.fo.22.col.j.
Sacrilegium dupliciter cõmittitur.fo.227. co.j.
Sacrilegium est mentiri nedum Deo.sed etiam principi.fo.276.col.iiij.
Sacrilegium varijs penis punitur.fo.227.col.ij.
Sacrilego z multis indulgẽdũ nõ est.f.302.co.ij
Salarium quandoq; licite recipitur licet peti nõ possit.fo.235.col.iiij.
Salomon regnũ obtinuit qui tamen fuit inter filios Dauid vltimogenitus.fo.297.col.iij.
Salomonis gloria fuit inter cetera in equozũ copia.fol.312.col.j.
Saltim z saltem differunt.fo.128.col.ij.
Salubritas quid est.fol.4.col.j.
Salus est inestimabilis.fo.94.col.j.
Salutis eterne quis non presumitur immemor. fol.225.col.ij.
Salustij notabile dictum.fo.173.col.ij.
Sapiens liberat vrbes.fol. 49.col.iiij.
Sapientis descriptio.fol.114.col.iij.
Sapientes z literati sunt in assecutione regni z principatus ceteris preferendi.co.297.co.iij.
Sarraceni z gentiles quibus legibus subiiciantur:fo.209.col.iiij.
Satisdare non potens in causa criminali regulariter incarcerandus est.fo.218.col.ij.
Satisfacere an possit vnus pro peccato alterius. fol.241.col.iij.
Scandalum est euitandum z nihil est cum eo faciendum.fo.166.col.ij.
Scãdalũ facit vt crimina nõ puniant vel vt saltẽ cũ delinquentibus mitius agatur.fo.325. co.ij.
Scandalum oium est euitandum. fo.203.co.iiij.
Scandalum quãdoq; impedit restitutionem fieri spoliato.fol.162.col.iij.
Scbola quid significat z quotuplex est. fol.228. col.iij.
Scholaris quanto tempore sortitur domicilium ratione studij.fol.72.col.j.

Scholaris

Notationum appositarum.

Scholaris residens extra studium,habes tamen animuz redeundi an debeat priuilegio potiri. folio.262.col.iiij.
Scholares a studio recedentes cozaz quo iudice sunt cõueniendi.fol.238.col.iij.
Scholares cõueniri nequeũt nisi coram suo iudice.fol.247.col.j.
Scholarum quinq; sunt genera. fol.134.col.ij.
Scientia legalis est pars sacre theologie. fol. 91. columna.iij.
Scientia non reuelata thasauro abscondito comparatur nullaq; inde affertur vtilitas.fo.230. col.iiij.
Scientia scripta preferenda est verbali.f.231.col.j.
Scientie experies sunt ipsius hostes.fo.1.col.iij.
Scientie varie varia lucra ministrant.fol.235.columna.iij.
Scire z scire debere paria sunt.fo.299.col.ij.
Scilicet multipliciter sumitur.fol.65.col.ij.
Scribo,multa significat.fol.46.col.iij.
Scrinium quid dicit esse in iure.fol.234.col.iiij.
Scrinioum magistri quales olim erant, z quibꝰ comparandi sunt.f.227.col.iiij.
Scripta scriptores immortales reddunt.fol.j.columna.ij.
Scriptor qui librum promisit scribere, an possit precise cõpelli z in vinculis poni.f.172.col.ij.
Scriptores librorum maxime sunt honore digni. fol.217.col.iij.
Scriptores reprehenduntur q aliena subtrahunt fo,vltimo.col.iij.
Scriptores scriptoribus detrahunt. fo.1.col.ij.
Scriptura an sit de esse legis.f.133.col.ij.
Scriptura in quibusdam casibꝰ est necessaria.fol. 4.col.ij.
Scripture sacre qualiter sunt legende. fol. j. columna.ij.
Secta vnde dicta est.fol.17.col.iij.
Securitas qualiter sumitur.fol.35.col.ij.
Sedes apostolica super omnes est.z ad illam est in arduis recurrendum.f.30.cc.i.ij.
Sedes z tribunal differunt.fo.221.col.iiij.
Seditiones per quos sunt compescende. fol 335. col.iiij.
Sedulus vnde dicitur.fo.83.col.ij.
Seipsum quis multipliciter ledit z afficit. fol.18. columna.iij.
Semper in iure multipliciter exponitur. fol.264 columna.iiij.
Senectus dicitur coz republice.fo.205.col.j.
Senatorum appellatione qui comprehendãtur. fol.214.col.iij.
Senectus ad multa proficit.fol.53.col.iij.
Senectus non omnis dicitur esse venerabilis.fo. 258.col.j.
Senecturis incommoda.fo.227.col.j.
Senes presumuntur prebi,scientes, graues, ꝛc. fo.221.col.ij.
Senũ priuilegia sunt multiplicia.fo.295.col.iiij.
Senium est quadruplex.fo.53.col.iij.
Senũ incommoda.fo,eodem.col.iiij.
Sensus quid sit.fol.27.col.iij.
Sententia aliquã rem mihi adiudicauit, an prosequi auctoritate potero illã accipe. f.57.co.ij.
Sententia in causa matrimoniali lata reuocatur quandocunq; apparuerit ecclesiã fuisse decepram.fo.261.co.ij.
Sententia in criminibus in absentez ferri potest lite non contestata.fo.320.col.j.
Sententia in notorijs an sit proferenda in scriptis.fo.264.col.j.
Sententia interlocutoria non est de necessitate in scriptis proferenda. ibidem.
Sententia in quibusdam casibus valet etiam si citatio non precesserit.fol.244.col.ij.
Sententia licet ius faciat inter partes, tamẽ per principem tolli potest.fo.207.col.ij.
Sententia non ferẽ in spõte confessum in iudicio, sed ei tantũmodo precertũ fit.fo.241.col.iiij.
Sententia pro veritate accipitur.fo.53.col.ij.
Sententia quandoq; rei inanimate datur. f. 159. columna.iiij.
Sententia quid est.fol.2.col.iiij.
Sententia quid est.fol.13.col.ij.
Sententie in contumaces promulgate quodammodo presumuntur inique.fol.304.col.j.
Septies dicitur quis commisisse quod ter cõmisit.fol.31.col.iiij.
Sequestratio an sit permissa.fol.5.col.iiij.
Sequestratio euitat si ydonea cautio prestatur. fol.164.col.ij.
Sequestratio fieri non debet,nisi prius receptis probationibus super negotio.fol.288.col.ij.
Sequestratio qualiter z per quozum consensum fieri debet.fol.165.col.ij.
Sequestratio quandoq; est necessaria. fol.65.columna.iij.
Sequestratio si fiat,qs onera rei sequestrate subibit.fol.289.col.ij.
Sequestrationis declaratio.fol.165.col.iij.
Sermonis descriptio z declaratio.fol.105.col ij.
Seruire tenetur aliquis iuramento interposito,si talis ad munera deuocetur,an possit nõ obtẽperare iuramento discedere.fol.199.col.ij.
Seruitus debita vni predio ad aliud trahi nõ debet.fol.313.col.ij.
Seruitus potest reipublice imponi per principẽ. fol.150.col.j.
Seruus sine domini cõsensu potest religionẽ profiteri.fol.63.col.j.
Seruus si iubente domino vel filius iubente patre delinquat an sit puniendus.fol.173.col.j.
Serui apud romanos non militauerunt nisi tempore Hannibalis.fo.267.col.iiij.
Seueritas an sit preferenda remissioni in gubernatore reipublice.fol.115.col.j.
Seueritati detrahitur propter multitudinem. fol. 73.col.ij.
Sexus qualiter accipitur.fol.91 col.j.
Si,multipliciter sumitur.fol.14.col.iiij.
Sicilie regnum fuit datum secundo genito seculo filio primogeniti.fol.297.col.iiij.
Siclus quid continet.fol.123.col.iiij.
Signũ suũ nemini mutare licet.fol.110.col.j.
Signũ suum improbãs falsarius est.fo.311.col.iij.
Signa sunt multiplicia.fol.264.col.iiij.
Signis aptis multi cognoscuntur.fol.128.col.iij.
Silentiarius quis esse dicatur.fol.231.col.iiij.
Silentium nihil est.fol.181.col.ij.
Silica quid signat.fol.68.col.j.
Simplicitas est amica legibus.fol.70.col.j.
Simplicitas est duplex,scilicet columbina z astutina.fol.114.col.iiij.
Simulatio an sit mala vel bona.fol 124.col.j.
Sindicatio siue modus procedendi ad ipsam colligitur ex sacris literis.fol.311.col.iiij.
Sindicus an possit constitui in causa criminali. fol.280.col.j.
Sindicus vnde dicitur.fol.82.col.j.
Sindicus vnde dicitur,z an z qualiter respõdere debeat positionibꝰ partis aduerse.f.280.co.ij.
Sine,aut,vel,qualiter accipiuntur.fol.329.col.j.
Smaragdi sunt lapilli viridES.fol.129.col.iiij.
Sobrietas multa bona facit.fol.101.col.ij.
Socer sine venia in ius vocari nõ potest. fol.255. columna.iij.
Socius bonus magnis laudibus est extollendus sed malus summe fugiendus.fol.235.col.ij.
Socius ius instas fratris obtinet. fol.88. col.iij.
Socij qui dicuntur.fol.22.col.iij.
Sodomitici peccatũ est grauius homidio. fol. 329.col.iij.
Solennitas est duplex.fol.3.col.ij.
Solennitas non est omittenda.fol.eodem.co.iiij.
Solennitas quid est,z quare inuenta.fol.9.co.j.
Solers quid signat.fol.122.col.ij.
Solertia qualiter accipitur.fol.197.col.iij.
Solitudo nimia valde reprobatur. folio.71. columna.ij.
Sors quandoq; bona est.fol,65,col.j.
Sortitur quis iudicem,dignitatem z multa alia fol.66.col.ij.
Specialis plura circa eandem rem cõcurrere, est contra ius.fol.120.col.iij.
Specialitas in vno facit ius commune in alijs, fol.100.col.ij.
Specula est locus ad speculandum.folio.129. columna.j.
Speculo componere vultum vtile est oratoribus, fol.103.col.ij.
Spes quid est.fol.89.col.iij.
Spoliato non reluctante iurantem.fol.63.col.ij.
Spoliatus ante restitutionem nequit accusari.folio.16.col.iij.
Spoliatus etiã ex internallo potest collectis amicis spoliatorem expellere.fol.161.col.iij.
Spoliatus non semper restituendus est, fol.162, col.iij.
Sportule in quibus casibus prestãtur z quid proprie dicantur.fol.240,col.j.
Spurij duobus modis legitimantur. fol.323.columna.ij.
Statim z confestim que tempora cõprehendunt. fol.285.col.ij.
Statim varijs modis accipitur.fol.112.col.ij.
Stationariorum officium quale est.z qui dicantur.fol.251.col.iij.
Statutum multiplici de causa fit.fol.313.col.iij.
Statutum punit manu percutientẽ, cum armis prohibitis aliquis duos vno impetu percussit,quid iuris.folio.315.col.ij.
Statutũ vnum punit percutientem in centũ,alterum punit in ducentis percutientem in facie, percussit aliquis vno ictu in manu z in facie, an vnica vel duplici pena puniatur.ibidem.
Statuti pena punitur an possit ordinaria puniri, fol 316.col.j.
Statuta propter multa dissoluuntur. folio.313, columna.iiij.
Statuta que homicidio penam pecuniariam imponunt sunt inualida.fol.301.col.j.
Stigmata an possint impune deleri, folio.128, columna.ij.
Stilus quid sit.fol.14.col.iij.
Stipulatio sine causa an valeat.fol.95.col.ij.
Strarores qui dicuntur in iure.255.col.ij.
Studentibus tria sunt necessaria. folio. 133.columna.iiij.
Studere z scribere diebus festis licet.folio. 153, columna.ij.
Studium immoderatũ sensus hebetat tristiciazque generat.fo.134.col.ij.
Studij descriptio.fol.133.col.iiij.
Studij nimietas plurimũ nocet.fol.231.col.ij.
Studio incumbere volens multas debet bonas qualitates habere.fol.89.col.ij.
Studio pingues apti non sunt.ibidem.
Subiugare quid sit.fol 12.col.iij.
Substantie vnde dicuntur.fol.14.col.iiij.
Subtilitatis due sunt species.fol.230.col.ij.
Succedere quid sit.fol.13.col.j.
Successio legitima defertur vsq; ad decimũ gradum.fo.184.col.ij.
Successor insignitate an teneatur soluere debita predecessoris.fol.107.col.iij.
Successor vnius salis per multa exempla declaratur fol.198.col.j
Suffragij multipliciter sumitur.fo.104.col.j.
Suffragia eccle facta specialiter pro aliquo defuncto,an sibi pl' prosint q̃ alij.fo.137.col.iij.
Summa qualiter accipitur.fo.141.col.iij.
Super, accipitur dupliciter.fo.195.col.ij.
Super, multipliciter accipitur.fo.31.col.iiij.
Superbia est bona z mala.fol.47.col.iiij.
Superbia z arrogãcia differunt.fol.200.col.iiij.
Superbia ex multis oritur.fol.178.col.j.
Superbia multipliciter cõmittitur.fol.333.col.ij.
Superbie filie quatuor sunt.fol.16.col.ij.
Superbie gradus sunt duodecim.fol.333.col.ij.
Superbie duodecim gradus.fol.16.col.ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Index vetus

Superfluitas in multis reprobat.fo.194.col.iiij
Superindictum quid notat.fol.26.col.j.
Superiores admittere debent esse cõcordes pro tranquillitate subiectorum.fol.279.col.iij.
Superstitio quid est.fol.55.col.iij.
Supplicium multipliciter sumitur.fo.14.co.iiij.
Surreptio vnde dicitur.fol.24.col.ij.
Suspectus reputatur qui immobilibia non possidet.fol.165.col.j.
Suspe..tio est multiplex.fol.56.col.i.
Suspitio potius est repellenda ℭ admittenda. fol.5.col.iij.
Suspitionis causam notoriam non est necesse exprimere.fol.271.col.ij.
Simoniacus sacerdos an sit degradandus.folio. 261.co.iiij.
Symoniaci an sint heretici.ibidem.

T.

Tabellio an possit instrumentum conficere extra territorium creantis.fo. 36.col.iij.
Tabellio coram quo factus est contractus inter aliquos,an sit cogẽdus dare copiã cedule illi contra quem instrumentum fit vel faciendum est.fol.240.col.iiij.
Tabellio papalis an possit in regno sicilie instrumenta conficere de negotijs temporalibus.folio.208.col.ij.
Tabellio si confecit instrumentum falsum an fides adhibetur alijs per eum postea factis. fol.113.col.ij.
Tabellio vel alius an possit simul duo officia vel dignitates exercere.fol.226.col.ij.
Tabelliones debẽt esse in iure periti,z illorũ examinatio ad principem pertinet.fo.277.co.iiij.
Tabelliones scire debent leges ne vetita conficiant instrumenta.fol.173.col.iij.
Tabellionũ mos in quibusdã terris.fo.311.co.iij.
Tabellionibus multi casus sunt interdicti super quibus instrumenta conficere non possunt.folio.177.columna.iij.
Tabularius z tabellio vñ dicãtur.fol.107.col.iij.
Tacitum z expressum an equiparentur.folio.76. co.ij.
Taciturnitas quandoq; bona,quandoque mala est.fol.156.col.ij.
Talie tationabiles sine peccato exigi possunt.fo. 26.col.iij.
Tanℭ qualiter accipitur.fo.303.col.iiij.
Temerarij dicitur quis multis modis. fol.260. columna.ij.
Temeritas z audacia differunt.fol.93.col.iij.
Temeritas multipliciter fieri dicitur.cui multis actionis inuenitur.fol.260. col.ij.
Temo quid significat.fo.84.col.ij.
Tẽperantia in multis est habenda.fol.127.co.iij.
Temperantie descriptio.fol.eodem col.ij.
Templarij omnes per Clementem quintum fuerunt delecti.fol.329.col.ij.
Templorum quatuor sunt partes.fol. 198.col.ij.
Tempus a lege statutum an possit per iudicem minui.fol.320.col.iij.
Tempus attenditur in criminibus puniendis. fol.321.col.ij.
Tẽpus attenditur qñ crimen punitur.fo.173.col.ij.
Tempus quando dicatur multum vel magnum fol.298.col.iiij
Tempus quid sit.fol.17.col.ij.
Terentius fuit captiu⁹ Scipionis aphricani.fo. 125.col.iij.
Territoriũ vnde dicitur.fol.36.col.iiij.
Testamentum an possit probari solemniter conditum per duos vel tres testes,aut per publicum instrumentum.fol.237.col.j.
Testamentum de feudo fieri non potest.fol.137. columna.iij.
Testamentuz fecit qui in diuersis locis bona habebat, cuius loci consuetudo seruabitur. fol. 100.columna.j.
Testamentum imperfectũ propter testiũ defectũ an possit per principẽ cõfirmari.fol.60.co.iiij.
Testamentum inualidum quandoq; de benignitate canonica valet vt simplex donatio. folio. 238.col.j.
Testamentum iurans non mutare.si tamen mutet,testamentũ validũ efficiet.fol.128.col.iij.
Testamentum lex est.fol.84.col.iij.
Testamentum potest dici contractus. folio.178. columna.iij.
Testamentum propter defectum testium inualidum an possit per principem confirmari. fol. 97.columna.iij.
Testator si dedit executori suo potestatẽ capiendi de bonis suis z illa distrahendi ꝛc.an potest ipse executor manum mittere ad bona que volet.fol..25i.col.ij.
Testatoris voluntas per quos mãdabitur executioni.fo.147.col.iij.
Testificari affectans presumitur suspectus.fol. 157.col.j.
Testimonium de auditu est duplex secundum archidiacon.Et super auditu omnis testificari potest preter surdum.fo.275.col.ij.
Testimonium ferre dignitas est.fol.96.co.j.
Testis an debeat causam dicti sui reddere.folio. 95.co.iij.
Testis de aliqua re testificari non potest nisi ipsum prius in mente voluat, z sit rationis capax.folio.275.col.iij.
Testis dicens producentẽ ipsum esse dominum rei an sufficienter probet.fol.eodem.col.ij.
Testis presumitur falsus qui peccuniam recipit. ꝛc.fol.157.col.iij.
Testis productus ad testificandũ non debet assumere partes aduocati vel iudicis. fol. 275. columna.iij.
Testis si reddendo causam sui testimonij dicat scio quia scio an valeat.fol.eodem.col.ij.
Testis varius an torqueatur.fol.33.col.j.
Testis depositio qualis debet esse.fol.127.col.j.
Testes debent esse rogati z non fortuito superuenientes.fol.219.col.iij.
Testes dicta sua per causam scientie verificare debent.fol.274.col.iij.
Testes in qua parte instrumenti sint nominandi fol.7.col.j.
Testes qui deposuerunt an presumãtur fuisse rogati.fol.250.col.j.
Testes non rogati sufficiunt in pijs causis z etiã in codicillis.fol.237.col.iij.
Testes pauci interdum pluribus preferuntur.fo. 107.col.iij.
Testes reprobati possunt approbari. fol.18.col.j
Testes seniores an sint minoribus preferendi.folio.221.col.ij.
Testes testimonij causam reddere debent.folio. 196.col.iij.
Testes aduersarij corrumpens presumitur iniquam causam habere.fol.157.col.ij.
Testimm optima intractio qualiter debeat esse attenti ꝛc.fol.237.col.ij.
Testium receptio z examinatio,an possit cõmitti tabellioni.folio.2.col.iij.
Textor z sua copulata qd significat. fo.196.co.iij. Theodoricus rex gothorum alias hostis romanorũ romanos ipsos laude plurima effert. fol.210.columna.ij.
Thezaurus quid dicitur.fol.12.col.iij.
Thezaurus quid est.fol.25.col.j.
Thessera quid notat.fol.140.col.ij.
Timor est multiplex.fol.38.col.ij.
Titulus i iure multipliciter sumitur.fo.211.co.iij.
Titulus per tempus probatur.ibidem.
Titul⁹ quid significat z vnde dicitur.fo.191.co.j.
Titus in suis fuit valde benignus. fol.22.co.iij.
Tormenta non omnes iudices inferre possunt. fol.308.col.ij.
Tormenta sunt inferenda,nõ pro veritate inquirenda,sed pro pena.fol.eodem.col.j.
Tutor an possit aliquis cogi esse. folio.144.columna.ij.
Tractatorie que dicantur.fol.316.
Traian⁹ Gregorij precibus ab inferno fuit eductus.fo.208.col.iij.
Tranquillitatis habende pretextu pugnari iuste potest.fol.340.col.ij.
Transactio an possit fieri super criminibus. fol. 336.col.ij.
Transactioni super crimine facte interuenit auctoritas iudicis an possit contra delinquentem hoc non obstante procedi. folio eodem. columna.iij.
Tremis quid representat in iure. folio.290. columna.ij.
Treugam inter se facientes an videntur tacite egisse vt finito tempore inter eos bellum possit agi.fol.340.col.j.
Tria sunt Deo multum placentia, folio.116. columna.ij.
Tribuni qui dicantur. z quale est eorum officiũ fol.273. col.j.
Tributum quare datur principi. folio. 87. columna.iij.
Tributum si non soluatur fisco an res cadat in commissum.fol.24.col.iij.
Tributa contra fiscum prescribi non possunt.folio.185.col.j.
Tributa sunt regi constituta vt regnum seruet si ne subditorum grauamine.fol.177.col.ij.
Tributa sunt sine diminutione soluenda.fol.24. columna.j.
Triburorum prestatio indicat subiectionem. folio.170.
Tristitia est sanitati humane valde contraria.folio.233.col.j.
Tullius contra Salustium.fol.73.col.iij.
Tutele administratio non cõfertur sine decreto. fol.326.col.iiij.
Tunice sunt multiplices.fol.126.col.iij.
Tutor quando dicitur esse impar oneri iniũcto. folio.91.col.j.
Tutor testamentarius an possit sine decreto administrare.fol.136.col.ij.
Tutori agendi si obijcitur ℭ non fecit inuentarium,cuius erit probare.fol.265.col.ij.
Tutorem testamento datum tenetur mater facere confirmari.fol.246.col.iij.
Tutore remoto quis gerere debet tutelã.fo.297. columna.iij.
Tyrannus iuste occidi potest.fol.340.col.ij.
Tyrannũ iustius est occidere ℭ sibi parere nec cum ipso pax est habenda.333.col.iij.
Tyrannum occidere licet.fol.153.co.ij.
Tyrones vnde dicti sunt,fol.295 col.ij.

U.

Vagabundis multa cõtingunt in commoda.fol.293.col.ij.
Vagus multipliciter quis dicitur. ibidem.
Valerij maximi preclarum dictum.folio.280.columna.j.
Vasa vinaria que dicuntur. folio. 70.columna prima.
Vassallus an possit a domino perquiri instar coloni fugitiui.fol.209.col.iij.
Vassallus an possit dominum conuenire vel accusare.fol.171.col.ij.
Vassallus an possit dominum cum vxore sua inuentum occidere.ibidem.
Vassallus feudum alienans sine consensu domini.et iurans non contrauenire an possit z iuramento non obstante alienationem reuocare. fol.193.col.iij.
Vassallus iniuriam domino inferens an possit propter hoc ab eo puniri. folio. 171. columna.ij.
Vassallus propter rebellionem bonis suis priuatus, si postea restituatur an recuperabit omnia bona sua.fol.280.col.j.
Vassallus regis si preter eius voluntatem alũ fidelitatem

Notationum appositarum.

fidelitatem iuranit qua pena punietur. folio. 291.columna.iij.
Vassallus renuntiare vult feudo de cõsensu domini an debeat rex cõsentire.fol.155.col.ij.
Vassallum alterius an quis possit se solo pacto constituere.fol.197.col.ij.
Vassalli durante infidelitate sui domini sunt a iuramento soluti.fol.270.col.ij.
Vectigalis exactio an possit prescribi. folio.225. columna.iij.
Vegetij notabile dictum.fol.55.col.ij.
Velleyano an possit renuntiari.fol.82.col.j.
Velum quid significat.fol.37.col.ij.
Venator tenetur ad decimas, z eleemosynas et collectas.fol.88.col.iij.
Vendere cogitur quis quandoq; rem suam inuitus fol.123.col.iij.
Venditio alias prohibita quandoque ex multis. causis permittitur.fol.61.col.iij.
Venditio nulla confirmari nequit vnℭ. folio.63. columna.iij.
Venia incentiuum delinquendi tribuit,z inuenit bus facilius datur ℭ senibus. fol.320.col.iij.
Venialia peccata a quibus nullus est immunis multis modis remittuntur.fol.319.col.iij.
Verberatio quot modis sit,z quib⁹ permissa est. fol.260.col.iij.
Verbum anceps ad propriã significationem trahendum est.fol.80.col.iij.
Verbum a verberando dicitur.fol.13.col.iij.
Verba cum effectu sunt attendenda.folio.174.columna.j.
Verba in quo sensu sunt accipienda. fol.164, columna.iiij.
Verba legis pinguiorem debent habere interpretationem ℭ verba ab homine prolata.fo.245. columna.iij.
Verba narratiua fidem non faciunt. folio.326. columna.j.
Verba non desunt credenti in verbo. fol.1.col.ij.
Verba probant animum.fol.63.col.ij.
Verborum sensus diuersimode colligitur.fo.84. col.iij.
Verecundie laudes.fol.11.col.iij.
Veredus vnde dicitur z quid significat.folio.312. columna.iij.
Veritas a quibus est exquirenda.fol.122.col.iij.
Veritas diuersis cruciatibus exquiri debet. fol. eodem.col.iij.
Veritas ex nostro affirmare vel negare non mutatur.fol.71.col.iij.
Veritas in notario requiritur.fol.174.col.ij.
Veritatis laudes.fol.122 col.iij.
Versus Anticlaudiani ad concordiam incitates. fol.328.col.iij.
Versus differentiales.fol.55.col.iiij.
Verum hodie in hominum labijs modicum est. fol.72.col.j.
Vestis pretiosa decorat etiam idiotas.folio.126. columna.iij.
Vestis quar⁹ fuit inuenta.folio.290.col.j.
Vestes varie inueniuntur.folio.130.col.iij.
Via publica an possit vendi per populum ciuitatis.fol.201.col.ij.
Vie domini ad salutem ducentes sunt septem.folio.211.col.ij.
Vicarius an habeat omnino eandez potestatem cum principali.fol.229.col.j.
Vices suas simpliciter cõmittens, in totum committere videtur.fol.36.col.ij.
Vicina dicuntur multipliciter. fol.185.col.iij.
Vicinitas aliquando commodum, aliquando detrimentum effert.ibidem.
Vicinitas quandoq; nocet.fol.24.col.j.
Victoria secundum mundanos dicitur esse felicitas.fol.333.col.j.
Vidua que proprie dicitur.fol.66.col.ij.
Vidue appellatione que mulier comprehẽditur. fol.263.col.j.
Vidue quedam sunt honorande, quedam vero vituperande.fol.263.col.ij.
Vigilantibus legum beneficia tribuuntur. fol. 161.col.j.
Vigiliarum multe sunt vtilitates.fol.134.col.j.
Vigor multipliciter dicitur.fol.4.col.iij.
Vincere quandoq; dicitur actor, quandoque reus.fol.166.col.iij.
Vindicta quid proprie signat.fol.129.col.iij.
Vnum vnde dicitur.fol.112.col.iij.
Violentia non presumitur fieri in iudicio.fo.225. col.iij.
Vir dicitur quadrupliciter.fol.218.col.j.
Vir quadrupliciter dicitur.fol.73.col.iij.
Virginibus vagari periculosum est ob hoc enim dyna filia Jacob fuit stuprata.fol.294.col.ij.
Virtus vnde dicitur z de eius plurima commendatione.fol.135.col.ij.
Virtutes z merita personarum debent attendi in assignatione officiorum.folio.228.col.iij.
Virtutes sunt septem.fol.16.col.i.
Virtutes sunt septem.fol.135.col.ij.
Virturum materia est interdum repetitionibus legum preferenda.ibidem.
Viscera dicuntur z intestina, z quicquid sub corio est.fol287.col.j
Visitator que loca prius debet visitare. fol.227. columna.iiij.
Vis in quo consistit.fol.13.col.iiij.
Vim facit aliquis alteri multipliciter. folio. 162. columna.ij.
Vires sunt triplices.fol.187.col.iij.
Vita contemplativa an sit melior activa. folio. 227.col.iij.
Vita duplex est,activa scilicet z contemplativa. folio.214.col.ij.
Vita qualiter accipitur.fol.eodem.col.j.
Vlixis verba ad Aliacem.fo.279.col.ij.
Vlpianus fuit natus in tyro.fol.135.col.iij.
Vni quandoq; creditur.fol.114.col.ij.
Unitas res conseruat, qua dualitas annichilat. fol.328.col.iij.
Universitas an possit cõstituere syndicum ad accusandum.280.col.j.
Universitas delinquere z criminaliter accusari potest.fol.280.col.j.
Universitas punita pena pecuniaria, an possit iterum puniri pena legitima.folio. 330.col.ij.
Universitas vel capitulum,qualiter citari debet. fol.286.col.j.
Universitatem deliquisse qualiter potest apparere.fol.280.col.j.
Universitate delinquente puniuntur ipsius maiores.fol.229.col.ij.
Vocabulum quid notat.fol.84.col.iij.
Voluntas an reputetur pro facto.fol.63.col.iij.
Voluntas per verba declaratur per ipsa enim interiora manifestantur.fol.259.col.j.
Voluntas sine ratione non sufficit. fol.190.col.j.
Voluntas sola an sit de iure canonico punienda. fol.312.col.iij.
Voluntatis descriptio.fol.79.col.j.
Voluntatis descriptio sm Augustinum.fol.159. col.iij.
Voluptas est virtutum extinctiua.folio.144. columna.iij.
Voluptas multa mala facit.fo.146.col.iij.
Votum continentie sm aliquos est indispensabile,fol.75.col.j.
Votum z iuramentum plus obligant quã precepta superioris.fol.293.col.iij.
Votum simplex solvitur per matrimonium subsequens.fol.203.col.iij.
Votorum materia per remissiones declarata.fo. 307.col.ij.
Voueri possunt quecunq; possunt precipi.fo.63. columna.j.
Usq;,diuersimode accipitur.fol.236.col.iij.
Usura est contra naturam.fo.142.col.iij.
Usura z pena equiparantur,tamen non sunt idẽ. fol.110.col.iij.
Usura quid est.fo.12.col.iij.
Usuram committit qui'esculenta z poculenta recipit.fol.241.col.j.
Usuraria pecuniaria morsui aspidis assimilatur. fol.143.col.j.
Usurariorum bona sunt publicanda.fol.5.col.iij.
Usurpare qualiter accipitur.fo.132.col.ij.
Usus malus cum difficultate tollitur.fo.212.columna.ij.
Usibus publicis deputata nõ trahuntur ad priuatos.fo.145.col.j.
Utilitas publica an sit preferenda priuate. folio 47.col.ij.
Utilitas publica est preferenda priuate. fol.332. col.ij.
Vulneratus facit pacem cum vulnerante, deinde moritur est,an possit de occiso accusari. fo.329.col.ij.
Vultus plures an habeat imperator.folio. 340. col.ij.
Uxor alterius ex pascissentibus fuit de voluntate sua per alterũ stuprata,an stuprans sit pacis violator z ad penam conuentionalem condemnandus.fo.338.col.j.
Uxor an per virum sit ornanda.fol.73.col.ij.
Uxor dicitur ingalis a iugo mariti quod ferre debet.fol.272.1col.j.
Uxor z filij primipilarij tenentur de mala administratione ipsius.fo.332.col.iij.
Uxor potest a viro in vinculis teneri, z vsq; ad necem exclusiue castigari.fo.272.col.ij.
Uxor tenetur quãdoq; parere viro etiaz aliquid contra Deum precipienti.fol.206.col.iij.
Uxor vnde dicitur.fol.9.col.ij.
Uxorem ducere periculosum est.fo.66.col.ij.

℄Finis Indicis artificiosi annotationũ cuius omnes optima serie z in inuentu facili continentis,qui non sine magno labore compactus extitit z recollectus.

Omnipotens iudex qui valle recolligit omnes,
Det collectori celica regna. Vale.
Supplicatio.
Ut in mortis hora,
Johannes Chappuis
Saluetur:exora
Si hec non respuis.
Humani cordis scrutator nouit an ipse
Concipiat cineri se superesse suo.

Deo gratias.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Epistola peculiaris & tumulturia.

CLARISSIMO AC SVPERILLVSTRI ANTONIO de Prato primo prefecto prętorio Parlamento Ioannes Chappuis cum humiltate Salutem in eo per quem reges regnant & legum conditores iusta decernunt.

VIta tua Prases censorij iuris observantissime integerrima multis iampridē perspecta sublimit sapientia: que cunctis opibus pretiosissimis melior est, & omne desiderabile ei nō potest comparari, preclara etiam natalium dignitate, multisq; id genus virtutibus, quibus sancte conitantem te iustum, seuerū, graucm, magnanimumq; predicāt, vniuersos tibi funiculo deuinxit deuincetque tenebit adamātino. Stemmata aliū maiorum suorū sedis minime verentur interdum neuis contaminare. Alij corcborzo aut appluda vix digni vesci ab illorum tramitibus prorsus declinantes suam pedibus feculentis conculcare generositatem degenere audacia non erubescunt. & suis vita quam turpiter agunt magnas effundūt tenebras vt etiam si fuerint egregij ciues, certe veneriint in obliuionem. Te vero ingenua strategemata copi pectore gestantem eo sublimitatis dijs auspicibus peruenisse haudquaq; ambiginus vt tuā si forsitan erat aut delitens aut humilis: mirū in modum familiam bonestaueris, famam consecutus nullis temporū curriculis deciduam, in quibus volutans precordijs miserum esse aliorum incumbere fame. Nam genus & proauos & que non fecimus ipsi, vir ea nostra puto. Tuis igitur maioribus vti tute tua preluxisti, vt si prius noti nō fuerint, abs te accipiāt initium memorie sue. Satius enim est quemq; suis rebus gestis florere quam maiorū opinione niti, & ita vinere vt sit posteris suis nobilitatis initiū & virtutis exemplum. Tanta siquidem est tua rir bonarū literarum nutricie prudentie, q̄ nil perfidis obsistici et conatibus. Appiani illud gallicis in oris conspiceremus, magistratus per seditionē & auaritiam turpi studio & lapidibus emibusq; inter se contendere, decupiatores & ambitosos nullo rubore a lucra consuere, populum nec nisi mercede accepta ad suffragia prodire. Multi denique sibi viderētur eternas inijcere tenebras, quas reliqua eorum vita eluere non posset. Sed hec flagitia zelans & sitiens salutē vniuersam in Christi visceribus (vt ait Petrus Blesensis) & in charitate non ficta in perpetuum abigis exilium. Quod enim stipiti rami quod capiti membra, quod radij soli, quod fonti riuuli, hoc tui tribunalis eminentie debent ciues regnicole, quippe & qui agnoscūt & fatentur te Dei sapientia suauiter cuncta disponente de gradu in gradū, de virtute in virtutem, de honore in honorē promotū, vt euellas & dissipes, edifices & plantes. neq; te honores aut extollūt aut insolentem faciunt. Sed iuxta Biantis sententiā magistratus virum demonstrat & omniū expectationi probitas tua integritasq; respondet. Quamobrem dubitandū est neminī re in dies magis atq; magis apud nostrū principem cuius honor iudicium diligit, & auctoritate & gratia chariorē fore. Euellas igitur & dissipes immensa examina monedularum quibus (si Plinio creditur) furacitas auri argentiq; precipua est. hisce fures & piratas indicandos censeo, qui singula conuasant & per quos multorū patrimonia cum spurcis prosectis non comesa, sed deuorata cōpertum habemus, & qui nihil aliud studeant, nisi lutulenti cum quouis volutari. Is enim qui prouincie preest, malis debet hominibus prouincia purgare: & in vindicandis maleficijs seuerus esse, vt ascribatur generationi querentium dominum, tandemq; diuinam suapte rectitudine consequatur benedictionem quoniam generatio rectorum benedicetur. ¶ Si tuam equissime censor profundius originem exaltare possemus, terram ipsam natalem efferre conaremur. Is situs (hoc certum est) onerauit doniferum rus. Issiodorus enim solum tibi natale omniū est multorum sententia) terrarum fertilissima. Nam ipsius ore cultores & incole teste psalmigrapho. A fructu frumenti, vini & olei sui multiplicati sunt. Et idipsum denotat Issiodorus sua quintuplici syllaba si diligentius pensiculetur. Qui vidit testimoniū perhibet. Tellus igitur tam fertilis virum gignere sterilem nequiuit. Et ob id telluri fecunde vir facundus & facundo viro fecunda tellus non mediocri est ornamento. Tue terre segetibus (vt Plinij verbis vtar) luxuria sola nocet, cum onerata fertilitate procumbunt. Quo circa egyptij felicitati anteponenda censetur, in qua nylus colonj vice fungens euagari incipit a solstitio aut noua luna primo lente, deinde vehemētius quandiu in leone sol est. Mox pigrescit in virginem trāsgresso atq; in libra residet. Si duodecim cubitos nō excesserit, fames certa est. Nec minus. si xvi. exuperauerit. Tanto enim tardius decidit, quanto abundantius creuit & sementem arcet. Sed per Deum immortalem quā terre fertilitatem prato conferemus? Dicit enim putant interpretes pratum quasi paratum, nec magnū culture laborem desiderans. Quis autez ibit infectas te vas esse in bonorem sanctificatum & vtile domino ad omne opus bonū paratum. Nunc an sancte vir in te & tuis impletū cernimus illud sacre Biblie adagiū. Aperta sunt prata & apparuerunt herbe virentes, & collecta sunt fena de mōtibus. Nihil equidem adulatorium scripsisse me recolo. nec (vt asserebat Petrus ille blesensis) olei venditor. & scio quia mel in omni sacrificio reprobatur. Neq; nostrum est inflatis buccis verba spumantia trutinare.

¶ Quod struximus & longe plura mihi numeratu difficilia. (Est enim tuarum virtutum acerus quasi arena maris innumerabilis) nouerūt omnes ab Adā vsq; Bersabee. Tē munis enim fama est q̄ dominus qui iuxta verbū Amos, fuscitat de filijs prophetas & de iuuenibus nazareos, ipse in specula celsitudinis talem nunc de filijs suis per gratiam inestimabilem collocare dignatus est, qui prodesse velit, & preesse sciat. qui prudentia & moribus preemineus, censorium tribunal meritis implere sufficiat.

Si quibus es dignus laudes cunctas graphicarem:
Ante diem clauso componet vesper olympo.

¶ Quorsum hec Luce de penna opus ferme diuinū super tres supremos Codicis libros nunc primū impressum impressorum rogatu tibi consummatissimo viro dicare vir ausim, vt ab hoc maledicas que tanropere formidātur muscas tuo vigilante flabello abigas, oblatrantibusq; tanquam obex opponaris, & ab inuidis tutelam munimemq; pares. qui nec diuinis parcunt operibus. Preceptor (vt mihi verisimile est) illi fuit Simon de buissano doctor excellēs tempore conditi operis Archiepus Mediolanensis. quem Lucas in. l. fi. de censi. & censi. dūm suū nuncupauit. Ipsius tū iudicij &

Nobilitati aliū finem aliū immittū prebent.

Issiodorus in ethimologiaz suarū filiabarū dicitur. Is situs onerauit doniferum rus.

Nylus egyptum ditat, fmo palmum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tustitie prestätissime antistes: tum patriä, tum originez scrutatus, quippe qui etiä antelucanus aut legi aut audiui quecunqz hoc in opere scripsit, quod prorsus meü oppleret animü plene pesperi nihil. Et (vt ait diuus Hieronymus) in diuersis diuersa legi ac si deberé singulorü opiniones exponere. Et licet (quod nö sine graui profero cordolio) me interpretatio luce, luce ferme orbauerit, destoculumqz reddiderit, locos tamé sub suis strictim cösperi cömentarijs, quibus professorē ipsuz nomiullt asserere auderét fuisse nobilissima neapoli ortü Libri proemiü in testem voco. Cito item. l. vnicam. de impo. lucra. descr. ff. l. i. de priui. vr. cöstan. vbi copiose de neapoli meminit eä. Noie metropolim asserés ipsius que morē recitans. Hec tñ me iudice nö videntur indiciü afferre sufficiens. Cum (vt multo iure cauetur.) Non probet hoc esse, quod ab hoc cötingit abesse. ¶ Alter aüt inter legendü se locus obtulit, quo eü aut Arelatēn. aut potius Arelatensi fuisse opido vicinü asserere nö videtur a vero alienum. Posuit siquidez Lucas noster in. l. restaurationi. de diuer. predi. talem verborü seriem. Juste petebatur ex parte nostre ciuitatis vt cü hostes instarēt, nec defensio tuta foret eo q menia nö crant. & si qua fuerāt vetera iam erant ruina collapsa, tertiä partem generalis subuētionis a rege remitti, & in ipsis veteribus reparādis & nouis extruēdis menijs erogari. Pro reparatione itaqz mentionü (sic ipse vturpat) Arelatensium vel turrium vetustarü certam pecunie directimus quantitatem. Tale profecto proloquiü non debile huic sententie affert argumentü. ¶ Motiuo tñ multiplici qd latet arcana enarrabile fibra, in tertiä fortassis veriozē, magiqz trutinatanz delabimur sñiam. Lucas ipse plerunqz se de regno (intelligo gallicano) fuisse sat innuere videtur. Ait siquidem in l. hac prouidentissima. de qui. mune. vel presta. q. xxiij. citatü ab eo Bartolü de regno nö fuisse nec ipsius cötuetudines agnouisse, quemadmodü ipse & scrutatus fuerat & agnouerat. Jtē in. l. si cohartalis. de cohar ta. plenā facit de ipsi⁹ regni cöstitutionibus mentionē. Ex hisce & multis alijs que hic adijcere tediü afferret, sat mihi persuadeo Lucā nostrāt extitisse, in regnoqz originem sumpsisse. Cuius ciuitatē ipsius testimonio magnā fuisse exploratü habemus. vt testatur in ti. de prefe. preto. siue vbis. Ait enī. Prefecti pretorio officiü est ciuitates & castella nimie magnitudinis vt est ciuitas vnde mihi origo est, ad talē modū constituere, vt per paucos bene seruari possint &c. Fuit igitur & de regno, & de magna ciuitate. Et ne prudētie propze inuidi viderer, a viris quos huiusce rei nō nescio censui scisscitatus didici ambage semota quelibet Lucā extitisse tholosanuz: ibiqz doctoratus insignia cōsecutū. quandoquidē & hac ratiōe tholosates doctores iuribus extricādis eundē tholosanū doctorē publice proferi nō erubescunt quemadmodū fideli accepi assertione Petri corderij iuris pōtificij, pfessoris optime meriti qui & tholosano & parrhisiensi gymnasio suis tum facūdis, tum fecundis geminī iuris interpretationibus non exiguo fuit decori. Quem non abre hoc dignabor distincbo.

Discipulos regidis stricto vinxit sibi chordis.
Cordos cordatus cordis amore Petrus.

Opinio triplex de luce origine adducitur.

Doctoz doctrina fiexcellēs fit parua de ipsius originecura habenda est.

Urbs ipsa tholosana magna est (& ditissima pietissima preses nosti) & in regno. iungatur vtrunqz & plenuz forsitan afferet testimoniū. Nā que non, psunt singula multa iuuāt. ¶ Si tñ tanti, tamqz copiosi doctoris origo prorsus ignota foret, nō nisi⁹ eius verba auctoritatis essent allatura. Nā vndecunqz venerit gratia diuina vocatus dñ laudabiliter, cumulatissimeqz officiū suū exequitur, ex superabūdanti requiritur sue notio nationis. Accedat & huic dicto plenū det testimonium Bartholomei florarii. Nō te moueat cōpilantis siue scribētis autoritas. nec quis sit sed quid scripsit intēde diligēter. Nec sup verbis fac questionē, de qua sez autoritate sumātur, dūmodo veritati diuine legis cōueniāt, & edificent ad salutem. Nam hec de herba queritur, qua terra vel cuius ortolani cultura adoleuerit, si modo vim habeat sanatiuā. Omne siquidem verbū doctrine catholice consonum a quocunqz dicatur spiritu sancto est. Si iocari stilumqz demittere liceret, huic solute concioni carmina illa triuialia immiscerem.

Que sit origo viri vini verbiqz bonorum.
Non opus inquiri, bonitas nam sufficit horum.

¶ Nostri aütē tholosani (vt verisimile est) iuris vtriusqz professoris laudes & sciētie profunditatē pādere perfecte nostris est viribus impar, alijsqz banc assisco prouinciā, nō mihi si lingue centū sint oraqz centē. Nullos siquidez huic (vt opinor) conferēdos inuenies. si ordinū copiā, si rerū magnitudinem & per eum deductorū grauitatē diligenter perpenderis. Materiā per partes cōsiliam & a variis authoribus hincinde dilectā virqz quodāmodo intelligibilē ordine suo hic inspicere licebit. Medū iure Cesareo pollet & pōtificio: verumetiā grāmaticalia explicare quandoqz nō erubescens ac per poesim hystoriamque transiens & ad sacre Theologie apices sepenumero suum copiosum erigens stilum.

Lucas de penna creditur omnis homo.

¶ Si longius quam par sit epistolam euagari passus sum: Tu veniam preses supplico docte dabis. Quoniam que comperam vniuersa magno etiam comprehendi volumine vix possent. Finem igitur dicendi facturus istud breuiusculum subnectam Distichon.

Cum tibi fatales longissima fila sorores
Jncolumi dederint: celicus esto, Vale.

¶ Magistro Bertholdo Rembolt suisque contubernalibus: qui in Lucam de Penna noctes & dies mirum in modum laborauerunt Salutem & spiritum fortitudinis in aduersis.

Vt vestris lachrymas oculis extergere possim.
Auribus attentis scripta notate mea.
An latet a primo vos descendisse parente:
Num sudore cibum quereret iussus erat:
Plurimus agricola ventos perpessus, & imbres;
Non queritur rigida corpora stratus humo
Noscite & tristis deficcat spiritus ossa:
Illa frequens igitur magna querela cadat.
Nunc impressores longo cruciata labore
Corpora laxetis vestra sopore graui.
Pellite mesticias, & gaudia sumite plena.
Post fletum risus sepe venire solet.
Jnsomnes mestos dum noctes pectore voluo:
Compatior vobis: credite queso mihi.
Maximus ille labor (scitis) quem sumpsimus vna;
Lumine me grato priuat vtroque fere.
Celestes animis sedes concedere nostris
Digne tur dominus: supplice posco prece.

Laus Deo optimo maximo.

Tumultuarij elegi Iohannis Chappuis Bozbonensis in Luce de Penna doctoris Gallici laudes & preconia.

Doctor Pennatus sub qualibet arte peritus
In Lucem prodit: gallica terra tibi.
Gallia doctiloquo felix letare magistro,
Nulla creat similes cognita terra mihi.
Bartholus vtranqz censuram iuris abunde
Lustrauit. magnum Baldus acumen habet.
Baldus acumen habet: doctrinā Bartholus amplam.
Dogmatibus Lucas vincit vtrunqz suis
Scripta sacrata refert Lucas, multamqz poesim.
Pluribus historijs (perlege) plenus erit.
Lucas de Penna nitido redimitus amictu
Si bene cuncta legis: fingitur omnis homo.
Vic aquile similis celeri petit alta volatu.
Doctum Penna virum tollit in alta leuis.
Pennatus doctor velox per inane volauit.
Jngenio tardo nemo sequetur eum.
Nemo sequetur eum: nisi plurima legerit ipse
Artibus in multis: copia tanta viri.
Lucas de Penna pennatas est imitatus.
His libris aquilas ardua scripta gerens.
Ardua scripta gerens res obscuras manifestat.
Hunc tali posset tramite nemo sequi.

Gallica terra tibi Lucas nunc exit ab vrbe
Parrhisia: sed non absqz labore graui.
Hunc non de penna sed de pena vocitarem:
Si cui ius fineret nomina ferre noua.
Hic Lucas lucem pene mihi fustulit omnem:
Lumine dum vigili singula lustro libri.
Sum suprema trahens suspiria pectore anhelo:
Maxima dum voluo damna parata mihi.
Damna parata mihi per Lucam lucis adempte
Non homo restituet: sed Deus ipse bonus.
Mente Deo mittī qui magna incepta secundat:
Supplicio det summi lumina clara poli.

Viri tres triplici ope triplicatam Luce de Penna Lecturam in tres libros Codicis e tenebris in lucem hoc ordine eduxerunt.

Nycolaus Goerij Iuris vtriusque

Licentiatus de monte pessulano, ac domini nostri Francorum pincipis in suo maiore sacro consistorio Consiliarius ordinarius portatur & exorat, ne opera Luce de Penna tantis referta vtilitatibus, diutius delitescant. Et mercatoribus sibi notis stimulos adiecit, calcaribusqz (si fic loqui liceat) pupugit. ¶ Tua studiose Nycolae fama in dies augescit. Quid in re literaria sentias, vel me tacente tam ferme innumera opuscula indicant. Omitto cōmentarios illos non sine magna lucubratione adunatos in constitutiones Bituricas. Omitto additiones & ingeniosas, & subtiles, ad interpretationem Dyni super regulas iuris per te adiectas. Omitto deniqz non spernendas annotatiuncnlas opusculo Guillelmi mādagoti artificiose annexas, multaqz alia que tibi nomen parient eternum.

Sit tibi pro meritis merces Nycolae perennis.
Postqz dies longos celica regna petas.

Antonius Lapostole Causidicus

Parlamenteus interpres & translator proessuus qui a Flandria ad Parrisienses senatū aduehuntur, ne tanto operi diutius occultādo cauſaz pberet, libros, ppios proprioqz labore partos & dedit, & lacerari permisit, volens bonum publicuz priuato anteferri. ¶ Eum ipsum non immerito orphanorum, & viduarum aduocatum dixerim, illorum connectenduz cetui, quibus Esaie. j. dicitur. Subuenite oppresso, iudicat pupillo, defendite viduam. & ab his seponendum, quorum negligentia Hieremi. v. arguitur. Causam vidue non iudicauerunt, causam pupilli non direxerunt &c. Quod oculis vidi spreto pericbulo effutiam. Viduam scio ingenuam cuius viro generoso orbate, tuo virili charissime Antoni solamine lachrymas absterisisti, vm boneqz tuo sagittas in eam directas abegisti. Quocirca,

Laudibus Antoni viuas post facta sepultus;
Reddaturqz tibi regia celsa poli.

Michael Goudet Blesensis orgine,

Vir impiimis mitissim⁹, & e qui obseruātissimus, vt castigatius impimeretur. eo ignorante iam inceptum Luce de penna opus, libros impressoribus communicare nullo pacto dedignatus est. laniandos etiam si opus fuisset. cupiens gallum doctorem semisopitum excitatum iri, in lucemqz prodire stola redimitum honesta, neuis (prout fieri potuit) descobinatis. Gallorū princeps iustitie fautor magn⁹, magnum, magne camere inquestarum magna cum maturitate virū hunc, zeli recti plenissimum prefecit. Te iustissime censor rex ipse literarum virorumz mirificus exaltator (cuius etas lōgissima sit, Deus optime maxime supplico) intus & in cute noscēs, in reliquis delegit. Hocqz tibi clarum munus commisit agendum.

Quo rite peracto.

O Michael preclare cito post nestoris annos.
Certibus angelicis connumeratus eris.

Scribam (si paruis componere magna licebit)
Non ab re similes foze venatoribus istos.

¶ Primus canes ad feram e siluis educendam exagitauit. Lucam enim diu delitescentem suis clamoribus excitauit.

¶ Secundus retia etiam laceranda porrexit, quippe qui libros (vt diximus) proprios prorsus laudandos non abnegauit.

¶ Tertius (ne fera ipsa confractis effugeret cassibus) diligentiam non mediocrem adhibuit. quoniam Lucas ipse aut truncus' euasisset. aut non cum tanta castigatione haberetur. nisi plenissimus ille Michaelo Boudet in magna senatus Parrhisien. preses inquestarum camera. suos codices impressoribus exibuisset. His tribus non inconcinne hoc dedicabitur.

Johannis chappuis hexasticon.

Ille canes animat, sed tendit rete secundus.
Ne fera diffugiat tertius icta cauet.
Pluribus in terris pinguem sparsere ferinam.
Venatoribus his fama perennis erit.
Fama perennis erit: cum parca resoluerit artus:
His quoque celestes distribuentur opes.

Laus Deo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Lucas de Penna Iuris vtriusq; professor egregius

super tribus postremis libris Codicis, quos admodū subtiliter & peculiariter presenti lectura enodauit.

REuendissimo in Christo patri ⁊ excellētissimo suo dño, dño Petro diuina grā sancte Marie noue diacono cardinali, Lucas de Penna post recommēdationem humilē errores p̄cipere, veritatēq; trueri. Crebris diuine scripture testimoniis admonemur, salutari aque ignorantie curare langores, ⁊ cecitatis detecta caligine maiorū eruditiōib⁹ illustrari. Per Esaiā prophetā ait dñs. Oēs sciti entes venite ad aquas. Et rursum. Haurietis aquas cū gaudio de fontibus saluatoris. Quod si quisq; ignorās ne ignoretur his monitionibus perurgetur: quāto plus scriptores cōpilatores q; librorū hac sua coartātur: ne vel ipsi in errore maneāt: vl aliis (quos lectio ne suorum eulogiorū heredes instituūt) hereditatē in scientie submi nistrēt. Ecce p intelligēdis legibus vltimorū triū librorū Codicis longo tpe desudaui: ⁊ plurima q̄ p illarū notitia: latioriq; lectione miht fōs sapiētie: verbū p̄is iuxta liberalitatē sue gr̄e dignatus est elargiri: nō ad doctrinā alteri⁹ (cū minus instructus nequeat alios erudire: luminibusq; orbat⁹ ad errātz inutilis ducatū) sed proprīā vtinā tā cōmode q̄ laborioſe collegi. Multorū aūt p̄cib⁹ sepi⁹ inte pulsat⁹: illa in publicū edere: q̄ ō sparsis aliorū vellentib⁹ nouo stilo ꝓlixiori tela cōtexui. Statui nō p̄us ea veluti grana ex paleis separata vēri labro subtilioris intelligētie reformata ꝓferre: q̄ votis petētiū assētire. Dū in b ꝓprū decretū animi posuisse: accepto partim frequenti experientia: partim vniuersaliori ꝓloquio abyssum summe intelligentie: ac legalis claritatē professiōis dono celesti nobis inesse: diuinū preceptū: implere satagēs q̄ dictum est filijs israel p assūptū ex ags. Loqmini ad petrā: ⁊ ipsa dabit vobis aquas. Tenēs indubie, certūq; habēs de vestro fōte: q̄ in b mihi necessaria sūt posse indefinēter haurire. Vos p̄cipuā petrā exq̄rēdas aquas sapiētie largifluas effūdēte elegi. Humillime supplicas: vt h̄ p me ipertē scripta sup eisdē legib⁹: dignemini vobis inata benignitate suscipere. Ypaq; plegere: q̄ vl nō vera: spinosa aut horrida cognoscetis abradare: superflua resecare: defectuosa vero supplere, vt petra vre speculatiōis in qb⁹ alij: vl odij p̄suptiōe ignorata damnātes: ⁊ nūq̄ in agone pugnātes: aliorū laborib⁹ delectabilit detrahētes diserpere ꝓpria libidine cōsueuerūt: ⁊ lassis manū porrigere: ⁊ errātib⁹ it ostēdere potī⁹ cēseat. Qō aūt vra veritate ꝓbādū duxeritz: id me scripsisse, pfiteor. qō vero im, pbādū: illud quasi a vero dissonū h̄ scripto reuoco: ⁊ exp̄sse retracto. Nā sicut errare: vl minus sapere cōmunis est infirmitatz: sic in errore p̄sistere: ꝓcipuū est horrēde iniquitatis.

Esa. lv. a.

Erroꝝ infinitum est.

ADniportēs desideriū meū audiat: ⁊ libū scribat: ipse q̄ iudicat: vt in numero meo ponte il lū ⁊ circundē illū quasi coronā. Per singulos grad⁹ meos ꝓnūciabo illū: ⁊ quasi p̄cipi of feram eū. Si aduersū me tra mea clamat. Job xxxj. c. cū olim nobilissima ciuitate Neapoli absessurus breuius immorarer die quadā in gentoso: ⁊ magne potētie viro paulo: quē bellicosum perfusum susceptum ex se direxit in regnum: obuiam habui actaque secū quorundam dubiorum collatione; vite quoque instructione recepta: fuit me de tribus libris, C. scisscitatus: in fine questionis adūctes se libenti corde opere dare ipsorū expositioni: quorum in explanatione glossatoꝝ: plerisque locis errant. Eo vero tpe quo vniuersalis epidimie dira clades inualuit: ab huius vite luce subtracto: verba eius frequenti meditatione rememorans: acurum inde calcar assumpsi. Vana quedam reieci: pauca tene: cum tpe subscripte compilationis expeditio consurgeret militaris: dieiq; ⁊ noctne cessarēs: ⁊ alienis occupationibus transire mihi: adeo q̄ nec rei familiaris curam impendere liceat: ex eis tñ quasdā pomulas raptim subtrahēs: vt offuscata ex mente facilius dirigetur ingenium: sumptione potissima. in auren. vt in fine quoquo suf. in pun. Ut esset mihi allocutio cogitationis: ⁊ tedū mei. Sap. viij. c. doctrinam sequens Hieronym: quam optime tradit. de consecrat. distinct. v. nūq̄. Nā vt ait Policrat⁹ in plogo. A vitijs redimit animū: ⁊ suauitate mira quadā etiā in aduersis iocūditate reficit: cū ad legēdū vtilia metis intēdit acumine. Ornataq; leges dicti voluminis milti qualisp explanās: quasda additiōes textuales circa illas p alios in margine scriptas paucis p me additis in his scriptis p mei vtilitate cōpilare decreui. Juxta illud Justinia. De ijs aut nos cōstituimꝰ: aut pfecta iā cōperimꝰ: ⁊ nos plurima ō his fecimꝰ cōstitutiōes ⁊c. in aut. q mo. nat. effi. sui. §. j. In eo plenitudinē fiducie ponēs qui ex quinq; piscib⁹ ⁊ sepē panib⁹ multitudinē satiauit esurientium: q̄ vbi fieri cepit: cophinoſi ⁊ sportas (sariatus tot hoim milib⁹) implenerūt. Sicut q̄ ille panis duz frangeret: accrenit: sic ea q̄ hoc op⁹ aggrediendū iā diis tribuit: eo ipso suggerēte multiplicabunt: vt in hoc ipso nostro ministerio nō solū nulla patiamur inopia: ſ de mira bili abūdātia gaudeam⁹. vt ait Aug. j. de doct. xp̄ia. Nec enī ei pudenti verbo vnq̄ deficere posse: q credidisset in vbo: ſ spū veritatz ⁊ sapienti cursuz psequente cōdā. Habiturus in vtraq; parte solatiuz si me ad port⁹ optatos estus appulerit: gubernatoꝝ habebo. Si inter asperos expositionis an fractus: vel crassum ingenium: vel impolitus sermo subtiterit: liquebit cūctis manifesta suia non voluntate sed facultate huic operi defuisse. Dicit Hieronimus ad Jnn. Dei⁹ tñ detractoꝝ verit⁹ linguas. viij. dif. Fuerūt q aliena mala facilime scripto carpunt: ⁊ bona difficillime imitātur. Nec nesci⁹ multos in hoc me res scripsiudices (⁊ o si nec aduersarios) habituꝝ. Plurimi enī fūt aliorꝝ scribus dempta p ipsoꝝ libidine trutinātes modus aliene industrie statuentes: trahunt, scriptoresq; a laboribus adducentes. Jmq̄ vero est in omni re accusanda (ptermissis bonis) maloꝝ enumeratio: virtiorūq; electio. Ut ait Tull⁹ de legib⁹. libro. ij. Alij⁹ in alteri⁹ grassat ingenū. Ille si vn⁹ sermo fuerit: ſi vel vna cū plurib⁹ lex inducta nō fuerit: q̄si clauda postilūcula disputet. Alij⁹ si paululū eloquēti⁹ cōturn⁹ extulerit nō iuristā ſ rhetoricē elatrabit. Scripsit Hieronymus ad p̄fidū: ⁊ in Cronica. Reph̄ēsiones vitare nō pōt: misi q oīno nil scribit. Bene Tullio li. ij. de tuscul. q̄stiōi. Nec est nouū: quia fm Gregoꝝ. Nā nihil suauj⁹ videt hoib⁹ q̄ aliena loq; vel aliena curare. Eas igit cōpositas pitz singulis corrigēdas exhibeo: quibusq; supplices p̄ces fūdo: vt illas ꝓuia charitate arguāt: emēdēt: corrigāt: ⁊ cācellēt. Ubiqdēvl⁹ scriptū: vl rō ꝓbabilior ipsos ad arguēdū: emēdādū, corrigēdū: cācelladūq; aut sequēde auctoritatz testimoniū discrete pducet. Non aūt p̄us q̄ gustet abhorreāt: vt audiui q̄dā in offertorio vulgari arguere glosas p̄mo lectiōis cōgressu. Z q̄s est. Nā quibet dz aliq̄d scholoare boni: nō ea q̄ a quibusdā p̄ximis destruere, in aut. q mo. nat. effi. sui. §. trib⁹. Sūt quippe nō nulli suū in b nobilitates iudiciū: si ei detrahāt q plurimis placet. vt apud indoctos eoꝝ gloriā videātur excedere: qrū virtute nequint imitari. Ut ait Pol. li. viij. c. vij. Alij⁹ Scripta scriptoꝝ calūniant ob syllabas: ⁊ si q̄ ex fluuio veritatz eduxerit: to scriptores tot⁹ sui negocij cardo vlat vt subtractū p̄dicēt. Si qd min⁹ plene immorta diserti inueniūt: q̄si rudē ⁊ insanū lacerēt: temeritatz arguāt q̄ scribere reddūt bere aus⁹ est. Quusq; aūt ꝓ veritatz indagine summa ope dz niti: ⁊ cōpta p scripture luce i publicā pducere notionē i illud. Ada. v. Lucat iuz vra corā hoib⁹ vt videāt opera vra bona. ⁊ Plini⁹ iunio rufo. Effinge aliq̄d q̄ sit ppetuo tuū. Nā cū reliq; rerū tuarū post te aliū arcz aliū onus fortiēt: b nūq̄ tuū esse desinet: qō semel ceperit. Et ad eūdē. li. ij. Cū nobis denegetur diu viuere: aliquid relinquamus quo nos vixisse testemur. Eo maxime a iuuentute vsq; ad tem pora senectutis studio literarū edocti. Cū Ps. lxx. Deus docuisti me a iuuentute mea: ⁊ vsq; nunc ꝓnunciabo mirabilia de lege tua. nō est amplius Nec si minor cōpertā veritatē ediderit: inde sit iniuria potiori. ſ. de iudiciis recipiendis. pum. portiozis. Juxta illud apli. Et si aliquid fuerit reuelatum sapienti sedenti: prior taceat. Nec decet presentibus epis tacere presbyteros ecclesie. dist. esto. Et puer daniel presbyteros iudicat. j. q. vj. nō oēs. An summus pontifex xp̄i vicarius etiam a minore bene dicta non respuit ne iniustus obinde iusta rōne dicat. xxij. di. de cōstātinopolitana. Preterea etiā Aug. sol. sapiētie in ecclesia dei non contēnit iuuenilem etatē: ⁊ ecclesiastici honoris rudimenta. xxiij. q. iij. si habes. Julianus quoq; iurisconsultus q plurimas leges fecit. nomine scriptas suis risis instituit: ages. lxx. etatis sue annū ingressus. Et si alterum pedem in sepulchro teneret: adhuc addiscere vellē de fide cō. liber. apud iulianū. Humane quippe nature cōgruū est addiscere. ff. de leg. iij. l. legatis. §. omatricibus. Secus aūt agere a paruulis vel minimis erudiri negligere si q̄d forte est vtilitatis aut salutis inquirere: species rebellionis ⁊ infidelitatis esse monstratur. xxxviij dist. nullus. Ac cuiusq; sūia p̄iusq; discussa respuenda non est. ff. de leg. inutile. Sic ⁊ p̄iuilegium non inspectum non pōt argui falsitatis, extra de fi. instru. accepimus. Et Salomon. Antequ quis seruetur non dz arguere. xj. q. iij. eoꝝ. Ad idē. xxix. di. c. j. iuxta q̄d Eccle. xj. Priusq; interroges ne vituperes quēq; ⁊ cū audieris: corripe iuste. Non enim oēs p oia ſ certi p certa: ⁊ meliores ⁊ deteriores inueniūtur. ſ. de ve. iur. enu. l. j. §. oibus. Eo siquidē prima facie quorūcūq; dicta respuēda nō sunt: q̄ pōt qs interdū fortuito bñ loqui ſ. de p̄scrip. xxx. an. oēs. Altissim⁹ quoq; secreta sapientibus celat: paruulis aūt quiq; reuelat. ad at. xj. ¶ In ipsarū quidē legum expositione vidi quosdā perfunctoie trāsiuisse: posito quidē casu: collectisq; notabilibus plurima verba: seu rerum: officiorūq; vocabula inexposita dimisisse: vt quasi cuncta pfecerint, abūciant que manu retinēt: ad noua p̄ter ordinem festinates. Ego aūt inquantū potui hmōi inusitata quin ⁊ alia exponere ⁊ explanare curauiteo q̄ scire leges nō est earum ꝓba tenere: sed vim ac potestatē. ff. de leg. l. scire leges. Cū Aug. iij. de doctri. xp̄ia. Quidā sacras scripturas legūt vt verba teneant: sed negligunt ne sensum intelligant: quibus lon-

Lectio vtilis a vitijs liberat animum.

Vtriusq; iuris cū nō ispecti falsitatis non arguitur.

Scripture sacre quales sint legende.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ge preferendi sunt qui verba mīn⁹ tenent: z cor eorū sui cordis ocu lis videāt. Sed vtrisq; melior ille q̄ verba retinet z sensum intelligit: nec super sumū dicipulo q̄ nō satis est dictū. Nunq̄ enī (vt ait Sene ca) minꝰ discit qui nō satis discit. Et bñ Aug. Miseri homines qb⁹ cognita vilescūt: z nouitatib⁹ gaudēt: libēter discūt q̄ nouerint: cui cognitio sit finis discēdi. Ad salutē velut q̄ satiari: cū finis voluptatis sit nō esu rire vel sitire: sic nō dr fectū qđ bñ factū est. ff. de cōdi. z demō. q̄uis de iureūr. cū q. ff. in p̄incipalib⁹. Opz enī, vt ait Greg. remmilci q̄ mūdus cogit obliuisci: q̄uis nō tāta sit mee exiguitatis auctoritas, vt verbis vtar Hiero. q̄ nihil sum: z inuidoꝝ tantū pateo morsib⁹: q̄ta illoꝝ quoꝝ pleni q̄ plus ſmit q̄ docet auctoritas z insignia doctoratus irradiāt: speras q̄ nō doctorū copi. sed doctrine nō attē detur. Ceterū si p̄ vberiori expositione auctoritates inserte sunt. ſ. no ui z veteris testamēti: legitia nullꝰ irrideat: q̄m ex eis pcesserūt ea nomine sanctiones. ff. diu. ego ex tia de accu. qualiter. Jus quoque naturale est qđ in lege vel in euāgelio cōtinetur. ſ. diſſ. ius naturale. Jnſtitutes em legum iusticie. sum mo labore diuine scripture vacare debent. Hāc lux sapiētie iuſto exorit. ſps. xcvj. Ad extremū nāq; ad ipſā iuſticiā aliquis impiere diuinis eloquijs aīm: z q̄ ope cupias exeq: semp corde meditaris. scripſit Hieron⁹ ad celātia. bñ facit. xxxviij diſt. c. j. z. c. ocs. z c. q. ca. Cōtra vero vt q̄sdā vidi sentire ꝯ humane verecūdie sensum. xxxj. q. j. c. vlti. Et sapientes sint apud semetipsos Proue. xij. signū en ignorātie. Juxta illud Boe. Tot sunt artꝰ ho ites: q̄t sunt ignorātes. Vñ z Eccle. c. j. execrario peccatoribus est

Scientie dei sapientia. z Proue. c. j. Sapiētia z doctrinā stulti despiciunt. Bi sunt erroꝝ magistri: q̄ veritatꝫ discipuli esse nolūt. ij. q. vij. nos si. z xxxij. q. iij. qđ aut. Cōtra his nō sunt dicenda ꝓba prudēte. Proue. xxiij. in antrib⁹ insipiētū ne loquaris: q̄ despicient doctrinā eloquij tui. Nec est etiā mittere margaritas ante porcos a q̄ prohibem ur. xlvij. dist. in mādatꝫ. xj. q. iij. nonne recedere. z c. seq. de pe. di. j. nō nul li. Contra quos Hiero. super illud Eccl. x. verba oris sapiēris gratia: z labia insipientis p recipitabūt eū: sic loquitur stultitia: si sua esset rusticitate contenta, minus haberet malū. Nunc vero contra sapien tiam. bellū gerit: z qui cupiditate in docto viro viderit: summula ra zelo nō recepit. Loquitur em vir sapiens verba scie, verba gre, q̄ vtilitatē possint pbere audientib⁹, z labia stulti nō ita suscipiūt que dicūtur vt dicta sunt: sed cōtrario virū prudēte supplantare conā tur. z sui similem facere. Et re vera ꝓpiciatur vir sapiens q̄ loqui tur in aure impudentis: z verba eius in ꝓfundo (vt ita dicā) gurgi te pereunt. Vn bñs hō q̄ loquit in aure audiente: sicut em abomi nario est pcōis dei cultus. xxj. q. j. ois iactātia. sic z abominatio est ignorantis doctrina sapientie. Di ait dimittēdi sunt sibi. q̄ ipſoꝝ cōmūi separatū cū. Olee. nij. Si etiā describentur infernus alia t m Jſido. alioſq; doctores: aut t m Aug. aut Papiā. vel quid fo te poeticum: nullus ea tāq̄ puerilia teneat vel subianner inſidiator cuius propriū est in malum bona conuertere: z in electis ponere ma culam. ij. q. vij. c. j. Gloſſa em cuiuſcūq; facultatꝫ sic dꝫ textui cōue nire dicit Jo. an. in cle. ad nostram. de here. Ipſe quoq; in fine pro hemij sexti libri gloſſam arithmeticalem appoſuit de numero perfe

Poete a ctor: z partibus aliquoris: sic z iuriſconſultus Virgilij sibi testē in iuriscōſulti testes cū. Et in proemio. ff. ad fl. ibi vocat Homerum patrem oīs veritatꝫ q̄ndu tis: sic z alias. ff. de adulte. si vxor. ij. riſo de supel. le. l. legata. ſ. j. sic z cuntur. Aug. xxxvj. q. v. nec mirum. post princ. z Jſido. ex. de ver. ſig. fonus. Jn facit. xxxvij. di. turbat. z c. qui de mensa. vñ Poll. li. vj. c. j. Ego in illorum sententiam facillime cedo qui nō credunt sine lectione au ctoꝝ posse hoiez fieri literatū. Poetas qđē (vt ait Licero) vanoſq; scriptores artiū: aut rerū gestarū. ille soli contēnibiles facit: qui nō

Poetarū laudes. verē contēni. Hā z virtutis hñt vsum: z philoſophandi materiam pbent. Notant em nō docēt vitia: z aut vtilitatis cā grata sunt: aut voluptatis. Et Aug. j. de doct. xpia. Si philoſophi aliqua forte ve ra z ndei nre dixerunt accommoda: non solū reuicienda nō sunt: sed ab eis tanq̄ ab iniuſtis poſſeſſoribus in vsum nostrū vendicanda. Ad idē. j. q. j. nōne. ad fi. Huic etiam precepto dñico ab hebreis egy ptij auro sapientie: z argento eloquētie: oiq; p̄ciosa supellectili spoꝝ tiātur. Et ꝓ. xxj. z xxxvij. di. ſ. hinc etiam ver. legitur. Inſerta quoq;

Egiptij ab hebreis spoliati sunt. sunt plurima differenter cōgruētia: vt si mihil aliud. saltem varietas ipſa legentiū studio moderetur: vt ait Solinus in ꝓlogo de memo rabilibus mundi. Ex scripturis quidem peregrinis a legibus: sed et ex earū sororibus z germanis: in hoc opuſculo cōgesta sunt quedā metio se obiecerit: ipſarum scripturarū ad suū comitatū notabilia verba se offerunt. Sic em fiet vt longa librorū inquiſitione sepoſita eorū mei similes inſtruātur ignari, z peritorū aures mulceātur. Ad rectoq; est vt cū p dñm Jnno. z alios canonū pfessores illustres q̄ plurima tacta determinataq; sint voluminibus eorū sparsa diuer ſis: primus legistis incognita. hic vbi materia exactione prebuit, ve lut in singula vasa illorum scripta confecta: sed diſciſſa parata sunt. Fit aūt aperta remiſſio ad decretales z canones: vbi dicta ipſa doc tores ibidem vtiliter gloſauerūt. Eſſet igitur argūta corruptio: z (vt verius loquar) execrida detractio, ſolūq; aſſiſtat fouēde verita tia indago. Fugiēdū quippe q̄s malū est: quod vero est vndiq; me lius inquirēdū z inuenīēdū est. in aut. qui, mo. na. effi. le. post prin.

¶ Explicit liber nonus. Jncipit decimus.

¶ Explicit, proprie refertur ad librū, cuius prima vel secūda pers sona nō habet in vsu, nec ad hoies ptinet sm ¶ Papi. (Liber) Liber dr vnius voluminis multorūq; librorū. Dr aūt liber, interior pars corticis q̄ ligno coheret: q̄ ante vsum charte de libris arborū volu dicitur. mina fiebāt. vnde scriptores a libris arborū libzarios vocauerunt. Dictus est aūt liber quasi literarū vber. i. abūdatia. Jnde libellus z libellarius sm ¶ Pap. Vel dr liber quasi liberās: q̄ studētem in li Ciuilis sa bris ab ignorātia, vitijs, paupertate q̄ liberat: maxime ciuilis sapiē pientia ab tia que sanctissima est. ff. de var. z extraor. cog. l. j. ſ. pinde. Potes ignorātia videre qđ scripſi. ſ. de aqac. trib. l. j. in verbo diſcēdis. z plenius ſ. de z pauptas pozi. facr. scri. l. ij. super glo. j. cōſilū. Vel dr liber quaſi libratus, eo re liberat. quod nihil in eo dr scribi niſi libratū statera scie. Vel q̄ studentē in libris. i. scia, mentibus, z virtutibus facit esse libratū, vñ Caſſiod. ij. variarū. Edificatus libris locū non relinquit inſurijs. Ad qs extra de preſum. cū in inuētute. poſt prin. ¶ Et nota q̄ doctor secundum Doctoris Boe. de scholastica diſciplina ſignāter curare dꝫ vt librorū copiā instructio sue acquirat exercitatiōi: vt cū opus fuerit eos cōſulat: nec omnino eis credat: vt iugo q̄ mōtani magri sui montis intūi confiſus est, q̄ omne verbū ab ipſius ore p̄gressum quaternis exarabat, nihilq; aliud magisteri⁹ vicē obtinēs in schola predicabat: vnde multoties pudore cōfuſus, cōclusus at ibat. Quippe miserrimi ingenij est sem per inuētus vti: z nunq̄ inuenīēdis, fruitus: q̄ est magiſtratus ora tionibus oīno cōfidere. Sed primo credēdū est donec videatur qđ sentiat. poſt fingēdū est eande in dicēdo erraſſe: vt sic forte reperire queat quid omiſſe obuiet ſedulitati: sic enim aut aliq̄ cause genus lecto: inueniet: aut dictis alterius magis credet: vt dicitur. j. de trap hiſice. Vetus em z Socratica est ratio cōtra alterius opinionē diſſerēdi. Hāc facilime qđ verisimilmū inueniri poſſe: Socrates arbitrabatur. Dicit Tullius lib. j. de tuſcu. queſtion. Et ideo non doctorū auctoritas, ſed rationis veritas semper inueſtiganda est. Unde idē Tullius. j. de natura deorū. Nō tā autoris in diſputando q̄ rationis momenta quereda sunt. Quimetiā obeſt plerūq; ijs qui diſcere volūt autoritas qui ſe docere profitētur. Deſinūt enim ſuū iudiciū adhibendū. Jd habēt ratū, q̄ ab eo quē probāt iudicatū vi dernt. Quid cōtineatur ſub nomine librorū vide ff. de leg. iij. libzo rum. Sed interdū ſub appellatione libri vnicus titulus cōtinetur. in aut de man. prin. in prin. ubi libri mandatorū. Vn credatur libris in quibus cōtinentur geſta antiquaꝝ. Certe sic: vt patet ex eo quod legitur z no. extra de preſcri. ad audientiā. de proba. cū cauſam. Et ſm Ar. xvj. di. habeo libri. de hoc etiā plene ſcripſi ſ. de p̄di. na. l. ſi ¶ Jncipit, inchoat, inittū ſumit, exordiū capit ſecundū ¶ Papi. Et hoc verbum refertur etiam ad alia, quam ad libzos. ff. de pecu. id ueſtimentum.

¶ Rubrica de Jure Fiſci.

¶ Continua vt in glo. Vel cōtinua ſic, Dicturus Jmperator de an no. z tri. de bo. vac. de theſau. z alijs que fiſcalia ſunt. Premittit tituliū q̄ndā de iure fiſci ad alliciendū animos auditorū alijs titu lis qui ſubiungendi ſunt. Et est ſimile. ff. de interdic. z ff. de ſerui.

¶ Et nota hic q̄ ius ſumitur multis modis. ¶ Primo modo ius Jus multi dicitur ars bonī z equi. ff. de iu. z iu. l. j. poſt prin. ¶ Secūdo modo pliciter ꝓ rigore iuris. ff. de leg. l. j. ff. eo. cū nulla. ¶ Tertio modo ſumitur accipitur. pro vinculo. ff. de ac. z obli. l. obligationū ſubſtātia. in prin. z Jnſti. de obli. in prin. ¶ Quarto modo ꝓ naturali ꝓpietate. ff. de pac. ſi vnus. ff. q̄ in ſpecie. ¶ Quinto modo ponitur ꝓ loco vbi ius. i. iuſticia redditur, vel iudiciū exercetur. ff. de iu. z iu. l. ius pluribus. ſ. alia. ¶ Sexto mō dr ius. i. iuris impoſitio ſeu redditio. Hā lex po nit differentiā inter cōditionē iuris z facti. Hā facti cōditio nō inest rei: sed ab extrinseco imponitur. Cōditio vero iuris inest ab intrinſe co, z a iure imponit. ff. de cōdi. z de. multū. Cuius legis ratio habet ff. de cōdi ob cām. l. ſi pecuniā. ſ. Itē ſi quis. ¶ Septimo mō accipi tur pro dono. ff. de cu. fu. conſilio. ſ. vlti. de ver. ſig. nihil. de reg. iur. hereditas. Octauo mō accipitur pro diuīj directi vel vtilis qualita te ex cōtractu aliquo de iure vallato procedēs vt ius emphiteuticū t. dixim, q̄s ex cōtractu emphiteutico procedit. ſ. de iu. emphit. z ſ. de fun. pa. ius z de oī agro deſer. qui fundos. ¶ Nono mō pro qua litate ex cōmni vel ſpeciali iure in rebus vel iudicijs competenti. vt hoc titulo de iure fiſci. Et hoc mō pōt accipi ius dotiū. ff. z ſ. de iur. dot. Sic etiā dr ius ſpeciale. ſ. de oī agro deſer. quiſquis. Dicit etiā ius puparū. i. pupillum trāſlatum. ſ. de fun. patrimo. vniuerſi. ¶ Decimo modo dr idē q̄ totale vel totaliter: vt d. l. ſi vnus. ſ. pa ctus. ij. riſo. z eodē ti. ſi tibi decē. ſ. quedā. Vñ hoc habeē ipſo iure: id est totaliter: nullo extrinſecus operāte. de vſur. ꝓ. in fi. lib. vj. z ff. de cu. fu. l. j. ſ. j. de in. pa. ſi libertus. in prin. de excu. tuto. l. j. ſ. pe nul. de excu. tu. ſi is qui tres. in prin. de compen. ſi ambo. in princ. de oper,

op. li. int̄ dū. in fi. ff. de iur. deli. l. fi. ſ. donec. Jdez ſi dicaē eo ipſo vel ipſo facto. de elec. ꝙ fit. in fi. li. vj. de pec. ca. vlti. in p̄nc. de ſen. excō. eos. z ff. de reg. iur. nihil intereſt. ¶ Undecimo modo ꝓ iure capa citatis. ff. de capi. di. l. legata. in fi. z ratio colligitur eo. titu. eas. Duodecimo ꝓ iuris neceſſitudine: vt i⁹ ſanguinis: i⁹ agnatiōis. de reg. iur. l. iura. ſ. de anno. z tri. l. j. ¶ Decimotrio ꝓ iuris efficatia dicta. l. eas. z de regu. in qs attiner. ¶ Decimo q̄rto ꝓ iuris deciſiōe. ff. ad. l. agl. l. ex plagis. ſ. in clino. ibi i⁹ est in cā poſitū. i. iuris rīſio poſita est in exēplificatiōe fa cti. Sic etiā dr ſitio facti: z ſitio iuris. ff. de ſta. ho. arethuſa. ¶ De cimo qnto i⁹ ſumit ꝓ toto corpore iuris. vñ Titi⁹ hz totū corꝑ iu ris. i. ola voluminā iuris ſcripti, de p̄miſe. c. ij. li. vj. ¶ Decimo ſex to dr i⁹ qs est ſcriptū: vt iure ſcripto est appzobatū: vt laudabilis cō ſuetudo. ff. de aqua plu. arcē. l. ij. ſ. labeo. de iuſti. z iu. l. pe. ſ. ij. rīi. iuſti. de iure natu. ſ. cōſtat. z ſ. ex nō ſcripto. ¶ Decimoſeptimo dr i⁹ id qs actū est vt ſit iuſtū habēdo reſpectū ad id qs fieri dz: vt cōſue tū est. dicta. l. pe. ſ. preter. ¶ Decimoactauo ponit ꝓ ſeruitute: vt i⁹ aq̄ ducēde. ff. de ſerui. ru. pdi. l. ij. ¶ Decimonono ponit ꝓ iure. i. ꝓ titulo. ff. ſi ſerui. vē. l. ſi qs diuturno. in pn. Unde hz dz docere de iure l. de titulo. ex̄ de cōcel. pb. c. cū noſtris. ¶ Vigeſimo dicit q̄ltas in diuidua. ex̄ de p̄bē. dilecto. ver. ꝑcur. cū ver. ſeq. ¶ Vigeſimoprimo idē est qs poteſtas. ff. de tuto. l. j. in pn. iuſti. de iur. na. in pn. ſm lite rā q̄ hz i⁹ z poteſtas. Et exponit idē est virtꝰ poteſtatiua: vl virtuoſa poteſtas z ſic pōt ſumi. ff. de decur. l. eos. ver. q̄ſ. ¶ Vigeſimoſecūdo ponit ꝓ bonō cōceptiōe vt forma. ff. de pac. ſi vn⁹. ſ. pact⁹. in prin. De hac cōceptiōe habet. ā. de cōtrahē. iti. oēs. ff. de ver. ob. l. j. ſ. ſi qs ita. ¶ Vigeſimotrio dr i⁹ rectū vt iuſtū. Un iſte hz i⁹ ideſt ꝓ ſe iuſtitiā a q̄ dr i⁹. z sic accipit. de elec. cupientes. li. vj. vbi plures iſtoꝝ caſuū: z quaſi oēs ponit Jo. mo. in verbo iurib⁹. Sic etiā dicit ipſe poſſeſſionē habere plus factiꝫ iuris. i. eius qđ celeat iuſtū: cū in poſ ſeſſione noteē factū. Sic et dr ferri ſententia cōtra ius litigatoris. ff. que ſen. ſine app. reſcin. l. j. ſ. item cum contra. ¶ Vigeſimo quarto dicit ius aqua pluuialis. Un Boetius. Offas in iure natantes. De quo dicunt medici q̄ ſi ius est bonarū carnū citra cōuerſi in natu rā ſicut vinū z eua ſorbilia ꝛc. ¶ Vigeſimo quinto accipit ius pro ſpecie totius iuris: vt ius naturale: ius gentium: ius ciuile: ius ꝓtorū z hmōi. iuſti. de iur. na. in p̄m. z ſ. j. ij. z ſeq. ¶ Aliꝰ quoque modis pōt ſumi i⁹ quos ſcripſi. j. de metropol. ber. l. j. de ve. re. ci. i. ſi. in pn. de ſol. z li. debi. ci. l. j. in p̄m. de aqueduc. l. ſi quis per. z l. ad repara tionem. z l. diligenter. cum concor. quas ibi ſcripſi. de ſpe. l. ſi. in pn. z in qui. cau. colo. cen. l. ij. de conſul. ſancimus. de coiporta. q̄cunq; z l. quiſquis. z de iur. rei pub. l. ij. z in rub. ¶ Et est ſciēdum q̄ ius dz eſſe bonū z equum. ff. de iuſti. z iu. l. j. poſt prin. Alꝰ non cōgrue ius diceref: q̄ tūc diffinitio nō cōueniret cū ſuo diffinito. Un Tulli⁹ ij. de offi. Jus ſemp queſitum est equabile: neq; em aliter eſſet ius

Jus inter iuris. l. ij. in prin. z hoc dr ius nouū. e. ti. l. j. ſ. j. z ij. interdū ius ver dū accipit ſumū. ā. de adul. ica pudor. Interdū ius z verbū in aut. de nō eli. ſcdo epitheta ma nubeñ. ſ. illud. in p̄in. Interdū ius aſperū. inſt. de legi. agna. ſucceſ. le ſonāria. ſ. media. Interdū ius per q̄ durū. ff. qui. z a q. ꝓſpexit. Interdum ius anguinoſum. inſti. de ſenatuſcō. terti. l. in prin. Interdum crude liſſima ſanctio. ā. de nup. l. fin. Interdum dura conditio. ff. de ſta. li. ſtatuliberos. De his etiam ſcripſi. j. de agri. z ceſi. cum ſcimus. ſ. illud. Interdū est interpretatio iuris per q̄ dura z nimiū ſeuera q̄re pbatur. ff. de cuſt. reo. l. ij. ſ. j. De lege qualis debeat eſſe ſcripti. ſ. ne fiſi. rē quam ven. cum. l. ij. Item no. q̄ ius ꝓprie dr q̄ ſcriptū est. j q̄ad. ciui. mu. iudi. l. fi. Et gnaliter dic q̄ ius aliud coe: vt ius gen tium. iuſti. de re. di. ſ. litorum. Et ius ciuile dr ius cōe. ā. de inoff. te ſta. de mofficioſo. ſic z ius romanū. ā. de iude. iudei. Aliud publi cū. ff. de inſt. z iu. l. j. ſ. publicū. De quoq; ius publicum dr ius cōe. ā vt q̄ deſunt adqo. l. j. Aliud est priuatum: vt ceſaris, j. de oi agro de ſer. l. ij. vel oē illud qđ non in facerdotibus z magiſtratibus cōſiſtit: q̄ proſequere. ff. de iuſt. z iu. l. j. ſ. priuatum. Interdum vocatur ius ſuum. i. ſpāle. ā. de inoff. teſt. l. fi. Interdum vocatur proprium. ā. de vſufru. cū antiquitas. Itē est i⁹ equū. i. ſola equitas. ā. fa. ercti. inter filias. Itē est ius diuinum: z i⁹ publicū. ā. de ſa. ſan. ec. l. fi. Item est ius naturale. i. diuinum. ā. de epiſ. z cler. indem⁹. ad fin. Vide qđ no. inſti. de iu. na. in p̄m. z ſ. j. Itē est ius noſtrū romanorum. ff. de do. excep. apud. ſ. in hac. Item est ius bonum: z ius melius: z ius optī mum. qđ ꝓſequere vt no. j. qđ z qui. quar. pars. l. j. Jº quoq; prima rorum dr. publicum eo q̄ publice inuentū est. ā. ſi aduer. fiſ. l. j. Inter dum ponitur ius i. facti qualitas. ā. ſi contra ius vel vti. publi. l. ij. Interdū ꝓ iuris forma. ā. de pac. pactū quod. interdū ꝓ priuile gio. eo. ti. ſi quis in. Item est ius auctedi. i. auditionis. ā. de iur. om. iu. i. magiſterie. Sic etiam dr ius ambulandi. i. ambulationis. inſti. de ſerui. in princ. An aūt aduocatus vel alius poſſit varijs modis exponere iura. vide qđ le. z no. l. di. quid est. Dr etiā dicatur ius po li. vide qđ no. Jnno. extra de teſta. filius. Item not. q̄ ius naturale qđ in lege vel euangelio continetur est reſtringibile per papam. ex tra de biga. c. ij. Et no. Jnno. extra de tempo. ordi. ex tenore. z varia bile vt ipſe not. ex̄ de frigi. fraxinitatꝫ. in glo. ſ. de facto. De bñ ēt ſcri pſi. ſ. de inco. l. ſi. in ꝓbo ꝓuate. ¶ Rubrica vocata est a ꝛra rubea q̄ de ſignat: vt patet ꝑ Tullū. v. rhetor. Ubi rubrica deliburā. z Sap. Rubrica ciū. Perliminens rubrica z rubicūdū faciēs ſucco coloꝛē, ꝛra em ipſa vñ ſūpſit rubea ſanguini, prima Rubrica dicitur: eo q̄ aliq̄d dirigit z definat nomen. fm ¶ Pap. ¶ Et not. q̄ rubrice auctrice ſunt: z ſic poſſunt ꝓ legib⁹ allegari. qđ ꝓſequere vt no. Bul. in ſpecu. de diſpu. z alleg. aduo. ſ. vlti. ad fin z Archi. ix. diſtin. qs neſciat. Et Jo. an. in p̄emio li. vj. Qñ etiā arguēdum est ex ordine rubricarū ſeu titulorū. no. ff. de eo ꝓ quē fac. eſt. in rubrica. Jn glo. ibi de fūdo dor. l. ij. Adde vl dic vt no. j. de nume. l. in p̄incip⁹ z qs ibi ſcripſi. An aūt ali⁹ ꝙ impator roman orū dicaē habere fiſcū: ilz a multꝫ q̄ curioſe vacantes etiā ſup nō dubitabilib⁹ acutas ratiōes exq̄rūt ꝑ in dubiū reuocēt: tū dicen dū est ꝙ etiā alij reges liberi fiſcū habēt: vt de ꝑ lati⁹ no. An. de iſe. li. feu. q̄ ſunt re in ꝓbo. bona cōmittētiū leſe maieſtatꝫ. z gloſſe q̄ ſunt in p̄emio ꝓpe finē. Ad qs etiā facit j. de fiſca. vſu. l. ij. in p̄in. Cum dicit etiā noſtrū. ad idē. j. ti. ij. li. j. in p̄in. de cē. q̄ grauatos. z de age. in re. l. ij. in fi. ¶ Itē de regilegio. dicit Jnno. extra de dona. inter vi. z vxo. zſi neceſſe. in fi. q̄ fiſcū habet. Vide etiā qđ de fiſco legitur z no. xvj. q. vij. maiores. in fi. Et beatus Aug. in ꝓ. cxlvj. Sudet e leemoſina in manu tua donec inuenias iuſtū cui des: nunq̄ hec fa cieris, miſi aliquid de rebus veſtris repoſitū habueritis. quod cuiq; placet. ꝓ neceſſitate rei familiaris ſue, tanq̄ debitū quaſi fiſco red dēdū. Si nō hz rē ſuā publicā ℞ps: nō habet fiſcū ſuū. Fiſcus enim Fiſcꝰ qđ ſcitis quid ſit. Fiſcus ſaccus est. Unde z fiſcelle z fiſcine dicūt. Nec ꝓprie dr. puteis q̄ aliqs draco est fiſcus, q̄ cū timore auditur exacto: fiſci. Fiſcus est ſaccus publicus: ipm habebat dns hic q̄n loculos habe bat, z ipſi loculi Jude erāt cōmiſſi. Jude traditor. patiebatur dns z furē: z in ipſo oſtēdēs patiētiā ſuā. Et forte hac ratione Fiſcus di Fiſcꝰ san citur ſanctiſſimus. ā. de quadri. preſcri. oēs. q̄uis hodie ſceleſtiſſi ctiſſimus mum ceſeamus. ¶ Et no. hic q̄ Codex vocatur generaliter oīs li q̄nq; dr. ber. in aut. de trie. z ſe. in p̄in. Ad quod eſt. j. de cenſi. q̄ grauatos. z de agen. in re. l. ij. in fi. ¶ Itē no. q̄ Codex iſte ex omni priorū legū latione collectus est. in aut. qui. mo. na. effi. ſui. in p̄in. Quid etiam ſit Codex: no, Archi. ix. diſt. c. ego.

¶ Impera. A. & Seua. LEX I.

Si priuſquā fiſci rationibus pater veſter obligaretur: per fectam prediorum donationem feciſſe fuerit probatus (q̄ citra fraudem creditorum geſtum eſt) non reſcinditur.

Si priuſq̄. ¶ Caſus. Titius donauit mihi prediū z tradi dit. z ſic donatio fuit traditione pfecta. Poſtea bona ſua fuerūt fiſco obligata ex cōtractu vel quaſi tacite. nō pōt ꝓ curator fiſci a me illud prediū donatū ꝓ hypothecaria auocare. Et hoc ſi pbatū per me fuerit donatione z traditione preceſſiſſe cōtra crum habitū cū fiſco. ¶ Vel dic ſcdo q̄ fiſcus nō pōt cōtra me age re pauliana reuocatoria eadē ratione. ¶ Tertio planius intelligit. Procurator fiſci cōuenit heredes donatoris actionem factū quaſi alienaſſet in fraudē fiſci, de qua habetur. ff. que in frau. cre. l. j. z l. ait pretor. ſ. fi. Dicitur q̄ hoc nō pōt aduerſus eos, q̄ in fiſci fraudem alienatio nō pceſſit: eo q̄ nondū ex eo fiſco cōtraxerat. ¶ Et sic nota primo q̄ in caſu huius legis nō ſufficit cōtra fiſcū donationē p̄ci interuēru ſtipulationis vt olim. hodie nudo pacto. inſti. de dona. ſ. alie. ſed oportet traditionē interuenire ſm An. de barulo. ¶ Se cūdo no. q̄ tacita hypotheca quā fiſcus habet in bonis debitoris nō trahitur ad eā q̄ per debitorē ante alienata cū traditione fuerūt vt ſ. de priui. fiſ. ſi debitor. ¶ Tertio nota qs legitime factus est ex precedēti cauſa licet priuilegiata nō retractatur: vt hic z in cōcor. in fi. magne glo. (Si) ꝓpue ponitur. Sed vide quod de hoc verbo ſcripſi j. de bo. vacā. l. vacātia. (Rationibus) alꝰ iuribus. Vel ſi ha bes. rationibus. expone. i. iuribus. ſic. j. eo. certa. Sed alꝰ ratio in terdū ponit ꝓ calculo quo diſcutitur eius cōpotus. de quo plene ff. de cōdi. z dele. ſi ſeruus. alꝰ est cū ſeruus. Interdū ponitur ꝓ iu Rō multi ſtitia ſeu iure qs quis habet in cauſa. de appel. c. j. lib. vj. interdū ꝓ plicit ſu re. ſ. de excu. rei iudi. l. ſtipēdia. Interdū ꝓ cōcordia. ꝛc. diſt. c. j. ꝓ mitur. pie aūt ratio est, qđ animi motus vſum metis acuēs: veraq; a fal Rō quid ſis diſcernēs. Dr em ratiōe vti naturalit pōt. id habet iudicij quo est. qđ z diſcernat. Dicit Boetius. v. de cōſola. proſa. ij. Itē ratio oꝛ do gerēdoꝝ. Et ratio. i. diſcretio z ratio. i. ſcientia. z ratio. i. ſententia. vel immutabilitas firmitas dei ſm ¶ Papi. Interdū vocāt ratiōes ꝓ liber rationū. ff. de ture. z ratio. diſ. l. j. ſ. officio. z de ratiōe plura alia ſcripſi j. ne fiſcus rē quā ven. emā. l. ij. (Pater) multos modos quibus accipitur pater, ſcripſi j. de decurio. l. j. z de excu. artiſi. l. j. (Perfectā) impropie. Hā id vere perfectū est cui iam nihil adūci potest ſecundū ¶ Papi. Vel qđ ex omnibus iuris partibus contrat. ff.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de ori.iur.l.j.de quo etiã scripsi j.de pfec.dig.in rub. (Donationẽ)

Donatiõnis diffinitio.

Donatio est pura, libera, absoluta, simp'ex, z inter viuos animi liberalitas, ff.de dona.l.j.in pri. cõ ibi no. Vel donatio est cuiuslibet rei trãslatio. dicta quasi domi actio fm Pap.de qua etiã scripsi j.de cast.pala.pec.l.j. (Probatus) Probare est demõstrare, planũ facere, augmẽtari, fm Papiẽ. Vel dicit probare a probe adverbio fm glo.vr no.ff.de proba.in rub. Inde est approbare.i. confirmare z reprobare.i. repellere, arguere, impugnare.j.q.j. sicut Xps. Inde sunt probi.i. veri.z reprobi, falsi.ead.q.ita fit.z c.spiritus sanctus.z ff.de pig.ac.elegẽter.ff.j. Interdũ ponitur pbare pro experiri.j.q.vij.dicit.z in aut.de fideicõ.ff.j. Interdũ probare.i. approbare.viij.q.j. operet.in fi.j.de cohorta.l.ij.ff.mãda. fi vero nõ remunerãdi.ff. itẽ ait.z loca.l.ff.fi, (Quod).i.qa. (Citra).i.absq; ff.de adminis.tu.q dam decedẽs.in fi.glias exponit. (Citra) i.ante.extra.de ordi.cog. cũ dilectus.vel (citra).i.dextra.z facit ff.vbi pupil.edu.de.q filiũ.ibi citra magistratũ z.z de acq.here.cũ fallsum.z in aut.iusiur.qõ presta.ab his.ff.z primũ. Vbi vero notabile dictũ adijcit dictioni, qua significatur locus vel tẽpus: tũc accipitur pro intra.ff.de postu.l.fi. extra de proba.licet.z ff.ex premissis.ad quod.ff.de iur.fis.l.fi.ff. sed cum vtraq; de cõsti.pec.sed z fi citeriore.de pac.do.l.de die.cum.l. sequẽ. Et nota q fi testis dicat. talis possedit. xxx. annis citra, nõ p hoc probatur prescriptio: cum enim dico a xxx.an. citra. intelligo totum tẽpus cõprehẽdi vsq; ad diẽ testimonij sic prestiti. Sed procedit citatio z cõtestatio litis per que facta est interruptio prescriptionis, vt ff.de presc.i.lon.tẽp.nec bona fide.z de rei ven.mote. Nisi adijcieres dicerẽt in testimonio suo a xxx. annis citra: z plus. tũc enim satis põt dici a tẽpore mote litis. vt ff.de ver.signi.l.hec adiectio.fm Bof.d.c.licet. Idẽ si dicerẽt a xxx. annis z amplius. extra, de ver.sig.cũ inter vos. Idem si dicerẽt a xxx. annis. z supra.j.q.iij. quesitũ. que dictio referrur ad modicũ tẽpus: vt ibi no.z extra de fide instru.inter.ff.quarto p instrumẽta. Alias dicitur z j.ff.quarto z extra de presc.ad audientiã.z c.auditis.z de ver.sign.abbate.ff. nos igitur. Alias dicitur ante annos xl.ff.de ri.nu.qui in quincia. p q ois notat cõtinuatio tẽporis vt in eis colligit.de qua plene scripsi j.de fun.re.pu.l.eũ q.ibi.fine interpellatione. Idẽ si diceret per xxx. annos. vt patet ex his que scripsi j.de metal.per annos.in prin.

Citra Idẽ positiõe etiã apposita cũ qualitate intelligit.

Item nota quod hec dictio amplius est inclusiua.ff.de dote prele. qui ita. Similiter z hec dictio supra eo.ti.seia.z de optio.le.l.peñ. z so.ma.diuortio.ff. item si locatio. Similiter z dictio vltra est inclusiua.ẽ, de fideiu.si vltra. Os verũ est si adjciatur eis copula: vel locus: aut res alia: vt colligitur dict.iur. Dctio vero supra interdum ponitur pro vltra.ff.de iur.om.iu.l.fin. Et vide que scripsi j.de fun. patri.l.ij. in verbo paulo (Fraudem).i. dolum, sed circa fidem muiuam plus q dolus est fm Pap.de fraude dicetur j.eo.si minori. Post.iij. glos. adde. Et facit hec lex quod dos confessata per maritum non preiudicat aliis creditoribus. Quid autem si lapsa sunt tẽpora proponende exceptionis non numerate dotis: vel per virum renunciatum fuit: an preiudicet? Videtur quod sic.ẽ. de nõ nume. pec.l.ficti. Banc materiam vide per An.de yser.li.feu.de ita.z con sue.ẽ. gazaros. Post glossam perfectam adde z.ff.de dona.l.fin. ẽ, lucius. In glo. sed a quo ibi idem quod nostrum. adde z.ẽ. de proba. siue possidetis. sic z presumitur quis in eadem voluntate per iisse re: qua primo fuit: nisi mutata probetur. ff.de leg.ij.l.luci⁹. in fi. de proba.l.eum qui. extra de baptis. maiores. in fin. z quod metus cau. perlatum. z no. ff.de fun.instruct.l.nepoti. etiam post mortem. xxv.di. qualis. in prin. Sic etiam presumitur semper male fidei qui semel fuit male fidei. ẽ. de presc.i. lon.tempo. que pro liber.j.in fin. z ibi no. Sic z hodie presumitur esse iustus qõ pro iusto est hactenus obseruatum. in aut. de nau. viu. ẽ. vlt. Et qui semel fuit excommunicat⁹: presumit q adhuc est excoïtus. extra. de cle. exc. ꝓpositi. Sic z qui semel fuit heres: semper heres esse presumitur. ff.de mino.l.z fi z qui semel fuit heres: semper heres esse presumitur. ff.de acqui.he. il. fine. ẽ, sed qõ Pap. cum cõco. Et qui vnum vult: presumit oia vel

Heres semel: heres semper pẽsumitur.

le: sine quib⁹ nõ põt procedere suum velle. ad hec. ff.de acqui.he. il. iud. de iur. om. iu. l. ij. cũ concor. Mã z regularite presumitur res esse possessõs. d.l. z fi fine. Et no. eo. ti. cũ res. z hec cõsuentibus oculis. ff. man. l. iij. post prin. Item presumitur qui semel noluit semper nolle. xxxi. q. ij. lor barius. Voluntas eñ que semel fuit: semp durare presumitur. ptz ex eo qõ notatur. ff. ti cer. pe. fi quis cũ nec. ẽ. j. in gl. que semp. Sic z presumit priuilegiũ non renocatũ: nisi probetur renocatum. no. xxv. q. ij. ad fi. j. glo. item econtra presumitur penituisse qui temerariũ iuramentũ per se prestitum non obseruat. vt no. Inno. extra de testi. testimonium. Vide qõ no. Archi. de offi. dele. li de legatis. lib. vj. in glo. qd fi iudex. z. ff. ti cer. pe. l. iij. ẽ. res pignori. in glo. que semper. Et ibi adhuc. adde: scilicet tempus donationis. Et ibi. ẽ. l. adde. z l. ait. ẽ. pretor. ẽ. fin. Et ibi acquisiunt. adde scilicet de funerus. Et ibi creditores adde. z hic est verior casꝰ qõ patet ex eo quod dr in litera. Parer vetter. z tunc probatur eo ipso q non probatur contrarium vt supra dictum est. Et expone. (Probatus). l. allegatus. Simile. ẽ. de procur. exigendi.

¶ Imperator Gor. A. Sere. LEX II.

INSTAR obtinere minime potest rei iudicatæ computatio a tabularijs facta. Nisi sententia procuratoris fuerit comprobata.

INstar. (Casus. Tabularij qui olim numerarij vocabantur. j. de numera. l. nulli. Et militabãt cũ susceptoribus destinatis exactoribꝰ debitorũ fiscalitũ. j. de suscep. duos. Et solũ debebãt eisdẽ susceptoribus ingerere: z denũciare modũ z quãtitatẽ debitorũ: nõ aũt poterãt recipere a debitoribꝰ rationẽ. eo. tit. de nume. l. ij. exigerũt cõputũ rõnis. z debitorẽ liberauerũt: talis cõputatio z liberatio nulla est, nisi p sniam procuratoris Cesaris fuerit cõprobata. An. (Instar). i. similitudinẽ. Et dicit ab instio, z est indeclinabile. ad qõ ẽ. de inoff. test. l. fi. exẽplũ. ẽ. de excu. tu. l. fi. (Abnime). i. nõ. (Tabularijs) interdũ exponit tabularius. i. seruus. scriptor vel notarius. ff.de acq.re.do.l.pe. in pn. De his latius no. j. de tabul. in rub. (Nisi) hec dictio, nisi, ponit hic ex eo q negatiua pcedit. Sic ff.de re.eo.l.j. in pri. De his latius ff.de le.iij. vbi ꝺ. ẽ. codicillis. Si aũt pcedit cã affirmatiua, tũc excipit: vt, ois homo currit nisi petrus. Sñz facit cõditionẽ. ff.de le.iij. fideicõmissa. ẽ. sic de fideicõ. Sñz tñ nec ponit nec facit cõditionẽ. ff.de ma.test.l.tritia. ẽ. vlti. de hoc no. ff. si cau. fi si eũ. ẽ. fi. z de an.l.tritia. z p Dy. de re. iu. pec catũ. li, vj. z p Archi. eo. li. de cõsti. c.j. Interdũ vero ponit exppositiue: vt ff.de .pcu.l. nisi. z de excu. tu. athlete. ẽ. remittũtur. z de lib. ho. exhi. l, ij, ẽ. fi tñ. Vel solue istud brocardicũ fm Pe. vt no. Ly. ẽ de trãsac. actiõe. (Sẽtẽtia) ppte sniã dr sup aliquo firma z indubitata rñsio, vel animi deliberatio. Not. institu. de iure nat. ẽ. rñsa. Vel sentẽtia est liberi arbitrij alicuius expressus de aliqua re iudicũ qd fit aut esse debeat: z hec est vniuersalis fm Pap. Dis autem sententia scripsi j. de nu. pa. nõ videtur. In glo. ibi de iudi. l. ẽ. addez l. nõ põt. in fi. magne glo. ibi. Item quid si. z. z no Dy. ff. de so. ratum.

Nisi qualiter ponitꝰ

Sniã qd est, aut.

Sed an princeps posset talẽ sententiã ratam habere: Dic q sic vt no. extra de accu. ad petitionẽ. in secũda glo. Ibi. Item quid in procuratore, adde ista eadẽ questio fit z soluit extra de elec. dudũ. in glo. ista tria z. z de so. compe. significasti. z vide. ẽ. cõia vtriusq; iudi. l. ij. z qui p sua iurisd. l. ij. z ff. de noua. in delictis. ẽ. si seruus. ix. q. iij. ludgdun. z c. nullius. vbi de hoc. z Ignij. diffin. salomitone. et. iij. q. vj. hoc quippe in glo. sed qualiter. z extra de accu. ad petitionem. in prima glo. De his etiã satis no. Inn. extra de offi. del. prudentiam. in glo. sed qd fi iudex absens. z in spe. de cita. ij tã de citatiõe. ver. hec aũt. z Ber. d.c. prudentiã. in ij. glo. z Ly. d.l.j. ẽ. qui pro sua iurisd. vbi redditionem. In sniã vero excõicationis tenetur q non possit rati habitione confirmari: q a principio aut ligat aut non. Et hoc approbat Archi. d.c. nullius. Sciendum est etiã q quotiens cũq; ex alicuius consensu pendet vt aliquid valeat: si eius cõsensus accedat tacitus vel expressus: dummodo tale sit q a iure non reprobetur qõ prius factum fit: etiam si primo non valeat: tñ modo quasi ex nouo consensu valere incipit: vt ex nunc; non vt ex tunc. ff.de offi. pro consul. obseruare. ẽ. fi. ad trebel. sed z si. de dona. inter vi. z vxo. cum hic status. ẽ. si maritus. z ẽ. communia. veriusq; iudi. l. ij. z precedes cõsensus ad hunc vltimũ trahitur. ff.de ser. ru. predi. p fundum. Hec z alia prosequere. vt no. Inn. extra de eo qui du. in ma. c. j. Et vide in fi. de testa. ẽ. sed si quis. z qõ plene scripsi j. de his qui põ. mu. fu. l. fi. in verbo successores. Et nota q cum quis ratum habet: id qõ suo nomine factum est debet ea solennitas obseruari que a principio contractus tpe per cõtrahentes agenda fuisset. vt patet ex ijs q no. Inno. extra de emp. z ven. cum dilectus. Debet etiã id qõ ratus habetur per tales gestũ esse qõ eis a principio mandari potuisse. vt no. ff. de iud. licet. in pn. Et vide qõ no. Ly. ẽ. vbi de cri. agi op. l. j. z ad macedo. l. fin. Item de materia ratihabitionis vide qõ no. lxiij. di. obeuntibus. z xcij. di. c. pe. z qõ no glo. z Archi. xij. q. ij. fi qua. z q. vlti. q. Joãnes. z d.c. salomitane. z Inno. extra de elec. ecclesia vltra. Illud etiam no. q quis põt ratum habere factum: z nõ modum: seu qualitatem ipsius facti. ẽ. arbi. tut. cum interdicte. z ff. de reli. ac si quis. ẽ. potest tamen. de condi. z demon. hec scriptura. z in aut. de iudi. ẽ. qz vero. z ibi no, in glo. i. partibus. Et ibi a procedente. Adde z sic perperam agunt multi iudices testium audientiam notarijs committentes. cum hoc sit speciale officium assessoris. ff. de offi. assesso. l. j. Ad idem extra consan. z affi. c. j. Judex quippe diligentius facit singula q tabellio. no. extra de ver. sig. abbate. Quis enim iudex possit committere tabellioni receptionem testium quãtum ad scribendum: non tñ quantum ad examinãdum. vt ibi. z clare no, Inno. extra de re iu. cum bertholdus. in verbo alijs fungeret. Mãq; hoc casu tabellio vice duorum est qõ improbatur a iure. ff. de pac. li plures. Sed pone, producitur instrumẽtum publicum ad probandum in causa; non quidem coram iudice: sed coram actorũ notario: qui facta collatione cũ originali exẽplo exinde retento illud restituit producenti an valeat? Videtur expresse q sic. ẽ. de tempo. appel. autem. item si. ibi, aut illis qui litem interimũt. z in aut. vt

Testiũ receptio et examinatio an possit cõmitti tabellioni.

ẽ, pon. lar. ẽ, illud vñ sumitur, z de ap. eos. ẽ. sup his ibi ad scrinia z. Ire q; offerre scripturã nõ est act⁹ iudicialis qre põt bõ tpe exppedire: et feriato. vt no. Bui. in spe. de dilati. j. j. ẽ. j. põne. Un videm⁹ in visu: articulos quietã intra. pduci, z soli actorũ notario psentari ac minime sunt mutãda z. ff. de leg. minime. Et tolerabilius est q semp verꝰ cõsuetudo approbauit. ff. de polli. impator. in fi. z facit. ẽ. de ñ. imitr. l. ij. z de accu. in causis. ibi secretarii. z ff. de adul. milles. ẽ. segaginta. Contrariũ credo verꝰ. ar. ex ẽ. ilo huius. l. z eius qõ no. ẽ. in glosi. ibi vl dic q etiã z. z ar. eorũ q superi⁹ sunt inducta. Cũ enim hmõi publica instrumẽta sint iudici oltẽdẽda. ẽ. de edic. di. adri. to. l. ñ. post pnc. z cozã q eis ois. pbario facienda. ẽ. ex q. can. ma. l. ij. de testi. eos. de codi. ob tur. can. l. j. ff. de. pba. quẽgmta. in fin. z ex. de resci. int ceteras. z facit. ẽ. de fal. dam⁹. ibi apud iudicẽ. pferat scriptura. z coi diui. l. ij. in pn. q et hꝫ cũcta iura partiũ discrete rimari. xxx. qõ. v. iudicãte. ẽ. de iudi. iudices. Ad cuius et spectat officiũ ois ex qbꝰ põt instrui diligẽter inspicere. ff. de testi. l. ij. ẽ. j. vt ex sniã sui animi qd aut credat aut parũ. pbatũ opitulet sibi. e. l. ẽ. se. z e. ti. ob carmẽ. ẽ. vltimo. Sequẽt ista p actorũ notarium experiri. et iudice cõmittere vt pdictũ est. z facit apte. j. de nume. l. in pncipijs. z de excep. z exac. l. ij. cũ cõco. qõ ibi scripsi. z clare patet. ẽ. de accu. si qõ se iniuriã: Ad iudicẽ nãq; spectat examinare: nec nõ. pbare vel in pbare scripturã: nõ ad actorũ notariũ. ex de fide instru. c. fi. z. ẽ. de testa. testã. cũ cõco. z p hoc est aperte qõ no. in spe. de instru. edi. ẽ. ostẽso. ẽ. hꝫ nunqd credet. z ẽ. fiebat. Un id demũ dr apud acta teri qõ apud iudicẽ nt. ẽ. de dona. in donatiõibꝰ. iuncta. l. pce. z prz. ẽ. de libe. cã interrogatũ. z ff. de in l⁹ vo. l. eũ q. in glo. ij. z ex eo qõ no. eo ti. de instru. edi. q. fetur. ẽ. hꝫ cũ literis. ibi melior rõ. z. Inde dicunt acta rectoris, principe, ẽ. de trãsac. l. fine apud. z acta plidiatla. ẽ. de peri. here. si puras. Que yba l⁹ diuꝰ z posse sioꝰ vident indurere. ff. de relt. l. ij. ẽ. j. z facit. ff. de neg. gest. l. iij. in principio. Ita magistratꝰ dicunt cõsiderodũ actorũ hre potestatẽ j. de colla. fũ. pa. plaeuit. in fi. z. ẽ. de ma. mu. l. ij. Nõ q ipli scribat dicit Inno. ex de resti. cũ a nobis. ẽ. q magistratuũ auctoritate z mãdato tũr. ideo dicuntur eorũ esse. oia em z. ẽ. de ve. iu. enu. l. j. ẽ. hꝫ neq; z ff. de fal. l. diuꝰ. ẽ. ite senatus. ibi videre em z. z de man. mu. pa. in fi. Nec obstãt iura in ẽ. iij. inducta q loquũt in his scripturis q̃ũ originalia nõ redduñ litigatorib⁹ pstãtib⁹; hꝫ remanẽt apd acta: vt postea iudicũ oculis subiũciatur. ff. ñ. re. si irruptiõe. Hoc em est inspicere vt plene scripsi j. d. digi. l. j. i no, sup ybo vt retinetis, ẽ. sup fcdo. ad ñ. q. qde iudices i talib⁹ sunt periti. z facit. ẽ. de testa. cõsulta. z de don. inter. cũ earum cõco. Cõsuetudine vero fi q est in cõtrariũ dico potiꝰ cotruptelã. ex q pmiscuis actib⁹ rerum turbant officia ẽ iura pmissa. Et materia dat scripturas plerumq; fallas ablq; iudiciali z debita examinatione in iudicijs. pducẽdi qõ remouẽdũ est. insti. vt bo. ra. ẽ. j. nedũ rallia. fraudib⁹ quoq; hoim obuiandũ est. ff. de. rei ven. in fundo. Delius aũt obuiari non põt ẽ. fi fraudãdi facultas adimat. j. de fab. l. j. Et ad pmissa satis facit aperte. j. de diuer. offi. hac sanctione. post prin. vbi patet q exemplaria mommentorum originaliũ que in iudicio pducuntur debẽt habere subscriptionẽ iudicis. q̃ q debeant scribi ipse productiões sicut z cetera q̃ agũtur in iudicio extra de pbat. qm. Ceterũ arguedus est mos ille quo plures actorũ notarij aburuntur: vez hmõi scripturas ad eorũ recipiẽtes hospitia siue do cialia non mus: z apud acta curie illas foze oblatas post modum allerentes, sunt feren Nã sine pcia mandato q̃ iudicis acta nõ fiũt vt pdictum est: animo da ad hanc acta vocantur publica monimenta. d. l. in donationibus. z hoc probitationis eo q ibi semp adeit hoim multitudo: z ideo non est necesse testes p notariũ seu preterea adhiberi vt ibi no. z ẽ. de re iudi. gesta. Inde etiã dicuntur grapharij. acta publica: q̃ non in domo secrete sed in publico fiunt: z semper ibi multi adsunt. ex. de excep. exceptionem. ẽ. fi. in fi. in gl. no. illud z in loco iudicij. ff. de initi. z in. l. pe. ẽ. fi. z ẽ. de fen. cũ suam. Inde et dicunt publicũ testimoniũ. ẽ. de cultu. reo. l. ij. Et quippe iudex esse quod animodo lugꝫ aures publicas cenetur habere. ẽ. de ep. z cle. nulli. in ñ. Cui ergo vult acta iudiciaria non in pub. agere: non decetur habere hãc lucem: neq; sectari lucẽ veritatꝫ. de qua. ff. de testi. ob carmẽ. in ñ. Sed amplecti potius tenebras quas bonus vir oꝫ effugere cũ apte sint ad opera mala. ff. de ven. inspi. l. j. ẽ. muliter. cũ ibi no. in verbo aptiores. Et ideo iudex non dꝫ sedere de nocte: sed ante ipsius tenebras perficere qõ incumbit. extra de offi. deleg. cũ fulsit. in aut. de iudi. ẽ. sedeant. iuxta qõ zDat. v. Lucear lux vestra t. iusticia coram hoious. z facit. ẽ. de his qui in eccle. ma. l. j. Et sicut pceps pronicie extra. principe sue terminos egressus priuatus est. ff. de offi. presi. l. iij. ita z actorum notarius egressus ablq; iudice ac ex sortiti loci iudicij est priuatus habendus. De hoc scripsi plenius. j. de accu. ouuntrũ. q cum suis cõco. ibi facit. Inde etiam dicunt fieri publice que fiunt coram magistratu. ff. de fug. l. j. ẽ. vnusquisq; Sic cut eius presidis iura non publice nec psente ipsius officio nõ valerent. sic dici por. o. l. cum sniam. Ita nec scriptura facta per actorum notarium non publice nec pnte iudice valebit: nec nomen aut vim seu efficaciam actorum habebit. Ad idem yv. q. vij. episcopus iuniãs. Et nota q acta sunt conficienda per tabellionem publicum de mandato iudicis: vt d.c. quoniam. vt tamen ipse tabellio ea tãtum in actis apponat que in eius presentia per iudicem facta sunt: nec debet aliud scribere licet iudice id mãdante, nec debet iudex id mandare: alias vterq; in crimen falsi videtur insidere. Ad hoc ẽ. de falc. qui veluti. ff. eo. tit. l. j. in pnn. z ẽ. j. qui in rationibus. z extra de his que fiunt a prela. quanto. alteri enim in alterius preiudicium credi non debet. iij. q. ij. iudicatis. Ad idem yj. q. iij. Nolo. z quod notatur xxiij. q. iij. ẽ. magnum. z quod plene scripsi j. de re mil. tribuni. in verbo ammaduertatur. quinimo quis in sententia ex preteritis plura narrantur, non tamẽ tabellio intelligitur eis omnibus dare fidem nisi his qui in eius presentia gesta sunt: vt notat Innocen. d.c. quoniam. z Bui. in Spe. de instru. edi. ẽ. restat. ver. in summa.

¶ IDEM N. ATTICE. LEX III.

SI MINORI PRECIO QVAM RES est, aperta fraude empto is: vel gratia que obligata sun à Fisco venierint aditus procurator meus debitam quantitatem creditori inferẽti restitui ea pro dia iubebit.

Judicis è scripturas examiare.

Pauperi h⁹ elemosynis subueniendũ

Gratia qualiter accipitur.

Ordo lre.

Solẽnitas est requisi.

SI minori. (Casus patet in glo. (Precio) Preciũ quidẽ proprie dr in cõtractu vẽditionis. j. de pe. cur. l. iij. vbi de hoc plene scripsi. (Fraude) i. deceptione que dolo incitat. ff. de pac. inse. ẽ. sed si fraudandi. nec ex euẽtu. sed ex cõsilio iudicanda est. ff. de re. iu. l. fraudis. Unde nõ videt dãnãdũ sed cõmendãdũ in fraudem admittere q ex suffragio iuris. z maxime consilio legis suo cõmodo pspicit. ff. de neg. gest. ad q natura. ẽ. cõ me. Sicut nec videtur fraude admittere q fraudẽ excludit. ff. de leg. ij. cũ pr. ẽ. titio. in fi. cũ multis cõco. vii Brez. Fraude fallere petitũ tem nõ puto fraudis cõsilij, sed iusticie z virtutis indicij. Talis em fraus non dolus sed solertia esse dr. ff. de do. l. j. ẽ. nõ fuit. De hac Post. li. ij. c. iij. Quid odibilius fraude z dolo, q̃ sub imagine amoris z fidei in simplice z credulũ; z (qõ deteritabilius est) damicũ pudicie z inuidiciarũ nequitia exercet. De hac plura ibi sequũtur. hec ppzie cõ mittit qũ ad speciales vsus res missa retinet, xv. q. j. reuertimini. Hac aduersus ecclesiã comittere sacrilegiũ est, aduersus altos aũt rapidẽo furtũ est. xiij. q. ij. gloria. xiij. q. ij. q̃ oblatiões. ñ. in ñ. Irez q est. derraudat pane eiurere vir languinis est. xiij. q. v. immolãs. Et cuꝫ pauperibus eleemosina subtrahatur: Deus q res ad hoc coruit, le sua parte fraudari cõquerit. d.c. reuertimini. Unde ea legata morie tium retinet. ipsos mortuos vorozũ pleniudine, z egenos eleemosine cõsolatione derraudat. d.c. q obiatões. Ire q fure vel raptore aliena cũ possit vt restituat nõ copellit, socius est fraudis z vitij seu crimmis. xiij. q. vlti. c. ñ res. Interdũ vero fraus pro dano, interdũ p pena ponit. ff. de edi. edi. cu aũt. ẽ. excipit. z de imu. nec magistratibus. Que offerẽtia est inter dolũ z fraudẽ, calliditate z fallaciaz no. ff. de pac. l. iurisgentiũ. ẽ. sed z si fraudãdi. Generaliter aũt fraus z dolus nemini patrocinari debẽt. extra de rescrip. fedes. in ñ. cum multis similibus. Affuetus quoq; fraudare grauius est puniẽdus.

Ordo lre, Solẽnitas est requisi.

Inerint approbata fraude empronis, vel gra minori precio q̃ res. ñ. rei valoꝫ z eiusmatio est. aditus procuratoꝛ meus restituũ iubebit in ferẽti z. ¶ Post prima glo. adde. fic ergo no. hic, q̃ statuta solẽnitas est observanda, nihil ex ea omittẽdũ. vt ff. de transac. l. cũ hi. ẽ. fi pretoꝛ. z. ff. de inter. dtuus. nec est omittẽdũ, qõ petuet ad cauelas, l. xiij. dist. quãta. ¶ Est aũt duplex solemnitas. l. extrinseq̃na. de qua loquitur j. de nde mitru. l. j. q nõ ptimitur nisi apertur. ff. de publi. quecũq; ẽ. q. a pupillo. z intrinseq̃na de qua secus est. mitti. de inuti. stipu. ẽ. si scripsi. z de fide inst. ẽ. vlti. z ẽ. de vsur. l. j. ff. de ver. oblig. sciendũ. Solemnitas aute verborũ sublata est. ẽ. qui admit. ad bon. po. l. ñ. de formu. l. j. Et dic latius de solemnitate quod omissio rerũ q ad solemnitatẽ tantũ pertiner, nõ vitiat contractum. dicit Inno, extra de baptis. si quis. et ex quo de facto contat, presumitur solẽnitas interuenisse, vt notat ide Inno. extra de accu. super his. Pape autem presentia suppliet iuris solemnitatem. extra de lit. contes. c. primo, secundum Inno. Ad quod facit supra de testa. omnium. z quod no. de testi. presentium. lib. vj. in verbo transmissas. Ire pape confirmatio suppliet defectus solẽnitatis omisse, nor. Ber. extra de

Universidad de Deusto
Biblioteca

insti, cum accessissent. An autem sit peccatum omittere solēnitates in matrimonio. Vide q̄ legitur ꝛ no. xxx. q. v. nostrates. Verum solennitatis omissio faciat q̄ res tota nō possit haberi: no. Inn. extra de offi. deleg. prudentiam. An iuris solennitas de consensu partiū possit omitti. no. eo. tit. de causis. Quando solennitas probari debeat: ꝛ quando presumatur in electionibus, ordinibus, iudiciis, ꝛ contractibus interuenisse: vide quod legitur ꝛ not. extra de eo qui fur. ot. rece. innotuit. De solennitate scripti ꝛ alia. ſ. de fide instrum. lib. vj. ¶ Sed pone q̄ rex mandat in rescripto suo, vt in quadā causa remota solennitate procedatur. quid intelligitur ex hoc verbo: consueuit dici q̄ procedendū sit absq̄ libello: nam tunc dicitur accusatio solenniter proponi, quando per libellum in scriptis agitur. vt notatur ff. de suspec. tuto. l. j. ſ. sciendum. qua solennitate remota libellus remotus intelligatur. Et no. q̄ solennitas ꝛ ordo quātū ad hoc idem significant: vt patet ex hoc q̄ legitur ꝛ notatur ff. de publi. iudic. ordo. ¶ Post vltimam glosam adde. hoc nihil est dicere quia. l. qui in contractibus. ſ. eo. loquitur in contractibus pernicioſis fisco. hic loquitur in contractibus pernicioſis priuato secūdum Bar. Alij habent hoc pro additione glose. ad quod est quod no. ſ. eo. l. facultas. in glo. alias est integrum.

IMPERATOR DIOCLE. ET MAXI. N. LEX IIII.

CERTA forma super metroicis data est: qui iussu principis in aliam ciuitatem translati sunt. Nam prædia eorum que antequam demigrarent habuerint (si ab eis distracta non essent) fisci rationibus vendicari iampridem decretum est, nisi aliud speciali præcepto augusta maiestas decreuerit. Vt igitur à principibus salubriter statutum est: ita (saluis his que vtiliter placuerint) parentibus heredes eos existere minime oportere: nulla legis sanctione statutum est,

CErta. ¶ Dic casum. Cum aliqua regio vel ciuitas a Romanis destructa vt Cartago. vel delecta vt Numancia, ꝛ alie innumerabiles reputabantur. vel nouā Coloniā nedum vt Dola ꝛ Bisenum. decreto senatus certus eligebatur numerus per familias: quibus necessitas imponebatur vt originis: vel alio ine habitationis loco relicto: ad locum restituum vel nouiter institutum se transferrent. ꝛ tantum dabatur eis mensura terra, quantum reliquerant in loco vnde transferebātur: vel certa ingera dabātur singulis mutuis, patricia pecuniis. Et post iussione eis facta de certum habebat terminum infra quē bona que dimittebat vendere poterāt. si igitur hoc nō fecerint: omnia ipsa bona ob eorū cōtumaciā, ꝛ ne translatio impediatur, denoluntur in fiscū. Et licet hi tractati sint, nō ideo parentibus eorū succedere prohibetur vbi cunq̄ sint. b. d. ¶ Ex lege dominus An. de Bar. colligit plura notabilia. Primo q̄ qui non prohibetur admittitur, sed quod non prohibetur permittitur. vt ff. ex qui. cau. ma. necno. de testi. ex eo. qui enim expresse non repellitur a successione parentum admittitur: ne affinctis addatur affinctio. ff. de offi. presid. l. omnes. Et fugiuntur enim, quia contra pietatem a suis parentibus separantur inuiti. ſ. communi. vtriuſ. iudi. possessionum. ff. de fide instr. quesitum. ſ. sed an instrumenti. exinde quippe ratio pietatis offenditur. ff. de edi. edicti. per tot. cum concordan. ¶ Nec facit ad questionē an monachus professus parentibus suis succedat. Et dic q̄ sic. ſ. de epis. ꝛ cle. l. n. ſ. si vero. immo etiam ceteris agnatis vel cognatis: vt ibi no. ꝛ vide quod notat Archi. xvij. q. j. in prin. ꝛ quod legitur ꝛ notatur ea. q. c. j. Et indubitanter hoc verum est in his qui laicum habere possunt proprium in communi. Quid aute in his qui sunt de ordine mendicantium: puta predicatorum. Dico idem ar. huius. l. ꝛ xix. q. viti. ij qua. ꝛ extra de iude. iudex. nam ꝛ si ordo bona ipsa tenere non posset, vendere tamen pro suis necessitatibus poterit. ar. ff. de iur. do. cum in rundo. ſ. ipsius. viuere quidem volunt, extra de offi. ordi. inter cetera. in prin. nam ꝛ serui petere possunt vnde viuant. ar. ff. de his qui sui vel alie. iu. l. ij. de alen. ff. l. seruos. ꝛ dicta. l. ſ. ſ. de epis. ꝛ cle. hoc idem sentit Bul. in Spe. de stat. mo. ver. ij. ¶ Et in hanc sententiam veluti humaniorem inclinat Archidia. dicta questione viti. quia ingredientibus. vide quod notat Inno. extra de proba. an presentia. Sed Host. dicit ibi quicquid scribatur tam monasteria volunt habere bona: nō vt retineāt, sed vt vendāt. quo aute iure hoc faciat aduertant: generaliter enim succedit precium loco rei. ff. de tributo. procuratoris ſ. non autem. ꝛ aliquando cum similibus. Sic idem. ff. de vsufruc. si vsusfructus legatus. ſ. j. ꝛ l. qui precio. cum concor. ¶ Prima tamen opinio tanquam equior seruanda est, nam precium quod propter impecunia consistit vtendo consumitur. nisi de vsufruc. ſ. constituitur. in fin alias talis lex diceretur impia. ꝛ ab omni clementia et pietate remota. quod est contra rationē legis vt plene scripsi. j. ne hic. rem quam ven. emin. l. ij. vnde etiam ingratitudo commissa per nouum. per ingressum mo

Filij ingratitudo per religionis ingressum aboleturr.

nasterij aboletur. dicta questio. vlti. non liceat. Quis de hoc gl. dubitet dicta. l. si. ſ. hoc etiam. Item queritur per constitutionem cle. exiui de verbo. signi. prohibentur fratres minores pro nulla re temporali in iudicio experiri. quid si spoliantur an tunc poterunt: saltem iudicis officium implorando: talia potissime iudici nunciando vt eis restituatur. Dic. l. est ar. q̄ si quis ad hoc expresse nō prohibentur. ꝛ in hanc sententiam veluti benigniorem videtur potius inclinandum ar. iuriū pmissoriū. nam ꝛ excommunicatus nō potest in iudicio experiri. extra de iudi. intelleximus. de except. cum inter. Judex tamen debet spoliatum excommunicatum ex officio suo restituere. ar. extra de ureuran. c. j. ꝛ c. debitores. ꝛ no. xj. q. iij. quoniam multos. ꝛ in spec. de petitor. ꝛ post verb. quoniam. licet posset obiici q̄ excōicatus potest possidere ꝛ acquirere, succedere, et testari. De quo plene not. Inno. Hosti. ꝛ Joan. an. extra de do. ꝛ contu. veritatis. Que alia possit excommunicatus facere nota. ipse Joan. an. extra de regul. dolo facit. libz. vj. in nouella. Sed hoc non obstante. quod predicti puto verius. nā alias daretur potestas quibuslibet sceleratis. eorum bona ꝛ ornamenta ecclesiarum auferendi quod esset inuquum. ff. de iudi. si longius. extra de homicid. prelatis. li. vj. Absit autem vt leges que crimina puniunt viam dent sceleribus perpetrandis. ſ. vnde vi. meminerit. Id quod etiā facit predicta. l. seruos de alen. li. ꝛ vide quod scripsi de prohibenda violentia. j. de ꝛpen. l. j. in no. viti. ꝛ j. de agricol. ꝛ censi. si coloni. q. viti. vnde ꝛ solum vsurarius potuatus intentat interdictū vnde vi. vt ff. de vi ꝛ vi ar. l. iij. ſ. ite si. ¶ Secundo no. quod interdum quis vetera perdit: nouā autem acquirit secundum An. de bar. ¶ Tertio ipse no. quod potest imponi pena omnium bonorum propter contumaciam. ad idem. j. de decu. ñ ad magistratum. ꝛ l. quidam ignaue. ꝛ l. quamuis. pro quo videre potes. ſ. ne sine iud. pun. cer. iudi. li. con. l. j. ꝛ quod not. Abo in summa ipsius ti. ꝛ patet. j. Esd. cap. vlt. Sed contra. Certa summa statuta et expresse in iudicibus quibus committum est reos ob contumaciam vel culpam posse mulctare. ſ. de modo mulcta. l. eos. non est ergo recedendum ab eo vt probatur hic ꝛ j. in concor. in verbo forma. non contenti esse debemus penis legibus comprehens. ff. de verb. ob. l. stipulario. Et in talibus non est laxanda: sed restringenda potestas. ff. de pe. inter pretatione. Et imponenda est frena temperies iudicibus: qui etiam in corpus seuire presumunt immoderate. ſ. de cult reo. l. ij. Hanc materia diffuse tractat An. de. ꝛser. li. feu. q̄ sunt regal. in verbo bona contrahentium incestus nuptias: ibi meius inferri potens. ꝛ ex his que scripsi. j. de dec. ñ ad magistratum. ibi permittantur. ¶ Ultimo ipse no. q̄ tenens terram in feudum: vel alias ob honorem suum recedat: terra ad dominum redit. audi subtilius no. Ad quod probandum inducit. ſ. de epis. ꝛ cle. generaliter. sed melius hoc patet eo. titu. l. fina. ſ. nam ꝛ maritus. ꝛ ſ. huius. ij. responso j. de censi. l. ſi. de omni agro deser. locorum de agri. ꝛ cen. l. ij. in glo extra de conuer. coniuga. ex publico ꝛ q̄ō no. Inno. extra de regula. potuisti. An autem quis possit domino inuito renunciare feudo: dic q̄ non vt not. lib. feud. de capita. qui cur. ven. c. j ꝛ extra de consti. que in ecclesiarum. ꝛ vide quod scripsi. j. de agric. ꝛ censi. l. ij. ¶ Potes etiam notare q̄ statuta stricte sunt interpretāda. hanc materiam vide. j. de professo. qui tri vz. constanti. l. j. in verbo interpretādi (certa) clara ꝛ manifesta. Vide q̄ō de hoc verbo scripsi. j. de fun. patri. l. fi. ꝛ bene facit ad questiones quas scripsi. j. de dolo. ff. de iudi. si longius. extra de homicid prelatis. li. vj. Absit autem vt leges que crimina puniunt viam dent sceleribus perpetrandis. ſ. vnde vi. meminerit. Id quod etiā facit predicta. l. seruos de alen. li. ꝛ vide quod scripsi de prohibenda violentia. j. de ꝛpen. l. j. in no. viti. ꝛ j. de agricol. ꝛ censi. si coloni. q. viti. vnde ꝛ solum vsurarius potuatus intentat interdictū vnde vi. vt ff. de vi ꝛ vi ar. l. iij. ſ. ite si. ¶ Secundo no. quod interdum quis vetera perdit: nouā autem acquirit secundum An. de bar. ¶ Tertio ipse no. quod potest imponi pena omnium bonorum propter contumaciam. ad idem. j. de decu. ñ ad magistratum. ꝛ l. quidam ignaue. ꝛ l. quamuis. pro quo videre potes. ſ. ne sine iud. pun. cer. iudi. li. con. l. j. ꝛ quod not. Abo in summa ipsius ti. ꝛ patet. j. Esd. cap. vlt. Sed contra. Certa summa statuta et expresse in iudicibus quibus committum est reos ob contumaciam vel culpam posse mulctare. ſ. de modo mulcta. l. eos. non est ergo recedendum ab eo vt probatur hic ꝛ j. in concor. in verbo forma. non contenti esse debemus penis legibus comprehens. ff. de verb. ob. l. stipulario. Et in talibus non est laxanda: sed restringenda potestas. ff. de pe. inter pretatione. Et imponenda est frena temperies iudicibus: qui etiam in corpus seuire presumunt immoderate. ſ. de cult reo. l. ij. Hanc materia diffuse tractat An. de. ꝛser. li. feu. q̄ sunt regal. in verbo bona contrahentium incestus nuptias: ibi meius inferri potens. ꝛ ex his que scripsi. j. de dec. ñ ad magistratum. ibi permittantur. ¶ Ultimo ipse no. q̄ tenens terram in feudum: vel alias ob honorem suum recedat: terra ad dominum redit. audi subtilius no. Ad quod probandum inducit. ſ. de epis. ꝛ cle. generaliter. sed melius hoc patet eo. titu. l. fina. ſ. nam ꝛ maritus. ꝛ ſ. huius. ij. responso j. de censi. l. ſi. de omni agro deser. locorum de agri. ꝛ cen. l. ij. in glo extra de conuer. coniuga. ex publico ꝛ q̄ō no. Inno. extra de regula. potuisti. An autem quis possit domino inuito renunciare feudo: dic q̄ non vt not. lib. feud. de capita. qui cur. ven. c. j ꝛ extra de consti. que in ecclesiarum. ꝛ vide quod scripsi. j. de agric. ꝛ censi. l. ij. ¶ Potes etiam notare q̄ statuta stricte sunt interpretāda. hanc materiam vide. j. de professo. qui tri vz. constanti. l. j. in verbo interpretādi (certa) clara ꝛ manifesta. Vide q̄ō de hoc verbo scripsi. j. de fun. patri. l. fi. ꝛ bene facit ad questiones quas scripsi. j. de dolo. ff. de iudi. si longius. extra de homicid prelatis. li. vj. Absit autem vt leges que crimina puniunt viam dent sceleribus perpetrandis. ſ. vnde vi. meminerit. Id quod etiā facit predicta. l. seruos de alen. li. ꝛ vide quod scripsi de prohibenda violentia. j. de ꝛpen. l. j. in no. viti. ꝛ j. de agricol. ꝛ censi. si coloni. q. viti. vnde ꝛ solum vsurarius potuatus intentat interdictū vnde vi. vt ff. de vi ꝛ vi ar. l. iij. ſ. ite si. ¶ Secundo no. quod interdum quis vetera perdit: nouā autem acquirit secundum An. de bar. ¶ Tertio ipse no. quod potest imponi pena omnium bonorum propter contumaciam. ad idem. j. de decu. ñ ad magistratum. ꝛ l. quidam ignaue. ꝛ l. quamuis. pro quo videre potes. ſ. ne sine iud. pun. cer. iudi. li. con. l. j. ꝛ quod not. Abo in summa ipsius ti. ꝛ patet. j. Esd. cap. vlt. Sed contra. Certa summa statuta et expresse in iudicibus quibus committum est reos ob contumaciam vel culpam posse mulctare. ſ. de modo mulcta. l. eos. non est ergo recedendum ab eo vt probatur hic ꝛ j. in concor. in verbo forma. non contenti esse debemus penis legibus comprehens. ff. de verb. ob. l. stipulario. Et in talibus non est laxanda: sed restringenda potestas. ff. de pe. inter pretatione. Et imponenda est frena temperies iudicibus: qui etiam in corpus seuire presumunt immoderate. ſ. de cult reo. l. ij. Hanc materia diffuse tractat An. de. ꝛser. li. feu. q̄ sunt regal. in verbo bona contrahentium incestus nuptias: ibi meius inferri potens. ꝛ ex his que scripsi. j. de dec. ñ ad magistratum. ibi permittantur. ¶ Ultimo ipse no. q̄ tenens terram in feudum: vel alias ob honorem suum recedat: terra ad dominum redit. audi subtilius no. Ad quod probandum inducit. ſ. de epis. ꝛ cle. generaliter. sed melius hoc patet eo. titu. l. fina. ſ. nam ꝛ maritus. ꝛ ſ. huius. ij. responso j. de censi. l. ſi. de omni agro deser. locorum de agri. ꝛ cen. l. ij. in glo extra de conuer. coniuga. ex publico ꝛ q̄ō no. Inno. extra de regula. potuisti. An autem quis possit domino inuito renunciare feudo: dic q̄ non vt not. lib. feud. de capita. qui cur. ven. c. j ꝛ extra de consti. que in ecclesiarum. ꝛ vide quod scripsi. j. de agric. ꝛ censi. l. ij.

Forma diligenter est obseruanda.

¶ Potes etiam notare q̄ statuta stricte sunt interpretāda. hanc materiam vide. j. de professo. qui tri vz. constanti. l. j. in verbo interpretādi (certa) clara ꝛ manifesta. Vide q̄ō de hoc verbo scripsi. j. de fun. patri. l. fi. ꝛ bene facit ad questiones quas scripsi. j. de dolo. ff. de iudi. si longius. extra de homicid prelatis. li. vj. Absit autem vt leges que crimina puniunt viam dent sceleribus perpetrandis. ſ. vnde vi. meminerit. Id quod etiā facit predicta. l. seruos de alen. li. ꝛ vide quod scripsi de prohibenda violentia. j. de ꝛpen. l. j. in no. viti. ꝛ j. de agricol. ꝛ censi. si coloni. q. viti. vnde ꝛ solum vsurarius potuatus intentat interdictū vnde vi. vt ff. de vi ꝛ vi ar. l. iij. ſ. ite si. ¶ Secundo no. quod interdum quis vetera perdit: nouā autem acquirit secundum An. de bar. ¶ Tertio ipse no. quod potest imponi pena omnium bonorum propter contumaciam. ad idem. j. de decu. ñ ad magistratum. ꝛ l. quidam ignaue. ꝛ l. quamuis. pro quo videre potes. ſ. ne sine iud. pun. cer. iudi. li. con. l. j. ꝛ quod not. Abo in summa ipsius ti. ꝛ patet. j. Esd. cap. vlt. Sed contra. Certa summa statuta et expresse in iudicibus quibus committum est reos ob contumaciam vel culpam posse mulctare. ſ. de modo mulcta. l. eos. non est ergo recedendum ab eo vt probatur hic ꝛ j. in concor. in verbo forma. non contenti esse debemus penis legibus comprehens. ff. de verb. ob. l. stipulario. Et in talibus non est laxanda: sed restringenda potestas. ff. de pe. inter pretatione. Et imponenda est frena temperies iudicibus: qui etiam in corpus seuire presumunt immoderate. ſ. de cult reo. l. ij. Hanc materia diffuse tractat An. de. ꝛser. li. feu. q̄ sunt regal. in verbo bona contrahentium incestus nuptias: ibi meius inferri potens. ꝛ ex his que scripsi. j. de dec. ñ ad magistratum. ibi permittantur. ¶ Ultimo ipse no. q̄ tenens terram in feudum: vel alias ob honorem suum recedat: terra ad dominum redit. audi subtilius no. Ad quod probandum inducit. ſ. de epis. ꝛ cle. generaliter. sed melius hoc patet eo. titu. l. fina. ſ. nam ꝛ maritus. ꝛ ſ. huius. ij. responso j. de censi. l. ſi. de omni agro deser. locorum de agri. ꝛ cen. l. ij. in glo extra de conuer. coniuga. ex publico ꝛ q̄ō no. Inno. extra de regula. potuisti. An autem quis possit domino inuito renunciare feudo: dic q̄ non vt not. lib. feud. de capita. qui cur. ven. c. j ꝛ extra de consti. que in ecclesiarum. ꝛ vide quod scripsi. j. de agric. ꝛ censi. l. ij.

Solennitas nō est omittenda.

Prohibetur q̄ dē.

Ad omnes professus succedit parētib⁹.

iuris si quis dicat, Baptizo te in nomine genitoris, nati ꝛ flaminis ꝛ an hoc pronomē ego: vel hoc pronomē re, sit de substatia baptismi. vide extra de baptis. c. j. ꝛ. c. non vt apponens. ꝛ de cōse. dist. iij. si nō sanctificatur. Prelati autem forma ꝛ exemplum subditorum esse debent. xciij. di. dictū. ꝛ di. se. c. esto. xvj. q. j. predicator. ꝛ xxj. q. iij. pe. cipimus. Forma quoq̄ perfecte eleemosyne est vt non totum quis det: sed q̄ habet pauperibus partiat. lxxv. dist. non satis. vbi etiā continetur forma ecclesiastice vite que est in charitate. Item forma interdum pro responsione sumit. in aut. de here. ꝛ fal. in prin. vide q̄ no. Archi. xxiij. di. quoniā dā. (Ciuitatem) ꝛ ciuitate scripsi. j. de bo. vac. l. j. (Translati) i. transducti vt transpositi. Ex hoc verbo infertur q̄ hi amittunt iura prioris ciuitatis. hoc ēm inducit huius verbi significatum. ff. de noua. l. j. in princ. ꝛ xxj. q. ij. si quis iam translatus. (Mam) ver. (Distracta) deducta vēdita. (Jā) aduerbiū tēporis, vel post hoc vel modo, translatum est fm Pap. (Prius) aduerbium tpis, id est antea: ꝛ aliud est ꝛ pridie q̄ significat ex tertia die vel prion die. ff. de peti. here, i. item veniunt. ſ. pridie. (Pridem vero non bene, sed longum tps inducit vt hic. ꝛ. ſ. de questio. pridem. ꝛ de excep. rei iu. si vt proponis. Itez interdum pridē paulo precedens significat. in aut. quo. opor. ſ. hec de deo. (Decretum) preceptum vel constitutū. (Misi) ꝛ. de hac dictione dicēt. j. in. l. si. ꝛ dictū est. ſ. l. ij. ꝛ quando affirmat, ꝛ q̄ negat. Vide q̄ no. Arch. xv. q. iij. non est. ꝛ plene de cōst. c. j. li. vj. (Ut igitur) ver. (Principibus) De hac dictione plene scriptum est. j. de prin. agen. in re. in rubrica. (Salubriter) simile verbum. lv. dist. nullus. ꝛ est salubritas refrigerium, requies, solacium. fm Pap. ¶ Et not. q̄ constitutio principis debet esse salubris, als si non esset salubriter instituta, seruanda non esset, imo contēnenda. xij. dist. preceptis. ij. qō. vij. qua propter. ꝛ xxv. q. ij. siquis. Item salubris ꝛ terribilis. xxiij. q. v. c. j. De hoc ēt scripsi. j. de agen. in re. l. fin. in prin. Et est ar. aduersus priuilegia contra legem inducta, quod ipso iure nullius sint momenti. q̄ non sunt salubriter introducta, cum etiam regule generales nō sint tenēde nisi salubriter institute. fm Hug. ꝛ Arch. dicto. c. nullus. (Vtiliter) non solum lex dz esse salubris, sed etiam vtilis. De hoc etiam satis dictū est. j. ne ſ. rem quam ven. eum. l. ij. (Placuerint) per hoc verbum lex cōstituitur. ſ. de. w. di. placuit. ꝛ. ff. de cōsti. princi. l. j. (Oportere) an hoc verbum ꝛ verbum dz sit necessitatis vel honestatis. vide q̄ legitur ꝛ no. xxj. q. j. c. j. De verbo dz scripsi. j. ne quis liber inuitus. l. j. ¶ Ordo. Ut igit hoc, scz de dictis predictis cōtrahendis a principibus salubriter est statutum ita nullarratione statutū est minime. i. non oportere eos heredes existere parentibus, saluis his que de dicta confiscatione vtiliter placuerint. ¶ Post primam glo. adde vide etiam q̄ no. j. non li. ha. metro. in rub. Quid aūt sit mesura scripsi. j. de excu. artifi. l. ij. als est. l. j. ꝛ no. Arch. xciij. di. dictū. in gl. vl. ibi. ſ. q̄ eis inquit. adde. ꝛ. ff. de prima. l. iij. in fi. ꝛ. xxvij. q. j. iā nunc.

¶ Exemplum libri ꝛc. Similis superscriptio habetur. ſ. de accusa. si quis se. delit. cau. iuxta de peda. iudi. l. iij. j. de decur. l. ij. ꝛ vt ru. ad nu. offi. de uoc. l. j. Et ex hoc sumpta est forma cum instrumenta originalia exemplantur, vbi dicitur hoc est exemplum cuiusdam instrumenti ꝛc. Ad idem. ff. de re iudi. diuus. ꝛ. ſ. de prescrip. long. tempo. que pro. li. i. ſi.

¶ Exemplum Diocle. & Maxi. ad flacum. LEX V.

PROHIBITVM est cuiuscunq̄ bona qui fisco locū fecisse estimabitur capi: priusquam a nobis forma fuerit data. Et vt omni prouisionis genere occursum sit cesariani: sanctimus licere vniuersis quorum interest obijcere manus his qui est ad capienda bona alicuius venerint; qui succubuerint 1 gibus: vt etiam si officiales aufuerint a tenore date legis desistere: ipsis priuatis resistentibus: a facienda iniuria arceantur. Tunc enim is cuius interest bona alicuius non interpellari officialibus volentibus ea capere: debet acquiescere: cum literis nostris cognouerit non ex arbitrio suo cesarianos: ideſt officiales: ad capiendas easdem venisse facultates: sed iustitie vigorem id fieri statuisse.

PRohibitum. ¶ Casus. Si ex aliqua causa (que multe sunt) alicuius bona deferantur in fiscum, non licet officialibus fisci ancrocinare propria inuadere ipla bona sine speciali principis iussione. Quod si fecerint, licitum est priuatis quorum exinde interest eis resistere, ꝛ a tali iniuria illos arcere. Si vero ad capienda bona processerint cum literis principis, non licet tunc priuatis resistere, sed obedire tenentur. (Prohibitum) Prohibere est repellere, vetare, ꝛ componitur ex pro ꝛ habeo secundum Papi. Ite sub hoc verbo generaliter sumpto etiam excommunicato compehendi potest, vnde Adam fuit excommunicatus id est prohibitus ab esu ligni, xj. q. iij. euidenter, ad q̄ etiam facit. ff. de pens. l. inons. (Bona) dicta sunt bona quia beant. ff. de verbo. sig. bonorum. Et est differentia inter bonum ꝛ iustum. nam bonum est in essentia vel natura, iustum vero actum respicit fm Pap. Malum vero accipitur quinq̄ modis quos no. Arch. xiij. q̄. v. qui haberis. ¶ Itē nota

Filium pro patre excommunicato non est recusandus.

bitur) Estimare est apud animum nostrum: ꝛ debet scribi per ſ ꝛ non per x de quo scriptum est. j. de decur. quinq̄. ꝛ de predi. nam. l. ij. Arbitrari vero est iudicium animi proferre. (Prius) Id dicitur quinq̄mo prius esse, ante quod nihil est. in proemio. ff. ſ. in reliqua. (Capi) id est accipi. Vel pone proprie per. l. aliud est capere. ff. de verbo. signi. (Forma) id est iussio. j. de bo. vac. l. ſi. ibi iussu nostro. ¶ Et nota hic quod presumitur contra officialem qui ad aliquid agendum procedit absq̄ principis iussione, sic etiam presumuntur insolentes, iudicesq̄ procaces. ſ. de defen. ciui. l. iij. sic etiam presumuntur custodes carceris faciliter corrumpi, vt captiuis non exhibeant alimēta. ſ. de epis. au. iudices. Sic etiam presumuntur executores iudicum pertinaces auari ꝛ proterui. ſ. de epis. ꝛ cle. omnes qui. ſ. prestores. sic etiam publicani presumuntur temerarij ad illicitos factiones. ff. de pub. quante. De hoc vide quod scripsi. j. de litto. ꝛ iti. custo. l. j. Et generaliter presumuntur officiales plura mala scire ꝛ cōmittere quam alij in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. ſ. illud quoq̄. ꝛ no. j. l. progi. nam ꝛ iudicantes presumuntur potius deferre potentibus, quam iustitiam ministrare perentibus. in auten. vt omnes obe. iudi. prouin. ſ. nec latet nos. coll. v. ¶ Nota etiam quod non creditur alicui officiali sine literis regijs, ad idem. ſ. de man. princi. l. j. ꝛ de epis. ꝛ cle. si qua per calumniam. extra de offi. dele. cum in iure. vide quod ibi no. ¶ An autem possit quis mandatum sibi factum probare per testes, videdur expresse probari q̄ sic. in aut. de li tig. ſ. si. vero apud iudicem. ꝛ de hoc in Spec. de proba. ſ. videndū. ver. sed nunquid. xxv. q. ij. institutionis. ꝛ. xcvij. di. nobilissimus. ꝛ p Ly. dicta. l. j. ſ. de man. princip. ꝛ in aut. vt diui. iussio. in prin. in gl. j. priuilegius. Ad idē facit. ſ. de his qui ad eccle. confug. l. ſi. in prin. Utrum procurator possit probare mandatum per testes no. Lyn. ſ. de procu. l. j. q. vj. ¶ Sūt ꝛ alij casus in quibus scriptura necessario exigitur qui notātur. ſ. si minor ma. se. dixi. l. iij. quos ꝛ plures alios ponit Bul. in spec. de instru. edi. ſ. restat. ver. sed si alij. ꝛ Jo. an. de cē si. c. j. li. vj. inter q̄s ponit de professione q̄ in illa scriptura necessario exigatur. xx. q. j. vidua. ꝛ xxvij. q̄. j. oēs femine. eū concor. gl. ex ra in quibus ꝛ de elec. cum in magistrum. q̄ non tenent alij. nam ꝛ glo. dicti. c. dam casi omnes. dicit q̄ scriptura non est de necessario esse professionis. sed bus est ne est de bene esse, vt scilicet ti velit contra professione venire, scriptura cessaria, ra talis sibi obsistat. ad q̄ est ea. q. sciendum. ꝛ hoc tenet Joā. an. in nouella. de reg. iur. nemo pōt. lib. vj. Ad q̄ est etiam. ff. de pig. contrahitur. ꝛ. ſ. de pac. pactum. ꝛ qui bo. ce. pos. l. in causa. cum concor. ꝛ q̄ not. xxv. q. ij. postq̄. iaz ergo sequeretur q̄ idiota ꝛ literas ignorans prohiberi non posset, q̄ falsum est, ꝛ sic oppinui. Adde q̄ ictus ſ. j. de vetera. l. j. in verbo dixit. ꝛ vide q̄ no. extra de regula. porrectum. ꝛ per Archi. eo. tit. c. constitutionem. lib. vj. in verbo expresse; ꝛ in verbo habit⁹. Alius casus in quo scriptura exigit. est. j. de ero. mili. an. l. fina. ſ. hoc omnifariam. (Et vt) ver. (Prouisionis) prouisio est procuratio, premeditatio, rimatio, ante visio. Vide quod scripsi. j. de decu. fi vltra. (Occursum) Occurrere est obuiam ire, repugnare, aduersari, fm Pa. (Licere) i. fas esse. (Vniuersis) i. omnibus. Vniuersus vero populus est vel cetus. i. per vnumquemq̄ fm Pap. ꝛ vide q̄ō scripsi. j. de re. mili. l. fi. in ver. vniuersitas. ꝛ de vetera. lege. j. ibi vniuersi. (Obijcere) i. opponere pretendere fm Papi. (Danus) legitime, vt. j. de exacto. ꝛ excepto. ꝛ contra scilicet obijciendo leges vt. j. qui mi. non po. l. his. ꝛ vide q̄ ibi scripsi in verbo obiecerint. ꝛ est simile in auten. vt lit. iur. ſ. ꝛ hoc. vel proprie ipsas manus vt tactum dicam. ¶ Et nota quod priuatus potest impune resistere officiali cum aliquid facit contra iura vt hic. ꝛ in concor. hic signatis imo pontur qui non resistit. j. de decur. omnes. j. ꝛ hoc q̄ certum est ipsum inique agere, ꝛ manifeste contra legem. In dubio autem obediendum est iudici vt de hoc latius no. Dy. de regu. iur. quod quis. lib. vj. De precepto vero pape aut alterius iudicis iniusto sub pena excommunicationis an sit parendum. vide quod nota. Innocen. extra de senten. excommunicatio. inquisitionis. Vide etiam quod no. extra quod me. can. cum dilectus. de restitu. spolia. olim. in gl. sed nonne, ꝛ per Archi. extra de sen. excommu. l. j. lib. vj. in versic. moralis. Potes etiam videre q̄ scripsi. j. de comeatu. l. j.

¶ Item nota quod ex prelatorum prouisione principes seculi per secutoribus pauperum resistere debent. xxiij. q. iij. ab imperatoribus. ꝛ. c. maximianus. Et cum dicitur nō resistamus malo, non mali cohortio sed vindicte executio prohibetur. ea. causa. q̄ō. v. c. de occidēdis. An autem resistere malis armata manu perfectis sit peccatus, vide dicta. q. iij. per totum. ¶ Sed pone dum ageretur bellum sue guerra in regno per nonnullos predones ꝛ illicitos inuasores barbarita incursione que satis inhumanis est in auten. nullum. cre. agri. post principium. Quidam ex regnicolis ab his predonibus vel iniquis delibus capti fuerunt. hi captiui cum non possent aliter euadere: cum isto des occiderunt ꝛ vulnerauerunt, ꝛ fic fracto carcere euaserunt an possit li accusantur de occiso. rupto carcere, ꝛ vi illata. Dic q̄ cū est notum captiuum contra iustitiam detineri, licitum est ei detentores occidere, vt si nō potest aliter euadere, euadat qualitercunq̄ poterit. ff. de poste. reuer. nihil interest. ꝛ no. j. distin. gentium. ad idē. l. dist. q̄

Captiuus ribus iuge re.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vero supra.ff.eo qui.cau.ma.succurritur.z facit.ff.de edic. bouem. §.si seruus, ibi insi animo ꝛc. quinimmo capite punitur qui captus inuite non fugit cum potest.ff.de re mili.non omnes.§.qui captus. imputatur enim ei qui potest reuerti z non reuertitur.ff.eo qui.cau. item qui, licet etiam ei qualitercūq; redimere sanguinem suum.ff. de bono.l.j.Item licet vnicuiq; eum eripere.xxvj.dis.deinde.z ar.a contrario.ff.ad.l.iul.ma.cuiuscunq;.§.item qui.Ad.q.xxiij.q.iij. fortitudo.z.c.ſ.z.ff.ne quis eum qui in ius vo.fin.l.j.ff.ſi.z quod no. xxiij.q.vj. hi qui.non enim peccat qui defendit eum qui iniuriā patitur vt no.xxiij.q.viij.in prin.z ptz.Ego.c.ij.z bene facit illud Ambro.li.de offi.z transumptiue habetur.ea. cau.q.iij.non inferenda, sed depellenda iniuria lex virtutis est qui eā cum potest non repellit iniuriam a socio.tam in ipso est iniuria q̄ in illo qui facit. Item prouer. xxiij. Erue eos qui ducuntur ad mortem: z qui trahuntur ad interitum liberare ne cesses.Et eccle.iij.Libera eum qui iniuriā patitur de manu superbi.z facit extra de sen. excō.quante.z vide q̄ no.Inno.eo.tit.ſi vere. in glo. quid ſi.Nam z epi non debent sinere suum populū opprimi:sed ſi necessitas illa incurrerit q̄ male agitur presentialiter vendicare.xxiij.q.viij.scirenos.vnde z siluā cedere videtur qui ab aliis cedi patitur. ff. loc. c. lege,sic z is qui patit bina sponsalia constitui,contituere dicitur.ff.de his qui no.infa.quid ergo.§.j.vide concor. Et prout legitur in prouer.sapientū. Qui pergit ad iniuriam succurrere potest z no succurrit,occidit.Et hoc maxime ad primates pertinet ciuitatis.in aut.vt nul.iud.§.z hoc peruenit.ver.omnem vero. Unde propulsare iniuriam cadit sub precepto quicquid aliū dicāt. z hoc quo ad oēs pro quo est aperte predictum. c. ẽte. z de hoc satis ibi no.z eo.titu.dilecto ber.z quidam lib.vj.fin Bug. z Arch.qui hoc no.ij.q.vj.negligere.Non est enim grandis differētia vtrū in lectum inferas vel admittas.lxxxij. di.in prin.Mortem enī languentibus probatur infligere, qui hanc cum potuerit non excludit.ibidem.z facit ea.di.per.totum.z.xxiij.q.ō.iñ.c.viti.cui sibi nor. z licet ab hac sententia discrepare videatur glo.xxiij.q.viij.in princ. in gl. ex hoc videtur.hec tñ est veritas vt sup eā ibi no. Archi.z vide q̄ nor. Hosti.in summa de sen.excō.§.quis possit excōicare.ver. quantus. Item occisores clerici vel sacerdotis arma portantis,z seditiones,z guerras concitantis non sunt pro absolutione ad romanam curiam transmittendi.extra de sen.excō.perpendimus.imo nedum premissa locum habent in capto a predonibus z latrocinibus sed etiam a malis iudicibus, quinetiam in cōtra iustitiā cōdenato, licet tunc resistere condemnāti vt nō ducāt condemnatus ad mortes: q̄ tale iudicium simile est violēte latronū. Et ideo sicut licet resistere latronibus,ita etiam licet resistere principibus malis in tali casu. Et hoc verum nisi ex tali resistentia scandalum sequeretur, quo casu licet damnatus resistere nequeat inferenti mortem,fugere tamen de ipso loco pōt,vt hoc no. Archi.xxiij.q.v.cum homo. Et ptz per Am.ij.de off.ca.ty,vbi sic ait. Adiuuat ad perfectum bene estimationis,si de potentis manu eripiat in opē,de morte dānatum eruas q̄tum sine perturbatione fieri potest:ne videamur iactantie magis causa facere q̄ misericordie,z maiora inferre vulnera, dum ienonibus mederi desideramus. Dixit etiam in hac.l. dominus Bart.q̄ ad resistendū possit qui vim patit conuocare amicos z vicinos. Et q̄ sine vocatione possint ad hoc venire inducit ipse.ff.de fur.ſi quis in seruitute.in ſi.z q̄ no. ff. de vi z vi ar.l.iij.§.cū igit.z satis aperte probatur per supallegata iura. Et subiungit q̄ consuetudine inueniunt pro maiori securitate q̄ oppressi clamant alta voce:succurrite succurrite,pro quo inducit.ff.vi bo rap.l.preto.§. ſi quis aduentu. sed in regno patet in constitutione quicunq; mulierem clamantem.ꝛc. Sed quid ſi clericus aliquis detinet,nec laicus detinens vult eum dimittere, nisi detur sibi calix cōsecratus in integrā formā alis captiuum minat occidere? Videtur q̄ calix sibi dādus sit vt videtur expressum.xxiij.q.iij.§.item ab aliquo.Sed contrarium tenet Arch.in Bug.xxj.q.ij. aurum. Quid autē ſi cum plures capti essent a predonibus seu barbaris facta compositione, vnus pro pecunia remissus est,vel de carcere fugit, propter q̄ reliqui pinissam pecuniam soluere sunt coacti,an repetant? Vide hanc materiam.ff. de neg. ge.nam z seruus.in prin. Vide etiam q̄ nor.in aut. vt nō ſi. pig. post prin.in glo.alis gentium.Quid etiam ſi q̄ capti erant socij. vide q̄ no.ff.pro socio.l. cum duobus.§.quidam. z vide verba tullij que scripsit. j.de dig.quotiens.in glo.magna prope finem z que scripsit.j.de exactio.tri.quoties.(Ut etiaz ſi.)ver.(Officiales) Officiales dicti sunt ab officio:qui nulli officiunt, omnibus vero prosunt. De officio plenius dixi.j.de diuer.offi.in Rub.(Auſi)pro temeritate hoc accipe.De qua vide q̄ scripsit.j.de panile.eo.qui insa.patia.mali.l.n.z est simile.j.de ca.iar.titu.l.iij.post principium.ibi ausu. (Tenore) id est norma vel conditione posita ſcdm ꝓdapi.(Prima tis)primati sunt extranei ab officijs publicis,dicti q̄ sunt ab officijs curie absoluti ſm ꝓdapi.Ad q.ff.de offi.presid. l.iij. Omnes enim dignitatem non habentes puniare dicuntur.xxiij.questio.j.qui cōtra. (Arceantur)id est prohibeantur, constringantur. (Tunc em.) ver.Et nor.q̄ hoc aduersum tunc,tpis extremitatem signat. ff.de

con.z demonstr. l. iij. in fin.z vide.j.de agrico.z censi.litibus.post principium eodem verbo z q̄ no. Archi. de rescri.ſi eo tempore, lib. vj.in verbo ſufficientem.(Cognouerit) Ex hac litera videtur q̄ litere principis debeant ostendi priuatis qui tanguntur. Sz contra in aut.de coll. §.eos aūt. vbi ptz q̄ sunt insinuande preside prouincie. dominus Bart. videtur sentire, q̄ ſi mittitur de vna prouincia ad aliam prouinciam locū habeat hec lex.nam in prouincia est presumptio q̄ fit notus: z subiungit hoc verum ſi portat insignia officij vt nuncij qui deferunt birreta. Inducit.ff.loca.ſi ignorans.z de iniur. item apud.§.ſi quis virgines. (Arbitrio Simile.j.de decur. nemo iudex. (Facultatesi) ſubstantiā vel res. De quo verbo scripſi.j. de decur.omnes.j.in fi. (Iustitie) not.verbus. Presumptio enim est q̄ princeps ad hoc iusta rōne procedat:als vbi certum est vel esse pōt q̄ preceptum iudicis iustitiam non cōtineat:licitum est nō sibi obedire:sicut rescripto pape statutur.extra de rescri.ſi quādo.z de prebend.cum teneamur.ſcdm Bar. Vide quod scripſi.j. de decur.omnes. j. in verbo resistant. z. j. de excepto.z xj.cepto.l. j.in fi. In glo.not.q̄ etiam ibi deuotum.xj.q.iij.qui resistit.in ſi.glo.adde z.j. de colla.fun.ſi.l.ij.z de exacto.z exceptio.l.ſi.z.l.pe.z.j.de le.l.ſi.z in aut.vt li.ma.§.ex hoc quoq;.z.xvj. q.vj. sane. Et dic q̄ resistere comprehendit etiam actum manualem.ff. de re milita.l.milites.§. irreuerens.ad.l.aqui.quemadmodum.§.pen.z hacleg. Ité fuste vt cede.xxiij.q.iij. qui peccat:als ponitur pro ꝛtradictione,ſ. de non nume.pecu.l.generaliter.in fine. Vide q̄ scripſi.j.de decu.omnes.i. ibi inferre.z de deserto.ſi desertores.ibi resistendum. In gl.vlti. ibi de consulti.in ſi. adde. Ité dicitur vigor debitus:vt.j. de exacto. tributorum actor actores. Item vigor publice coertionis. j. ne quis oneris pri.impo.l.j. Ité vigor iudiciarius.ſ. de defen.ciui.l.pe.in fin. Item dicitur vigor legitimus.in aut.vt eccle.roma.ad fin. Ité est vigor solidꝰ. xcix.distinctio.ecce. Ité vigor rationis.j.questi. iij. ſi quis donatori.

Impera.Con.ad prouinciales. LEX VI.

VSTAS etiam & que locum habent fisci actiones precipimus cōremari:ob hoc solum quidem quod suis temporibus prolate non sunt. Veriam calumnie priuatorum eo saltem arceātur exēplo, quo iustas fisci lites silere precipimus.

VSTAS. In hac.l.ponit An.de bar.casum. Quod ſi procurator fisci ante diem agit:perdit actionem sicut z priuatus, hodie vero non,sed duplicantur inducie,inirit.de acti.ſ. temporales.versi.hodie. Vel secundum eundem potest z alio modo poni quod fiscus agebat licet exiusus prescriptione,z sic eo casu idem iuris esset in fisco z priuato. (Etiam) Etiam est coniunctio causalis:sed quando iungitur copule,z sortitur naturam copulatiue. De hac dictione dictum est.j.de diuer.predi.l.secunda.z de execu.in tu. l.j. (Precipimus) imperamus,iubemus. Et nota iustitiam huiusmodi legis que a fisco incipit. Nam qui alios vult iudicando coripere, debet sua malefacta prius emendare. Is enim potest de errore alterius iudicare:qui non habet quod in se ipso condemnet.iij. questio.septima.iudicet. Et tullius contra saluitium. Carere debet omni vitio qui in alterum dicere paratus de mum maledicit. z infra.Sepe vidi grauius offendere animos auditorum, eos qui aliena flagitia aperte digerint, quam eos qui commiserint. Unde Cassio. iij. varia. epist. xxj. Cum in omnibus causis velimus iustitiam custodiri:quia regni decus est equitatis affectus,in eis maxime que fisci nostri nomine proponuntur. Ne quemquam detestabilis calūnia inuidiam regnantis affugit. Patimur enim superari salua equitate per leges, vt inter arma semper pacis simus esse victores. Nam quem licenter subiectus superat,non debellat aduersus. Et sit is qui debet aliena peccata corrigere pectora committit.non discipulus veritatis erit, sed magister pre ceteris errotis.ij. questio.vij. nos si incompetenter. Vide quod scripſi.j.de fisca.vsu.l.ſi.z de re milita.ne mo.in verbo correctos.z ne ſi.rem quam ven. emin. l. prima. (At) ver.z est aduerbium temporis.interdum ponitur pro sicut. (Prima togum) omnes preter fiscum cenitentur priuati vt hic patet. (Saltē) hec coniunctio aliquando est aduersatiua vt quis etsi ꝛc. Sed hic ponit diminutionem. z est similis de rescriptis. statutum. libro. vj. Aliqui tamen dicunt quod interdum est coniunctio diminuentia, z dicunt hoc tractum esse a captiuis, qui dicunt omnia nostra habeas,saltem vitam concede nobis pro salute,vt ibi no. Archis. Et differt a saltim vnde ver.Saltim saltando,sed saltem diminuendo. (Calumnia) propie calumnia est falsa crimina scienter intendere. ff. ad tur.l.prima. §. primo.ij. questione.iij. §. notandum.ij. Contra tales Quintilianus in diuite accusato z omnium scelerum comparatione nihil est detestabilius hominibus qui leges nostras faciūt nocentes, inconsultus autem iracundie calor proueniens ex mentis impetu calumnie vitio caret, dicta.l.prima. ver.z ꝓdapi. Qualiter autem

autem quis a calumnia exēcusetur.vide lib. vj. de ele.statuimus.z ex tra de sent.ex.sacro.z.vij.q.iij.paulum. Vel dic calumnia est aliquē tra accusare.in aut.quomodo oportet epis.§.oportet.vel iustam responsionem aut sententiā impugnare.ff. de leg.ij.ſi quis testamento.§.vlt. Item calumnie genus est in rumore:cuius probationes: cuius argumenta non habes.primum credere.dicit Quintilianus in diuite accusato:ad quod facit.xj.q.iij.in cunctis.z.c.non solum. Item calumnia est petere rationem de his que reddi non possunt xxiij.q.iij.de tirijs. Et non solum in accusatione:sed etiam in denunciatione quis dicitur calumniari : quinetiā in exceptione. His enim tribus modis quis dicitur calumniari vt not. Jo.an. dicto c.statuimus.in fi. An autem calumniator puniatur grauius q̄ denunciatus. Vide extra de calum.c.ij.z de ſpmo.licet heli per Inno. An etiam condemnatus de calumnia sit infamis, z an possit noua accusationem incipere vel priorem perficere:not. Inno, extra de mutu.peti.c.j. Item an hec exceptio calumniatus es:fit dilatoria:vel peremptoria z quando sit proponenda.vide.ij.q.z.placuit. In quibus casibus calūniose accusans z non probans punitur ad rationem.vide.ij.q.iij.in summa.z.c.ij. Vide etiā quod scripſi.j. de dela.l.ij.post secūdam glo.z de decu.l.pe.in fi. Et quod no.ff.de his qui no.infa.athletas.§.pe. (Exemplo) Exemplum est particulare propositiū:quod particulare quidā cōcendit ostendere. Et differt ab exemplari quod idē est quod imago. exemplum vero quod ad aliud adducitur ſm Pap. (Silere) tacere:sed silere ad vocē mutam, tacere ad articulatam refert:z debet scribi sine c ſm Pap. Si ergo iustas fisci lites silere statuit,imperator:vt ex hoc exēplo arceatur calumnie priuatorum vt hic:non videtur iusta illorum sententia q̄ procurator fisci de calumnia iurare nō debeat vt scripſi.j.de conducto.z procu.pe.fisca.l.j. in verbo legū.z facit quod scripſi.ſ.eo.in. princi. Et breuiter casus est pro hoc,j.de dela.l.pe.ibi recto iuris ordine. In glo.alias vt iam.ibi ſi quis agens.per quem.ſ. iuncto. §.tempore.eo.ti.z insti.de excep.§.hodie.dixit hic dominus Bart. cōtra sententiam Bui,de cuj.q̄ ſi quis agat ante diem incertū vel conditionis euentum:conuento duplicentur inducie:sicut z cum agitur ante diem certum,ad idem extra de plus peti.c.j.in fi. Et approbat quod not. gloss. ſm opi. Bug.ff.ſi cer.pe.pecuniam.in ſi.

Idem Augu. Lex VII.

RAcultas defensiōis danda est his quibus aliquā inquietudinē fiscus infert. Cum facultates eorum adhuc contrauersia pendente inquietari desc ribiq; fas nō fit. Vbi ergo cōtrouersia extiterit fisco alicuius patrimoniū vēdicante, apud eū omnibus facultatibus cōstitutis,cognitio ventiletur:vt cū & rei exitus debe re eas vendicari probauerit,tunc demū res perfequi liceat:& super modo facultatum ac rerum interrogationem haberi:que percō ditionales seruos inuestiganda est.vt ſi quid subtractū fuerit exigat: & extrinsecus integrum tātum aliud mulcte nomine, quantū fuerat perfraudē ablatū. Sane in huiusmodi questiōe ſi cesariani nomen inciderit, ad vsurpationē constitutionis iltius non debebit accedere, ſi quidem consuetudo fraudum quibus predicti omnia temerare consueuerunt: exceptionem eorundem meruerit.

Defensionis facultas nemi neest denegāda.

FAcultas. Casus. Si alicui super bonis a fisco ingeratur controuersia vel inquietudo,non est deneganda : sed danda defensio:z ipsa lite pendente non est procedendum ad descriptionem vel sequestrationem bonorum : sed questione finita:z per sententiam declarato q̄ bona ad ſicū pertinent:procuratoz seu officialis cesaris poterit prosequi:z de illis inquirere.per quem ſi inuenerit aliquid inde foze subtractū exigitur ablatū:z tantumdez nomine pene. Et hac eadē pena fortius tenetur officiales cesariani exinde aliquid subtrahentes: q̄ sunt soliti hec patrare. (Facultas) expone vt infra de decu.l.ois.in ſi. (Danda).i.donāda, concedenda. Sic ergo not.q̄ falcutas defēsionis nemini est denegāda. etiaz ſi cum fisco litigetur.vt z.j.de bo.vac.l.ſi.ibi data copia reclamandi nec; enim sunt alicui legum admimcula denegāda. ſ. de sen. prefec.preto.l.j. Defensio quidem ex iure nature competit.ff. de iusti.z iu.vt vim.quo etiam animalibus brutis est communis. ff. ſi quadru.pauper.l.j.§.cuz arietes.z expresse est hodie in cle. pastoralis. de re iudi.ad ſi. Unde nō valet pactū per quod defensiom sue quis in causa ſtatus vel criminis renunciat.ff.de libera. causa.l.iij. circa finem. Inuito enim sibi eo casu est succurrendum vt ibi quia perire festinat.ff.de appella.non tantum. z not.ff.de pactis.pactum inter heredem in gloſſ.vltima. Et ideo dicit hic dominus Bart. q̄ non valent ſtatuta per que reo defensiones denegantur. dicto capitu.pastoralis.§.ceterum.quod dicit ipse verum in defensione necessaria:secus in detensione voluntaria cum est causa non propria: et remittit ad no.per Inno.extra de excep.cū inter. Sed cōtra hoc est aperte.ij.q̄.vij.lator.z.j.de decur.exemplo.in ſi.z ibi de hoc dicaz. Excōicato quoq; omnis legitima defensio in iudicio reseruat. extra de excep.cū inter. Vide q̄ scripſi.j.de dig.quoties. in verbo. ſpolientur. Debet enim iudex arbitrari virtutisq; meritis allegatis.

ff.de fideiuſ.l.generaliter.§.qs ergo.debet etiā esse qui defēdat causam.ff.de libe.exhi.l.iij.§.hoc aūt. Item debet cuncta rimari:z rerū ordinem plena inquisitione discutere.xxx.q̄.v. iudicātē. Presente quippe accusato.z pro se rationem reddente:causa eius examināda est.ij.q̄.j.in primis.post prin.z ita ſi eo presente:ita ſi ipse licentiaz respondendi z defendendi quidem habuerit.als cōtra hoc lata sententia irritat.dicto.c.in primis. Unde iudicium habitū absq; iusto cōtradictore perinde habendum est:ac ſi actū nō fuisset.ff.de collude.l.iij. Et inaudita causa quam dānari equitatis ratio non patitur.ff.de requirē.re.l.j.pronunciare quidem iudex debet cā cogni ta.§.de sen.ex peri.reci.l.ſi. Cause autem cognitio fit vtraq; parte p̄ſente, no,§.ſi propter pu.pen.l.ij.de accu.ſi accusatoribus.z.ff.de mi. dictoz eba in cause. Adde.que & hac materia scripſi.j.de agric.z censi.l.ſi. In bituminui quietudinem) cōmotionem:q̄ in quiete non diuittit secundū Pau lum est. Ex quo patet q̄ hic non erat sola molestia iudicialis: sed etiam volebat fiscus ad sequestrationem bonorū intendere : q̄ nō licet vt infra dicetur. (Cum) ver. (Facultates) Hic colligitur differentia eiꝰ hoc nomē profertur in singulari z in plurali. (Contrauersia) sic debet scribi z non cōtrouersia. Quidam enim sic scribunt causa eupho me:potest aūt esse cōtrauersia de vna questione.z potest esse de pluribus vt dicit ysodorus. ij. ethimo. licet autem satis ample sumatur nomen contrauersia. Puta in iudicio vel extra de iure z de facto.ſ. de emic.ſi posit.ff.rem ra.ha.amplius. in prin. z etiam remittendo.ſ. de emic.controuersiam.z dicta.l.amplius.z eo.ti. quo enim.z.ff.de procu.nō solum.§.ſi status.z no.ff.ad trebu.luctus.§. tres. Nam et interdum pro impetu aque pontur.ff.de dam.infec.fluminum.§.ideꝰ seruus. Hic tamen solum sumendum est pro ea que agendo ordine iudiciario intendatur:siue ciuiliter:siue criminaliter.j.de panit.scholij.§.j. (Describi) .i.conscribi vt omnes simul veluti inuentio conscribantur.in aut.vt ma.pars ocb.i.z credi.in ſi.imo describi et depingit signis imperialibus:et in eis tanis picturaque ad imitar scripture:procedit signa principis affigantur : ac ſi esset incorporata patrimonio cesaris:et est hic verus intellectus huius.l. vt patet ex il.quas hic glo.alle. Nam primo modo sumpta fieri potest descriptio.vt patet.ff.de requirē.re.l.j.z de ven.in po.mu.l.j.et j.dicetur. Dominus An. format hic questionem:an intentata petitione hereditatis debeant interim actore instante bona describi que reus possidet. Arguit primo ad negatiuam ne preiudicium fiat centumuirali iudicio.ff.de peti.heredi.ſi quis tibertatem.et quia per aliam viam est actori prouisum:ne lite pendente alienatio fiat.eo.ti.olim.s et quia finita lite scirī poterit de bonis per tormenta seruorum. vt hac.l.que in fui principio.pro hac parte determinare videtur. Contra.quia ex hoc actor egoinerar ad onore prohibitionis.et lites facilius diriminntur.ad quod.j.de agrico.et eccl.litibus. Item quia prodest actori:et reo non obest: immo refiirens videtur malitiose agere.ff.de seruit.ſi cui nec talis descrip.effectum habet nisi in euentu victorie alias.ar.ff.ad le.aquil. l.in lege. concedit ipse q̄ hac descriptio ea ratione quia actori prodest:reo non obest. Adducit.il. que secundum eum diriminnt conclusionem.ff.de aqua plu.arcen.l. ij.§. item varis.z de ope.no.nun.nō solum.§.j.z quod no.ff.de iu.l. ij.§. sed vtrum.in verb.pro remissione.ad idem facit.ē.de bo.proscrip.ſi quis intra.z multa que de equitate scripſi.j.ne ſi.rem qua vē. eum. l.ij. Ad hac.l.respōdet q̄ hic vltra descriptionē etiā ſficare volebat Unde aliqui habet hic literā cū facultates coz fisco inferre: adhuc controuersia pendēte ꝛc. Sed certe in hac.l. nolebat confitare sed sequestrare:qd patet cū dicit inquietare.z cum dicit apud eū omnib facultatibus cōmittis:pro quo vide quod scripſi.j.de precp.ap.§ de agrico.z censi.illtibus.in verbo idonea.z de ydoar.l.j. Descriptio enim proinuentario sumitur.in aut.vt ma. pars de.z cre.in ſi.ij.q. ij.charitate.z.ij.q.q.illud.quod bene facit pro hac parte. Ad idē xxviij.di.de siracu.in n.xij.qo.j.manifesta.z.c.ſe. Lue enim mora nō est reus possessoz commodo possessionis priuandus.xj.q.j.qz res et xvj.qo.iij.noltimus.de quo etiā no. Inno.extra de cōsti.cū. Ad.in glo.cognitione premissa rem.et Ber. extra de maio.et obedi. inter quatuoz.in prin.iutra regulam mihi innouandum est pendere litē. ē.vt li.pen.per totum.de quo satis no.extra.eo.ti.c.j. Hec enim innotanda est conditio possessionis.ē.ſi per vim.vel alio modo.l.ſi. Sed vbi nullum agitur aduersus ipsum reuz possessionis incommodū. vel etiē ſi aliquod esset incommodū:certe rationabiliter esset ratis descriptio permittenda.que vt prefertur idem est quod inuentariū. z facit.ff.ne in lo.pu.l.ij.§.ſi autem nemo. z ne quid in ſlu.pu.l.j.§. sed z ſi qua vtilitas.z de reuis.l.j.§.ſi.z.l.ſe.z que in frau.credito.ait pretor.§.ſi quis particeps.ff.manda.ſi hon:niem.de le.prestan.vtilis.§.verumtamen.z dicto.c.quia res.in fine,vbi dicitur preiudicijs omnibus subnatis.et quod no. Innocen. extra de elec.dudum. ij. in glos.quidam dicunt ad ſi.et de appel. vt nostrum. z.c. romana. in glo.ex hoc loco.z quod scripſi de incōmodo magno z parto.j.ti. ij.quecunq;. Similis questio formatur in casu quādo bona petuntur ex crimine pura vsurarii ſm regni cōstitutionem qua vsurarius bonoū publicatione damnatur,an lite pendente hac descriptio;qd

Judicium inuisti est propulsanda.

Judicis p cepto si fit inuisti nō est obediēdum.

Vigor multiplici ter dicit.

Calūnia quid est.

Usurario rum bona sunt publicanda.

Universidad de Deusto
Biblioteca

videtur sentire An. de iser. lib. feu. q̃ sunt rega. in verbo dānatorū z proscriptorū. Dicens ne dū si agat ex hoc crimine: sed si agat petitione hereditatis hanc descriptionē habere locū. p̃o quo facit. ff. de polli. l. de pollicitationibus. in fi. de leg. cō. l. fi. de e den. quedā. ff. sed si ei. ff. de rei ven. si fundum. z. ff. de leg. iij. paulo calimaco. ff. si. Hāc questionem vidi de facto in curia vicarie regni. maiorescz iudices inde sentire contrariū. z nihil ex ea diffinitū. Satis tñ videnť effica ces rationes q̃ si locum habet hec descriptio in petitione hereditatis, fortius in crimine, maxime de bonis mobilibus. argu. j. quando z qui. quar. pars. ver. sed vbi. l. ij. z. ff. de acq. pos. si rem quā. Et q̃ hic vertit interesse publicū. ff. q̃ maleficia puniantur, z fisci. quod ti locum habet in priuato, fortius in publico z fisco. ar. j. de primipil. vtilitas. cū cōcor. Irat' em ex hoc reus q̃ accusat ex crimine vsurarum de facili subtrahet pecunias: et bona mobilia. timens ne amissis omnibus mendicare cogatur. ar. bonum. ff. ad fille. si quis in gratū. ff. non tantū. z in autē. vt ij q̃ ob. in prin. colla. vj. z. ij. q. v. c. ij. In offensis enim z non suspectus querēdus est vt ibi. Tales em questū pietatē putant. z pecuniā quasi mercedem prudētie. e. q. accusatores vel testes. in fi. Suspectis autē hec humana sunt cōmittenda negocia. ea. q. quia suspecti z quis suspectior q̃ primus egeltari? Quapter quippe ob timorē paupertatis presumit peccare de facili. j. de specta. l. fi. Temeritas etiā ex iracundia sequit. ij. q. ij. si quis iratus. Factus est enim inimicus fisco ex lite mota. extra de restit. spo. item cum quis. j. de ijs qui se defe. l. j. cū ijs que ibi scripsi in verbo inimicus. Et omnis debitor veller non existere creditorem etiam ex cōtractu mutui, quod plus est, dicit Aristoteles. ix. ethicorum. Et quis permitteret suam rem seu de qua est controuersia esse apud inimicū suum? ad idē est. ff. de iur. dor. cum in fundo. ij. ipsius tibi, apud inimicum. Judex si mīcum. z. c. ad idem. ē. de nup. vidue. vltimo respōso. Quis quidem fit suspect' lupo nō est committenda, dicit Terentius in enun. Et ptz in virgilio cozā eo liti ne de qua est cōtrouersia q̃ deponenda est vbi secure motari possit. gatore pe. extra de restit. spo. cuz veniſſet. z de proba. causam matrimonij. z ptz riculosum in secunda secunde. q. lxxvij. arti. vltimo. Et ginaliter lupi. i. fideles nō debēt esse custodes. iij. q. ij. c. vltimo. Qui em suspect' est in prin est. cipali z in accessorio extra de offic. dele. suspitione. Vñ inde a quo ab interlocutoria appellat, si pronunciatur iustam appellationem, priuat iurisdictione in tota cā etiā principali. z refert ipsius cause cognitio ad iudicē ad quem fuit a grauamine appellatum. Presum prio em est q̃ primus iudex grauaret alias appellantē, extra de ap. cū cessante. z. c. vt debitus. Et ibi hoc no. Jnno. in glo. j. si vera. z vi de super hoc eo. tit. ad hec. j. z q̃ ibi no. Jnno. z. c. super eo. de quo etiā vide per Ly. ē. de ap. eos. in principio. Sic etiā cum grauamen expressum per appellantē ꝛtingit persona iudicis nō est probāduz cozā eo. cito em subuerteret probationes. dicit Arch. de ap. c. j. li. vj. in verbo grauamine. Quodāmodo em naturale est suspectoꝛ iudi cū iſidias declinare. iij. q. vj. quia suspecti. Jnde dicitur in canone preiudicijs oibus submotis. xj. q. j. quia res. in fi. Unde z is contra quē fit inquisitio super crimine. phibet alienare bona ecclesie que seruari possunt. de accusa. c. vlti. in fi. z facit. iij. q. ij. quia ea. extra de sy. accusatū. z quod ibi no. Jnno. Fraudibus nāqz hoim est obuiādū. ff. de rei ven. in fundo. Ac melius fraudibus obuiari non pōt q̃ Fraudib' q̃liter obuiatur. si fraudandi facultas admatur. j. de fabricē. l. j. Jnimicus em reus fisco factus bona sua libenter cū auiditate fraudabit, quia z alias contra inimicum suum de facili mentitur. ff. de questiō. l. j. §. questionē. z in psal. lxv. Jnimici tui mentientur tibi. z ipsum fraudare presumitur. Jnde prohibētur debitor z creditor a tutela pupilli. in auten. vt ij qui ob. ꝛc. in principio. Adde que scripsi. d. l. j. de his qui se defe. z facit. ff. de adm. tu. actus. nam z vicinus presumitur de facili damnū dare. ff. de fun. instruc. l. si ita. §. vlti. de incē. rui. naul. ne quid. ad idem. j. q. iij. peruenit. lxxiij. di. decenter. Quomodo em potest ipse vsurarius fisco esse fidelis qui deo antea fuerat infidelis. ij. q. vij. non potest. xxij. q. v. si apud. Humana quippe natura facilius labitur ad delicta in auten. de mona. §. fi vero. Unde tutor accusato de suspecto interdicitur administratio. ē. de suspec. tuto. eus ff. eo. ti. decreto. insti. eo. ti. §. fi quis autē. cum concor. Jdē in prelato vt ibi nota. z est expressus extra de offi. dele. venerabili. de sy. licet vel. §. quia vero. z facit. ē. vbi pn. edn. l. j. z. ij. z. ff. eo. ti. l. j. z. l. pe. de annu. le. quintus. z quod no. extra vt lit. pen. c. j. in gloss. not. q̃ ꝛc. Omnis enim suspitio potius est repellenda q̃ admittenda. vj. q. j. Omnis enim suspitio potius est repellenda q̃ admittenda. Bene facit illud Ecclesiastici. vj. Ab inimicis tuis separare. ones. Bene facit illud Ecclesiastici. vj. Ab inimicis tuis separare. z. c. ij. Nō credas inimico tuo in eternū amplius. Sequestratio re Suspitio est potius repellēda q̃ admittenda. gulariter est prohibita. ē. de phibi. sequel. pec. l. j. z tamē in casib' si equitas in hoc monit iudicantē pmissa est. ff. de offic. pfi. senatus. q satisfda. cogū. si fideiusſor. extra de spō. cū locum. de rest. spo. literas. Fortius ergo ex pmissis rationibus hec descriptio permittet, cum iudicio vniuersali facilius sequestratio permittrā. quod pleue scribi psi. j. de agr. z cēſi. litibus. Jtē cōtumax ex crimine annotatione bonoꝛ partic. j. annū. ē. de reg. re. l. j. ij. z. iij. Et si ita p̃m annū venerit res suas iudicis arbitrio figuaras recipiat. Ex quo paret q̃ bona eius descripta z annotata in ipsius possessione vel prāte non erant dicta. l. j. Verbū em recipiat signat de inanī alterius vt scripsi. j. de agrico. z cēſi. dūi. Nōne ergo fortius accusatus de crimine vsurarū partiē descriptionē bonoꝛ? certe immo, cū ex hoc minus instet ei pre iudiciū. facit pro hac pte. ff. de aqua quoti. z ſi. l. pe. de bo. au. iu. po. l. fi. de vsuca. si ab eo. pro emp. qui fundū. §. qui sciēs. de cura. fur. iulianus. qui z a q. pſperit. in principio. z quod no. in eis. z. ff. loca. cū dūm. Et q̃ inuētariū ideo fit, ne qd ex facultatibus peat in aut. vt cū de appel. cog. §. si vnū de p̃dictis parētib'. Uerendū est em ne quid decrescat. j. de agri. z cē. l. fi. §. vlt. ad idē in aut. de quest. post princ. §. innenim' em. ¶ Sed an bona de quibus est controuersia saltē de manu z prāte cōuenti remoueant metu ne illa subtrahat z alij custodiēda tradātur? Nō videť imo eo possessione rerum immo rāte cōueniendus est dicta. l. pe. ff. de aqua quoti. z eſtiua. Jtā q̃ bona debent esse apud eū cōtrouersia pēdente vt hac. l. q̃s est vt q̃tum ad dūus vl saltē quo ad possessionē seu remanā res in prāte habeat ad q̃s. j. de agr. z cē. fuos. z. §. de castrē. pec. l. j. z. ē. q. ad li. pcla. non li. l. ij. in p̃cipio. z de noua. l. ij. in prin. Et si de subtractione time tur, ad inuestigationē ipsoꝛū bonoꝛ procedetur, pur statuit hac. l. Nō est ergo necesse bona hic obsignari, sed sufficiat ea pmanata in ipsius prāte reling, pur statuit als. ff. de vē. in pos. mit. l. j. §. pe. z. ij. q. ij. illud. z facit. xxvij. di. de syracusane añ fi. Jn ztrariū est. ff. de re qui. re. l. vlt. vbi mobilia ex lapsu anni fisco applicāda obsignantur, z ea q̃ seruari nō p̃ſit distrahuntur. z preciū deponit'. vt sic in tuto locetur. ē. de asser. tolle. l. j. §. suppeculio. Sed illud in odiū cōtumacis. z. q. cōtra eū est. ppterea p̃sumēdū. Alij dicit q̃ sic ar. ff. de leg. com. l. fi. z de polli. l. pollicitationib'. in fine. Qualitercūqz em possumus debem' vexare malos vt cessent a malo. xxiij. q. vj. iam vero. z vtilius esurienti panis rollitur si de cibo securus iustitia negligat. q̃ esurienti panis frangitur: vt iusticies educat' acquiescat. v. q. v. nō ois. (Pendēte) imminēte. in incerto existēte. (Fas) proprie lex diuina dicitur fas: ius vero lex humana in principio decreti. (Vbi.) ꝟ. z expone. i. postq̃ vel quando: z tūc est aduerbius temporis: posset etiam esse aduerbium loci: z tunc vbi. i. in quo loco. (Ergo) Hic ponitur pro coniunctione causali vel illatiua. (Patrimonium) Expone vt scripsi. j. de fun. pa. in rubrica. (Vendicante) acquirente tanq̃ suū habere volente. Sed vindicare pro vlcisci sm Papi. als ponitur vēdicare pro defendere. xxij. q. viij. cōueniorz. z contra defendere pro vēdicare. viij. di. quo iure. in principio. (Omnibus) qui omne dicit nihil excipit. ē. que res pig. ob. po. l. fi. ff. de fer. vn. prędi. l. fi seruitus. z vide. j. de decu. omnes. in principio. (Constitutis) sic. xvj. q. iij. volumus. z est similis litera. ē. vt ne. li. fine iudi. aucto. sig. in pe. l. j. Et no. q̃ fiscus in hoc iure cōi vtitur vt sequestratio non fiat illorum bonorum quoꝛz controuersiam ipse infert. Et sic maledicebat doctoꝛ quidam vulgus doctoꝛatus fallens insignijs. Fiscus cū litigat ex priuilegio a sequestratiōe incipit. Regulariter em sequestratio est phibita. ē. de phibi. sequel. pecu. l. j. Fallit in casib' ibi no. de quo scripsi plenius. j. de agric. z cēſi. litib'. Jn regno aūt habet locū sequestratio talis in casu. cū. j. aliqs feudatari' decedit legitimis heredibus nō relictis cuius feudū dicit manus curie p excadentiā deuolutū. Consanguinei vero dicūr illud sibi ex successione deferri. Imaz eo casu feudū sequestrat in manu fisci tenendū eo mō vsqz ad annū: infra quē alij cōcedi non pōt. per. c. ex p̃sumptuose rapacitatis impulsu. Si qs aūt in casu a lege statuto sequestrationem patitur: dādo fideiussoꝛē liberat. d. l. litibus. (Cognitio) q̃ est in cognitoꝛū prius notificatio sm pap. (Vēriletur) i. q̃moneat: q̃ sit hinc z inde monet. exquiratur. excutiat' (Ut) ꝟ. z est aduerbiū tpis. (Cū) i. qñ (Rei) i. cause. ē. de eden. is apud. de re. cre. in bone fidei. Aliqñ p veritate sumit. ff. de fal. l. j. §. q in rationib'. Uñ dicit quoties de re iurat. i. de veritate iuratur. ff. de iureiur, quoties. z q̃ re nonerit. i. veritatē. ff. de fal. l. j. §. q in rōnibus. Aliqñ p equitate. Uñ re exigēre. i. equitate: ita dz fieri. ē. de in'. vo. l. j. vñ vi. l. nō ab re. ff. de pba. circa. Aliquādo sumitur pro contractu supra de probati. cum res. Aliquādo sumitur pro adulterio seu fornicatiōe vel coitu. ē. de mulie. que ser. pro se. mis. l. j. extra de spon. duo. c. j. Aliquando pro negocio. xij. que. j. homines. Aliquādo sumitur pro necessitate vel defectu. iij. q. ij. si res. in princi. Aliquando pro officio. xl. di. ante. vbi hoc no. Archi. Aliqñ pro iure in rebus competenti. j. in pemsfi. l. j. in prin. Aliquādo sumitur generaliter pro omni crimine. ij. q. iij. an dictū est. Unde est nomen satis genrale. ff. de re. cre. l. i. in fi. ff. de verb. sig. rei. z vide extra de testi. cogen. peruenit. ij. cū ibi not. Aliquando etiam ponitur res pro lite. ff. de procu. que ofa. §. pen. Aliqs etiā modis sumitur: vt scripsi. j. ne fis. rē quā vē. eui. in Rubri. (Tunc) De hoc scribitur. ē. eo. phibitū. ex quo paret q̃ aute sētia hoc nō licet (Demū). i. postmodū (Res). i. facultates quas suprādixit, est em nomē satis gīale vt prędixi. (Persequi psequimur fugiente. psequitur em q̃ ad malū cogit. xxiij. v. q. ij vos. Prosequimur: cuz officio fungimur. Item persequi damnar: vlcisci: sed non semper in malo sumitur. Unde persecutus. i. pfecte secutus sm papi. vt. ſ. comprehendar. supra illud apli. j. ad Corin. ix. cap. sic curre vt comprehendatis. z ita hic accipitur. (Modo) impropie. Nam propie

Paragraphus z vers. ficul' differunt.

Officialis si efficitur dies vñ p̃sumetur acquisiuisse.

Res accipitur multipliciter.

propie est observatio. finis. terminus. vel tropus sm pa. Interduz vero ponit. p ipsa essentia rei vel natura. in aut. de nup. §. si vero sit soboles. (Ac) pro. i. vel. ppue pro z. sic. ē. de sum. tri. l. ij. ad t. j. de fu. col. l. j. vbi de hoc scripsi vt quasi res in pl' se habeat q̃ facultates. (Interrogatione) exploratione, interrogatione vel petitione. (Dri) i. fieri. propie vero octo modis ponit sm pa. (Inuestigationem) exploratione, speculatione. z est simile. j. de bo. vac. l. fin. z qñ z q. quar. pars. l. ij. §. q̃ si sepe dicti. z facit hoc pro eo quod no. Jnno. extra de offi. or. cōquerēte. de sniа lata z tenēdo mō in exercitiōe sup iudicijs vniuersalibus. z quod no. ff. de cēd. l. j. in gl. magna. (Ut) ver. z exponе. i. postq̃ vel statim. (Subtractum) subzeptū, expilatus, furatū sm pap. (Exigatur) petat, cogat. ab inuito extorqueat. ff. de leg. iij. fideicomissa. §. fi rē. De hoc verbo scriptū est. j. in qui. cau. co. cē. do. ac. pos. l. j. z de exacto. trib. l. in fiscalib'. (Extrinsecus). i. de foris. ab ipsis rebus subtractis. (Mulcte) impropie cuz imponatur a lege. ff. de vec. si qua pena. z. l. aliud fraus. (Oblatum). i. subtractum vt predixi. (Sane). ver. alias est. §. qui ponitur ad separandas res a rebus q̃ in cōmuni cōcurrunt sm pap. Ad hoc est q̃ no. ff. cōmo. l. iij. §. nūc videndum. ꝟ. q̃ vero. Archi. in prin. decreto. dixit q̃. §. est diuisio scripture. z. d. a paras q̃ diuisio z graphus q̃ est scriptura. Uñ paragraphus id quod diuisio scripturarum. Versiculus vero dict' est a verbibus, qui ideo sic dicti sunt: q̃ pedibus ordine suo dispositis certo fine moderantur sm pap. ad q̃. ē. de ve. iu. enu. l. ij. §. sed cum ofa. spe tū viuum. p a tero designatur. Jtē est capitū dictuz qñ alterius sñie caput. ad q̃ in aut. qui. mo. na. effi. sun. §. primus. z. ff. de sta. li. l. pe. §. titius. z de re. du. qui duos. §. si maritus. z de le. ij. lucius. §. lucius. vide q̃ scripsi. j. de cast. l. fi. Uide etiā in aut. de ap. z. j. que tempo. §. illud. Quid autē sit coma, syma, z periodus, not. ff. de extraordi. cri. saccularij. §. in egyptū. Ut rame q̃ capitū z articulus idē sonēt expra de v erscri. cū dilecta. ad q̃ etiā. ē. de re. cre. generaliter. §. j. z. ij. Similiter z capitū z paragraph' interdū pro eodem ponuntur. xxiij. q̃. iij. de illici. in prin. z ibi no. Archi. (Quettione) Coma, syma, z periodus, controuersia, vel inquisitione, vel examinatione. vide. j. de cō. z. pe. ma, z perio. ꝛc. l. j. in verb. questio. (Usurpationem) vel p̃sumptione, vel vsum. Idus qd si licitum. De hoc scripsi. j. de decu. ois. j. z de bo. va. l. ij. in fi. (Contractus) Descriptione cōstitutionis habes. ij. di. cōueniorz. z contra defendere pro vēdicare. xxij. q. viij. cōuenior. z de hoc scribitur. ij. di. (Cōsuetudo) De hoc. j. di. cōsuetudo. de qua plura scripsi. j. cō. l. pe. ē. de exac. tri. missi. z de col. dosi. l. j. (Temerare) corrumpere: violare, polluere. ¶ Jn gl. i. honestū. Adde. nō enim dicitur posse fieri q̃ honeste fieri no potest. ff. de condi. insti. filius. ¶ Posit gl. sed sub quo. ad de. Sed nōne cū est questio inter fiscū z priuatū cognoscit procurator cesaris. ē. vbi cause fis. ad fiscū. ergo nō debet cognoscere preſes. z melius faciet si se abstineat. ff. de offi. procō. nec quicq̃. ij. titio. Sed committitur hoc pcuratoꝛi cesaris, nō tū, phiberi qñ z preſes cognoscere possit. sicut in simili dicimus. ē. de col. aut. q̃ locū. §. z q̃ vbi no. Uel ponit hic preſes p pcuratore cesaris. Sic ponit alias preſectus p ipso, pcuratore cesaris. ff. ne in lo. pu. l. ij. §. hoc interdictū. ꝟ. sed si forte. Uel forte cognoscet preſes vna cū pcuratore cesaris. vt. ē. si adu. fis. l. ij. in fi. Uel dic vt scripsi. j. de bo. vac. l. fi. in verbo preſes. ¶ Posit glo. j. cause finis. adde. vt. ē. de ed. ē. to apud. ¶ Posit glo. j. codicillos nales adde. vel ideo dicit cōditionales: quia multe sunt scriptoꝛ conditiones vt. ff. de vsufr. sed z si quid. §. j. ¶ Jn gl. alias est integrum ibi. l. placeat. adde sed: ibi nō fisco, sed prouincialibus sub fisci preſectu fraus cōmissa fuit. ¶ Jn gl. vlt. ibi in prelato. adde. sic etiā dicimus in vpote. ff. de do. inter vi. z vxo. quintus. ē. eo. ti. etiaꝫ. Arg. cōtra. ē. ar. tu. si defunctus. Dic q̃ si officialis est homo diligens industrius z dines, tūc presumatur expōb' industriosis z bonis suis quelibet se que inuenit hēre z sic loquit. l. si defunctus. maxime si parte z modice facultatis z administrationis fuerūt offij q̃ gessit. Aut econtra offālis negligēs absqz industria z paup: officia ꝟo satis opulenta magna z diuturna, tūc p̃sumat puemisse ad eū de bonis fisci. Sic dicimus in sil' q̃ p̃sumit filū studiosus acqrere q̃ lucrat pre paupe ext sitente ex aduētitia cā. z ecōtra si negligēs p̃sumitur ex re pris ingra ri vt not. ē. de bo. que li. cū ops. in prin. glo. non vetustissimi. Unde sup hoc q̃ no. in simili pre mortuo in spe. de ind. §. spālta. ver. vt autem. z in fi. p quas p̃so. vo. acqui. §. j. Uel dic vt no. Jnn. extra de resta. cū in officijs. Presumitur quippe malū de pauperib' qbus non est victus z vita sufficies. in aut. de defen. ciui. post prin. pro quo vide quod scripsi. j. de decur. ad subeūdū. z de spec. li. Et sic bonus in dep ex causis z periculis varie constituet. ff. de re. ven. in fundo. de re mili. non omnes. §. a barbaris. z extra de transac. c. vltimo.

¶ Impera. Val. ad cacre. vica. aphri. LEX. VIII.

QUI IN contractibus scelestis, ac fisco pernitiosis interuersorum maculosis se fraudibus implicuerunt: quadruplici redhibitione teneātur.

QUI in cōtractibus. ¶ Casus. Punitur in quadruplum qui in contractu aliquo fiscum fraudare voluerit, puta recipiēs pecuniam fiscalem mutuam, vel alias in rebus acquisitis. (Contractibus) Contrahere est simul trahere, z commutare, quan

do res alterius mutatione transfertur in alium. z dic simul, z cōmuni consensu. Nam z q̃ per errorem soluit: magis distrahende obligationis animo q̃ contrahende dare videtur. ff. de act. z obli. ex maleficis. §. is quoqz. (Scelestis) Simile verbum in aut. de leno. post princi. (Pernitiosis) calamitosis. funestis. vnde datur opa vt perdatur aliquid. Uel. i. mortiferis, vel letalibus. ad quod. j. ē apo. pu. l. j. ad fi. z quod ibi scripsi in verbo pernities. Uel. i. dānosis. (Maculosis). i. variis. (Interuersorum. i. officialium qui interuertūt rōnem fiscalē, pter quam reddendam obnoxij sunt. ē. de epi. z cle. officiales. ad quod. ff. de pecu. summa. ij. respōso. (Implicuerūt) Implicare est alligare, vi retinere: impedicare sm Pa. (Quadruplū.) sic. ē. de na. li. l. j. in fi. Jn auro autem grauius puniuntur. j. de pis qui ex pu. ra. l. ij. Item hoc in acqsitis nam in acquirendis punitur in duplum. j. l. pri. (Redhibitione) reditione, psentatione. Et no. sm An. ar. contra illos qui recipiunt cessionem ab aliquo maleferatore in preiudicium fisci q̃ puniendi sunt. ē. l. pri. Et talis cessio irritabitur. vt. ē. plus vale. quod agitur per totum.

¶ Impera. Hono. & Theodo. N. Patritio comiti rerum priuatarum. LEX. IX.

SUPER creandis susceptoribus periculo procuratorum rei dominice disposītionem tue sublimitatis firmam esse precipimus: ita vt (omni ambitione cessante) que tractata sunt: queq; antiqua consuetudine commendantur: in pabulis, vel sumptu familie ministrando: intemerata per maneant. Super y renarcha & omni potoine antiqua consuetudine obseruanda.

SUper creandis. ¶ Dic casum secundū An. Susceptores dicuntur receptores seu collectores auri z argenti, aliarumq; specierum in fisco deuoluendarum. j. de suscep. l. fi. z nominantur ad hoc munus a procuratoribus rei dñice cum periculo ipsoꝛū procuratoꝛ vt hic z eo. ti. l. ij. Hoiatiq; susceptores in publico cetu conuocantur. Posita noīa tā hoiatorum q̃ nominantium mittuntur ad preſides prouincie, vt ita sciant pronunciatos qui sunt electi z eligendi, z sic quoz est periculum. eo. ti. exactorum. Hunc imperatoꝛ mandat hanc formā diu obtentam circa eligendos successoꝛes obseruari, sublata omni ambitione. Uultq; vt dictis susceptoribus z familie dentur sumptus in pabulis z alijs necessarijs iuxta consuetudinem antiquam. Secundo ō q̃ circa eligēdos prenarchas optones seruanda est antiqua consuetudo. Qui aut sunt opto nes vel opriones, dic vt in glo. z de his habetur. ff. de bonis da. oīum. z de iu. immu. l. fin. (Creandis) creare est gnare, formare (Susceptoribus) de pis. j. de suscē. z archa. (Periculo) Dicitur periculum a perio peris: quia pene perire facit. ad quod in aut. vt iudic. sine quoquo suf. §. q̃ aūt primitus. ꝟ. scietes. z. j. de pun. agen. in re. principes. vbi de periculo plura scripsi. alias ponitur p discrimine z sic ponitur hic. (Dispositionem) simile infra de colla. oona. l. j. in prin. z pone vt scripsi infra de progim. sacro. scrinium. l. j. (Sublimitatis) Sublime dicitur excelsum: quasi supra limen editum. z sic deberet scribi per p z non per b: sed causa euphonie hoc fit vt inscribo z inscriptum. (Firmas) dicitur proprie ex natura. Et differt a valens quod ea preciputis viribus secundum pap. (Ita vt) modificatiue ponitur (Ambitione) de qua plura scripsi. j. de re immi. contra publicam in prin. z de decu. omnes. ij. q. (Antiqua) proprie anticuitas est in annis multis quasi anteq̃ secundam pap. infra illud. Joo. xxj. In antiqis sapientia, z in mul. to tempore pudētia. Et no. hic pro consuetudine. Presumitur enim p ijs que sunt vetusta consuetudine approbata, maxime si sit cōsuetudo diuinitus inspirata. que is sit contraria cuiuscūq; iuris excusat a toto. vt. xxxij. qo. nq. obijciuntur. Obligat enim consuetudo sicut ius scriptum. j. di. ecclesiasticarum. z. c. in hys. z hoc maxime quādo illi veritas suffragatur. nam nil ea tunc firmū debet teneri. viij. di. fruſtra. ij. di. illud z vide. xxiij. q. iij. qui negligit. Quod autem vetus consuetudo probat tolerabilius est. ff. de polli. imperatoꝛ. in fi. z extra de empto. oꝛ. c. ij. z vide quod ibi not. Nos etenim ea tantū volumus nostris esse legibus que re ipsa obtinent, z que sunt in vsu. ē. de dedi. li. tollen. l. j. Et leges nulla alia causa nos tenent q̃ quod cio populi recepte sunt. ff. de legi. de quibus. Ac consuetudo contra ius naturale z cōtra ius scriptum in nullo excusat. xxxij. qo. vij. stagiria. Uide. iij. di. denigz. Item reprobatur consuetudo vbi status ecclesie deformator. ij. di. nos consuetudinem. Item grauis z onerosa, ea. di. omnia. z extra de consue. c. j. Item non valet derogans ecclesiasticis disciplinis. eo. ti. cum inter. Item que aolqs moram peccato seruari non potest. extra de prescrip. c. fin. Item non valet in casibus, extra de consue. cum venerabilis. z. c. quanto. Illud aute scias q̃ consuetudo inqua prescribi non potest. Dicit Jnno. extra. de regu. iur. indignum. Et contra peccatum est contra bonam consuetudinem facere. Ro. archi. viij. di. que contra. z ita puniendus est offensor: consuetudinis sicut offensor legis. argu. ij. di. in his rebus. z. j. queri, j. illud est. (Comendantur) commendare est laudabilem reddere.

Periculū vñ dicitur.

Cōsuetudinis vires.

Cōmendo duplicitur sumitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

secundum Pap. Et debet scribi vnicus: alias commendare pro deponere ponitur. ff. depo. lucius. (Pabulis) .f. equozum. j. de cur. pu. animalium. z. l. cõperimus. z etiam mercede vt eo. ti l. cursum. z. j. de fabricen. l. ij. Et sunt pabula flozes, gramẽ, herba, pratum: z species herde dicta a pasco fm pap. (Sumptu) expendio (Familie) impropie, soli enim liberi stricto vocabulo sub appellatione familie continẽ a femore dicta. Impropie vero cõprehendi ẽt seruos: z quoscunq; obedientes. A famulor famularis dicti quod ẽt obedire fm Pap. De familia vide plenius. ff. de ver. sig. pronunciatio. §. vsq; ad fi. l. z que scripsi. j. de re mili. quicunq;. (Intemerata) incorrupta: impolluta. ¶ Post pe. glo. adde z vide in aut. neq; mi. neq; hãc ad fi. z vt li. ma. z au. §. quod autem a nobis. z. ff. de bo. dã. damn. Sic dictis ꝑ erant milites electi: z in certis officijs constituti: qui etiam habebant exigere debita fiscalia z potissime tributa.

¶ Idem. N. pelladio. pre. pre. eorum. LEX X.

EOrvm patrimonia mortuorum qui vite sue tempore diuersis conscientiam suam dicuntur polluisse criminibus: fisci rationibus nequaquam cõpetere vel ab eo alienari censemus. Nisi post publicam accusationem eos constiterit fuisse commictos.

EOrvm. ¶ Casus. Si committens crimẽ ꝑpter ꝙ condemnatus deberet perdere bona moriatur ante condemnationem: z sic ex hoc crimine: bona nõ sunt heredibus auferẽda. Fallit in criminibus exceptis. ꝙ dic vt in glo. (Mortuorum) .i. defunctorum. (Cure) Vtra, ꝑpter vigorem: vel ꝙ vim viuendi teneat fm pap. De vita plura scripsi. j. de dig. l. ij. (Conscientiaz Conscientia est sui ipsius cordis sciẽtia. De hac vide ꝙ scripsi. j. de cõdi. in pu. hoc. l. j. in verbo. Cõscius que hic repete. (Polluisse) ingnasse, violasse, maculasse. (Crimmibus) Crimen a carendo nomine dicitur vt furtũ ꝛc. q̃ no occidit sed infamat scõm Pap. Hoc non contrahit sine voluntate nocendi. ẽ. de fi. l. j. vide. lxxij. di. apostolus. z ꝙ no. §. si aduer. del. l. j. Vel crimen est quicquid de lege ꝓhibẽte cõmitti tur. cxxij. q. iij. dixit sarra. Dis. cxv. di. nũc aũt. ꝛ. noie aũt. cum ibi no. Ẽt si culpa interueniat crimẽ di. ff. ad. l. aqui. q. occidit. §. penũltimo. Ideo ꝑsumatur. Et ibi no. Plura de criminibus scripsi. j. in q cau. co. cẽ. do. ac. po. l. ij. ad fi. (Nequaq̃) .i. nullo modo, (Competere) conuenire. sit petere fm Pap. z dz scribi per m: z non per n. (Alienari) cõprehdit oẽs actũ per quẽ ditiũ transferr. ẽ. ff. re. ali. nõ ali. i. n. (Censemus) Censere est ꝓprie iudicare: sniam ferre fm pa. quod punceps agẽdo legẽ cõstituit. ẽ. de leg. l. fi. Sed hic non inter speciales ꝑnas ꝑnũciant: sed alias in forma legẽ cõstituit. Ite cẽsere et ẽt cõstituere: z ꝓcipere. Vsi ẽt dicere solemus: cẽseo hoc fa cias z senatũ aliqd celuille. Vnde Censoris nomẽ vt contractum. ff. de ver. sig. cẽseri. ¶ Et no. ex hac. l. ar. fm Anno. q hoc scripsit extra de rem. ispo. accepta. ꝙ clerici tenẽtes bñficia si negligant promoueri ad ordines: fm canonũ sanctiones nõ possunt ꝑmari ꝙ ẽpm possessione beneficiorũ: nisi ꝑius lata sup hoc sniã cõtra eos. Et generalius dicit ex hac. l. ꝙ ꝑuatio bonoz eo casu quo bona ꝑdunt: facienda est ꝓ sniam: no aut fiat ipso iure. Nã z eo casu quo perderentur ipso iure vt sniã necessaria hec declarans. ar. ex his que no. ff. de leg. ꝓcilã. l. fi is q in ptate. z in spec. ti. de lo. §. vlti. ver. clvij. De quo dic vt scripsi. j. de re mili. cum alleg. z de peti. bono. sub. l. j. in ꝓn.

Heres sip dit bona, p crimine an fit necessaria sniã.

¶ Ite scias ꝙ si heres bona perdit ꝓ crimine: necessaria est sniã contra eũ. ẽ. vbi cau. ff. l. j. z. ff. de his qui. vt inde. cum quidem. Sed contra in aut. de here. z fal. §. si quis vero nõ implẽs. Distingue sꝛper hoc prout ibi no. Jo. de bel. Aut heres delinquit in defunctum aut in voluntatem defuncti. aut aliter. Primo casu heres seu onerat non ꝑuatur ipso iure: sed ꝑ sniam vel exceptionem. ff. fa. er. his cõsequenter. §. j. vbi de hoc. Secõ casu ꝑuatur ipso iure. d. §. si quis vero. Et est ratio differentie: quia in casu dicti. §. si quis vero. delictus est cercũ. in aliqs est occultũ. Ite ibi immediate alius efficitur heres, eo. ti. §. oibus. Tertio casu non ꝑuatur ipso iure; sed persniaz vel exceptionẽ. d. l. cũ quidã. Dic vt ibi no. z. §. de hered. instituti. j. Ordo litere. Censemus patrimonia eorum mortuorũ q conscientiam suã repore vite sue dicuntur diuersis ꝛc, nequaq̃ competere fisci rationibus vel ab eo alienari. (Nisi) ver. hec dictio nisi ponitur exceptiue hic. alias ponitur pro sed. cxxj. dist. sedulo. de peñ. di. j. fi. cur ꝑuat. vbi de hoc aliter ponitur. ij. q. j. notum. Et de hoc scripsi. ẽ. eo. ti. l. j. Jn gl. ibi hz heredẽ. Adde sez illuz qui vocatur ex testamento, vel ab intestato. Et ibi solui poterunt. adde nisi: bannitus sit de crimine. ff. de requi. re. l. fi. in fi. Vide ꝙ no. Bul. in spe. de cess. ordinis ad. ver. illud ẽt quer. Et an. de iser. in cõstitutione de pena cõ. in cri. ca. l. j. ꝙ scripsi. j. de dig. quotiens ibi spoliantur. Jn fine glo. adde ex quo not. ꝙ heredes eoz qui seipsos interimunt: nõ perdũt bona ipsoꝝ: sed seruatur quod ẽt. ẽ. de bo. ꝓscrip. an. bona.

Litera ordinatur.

Heredes eorum qui sibi interimunt non perdunt bona.

¶ De conueniendis fisci debitoribus.

¶ Quia in conueniendis debitoribus nonnulla specialia z cõtra ius habent ideo de hoc dicit. Quis autem sit debitor. dic ꝙ is a quo inuito pecunia exigi potest. ff. de ver. sig. debitor. Et qz debitor z creditor sunt correlatiua, quicunq; z vbicunq; dicetur creditor: alius per relationem dicetur debitor. Quis autem z quo casu dicitur creditor, vide eo. ti. creditores. z. l. sequenti. z. l. conditionales. z. l. seq.

¶ Impera. Gor. Au. Saturnio. & alijs. LEX. I.

NON INIVSTA ratione desideratis (repromissa fisco indemnitate) eos priori loco conueniri, qui reliqua contraxerunt: mox ad vos peruenire qui ad his quedam mercati estis.

NOn iniusta. ¶ Quatuor modis intelligitur lex ista. Primo si ad aliquid ꝓ administratione pub. negocij fi fideiubendo me obligauit: non conuenior nisi ꝑius principali requisito, siue possideam bona siue non. Et super hoc no. ꝙ licet aliud esset olim in fideiussoribus priuatorum, z aliud in fideiussoribus qui ꝓmiserunt fisco indemnitatem: quia in alijs erat electio creditorum, in fideiussoribus fisci non. ẽ. de fideicõ. non recte. z hic. Est tamen hodie ius commune. in aut. de fideicom. §. sed neq;. Scõo ipse idẽ ad minist rator: promisit indemnitatẽ fisco, z cõtraxit reliqua, z sic bona sunt fisco tacite obligata. Alienauit postea bona sua non põt connire possessor bonoz, nisi principali ꝑius requisito, concor. ff. de in. fis. mochis. Aliud erat olim in expressa hypotheca. ẽ. de pig. per se z. d. §. ij neq;. Tertio debitor fisci vendit inihi bona, sua fi fiscus petit a me ꝓcciũ ꝙ cõueni ex. l. j. §. qñ fis. vel ꝑius, non põt nisi principalis eius debitor sit soluẽdo, aliud in ꝑuato: quia oportet principalem debitorem eius ꝑius condemnari z reperiri non soluendo di ctis iurib⁹. z. ff. de re iu. a diuo. §. fi quoq;. Quarto fiscus petit a me ꝓcium vtili actione ꝓpria quã habebat directam contra principalem suum debitor. non ante ageꝛ contra me ipsa vtili actione quaz ꝓmo excusso principali per directam. Et fm hũc vltimum casum not. ꝙ ꝑsonalis actio sequitur fundũ z singularez cõtra regulam. ff. ad tre. l. j. §. si heres. Not. ẽt scõm casum ꝙ põt aliquis promittere indemnitatem ꝓ seipso vt hic. z. §. l. ꝓxi, secus in fideiussore. quod patet ex eo: quia non concurrit principalis cuz accessoria vt. ff. de fideiusso. generaliter. z optime colligitur hec differentia. ff. ad vellei. l. tutor. in ꝓn. cum concor. ibi nota. Et fic scõm ista iura duplex erat differentia inter fideiussorem z ꝓmissorem indemnitatis. vt patet ex his que dicta sunt illo casu fm An. (Ratione) de hac scripsi. ẽ. titu. j. l. j. (Desideratis) Desiderare est aũde petere vel amare. (Demittare) vt fine damno ꝓcedat. (Mox). idest non multo post. De hoc ꝛbo no. ff. de vulg. substi. si pater. z scripsi. j. de mutile, edicimus. (Mercati) Mercari est emere, mundinari.

¶ Imperator, Val. & Gal. N, & Val. cũ patre. & filio. LEX. II

FISCO quidem contra te manet actio quod argentum quod inferre debebas rationibus fuerit relatum: si cautione que tibi super eo exposita est tabularius non subnotauit. Aequum tamẽ est vt prius de bonis qui exactor fuit si qui soluendo est, & conueniendi eius facultas datur: vt indemnitate fisci satisfiat: tunc si seruari hic modus non possit, reposcatur a te.

FIsco. ¶ Ad euidentiam huius. l. no. quod de solutione fiscalis pecunie fiebant tres scripture. Prima enim ponitur in libro rationum, z hic vocatur liber, seu quaternus introitus qui etiam vocatur liber de susceptis, in aut. de man. ꝓin. §. coges. Secunda est apocha quam facit officialis de his que recipit, que debet subnotari substitutione tabellionis. vt hic. z. j. de apo. pu. l. j. Tertia est liber qui dicitur apodigarius in quo registratur apoche seu apodixe, de qua loquitur. j. de discuss. l. ij. Hanc ergo secundam scripturam hic tabularius non subscripsit: vel si scripsit registrata non fuit alias debitor esse securus. d. l. ij. Dic ergo casum secundus Jn. Solui tributum fisco debitum exactori tributorum. z apocha accepi, quam tabelio id est officialis per cuius manus tales solemnes fiunt, z ꝓpositus est ad hec. non subscripsit: sed exactor accepta pecuniam in suam conuertit vtilitatem. adhuc ego potero conueniri. prius tamen exactor ipse (Adsanet) ꝓprie alias improprie. id est tenet. extra de constitu. ecclesia. (Inferre) id est importare secundum Pap. Vel idest soluere quasi intus ferre. j. de anno. z trib. mediterranee. Jnyta illud Joan. vlti. Infer digitũ tuum huc. (Rationibus) id est libris. ex quorum lectione discuntur rationes. (Cautioni) id est securitati vel apoche. Et cauendo enim dicta est breue securitatis cyrographum secundum Pap. (Exposita) insinuata, quasi ex inter in medio posita. (Tabularius) exponit vt infra de tabula. in rubrica (Subnotauit) Nota ꝓprie est que rem quam que designat, vt omne nomen rem de qua ponitur notam facit secundum Papi. Aliter autem accipitur nota vt plene scripsi infra de dig. lege secunda. Est enim nota scriptura tabellionis. Unde z notarius dictus est subnotare. id est sub nota vel in nota scribere. Et nota quod si tabellio non subscribat in instrumento non valet vt dicit

Nota quid signat.

vt hic. z. j. de apo. pu. l. j. Nec dicit insiz cõpletũ nisi qñ est a tabellione subscriptũ. in aut. de rebel. in ꝓnc. Vide quod scripsi ꝑ. j. de oficio deser. rura. Sed in testibus est aliud quorum ꝓtia solum est ne cessaria vt rogati alias sint iuxta formã iuris. ẽ. de fi. insti. l. cõparationes. z aut. ad hec de dona. in donationibus, z in aut. de his qui ingre. ad app. §. illud. ad quod est etiã extra de ꝓba. qm. vbi de hoc. Aliud cũ in testamẽtz in qb⁹ opz subscribere. ff. de test. ad testiũ. z. l. pe. Vide quod scripsi. j. de ꝓti. sa. scri. vnicuq;. ibi sacri. Sed videt ꝙ etiã in instris alioz cõtractuũ subscriptio sit necessaria testiũ. extra de ꝓcu. c. j. z no. d. c. quoniã. ꝓ quo est in aut. de here. z fal. §. si viro absunt. Nisi dices ꝙ ibi est spãle in inuentario. Jn noiandis autẽ seu exprimendis testibus in instrumento varie sunt cõsuetudines z obseruantie. Nonulli qdem ponebãt in principio. §. hoc reprobat in aut. de instru. cau. §. sed si instrumẽta. imo debẽt ꝓ notariũ in fine instrumẽti noiari. vt ibi no. Jn hoc aũt cõsuetudini stãdũ est. Nõ autẽ vt approbãdus mos, quẽ plures imperiti seruãt, nõ facientes mentione de noibus testiũ in instrumẽto: sed solũ dicẽtes. z subscripti testes in instrumẽto. vel aliud simile. imo de ipsoz noibus exꝑssa mẽtio est habenda qua parte vt probat. j. de nume. nulli. §. ola. z. ẽ. de iur. delib. l. ij. §. fi aũt dubius. Instrumẽti sunt nominandi. in. ti. §. z. ff. de edẽ. si quis. §. j. ibi aut certe minus editiõi subscribãt. Ad idẽ. j. q. vij. quoties. z. ẽ. q. ij. cũ redẽptor. Vide quod scripsi. d. l. nulli. ibi mẽtione. Fiant ergo instra cũ cautela: qz etiaz sic bene facta intrãt in dubiũ nedũ alias male facta dicit glo. in aut. de tabel. §. si ideo indignus. in glo. qz tabel. in fi. Et quanto plura sunt signa in chartis: tanto cautioza sunt instrumẽta. no. eo. ti. §. j. Jn regno est necessaria subscriptio iudicis, notarij, seu tabellionis: z testium vt in constitutione instrumentorũ cõfectione. instrumẽtoz robur. Vide quod ibi no. per glo. z Jn. de iser. Et ꝙ no. Bul. in Spe. de instr. ra stant cũ edi. §. restat. ver. sed cã literis. z. §. instrim. ver. itẽ ꝙ nõ sunt. ibi testes inscripti. Satis enim prudenter cogitauit in hoc lator: ipsius cõstitutionis ad tollendã materiaz fabricandi falsa instrumẽta. Et ideo rarius in regno falsa fiunt instra. neq; em tot persone tam faciliter inducuntur: vt vnanimiter pari voto concurrant in idẽ scelus. Sed extra regnum, qz solus tabellio conficit instrm absq; subscriptione testium: z plures boies nõ infigines qui obtinuerũt potestatẽ creandi tabelliones ab imperatoribus q fuerũt ꝓ tpe, creãt plerunq; indignos: frequentissime falsa fiunt. (Equũ) ver. De exactore plura scripsi. j. ne fis. rem quam ven. et in. l. ij. z de ꝓxi. fa. scri. in sacris. ij. §. z qm. (Exactor) Dr exactor officialis fisci qui fiscalia debita perquirit a ꝓfectis. Ex. i. bona a debitore agit. Interdum tamẽ ponitur exactor. i. expulsor. Unde exactis. i. expulsis. ff. de origi. iur. l. ij. §. ex actis. Exactor autem publicus non se contumeliosum prebeat: sed moderatum: z cum efficacia benignũ: z cũ instantia humanũ. Nam inter insolentiam incuriosam z diligentiã non ambitiosam multum interest. ff. de vsu. fi bñ. Alia de exactore scripsi. j. de exacto. tri. l. ij. in verbo accedat. (Facultas) .i. facilitas. ff. qui satisda. cog. l. ij. Unde non solum quis dicitur idoneus facultate z patrimonio: sed etiaz consequendi facilitate. ff. de ver. obli. si quis stipulatus fuerit. §. fin. in fi. z. d. l. ij. Item ex moribus. ff. de tuto. z. cu. da. ab his: scire oportet. §. cum reliquis. z de admi. tuto. tres tutores. §. fi. Unde verbum idoneus: z verbum soluendo copulantur tanq̃ diuersa. ff. de fun. do. l. ij. in fi. Sic z verbuz idoneus z sufficiens similiter copulant. ff. de mu. z bono. rescripto. in ꝓn. Et de hoc verbo scripsi. j. de ꝓfes. z me. l. fi quis. z de agen. in re. Lagentes. (Indemnitati) exponit vt ẽ. l. ꝓti. quod est quẽadmodũ creditur acceptauit. ff. de pig. act. fi rẽ §. fantractũ. (Tunc) ver. z repete ꝙ de hoc ꝛbo scripsi. ẽ. ti. j. l. ꝓhibitum. z. l. facultas. (Reposcatur) Poscit qui simpliciter petit. Exposcit qui desiderat fm Pap. Reposcit qui repetit. Et ex hac l. colligit Jn. de var. ꝙ soluẽs ꝓcuratori fisci: z habens inde cautelam subscriptam manu publica in qua confitetur procurator ipse re cepisse pecuniam: hoc sibi sufficiat. Nec potest amplius conueniri, ẽ. de non nume. pecu. in contractibus. §. j. z de quadri. ꝓscl. l. ij. in fi. Et colligitur hic a contrario sensu: z in tali casu. fiscus est deterioris conditionis: nam ꝓuatus posset opponere. xxx. dies exceptionem non numerate pecunie: fiscus non. Jn secunda glo. ibi. Subscriptione, adde. Fiebant enim homini subscriptiones manu alterius contabularij ꝙ exactoris, ex quo exactor decipi poterat. ad quod remouendum statuit quod hmõi scripture non absint nisi subscriptione secuta, Vel dic vt. j. sequetur. Jn glo. ibi subscripsit. in fin. Adde, z ẽ, de cod. l. fi. in fi. Et dic ꝙ eras registrata. als est cõtra. j. ẽ dis. l. ij.

¶ Impera. Dio. & maxi. Ia. LEX III.

QVONIAM augurio ac filio eius ad exigenda reliqua consortes vos atq; sociatos esse dicitis eisq; ceterorũ duntaxat nominum exactionem mandatam, nec inter eum & ceteros qui exactores fuerant nominati confuse exactionis mutuum periculum constitutum est: sed separato muneris obsequio discretam sollicitudinis rationem fuisse asseueratis. A iure non discrepat vt prius ex bonis exactorum qui principali loco ad exactionem fuerant destinati, indemnitati fiscali satisfiat: postq; eos si solidum debitum exolutum non sit, nominatores conueniri. Rationalis igitur vester iuris ordinem sequetur · excussisq; exactorum facultatibus, necnon etiam nominatorum si fiscus vniuersi debiti quantitatem securitatem indemnitatis consecutus non fuerit: etiam vos ad restituenda fiscalia debita astringet.

QVoniam. ¶ Casus secundum Jn. Augurius z filius eius z quidam alij electi fuerunt exactores reliquorum. Patriz filio commissa fuit exactio quorundam noim de quibus alij college nihil gerere habuerunt. De ipsorum noim periculo talis ordo seruandus est circa ꝓdictos exactores. Primo excutiantur augurioz filius eius: ꝓ eo ꝙ specialiter fuit eis hoc onus iniunctum: in quorum defectu noiatoz conuenitur. Ultimo ad collega peruenitur (Quoniam) coniunctio causalis. (Augurio) ꝓprium nomen est: sed Augurium idem est ꝙ diuinatio in garritu auium: z hoc ex traditione malorum angelorum est. xxvij. q. ij. qui fine. Hanc artem exercere vanitas est z superstitio. ea. q. sed illud. Augurijs autez seruiens est ab ecclesia separandus ea. cã. q. v. augurijs. De ijs Polliciatus lib. ij. ca. j. vetus prouerbiũ est. Qui somnijs z augurijs credit nunquam forz securum. Ego sententiam verissimam puto: z fide lissimam. Quid em refert ad consequẽtiã rez si quis semel aut amplius sternutauerit: z quid em si offuerit: quid em deniq; si vndecunq; sonum emiserit: Nec em potest homo quod ei iam constitutum est dei electione mutare. Dicit Aug. v. de ciuitate dei ca. vij. in quo libro plura de ꝑ deribus: signis: z constellationibus disputauit. Quande siquidem nefas est credere ꝙ deus auibus maxime comicibus (quibus nimirum intendunt talia indiscrete sectantes) indicia sua nuntianda commiserit. Hanc materiam peroptime tractat Jo. An. extra de sorti. c. ij. ¶ Quare autem permittit ecclia scribere dies egyptiacos in kalẽdarijs: Risio vt potius reprobentur ꝙ approbentur z obseruentur. Vel vt eorum inuentores non ignorent vt no. glo. z Arch. xxv. q. vlti. non obseruetis. in ꝓn. Sed contra primum est ꝙ dicit Hiero. ad Algasiam apud grecos. Senẽtia est minus desiderari quod licet: ergo econtrario quod non licet fomẽtum recipit desiderij. Unde z Tullius negat Solonẽ apud Athenienses ꝑfisse de parricidarum supplicijs. Me non tã prohibere quã cõmonere videretur. Et vide quod scripsi. j. quãdoz qui. quar. pars. l. ij. in no. j. quibus sors. (Consortes) Consors dicitur: qz ad eum pertinet pars bonorum. Nam sortem ꝓ parte veteres ponebant fm Pap. ad quod. ẽ. de consor. ciuf. li. j. in fi. (Socios) .i. colligatos. Socij nanq; dicuntur propter periculi aut operis societatem. a consortio dicti sz Pap. (Duntaxat) aduerbium est quantitatis. z componitur ex dum z taxat. (Nominum) .i. debitorum. ẽ. de here. ven. l. ij. j. e. l. fi. (Nominati) creati vel electi. (Cõfuse) .i. mixte vel turbate. (Periculum) exponẽ. vt. ẽ. ti. j. l. super. (Superato) dimisso, dissociato. (Obsequio) Obsequiũ est beneficium: meritũ. secundũ Pap. (Asseueratis) ꝓprie asseueratio est fine interrogatione. Assertio vero cum interrogatione confirmatio. Ordo. Quoniam dicitis augurio ꝛc. eisq; asseueratis. ceterorum duntaxat ꝛc. (Discrepat) discordat, differentiã habet. (Destinati) deputati, designati. (Postq;) ver. (Solidum) integrum. quia nihil sibi deest. (Rationalis) ver. (Ordinem) Ordo est cum diuersarum rerum vna quez ꝓprium tenet locum secundum Pap. De quo scriptum est. j. de consul. l. j. (Excussis) foras electis. Et intelligit hanc. l. Jn. quod hic illis casibus conuenitur, in quibus conueniretur tutor: facta diuisione per iudicem. §. quando contutorem suspectum non postulauit: vel tarde remouerit fecit. vel iura fiscalia prodiderunt. Alij intelligunt quod hic fuit facta diuisio a seipsis. quod dic vt in glo. ꝓ quo aperte facit. ff. de admi. tu. l. lucius. §. j. (Vniuersi) .i. oẽs. (Securitatem,) dicta est securitas: quia securum facit habentem: sine cura eius quo aintea curiosius erat (Astringet) coget. ¶ Jn glo. licet separtim ibi imperator. in fi. adde vbi de hac materia bene distinguitur. Vide etiam. ff. mã. creditor. de tut. z ratio. d. l. j. §. nunc tractemus. z tunc ibi not. per glo. z di. z. ẽ. de diui. ture. l. ij. z de transac. l. j.

¶ Impera. Val. Valẽ. & Gratianus. N. ad archelaum comitẽ orientis. LEX. IIII.

HI QVI fisco nostre mansuetudinis obnoxij sunt, omissa fruitratione teneantur: vt quòd suis nominibus debent: de suis facultatibus cogantur exoluere: seruantis (cum compleuerint) allegationibus proprijs, si quas aduersus quolcunq; ex suis contractibus debitores cõpetere sibi ex iure crediderint. Ita vt aduersus eos quos sibi obnoxios asseuerant: legibus & iudicis experiundum esse cognoscant.

HI qui fisco. ¶ Casus. Administrator rei publice ex venditione vectigalis vel alia crediti causa alium sibi debitorem acquirit. Si a fisco ad debitum queratur: z velit actiones suas cedere contra debitorem suum fisco. non est audiendus: sed de proprio suo soluere debet: suumq; debitorẽ ad debitum iudicia

Universidad de Deusto
Biblioteca

liter cōuenire nō sibi vim inferre. (¶Consuetudinis) ¶Consuetudo propie est nulli iniuriam irrogare: vel mālsuetudo in principe clemētia est dicēdo q in vno eodēq; negatio rigorē seruā z mālsuetudinez ostendit: extra de sen. ex. a nobis. §. vt aūt. vel mālsuetudo est a quolibet ad quemlibet animi lenitas contra iram odiosam non relatam rōne. (Obnoxij) de hoc verbo dic vt scripsi. j. de decur. l. neminem. (Omissa) ꝓterita. (Frustratiōe) Frustrari est decipere: eludere: fallere inanem reddere: sc̄dm ¶Pap. de quo de pe. di. iij. agite pniam. (Allegationib⁹) q̄ dicunt iuris z facti vt plene scripsi. j. de cen. l. fi. ¶ Et no. q̄ in allegationibus iuris via p terminū aliquē per iudicem statuendū ꝓgi nō pōt. Dicit Inn. ex̄ de cōcess. p. cū super. Sz cōtra in aut. vt cū de ap. cog. §. sed hoc in pūcto. z. ē. de iudi. aut. iubemus. q̄ loquunt in dilatione danda absenti. fm Ly. ꝑ plus est ¶n al legationibus aūt eorū q̄ fundant in facto secus est. ē. de dila. l. j. de quibus aliqua scripsi. j. ti. j. si rpa. z. d. l. fi. ibi silentio. Sed certe non videtur bona cōparatio vel inductio de allegationibus facti ad allegationes iuris: cū in his q̄ sunt facti iudex supplere non possit. In allegationib⁹ aūt q̄ sunt iuris tenet iudex: z ꝺz litigatoris supplere defectum. ē. vt q̄ desuper. l. j. Et ió si supplere tenet: fortius admittere q̄ post terminū offert. Vel dicas q̄ etiam in allegationibus iuris possit statui per iudicē terminus vltra quē litigator non possit illas offerre: vū tamē seruet in hoc solēnitas dicte aut. iubem⁹, que ex presse loquit in allegationibus iuris. q̄ ꝑz. d. §. sed hoc in presenti. cum dicit post cognitionalia certamina: z dilationes quas ꝓbationis cā leges cōcedunt. ¶ Not. dilationes in plurali. ex quo ꝑz q̄ oēs opportune dilationes ad prōbādū iā erāt cōcesse: z nō restabat nisi conclusio: quis Bal. in spec. de renū. post prin. dicat dilationē ꝺ qualoquit. ꝺ. aut. esse arbitrariū. q̄ posset esse verum in causis leuioribus: secus in solemnibus. Licet autem iudex in allegationib⁹ iuris supplere debeat: non tū sequit q̄ nō possit super hoc vīa litigatoꝝ ꝑcludere: put cauet expresse. d. aut. iubem⁹. Et clarius i corpore vū sumit. Et ꝓ hoc est: q̄ ad tales allegationes minor post terminum restituit fm gl. ff. de mi. l. minor: omissam. In regno tū vī super hoc aliter constituū. Hā ꝓ cōstitutionē de causis in iudicio cito decidēdis. l. vniuersos. post dicta testiū publicata. z ex eis rubricas assumptas: intra duos dies disputandum est: nisi aliud exegerit cause qualitas: z desiderate instructionis necessitas. (¶Propriūs) ¶Proprium est priuatum q̄ sibi: non alij pertinet fm ¶Pap. Memo q̄dē ꝓprium dicat q̄ est cōe: vlp̄, di. sicut hi. citra medium. (Crediderint) sperauerint: vel confisi fuerint. (Ita vt) si. ē. de. j. l. pe. Et hac l. no. An. q̄ non sit cessio inuito creditore: sed inuito debitore. vt z. ē. si cer. pera. aduersus. Et ratio est quia aliud ꝓ alio etc. ē. de solu. eis qui quod verum est quando aliquis tenetur ex quo contractu. secus enim est si teneretur: quia habet actionem: tunc enim cessio actionis ꝓ iusta prestatione hī. ff. de pec. quod debetur. Dic vt ibi. Debitore autez inuito sic. ē. de noua. l. j. An autem possit dominus inuito vasallo euz alij distrahere, scripsi. j. de agri. z censi. seruos, in ꝓbo dominos.

Judex an possit in allegationibus supplere.

Officium ab efficiendo ſt.

Allegare quid eſt.

Ecclesiastici careſi alienetur que ſolennitas ſeruanda eſt:

Occasio quid ſigni ficat.

Calumnia quid eſt.

Compara mittitur in scripturis omnibus.

Baſtarius quid eſt.

Eccłie ſuffragia quid ſint.

Epōrū po

Proprius quid eſt.

Cessio an possit fieri inuito creditore z debitore?

Debitorē se manu sua constituere inquam eſt.

Bzeues qs ſignāt.

Inuenire z reperire differunt.

Pecunia vnde dicatur.

Ostendere quid eſt.

¶ Idem. N. fortunato com. est pu. LEX V.

INTER chartules confiscati breuis quidam asseueratur inuentus: qui nōa cōtinebat debitorum, seu contractuum cum tamen neq; testibus credita pecunia probaretur: neq; cautionibus ea que breui inserta sunt ostendantur: iniquū esse prospeximus. vt sub propria annotationis manu, vnusquisq; sibi faciant debitorem. Occasionis igitur hmōi calumniam presenti volumus iussione cohiberi: vt (breuis vanitate reiecta nullus ad rehibitionem de his quorum nomina conscripta sunt vrgeatur. Quod & in alijs similibus causis obseruandum esse censemus.

Inter chartulas. ¶ Casus. Titius commisit crimes: ex quo bonis eius publicatis inter chartulas suas reperta est scriptura quedā solennitate debita nō munita: continens Seium debitorem sibi in centum: non est ex ea Seius conueniendus: si als debitum legitime non ꝓbatur. Iniquuz em̄ est vt quis manu sua sibi cōstituat debitorē. (Chartulas) .i. chartas rōnuz. ff. de li. le. l. fi. §. inter cetera. Et habes idē verbū. ē. de la. li. tol. l. j. §. sancimus. (Breuis) vnde dīr breuiare rōnes. ff. de pe. l. fi. Et aliter vocant instra publica in terra laboris, Bz hoc idē. ē. de epi. z cle. l. placet. Et sunt breues cauti. i. cū cautela scripti. j. de colle. z car. l. j. Alias dicuntur encautarijs: q̄ oia ibi canta sunt. j. de agri. z cēsi. immunitates. (¶Inuentus) fi. inuētus est. ff. de donā. l. fi. §. fi. Et est ꝓprie inuenire quod querit: reperire aūt quod fortuito occurrit. (Testib⁹) Testes dīr q̄ tuanc statū fm ¶Pap. Vel fm Ihō. Testes dīr quasi supurstites eo q̄ sup statu cause ꝓiteatur. extra de ver. sig. fonus. §. testes. (Credita) cōsīa: sperata. z hoc in omni cōtractu: z ex quacūq; actione: vel cā. ff. de ver. sig. creditores. Confidit em̄ sperat de debitore suo. (¶Pecunia) Pecunia dicta est ꝙ prius de pecoꝝ cozūs numini exercebantur. postea a saturno ereus nūmus inuētus est. Alij a pecoribus in quibus stabat pecunia fm ¶Pap. De hoc scripsi. j. de ag. z cē. dñi. (Cautionib⁹) exponе vt. ē. co. l. j. (Incerta) in mixta. impōsita. (Ostēdāt.) Ostendere est sine aliquo lenocinio demōstrare fm

¶ Impera. Augu. N. cortie. Lex. j.

QVod in libellis. ¶ Casus. Si res debitoris fiscalis capta in causam iudicati distracta sit: non autoꝛisꝫ procuratoꝛes: vel eo cui vendendi ius est: nec ordine subhastationis seruato: z hoc per debitorē probatur: oblato debitoꝛes vendita cū percepti z percipiēdis fructibus recuperabitur ab emptoꝛe. (Libellus) als libello sc̄z supplicatorio: quē nos petitionē ducimus (Officiū) Dicitur officiū quasi efficiū ab efficiendo dictū: propter decoꝛem sermonis vna mutata litera. ad q̄. ff. de offi. presi. dimis. in fi. Aut certe vt quisquis illa agat que nulli officiuꝫ: sed oibus profint fm Papiem ad q̄. ff. com. o. in comodato. §. idēq;. ibi adiuuari q̄ppe. ꝛc. De quo scripsi plenius. j. de diuer. offi. in rub. Inde dicunt artiuz officia. ē. de fer. l. ij. Interdum vero accipitur officium ꝓ onere. j. de nau. ti beri. l. j. in fi. (Pertinet) q̄ ipm valde tenet (Desiderium) vide. j. de oi egro deser. nura. (Allega) Allegare est tam iura q̄ facta ex q̄bus oritur ius ꝓponere: vt hic. z. ē. ti. j. l. ij qui. (Cui). ¶. (¶Probaueris) no. qui solennitatem dicit eā ꝓbare ꝺz. ff. de publi. quicūq; in fi. z qui dicit eā deesse vt hic. z. j. d. ꝓt. fm quosdam q̄ non placet vt hic no. ¶Probat em̄ eo ipo q̄ ius non ꝓbatur. Vel dic vt statim dicam fm Inno. Et distingue inter solennitate intrinsecaz z extrinsecā. Nō intrinseca ꝓsumit. extrinseca nō. Que aūt solennitas sit intrinseca: que extrinseca no. ꝺy. ff. de verbo. ob. scienduz. Illud aūt precipue aduertendū est q̄ vbi ius in casu aliquo ꝑcipit intervenire scripturā. vel aliq̄ formam esse seruandam alias probandā, tūc solēnitas nō ꝓsumitur nisi. ꝓbetur. Vt em̄ ius ideo ꝓcepisse q̄ scriptura intercedat vt p eā ꝓbetur solēnitas extra de sente. ex. cū medicinalis. z de ap. c. j. lib. vj. t. q. ij. hoc ius. §. tē predicti. z. §. ie. que est. ē. de sa. san. ec. aut. hoc ius. Cōtra has quoq; ꝓbationes que ꝓcedūt ex ꝓesumptione tm̄: facile admittitur probatio ꝺnum: iudex etiam faciliter ingrit. Nec alia ꝓcepisse latius fm Inn. ex̄ de eo qui fur. oꝛ. re. inotuit. (Auctoꝛe) .i. auctoꝛizate (Aleo) ¶. (Meq;) ¶. (Meq; oi) ¶. (Oidine) Mo. de ordine z solēnitate iuris q̄ seruāde sint: z eoruz omissio vitiat rē. ē. de fen. plata. (Judicati) sine late. (Rescissa) dissoluta: retracta. (Pertinere, debere) ꝓpria sunt q̄d esse. z debere ē. ff. ti cer. pe. q̄ re. Hāc materiā scripsi plenius. j. de cēsi. l. fi. in ꝓbo filētio. z. j. e. ti rpa. in ꝓbo patiunt. (Constituerit) Simile ex̄ de sen. ex. a nobis, in fi. Et dic ꝙ illud dicitur cōstare q̄ legitimis probationibus demōstratur. ff. de testa. milī. diuus. cū ibi no. licet interdū dicatur cōstare aliquid ꝑ solā summaria cognitionez. ff. de libe. agno. in liberis. §. si vel pares. z. ē. de bo. auc. iu. pos. cū ꝓponas. Et vide ex̄ de confes. c. j. cū ibi no. ¶ In glo. ordine ibi. vt sit venerabilis. adde sicut in re ecclesiastica in aut. hoc ius ꝓcessū. cū nō differat ecclesiasticares a publica. in aut. de nō alie. §. si munus. Et ibi B ius ponere cum adde: illa loquitur in alienatiōe rei ecclesiastice: de qua dicit er aut alienatur per plarū perpetuo: aut ad tps. ¶Dicit casu opz q̄ subsit cā: Vel fiat ad profectū ecclesie: z hoc agēdum est cū totius cleri tractatu arq; consensu. vū. q. ij. sine exceptione. Formā vero q̄ traditur dicta aut. B ius ꝓcessū nō est hodie seruari necesse. Ebi vero eps alienaret bona vacantis ecclesie: tūc necesse est defensoꝛem adesse. ar. ē. ꝑ ꝓpter publi. pēi. l. ij. que vera sunt in alienatione ppetua. Ubi aūt heret ad tps: non esset rata solēnitas necessaria. Hec patent ex his que no. Inn. z Archi. de re. ec. non alie. dudū. li. vj. z Jn. extra vt eccle. bñ. vt nostrū. in ij. vj. qō. j. possessionē. in gl. Decretū quoq; necessariū est epi cū inferioꝛe alienat: q̄ potest etiā post alienationem interponi fm Ber. dicto. c. dudū. quod Archi. ibi nō approbat: imo dicit licentiā ꝓtius epi intervenire debere inducit. vū. q. ij. abbatis. z. c. placuit. z. vū. q. iij. in vēditionibus. in pū. Alias pōt alienatio facta ꝑ ipm revocari vt ibi. ¶ In alienatione aūt rei ecclesiastice ꝺz ꝓmo subesse cā: z ipsa coꝛā superioꝛe ꝓbari deinde ipsi⁹ decreto alienatio confirmari. z. q. ij. ꝓpetua. z melī⁹. in. c. hec visus. §. si. ipsiusq; decretū ꝑ superioꝛē ꝑ tribunali sedēte interponi. vt dicetur. j. de decre. decur. l. ij. z vide q̄ no. Jo. an. ꝺ. c. dudū. in glo. magna. Si aūt decretū abl̄q; iusta z ꝛa cā interponat: ipso iure non tn. tr. de fideiuſ. l. j. §. hoc senat⁹. z ne vis fi. et. l. j. §. hec ꝛba. ¶ Cause alienationis multe sunt. oēs aūt ad quatuoꝛ reducuntur. vt nor. ij. qō. ij. in ꝓn. ibi videas. ¶ Utrum aūt possint vēdi possessiones ꝓ ecclesia edificāda. Videt ꝙ sic. j. de vēdi. re. ci. l. fi. z no. Jnno. ex̄ de sepul. abolēde. ¶ Sed qd in qōne de facto. Lap⁹ in habes. bona discreta permutauit cū epo sine decreto supioris: an valeat: Ut ꝙ sic. Nam ꝛz regulariter ꝓhibita sit alienatio rei ecclesiastice: attenet permutatio sub gñali ꝓhibitione nō cadit: vū permutatio ipsius rei p mittitur. ē. de sa. san. ec. aut. inuicē. z aut. z permutare. Jtē q̄ res ecclesiastice z ciuitatum eq̄poller, eo, ti. l. fi. in ꝓnci. Sed in reb⁹ ciuitatū seu publicis: puta curialium ꝛz regulariter alienatio ꝓhibeat. j. de predi. curia. in rubro z in nigro. permutatio tñ sine decreto ꝓmittit. e. tit. l. fi. post prin. Sic est ēt in fundo dotali cuius alienatio ꝓhibetur ff. de fun. do. lep iulia. ē. de fun. do. l. j. z tñ pōt permutari cuz viro. vt plene scripsi dicta. l. fi. de pdi. curi. Amplius cū dicit ¶ eccłiam: epz z capl̄m intelligimus. extra de ꝛb. sig. cum clerici. z de testa. requisiti. Nec mirum q̄ ad coꝛp⁹ cōtinendū necessaria sunt caput z membra que hic cōcurrunt. ex̄ de ꝓis q̄ fi. a ꝓcla. nouit. facit. ty. di. c. j. z. ty. di. cum beatus. ly. di. miramur. de cōse. di. iij. celebritatem. ē. de iur. om. in. l. fi. z ex̄ de ꝓscri. cum non liceat. Ergo bona q̄ possidet epūs ꝓ mēsa sua: z q̄ possidet capl̄m ꝓ sua: vniuis z eiusd. sunt eccłie: itaq; permutationes qs inuicem facit: nullo iure pūt dici alienationes: cuz aiure diuino ꝓprietate. possessionez epi⁹ eccłie non discedāt. Unde alienatū nō dr q̄ adhuc manet i dīo vēditoris. vēditum cū recte dicet. ff. de verb. fi. alienatā. j. riso. Bene facit. ff. de li. l. vnū ex familia. z. l. imperator. §. fi. cū l. seq. ¶Dīm ergo dicet res eccłie alienata: q̄ penes ipam eādem eccłiam adhuc resident faciunt plura q̄ scripsi. j. de fun. pa. l. nulli. in no. magna. an finem. Jnnetio q̄de legus est vt eccłiarū lesio euitetur: ac ibi nulla est lesio vt ꝓmissum est: sic etiā non est alienatio q̄ fit in eum q̄ in re ipsa foret als successuꝛ⁹ ꝑdicta. l. vnūq; familia. z. l. imperator. §. fi. cū. l. seq. z. e. ti. cuz pater. §. q̄decim. Sub liberatis enim appellatione in necessarijs: coniunctissiꝫ ꝓsonis debituz naturale ꝓsolutur. j. de impo. luc. de. l. j. post prin. ꝛrē qui ascribit sibi legatum: vel hereditatē: punit pena falsi. q̄uis legatum sit inutile. ff. de fal. fi q̄s legatū. in pn. Sed filius ēr emancipat⁹ hereditatem patris sibi alienbar: non punit. ē. de his qui sibi alien. l. j. Fortiꝰ ergo ꝓmissa pmutatio ꝛz: licet sine superioris assensu. cū (vt premissum est) epūs z capl̄m faciant vnū coꝛp⁹ ꝛz res pmutata ex iure diuino: ꝓprietate: aut posseſſōe ipsius eccłie no discedit: imo cum epūs (vt ꝓmissum est) sit caput eccłie, capl̄m vero membra: z membra non debeant a ꝓcepto capitis deuiare: dicta. l. fi. de iur. mo. ind. imo illud seq tenetur. ty. di. no tenet. Satis vr incongrua separatio bonoꝝ: z discretio inter eos: cum potī⁹ debeāt apostolos cozūq; discipulos imitari: quoꝝ oia fuere coia: mihil indiuisum aut ꝓpriuum iter eos. ficut nec aer nec splēdor solis: hec zalia ꝓcepte. ty. q. j. diliectissimis. z. c. non dicatis. z qsi ꝓ totū. Jtē magis sunt vnūm corpus epūs z capl̄m: vt ꝓmissum est: q̄ vna cognatio: ꝛz tota ipa dicatur facere vnū corpus. j. de agrico. z senti. cum scim⁹. §. illud. Sz in vna cognitione feudi q̄ est inalienabile ꝓter consensum dīi. vt ij. feu. de ꝓhi. feu. alie. ꝓ lotha. z in alia rub. de ꝓhi. feu. alie. ꝙ pre. in rubro z nigro pōt alienari in eum q̄ est agnationis cōis fine consensu dñi. eo. li. z de alie. feu. pa. c. j. z quos ti. inue. c. j. ver. sed z res. fortius ergo ꝓmitteretur. nedum pmutatio que facilius cōcedi (vt premissuꝫ est) sed etiam ipsa vēditio in casu cōcesso. Quintino si in casu a iure permisso velit epūs alienare: vel capitulum: necessario debent vtrīq; extraneo emptori preferri: vt ꝑz. ff. de. ꝓmile. cre. l. facit ad hoc q̄ nor. An. de iser. dicto. ꝛ. §. z res. z quod scripsi. d. l. j. j. de impo. lucra. de. in verbo debiti. z quod plus est facilius alienatio a iure per mittitur: nedum in eum qui est eiusdē corporis: sed ēt in eum qui est eiusdē cōditionis: vt patet ea. l. j. de impo. lucra. de. ꝓsit principiuz. z quando z qui. quar. pars. l. fi. §. filia. Ceterū poteras epi in rebus ecclesiarum satis esse ampla. naz ipse est ꝓco: dinator⁹ in cunctis. ꝛxv. di. perlectis. Habet res ecclesiarum epūs in ptāte sua: z si annue ꝓminum sunt ei tradite: q̄to plus z ecclesiarū bona. ty. q. j. ꝓcipim⁹. Jtē cōcedit res aliculus eccłie in vsuꝫ siot seruientiū. xv. q. vj. illud quod christi nāq; vicari⁹ oꝛ. ꝓsonāq; ipsius quo ad q̄dē cemiet habere. vt lis est. xxxiij. q. v. mulierem. ij. extra de iac. vnc. j. §. ad explendū. ¶. caput igitur. z. §. se. hecz alia ꝓsequere si placet. vt scripsi. j. de expen. lu. i. j. in. ij. q. ¶. epūs enim. vt ꝓpontifex ꝛc. Quid em si hec pmutatio expedi ret ipsi eccłie vel capitulo: si ꝓ to tā vtile cā necessariam foret apūs eam sedem adire: satis onerosum esset: plusq̄ dispendū ꝛc. dicta. q̄. ij. ver. si aūt diceremus ꝛc. Et facit ad hoc q̄ not. Boitien. extra de ꝓis que fi. a ꝓcla. nouit. z Jo. an. in cle. de re. ec. no alie. c. ij. in gl. nō est. z in glo. pe. Facit etiam extra de ꝓben. expositi. per ¶ Archi. ty. questio. vlti. hanc partē elegit ꝓ verior. vt sic auctoritas epi capitulo z sue mense sufficere videatur. ar. ff. de aut. iu. non multum §. j. alias. l. accipientis. In cōtrariū cōstat gñaliter ꝓhibita esse alienationem rei ecclesiastice sine decreto in aut. de eccle. re. immo. alie. §. sancimus. z de re. eccle. c. j. lib. vj. ergo generaliter est intelligendum vt qualitercūq; res alienet sit necessariū oīno decretum. ff. de publi. de precio. de offic. presi. l. iij. Jtez quoties alienatio rei ecclie sez iura procedere pōt: agēda est cū legitimo z totius ciuitatis. ty. q. ij. sine exceptione. Et (sicut supius dictuz est) res eccłie: z res ciuitatū equipollent. ſz in reb⁹ ciuitatū: hec est q̄ earū alienatione celebrande. i. celebriter agēde sunt ꝓsentibus omnibus seu maiori parte curialium: z honoratoꝛum: z possessoꝛi ipsius ciuitatis cuius res sunt ipse vendende: q̄ debent iurare vendītionē ipsaꝝ foꝛe vtile ciuitati: z hoc acto sup tali vēditione debet interuenire decretū. j. de ven. re. ci. l. fina. §. in prouinciis. quod quidem in scripturis recitandum est: z cum cause cognitione. vt plene scripsi ibi z in tractatu

Universidad de Deusto
Biblioteca

hmõi ea forma seruanda est q̃ quilibet votũ suum pronunciet: hinc inde relatione currente. d.l.i. prędi. cu. ibi nec ex tabella. z ibi relatione currente: igitur solennitate premissa deficiẽte: irrita est permutatio talis. ꝫ̃ forma legis nõ seruata irritũ ē q̃ agitur eo. ti. l.j. de q̃ plene scripsi. ś. n. ij. l. certa. Ergo nõ interueniẽte legitimo tractatu canonicoꝝ, nec cã cognita hoc s. ipsi ecclesie expedire decreto. i. snia per superiorem proferenda interpositio, permutatio nulla est. Sicut enim ciuitates habent senatũ seu collegium decurionũ: ita: ecclesie habent senatũ suum. i. cetum clericoꝝ. xvj. q. j. ecclesia, sine quoꝝ cõsilio nihil eis agere lꝫ vt ibi. Ꝓterea cõstat ẽpm esse ordinariũ in suo dyocesi: z tã sup cap. q̃ super alijs de sua dyocesi ordinariaz iurisditionem habere. ex de offi. ordi. c. j. ij. z quasi per totum. de cuius ptãte z iurisdictione scripsi in dicto ꝑsi. eps em. Sz qui iurisdictionem aut imperiũ hz in aliquo loco non põt a sibi subdito rez immobilem aut mobilẽ cõparare: ꝑter illa que sibi sint ad vestes aut alimoniam oppotuna. Quietã nec dom⁹ extruere: q̃ tucunq; super hz aut priuilegiuz principis emanauerit. vt pz. ś. de ẓiud. l.j. z. ff. de ẓhen. emp. non lꝫ. z. l. qui officij. in prin. immo z ipsius rei estimatio fisco applicanda est. nã z nãẽ in ipsa, puincia edificare non põt. ff. de iur. fisi. aufertur. ś. n. Et mirmoniuz cũ sibi subiecta, tã ipse q̃ filij eius ẓhere sibi. prohibent. ś. fi rect. protum. l.j. z. si quacunq; pdi. po. l.j. z. ff. de ri. nup. qui in puincia. z quilibet alius administrator. vt tu. tor. eo. ti. libertũ. ś. j. Et vide q̃ no. Ẓo. an. d. c. ij. de re. ecclę. nõ alie. in verbo męse sue. z faciũt plura que scripsi. j. de re milĩ. quecũq; sup prima gl. ibi iure quoꝝ romano ꝛc. vsq; ad ver. hec lꝫ satis rõnabiliter ꝛc. Ergo permutatio ꝓmissa facta lege, prohibente nõ valet. ś. de leg. l. nõ dubiũ. Hoc idẽ satis aperte ꝑbabitur. vij. q. j. cõstitutuz. vnde is qui procurator vel administrator vacantis ecclesie cõstitutus est non põt eligi in ẽpm ipsius ecclesie: ꝓ eo q̃ in eius capm iurisdictionem vt habere ꝓ dicti capitulũ cõstituti. Et no. Ẓo. de elec. is cui. lib. vj. cuius tñ ẓnum no. Archi. eo. lib. & sup. neg. ꝑla. c. vlt. in prin. Sic et prohibet aduocatus a suo clientulo aliqd cõparare: vel cũ eo ẓhere. ś. de postu. l. quisquis. ś. ꝓterea. z medicus cum infirmo. ff. de va. cog. l. medicus. fortius q̃ eo cum capto. z facit. ff. de offi. ꝓfi. illicitas. ś. ne tenuis. z. ś. illicita. z in ꝓnc. z q̃ medicau. l. ś. j. vsq; ad fi. legis. z. ś. q̃ me. cau. si per impressionem. z facit. j. de apo. pu. l. j. in prin. z q̃ ibi scripsi in verbo potentũ. Unde ẽt metus verboꝝ interdum excusat. no. vij. dis. fuerunt. maxime supervenientium. xxij. q. viij. conuenio. z in gl. arg. q̃ ex eo. Regulariter em ꝓhibetur administrator: z quisq; alius in ptãte habens rẽ ipsi⁹ quem hz in ptãte cõparare. ff. de contrab. emp. l. si in emptione. ś. fi. q̃ ibi no. Et stricti⁹ prohibet magistratus rẽ vniuersitatis emere q̃ alterius. eo q̃ ipe personam vniuersitatis repręsentat: q̃ dicit emere a seipso q̃ est impossibile: vt no. ś. de ẓcti. iud. l. fi. i fine glose magne. z p Ẓn. de iser. li. feu. d feu. gar. z castal. ś. fi ꝑo castaldi. sicut ipossibile est q̃ natꝰ a seipo. xxiij. q. j. dicimus. vel fieri. viij. q. j. in scripturis. Sicut ẽt non põt rex legitimare filiũ suũ vt sibi succedat q̃uis hoc põt vt succedat. no. alij. ex q̃ui fil. sunt legiti. per venerabilem. ś. rombus. multa enim quis potest impendere alij q̃ue non sibi ꝓpi. q̃ dic vt no. Archi. lxxix. dis. fi tranfitus. z facit. ff. de offi. l. j. ante fi. z extra de baptis. debitum. cum concoz. in. j. glo. z extra de insti. c. vlti. vide q̃ ibi no. Nec valet ꝓuentudo q̃ quis in alienationibus hmõi que tangunt ꝓpũtas auctoꝛetur in cle. de re. ec. nõ alie. c. ij. in fi. Et sicut inter dantẽ z authoritatẽ ꝓstantẽ dz esse differẽtia vt not. Ẓnno. extra vt ecclesia. be. c. j. ita z inter ꝓmutantẽ z auctoritatẽ ꝓstantẽ. Nec em posset eps eo casu fungi vice duoꝝ. ś. de ꝓpi. sacro. scri. l. hac parte. z q̃ milĩ. nõ pos. his quidẽ. ij. in fi. z plene scripsi. j. de primice. l. j. an ꝑho sequentis honoris. Et lꝫ Ẓnn. dicit ex de re. ec. non alie. dudũ. q̃ pot eps rẽ alicuius eccłe sibi subiecte alienare z decretum interponere: q̃ in in casu, ꝓpter q̃stionis nõ in aliũ transtulit: sed rẽ capitulũ sibi quesiuit. Hãc partẽ z equius z turius est tenere. tollitur em materia epis res deputatas pro męsa z vita capitulis. vt interdum videmus) extoꝛquendi. Ꝓro hac parte facit. xij. q̃. j. nulli. z. q. ij. c. vlti. z q̃ no. Ẓnno. dicto. c. j. vt eccłia bene. in glo. pennl. ibi. itẽ lꝫ possit ꝛc. z in hãc ptẽ inclinat Bui. in spec. de his q̃ fi. a ꝓlat. fine cõsen. cap. ś. vlti. Ad hoc ẽt potes videre quod no. Archi. xvij. q̃. iij. ś. et. z. c. se. z. ij. q̃. vij. metropolitanum. hoc tenet. Bol. ex de offi. oꝛ. pastoralis. z Archi. ix. q. iij. in prin. ¶ Item facit quod not. Ẓoã. Ẓn. de ep̃o: qui alienat rẽ sue męse de cõsensu capituli z auctoritate archiepi. de re. ec. non alien. c. j. in ꝑho defensoꝛe. li. vj. z in cle. eo. ti. c. ij. in ꝑho q̃ si eps. z in ver. se. z quod no. Jo. An. xvij. q. iij. quelin. z ś. precedẽ. z ex. fim pe. ś. de sacrolanc. ec. auc. quidam dicẽs q̃ ẓconomus z alius q̃ in administratione bonoꝝ pncipali dño non succedit: nec elã nec palã pũt emere res eccłie, nec est bonũ argumentũ de tutoꝛe. nã pupillus succedens in administratione suarũ rerũ facit resciṇdi q̃ ꝑ tutoꝛẽ gestũ est: iconom⁹ aũt z sũiles precessoꝛi iconomo succedentes hoc non facient: immo factũ predecessoꝛis potius confirmabit. q̃ in eo ꝓpter maioꝛitatem dignitatisq; reuerentiam fortius habet locum. ad q̃ ex de rescrip. literis. xij. q. ij. q̃ Joã. xvj. q. vj. illud. z. xvij. q. ij. dudum. naz papa inquãtuz põt non libenter irritat factũ sui legati. ex de vsupal. in fi. Amplius sicut in alienatione rei minoris quantuncunq; decretum interueniat: nihilominus tutoris vel curatoris auctoritas est necessaria. vt no. j. eo. quecũq; z. ff. de auct. tu. inter pupillos. sic z in re ecclesiastica. vt. ś. fi ꝓpter. pu. pen. l. fi. z no. Jnn. z Archi. dicto. c. dudum. An aũt eo casu possit eps committere alteri vices suas. z q̃d si ts cui cõmisit decretũ interponat an valeat: puto q̃ nõ. ex his que no. ex de insti. c. vltimo. ¶ Jn eadem glo. ibi nõ ꝑbatur. adde per emptoꝛem scz per ꝓcessum. vt no. ex de renũ. in ꝑsentia. z. ś. de iure. in. l. fi. de appel. ibi q. in gl. vltima. si ꝓpter pu. pen. l. j. z. ij. z siquis igno. rẽ mu. si ẓ. j. de apo. pu. l. j. z. j. ea. l. in glo. q̃ est eo ꝛc. Et ibi quo ꝛimam. Adde. Circa hãc materia sic distingue. aut negatiua hz inclusam affirmatiuam: aut inclusam indeterminatã: aut nullã. Primum cõtingit vbi due sunt tñ spes oppositę: vũ vna negata sequit statim cõclusio alterius. vt non est dies: ergo paup. nõ minoꝛ. xxv. an. ergo maioꝛ. z idem vbicũq; duo sunt extrema in quibus nõ est medĩ. ff. de ver. sig. hec ꝑba ille aut ille: tũc est ꝑbabilis. z ꝓ quilibet capitulum negatiue z affirmatiue: q̃ falsẽ ꝑbatur affirmatiua que de necessitate includit negatiuã sui oppositi: sic ẽt vno ꝑbato sequitur de necessitate cõclusio alterius: cũ vnũ necessario concludat aliud. ś. de ꝑba. ad ꝑbationẽ. ij. z. l. neq; naꝛales. z de li. cau. non iõ. z vũ eo. nõ hoc. Si ergo ita se habẽt q̃ vbi vnũ adest sequitur necessario eius oppositũ abesse: tũc hoc ꝑbato q̃ aliquid fit: sequit necessario q̃ alterꝰ adsit vt dictis. ll. Aiut indeterminatam: q̃ se hz ad plures oppositas spes: z tũc dic ꝑbabile: sed capitulũ seu articulus debere cõcipi sub aliqua specierũ affirmatiuarũ: vt ecce nego te sane mentz nõ sequitur q̃ furiosus: q̃ forte mẽte captus: q̃ sis negatiue vł se hr̃e ad duas affirmatiuas alternatiue: z sic ambiguetur. certum dicat. vt. l. q̃ties. ff. de ver. ob. de iure fi. ita fidei. de solu. si duo. Aut nullaz hz affirmatiuã: puta dico me tõ occidisse meuũ. q̃ est factũ non iterabile. vel die tali tiriũ nõ posse disse: ꝓpter q̃ ad incertam determinationẽ tpis cõtinet tps seu factũ nõ iterabile. z iste ꝑbanꝫ q̃ habẽt seu hr̃e pũt rõnez cõcludentẽ necessario sic esse: q̃ presens homicidio z ꝑsens in loco q̃ posse disse dicit: z tũc ꝑcedit gl. que est. ff. de ite. actuq; pu. l. j. ś. ij. q̃ incipit q̃d. pdest ꝛc. z nõ hz locũ gl. que est de arbi. die ꝑterę. ś. si plures. Aut negat factũ iterabile vt me nõ soluisse vł numerasse: z illud nõ probatur. Et de tali materia loquit. ś. de ꝑba. l. actoꝛ. z. ff. eo. ti. l. ij. z facit q̃ no. Jnn. ex de accu. sup his. Quis ergo ꝑbat: dic in nõ probabili, aduersarij affirmãs. l. actoꝛ. z. l. ij. Jn ꝑbabili dic idẽ q̃ in affirmatiua: z hoc ꝑbat. l. actoꝛ. per Ẓuz sensum. Siue ponas cũ ꝓo q̃ vt arguat a cã cessante: siue ꝓo q̃n. Ẓõ dic si est cã actionis, ꝑbet actoꝛ. si exceptionis: ꝑbet reꝰ: si replicationis: probet reus actoꝛ. ś. de ꝓba. l. j. z de cõdi. ob tur. cau. l. j. z. ff. de ꝓba. l. in exceptionibus. Ad hanc breuẽ distinctionem q̃ recitauit ꝓfunde scientie dñs Jac. de bu. ff. de in offi. test. ẽt ꝑsit oẽs alie q̃ sup hoc per multos doctoꝛes ꝓlixiores fuit ꝑfecte reduct. Et cũ dicta gl. l. j. ff. de iti. actuq; pu. concoꝛ. Archi. xxij. q. j. paratus. vbi dicit q̃ admittitur hoc testimoniũ. Nos semp hoc vidimus: nec posset aliter fuisse quin nos vidissemus. z est similis glo. in aut. de hęre. z fal. ś. si vero adsunt. cocoꝛdat ẽt Ly. fm opi. Dy. ꝑdicta. l. actoꝛ. z. ś. de erro. aduo. l. j. z facit. ff. de vi z vi ar. l. j. ś. interdictum aũt. ibi nec alius ꝛc. Et q̃ valeat hec ꝑbatio est ar. ex de pur. cap. quoties. in fi. z. c. vltimo in fi. z. ś. q̃ vero. nõ tñ exigitur vt cõtione hi testes: z sine intermissione aliq̃ ibi fuerint ad hoc vt possint testificari. ar. optimũ. xxxvj. di. si q̃s vult. z. ff. de cõdi. z de. l. si liter testificari. ar. optimũ. xxxvj. di. si q̃s vult. z. ff. de cõdi. z de. l. si quis ita legauerit. z de serui. seruitutes. Scdo ar. contra q̃ exigatur continua z sedula visio. ij. q. vij. cum pastoris. z semper. ea. epi lectio ni. z de conse. di. j. iubemus. z vide quod no. Archi. lxxvij. di. presbyter. z quod scripsi. j. de fun. rei. pu. l. cũ q̃ in verbo interpellatiõe. Item probat quis se solũ in vno loco piscasse. ff. de diuer. ꝓscrip. si quis. q. z est simile. ff. de pubti. licitatio. ś. earũ rerum. Et no. q̃ licet duo ꝑbates affirmatiuam ꝓeualeãt decẽ ꝑbantibꝰ negatiuã. ff. de arbi. die. ś. fi piures. in glo. z pareꝛ extra de ꝓba. ad nostrã. tñ secus est in negatiua ꝑbabili vt colligitur. ff. de vẽ. insꝑi. l. j. ś. fi tñ. vel oẽs vt etiam supradictũ est fm Ja. de. bu. ¶ Ceterum de etate quis hz ꝑbare diuersa est opinio. nã regulariter ei qui dicit necessitatis probationis incũbit. ff. de ꝓba. l. ij. quare negãdo aliqđ maioꝛẽ vel minoꝛem: transfertur onus ꝑbationis in aduersariũ: ś. fi vterq; negatiue proponat: puta dicit actoꝛ: tu nõ es maioꝛ. z reus dicit: ego non sum minoꝛ. dicit glo. ff. de mi. de etate forte ꝓesumitur q̃ sit minoꝛ. ad ide. ff. de ar. labeo. z quod no. ś. si mi. le ma. dist. l. j. z vide quod no. dicto. c. ꝓesbyter. z extra de renũ. in ꝑsentia. z per Archi. ś. rescrip. si eo tẽpoꝛe. li. vj. vide extra de elec. dudũ. j. z de reg. ad nostrã Sed Jo. an. de reg. iu. infamiẽ. li. vj. in nouella. huicdicto nõ assentit: imo dicit q̃ siue affirmatiue siue negatiue proponat: probanda sit ab eo qui opponit. ꝓ quo facit. ff. si liber. ing. esse dica. l. fi. in fi. z de re. du. q̃ de piter. z. l. lꝫ z in illo. aũ fi. de hoc satis no. lxxviij. di. ꝑsbyter. p gl. z Archi. z Bui. in spec. de actore in ꝓncipio. Sup hoc Jac. de bu. dicit ꝓmo stãdũ esse ꝓnciatiõe iudicis donec ẓ ꝑbet. p̃z hoc ex de elec. cũ dilectus. in fi. z. ff. de mi. l. de etate. cũ ibi no. Si non interuenit.

Probatio onus cuiuncumq; bit.

Etas per quẽ ꝑbari debet.

nõ interuenit, dicit non attẽdi an sint cõcepta verba affirmatiue vel negatiue: distinguit tamẽ aut q̃ dicit minoꝛẽ fudat inde actꝰ vł actionẽ vt in integ. restit. q̃ petit. vt patet. ff. de mi. intra. in ꝓcipio. vel exceptionẽ suã: vt puta dico te inhabilẽ ad officiũ. ꝓcuratiõis qa minoꝛ: vł qa nego te maioꝛẽ: q̃modocunq; debet ille ꝑbare: qa cum sit causa. exceptiõis vł actiõis illud nõ attẽdit: dicat affirmatiue vł negatiue: qa cũ hec negatiua sit ꝑbabilis ꝑbãda erit sicut affirmatiua l. actoꝛ. ś. de ꝓba. z. ff. eo. ti. in exceptiomb⁹. Aut nõ est causa alicui⁹ ꝓdictoꝝ: vł alicui⁹ similis: tunc dicit ꝑbare debere eũ q̃ dicit maioꝛẽ: q̃ q̃ dicit: minoꝛẽ negat. Dũ em dicit est minoꝛ. xxv. annis: nihil aliud dicit nisi nõ hz xxv. annos. z sic ipse nor. in ꝓalle. l. de etate. z facit q̃ de ꝑbatiõe paupertatis scripsi. j. q̃ nu. lib. l. fi. ¶ Dicitur autẽ q̃s minoꝛ annis multiplicit. vt no. xxv. q. j. in ꝓncipio. z vide q̃s no. ff. de posit. l. j. ś. puerician. Illud autẽ scias q̃ si aliqs tenetur ex debito ad aliqd ꝑbãdũ: nõ satisfaciet: nisi id plene ꝑbet. de elect. cãp. j. lib. vj. Probatio em illa est q̃ plenã fidẽ facit. no. ff. de ꝓba. in rubrica. ꝓ quo etiam bene facit. ś. de iudi. iudices. z. ff. de condi. z de. luci⁹. z plene de hoc scripsi. j. de dela. l. ij. post. glos. fi. ¶ Sz quid si disputando vel allegando: vel alias induco aliquid q̃s dico simile: tu id negas: cui incubit onus probandi: Dicit Archis. q̃ tibi neganti vt ipse no. xxij. q. ij. si quis. Jn autem ex quo semel pronunciatum est super etate posit vlterius de hoc queri. no. Jnnocen. extra de elec. cum dilectus. ¶ Item quid si episcopus petit quartam decimarum: opponit ecclesia cui petit ꝓscriptionem: quis habet probare: nor. Joan. an. de regu. iur. fine possessione. li. vj. in nouella. ¶ Quid etiam si obijciatur electo q̃ non est ex legitimo matrimonio natus: vel euidenter simplex in administratione: vel bigamus: vel irregularis: vel vsurarius cui incumbit onus probandi: hoc prosequere fm Archi. de elec. si forte. lib. vj. qui tenet in summa q̃ excipienti. vide quod no. ś. de dona. ante nup. l. ij. ¶ Jn glo. ꝑter q̃ debitum facta adde. vide. ff. de rescin. ven. fund⁹. ¶ Post gl. q̃s est eo, ꝛc. adde. z facit ad hanc. l. ff. de priui. credi. imperator. z ś. si vendi. pig. aga. l. penul. ¶ Et nor. hic q̃ ꝓsumitur mala fides interue nisse in eo quod actum est debitis solennitatibus non seruatis immo ꝓsumitur falsum id quod agitur debitis solennitatibus ꝓetermissis. j. de numara. l. nulli.

¶ Imperatoꝛ. Goꝛa. heracleoni. Lex. ij.

Duplex ratio desiderium tuum iuuat. Et quod (ꝓeter missa hastarum solennitate) possessiones tuas ex officio distractas suggeris. Et q̃ precij vilitate ob exiguum debitum gratiosam emptionem in fraudem tuam: in vtilitatemque rationum mearum aduersarium commentum fuisse dicis. Quapropter illicita ista redargue: tam indemnitati fisci consulturus: q̃s tuc securitati operam latura.

Duplex qđ dicit.

Duplex. ¶ Casus. Distracta re debitoris fisci precio vilioꝛi debitis solennitatibus non seruatis: habet rei dominus duplicem viam: vt soluto fisco debito: rem recuperet. scilicet quia precio vilioꝛi: z quia non seruata solennitate modica venditio facta fuit. (Duplex) Duplex dicitur ex duabus partibus cõstans fm Pap. Vel duas vias seu plicas tenens. ad qđ in aute. qui. mo. na. effi. fiũ. ś. pnũs. ibi non simpliciter habuit ꝛc. z ś. ꝓinde. ibi non autem simpliciter. z neq; vi. qđ ex dote in princ. z ś. fi. Unde duplicitas interdum ꝓ mortali pacto sumitur. xxij. q. v. exeõicatorum. Et ideo dicitur ꝓuerb. xxvij. Cum ambulat simpliciter saluus erit: qui peruersis gradietur vijs cõcidet semel. z facit in auten. neq; virum qđ ex do. in princi. z ś. j. col. viij. Simplex vnicam viam sentiat. extra de sum. trin. c. j. hic est veritatis amicus. extra. de iureiu. c. veritatis. z ij. q. iij. pura. vũ Ꝓroueb. iij. abhominatio est dominis illuso. z cum simplicibus sermocinatio eius: z infra illusores ipse deludet. z ca. xj. abhominabile est dño cor prauum. z voluptas eius in his qui ambulant simpliciter. dũ tñ in eo sit simplicitas columbina: z non afinina. xvj. q. j. si cupis. z xxij. q. iij. innocens. Dicitur ẽt simplex: q̃ sine plica. i. fraude. vide q̃ plene scripsi. j. de põ de. z aur. illa. l. fcda. in verbo fallatur. (Junat) auxiliatur. sustentat.

Solennitas qđ est z quare in ea.

Solennitas. ¶ Casus. Non potest metuere sibi inferri controuersiam is qui emit rem a fisco ꝓ eo quod instrumentum emptionis non apparet: si ratmen de ipsa emptione, traditione, z precij solutione docere potest. (Et si.) idest quamuis. Et est coniunctio aduersatiua (Extant) id est supersunt: quasi extra stant fm Papien. (Uxoꝛ) dicta est vxoꝛ quasi vncio. Uxoꝛ vñ dicitur. Dos em erat antiquitus vt nubentes puelle simul venirent ad timen mariti: z priusq̃ ingrederentur. ornarent lineis viros: z oleo vngerent fm Pap. Item ipsa festinitate nuptiarum accipiebant aquam z ignem. ff. de do. inter virum z vxoꝛ. l. fela. ś. j. Jn cuius loco hodie apud fideles est sacerdotalis benedictio que fit eris cuz aqua benedicta: z igne thuris insenfit. (Domum) de domio scripsi j. de merhat. l. ij. (Pertinere) hoc verbum latissime patet qđ plene dic vt habetur. ff. de verb. signi. verbum pertinere. ¶ Quid ergo si quis dicat, pero hanc rem quam dico ad me pertinere non expressa causa, an valeat libellus: Videtur q̃ sic, arg. huius litere. Sed videtur q̃ nõ teneatur reus respondere: nisi exprimat causam quare pertineat. ff. de excep. rei iu. ś. mater. ś. denicq; cum ibi not. ad quod. ff. de inur. l. pretoꝛ. in princi. z hoc tenet aptẽ Bui. in spec. de libel. cõcep. ś. iuxta. ver. qđ si in libello. licet Archis. z Joan. An. li. vj. de re iudi. abbate. ś. ceterum. in verbo obuoꝛium. cõtrarium dicaut: mouẽs ex eo q̃ no. Jnno. extra de offi. ord. cõqueretie. dicẽtes q̃ in ꝓsonalibus libellus generalis repellitur. an realibus admittitur eadem vero rõ est in oibus ne actoꝛ cum discrimine rei vageꝛtur. immo per dictum. ś. ceterũ. ver. secus contrariuz patet aperte: cũ dicit q̃ aliter forte ꝓposuit aliquem obnoxium esse fibi: z sic in personalibus. Et subdit vel ad se iure dñi rẽ aliquam pertinere. z sic in realibus. Ex quo manifestum est q̃ qui agit actione realꝰ non sufficit eum dicere ipsam rẽ ad se pertinere nisi adiũciat iure dñi; vel quasi eum libellũ in eo q̃ additur: vel quasi plus cõsuetudo q̃ lex admittit, vt no. dic. c. abbate. in prin. Vel nisi adiũcere dico tritiũ possidere tale fundũ ad me pertinere. ꝓpono contra eum rei vẽditionem: z aut publicianam. Item dicendo rei vendicationem certum est q̃ dicit rem ad se pertinere iure dñi. dicendo publicianam satis pz̃, q̃ dicit rem ad se pertinere iure quasi dñi. z sic ad ꝓpositũ nõ geludit. Tamẽ Bu. in spe. de cau. posꝰ. sequitur post tertiã formã admittit predictum libellũ pero tale rẽ qđ dico rõnabiliter ad me pertinere. z hoc p. c. inter dilectos. extra de fide instru. z de excep. c. cũ venerabilis. z de re iud. abbate. li. vj. Sic etiam tenetur excipiẽs specificare etiã q̃ cõtra teres opponit. de rem. c. j. lib. vj. Ubi de hoc satis per Archi. in

L libellus generalis an sit admittẽdus

Universidad de Deusto
Biblioteca

verbo figillati.z Innoc.extra de pur.ca.c.accepimus. glos.tū.ff. de eden.l.j.in glos.magna dicit q̄ sufficit in processu iudicij declarari. De hoc no.extra de libe.obla.c.ij.z de reli.do.cum venerabilis.primum tenere turius est:ne actor videatur cuz rei discrimine velle vagari.ff.de dolo.itē exigit:z de postu.c.j.li.vj.z de elect.vt circa. Ad hoc vide quod oprime no.Roffr.in libello de actione speciali.(Et solutum)est non aļs. Nam in rei fiscalis venditione:licet alia satisfactio sufficiat:non tū transferet dñium in emptorē: quātūcūcunq̄ fides habeatur de p̄tio:misi soluatur p̄tiū.ff.de iure fis.l.ij procuratoz.in fi.z no.j.tit.ij.l.j.z.j.de diuer.p̄di.l.eos.in fi. Idem est in re ecclesiastica z minoris.no.dicta.l.ij procurator.ad q̄s in antē. de non alie.§.A minus.z ē.de fac.sanc.ecc.l.ij.z.j.de sen.aduer.fiſ.la.l.j. in fin.j.glosse.(Dñium) .i.rei proprietas. Nam simpliciter p̄olatū directū accipimus.ff.ſi ager vec.l.j.§.qui in perpetuuz(Frustra)fine causa,in vanū,vacue.(Matris)Mater dr a māma: quasi māmas terēs. De matre familias quō accipitur:scz tribus modis. Large p̄ omni muliere q̄ honeste viuit. Stricte p̄o ea que note est auctoritas. Largissime p̄o ea q̄ est sui iuris. Vide q̄s legitur.z no.ff.de verſig.l.pronunciatum.§.j.(Sinet).i.permitter.

Mater familias triplic iter ac cipitur.

¶ Impera.Dio.z Max.A.Marcellino. Lex.iiij.

SJ tēpora que in fiscalibus actionib⁹ vel hastis statuta sunt:patiuñ(cū ctiā augmētū te facturam vberioris p̄cij oblationem admittat.

SJ tēpora. ¶ Casus.Fiscus vendidit rem ad eum deuolutam:vel sibi obligatam: seruata solennitate subhastationis clamando scilicet per p̄reconem quincunq̄ vult hanc rem que p̄o tanto p̄tio est distracta.si maius p̄tium p̄o inde ob tulerit intra mensem:habebit illam. hoc casu si vel secundus emptor:vel venditor comparet:z maius p̄tium p̄oinde offerat ante lapsum mensem habebit illam. (Actionibus) aļs auctionib⁹ z mercātur, tius vt infra.l.proxima. (Patiuntur) ergo elapso termino secūdus emptor non admittit:licet p̄tio adjcere velit.vt hac.l. ¶ Dō facit ad q̄stionē. Statuit cōstitutio regni vt si quis litigat p̄ procuratorem: die litis contestate vel sequenti:oia iura q̄ procurator nouit principali cōpetere in scriptis offerre dz:q̄ vocamus articulos z positiones:illa vero q̄ ignorat cū p̄uenerit ad eius notitiā intra terminum datū ad probandū:ponere z p̄bare tenetur p̄curator post biduum aliqua ponit asserens ea p̄uenisse ad sui notitiā ex cōscientia principalis:nec exprimit q̄ ad eū de nouo p̄uenerint:an sit admittendus? Videt q̄ sic ne aļs in vitiū formule incidamus.vt.ē. de formu.l.j.z ij. Et em hmōi scrupulosa solennitas repellenda.ē.de in.del. creticoz.z ne ex tali subtilitate cadant litigantiū iura . ē.de contrahen. ttip.veteris.in fi. Ad idē facit.ē.de adop.l.fi.de emanci.li.l.fin. Et q̄ scripsi de subtilitate vitanda.j.de.p̄fes.quitin vr.constā.l.j.in ver.subtilitatē.z.ē.qui admit.ad bo.pos.l.fi. Et de asser.tol.l.j.in p̄in.z.l.ū post p̄in.de cōtu.pec.l.ij.ad fi.z.ff.māda.l.fi fideiusſor.§. q̄ne.z ex tra de libel.obla.dilecti.z de iudi.dilecti. z q̄ ibi no. de subtilitate vitanda.ad idē.ē.de test.q̄n.z.l.in testamentis.z.l.cū antiquitas.post principiū.ibi quippe cā 2c.z.ff.de ſta.ho.impator.cū concor.z.ē.de arbi.l.ne in arbitris.§.vltimo. Ad idē q̄ no. Jo.an. de ver.sig.c.ij. ad fi.glosse magne.li.vj. Neq̄s eiñ difficultas in verboñ cōceptione habenda est.ē.q̄ res pig.ob.pos.l.fi. Neq̄s eñ q̄rendum est in verbis p̄sperari:15 mouib⁹.q̄ij.di.ecce.timmo effect⁹ z nō solēnitas verborū est attendendus.ē.de cur.fu.l.fi.§.nos itaq̄.z lex rebus nō verbis imponitur.ē.cōla.de lega.l.ij.in fin. Et adde q̄ scripsi.j.de cano.fru. vi.to.l.j.in verbo.vtili.de forma verboñ inuētarij. Et q̄ in iudicijs admittitur pui gatio more.ff.ſi qs cau.z ſi post tres.cū cōcor. Et q̄ p̄bationes z earū facultas non sunt angustāde.ē.de hereti.q̄n. Et q̄ index nimiū laborare dz ad veritatē inuestigandā: q̄ plequere vt plene scripsi.j.ne nauf.quoriens. Et p omissionem hmōi verbuli de nouo rei veritas non exquirit:15 confundit z delet. ¶ In fine est hec.l.z.ē.ti.ij.iustas.z.j.de censi.li.fi.z q̄ ibi scripsi in verbo silentio.z de omni agro defer.l.locorum. ¶ Et q̄ constitutio duo exigit scz q̄ p̄uenant: z q̄ de nouo p̄uenat ex cōscientia principalis: q̄ dz aperte in ipsa cōstitutiōe cū dicit vt tū intra terminū q̄ ambe partes ad probandū acceperūtrā ea q̄ primo scz intra terminū ponunt p̄bet p̄ ea q̄ per dñm litis postea. i. post ipm biduum ad ipsius notitiā p̄uenerūt. Non ergo vr vnū sufficere.ff.de arbi.ceſſus. extra de do.z cōtu.cū dilecti. Sic z qui accusat habenti venenū nō auditur nisi malū adjciat.ff.de ſica.l.ij.§.j.ad q̄s elit.ff. de ver.sig. qui venenis.ad idē extra de maio.z obe.ſolite.ff.de au.z ar.le.qui lancē. Ad idē facit ff.cōla p̄di.in tradendis.cū cōcor.z.l.q̄ q̄d ibi notatum 2c. Ite q̄ p̄curator repsentat p̄sonam principalis.vt plene scripsi.j.de p̄cu.lac.scri.in sacris.in.in verb.defensiones. ergo cū recedens a iure cōquo litigantes intra biduum tenentur offerre hoc.ſ.q̄ vltra biduū possint ex huiusmodi cōstitutionis:z p̄ter eam ignoātie: sicut iudex cui exholetur a iure cōi tenetur eam exprimere.ff. de ap. rescin. terendū.ē.de iudi.p̄terandū.§.illo.z in ante.de t.di.§.ops. ff.o.ut. ma.viro.ira z p̄curator tenetur q̄ ea que nouiter ponit antea ignorauit explicare. Ad idē facit ex de elec.vt circa.z c.his q.z c.q.2.z c.p̄curator.li.vj.z eo.ti.in cle.c.gstitutionē.§.j. Sec aute sic cōmissio simplici puēre dixisset.nisi tūc hec subtilitas siue solennitas nō curaret.ff.de serui.vr.p.l.ſi seruit⁹.z de offic.phi.l.ij.de alca.l.j.z de publicia.de p̄tio.cū cōcor. Et hū facit ad p̄missa.ff.de au.z ar.leplanci⁹.de lega.ij.hoc legatū.z l.ea tū de supellec.le.l.legatū.ij.rū. de fūd.instruc.cū delationis.§.cui fūd⁹.z §.qda.z l.eq.§.vlti.ibi q̄ si adiecit.z c. Sic z opz iura nouit esse reperta:vt nulla ob q̄m cā publica post rē iudicatā litē liceat retractare.de q.j.de sen.aduer.fi. la.l.j.in glo. Et sic opz nouas defēſiones indici.p̄ter q̄s posiit sep⁹ restitutio in integrū postulari.ē.ſi sep⁹.in integ.restit. postu.l.ij.z ij. Regrit ergo q̄ de nouo q̄re p̄curatorē ponere hoc est necessario exprimēda:z facit q̄s no. Jnnio.ex de fo.copc.cū sit.in ij.gl.ibi opz in 2c. Et de testi.significauit.in glo.quecūq̄s 2c. Sic z cū tps est de substātia q̄nis: opz certū tps in articulis ponī:z testes sup ipso cōcordare no. Jnno.ex de accusa.qlit.ij. Et ad p̄missa facit opīme.ff.de itī.actuq̄s p̄ua.l.ij.§. hoc aūt.ver.ita q̄s.z q̄s not.archi.de offi.ord.quis.inſt.li.vj. Verba q̄dē legis nō p̄terūtur frustra:sed vt aliq̄d operent.ff.de leg.j.ſi q̄s.imo z a verbis recedēdū no est.ff.de leg.ij.l.nō aliter, q̄b⁹ ēt deleruite turius est in dubijs.ff.de exercito.l. j.§.ij ſi sciente.ais ad q̄d mēdianas occupat verbū de nouo.tit.ordi.romanoz. De hoc iscripsi.j.de agri.z cen.litib⁹.in verbo idonea nō sic. Et hoc quādo dubium est de voluītate z intētiōe cōstituentȝ. Nā si certū est de cōtraria intētiōe seu voluntate:tunc a verbis recedimus:cū nō intētio verbis: ſz verba intētioi seruire debeāt.extra de ver sig.intelligentia.z no.archi.de elec.cupientes.li.vj. vltra medium in verbo idem rps. ¶ In scripturis q̄dē nihil dz esse vacuū seu frustra.lxxv.dist.hmōi.p q̄ elt.ff.de vi z vi ar.l.ij.§.ait p̄to.z q̄ ibi no.z de postli.reuer.l.v.ad fi. iutilia quoq̄ lex refugit.ff.de fideicō.liber.multus.in p̄in.xx.q.j.aliud.xxiij.q̄.vj.§.vlti.z no ſolū inutilia.ſz et q̄ necessaria nō sunt nullo patimur p̄cedere mō.ē. de test. cū antigtas.in p̄in. Sic z in vxore,filio,z epo:q̄s opz docere.p̄bare vnde q̄nerint ad eos bona q̄ inuenīūtur habere:nec sufficit eos dicere q̄ p̄uenerint nisi z vnde p̄uenerint,adjciat.ff.de dona,int vir uz z vxo.qnt⁹.ē.eo.ti.et de bo.q̄ lib.cū opz.post p̄in.z de ep.z cle. autē.licētia. Et q̄ mos est iudicioriū q̄ p̄curatores hoc ponūt in Rubrica articuloriū eos articulos de nouo ad eoriū notitiā p̄uenisse sunt seruandus est.ē.de iureiur.l.fi.j.de naufra.l.ij.z si q̄d actū est hac forma non seruata nullam elt.j.de p̄c.cur.l.j. An aduersus id q̄ cōtra iuris formam fit:innumeris iuris auctoz:tatibus q̄s tuetur.ē.de adul.li eius.z facit q̄ no. Jnn.in ſiñ.extra de regula.possessor.ad fi.p̄ime glo. Nā z forma cōsuetudinis est seruāda.ff.de cuſtio.reo.l.iij. Quare deficiente in Rubo.articuloriū hoc verbo de nouo non valet q̄ agit.ē.de testa.ſi vnus.j.de nupcia.nulli.ff.de transac.cum.ij.§.ſi.p̄to. De his z ſimilibus scripſi.j.de p̄cu.lac.scri.vni cuiq̄.in verbo sacramenti.in solutione p̄me q̄stionis. ¶ Neq̄s enim posit⁹ ea q̄ p̄uenerūt ad eū ex cōcessa p̄cipalis q̄n poneret offerre debuit p̄curator:timmo illico ea in scripris offerre.ad q̄.ē. de fama.li.j.in p̄in.ff.de penis.ſi qs aliq̄d.post principiū ibi.nec eiñ debuit reticere 2c. Ad idem facit.ē.de oeren.ſi defensiones.iij.in q̄ eiñ a principio z in tpe debito fit: absq̄ ſuſpitione:ex q̄ autem postea machinatum est.z ideo improbat in aute. de equali.do.§. ſi aute mulier.z ff.quod vi aut clam.l.fin. ad idē elt.ē. de incest.nupt. l.cū ancillis.z l.q̄ contra.inſ.z ff.p̄ suo.l.penul.in p̄in. ¶ Item q̄ p̄sumpto est q̄ principalis eum instruxit vt nor. An. de if.in ipsa cōstitutione lite de pre.iudi. Et not. Jnnoc.extra.de p̄cu.dilectus.z hoc maxime si ipse procurator.z dñs fuerunt a principio in loco indicij.ar.ē.de cōtrahen.fi.optima.z.ff.de verb.ob.ſi p̄curatori p̄sentis.xxiij.q.j. paratus vltra medū,non tñ ſi p̄curatori fuit constitutus abiens in loco remoto.de elec.cupientes.§.ad hec.lib.vj. Sic z vxor p̄sumitur scire q̄ scit maritus.ff.q̄ vi aut clam.aut qui aliter.§. ſz z seruus.de quo tñ dic vt scripſi.j. de apo.pu.q̄nq̄s.in gl.magna ver.lxxj. Sic z p̄sumitur ,p̄curatori constitutus is cui munimēta cause assignata sunt.extra de off.dele.cona.in p̄inc.z ff.de pac.con. l.ſi in glo. Nā z procuratora dño mittui dz.z ibi seu principali est imputandū si tpe congruo no fuit instructus.extra de dila.c.ij.z ex his q̄ no. Jnno.eo.ti.c.dilectus.z eo.ti.in nostra.in magna gl.circa medū.z de iura.calū.in pertractandis. ac scire z debere scire parta sunt.ff.ſi cer.pet.qo te.p empto.qui fūdū.§.seruus.sic z scire a scire posse equipolent.ff.ad macel.penulti. Sic z scire posse z ignoare non debere sunt parta.ff.de ndeuū.ſi ritus.in p̄in. Sic z timere z timere debere sunt parta.ff.q̄ vi aut cla.l.j.§. penal. Et hec potiſſime locum habent ſi ea que p̄curator vult ponere fiat ante certā cām: vel tpe quo certa fuit.aut aļs publice nota erant.vt hodie dolosi faciunt.p̄curatores ne15 eiñ super hoc serendi vident.ad q̄s ē. de mino.de tutela.extra de p̄sum.q̄to. cum eoriū cōcor.z ē. de falmo.l.j.post principium. Vel aliās cōsanguineus seu domesticus principalis.ad q̄s.ff.de carb.edic.l.ij.§.oue.z ē.de repu.l.ij.§.ſup plagis.z li.vj.de elec.vt circa.§.ſiñ.z q̄ ibi no.in ver.veriſimile.z

Aduocatus quid dicit Licitatio quid est.

Auctio quid dicit Licitatio quid est.

Aduocatus quid dicit Licitatio quid est.

Aduocatus quid dicit Licitatio quid est.

Aduocatus

Universidad de Deusto
Biblioteca

SI qui, pscribente aĝ distrahente fisco: debito⁹ fiscalium emerint facultates: pro eorum rerum iñ ptio obnoxij sint: quas eos patuerit (de curis vatis ⁊ prescriptione habita) cõparasse. Mãita eos munimus: vt nullis cõmotionis reliquorum fiscalium nomine patiamur extrinsecus subire tractu⁊. ¶ Si qui. ¶ Casus. Lz predia obligata fuerint ad minus debitz obnoxia, si pro minori pretio distracta cũ subhastatione in publico fuerint, emptor⁹ ad aliud ꝑ ad primum non tenetur (Facultates) exponе. ſ. de decu. omnes. ſ. (Rez) vide ꝯ ſcripſi. ſ. ti. ij. facultas. ⁊. ſ. tit. ij. i Rub. (Tm) Dictio est tagatiua, seu negatiua, vel puatiua. ex de cau. poſ. cũ eccleſia. Et facit ꝓ eo ꝙ ſcripſi. ſ. de ꝛ iuſle. ſcho. l. ñ. ſ. ñ. ibi ⁊ ſine vlla. (Obnoxij) vide. ſ. de decur. neminẽ. (Patuerit). i. manifeſtũ, vel apertum, aut patẽs fuerit. (Decurſus), i. finitis, cõfectis, vſeruatis. ſ. de his ꝙ in eccle. ma. l. ij. (Proſcriptione). i. publica vẽditione, ſed ꝓpie proſcriptio eſt dãnatio alicui⁹ bona palã ⁊ aperte ſcribũtur ſecundum Pap. Et ps. ſ. de bo. ꝓſcri.

Proſcriptio quid eſt.

ſi quis poſt hac. Talis ꝓſcriptio primus cepit tpe Scille poſitionibus nequiſſimi tyranni ꝙ plus in ciues ꝙm hoſtes crudele geſſit im periũ, in pace, inermes, in bello cedens armatos. Nam ciuili bello ſciſſa vbe totaq; italia ſcilamis, marianiſq; partibus, hincinde leuiſſime dimicantibus, plus ꝙ. cl. milia romanorum de cennio fuere cõſumpta, vt refert Otauius, v. ad Aug. (Nam) ſ. (Jta). i. adeo, vel iṫm, vel tali modo. (Obnimus) conſeruamus, munimus vero ſunt regis conſiliarij fm Papi. Oz regnũ debent rõnabili prouiſione munire, nõ ad pecuniæ ẽſtm vi nimiũ ſentimus intendere. Nihil aũt pnciosius eſt, iniquo principis cõſiliario, vt ſcripſi. ſ. de decur. ad ſubeñda. (Cõmotionis). i. citationis eo ꝙ ex citatione tũc ſolebãt hoies cõmoueri. ad ꝙ. ſ. de ex hi. re. l. ij. ibi meſtos penates. ¶ Bodie vero in regno magis commouentur nuncij citantes cum citant aliquos magnos viros ꝙm ipſi citati, intantum inibi miſeria peſſundat. Unde ⁊ alis qui citabuntur ferri quodã modo dicebantur. ſ. de pri. ſacro. ſcri. hac lege. ¶ Poſt primam glo. adde. ff. de diffrac. pign. lege. iij. ¶ In gl. j. diebus, ibidẽ adde de quibus dz. ſ. eo. l. ſi tpa. ¶ Poſt gl. vlti. adde. Dñs Bar. diſtinguit hic latius, ꝙiq; puatus vẽdit pnato, ꝙiq; fiscus concedit priuato. Primo caſu dicit abſq; dubio emptorez debere tributa preterita vt. d. l. imperatores. ⁊. ſ. fine cẽſu vel reñ. l. ñ. ⁊. ff. de cenſi. cuj poſſeſſio. ſ. ñ. Secũdo caſu diſtingue qñ fiscus concedit per modũ trãſlationis nõ ꝓ modũ vẽditionis, ⁊ tunc nouus poſſeſſor nõ tenetur ad tributa preterita, ſ. de cẽſ. l. ñ. ⁊ de fun. rei priua. l. ij. in fi. ¶ Qñq; fiscus cõcedit ꝓ modũ vẽditionis, ⁊ tunc aut fiscus vendit vt ſuam, ⁊ tunc emptor⁹ ſtatim eſt ſecurus. nec põt ab aliquo moleſtari. ſ. de quadri. ꝓſcrip. l. ij. facit. ſ. tit. ij. l. j. Aut vẽdidit re alterius vt alterius puta vt ſui debitoris ſiſcalis. ⁊ tunc aut vendidit ꝓpter tributa non ſoluta. ⁊ hoc caſu emptor ad preterita non tenetur, ⁊ ita põt intelligi. l. vlta. ⁊ dicta. l. ij. de fun. rei priua. fm vnũ intellectum quez adiptam legem dat glo. dicte. l. imperatores. ¶ Aut fiſc⁹ vẽdit ꝓpter aliqua debita nõ ſoluta, ⁊ tũc aut emptor cõuenit ꝓpter alia tributa preterita non ſoluta. ⁊ tenet. ff. de iu. fi. pdus. Ultimo remittit ad no. pẽr d. ꝙ. ea. l. imperatores. ff. de publi.

De venditione rerum fiſcalium communium compatis. Rubrica.

¶ Dixit. ſ. de venditione rerũ fiſcaliũ vel fiſco obligatarium. ⁊ qꝫ interũ fiſcus hz rẽ cõmunem cũ alio ſicut ⁊ priuatus, iõ de hac dicit vẽditione. Utrũ venditor poſſit abſq; pcto rẽ quã vendit laudare: Vide ꝙ legitur ⁊ not. ſ. q. ij. ſaluator. lxxxvij. di. eiciens. Et quod ſcripſi. ſ. nego. ne mĩ. l. j. an verbo puaudit. ⁊. ff. de dolo. ꝙ vẽditor. ¶ Quid ſi offerat eccleſie plus ꝙ res valet. an dz illud recipere? no. ſ. q. ij. hoc ius. ¶ Jtẽ quid iuris ſi qs vẽdat ſciẽter rẽ corrupta? vide depe. di. ij. inter hec. ⁊. ff. de ſtatu. li. ſtatu liberum medio. ſ. j. ⁊ de li. cau. rectiſſime. an n. ¶ Quid etã ſi agatur in cã vẽditionis qualiter ⁊ ꝙ comitantia debent exprimi: vide ꝙ legit ⁊ no, de re iudi. abbate. ñ. vj. huiuſmodi materis, qꝫ ſatis legitimi nota eſt, non diſcutit hic.

Cõis res que dicit.

¶ Item ea ſolũ ꝙ per dños canonitas cõiuz voluminibus ſcripta ſunt ſtatui tangere, ⁊ ad loca remittere vbi notata ſunt (Cõium) cõis res dz ꝙ ad plures pertinet fz Pap. (Puiatis) Hic pz quod ois ꝓter fiscum ⁊ principẽ dz puarius. Vide ꝙ ſcripſi. ſ. de iure fiſ. prohibitũ. Sed alis dicunt puiata oia ꝓeter publica cuiuſcũq; ſ. de diuer. predi. ſi qui. ibi nã ſi ⁊c. Alis dicunt puiata oia ꝓeter fiſcalia, etiã ſi ſint pancipis. ea. l. ſ. ſiqui. Et ideo dz comes rerũ priuatarum. ¶ Interdum vocãt puiata oia ꝓeter eccleſiaſtica. extra de reſtiſpo. frequens. in fi. ñ. vj. ¶ Interdũ etiam oia ꝓeter publica romanorum. ff. de verbo. ſig. eum qui vectigal. in fi. Vide. ꝙ not. ibi. ⁊. l. ſe.

Alius tũ cipit formã eſt ꝙ dicit.

¶ Impera. Alexan. an. emp. Lex. j.

NOtiẽs forma ad fiscum vel minima portio rei pertineat vt vniuerſa a peculatoribus meis diſtrahatur. Oꝫpertũ partis tuæ in fiscũ redigat: reliquã dñis partium reſtituatur. Emptorem igitur predioruz de quibus libellum dediſti: apud ſuum iudicem conueni vſurum defenſionibus: ſi que ſibi competunt.

¶ Notiẽs. ¶ Casus. Si fiscus hz rem cõem cum priuato lz in illa portionem minimam habeat, põt ex priuilegio eam diſtrahere. Sed primum pro ea pte recipit quã hz in reipſa, reſiduum vero dño dãdum eſt per emptorẽ. Quod ſi aduerſus emptorem huius rei cõis qui emit fiſco lis inferatur, inde ex emptionis eſt ad eundus. (Quoties) aduerbiũ eſt tpis. i. quot vicib⁹ quoties. (Alii Pertinema ⁊ nduncit ar. ff. de le. ij. cũ fund⁹. vſufruc. ſi fundi. ſ. j. inſti. de legi. patro. tu. ſ. eo em. Et ꝙ rez cõcedẽdo feudũ ad ſe deuolutũ illud ꝓmiſſa lege cõcedit, vt ꝓ ſingulis. xx. vnciis⁹ ꝑſtet ſibi vnũ ſeruitium militare, ſic ergo agere dz cãs baronis cui ⁊ nõ ſibi vnũ ſeruitiuz eſt ꝑſtandũ vt ſuã. ar. bonũ. ff. de ſolu. l. j. ibi equiſſimũ em ⁊c. Reducẽs da quoqz ſunt reſcripta ꝓncipis ad obſeruãtiã iuris cõis. ff. de vulg. ⁊ pu. ex facto. ⁊. ſ. de inoffi. teſ. ſi qñ. (Forma). i. reſcriptũ ex corpus iuris in aut. vt fac. noue cõſti. ſ. vt aũt. ⁊. ſ. de fruc. ⁊ lit. ex. l. iij. ⁊ loca ex diui. Queadmodũ hodie i curia regni ſicilie multe ſunt forme ſtrum ꝙ ꝙ lege ſeruant. potiſſime q̃ preſſerũt ex ore ꝑſati mirabilis viri dñi Bar. de capualoeñſi. ac ꝓthonotarij dicti regni, q decedẽs virtutẽ plurimã inde traxit, ⁊ lz in officio, nõ tñ reliquit in virtutib⁹ ſucceſſorẽ. Et nota ꝙ talis forma ẽt in caſib⁹ ſimilib⁹ eſt ſeruãda. ⁊ vj. q. iij. lz. cũ cõcor. Mã ſicut id ꝙ rõ exigit vtiliter obtinuit diffiniri ita ꝙ diffinitũ eſt nõ dz violari, ⁊xv. q. ij. cũ pie. Et eccleſiaſtice moderationi oino conuenies eſt, vt ꝙ ordinata fuerint, vel rõnabiliter deciſa, nulla in poſterꝫ debeãt refragatione turbari. ea. q. eccleſiaſtice, maxime hoc locũ hz in ordinatione eccleſie romane cuius obſeruantiã oẽs alie ſeruare tenent, ex de ſac. vnc. c. j. ſi. ſic ergo vtilis romãe vr bis. ſ. de ve. iure enu. l. ij. in fi. ⁊ inſt. de ſatiſda. in fi. Et iõ q z tales ordinatiões faciũt, puniẽdi. ſunt ex de tẽpo. ordi. ſane. ⁊. c. ⁊ ſic. ⁊c. vel nõ eſt. ⁊. c. ſe. ⁊ no. ex de elec. ꝙ ſicut in ꝛbo diuidat, ⁊ ſic eſt forma de qua dz. ff. ſ cẽſi. forma. in pncipio. Et vide ꝙ plene ſcripſi. ſ. de colla. dona. l. j. poſt pmã gl. Sic ⁊ mãdata pncipũ q nos dicim⁹ cõmiſſiones officioꝝ p legibus allegant. ff. de offi. pconſul. ſolẽt. ſ. fi. de oſſi. pſi. plebiſcito de pe. mãdatis. ⁊ ptz in aut. de mã. pnic. ſ. j. Ad hoc vide ꝙ not. ex de tẽpo. ordi. c. j. vñ ⁊ reſcripta cõſtitutiones appel lantur. ff. de fideicõ. liber. generaliter. ſ. j. ꝙ me. cau. metũ. ſ. ſed ex facto. ¶ Ordo forma eſt quoties ⁊c. (Predioz) exponе. ſ. ſ iure fiſ. l. iij. (Libellũ). i. petitionẽ vt hodie loquimur. ⁊ pz. ſ. j. de peti. bono. ſub. l. ij. ſ. ſz vir illuſtris. ad ꝙ in aut. de referẽ. poſt pncipiũ. ⁊

Ordo litigandi.

ſ. ſi. (Caput) de hac ꝓpoſitione plura ſcripſi. ſ. de agrico. ⁊ cẽ. litib⁹. in ꝛbo idonea. ⁊ de cohart. l. j. (Judicẽ) de iudicibus plura ſcripſi. ſ. de decu. omnes. ſ. in pncip. ⁊ de dig. iudices. (Cõueni) ad rem fm quoſdã ſi vẽditio non valuit, vel ad ꝓtium ſi vẽditio fuit firma. ⁊ fm hoc dic ꝙ deffenſiones ſibi nõ cõpetunt. ⁊ vide ꝙ no. Zn. de iſer. li. feu. q ſunt re. in ꝛbo ⁊ bona cõmittentiũ crimẽ maieſtatis (Defeſioni bus) gñaliter accipe ꝓ omni eo ꝙ ipſius cã tueri põt. (Propzie aũt defenſiones dñr perẽptorie. nã exceptionũ alie ſunt dilatorie, alie pẽ emptorie, alie anormale. ꝙ pſequere fm Bur. in ſpecu. de excepc. ſ. j. ¶ In gl. j. diſtrahi. ibi. l. ij. adde. ſic ⁊ in preſcriptione. ſi em qs ha

Exceptiones ſunt multiplices.

beat rẽ cõem cũ fiſco, non ſcriberetur hec res niſi eo tpe quo ꝑſcribit res fiſcalis, qz ſic eſt in eccleſia romana. extra de ꝑſcrip. ad autẽtiã. ⁊ ibi hoc no. Jnno. ſic ⁊ iure cõi cũ pupillo. ff. quẽadmo. ſer. amit. ſi cõem. in pncipio. Quoties em maius minori cõiungit, maius tra hit ad ſe min⁹, vt dictis iurib⁹, vt pz extra. de cõſe. ec. vel alta, ꝙ in dubijs. Sic ⁊ inde ꝙ pot ꝓcedere auctoritate ordinaria ⁊ delegata, ſi pnunciat, ab ipſo appellat ad papã ⁊ non ad patriarchã, ad quẽ appellaret ſi cã delegata nõ eſſet. dicit Jnn. ex de ꝑſcrip. cuz ex officij. in glo. no. ꝙ ſimul. Delegatus em in ea cã in qua eſt delegat⁹ maior eſt quolibet ordinario. mino. ff. de minor. aũt. extra de offi. le. fiudutij. Interdum vero minus dignũ trahit ad ſe maius dignum quod dic fm Jnno. extra de offi. dele. ſup qõnũ ꝓpe fi. Et interdum modica rei portio trahit ad ſe maiores. ff. de off. dele. inde ex poſt ꝑ cipium. li. vj. ¶ In gl. totum ibi redigat. adde filijs eſt glo. ff. de vſu fruc. l. fundi. ⁊ ptz hoc. ff. de iure fiſ. ſenatus. ſ. ſenatus. j. Jtẽ ecõtra ſ. de theſau. l. j. in fi. de iure fiſ. edicto. ⁊ eſt ſimile. ſ. de agri. ⁊ cenſi. libus. ſ. hec de redditib⁹. ¶ In fi. glo. adde quidam hoc reꝓbãt dicentes ꝙ tunc in ſubſidium hr ratum, qñ qui vendit non potuit vendere. vel res eſt perẽpta vel preſcripta vt dicta. l. j. ⁊. ſ. de rei vẽ. mater. Sz hic potuit vendere vt hac. l. ⁊ tranſtulit dominium. Ande dicunt fiſcũ teneri condictione ex hac. l. ff. de condi. ex le. l. vmica.

¶ Ne fiſcus rem quam vendidit euincat. Rubrica.

¶ Dixit ſupra de venditione rerũ fiſcaliũ. Et ꝙ venditores cõtra ꝓpriũ factũ temere venientes nituntur vẽdita rem euincere, qz hec improbitas eſt nimiũ arguenda, cũ ipſe teneaꝫ rem venditã emptori defendere. non debet ipſum taliter impugnare. ff. de euic. l. vendi cantem. a quibus decet maxime pncipẽ abſtinere, ne inde iniuriarum naſcat occaſio, vñ iura naſcũtur. ſ. vñ vi. l. meminerint ideo de hoc ponit ſupra quod apls ad Ro. iij. Qui alium doces, teipm nõ doces. Qui pdicas non furãdũ, furaris. Qui dicis nõ mechandum, me charis. Qui abhominaris idola: ſacrilegium facis. (Ne) aduer ſimilia ad hoc bñfacientia inuenies in his que ſcripſi. ſ. de curſu pu. l. curſum. in ꝛbo ſolẽt. neqz eñ dz rex aligd in piudicium comitz ordinare. ſ. de iude. nemo. qz eius bñficiuz nõ eſt in alteri⁹ iniuriã ex tendendũ. ff. ne qd in lo. pu. l. ij. ſ. fi qs a pcipe. ⁊. ſ. merito. ꝙ quo vi de ꝙ ſcripſi. ſ. ti. j. qcũqz. ⁊ dicta. l. j. ⁊. j. de metropoli. be. in ꝛbo de rogat. potuit eñ feudũ eſſe auctũ ex cadẽtijs induſtria vel alis. Et ſi cut deuoluto feudo p excadentiã cõceſſo ſine alio cõmodo ad regẽ ꝑtinet, ſic ſeruitiũ baroni debitũ cũ debito ⁊ cõſueto augmẽto pertineat. Jnducit ar. ff. de le. ij. cũ fund⁹. vſufruc. ſi fundi. ſ. j. inſti. de legi. patro. tu. ſ. eo em. Et ꝙ rez cõcedẽdo feudũ ad ſe deuolutũ illud ꝓmiſſa lege cõcedit, vt ꝓ ſingulis. xx. vnciis⁹ ꝑſtet ſibi vnũ ſeruitium militare, ſic ergo agere dz cãs baronis cui ⁊ nõ ſibi vnũ ſeruitiuz eſt ꝑſtandũ vt ſuã. ar. bonũ. ff. de ſolu. l. j. ibi equiſſimũ em ⁊c. Reducẽs da quoqz ſunt reſcripta ꝓncipis ad obſeruãtiã iuris cõis. ff. de vulg. ⁊ pu. ex facto. ⁊. ſ. de inoffi. teſ. ſi qñ. (Forma). i. reſcriptũ ex corpus iuris in aut. vt fac. noue cõſti. ſ. vt aũt. ⁊. ſ. de fruc. ⁊ lit. ex. l. iij. ⁊ loca ex diui. Queadmodũ hodie i curia regni ſicilie multe ſunt forme ſtrum ꝙ ꝙ lege ſeruant. potiſſime q̃ preſſerũt ex ore ꝑſati mirabilis viri dñi Bar. de capualoeñſi. ac ꝓthonotarij dicti regni, q decedẽs virtutẽ plurimã inde traxit, ⁊ lz in officio, nõ tñ reliquit in virtutib⁹ ſucceſſorẽ. Et nota ꝙ talis forma ẽt in caſib⁹ ſimilib⁹ eſt ſeruãda. ⁊ vj. q. iij. lz. cũ cõcor. Mã ſicut id ꝙ rõ exigit vtiliter obtinuit diffiniri ita ꝙ diffinitũ eſt nõ dz violari, ⁊xv. q. ij. cũ pie. Et eccleſiaſtice moderationi oino conuenies eſt, vt ꝙ ordinata fuerint, vel rõnabiliter deciſa, nulla in poſterꝫ debeãt refragatione turbari. ea. q. eccleſiaſtice, maxime hoc locũ hz in ordinatione eccleſie romane cuius obſeruantiã oẽs alie ſeruare tenent, ex de ſac. vnc. c. j. ſi. ſic ergo vtilis romãe vr bis. ſ. de ve. iure enu. l. ij. in fi. ⁊ inſt. de ſatiſda. in fi. Et iõ q z tales ordinatiões faciũt, puniẽdi. ſunt ex de tẽpo. ordi. ſane. ⁊. c. ⁊ ſic. ⁊c. vel nõ eſt. ⁊. c. ſe. ⁊ no. ex de elec. ꝙ ſicut in ꝛbo diuidat, ⁊ ſic eſt forma de qua dz. ff. ſ cẽſi. forma. in pncipio. Et vide ꝙ plene ſcripſi. ſ. de colla. dona. l. j. poſt pmã gl. Sic ⁊ mãdata pncipũ q nos dicim⁹ cõmiſſiones officioꝝ p legibus allegant. ff. de offi. pconſul. ſolẽt. ſ. fi. de oſſi. pſi. plebiſcito de pe. mãdatis. ⁊ ptz in aut. de mã. pnic. ſ. j. Ad hoc vide ꝙ not. ex de tẽpo. ordi. c. j. vñ ⁊ reſcripta cõſtitutiones appel lantur. ff. de fideicõ. liber. generaliter. ſ. j. ꝙ me. cau. metũ. ſ. ſed ex facto. ¶ Ordo forma eſt quoties ⁊c. (Predioz) exponе. ſ. ſ iure fiſ. l. iij. (Libellũ). i. petitionẽ vt hodie loquimur. ⁊ pz. ſ. j. de peti. bono. ſub. l. ij. ſ. ſz vir illuſtris. ad ꝙ in aut. de referẽ. poſt pncipiũ. ⁊

Res ⁊ iura ſunt diuerſi.

Rediuerſi modi capiendi.

Rediuerſi modi capiendi.

Rediuerſi modi capiend

Universidad de Deusto
Biblioteca

Verecundie laudes

senes autem nullus vti⁹ laudat. cũ verecũdabiles. Nihil em̃ oportere ipsos operari in qbus est verecundia. Si hec in sene, qd in puncipe, qui oibus senibus ɔ3 virtute superẽ cellens esse? Hec̃ em̃ est rex qui non pse sufficiens, z oibus superẽcellens dicit, vij. ethicoꝝ De hoc scripsi. j. de cõduc. z procu. ẽc. l. j. in verbo regia. z de puncage. in re. in ribn. Vel dic q verecũdia est preclarissima virtus. De qua valerius lib. iiij. c. v. Nec em̃ iustissimis virtꝰ scripit vt priuatus facultates negligerẽt, publicas q̃ amplissimas esse cuperet. digna cui perinde ac celesti numini tẽpla extruantur, ar. eꝝ consecrent: qꝝ parens est oĩs honesti cõsilij, tutela oĩm solemnium officioꝝ, magistra innocentie, chara proximis accepta alienis, oĩ loco, oĩ tẽpore famosissimam pre se ferens vultũ. Et Biero. ad celantiã: Omnet pudicias verecundia, qꝫ qꝫ precipuum in feminis semp fuit, cunctas vite virtutes pudor superet. Et sup Biere. in pmici. Puerilia verecũdia z pudore decorat. z Ber. sup canticis. Verecũdia spũs generosus fame custos, vite decus, veritatis sedes, virtutũ primitie, laus nature, insigne totius honesti. Cõparatur aũt dignitati z pietati. nã ad oẽs equaliter pertinet nihil iniurie facere. ff. de vi priua. l. penul. De hac lo qtur. ff. de alie. iudi. ite si res ad fi. Hõ est intentio materiã virtutũ z vitioꝝ per gones agitare, sed de hoc tene q ponit Thomas scõa sce. qõ. cxliij. Dixit Bucere est proprie animaliũ que ire z duci pssit. Portare vero q per se non eũt sm̃ Papi. Hic aũt accipitur p ipso actu. z dixit. i. reputauit, decreuit, censuit, iudicauit. Principes vero hoc ꝺ̃o frequenter vtũtur. Cũ necessariũ esse duximus. ꝛ. de vsur. eos. j. ad eccl̃e. ꝛ. de colla. illã. in pmici. z necessariũ duximꝰ ꝛ. de capu. toi. in princ. Et pap. dicit ducim⁹ perpetuo amouendũ. i. amouemus. extra de eta. z qualit. c. fi. in fi. z tollendã esse cẽsuimus i. tollimus. iusti. de le. fu. ca. tol. z tibi te duximus relinquendum. i. relinquimus. ex̃ de renũ. nisi. ppe. fi. z duximus condẽnandũ. i. z dẽnamus extra de do. z cõtu. veritatis. ad fi. z duximus admittendum. i. admittimus. ex̃ de proba. post cessionẽ. in fi. z duximus absoluendũ i. absolumus. ex̃ de fi. infirm. inter dilectos. in fi. z testatores. vii lega re duxi. i. legaui. ff. de adim̃e. le. i. alũne. §. cũ post apertas. (Et) coniunctio. (Semel) adverbium. q̃ ad numer̃ pertinet, z ab vno sensu ꝓion litera derivat. (Controuertia) De hac scripsi. ꝛ. de iur. fi. facultas. z hic largius q̃ ibi hoc nome sumendũ est. (Referat) retroferat vel. i. inferat. Proprie aũt refert qui replet. cõpat, inspirat, narrat repꝛesentat, reprobat, dicit, predicat. reltatur sm̃ Papi. Cõ. ergo verecundia esse principi, q̃ per se in aliũ trãlata sunt retractare, quin etiã si p suos predecessores vñ Gregorius in registro lib. ij. ca. xv. in vno codꝝ ipe verecundũ est a decessoribus bñ gesta resoluere. z verecundum est docere ceteros in sua quoꝝ resolutoria proferre sniam. (Nõ solũ). ver. Solũ aduerbium qualitatis. solus em̃ singularis z vnicus est. (Ergo) illatiue ponitur. Ordo. Equũ est non solũ emptoꝛe ẽc. Cũ ff. z est cõiunctio cãtiua. (Equũ est) Hic grassim̃e verecũdie est q̃ equi tatẽ agere, vt z superius dictũ est, inq̃ culpã satis hodie principes z magistratus incurrunt. (Inquietato) cõmoto, turbato. (Officia) vide. §. ti. ij. l. j. (Experiri) vt. ff. de iure fisci. §. delatoris. Et exponẽ. i. agere, aũs in probare, cognoscere, rẽ prare sm̃ Pap. Cin glo. nõ ergo ibi habetur immo hoc casu fiunt pretium exlolutũ, q̃ indicat verbum accepit erit. Et q̃ dicit addicta. exponẽ. i. sub adiectione distracta, vel est adiecta in textu. Cin gl. hoc siue ibi post mortem. adde. ibi soluitur hoc bocardum.

Retractare quid significat,

Cimpera. A. paladio pap. Lex. ij.
Et tractare fiscum quod semel vendidit; equitatis honestatisq̃ ratio non patitur.

Retractare. Casus. Nec honestum nec equum est vt fiscus retractet venditionẽ q̃ ipse fecit. (Retractare). i. retro tractare vt. §. videat an filco expediat. Vel. i. itẽ tractare. ꝛ. de his qui. vt indig. l. ij. in fi. z qñ cum. ac. l. j. ad fi. Vel. i. precte tractare Pria z scda expõ magis congruñt. Vel. i. irritare z nec diceret idez q̃. l. precedens. z melius facit ad ti. sic. xvj. q. iij. c. nemini. z. xxxv. q. ij. c. apostolice. (Equitatis honestatisq̃) Not. q̃ lex seu legis ratio, ɔ3 super equitate z honestate fundari vt hic. z. iij. dist. erit. Honestas em̃ detrahit legũ rigori. ff. de man. pmi. l. et. §. j. Cũ qui contra honestatem agit excõicari põt vt colligitur. xcij. di. in scta. cum ibi not. z sub appellatione honestatis iustitia cõtinet. xxj. q. v. de forma. Differt aũt honestas a modestia. Nã honestas ppie in voluntate mos destia in cõuersatione cõsistit. lxxvij. di. monachꝰ noticius. Itẽ ɔ3 Honestas z modes lex cõsulere iuri alterius z publice honestati. j. de agrico. z censi. cõstia differ lonos. Ɔ3 aũt honestas esse grauis z iusta no simpliciter, aĩs nõ esset runt. honestas, z enormis inde iniuria sequit, q̃ manus honestatis colore velat. ꝛ. de ẽhen. emp. oudum. Itẽ lex dr honestissima. in aut. cõsti. Lex sit na que de dig. §. preterea. q̃ tẽperate introduci z ornate poni ɔ3, in aut. ture cõfor. qui. mo. natu. eth. sui. §. trib⁹. Cex quo aũt materia dat, z de legis mus mul debito loqui cepimus. subiungo q̃ lex a natura deuiare nõ debet. in tasq̃ alias aut. qui. mo. na. effi. sui. §. fi vero effusa, col. vij. z intellige naturã hu habeat co manam potius q̃ diuinã. ff. de iudi. fed si restituat. in fi. imo sibi cõditiones. gruere ɔ3, in aut. de tri. z se. in pmi. z sequi deum. in aut. vt oẽs obe, iudici. pmi. §. abripiat. in fin. §. q̃ idẽ est. als. nam vt ait plato. Natura idem esti q̃ dei voluntas, z dei bonitas ac sapietia, q̃ rebus oibus origine prebeat natura rectissime appellat dicit poli. l. ij. c. ij. Item ɔ3 esse ꝓpria rebus, cõis omnibꝰ cõpetentes ordinẽ ponens. in aut. de nup. in pn. Cõgrua moribus. ff. de adop. si tibi. als est. quesitus. Itẽ congrua rebus. in aut. vt de funeri leu fune. in pn. z. §. z q̃a nos his humanitatis z benuolentie plena. §. manda. l. fi. in pmici. z ad clementiã apta. in aut. de exhi. re. §. qui vero. humana pia z deo placens. eo. ti. ver. pcedenti vtilitatiq̃ rerũ cõsentanea. ff. manda. fi. remuneradi. in fi. Et si forte nõ oibꝰ vtilis esti, sufficit ei si maiori parti. Tit. liuꝰ. nulla enim lex satis cõmoda oibus est. ad enim mõ queritꝰ si maiori parti in summa ꝓdest. vt air Titus liuius de bello macedonico. li. iij. z facit in aut. de restit. z ea que pa. §. q̃obre. ibi ea em̃ ẽc. Item ɔ3 habere statũ q̃ expediat. ɣ. q. l. aiud. z de ele. cũ expediat. li. vj. Et propter hoc respicit vtilitatẽ, nã in omni negocio tria sunt attendenda, videlicet. Quid liceat sm̃ equitatẽ. Quid deceat sm̃ honestatẽ. Quid expediat sm̃ vtilitatẽ, extra de voto. c. magne polt pmi. Itẽ nihil debet continere imperfectum, ꝺ̃, qui mihi non pol. l. ij. Itẽ nec debet id quod bene simul excluſit iterũ introducere. in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. adoptionis. Sed ad extinguendam praui tatem feruntare. in aut. de litig. §. omnem. Preterea lex ɔ3 anterioribus exemplis submitti z iustitie congruere. ꝺ̃. de progi. sacro. scri. comperimus. Et tot parare iura negocijs quot medicamenta morbis. in aut. hec cõstitutio innouat cõstitutiones ẽc. in pmi. ita q̃ iudicio concordet effectus, z quod coniectura credebatur prodesse, experimento non inueniatur inutile. vt ibi. Nihil quidem in libris legatinus continetꝰ ɔ3 inutile vel desuetum. in proemio. ff. §. in secũdo. Itẽ nõ ɔ3 vnum curans aliud incuratum relinquere. in auten. de non alie. §. penul. in pmi. Et vide eo. titu. in pmi. imo ɔ3 pro coi vtilitate z pietate ponꝺ. §. pe. Ɔ3 etiam esse vtilis z perfecta. eod. ti. §. dudum. ver. analtasius. Rursus in regibus preferenda est rõ equitatis stricti iuris rõsm̃. §. de iudi. placuit. Ad cognitionẽ nãq̃ boni z equi oia tendunt ff. de ver. obli. i. seruñ. z bonũ z equũ suppiet legẽ. Et in his q̃ cõsensu ꝺ̃bunt, renet alter alteri ad seruadum, si mõ bonum z equum est. inst. de obli. q̃ ex cõ. in fi. nã z preferi equitas verbis testatoris. ff. ad trebel. l. q̃ filiũ. ad fi. Itẽ egtatis z iustitie summus amatores, quas in oibus rebus volumus obtinere. in aut. de nõ eli. sed nõ nu. ad nn. De cetꝝ principe incedere p semitã equitatis, extra de offi. delegati. z facit. j. de ꝓb. sacro. scri. in sacris. iij. §. z qñ vbi de hoc. Et equũ priuilegium lex dare ɔ3 in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. filium vero humodi. z eadẽ mensura eo. ti. §. in his. z sic iustitiã z equitatem ho nozemus in aut. de equali. do. §. ij. Lex quidẽ est sup equitate fundãda vt premissum est. q̃ equalitas est effectus vnitatis, vt dicitur. v. metaphisice. immoꝺ erubescere lex aliquid iniunes q̃ equitatẽ. s. de in offi. ꝛ. si qs in suo. de fur. l. fi. §. cũ aũt. Item ɔ3 esse ciemes z mitꝫ in aure. de ho. ei. ice o mibe. §. optimum. nã z q̃ in plerisq̃ non gratium est ꝓpter clementia sancit. in auten. de hdeini. §. q̃ aute de cere ro. Cin z pleres id q̃ agit ad equitate iua redigere ɔ3. s. de interd. l. j. z equitas litigante auxilio defensionis munit. ꝺ̃. de bo. auct. iudi. posl. li. z equitas defensionis infringit actionem. ff. ꝺ̃ do. excep. qui equitate. z q̃ equitas statuit. z si iure deficiat seruandum est. ff. de aqua plu. ar. li. ij. §. ité varyus. in fi. In casibus quidẽ in qbus nõ inuenit expressum pcedendum est equitate seruata, vt iemp in humaniorem partẽ iudex inclinet, put postulant loca, z tpa, z persone. ex̃ de transac. c. vi. in fi. In oibus nãq̃ (maxime in iure) equitas est speranda. ff. de reg. iu. in oibus quide. Et quoties egtate defideriũ naturalis rõ aut dubitatio iuris mouañ. iustis decretis res tẽperanda est eo. ti. in ambiguis. §. vlti. z vide eo. ti. z si nihil. Equitas ꝓterea iuris solennitate mutare facit. ff. de interdi. diuus. z ineptum est regulam nõ fallere si equitas videat. vt in aut. vt maioꝛ pars debi. z credi. post principium, cũ ibi no. Nam sapientia z equitas in idem tendunt. Prouer. iij. Etiam sapientie monitrabo tibi, ducam te per semitas equitatis. quas cum ingressus fueris nõ artabuntur gressus tui, z occurrens non habebis offendiculum. Et ideo equitas preferatur rationi iuris. ff. si pars heredi. pe. l. j. §. si ego. ibi ratio sm̃ vnam lecturam. Et hoc rationabilius est, quoniam ipsa equitas ex̃ natuRatione qd debemus rali ratione procedit. ff. de acquiren. rer. domi. l. j. in princi. z vide. ff. de po. bona fides. Item vsus legum derogat subtilitati z rationi. ff. de natu li. suchum titio. z tamen rata est auctoritas equitatis z potestas vt quod vsitatum non est, ex̃ equitate constituatur. ff. de appellatio. imperatores. in fin. qui autem habet aliquam rationem in tirtiam meretur. in auten. apud quos oportet causam ẽc. §. j. Vide q̃ not. Archis. iij. distinctio. in pncipio. z. c. erit. z. l. diffinic. vt cõstitueretur. vbi dicitur quod ius simpliciter sumptum est equitas, rigoꝛ autem est ius rigidum. de quo Aristote. primo ethicorum in pmi. Ius simpliciter sumptum est equitas Iustum quidem legale z equale, iniustum in legale. z inequa le z eod. lib. quia igitur equale medius, iustum vtriq̃ quoddam medium erit. Ratio videt discretio, z ipsa veritas. De retione scripsi §. de iur. fisci. li. j. Dicitur autem ratio a ratus rata ratum. i. firmus. quia firma ɔ3 posti. lib. vij. c. ij. Vel rõ est mẽtis motus in his qui discernere vel cognoscere valẽs. Cũ dicit facies cordis, xliij. di, ver. gibbꝰ. Homo em̃ qi rõnis est priceps: q̃dã cõsequẽtia cernit qꝫ p se est: preteritumq̃ z futurũ. Causas rerũ videt: earũq̃ pcessus z antecessiões nõ ignorat similitudines cõparat, rebꝰ psentibꝰ adiungit atq̃ annectit futuras; facile totius vite cursũ videt: ad eandẽq̃ degendã pparat res necessarias. Eadẽq̃ natura vi ratiõis hominẽ cõciliat hominiꝫ z ad oratiõis: z ad vite societatẽ. Ingeneratq̃ in pmis pncipiũ quẽdã amorẽ i eos q̃ gentis sunt. Hec z alia ponit Tullius primo de offi. Obtinetq̃ principatuꝫ in capite animi humani; velut in arce locati sm̃ Platonem z Tullium. li. j. de tusculanis qõ nibus. Ɔ3 ratiocinatio est rationabilis subtilisq̃ disputatio, a certis ad incertorum indaginem mirtes cogitatio ɔ3 posti. vt dicit Ar Ratiocinatio qd est. chi. xij. di. cõsuetudo. Aliter accipitur rocinatio pro computo alicuius introitus z exitus ff. de excu. tu. l. spadonẽ. §. ratiocinatio. Lex itaq̃ ex ɔ3 rationem omnimodam continere; immo est summa ratio vt dicit Augu. j. de libe. arb. z tunc exponit ratio. i. scientia vel sentẽtia firmitas z immutabilibus dei. z hoc modo lex ɔr perfecta ratio a dei scientia: sua ꝓcedens. Sanciuntur nãq̃ leges ex illumination diuina. in aut. vt omnes obe. iudi. prouin. prope finem. Et eas instituendi licentiam a deo accepit imperator. in autẽ. vt hi qui ob. in pmi. Diuinitus etiam sunt leges per ora principium promulgate ꝺ̃. de prescrip. lõ. temp. l. fi. cum concor. Unde canon dicit venerande leges romane diuinitus per ora principum promulgata. ɣ. q. iij. ne mo. Interdum vocantur leges diuine. iij. q. v. canonicam. Unde q̃ no. Archi. de prescrip. c. ij. lib. vj. Ubi ergo nõ est ratio legũ dispositio cessat. j. de pal. pu. l. j. vide q̃ ibi de ratione scripsi. Et q̃ ratiõnabile est ɔ3 in ius perfectum deduci. ꝺ̃. de lati. liber. tol. l. j. in pmi. Unde idem ius seruandum est, ɔ3 statutum non sit: q̃ verisimile est statutum fuisse si hoc quesitum fuisset. ff. de pact. tale. §. vltimo. cum concor. qꝺ autem ratione caret extirpandum est. lxvij. dist. cum epi Unde poli. li. vij. ca. ij. Quis prestationem bestijs; aut potius q̃s nõ inferiorem: z (Vt ita dicam) quis non brutiorem credat hominem cui ratio non oiscernit: z intellectus non sapit: z j. Lanis etiam rationis z intellectus quodam nobilitatur ingenio: si quid autem rõnem vincit affectus eit dicit Quintilianus in sepulchro incantãdo ad qꝺ. ꝺ̃. de excu. tu. humanitatis, itaq̃ talis ratio sup qua lex ipsa fundanda est in ordine litere principum constitutioni ꝓponitur ff. de condi. z de falsa. in pmi. z auctoritati iurisconsulti. ff. de supelec. labeo. Nullus itaq̃ reprehẽdere poteit: si quis dicat qꝺ ratio dictat ꝺ̃. de ve. iu enu. li. ij. §. contrarium. ver. sed z si quid. Et ideo qꝺ rõnis est audacter. dicendum est ff. de libe. z posthu. gallus. §. videndum. Nam qꝺ rationis est ɔ3 a deo non fuerit dictum. discipuli tñ eius dixerunt z constituerũt. vt ps. lxxxij. q. ij. quos deus. z de con. di. ij. ali quãdo. Sic z magistri exponũt scripturam dei que alias non intelligitur expolita. lxxxvij. dis. relatũ. z facit. xxij. q. v. hoc videt. z vide. ij q. v. communiter. z quod ibi no. in glo. vlti. ẽc. Cdebet autem ratio legis esse generalis. no. ff. ad l. aquil. qz in eum. z fortius ratio doctoris. alias sufficit dare instantiam. j. q. j. sicut vigeri. Ratio autẽ ipa z equitas idem sunt. ff. de excu. tu. scire. §. sufficit. in fi. z de aqua plu. ar. in summa. §. item varyus. ver. q̃ §. Sana quoꝫ ratio exemplis est anteponenda. ix. dist. sana id enim qꝺ ratione consistit est lex. j. dist. consuetudo. z rationi plus insistẽdum est q̃ opinioni extra de electione. ii. Inter plures autem rationes: efficatiores; z meliores obtinere debent. extra de cele. miss. cum Martheꝰ. z de fer. capellanꝰ. priuilegia quoꝫ certa ratione inspecta concedenda sunt. extra de priuile. iane. Citem rationabiliter diffinita sunt per sedem apostolicam roborãda. extra de re iudi. ea que. Nec etiam ratio licet in oibus sit attendenda: z nulla lex sine ipsa constituenda: non tamen de omnibus que statuta sunt ratio reddi poterit. ff. de legi. l. non oim. Ratione qd reddi debemus Credditur autem interdum de his in quibus communis versatur opinio. ff. de vsur. l. ij. Ad hoc vide plenius qꝺ not. posti. in summa de rescrip. §. quas vires. post pncip. Item no. q̃ homo quia rationalis est tenetur de factis deo reddere rationem. dicto. c. cõsuetudo immo z de omni verbo ocioso. xxj. q. vlti. quoties. irrationabilia vero non. xv. q. j. §. ex eo. Similiter z de negligẽter omissis. xxij. questio. iij. quando. A principibus autem secularibus. z ab ecclesiasticis pretaris grauis ratio deo exigit. ea causa. v. q. principes. z qõ. iij. quando imperator qꝺ sm̃ leges imperium adeo constituendum accepit. z in aut. de. litis. no. h. z. ꝺ̃. ti. Sic z inferiores superioribus de causa commissa tenẽtur reddere rationem. xxj. q. ij. sane. Sic z tutor: pupillo: curator adulto. ff. de ture. z ratio. dist. per totũ. Prelatus autem. z quilibet baptizatus debet esse paratus omni petenti de fide reddere rationem. extra de sacra vnc. c. vnico. vltra mediũ Ratio quidẽ est superior pars capitis q̃ p verticẽ intelligitur. vt ibi.

Cimpera. valẽ. z val. tã. in. ad pmi. pncipe. j. Lex. j

SI quis ab exactoribus tabularijs et archarijs; officijsque rationum fenebrem pecuniam sumpserit: detectus in eodem ad quadrupli penam ex hac auctoritate teneatur.

SI quis. Casus. Erat exactor: erat archarius qui hodie põt dici thesaurarius: erat tabularius: q̃ redigebat in scripturis: z q̃ exactor assignabat. z archarius reponebat: erãtq̃ officiales alij sup pecunia publica. Sigs ab aliquo eoꝝ fenebrẽ pecuniã sumpserit: punit pena q̃drupli. no. hic q̃ accusaꝛ qs cõditiõe ex lege vbi certꝰ criminis ritus nõ habet. Certa dicit in glo. (Si qs). i. si aliqs. (Ab) de hac ꝓpositiõ vide qꝺ legit z no. lv. di. c. ij. De dictiõe a: z dictiõe vsq̃ qñ includat: z qñ nõ. Vide p Cy. ꝺ̃. de nup. a coligato (Exactoꝛibꝰ) de his scripsi. ꝺ̃. de cõue. fi. debi. i. ij. (Archarijs) archa dicitur. eo q̃ arceat vsum: vl furẽ: hinc z archanũ. i. secretũ ɔ3 sm̃ Pa. Inde ɔr archarijs. de his. j. de suscepto. z archa. i. Rub. (Tabularijs) exponẽ vt j. de tabula. in Rub. Et ilgrur de eo qꝺ habeꝛ. j. de numera. i. ij. (Fenebrẽ) a fenore sic dictã: q̃ forte mutuãtibꝰ fenus ꝛcoluebat. ff. de vsur. l. pecunie (Sumperit) suscepit vl acceperit vt. j. l. ꝓi. z ponit hic im ꝓpnie: q̃ de manu alteriꝰ p ea q̃ scripsi. j. de agric. z cẽs. dñi. in ꝛbo accipiẽt. Ordo si qs sumperit fenebrẽ ab exactoꝛibꝰ ẽc. (Detectꝰ) i. discoopt⁹ mãtenue factꝰ. rego em̃ cõponit cũ deinde de rego. z hoc fit p ꝓbationes iuri cõsonãs. (Penã) pena solebat scribi p o: vt poena z dicta est q̃ puniat sm̃ Pa. Et ꝓpnie est q̃ plegẽ imponit: mulcta vero q̃ p iudice. Itẽ q̃ certa. ff. de verb. sig. li. q̃ pena. z ꝓpnie est vindicta noxie. eo. tit. aliud fraus in pn. Scõm Tullñ octo sunt gña penarũ. s. damnum verbera, vincula, talio, ignominia, exilium, seruitus, mors. His nãq̃ penis vindicat omne pctm. Hodie autem reiecta iustitia: z scripta lege calcata; pene commutatio nimis inualuit: z non nisi ad pecuniẽ questum cui obediunt omnia: z in qua repolita est spes pncipum: cum integritate mentis intenditur.

Pena et mulcta differunt.

Cimpera. gra. z theo. A. pallidi. est. Lex. ij.

CIãt omnes accipiendi mutuo ex largitionibus sacris auri nõ patere cuiq̃ facultatem. Nõ si qs aurum ex nostro erario priuatis cõmodis; prolaturum occulte aut cautiõis; aut sponsionis fide; vt debitor; redditurus sine nostra auctoritate acceperit; ablatis bonis omnibus per petue deportationis subdatur exilio. Is etiam qui ex memoratis thesauris sub specie publici creditoris aurum cuiq̃ commodauerit; aut dederit; capitali sententie subiungetur.

Largitio quid est.

CIant. Cas⁹ Qui aurũ publicũ mutuo receperit sine licẽtia pncipis; punit pena deportatiõis ppetuo: z publicatiõis bonoꝝ mutuãs aũt pena capitalis: (Sciãt) id est intelligãt. vl scire debeãt. ppie vero scire est reddere rõnẽ quã noueris. nosse vero tñ referre: q̃ tñ audieris sm̃ Pa. Cñ Hieronymus ad demetriadẽ aplis multos credẽtiũ nouerat; q̃s ante nõ viderat; z Gregoꝛ⁹ dicit luminoso referẽte cognouim⁹. xvij. q. ij. luminoso. Ɔ3 sm̃ Aristot. primo posteriorũ. Scire est rẽ p cãm cognoscere; tũc aũt pfecte scim⁹ cũ causas cognoscim⁹; z pncipia vsq̃ ad elemẽta vt dicit ipe primo phisicoꝝ. Intẽdũ exponit scio. i. credo vl spero. nõ dubito ff. de le. j. in pn. Al. i. nõ ambigo: sed vehemẽter opinor. ff. de aq̃ pluar. l. ij. §. idem labeo. Vide q̃ scripsi. j. de re mili. nemo. in glosi. magna. que incipit ad nostram scientiam. (Omnes) ꝓpnie ad multitudinem referꝛ sm̃ Papi. Et est signum vniuersale collectiuũ. Vide qꝺ scripsi. j. de decu. l. oẽs. j. in pmi. z de cursu pu. in oib⁹. (Largitionibus) ꝓpnie largitio est retributio ꝓmium; merces. sm̃ Papie. quam debent colatores principi oblatores innumeros quos. z re publica gubernanda ferr ad qõ in auten. vt iudi. sine quoquo sufra. §. ops quoꝫ. j. de questiõ. l. j. §. j. ibi vtriusq; erarij. iuncta rub. vide qꝺ scripsi. j. de eroga. milit. an l. annonas. z facit ad hoc. j. de numera. in prouinciis. z qꝺ ibi not. Vel q̃ ipse principes de his largiuntur. j. de cypre. ex li. dap. l. ij. §. fi. z remunerat. j. de comea. l. ij. Ad que statꝰ est comes sacrarum largitionum vt scripsi. j. de primice. in Rub. Quam remunerationẽ de largitate imperiali. z no aũdę iudices z tribuni sperare debẽt. ar. ꝺ̃. de offi. pfec. preto. affri. l. ij. §.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hoc aũt. Et hoc est melio⁹ intellect⁹, ppẽ ꝑbũ sacris. vt sic intelligũ rur sacre largitiões q̃ ipse agit: nõ q̃ in eũ a collatoribus fiũt. ¶Mõi esũ largitiões (qs nos colleras dicim⁹) ꝓsummũ portus ex timore q̃ mera tioe rumate prestari. dicit Jnno. eẽ de ꝓscrip. si diligenti. in magna gl. Et veri⁹ dicerent, ꝓphane exactiões vl sacrilege extorsiones q̃ sacre largitiões. (Sacris) Sacra dicũt q̃dãmodo oja q̃ principis iunt. j. de pal. do. z domi. l. j. z q̃ ibi scripsi. eo q̃ ipsi⁹ prãs est a deo: ipe obtinet in terris quãdã imaginẽ deitatis: vñ z res ciuitatũ vt muri z porte sancte sunt. qdãmodo diuini iuris. ff. de re. di. l. §. j. z facit. ff. ne qd in loco sacro. l. n. Unde q̃ scripsi. j. de castre. l. ij. in verbo ceterus. z de fabrice. l. iij. in verbo ad imitationẽ (Datere) apertũ esse. (Uel si qs). §. z dic ꝓ §. (Aurũ). nobilissimũ est metalloꝝ z p ceteris spiedet. z magnine obrizũz: ideo in delinquẽtes grauio⁹ pẽas statuit. ad qs est optime. ff. de re milit. l. q cõmeatu. §. j. de seruo cor. doli. §. j. Un dicit Aristoteles. iv. ethicoũ q̃ simulatio in amicos grauius crimẽ est q̃ violare vl falsare nũmisma. qũ circa nobilius mala opario. Jn q̃litate eiñ est nõ in q̃titate pctiõ. fq̃dẽ mensurã nõ q̃rit iniuria. dicit Cassio. ij. variarũ eplarũ. cxij. z facit. cxvij. q. j. monet. ubi q̃to ꝛc. z extra de colluc. c. j. xv. q. vi. si a facer doribꝫ. in fi. Deꝛ eiñ co⁹ interrogat nõ manũ. cxiij. q. v. si q̃ inueniſti. ad idẽ ex de cele. miſ. de homine. z. cvij. q. iij. sicut qui. z ex de calũ. c. j. cũ cõsor. Un falsũ testimoniũ depositũ in criminali grauĩ⁹ punit⁹ q̃ depositũ in ciuili. in aut. de san. epiſ. §. reuerẽdiſſimis. Et Ber. culpa tãto grauior q̃to res in q̃ culpat est sacrior. ¶Item q̃ in ornamentis z preciosis aliter z plus statuitur q̃ in vilibus. ff. de euic. emptoꝛi. Sz ar. contra cxiij. q. vj. c. vltimo. (Et) ꝓpõ est: q̃ interdũ ꝓ velde ponitur, vt excellus excellens. interdũ ꝓ extra vt extl. fm ¶Papi. Sic di: exquestoꝛi. i. extra q̃sturam positus. in proemio inſti. §. cum tz. Dicitur etiam expiel⁹ bʼer q̃ nomen est dignitatis fm ¶Lau. vt nor. Arcpt. l. di. accedens. in pun. ¶Item nor. differentiã inter has propositiones de z ex puncta de tali fundo: z ex tali fundo. ¶Nam cũ dico ex fundo ipsum afficit. ff. de vſufruct. defuncta. §. j. z de annu. leg. l. Gayius. z eo tit. de vſufruc. l. vſufructu legato. §. j. fic ꝓpositio exꝛe afficiat: de signet. q̃ cãm proximam z materialẽ aperte colligik. §. de legi. non dubiũ. z si seruus exte. se. l. j. ff. de pec. eo tpe. in fi. de questio ex libero. inſti. de suſpect. tu. §. impuberes. §. ref. (Erario) exponeꝛ vt nor. j. de numera. in prouinciis. (¶Priuatis facit ꝓ eo quod scripſi §. tit. 9. in Rub. in eodem verbo. (Commodis) Emolumentis: lucris ꝓficiẽs. (Occulte) occulta sunt archana, secreta, abscõsa, latẽtia: q̃ ramen aũ ꝛ sciantur de ve. di. j. §. ecoutre ea ver. filiam. Mã occulta ostenduntur. §. de ap. eos. §. si quis. De hoc verbo no. ũ. q. j. manifeſta. z per Archi. xl. di. si papa. sup glo. qđ intelligitur ꝛc. põt tñ ꝑ minorẽ numeru testiũ hoc ꝓbari iuxta regulã. ff. de testa. vbi adde q̃ scripsi. j. de dela. in rub. in fi. Sed generaliꝰ occulta sunt illa de quibus legitima ꝓbatio non habeẽ extra de clandeſ. deſ. c. ũ. z vide. ff. qđ vi aut clã. l. iij. §. fi. vel qđ scĩri non põt. ff. de iure fiſ. ita fidei. de hoc extra de cohab. cle. vña. (Cautõis) exponeꝛ vt scripſi. §. de cõnen. ñ. debito. l. ij. ficut eñ ibi est securitas debitoris: ita z hic mutuãtis creditoris. (Fide) Hic fides accipitur ꝓ eo qđ oino fiat: qđ dicitur vel ꝓmittit est vel placitum inter vtrosq; fm ¶Pap. (Vt) ꝓ ficut. §. de ꝓb. l. j. (¶Perpetue) impꝛopie. Nã ꝓpie illud est ꝑpetuũ qđ caret initio z fine: sed subiacet motui tpis fm ¶Pap. Interdum quid tñ dr perpetuũ vsq; ad. cxx. annos. inſti. loca. §. adeo. De hoc vide plenius. ff. ꝓ socio. l. j. z scripſi. j. de fun. rei pu. q̃cunq;. (Deportatione) Deportatio est cum ciuitas z libertas amittitur. inſti. quib. mo. ius pa. po. §. cũ autẽ. Fingitur eñ mortuus: z ciuiliter dr mori quis. ff. de verb. obl. ex ea. §. in insulã. z ꝓ so. verũ. §. societas. (Subdef). i. subiiciet. (Exilio) vide qđ scripſi. j. de spect. l. fin. in fin. (Jsetiã) ver. z eĩ tis ꝓnomen subiunctiuũ, vel relatiuũ. (¶Memoratis) in memoria habitis ꝓdictis z fm ¶Pap. Cõmemorant plura: memorant pauca. (Thesauris) impꝛopie quodãmõ. Nã⁹ thesaurus est vetus depositio q̃dã pecunie: cuius nõ extat memoria vt tã dũm nõ habeat. ff. de acq. re. do. nunq̃. §. j. Uel. i. largitionibꝰ quas supra dixit. Vide. j. de can. largitio. ti. j. (Sub specie). i. sub pretextu seu Subiugare velamine. (Publici). i. fiscalis. (Subiugeẽt) Subiugare est vinci re quid est re, domare, confundere, sub iugum mittere fm ¶Pap. ¶In gl. immo ibi q̃ autem adde. ar. contra hoc. inſti. de rerum di. §. littere. ibi licet aurea ꝛc. Et ibi peculatum tm. adde. põt hoc bene dici attenta persona mutuantis: iz si consideret ꝑsona recipientis: hoc incõgrue dr: z ideo videt melius si dicatur q̃ hic deliquit clam in contrahendo. ibi vero palam quo casu cum sit prohibitum ꝓesumitur dolus vt arguatur crimen z pena que ꝓinde imponitur. ad qs. ff. de rinup. l. n. z ibi criminaliter adde hoc ꝓcedere non videtur. Cum ibi pena ꝓpis pecuniaria venit ab aliquo exigenda: z fisco applicanda dr accusatio criminalis: vt patet inſti. de iniur. §. in summa. z probatur. ff. de prima. de ꝓc. l. vlti. z de prenart. l. ij. §. vlti. Et no. ¶Innocen. extra de accusa. quamuis. §. in glo. quãdo agatur. ¶In gl. ei⁹ opio in fi. adde ex q̃ nora hic §. simi z dicit qđ occulte fieri eñ sine auctoritate eiꝰ q̃ aliud cõcedere põt id exequi. Uel alꝰ ad id ei⁹ ꝓpinacẽ sarta est alꝰ si ei⁹ pceptu nõ esset necessaria sufficeret solũ id agi cautiõe publica intueniẽte fm bar. Jnducit. ff. de iniſt nõ intelligitur. §. tacite. Sic etiã dicit fieri occulte vl clã qñ fit aliq̃d omissa solennitate p cõsuetudinẽ introductaꝝ matrimoniũ: ꝓ q̃ inducit. ff. de ri. nup. l. ij. alꝰ dr occulte fieri qđ fit adeo clã q̃ ad eius notitiã cui⁹ interesset peruenire nõ poterit. ff. de acq. poſſ. clã posſidere in pun. ad qđ facit extra de re iudi. cum olim. Et quod ibi no. Jnno. de referipto surrepticie impetrato. Occultegũ dicitur ali quid fieri.

¶Jn penis fiscalibus creditores ꝓferri. Rubrica.

¶Preferri). i. ꝓponi. Pactentis aliquorum secutus modum nostrabilia scripsi. De cetero q̃ in lectura vel in scripto ididem quod continetur in textu vel glosſis apponere. q̃ ꝓ ꝓ diuersa verba inde esset occupare mẽbranas: z si fortibus forte placeat: non tamen puto viros intelligentibus expedire. Jdcirco diuersis istius in sequentibus obseruabitur.

¶Jmpera. N. Marcello. Lex vnica.

Rem suam per sequentibus pene exactio postponitur. Sicut itaque in sortis quã ti tate fisci persecutio potior estruta in triplo quod pene nomine adiectum est: propria forma seruanda est.

Rem suam. ¶Casus. Si debitor obligatus ad sortem priuato. se obliget fisco ad sortes z ad vsuras. sicut fiscus in prosecutione sortis ꝓponit creditori priuato. sic in assecutione pene postponitur. (Rem) vide quod scripſi. §. ri. ij. in rub. z de in. fiſ. facultas in verbo rei. (Exactio) Vide quod scripſi ẽ. de cõne. fiſ. debi. l. ij. in verbo exactor. Et no. hic magis fauet terrantꝰ de damno vitando quam de lucro captãdo. §. de codicil. l. hñ. de iur. delib. l. fina. §. licẽtia. vide. §. de iur. fiſ. certa. z q̃ ibi no. Et hoc est satis rationabile q̃ priuatus ꝓferat fisco in assecutione pene. Una re autem priuatus non ꝓferatur fisco in sortem? Respondeo. q̃ fiscus habet ꝓuilegium in personali actione. ff. de ꝓuile. cre. l. pe. §. j. z facit ad l. eo. ti. l. j. ¶In secunda glo. ibi hoc. adde sez q̃ fiscus ꝓponatur creditoribus ceteris. Et ibi ꝓtor. adde. f non habita distinctione contractus habiti vel committi criminis. z fm hoc videt intelligenda hec lex. ¶In fi. glo. adde. §. cõtra non. ff. de iur. fiſ. an fertur. §. fiscus. z. d. l. j. §. de ꝓuileg. fiſc. loquitur in delictis. Nota q̃ habet tacitam hypothecã in delictis. non contra creditores: sed 2 delinquentes. vt nor. Dy. predicto. §. fiscus. ¶De hoc. Cyn. alter sentit. §. de bo ꝓscrip. si quis post. Dominus Bart. dicit quando queritur vtrum fiscus habeat tacitam hypothecam ante sententiam a tempore commissi delicti? z dicit q̃ non. ff. de accusa. ex indicio. num. z probat etiam q̃ si diceremus fiscum habere tacitam obligationem in bonis delinquentis: omnis alienatio reuocaretur per hypotecariam. Hec distingueretur verũ alienatio esset facta metu future pene vel non. ff. de dona. post contractum. Post sententiam vero distingue: aut est tale crimen ex quo debeat fieri publicatio bonorum. z tunc cum fiscus habeat bona iure successionis. vt §. de vi pu. l. secunda. nõ poterit fiscus habere tacitam hypothecam. ff. de re. in. neq; pignus. z isto casu posset intelligi. ff. de iure fiſci. ref. ꝓpꝛe. in principio. z. l. aufertur. §. fiscus. vbi not. ex crimine publicatio bonorum non imponeretur: z tunc fiscus habet tacitam hypothecam in bonis delinquentis: z ita posteà intelligi qđ hic no. z §. de ꝓuile. fiſ. l. prima. Non obstat hec. l. que inducitur quod etiaꝫ ex delictis in quibus non imponitur pena pecuniaria: fiscus non habet tacitã hypothecam: quia non sequitur: ꝓferetur aliis creditoribus: ergo non habet tacitam hypothecam: quod videmus in simili. Nam legatarius habet tacitam hypothecam. vt. §. com. de lega. l. prima. z tamen non ꝓfertur creditoribus. §. de iure delib. Lyna. §. licentiã.

¶De fiscalibus vsuris. Rubrica.

¶Usuris) Usura est incrementum fenoris ab vsurarijs credita: unde etiam nuncupata fm ¶Pap. Uel vsura est quicquid sorti accedit. cxiij. q. iij. pleriq;. Hec tamen descriptio non videtur completa nisi aliud adiꝛatur: z ideo Bof. dicit q̃ debet ibi addi: vel ex pacto vel ex intentione ꝓcedente: quia sola intentio. z spe iuris videtur committi crimen vsure: vt ipse dicit. vt habetur extra de vsu. consuluit. Uel vsura est lucrum ex mutuo pacto debitum vel exactum: in qua descriptione duo tanguntur: que de ratione vsure videtur esse: vnum materiale, aliud formale: z Materiale in vsura est ipsum mutuum: quia vsura non gignitur materialiter nisi de mutuo. Forma le autem est ipa exactio lucri ex pacto: siue obbligatio in pactum deducta. Hanc materiam cum aliis questionibus satis vallibus de vsura diffuse prosequitur moraliter. z theologice potissime. Jo. an. extra de reg. iur. peccatum. li. vj. an nonella. De vsura etiam terrigi. j. de debitor. cum. li.

Usura qd est.

¶Jmpera. an. Hanni. Lex. j.

Cinnasi m

Jus summe qua tibi pene nomine inflictam probaturus es: vsure non exigẽtur. Nec enim muletã tibi procurator meus irrogauit vltra q̃ placitum est: sed penam te iussit inferre.

Jus. ¶Casus. Debitor obnoxius fisco ad muletam sibi iudicãte: vel penã per legem impositam existens in mora non vexatur a fisco ꝓinde ad vsuras (Summe. i. quantitatis: z tunc interdum sub verbo summe z intelliguntur etiam alie res corporales: puta ꝓdia: species: z huiusmodi. ff. de leg. iij. quisquis. post pun. ¶Propue autem summa est rei finis perfectio breuis: z confirmata collectio. secundum pap. ꝓ quo est illud Boe. de consola. Omnis cura moralium quam multiplicium studiorum labor: exercet: diuersa quidem calle procedit: sed ad vnum beatitudinis finem nititur peruenire. Jd autem est bonum quo quis adepto nihil vltra desiderare queat quod quidem est omnium summum bonorum: cunctaq; intra se continens: cui si quid abforet: summum esse non posset. Liquet igitur esse beatitudinem summum bonum omniũ cõgregatiõe ꝑfectũ: vide. j. de vẽ. re. ci. l. iij. post pu. z. j. de de cu. qliber. (Quã) scilicet summã. (Inflictã). i. imposĩtã. z facit. ff. ad municip. l. cõstitutiõb⁹. Ordo. Usure nõ exigentur eius summe ꝛc. (Nec eiñ) ver. (¶Sulcrã) ꝓpue q̃ a iudice imponit. ff. de ver. sig. si q̃ pena (¶Placitũ. i. cõuẽtũ. si de pena cõuẽtiõali. Et. i. Iarutiũ. si de pena legali vt glo. dicit. (Jussit) Jubere est ꝓpue voluntatis obsequiũ secundum ¶Papi. (Inferre). i. solnere: mittere: in erarium ferre. Jubere pena quid est.

¶Jmpera. Alexan. victorio. Lex. ij.

Si sub pignore creditũ fuit: etiaꝫ fiscũ qui successit in locum debitoris vsuras prestare opꝛteꝛe dependi (saltem pacto) placuit.

Si sub pignore. ¶Casꝰ. Fiscꝰ succedes debitori q̃ sub pignore dato mutuũ accepit. z vsuras nudo pacto ꝓmisit exsoluere: tenet ad hoc. (Successit) Succedere eñ ano deceder̃e in locũ eiꝰ debuerit. vt hic ꝓ (¶Deitare) exhibere. dare. Et sic ꝓ q̃ ꝓuilegiatꝰ succedẽs nõ ꝓuilegiato. nõ vtit ꝓuilegio suo sup q̃ vide lucida distinctione qua ꝓmit Cy. §. de fac. fan. eccle. auct. qs actiões. (Ops) cõsumit, debet, necceste est. (Si), ꝓpue cõditiõalis est. (Eas). l. vsuras (¶Depedi) Pẽdo cõponẽ cũ de z pono. ff. de ꝓ. l. j. Pꝛepositio eñ de. auget vr ibi. in pn. (Saltem) exponeꝛ vt. §. de in. fiſ. l. iuſtas. (Pacto) quid sit pactũ habes. ff. de pac. l. j. §. j. Succedere qd est.

¶Jmpera. Justi. A. menc. pre. pre. Lex iij.

Jscum etiam nostrum parere sanctioni nostri numinis iubemus: per quam vsque ad dimidiam centesime vsuras stipulari creditoribus (exceptis certis personis) permisimus: Ut tamen etiam ipse fiscus vltra dimidiam centesime partem a debitoribus suis minime exigat. Sine principaliter ei promiscẽ ũtilibꝰ a priuatis suis creditoribꝰ actiões ad eum quocunq; modo deuolute sunt.

Jscum. ¶Casus. Tenetur fiscus ad seruandũ modum in exactione vsurarum statutum per. l. eos. §. de vsur. (Etiam firm) Hec ita inducit ad probationem q̃ alius q̃ imperator habet fiscum. ad quod. j. ti. ij. l. j. Nisi velis ꝓponeꝛe literam dicendo etiam fiscum nostrum. z nisi velis dicere quod hec dictio etiam, non implicet, sic extra. de sup. negli. ꝓe. eos ad fin. lib. vj. ꝓut ibi nota. Arcbi. in verbo aliꝰ. De hoc scripſi. §. de in. fiſ. in rub. (Parere) obtẽperare, obedire, obsequi. z hoc ꝓpue, vel id estq̃ gruere, decere (Sanctioni) que. ꝓpue lex iperatoꝛis est. z vide que scripſi. j. de studijs. libe. vt. l. j. vt. ro. post pun. (Numinis) exponeꝛ vt scripſi. j. de fun. patri. quicũq;. ũ. alꝰ nois. decet eñ ꝛc. §. de lege. l. di ¶Papa et gna voꝛ. ff. de leg. iij. l. ex imperfecto. Offiñ. enim cuiusq; regentis nõ imperatoꝛ solũ in dãda sed etiã in obseruanda disciplina cõsistit. ff. de re milit. legiꝫ sub tenemur. l. officiũ. in pun. Unde papa z imperatoꝛes sacre scripture legibꝰ ꝓcipiũt esse subiectos. cxv. q. i. c. sacragendi. z. c. j. quia. iperatoꝛ secũdũ legẽ a deo ꝓtiũ custodiendã accepit. in aut. in medio litis nõ fieri ꝛc. in fi. Oẽs eñ decet obedire legibus, z fm eas viuere. ff. de leg. i. ij. z omnes obediant legi z succumbant iuſtitie sanctioni. Nolnorent eam, vt per omnia sone habeant. in aut. vt oẽs obe. iudi. ꝓnunci. §. ab ipso. at. vet. nec si aliquibus. Imperiũ quippe recte z cõpetenter ejoꝛnare debet tradita sibi rem publica in aut. quõ opoꝛtet. epiſ. in pun. Adde quod scripſi. §. in. ũ. j. (Centesime) que in capite anni equiparatur sorti. §. de vsur. l. eos. (¶Permissimus). d. l. eos. (Ut erũa) ver. z est commercio. (Ultra). i. plus. (Suis) alias ꝓomnibus i. debitoribus, alias est suis (¶Summe). i. nõ. (Sine) ver. z est commercio composita ex si z vel, vnde aliam communionem querit secũdum ¶Pap. (Modo) obseruatione, vel iure.

¶De sententijs aduersus fiscum latis retractandis.

Rubrica.

¶Sententijs) Snia est liberi arbitrij alicuꝰ expressum de aliqua re iudiciũ. qđ sit z ee debeat. aut nõ. z hec est vnius salis. Itẽ sententia est cõsiliũ: voluntas: iudiciũ: ratio fm ¶Papi. De hac ẽt scripſi. §. de iure fiſ. l. ij. Hic aũt accipit. ꝓ ea q̃ cõtrouerſijs finẽ imponit. ff. de re iudi. l. j. ¶Aliter aũt snia ẽ oratio sumpta de vita q̃ aut qđ sit aut qđ ee oporteat in vita breuiter ostẽdit fm Tulliũ. vij. rhetoric. Debet aũt snia rõnabilis esse: qđ hoc vr seruanda sit §. de vsufruc. aut ꝛ gas. adfi. ¶Sententia eñ a sensu vocabuli z nomẽ accepit: sensus aũt marime dicitur animꝰ z intellectus fm Aug. ej de ciui. dei. Uñ interdum sententia ꝓ ipo affectione ponit. in aut. de trie. z se. §. vltimo. ibi quandam meliozem sententiam (Aduersus). i. contra. (¶Retractandis) exponeꝛ vt. §. ti. iij. l. j. Sententia quid est,

¶Imper. a. au. Lex vnica.

Causas in quibus contra fiscum iudicatum est: intra triennium retractari posse: et post id tempus (si preuaricatio arguatur: vel manifesta fraus probetur) notum est.

Causas. Lata sententia contra fiscum intra triennium retractetur pretextu instrumenti noviter reperti. alias si manifesta fraus vel preuaricatio doceatur ꝓpetuo. (Causas) Causa dicta est a casu quo venit: est enim origo z materia negotij: que dum proponitur causa est: dum discutit iudicii, dum finitur iustitia fm ¶Isidorum ethimologiarũ: z habet extra de ver. sig. fons post pun. Et differt a lite vt no. §. de trãsac. l. cão. ¶Contra. Quid si litigatur de eã inter priuatos. in qua tñ fiscus tãgitur vr est exemplum in regno de materia vasallarũ. ¶Bone. Titius dicit se sum esse vasallũ suum. ille autem se dicit esse hoiem seu vasallum fisci. aut de marialem quod etiã presumit̃ per constitutionẽ regni. si dubitatio fertur sententia contra seũ. an habeat locũ hec lex: ¶Non vr. cũ non sit nostrũ ipsam extendere ad casum non expressum. ff. so. mat. si vero. §. de viro. ij. q. v. consuluisti. cum cõco. z contra. ff. de in. fiſ. non in telligitur. §. diuus. ij. per quẽ patet q̃ in huiusmodi causis liberalibus que tangunt homines pertinẽtes ad bona ad fiscũ deuoluta. debent intervenire aduocati fisci. z ꝓcuratores alias sententia est nulla (Judicatum) diffinitiue pronunciatum (Jd tps) scilicet triennũ. (¶Preuaricatio) ¶Preuaricatoꝛ est aduocatus male fidei. z qui vel ¶Preuarian accusando nocitura ꝓferat. vel in defendẽdo ꝓfutura. aut inutili cato: quis ter dubieq; gratia mercedis fm pap. Uel preuaricatoꝛ dicitur qua dicitur, si varicatoꝛ qui diuersam partez adiuuat, prodita cã fina. ff. de pua ri. l. j. in pun. ¶Preuaricatio est ratis acr⁹. (Arguatur) accusetur, cõuincatur. z ostendatur secũdũ ¶Pap. De hoc verbo plurima ponit gl. cõsil. de homici. cla. iud. l. ij. (¶Manifesta) clara. pspicua, certa qua si manu facta (Fraus) de hac scripſi. §. de iu. fiſ. ñ minoꝛi. (¶Notum) cognitum, preclarum, Et per hanc. l. determinatur questio, vtrum sntia absolutoꝛia lata in crimine heresis, transeat in vigoꝛem rei iudicate? Et ꝛ q̃ non. ar. hmõi. l. ¶Nam si hoc in cã fiscali, foꝛtius in cã diuina fidei. fic z in causa matrimoniali. extra. de re iudi. laꝛoꝛ. Et hoc videtur nor. xxxv. qõ. j. in summa z facit. ff. de ri. nup. l. palam. §. fi. ver. ergo, Hãc sententiã tenet Jac. de bel. visu. in aut. de priui. do. mulie. hereti. non ꝓstan. ¶In prima glo. ibi l. ficur. adde. In puncto autem, nõ retractatur sententia lata absente aduocato. §. de ꝓcu. l. velamento. et de repu. bo. po. l. j. quod veram est. si ideo vult impugnare sententiã, q̃ tunc aduocatũ non habuit. Sed si pẽtisset aduocatum vel dilationẽ ad illũ inueniendũ, z ad hoc non. fuisset admissus, et sic fuisset exinde gratus. ff. ex qui. cau. ma. ait ꝓtoꝛ. in fin. posset per viam appellationis talẽ inde latam sniam impugnare fm Bar. ¶Eadẽ glo. ibi not. Adde et bene ¶quis aliter noterur. §. de re iudi. sub specie. z ibi in ꝓnato ad re. Dicit domin⁹ Bart. Uerũ est q̃ priuatus nõ ꝑit vt sententia rescindatur ꝓpter inſirma de nõ no reperta, sed bñ posset restitui ex clausula gñali. etiam post sniam si allegetur z probetur q̃ in prima cã non habuit facultatem ꝓdendi instrumenta. inducit ꝓ hoc nor. per Jnno. extra de restit. c. vltra. z ibi. l. ñ. adde hoc in fisco. Jn puncto vero si tepoze late fuie hoc sibi nocum est: q̃ statim debuit appellare. ff. de ap. l. j. in pun. quod omittens cõmittit in latam culpã: z sic non sebuerint ei ex clausula gñali. ff. ex qui. cau. ma. l. nõ enim. fm Bar. que oia intelligit esse vera fm determinationem glo. ff. de in. fi ꝓtoꝛ. marcellus. ¶In glo. j ibi. post triennum adde. Et tunc exponeꝛ retractarui. retractãdo de clarari nulla: alꝰ non diceret ipso iure fieri. ¶In gl. ij. ibi si expreſ fim adde. Ibi determinat̃ q̃ ex eisdẽ actis sed dños. Bar. distinguit: aut loquimur in casibus quibus sententia est nulla ipso iure. Et dicꝛ vt. §. quõ. z quando iu. si vr proponis. aut in casibus in quib⁹ retractandum: eo quod per restitutionem lis instauratur. §. fi. eduer. li. j. j.

¶De bonis vacantib⁹. z de eoꝝ incorpatione. Rub.

¶Quia bona vacantia inter cetera deuoluuntur in fiscum: vt j. l. j. Ideo de eis ꝓm. Et quia posĩ deuolutionem iuris est necessariam factum: quo fiscus eorum possessionem realiter assequatur:

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bona qñ ideo de incorporatione subiungit. De pma pte dicet. ſ. eodē. l. vlti. dicūtur de licentia. De ſcda dr. ſ. eod. l. iij. (Bonis) ḡre dicant bona. vide. ſ. de iur. fiſ. l. phibitū. in pn. (Acaſtrīs) deniciētib⁹: tūc aūt bona dicunt deniciētia qñ ipſoꝝ poſſeſſor deſcit: iuxta qđ Bēſ. xliij. peūte cultore terra rediget in ſolitudine. Unde ſi diſſoluit collegiū aliqđ ſtatim ipſoꝝ bona deuoluūtur in fiſcū. Dicit. Aū. de yſer. lib. feu. de cap. cor. in fi. in additiōe p. l. cōmiſſa. ff. de pu. et vec. ſicut ſi diſſoluat collegiū eccleſiaticū ipſi⁹ bona acḡrūt pape. no. ff. qđ cuiuſq; vniuerſi l. ſicut. in fi. (Incorporatiōe) Incorporare eſt corporis alicuius mē bra facere. de cōſe. di. iij. ad hoc baptiſm⁹ valet. z extra. de hereti. c. iij. Et ſit incorporatio p impreſſionē titulorū ſeu ſignoꝝ imperialiū. ſ. vt ne. pri. ri. pre. ipo. l. j. z ſ. de aqueduc. l. ij.

Incorporare qđ eſt

¶Impera. Diocle. z Maxi. Lex j.

SIre dz grauitas tua inteſtatorum res qui ſine legitimo herede deceſſerint: fiſci noſtri rationibus vendicandas. Nec ciuitates audiendas q̄ ſibi earum vendicandarum ius veluti ex permiſſu vendicare nituntur. Et deinceps quecunque inteſtatorum bona a ciuitatibus obtentu priuilegiorum ſuorum occupata eſſe compereris: ad officium noſtrum eadem revocare non dubites.

Lire. ¶Caſus. Bona inteſtatorum decedentium abſque herede legitimo deuoluūtur in fiſcum z ciuitatibus: quamuis principis alienent priuilegium. Et ſi qua preterea huius priuilegij per ciuitatem occupata ſunt: reſtituantur. (Scire) exponе. ſ. titu. iij. l. j. (Debet). i. oportet. (Grauitas) non. quod iudex ſeu magiſtratus debet eſſe grauis: quia non leuiter ſed grauiter procedere debet in agendis officij ſui. ſimile. ſ. de his qui ſe defe. l. j. Unde dicitur grauitas iudiciaria quam etiam ſummus pontifex ſeruat. extra de accuſa. licet ad quod. ff. de lib. cau. diui. in pn. Item dicitur maieſtas iudicantis: que ex contumeliosa defenſione per reum irritetur ſm Quintil. in c. apes pauperis. Cotius nanque prouincie quam gubernare debet ſuſtinet molem: z in ſe recipit grauitatem: vt caro qui licet indole ſenatum in vrbe aſſumpſerit: dicit Valer⁹. li. iij. c. j. z idem Quintil. in milite mariano ante omnia igitur a grauitate publica peto ꝛc. Conſtantia quidem que reipublice perutilis eſt in iudice. ex grauitate naſcitur: inconſtantia vero ex leuitate. dicit Biego. in paſtorali. c. exiij. Unde grauitas ex pondere z animi ſententia conſtat: grauis enim pro conſtantia z conſilio dictus: quia non leui motu diſſilit: ſed fixa conſtantia z grauitate conſiſtit: cui contra rius eſt leuis ſm Papien. Debet ergo iudex cum moderamine z ponderе diſcepтare. ix. qō. iij. c. ij. Et vide que ſcripſi. ſ. de his que ex pu. col. illata ſunt. l. iij. in fi. magiſq; moueri ex grauitate ꝑſone q̄ ex dictis leuioribus. extra de ſpon. cuz in tua. vide aplꝰ ad Titu. ii. In omnibus re prebe exēplū olim bonoꝝ operū: in doctrina: in integritate: in grauitate: verbū ſanū irreprehenſibile. vt is q̄ ex aduerſo eſt nihil habeat malū dicere de nobis. Que dicantur perſone graues no. Jnno. extra de reſti. licet. ſ. (Inteſtatorū) qđ fit ex modis inſti. de here. ab inteſt. in principio (Res) De hoc verbo dictum eſt ſ. ti.

Heredis vj. in rubrica. z de iur. fiſ. facultas. (Qui) ſcilicet inteſtati (Herede) diffinitio. heres eſt qui ſuccedit in vniuerſum ius quod defunctus habuit. ff. de verb. ſig. hereditas. z l. nihil. (Deceſſerint) per mortem exierint. (Rōmibus). i. iuribus. vel proprie. poni pōt. (Vēdicandas) exponе

Ciuitas ſ. de iure fiſ. facultas (Nec) ver. (Ciuitates) Ciuitas eſt hominum quid eſt. multitudo ſeu collectio a iure viuendi ſm Pap⁹. quaſi ciuiū vnitas vnde Aug. Ciuitas nihil aliud eſt q̄ concors hominū multitudo. (Earū) rerū. (Jus) .i. priuilegiū. (Veluti) .i. ſicut vel queadmodum. (Permiſu) .i. cōceſſione vel dono. vel .i. priuilegio vt ſubijcit (Utuntur) conant. moliuntur. (Et deinceps) ver. Et eſt deinceps aduerbiū tpis. ſimile inſti. qui. mo. ius pa. po. ſol. ſ. noſtra. z in aut. de nup. ſ. deinceps. (Inteſtatorū bona) Hinc elicitur forma literarū in quibus dicitur ea que de bonis alienata inueneris ꝛc. z exponе alienata. i. aliena ab eccleſia facta: vnde reuocantur illa: etiam ſi ablq; alienationis cōtractu res ſit de eccleſie patrimonio diminuta. per formā nāq; talē procedendum eſt ordine iudiciario non per via inquiſitionis. z ex tali reſcripto pōt petitorū z poſſeſſorū intentari: vt poc no. Jnno. extra de re. ec. nō alie. c. epi. Hec aūt forma hꝰ extra conſti. c. cū. ab. z de cler. pere. c. j. (Priuilegiorū) niſi noīatim a principe id datum ſit. ff. ad municipa. l. ſimile. (Occupata) prenema. anticipata ſm Pap⁹. vel inuaſa. De hoc dicetur plenius j. eo. l. ſi. in ver. occupentur. (Copereris). i. repereris vel inueneris. s. de preſcrip. xxx. an. coperit. (Officiciū). i. uis z dominū. Vel melius exponе officiū imperiale quod iperator: gerit: vt ſic talia bona vacantia deferant̄ principi tanq̄ ſtipēdia laboris: quod pro tutione z regimine rei publice gerit: ſicuti z oēs fructus quos percipit ex ipſius rei publice uribus. De quo laboze vide in aut. de here. z fal. in pn. z vt iudi. ſine quoquo ſur. in pn. ſ. itaq; z vt dicit Jac. in pn. hec omnia bona dicuntur regalia ſeu regalia. lib. feu. ti. que ſunt reg. ſeu principis cōmodis z iuris deputata. Ista oīa lucri facit imperator z incorporat patrimonio ſuo. ſ. eo. l. iij. vt fiant partes corpis ipſius patrimonij ſicut z cetera bona. ppria nō fiſcalia: de q̄ bus verū directū dūmum querit vr de eis diſponat pro libito. in his quoq; ſuccedit eidē heres ſuus qui alias in imperio nō ſuccederet: vt ſcripſi ſ. de oi agro deſer. l. quicūq;. ij. in verbo domeſti cū. (Reno. are) .i. reſumere. vel. i. vēdicare vt predicit. (Dubites) Dubitus dicetur quaſi duas vias tenēs ſm Pap. vide quod de dubio z ſimi libus ſcripſi. ſ. de fun. patrimo. l. fi. ¶Jn gl. honozario ibi patron⁹ dicitur. Dubi⁹ qs

Adde dē hoc inſt. de ſucceſ. li. An aūt in regno vzor excludat fiſcū vide qs no. Aū. de yſer. lib. feu. que ſunt rega. in verbo bona vacātia. ¶Jn glo. Principis. ibi. vel legis. Adde. Sicut em in obtinēdis priuilegijs frans inuenit. vt ſ. de peti. bo. ſubla. l. j. z de aque duc. diligēter. ſic z in legibus. ff. de do. excep. l. j. in fi. Et ibi eadē ratiōe.

Adde hoc verū ſm Bar. in ciuitatibus que ſuperiozē habēt. Si autem ciuitates ſunt libere ſecus eſt. vt ſunt ille de qbus no. ff. de poſt li. reuer. l. hoſtes. tales em poſſunt habere fiſcū: vt ſcripſi ſ. de nume ra. l. in. pūnctis. z idē dicit Bart. ſi eis regalia ſunt cōceſſa qđ non puto. eoꝝ q̄ ſcripſi de alienatione rerū fiſcalū prohibita. ſ. de oi agro deſer. qcūq;. ij. in verbo domeſticū. ¶Jn glo. dūmum ibi ſolnē do. Adde. z ſic includitur q̄ etiā ſine adiectione querat ſicut in ſuo. z ſic idē dicitur hereditate relicta ad pias cauſas; vt ſi eſt ſoluēdo ſine additione querat ſm quoſdā. Vel dic q̄ additio eſt neceſſaria z ſi ne ea dominū nō querat. Additione aūt facta querit ſi bona ſint ſolūdo alias nō: quis adeat: vt no. ff. de iur. fiſ. l. j. ſ. bona. Et ſic intelligē cū relicta eſt hereditas ad pias cauſas. nā z in libertate relicta neceſſaria eſt aditio. ſ. de hdeico. liber. l. penul. z l. fi. in pn. Ubi aūt bona in fiſcū ex crimine deuoluūtur, tūc ſibi ipo iure querunt: quod proſequere vt ſcripſi ſ. de peti. bo. ſuo l. j. ¶Poſt gloſſas per ſuos officiales. Adde ſed in cambus poteſt ciuitas occupare. s. de incel. nup. cum ancilis. z de heredi. decu. l. inteſtatorum. Ciuitates libere pūt fiſcum habere.

¶Impera. conſtan. ad emelium rome. Lex. ij.

SJ quando annotationes noſtre contineāt poſſeſſiones: ſiue domum quam donauerimus integro ſtatu donatam: hoc verbo ea vis continebitur quam ante ſcribamus: cum aiacentibus: z mancipijs: z pecoribus: z fructibus: z oi iure ſuo: vt ea que ad inſtructum poſſeſſionis vel dom⁹ ptinet reddenda ſint.

Jquando. ¶Caſus. Si princeps mera liberalitate z motu proprio donat poſſeſſionem veldomum ſibi denoluram cum integro ſtatu ſuo continentur ſub hoc verbo omnia ſibi adiacentia: etiā immobilia: puta portus, balneum: vel hmōi cum mancipijs: pecoribus: z fructibus: z omnia iura ſua: z quecunque inueniuntur tradenda ſunt. (Si quando) ſi aliquando. (Contineant) .i. ſimul tenеant (Poſſeſſiones) .i. res poſſeſſas. (Domum) Exponе: vt ſ. de met. l. ij. (Jntegro ſtatu) ſic. ſub hoc verbo contineri omnia ad domum pertinentia: etiam immobilia: vt loca adiacentia puta ortus balneum: z hmōi potiſſime ſi per eā ad ortū habeatur ingreſſus. de le. iij. predijs. ſ. balnea. z. ſ. ſe. que bene faciunt ad hāc. l. Ad idē. ff. de verb. ſig. l. ij. z l. vt alfenus. z l. edificia. de le. iij. vzoꝛē. ſ. legauerat de ac. emp. creditoꝛ. ſ. vlti. cū cōcoꝛ. Et vide q̄ no. Aū. de ſe. li. feu. de cap. qui cur. ven. in pn. Jtē mobilia vt pecunia ſm Aū. z mancipia: pecoꝛa: fructus z omnia iura ſua. Illud enim dicitur integrū cui nihil deeſt. xxxij. qō. j. integritas. z cui nihil eſt viriꝰ vel defectus. lxj. di. miramur. poſt pūn. Ad idē. ſ. de ſuſcep. neminē. Verum tamen id quod dicit de pecoꝛibus z mancipijs: intelligе ſi ſunt ibi deputata quo ad perpetuū vſum fundi. ff. de le. iij. ſi chooꝛ. ſ. j. z. l. ſi fundus legatus. z. l. ſi ita legatū. z de vſufru. le. l. generali. ij. reſpōſo. cū multis eoꝛ ſimilibus. ſecus ſi ad tps vel ad aliū vſum. ff. de le. iij. qſitū. ſ. pero. de fide inſtru. ſeie. ſ. n. z. l. pdia. ¶Quid aūt cōmeat ſub verbo pertinētiarū. vide qđ no. Jnno. extra de reſti ſpo. cū ad ſedem. z Aū. de yſer. li. feu. que ſit inuelti. in pn. Quid etiam cōmeat ſub verbo cū ſua cā. vide. ff. ſi cer. pe. cū fundus. de pet. here. illud de rei. ven. preterea. cum cōcoꝛ. Jtē no. publicari bona cuz ſua cā. ff. de ſerui. ru. pre. via. ſ. fi fundus. ff. ſol. ma. ſi maritus. (Continebitur) z eſt ratio vt no. de ver. ſig. verba cōtrahentiū. z vide quod no. Jnno. extra de dona. paſtoralis. in prima gl. z in alia que incipit puta mo

Verbū a ꝛ deratum. (Verbo) Verbū dicitur a verberado. i. ferendo. eo q̄ verberādo aere pcedat. z plectro lingue formet. Alias a vere. i. recte z articulate boando formet. z eſt cuiuſq; rei ſignū quod ab audiente poſſit intelligi a loquēte prolatū ſm Pap⁹. z vide. s. de vſufru. anti Uis quas. in fi. z qō ibi no. (Uis) vis in eo conſiſtit in quo deſiderat qđ conſiſtit. ynaqueq; res poſſit efficere: velut artifex. efficies materia immoꝛata qui nō indiget. z qui indiget q̄ in nra ſunt ptāte vt vire⁹. z que non: vt diuitie quarū bona eſt fortuna. Eſt aūt vis virt⁹ ptātis: per quam cauſa ſine res vel augeī vel extoꝛqueī. Item vis eſt violēcia: virtus ptās. vis plus ſignificat q̄ multitudo. vis. p virtute z violentia ponitur; vis enim z animi z corporis potentia. virtus vero animi ſcōm

Pap⁹.

Mācipis ñ quid dicitur.

Pap⁹. (Scribebamus) modus loquendi. z dic. i. ſcriptura dicebamus. de hoc ſcripſi. ſ. de decu. eos. (Mācipijs) Mācipiū dr. qcḡd manu. capi ſubdiq; pōr: vt homo: equꝰ: ouis ſm Pap⁹. (Pecoīb⁹) Pecoꝛa ſignaliter dicūtur oīa que humana lingua z effigie caret: a paſcēdo vocata minus predicta rōne: ppter vero que ſunt ad veſcēdū apta vt oues: aut in vſu hoim vt eq. (Fructibus.) Fructꝰ dr q̄ capiatur a frumine: qđ eſt ſumma pars gule ſm Pa. (Suo) idem verbū eſt ff. de fun. inſtr. l. queſitū. ſ. idē reſpōdit domo. ita z de ſup. leg. cum quidam. ſ. de fun. inſ. l. ſi. xvj. q. ij. ſ. ecce. ¶Sed pone vēdita eſt res immobilis non facta mētione de via: vtrum vēditoꝛ teneatur ad eam: vr q̄ ſic cū ſit acceſſoꝛia. vt. ff. de cōtrahē. emp. qui fundum. ſ. in lege. z ſ. ſi. z ſiſtulas. j. druſo. de leg. j. ſi fundum ſub conditione. ſ. qui fundū. z qđ ibi no. z ſi vſufr. pe. l. j. Neceſſe eſt em vr aditus rē ſequat vt ibi: ſicut acceſſoꝛiū quod ſine pticipali ſubſiſtere nequit. s. de vſur. eos. in principi. z l. in bone fidei. z depo. l. ſi deportam ſti. de re. di. ſ. j. z ff. de diuer. pre. l. fi. Sine acceſſu quidem z regreſſu res empta emptoꝛi foꝛet inutilis. ff. ſerui. vrb. pre. binas. Reputantur em iſta ſicut clauſula z inſerta edi ficio pars edificij venditi poꝛtio ipſig. fundi. ad quod. ff. de act. emp. ſi venditoꝛ. in fin. z facit ad hoc. ff. de re. leg. ſi venditoꝛ. z de vſufru. le. dānas. ſ. j. cū cōcoꝛ. de le. iij. ſi cui edes. de fun. inſtru. pdia: ſ. fi. Et vide qđ no. Aūd. de iſer. li. feu. de cōtrouer. inueſti. ſ. ſi qs. de maſo. facit etiā ff. de act. emp. creditoꝛ. ſ. vl. Item quia hoc conſueuit eſt quare ſine expſſione preſumitur interuenſſe. ff. de aqua plu. ar. ſi prius. ſ. j. ibiz ſi nihil ſit cōprehēſum ꝛc. ſic z ad cautione duple agit eo q̄ eſt aſſidua: z moꝛis z conſuetudinis eſt ipſam iterponi. ff. de edi. edic. q̄ ſi nolit. ſ. qui aſſidua. Cōtra videtur. ff. de ſerui. ru. pre. via cōſtitui. ad fi. z videt ex preſſum. ff. de contrahē. emp. in vēdendo. ij. rūſo. z hoc no. o. l. binas z idē tenet Bul. in ſpe. de emp. z vē. ſ. j. ver. ad euidētia. ſup vbo acceſſibus z egreſſibꝰ ſuis. Vide etiā. xij. q. ij. religioſa. z quod ibi no. ff. de ſepul. vio. vtimur. z de vſu. z ha. p ſeruū. ſ. ſi vſufructu. z de leg. j. ſeruū nūj. ſ. fi. de adimen. leg. l. iij. ſ. ſi coī. z quod ibi not. z. xvij. q. vlt. queſti. Alij vero tenent huius contrarium: immo conſuleti rudes runt q̄ ſi quis habeat arboꝛē in ſolo alterius: poſſit terra ſeu ſolum quod ſub ramis eiꝰ eſt arare z colere dño inuito. per predictū. ſ. qui fundū. cū ibi no. Sic ēt pōt fructuarius cedere materiā ligneā. qua tenus ad refectionē ville eſt neceſſariū. ff. de vſuf. arboꝛib⁹. ſ. j. quod non puto verū. Aſſ aūt in hoc melius dici. q̄ aut fructuarius pōt in de percipere fructus ſine magno incōmodo aut nō: vt primo caſu non poſſit tollere dño proprietatis inuito. Secūdo poſſit. arguendo ſm bonū. ff. de vſufr. pe. l. j. in fi. Solū em id ei permittit per quod rem tueatur ne. ſ. pereat. ff. de vſufru. vſufructuarius. in fi. z argu. a cōtrario. d. l. arboꝛibus. ibi. neceſſariū ſumere: vt quod neceſſarium nō eſt. z vtile. tū nō poſſit inuito dño fundi. Arg. in cōtra eo. ti. l. pe. ¶Jtē quero in regno per conſtitutionē inclīti Karoli ſcōi, que incipit poꝛrecta calumnie ꝛc. z poniſ. j. de fun. li. i. fin. put ibi ſcripſi. Nobiles p bonis feudalibus que tenēt a curia regis nō contribuūt cū alijs hoibus in collectis. Quid de pecoꝛibus z alijs ad culturaz feudi pertinētibus ſeu neceſſarijs: vr q̄ cōtribuere pro eis cū alijs teneant. cū em pceſſerint de mobilibus que ſapiūt natura eoꝝ pro quibus collecte preſtant̄ q̄uis in feudalia miſſa ſint, nihilominus mobilia burgēſiatica nūcupari debēt, z ſic pro eis collecto pītari. ff. de verb. ſig. is qui natus. z. l. v. bona. de leg. iij. ſeruis vbanis. ſ. eum. vide. eo. ti. qui ſaltū. cū cōcoꝛ. Jtē cū ad tps ibi deputata ſint, nō de bent feudalitū gaudere priuilegio. ff. de leg. iij. ſi ita. z. l. ſi fundum. de pig. debitoꝛ. de pecu. z id veriſſimum. de here. inſti. ex facto. de ſtimi. l. ij. certum. dic contra per. l. cum quidā. ff. de fun. inſtruc. ¶Jtē z ſeruitus pecoris paſcendi predialis eſt. ff. de ſerui. ru. pre. pecoris. z arboꝛib⁹ ſoli eſſe cenſetur: ex quo viuit, z in quo radices habet, non ex illo in quo conſiſtere dicitur: z truncus eius continetur. ff. arbo. furt. cef. ſi plures. ſ. ſi radicibus. ¶Item talia mobilia ſunt ac ceſſoꝛia ipſi fundo feudali: ergo z eius iuris cēſenda ſunt. ff. de fun. inſtr. fundi. ſ. fi. de pen. le. l. ij. z ea iuſtitia que exigitur in principali exigitur in acceſſoꝛio. ff. de edili. edic. proinde. in pn. eadem cuꝛtodia. ff. commo. ſi. vt certo. ſ. vlcz adeo. z facit extra de offi. dele. ſi ſuper gratia. li. vj. z quod dicitur. j. in verbo pertinet. ¶Jtē quia predia feudalia regia ſunt ab onere collectarū exempta, cū omni iure ſuo. o. l. fi. j. de fun. limitrophis. Sub hoc aūt verbo cōtinentur predicta inobilia vt hac. l. cū cōcoꝛ. vide q̄ nota. xiij. q. j. ſ. j. in gloſſ. ar. bonū ꝛc. (Inſtrctū) alias inſtūm. Et eſt inſtrm vnde aliquid inſtruimus. (Pertinent) ar. q̄ principale non ſolū trahit ad ſe accеſſoꝛium, ſed z connexum z coniunctum acceſſoꝛio. ad quod. ff. de liberis z poſthu. ſi ita. ſ. regula. extra de offi. dele. prudentia. ſ. ſexta. z. ſ. ſus ſi proꝛ. le. z. c. preterea. z. q̄ ibi no. de dona. inter virū z vxo. c. ij. de preben. Donaſte ſozium, ſed z connexum z coniunctum acceſſoꝛio. ad quod. ff. de liberis z poſthu. ſi ita. ſ. regula. extra de offi. dele. prudentia. ſ. ſexta. z. ſ. ſus ſi proꝛ. le. z. c. preterea. z. q̄ ibi no. de dona. inter virū z vxo. c. ij. de preben. ſi ingreſſo be. z poſthu. ſi ita. ſ. regula. extra de offi. dele. prudentia. ſ. ſexta. z. ſ. ſus ſi proꝛ. le. z. c. preterea. z. q̄ ibi no. de dona. inter virū z vxo. c. ij. de preben. ſi ingreſſo

Item inducit in ar. q̄ ſi reꝛ donet alicui caſtrum, vt trāſferre in eum z iuriſdictionē z merū imperium. ar. ff. de offi. eius. l. j. in fin. z

de iuri. om. iudi. l. ij. Vide quod de hoc ſcripſi. ſ. de fun. limitro. l. ij. z de pun. ſcho. l. j. in verbo. denegam⁹. z de vetera. l. j. in verbo. augeri. Quid autem ſi fundus alicuius veniat publicandus. an publicabunt̄ mācipia z cetera que ſunt in fundo. Dicit dūs bar. gui. de cu. tenere q̄ ſic. ar. ſ. de incel. nup. cum ancillis. z. ff. de cōſti. pn. l. ſi. ſ. ij. ¶Contrarium tz ipſe per. l. ſi. z. ſ. ij. de pu. iu. Ad. l. cuz ancillis ridet q̄ ibi lex expreſſe ſtatuit mācipia z illa publicari. (Reddēda). i. in alium tranſferenda, alteri a ſe tradenda ſecundū Papi. Videt enim cupiditas principis ſi aliquid ex re donata ſibi pertinet. vt no. Jnno. ar. huiuſmodi. l. extra de dona. paſtoralis. in prima glo. ¶Et facit hec. l. p amico noſtro. qui dū rex quoddā caſtrū ad ſe deuolutum cuidam cōceſſiſſet. in quo fuerāt arma z q̄plura mobilia, dando conſiliū dicit. q̄ exceſſo herede q̄ alīs iure legitimo erat in eiſdez mobilibus rōnabiliter ſucceſſur⁹ is cui caſtruz conceſſerat poterat ipſa mobilia vendicare. pro quo ēt. s. de inceſ. nup. cum ancillis aut. fine. ¶Sed hoc eſt cōtra caſum. s. l. proꝛi. z. ſ. l. vacātia. Et hic principes conceſſit poſſeſſionez ſeu villa ſuaz in qua erāt ipſa mobilia, z expreſſit integro ſtatu ſuo, bona vero mobilia que baro hz in caſtro non deuoluunt ad regē, hz ipſm caſtrū ſibi p excēdentiam deuoluat vt dictis. z facit. ff. de leg. j. ſi domus. ¶Et q̄ hic beneficium principis ad alterius iniuriā traheretur q̄ non hz, ſed ſolum eſt largiſſime interpretandū in ſiudicium concederēt⁹ vr ita tm dicam, z ſcrip Priuilegium principis ſtrictissime interpretandum. ſi. s. de ſi. inſtruū. quecūq;. z. ſ. de metropoli. de. l. j. in fbo derogat. ¶Hoc aūt ſciendum eſt q̄ donatio bonoꝛ facta per principem ei cui ipſum largiantea fuerant plenius accipienda vr, q̄ ſi fiat aliū. Ha primo caſu omniſſime in ne cōmodum q̄ ex eis medio tpe perueniſt ad principē. intelligit ad donatarium pertinere. ſcdo vero nō. ar. ff. de pec. l. denicq;. ſ. vl. Ar. ſed contra cōtra. ſ. de re milita. l. j. z. cū allegaris. z q̄ plene ibi ſcripſi. ¶Poſt alium ſtrictiſſime, glo. non petenti. adde. ſoluto cōtra ipm principem cocedentem priuilegium largiſſime interpretamur vt hic. cōtra alium vero ſtrictiſſime. ad q̄. ff. ne qd in lo. pu. l. ij. ſ. merito. de quo no. Jnn. ex⁹ dona. cum dilectus. z. j. dicam. ¶Jn glo. idē is adde dicas q̄ verbum eſt pars oratiōis ſermo vero plurimoꝝ verboꝝ oratio eſt, z vide q̄ de hoc. s. ſcripſi. al⁹ allegauerib⁹. Jtē al⁹ dicitur hec verba pro vno. verbo. ff. de neg. l. iij. ſ. j. ¶Poſt glo. in quadam. adde z dic vt dixi in textu. Jn gl. ſ. et Ibi. l. ſi. adde z q̄ no. ff. de ver. ſig. verba. contraxerunt. Illud aūt ſciendum eſt q̄ hec. l. z. d. l. ſi. loquūtur in diſſicio ad q̄ ēt ex de dona. cum dilecti. in fi. Jn priuilegio aūt ſecus eſt: q̄ illud datur contra ius cōe. z hoc inquantū reſpicit alioz pretudicū ſtrictam z non largam interpretationem recipit. ꝺunmodo aliquid cōferat extra de priuil. paſtoralis. z. c. in his. ff. de legi. q̄ vere. Hanc materiam vide per Jnn. extra de dona. cum dilectus. z iacꝰ p Jo. an. extra de ver. ſig. olim. ſuper glo. vltima. z de reg. iur. priuilegium. in. ij. q. iij. in ar. ad ſecūdam partē in nouella. lib. v, ¶Jtē priuilegius largam interpretationem recipit in his que priuilegium cōmet vel exprimit. Unde ſi cōcedit rex feudatario q̄ poſſit vēdere feudum titio non videtur cōcedere ſeio. dicit an. de yſ. lib. feu. de. phi. feu. alle per frede. imperiale. i. rūſo. Jmmo. venditio tunc nō valet. ff. de cōtrahen. emp. cum ſeruo, j. rei. Sic z ſi conceſſit q̄ poſſit vēdere, ipſe autem permittauit, cadit a iure ſuo. ar. ff. de inſtito. cutcunq;. ſ. non tñ. z qui. mo. pi. vel hypo. ſol. ficur. ſ. venditionis. z de acqui. here. ſi quis mihi bona. ſ. penul. ſcōm gui. de cug. Conſentiendo enim vni de phibitis. alia prohibere vr. ff. de iudi. cum prētoꝛ dicit idem dūs an. in eadez. l. imperialem. z vide q̄ no. ff. de verb. ſigni. princeps. ſic z aliqua ex multis prohibitis annullando: reliqua intelligitur cōfirmare. Dicit Jo. Aū. de immuni. ec. decet. lib. vj. ibi z mihi omnibus.

¶Imperator Ual. z gra. au. M. ad florianum crimi- nis. Lex. iij.

SJ quando aut alicuius publicatione: aut rōne iuris aliquid rei noſtre addendum eſt rite atq; ſolenniter per comitē rerum priuatarum: deinde per rōnales in ſingulis quibuſq; prouincijs commorantes incorporatio impleatur z diligens ſtili fi gillatim omnia aſcribat. Tituli vero quoz adiectione predia noſtris ſunt conſecranda ſubſtantijs: non niſi publica teſtificatione proponantur: grauiſſimis ſtatim ſubdendis ſupplicijs: qui huiuſmodi aliquid propria vſurpatione tentauerint.

SJ quando. Ad euidentiam huius. l. not. ſecundum And. quod in qualibet prouincia erat vnus comes rerum priuatarum z alius procuratoꝛ ceſaris. Cum igitur aliqua bona deferebantur in fiſcum, predictus comes capiebat bona ex ſuperioꝛitate ſui: deinde tradebat ea procuratoꝛi ceſaris. Uic ergo caſum vbi aliqua bona deuoluuntur in fiſcum, primo capiet comes rerum priuatarum. et tradet ea procuratoꝛi ceſaris: deinde procuratoꝛ incorporabit ea cum ceteris bonis fiſcalibus, z ſcribet ad inſtar inuentarij diligenter et figillatim omnia particulariter

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛ distinete. Bis autem bonis non lꝛ titulum imponere nisi manu publica: si quis aũt contrafecerit grauissimis ſupplicijs eſt ſubdendus. (Aut) coniunctiue ꝛ diſiunctiue põt poni: quando vero cum hꝛ ꝺ ſcribitur ſignificat non. ſm ℣apiã. ꝛ patet. ſ. de vete. nũ. po. l. j. (℣ublicatione) qꝛ ad publicum. i. ad fiſcum data ſunt: eo ꝙ fiſcus i. eſt fiſco hꝫ priceps omnia publica expedire. (℟atione) vide. ſ. de in. fiſ. l. j. (Juris). i. cã vel contractu a iure prohibito. (Rei). i. ſubſtãtie vt ſubiũcit: ꝛ ꝓba. ff. ad trebel. nam quod. ſ. fi. ꝛ. l. ſeq. (Addendum). i. in formam patrimonij redigendum. ff. de leg. j. apud iulianum. ſ. conſtat. (℟ite). i. recte. nã ritꝰ ritas. i. rectũ dico: inde irrito contra rectũ ſeu cõtra rito. Uel dic ꝙ hec tria. ſ. bene rite ꝛ recte idẽ ſignificant. vt colligitur. ſ. de re. cre. gñaliter. ſ. ꝛ ſi iudex. cũ ver. ſeq. ꝛ facit. xxxv. di. c. j. in fi. alꝫ ꝺ ritus canonicus. i. regularius. xcij. di. q. ſancto. alꝫ ꝺ rite. ꝛ ſm leges. ſ. de admi. tu. l. ſancimus. ꝛ hoc modo papinianus rite diſpoſuit. ſ. de ſen. cum papinianus. ſic ꝛ rite cõtra hitur coniugium quod ꝓcepta ꝓpi ſequitur. xxxij. q. ij. ſicut. ꝛ ſm leges ꝛ ritum nuptie celebrant. vt. xxxi. q. ij. lotharius. Uel ꝺ ritus. i. cultura ꝛ obſeruantia. vt no. Archi. ꝛj. di. eccleſiaſticarum. in pin. Itẽ illud ꝺ rite fieri quod tꝫ ꝛ yꝫ. ff. de re iudi. l. iij. ſ. condẽnarum. Et res ꝺ rite conſecrari: ꝛ ꝺeo dedicari: iſti. de re. di. ſ. ſacre. Et manus impoſitio cum preſbyter ordinat ritu ab apoſtolis introducto procedit. ex ꝺe ſacra. nõ iterã. c. vltimo. (Soleniter) vide. ſ. ꝺe fide inſtru. l. ij. (Comite) vide qꝺ ſcripſi. ſ. de comi. conſi. in rub. (℟erum priuatarũ). i. priuate ſubſtãtie q̃ ab imperio ſegregata eſt. ꝛ ex hoc põ ꝙ ola preter publica iperij ſunt priuata. Unde qꝺ ſcripſi. ſ. ꝺe vẽ. di. re. fiſ. cũ pri. co. l. j. Ad hmõi officium ꝑtinẽt q̃dq; fiſci cõmoda ſapiunt: ꝛ ſi qua bona ſunt in ſubſtantia fiſci. ſ. de offi. cõi. re. pri. l. j. ꝛ j. Tale officiũ apud noſtros principes nunq̃ vacat. imo qꝺ ipi perſonaliter gerunt: ſemꝑ auaricia triumphante necata largitione ſuc creſcit. (℣einde) aduerbiũ ꝛpis vel ordinis. ſic idẽ ꝛ deiceps: ſed de hinc ꝓprie ꝺe ꝑſenti ꝛpe ordo accipit: poſt hec ꝛ hoc. Deinde ve ro de quolibet alio vel longinquo vt poſtmodũ. Deinde cõiter: aut de ſuperuo. Deinceps vero ab hodie inantea: vel denuo vel alia vice

Rationales qui dicuntur. ꝙ hoc feciſti. vñ etiã numeri eſſe videt. (℟ionales) vt ꝓcuratores ceſaris. vt. ſ. de modo mul. l. ij. Et ſi aduer. fi. l. fi. alꝫ dicuntur diſpenſatores principis. eo. ti. l. j. alꝫ vocant cauſis ſacri erarij preſidẽtes. ſ. de aduo. fiſ. l. fi. hoc eſt cũ hodie officiũ in regno preſidentius officio ſummarie rõnis. Et attendant diligenter hmõi preſidentes vim nois eoꝝ. Nam magiſtri rõnales vocant a rõne: qꝛ in eis ꝺꝫ rõ intelligen di verſari: ꝛ habere iudiciũ quo quidq; diſcernat: vt qui hũc cuncta geſta per magiſtratus ꝛ officiales regni plena rõne diſcutere: ſicut dãna fiſcalia abbꝛrere tenentur. ſic ꝓ fiſci cõmodo nihil agãt qꝺ videat a ratiõe deuiare iuſtitie. Nã non eſt deſiderũ ꝓuinciare in duꝫbus cõtra fiſcũ. ff. de iu. fiſ. nõ puto. ꝛ quod plene ſcripſi. ſ. de caſtre. pec. milli. l. j. in verbo apuluere vltra medium note. non aũt cogant ſubditos regis ab eoꝝ operibus officium notare debentes ſummariam. i. ſummã rei: vel qꝛ ipſi rei exhibẽt rõnẽ: vel quia plurimi cor ã eis ex cupiditate rerũ a regnãꝫ quos cõmiſerũt in officijs: rei cõ ſtituũtur. Hi aũt magna ꝑte lerant. Haꝫ ſolus princeps retractat ea que per eos geſta noſcunt. ſ. vbi ꝛ apud quos. l. j. quod enim ipſi jgunt perinde ac ſi princeps egiſſet obſeruat. ff. de offi. procu. ceſa. l. a. in pin. Dicũtur ergo preſidentes ſummarie. i. ſumme ꝛ rõni ꝙ que deꝺ oꝛet excellẽtia ꝛ ꝑfectio q̃ circa ingentes rõne debet eis ineſſe. ſic eñ ꝺꝫ ſumma trinitas vt plene no. Poſti. in ſumma de ſum. tri. ſ. j. ꝛ beatitudo ſummũ bonũ. vt ſcripſi. ſ. tit. iij. l. j. (Singulis). i. qui

Pronuncie pridedicte buſcꝫ per ſe quaſi ſine angulo: ꝛ fit ſenſu non littera. ſm ℣apl. ad ꝙ ff. de leg. j. hmõi. ſ. pen. (℘pounciẽs) ꝓnuncie a porro ſeu procul pincẽdo dicte: ꝛ ex hac cã: quia principat⁹ gentiũ q̃ ad reges alios pertinebãt: cũ in ius ſuũ romani vincẽdo redigerẽt: procul poſitas ꝓuincias regiones appellauerunt. ſm ℣apl. vide ꝙ ſcripſi. j. de diſcu. l. fi. (Incorporatio) qꝺ fit colligit ex eo ꝙ no. j. de ꝓuui. co. l. j. ꝛ not. ſ. in ℟ub. (Diligens) i. diligenti ſtilo. vt. j. (Aſcribãt) idest aſcribi faciant ſcilicet rationales (Stilus). i. graphium quo ſcribi

Stilus qꝺ fit. tur. i. penna. ꝛ qñ ponitur ꝓ ipſa ſcriptura ſm ℣apl. ad quod. ſ. de ſanc. ec. l. j. Dic verũ ꝙ ſtillus eſt conſuetudo in ſcribẽdo ex de cri. fal. q̃uis. ꝛ faciat ex ꝺe confir. vti. c. pen. ꝛ hic ꝓ aperte. ad ꝙ etiam ſ. de bo. dã. ſi qs poſt hac. ꝛ. j. de diuer. offi. ꝓbationes. ꝛ hoc tenet Jo. an. extra de cõſue. cum tãto. (Dia) ſupple ꝛ ſingula. quod ꝓ in verbo ſigillati qꝺ precedit: de quo etiã habeꝛ. j. de pe. cur. l. ij. ꝛ. de decur. l. fi. vt ſingulariter ꝛ ſpãliter deſignent. ff. de ten. forma. de rei veꝛ. in rẽ cũ eoꝝ cõcor. Et vide qꝺ not. in ſimili. Archi. de ele. vt circa. lib. vj. in verbo oia ꝛ ſingula. ꝛ. ff. deleg. ij. ſi pluriby⁹. in pin. vbi no. de ſigno diſtributiuo quilibet: ꝛ collectiuo oẽs. De dictione quiſquis habeꝛ. ff. deleg. j. qui filiab⁹. ſ. j. de here. inſti. hoc articulo. De dictiõe quicqꝺ habetur. ff. ꝺeleg. ij. meuio. ſ. j. ꝛ de ver. ob. quicqꝺ. (Aſcribat) vide. j. de decur. eos (Titul) ver. ꝛ ꝺꝫ titulus iudiciũ ſignorũ: manuũ ſcriptura: monumẽtum. A titane. i. ſole. quia ſicut ſol mundum: ꝛ qꝛ obſcura illuminat: ſic titulus librum vel eius ſequentia ſm ℣ap. Et ad inſtar tituloꝝ qui ſunt in libro hi tituli ſumuntur hic. Nã ira quibus apponuntur illuminantur. Ut

de quod ſcripſi. j. de priui. do. Aug. abſit. (Uero) ꝓ ſed. Adiectio Subſtãtie; appoſitione (℘redia) vide. ſ. ꝺe iure fiſ. l. iij. (Conſecranda). i. vnde dicũ ſacris in corporãnda. ꝛ vide. ſ. ti. v. l. ij. (Subſtantijs) rebus: faculta tur. tibus: ſic dicte; quia ſubſiſtunt: quia non ab alio ſed ſemper ex ſe ſunt: ꝛ ꝓpria virtute ſubſiſtunt. eſt enim ſubſtantia rei: omne id ꝙ quodres eſt ſm ℘ap. (Teſtificatione). i. teſtimonij factione. (℘ponantur) ante ponãtur. (Braſſimis). i. vehementiſſimus: puta mortis aut metalli. vt nor. j. ti. j. l. ſi. Aliquãꝺo ꝺ ſeueritas etiã pena pecuniaria. vt. j. de excu. mu. placet. ꝛ vide. ſ. ne lice. po. l. j. ꝛ quod ibi not. Alis ꝺ ſeueritas iudicis qui penã capitalem imponit. j. de deſer. l. j. Et pena capitalis ꝺ ſeueritas vt ibi colligitur. Interdum grauis pena dicit arbitraria. ff. de ſuſpec. tut. l. j. in fi. (Supplicij) Supplicium ꝺ ꝓprie; de eo qui quoquo modo punit: ſed ita damnatur vt bona eius confiſcẽt: ꝛ in publicum rediganꝫ. Nã ſupplicia dicebãtur ſupplicamẽta. Unde Saluſtꝰ in catilinario: non votis aut ſuppticijs mulierbribus auxilia deoꝝ parant. Itẽ ſupplicium dicitur de quo ſeu cuius dãnatione aliquid delibatur deo ſm ℘a. Uel ſupplicium ꝓprie. eſt in corꝑe. in aut. vt iud. ſine quoquo ſuf. ſ. ſi quis aũt. ꝛ. xxxv. di. ante oſa. Impꝛoprie aũt põt dici etiã pe na pecunaria. vt no. ſ. de app. a ꝓconſulibus. in fi. ꝛ facit. ff. de cuſto. reo. milites poſt prin. vbi probat ꝙ ſub ſupplicio non cõtinetur pena arbitraria (Subdendis). i. ſubijciẽdis. (℘ꝛopria). i. ad ꝓpriam. (Uſurpatione) ꝓeſumptione illicito vſu. ꝛ ſic in mala parte. ſi. ſ. de iure fiſ. facultas. de ſu. ſã. eccle. placet. xij. q. ij. predia. ꝛ hoc eſt regulare. Quandoque tum ponitur aliter. ff. de iniurijs. iniuriarum ꝑpe fi. hoc ꝑſequere. vt not. Archi. de elec. gñali. ꝛ vide. xxv. q. ij. amputato. ꝛ. j. de decu. oẽs. in pin. Qui aũt improbabili temeritate ab alijs quod non accepit aſſumit: quod in ipſo loco habet amittere debet. e. q. ij. decet. ꝛ vide quod no. Archi. eo. ti. de elec. qꝛ ſepe. (Tẽ rauerint). i. preſumperint. ℣n glo. j. ſiſcali adde. vt. j. l. proxi. Et ibi. l. fi. adde ſimile. ſ. de bo. proſcrip. ſi quis intra. ℣olt gl. i. procuratores adde: ſed hec. i. contrarium probat: cum dicit in pluralibus rationales: in ſingulis quibuſq; prouincijs. De comite vero in ſingulari loquitur. Uel dicas vt glo. dicit. ℣n glo. ſcribentur. adde foꝛmas inuẽtarioꝝ diuerſas: ꝛ q renẽtur ad inuẽtariũ cõficiẽdũ: ꝛ plures cautelas in his neceſſarias ꝛ impugnationes inuentarioꝝ. vide in ſpe. de inſtru. edic. ℣. dicto. ℣n gl. i. adiungẽda ibi adijcitur: adde alias coniunguntur: alias adijciuntur: vel addicimtur.

℣Imper. Hono. et The. ℣. palladio. ꝓpoſe. Lex. xiij.

℣Acãtia mortuoꝝ bona tũc ad fiſcũ iubemꝰ trãſferri: ſi nullũ ex qualibet ſanguinis linea vel iuris titulo legitimũ reliquerit inteſtatꝰ heredẽ.

℣Acãtia. Per ſe ꝑz: ꝛ repete hic que dicta ſunt. ſ. l. j. (Uacantia). i. deficientia vt dixi in rub. (Mortuoꝝ). i. de functorum. (Bona) vide. ſ. ꝺe iu. fi. l. ꝓhibitũ in pin. (Tunc de hoc etiam ibi vide. (Transferri). i. mutando in fiſcum ferri.) Si) ꝓ quando. alias ſi. i. qꝛ. ff. de lib. le. l. iij. ℣. conſequenter. ꝛ. ſ. ꝺe ſi. Si multi inſtru. l. ij. Alias ſi. i. an. ſ. de vſufru. antiquiras. xxiij. q. iij. qui pec pliciter ſu cat poſt principium: ibi ſi apoſtolici perſecuti ſunt ꝛc. Alias ſi ꝓ mitur. q̃us. ff. de aqua plu. ar. l. j. ſ. ophilius. ℣n glo. quidam. Interduꝫ in dicit monitionem ſeu modificationem. ff. de tut. muto. ſ. hanc autẽ. ꝛ de verbo. obli. ſi decẽ cum petiero. Interdũ eſt ſupernacua ſeu ꝓ non ſcripta. ff. quãdo. ꝺi. le. ce. ſi titio. Interdũ ponitur demõſtratiue. ff. de condi. ꝛ ꝺe. hec ſcriptura. in pin. Interdũ ponitur ꝓ non pſalmo. Si introibũt in requiẽ meã. Regulariter autẽ dicto ſic cõditionem facit. ff. de condi. ꝛ demo. ſ. fi. ꝛ de condi. inde. q ꝓmiſit: Non ſi ſemp. Nam ſi precedant ea que ſe ius intelligit: puta ſi deo placuerit: ſi ſanꝰ. ſana ve ero: ſi potuero: ꝛ hmõi. ſi res in eodem ſtatu permanet: ꝛ ſimilia. Tunc dictio ſi non facit oꝛationem conditionalez; ſed puraz. ff. de le. j. hec verba. ꝛ ar. ff. de tut. muto. ſ. ij. Hanc materiam proſequere ſm an. de ꝙſ. li. feu. in qui. cau. feu. amiſ. c. j. ꝛ Jnno. extra de iureiur. c. venientes. Ꝺer. eo. ti. qꝛ admodũ. in pin. ꝛ de reſcrip. c. ij. in verbo intelligenda. ꝛ c. cum adeo. in fin. ꝛ Archi. de ſpon. c. j. lib. vj. in glo. peñ. Ꝺe hoc etiam no. xxij. q. ij. beatus paulus. in gl. qꝛ oia ꝛc. ꝛ. ſ. de non nu. pec. l. fi. ꝛ per Ly. ſ. de epiſ. ꝛ cle. cõ uenticula. Sic etiã ſubintelligit clauſula ſi eſt abilis. ff. quod cuiuſq; vni. j. ſ. j. ꝛ de iu. iur. tutor. Itẽ fieſt idoneꝰ. ff. de mu. ꝛ ho. vt gradatim. ſ. fed ſi lege. Itẽ ſi alieni iuris iniuria. ff. ne quid in lo. pu. l. ij. ſ. merito. ff. de ſta. li. ſi decẽ. Itẽ ſine alieni iuris ꝓiudicio. de reſcrip. quis. in fi. lib. vij. Et ſi papa mandat alicui collegio: qꝺ oꝛs debeãt electionẽ cõcorditer celebrare, intrilligitur vel maioꝛ ps: extra de re iudi. cũ olim. in fi. ꝛ ibi no. ꝛ vide quod legitur ꝛ no. extra de elec. ſignificaſti. ꝛ de reſcri. c. ij. in gloſſ. nam conditionẽ. ꝛ. xxiij. q. ij. quos deus. (℣llum). ℣llus dicitur quaſi ne vilus ſm ℘ap. (Ex) de hac ſcripſi. ſ. ꝺe his que exꝑu. ratioci. l. j. (Sanguinis). i. ex linea eorum qui ex ſanguine generãtur. (Linea). i. oꝛdine. (Uel) diſiuncti ua eſt. (Juris) de iure plura ſcripſi. ſ. de iur. fiſ. in rubrica. (Legitimum) lege munitum vel ꝓbatum.

℣Impera. The. ꝛ Ua. ℣. Mermoſtrai. Cyp. Lex. v.

Si vacanti

Si vacãtia vel alio mõ bona delata Legibus ad erariũ phibeãtur: certi palatini electi: ꝛ iurciurãdo obſtricti mittãtur: vt eoꝝ inſtãtia ꝑſes ꝓuincie (ꝑſite fiſci patronꝰ) diligẽter ingrat: cuiꝰ vacãs: eadẽq; fuerit patrimoniũ: quatiũcũq; vel quale videat: vt cũ (data reclamãdi copia) nulluz vel iure poſſidere vel vẽdicare cõſtiterit: locũq; erario factũ eſſe: tã ipſius relatiõe: q̃ publicoꝝ monũẽtoꝝ fide cõſtiterit: rerũ nobis notitia intimetur: vt iuſſu noſtro vacantia: vel alie res noĩe occupẽt erarij. Que forma etiã in pte bonoꝝ: vel in vna: alteraue re: ſeu actiõe vna: velẽt pluribus ſeruet. Nã ſi qꝺ per fraudẽ in diſpẽdiũ erarij fuerit admiſſũ: miſſi qdẽ executores nõ cuitabũt indignationẽ: ꝑſes aũt facultatũ pte dimidia mulctabit. Fiſci vero patroni detrimẽtũ q̃ ꝓ vtilio ei⁹ fiſco ingerit reſarcire vꝛgebit

Si vacãtia. ℣n bona tanquam vacantia: vel alia cã denoiata ꝓ hibentur in fiſcum: certi cõmiſſarij ſunt eligẽdi qui palatini vocãtur: obſtricti; iureiurãdo mittentur ad preſidem in cuius prouincia ſita ſunt bona: quib⁹ inſtãtib⁹ preſes pdite aduocato fiſci diligẽt inquiret: cuius bona ſunt fiſcũ per ex cadẽtia deuoluãt: ꝑtum, qua leue ſit patrimoniũ hoc. In tali aũt inqſitione cũ fit cõtradictor: ap paret: ꝺari debet ipſi⁹ inqſitionis copia: facultasq; defenſionis. Et tũc demũ diſcuſſis cauſe meritis, ſi quidẽ nullũ ipſa bona iuridice poſſidere vel in eis ius hr̃e cõſtiterit, ꝛ ſic bona liquido foꝛe in fiſcũ deuoluta per relatiõe ꝑſidis proceſſumq; ſic habitũ ad pricipẽ de ttinatũ apparuit, tũc de ſpãli principis iuſſione ſunt ipſa bona ꝓ ra tionalẽ. i. procuratoꝛẽ ceſaris ſm verã opinionẽ in fiſci patrimoniũ redigẽda. Hoc idẽ ſeruãdũ eſt cũ res vna bonoꝝ pars aut actio dicit ad erariũ deuoluta: ſi ꝙ fraudẽ ex ꝑdictis in fiſci ꝓuidiciũ omitta tur, vel aliud admittat, puniũt palatini ꝑſes ꝛ fiſci patronꝰ. (Si) cõdicionalis (Uel) diſiunctiua. Alio) de multis, alter ex duobus.

Certꝰ quis dicitur. (Modo) (vide. ſ. de iu. fiſ. facultas. (Bona) vide eo. ti. ꝓhibitum. (Legib⁹). i. a legib⁹, ſeu legũ vigore. (Erariũ) de hoc no, ſ. de nume in pincijs. (Certe). i. aliqui. ꝛ loquif more vulgari. Certi aũt clarꝫ manifeſtius ꝺꝫ, nedum reipſa, qui etiã ſi dubitatio non ſit. ff. de de cre. ab oꝛ. fa. l. j. Et vide quod ſcripſi. j. de diuer. offic. i. fi. in verbo ſu biecta (Palatini) quia in palatio principis militãt, vtunt, ꝛ cõmorãt. (Electi) eligere eſt de multis abſtrahere preponere. (Jurerũ do). i. iurationẽ dicit, qꝛ ꝓ iure ſeu veritate qs iurat. Obſtricti) Stringere eſt deſuper ꝛ fortiter tãgere. vnde Obſtringere. i. valde fortiter tãgere quaſi circũſtringere: ꝓpter qꝺ teſtes ſola veritas tenet. ſ. de teſt. l. oim. in pin. i. conſciẽtia eiꝰ q̃ in pincipe loquit. Uel obſtricti. i. obnixi: oeuoti: dediti, ſeruitẽtes ſm ℘ap. (Et not. hic qꝺ agit vinculũ iuramẽti, qꝺ facit ad qõnes an principalis varius roꝛgat. quã pluꝛ ſcripſi. j. de dignit. quottes. (Mittat) ad locũ in quo bona ſita noſcunt. Sic ꝛ inqſitoꝛ ꝺꝫ ad locũ cõmũ criminis ꝓ ſonaliter ſe cõferre. ij. q. j. ꝺe⁹ omnipo. extra de accuſa. quaiter. ij. Ad idẽ. ſ. vt oẽs tã ciui. ꝙ milit. iu. l. j. ibi in celeberrimis locis an oꝛoa ꝛc. Ubi em certioꝛ aut facilioꝛ notio, ibi deciſio rutioꝛ, expeditioꝛq; eſſe põt. dicit Ber. li. ij. de conſidera. Et re vera ibi ſemper agitur cauſa, vbi crime admittit. ij. q. iij. paulũ. vt ibi cotigit manũ. ibi moꝛiatur. ij. q. ij. ſi peccauerit. ad h. Et vide qꝺ legit. ꝛ no. ea. ca. q. vij. ne minem ꝛ extra de elec. poſtcꝺ. (Et) cõiunctio cauſalis. (Inuitantia)

Inſtar: qꝺ ſignat. i. diligentia. Et autem inuitantia mater operum. negligentia vero nouerca cruditionis. lxxvij. diſt. nubil. Unde quod ſcripſi. j. de men. vali. l. j. in verbo diligẽs. (℘reſes) Rector prouincie. a preſidendo dictus. Uel exponẽ vt ſcripſi latius. j. ne liber imu. l. ij. Sed cõtra qꝺ hoc ſpectet ad comite reꝛ puatoꝛ: ſeu procuratoꝛe ceſaris. ſ. eo. l. ij. Sꝫ ibi nulla de rebꝰ fiſco inferabat cõtrauerſia, hic aũt ſec⁹. qꝺ ꝑz ſtatim cũ dicit data copia reclamãdi nullũ id iure poſſidere ꝛ c. ſ. in ꝺy. Sꝫ ꝺns Bar. dicit q. ꝺ. l. ij. locũ habet in pincijs q̃bus imperator: habebat patrimoniũ ſuũ, ꝛ comitẽ rerũ puuararius, vbi autem in ipſa prouincia nõ eſt, tũc ꝑſes cognoſcit inter fiſcũ ꝛ puuarii. Et ſic dicit intelligẽdas oes leges de hoc loquentes cũ eſt queſtio inter

Procurat⁹ fiſcũ ꝛ puuarii eſſe iudicẽ, ꝓcuratoꝛes ceſaris. ſ. vbi cau. fiſ. l. j. ꝛ quod roꝛ ceſaris no. ſ. de in. fiſ. facultas. (Pſite) Pſis ꝺꝫ ꝙ ſi preſentibus. i. coram iudeꝛ eſt in oculis qui ſunt ſenſus coꝛporis ſm ℘apã. Uel etiã aliꝰ ſenſibus ꝛ ter fiſcũ et intellectu. ff. de ver. ſig. cotã. plutibus quoq; modis qꝺ dicitur ꝓ puuarium. ſes. y no. in aut. de fideiuſ. ſ. j. Itẽ dic pſite. i. ꝓrenite. j. ti. j. ꝓ. quis ibi aliter exponam agente. (℘atrono). i. aduocato: caniidico, defenſore. Et eſt ſimilis litera. ff. de in. fiſ. l. iij. ſ. ꝺnus. ꝛ. i. fiſcus. (Inquirat) Inquirimus de quo dubitamus. querimus vero not. ſm ℘ap. ꝛ eſt ſimile. j. de debi. ciui. l. j. circa medium. ꝛ. ſ. de in. fiſ. facultas. (Et no. hic caſum in quo de iure ciuili ſit inquiſitio. Regulariter enim. ff. de mune. ꝛ ho. reſcripto. ſ. ſi qs acculatoꝛem. Jn caſibus talis inqſitio fieri iubetur. Quoꝛ vnus eſt hic. Secundus, ſ. de bo. proſcrip. quis intra. Tertiꝰ. ff. ad ſilley. l. j. ſ. occiſoꝛ. ꝛ. ſ. ſi quis metu. l. ꝛ ſi certꝰ. Quartꝰ in accuſatoꝛe pecunia coꝛrupto. ſ. de abol. abolitio. Quintus. ff. de of. preſi. l. ij. ꝛ. l. congruit. ꝛ extra de of. ordi. Jngſitio c. j. Sextus. ſ. de iur. deli. l. fi. ſ. liceꝛia. Septimꝰ. ſ. de accu. l. fin. ꝛ. ff. de iurecinc de ſcitio. l. j. ſ. ſi qs vitro. ad qꝺ extra de confeſ. c. j. Octauꝰ. ſ. de epi. li ſit in mul ꝛ cle. ſi qs in hoc. ad qꝺ etiã. ij. q. j. in primis. Nonus. j. de naufra. q̃ tus cauſa. tiẽs. Xꝰ. ff. de edul. l. ij. ſ. ſi publico. vbi re ℬ. xj. ff. de ſuſpec. tuto. l. iij. ſ. ꝓterea. xij. qſi quis fallis aut ſuſpectis vtiꝛ inſtris. ſ. de ꝓba. iubemꝰ. Uel fallis teſtib⁹. ſ. de teſti. nullũ. Jn falſis qꝺpe teſtibus cũ hoc ꝓponiꝛ iudeꝛ diligẽtiſſime inueſtigare debet. Deut. c. xix. Et in vrẽte falſis iſtris incidẽter ingrif. ſ. de fal. vbi. Uideꝛ tũ q et ꝓncipaliter ingrere habeat iudeꝛ de qlibet ſcriptura falſa ꝙfecta. in aut. de qſto. ſ. ſup hoc aũt. Nã ꝛ ꝛtra eũ q aliquẽ ſine iudicis preceꝓ amouer ſimiliter ingrif. eo. ti. ſ. fi vero aliq. ꝛ hide ꝙſonis capiũ tur ex quo denunciari ſunt iudici, etiã aũ in ſcriptionẽ. ꝺ. ſ. ſup hoc aũt. Et hec ſunt ſpãlia in crimine falſi, videlicet ꝙ ſine accuſatione. ꝛ ꝙ ex icideñ qõne dãnat. Eſt etiã in eo aliud ſpãle. nã ſuſpitio fal ſi ꝓ falſitate habeꝛ. niſi apte ꝓducente veritas cõprobetur, ꝛ ad pe Falſi cri nam proceditur. ſ. de proba. iubemus qꝺ regulariter nõ cõtingit. ff. mẽ aliqua de pe. abſente. Uide qꝺ no. Jnno. extra de ſpõ. qꝛ veriſimile. Itẽ ꝛ habet ſpã in hoc crimine cõiuct⁹ deponiꝛ, ꝛ ſtatim tradit curie ſeculari. extra lia. de crimini. fal. ad falſariꝛ. qꝺ gñaliter nõ ſeruat. extra de iudi. cũnõ ab homine. Hoc no. Archi. ꝛj. diſ. in memoria. xiij. caſus eſt. ſ. de accu. ea qdem. xv. ſ. de iudi. nemo. ꝛ de apoſta. apoſtataꝛũ. xv. ſ. ad. l. iul. ma. l. ij. ꝛ. xij. xv. ſ. de calum. l. j. ꝛ. ff. ad turpi. l. j. ſ. j. xiij. fit inqſitio in oibus caſib⁹ in quib⁹ ſine accuſatoꝛ: qs dãnat qui no tãt. ꝺ. ſ. fi. publico. ꝛ extra vt eccle. bene. c. j. xx. ff. de ceſſ. forma. ꝛ in aut. de mã. pan. ſ. coges. xx. in cauſis miſerabilibus ꝛ pũs, eꝛem plum eſt. ſ. ſi man. ita fue. alie. ne. pſti. i. ij. xv. eps poteſt inquirere ſuſpectum de vſura ꝛ de conſanguinitate inter conuges, de alio im ped. meto matrimoniũ, qꝺ dic vt no. Jnno. extra de iureiu. ad nũz. xv cõtra iuliũ qui patri aut matri impias manus iſert, vel eos conumeius afficit. hoc enim delictũ vindicari ad publicã pertinet pietatez. ff. de obſequi. li. j. ſ. j. Utrũ aũt ꝓpter ſcandalum alicui⁹ tollendum. vel periculum vitandũ: pura in hereſi, poſſit abſq; infa mia in inqſitione procedi. Ho. Jnno. extra de ſpõ. licet ꝛ ad de qꝺ ſcripſi. j. de debi. ciui. l. ij. ſ. ꝛ quia. Materiã autem inquiſitionis ꝓ doctoꝛes iuris canonici diffuſe tractatu. Item no. ꝓut dicit Jnn. extra de elec. bone memozie magũ. Et ſic ſeruat totus mũdus ꝓtin gente malefitio notorio. ſtatim inquirit iudeꝛ generaliter non con tra certam perſonã. ꝛ facta inqſitione vocat notatos in inqſitiõe de malefitio vt ſe defendat, ꝛ qꝺ ioguam interpretatiõe recipit ex ire

Inqſitio nis mate ria. ratione factoꝛum mutari no debet. ff. de legi. imunme. ꝛ. l. ſi de inter pretatione. ꝛ. l. ſeq. Item. ꝛ tunc cum malefitij ſit notoriũ factũ eſt, ſed qs illud fecerit ſit incertũ, ꝛ iudeꝛ nullo vocato ꝓcedit ad inqſi tione ipſius malefitij, ſcs per quos ſit factum. ꝓ quo eſt. xxij. q. v. circuſtelliones. in fi. ꝛ idem ſicertũ ſit de aliquib⁹ ꝑſonis ꝛ de alis quib⁹ incertum. Hec in inqſitio ꝓparatoria eſt ad alia ex inde faciẽ qſitione ſalua eſt. Hec ꝛ alia ꝓſequere. vt ibi not. Jnno. in glo. licet enim. ℣ Itẽ ꝓcedit iudeꝛ ex officio ꝛtra ꝓpoſitũ ceteris, ſi ꝓtecto corruptus ſine vinculis agi cuſtodia, vel ferũ, aut veneuus in carcerem inferri paſſus ſit. ff. de cuſto. reo. carceri. Quidam vero materiã inqſitionis trahuit latius, dicẽtes iudicẽ de vnoquoq; ma lefitio inquirere poſſe, ꝛ nue acculatoꝛe puuire. Jnducũt in aut. de collato. ſ. iubemus. ad idem. ff. ad. l. iul. pec. l. iij. ſ. maꝺatis. Sed ex pone. ꝺ. ſ. iubemus requirere. vt ibi no. Jac. de bel. ſcilicet acculatio ne precedente. ad qꝺ in aut. vt nulli iudi. ſ. ſi vero cõtra. in pin. ꝛ in fi. ſ. Et quod ibi dicit requirere, dicit ipſe legitimus modis ſcz ꝓ edicta vel literas. ff. de requi. re. l. j. Uel exponẽ requirere ſcilicet legitimis modis, ſcz a iure traditis ꝛ puulitis. Uel exponẽ regres ſꝫ ſcz genera malefitiozum non certas perſonas delinquetes. Jn du bio enim legem nouam delinquere debemus antique figere. in aut. de admmu. offi. ꝛ fi. ꝛ qui. mo. ma. etꝛ. ſui. ſ. tribus. Itẽ ſit inqſitio in caſu ad denunciationem alteriꝰ cõtra lenonẽ. in aut. de leno. ſ. hoc igitur. Item ſit inqſitio in caſu. ff. de iur. fiſ. quod ſenatus. ꝛ in aut. de man. pauꝛ. ſ. hinc. li. Item in alio. j. de debi. ciui. l. ſi. ſ. ꝛ quia. Item in alijs quos ibi ſcripſi. Item ſit generalis contra iudices et officiales ex qua puniuntur, ꝛ ab adminiſtratione remouentur. ſ. de offi. ꝓfec. ꝓto. ſi quos. Et ſpãlis cõtra vnũ vel plures. ſ. de offi. re cto. puun. iuſtiſſimos. ꝛ in aut. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. ſ. ſi quis aũt preter hec. An aũt in crimine piuꝛ fiat inquiſitio, ꝛ vſ expreſ ſe q̃ fic. extra de re iudi. cum ꝛ ꝛa. Sed ibi de ſpãli mãdato dñi pa pe proceſſit. Et ſi enim apud canonitas crime piuꝛ enoꝛmiſſimum, crimine periurus quoq; quodam reſpectu vincit homicidam. xxj. q. v. ille periurũ. qui. Itẽ eſt publicus, nã ipſo iure etiã omne crimẽ eſt publici, ꝛ in famat. per id quod legitur ꝛ not. vi. q. j. infames, ꝛ. ij. qõ. ij. ſ. notandum. Et not. Archi. de conſue. c. vlti. lib. vj. in gloſſ. epiſcopus qui ſub ditoꝛũ ꝛc. Sed de iure ciuili dicit eſſe puuarũ ꝛ leue. ff. de crimi. ſtellio. l. fi. ſ. de re. l. ij. Contra hoc videſ ſatis aperte. ſ. de hereti. l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

manicheos. Ubi dr ꝙ in omniū vertit iniuriā qđ in religionē cōmittit diuinā. Ad idē qr tale crimē cōparatur blasphemie. z pecco cōtra naturā in aut. vt nō luxu. ho. cōtra naturā. ℌ. 2 qñ. vñ. tales iubent comprehendi p iudices vt ibi. at hmōi crimina enormissima sunt: vt ptz. ℌ. de adulte. cū vir. 2 ex his que scripsi. j. tit. l. pe. sup. glo vlti. Jtē qlz homicidiū sit crimen atrocius: puriū tñ est grauꝰ qr in hoc deus imediate offēdit: z cōmittit aduerſ⁹ precepta prime tabule. Nō assumas nomē deitui in vanū. Et p homicidiū deus offendit mediate: z cōmittit illud ꝯra ꝓcepta ſcde tabule. De hoc satis no. archi. xxij. q. v. ille q. vñ sicut p homicidiū offēdūt deus z hoies: ita z p periurū deus z hoies cōtriſtāt. in aut. de nup. ℌ. q vero nūc. ver. nos igit. Jtē ptz hoc. ℌ. ad. l. iul. repe. l. fin. in fi. 2 qđ no. ℌ. ad. l. iul. maie. l. ij. 2 ideo vt melius poſſe dici. aut de ducit in iuramento qđ seruari publice interest: vt est exēplū in pace p cuꝰ violatione di rimūt dom⁹. vt li. feu. de pac. infir. l. j. ℌ. ꝓterea. 2 iuramento iudiciū qđ etiā seruari publice interest. 2 in ſimilib⁹. 2 tūc puriū fit crimē publicū. ar. iurū pmiſſoꝝ. 2 ex de iudi. nouit. 2 de re iudi. cū i 2 a. Aut deducit id qđ obſeruari ſolū private pſone interest: puta aliqđ dari vel fieri z hmōi. 2 tunc sit prima tū: z fic intellige Zua. Nā interdū piuriū nō est mortale pctm. xxij. q. ij. homines. 2. q. iij. iter cetera. 2. c. ſeq. 2. c. q iuramēto. Et facit ad hāc diſtinctionē qđ no. gui. in ſpe de legato. ℌ. nūc oſtēdēdū. ver. hoc quoq; norādū est. Aliū dicūt idiſ ferēt crimē piurū esſe priuatū: et rel pondēt potiſſime ad. ℌ. et qm. in aut. vt nō luxu. cōtra ia. 2 ibi iurabat p capillos dei: et als illicito mō. Sed certe ibi separati logt de talib⁹ illicitis iuramētis: cuꝫ dicit sacrameta de deo iurāt: ſcz licite: sed peierāt. et subdit. et istis iungunꝰ abſtinere ab hmōi et aliis blaſphemis verbis: et iurare p capillos et caput: et his ꝓxima verba. qre. vt melius qđ. ꝓdixi. Ună apud romanos de nulla re cēſores diligētius indicabāt qꝫ de iureiurādo violato fm Tullū. iij. de offi. Et qđ dixi in pace violata: idē dcto in trāſactione quā seruari publice interest. ꝓpter odiū litiū. ℌ. de trāſact. ſi qs maior. Et idē dico in omni officiali publico ſi iuramētuꝫ p ipſo officio p eū ꝓstitū nō obſeruat. ℌ. ad. l. iul. rep. l. fi. in fi. at in. l. de periurio. ff. de cri. ſtel. mihi itererat esſe vel nō esſe q iurabat alterius q et⁹ cui iurabat. Jtē ibi interueniēte iuramētō aſſer ſorjū in quo ſe deierat: etiā infamia nō inſtigatur. ſecus in pmiſſorio: qđ ſi nō ſeruet: infamia segt fm fratre Ray. ℌ. Spo. et hoſtie. in hoc q. vt in ſumma. de teſt. ℌ. ver. verū. Frater Ray. et prece. Jtē puto in omni iuramēto qđ nō ſeruari fili mō publice interest: puta ſup alio qua illicita cōſpiratione: cōiuratione: monopolio: vel cōuēticula. xj q. j. cōſpirationū. 2. c. cōiurationū. 2 ex de re iudi. cū i 2 a. Tunc aut nō peccat. ℌ. iuramētō est arguēdum. Et bñ facit: qr defertio facta meri militaris ex grauiſſimū crimē. vt i ab obtio nō cōcedit. ℌ. de a bol. l. ñ. ad ñ. Ün iuſte occidit q crimē puriū sit publicū: nō priuatū. Jtē facit qđ no. xxiij. q. v. rej ds. 2 qđ periurus dr cōmittere falſū. Jtē facit qđ no. xxiij. q. v. rej ds. 2 qđ periurus dr cōmittere falſū. extra de excel. ꝓla illud. Sed certe adhuc videt q fit priuatū. vt in aut. de iudi. ℌ. qđ vero. ℌ. ſi vero. ex ignorātia ibi. qꝫ neqꝫ puriū est ab aliquo inferri volum⁹. Soluto ibi. lege ꝓhibēte sunt ꝓhibitū nō tā in re iuramētu. Jtē loquit in arbitrio a priuatis electo. Jtē ibi pnūciando tranſierūt inuq per ignorātia. 2 hic ꝓtest pati q deierare dicit. vt ibi pacte inſp cti tet in litera. ad qđ. ℌ. de iudr. illud. Jgnorātia em nō est petū. ſz pe minibus p na pcti. xv. q. j. ℌ. sed hoc. Jn regno aut in nullo crimine priuato pōt agi nisi ad inſtitōne pcedi. Et ſic intelligūt oes forme literarū. q sup inſtitionē exactorū. ℌ. officio de curia regis enūciat. licet pl⁹ ad assecutionē pēnionū exactorū. ℌ. officio de curia regis enūciat. licet pl⁹ ad assecutionē pēcunie qđ ad vindictā criminū. ℌ Forma ghalis inſtitōis habet. in ſpe. de inſtitione. ℌ. nūc tractem⁹. Forma tpalis inſtitionis habet. ij. q. j. in primis. Et ita habet. l. di. q in aliq. 2 alia. xxiij. di. q epūs. ℌ De iure ciuili sunt 2 alie forme. Quarū vna est. ff. de adop. nec ei. ℌ. 2 primū. vſq; ad. ℌ. h. Alia est. ff. de trāſac. cū hi. ℌ. vult igit. vſq; ad. ℌ. trāſactiones. Alia est. ff. de re. eo. magis. ℌ. no patim. 2. ℌ. ſeq. Alia in aut. de quo. ℌ. volum⁹ aūt. ℌ Hoc etiāno. ℌ si iudex procedit ad inſtitionē ex officio. 2 aliqđ nūmiſtrū inſtitionis cōmittit: 2 ꝓper aliqđ obiectū aduerſus ipm nūmiſtrū remouet: mhiloīnꝰ eo remoto iudex ad inquiſitionē pceder. quod ꝓsequere vt no. Jnno. extra de iudi. exhibita. Jtē no. q licet acculator no ꝓsit accuſare: iudex tñ ex officio suo crimē punier. vt no. xxiij. qo. iij. ℌ. j. in fi. in glo. ſic iudex. Et no. Archi. ij. q. vj. ſi qui vituperatores. Jdē est in ꝓcessu cepto per viā denūciationis. vbi si difficultas aliq ingerat: eo omiſſo trāsitur ad viam inſtitionis. extra de ſpo. ij. ℌ. cū igit. ibi nō tm cōtendere ꝛc. Et no. Bal. in ſpe. de denū. ℌ. q. ver. vltimo. ℌ Terrūaūt ꝓsint epi⁹ inquiſitionē criminum alicui committere: Dic q ſic. vt li. vj. de offi. vica. c. ij. in fi. 2 ibi hoc no. Archi. (Cadens) Cadere. i. ruere. inde cadens. i. ruēs. Ad qđ in aut. vt. iudi. ſine quoquo ſuffra. ℌ. qđ aūt punitus. ℌ. ſcientes. 2 quo oportet epi. ℌ. vero ſuscēperit. ad fi 2 ℌ. ſe. 2 le. Et est ſile verbū. i. di. ablū. per qđ ibi dicit Archi. q epūs captus potest ampli⁹ excōiari. 2 qr nemo repente ht turpiſſimus. de pe. di. ij. ℌ. econtrario. De hoc etiā no. extra de iude. ita quorūdā. in Excōicat⁹ fi. (Patrimonium) exponе vr. j. de fun. patri. in rubrica. (Quantū) potest ite⁹ Quantus ad mēſura. quod refert ad numerū. Interdū ℌ tus 2 quā excōicari. ta referuntur ad corpa. interdum ad numerū. Nā 2 predia 2 hmoi

culo arguere illicitū est. ℌ. de iuſti. co. confir. ℌ. hunc igitur. Ipsa em rei ꝓncipia perimentes ꝛc. in aut. de nō alie. ℌ. ſi nin⁹. in fi. ℌ. Ad idē facit inſti. de actio. ℌ. ſi minus. 2. ff. de admini. tu. ſi minoris. 2 q ibi no. 2. ff. de iniu. l. pr. q em in toto dr. in q̃liber eius pte intelligit repetitū. ff. de le. ij. grege. de le. ij. ſi chor⁹. j. reſpōſo. Et vide q ſcripſi de toto 2 pte. j. de reis po. l. i. post primā gl. ad ſcdās parte qōnis. nā 2 p vnico die q deficit ad cōplendā vſucapionē dat reſtitutio. ff. ex qui. cauſa. ℌ. 2 ſi p pretorē. ℌ. quotiens. Ad idē facit. ff. de admini. tu. ſi duo. in fi. cū cōcor. 2 q no. ℌ. de poſtu. ſi qui. in ſcda gl. 2. ff. de iuriſ. om. iu. ꝓtor. (Parte) No. q ſeruat in toto. vel vniuerſo. vel pluribus. ſeruat in parte vel re vna. ff. de pac. iuriſgē. ℌ. adeo. 2 de rei vē. q de tata. De ℌ vide q ſcripſi. j. de omni agro deſer. l. ij. in ℌbo onera. Dicit hic ēt. Aut. de baru. q curator⁹ ad litē facit inuentariū. ſz hoc non inuenit ex preſſe iure cautū. immo Zitum vr cum nō teneat reddere rōnem niſi de illa cā. Veruntamen ſatiſdat rem pupilli ſaluam foze. ℌ. de tuto. 2 cura. qui nō ſatiſ. l. in fi. 2 no. ff. de cu. bo. dā. l. j. post princi. (Seu) diſtinctiua. vt 2. xxv. diſ. c. vltimo. in fi. Unterdū auget ff. de au. 2 ar. le. ſi qs ita. 2 de hac dictione. nor. lxij. diſt. ego. (Fraudem) Vide. ℌ. de iur. fiſ. li. minori. (Diſpendiū) damnū. detrimentū. q dicit ēt in querēdis criminibus ex cā criminis. vt hic ꝓx. Et econtra dicitur lucrū q ex crimine querit. ff. de neg. geſ. ſi pupilli. ℌ. ſed ſi qs. Large em damnū dicit nedū cū qs amittit q ſuū est. ff. de dam. infec. l. iij. ſed ēt cū cōmodū q querere pōt amittit. ff. ne qd in lo. pu. Dam⁹ dupliciter accipitur. lū. ℌ. damnū. De hoc. j. de eroga. milī. an. l. ñ. in pnn. Ad in omni crimine publico dat actio ciuiliter in factū. ad interesse eius q delictū paſſus est. vt ꝓx in crimine falſi. ff. ℌ fabri. q noīe. 2no. ff. ℌ ſocio. nec quic ℌ. 2 hoc verū puto in crimine ꝓ quo pōt interesse cōſiderari vt in crimine falſi secus in homicidio 2 adulterio. cum talia dāni estimationem non capiāt. ff. ℌ ra. ha. procurator. ℌ. pen. Nec textus dicte. l. quic ℌ. dicit ex omni crimine agi posse ciuiliter. sed dicit oēz penam pecuniariaz conferendā. que ex crimine publico ꝓueniret. (Admiſſum) Admiſſus dicit pctm. vel intermiſſum fz Pap. (Exactores) quos. ℌ. dixit palatinos. (Euitabit) effugiēt. (Indignationem) irā. animi cōmotionem. (Preſes). ver. (Aut) cōiunctio aduerſatiua. (Facultatum) vide. j. de decur. omnes. j. in fi. (Dubitabit) punietur. 2 impropie ponitur cum sit pena legalis. ff. de ver. ſigni. ſi qua pena (Detrimentū) damnū. 2 q. ℌ. dixit diſpendiū. (Pro). i. propter. De hac dictione ſcripſi. j. de diuer. pze. vr. l. j. Dic etiam fz Archi. qui hoc no. lxiij. diſt. agato. q hec dictio pro. qūqz notat appreciationē ſeu cōmutationē. vt vēdo rem meā pro precio. quādoqz notat cauſam efficientē. qnqz finalē vt do denariū pro ſacramento. Pro multiplicit accipitur in iure. l. pro deuotione qua habeo ad ſacramentū: qr talis deuotio ad hoc me impellit. Unde verſus. cū dat formale. ſed per dabit efficientē. Materialez de. ſed finalē tibi dat pro. (Vitio) Vitium est de decus peccatū. turpitudo. macula fm Dap. ſed hic accipitur pro negligētia. deſidia. fraude vel ignauia. Omne quidez veritati contrariū vel oppoſitū vitiū est. vnde etiā imperitia dicit vitiū. ℌ. de agen. in re. l. pe. ℌ. vltimo. Et dicit vitiū nō ſolū animi vt hic. 2. ℌ. de naufra. l. pe. 2 de omni agro deſer. omnium. 2. ff. de edil. edic. l. ſi. in pnn. ſed etiaz corporis. ff. de re mili. ℌ. inſſionū. quinimo dicit vitium etiam in alare rei. ſi qualitercūqz ap̃pria forma vt eſſentia deficit. j. de cano. fru. vz. ro. l. j. vel etiā ſi deſit debita aptitudo. ff. de le. j. filiꝰ familias. ℌ. ſi quid aliqui. ſiue ex cā naturali ſiue extrinſeca rez ipſam deteriorem faciat. ſeu debitorem. ff. de dam. infec. fluminum. ℌ. adiicitur. inde dicitur vitiū naturale. j. qñ 2 qui. quar. pars. l. ij. poſt princ. vide qđ ſcripſi in verbo naturale. ſed ꝓprie id est vitiū quod virtuti oppoſitum. vt ꝓ dictū est. Et ꝓ tour ſcripſi. j. de metropo. ber. l. j. ſepte ſunt Virtutes sunt septē. virtutes. tres theologice. quatuor cardinales quaz q̃libet hz vitia diſtincte ſibi oppoſita. ℌ. Fides em habet ſibi oppoſita. infidelitatē dīum dei. blaſphemiā. hereſim. apoſtaſiā. ignorantiā. hebetudinē. 2 mentis cecitatē. ℌ. Spes hz vitia ſibi oppoſita. deſperationē. preſumptionē. ſegnitiem ſeu otiuz. 2 erubeſcentiā. Citia vero oppoſita charitati: que tertia virtus est. 2 maior inter theologicas sunt odiū. offenſio. ſcādalū. rixa. ſeditio. bellū. accidia. ſchiſma. diſſenſio. 2 inuidia. cuius filie ſunt odiuz. ſuſurratio. detractio. exultatio in affectione pene. primi. 2 afflictio ꝓ ipſius proſperitate. Quarto virt⁹ est iuſtitia. Iniustitia sub se multas species continet. prima cū inter cardinales. vt ſcripſi. ℌ. j. cui vitia oppoſita sunt ipſa iniuſtitia. que in plurima ſub diuiditur. puta ꝓsonaz acceptio ſub qua est iniuſtum iudicū iudicāntis. calūnia ſeu iniuſta accuſatio vel actio. calumnioſa defenſio. veritatis negatio. falſum teſtimoniū. iniuſtum patrocinū ex parte aduocati ſeu ꝓcuratoris q est per iniuſtam cām defendere. vel als ꝓ cōſcientia allegare. Jtē falſum reſtimonium ferre verbo aut ſcripto. hec opponunt iuſtitie diſtributiue. Justitie commutative circa inuoluntarias cōmutationes alia vero circa voluntarias. Jn voluntie circa inuoluntarias opponuntur ea p q infertur nocumentū. primo cōtra eius inuolunta voluntatē. q ꝓ fieri dupliciter. facto. cū. ꝓximus ledit in ꝓsona. ꝓpria vel in ꝓsona cōiuncta. vel in rebus. ꝓpriꝰ. 2 ꝓbo 2 facto. Et tunc in iudicio sunt ꝓsonaz acceptio. 2 alia de quib⁹ ꝓdictum est. Sz extra tas nes multa iudicium sunt homicidiū q pōt cōmitti in ſeipm 2 in alio mutilatio membroz. ℌberatio. incarceratio. furtum. rapina. vſura. violētia. in humanitas. rapacitas. illiberalitas. parcitas. tenacitas. turpis lucri appetitus. turpes operationes. meretricū. lenocinium. latrociniuz. pre ceteris exercēda. 2 interimenda ryannides. ſepulchroz ſpoliatio. alearū ludus 2 filia. Verbo aūt 2 ex iudicium sunt. cōmelia. detractio. ſuſurratio. maledictio. deriſio. Ultia vero sunt vitia q circa voluntarias cōmutationes admittūtur. puta fraudulēcia q committur in emptionibus 2 venditionibus. vt circa iniuſtū pretium 2 circa rem venditam: vt ſi est vitioſa vel als. ℌ Jtem vſura q pluribus mutuis interuenit. ℌ Alia sunt q opponunt iuſtitie diſtributiue. vt sunt illa que opponunt religioni. 2 ex his quedā cū diuino cultu cōueniunt. quedā vero manifeſte religioni Zuantur. Conueniunt ſuperſtitio. q diuidit in cultū indebitū veri dei. idolatriā. ſuperſtitiones diuinationū. 2 ſuperſtitionē obſeruationū. ꝓma pōt esſe pernitioſa. vt legis moſayce obſeruatio post veritatē euangelij. Poteſt etiam esſe pnitioſa vbi qs aliū cultū ſacrificādi adinuenire. q illud q est per eccleſiam ordinatū. ad ℌ. xlj. di. q ſquis. Diuinatio aūt sit p demonū inuocationē. p aſtra. per ſomnia. pauguria. 2 per ſortes. q illicita sunt. Obſeruatio ēt sit multiplr. puta p artē notariā ad ſcienda vel acquirenda. ad corpoz mutationē. ēt ad ſanitatē inducendā 2 hmōi ad aliqua futura p cognoſcēda fortunia vel infortunia. vt ſuſpēdere verba diuina ad collum. 2 de hmōi ſortilegijs. ſuperſtitionibus 2 obſeruationibus habet. xxv. cā quaſi per totā. Que vero diuine religioni Zantur sunt irreligioſitas. puta cōtemptus dei 2 reꝛū ſacraꝝ. vt est cōtra ipſius cōtemptum tentare deū. q ēt cū ꝓtermittit hō facere q pōt ad pericula euadenda. reſpiciēs ſolū ad augmētū veri dei. vel inordinatuz aut iniuſtū qđ a deo petere. Jtē periurū in quo pecat 2 ipſe iurans. 2 q eum cogit ad iurandū. xxij. q. v. ille q. Circa res ſacras ſit irreuerentia pſacrilegium. q qualitercūqz admittitur. Symonia que cōmittitur multis modis circa ſpiritualiū mercationem. Jtē est vitium impietas. quotiēs id q erga deū vel parentes. aut alios quibus ex pietate sumus in aliq debitores. id facere deneg amus. aut cum poſſumus pretermittimus ſine cā. Uitiū in obſeruantie cum honorē debitum nō impēdimus his q in dignitate sunt poſiti. ſub qua cōtumacia 2 inobediēcia. Est ēt vitiū ingratitudinis 2 hoc ſignū maximum omniū vitioꝝ fm Quintil. in gladiatore. ℌ Jtē sunt vitia oppoſita veritati puta mendacium. q dicit multiplr. puta pernitioſum. iocoſum. 2 officioſum. q dic vr. xxij. q. ij. ℌ. item quod dicitur. 2. c. ſeq. Jtē ſimulatio. ſiue hipocriſis. iactantia. cum aligs de ſe vel alio vitra q̃ ſit aduerſus cōſcientia. ꝓper. Vtonia vero ecōtrario cum minora dicit. Jtem sunt vitia oppoſita amicitie que est pars iuſtitie vt adulatio 2 litigium. Uitia oppoſita libertalitati sunt. auaritia 2 prodigalitas. Et ſunt auaritie filie. ꝓditio. fraus. fallacia. perturia. ingerudo. violentia. 2 cōtra miſericordiam obduratio. fz Bzeg. xxxj. moralium. ℌ Secūda virt⁹ inter cardinales. 2 inferior est prudentia. Cuius vitia oppoſita sunt. imprudēcia precipitatio. temeritatis inconſideratio. incōſtantia. negligētia cure aſſutia. dolus. fraus. ſollicitudo circa temporalia. 2 ſolicitudo futuroꝝ. ℌ Tertia est fortitudo cui opponunt hec vitia. ſ. timor. intimiditas. audacia ſuperabūdans. qui idē est q temeritas. Jtem ꝓſumptio cū aligs de ſe ꝓſumit vltra ſuam facultatē ex mala voluntate ipſius. ambitio. inanis gloria. puſillanimitas. parciſſimonia. molicies 2 pertinacia. nec non inanis gloie filie. puta inobediētia. tactantia. hipocriſis. contentio. pertinacia. diſcordia voluntatis. 2 ꝓſumptio fm Bzeg. eo. li. moralium. ℌ Quarta 2 vltia virtus est tēperantia. cui opponita sunt hec vitia. ſ. intēperantia. ex q̃ sunt inſenſibilitas. gula. cui⁹ filie ſunt inepta letitia. ſcurilitas. immundicia multiloquium. hebetudo mentis circa intelligentia. obtuſus. crapula. 2 luxuria. cui⁹ filie ſunt cecitas mentis. inconſideratio. precipitatio. amor ſui. odiū dei. affect⁹ ꝓſtis ſeculi. horroꝝ vel deſperatio futuri. Luxuri sa turpiloquiū. ludicrum. ſtultiloquiū. Partes ño ei⁹ sunt. fornicatio lie. ſimplex. adulterium. inceſtus. ſtupꝝ. rapt⁹. vitiū ℌ naturam. tactus libidinoſus inhoneſt⁹. als vel illicit⁹. oſculū. amplexus ſine rōne. aſpectus libidinoſus. cōfabulatio. cōiacentiū turpis 2 feda dormitio. Jtē iracūdia. crudelitas. ſeueritas. iura fellea. ignauia. furoz. ſuperbia. cui⁹ ſpecies sunt q̃uoz. ſ. cum aligs bonū a ſeipſo hre ſe eſtimat aut ſibi datū non deſup credit. ſz ꝓ ſuis hoc acceꝑisse pura mentis. vel cū ſe iactat ſe hre q non hz. aut deſpectis ceteris ſingulari Superbie ter appetit hre q habet fm Bzego. xxxj. moralū. Alijs etiā modis filie. iij. cōmittitur inſuꝑbie vitiū. vt ſcripſi. j. pu. ler. vel cōſul. j. Item ingratitudo ad ſuperbiā pertinet. z excuſatio a pcto. Item q̃dam ſuꝑbia est in volūtate. q̃dam in ſermone. q̃dā in opatione. ℌ Sūt etiā ſuꝑbie. xij. gradus fm Ber. vt curioſitas. mentis leuitas. inepta letitia. iactantia. ſingularitas. arrogātia. preſumptio. defenſio pctoꝝ. ſimulata confeſſio. rebellio. libertas peccādi 2 conſuetudo. Ampliſicet est vitium intēperantie excēſus ludi. ſic etiam est defect⁹. ac ludus moderatus est pars tēperantie quam Ariſto. lib. ethi. vocat eu trapeliam. Item est vitiū intēperātie o natus mulierū 2 viroz in eg xij. gradꝰ. cessu. de quo ſcripſi. j. nulli licet. in fre. ꝛc. l. j. De his vitijs in vtroq; iure tractatur. Et de qbus in hoc opuſculo tetigit. nec remitto ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

leges singulas breuitatē amplectens. Alij dicunt duas esse origines omniū vitioꝝ, scz superbiā ⁊ ignorantiā. ¶ Et not. q̄ sicut sunt .vij. gradus superbie, ita ⁊ .vij. gradus humilitatis, quos beatus Bñdictus ponit in regula. Primus est coꝛde ⁊ coꝛpoꝛe semp humilitatez ostendere, defixis in terrā aspectibus. Secꝰus vt pauca ꝓba ⁊ rōnabilia loquat aliquis, nō clamosa voce. Tertius vt nō sit facilis aut prōptus in risum. Quartus taciturnitas vsq; ad interrogationem. Quintus tenere q̄ hz totius monasterij regula. Sextꝰ credere ⁊ ꝓ nuntiare se oibus vilioꝛe. vide de pe. distī. .ij. c. j. Septimus ad ola indignum ⁊ inutilē se cōfiteri ⁊ credere. Octauus confessio peccatoꝝ. Nonus ꝓ obedientia in duris ⁊ asperis patientiā amplecti. Decimus vt cum obedientia se subdat minoꝛi. Undecimus vt voluntatem ꝓpriam non delectet implere. Duodecimus vt deū timeat: ⁊ memoꝛ sit omniū q̄ ꝑcipit. ¶ Hec vtiliter hic mihi visum est scribere, ne scientie q̄ est de moribus: ⁊ que fugat vitia inscientes, que ⁊ aliq̄fuꝛ vitia ignoꝛem⁹. (Ingerit importat, inferꝛ illicit. (Resarcire, reintegrare. emēdare. (Urgebit ꝓpelletur. cohartabit. ¶ In glo. ⁊ iō ibi dicunt. Adde. de quoꝛ instantia dicitur. j. de exac. ⁊ exceꝑ. siue. ¶ Post gl. scz presidis. Adde. vel dic relatione, s. verbali. simile. j. de exac. tri. l. apparitoꝛes. ¶ In gl. ꝓ eosdē ibi missos. Adde. l. nuncios q̄ vocant in tuscia. Vel .l. mittendos, non aūt priꝰ mos missos nisi ⁊ ydem possent, principis iussione secuta.

De delatoribus. Rubrica.

Delatoꝛ q̄d dicit.

¶ Cuia bona vacantia deferuntur in fiscū, iō de delatoꝛib⁹ ponit. Et dic q̄ delatoꝛ dicitur, eo q̄ detegit q̄ latet. fm Ysido. ethimo. ¶ Ho. et q̄ fiscus semp eget delatoꝛe. ff. de re mili. l. milites. j. ꝛ. ꝑ. ⁊ de iur. fis. l. j. .ij. fiscus. .ij. q̄ tñ sumptus delationis subire nō dz. s. ꝰ monopo. l. j. dz tñ satisfacere. ff. de iur. fis. l. .ij. ꝯ senatus. vide. ff. de diuer. ꝓscri. intra ꝓ totā. l. j. in aut. de exhi. re. ꝯ. j. ibi si nō exequēs non mutat cām. Itē ꝑmio delatoꝛe. puoꝛat lex. ff. de iur. fis. edicto. ꝯ senatus. ⁊. j. ti. .ij. l. j. ad ꝑ est. lxxxix. di. si qs papa in fin. Itē no. hic in gl. q̄ deferre ⁊ accusare idē sunt vñ qui ꝓhibēt ab vno ⁊ ab altero. ⁊ ecōtra. Ho. Sui. in spec. ꝑ ma. accu. posse. ꝑ. si. sed nunqd. ⁊ vide q̄ no. extra de purga. ca. quoties, ⁊ ꝓ Jnn. eꝛ de testi. cog. ꝓterea. ⁊ de accu. veniens. Itē ea pena pomit accusatoꝛ calūniosus, punit ⁊ denunciatoꝛ si calūniet, imo interdum maioꝛi ꝑ ipse denunciatus, si ꝓbatum cōtra eum foꝛet de crimine eꝛ de calū. c. fi. Et vide q̄ ibi no. Jnn. Itē sicut spoliatus ante restitutionē accusari non pōt, ita nec contra eū inquiri. iij. q. j. c. j. ꝯ. .ij. ꝯ per totū. Et no. Jnn. eꝛ de offi. dele. venerabilis. Jnterdū vero ꝯ statutuꝝ in testibus admittēdis cum procedit ꝑ inquisitionem non hz locū si procedatur ꝓ accusationem, vt est in cā fidei fm Jo. an. de hereti. in fidei. li. vj. Hanc materiam vide latius in modū summe, quot modis sumatur hoc verbum deferre, seu hoc nomē delatoꝛ. Et de quo hic tractat, qui ꝓ hibēt deferre, ⁊ quibus de causis q̄ ad deferendū admittunt, ⁊ si deferre pñt. ff. de iu. fis. deferre. in pn. ⁊ .§. sed oēm. ⁊ .l. ait diuus, in fi. ⁊ .l. edicto. .ij. riso. ⁊ .j. ti. .ij. l. j. Sic ⁊ alibi repellit femina, nisi suā, vel suoꝛ prosequat iniuriā, vel ēt aliq̄s de annona fraudata, .§. q̄ accu. non pos. de crimine. ⁊ .l. senatus. ff. de accu. mulieꝛē. ita ⁊ hic. Regulariter enim deteriꝰ est cōditio feminaꝛ ꝯ masculoꝛ. ff. de sta. ho. in multis. lz in casibus sit melioꝛ, ꝓ ꝑsequere, vt not. Sui. in spec. .§ procura. .§. j. ver. regulariter. ⁊ ver. se. ⁊ se. ⁊ scripsi. j. de mul. ⁊ in quo loco mul. l. j. Itē ꝓhibetur alios deferre, nisi in cā cōi. .§. sua fisci, puta: q̄ defert q̄ ipsaz ꝑus detulerat, ⁊ sic ꝓ fisco defert, ⁊ ꝓ se vindicando. tūc ēm admittīt. d. .§. fi cōem. quo casu nō puniet si nō ꝓbat. vt ibi. ⁊ eo. ti. l. .ij. in ꝑn. ¶ Rōne quoꝝ dignitatis ⁊ honoris ꝓhibētur, puta clarissimi, vt sunt ꝓsides. qui nciarū. j. de cañ. lar. ri. ꝑcipi mus. ⁊. .§. de epis. ⁊ cle. raptoꝛes. de ꝓiua. carce. inhi. l. j. ⁊. j. eo. l. .ij. ¶ Itē rōne honoꝛ. stipendioꝝ, ꝓhibēnt milites ⁊ veterani, cū ⁊ alienam cām agere ⁊ habeant. .§. de ꝓcura, ita demū. ⁊. l. q stipēdia. ⁊ ꝓ. d. l. deferre. .§. itē milites. ⁊. .§. veterani. Se aūt ipsos deferre pñt sicut ⁊ mulier vt ꝓdixi. Ista ⁊ sic ꝓpriā cām agūt, ⁊ accusatione instituūt. ff. de accu. q̄ accusare. .ij. ⁊. .ij. riso. ⁊. l. hi tñ. ⁊. d. l. qui ītipēdia Sic ⁊ cās cōem deferre poterit vt in muliere prędixi. d. .§. fi cōem. ¶ Rōne personaꝝ prohibent serui q̄ nequēt dnos suos deferre, lz possideant bona fisco vendicāda. Vel lz sint als nō capaces. vt. j. eo. l. fin. Et idē in filio dici pōt, cū ⁊ als nequeāt accusare. s. qui accu. non pos. l. peñ. ⁊ fi. ⁊. ff. de accu. hi tamē. .§. j. ⁊ de inur. ꝓt. .§. ꝓterea. ⁊ de in ius vocā. sed fi hac .§. fi. Quod aūt dixi seruū non posse dñm deferre, vel nō capacē nunciare, fallit in crimine maiestatis. vt. j. l. fi. in fi. cū ⁊ criminaliter ipsum extinde valeat accusare. ff. de accu. mulieꝛem. .§. fi. ⁊ ad. l. iul. maie. famosi. .§. sed ⁊ milites. in fi. ⁊. l. in questionibus. ¶ Item libertus pōt suū patronū de adulterio cum misso cuꝛ vꝛoꝛe sua accusare. ff. de adul. si adulterium. .§. fi a liberto. Alij casus in quibus pōt seruus cōtra dñm. ⁊ libertus cōtra patronum in iudicio litigare noꝛ. ff. de iudi. vic. ¶ Rōne delicti prohibētur, puta in metallum dānati, ⁊ in opus publicū dati: ⁊ fustibus cesi. ¶ Presumitur ēm contra eos ꝯ tanq̄ desperati ⁊ inūdeles de faci li ⁊ sine cā peruenirēt ad delationē. Quod si ante cōdemnationē aliqua detulerint, has cās prosequi poterunt, ⁊ in eis persistere. ff. de iu. fil. deferre. .§. item dānati. ⁊. .§. seq. ¶ Itē prohibentur alij deferre ꝓpter officiū aliquod, siue gestionē, vt tutoꝛ vel curatoꝛ pupillum vel adultū suū tanq̄ nō capacē deferre. Quod si deferāt iudicis arbitrio puniendi sunt. Procuratoꝛ quoq; ⁊ negociozum gestoꝛ. d. l. deferre. .§. inter eos. ⁊. .§. sequ. Tenentur enim eos quo gerunt negocia defendere tanq̄ dños. Eos ergo rōnabiliter deferre prohibentur. ar. .§. qui accu. non pos. l. penul. ⁊ fi. ⁊ facit quod scripsi. j. de remisi. li. qs. Itez cū teneant eꝛ eozū officio debito. ītaū eoꝛ defendere quozū negocia gerūt, si deferrēt tā potius impugnarent. ff. de iure. l. j. in ꝓin. de nego. gest. l. j. ⁊. l. si pupilli. .§. sed si quis de euic. vendicantem. cū si. ¶ Ad deferendū autem admittuntur oēs qui non repelluntur expresse. ff. eꝛ qui. cau. ma. necnon. .§. ꝓ eis. de testi. l. j. ⁊. l. quesitus. de ꝓba. ab ea. Ad idē. ff. de iudi. l. cū ꝓretoꝛ. eꝛ qui. cau. in posse. ca. l. in ꝓssessionē. .§. j. ⁊ de fun. instr. quesitū. .§. idē ridet. Item ad delationē quis nō cōpellitur inuit⁹. .§. vt nemo inuitus. in rubꝛo ⁊ nigro. Sic nec inuitus cogitur qs suscipere cōꝛomissum. .§. de ar bi. l. j. ff. de arbi. l. iij. .§. tā ⁊ si nec mādatū. .§. de ꝓcura. inuitus. ff. mā. si mādauero. .§. si tibi, nec cōmodare. ff. cōmo. in cōmodato. ¶ Ceterum delatoꝛes postꝯ detulerint, in delatione persistere debēt. ff. de iur. fis. res que. .§. fi. Itē ꝓbare quod intēdūt als puniuntur. ff. eo. ti. non tm. ⁊. l. senatus. in ꝓin. ⁊. .§. diuus. ⁊. .§. seq. ⁊. .§. ꝯ si tribus. Tenentur ēm delatoꝛes (sicut ⁊ litigantes) actoꝛes in qualibet causa cuiusꝯ ⁊ creminali ꝓsitere. .§. quō ⁊ qñ iu. aut. q̄ semel. ⁊ de accusa. l. penult. ⁊ fi. De quo tñ dic vt scripsi. j. eo. l. .ij. Itē ꝑsente fisci aduocato deferre ⁊ ꝓsequi. j. eo. l. pe. Erit aūt pena arbitraria, cum non inueniatur a lege diffincta. ff. de pe. sanctio. Et si cōsueuit calūniose deferre, grauius punitur. d. l. penul. Item dicūt aliqui q̄ delatoꝛ sicut ⁊ accusatoꝛ obligari debeant ad pena taliōnis, ⁊ ꝓmisse fideiussoꝛe ꝓstare. eo. ti. l. .ij. .§. senatus. ⁊ hoc hodie consuetudine approbatur. Ista denūtiatio nō admittitur, nisi denūciatoꝛ se obliget de probando, ita q̄ fiscus obtineat ꝓ quo est. in aut. de exhi. re. .§. j. ubi aut eꝛ equens non vincat causaz. probare itaq; delatoꝛ debet. eo. ti. edicto. .ij. riso. Et si non ꝓbat. punitur, eo. ti. non tm. adeo q̄ nisi ꝓbet, calūniari videaꝛ sicut ⁊ accusatoꝛ. .§. de aduo. diuer. iudi. l. j. ⁊ de accusa. l. fi. ⁊. ff. ad turpil. ⁊ in ꝓuatis, vt fisco det tantum ꝙtum erat illud quod deferebant. d. l. senatus. .§. diuus. ⁊. .§. seq. Item si non ꝓbat, noꝛatur infamia. eo. tit. l. .ij. in ꝓin. ⁊. l. deferre. .§. fi cōem. ⁊. j. eo. titu. eꝛ varia. ⁊. l. nullam. sumpto ar. a contrario sensu. ⁊ supra de calūm. nostris. Predicta quoq; pene takomis punitur qui mandauit delatione fieri. ff. de iur. fis. nō tantū. ⁊. l. seq. in ꝓinc. ⁊. .§. diuus. ⁊. .§. seq. ⁊. .§. si tribus. Mas aūt penas delatoꝛes euitant in casibus. Quoꝝ primus est. si abolitionē petat. ff. de iu. fis. senatus. in ꝓin. ⁊ ad turpi. l. j. .§. si quis autē. ⁊. .§. ablatio. Secundus est. d. l. res que in fi. Tertius est. j. eo. l. .ij. ⁊. ff. de iur. fis. fiscus. .§. fin. Quartus. j. eo. nulla. Quintus. j. eo. eꝛ varia. Sextus. ff. de iu. fis. l. .ij. in ꝓncip. ⁊. o. y. h communem.

Humilitatis. ⁊ gradus superbie. ita ⁊ .vij. gradus humilitatis, quos beatus Bñdictus ponit in regula.

Spoliat⁹ ante restitutionē ne quit accusari.

Delatio non omnibus est permissa.

Defero multiplicit accipit⁹ tur.

Patroni quandoq; potest p li bertu⁹ suū accusari.

Mandatum quis inuitus sus cipe non cogitur.

.§. si cōem. Septimus. .§. de epis. ⁊ cle. nulli. in fi. Est ⁊ alij⁹ fm Odo. ff. de iur. fis. l. j. in ꝓn. q̄ ex ea colligere nequeo. Si aūt delatoꝛ probat hz ꝑmiuz. puta tertiā partē bonoꝝ q̄ detulit, vt no. j. tit. .ij. l. j. ff. de iure fis. edicto. .§. extat. Et si seipsum detulerit aliq̄s dimidiam. di cto tit. .ij. l. j. Odo ff. ¶ Et non id deferendum ꝯ est occultum, seu ꝯ latet, non ꝯ est sci. dicta. l. edicto. .§. j. versi. id autem licet alijs bonis viris honesta. non occulta querantur, dicit Tull. .ij. de offi. Occultum nō dicitur q̄ quinq; hoies sciunt, vt legitur ⁊ not. de penit. di. j. .§. ecōtra. iuxta principium. ver. filia siue plures, xv. q. v. c. j. Als dicitur occultū q̄ ab ecclesia toleratur, extra de cohabi. cle. ⁊ mul. vestra. .§. j. Alias est occultus qñ debita ingstitione facta vitiū electi ad electoꝛes nō potuit peruenire. de elec. fi electio. lib. vj. Et ibi hoc not. Archi. De hoc etiā scripsi. .§. ri. vj. l. .ij. Tenetur aūt is qui eꝛ officio positus ⁊ statutus est ad aliqua nuncianda, ēt manifesta. ⁊ indubitata nūtiare. .§. de sum. tri. nos reddentes. .§. nec ēm patimur.

¶ Imperator Alexan. Lex. j.

Siet q̄ capere pōt tacitū fideicōmissum relictuz est: cessat delatio. Nis enim prohibēt tacite relinqui: qui palā relictum capere non possunt.

Si ei. ¶ Casus. Nō permittitur palā, permittitur clam, ⁊ ꝯ prohibetur palā, ꝓhibetur ⁊ clā. hoc dicit ista lex. Sed q̄dā sunt que palā fieri iubentur. clādestine vero ꝓhibentur, vt electio. extra de elec. q̄ ꝑpter. Itē sponsalia. extra de clāde. despon. c. vlt. ¶ Contra clādestinū quidē agētes, lex ꝑsumit ⁊ fauet. .§. in q. can. seruꝰ. ꝓ ꝓte. libe. acci. l. .ij. ad idē. ff. de admini. tu. l. nō existimo. ⁊ de iur. fis. l. ita. ꝙd. dist. anastasius. .xvij. q. .ij. ꝓtiosam. extra de offi. dele. cōsuluit. ⁊ vt ecclesia bñ. c. j. vbi de hoc q̄ Jnno. ⁊ Ber. ¶ Et nota ex hac. l. argumentū a cōsequēti destructo. Quis aūt magis peccet qui clā. an q̄ palā dereliquit. vide q̄ not. extra de cele. mi. de hoie. .ij. q. .ij. certe. per gl. ⁊ Archi. ⁊ p Ly. .§. si sum. tri. nemo. (Capere) cōsequi. (Tacitū) latēs, gelcens. (Fideicōmissuz) sic dictū: q̄ fieri dz ꝓ a defuncto cōmittit. Illā fides dicit. eo ꝯ fiat ꝓ dicit inde fideicōmissum fm Pap. (Cessat) nō ꝓcedit lz remouet: q̄ nō adest. j. eo. oēs. in fi. Et vide q̄ de hoc ꝓbo scripsi. j. de cōsul. .ij. ⁊ ꝑ. nol. l. j. (Dis) ver. (Em) coniūctio causalis. (Palā) .i. coꝛā ⁊ aperte. vñ persona caret: q̄ significat q̄ oēs sciūt, iō ad oēs refertur fm Pap. Vel. i. manifestū. instī. de diui. ⁊ singuloꝝ. ¶ In gl. j. ibi institutus. adde. vr. ff. de his qui vt indig. in fraudē. .§. j. ¶ In gl. als si neutro. ibi. .§. fi. adde. ꝙ hoc intellige in filiofamilias. d. l. fi tacitū m. ¶ Post ipsam gl. adde vltimo circa hāc materiā fm Odoff. vide da fum ⁊ plura. ⁊ quid dicunt non capaces. ⁊ qualiter. ⁊ quib⁹ ꝛpibus requirat ꝯ aliquis sit nō capaz. qualiter aliquid dicat alicui⁹ fidei cōmitti. qua pena puniatur is qui tacite rogatus est. ⁊ fidē suaz accōmodauit. vltimo ⁊ quibus casibus qs excusetur licet tacite de fideicōmisso rogatus sit. Non capaces aute plures sunt. Nam incerte persone eꝛ testamento capere nequeunt. instī. de leg. .§. in certis. Et vide q̄ not. eo. ti. .§. legari. ⁊. ff. de iur. fis. l. j. in ꝓinc. Itē peregrini, seu deportati. .§. de here. instī. l. j. Item dānati in metallum. ff. de ꝓ nō scrip. in metallum. Itē seruꝰ accusatus de adulterio cū dña sua cōmisso. instit. de here. instī. .§. .ij. Itē oē collegiū nō approbatū. .§. de he. instī. collegij. Zte icestuoti eꝛ dānato cotu. s. ꝓcepi. in aut. q̄. mo. na. effi. sui. .§. hm. Hereticoꝝ maioꝛs heresis. .§. de here. manicheos. Item apostate. .§. de apostā. hi qui. Adulter nubens intra tēpus luctus. in aut. de nup. .§. proxime. q̄. fm canonistas nō obtinet. extra de secun. nupt. c. j. ⁊. .ij. De quo dic vt scripsi. j. de incol. l. fi. in verbo priuate. ¶ Quibus aūt tēporibus predicti esse debeāt nō capaces. Dicendum est quod aliud iuris est in herede instituto qui dicitur esse non capaz. aliud in legatario vel fideicōmissario. in herede quidē hoc obtinet ꝯ in suis ⁊ necessarijs pura filijs, nepotibus, ⁊ similibus descendentibus vnum tm inspicitur fm Jo. f. tempus mortis parēti. Alijs vero dicit inspici etiā tēpus cōditi testamēti. Tēpus aūt adite hereditatis non inspicitur, qñ tales a tempoꝛe mortis testatoris, ītaūm sunt heredes necessarij tātum, puta seruus debet duobus temporibus esse capaz, scz tēpoze testi, ⁊ mortis testatoris. ff. de here. instī. ⁊ alienū. in ꝓinc. ⁊. l. ultimum. Extraneus aūt debet tribus tēporibus esse capaz. l. tpe testamenti ⁊ mortis, ⁊ adite hereditā. instī. de here. quali. ⁊ dixi. .§. in extraneis. In legatario ⁊ fideicōmissario distingue. Illā aut ei⁹ non capaz tpe testamenti ⁊ tpe mortis. aut vtroq; tēpoze capaz. aut altero capaz: altero non capaz. Primo casu non vel let relictum. vr. .§. in ꝓin no. allegaui. ponēdo non capaces. Secūdo casu valet. vt hac. l. ⁊. ff. de in. fi. nō intelligitur. .§. quando autez. vbi de hoc no. Tertio casu non tenet indistincte fm quosdaz. ar. eius ꝙ dicitur dicto. .§. in extraneis. ⁊ arg. ff. de his qui. vr. in dig. l. fi. .§. j. vbi requiritur ꝯ legatarius cui tacite relinquitur vtroq; tēpoze fit non capaz. Ad hoc vr is qui fidē accōmodauit puniatur. Alij dicunt ꝙ si tpe testamēti legatarius fit non capaz, sed tpe mortis capaz legatū valet. ar. eius ꝙ dicit de legato ꝓ etiādo petita bonoꝝ possessione contra tabulas. ff. de leg. ꝓe. interuenit. Sed etiā tpe mortis tantū spectari debeat. ꝓbatur eꝛ eo ꝙ legata cedunt a morte testatoris. .§

Fideicōmissuz vñ dicitur.

Legatum capere plures persone prohibentur.

de ca. tol. .§. z cum. ff. de fur. a titio. instī. de le. .§. si peculium. ⁊ eꝛ illo generali finem spectandū esse, .§. si ma. fac. ra. ha. ꝓ toti. ff. ad macedi. si filius. ⁊. l. se. cum filibus. ⁊ de iu. fil. nō intelligit. .§. qñ aūt. ¶ Quia liter autem quis tacite rogari dō: certe tūc qñ nec lz tellō, nec ꝯ dicit illis rogatur quis de aliquo dando, sed domestico cyrographo vel cautione se obligat heres legatarius, aut fideicommissarius ad aliz quid dandū non capaci. vel pollicetur simplr se daturum, ⁊ hoc cōstat. vel per publicū instrum quod postea apparet, vel eꝛ alijs probationibus legitimis reperitur. ff. de his qui. vr indig. in fraudem. de iur. fis. l. .iij. .§. quando autē. ⁊. .§. tacita. ⁊. l. ita fidei. de le. j. in tacitis. ⁊ .§. de fideicō. ⁊ in epla. Itez si in testamento vel codicillis hoc modo rogetur, rogo te vr centum des illi de quo te rogaui, vel des ei quē tibi dixi fidem pstes. d. l. ita fidei. ⁊ vide. ff. de le. j. lucius. .§. vlti. ⁊ ꝯ ibi no. alios etiam modos vide per Azo. in summa de fideicom. .§. hoc fideicōmissum. ⁊. .§. tacitum. De pena aūt dic cū aliquis rogat tacite ⁊ fidē suam ꝓstat, aut de restituendo alicui nō capaci oi tpe aut nullo tēpoze capaci, aut altero tpe capaci, altero nō capaci. Si capaci omni tpe, tūc rogatus non punitur nā tenet relictū, vt hac. l. ⁊. ff. de. iur. fis. l. .iij. .§. qñ. ⁊. .§. dixi. Quod si altero tpe fuit capaz, altero non capaz, tunc si tēpoze testi fuit capaz, ⁊ tpe mortis testatoris non, rogatus in nullo delinquit, ⁊ ideo non punitur. legatumq; remanet penes eum, q̄ verum est nisi fidē accōmodasset de dando ei, etiam si efficeretur non capaz dicto. .§. qñ ibi. vt ecōtra. ⁊. d. l. in fraudem. .§. j. ff. de his q. vr indig. ¶ Si aūt non capaz tpe testi. lz capaz tpe mortis, vt q̄ a deportatione restitutus est vle simili de cā desijt esse nō capaz, tūc delinquit is q̄ fidē accōmodauit sed parcitur ei vt non puniatur vt dicto. .§. qñ. in ꝓinci. z fi. Sed an relicta teneat. dic vt. .§. dixi. ¶ Si vero nō capaz oi tpe. tunc punit fidē accōmodans, ⁊ aut tota hereditas restituenda erat, aut pars, aut res singularis. Primo casu quarta que apud heredem remansura erat fisco applicabitur ob culpā eius qui fidem accōmodauit. ⁊ dodrās q̄ nō capaci restituēd⁹ erat, sēdo z tertio casu falcidia sibi nō hz heres sed fisc⁹. In alijs aut relictis bi vtet heres falcidia. .§. ad. l. fal. ⁊. l. .iij. ⁊. ff. de iur. fis. cum tacitū. de his qui. vr indig. heres. de vsur. cum quidam. .§. in tacito. ⁊ ad. l. falc. bñficio. Legatarius aūt ⁊ fideicōmissarij⁹ qui dedit fidem de restituendo nō capaci, perdit totum. cum multa falcidiam debeat retinere, totū qs legatū est legatario dandū. ff. de vulg. ⁊ pupil. coheredi. .§. cū filie. in fi. .§. .ij. ad. l. si interuenerit. .§. nunq̄. sic ⁊ vniuersa. is fidei commissarius rogatus nō dz vti falcidia. .§. ad trebel. penul. nisi in casibus ibi not. Totū aūt ꝙ restituendum erat cōscanduz est scōm regulā. ff. de inoff. testa. l. papinianus. .§. meminisse. ¶ Sz quid si palam quis est rogatus dare non capaci: Rñdo. non punit. ff. de iur. fis. l. .iij. in ꝓin. Legatum ꝙ non ido lz (vt ꝓdictum est) ¶ Itē qd si clāz palā rogat heres dare nō capaci: certe ꝑualet ꝙ fit palā vt sic non ꝑsumat in fraudē fidē accōmodatie dicta. l. .iij. .§. si qs palam ad q̄. ff. de pe. interꝓretatione. ⁊. l. si ꝑs. cum filibus. Al tali aūt pena excusat seruus rogātis. Itē filius. ff. de his q. vr indig. l. fraudē. .§. fi. ⁊ ad. l. fal. si tacitū. ⁊ hoc ꝙ eo ꝙ obedire tenent vt ibi. Itē excusat is q̄ palā rogatus est vt ꝓdixi. Diuisit autem pena ei qui seipsum defert. vr. j. tit. .ij. vbi de hoc dicetur fm Odoffre.

¶ Imperat. Gza. Alexan. contheī. Lex. .ij.

Monente officij solicitudine: q̄nmo iussu procuratoris vr cām ab alio delatam conuenienti diligentia instrueres: non ipsum voluntarium delatoris munus suscepisse tē actoꝛum lectio (que ꝓcib⁹ interta sunt) manifeste declarat. Ea propter ne quid in persona tua (quod est secte temporum meoꝝ alicui⁹) attentetur: ꝓses ꝓuincie vir clarissimus ad solicitudinem suam reuocabit.

Monente. ¶ Casus. Delatoꝛ non probans ponitur, vr. j. .e. varia. Si autem is ad cuius officium ꝑtinebat denunciationes ꝓsequi, ab alio factas agens iussu procuratoris non probauit, excusatur a pena, q̄ vtger eius ad hoc officij necessitas iussio procuratoꝛis, ⁊ quia non detulit. (Monente) monet qui ꝓcipit. ad hoc. .ij. q. j. deus. xxvij. q. j. sic enim. lv. di. qui partem. ⁊ monemus quos charos habemus. d. c. sic enim. ⁊ exponente. Monente. i. vigente. .§. de cōpen. si tutoꝛes. Admonet vero qui q̄ excideꝛat memoꝛie reducit fm Pap. ad q̄. .§. q accu. non pos. l. .iij. ¶ Et nota ꝙ sicut potest inde ꝑcipere ⁊ vtgere aliquem officialē vt causam ceptam per alium delatoꝛem ꝓsequatur vr hic, ita etiā potest causaz accusationis ab accusatoꝛe desertā eꝛ officio suo resumere, in illaq; vsq; ad fi. ꝓcedere. .§. da aboli. l. .ij. ⁊. ff. de pu. iudi. l. pen. in ꝓin. Et vide q̄ scripsi. .§. ti. ꝓoꝛi. l. fi. in verbo inquirere. ad fi. nota. (Officij) Vide. .§. de fideius. l. j. (Solicitudine) de hac scripsi. j. de fun. rei pua. l. .ij. (Quinimo) ꝓ etiam (Procuratoris) qui tibi iussit vt causam ꝛc. (Causaz.) De hac scripsi. .§. ti. .ij. l. j. (Delatā) .i. desertā (Cōz uenienti) als cōgruēti. i. opportuna ⁊ cōgrua cū omni fide. Ad hoc lxxxvij. dicti. irreligiosum. (Instrueres) doceres, ⁊ componeres, ⁊

Universidad de Deusto
Biblioteca

dic testibus z aduocatione.ff.de fal.l.falsi pena.z hoc ppter rei notitiã.ff.de admi.tu.q post.§.tutores puberũ.z facit.ff.de euict.empti.z.ff.ꝺ magīa.coue.l.j.§.fi pteles.ij.Et ad hãc instructionẽ facit.ff.de re.eo.l.magis.§.in primis.z.§.le.z ꝺ admini.tuto.ad instruendã z.§.eo.ti.l.§.in pnn.Et hic instructor nil iuris hꝫ in cã vt hic.z not. Jnn.exꝺ de testi.cũ clamor.z de accusa.olim.z facit.ff.ad.l.iul.ma.in questionib⁹.Vide ét ꝙ scripsi.j.de exac.tributo.apparitores(Non ipm te)ꝙ ett.j.qsi dicat non te ipsum.(Voluntarium).i. voluntarie. vsum⁹.i. onus vel officiũ, z iõ nimis inquiñ est vr ille patiat dispendiũ,q imperiũ facit alienũ.satis eñ inquiñ est vr ille affigatur dãnis qui comoda non hꝫ actionis.dicit Cassio.ij.variarũ epla⁹.xxvj.In dulgendũ qdem est ꝙ non suum,sed alior⁹ iudiciũ secutus ad hoc pcessent.ff.de bo.li.paul⁹.post pnc.z.l.q cũ maior.§.fi.ad idẽ.§.de adul.grachus.ff.de his q not.ima.libeto⁹.§.vl.de his q.vt indig.in fraudes.§.penul.xxix.q.j.post pnc.ibi pater mi imperiũ. ¶ Utrũ aũt in delictis excutet superiorus auctoritas.dic vt not.lxxxvj.di.amputatis.vbi dicit ꝙ non.ad idẽ.§.de accusa.nonũ.Vide ꝙ scripsi.j.in qui.colo.cẽsi.l.ij.in verbo.z cuius.(Actor)proprie acta sunt scripture eorũ que coꝝ iudiciaria ꝓtate agunt(Lectio)ppie lectio est qñ aliqd legitur,nõ cantatur vt psalmus,vel hymn⁹.Eñ cum aliqd legitur facto silentio ab omnib⁹ audiat fm Papi. ¶ Et no.actoñ lectio vt hic,z in aut.de vsu.nauti.§.nos igit.z exꝺ de sacra vnc.c.j.§. per frontis.§.de adul.z si libidine.z inspectio.§.de edẽ.is apud.Ité recenſitio extra de resti.spoli.cũ ad sedẽ.§.fi.§.de rela.l.pe.z ti.fi.c z ff.de actio.emp.ex empto.§.q aũt hre.z.ff.si cer.pe.eius q.§.ꝙ si ti pulatus.Ité est lectio cõstitutionis,insti.de eo cui li.cã.bo.adiciũz z legi oportet.dic ꝙ inspiciẽduz est pmulegiũ.d.c.porro.z.c.cũ oliz. eo,ti.z de fi.instru.accepimus.z.c.le.ꝑba seu sermo stipulationis.ff. de ver.obli.si quis stipulatus sit verba telsta. ff. de transac.de his.§. de dona.inter vi.z vxo.ex verbis.§.j.ꝑba.§.de transac.vt responsuz z ff.de pac.iur.gẽ.§.pactoñ. ¶ Item verba cuiusliber scripture de cuius vigore dubtatur legeda sunt z inspicienda, vt ei⁹ lectione cõgnoscatur cuiusmodi ponit habere iuribrantiam.xcvj. di.bene qdẽ. Item verba fideiussionis.ff.de fideiusso. fideiussores magistratuũ. §.j.verba legis.§.de bo.q li.non sine.z.ff.de ac.emp.lucius.ibi lectũen. ¶ Item verba mandati seu comissionis,in autent.de mã.punc. in prin.minum quippe,talia sunt attendẽda,z ponderãda.ff.am in terdum plus valent q scripta sunt,ꝙ q acta ponuntur:ꝙ dic vt.ff.de vsufruc.ea.li.§.fi alij,in fi.z.§.plus valere quod agi.l.j,z vide ꝙ no.ff.ꝺ vsufruc.earũ rerũ.si tibi. ¶ Sunt aũt verba t m illum sensum accipiẽda ad quẽdemonstrandũ instituta noscunt.xxxvij.di.relatũ.De his no.Arch.de relig.dispendia.li.vj.in gl.cum hic precedat.z.c. suscepturn. ¶ De ꝓbis aut z termone dicit Hugo de scto victore vanꝫ termo,vane consciẽtie index est. Mores hominũ lingua pandit,z quans termo pandit,tans animus approbatur, qñ ex abundantia cordis os loquitur. Tanus termo non erit ablq̃ indicio:qz ab omni fatu rectitudinis depereunt,qui per verba vana dilabuntur. Et Sen.in puerbus,ymago animi termo est,qualis vir talis oratio.magnum est vocis z scientie temperamentũ garrulo nõ respondere,ad hoc est,giv.di.hꝫ hoc. ¶ Item de vero is qualiter sunt capienda,z qualiter mutant naturã rone adiuncti,z de pimrib⁹ aliꝰs vide ꝙ no. tñ.de pier.in.teu.qualiter reudũ oim ꝓ.ah.z in tit. de vaual.de cre. etiam.z in tit.q.mo.seu.amit.Jnno.ex de bapt.c.j.z n.z Archi.de elec.multi.li.vj.in gl.vlti. (Precium).i. libellu seu ꝓtitionẽ.§. de motiõ.dona.precib⁹.z ꝛgio petitio ponitur ꝓ libello.in aut.qũo opꝫ epti.§.si vero nõ metropolita.(Interpta)texit,ordinat, operit, inter miscet.inde tñ interꝑtꝫ fm Pap.(Authentice)clare,z perspicue(Et a propter.)ver.(Persona) dicta est ꝓna qꝛ per se sonat z est natura lis indiuidua subsistẽtia fꝫ Pap.(Secte)als de religio tempoꝝ meoꝝm nullo patiuntur mo.§.de sena.cõ.clau.l.j.als de secta mea nõ patiuntur.§.de fal.falsi.z alequendo z tenendo secta est.Hã sectas dicũt animoꝝ habitus ac imitatura circa disciplinas vl propositũ loge alta in religionis cultu ꝙ ceteri opinantes fm Papi. ad hoc.ff. de va.mune.in honoribus.§. philosophis,z posset exponi secta.i. religio.dicta.j. (Tempoꝝ)ps eñ mutabilium rerum more motus,ipsum interualluz breue vel longũ,q ipsius reponis essentie vr esse differentia fm Papi.Hꝫ aut ie in minus q̃ decẽ.vt in aut.ii. hec cõ stitutio in nona constitutione. post pnn.col.vij. ¶ Interdum hꝫ se in minus q̃ dies.§.de testa.hac constitutionẽ.post pnn.vers.ea que z se.Et no.q ola debet suis rebus conuenire.xxiij.q.iij.si ecclesia.ff. loca.si merces.§.conductor.Et ꝺ petitio.here.ei q.vj.z.§.de ter.li. (Alienum)extraneum,diuersum.(Vir)de viro vide ꝙ scripsi.j.de dignita.iudices.(Clarissimus) clarus ꝺz a celo q̃ splẽdeat inde clarissimus dicitur. Clarius vñ rimus.de hoc vide.j.de ca.l.argu.tum.li.ij. ¶ Post ꝛmã gl. ad de vel die officꝫ procuratoris z iubẽtes. ¶ Pon fe nuam gio.ad de.ibi not.Similis iussus est.ff.de admini.tuto.tutores q post.§.tutores puberum. ¶ No,ergo ꝙ necessitas officꝫ quem excusat ne de calũnia arguat.ad q.§. q accu.nõ posl.li.q.z ꝙ no.ff.de ꝓcu.procuratoꝝ qui po euictione.z.ff.de admi.tut.li.ij.z ꝙ ibi no.in.ij.glo.de his qũ.vt indig.l.tutorem.ij.ri.Unde inculpabile est ꝙ ne cessitas infert.xxx.q.j.ad limina. Inter voluntariam enim accusationem z officij necessitatem multũ interest.§.ne calũ.li.ij.cũ cõcor.z.l.calumnie.Et phũs dicit.iij.ethicoꝝ ꝙ ex inuoluntarijs nõ laudamur nec ꝙs vituperamur.Et quintilianus de tormẽto paupis. Bonus seruus est coacta libertas. Hi qdẽ z similes tenent assistere delatoribus eorũ.ff.ad turpil.ab acculatione.§.nũciatoriũ.incũbit qꝫ eis pro bandi necessitas.j.de decur. l.j. ꝙ intellige ꝓbationibus ountagat exhibitis.ij.q.vij.quapropter.Hã tales denunciatores non tenentur inscribereque sunt accusationis soléma.§.de accu.ea q. Probationes tñ cõpertes exhibere tenent,vt ibi.Et hoc regulare est in omni eo qꝺ officio tenetur ad crimina nũcianda.ar.ꝺ.l.ij.§.q accusꝫ non poi. ¶ Si aũt qs denũciat, nõ ex necessitate sed voluntate tenetur ipsam prosequi,z ipsi infistere ac ꝓbare.vt no.§.de mutie.q ser.prosꝑ.j.z ꝺici.§.in rub.vt ꝑz in auten.de quelto.§.si vero aliꝙ.in fi. §.ibi.z post inscriptiones z probationes z c. Debet aũt assistere vsqꝫ ad finẽ cause,vt no.§.de accu.si quis seruos.z ꝑba.§.de epis.z cler. nulli.in fi.z si nõ ,ꝑbat punitur etiaꝫ ordinaria pena.vt no.extra de calũ.c.fi.z de purga.cano.quoties hic z necessitas quẽ a purio excusat.ff.qui latida.co.l.h.extra de ureur.ego.z.c.bzeul. ad ꝙ est etiã ff.de oper.li.l.si libertus,ita z facit.ff.vi bo.rap.l.ij.§.fi publicanus. de iniur.iniuriarũ §.j.quod fal.tuto.auc.l.penul.ij.q.vj.hoc etiam placuit,z ꝙ not.lxxxvj.dist.qu.ff.de admini.tuto.tres tutores.§.sed tutores,ꝙ mer.cau.a.continet.De aqua plu.ar.ꝙ principis. Loca z cõducte querũtur.§.ite iustianus,de li.ho.exhi.li.ij.§.si quis eum. z ꝙ no.vij.q.j.ꝑsentium.in fi.z exꝺ de ten.ex.c.ij.z de reg.iur.ꝙ quis mandato.li.vj.z ꝙ no.Jnn.extra de li.inuitu.inter dilectos.in glo. sed none ibi secus aũt z.c.ff.de iure fi.res que.§.vlti.z ꝺ iur voc. questium.xxiij.q.v.§.homicidium.vj.q.ij.placuit.extra de off.ordi. si sacerdos.de repo.ordi.ex tenore.z.c.questium.z.§.de admi.tuto. cum quẽdã.Facit eñ qs aliqua tanꝙ alius, non tanꝙ ipse pro quo vide exꝺ de elect.cũ inter vniuersas.in fi.z de ꝓscrip.ad audientiã. in fi.z ꝙ nor.in eis. ¶ Ité facit ad ꝓmissa.ff.de ndeicõ.li.cũ fidei ij.fi.cu concor.z.ff.qui latiũd.co.de die.§.turo.z.§.fe.de mofn.testa.filius.in fi.¶ necessitas quidẽ nõ est iuo legẽ.§.de ope.li.ij.in aut. de non alie.nuben.§.optimũ.De necessitate pura scripti.j.de decur.curiales.ij. Ite Archyd.xxij.qo.v.ilie qui dicit ꝛ Tho.de aqꝺ officialis publicus si exꝺ officꝫ debito exigit ab aliquo iuramenti non peccat si ille deferat,hꝫ sciat esse falsum iuratum,ꝙ verum vr si hoc nõ sepius fiat.ad ꝙ in aut.vt ma.pars debi.z credi.§.qꝫ vero. z.j.eo.l.penulti.z de super exacte.li.j. ¶ Sed pone. Aliquis denũciauit seu detulit curie vel ꝓsidẽ crimen,vel dona ad fiscũ pertinentia,z obtinuit se ꝓbare ꝙ detulit ꝙ eit necesse vt ꝓdicti z scripti. §.eo.in rubꝛ.probar semplene, an latisciat,vel probat plene, in ex aduerso ꝓbabit defensiones istue,pura sententia absolutoria super crimine lata,vel tranactio siue remissio tatis que nert pot.vel reus per obiecta z ꝑbata per eũ aduersus testes delatoris probationes annihilat,vt in vtilitat delinquentis: ad pẽa condemnandus ad quaꝫ te obligauerat de probando: Rndeo ad pellatione probationis plenarie eligit.ex de elec.c.j.li.vj.z no.ff.de ꝓba.in rub.z scripti.§.si.in.fi.j. qui ergo tenet ad aliquid probandũ liberatur semplene probando. Unde ꝑbato nulla z iniuriciens equipollent. dicit Archy.dicto.c.j.z de offi.ordi.c.ordinary.§.ꝙ si forte.in verbo iuliani qualiter extra de trãsiat.inter corporalia.§.sed neqꝫ.vbi de hoc.lv.di sti.presbis.de proc.c.j.de cosang.z affi.qi circa. Li ergo deniciat,ꝓ inde eit ac si no ꝓbaret.iij.q.j.c.j.z.v.q.c.z dicto tit.de elec.si forte. vbi de hoc per Archy.z dicit ipse ꝙ hoc eit expressius eo.ti.si cõpromittarius.§.pen.z.v.q.vj.c.ij.z.iij.in pan.vbi pater ꝙ is qui crimeꝫ illatum no probat dꝫ eadem suoꝛe suam qua iuoiter accusatus si ip se ꝓbasset,ac pena accusatus aliquã non iucire nisi ꝓbatione plena, animo pientissima precedente.§.de ꝓba.l.sciant.Sic z in ꝓbatio ne exceptionis obiecte semplena probatio no sufficit,no. Archy. de excep.pta.lib.vj.in verbo probauerit.animo si plures ꝓbationes semplene essent hoc casu non tacerent vna plena, naz dicto imperterita non faciunt vnã perfectũ.§.qui nu.ture.in.j.z ptz.xxij.dist.quorundam.in rextu.z in glo.z.ff.de excu.ma.ipadones.§.qui inter.z de vaca.mu.li.j.§.quis.&t no.Archy.ꝺ.c.si forte sicet vna imperfecta pura semꝑ pena probatio impediat effectum plene ꝓbationis. vt determinat Ly.§.de re.cre.in nouendec. si tñ.z hec magnitudo locum habeat in eo q omnis a seipso probationis assumpsit.vt ex de ꝓba. hꝫ.ver.item quoqꝫ.z no.30.z in.de elect.vt circa.li.vj.in vbo. precedare, in fi. nunc enim ei minus subueniendum est vt ꝑz ex eo q not. dictis.ca.j.z si forte per Archy.z q ratiũ dicam. ¶ Ubi aut quis probauit crimen quod in delatione deducit,reus autem vtas deferones ꝓbauit,puta quia sententia vel remissione tali liberat⁹ est, vel alis poteñ ratione,abuiter a delato crimine,vpłaque denunciatione

defendi.Si quidẽ hoc notũ erat, ꝛfic iusta fuit cã,qz delator credere debuit se inique ad delationem procedere. ar. bonum. j. si ser. aut liber.ad decur.aspi.li.fi.ibi cũ opinione publica.z.c.z.ff.de adult.nullus.§.pen.z.exꝺ de sen.excom.inquisitioni. Uel esse poterat delatori que paria sunt.ff.ad mace.l.pe. vt est exemplũ si qs deferret aliquez de crimine cõmisso ante coronationẽ regiam, ꝙ ob.fomẽtus vniuersalis pacis publica remissione deleti est,z hoc cunctis notũ est, z ꝑ sibi delator imputet,tum qz in eo est calũnia manifesta tum ẽt qz nihil refert nõ habere ius accusationis,vel habere z exceptione repelli.ff.de reg.iur. nihil maiori quoqꝫ odio dignus est qui temere ad tã ineptã ꝓbationẽ ꝓcessit.ff.ad turpil.l.j.§.accusationem. qnimmo z in aliꝭ defensionibus ex quo delator ipse ad delationẽ irrupit,debuit esse diligens in inquirendo, an delato defensiones cõpeterent super crimine.maxime aũt tales delatores in his grauandi sunt,cuz eorum opera in laudabilis fi genus intẽtionis.ij.q.vij. si qs eps.vide ꝺ ibi no.z Tullius. ij. de officijs.hoc quidẽ scz,accusare non est faciendũ sepe nec vnq̃ nisi aut rei publice, aut patrocinij cã vt nos pro ficulis,p sardis,z infra.Duri eñ hois vel potius vix hois vr̃ periculum capitis inferre multis,id rñ periculosum ipsi est,tũ ẽt sordidum ad famã cõmittere,vt accusator⁹ nominare, z statim atqz etiaz hoc ꝓceptum officij diligenter tenendũ est.neqz vnq̃ innocentẽ iudicio capitis accersas,id eñ sine scelere fieri nullo pacto põt. Nam quid est tã inhumanũ ꝙ eloquentiã a natura ad saluté hominum, z cõseruationẽ datã ad bonoꝝ pestez pernicieqz cõuerterez facit ꝛiij. q.v.deniqz. exꝺ de postu.c.vlt.z ꝙ ibi no. Uñ qui in accusatione innocentium coierunt,tenent lege cornelia de falsis.ff. de concuss.li.ij. summa quippe iniquitas est detrahere z accusare.vj.qõ.j.summa.z sapiens non est ois qui nocet ea.q.sapiens. ¶ Sic ẽt punit obiciens excõicationem obiecte semplene probatio nõ sufficit,no. Archy. de excep.pta.lib.vj.in verbo probauerit.animo si plures ꝓbationes semplene essent hoc casu non tacerent vna plena, naz dicto imperterita non faciunt vnã perfectũ.§.qui nu.ture.in.j.z ptz.xxij.dist.quorundam.in rextu.z in glo.z.ff.de excu.ma.ipadones.§.qui inter.z de vaca.mu.li.j.§.quis.&t no.Archy.ꝺ.c.si forte sicet vna imperfecta pura semꝑ pena probatio impediat effectum plene ꝓbationis. vt determinat Ly.§.de re.cre.in nouendec. si tñ.z hec magnitudo locum habeat in eo q omnis a seipso probationis assumpsit.vt ex de ꝓba. hꝫ.ver.item quoqꝫ.z no.30.z in.de elect.vt circa.li.vj.in vbo. precedare, in fi. nunc enim ei minus subueniendum est vt ꝑz ex eo q not. dictis.ca.j.z si forte per Archy.z q ratiũ dicam. ¶ Ubi aut quis probauit crimen quod in delatione deducit,reus autem vtas deferones ꝓbauit,puta quia sententia vel remissione tali liberat⁹ est, vel alis poteñ ratione,abuiter a delato crimine,vpłaque denunciatione vr denũciator⁹ adpenã ad ꝙ se obligauerat nõ teneri propter iustam ignoãtie cãz.ar.dicte.l.q solidũ.cũ iurib⁹ supradictis. Et ar.ex his que no.Jn.de Jser.li.feu.in cõsti.de mo.mulcta.l. pessima. z.§.de calun.qui non iniuria.arg.ꝺ.l.q non ꝓbasse.z.l.se.z.l.nõ pus.eo. ti.ibi fidem dolozis asserere z&c.Elias vrdicendũ q tenet,non eñ ita tisfecit ei ad ꝙ ꝓmissione se spontanea obligauit vr ꝓdictum est. An aũt is cuius testes sunt reꝓbati,possit eos per alios testes apꝓbare honestos esse vel aliud file? Certe sic dum tñ cãm principaꝫ lem ppter subornationis periculũ non cõtingat.vt ꝑz ex his que no. iij.q.iij.si qs testibus.z per Archi.de testi.presentium. li.vj. ad fin. ¶ Ité qd si aliqs denũciat plura crimina capitalia, que se obligat ꝓbaturum sub pena ex qbus vnicũ ꝓbat ꝙ ad condemnationẽ capitis est sufficiens:an penam euitat? Ur ꝙ tic.argu. bonũ extra de iudi.exhibita.ad fi.cũ ibi no.z de rescrip.c.ij.z ꝙ ibi not.in pn.z.c.inter ceteras.z hoc tz in siti Jo.An.de ele.c.j.in prin.libz.vj. Et vide ꝙ ipse no.eo.ti.is qui.in gl.plura,ñã z fi alia approbata foꝛent, non posset in pluri pena ꝙ capitis cõdemnari.victimuz nãqz supplicium mois est.ff.de pe.vltimum z oim reꝓzalium maxime terribilius est mois,dicit Aristoteles.iij.ethicoꝝ.hꝫ sit cõtra id Quintiliani in diuite accusato.Fallitur quisqs mortez velut oim supplicioꝝ summã lis. putat.Occidi non est pena sed exitus. De qua materia saris elegan ter,copioseqz disserit Tull⁹ lib.j.de tusculanis questionibus. Ac mois oia soluit,in aut.de nup.§.deinceps.z facit.ff nil.no.ap.pen.l. j.in fi.z de ma.test.si ita fuerit.in prin.ibi nõ enim pena.&c. Unde als sufficit impẽsa que fine dolo male fit.etiã si nihil ꝓfuit erogatio.ꝺ bo.aucto.iudi.possi.ꝓtor.§.ꝙ ait.in fi. Fortius hic sufficiet ꝓbatio que cõdemnationem in morte inducit. Dic contra.Lz em ꝓbauerit rale crimen ,ppter ꝙ delatus condẽnatus est ad mortẽ, nõ pro tãto id ꝙ promisit impleuit, quẽadmodũ si qs plura crimina z electum obꝝiciat,non euitat pena,iz vnũ ꝓbauerit ꝙ repellat electus,z ibi ꝺ impurari q̃ le onerauit ad superflua cõpobanda,sicut mos est ei gerendus q̃ le non ad necessariam ꝓbationem onerat. ff.de ꝓba.circa.de libe.caus.diui fratres. Nam vbi me aũringo ad duo sub copulatione,vel ius me astringit,vt eo.ti.de ele.is q.li.vj. non est saris implere alterum,lecus in disiunctiua.ff.de ꝛ.obli.qs ita z extra de ꝓba.iz.§.ipse quoqꝫ.z hoc aperte not.ipse Archi.ꝺ. c. fi forte.ad tin.in glo.qi non sunt.z.c.j.in glo.siue fit in fi.glo.Et facit ad hoc:qi nihil vr esse actuz z&c.ꝺ.de his qui.vt indig.cuz filia pauũ. in fi.Et qui in parte peccat,in totũ eit reus.vt ibi. z.ff. ad fille. si qs in graui.§.qui tabulas.de pe.diuin.v.c.vl.extra de reg.iur. desleat. Et est file ꝙ no.Archi.de pe.felicis.li.vj.in gl.quero quomodo.z&c. in fi.gl.de elec.si confirmationem.in verbo qui canonica.ibi qui peccat in eo z&c. Immo plus ꝙ ex quo se ꝓbaturum crimen astringit sub certa qualitate in denunciatione de ducta.non excusatur a pena si non probauit crimẽ,cum esse circumstãtijs z qualitatibus prout detulit, ꝙ is crimẽ probauerit commissum foꝛe. Sicut non sufficit contra electum ꝑbari crimina z defectus ꝙ tum ad euitationẽ pene si non probent vt opposita sunt, vt dicto. c. si forte. Et ibi hoc not. Archy.in glo.qz non sunt. Sic ẽt non sufficit ꝓbare excõicatum alium, nisi z cã probet ꝙ ꝙ excõicatus est.dicit Jnno. exꝺ de testi.testimoniũ.in verbo ꝙ exceptionem.ar.ff. de his qui no. infa. sctus.z facit.ff.vi bo.rap.pretor.§.hec aũt actio.in fi. ibi docere z&c. de questio.vnius.§.in ea.de adulter.denunciasse.§.qd tñ.Unde si qs dicat excõicationis suam contra se latam foꝛe nulla,non sufficit si ꝙis ꝓbauerit eam foꝛe iniustam, si nõ probet fuisse nulla. dicit Jnno. extra de offi.dele.cum contingat.in gl.magna. ¶ Quid etiã si quis denũciat vel accusat de crimine cõmisso in alium sibi cõmunctum cit nisi cauꝑ pura fratrẽ,filiũ,vel vxoꝛ,ꝑbat de crimine,ꝙ aute is in quem facinus factum fuit cõiunctus sibi existat,non docet. An sufficiet:Certe non.§.qui accu.non posl.nõ ignoꝛat. Ad ꝙ etiã.ff.de libe.agno.l. fi.Nam qui petit se admitti vt talis; debet ꝓbare se esse talem dicit Jo.An.an regula iur.infamibus.li.v.j.in nouella.inducit.xlij.di. quiescamus.extra de cle.peregri.c.j.ij.z.iij. Unde si defecit in eo pro bando aliud ꝙ probauit insufficiens eit. ff. de transac. cum hi.§.si pretor.ver.sed z si non.cũ concor.z facit.ff.fami.ercis.l.j.in fin.iuste cit autem in principio probare ꝙ est in possessione maternitatis vel fraternitatis.vt habetur arg.eozum qui no. ꝺ.l.j.z.ꝺ.l.non ignoꝛat. per glo.z Ly.in processu vero cause debet plene probare.ꝙ profequere.vt no.An.de ꝓser.in consti.exceptione filiationis z.c. Ité quid si iudex procedens ad inquisitionem publicatis attestationibus,videt parum aut nihil esse probatum, ex quo vult per alios testes denuo inquirere,an possit? videtur ꝙ non:qz de delicto eiusdez hois non est sepius inquirendum.ff.nau.cau.iz z in fi.videt hoc expressum.extra de collu.pete.c.fi.in fin. Dicit Archy.ij. q.j.notum. post.ij.glo.ꝙ si iudex inquisiuit ex mero officio, tunc pot ꝙ dictum c.notum.cum ibi no. Ad idem ea.cã.q.iij.hꝫ hoc.z.c.mẽa. Secus autem si aliquo prosequente inquisitionem propter subornationis periculum quod timetur. ¶ Et nor. ꝙ quis damnat seipsum cum delinquit, ꝺ.de summa trini.l.fin.ibi huic fidei quisquis contra.z&c.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Seipsum gs multi, sum quis pene subijcit dicta. l. imperator. de iure fil. z in aut. de his pliciter le, qui ingre. ad app. §. illo tm mō. Nec enim pſecutionē a iudice patit, dit z affi git.

rxviij. di. q. sint culpe, z facit. ff. q me. cau. si mulier, j. respō. ¶ Seipsum gs decipit. ff. q fal. tuto. anct. l. ij. §. ait ꝓtor. l. fi. z de ẏhē. em. ea q. §. j. ¶ Seipsuz quis indicat. j. de dig. quoties. z. ē. de sūm tri. inter claras. §. hec est igitur ꝛc. ¶ Seipsum gs priuat. lxxxij. dist. propositi. in fi. als est. c. q. ¶ Seipm quis circūuenit. ff. de li. cau. l. immo. §. j. ¶ Seipsum quis seducit. xxv. di. §. als ea demū. ¶ Semet ipsum gs excludit. ff. qñ appa. sit. l. ij. §. sed si alius. ¶ Semetipsum gs probat indignum. d. l. quoties, z eo, ti, gs iudices. z. xviij. q. vltima. quo ausu. z in aut. de sanc. epi. §. cpūs etiam ꝺ̄i misericordia. in aut. vt non luxu. ho. contra naturā. ante fi. col. vj. ¶ Semetipsum ꝙs iniuriatur. in aut. quimo. na. effi. legi. §. illud. col. vj. ¶ Semetipsum gs virtute priuat de pe. di. v. cōsideret. ¶ Seipsum quis gratia cōionis priuat. de conse. di. j. relatū. ¶ Seipsuz gs ab electione facit alienū. ex de electio. cū nobis olim. ¶ Seipsum quis qdammodo sua sua damnat. ff. de cō fes. l. j. z ꝓpio iudicio. de pe. di. j. multiplex. ¶ Seipsuz gs z alios damnationi subijcit. in aut. de sanctis. epi. §. pte omnibus. ¶ Seipsum gs accusatum ex fuga facit. in aut. de exhi. re. §. fi vero quidam. ¶ Seipm quis deducit in feudū. ff. de ri. nup. senatorib. ¶ Seipsuz damnationi. quis involuit. xxiij. q. j. c. j. in fi. ¶ Seipsum a sua cōtione gs diuidit. ea. qō. aduocauit. ¶ Seipsuz gs ab vnitate fidei segregat ea. q. c. quicunqz. ¶ Seipsum qui ab vniuersali ecclesia diuidit ea. qō. schisma. z apostolica cōione suspendit ibidē. ¶ Seipsum gs alij removendum ꝓbet. ea. q. ait, in fi. ¶ Semetipsuz gs percutit. xlvij. di. necesse. ¶ A seipso quis nō a lege damnatur. in aut. de his qui ingre. ad app. §. illo tmmodo. ¶ Sibūpsi quis est inimicus. xlv. di. z qui emendar. in fi. xxiij. qō. iij. displicet. ¶ Sibūpsi quis aditū audientie claudit. xj. qō. iij. quicunqz intra. ¶ Sibūpsi quis merum infert dicta. l. si mulier, in pun. ¶ Sibūpsi quis lessionem facit. d. c. displicet. ¶ Sibūpsi quis cuiuscit. ff. si cu pluꝰ ꝑ le. falli. j. §. fi legarius. ¶ Sibūpsi quis possessionem tradit. ff. de cōtra. em. fitulas. §. fi fundum. ¶ Sibūpsi quis acquirit iudiciū. xj. q. iij. imperatores. ¶ Sibūpsi quis insidiatur. ff. de col. bono. l. ij. §. confert autem. ¶ Sibūpsi quis est testis. xxiij. qō. iij. hec autem vita. z. §. de fi dei com. l. fi. ¶ Sibūpsi quis est impedimēto. ff. de iti. actuq; priuateris, in fi. ¶ Sibūpsi quis iniuriam facit. ff. ad. l. aquil. l. legis. ¶ Sibūpsi quis debitam reuerentiam subtrahit. xlv. di. cum beat⁹. ¶ Suam quis substantiaz fisco applicat. in aut. de mā. pun. §. titulos. ¶ Suis quisq; meritis a sua dignitate officio se secernit. xxxij. qō. v. preceptum. ¶ Suo se gs stipendio priuat. xij. queſt. ij. sepe fit. ¶ Suūpsius quis damnatoꝛ existit. xl. di. multi. ¶ Sui ordinis z honoris quis elisoꝛ est. ij. qō. vij. ꝙpter. ¶ Suūpsius quis est homicidia. xxxij. q. ij. admonere in medio. ¶ Suūpsi⁹ quis est iudex dicto. c. admonere. in fi. ¶ Sui facti quis penam meruit. ff. de ꝓcu. si cōis. ¶ Suo quis delicto damnum patitur, eo, ti. l. si ex duobus.

¶ Idem. A. crello. Lex. iij.

Nulla macula vel crimine delatoris aspergitur: qui cum ab officialibus fundū seu domum fisci possidere contenderetur; non se; sed alium eius rei possessoꝛem esse monstrauit.

Macula ad notat. Fundꝰ ad dictur.

Nulla. ¶ Casus. non punit tanꝝ delatoꝛ, q cuꝫ impeteretur a fisco, nō se sed aliū asserut posse fisoꝛe (Macula) macula est turpitudo, nota, pctō fm Pap. (Aspergit, suꝑfindit. (Fundum) oꝛ fundus eo ꝙ sit oium rerū fundamētū eius appellatione omne edificiū, z ois ager ꝛtinet. ff. q ꝑ. fig. fundi. Jn vsu aūt vbana edificia, edes rustica ville dicunt, vt ibi. Cōtenderet) Cōtendere est disceptare, pugnare. (Adstraunt) ostēdit, indicauit, nō ē accusatio eū re accusat⁹ de homicidio dicit nō se ꝛ rixū occidisse. ad q. ff. de iure fis. l. ij. in pnn. z. l. fiscus. in fi. ſ; En. Detoxit em crimē in aliū q sibi obijciebat. ff. ad fūe. l. iij. §. virus. Licet em se defendēdo in aliū trāsferre crimē. Ēn Tullius, in. rheton. Quēadmodū accusatoꝛ cū ab alijs culpā dimouebit deremons loco vtet, sic in his locis q accusatoꝛi dari sunt reus cū in alios q se volet crimē trāsferre. Secus aūt fm doctrinaz ecclesie. Unde Hieronymus ad pāmachiū contra suos detractoꝛes qui fossarius vocat, ꝛ inter mulierū radices, z terrena dilanioꝛ, contentus sum crimen abnuere non referre. Et facit hec. l. ad q̄sti onem. an sufficiat iudici narrare factum etiā absq; petitione, q vī ar. insti. de condicti. in pnn. ibi vt faceret aliquid. z Jo. z j. ca. Dne si fuisses hic trater meus non fuisset mortuus. Ad idem. ij. q. j. in primis. z. c. notum. z. vij. q. j. presentiū. Et vide q no. j. q. iij. presulatus. Et contra q non sufficiat sola facti narratio. vt hac. l. ad q etiam facit. ff. si vsurru. pe. i. j. z. l. vti frui. Et predicta iura loquūtur in principe qui pōt ois solēnitatis supplere defectum. ē. de testa. suppler de l. olim. Et qui pōt de cā cognoscere altera parte absente. ē. de legi. Fecꝝm cu l. ij. in. ij. glo. Et cui⁹ decretū ligat. et ignorantes. ex de prece. dudū. tutibet so ij. nos igit⁹ quod prosequere. vt not. Archy. de prebeb. si apostoli lenuitatꝫ. ce. lib. vj. Et hoc sentit Jnnocē. extra de litis contesta. olim, Jam z

Psceps suppler de l. olim.

defectum processus, nulli per alium habiti supplet z ratificat. q ipso iure nullum est. ig. q. ij. c. j. in glo. ij. in primis. iij. q. v. hec quippe. z extra de accu. ad petitionem. in fin. ¶ Item poterit princeps iudicare etiam de futuro, z de eo ad quod actū nō est nec potest. dicit Jnn. extra de concess. pre. cū sup. q alius iudex nō posset. ē. de fide iussoꝛ. li. i. ff. de vsu. l. j. vide q not. Jnno. extra de sepul. in nostra. in prima gl. de consue. cum inter. in fi. de elec. cā inter. ij. in gl. mitrū. z vide q scripsi. j. de castre. pec. l. fi. in verbo. nudis. Jn sola vero cōclusione doctoꝛes nostri aliud renent vt cy. z Jac. de raue. q dicunt. ē. de eden. edita. q sufficit libell⁹ cōz oi iudice continens cōclusionem absq; narratione, vt peto a te centum certi conditione ex mutuo.

¶ Impera. A. caudido. Lex. iiij.

Ex varia statutoꝝ diuersitate ad id decursum est: vt hi qui reipublice causas defendunt: delatoꝝ criminibus non teneantur. Cum omnibus notissimum est eos solos execrabiles nunciatoꝛes esse: qui fisco deferunt.

Ex varia. ¶ Casus. Defendentes cām reipublice si succūbit in aliquo non punitur. Jo em pena legis est obnoxius qui defert, nō defensoꝛ. (Varia) multiformi, discoloꝛe, multiplici, mirabili secundum Pap. (Statutoꝝ) statuere est de cernere, iudicium ferre fm Pap. (Diuersitate) Diuersus non solum ꝓ vario, sed etiam ꝓ separato ꝛ discreto accipit. inde diuersitas. (Decursus) pcessum, finem, cōfectū. z est similis litera. ff. de libe. z posth. si ita scriptū. z. §. de here. ven. post ẏ. z de dona. ante nup. aut. eo de cursum. (Teneantur) presumit quida reus ob fiduciaz defensionis ingerere questionē. j. de decur. generali. (Eus oibus) versi. (Notissimum) manifestissimum, clarissimum (Solos) singulares, vnicos. (Execrabiles) pessimos abominabiles. fine sacro fm Papi. Uel. i. odiosos vt dicit glo. Uel. i. damnabiles. ē. de paga. l. ij. ad quod. ē. si seruus expoꝛ. moueoꝛ. z. j. de aque duc. ad reparationem.

¶ Impera. constan. M. ad prouincia. Lex. v.

Omnes iudices inuigilare precipimus: delatoꝛes sine fisci aduocato denuntiātes penis afficere. Apertissimi em iuris est: vt q ex cuiuscunqz patrimonio cediderit in casum z legibus; z recto iuris ordine fisci aduocatis agētibus vēdicet. Sꝫ q: nōnulli precipites scōm ius possessa patrimonia deferre nō cessant: dam⁹ oīb⁹ licentiam qui se lesos existimant: ꝺ delatoꝛes seueritatē iudicium implozare ferro districtam.

Omnes. ¶ Casus Deferentes sine fisci aduocato puniuntur extra ordinem. Debet nanqz in causis fiscalibus ꝓcedi iuris ordine obseruato. q autē non cessant calumniose deferre, accusati pena capitis puniuntur. (Judices) vide q scripsi. j. de decur. omnes. j. post prin. z maxime procuratoꝛes cesaris qui discuntur causis sacri erarij presidentes. ē. de aduo. fis. l. fi. Unde tractū est nomen officij presidentium in regno, z hi vocātur alias dispensatoꝛes. ē. si aduer. fis. l. j. alias prefecti erarij. ff. de iure fis. aufertur. in pri. z. §. vlti. de fideic. lib. l. iij. §. si bona. z ne in loco pu. l. ij. §. hoc interdictum. Alij vocant eos ratiocinarios, sed non bene. Illi autem sunt proprie calculatoꝛes. ff. de excu. tu. spadones. §. ne qz. (Inuigilare). i. valde prospicere, z custodiā adhibere. (Afficere) macerare, affligere. (Apertissimi.) ẏ. (ceciderit). ē. cit. j. l. fin. (Recto) in nullam partem diuertendo. j. de nauicu. l. penul. (Ordine) vide que de ordine scripsi. ē. de comm. fis. debi. l. iij. (Agentibus). i. presentibus. ē. cit. j. l. fi. vel. i. prosequentibus (Edicetur) vide. ē. de iu. fis. facultas. (Sed quia) ver. alias. §. Nonnulli, aliquanti, pene omnes scōm Pap. (Precipites). i. temere festinantes. Est autem precipitatio vitium quod opponitur prudentie, inquantuz est cognoscitiua. vide j. quo z qui. quar. ps. l. ij. §. j. vbi de hac scripsi. (Lesos) ledere est percutere, detrahere, carpere. fm Pap. inde lesus. (Existimāt) creduūt opinantur. vide. j. de predi. nauicu. l. ij. z quod ibi scripsi. (Seueritatē). i. integritatē, rigoꝛē, iudicium, ira cundiam fm Papi. Uel in dignationē. in aut. qūo opoꝛ. epi. §. licentiam, etenim pena contra delinquētes. nō sine ira ꝺ̄ inflīgi. exēplum de mathathia. j. macha. c. ij. z exodi. c. xvj. iratus moyses ꝛc. Vide q scripsi. j. de exacto. tribu. nemo in verbo iratis. ¶ Jrascuntur enim ex hoc iudices licet fisci commoda libētius amplectantur, iuxta puerbiū, placeat prodi tio, pditoꝛ puniatur. Un hieronymus ad pāmachium, de optimo genere interpretandi iudices ꝓ vtilitate fisci noxijs delatoribus penas statuunt, z cum suscipiant prodictionem dānant, pditoꝛem, lucrum videlicet placet, volūtas displicet. Talis seueritas principa tes extollit. iuxta illud qmintilia. in milite mariano. Principes nō facit seueritas instituꝝ, oꝛdo militie, amoꝛ quoꝝ, labouum, z quotidiana exercitatione assidua belli meditatio. Jraqz plus pene motibus q̄ viribus vincimus, z stanim que omnia superbe nobilitatis interrupta luxuria tui nobis moꝛes retullerunt. Unde quod scripsi. j. de his que ex publi. colla. illa. sunt. l. sciant. Et ois ammadꝛuersio z castigatio ꝛ cū ira fiat: cōtumelia tū vacare ꝺ̄. neqz ad eꝝ qui punit aliqd aut ꝓbis castigat, ꝛ ad reipublice vtilitate referre. Dicit Tullꝰ. ii. j. de officijs. (Ferro) a feriendo dictū est ferrū, eo ꝙ cum eo feriunt z domant oia fm Pap. ¶ Posit ꝑmam gl. adde in causis aūt priuatoꝝ nō sic est necessarius aduocatus. ē. de postu. ve

Aduocatus si non inueniatur conceden da est dilatio.

lamato. sed si petat dilatio ꝓpter inuiendo cōcedēda est. ff. ex qui cau. ma. l. ab hostibus. z. l. ait pretoꝛ. in fin. z vide q not. ex de offi. de le. cām matrimonij. Est aūt necessarius in cā criminali cū ꝓceditur cōtra aliquē sup crimine ꝙ quo in carcere detinet. Mā tūc sine aduocato foꝛte ꝓceditur nō pōt. ff. de pu. iu. custodias. ne subitis accusatoꝝ criminibus opprimat. ff. de questioni. vm⁹. §. vlt. z facit. ē. de exhib. re. l. ij. ibi adhibita aduocatione. ꝛc. Et ē auct. ꝓsentia. clarū. Et illud hz victoꝛ solaminis aditoꝛē ꝛc. vij. q. j. illud. in fi. z vide q legitur z no. extra vt li. nō contest. c. j. post prin. ¶ Sz quid si ꝓceditur in criminibus ex officio an habeat locū hec lex: Ut q sic, nam appellatione negotioꝝ fiscaliū cōtinentur. et crimina. ff. de iur. fis. imperatoꝝ. z cū fiscus z res publica sint idē fm ea que scripsi. j. de numera. in pūnctis. si ꝓpter pecuniarium interesse fisci hoc statuit, fortius locu ꝺ̄ cū hre attendit cōmodū vniuerse rei publice cui⁹ interest de licta puniri. ff. ad le. aquil. ita vulneratus. §. fi. de fideico. si a reo. §. vl. cum similib⁹. Ex punitione quidē crimiū magna succedit vtilitas. vt plene scripsi. j. de anno. z tri. oēs. j. in ver. rectoꝛ. z ipse idē imperatoꝛ abhoꝛret dānum si q incurrit qui bona sibi delata ꝓpter crimē admissum ab alio ex alterius negligētia pdit. ē. tit. ꝓt. l. fi. in fi. Fortius cōsiderandū est dānū, immo periculū q imminet vniuersis: q crimina cōmissa nō puniunt. Anime nāqz hoim ꝛc. ē. de sacrosanc. ec. sancimus. Jnnoc. quippe tradit ex tio, q multoꝝ liberat exitia cogitantē. xxx. q. iij. est inuulta. z vide ipsum. c. per totū. ¶ Jtē si dā na moꝛ grauioꝛa sunt dānis rerum: q: illa in nobis. hec ex nos sunt. vt. vj. q. j. §. verū. z. c. deterioꝛes. Fortius attendenda sunt dāna, immo pericula psonarum. z vide q scripsi. j. de priuil. scho. l. fi. in ꝓbo permanentes ad scōam partē q̄tionis ibi si enim ꝓ causis corporalibus ꝛc. z de peric. fac. par. l. j. in fi. ¶ Sed ẏ q: in criminibus nō interest fisci pecunialiter, ar. ff. de ser. exporꝛ. si venditoꝛ. §. fi. z ad exhi. si liber. hō. de sepul. vio. quesitū. cū concoꝛ. nisi esset talis cā criminis q adimeret bona. i aut. vt nulli iudi. §. fi. z facit ꝙ hoc. ff. de iu. fis. in metallū. z facit. ē. ti. ꝓt. l. fi. z q ibi scripsi. in ꝓbo dispēdium. Et q nō est nostrū ex de excedere legē. ff. solu. ma. si vero. §. de viro. in gl. vlt. ibi amputatur, adde in regno per cōstitutionē blasphemāris talis pena imponit ẓ blaphematoꝛes dei z virginis. Ita lingue maliloq; mutilatione puniuntur. ¶ Et nota q blasphemia est aliqd dictū vl factum in cotrahendum dei. et sine maledictione vt colligit. xxxij. q. iij. cum caput. q pōt contingere decem modis. Primo cū attri

Blasphemia decē modis cō mittitur.

buitur deo q ei non cōuenit. Secō cū ab eo remouentur q ei conuenit. z hoc est exsufflare deū. xxiij. q. iij. qñ vult. Tertio cū attribuit creature q deo appropriat vt dicit scūs Tho. ij. ij. q. xiij. ar. j. Quarto mō fit blasphemia in deū quoties eꝝ lata lia cotemnit. Quinto quoties eius euangelijū infamat dicto. c. cum caput. Sexto gñalius quoties eꝝ legi obsistit, aut euāgelio nō credit ex de iudeis. c. j. z. c. cū sit. in pn. Septimo largius quoties p eū iurat aliter q debet, vt si iurat p capillū, vt in aut. vt non luxu. z na. §. z qm. vel p caput. xxij. q. j. si qs p capillū. z portissime si iurat p ea membra q in honestū ex cet in toto⁹ notari. vt no. Archi. d. c. si qs. Jn hoc aūt peccant scelestius z pze ceteris esculam. Per hoc em faciliter deuenit ad heresim antro pomoꝛphitarū q ex quadā rusticana simplicitate dixerunt deū humana membra habere: cū em deus sit spūs incoꝛporeus, nec distinguitur membris, nec coꝛpis mole cēsetur. xxiij. q. iij. q dam aūt. §. vlt. ver. antropomoꝛphite. Octauo blasphemus est ois symoniacus q grauiauctꝝ spūs p pecuniā nitit cōparare. j. q. j. petrus. Nono ois magicā artē exercens est blasphemus ibidē, nā equaliter peccat cū illis q blasphemates dicerunt ꝓm in beelzebub etcere demonia. e. q. eos qui. Decimo mō ois hereticus est blasphem⁹ ea. q. si qs inquit. Differt aūt a maledictione q̄ ꝓprie est alicui⁹ futuri malī precatio: vt. xx iij. q. iij. cū ergo. z. §. sc. z. c. cū scti. z. c. deus qñ. De hac et hr numeri. xxiij. xxiij. c. z. hieremie. xxix. ibi ponat te deus ꝛc. Sic et differt cotumelia z maledictū, vt no. ff. de heredi. instī. quoties. §. si qs nomen. z. l. his vbis. §. j. Uel blasphemia est irreligiosa repzehensio, detractio, maledictio, vituperatio. fm Isidoꝛ z Hugonem. z colligit Aug. vi. Tiab q destruit stēplus ꝛc. z est virtū oppositū fidei, seu eꝝ actui, pura cōfessioni, largo tū sumpto vocabulo blasphemia z maledictio idē sunt. vt colligit. xxiij. q. iij. si igit. Ab omni qppe maledicto puri esse debemus. Ita z michael no fuit ausus diabolo male dictionis certo dignissimo iudicium inferre blaphemie. vt. d. c. si igitur. z portissime honesto viro nō conuenit brasphemias dicere oze suo ea. q. cum ergo. Un ecclesiastici. xxj. in fi. Un maledicit impius dia

Maledicētes qua liter puniuntur.

bolum maledicit ipse aiam suā, z in oīb⁹ odiet. Et iō Job. xxxix. cōmendat se q nō maledicebat. Cū ait, non dedi ad peccandū guttur meū vr expectare maledictes aiam eius, q minimo si qs iusto iniuste maledixerit si patienter ferat pnūs illi reddet a deo. xj. q. iij. q iustus.

Qualit aūt puniat maledictio. Ref. si malo animo fiat, z maledictes est clericꝰ cogit ad venia postulandā, q si noluerit degradandꝰ est. xlvij. dist. clericus. ij. nā scriptū ē maledici regnū dei nō possidebūt. xxj. di. demiqz. lz gl. xxiij. q. iij. c. qd ergo. in fi. not. q maledicere est leue pctm. Si ẏo laic⁹ est homine maledicens, puto q extraoꝛdinarie puniat. ff. de pe. sanctio. Mā in aut. vt non luxu. ho. ẓ na. §. z qm. nulla est certa pena statuta. Si aūt maledictio in hoīem bono aīo fiat, pura gratia correptionis, nō est penalis, ꝛ meritoria. xxiij. q. iij. corripiant. z nor. Archi. ea. q. si igit. Posti, aūt in summa de maledictis. §. j. largius ponit materiā maledictionis, dicēs. Maledici ali quando deo, aliqñ pncipi ecclīastico vel sclari. Aliqñ alij dño, qui ptātem hz in maledicentē. Aliqñ alij supioꝛi ex etate, nobilitate aūt diuitijs z huiusmodi. Aliqñ equali vel inferioꝛi, z ibi de hac materia plura ponit. descēdes z subintrās materiā criminis lese maiestatis, z subdit. Alij maledicūt eccles siles vel inferiores. vel superiores, nō respectu subiectionis q̄ ēt ꝓhibitum est: q: nedū pncipi, sed nec ēt fratribus detrahendum est. vj. q. j. ex merito. z duobus. c. se. Talia maledicta vocant detractiones. vt dictis iurib⁹. als vocant obloctiones. q sicut insidie diaboli pcidēde sunt. xviij. q. ij. monasteria. Sed nec supioꝛ inferioꝛ suo detrahere dz. vij nec sui cōmendandi cā ij. si qs vero nō obedierit. z tales homicide iudicant de pe. j. homicidioꝛ. z. vj. q. j. summa. Jtē est maledictū culpe. vt maledicꝰ puer centū annoꝝ. ij. q. vij. paulus dicit. Jtē est maledictū opprobꝝ z infame, vt illud. Maledicta sterilis. xxxij. q. iij. §. his ita. Jtē maledictum damni. vt illud. Maledicta terra in opere tuo. Benedictio.

¶ Sedo qritur qua pena puniat blasphemus. Ruffo blasphemia est satis immane crimē. dicit enim gl. Esa. xvij. Nil odibilius ē blasphemia q in celo ponit os suū, z oē pctm blasphemie cōparatū leui fm Hiero. z. gl. Aug. ad ephe. iij. dicit. Deus est blasphemare q peierare: q: peierādo falsē rei adhibet testis dē⁹. Blasphemādo de ipso deo falsa dicunt, ciō Hiero. ad pāmachium z occeanū de libris mia quaoꝛgenis. dicit q blasphemia venia non meret. Legimus ēt parvulum infantem blasphemare assuetum, quapꝛ ex finu patris a demone, ac eterno igne damnatum fm Diego. iij. d. gal. ogoz. ca. xix. Gre vr diuina z iusta rone dicendū blasphemante foꝛe mortis pena dānandum, ita q ēt in diuisuptionē detur domus eius. xxiij. q. c. qñ ibi nabuchodonosoꝛ ꝛc. z. §. ij. q. iij. inter verba. Legit ēt Leuitic. xxiij. Educ blasphemum ex castra. z ponant oēs q audiuerint manus suas sup caput eius, z lapideet eum ppls vniuersus. Et ad filios israel loquens ait. Homo q maledixerit deo suo portabit pctm suum. z q blasphemauerit nomē dñi morte moriatur. Lapidibus obruet eum ois multitudo ppli, siue ciuis ille siue peregrinus fuerit. ¶ Ipso iure ciuili blasphemus est vltimo supplicio puniendus. in aut. vt non luxu. ho. ẓ natura. §. ꝑterea. Que quidē pena ꝛ diuina, ẽpiana, z gentilium lege statuta fuerit. tū ob defectum religionis z iustitie minime obseruat. immo iniuria nostra vsq; ad interitū acerrime vindicam⁹ blasphemia vero in deū dicta pietia execrāda relinquimus impunita. ẓ illud. xxiij. q. iij. si is qui. Ale. q enim dissimulare debemus eius opprobria, qui ꝓba nostra deleuit, ex de inde. in nouullis. ideo non sine rone in morte rapimur. z in directionem substantie nostre dātur. Punit enim qui blasphemat hominē. eo. ti. vt non luxu. ẓ na. §. z qm. ꝓto fortius z seuerius punīēdus foꝛet q blasphemat omnū creatoꝛem? Punitur ēt vltimo supplitio q aliquid ad omatū regis pertinens fabricauerit vt etiā illud principi offerat. j. vr nulli licet. in fre. ꝛc. l. j. §. sane. Et qui nomen dei blasphemat hodie, vel nulla vel saltem leui pena punit, iō q: dei contumelias nō vlciscimur, ipse nostras iniurias dimittit inultas. De iure vero canonico imponitur penitentia leuis, q̄ si blasphemus non impleuerit, in pecunia punietur ex de maledi. statuimus. Posti. in summa. eo. ti. §. qualiter blasphemus sit puniendus, prosequens z exponens dictum. c. statuim⁹. que pena satis est modica ꝓ qualitate peccati. ¶ Tertio queritur. Quid si quis ꝙ ebrietatē, aut dementiā, vel iracundie feruoꝛe succensus blasphemat, an punietur maxime pēa grationi? Ut q sic, vt per ebrietatē non excuseꝝ, ꝓo quo vide verba Tullij que scripsi. j. de ero. mili. an. l. j. in verbo acetū. q. j. Si vero per dementiam vr excusandus. ff. de fica. l. infans. cum concoꝛ. nam q ꝓ infamiam admittit est miseratione dignissimum. ē. si quis impera. male. l. j. Super hoc dicunt Bof. z Ber. ex de male. c. ij. z Arc. xxiij. q. v. quid ergo foꝛe cum tali blasphemo beniguius agendū. argu. ij. q. iij. siquis iratus. z. §. notandum. ē. de re. cre. l. ij. si quis inpe. maledi. l. j. de iniur. ij. nō conuerꝝ. q: iubricū lingue no est facile trahendū ad penam. ff. ad. l. iul. l. famosi. Jtē si per iracundiam blasphemat an puniet ur? videt fili⁹ non excusandus. nam ne dum hoc immanissimum scelus sed enā si vindicta iustitie cum iracundia inferatur arguenda est. ꝓo quo vide ꝙ plene scripsi. j. de exacto. trib. l. ij. in verbo iratis. Bof. aūt guit inter iracundiam z iracundiam. nam si grauis est iracundia ita ꝙ demente quodāmodo equipolleat. tūc verum est dictum Bof.

Blasphe mia qualiter puni tur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

alias putat cōrarium, cum contra irascentes deo, vel ipsum per iracundiā blasphemātes sit ipsa pena specialiter introducta. Nec emiz quis blasphemat deum de facili nisi iratus, ꝙ satis denotat mens verborum relatare ꝑsumpserit dicto. c. ij. ꝛ hoc ꝓpter dei reuerentiā dilatandam melius est tenere, ar. etiā eoz que superius dicta sunt, nam signanter blasphemia ex iracundia causat. vt no. Hosti. in summa de pe. ꝛ remiſ. §. ꝛ de qbus, sub. §. que aūt, ver. ira. Si vero quis per excandescentiam temeritatem aut facilitatem maledixerit, non mortaliter sed venialiter peccare videtur. xxv. di. §. alias. in fine.

¶ Impera. Soz. Val. ꝛ Theodo. A. pau. helenio consulari. Lex. vj.

Seruum dñi delatorem iubemus in exemplum omniū ꝙ dictoz seuissime snie subiugari. Etiaz si obiecta ꝓbauerit excepto crimine maiestatz. Seruum. ¶ Casus. In exemplum olim ꝓdictoz punit seruus deferens dñm suum etiam ꝓbauerit ꝙ obiecit, ꝓterez in crimine maiestatis. ꝛ vide. ff. de his qui. vt indign. l. j. (Seruum) expone vt insti. de iur. perso. §. serui. (Domini). i. rerum a dño possessarum, sed dñs dictus est p derivationē ꝙ domui ꝑsit, vel quasi dans minas fm Papi. vel dñs quasi domi vnus quasi caput vnius corporis. Si enim plures sunt, gubernatio iconomica periet sicut ꝛ cum plures magistri nauis. ad quod. ff. cōmo. si vt certo. §. si duobus. vij. q. j. in apibus. xxj. q. j. c. j. ꝛ. ij. ꝛ. c. vnū ꝛ qsi p totā. q. lxx. di. c. ij. ꝛ. xiij. q. j. ecclesias. x. q. iij. vnico. cj. di. peruenit, ꝛ Tulius, j. de offi. Sibi facere eos qui inter se contenderent vter potius rēpublicā administraret, vt si naute certarent quis eorum potissimū gubernaret. Et ab ipsa natura nullus in domino vel potestate desiderat habere consortem. xxiij. q. vij. ꝙ aūt. Politia quidē vnius optima est paucoz etiam bona, sed plurimoz difficile est vt bona sit. q. ꝑles ad virtutis meritum puenire difficile est fm Arist. ij. politicoz. ꝛ facit. xxj. q. ij. c. penul. item ꝓdictum. c. in apibus. In originali subdit Hiero. In nouo vnus gubernator. In domo vnus dñs. In quoꝯ grandi exercitu vnus signū expectatur. Sic ꝛ duo metropolitani in vna prouincia esse non possunt no. j. de metropoli beri. l. j. ꝛ vide. lxxxiv. di. singula. ꝛ quod scripsi. j. de agrico. ꝛ censi. cum auctea. in verbo capitis. Vel dñs. i. do munus. Deinus autem vt gubernatio domus munera dādo ꝙ minas. pro quo vide verba Terētij q scripsi. j. de re mili. nemo in verbo coreptos (Delatorem) exponе vt in rubrica. (Exemplum) Exemplū est ꝙ particulare propositū, particulare quidē contendit ostendere fm Pap. plura de exēplo scripsi j. de decur. exemplo. (Proditoz) Proditor dictus ꝙ detegit. Ites proditoz supplātatoz ꝛ traditoz, ppatoz ad interitū tradens. ¶ Et no. ꝙ ꝓditio cōmittitur p seruū ꝛ dñs suū ls ꝓnatum de proditore.

Proditoz multipliciter dicitur.

vide quod no. Archy. clvj. di. cleric⁹, vbi signanter ponit quor modis augetur vitiū proditoris. Et dic larī ꝙ ꝓditor dr ꝙ ꝓpter timorem non defendit veritatē. no. ij. q. iij. nolite. ij. Ite ꝙ crimen alteri⁹ maiestatis. ij. q. j. si peccauerit. de quo meretur ꝑnium. §. de collu. & te. l. j. ꝛ. j. de men. vali. l. j. de deserto. l. j. §. de fal. mo. l. j. ff. ꝙ me. cau. nec timorem. §. fi. Ite ꝙ prodit libertatē. ff. de re mi. ꝙ cuz vno. §. gratis. Ites qui malitiose circunuenit aliū. xvj. q. j. si cupis. xxiij. q. iij. gutisarius. in aūt. de litig. §. j. Item ꝙ re sibi cōmissam exponit hostibus. xxij. q. v. de forma, vbi de hoc. ff. de re mili. proditores. ꝛ not. d. c. clericus. ꝛ pte. c. nolite. Item qui ꝓdit crimē ꝙ probare nō pōt, ij. q. vij. §. de his etiā illud. ꝛ hic ꝑpue differt ab accusatore ꝙ differt crimen ꝙ probare posse ꝛ asserit vt ibi. Ites qui secreta nūciat hostibus. ff. de re mili. omne. §. explanatores. Ite qui instrumenta mea prodit aduersario meo. ff. de pe. si quis aliquid. §. si quis instrm. ꝛ. §. mittra. q. prodi cuiꝰ aliena secreta non debent. §. de cōmer. ꝛ mer. l. mercatores. ꝛ de ope. pu. l. quicunqz. ff. ad. l. aquil. si qs testō. §. pen. j. q. iij. nolite. ꝛ Beli. xlij. Ite est proditioni ꝓmū hostes quos indigere conuenit vt debiliores reddant, telis instruere. §. qz res ex pot. non de. l. ij. Item proditoz dei est qui societatē fraternitatis aliqua discordie peste cōmaculat. Deus em charitas est. q ergo charitatis ꝛ veritatis iussa spernūt deū qui charitas ꝛ veritas est, ꝓdunt j. q. iij. abijt. Ite ꝓditor est qui deducit aliquē in insidias, vel hostibus prodit. ff. ad. l. iul. maje. cuiusqz. ij. riso. Prodere vero aliquē in morte malus petit est homicidio manuali. de pe. di. j. piculose. Ite ꝙ per inuidiā ꝓdit aliuz, v. q. vj. delatoz. Ite qui ꝓdit patriam. §. de avoll. l. fi. in fi. ꝛ huc glibet deregere dz. no. in aut. vt lice. ma. ꝛ auie. §. fi vero cōtra imperiuz, et mulier. ff. ad. l. iul. maie. in questionibus ꝛ seruus. ff. de ori. iu. l. ij. ꝛ. §. cū placuisset. Ite aduocat⁹ ꝛ et accusator, q cām alicui prodidit. §. de puari. l. j. in fi. Ite executor in aūt. de iudi. §. nullo. An aūt quis directe vel indirecte prodere debeat occulti crimen alterius no. Jnno. extra de simo, per tuas. ij. Ite ꝓditor est iudex q reū nocentē absoluit, in aut. vt nulli iudi. §. si quis nō accusatus. ꝛ vt diffe. iu. §. si in inuenerimus. Ite ꝓditor est honoris q honore delato sibi aburit. ꝛ de ocu. l. curiales. xiij. in fi. ¶ Et no. ꝙ iudices debet esse via, fame legitima, diligentes ad maleficia punienda ꝙ ad puncipē non crimina sed vindicta puemar. §. de of. ꝓfec. ꝓto. si quos. ꝛ in hoc eo ipso cēsetur iudicantium culpa, si ad superiorē citius peruenit delinquentiū culpa ꝙ vindicta. xvij. diſi. peruenit. ꝛ. xxvij. q. j. si sacerdos. ꝛ. c. si homo. Et no. Jn. ex de accu. sicut. ꝛ Archi. de cōsi. romana. li. vj. ante fi. c. Unde nō sufficit plato siue pastori suis ouibus anunciare consilium dei, ꝛ quid eas vitare oporteat, imo dz punire nō satisfacientes. dicit Archy. de hom. c. j. li. vj. ad quod extra de offi. ordi. irrefragabili. ꝛ de accu. quanter. ij. §. ad corrigēdos. Dic de hoc vt legit ꝛ not. xxiij. q. iij. qda. in gl. not. ergo. Ite ꝓditor est reus q se vinci patitur. d. §. j. de iuris. Ites accusator; desistēs illi. ite dicitur ꝓcedere lege. ff. de adul. l. ij. §. j. Ite autem ꝓditor est qui vadit ad hostes, vel mittit literas, vel nunciū in damnum domini ꝛ reipublice. ff. ad. l. iul. maj. l. j. in fi. ꝛ. l. ij. ꝛ. iij. Unde sicut is qui verbo excommunicato cōmunicat est excommunicatus, ita etiam is qui sibi literas aut nunciū mittit fm Archi. qui hoc no. de elec. lib. vj. c. vbi periculum in glo. ar. ꝛc. Judaeus ꝙ paria sunt loqui, ꝛ nunciū vel literas mittere. xxvij. q. ij. lex diuina. in prin. ꝛ. ff. de constit. pec. ꝛ licet. ad quod vn facit. d. j. in fi. ꝛ de re mili. omne. §. exploratores. ꝛ extra de iureiu. ego. Jdē est si receptet hostes, deducat, visiter vel associet, aut dona vel munera eis doner, aut mittat, seu fauorem eis impendat; quia sic agēs hereticꝰ iudicatur, canonica sanctione relapsus de hereti. accusatus. lib. vj. Jdē est in his qui cum hostibus factione contra facultate eis pdas agendi prebuerunt, aut rapinas habitas cuz hostibus diuiserunt. j. de re mili. si quis. Jdē si alias eis auxilium ꝛ consiliū dederint, ꝛ extra de iude. ad liberandam. Qui aūt malo animo aut ad hostes, aut in bello transfugit, aut inter treugas indictas vel ītantias, aut ad eos cum quibus nulla est amicitia transfuga dicatur. ff. de postli. reuer. in bello. §. trāsfuga. immo generali sumpto vocabulo quilibet trāsfuga proditor est. sed nō econtra. eo. ti. postliminii. §. trāsfuge. ꝛ no. ff. de re mili. proditores. vide ibi cū concor. Ite proditor est dux belli, q sine superioris cōsensu cū hoste paciscit, vt ꝑ per Odofredū. ij. ad Aug. Dies aūt proditoꝝ inter ceteros abolendis est. vide ꝓpter Petrus blesensis in quadā epla. Nihil detestabilius nota, ꝓditionis in milite, ls Joab ola fortiter vicerit, non cōputatur ei in cathologo fortiū David, qz fortitudinem eiꝰ, ꝓditio in aduer. ꝛ amasiā denigrauit. Sola fidelitas est q dilatat gloriā ppli, q pacem firmat, ꝛ terroꝛe incutit inimicis. Et de proditoribus vide. ij. Macha. c. j. ¶ Ihūd aūt no. ꝙ proditor regis censetur, ꝓditor dei. dicit Am. de iser. in. reu. que sint regalie sup verbo ꝙhentium incestas nuptias. ꝛ hoc per. c. ij. apud. xxiij. q. v. Ad idē. ij. q. vij. ij pōt. ¶ Ite no. mores, ꝓditoris, nā insignia fidelitatis ondit, suauia ꝛ dulcia ꝙba ꝓfert, ampleꝫatur, applaudit, blāde ridet, magima pollicet, obteritat den, sub pacis redere osculat. Ad iurādū est ꝓn⁹, liberet adulat, ꝙ en elca, ꝓditionis, xxvj. di. clericus. ꝙ saporosa vina, ꝑparat, ꝛ ꝑparat ciboria delicata. O ꝙ crudelia ꝛ mortifera sunt iacula proditoꝝ, vir em erit aut nunqꝙ, q sibi possit ab illozū ictib⁹ peauere. Un in ꝑo. xxiij. Mollii sunt sermones ei⁹ sup oleum, ꝛ ipsi sunt iacula, ergo proditoꝛe ꝙ num possimus cauere, ne ꝙ vnū plurimi fluctuemur. xxiij. q. j. conturbat. nam plus nocet lingua adulatoris, ꝙ manꝰ interfectoris. dicit aug. sup po. lxij. (Seuerissime) vide. §. d. proxi. in fi. ꝛ. j. de his qui ex pu. colla. l. iij. (Snie) vid. §. de in. fi. l. ij. ꝛ de sen. aduer. fi. la. in ru. (Sub iugari) contūdi. vide. §. de his qui ex pu. ra. l. ij. Hoc namqz maleficiū sicut ꝛ reliqua, equū est ipsa natura vt nō traieat impunitū. ff. si qs ref. liber esse iussit. j. §. j. Et ideo in malozū exercenda virtōe acceleratio cōmendatur, ꝛ negligētia graui pena damnat. xxiij. q. iij. si ea. ꝛ facit illud Cassiodo. ij. variarū epla. xix. Quis ferat in domesticis ꝑsonis locū fuisse periculis, ꝛ ibi inuētas dulcis vite exitium, vñ nasci debuerat defensionis auxilium. (Odiecta) oppositā, (Excepto) ver. (Malestatis) Malestas dr honor, dignitas, splendor, dicta quasi maioz ptās fm Pap. quo vigore superioritatis etiā in liberos exercetur. ff. de postu. re. nō dubito. Et dicitur maiestas ꝓnus. ff. de iusti. ꝛ ju. l. pe. vel alterius iudicis. §. de appel. l. pe. De hoc satis in cōstitutione de fidejuss. domin. ꝛ vasal. l. ij vasallius.

Excōicatus est q excōicato ꝛas aut nunciū mittit.

Delatt sunt cito puniēdi.

¶ De petitis bonorum sublatis; constitutio gregoriana. Rubrica.

¶ Forte meli⁹ diceret de petitionib⁹, seu de petitoꝛe bonoꝛ sublata. Et Derroz allegās ꝛ scripsi cōtra de petitis ex qdā incuria ꝛ negligētia ꝓessit, ex q nō solū rexꝰ legū, ls et rubrica incorrecte habent.

¶ Impera. Gratul. Theo. A. Lex. j.

Quisquis in crimine maiestatis deprehensus fuerit ꝛ punitus: bonaqz eius sicut plectendi cōsueto crimis hz fiscus inuaserit: nullus eadem sub specie immunicētie principalis audeat, ppe iure poscere. Qui contra legē id ausus fuerit sperare ꝙ nō ls re⁹ violate legis habeatur. Sed qm̄ plerunqz ita nōnullis causis inuercēda petentiū inbiatione constringimur: vt et non concedenda tribuamus: nec rescripto qdez nostro aduersus formam late legis loci aliquid relinquat. Si quid autem

Proditoꝛ rigis ſigna mꝫtaſſimꝫ.

Deprehēdere multipliciter accipitur.

Feudalis cōtractus ante tres libros codicis erat in cognitus.

reste. §. ij. ꝛ. xix. Sz ipsa iura que dicunt posse inquiri, non excludūr ꝙ libellus non sit offerēdus, cum ꝙ accusationez procedit. ꝙ et ꝓt ex dictione quoqz. Ad idē. ff. ad. l. iu. ma. l. fi, vbi sepius dr maiestatz reus ꝙ solū sit litis cōtestatione. §. de adulte. adulterā. litis aūt contestatio sit ꝙ narrationem libelli ꝓpositam. ꝛ responsionē securā. §. & lit. cōtest. l. j. in fi. Et idē locum hz, ēt si non cōtra delinquentez, sed eius heredē possessoꝛe ve bonoꝛ foret ad publicationē, dānandāqz defuncti memoriā procedendū. cū eoz interfit in cā ipa rite ꝓcedi. vt ꝓt. d. l. fi. in fi. ¶ Utrū aūt in tali crimie dom⁹ fit diruēda lege ali qua nō inuenit exꝑssum, sed si pōt rez bona taliū publicare, ergo ꝛ diruere, ꝙ et egssimū est in detestatione crimis. Maz blasphemās talit punit. xxiij. q. iij. qui. ff. nabuchodonoſoz. ꝛ scripsi. §. ti. ꝓti. l. pe. Et q cardinalē occidit, de pe. felicis. li. vj. Et qui dicē iurare ꝛ teneꝛe noluerit. li. feu. de pa. iur. fir. §. ꝓterea bona. vñ in his criminib⁹ ꝓcedit cur de similibus ad similia. ff. ad. l. iul. maie. famosi. ad fin. ibi ad exēplum legis iul. ꝛc. ꝛ scripsi. §. vt nemo ad su. pa. fusci. rus. l. j. in verbo plectentur. Filij aūt taliter delinquentiū emancipati ante machinationē patris, ipsa pena minime puniunt. vt no. §. ad. l. iul. maq. quisqz. vj. q. j. si cū. in gl. filij ergo emācipati ꝛc. Arc. aūt ibi dicit ꝙ amittūt bona. Quid aūt de filijs nō emancipatis, natis vbiqz ante machinationē, an puniēt ea pena? Quidā ꝙ sic arguētes ꝙ dicta. l. quisqz loquit indistincte. Alij dicunt equius ꝙ nō. argu. §. de questio. diuo. j. de decur. neminē. Pro quo videre pores. j. de agrico. ꝛ cēsi. cū satis. §. caueant, ꝛ ꝙ ibi no. in glo. nata ex colonis ꝛc. Utrum dicta. l. qsquis vbi loquit de filijs extendatur ēt ad nepotes. ꝛ an id locum habeat in filijs susceptis ex matre delinquēte, ꝛ an cum filij delinquentiuz taliter repellant tanqꝫ non capaces a successionibus propinquoꝝ admittant alij defuncto cōiuncti, vt fiscus illos excludat. Hec ꝛ alia no. Cy. d. l. qsquis. Alia de hac materia vide ꝙ An. de Jser. li. feu. que sint rega. in verbo bona cōmittentium crimē maiestatis. vbi tractat an damnatus eo crimine appellet, conuictus tm vel cōfessus tm. Et an habeat locū in committētem, non in principē vel in rem publicaz. Vide etiā ꝙ scripsi. j. de conduc. ꝛ pcur. ꝛc. j. in ꝙbo regiā. Tales delinquentes vocantur vbiqz ꝓditores. de quibus plura scripsi. §. ti. proxi. li. fi. Et in regno contra notorios proditoꝛes non est citatio necessaria. vt in. c. regis karoli primi. ꝙ incipit nuper apud tranū, vbi ꝛ alia plurima contra eos specialia continēntur. ꝛ ꝓt ex his que scripsi. j. de re mili. cū allegatis. Immo ꝙ cōstitutionem inciliti regis karoli scōi bona taliū ꝓditorum ipso facto in curiā transferunt absqz adeptione possessionis eoꝝ ꝛ fiscus ad ipa bona intra annos viginti cōtra qcunqz possessoꝛ rei vēdicationem intētat. Sz proditoꝛes ꝛ filij descendentes ex eis cōtra fiscuz, nullo tpis spacio pro ipsis bonis muniunt. vt in. c. ꝙ incipit bona ꝓdioꝝ. ad ꝙ est de ꝑscrip. c. ij. in prin. l. vj. Quinimo tanta est inanitas huius criminis ꝙ pōt rez ēt non notorie delinquentē aduersus eū ꝓnare bonis suis, quis non vocatū. nec als conuictū. vt ꝓt. ij. Ik eg. xvj. c. post ꝑn. adeo ꝙ si erranit in hoc. ꝛ bona alij donata mueniunt non revocant. eo. li. xix. Satis qppe horrendū est hoc crimē, ꝛ tuste cessēt maximū oim pctoꝛ. in aut. de nup. §. fugitur fm Thodosiuz ꝛ scelestissimum. §. ad. l. iul. l. fi. Et ideo in ipso crimine seuerissime vindicandū. Ita si id ꝙ in regia maiestatē admittit. non fuerit vindicta cōpessum, ꝙ in minores subditos admittet inultum transire ambigi non dz. xxiij. q. v. relegētes. Quidā vero doctoꝛ ex lingue arrogātia plusqꝫ scientia factus dicitioꝛ Zium dixit. (Innaleriti) impropriē Nam ꝑpe est alienū tollere vel possidere innuite. ꝛ vi tenere. (Munificentie) puta feudi. §. quadri. ꝑscrip. l. ij. ad ꝙ in aūt de exhi. re. §. optimū. Vide ꝙ scripsi. j. de castren. eo. pal. pact. l. j. in verbo donis. Et est munificentia, liberalitas, largitas. publicum opus. i. donatio. (Jure) als iuri. (Poscere) Poscunt q simꝫ petunt. exposcunt qui desiderant. (Qui) ver. (Ausus) impropriē pro arroganter hic sile. j. tit. ij. l. j. vbi ō hoc scripsi. (Sperare) i. sperando petere, ex de purgacano. cū in inuentur. vbi papa nōnulla facit motus potius imporꝛi ꝙ facere. vt no. viij. q. j. audacter. ꝛ facit de pe. di. j. importune. ꝛ extra de ꝑben. tue. ꝛ in aūt. de nup. §. nouimus. Interdū ꝙ potentiam, aut furtiuā deprecatione qdam nō cōcedē da ꝓetrant. j. de fund. li. l. j. Nōnulli em nouis interpellationibus importuni sunt. in aūt. de resti. §. qz vero. Et Jnn. extra de iureiur. peritio. equiparat obtenta metus ꝛ fraus. iij. q. j. reintegranda. Et not. Archi. de pac. Quis, in prin. li. vj. sic etiam equiparantur dolosa, seu callida persuasio, ꝛ cosꝫ. §. si qs nolentem. ꝛ facit. §. si ex fal. alle. l. j. ad fi. ibi extorsisse (Reus) a re vel proprie a reatu dictus. (Violate) Violat qui polluit contraminat. corrumpit, vim facit fm Pap. (Sed qm̄). §. (Plerūqz) alias quando, frequenter, assidue. (Nonullis) exponе. vt. §. ti. proxi. li. pe. Als in nōnullozū ꝛ tunc deest causis. (Innerecūda) sine pudore vt derare. Vel hiare est os aperire. (Tribuamus) Tribuere est aliqd donare, Attribuere vero ordines, officia qz distribuere fm Papi-

Inbiare qd est.

quid autem ex bonis talibus nō iudicio (nullo tū desiderante atqz poscente) concedi cuiꝰ voluerimus: huiusmodi tantum valeat liberalitas.

Quisquis. ¶ Casus. Bona cōdemnati ex crimine lese maiestatis nullus sibi cōcedi petere dz. petēs aūt tanqꝫ violator legis puniendus est. Et si forte nimia mentientis importunitate bona ipsa ꝙ rescriptum cōcessa inuenientur, repellendū est ꝫ rescriptum. Vera vero liberalitate ꝙ principē facta cōcessio valet. (Quisqs) Hec dictio ad vniuersos referē fm Pap. sicut ꝛ quicūqz (Deprehensus) Deprehēdere est valde cognoscere. ad. §. qui ap. opus nō est. l. iij. in fi. Vel. i. accusare seu deferre ex. de iudi. cū nō ab hoie. Vel ꝓprie cōprehendere, capere, ꝛ tenere ꝑfecte vt non effugiat, sz pena sentiat ꝙ meret. §. de adulte. grachus. ff. eo. ti. nec mea. ꝛ. l. capite. e. l. ꝙ ait. ꝛ. §. vbi sena. vt clar. l. j. vide ꝙ ibi no. Vel ēt sine pene irrogatione, vt tū fiat eius maleficiū. ff. de fur. l. ij. ad ꝙ extra de rescrip. cū dilecta. Vel exponе hic deprehensus. i, coniūctus aut cōfessus, ꝛ sic punitus. sic ex de here. ad abolendā. §. j. Uñ dicit alia l. in hoc facinore cōiuctus. §. de offi. questo. l. officia. Ad bona eīn taliter delinquentiū nequit fiscus extendere manus ante sniam latz vt hic ꝓt. Vide ꝙ no. An. de iser. li. feu. de pa. iur. fir. in fi. ꝛ quod no. in aut. de incest. nup. in glo. ij. ꝛ. §. ij. vbi dicit moz accipiēt ꝛ in. §. fi aūt vxore. dicit ꝙ filij accipiēt tres partes post quartā partem que fisco defert. ex quo sequit ꝙ fiscus ꝓacceperat. Sz hec ꝑt intelligi, sꝑ snīam, ficut dicimus in excōicatione, vbicunqz dicit canō anathema sit quod exponit. i. fiat. xxx. di. quasi p totū. ꝛ ex de vi. ꝛ ho. cle. fi qs. ꝛ de magi. c. j. ꝛ not. Bui. in reprorio sub tit. de sen. excō. in rub. Casus in qbus est aliquis excōicandus. in ꝑn. Vide in aut. vt de cetero cō. eccle. ꝛc. §. si qd tale. dicit litera ꝙ apprehēdere ꝙ ij §. dicit vēdicare. De ꝫ dic vt not. An. de Jser. li. feu. q̄ sint reg. in ꝙbo, ꝛ que indignis. ꝛ Jnn. se. ꝛ in ti. quo re. mi. c. ij. in fi. ꝛ de feu. si cul. nō amit. c. j. in fi. Vide ēt ꝙ scripsi. j. de re mi. cū alle. de hoc etiam statim dicaz. ¶ Quid aūt si qs deprehēdatur in crimine poterit ne ex hoc solo cōdemnari? Rūdeo nō: qz nullus condēnatur, nisi cōuictus legitime, aut sponte cōfessus. ij. q. j. nos in quem ꝙ. Quid ergo operebitur deprehēsio talis? Rūdeo, sufficit ad notā infamie inducendā. ff. de rinu. l. palam. §. q in adulterio. Ad alia vero sola nota nō sufficit. ꝙ ꝑ seqre vt no. ꝑ Bof. talios. ex de iudi. cū nōab homie. ꝛ. xv. q. vj. ci. vbi. in. j. glo. ꝛ. l. dist. si qs diaconus. ꝛ. c. de his. Et de notoriis scripsi. j. de digni. quoties. ꝛ de deser. l. ij. ꝙ cōtrarium ꝓbant. Sz dic ꝙ copresenſio sola sine denūciatione ꝛ probatione insufficies est. vt no. d. c. de his. De hac materia satis no. An. de iser. li. feu. in constitutione de his qui fidē. da. pos. l. humanitate. Uñ aūt vel qualiter dicat qs cōiuctus. vide ꝙ scripsi. j. de decur. si ille. (Punitus) Punit q vicisꝫ citur, su pplicio afficit, cōsumit fz Pap. (Plectendi) plectere, punire, vindicare, subigere, morti tradere, supplicio affligere. ptz igitur ꝙ bona in hoc crimine publicantur. vt hac. l. cum similibus. quas intelligo de bonis nō feudalibus. Ita tpe harū legū non fuerat cōtractus feudalis inuetus nisi diceres ꝙ vocabat cōtractus stipēdiarī⁹. Uñ dicta sunt ꝑdia stipēdiaria, insti. de re. di. §. ꝓ tradītionem. De hoc scripsi plenius. j. de oi agro deser. qcunqz. ij. in verbo domesticū. ¶ Ceterū per feudoz delinqūs hmōi perdit feudum. li. feu. que sit prima cau. §. porro. ꝛ. §. ite q dūm. ꝛ. §. seq. ꝛ de prohi. feu. alie. ꝙ fres de. imperiale. §. illō ꝛ in regno p. c. dñi Honorij pape. Jn feudis que non tenent immediate a rege, distinguit inter feuda quaternata, ꝛ non quaternata. Que sint ista scripsi. j. de oi agro deserto. qcunqz. ij. in ꝙbo domesticum vt in quaternatis dūs immediatus illius cum onere seruitij. cōsueti ꝑsone cōcedat idonee regi ꝓsita ꝓsentāde, vt ei⁹ sup hoc postea habeat assensus. Ita quaternata reuertunt ad dūm, non ad regē ꝙ ipsum cui voluerit cōcedenda, ēt sine regis assensu. Hoc idē no. An. de Jser. d. §. illud, ꝛ si essent bona non feudalia, ipa cōferri rex tanqꝫ sibi delata, quis ista fuerint in terra baronis. vt ꝓt ex his q not. Bui. in spec. de feu. §. ij. ver. gl. in fi. §. vbi de publicatione feudoz diffuse ꝓsequit. ꝛ gl. cōsti. de morte baronis. l. j. in gl. ꝓt ergo. ꝛ se. ¶ Similiter idē est in bonis cēsualibus in qb⁹ dez linquēs directū ꝛ vtile dūm habebat, ipe em poterat alienare pro libito. j. de fun. pa. fundi. cū cōcor. siue cēsus debeat ecclesie siue alij. Ita tunc ipsa bona domestica dicunt. d. l. qcunqz. Aliud puto in emphiteoticis rōne directi dūi. ꝙ spectat ad concedentem, seu dūm pro quo est ꝙ no. gl. cōsti. dicta. l. j. ar. cōtra. in aūt. de alie. ꝛ emphi. §. si vero contigerit. coll. ix. vbi dicit ꝙ si res emphiteotica puemat ad fiscū licentia hz ipse iconomus eam recuperare pro ecclesia. Sed ibi de alio nō peruenīdi loquit ꝙ ex cā publicationis. ¶ Quid si quis accusat de crimine maiestatis, an offeret libellū? Dicit ꝙ sic: qz cōtrarij huius nō inuenit. ad ꝙ ēt. §. de epi. ꝛ cle, si qs in hoc. in dz offerre, fi. §. ad. l. iul. ma. l. iij. ibi accusat ione suam. ꝛ. l. fi. in fi. ibi arguat. Dic qui de cri cit gl. i. argute accusetur. ꝛ. §. de iur. fis. eoz. Accusare em est aliquez mine maz per libellum de crimine coram iudice deferre. dicit Azo. §. q accusatio ac non ꝑs. in princ. in summa. Ar. contra. §. de here. l. iij. ibi in morte cuiusq; inquisitio tentat. ꝛ. xxiij. qō. ij. sane. Et ꝙ no. Bui. in spec. de

Libellus ꝙ sit.

Excōicatus est q excōicato ꝛas aut nunciū mittit.

Proditoꝛ rigis ſigna mꝫtaſſimꝫ.

Deprehēdere multipliciter accipitur.

Feudalis cōtractus ante tres libros codicis erat in cognitus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Et vide q̄ legitur ꝛ no. ex̄ de rescript. si quando. ꝛ. lv. dist. ca. nullus ꝛ. li. vj. de ꝛescrip. c. vlti. in ſcḋa gl. ꝛ. viij. q̄. j. audacter. ꝛ ex̄ de purga. cano. cū in iuuentute. ꝛ de prebē. tue. ꝛ in aut. de nu. §. nouimus. (Rescripto) q̄ surrepticium p̄sumit. ff. j. de aqueduc. l. diligenter.

¶ Et no. fm Aln. q̄ non valet rescriptū cōtra publicā vtilitatem, ꝛ colligit ipse casus in quibus rescriptum nō valet. §. de fal. mo. l. fi. §. de anno. ꝛ tri. in fraudem. cū multis sīhbus. j. de fun. par. oēs. de indi. l. j. ꝛ de ope. pu. l. p̄scriptio. ꝛ. d. l. diligenter. ꝛ. j. de pis. l. j. & cano. fm. vr. ro. l. ij. in fi. ꝛ vr ne lice. in ꝛemp. speciē. l. j. vbi plures apposui. sui. (Loci) i. oportunitatis, vel iuris. (Si quid). §. Et) Vide q̄ de hoc ꝓbo scripsi. §. de his qui ex pu. ar. l. ij. §. respōso. (Talibus) relatiue ponit cū absentia sunt. als demōstratiue cum in p̄senti. (Iudicio). i. motu proprio. q̄ tunc p̄cedere ꝺr cum p̄nceps. §. q̄ motu pro

Iudicium multis modis capit.

ꝓprio bona concedit. exp̄imit in rescripto. ex̄ de ꝓben. si motu. in fi. li. vj. ad q̄. ff. de his q̄ no. infa. q̄ ait. §. ignominiosa. Vel vltronea liberalitate. §. de crimi. fac. l. fi. in fi. ꝛ. ff. de adop. fi arrogator. Et ꝓuilegium sic cōcessum ad plura ēt vltra intentionem cōcedentis extēditur. in cle. de ꝓbē. fi romanus, nō tñ als illicita includit ibidem. Sñ igitur motu ꝓpo hec bona cōcedit, hoc beneficiū est largissime interp̄etandū. Si aūt ad alicuius instantiam, tūc est restringendū. eo. ti. de p̄ben. si pluribus. Vel exp̄one. Judicio. i. volūtate vt sūbscit. ff. de fideicom. li. thays. §. lucius titius. vt in eum diriganť dona quē dignū iudicat. Q̄nq̄ accipiť iudiciū pro tpe. lv. dist. p̄cepta. q̄nq̄ p̄ deliberatione, siue examinatione. liz. di. c. j. xlvij. di. de petro q̄nq̄ pro auctoritate. lxij. di. c. j. q̄nq̄ pro pena. l. dist. ꝛ purgabit. in p̄n. Alios modos quibus accipitur iudiciū. Mo. gl. insti. qbus nō est p̄mis. fa. test. §. ꝓterea. De hoc plenius Jo. mo. ex̄ de iudi. in rubrica. li. vj. ponit quindecim iudicij significationes quas ḋat p hos versus. Actio, lis, auctor, fonus, arbiter, vltima velle. Questio discere, sen, iusta, discussio posse. Pernicies, pena, p̄cesſ⁹, judicialis. Actio. ff. de iudi. in tribus. insti. d. §. ꝓterea. ex̄ de probat. ex lr̄is. Lis. ff. de pe. q̄ debeť. ad trebel. hij. ij. respōso. Auctoritas, ex̄ de iudi. decernimus. lxij. dist. c. j. fonus, extra de iudi. quanto. Arbiter. ij. q̄. vj. a iudicibus. ff. qui sanscta. co. ab arbitro. de offi. deleg. ab arbitris. li. vj. Si enim arbiter est iudex, ergo arbitrium iudicium. Ultima velle. §. de sa. san. ec. j. Quetto. §. de ord. iud. fi quō. Discretio. ff. de iud. cū p̄ceꝺ. extra de ꝓben. ꝛ. xxxiij. q. iij. origo. ꝛ. xvij. q. iij. sunt qui. Snia. xlj. di. neophitus. ex̄ de re iudi. in causis. j. ꝛ. c. fi duob⁹. de p̄scrip. c. fi. ff. de leg. iij. qui concubinā. §. fi heres. Et eccli. xvij. Ante iudicium tibi justitia para. Jnstātia. §. ḋ iudi. ꝓperandum. extra eo. ti. c. pe. discussio. ex̄ de ver. sig. fonus. in p̄n. Posse. ff. de iudi. iudiciū solutur. i. ptās iudicādi. Pernicies. j. ad Corint. xj. ꝛ. j. q. p Esaiam ibi. Qui manducat ꝛ bibit indigne iudiciū. i. pniciem māducat ꝛ bibit. gl. ꝓo dicit condēnatione. pena. l. dist. ꝛ purgabit. in p̄n. ꝛ Jo. v. c. Qui mala egerūt in resurrectionem iudicij. i. pene eterne. Processus judicialis. ex̄ de iudi. c. li. vj. de excep. p̄ta. De hoc ēt no. Archi. de rescrip. ſtatutū. §. insup. ꝛ Jo. an. de reg. iu. iudicijs. in novel. Iudicium ſa. li. vj. Inter dū ponit iudiciū ꝓ expositione iuris vel cōstitutionis. ex̄ dist. cōstitutiones fm Aug. ꝛ Archi. Differunt aūt iudicium ꝛ cōsilium. Nā iudiciū agit̄ in mutuum. ff. de ver. ob. inter stipulantes. §. j. Consiliū vero inter cōsentientes. §. de iudi. li. l. j. Interdū ponit ꝓ priuilegio vel cōfirmatione. j. de fun. patri. ius emphiteoticum. Et de hoc ꝓbo habes. j. de cohar. l. vlti. (Desiderante) Desiderare est aliqđ petere vel amare fm Pap. (Liberalitas) donatio, humanatio, largitas fm Pap. vel benignitas. Et no. q̄ hec virt⁹ perfecta fide, ꝛ tepore cōmendat. vr. lxxx. vj. di. non satis. Et apposnāda est q̄ circa ꝓmos ꝛ cōsanguineos ꝓ necessitate exercet, vt ibi. Pulchra ēt est liberalitas q̄ indigētibus tēperare, ꝛ nō suppſlue impendi tur ibidē. Nā eleemosina no tam accipiētibus ꝓdesť q̄ dātibus. vt sit Sene. li. de moribus. Jres valerius. libz. iij. c. viij. Liberalitatis duo sunt maxime probabiles fontes. verū iudiciū. ꝛ honesta benevolentia, nam cū ab his oneť, tūc demū ei rō cōstat. dono aūt ipsi gra

Liberalitatis duo sunt fontes.

tia ꝛ mantudo q̄dē sua, sed efficatiorem aliq̄ oportunitas cōciliat. Eps aūt ꝺs esse liberalis, aliogn vacuū nomē pozabit epi. lxxxviij. di. liberalē. ꝛ c. sequē. Sz ḋare histriombus ꝛ ꝓhibitis venatorib⁹ ꝛ personis turpibus nō est largitas sed vitiū, ea. di. donare. ꝛ. c. se. Liberalitas vero impꝛopꝛie ꝺr vbi est necessitas. ff. ḋ adi. le. l. rē legatā. de leg. ij. vnū post p̄n. ꝛ de aqua quoti. ꝛ estima. l. j. §. pe. in fi. vñ Quintil. c. eger redꝛtus loquēs pater filio q̄ alimenta negabat. Non est beneficium q̄ pascitis, sed est facinus q̄ negatis. vide q̄ no. extra ꝺ rescrip. edes. in p̄n. An aūt fit maioris meriti aliquid facere ex liberalitate q̄ si quis ad hoc teneť ex voto vel necessitate. vide extra de obser. iem. c. vlt. xxvij. q. j. tas nūc. lxxiij. q. v. qui scitit. ꝛ quod no. in eis. De hac multa ponit Tulius. li. ij. de offi. ꝛ poll. lib. viij. ꝛ. c. ij. ꝛ. xiij. ꝛ. xij. ꝛ. xv. Albi inter cetera sic ait. Als dixisse memini, cum

Liberalitas ois virtus gratiosa sit, liberalitas gratiosissima eit, eo q̄ plurimis est viꝛ prodeſt, ꝛ certe vbi facultas deeſt effundit viscera. i. ꝓpriū largitur tus gratio affectum aliogn q̄ño iuꝛta apostolū in eo ꝛ haritas manet qui pulsante necessitate ꝓximi meꝛis viscera claudit. De hoc ēt scripsi. j. de obla. mu. l. j. ¶ Post glo. f. huius. Adde. ꝛar. j. tit. iij. l. j. in princ. ꝛ ver. q̄si nobis, in fi. ꝛ. §. de preci. impera. offe. l. fi. ¶ Post gl. i. frequenti. Adde. sc̄z q̄ ꝓpie ꝺr importunitas. Dicitur aūt importun⁹ quia sine portu. i. sine quiete. q̄ prosequere vr not. Archi. li. vj. de rescrip. c. fi. in glo. ¶ Post glo. vltimam, adde. ꝛ dic vt ibi.

¶ Impera. Theo. ꝛ Val. A. Lex. ij.

Quōne semen alienas appetendi fortunas stirpitus crucre cui pētes: nulli deinceps volum⁹ petitionis rerū esse licētiā. Et si intestatus quisq̄. quedāve nullis ex numero ꝓpinquoꝝ existentib⁹: vel vxore: vel marito fati munus impleuerit: ꝛ cuiuscunq̄ sit cōditionis: aut secte: seu quolibet titulo res fuerit fiscalis: nemo audeat ad petitionem rerū defuncti: defuncteve cuiuscunq̄ fortune aut secte sit: ꝛ fisco nostro locus pateat aspirare. ¶ Cum nec illis qdem quorum actu atq̄ officio petitionū, p̄cedebāt effect⁹ impune liceat sanctionib⁹ nostris aduersari. Sed vir illustris quidem cuiuscunq̄ tpis questor: si oblate petitioni subscripserit: vel etiam rūsum dederit. vir q̄ illustris comes rerū priuatar: si vel instrui p̄miserit vel petitionē si qua insinuať admiserit: indignationem nostri numinis sustinebit: ceteri sque fiet vindicte ꝛ temeritatis exemplum. Memoriales vero qui excipienda hmōi rescripta vel implenda curauerint ꝛ palatines q̄ illustruerint: vel gesta admisse petitionis ediderint: bonoꝝ proscriptione puniri decernimus. Pari forma res ēt ciuiles ꝛ ad ius publicū pertinentes ab omni petitione muniēdas esse cēsemus. i. nec ꝓagmatica iussione: vel sacra annotatione: vel quolibet oꝛaculo diuino: seu mandatis (si qua ꝺ hanc sanctionem nr̄am fuerint impetrata) quodcunq̄ robo rīs habere valituris.

Quōne semē. Qꝺ statuit. §. dōs imperator: in specie, hic amplius in genere. ꝛ dic. Si aliquis decedit intestatus, nullo relicto here de legitimo. ꝛ sic fiscus illi succedit, cuiuscunq̄ conditionis ꝛ secte fuerit mortuus, nullius audeat ad illoꝝ bona aspirare petitionē, ꝛ vt nō concedanť. imponť pena ḥis p quoꝝ officium talia ꝓcedebāt. nā punit q̄stoꝛ q petitionibus subscribere se ḥz punitur ēt comes rerū priuatarū, in cui⁹ manibus ante oia tales petitiones offerebantur, illisq̄ p eum examinatis demū principi oblate ex cipiunť decretates vt inde rescripta cōficiant. Jtē palatini qui petēs insꝛuxerunt, vl acta sue scripturā admisse petitionis ediderint Similiter, ꝓhibet peti annonas ciuiles, ꝛ annullat q̄cūq̄ rescripta sup talib⁹ impetrata. ¶ Et no. vtilē legem reipublice que hodie in nullo seruatur. (Fortunas). i. diuitias: q̄ fortuna illas ḋare putatur, ꝛ hoc in plurali numero. plate. (Stirpitus). i. a stirpe. ff. de ar. ce. l. j. §. si arbor. ꝛ ē sile. §. de iur. do. in reb⁹. in fin. Et no. vitiosa stirpit⁹ vt nulla radix inde remaneat eruēda sunt, ḥz hodie talia pot⁹ radices effundāt, que aūt ex vna radice ꝓcedunt, vna lege rolleda sunt. §. de nup. l. fi. in fi. g em aliqd vult realiter, ꝓhibere, ꝓhibeat id omne p q ad ꝓhibitū puenitur. vt scripsi de ꝓhibitione ꝛpunitione crimini j. de anno. ꝛ tri. oēs alias dicitur medullitus. lxij. dist. cū adrianus. Jtē fmcaitus. j. de pacto. l. ij. ꝛ. j. q. ij. nullus episcopoꝝ. ꝛ. xxij. di. sacratas. quod expone vr. §. de bo. vac. l. j. ver. integraliter. Jtem radicitus. ex̄ de instit. c. iij. (Deinceps) expone vt. §. de bon. vac. l. j. (Et fi) ver. (Intestatus) expone. §. de bo. vac. l. j. (Propinquorum) consanguinitate, ex quo patet illos esse ꝓpinquos: quia ad successionez admittunť. (Fari). i. vite que procedit ex fato. Adde que scripsi. j. qñ ꝛ qui. quar. pars. l. ij. in p̄n. (Mdarito) quōdam. nam propꝛie ꝺr vxorem habens. a mare dictus, quasi mas. (Conditionis). i. fortune, (Secte) expone. §. eo. ti. j. l. ij. (Nemo) ab hoie tractatum. q̄si ne hō q̄ est nullus hō fm Pap. de hoc no. Archyd. extra de elec. nemo. in princi. li. vj. (Fortune) id est conditionis, vꝛpredixi. (Locus) expone. §. de in. fil. prohibitum. in p̄incip. (Aspirare). i. anelare, conari, deuenire. quasi valde spirare. (Cum nec) ver. (Effectus) Dicitur effectus quod a causa efficitur fm Papi. (Impune) sine pena. (Aduersari) cōtrarie. (Si vir) ver. De viro scripsi. j. de digni. indi. (Illustris) nomen notitie est, q̄ clareat multis splendoꝛe geneꝛis, vel sapientie, vel nobilitatis fm Pap. Vel. i. preclarus ꝛ nobilis quia valde illustratur. (Questoꝛ) Vide quod not. in proemio instit. §. cūq̄. De questoꝛe plura scripsi. j. de decur. nemine. ꝛ de questoꝛe. in rubrica. (Subscripserit) subtus scripserit decretando. vt hodie fit in regno. Ex quo ꝓz q̄ officium questoris est decretare petitiones, sicut ꝛ logotheta in regno, sed protho notarius hoc ibi exerꝛet officium. (Rusum dederit) ꝛz vulgare iuꝛta illud. Jesus autem Questoris responsum officium

Illustris vñ dicit.

rūsum nō dedit ei. (Comes rerum priuataruꝫ) De hoc dictū est. §. ti. ij. l. iij. ¶ Jn qualibet aūt pronincia q̄ suberat imperio erat vnus comes rerū priuatarū, ꝛ vn⁹ rōnalis. i. ꝓcuratoꝛ cesaris vt ibi not. Ad cuius cognitionem inter cetera ꝓinebat infinuare principi, admittere, ꝛ repellere hmōi petitiones que offerunturꝫ sup his bonis priuatoꝝ devolutis in fiscū: vt hic colligit. Forte statutū vel ritus erat tales petitiones nullo modo principi offerri posse, nisi ꝓius cōmiti rerū priuatarū darentur, qui apponebat in petitione q̄ bona q̄ petebātur devoluta erāt ꝛ incoꝛporata pr̄timonio principis. alias non poterāt ipsa bona concedi. Vl aūt comites rerū priuatarū ꝛ sacra rū largitionū, in republica vētris ꝛ intestinoꝝ imaginē ferūt. q̄ si in mensa auiditate cōgesserint, ꝛ cōgesta tenacius reseruauerint, innumerabiles ꝛ incurabiles morbos generāt: ꝛ vitio eoꝝ totius coꝛporis ruina immineat, vt ait Polli. li. v. c. ij. Et fm hyppocratē. Crassa ꝛ obesa coꝛpa, cū crescēdi modū impleuerint, necessariā esse sanguinis diminutionem, ꝛ nisi fiat in paralitim ꝛ plurima gña morboꝝ pessima erūpere. de conse. di. v. nō tales. Mo. etiā equales esse magnificos ꝛ illustres. vt ꝛ. §. de offi. ma. mil. l. ij. Interdum imperatoꝛ vocat se magnificū. j. de vete. l. j. Jtē q̄ sunt eq̄les ptz. xxv. q. j. satagendum. ꝛ in aut. Hec constitutio innocat constitutionem ꝛc. in fi. col. viij. Videť aūt maiores esse magnificos, nā tribunianus inter ceteros nouī iuris oꝛdinatoꝛes ꝛ compositoꝛes eximius ꝛ precellens vt ptz, §. de ve. in. enu. l. j. dicit manific⁹. Alij duo q̄ sequnť ēn in oꝛdine litere, dicunť illustres, insti. in proemio. §. cūq̄, ad q̄ etiā. §. de app. precipim⁹. ¶ Rex quoq̄ fracoꝝ dicit magnific⁹, extra de of. le. nouit. q̄ alias ḋ illustris. de iudi. nouit. Et tñ supꝛioꝛ in talib⁹ nō cognoscit. extra q̄ filij sunt legi. per venerabilē. §. rombꝺ. ꝺs ℥. q̄

Rex frācorum dicit magnificus.

illustres dicunť magnificētissimi. in aut. vt ab illustri. p̄in. ꝛc. col. v. ꝛ qui. mo. natu. effi. leg. §. illud. ver. in maioribus. Sed hoc nō multū videť obstare, q̄ ꝛ ptores dicuntur magnificentissimi. in aut. de leno. §. hoc igtur dudu. Et apud quos op̄s dicere cām monachis. §. cōis igitur. Jtem not. q̄ equales sunt magnifici ꝛ excelsi. j. de pro ej. sa. scri. l. fi. Jtē no. q̄ imperatoꝛ vocatur egregius. in aut. vt liber. de cetero. §. facinus. ꝛ vide q̄ no. ff. de in. aur. ad p̄onas. Ex his ḥz non multū vtilius, tñ q̄ delectabilia sunt interdū, visum est occupare mēbranas. (Utrq̄) ver. (Jnstrui) doceri vel componi. (Petitionem) loquit fm rpa moderna. Vide q̄ scripsi. §. de ven. re. hſ. l. j. (Indignatione) Vide. §. tit. j. l. fi. Ceteri sq̄ ver. (Temeritas) expone vt. j. de decur. omnes. j. De temerario scripsi. j. de puni. eo. qui in sacro. pala. mili. l. fi. (Demoniales) ver. Et sunt hodie memoriales forte notarij cācellarie in regno subiecti offiū questoris. (Excipienda) i. recipienda ad scribendum. (Vel) Mo. vel que est diffinitiua, ad cuius existētiā sufficit altera ꝑte esse verā. ff. de ver. obli. illud aut illud. Et facit ad questionē falsi insti cepti qdē ꝛ non cōsummati, q̄ notarij ꝓpriēs veniat punied⁹, quā scripsi. j. vt nemo ad supa. fu. vic. l. j. (Implenda) scribeda ꝛ ꝓficēda. (Curauerint) vt impleatur, fecerint. (Et palatinos) ver. (Insꝛuxerint) ostenderes numenta quoꝝ inspectioe docebant qualiter bona erāt in fiscū devoluta, q̄, qualia, ꝛ ex qua cā similis ira. §. de allu. l. fi. in fi. (Vel gesta.) ℣. (Pari) ℣. expōe. i. equali. vel file. (Jus publicū) Ex hoc loco dicit periti regis q̄ castra ꝛ alia bona reꝛenta ꝑ antiquos reges in ꝑte ꝛ demanio, seu ꝺnio suo nō donata vel concessa aliis, q̄ dnr demanialia sunt inalienabilia. ꝛ hoc ꝓ eo q̄ dicit ab oi petitioe ꝛc. ad idē. j. de fun. primo, oēs. de quo etiā ibi dixi. ꝛ eo. ti. possessores. De hoc vide plenius. j. de omni agro deser. quicunq̄. ij. in verbo do mericū. (Revocandas) alias remouēdas, alias minuendas. sic etiaꝫ prohibet eorum coꝛcisio. ff. de decre. ab oꝛ. fa. ambitiosa. (Scꝫ) ver (Oracula) celebri risso (Diuino) principis. (Sanctionem) Vide q̄ scripsi. j. de itu. it. vi. ro. l. j. in p̄inc. (Robonis) virtutis, firmitatis et ex oi materia dicit̄ qualiter robur q̄qđ eſt firmissimū fm Papi.

¶ Jn prima glo. ibi cu p̄cedēti. Adde. sile. §. de inoffi. test. de in offi

Infinuatio multi.

cioso. ꝛ q̄ licē. da. p̄in. da. l. ij. ¶ Post gl. immo q̄ petit. Adde ve. i. defunctus. ¶ Post glo. ij. ostedit. Adde. Jnfinuatio est alicuius pliciter ac scripture editio vt hic, alias ponit ꝓ ipsa facta scripture in publicarum priuia personarum, vel in actis. insti. de dona. §. ꝛ cum certo alias. i. ꝓdicatio, vel. i. publicatio. §. de epi. au. addictos. alias. i. do cipitur. cerime actus. eo. ti. mathematicos. in fi. De hoc etiā no. de diuer. re scri. l. ij. ¶ Jn glol. immo contra, ibi iuris. Adde. subaudi erat illa pragmatica sanctio.

¶ De his qui se deferunt. Rubrica.

¶ Jn glo in fine. Adde. i. eam rē quam eis capere nō ḥz; sic exponitur. m. de ḥis qui. vt indig. l. post legatum. in fine.

¶ Impera. Constan. Lex vinca.

Si cuius tacite fideicōmissa fuerit hereditas: statim officio grauitatis tue nūciet: ꝛ gesta ꝓdat: ꝛ cōtinuo q̄ actū fuerit renūciet post hanc fidēterriam ab omnib⁹ defuncti bonis ꝓcipiat portionē. Quod si ab vroꝛe defuncti istud ad officiū deuotionis tue fuerit reuelatū: ipsa ēt ꝛz defunctus cē voluit heredē. si gesta aperuit tali ꝓmio mancipēt vt ex omni patrimonio medium consequatur. et cuꝫ fisco nostro celebꝛet diuisionē: id etiam habitura ꝓuilegiū vt prioꝛ eligat optionē. ¶ Ettūc occultatoꝛi ille gestoꝛ fisciꝛ nullerīs pariter inimicus: exut⁹ oi patrimonio suo: ac fisco vendicatoꝛi in insulam deportetur.

Si cui⁹. ¶ Dic casum fm Aln. Testoꝛ instituit heredez rogauit hereditatē restituere vxoꝛi sue nō capaci, nunc igitur fi fidei cōmissarius hoc fisco nunciet, habebit tertia ei⁹ dodrātis quod restituere tenebatur vxoꝛi. Sz si hoc ipse non facit vxoꝛ aūt hoc fisco denūciet, ꝓ premio tert⁹ pr̄monij dimidiā consequet, ꝛ diuisionē celebꝛabit cū fisco, ꝛ ꝓuilegiū optionis habebit, q̄ si eius diuidet, ipsa vero capiet, heres aūt instituť, ꝓterea fisci ꝛ nullerīs inimic⁹ effectus, publicatis bonis suis in insulam deportetur (Tacite) expone. §. tit. ij. l. j. (Fidei commissa) exponе vr ibi. (Here ditas) q̄ eis ius succedēdi in vniuersum ius q̄ defuncti⁹ habuit. tis diffini ff. de ver. sig. nihil. ꝛ. l. hereditas que nō cadit in seruo sed in libero. tio. eo. tit. l. iij. §. j. (Officio) expone vr. §. de iur. fis. prohibitum. ꝛ de fideiussi. l. j. (Beauitatis) Vide quod escripsi. §. ti. ij. l. j. (Nuncier. i. signi ficet. Nunciare eīm ꝓpie est cuꝫ de futuro dicit aliquid fm Pap. (Gesta) i. rē gestā ꝓbet. sic etiā. j. expontur. Que aūt eit dicta inter gesta ꝛ acta. vide de ver. fi. labeo. (Prodat). i. deregat, nudet, mani festet. (Continuo). i. statim vr ꝑdixit (Renunciet). i. denūciet. Pro ꝓie enim eſt renunciare, denegare, recusare. (Post hac). i. deinceps §. de bo. proscri. fi quis. (Vide). i. probatione ꝛ alia q̄ ꝓdicit. Vel i. apertione ꝛ ꝓditione no. an sile. §. ex qui. cau. ser. ꝓpie. libz. acci. l. in. fi. (Et nor. ex hac lege q̄ parcit ꝑte cōfiteri vt hic. ad idez. §. Confiteri sponte ad. l. iul. ma. quisquis. ꝛ. ff. de re milit. nō omnes. §. fi. de culto. reo. l. pe. in fi. de alie. iud. l. ij. in fi. ꝛ q̄ ibi no. animo fauoꝛe meliozē ḋz imnire ꝑte cōfessionis q̄ als cōductus. ex. q. viij. c. j. Et no. Jnn. extra de offi. dele. prudentia. in gl. ex hoc loco. ꝛ vide. l. di. c. iij. extra de iymo. de hoc antē. ꝛ de fur. c. fi. qđ verū intellige nulla examinatione ꝑcedēte alias secus iuꝛta illud. ps. lxxxiij. Alia et veritas obniauerūt sibi. vt no. xxxiij. di. c. vlt. ꝛ. l. di. ꝓbatio. ꝛ. ex. q. vlt. si q̄ꝑ ꝺr ter. ꝛ. j. ꝛ in aut ar. ff. ad tuller. l. iij. §. vtrusꝫ. §. ne tur. vel cu. vecti. cōduc. l. j. de trie. ꝛ se. §. studiū. ex. q. j. nō dicatis. j. q. v. ꝓtiū. ꝛ. q. vij. c. j. ff. de adul. fi. adulterū. §. tē pollioni. ꝛ se. Et dez videť si hic re integra mortu⁹ eſt. nā idem ēt ac si ꝑte ali sniam deliti sset. ff. de mor. test. pōni. §. memi sse. Jtem dicas rē esse integrā si penitet vsq̄ ad sniam: vel etiā poꝛ sniam. si tame ab illa appellauit, ꝛ an ipsi⁹ cō firmationem, vel sponte delitit vel mortu⁹ eſt. ar. ff. de bo. liber. qui cū maioꝛ. §. accusasse. ꝛ ar. ei⁹ qđ no. an fili. §. §. memisse. in gl. i. sue cūbit. Et scias q̄ in illis tñ casibus pcit ꝛ venia ḋat. in q̄ bus hoc expresse in lege cauet, ꝛ nō als. vt no. ff. de fal. li q̄s legatus. §. fi. in. j. Pnia au gi. ¶ Jta est materia ḃrocardica ꝛ recidit in illa. vtrū habeat locū habeat lo pnia in delictis. de quo vide qđ no. pglo. ꝛ doc. §. de epis. ꝛ cler. si q̄s cum in de nō dicā, vbi Jaco. de bella prica plene diffingunt. ff. de fur. q̄ ea men licris. re. ꝛ de pe. cogitationes. (Portionē) plata simpliciter ad dimidiā refertur. ff. de ver. sig. nomē. §. portionis. ꝛ vide qđ scripsi. j. de mera. in q̄libet. sup verbo pres. (Sio fi) ℣. (Exore) Vide qđ scripsi. §. de fi. institu. l. ij. (Deuotiōis) Deuotio est timoꝛ ꝛ obseruatioꝛ. vide q̄ scripsi. j. de mera. deuotū. in p̄in. (Reuelatū) demōstratū, ꝛ apertū, publicatū fm Pap. (Volum⁹) q̄ forte liberos non habebat sicut ꝛ vxoꝛ sine liberis decedens ex congruentia pudicitie debet virus suū heredem instituere. ff. ad. trebel. mulier. §. cum ꝓponebatur. sic et Eps eccle eps ecclesiā suā que illū dño sociauit. xij. q. ij. eps. (Uelta) exponе fiaꝛ sua he vt. §. (Aperuit) detexit, nudauit, prodidit. vt. §. (Premio) mercez redes instī de, dono, emolumēto, ꝛ dicit a pmēdo, Pdiois em facti eit remune tuere ḋz, rario. ꝛ est actionis cuiuslibet merces fm Pap. (Mancipetur). i. donetur, remuneret. fm Pap. (Mediū). i. pertiū. (Cōsequatur) ꝑ cipiat. (Celebret). i. celebrite agat. Celebrare enim ꝓpie est celo di gnum facere fm Pap. Et dic celebꝛet. i. post cōsecutionem. (Diuisionē). i. partitionē. Dividere est priꝛi. qđ diuersis ḋare. Jd etiaꝫ ℣. (Priuilegiū). i. quarā legem seu ḋiffinitiā. de quo. j. priu. eoꝝ ꝛ q̄ in sacro pala. mili. in rub. ¶ Et no. q̄ priuilegiū est ḥre electionē. vt. ff. si in frau. pa. l. j. ꝛ si euenerit de le. j. nō amplⁱ⁹. ver. sed op̄s. ꝛ. l. legaro gnaliter. Et ꝓpterea celebꝛatur electio interdū sortes, initi. de Heredita leg. §. optiōis. ꝛ. §. cōmunia. de leg. l. j. in p̄in. Jnterdū simplr. vt. j. tis diuisio de inerti. l. ij. Sz an tale priuilegiū habebit frater minoꝛ cū venit ad per quem diuisionē cū fre suo maioꝛe? Solent dici q̄ nō iuemiat iure cautū. faciēda est vt no. Bor. in libel. de actiōe ra. erci. ℣. ꝛz. opponit. Sed ℥ vr extra de paro. c. j. Et faciť adhoc. in aut. de here. ab. intest. §. si igitur. ver. si aute. ibi medietatem nō reliquā. Ad idem. §. de ven. re. fisca. l. j. ꝛ qđ ibi scripsi in ꝑoo. reliquū. ꝛ. j. de meth. l. ij. Saris vr hoc equū, si fr maioꝛ est vir sapiēs noticiā rerū hñs, minoꝛ ē. Uñ ex Hoſt. ꝛ Jo. an. ḋ. c. j. ex paro. q̄ diuisionē hꝛditatis facere ḋz nō maioꝛ natu. ℥z q̄ diuiti⁹ tractauit. ꝛ administrauit res hꝛditarias. ꝛ inter socios studiū q̄ diuiti⁹ fuit in studio. ꝛ iter duos epos q̄ diuiti⁹ eparū regit. q̄ ꝑsumit meli⁹ scire q̄litates facti q̄ is q̄ minoꝛ ꝛpe fuit in eparu. ꝛ facit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad hoc.xviij. qō.ū.in nullo. vbi fauetur in similibus in firmiori sexu. puta monalibus, vt remaneant in monasterio communiter editicato. monachi aliud edificare cogent. z illud augu.xv.de ciui. dei c.xx.in h.et xx. super Gen. Si ad finistram ieris, ego dexteram tenebo. si dextra tenebis, ego ad finistrā pergā, dixit Abraha Lot. Hinc forsasse effecta est cōsuetudo pacifica, vt qñ terrenorum aliqd est partiendum, maior diuidat, minor eligat. Hoc itaq; institū est in dicialiter obseruari, postq; auctoritate doctorum illustrium z exē plis retinameti veteris cōprobat. ar. cōn que not. xx. diss. post principium. z vide q scripsi, j. de profess. z medi. l. medicos. in verbo doctores. q.ū. Nā nō solū verba sanctorū, sed etiā opera pie patrum exēpla nobis sunt ad virtutes, dicit hieronymus. vj. lib. super hieremiā. immo etiam doctorū exēpla sunt imitāda. ff. de jnā. vindi. an manumittere. Vide pro hoc plura que scripsi. j. de decur. exēplo. et de cāsaren. pec. mili. l. errat. in not. j. q. x. in fi. ¶ Docti quidem viri (nedū tam sancti patriarche) magnā sibi dō nobis instructio. lxxxj. di. legitur (Optionem) Optio est libera voluntas, arbitrium, electio. (Et tunc) versi. (Occultator) absolso. xxxiiior. (Mulieris) mulier dicta est a molicie quasi molier, sicut vir a virtutem propter discretionē iuris integritatis, z hoc ex sancta scriptura. Haz eua statim facta de latere viri sui nondū cōtracta a viro mulier dicta est, sic z forsan manet eam in mulierē fm Pap. appellatio itaq; mulieris est ampla nā z virgo, z corrupta, z viri potes z sterilis cōtinet q dicit legist z no. ff. de ver. sig. mulieris. in princ. z vide q legit. z not. xxxij. q.ū. mulier, z. q. v. j. sed illud. z q scribit. j. de agric. z cēsi. ch. antea. (Periter) equaliter (Inimicos) contrarios in fidelis, quasi nō amicus. ¶ Et nota hic q etia ante litē motaz occultas rē ad me ptinētē, me dicit inimicū. Post litē aut motā celat qs inimicū ex causa ciuili. extra de reuin. ipoīt. ne cū qs. ¶ Item dicit hostis ille cū q lis esse pōt, etiā ciuiliter. in aut. vt hi qui ob. ff. vt aūt. ccl. vj. Sic z inter q fecit litē sua cessat aduersarius litigatoriuz. ff. de appel. si appellatione. et dic plenius q meus inimicus dicit q res meas detinet me inuito. vt extra vt lite no cōte. accedēs. ū. ¶ Item q habitat cū inimicis meis. extra de accu. repellantur z. forsan si cum eis amicitas copulauit. ff. de mort. test. liberi. in fi. ¶ Item q cōtra me fulit testimoniū, extra de accu. me minim. Item q conseruat cū eis. eo. ti. cū oporteat. z, ff. de offi. pre. vi. l. j. §. cū patron. sed ibi de cōspiratione dicit. ¶ Item propter spoliatione. d. c. item cuz qs. ¶ Item propter homicidiū vt inimicitia in iobar. de spo. l. fi. in fi. O q grāde dubiū lex illa decidere vt sa et. ¶ Item dicit qs esse inimic, z alio modo vt. xcvij. dist. c. ¶ Item dicit qs esse inimic, z alio modo vt. xcvij. dist. c. ¶ Item testes si subdit, phibet prelata vt res ecclesie doneī alicui, videl ius esse inimic. lxxxij. dist. fi. honoratus. ¶ Item ex eo q qs nō vult alique salutare p. sumit eī esse inimicus. lxiij. dist. cuz adrian. in fi. z extra de offi. deleg. cū super. ¶ Item ex eo diu nō locutus. ū. Reg. z. xiij. z xcvij. dist. hinc. si inimicus. ¶ Item ex eo q qs nō obedit prelato est eius inimicus no. l. vi. si quis diaconus. ¶ Item q publicat ea q pertinet ad infamiā alicuius est inimic, eius. extra de purg. cā cū in iuuente. ¶ Item q dat cōsiliū inimico meo, est inimicus meus extra de iude. q olim. ¶ Item q iuuat inimicū meū prebendo sibi cōmeatū iuuādo ipsū armis, telis eqs, aut pecunia. ff. ad. l. iul. maiest. cuiusq; dolo. q vide Bart. intelligit etiā cōmodādo seu mutuādo. Hā z hoc locū habet, etiā si cū inimicis cohabitat, vt p dicta ibi. z ita est q. p dictum prioris. xxxiij. dist. c. ¶ Item q dat cōsiliū inimico meo, est inimicus meus extra de iude. q olim. ¶ Item q iuuat inimicū meū prebendo sibi cōmeatū iuuādo ipsū armis, telis eqs, aut pecunia. ff. ad. l. iul. maiest. cuiusq; dolo. q vide Bart. intelligit etiā cōmodādo seu mutuādo. Hā z hoc locū habet, etiā si cū inimicis cohabitat, vt p dicta ibi. z ita est q. p dictum prioris. xxxiij. dist. c. ¶ Item dicit qs esse inimic, z alio modo vt. xcvij. dist. c. ¶ Item testes si subdit, phibet prelata vt res ecclesie doneī alicui, videl ius esse inimic. lxxxij. dist. fi. honoratus. ¶ Item ex eo q qs nō vult aliq; salutare p. sumit eī esse inimicus. lxiij. dist. cuz adrian. in fi. z extra de offi. deleg. cū super. ¶ Item ex eo diu nō locutus. ū. Reg. z. xiij. z xcvij. dist. hinc. si inimicus. ¶ Item ex eo q qs nō obedit prelato est eius inimicus no. l. vi. si quis diaconus. ¶ Item q publicat ea q pertinet ad infamiā alicuius est inimic, eius. extra de purg. cā cū in iuuente. ¶ Item q dat cōsiliū inimico meo, est inimicus meus extra de iude. q olim. ¶ Item q iuuat inimicū meū prebendo sibi cōmeatū iuuādo ipsū armis, telis eqs, aut pecunia. ff. ad. l. iul. maiest. cuiusq; dolo. q vide Bart. intelligit etiā cōmodādo seu mutuādo. Hā z hoc locū habet, etiā si cū inimicis cohabitat, vt p dicta ibi. z ita est q. p dictum prioris. xxxiij. dist. c.

Mulieris appellatio ampla est.

Inimicus dicit multipliciter.

Inimicus facilius in penim ve nemum.

debeat se deferre, q statim ex delicto cōmisso eius esse definebāt. z sic fisci esse incipiebant. ff. eo. ti. imperator. de publi. cōmissa. Et ergo re fisci apud se detinet, siue nūciat. ¶ Item q p̄o fisco z cōtra se re Deferre se nequit quis arma parare. ff. eo de l. ij. §. j. z. l. in fraudē. §. nec q. cuz ibi not. ō. de eden. l. iij. ¶ Item p hoc. ff. eo. nō intelligitur. §. fi. Non obstante quod dicitur de falcidia, quā dicit indistincte in bonis heredis esse petitā sed si scienter absq; retentione legatuz soluat, eam remittere videt, ita z hic fisc bona remittes donare vr. nō tū si ignoranter. ō. de iu. z fact. igno. erro. Non obst. l. fi constat. quia ibi agitur de pso nali obligatione tollenda que nō de facili tollitur. ff. de pecu. quis ergo. Hic aūt de dnio quod fisco de facili acquiritur, etiā sine traditione. vt. d. l. imperator. Aut bona per sniam fisco applicantur non ipso iure. z tunc non tenetur se deferre, neq; cū in bonis ius hz fisc nisi post sententiaz super crimine, ō. vbi ceu. fis. l. j. de pe. qui vltimo. Ad pena aūt se nō tenetur offerre. ar. ff. de re mili. l. milites. §. fi. z de bo. eo. l. j. ¶ Item illicita ab heredibus extorqueretur. ff. eod. luci, de calum. in heredē. Sed ista ante sniam non extorquētur ab heredibus. ff. de accu. ex iudicio. m, ergo non sunt illicita. Et bene facit ad premissa illud apostoli, non tibi dico vt te prodas in publicum, neq; apud alios te accuses de pe. di. j. §. his auctoritatibus. Et vide quod no. extra de testi. cū tu. z plen. l. di. ex penitentib. j. q. vij. dedi ci. ff. de vsur, qui scit. §. vlt. z quod not. extra de presci. c. vlti. in glo. vl. Post glo. immo. Adde ad huius materie clariorē nostri sic distingue fm Odofr. Si capax rogat de dādo aliqd nō capaci, refert aut ipse defert seipsum de eo q tacite accommodauit fidē de dādo nō capaci, aut ipse non capax cui restituto faciendo erat detulit se non capacē esse, z q tacite fideicommissum erat ei relictus, aut qui dam tertius, nec rogatus nec capax. ¶ Primo casu consequitur hoc premium, s. tertiam partem bonorū defuncti. vt hac. l. dō aūt se deferre itaq; post aperturam testi. vt. ō. in glo. ij. in fi. ¶ Secō casu cōsequitur p̄o fmio medietatē cū effectu eius qō restituendū erat. i. medietatem dodrātis, z aliq medietas erit fisci. ff. eo. edicto. j. z. ij. resp. z. l. senatus. §. senatus. Dodrans enim tibi solum restituendus erat, de quo ipsam dimidiam habere debet. eo. tit. cū tacitum. in fi ¶ Narra aūt que apud heredē manere debet ex trebelliano cōfalcabitur, eo q fidē accommodauit de dando nō capaci. ff. ad. l. fal. etiā si tacitum. ¶ In vxore aūt speciale est. s. q si ipsa se deferat, habebit dimidiā omnū bonorū. vt hac. l. ij. resp. Cui? nō esse vr. qvnuz corpus est. p̄o quo vide que scripsi, j. de agric. z censi. l. cuz scim. §. illud. z de re mili. quicunq; Si aūt aliquis tertius deferat. i. nec is qui rogat, nec is cui restitutio facienda est, tūc dicit Odo. tertiā sibi dari. ff. de in. ti. edicto. §. restat. z ibi not. z dictum est. ō. de delato. in rub. ¶ Si vero aliquis est non capax, z rogatur tacite de dando alij non capaci, tunc si ipse deferat se q nō est capax, z q alij nō capaci restituere fidem accommodauit, habebit dimidiā p̄out. ō. dicit glo. ad quod inducit. d. §. senatus. vt sic duobus vitijs cōcurrentibus maius premium debeatur, quod vt iniquū, sez q magis iniustus plus premiū cōsequatur. Unde dicit Odof. q. d. §. senatus. nec alia lex ponit casum dictuz. Sed pōt ex pluribus legib colligi. vt sic dicamus q hic nō capax in eo q rogatus est alij restituere habeatur, p capace. ff. de inoff. test. papinianus. §. memini sse. z de bo. li. in iterutture. §. si quis bonorum. ibi nōnunq. z de exc. tut. legatarius, z ad. l. reb. marcellus, in fi. in quibus dicit q si indign est rogatus alij restituere, p̄o capace habeatur, licet nō capax. etiā ita in eo q rogatus est alij restituere capacis loco habetur. In eo vero q apud eūz debet remanere vr est quarta trebellianica si erat institut hic indignus in alia quarta, in suo statu remanet scilz indignus et nō capax, vt ex dictis legibus apparet. Usq in eo q alij non capaci restituere debeat, de hoc tacite ranq capax. si in illo se deferat, z intellige post aperturam rogationis. vt. ō. dicit. z pactus suum amico suo de tacita fide data detegat, habebit tertiam hmōi ad instar capacis tacite rogati de dando non capaci se deferentis. vel ad instar cuiuslibet extranei qui bona deferret, quorum quilibet haberet tertiam vt in superioribus dictuz est. In eo vero q penes eū remanere dz sez quarta trebellinica si fuisset heres, z capaci restituere debuisset vt infra dicitur, si in illa quarta se deferat, tūc sicut quilibet nō capax se deferēs haberet dimidiā eius quod ad eū puenire deberet. d. l. edicto. j. z. ij. resp. z. l. senatus. §. senatus. Sic et hic habebit dimidiā eius partis q apud eū debeat remanere, ita p̄cise intelligi dicte glose, vt quod dicunt q nō capax rogat dare non capaci, si sedeferat habebit dimidiā, verum est eius. s. partis q penes euz remanere deberet, z ille, §. senatus. non ponit hunc casum vt p dicti. Sed dicit q si aliquis nō capax est institutus heres, nō tū rogatus de restituendo aliqui nō capaci legatum vel fideicōmissum relictum est q̄ rogati sunt restituere si tales se deferunt de eo q sunt non capaces quilibet eoruz habebit dimidiā eius quod sibi relictū erat q; quo ad hanc hereditatē legatus vel fideicommissarius non deliquerāt in aliquo, sed quia alias sunt indigni, debēt deferre, z si deferunt se habebūt dimidiā, si aūt aliquis capax accommodat fidē de dando nō capaci, ipse delinquit in tacita fide data, z ideo ti se deferat

habebit

habebit partē cū. Facit aūt ille. §. senat p̄ simile ad causam, q; sicut in illo. §. consequitur heres vel legatari nō capax se deferēs meditatē eius qō ex testō debeat hre, ita in casu predicto consequit hrs ille non capax rogatus dare capaci medietatē illius partis que penes euz remanere deberet. vt supradictū est. ¶ Si aūt nō capax rogat tacite de dādo alicui capaci, z de hoc tacite fidez accōmodauerit, hic in illo q tacite fidē accōmodauit, nō deligit. ō. ti. ij. l. j. z arg. ff. de his q. vt indig. in fraudē. §. j. de iur. fis. l. iij. §. qñ aūt. z sic nō est pumend rōne fidei date, immo in eo qō restituere alij dz, p capace habet. ff. ad treb. marcell. cū similib, sed sua quarta q penes eū remanere deberet auferē ei, q indign est, z tres partes dant fidei cōmissario capaci. d. l. marcell. in fi. Sed si ipse capax deferat se de eo q est nō capax, tūc dimidiat qrte retinet vt dictū est in q̄liber alio nō capace deferēte se ar. d. l. edicto. j. z. ij. resp. z. l. senat. §. senat. Qui aūt sunt nō capaces dicti est. ō. de delato. l. j. ¶ Ex eis aūt sunt q dā totaliter nō capaces. ita q er si deferāt pmū nō cōsequēt, vt heretici, dānati in metallū, deportati, q oēs ex nulli testō capere pñt. vt de hoc no. ff. de in. ti. l. j. in prin. ¶ Item oēs q repelluntur ab hereditate vt indigni, propter eoz factū z ipm testm aut testatoz cōmissū, vt si testm de facto accusauerint, aut de mofficioso egerint aut testatoris morte nō vindicauerit, vel testatoz testari phibuerit aut coegerit, z in similib, hi tales sunt prorsus nō capaces, adeo q z si deferāt nullū pmū cōsequēt, immo patrimoniū totū illud cōsūcādum est. ff. de his q vt indig. post legatu. §. fi. z de in. ti. edicto. §. eos. z sunt exēpla eoz q ex officio iudicis idigni sunt vel dñr. ff. z ō. de his q. vt indi. fe re p totu. ¶ An aūt alijs romb sunt nō capaces, vt naturales tm, q vlera certa summā capere nequeūt z nati ex dānato coitu, q in totū sūt nō capaces a parte sec ab extraneo not. in aut. q mo. natura. effici. sui. §. vlti. in glo. licet eī in fi. z. ff. de vul. substi. si is multer nubens intra tpa luctus z timines psone q sunt prius nō capaces. pūt si sedeferūt cōse q pmū. p. out supra dictū est. De hoc not. d. l. j. in pri. ff. de iur. fil. ¶ Quid aūt in qōne de facto. hris quidā nepote ex nito naturali, z legitimo naturale z legitimū, z illāi spurii. instituto nepote, spurie legatū, p dote reliquit, cui substituit in casu q decederet ante q nuberet vel sine liberis existēria cōditionis admittet ne substitut, ad legatū redire debeat ad nepotes? vr q ad substitutū. vt patet. ff. de leg. j. cū ei. de le. iij. fi fidei mee. ad trebe. cogi. §. hi q. z q no. ō. de fideic. ea quā. in glo. vlti. z. d. §. hi q in glo. fed aliq ꝛc. Ad idē est. ff. si qs ali. testi. phi. i. j. z. l. se. §. fed si fidei. z de excu. tuto. legatari. de in off. testi. papinian. §. memini sse de his q p nō scrip. l. j. z fi. de his q. vt indig. cū q̄d. Ad idē est aperte, ō. de cad. tol. §. in primo. ibi nisi habeat suorū iuri vel cōiuncti ꝛc. z facit. ō. de rei ven. cū q marre. cū cōcor. vbi cauetur q heres nō potest improbare, immo tenet cō. pbare factū defūcti sub. facit etiā. ff. ad treb. marcell. z de fal. fili. in fi. ¶ Eō. q nō trāseat ad substitutū, sed ad nepotē legitimā

Deretici mīti alij z nullius testamēto capere possunt.

Questio notabilis prolixa et difficilis.

tum, z hic est verus intellectus post glo. Alioqn si aliter intelligere tur, sibi ipsi cōtradiceret, z esset contra se dict. §. in prio. quē p se inducit. nō i ipso. §. nō est legatū. Quis p nō scriptū mixta cōsideratiōe nullus ab ipso principio. Licet em nullū fuerit ab initio, nō tū cōsideratiōe mixta testātis z legatarij. Diuersitas itaq; rōnū in predictis casibus diuersitatē iuris iudicat. ō. de dona. inter virū z vxo. si maritus. Quod si fideicommissarius vbi spuria fuisset pure de resti tuēdo rogata nō posset effectualiter agere gra heredē, hz melioz eēt cōditio legitime sobolis possidentis, quo casu cessaret in personam spurij z liberoruz eius ratio p̄dilectionis z emolumēti legati sibi relicti, minus valebit in casu nostro fideicōmissum. eo q in casu p̄ suppositę qōnis emineat euidēter ratio predilectionis z emolumenti in personaz spurie z liberoruz eius, que quidē predilectiōis z emolumenti ratio, totaliter improbat. nedū in persona spurie, sed etiaz fideicōmissarij cui in existētia conditionis fideicommissum debeat. z hoc propter rationes textuales iurū que in cōtrariū inducūtur. vcz predictus. §. hi qui. ibi cū nihil honoris apud eū remanturum sit. et l. j. §. fi quis ali. test. probi. qd nō ipse habuisset sed ad aliū esset transl laturus. q rationes determinat q nō ad fideicōmissarium, sed ad legitimam sobolē debeat pertinere. Amplius vt ex premissis liquet aperte post testatoz spurie legauit, certus fuit aut esse debuit. ff. ii cer. peta. quod re. p̄o em, si fundū. §. seruꝰ legatum ipsum operatione legis quo ad plenū dnium post mortē sua trasferri in legitimam sobolē quare cū de ipso dispōluerit eo tēpore seu in id tps quo legatum futurū erat alienū, ipsius dispositio quo ad fideicōmissarium nulla est de iure cēsenda. ff. de ma. testi. si hebus meus, ad quod. ff. de euic. fundus. cuius. in prin. de mune. ciui. ibi imperator. aūt motus ꝛc. de castren. pec. hereditatē. ante fi. Ad idē faciunt plura q scripsi j. de cēsi. l. fi. in verbo filerio. circa medū. ibi cōclusio em. Facit etiā ff. de le. iij. l. fi. cum concor. z extra de sepul. de vxore. l. fit arg. cōtra. ff. de fermi. rusti. prc. fundus mihi. in fine. ¶ Et breuiter hec est ipsa veritas. Nā cum ista q̄ verteretur cōia me, z cōia alio mihi pariter virtutibus z etate, ac ipse p̄o fideicōmissario, ego p̄o nepote lenirem, cōmuni deliberatione quesim sup eo doctores, inter quos p fundioris scientie olim Joan. de lauda. z Bar. de sayo ferrato in mea fiiliam incinauerunt, que per me referri non puto incongruū inoie iurisconsulti. ff. ne de testi. de. l. j. in fine vbi se tactat in qōne obtinuisse. ifō ob. p no. in l. ea rem, vbi dicit q idē iuris est in singularibus legatis in eo qui nihil capare potest, q est in eo q parte capit. ibi enī legatarij nō capaces capiebāt vr alij restituerēt. z, ppter ea capiunt vt. ō. §. hi q. Ac in casu nostro capiebat spuria, vt ibi z heredibus suis haberet. q̄uis cōditionaliter esset restitutio facteda. q est z rez taules rationes dictoruz iurū vi p̄dicti. Hec est absurdū vt aliud i hr cū qs rogatur pure de restituēdo, aliud cū sub cōditione. Primo enim casu fidei cōmissari a testatore prediligit. cū nullū cōmodū apud legatariū voluerit esse māsurū, sed instāter ad fideicōmissariū pertinere. cū aūt sub cōditione rogat p̄diligit legatari ipse. Hanc rōnē diuersitatis, p̄āt. d. §. hi qui. z. §. j. vt p̄dicti qui p contrario inducunt. Ad idē est qō legit z no. ff. de leg. prelati. l. iij. §. sed z si pri. z pte. ō. de fideicō. cum acutissimi. in glo. q. ¶ Item omnia iura quem ducit glo. d. l. ea quā. loquūtur in pure rogatis. hz etiam inter testatorem z fideicommissarium, tēpore quo legatum reliquit, nullum impedimentum legādi fuerit, non tū propterea legatu ipsum fideicommissario debetur existente conditione, ab initio enim tenpore legari relicti, testatoz ipse deliquit, z q p̄ posita existat conditio, tū pena translationis in legitimam sobolem remanet, sicut in eo qui prohibuit testatorem mutare testamentum, in quo filio in poreitate legatum erat, quo tēpore prohibens deliquit ex quo capere non poterat quia patri acquirebat. Si tamen filius tēpore mortis testatoris reperiatur fuit iuris z sic per eum patri nihil acquiritur, nihil omnino tamē quia vitiosum fuit initium delicto migrum, quo pater suus testamentum mutare p̄hibuit, stat prima pena in suo roboze, nec filio sui iuris effecto competit actio ad legatum. ff. si quis ali. testi. prohi. l. j. §. j. ibi cum liberis. cum glo. q incipit eo tpe. Sic z in proposito licet existēte cōditone fideicōmissi per mortē spurie, cessāt causa delicti ipsius testatoris, q tū tpe dicti testamēti testator ipse deliquit ad illud relatio tēporis est agenda per p̄dicta. §. j. Et q̄ p ibi fit diuersitas personarum, eadē tamen sit ratio in casu ipso que est in vna persona, quia ex diuersitate, z mutatione conditionum, p̄o diuersis personis p̄adentur, argu. ō. de inoff. testi. l. fi. de impub. z aliis subsiti. l. fi. §. fin. ff. de adop. si pater. Quotiens enim id quod agitur non sumit radicem ex origine equitatis iuris non est. de hoc scripsi. j. de loca. predi. ci. l. j. in no. magna. ad secundam partem pme qōnis ver. duodecimo. Ipse quo hz testator sibi fuit impedimento fideicō mittendo, vt legatum in eueru conditionis ad fideicommissarij perueniret, sciens, aut scire debens, seu potens q legatum ipsum erat ad suam legitimā sobolē peruenturū, quare iuriū est q̄ per eū agitur. ff. de in. actu. hz p̄na. l. veteres. in fi. Ite nō obst. §. in primo. q ibi legatum relictum persone que non erat in rerum natura, nullū fuit, et ideo peruenit ad substitutum, vel communem qui a scipsis

Universidad de Deusto
Biblioteca

robur assumunt.adq8.ff.de in itre. resti.naz z si sub conditione.§.fi (Hic aũt relictũ spurie.ob cuius iniuz patris penã hoc iudicium est q legitime soboli statim acquiratur z absq; possessionis adeptione dnium legati in eã translatũ nequit ad fideicõmissariũ deuenire,vt dictũ est.ff.ibi amplr ꝛc. ¶Ad.l.j.de pro nõ scrip. rũdeo q ibi. de legato. qõ ob crimẽ ascribẽti legatuz statuit pena q applicet substi tuto.z nõ alij.sed hic statuitur hmõi legatũ in penam applicari de bere legitime soboli,a qua nisi per nouã legis cõstitutionẽ auferen dũ non est,vt pbatũ est.ff. ¶Ad.l.cũ a matre.rũdet q hic erat cri men dãnati coitus,ob qd in penã est hoc statutũ, qi filio exinde su scepto legari non possit, neq; em melius crimẽ põt impediri ne fiat in posterũ,q̃ si id qd actũ est hactenus puniat,vt scripsi.j.de anno. z tri.oes.l.z de vxenarch.l.j.post.ij.glo.z q scripsi.ff.tit.j.l. fin. ibi. stirpitus. Hic ibi nullum est crimẽ punibile,nisi solũ heredis piudi cium,z quia ex hereditate consequit emolumẽtũ,dãnatũ alienatũ rei cũ commodo hereditatis cõpelare tenet. Et de pmissa pena scripsi j. de his qui spõ.mu.fu.l.fi.in gl.magna post prin. ¶Ad.l.marcel lus.ff.ad trebe.rii.q ibi nõ erat a principio indignus.z nõ capax,lz ex post facto aufertur ab eo hereditas tanq̃ ab indigno. ¶Ad.l.fi lius.in fin.ff.de falsa.Rũdeo q ibi erat solũ dilectum legatarij, hic defect9 psone legatarij z ptm etiã testatoris q legitime soboli con tra iuris intentionẽ facit iniuriã,z in cuius satisfactionẽ inductũ est q legatũ ad ipsã retractũ reuertatur vt dictũ est z facit ad defectũ persone legatarij.eo.ti.fi quis cũ.in fi.z quod ibi no.vñ q̃ legẽ frau dare voluit,cũ eo durius sit agendũ, lz eĩ duri9 agat cũ hoie q̃ cũ lege.ff.de arbi.celsus,tñ cũ fraudatore legis durius q̃ cũ fraudatore hois est agendũ.ff.de iur.pa.si libertus.Sic z grauius peccat qui legis interpretationẽ,q̃ qui ipsam legẽ fraudat.ff.de iu.fis.ita fidei ac hic,z.l.prohibentẽ.z ipsam legitimas soboles volũt defrandare. ¶Itẽ in.d.l.filius legatũ debebat statim ad fidei cõmissariũ perue nire,in casu nro sub cõditione,z post mortẽ spurie, que ne nullũ cõ modũ ex patre percipiat, inducrum est q̃ statim ad legitimã sobo lem pueniat cui facta censẽt iniuria,ita vt nec etiã in momento esse valet penes eã. Itẽ qd.si quis habeat ex filio suo spurio naturales nepotẽ,z legitimum ex testõ,vel ab intestato? Ly, fm odof. de na tu.li.l.fi.determinat q̃ nõ.z hoc qz lege non cauetur,z qr nepos fine stirpite esse nõ põt,ac hic nepos stirpitẽ nõ hz,eo q̃ pater eius ex dam nato coitu natus est. Ibi etiã nota q̃ nepos spuri9 ex filio legitimo vel legitimus ex spurio succedit auie,dũ tñ talis spurius ex dãnato coitu susceptus nõ fuerit. ¶Sed cozã quo est in pmissis casibus qõ fisco defert denũciatio,seu delatio facienda,de qua loquitur hic ti tulus:Videt q̃ cozã procuratore cesaris,vt hac.l. ¶Ecõtra q cozã procuratore fisci.ff.eo.l.j.in prin.Nam pfect9 erat9, dequo ibi loqr nihil aliud est q̃ procurator fisci.ff.eo.l.edicto.in prin.z ver.ij. z de ri deicõ.li.ergo.§.si bona.z ne in lo.pub.l.ij.§. interdũ. Erarius nãq;. i.fiscus dicitur.ll.z.ff.de bo.vac.l.fi.de quo.j. de nume. in principio. Procurator aũt dicitur pesse erario.i.patrimonio fisci.Primum verius est.ff.vbi.c.fi.l.j.z.ij.vbi no.z.l.ad fiscũ.vbi no.z.ff.si aduer sus fis.l.ij.z de bo.vac.l.fi.z no.ff.de iu.fis.l.j.in fi.prime partis in gl. z ob id de calumnia iurabit ꝛc.Nõ ob.principium.d.l.j.ff.de iu.fis. vbi dicit ad fiscũ nunciari.nã intelligendũ est.j.ad facinoze fisci, vel ad eius cõmodũ.Et eodẽ modo rũde ad.l.edicto.j.z.ij.risso. cũ dicit ad erariũ deferri.Nã exponit Odof.i.ad cõmodũ erarij. ¶Itẽ in.l.arian9,fiscus nõ cognoscebat sup cõmodus bonozũ sed sup hoc an aliqs sit idoneus ad deferendũ. Itẽ non ob.§. hoc vero interdi ctum.vt ibi no.Nã ibi verbũ pfecti exponi debet.j.procuratoris cesa ris.Vel.j.ppositi.i. per procuratoẽ cesaris.z eodẽ modo rũdetur ad §.fenatus. ¶Ad.§.si bona.rũdeo q ibi de denũciatione quadã di cit.z habet in.l.fisc9 ius spãle.scz q̃ bona ei scz ad eius cõmodũ de feruntur. Itẽ z ius cõe in eo q̃ cũ cõsorte diuidit equalr fm odoff. ¶In glo.ff.ibi vt hic adde.Nam si vxor nõ capax se deferat,cũ ali quid est relictũ,tacite hz dimidiam tot9 vt hic. Si ali9 fidei cõmis sari9 nõ capax se deferat,habet dimidiã dodrãtis.d.l.cũ tacitũ. De hoc latius.§.dictum est. ¶Post glo.fic.j.adde.sed hoc hic.z.d.l. ij.dicitur obtinere ex priuilegio concesso.

Fraudatoz legis durius est puniend9 q̃ homicidꝫ.

¶Si liberalitatis imperialis sosius sine herede de cesserit. Rubrica.

Socij qui dicũtur.

¶Socij dicunt propter periculi aut corporis societatem quasi in vnum colligati. Aconsortio dicitur socius,aduto2,particeps,co mes, Amicus autem est qui in vsu vite fidei amore cõiungitur fm Pap.(Liberalitatis)vide.§.ti.ij.j.

¶Impera.Constan Lex vnica.

Uebm9 vt si qs forte ex his qb9 cõmuniter a no bis aliqd donatũ fit:nullo herede relicto decedẽ scrit:ad cõsortẽ pot9 solatiũ:q̃ ad psonam ali am pars decedentis perueniat.

Ubemus. ¶Concesso duobus cõiter fundo vel alijs bo nis per principẽ,mera liberalitate donatis, vno ipsorum decedente sine herede legitimo, alter ex hac lege succedit

(Inbemus)precipimus,imperamus. De hoc vide quod plene scr ipsi.j.de proxi.sa.scri.iubemus.in prin. (Vt)coniunctio. (Si quis) i.si aliquis. (Forte)i.casu foxuito.(Ex)de hoc vide.§. de his qui expu.ra.l.ij. (Consortẽ).i.socijs. Proprie aũt dicitur consors q̃ ad eum pertinet pars bonorum. Nã sortem pro parte vetereꝫ ponebãt fm Pap.Sed in feudo secus est iure feudorũ, q̃ tunc nõ pertinet ad consortẽ,sed redit ad dñm.li.feu.de du.fra.nõ bñ intue.c.j. (Do tius)melius,magis,firmius. Et ponitur proprie de duobus, potiꝫ simum vero de pluribus eligitur fm Pap. (Solatiũ) oblectamẽ tum,leuamen,refrigerũ, gaudium ex ipsa liberalitate proce dens. (Personã)vide.§.de delato.l.ij. (Pueniat)Ex hoc communiter dicitur q̃ in cõtractib9 sit locus iuri accrescẽdi.de hoc in lib.feu.de du.fra.nõ bene intue.c.j.per Dy.ff.de ver.ob.si mihi z titio. Et la ti9 in spec.de loca.§.nũc aliqua.ver.ixix.z se.z Cyn.§. quãdo nõ pe ten.partes.l.j.q.vlti.

Lex vnica.

Locꝰ qua liter accipitur.

¶De thesauris. Rubrica.

¶Thesaurus est vetus repositio pecunie,vt infra dicetur.

¶Impera.leo Lex vnica.

Nemo in posterꝫ sup requirẽdo i suo:vel in alie no loco thesauro:vel sup inuẽto ab alio;vela se ffusis pcibus pietatis nre beginas aures au deat molestare. Nã i suis qdẽ locis vnicuiq; dñõ sine sceleratis:ac puniẽdis sacrificijs:aut alia qualibet arte legibus odiosa. i. conditam ab ignotis dñis tempoze vetustioꝝ mobilia grerez:z inuẽto vti liberã tribuim9 fa cultatẽ. Ne vlteri9 dei bñficiũ in iuidiosa calũnia pscẽ cũ supfluũt sit hoc pcib9 postulare qd tã lege pmissũ est. z vt impatorie magnanimitatis videat puenire libera litas postulanda. In alienis ño terrulis nemo audeat iuitis:imo nec violẽtib9:vel ignoratib9 dñis:opes abdi tas suo noie pscrutari:Nõ si nobis sup hoc aligs credi derit esse supplicadũ:aut pter hui9 legis tenoꝛẽ i alieno loco thesauꝛ scrutat9 inuenerit totũ hoc locoꝛ dño red dere cõpellat:z velut temerator legis saluberrime pu niat. Nõ si forte:vel arãdo:vel alꝰ terrã alienã colẽdo: vl quocũq; casu nõ studio pscrutãdi i alienis locis thesauꝛ inuenerit id q̃ reptũ fuerit:dimidia retẽta: altera dimidia data cũ locoꝛ dño partiat:ita enim eueniet vt vnusquisq; suis fruat:z nõ immineat alienis.

Nemo. ¶Casus. Nullus debet supplicare, principi pro re quirendo thesauro vel inuento in suo. Nam qõ vnicuiq; lz hoc (dummodo sine sacrificijs reprobis aut alia arte le gibus improbata) legis auctoritate conceditur non est opus hoc precibus postulare in alieno vero non licet inuitis immo nec volen tibus nec ignozantibus dñis. ¶Qõ si quis a principe hoc impetra uerit vel alias scrutatus locũ alienũ thesaurũ inuenerit.thesaurum dño restituere cogit9,z vt legis violator temerarius punitur. Si au tem locũ alienum colendo,arãdo, vel alꝰ casualiter non studio per scrutãdi thesaurum forsan inuenerit,dimidia retenta,reliquũ cũ lo ci dño partiat. (Nemo).i. nullus quasi ne hõ. (In posterum).i.post hanc legẽ,ff.de bo.li.l.ij.in prin.Vel in antea deinceps qõ idem est. (Requirẽdo).i.inquirẽdo (Loco) Locus est qdcũq; aliud fit qõ p partes corporis tenet,siue supra,siue a latere,siue subter sit,z per oẽ corpus locus diffunditur.i.ante z retro,dextra et sinistra, sursum z deorsum fm Pap. Aliter describit.ff.de ver.sig.l.locus.ad qõ.j.de pdi.cur.l.j.in fi. Interdũ accipit locus pro tota puincia.§.de pscri.lõ.temp.l.fi. Interdum accipitur locus.i.gradus.§.de epis.z cleri.si quis presbyter.z de acti.emp.si pater. (Inuento) Inuenire est in id venire qõ querimus. (Effusis)extra fusis publice,z cozã pluribus. Effundẽde quippe sunt cozam principe supplicationes. Iuxta id Pss. Effundo in conspectu eius ozationem meã. (Precib9) Pre cibus,i.rogationibus,supplicationibus. (Pietas) Pietas pro prie dicit inter cõiunctos sanguine,affect9 inter extraneos. Cõgruit aũt principi q̃ subiectos dz diligere vt coniunctos, immo vt filios. Est em cõis pater oĩm.in aut.ne;z virũ.qõ ex do.ad fi.col.viij. Vel dic vt not.ff.de inoff.test.l.ij. De pietate plura scripsi.j. nulli.lice. in fra.equo.l.j. (Benignas) Benignus est ad bene faciendum ex positꝰ,alios etiã inuitans fm Papi. Aures autem principis decet esse benignas exemplo titi,qui cum vna die beneficium non feci sset,ait domesticis suis,amici hunc diem perdidi. Expedit enim vt nullus a conspectu purpure principis alio q̃ leto vultu recedat. vt hec z alia de ipso ponit Suetonius.libz.xj. memoranda satis,inter cetera dices,eum delitias z amorem humani generis habuisse,quẽ vero ipsum moderni principes imitantur,agnoscimus. Nec autem benignitas nõ debet esse nimia, ne subditos resoluat in malũ sic nec

Titus in suos fuit valde benignus.

debe

debet nimia asperitas exultare.xlv.dist.disciplina.z.c.licet nonnũ q̃.z.c.sunt nãq;. Itẽ benignitas seruanda est in correctione. xxiij.q iij.qõ pps.z.d.c.ij. Multa agenda quoꝛ sunt cũ inuitis quadaz benignitate.xxiij.q.j.paratus. circa fin. De benignitate Ambr.li.de offi. Tolle ex vsu hoim.beniuolentiaz tãq̃ solẽne mũdo tuleris, ita erit,q̃ sine ea vsus hoimi esse nõ põt.vr peregrinari monstrare viã. reuocare errantẽ,deferre hospitiũ,aquã de aqua profluenti dare,z lume de lumine accendere. Nõ est igit mediocris de qua fibi plau debat Job dicẽs. Foris aũt nõ habitauit hospes,ianua mea omni venienti patebat. (Aures) Auris dicit aude rapiẽs, vel hauriens sonuz ab audiẽdo. (Audeat)in mala parte,z pro temeritate sumi tur. De hoc verbo plene scripsi.j.de priui.eo.qui in sacro.pala.mili. l.fi.fic prohibentur epi:sacerdotes, z dyaconi qrelã in seculari pro ponere curia ꝛc sua excoicationis lata in eos,z ppterea impotas se palatio aures principum inquietare.xxj.q.v.c.pe. Sic etiã ponit audacissimus.ff.de carbo.edic.l.j.an fi. Vocat em hec audacia fu riosa.§. vnde vi.si qs in tãta. (Molestare) Mot.q̃ molestari dr quis etiam solo verbo.facit.§. de non nu.pec. ratio ibi.nec huic obloqui tur. Loqui em proprie est hois viuentis fm Pa. q dicit q̃ molestia re est iniuriã facere. (Nã) ver.z ponit pro qz. (Suis) De hoc verbo scripsi.j.de decur.oes.j. (Amicuiz) distributiuũ est quibuscunqz. (Quomodo)cõiuncto adueratiua. (Sceleratis) ea sunt scelerata in quibus scelus agit. (Sacrificijs) Sacrificiũ dicit quasi sacrũ qz sa crum fit,vel a sacro offert. Hic aũt impropzie ponit. Nam exercabi ceptat,qõ intra catholicã fibi offert ecclesiã.xxiij.q.j.qz talia quip pe sacrificia per que inspectione iecoris,aut itroiũ plagio vane spei promissione accipiãt. Vel (quod deterius est) futura sub execrabili consultatione cognoscãt,sub acerbioꝛi pena prohibita sunt.§.de pa ga.l.ij. Et vide eo.tit.l.j.z.l.vt pphanos.z.l.nemo. Magnum vero goze iustitie cõpescunt.xxiij.q.v.qualis. Sacrificiozũ quoqz nõ ma gnitudinẽ,sed merita offerentiuz deus dijudicat.xxiij.q.j.odi. Oia vero sacrificia pcellit corpus z sanguis dñi.de cõse.dist.ij.mihi. Est autẽ sacrificiũ altaris,ordinis.ecclesiarum. xxj.q.ij.nõ estimemus. Itez sacrificium cozdis contribulati.de pe.dist.j.audicet. De sacrifi cijs veteris testamẽti,qd sit sacrificiũ,qd sacrm.quid signũ.habet.j q.j.multi.de conse.dist.ij.sacrificiũ.z.c.leq.z.c.q mãducat.z.c.re ra.z.c.quid sit sanguis.et extra de sac.vnct.c.j. Mortui autem mul tiplici sacro inua ri pñt,vcz altaris,orationuz,z ecclesiarum.vt.d.c. nõ estimemus. (Arte) vide.j.de excu.arti.in rub. (Thesauruz) no. hic quid est thesaurus. Thesaurus dr vet9 qdaz depositio pecunie. cuius nõ stat memoria,vt tã dñm nõ habeat.ff.de acq.re.do.nunq̃. §.j.hunc parentes debẽt filijs pparare,nõ ecõtra.xvj.q.ij.dicatoz,z expone. Coditam.i.celatam,repositã. (Odiosa)odiosus proprie di citur qui odio plenus est,sed hic expone.i.odio habita. (Ignotis) Ignotus,obscurus,nulli notus. (Dñis)Vide.§.de dita.l.fi. (Ve tustioꝛi)a plurimis et ignoris annis. (Dei)De deo scripsi.j.de vete ra.l.j. (Beneficium)diuini beneficij vix cognoscitur qualitas dum no.dei beneficium esse thesauruz,vt.xlvij.di.sicut hi.Nã in paraboz lis.c.x.benedictio dñi diuites facit. ¶Item est donum fortune.ff. de acqui.re.do fi is.§.j.vñ dicit lex,fortuna dedit illum ea.l. §.sed si seruus.z expone beneficiũ.i.donũ,largitatez,immo hmõi lucra ho nesta sunt q̃ que nemo ledit, z bñ acquirit qõ a nullis adhuc qñs arrogatur.dicit Cassio,ix.variarum epistolarũ.epistola.iiij. et facit ad hanc literã illud eiusdẽ epistole de hmõi inuentoribus thesauro rũ. Sint ergo sedula operatiõe cõtinui. qñtus inuidiã nõ pauescat. quod ars dicitur a crimine liberetur. (Inuidiosa) Inuidia dicta animis intuendo felicitatez alterius.i.inuidẽdo. Inuidiosus vero felix est ille,q̃ de alio paritur inuidia fm Pap. z sic impropie po nitur hic.z expone.i.inuidie.iugta illud. Inuidiosus ego non inui dus esse laboro.§.de cad.tol.in prin.z.ff.de vsu z ha.,ceterũ.in prin. Inuidia aũt est morale siue capitale peccatum.xxv.dist.§. alias q̃. perseuerans habet radicẽ in interioꝛib9 medulis recõditã. de pen. di.ij.c.j.z ppie dicit vitiũ diaboli.xxiij. q.iij.q̃ magnũ.in fi. nullũ aũt peius est malũ q̃ ẽpianos suis sacerdotibus inuidere.vj.qõ.j.§ verum hac. Clericis vero precipue cõuenit inuidiã nõ habere.xxiij. dist.§.his ergo.z propter prelationis inuidiaz. Cayn fratrẽ occidit. xxv.di.sexto. Qui aũt portus cõsuetudinẽ q̃ veritatẽ fratibus re uelatam sequi presumit inuidus est.viij.dist qui contẽpta. Inuidia vero curatur per humilitatis exercitium.o.c.j. de pe.dist.ij. ¶Est etiã inuidia dolor animi ex cõmodis alienis z hoc est eozum qui vir tuosos persequunt,alias aũt scias multis abundare virtutibus qui alienas amat,vt habetur in prouerbijs sapientiuz. De inuidia etiã scripsi.j.de dignita.senator. Differentiã inter inuidiã,inuidentiam, emulationẽ,z obtrectationẽ bene prosequitur tulꝰ.iij. de tuscula. questio.(Calũnia)prepeditione,querimonia,causatione. (Super fluum)importunũ,incõgruum. Et not.superfluũ est postulare prez cibus qõ a lege concedit, quinimmo negandum non est qõ cõperit

Thesaurꝰ quid est.

Beneficiũ dei thesau rus est.

Inuidia vñ dicta.

Frui z vs ti differũt

Universidad de Deusto
Biblioteca

lis vtib⁹ tribuni dicerent. vñ etiã sumpt⁹ quos dabãt ppli tributa noiauerũt. ppter aũt videt dicti tributũ qs capitib⁹ imponit. z differt a vectigali qs pro predio solvit. ff. de here. ver. l.ũ. §. fi qd publici vectigalis. ¶ Jn gl. ibi hoc fisco. adde per predicta. l. dicũt qda ꝙ iuste rex imponit pro salarijs capitaneorũ z iudicũ collectas in ciuitatibus regni, q̃ quidẽ collecte nõ pro mõ facultatũ, sed ꝑ capiti b⁹ incolarũ soluẽde sunt. vt ibi ꝓbari vł z facit pro hoc ꝙ scripsi. j. de tabula. l. vl. Sed q̃. j. de ero. milli. an. l. annonas. z quod ibi scripsi Et facit qs nor. Archi. de censi. e. j. lib. vj. in verbo visitatis. videqs scripsi. j. de q. mu. ne. li. se excu l. fi. in verbo mutorũ. ¶ Sup hoc etiã dñs. Bar. j. de apo. pu. l. j. dicit collectã imponi debere fm ꝗtitatez pximorũ qñ imponit ꝑ ea cã q̃ nõ respicit numerũ psonarũ. puta pro aliquo onere qs deberet ꝑ capita solui. Ego puto melius dici sup his z similib⁹ ꝑut scripsi. d. l. fi. q. ẽj. xũ. z se. Et no. ꝙ in cã tributaria z annonaria. Jtẽ stipẽdiorũ, z ꝓtio rei ex fisco empte nõ obijcitur compensatio. ff. de iu. fis. aufertur. ff. vt debitorib⁹, sicut nec in causa transactionis. ff. de non nu. pe. l. fi transactionis.

¶ Jmpera. Ual. z Archa. Lex. j.

ESgdez alienũ ꝓportionib⁹ ex q̃ gsez defũcto beres extiterit ꝑstare op3. Annonas autez is soluere d3: q̃ possessiones tenet: z fructus percipit. quidem. ¶ Casus. Debitũ ẽ cum per defunctũ ipso iure inter heredes diuisũ est. pro debito, aut annone vel tributorum is conuenitur, qui predia possidet. (Possessiones) .i. res quas possidet. z facit pro eo quod scripsi. de reis postu. l. j. ¶ Jn glo. vlt. ibi. §. fi. adde. Teneꝝ ad prestanda tributa q̃ possessiones te net. z fructus percipit. vt hac. l. z in aut. de col. §. eos. ver. nulꝰ aũt. sed nõ q̃ recipit pẽsiones. vt hic dicit glo. qs intellige de pensionib⁹ q̃ recipiunt annis singulis ex aliqua re locata in ꝑpetũ. vt in ẽphit eo fim: feudũ. z hmõi. Als filocata esset ad certã pensionẽ soluẽdã ꝑ vno anno. z similib⁹ casib⁹. vt hodie dom⁹ locãt. q: ta les pẽsiones sunt fructus. ff. de pig. si is q. §. j. z de do. in edibus. §. j. sec⁹ est. Jmo ꝓprietatẽ nãq; z possessionẽ ret inet locator. fructũ percipit nullũq; ius trãsfertur in cõductorẽ. q̃ rep iniquũ esset eũ nõ subire onera tributorũ, talia quidẽ onera ꝓtoribus indicũt. j. l. ꝓxi. Cõductor aũt talis nõ possidet. ff. de ꝓscri. xxx. an. l. ũ. z q: exigũt ꝑ fructuũ ꝗtitate no. j. l. pri. z l. obsistere. Fructꝰ aũt ꝓcipit dñs: nõ cõductor. ¶ Sed pone. Duo coheredes diuisere hereditatẽ, vni venit in partẽ pdiũ tributariũ. ꝙ tpe exactionis tributorũ inuenit nõ solu edo. an teneꝝ coheres in subsidiũ: hoc casu dicit Odof. ꝙ sic ex psona. defuncti q̃si auctor fuerit. Arg. ff. si nec en. vel reli. l. ũ. z aut. ibi posit.

¶ Jmpera. Dio. Lex. ij.

Adictiones nõ psonis: sed reb⁹ indici solẽt. Et ideo ne vltra modũ earũ dẽ possessionum quas possides cõuentaris: preses prouincie ꝑspiciet.

Indictio qd dicitur

Adictiones. ¶ Casus. Ad officiũ ꝑsidis ptinet, vt munera q̃ nõ perionis indici solent, vltra possessionũ modum non imponantur. (Jndictiones) Jndictio est dicta rei publice exactio. i. census totius orbis in vrbe romana completus. z tũc completis quinq; annis sex dieb⁹ illustrabatur. Et dr indictio quasi valde dicto. Octauianus ẽm augu. postq̃ subiugauit orbẽ, in tres ptes diuidẽs, ꝓcepit vt ois hõ cẽsus redderet a septẽ annis vsq; ad senẽ. Hec dictio primo facta est in Asia ex quib; annis, z vt oẽ tributũ ducebãt romã tũc vbs illustrabat lapidibus, q̃ ann⁹ lustrũ dicebatur. Sexto anno exigebat census de africa p quinq; annos. Unde cimo anno ibat indictio p europã. Expletis. xv. annis effundebat cẽsus in archã capitolij, z tũc dicebat vera indictio. Vide qs no. gl. §. ti. j. in m. (Reb⁹) q̃ trãsferunt in aliũ fi ꝓtor nõ soluat. ff. de epi. et cler. l. iij. (Et ideo) versi. (Addum) .i. facultatẽ seu valorẽ (Possessionũ) .i. rerũ (Possides) quocunq; titulo. vt. j. tit. j. l. j. Prospis sessionũ) .i. rerũ (Possides) quocunq; titulo. vt. j. tit. j. l. j. Prospicere est a longe videre. nõ qõ aũ nos est. Judex ergo tenet ꝑspicere nõ repẽte qs aũ oculos eius est sed etiã a remotis iura vtriusq; ptis d3 attẽdere. Vide. j. de decu. si vltra. in verbo. ꝓuideꝛ bit. ¶ Jn prima glo. ibi possessorib⁹. adde alias possessionibus. Et ibi rebus adde. z hoc a rebus debetur, nõ a psona. vt no. j. de decu. si vltra Et ibi exercẽt. adde vt. ff. ad munic. filij. §. fi. z. ff. de mu. z ho. l. fi §. patrimoniorum. Et ibi patrimonio adẽe. sicut ꝓ ecclesia palliũ. extra de postu. bone. ij. in. fi. ¶ Jn fin. glo. adde vbi de hoc. Utrum aũt obligatio tributaria sit psonalis vel realis. Vide quod no. ff. de pu. imperatores. Bar. ¶ Post glo. vl. adde z. j. eo. obsistere. Et no §. de sac. san. eccle. aut. sicut alienatio. Vel fm rei qualitatem, z red dituum quantitatem. §. de rescin. ven. fi quos.

¶ Jmpera. Constan. Lex. iij.

OMnes pẽsitare debebũt cõ manus nre de legationib⁹ ascribũt: nihil amplius erigẽdi vel remittẽdi ptãtẽ esse. Naz si qs vicar⁹ aut rector qui cie. augꝰ tã cuiq; crediderit remittẽdus: q̃ alij remiserit de ꝓprijs dare facultatibus cõpellitur.

OMnes. ¶ Casus. Collectã iuste impositam de mandato regio debent omnes integre soluere: z mihil amplius. Officialis autem aliqd inde remittens. id de suo ꝓprio cogitetur exoluere. (Pensitare) pendo dis. i. solvo inde pẽsito. i. frequenter z libẽter soluo. iuxta tpoꝝ qualitates (De legationibus) alias de largitionibus. (Ascribunt) ascribo cõponit cũ a z scribo z ꝓprie est alicui qualitatẽ scribere. j. de decur. eos. (Amplius) Hec dictio plenius significat ꝙ plus. dicit enim amplius quasi ex vtraq; parte plus fm Pap. (Ma) ver. (Vicarius) Nota hic ꝙ inder ordinarius dicitur vicarius principis. ꝓout hic exponit glo. Vel dic vicarius. s. prefecti ꝓtorio, cuius officiũ magnũ erat, vt ꝓz. ẽ de offi. vj. l. j. (Rector) .i. preses. ẽ de offi. recto. puin. sic dict⁹ quia rect⁹ .i. ordinatus, ꝓbus, bon⁹, z firmus debet esse, vel aregendo recte. vñ officius est Boetius. iiij. de consola. Quomã bonus rector mũdus regit, recte principali fieri cuncta ne dubites. Tunc autez bene regit cum delicta corrigit ter deliquẽ ff. de offi. presi. congruit, in princ. sic rex recte faciendo regis nomen tium delicta tenet, illatũ quippe delinquentibus supplicium: reliquos saluos facta corrigit. in aut. de mali. princ. §. homicidia. ad idem. in auten. de nup. §. gere. si vero filios ex aliqua. ver. si quis enim. z §. super his. versi. cõtra magnos enim. z neq; vi. q̃ 8 ex do. §. illud. de tabel. §. vt tamẽ. in fin. §. ibi nouimus em̃ ꝛc. vt hi qui obli. in prin. z de deposito. post princ. ibi omnino em̃ op3 ꝛc. z ibi vt hoc timore ꝛc. ad terrore quippe vitium mortua corpora aliqñ mortura permittunt. xxiij. q. ij. si heres vt disgressionis vltio fiat ceteris interdictio delinquendi. §. q. vij. quapropter. Ne per plures serpant dira contagia. ea. q. iij. corripiantur. z vide ea. q. relecande. z. c. ecce. Judex quippe debet crimina delinquentium tanq̃ vulnera, licet inultus attingere. Nã ea nisi racta z tractata sanari nõ ꝑt. vt aũ tit⁹ liu⁹ de bello punico. lib. viij. facit extra de priui. c. ij. z de excessi. prela. c. j. in fi. ad idez tacit. §. de epis. z cle. omnes qui. in fi. de heret. quicunq;. §. fi vero ignorãte ad. l. iul. repe. l. j. ff. de pe. aut facta. in fi. Multum enim ad cohercendã audacia valet ꝓpositi punitionis exẽplum, cũ ipia mulieris forma viuetis, z ad recordationẽ admonet conscios, z ad cõsiderationem cogit ignaros, dicit Ozosi⁹. vj. ad augu. Et vere tunc reliqui ex iustitie administratione ab inuriꝰ defendunt, cum delinquentes penas ob eorum crimina luunt. Tũc em̃ magnũ sacrificiũ deo offertur, cũ mali qui in suam alionꝫ perniciẽ debachantur vigore iustitie cõpescunt. xxiij. q. v. qualibet. Vñ si negligẽter ea q̃ male vsurpantur omittimus. ex cessib⁹ viã alijs aperim⁹. xciij. di. puenit ad nos. in fi. Quineciam subiectorũ culpa vitã prepositorũ deprimit, z cum in subiecto peccatur, nõ corrigit, in his qui presunt iuia retorquetur fm Greg. in registro. lib. iij. c. xxiij. lib. vj. c. xv. Sic quoque rei habitus ante ꝙ patefiat non clauditur, vsu fit latior, et erit consuetudine licitum, quod ratione constat esse prohibitum. ¶ Pertinet quippe ad innocentis officium, non solum nemini malum inferre, verum etiam cohibere a peccato, vel punire peccatum, vt aut ipse qui prius odio habebatur, corrigatur experimento, aut alij terreãtur exemplo. eadem questione. non est innocentie, z qui malum, z iam factum punit vel prohibet ne fiat non persequitur ille, sed diligit, ea. q. non vos. Unde dicit Aristoteles. ij. etichorum q̃ pene medicine sunt, quare non reliquit locum delinquendi, qui non pemicie sunt, quare non reliquit locum delinquendi, qui non pemicie sunt, quare non reliquit locum delinquendi, qui non pemicie

Universidad de Deusto
Biblioteca

alias est in ira. (Expēsis) Expēse ꝓprie sunt q̄ liberet eus arrēto stu
dio exsoluunt. expense, i. accurate, i. (Dispēdū) damni, detrimenti,
(Translatio) vide. ff. eo. l. p locis. (Quam) subaudi haberet, z sub
cōpendū. z facit. ff. de transa. cū hi. ℌ, cause. (Illatio) quod esse non
dz. ff. de iudi. l. sed si suscēperit. ℌ. sed sit proprio. (Noc). ver. (Presen
ti) vide. ff. de bo. vac. l. fi. (Verum) cōnectio aduersatiua. (Ea) hic
Notarij vt plurimum exigunt vltra debitū
potestesse ver. (Ultimo). l. mortis. (Supplicio) vide. ff. de bo. l. iij.

¶ Et not. optimā legē cōtra iudices, pedaneos, z actōs notarios
nostre ciuitatis, q̄ de causis interdū minimis cognoscēres onerant
litigātes grauissimis sumptibus ꝓ modicis, immo ꝓ minimis
scripturis quas per excogitatas vias frequēt' ꝑ expediat in ipsis
causis procurāt fieri: mercedes maximas exigentes, ita q̄ in fine litis
agitate plus nōie iudicialiū sumptuū ꝓter aduocatorum z pro
curatorū salaria errogasse inueniuntur. q̄ sit summa rei vel pecunie
in petitiōe deducte. ad quod expressius est in aut. de appel. ℌ. illud.
co. iij. vt oēs de. iudi. proinn. ℌ. j. ver. qd em ꝛc. Unde iudices in cau
sis que sunt infra centū aureos prohibent exigere sportulas, ne pro
maxima parte victoria sua pauperes fraudent. in aut. de iudi. ℌ. hec
aūt dicimus. Absit autē vt pro minimis rebus maximas actiones
sustineant hoies. in aut. de instru. can. ℌ. vt aūt. Et ideo in iudicijs
attēduntur labores z expense que in iudicijs substinentur ac morte
iudicioꝝ. ff. de cōpen. l. iij. in glo. nā etiam, verū sine molestia habe
ri non pōt. nor. ff. de mi. l. minoribus. potissime hoc euenit si extra
locum originis euocentur. in aut. de defen. ciui. ℌ. z iudicare. Hmōi
quidē cause debent ex non scripto audiri. in aut. de man. princ. ℌ. fit
tibi. quod exponе. i, verbotenus. in aute. vt lit. ma. ℌ. q̄ vero. Et sine
actis. in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. ℌ. necessitatez. Itē gratis. d.
ℌ. fit tibi. Ne forte litigatores (maxime pauperes) meru expensaruꝫ
iura sua relinquant discussa. ff. de pet. here. illud. z arg. j. q. iij. bapti
zādis, z c. placuit. vt vnusquisq̄. z xvij. distin. de euloḡijs. et extra.
de rescrip. nonnulli. in princi. Ad idem. j. de prox. sac. scri. in sacris.
iij. ℌ. si vero ex dispositione. z de rescrip. statutū. ℌ. in super. lib. vj. z
in aut. vt ab illu. ꝛc. polt punc. z. ff. de dam. infec. inter quos. ℌ. vlti. z
iuxta ētitatem aut rem petitam sunt faciendi sumptus. insti. de
actio. ℌ. cripti. z. ff. de fruc. z li. ex. non ignorat. Sunt enim dispendia
litium sub equitatis cōpendio ot qua pōt industria coartanda. eo.
ti. ff. de rescri. dispendia. lib. vj. z fm quātitatē debito z expense fiāt.
ff. de bo. auc. iu. po. l. li. ℌ. j. z fm modum debiti sunt exponēde pecu
nie. ea. l. ii. ℌ. iinaute z. Moderate vero expense sunt que patrem litis
decimam non excedūt, vt colligit in aut. de litig. ℌ. ad excludendas.

Contract' est nomen generale.

¶ Sed pone. Constituto regīn. de offi. bauil. l. j. tranit, vt si quanti
tas que deducit in cotractu excedat libzā auri, habeat notari' ꝑ in
strumentis conficiendis. ℘o institutionibus quidem z substitutio
nibus iuis rarenum vnū, alias infra libra dimidiuꝫ, an hec constitu
tio locū habeat in testamētis; non vr. ar. ff. de verbo. sign. si verba.
contragerūt em testū z contractus vt colligit, ff. de testa. prepositi.
de cotrahen. iti. scrupulosā. z. no. ff. de pac. hereditas. propie enim
contractus est qō vltro citroq̄ ꝛc. ff. de verb. sig. labeo. Constitutio
quippe cum sit odiosa maxime restringēda. ff. de leg. qō vero. de re.
iu. q̄ ꝓpter. nec licet ipsam extendere. ff. ad. municipa. cōstitutio
nib'. solu. mat. ℌ. vero. ℌ. de viro. si hoc voluisset expresnisset. ff. de ca.
tol. j. ℌ. si aut ad deficientis, nō statuit expresse: igit omissile videtur.
ff. de verb. obli. quicquid. z ꝓ hoc est qō no. in cōstitu. de in strū. cō
si. l. j. z faciunt plura q̄ scripn. de impo. lucia. de le. j. poit glo. que in
cipit no. sic. Hic contra. nā testm dicit contractus. ff. de re. du. eade.
ff. de testa. testm. z extra de testi. tuz a nobis. Ad idem. ff. actio. ab
here, ꝛc. l. j. z ff. quēad. testi. aperi. l. ij. in pan. de fal. inſtrumētoꝝ, alis
incipit paulus rndet. in pnn. ista z codicilli dicunt intra. ff. de fal.
l. ii. ℌ. Et em nome cotractus generale copiectes oia. ff. de mdi. oem.
Et ita hoc potest impropie accepi, vt z alias insti. de testa. ℌ. pater. et
no. d. i. verba. in hoc casu q̄ius impropie id qō statuitur in contrac
tu vel etia ad testamenti scriptura procedendū est. Tum q̄eadē rō, tū
q̄ no ta ꝓ cotractu q̄ ꝓ eo insti. o scribedo tale salarium limitatum
est, vt in tanto cocedende legis rabellionū iniquitas qui plerūq̄ ita
bonis meritis non attendentes ꝓ libito immoderata salaria, vt
etiā nunc facit, immo grauis exigebāt. ad qō eis dictū. c. tantum.
ℌ. notarij. z. ff. de offi. prefec. preto. affri. l. fi. ℌ. qd aūt. z se. De his
no, Jnno. extra de symo. c. j. Et interdū salaria q̄ vel q̄tate in con
tractu deducta excedebant, vel parū minus, vel interdū q̄ vltra de
bitum inde querebant. qō rō hui' legis z aliaꝝ supeni' allegatarū
abhorrere videnī, habēt em hoc proscriptionib' z subscriptionib'
vt in dicta cōstitutione dicit, nō q̄ cōtract' inter cōtrahentes solū ce
lebratur. magis aūt attendenda est rō legis q̄ ipsius verba. ff. de in
pa. adigere. ℌ. Quis. cū nō verba, sed ratio legis lex dicat. j. di. cōsue
tudo. ¶ Cadez aūt est rō in scripturis retioum seu institorum que
de testamētis cōditis fiunt: q̄ est in instrīs cōtractuū inter vinos, q̄
ꝓprie cōtract' dicit, ꝓ eis em salarijs moderandis tenet iudex
diligenter aduertere ne quid vltra decēs cōgruum z licitus a cōtra
hentibus exigatur, vt plene de hoc in spe. de salari. ℌ. ij. ver. sed quid
erit. vide quod ibi no. Itē appellatione instrumz continent etia vl

time volūtates. patet. ff. de codicil. si idem. in. j. glo. Bene facit. j. q.
ij. sicut ēpm. vbi eque prohibentur notarius vendere scripturaz or
dinationes, z eps ordinū collationē. ¶ Quicquid aūr de iure sit ta
belliones voraces, quoꝝ ꝓpositū fraudulentū est. j. de num. l. j. cō
trariū faciunt, z exigunt ꝓ libito salaria. z ꝓ singulis libris auri
tarenū vnū, etiā ꝓ instrumentis cōtractū inter vinos, quinimmo
dicūt libzā auri esse. xij. uncias caletinoꝝ argenti, non attendentes
q̄. lxxij. aureꝝ facunt libzam auri. j. de suscep. z archa. quoties. In
sunt quippe talibus fauslus z rapaces quetus. j. de pnn. eo. qui in
sacro pala. misti. l. penul. z in exigendo salario metas rationis exce
dunt. ℌ. notarium.

¶ Impera. Archa. z Ho. A. Lex. fr.

Obsistere cōmodis publicis: z statutis necessita
tis: nēpsit ꝓilegia dignitatū. Uñ vt q̄sq̄ de p
dijs emolumēta cōsecḡt: ñ nō is (cuoluto āni spa
tio) intra sex menses omnem cui esse cōstrictus dicitur:
reliquorum intulerit cumulū: ad ipsos q̄ sunt dñi predij
exactionem volumus pertinere.

Obsistere. Hic ponit' casꝰ ab aliis tribꝰ medis. duos eligo.
Si ēphiteota q̄ ex re fructꝰ ꝑcipit tributa fisco nō soluit in
tra sex meses, nō obstāte cuiuscūq̄ ꝓilegio dignitatis, ob
hoc eam dñs ab eo tributuz exigit, q̄ ipse a fisco ꝓ tributis exigit.
Sedō sic. Si emphiteota intra sex meses tributa nō soluit: nō obstā
te in hoc ꝓilegio dignitatis p dñs expellet a fundo. Vel dic tertio
q̄ si emphiteota nō soluit intra sex meses, dñs exigeī, sed ide est cū
ꝓmo. ¶ Et no. ex hac lege q̄ nō valet priuilegia q̄ qs nō teneat ad
tributa ꝓstāda, vt dictuz est. ff. eo. in frau. (Obsistere) obstare, repu
gnare, Cōmodis) gmodū est emolumētū, merces, lucrū. ꝓficuū, in q̄ Cōmodus
dñs iuris est cū modo tpis fm Pap. (Priuilegia) vide. ff. ti. iij. l. j. qd signat.
ad fi. (Dignitatū) Dignitas est alicui' honesta auctoritas cultu, et
honore, z verecundia digna. fm Tullium. ij. rhetorice. Nec facit ho Dignitas
mine gloria decorari. j. de decu. nullus. letitiā, gaudiū. q̄z in eo gene quid sit.
rat. j. de filetia. l. iij. ℌ. his addimus. cui debent ꝓuilegia, non ru in
preiudicium publicū vr hic, vel alterius. j. de metropolli. ber. l. j. z vi
de quod scripsi. j. de dignī. in rub. (Unde). i. ex hoc. (Ut). i. posit q̄
(Suisq̄) sciliicet possessori. vt. j. titu. j. l. j. (Predijs) vide. ff. de in. iti.
si minori. Emolumēta). i. cōmoda predicti, vel. i. fructus fm Pap.
(Cōsequit). i. percipit. (Jis) isq̄sq̄. (Euoluto). i. elapso, preterito
sciicet vt volunatur. Alii) De hoc no. j. ti. j. in rub. z scripsi. j. de ex
act. z exectu. l. iij. (Spatio) interuallo, tepore q: eo ispa ciatur huc il
luc fm Pap. (Adeles) mēsis grece a luna tractum. Luna em gre
ce mene dicit fm Pap. (Cumulū) acerū, mensure augmētū. j. de
debi. ci. l. ij. post pnn. (Pertinere) inesse: inuminere, de hoc verbo vi
de. ff. de fide instr. l. iij. ¶ Post glos. no. purgatur. Adde z. ff. de in
di. imperator. ℌ. fi. Sic z alias de lex mēsiꝰ dicitur. j. de censi. l. fi. et
de omni agro deser. locoꝝ. Ex hac aūt lege cōsuenit dici q̄ si intra
sex meses triburū fisco ex predio non soluatur. res ipsa incidit in cō Tributuz
missum. Alii dicunt q̄ a iure suo possidens statim cadit nō soluta finō soluat
pensione. ff. de pubuc. vectigalia. ℌ. nō solutis. Alii dicunt q̄ si pre fisco an res
diuz fuit locata in perpetuū nō poterit fine auctoritate principis res cadat incō
uocari. eo. titu. cotē. ℌ. j. de hoc per Jnno. extra. de oilla. c. iij. et vide missum.
quod no. ff. ℌ. ꝓpter pu. peti. l. j. z per Bofrre. in rub. de loca. Jn pre
dijs autem ꝓ quibus colligitur in regno prestantur non est sic. Illa
enim astricta z ascripta non sunt tra prestationi collectarum quēad
modum sunt predia tributaria prestationi tributoum, que annis
singulis certa summa soluitur. Collecte vero non singulis annis, ne
q̄ in certa summa, sed ꝓ modo z varietate negociozum imminen
tium exsolisitur magis vsurpatione q̄ lege. vt scripsi. j. eo. li. ti. z de
exacto. tribu. l. fin. Item tributum est onus mere patrimoniale qō
etiam ecclesia subit. xj. q. j. si que cause. ℌ. cum ergo. z. c. si tributum. z
c. magnū. xiij. dist. quo iure. Et collecta est munus mixtum vt scri
psi. j. de aqueduc. hac. l. ¶ Ad ipsam vero solutionem collecte per
captionē z distractionē bonoꝝ suoꝝ vigore legitimo cōpellet. j.
de cap. z distrac. pig. debi. fis. in rubro z nigro. Et sic pessima allega
tur ad hoc lex ista: q̄ nō solientes collectam intra sex meses aut an
num perdant bona ꝑ quib' in apptio sunt descripti, sufficit ꝓpria
fiscalium malitia nō est vigore institie exaugenda. Unaūr liceat de
bitori collecte obūcere compensationez fis. vel cōi cuius est debitor:
Dicit Ja. de Bel. q̄ sic. in aut. de col. post princ. in verbo. deputari.

¶ Idem Augu. Lex. r.

Iudices quos circa prosliganda erarij nri cōpē
dia negligētes ac desides fuisse constiterit: om
nia que in administratione positi perceperunt
emo lumenta reddere compellantur.

Iudices. ¶ Casus. Perdūt ꝓsides ꝓinciarū ad quos spe
ctat ipositio z exactio tributoꝝ. j. de exa. tri. l. in fiscalib' sa
laria q̄ de publico perceperūt, si in exactione ipsa tributoꝝ
def. des

desides fuerint aut negligētes. Alij vero nō intelligūt. l. istā. in sala
rijs, sz in lucris vel cōpendijs cū hec idē significēt, ff. ꝓ so. cum duo
bus. ℌ. fi. z hoc colligit ex verbo oia. neq̄z em salarij est emolumen
tū, sz potius merces, z emolumentū ꝓprie lucrū dicit', ꝑ quo est q̄
Emolu emolumēta z stipēdia sunt diuersa. j. de ꝓ. fac. scri. l. pen. z patet ex
mēta z sti hijs q̄ no. in aute. de man. pnn. ℌ. ꝓ si delinquentes. Idē idē, j. de pa
pēdia dif scu. pu. l. ij. Jte stipēdia etiā ꝓmia nuncupant. j. de agē. in re. l. j. Sed
ferunt. qō lucrū pōt ꝑses ex officio q̄rere vltra salaria, q̄ ꝓter hanc leges in
penā huius negligētie nō veniret, alis ab ipso tanꝰ q̄ exactū illicite ex
torquēdū. Certe nullū. in aut. de man. pnn. ℌ. ꝓpter. cū multis con
cor. j. de ꝓ. fac. scri. in sacris. ij. post ꝑn. de publico eīn officio nihil
cuiq̄ ꝓter laudē bene administrati officij accedere dz. pur ait Va
lerius. lib. iij. c. ij. Et ideo melioz videt' positio ꝓma. Nam salaria
etiā lucra dicunt. j. de suscep. z archa. humiliozibus z facit in aute.
vt iud. sine quoquo suffra. ℌ. q̄ aūt. versi. scietes (Judices) Vide. j.
de decur. oēs, j. in ꝑn. (Prositigēda) exponе vt in gl. als accipit ꝓ
distribuere, vel accelerare, vel cōsummare, acquirere, celerius, irro
gare, z est simile, ff. no. vecti. l. vlt. z de fideiuss. sancimus. (Erarū) ex
ponе vt, j. de numera. in ꝓuincijs (Negligentes), i, nō curātes z des
picientes. De hoc vide, j. de numera. ne diutius. z de naufrag. l. ij.
(Desides) cessantes ab inchoato z debito. Unde desidia, a sedēdo
dicta fm Papi. (Obsiterit) de hoc. ff. de bo. vac. l. iij. (Administra
tiōe). i. ad sui debitū opis datiōe. De hac scripsi. j. de dig. o. ser. l. ij.

¶ Impera. theo. Lex. xi.

Nō ab vnaquaq̄z ꝓuincia cēsuim' expectēdū qō
ab hijdē nuper esse ꝓmissum tua sublimitas in
dicauit. Nullꝰ vero de cetero ad possessiones eo
rū (qō maxime formidant) inspector accedat: macedo
num reliqui exemplū secuti medie ētatis vt obrulisse
nos cuncta tributa suscipiāt: sed hi qui protestati sunt ni
hil ad se vltra tertiā partē posse cōferri: illud eroluāt: ad
quod se indubitāter fore idoneos pollicent. que dispo
sitio in perpetuū, obseruabit: sacrosancta thessalonicen
sis ecclesia ciuitatis excepta. Jta tñ vt aperte sciat, ꝓpe
tūs mō capitatijonis modum beneficio mei numinis sub
leuādum: nec externoꝝ grauamine tributoꝝ rē pu
blicam ecclesiastici nominis abusione ledendam.

Ab vna. Localis est, z casus clare colligitur ex tex. z glo.
(Expetendum). i. exigendus, nō enim oportet peti cū iam
fit pollicitū z oblatum vt subijcit. (Promissum). i. oblatū
z pollicitū, vt. j. subijcit. Et hoc modo ceperunt onera: q̄ nunc dicis
Collecte mus collectas in regno sicile. Tēpore em Federici imperatoris ces
vnde pro pit ad nutum, deinde tpe successoꝝ in nequitia, vtinā in iustitia vo
cenerunt. catum est donum qō nō petebat nisi pollicitum. vt hac, i. nunc aute
peccatis exigentibus vt a fisco collatur qō christo nō dat. xvj. q. vlt.
maiores. z. q. j. decime. oia hec plaudentia, honestaue noia sunt dele
cta. oneribus remanētibus in effectu, z ad nouas species tributoꝝ
adquctis, intm q̄ iustitiarij maiozesq̄z ꝓsides in taliū grauaminuz
Bella sur exactione sunt turgidi. ac si ꝓsessores bonoꝝ z fideles ob bella ex
gunt ex de terna pariter z interna, q̄ oia insurgunt ex defectu iustitie pauperta
fectu iu ti collapsi fuissent regij proditores. Uide qō scripsi. j. tit. ij. l. j. in verbo
stitie. iustitie. Exactores quidem spoliant populum, z mulieres domi
nanē nobis. Esa. iij. (Sublimitas) Sublime est ex elsus, quasi supra
limen editum, inde sublimitas. vide qō scripsi. j. de decur. quinq̄z in
verbo spectabilis. (Super) modo, recenti tempore, citius nō olim.
(Judicauit) demōstrauit. (Nullus). ver. (De cetero) aduerbiū tē
poris. i. deinde, in antea, in posterū. (Possessiones) .i. res possessas
(Formidant). i. timent qō ꝓprie parnulozū est. ¶ Et not. q̄ puin
ciales presumuntur formidare q̄ inspectores hmōi attendāt ad in
spiciendas facultates cozū. Unde collige hic argumentum. q̄ qui fit
estimatio ꝓpter collectas, credēdū est ꝓ ꝑsessioni cuiusq̄z, vt. j. de cēn.
l. j. z. eo. tit. l. j. Nisi mentiatur vt. j. de cenſi. l. ij. z q̄ ipse scit vires rei
sue. ff. de rescin. ven. quisquis. Hec esset ꝓterea mitredus inspector
qui eozū estimet facultates: q̄ videtur esse grauamē quoddā vt hic,
z. j. qū z qui, quar. pars. l. ij. ver. nobiles. z. ff. de ali. pu. prc. l. fi. vnde
Wenser. xxiij. c. Cum reperes a proximo tuo rem quā debet tibi nō
ingredieris domum eius vt pignus auferas: sed stabis foris, ille ti
bi ꝓperet qō habuerit. z Ecclesia. xxj. Stultus a fenestra respiciet,
vir aūt eruditus foris stabit, z ibidem subdit pes farui facilis in do
mum ꝓximi. z ob hoc Jacob cū iurgio dixit quā ob culpā meam, z
ob qō peccatū meū sic extorsisti posit me, z scrutatus es oēm substā
tiam meā: Beñ. xxxj. Et in maledictionē peccatoꝝ is dicitur in po.
cviij. Scrutet fenerator omnē substantiā eius. ad. dē. ff. de iniu. qui
dom ñ. cū suis cōcor. Et facit ꝓ hoc. ff. de cenſi. forma. ℌ. j. ibi eitti
mer. qō exponit gl. i. cōsideret recte, z intelligе totū suū patrimoniū
vt homines frugi facere solent. ff. de leg. ij. cū pater. ℌ. pater. iiij. fm
tei qualitatē z reddituū quātitatem. ff. de resc. n. vē. si quos. Vel fm

fructuū quantitatē. ff. e. obsistere. Et no. ff. eo. in dictiones. in gl. vlti.
z. ff. de re. e. si fundus. q̄ ipse nouit vires rerū suarū. dicta. i. q̄quis.
z. j. qū z qui. quar. pars. l. ij. ℌ. in exigendis. vbi de hoc scripsi. Lir. cō
tra, q̄ nō pōt aliter sciri quantitas z qualitas facultatū, nisi de illis
inquisitio fiat. arg. ff. de bo. vac. l. fi. z de bo. ꝑscrip. si quis intra. z. j.
de debi. ci. l. ij. circa mediū. Pro quo etiā facit qō not. j. de discul. in
rubrica. z. l. j. z. j. de censi. ꝓ equatores. z qō ibi no. in rubrica. Dic q̄
vtrūq̄z faciendū est. Prius em exigēda est cuiusq̄ professio, vr. j. de
cēsi. l. j. ꝓ eum qui mittit ad acceptandū vel impōbandū eam. ff. de
mu. z hono. l. fi. pari modo z facienda cōminatio. ſ cōmittendi in fis
cum id qō vltra professionē inueniri contigerit. ar. ff. de admi. tut. q̄
repertoruū. ℌ. quo pauperum. z ea q̄ danē ecclesijs offerti deo di
cunt, qs habet administrationē rerū ecclesie, z qs ager. ꝓ eis. z q̄ ec
clesia nunq̄ moriē. q̄ ꝓlatus potest petere restitutionē reruz eccles
sie si ecclesia spoliatur, etiam si possessionem corporalem non appre
henderit. Hec z alia no. Jnn. d. c. cum super. ¶ Quid de bonis con
cessis ecclesie in feudū vel alias, qū z in quibus casibus eozū cogni
tio seu iurisdictio ad ecclesiam ꝓtinet. z qd si ꝓlatus cōmisit culpā
aduersus dūm. ob qd feudatarius est ꝓuadus. z quibus modis iu
risdictio bonoruz ecclesiasticoꝝ ad ecclesiam spectet. no. Jnn. ex
tra de fo. cōpe, verū. z. c. cū sit generale. Qualiter ecclesie edificent,
z fideles versus orientē orāt clare. no. Archy. xj. di. ecclesiasticaruz.
De immu. ec. satis habes. xxxij. q. j. loquit. z. vij. q. j. nouitius. Que
dicant ꝓprie ecclesie, z qd hoc casu nōie ecclesie intelligit. habes
extra de ver. sig, cā, Que sit maior in ordine ecclesie, z de dignitate
ipsarū. habes. xxij, di. in summa. z ꝓ eorū. z extra de ꝓuileg. antiqua.
Que dicat ecclesia romana dicit Archy. de ele. fundamenta. lib. vj.
z de presci. c. ij. q̄ ecclesia lateran. Sed q̄ ecclesia seu basilica ꝓnci
pis apłoruū dicat ecclesia romana, videt ꝓbari in aut. vt ecclesia
romana. ver. qō igit. Utrum quicquid alie ecclesie possidēt, nomine
ecclesie romane possideant. not. Jnnoc, extra de vo, q̄ super his z
habes de ꝓuisi, si papa. lib. vj. An ecclesia z que possit errare, z de
ecclesia militāte z triumphante habes extra de sen. excō. a nobis. ij.
z dicto. c. fundamēta. ¶ Inter omnes aūt ecclesia romana est ma
ter z caput omniū aliaruū ecclesiarū. xij. di. c. j. z. iij. q. vj. dudū. extra
de sum, tri. c, dampnamus, z mater imperij. s. de sacrosanc. iubemus.
j. in fi. z in aut. vt determi. sit nu, cle. post ꝓnci. qui tñ de constanti
nopolitana loquitur. Et ipsa videlicet romana est prima sedes, non
habens maculā, neq̄z rugā. xxj. di. quāuis. z tanq̄ magistra in oib'
est exequēda, xj. di. quis sciat. in fi. xij. dis. c. j. z se. z. xxj. di. oēs. Ipsa
quidē est speculū oibus, xix. di. emmuero. z habet plenitudinem po
testatis, alie per ipsam in partem solicitudinis sunt assumpte. iij. q.
vj. multū. ij. qō. vj. decreto. z se, que a tramite rationis nunq̄ errauit.
xxiij. q. j. a recta. z custodit statuta cōciliorum que ipsa cōfirmauit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝛcy.q.j.c.j.de conse.dist.j.basilicas. Alse aũt cõcessa q̃ꝫ vſꝰ toto vſu in parte murat ꝛcy.q.vlt.ſ.his ita.ꝛ sentẽtias suas q̃ꝫ reuocat. q̃ꝫ in meli⁹ cõmutat.ꝛcy.q.xv.sniam.ꝛ.c.ſe.ꝛ eꝛ de sen.ꝛ re in.cũ oĩm. Et q̃ derogando eius ꝓuilegio vel prãri ꝫ ipſam loquit hereticus reputat.ꝛxij.di.oẽs. Ad ipſam q̃ꝫ oĩb⁹ ſine exceptiõe appellare licet.ꝛ ab ea nemini appellare ꝓmittit.ſ.q.vj.ad romanã.j.ꝛ in c.ſe.ꝛ ix.q.iij.cũcta. Aaler em oẽs iudicare.ꝛ de ea nemini iudicare ꝓmittit.ea.q.q.ſ.ſola.vſq; ad ij.q.xvij.q.iij.nemini. Itẽ in dubijs ꝛ arduis ad ipſam eſt recurrẽdũ.ex.di.palã.xij.di.ꝓcepris.ꝛ q in ea or dinẽ sacrũ accepit ibi ad seruiendũ remanebit.j.qõ.j.filiũ. Et de magnitudine ipſius ecclesie ſatis no.Arch.de elec.vbi maius priculũ. li.vj.in gl.fin possibilitatẽ. Cꝰ Deterea ecclesia inſedũ ꝓ tota ꝓuincia sumit eꝛ de vſu pal.c.j. Nole vero cathedralis ecclesie intelligit eps ꝛ capituluz.extra de ver.ſig.cũ clerici. Itẽ nole matricis ecclesie q̃ꝫ cathedralis q̃ꝫ parochialis accipit.c.ti.venerabilis.ꝛ de ecci.edifi.c.ad audientiã.j. An sub noie ecclesiarũ ciuitatis cõprehẽdat cathedralis.ꝛ an sub noie ecclesiarũ ꝓuincie cõprehẽdat metropolitana.habes eꝛ de pbẽ.ſuis.li.vj. Cꝰ Sialit aũt loquẽdo ecclesia catholica & fidelium multitudo, fide ꝛ claritate munita.ꝛxiij.di.le

Ecclesia catholica, que est

gitim⁹.in medio.j.q.j.multe.in ſi.ꝛxiij.q.j.loquit. Oẽsq; epi ꝛ oes fideles sunt vna ecclesia.d.c.legitim⁹. Ipſa h᷒ veracit dnica sacramẽta.j.q.j.extra catholicũ.vbi no.Arch.qd sit ecclesia.ꝛxiij.q.j.q.i.qꝛ eꝛ sola ꝛ eꝛ ea sol⁹ nõ h᷒.ea.q.alien⁹.ꝛ.c.gentes. Sicut em ꝓcisus ramꝰ ab arbore nõ viuit:ita ꝓcisꝰ ab ecclesia nõ ꝛ vita.ꝛxiij.q.iij.ipſa pietas. Itẽ ipſa nõ ſolũ rõne virginũ.ſ᷒ ẽt rõne olim fidelium virgo &.ꝛ xv.q.j.nuptiarũ.aũ ſi. Or ẽt ſpõſa ꝛpi pudica ꝛ incorrupta.q̃ adulterari.nõ põt.ꝛxiij.q.j.loquit.in ſi.ꝛ c.oibus ipſius ritus a ſcriptura ꝛ traditõe apoſtolica.ꝛ cõsuetudine ſcrã pullulauerũt.ꝛj.di.ecclesiarũ.ꝛ.c.catholica. Nec malos gb⁹ mixta ẽ ranꝰ zizania in medio tritici equanimiter tolerat.xij.q.q.ecclũ.ꝛxij.q.iij.qd ergo.ꝛ.c.ſe.ꝛ.c.qdã. Sz ꝓpter turpia lucra q̃ fiũt in ea &ſpe lunca latronũ.xv.q.vj.ꝛ hec circa medĩ. Licite aũt possidet facultates ꝓales q̃s non reputat ꝓpias ſ᷒ cões.d.c.exẽplũ.ꝛ.c.ſe.ꝛ.c.habebat. Eius ẽt iudicium q̃ꝫ opinionẽ sequit.vnde q̃ꝫ ẽst intra eã merito q ꝓ eius sniam extra ẽt:extra de sen.excõ.a nobis.ij. Cꝰ Qualiter caute pupilloꝝ viduaꝝ.ꝛ aliaꝝ.miſerabiliũ ꝓsonaꝝ ad ecclesiã spectant. Et de alijs no.Jnn.extra de offi.dele.significãtur. Que ecclesie dicãtur vtro ꝫ iure ſubiecte monachis vel abbati.habes extra de pbile.q̃n.ꝛ Jnno.Qualiter etiã dicatur ptinere ad aliquem pleno iure no.Jnno.extra de re iudi.cum inter. Cꝰ Utrũ etiã possit cõpellere parochianos suos ꝓ teneant hoſpitalitatem.ꝛ ꝓ non carius vendãt itinerãtibus ꝓ alijs. Et an defensio peregrinoꝝ ad ecclesiã ptineat habes extra de empt.ꝛ ven.c.j. An ꝛ in ꝓtum eꝛ deposito.mutuo.alio ve cõtractu ecclesia teneat.no.Jnno.extra de dep.c.j. An ecclesia ꝓ re quã vendit d᷒s vltra iuſtũ ꝓciũ recipere. etiã ſi sibi offeratur habes.ꝛ.q.ij.hoc ius. Utrũ eccla possit deponere ꝓcipes seculares habes.xv.qõ.vj.alt⁹.de re iudi.ad aplice.li.vj. De ꝓtate ecclesie super fideles ꝛ infideles an ſi nõ cõſtet qs fuerit dns aliquarũ rerũ faciẽda sit restitutio eccle tã ꝓ vicario xpi.ꝛ ꝓ eccla noie oĩm hoĩm oia possider.vt inde oibus in necessitate subueniat.no.Jnn. extra de voto qõ sup his. Item ecclesia super forma baptizandi põt facere constitutiones.nec rõ ꝓterea ipa caracteres inſigit ſ᷒ deus. Idẽ põt dici in matrimonio ꝛ alijs sacris.ꝛ põt dispensare in eis ꝛ in iuramento.ꝛ in voto.ꝛ in qbuſdã alijs. nili sit ẽ fidẽ fm Jnn.extra de bap.ſi qs. Itẽ ecclesia q̃ꝫ se intromittit de hereditate ꝛ bonis laicoꝝ.extra de iude.iudi. Quid ſi quis indistincte legat alicui qd ecclesie de qua ecclesia intelligat.habes extra de testa.indicãte. Quare ecclesia vocatur sponsa ꝛpi habes.lvj.dist.sponsus.in quibus consistit libertas ecclesie.ꝛ de multis ꝓuilegijs sibi cõcessis.tã in nouo ꝓ in veteri testamento ꝛ ꝓ ecclesiasticis ꝛ seculares principes. Unde qõ no. Jn.extra de sen excõ nouerit.(Itaq̃.)ver.(Uꝛe) manifeste.clare.(Sciat)dicta ecclẽ.(Tantummodo)negatiua est sub eius quippe fauore nõ debet aliorũ bona tanꝰ ꝓpria defenſare vt ab his muneribꝰ eximant.(Capitatiõis)capitis descriptionis.(Modũ)vide.ſ᷒.de in.fil.facultas.(Büficio de hoc.ſ᷒.ti.ꝓti. l.j.(Iuminis)vide.j.de fun.patrimo.qcũq;.ij.(Nec)ver.(Extraneorũ).i.extraneoꝝ.(Uanamine)onere depreſſione.(Ecclesiaticũ) Facit ad hoc in aut᷒.de man.ꝓn.ſ᷒.publicorũ.ibi augilibusq; ꝛc. ꝛ.j.tit.iij.l.vlt.ꝛ ff.de.man.ꝛ hono.l.iij.ſ᷒.j.ꝛ.ff.ad muni.ordine.ſ᷒.in fraudẽ. Et sic paret aperte ꝙ clericus nõ põt defensare bona fratrũ q̃ vna cum eis possidet, diuiſa vel indiuiſa ꝓterea ꝓuilegij sui.ad qs.ſ᷒.de epiſ.ꝛ cle.l.iij. Et de hoc in specu.de cler.coniuga.ver.qd ſi clericus. Que em in ꝓuilegijs alicui concedunt.ad alios nõ trahũt

Alienãs tur.vij.q.j.pertiti.xvj.qõ.j.c.hinc.ꝛ no.ꝛiij.q.vlti.quefitus. Immo ſi in fraudẽ qs alienare fraudulenter bona ſua in clericũ vel in aliũ, vt ꝓterea venit possit collectas vel alia ciuilia munera euitare perdit bona q alienauit, ꝛ sunt ſico applicãda ꝛ tantũdẽ is q huiusmodi rei minister fuerit ſoluere debet ex suis bonis.dicto ſ᷒.in fraudem. (Abusione) Abusi est male vti.qd ꝓprie decet bene vti.vnde abusio. (Kedendam)afligendã.offendendã. Et facit illud Caſſio.ix.variarum epiſtola.ix. Res publica nimiũ ſolidi tatis accipit.ſi tributariorũ facultas illesa constiterit. Cꝰ In glo. macedonũ.ibi fertilitatẽ. Adde.ad qs.j.obla.vo.l.j. Cꝰ Dolt glo.l.grecl. Adde ar.extra.de cẽſi.ex parte.ꝛ.c.sopite.ꝛ est simile.ff.de ali.leg.l.iij.in fin.ꝛ.j.de colo.pal.l.j.ꝛ ff.de pact.reſcriptũ. Unde ẽt qd no.An.de iſer.li.feu.de ꝓhibi.feu. ali.ꝓ fede,imperialẽ.ſ᷒.ꝓterea ducat⁹.ꝛ in cõſtitutiõe de reuo.re.feu. l.constitutionem. Cꝰ Dolt glo.vlti. Adde ꝛ ſ᷒.de epi.ꝛ cle.de his q nu.li.ſe excu.l.j.

De indictionibus. Rubrica.

Cꝰ Indictiõib⁹) Repete q̃ scripſi.ſ᷒.titu.j.l.indictiones. Cꝰ In glo. ibi de collatoꝝ⁹.in ꝓncipio.adde.ꝛ.j.de põderato.l.ij.ꝛ.j.de argẽ. ꝓci.qõ thesau.infer.l.j.de collateris.l.j. Itẽ ferrũ q̃rta.j.de fabri.l.j. ꝛ ibi.ſup indictũ.adde imo vocat indictio, vt patet hic in rubrica ꝛ ff.de vſufruct.legat.quero. Et ibi not.ꝛ quod.j.l.j.dicitur ſup indictione,ſunt due partes,quia de ſupindicto dicitur.j.ti.ꝓxi. de indictione ꝛ luſtro. Uide qõ not.Archi.q̃xij.q.v.de liguribus. Uel adde.dic illam ꝓſtationem. Cꝰ Alit.adde vt dicatur ſuperindictuz. Uel verius vt dicatur ordinarium incarnationis,vt pater.q̃xij.dist. in nomine domini.

Cꝰ Impera.Non.et Theo.A. Lex.j.

Omnes oino quocũq̃ titulo possidẽtes qõ delegatio ſupindicti nomine videbit ampleꝛa ve ut canones cogantur inferre. Et vt ne qua ſit quoꝛectas:hac apta diffinitione decernimus:vt id potꝰ canonis vocabulo postuletur. Nulla igitur domus vel ſacri patrimonij:vel emphiteotici iuris:vel hominum priuatorum(etiam ſi ꝓuilegiũ aliqõ habere doceatur) ab hac necessitate ſeiuncta ſit. Que iam non extraordinarium vi hactenus;ſed ipſis facientibus canonicum nomen accepit.

Omnes. Cꝰ Casus. Tributa seu munera que ꝓsonis ꝓ patrimonijs indicebant,antea erãt extraordinaria ꝛ multi habentes ꝓuilegia exinde immunes erant,nunc imperatoꝛ talia munera iuber vocari canonica ꝛ ordinaria,ꝛ mandat quod nulla domus sacri patrimonij ecclesie,vel cesaris(vt gl.dicit)vel auguste, vel cuiuscunq; ꝛpis ꝓuilegium,tali immunitate ꝛeat.(Oẽs) oino simile.ſ᷒.ti.j.omnes.j.(Uidebit)subintellige ꝛ est.(Amplexa) Amplecti eſt ex vtraq; parte ligare.(Uelut)aduerbium similitudinis(Et)ver.(Nequa)l.ne aliqua.(Dubietas) Dubi⁹ dicitur quasi duas vias tenẽs.inde dubietas. Diffinitiõe)cõſtitutiõe(Decernimus)diffinimus,cẽsemus, constituimus.(Potius)expone.ſ᷒.ti.ij. l.j.(Uocabulo)qõ rerum corporaliũ dicebat.Dicitur etiã vocabulũ qõ ſit ex rebus carentibus anima,vt lapis fm Pap.(Postulet) peratur, exigat.vide ſ᷒.de thesau.l.j.(Nulla(versi.(Igitur)illatiue(Domus).Uel ꝓ dño domus,vel ꝓ ipſa re(Emphiteotici)loca tio perpetua,De qua.j.de fun.patrimo.l.j.ꝛ de loca.fun.pa.l.ñ.ꝛ ꝓ eorum. Et patet hic aperte ꝙ emphiteota ſoluit collectam. De quo plerijq; doctores faciunt questionem. Eam vide per An.de Iſer, que ſiue rega.in verbo ꝛ prestatio ad felicem ebolam. Sed huic legi potest responderi ꝙ loquitur de re emphiteotica principis. Nam ſi id qs est in ſuo patrimonio est subiectum prestationi ergo ꝛ id,qõ in emphiteoſim locando concessit.certe superfluum fuisset hoc verbum ꝓtũ ad hunc intellectum,ꝛ nõ de dubitabili ꝛ difficili hec lex posita videretur qõ lex regit.ff.de carbon.edict.qõ labeo.ꝛ.ff.de postli.reuer.l.v.in fin. Et ideo prima verio. De hoc etiam scripſi.j. de impo.lucra.de.l.j.in verbo non mutetur.(Priuatorum) Patet hic ꝙ omnes ꝓter imperatoꝛe,vel ꝓter fiscum censentur priuati.vt ꝛ ſ᷒.de iur.fiſ.iuſtas vbi dixi. Ad idem.j.de cano.lar.citu.l.ij.ꝛ quod ibi no. Interdũ dicit priuatũ qõ ſoli principi ꝛpetit.j.de muruleg. l.ñ.(Doceatur).ꝓbet,monſtretur.(Necessitate).ſ᷒.tit.j.nemo.(Seiuncta)distincta,ꝛ separata.(Que)ỹſi.ꝛ dic scilicet necessitas.(Extra ordinariũ).i.nõ ordinarium.(Hactenus)aduerbiũ temporis. (Homen)Aide.ſ᷒.de bo.vacan.l.ñ.(Accepit)a principe vel lege.

Et quo paret ꝙ collete que imponũtur in regno principe demãdate dicunt munera ordinaria ꝛ canonica,hoc verũ puto in casib⁹ per Bononiũ papã expressis ꝛ approbatis,alꝰs exiguntur iniuste vt plerũq; cẽſimus,niſi fieret eo modo quo ſcripſi.ꝛi.j.l.j.in verbo in dicto. Et tũc licet iuſte indicatur,nõ tñ dicent canonica,ꝛ ordinaria. Et nota hic ꝙ variatio nominis iducit variationẽ effect⁹,ꝛ variatio ẽ contra,Nam effectus rerum debet consonare nominib⁹,ſ᷒.de fer. nẽ effect⁹ a nullo.iuſti.de don.ſ.eſt ꝛ aliud.ff.ſi cer.peta.l.j.appellata,Et vi inducit, de quod legit ꝛ no.xv.q.j.ſi cupis.ꝛ.lxviij.dist.ſ.ꝙ aũt,Uel rei ne ceſſarie cõgruere.ff.de aqua quoti.ꝛ eidi.l.de interdicto. Et hec dicitur veritas rerũ in aut᷒.de defen.ciuit.in ꝓncipio. Et hoc verus in noibus appellatiuis,que oino rebus quibus imponunt,consona re debẽt. Ꝓpria vero que licet mutuare ꝓ libito,dũmodo nõ in fraudẽ alterius fiat.ſ᷒.de mutua.no.l.j.nõ eſt necesse cõsonare personis,ff.de adimen.lega.l.iij.ſ.cõdicio. Ad quod eſt.ff.ad munic.l.ñ. ſ.penult.

ſ.pe.de postu.ex.ea.in fi. Itẽ dic ꝙ nemẽ aliqñ ꝓpter facti detestatione dãnaf.ꝛxij.dist.multis. Nota quoq; interpretatio seu diffinitio,diligẽter est attẽdenda,ꝛ adhuc tẽda.ꝛxij.q.j. clericus q.xv.q.j.c.j. Aũ ꝛ a ꝓpoſitum dicunt.extra de ſac.vnc.c.j.de cẽſ.ſ᷒.iuſtiñ. posti. An aũt mutatio,seu variatio nois excuſet. Uide extra de symo.ea q̃.ꝛ.c.miranti.ꝛ ꝛxij.q.iij.plerq; de errore nominis h᷒ eꝛ de reſcri.significãte. Cꝰ An sop hiticatio nois in ꝛtractu matrimonij,vt cũ sit Plato dicit se virgiliũ,dirimat mrimoniũ. Vide.ꝛxij.q.j.c.j.

Matrimoniũ an dirimat ꝓpter nominum sophiſticationes.

Cꝰ An dignitas potꝰ extẽdat eꝛ vi nois ꝙ efficij.vide qõ no.Jnn. extra de ꝓeb.de multa.ꝛ Jo.and.de regatur.ꝓuilegiũ.li.vj.in nouel. Interdũ qualitas hois magis ꝙ ipſius nomẽ attendit.ff.de re. dub.q habebat. Cꝰ Utrũ habẽda sit ꝓ vroꝛe q̃ notatur vtor. Uide qõ legitur ꝛ no.ꝛxij.q.iij.aliqs.ad ſi.ꝛ.ꝛxij.dist.ds.s. Quis dicatur notatus excõicatus vel interdictus. Uide extra de ꝓnille.cũ ꝛ plãre.ſ.j.ꝛ vide qõ scripſi.j.de agri.ꝛ censi.ſi iiiiminus.ꝛ qõ no.inſti. de exhere.li.ſ᷒.notatim.ꝛ.ſ.seq. Item ner.hic Ant.de bar.q lex ſpãlis postea secuta tollit ꝓuilegiũ,etiaꝰ ſpãle.ad hec ar.ff.de leg. iij.vꝛorem.ſ.felicissimo.ꝛ extra de reſcri.c.j. Sicut lex ſequẽs tollit consuetudinem precedẽte.ſ᷒.qui admit.ad hoc.ſ.l.j.en.ꝛ.ff.de sepul.vio.l.iij.ſ.dimus. Uide ſup hoc qõ legit ꝛ no.de cẽſu.c.j.lib.vj.

Canõ multipliciter accipitur.

Cꝰ In gl.j.ordinaria.ibi regula.adde vt ꝛ.ſ᷒.de sac.ſen.eccl.placet. Unde canonicus.i.regularis a canon.i.ordo.ea.l. Item canon.i.pẽſio,vel census q debetur ꝓ locata,re.eo.tit.aut.quoniã idem. Item canon.i.tributum ordinarium.j.de fun.pa.fundos. Quoq; ex locis, fundisve reipublice annuatim prestatur.j.de dmer.pe.vi.ꝛ nu.iij. Unde canonicarius.i.exactor tributoꝝ,in aut.de colla.ſ.ad hec.

Cꝰ Impera.Theodo. Lex.ij.

Particulari delegationum notitia ante indictionis exordiũ singulis transmiſſa prouincijs collationis modũ a possessoribus multo ante ꝓspectum deuotionis solite ꝛ nõ subditis calumnijs tuta ſublimit as faciat imputari. Ut prouincialibus subeũdi dispendij necessitas auferatur;ꝛ officijs inferendi dampna:licentia denegetur.

Particulari. Cꝰ Casus. Preſect⁹ pretorio qui vice imperatoꝛis fungitur in prouincia sibi commiſſa:ꝛ qui maius post principem imperium habet in ea,ꝛ sub quo sunt ꝓſides ꝓ prouincie preſides,habet ex officio suo indicere functiones,hic cum talium exactio imminet,debet antea ꝓ ſua scripta significare indictionem ipſarum functionum ꝛ tributoꝝ,qd quãtum, ꝛ pro qua causa ſoluendus est,vt ꝓuiſa indictio diſpendia ꝓuinciales ne auferat,ꝛ officialibus exactoribus inſligenda damna:qz illis tributa vt prece pta sunt,repente non ſoluunt,licentia denegef.(Particulari) qẽ ꝓ partes ꝛ membratim scribit.(Delegationum)exponẽ:vt.j.tit.ij.l. pe.in prin.ꝛ.ſ.l.ꝓti.(Notitia).vt.j.de exco.mu.l.placet.ꝛ.ſ᷒.tit.j. oẽs.j.(Exordium)Exordium ꝓprie dr principium oratiõis,qẽ facit orator in ſua causa,in quo reddat auditores benivoles,docules, ꝛ attentos.(Singulis)Singuli dicunt vnusquisq; ꝓ ſe,quasi sine angulo. Trat:missa)de vno loco in alium missa.(Procuncijs)vide ſ᷒.de bo.vacan.l.ij.(Solite)frequẽtis,vſitate,ſimete.(Subditis) suppositis,vel subiectis.(Exhibitas)exꝓne.ſ᷒.tit.j.l.ñ.in prin.ꝛ de iure fiſ.ſup.(Imputari).i.notificari. Et no.ex hac lege q̃ ꝓsumptuosa minus ferre solent,incerta quidẽ ꝛ inopinata prouincias les turbant,ꝛ qõ agendum in mineſ.impediunt.ff.de offi.procon ſul.obſeruare.ſ.recte.vñ Ulpianus.de consola.Omnis ſubditia mutatio rerum,non ſine quodam fluctu cõtingit animoꝝ. Et vide ad materiam hums.l.in aut.de colla.in princ.(Ut)versi.(Dispendij) ſ.tit.j.in citeriorace.(Officijs)Uide.ſ᷒.tit.j.prohibitum.(Dãna) Damnum est nobis nescientibus diminutio.ꝛ debet scribi sine p.

Dãnuz ꝛ iactura differunt.

Iactura vero scientibus detrimentum leue.

Cꝰ De superindicto. Rubrica.

Cꝰ In glosa.ibi.i.placet adde cum aliqs castrũ,villa, seu locus insolarũ est numero diminutus.ita q̃ solita onera functionũ fiscalium ferre nequeat.hoc cõſtito fit allenatio ipſorũ onerũ de mandato regio,ꝛ illud q eis diminuit ſupimꝰ omt locis alijs vicinis ꝛ hoc recte vocat superindictũ q̃ alienatio fit.ar.in aut.de collato.ſ. fi vero ali

Supindictum qd erat,

qñ.ꝛ.j.de cenſi.i.omne.ꝛ de omni agro deser.q fundos,cũ similib⁹. Ab hac aũt ſupimꝰ poſitiõe excipiunt,ꝛ sunt immunes terre demanij,vt patet.j.de ꝓmil.do.aug.l.vi. Cꝰ In aũt tali immunitate gaudeãt contra.ꝛ terre ecclesiarũ. Uidet ꝙ non.q̃ exceptio cõfirmat regulam.in auct.de nõ alie.ſ.vt aũt. An postq̃ ſpãliter terre demanij sunt exceptæ,alꝰ ecclesiasticas sub gratiarum reſcripti videri melius dere. Ꝓ hoc facit.j.de ol agro deser.nemo.ꝛ qz oes alij possessiones(omni repulſo bñficio)tale onus subire debẽt.dicta.l.vl. Qui autem omne dicit,nihil excipit.ff.de ſeru.ru.ꝓ.l.ſi seruitus. Cꝰ Cõtra videt qz res ſiscalis ꝓ publica,ꝛ ecclesie ambulant pari paſſu.ſ᷒.de sac.ſan.eccl.l.ſi.ad qs eſt qõ no.ff.de vſufru.an vſufructus,ꝛ ꝓ hoc facit hec gl.cuz dicta.l.j lacet,ꝛ.j.de eꝛcu.in.j.l.priuate,ꝛ.l.j e.ꝛ de loca.fun.ci.l.ij.ꝛ fi.que loquunt⁹ in ꝓpũs locatis in emphiteoſim.ꝛ de ꝓmil.do.aug.l.j.ꝛij.q.ij.ecclesiarũ.vide qõ no.Jnn. extra de immuni.ec.nõ mnus.ꝛ facit aperte.j.de dig.senatorum. vbi concesso ꝓuilegio senatoribus ꝓ eorum ſubſtantijs,gaudent etiã hoies illorum. Ibidem.ſ᷒.de epi.ꝛ cle.l.j.ꝛxxix.dist.iudicatum.ꝛ qõ not.ij. q.j.clericum cuiuslibet.ꝛ per Arch.de immu.eccl.clericis.ad ñ.lib. vj. De ipſa alleuiatione ſcripſi predicta.l.omne.j.de censi.ꝛ videtur expressum.d.c.eccharũ. Et nota ꝙ inquisitio an aliqua ſit eꝛ hiscausis alleuiatio facienda,ꝓcedere nõ põt niſi ꝓ preſidẽ illius ꝓuincie de speciali mandato ꝓncipis.in aut.de collato.ſ.non aliter.

Cꝰ Impera.Grati.ꝛ Ual.A. Lex vnica.

Nihil super indictoꝝ noie ad ſolas ꝓfecture literas quiſq̃ ꝓuincialis exoluat. Neq; vllꝰ oino indictionis titulus:ẽt ſolẽnis imminet: nec cum nostro cõmunita iudicio:ꝛ impetrabꝰ nequa ꝓceptis sedis amplissime depoſcat indictio:ꝛ eo gat exactio.

Nihil. Cꝰ Casus.Nõ sunt cogẽdi ꝓnciales a preſidibus ad ſolas ꝓfectoꝝ literas aliqõ ſupindictũ exoluere,niſi etiam litere impiales appareãt,quarũ vigoꝛe ꝓfectus possit talia superindicta imponere ꝛ ꝓnunciales ad ipſa cogere(Prefecture) De hmõi officio scripſi.j.de ꝓfe.ꝓeto.in Rub.ꝛ ꝓmil.ꝛ.j. de suſce. ꝛ archa.duos. (Literas) als sunt lre imperatoꝛis.in aut.de nup.ſ. ſi Ulta qd ẽ: igit sine filijs.vltra medĩ,vbi ponunt ꝓ reſcripto. Et sunt lre indices ꝛ vñ dicũces rerũ,signaq; verborũ,qbꝰ rata vis est vt nobis dicta absentib⁹ quant sine voce. Dicta ẽst aũt lra q̃si legitera, quiter legẽtib⁹ ꝓfert. Uel q̃ in legẽdo ireꝛ. Uel a litturis, q̃ plerũq; in creatis tabulis antiq scribebant. Uñ ꝛ delebant als dolabant i.m Papi. Uel dr ira quasi linea terẽs ꝛ fm hoc dr scribi sine c. Et no.ex hac lege non credi lris ꝓfecti ꝓcono,q tñ erat post ꝓncipẽ iudex iudicũ,vt colligi Literis iuratur ex his q̃ scripſit de ipſius excellẽtia.j.de suſce.ꝛ archa.duos. Et dicit an hoc io:qz talia onera supindicere nõ spectabat ad officiũ eius,ſi vbi creabatur, qõ agit magistraꝰ ad eius spectat officiũ,tũc eius lris fides dat.ſ᷒. de adul.q̃ius.j.ꝛ i aut.de qito.ſ.licẽtia. Quoñ aũt lris credat.ꝛ in gbus casibus.vide qõ no.gl.ꝛ Arch.ij.q.j.cure.vñ.q.j.qualiter. lxj.di.carthaginẽsis.extra de ꝓb.post cessionẽ.ꝛ in spec.de renũ.ſ.vrile, ver.sed nunqd.ꝛ qõ no.vj.q.iij.c.placuit.(Neq;)ver.(Ullius).i.alicuius.ꝛ est diminutiũ ab vn⁹.(Omnino)aduerbiũ.in tortũ.(Indictionis).i.ſupindictiõis:qz de hoc rubrica loquit.ad qs.j. de impo. luc.d.l.j.ad ñ.(Solẽnis)vide.ſ᷒.de ñ.inſtru.l.ñ.(Imminet)immineat,altioꝛ est,inſtat,deinper fundit. (Cõmunita).i.simul munita,vt ꝓpie.Nam hoc casu qõ pactũ erat,nihil firmitatis habet ait,ꝛ sic q cõfirmat nouã rem agere dicit. Uel cõfirmata ꝓut se quit.j.(Iudicio)Tria iudicia sunt in hoc necessaria.scz estimatio.ꝛ deliberatio ꝓut expenit iudiciũ.lix.di.c.j.in fi.lxvij.di.de petro Deinde succedat aliud iudiciũ quo decernat hoc iuſtũ;qz necessarium est qõ poscit ꝛ reipublice expedit,vt colligit.j.de ꝓnile.do.aug.l.ñ.ꝛ nec esse ſitaritus ꝓ hiis ꝛ.ꝛ de exacto.tri.l.ij.in fi.ꝛ qõ scripſi.ſ.ti.ij.cẽsoino ibi de optimis.In quo honestiũ ꝛ necessariũ foret eos q tanguntad rei examinationẽ hmõi cõpecari,ſ᷒.de aucꝛ.ꝓsta.l.ñ.ff.de ser.ru.ꝓ.l.ꝓ.ñdũ vt ex consensu oim.tam qõ oibꝰ est ꝓfuturũ.j.de ol agro deser.q cunq;.n.in fi.ꝛ patet.j.de mu.patri.l.fin.ibi cõueniri debere qñ ꝛc.vñ Coll.edonus.ij.variarũ epi.ñ.Nullũ cogimus dare q nõ debuiſſet offerre. Plura pro hoc muenies ex his que scripſi j.de agri.ꝛ censi.l.ñ. Nam ſi moneta sine cõsensu populi nõ est mutãda ꝓ regem,vt extra de iureu.quãto in prin. quo est collecta in casu non ſoluto indicẽda sine consensu ꝛ iudicio populi, ꝓ qua ꝛ moneta, ꝛ interdũ bonis alijs ſpoliant. Huc modũ seruauerunt reges nostri gloriosi Karolus.ij.ꝛ alij qbꝰ quo iuſtitia cuz equitate regnum Sicilie gubernabant. Sunt em dona hmõi,vel subſidia cui debita honestate petẽda.extra de cẽſi.cũ apꝰus.ſ.ſuſtinem⁹.vbi dr cũ chartigate moderatũ auxilium poſtulare.i.honeste petere fm Pap. Ultas vt plerũq; sentim⁹ ad iniquitate iuris cõpendium trahereꝛ, qõ lex ab horrer.ſ᷒.p emp.l.ſi.vñ Caſſio.vij.variarũ. Bznus est rei illatio,cui ꝓncipes ius adhuc iuſtitia nõ ꝓbat.ꝛ in ſcdo.Non gratulemini exigere, qõ sint subditi tristis noscit soluto offerre. Nõ em debẽt ꝓncipes eoꝛ subditis gra tis veluti ues exigere,cũ debeãt potꝰ bñ parẽtis morib⁹ eis veluti filijs the sauros ꝓparare,quoſq; debẽtin cunctis necessitatib⁹ patronis vice fouere.ꝛ.ſ. ſuſtinem⁹. Et em princeps cõis pater oim.in aut.neq; vir,qõ ex do.ad ñ.colla.viij. Nã ꝛ defensoꝛ tenetur parẽtis vicẽ exhibere plebi.ſ᷒.de defen.ciui.l.iiij. Et talis erga suos subiectos dr exi stere,qualẽ fi subiect⁹ esset ſuũ ꝓpoſitũ esse veller.lxxiij.dist.quoniã.ꝛcy.di.esto.xxj.q.v.de forma.in fi. Subiectorum qppe cõmodis

Rex comunicatiũ.qz illorum cõmoda ꝓpria reputat iustus imperatoꝛ.ſ᷒.de modꝛ sub

rege cõuenit subuenire,nõ illa deprimere.j.de eroga.milli.anno.ꝓ cadu.tol.ꝓpe finẽ.l. Et licet interdum queſtus im modicus minuaꝛ lectoꝛ sub tur imperio:attamẽ subiectis incremẽta percipientibus:ſi indemnes ueniat, ab iniquis exactionibus preſeruentur, ꝛ imperium ꝛ fiscus abundabit vtrens subiectis locupletibus, ꝛ vnde hoc introducto ordine plurima rerum ꝛ imminuta erit vbertas,in aut᷒.vt indi.ñ. quoquo

Universidad de Deusto
Biblioteca

suffra.ſ.cogitatio.Iustus qppe rex male debet subiectos abūdare ꝙ fiscum.Et intelligeť diutius regni dñm inopē esse non posse.Dicit Petraoch.in epistola iam tandē.Refert etiā Suetonius.lib.ij.

Et Otoſius.vij.ad Aug.ꝙ Tyberius suadētibus prouinciās ones

Pastoris boni ē tōdere non deglubere.

rare tributis rescripſit.Pastoris boni est tōdere pecus:nō deglubere.Alis deglubere.i.pilos seu lanā euellere:z hoc melius.Qui em nimis emūgit,elicit sanguinē,vij.di.denigz.Et no.de edil.edic.scien dū.ſ.illud.Rex autē dicit pastor populoꝝ ſm Aristote.viij.ethi corū.Tali itaqz iudicio nō ex ambitiōe,ſ.de decre.decu.l.ij,nō corruptione,aut redēptione,ſ.de athle.l.j.de pe.iu.l.j.z ij.sed ex vera z iusta cā probato,sequit iuste iudiciū tertiū.ſ. auctoritas principis, vt hic,ad qō,ſ,de ꝓxenarch.l. vnica sic exponit iudiciū.lxij. di.c.j.z scripſi.ſ.de pe.bo.poſſ.l.ſ.in verbo iudicio. Tūc rite ꝓcedūt imperialia ꝓcepta sup indictione,q̄ sunt dirigēde ꝓfecto ꝓtorio.vt ꝓximo deposcat cū quadā iustātia,z ipe prefectus p suas ſras mādabit ꝓsidibus ꝓuinciarū:vt cogant ex actiōe debita nō soluentes,vt hac l.z.ſ.de exact.mu.placet. Nec ambigēdū est hmōi superindictiones fieri equitate nō dissona:vbi ex iusta cā z ꝓmisso modo procedāt: nisi velimus dicere hāc legē z similes fore inigratī suppositas,qō dicere foret iusanū:qz iam eas recepit ecclesia,z ligāt etiā in foro conscietie,ptz ex eo qō legit z no.ꝛ.dist.cōstituciones. Et ex his q̄ scripſi.ſ.de cōdi.in pu,hoz.l.ſi.Unde dicit canon.Que in legibus statuta sunt excedere nō debem⁹,xxv.q.j.ideo.Et ius ciuile diuinitus est ꝙ ora principū ꝓmulgatū,ſ.de ꝓscrip.log.tēp.l.ſi.xvj.q.iij.nemo. Et leges sanciunt bū z iuste ex illuminatione diuina, in aut.vt oēs obe.iudi.ꝓuin.ppe ſi. Deus em imperatoꝛi sanctiēdi leges,potestatē dedit.in aut.in medio litis.post pn,z vt hi q obligin pn.Quibus violatis aut seruatis deus estimat. Iuxta illud Hiere.xxx.Si cessauerint leges iste,siue statuta ista,cōtā me dicit dñs, tūc z semē israel deficiet vt nō sit coram me cūctis diebꝰ.z Esaie.xxv.Quia transgressi sunt legē,mutauerūt ius,male dictio vorabit terrā, z insaniēt cultores eius z remanebūt hoīes pauci.Custoditio aut legū cōsummatio est incorruptiōis. Dicit Sapiē.vj.Et faciūt ꝓ hac parte plura que scripſi.ſ.vt rnſti.ad nul.obſe.de le.j,in no,ſtra nobiles,z de agrico. z ceu.originarios.Sup hoc vero vt sit exactiōis,tyrānidisq; materia:sed vt cesset in cordib⁹ frequētia murmuris:q etiā nihil prodest: sapiēter primo qn potī⁹ obest,ꝛc.di.alien⁹.Uerba doctoris illustris dñi Archy.Bononiēſi,hic inseram:q talia scripſit.z.q.iij.q: q̄ post ꝓmissa p me scripta dicta.l.originarios.z no,nō cōtra nobiles studio curiositoꝛi p legi,dicit em ibi sup verbo exactores.ar, huius.c. videt ꝙ prelati siue reges z barones nō possūt absq; peccato facere exactiones,siue pecuniā,in suos subditos cōristianos,ad id.xvj.q.j.ꝓdicator.xciij.di.dictū.xcv.di.ecce,e.q.j.c.j.in ſi.extra.de censi.cum aplūs.ſ.ꝓhibem⁹.z.c.ecclesias.j.q.j.nullus ep̄us grauamē. Sed circa hūc articulū considerari oportet ꝙ principes terrarum a deo sunt instituti.Ad hoc actuū.xx.z.xxij.qō.j.ſ,sic etiā.xxiij.q.j.qd culpatur.ver.ordo.viij.q.j.ſi ergo.vij.q.j.suggestū.xxvj.q.j.nec miruz, ver.nec ideo.nō qdem vt ꝓpria grant.ar.viij.q.j.sunt in ecclesia:sed vt cōmunez populi vtilitatē ꝓcurent.Hinc est qō oz.cognoscāt ꝓncipes seculi deo se debere esse reddituros rōnez ꝓpter ecclesiā quā christo ceperunt tuendā.xxiij.q.v.principes. Et Augustinus ait ꝙ ptātes ꝓpane debēt deo reddere rationē de imperio suo.xxiij.q.iij. qñ in reꝓhensionē em quorundā principū,oz in Ezechiele. ꝓncipes eius in medio eius quasi lupi rapaces:z rapiētes predā; ad effundē dū sanguinē:ad ꝓdēdas alas:z auare lucra sectāda,z alibi.l.xxiij. ca.ꝓ eundē ꝓpheta oz.De pastoribus israel q pascebāt semetipsos. nonne greges pascunt a pastoribus?lac comedebatis,lanis operiebamini qō crassium erat occidebatis,Et ideo instituti sunt redditus terrarū principibus:vt ex illis viuētes;a spoliationibus subiectoꝝ abstineant.extra de vi,z hone.cler.cū ab omni. Cōtingit inde aliqñ ꝙ principes nō habebunt sufficientes redditus ad custodiam terre. z alia que imminent principibus rationabiliter expendēda,z in tali casu iustū est ꝙ subditi exhibeant vñ possit cōis eorum vtilitas procurari.Et inde est ꝙ in aliquibus terris ex antiqua cōsuetudine dñi suis subditis talias certas imponūt q si nō sunt immoderate absq; peccato exigi possunt.Nam ſm aplm nullus militat ꝓpriis stipendijs.j.Ad cozin.ix.xiij.qō.j.ſ.his ita.ver,itē quis. extra de ꝓscricum ex officij.z.xviij.q.j.iam nunc,in ſi. Et nemo de suo facere beneficium cogitur.ea,causa.z.q.ij.ꝓcarie.Unde ꝓnceps qui militat vtilitate cōmuni debet ertā de cōmunb⁹ viuere: z cōmunitatis negotia ꝓcurare:vel p redditus deputatos:vel si huiusmodi desint aut si sufficientes non fuerint p ea que a singulis colligunt.Et similis ratio esse videť si aliquis casus de nouo emergat i quo oporteat multa expendere ꝓ vtilitate cōmuni:vel ꝓ honesto statu principis conseruando, ad que nō sufficiunt redditus ꝓpij; vel exactiones consuete.puta si hostes terre inuadūt,vel aliquis similis casus emergat tunc etiam ꝓter solitas exactiones possunt licite terrarū principes a suis subditis aliqua exigere ꝓ vtilitate cōmuni. Periculosa enim res est in imperante reuitas dicit Cassiodorus primo variarū epistola.xix.Si vero volunt exigere vltra id quod est eis cō

Callie rō habiles ne petō exigi possint.

sicutum ꝓ sola libidine habēdi vel ꝓpter inordinatas z immoderatas expensas hoc eis omnino non licet.ar.extra de penis. suaz lxvj.dist.non satis.iuxta ſi.ver.ſuper lucā.xxiij.q.j. paratus.in ſi. z c.militare. Sunt enim quasi stipendia principū eorum,redditus qui bus debēt esse cōtenti,sed vltra nō exigant vt minus ꝓxime alle. nisi ſm rationem predictā causa vtilitatis cōmunis. Non obstāt iura.ſ.in ꝓnc.huius glo.allegata, quoniam de iniustis exactionibus loquūtur,z aiure nō ꝓmissis ad hoc.xvj.q.j,nulla eꝓorum.De hac materia satis no,Ray.in sum.de rapto.Rubricella de questis. ibi videre poteris.Hec idem Archy.cuius altitudinē intellectus,z scire veritatē non verba ventosa;nō clamoꝛ validus,nō doctoratus insignia q̄ sola vulgus.qui non qd dicať,sed quis loquať attendit, sed scriptura in qua sententiarū pondera dinoscunť . claritate illustrioꝛi demōstrat. Hec eadē possent dici in questione qua queritť an rex possit augere seruitia bonoꝝ feudaliū,maxime antiquoꝝ,q̄ magnoꝝ fructuum z redditūꝝ annuatim: modica tū seruitia curie regis ꝓinde ꝓestanť:z facit qō no.Ly,ſm pe.de sacrosan.eccle. nemīem.Nonnulli tū vel ex nimietate iustitie,vel regnātis forte cupidine attendentes,moti etiā ex hoc qō scripſi.ſ,tit.ij.l.ſi. in.ij, nota. contrariū dicūt ꝓ qbus est etiā qō no.An.de ꝓser.li, feu.de statu. z cōsue.i.ſ.nauigia z in cōstitutione de homici.cla.ſi dāna,prope ſi. qui dicit ſm quosdā hunc titulū iniustitiā continere, sic z plurima iura imperatoꝛi voluntaria z irrationabilia sunt no,in aut,de nupt. ſ.qñ infirmas.in ſi.gl.magne. Sed secus credo ſi fiat eo modo quo ꝓmissum est. Debēt itaqz regnātes signāter attendere vt subiectos non spolient sub coloꝛe iustitie : grauius enim ipsi ꝙ inferiores delinquunt,ſīa auaritia lz sit mater malozū omniū; maxime tū hoc est qū iudiciū inheret aliabus.in aut.vt iudi.ſi.quoquo suf.ſ.est hoc sacroſū.Quid ergo erit qñ aliabus regnantiū qui sunt iudices iudicum est affixa:De hoc scripſi plenius.ſ.de decur.ad subeunda.z de mu.pa.professio.nec indiscreto moderamine subditos ꝓgranātes in exactionibus superfluis frequentes exiſtant: z eos pene vsqz ad eximantionē extreme virtutis adducāt.z.q.vj.inter cetera.Neue cōtra eos tyrānidem aliquā exerceant vt cum quadā iactātie temeritate,nō cum gratiarum actione:sed cum iudiciaria inuentione illicita onera ab eis exigāt,sed potius in ingrēdis excessibus emendatioe dignis nō impredandis hominibus;z scandalizādis subditis operā ꝓebeant efficacem.eadem questione cauendū.Ab his ergo z in similibus abstineant principes ne ipsoꝛū oblationes per ecclesiā resuantur,ꝛc.distinctio.oblationes.Debent quippe reges studere vt non exactoꝛes:sed dei rectoꝛes nominentur, non in subditos deseruire crudeliter , sed illos amplecti regaliter vt sint forma ipsoꝛum nō dominatoꝛes eoꝝ.a.vlt.qz cognouimus. Nam ſm Aristo. viij.ethi.Similis est operatio regis ad subiectos , patris ad filios. pastoꝛis ad oues:pateꝛno em more pie debet regere populum z clementer ad hoc extra de resti.spoli.cōquerente.cum concoz. Sed z alia exinde fiscus damna consequit.nam dānificatis collatoribus fiscus imminuitur:in hoc enim collatoꝛ effectus fisco tributa peretī; suam z que ex fisci culpa ꝓcessit reputabit inopias. in aut.vt iudi. viij.ethi.Similis est operatio regis ad subiectos , patris ad filios. pastoꝛis ad oues:pateꝛno em more pie debet regere populum z clementer ad hoc extra de resti.spoli.cōquerente.cum concoz. Sed z alia exinde fiscus damna consequit.nam dānificatis collatoribus fiscus imminuitur:in hoc enim collatoꝛ effectus fisco tributa peretī; suam z que ex fisci culpa ꝓcessit reputabit inopias. in aut.vt iudi. fine quoquo suf.ſ.computabit. Facile autez ab his legibus z rationibus discedet:ſi dominari magis ꝙ cōsulere subditis,z reipublice placet.xlv.distin.licet nondum.vt hec indefinenter cognoscimus z sentimus.Nullus enim princeps est innocens.dicit Sene.primo de clementia.Si etiā rex prodigaliter viuens:cunctos redditus z bona dilapidet:z ob hoc collectas z tallias imponat.non est sibi parēdum sed potius resistendum,ar.extra de consue.c.pe.Nam secundū Augu.vtilius exurienti panis tollit,ſi de cibis securus iustitiam negligat,z fortius si contemnat,ꝙ ſi ei panis frāgatur,ne iniustitie seductus acquiescat.v.qō.v.non omnis. Ideo si culpa sua in necessitate incidisset forte ꝓpter dilapidationem z prodigalitatem cū talis esse puniēdus potius vt extra de offi.d ele,venerabili, z de accu. cum dilecti. z.c. ꝓlatoꝝ,m, z sic vt manducaret publice interesset xliij,di,q.aconi.z.ff.de po.bona fides.nisi diceretur dignitati parcendum ar.extra de renun.ad supplicationem.nō est sibi collectis z aliis succurrendum.vt no,Host.in rub,de censi.ſ.qualiter,sub.ſ.patet,ver.z nunquid episcopus.ad ſi.quin etiam ſi iniustitiā subditis nō ministret,tributum sibi negandum est.vt no.glos.z Archy.xxiij.q. viij.triburum. Utrum autē omnes leges que canonicis non obuiant institutis , videantur seu intelligantur per ecclesiam approbate vide quod no.ꝛ.di.c.j.xxiij.q.viij.conuenioz.in glo. ecclesia enim. viij.di.quo iure.in glosſ.constitutiones.z quod legitur z not. xcvij. di.ſ.j,vbi dicitur ꝙ non. Econtra ꝙ sic,extra de oper.no.nū.c.j. in fin. de sen.ex.in audientia.xv.q.iij.cum autem.Unde papa leges suas dicit vj.q.iij.ſi inter.Et hoc videtur tenere Archy.xcvj.dist. bene quidem Determinata quidem a lege ꝓfitina legalia sunt, z vnum quodqz horum iustum esse dicimus. vt legitur.v.ethi. Et sacra scriptura papam iubet legibus esse subiectum.xxv.qō.j.sataganeꝛ dum.z facit eq.qō.c.se.(Mera)ligata,coniuncta (Sedis) Ꝓpriae sedēs est iudicis.De quo vide qō scripſi.ſ.de cōsul.l.ij, z plenius de sede.ſ.de numera.numerarij.(Amplissime) Amplius dicitur quasi

Regi inmiū exigē ti ꝑ q̄ꝛ resisti.

eꝓmni

eꝛ oi parte plus,inde amplissimus. (Deprecari) Precium qui sm pliciter petunt,depoſcunt q̄ ci int.alia.ſ.de depoſi.j.in prin. Et nota ꝙ tributa debent ꝑmo deprecari:q: deinde ꝓsolucnda sunt demde in contumaciā nō soluentiū ſti exactio.vt hic z ꝓt ex his q̄ scripſi.ſ.ti.ij.oēs omo.tertio executio.vt.j.ti.ſe.l.ij.z per totū. Sed contra hanc.l.facit qō oz in aut.vt iudi.ſi.quoquo ſi ſm.ſ.itaqz,ibi nos aūt,sufficienteq; questiū putamus,vt collatoꝛes sola fiscalia conferant tributa,z nihil aliud extrinsecus ꝙrat,qō subiectoꝛū cōmoueat vtā.Sed ibi loquitur de his q̄ ꝓsides ꝑter fiscalia tributa a collatoꝛibus,z ad eoꝝ cōmodū extoꝛqebāt.hic de his q̄ ꝓ vtilitate reipublice super indicte noie q̄ ordinatorū vice tributoꝝ fingunť rōnabiliter expetunt.eo.l.mō quo ꝓmissum est. Post.j.glosſ.adde sic accipitur ꝓpter.in aut.de re.eccl.non ante.ſ.sanctimus. Et nota hunc casum vbi expressum principis mandatum requirit. simile.ſ. de iur.fiſ.ꝓhibitum. Vide qō scripſi.ſ.de re mili . contra publicā.

Posscere z deposcere differūt

De exactoribus tributorum.

Lex.j.

Impera.constan.

Ducenarij qui dicuntur.

Ucenarij z centenarij si scꝛagenarij non prius debent aliquem ex debitoꝛibus conuenire quam a tabulario ciuitatis nomina illum breues accipiant debitoꝛum. Quam quidem exactionem sine omni fieri conueniat ne oportet.

Ucenarij. Casus. Exactoꝛes tributoꝛum seu apparitores nō debent prius exigere tributarij debitoꝛē,ꝙ tabularios ciuitatū sibi fuerit assignati breues.i. quaternos,seu libri cōtinētes noia z cognomina,z quātitates.ꝙ exactione facere debēt oi cōcussione remota. (Ducenarij) Forte sic dicti quasi ducētis ꝑant,j.de agē.in re.l.ij,de qbus satis habes.j.de palasacra.lar.l.i.cirnys. Uel ciarius.qi a ducentis viris habebāt tributa exigere,vt nobis sunt hodie decenarij q decē debitoꝛes habēt in breui seu cedula sua.(Seu) De hoc vide.ſ.de ꝛo,vac.l.ſi. (Nolatim) ꝓnatim,sigillatim. per vniquenqz ſm Pap. Sed plenius z planius de hoc verbo hr.ff.de cōdi.z de.nolatim. Hic aūt accepit vt nota cuiusz cōtineat vt virtim (Breues) Breuis ꝓprie dr ꝓtus,cōtrahlōgo ſm Pap. Uel sunt breues libri quos nos quaternos dicimus debitoꝛū,nota z quātitates debitas cōtinētes.ſ.de cōe.fiſ.de.l.fin. Als accipit breues.ſ.de of.mag.of.l.ſi.in ſi.z.j.de pal.lac. lar.l.scriniꝰ.z de castren.l.ſi.vide.ſ.de couen.ſi.de.l.inter.z.j.de ca.lar.tit.l. pe.(Accipiāt) Accipim⁹ ab alio,summus vero ij.ſi. De hoc vide j.de agri.z cēſi.domini. (Quā) ver.(Oi) Hoc male lemat ꝓfitrios z notarios camere i regno. (Cōcumoe) De hac scripſi.j.de naui.l.j. Qm.j.glosſ.id est numero. adde hanc reprobat. per.l.ij,in princip.j.de agen.in re.

Impera.Augu. Lex.ij.

Emo earcerez plūbatoꝛūqz verbera:aut ponderaaliaqz ab insolentia iudicum reperta sup plicia in debitoꝛuz solutionibus vel a ꝙerīs; vel ab ꝓtis iudicibus exꝓaucat. Penaliū carcer homīnū noxiorum est officialiū. Et cuz denotatione coꝛū iudicum quoꝝ de officio cohercitiones esse debebunt q̄ contra hāc legem admiscint securi iuxta ꝓscidē transeant solutoꝛes. Uel certe si quis tam alienus ab humano sensu est:vt hac indulgentia ad cōtumaciā abutať cōtineat apta z libera:z in vsu bonum instituta custodia militari.Si qs i obdurata nequitia permanebit:ad rescius:omnemqz substātiā exactoꝛ accedat solutionis obtequio cū substantie ꝓpriate suscepto.Qua facultate ꝓcbita:oēs forte ci eximus ꝓniores ad soluendā eā q̄ ad nostri vsus exercitus ꝓ cōmuni salute poscunť.

Nemo. Casus. Non debēt tributoꝛū debitoꝛes nō soluentes in carcere poni, aut alia verbera, cōpedes,z hmōi eos infligi.Carcer nāqz nō ꝓ his,sz ꝓ officialibus cōtinētibus eꝛ reperť.Ita si q̄ fecerint,in carcerabunť ipi. Sz si debitoꝛ ingratus iniicto huius legis,in solutiōis ꝛtumatia ꝓdurabit,ex quo mereať in carcere poni,solū in apta z libera custodia non incōpedibus esť ponēd⁹.Et si adhuc debitoꝛ nō solues in obdurata negtia ꝓdurabit,ad substātiā eius accedat exactoꝛ.z capiat bona ipsius z distrahat.Hec aūt si obseruent,ꝑsuāt imperatoꝛ debitoꝛes foꝛe ꝓptios res ad soluenda tributa,q̄ ad vsum exercitus ꝓ cōi salute poscunť. (Nemo.) vide.ſ.de thesau.l.j.in prin. (Carcere) carcer a coercendo in singulari hominū,in pluraliꝛ equoꝛū custodia ſm Papi. (Plumbatoꝛū) exꝓne,vt.j.de decur.quilibet.in gl. (Uerbera) plagas,tormenta. Vide qō scripſi.ſ.de pnule.scho.l.j. (Pondera) a.dura grauitas naſpecierū ferri.vel alterius grauiter pensatiꝛi,vt est etiā pondus solius debiti.ſ.de his qui ad ec.confu.l.j.z ponderantiū. Pro

Plutarchꝰ

pne autem ponēdus est virtus,vel vtilitatas ſm Pap. (Insolentia) Indignatione vel terroꝛe.ſ.de questi.nihil.z de fal.sicut. Et habes idem verbū.ſ.de defen.ci.deten.fozes.ij.z dic insolentia.i.faturare. Insolētia Dicit em ab insolere.i.valde solere hoc est aliter ꝙ solitus sit solere. vartus mo Uel cōtra alioꝛ cōsuetudinē subire,seu demētē esse vel fieri. Et inso dis accilens oꝛ superbus z fatuus,impotuns,mordus nō cōuenies ſm Pa. pitur. Uel insolentia est praxus vsus,quasi ꝙ solitū z debitū nature cursus dicit Jo.an.in cle.de of.ordi.c.j.in fi.z facit.ſ.de of.ꝛec.ꝓnum.l.ij. Hec ꝓpne oꝛ improbozū,ad quā ꝓmi z temerariꝰ ꝓsumit.ſ. de def. ci.l.v.z vide.j.de colla.fim.pa.l.pe.Sz ꝓut dicit philosophus. Insolentia est spes magnitudinis falsa,z mendose nouitatis. Insidonius vero ait, Insolentia est qñ qs noua de se iactat.z videri appetit linguularis. Ite insolentia est contra oēm hoium vsuz,quasi ceteris despectis verbā,facta,gestu,habituqz ꝑspecificare ſm Pap. Et no.ꝙ copedes,z vincula,z hmōi putmus tarquinus supbus inuenit. vt dicunt quecā cronice. Uel dic ꝙ eriam ante fuerūt tpe Joseph in egꝛpto. (Reperta).i.inuēta,nā ꝓpne reperire est vitro occurretia. Jnumre vero qstia,ſm pap. (Solutionibus) i.liberationibus.nā p̄ solutionem vinculus obligationis dissoluť, accedit liberatio,z omnis tolitur obligatio,inſti.qui,mo.tol.ob.in prin. (Ingratis.) i.ira actus. Ira carens commotis. Ira ꝑsens est z ex causa nascit. Hec esse ei aūt iudicantem ab ira cauere,qi ira inſtitiam nō operať.ꝙ.q.iij.ſ. si ergo iudices. Unde Sapiē.xij.Tu aūt dñator virtutis oia cū trāquilitate iudicas,Ira vero in simu stulti requiescit.Eccli.xvj. De hac materia optime dixerit Diego.in pastoꝛ.c.xl. Jd autē qō in aliis est ira in iudicibus est superbia dicit Salustius. Ingratis qppe tpe cōmotionis iustū putat esse qō facit.e.q.iij.illa.vnde Valerius.li.v.c.vij. Qui impune abstinaꝛ seruire fetimat,magis admittit fcelus ꝙ vedicet. Qui em ad indignationē facilis est,erit ad peccata proclinioꝛ.oꝛ proner. xxvij. Et ideo tullius,j.de of. Ꝓhibenda aūt magime est ira impunendo,nunq̄ em iratus qui accedit ad penā,mediocritate illā retinebit,q̄ est inter nimium z parū, Animus aūt ꝓturbatus z incitaꝰ, nec cohibere se potest,nec quo loquo vult,vt ait Tullius. lib.iij. de tuica. qstionibus. In platis igit z iudicibus laudabile est,vt nil agant priusq̄ mens cōcitata ꝓ iram ad trāquilitatē redeat.dicto cullia.z.v.q.ij.relatum.ij.in fi. Rursus rectoꝛes aliozū non dei ent ex furoꝛe,vel lenitate precipitare sententiā,d.q.iij.summopere.vñ Theodosius imperatoꝛ argutus a beato Ambrosio eo ꝙ magna eedem egerat in thessalonica ciuitate,penituit,ea.q.cū apud. Tūc ex eius ꝓcepto tulit legē si vindicari.ſ.de pen.vt habeť in hystoria tripartita.lib.ix. Ex recentioribus aūt facris solent homines turbulentius excitari.xxiij.q.v.pena. Ira etiā sepe innocentes deducit ad pernā: q̄ dum qs vult in aliis lenia coercere,ꝑter ira grauioza committit, ij.q.iij.ira. Hec ira si longo tēpoze teneať,est mortale peccatū.xxv. ault.ſ.alias. Aplis quoqz ꝓhibuit vindictā ꝓpne.ꝓpne dicens. Nō vos vindicantes,sed date locū ire.xxiij.q.j.ſ.j.eadem facit ira committere,de qbus potī multum soleꝛ homo dolere,d.c.cuz apud. Ex ira quippe vt homo extra corpus suū,vt habeť in ꝓuerbijs sapientum. Cum etiā ante tempus debitū homes senescere facit. Eccli.xxx. Ira facit Zelus z iracundia minuet dies,z ante tps senectā adducēt cogitatus,z amicitia carere facit. Homini em iracundo nō erit amicus. oꝛ nescere. Proner.xxv. Ire Valerius lib.ix.c.iij. Ira z odiū in pectoribus humanis magnos fluctus incitāt,ꝙ cursū celeriꝰ illa nocendi cupiditate hoc ptinacius.vtriqz cōstternationis plenus affectus, z nunq̄ sine rozmeꝛo sui violētus:q: doloꝛē cui inferre vult patit, amara solicitudine (ne contigat victo) anxius. Sz interdū ira laudāda est, Ira qñqz ilia.ꝓut dicit Jo.chriſo. Si ira nō fuerit,nec doctrina ꝓficit,nec iuſtia est iusta, dicta stāt,nec crimina compescunť. Justa ergo ira mē est discipline. Iraqz nō soluī nō peccat q̄ cū causa iraſcit,sed eā,nisi iratus fuerit, peccat.q: q impatietia irrationabilis est vitia seminat, z negligentias nutrit,z nō soluī malos:sz et bonos imitat ad malū . Melioꝛ est em ira rsus:q: p tristitia vultꝰ corrigit animꝰ delinquētis. Eccli.vij. vii Aug.ſ.de ciuitate dei.c.v. In disciplina nra non tam ꝛitur vtrum pius animus iraſcat:nec vtrū sit tristis:sz qd timeat. Iraſci em peccanti vt corrigat,cōtritari ꝓ afflicto vt libeꝛet,timere periclitanti ne peat,nescio vtrū quisq̄ sana cōsideratiōe reprehēdit. Et ideo raliter bonū est arguere z iraſci Ecclia.xx.in prin. Haz z christus ideo nobis indignat,vt nos a peto indignationis sue terroze cōuertat de pen.di.j.sz z ꝛtinuo. Un cū index tormenta infert seueriter indignať j.de di.seuera. Vide qō scripſi.j.de re mili.nemo.in not. per ꝓnarchas. Hec omittamus notabilia verba plutarchi de signis illicq̄ ꝓ effectibꝰ ire. Cū em seruū nocentē z cotumacē merito verberaret, inde grauiter quereret ipsum talia iniuste perperi , ab irato q alios plurimū de ira arguebat, Plutarchꝰ ait nūqd q vapulas tuoi iraſci videoz? Et in natura ira mea,si a me deoꝛtu recipias,z ne vultu meo eꝛ voꝛe,aut ex coloꝛe,an rex verbis ira me corruptus intelligis, verberan aut correptū? Adhuc qdē vt opinoꝛ,ne q̄ oculi truces sunt,neq̄ os tuū turbidū,neq̄ inaniter clamo,neq̄ inspumam,roboꝛemq̄ ferueſco, bilia ꝓbaneq̄ pudenda dico,aut penitēda,neq̄ oino,aut trepido ira,aut getus. Hec oia (si nescis) signa iraruz esse soleut. Et hmōi ad eum qui

Plutarchꝰ

Universidad de Deusto
Biblioteca

credebat cõuersus iterũ interim inquit, dũ ego atq; hic disputamus tu hoc age, z sine tracũdia mea retũde seruitẽ cõtumaciã, z iniquũ penitere doceas q̃ iurgare. Sic ꝓ Iustinianꝰ in quo nõ parũ eruditionis relictus est oibus q in sublimitate positi sunt. Curiosus videat que ponit Tul. li. iiij. de tuscu. questio. z plenius Sene. lib. de ira.

¶ Ité sciendũ q̃ si obijcit aliquẽ esse irascibilis, aut indignãtis nature ꝑsumendum est q̃ ex iusta cã hoc faciat. dicit Inn. extra de ele. duũ. ij. gl. q̃ electionis. ¶ Est etiã ira dei. de qua dic q̃ est tranquilla iusti iudicij ꝟstitutio. de pe. di. iij. ꝓductio. ver. ira dei. hois nõ ira est animi ꝑturbati cõcitatio. Ibidẽ. Ex ira dei ꝑter maliciã hoiuꝫ mundus fame z penuria qñq; oppꝫmit. xvj. q. j. reuertimini. ¶ Eno quoq; pecante ira dei sup multos venit. xlv. dis. sed illud. xxiij. q. iiij.

Fides ꝟpi aõ ira libe tas.

si ea. Demones quoq; appellant̃ ira z furoꝫ dei. ea. cã. q. v. nõ solũ.

¶ Ceterũ ab ira ꝓpter quam naturaliter sumus filij ire, nõ liberatur q̃ nisi ꝑ fidẽ x̃pi. de cõse. dist. iij. firmissime. De tribꝰ ꝑfectibus ire satis notat Archi. lv. di. si euangelica. Vide etiam q̃ ipse no. vij. q. j. aduersitas. (Peruersis) non recte: sed aduersis, z fallacibus. j. qõ. j. declarauit. Et horum difficillis est correptio. Eccha. j. c. Ut est que libenter suscitãt. Pozuer. xvj. Ũ ꝑauos non est possibile concordare fm Pẽm. ix. ethi. Et facit illud Iero. ad Augũ. epla. viij. Multi vtroq; pede claudicãt, nec fractis cernicibus inclinant, affectum habentes erroris ꝑtini cũ ꝑdicanti nõ habeant libertatem (Debitorũ). s. tributorũ. j. eo. in fiscalibus. (Expauescat) Pauere est horrere, formidare. inde expauesco secundum Papi. Et patet hic q̃ debitor fiscalis ex cã tributaria nõ incarceratur. An aũt debitor ex alia causa, vel nõ cedẽs bonis incarceretur, latius no. Ant. de iser, lib. feu. q̃ sint rega. sup̃ verbo condẽnatorũ z ꝓscriptorũ. (Carcer) ver. alias. Carcer aũt pena hoim noxiorum est, z officialiuꝫ ꝛc.

¶ An autem intrusio carceris infamet: videtur q̃ sic, vt hoc, ver. De hoc dic vt no. Inn. extra de pe. sup his. ¶ Utrũ appellãs in cã criminali sit trudẽdus in carcerem: Vide qd̃ legitur z no. s. de app. eos. z. ij. q. vj. arguta. An videat incarceratus non solũ q̃ in carcere ponitur: sed etiam q̃ fimbꝰ ligatus, vel sub custodia in domo teneꝫ inclusus, ne quo vult ire possit, vel castro obsessus, no. Inn. extra de sen. excõ, nuper. ¶ Item an q̃ teneꝫ in carcere ꝓscribat. ꝛnot. extra de offi. delec, prudentiã. fm eundẽ. An etiã restituat incarceratus fi condẽnet. Vel eius iuribus, aut actionibus ꝓscribat̃ nisi cũ vno potuerit relinquere, ꝓcuratorem vel reliquit: seq; mortuus est. Vide qd̃

Cõtract̃ incarcerati

ipse no. extra de ꝓcu. querelam. z qñ scripsi. j. de ero. mili. anno. l. fin. post gl. videt ꝛc. ¶ Item an teneãt cõtractus habitus ab eo q̃ est in carcere, vel qd̃ sit metu carceris. z an existẽs in carcere habeat ꝟsensum. An põt agere, an vsucapere, an ꝓcuratorem cõstituere, habes extra de spon. cũ locũ. fm Inno. ¶ An ecclesia habeat carcerẽ, an etiam ex eo de facto diuerse pẽne imponãtur. Vide qd̃ legitur z nor. extra de iudi. at si clerici. xvij. q. iiij. attẽdẽdũ. z. xxvij. q. v. relegẽtes. (Noxiorum) malorũ. nocibiliũ, vñ Boetius. iiij. de cõsola. ꝓsa. v. Carcer, lex, ceteraq; ꝟ legãliũ tormenta penarũ pernicios̃is potius ciuibus ꝓpter quos etiã cõstituta sunt debeant̃. (Officialiũ) De hoc vide. s. de iur. fis. ꝓhibitũ (Coertiones). i. punitiões q̃bus actis maleficia perpetrandis criminibus arcent̃. Carcer em̃ dr̃ a coercẽdo ꝟ Pap. Et ideo ponere in carcerẽ est de mero imperio, vt sic ille possit incarcerare, q̃ põt noxiũ de crimine coercere. De quo vide. j. de decu. l. j. in verbo ꝓcaua. Verba coercere ꝓpie ad corporis punitionem ꝑtinet. xxiij. q. iiij. si ecclesia. z. q. v. vnũ. z. ff. de vari. z extraord. l. medic⁹. z de arbo. ce. l. j. ff. deinde. Interdũ aũt accipit̃ ꝑ aliis. ff. qõ qsq; iur. l. iij. ff. riuo. z de flu. l. j. ff. nõ aũt vt etiã pecuniariã penã ꝛ̃tineat, vt. j. de decu. qnq; z facit. xj. q. iij. c. ira. Sz q̃ coertio ꝓpie ꝑ custodiã carceris desigñet, vt pz. xxiij. q. v. de liguribus in ff. de pe. cicero. de parri. l. pe. in fi. z q̃ coercio maioꝛ aiadꝛsionẽ exigit ff. de offi. ꝓcõsul. meminisse. aõs. l. fi. qd vero. Ar impꝛopria q̃ est mo dica simplici iurisdictiõi coheret. ff. de of. eius. l. fi. qnẽ jm, ꝓpia charitatiuã monitionẽ cõtinet. ix. q. iij. saluo. Qui ꝟ ver. (Admiserint) peccãuerint, vel intermiserint. Securi aõs secure. z est. j. solutiones vbi est solutores. Et dicit̃ securus q: sine cura z frigidus fm Pap. (Iurta) ꝓpositio. (Vel certe.) versi. z dic certe. i. clare z manifeste. (Alienus) q̃ abutit̃ bñficio legis ab humano sensu. alienꝰ est. (Sẽsu) Sẽsus est p corꝑ ad aiam cõmeãs mẽtis stimulatio. Ité sensus est rei cuiusq; muẽtio. Ité senꝰ dicti, q: ꝓ eos ala subtilissime totũ corꝑ agitat vigore sentiẽdi, vñ z ꝓsentia dr̃. Sẽsus est corꝑis. Est quoq; ille vltimus sensus ex quo appellata est ínia, vt dicit Augu. Ité put dicit Papias. Sensus ad naturã referr̃ intellectꝰ ad artẽ. (Indulgẽtia) Indulgere est remittere, ꝑcere (Cõmunelia) iniuriaz, graue conuitiũ ac ꝟceptu. ff. de iniu. l. j. in ꝓin. (Abutat) male vtat. ꝛ in aut. vt indi. fine quoquo suff. ꝟ. oporteꝫ igit. Videt. ꝟ. de iu. do. vbi ad fi. (Aperta) manifesta. (Libera) nõ seruili. Carcer em̃ inuẽtꝰ est ad custudiã, nõ ad penã, vt hic. ff. de pe. aut dãna. ꝟ. solẽt. Solum em̃ corpus retinere sufficit in his casibus. ff. ad. l. iul. pec. Ũ z in casu quo qs est ponẽdꝰ in carcere ꝓ custodia, nõ est ligãdus, vt no. gl. ꝟ. de exhi. re. l. ij. z Archy. extra de of. oꝛ. cũ ẽps. z de sen. excõ. si clericos. li. vj. z vide. ꝟ. de cust. reo. l. j. nisi de fuga ꝓbabiliter timeat. Nam ꝓ diligentiori custodia tales recipiunt̃ in carcere. ff. de iniust. test. si qs tuto. ꝟ. eius q. ver. ſz z si. Ad qs est qd̃ no. ꝟ. de iudi. nulli⁹. z. ff. de fur. interdũ. ꝟ. q̃ furẽ. in gl. ſz nõ videt. Ad diligẽs custodia cũ vinculis intelligit. ff. de fugitiꝛ. l. j. ꝟ. diligẽti. qd̃ portissime locũ hz in iam dãnato. ver. ſz z fi. ¶ Idẽ in eo de quo q̃stio dz haberi. vt. ff. de posi. l. fi hominẽ. i ꝑn. Et vide qd̃ legit̃ z no. ff. de edil. edi. si tũ. ꝟ. et q. Ité in eo q cõfessus est crimẽ. ff. de custo. reo. l. si cõfessus. Vel cõuictus. eo. ti. j. z de bo. eo. q aũ sen. l. fi. in fi. Illud aũt no. ꝓ ad iudicẽ ecclesiasticũ ꝓtinet cogere iudicẽ seculare vt liberet quẽcũq; captiuũ, quẽ iniuste incarcere detinet, vt no. Inn. z pleni⁹ Hos. z Jo. an.

Iudex ecclesiastic⁹ qñq; in se culares iu dicẽ hz in risdictiõnem.

ex̃ de arbi. exposita. (Usu) assiduitate, crebra cõuersatiõe, z sustratagio. (Institutura) ordinata. Illa instituere est in ordine z statu ponere fm Pap. Inde ẽt dicunt̃ institutiões, seu liber institutionũ, qr in ordine z statu nouos legũ scholares, q̃nẽt ceteros ponit, sic ẽt libellus pluratchi ad traianũ imperatorẽ dict⁹ est institutio traiani, qr ipm in ordine, statuꝫ virtutis posuit, adeo q̃ hz infidelis, meritis tñ z ꝓcib⁹ beati Gregorij ob iustitiã suã fuit ab inferni penis educt⁹. Alis exponit Instituere. i. de nouo incipe. ff. de vsufr. eq̃limũ. ꝟ. inde est.

Traian⁹ gregorij ꝓ cib⁹ ab in ferno fuit eductus.

(Custodia) locus vel actꝰ ꝟseruationis (Militari) vt ꝓ milites agat̃ (Si qs) ꝛ. (Obdurata) durꝰ est difficilis, rigid⁹ pene patiẽs. Jn e. de obdurata. i. violẽter, fortiꝫ durata. Ob em̃ ꝓpositio ꝓ appositione vim obtinet fm Pa. (Negtia) iniq̃tate, malitia. (Permanebit) i. valde, firme q; manebit (Accedat) cũ subtilitate z oi fortitudine z nullo flexus. nec ꝓ hoc ipso lucrũ aliq̃s oino cõsideras. in aut. vt iudi. sine quoquo suffr. ꝟ. eos. aũt. z ꝟ. ex diuerso. Et cũ omni vehemẽtia nequaq̃ sub inclinaꝛ. in aut. iusiurã. qõ. ꝓhibita. ab his. ꝟ. z ꝓmũ vt tũ blãde ac dulciter agãt, exactioq; sua discreta sit, z ligua mitis fiat. Greg. in regi. li. iiij. c. xxxj. Juxta. ꝓuerbiũ salternitanoꝝ. in manu ꝓsortiũ, mel in ore. Populus em̃ leniẽdꝰ est ꝓbis clementib⁹, z sic fetur. Durus aũt exasperat atq; rebellat, vt ꝓz. ij. paralipo. c. x.

Popul⁹ clementer tractãd⁹ est.

ita qdẽ vt ꝓ gratiã vel odiũ nõ exigat aliquẽ citra q̃ cõpetit. Denotos aũt paterne tractet, seruetq; illesos vt dicta aut. vt ipsa exigat vigilant nihil diminuẽs circa publicã curã regrere. ne forte fisc⁹ ide minuat, z saluẽt ei vndiq; q̃ ꝓpria sunt, sicut em̃ ꝓuatos iniustitiã passos adinuant⁹, sic z fiscũ illesũ manere volum⁹. i aut. de mã. ꝓn. ꝟ. ops igit. ver. z festinare. Jta vt si debitores ad tẽpla cõfugiãt, ẽt in eis decẽter. i. tẽperate fiat exactio. eo. ti. ꝟ. publico ꝟ. Jn q̃ auxilia ri debẽt esse ipsarũ ecclesiarũ defensores, vt nullũ debitorẽ fiscalũ tributorũ ab exactione abripiant, vt ibi. ver. auxiliabũtur. (Obsẽqo) i. officiõ. (Qua) versicu. (Facultare) Vide. s. de iure fisc. i. facultas. (Ꝑbita) exhibita, largita. (Credimus) cõfidimus, Speramus. (Ꝓmiones) subtiliores, humiliores, z facit. ff. de iur. fisc. li. ij. ꝟ. dicunt. z. xlv. di. cũ locũ. fm Inno. ¶ An ecclesia habeat carcerẽ, an etiam ex eo de facto diuerse pẽne imponãtur. Vide qd̃ scripsi ex Tertio. j. de re mil. nemo in verbo. correptos (Usus). i. necessitates vel vtilitates: ad ducẽdũ (Exercit⁹) Exercitꝰ est multitudo ex vno nũero, ab exercitatione belli dictus fm Pap. z ꝓz. ff. de testa. mil. in fi. ꝓ hoc vide. s. de bo. vac. l. fi. (Cõi) Cõe est qd̃ accedit oibus eodẽ fere tpe fm Pap. (Salute) als vtilitate. Simile. j. de col. fim. pa. l. j. in fi. z. ff. de of. ꝓfec. vigi. nã salutẽ vtilitatis em̃ publice gra indicunt. j. de mune. pa. l. ij. vi de qd̃ dixi plenius. j. eo. l. fi. ad fi. ¶ Et no. q̃ ex ꝓmissione iuris diuini, ꝓpter pctm factũ est, vt tributũ imponeꝛ. Et ideo ꝛps. qr sine pctõ fuit, ad tributũ non tenebat̃. voluit aũt illud soluere vt nõ scãdalizaret eos fm Aug. z Archy. q̃ hoc no. xxviij. q. j. iam nunc. z ꝓz Mat. xvij. ca. ad fi. (Poscunt) Vide. ꝟ. ti. ꝓximo. l. j. in fi. ¶ Jn gl. q. d. ibi excedentius. ad de. vt in aut. vt lice. mat. ꝟ. ex hoc quoq;. Et ibi in quadruplum. adde forte melius dicerer in quadruplũ eius qd̃ exegerũt vltra q̃ deberent puniunt̃. ¶ Jn gl. als condẽnatione. ibi deteriorãtione adde als deuoratione, als denotatione. z ibi Judicũ. adde. i. ad iudicibus imponenda. ¶ Jn fine adde bñ vel male gesserint. z hoc si habeat certiores: ſz si habeas coertiões, dic debebũt esse coertiones. i. debebũt coerceri dicti officiales ꝓpter male gesta in officio suo. ¶ Post glo. capit. adde latius. z melius. dic de hoc vt no. Cy. d. l. j. ꝟ. q. bo. ce. po. Illa etiã fisci debitor. si nõ est cõuictus ꝓ maz z ingratus põt cedere bonis. eo. ti. l. ij. z. iij. Sz ille nõ loquunt̃. in debitorẽ fisci: sed in debitorẽ alicuꝰ municipũ vel ciuitatis. Unũ tñ no. q̃ in casu etiã si cedat bonis incarceraꝛ. ff. q̃ in frau. cre. l. fi. ꝟ. vlt. vt ibi no. z in casu illo carcer est deputatus ad penã. Hanc materiam dñs Bar. plenius examinat dicens. Primo an debitor priuatus possit capi. Et dic q̃ debitor q̃ ꝓmisit stare iuri. z fuit. capit̃ per iudicẽ. in aut. de exhi. re. ꝟ. si vero. etiam quidẽ. sed ibi loquit̃ in eo q̃ iurauit. Idẽ videt etiã si nõ iurauit. ar. ꝟ. qñ. z qñ iu. consentaneus ibi vel ad eogendũ eũ ꝛc. sic etiã capit̃ q̃ ter citat⁹ nũq̃ ad iudicium venit. vt ibi. z. ff. de iniur. Jniuriarũ. ꝟ. si qs. nõ tñ de domo extrahetur inuitus. ff. de in ius vo. pleriq;. z de reg. iu. nemo. Poterit etiã in carcere poni si est q̃dẽnatus. ꝟ. q bo. ce. posi. l. j. Et dicit hoc ꝓ hãc gl. qõ inde assumere nequeo, nisi forte illã corruptã habeam qõ non video. z intelligit hoc verum qñ bonis eius diligẽter excussis inuenit̃ non fore soluẽdo. per ea q̃ no. ff. de suspec. tu. l. iij. in verbo vinculis. nisi sit mulier. in aut. vt nulli iud. ꝟ. necessarium. ¶ Pro hac materia putes videre qõ no. Aln. de Jser. li. feu. que sint rega. in verbo condemnatorum

condẽnatorũ z ꝓscriptorũ. Et qõ no. extra de dolo. z ꝛtu. finẽ. in fi. z extra de sol. odoardus ꝓ Jnn. z. xiij. q. vj. c. j. in glo. ar. q̃ ꝛc. z qõ super eã no. Archi. ¶ Sed quid in debitore ecclesie? Videt idez qõ in fiscali, qz res publice z ecclesiastice eodẽ ꝑuilegio gaudẽt. ꝟ. de sac. san. ec. l. fi. z hoc si est debitor notor̃ ex crimine vel dãnat⁹. De quo Hzego. in regist. li. vj. c. cxxvij. sic rescripsit. Sz z illud diligẽter ꝓrendũ est si qd male de rebus dilapidauit ecclesie, vel nunc abstulit, vt hec reformare modis oib⁹ cõpellat. Si aũt referre nequiuerit quousq; omne quod dilapidauit, vel de substãtia tulit ecclesie restituat, in vincula mittendus est, vt saltẽ coactus reddat qõ male auferre non timuit. ¶ Post gl. nota ergo, adde imo non coirigitur, z intellige oẽm substantiam. s. q̃ etiã alia bona ex quibus tributa non debẽtur, possint ꝓ eo ipso debito capi. z hic est intellectus verus huius litere. ¶ Casus vbi quis ponitur in possessionem vltra mensuram debiti declarati, vide in spec. de contu. ꝟ. sequitur. vel ꝓ eo.

¶ Jmpera. Constan. Lex. iij.

Quotiens quis ꝛ priuati debitor inuenitur: z si ea rabreptus ab vno officio teneat: ad vniuersi debiti solutionem qui eum abstulit; coerceatur. Actorius summe exactiones in se susceptiat: qui eũdem auellendum: subtrahendumq; crediderit.

Quoties. ¶ Casus. Quis debitor fiscalẽ ob cõtumaciã non soluẽdi missum in carcerẽ, ab ipso carcere rapuit, q̃uis ꝓ eo debito suo, ad vniuersi tũ fiscalis debitis solutionẽ vigeꝛ. (Quotiens) aduerbiũ interrogãdi infinitatẽ significãs vt qñq;: sed hic exponẽ. i. qñcũq;. (Quis). i. aliq̃s. (Priuati) Priuatus dr̃ hic qcunq; ꝓter fiscũ. vr. s. de his q̃ ex pu. ra. l. ij. z ven. rei fis. in rubrica. (Ꝟniuersi). i. tytius z ois. (Abstulit) arripuit, vt ꝑdicti. (Coerceat) astringat. (Summe) vide qõ scripsi. j. de decu. q̃libet. z de ven. re. ci. li. j. z de fisca. vsur. l. j. (Suscipiat) Hoc verbũ ad aiam z corꝑis reꝛ fert fm Pap. z habet locũ hec pena si ciuiliter q̃ eripiẽtẽ agat. Si aũt criminaliter qs ꝓ captiuũ in carcere positũ rapuerit accusetur, distingue. Aut eripuit iam dãnatũ vel saltẽ confessũ. z ꝓpter hoc in vincula positũ. tũc spe em̃ dr̃ indicatus. ff. de re ind. si vinctum. in. ij. gl. vel ẽt q̃ z eũ ꝓbari erat. ar. optimũ. ff. de bo. eo. q ante sen. l. fi. in fi. z tũc teneꝫ. l. iulia ma. ff. ad. l. iul. ma. cuiusq; dolo. ꝟ. pe. qõ tũ verũ credo si talis ꝓ crimine maiestatis condẽnatus, cõfessus, vel q̃uictꝰ erat vt. j. dicã. Aut solũ accusatũ, z tũc aut eripuit cum armis. Primo casu tenet. l. iulia de vi. publica. ff. de vi publi. lege iulia. Secdo casu tenẽt de vi priuata. ff. de vi priua. l. legis iulie. que intelligenda sunt vbi qs auctoritate iudicis detinet. als talis eripiẽs nõ arguendus qñ potius cõmendãdus est. xx vj. di. deinde. z. xxiij. q. iij. nõ inferẽda. z. c. fortitudo. vide qõ scripsi. ꝟ. de iu. fil. ꝓhibiti. z qõ no. Jn. de iser. li. feu. de pa. iura. fir. ꝟ. receptatoribus. z in tit. q̃ sint in regal. sup verbo z bona cõmittentiũ crime maiestatis. Ité z qñ auctoritate iudiciaria captiuus detinet, z certũ est ꝓ imisse: q: tale iudiciũ, si mile est violẽtie latroniũ. fm illud Ezech. xxij. Principes eius in medio eius, sicut lupi rapiẽtes ꝓdã ad effudẽdũ sãguinẽ: ꝛ resistere in tali casu malis iudicib⁹, nisi forte ꝓpter scãdalũ vitandũ, cũ ex hoc aliqua grauis turbatio timeret. vt dicit Thomas scõa scde. q. xxiij. arti. iiij. z sic eripere ꝑuer. xxiij. Erue eos q̃ ducunt̃ ad mortẽ, z qui trahunt̃ ad interitũ liberare necesses. z Eccli. iiij. Libera eũ q̃ iniuriã patit̃ de manu ſpbi. z facit. d. l. ꝓhibiti. cũ multis similib⁹ immo si qs diceret his taliter oppressis fauoris debitũ esse negandum ipsũ ꝑm negare videt. vij. q. j. ois. Jn custodia aũt carceris q̃ captiuus a carcere soluit, si qdẽ dolo, tũc hz locũ dicta lex cuiusq; dolo. ꝟ. pe. Si aũt culpa vl nimia misericordia, tũc hz locũ. ff. depo. si hoiez. in ꝓin. Et ibi pz ꝙ deceptio põt dici ẽt sine dolo. Vel dic attẽdenda verba q̃ interuenit̃ qñ captiuꝰ custodiendus assignat. vii. q̃. Reg. c. xx. Custodi virũ istũ, ꝙ si lapsus fuerit erit aia tua ꝓ aia eius aut talẽtũ argẽti appẽdes. Et post pauca. hec dicit dñs: qz dimisisti virum dignũ morte de manu tua, erit aia ꝓ aia eius. z populus tuus ꝓ populo eius. z vide ꝓ hoc. xvij. q. iiij. diffinit̃. in fi. Vel dic vt. ff. de cust. reo. l. fi. z. l. milites. Qua vero pena puniat fractor carceris, seu de carcere fugiẽs vide. ff. de cust. reo. l. pe. z fi. z de effrac. l. j. in ꝓin. z de re mili. l. milites. ꝟ. eius. Ité qd si ꝑ apparitores seu seruientes alicuius ꝓdictis ducit̃ qs captiuus. z de manibus eorũ eripit, qua pena venit eripiẽs puniend⁹? Distingue vt. ꝟ. in ia dãnato, seu ꝑfesso, vel solũ accusato, aut als iusso capi ex morꝰ iudicis, vt in ia dãnato z iusso ad pena ꝓduci seu incarcerẽ mitti, eripiẽs teneat crimine maiestatis. Qd̃ verũ intelligo si ꝓ crimine maiestatis dãnatus erat, seu iussus in carcerẽ duci, vt sentit gl. d. l. cuiusq; dolo. ꝟ. pe. qõ credo verius ar. ff. de cust. reo. in eos. cũ his q̃ ibi no. in gl. pe. z ar. eo. q̃ no. ꝟ. de famo. libel. l. j. in. j. gl. z. ff. de bo. eo. q ante sen. l. fi. ꝟ. j. ibi ſi eiꝰ crimẽ ꝛc. z. ꝟ. ij. ibi si eo crimine ꝛc. Subditi em̃ nedũ impedire neq̃unt ꝙ lata ꝓ iudicatẽ sẽtẽtia exequtiõi mãdet: ſz ẽt iniustas exeq de iure teneñt. extra de of. del. pastoralis. ꝟ. pe. Vide qõ not. Jnn. in gl. vel ex causa. z in gl. mirũ videt. z de off. ordi. c. j. in gl. magna. Subditorũ q̃ppe nõ est inquirere an lata ꝓ iudices cõpetẽtes sentẽtia iusta sit vel ne, vt ibi dicit Jnn. z si subditi causam nesciũt interrogare nõ debẽt. satis em̃ plena ratio est qõ superiꝰ iubet fm Quintil. in gladiatore ꝑumit̃ em̃ ꝓ eo extra de renũ. in ꝓsentia. Hoc ꝓsequere vt dictis iuribus not. Jnn. z de off. dele, cũ in iure. z adde qõ not Aln. de iser. li. feu. de cõtrouer. inter vassal. z al. de bene. c. j. z in cõstitutione post mundi machinã in ꝑn. Vel si eripiẽs hoc fecit vt offenderet, vel verius minueret imperiũ publicũ, aut sibi tale imperium vendicaret, tũc crimine maiestatis teneꝫ. als nõ. ar. ff. de iniur. cũ q. ꝟ. cũ aliqs. de edil. edic. gesit fugitiu⁹, in ꝓin. ꝟ. j. z ꝟ. idẽ ait interrogatus ꝓculus z. ꝟ. illud z optime. ff. ad. l. iul. ma. l. ij. ad fi. neq; em̃ ꝓtendit̃ pena vltra ꝓpositum inferẽtis iniuriã. no. ea. l. q. ꝟ. fi iniuria. Sic dicimus in eo q occidit collateralem principis, q̃ ita demũ teneat crimine maiestatis. ꝟ. ad. l. iul. maiest. q̃suis. si hoc faciat i odiũ principis, aut reipublice, vt tali collaterali careat. fm Aln. de iser. li. feu. q̃ sint rega. in verbo bona cõmittentiũ crimẽ maiestatis. ver. ad uertendũ ꝛc. sic z als debemus vitare qđ odit papa, si ꝓ fide ipm odit. secus si causa ꝓuata no. xciij. di. si qs. z. c. si immicus. Voluntas em̃ z ꝓpositũ maleficia distinguunt. ff. de fur. q̃ iniurie. in ꝑn. z cã faciẽdi attendenda est. eo. ti. verũ est potius. q̃ ipsum factũ vt ibi. z no. extra de iureiur. z si ꝛps. ꝟ. pe. in gl. ar. q̃ potius q̃ ipsum factum vt ibi. z no. extra de iureiur. z si ꝛps. ꝟ. pe. in gl. ar. q̃ potius. Ad idẽ j. q. j. ordinationes. in ꝓin. z. ꝟ. j. q. iij. qcũq;. vbi ꝛ. q̃ semꝑ cause pẽsande sunt. Conspiciendũ est em̃ quo animo qđ fiat. ff. de acq. her. si seruũ qs. ꝟ. admonere. xxiij. q. v. cũ minister. z. c. de occidentis. z. ff. de acq. pol. q̃ iure. z Tullius. ij. retho. Nõ ex euẽtu cogitationis expectari oportere: ſz qua cogitatiõe z ipe animus ad maleficium ꝓfectus sit ꝙsideranda, quo animo qđ qs̃ faciat, nõ quo casu ventat ad rem ꝓuiere. Ad idẽ facit. ff. de iniur. illud ibi ex affectu. z de verb. sig. aliud est ꝓmittere. z. l. fugitiuus. z. xxxij. q. iij. dixit sarra. i fi. xv. q. vj. c. j. in fi. xxij. qõ. viij. occidit. z qõ no. vij. q. j. mutationes. z. ff. de ter. mo. l. ij. ibi mente facientes. z ꝓuisa pi parẽt. ff. ad. l. iul. ma. l. fi. ꝟ. plane ibi hostili aio. z de postli. re. nihil. ibi si ea mẽte ꝛc. z vide q̃ scripsi in simili. j. de cohorta. l. j. ad fi. Si aũt capit̃ alius aut certũ est ꝓ est de mãdato iudicis. aut certũ est q̃ nõ. aut est dubiũ. Primo casu aut iudicis capiẽdi imperiũ seu potestatẽ nõ habẽtis, aut hmõi rei imperiũ seu potestatẽ habẽtis. Primo casu eripiẽs nõ tenetur ar. eoꝝ q̃ superius dicta sunt. z parẽt expresse. ff. ne qs eũ qui in ius vo. l. ij. z. iij. ꝟ. j. Si aũt de mandato iudicis hmõi rei imperiũ seu potestatẽ habẽtis q̃ capit̃, aut certũ est ꝓ est ſ m ius hoc ꝓcipit, aut certũ est ꝓ est cõtra ius, aut est dubiũ. Primo casu pomt̃ distinguẽdo vt superius dictũ est. qđ aut fit in diminutiones seu lesiones imperij publici. vel vt tale imperiũ eripiẽs ꝓ suã ereptionem satagat vendicare, vt tũc teneat crimine maiestatis. Aut nõ cõtra imperiũ publicũ hoc fit, z tũc aut cũ armis, aut sine armis vt superius dictũ est) in cripiẽte ex carcere publico. Illã obs violentia illata q̃ ſ eciali pena z criminis titulo nõ punit vt est expũ. ꝟ. de epis. z cie. si qs nõ dicã. z. l. raptores. z. ꝟ. de rapt. vir. l. j. z similes. vel in. l. iulia de vi publica. vel de vi priuata crimẽ incidit. ff. de reg. iu. l. hoc iure facit. ff. de re mil. l. q cũ vno. ꝟ. q filiũ. Sedo casu cũ certũ sit ꝙ cõtra ius. z tũc eripiẽs nulla pena punit̃. vt est expressus. ff. ne eius q̃ in ius vo. l. j. ꝟ. ij. ꝟ. j. Si aũt de mandato iudicis humõi rei imperiũ seu potestatẽ habẽtis qs capit̃.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Capi posse impune.

t.in presentia.cum his quę no. Dyc.ea.regula iuris.quod quis.iñ fi. ꝛ Jun.extra de tẽpo.ordi.ad aures. Aut p eos q capiẽdi ptẽz non sunt multi habẽt.ꝛ tũc subdistingue aut capit is q̃ pot impune capi vt latrones.vt.ff.de his q latro.occid.l.j.ꝛ.ij.nũ exponat tibi offerre.i. nun clare.ꝛ malefici.ff.de maleficiis.ꝛ ma.l.fi. desertores militie.ff. de deser. l.j.ff. qñ li.fi.iu.se vin.l.j.ꝛ.ij.trãsfuge seu hostes publici.ff. de fica.l. iij.ff.de re mi.pditores.de pe.fi q̃s aliquid.ff.j. Alĩ sunt etiã foundi cati in regno p cõstitutionem penã eorũ.vel bãniti post duos menses.de quo dic vt in cõstitutione clementis de reddediis bã. ꝛ qõ ibi no.p doctores ꝛ etiã extra regnũ fm diuersas cõsuetudines ꝛ obseruãtias statutorum.ꝛ alij plures quos ponit Bal.in spe.de accu.ff.j. ver.hoc tñ fallit.ꝛ scripsi.de decu.gñali.ꝛ tũc in causę pmisse ꝓpter quas lz tales impune capi sunt notorie.idę qõ superius dictũ est.nãli hoc notoriũ nõ est,vel alias manifestũ,credo secus fore.ar.ex his q̃ scripsi.ff.de re mil.cũ alle.ꝛ q no. Jnn.extra de off.sacri.c.j.ꝛ de of. vic.c.j.cuꝫ em si resistant impune possint occidi dictis uiribus.ꝛ.ff. de sica.furem.cũ ibi no.ꝛ.d.l.raptores.ꝛ.ff.de his qui ad eccle.cõfu. l.iij.cuꝫ sint.minus p alios possunt eripi,q em de iure possunt capi de iure possunt(si se defendãt)rebelles dici.extra de sent.excõ.vt fame.in fi.Si aũt alius capit.tunc impune pot eripi a manibus capiẽtium.arg.eorũ q̃ dicta sunt superius.nã ꝛ fi iudex capiat innocentẽ vel aĺs in casu nõ pmisso punitus est.ff.de his q̃ la.l.ij.ver. nõ igno ro.vii cũ seruientibus iustitiarioꝝ.phibeat capere aliquos de pſonis in regno p cõstitutionẽ incłyti regis Karoli primi. Si qs extra pmissos casus eripiat captum ab eorũ manibus,nõ est in aliquo puniendus,cũ regulariter nemo sit nedũ iniustus ducẽdus ad iudicẽ,lz nec aĺs exhibẽdus,nisi de cuius exhibitione iudex pronũciauerit,ff. de exhi.reis.l.fi.ꝛ nõ ,pnunciauerit.Eripiẽtes quoqꝫ excusandi sunt lz seruientes ipsi vel apparitores mandatũ sup hoc habuerint a pręside vel iustitiario,cũ diuinare non teneant.ff.ad.l.aquil.si putator. nec teneant credere capientibus dicentibꝰ se capiendi potestatẽ habere,q̃ non oẽs eulogia ex bona fide ꝛc.ff. de cust.reo.diuus.ij. nisi cõstet aĺs.vel sint ad hoc officii specialiter deputati vt pręditi est.ꝛ arg.ex his q̃ no. Bal.in specu.de citatione.ij.sequit.ver.vtrũ.ꝛ facit.ff.vi bo.rap.l.ij.ff.si publicanus.ꝛ qõ no. Jnn.extra de offi.dele. cũ contingat.in gl.i.ex iusta.ꝛ qõ no.extra de pb.post cessionẽ.ij.q. iij.cure.ꝛ.vj.q.iij.placuit.Et p Bal.de iser.in prohemio constitutionũ,ver.a rege.regũ.sup gl.ibi vnũ omitto ꝛc.potissime hoc locũ habet in regno,vbi p constitutionẽ inciti regis karoli secundi q̃ incipit caueant iustitiarij ,prohibenẽ iustitiarij capere aliquos de personis paratos dare fideiussores sine cõsilio iudicũ,ꝛ fi faciũt puniuntur.Quod si certũ est q̃ non de mandato iudicis , vel nõ est notoria seu manifesta causa propter quã liceat impune capi,ꝛ ꝓpria autoritate capiãt nõ peccant eripiens,ꝛ ideo nõ punit immo peccat is qui nõ eripit.xxiij.q.iij.nõ inferenda.ꝛ.c.se.ꝛ.fortitudo. ꝛ dictis.c.proverb.xxiij.ꝛ Eccl.iiij.vt dixi latius.ff. de iur.fi.l.,phibitũ.Expedit quippe nos talium oppressorũ esse vltores ꝛ pcipuos defensores.xxiij. q.viij.scire vos.ꝛ vide qõ no. Jnn.extra de sen.excõ. si vero.j. in gl. qd si ex hoc posset etiã populꝰ ad rumorẽ.ar.ff. de sum.tri.l.j. ad fi. xj.q.iij.si quis eps.ij.in fi.ꝛ vide qõ no. Jnn.extra de off.dele.c.j.in gl.magna.ubi sed nunqd ꝛ ꝓpe fi.ꝛ.c.si qñ.ꝛ.c.sane.ꝛ.c. ex literis. in glo.ff.eo.ꝛc. Utrũ autem eripiens consanguineũ vel affinem minus puniatur quemadmodũ receptatores.ff. de recep.l.ij. dicit Anc. de iser.q̃ hoc in eripiente locũ non habet.li.feu.de pace tur.fi.ff. receptatoribus.(Euellẽdũ)auferendũ,abstipiendũ vt prędixi.(Subtrahendum)abripiendum.(Credideritꝰ)credere est considere,sperare fm Pap. Post glo.f.officio. Adde.aĺs custodienti ꝛ melius. Post gl.vlt.Adde ꝛ hic aĺs minus hz.ff. de iur.fis.l.aufert.ff.fin. Vel dic ꝛ hic iurati in litem si velit fileꝰ,qꝛ nulla est rõ prohibitiõis.

Idem August. Lex.iiij.

Actores ceteriquę rei priuate nostre ad solutionem specierũ solemnium debiti vigoris autoritate cogantur. Ne prouinciales rei priuate nostre fatiget immanitas.

Actores. Casus. Officiales cesaris patroni fisci ꝛ q̃cũqꝫ alij compellendi sunt vigore debito solutiones specierum q̃ prętant̃ noie tributorũ,ne aĺs ex tali nouitate vel immunitate pvinciales indebite ꝓgrauent.(Actores)aĺs exactores: sed actor est defensor.patronus.causidicus,aduocatus. (Rei) .i. patrimonij. (Priuate) priuata res est q̃ soli alicui non oibus competit. (Solẽnium)vide.ff.si.inst.l.j. (Debiti)legitimi.(Vigoris)alias iudicis.ꝛ est vigor fortitudo,firmitas, agilitas, a vigeo fm Papi. Vel expone.ff. de iur.fi.prohibitũ.sic ꝛ gliber iudex dz iustitia aiata ad quã confugiũt hoies vt dz.v. Ethicorũ.(Cogantur)quo facilius necessitatibus publicis pareat.ff. de mune.pa.l.fin.in fin. (Ne) verfi. Prouinciales q in prouinciis habitãt. (Fatiget)fatigare est satis agitare,contundere,donare fm Pap. (Immanitas) Aĺs inuonitas.i. violẽta nouitas.aĺs inhumanitas. In gl.vlt.ibi prouinciales, Adde ad hoc soli relicti.ff. de decur.non tantũ.ꝛ facit.d.l.fi. de mune.pa. Etenim aliquorum remissio nõ debet aliis esse tributario xxv.q.j.ff. his ita.ꝛ.ff. de commer.ꝛ merc.l.j.in fi.extra de prescript. accedentes nec lesio.ff. de preci.impera.of. rescripta. Nas ꝛ martha conquesta est de maria q̃ dereliquit eam solã ministrare. vt dz Luc. viij. Unde inducit hec lex cũ predictis iuribus ad questionem Rex concessit titio scholari immunitatẽ a collectis in aliqua ciuitate,an id qd̃ antea hic factus immunis est soluere solebat cogantur reliqui de ciuitate impendere? Consueuit dici q̃ sic.ar.ff. de le.j.ab oibus in pin. Ad idez.j. de decu.vacuaris.ꝛ.j.qn ꝛ q.quar.pars.l.fi.ff.j.ver. filie.ff.ad.l.fal.l.plane.ꝛ.l.seq.ꝛ.l.si fundus tñ.ꝛ de le.ij. si ex duob. Item q̃ vbi vertitur alias fauor rei publice.tenetur quis etiã vltra debitam portionem ex emplũ est.ff. de polit.l.j.ff.si quis.ꝛ.l. ex politi citatione.ꝛ.l.pe.ꝛ no.ff. de ac.here.l.ij. Ité pro hac parte facit aperte.li.vj.c.cupientes.de elec.ff.si vero in discordia.ꝛ.ff.ceterũ.versi.si pſonas. vbi si ius excusat electũ a prestatione sumptuũ q necessarij sunt in pſecutione negocij electionis incumbit totũ onus expensarũ electoribus. Unde qd̃ no. Jo.an.d.ff.si vero.in verbo importetia. Item facit pro hoc.ff. de pac.auus. In contrariũ est lex ista.ꝛ.j. de mu.pa.l.fi. de pnuil.do.aug.l.ij. de omni agro deser.l. qui vtilia.ꝛ.l. omnũ portat enim lenius qõ portatur a pluribus.j. de mu.pa.l.fi. Item pro hoc.ff.ad.l.fal.l.si a seruo.ꝛ.l.nõ est dubiũ.ꝛ seq. ꝛ qõ no. ff.ad.l.fal.aurẽ.si mulier.ꝛ.ff. de adimen.le.l.solent.in fi.cũ concord. hec enim munera publice vtilitatis gratia inducunt.ff. de mune.pa. l.ij. In q̃bus qs vltra modũ facultatũ grauatis aliis leuiari non dz j.quemadmodũ ciuilia mu.indi.l.fi. Ad hoc̃ ex solutionẽ qs ex debito fidei censẽt obnoxius.ff. de censi.l.ij. Ité facit extra de decimis per q̃ nõ dz aliquid agi pro vno.p qõ alter minor fiat.xj. q.iij. si qs vero nõ obediendũ nec cuiꝰ pſone honorabilius exhibẽt,p qõ alij scrupuloso corde moueant.xvij.q.vij.decimas. Ité facit extra de rescrip.ad aures de pnuileg.pastoralis.in fi.ꝛ.c.qi intẽtionis.in fin.ff. ne in lo.pu.l.ij.ff. merito.ꝛ extra de offi.or.lz.ꝛ qõ no.in eis.ꝛ de rescrip.si ,pter.li.vj.ꝛ qõ scripsi.ff. de fi.instru.l.quicũqꝫ.ꝛ in hac sententia inclinat Bal.in spec.de censi.ij.ver.qd si vniuersitas.ꝛ satis est iusta. Unde dicit canon qõ ecclesijs ob pietatẽ principes indulserunt,nõ debet in aliorũ iniuriã redũdare.extra de ec. edifi.c.ij. ibi vide plures concor.ꝛ hanc opinionẽ sequit Jo.an. extra de immu. ec.puenit.vbi preter plures alias rationes dicit q̃ talis immunitatẽ cõcedens sibi ꝛ nõ vniuersitati potuit preiudicare. Detrahat ergo de summa q̃ petitur ab vniuersitate,id totũ qõ scholaris factus immunis antea persoluebat,ꝛ qõ restat singulis proportionaliter imponat. Aliogn si fic singuli priuilegiarent̃ exceptis paucis, durum iniustũ ꝛ iniquũ esset,ꝛ qñqꝫ impossibile.q̃ remanerent,soluerent tota summa.ergo nõ est hoc sentiẽdũ.ar.ff. de cõd.instit.l. cõditiões. ꝛ.l.filius.de re.iu.impossibiliũ.ꝛ extra de pac.c.vlt.ꝛ facit aperte.ff. de vac.mu.l.j.in pin.ꝛ.ff. de epi.ꝛ cle.l.oes q.ff. nullus.ibi eas enim sarcinas ꝛc.cũ concord.quãtis litera ipsa loquat in clericis.ꝛ illud Cassio.ff. variarũ.epistola.xvij. Munificentiã nram nulli volumus esse dãnosam,ne qõ alteri tribuit,alterius dispendijs applicet.ꝛ.j. Nec auferri a quoꝰ volumus, qõ alteri nostra largitate remisimus ne(qõ dictu nephas est)bũmeriti munus innocentis ꝛtingat esse di spendiũ.ꝛ vide qõ scripsi.j. de metropo. lib.l.j. in verbo derogat.ꝛ de fun.li.l.fi.post sedam gl.ver.qd aute fi rex.ad sedam ptem qstionis. Sed dñs Bar.aliter sentit.j. de apo.pu.l.ij. hoc cũ equi ꝛ melius puto. Impietas em est aliquẽ sibi cõmodũ acqrere cũ alterius dãno,in aut.de man.pn.ff.hz etiam cupiẽtes.in fi.ꝛ.ff. nõ sunt et hec pia, nec sacer dotibus digna.in aũt.quõ opz epis.ij. in oibus. Uũ nõ nũ regẽdũ est eleemosynã vnũ altare tegere,ꝛ aliud detegere.vt ibi no. Ad idẽ nõ est alte extra de do.apostolice.ꝛ.iiij.q.v.p totã.q. Et facit optime pro hac re to discoo pte.ff. de admi.tu.fi pupillus. Et vide qõ no. de le.j.fi fundũ. sub cõperto. ditiõe.ff. si libertꝰ.de ver.ob.eũ q̃.ff.ꝛ titiũ.ꝛ de pac.l.anus. Et ibi de naturalibus liberis adde ista rubz.allegat in aũt.vt spon.lar. in pin.sed tũ non inuenitur in li.aurẽ.sed in nouellis. In fin.glo. adde.ar.contra.ff. de mu.ꝛ hono.l.honorem.j. de cau.lar.rit.l.iij.

Impera.the.ꝛ archa.ꝛ bo.a. Lex.v.

Apparitores q̃cunqꝫ in collatione auri percepti fuerint officij sui adhibere seruitium:titulorum debitum:ꝛ collationum summas,relationis suę fide ꝛ annotione perscribant. Sitqꝫ ex officiali instructione officium conscium: quid exactum. quid ve prelatus esse videatur. Ne longinqui itineris diuersitate susceptor abductus: ꝛ curie suę defit: ꝛ rei familiaris detrimenta sustineat.

Apparitores. Susceptores habebãt quosdã sub collectores q̃ hic dicunt apparitores, qñ negbãt ipi pp lõgingitatẽ, diuersitatẽqꝫ itineriꝰ singulis exactionibꝰ pſonaliter vacare. Hi apparitores debẽt circa officia sua sollicitum adhibere seruitiũ: ꝛ frequenter referre qd egerint,ꝛ quid exigendũ restat, vt ex tali relatiõe susceptor instruct sciat qd exactũ est,qd eis assignatũ. Et no.hanc

no.hanc.l.pro eo qõ seruant fustitiarij regni sicilie in prouincijs sibi decretis, mittentes apparitores seu commissarios eorum per diuersa loca prouinciarum fiscalem pecuniam ex collectis in terris et locis singulis quãuis cum magna preda prouincialium exigentes. (Apparitores) Expone vt.j. de appari.pfec.preto.in rub. (Quicũqꝫ) Signũ vniuersale collectiue(Collatiõe).i. solutiõe,quia collatores illã faciunt. (Auri) Quod p tributis exigebatur. (Officii) Expone.ff. de in.fil.prohibitum. (Adhibere) adiungere, vnde adhibitus.i.adiunctus fm Pap. Et dz sine h scribi. (Seruitiũ).i. obsequiũ. (Titulorũ(ex quibus tributa soluuntur. (Relationis) Instructionis.ad pceptum superioris facte.ꝛ dic verbalis.vel dic per epistolã ff. de bo.vac.l.fi. (Fide)expone.ff. de his qui ex pn. rat.l.ij. (Annotatione).i.scriptura. Instructione) instruere, docere, cõpõere. Et no.q̃ suo verbo instructionis continet informatio per annotationẽ i.scripturã vel relationem factã ore tenus,vel per epistolam. sic em exponit relatio.ff. de bo.va.l.fi.,ppte aũt instructio est eorũ que per scripturã cognoscunt supra de non nu.pec. generaliter.ꝛ.ff. de iure. deli. Aristo. in pncip. Unde videtur q̃ is qui pot adesse cause vt instruat,possit probationes,instrumenta,testes ve inducere vt hic.ꝛ ff. de eui.empti.et.ff. de admi.tu.ad instruendam.ꝛ de magis.cõue. l.j.ff. si preses.ꝛ de re.eo.l.j.ff. in primis ad.l.iiil.maie.in qõnibus de fal.falsi pena.ꝛ.ff. de dela.l.ij. Et hoc propter rei notitiã quã habuit ff. de admi.tu.ff. tutores puberũ. licet interdũ instructor nil iuris habeat in causa.d.l.ij.ꝛ.not. Jnno. extra de testi.cum clamor.ꝛ de accusi.olim,ꝛ de hoc plenius habet de elec.cupiẽtes.lib.vj. Quod facit ad quẽstionẽ an iudex a quo appellatur qui non potest admitti ad defensionẽ sententie per eum late vt partem faciat.vt no. Jnnocen.extra de appel.cum speciali.ꝛ archi.de ver.sig.c.j.li.vj.ꝛ de sentẽ.excõ.venerabilibꝰ. Valet tamẽ adesse vt instruat,possit produ cere acta ꝛ munimẽta cause pro sententia per eũ lata faciẽtia quod ẽtia p sen videtur ar.iurium perditorũ. Ité q̃ iudex vr ad hoc admittẽdꝰ vt ẽtia quã tulit. euiter infamiam,ꝛ pudorẽ suum seruet illesum.ar.ff. de pcu.q̃ oia ꝛ. nisi ꝛ ver.oia.ꝛ.ver.fe. Et facit quod nor.ff. de inoffi. tel.si suspecta. in ij.glo.ꝛ qõ no. Archi.ij.q.vj.hoc ẽt. Cõtra q̃ pducere testes, vel instrumenta non cadit in aliũm q̃ in principalem vel procuratorẽ vt not. Juno.extra de accu.veniens.ar hic nec vr principalis appel latꝰ,nec vr procuratoꝛ interuenit,vt predictum est. Sup hoc dic aut iudex qui sententiã tulit,pcessit ex officio,aut ad partis petitionẽ.primo casu vocãdus ꝛ admittẽdꝰ est ad defensionẽ suã,ꝛ ꝓbationes inducere poterit,p defessione ipsius. Nã,put dicit Jnno. d.c.cũ speciali.appellatio non immutat naturã cause, sicut ergo in principali ꝓcedebat̃ fine parte,ꝛ iudex solus partis loco erat,sic ꝛ in causa appellationis ꝓcedi poterit fine parte, ꝛ iudex solus partis loco habebitur,ꝛ poterit quod pars põ.ſ. ꝓbationes inducere. Primũ ꝓbat̃ per ea q̃ notat ipse Jnn.extra de ꝓba. in nostra.in glo.qualit̃ recipiuntur.vbi aperte tz.q̃ si iudex pme cause ex officio processit vocabit̃ q̃ petit̃ suia reuocari.secus vbi nõ ex officio. Nõ ob.q̃ dicit inno.eo.ti.cũ speciali. Nã intelligendũ est fm q̃dictã distinctionẽ ꝛ incõueniẽtie q̃s ponit ibi non obstãt,qz cũ illas euitare mus,incurreremus maius inconueniens. Nã temere appellãs a cõdẽnatione ꝓter delictũ,si non haberet iudicẽ q ex officio ,pcessit,in cõtrariuꝫ faciliter ꝓ se iniam reportaret, ꝛ sic remaneret crimẽ multũ q̃s esse non deber. Hãc iniam tz Hosti.d.c.cũ speciali. Unde ꝛ q̃ is qui appellauit appellationẽ nõ ex fide ,psequit,aliusq qui etiam appellauit ꝛ appellationẽ non ex fide ,psequitur,põt assumere negociũ ꝛ ,pseq inuito eo qui nõ ex fide ,psequit.ar.ff. de ap.ab executore.ꝛ de app. cõcertationi.lib.vj.in glo.ꝛ igit.ꝓ quo est.ff. de adul.l.ij.ꝛ.pe.ꝛ.l. fi.ꝛ.l.ij. Secundo casu cũ ad partis petitionẽ nõ est admittẽdus,ꝛ sic determinatũ fuit per me de cõsilio doctorũ cũ ipsũ cõsilio pereꝛ retur. Uerũtamẽ id qõ dz iudicẽ a quo appellatur sustinere partes officii sui.seu onꝰ partis,quas etiã ipse in principali sub stituit causa appellationis,ꝛ corã ipso iudice non vr cõgrue d.ctũ.cũ lata sniã iudex fuctus fuerit officio suo.ff. de re.iud.iudex,ꝛ appellatione interposita extinctũ fuerit ,pmuriatũ.ff. ad turpil.l.j.ff. vlt.cũ cõcor. Non ergo vr admittẽdus ad ,psequtionẽ ipsius negotii, ne fit ꝓiudtio cõtra eũ,q̃ aduersus cõdẽnatũ ex aliqua animi passione ,pcessit,ꝓ quo faciũt plura q̃ de euitanda suspitione scripsi. j. de ꝓti.sac. scri.hac parte post gl.nor.ꝛc. Magis ergo vr honestũ q̃ ficut iudex cause principalis,vigore officii, ꝛ cõꝛpiatione vindicte publice iubit partes actoris in principali,ita iudex appellationis. Nã iudex a quo appellatum est nõ vr posse ꝓ hac causa deserere imperium sine permissu principis.ff. ad.l.iul.maie.l.ij. ad fin. ille q̃s eũ portabile terram esse sine rectore in aut.de admi. prope fi.col.vij.ꝛ periculosum est sine regimine terram esse, dicit Jnno. extra de iudi.significauerunt. Et ideo lex exigit,vt sine interuallo administratio continuet.ſ.vt prioribus decedẽtibus alii succedãt.ſ. de cassrẽſ.l.j. Quid iuris cũ negotium remittendũ instructũ intra certũ terminũ demãdat no. Jnn.extra de ap.sup eo.ij. An sufficit prelato instituere qd fit faciẽdũ,ꝛ eos punire si nõ fecerit.vi ò.xxiij.q.iij.qdã. Ille aũt nota ꝓ quotiẽs admittit̃ qs ad defensionẽ cause alicui, qꝛ sua inter est,dz ipsaꝫ resumere in eo statu in quo inuenit eãdẽ. vt est vr lite pẽ. c.ij.in fi.li.vj. Sic ꝛ qñ reus in casu aliquo fuit cõtumax,post lite cõtestatã.dicit gui.in spe.de cõpitiõe in termino.ſ.attendas. (Lõsciũ) Lõscius est priceps aliqd habẽs testis fz Pap.ꝛ est sic.ff. de admi. tu.titiũ.ſ.tutores. (Me) ver. (A lõging.lũginqꝫ, lõge se habẽs.lõge separatus multorũ annoz.ꝛ facit ad hoc q̃ dt lõging.ff. ò.annu.leg. meuia.ſ.fi. (Itineris) exponẽ.ſ. de anno.ꝛ tri.l.nemo. (Diuersitate) diuersus ꝓ vario ꝛ separato accipitur ꝛ discreto.inde diuersitas. Aĺs aduersitate. (Abducti us) abducere est ad rem inhonestã abscõdere vel abstrahere.ff. de iniur.l.j.ſ.deniqꝫ.cũ cõcor. (Curie) Expone.vr.j. de decuri. decurio. (Sue)i. sui ordinis decurionũ ex quibus susceptores,apparitores,ꝛ ceteri officiales eligebantur. j. de decu curiales oiũ.in fi.ꝛ not.eo tit.quis tã.in glosa ex decurionibus vel ex decurionibꝰ,ꝛ alias.j. de agric.ꝛ manci.domn.l.j. Fit aũt electio talis per ꝓcuratores cesaris.ſ. de iu.fi. super quoꝛñ defectus redundat ad pernicie eligẽtiũ.j. de suisce.ꝛ archa.l.ij.ꝛ.l.exactores. (Familiaris) domestice,ꝓprie. (Detrimenta) dãna,tacturas, sepe em cũ magna captiõe a uris negotijs aduocamur.ff. quẽad.etiã rebꝰ suis. Sed ẽz, qꝛis q̃ legatiõe fũgit, neq; ꝓpꝛijs neq; alienis negotijs se interponere dz.ff. de le.paulus.ſ.e.in fi.ꝛ eo.ti.legatus.ꝛ.l.is qui. ꝛ de iud.si legationis.ꝛ ad trebel.si legatus.ne cõi vtilitate neglecta lucro ꝓspiciat.vij.q.j. dilectissimi.ꝓ aliũ aũt põt.ff. de le.l.ij. Et põt ex pmissu principis.d.l.is q̃.ff. ergo alius ꝓ se interposuerit,nihil valet qõ egerit.ar.ff. de cõtrahẽ.emp.nõ lz.qꝛ ex lege ,phibẽte fit, nõ valet.ꝛ ex,si expsse id nõ infirmet.ſ. de leg.l.nõ dubiũ. vel pumit extraordinẽ. ar.j. de re mili.nemo.ij.ꝛ eo tit. de le.l.j. Et est rõ pmissorũ,qꝛ cũ lege sup equalitate rndẽt vt plene dictũ est ſ. ne fil.ꝛ qũ yen.enim.l.ij.ꝛ legat̃ recipiat viatica sumptũ a re publica.ff. de mu. ꝛ ho.l.fi.ſ.fi. si cũ hoc viatico se ,ppatis vel alienis negotijs interponeret, reciperet a republica fauoꝛe in ꝓiudiciũ aduersarij cui nõ seruatur equalitas,qõ esse nõ dz. Silꝰ fauor ,phibeꝛ.ff. ad l.iul.ambi.l. j.ſ.fi.ꝛ.ſ. de off.mi.l.j.ꝛ.j. de re mil.milites.q̃ publico nãqz detrahit totũ qõ alit impedit.xij.q.ij.c.cui portio.qꝛ ,ppria legatiõe aduocatur.d.l.si legat̃.ff. ad treb.ꝛ ipeditretur legatio qõ esse nõ dz.ff. de mi. l.de eo.ꝛ.l.pe.ꝛ.l.seq.ꝛ.l.nõ alias.ſ.fi. nec ferẽdũ est vr ipsi litigãdo vniuersitatũ quarũ legati sunt alantur expẽsis. ſ. de his q̃ ad ec.cõf. l.fi. Sic nec debẽt cãonici sũptibꝰ ecclesiarũ ,pseq negocia sua.vt no. extra de ,pcu.cũ pro cã.ꝛ de elec.vt ꝓrite.ꝛ eo.ti. cupiẽtes.in fi.li. vj. Et qui stipẽdijs ecclie subsistũt,nõ debẽt ad lucra ꝓpria anhelare fz gregonij in reg.li.j.c.xlij. Quecũqꝫ delegata sunt dicta, pũt in ꝓside vel iudice intelligi,cu sit eadẽ rõ vtrusqꝫ. Unde,phibeꝛ qs ex sũptibus magistratibus assidere.nã cũ vni iudicio affuerit altero abstrahi necesse est.ſ. de assel.l. vlt.de quo tũ dic vt scripsi.j. de decur. si quos in no.malum ergo ibi quanuis aũt.ꝛc. (Sustineat) i. patiaꝛ, toleret,ꝛ dz scribi sine b.fz Pap. Post glo.ꝛ sponte.adde,vel verius perlatum,i.delatum,ꝛ non exactum,pura q̃ remãsit in residuis vt j.tit.iiij.l.ne qꝛ.ꝛ.j. de exacto.ꝛ executo.l.fine.li.xij. Uel dic.i.poꝛ tatur susceptori.vt in.j.glo.ad quod.j. de colla.fun.pa.l.fi.

Officiales an pos sint suis rebus ꝓ esse.

Canonici negotia sua nõ ꝓ sequãtur ex ꝓsti bus eccle siarum.

Imperator archa. Lex.vj.

Ma fiscalibus debitis hoc est annonarijs ceteris q̃ titulis qui ad archam eminentissime pertinent prefecture:nec non in hisdem debitis que ratione usurpat officium:rectores prouinciarum cõstringantur. Et eos necessitas maneat exigendi:a quibꝰ expectatur autoritas.

Ma fiscalibus. Ad euidentiam permitte qõ imperator multas faciebat impensas aliqñ ꝓ refectiõe rei ꝓparatiõe viarũ. aliqñ ꝓ exercitu, seu militibus, interdũ ꝓ altis causis.ꝛ habebat plures archas,licet nũc paucissimas,quaꝛ quelibet ad certas impẽsarũ spẽs deputata erat. his q̃qꝫ archis qda statuti erãt,q recipiebãt ea q̃ in archis ponenda erãt ꝛ asseruãda, ꝛ exinde erogãda. inter quas erãt duc.in quaꝛ qualibet ponebat tributa certa, ꝛ alia fisco debita,q̃z vni perat̃ pfect̃ ptorio. Nã ipse pfect̃ singulari ꝓrogatiua fiscum pro sua dispõne distribuit.vr scripsi.j. de fusc.cuos alteri arche rõnalis.hoc ꝓmillo.dic q̃ qcũqꝫ tributa annonarũ puncta,vel aliar ũ exigẽda sunt in ꝓuinciis,siue alia ventãt assignãda ꝓfectu ꝓtorio, siue ꝓcuratoꝛ cesaris, vin eoꝛ archis reponẽda. ꝓse ꝓuin. tenet exigere cũ ad eiꝰ spectet offm illa imponere. (Titulis) ſ.i. (Eminentissime) altissime, pcellentissime. (Rectoꝛ) de hoc verbo scripsi.ſ. de fi.instru.l.ij. (Nec nõ) geminata negotio affirmatione inducit.qõ ,psequere vr scripsi.j. de ꝓdi.tamia.l.ij. (Offm) de hoc vide.ſ. de iu.fi.prohibitũ. (rectores) vide.ſ. de dam.ꝛ tri.l.oes.j. (In eos) aĺs ꝛ eos scz rectores. (maneat) sit̃ vbũ.j.l.ꝓxima,ꝛ extra de cõsti. ec. (exigẽdi) De hoc verbo scripsi.j. in g.cau. colo.cẽ.do.accu.poſ.l. ꝛ habet multas significationes. Nã exigere est iuste petere. vt hic. ꝛ ſ. de superindictis.l. in fi. Interdum minuste. d.l.j. ꝛ.ꝛxiij di.c.vlt. ꝛ.ſ.q.iij.quia. Interdum sumitur ꝓ repellere. Unde inuenitur de

Universidad de Deusto
Biblioteca

socrate ꝓrogat⁹ ab amico q̃are mulierē iurgiosam non exigeret, respōdit domi addisco quale me foris exhibeo, z exigere. i. ꝓcere. Itē exigere. i. extra vel vltra agere, z exigere, i. diuidere. inde exigu⁹ i. paruus, quod enim exiguū est, alterius eget suffragio sm Aug. z Archi. qui ita not. in. d. c. quia. Itē exigere. i. punire. ſ. l. ꝓxima. ff. pe. Itē exigere. i. complecti seu cōprehendere. ſ. de ꝛeuisi. pec. l. ij. vltra medium. ibi sub nomine pecunie etiam res omnes exigi diffinimus. (Auctoritas) Imponēdi. ꝑfidis eīm auctoritate debēt hec fieri. ſ. eo. actores. ſ. l. ꝓxi. in fi. z ſ. de anno. z tri. l. pe.

¶ Idem pa. Lex. vij.

MIssi opinatores. i. exactores militaris ānone cum delegatarijs iudicibus: eorūq̃ officijs insistant: vt intra anni metas id quod debēt accipiant. nihil his fit cū possessore cōmune: cui non militē: sed exactorē si sit obnoxius: cōuenit imminere. ¶ Judices itaq̃ cui ꝓuinciales passi fuerint opinatoribus delegari: eiusdē quātitatis duplē pena retinebit. z apparitores et quilibet officio sniam deportationis excipiēt: si per semet exigendos voluerint delegare militibus. z curiales temporale manebit exilium: si eos quos soleniter exigere cōsueuerūt: opinatoribus putauerint esse credēdos. Cum iudicem oporteat inquirere debitores tabularios fideliter ꝓuidere nomina debitorū. Et apparitores siue curiales (consuetudine seruata regionū) conuictis debitoribus imminere: vt perceptis cōgruis emolumentis: opinatores impleto anno ad ꝓprios numeros valeāt remeare. ¶ Qui si vltra annum ꝓtractū fuerint: iudices z officia absq̃ vlla mora de ꝓprio cogantur exoluere militib⁹ quid debēt: ipsis aduersus ipsos obnoxios repetitione seruata. ¶ Quod si ad nos aliqua de retentis opinatoribus querela puenerit: in duplum ab his ꝓtinus exigetur: vt partem debitam miles: reliquam fiscus accipiat. ¶ Judicibus quoq̃ eoq̃ que officijs eatenus subuenimus: vt in cōtumaces debitores cuiuslibet dignitatis auctoritatem suā exerceant: acsi impūdēter solutio differat. actores: ꝓcuratores: seq̃ eorumque ꝓdia ꝓsequantur: de eorūque nominib⁹ ad nostram scientiam delaturi.

MIssi. Diuide hanc. l. in sex ꝓtes. Sexta ibi, iudices. Tertia ibi, cum iudicem. Quarta ibi, qui si vltra. Quinta ibi. quod si. Sexta ibi. iudicib⁹. Et dic ꝙ multis noibus vocātur exactores, vt no. ſ. eo. l. j. hic vocant opinatores. Quare autem sic dicantur colligitur ex his q̃ no. j. de predi. naui. l. fi. Dic ergo in principio quod offīi taliū opinatorū qui mittuntur ad presidem cum literis ꝑsidib⁹ z eorū officijs sic importune debent insistere ꝙ intra annū vniuersa tributa illius regionis accipiāt, nō debēt ipsi aduersus ꝓnūciales aliqd agere qđ ad executionē pertineat, qm̃ cōtra huiusmodi cōtumaces, nō eorū, sed presidis officium deputatū est. (Exactores) Sic. j. de erog. mili. an opinatorib⁹. Aliter accipitur j. de predi. naui. l. fi. (Militaris) Quia militibus erogāda. (Judicibus. i. presidibus. (Insistant) vigeant, importune agāt, z subintelligē ita vt immineant vt statim subdit, vt exigāt cū vehemētia si indigent necessitate. i. in aut. vt iusiuran. quid presta. ab his. ſ. z primū. z dic necessitate coactione, in aut. vt iu. sine quoquo suffra. ſ. opz vi de q̃ scripsi. ſ. eo. l. ij. in verbo accedat. ¶ Post gl. literis. Adde. ſ. ti. ij. l. j. z. j. de can. largi. tit. l. fi. ¶ Post glos. anno. ibi. l. iij. Adde z j. de eroga. mili. an. opinatorib⁹. ¶ In glos. j. tributario. in fi. Ad de z j. de decur. l. fi. de suscep. duos z. ſ. de offi. recto. ꝓuin. nullū. ¶ Judices. Si ꝑses ꝓuincie ꝓmittat exactionē tributorū cōmitti opinatorib⁹ punit in duplū ei⁹ quātitatis quā opinatores a ꝓuincialibus exegerūt: apparitores aūt ipsius ꝑfidis vel alterius magistratus punūtur pena deportationis, z curiales curie ꝑfidis, vel illarū ciuitatū in quib⁹ talis exactio per apparitores acta est, punītur pena relegationis ad tps. (Aut) cōiunctio causalis. (Anni) de anno. vide qđ no. ſ. tit. ij. in rub. z qđ scripsi. j. de exacto. z de execu. l. iij. (Alteras) meta finis, terminus, circuitus (Accipiāt) Et sic ꝓpte de hoc scripsi. ſ. l. j. (Mihi) Ver. (Obnoxi⁹) impropie sile. j. de decur. neminē, de quo ibi scripsi. (Conuenit) opz. (Judices) versic. (Itaq̃z illarum cōtūctio. (passi fuerint) permiserint. (Duplex) duplex dicitur duabus partibus constans, simplex autem dicitur sine plica fraudis. (Et apparitores) vsi, de hoc scripsi. j. de apparit. ꝓfec. pret. in rub. (Semet) seipsos. (Delegare) subintellige, z delegauerint. ſ. eod. l. quoties. (Cum) versicu. z est coniunctio. z redditur hic ratio quare puniantur. ꝓeses quippe debet inquirere tributarios debitores, tabelliones fideliter ꝓuidere libros, z scripturas eorū. z inde assumere debitores, apparitores iuxta consuetudinem regionis illius debitores conuictos ad solutionem cogere. que ola si diligenter agantur, tributa exigentur. z in primo anno poterunt opinatores ad alios eiusdem numeri consocios remeare (oporteat) conuenīat. (Tabularios) ver. z subintelligē oporteat. (ꝓuidere) premeditari, procurare, rimari, ꝓuro ꝓcul videre sm Papiam. (Nomina) de hoc. ſ. de bo. va. l. fi. (Apparitores) scilicet oporteat. Officias (Consuetudine) No. ꝙ officiales debent seruare consuetudinem reꝛ les debēt gionis in qua gerere debent officia, vt z ff. de offi. procon. l. iiij. ſ. ob seruare seruare, z. l. si in aliquā. Et dicit hic An. ꝙ seruanda est consuetudo cōsuetudi in tributis exigendis vt hic. In susceptoribus eligendis ac pabulis dinem reꝛ sumptibus de publico sibi dandis. ſ. de in. fis. super creandis. In gionis q̃ muneribus subeundis. ff. de iu. immu. l. pe. ſ. legem. In crimīnibus in multis puniendis. ſ. de peti. bo. subla. l. j. de extraor. crimi. sacculari. ſ. sunt seruanda quidam. in iudicijs z causis decidendis. ſ. que sit lon. consue. l. j. In est. contractibus. ff. de euic. l. si fundus. In vltimis voluntatibus. ff. de leg. j. l. si seruus plurium. ſ. fi. de fun. instruc. cum delamonis. ſ. afisnam. In exigendis redditibus. j. de agri. z censi. l. pe. ij. caueant. In immunitate seruanda. j. de excul. mu. negotiantes. In instituendis vectigalibus. ſ. nor. vectiga. instī. non po. l. iij. In spectaculis z certaminibus ciuitatum exercendis. j. de expen. lu. l. j. In vectigalibus exigendis. ff. de publi. licitatio. ſ. earum rerum. In rebus publicis distrahendis. ff. de lega. j. ad iulianum. ſ. fi. Item in calumniantibus puniendis instī. de pena te. liti. ſ. hec autem omnia, secundum An. de bar. Item consuetudo iurisdictionem tribuit volūtariam, ſ. de Consuetu emanci. li. j. z necessariam. j. de diuer. off. viros. vbi de hoc dixi. z ibi do iurisdi lud de hoc tene vt extra de so. compe. cum contingat. z de offi. ordi. ctione. a duo sit. z. irrefragabili. Et ꝓtestatem magistratus vltra annū duliaq̃ mulrare facit. j. de suscep. neminem. Item personam inhabilem ad iudi tatributit. candum facit habilem extra de arbi. dilecti. nā z hoc facit princeps, z consensus partium. ff. de re iudi. quidam consulebat. Item attendit consuetudo in testamentis conficiēdis. ſ. de test. l. fi. Item circa milites aggregandos, z circa iurisdictionem ampliandam. j. de diuer. offi. l. antepenult. z pen. cum concor. z vi. di. consuetudo. Item circa voluntates viuentium declarādas. ff. de pig. actio. vel vniuersorum. Item in sindicis constituendis. ff. quod cuiusque vniuersi. no. item eorum. in principio. Item dat formam solutioni pensionis pro pascuis publicis vel ꝓuatis, vel saltem rei ꝓuate. j. de pascuis publicis l. j. in fi. Item is qui ex consuetudine habet curandi peritiam, inter medicos recipitur. ſ. de epi. z cle. parabolani, sic etiam inter iudices. ſ. de iudi. certi. Item dat consuetudo formam inspiciendi ventrem. ff. de ventr. inspici. l. j. ſ. fi. Dat etiam formam bruꝛ tis animalibus z volatilibus, vt per ea videamur ipsorū possessionē retinere, z dominum instī. de re. di. ſ. pauonum. Item facit consue. tudo ꝙ domini prediorū z non cōductores onera subeant annonar. ff. de admi. tuto. sine hered. ſ. lucius. Item dat potestatē vt curatoꝛ rei publice in publico edificare permittat. ff. quod vi aut clam. l. iij. ſ. plane. Item attendit in decurionatū assumēdis, vt is qui ex defectu etatis repellit, ex cōsuetudine admittat. ff. de decu. nō tm. ſ. vlt. In editis ꝓponēdis z absentib⁹ cōuocādis. extra de elec. in causis ſ. capſm. z scripsi. j. de decu. l. ij. Item in aqua pluuiali arcenda vel non ff. de aqua plu. ar. l. j. in fi. Itē in aqua ducenda, vt ꝑ aqueductū lapidibus stratū nō ducat, qz cōsuetū nō est, nisi spāliter hoc actum sit eo. ti. si puꝰ. ſ. j. Itē in cautione dam. infecti, vt ille termin⁹ appositus intelligat. qui statui cōsuenit. ff. de dam. infe. si finitā. iij. respōso, Item in quātitate adiicienda in stipulatione de iudicio sisti. vt de cust. reo, si quis reum. Item in testibus ad iudicium euocādis. ff. de test. l. iij. ſ. fi. Itē verba loquētiū dubia interꝑtat. ff. de verbo. signi, anniculus. Itē facit cōsuetudo vt liceat in alieno cedere lapides. ff. cōia predi. venditor. ſ. j. Itē facit vt plures magistratus vnius vice fungantur hois, etiā si hoc expresse dictū non sit, dum tñ specialiter aliter non sint cōstituti. ff. ad munici. l. magistratus. Itē attrēditur in sumptibus filiifamilias existentib⁹ exhibendis. nā illi dicunt ꝓbabiles quis pater erat solitus ministrare. ff. ad macedo. sed iulian⁹. ſ. qđ dicit. vbi etiā no. qđ soluere z debere splere sunt paria. Item in expensis iudicialib⁹ restituēdis z taxādis. ſ. de iudi. properandū. ſ. et si quidem. In quib⁹ etiā attēditur conditio persone, q̃ dic vt no. ff. man. idemq̃. ſ. ītē labeo. in glo. hic sumptus. ꝛc. Itē attrēditur consuetudo solius domus in peculijs z rōnibus disponendis z ordinādis qđ dic vt. ff. de pecu. leg. dominus. ſ. j. ¶ Amplius attēdit cōsuetudo in cibarijs z vestimētis. xij. di. c. j. z. xxx. di. si quis virorum. z. ff. de in rem ver. quatenus. ſ. proinde. In sacramēto baptismi de cōse. di. iiij. de trina. In matrimonio. extra de cog. spi. sup eo. Itē in ieiuniis ꝙ. di. vtinā. Itē in perceptione bñficii z ministratione virtualiū extra de cōsti. cū oēs de cle. egro. c. j. z de cōcel. pre. ex parte. In receptione ordinū a non suo ꝓlato. xxiij. q. j. pudēda. Itē in cōiugiis clericoꝝ. lxxiij. di. cū de quorundam in fi. ¶ Insuper autē magna est virt⁹ cōsuetudinis. nā cōsuetudo bene agendi vertit in naturā. Salutius in iugurthino. ad ꝙ quidem oēm etatē in bonis artibus egi, benefacere iam ex cōsuetudine in naturam vertitur. ad hoc est. ff. ad macedo. l. j. vnde quidam egrotant si consuetudinem mutrant. xij. distin. non cogantur, z ideo vite mutatio non est facilis in aut.

in aut. de mona. ſ. hinc nobis. Quod autē cōsuetū est veluti innatū, ſimilis opinatudo nature. vnde ꝙsuetudo est delectabilis appetiꝛ tus sm Aristotelē. j. rethо. Et ex ꝙsuetudine vnūquodq̃ fit fortiꝰ. Tullius in ij. philip. Omne nascēs facile opprimitur, inueteratū pleꝛrūq̃ fit robustius. Itē administratione removet Tullius li. de diuinationibus. Karū ignoratione nō, sed administratione facit. Nō aut rē videt qs crebro, nō admiratur etiā si cur fiat nesciat. Ad hoc liꝛ. di. si officia in fi. z xciij. di. legimus. vltra mediū. Itē more pmulegū venerat, z ꝑtento celebrat. viij. di. mala. Itē vicit interdū ingenium, z arte sepe vincit. Itē ola vim suā ꝙsuetudine pdunt. dicit Seneca li. de naturali. qđ ex prouer. sapientū. Grauissimum est imperium ꝙsuetudinis. Heu q̃ miserū est discere seruire, vbi doct⁹ scis dominari. ¶ Cōsuetudo est altera natura. Item facit delictū nō esse delictū, ad quod xxxij. q. iij. obijciunt. z extra de tē. or. c. ij. z no. gl. z Archi. in d. c. obiciunt. z lxiij. di. q. j. Itē in iudis agendis. vt quod solitū est interuenire in iudo, non imputet ad culpā. ff. ad l. aquil. si ex plagis ad fi, cū tbi no. Itē auctoritate ꝙsuetudinis abbas rē monasterij donare pōt, quod facere alis ꝓhibet. extra de don. ceterū. z q̃ ibi. no. Itē attrēditur in criminib⁹ ff. ad sillet. l. j. ſ. occisorū. ibi vel quo alio more. Et presumptionē cōtra delinquentē facit. vnde is qui consuevit pecuniā fenerari, si penā stipuletur presumit id actū in fraudem vsurarū. no. ff. de. pe. her. vtrū. in fi. ¶ Ex hac etiā lege colligit An. q̃ sit ꝙsuetudo in loco ꝙ homines ꝓ debitis incarcerētur, poterūt tunc fiscales debitores per exactores incarcerari. ad quod j. de ero. mili. an. l. j. secus autē si alii debitores nō incarcerant. An aūt presumatur ꝙsuetudo ex iusta cā ꝓesse dic q̃ sic vt no. q̃ dixi. in. illa. in j. gl. Utrū cōsuetudo sit extrēdibilis z quādo, satis no. Inno. extra de offi. or. dilect⁹. z scripsi. j. de priui. vrb. cōstā. l. j. z vide qđ no. Inno. extra de ꝙsue. cū olim. Utrū iudex appellationis iudicabit sm ꝙsuetudinē partiū. dicit Inno. q̃ sic. extra de consue. c. j. z de testa. raimundus. Adde q̃ scripsi j. de coll. donato. l. j. (Seruata) seruat, custodit, seruendo viuificat, retinet sm Papiam. (Regionis) Regio est pars prouincie sicut in frigia, troia, regio frigie sm Papiaz. (Munere) expone vt ſ. in gl. (Remeare) regredi, reuenire sm Papiam. z habes idē verbum, in aut. vt hi qui obli. ſ. z nō solū. (Qui si) ver. Et dic casum. Si culpa vel negligeria ꝑfidis z officii sui intra annū opꝛ

Duplex z simplex qmodo differunt.

natores expediti non sunt, euoluto anno ꝓsides z officia sua debēt absq̃ mora de ꝓprio soluere totū id quod residuum inuenitur, qđ postmodū ipsi exigēt a debitoribus q tenēt. (Protracti) ptrahit, in medium trahit, dilatat, differt, ampliat, moratur, ꝓducit. sm Pap. (Mora) impedimēto, tarditate. (De ꝓprio) No. hoc ꝓ eo quod faciūt in regno susceptores z institiarii. videlicet qđ interdū nondū lapso termino statuto collectoribus ciuitatū z locorū cogunt illos ad soluendū de ꝓprio totū illud quod exigere z colligere tenebantur, periculo nāque ipsorū exactiones solennū celebrātur. ff. de mu. z hono. l. j. in prin. Sic etiam pōt cogi comites z barones ad soluēdum ꝓ vasallis eorū ar. bo. j. de agrico. z censi. l. hi penes. De hoc tene quod scripsi. eo ti. l. colonos. post. j. gl. (Repitione) impropriē. nā repetit qui iterū petit, reposcit. (Seruata) Ex hoc colligitur de terminatio qōnis, iudex non condemnauit victori victum in expensis vt debuit, z sic fuit de ꝓprio refarcire compulsus. ſ. de iudi. ꝓperandū. ſ. sinautem. an possit tunc a victo quem condemnare debuit recuperare. Certe si argu. huius legis. z sic videtur tenere But. in spec. de expeñ. ſ. vlt. z ſ. illud etiā, z facit ff. de cēsi. cū possessor. z de iur. fi. in fraude. ſ. qui ꝓ alio. z extra de censi. cū instatia. ver. itaq̃z quod no. in aut. de tabell. ſ. si vero indignus. in glo. qua stationis ꝛc. in fi. Utrū autē possit iudex in diffinitiua absq̃ petitione actoris condemnare sibi victum in expēsis. Dicit. tenet quod sic. ff. de cā. iudi. l. iij. ſ. hoc aūt. qđ sequit. Et ſ. de iud. ꝓperādū. ſ. finaūt. alterutra. qm̃. (Quod si ad nos) ver. z dic casum vbi presides vel opinatoꝛres aliqua penes se retinuerūt pumūt in duplū. Cum mediocritas fiscō, z reliqua opinatorib⁹, quādo presides, militibusq̃ opinatores retinuerunt applicanda est. (Opinatoribus) dti vel ablatiui casus. (Querela) qstus, lamētatio, querimonia, clamor, sm Pa. (Ab his) ꝑsidibus vel opinatorib⁹ (Protractus) diuerbiū tpis. z significat mox, cōtinuo, statim. exinde, sine mora. cuestigio sz Pa. (Exigeī) punīet de hoc. ſ. l. xxi. (Judicibus) versi. z dic vt ex actio hñe ꝓtrū accipiat, cōcedit ꝑsidibus auctoritatē coercēdi tributarios quoscunq̃ no obstāte cuiuscunq̃ priuilegio dignitatis. Et si debitores imprudēter in nō soluēdi cōtumacia ꝓdurabūt, ab eorū fortē poteꝛtia hat in actores z ꝓcuratoꝛes eorū. Ultimo debēt coꝛ noia principi nunciari. (Quoq̃z) pōt interdū esse aduersū vt multa quoque z bello passus. sed hic est communio copulativa (Etenus) i. eo vsq̃z, ea rone, huc vsq̃z sm pap. (Cōtumaces) Cōtumax dicitur q̃ cōrendat superbus, vel a tumēdo sm Pap. vel est ꝓprie ītra superiores sm Tullium, (Exerceant) Exercere proprie est circa artem studium vel doctrinā sm pa. Ac) ꝓ. i. vel proprie ꝓ copulativa. regulariter aūt copulative ponit. ſ. de sum. trī. l. ij. ad fin. z j. de colo. fu. l. vbi de hoc scripsi. (Actores, ꝓcuratores) i. officiales. als oēs actores. alias vt actores. (Impudeter) impudēs dicit⁹ est ab eo q̃ pudi

Impudēs vnde dictus.

citia z pudoꝛ ab ipso ꝓcul abest. i. quitiosus. (Differat) Differre est dilatare, in posteꝛ dimittere. (De eorum) ver. Scientia. Scientia est cū res aliqua certa rōne percipitur. a discendo dicta sm Pa. alias sniam. ¶ Et no. hunc finem ꝓ eo qđ solitū est in regno fieri, videlicet iustitiarij significāt regi castra z ciuitates quoꝛū incole in soluendis collectis se exhibent remitentes. z facit in aut. vt iudi. sine q̃quo suffra. ſ. volumus. z ſ. de offi. rec. ꝓuin. l. ij. Et quo ꝓ q̃ excusandi sunt ꝑfides cū de potēribus nō sumūt in iustitie rigore vindicta. Uñ dicit Aug. Nonnullos toleramus, quos corrigere vel punire non possumus. xxiij. q. j. quisquis. z facit ff. de dā. infec. fluminum. ſ. q̃ ꝓ. j. riuo. z ver. cassius. z. xij. q. ij. de reb⁹. z. xxij. q. v. quali, ibi vel digna debeant vltione cōpescere, vel ad nos vsq̃z perducere. ¶ Extra casus autē a iure statutos iudices abstinere debent a refeꝛrēdo principi ea que in facto cōsistunt hec em̃ res nōnunq̃ infamat, z materiā gre z ambitionis tribuit. ff. de iudi. eum quē. in fi. vide qđ ibi no. in glo. vlt. in fi. nā sunt plura que magis pōt ipse scire q̃ princeps. ff. de testi. l. j. ſ. j. Et principi nō crimina sed vindicta est referēda. ſ. de offi. ꝑfec. preto. si q̃. z vide. j. de dig. si grauꝰ. de diuer. offic. ad splēdidioris. z quod in eis scripsi (Relaturi) per fideles nūcios z prudētes. extra de sta. mona. ea que. ſ. illorum. ¶ In glo. ſ. vt ibi, nemo. Adde. z. j. tit. ij. l. j. Et in fi. Adde. vno soluere nolente. ¶ Post glo. vltimam. Adde vt. j. de exacto. z exco. l. fiue.

Potētes nō sic fm iustitie rigorem punīendi.

¶ Impera. augu. Lex. viij.

SJ diuina domus: aut quelibet cuiuscunque dignitatis atque fortune re vera fundos extra metrocomias nō patrocinij gratia: sed emptionis iure: vel quelibet alio titulo legitimo possederint: z non impositas reipublice functiones agnouerint: quēadmodū ꝓtor dñs depēdebat: oibus modis possessiones cōi publico vendicent. z curie ciusdē ciuitatis sub qua vici siti sunt assignētur: vt publicis commoditatib⁹ circa tributarias functiones vndique nostra prouisione videatur esse consultum.

SJ diuina. Hec lex est subtilis z bene attendēda. Et dic casum sm Bar. Possideo ꝑdium tributariū, ipsumq̃ ex cōtractu nō ꝓhibito alienauī, huiusmodi ex tali acquisitione possesso: qualicunque prerogatiua munitus, etiam si illū possideat domus diuina, debet ꝓ eo soluere publicas functiones. i. tributa, que si nō soluat, illud predium transferet in curiā. i. ordinē decurionū. illius ciuitatis sub qua predium fuerat cōstitutū. z hoc statuit vt cisca tributa plenius cōsulatur. (Diuina) Diuina ꝓprie dicit quasi deo plena. (Domus Expone vt. j. de metha. l. ij. Nō tamē ꝓ ipsa materiali domo, sed ꝓ domino domus accipēda est. sic ſ. ne licepo. l. j. post prin. (Quelibet) als quibet. i. alius. (Cuiuscūq̃z) De hac dictione que effrenata est, vide que scripsi. j. de cursu pu. oit us (Dignitatis) Vide ſ. de anno. z tri. obsistere. (Fortune) i. cōditionis sine dignitatis, sic dicere. q. ex fortuna oia venire putāt. (Fundos (fundus dī. q. rerū olim fundamenta sz Pap. (Patrocinij) Protectionis. (Gratia) vide. ſ. de iur. fi. l. in. (Emptionis) Emo cum de alio mediante pretio meū facio (Titulo) vide. ſ. de bo. va. l. iij. z hic tō dicit qnō ꝓ alienari tale predium patrocinii causa. in aliū puta adnocatū, qr tūc esset illud predium confiscandū. z ideo actor non tenet ad tributa. vt j. vt ne ad sum patro. z c. l. j. Itē nō fuit predium metro comium qđ datū erat metrocomicis de quib⁹ ſ. de im. fi. certe. q. illud fuit alienari nō ꝓt. j. nō licebit. hic metro. l. j. (Functiones) vide ſ. de anno. z tri. oēs. ij. (Repetebat) Impropriē ma dep̄cedere est redere. ꝓ alijs satisfacere sm Pap. (Vel dic q̃ dep̄cedere est ea soluere ꝓprie cōsistunt in pōdere, ꝓ quo est quod scripsi de iuꝛpēdus. j. de vest. hol. l. fi. in fi. (Modis) Vide. ſ. de iu. fil. faculras. (Publico) si. j. vt nemo ad su. patr. z c. l. j. (Curie) i. ordinē decurionū vt. j. de omni agro deser. l. j. z. iij. z. l. quisquis. Et facit hec. l. pro cōstitutiōe regni que ꝓhibet bona de quibus curie debentur aliqua seruitia in ecclesiā trāsferri. facit etiā ad qđ scripsi. j. de ꝑdi. nauic. l. fi. in no. i. auctores. ¶ Dicit etiā hic an. de bar. q̃ confiscandū est predium de quo nō soluūtur publice functiones, sed intra q̃tū tps, dicit ipse q̃ post xxx. dies. j. de ero. mili. anno. l. v. z. ff. de publi. imperatores. ¶ Vide qđ scripsi. ſ. de anno. z tri. obsistere (Cōmoditatibus) emolumētis, lucris, proficuis. (Circa) vide, ſ. de anno. z tri. in fraudem. (Undiq̃z) Ex oi parte, circūquaq̃z. ¶ Post j. gl. adde. Ex hoc no. sm Bar. q̃ si princeps interdicit ēditionē aliquarū rerum valeat etiā vt ecclesia illas cōparare nō possit, secus in statuto ciuitatis. qr vide qđ no. Post. in rub. de immu. ec. ſ. inq̃tū. ꝛ. s. d nec illa immunitās. ¶ Post gl. z. ſ. de. ꝛc. adde vt ergo q̃ ecclia sit immunis a ꝓstatiōe tributoꝛ. ad qđ. ſ. de epi. z cle. aūt. itē nulla de sa. san. ec. l. pl. in gl. q̃ dicit corrigi lege ipsam ꝓdictā. Sed certe verius est q̃ non conigat in ꝓstatiōe tributi ordinarii vt no. Et dicta aūt. itē nulla,

Universidad de Deusto
Biblioteca

Mã z ẽm canones ecclesia subit muneratributum.vr ptꝫ.xi.q.j.si q̃ cause.§.cũ ergo.ver.his ita.z.c.si tributum.d.c.magnũ.z.viij.di.q̃ iure.z.xvij.q.viij.si in morte.in fi. ¶ Cum gratia subuctio q̃ne de facto q̃ talis est debeꝫ comitꝫ vl baronibꝫ p vasallos terrarũ suaꝝ annis singulis q̃dã annua p̃statio dicta collecta sancte Marie,q̃ certa est.t.ad certã ascẽdẽs p q̃ oia bona ĩmobilia ipsius cassiri vbi ipo mit tꝫata i appcio vl estima,in certa summa reperiunt,possessores vero ipsorũ bonoꝝ ex aliq̃ titulo mt vinos,vl in vltima dispositione illa trãsterũt in ecclesias,vl clericos,aut alis ipsi clerici i eis legitimo iure succedũt. Ain ergo,p bona eisdẽ teneant clerici vl ecclesie dño,seu baron ad soluẽdũ rata cõtingẽte illos fꝫ taxationẽ appti put predecessores eoꝝ laici p dictis bonis antea psoluebant. Ar.q̃ nõ ls clerici z ecclesie sunt ĩmunes a tali p̃statiõe collecte.ois q̃dẽ iniq̃ exactiõis a clericis repellat ĩ.p̃bitas.ẽ.de epis.z cle.l.ij.z facit eo.ti,aut.itẽ nulla,mutatiõe quoq̃ psone status bonoꝝ dz ratio nabiliter immutari. Ar.a ẽo,j.de ĩpo.luc.de.l.j. Eqparant eĩ bona clericos z ecclesiarũ.extra de ĩmu.ec.nõ mĩn⁹. Et breuiter hec qõ expedita vl in regno in q̃p capitulũ inclyti regis Karoli.ij.etiã clerici clericaliter viuentes nõ cõtribuũt cũ aliis in collectis,z exactiõibus,p bonis ecclesiasticis z patrimonialibus. Ac appellatiõe patrimonij etiã res titulo emptionis habita continetur.ff.de petit. here. sed fi lege.in p̃in. Vel als qualicũq̃ honesto lucro q̃sita.ff.de mune.z ho.cura.§.j.q̃ in frau.cre.q̃ autẽ.in p̃nc.Imo cũ nedũ a clericis,ls ẽt a laicis collecte hmõi exigant iniuste, nõ vl de hoc agẽda qõ. Per cõuẽtiões eĩm habitas p ecclesiã in regni cõcessiõe,clerici a collectis specialiter sunt exẽpti.vt aperte no.An.de Iser.li.feu.que sint rega.sup verbo.z extraordinaria collatio.Et dñ illd Esdre,ca. viij. In oibus sacerdotibus,z leuitis,z sacris cantoribus,z seruis templi hmõi nullũ tributũ,neq̃ aliqua inditio irrogetur,neq̃ habeat quisq̃ poreſtatem indicare eis quicq̃. In contrarium est aperte lex ita,z predicta iura canonica a superius allegata,z in clemen. de censi.c.j. ¶ Itẽ q̃ non dz ex psonis clericorũ ad quos bona ipsa perueniunt,obligationis cõditio immutari.ff.de ver.obli.l.ij.§.ij.z l.eadem.§.cato. Variatio quidem heredis non variat ius rei,vel cõditionem.ff.de decur.l.decurio qui.de iu.fis.l.iij.§.si posteriori.z.l.fiscus.cum multis concor. Sic z priuilegiatus succedens non priuilegiato,non vtiꝫ priuilegio suo.ẽ. de ac.here.sub p̃textu.de nõ nume. pecu.si intra.z.ff.de ĩmno.emilius.cuꝫ cõcor.suis. Et ex quo i rebus iuccesserũt,eo iure quo precessores vti debẽt.ff.de re.iur.ls q̃ in ius. Mã z penales actiones dantur in heredem ad penã ex contractu.ff. Clericus decimas soluet ex cetero illud habebit in beneficiuꝫ: q̃uis als de suo bñficio:decimas tituło sui non p̃staret:nõ parochialis ecclesia potent mhilomin⁹ ab eo decimas petere de p̃monio ipso q̃ sine culpa non est iure suo priuanda vt not.extra de p̃bẽ.tuis. Sic z in religiosis qui acq̃siuerũt p̃dia ex quibus decime debebantur a laicis. Nam eo modo z iure illas p̃stare tenentur:vt de dec.c.ij.li.vj. Et hoc est regulare vt quo patrimonij. Clerici pẽ riens res peruenit a ad priuilegiatum:nunq̃ mutat naturã suam in sitationes alterius p̃iudicium:vt ibi not. Jo.and. in fi. ¶ Itẽ z q̃ vigendi publicas sunt clerici pro predijs que possident functiones debitas penitare, agnoscere ẽ.de epis.z cle.l.iij.oes eĩm clerici.italicis duntaxat exceptis) p bo tenentur. nis q̃ possident publicas pẽsitatiões agnoscant.ẽ. sine cen.vel reli. Lomnes. Ex quo eĩm res semel descriptioni tributarie est ascripta: cum ipso descriptionis grauamine proculdubio transferetur: vt vel sciens sibi imputet qui oneratam accepit:vel si ignorauerit qõ interesse cõsequatur.j.de impo.luc.descrip.l.j.§.res vero.et An.de Iser.vbi.ẽ.circa medium glose.dicit q̃ a patrimonialibus non ex cusantur clerici:quia nec pontifex.j.qui.mun.ne.li.excu.l.ij. in aut. Filiꝰ dei de man.p̃in.§.publicorum vero. Et filius dei soluit censum.xj.qõ.j. soluit cen magnum,si nõ rñ patitur ecclesia translactionem reuocetur z trãsferatur: cogetur tñ per alia remedia iuris.ẽ.de sac.san.eccle.c.pls. Et in hoc idẽ est q̃ in alijs censualibus q̃ nõ sunt iuris emphitheotici, extra de reli.do.constitutus. Predia vero clericorum que non sunt ecclesie:sunt sicut predia aliorũ.in hoc.xvj.q.j.§.nouarum. Ad hãc etiam partem facit aperte.in aut.de san.epis.§. sed neq̃ curialem.z Clerici in §.qui autem. Recognoscit enim ecclesia tuitionem z defentionẽ re quibus ca gum ex p̃statiõe tributi.xxij.q.viij.tributum.in fi. ¶ Ut autẽ solubus a p̃ uendo dubitatio cesset:z neq̃ in equiuocũ incidamus,Videndum statiõe oꝰ est in quibus casibus clerici z ecclesie a p̃statione onerum se neq̃nt neris se ne excusare:z in quibus casibus nullatenus sunt cogendi:sed debent queũt ex concessa immunitate gaudere. Partiriõ quippe totam illustrem: cusare. z perspicuã efficit orationem:ex qua pars vna certũ quid designa-

Ecclesia rum auditoꝝ affert:in quo animum hebere debeat occupatũ ex al-
nõ est im tera conficitur:vt certas res animo teneat auditor. dicit Tullius.
munis in j.rhetoricorum. Facit ad hoc.ff.de do.excep.l.j.de ver.sig.in l.cen-
his in qui so,ia insti.qui.mo.testa.in fin.§.sed quia. Et quidem ecclesie regulabus pudi riter non sunt ĩmunes ab his oneribus in quibus est pietas:vel ca veriat publica versatur vtilitas:puta in vȳs z itinerib⁹ extru endis,ac de ve.rtas. nouo faciendis pontibus:pontibus z similibus,ẽ.de sa,san. ecc.ad instructionẽ. Itẽ in portib⁹ aque ductibus:z muris ciuitatũ instauradis.ẽ.de ope.pu.ad portus. Ad qõ,j.de p̃uil.do. Ang. absit z de qui.mu.nemini li.excl.li. Itẽ i fossatis,portis ciuitatis de nouo extrahẽdis aut reficiẽdis:q̃ in his publica versat vtilitas Ar.ad hoc extra de ĩmu.eccle.c.ij.ls cõtrarium no.d.l.ad instructionẽ,in qua dã nouã additione q̃ dicit nõ vigeri clericos ad muros ciuitatis no uiter instruẽdos,z.d.c.nouarum.in gl.q̃ incipit extraordinarijs. Et qõ no.extra de ĩmmun.eccl.nõ minus.p gl.Jnn.z Boff.Quimino etiã ad excubia,vigilias z custodias ciuitatũ,qõ est minus p̃sonale potius q̃ patrimoniale,cũ necessitas imminet,sunt rõnabiliter cõpellẽdi.vt d.c.ij.q̃ tamẽ intellige,put scripsi.j.qui mune,ne li.excu. l.ij.in verbo ecclesias.q.ij. ¶ An aũt possint ecclesie incastellari ad defensionẽ. Vide qõ no.Jnn.eẋ de ĩmmuni.eccl.cũ ecclesia.z q̃ gl. z Archi.xvj.q.j.iuxta.z.q.j.sanctoꝝ.z Ly.ẽ.de sum.trin.l.ij.in fi.vbi tenet q̃ hoc possit poreſtas secularis:etiã inuito prelato fm Jac.z Pe.Sꝫ hoc videt expsse dictũ.c.sanctoꝝ. Similiter nõ excusatur ecclesia a p̃statiõe nauis:cuꝫ felix ebola:l.excercit⁹ regis vult aliquo trãsfretare vel species annonarias trãsuehere. Nam z eadẽ rõne possessiones ecclesiastice pro ipsa cã felicissime expeditiõis angariarũ,z pangariarũ onera subit.ẽ.de sac.san.ecc.iubemus nulla.z.l. neminez. Similiter subit onus iugationis,puta qõ iniungebat pro quolibet iugo bouum,aut iugere terre.ẽ.de epis.z cler.l.ij. de quo dixi.j.de agrico.z censi,immunitates. Itẽ vide extra de ĩmmu.ecc. nõ mĩn⁹. Et qõ no.An.de Iser.li.feu.de pa.iur.fir.§.illicitas. Et qõ no.Jnn.d.c.nõ minus. Et breuiter subit omne mun⁹ qõ nõ p̃sonis: sed rebus solis indicit.ff.de mune.z hono.l.fi.§.patrimoniũ,vsq̃ ad §.mixta. Et adde qõ no.ff.de vac.mu.sunt munera.in fi.vide etiam. in aut.de eccle.ti.§.ad hec. Ecõtra sunt ĩmmunes ecclesie, ipsarũq̃ bona ad omnibus muneribus sozdidis ab extraordinarijs, a superindictis trãslatione,z huiusmodi.ẽ.de sac.san.ecc.placet. cũ ibi no. z.d.§. nouarum. ¶ Sunt autem munera sozdida vt calcis coquende,arene fodiende,custodia aqueductus,calefactio balnei,z similia sozdida q̃ que habent.ff.de mu.z hono.munerum.§.inter psonalia.z.j.de ex sunt. cu.mu.maximarũ.§.sozdidozũ. Et ab omni repentina sarcina aduẽtitie cause,vt nihil preter munus canonicũ.i.regulare ab eis valeat flagitari. An aũt possint in ecclesia fieri cõuiuia,l.lectisternia,z huiusmodi:Certe no,vt esi expressius.xlij.di.nõ ops.z.c.se.z se.vsq̃ ad fi.ne.q̃ possunt in ea nuptie celebrari,nec et alia fieri. De q̃bus habetur.ẽ.de ope.pu.basilica. Ĵmmo aliud fieri põt qõ ad diuinũ cultũ nõ ptineat.ea.di.c.pe.z fi. Et si magister doces, leuiter tibi caste magister get discipulũ,peccat.nõ.Arch.ea.di.c.fi. adde plura ex his q̃ scri castigas psi.j.q.mu.ne.li.se.excu.fi.l.z de pala.z do.domi.l.j. ¶ Hũc autẽ in in ecclesia qõne p̃missa dico (saluo iudicio veriori) q̃ clerici z ecclesie debeat peccat, p ipsis bonis in dicta collecta cũ aliis hoibus conferre. Et probo p iura inducta supertus. Cum enim ipsa collecta fine vlla emergentia negotioꝝ annis singulis imponatur pro bonis ĩmobilibus,z singule possessiones hominũ tꝫate sint in certa summa p tareno vncia,vel libra,certe sunt ipse possessiões ad hoc obnoxie,z inquantũ cũq̃ priuilegiatũ cuꝫ talibus sibi annexis oneribus tranferant. Et pro hoc est manifeste determinatio simplis cõmis:quã facit gui. ĩspec.de cle.cõm.ver.ad huius.quẽ sequitur Archi. extra de ĩmmu. ecci.c.j.lib.vj. ¶ Preterea cõtat barones z comites tenere castra in feudũ a curia regis,pro quibus ipsi tenentur ex causa fructuum quos inde percipiunt,inter quos ipsa collecta sancte marie computatur curie regis personale seruitiũ,vel pecuniarium: cum eis indicitur exhibere,ergo necessario sequitur q̃ omnes possessiones,z bona stabilia que intra fines territorij earundem ipsorũ site sunt,huiusmodi sunt nature.xvj.q.vij.basilice.cũ alias inconuenies sequeret q̃ pticula suo nõ conueniret vnius rõ,quod canon ab hoc ret.vij. dist. que contra. Sic z est impossibile q̃ aliuens fluminis publici non sit publicus.ff.de flu.l.j.§.similimodo. Satis eĩm in his attendit.cõdi tio soli.ff.cõi.diui.per hoc.§.j. Ad idem facit extra de p̃uil.p exemptionẽ.li.vj.vbi patet q̃ exẽpta ecclesia nõ solum canonici ipsius ec clesie:sed ẽt alij clerici z conuẽti intelligunt exempti. Et idẽ est.ar. xvj.q.j.frater noster.ver.z cũ ibi in eis aliquid mili ꝛc. Et vide quod no.Archi.de pbẽ.quis.li.vj.in glo.no.verũ. Jdo hoc est etiã manifeste qõ no.in simili An.de Iser.li.feu.de gronet.inter maseu.z femi.de biis.in fi.tit.in quadã additione. Sed ecclia,p castro,vel feudo seruitiũ p̃stat curie regis,z eius onera subit a qua tenet illud ergo z alie ecclesie,seu clerici tenentes in castro possessiones eodẽ iure debent onera dicte collecte,p qua Baro seruitia p̃stat iusta rõne subire. ¶ Preterea ordinaria seu canonica munera subire debẽt ecclesia munesie,d.l.placet.ẽ.de ta.san.ecc. Illa vo canonica z ordinaria sunt ra subit ec que singulis annis nulla varietate negotioꝝ imminẽte p̃stant,sic clesia. cut ecõtrario illa sunt extraordinaria que casualiter veniunt,puta si filꝰ nascit regi,aut filia nubit,vel maritat filium,aut ab inimicis sunt duplipossita captuat,vt ibi no.Sz ex vetusta consuetudine hoies z vasalli cia.l.ozdi comitũ,z baronũ etiã nullo imminẽte negocio,seu ea ad ipsius colnaria z ex lecte p̃statione annis singulis (vt paret) sunt astricti,ergo ipm mu traordinanus ozdinarũ z canonicũ nõ superindictum,aut extraordinarũ est ria.

censendum.

cẽsendũ:nõ obst.hũc dicto glo.d.l.placet.z antẽ,itẽ nulla.put scripsi.ẽ.ante ꝓpositã qõne,p q̃ est ratio dicte autẽ,diligent attẽdẽda: que dicit collectas: angarias:aut perãgarias ecclesiꝫ non imponi. Vũ siue ex p̃uilegio illis in hoc forte cõcesso:siue p p̃scriptionẽ anti qssima q̃ p̃uilegio eqparat.ff. de aq̃ q̃ti.z elti.l.j.§.duct⁹.z.j.de fun. patri.ꝰ emphiteotici,eis.collecta hmõi debeat:z bona incolarum, seu municipũ inueniunt certa summa tꝫata singulis annis p̃stãda in appcio:vl estima cõi videnꝫ ipsa bona scripta huic p̃stationi tanq̃ tributarie fũctiõi:vt nõ dicat ipsa collecta iudici ipsis psonis rõne rerũ:ſ potiꝰ reb⁹ eorũ:z hec munera patrimonialia ceseant:vt patet ex his que no.dñs Bar.j.de multi.z in q̃ lo.mu.l.j.Nõ ob.etiã c.p dicte cõstitutiõis regni:statues q̃ clerici non cõmunicẽt cũ aliis in collectis:z exactiõib⁹ aliis q̃s buscũq̃.q̃ q̃de p̃ma facie saris vꝫgere vr. Mã illud intelligẽdũ est in collectis :z aliis onerib⁹ q̃ hoib⁹ alicuius castri per regis curiã p̃ tpe imponunt : vt q̃ veniẽt ipsi regis curie persoluenda:secus est in ipsa collecta seu p̃statione que fit baronibus singulis annis persoluẽda. Collecta eĩm que imponit p curiã regis nõ est certa z determinata:nec venit annis singulis imponenda:sed solũ variat z imponit pro varietate imminentium negotioꝝ:z exigitur tñ in casibus declaratis.in.c.dñi Honorij pape: tra q̃ si nunq̃ aliquis ex casib⁹ illis emergeret nunq̃ ipsa exigi posset:z si oes simul vno anno succederent vnica tñ collecta posset imponi. Et q̃ ad ipsas colectã sancte marie nullaten⁹ statutũ.d.c.tradi possit:ostenditur euidenter. Sic interpretanda est voluntas dubia statuentis:q̃ in eo casu statuisse videatur:in quo si voluisset potuisset expresse statuere:q̃ hoies comitũ z baronũ pro bonis z possessionibus subire debita baronibus onera non cogatur hoc non posset:ergo ipsius voluntas dubia non poterit ad hoc trahi.maioꝝ pater.ff.loca.qui ad certum.ex qui.cau.ma.deniq̃.de dona.inter vi.et vxo.si vxor.cũ ibi no.ad munici.l.licius.§.pe.z.j.de mune.non constat.l.j.cũ eorũ cõcor. Nam fictio licet procedat super eo quod nõ est, non tñ procedit super eo quod esse non põt.vt dictis iuris.z p̃ze scripsi in materia p̃sumptionũ.j.de apo.pu.quicũq̃.z de his qui sponte mune.sus.l.ij.in verbo successores.ij.q.iij.z quia voluntas ab esse dicitur:cũ actus voluntaris:z potentia desunt.ff.de acqui.her. l.ij. Adhuc ostenditur euidenter: constat regẽ hmõi regni vtile tñ habere dominium. Sed emphiteota non manumittit:nec colonos: seu vasallos liberat nõ cõsentiente dño a quo villã habet.cũ sit speries alienationis.ẽ.de his qui a nõ do.si non proprietarẽ.ad quod j.de mãcip.z col.zc.l.ij.ergo.nec seruitia minuet. ¶ Item cũ castra z baronie deputata sint pro vita z sustentatione militũ ad regni defensionẽ:z propulsatione hostium repertoꝝ:quõ posset rex fructus earũ redditus z iura minuere:cuꝫ aliunde fundos ad vsum z vitam militum deputatos etiã patrimoniales ob vtilitatẽ rei publi.pro hibeatur,j.de fun.patri.oẽs z.i.nulli. ¶ Ratio quidẽ hmõi liberta tis alienatio est.d.l.si non proprieratem.z qui ma.nõ po.si mino. Nõ obst.huic dicto.j.de fun.patri.possessores.vbi emphiteota mã numittit.z quia vocatur dñs.j.de fun.rei priua.l.ij. z de loc.pe.ci.l. vlti. Nam leges ille loquuntur in emphiteota principis in quem res emphiteotica.eiusq̃ dñium perpetuo sunt translata.eo.tit.de fun. patri.l.j.z no,ibi in rub.z de omni agro deser.qui agros. Non ob. quod no.eo.ti.de fun.pa.l.ij.in fi.quomã lex ipsa in fundo loquit q̃ est de mero patrimonio principis:in quo ius habet:etiam si rex nõ esset illud z idẽ quod z priuatus,ẽ.manda.in re.z de iur.om.iu.nemo. Non sic est in predijs aliꝰ que sunt non patrimonialia:seu ĩs, illa enim non sunt in eius patrimonio:nisi quo ad protectionem z administrationẽ fm verã opi.no.ẽ.de quadri.p̃scri.l.fi.in fi.quin immo etiã in fundo p̃monali immunitas diminutionis canonis per principem concessa non valet mera liberalite.vel alias,j.de fun. rei priua.l.fin.ad fin pro quo est.ẽ.de p̃scri.xxx.anno.comperit.in fi. Si enim hoc p̃scriptione fieri nequit.ergo z rescrito seu priuilegio principis.j.de fun.patri. ius emphitheotici.z not.eo.ti.l.fi.p̃scriptio quidẽ z priuilegiũ principis equiparantur.ẽ.de aqua quotidiana z priui ti.z est.hoc iure.§.ductus. Facit etiã pro hac pte not.per An.de legiũ priu Iser.lib.feu.de p̃hi.feu.alie.p Fede.inperiale.§.preterea.z.ẽ.de anpris eqpa no.z tri.in fraude.z que scripsi plenius.j.de omni agro deser.quicũ tꝫatur. q̃.ij.in verbo domesticuz. Si igitur rex hoc non potuisset expresse multo minus tacite:cum etiã ea dicatur posse:que salua dignitate potest.ff.de verb.sig.nepos.z qõ sine peccato.ff. de cõdi.inſti.filius z quod de iure extra.de rescrip.scisitatus.z qõ honestie de pe.di.ij. charitas.de quo p Jn.extra de ẽcel.pbẽ.accedẽs. Inhonestas aũt z vite periculũ equipolent.ff.de ope.li.eius artificij.in princ.z vide ff.de fur.l.peñ.z.quib.mo.pig.vel.ypo.sol.ficut.§.si voluntate.de au.z ar.le.vestis.z ex qui.cau.ma.in eadẽ. Mã z si qs inhonestũ qd promittat tolerabilius est non implere promissum q̃ facere quod turpe est.xxij.q.iij.vnusquisq̃.vnde Tulli⁹ in philipica.xiij. Jd licere dicimus quod legibus:quod more maiorũ z institutis ꝫcedit ur. Neq̃ eĩm quod quisq̃ pot id et licet.aut vero si nemo obstat;ppter ea pmitti. Jn maxima q̃s puta regis fortuna;nimia inia est:dicit Sallustius in catilinario. Itẽ illud dicimur posse qõ sine vitupio z dedecore possumus.ff.ex qui.cau.ma.in eadem.z ordinario iure,nõ autem extraordinario,puta in integrum restitutione possumus.dicit Jnn.extra de cau.pos.pastoralis.in p̃in.generalitas ergo dicit. c.non potuit comprehendere id qõ rex nõ expressisset in specie.ff.de pig.obligatione.z.l.se.z se.Sic z generalis pocessio artat ad ciuilez modum,non autẽ ad pniciosum cõcedenti,vel alij.ff.de seruit.si cui. sic etiã ne ad alterius incommodũ se extẽdat.extra de cõsuetu. cum olim. Vide quod scripsi.ẽ.de fi.instru.quecunq̃. Sic etiã restringit ꝑpter concessionẽ de specie facta alij.ff.de manu.resta.si peculiũ.de leg.iij.vxore.§.felicissimo. Sic z artat ne comprehẽdat pdonã loquẽtis,vel eam q̃ pari iure gaudet.ff.de sena.l.j.ẽ.de sol.inquisitio.z.ff. de ẽcusi.tut.administratorum.§.fi.z sic restringit vt cõcessum in genere sic videat esse cõcessum q̃ ius aliud competẽs cõcedẽti non ledatur.ff.de seruit.vr.pre.si domus. Et ad premissa facit aperte.ẽ.de ope.pu.si aliquando. Sic etiam in iuramento quedã cõditiones subintelligunt etiam si nõ exprimant quod p̃sequere fm Jnno.z Ber. extra de ureu.quemadmodum. Vide etiã qõ notat extra de p̃scr. venies.in glo.sed hoc est mirũ.z fm Jnno.extra de don.pastoralis. Et eps iurãs seruare cõsuetudines ad nõ p̃scriptas z inlaudabiles non tenet extra de maio.z obe.cum dilectus. Absit ergo dictum regis capitulum ad hoc trahi vt videat cõcessa immunitas ab his oneribus quorum cõmoda cõcedẽti non ptinẽt,sed ad eos spectant, quibus si vellet rex auferre;non posset immo intelligendũ est vt clerici sint immunes,nõ solum in collectis que p regis curiã imponuntur,ne als videat rex de alieno largiri,z beneficiuꝫ facere,sibiq̃ acquirere debitorem quod lex abhorret.ff. de fur.si pignore.§.j.ad q̃ etiam.xiij.q.j.§.his ita.ꝑpe fi. Dicit enim impium lucrum qõ fit cũ aliena iactura.in aut.de man.p̃in.§.sed etiam suscipientes,in fi.§.z econtra ius nature.ff. de cõdi.inde.nam natura. Unde bone fidei cõgruit ne gs de alieno lucrũ sentiat.ff.man.idemq̃.§.si procurator. que aliena sunt a principe,in quo lex p̃sumit nõ cadere dolum.j.de diuer.offi.probatorias,nec ignorantia iuris.de consti.c.j.lib.vj.nec ambitiones.ff.ad l.iul.ambi.l.j.nec solennitatẽ abesse in his que sub eius presentia celebrant.ẽ.de test.omnium. Scriptum est enim. Diuinatio in labijs regis,z in iudicio nõ errabit eor eius. Prouer.xvj. Et statim sequit voluntas regum iusta,licet ipsum quisq̃ fallat obliuio,xxiij.di.preterita.z decipiat in facto.ẽ.de his qui a non do.li. Est eĩm eius debitũ,vltra extirpare,extra de his q̃ fiũt a p̃ela.q̃to.z q̃cunq̃ hoc sibi innotescit,a seipso removere tenet.xxiij.q.iij.c.ecce.z no.Jnn.de cõsu,cum inter.licet ea vir fidelis:aut religiosus nõ p̃sumit vim inferre.Nõ.Jnno.extra de renũ.sup.in.ij.gl.Quimimo in tali dubio,z si potuisset iura baronuꝫ vigore statuti minuere cum id non expresserit:intelligendum est potius de collectis sibi de bitis immunitatem concessisse:q̃ de alienis ad vitã baronũ z comitum deputatis,ar.ẽ.de dot.pro.l.fi. Sic z q̃ dona,vel conferat,id qõ suum,nõ qõ alienũ est conferre vel donare.vt extra de dona.pastoralis.ad qõ extra de iure pat.qõ aũt.z qõ ibi no.Ade in re vẽdita.ff. de cõtrahẽ.emp. q̃ tabernas,z optime facit ad hoc.ff.de leg.j.si dominus.§.fi. Ad qõ etiã.ff.de pec.le.si cho.in fi.z de fun.inſtruc.fund⁹, cũ cõcor.z qõ no.Jnno.extra de iure pa.ex literis. Et est fi.extra de arbi.p tuas.in p̃n.z ibi no.Jnn. Mã consuetudo q̃ grauamẽ inducit est ĩprescriptibilis extra de cõsu.c.j. Nũ z p̃uilegium etiam diu post cõcessionẽ,si in alterius p̃iudiciũ vergi ceperit:quasi reuocar z interpretar q̃ in alterius p̃iudiciũ non redundet.extra de deci.fuggestũ.z.c.p̃ce.de quo bñ no.extra de verb.sig.qd p nouale. Et vide quod no.Jnn.extra de cen.quãto. Datur namq̃ p̃uilegiuꝫ cõtra ius cõe,z inquantũ respicit aliorũ p̃iudiciũ stricte interpretatio ne recipit dũmodo aliqd conferat.extra de p̃uil.pastoralis.z.c.in his.ff.de leg.qõ nõ. De quo satis p Jo.an.extra de ver.si.olim.sup vlt.gl.qcquid no.in cõtrariũ.ff.de cõsti.p̃in.l.fi.z per Jnn.extra de dona.cũ dilectus.in fi. Et rõ colligit.ẽ.de ita,z inna.l.fi.ff.de iu.immu.l.j.in fi.de excus.tu.sed z milites.ij.respõso.extra de cõsue,cum dilectus.z de p̃uil.vt apice.lib.vj.z vide qõ scripsi.ẽ.de bo.vac.l. ij. Itez ꝑpter enorme dãnũ alterius p̃uilegiũ irritat.extra de ver. sig.qd per nouale. Liberalitates qppe sunt ad rẽperãtiã reducẽde, si de eis ozit grauamẽ.extra de cens.ex pte.z no.Jnn.e.ti. ꝑto. Itẽ q̃ pdiũ vbi fundat ecclesia licet alias ex edificatiõe liberũ fiat,si tñ erat alterius ecclesie tributariũ.z inde damnũ euemat,nõ obstante hoc tenet mhilomin⁹ ad tributũ. Nota.extra,de cẽ.c.j. Qõ eĩm ecclesijs ob pietatẽ p̃ncipes indulserũt,nõ dz in aliorũ iniuriã redũdare. extra de eccle.edi.c.ij.cũ plurib⁹ cõcor. Vide etiã qõ no.Jnn.extra de p̃uil.dudũ.de trãsla.ls de vsu.pa.ex tuarũ.z de of.arch. dilectio. in gl.vl.vide ẽt extra de deci.inp. Nõ ob.d.l.ij.de epi.z cler. Nã ibi loquit in muneribus q̃ imponunt illicite z iniq̃,sed talis p̃statio nõ est iniqua,sed equa,ex quo debet comitibꝰ z baronib⁹ vt ponit put supertus dictũ est. Nõ ob.etiã aut.itẽ nulla,cui risum est.vt.ẽ.Nec ob.qz mutat⁹ est psone status,ergo z rei,nã illud est verũ vbi rei datur ĩmmunitas contẽplatiõe psone qõ hic nõ est. ꝑterea casus ille lõge distat a materia ura. Itẽ nõ ob.c.nõ minus.qñ bona clericorũ ecclesiaz equiparanꝝ in illis muneribꝰ q̃ minus illicite imponunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

faite nãq; legislatoris intētio clericos ab his muneribꝰ relaxare q p
capitibꝰ. no. p bonis z pdīs debebant. s. de sacrosanctis eccle. sacrosancta. de anno. z tri. l. fi. Cū debeat res publica sedi ecclesiastici
hominis. qui de tributorū. vtibi. Et hoc manifeste. pbat et eo qd
dicit. l. j. z ij. de episco. z cleri. dat eis immunitas. de pdīs eorū nul
la habita mentione. ff. in l. iij. cui sic tibi. vbi debitas pstationes agno
scere. z vide. q; nota. ex. de cens. c. j. z. d. c. j. ō. mūi. in gl. arg. q; in fi. ad
de. ō. scripsi. j. de. q. mune. ne. licet. se excu. l. fi. in verbo ecclesias. z in
hāc sententiā videt inclinare Jo. an. d. c. nō mūr. dicēs q; si qd eccles
sia quemāt possessiōes q̄ rationē. ō. p̄ tian. z. sonale mun. seu militia
re. puta exercitus. vt hospitū. q; ch. patrimoniale. vt aliud simile. illud
p̄ stabit. q. viij. dist. si ep̄s metropolitanus. q. viij. q. vij. si nobis. z.
c. sep. ep̄iscopes. ff. de publica. amp. eratores. Sz nec ipē dicta subit
ranq; onera. ff. vt ex facto. vt tanq; tenēs rēpublicā. debet enīz res
cū onere suo trāsire. de decu. pbicis. §. fruct. Decanū munera
a pue patrimōialia appellat. ff. de munē. z ho. l. j. §. patrimoniale. z
l. militeri. §. patrimoniorum. z hoc in subit ecclesia. vt hac. l. cū simi
libus. mihi esset si per dictum. s. de supernidic. in rubri. que enīz pro
prediis conferunt siue prestant ac pro munitione vianū non sunt
p̄sonaꝝ munera sed locoꝝ. ff. de mu. z ho. l. honoꝝ. §. viariū. z generali
ter ad confirmationem premissorum z confusionem violentiaꝝ gra
uatis aliis debitoꝝ munerum immunitate gaudere inducit. ō. deesse
legis est q; sit honestis. equa z rōnabilis. de quo satis dictuꝝ est. s. ne
fi. re. quam ve. cum. l. h. micuū aūt irrationabileq; est vt quis grava
tis aliis remittat. j. quecūmo. ci. mune. in dic. l. fi. Ejusdē quidem re
missio. z. vt dixi. s. co. actores. sed q; omnibus imminet. debet et ab om
nibus comportari. extra de priuil. accedentes. z vbi emolumentum
ibi z onus. insti. de leg. p. a. in. §. j. Nec decet reliquos cupidoꝝ imoni
tate vexari. d. l. actores. de bono z equo non conuenit lucrari aliquē
cū dāno alterius aut dānū sentire p̄ter alterū. lucrū. ff. de mi. dot.
iure. in fi. Ab oibus quidē possessoribus talia munera subiri debēt.
vt ol sequitur publicis facilꝫ pareat. j. de mu. pa. l. fi. z ex quo ois
sunt de vno z eodem casu tenio debēt z eodem iure cōtribuere. q. ij.
ex generalibus. z extra de decimis in tua. z dicitur esse vt ex quo vnā
cum aliis vtā suscipiunt. vnā sentiant munera discipline. extra de
sta. mo. recolentes. z de offi. ordi. cōquerente. in fi. ponitur autem nūc
leuius qd̄ portentur a pluribus. d. l. actores. Item q; immunitas con
cessa non ex se est cum alterius iniuria siue damno. s. de emancī. lib.
nec alias. z. j. de metropoli. de. l. j. in verbo deroganr. z q; in solutio
ne tributorum seruari debet equalitas. s. da anno. z tria in fine.
Onerantur aūt aliq; propter immunitatem vnius. j. de cēsi. l. j. z. l. qui
gratuito. z de omni agro deser. qui vnius. in fi. Jte quia tributa p̄
tinent ob publicā vtilitatē. j. de infa. l. j. z publice z vtilitatis gratia
inducuntur. j. de mune. pa. l. ij. z pro cōmuni salute. §. z el. ij. in fi. De
oīm muneribus z defensione. q. viij. inbuit. in fi. que si princeps
non fecit. sibi tributa p̄tenda non sunt. vt ibi no. Item p̄tenditur ob
publicas vtilitates vt hoc. l. Unde imperator. lemendorum pecuniā
cāliū. causa mandat etiā predia sua patrimonialia solucre cognos
ceas pensiones. j. de pnū. do. et q. l. ij. Euenit enim oēs (cū necessi
tas exigit) publicis vtilitatibus obedire. z sub hac ratione absq; dignī
tate z integro celebrare. j. de nau. nō excu. l. j. propulo quippe nihil
vtilius q; vt necessitas principis impleatur. cum nec voluntas eius
contraria vtilitate inueniatur. vt ait Pōll. li. iij. c. j. z ideo p̄ necessario iussit tributa reddi cesari. quia propter bella necessario p̄
bent stipendia. dicit aug. q. viij. q. j. quid culpatur. Quequidem cum
omni deuotione z sine diminutione solenda sunt. in aut. vt indi.
sine quoquo suffra. §. oportet. z si conditio cesaris non cuitatis est
cui sum reddere cesari. quis talis est non subiectus sublimozibus
vt inia terreni regis p̄ter esse solenda. z tributa hūmodi non
prestēda. j. j. j. si tributū. z. c. magnum. Bonū quidem exactiones et
ab ecclesijs decenter faciende sunt. nam exactio ip̄sorum z militū
z p̄natis. ipsiusq; ecclesijs z cuncte reipublice vtilis est. z necessaria
in aut. de mon. p̄in. §. publicorum. z oim in publicis functionibus
equalis debet esse inspectio. s. de vect. oim. z ecclesie aliegz veneranda domus fiscales subeunt functiones. ad quod si cessauerint. capiū
tur licite ip̄sorum predia. z distrahuntur. in aut. de eccle. re. immo.
alie. §. sancimus. in p̄in. Honeste igitur facerent clerici. z quicunq;
immunitate. in his vsurpare conantes. si talia munera sponte subirent. ne dicatur eis quod dicitur. j. de mune. pat. profestio. Nō sunt
igitur audiendi tales alienis commodis inhiantes cum. z a mune
ribus patrimonialibus nullus quamis predictus dignitate etiam
pontifex reddatur immunis. ff. de mu. z ho. l. fi. s. patrimoniorum.
in fi. z. j. de quibus mu. ne. li. excu. l. j. z quasi per totum. in quibus
muneribus immunitas concessa non valet. z notarius inde p̄inde
Collectas giū scribens. ignis crematione dānatur. j. de immu. ne. cōge. l. j. Jte
petes ex p̄ qui petit hmōi collectas ex p̄scriptione an debeat titulū allegare:
scriptione distingue. aut allegat p̄scriptiones ipis cuius non erat memoria an debeat. z tunc non est opus exprimere titulum. aut aliam. z tūc habet illud
titulum al ponere. z probare necesse. vt no. Jnno. extra de p̄scri. si. diligēt. in
legare. glo. magna. Utrum autem possit ecclesia clericos vel alios eximere

p̄ immunitatē ab onere collectarū q̄ p̄cipi seculari inesse debēt: credo q; no. arg. eoꝝ q̄ scripsi. j. de his q; spō. mu. su. l. fi. in verbo sacerdotes. an. cō. viri. aute inde. vt manifestius loquar. z. eoꝝ q̄
scripsi. j. de loca. pdi. ci. l. fi. in verbo donauerit. ppe fi. no. q. ij. z de
incol. fi. in verbo. priuate. ad secundam partem. quēlionis.

¶ De superexactoribus. Rubrica.

¶ Superappositio modo ponit p̄ de. vt multa sup̄ p̄mo rogitas Sup̄ mul
z p̄ hectore multa. modo p̄ in sup̄ z amplū. vt insup infensi penas tipliciter
exponat. sic et p̄ hic accipi. modo p̄ de sup̄. vt sup̄ e vallo. p̄specta. z p̄ sup̄est vt nec fuga ta sup̄. z p̄ vltra. vt super garamantas fm accipitur.
Pap. z vide quod scripsi. j. de manci. z colo. patri. l. fi. in p̄in.

¶ Impera. Archa. Augu. Lex vnica.

Quicquid vltra debitū fuerit exactū a curialibꝰ: vel coartalibꝰ: vel alijs exactoribꝰ: in duplum
restituatur: quod p̄uinciales restitui protinus oportebit. Si quis autem exactorum in superexactionis crimen fuerit cōstitutus: capitali periculo cupiditas eius amouenda: atque prohibenda est. in his desceleribus perseueret.

Quicquid. ¶ Si exactor immoderate vltra debitum tributum exegerit, tenetur in duplum. z hoc restituendum est eis a quibus extorsit. Si autem de hoc criminaliter accusetur siquidem perseueret. pena capitis alias extra ordinem puniendus est hoc dicit. (Vltra) prepositio. quia casum regit. z exponitur p̄ super. vt in rubrica. (Debitum). i. immoderatum. vt. j. de decu. quilibet. (Exactum) Exigere, procedere, extrahere, tollere, euocare secundus Pap. hoc autem pro indebite extorto ponitur. (Tenetur) scilicet per sententiam p̄sidis. s. et qui. can. infra. iiro. l. ij. Vel defensoris ciuitatis. s. de defen. ciui. j. Et teneri seruire, exercere, inuestigare fm Pap. (Si quis) ver. (Crimē) Propriae a carendo nomine dictum est crimen, vt furtum. ꝛc. que non occidunt sed infamant fm Pap. Sed hic improprie propter capitalem penam que imponitur (Confutatus). i. denuncius secundū pap. Vel. i. deprehensus. z sic coniungit. Et vide quod scripsi. s. de peri. bo. sub. l. super verbo deprehensus. z. j. qui. can. colo. do. aug. po. l. j. in p̄in. (Periculo) Dicitur periculum a perio peris: quia pene per ire facit discrimen, vel experimentum fm pap. De periculis plura scripsi. j. de pnc. agen. in rel. principes. (Cupiditas) hec est motus animi ad rem iniuste in se, ac proximo, z corpore quolibet fm Pap. De qua scripsi. j. de his qui spon. mune. sus. l. ij. de consu. li. z de diuer. offic. ad splēdidiores. (Sceleribus) flagitijs, criminibus, vel peccatis. (Perseuerent) ipropē sic de pe. dist. iij. sunt plures. vbi dicitur q; hostis dei est peccator dum offendit perseuerante. Nam propria perseuerentia est assiduitas circa studium, z est in virtute, pertinatia in vitio fm Pap. De perseuerantia scripsi. j. de decur. c. nres. ij. ¶ In glo. immo ibi. per equatores. sed. sed illa de officio perequatoris, hec de officio exactoris. ¶ In glo. sepius. ibi. in fi adde. Quot autem vices requirantur vt quis dicatur sepius commisisse. Respondeo tres ad minus, vt patet. s. ad. l. aul. de vi pu. l. ser
nos. Sed videt q; due vices sufficiāt. Nā cū dico sepissime id ter agi Sepius di
satꝫ est. p̄. q. vlti. oēs decime. z no. ij. q. vij. erga gl. ō. in aut. de tres. citur quis
sub. §. quia vero. dicit q; sepe duas aut tres vices requirit. Jdē nor. cōmisisse
Archi. de ele. quia sepe, in p̄in. li. vi. Et vide quod de hac dictione que ter cō
ponit eo. li. de appel. c. ab eo. in iij. gl. z in gl. vi. ¶ Frequenter ante mitt.
dicitur illud quod bis fit. vt in aut. de defen. ciui. §. vlti. z ibi no. z ex Frequēter
tra de vi. z ho. cle. monasteria. Sed certe potius videtur q; tres vi- fieri dicit
ces ad frequentiam exigantur: vt ibi colligitur. z in aut. vt immo. qō bis fit.
ante nup. §. veruntamen. z Jnno. extra. de fideiuss. c. j dicit q; frequē
tia assiduitatem no. vt extra de accusa. cum oporteat. dicit de dictione sepius q; accipitur arbitrio iudicis. De hoc nor. Archi. li. q. viij.
in p̄in. super. j. glo. ¶ Scias etiam q; frequenter z quotidie idem
sonant. vt colligitur. ff. de suspe. tuto. l. j. in principio legis.

¶ De capiendis z distrahendis pignoribus tributorum causa. Rubrica.

¶ Distrahere est disiucere, vēdere. (Pignoribus) vel a pugno tra
dimus, vel ab ere cuius appellatione cetera continentur. Unde pignora natorum dicūtur pignora rerum. j. de decur. cuz adoptiuum.

¶ Imperator Constan. Augu. Lex. i.

Es eorum qui fiscalibus debitis per contumatiam satisfacere differunt: distrahantur: compar atoribus data perpetua fu mitate possidendi.

Res. ¶ Casus. Pignus debitoris fiscalis qui cōtumaciter satisfacere cessat, captum distrahit z emptori datur securitas perpetuo possidendi. (Res) vide quod scripsi. s. ne fi. rem quam ven. eum. in rub. (Debitis) Quibuslibet non solum tributis, vt dicitur. in rub. (Cōtumacia) vide qo de hoc verbo scripsi
s. circu. ij.

s. ti. ij. l. pe. Vel dic contumacia contumacē cessatione posit requisitionem. s. si propter pu. pensi. l. fi. secus fone si propter inopiam. ff. de mu. z hono. l. iij. §. inopes. de colla. bo. l. j. §. si cum duobus. z extra de solut. o dorandus. Hec prosequere vt in feudatario, propter mopiam seruitiū non prestante no. Ale. de iser. li. feu. de proh. feu. alie. p Fede. imperiale. §. firmiter. (Satisfacere) qō est obligationis causam extinguere z hoc quemadmodū creditor acceperaut. ff. de pign. act. si rem. §. satisfactum (Differunt) dilatant, in posterum dimittūt (Comparatoribus) emptoribus. (Firmitate) Firmus proprie dicitur ex natura, valens vero ex p̄cipuis viribus vt arpleta. inde firmitas fm Pap. (Data per hāc legem. ¶ Jn. j. glo. ibi alleg. adde. vel dic statim posit cessationem. vt not. Azo. in summa. s. si propter pu. pensi. z pater. ff. de censi. cū possessor. §. fi. z no. gl. o. z. §. si propter pu. pensi. j. z. ij. z vide. s. de prescri. xxx. ann. l. j. ¶ Jn. ij. glo. ibi que cunqz. adde vel matris familias. s. z de offi. di. in. l. j.

Sedem Augu. Lex. ij.
Atis sit debitorem annonarium ob soluendi necessitatem captione pignorum conueniri.

Satis. ¶ Casus. Debitor annonarius non ds incarcerari, sed capi dūt pignora sua. z distrahi. (Sit) alias fit. (Annonarium) alias annonarū. Pro tributis aūt distrahitur prius tributarii. j. de oi agro. deser. omniū. z. ff. de censi. cuz possessor. §. fi. (Captione) alias capione, z subaudi distratione. s. l. proxi. z in rub. z. ff. de act. emp. creditor. Debet enim primo capi. z postea vendi. s. si propter pu. pen. l. fi. z. s. si in cau. iud. pig. ca. per totum. (Pignorum) Omnia enim sunt obligata pro tributis. s. in qui. can. pig. ta. cōtrahi. l. j. z. s. tit. ij. l. ij. §. fi. ff. propter pu. pensi. l. j. ¶ Jn. j. gl. ibi. l. ij. adde. ar. in aut. vt iiii. iur. §. ex hoc quoqz. preter matrem familias, q nedum nō capitur. sed nec de domo trahit. s. de offi. diuer. iudi. l. j.

¶ De apochis publicis. Et de descriptionibus curialium. Et de distributionibus ciuilibus. Rub.

¶ Descriptionibus, expone vt. s. de iu. fi. l. facultas. z. j. l. j. (Diuisi butionibus). i. dispersionibus. (Ciuilibus). i. ciuitatum.

¶ Impera. Dono. z Theo. augu. Lex. i.

Adinfelicium curialium releuandas fortunas: z impossionē potentiū: z itidē curialiuz cohibenda placuit: vt descriptiones si que per singulos ordines cogentibus diuersis negotijs agitent: non sumāt ante principiū qua apud acta prouinciarū rectoribus intimentur: z eoꝝ fuerint recepte sententijs. ¶ Sed au ū quod ex huiusmodi cōtributione redigit: ita debet susceptori aurario cōsignari: vt securitatibus nomē inferentis: dies: cōsulmensis: cā: z summa comprehendant quo z descriptiōis equitas illustretur: z descriptis documētis cuidēribus fulciat. ¶ Hoc etiā obseruādo: vt in quadrimestribus quoqz breuibus q ad excellentie tue officiū solēniter dirigantur: celebrate descriptionis dispositio societur: vt oēs vestre potestatis scientiā formidātes: nihil ad relationem locupletū atqz inopum pernicie audeāt pertentare. ¶ Quod z tūc optimū est custodiri: cū lucrative facultates ex bonis curialium cui c obuenerint: vt z inopes: z locupletes fructu prouisionis simili potiātur. ¶ Quam dispositionem si quis iudiciuz muneratoriū vel curialium mutilandam esse crediderit: in terminationi: quam vestra sedes statuerit: subiacebit.

Ad inferiorum. ¶ Diuide hanc legem in quinqz partes. Prima vsque ad versi. Sed z aurum. Secunda vsque ad versi. Hoc etiam. Tertia vsqz ad ver. Quod z tunc quarta vsqz ad versi. Quam dispositionem. Quinta vsqz ad fi. Et ad eui dentiam no. fm Ale. q; susceptores habebāt suos curiales minores seu inferiores, qui vocantur interdū apparitores, inter duz opinatores, z nihil a prouincialibus exigebant sed pecuniaz exactam a p̄side intra annum susceptori soluebant. s. tit. ij. missi. Vi maiores susceptores, interdū inficiabant solutiōes sibi antea factas p̄ infectiones susceptores qō erat ad perniciē ipsoꝝ soluentiū. Ad tales ergo impositionem cohibendam statuit imperator q; tales inferiores nō ante soluant susceptoribus quaz apocha fiat de his que assignātur, z de mandato p̄sidis hmōi apocha insinuet apud acta eius alias apocha nō valet. Sed iste casus nō bene cōgruit litere, nec est verisimile q; maiores susceptores vt sunt magni thesaurarii z opinatores vna cū prouincie rectore discurrerent, exigendo tributa: coraz quo debebant apocharum celebrari scripture, esset eo casu inutile officium opinatorum, z circuitus inde superuacuꝰ sequeretur. Et ideo secundus casus quē ipse ponit magis placet, Ezc cū imponebantur hmōi munera tributorū p curiales. j. decutiones, aliosqz potentes ciuitatum de mādato p̄sidis. Ubi erant indictiones ordinarie vel p̄cipis cū extraordinarie, put scripsi. s. de superindic. l. j. in verbo fiscalicio. Logueritbꝰ diuersis negotijs q̄ p̄cipit imminebāt grauabantur in[illegible] subtantie: qz plus in estima vel apprecio tapabant q̄ debebant. Ideo [illegible] mādat imperator q; nō ante exactionē ipsius indicti muneris, vel tributi procedat, q[illegible] [illegible]ctiones, i. ea que nōs dicimus apprecia vel estime sint coram p̄sidibus, z acta ipsoꝝ p̄ seruare z approbare: z fm hunc casum habuit forte ortū capitum regni statuens vt sic singulis annis renouentur apprecia, z quaternus seu liber cuiusliber loci iustitiario cuiusqz prouincie p̄tet, z approbet, z sigillet ad qō etiā est expresse. in aut. de col. in pn. col. ix. (Releuadas) exigēdas, eradicūdas (Fortunas). i. res vl facultates, qz fortuna illas dare putat. (Impressione). i. coactione ad in. i. valde z p̄mo. s. qō mer. caus. si p impssionē. (Potentiū) Potens est rebus z iuribus late patēs. Et no. q; p̄sumunt potentes impressione inferre debilibus. Jte p̄sumunt eos ex iniurijs afficere. ff. de offi. p̄sid. illicitas. s. ne potentiores. Jte violentia eis inferre facilius. s. quod met. cau. ad iudicia. Jte q; eos imponimus necessitatib⁹ oppimāt. s. ne licet. potē. l. j. Jte q; adiuocati eis deferūt nō suscipiendo patroci niū cōtra eos sed potius p illis. ff. de postu. l. j. §. nō soluz. Et vide. j. ut rusti. ad mu. obse. deuo. l. fi. i verbo terribiles. vbi plura scripsi. Et Ira z inimicitia
ideo dicit Aristote. ij. ethicoꝝ. q; ira z inimicitia potentiū est timē inimicitia
da. Nam z alis supra di volunt. vt ait. iij. Poli. (Jte) idipm vel ite potētiū est
rum arcē iteruz fm pap. (Cohibendā). i. refrenanda, vitanda. (De timenda, scriptiones) Alias capit descriptio p inuētario. in aut. victima pars de. z cre. in fi. ri. de boc scripsi. s. de iur. fil. facultas. Alias accipitur pro libro, seu quaterno introitus z exitus. Juxta illud Ecclesiastici. xxv. datum z acceptū omne describe. Alias pro cōstructione forme alicuius edificij. primo Paralipomenon. xxviij. dedit dauid salomoni descriptionem porticus z templi. Singulos. q; singuli ordines per se, quasi fine angulo. (Ordine) decurionū, seu curialium. (Cogentibus) impellentibus. (Diuersis) varijs, z separatis. (Negotijs) Negotiū vel actum litis. extra de ver. sig. fonsa. Vel alterius rei, dictus quasi negans ocium. Vel. i. causam. Nam infra dicitur causa. ad qō. s. de ope. pu. l. omnes. ij. de hoc etiā scripsi. j. de dig. quoties. (Digiterentur) frequēter agantur: q; frequenter debent inspici an rite z iuste procedant. (Summa) ex scripsis. Et dic. i. non primus incohētur fieri. (Antre). i. primus. (Principium) huius rei fundamentū. Tunc autez vniuersa bene geruntur, z competenter si cuiusqz rei principius fiat decens z amabile deo. in aut. quomodo oportet epūs. post principium. Et dic principium. i. exactionis. (Cuā) Conuenio electiua, vel dispositiua (Apud) de hoc scripsi de agrico. z censi. litibus. in verbo ido
nea. z de coar. l. j. (Acta) No. q; oia iudiciorū acta scribi necesse est. Acta mul fm Jnno. extra de li. obla. c. j. Et scias q; generaliter vocant acta q; tripler nos
aguntur in causa extra de proba. qm. z est nomen generale. ff. de ꝓb. mē habēt
sig. labeo. ij. z ita sumitur. s. de eden. l. ij. quiqz appellātur gesta. ff. de
offi. p̄esi. illicitas. §. veritas. extra de re iud. cuz inter. prope fi. quiqz
appellātur documenta. preallegat. c. qm. ¶ Per quem aute. z qualiter scribantur acta. z an figilla indicuz faciant q; credatur actis. z qualiter per acta probatur commissio, delegatio, procuratio, z hmōi z de multis alijs ad materiam actorum pertinentibus. plene nor. extra de proba, quoniā. z fm Jnno. de offi. del. cum in iure. Et fecerit actis violatis. no. Jnno. eo. ti. cum olim. ij. de materia actorum no. extra de testi. albericus. z. c. cum a nobis. z de proba. cū bone. z presaile. c. quoniā. z. c. fi. de in integ. restitutā. z. c. causa. z de testi. venies. z. c. per tuas. z. c. presentata. de fi. instru. c. j. z. ij. z. c. cuz Joānes. z. c. fi. de presci. ad audientiam. z de accusa. ad petitionem. per Jnno. z Ber. z vide que scripsi. j. de omni agro deser. rura. ¶ Illud autem no. q; acta que respiciunt factū valent. z fides faciunt pro aliis, quāuis inter alios habita in omnibus casibus in quibus res iudicata etiam aliis prodest z nocet, secundū Jnno. qui hoc nor. extra. de testi. causam que. De hoc etiam vide quod no. s. de eden. l. ij. in ij. glosf. z ff. de app. si quis separatim. in fi. (Recordibus) vide. s. de ann. z tri. omnes. Et dic q; rectores scribent hoc p̄incip. j. de exc. mu. placet. §. j. z. s. de vectig. l. j. (Intimentur) Not. fiant, indicetur, notificentur, vel insinuentur. s. de testament. consulta. (Recepte). i. approbate (Sentētijs) Vide. s. de sen. aduer. fi. la. in rub. ¶ In glosi. j. in fin. adde. ver. q; fi ad nos. vel illi sunt inferiores. de quibus dicit. j. de ol agro. deser. l. quisquis. ¶ Sed z auruz. Casus. Redactum, aurum, ex tali descriptione z tributis indictis cuicūqz erario siue susceptori assignandū est, debet inde fieri apocha siue securitas continens nomen soluentis. diem, consulem, mensem, causam, z summā. vt ex hoc descriptio que equaliter agenda est illustretur seu honorificetur et ipsa descriptio documentis debitis fulciatur. (Contributione) quia simul tribuunt. (Redigitur) Redigere est in potestatem reducere, subiicere. (Ita) In hunc modum (Aurario) auri susceptori. (Consignari) id est assignari z soluī. (Inferentis) id est soluentis. z etiam nomen recipientis. in autentica. de collato. §. pro fiscalibus autem. (Dies) dies dicuntur a dijs, quorum nomina romani quibusdam

Universidad de Deusto
Biblioteca

sideribus ꝛ acrauerunt. vel q; discernant lumez a tenebris fm ℣ap. ℳalo; aũt pars diei est horaꝝ. vij. ꝓmarũ nõ supzemarũ. ff. de verb. sig. l. ij. §. j. Et nota hic qd ds cõtinere apocha. ꝛ de his apochis. vide. j. de fusce. securitates. de Justra. auri colla. l. ij. de discusso. l. ij. de colla. fun. patrimo. placuit. ꝛ qõ not. in eis. ¶ Jci scias q; in regno licet instrumẽta publica nõ in papiro, sed in mẽbrana scribi debeãt ex his fidẽ nõ faciũt. ꝛ amẽ apocha ꝛ antapocha scribi possũt ẽt in papiro. vt in cõstitu. de offi. baiu. l. cõstitutionẽ. Adde qõ de hoc scripsi. j. de tabula. generali. (Cõsul) dict⁹ est cõsul a cõsulẽdo. ff. de orig. iu. l. ij. §. exactis. sicut ꝛ rex. a regẽdo (ℳẽsis) Grecũ est a luna tractũ luna em grece mene ꝺr fm ℣a. (Causa) est causa ozigo vnius cuiusq; rei. ꝓpter quã vnũ q̃dq; fit fm ℣ap. Vide. j. de his q nõ imple. sti. l. j. in ꝓbo cã. (Illustret) Illumnet (Descripti) Describere est formare, exꝑmere, tractare fz ℣ap. (Documentis) Vide q scripsi. j. de fi. instru. ꝛ habes idem verbum. j. de ꝓpo, agen. in re. l. fin. vltra mediũ (Euidẽtib⁹) certis, manifestis. Euidens aũt ẽ qd documẽtis necessaria cõtinẽtib⁹ illustrat. vt hic ptz ad qõ ff. de edi. edic. q̃rit. §. vltimo. Alys dicit euidẽs ꝙ ẽt ex coniecturis apparet. ff. de leg. j. l. imperator. ad q̃ ex de dona. cũ dilecti. ꝛ de spõ. c. j. §. j. lib. vj. De eui dẽti ꝛ manifesto satis not. Arch. q̃. q. iij. eoz. vbi dicit q̃ sunt sinonima, vbi ẽt aliq̃ de notorio tãgit. imo vr q̃ idẽ habeant denotare. de ver. sig. c. ij. §. j. lib. vj. Vbi satis de hoc ꝑ Joã. an. Sed eo. lib. de ele. si forte dicit ipse Archi. q̃ ꝓpie illud est euidẽs qõ euidenter apparet. ibi videas q; plura de ℣bo ibi scripsit. ¶ Scias ẽt q̃ interdũ indicia ꝓbãt. extra de here. excõmunicamus. j. §. fi. de cle. peregr. inter quatuor. in glo. non dicit ꝛc. qui fi. finr legi. transmisse. in fin. ẽt lib. vj. de regulari. non solum. ver. aut euidenter. de hereti. accusat⁹. de homici. pro humani. ꝛ not. Archi. d. c. accusat⁹. in verſi. indicijs. vnde per famam ꝛ alia argumenta punitur quis de crimine vsura

Indicia ꝓbant. rum. nõ. extra. de vsur. cum in diocesi. Dicuntur autem indicia. i. argumenta q; rem indicant. ſ. de rei ven. indicia. ꝛ de questio. milites. Indicioꝝ quippe competentium magna est virtus. naz clare ꝓbationi equipolent. d. ver. aut euidenter. Et no. Archi. de excep. pia. lib. vj. in verbo documentis. Vide etiam qõ de argumento ipse no. eo. lib. de re iudic. apostolice. in verbo argumentis qõ enim liquide constare non potest, argumentis cognoscendum est. ff. de re mili. nõ omnes. §. a barbaris. sic ꝛ argumentis causa decidit. ff. de lega. iij.

Ad dulcedinem per indicia ꝓbari põt, quisquis. ad trebe. qui filium. in fi. de fal. si quis obzepserit. ad. l. agl. ita vulneratus. ante fi. Et per indicia probatur adulterium vt hic. xxvj. qõ. j. nec aliqua. ꝛ xxvij. qõ. j. dicit. De quibus indicijs plura ponuntur. lxxj. di. clericus solus. extra de ꝓsump. literis. ff. de adult. quod air. in pun. ꝛ vide. xxxvj. q. j. ab isto die. xvij. q. ij. diffini mus. ꝛ se. Et suspicio violenta sufficit ad sententiam. xxvj. q. j. dicit de quo extra de pur. ca. si qs (Fulciatur) firm. ſ. auxilietur. ¶ Post gl. i. tributoꝝ. adde que fit fm tenozem ꝓmisse descriptionis. Vel contributione. i. simul. tributione vt ꝓdixi. quia debitores tributarij. simul tribuunt. exponitur enim con. i. simul. §. de sum. tri. reddentes. §. j. de offi. ꝓfec. vigi. l. iij. §. sciendus. ꝛ. xxiij. q. j. pudenda. ¶ Post gl. i. apochis. adde sic dicta, quia ad securitatem soluẽtis fit. ipsa quidẽ accepta ex eius securitate ꝛ prosperitate letatur ex sol uens. vt l. proxi. vel cyrographum. d. l. placuit. alias ꝓ absolutiõe iudicis ponitur. j. de sump. recu. l. j. ¶ Jn gl. i. soluẽtis ibi libelloꝝ adde. ꝛ. j. de ero. mili. an. excelentia. ꝛ melius. j. de nauicu. comperimus. vbi dicitur diem illationis scribendum, in quibus rebus dies est de substãtia rei. vt ꝛ. ff. de edẽ. l. j. §. rationes. ꝛ. l. fi quis. §. fi imitiũ in aut. de exhi. re. §. suscepto. ꝛ extra de ꝓb. qm. ¶ Jn fi. adde q; talis apocha registranda est in apodixario. i. in actis. j. de discuſſ. l. ij. ¶ Post gl. alys descriptꝝ. adde. ꝛ hoc qñ destinat apparitoz ad exigẽda tributa. fit ẽt alia. Jsta talis apocha registrat ꝓ securitate soluẽtis. j. de discuſ. l. ij. ¶ Hoc ẽt. Casus. Supzascripte scripture singulis quatuoz mensibus ad publica scrinia dirigẽde sunt. vt ex ipsarũ inspecione appareat q̃tum cuilibet fit impositũ. q̃tum a quolibet ꝛ fit exactum. ꝛ hoc sciro quilibet formidabit aliq̃d ad reuelationeꝫ locupletũ ꝛ pernicie inopũ attentare (Obseruãdo) cauẽdo custodiẽdo (Quadrimenstruis) ℳensstruus a mense quasi mensuus causa emphonie assumit t ꝛ r. fm ℣ap. Jnde quadrimenstruꝫ. i. quatuoz mensium (Bzeuibus) vide. §. de conue. fi. de. l. fin. in glo. (Excellentie) ꝓfulgentie. de hoc scri. j. de ero. mili. an excellentia. (Tue) Loquitur comiti sacrarum largitionum. (Officium) vide. §. de. iu. fi. l. ꝓhibitum. in verbo officialibus. (Solenniter) Vide. §. de fid. instru. l. ij. (Celebrare) Celeber. frequens. festiuus. venerabilis. ꝑclarus. a celo. iudi celebritas dicitur q̃ non ibi terrena. sed tantum celestia agantur. inde celebrare. i. celo dignum facere fm ℣ap. (Societur) coniungat. (Ut) ver. (Omnes quoꝝm interest talem descriptionem fieri. (Potestatis) Potestas ab eo quod est posse nomen accepit. (Locupletũ) Simile. j. de cõi. l. j. ꝛ est locuples dict⁹ quasi locis z possessionibus plenus dines, copiosus, fm ℣ap. (Jnopũ) Jnops ds pauper sine opibus qui sine terra dicit. ops em terra dicitur. q; opem fert fructuicando fm ℣ap. (Pernicie) Pernicies est mozꝭ. vel pditio, mozs. a pneco pneces. fm ℣ap. ad qõ. ff. de vsufruc. eguissimũ. §. j. talis aũt pricies de facili puenit cum ex parte potentũ circa tributa soluenda difficultas ingerit. tũc necesse est tenues deprimi quos decreuit subleuari. Fit eiñ vt exactor nimietas cũ a potẽtibus cõtenuiẽ, in tenues cõuersa grasset. ꝛ ille potius soluat aliena q̃ est deuor⁹ ad ꝓpria. ꝛ. j. fuit detestabilis casus vt q̃ funct ione ꝓpria vix poterat sustinere, deuotus alienis oneribus premaꝫ infirmus. vt ait Cassio. ij. variarũ epistola. xxiij. qõ frequenter videmus in regno. ¶ Jn glo. aſias dispositio. adde. i. copia, vel exẽplũ seu tenoz. ¶ Quod ꝛ. Casus. Prefate scripture vtiliter cõseruãde sunt, qñ ex bonis curialiũ aliqua pars decurionũ curie obueniret. vt habet. j. qñ ꝛ qui, quar. pars. l. j. (Tunc) de hoc vide. §. de iur. fis. prohibitus. (Custodiri) seruari, procurari. (Lucratiue) de hoc. j. de impo. lu. de. l. j. §. lucratiuas. (Obuenerint) Obuenire proprie est qõ cõtra spem euenit fm ℣ap. (Simili) Jnxta qõ ecclesiastici. v. Justifica pusillum, ꝛ magnus similiter. ¶ Jn gl. no. ad proxima ibi collectas. adde. vt. j. de qui. mu. ne. li. excu. l. j. ¶ Quam dispositionem, Casus. Punitur quicũq; nõ obseruauerit ordinationeꝫ huius legis arbitrio principis (ℳurilandam) ℳuniendaꝫ (In terminatione) interminatur. i. interdicendo minatur. in auten. de non alie. §. hoc ergo inde in terminatio. (Uestra.) Ut. nostra. Hec est verior litera. quia non prefecto loquitur. sed comiti sacrarum largitionum. (Statuerit) statuere est decernere, ponere, iudicium facere, quod rem perfectam signat. ff. quod quisq; iur. l. iij. §. hec verba.

¶ Jmpera. theo. ꝛ val. Augu, Ler. ij.

Semel securitatem de refusione muneruꝫ emisſam ab alio iudice non liceat reuocari. Et ideo spectabilitas tua saluberrime ac iustissime preceptionis forma secuta prohibebit in posterum eos ad discussionem transacti muneris cõstringi; quos claruit accepta securitatis prosperitate letari.

Semel. ¶ Casus. Apocha de tributis ꝛ muneribus solutis producta cozã presidẽ successoꝛe eius, qui tributa recepit, vel p opinatoꝛes cozã presidẽ magno refricat. ꝛ infringi nõ ds. Et ideo postq̃ ipsa apocha est producta vigeri nõ ds tributa rius ad solutionem iterata. illec opinatoꝛ ad cõpotũ iterato ponendũ de officio gesto p eũ. (Semel) Unica vice. (ℳunerũ) Tributoꝝ. (Emissam) Acta ꝛ assignata. (Refricari) retractari, rescindi, infringi, refugi, recusari. (Et ideo) ver. ꝛ est ideo cõiunctio illatiua. (Spectabilitas) Spectabilis, lucidus, clarus, cõptus, honoratus ꝑ mulgatus, ꝓbatus fm ℣ap. inde spectabilitaꝫ. (Prohibebit) vetabit, interdicet. (Jn posterũ) Aduerbiũ tpis. i. deinceps, in antea. (Eos) s. exactoꝛes, vel eos. s. collectoꝛes, ꝛ sic melius inferẽ, ꝛ ideo ꝛc. ꝛ melius est. j. quos, fm quosdã (Discussione) i. tõnem ponẽdũ, de qua ds, j. de discuſſ. (Letari) Letamur de nris bonis cõgratulamur de alienis fm ℣ap. ¶ Jn prima gl. ibi solutione. adde. ſ. relinquoꝝ debiti vel administratiõis. ¶ Jn fi. aſs exponit. j. de fun. patri. l. ij. ¶ Jn gl. ab his ibi ꝓxima adde. aſs esset cõtra. §. de cõue. fi. debi. l. ij. ¶ Jn gl. vlr. ibi sup indicto adde. in rup. in pun. sed ibi non dicit q̃ ꝓterijt ꝑis debita indicat indictio. sed dicit q̃ ꝓ futuro ꝛ fm alios ꝓ preterito, alius ꝓ alio non compellitur, ad quod. j. vt nul. ex vica. ꝛc. l. j. de omni agro deser. hac diffinitione. de exacto. ꝛ excu. nullam. in auten. vt nulli iudi. §. quia vero. ꝛ. §. ne vꝛos ꝓ ma. ꝛ ne fi. ꝓ pa. in rub. ¶ Circa hoc dominus Bart. dicit aut loquimur in mugere personali aut in reali. Primo casu quod non potest per vnum debet per alios expediri. ff. de mu. ꝛ bono. l. honoꝛ. §. fi. Secundo casu, aut tale onus imponitur simpliciter ciuitati, ꝛ tunc non est dubium dicit ipse q̃ id quod non potest vnus exsoluere alia ciuitas totum soluet, manet enim semper eadẽ ciuitas. ff. de iudi. proponebatur, ꝛ quia vniuersitas ipsius ciuitatis reſidet etiã in vno. ff. qõ cuiusq; vni. sicut. §. fi. Aut imponit cuilibet de ciuitate, ꝛ tunc ipso iure vnus ꝓ alio nõ tenet, vt infra vt nullus ex vica. l. j. ff. de mu. ꝛ bono. sponte. in pun. ꝛ quod ibi not. De hoc scripsi plenius. §. de exact. tri. l. actoꝛes. Posset tamen dici ipse ꝓpter defectum soluentiũ superindictus imponi. ex quo alij grauarentur. ꝛ sic loquitur. §. de superindic. in rub. ꝛ in nigro. vbi glo. dicit esse superindictũ illud quod extra ordinem tempoꝛe necessitatis imponit. ꝛ sic ipse intelligit istã gl. sic etiam dicit debere intelligi dictam. l. actoꝛes. Secundo casu principali, videlicet quando onus est reale, vt puta tributũ quod est reale, tunc quod non soluitur per vnum, alij debent exsoluere, sed eis assignabuntur possessiones ꝓ quibus tributum solui ds. v. j. de oi agro deser. l. j. ꝛ in aut. de coll. §. finaurem aliqñ. sed hec duo vltima iniqua videnꝫ. ar. eoꝝ q̃ superius dixi. ꝛ que scripsi. d. l. actoꝛes. ꝛ. ex. i. l. fi. aute finem nore magne. ꝛ. j. de cẽsi. oẽ. ꝛ que not. glo. j. de omni agro. deser. hac diffinitione. vnde cum duo litigant coram assessoꝛe, cui ꝓ labore est cõiter prouidendus vt de rescrip. statutum. §. assessoꝛem. lib. vj. Si vnus est pauper, ꝛ sic a prestatione salarij excusatur. in autem. de man. princip. §. fit tibi. ꝛ plene per

Onus qõ nõ soluit fit p alios soluendus

ne per Arch. d. c. statutum. §. prouisurus. in glos. sic no. hic alter quantumcunq; dines non tenetur assessoꝛi vltra per eum debitam portionem, vt optime no. Arch. eo. c. §. assessoꝛem. in glo. hoc io ꝛ facit quod no. in spec. de assessoꝛe. §. salarium. ante fi.

¶ Secm mar. Ler. iij.

Quicunq; de ꝓuincialibus ꝛ collatoribus deinceps posthac quantolibet annozum numero cum probatio aliqua ab eo tributarie solutionis exposcitur: si triũ coherentium sibi annoꝝ apochas: securitatesq; ꝓtulerit superioꝝ tẽporum apochas nõ cogatur ostendere. Neq; de preterito adillationẽ functionis tributarie coartetur. Nisi forte aut curialis: aut quicunq; apparitoꝛ. vel optio: vel actuarius: vel quilibet publici debiti exactoꝛ siue cõpulsoꝛ possessoꝛum vel collatoꝛum habuerit cautionem: aut id q̃ deposcit: deberi sibi manifesta gestoꝝ assertione patefecerit.

Quicunq;. Hec lex est vtilis frequenter in iudicijs allegata, ꝛ dic casum. Puo predio tributario q̃ possidebã petuntur a me tributa octo vel decẽs annoꝝ. que tota soluisse me dico, sed de oĩa solutione docere non possum, dicitur hic q̃ si de solutiõe trium vltimoꝝ annoꝝ per apocham doceo, securus sum q̃ ꝑsumoꝛ pro preterito tẽpoꝛe perfoluisse nisi in contrarium aduersus me producatur, antipocha vel alia probatio per quã liqueat me confiteri vel obnoxiũ esse ad solutionẽ tributi per me debiti pro toto tpe quo molestoꝛ. (Quicunq;) Signũ vniuersale distributiuum. (Decurso) finito. cõfecto, fm ℣ap. si le. §. de fi. illustru. l. fi. ꝛ. j. de his qui non imple. sti. l. ij. (Numero) Numerus est multitudo quasi cocervatio. ex multis vel vnitatibus collecta scõm ℣ap. (Tributarie) De tributis facte Exposcit) desideraꝛ. petiꝛ. (Coherẽtium) i. cõtinuoꝝ. ff. de cẽsi. forma. ꝛ dicit glos. primoꝝ ꝛ vltimoꝝ. ad qõ. §. ne de ista. defun. si mater. in fi. Aide q̃ de hoc ꝑdo scripsi. j. de omni agro deser. quicunq; q̃. ad fi. ¶ Sed pone aliqs iniuste ordinatus in sacerdotẽ. ꝛ de hoc ſas ordinationis ostẽdit. cũ arguit q̃ non fuerit ad ꝺyaconatus ordinẽ promotus de quo ſas nõ ostẽdit. an poterit in eo ordinẽ ministrare. vt sic ꝑsumatur etiã diaconatum vicinum sacerdotio recepisse. q̃ videt ar. huius. l. Cõtrarium no. Jnno. extra de cle. pere. c. j. ꝛ hoc nisi esset ꝓsumptio ꝓ ordinatore q̃ tãte discretionis erat q̃ non ordinasset eum in sacerdotem. nisi literas aliozũ ordinũ habuisset. vt ibi dicit Jnn. (Tempoꝛ) Tẽpus iuxta hebreos integer est annus. tẽpoꝛa vo duo anni. dimidiũ tpis. dimidiũ anni iuxta illud Dan. fm ℣ap. Sed aſs tẽpus est mirabilium rerũ more motus ipsum interuallũ breue vel longũ secundũ ℣ap. (Ostendere) Os est semel sine aliquo lenocinio demonstrare (Ne qs) ver. (Illationẽ Solutionẽ. (Coartetur) compellatur. (Actuarius) de hoc. j. de ero. mili. anno. l. actuarij. ꝛ. l. excellentia. (Cautionem) Cautio a casu dicta breue recordationis cyrographum scõs ℣ap. ¶ Jn glo. aſs astuarius ibi extoꝛquent. adde. sed iure lõbar. dicitur astuas. i. calliũia inde astuarius. i. calliũiator. ad quod in aut. de testi. § fi vero astu, ꝛ. §. de natu. li. legem. ad fi. ꝛ. l. iubemus. in medo. Ut id est negtia vel malitia. vt. §. vt oẽs tam ciui. q̃ mili. in. l. j. §. nec vllam. ꝛ tũc deriuaꝛ ab astu. vnde Quintilianus in gladiatoꝛe, callido vereani gladiatoris astu. ¶ Et nota q̃ testis varius punitur cum fraude ꝛ falcitate. contraria dicit. vt. §. de testi. nullam. ¶ Jtẽ astutia ꝛ non fortuito vel errore. d. §. fi vero astu. q̃ verbum ibi exponitur. i. malitia. Jn cõtra falsos testes veritatem inde? diligentissime perscrutari ds. Deut. cit. ꝛ Quintilianus in tormento pauperis. facinus est nos. ſ. iudices non deprehendere mẽdacium. facinus etiã illud. si nõ ꝓbari si verum est. ꝓsumitur aute q̃ astu dicto. §. fi vero. ibi dñ dicit demostrentur. ꝛ cum dicit apparuerint. Jd enim ds apparere q̃ ex coniecturis ꝛ indicijs colligitur in aut. de testa. imperfe. in pun. Coniectura eñ. i. ꝓsumptio. exponit. §. de iudi. prope randum. ꝛ de inoffi. testa. l. iij. Et indicũ. i. argumẽtum sic dicrum: q̃ rem indicat. §. de rei ven. indicia. ꝛ de questio. milites. Jnde etiã dicitur credi q̃ inducit ex cõiecturis. in aut. hec constitutio ꝛc. in pũ. colla. viij. Aide q̃ scripsi. §. l. j. in verbo euidentibus. Illud autem monstratur q̃ sensu visus ostenditur. in auten. vt li. ma. §. j. ꝛ. ff. de vi pu. l. j. §. si autem seruus. Qui aũt testes dicant variare. q̃ vacillare, qui contradicere. vide q̃ no. Jnno. extra de testi. co. c. ꝓterea. Utrũ aũt testis varius toꝛqueat. non videt. cũ. l. ex libero. ff. de questio. loquatur in vacillante, nõ ergo in variãte hoc trahendũ est. ff. so. ma. si

Testis varius toꝛqueat. vero. §. de vino. §. de transac. interpositas. Et contra videtur in aut. de testi. §. fi vero astu. Et de materia testis vacillantis ꝛ varij qualiter inde? hoc in actis redigere debeat. ꝛ an presente vel absente teste no. Jnno. extra de ꝓba. qñ. Qui aute ꝛ q̃ bus casibus excusetur quis variatione vide quod no. Archi. de in. iur. cum in positionibus. li. vj. vbi dicit inter cetera q̃ ad hoc q̃ varius punatur oportet q̃ contrar a dicat. de quo dic vt predictum est. ¶ Sed pone testes tulerunt testimonium in causa. deinde tacta fama dicũt cũ iuramento se falsum dixisse testimonium. ꝛ pecunia fuisse coꝛruptos. cui dicto stabit? Rndeo. j. vt ꝓ extra de testi. sicut. ꝛ. c. cum in tua. de ꝓbatiuraui. ꝛ. c. per tuas. ꝛ no. extra vt eccle. bene. c. j. in verbo sed gratia ꝛ de excep. c. j. in verbo innocentes. ꝛdc ẽt non tacta fama. ex de ꝓsumptionibus literas. ꝛ ibi no. ꝛ vide q̃ no. ex de testi. veniens. §. j. in gl. §. quare ꝛc. Quidã vero iudex nobilis auctoꝛitatis vt audio, quum pronunciauit. vide in spe. de testi. §. j. verſi. qd si testis indirectus. ¶ Jn glo. qua. ꝓmisit. ibi anni. Adde precedentes tres annos ꝛ coherentes pienti cõuentioni. Et ibi q̃. adde in securitate facta de solutione trium annoꝝ cõuentioni coherentiũ. Et ibi preteritoꝛum. adde. i. triũ annoꝝ. Et ibi dicit adde apocha. Et ibi hñc adde susceptoꝛ. Et ibi accepisse. adde ita dicendo suꝫ cõfessus ego susceptoꝛ. re solutione triũ tributa trium precedentium annoꝝ non aũt superioꝝ. que verba imꝰ sicut loco cuiusdã ꝓtestationis facte q̃ ꝓ aliis precedentibus annis non sit facta solutio. protestatio vero plurimũ operatur. ff. nau. cau. ita. ds. §. sicut. Uti inducitur hec lex ad quẽtionẽ. emphyteote q̃ probacie pro annis ꝓximis preteritis exsoluisse pẽtionez. q̃ ꝓsumitur et pro precedentibus prestitisse. per q̃ legẽ dicit Aug. se obtinuisse hãc materiam cũ multis aliis hinc dependentibus. vide in spem. de loca. §. nunc. vero. ver. xxvij. ꝛ se. ¶ Et no. pur glo. dicit. hic esse ꝓsumptiones de preterito ad plus preteritũ p. l. fi qs. §. de adulte. ad q̃ in aut. de testi. ꝛ ea que pa. §. non tñ enim. ꝛ. xxxvij. q. j. cũ per bellica. Et q̃ bus aũt causis surgat ꝓsumptio. vide in spec. de ꝓsum. §. j. Nota et q̃ voluit ꝓsumit aliq̃ transfert onus ꝓbationis in aduersariam. §. de ꝓba. sive. ꝛ. ff. de his q̃ sunt sui vl alte. iur. tuli. ꝛ de iur. do. nup. tam. in fi. cui sibus. vñ cecus ꝓ quo est ꝓsumptio q̃ ad parricidium non ꝑcdar. nõ debet suspectus haberi. ſ in ipso facinore deprehẽdi. dicit Quintil. in parricida. alias in prima rubrica. Hoc autem. ſ. cõtrarium eius q̃ ꝓsumit probandũ est. aut per tres testes. aut per duos excellẽtiores vt probaꝛ ꝛ no. ff. q̃ me. cau. non est. ꝛ de verbo. sig. vbi aũt. ꝛ in spec. de ꝓba. §. vlti. ver. vltr. ad quod extra de ꝓsump. quia. ꝛ. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. fi eum. fiez ꝓsumptio transfert onus probationis in reũ etiã negatiue. vt not. extra de rescri. ex parte decant. ꝑde fi. ꝛ facit ad ꝓ tiera ff. de mo. ſ. testi. si pars. no. Jnno. extra de cõsa. cle. ꝛ imo. rua. Jtẽ ea que ꝓsumuntur etiam sola iuris ꝓsumptione, iz non de iure dicantur esse certa. in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. legitimi. Quia igitur materia ꝓsumptionum satis est vtilis. ꝛ non sic tradita per doctoꝛes. Plures em sunt casus in quibus lex aliquid ꝓsumit. vnde ꝛ intrumuntur aliqui ad ponendum ꝛ in excipiendo. aliꝫ sepe falluntur. ideireo nonnullos ex his casibus in legum voluminibus sparsos hic annectere procura ui numeratim etiam conscribendos.

¶ Primo igitur ꝓsumitur quis scire vires patrimonij sui. §. de rescin. ven. quisquis. ꝛ vide quod not. extra de rescrip. ac ex communi cato. immo ꝓsumitur quis non ignozare facultates suas. §. ad. l. fal. aut. sed cum testator. ꝛ ibi no.

Presumptio locũ habz in centuz ꝛ octogintacasibus.

¶ Secdo ꝓsumit qs ignozare valitudinẽ cõiuncti sui. ff. vñ cog. l. iij.

¶ Tertio ꝓsumitur ignozantia vbi scientia non probatur. ff. de ꝓba. verius. ꝛ in regula ꝓsumitur. li. vj. de reg. iur.

¶ Quarto ꝓsumitur quis magnus non cõpulsus in vbe. d. l. non est versimile. vide. l. j. de iure fis.

¶ Quinto ꝓsumit mulierẽ stipulatã dotem sibi reddi. etiam si stipulata non est. §. de rei vxo. ac. l. j. in pune. Sz hec potius dicit fictio que est sup eo ꝙ certũ est nõ esse. ff. de his q̃ sunt iui vel alie. iur. tuli. in pun. ꝛ melius inſti. qui. mo. ius pa. po. toi. §. fi ap hominibus. ꝛ vide ff. de acqui. here. fi duo. in fi. cũ ibi no. de equa. vide q̃ no. l. di. ferru. ꝛ facit de here. accusatus. in pun ꝛ. §. j. ꝛ. q. ij. v. Sic etiam quis sungitur possessionẽ actus q̃ no est. extra de consue. c. ij. Et not. Jnno. extra de can. pos. cũ super. in prima glo. iz aũ fictio sit sup eo ꝙ certum est non esse in veritate vel in opinione. ff. de eo q̃ ꝓ tu. l. j. §. j. nõ tñ procedit sup eo q̃ impossibile est esse. ar. optimum. ff. loca. qui ad certum. ex q. cau. ma. dem. iz. ꝛ not. ff. ꝓ socio. l. iij. ꝛ tacit. l. j. §. fi. quis quasi. sicuti nec cõfessio. ff. de interro. ac. confessionibus. ꝛ. l. fins. que

Universidad de Deusto
Biblioteca

efficatio: est ꝓbatio ꝙ fictio. ff. de inoffic. test. q de inofficioso. in fin. Nec obligatio quelibet. ff. de regu. iur. verū est. c. 1. impossibiliuꝫ. ad idē facit. ff. ad. l. aq. inde neratius. §. fi. de postli. reuer. in bello. §. facte. cum cōcor. z vide quod no. ē. de rei vxo. ac. l. j. §. in presenti. in glo. j. Presumptio fingat. de ꝓba. siue possidetis. in glo. De hoc scripsi plenius. j. de ꝓbationem ꝓbatione qui spō. mu. siu. l. fi. in ꝓbo successores. in. q. iij. Ar. cōtra ꝙ fictio facit quā ꝓbatio qui spō. mu. siu. l. fi. in ꝓbo successores. in. q. iij. Ar. cōtra ꝙ fictio procedit: etiam super impossibili sm naturā. ff. de vsufru. ea. re. l. ij. z. ff. de euic. ti cui. §. is cui. ¶ Itē no. z aliā differentiā inter ꝓsumptionē z fictionē, etenim ꝙ fingunt poni in libello, vel articulis necesse nō est, qz tunc facto posito statim qualitas fictionis accedit. ff. de dona. cau. mor. z si debitor. z que in frau. cre. §. lucius. vbi notabiliter dicit glo. fictitie. que autem ꝓsumunt: qz tūc cōtraria ꝓsumptio probatione admittit in libello, z articulis ponenda sunt. z bene sentit glo. consti. de offi. insti. l. j. cū dicit nō probari neqz ꝓsumi insultum ex cogitatū. nisi hoc illi libello exprimatur ꝙ aliqui minus bene per ꝓcalle. §. lucius. reprobare nituntꝝ. sed pro ipsa glo. est aperte. ff. ꝙ me. cau. l. fi. in prin. vbi ponit claritas dignitatis z magnitudo. cū dicit clarā dignitatē se habere ꝓtēdebat. super hoc enīs ꝓsumptio ipsius attendit. Sic z ponitur donatio causa mortis facta per libertū. ꝓsumptio ꝙ in fraudem patroni statim accedit. ff. si in fra. p. l. j. §. fi. sic z negatiua ꝓsumit. z eo ipso ꝙ ponit est. ꝓbata. z transsert onus probationis in aduersariū. vt est exemplū. ē. de non nu. pe. si ex cautione. z tū ipsa ꝓsumptio poni opus est. e. tit. l. j. ibi cum dicit asseris. Sic z ꝓsumitur ignorātia vbi scia nō ꝓbat. vt predictum est z ꝓs. j. qui mili. nō pos. super seruis. z tū talis ignorantia ponitur cum accipit, asserendo se ignorasse vt ibi notabiliter glo. dicit. affirmatur enī z allegat. ff. de re mili. nō obs. §. ab arbitris. z de adulte. si maritus. §. fi. Sic etiā ꝓsumitur in fraudē seu mala fide acta venditio. que processit debitis solennitatibus nō seruatis. ē. de fide instr. l. j. cuꝫ ibi not. z tū hoc allegatur z ponitur. ē. si ven. pig. ag. l. pe. in princi. Item per signa ꝓsumitur quis z iudicatur hereticus. ē. de here. l. ij. Ipsa vero signa est necesse ꝓbari. extra de sym. sicut. j. ergo z pone. qz in facto consistunt. ff. de ꝓcu. que omnia. sic etiam ponendum est quo animo aut qua mente qs fecerit aut dixerit id ex quo arguitur. ar. bonum. ff. de solu. qui res. §. areā. ver. homini. ibi si ea mente: dissolutam esse nauem apparuerit.

Heretie quis ꝓsumit per signa.

¶ Sexto ꝓsumit diligens homo que habet ex suis operibus hꝛe. ē. arb. tu. si defunctus. Vide ꝙ no. Archi. xij. q. j. manifesta.

Prelat an ꝓsumat hꝛe ab eccla ea quehꝫ

¶ Septimo ꝓsumit que peruenerunt ad mulierē puenisse de bonis viri. ē. de dona. inter vi. z vxo. etiam. ff. de eo. tit. quintus. ¶ Andem sit in plato vt ꝓsumat id ꝙ hꝫ puenisse ad eū ex ecclesia. vide quod no. Arch. xij. q. v. c. j. Et hanc materiam bene tractat Jnn. extra de testa. cum in officijs. z vide ꝙ scripsi. ē. de iur. fis. facultas. super glo. vlti. z quod no. xij. q. j. sint manifeste.

¶ Octauo ꝓsumitur quis gratus, nisi ꝓbetur ingratus. ē. de insoffi. test. omnino.

¶ Nono ꝓsumitur res que fuit olim patris, nunc heredis esse. ē. de ꝓba. siue possidetis.

¶ Decimo ꝓsumit res esse possessoris. e. tit. l. ij. z. d. l. siue. de quo no. eo. ti. cum res. z hoc conniuentibus oculis. ff. man. l. iij.

¶ Xj. ꝓsumitur omnis retinens rem aliquam possidere. no. Jnn. z Host. extra de priui. cum olim. ij. de quo dic vt no. Archi. iij. q. ij. audiuimus. z de eo qui mit. in pos. cau. rei ser. c. ij. li. vj.

¶ Xij. ꝓsumitur esse de mensa res quam episcopus possidet. extra de re. ecclē. non alie. vt super.

¶ Xiij. ꝓsumitur vxor nisi ꝓbetur concubina. ff. de ri. nup. in libere. z no. ff. de concu. in concubinatu. secus secundum canones. extra de ꝓsum. illud. z. ff. de dona. donationes. post princ. si vero nolatur vxor videtur ꝙ censenda sit vxor. ar. xxij. qō. iij. dicat aliquis. in fi. z. xciij. di. dīs. post prin. z quod no. in eis. z vide plene quod no. Archi. de despon. impu. c. j. li. vj. z Ber. qui fil. sunt leg. lator. z de scru. in or. fa. c. j. z ꝙ no. xxx. q. v. aliter.

¶ Xiiij. ꝓsumit mrīmonium interuenisse, vbi qs confiteꝫ naturales filios esse filios suos, nō adiecto ꝙ naturales. ꝙ ꝓsequere latius. ē. de na. li. aut. idem si qs. z in aut. vt lic. ma. z auie. §. ad hec. ver. ex hoc. vbi dicit Jaco. de bel. ꝙ est ꝓsumptio iuris. z de iure. De hoc dic vt scripsi. j. de his q spō. mu. siu. l. fi. in verbo successores. in. q. iij.

¶ Xv. ꝓsumitur omnem ꝓdium liberum nisi ꝓbetur seruum. ē. de serui. altius. z ar. ff. de fideī. li. fi cum seruum.

¶ Xvj. ꝓsumitur bonum de vnoquoqz nisi ꝓbetur contrarium ar. extra de ꝓsum. dudum. vide ꝙ no. extra de scur. in or. fa.

¶ Xvij. ꝓsumit quilibet innocens a peccato. ē. de eden. qui accusare. z. ff. de pe. absentem.

¶ Xviij. ꝓsumitur quilibet innocens dolo z culpa. ē. de dol. dolum. z de pig. ac. si creditor.

¶ Xix. ꝓsumit qlibet sine vitio. ē. de edil. ac. l. j. z. iij. z. ff. de ꝓbatiō ꝓbatio. ¶ Ar. cōtra ꝙ ois eras ab adolescētia ꝓna est ad malum. xij. qō. j. ois etas z ꝓcliuus est cursus ad voluptatem, z natura inficacrit est vitiosū. xx. q. iij. c. ij. z multe ad malitiam sunt hoibus vie. in a. ū. de nup. §. minoꝝ. z homo quilibet naturalis est cū malō operatur. ff. solu. ma. si costante. §. si maritus. z no. insti. de insti. z iu. §. ius naturale. Super hoc distinguitur vt scripsit Jac. de bel. ē. de inoffi. test. omnimodo. Aut querit de bonitate hois in genere aut in specie. Si in genere, tūc quilibet in dubio ꝓsumēdus est bonus esse. d. c. j. extra de seru. in or. fa. z de ꝓbꝫ. c. fi. in fi. cū cōcor. Si in spē, aut querit de bonitate ꝓterita aut de futura. Si de ꝓterita. l. an in ꝓteritum fuerit quis bonus. Siqdē ex operibus suis resultat bonū tīm, tunc z sine aliquo dubio ꝓsumit bonus. extra de ꝓsum. ex studijs. Si vero resultat malū tīm z cōstat, tūc ꝓsumatur malus. vt. xxij. q. v. quis viderit. Si aut est dubiū: tunc in dubio ꝓsumendus est bonus. d. l. o modo. cū fi. Si aut qratur de bonitate futura. i. an ꝓsumēdum de aliquo sit ꝙ in futurū debeat esse bonus, si qdē semel fuit malus eo casu ꝓsumendū est ꝙ erit malus in futurū. de reg. iu. semel. lib. vj. Si autē nō apperet ꝙ nūꝙ fuerit malus, tūc ꝓsumendū de quolibet ꝙ debeat esse bonus in futurū. no. ff. de ꝓba. l. ij. z insti. de suspect. tut. §. fi. in fi. z. d. c. fi. extra de ꝓsum. cū concor. nisi sit ꝓsona vilis z inhonesta, vel male opinionis z fame, vel ingerat, vel finistra suspitio contra eum laboret. in aut. de testi. §. sancimus. cum concor. z. ff. de ꝓcu. que omnia. §. j. z de questio. de minore. §. pe. cum si.

Homo q̄ liber ap sumat bonus.

¶ Xx. ꝓsumitur contractus interuenisse ex quo quis debitum est confessus. no. Roffre. in libello de act. in fac. §. ex confessis.

¶ Xxj. ꝓsumit filius esse in ꝑte patris, nisi ꝓbet emancipatus. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. patre. instit. de nup. in prin. Sz hoc verum est nisi filius sit in possessione libertatis. ff. solu. ma. titia.

¶ Xxij. ꝓsumitur dominus qui vtitur re vt dominus. no. ff. de cōdi. insiti. quedam. ad quod facit. d. l. titia.

¶ Xxiij. ꝓsumit qui emit rem aliꝙ z possedit ex eo titulo possedisse. vt. ē. de acqui. pos. l. ij. z. ff. de excep. rei vē. z tra. l. j. §. fi. z de rei vē. q̄da mulier. z ibi not. vtrū sit necessaria scīētia aduersarij vt nō z tīde cōtractu donationis. d. l. quedā. Jdē in legato. ff. pro leg. l. fi. Jdē in hereditate. nā si alicui deferat hereditas z postea inueniat eam possidere. ꝙ is alīū titulū alleget ꝓsumitur eam iure hereditario possidere. ē. de natu. lib. l. iij. ver. hec sine postrema. z de repu. here. l. j. ff. si ser. ven. si ate. Quod si dicūt testes aut instrumentum ꝙ venditor rem venditam tradidit. siquidem fuit in conspectu, aut potuit esse de facili tūc sufficit vt possessio quesita videat. ar. ff. de acq. pos. l. j. §. fi insserim, §. eo. ti. l. minus. alīs non sufficit cū tūc ex traditione que raliter est ꝓbata intelligitur data emptori licētia rē intrandi. ff. eo. ti. ꝓdia. Et no. Ly. d. l. minus. z rōne prime volūtatis q̄ pcessit in vēdēdo, hic emptor duo volēte seu vēditore ꝓsumit possidere. ar. ē. loca. l. legem. ff. eo. ti. item queritur. §. fi. z man. l. procurator. z arg. eius quod no. ff. si cer. pe. l. iiij. §. res pignori. in glo. que semper abesse. z. c. z vide quod scripsi. ē. de iure fil. l. j. super glo. sed a quo.

Confessio est quadrupler.

¶ Xxiiij. ꝓsumitur possessio tradita emptori eius rei quam ipse possedit venditore sciente. ē. de acqui. pos. l. minus.

¶ Xxv. ꝓsumitur rem que est in domo mea esse mea. ar. ff. de contrahen. em. l. claudius. z no. Bui. in spe. de fur.

¶ Xxvj. ꝓsumitur bonus qui descēdit ex bona progenie. ff. de edi. edit. quid sit fugitiuus. §. qui mancipia.

¶ Xxvij. ꝓsumit aliquid bonum z iustum ꝙ a bono factū esse probatur. xxxvij. di. q. 8 mēsa. ij. q. ij. lugdunēsis. z vij. qō. j. oēs. z ibi no.

¶ Xxviij. ꝓsumuntur omnia de iure licere nisi ꝓbentur non licere. ff. ex qui. cau. ma. necnon z de ꝓba. ab ea parte.

¶ Xxix. ꝓsumitur emācipatio rite facta nisi contra ꝓbetur. d. l. ab eo. §. j. z vide quod no. Jnn. extra de cle. per sal. ꝓmo. innotuit.

¶ Xxx. ꝓsumitur fidei tussor soluens suo potius ꝙ nomine rei soluere. ff. mandari. Papinianus. alias inter causas.

¶ Xxxj. ꝓsumit q semel deierauit, alīs deierasse. ff. de accus. si cui. §. his dē. de sena. l. cassius. Et iterum deierare. xxij. q. v. paruuli. ij. qō. vij. non potest. vj. q. j. quicunqz. z iō ad iuramentum de cetero nō admittetur. vt dictis iuribus. z no. extra de ꝓsum. literas. in fi.

¶ Xxxij. ꝓsumitur bona fides nisi ꝓbetur mala. ē. de euic. l. peñ. Que aūt re gruntur ad hoc vt talis ꝓsumptio ꝓcedat. no. Archidi. j. q. j. nullus vltra. z vide ꝙ ipse no. sup hoc. xxiij. q. ij. si virgo, z ꝙ no. Jnn. eē de in inte. re. c. ij. z idem Archi. de ꝓscrip. c. j. li. vj.

¶ Xxxiij. ꝓsumitur bona fides in eo qui possidet auctoritate iudicis secundum Jnn. extra vt lit. non conte. quoniam. ad fi. in glo. que est de ꝓpinetate vt ꝛc. quod no. Archi. de ꝓscrip. c. j. li. vj.

¶ Xxxiiij. ꝓsumitur tutor scire eratem pupilli sui maxime coniunctus. ē. de in integ. resti. de tutela.

¶ Xxxv. ꝓsumitur quis maior nisi ꝓbetur minor. ff. de arbi. labeo. z ibi no. z. ē. si mi. se ma. di. l. j. vide plenius quod no. ff. de mi. de etate. lxxviij. di. ꝓsbyter. extra de ꝓba. in ꝓsentia. ꝙ Archi. de rescri. si eo tempore. li. vj. z melius quod not. Jo. an. de reg. iur. infamibus. li. vj. in nouel. z quod scripsi. ē. de fi. iu. tru. l. j.

¶ Xxxvj. ꝓsumitur minor de facili circūscribi. ff. de mi. l. j.

¶ Xxxvij. ꝓsumitur mulier de facili decipi. in aut. de equa. do. §. plurimum igitur.

¶ Xxxviij. ꝓsumitur minor lesa cōtrahens mutuū cum feneratore nisi ꝓbetur locupletior facta. ē. si aduer. cre. l. j. z ibi no.

¶ Xxxix. ꝓsu

¶ Xxxix. ꝓsumitur vē ditio que pupillū ledit ficte cōposita, z cōmento mendatio. no. ē. si aduer. ven. i. fi.

¶ Xl. ꝓsumitur quis ciuatus ex quo in iudicio inuenitur extra de elec. bone. ij. z no. Bui. in spec. de reo. z Bn. de iser. in cōsti. de exor. z ꝓparato. in. l. j.

¶ Xlj. ꝓsumitur testis se gratia odio vel timore subtrahere qui recusat testimoniū. no. Bui. in spec. de teste. §. qualiter. ver. sed quomodo ꝓbatur. quod dic vt no. Jnno. extra de rest. cog. c. j.

¶ Xlij. ꝓsumuntur testes subornati qui ex nidem, ꝓmeditatum qz sermonem in causa deponunt. ff. de testi. l. ij. §. ideoqz. z not. Bui. in spe. de test. §. j. ver. item ꝙ idem dicunt.

¶ Xliij. ꝓsumit ꝓ ꝓcessu z imia iudicis ex quo de ipso cōstat legitimis documentis, extra de renun. in ꝓncip. ff. ad trebel. seruo inuito. §. cū pretor. z vide ꝙ no. Jnn. extra de eo qui fur. or. rece. c. innotuit. z de elec. bone. ¶ An aūt ꝓ sententia excōmunicationis z suspensionis ꝓsumatur sicut in aliis. vide ꝙ no. Jnno. extra de ꝓba. quoniam. z. d. c. bone memorie. extra de electio.

¶ Xliij. ꝓsumitur in dubio sententia conformis esse petitioni. no. Jnno. extra de re iudi. cum inter.

¶ Xlv. ꝓsumitur vicinum scire quod ad longinquum peruenit. extra de ꝓsum. quanto, immo vicini sunt remotis in testimonio ꝓferendi. extra de purg. ca. cum dilectus.

¶ Xlvj. ꝓsumit generaliter ꝓ iudice in his que ad eius spectant officium, ꝙ prosequere secundum Jnn. d. c. innotuit.

¶ Xlvij. ꝓsumit ꝙ per multos dies publice ꝓpositum est, ab omnibus pene cognosci. in aut. de litig. §. omnem. ad hoc. ff. de iniur. sed si pupillus. §. prosc ribere.

¶ Xlviij. ꝓsumitur ꝙ tube vocem audire possint vniuersi. xix. distin. ita dominus. z ideo portant precones hodie, quorum sola vox paucius innotescit. d. §. omnem. de litig.

¶ Xlix. ꝓsumitur ꝙ aliqs confiteꝫ in scriptis ex deliberatione mentis procedere. ij. q. iij. si quis iratus. ad q. ij. ad Lor. z. Epistole grames sunt z fortes, ꝓsentia aūt hominis infirma, z sermo cnotēptibilis, z facit ꝙ no. Jnn. d. c. innotuit. ē. ad velle, antique. z arbi. tu. l. fi. z ꝙ scripsi. j. de his q spō. mu. siu. in rubr. Et idē vr in cōfessione q̄ fit ore. xv. q. v. c. j. z. fi. seu voce. ꝓpria. ē. quoz app. nō rec. l. ij. in pn.

¶ Quadruplex est enim confessio. l. voce vt predictum est. z hec duplex. l. loquendo, z tacendo. ff. de interro. act. de etate. §. qui tacuit.

¶ Tertia est per rei euidentiaꝫ. xvij. dist. in prin. ¶ Quarta est per contumaciam. ij. q. ij. decernimus.

¶ L. ꝓsumitur quis bonus in minoribus nisi ꝓbetur malus. extra de ꝓsum. c. vltimo. z vide ꝙ no. Arch. vj. q. v. accusator.

¶ Lj. ꝓsumitur in senectute bene quis agere, qui bene egit in iuuentute. eo. tit. cum in iuuentute.

¶ Lij. ꝓsumitur quis cognouisse vxorē suam cum qua diu cohabuit. xxvij. q. j. nec aliqua. hanc materiaꝫ prosequere. vt no. Jnn. extra de frigi. accepisti.

¶ Liij. ꝓsumuntur quilibet potens ad coitum nisi ꝓbetur impotens. l. diu. qnia. z no. Jnn. d. c. accepisti.

¶ Liiij. ꝓsumitur monialis ex quo inuenitur inter alias moniales, ar. xx. q. j. quem progenitores. z no. xix. di. in prin.

¶ Lv. ꝓsumitur canonicus ex quo apparet in mallo inter alios, z prebenda. z alijs. ar. d. c. quem progenitores. z in possessione seu perceptione aliorum iurium. no. Arch. e. di. contra morem. dum tamen probet suam institutionem vt ibi no. z adde ꝙ iple no. xxvj. distin. quod interrogasti. z de offi. o. di. c. ordinarij. li. vj.

¶ Lvj. ꝓsumitur decretalis ex quo inuenitur inter alias decretales. no. xix. di. in prin.

¶ Lvij. ꝓsumitur pater donare filio id quod degēti in studio ministrauit. ff. fami. ercti. que pater. ibi vide conco.

¶ Lviij. ꝓsumitur non intercessisse merum in eo quod actum est amicis interuenientibus. ē. de transac. transactione que.

¶ Lix. ꝓsumitur quis abesse ex iniusta causa eo ipso ꝙ non probatur abesse ex iusta causa. ff. de fideicom. li. si eum seruum. §. fin. in pn.

¶ Acculator aūt si i termino ad quē reū citari fecerat nō cōparet, ꝓsumitur abesse potius ex iusta ꝙ iusta cā, dicit Jo. an. de dol. z concu. c. j. li. vj.

¶ Lx. ꝓsumitur quis malitiose abesse vbicunqz teneꝫ ad aliquid agendum z abesse. dicit Jnn. extra de eo qui mit. in pos. causa rei ser. si aduersarius. exemplatori vide.

¶ Lxj. ꝓsumitur quis pauper nisi ꝓbetur diues cum nudus natus sit. no. Jo. an. de reg. iur. semel. li. vj.

¶ Lxij. ꝓsumit qs laicus ex quo laicus nascit nisi ꝓbeꝫ clericus ordinatus. ij. q. j. legum. z no. Jo. an. in regula scienti in nouella.

¶ Lxiij. ꝓsumit mr das dotem ꝑ filia velle donare sicut qs extraneus. ff. mā. idemqz. §. z Papinianus. z. ē. de rei vxo. ac. §. in plenti.

¶ Lxiiij. ꝓsumitur q indebitū scienter soluit velle donare. ff. ō ope. li. i. capanus. iziis q sciēter receptū, cōmittat furtū. ff. de cōdi. fur. qm. z crimen stellionatus potꝫ sibam. ff. manda. si fideiussor. §. in oibus.

¶ Lxv. ꝓsumit mulier coniugata esse dotata. ē. ad velleꝫ. l. viri. ad q. ff. de excep. do. pure. in fi. z que in frau. cre. l. fi. ¶ Sz cōtra: qz nuptie nō ex dotibus, sed affectibus contrahuntur. ē. de repu. l. fi. in prin. ad q. ff. de in. dot. l. iij. z xxx. q. v. si dīs. ¶ Hec faciuntad questionem. Jnuenit fore maritata, petit paragiū a fratre, ille dicit eaz esse dotatā, z ꝓ se inducit dictam ꝓsumptionē. An ergo sic talis mulier repellet: Absit. immo fratri hoc casu, ꝓbatio dare dotis incūbat. vt. ff. de ꝓba. l. ij. nō ob. l. pure. §. fi. z. l. fin. ꝙ in frau. cre. eīm marito cōuenta erat dos z promissa. delegatur ergo debitor q possit deleganti. ꝓmissori dotē excipere. vel de dolo vel qz vitra quingentos solidos sine insinuatione non tenet, nō excipiet cōtra maritū cui erat dos promissa, z nō fuisset ducturus vxorē nisi cū dote. vn qz ꝓmissa erat dos iō dicit ꝙ non fuisset eā ducturꝰ. immo ꝓsumit ꝙ repellat vxorē. ꝓmissam vir cōsequatur. in aut. de nup. §. fi qs em dixerit. nō aūt dicunt leges ille ꝙ ꝓsumaī semper dotē datam vel promissam matrimonio intro. immo Jtium ptz ex supradictis iuribus, scz quia matrimoniū potest esse sine dote. puta qz ob pulcritudinē, vel amorem aut nobilitatē suscepit eā in lombar. De successionibus si ꝑ z sic agēte mulier ad successionē frater excipiens ꝓbabit eam dotatam, cum sit iniqua constitutio regni, que dotatas a successione repellit secundum quosdā. de quo aliter scripsi. j. quando z qui quarta pars l. fi. Et ꝓbare se indotatam est probare negatiuam que vix probari pōt. ē. ꝓ proba. actor. de quo dic vt scripsi. ē. de fi. in strū. l. j. z per ꝓsumptiones si fic esset filia non esset repellenda a successione patris, quia ex ꝓsumptionibus nemo damnatur. ff. de mi. l. iij. §. j. ¶ Itē dato ꝙ ꝓsumaī dotata, oporteret probari ꝙ de bonis illius de cuius successione agitur. ē. de inoffi. test. quoniam nouella. z fic non repellitur nisi de bonis eius esset dotata de cuius successione ageretur sm Bn. de iser. qui hoc scripsi circa dictam. l. fi. ē. de repu.

Dotis datio est solennis mrīmonij.

¶ Lxvj. ꝓsumitur ꝙ mulier non possit nubere sine dote. ff. que in frau. cre. l. fi. §. z de do. ex. apud. §. fi imulier. z. §. se.

¶ Lxvij. ꝓsumitur vir post acceptionē vxoris ipsaz repellere si viderit indotatā. no. in aūt. de nup. §. sic itaqz matrimonia. z. §. j. si quidem. in gl. sed que pena. z ex de dona. inter virum z vxo. per nostras in fi. Dotis enim datio est de solennitate mrīmonij. xxx. q. v. Lorha rius. Jndignissimum ꝙ est vt possit cōsistere matrimoniū sine dote. ff. de pac. do. l. cuꝫ pr. vide. xxx. q. v. aliter. z. c. nostrates. que bene faciunt ad hoc. immo qui sine dote ducit vxorē, peccare celestur. iij. q. iiij. cōsanguineorum. vt nor. xxxiij. di. is qui fm glo. antiquam.

¶ Lxviij. ꝓsumitur ecclesia indotata sacro ministerio de fraudarin auten. vt nul. Fabri. orato, do. in princ.

¶ Lxix. ꝓsumitur in ꝙ agit familia. de voluntate domini agere, extra de testi. constitutis. idem in seruo. ff. de mi. l. iij.

¶ Lxx. ꝓsumitur actus reiteratus intercessisse ne restes periurij reatu notentur. extra de testi. cum tu fili. z vide in spec. de teste. §. iaz de interrogatorijs. ver. quid si vnus.

¶ Lxxj. ꝓsumit vxor scire ꝙ scit maritus. not. ff. ꝙ vi aut clā. aut qui aliter. §. sed z seruus. Unde ꝓsumitur vir malitiose latitare vel abesse si vxor nescit vbi sit. not. Jnn. extra vt lit. non conte. quoniam inducit extra qui ma. accuf. pos. c. j. Sz contra est. ē. de epti. au. si legibus. vbi ꝓbatum fuerit ꝛc. vbi de hoc in gl. z iura que in cōtrarium inducuntur ibi loquuntur in conditione personarū. z communiorum. z in etate. z valitudine que latere nō possunt. Alia vero facta viri vxor scire nō ꝓsumitur, nisi ꝓbetur. ff. de ꝓba. verius. ē admini. tu. hec autem. Et hoc sequitur. An. de iser. li. feu. de natu. succell. feudi. ¶ Item ꝓsumitur scire ꝙ scit pater. de futuri sponsi consuetudine Ar. conditione. not. dicta. l. si legibus.

¶ Lxxij. ꝓsumitur electores scire conditiones z impedimēta electio. not. Jnno. extra de elec. dudum. j.

¶ Lxxij. ꝓsumit qs donare cū res suas defendit eidem. in aute. vt ecclesia ro. cent. an. in medio. ad q. ff. de acqui. pos. ꝓmiceri. §. j.

¶ Lxxiij. ꝓsumitur portio q portioni loco positus est. ē. de offic. rec. ꝓnum. portionis. de offi. ꝓtorec. vi. l. j. de professo. z me. l. pe. z vide. ff. de aibo scri. l. j. in fi. z quod ibi not.

¶ Lxxv. ꝓsumitur debitor liberatus ostendens instrumentum de biti cancellatum. ff. de ꝓba. si cyrographum. z vide ꝙ not. extra de renun. sane. hec autem ꝓsumptio cessat ob familiaritatem debitoris. ē. de iari. liber. col. l. j. §. sed ne furandi.

¶ Lxxvj. ꝓsumit titulus seu obligatio ꝓcessisse vbi longo tēpore ꝓstatio est ꝓhibita. ff. de vsur. cū de in rem ꝙ. vbi plene de hoc.

¶ Lxxvij. ꝓsumit eum in cuius arbitrium aliqd est collatum taliter arbitrari ꝙ speciali iuris dispositioni eius arbitrium non repugnet. ff. de ri. nup. ꝙ. de vsur. l. j. z not. ff. si quis cau. l. j.

¶ Lxxviij. ꝓsumitur donatio in multis casibus. no. ff. man. si vero non renumerandi. ē. inde Papinianus.

¶ Lxxix. ꝓsumitur anulus z claues assignatos causa custodie assignari. ff. locā. dominus horreorum. z not. ff. de. l. j. l. cum pater. §. pluribus. z facit. xxiij. di. boetianus.

¶ Lxxx. ꝓsumitur q aliquem ad hospitiū suū recipit cā curialitatis hoc facere no. Jnn. ex de ꝓscrip. si diligēti. z de cau. pos. cū ecclesia.

¶ Lxxxj. ꝓsumitur nolle vendere qui immensum ꝓtium petit

Universidad de Deusto
Biblioteca

ff.de le.iiij.non dubium.§.fi.

¶ Lxxxij. presumitur testator donans rem quã legauerat legatum ademisse.ff.de adime.lega. rem legatam.z.l.cum seruus. Si autem alienauerit distingue, vtrum necessitate rei familiaris vel non.ff. de leg.iij.fideicommissa.§.si rem.z insti.de lega.§.si rem.

¶ Lxxxiij. presumitur qre vtitur re communi potius suo iure vti quam furti consilium inire.ff.pro socio merito.

¶ Lxxxiiij. presumitur si quis aliquid agit in suo & nocendi animo non fac.tio.ff.de dam. infec.fluminum. in glo. pe. quod verum est nisi prohibitus hoc faciat.xxiij.qõ.v.cuz homo.z facit ad premissa. ff.de aqua plu.ar.l.i.§.deniqz.

¶ Lxxxv. presumitur communem seruum verberans ine rdominũ potius & animo iniuriandi hoc facere.ff. de iniur. Item apud. §. fi communem.

¶ Lxxxvj. presumitur consentire, qui nominatus ad publica munera non appellat.ŝ.de app.is qui.

¶ Lxxxvij. presumitur patronus nuptiis liberte consentiens remittere ius operarum.ŝ.de ope.li.l.antepenul.

¶ Lxxxviij. presumitur patronus dicens libertam vxorẽ vel etiam concubinam similiter remittere ius operarum.eo.ti.liberte.

¶ Lxxxix. presumitur quis ducens vxorem eam quam redemit ab hostibus.remittere ius pignoris.ŝ.de postli.rever.l.ii.

¶ Xc. presumitur quis scire quod omnes sciunt. ff. de instito.sed z si pupillus.§.certe.

¶ Xcj. presumit errasse z ignorasse gradum consanguinitatis qui matrimonium publice contraxit. z ideo venit excusandus. ff. de ri. nup.l.fi.z nor.ff de adulte.si adulterium.§.incestum autem.

¶ Xcij. presumitur ius equũ.ff. de iusti.z iu.li.z phũs dicit.v.erbis eorum. Determinata quidem a lege positiua legalia sunt. z ysum quod qz ipsorum iustum esse dicimus. Postq̃ enim leges facte sunt. non de eis sed fm eas iudicandum est.iiij.di.in istis.

¶ Xciij. presumitur iusta causa in eo qui publico iure vtens aliqd exequitur.ff. de iniur.l.iniuriarum.§.j.z ibi not.

¶ Xciiij. presumit dãnum inesse illi qui cum vno cõtrarit, si in plures aduersarius distinguatur.ff. de pec.z ancillarum.§. vlti.

¶ Xcv. presumitur ex longinquitate temporis obliuiones sequi.xij. q.ij.longinquitate.z not.in auten. de trien.z.se.§.illud.ad hoc.ff. de ri.nup.qui in prouincia.§.j.

¶ Xcvj. presumitur annus dotans neptem illam filij sui contemplatione dotare.ff. de col.bo.dotem.alias.l.dedit.

¶ Xcvij. presumit vulneratus qui decessit intra annum ex vulnere mortuus.ff.ad.l.aquil.l.huic scripto.e.§.j.z.l.ita vulneratis.

¶ Xcviij. presumitur in alimentis citius mori senem & iuuenem.ff. ad le.fal.hereditatum.z de fideicom.lib. si cui.Secus in vsufructu. d.l.hereditatum.ad hoc vide.xiij.q.ij.illud.cum ibi nota.

¶ Xcix. presumit iudicantes potius deferre potentiꝫ & iustitiam petentibus ministrare.in aut.vt oẽs ope.iudi.puin.§.nec latet nos.

¶ C. presumitur qui dei memoriam habent ad tutelas z curas nõ libenter accedere.in auten.vt hi qui obli.§.quoniam autem.

¶ Cj. presumitur electus ei per quez eligitur gratus fore.ŝ.de sum. trí.l.viri. prope.fi. quinimo cogente reuerentia eius voluntatibus obedire.viij.q.ij.illud.

¶ Cij. presumitur magis diligere ciuitatem habens filios & nõ habens.j.de decur.in albo.z.ff.de al.scri.l.j.

¶ Ciij. presumitur qs volẽs in cã pbare & meliores probationes quas habet indicat.no. Inn.extra de in integrũ resti.auditis.Ilã z cum plura obijciunt electo, quorum quodlibet p se sufficit. illud & facilius probari potest.primo probandum est de elect.fi forte.li.vj.

¶ Ciiij. presumitur error iuris in rustico.ff.de do.except.l.fi.§.j.in fi. z ibi not.

¶ Cv. presumitur mulier ignorare legem.ff.de iur.z fac.igno.regula.z no.in auten.de incest.nup.§.j.

¶ Cvj. presumitur ez vir scire legem.dicta.l.regula.z not.p dicto.§.f.

¶ Cvij. presumitur reus ob fiduciam defensionis ingerere questionem.j.de decur.generali.

¶ Cviij. presumitur quis posse in aliquo negotio quod eius similis potuerunt. v.dist. ad eius.prope.fi.iiij.distin.deniqz.z not. Archi. de elec.cupientes.lib.vj.

¶ Cix. presumitur bonũ de his qbus sunt integre facultates, z predecessorum hereditates incolumes.j.de debi.ciui.l.ij.in princ.

¶ Cx. presumit z dicit impius patrie sue q eã vitat.ne ipsam consilijs.z debite prouisione.j.fi curia.relic.ciui.ze.l.j.

¶ Cxj. presumit pr filiũ suũ in studijs frequẽter visitare.j. de icof.l.ij.

¶ Cxij. presumitur emptor rem tradens in dubio fidem habere de pretio.ff.de solu.si solutus.ad fi.z no.An.de na.feu.

¶ Cxiij. presumitur acquieuisse sententie q petit terminum ad soluendum.ŝ. de re.iudi.ad solutionem.

¶ Cxiiij. presumitur acquieuisse sententie qui intra legitimum tempus non appellauit.ŝ.de procu.qui absente.

¶ Cxv. presumitur similiter acquieuisse sententie qui appellauit, sz intra triginta dies non comparet coram iudice, ac instanter petit apostolos sibi dari.extra de appel.ab eo.lib.vj.

¶ Cxvj. presumitur appellationi renunciasse appellãs si apostolos non petit sibi dari intra terminum statutum ab homine, vel a iure. ŝ.de appel.quoniam in cle.eo.ti.c.ũ.z no. Inno.extra eo.ti.cozdi.li. vj.vide z alia que de hoc ibi no. Archi.in verbo simile.

¶ Cxvij. presumitur renuntiare priuilegijs beneficijs qui habitum probationis assumit.no. Inn.extra de renun.ex transmissa.de quo tamen dic vt no.ipse Inno.extra de regu.postulasti.z vide quod legitur z no.de statu regu.beneficium.lib.vj.

¶ Cxviij. presumit vendens vinũ in dolio sub ea conditione vẽdere vt dominũ ante vindemias euacuet.ŝ.de peri.z cõmo.rei vẽ.l.i.§.fi.

¶ Cxix. presumitur testator legans vinũ existens in vasis velle et illa vasa vino accedere.z legatario dari.ff.de vi.lega.l.iij.§.j.

¶ Cxx. presumitur contrarium in vtribus doliꝫ z culeis.vt ibi.

¶ Cxxj. presumitur quis legare haustum.cum legat iter ad fontez. ff.de seruit.rusti.prę.item si.§.fi.

¶ Cxxij. presumitur responsio facta potius ad interrogata quã ad alia fieri.not.ff.de lega.iij. post emanationem. ij. responso. ad & inijt.de inuti.stip.§.preterea.ff.de interro.ac.si fine.§.qui interrogatus, iam qui non respondit ad interrogata, videtur non respondere.eo.tit.de erate.§.quod autem ait.z vide quod no.ff.de arbi.l.qualem.§.pe.in verbo excusat.

¶ Cxxiij. presumitur inter plebeios facilius & inter nobiliores, z honorum luce conspicuos.z patrimonio ditiores emendi z vẽdendi interuenire commertium.ŝ.de cominer.z mer.l.iij.

¶ Cxxiiij. presumitur idoneus index eruditus in iure.habens causarum experientiam, z scientiam rei, in auten. de iudi. post principium.z.ŝ.de iudi.certi.

¶ Cxxv. presumitur in causis priuatorum cessare calumnias, si in fiscalibus remouentur.ŝ.de iur.fis.iustas.

¶ Cxxvj. presumitur libentius instruere z docere professor z magister cui salaria exhibeantur.j.de professo.z me. medicos.in fi.

¶ Cxxvij. presumitur quod a pluribus queritur, facilius inueniri. ŝ.de fideicom.l.fi.

¶ Cxxviij. presumitur etiam heredi suo prouidere qui pro se aliqd pacisci tur.ff.de proba.si pactum.de pact.si tibi decem.§.si pactus.z vide quod ibi no.z.ff.de arbi.diez proferre.§.j.z de pig.act.si necessarias.vbi vide concor.

¶ Cxxix. presumitur summi contentio ex persona alterius bona fide. ŝ.de procu.qui stipendia.

¶ Cxxx. presumitur quis suspectus qui operas suas ingerit in inuitum.ff.de procu.que omnia.

¶ Cxxxj. presumitur quis donare si affectione paterna motus in pupillum aliquid erogauit.ŝ.de nego.gest.l.j.in fine.

¶ Cxxxij. presumitur iudex remittere infamiam cum in sententia penam ex causa remisit not.ŝ.ex qui.cau.infa.irro.z si seuerior.

¶ Cxxxiij. presumitur innocens querere vt absoluatur, z econtra nocens subterfugere iudicium.extra de presump.nullus.

¶ Cxxxiiij. presumitur qui iudicium refugit de sua causa diffisus, xj.q.j.christianis.z tanq̃ calũniator puniendus est. in aut. quomodo opz epis.§.oportet aut.versi.si tamen is. Hoc prosequere vt not. Archi.cum olim.de hereti.li.vj.in glo.qui iudicium. Talis autem dicitur frustrator.ff.de neg.gest.liberto.§.fi.

¶ Cxxxv. presumitur quis nimis esse tepidus in petendo sententiam de suo iure diffisus.probatur.xliij.di.in mendatijs.Et no.in Spec. de peti.sen.ver.item nota.Sed in dicto ca.in mãdatis nihil de hoc, sed in dicto ca.christianis.in fi.

¶ Cxxxvj. presumit relictũ episcopo.ecclesie contẽplatione relictũ. extra de testa.requisiti.xlij.q.iij.pontifices.Vide sup hoc.ff. de annua.leg.l.meuia.z.l.annua.§.j.z de vulg.substi.sed si plures.§.in arrogato.de pcura.q propriõ.§.vt in ceteris.de nego.gest.liberto.§.j.z l.finautem.§.item si fundum.de dol.except.si procurator.z de cõdi. z de.si filio.z quod not.in eis.z quod legitur z no.ff.de re. dub.l.ij. Et dic plenius vt not. Cy.ŝ. de sacro sanc.eccle.l.j.in.iij. z. vj.qõe.

¶ Cxxxvij. presumitur omnis ecclesia sita intra fines diocesis.episcopo fore subiecta.extra de reli.do.constitutus.xvj. q.vij.omnes basilice. non sic in alio prelato. vt extra de offi. Arch. ca. vl.z quod ibi no.in principio.

¶ Cxxxviij. presumitur ecclesia ecclesie subiecta si ei soluat cathedraticum.z.q. iij.illud.j.z.ij.

¶ Cxxxix. presumitur ecclesia ecclesie subiecta que quartam ei prestat ea.q.iij.pascis.z.c.seq.

¶ Cxl. presumitur ecclesia subiecta ei cui pro visitatione conuiuiz prebet. ea.q.illud magni.

¶ Cxlj. presumitur ecclesia subiecta ei cui suos confignat infantes, ea.q.relactum.

¶ Cxlij. presumitur ecclesia subiecta ei cuius sententiam contra se aliquando latam obseruauit.extra de resti.spo.olim.iij.

¶ Cxliij. presumit ecclesia subiecta ei cuius mortuos sepeliuit.xiij. q.ij.placuit.z vide ca.ũ.de resti.spo.li.vj.

¶ Cxliij. presumitur subditus qui paret mandatis, z agit ea que sunt iuris.ff.q.j.que & gentiores. Et notat Inn.ex de resti.spo.olim.iij.q vez est nisi protestet in contrarium, vt ibi no. Inn.ad fi.

¶ Cxlv. presumitur quis sub ditus ei cui reuerentiam exhibet.extra de his que fiunt a maio.per.ca.ex ore.

¶ Cxlvj. presumitur sub ditus et cui procurationem prestitit. xlij. dist.quescamus.

¶ Cxlvij. presumitur ei sub ditus a quo munus consecrationis accepit.iij.q.v.hec quippe.xxiij.dist.presbyteri.

¶ Cxlviij. presumitur quis sub ditus ei que ad pontificalia admisit. vij.q.j.pontifices. Idos proximos celsus no. Bottre.d.c.ex ore.

¶ Cxlix. presumit mater eius que non permittit vulnerari.extra de presum.afferte. Et vide & no. Inno. de filijs presb. & Michael.

¶ Cl. presumitur pater nolle filium suum mori.s.de pa.pot.l.iij.ff. quod metus cau.in quidem in fi.z no.ff.de re mili.milites.§.fi.

¶ Cli. presumitur pro instrumento z statu rei donec contrarii probetur.ff.de pac.iurisgentium.§.quod fere.ŝ.de proba.rationes.z insti.de iniuri.iniu.ff.item verborum.

¶ Clij. presumitur pater sine dolo filium retinere ob paternam pietatem.ff.de lib.ho.ex hi.l.iij.§.si cum.

¶ Cliij. presumitur ex mutatione locorum mutari mentis affectus. lxxx.dist.valer.

¶ Cliij. presumitur qui procuratorem simpliciter constituit, z aliquid agit in causa ante lit.contest.vel post.velle procuratorem reuocare.nisi protestatur.de procu.si quem.lib.vj.

¶ Clv. presumitur procurator ad specialem causam constitutus a domino fore instructus. No. Inno.extra de procu. dilectus vide & de hoc ibi notatur.

¶ Clvj. presumit qui heredez instituit, vel aliqd legat filiofamilias sub conditione si emancipatur a patre.etiam rogare patrem vt filio hereditatem.aut legatum restituat.ŝ.de fideicom.quis.

¶ Clvij. presumitur interuenisse in contractu & consuetum est.ff. de aqua plu.arcen.l.fi pius.§.j.ff.alia.z.ŝ.de loca.circa.z.ff.de edil. edic.& si nour.§.qui assiduo.

¶ Clviij. presumitur quis militare ex pecuniis patris, aut cognati sui.ŝ.de pig.l.viri.

¶ Clix. presumitur indubio testatorem per verba dubia ad fideicõmissum acta libertatem seruo reliquere.ff.de fideicommi.generaliter.§.fi pertot.in fi.§.

¶ Clx. presumitur in dubio vir nobilis z dives donare vxori. not. ff.de leg.iij.vxori.in fi.

¶ Clxj. presumitur solus affinis affini suo velle donare.quod dicit no.ff.de dona.inter vi.z vxo.si seruus communis.

¶ Clxij. presumitur vie concedens aliquid ad iuendum ornamentum vxoris pignori obligatum.id vxori donare.d.l.vxori.§.fina.l in vnam lectuam.

¶ Clxiij. presumuntur finales terminibi fiare vbi alias sunt.ff.fini. regun.in finalibus.

¶ Clxiij. presumitur z fingitur semper in ciuitate fuisse captus ab hostibus z reuersus.ff.de postli.reuer.retro.insti.qui.mo.ius pa.potest.§.fi ab hostibus.

¶ Clxv. presumit & dos filio data penes quem est peculiũ.ff.so.matri cum dotem.§.plane.

¶ Clxvj. presumitur fieri mei contemplatione, quod causa mei cõmodi fit.ff. de nego.gest.si pupilli.§.j.z ibi no.

¶ Clxvij. presumitur adiectus in pactionem repetende dotis vt procurator potius quam vt donatarius adiectus fore.ff.de lega.iij.cuz quis decedens.§.nuptura.z ibi no. By.

¶ Clxviij. presumitur velle dominus seruum suum liberum fieri sciens eum clericari.ŝ.de epis.z cler.aut.si seruus.

¶ Clxix. presumit similiter dns velle seruũ suũ liberũ fieri, sciens eum intrare cubiculum imperatoris.j.de prepo.sacri cubi.l.fi.in medio.

¶ Clxx. presumitur dominus sciens seruum suum militare, velle eum liberum fieri.j.qui milit. non pos.super seruis.

¶ Clxxj. presumit amicus z freques conuersatio augere affectionem inter consanguineos.vel consocios.j.de caltren.pec.cum allegas.

¶ Clxxij. presumit victor qui pignora accepit in causam iudicati, ea pro debito toto recipere.nisi in contrarium actum sit.ff.de re iudi.a diuo pio.§.fi pignora.z ibi no.

¶ Clxxiij. presumitur premissa merces eo ipso & mancipium importari nauta.probatur.ff.ad leg.rhod.de iac.si vehenda in princip.

¶ Clxxiij. presumitur vendens rem alienam nullo iure munitus id agere.ŝ.de re.alie.non alienam.l.j.

¶ Clxxv. presumitur antiquior doctor melius nosse veritatem quaz ipse inuenis.lxxvj. di.ieiunium.z.xvj.q.j. sic vine.z ibi de hoc no.z scripsi de hoc.j.de consul.l.j.

¶ Clxxvj. presumitur qui scienter edificauit in solo alieno velle donare.ŝ.de rei ven.dominum.de edifi.priua.si is.z insti.de re.di.§.e diverso.dic vt no.d.l.domum.

¶ Clxxvij. presumit filius qui nascitur ex viro z vxore cõstante matrimonio.vicinis.vl aliys scientibus.ŝ.de nup.si vicinis.z.ff.de his qui sunt sui.vel alie.iuris.filium. Et vide latius quod no. Inno.de fil.pbr.michael.q dicit in summa, & quatenus ad hoc vt repellatur a promotione fm canones probatur filius ex confessione patris.z ex indicijs aliys.z si aliqñ pro filio sit habitus.extra q filij sint legit. transmisse. Vbi autem agitur de successione, aut potestate patris, vel aliys r similegijs paternis, tunc non statur soli confessioni paterne, vel iudicijs. De hac materia plene scripsi.j.de dig.l.j.

¶ Clxxviij. presumit soluta pecunia pre minoris vindicta. exide minore locupletari.z h vez si in vẽditione ipsa debite solẽnitates sunt seruate.ŝ.de pdi.mi.si pscdiũ.z no.eo.ti.predioz. fm vnã opinionẽ.

¶ Clxxix. presumitur id quod certa se quis scribit, vel cõfessus est verum esse.j.de agrico.z cen.cum scimus.ŝ.finautem.z de fabricẽ.si quis.z.ff.de contracta.non putarim.ŝ.si quis sua.

¶ Clxxx. presumitur officiale causse de inferedis pecuniis fisco, vt certis dignitatibus, seu officijs, vt hoc traditur in aut. ve nulli iudi.ŝ.super hoc aute. Et vide concor. in simili ff.de adop.his verbis. z si cui pitisq̃ p leg.fal.l.ij.§.illud scienda. Adde hinc que scripsi.j. de murileg.l.primi. Vtin autem & sit p nuntii alicuius.presumat factum de voluntate ipsi⁹ no. Inn.extra de resti.spo. cum ad sedez.

¶ Sunt z alij loge plurimi ex casibus in qb⁹ iura presumũt aliqd esse vel nõ esse, qs ocs hic iserere nolui, ne lectori fastidiũ incitarem. Adde lius est cuiꝰ pauca idonee effundere ze, ŝ. de vete. in. enu. l. j. §. cõtrariam. ¶ Sed in hoc opusculo lector ipse diligens supra z infra illos poterit. Distincta quidem, z diuisa melius comprehenduntur ingenio z tenacius memorie commendantur. insti. qui. mo. resta. tatur. §. sed q. li. de do. ex cep. l. j. de fal. filius. in pan. de ver. obli. si seruum, §. nunc videamus. in pan. z de verb. sig. in. l. censoria. in pan.

¶ Impera. Justi. Lex. iiij.

Securitatibus que publicarum functionuz gratia: siue insolidum: siue ex parte solute esse contribuentur: nulla exceptionem non numerate pecunie penitus opponi concedimus.

Securitatib⁹. ¶ Casus. Aduersus apochas factas p suscep tores fiscaliũ functionũ de sibi solutis in totũ, vel in partez, exceptio non numerate pecunie nõ opponitur. (Securitatibus). i. chyrographis securitatũ. j. de col. fun. patri. placuit. Cõtinet cñ testimoniũ solutionis, q tõ sic dicte sunt, q in eis no solũ annu⁹, sed substãtia cõmittitur. vt ait Castodonus. ŋ. varia. epla. viij. Et fa Securi-
cium sup eo & facit hominẽ esse sine cura. ad hoc. ŋ. q. j. sicut. Ilã z tas quali-
Z Iatrantius mortis hominem rutũ faciũr z mumiũ. ex de hmo. ex ter sumit.
diligẽti. in fi. Et ordina sic literã. Securitatibus. subintellige factis. gratia publica z functionũ q̃ siue insolidum ze. ¶ Interest aũt securitas in vitiũ sumit. Ilã solet esse negligẽtie mater. fm Bzeg. in regi stro. li. iiij. c. lxxv. (Functionũ) vide. ŝ. d amno. z tri. oes. ij. (Gratia) subintellige pio. z tunc exponc. Gratia. i. cautela: q cautus est inde solues. z gratis scribenda est. Vel q̃sit gratia. i. grates functionũ solutarũ. (Insolidũ) integrũ. (Ex parte) dũmodo nequaq̃ numerũ trine collationis excedat. j. de colla. fun. patri. placuit. ŋ. j. (Conscribuntur). i. simul scribunt. in li. qui vocatur apodixarius thobie. j. de discusso. vide & scripsi. ŝ. de cõueni. fil. debi. l. ij. (Exceptione) impugnationez. obiectione. (Numerate) Numerate est propie velociter. (Decunie) vide de cõueni. fil. debi. l. fi. (Penitus) aduerbiũ qualitatis. z significat prorsus. ex toto. ¶ In fine glose. adde. Et est ratio duplex. quare nõ opponitur exceptio non numerate pecunie: q̃ pus dz fieri. soluto & scribatur apocha. siue securitas. ŝ. de quadrie. prescri. oẽs. in fi. j. de col. fun. patri placuit. Secunda: q prius & sit scripta. z detur soluenti. debet conscribi. i. simul cũ aliys in registro. seu libro q dz apodixari⁹ hodie publicari. vt hic. z dicta. l. ij. j. de discusso. z. j. de suscepto. securitates. Deinde soluenti assignanda est. z sic est prima originalis. z est alia registrata. Vn non eñ verisimile & hec due scripture hant. si nõ sit primo pecunia numerata. j. de agrico. z cen. cum scimus. ŝ. finautem. Imo si primo originalis amittatur. sufficit alia que continetur in registro. dicta. l. ij. j. de discusso.

¶ De canone largitionalium titulorum. Rubrica.

(Canone) Vide & not. glo. ŝ. de iudi. l. j. ¶ In fine gl. adde. Vel dic Largitionibus. i. thesauris. vt colligit. j. l. j. z. ŝ. de his qui ex pu. ratio. l. fi. Vel. i. remunerationum. j. de pala. la. palatinos. z de commeatu. l. ij. Et dic & tituli tributoz multi sunt. z cause. vt. j. eo. l. ij. z j. de colla. fun. patri. l. fina. z necessitates. vt in pleali. ritu. de exacto. z executo. l. siue. Vel dic & vide erat offi. cium largitionum z rerum rationũ. Ilã ea que prouinciales vitra ordinaria munera q̃ non sufficiebant rei publice ad grandia que imminebant suppotãda negocia. largiebantur principi q̃ vocabunt subsidia seu dona. deferebanturq̃z in thesaurum. cui preerat comes sacrarum largitionũ. ŝ. de offi. co. sacra. lar. l. j. z ex his pnceps bñ meritis aliqua ñ remuneratio nẽ fidelium obsequioz frequẽter largiebat. Ilã z de his q ad priuatoz patrimonium suũ pertinet inter dũ largit. j. eo. l. ij. Et vide que scri-

Universidad de Deusto
Biblioteca

psi fm Cassio.ff.de primi.in rub. Vel expone vt.ff.de iusti.codi.com po.ff.vel dic vt scripsi.ff.de his qui ex pu.ratio.l.ij.in prin.

¶ Impera.Constan.Hza.Val.z The.A. Lex.i.

OMnem summam aur vel argenti reliquarūq; specierū que sacris largitionibus ex more pendūtur: statim vt exactio fuerit celebrata: ad thesauros vniuscuiuscunq; puincie: vel ad primos referrtos assignatione tabularij: ceterorūq; quos sollicitos esse debere precedentia iussa decreuerūt: z thesauro rus ppositis cōsignari precipimus. Vt exinde ad sacruz comitatum integer oim titulorz numerus dirigatur.

ODnem. Casus. Exactores tributorum omnem pecuniā cuiuscunq; speciei statim quod ipsa pecunia venit ad manus eorum debent maiori thesaurario statuto in ipsa prouincia assignare, q si forte ipse thesaurarius non fuerit ibi, ad thesaurarium proximiorꝰ puincie deferenda est. z assignatio ipsius facienda sub presentia tabulariorum z aliorꝝ q apoēhe exinde facienꝫ de subscribere debēt. (Oēm) accipe precipimus q est in fine legis. (Adore). i. ex eo q solitum est fieri. (Penduntur) soluuntur cum pōdere. (Statiz) cōtinuo, mox. (Ut). i. postq. (Thesauros) impro prie.ff.de thesau.l.j. z dic, i. loca vbi pecunia principis conseruatur. (Proximos) contiguos, ante quos non est alius in proemio.ff.§.in reliqua, et.ff.de ver.sig. proximus. ¶ Et not. hic vitandam esse vie prolixitatem vbi nulla fisci vtilitas est. de quo dic vt supra. de aū. z tri.l. pro locis. z.l. sequenti. Nam inutilia quedam lex refugit. ff. de fideicom.li.inutilus. in prin. z de inofficio, testa.l.j. sic z inania que sunt captiosa.ff. qui admit. ad bo.pos.l.ij. z circuitus est vitandus.ff. de condi. inde. dominus. in fi. cum concor. (Assignatione) Alias obsignatione. id est, subscriptione. supra. de cōue.fif.de.l.ij. vel. id est presentia. i. vt assignatio fiat tributariis presentibus. (Ceterorum) reliquoꝝ ex eodē numero. (Sollicitos) moderate curiosos. (Jussa) mandata eis directa. (Decreuerunt) constituerunt, diffinierunt, censuerunt. (Ut) versi. (Integer) incolumis, plenus número. vide. ff.ti.j.l.iij. ¶ Post gl.i. proxime. Adde. vel non sit ibi. ¶ Post gl. i. ad comitem. Adde. Vel dic comitē sacrarum largitionum. ff. de offi. comi. sacra. lar. l.j. z.j. de comeatu. l.ij. z sic facit ad titulum.

¶ Impera. Hono. z Theo. A. Lex.ij.

NEq; sacrarū priuatarū ve largitionū palatina officia ex quacunq; cā: vel ex quocūq; titulo fiscalis debiti cum ad puinciam nitrunt possessores ꝓse andeāt cōuenire: siue id ex preterito reliquum tra batur seu ꝓsenti: ꝓtis tributo solui conueniat. Sz rectores prouinciarū frequenter adeūdo cōmoneant: eorūq; officijs incūbant. Nō si rector puincie imminentem sibi memoratoruz declinare molestiā querēs. vel qualibet alia ratione palatinis bildē ꝓpria autoritate publice exactionis perꝑmiserit curam: tam ipse q officium eius vicena auri pondo fisco dependent.

NEq; Casus. Palatini. i. exactores tributoruz, siue illi qui subsunt comiti rerum priuatarum siue qui subsunt comiti sacrarum largitionum per se non debent impetere possessores pro residuo acti tpis, vel debito presentis, sed super hoc infestare debent z commonere presides prouinciarum z officiales eorum. Si autem preses cupiens declinare molestiā, exactionem ipsoz tributoz cōmiserit seu permiserit palatinis, tam ipse q eius officiū in xx. libris auri condēnat. (Priuatarum) simile. ff. de comeatu. l. ij. z ff. de assesso. l.ij.§.pe. (Palatina) palatio vtentiuz z commorantiuz. vel vt in glo. (Cum). i. quo. (Per se) sine alterius admiculo. (Sine) ver. z est coniunctio distiuntiua. (Trahatur) Trahere est extendere, rapere, ampliare, educere. fm Pap. (Seu) vide. ff. de bo. vac. l. ij. (Presentis) Presens dicitur quod fit presentibus. i. coram oculis, z est ꝓprie q instat fm Pap. (Sed) ver, (Cōmoneant) sz palatina officia. i. palatini, z ponit impropie. nā monet ꝓprie q ꝓcipit. (Moneo z admoneo) admonet qui q exciderat, memorie reducit. ad q.ff.q pe.tu. admone. Ire monet ꝓsentia, admonet futura fm Pa. vide. ff. de delā. l. ij. (Incūbant) Inhereant institētes, ꝓprie eī incūbere est vigere fm Pap. (Quod si) ver. (Imminentem) instantem. (Declinare) vitare. (Molestiam). i. cōmonitionē quam moleste accipiūt. (Curam) De hac vide. ff. de fun. rei pri. l. ij. (Vicena). i. bis viginti. (Pondo) i. libras. ff. de consul. l. iij. (Dependent) pendit, soluit, luit, appendit. inde dependit iuncta de, q auger. ff. de po. l.j. in pn. ¶ In fi. l. contra ff. de exac. tri. missi. Solutio hec corrigit illam. ¶ Post gl. i. exactorum. Adde vel opinatoū qui dicuntur exactores vt. ff. de exact. tri. missi. ¶ Post glo. vltimam. Adde. z facit ad hanc. ff. de ero. mili. an. l. annonas. z de exac. z execu. l.j. z de pala. sacra. lar. l. nihil.

¶ Impera. Leo Augu. Lex.iij.

PRecepit nostra serenitas; neq; veloci cursui; neq; alij preter inueterata consuetudinem gratamini subiacere cartularios: qui de coartalibus officijs vniuscuiusq; puincie largitionales titulos retractare constituuntur: cū z idem amplissima prefectura disposuisse perhibeatur: vt his necessitatibꝰ liberati fideliꝰ largitionales titulos valeant retractare. Nō si aliquo tpe nostra iussio temerario ausu ex aliqua fuerit parte violata: tā rectoz prouincie q̄ apparitoz eius. xxx. li. auri condēnatione plectantur. ¶ Insuper virum spectabilem comitem orientis eiusq; officium licentiā habere conatus nepharios inhibendi: tam moderatarū q̄ coartalis officij: cum de hac re admoniti fuerint apa latinis: eandem penam formidantibus: si non oibꝰ modis pictatis nostre decreta: congruum mereāt effectū. ¶ Illud etiā generali forma sancimus: vt in oibus puincijs tam notiatio specialium: susceptoz um: largitionalium: titulorum: q̄ defensio tractatorū non tm̄ per viros clarissimos moderatores prouinciarum: sed etiam per viros spectabiles: pconsules: z prefectoz ue augustalem: ac laudabiles vicarios: vna cū eorū officijs admonentibus semper necnō imminentibus palatinis: procuretur. ¶ Prouidētibus vt post notationez et speciales susceptorū: largitionaliuz titulorū nulla minuēde exactionis ad sacrū pertinentis erariū: aut transferendi ad archarios: aut quoslibet alios extraneos titulos rectoribus prouinciaz: aut eorū officijs: sed et curialibꝰ licentia ꝓmittaf. ¶ Quadrimestruis breuibus per idoneum tractatorem eorundē titulorū super cōmendandis ratiocinijs publicis periculo rectorū prouinciaruz ad sacratissimam vrbem transmittendis. ¶ Nam quacunq; ex parte quam iussit nra tranquillitas: si minus fuerit procuratum: pena superius designata: tam ipsi iudices q̄ eorum officia se nouerint esse plectenda.

PRecepit. Diuide hanc legez in quinq; partes. Prima vsq; ibi. Insuper. Secunda vsq; ibi. Illud. Tertia vsq; ibi Prouidentibꝰ. Quarta vsq; ibi. Quadrimestruis. Quinta vsq; ad finem. Et dic ad euidentiam fm An. quod cartularij vocantur hic qui pertractant. i. perfecte tractant titulos largitionales, id est quaternos seu libros in quibus continentur largitiones. z ꝓprie vocantur tabularij susceptorum, de quibus dictum est. ff. de iur. fisc. l. iij. igitur tales cartularij sunt exempti a munere cursus publici, z a quolibet alio quod non consueuerunt agnoscere, z hoc ideo vt melius his necessitatibꝰ liberari largitionales titulos pertractare possint. z hoc ideo dispouerat prefectus prętorio. Rector autem qui contra hanc legem fecerit, punietur ipse z officiales eius in. xx. lib. auri. (Precepit) Alias incipit, precipit. Jtez alibi nostra sanxit au crotis. xxiij. q.j. c. aperte. (Serenitas) Serenum recte ad celiz referri potest tranquillum vero ad mare. Et est serenum, purum, fulgidum, quietum; placidum, lectum, clarum inde serenitas fm Pap. (Veloci) agili, vigoroso, celeri, festinato. (Nec q̄ alij) facit hoc principium q̄ camerarij, magistri iurati z baiuli ciuitatū immunes sint a collectis durantibus eorum officijs. Nā regulariter honoꝛ sustinenti munus imponi non pōt. ff. de mu. z hono. l. honor. z ibi dicit glo. ar. est hic q̄ cōsules nō debent soluere collectas. Sed cōtra est quod no. ff. de exacto. tri. actores. in gl. vlti. z q̄ super eam scripsi. De hoc dic vt scripsi. j. tit. ij. l. j. in fine. (Preter) absq; citra, extra, vltra, aliū dē vel iuxta, secundū Pap. De hac dictione scripsi. j. de agen. in re. ex eo. (Eterem) Etus annis anumeratur, antiquus vero seculis secundū Pap. (Grauamini) oneri, depressioni. z facit. j. de exac. z translā. missi. ān. l. prima in fi. (Cartularios) aliud z maius est officium cartulariorum sacri cubiculi. illi namq; magnificentissimi sunt in aut. vt iudi. fine quoquo suffra. §. sic igitur. de quo scripsi. j. de prepositis sacri cubi. in rubrica. Item z defensores ciuitatum habent cartularios. in aut. vt scriptum exemplar. ij. ad fin. Alias cartularius vocatur notarius. ij. q. v. que de causa. z. c. dist. non multum. Satis autem magnum est officium notariorum domini pape. Item sunt cartularij ecclesie. in auten. de alie. z emphi. §. emphiteosim autem. z §. economus quidem. sic intelligitur. j. de cōparta. quicunq; licet glosa ibi aliter dicat (Prouincie) subaudi assumpti. (Constituuntur) ordinantur, vel id est constituti z ordinati sunt. (Cum) pro quia (Amplissima) Vide supra de superiudicet. l. prima in fine. (Pertꝑ beatur) dicatur, affirmetur. (Ut) vel. z est coniunctio. (Necessitatibus) vinculis, muneribꝰ, oneribus, que necesse est impleri. (Retractare). i. perfecte tractare. q. d. largitionalium titulorum rōnem tractare. j. ff. pal. sacra. lar. palatinos. z similis ratio est. j. de aqueduc. l. j. in princip. Re. i. iterum. z quoties opus erit. ff. de eden. veluti. §. j. z vide q̄ scripsi. j. de di. pre. vi. l. iij. in princip. (Quod si) ver. (Temerario) sine cōsilio. (Ausu) impropie. z ideo dicit temerario. Audacia em ꝓprie sumpta est cū consilio. z est simile verbum. in aut. de nup. §. sed etiam capitulatis. z ponitur sepius in libellis accusationum ausu temerario ductus. Item ausu temerario habet. ij. q. vij. lator. z. xvj. q. ij. lator. Jtē ausu demoniaco. xij. q. ij. de viro. (Violata) contaminata, polluta, vi sibi illata. (Plectantur) puniantur, indicentur. ¶ Post gl. no. 2c. Adde vide. j. de nume. l. nulli. in princip. z quod ibi no. in prin. z. l. ij. ¶ Insuper. ¶ Casus. Comes orientis z officium eius si predicta immunitas non seruatur eisdem cartularijs licentiam habent aduersus prouincie presidem, z alios officiales, qui dictos cartularios vellent cogere ad onera supascripta. requisiti quidem ab ipsis cartularijs inhibere conatus eoz (Oriētis) Oriens prima pars mundi est. z quasi facies ab ortu solis nuncupata. secūn Pap. (Conatus) admiciones, tentamenta. (Nepharios) non dignos fari. (Inhibendi) compescendi, quasi contra habendi. (Moderatorum) similis litera. j. de fabricen. l. iij. post princip. z. l. ij. in medio. z. j. de decur. generali. de aqueduc. si quis per. z de agri. z censi. cum satis. §. cauendi. Moderatus aūt a modo z reperie dicitur, q; nec plus quicq; nec minus faciens fm Pap. Vel frenans z modeste gubernās. inde moderator, q; in cuncto eius officio modū z reperiem in frenando se z alios dz habere, sic dz esse castigatio moderata. j. de agri. z cēli. j. li. in fi. z. §. de emēda. ser. l. j. z facit de elec. cupientes. §. deniq; li. vj. ibi moderata distinctione perstringimus. Dz enim iustitiaz moderatio temperare, de pe. di. j. serpens. z ideo debet iudex cum moderatione z pondere discretare. ix. q. iij. per singulas. ij. Nam z alꝰ moderata possidentes cōtingit agere que oportet. non aūt diuites z potētes, vt di. x. Ethicoꝝ. Et recte moderatio ex bono z equo procedit. ff. de edi. edic. si qd venditor post principp. Est quippe talis virtus summa prudentia, vt nc quid nimis, vt ferē philosophum dixisse in extremis. Jdē etiam Terē. in andria. z Valerius. li. iij. c. j. in fi. Nil tā preclarum, tam magnificum, q̄ non moderatione tēperari desideret. facit. ff. vbi pu. edu. l. iij. §. j. de peti. here. sed z si lege. §. cōsuluit. ibi abuti. z. §. seq. ibi latius vsus 2c. z. ff. de alit. pu. pre. l. ij. z de bo. dāna. l. fi. post prin. Et vide q̄ de moderatiōe no. extra de verb. sig. c. vlt. z scripsi. j. de decu. curiales. iij. Presides traq; vt moderatores vere dicant in cūctis modum z tēperiem seruent, agant et opere q̄ subiectis predicant verbo. xxiij. di. psalmista iuxta illud. Nunq̄ feci propria voluntatez, nec aliquid docui q̄ ꝓpius ipse non fecerim. vt legit in vitis patrum abbatē Joannem peretibus ab eo fratribus in monte aliqꝰ cōpendiosum verbum hereditatis loco dixisse cum gemitu prout et refert. Hiero. ad fabiolā. vnde sibi subditi debēt esse vite inculpabilis z moderate. in aut. de testi. §. sancimus. in fi. §. multo magis z ipsi presides, alꝰ huiusmodi presides dicunt cōmissas sibi puincias tēperare. i. tēperate regere z gubernare. j. de ꝓti. sa. scr. l. j. Immoderationibus aūt aduersari debemus in aut. de nup. §. deinceps. cum cōcor. ¶ Et no. q̄ verbū moderationis ad diminutionē z subtractionē se hz, non ad augmentum, vt ptz. d. §. deinceps ibi vnde nouis immoderationes z. c. extra de cenſi. procurationes. z de rap. in archiepiscopatu z in cle. de magi. c. ij. §. j. z. ff. vbi pu. edu. l. iij. in prin. cum. l. prece. in fi. z de vi prima. l. iij. z de rest. l. j. §. fi. de vsur. c. ij. ti. vj. Et idem est de verbo modificationis in cleme. de elec. c. ij. quare si tota multa non pōt exigi, a dampnato moderanda est. ff. de mō mulct. l. pe. ff. de offi. presi. illicitas. §. fin. z moderate expense restituunf, ex de do. z contu. cum dilectus. z violentie restituendum est cū moderamine inculpate tutele. ff. vū vi. l. j. Et ideo auctoritate literarum quibus mandatur de moderando non pōt delegari se intromittere de augēdo. ex de verbo. sig. c. vlti. vbi no. Host. z Ber. Ar. cōtra. ff. de ve. in. enu. l. j. §. sed hoc studio sum. z q̄ not. Jnn. ex de iudi. nouit. z illud Horatij. Est modus in rebus, sunt certi denīq; fines. Quos vltra. citraq; nequit cōsistere rectum. Sz pro primo est. ff. de lega. ij. cum filius. §. pr z vbi pupil. educa. l. ius alimentoz. in fi. z illud Salomonis. Noli esse nimis iustus. de pe. distin. j. serpens. Moderatio quippe dz iustitiam moderari vt colligitur, sic z mansuetudo. ex de senten. excōmu. c. fi. vnde Aristides quidam rex grecoz ob eam cām expulsus est a patria, q̄ preter modum iustus esset vt dicit Tullius lib. v. de tuscu. questito.

Horatiꝰ.

Salamō.

Rex quidam grecorum ꝓpter nimiam iustitiam a patria expulsus fuit. De hoc et Greg. homel. iij. sup ezechielem. Justitiam reperantia lequi dz: q; plerunq; iustitia si moduz non hz in crudelitatem cadit. Ipsa ergo iustitia vera iustitia est, que se tēperantie freno moderat, vt in zelo quo quisq; feruet perdat iustitia, cuius seruare moderamina ignorat. Ad hoc vide plura ex his que scripsi. j. de re mulct. l. nemo ibi correctos. z de agrico. z cēli. l. fi. in ꝑbo moderata. ¶ Jtē no. q̄ modus est rectitudo rerū, sedesq; virtutum scōm Aristotelez. Jtē est medium z cōseruatiuum in elie, limes iustitie, ornamentum

ordinis z via morū ꝓ quo facit. ff. vbi pu. edu. l. iij. in prin. z §. j. z. §. in amplis. z se. xxxv. q. ix. apostolice. z extra de rescrip. cum adeo. (Cum). i. qñ. (Re) no. pro eo q̄ rescrip. ff. de iur. fi. facultas. (Effectum). i. rei perfectionem. vel q. a cā efficitur. ¶ Illud. ¶ Casus. Nominatio susceptorum largitionalium titulorz, z defensio tractatorum ad querelam z instantiā ipsoz patriarchorū spectat, nō solū ad rectores prouincie, sz ad proconsules prefectum augustalem z vicarios eorūdem. q debent esse laudabiles z officiales eoz. (Generali) vniuersali; q; oia sub se comprehendit. (Tam) aduerbium q̄ respicit q̄. quod sequitur. (Nominatio). i. electio; q; nominatur. vocat, z nuncupatur cū eligitur. (Specialium) Specialia dicuntur: quia speciem demōstrant. (Susceptorū) expone vt. j. de suscep. z archa. in rubrica. (Clarissimos) Clarus dicitur a celo q̄ splēdeat. inde claritas que ꝓprie est splēdoris. ff. de offi. prefec. augusta. l. j. z. j. de questo. l. j. inde claritudo quod est nobilitas fm Papin. ¶ Itaq; preses, puincie q est clarissimus, vt hic. z. ff. de prima. car. l. j. Debet esse virtutum, morumq; nobilitate splendidus, z iustitie obseruatione pfulgidus. vt sic se celo dignū exhibeat. vnde Cassiodorus. vij. variarum. Clarissimatus honorem ornamenta iudicū nostri regia tibi largitur, auctoritas quod ꝓhebeat: et exacte vite testimonium: et ꝓ speritatis future policeatur augmentum. Quapropter nihil tam obscurus agere patiaris: qui clarissimatus dignitate splendes. Hīa de siquidem vite testimonium est non taz clarus q̄ clarissimus dici: quando pene totum de illo optimum creditur, qui tanti fulgoris su perlatiuo nomine vocitatur, sed quantum hoc faciant precides neapolitani. tu nosti. Vide q̄ scripsi. j. de condi. in pu. hor. l. ij. in prin. ¶ Et no. quod clarissime z speciose persone idem sunt. ff. de verbo. signific. speciosas. (Spectabiles) vide. ff. ti. ꝓtori. l. ij. (Proconsules) Hi suffecti erant cōsulibus, eo q̄ vice consulis fungebantur. de hoc scripsi. j. de consul. in rubrica. (Prefectū) qui pretoria potestate preest. (Augustalē) ab augusto vocatum. (Laudabiles) Laus est virtus mitens, que etiam sine celebratione constat. laudare est celebrare extollere. inde laudabilis. i. dignus. Vel laudabilis id est nominabilis. Nam laudare significat prisca lingua nominare, appellareq;, sic in actionibus ciuilibus auctor laudari dicitur secundum Adacrobium in saturnalibus. Laudabilis autem est vicarius si prouincia, z alios quos recturus est inueniatur probata operatione diligere. Cuiq; magnanimitas, z potentia sibi plurimum ad hoc idonee suffragentur, deuotus, probus, z circunspectus. extra de sup. negli. prelati. Vide. ff. de offi. vicar. (Una). i. simul. (Semp) omni tepore. (Nec non) geminata negatio hic affirmationem inducit. De hoc scripsi. j. de predi. tami. l. ij. (Imminentibus) instantibus. ¶ Prouidentibus. ¶ Casus. Postquam nominati sunt speciales susceptores ad premissa. non pōt presides, aut officiales eorum aliquid minuere de largitionalibus titulis vel transferre, vt id q̄ erat inferendum in arcam fiscalem, in arcam procuratoris cesaris mittant. (Prouidētibus) Prouidentia est principaliorz nobiliorz pars prudentie, z ideo prudentia nomen sumpsit ab ea tanq̄ a principaliori sua parte. Hec z alia prosequere in secunda secunde. q. xlix. articulo. vj. vide. ff. de exacto. tribu. missi. (Minuende) Minuere est minus facere, minorare secundū Pap. (Transferendi) Transferendi de vno loco ad alium portādi. Et facit hic §. contra quendā titulorum, qui cum haberet percipere salarium pro se, z gente armigera deputata cum eo, ex pecunia reliquorum, assignareturq; sibi pecunia recollecta, nomine generalis subuentionis, z eius nolle et nolueretur sibi, ipse in debito reliquorum conuertebat eandē, licet cōtradicerent soluentes, q̄ certe non licuit. Cum enim quis ex plurib⁹ causis pecuniam debet, est in eius electione distinguere causam pro qua soluit illam, z non creditoris suscipientis. ff. de solutio. l. j.

Vices sue as simpli ri simpliciter vices suas, in totum commisisse videtur ex tra de offic. cōmitēs deleg. venerabilis. z ibi de hoc per Jnn. Nā z interdū vicarius est in rotum melioz principali. ff. de edil. edic. iustissime, post prin. Et inferdū sub diti meliores sunt prelatis eorum. viij. q. j. audacter. z. c. fec. z se. z c. re qualis. z se. Et vide q̄ scripsi. j. de commit. z ar. fa. pal. l. j. z de agen. in re. l. pe. in fi. (Vicarios) qui prefecti prętorio vice fungunf. Hoz officium magnum est. nam si prefectū ceteris dignitatibus anteferi vicarius ex ipso vicariatus nomine se eius trahere indicat portionē dicta. l. prima. ff. de offi. vicar. (Una). i. simul. (Semp) omni tepore. (Nec non) geminata negatio hic affirmationem inducit. De hoc scripsi. j. de predi. tami. l. ij. (Imminentibus) instantibus. ¶ Prouidentibus. ¶ Casus. Postquam nominati sunt speciales susceptores ad premissa. non pōt presides, aut officiales eorum aliquid minuere de largitionalibus titulis vel transferre, vt id q̄ erat inferendum in arcam fiscalem, in arcam procuratoris cesaris mittant. (Prouidētibus) Prouidentia est principaliorz nobiliorz pars prudentie, z ideo prudentia nomen sumpsit ab ea tanq̄ a principaliori sua parte. Hec z alia prosequere in secunda secunde. q. xlix. articulo. vj. vide. ff. de exacto. tribu. missi. (Minuende) Minuere est minus facere, minorare secundū Pap. (Transferendi) Transferendi de vno loco ad alium portādi. Et facit hic §. contra quendā titulorum, qui cum haberet percipere salarium pro se, z gente armigera deputata cum eo, ex pecunia reliquorum, assignareturq; sibi pecunia recollecta, nomine generalis subuentionis, z eius nolle et nolueretur sibi, ipse in debito reliquorum conuertebat eandē, licet cōtradicerent soluentes, q̄ certe non licuit. Cum enim quis ex plurib⁹ causis pecuniam debet, est in eius electione distinguere causam pro qua soluit illam, z non creditoris suscipientis. ff. de solutio. l. j.

Camerarum magistri iurati z baiuli ciuitatum immunes sint a collectis durantibus eorum officijs.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Quadrimestruis. ¶ Casus. Tractator, seu cartularius dz diligẽter discutere rõnem introitus sacrarum largitionum, z singulis quatuor mensibus sub periculo presidis dz mittere breues, i. cõgruam informationem in scriptis, vel quaternos omnia (vt expedit) cotinẽ reg, vt si quidẽ precepta principis super hoc executioni debite mandata non fuerint, presides, eorum q officia pena debita puniantur. (Ratiocinũs) Ratiocinari est rationabiliter, subtiliterq disputare, a certis ad incertorum indaginem niti secundum Pap. inde rõcinium. (Periculo) vide. ẽ. de superegacto. l. j. (Nam) verficu. Trã quillitas, pax, z securitas, z summe congruit principi, qui ex debito sui tenetur orbem, seu regnum seruare tranquillum. Eius quippe gloria est subiectorum otiosa tranquillitas. dicit Cassiodorus lib. ũ. variarum epistola. xxix. Ad q in aut. vt iud. fine quoquo suffra. in princip, z vt di. iussio. in princip. Subiectorum enim causa omnem preferimus laborem, eo. tit. vt iud. fine quoquo suffra, ſ. itaq. Vel q pre ceteris animum debet habere tranquilum. Nam serenitas principis exigit tranquillam mentem, z pacificos animos. xcvij. distin. scripta. ad fi, In tranquillitate enim animi sententie sunt ferende, non in ira que in sinu stulti requiescit, z iustitia dei non operatur. q

Ira regescit in sinu stulti.

prosequere vt scripsi. ẽ. de exacto. tribu. l. nemo. Nã als indignatio regis ẽ nunci⁹ mortẽ. Prouer. xvj. (Designata) i. distincta, expressa,

¶ Idem Aug. Lex. xiij.

Recipim⁹, vt si forte delegatio q̃ ab amplissima pfectura i diuersas puincias ex more quot annis emittit⁹ minus cõtineat oẽs largitionales titulos: aut quomõ exactio eorũ dz precedere: nihilominus spetẽte exactionẽ eorũ a viris spectabilibus: tam p cõsulibus q̃z vicarijs z viro spectabili comite orientis: z prefecto orientis: z prefecto augustali: necnon rectoribus prouinciarũ: eorumq officijs: z curialibus omnium largitionalium titulorũ exactionem procurari. Vicennarum librarum auri condẽnationem pre oculis habentibus: si quid minus exactus vel illatum fuerit sacro erario q̃z pisca z inueterata cõsuetudo sacris largitionibus inferri constituit.

Recipimus. ¶ Casus. Licet in rescripto regio q nos dicimus seu edulz generalis subiectionis misso iustitiario que annis singulis destinatur minus cõtineatur ea summa que iuxta antiquam collectarum consuetudinem subiectionis nomine solitum est induci: nihilominus iustitiarius debet sub pena viginti librarum auri exigere collecte integram quãtitatem, z ad regis thesaurum destinare hoc dicit. ¶ Precipimus (iubemus, imperam⁹, Quid aũt sit pcipere, quid imperare, quid rogare. Vide q legitur z no. xiij. q. j. q precipitur. xvij. q. ij. dudum. Jn quibus differant iussio z mandatũ, vide. ff. ẽ acq. here. si qs mihi bona. ſ. iussum. z instit. de artilia. turo. ſ. sed hoc scripsi plenius. ĩ. de xpi. fac. scri, iubemus. (Ex more) vide. ẽ. l. j. in prin. (Contineat) quam continere alias cõsueuit. (Competentem) i. pascã, z inueteratam, z consuetã. vt in fi. l. (Procurari) subintellige z fieri, per id q est. ẽ. l. xpi. in fin. (Preoculis) ante oculos. (Habentibus) scz dictis officialibus. (Illatũ) assignatum, solutum. (Pisca) antiqua, vetusta. lõgeua. (Inueterata. i. valde vetusta, z antiqua, (Consuetudo) site. ẽ. de epi. an. l. iij.

¶ Me opere a collatoribus exigantur. Rubrica.

(Me) Vide. ẽ. ne fis. rem quam ve. eum. in rubrica. (Opere). i. adiutoria secundũ Pap. fm leges opera est diurnum officium. ff. de operti. l. j. (Exigantur). i. petantur, vt dicit litera. Unde videntur q nec etiam a volentibus possint accipi. ĩ. de salga. ho. non pre. l. j. de metha. devotorum. in fi. de strato. l. j. z quod ibi scripsi.

¶ Impera. Gal. z. S. Lex vnica.

Perarum prebitionem que licite a pouincialibus hactenus expetita est: sinceritas tua cessare precipiat.

Perarum. ¶ Casus. Prouinciales qui tributa soluunt, nõ debent exhibere operas, bona lex est, sed male seruat. (Sinceritas) Sinceritas: quia sine corruptione. i. rectus, benign⁹, sine dolo, sanus, simplex ſz Pap. inde sit ceritas. (Cessare) De hoc verbo vide que scripsi. ĩ. de peri. no. l. j. ¶ Nã aũt extra naturam legis. Quero hic tri quettionem de facto, Dicatum est in ciuitate q nullus in die dominica exerceat, seu faciat aliqs opus seruile sub pena. Quidam nulla mercede recepta operatus est, seu seruitia prestitit ipsa die amico suo queritur an incidat in penam? Ut q sic: q̃ statuẽb⁹ an licet op⁹ seruile facere pro amico

Festis die⁹ tum est stricti iuris interpretationem non admittens. ff. ad municipalem. z constitutionibus indicit sincte loquitur nullam de mercede faciẽs mentionem. ergo indistincte intelligi debet. ff. de offic. presi. l. ũ. de publicis. de pactio. Ad ide faciunt iura ad hoc inducit solita. ff. si. no. masi vero. ſ. de viro. de vero. obti. quicquid. z de cad. tol. l. j. ſ. pe. ¶ In contrarium inducitur. ff. si men. fal. ano. di. l. j. post prin. z de obse. li. l. iij. ibi etenim. z. l. pen. in fi. Que distingunt opera a beneficio vel officio. z de va. cog. l. j. ibi mercennariam operam sperner, non enim pecunia pro opera soluitur, quod est contrarium amicitie, vel officio. ff. mandat. l. j. ſ. j. Ad idem facit. ff. de preca. l. interdum. xviij. q. v. c. vlti. post prin. ibi nec operario mercedem. j. q. j. gratia. z. c. quicqd exẽ de vi. z hone. cle. c. cũ ab omni. ibi gratis studeatis. de rescript. statutum. lib. vj. ibi insuper gratis. ad idẽ. ẽ. de adul. que adulteriũs. ibi obsequio famulatura seruili ꝛc. cũ ibi precedat verbum ministra i. meretrix que sic dicitur: q merẽdo teritur, vt. j. scripsi de spectra. si qua. Et benefacit illud Tullij. ĩ. de offi. Illiberales autem z sordidi questus mercenariorum quorũ opera, nõ quorũ artes emuntur. Est enim in illis ipsa merces auctoramẽtum seruituris. Et ibidem. Est infima conditio z fortuna seruorũ, quibus non male precipiunt qui ita iubẽt vti, vt mercenarijs operam exigendi iusta prebenda imponamus. Ad idem facit, ẽ. de inge. ma. fi vestra. z. ff. pro soc. cum duobus. ſ. si in coeunda. ibi preciũ opere ꝛc. z de ope. li. l. patronus. vbi sed qui operis. z q me. cau. metum. ſ. vlti. vbi patet q pro operibus debetur merces. Jtẽ dicit precisẽ merces operarũ eo. ti. de ope. lib. libertus. ſ. vlti. z fructus operarum. eo. ti. medicus. Quis als opera rum editio nihil adsit q̃ officij prestatio. eo. titu. cum patronus. in prin. ¶ Item q opera non est seruitus personalis, etiam serui. ff. de vsufru. si quis vnas. Ad idem. ff. de leg. Paulus rñdit. in fi. Multa enim licent gratis, que non licerẽt soluta mercede. ff. de his qui not. infa. l. furti. ſ. pactus. cum concor. Et filius debet obsequium patri, non operas. ff. de obse. li. l. pe. in fi. Et quib⁹ potest sumi q obsequiũ amicabiliter prestitum non recepta mercede incõgrue dicitur opus seruile. Sed hic est cõtra. ĩ. de agrico. zcẽsi. omnes profugi. vbi equaliter imputantur detinẽti seruum alienũ opere sibi gratis exhibite. Ad idem z melius facit. ff. nau. cau. licet. in prin. z quod not. ff. ad. l. ro. de sac. l. iij. in prin. Et q dicitur in statuto q nullus faciat opus seruile die festiuo, non videtur attendi merces, sed irreuerentia que committitur aduersus ecclesiam festa solenniter celebrari constituẽtem. Unde etiam z meridiano tpe quiescere debemus. ff. de ope. lib. medicus. Et valitudinis, z honestatis ratio in petendis z exhibendis operis debet haberi, vt ibi. Ac satis est inhonestum die diuco maiestati altissime in memoriã sue resurrectionis per ecclesiam dedicato talia obsequia q̃uis amicabiliter impendi. Si enim habenda est ratio honestatis liberti qui operari tenetur, ne inhonesta exhibeat. dicta. l. medicus. z clare patet. ff. de vsufructua, sed si quod. ſ. j. que loquitur in seruis fortius ipsa honestas, immo reuerentia z deuotio erga ipsum creatorem omnium est habenda. Quare premissis non obstantibus credo penam deberi, vt attendatur ratio prohibitionis, que est q illa die magis vacare debemus diuino cultui, q̃ aliis. de conse. di. iij. ieiunia. Quod bene prosequitur sanctus Tho. ũ. ij. q. cxij. ar. iij. ¶ Satis autem manifestum est, q siue gratis, siue accepta merce de humanis vacetur operibus, cultui diuino non vacatur. ad quod extra de coha. cle. z mu. q a te. z. c. diuersis. Jxta illud. Non potestis deo seruire simul z mammone. Mat. vj. c. Sicut non potest quis simul esse foris z intus. xxiij. q. j. dicimus. Plura similia collige ex his que scripsi. ĩ. vt ne. ad su. pa. su. rusti. l. in questione falsi instrumenti. ad secundam partem. Et ideo die dominica iubemur ab omni illicito opere abstinere, vt mercatum in eo non fiat, neq placitum, neq iudicium, neq iuramentum prestetur, nisi pro pace, vt ala necessitate. extra de fer. c. j. nec alia causa tractari potest, nisi pietas hoc suadeat, eodem titulo. c. vltimo. Et quantum ab ipsa lege ciuili huius diei ampla veneratio sit inducta, patet. ẽ. de feri. omnes. z. l. fina. Hec enim dies tantis diuinarum dispensationũ meritis est consecrata, vt quicquid insigne est a domino constitutum, in huiusmodi dici dignitate sit gestum, in hac mundus sumpsit exordium. In hac per resurrectionem z mors interitus accepit, z vita principium. lxv. distinctio. q dic, in fin. Possunt autem non nulla ipso die opera exerceri, vt scripsi. ĩ. de agrico. z censi. l. prima. z ea ratione si quis debilem vel pauperem gratis inuanis operare tur ipsa die, etiaz preter casus quos ibi scripsi vel alios similes, crederem nedum excusari a pena, sed etiã mereri premium. opus enim pietatis est pauperi subuenire. ¶ Sciendum est etiam q iuxta ea que not. dicta questione. c. xxij. articu. iij. que etiam ponit Archidia. de conse. distin. iij. ieiunia. z. c. pervenit. Prohibitio diei dominice in noua lege succedit loco sabbati, que satis arta erat in veteri testamento, non quidem ex vi precepti legis, sed ex constitutione ecclesie z cõsuetudine populi christiani. nõ non est ita arta prohibitio operandi in die dominico, sicut fuit in die sabbati, z est simile quod de presbyteris z diaconis dicitur. xciij. disti. dominus. ad fi. Sz quedam opera concedũtur in die do. minico, que in die sabbati prohibebantur, sicut decoctio ciborum, z alia huiusmodi sicut dicetur ita tim. z ẽt in quibusdam operibus prohibitis facilius dispensatur in noua lege q̃ in veteri. Operatio ergo illicita vt. d. c. j. ſ fer. z seruilis vt eo. ti. c. licet. z Leui. xxiij. prohibita est. Quedã tamen sunt que

Nec aliqua humana necessitas omni tpe exigit exerci, vt officiũ coquẽdi, ferendi, z preparãdi cibaria, z hac necessitate excusantur coqui, ferarii, z huiusmodi, z. l. aur dãna. ſ. hostes. extra de raptori. virgi. l. j. ſ. pe. de nulli aggeration rumpen. l. j. z. j. de re milit. si quis. Item simulis. in eo qui coit cum matre et filia. Leuit. xx. Jtẽ filia sacerdotis si in stupro deprehensa fuerit, flammis exuritur. Leuit. xxj. (Ambitu) i. ambitione, que in appetendis adipiscendisq honoribus consistit. de qua habetur. j. questio. vj. sicut is. et no. Jnno. extra de maio. et obe. c. j. et Archi. l. vj. de rescript. c. vltimo. i prin. et plura scripsi. j. de decur. oẽs omnino et de re mili. contra. (Potestate) Cuiuscunq; iudicis. ẽ. de ope. pu. l. j. ¶ Et nota q potestas ab eo q potest nomen accipit. de qua scripsi. j. de silentia. l. ũ. et de exac. et de execu. l. ũ. (Iniuitã) Omnis autem est iniusta nisi lege concessa. vt no. j. de prepo. sacri cubic. l. ũ. (Abolita) delera, destructa (Tributarie) Querit Bar. an consiliarij et alij officiales ciuitatum teneantur ad tributa soluenda. gl. ff. de muner. z honori. l. honor. dicit q tenent ad ordinaria nõ ad extra ordinaria. Jnno. dicit q tenentur ad ea que pro rebus imponunt, in alijs regulariter sec⁹. et idez no. Bul. de cug. ẽ. de sac. sanc. ec. neminem. Ipse vero sic distinguit aut loquitur in muneribus realibus vt sunt tributa que imponuntur ipsis rebus, et ad illa omnes tenentur. ẽ. de anno. et tri. l. omnes. omnino. fine cen. vel reli. omnes. de vectiga. omnium. de iudic. l. j. de exact. tri. l. fin. ff. de pnule. vetera. l. pe. et patet ex hac litera. Aut loquimur in muneribus personalibus. Et si quidem in eis consistit labor persone, tunc aut officialis propter illud onus auocaretur ab officio, z a tali onere excusatur. vt. ẽ. ti. ũ. l. pe. in prin. Aut propter illud onus officialis non auocaretur ab officio, et tunc non excusatur, j. de decur. curiales. j. que lex hanc distinctionem probat. posset tamen ex magna causa, etiam ab officio auocari, nec propter hoc excusaretur a munere dicta. l. curiales. Si vero tale munus consistit in prestatione pecunie, et tunc aut est munus ordinarium, et non excusatur ab eo. ẽ. de exactio. tribu. actores. z hoc mõ potest intelligi hec lex. Aut extra ordinarium, z tunc excusatur z sic loqtur dicta. l. honor. ff. de munc. z honor. z de excu. mu. his onerib⁹. ſ. fi. z. l. his q. z. l. in honorib⁹. ſ. q muneris. z ideo inq̃tũ glo. dicte. l. honor. dicit de collecta q officiales eã soluere non tenẽtur, nõ bñ dicit. q cum collecte imponantur persone pro rebus. ff. de munc. z ho. rescripto. ſ. fi. z est munus ordinarium. q mun⁹ qõ persone p rebus imponit est ordinariũ. ẽ. de indic. l. j. q intelligitur de munere qõ imponit pſone p rebus fm gloss. Et circa premissaz distinctionem vide qõ no. gui. dicta. l. nemmem. (Firmara) Firmus propie et ex natura, valens vero ex precipuis viribus vt athleta. Jnde infirmus, z infirmo as, secundum Pap. Ordo. subaudi si tabularij ciuitatum cuiusq̃ fraude ꝛc. vsq; in finem erit his nostre serenitatis edictis ꝛc.

Officiales z cõsiliarij ciuitatus an teneantur ad. tributa.

¶ Impera. bono. z theo. Lex. ij.

Per bythiniam ceterasq; prouincias: possessores: et in reparatõe publici aggeris et ceteris huiusmodi muneribꝰ: pro iugerum numero vel capitum que possidere noscuntur: dare cogantur.

Per bythiniam. Dicit an licet prouinciales sint immunes a personalibus. vt. ẽ. ti. proxi. non tñ a primordialibus que indicuntur persone, p rebus immobilibus, vel conferãt ad refectiõem portũ z viarum. (Bythinia) nor. q in hac bythynia obtinet patronus meus beatissimus Lucas euãgelista. vt dicit Hieronimus Lucas in plogo Actuũ aplorũ. de hoc etiam. hr. ff. de excu. mu. et helete. ſ. nãgeliste aut. de testi. ſ. j. z. ẽ. de appe. cum appellatio. z. j. q. vj. conuenerit obtinet in tribus. in princ. (Reparatione) parare, disponere, aptare inde repa bythinaro, et reparatio. (Aggeris) Agger est congeries vel cumulus terre sursum eleuatus vt custodia prerendatur. Item est terre congeries ab aggerendo, vel cumulibet rei coacernatio, vel media strata vel vallum, quam hystorici viam dicunt. de quo habetur. ff. de fun. instruc. predia. ſ. pe. z. ẽ. de sepul. vio. pergit. Unde Quintilianus in ca dauere abiecti aggerunt puluere venti, z potest esse naturalis z manu factus. ff. de aqua plu. arce. l. ij. ſ. Jtẽ varus. aggeres aut̃ cedit fundo legato, et vendito, vt legitur z no. dicto. ſ. pen. (Jugerum) Alias iugoñ. i. animalium ad ferẽdũ iugũ apta cesent (Capitũ) scz animaliũ. vt. ff. de vsufru. le. ẽtiali. ſ. vltimo. z. j. de impo. iuer. de l. j. in pnc. z no. in aut̃. de man. princi. ſ. coges. sic z pincio iouini. j. de mil. velti. cano. l. ij. z melẽ. j. de pala. sacra. larg. l. j. z vide. ẽ. de ia. sanc. ec. sacrosanta, z quod ibi no. vel capitum. ẽ. hominũ in ipsoũ pro quibus interdũ imponitur. et hec exactio est personale munus. ff. de mu. et hono. l. fi. ſ. qui anno. Ad hanc prestationem non ciues sed rustici compelluntur. j. de capi. z censit. exigen. l. j. Jlli enim pro ipsorum capitibus tributa fisco persoluũt. Ut autem alias vertitur fauor publicus vt ad custodiam ciuitatis et huiusmodi munerum que continentur hac. l. vt nullius prestatione personalium laborem, etiam ciues vrgentur vt hic z. ff. de mu. et hon. l. fin. ſ. pe. et facit quod scrip. infra de aqueduc. ad reparationem. (Logatur) Ab illis patrimonialibus que inducuntur rebus nullius excusatur. ẽ. l. proxi. immo. municiales illa soli subeunt. illa enim propie sunt tributa, de quibus habetur. ẽ. de anno. et trib. oẽs omnino, vt pater. j. de

Citatio an possit fieri die feriato.

Versus.

Versus vnde sumpsit exordium

Die dñico.

Universidad de Deusto
Biblioteca

sucep.modios,hoc olim erat. ¶Hodie vero pars ex ea que pręceps pronũciarum erat, facta est sub tributo,z que ancille fuerat in se fructu immunitatis lerantur, z nobilissimis regionibus principantur. ¶Post secundam glo.adde.z dic ꝙ vallum est ex pallis acutis z vimine etiam factum fm Bug. ¶Post glosl. quibus adde z.ff.de mu.z bono.rescripto.ſ.fi.

¶De conditis in publicis horreis. Rubrica.

¶Quia inter cetera in quibus minus prestatur immunitas,est emptio frumenti z annone de qua statim dicet,que quidē sunt, in horreis publicis conseruanda,ideo de his dicit.Et dic ꝙ horrea sunt repositoria seu reconditoria vbi hoies elaborataas fruges reponunt fm Ysidorū,xv.ethimologiarū.ad qđ.ſ.de offi.rec.prouin.l.fi. Interdum etiam dicunt loca vbi tributa collata reponuntur. ĵ. de suscep,z ar.l.ū.vina quoq; dicuntur in horreis poni.ſ.de per.z comrei ven.l.ū.vide.ſ.de fund.instruc.l.tabernā. Jn horreo quoq; res tutius reponuntur.eo.tit.sepe.ſ.pe.z maxime pręciosissimam partem soltunarum suarum homines ibi reponunt.ff.de offi.prefec.vigil.l.ū.ff.effracture.z vide.ff.de sta.li.fitcho.in prin.

Horrea qđ signāt.

¶Impera.Val. Lex.j.

Omnia que in horreis habent: expēdi volum⁹: ita vt nō prius ad frumentū extendat expensa qđ sub pręfectura tue vbis horreis infert: ꝙ vetera condita fuerint erogata. ¶Et si forte vetustate species ita corrupta est vt per semet erogari sine ǫrela non possit:eidez ex noua portione misceatur:cuius adiectione corruptio velata damnū fisco nō faciat. ¶Ad istud autē negocium ai biti atu ac iudicio tuo nobilis:prudens:fidelis:optime sibi consciusꝓo integritate mentis apponatur custos ac mensor:qui vel frumenta modio metiatur:vel iustis estimationibus colligat: quanta hebeantur in condito.

Omnia.Premitte ad euidentiā ꝙ frumentum quolibet anno debeat reponi in publicis horreis de quo etiam satisfieri militibus,z erogari annona tēpore sterilitatis potissime, vel vendi batur.z de pretio militibus stipendia soluebantur. Jgitur mandat imperator,vt frumentum qđ conseruatur in horreis fiscalibus siue publicis eroget primo vetustū. Quod si frumentū vetus est corruptum,ita ꝙ fine querela errogari nō possit:vult vt de nouo cōgrua veteri portio misceatur,propter quam veleſ corruptio veteris.Ad hec aūt agenda pfectius statuit eligi mēsore fidele sibi conscium,cuius mēsione,vel iusta estimatiōe clarius oia pficiant. (Ex pendi).i.solui.(Frumentū)Frumentū ꝓprie aridū z siccū,que vero aristā habent,dicunt fruges fm Pap. Vel dic ꝙ frumentum est qđ aristā habent,dicunt fruges fm Pap. Vel dic ꝙ frumentum est qđ arista se teneat.ff.de ver.sig.frugē.que vero non aristā sed siliqua se tenent vt faba z lupinus, fruges sunt ꝓout ibi sequtur. (Tue) Alstua z melius.ſ.pfecti annone. (Jnferatur)scz de nouo. (Errogata) exoluta.(Noua)Frumentū nouū dī qđ est illius anni.ff.de vino le.l.vetus. Et inde dicitur

Nouum multipliciter dicitur,

z vinū nouū qđ est illius anni.ff.de vino le.l.vetus. Et inde dicitur annona quasi anno ua,qz singulis annis renouatur fm Bug. Alsdicitur nouū respectu principū qđ nunq; fuit.ſ.de ve.in.enucl.l.ū. ſed quia diuine.vū.q.j.nouacianus.viū.q.j.neqz nouū,xviiū.qō.j. achacius.z extra de ver.sig.quid ꝓ nouale. Quādoqz dicit eē nouū quod fuit z desijt esse,z postea renouatur:vt no.xviū.q.ū.de monachis.z.ff.de ope.no.nū.l.j.ſ.opus. Vide quod ibi not.sic z diuiden do vetera videtur aliquid nouū nasci.ſ.de in.cod.confir.ſ.j. Quōq; dicitur nouū quod aliqū fuit.vt no.xū.dist.ꝑceptis.ibi videas. Nouum autem respectu suus dicit qđ non hz annū.xxxv.q.viū. de gradibus.z de cōse.dist.iū.litis.Et vide quod not.Arch.de elec.auaritie.li.vj.in glo. nouū est. Jtem factū nouū vnius anni.ff.de probat

Pluuia' quomodo generat'.

ce (Tectoñ.) Operimenta, domus. (Pluuiꝰ.) Pluuie dicte sunt quasi fluuie, nascuntur enim ex terre z maris anhelitu que cū eleuate fuerint, aut solis calore resolute, aut vero comprehense, illi laturi in terris aque maris, si per tenuissimos vapores in aere suspense fiunt paulatim concrescunt, ibiq; igne solis decore in dulcem pluuiam si saporē verterint, a nubiꝰ ergo recipiūtur, z ab ipsis redduñ. ¶ Alii dicūt nō mō aquis maris cōcrescere, sed etiā exalatis terre vaporibꝰ nebulans adolescere, qbꝰ desatis nubibꝰ altius surgere, z hisdē labentibus pluuias effūdere ſm Pap. ¶ Et not. qđ sicut pluuiꝰ edificia collabūt. vt hic sic z si ab eis habitatio humana subtrahit. vt enim ait Cassio. iij. variarū epla. xxx. Cito vetustatis decoctione resolui qđ hoim ꝓsentia nō teneāt. z. s. facilis est edificiorū ruina incolarū subtracta custodia, z vide de dā. infec. fluminū. §. hec stipulatio. z se. ¶ Dost glo. vltimā. Ratio ergo ḡre preses puniunt ex delicto sub officialis sui est. qz ipse presens videt delinquere. ad qđ etiā. ff. de assess. nullus. z. j. de agē. in re. l. pe. in fi. cū his q sibi scripti. debuit enim p se preses inspicere horrea publica vt hic. qđ nō faciēs z sic negligens suo facto punitꝰ qđ est cōtra tutorē, qui licet alicuius magnū patrimoniū habeat administrare non excusetur, cuius alium proponat in hoc loco sui. vt z. s. l. proxima. z. ff. como. argentum ſm Bart. De hac materia scripsi plenius dicta. l. pe. in fi. ibi videas.

Dom' in habitata deteriora fiunt.

¶ Impera. archa. Lex. iiij.

NUlli post hac horreaticas spēs contingendi copia prebeatur. Sin vero quisq; temeratos horreoruꝫ extiterit: q sibi ex predictis aliquid audeat vsurpare: hanc penam sciat nostro arbitrio diffinitam: vt deportationis pene subiectus: totius substantie cogatur subire iacturam.

NUlli. Casus. Non licet alicui capere species frumentarias que sunt in horreis publicis. Qđ si quis ex eisdē speciꝰ aliqđ vsurpauerit, deportat cū publicatione bonoruꝫ. (Post hac) deinceps. (Contingendi) Site. j. de dec. militaribus. (Copia) Propue est abundātia, multitudo. dicta q si cū opibꝰ. ¶ hic expone i. facultas ac ptās (Sin vero) ver. (Temeratoꝝ) violatoꝝ, corruptoꝝ. (Usurpare) in mala parte. z dic illicite vti. presumere. (Nostro arbitrio) illā principes ita. p motu suo disponit, sola quidē voluntas principis est. ff. de cōsti. princi. l. j. de pe. relegati. ad fi. Un scientia legalis et voluntas legum. j. de sin. li. vj. ro. l. j. prope fi. Itē papa etiā euāgelio adheret, z illud intrepretari pōt. dicit Jmo. extra de biga. sup eo z plene scripsi. j. de incol. l. fi. in ver. priuate. z de pred. cur. l. fi. dū tamē talis motus sit iustus iuxta celeste arbitrium. s. de sum. tri. l. j. in fi. nō Jus naturale aut naturale equitatē vel diuinā, vt sic natura lis equitas dicat ius gētiū, instī de re. di. §. finguloꝝ. sed pro cōi bono procedat, pro modo enim culpe intelligenda est pena. ff. de re mili. multes. in fi. z. l. fi. in princi. z in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. §. sic ergo. in fi. §. vt sit proprio digna facinore. s. de male. z ma. z si excepta. in fi. z p ad missi mensura. ff. de extra. cri. sacculari. §. in egypti. Alā ſm legē diuinā iuxta mensurā culpe erit plagarū modis, oculiꝰ pro oculo, manuꝰ pro manu, dentē p dēte. xx. Exod. xxj. z Deut. xix. Quānis enim princeps aliqua possit etiā non expressa causa. vt j. de metro poli. be. l. j. Tamen licet non teneantur causam exprimere, sine ipsa tamē qđ est statuere nō debet. Alā deꝰ quē princeps sequi tenet vt in aut. vt oēs obe. iudi. §. arripiat. s. de dona. inter virum z vxo. l. fi. nihil agit in terra sine causa. vt dicit Job. v. c. ad q. j. qō. j. q. quidē. in prin. z poll. li. ij. c. j. Nihil est vel fit cuius ortum legitima causa. z ratio non p̄cedat. inde dicitur ius equū presumptione legis. ff. de iusti. z iur. l. pe. §. prētor. Imperatoꝛe quippe legibus sacre scripture subiectū esse ꝓcipiunt. xxv. q. j. satagendū. z. c. j. quia imperator. ſm legem adeo imperiū cunctiendum accipit. in aut. in medio litis nō fieri. xc. §. j. z maius est submittere legibꝰ principatū q̄ principatui leges. s. de legi. digna vox. Immo si nō potest princeps rem priuati tollere sine causa, multominus penā infligere in corpus vltrā pctm. s. de sac. sanc. ec. sancimus. ff. de vsur. in pecudū. z vide q no. j. de agrico. z cēsi. originarios. Habet quidē princeps sibi subditos, z legū conditione, sicut pater filios in prāte sua, in aut. de incest. nup. §. dubitatū. Quis alias leges subiecte sibi fore dicantur. in aut. de consuli. §. vlt. Patria aute prās circa iniquitatē vel impietatem nō versatur, sed in pietate consistit. ff. de parri. diuus. z consilū ꝓ liberis capit. ff. de adul. nec in ea. Unde z si filius ob immānitatē criminis cōmissi q̄ eū penā meretur: non pōt pater in eū animaduertere, q̄to minus sine causa velimoderate ip̄m suū affligere. s. de emenda. propin. l. j. Moderatio quidē in penis agenda est vt detrahat potius q̄ addatur seueritati. extra de rap. in archipatu. l. di. vt constitueretur. hinc etiā Ber. ad eugen. papā. in fi. iij. ti. Consideres oim scrām romanā ecclesiam: cui autore dño ꝑceo, ecclesiarū esse matrē

Papa nō est dñs episcoporum.

nō dñam, te vero nō dñm eporum esse, sed vnū ex ipsis, pozo fratrē diligentiū deū, z participē timentiū eum. Quod etiam papa non sit dus eporum est argumentū optimū. vij. q. j. muratiōes, ibi aut diatiōe, z hec no. Archi. xij. di. non decet. Unde papa si ex p̄emtione

ptātis vratur z possi deat rem alicui⁹, nec ipius rei possessionē ḡrit, nec ꝓscribit illā. ſm Jnno. extra de postu. prela. bone. s. in gl. queritꝰ cū. xc. ad fi. qđ sequitur Archi. xvj. q. v. alias. iiij. c. volūm⁹ Forma nāq; debet esse gregis z nō dñantes in clerū. z. q. iiij. quia cognouimus. nec debēt exercere tyrānidē. ea. q. c. sē. vñ pol. li. iij. c. ij. Principes legis nexibus dicitur absolui⁹, nō qz eximia liceāt, sedq; is dz esse, qui nō timore pene sz amore iustitie equitatem colat, rei publice procuret vtilitatē, z in omnibus alioꝝ cōmoda priuate ꝓferat vtilitati. Sed qs in negotijs publicis loquet de ꝓcipis volūtate, cum in eis nil sibi velle liceat nisi quod lex aut equitates psuadet. aut rō cōmuni vtilitatis inducit, eiꝰ nāq; voluntas in his vim debet hre in dicti, z qs rei rectissime placet in talibꝰ legis debet hre vigorē, eoq; ab equitatis mente eiꝰ ſnia non discordet. de vultu tuo inquit iudicii meū prodeat: z oculi mei videāt equitatē, voluntas ergo principis in his debet esse iusta, nec statuere debet remissius nec durius q̄ causa. i. iusta ratio deposcit, sed perpenso iudicio res statuenda est. ff. de pe. respiciēdū. §. j. z honesta. s. ne fil. rē quā vē. enim. l. ij. in fi. vbi plura de his. ¶ Honestas aūt dicitur ad differentiā turpitudinis. j. de decur. per id. z ff. de decur. eos. Uel ad differentiaꝫ luxurie que est abiusus cuiusq; rei. ff. de dā. infec. et dāni. in princi. que dolo comparatur. ff. de incē. ru. nau. l. pe. ¶ Abhit aūt vt volūtas principis luxuriosa vel dolosa dicatur z turpis, eū debeat omnē iniquitatem z iniustitiā sua lege delere, legesq; rei publice custodire, ſm quas imperium a deo cristodiendum accepit vt predictum est. Justitiā qui dem z equitatē ꝓcipue decet legislatorem. in aute. vt li. de cetero. §. sed si quid. Tenet quippe imperator deo de imperio reddere rationē exiij. q. iij. quādo. z de indēitate subiectorum q sibi a deo sunt credīti iusta rōne curare. in aute. de litig. §. ad excludendas. in fi. §. z cū princeps dicatur custos iusti, immo iustus, z quodammodo iusto melius. eo q regit ola ſm legē. z de quibusdam impossibile est exponere legem, quare ſnia regis indiget. indeterminati em indeterminata z regula est. vt hec latius docet Aristoteles. v. ethicoꝝ. Manifestum aute est q cū volūtas principis ab equitate, iustitia z ratione deuiet, nō est lex, vñ tūc manet in papae Petri psona, primlegium qs qñ ex Petri equitate ferē iudicium. xxiij. q. j. manet, z tunc id qđ fit per papā dicitur fieri autoritate dei, quando iusta cā id facit vt ibi, z ea causa. q. iij. si qs nō recte. z no. extra de trāsla. epis. inter. §. igit tūc debet penam irrogare z remittere, cum talis irrogatio culpe cōgruit, z remissio nō nocet alij, ad qs. ff. de sen. l. fi. ¶ Publice nanq; interest penam delinquētibus de facili non remitti, ne ad maleficia quisq; temere prosiliat. s. de pen. si operis. ne q̄ princeps potest remittere penā a lege statutam, nisi offensor satisfaciat parti lese. dicit Jn. de yser. lib. feud. de sta. z cō. §. item nulla, z plene scripsi. j. de coharta. si apparitor. ad fi. Si aūt alij prodest vel iuri publico, tunc cum causa remittat vel mittiget penam merenti. ff. de re mili. non omnes. §. fi. super his z alijs vide que no. idē. an. eo. lib. de capi. qui curi. ven. in fi. in q̄stione de curia capuana. z quod not. ff. de decre. b or. fa. quod semel. z quod scripsi. j. de deser. l. j. in verbo. distulerit. z de coharta. si apparitor. in verbo veniam. z in verbo permittimus. z se. ¶ Sed pone princeps sine iusta causa statuit aliquid contra ius nature, puta q̄ dña de vno in aliū transferātur, numquid talis constitutio est seruanda? Jnno. z Bossien. scripserunt extra de immuni. eccl. qui plerigz, q talis constitutio nec in foro anime, nec in foro iudiciali. est seruāda, pro quibus faciunt premissa. z. xij. q. j. c. j. in fi. z ca. se. z alia que scripsi. j. de decur. omnes. in hoc. victima ad secundam partem questionis in ver. quid enim. xc. Contrarium vero determinat Archi. ix. q. iij. per principalem. z de sum. trin. c. j. lib. vj. Sūt em leges diuinitus per ora ꝓncipum promulgate. s. de prescrip. lon. tempo. l. fi. xvj. q. iij. nemo. vij. dist. quo iure. Nec enim de ipsa lege principis, sed ſm ipsam postq̄ est facta iudicandum est. iij distin. in istis. Sed Alnd. de yser. lib. feu. de cap. contra. in fin. in qua dam additione tenet oppinionem Jmoc. quia lex debet iusta z possibilis esse. iiij. distin. erit. (Totius substātie) Hoc non fuit necesse exprimi. cum pena deportationis ſm has leges bona adimat. s. de pe. deportatorum. (Jacturam) Jactura est damnum ex suo vt hic, vel alterius. vt j. de suscep. neminem. z. s. de epi. au. tam demētis. ad finē. delicto proueniens. propie aūt iactura dicitur cū quis res suas iactat in mari ſm Papi. ¶ Et not. q̄ differt iactura z damnū. quia iactura est ex his que sciēter vtroq; patimur. vt patet exemplū in nautis marinis, qui propter tempestatē iactant res eoꝝ in mari. ff. ad. l. rodi. de iac. l. j. z. ij. z per totū. z. j. qō. vij. dispensationes. damnū vero q̄ in solito z nobis nescientibus fit. ad q. s. de iniur. dominū. ff. ad. l. aquilli. l. j. z per totum. extra de iniur. oium. z. c. in nostra. z. ij. qō. j. in primis. Et dicitur damnum a dimittone patrimoniꝫ. de quo scripsi. j. de decu. curiales. z. s. de bo. vac. l. fi. in verbo dispendium. z. j. de. eroga. mili. anno. l. fin. in princip. z ideo. hic dicitur iactura, quia delinquendo iactat z perdit patrimonium suum.

Damnū z iactura differunt.

¶ Ut nemini liceat in emptione specierum se excusare. Et de munere siconie. Rubrica.

¶ Impera. Augu. Lex vnica.

Annones.

QUotles vrgēte necessitate comparationes frumenti vel ordei: aliarumq; specierum quib⁹ uslibet prouincijs indicuntur: nulli penitus possideñ; tum sciē sub cuiuscunque priuilegij occasione excusandi tribui facultatem censemus. ¶ Omniq; cuiuscunq; possidentiuꝫ; quocunq; modo quocunq; tempore per sacros apices; vel etiam pragmaticam sanctionem aut iudicialem forte dispositionem huiusmodi excusatio data est: vel postea data fuerit: licentia minime vnq; contra tenorē nostre legis saluber rime valitura. ¶ Ideo namq; huiusmodi onera ciuibus ꝓ qua singulis portione contigerint: volumus ir rogari: vt ab hisdē comparationibus: nec sacratissimam nostro pietatis: nec serenissime nostre coniugis domum patiamur subtrahere.

QUoniens. Premitte ad euidentiam q̄ mandabat imperator aliquibus prouincijs vt emerent frumentum, vel ordeum, vel alias spes annonarias, ad hoc vt militibus subuenirētur nomine priuilegio immunitatis ab his se extollere conabantur, igitur iniurie cum necessitas vrget annonarie functionis, z indicereturꝫ quibuscunq; prouincijs comparatio ipsa ꝓ vsu militum: puta qz id qđ fuerat antea cōsumptū vel corruptū erat, nullꝰ ꝓtextu cuiuscunq; priuilegij a tali munere excuset, z sine sup hoc ostēdat ꝓcipis priuilegium rescriptū, aut pragmaticā sanctionē, sine iudicialē sniam, vel ꝓceptū ipm nō releuet. na mtm hmōi onus inheret, vt etiā nec habitātes domos ꝓcipis vel augustę a tali se ꝓsint dispōne diutrahere. Uel inteligitur ꝑut. j. dicetur. (Urgēte) militare, mcūbēte. (Necessitate) que tūc est cū annōaria tributa militib⁹ nō sufficiūt ſm Theg. li. ij. c. ij. Idem si vtilitas exigit. j. de q. mu. ne. li. ex. l. ij. z fi. (Ordei) ordeū dicti est ꝙ ꝑ ceteris frumeti generib⁹ ante hat aristam: vel ꝙ spicas habeat. (Specierum) vide. s. de an. z tri. nemo. (Occasione) Occasio est facultas, copia, ptās, cōditio, locus z tps secūdū Pap. (Omniq;) ver. (Apices) priuilegia vel literas. l. iij. di. lectis. j. de ei. mi. an. ex excellentia. rescripta. j. de an. ci. l. ij. z vide. j. de dec. l. fin. z de cōsti. li. Aliꝰq; modis sumit apex, quos vide. li. dist. c. j. ſm Archi. (Pragmatica sanctione) Pragmatica est q̄ communis patricius z palatinus in modū cauſa facta examinatiōe concēditur. s. de sacrosanc. ecc. iubem⁹. j. z interdū ponit ꝑ simplici rescripto ꝓcipis. eod. ti. priuilegia. z forte sic accipitur hic. (Dispositione) i. sententiam vel ꝓceptum. (Saluberrime) facit ad id quod scripsi. s. de iur. li. i. certa. (Ideo) ver. (Onera) podera. sarcinas. (Ciuibus) Ciuitatis. z. vroꝝ. sic dicta, quia simul cū viro iugū fert. Uel dic plenꝰ vt scripsi. j. de priui. age. in re. l. multis. ¶ In gl. vl. ibi ad coparatione, Adde hic. v. tale qđ omnis est primoniale, ad ipsas igit collatiōnē oēs ꝓ mō primonij tenetur vt hic. z. j. de qui. mu. ne. li. se ex. l. j. q̄ hoc dicit aperte. z sine indicat pecunia singulis ꝓ mō facultatū, vt frumētum z cetere espēs emantur. exinde ꝓ vsu exercitꝰ vt pāt cū est in casus positōe, sine ꝓ vniuerso ppio sustentādo, ꝑ intelligit dns Bar. z nos tepore carissime summus agere cōsueri, oēs ad ipas collectam ꝓ modo subditantie sunt cogendi, q̄us maius cōmodū inde pauperes q̄ diuites cōsequentur, omnes em in ciuitate necessitꝰ sunt, ad hoc vt ciuitas perfecta dicatur ſm Bart. ff. de nundi. l. ij. ¶ Et ibi emere cogitur. Adde, hoc non est verū, cum plurim⁹ ex cusent. ff. de mu. z hono. l. iij. poster tamen intelligi lex ista ſm Bar. hoc modo, videlicet q̄ si scns cū abūdat numus in frumeto, ita q̄ cōseruare no poterit, tunc singulis indicere poterit q̄ illud emāt. z hoc ꝓ modo facultatū, quod si verū est, satis est notatu dignū. ¶ Dost ipsam glos. puta vt quilibet habēs frumentum z alias species eas vendere copellatur. vt videmus in vsu maxime tempore caristie vel necessitatis z illud etiam dicetur munus patrimoniale, q̄ ꝓ frumento quod est in eius patrimonio ad hoc ipse tatatur, sed tunc nō nisi iusto precio habentes vendere compellētur. ſm. Bar. ff. ad l. in. de anno. l. fi. cum concor. Hoc verum puto nisi necessitas nimis famis immineat. na tūc quia in tali casu is qui frumentum subtrahit excusatur a furto. xvij. di. sicut hi. de conse. di. v. discipulos. z extra de fur. c. iij. Fortius cogentur habentes vendere precio vilioꝛi. Et vide quod scripsi. j. de qui. mu. ne. lic. ex cu. l. j. in verbo tempus.

Ꝑ qđ notat.

Pragmatica sanctio que est.

¶ De collatione donatorum: vel relcuatorum: aut trālatorum: seu aderarorum. Rubrica.

¶ Impera. Iale. z Theo. Lex vnica.

DIspōnē amplissime recordationis anthiochi q certam quantitatem ante se relcuatis possessionibus nomine canonis indixit: non imminui de cetero nimus. Jd eīm qui in canonem cecidit: annuersarie dꝫ penſationi persoluī: nec in preteritum nec in poste-

rum patimur esse cōcessum. ¶ Indulgentiam vero memorate descriptionis: z in añ actum z in posterū tps nō solū in relcuatis: verumetiaz in donatis adcratis trālatisq; seu quolibet aliud nomen noue descriptionis excogitatū est volumꝰ obseruari. Nullāq; superbis vnq; actionis molestiā formidari. Jn quibꝰ nō tm recliq; preteriti tpis relaxamꝰ. sed nec in posterū qcq; renouatiōis aut honoris adijcī ēdūesse cēsemꝰ. ¶ Nulli q̄q; licere de iceps ꝺ diualia statuta releuare suas possessiones. ¶ Noueri tū amplissime tue sedis officiū: q̄ sialiūobis suggestio hic nostro sanctioni contraria ꝓrigatur; vel si sacris mandatis (si qua forte citra suggestionem his ꝓjs dispositionibus aduersa manauerint) obsequatur: et aliquos tanquam debitores ex huiusmodi titulo credideri ex ꝓponendos ducentarum librarum auri se sese condemnati onem multandum esse existimet.

DIspositionem. Casus pater in gl. (Dispositione) ordinationem. vide infra. de ꝓpri. fac. lcri. l. j. (Recordationis reminiscentie. (Antiochi) hic fuit grecorum, sed si de illo loc. i. loquitur. eius memoria in malꝫ, z recordatio amplissima est. vt pater primo Machabeꝝ. Credo q̄ non de illo scelesto viro, illā z octo fuerunt antiochi q regnauerūt in siria. vt ꝓs ex dictis z cronicis insiuit. (Relcuatis) Qualiter hat relcuatio dr. ff. de censi. forma. §. illā. j. de omni agro deser. si quis. ij. z. iiij. di. gaztho. (Indixit) iussit. ꝓcepit. inseruit. Jd enim) ver. (Annuersarie) dies anno expleto eodem die. (Penitationi) a pēsito qđ est libero vel soluto. (Indulgentiam) vñ i. codonatione, remissione. (Vero) site. s. de aduo. diuer. iud. per hāc. in fi. z extra de ſsmo. autantū. z. c. ea q. Et de noīe vide. s. de bo. va. l. fi. (Nullam) ff. (Molestiā) muriā. (In quibꝰ) ff. (Relaxamus) remittimus. (Adiciendum) ꝑdicte dispōi anno chi. (Nulliq;) ver. (Diualia) diuina imperialia. (Noueri) ff. (Sugestio) insinuatio, intimatio. (Noueritur) extendatur, ꝓpinetur. (Manauerit, exierint, prorumperint. (Obsequatur) obtēperet, impleat. ¶ In prima gl. ibi cōfirmat. Adde filius cōfirmatio est. j. de fun. limi. l. j. z vide. j. de fun. parti. l. fidos. ¶ Jn. fi. Adde. z sic locatis. Quid autem si in aliis locis similis dispositio inuenit, an hec lex locū habebit? Rion vr. cū nō sit nostrū extendere legē. ff. sol. ma. si vero. §. de viro. ad idem. s. de leg. l. ij. Cōtra vr cū ex diuersitate locoꝝ nō debeat aliquod iuris induci discrimen. s. de rēpo. in inte. supnacuā. z vr exꝑedite ꝓ hoc in aut. de alie. §. hisdem penis. z facit. quod not. s. de mili. agga. nō rū. l. j. in fi. Lex quidē scripta vni officiali pōt vniuerso ordi cōuenies esse. ff. de excu. tu. si duas. §. j. §. est autē. z facit. eo. ti. nō solus. ff. similiter. Et qō statuit in cā publica locū habet in negocijs priuatoꝝ. ff. de peri. hereditatem veniunt. §. in priuatoꝝ. Un dicit imperator, nos credim⁹ opertere oibus auxiliari, z cōem in oibus facere legem. in aut. de rabel. post prin. Item declaratio palis etiam localis vrius facere inter oēs sicut personalis inter certas personas dicit Aln. de iser. li. feu. §. hoc quoqz. z pater. s. de prescrip. lō. temp. l. fi. §. insuper. z de vsuca. transfor. l. j. in fi. z si ius scripturꝫ diuersimodo atque casum disponeret, z ect interpratū in vnoloco, ēt ad vicinos exꝑdit. extra de cogn. ipi. sup eo. qđ ꝑsequere vt scripsi. j. de priui. vr. consta. l. j. Et vide qō no. Aln. de iser. eo. li. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ se. imperialē. §. ꝓerea ducatus. z que sint regal. in rub. z. s. de edih. ꝓua. l. pe. als fi. Lex em vbiq; debet ꝓtute suas extēdere in aut. vt oēs obe. iudi. pui. §. erit aūt hoc. z facit. ff. de aq̄ qri. z elti. l. j. §. idem labeo. de lepui. vio. l. iij. §. diuus. in fi. de ripa muni. l. j. in fi. de mr. z fac. agri. l. pe. §. z ij. de dā. infec. l. damni. in. §. vl. de vi z vi ar. l. j. §. q̄ vulgo. s. de leg. j. iij. z. l. si ꝑtialis. z extra de re iud. i causis. z. xvj. q. j. §. vñe em. cū 2co. Nam qō exēpli gra interdū pontifex obꝰ vrbq; adaptat. ff. de excu. tu. scire ops. §. q̄ nō iuste. z qō vni ꝑsone non ex priuilegio ꝓgatiua ꝙcdit, oibꝰ vr eē cōcessum. v. dist. ad eiꝰ. cū cōcor. xvj. q. iij. is. cō cōcor. Alā cōstitō ꝓsonalis hoc ipo ꝙ re dacta est in corpe iuris. hinda est ꝓ gūali. s. de no. codi. z fir. li. ij. notāt. de iur. natu. §. plene. z facit. viij. q. iij. talia. in ꝓn. Sz z facit qō no. Archi. de temp. or. c. j. li. vj. in ꝓbo italie. z. xxxviij. di. ignorantia.

¶ Jn gl. not. anniuersarie ibi. l. pl. Adde. z. j. de suscep. neminem. z j. de fun. reipua. vniuerli. De hoc extra de cele. miss. cū creatura. z. s. de inde. l. pe. ¶ Quid aūt sit anniuersarius qualiter debet a sacerdotibus celebrari, z qre certi dies seruent in cōmemoratiōe mortuoꝝ. vide dicto. c. cū creatura. z. q̄. q. ij. q. aliq. An z qualiter aliqđ possit dari ꝓ anniuersario faciendo inc vicio tymone, not. Jnno. ex tra ne prelati vi. suas, quoniam. ij. ¶ Jn n. glo. Adde, vnde dicit imparatoꝛ. illos qui veritatem colimus, ea tantū voluimus nostris esse legibus que re ipsa obtinent, et sunt in vsu. s. de de diritia lib. rol. l. j. in fin. Et leges nulla alia causa nos tenent q̄ ꝙ iudicio populi sunt recepte. ff. de legi. de quibus. Et quod alias scitum est, ratio autem examinatuꝫ oportet clara lege complecti, z tradere vsui, z deducere

Universidad de Deusto
Biblioteca

ad iudicia, z pro cõmuni adiutorio ponere. in aut. de non elig. scõo nubẽ. §. vlti. nam z lex debet anteriꝰ ꝫ bus exemplis submitti, z iustitie congruere. ſ. de pactis. sacr. scri. co mperimus. Jd enim qđ visitatũ non est, fieri nõ pot. ff. de aqua plu. ar. si prius. §. j. vnde punceps eas tm̃ leges obtinere volunt, quas vel iudicium frequentissimus ordo expo suit, vel longa consuetudo vibis romane probauit. ſ. de ve. iur. enu. l. ij. §. nulla itaq;. L. ex nãq; in iudicio approbatur in aut. de restit. z ea que par. §. j. Et scripta literis operibus adimplentur, in aut qđo opponet epit. §. sed neq; effusas. in fi. Jnde sententia iurisconsulti increscere z inualescere dicitur. ff. de fun. instruc. quefitum. §. sed si fundus. z quo ad hoc iudiciales obseruãtia profertur legibus in ozfitiuo quã dine litere. ſ. de his qui ad eccle. confu. l. fi. §. sed si hoc. Et hoc dicit doq; dero gat.

Cõsuetũdo iuri positiuo derogat. ius optimum. ſ. cõsuetudine approbatũ tm. z. ſ. de vsur. l. j. z patet tuit. de codicil. §. j. contra qđ, concessum rescriptũ reprobatur extra de eo qui mis. in pol. cã rel ser. cũ veniſſent. §. vlti. Nam talis consuetudo iuri positiuo derogat. extra de consue. c. vlti. ſ. que sit long. consue. l. ij. Et no. Positi. in summa de rescrip. §. quas vires. ver. sed z si rescriptũ. vsus quidẽ legũ derogat subtintari z ration. ff. de ſta. li. tichum titio. §. j. Cõsuetudo quoq; facit licitum qđ de iure illicitũ est. in auten. de defen. ciui. §. qz vero. cum cõcor. Eidẽ que scripsi. ſ. de excu mu. euidenter. vsus quidẽ primo cepit ꝫ lex. instit. de iur. na. §. tus autem. Quare cõgruum iustitie z rationi, videtur qđ lex consuetudine approbata, rescripto vel lege alia non tolatur. Sed contra. ſ. de legi. digna, z hec lex diligenter inſpecta concedere cõtra hanc legez posituã expresse roluẽdo ipſam z dicendo nõ obstante tali lege, cum hoc non esset cõtra ius naturale vel gentiũ. iuxta not. ſ. si contra ius vel vti. publi. l. ſ. Summimo cũ lex sit omne quod ratione cõsistit. j. dist. consuetudo. xij. dist. erit. z dicit Augu. j. de libero arbi. Lex est summa ratio vel idẽ qđ ratio, sicce. de re in contrarium ratione, ꝑter quã vel lex lata est vel cõsuetudo introducta. lex irreprehensibiliter rollit. extra de cõsan. z affi. non debet. Pro quo etiã est qđ not. Jnno. extra de cõsue. in rub. in fi. uestius aut probat hoc. in aut. de vsufruc. ſ. illud. Circa hoc ergo sic distingue. Aut consuetudo est de negocijs vel actibus quibus non vtimur iure scripto, et tunc pro lege tenetur. xij. distinct. in his. ff. de legi. diuturna. z. l. de. quibus. in principio. Aut est de his quibus vtimur iure scripto naturali vel positiuo, z tunc aut ius expresse admittit consuetudinẽ, aut expresse resistit, aut est casus reticeus extra expressam admittentiam, vel resistentiã

Consuetudo iuris scripti. Primus z secundus casus sunt indubitati. z exempla do rõnabi liter pro his colligi possunt ex his que not. extra de consue. cum tanto. lis que est in glo. pe. Et ex his que ibi no. Jnno. nam illa dicitur consuetudo rationabilis que non obuiat canonicis institutis. vel quã tus fuit net, etiam contra leges vel rationes. Jrrationabilis autem est que improbatur a iure. eo. ti. cum venerabilis. Positi. antez dicit hoc arbitrio iudicis discernendum. vt no. ipse in summa de consuetudine in princi. Et hec verior videtur vt index p casus similes habeãtes ius admittendam vel resistentiã iudicet cõsuetudinem rationabilem vel irrationabile. Tertio casu quãdo casus relict⁹ est extra expressam admittentiam iuris scripti, aut consuetudo rõne caret, aut rõne fulcitur. Primo casu non valet. viij. di. mala consuetudo. z. c. se. ix. dist. sana quippe. z quod no. extra de cõsue. ex parte. z quod. ſ. dixi ante diuisionẽ. z. ff. de legi. quod nõ rõne. z in aut. vt nulli iudic. §. nisi fo. z. ff. ad. l. ro. de iac. deprecato. Sed do casu qui rõne fulcitur, aut consuetudo est sm ius, aut preter ius, aut sup ius, aut contra ius. Primo casu valet z ius corroborat. viij. di. frustra in fi. ſ. de leg. cũ de nouo. z que sit lon. consu. l. fi. z facit extra de fi. instru. pastoralis. Secũdo casu qui est preter ius valet. z sic loquitur extra de consue. c. fi. ij. rnio z. xj. di. in his. z. c. catholica. xij. di. illa. z pdicta, l. diuturna. ff. de leg. Et sm quosdã patet exẽplũ extra de sepu. de vroze. soler etiaz poni exẽplũ in feudo. Tertio casu quãdo est supra legẽ interpretatur illa extra, de cõsu, cũ dilect⁹, de hoc extra de post. pla. c. j. in glo. no. q; le gatus z. ſ. de legi. l. j. z. ff. de legi. minime. z. l. fi. de interpretatiõe. z. l. nã imperat. z. l. nã vt ait. Quarto casu qui est contra ius aut diuinum, aut gentiũ, aut positiuus. Primo casu aut illud diuinum est

Consuetudo contra ius an valeat. moztale confisiẽs in ꝑceptis vel ꝓhibitionibus, z tũc nõ valet. dicto ca. fi. de cõsue. in princi. z. xj. di. in his. Aut est cerimoniale, vel sacramentale, z cõtra illam illius iuris valet cõsuetudo. x. dist. c. j. z. vj. z de pur. posit par. c. j. Secõ quãdo z tra ius gentiũ. de qi habetur. j. di. iuspositiuum. Dicit doc. q; no valet nisi cũ causa, z qn in ea publica versatur vtilitas. sic loquitur. ff. cõia pdio. vendit. o. ſ. si cõstat, z vide qđ scripsi. ſ. ij. §. fi. Tertio casu qui est extra ius positiuũ, aut consuetudo ꝑcedit legẽ, z tũc seruatur lex. ſ. ne fideiusso. do. den. l. j. qui admittad bono, posſ. quicunq;. Aut sequit, z tunc seruatur consuetudo, z sic intelligitur. l. iij. §. diuus. ff. de sepul. vio. z sic not. ſ. que sit lon. cõsue. l. ij. Sed dic latius sm Jo. an. q; lex q sequit consuetudinẽ spãtum longum vel ꝓnarũ filiam nõ rollit. nisi id expimat, dũmodo consuetudo illa sit ronabilis, de cõsue. c. j. lib. vj. Jrrationabilis enim non est tenẽda, immo extirpãda. vij. q. illa vtitur, tenet actio e mutuo, vt ꝓz ex eo quod legit z no. ff. de mun. z mutuo. §. j. Et ad. j. di. us. rnde vt no. ipse Joã. and. eo. c. j. Si vero sequitur legẽ, aut est gñalis qua vtitur legis cõditor, z tũc arrogat dicta. l. de quib⁹. Limeteratta. patet exemplum de rescrip. nonnulli. ij. responso. vt ibi no. in fi. z eo. ti. c. ex parte. iij. Aut est particularis, z tunc valet in illo loco ar. dicte. l. de quibus. in. fi. sic loquitur dicta. l. ij. §. que sit lon. consue. z. xj. dist. consuetudinis quod verum est de iure canonico si sit prescripta alias nõ vt extra de cõsu. cũ tanto. vbi hãc distinctionẽ ponit ipe Jo. an. in nouella sua. Et vide qđ no. Archi. dicto. c. j. in glo. vlti. de consuet. li. vj. De hac materia plura no. do. dicta. l. ij. premissa tamẽ distinctio mihi congruentior z melior visa est. quia supet vtroq; iure fundatur. de hoc etiam dicã. j. de decre, decur. in rubrica. sed ex eo quod supra dictũ est in ꝓn. Quid si subditi nolint acceptare legem superioris, an possint ad hoc cogi? Et no. Archi. iij. di. in istis qz sic, z quod. ſ. dicitur locũ habet in legib⁹ que nõ sunt ꝑceptorie sm Jo. qui hoc no. extra de treu. z pac. c. j. Utrum possit ius naturale mutari. plene tractat. Archi. v. di. in ꝓnci.

Legẽ superioris nõ subditi cogi acceptare.

Jtẽ in quibus pacte rificatur cõsuetudo legi, no. Archi. di. xj. cõsuetudinẽ. Illud etiam est sciendũ ꝙ consuetudo impedit z suspendit vsum matrimonij z fortius impedit contrahẽdum not. Jnno. extra. de cle. coniug. cum olim. de quo etiã ꝑ Archid. xxxij. dist. placuit. Sed extra de spon. c. j. dicit idẽ Jn. ꝙ quo ad accessionem matrimonij, puta circa dotem, po rest aliqua inducere consuetudo, sed quo ad substantialia nihil.

Utrum in maleficijs locũ habeat consuetudo, dicit Jnno. ꝙ sic extra de cõsue. in rubric. per. l. pe. ſ. sunt quedaz. ff. de extraor. cri. Nã z a pena temporali excusat; ab eterna vero z culpa non excusat. dicit Jnnoc. de rempo. ordi. c. ij. ibi vide concor. De hoc etiam scripsi. ſ. de exacto. tri. missi.

Consuetudo in maleficijs locũ habet.

Post glossm vacat. adde aliter exponitur. ſ. de eroga. milli. anno. septem, z de mil. veste. l. j.

De collatione eris. Lex vnica.

Eris) cuius appellationi continentur etiam numini aurei. ff. de verb. sig. l. etiam. vide quod ibi not.

Jmpera. Arch. z Hono. Lex vnica.

Eris precia que a prouincialibus postulantur ita exigi volumus: vt pro viginti libris eris vnus auri solidus a possessore reddatur.

Eris precia. Casus. Tributari⁹ q tenet fisco ad soluẽdũ tributũ eris. i. pecunie q sit ex puro ere dãdo aurũ cũ eo nõ sol iunt, liberat. dũmodo ꝓ viginti libris eris vn⁹ auri solidus exoluat. (Postulãt). petunt, exigunt, (Solid⁹). i. aure⁹. ff. de in ius vo. l. fi. z vide. ſ. de pdera. l. j. z de vete. nũ. po. l. j. (Reddat). i. soluat. ff. de ꝓbo. sig. ꝓbũ reddẽdi. Jn pma gl. ibi. l. j. adde. z de suscep. z archa. l. ctiens. Jn fi. adde. ga aliud ꝑ alio. z. c. ff. si cer. pera. l. ij. §. j. Et no. ꝙ erat moneta ex ere q dicebat, segtertiũ, quoꝝ mille valebãt vnũ aureũ. vt isti. de succes. li. ij. §. sed nra. Jtẽ moneta erea ꝑ mo cepit esse in vsu, post argẽtea, Dicit Augustin⁹. iij. de ciuitate dei. c. xxj.

De discussoribus. Rubrica.

Jn gloss. ibi. grauatos. adde. z. ſ. quemadmo. ciuil. munera idi. l. vlti. Et ibi. l. sancimus, adde. z de ra. ope. pu. l. j. z ibi de concur. l. j. adde item aliter. ſ. de ap. cum ꝑ orit

Jmpera. Val. z Aug. Lex. j.

Quoties in discrepatiõe cõstiterit. iniq discussionẽ fuisse confectã: z fidem facti non ꝓtulerit apꝓbare discussoꝛ ipse in eodẽ titulo: z in eodem modo ad soluendum protinus vrgeatur: in quo alterũ per eam fecerit debitorem.

Quoties. Casus. Cum collecta aliqua vt nos dicimus, vel tributum qua indicuntur imponende veniunt, ante omnia eliguntur discussores vnus, aut plures, qui discutiant, seu extiment facultates vniuscuiusq; ꝓuincialis, que frequenter crescunt, z decrescunt, necnon fructus, onera, z grauamina, z alia que in talibus attenduntur, vt scripsi. j. quẽadmo. cum. nuper. in rubric. quibus attentis sententia sua. i. discussione statuat debitorem. Hic ergo si talis discussor aliquem taxauerit (vt vulgo dicitur) in colleeta vltra vires propie facultatis, minus attentis que fuerãt attendẽda, cõpellit ad soluendũ totũ illud qđ sua iniqua sententia eũ debitorẽ adscripserit. (Discretatione) discussione. (Jniquе) non eque. Et de hac iniquitate pone exemplũ. ff. de censi. fozmo. ſ. fi. vires. z. ſ. illã z de annu. leg. l. iij. Vel pone vt ꝓdixi. (Discussionem). i. computum rationis, taxationẽ, vel estimam. (Fidem) Simile. ſ. de cond. z de. qui sub condicione. Alias dicit fides verboꝝ veritas. xxij. q. iij. Innocens. Que quidẽ fides verboꝝ admincula nõ deliderat. vt. ſ. si mi. se ab hered. abiti. l. j. z vide quod scripsi. ſ. de fi. instru. in rubrica. (Approbare) sic vt alias probat ingrat⁹. ff. de re. eo. l. j. §. fi. magistratus. ibi probatio aũt. z. c. Sic z alias probat epus, vt no. extra de iu. pa. pastoralis. Et debẽt, pbare per acta: seu p scripturam quam in de facere debet. ſ. de apo. pu. l. j. z. ff. de pnu. cre. imperator. extra de ꝓb. qm̃. qz. ꝓsumit ꝓ eis actis z ꝓcessu. extra de renũ. in ꝓsentia. ff. ad trebe. seruo inuito. §. cũ ꝓtor. de bo. li. fi patron⁹. §. iij. maxime si

iurauit. ſ. ad. l. iu. rep. l. fi. Jn quo huic est contra. j. de. censi. per equatores. Sed ibi nõ excluditur hec pena. (Perperã) prauc, non iuste, peruerse, sic. ff. de mune. verum. §. ex facto. Vel etiam qualitercunq; in discrete, vel imꝓuide fecerit. Nã tales etiam ꝓ nominibus de functorum fiscalia detrimẽta resarciũt. ff. de mu. z hono. l. fi. §. mixta z hi ꝓprie dñr decapotori, vt ibi. z eo. ti. l. iij. §. decapotos. Ex quo patet ꝙ tale onus est munus mixtum. dicto. §. mixta. Sed qtra ꝙ sit mere personale. eo. titu. l. j. §. j. ibi ad census accipiẽdos. z dicta. l. fi. §. j. ibi z queritur. z se. z ibi pecunie fiscales, siue annonas etc. Diffinigue, aut est exactor z taxator, qui in hac lege vocatur discussor. z de capitorius dictis iuribus, z tunc est munus mixtum. Haz cum labore corporis agitur z pro dificientibus z omni defectu conuenitur, vt dictum est. Aut simplex exactor, z tunc est mere personale vt in contrarijs, z fic intellige quod no. j. de mu. patr. l. iij. Et no. ꝙ in numeribus mere personalibus solum persona conuenitur, vt tamẽ illa sumptu publico exequatur, vt dicta. l. j. in ꝓn. z no. ff. eo. tit. l. fi. §. tyronum. in. fi. z. xij. glo. In mere patrimonialibus conuenitur res siue patrimonium, nõ persona, z ab his nullus excusatur, dicta l. fi. §. patrimoniorum autem, sed in mixtis conueniuntur persone ꝓ rebus, hec enim alias dicuntur patrimonialia. ea. l. j. in ꝓn. eo ꝙ personis ꝓ patrimonio indicũt. eo. ti. rescripto. §. vlt. z dicta. l. fi. §. patrimoniorũ sunt. z sic mun⁹ mixtũ indictũ exequit is cui indictũ est sũptu suo. ꝓsonale aũt sumptu publico. dicto. §. patrimoniorum sunt. Et si dicet. §. vltim⁹ taliter intelligat, omnis dubitatio cessat, vt cũ dicit ibi nã quidã etc. intelligat in mere patrimonialibus. z cũ dicit munera vero etc. intelligat in mixtis. Et ideo signãter dicit ibi patrimoniorum. habẽtur. i. funguñ, vel repurañ quasi ꝓprie dicuntur patrimonialia. (Fecerit) ascripserit per disceptationem, seu discussionẽ ꝓdi. Jn prima glo. in fi. adde, vel verius ꝓprie in discꝓtatione. scilicet j fit apud bonũ virũ ad quẽ recursus est propter discussionem iniquam. ff. loca. l. fi merces. Post secundam glo. adde. quia valoꝛ huiusmodi debet estimari sm rerum qualitatem, z reditum quãtitatem. ſ. de rescin. ven. si quos. z. ff. de re. eo. si fundus. Post tertiam glossam. z. ſ. quomodo appel. non reci. l. pe.

Jmpera. Arch. z Hono. Lex. ij.

Ne casu amissa securitate publica quedam precia nascatur collatoribus: decernimus vt quando securitates a discussoribus: seu apparitoribus exposite ratiocinijs publicis continentur; rursus per inuriam non petantur.

Ne casu. Solui tributa exactori z recipi securitatem. i. apocha nihilominus scripti est in rationibus publicis qualiter ego solui, amisi apochã, petit ide exactor vel alius a me tributum, dico me soluisse, petit exactor apocha, dicit qz aut solue, aut a pocha ostende. Dicit hic ꝙ nõ debeo ad hoc cogi, ex q cõstat in rõcinijs publicis me soluisse. (Securitate). i. apocha. ſ. de apo. l. j. z si alias accipitur securitas, xxiij. q. j. nõ turbaꝛ. Ubi dicit ꝙ vbi est ꝑfecta dilatio, ibi est securitas. Ad hãc aũt securitatẽ nihil tm̃ valet quãtũ bona cõscientia. ex. q. iij. senti. z. c. sequẽt. In vltimo ꝓ fine pnã accipiẽtib⁹ de colectione eterne felicitatis securitatẽ dare nõ possum⁹ de peni. dist. vj. si quis posicus. Jtẽ nota ꝙ ad iudicis of Judex de ber locum tenẽs primi securũ locũ partibus assignare. extra. de ap. ex. parte. de rutumpar tibus assignare. ſpo. cũ locũ. z. xxxiij. q. j. siue. Presumitur autez ꝙ altera pars tute venire possit ad iudicem altera veniẽte. xxij. q. iij. displicet. (Preda) Preda est cũ aliena rapiũt, quasi a predio. Et facit cõtra discussores hmõi, illud Camodon. vij. varia. epla. Non minus est malum bellicũ ꝙ seua discussionis cuadere. Et ideo ad ꝓdam exactores ꝓpri sunt ꝑ sumptione hmõi legis. vide quod scripsi. ſ. de annon. z tri. mediterranee. in fi. Omnis aũt illicita preda sub furti noie in decalogo est ꝓhibita, cũ dicitur. Nõ furaberis. xxij. q. iij. meretrices. Unde etiam militare ꝓpter predaz pcm est. xxij. q. j. militare. Regi aũt cum licite agitur sm militarez disciplina est seruanda. ea. causa. q. v. dicat. vide super hoc, j. dist. ius militare. xij. q. ij. nobis. z ca. v. vulterane. z ij. Machab. viij. c. (Ratiocinijs). i. regist⁹. z facit. ſ. de succ. securitates. z. ſ. de fi. instru. illate. z de ede. iuxta. z. l. non est nouum. Post glossam vltima, adde, z. ſ. de diuer. pre. vz rusti. l. fi. in fi. z de pnule. cum olim, j. z. ff. de vsufruc. cũ vir prediũ. Nam nedũ veteris amissi refectio, sed nouũ instrumentũ per debitoꝛe ponniari potest a creditoꝛe super solutione iam facta. ſ. de fi. instru. pitures. in pnn. z ar. ſ. de solu. pecunie. z de apo. pub. l. j. z de agri co. z centi. ibi. ꝓpe. fi. z in aut. de colla. ſ. ꝓ hiscations. aute. z vide extra de testi. significauit. z qđ ibi not. z hoc tener Bul. in ꝑpe de instru. edit. ſ. poter. ꝑfi. quid si debitor. Immo tenetur creditor instrumentum obligationis restituere debitori. ſ. de cõd. ex leg. l. ij. in fi. z pater. ſ. loca. fi. cũ hermes. z ad exhi. l. fi. z Thobie. xj. ca. Sic z cauto iniqua debitori reddenda est. in aut. de leno. §. sanciam⁹. z. vide. ff. ad. exhib. solutionem. z qđ ibi no. Vel incedenda. xij. q. apli cos. Et post restitutionẽ facta debitori times ne creditor querat, z ꝓbet de ipsius inuri amissio. ne, poteri petere debitor vt sibi fiat in

strumentum continẽs qualiter creditor fatet̃ de solutione sibi facta, vt not. dicto. §. postq̃. vij. quid si solui. ad qđ etiam bene facit. ſ. debe. cau. sicut dictũ, per quam legem, ꝓbat ꝙ is q cõcessit immunitatez ecclesie, cogitur inde facere cartã, vt no. Ber. extra de test. significauit. in fi. z Jnno. eo. c. in glo. potest etiam. sic etiaz est in fiſhb⁹. Uũ cogitur etiam venditor de re vẽdita emptori facere instrũm. arg. ff. de vsuca, cum vir. z dicta. l. sicut datam. sic z renunciatiõe facta, ipso iure irrita sunt instrumenta. extra de transl. c. j. z. de cõdic. ex le. diffolute. z aduersarius cui facta est, põt illã petere. no. extra de pa. cũ pridem. vide ꝑdictum. §. postq̃. vbi plures ponuntur de hoc questiones vtiles. Quid etiam si cum deb. torẽ habeam obligatum, in centũ quod non nisi per testes possum probare, an poterit debitor de iure compelli vt mihi de hoc faciat instrumentum. Consentit dici ꝙ sic. ff. de euic. in creditore. et de aqua plu. arcen. l. ij. Site varus. et solutma. l. ij. in fi. in glo. ibi respon. vt habeat instrumentum etc. et dicta. l. sicut datam. Queries enim nõ imperatur, qđ equitate suggerente concedendum est, dicitur iniuria fieri postulanti. ff. de aqua quoti. z est. l. j. §. penul. Ad idem. xiij. q. ij. non sane. in ꝓn. z extra de ꝓsti, ꝑela. bone memorie.

Jmpera. The. z Val. Augu. Lex. iij.

Per singulas, puincias: vel ciuitates honoratis vsq; ad cõtinuã cõsistorianaz necnõ etiã militãtibus: et suis obsequijs non adherentibus ad vocatus: quin etiam fori prouincialis mandari discussionis sugerum sollicitudinem decernimus.

Per singulas. Hec lex potest intelligi duobus modis. Primo vt oes honorati. i. aduocati, cum eis onus discussionis iniungitur, illud iubire teneantur preter aduocatos comitiue consistoriane. i. qui electi sunt ad ꝓbenda consilia in cõsistorio principis. Necnon etiam alij aduocati militantes in officio aduocationis coram quocunq; iudice etiam ꝑside ꝓuinciali, nõ suis obsequijs adherentes. i. ꝓprijs, domesticisq; negocijs vacantes. z sm hoc ponit vsq; ex ciusiue. vsq; ibi mãdari. Hoc aũt sestis equũ vt ꝓpter nobilitatem sententie. z qz. ſ. de aduo. diuer. iudi. sancim⁹. Primo facit eos imperatoꝛ immunes ab oi onere ꝓterq; a munere iudicandi. Secõ mõ intelligẽ ꝙ aduocati ꝑdicis ꝓuincie non sunt immunes a tali onere discussionis, z tunc sic ꝓdicũ aduocatis. Et. d. l. sancim⁹. contraria soluit, qz logi de discussione opis. hec de alia q sit sup tributis, vel hec in subsidium, illa qñalij, superfluunt idonei pina in lectura est eqoz. nam tales immunitates labor studioz iure meretur. ſ. de assel. l. j. Utis nãq; fratis debetur premia z honores. Sapientie. viij. Generunt mihi omnia bona pariter cum illa, z innumerabilis honnestas per manus illius. Jnde inexpertis etiã panceps honorem exhibet. ſ. de aduoc. diuer. iudic. quicquid. Spemamq; premiorum et honorificentia digni sunt, non his que sunt incongrua libertati. dicta. l. j. et Tullius, libro de tusculanis questionib⁹ dicit ꝙ honoꝛ alit artes et Philosophus. viij. ethicozum. Honoꝛ est premium virtutis, z in quarto. Utruti perfecte non fiet vtiq; dignus honoꝛ. Unde z in Esdre. ca. vlti. in fi. Magnifice sunt exaltati verbis legis quibus edocti sunt. (Prouincias) vide. ſ. de bovac. li. ij. sed secundum canones prouincia est que habet decem vel vndecim ciuitates z vnum regem, vj. qõ. iij. scitote, vel vnum iudicẽ xxiij. questio. iij. duo. Item vnum metropolitanum, vel decem, vel viginti suffraganeos ibidem. Una quez prouincia suo sensu abundat. xxxvj. dist. vrinam. extra de sepul. cenitcari. Suo verbo tempore prouincie distincte fuerunt, habeturt. xcix. dist. j. Et vide quod no. ibi. extra de ꝓba. cum cãm. Ut etiam in negotijs prouincie pleniter capitula requirantur, z an illis preiudicetur ꝙ nõ vocant. vide extra de maio. z obe. c. inter. z. c. vltimo. Jn regno autem nõ totum regnũ est vna ꝓuincia, licet multoplures sint ciuitates ꝓ constitutionem de ꝑscript. cõsuetudine. Et puto ꝙ antiquitus ꝓuincie esset regnum, totũ ab vno ꝑside vltra cemesimum lapidem ab vbe gubernabat. nam intra cetesimũ lapidẽ erat cognitio ꝑfect. vz. ff. de offi. ꝓfect. vz. l. j. in ꝓncipio. nulli aũt licet habere iudicẽ alteri⁹, puicie nisi detur ꝑ superiorem. vj. q. iij. §. j. z. xj. q. iij. iudices. Item no. ꝙ reus non debet trahi extra prouincia nisi ratione rei de qua agit extra de foro compe. sane. z. ij. q. vj. c. nemine. Item ratione appellationis. ea. q. peregrina. vj. qo. iij. scitote. ij qo. vj. qui se. Item ratione apostolice delegationis. iij. queit. vj. vnaquezq;. Item ratione criminis. ſ. vbi de cri. agi. oportet auten. qua in prouincia. extra de foro compe. c. vlti. Item ratione dubitationis et questionis circa ídem vbi recurritur ad papam. xxiij. questio. j. quoties. Item ratione persone vt episcopus acculatio non diffinitur citra papam. ij. quet. vj. quamuis. sic z de pluribus alijs que non nisi coram ꝑncipe aut magistro officiorum, seu magistro militum comentuntur et acculantur. z vide quod de prouincia no. Archi. vij. quest. j. factus. (Honoratis) idest aduocatis. ſ. de offici. cius. iudic. j. alias exponitur. Honoratis, idest officialibus. ſ. de epis. et cle. paraboiam. honoꝛ namq; dignitatis honestat homines, nec debet indignis tribui, dicit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Salustius in catilinario. Ma si tribuatur insolertibus et indignis: insultabit eos in superbias, q̃ promissu est vt sequatur inde concordia, couersus honor in tyrannidem tendet ad nocã. vly. di. licet. ideo fm virtutẽ z dignitatem danatur honores, vt dicit. iij. politicoꝝ. z vide q̃ scripsi. j. de or. l. ij. in verbo honestoꝝ. (Vsq;) exclusiue accipe. Addẽ q̃ de hac dictione scripsi. j. de p̃. lacre scri. peculiari. (Losiorna) in q̃ est aduocatus fisci post depositũ officiũ. s. de aduo. di. iudi. cu aduocatio. ¶ Post vltimã glo. Adde. z fm hanc literã die vr. j. de impo. lucra. de l. j. in princi. z de agrico. z cẽs. immunitates.

¶ De decurionibus z filijs eorum. Et qui decuriones habentur; Et quibus modis a fortuna curie liberentur. Rubrica.

¶ In glossa ibi pro consilijs. Adde. z potest colligi. s. de aduo. di. iudi. l. ij. z. j. de filen. l. iij. in fi. ¶ Et. s. decuriones. Adde vñ dicit cõ filiũ publicũ. s. de apel. nõmiatões. z d. s. decuriões. z ad. l. iu. rep. eade. s. ij. q̃ alis dicit cõsiliũ cõmune. j. de lega. l. penul. Eligebãt au tẽ decies decẽ vt ex his decẽ melioes optarẽt vt eligerẽt a prudẽtibus. nota. dicto. s. de curiones. Vij iurat consulere fideliter: vt nota. j. de ven. re. ci. l. fi. s. penul. vbi de hoc dicã. z vicẽ populi repesentãt. nor. s. que sit long. cosue. in rubrica. ¶ Et ibi si quis p̃sbyter. Adde. hanc opinione puto veriorẽ. ar. plurũ legum. j. eo. tit. z de p̃edi. cur. in rubrica iuncta. l. j. in princip. eod. titu. Poster tamẽ dicit qs dẽ ferant, vt inquantũ habent onus dicantur curiales a cura: que dicitur a corde, quia coꝝ vult, vt plene dicetur. j. de fund. rei priuat. l. ij. inquantum vero habent honorem dicantur decuriones, sepe tame vnus pro altero ponitur, equiuoca enim sunt. ¶ In fine ipsius glosse. Adde. Vel dic fm Isidoꝝ. ix. ethimologiarũ. Decurio dicit quia de ordine ciuie. officia. enim terre administrat. vnde non est decurio qui sententiam non rulit, vel curiam non participauit. Vi quidem vocantur patres ciuitatis. j. de his qui spon. mu. susci. l. iij. in fine. Ad hos etiam spectat officialiũ electio infra de suscept. et archa. epactores. z. l. neminem. in tan. z. j. eod. l. ij. Et not. j. de pert. jo. l ij. z ex ipsis eligere debent. no. j. eo. quis tam. z. l. nominationum. et hac ratione vocatis a decurionatu ad honorem alium vacatio non cõceditur. ff. de vaca. mu. a decurionatu. vel de se et alijs, vt no. j. de agrico, z man. do. l. j. Item eorum nomina debent in albo scripta esse. ff. de alb. scri. l. prima. z due partes conuenire. dicta. l. nominationum. In consilijs seu vocandis sententijs p̃fertur pater decurio filios non habenti. ff. de albo scr. l. ij. z. j. eo. in albo. Vbi quoqꝫ dicuntur senatores ciuitatum, vbi curam gerunt. j. eo. omnes iudices. z. l. exemplo, quelibet enim ciuitas habet senatum in nouel. de natur. lib. in cur. deputat. in princi, quã alij habẽt in auten. Sic z ecclesia habet senatum suum. xvj. q. j ecclesia, quod intelligit de ecclesia romana que habet collegiuꝫ cardinalium. no. Jnno. extra de re iudi. cum te. de qua Prouerb. ca. vl. Nobilis in portis vir eius, quã dederit cum senatoribus terre. Et hieroſolymitana senatuꝫ habet. ij. do iederit cum senatoribus terre. Et hierosolymitana senatuꝫ habet. ij. Dacha. c. j. z quelibet ciuitas vt dicta. l. omnes. quod dic vt dicaꝫ in ea. Dicuntur etiam principales ciuitatis. j. eo. quilibet. z dicta. l. omnes. summa namq; reipublice eis commitia est. ff. ad munici. municipes. z quod ipsi faciunt, omnes facere z obseruare tenentur ar. optimum Josue. c. ix. ibi: Fecitq; Josue cũ gabaonitis pacẽ. z inito federe pollicitus est q̃ non occiderẽtur. principes quoq; filioꝝ Jsrael iurauerunt eis, z parum. j. z non percusserunt filij Jsrael gabaonitas, z eo q̃ iurassent, z principes multitudinis filiorum Jsrael in nomine dei Jsrael. z habetur. xxj. q. iij. innocens. Juramentũ vero prestitum singulariter a singulis de vniuersitate non tenentur seruare qui non prestiterũt illud: quociũq; modo fuerit omissus ab eis prestari. z patet in lib. Judicum. ca vlti. vide quod no. Jnno. extra de restit. spo. olim. j. ¶ In creatione decurionum nõ admittitur quis volẽs contradicere q̃ non rite creatus sit, quia in initio contra dicere debuit. ff. eo. l. pe. in fi. Item q̃ vniuersitati est denunciandũ, sufficit decuriombus nunciari. j. de ero. milit. anno. pronunciatiũ. ff. quod vi aut clã. aut qui. s. sed z seruus. in fi. s. z dicta. l. municipes. z id quod eis aut rectoribus conceditur, videt ciuibus esse cõcessuꝫ no. s. de aduo. di. iu. restituende. z. xvj. q. j. hinc est. Immunes sunt a corporalibus iniurijs, vt propter hoc valeãt commoditates patrie voce libera defensare. j. eo. quinq;. sed propter delictum vniuersitatis ipsi pumendi sunt. extra de symo. veniens. z. c. dilectus. ij. de quo scripsi plenius. j. de exact. z exequt. l. iij. A tabellionũ debẽt officijs temperare. j. e. vniuersos. z procurationem cuiuscunq; etiam dignitate iuffulti. ex eo q̃ infamissimũ vile ac seruile est, tale obsequiuꝫ exercere nõ debet. j. eo. si quis procurationem. Vbi si lapsis facultatibꝰ depauperentur, maxime si ob munificentiã patrimoniũ in patria ex hauserunt, de publico sunt alendi. ff. eod. decurionibus. ad quod facit extra de censi. licet. vbi pbat q̃ p̃ alimonijs pauperũ z miserabilium personarum sit imposita collecta. vnde decuriones dicuntur ex curia neri dicimus. in auteñti. qui. mo. natu. effi. fin. s. cum semel. Sic z aiencius est valasius murus, vel inhabilis factus. cui tempore quo robustus z valdus erat feudum cocessum fuerat, nũc propter impedimentum superueniens feudo p̃natur alendus est. nam tantum sibi de feudo relinquendum est q̃ extinde valeat substentari, si non habet alias vnde se alat. lib. feu. tit. epi. vel ab. s. mutus. ff. sed si feudum. Ad hanc dignitatem plebei non assumuntur. ff. eo. honores. s. j. z ratione etatis repelluntur hi qui sunt tenere etatis. l. xxv. annorum. z grandes natu. l. lv. annorum. eo. tit. non tantum. si aliquis assumi non debuit nequit postea q̃ admissus est obijci contra eum. ff. eo. l. penulti. s. fi. Qualiter autem fiat ad consilium euocandi. vide. j. eo. l. ij. In quibus autem constat eorum officium habes. ff. ad municipal. l. ij. s. gestum. ¶ Item debent prouidere ciuitatibus. de annona. eo. titu. non debere.

¶ Impera. Aal. Lex. j.

Si cũ te. ¶ Cassi. Filiusfamilias volẽte patre (q̃ est eo ipso q̃ nõ cõtradicit) electus gessit decurionatuꝫ, z respublica lesa fit, post mortẽ pris cõuenit heredes patris, sed primo ipse tenet. z eo diligeter excussio peruenit ad heredes. (Cum). n. quando. (Pater. Pater dicit multis modis, deitate, doctrina, senectute, generositate, vnde z sanctos patres dicimus fm Pap. Aut. z superiores patres appellãt. ex de verb. sign. c. ij. Plures alios modos qb̃ dicit pater no. Archi. xxj. q. ij. s. vltimo. z. xx. q. iij. preses. in princip. quicũq; autẽ pater appellari cupit, debet autoritatis prudẽtie, explorate fidei esse. ff. de libe. exhi. l. iij. De parte etiã dixi z scripsi. j. de. excu. ar. l. j. in verbo filios. (Rebus) de re scripsi. s. de ur. fil. facultas. z ne fil. rẽ qua vẽ. enunc. in rubrica. (Agẽte) imnẽte simile. s. de inoffi. do. l. j. (Honor) Honor q̃ sit habes. ff. de munc. z bono. l. honor. in princi. Sed fm Papi. honor est dignitatis collatio in reb̃ vel dictis premium vel sacrificiũ, dignitas aliq̃. De primo pater in autenti. de nupt. s. fi vero filios ex aliqua. z vere honor est premium virtutis, quod prosequere vt scripsi. s. ti. prox. i. fi. Interdũ accipitur honor. p ipso cõmodo. ff. ad trebel. cogi. s. hi q. (Alte) scilicet decurionatus. (Jam) ver. (Hac parte). i. hoc casu. (Sed) ver. (Pro prijs) priuatis suis que nulli alij competant. (Excussis.) Quia materia excussionis frequenter occurrit, z multi varia de ea scripserunt, ideo de ipsa aliquid vtile in modum summe discutiendum est sequentes doctrinam iurisconsulti. ff. de vsuca. sequitur. in princi.

Per multis modis dicitur.

Excussio quid est.

¶ Primo igitur videndum est quid sit excussio. Secundo in quibus z quot casibus locum habeat. Tertio per quem fiat. Quarto quando fiat. Quinto vbi fiat. Sexto quomodo z qualiter fiat. Septimo z vltimo quedam dubitabilia circa excussionẽ adiciam. ¶ Primo. Excussio est bonorum ac rerum debitoris vsq; ad vngulam: vsq; ad peram z sacculum per iudicem facta districtissime disquisitio atq; detentio bonorũ, ỗ dicit, q̃ sic dicit lex. s. de renoc. que in fraud. cre. l. j. ibi bonis eius excussis. ꝛc. Que aũt bonorum appellatione. z quid in bonis nostris esse intelligat. ff. de verbo sign. bonoꝝ. Rerũ ideo dicit, q̃ sic dicit hec lex. Rei aũt appellatio ẽ talis est, q̃ cõtinet pecuniã z omnem speciẽ. ff. si cer. pet. l. j. in verb. sig. rei. s. de cõsti. pec. l. ij. s. fi. de fideiuss. ita fideiussorẽ. Immo etiam si actiones habeo ad rem p̃sequẽdam, ipsa res in bonis meis esse censetur. ff. de acqui. re. do. rem in bonis. de reg. iur. qui actionẽ. Principalis debitoris ideo dicitur, q̃ in oibus legibus que de excussione loquunt de ipso habet. Ad vngulã ideo dicit, q̃ iudices q̃ excussione facit, opꝫ cõtra rimari. ff. de cõdi. z de. si cui libertas. s. de sen. ex. peric. recti. l. ij. xxx. q. v. iudicanteñ. Quare dicatur ad sacculũ z perã, patet. ff. que in fraud. cre. l. fi. s. fi. Per iudicẽ ideo, q̃ lex dicit excussionem solẽniter fieri. Illa vero solẽniter fiũt q̃ p iudice fiũt. ff. de in integ. diuus s. de sen. l. iij. in princ. fm Jac. de are. que nihil facit ad hoc. facit tamen eo. tit. cum sententiã. z qui sic est iustũ. ff. qõ me. cã. exhat. s. de iudic. nemo. z solitũ. Ideo solẽnitas vt scripsi. s. de fi. inſtru. l. j. facta vero districtissima. Disquisitio quare dicatur patet. s. de iudic. iudicẽs. z melius ex his que scripsi. j. de naufra. quoties. in verbo inuenit. Detectio ideo ponitur, quia iudices bona que sunt detegunt fiscui in publicum pandunt, non autem de nouo inuenire dicuntur. ar. ff. de acquir. re do. adeo. s. cum quis. s. de neg. gest. l. j.

Excussio quotiens fiat.

¶ Secundo. In quibus z quot casibus locum habet discussio, z quidem locum habet, z fieri potest in multis casibus qui. j. scriptis legibus continentur, p̃out per se curiosus lector potent inuenire. s. locum habe. de conue. his, debit. l. iij. in fi. de pig. ac. auten. hoc ũ debitor. de fideiusso. auten. presente. de ac. z obli. auten. nouo iure. quando fit. vel p̃ma. l. fi. que in fraud. cred. l. j. de magistra. conue. l. j. z. l. aduersus. j. quo quis o. conue. l. ij. ff. de admi. tu. l. ij. s. ne tamen. eo. ti. lucius. s. conteñato. de magistra. conue. l. j. s. inter. de verbo. obli. decem. in fi. de iu. fis. mo. his. in auteñ. de fideiusso. s. j. z hic. Et vide. j. de deb. ci. l. ij. s. j. z. ff. ad mun. cipa. imperator. z. l. quid ergo.

Super tertio

Excussio qñ fieri debet.

¶ Super tertio iam dictuꝫ est, quia per iudicem. z patet ea. l. j. quo quis o. conue. j.

¶ Quarto. An fiat. Dicendũ q̃ fieri debet qñ dubiũ est vtrũ reus sit idoneꝰ z soluendo vel nõ. Si aũt certum z notoriuꝫ esset ipsum nõ esse idoneũ z soluẽdo, tũc nõ est locꝰ excussioni. patet ea. l. decẽ. in fi. z ar. ff. si cer. pet. l. fi. in pen. z de actio. emp. emptorem. post princ. fm Jac. z facit. ff. de cõtrahen. em. ea que. s. vltimo. z de edi. edic. que ritur. s. vltimo. z ad mercedo. l. pitura. z qui fariũd. eo. fi. vero. s. j.

Excussio vbi fieri debet.

¶ Quinto vbi fiat. Sup hoc dubiũ est, an eo loco in vbi agitur sit facienda excussio, an etiam alibi. si alibi habere dicatur. Et videtur q̃ non. ff. de procu. sed hec. s. non solum. de arbi. si cum dies. s. si arbiter. Ar. cõtra. ff. de annu. leg. mensa. s. fi. de oper. li. quod nisi cum si. Jte quia cũ sit cõdemnatus vel pro cõdemnato habet̃ principalis ex confessione sua, vel etiã ex cõtumacia. ar. j. de omni agro def. locorum. net excussio arbitrio iudicis per ei in cuius territorio res esse dicũtur. ar. ff. de bo. auc. iu. po. cũ vnius. s. fi. s. de iudi. properã dũ. s. finaute reus. Et hoc videtur verum, q̃ vbicunq; habet bona soluendo dicit. facit. ff. q̃ factũ. eo. fideiusso. s. fi necessaria. z de simili questione no. ff. ex qui. cau. an pos. ea. hec. autem. s. finautem.

Excussio aliter fit.

¶ Super sexto quomodo z quiter fiat. pedet leges et ꝓbere. Plures quippe sunt modi q̃bus ꝓcedi poteñ ad excussionẽ faciẽdã. Primo de necessitate principalis debitor. patus couentiã, cõuincat, z sententialiter codemnet, vt ꝓbat in aut. de fideiuſ. s. sed neq; ibi. nisi tñ sciat via super quibet actione. s. de pig. autẽ. hoc si debitor. q̃ dicit donec personaliter actũ sit. ꝛc. q̃ cõuenit z agi intelligo cũ effectu, vt cõsequẽter codemnet. ar. ad hoc ff. de adiul. l. ij. respõso. ad turpi. l. ab accusatiõe. s. de illitisse. de bo. li. q̃ cũ maior. s. accusatie. z. l. in seruitute. s. pen. vbi verba cũ effectu ꝛc. in. q̃ quitq; iuris. l. j. in fi. de in ius. vo. quis. z patet ea. l. decẽ in fi. z poit cõdemnatione fiet executio bonis debitoris si reperiantur. ar. s. quado ni. vel prima. l. ij. Si non reperiunt de bonis excussis, locus ẽ hypothecarie, vel secũde conuentioi. ar. ꝑ hoc. ff. de magistra. conue. j. s. fi intra. Si vero debitor nõ inficiat sed non soluendo allegat, vel no coparat ciuitas, tunc fiet ingressio de bonis debitoris, etia no cõuicto z codemneto principali. s. de renoc. his q̃ in fraud. cre. l. ij. ff. de magistra. conue. j. s. fi intra. z. ff. de iu. fis. mo. his. z facta excussione fiet pronunciatio sup bonis excussis, ar. ff. de cohr. tu. l. tutores. z de fideicom. li. no tantũ. s. fenestratus. Secundo si poit fieri. sez q̃ iudex faciat cõparare principalem debitorẽ, z compellat eum per sacramentum z multam indicendo indicare bona sua. ar. s. de iu. delatoꝝ. s. licentia. z. j. qn. z qui. quar. pars. l. ij. s. in exigendis. z eius quod no. ff. de cessio. bono. l. pe nulti. ydez facit de vxore z aliis dementicis qui talia scire possunt ar. s. de repu. cõsentiũ. s. ferutis. Et si quidez nihil inuenerit, cognoscet propinquos z cõmunctos qui rẽticẽtur super hoc. z si dixerint se nescire de bonis debitoris, eoꝝq; ene non soluendo: salẽ fama et opinione circumstantium sufficit. ar. ff. de iun. mitruc. cũ delamo nus. s. afina. de flu. l. j. s. j. Sed ad hoc erit citadus possessor rei obligate. ff. de adop. nã ita de aqua plu. arce. in concedendo. de re. eo. magis. s. ne palsim. z. s. in primis. z. ar. s. si, ꝑter pu. pen. l. ij. in fi. z vide q̃ scripsi. j. de agrico. z cẽsi. l. nn. s. de iu. ni. facultas. et si quidẽ venerit z negar debitorez inopẽ esse, pducẽtur teñes cõtra eu per actorẽ ꝑbando debitorẽ soluẽdo nõ esse. s. de heredi. ac. si adulta. z. s. si vẽ. pig. aga. l. si vxor z ipse possessor poterit ꝑducere suos teñes. dicẽdo eũ esse soluẽdo. s. de ꝓba. ex persona. si cer. per. l. fi. s. in q̃ incidẽs cautela est vñ poterit interesse. s. de li. cau. l. fi. de litis. autẽ. nũc si heres. Si autẽ nõ venerit nihilomin̄ recipiet teñes iudex ꝑsequẽdo inquisitionẽ suam. ar. s. de teſti. si quando. z de aduo. diuer. iu. laudabile. nec minus valebit q̃ lis cõtestata non sit, quia hoc fiet ad ꝓparationem alterius iudicij poterit taliter expediri. arg. ff de libe. cau. liberis. in fine. s. de adulte. quoniam. z dicta. l. fi. si cer. peta. Poteſt etiã fieri alio modo qui communiter obseruatur, scilicet vt iudex mittat preconem seu executorem ad inquirendum, z ei requiri credat, bona excussa pronuncietur, z est ar. ad hoc. s. de his qui ad eccle. consu. presenti. s. cum autem. versi. sicubi. ff. man. si mandauero tibi vt executer es. de fugi. diuus. de cuito. reo. diuus. et dicta. l. magis. s. ne tamen. z supra de accu. ea quidem. Sed ar. contra. j. de decurio. l. j. consilium tamen est q̃ duo mittantur. quia in ore duorum ꝛc. in autem. de teſti. in princip. z ar. in autem. de defen. cium. s. ex pronunciali. s. de bo. vac. l. fin. in princi. ff. de ven. inſpi. l. j. s. si quidem. Vide ꝓ hoc quod not. But. in spec. de sent. s. iuxta. versi. sed expone q. z de remissis. s. vlti. versi. sed nunquid. z seq. z quod scripsi infra de re mili. s. mel. decurio. l. j. in verbo periculum. Utrum autem sufficiat relatio talium nunciorum dicentium se nihil inuenisse ad hoc vt dicatur ex cussio facta, vel an sit opus pronunciari super hoc, videt q̃ nõ sit opus pronunciari. ad hoc. s. ad trebel. l. sancimus. cum ibi not. In cõtrarium facit. s. de inter. incerti. z. ff. de acqui. poſ. exitus z q̃ not. ff. de iureiur. sed z si possessor. s. penulti. z extra de offi. delega. iudex. vbi dicit iudex non constituere eũ suspectum nisi pronuncietur ad id̃. ff. de op. no. nunci. stipulatio. s. habet autez. z ibi hoc tenet dominus Barto. sic z sententia defignat curialem. j. eo. quotiens. z omnem rem aperit z ostendit infra eo. titulus. in fi. z quod ibi scripsi.

¶ Semper. vij. z. vltimo membro queritur quid si bona reperiunt. sed sunt in cõtrouertia. erit ne locus hypothecarie, vel secunde conuentionis videtur q̃ sic. ar. ff. de re iudi. a duo. s. si sup. s. quando si, vel prima. l. ij. ¶ E contra q̃ nõ. nisi prius agnoscatur sint debitoris vel alterius z hoc summarie dicta. l. ij. quando. ff. vel pri. Poteñ dici q̃ aut possidet debitor. z tunc bona capientur. z nõ fit locꝰ hypothecarie vel conuentioni secunde, q̃diu cõmunicatur ab eo. aut possidet aduersarius. z tũc sic dicta. l. a duo. z ar. in auten. de fideiusso. s. sed neq;. ¶ Sed q̃ si facta excussiõe inueniuntur pro prẽ soluẽdo, z pro pte non: Dic nihil omnino locũ esse hypothecarie in reliquo debiti. ar. dicte. l. moschis. z. ff. si cer. pe. l. fi. z dicta aute. p̃sente. z ed ar. cont. ra. ff. de. ver. sig. soluendo. ¶ Item queritur an de hac excussione fit facienda fides in hypothecaria si hoc exigatur. Et videtur q̃ sic quia dilatoria est iudicij de qua ante litis contestationem est cognoscendum. s. de exce. l. pe. et pro hoc dicta. l. fin. s. fin. ff. si cer. pe. De hoc vide quod not. ff. de excep. l. exceptiões. circa finem. et. s. de fideiuſ. l. fideiussor. in glo. vltima. z in aute. eo. ti. s. sed neq;. ¶ Sed quid si actum est hypothecaria, z lis est cõtestata, nondũ facta excussione an postea fieri poterit? videtur q̃ sic. ar. ff. de pig. ac. si rem. s. fi. ¶ Item nunquid valet sententia sine excussione principalis facta? ar. q̃ sic. s. de ap. l. j. ¶ Item nunquid etiam in iudicio tm an ex ea expressa locum habeat excussio. no. dicto. s. sed neq;. z melius. ea. l. moschis. ¶ Sed pone q̃ sunt empores et possessores rerum. an ille qui cõuenitur poterit obijcere de alijs quemcunq; ꝑ viriles portiones? videtur q̃ sic dicta. l. moschis. Sed cõtra est vt ibi nota. ad quod est. s. fi vñ ex plur. appl. fin. de distrac. pign. creditoris. et quia causa pignoris indiuidua est. ff. de euic. rez hereditariã. de pig. qui pignor. De hoc dic vt scripsi. j. de debi. ci. l. fina. s. j. ¶ Item pone mulier renuncians iuri hypothecarum in contractu alienationis facte a marito nunquid si agat aduersus alios possessores rerum mariti deducetur, quod egeris deducere potuisset. ar. q̃ sic. ff. de pec. quelitum. s. si anima. z ad velle. q̃ius. ¶ An etiam facta excussione z pronunciatione non possit excipi de debitore locupletie cõmemendo? videtur q̃ non quia iam iudicatum est. z res iudicata pro veritate accipitur. ff. de ita. ho. ingenuũ. Dic q̃ obstat exceptio si presens fuit, alias nõ quia res inter alios acta z. ff. de re. iudi. fere nisi forte per gratiam collusionem, vel sordem iudicatum fuit. s. quando pronũ. non est necessarium. ¶ Quid si dicatur post pronunciationẽ excussionis aucras facultates? Videt q̃ nihilominꝰ ꝑedat in hypothecaria. ar. ff. qui satisda. co. l. pe. s. fi. de ap. l. fi. in fi. ¶ Item quid si debitor principalis sit absens, ita q̃ cõuenire nõ possit, an poterit cõueniri possessio? Dic q̃ sic. in autẽ. de fideiuſ. s. j. et not. s. de pigno. anten. hoc si debitor. secundum Jac. de are. cuius est summa excussionis predicta.

¶ Impera. diocle. Lex. ij.

Beseruare magistratus oportebit vt decurionibus solenniter in curia conuocatis nominationem ad certa munera faciant; eamq; statim in notitiam eius qui fuerit nominatus per officialem publicum perferre curent; illo habituro appellandi si voluerit; atq; agendi facultatem apud presidem causam suam iure consueto. Quem si constiterit nominari minime debuisse: sumptum litis eidem a nominatore restituti oportebit

Beseruare. Ad decurriones pertinet officialium ciuitatis electio. vt dixi in rub. is ergo qui ꝑest ciuitati facere seu curare debet vt cum imminet officium electio. aut ad aliqua munera nominatio ipsi decuriones solenniter ad curam euocentur, z electio per eos vel nominatio fiat, z nominatione seu electione facta, deducatur in notitiam electi vel nominati vt possit ab ipsa nominatione si voluerit appellare, z causam appellationis prosequi. Et si constiterit nominatꝰ vel electum iniuste. nominator seu elector ei ad sumptus litis cõdemnabitur. (Obseruare) adimplere. (Magistratus) qui dicuntur magistratus habes ff. de verbo. signifi. quibus. Sed secundum Papiam dicuntur maiores alijs vt pretores consules. verius autem est quod dicitur ea. l. quibus. Et nora ex hoc concilium ciuitatis conuocandum esse per magistratus. Sed si forte magistratus deest potest tunc antiquioꝝ ex ordine vel collegio reliquos conuocare. ar. ff. de al. scri. l. j. hoc tenet Jnnocen. extra de ma. z obedien. c. j. (Solenniter) scilicet prefixa die. argu. extra de elect. ecclesia. ij. z. c. cumana. z de hoc not. instit. de heredi. que ab intes. s. j. vel prout est in talibus solitum. solemnitas enim ab eo quod soleꝝ nomen accepit secũdum Papiam de quo dicam poli gloss. ab somn. ꝛc. (Curiam) Cue ideo sic dicta est: quia de multis agitur ibi cura. ff. de origi. iur. l. ij. s. z deinde. z expone ideſt ad pretorium vel planarium publicum. s. de ope. pub. l. iij. z. l. quicunq; z de offi. recto. ꝓcons. l. fina. Et vide quod scripsi j. eodem. decurio. ¶ Et nora huiusmodi rationes z consilia vni-

Universidad de Deusto
Biblioteca

uersitatum fieri debere in curijs vel palatijs.vt.j.de leg.l.pe.in fi.z.l.fi.Sic z citatio vniuersitatis facienda est in consilio vel arengo seu collegio.no.ff.de re iur.nō videtur dolo carere.de quo plene scripsi j.de ero.mili.an.prouincialium.(Conuocatis) Jussu eius qui pre est curie.Et nor.q cōuocare est propie ventrium ratione sicut sunt homines.Sed congregari est solum pecorum.secundum Hug. Et ideo christianorum propie vocatur ecclesia.iudeorum autem synagoga.i.congregatio.Vide z alia prosequere.vt not.Arc.de ele.fundamenta.lib.vj.in.q.gl.et originaliter hec not.Beda super Lucā. sed interdum etiam ngelium pro monachorum dicitur esse congregatio.extra de feleri.edoceri.(Ad certa)Vide.j.eo nominationum.et quod ibi no.Et dic.i.ad ea omnia que sunt publica auctoritate et vtilitate.vt no.j.de peri.no.l.ij.Nam ad ea que sunt publica auctoritate tantum.sed vtilitate priuata.vt sunt tutela et cura.insti.de excu.tu.j.rel.non ipsi sed magistratus nominant.vt dicit in gl.nā magistratus. ¶Jtē et de his q sunt publica auctoritate et vtilitate excipitur defensor ciuitatis qui non a solis.nec ex solis decurionib⁹ sed etiā ex alijs et ab alijs eligit.ff.de defen.ciui.l.ij.z.l.defensores.ita et in aut.de defen.ciui.§.decreto.z.§.fi.ibi et electione eius facta etc.qnimmo nō solū a decurionibus sed ab episcopo z clero.z certis bone opinionis studentibus eo.ti.§.parte.Ex quo sumitur ar.q cū in regno eligitur magister iuratus in terris demanij.necessaria sit p̄ sententia et electio predictorū.Sed periculosum est ad talia legē trahi materie hodie quo vitā prelatorū z clericorū satis cernimus deprauata.vt verbū in laqueū notuosum.in omnibus locis ponetes scādalum.xxiij.q.iij.transferūt. ¶Jtē excipit ille q dispensat pecuniā z frumentū ciuitatis.in aut.de collacto.§.sed neq; punctiarū z no.j.de admi.re.publi.in rub. ¶Jtē excipit.ff.de decre.ab ot.fa.l.j.(Faciant)Per tres mēses ante administrationē vrde ma.vindi.l.j.(Eam qz)ver.(Statim).i.q̄ citius cōmode poterit vt extra de elec.q̄ fit vel intra.xxx.dies.ff.de tu.z cura.da.ab his l.fi.z debet hec notificatio fieri absenti nō puti.ff.de tēp.l.j.(Officiale publicū).i.apparitorē.ff.de iu.do.impe.l.fi.§.fi vero nemo est.z in aut.de eccle.ti.§.fi aut.q hoc facere vel per seipsum in facte nominati vel ad domū ei⁹ ff.de excu.tu scire oportet.§.q aut super.vel qualitercūq; fiat sufficit vt periculo teneat.ff.de admini.tu.quidā.§.fi.(Habituro)ver.Aged̄i).i.perfequēdi causam appellationes intra duos mēses.ff.de tēpo.app.l.j.z fi nō appellauerit nō audit.ff.de ap.ciues.(Presidem) Debz eni appellare ad presidē.ff.quādo app.fit.l.j.folet.z de presidē.vide qd scripsi.j.ne.li.inuitus.l.ij.(Quē)ff.(Nominari)ad mun⁹ eligi.(Minime).i.nō.(Litis)Que est causa malorū.vt dicit.ij. methaphisice.z vide q delite scripsi.j.de agrico.z sensi.litibus.in prin.(Oportebit)Per officium iudicis si habet notam execrationē quam nominator sciuit vel scire debuit, alias dāmnaretur inique. ¶Post gl.puta.adde quippe sunt curie.j.eo.dubitatur. Et qd dicit de preside secundum quosdam maledicit.ff.de excu.tu.seueriter.Sed.l.illa non aduersat glosse. ¶Post glos.absonum adde vt nota.ff.de re.iur.aliud.§.refertur.z de dolo sed si ex dolo.§.pri. vel per preconem.j.eodē ca.vlti.missa est vox.j.preco in iuda z hierusalem omnibus filijs transmigrationis vt congregarentur in hierusalem.z est vox euocationis.ff.ad.l.iul.repe.l.penul. ad fi.aut edictus. extra de iureiur.veniēs.vel eo modo quo moris est euocari ad hoc extra de elec.in causis.§.capitulum.mos enim attenditur circa positionem edicti.ff.de iu.cod.confir.l.j.§.fi.z in aut.vt spon.lar.§. ad hec.Jdeo autem talia publice sunt agenda, vt si quis voluerit tunc se opponere contradicat.alis non est de cetero audiendus.ff.e. titu.l.penul.§.fina.z patet.l.iij.di.nulli.de seruili.Nam z edificium nemine prohibente in publico extructum quis destruere non compellitur.ff.ne in lo.pu.l.ij.§.fi quis nemine. ¶Sed nunqd absentes vocabunt?Rñ.cū mos fit attēdē⁹ circa talia.aut mos grat q fiat conuocatio generalis.vt per tubā.vel campanam.vel edictum.d.c. veniēs.tunc aliter non vocabuntur, licet sic vocantem audire non possint.ar.j.de leg.l.fi.aut selcialis.vt per apparitorem singulos citantem ad dominum:iuxta illud Numeri.xv.c.viri proceres synagoge qui tempore concilij per nola vocabant.z tūc vocabuntur absentes,cū cū iuris habeāt q̄tum presentes,alis plus obesset cōtempt⁹ z.c.extra de ele.bone.ij.si modo sint in eo loco de quo possint cōmode euocari.vt q̄a non multum remoti.vt no.vij.q.j.factus, extra de electio.cum in cer vniuersas.z.c.eoxam.z.c.in genesi.z dummodo in vocatione aut in mora non fit periculum dicto.c.cum inter. z eo.tit.q̄ sicut.vbi de hoc.Sed quid si maior pars est absens:Resp. vt no.eo.ti.bone.j.Et vide ad hoc quod no.in aut.de alie.z emphi §.hoc etiam super.z quod no.Jnno extra de no.ope.nunci.cum ex iniuncto.Et no.q̄ in electionibus prelatorum specialiter est statutum qō fiant absentium vocationes.extra de offi.ordi.Quis.ver.ni si vocatis z de prebē.cum in ecclesijs z idē in casu cessationis a diuinis z de hoc not.Archi.de test.presentium.lib.vj.in.glo.ibidem residentium.Jn alijs casibus illi soli vocādi sunt qui intra vrbem consistunt dicta.l.fi.j.delegatio.z vide quod no.Archi.dicto.c.cum ecclesijs.Vel dic melius vt scripsi.j.eo.nominationū.in verbo in

vrbe.q.ij. ¶Jn glo.i.officia ibi vbi adde.z.ff.quod cuiusq; vni. no.l.placet.timo debēt de seipsis eligere.vt patet.j.eo.curiales omnū.in fi.z not.j.l.quis tā.z.l.notationū.Vel dic q̄ de se z alijs.vt j.de agrico.z manci.do.l.j. ¶Jn glo.decuriones.ibidem adde.Mā qd eos spectat officialiū electio.vt no.j.de peri.no.l.ij.z de susce.z archa.neminem.in fi.z.l.egactores. ¶Et ibi notandū. adde immo nō valet electio que fit p magistratus.vt.ff.de appe.notationes.nisi decuriones hoc ei cōmiserint.ff.qd cuius.vniuersi.itez eorū.§. si de curiones.vnde z primi reges romanorum videlicet romulus z numa pompilius binos questores habuerunt suffragio.i. consensu z electione populi,nō eorum voces creatos.ff.de offi.questo.l.j.in pn. z magistratus qui habēt regimen ciuitatis.vt sint defensores, habent iurisdictionē ordinariam ex ciuium electione lz per prefectum ptorio debeāt cōfirmari.vt in autē.de defen.ciui.§.interim illud. et §.z si cadere.z.§.eo.tit.defensores itaq;.z not.ff.de iurisdom.iu.z qz. z Sui.in spe.de iudi.ordi.§.constituit.Et ibi decuriones addē.scz magistratus.ff.de magīa.cōue.l.pe. ¶Jn gl.nō appellat ibi in summis.adde hodie intra decē dies.vt.ff.de appe.aut.hodie.z not.j.de excu.mu.in ru. ¶Jn fi.adde item qñ fit electio contra formam huius legis.non est necesse appellare.ff.de app.nominationes.

¶Idem Augu. Lex.iij.

Cum decurionatus honorem sponte susceperis:ab albo eximi (licet annosum te esse dicas)non potes.

Cum decurionatus. ¶Casus. Maior quinquaginta anno rū nō eligitur decurio.vt dixi in.rub.si igit talis electꝰ susceperit hoc onus nō remouet. (Cū)cōiuncto (Sponte)vltro, voluntarie.De hac materia plenius habetur.j. de his q spon.mu. super rorum.(Eximi)expelli.remoueri(Licet) coniunctio aduersatiua(Annosum)vetustum,veternosum,

¶Idem Augu. Lex.iiij.

Cum adoptiuum filium ex adoptantis dignitate decurionis filium effici nulla dubitatio est: pro atrocibus iniurijs eum quem ad vicē naturalis pignoris tibi ascribebas a proside prouincie:zillicitis corporis cruciatibus affici non oportuit:hocq; consequenti pena coercebitur.

Cum adoptiuum. Decuriones. penis plebeiorum nō subiūciuntur.ff.de pe.decurionum.cum concor.hic. in gl.Si igitur aliquis de curio filiū adoptauerit,hic priuilegio decurionum gaudere dz.Et si ples adoptiuū p atrocib⁹ iniurijs illicitis penis.s.corporis cruciatibus afflixerit.cōsequenti pena coercebitur Atroq; (Atrocibus) Atroc ditus est q̄ fit terris moribus.i.dur⁹,crudelis (Naturalis pignoris)simile verbum.ff.de postli.reuer.l.ij.(Ascribebas)Vide quod scripsi.ff.de anno.z tri.oēs.(Cruciatib⁹)lacerationibus vexationibus fm pap.vñ magnus cruciatū sustinet q vim patit,z a cruciatu propie cruc dicitur.ij.q.j.nulli.in fi.vide.j.eod. omnes.j.(Affici)affligi(Congruenti) conuenienti. (Coercebitur) Hoc proprie ad personam refertur.ff.de concusl.l.j.de vari.z extra oz.cog.l.medicus de quo vide.ff.de exac.tri.l.ij.ibi coercendo etc.

¶Idem Augu. Lex.v.

Filios in potestate patris positos: ad munera seu honores non posse decuocari:falso tibi persuasum est.Sane si ad nominationem filij consensum non accōmodaueris; ob administrationem ipsius minime conueniri poteris.

Filios. ¶Casus.Potest filiusfami. ad munera seu officia publica eligi:sed pr̄ nō consentiens nō tenet(Filios)filius dicitur z filia a familia.ipsi em primi in ordine nascentium existunt, nā pro seruis abusiue familia dr. Quadripartitus est ordo filiorum, primogenitus ante quem nullus. vnigentus post quem null⁹,medius,inter oēs.z nouissim⁹ post oēs.idē est z minimus fz Pap.filios aut simpliciter nominando soluz. naturales z legitimi intelliguntr.xxxij.q.iij.dicat alijs.xxxv.q.vij.qd est.ff.de his q sunt sui vel alie.iu.filiū.adde qd de filio z patre scripsi.j.de exc.ar.l.j.(Mones)de honore scripsi.§.l.j.z dic q̄ honor nō est suscipendus nisi prius is qui adipisci desiderat vires suas cū honoris onore metiat j.q.j.nō est.Ad honores aut sine labore nō puenitur de excu.arg.l.j. z quod de honore ibi scripsi fort⁹ z difficili⁹ ad honores celestiū dignitatū.lxj.dist.miramur.§.j.Honor etiā cū digno cōferr cuz metu suscipiēdus est.lxij.di.valētinianus.z.d.c.nō est.in fi. Et nemo cz si bi honorē assumere:sed qui vocatur a domino quēadmodū Barō. extra de elec.qualiter.viij.q.j.in scripturis.immo est contemnenti z fugienti offerendus dicto.c.in scripturis.z.j.q.vj.sicut.z.§.de epis.z ele.si quem.z indebite oblatus est respuendus.xcix.di.nullus. Et sic est singulis exhibendus vt ex hoc nulli deroget.xj.q.iij.qui resistit.xvj.qō.vij.decimas.xxv.o ū.ecclesiasticis.Pro his terrenis honoribus,celestes

Filiorum quatuor sunt ordines.

noribus,celestes huius seculi multa tolerat.p celestibus pauca. xlvij.di.omnes.sed non sic debent.Nam magis eterna salus q̄ tem poralis honor assecrandus est.extra de renū.nisi.§.p grauī. ¶Jtez honor cui debent excellentiora cōmittī ex numerositate vilescit.extra de priui.c.j. Quilibet aut magis tenet honori suo prospicere q̄ alteri⁹.ex de vñ pal.nisi. ¶Jtē honore ambitiose susceptꝰ vergit ad culpā,z ad penā.xl.di.multi.j.q.vj.sicut.viij.q.j.sunt aūt. Status quoq; nō sunt,sz ecclesie honorē dz appetere.xcix.di.ecce. ¶An aūt honores licite peti possint.vide.j.q.vij.sicut his. ¶An pces ambitiose honoris sint illicite.no.Jnno.ex de eta.z quali.tua3. ¶Illud aūt certū est(qd difficillimū est)vt gradus honoris timore nō pariat in alio imprudēris vt ait poss.lib.iij.ca.vij.Honor quoq; p̄mū virtutis est.ideo nō dz indignis tribui.dicit Salustius in cathilinario.z adde qd scripsi.ff.tit.j.l.fi.Nec insipiēti qui inter ceteros indignior est.Vñ puer.xxvj.Quasi qui mittit lapidē in acerumēmercurij sic q dat insipiēti honorē.qd poss.lib.v.c.vij.exponēs dicit mittere lapidem in acerumm mercurij quo regitur rō calculādi est,totam turbare calculi rationem,z honorē cōferre insipiēti,est rei publice subuertere vitas,z impossibile est vt alios vtiliter regat, quez proprius subuertit error, plures quoq; ab honoribus ibi repellunntur sicut z a legatiōe.quod prosequere,vt plene scripsi.j.de lage.in rub. ¶Jtez infames z alij.(eo.infamia.z de dig.l.ij. Qui aūt honoris progatiua letant,amplior auctoritate fungūtur.de offi.le.ca.j.in fin. libz. vj.(Munera) .i.officia publica. (Falso).falsitas appellata est a fādo aliud q̄ verum,z proprie negare quod verum est. De qua plura scripsi.j.vt ne.ad su.patro.su.vic.l.j.in verbo conscribere. Ad secūdam partem prime questionis. Fingere vero quod verus nō est fm Pap.(Persuasum)Simile.ff.de diuer. rescrip.falso. Et exponе. i.certū factum.vide.ff.de fugi.l.j.§.persuadere.(Sane)ver.z est ad uerbiū affirmandi,significans bñ,recte, vere. (Accommodaueris) p̄sliteris. ¶Jn prima gl.ibi munus adde.etiā ptz. ff.ad munici.lucius.q; pōt fieri acroz ciuitatis.ff.qō cuiusq; vni.no.ité eozum.§.fi.

¶Idem Augu. Lex.vj.

Expertes literarum decurionis munera peragere non prohibent iura.

Expertes. ¶Casus.Possunt esse decuriones etiā illiterati. (Expertes)Dicunt expertes, quia sine experiētia z in tel lectu scīm Pap.sic.ff.de excu.tuto.athlete in fi.Expertus aūt dr ab experientia rerū z peritus,z hic laudādus z acceptād? est, vt z.§.de iudi.certi.Vñ cū circa agibilia preficiendi sunt viri,exper tus preferēdus est non expto.vt dicit Aristoteles.j. methaphisice. Expertos magis ,ficere videmus sine experiētia rōnē habentibus. Causa aūr eius q experientia quidē singulariū est cognitio,ars vero vniuersaliū,inde cū expertis consiliū est habēdum. j.q.j.estote in fide.De quo plenius.j.de filen.in rub.Et maiora cōmitti nō debent his q in minoribus experti z exercitati nō sunt.xl.di.ante oia(Literarū)vide.§.de superindic.l.j.(Prohibēt)verāt.Aduocati aūt fieri phibent.vt in cōcoz.hic in gl.Literis em carēs nō potest sacris ap⁹ esse officijs.xxxvij.di.c.j.vide ea.di.z se.p totū.Quis cōtrariū no. z male.ff.de postu.l.j.§.ij.z.§.eo.tit.l.ij.Nam turpe est viro nobili z cās ozāri ius in quo versat ignozare.ff.de ozi.iur.l.ij.§.seruꝰ.Nō ob. §.de iudi.certi.Haz iudicib⁹ assistūt modis oib⁹ successores, qui ea q̄ legū sunt explicātes supplēt defectū iudicū illiteratozū.in aut.de iudi.§.j.Aduocat aūt dz esse peritia iuris instruct⁹.De hoc habēt in Specul.de aduo.§.j.ver.itē q nō habet peritiā.Et no.presumi literarū ignarū negare ea q̄ p veritate statuta sunt, z qd super eis incōuincibilis est.in aūt.de tabel.§.nos aūt.Jtē illiterati rustici et humiles z viles eodē ordine ponunt.ff.de excu.tuto. athelete.§.vlti.z patiēs literature defectū cōparat ceco.ex de renū.post trāslationez. §.ité si quis.Cōparatur etiaz imminuto , vel in alia parte corporis manifeste vitiato.xxxvj.dist.c.j. Jtē scientia insufficiēs, vite inhonestas,et etas illegitima equipollēt.ex de elect.c.nihil.Vñ aut cōpellant ad turelā z curā.habes dicto.c.vltimo.z insti.eo.tit.§.similiter. Ignorātia quoq; literarū in his qui presunt, nec excusatiōe digna est.nec venia.xxxvij.distin.si in laicis.Sed cōtra.huic.l.quia ignarꝰ literarū equiparat infanti de tēpo.oz.ca.vlti.lib.vj.Sed nedū infantes,immo nec minores . xxv. annis ad hoc assumunt.ff. eo. ti.non tantuz. ergo nec literaruz ignari.Rūdeo illud habet locuz in ordine clericat⁹,quēnō suscipit literas ignozās.in aūt.de san.epi.§.clericos aūt.xxxv.dist.illiteratos.z.l.dil.nō cōiugat.Quid aūt si ordinetur an recipiet caracterē? Respōdeo sic,vt patet ex his q not.xl.distinc.sicut.z.j.q.iij.si in aliquo.z.xxxv.dist.illiteratos.extra de cler. per sal.pro.c.j.nisi inuitis.extra de elect.cū in cunctis.de presbyt. non bapti.si quis.z de bap.maiores.in fi.Veruntamen si aliquis peritus illiteratus inueniatur in habitu z tonsura , vzgens presumptio est q̄ clericus non sit,cum sibi ordo conferri non debeat.d.c.vltimo. de tempo.oz.libz.vj.vnde oporteret tunc eum de clericatu alias docere legitime.vt not.Joan.and.lib.vj.de sen.excom.si iudex. in nouella. Jtem no,vocari laycos illos qui non sunt ordinati, et illos q sunt ordinati,sed repente.lxj. dist.in summa. Laycus autem de crimine clericoū,directe vel indirecte cognoscere nequit,sicut nec de legitimitate.extra de fo.compe.verum fm Jnn. Clerici vero certas prorogatiuas habent in laycos.de quibus lxxvij. dist.monachus.

¶An autem iudex ecclesiasticus ordinarꝰ, vel delegatus in rebꝰ laycozum.si causa sit de foro ecclesie,vr causa dotis. vel huiusmodi, suam sententiā exequatur, possessionē dando corporalē.No. Jnno. extra de of.dele.significasti. ¶Jtem an p̄ muestituras quas quādo q̄ faciunt layci de prebēdis et alijs beneficijs spūale ius,vel aliud acquirat.No.Jnn.extra de ele.q̄ sicut. ¶An etiā laycus incurrat minorem excōicationez conferendo minorem prelationem ecclesie, vel ppetuā.No.Jnn.extra de iure pa.illud. ¶An laycꝰ in necessitate possit absoluere.habes extra de offi.oz.pastoralis. ¶Jtem an laycus in necessitate possit baptizare,eucharistiam dare, al soluere reconsiliare,z similia facere.No.Jnn.extra de cōsue.quāto. Vbi et no.q̄ de omnibus qui spectant ad officium presbyteri, illud solum licet,qd exprimit in iure. ¶Verū licet laycis stare in choro inter clericos dum diuina dicuntur officia,z si hoc faciunt an peccēt mortaliter No.Jnn.extra de vi.z hone.cler.c.j. ¶An iura patronatus vel sepulchroz cadāt in laycos.No.Jnn.extra de iure pa.ex lris. ¶An laycus etiam religiosus debeat dicere diuinum officiū. No. Jnn.de cele.mis.c.j. ¶Jtem an laycus possit postulari ad canonicatum vel ad aliud beneficium ecclesiasticum maius vel minus, z a quo,z qualiter postulatio illa fiet.No.per.Jnn.et alios extra de postu.p̄e.c.fi.Et vide quod no.Jnn.extra de insti.in ecclesia.z Arch. xij.q.vj.placuit. ¶An etiam laycus possit excōmunicare,vel suspēdere de mandato epi.habes.xxxij.dist.§.verum.z.xcvj.dist.bñ.Vide etiam quod no.Archi.viij.quel.j.si ergo. ¶Utrum episcopus possit laycum yconomū instituere?Dicit Arc.q nō.xvj.q.vij.in nona.

¶Idem Augu. Lex.vij.

Licet indiuisa bona fratres habēt:nihilominus tamen singuli suo nomine ciuilibus tenentur muneribus.

Licet. ¶Plures fratres cōmune patrimoniū habētes si mul oēs glōbent se ad ciuilia munera teneāt.h.d.Et intellige q̄ quilibet teneat p se gerere,z de gesto satisfacere. Et est ratio fm Jn.q̄ quilibet fibi acqrit qd ex offo percipit.ff.p socio,cum duob⁹.§.fi fratres.(Licet)quicto aduersatiua,(Bona)dicta.qz be ant.ff.de ñ.fig.bono.z bonū ppie est ex natura. Justū vero actū rel pict fm papi.(Fratres)sic dicti q̄ sint ex eodē fructu.i.semie natiſz Pap.De qvide qd plene scripsi.j.de caltrē pec.mili.l.ij.z de agric. z cēh.cū scim⁹.§.illud.(Nihilominꝰ)fine dubio.(Singuli)vnusquisq; perse qsi sine angulo.Ar.cū cōtra.qz nō numer⁹ personarū,sed patrimoniorum separatio attēdenda videtur.ff.de excu.tu.l.ij.in fi.z.l.v.z.l.fi is qui tres.§.fina.Jtem facit.j.de filiofami.l.ij.

bonabeāt homines.

¶Idem Augu. Lex.viij.

Nec infames immunitatē habere (cum hec priuilegij:non note sit)conuenit.

Nec infames. ¶Casus. Jnfames a munerib⁹ excusationē nō habēt,qz infamia pena est z ideo nō debet parere immunitatē.Vide.j.de dig.l.ij.z q̄ ibi notat.(Jnfames).i.sine nomine secundū Pap.q̄ est notandū:nomē ergo p fama accipit. Vñ infamis nō dicit persona integra.nor.ff.de postul.ac.l.iij.facit xxij.qō iij.postq̄ vñ infamis z ignominiosus idez sunt.ff.de ar. parui. Jmmo qui est sine nomine in rerum natura esse nō dicitur. extra de verbo.signi.c.iij.Sed ppter infamiā infamis fingitur mortu⁹,ff.de contrata.l.j.§.fi.Et no,insiit.de excu.tu.post pau. Et sicut falsus tutor non est tutor,falsum testamentum non est testamentum, falsus seu iniquꝰ modius non est modius,ff.de verb. signi. paulus respondit, cum concoz.falsus emptor non est emptor.ff.de in diem adiect, vbi, §.cum igitur.ita infamis,quia est falsus homo nō est homo. Et ideo cum de ipso mentionem necesse est haberi,magis expedit nomen esse reticendum.xix.dist. secundum . Juste igitur apud viros bonos grauiora infamie probra q̄ mortis vulnera sunt secūdum Egisippū de bello iudaico,li.v.(Immunitatē)vide.ē.de iummu.ne cōce.in rubrica.(Priuilegij)vide.ē.de his qui se defe.l.j. (Note) Quot modis accipitur hec dictio habes.lxxvij.dist.monachus. Jbi etiaz habetur de notario,sed plenius de hoc scripsi.j.de digni.l.ij. Et no. ex hac.l.cum se.z.ff.de offi pret.barbarius,qō infamis a iudicando se nequeat excusar e.vt no. Jnno.extra de rescrip.c.sciscita?,

Infamis fingit̄ mortuus.

¶Idem Augu. Lex.ix.

Infamia que tibi abominanda est:nō etiā amissis oculoz casus:q̄ situ ibi admit honorē.

Infamia. ¶Casus.Decurio post susceptū officiū si in curat infamiā,z oculos casu,vel ob crimē amittat,nō ex crecitate sed ex infamia,definit esse decurio.(Infamia) Dicta est quasi nō fama,qz nō bona,Et vide q̄ not.Archid,xj.q.j.nō sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Infamia multa ma lasacit,

Vel infamia est lese dignitatis status, moribus, z legibus reprobat' a cõtrario. ff. de var. cog. l. penul. §. i. (Abominãda cõtemnẽda, condenanda, detestanda, z hoc satis rationaliter, naz hominẽ vit. §. eo. ocs, ad qs ex de purga. can. cũ in iuuẽtute. Inde viues cũ vituperio, siue infamia mortu' fingit. ff. de cõtra ta. l. i. §. fin. et no. inst. de exc. tu. post prin. §i. sed si in bello. Et infamis nõ dicit homo integer. ff. de popu. ac. populatis. Itẽ decoloiat. ff. de ep. z cle. cũ q. in prin. Itẽ affligit. ff. de adulte. z si libidine, in fi. Itẽ paria sunt quẽ liberari amore, z quẽ liberari ab infamia. ff. de manu. vin. iusta in prin. vñ. Tulli' ñ. de tusculanis questionib'. Quid min' est dignũ qd tibi pei' quic ꝙ videri de decore, flagitio, turpitudine, q effugias qs est nõ modo recusand', sed etiã vltro appetendus. subeund', excipiẽdusq; dolor. Mã et appellatiõe maledictionis etiã fame obscuritas ꝛc. inet. ꝛc. vñ. q. iiij. §. hisita. Arg. cõtra. ff. de adulte. si adulterium. §. vlti. vbi plus parcitur morti ꝙ infamie. De fama et infamia vide ꝙ no. Archi. ñ. qõ. vñ. testes. Ecõtra, bona fama hylaritatẽ facit. ff. de postu. quidẽ dũ. Et ipinguat ossa. Prouer. xv. in fi. Et ideo sẽp oportet opera nostra bona videri. z presenti testificatiõe predicari, z bone fame pconijs nõ taceri. xij. q. ij, quo. in fi. (Oculoz) Oculi dicti sunt, siue q; eos cilio z tegmina occultẽt, ne incidẽtis iniurie offensione le dant, siue q; occultũ lumẽ habẽt. i. secretũ, vel intus positum. Hũ autẽ inter oẽs sensus viciniores sunt aie. In oculis enĩ oẽ mẽtis iudiciũ est, vñ aie perturbatio in oculis apparet, vt hylaritas fm Pa. Hãc materiã si delectat vide pleni' vt scripti j. de re mili. nemo. in no. magna. De oculo etiã alia scripsi. j. q. mor. bo. l. j. (Casus) vide. ff. de hoc de thesauris. l. j. ad fi. (Queritur) multa impediũt ꝛtrahẽda ꝛc. ff. de his q sunt sui vel alie, iu. prẽ. ibi videas. (Admitt) sic z repellit ab ordine z dignitate promouẽdũ ex de homici. petr'. z de excel. hla inter. Porte naz dignitatis nõ patẽt infami, vt ibi. z. j. de dig. l. ũ. Itẽ repellit iudicẽ nõ arbitrũ. ex de rescri. scisciter'. iij. q. vij. §. arcẽtur versi. cognitiones. Et infamar' nõ solũ ab officio, sed etiã a beneficio qũq; iuste suspendit, ex de purga. ca. inter sollicitudines. (An aũt eum quẽ nõ reputaui infamẽ in iudicãdo, potero repellere a testimonio propter infamiã. no. Jnn. extra de excep. cum venerabilis. An infames possint denunciare, vel denunciari. z si infamis ad offiñ promouetur. an hoc ipo vt dispensari cũ eo. (An infamis ad testimoniũ admittat habes extra de test. cogẽ. preterea. fm Jnn. Quis possit in famẽ restituere. vide extra de fi. instru. cũ. ꝙ. fm. Jnno. (Que infamia sit timenda, que vilipendẽda habes ex de purga. ca. accipimus fm Jnn. (An condẽnatus furti non prosequens appellationem retrosingit infamis tẽpore late sñie. (Quid si ex aliis causis possit dicere sententiam nullam. An sit differentia ꝙrum ad hoc. vtrũ sit appellatus in iudicio vel extra vide, extra de appel. sepe. fm Jnn. (An epũs z capitulum possint tollere infamiã in cathb' in gb' possint dispensare. vide. ñ. q. iij. §. hinc colligitur. An papa vel epus possit irrogare, vel tollere infamiã quo ad foꝛũ ciuile no. Jnn. extra de re iudi. cum te. z vide de here. si aduers'. Vide z alia vtilia q no. In no. extra de symo. accusatũ. de renũ. nisi, de elec. super eo. z. c. cũ vinoñũ. z de pe. sup his. Qui autem sint infames plene no. Bui. in re pertorio sub titulo de penis. Hoc autem notandum est ꝙ infamia non de facili debet credi, sed probata citius vlcisci. xj. q. iij. in cũctis. Quandoq; etiam incurrunt infamiã boni ex diuina dispensatione vt probẽtur vel purgẽtur. vj. q. j. sunt plurimi. (Cõsurgẽte aũt infamia est ad cõscientiam recurrendũ. z si non inuenitur malum qs dicitur, debemus in leticiã prosilire. Vbi enĩ est cõscientia recta infamia est vilipendẽda. z sic nobis est testis in celo. z testis in corde. Et si diffamantes, aut mala de nobis opinantes ab erroꝛe suo reuocari non possunt, dimittẽdi sunt loqui quod volunt. xj. q. iij. inter verba. z. c. seq. (Item no. ꝙ non cẽs lege canonus sunt infames quos leges seculi infames pronunciãt. ij. q. iij. hinc colligitur. Infamatores aũt hoim peioꝛes sunt ꝙ raptoꝛes rerũ. vj. q. j. ex merito. z. c. dete rioꝛes. Sunt etiã taliter coꝛporaliter affligẽdi. vj. q. j. c. j. z. q. vj. dela toꝛi. z excõmunicãdi, ea. q. quidem. Item lupanaria non infamant castitatem, sed castitas etiam loci abolet infamiam. xxij. q. v. tolerabilius. Assertio vero occulta paucoꝛũ hominũ infamiam nõ efficit extra de accus. inquisitionis. (Item nota ꝙ infamia furti grauat opinionem. z a promotione repellit. dicit Jnno. extra de fur. c. vlt. Item infamia impedit assecutionẽ possessionis beneficij iam collati, z remotio a dignitate, ppter indignitatẽ z vilitatẽ electi irrogat infamiã facti fm Jnn. extra de excussi. pla. inter. Preterea infamatus suspẽdit a beneficio. sed nõ priuatur nisi ꝓbato crimine in modũ inquisitionis, vel nisi in purgatiõe defecerat, dicit Jnn. extra de purga. can. cum. ꝓ. (An ppter solã infamiam remoueat qs, vel suspendatur, habes eo. ti. ex tuarum. per Jnn. (Scias etiã ꝙ leuis cã infamiã nõ inducit, ꝙ ex leui, vel ex iniusta cã pueniẽs purgationem quoq; non inducit. dicit ipse eo. tit. cũ in inuenture. (An infamia generalis inducat inquisitionẽ, vel purgationẽ. no. ipse. eod. ti. accepim'. (Quãdo pena capitis, siue carcer, fustigatio, z hmõi inducãt infamiã vel nõ. No. ipse Jnn. extra de pe. sup his. (Ultimo no. ꝙ sola dẽphensio in facinoꝛe sufficit ad infamiã inducendã. fm Bossre. extra de iudi. cũ nõ ab homine. Et no. Archi. l. di. si quis z plene scrip. §. de pcti. bon. sub. l. j. (Abominãda cõtemnẽda, condenanda, detestanda, z hoc satis rationaliter, naz hominẽ vit. §. eo. ocs, ad qs ex de purga, can. cũ in iuuẽtute. Inde viues cũ vituperio, siue ifamia mortu' fingit. ff. de cõtra ta. l. j. §. fin. et no. inst. de exc. tu. post prin. §i. sed si in bello. Et infamis nõ dicit homo integer. ff. de popu. ac. popularis. Itẽ decoloiat. §. de ep. z cle. cũ q. in prin. Itẽ affligit. §. de adulte. z si libidine, in fi. Itẽ paria sunt quẽ liberari amore, z quẽ liberari ab infamia. ff. de manu. vin. iusta in prin. vñ. Tulli' ñ. de tusculanis questionib'. Quid min' est dignũ qd tibi pei' quic ꝙ videri de decore, flagitio, turpitudine, q effugias qs est nõ modo recusand', sed etiã vltro appetendus. subeund', excipiẽdusq; dolor. Mã et appellatiõe maledictionis etiã fame obscuritas ꝛc. inet. ꝛc. vñ. q. iij. §. hisita. Arg. cõtra. ff. de adulte. si adulterium. §. vlti. vbi plus parcitur morti ꝙ infamie. De fama et infamia vide ꝙ no. Archi. ñ. qõ. vñ. testes. Ecõtra, bona fama hylaritatẽ facit. §. de postu. quidẽ dũ. Et ipinguat ossa. Prouer. xv. in fi. Et ideo sẽp oportet opera nostra bona videri. z presenti testificatiõe predicari, z bone fame pconijs nõ taceri. xij. q. ij, quo. in fi. (Oculoz) Oculi dicti sunt, siue q; eos cilio z tegmina occultẽt, ne incidẽtis iniurie offensione le dant, siue q; occultũ lumẽ habẽt. i. secretũ, vel intus positum. Hũ autẽ inter oẽs sensus viciniores sunt aie. In oculis enĩ oẽ mẽtis iudiciũ est, vñ aie perturbatio in oculis apparet, vt hylaritas fm Pa. Hãc materiã si delectat vide pleni' vt scripti j. de re mili. nemo. in no. magna. De oculo etiã alia scripsi. j. q. mor. bo. l. j. (Casus) vide. §. de hoc de thesauris. l. j. ad fi. (Queritur) multa impediũt ꝛtrahẽda ꝛc. ff. de his q sunt sui vel alie, iu. prẽ. ibi videas. (Admitt) sic z repellit ab ordine z dignitate promouẽdũ ex de homici. petr'. z de excel. hla inter. Porte naz dignitatis nõ patẽt infami, vt ibi. z. j. de dig. l. ũ. Itẽ repellit iudicẽ nõ arbitrũ. ex de rescri. scisciter'. iij. q. vij. §. arcẽtur versi. cognitiones. Et infamar' nõ solũ ab officio, sed etiã a beneficio qũq; iuste suspendit, ex de purga. ca. inter sollicitudines. (An aũt eum quẽ nõ reputaui infamẽ in iudicãdo, potero repellere a testimonio propter infamiã. no. Jnn. extra de excep. cum venerabilis. An infames possint denunciare, vel denunciari. z si infamis ad offiñ promouetur. an hoc ipo vt dispensari cũ eo. (An infamis ad testimoniũ admittat habes extra de test. cogẽ. preterea. fm Jnn. Quis possit in famẽ restituere. vide extra de fi. instru. cũ. ꝙ. fm. Jnno. (Que infamia sit timenda, que vilipendẽda habes ex de purga. ca. accipimus fm Jnn. (An condẽnatus furti non prosequens appellationem retrosingit infamis tẽpore late sñie. (Quid si ex aliis causis possit dicere sententiam nullam. An sit differentia ꝙrum ad hoc. vtrũ sit appellatus in iudicio vel extra vide, extra de appel. sepe. fm Jnn. (An epũs z capitulum possint tollere infamiã in cathb' in gb' possint dispensare. vide. ñ. q. iij. §. hinc colligitur. An papa vel epus possit irrogare, vel tollere infamiã quo ad foꝛũ ciuile no. Jnn. extra de re iudi. cum te. z vide de here. si aduers'. Vide z alia vtilia q no. In no. extra de symo. accusatũ. de renũ. nisi, de elec. super eo. z. c. cũ vinoñũ. z de pe. sup his. Qui autem sint infames plene no. Bui. in re pertorio sub titulo de penis. Hoc autem notandum est ꝙ infamia non de facili debet credi, sed probata citius vlcisci. xj. q. iij. in cũctis. Quandoq; etiam incurrunt infamiã boni ex diuina dispensatione vt probẽtur vel purgẽtur. vj. q. j. sunt plurimi. (Cõsurgẽte aũt infamia est ad cõscientiam recurrendũ. z si non inuenitur malum qs dicitur, debemus in leticiã prosilire. Vbi enĩ est cõscientia recta infamia est vilipendẽda. z sic nobis est testis in celo. z testis in corde. Et si diffamantes, aut mala de nobis opinantes ab erroꝛe suo reuocari non possunt, dimittẽdi sunt loqui quod volunt. xj. q. iij. inter verba. z. c. seq. (Item no. ꝙ non cẽs lege canonus sunt infames quos leges seculi infames pronunciãt. ij. q. iij. hinc colligitur. Infamatores aũt hoim peioꝛes sunt ꝙ raptoꝛes rerũ. vj. q. j. ex merito. z. c. dete rioꝛes. Sunt etiã taliter coꝛporaliter affligẽdi. vj. q. j. c. j. z. q. vj. dela toꝛi. z excõmunicãdi, ea. q. quidem. Item lupanaria non infamant castitatem, sed castitas etiam loci abolet infamiam. xxij. q. v. tolerabilius. Assertio vero occulta paucoꝛũ hominũ infamiam nõ efficit extra de accus. inquisitionis. (Item nota ꝙ infamia furti grauat opinionem. z a promotione repellit. dicit Jnno. extra de fur. c. vlt. Item infamia impedit assecutionẽ possessionis beneficij iam collati, z remotio a dignitate, ppter indignitatẽ z vilitatẽ electi irrogat infamiã facti fm Jnn. extra de excussi. pla. inter. Preterea infamatus suspẽdit a beneficio. sed nõ priuatur nisi ꝓbato crimine in modũ inquisitionis, vel nisi in purgatiõe defecerat, dicit Jnn. extra de purga. can. cum. ꝓ. (An ppter solã infamiam remoueat qs, vel suspendatur, habes eo. ti. ex tuarum. per Jnn. (Scias etiã ꝙ leuis cã infamiã nõ inducit, ꝙ ex leui, vel ex iniusta cã pueniẽs purgationem quoq; non inducit. dicit ipse eo. tit. cũ in inuenture. (An infamia generalis inducat inquisitionẽ, vel purgationẽ. no. ipse. eod. ti. accepim'. (Quãdo pena capitis, siue carcer, fustigatio, z hmõi inducãt infamiã vel nõ. No. ipse Jnn. extra de pe. sup his. (Ultimo no. ꝙ sola dẽphensio in facinoꝛe sufficit ad infamiã inducendã. fm

(Idem Augu. Lex. x.

Si vltra septuagesimum etatis annum patrem tuum esse preses prouincie perspexerit: cum personaliũ munerũ vocatione perfrui prudebit.

Si vltra. (Casus. Septuagenarius immunis est a muneribus personalibus (Etatis) Etas dicitur quasi equitas id est similitudo eui, nam equitas est vita perpetua cuius initium vel finis ignoꝛatur, z consuenit scribi etas fm pa. (Prospexerit Prospicere est longe aspicere fm pa. Sic. §. de iu. do. vbi in prin. z. ff. ne in stu. pu. l. j. §. pe. z. §. de vsufr. ambiguitatẽ. z de inofft. test. si quis filiũ. interdum ponitur pro fallere. eo. ti. oimodo. in prin. vide. ff. de mino. verum §. sed hec res. vel expone. Prospexerit. i. probate aspexerit, qꝛ in presenti quam certius põt sunt ista videnda. (Vacatione Immunitate. z vide extra de ele. cum in cunctis. z. lxxvij. di. sub diyaconus. An autem excuset a custodia ciuitatis? Resi. sic. ex hac. l. no. ex Terent' de immun. ec. c. ñ. (Prouidebit Prouidere est pcurare, pmeditari, rimari, ante videre fz Da. An terenti' in adelphis. Istud est sapere nõ qs ante pedes est mõ videre sz ẽt illa q futura sunt, pspicere.

(Idem. A. Lex. xij.

Vxorem pro marito decurione conueniri non posse proculdubio est.

Vxorem. Lex ista clara est, ideo aliquid super ea dicere supersedeo. Et transeo ad legem sequentem.

(Idem. M. Lex. xiij.

Muneribus decurionatus nec sententia presidis in perpetuum: nec anni quinquaginta: nec podagre valitudo prestat excusationem.

Muneribus. (Casus. Sententia presidis extraordinaria non secundum debitum ordinem lata vel gratiosa, item etas quinquagesima annoꝝ, z egritudo podagre non prestant perpetuam excusationem a muneribus. z dic idest ab officijs publicis. (Sententia) Vide de sen. aduer. ff. l. a. in ru. (In perpetuũ) phenne, incommutabile. z vide. ff. de excu. tu. spadonem. §. qui absolutus z quod ibi no. (Podagre) Que est pedũ dolor ab arctatiõe pedũ z ferali doloꝛe dicta fm Pap. (Valetudo) a valendo bene vel male dicta. ad ꝙ. ff. de fideicõ. li. si pater. §. vltimo. (Excusatione) defensionẽ. immunitatẽ. (In. j. glo. ibi. annũ. Adde vel alio tẽpoꝛis spacio. i. l. pri. nemo. (Et ibi pri. adde, z. §. de immunitate ne. gce. l. j.

(Impera. constan. Lex. xiij.

Nemo iudex aliquem arbitrio suo de curia liberet. Naz si quis fuerit hmõi infortunio de prauatus: vt debeat subleuari: de eius nomine ad nostrã scientiam referri oportet: vt certo tpis spacio ciuilium munerum ei vacatio prorigatur.

Nemo. (Casus. Nullus iudex potest a decuriositate gratio se liberare. sed si quis aliqua ex causa fiat inutilis de ipso referendus est principi vt per eũ sibi certo tẽpoꝛe vacatio concedat. (Iudex) Hec etiaz tabularius. §. de immu. ne cõce. l. j. immo nec etiã princeps de potestate ordinata. j. eo. quotiẽs. nisi probatis ꝛc. j. de his q a prin. vaca. acce. l. j. (Arbitrio) arbitrari est ex animi iudicio iudicare ex lege cõmuni antiquitus fm Pap. (Suo) simile. iij. q. vij. iudicet. vide ꝙ ibi legit z not. §. de iur. fis. phibitũ. fm lege. ff. de rito nupt. ꝓ. de hoc scripsi plenius. j. de mẽdi. vali. l. j. su per glo. laboꝛãdo ꝛc. Et dic suo. l. malo. ar. ex his q not. Jnno. ex de cõsti. c. j. vel etiã bene arbitrãdo videt in hoc sibi interdicta potestas ex q̃ princeps id sibi specialr reseruauit. Sic z arbitratoꝛ in quẽ & lite cõpromissum est nõ potest inique arbitrari, z si fecerit, reducẽt eius arbitratus ad arbitriũ boni viri. ff. p socio. l. si societatez. §. vltimo. z. l. vñ, z. l. se. de ope. li. si libert' ita. ex de iureiur. quintaaallis. z facit eo. ti. ad nostram. z. c. ꝓto. z qõ no. extra. de sen. ex com. ex tenore. in prima glo. nõ obstãte pacto. fm Dy. vt ipse not. de reg. iu. sciẽti. lib. vj. etiam iuramento vallato. fm Bui. in spec. de arbit. §. vltimo. versi. item qd si cõpromissum est. z. §. j. ver. sed pone. ea em fere mẽs est arbitrũ eligentiũ, quia sperant eum recte arbitraturuz, nõ qꝛ vel in modice obligari velint, dicta. l. si libertus ita. de op. li. z arbitrer arbitrio boni viri. nam hoc exigit bona fides. ff. de le. si in lege. §. j. vt qz sano vsus consilio, extra de ap. cum cessante. non autem ad iniquitatem alterius offensione aut ꝓpria voluntate vel animi leuitate du caꝛ. iij. q. vij. iudicet. sic z qui permittit z iurat stare sentẽtie alicui' potest nihilominus appellare. ar. vj. q. iij. quod bene. z ibi not, qua Arbitraꝛ re etiam iuramẽtum super his interpositum interpretandũ est fm inꝛo rẽ si legis tentionẽ iurãtiũ vt scz ad ea de quib' actũ nõ fuerat, nõ extẽdat, z time arbiꝛ ꝙ solũ ad mandatũ idoneũ se voluerint obligare. extra de iureiu. ve tratus est mens. cum ibi not. Et vide pro hac materia quod legitur. z not, ex tamẽ pacꝛa. de ele. causam que. (Quid autem si arbitratoꝛ eque z legitime tũ erat ꝙ arbitratus est. an si pactũ cũ pena vel iuramento interuenit ꝙ nõ re suũ laꝛ ducatur ad arbitriũ boni viri. z is ꝛa quẽ arbitraꝛ est illud reduz nõ re ci ad arbitriũ boni viri petierit. indicit in pena siue piuriũ. Videtur ducere ad ꝙ nõ, qꝛ nõ obstãte iuramento põt hoc peti. vt not. extra de arbi. ex arbitriuz posita. z ar. ex eo. quod notatur. §. de arbit. autẽ. decernim'. z qz sup boni viri, hoc non distinguitur eque vel inique. ff. de publica. de ꝓtio. cum fi. an perẽs consueris. (Contrariũ puto verius. ar. §. de temp. ap. l. fi. §. vltimo. reduci in z. ff. a qui. ap. non li. l. j. §. si quis, z patet apte ex eo quod dicit ibi gl. cidat in p cum respondit ad. l. j. §. quod ait. ff. quo. le. ad quod est etiam. xj. q. iurium. iij. eps. in prin. ibi iniuste delectus et statim innocens reperiatur. et quod not. extra de cle. excom, mi, clerici. in fi, glo. (Item nõ obstãt leges z iura que per eosdẽ diuos in cõtrarium inducuntur. Nã in. l. cõuenire. ff. de pac. do. qs agebatur ex pacto illicitum erat. sic z in. l. si plagiũ. ff. de ver, ob. (Aliud est in pacto rẽ illicitã expresse deduci aliud quod legitime actũ est petere irritari. in. l. papinianus. eo. tit. De pa. do. vir pactꝰ fuit vt nõ teneꝛetur de culpa, quare si illam ad mittit. nõ relcuatur ex pacto ꝙ ie alias sibi deb occasio negligẽdi sicut alias colligit ex hoc occasio delinquendi ea. l. conuenire. In dicta. l vnde, z. l. quid enim. est iniquitas manifesta. hic vero equitas z iustitia certa. z hoc bene colligitur. ff. de ver. ob. quedã. ibi qd ergo si meruit a contrario sensu. z loca quere. §. inter. ibi si pensionibus paruit z vt oporteꝛet coleꝛet. Et breuiter omnes leges z iura que in contrarium inducuntur possent hoc modo solui ꝙ in eis aut expresse deuenit in pacto quod illicitũ est, aut si pactũ fuit generale quod ex eo secutũ erat illiciteꝛ est, quare subintiligendum fuit in ipso iuramento ꝓstito se arbitratoꝛ circa ipsius negocij decisionem in offensam iustitie nõ peccaret. ar. extra de iureiur. quẽadmodum. in prin. cum ibi not. z. c. veniens. z. c. quintaaallis. z ideo notabiliter gui. eo. ver. item quid si compromissum dicit sniam nullã vel iniquam. z dy. ea. regula scienti. in fi. dicit nemo sani capitis dicet ꝙ arbitratoꝛi videatur concessum ꝙ inique, z contra iuris prohibitionem pronuncier quod longe diuersum est cum arbitratoꝛ eque pnunciauit, z sic pactum seruandum videtur cũ rõne pacti. ff. de pac. l. j. in prin. cum qꝛ ex pacto finis iniponitur. z sic potius legi conuenit infra de agricꝛ. z cen. li. ibus. in prin. ac finis vnius litis non debet esse principium alterius de fruc. z li. ex. l. iij. in fi. cuz concoꝛ. in incertis enim

non certis coniecture locus est. ff. de verb. ob. continuus. §. cum ita. in fi. §. cũ concoꝛ. (Et qz cessante cã inique ꝓnunciationis et ipsa pronunciatione equa existẽte cessare dz effectꝰ reductionis ad arbitriuz boni viri. §. de epi. z cle. generaliter. ff. de postu. l. i. §. sexũ. de diuoꝛ. l. fi. §. ait lex. extra de ap. cũ cessante. z vide qs scripsi de iuramẽto. j. de procu. l. iij. in primo no. z. §. de fide instr. l. pe. in verbo. rescripti. (Unde ꝛ supra scriptã determinationẽ Dy. z Bui. doctoꝛes moderni. Aliter dicunt z melius videlicet ꝙ vbi sub pena ꝓmittit, vel iuratur stare sententie arbitratoris. z nõ peti reduci ad arbitriũ boni viri si postea petatur snia lata reduci, non illico procedit ꝛra petentem ipsum accusatio ad penam vel accusatio de periurio, sed hoc euentus super ipsa reductione iudicij declarabit. simile. ff. de testa. tu. iure nostro. in fin. z extra de offi. dele. cum contingat. in prin. vt si quidem sententia ipsa lata per arbitrium a superiore cassẽt tanq̃ iniqua, nec de periurio nec de pena petitoꝛ ipse verabit. si autem in hoc pronunciabitur contra eum ita ꝙ arbitri sententia non cassetur, procederet contra eum z pene periclo. z de piurio, accusatio. ar. ad hoc. §. de iudi. rem non nouam. §. vltimo. z. ff. de re. du. quedã. cum suis concoꝛ. z. ff. si multi. ven. no. l. j. in prin. z §. j. et extra de arbi. c. ij. in fi. et est simile. §. de plagia. preses. z. ff. de sol. qui res. §. j. et ꝙ not. ff. de inoff. test. si pars. in. ñ. glo. Tenetur autem is qui sententiam arbitri dicit iniquam hoc probare. ar. ff. de pac. iurisgentium. §. quod fere. et. §. de fide instr. et in. haste fil. l. j. et quod ibi not. (Et nota ꝙ solum arbitratoꝛum sententia reduci petitur ad arbitrium boni viri. Nam snie arbitri standum est, siue equa siue iniqua sit. ff. de arbi. diẽ. pferre. §. stare. dũ tamẽ nõ cõtra leges et cõstitutiones expresse sit lata, sed debita solenitate. et cõpromissi forma seruata. vt ibi. not. et sic nõ reducit ad arbitrium boni viri, et hoc tenet expresse dominus Petr' de mõte forti. ꝓ quo est ꝙ not. extra de offi. dele. cũ vigesimũ. in fi. et idẽ no. glo. ff. de arbi. li. iij. §. j. et patet. eo. ti. in cõpromissis. Videt tamẽ aperte ꝙ sententia arbitri fi est iniqua superioris auctoritate cassetur. vt patet extra de arb. c. ñ. z. iij. z. c. expositа. et de confir. vti. c. examinata. Post. aut em videtur intelligere dicta iura in sententia iniusta. i. cõtra ius scriptum lata secus si alias est iniqua vt ipse no. in sum. de arbi. §. qualiter. ppe fin. cuius tamẽ contrariũ colligit. eo. titu. dilecti filij. ad fin. ibi ficut. puide lata est ꝛc. et no. dicto. c. expositа. in glo. sed videtur. de hoc in spec. de arbitra. §. j. ver. arbitratoꝛ. (Illud aũt certũ est, ꝙ cũ sententia est iniqua. z ex hoc nõ paret: si ꝓpterea pena petat. detur cõtra ipsum petentẽ exceptio doli. q vim appellationis censetur habere. vt. ff. de arbi. nõ distinguimus. §. cuz quidã. et est simile inceptione doli q̃ potest opponi. etiã cũ renunciat exceptioni nõ numerate pecunie, vt no. §. de nõ nu. pec. si. ex cautione. tunc et reus non posset petere penã, et dolꝰ exceptiobẽ obijcere per ea q̃ no. ff. de ar. si duo. in medio. (Liberet) eruat, eripiat (Nam) fv. (Infoꝛtunio) Infoꝛtunium est infelicitas, aduesa foꝛtuna. fm Pap. (Depraauatus) impꝛopꝛie nã fine prauitate fui. pꝛopꝛie vero depraauare est pꝛaue facere de pollicitatiõe recedere, secundũ Papi. (Spatio) interuallo, requie: laxamẽto. secũdũ Papi. (Vacatio) Immunitas. (Porrigat) pꝛopinetur.

(Idem Augu. Lex. xv.

Vniuersos decuriones volumus a tabellionũ officijs temperare.

Vniuersos. (Casus. Decurio arguitur si vult esse tabellio z est ratio quia licet ascendere, descendere autem non licet. j. quẽadmo. ciui. munera. l. maioꝛibus. z de nume. nulli. §. nulla, vbi de hoc. z ff. de mu. z hono. vt gradatim. (Tabellionum) Similiter hoc officium est a clericis alienum, maxime in ordine sacro. xx. q. iij. eos z no. extra ne cle, vel mo. fic te. (Temperare) no. verbum. non enim dicit abstinere, alias autem hoc verbum pro abstinentia sumitur. j. de vesti. olo. temperent. z. §. loca. l. fi. z. liij. di. ad mittuntur. a's est tpare. i. officium ministrare. j. de pꝛori. sacro. scri. l. j. (In glo. ibi tabellionis addẽ predictis rationibus. sed ar. contra. j. de numera. exceptoꝛes. (Post glo. adde. ex premissis proba Infamis ri videtur ꝙ infamis possit esse tabellio: z hoc dicitur tenuisse dñs an possit Bar. de fato ferrato. z quidã alij pꝛofessoꝛes sequentes eũ. (Sed esse pro contra. j. de dig. l. ij. z qz tabellio est testis publicus. z publica auctoꝛitate eius testimonio seu scripture fides adhibetur. vt scripti. j. eod. duumuirum. vnde tabellio qui fecit instrumentum de cõtractu vsurario tanq̃ periurus qui testificari pꝛohibetur ꝓtucunq; penitẽtiã egerit. extra de testi. ex parte ade. z. c. si. nõ potest de cetero instrumẽta conficere. secundũ Post. qui hoc no. in summa. de vsu. §. vltimo. ver. quid de notariis. (Et qz ex hoc efficit infamis cui sunt actus legitimi interdicti. eo. titu. licet ex quadam. j. resp. z no. Archy. xlvj. distin. c. vltimo. vnde nedum tabellio. sed etiam simpleꝛ testis debet esse vite inculpabilis z moderate in auc. de test. §. sancimus. in fin. et honestioꝛes. sunt ad testimonium admittẽdi. §. de test. iurisiurandi. z. ff. eod. titu. ob carmen. ac infamis seclusus est ab honestis. j. de dignita. l. ij. cum nec dicatur homo integer. vt scripti. §. nec infames. Quod si infamis a testimonio repellitur, nisi contra alium infamem

Universidad de Deusto
Biblioteca

producatur.vt no. ff.de testi.l.iij.§.lege iulia.cui⁹ etiam ex alia ratione modicū est testimoniū ei⁹.s.q; vox vni⁹ vox nulli⁹.e. l.iurisiurandi,fort⁹ ego repellet infamis a rabellionat⁹ offō,cuius scripture fides integraliter adhibetur, z vi duox aut trinx testiū scriptura ipsius obtinet supra.de an.exce.l.ij.infamis enim quia fide caret, testimonium super quo fundatur fides,insinuare nō pōt ō.de hereti.l.ij. p hoc etiā facit.ō.de pcu.rerū.ff.de testi.in testimoniū,j.de reis po. l.j.z qō ibi no.vñ cū ipse infamis a testimonio repellat vt pdictum est,ergo z scriptura ei⁹ repellēda est.Nā cuius auctor repellitur.et scriptura ei⁹ reprobāt.extra de hereti.fraternitatis.iij.q.iij.nullus. xvj.di.c.j.z p hoc est satis aperte.extra de te.licet ex quadā .cp ibi no.in medio,ne vna via concedat qō altera,phibet extra regulā cum qd vna.de re.iur.li.vj. ¶Absurdū quoq; esset vt is q a testimonio repellit qō deponit voce viua,z coā iudice,pter q validius,in au tē.de instru.can.post.princ.qō quidē est semiplena probatio.ō.de re. cre.in bone fidei.in gl.admittatur ad cōficiendū instrumentū publicū qō ple nā probationem inducet.Nam ab eo a quo repellitur.testis simplex,fortius repellendus est testis duplex,z mīe qui ex publico officio habet testimoniū ferre.vt aperte not.Inn.extra de testi. cogen.Preterea.in glo.cōtrariū vī ꝛc,z per solā infamiā qs suspēditur, aut remouet ab officio z beneficio.extra de pur.ca.ex tuarū . Et ibi hoc no.Inno.Hec maxie locum habēt sm canones quo iure oīs infamis infamia iuris vel etiam facti irregularis est, vt plene not. Archi.li.di.q in aliquo.in pri. ¶Sed ar.ō.quia.Decurio a tabellionatu repellit vt hic, sed infamis potest esse Decurio,ō.eo.nec infamis.ergo vī q infamis possit esse tabellio.Rīsio,nō sequit.Decurionat⁹ officiū onus est,quis habeat honorē annexū.vt no.ō,in rubri.prepōderat tamē onus.Habere aūt immunitatē ab onere publico est priuilegiū, a quo infamis arcet.dicta.l.nec infames.z.j.de his q nō imple.lib.j.¶Tabellionatus vero officium est honor⁹ pot⁹ q̄ on⁹,z dignitas.q patet,q; simpliciter ferre testimoniū est dignitas.xxxij.q.v.preceptū.Maior aūt est dignitas in tabellioe,cui⁹ scripture plena fides adhibetur q̄ in teste.Vide q scripsi. j. de infa.l. vnica.z facit.ff.de iniur.diuus. ¶Itē als nō puto verū q hec glo. dicit tabellionat⁹ officiū esse vile immo est dignitas, seu offīm publice pone vt hac.l.z no.in aūt,de here.z falci.§.si vero absūt.in fi.glo. q incipit interpositio est ꝛc.Itē honor⁹ Ecclesiastici,z,superfacie scribe im ponet honorē,sed infamis repellit ab honore. j.infa.l.j.z.j. de re mili.l.ij.ff.de decu.eos.de mune.z bono.l.reus.z.l.rescrip.§.si quis accusatorē.ergo z a tabellionatu.Cū em tale officiū sit a principibus introductū ad vtilitatē publicā,vt scripsi dicta. l. duumuirū. Dicere q dignitas seu officiū collatū a principe q est origo z fons officiorū,z oim dignitatū,z summa potestas, a quo potestas relīq; pgrediuntur,vt dicit Orosius.ij.ad Augustinū pariat vilitatē, vt insanū.ad hoc.j.de prepo.fac.cub.iubemus.in prin.z ibi.nā cū hoc p uilegiū ꝛc.z q milī.nō pos.l.si.quippe nomē principis rē decorat. in sti.ad tertul.§.sed nos.Et dignitas est q̄ iubete principe sustinetur, j.de dig.nemo.in fi.et facit.ō.de excu.tu.l.fi.j.de dome. et protecto. l.j.in fi.et de prep.labeo.l.j.de proxi.sa.scri.l.ij.in prin.z.ō.de offi. di. iudi.l.ij.ibi nostro iudicio ꝛc.nā quē pceps honorat ab omnibus honorāt⁹ est.no.d.l.j,dome.z protec.z sicut id q de⁹ instituit,nephas est crimē appellari.vt.xxvj.dis.deinde,ita insanū est q agit pceps q̄ rū ad secularia in terris obtinet locū dei dicere q pariat vilitatem.Omnia enim acta p principē quodāmodo sacra dicunt.vñ etiā apparitores potestatū dicebātur eius,phatoria confecrari. j.de diuer.offi.in his.z qō per eū agit celitus agi dicetur. j. de muriteg. si quis ex corpore.Ān rescriptū,seu priuilegiū eius dicit celeste oracu lus.j.de nauti.nō ex.l.fin.Hec z alia prosequere.vt scripsi.j.de castrē l.ij.in verbo celit⁹.et de fund.pa.l.quicūq;.ij.in verbo nomē. Quis enim non diligat eum,z honestate magna compleri putet qui decreto principis ad tabellionatus officium peruenit?in auten. vt iudi. sine quoquo fuffra.§.ideoq; licebit. Et quod infamis ab omni officio publico repellat.No.aperte.ff.de his q no.ifa.l.ij.§.si miles.in v̄bo sacramēto. Itē viles pone esse nequeūt vbi manet imperator.ff. de his q no.infa.l.ij.§.ignominie.z no.j.de digni.l.ij.in fi glo.Ad si tabelliones essent viles pone,ergo abīciendi forent ab oi loco vbi cunq; manet imperator.qd dicere satis esset incongruū;tū rōne publice vtilitatis,quā decet affluere,nō minui,pter eius p̄sentiā.Tū etiā qz iā eorū creatio facta p principē pareret vilitatē, ac .p his q sunt in dignitate, vel militia,officio,vel diuitibus poti⁹ p̄sumit q̄ ab infamia sint remoti.in auf.de testi.§. sancimus . z facit p hac parte.ff.ad.l.iul.repe.eadē.§.j.z quod ibi no.z.ō.de aduo.di.iudicū restituende.in fi.z.ff.de al.scri.l.fi.cum concor.z.j.de digni.ne quis, extra de maio.z obe.per tuas,cum ibi no. ¶Prohiberur aūt decurio tabellionatus officiū exercere,non propter vilitatem officij, sed ne ipsius gestibus implicitus consecutiue a publicis negocijs abstrahatur,pro quo est.j.eodem.curiales omnium. z.l. curiales qui se.z.ō.de exacto.tri.apparitores. Utilitati enim publice decerpere tur totum quod per eam priuatorum negocijs impenderetur.tū. questio.j.cui portio.Ad idem.ccj.distinctio,clerici⁹ victuq;,et quod scripsi de legato ea.l.apparitores.ad idem facit.j.eo.ex omnibus.in fin.vel non prohibetur precise z simpliciter,sed moaliter z causatiue.ne scilicet torque atur,si eius culpe hoc casus exegerit.j.de tabula.quicunq;.Quinimmo talis superueniēs infamia,priuat ipsum a tabellionatus officio.ō.eo.in fama.z.j.de dig.iudices.Nā nedum infames(vt dictū est)sed etiā pone viles z indigne a dignitatibus repellūtur.extra de excel.prela.inter dilectos.j.de cle.l.ij.facit etiā pro hac parte.j.de coharta.ordinariorum.in fine. Item signanter facit litera legis huius que dicit tēperare quod est p medīū ire, abstinere vero est ab eo de quo agit se totaliter cohibere.in aūt. vt nō lugu.contra na.§.propterea.z.j.eo.omnes. Vel dic q infamis etiā infamia facti nequiret de nouo creari tabellio,§ si postq̄ fuit creatus,sibi superueniat infamia,offīm tabellionat⁹ retineat.ar.j.de reis po.l.j.ff.de mu.z hono.l.rescripto.§.si quis accusatores,z.ff.ad municipa.libertus.§.in questionib⁹ cū concor. Ad idē extra de coha. cle.z mulie.vestra.viij.q.ij.dilectissimi.in fi.z qō scripsi.j. de fusce.si aliquid.Vel dic q etiā infamia facti superueniens ab hoc remouet,q; ned ū tabellio sed etiam simplex testis sine aliqua nota et infamia debet esse.vt.vj.q.j.q crimen,z hi soli admittuntur ad testimoniū qui accusare nō prohibentur.iiij.q.ij.reales in prin.ac infamis infamia facti accusare nō potest,z licet sm doctores talis infamis non repellatur a timonio in ciuili,vt scripsi.ō.eo.infamia.in fin. In officio vero tabellionatus videt aliud ar.ex his que dicta sunt ,z que scripsi.ō.eo nec infames.z.l.infamia.z.j.de digni.l.ij. in verbo honestiorum,z de pulle.eo.qui in sacro pala.milī.l.j.ibi inculpata,z ar.in aūt.de test.§.sancim⁹.vbi repellit testis ignobilis z obscurus z arg.eius,qō ibi no.in prima gl.nā z ignotus repellitur vt ibi sequitur.forti⁹ ergo repellit infamis a tabellionatu.qui indign⁹ est noiari,vt scripsi.ō.eo.nec infames.in prima no.Et premissa vera intelligē in notorie infamato,secus in occulto.arg.ff.de offic.pretо.barbarius.z ex his que no.Jo.an.de sen.ex com.decernimus.in gl.vl.li.vj.

¶Idem Augu. Ler.xvj.

SI quis decurio: vel propterea causa: vel rei publice: cogatur nostrū adire comitatū: is nō ante discedat q̄ ipsi nuato iudici desiderio: prosicēdi licētiā consequatur. Qd si pro sua audacia parui aliquis hanc fecerit iussionem; indignationem competentem sortiatur.

SI quis decurio. ¶Casus. Si qs decurio,vel pro causa publica,vel pro suis negocijs citatus,vel coactus vadit ad pncipē q est iudex iudicum,vel alium nō potest abīde discede re priusq̄ id exponat propter qō ipse profectus est,z dicendi licētia concedatur alīs puniendus est. ¶Vel dic secundo q decurio pro rebus siue ciuitatis vel propriis agendis non potest de vrbe discedere priusq̄ insinuet principi causam,z tunc obtineat licētiā eūdi a principe.(Vel)alīs vel,p reipublice,vel ,ppie rei cogat⁹ ꝛc.(Reipublice) scz siue ciuitatis.j.eo.curiales.j.z.ij.z.l.fabricenses.vide.j.de di.l. fi. Et q subijcit causa,sub poscēre.vt dicta.l.fi.(Comitatū)simile verbū.ō.de his q per me.in non ap.l.j.Et dicitur a comitis q̄ sunt qui pnceps ad imperiū sublimat⁹.Comitat⁹ aūt,ppie dicit tīa spatij q̄ tū vn⁹ comes renet sm Pap.(Discedat)De curia sm primū casū, vel de sua terra sm alium.(Insinuato)patefacto. Judici ad quē accessit sm primū casum,vel principi sm alīū.(Proficiscēdi).i.recedē di sm primū.sic litigator⁹ seu vocat⁹ ad consiliū ante finita siue causa examinatione,a iudicio sine licētia nō dz abire.xj.q.iij.certū vel venīēdi ad nostrū comitatū sm alīū.(Si fi)vñ.(Audacia)i.temeritate.Nā audacia ppie sumpta in bonū est,z hec temeritas per institutas leges coercēda.est.iiij.dist.facta sunt. ¶Parrifecerit)licet diuidatur ab aliquibus hec dictio,tū vna est,z dic.i.desperexerit.(Indignationē ab indignari qō est stomachari,z est sīle.ō.de offic.rec. puin. null⁹.(Cōpetētē bonā,cōuenientē (Sortiat)No.sortitur qs indignationē sicut z alia plura q̄ scripsi⁹. qū z qui.quar.l.ij.§. q sepedicti.z dic.i.assequat. ¶Sed qd si iudex eū diu tenuit nō expeditis illīs.An tūc poterit impune discedere?Credo q si per.xv. dies steterit,nihil sibi iudice precipiente,impune discedere possit illi⁹ elapsis. arg.ō.de re.fi qñ.z hoc ne ex sua ciuitate euageť.ō. de aduo. di. iudic.l.ij.sic etiā est in quolibet alio citato dicit An.de iser.li.feu.de cōtrouer.inter vassal.et al.de bene.c.j.Et facit ad.l.q; not. Inno.ex de dil.preterea.in ij.gl.ibi.sed si postq̄ ꝛc.z de offi.dele.cōsulit.i gl.hic colligit in fi. ¶In prima glo.ibi idcirco.adde,vel verius sue ppie rei cā scz peruenīēdi ad sum.ff.de separa.l.fi.q; sibi non als satisfit vt not.j.de suar.l.fi. ¶In fi.glo.Adde vt est expressum. ff. de mun.z hō.l.fin.§.legari.nec enim debet ciuis fi q opera marer sua desiderat desidia blādiente respuere,sed miti corde patrie sue velut deo si bi obtēperare.xvj.q.j.nos autem.vbi not.glo.q si clericus sciat aliq opera facere,tenetur illa ecclesie sue prestare. ¶Post glo.a iudice. Adde.j.de leg.l.fi.z.j.de decur.vt.ro.l.j.z idē est in militibus. j. de re mili.nemo.§.fin vero,et in senatoribus.j. de cur.pu ,euectionem.

¶In glos.vel neglegerit. Adde bene cōtinuaretur hic sequēs glo. ¶In glos.qz venit.ibi recedere. Adde scilicet sine licētia quod nō pōt vt no.ff.de excu.tu.iurisperitos.in principi. ¶Et ibi sine licētia Adde.z hec videt verius cū hoc nō liceat.j. de re mil.nemo miles. z ex de cle.nō resi.reuelatū.nisi de his de quib⁹ dicet.j.de digni.l.fi ¶Post ipsam glo.Adde.z facit ad legē dicta.l.nemo.§.fin.vero z in aūt.qūo oporteat epi.§.nō aliter aūt.An aūt cōparēs in termino pōt sine iudicis licētia recedere,vel tenetur iudicem absentem, vel firmum expectare.Vide qō no.extra de offic.delega.cōsuluit. z In no.extra de pe.calumnia.Quando aūt possit quis illiceriatus recedere,z qñ non,vide qō no.Archi.de elec.lib.vj.si post⁹.in verbote cesserit.z.xj.q.iij.certū. ¶Et no.q hec lex cōter allegatur ad hoc. s.q nō sufficit ad iudicē ire.nisi z discedēdi licentiā consequat. Qō facit ad questionē de facto supius venientē. ¶Accusat⁹ quidā vel delatus de crimine promisit in iudicio comparere,si z quoties fuerit propterea requisitus sub pena centū,z fideiussores posuit,qui se obligauerunt(vt verba ipsorum loquar)in forma curie cōsuera,demum concito forte de crimine requisiti principalis et fideiussores, vt ipse reus in iudicio sistat se coram iudice presentauit,et receptus in vinculis positus est,ante latam in eum sententiam de carcere fugit,fideiussores denuo requiruntur. vt ipsum in iudicio sistant z qz onusstetur,impetuntur de pena. Illi autem ex presentatione iam facta rueri nituntur,procurato⁹ fisci contrariuz asserēte, queritur an teneatur.Ar.primo q nō.ista nāqz partiearī videntur simel quid z sepius fieri.ff.de adul . mariti.§.qui quesitum.ex quo ergo semul re us fuit in iudicio status sufficiat,nec imputādum sit fideiussoribus q̄ aufugit,sicut sufficit rem metu aut vi ablatā semel ad heredē peuenisse,licet perierit.Heresqz ipsius heredis tenet,licet ad eū mipl eo casu puenerit.ff.q̄ me.cau. videam⁹.z.l.seq.Sic etiā sufficit exti tisse semel tabulas testamēti paterni.ff.de cōtrara.q̄ vulgo,licet ita re desierint,vt z.ff.de secun. ta.l.j.§.semel.sic z legato relicto cū qs filios habuerit,sufficit semel nasci q̄ius illico mortui sint.ō.q̄do di. le.ce.cū vxori. Sic z sufficit semel tantū dilationē ad deliberandū dari.ō.de iu.deli.scimus.§.sed quia quidam.z sufficit semel inuenīri idoneitatē in bonis debitoris.ff.de bo.auto.iud.pos.l.ij.§.j. Et sufficit semel cētum auri libras p aquedūctu vbis p creatū consuē numerari.j.de cōsuli.placet.in fi. ¶Preterea infinitate abhorret iura. ff.de dā.infec.q bona.§.fin.z.l.si finita.§.postea,de rescrip.c.ij.lib.vj z ibi de hoc latius no.Archy.ff.de arbi.nō distinguem⁹.§.quesitū. ō.de sacrosanc.ec.l.fin.§.sed ne.Ac posset iudex milites requirere fideiussores vt reū in iudicio sistāt,z si milles eū nō sistāt dicere q milies in penā incidāt,satis inhumanū videt,cū ex quadā cōsequētia grauior pena p cōtumacia q̄ pro crimine videret imposita . simile dicit Inno.extra de re iudi.teneor.q in causa matrimoniali audit⁹ qs qūcunq;,nō obstante sententia lata,hoc verū est si iusta causa iudicē moueat q audiāt nolentē in causa ipsa iterū litigare,sicut ibi monuit iudicē absentia mulieris.sed si presens fuisset nō videt ad mittēda.q; eadē rōne z tertio z quarto z in infinitū esset admittēda qō sa tis esset absurdū.de q̄ vide qō ibi subiūgit. Ān sm quosdā suia lata in causa matrimoniali trāsit in rē iudicatā sicut z alie.de hoc extra de in integ.restit.ex literis.ad fi.z simile no.Archy.de fi.presby.c.j. in ea in rem fi.li.vj.dicēs q si papa dispēset cū illegitimo cū ecclesiasticis ad ecclesiasticū benficiū obtinēdū z ille obtētū dimittit,nō pōt secūdū ob tinere,qz iā dispēsatio suū effectū sortita fuit et latius ipse de hoc no. eo.li.de prebē.nō potest.§.illud.z facit.ō.de cu.fur.cū aliquis , in fi. Idē videm⁹ in societate in q̄ data dote filie,vnus ex socijs inter qs cōuenerat filia de bonis cōibus maritandā,sufficit semel.nec si per dita fuit iterū dari debet.ff.p socio si socius p filia ad idē.ff.de iure dot.doris ,pmissio.z de pac.do.inter socerū.§.vltimo. Quinimmo si expresse cōueniat vt si pdaf iterū detur nō cogit⁹ qs in infinitū exsolvere.qz sufficit semel admitti,q̄uis tūc vt legatar⁹ cōmodū sentire ex fideicōmisso videat,heres ad iteratā solutionē teneat.ff.de le.iij. fideicōmissa.§.si quis decē.Impli⁹ reo in iudicio presentato z ipso in carcere posito,videtur fideiussores in posterū liberati. vt sic exin de omnem custodiā z periculū curia in seipsa receperit.ar. ff. cōmo. si vt certo.§.si de me.Videt quoq; iudex reiecisse fideiussores,cum hec sint diuersa in vinculis custodiri,z fideiussoribus cōmitti. ff. de custo.reo.l.j.maxime cum custos carceris teneatur,qui non bene vt debuit custodiuit.eo.tit.l.fi.z.ō.de custo.reo.ad commentariensem, cum ergo sit cautū per custodiam carceris,aliam cautelam sumendo recepit a prima.ō.de pac.commen.l.fin.ff.de preca.et habet. §. cū quis.Et hoc in repetitiōe tenuit dominus An.de iser. propter has proximas rationes.pro quo etiā facit.ff.de pacto.stipu.valerian⁹.z quod not. Archi.de elec.commissa in glo.per te vel per alium.cum concor. Preterea talis stipulatio pretoria z penalis est,quare semel commissa sufficit.Hec amplius committi potest.ff.de arbi.fi duo.§. fin.mera enim pena amplius q̄ semel non committitur.no.ff. vsufr. quemadmo.ca.l.j.§.hec autem stipulatio.et not.ff.si cui plus q̄ per le.fa.l.milī.§.quesitum.Quinimmo etiaz interesse amplius q̄ semel non committitur , licet in diuersas petitiones diuidātur.nor.ea.l. si duo.§.fin.Porro licet fideiussores teneantur reum in iudicio presentare vsqz ad sententiam inclusiue.ff.de fideiusso. grece.§. et post litem.etiam aurea liberantur,scilicet peremptа instantia cause per lapsum triēnū.no.insti.de satisda.§.sed hodie.ad quod est expresse. j.de agri.z censi.iuribus.quin etiam lata sententia tamen appellatio ne suspensa.ff.iudi.sol.cum apud.z ibi no . Quid plura? lex videtur hoc expresse determinare,vt si absqz fideiussoris culpa reus aufugit fideiussor liberatus intelligitur.ff.de preser.vero.apud iaboenem.§. fi.ad quod.ff.commo.argentum.d.l.eum qui.§.fina.z.l.se.

¶Cōtrariū sic oltēditur.Nō vt reus in iudicio stet⁹ q fugit iudicis potestatē,z inobediētia nō pdurat,sicut nō dicit in re patris vel domini versum,q̄ filius vel seruus accipit si nō durat versum.ff. de in rē ver.si.p patre.§.versum.ad qō etiā ff.de ri.nupti.pleriqz.de diuor. l.iij.de don.inter virū et vxo.vir mulieri,sic z illud dicitur permitti q permissum durat.ff.q̄ cuiusqz vni.no.ītē.§.q si dat⁹.Et lis nō dicit instituta,nisi pseuerē in ea.ff.de inoff.testa.nā z si.§.j.z ingressus nō dī religionē is qui stat⁹.i.intra triduū penitet.ex de redu.ad no strā , nec dī natus q statim est mortu⁹.ex.de ver.sig.c.iij.z qō no.in eis.Ad idē de cōse.di.iij.c.ij.in fi.Nec dicit esse princeps q in pncipatu nō est duratur⁹.xxxij.q.j.paratus.cū ibi.nō.Sic z caupo.nō tenet p eo q hospitatus est z repēte recessit.ff.nau.cau.licet.§.in factū Nec sufficit ad iudicē iri.nisi de specie remissionis testet⁹,z si mutet habz q̄ p dimissione sua faciat,oia debēt nominare.ff.de exc.tu.scire §.scire.Nec poterit pius ab eo discedi. q̄ petita ,pūcisceōi licentia z obtenta vt hac.l.si quis.vt sic respōsum mereat,z citā.l.velocem remandi accipiat facultatē.j.de re mili.nemo . ad qō in aūt.qūo opz epi.§.nō aūt.in fi.§.Et vocatus.p causa aliqua si recedat . pausq̄ ipsa causa perfecte examinata sit ex eōicēat.xj.q.iij.certū . et vocat⁹ ad cōsiliū si recedit ante cōsiliū dissolutū.exeōicatur.xviij.di.si qs.z a missa recedēdi nō est ante benedictionē de cōse.di.j.missas. Ad idē ex de iud.c.j.Vide q not.Inn.ex de offi.dele.consulit. et de p cu.auditis.Sic iurisperitus assumptus in cōsiliū principis.absqz illius permissu discedere ne quit no.ff.de excu.tu.iurisperitos.in prin Et iudex post⁹ suscepit imperium,illud deserere nequit.ff. ad.l. iuma.iij.ad fi.q̄ tamē intellige vt scripsi.j.eod.si quos.in.not.magna ergo ꝛc.Sic etiā nō dicit cautū,si no perseuerat.ff.de ope.no.nun.p tot.§.pe.et pretoria stipulatio etiā sepius interponit cū nne culpa utilis pularozis cautum esse definit.ff.de pacto.stī.l.iij. Ad idem facit.ff. de dam.infe.qui bona.§.si quis stipulatarius.ex qui . cau. in pos.ea. l.ij.§.vltim.quod vi aut clam.l.j.§.item labeo.z.l.ij.§.illud.z de ser vi.vr.pre.eum debere.cū ibi no in glo.ij.Nam qui per fugam in pri stinum statum se reduxerit,perinde habendus est ac si nunnam in iudicio cōparuisset.ff.de edi.edic. qō ita.Preterea a nōi videtur ipse reus in iudicio pstenī⁹ qui sic status est,q̄ illum .p iuris cultura iuuder habere non pōt.sicut,seruus legatus cuictius non dicitur prestitus.ff.de lega.ij.qui concubinam.§.si heres. nec posse ilio dicitur q rerineri non potest.ff. de acqui.pos.non videtur ergo et que non retinetur.ar.ff.ad mace.l.penul.nam et libertas relicta seruo cum da re poterit,non debetur licet habuerit,vel ad acquirendum idonea fuerit:misi actualiter det.ff.de ita li.l.iij.§.si quis. sic z facit ad pmissa.ff.de vsuca.sequif.§.tunc.de verbo.signi. mulieris.§. desinere. de actio.em.ratio.in prin. Sic z als sufficit soluere, sed nō sufficit esse paratum.ff.de rescin.ven.l.penu.z sufficit demonstrare transfugas, sed nō sufficit policeri demonstrare c.ff.de re mili.non omnes.§.vlti. z est simile,ad hoc.ō.de distr.pig.§i residuū.z.d.l.pe.z.ff.de edil.edi. q̄ si nolit.§.in factū.de le.iij.cū quis.in princi.de statu li.stichum tritio.§.liber.extra de offi.or.pastoralis.in fi.z de in integ.restitu. constitutus.in fi.z de hoc no.extra de eo qui mitt.in pos.cau. rei ser. c.j. vbi enim opus est facto non sufficiunt sola verba.de ap . fi a iudice. lib.vj.z quod ibi no. Joan.an.in glo.pe.Sic etiam si res mihi data potest auferri , possum agere . licet habeam id quod peto.ff.de solu.si rem.z.l.qui res.j.respon.z no.insti.de lega.§.si res alienas.Sic z paria sunt non stare heredē legitimum.z stantem non succedere . ff. de bo.li.z.si ex modica,§.si filius z ad tertul.siue ingenua.§.bonozū. Sic etiam paria sunt rē nō restituī,z deteriozē restituī . ff. comme.l. iij.in prin.q̄uis in actione ad exhibēdū requiratur mutatio forme vt habetur.ō.ad exhi.exhibitionis.Qualiter aūt res dicat deteriozata,bene colligitur.ff.de flu.l.j.§.deteri⁹.z ne in lo.pub.l.ij.§.detеriozem.Item sicut paria sunt non allegare titulum, z allegatus nō probare.extra de decī.dudum.§.j.de concef.prebē.cum super.z.c.ex parte.ad qō etiaz.ff.de procu.que omnia.z facit pro hac parte.ff.de annu.le.l.ij.z quod no.extra de vsur.qz frustra.in.ij.glo.z .ff.de reg. in.nō videtur cepisse,sic z paria sunt nō dare fideiussoꝛ.z inutilem dare.ff.ad vell⁹.q̄uis.§.si cōuenerit.cum concor.vnde malus prelatus pro mortuo reputatur.de pe.dist.j.sindice. Et ex prelato inutili ecclesia vidua censetur.extra de transla.in ver. sed neque. Sic z pa ¶Prelat⁹ ria sunt rem non esse,vel esse z nō apparere.ff.de contrahen.emp.in fi eit inut lege.z in.l.qui habebat de re.dub.ad fi.de conse.di.j.solennitates.in his eccles fi.z extra de cle.per sal.prōmo.c.j. Mursus id dicitur esse vel apa ria victua rere quod perfectum est.ff.de origi.iur.l.j.in.fi.ō.ad.filley.cū filley a censetur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

num.in fin.instr.qui.mo.testa.instr.§.ex eo casum.cum concor.et omnino est.ff.de li.cau.§i pariter.z facit.ē.pro qui.cau.ser.pro pre.li.ac.l.j.cum cōcor. Illud quoq; dicitur posse quis quodtotum potest.ff.de verb.si.soluendo.et bene fatur.ff.de ac.emp.quidam. Et reo presentatio in iudicio et fugient, talis statio in iudicio imperfecta est igitur erit nulla. Sic et electio non dicitur perfecta nisi cōsummata sit no. Inno.extra de preben.dilectus.ñ.z Archi.xl.dist.sicut. Nec dicit dos data cū iure cōtractū matrimoniū nō cōsistit.ff.de le.ij.cum pater.§.pater.z de co.di.et de hec cōditio.z facit q; no. Inno.ex̄ de elec.dudū.ij.in glo.hec intelligo.ad fi. Si etiā si qs promittat aliquē inuenire maleficū, nō sufficit ip̄m in remotis ostēdere, sed de necessitate habet eū in iudicio exhibere.ē.de fideius. si barsatozā.ad q; est. j.de mēd.vatil.l.j.z facit.ff.de fideicō.li.l.thais.§.libertatē.vñ et finita die adiecta in cautione dāni infecti necesse est iteruz cauēri arbitratu pretozis.ff.de dam.infecto.si finita.in prin. Amplius fideiussor datus de iudicio sisti vsq; ad sententiam reum in iudicio presentare tenet dicto.§.z post litc.ff.de fideius.grece.z not.ff.q satisda.co.l.ij. Nō ergo antea liberatur nisi in duobus casibus.ē.no.vnica ergo presentatione liberatus nō est potissime dolo ipsius rei.alias sibi p desset ztra iura.extra de rescrip.ex tenore.c.sedes.z facit q; no.an.de Jser.li.feu.q; sint reg.in verbo.vectigalia.ver.hoc de fideius. prope fi.ver.itē. Sicut doctoz et medic⁹ semel approbatus tenet se vtilem iurta, phationez de ipo habitam exhibere.j.de profesto.a me.l.ij.cū cōcor. Sic et reus in iudicio presentat⁹, id debet agere ꝑpter q; cep tū est iudiciū ztra eū. Item heres seruū legatū si ante aditā hereditatē fugerit, tenet ꝑ se qui sumptu suo.ff.de le.ij.si quis seruū.in prin. ci.z facit.ff.de ver.sig.facere. oportere cū concor.et de annu.le.l.annā.z de ser.vz.pedi.eū debere.et q; no. Zirchy. de elec. cōmissa.li.vj.in verbo.pacificā et in glos.se.et vide q; ipse not.eo.lib.de app.ab Rufio no eo.in fin. Item paria sunt aliquē solutū esse vel alligatū, et id agere rabilis ad q; solutus agit.ff.de edil.edi.et generaliter.ij. Sic ergo paria sunt cōnē ꝓpo reum no esse statū in iudicio, vel esse z fugisse. Videpzo et contra q; sistā, in q; no.an.de Jf.li.feu.de pace iura.fir.§. Item sacrā.ibi idē querit minoz fuerūt va vēdidit ꝛc. Solutio. Dicto fideiussores teneri.z hoc expresse perlide ratio.l.si sta tipulatus a se yo.ff.de fideius.z per.l.nouissima.ff.iudi.sol. q; nes hinci determinat questionem. Ad idem.ff.de feri.ozatiōe.z de eden. velu de adduc ri.vbi ponitur.iterum.i.quotiēs opus erit. Item clare vī hoc ꝓ te, pter ꝓbū quotiens.ff.qui.mo.vsufru.amit. sicut in principio.ij.z.iij. rel.q; se habet in plus q; verbum rursus.no.ff.de leg.iij. quotiens. §.si quis decem. Nam z legatum relictū prestandum in die natalis restatoris decurionib⁹ ciuitatis, nō intelligitur vt vncia tantū prestatiōe libereť heres.ff.de annu.l.cum qdam. sic z habitatio relicta intelligitur donec viuat legatarius foze legata.ff. de vsu et habita. si habitatio.§.vrrū.facit etiam ad hanc determinationem dicta.l. si duo.ff.de arbi.ibi singulas causas.de transac.qui fidem.ff. quemad. vsufru caue.l.j.§.hec stipulatio.de ver.obli.si sic.et dicta.l.misi.§.que situm.ff.si cui plusq̄ per.l.fal.et rem ra.ha.si procuratoꝛ. rem pu. salu.fo.non quasi.§.si quis curatoꝛ.z.ff.de li.ho.exhi.l.iij. si tamen ibi non est iniquum sepius ꝛc.z.§.ait pretoꝛ.sic z is q; cōuenit ad exhibendū toties exhibere tenet, quousq; actoꝛ possessionē habeat.ff. ad exhi.celsus.§.idē iulianus. Et prelatus potest toties plusq̄ semel visitare ecclesiā quotiens opus fuerit no. extra de censi. cum venerabilis.in gl.vltima. Item pena quidem legali multiplicatio delictoꝛum auget penā.ē.de ser.fugi.quicunq;.z de epi.au.nemo. Idem in conuentionali, cū crescente cōtumacia crescat z pena.ff. de pe. relegari. extra vt lit.non conte.qui.in fi.z facit quod no.in simili. Item. de iser.in cōstitutione in pecuniarijs in fi.z li.feu.quo tēpo. mi.c.j. Propter hec sigdē verba si z quoties, non tā in litis exercitatione q̄ z in causam indicati fideiussores videntur accepti. quo casu etiam lata sniа fideiussores nō liberant.ff.de fideius.grece.§.an ergo. Et hoc in relligi si iuste reus in carcere positus fuerit, als licitū est ipsuz de carcere fugere.ar.eoꝛū q; scripsi de iure fisci prohibitū, z de exacto. tri. quotiens. Sed z tunc licet de fuga nō veniat puniendus, nihilominus eū ad iudiciū pro iustitia redire tenet. Item pro hoc est aperte snia gl.3 opinione Jo.ff.cō.si vt certo.§. si de me.in fi. quinimo si aliq; possit fideiussores de presentādo se in iudicio quoties fuerit percuriā regitus, z tales fideiussores nō liberant lata snia, sed renentur etiā post latā sniam reū sistere in iudicio. si ꝓpterea fuerint requisiti fm Bar.q hoc no.ff.de cust.re.si q; reū.z.l.grece.§.ergo.ff.de fideiu. intelligit q̄n simpliciter fideiussores accepti fuerunt de iudicio sisti, secus si quotiens fuerint requisiti quod satis habet rationis. vt plene superius dictū est. Quēadmodū ergo baptismus qui regulariBaptis̄ mo z ordo ter iterari non dz sicut nec ordo.j.q.i.bi q.si coferunt a perfectis the reticis, qz non sanat baptismus eoꝛum, nec effectus ex ordine capi nō iterat̄ tur, iterari inbentur, vt ea.q.§. Sed notandū.z.c.sequē, z se. ita z vnica presentatio. qz langoꝛē cuipe per vindictā iustitie nō sanauit. nec vllus effectus inde securus est non sufficit, sed est iteranda, donec debit⁹ inde sequatur effectus. Item prelato visitanti ecclesiam. debetur, pcuratio extra de cēsi. pcurationes.z.c. cuz inp.z si ly prelat⁹ ecclesiam semel visitauerit, z pcurationē acceperit, pōt nihilominus ipse idē, vel ali⁹ cui hoc ex officio cōpetit, eādē, ecclesiaz iterū z quoties reformatiōe z correctiōe indiget visitare, z, pcurationē accipe, vt patet. xviij. q.ij. visitandi. z.c. nō semel. De hoc plenⁱ⁹ not. Post. in sum. de offi. Archy. §. qd sit ei⁹ offm. sub §. hᵒ dictis. z ꝓ §. dices.

Item an hoc casu adenato reoꝓncipali, intelligat ēt ipe fideiussoꝛ y asequēs adēnat⁹, z qd in fideiussoꝛe ex tractu, qd etiā si fideiussore de iudicato soluēdo. Vide qō no. Joā. and. de imur. z si pignoraciones. in prin. lib.vj. Item not. q; fideiussoꝛ de iudicio sisti magis dicēdus est principalis q̄ fideiussoꝛ. no. ff.q satisda. cog. l.ij.§.j. An etiā vocatus ad causam, vel ad restes, recipiendos, vel alios articulos si sit conumax. Vel venit, sed illicentiatus recessit, vel appellando fugit, nihilominus ad sententiā vel ad alios articulos iterū sit citādus. vide extra de elec. ecclesia vestra. z de offi. dele. 2 fulvit. z q; ibi no. z melius. De hoc etiā no. Inno. extra de eccle. ad petitionez.

Item an fideiussoꝛ q reū criminosus, ꝓ quo fideiuber nō exhibet in iudicio sit interficiēd⁹: vel qualiter puniēd⁹ no. lxxxvj. di. nō satis. z xxiij. q.v. cum homo. z vide q; scripsi. j. de agrico. z censi. cū scim⁹. in prin. Supascripta faciunt ad aliam questionez. Accusat⁹ de pcusso posuit fideiussores in predicta forma de standoiuri. ante sentēciaz latā moꝛtu⁹ est ex vulnere. de cui⁹ percussione accusatio fuerat instituta, regrunt fideiussores an teneant ad penā si re⁹ nō se presentat coꝛā iudice: Videt q; sic, vt ex premissis p3. Item q; mortis causa ex vulnere subsecuta eadē cuz ipso vulnere videt ar.ff.ad.l. aquil. illud. z. l. ita vulneratus. z quia ex die illati vulneris censetur occisus. eo. ti. huic scripture. §. si seruus. z. l. ait lex. Et quia fideiussores cōsiderare potuerunt, z debuerunt percussum ex vulnere moꝛituꝝ q; verisimiliter inde ex attendisse vī fideiussores accipiendo. ff. de iurisdom. iud. si idē. §. fi. z insti. de re. di. §. illud q̄ situ. Item quia fideiubēdo simpliciter in omnē causaz accessisse videnť. ff. loca. quero. in princi. de fideiu. si quis. p eo. §. si nūmos. z in omni eo q; depēdet ex vulnere. ar. ff. de dā. infec. dāni. §. sabinus. z de pcur. q̄ appio. §. ité querit. z. l. q pcuratoꝛē. cū. l. seq. z quo. lega. l. fin. in princi. cū si. Ecōtra q; nō. q; de occiso nulla in stipulatoꝛia fideiussione mētio acta est: ergo pro omisso debet haberi. ff. de verb. obli. quicquid. z quia secuta morte ex vulnere, accusatio illati vulneris est extincta. ff. ad. l. aqli. illud. §. fi. z de pnia. delic. nunq̄. §. z si forte. z ibi nota. ergo. et fideiussionis obligatio, ne videantur fideiussores in duriozē causam obligari. ff. de fideius. grece. §. illud. Item quia re⁹ de occisso puniri nō posset quia nulla est contra euz accusatio instituta. ergo z fideiussores ꝓpter causam mortis nō tenētur. cū fideiussio de iudicio sisti ꝓsteꝛur in iudicio solum accusationis oblato libello.

Solutio. hanc q̄stionē disputauit Jac. de bello. ē. de fideiu. sanci cim⁹, vbi diffuse arguit p z contra. Ultimo distinguit. Aut in occasione de vulnere moꝛtifero agitatum est, aut simpliciter de vulnere. Primo casu si moꝛtuo vulnerato petat legitime vulneras de occiso puniri, putat Jac. fideiussores ex fideiussione teneri per iura ꝓ hoc inducta per eū. Si vero nemine petat accusatus, pinde puniri, dicit eos nō teneri, cū nec reus teneat. ff. de mu. z homo. rescripto. §. si qs accusatoꝛe. Quod si accusatio fuit de vulnere simplr̄ instituta, dicit fideſſozes nō teneri. differentie ratione ponit. nā primo casu cū moꝛti feri vulneris mētio facta est, ꝓ cōstari dicebat percussum ex vulnere moꝛituꝝ, z sic vulnerantes post moꝛte percussi occiso teneri. Sed q; tunc vulneras cōsiderata criminis qualitate q̄ obiecit, nō esset fideiussoꝛib⁹ relaxandus. ff. de custo. reo. l.j. z.l. diu⁹. Fideiussores acceptī videtur in omnē causam sequentē seu accidente ex qualitate vulneris vt representēt eū. cū ꝓpter ipsos ipse fuerit relaxat⁹. hoc opatur fideiussoꝛū substitutoꝛū natura, z actus tacitus. z verboꝛuz vniuersaliū expressa platio. Nec obstat si dicet q; accusatio ꝓcedens ex vulnere secuta morte finita est, z ꝓ cōsequēs acta. cū diuerse sint causę vulneris z homicidij, quia fideiussores fideiubētes videtur actui futuro, i. homicidio z cause homicidij accedere, z rei sup hoc obligatione precedere. future q̄dē obligationi pōt interuenire. nisi. de fideiuſ. §. fideiussoꝛ. z. ff. co. ti. l. iij. z nō solū tūc primi tenentur, sed peti possit a reo vt nonos, melioꝛesq; proinde presset, ad ampliozemq; penā se iuxta mensurā crimiſ obliget. ar. ff. de peti. here. si quo tēpoze. post princi. cū ibi not. At in secōo casu cum de simplici vulnere agitur, nō tenent fideiussores homicidio secuto, q; certe rei accesse runt pura vulneris. de occiso nō tenebuntur. Jn dubio quidem vulnus ꝓmittur non moꝛtiferū. ff. ad. l. aquil. ité mela. §. celsus. z. l. huic scripture. §. si seruus. in pain. ergo de homicidio fideiussionis tēpoze, vel ante nihil videtur actū, z ideo nec in eaz causam intercessisse videntur. ar. ff. de transac. cū aquiliane. z. l. qui cū tutoꝛibus. z de ꝛ. obliga. quicquid. Non obstant verba fideiussionis vniuersaliter plata, qz restringunt z sumunt impropriā significationem ex natura z appetentie actus cui adiunct. ar. ff. de serui. vz. ꝓe. qui duo. z cōia pdi. si quis duos. §. hn. z loca conduc. ex conducto. §. j. z. l. in lege.

Sz ex quo de vulnerato z occiso series cepta est, ibi ex materiā legis, subiūgo de his z aliis q̄stiones. Ecce percutiēs cū armis in rego punitur ampurationē manꝰ cū qua percussit, occidēs autē pena capitali. Pone penitētē foze punitū manu, deinde percussus moꝛtuus est

tuus est, an puniatur pena capitis? Dicunt quidā q; sic. ff. ad. l. aql. si vulnerato. In cōtrariū est: q; pro eodē delicto quis nō dz duplicata pena puniri. vt. ff. nau. cau. licet. Jes in. d. l. si vulnerato. ideo agitur de vulnerato z de occiso: quia tutus seruus estimatur in actiōe legis aquilie q̄ti plurimi valuit eo anno. Unde si egi, z consecutus sum interesse quia vulneratus. si agam ad estimationem quia occisus, deducitur id quod prestitit propter vulnus. ar. ff. de re iudi. qs ab alio. §. ruso. ideo non punitur bis de eodē percusso. z ita sane debet intelligi. Sed si manus incidit propter vulnus, z petat suspēdi tanq̄ occisoꝛ, quo ei restituetur manus incisa? vnde forte melius punietur. Dic enī interuenit vnum factum. s. quia vulnerauit de quo etiam moꝛitur. vnde occidit, z sic vulneratio in homicidium intelligatur esse transfusa, quēadmodū in simili dicimus. ff. si cer. pet. singularia. z ipsum vulnus illatum occultare. z in homicidiū conuerti vt ptz in simili. ff. de dona. inter virū z vxo. l. iij. §. si. z. l. ea que. ad fi. secus si duo facta essent vt quia rapuit z occidit, tunc enim tenet furti z iniuriarū. ff. de pnia. delic. nūq̄. per vnum enim maius delictum non excusatur a minoꝛi vbi sunt diuersa facta. ff. de ra. ex̄bi. l. iij. §. si quis dolo. z ar. ff. de pe. relegati. Constat tamen agi de vulnerato anteq̄ moꝛiatur q; percussit, z moꝛitur postea, agitur de occiso, in quo forte mitius punietur vt dictuz est, lz enī sit hoc absurdum vt quis puniatur bis de eodem crimine, tū absurdius esset, si contra eum non ageretur de vulnerato vel de occiso, cum tunc impunita foꝛent maleficia. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ante fi. Nec potest dici q; non sit conueniens bis puniri, hoc est de vulnere z moꝛte illata, z ita sustineat penā vulnerationis z occisiōis. eo. ti. illud. in fi.

Sed pone q; egi de vulnerato, z anteq̄ pronuncietur de vulnere moꝛtuus fuit percussus quid iuris, quia l. huic scripture. §. si seruꝰ vulneratus. z. l. si vulnerato. eo. tit. loquuntur qñ actum fuit de vulnere. Certe videť tūc iudiciū illud de vulnere expirare ex quo decessit. nam si a principio cū vulneraretur decessisset non ageret de vulnerato. d. l. illud. §. fina. ergo z si nunc decessit ex illo vulnere anteq̄ ageretur non vtiretur iudiciū ex quo peruenit a d eum casum a quo incipere non posset. eo. tit. q; in eum. Jn hoc enim iudicio de occiso non posset condēnari: quia hoc crimen de occiso non obiecit sed de vulnere. ff. de adul. denunciasse. §. quid tamē z de noxa. in delictis. §. si detracta. Item de vulnere condēnari non posset ex quo decessit vt dictum est. z q; expiret hoc iudicium, z q; debeat de nouo l. cornelia de sicariis accusari est. arg. ff. solu. mar. si mulier. z. l. si cōstante. §. fi. z re. amo. l. fin. z vī argumentum exp̄essium. ff. de li. agno. l. iij. §. fin. Cum enim super occiso lis cōtestata non fit, sed solum super vulnerato, certe non potest super eo ferri diffinitiua. ff. de au. z ar. leg. titia. de his qui not. infa. seruus. ē. de his qui ad eccle. cōfu. l. si. in glo. Item pone suam latam super accusatione de vulnerato ad mutilationē manus. dānatus appellauit. appellatione pendente decessit accusatoꝛ, nūquid expiret accusatio? Ut q; sic. q; videť extinctus pronunciatiū p appellationē. ff. ad turp. l. j. §. fi. z de iniur. re. l. si quis exheredato. §. bi tū. reducit. eū iudicū ad eū statū in quo erat post litē contestatā. z ante sniam. per iura ꝓdicta. Ad idē. ē. de procura. ita. demū. z no. Dy. de reg. iur. nullus pluribus. lib. vj. sicut enim nō lata snia expiraret iudicium, ita z lata si est appellatum. Absurdius em̄ est si agereť de vulneratoꝛe de occiso. nā postq̄ est moꝛtuꝰ ex quo non potest de vtroq; puniri. q̄ vt dicam? iudiciū expirare, z de occiso puniri, z sic minus absurdum dz eligi. ff. de reg. iur. quoties. de doli excep. si procurator. Dilicta em̄ impunita esse nō debent. ff. de iudi. si longius. Dicas ergo q; si vulnerauit z occidit simul sit accusatio de occiso. d. l. illud. in fi. Si vulnerauit z non occidit, tūc accusatio de vulnerato z mutilata manu, si moꝛitur agetur de occiso z suspendeť. d. l. si vulnerato, sicut qui rapuit z occidit ea. l. nunq̄. Sed certe (vt dictū est iura ipsa loquunť qñ agit̄ ciuiliter z condēnatio seruī soluit. hoc em̄ absurdū esset dicere vt sez manū amittat, z post ea suspēdatur. Et si vulneraſſet z occidisset, simul vnam penā sez suspendij pateret, minus em̄ pene haberet qui occidit. statis q̄ q vulnerat, ex quo vulnere postea moꝛtuꝰ est, quod esset absurdum. pone enim in magnum rēpus steriſſe q; non fuit moꝛtuus ex vulnere, certe minoꝛē penā pati deberet q̄ ille qui statim occidit. arg. ff. de pe. si diutino. fm vnum intellectū. z. d. l. nunq̄. z arg. eoꝛum que scripsi. ī. de comea. l. ij. sunt em̄ duo delicta, ea. l. nunq̄. sez surripere z occidere. Hic vnum. s. vulneratio, ex quo vulnere presumitur moꝛtuus. d. l. huic scripture. §. si seruus vulneratus. iam grauius puniretur de homicidio presumpto q̄ de homicidio manifesto. Quid ergo erit? differetur ne accusatio de vulnerato quousq; certum sit q; moꝛiatur vel non? Rufio. non, quia interim maleficioꝛ posset aufugere, z sic remaneret maleficium impunitum, quod esse nō dz. ea. l. si longius. §. i. Melius est ergo vt accusatio de vulnerato procedat, sed iudex retardet sniam quousq; constet ipsum percussum non moꝛi. ar. pro hoc, d. l. denunciasse. in fi. Et facit pro hoc quod in simili not. Inn. extra. de clan. de. cum inhibitio. in glo. vltima. melius enim est vt dicamus hanc retardationem fieri quam vt puniatur de vulnere, z si postea moꝛiatur non punitur vel punitur his. z sic de duobus absurdis minus absurdum est eligendum, dictis legibus quotiens. z l. si procuratoꝛ. Et hoc cōstabit ver medicos cirurgicos qui sanant. de re mili. semel. cum his que ibi scripsi. z. ff. de offi. presi. illicitas. §. sicuti. z ar. ff. de ven. insp. l. j. ꝓ prīc. Sic etiam retardatur sententia in minoꝛi crimine quādo fuit obiectū maius crimen. ē. qui secundo. non pos. l. j. z. ff. de pu. iudi. bis qui. Et sic cū muliere damnata retardatur sententia donec pariat. ff. de pe. pregnantis. ad q; etiam est. ff. de fideicū. li. cum quasi. §. antepenul. z. ē. de ordi. cog. l. si. z ar. ff. de lib. cau. cognitio. §. i. z. l. si pariter. z. l. duobus. fin. Am. de iser. z pozes videre quod ipse no. in consili. de pena percus. z occi. l. terminuz. Quoties enim dubius futurus euentus se habet pariter ad duo id est ad impediendum z permittendum, iudicatur euentus vt de impediente dū pēdet, vt colligi potest ex. l. pecuniā. ff. si cer. pe. z. l. quoties. de noua. Et no. Dy. de reg. iur. nullus pluriby⁹. ad fi. lib.vj. Ité faciet ad predictaz expectationem z retardationem. ff. de iniur. nec magistratibus. z. ē. de plagia. preses. de adulte. quonia Alexandrū. de testi. autē si dicatur. de oz. cog. l. ij. z. tij. ff. & li. cau. oz dinata. z. l. si vsufr. in fin. z. l. liberis. §. sunt z alie. ver. sed z si datum. ff. eo. l. tit. l. ij. post princ. z. §. j. z nihil no. app. pen. l. j. §. fi. z quo. z not. ff. de pu. iudi. is qui. in glo. victima. z. tj. q. j. in primis. prope fi. ibi vtrum leniora ꝛc. Et nota. q; si plures accusant vnuz diuersis criminibus, si q; dem crimina sunt inequalia, vi delicet vnuz maius, alterum minus. z constat de maioꝛi puta de homicidio, non debet differri pena, licet non cōstet de minoꝛi, puta percutiōne ꝓ qua imponitur pena leuior, sed ad moꝛtez reus pro homicidio condemnari. Si vero cōstet de minoꝛi, differen ꝛa est pena donec super maioꝛi crimine decernatur. vt dicta. l. j. §. fi. ff. nil no. ap. pen. Si autē crimina sunt equalia, tunc ēt differetur sniа, donec liqueat z pronunciet̄ur super altero, licet constet de vno, ē. de accusa. qui de crimine. in fi. Interis aūt dum habet necesse respondere pro vno super altero non arcetur, vt ibi no. per. l. ij. §. vltimo. ff. de custo. reo. vide q; scripsi. j. de dignit. iudices. in verbo sceleribus. z q; not. in glo. z Archi. ij. q. vj. si quis.

Eidem Augu. Lex.xvij.

Qui derelicta curia militauerit; reuocetur ad curiam.

Qui derelicta. Casus. Decurio relinquēs curiaz militās, reuocatur. Ad curiā. j. eod. ne qs. ij. reponso. z. l. quis. z. l. quis expē. j. eo. circensium. In glo. ibi secun. ꝺ Bla. cem. Idde. immo per illum de quo dicitur. j. eo generali. z. ff. eo. l. j.

Eidem Augu. Lex.xviij.

Si ad magistratū noiati aufugerint: regrantur. Et si ptinaci animo latere patuerit. his ipsoꝝ bona pmittant̄ q̄ ꝑsenti tpe in locū eoꝝ ad dignitatē munera vocabunť: ita vt si postea repti fuerit: biennio integro onera dignitatis cogātur agnoscere. Omnes cīu qui obsequia publicoꝝ munerum tēptauerint declinare: simili conditione teneri oportet.

Si ad magistratū. Electꝰ ad magistratū seu offm̄, puta dignitatē, si id ac ministrare detracter, puta latitādo vel fugiēdo, aliꝰ in locū eiꝰ eligēdꝰ est, q interim dictū gerat offm̄ loco eiꝰ, cuiusq; latitātis bona sunt, ipsi fcō electo ꝓcedēda ad vsuz. Et si talis cōtumax qscūq; reperꝰ fuerit, cogit̄ iterato ipsum gerere magistratū duplicato tpe quo prꝰ erat ipse gesturus. Vltimo dicit q; oēs recusantes taliter obsequia publica ministrare, sunt similiter pena puniēdi. (Magistratū dignitatis vt subdit. z. ē. de magi. mu. l. j. z exponе magistratū vt. ē. l. ij. Et si) ꝛ. (Pertinaci ptinax durus, impudēs, obstinaꝝ, irreuocabilis, obluctās, constans in malo, indocilis fm pa. ad q; extra de ele. cuz inter canonicos. in princ. Interdū vero etiā in bono accipit. ē. de ap. qñ iudices. z. j. eo. omnes iudices. (Animo impropie. z hoc ratione adiuncti. Animꝰ em̄ est cōsiliū. z vigoris. z discretionis. (Patuerit aptū fuerit (Bona) simile. j. eo. suis. z. l. quidā. in fi. z extra. de ap. puenit. (Permittantur) vtrū dat̄ possit aliqd mādare sub interminatione pene pecuniarie. Vide quod no. Archi. xxviij. di. ꝓ. Item aūt possit dari pena pecuniariā penā infligere. Volenꝰ no. ipse Archi. xxiij. q. iij. ea vindicta. vbi dicit fm Hug. q; eps dz discernere diligēter vtrū clericꝰ z de laicꝰ ꝓ Pena pecuniaria quibus magis timeat penā pecuniariā q̄ aliā, z cū pecuniaria plus timeat, credit q; eps iuste possit, imo debeat punire clericū pecunia riter in. ppriis reb⁹, z etiaz in ecclesiasticis. dūmō ecclesia nō multū lesat. ꝓ quo est dictū. c. ea vindicta. z subdit. sed ꝑtū ad bona ecclesiastica videť cōtra. xvi. q. iij. §. vlt. in fi. ꝓhibeť ergo dz cū pena pecuniaria. s. ne imponat̄ vbi pena corpalis est vtilioꝛ, vel ne imponat̄ ex cupiditate. sed nō ꝓhibeť imponi ex cā correctionis: q; in talib⁹ hoc solū bū agit̄ vt vita hominum coꝛrigat̄. xviij. q. v. prodest. Ideo quo etiā est illud Senece ꝓ ira. ppe fi. hec semp in ol adhibenda sunt, vt ubit vt sciat alteram adhiberi vt emendet alteraz, vt collat in vtraq; non preterita, sed futura intuebit̄, nam vt Plato ait. Nemo pru-

Universidad de Deusto
Biblioteca

deus punit:q; peccatuz est,sed ne peccet'. Reuocari enim preterita non pñt,futura prohibent'. De hoc vide ꝑ no. Archi.ea.q.v.si vos. z Ber.ex ō peni.lz,z de rap.in archiepiscopatu.z gl.xvj.q.vj.cognouimus.z.xciij.distī.dictū. Ad idē facit hec lex.z.ff.de iniur.si qs in iuriam.z.ē.vt intra cer.tēp.cri.que agi.l.ij.ibi z si ꝑsona ꝛc. An ēt in casu huius legis poterit huic electo indici mulcta, vt ꝓterea magistratū gerere cōpellatur? z non vī,cū contenti esse debeamus penis legibus cōprehensis.ff.de verb.oblig.si stipulatio.ℌ.si diuortio. Sed dic cōtra.ff.si ius di.non obtēpera.l.j.z ptz ex his que no.ff.de admi.tu.l.j.z de ven.inspi.l.j.ℌ.quid ergo si non responderit,z ex̄ de maio.z obed.cū in ecclesijs.in fi. Itē in casu quo certa pena inuenit' per legē imposita pōt alia iudex imponere fz Aln.de iser.vt ipse no. in cōstitutione de offi.baiuli.ℌ.baiulos.z vide ꝙ not. ipse in ꝓmio cōstit. ¶Jure vero autentico z cōra hmōi cōtumaces in hoc casu etiā alia pena pōt imponi. vcz,v.libraꝝ auri q̄ de bonis noiati exigitur,z in illius ciuitatis operibus ad cuius magistratū eligitur,cō uertenda est.in auf.de defen.ℌ.si qua vero. Juste quidē he similesq; pene contumacibus imponuntur, nam z pena publicationis z alia maior imposita legit'.non esset enim opus eo fiue ad rem publicam qui parere nesciret.vt refert Valerius.li.vj.c.de seueritate. Jnobedientia enīz grauissimū crimē est,ac hereſi cōparat'.vij.q.j.sciendū z ibi not.z.xl.di.si papa z cōtumaz dicit' infidelis.xxxviij.dist.null'. Itē ꝙ possit in his casibus z similibus imponi pena oīm bonoꝝ, facit.j.Esd.c.vlti.Adisla est vox in iuda z in hierusalem oībus filijs trāsmigrationis, vt congregarent' in hierusalem z oīs qui non venerit in tribus diebus iuxta cōsilium principū z senioꝝ, auferet' ab eo substantia eius,z ipse abūcietur de cetu trāsmigrationis. Et idē habetur in Esdre.c.x.in ꝓnc.vt sic ad salutis timorez ēt necessitate pericli subiūgetur,ē.ad.l.in.repe.l.fi.ad fi.Et vide ꝙ legitur z not. ℣.dist.ante oia.in fin.lxj.dist.catinēsis.xxiij.q.iij.displicet.in ꝓnc. j.q.vj.sicut.vij.q.j.scias.z.ij.qō.vj.biduum,iuxta principiū. Nam z is qui ad ꝓlaturaz eligitur peccat mortaliter, si ipsam oblatā non recipit.no.Archi.de elec.si electio.li.vj.Et vide multas rōnes ꝓpter quas hereticis cōpelluntur ad fidem,eo.li.de hereti.c.ij.in.j.glo. per Archi. Itē facit.lxxxv.dist.c.j.z ꝙ ibi not.Archid.super glo.ℌ ptz.vbi dicit ꝙ si quis iurat non suscipere aliquē episcopatum,z videat se esse necessarium illi episcopatui,cū nullus alius dignus inueniatur,non tenet iuramentū,nec sequif,est licitus ergo obligatorium, sed arguendū est a superiori ad inferi' affirmando. Ad idē facit ꝙ si necessitas est in ecclesia,z vnus solus sit idone'in ea ad dignitatē,q̄ tū recusat ob conscientiā criminis,cogitur penitere,z cum eo etiam inuito dispensabitur,z dignitatem inuitus accipiet.vt plenius not. Archi.lxxiij.distin.in ꝓnc. in fine ꝓme glo. Sicut potest quis in nitus ordinari lz nō inuit' baptizari.ea.dist.vbi.z ibi hoc no.per gl. z Archi.z facit ad.q.vj.qō.iij.quid ergo.xxiij.q.j.scpisma. z ꝙ not. in eis.z lib.vj.de elec.lz canon.vide distinctionē ꝓ ibi. ℌ.penul.not. Joan.Aln. ¶Sed quid si iudex mandat electo vt singulis diebus gerat officium ad ꝙ est per electionez assumptus sub certa pena ab eo diebus singulis ꝙbus in ipsa gestione cessauerit exigenda,ipseq; pertinaci animo,z indurato corde non gerit,an ꝓ quolibet die pena,seu mulctā impositim exiget? Non vī,cum contumax in contumacia durans ter tñ mulctetur in anno,ē.de mō mulcta.eos. Sz lex ipsa loquit' cum culpa tñ contumax est,secus si dolo,quo existente cōtumacia crescente augeri dz pena.ē.de ser.fugi.quicūq;. Ꝓ quo est ꝙ scripsi.ē.eo.si quis decurio.ad idē.ff.de ꝓtua.delic. nūc. Que enim frequenti preuaricatione iterant',frequēt suia condemnentur.extra de pe.c.j.cū cōcor.z geminata culpa penā exigit durior rem.xxv.q.ij.ita nos.in ꝓn.Unde qñ pena conꝛptus loco succedit, petitur sors z pena.ff.de arbi.si qs rem.z.l.nō distinguemus.in ꝓncip.z no.ff.ꝓ socio,si quis a socio.z etiā lex eos hodie non seruat'. Sic intelligitur in spec.de sentētia,ℌ.species.versi.sed pone.zde his vide latius in spec.de cōtumacia.ℌ.vl.ℌsi.sed pone. ¶Itē predicta lex eos locū hz qñ pro crimine imponit' mulcta per iudicē delinquenti.secus aūt si ꝓ cōtumacia.Nam cūe est in arbitrio iudicis ꝗtam ꝗtitatē exigat a cōtumace rōne contemptus, z si sepius eius iussio conteratur,sepius contumaz puniat'.per.l.j.ff.si qs ius di.nō obtēpera.fin Hosti.in summma de sen. z re iudi.in rubricella de mulcta. ℌ.z ꝓ qbus.versic.posset iō dici. Quinimmo totus titulus de mō mulctarū sic intelligendus est, vt sc̄z nō loquat' in ea pena que rōne cōtumacie venit per iudicē imponēda,sed rōne criminis vel delicti. qs certa pena per iudicē non statuit' puniendū,z hoc solū per iudicem ordinariū, vel delegatū expediri dz, qui de crimine cognoscere pñt.Hec z alia ꝓsequere vt legit' z no.ff.de verb.sign.aliud fraus.ℌ. j.z.l.si qua pena.Et perseuerātia quidē que cōmittit' in delictis,mo dica pena pecuniaria in capitale auget.ē.de supeꝛac.l.j.ad ꝙ.ff.de abige.l.i.in ꝓnc.Nisi velis mutare litere sensum,exponendo culpā.i. dolū. Ad ꝙ facit.j.de censi.per equatores.z sic exponit.ff.de mino. si ex cā.ℌ.si inulier.Sz hoc esset literā violare,z recti sermonis sniam irritare.ꝙ nō lz.ff.de le.iij.ille.ℌ.j.z.l.nō aliter.de au.z ar.le.planci'. in fi.ad ꝙ.ff. de in immuni.l.iij.ij.rūso.xxij.q.ij.his aūt. Dutius est eīm deseruire verbis edicti.ff.de exercito.l.j.ℌ.sed si scientis,cū consor.Oō prosequere latius vt no. Archi.de elec.nulli.in gl.vlt.li.vj. z scripsi.j.de ꝓfesso.qui in vz.cōtan.l.j.in verbo interpretādi. Et si ꝓmissa locū habent in pena legali, fortius in iudiciali cuz qua durius agit.ff.de arb.celsus.z ꝓ hoc est expresse.ff.de ma.pu.l.ediles. ibi quoad.i.donec illabilia faciāt.extra de vsur.qz in omnibus. z.c. cum tu.z.c.penul.z facit.ff.de li.ho.exhi.l.iij.ℌ.si tñ.in fin.ℌ.extra ō bap.maiores. Vide ꝙ ibi in fi.no. Jnn.ē.de contrahen. stip. l. fin.z de suspec.tu.l.iij.ibi oīno compellat.ff.de pig.act.si necessarias. ℌ.si annuo.de custo.reo.si cōfessus.xxiij.q.iij.displicet.in ꝓn.extra de iude.post miserabilem.z videt' expressum.in aūte.de defen.cum.ℌ.si qua vero. Ubi post pene exactionem administrare compellit' defensor electus. Itē immo dedictia species est idolatrie z apostasie,j.Regum.xv.z.viij.q.j.sciendū. Et apostata ꝓpe est blāditer inducēdus quibus non sufficiētibus poterit carcerari,ita ꝙ sibi vita misera reseruetur,donec a sue ꝓsumptione nequitia resipiscat. extra de apostat.c.pe.vt sic ꝓpe verbo cōpescatur,deinde potestate sternat'.xxiij. q.iij.quis nos. Forti' ergo poterit hoc casu exactio pene pecunia rie,cū carcer sit inuentus ad custodiā,non ad penā.ff.de pe. aut dāna.ℌ.solent. Unde dicit canō donec de nolēre fiat volens.lxxiij.distin. consuluit. Itē donec consentiat dicit' lex.ff.de libe.cau. duob'. Item donec suscipiat.xcij.di.si quis episcopus.z.xc.dist.si quis.ij.z suscipiendi voluntas adsit.dicto.c.displicet. z nō differat se offerre. c.dil.c.j.z donec obediat z reddat aliena.xxiij.q.iij.si quis de potentibus.z donec satisfecerit.ea.q.c.sequē.z vsq; dum fecerit.xij.qō.ij. apostolicos. Ad idē.ea.q.de rebus. in fin. Unde excōicatus potest amplius excōicari,vt qui in sordidus est,sordescat amplī'.xlvij.dist. ℣tūlibet.in fi.z.no.extra de iude.ita.z donec purgauerint innocentiam suam.extra de calū.c.ij. Ad idē extra de ꝓmo.accusatum.z.c. quoties.Nam z ꝓ vilibus furtis toꝝq; quis,nec quiescitur donec ea reddantur.in auf.vt iud. sine quoquo suffra. ℌ.est diuerso. versic. oporter enim.Et est simile.ff.de ali.lega.seruos.in fi.z de annu. leg. legatū.in ꝓn.Ad idez.ē.de anno.z tri.l.ij.z.ff.de suspec.tu.l.iij.ℌ. tutores.Dicit etiā canon. Jnobedientes rusticus tanto pēlionis one re grauendus est, donec ipsa exactiōis sue pena compellat ad rectitudinem festinare.xxiij.q.vj.laz vero,z quoties quis deierat,toties est periurus.No. Archi.de re iudi.ad aplice.libz.vj.in verbo multotiens.z vide ꝙ not.vj.qō.j.mutare. Beminato quoq; delicti gemi nat penam.j.de ꝓmice.l.ij. Et per singula alalia quibus indebita exactione quis vtitur,singulas auri libras exsoluit.j.de cursu pu.nemo.in fin. Et vide ꝙ ibi scripsi. Et facit ad hanc determinationem ꝙ notat Archi.lxxiij.distin.in ꝓnc.z extra de apost.c.ij. Et vide qō scripsi.j.de comea.l.ij. Et vbi quis in pluribus deliquit,in pluribus puniendus est.de re iud.c.j.in.ſ.lib.vj.z vide ꝙ ibi not. Archi. in verbo multiplici. ¶Et nota ꝙ hoc verbus donec,infinite accipitur,vt dicit Rabanus sup Mattheū. z ponit Thomas de aquino Hat,xxij.super illud. Donec ponā inimicos tuos.ad quod etiā.ff. de annu.leg.legatum.de vsufruct.le.generali.ℌ.duas.z cōmuni. prē di.in tradendis.in fin.z vide de acquir.re.do.l.iij.in fin.z. l. naturales.ℌ.j.z ex̄ de iude.cuz sit. de iure pa.c.j.xvij.q.vij. si plures.adde quod scripsi.j.de excu.archa.l.j.alſ.l.ij.in verbo compellimus. ¶An aūt quis cogatur ad penitētiā.not.Archi.ꝙ sic.xvij.distin. nec licuit. ¶An possint iudeis auferri ad baptizandū filij. no. Archi.xlv.dist.qui sincere. ¶An quis cogatur ad sacerdotium,habes lxxiij.dist.gesta. ¶Item pone ꝓ tali iusso gerere magistratū z cōtumaciter non gerente cōparet alius.z vult hoc onus officij subire ꝓ ipso,an admittet', z talia precepta pene cessabunt? Videtur ꝙ Bone iuſic.nam solutionē z indiciū.ze.ff.de soluti.solutionem. Item qz per finite accisubstituti seruit quis z munus implet.j.eo.nullus.cum his que ibi picturscripsi.ꝙ verum est si est eque idoneus.j.de agen.in re.l.penul.Sed Psal.ciz. contra videtur ad hoc.ff.de sta.li.ſtichū titio.ℌ.vlti.cum cōcor.z de solu.inter artifices.z de leg.iij.l.xj.ℌ.fina.ſlec etiā hec ciuitas velle videatur,vt sufficiat per quēcunq; mandatū ipsius impleri.ff.de solu.si seruus.z.in fi. qz per illam cui personam id fieri vult quam ipse eligit.dicto.ℌ.ñ. Sic z cū aliquid alicui dandū est ex testatoris precepto,illi tñ numerandū est non alij.ff.de condi.z demon.cū ita datur.etiam si is esset non capaz.eo.ti.meuius.z.l.qui heredi.z de iur. do.si mulier ita.ℌ.ex asse. qz in persona tantum demonstrata adhęret conditio.ff.de sta.li.seruus si heredi. Jtez quia si terra,vel ecclesia sit suppositia ecclesiastico interdicto ꝓpter culpaz alicuius, nō soluitur interdictum, licet per alium satisfactio offeratur.nisi is qui peccauit satisfaciat vt tenet',vt no. Jnn.Bar.z Hosti.extra de pe.z ꝙ in te.quos sequitur Archi.de sent.excom.alma. in verbo relaxatio.libz.vj. Et est simile quod not.in spec.de depo.ℌ.verū quid si pro illo.dicens ꝙ si pro iusso positionibus respondere, z contumaciter recedente compareat procurator volens absentis domini cōtumaciam purgare,z positionibus respōdere, nō est ꝓcurator audiēdus. ad hoc facit quod scripsi.j.de ꝓdi.cur.l.iij. ibi permutationes. q.ij. Illud etiam nota. quod obedientia sola est que fidei meritū possidet sine qua quisq; infidelis connumerat', etiam si fidelis esse videatur. Obedien

Excommunicat' semel,iterum pōt excōmunicari.

Obedientia est magne efficacie, z habet. ix. cō ditiones,

tia. Obedientia quoq; victimis cōparat', qz per victimas aliena carō,ꝓ obedientia vero voluntas ꝓpria mactat'. Jnobedientia quoq; pctm̄ ariolandi esse monstratur.viij.q.j.sciendū.vbi no. Archi.ꝙ vera obedientia dz habere nouez cōditiones.scz Ut libenter fiat sine murmuratione cordis. Act.iv. Quid me vis facere? ¶Humiliter sine vocis cōtradictione. Osee.iiij. Ꝑpls tuus sicut hi qui contradicunt sacerdoti ꝛc. ¶Celeriter sine dilatione. Esa.viij. Qui sunt isti qui vt ꝛc. ¶Hylariter sine vultus tristitia z meroze.ij.ad cor.ix. Nō ex tristitia.aut necessitate. Hylarem em̄ datorē ꝛc. ¶Integraliter sine operis diminutione. Jo.v. Oia q̄ precepisti mihi pr̄ facia. ¶Simplr sine mādati nimia distinctione. Psal. Jn auditu auris obediuit mihi. ¶Prudenter sine manifesto erroze.act.v. Oportet magis obedire deo ꝙ hominib'. ¶Veraciter sine fictione.colr.iij. Non ad oculū seruientes quasi hoibus placentes. ¶Perseueranter sine intermissiōe.ad Philip.ij. Factus obediens vsq; ad mortē. Et beatus Ber.dicit. Verus obediens nescit moras,nec mandato procrastinat, sed aures parat auditui,oculos visui, manus opi,pedes itineri, z sic se totum interius colliget, vt imperantis exterius impleat voluntatē. Adde quod no.xj.q.iij.quid ergo. Vide ēt in.ij. ij.q.ciij.arti.iij.z per totū z.q.cv. (Jta) versic. (Omnes) ꝑ. (Obsequi) officia. (Declinare) vitare, derelinquere. (Conditione) scz bonum possessione, z ad duplum oneris dicit glos. z similis pena.s. cēpotis duplicati est.insti.de excep.ℌ.hodie autez.z.ff.de pe.aut dāna.ℌ.quisquis. Ceterum his cēpotibus. ciuium luxuria z rei publice negligētia omnē publicoꝝ magistratuū gerēdoꝝ curā exulare sentimus.non sic olim,neq; em̄ expectabat aliqs vt edicto contrahere tur,sed rī citatus ꝓtinus in curia veniebat ambigue laudis ciues existimans,qui debitis rei publice officijs nō sua sponte, sed iustus fungeretur.qz quicquid imperio cogitur exigenti magis ꝙ prestāti acceptum refertur.vt dicit Valerius.lib.ij.c.de institutis antiquis. ¶Dost.ij.gl.adde.z.j.eo.circēſū.z.l. curiales qui se. ¶Jn.glo.i. ꝛpe duplicato.adde sub. sibi accipere ac hr̄e.ē.de pig.nominatori.

Decimarum solutio an possit per papam adimi.

Debitor sepelirinō pōt inuito creditore.

Curialis quis dicatur.

¶Idem Augu. Lex.xix.

Mutatis rescriptis per que numerum ciuilium ꝛ onmullis est vacatio prestita:oēs ciuilibus necessitatibus aggregentur. Jta vt nec consensu ciuit.tuis vel curie prestita cuiq; immunitas valeat:sed oēs ad munerum societatem conueniantur.

Mutatis. ¶Casus. Non valet rescriptum principis.nec patū ciuiuz quibus a muneribus alicui datur immunitas, ita ꝙ his non obstañ. omnes vrgendi sunt ad talia subeunda. (Mutatis) Mutare est inane facere ꝙ interest auferre secundū patrem. (Rescriptis) priuilegijs. (Vacatio) immunitas. (Ciuilibus) id est ciuitatis. (Jta vt) versi. (Ciuium) ciues vocati sunt quod in vnum coeant societatis vinculo adunati ad custodiendū legē fm pa. (Curie) vel iudicis.vr.ē.eo.nemo.z de ope.pu.l.j.Et adde quod scripsi. ē.de exact.tri.l.actores.z.l.vltima. (Sed omnes) versic. (Societatem) i.amicitiam,pacem, fedus que omnia debent in ciuibus immaculate persistere. Amicitia nam̄q; vī ciuitates continere. z legū compositores magis circa ipsum ꝙ circa iustitiam studēt fm Aristotelem.viij.Ethicoz.z bene facit.lxxxix.dist.c.vlti. Unde propter fugiendā litigia z edificia rescindēda ꝓhibet' qs ꝓ re sua rei vēditatione intentare. insti.de rerū di. ℌ.cum in suo.z ex quo inter ciues est societas.vt hic leonina quodāmodo esset si vnus commoda integra sentiret.alij vniuersa onera ferrent.ff.ꝓ socio.si non fuerint.ℌ. arist.nisi is cui immunitas cōcedit'.adeo esset vtilis reipublice ꝙ ei⁹ industria plus afferre cōmodi ꝙ si esset alſ opulentus z onera ferret. ar.ea.l.in ꝓn.z.l.si societatem.Nā alſ his cessantibus non pōt fieri hoc pacto ꝙ vnus sentiat cōmodū integre alij detrimenta fz opinionez Azo.no.d.l.si nō fuerint. ꝓ quo facit hec lex z potes hic addere quod no.Archi.de vnitate.z gcorda monachorum.xij.q.j. dilectissimis. ¶Jn.j.gl.ibi.l.j.adde.z tūc sine onere ceteroꝝm.vt no.ē.ad l.fal.aut.fitr.z ibi.sed hoc.istud ꝙ sequitur alij hñt in fine sequentis glo. ¶Et ibi cōcedentiū.adde ar.ff.de reli.neratius si ipsi spōte soluit'.vt ibi dicit'.z.ē.fa.erci.lz.z in auf.de mā.ꝓn.ℌ.nō ꝓmittas itaq;. in glo.fisco.ꝛc.Dost.ij.glo.adde.de hoc no.xvj.q.j.si qs laicus. z in spe.de censi.ℌ.ij.ver.qd si vniuersitas. Sed hoc est verū ꝙ vz ꝛc.ℌ.ꝓ xi.gl.in fi.z facit ad.l.extra de cen.cū venerabilis.z ꝙ ibi no. ¶Super hoc dīs Bart. ad plenioꝛē notitiam sic distinguit. vcz ꝙ ei qui ciuis est,vel incola ciuitatis non pōt immunitas illa concedi: qz ex ea alij grauarent',vt no.ē. in alia glo.z probat' hic z infra qui a ꝓn. vac.ac.l.j.z.ē.de immuni. ne.conce.l.j. Sed ei qui vult de nouo ad habitandum venire ad ciuitatē hec immunitas concedi pōt.z fides concessionis seruāda est.ff.de iure immuni.l.ij.vt sic res publica hominum adiectione potius ꝙ pecunia amplietur.ff.de bo.dam.l.ñ.ſ. si plures. ¶Ciuibus aūt z incolis nisi ex magna z approbata causa immunitatē ciuitas cōcedere nequit. puta medico vel doctori.j. ꝛe decre.de cur.l.vnica.z de hiꝝ q a ꝓn.vac.ac.l.j.Extraneo quoq; nouiter venienti ciuitas pōt renocare cōcessam, nisi concessio in forma pacti vel conuentionis transierit.ff.de decre.ab or.fa.quod semel. Et hec est sñia Guilielmi in spec.de censi.ℌ.ij. vel quid si vniuersitas fecit. Et est simile quod not.ff. de serui.vr pomum.in fin. j. glose. ¶An autem papa possit eximere aliquem a prestatione decimarum.vide extra de deci. a nobis z.c. tua.xvj.q.iij.ℌ. potest.q.j. ē.si ergo. z quod not.in eis. ¶Utrum possit bona clericorum eximere ad collectarum prestatione que principi seculari iusta ratione debentur.scripsi.ē.de exacto. tri.l.vlti.in fi. De potestate principis vide plura que scripsi.j.de re mili.contra publicam.

¶Impe.Constan. Lex.xx.

Urcensium magistratus desertores ad eam gratuitas tua faciat necessitatem cōditionis vigeri: vt quascunq; pro his expensas ciuitas prozogauerit:refundere protinus.ac representare cogantur.

Jrcentium. ¶Casus. Cogit' quis desertū resumere magistratū z expēsas qs ꝓterea ciuitas subiet, ipse desertor refundere dz (Circensium) alias est ordinis ciuitatis circensium. de cuius re publica dicitur.ff.de iur.z fac.igno. regula.ē.si quis. Item de eius certamine dz.ē.de fer.l.ñ. Circum aūt romani dictum putant a circuitu equorum qui circa metas currunt fm Jsido.xv.ethimologiarum, vbi agit' de edificijs. Sed circenses dicuntur qñ circa enses fm Cassio.iij.var. epla.l. Ꝓpterea quod apud antiquitatem rudem, que necdum spectacula in ornatum dederat. fabricarum inter enses z flumina locis virentibus ageretur. ibi de ludis z eorum speciebus multa sunt (Magistratus) iam suscepti. (Desertores) desertores dicuntur eo ꝙ derelictis ciuitatis sue muneribus euagantur. sicut milites desertores. (Brauitas) similis ira.ē.de bo.vac.l.j. vide quod ibi scripsi. Que autem dicitur grauitas morum. vide extra de elect.cum in cunctis. Quis excessus dicatur grauis. vide extra de sententia.excō.cum illorum. Qui dicantur negocia grauiora. habetur z no tatur extra de rescrip.sedes.z.c.pastoralis.secundus Jnnoc. z alios z secūdum Archi.v.q.iij.ſi egrotans. Que dicunt' persone graues, not.extra de test.licet ℌ. (Mōro his) scilicet desertoribus renocādis ē.eo.qui derelicta. (Prozogauerit) procul querendo erogauerit. i. soluerit. (Refundere) soluere.restituere (Protinus) mox.cōtinuo, statim. (Representare) in presenti soluere. ¶Dost.j.glo.Adde.q.i omni iuramento intelligitur ius superioris exceptum,vt extra de iureiur.venientes,z de rescrip.constitutus.z scripsi.j.de fun.pa.nulli.z vide quod no.lj.dif.ꝓpterea. Ubi etiam no.ꝙ debitor mortuus non potest sepeliri inuito creditore,nisi fatisfaciat ei.lxiij.dist.c.j.z quod scripsi plenius.j.de agrico.z manci.do.l.j. ¶Jn.iij.glo.ibi re quirendis.adde.vt.ē.eo.fi ad magistratum, vel veritus ꝓpter eorū desertionem.j.eo.curiales,iij.

¶Idem Augu. Lex.xxi.

Uriales oīm ciuitatuz nullā ꝓ re priuata nostra debent inquietudinē sustinere:nec hmōi oneribus velut extraordinarijs occupari. Qñ satis est si ciuitatum munera per eos congrue compleantur.

Uriales. ¶Casus. Oēs decuriones omnium ciuitatum immunes sunt a munere gerende rei priuate principis, z alijs muneribus extraordinarijs occupare non debent:quia satis est eis si ciuitatum suarum munera congrue impleant. (Infra) scilicet administranda. (Debent) immo nec valentes possunt.j.eo.curiales qui se. (Inquietudinem) cō notionem ꝑsonalē vt subijcit. Vide ꝙ scripsi fm Bar.ē.de immu.ne.conce.l.j. Dōr tñ eis honoz deferri. ꝙ his a muneribus sint immunes.ff.de mu.z hono.l.honoz.z.l.cui muneris (Qñ ver. (Congrue) cōueniēter. omni quippe fauore ꝓpterea digni sunt, z prouidentia.in aut.scriptum exemplar.ij.post principiuz. ¶Dost glo.i. adde ideo sic dicti quia ciuilia munera curant z exequuntur. vt patet. in fin. Curialis autem large sumptus dicitur qui ꝙs negibus curie ligatus adulatur principibus.xxxvij.dist.nonne.z.ij. di.qui in aliquo. ¶Jterz dicunt' curiales aduocati in cā sanguinis, siue officiales seu exercēres.li.di.aliquātos.z.c.se. Curiales aūt nō sunt ad ordines admittēdi.nec etiā ad religionē,nisi cum magna discussione.liij.di.legē.nec in episcopum.d.c. qui in aliquo.sed si in ciuibus impendit officium,potest.lxj.dist.Ostus.z.ℌ.sed aliud.

¶Impera.Jul. Lex.xxij.

Eos indulserūt veteres ꝓncipes ex materno genere curialib⁹ antiochenis ascribi:quos patris conditio nullus vendicaret iuri ciuitatis.

Eos. ¶Casus. Qui nascitur ex matre antiochena sequitur matris cōditionem ex priuilegio, sed si ꝓpter patris conditionem ipse alterius ciuitatis iuribus obnoxius est, tunc non possent antiocheni hunc decurionem suum vendicare. (Indulserunt) condonauerunt. (Principes) Romani imperatores. (genere. Vide quod scripsi.j.eod.si quis procurationem. Et die quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

Genus quid sit & quuplex sit.

genus dicitur origo, propago, dominus, vultus, initium floris, a gignendo dictū vel a geos. i. terra derivatū ex qua oia gignunt. & tripl⁹ significatur. Nā genus. i. patria, parētes, origo, sanguinis est. & hui⁹ appellatione cōprehendunt legitimi successores. vt colligit in aut. de mā. pzin. §. opz aūt. Itē genus sub quo spēs si miles continent, vt aīal sub quo hō, equus, piscis. ¶ Est tertiū illud genus quoties rei qualitas indicat, vt cuius gñis sit vestis. vel quāta sit, vel eius materiei fm pa. (Ascribi). i. annotari, seu assignari vel connumerari. vt. &. j. de tra. & sta. l. j. Et derivatur a scribo & est simpliciter in scriptis aliquid redigere. hz aūt interdū & alias significationes vt hoc ver. Disponit, meminit, infert, trahit, repūtat. Disponit. vt. xlv. disciplina, ad fin. Meminit vnde apls in apocalypsi. Scribe beati mortui, qui in domino moriuntur. & Job. xiij. Scribis em contra me amaritudines. Trahit. vnde dicitur iste bene scribit penna. Repūtat. quādo dz ifa est minima pars vocis que scribi potest indiuidua. hec no. Archi. d. c. disciplina. Subscribere vero idē est quod subsignare. ff. de ver. sig. subsignatum. in pzin. & vide. ff. de fal. impuberem. §. qui libera. in fi. legis. scz, alterius. vt in gl. Vide quod scripsi. ā. de col. do. l. j. post primam glo. ¶ Sed qualiter probabitur quod sit natus ex matre antiochena, & vtrum hoc casu erit probatio sufficiens per famam vicine, vel ipsa indicia. vt in patre plene scripsi. j. de dig. l. j.

Scribo multa sinar.

¶ Idem Augu. Lex. xxiij.

PRouidendum est eozum nouitati decurionum qui nuper nomen curijs addiderunt: ne pretaritis debitis susceptorum onerentur. sed cōuētis propter hec debita his qui ea precedentibus delegationibus contrarerunt: nullam eos molestiam pro sarcina nominationis aliene sustinere patiaris.

PRouidendum. ¶ Casus. Decurio de nouo creatus non cogitur ad soluendū debita que pde cessores sui qui susceptores fuerant contrarerunt, sed illi q ea gerunt, ad ipsa debita sunt cogendi. (Prouidendū) expone. ā. de exac. tri. missi. & ā. eo. si vltra. (Nuper) modo, recēti tpe, nō olim (Nomen vide. ā. de ho. vac. l. fi. (Sz cōuentis) ver. (Molestiā) turbationē. cōmotiones. (Sarcina) onere. pondere. (Nominationis) Simile. j. de fun. rei prīa. l. ū. in fi. ¶ Et ex hac. l. no, dz. ff. ad muni. incola. ū. & si aliqua vniuersitas cōtrahit debita ad solutionē ipsoz̄ non compellit cōtribuere q ad ipsam ciuitatem suū de nouo trāstulit incolatum. ad & est expressus casus fm Bar. j. vt nullus ex vica. l. j. Vide & not. Bui. in spec. de cēs. §. nunc dicendum, ver, sed qd si aliquis. ¶ Item facit aperte ad nōem an debita cōtracta per dignitatem habentem, teneatur successor. in dignitate persoluere. quam scripsi plenius. j. de fun. rei vi. l. ū. in fi.

¶ Idem Augu. Lex. xxiij.

SI quis decurio pater fit. xiij. liberozum: honoratissime munerum quieti donetur.

SI quis. ¶ Casus. Habens tredecim liberos ab omni munere est immunis, in personalibus quinqz sufficiunt. ā. qui mu. li. l. fi. In munere autem legationis tres. j. de legario. l. j.

¶ Impera. Val. Lex. xxv.

CUriales vltra terminos pprie ciuitatis non subeantur a moderatoribz̄ prouinciarū exhibere sui presentiaz. Nisi publica necessitas exegerit.

CUriales. ¶ Casus. Non sunt decuriones citandi per presidem prouincie extra terminos proprie ciuitatis nisi publica necessitas hoc requirat. (Terminos). i. metas. j. e. diuquirum, sed in sua tm ciuitate. vt. j. eo. Alexandrinis. (Nisi publica) ver. Nō autez pro se puata principis, ā. e. curiales. ¶ Et nota ex hac. l. z. d. l. curiales. & consiliarū nō creantur collectozes seu exactozes collecte. ad & j. eo. qs tā. cū cōcoz. vide que scripsi. ā. de immu. ne cōce. l. j. i fi. (Necessitas) que legē non hz. ā. de oper. lib. l. j. & extra de observat. ieiu. cōsiliū. z. j. q. j. remissionē. i. cessat lex vbi necessitas venit. sic exponit ff. de offi. cō. l. j. in glo. hz. cc. z facit licitū & als non esset licitum. vij. q. j. mutatione. Nā iniquum est & non dolo sed necessitate contingit non excusari. ff. de ri. nup. si quis tutor. ā. qd ergo. filis necessitas. ā. de ho. auc. iu. pos. l. ū. in fi. ¶ Et no. & nōie necessitatis oē iustū impedimentū cōtinet. de cōse. dist. iiij. hi qui. & vide. xvij. di. pervenit.

Necessitas est duplex.

¶ Necessitas autem duplex est. vez simplex vt necesse est oēs homines mori. xxiij. q. iiij. due sunt. Alia est cōditionis, vt cū qs ambulat necesse est eū ambulare. Ibidē. Et sicut nulla necessitas cogit incedere nolentē, & necesse est eū incedere cuz incedit, sic q ex nulla necessitate nature, sed ex arbitrū libertate pueniunt, de⁹ puider vt necesse est, & scit ea esse cū sunt. ibidē. ¶ Itē qualiter necesse est predestinata. impleri habes ibi. Item not. q nō est culpabile q necessitas infert. xxx. q. j. ad limina. Opera vero necessitate cogēte facta non sunt laudabilia. lvij. dist. si quis. Aū adūltus coactus necessitate egritudinis baptizatus nō est ordinandus, vt ibi. quod etiā ex necessitate fit nō est ex ordine legitimo, sz vsurpato. Aū cessante necessitate cessare dz. j. q. vij. q pro remedio. & q. j. q pro necessitate. & ix. q. j. ordinationes. in fi. Nisi eadē vel maioz sit ratio in casu nō expsso. p quo vide q nor. ff. de reg. iur. que, ppter necessitatem. &. ā. de sa. san. ec. illud. & j. de agri. & censi. quemadmodum. in gl. an permutare & facit de preben. cui de nō. li. vj. & extra de offi. archi. c. vlti. ad fi. q pbi nc. Jnno. in glo. no. q in pzin. & quod scripsi. ā. de col. do. post. j. glo. Et hoc verū nisi expsse illud trahi prohibeat. ā. de pac. qui fi. di. l. ū. z no. Dy. de re. iur. in argumentum. lib. vj. Huic aūt vltimo aliqualiter obuiare vī. Aū. de iser. li. feu. qua. oliz feu. po. ali. post prīnci. ¶ Itē quod dispensatiue inducitur ad similia non trahitur extra de re iu. in causis. & lvj. di. cenomanēsis. ¶ Amplius in necessitate extrema sacra penitentibus non sunt neganda. xxvj. q. vlt. tpa penitudinis. Et in necessitate pri, matri, siue oibus aliis baptizare concedit. xxx. q. j. ad limina. & necessitas facit aliena propzia; qz tpe necessitatis oia sunt communia. lxvij. di. sic. in fi. Verum in necessitate licet aliquem laico a vinculo excōicationis absoluere. not. extra de offi. ordi. pastoralis. in gl. quo casu &c. ¶ Quod autem dictum est de sacramentis in necessitate prestandis. verum est in his que sunt necessaria ad salutem, secus in aliis. vt in sacramento confirmationis & similia. Mamtutius est ea sine periculo ex necessitate que legem non habet omittere; & ab his quibus cōferre non iz ex temeritate que lege dānatur accipere. extra de cōsu. & to. ad fi. ¶ Itē tempore necessitatis pzius propinquo & alieno subueniendum est, & inter alienos pzius quam pegcatozi. lxxxvj. di. in ipa. &. c. non satis. ¶ Que autem necessitas quomodo & a quibus excuset. vide. xvij. di. peruenit. xlviij. di. qm. v. q. iij. si egrotans. xxiij. q. iiij. sicut sanctius. de conse. di. iiij. hi qui. & extra de re. iu. & non est. ¶ An maiozis sit meriti facere aliquid ex liberalitate & si fiat ex voto vel necessitate. vide. xxvij. q. j. iam nunc. & xxxiij. qō. v. quid sit. extra de observa. ieiu. c. vlti. Vide etiaz quod de necessitate nor. Jnnoc. extra de consue. quanto.

¶ Idem Augu. Lex. xxvj.

QUidam ignauiz sectatozes: desertis ciuitatum munerib⁹ captant solitudines: ac secretas spēs religionis aut cum cetibus monazonio congregantur. His igitur atqz in hmōi deprehensos crui de latebris cōsulta preceptione mandamus: atqz ad municipia patriarum subcunda reuocari; & pro tenore nostre sanctionis familiarium rerum carere illecebris: quas per eos censuimus vendicandas, qui publicarum essent subituri munera functionum.

QUidā. ¶ Casus. Nonulli prie sue crudeles & impij munera propzie ciuitatis libenter euitant, faciunt se oblatos alicui⁹ regionis. hi perquirendi sunt, & de claustris, eremis, locisqz aliis vbi latitant eruendi, & ad sue ciuitatis munera reuocandi. Sz si perquisitus aliquis reperiri non possit, bona sua capienda sunt, & ei qui in locum eius ad onus surrogatus est assignanda. (Ignauie) dicit glo. i. pigritie, vel siultitie. ff. de le. ū. qui solidum. §. j. & vide. ā. de sta. & pma. l. j. in fi. & quo. ap. nō rec. qs. in fi. & est sile verbuz. j. de deser. l. j. & ff. de fidei. li. cū vero. §. j. ad muni. qd ergo. Sz fz pa. ignauia pprie est cū ignozant artes corpis. Ignauus aūt dz quasi ignarus vie. i. rōnis & vite, vt sine iurib⁹, olfecisse ei vetereς scisse dicebāt. Gnauia vero pro sapiētia ponit. ā. de epi. & cle. l. j. in fi. & de quadri. peseri. l. fi. Aū q ignauiā declinat virtutē inuehit, dicit Egisippꝰ. li. v. de bello judaico. Et vide & de his & similib⁹ legitur & no. ff. de su. spe. tu. l. ū. in fi. fm Tullij. li. de amicitia. Ignauia est vitiū oppositū fortitudini (Sectatozes) secutozes, insidiatozes, (Desertis) derelictis (Solitudines) Per contrarium & impzopzie. Nāz solutum. i. assuetum, frequentatiū. Solitudo aūt in qua nulla frequantia, sed ruritas est. Vel dic fm Hug. solitudo. i. singularitas, vel desertum: vel singulare desertum. a solus. Jn his solitudinibus sunt monasteria cōstruēda, ne populari accessu deuotio religionis impediat. xvij. q. ij. luminoso. religioso aūt & girouago extra claustrū solitudo non cō uenit. xx. q. vl. monachū. qz ve soli: qz cuz ceciderit non hz subleuantem. extra de sta. mo. monachi. Nā & licet solitudo & ocū nonnullos raro acuant, ceteris tū languozē afferūt, vt dicit Tullius. ij. de offi. vnde nō semper solitaria loca pfunt. Loth nanqz fuit iustus in ciuitate, ij nōte solitari⁹ peccauit. xl. di. quelibet. ¶ Ecōtra interdū vita solitudinis est sequenda. Nā Moyses nūc ascēdebat in mōtez, vt gloziā dūi posset libere cōtēplari. Nunc vero descēdebat in castra, vt necessitati ppli, puideret. extra & renū. nisi. §. nec putes. Et qū Adā solus erat nō est prevaricat⁹: qz mēs eius adherebat deo. de pe. di. ij. qū Adā. Vz qppe solitudo, & unuat sensus alta mysteria pscrutantis vt ait Jsent⁹ ad aug. & pro vide. Ecclesia. iij. Sz Tulli⁹ li. de amicitia dicit, q natura nihil solitariuz amat. vnde & sacrm & pti simum datur ad robur & ad pugnā. de con. di. v. c. ū. & propter hoc aliqs ad cōfirmationē accedes: qz & se hre stādi robur nō psumitur, statutū fuit vt ab altero teneret, ad significādum: qz per se stare non posset de cons. dist. iiij. in cathecismo. cum. ij. c. seq. & not. Archid. de cogna. spiritu.

cogna. spū. c. i. li. vj. Jn hoc aūt habēda est distinctio vt melioz sit solitudo & cū sceleratis habitare, p quo vid & scripsi. j. si cur. reli. ci. l. j. Secus si cū honestis ad hoc vid & no. archi. vij. q. j. illud. & scripsi. j. de pri. fa. scri. l. ū. in verbo societas. Vt dic vt no. lxxxj. di. in oibus. & xvj. q. j. si clericatus (Secretas occultas, archanas (Species .s. captās, als est sub specie religionis cum cetibus monachorū. & deest aut. spēs sūt propzie dicta est forma, ymago, effigies, similitudo,

Religio qualiter accipit.

dicta a spicio spicis (Religionis) religio dicta est a reeligēdo deū, vel & p eā religemus vni deo alias nras ad cultū diuinū vinculo seruiendi fm pa. Vel alicui loco. ff. de in ius vo. l. ū. post prīnc. Et tunc religio stricte accipit sicut & hic. Sz largo mō accipit. ā. de fun. tri. l. j. quāz tū accipit & regulari, & essiōe. extra de regula. c. pe. §. tullius. rhetor. dicit & religio est que supiozis cuiusdaz nature. & diuinam vocāt curā cerimoniāqz affert. & est pars iustitie a iure nature pcedens. ff. de iust. & in. l. ū. (Monazonio). i. collegio. Al. monacharō. al. monachozū. (Cōgregātur cū tū ex hoc deteriozē cām sue reipublice facere nequeant. ff. de mune. & hono. cura. in fi. Aū aūt hec. l. lo cū habeat i fratrib⁹ de pnia, seu in his quos nos dicim⁹ cōtinentes vel cōfratres. vide & ibi no. & extra de priui. cū z plātare. §. & cōfratrib⁹ (His igit) ver. (Deprehēsos Expone. vt. ā. de peti. bo. sub. l. j. (Erui) Eruere est enertare, inuestigare, alias exui. & dic. i. deponi, spoliari, nudari (Latebris) Latibulis, est eū loc⁹ occultus a latendo dictus. fm pa. ad hoc. xvij. q. iij. metuētes (Atqz) &. (Municipia) Propzie municipium est ciuitacula & manente statu ciuitatis ius aliqd maiozis officij. a principe impetrauit, dicitū a munus. i. officius & eū munera, seu munia. i. tributa reddat. nā liberales & famosissime cause, & que a principe proficiscuntur, ibi nō agunt. hec ad ci uitatis dignitatē pertinēt. fm pa. (Patriarū). i. ciuitatum seu municipiozū. ā. de aduo. di. iu. & hoc. li. ū. (Subeunda) supportanda (Et pro) ver. (Tenore). i. serie (Familiariū). i. domesticozuz. j. de omni agro deser. qcūqz. ij. vide & ibi scripsi in verbo domesticū (Carere). s. mādam & est. ā. & hoc si habes z p, alias est vt pzo. is aūt carere dicit qui non hz. Vt carere est agere eo quod habere velis dicit Tullius. j. de tuscula. qō. (Illecebris). i. voluptatib⁹ & blādicijs suasionibus que familiares & domestice res inducunt, hominēqz illecebrem. i. in celebrē faciunt (Quas) vers. Vēdicandas) habendas, acquirendas. ¶ Post gl. i. aliquas. Adde. & facit ad. l. j. j. de col. & carto. vel pp⁹. i. herema vel solitudo. i. singulare desertum, vel singularitas, vel de sertum. vt dixi in textu. ¶ Jn gl. i. collegio. ibi puenit. Adde & fiat consentientib⁹ officialib⁹, & p fiat clericus postulet vita, pbabilis z studium. vt. ā. de epi. & cle. officiales in. ū. dicto. Sz iure aūt. non pōt officialis effici clericus, nisi. xv. annis in menasterio fuerit. eo. titu. aūt, sz neqz. ¶ Post gl. i. claustro. Adde. i. heremo. simile. j. de agri co. & cēsi. oēs, pfugi. & de mē. vel. l. j. ¶ Post glo. fm & dicit. Adde dicunt aliqui etiaz realiter, & non credo, cū non sit de casibus in q bus ab ecclesia quis inuitus extrahit qui habentur. in aut. de man. pzin. §. sz neqz. qui etiā restricti sunt de iure canonico. extra de immu. ec. inter alia. & c. vlti. de quo scripsi. j. de pala. & do. do. l. j.

¶ Idem Augu. Lex. xxvij.

PAterne militie priuilegiose vendicet: quem assuetus curie ncpus astringit. Quod si militari auo & patre decurione nascuntur; paterne erit succedaneus functionis.

PAterne. ¶ Casus. Licet qs sit filius militis. tū si electus ad decurionatū hoc nō allegauit, demū militie paterne priuilegio non vtet, nat⁹ est ex militari auo & pre decurione, prīnum segt onus, nō autū honorē (Militie) militia & a multis quasi multitia, aut a mole rerū qui militia, seu molitia (Assuet⁹) solit⁹ ab assuesco (Nep⁹) cōiunctio, cuiusqz rei ligatura. Ordo. Jis que assuetus curie nep⁹ astringit, nō vēdicet se priuilegio &c. (Si fi)ū. (Militari) Militaris dicit castrēsis hostilis vet⁹ miles, sz pa. de ū vide. j. de re mi. l. militares. (Succedane⁹) successor. ¶ No. ġ ex hac. l. & q̄ties plura cōcurrunt quoz vnus, & pdest, aliud obest magis attēdit id & obest. Ad idē. ff. ex q. cau. in pos. ea. fulcim⁹. §. qd ergo. Sz ā. ff. de in fi. l. ū. §. si qs. & de sena. emancipatū. Dic & si id & obest fortⁱ⁹ est eo & pdest, tūc id magis attēdit. ff. de iniur. eū q. §. si iniuria. secus si fortⁱ⁹ est id & pdest. ad hoc. ff. de sta. ho. ġrit. de testi. repe. §. j. hoc pleque re. vt not. An. de Jser. li. feu. de mili. vassa. q cōtu. est. c. j. & facit. j. l. prori. & vide & legit. & no. ff. q. ad li. procla. nō li. fi. ti. z. d. §. si iniuria.

¶ Idem Aug. Lex. xxviij.

NUllus qualibet prerogatiua fultus: a debitis muneribus habeatur immunis.

NUllus. de se ptz (Prerogatiua). i. gratia pmissa, vel ppa dignitas. excellēs meritū vel donuz, laus, aut priuilegium fm pa. vel expone. (Prerogatiua. i. pscriptione. ff. de iti. actuqz priua. Lapparet. §. pe. Et tūc est casus & in publicis muneribus pscriptio nō pcedit, sicut nec prescribitur obedientia. ex de preseri. cū non liceat, & pcuratio que debet rōne visitationis, eo, ti. accedētibus, & decime a laico. c. ti. cāz. Idē in tributis. xvj. q. iij. porro. cui⁹ tū ztiū verū est, & dic vt. j. de fun. pa. l. fi. & no. ā. de anno. & tribu. in fraudē. attēdit em in his consuetudo. ff. de publica. si publicanus. §. fi. Ad & vide q scripsi. j. & diuer. offi. l. viros. q. j. z. ū. Fulc⁹ subalter⁹, subnix⁹.

¶ Idem Augu. Lex. xxix.

NAti ex inquilinarum nostre domus matrimonio: & patre decurione: non patrum suozum verum matrum conditionem sequantur.

NAti susceptus ex pre decurione, & inquilina dom⁹ pncipis mze, mris, non pris cōditionem sequitur (Inquilinarū) Inquilini sunt qui migrant & non perpetuo manent fm pa. ¶ Qualiter autez probatur quis natus ex matre, qualiter ex patre. vide. j. de. di. l. j.

¶ Idem Augu. Lex. xxx.

PRocuratozes reipublice actionibus publicis debere vti non venit in dubium.

PRocuratozes. ¶ Casus. Decuriones q sunt procuratozes rei publice ciuitatū debēt lites ipsarū agēdo; & defendēdo suscipe, imo & si nō faciāt ad interesse tenent. j. de admi. reipu. l. ā. & hoc fm. j. gl. Sz veri⁹ & nō decuriones, sed administratozes, seu procuratozes decuriones electi. vt pz. c. ti. in ru. & ff. & cuiusqz vni. no. nulli. Vel dic & hoc possit cōmittere maioz pars duaz partiū psentiū. j. e. notationū. & de ōdi. curi. l. ū. z. ff. & cuiusqz vniuersi, no. l. nulli. z ad trebel. ita tū.

¶ Idem Augu. Lex. xxxj.

EX oibus domibus producti qui origine sunt curiali: ad subeundā publicoz munerū functionē protrahātur. Quippe cū occultatozibus taliuz preter factura existimationis: etiam rerū discrimen incumbat: si vlterius progressi vtilitatem publicam priuata custodijs & patrocinijs postponant.

EX oibus. ¶ Casus. Origine curialis si eligat ad aliquem magistratum, vel ad aliqd on⁹ publicuz, & se occultat de quacūqz domo inuit⁹ ex hac. occultatozes aūt talium sunt infames, & pena publicationis dānant, si vlteri⁹, pgressi, & vtilitate ipsoz in ipsa occultatiōe persisterint, & vtilitate publicā nituntur offendere (Domib⁹) & pncipis. vt. j. eo. curiales q se (Producti). i. extracti. et & ipsos occultatozes, & est casus spālis. als ff. de in ius vo. plerizq (Origine) ortogo, gen⁹, stirps, principiū. (Protrahant) Proculā domo trahant. d. l. curiales. & facit. ā. de exac. tri. quoties, vide & ibi scripsi. (Quippe) ver. & est aduersiū affirmandi nimiruz, siue dubio, certe. (Occultatozibus) absēsoribz tectozibus (Preter). i. absqz, & ponit inclusiue (Existimationis) fame, vel opinionis (Discrimē). i. periculū vt dannū. j. de suscep. & archa. exactozes, als exponit. i. diffatia labor, discernēdo & aliqñ duarum rerū separationē oñdit, que cōiūcte esse pñt. vt in ornamētis mulierū. inde discriminalia dicuntur. fm pa. ad hoc. j. de agrico. & cen. diffinimus (Progressi) in occultatione ipse persistentes. Et facit hec lra ad qōes eius que de receptatione latronis arguit & non sufficiat vnica receptio sola, sed sint necessarie plures. de quo dic vt scripsi. j. de deser. l. j. in pnc. ad idē. j. de muriegu. g aliq, ibi in latebzis habere. & l. si. e. ibi celauerit. vide & & scripsi. j. de agrico. & cen. seruos in verbo detentaroz. de colo. trayen. l. j. in fin. ibi retinendū de colo. illiri. l. j. in fin. ibi suscepit. & j. de fugi. colo. l. ū. Add idē. ff. de edili. edi. l. pe vltimo rū. (Utilitate publicā) Utilitas ergo publica puate preferenda est. vt hic. & ā. de cadu. tol. l. j. ad fi. in aut. de nō alie. ġ. qz vero simile. in fi. ġ. ex de postu. prela. bone. i. & verum esse dicit ibi gl. cū priuata in publica includit. als sec⁹ imo tūc pferr ipsa priuata cū charitas ordinata incipit a seipa. ā. de seruitu. preses. xxiij. q. v. si nō hz. Dns an. hoc repobat dicēs & in dictis iuribus cōcurrit priuata cū priuata. sed qñ cōcurrit priuata cuz publica nulli dubiū est & priuata succūbit, vt dictis iuribus. p hac parte inductis. & pz. j. de priui. vtilitas. vide quod ibi scripsi (Priuatis) Hic probatur priuatum preter fiscale. non solum principis sed etiam cuiuslibet ciuitatis & municipij (Custodijs) Custodia est obseruatio seu preduratio rei. (Patrocinijs) defensionibus. ¶ Post. ū. gl. adde sed dūs Bar. dicit idem in quocunqz qui ad publicū vocatur officium. ā. eo. si ad magistratum. in fi. Non enim refert vtrum ex origine an ex accidenti sic curialis. j. eo. quotiescunqz.

Utilitas publica an sit preferenda priuate.

¶ Impe. Gza. & Val. Aug. Lex. xxxij.

ERabricēses casus ordinib⁹ restituant: & originē curialem: & ppria munera declinauerint ciuitatis. Religione quidem ingetudine pulsentur.

FAbricēses. ¶ Casus. Origine curiales ad ordinē fabricēsiū transeuntes, vt declinēt seu fugiāt munera ciuitatū restituēdi sunt curie, & eos recipiūt puniēdi (Fabricēses) De his vide. j. de fabricē. in rubr. (Ordinib⁹). s. decurionū (Declinauerint) dereliquerint. (Religione) sic, (Ingetudine) cōmotione. (Pulsent) impe. sz exe-

Universidad de Deusto
Biblioteca

plariter loquitur. nam pulsare est sine dolore cedere.ff.de iniur. lex cornelia.§.inter. ¶Post.ij.glo.adde,quidam putauerunt hunc verioꝛem intellectum, ⁊ tunc exponе oꝛdinibus.i. coꝛporibus. habent eñ coꝛpus fabricenses.vt.j.de fabricē.l.iure. sed ſm hunc intellectū lex non faceret ad titulum,⁊ ideo primus verioꝛ,quod ptz etiam in eo ꝙ dicit originem curialem quod fabricensi non congruit.

¶Idem Augu. Lex.xxiij.

OMnes iudices prouinciarũq; rectoꝛes a cõsuetudine temerarie vsurpationis abstineant; sciantq; neminem oino principalium: aut decurionũ sub qualibet culpe atq; noxiꝛis offensa cruciatibus esse subdendũ. ¶Cõ si qs iudicum forte in hanc pertinatiam illiciti furoꝛis eruperit: ꝙ audeat principalem aut decurionẽ; ⁊ sue curie(si fic dici opz)senatoꝛem tormẽtis subdere; viginti libraꝝ auri illatione mulctatus:⁊ perpetua infamia inustus: nec spāli quidē reſcripto notā eludere mereatur. ¶Et officiū quinquaginta libraꝝ auri mulctaz fisco nostro cogatur inferre: qm̃ vt pertinacie iudicis sui resistat: liberam eidem contradicendi permittimus facultatem.

OMnes. ¶Lex ista vtilis ⁊ attendenda, ⁊ vltra moꝛem solitum postillanda cõtinet lex dicta. Sz qꝛ nõ est in diuisione procedendũ vt videat lex potius in fruſtra cedi ꝙ diuidi fz ea que ſcripſi.j.de preposi.sa.ſcri,hac.l.in no.magna.cum etiã iuxta doctrinã Boetij,oꝛis diuiſio debeat esse bimembris.ad q.ff.de acqui, posſ.l.vij.§.gña. in fi.vbi dicit ꝙ ſufficit ſi est reducibilis ad bimembrem,ideo eaꝫ diuide in duas partes. In prima ſtatuit. In ſecunda punit.ibi q ſi qs. Prima etiã diuiditur in duas,nam primo generaliter monet.Scdo ſpecialiter ſtatuit ibi Sciãtq;. Scdo principalis in duas. Primo infligit penam iudici principali. Scdo ipſius officio ibi.Et officiũ. Iteꝝ ſcda in duas. Prima penam continet ſcdo remedium ꝙ pena ipſa eluſoria nõ ſit ibi,Nec ſpeciali. Tertia ſiꝛ in duas.primo ponit penam,ſcdo rõnem adiucit ibi.Qm̃ vt pertinacie. ⁊c.Nec ē ſuia legis in generali. In ſpeciali aũt in hac.l.ſtatuit imperatoꝛ oẽs iudices,⁊ ſpāliter preſides prouinciarum, abſtineant a tortura illicita quã in decuriones quadã vſurpatione agere conſueuerant,nullũ ex principalibus, aut decurionibus ciuitatis ſub qualibet culpa tormẽtis exponant. Judex autez qui contra hoc fecerit puniet,ꝛx.lib.auri,⁊ ꝑpetua infamia,cuius abolitionẽ etiã per principale reſcriptũ.obtinere nõ poterit,Officiũ vero.i.aſſeſſores,⁊ aliꝫ officiales deputati cũ preſidibus,quibus vt eoꝝ principacie reſiſtant, in hoc libera facultas tribuitur ſi non fecerint. l.lib.auri tenentur. (Oẽs) ſignuz eſt vniuerſale collectiuũ. ꝙ ꝓprie ad multitudinem refert,⁊ differt a quilibet ꝙ eſt ſignũ vniuerſale diſtributiuum,vt.j. eo,quilibet,⁊ vtrolibet,quod ſimiliter eſt ſignum diſtributiuũ.ff.cõ. di.arboz.§.de veſtibulo,ꝙ ꝑſequere vt ſcripſi.j.de cur. pu. in omnibus. (iudices) iudex dicit quaſi ius dicẽs populo. ſiue ꝙ iuꝛe diſceptet. Jure aũt diſceptare eſt iuſte iudicare nõ eſt autem iudex ſi nõ eſt in eo iuſtitia ſm Iſidoꝛ.extra de ver.ſig,ſozus.§.in omni.vnde.ũ. Para.c.xix.Videte qd facitis,non em̃ hoim exercetis iudiciũ, ſed dei, z quodcunqz iudicaueritis in vos redundabit. Sit timoꝛ dñi vobiſcũ.⁊ cũ diligẽtia cuncta facite ⁊c.De hoc Caſſio.ij.variaꝝ epla.xxvij. Tãdiu iudex dicit,ꝙdiu ⁊ iuſt⁹ putatur: qꝛ nomẽ ꝙ ab equitate ſummꝫ ꝑ ſuperbiã nõ teneꝫ.vide ꝙ plene ſcripſi.j.de dig. iudices.Sub hoc ergo verbo cõprehenduntur preſides,procõſules, rectoꝛesqꝫ prouinciaruꝫ,⁊ oẽs iudices.d.l.iudices.z de cur.pu.iudices,⁊ no.in aũt.vt iudi.ſine quoquo ſuſſra. in rub. hi omnes dicuntur iudices curie regis.ij.Eſdre.vij. ſed ꝓprie ſumptũ ſolos ꝓſides ſignificat.ſ.de exact.tri.miſſi.§.iudices.de anno.z tri.iudices.j. de colla.fun.patri.l.ñ. (Prouinciarum) Vide quod ſcripſi.ſ.de bon. vac.l.iij.z.ſ.ti.proꝛi.l.vlti.(Rectoꝛes).i.ꝓſides.ſ.de offi.rec.puin. l.j.z de anno.z tri.oẽs.j. Et quare ꝓeles dicaꝫ rectoꝛ ibi ſcripſi, aſs dicunt moderatoꝛes prouinciarum.ſ.de mõ mulcta,eos in prin.⁊ de cano,lar.ti.l.iij.vbi hoc expoſui. Jnterdum vocant cognitoꝛes.ſ.de leg.ſi qd,alias ſiquidẽ.ꝙ ꝓſunt in italia vocant correctoꝛes.in aũt. de ma.prin.in prin.Sed cũ ꝓſides ſub iudicib⁹ includant.vt dictum eſt,quare debꝫ ſpāliter adiũcit,cũ ſuꝑflua non debeãt in legib⁹ contineri.ſ.de ve.in.enu.l.ij.§.ſi quid aũt.⁊ de ap.l.ſi.§. in refutatoꝛijs. verbo ſitas eñ plerũq; affert.ex cõfuſione dedecus.ea.l.ij.§.hoc aũt qs ab initio.Rũ.qꝛ ꝓſides in talibus frequẽtius excedebãt, iõ fuit neceſſariũ vt de illis ſpecialius adiũcereꝫ ad ꝙ.ff.de iniur. Jteꝝ apud §.hoc edict.⁊ extra de here.ſi audierſus.frequenter etiã genus ⁊ ſpes copulanꝫ.vt ⁊.ſ.de ſerui.⁊ aqua,i rub.⁊ ratio reddiꝫ ꝑ azo.in ſum. ſ.de here.⁊ mani.⁊ vide plenius quod de hoc ſcripſi.j.de tractato. ſſa.l.j.(Conſuetudine) Plura de cõſuetudine ſcripſi.ſ.de exac.tri. miſſi.⁊ de colla.do.l.j.(Temerarie) Similis ſra.j.de meraſtis.l.ij.in fi.de priui.eo.qui in ſac.pa.mili.l.fin.vide quod ibi ſcripſi (Uſurpationis) Preſumptionis illiciti vſus.⁊ est ſimile.ſ.de epiſc. an.l.ſine ſa.bap.l.j.⁊ 8 teſt.cõſulta.aſs accipiꝫ in bona parte.ff.de vſuca.l. j.j.de ſtu.li.vi.ro.l.j.⁊.ſ.de exac.trib.in fiſcalib⁹.ff.de var.cog.l.j.ſ. ludi.de hoc ſcripſi.ſ.de bo.vac.ſi qñ.ũ. (Abſtineant) Se cohibeãt. ⁊ no.ꝙ vere abſtinens eſt ſm Bꝛeg.q frequẽter a licitis, interduz a neceſſarijs abſtinere ſtudet.de hac materia ſcripſi plenẽ.j.de bis q nõ imple.ſtip.l.j.(Sciantq;) ꝛ.(Dino) ſimile.ſ.de queſt.decuriões (Principaliũ Dic vt.j.eo.glibet.⁊ dicit.ſ.iu ru.(Aut) De dictionibus aut,vel,⁊ ſiue qñ ponanꝫ diſiunctiue,qñ ꝛpoſitiue.qñ coꝛrectiue,⁊ copulatiue.vide ꝙ no.Archi.xlvij.di.c.j.(Anteriorẽs) Aſs eſt aut erroꝛis,⁊ ſic habebat literã gloſatoꝛ. vt ꝓz, ſed melius vt ꝓma litera,cũ lex debeat ſup bono,difficiliuz fundari.ff.de carbo.edic.ꝙ labeo.(Offenſa Crimine,vel delicto(Cruciatibus).i.penis.que ex coꝛmẽtis eueniũt ſupra de ſto.decuriones,vno quo vide ꝙ ſcripſi. j.de digni.quoties.in verbo cõcuſſione,vel et ꝓprie põt poni pro pena que ex crimine vel ob crimẽ imponiꝫ.ad ꝙ.ſ.de paga.l.ſi.in fi.Nã decuriones⁊ eoꝝ filij prohibenẽ fuſtibus caſtigari.ff. de infa. decuriones.eſt et ipſius carceris cruciat⁹ de ap.minime.de hoc eniz verbo ſcripſi.ſ.eo.cum adoptiuũ Subdendũ ſubiiciendũ.(98) verſi,z dic,ꝙ ꝓ ſicut(Si qs).i.ſi aliqs(Judicũ) Prouinciarũqz rectoꝛum,vt.ſ.dixit(Forte).i.caſu fortuito,⁊ eſt nota dubitationis in facto,vt hic. Jnterdũ eſt nota dubitationis in iure.vt eẽ de re in dic.cõſanguineꝰ.qñq; vero eſt nota aſſertiõis.xxvij.o.ũ.admonere. de pe.diſt.iij.c.vlti.naz.Sub dubio forte reſpondẽt ſepe periti.ff.de rei vẽ.item ſi.§.j.nã z ipſe deus interdũ ſub hoc dubio loquiꝫ. vnde pſal.lxxx.ꝓ nihilo foſſitã inimicos eoꝝ humiliaſſez. vide ꝙ no.ex tra de reſcri.ſup literis.in gl.iſtud forſan. Jnterdũ cũ abundat.vt.ff. de vſufru.ſi fur.aſs.l.arbozibus.§.vlti.de arbi.ſi duo (Vertintiã) habes idẽ verbũ,ſ.e.ſi ad magiſtratũ,⁊ dic ꝙ vitiũ notat.ſicut enim conſtãtia dicit in bono z eſt pars fortitudinis,ſic pertinacia in malo quaſi firma perſeuerationẽ malo.vt dicit Arch.li.diſt.aliquãtos. de hoc ẽt.j.dicã(Illiciti Bene dicit illiciti,põt em̃ furoꝛ interdum eſſe licitus ſicut ira,puta rõnalis ꝫ delinquentes.vt ſcripſi.ſ. de exact.tri.l.ũ.in verbo iratis. De quo ẽt habetur.iij.ethicoꝝ.ꝙ irati dolent punientes aũt delectanꝫ. fortes enim furoꝛis ſpecies habent. impetuoſiſſimus em̃ furoꝛ eſt ad pericula.vñ z homerus Virtutem immitte furoꝛi,zvirtutẽz furoꝛe erige,ſic z indignatio põt eſſe bona z mala.iuſt⁹ em̃ peccatis iraſcit paleaz.vñ.o.i.§.B rũe.ver.hinc idẽ. z de pe.diſt.j.ſed cõtinuo. Et ẽt fenus põt dici bonũ.xlvi.diſ.c. vlti. xxiij.q.j.aduocauit. Maledictũ quoqz interdũ bonũ eſt.xxiij.q.iij. cuz ſcti, Jteꝝ odiũ bonũ z malũ.lxxx.di.odio. Et ꝓpheta. Perfecto odio oderã illos. hoc eſt odiũ bonũ ſicut z odiũ culpe. quo inducta eſt ꝓſcriptio.xxx.annoꝝ vt negligẽtia puniatur.eẽ de ꝓſcri.vigilanti.ſic z filij ingrati a parentibus habentur odio iuſte.in aũt.de in ceſ.nup.§.ſi vero hec.in fi.§.z.ff.de reli.vel que.§.i. Sic z delinquentes odio iuſte habentur a iudice.in aũt.de mã.prin.§.ſed etiam ſuſcipientes. Jtem eſt cõcupiſcẽtia bona z mala.vñ apl's. Caro concupiſcit aduerſus ſpiritũ,z hec bona, ſpũs aduerſus carnem. z hec mala. Jteꝝ ſuperbia bona z mala vñ cuidã dicenti nobiles mulieres habent me ſupbã,rñdit Hieronymus.ſic te volo ſupbam. Hec ſupbia bona eſt deo placẽs,z honeſta. Et ad euſtochiũ virginẽ.diſce in hac parte ſupbiã ſanctam ſcito te illis eſſe meliorẽ. Jteꝝ eſt pietas bona z mala.vñ cũ Hier. ſuaderet elioꝺoro petere eremum rñdit illi. pa- Super- bia est do mali.

Clerici an possint torqri.

tu inquit licet paruulus ex colo pẽdeat nepos⁊ ſparſo crine z ſciſſis veſtibus vbera quibus te nutrierat mater oſtendat, ⁊ in limine pater ſaceat,percalcatã perge parẽtẽ,ſiccis oculis ad vexillum crucis euola,pietatis genus eſt in hoc eſſe crudelẽ. De hoc not. Arch, xlv.di.vera iuſtitia. Item cupiditas poteſt eſſe bona z mala, vt ſcripſi,j.de his qui ſpon.mu.ſu.l.ũ. Quod modis dicitur malũ no. Archi.xiiij.q.v.qui habetis. (Furoꝛis) ire,indignationis. Dicitur em̃ ꝓprie furoꝛ quaſi feralis actus. vnde furioſus dicitur qui feratum ritu rapitur,⁊ interdum ꝓ amoꝛe ſumatur.nihil enim amantis furoꝛe vehementius.in aũt.qui.mo.natu. effi.le. §. illud de quo dic vt no.ſ.de ſenatuſcõ.clau.l.vnica. Ut dicitur furoꝛ mentis ad oia cecitas,z plus eſt ꝙ inſania ſm Tullium. iij. de tuſculanis qõ. Sed an dici conſueuit hic fuerit.i.ſenſit,ſraſcit.furibũdus.i.valde iratus ſm Dap. vbi autez furoꝛ ibi nulla ſapientia ſed deſipientia penuagatur ſm Boetium.vt not. Archi.xxxv.diſt.venter. Furoꝛ enim commotionis tpe iuſtus putat omne quod facit.xj.q.iij.illa. furoꝛ quoqz ſapientẽ talia facit cõmittere, de quib⁹ poſt multum dz penitere. ea.q. cũ apud. Qñ eñ concupiſcentia z furoꝛ principatũ hz.tandẽ z optimos viros interficiet, vt dicit.iij. Politicoꝝm. nam expers conſilij furoꝛ. Jnterdũ dolozẽ virtutẽ putat. ꝙtum meditatur ira.tantum promittit audacia. dicit Oroſius. ij. Ad auguſtinum. Sed z menti furoꝛi ebrie omne rectũ quod dicit peruerſum videt.dicit Brego.in paſtorali.ca.xl. Laudabile igit̃ eſt ꝓpoſitis ſi nõ furoꝛ,ſed rõ dñat in eis.d.c.illa. Et rectoꝛes aliozñ nõ cum furoꝛe aut lenitate debent ꝓcipitare ſniam.ea.q.ſummopere. Que autez ſunt tempoze furoꝛis ad irregularitatem vel penam aliam non imputabuntur in cle.de homi-

cle.de homi.ſi furioſus. An aũt furioſus a caſu vt neceſſitate batize tur.vide extra de bap. maiores. Et ſi dicaꝫ aliquis furioſus qs boc ꝓbat.vide.ſ.de codi. neqs exẽ de ſucceſ.ab inte. c. vlti. z xvij. q.ij. gonſaldus.(Eruperit) diſcretione facta irruperit.(Audeat).i. tepter.z ponit in mala parte.z vide.ſ.de cano.lar.tit.l.iij. (Curie) De hoc vide.j.eo.decurio.(Si ſic dici oportet) Simile verbũ. ff. ad trebel.poſtulante.in fi.vñ dici cõſueuit,ſit ꝓ rõne voluntas. eo. tit.qꝛ poterat. Multa quoqz ſunt iura volũtaria ꝙ rõnabilia, quaſi ſic volo ſic iubeo.ſicut pleraqz iura imperatoꝛis ſunt,dicit gl.in aut. de nup.§.qm̃ infirmas.in fin.gl.magne.Adde ꝙ dicã.j.eo. poſt primam glo.(Senatoꝛe) Senatoꝛ a senectute dictus qui vel fundauit vel auxit romã. inde dicit ſenatus reipublice ſummũ conſilium, vt dicit Tullius lib.de ſenectute. Nã ſenatoꝛ eſt ꝓprie is qui de quo cõſulit dat ſiſlam.vt ait Titꝰ liuꝰ de ſcdo bello punico.li.vij. Iſti a romulo electi ſunt centũ a populo:qui ob eãdem etatem ſenatoꝛes ob ſimilitudinẽ cure patres appellati ſunt. Dicunt quidẽ z ceteraz ciuitatum ſenatoꝛes curie ꝓncipes,ſed hec in antiquis,nã modo ſenatoꝛ dici non põt,niſi qui in curia romana fuerit ſm ꝓa. Antiquitus em̃ quelibet ciuitas habebat ſenatũ ſuum vt dixi in rub. vide ꝙ no.j.de ſuſcep.z archa. exactores. Vel dicit ſenatoꝛ quaſi ſanatoꝛ: qꝛ vulnera z curas rei publice ſanat. vel dic vt nor. Archi. de elect. fundamenta.li.vj.ibi vniuerſo ſenatu.z plenius.ij. di.ſenatus. vide ꝙ ſcripſi,j.de di.ſenatoꝛ.z.l.ij⁹ ſenatoꝛ. Urbs aũt romana z ſenatũ, z collegium curialiũ ſeu decurionum hz;vt no.j.de decur.vi.ro.l.j. (Tormẽtis) que per fides.i.funes ꝓpo fz obſeruantia iudicũ inſtituuntur ꝙ probatur. ſ.de qõ.decuriones. que aſs dicunt ndicule.ſ. ad.l.iu.gna. nullus. Jnterdũ per oculea z lacerationes.j.de numera. l.j.ſed hec ſunt duriora, ſed ꝙ fidiculas leuiter ſedibus ſuis remota cõpago per ſingulos actus mẽbra lagantur. vt ait Quintilianus in iuſtami in matre defenſoria. Aſi aũt quis torquetur vt teſtis. v.q.v. illi. Qñq; vt principalis.xv.q.vj.c.ij. poſt ꝓm.z exẽ de depo. c.j. Et ſemp intelligas tunc demũ torqẽdum qn ſuꝑpectus eſt ſup eo ꝙ ei imponit,z ſic loquunt iura predicta. Jteꝝ quiqz tormẽta inflinguntur ad eruendã veritatẽ vt in predictis iuribus. Quiqz vero ad penam, vt.v.q.vj.q.xij.q.ij. fraternitas.z exẽ de rap. in acpiẽtes. Jteꝝ torquentur domeſtici,cãcellarij, z familiares,ſi idonea cã exegerit ad detegẽda flagitia ꝓcipũ,cũ qbus geſſerunt officia,ſ.de aſſeſ. null⁹. in fi. ¶Et not.hic ꝙ decuriones nõ torquentur. Sed qd in clericis vr idem cũ loge ꝓtantioꝛis ſint dignitatis z ordinis ꝙ decuriones. xij.q.j.duo. Super hoc dicit Archi.v.q.vj.ſiḃ ẽt. ꝙ in quibus ca

Clerici an possint torqri.

ſibus laici torquẽnt ad eruẽdã veritatẽ. z ipſi clerici torqãnt ſi opz. pura ſi ſunt infames ſi ſunt ſpõte ñtẽtes crimina aliozñ. ſi ſunt crimi noſi z ḧmõi qꝛ tales nõ debẽt recipi ad teſtimoniũ. Sed ſi neceſſitas cogat eos recipi qnõ ſunt alẽ ꝓbationes z crimẽ eſt magnũ, ꝓio toꝛqueantur, aſs non ſunt recipiẽdi. iij.q.iij. ſi res. ſz Hug. z ide ſentit Bar. hic, in caſu vbi dicit exponendu vt leges ſcripſit. ſ. forte in q bus caſibus laici torquentur, z ipſi et torqueant. z ꝙ dicit dictus. c. ꝓbr. citra iniuriã qñm teſtimoniũ dicant, exponunt Hug. z Archi.i.ꝓpter teſtimoniũ ferendũ torqueri nõ debent. milites quoqz non torquẽtur,ſ.de qõ.milites. De militibus noſtri ꝓpe z aduocatis z perſonis aljs ſractat Albertus de candino cremonenſis ſub rub.ſ. qõ. ¶Sciendũ eſt aũt ꝙ ad tormẽta ꝓceditur tũc cũ ꝓcedit indicia.ea.l.milites.z.ff.eo.ti.l.j.§.ſed ſi vnus.z.§.in ea cã. Et veritas aliter inueſtigari nõ põt.ff.eo.ti.l.duus.z.ſ.eo.ti.quoties.nam a qõnibus nõ eſt inciptendum.ff.eo.ti.l.j.z extra de reg.iur.cũ in cõtemplatione. Utrũ aũt in crimĩb⁹ priuatis locũ habeat vr ꝙ ſic.d. l.milites.ibi.opz aũt iudices ne in his crimĩbus q̃ publicoꝛũ iudicioꝛum ſunt ⁊c.ſic arguit gl.ff.de ſica. l. ex eo ꝙ ibi dicit. nec in hac lege de quo etiã breuẽ notulã ſub cõpendio ponit Jo.an.de re.iur. cũ in contemplatione.z aliq̃ ſcripſi.j.de numera.l.j. Preterea dicunt aliq̃ ꝙ quiqz ꝓhibent qõnibus ſubijci, nec in carcerem poni põt, qꝛ qõnis appellatione carcer continetur.ff.de muner. ttes apud.§.qõnis.z depoſi.ſi ꝓoiem in princ.ꝙ nõ puto verũ, cũ nõ ſit noſtrũ extẽdere lege.ff.ſo.ma.ſi vero.§. de viro.minus ergo priuilegiũ cõtra regulã iuris indultuz. (Aliqui libraꝝ) Sed cu hoc dicatur capitale crimẽ, vt.ſ. de qõ. decuriones, quare hic imponit pena pecuniaria cũ ꝙ capitali crimine cõdẽnatus ciuitatẽ vel libertatẽ amittat.ff.de pe.capitaliũ.in pn. Rurio ibi loquiſ.cũ tormẽta decurionũ in cõtumelia,exitiũq; tori⁹ ordinis inferunt. Vel dic ꝙ licet ſit capitale crime,tñ pena que hic ſtatuit irrogaꝝ. Jta em̃ lex ſcripta ſeruãda eſt.ff. qui.z a qui.ꝓpter.z facit.ff.de leg.nõ põt.z.ff.ad treb.poſtulãte.in ti.z ꝙ.ſ.dixi. (Illaudabiliter) ſoluitõe. (Adductaꝝ).i.punit⁹ z improprie qꝛ talis pena ꝙ legẽ imponiꝫ.ff.de ver.ſig.ſi qñ pena. (Perpetua) qꝛ ſine tẽporis ꝓmiſſione.ſ.de diuer.reſcri.fallo. De hoc verbo ſcripſi j.de fun.rei priua. quacunqz. (Infamia) exponе vt.ſ. eod.infamia. (Jnuitus) incẽſus. Et no.ꝙ infamia viere oꝛ ifamacũ.ſic.ſ.de ap.

Cicero cõ tra falſũ Ver- rem.

Nõne tibi videre perpetuas murere maculas quas relicta ſalutium. qua vita tua eluere nõ poſſes? z illud Eſopi. Nõ mmus vretes in tertia formica fagittas. Hec maxime locuꝫ habet in infamia q̃ inflgit

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

nunciet deinde desistat, sed sepius eius auribus publice ingerat ꝙ iustitie nouerit conuenire. ead. di. scimus. Vide ꝙ ibi not. in glo. vlt. arguat qꝫ ipsum, obseret, increpet in oi patiẽtia doctrina. xlv. dist. c. j. Nõ quidẽ indiscreto sermone, tũc em̃ esset procurere nõ monere. ea. dist. c. vlti. ℣ De hoc verbo vide. j. de deserto. l. ij. (Sm̃) ver. (Sui) ℣ Deum z tuus z suũ qd notãt.

℣ pronomẽ meũ, tuũ, suũ, denotant vt res de qua loquit ad aliq̃ ple no iure primear, ꝑtũ ad ꝓprietatẽ z vsumfructũ saltẽ quo ad opinio neum. ff. de leg. iij. seruos. in pn̄. Interdũ continet rẽ cõmunẽ cũ alio z in qua vsufructꝰ alienꝰ est eo. ti. se. cũ cõcor. Interdũ res dr alicu ius quo ad ꝓtectionẽ solã, vel seruitiũ. s. de quadri. pscri. l. ij. z. j. in qui. cau. colo. cẽsi. do. ac. po. l. ij. ver. ℣ de cetero. cũ ibi no. z hoc mõ res publica dicit esse ꝓcipis. in auc. quõ opz epi. ij. pe. ibi vt nullus nr̃e reipublice. Interdũ vero verbũ suũ accipit, siue aliqs sit direc tus dñs, siue vtilis, vt feudatarius emphiteoto, z si miles ꝙ plesquere vt no. s. de rhesau. l. j. in pn̄. Interdũ sub ꝑbo suo cõtinent ea que p mediũ alicui subiecta sunt eꝫ de ꝑbẽ. ꝓ illo z. z aliter qualitercũq; subiecta. eꝫ de vsu pal. ex renoue. z ꝙ no. ff. de offi. presi. l. iij. vñ dicit res mea que mihi seruit. ff. si serui. vẽ. sicuti. ij. Utrum aũt exẽpto monasterio cũ ecclesijs suis cõpehendant sibi subiecte. plesquẽ tractat Archi. xvj. q. j. c. frater. vbi tenet ꝙ nõ. Interdũ sub hoc ꝓnoie cõprehendit ẽt iꝑ spuale, puta cũ dicunt ecclesie sue, intelligũtur ẽt ille in qbus ius spuale qs hz no. Inn. d. c. ꝓo illoz. z vide. li. vj. de ver. sig. c. vlti. ℣ Ꝓprie aũt hoc ꝓnoie cõprehenduntꝰ que vẽdicari pũt. ff. de rei ven. solũ. ij. non aũt ea que nobis ex alia cã debentur. ff. de au. z ar. leg. qui. s. argẽto. sed improprie cõprehẽdit ẽt ea in quibus nullũ ius dñũ aut possessionis consistere potest vt hic z est modus loquendi fm nos. sic ẽt dicunt sui oẽs quibus litigator opus hz in cã vt testes, aduocati, z hmõi. vñ non sufficit sibi soli ẽtutum locũ ad quẽ vocatur, nisi ẽt suis securus sit. eꝫ de ap. ex parte tua. z ibi no. z no. ar. ꝙ me. cau. c. j. in fi. li. vj. sic ẽt res dicit alicuius esse q̃ solum sibi ad ꝓtectionẽ, vel alꝫ ad sequelã adheret. extra de postu. pre. c. j. vide ꝙ ibi no. in gl. bona fuit. Sic ẽt dicit ley familia sua. j. de re mili. l. quicũq; z imperator dicit cũ veteranis meis. j. de vetera. l. j. z curia sua. s. ea. l. z pr̃ tu. s. e. si vltra. z filios tuos. j. q. qs oz. cõue. l. ij. z suus decurio. j. eo. gñali. Sic ẽt dicit ciuitas sua vbi quis habitat. ff. de ope. liber. hec ope. ver. ꝙ si. (Resistat) facit. s. de aduo. di. iud. per hãc. Sed cõtra Eccli. iiij. ca. Noli resistere cõtra faciem potẽtis, z nõ coneris cõtra icũ fluuij. Sz hoc ꝓ iustitia ꝓcipit, vt ꝓ o fide, sicut restitit paulus in facie petri. ad Gala. ij. Ybi aũt cõsulitur vt absqꝫ rõne non fiat, sic z senioꝝ ẽt exemplũ inuenibꝰ ad interitũ ꝓbet no solũ audiendus non est, sed ẽt districta increpatione feriẽdus. ij. q. vij. paulus dicit. z vide que ibi sequũtur vsqꝫ ad. c. restes. Item vide eꝫ de reg. iur. qui scãdalizauerit. z ꝙ scripsi. j. de scer. l. ij. z ꝙ no. Inno. extra de penitẽ. officij (Permittimus). i. cõcedimus. ff. de aqua quoti. z elsti. l. j. s. permittimus. z habes idẽ verbum. j. de ꝓdi. cur. l. iij. de proxi. sacre. scri. vniuersq; versi. ꝙ si z l. si quis in sacris. versi. liberi. z in aurẽ. de sanct. epi. s. deo autem. z seq.

℣ Et no. ꝙ interdũ quis id quod permittit nõ dicitur approbare. Ecclesia nãq; permittit iudeos ritus suos exercere, nõ tamẽ ex hoc illos approbare vr. extra de iude. sicut z. xlv. dist. qui sincera. Et ibi hoc no. Archi. quod aũt permittimus nolentes precipimus. qm malas hominũ voluntates ad plenũ prohibere non possumus. xxxj. q. j. hac rõne. alias permittit quis ꝙ prohibere põt. in aut. de nõ alie. s. ꝙ nouimũ. in. ij. col. z. s. aliã vero. s. emphiteosim aut. z vide ꝙ de hoc verbo no. j. q. j. ꝙ quidã. z. q. vj. si quis aũt. iij. dist. ois. z ꝓprie permittitur voluntarij, imperat necessariũ. dicit Tullꝰ. ij. thetoricozum. ad hoc eꝫ de elec. qꝫ diligẽtia. Interdũ dicimur ꝑmittere ꝙ non possumꝰ ꝓhibere. eꝫ de homi. Joã. in fi. z vide. li. vj. de rescripcum aliquibus. z ꝙ ibi not. de verbo indulgemus. vide extra de dona. c. ij. in fin. z de vsu pal. ex tuarũ. (Facultatem) Facultas ꝓprie sumitur que facti voluntas ex omni parte agẽtis z patiẽtis, z ex omni rerum qualitate. ff. de diuer. prescri. l. j. vel. i. potestas. vt ibi. vel. i. possibilitas oportunitas. sic. s. de thesau. l. j. de iu. fi. facultas. j. de predi. cur. l. j. ꝓtãs vero est iuris. j. de filẽ. l. ij. z. s. de offi. ꝓcc. v. l. j. ff. de tut. l. j. Quinimmo ptãtis verbuz quinqꝫ modis accipitur. ff. de verbo. signi. ptãtis verbo. ℣ Interdum vero accipitur facultas pro propositione. j. de omni agro deser. qui agros. Interdũ ꝙ ipla ptãte. s. e. li. de fi. iustr. l. j. In plurali aũt ꝓlata numero, puta facultates bona significat. j. l. ꝙi. z. l. neminẽ. z de agẽ. in re. l. pe. in fi. vide ꝙ no. in aut. de here. z fal. s. si vero absunt. Sed ẽt in singulari pro ipsis rebus accipit. in aut. de nupt. s. hinc nos. ver. sicuti em̃. Et de hoc verbo dicet. j. l. proxima. ℣ Post primã gl. adde. Immo etiaz male leges seruãde nõ sunt, z primũ tribuit nõ seruanti. vt. xij. dist. ꝓceptis. lv. d. nullus. ij. q. vij. quapropter. xxv. q. ij. si qs. ff. de ac. z ob. seruus ne videat legis auctoritate peccari, cũ potiꝰ cõtra legis peccetur auctoritatẽ. xxiij. q. iij. qui peccat. dz enim salubris esse lex. s. de iur. fis. certa z ꝙ ibi scripsi. z de apo. pu. l. ij. vt nemini li. in emp. spẽ. l. fin. z ꝙ scripsi. j. de re mili. quicũq; in fi. nore magne, fortiꝰ hoc dicendum est in cõsuetudine que a consensu tacito introducta, interdum erronea d. spositione ꝓcedit vt scripsi latius. de impo. lucra. de. l. j. in questione cõsuetudinis neapolitane. ℣ Post. ij. gl. adde. alias est. in terra anteriozis. z est vertoz ira. als quasi nullũ esset hoc casu ꝓilegium decurionis. Nã z ꝓnatus aliud eo casu nõ cruciaretur, z hec lex fozet sup indubitabili posita. z suptacua ꝙ non decet. ff. de carb. edic. ꝙ labeo. z de posti. re. l. v. in fi. Jn gl. iij. ibi. l. nihil adde. in fi. per ꝙ legẽ ꝓbatur vt predictũ est ꝙ honoz delatus seu deferendus iudici vel officiali administratiõe durãte ẽt ipsa finita debeat. ad idẽ. ff. eo. ti. l. fi. de qõ. vni. s. seruus. cũ cõcor. j. de ꝓmice. l. ij. s. vl. z de comi. z Arc. sacr. pal. l. j. z de ma. fie. l. j. post ꝓncipium. de ꝓpri. sacr. scri. in scriniꝭ. z l. proximos. de ꝓui. eo. qui in pala. mili. l. fin. z s. de asse. non parum. quod vero est in iudicibus qui laudabiliter se gesserunt. ꝓ quo est. s. de offic. rec. ꝓuinc. l. iij. in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. s. ediuerso autem ibi cum omni fauore. secus si male se habuerunt. eo. ti. s. necessitatem. z j. de dig. l. iudices. cum concor.

℣ In fi. glo. adde. sed in. d. l. j. nihil de decurionibus agitur, sed tm de numerarijs. i. notarijs qui presidiũ diuersis obsequijs, z potissime circa exẽcutionẽ seu exactionem pecunie fisco debite obsequũtur. quare nõ fallit ibi illa regula. ℣ Post glo. alꝫ curatorẽ. adde. z melius vt patet. j. eo. exemplo. ℣ In gl. j. audacie. adde. z hec vera dum tamen in malo sumatur. Nam ꝓprie sumpta non virtus sed vitium est. vt scripsi in verbo temerarie. est enim temeritas audacia stulta vel inconsulta, z qui in hac persistit audacter, pertinaz dicit. i. tenaciter persistens. z vltra debitum in malo cõstans. z durus. vt colligit hic. z. s. eo. fi ad magistratũ. Sed fm papiam ptãcia dr in malo, constantia in bono. ℣ Jrẽ fm Tullũ. ptinacia est ex irrationabili z exflectibili mẽtis obstinatiõe meliozibus nolle cedere. hec a supbia, inconstãtia vero ex animi leuitate gñatur. vt dicit Brezorius in pastozali. c. xlij. ibi de ptinacia multa fũt. de audacia ꝯo an sit vitium z virtuti oppositur. vide. in scã. j. q. cxxvij. ℣ De hoc etiam verbo not. Archi. de elec. fundamenta. lib. vj. Et vide quod ipse no. de censi. c. j. in pn̄. z quod me. cau. c. j. ad fi. Post glo. vlti. adde. z etiam prouinciales. j. de exacto. z exẽcuto. l. contra. z vide ꝙ no. Archi. de pe. dist. j. nemo. hanc materiaz scripsi latius. d. i. prohibitum. z de exacto. tri. quoties. ℣ Sed cum permittatur assessori z officio resistere presidi cum vult a legum ratione discedens utique agere vt hac. l. cũ cõcor. immo punit fi non restiterit. ℣ Quero an in decisionibus z cognitionibus causarũ teneatur ꝑsse preses assessoris sui consilium sequi. ita ꝙ si quid agat cõtra vel ꝑter ipsum consilium tum de iure non teneatur. Jn hac questiõe quia plura congruunt que cõmendationem scientie, z confusionem ignozantie sapiunt dr ipse ꝓ preses secedam, obscura etiã latius differenda sunt. dicit Hieronymus sup qui. hieremiã. xxij. c. z in epla ad mandatũ. bzenis. ad ꝙ est in pemio. ff. s. illud. z quod ibi no. z ad exhi. l. iij. s. ibidẽ. versi. si ot scurioz. z. j. q. j. ventus est. ℣ Et arguitur primo ꝙ teneatur, vt probari hoc vr expresse. ff. de admini. tu. titium z meuium. in pzinc. Ad idem facit. ff. man. idẽ. qꝫ. s. si quis ea. Equum est enim ipsius consiliuz sequi ex quo assessor ipse iudexqꝫ ad hoc positus est. de initi. sed z si pupillus. s. conditio. ℣ Vocatur quidem assessor consiliarius iudicis. s. de assel. l. j. z l. consiliarios. z. l. non minus. z in aurẽ. de man. pun. s. festinabis. immo etiam comes. ff. de assel. diẽ. de var. cogni. l. j. s. ij. z si comites. Jgiꝭ consilium eius sequendũ est. alꝫ tale nomẽ tãꝑ rei non cõsonum inepte fozet impositũ. cõtra. l. s. de epis. z cleri. decernimus. de feri. a nullo. in sti. de do. s. est z aliud. De hoc dxi. s. de iudi. l. j. ℣ Licet etiã a vi z effectu nois arguere. ff. si cer. pe. l. ij. s. appellata. de acqui. posl. j. in pzin. de oziz. iur. l. ij. s. exactis. s verbo. signi. tignũ. ℣ Consilium quidẽ fm Tullũ. j. retht. est aliquid faciẽdi vel nõ faciendi vere excogitata rõ. Sz m. l. cõsiliuz est ꝓsuasio, vl impulsio, vel instructio ad aliquid faciendũ. ff. de fur. in furti. s. recte. Vel consiliũ est suasio quedã ad alium bene regendũ. ff. de tutor. z cura. da. ab his. l. is qui. s. diuus. z tenendum. ff. de cur. fur. cõsilio. z. d. s. si quis ea. ℣ Unde salubritate consilij sanatur egrotus. xlvij. dist. c. vltimo. z cõsilijs nos inuicem adiuuamus. xxx. q. ij. in presenti. que enim cum cõsilio ordinant, ad beatitudinẽ z gloriã redundare noscunt. s. de legi. humanus. in fi. ad quod. s. de repu. l. iij. cum concor.

℣ Unz viro prudenti scriptura dicit. Fili sine consilio nihil facias z post factum non penitebis. Eccle. xxxij. Lumen quippe consilij ꝙ est donũ spũssancti est celeste excellentiꝭ ꝙ lumẽ prudẽtie: qz ipsam dirigit ne peniteat, hoc maxime agendũ est in his que ad pace sunt Prou. xij. Qui ineunt cõsilia pacis sequetur eos gaudium. ad quid verius est fundamentũ pacis ꝙ ipsa iustitia? certe nihil. Esa. xxxij. Opus iustitie pax. ℣ Nihil itaqꝫ agat preses sine consilio assessoris Ecclẽ. xxxvij. Ante omnem actum procedat consilium stabile. Et Prouer. iiij. Palpebre tue precedant gressus tuos, hec maxime seruanda sunt per presides. qui habent fm leges, z iusticiam iudicare. Quare consilium assessoris in iure periti omnino debent exquirere z habitum obseruare. Ut enim ait Ambrosius. ij. offic. iusti. i. iurisperiti iudicium est. Sapientis autem argumentum in illo censura disceptationis. Jn hoc calliditas inuentionis z maxime fi assessor est alias naturali prudentia insignitus. Unde prout ibi subditur. si vtrumq; connectas. i. in iure peritum, z naturaliter sapientem erit magna

Assessor consilium an reneatur

Consilia vbi sũt ibi est salus.

Cõsiliij de

magna consiliorũ salubritas que ab vniuersis spectaꝫ admiratione sapientie, z amoze iustitie. ℣ Si igit̃ preses assessoris cõsilio non audiret verisimiliter eius officiũ decideret in ruinã. Unde Roboã filius Salomonis ideo regnum pdidit, qz cõsilio illoz̃ qui sibi statuti pro cõsilio fuerant, audire negauit. xvj. q. j. ecclesia. z Prouer. viij. Ubi non est gubernator populus corruet. Prouer. xj. Et dãdo ꝙ filia dr quis laborare. s. de qua. ꝑl. i. fi. in fi. ff. de admi. tut. tutores qui post. ff. qui se. Nõ em̃ in vanũ vigilie sunt ducẽde, sz in cõsilijs expẽdende, nocti busqꝫ vacandũ est sub equalitate dieruz in aut. vt iudi. sine quoquo suffr. in pn̄. Nec debet solũ omnũ desidiosum haberi. sed meditari bonũ ornatũ, ꝑpter respicientiũ increpationes. in aut. de mona. s. cogitãdum, ac laboꝛe inutile lex nõ querit vt ꝓbatur est, z Salustius in ꝓlogo iugurtini. frustra aũt niti, neqz aliud se fatigãdo quã odiũ querere, extreme demẽtie est, z facit qꝺ scripsi. s. de cano. lar. ri. l. j. in verbo ꝓximos. Immo tales cõsiliarij, z honozis, z cõmodi speciali debent ꝓogatiua letari. d. l. fi. in fi. ꝑpter honorẽ quippe scientie etiaz princeps his iurisperitis reuerentiã exhibet. s. de aduo. di. iudi. qz quid adeo q opinionẽ eozũ nominatim exprimit in rescripto. ff. de fideic. li. fi pure. Hoc etenim labor studiozũ iuste mereꝫ. s. de asse. l. j.

Princeps iurisperitis reuerẽt. s. tit. ꝑt. l. fi. z qꝺ ibi dixi. Cũ non ergo presides qui vt plurimũ vt iam exhibet.

Unũ nõ minoz benivolentie imperialis libertas assessoribus iudicuz quã ipsis iudicibus tribuẽda est. e. tit. nõ minus al. l. nõ paru. Vide in iure periti, z male agere iuxta sui motuz arbitriz. nullus em̃ debet inniti prudentie sue, z sapiens esse apud semetipsum extra de cõsti. innitaris. nec debet iudicare suo sensu. e. ti. c. j. Et iz iudicare debeat put ipsi videꝛ. ff. de ar. qualẽ. in pn̄. hoc verũ est fm legẽ. vt ibi no. qz hoc iurat. in aut. de defen. ciui. s. iusurandum. z de iudi. s. omnis. vi de qꝺ no. d. c. j. z qꝺ scripsi. j. qui mili. nõ pos. bis q̃dem. in verbo legem. Ac ignarꝰ literarũ faciliter negat ea q̃ ꝙ veritate statuta sunt, z sup eis inconuincibilis est in aut̃. de tabel. s. nos aũt. Ignorantia quoqꝫ iudicis plerumqꝫ est calamitas innocẽtis. dicit Aug. xix. de ciui. dei. c. vj. z Terẽtius in adelphis. Homine imperito nihil inq̃ iniustius. nõ em̃ rectus putat nisi qꝺ ipse fecit. Huic accedit ecclesia vj. adeliot. est a spectus oculorum sup ambulantem in anima. is em̃ cui nihil alieni operis placet arguitur, z nihil eo deterius, z omni verbo vanius, vt ibi dicit Hieronymus, facit. s. de arbit. ne in arbitris. s. finaũt. ibi incerti certaminis. ꝛc. Quod si in laicis intolerabilis videt inscicia, ꝓto magis in his q̃ ꝑsunt. nec excusatione digna est, neqz venia. xxxviij. di. si in laicis. z ideo prelatis ꝓ ingnorantiam delinquentibus nõ facilitter indulgeꝛ. de cõse. dist. ij. scriptura. vide. xxxvij. di. c. vlt. quinetiã populo insipienti nõ ꝛcedit indulgẽtia. Un Esaie. xxvij. Nõ est populus sapiẽs, ꝓpterea nõ miserebitur eius q fecit illũ, z q formauit eũ nõ parcet ei. q em̃ rebelliter vivit, z discere atqꝫ agere bona recusat. magis diaboli q̃ xpi mẽbrũ esse ostẽdit, z porius infidelis q̃ fidelis esse monstrat. ea. di. xxxviij. nullus. Lapci quoqꝫ dñi oues. vj. q. j. oues. Et ad ꝓmissa bene facit illud Cassio. iij. variarũ. Qui sine. l. vult agere, cuncta disponit regna casse. Et rursus. Quid em̃ põt esse felici q̃ homines de solis legibꝰ cõsidere, z casus reliquos nõ timere? Jura publica certissima sunt humane vite solatia, infirmoꝝ auxilia, potentũ frena amare, vnde securitas venit. z cõscientia proficit gentilitas enim vinit ad placitũ z libitũ vbi magis mozteꝫ repperit ꝓnã q̃ possit habere q̃ placeat. ℣ Jtẽ lex est que facit patrias habitrare caute. ꝓnias faculta res habere firmissime, z iustitia iudicũ frui. in aut. vt iudi. sine quoquo suff. s. itaqꝫ gauder em̃ humanitate z pietate sua. in aut. nul. credagri. ad fi. Legibus em̃ freti homines cõtra cuncta inimicoꝝ iacula pstere valent. xj. dist. iij. Un z Orosius. vij. ad augu. Neqz rei pu blice inerdici legibus oportere. sine qbus respublica nõ est res publica. imo (vt ait plato) infundendus est animis hominũ iustitie amoz. sine qua nõ solũ res publica, sed nec exiguꝰ hominũ cetus. nec domus quidẽ parua cõstabit. De hac etiã Ambrosius. ij. de of. claret q̃ iustitia imperia cõfirmet. iniustitia dissoluat. Nã quo põt malitia regnũ possidere que nec vnã quidẽ priuatã põt agere familiaz? plura de his inuenies. j. de susceptoꝛ. z arca. neminẽ. in verbo iustitie. Ipsa quoqꝫ iura scripta fouent suas magistrozuz z iurisperitoꝝ. extra de decl. c. j. z papa diuersis magistroꝝ opinionibus libẽter derogare non vult. extra de restit. spo. lras. z vide qꝺ no. Inn. d. c. ne innitaris. hoc satis rationabiliter. Nam ex rũsis prudentũ inter alia cõstituꝝ est ius ciuile. insti. de iure na. s. responsa. ad qꝺ extra de ꝑbẽdo nõ bap. c. iij. Quibus adeo standũ est q̃ etiã summus pontifex aut imperatoꝛ ab eis recedere nequit. xxv. q. j. sunt quidã. z nor. archi. xx. di. in pn̄. Unde a sententijs z opinionibꝰ iurisconsultoruz (qz vim legis obtinẽt z autoritatẽ) iudicibus recedere non licebat. insti. de iure natur. s. responsa. Immo iurisconsulti latas p imperatoꝛes sententias arguebãt z sequimur in hoc autoritates eoꝝ. vt ꝑtz ff. de muneri. emilius. nefas est em̃ dicere q̃ scriptura mentiat. xvij. q. j. quid ergo z ꝓpter gẽta in eis vsqꝫ ad sanguinis effusionẽ defendere renemur. d. c. sunt quidã. bñ facit. ix. di. ego. in pn̄. vbi de hoc. Alꝫ z Dictagore ab auditoribus tanta reuerentia tributa est, vt q̃ ab eo acceperant in disputatione inducere nefas existimarẽt. vt refert Valerius lib. viij. c. vlt. Aũ q̃ tristat doctoꝛẽ veritatis peccat in ꝟpm xj. q. iij. quicũq;. Et Aũ. de iser. Quis, p se habeat efficaciissimas rationes, dicit tũ durũ esse contradicere doctoribus. li. feu. ti. q̃ fit prima cã. ad fi. ver. vel si cognouerit. Naturaliter em̃ venire solet vt lastis legibꝰ interpretatio desideret prudentiũ autoritatẽ, z necessariã disputationẽ fieri. ff. de ori. iu. l. ij. s. his legibꝰ. z tales interpretationes vocant, ꝓpio noie ius ciuile vt ibi. Alꝫ z mundũ deus tradidit dispositioni eoꝝ. Ecclesia. c. iij. z humanũ est dirimere qstiones, ne diutius rem publicã molestare cõcedatur. s. de grauẽ. fi. optimã. in pn̄. nullus quidẽ suauior anime cibꝰ est q̃ cognitio veritatis. Jgnozãtia vero sui est cã pnãtaris dicit Actarius li. de naturali religione. Et quis manifestissima sit lex. nõ est tũ interpretatio negligenda. ff. de vẽ. inspi. l. j. s. quis. eo quoqꝫ nomine vocabant actiones qꝺ p prudentes eis imponebaꝛ. ea. l. ij. s. deinde. z. s. omni. z se. Stare quidẽ nõ põt ius si nõ sit aliquis iurisperitus q illud ꝓ interpretatione suas, pducat in melius ea. l. s. post originẽ. in fi. s. vñ dicit nihil lex inter homines est ric indubitatũ. vt nõ possit (Jz aliquid sit iustissimũ) tũ suscipere quandã sollicitã dubitationem. in aut. de tabel. s. si vero indignus. Et ob hoc dicit Jnit. in aut. qui. mo. nat. ef fi. sui. s. tribus. oportet aliquid semp incohare boni, z nõ ea q̃ a quibusdã preeristãt destruere. Arguunt etiã qui audaci mẽte principũ cõstitutionem male interpretant. in aut. de sil. ante dota. insti. nat. post principiũ. z de tri. z se. s. vl. ℣ Alꝫ z sunt nõnulli qui in legibus nihil obscuritatis habentibꝰ ingerũt qstiones ex studio. z ad suã intentionem obscuritatez introducũt. z tales vocant calidi z fatui. in aut. cõstitutio q ex ascriptitio. z li. natos. li. in pzin. z hi sunt q grãdi aut torto naso plusq̃ necesse est se exercẽtes ex nimia subtilitate falsunt. xlix. di. hinc etenim z facit. xxxvij. di. relatum. ℣ Ex quo ergo hec necessaria. z dubiozũ interpretationem p se nequit preses attendere, ab alio debet addiscere. lxxiij. di. peruenit. z frustus est qui bona que audit etiam a minoze contemnit addiscere. xxij. di. de cõstantinopolitana. Alꝫ z Augustinus senex z eps pluriuqꝫ annoꝝ: sol fas est nullipientie in ecclesia dei, nõ cõtẽnit iuuenile etates z honozis ecclesia la sera est stici rudimenta. xxxiij. q. iij. si habes. z reprehensibilis est q̃ a petito ad discendoceri ꝛtemnit. vt ibi no. vnde dicebat Julianus iurisconsultus. z si dum. alteruz pedẽ in sepulchzo tenerem, adhuc addiscere vellẽ. ff. de fideic. cõ. li. apud iulianũ. Hec maxime dicẽda sunt in presidibus. qui cum alijs presint debent scientia z exemplis alios erudire. in aut. de sanctis. epi. s. damus. alias ad presidatus officiũ ꝓmouendi non sunt extra de elec. cum in cunctis. z. c. cũ nobis. z. c. congregato. z qꝺ no. in eis. nullus em̃ ꝓstituendus est inder nisi sit peritus in iure. xx. dist. in pn̄. cũ ibi no. Unde Adichee. iij. dicit. Audite principes z duces, nunquid vestrũ nõ est scire iudiciuz? q. d. immo: quare etiaz ꝓmotus ob defectum scientie remouendus est. extra de eta. z qualit. c. vltimo nisi habeat causarum experientiam. s. de iudi. certi. Alꝫ populus qui non habuit scientiaz ductus est in captiuitatem. Esa. v. z habetur. xj. q. iij. ve qui dicitis. vide qꝺ ibi sequitur. fortiꝰ presides. vt ꝓmissus est. ℣ Propter defectum quoqꝫ scientie admittit ꝓ ordiciatio in prelato. extra de renũ. c. nisi. ℣ ꝓ defectu. immo repellitur nã ei a dño dicit. tu scientiã repulisti. z ego te repellã, ne sacerdotio fungaris mihi vt ibi z originaliter Osee. c. iij. Imprudentes enim odiũt sapiẽtiã, puer. c. j. Et q̃ despicit q̃ filia irrisiz subsannatione dignus est, vt ibi subiũgit. Scientia quippe repellere z nõ cõpotẽ inentis esse paria sũt. extra de tẽpo. oz. vel nõ elt. Ut repellere assessoris q filia qꝺ aliud est q̃ ipsam repellere iustitiã, z iuste scientiã iudicãdi? ꝑpter qꝺ dr Eccl. vij. Noli fieri iudex si nõ vales virtute (. i. scientia. dicit gl. irrũpere iniquitates. Et notari ambit? solent, quos, ꝓbitatis documẽta nõ adiuuãt. lxj. di. miramur. Et recta sapiẽtes nõ imperitos decet fieri iudices. ij. q. vij. c. vlt. Legitimarij enim constitutionũ nesciũ ad dignitatis apicem ꝓmouendi nõ sunt. lxj. dist. statuimus. Quinimo tanta prelati z iudicis eruditio z scientia debet esse q̃ quicquid agit, z quicquid loquitur, sit doctrina subditoruz dicit Hieronymus ad fabiolã. Un z nõ alijs q̃ in iure peritis vel exercẽtatis cause cõmittẽde sunt no. Ber. extra de ꝛsan. z affi. c. j. in. fi. Judex quidẽ sapiẽs iudicabit ꝓpm, Eccl. x. vide in aut. quomodo oꝑz epis. s. j. ver. Jz neqz inerudit. Un sapiẽtie. ix. Da mihi sedium tuarum assistricem sapientiam. z. j. Mitte illã a sede magnitudinis tue vt mecũ sit, z mecũ laboꝛet, z sciaz quid acceptũ sit apud te. scit em̃ oia illa, z intelligit, z deducet me in operibus meis sobrie. z custodiet me in sua potentia, z erunt accepta opera mea. z disponam ꝓpnium tuũ iuste, z ero dignus sedũ patris mei. Si hoc exquirit vera dei sapiẽtia, qꝺ dicent ꝑsides imperiti? unde epi dicunt custodes

Universidad de Deusto
Biblioteca

canonū ⁊ magistri. xxxiiij. q. iij. eñ quibus in fin. alias est. c. ⁊ ineipit canonū, qs intellige, qs sic esse debent. ¶Magistri aūt corpo q magistri sunt de criminib⁹ iudicare possunt. dicit Archi. iij. q. vij. in gratibus. Ad qs Deuteronomij. xvj. iudices ⁊ magistros cōstitues in omnibus portis tuis, quos dns deus tuus daturus est tibi, vt iudicēt populū iusto iudicio. vide extra de rescri. statutū. li. vj. Is autez pōt de erroze alterius iudicare q non hz qs in seipso cōdēnet. iij. q. vij. iudicet. Ar qd cōdēnatione dignius est q ignorantia q est mater omnium errorū. xxxviij. di. c. j. ⁊ ignoratia scripturarū est ignoratia Xpi. ea. di. si iusta. immo ⁊ ignozans ignozabit. xxxvij. di. c. vlti. ⁊ beatus Ber. dicit q scire debes ⁊ nō vis hoc. p cōtrariū iudicabit. vide ea. di. p totum. ac nihil est qd magis officiat q ingigni assumāt ad regimē animarū. extra de ele. nihil. in prin. Indignis quippe pfidele fastigiū tradere nō est populo cōsulere, sed nocere. nec est pstare regimen. sed augere discrimen. ac sicut fructū boni opis sibi cōparat, qui rectū tenet in presidis electione iudiciū, ita gra ui se afficit dāno, q ad huius dignitatis apicem sublimat indignuz lxj. di. miramur. Nihil aūt tam indignū ⁊ impūssimū est q ignozari iura ⁊ leges a magistratibus q in re publica pesunt. dicit Tullius de legibus. li. iij. Est eñ ars artiū regimen animarū. extra de etat. ⁊ qualit. cum scit. z scientia est donū dei. ff. de legi. l. ij. j. q. ij. non solum xxj. q. j. reuertimini. ⁊ extra de elec. qualiter q ptio 2parari non pōt ff. de vari. cog. l. j. §. pinde. ⁊. d. c. nō solū. Iurta illud Job. xxvij. Nō dabit aurum obiūsum p ea. ⁊ Sapieñ. vj. in fi. ⁊. c. vij. vnde neminez diligit deus nisi eñ q cum sapientia inhabitat. d. c. vij. in fi. Per sapientiā quippe reges regnāt, ⁊ legum cōditozes iusta decernunt. ā. de sum. tri. inter claras. ⁊ oziginaliter Prouer. viij. Bon⁹ aūt iudex nihil ex arbitrio suo facit. sed iuxta leges ⁊ iura pnunciat. d. c. iudicet. Quomodo aūt poterit imperitus pses fm leges quas ignorat pronunciare: Certe malo modo. vnusquisqz eñ iudicat de his q nouit. ⁊ eozū bonus iudex dz. j. Ethicoꝝ. ad qs. ff. de test. mil. l. ij. vnde Salomō Prouer. xxviij. Dux indigēs prudentia multos p calūniā opprimet. Periculū quoqz est prelato seu pfidi q naues rei publice regit, ⁊ remū tenere nō nouit. xl. di. ante oia. in fi. ergo quasi saluator infatuatū a portis conculcandū est. ij. q. vij. non oēs. Item cū sint pfides cauere debēt, ne ipsi q sunt duces itineris, sint comites erroris dicit Hiero. ad celantia. Item nō debent indigere doctrina. sed aliozū esse doctozes. j. q. vij. Queniētibus. Quapropter si pse neqūt posse qs iustum est, sed ops aliunde eos mēdicare indicādi honestem, qūo nō maximū vitiū erit reipublice, nō eis qui ex se qd agendū sit sciāt lites tradere, sed finere eos grere alios a qbus liceat discere q ipsos in iudicando eloqui decet vt hec legunt in aut. de iudi. post prin. Judiciaria qdez prās hoc postulat, vt qs dz iudicare discernat. de pe. di. vj. c. j. ℞. caueat spiritualis ꝛc. Qui em alios docere teneꝫ ab alijs p ordinatione edoceri nō dz. in aut. de san. epis. §. damus. ⁊ talis dz eligi cuius cōparatione ceteri grex dicank. xxv. dist. hic nunc qūz. Qua ergo fronte dicet pses imperit⁹ ⁊ illiteratus, ⁊ potissime inexpertus, pponi iudicium arbitriū sui cōsilio assessoris: Si eñ cum eo peritus assessor vel aduocatus de iuris apicibus disputauerit, responsionis penuria cogeꝫ declinare certamen. xlij. dist. in mandatis. in fi. Et sicut imperitus matheoz aduersus mathematicos disputās risu patebit ignozās. xxx. di. qd versa. sicut etiam stultus dz q ratione animi sui secutus abstraz iurisperito cōdit testamentū. ff. de le. ij. l. pe. §. fi. Sic ⁊ pses q propie volūtatis arbitriū non iurisperiti consiliū sequēs in cā pnunciat arguendus est: nihil enim iniquius est q impia sapere, ⁊ sapiētioribus qdez doctoribus nō credere. xxiij. q. iij. quid aūt. Consilium qppe imitari detractat improuidus, sapientiā vero ille querit in altero penes qd est scientie magnitudo. dicit Cassio. ⁊. variarū epi. iij. Immo ad eius sequenda cōsilia iusta ratione videtur vzgendus, lz eñ ob reuerentiā patrie potestatis filij nō dicank patrez arguere, sed persuadere sibi. ff. de libe. exi. l. j. in fi. hec tū persuasio necessitatē importat. ff. de ven. inspi. l. j. §. j. de seruo cor. l. j. §. persuadere. in iure licet ipsum arguere. ff. de cōdic. cā da. l. iij. §. fi seruus. ⁊. ij. q. vij. querit. nemo enim amplius nocet q qui peruerse agens nomen ⁊ administratione iustitie ac iudicantis hz delinquentē, nāqz hūc nullus presumit arguere, ⁊ in exemplum culpa vehementer ostenditur qū pro reuerētia ordinis peccatoz honoratur. lxxxiij. di. nemo. Item pfidi inique agenti lex est obū cienda. j. qui milī. non pos. bñs. quidem post prin. legenda ⁊ recitanda. quod prosequere vt ibi plenius scripsi. Quis autem hoc poterit nisi peritus in iure? oportet enim legibus causas cōprehendere vt discant homines omnē legis ordinē, cum quo oportet talia dicere ⁊ iudicare in aut. de resti. post principium. coll. viij. ⁊ fin legum distinctione certamina sunt terminānda. in aut. de litig. §. ij. in fi. Item causa est legibus adiuuāda. ff. de re iudi. cum platis. in aut. de equali. do. §. illud. Et bene facit id qd no. Archi. l. di. dño sancto. ⁊ tūc vera est absolutio presidētis cū interni sequit arbitriū iudicātis. xj. q. iij. tūc alias ipsa iudicādi potestate se priuat ꝛc. ea. q. ipsa. ⁊ in iudicādo cā est diuinis ⁊ humanis legibus adiuuāda. e. q. summopere. lex enim est luz in via vite. Prouer. vj. necessario igit pses ad cōsilia sequēda teneꝫ. vij Macha. j. c. ij. Precepit ille Mathatias filijs suis populo dei audire Symonē filiū suum, qz vir cōsilij erat. Qs si pses audire cōsilia denegat. qd aliud inde cōsurgere pōt nisi vt populum suū pdat? Jurta illud Ecc. x. Rex insipiēs pdet populū ciuitates inhabitabunt p sensum prudentū. Consilium vero custodit hoiez. Prouer. ij. ⁊. c. iij. dicit. Custodi legē atqz cōsilij, ⁊ erit vita anime tue ⁊ gratia faucib⁹ tuis. Jtē. c. xij. Qui sapiens est audit consilia. vij. rex Assuerus q interpretat beatitudo eius, interrogauit sapientes qui ex more adherebāt ei, ⁊ faciebat illozū cuncta cōsilia scientiū leges ⁊ iura maiozū, ⁊ ad eozū consiliū regiā vasti repudiauit ⁊ expulit. Hester. c. j. ⁊ Gregozius vocat theodozū consiliarū suū. xij. q. ij. ecclesiasticis. Modo si quoqz amico dei q eñ vidit p essentia, ⁊ cuz illo facie ad faciē loquebat dictū est. Audi verba mea atqz pfilia. ⁊ dūs erit tecū. Ego. ⁊. viij. ⁊ Eccl. ix. Vir pauper ⁊ sapiēs liberauit vrbē p sapientiā suā, impossibile em est vt saluabiter disponat principatū. q nō agit cōsilio sapientū vt dicit Policratus. lib. v. c. vj. Preterea si pses nō teneret assessoris consilium sequi, iam tale officiū frustra foret inuentū, ⁊ leges q ipsum statuerūt viue aut mortue iudibio forent, qs in sapientis sermone nō cadit. ā. de bo. q. lib. i. li. §. pe. ⁊ verbis posite nō rebus inuenirent. ā. cōia dele. l. j. in fi. Et superuacue, inutiliterqz mēbranas occuparent. xix. di. si romanozū. ff. de postli, reuer. l. v. in fi. Verba qdem nō preferunt, nec leges statuunt in frustra, sed vt aliqd operent. ff. de leg. j. fi qñ in legibus em nihil ex robur corporis seruat, pulchritudinem repzesentat, ita varietas psonarum p diuersia officia ⁊ fortitudinē, ⁊ venustate facte dei ecclesie repzesentat, vt hec ⁊ alia legunt. lxxxix. di. singula. facit ea. di. c. fi. Judicio quoqz legis cōcordare debet effectus, vt qs cōtectura credeba⁹ posse experimento nō inueniat inutile, in aut. hec cōstitutio Jnn. cōstitutionem ꝛc. in prin. Jnutiliter aūt statutū esset officium accessoris a lege, si eius consiliū in quot tale cōsistit officiū pses sequi nō teneret, ⁊ facit qs no. extra de offi. dele. venerabilis. in gl. hoc intelligo. Jtē assessozes salarium habent de publico. in aut. de iudi. §. ne aūt. ⁊ de man. prin. §. festinabis. Jnutiliter autem talia salaria prestent eo casu qs lex abhozret. ff. de reli. at si qs. §. equum. nō ergo debet pses omisso consilio assessoris sui vel p curiaz sibi dati vel partium electione assumpti vri cōsilio aliozū, cum id sic rationi ⁊ honestati contrariū. z qs absqz tali cōsilio agere⁊ irritū esse debet. extra de his q fi. a pla. nouit. Amplius papa q hz plenitudinē potestatis, extra de vsu. pal. ad honorē. ⁊ solus pōt legē cōdere. ff. de legi. l. fi. ⁊ q solutus est legibus. ff. de legi. princeps. xxv. q. j. §. si ergo. post princ. ⁊ q nulli subest, nec ab aliquo iudicat. ix. q. iij. alioū seruat leges. ā. de legi. digna. extra de supplen. negli. prela. licet. ij. q. j. preuenit. ⁊ imperatorē ⁊ papaz legibus sacre scripture precipiunt esse subiectos. xxv. q. j. satagendū. ⁊. c. j. qz imperator secundū leges adeo imperiū custodiendū accepit. in aut. in medio litis. §. fi. ⁊ in fi. Requirit ergo papa fratrū suozum consiliū, ⁊ dicit in constitutione quam edit aut in sua quam fert. vel alijs q agit de fratrum nostrozum consilio. extra de elec. licet de pila. exposuit. de fi. instru. cum Jo. ⁊ li. vj. de elec. fundamenta. §. vt igitur. de regula. nō solū. ⁊ de here. super eo. ⁊. c. cū sedm. cū multis concoz. Sic ⁊ imperator consiliū eozū sequitur, in quozū fauore qd statuit. in aut. cōstitutio q ex ascripti. ⁊. c. in fin. ⁊ in causa deuoluta ad eius territoriū p beneficium appellationis procedere nō vult sine cōsilio procerum. immo absentibus eis iuber illaz in suspenso manere, donec sapientes a proceres cōmode valeant ad consiliū conuenire. in aut. de ap. §. ad hec. colla. iij. ⁊ tū iura omnia in scrinijs sui pectoris esse censentur. ā. de test. omnium. de consti. c. j. in vj. Et philosophie. i. legalis scientie plenus est. ā. de his qui. vt in dig. l. penul. fortius ergo astrictus est pses qui ligatus est legibus ⁊ vt plurimum imperitus sequi consiliuz assessoris. Quid plura? q necesse habeat ipsum 2siliū sequi manifeste, pbat extra de arbi. cum olim. ⁊ hoc no. expresse. xv. q. vij. eps nullius extra de reg. iur. c. ij. ⁊ ff. de exercito. l. j. §. ij. Idē no. in simili. gl. ff. de acqui. here. l. fi qs mihi bona. §. pater. in gl. sed quid si adiuit. Consiliū nāqz exponitur. i. cōsensus. extra de elec. venerabilem. ⁊. i. humanum. ā. de legi. ⁊. lxiij. dist. obeuntibus. ⁊. lxv. di. c. nō dz. ⁊. c. se. Abicitqz etenim lex statuit requiri consilium illud prestitum seruari voluit. in aut. de iudi. §. fi. ⁊ in medio litis. §. j. ibi si vero aliqua dubitatio. ā. de appe. iubem⁹. ibi ⁊ cū dispositio. ⁊. c. ⁊. c. predicta. i. humanuz. ⁊. c. venerabilem. ad idem de of. archi pref. c. ij. de iur. ca. c. j. verū. verum. de immu. ec. ad uersus. ⁊ de his que si. a pela. c. nouit. ⁊. c. quāto. Et ratio huius est ne consilium sit elusozium. vel lex que illud mandat haberi. vt. ā. in prin. allegatum est. ¶Hoc etiam manifeste patet si quis diligenter attendat officiuz assessoris, cōsistit enim in examinatione cause. i. in cognitionibus, postulationibus, examinationibus, libellis, edictis proponendis ꝛc. ff. de offi. assessoris. i. j. cū ipse habeat cām examinare, ⁊ de ipsa cognoscere, ergo rationabilius est eius cōsilio decidendā. pro quo est. ff. q8 quisqz iuris. i. ij. de here. tu. i. j. de ap. tutor. ā. vt cau. post pu. tu. assit. i. j. cū concoz. Unusquisqz em bū indicat de his que nouit fm Aristotelem vt superius dictū est. Presidē quoqz nō licet nec licere debet se de officio intromittere assessoris, ne duplici fungatur

fungatur officio vt nō occupet plura. nihilqz reliquis relicturus. j. de prqi. facre. scri. hac parte. in fi. promiscuis nāqz vsibus rerū tribuant officia. ā. de testa. cōsulta. ⁊ facit. ā. de cōpensa. i. j. Sic ⁊ assessor nō pōt coram alio examine postulare. ā. de assess. i. fi. nec iudex qs ⁊ vicarius simul esse. in aut. vt iudi. sine quoquo suff. §. illud nec duas qsqz ecclesias simul habere. extra de preb. qz intantū. Alieni qui dem muneris vsurpatio prohibet. j. q. j. qs quidaz. ⁊ tali concordia gaudet altissimus, ⁊ gloriat in membris suis. ix. q. iij. archiepiscop⁹. nec precipitare debemus cōsilia ⁊ opera nostra ne eozū ordines corrumpamus. i. di. ponderet. Improbium qdem ⁊ difficile est, vt vnus homo duozū gerat officium. ff. de pac. fi plures. immo punit qui de alterius officio qd vsurpat. j. de mineta. in pcommcijs. xj. q. j. peruenit. in fi. ne 2fundat ordo vt ibi dicit. ⁊ xj. q. iij. episcopi q. ⁊. ā. de off. questo. officia. de off. col. rei pu. i. fi. ⁊. j. de cur. i. fi. nec alienis partibus se ingerat imprudenter. j. de apparito. procōsul. ⁊ legi. i. fi. ⁊ punitur executor q duas vel plures executiones suscipit peragēdas. j. de exacto. ⁊ exec. i. fi. ne dū hoc nuncē mutui officij licentia partiūt, tur, agant cuncti q singulis credebat. c. tit. i. iij. suis enim quisqz non alienis necessitatibus obsequiū det. j. de cal. sac. lar. nihil. in fi. Singula qdem officia sigillatim pfonis singulis cōmittenda sunt. iij. leqz eñ quantūlibet exercitare vni psone vno tēpore duo sunt officia cōmittēda: qz si totuz corpus est oculus, vbi auditus? Sicut eñ varietas membrozū p diuersia officia ⁊ robur corporis seruat, pulchritudinem repzesentat, ita varietas psonarum p diuersia nihilominus distributa officia, ⁊ fortitudinē, ⁊ venustate facte dei ecclesie repzesentat, vt hec ⁊ alia legunt. lxxxix. di. singula. facit ea. di. c. fi. Quinimo ⁊ pses in tali officio esset idoneus, decet tū vt sua onera pariat. extra de of. archipresb. c. vlt. ⁊ de pesum. mādata. ⁊ hoc est regulare vt ibi not. Nam ⁊ prout ait Hieron. sup prouer. c. j. exponēs illud. Audiens sapiens sapientior erit. ostendit neminem hac vita ita sapientem fieri posse, cuius sapientia augeri nequeat. ⁊ sequit. Nemo de sua se iactet scientia, qz q sapiētū verba crebro audire z intellige re negligit, vitam suā gubernare nō nouit, quanto magis nec alioz regimini pfici. Quinimo sicut sacri dos fine dyacono hz solū nomen officij, sed officiū administrare non pōt, nisi vigente necessitate vt legit z no. xcij. dist. dyaconi. ⁊ ita pses sine accessore hz solū nomen. sed officium administrare non possit. ⁊ vide ipsum. c. p totū, q bene facit ad auaritiam z superbiam presidez retundendam. Quod autē a pluribus faciendū est, si a pancionous obtineat, nō dicitur legitimū. sed furtiuū. lxxiij. di. c. extra. Nō ergo sola presentia assessoris videt sufficere, immo plenia eius exigit, vt eius cōsiliū consequat. ad qs. lxxxv. di. si q vero. xv. q. vij. eps nullius ⁊ not. extra de diuoz. ex literis. Sed ergo sine cōsilio ht, irrati est, vt ibi no. Et vide p hac parte qs no. Ant. de Iser. lib. feu. de cōtro. seu inter dūm ⁊ em. Fersis regis pſarū exercitus fuit mirabilis.

Sapiens liberat vrbes.

Papa nemine tenetur dicere.

Filius pa

blice foret inutile. Et sicut plerūqz euenit vt testator suo legato vnū solū voluerit honorare. multorum tū interest illud solui, nō tū illi habent proinde aliquā actionē. d. l. fideicō. §. ite si qs. ver. plerūqz. Ita psumendū est principē solū voluisse in officio presidē honorare q q iudicis vel assessoris aliozūqz interest iustitiā ministrari nō tū in derogationē honoris z volūtatis presidis habēt aliquam potestatem. Preterea licet lex voluerit assessores accidere iudicibus, vt p eos q sunt iuridica explicentur, vt pdicta. l. j. §. de assess. ⁊. ff. ⁊. ti. cōsiliarijs. ⁊ in aut. de iudi. in prin. nō tū voluit presides teneri ad eozū consiliū obseruandū, qd ptz ex forma sacramenti predicti. Nā z aliozū consiliū vult requiri. ā. de sen. ex peric. reci. l. ij. qs tū seruari necesse nō est si illud sibi nō cōuenire iuditie videat. Sicut z rescriptuz principis nō teneꝫ, nec dz iudex admittere quatenus est cōtra leges. in aut. de iudi. §. omnis. z in medio litis. §. fi vero. immo punit q illud admittit. in aut. de nō alie. §. qz vero simile. ⁊ facit optime. l. di. si qs prepositera. xxiij. q. j. qsquis. alias est. c. qs pcipitur. j. de fun. par. nulli. ⁊. ff. qs vi aut cla. si alius. §. si acerunum. in fi. §. Presumit em rescriptū cōtra legem elicitū surreptitiū fore. j. de aque duc. diligenter. ā. de anno. ⁊ tri. in fraudez. Patienter quoqz sustinet papa si ex rationabili cā mandatū suū non adimplet. extra de rescrip. si qñ. de preb. cū teneamur, ad hoc optime. ij. q. vij. admonēdi. in aut. vt deter. sit nu. cleri. §. cū vero. ⁊. §. fi. ⁊ qs ibi no. de mand. prin. §. si qd autē. in gl. illaz primā. Ān cassio. vj. variarum pro equitate seruāda nobis patimur cōtradici, cui ops etiā obediri. ¶Jtē princeps q omnia iura in scrinio sui pectoris censet hre. ā. de testa. omniū. sicut z papa de cōrit. c. j. lib. vj. interdū impoztuna petentiū rōne etiā non cōcedenda cōcedit. ā. de peti. bo. sub. l. j. ⁊ extra de purga. c. cū in iuuentute. Ar in principe iuris error cadere nō censet. vt sentit glo. ā. si cōtra ius vel vti. pu. l. prescriptione. sicut nec ambitus. ff. ad. l. iuli. ambitu. l. j. in prin. nō sic in priuato. Nā quatuoz itia timoz, amoz, odium, ⁊ auaritia cornpūt viros, ⁊ puertūt sensus humanos. iij. q. v. accusatores. iij. xj. qō. iij. quatuoz. ⁊ facit ea. cā. ⁊. q. pauper. Igitur si non semper iussio principis est implenda, quomodo sequi pses precise tenetur consiliū assessoris q statuit interdū, ⁊ nūc plepe videmus nimiū imperitus, pauper scientia, pariter ⁊ substātia. ob que de facili peccare presumit, ⁊ se a via veritatis auertere. j. de spectacu. l. fi. ⁊ facit. pius q scripsi. ā. de iur. fis. facultas. in verbo deleribi. ⁊. j. c. ad subenda. Talia qdem vitia miserrimis animis imaiscunt. ā. de iud. ꝑperandū. §. finaūt ⁊ vtraqz. ¶Ān iudex z princeps interdū dant non fm arbitriū dei q iniqua iudicāt, z condēnant. xvij. q. j. audacter. z tunc nō ꝑcepto regis, sed legis. q data est. obediri debet. ij. Macha. c. vij. Sic ⁊ ꝑmissa nō semp impleda sunt etiā si iusiurandū accesit. Nā ⁊ deus aliqñ mutauit sniam suā. xxij. q. iij. vnusquisqz. ¶Quid em si assessor nulla rōne hz ꝑpter q suū 2filium manifeste sit iustū, sequēt ne tūc illud pses? Certe nō. ix. di. ego in fi. xxiij. q. iij. si habes in medio. Etem qd rōne caret, extirpandū est. lxvij. di. coz epi. xxxviij. di. §. ecce. in fi. ⁊. j. de pascu. pu. i. j. in prin. Sic etiā nō statur iudicio magistratus aduersus dispositionē testātis. ff. de cur. fu. l. penul. in fin. ⁊ facit. ā. de spon. l. iij. Dareē enim via iudicibus, etiā ꝑ libito imique iudicandi, qs fugiendum est. ff. de carbo. edic. l. j. §. sed ⁊ si quis. ⁊ facit ad hoc. ff. ad fille. si quis in grau. §. j. cū concoz. Unde filius ꝑferendus est patri irrationabili dicto. c. ij. q. vij. querit. Jurta illud senece, Non quis sed qd dicat attendito. z ꝑo hoc sunt plura q scripsi, j. de stud. li. vz. ro. l. j. ad fi. i verbo discipuli. ver. quarto ⁊ quinto.

Filius pa

Ad idem facit. ix. di. neqz. ⁊. c. ego. in fi. ⁊. j. q. j. dūs. §. j. Nā antique tri quādo legis reuerentia non anteponitur veritati. ā. de leg. here. i. lege. ver. prefert ur huiusmodi. Et facit qs no. Jnn. de iniusto precepto pape, vel alterius iudicis: puta q det aliqs libros suos sub pena excoicatiōis an sit parendū. extra de sen. excō. inquisitioni. Jn his em in quibus periculū anime vertit, nō est ꝑcepto etiā pape obediendum. Hor. extra de rēpo. ord. ad aures. ⁊ no. Hosti. extra de eta. ⁊ qualī. c. ij. ⁊ ad hoc bene facit. xij. di. c. j. in fi. ⁊. c. ij. in prin. iv. di. nullus. in fi. xj. q. iij. non semp. xxiij. q. j. manet. in prin. ⁊ xxxv. q. ix. loci. Nam z seruus nō in omnibus tenet ꝑcepto dñi sui obedire. ff. de ac. ⁊ ob. seruꝰ. ad. l. ac quil. liber homo. de reg. iur. ad ea. Et vide qs no. in simili cuz iudex secularis inuocatur per ecclesiasticū ad erequendum sniam an parere simpliciter teneatur: Ān. de Iser. lib. feu. de cōtro. inter val. z al. de beneficio. c. j. in fi. z super ꝑoemio cōsuit. z melius de hoc habet. in auten. de san. epi. §. si quis autem litigantiū. ver. si vero crimen. ⁊ ver. si vero ꝑius. ⁊ ver. si vero dispurauerit. cū ibi no. ¶Quid plura. Quod nō habeat necesse illud sequi patet aperte. ā. de sen. ⁊ inter lo. nemo. in prin. ibi cōsultationes ꝛc. ⁊ extra de arbi. cum olim. ⁊ de elec. cum in veteri. Adultorijs enim quis tenetur cōsilium petere, quod tamē sequi necesse nō hz extra de regula. licet. ⁊. ā. de iure emphi. li. ⁊ dicta. l. quidam decedens. ff. de admini. tu. ⁊ facit. ff. quādo ap. fit. l. j. §. solent. Et fm hoc intelligenda est dicta decre. cum in veteri. vbi de hoc. Jdeo autem perendum videt consiliū, qz pōt mouere presidem ad agendum aliquid qō per se forcitan non feciss et. ar. xxxj. dist. in nicena. ⁊ dicta. l. item si vnus. §. idem pōponius. ff. de arbi. ⁊ quod a pluribus queritur facilius inuenit. xx. dist. de quibus. ā.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de fideicō l.fi.ad idē ff.de pac.si plures.z.lxiiij.di.extra. Hec patent ex his que no.d.c.cū olim.in.ij.gl.z facit eo.ti.dilecti.ibi cōsilio roborati. Consiliū quoq; dicit voluntatis,qz est in volūtate eius cui consiliū datur ad differentiā precepti qđ est necessitatis.xiiij.q.j.qđ precipit. Item qz interdū nedum a cōsilio,sed etiā a voluntate testatoris q̄ pro lege seruāda est.in aut.de nup.§.disponat recedimus ff.vbi pu.edu.de.l.j.z.ij.in fi. Ad hoc etiā vide concor.ibi signatas. Neq; enim semp voluntas eius,aut iussus seruari debet,veluti si pro: doctus fi nō expedire pupillū eo morari vbi pater iusserat propter vitiū qđ pater ignouit eis plonis inesse apud quas morari iussit.z.j.in fi.li.in omnibus.vbi volūtas testatoris. neq; omnino sperneda,neq; oino seruāda est:sed interuentu iudicis hec omnia debent(si nō ad turpē cām referant) ad effectū pduci,vt hec legūtur. ff.de annu.le.quintus mutius. Non em potuit testator iuri publico derogare.ff.de ope.li.cerdonē. Et vide predictā.l. quidā decedēs.§. vsq; adeo.ex quo em innotuit presidi se presidē creatum esse scire,dz officij:seu magistratus ad ipm ptinere periculum,vt ibi. Preterea canon statuit prelatū superiores cōferre beneficia vacātia post tres menses electione nō facta,cū cōsilio capituli.z aliorū virorum prudentū,extra de elec.ne pro defectu. Et tū sufficit prelato tale consiliū requirere,nec est necesse illud sequi,vt ibi determinat in pen.gl. Item plus astrict' est preses fm depositiones testiū q̄ fm assessoris consiliū iudicare,q tū iudex nō sequit plures testes,immo interduz numero pauciores.si eorū testimonijs lucē veritatis adesse ꝓspiciat ff.de testi.ob carmen.§.fi.extra eo.tit.in nostra. Sic etiā electiōe vbi prenalet zelus z dignitas eligentiā maiori numero.extra de ele. ecclesia vestra.ij.z.c.in genesi. Illa enīz maior z sanior pars dicitur que melioꝛi zelo,z maiori pietate mouet.gl.di.multi.in fi.lx.di.sane quippe.z.ff.de pac.maiorē.z facit.§.de vete.iur.enu.l.j.§. omnia.in prin. Quod aūt de summo pontifice dicit q̄ in his que agit procedit de fratrū suorum cōsilio,nō obstat,nam illud fit de honestate, vt de cōstitutione p eius lata,vel his que agit melioꝛ presumptio habeatur q̄ iustioꝛa z inexpugnabili ratiōe statuta,z sic firmius obseruanda.d.l.humanū.cū simi.§.de legi. Hoc tamen necesse nō est,cuz papa solus valeat legē cōdere generalē. Et in causis in q̄bus de fratrum suorū consilio ꝓnunciat ferre sententiā q̄ obtinet vicē legis.e. tit.l.fin. Ipse qdem solum legibus est solutus,qz nulli subest.nec ab aliquo iudicat,vt de hoc est superius plene dictū. De quo bene per Jo.an.de re iud.c.ij.in prin.li.vj. Et bñ facit qđ no.Archi.eo.lib.de offi.oꝛ.quānis.in gl.fic.j.e.q cōcordat in hoc. Ipse quoq; in plenitudine potestatis,alij in partem sollicitudinis sunt assumpti. extra de vsu pal.ad honorē.z.ij.q.vj.decreto.z vide qđ no. Jnn.extra de re iudi.cū te.qđ em ecclesia romana facto approbat.habetur ꝓ iure.no. Jnn.extra de offi.dele.qđ trāslatione. Sic rīsio principis alicui cōsultationi ius facit. Dicit idem Jnn. extra de pcura.petitio. Nec iudicū presidis respuendū est. Nā iuxta illud etiam fm rusticoꝝ prouerbia iudicat legislatoꝛ.ff.de leg.iij.l.si chorus.§.j. Jtē Archi. dicit.xj.q.iij.nolite.q̄ cuicunq; licet magno doctori non est necesse credi,nisi dictū suuz ꝓbet autoritate vel autentica scriptura. vt ibi cū aliis concoꝛ.sed scripturas recte intelligentes, q̄ bene sciunt adimplere debēt.xij.q.j.c.ij.in fi.ad qđ etiā.l.di.si qs ꝓpostera. Am plius nedū presidet qbus subiectus est assessoꝛ,vt scripsi.ē.inverbo officium.nō sunt adstricti ad talia sequenda cōsilia, sed etiā subditi nō quecūq; ꝓ prelato statuunt,obseruare tenent,nisi salutifera sint statuta.vt no.Archi.xij.di.preceptis. Videmus plerūq; nonnullos ob scientiā errare,ac fieri stultos,vnde Jeremie.x. Stultus factus est omnis homo a scientia sua.z Esaie.xlvij. dicit Sapientia tua:z scientia tua hec decepit te,alios ob nimiū literarū studiū insanire.

Insanīūt multi ob nimiū stu dium.

Jxta illud Act.xxvj. Multe litere ad insaniaz cōuertunt. Sūt em in legibus q̄daz difficilia intellectu q̄ indocti z instabiles depauārant,sicut z ceteras scripturas ad suā ipsoꝝ perditionē.ij. Pet.c.iij. ad fi.z faciunt plura que scripsi.j.de profes.q in vi.cōstan.l.j.in verbo interpretandi.citra medium.nota.ibi. hanc autem interpretationem z.c.vsq; ad ver.econtra. Sunt etiā alij doctores legis esse volentes,non intelligentes que loquuntur,neq; de quibus affirmant. Scimus autem q̄ bona est lex si quis ea bene vtatur.dicit apls.j.ad Thimo.c.j. Et ideo etiā autoritate scientie iuris periculose plerūq; erratur. ff.de ver.obl.si seruum.§.fi vero. Nec decet in hoc accessoꝛē totū consiliū ministerium vsurpare sibi vt presidem (qui vel ex virtute naturaliter insita,vel causarū experientia poterit in causa de qua agitur iusta z sana ꝓcebere consilia) sic excludat. Nam tūc dicitur iudiciū integrū cū plurimoꝝ sententijs cōpoꝛabitur.lxiij.di.extra. Ande z ecclesijs dicitur esse profectus qū plures cōsiliarij sunt in ea. dicit Jnno.extra de cler.non resi.c.vlt. Et vide qđ ipse no.de offi.del. si pro debilitate.in.ij.gl.z.c.super questionum.in gl.fm.ll. Jtez sicut non omnes epi sunt epi,ita nō omnes assessoꝛes z judices sunt assessoꝛes z judices.ij.q.vij. nō omnes. Videmus enim interdum redargui doctos ab indoctis,z a laycis,z idiotis,z imperitis clericos literatos vtiqz z peritos. Multi quoq; agnitā veritatis viam sponte deseruntz in precipitium suos mergunt auditoꝛes, quibus non

tionibus illis, nec de cōsilio ibi sit mentio sed dicit textus q̄ qui sic duos presupponit,vt ne alter sine altero gereret,q cū vno contraxit sibi imputet.cōcoꝛ.de test.c.ij.in fi.li.vj. Fatendū est cū ꝓ in.l.titius z meuiū.ff.de admi.tu.ponit verbū cum consilio z vltra hoc voluit ipsum meuiū esse tutorem,z qđ sine eius cōsilio fieret irritauit. Jtē in.d.l.qdem decedens.§.j.sine aliqua prepositione ponit cōsilio matris.pater filioꝝ gerere tutelā gerendaz mandauit. Hinc plegistas consueuit communiter dici, illud ideo,qz mater iure veteri nō erat particeps officij tutelaris.ff. de tutel,iure nostro. que ratio paruis causis impugnatur,vt.§.in prin.de partis allegatū est. Occasione aūt sumpta cōsiliū vtilius videt adhuc tractare de huiusmodi prepositionibus q̄ proponunt alijs verbis q̄ maioꝛem effectū z necessitatem importāt,puta cū adijciunt consensui,voluntati, autoritati,vel alij actui nro. Curamus enim z differre dicimus an dicatur cū consensu,vel de consensu,habemus primā extra de offi.cu.c.ij.de iudi.cām de his q̄ fi.a pte.l.cum apostolicā.z.c.se.de iu.pa.nobis.de ec.edif.ad audientiā.i.cum autoritate habemus de iudi.c.vlti.li.vj. Sedam.§.de consensu,extra de elec.in causis,ver.qz vero.z.c. ꝓinq fitionem.z.c.sacrosancta.z de offi.deleg.sup questionum. post prin. de iureiu.sicut.iij.de instit.cū venissent.de his q̄ fi.a pte.ea noscitur. Alibi dicitur de voluntate extra de elec.c.qđ sicut in fi.z vide circa hoc qđ no.in Spe.de arbi.§.vlt.ver.sed qđ si dicaꝛ. Item aduerten dum q̄ q̄nqz papa dicit habita deliberatiōe cū fratribus,de immu. ecc.c.j.lib.vj. Sed cū requirit fratrū consiliū,cōiter dicit de fratruz nostroꝝ cōsilio,patet extra de elec.licet de vitāda,z.c.dudū.ij.z.c. in genesi.de offi.leg.licet de dilatio.expo sunt.de fid.instru. cū Joannes.z li.vj.de ele.fundamenta.§.vt ergo.de regula.nō solū.de here. super eo.z.c.cūseōm.de ꝓuile.ne aliqui.z.c.vt apostolice.z de pe. z.c.vlt.in prin. Ad idem in cle.de elec.ne romani.de iureiu.romani. §.qz igitur.de re iudi.pastoralis.in fi.de sepul.dudum.ver.nos aūt.z de immu.ec.c.j.de sen.excō.c.j. Cum ergo iu.c.j.de renun.lib.vj.dicat de fratrū nostroꝝ consilio z consensu.z idem in.c. gloriosus.in fi.de reli.z venera.sanc.e.li.patet ꝙ dictio de cōsilio nō denotat cōsensum alias superflue fuisset additū,z consensu,cui bene concor.e. li.de pac.c.vl.de ele.ergo.c.j.§.j.de censi.romana.§.ꝙ fi. Ad idē pe dicta decre.vnica ne'se vac.§.j.vbi dicit consilio vel cōsensu. Jtē interdum papa dicit solū de consensu,extra de cōsue.cum inter. Ex q̄bus apertissime patet ista foꝛe diuersa, ex quo diuersis nominibus nuncupantur.ē.de condit.si idem.extra de deci.ad audientiaz. Ad predicta facit extra de sta.mo.c.ij.in fi.cōiuncta decre.si religiosus. ij.risso de elec.li.vj.per q̄ patet ꝙ illud de cōsilio positū.in fi.ꝓmisse decretalis.ij.nō arctabat nisi ad religionē. Nec tū quantum ad materiam qōnis nō totaliter vigent,vt in solutione.j. dicetur. Ulteriꝰ circa ꝓpositionē de primo sciendum est q̄ q̄nqz auget.ff.depo.l.j.in prin. Interdū ponit pro a.ff.de fur.si is qui.ij.in fi. ibi si stipulaꝰ.z l.si fullo.ibi si actione locati.de domino.i.a domino.ē.de li.cau.si is ibi de fnia.i.a sententia.ff. de vsufru.quesitū.z.ff.de ver.ob.si id qđ aurū.z de'testa.qua etate.j.de fun.rei pri.l.j.ibi de fisco.i.a fisco.quā doqz ponit pro sup.ff.de dam.infe.pretoꝛ.§.in eum ibi de re.i. super re dicit gl.q̄nqz ponitur de. i.pro.in aut.vt in nu.iudi.§.necessarium. ibi nulla mulier de qualibet.i.pro qualibet. Dicūt etiam grāmatici q̄ ista prepositio de,designat materiaz,vt hec vestis est de lana,linoqz cōtexta.extra de elec.cuz causam,q̄nqz originem,vt hic de indeis durit originem.extra de rescri,eam te. Ad idem extra de spon. c.duo.q̄nqz originem promotionis,vnde dyaconi de se eligunt Archydiaconū.xciij.di.legimus,q̄nqz locū vt sermo Belye ignē de ce

Cū diuersolo deposuit.de con.di.ij.re vera p totum.c. De prepositione cum q̄nqz ponit pro q̄n.quādoqz pro qz,vtraqz ꝓz extra de como.c.j.ad primū.ff.depositi.publia.ibi cū venero.z.ē.depo.si quos.in gl.ad secundū.ff.q satisfd.cog.arbitrio.in prin.in ius vo.vt eant.l.ij.q̄nqz sonat in pro.ff.de dolo.rem quandam. Quandoqz ponit pro quāuis. ē.de epi.z cle.cum clericis.in prin. Q̄nqz pro in.ff.de cōdi.inde.j.in debiti.in fi.sic poteſt poni.ff.depo.l.j.§.que depositis ibi equus cuz capistro.z de mor.inse.l.negat.ibi cum grauida.i.in grauida. Quandoqz pro z.ff.de le.j.si cui.in prin. Super hoc dicit Jac.de ra. ꝙ prepositio cuz,sapit vim copulatiue vt ponatur pro z.quoties ponitur inter illas res inter quas vna non est accessio alterius.inst.de le.§.si quis ancillas.alias cōiungit si vna alteri accedit vt ibi.z.ff.de pecu. lega.in quatuoꝛ primis legibus. Et poteſt ratio reddi, qz prepositio cum designat vnitatem rerū z cōiunctionem psonarum,sed copula z licet copulet ostendit rū diuersitatem psonarum z rerū z singula z principalia cōprehendit.ff.de vsufru.leg.si titio,patent exempla. extra de elec.qz diligentia,z.c.cū in cunctis.in prin.z post prin.z.§. in feroꝛa.z ꝑpter talem veritatē habet q̄nqz vim disiunctiue,ff.de ver. sig.l.sepe,z extra de reſcri,c.ij. Item naturā precedentium attribuit sequentibus,z plenam inducit repetitionem.ff.de fun.instru.seye.§. gayo.cum ibi no. Item cōiunctionē significat.ff.de here.insti.si ita quis. Jtē hz diuersa coniungere.ē.p quas perso.not.acq.l.ij.z extra de elec.cū.l.cūctis.z de offi.dele.c.j. Preterea talis copula si ponatur inter incōpassibilia resoluit in disiunctiuā,d.l.si titio. Et adde q̄ de

ipsa prepositione dicit gl.ff.quemadmo.ser.amit.si sic.in prin.z que scripsi.j.de cas.pec.l.j.in verbo idez.z de re mili.milites.post primā gl. Hec vt plurimū sumpta sunt ex his que no. Jo.an.de re.iur. nullus ex cōsilio.li.vi.in nouella. De prepositione cū adde que scripsi j.de re mili.li.ū. Nunc igit soluendo questionē videtur distinguē dum aut certū est assessoris consiliū foꝛe iustū,aut ecōtra certum est foꝛe iniustū aut est dubiū. Primo tenēt preses necessario illud sequi z sic ꝓcedunt argumenta prime partis. Secō casu nedum nō hz necesse tale consiliū sequi,immo nō dz,vt ꝓbāt argumēta sēde partis, z potissime.d.l.nemo.ē.de senten. Si enim preses nō dz sequi consilium z responsum sibi data a principe qui est lex animata in terris. in aut.de cōsul.ē.illud. Vel a prefecto pretorio qui pōt legem condere.ē.de offi.prefe.preto.nouam.cum videret illud iniquum vt ibi, z in aut.in medio litis.§.fi vero.maius eū periculum est talia recipere q̄ refutare.in aut.de nō alie.§.si quis vero.si r qūo cogetur cōsilium assessoris sui omnino seruare,cum z si impeꝛatoꝛ in errore esset (quod absit) z pro erroꝛe suo legem daret,non quod ipse, sed qđ deus iubet faciendum est.xj.q.iij.imperatores.vnde icet contra dicipliną z cōsuetudinē ecclesie romane cū iustitie discretione facere ꝓ.di.in prin.z.c.j.ls quidā contra Archi.tū ibi hoc approbant per c.si quis.xxv.q.ij.z vide.lix.di.in memoriā. Naz cū id precipiat aperte est cōtra leges,nedū non est obediendū.immo iubenti resistendū vt hac.l.z.j.de excu.mu.euidenter.ē.de iure fis.ꝓhibitum.cum conoꝛ. Cū vero consiliū aperte est fm legem sequendū est,sicut z mandato obediendū.ff.si ius di.non obrē.l.j.de re iudi.contumacia.in prin.extra de ma.z obe.c.ij.iiij.z.v.cum multis similibus. Naz z iudex etiā arbitrio sibi dato in iudicando fm legem iudicare tenetur, siquidem assessore careret.ff.de pac.cōtra iuris.z de ri.nup.ꝙꝙ. Jd enim cuiqz placere dz qđ bono viro placeret.ff. de fideicom.libe.l. thais.§.fozote.de quo scripsi plenius.j.de mendi.vali.l.j.super glo. laboꝛando. Sic z in casibus in quibus eps habet sequi capituli sui consiliū,si non assignaꝛa iusta causa capituluz contradicit epo, non habet tunc eps illud sequi necesse,z valet qđ p eum fine capitulo fit vt not.Archi.xvij.di.c.j.z bene facit qđ not.extra de tempo.oꝛ.ad aures.vnde etiā in summo pontifice tūc manet Petri priuilegium qū ex ipsius equitate fertur iudiciū.xxiij.q.j.manet. Ad idem.ij. di.c.j.in fi.z.c.ij.in prin.lv.di.nullus.in fi.ij.q.vij.quapropter.z.c. ꝛitur.xj.q.iij.nō semper.xxxv.q.ij.loci.de acti.z ob.seruus. Usi dicit Host.extra de eta.z quali.c.ij.ꝙ si papa mādat,puideri de beneficio curato alicui puero vel impuberi, qđ qz in his spiritualibus vertitur anime periculum.nō est sibi obediendū. Jnn.tū z alij contra eo.tit.eam te. Tertio casu cum est dubiū,sub distingue. aut assessoꝛ est in iure peritus,vir iustus z bone opinionis,preses vero imperitus,iniquus z male opinionis,aut ecōtra. preses peritus iustus z bone opinionis.assessoꝛ vero imperitus,iniquus, z male opinionis, aut est dubiū,vel sunt equales. Primo casu preponderat consilium assessoris,z peccaret tunc preses si illud non sequeretur,z hoc ar,iuriuz inductoꝝ pro prima parte,vnde z Ecclesiastici.c.x. Seruo sensato liberi seruient, z vir prudens discipliuatus non murmurabit correctus.z incisus non honoꝛabitur.z Ecclesiastici.vij. Sapientia confortauit sapientem sup decem principes ciuitatis. Et.c.ij. Tanto precedit sapientia stulticiā quantū differt lux a tenebris. Sapientis oculi in capite eius.stultus in tenebris habitat.z Prouer.xxv. Per seruum cū regnabit terra mouetur. Et intellige seruū.s.vicioꝰ. Et c.xvij. Seruus sapiens dominabit filijs stultis,z inter fratres diuidet hereditatē.z Aristoteles.j.ethicoꝝ. Qui ex seipso ignoꝛans est z scienti nō obediēs inutilis vir est. Ad hoc bene accedit illud Titi liuij.lib.ij.de scdo bello punico. Sepe ego audiui milites euz primū esse virum q consulat quid in re sit. Secunduz eum q bene monenti obediat.q nec ipse consulere,nec alteri parere sciat,eum extremi in genij esse.z illud Job.xxix. Qui me audiebant,sustinebant expectabant, z intuēti tacebant ad consiliū meum verbis meis addere nihil audebant.z Sapientie.viij. Propter hāc habebo claritatē ad turbas.z honorē apud seniores. Juuenis z acutus inueniar in iudicio z post pauca. Disponā populos,z nationes mihi erunt subiete timebūt me audientes reges horrendi ꝛc.z.c.ix. Disponā populum meum iusse.z tero dignus sedili patris mei. Secundo casu cū preses peritus,assessoꝛ vero imperitus z male opinionis,non tenetur assessoris consiliū sequi,z sic procedūt argumenta secunde partis. Nam eo casu nedū eius nō tenet cōsilium sequi,sz pōt z dz ipsum assessoꝛem abūcere.in aute.de man.prin.§.festinabis.z pro hoc est.in aut. de iud.§.j.fatuꝰ enim fatuꝝ loquitur.xciij.di.leginus.in prin. ac irꝛepehendibiles esse cōuenit,quos ꝓcesse necesse est cognitis.lxj. di.c.j. Irrationabiles quippe nutus lex abhoꝛret.in quē.de defenci.§.nō valente,z ideo dicitur Ecclesia.vj. Consiliaꝛius sit tibi vnus de mille. Et non sine ratione dixit quidam noster, q̄ iudex in maioꝛi constitutus officio deberet aut consuesse deoꝛe leguz, ad qđ xj.q.iij.quanto.ibi doctoꝛabile.z sicut fuit Papinianus prefectus pretorio.ff.si certum peta.lecta. Malozum vero consiliꝭ sunt omniꝰ fariam repellenda,Ecclesi.xxvij. A consiliario malo serua animam

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuam.z.c.xxxvij.Qui boni cõsilij statue tecum.cõsilia vero impiorũ fraudulenta.Prouer.xij.z Job.xxi.Consilium impiorũ longe sit a me,propter qđ optime dicit Thob.iiij.consiliũ semp a sapiẽte perquire,pio viris eñ literatis prouidis z honestis manifeste presumit ꝙ non male,sed iuste procedant.extra de procur. in nostra. Tertio casu cũ sunt equales,vel est dubiũ,z tũc in his in quibus mere consistit officiũ assessoris preponderet eius dictum,z debet illud sequi preses.Nam illud dz iudicũ integrũ cum plurimoꝝ sententijs com probatur.extra de offi.dele.prudentiã.Ş.illa quippe. Item cum auditoriũ,seu curia presidis vnũ corpus esse noscat,prohibeť preses fi ne cõsilio assessoris in causis procedere.etiam cũ consilio aliorũ extra de his q fi.a prela.nouit.Nam preses absq assessore nomẽ hz officij,non officiũ vel eius executionẽ,sicut epi sine Archid yacono. xcij.di.Ð yaconi sunt.Et ideo cũ assessore cũ quo est in ministerio dz disponere de officio ibidẽ ad hoc vide qđ no.extra de elect.cum ecclesia vulterana in glo.z videť.Añ in quadã causa testamentaria pronunciauit consul cuius autoritas z officij potestas maxima erat fm sniam.i.consiliũ celsi iurisconsulti.ff.de leg.ũ.pater meus.z vide ff.ad treb.qui filiũ ad fi.cũ ibi no.z de iure pa.diui. conuenit eñ vt consilio assessoris res ecpta cũ eo perficiať.ff.de admi.tut.ita aũt.Ş. vlt.Nam epi cui nõ datur assessor si ignoret canones peccat cũ sine consilio pronũtiat,immo z si peritus sit in iure,habere debet suoꝝ canonicoꝝ z peritoꝝ consiliũ extra de cõsti.ne inuitaris.z.xx.di. de qbus hec no.Joã.an.extra de consangui.z affini.c.j. Sic z in dubio citatus parere debet iussui iudicãtis.ff.de iudi.si qs ex aliena.q eñ paret nõ presumiť esse in dolo.ff.de reg.iur.non põt.Ş.qui iussu. de solu.si stipulatus.Ş.g lancẽ.z de aqua plu.ar.ꝑꝑ cum similib⁹ z facit.Ş.de suscepto.si aliqd.z.ff.de rei ven. in fundo . Añ lz in nomine consiliũ z necessitas inter se discreprent,tñ in effectu equũ iustum honestũ,vel consiliũ necessitarem inducit.ff.de leg.iij.fideicõ.Ş. hec verba.in fi.Ş.z facit.ff.de le.ij.l.vnũ.Ş.fi.omniũ eniz interest exhiberi iustitiã maxime assessoris,q hoc apertissime iurat,ergo presumendum est ꝙ princeps in hoc oẽs voluerit honorare , vt oẽs in ipsius exhibitione habeãt debitam potestatẽ,sicut in legatarijs dicim⁹,e. l.fideicõmissa.Ş.plerunqz.fi.riso.ergo q cõsilijs nõ obsequiť in dolo esse presumiť.Et sicut consilio apti qđ debemus putare a spiritu sancto ꝓcederet apparere tenemur.vt.xxviij.q.j.sic em. ita cõsilio assessoris in iure periti qđ putare dz a scripto iure ꝓcedere preses indoctus obedire teneť.graue enim est cõsilia sapientũ z recta suadẽtium nulla ratione suscipere.lxxxiij.di.puenit vide qđ ibi no. Item assessor dz pati.qđ pretor agit ex cõsilio suo etiaz in materia iurisdictionis voluntarie qđ plus est.ff.de manu.vin.l.ego iuncta.l.metũ. Ş.sed ex facto.ff.qđ me.cau.Sed illud dicit pari qs qđ ꝓhibere põt vt paret.ff.de re iudi.sepe.z.ff.man.q patitur de tribu.l.j.Ş.scientia. z.ẽ.de vsufr.corruptionẽ.Unde exponiť patientia.i.consensus.ẽ.q pro sua iurisdic.l.j.Unde etiã q patitur punitur,z is q agit prohibita illo pariẽtie exc usať.ff.de insa.liberozũ.Ş.fi.z.l.quid ergo.Ş.j. Ui de preterea qs no.Jnn.de fil.presby.veniẽs ad fi.prime glosse. z bene facit ad hoc.ff.qui sine ma. adli.perue.imperato.ibi nihil enim zc.Illud autez quis prohibere potest quod ipso inuito fieri nequit, vt dictis iuribus.z.ff.quod vi aut clam.l.j.Ş.itẽ labeo.z.l.iij.in prin. De imperatore quoqz Alexãdro ponit Oroſius.vij.ad Aug.ꝙ Ulpiano vsus assessore summã sui moderationẽ reipublice exhibuit,z marcellus de obseruatione iustitie ꝙ nimiũ cõmendatus laudať ꝙ cõsiliario vsus est laudabili vt facilius que ex legibus sunt,disponere posset,in aut.de iud.Ş.vetus.ver.inter hos, alias iurisperitus dz suadere prefecto pretorio.ff.de vsur.l.iij.Ş.cũ pollirius.sic z consiliũ dicitur suadere pape.extra de bap.c.vlt.Premissa potissime locuz habẽt si causam p se preses vel assessor aliũ nõ examinant,vt ex allegatis in prima parte oia patẽt,z ꝓbantur hec.ẽ.de offic.rec.prouin.potioris.z.xxij.di. de cõstãtinopolitana.z bene facit ad hoc.ff. de offi.cõsul.l.j.in prin.z.ff.de manu.vin.pretor.in prin.presumiť eñ cõtra eum q nõ vult audire cõsilia vt premissum est.z ingerere se cõsilijs impendendis est quodãmodo vsurpare officiũ assessoris,z sic exhibet se suspectũ.ff.de pcu.q omnia.preses aũt fugere dz materiã suspitionis z gratie,vel ambitionis.ff.de fideicõ.li.generaliter.Ş.qđ ergo,z omnẽ vitare suspitionem.ff.vbi pupil.edu.de.l.j. Quomodo aũt sine suspitione procedit imperitus,z militaris presesvolens de iuris subtilitatibus disputare,z consilium super hoc respuere sapiẽtis,cũ ad hoc vt nulla circunscriptio fiat examinandũ z terminandum sit omne negotiũ p peritos.in aut.de nõ alie.Ş.qđ autez dictũ est,z scientes nõ ignorantes interrogãdi sunt.j.de re mil.semel cum his que ibi scripsi.z facit.ff.de acquir.re.do.lacus.Ş.j. Nam z sacerdotes.l.legiste.ff.de iusti.z iur.l.j.ibi cuius merito zc.z iudices que rendi sunt super ambiguo z difficili,z hũ iudicabũ iudicũ veritatẽ z faciendũ est qđ ipsi dicunt,z eozũ sniã est sequenda.Deuter.xvij. z Philosophus in prin.metaphisice dicit sapientis est ordinare, z neqz hunc ab altero:sed ad hoc minus sapientem suaderi. z Seneca.ij.de clementia ad Neronẽ.Sapiens semp est prouidus,z inexpedito consiliũ habet,Sapiens aũt fm Jsido.li.ethimologia,dictus est a sapore,qz sicut gustus est aptus ad discernẽdũ saporeꝫ ciborũ, ita sapiens ad dignoscendam rerum arcaꝫ causarũ, ad verbũ quoqz facerdotũ.i.legistarum pendet omne negociũ Deute.xvi.c. Debeť etiam hũ discepratores esse ꝓbate artis z fidei.ar.ff.de ven.inspi.l. j.Ş.j.vnusquisqz enim in arte sua sapiens est.Eccl.xxxviij.c. in fin.z bonis fidedignis z expertis in eoñ arte credendũ est.extra de frigi. z maleficijtere.z honestis prouidis z prudentibus.extra de probat. cãm.qz etiam sepe manus fallit,z oculus obstetricũ,vt ibi.z.xxvij. q.j.nec aliqua.z credendñ est vnicuiqz in eo ꝙ est doctus.ff.de stat. ho.septimo,ex oꝛe quidem scientis requirit legẽ dñs.lxij.dist.sit rector.ignozãs aũt qualem vocẽ dabit ex oꝛe suo,vt ibi dicit. vñ Valerius.lib.viij.c.xiij.Sue artis vnumquẽqz z actoꝛem esse disputatoꝛem optimũ ne dubitemus.z.j.quintus scevola legũ clarissimus vates quotiescunqz de iure pretorio consulebať ad surriũ z cassellium, qz huic scientie dediti erãt,consulꝛes remittebat.z Plato eruditissimus cessit,pfessioni z scientie ericlidis geometre,vt ibi sequitur valde qdem absurdum est z iniquũ,vt imperiti magistris,nouj antiquis.rudes preferanť emeritis.xlj.dist.statuimus.Nec preferendus est magistro discipulus:nec docto indoctus.xlix.dist.c.vlt Sẽtentia nãqz presidis debet cõuenire iustitie.vt.lxiij.di.valẽtinianus . vnde dicimus ꝙ opinio doctoꝛum est probabilis,no.ẽ.de legi.l.j. imo in cantũ est probabilis ꝙ ei stare debemus donec de cõtraria liqueat rõne.ff.de flumi.l.j.Ş.fluminũ.z ne in loc.pu.l.ũ.Ş.tractatũ cum fi.z hoc intellige de eo qui est auꝛoritate principis doctoꝛatus.ff. de oꝛ. iur.l.ũ,ver.primus prope fi.l.ad qđ.ẽ.de ve.iur. enu.l.j.Ş. iubemus. z.j.de fru.ale.l.j.prudentia qdem legislatoꝛum imperatoꝛum dispositioni preponiť.in aut.de litig.in prin.Judicis autẽ est necessaria in ea causa in qua iudicare debet no.d.l.j.ẽ.de leg.z oẽs iudeꝛ etiã inferioꝛ in causis que coꝛaꝛeo agitanť põt ꝗtum ad ius litigatoris pertinet super iuribus z interrogationibus etiam interius z equitatez interpretari.no.Jnn.extra de app.cũ speciali.z Archi.vj.q.j.sicut. de his interpretationibus scripsi plurima.Ş.de professo.q in vi.constan.l.j.in verbo interpretãdi.z iurisconsulti credulitas pro veritate z legis rõne accipitur.ff.de sta.ho.aretyuse.z de in.immuni.l.j.Bonus quoqz iudeꝛ non debet arbitrio suo qđ facere.ẽ.eo.nemo. z de iur.fis.prohibitũ.in fi.iij.q.vij.iudicet.z.xj.q.iij.plerũqz. oia namqz fm leges agenda sunt,z earũ virtutes seruãde sunt.in aut.in medio litis zc.in prin.z fm iustitiã.in aut.iusiurandum qđ presab his.ẽ.z primum.vnde z bestialis longobardus dixit sciens iniuste iudicare nõ audet. in lon.descri.z cancell.l.vt missi nostri.vniciqz nãqz iustitia interpellanti fm leges seruanda est.in aut.vi diffe.iudic.Ş.hec autem omnia.z q non iuste fm leges iudicat suppliciꝰ afficitur.eo. tit.Ş.fi tñ cõtingerit.z bene facit extra de ver.sig.cum olim.z qđ ibi no.z in aut.de defen.ci.Ş.iusiurandum.z vide in aut.in medio litis zc.vltra medium potissime quidem in causis captiuoꝝ debet iudeꝛ adhibere peritos omnes.z qui in ciuitate.z qui in prouincia agunt.ff.de pu.iudi.custodias.Jn regno autem hec questio non habet dubietatem,quoniam per constitutionem inclyti regis Karoli ſ.que incipit.item ꝙ in cogitationibus prohibentur iustitiarij fine consilio iudicũ datoꝝ eis per curiã regis in cognitionibus causarũ omnium tam criminalium ꝙ ciuiliũ ad condẽnationes aut tozmenta procedere,qđ si fecerint,regis arbitrio puniuntur . Nam per mandata regia quibus iudici z assessori demandatur officium.z sic nõ habẽt illud ex electione presidis vel partiũ Sensu plus habent. iudices ꝙ accessores.fiũt enim iudices,z ꝙ conseqũs iurisdictionẽ habẽt.Cuis per se soli illam nequeãt exercere.quinetiam ipso roma norum iure iudeꝛ z assessoꝛ idem sunt.in aut.vt iudi.ſi. quoquo suſfra.Ş.i.aꝛ.ũ.ver.computabit.iudeꝛ enis dicitur ius dicens.extra de ver.sig.fons.Ş.iudeꝛ.Ité dicitur iuridicus insti.de attil.tut.Ş. nos autem.z.ff.de fideicõ.li.l.thais.Ş lucia.z ff. de offi.iuridic.per totũ z sic quodammodo ipsis iustitiarijs equiparari videnť, ita ꝙ iustitiarius nequeat per se solus neqz sine iudicis consilio ius dicere,iudeꝛ etiam per se solus nequeat sum iudicatus officium ministrare Unde in magna curia ꝓnunciatur sic. Nos talis magister iustitiarius.z talis z talis ipsius magne curie iudicis condemnamus , vel absoluimus.pro quo bene est quod legitur z not.in auten.de defenci.Ş.nos igitur.in gloſſ.ex hoc videtur.z.Ş.nulla.z sicut ille vocatur defensoꝛ iudeꝛ.z eo.titul.Ş.interim.sic z in regno vocatur iudeꝛ z assessoꝛ,vnus z idem.Audit enim preses.z vna cum consiliario eius sam examinat.in aut.de defun.seu fi.Ş.vlti.z prout legitur in libro noue rhetozice,assessoꝛ est basis iudicũ.z columna. Item particeps officij cui noscitur assidere.ẽ.si rectoꝛ prouinci.l.j.versicu.quod ita late propter quod duas claues habere videtur . per vnam quarum intelligitur scientia discernendi.per alteram auctoritas iudicandi. xx.distin.post principiuz.ad hoc est optime illud.ũ. Escꝛe.c.iij.qui cuniqz non occurrerit biduo,vel triduo diei secundum iudicium assidentium seniozum tollunturꝫ facultates sue.z ipse alienus iudicabitur a multitudine,quinetiam nedũ assessoris a superioꝛe statuti,sed etiam aliozum iurisperitozum consilia sequi tenetur.argu.lxiij.dist. obeuntibus,z extra de ele,ne ꝓ defectu,potest autem iudeꝛ ex commissione

missione iustitiarij causam audire z examinare.vt in aut. de iudi.Ş. nostris autem.z in comit.de offi.iustit.i.iustitiarij nõ per kalendas. nulla autem,lege vel constitutione cauetur ꝙ iustitiarius possit au dire solus etiam ex cõmissione iudicis z causam examinare.Fuerat etiam tale hodiernum iudicis z assessoris officiũ alias figuratũ.Nã appellationes que interponebantur ad principem audiebat ꝓfectus pretorio,cui adiunctus est questoꝛ vt sibi assit,z particeps fit gestorum,per eosꝫ terminetur causa, officiũ autem ipsius ꝓfecti sine questoꝛe minuitraꝛ in aut.de iniũ.offi.Ş.cõplacuit.z.Ş.qz vero.z est expressum in aut.de appella.Ş.illud.colla.iiij.z.ũ.de appella.precipimus.de quo satis ibi not.Sic preses seu iustitiarius, z iudeꝛ , z assessoꝛ simul audiunt causas,solius autem presidis officium.i.officiales ministrant eis,percipit etiam assessoꝛ,qui est cõsiliarius a fisco salarius, sicut z preses,in auten.de questoꝛe.Ş.maxime,z hoc gratia expensarum,vt ibi.An autem possit alius iudeꝛ assumere assessoꝛem,z qualiter in hoc ꝓcedere habeť,vide extra de reſcri.statutum li.vj.z qđ ibi no.Archi.ad fi.Item consiliarius.i.assessoꝛ dicitur presidi consentire,in aut.vt nul.iudi.Ş.quoniam vero. z ideo in sententijs diceretur de consilio z cõsensu, forte melius diceretur.

CIdem Augu. Ler.lxxiij.

Si quis procurationem facultatem suarum curialj crediderit esse mandandam:totius dignitatis exceptione depulsa grauissima pena plectetur. Ille vero qui immemoꝛ libertatis z generis infamofissimam suscipiens vilitatem:erisimationem suã seruili obsecundatione damnauerit:tradatur exilio.

Si quis procurationem. CCasus.Ş.prohibetur decurio esse procuratoꝛ,z qui eum constituit punitur , omni repulso priuilegio . Et his qui immemoꝛ hue libertatis z generis tam infamem suscipiens vilitatem, suam estimationem seruili obsequio depauerit.punitur exilio (Procurationem) Procurare est aliquid pro olio curare.inde ꝓcuratio z de hoc verbo vide plenius j.q.iij.saluatoꝛ,vltra medium.(Facultatuz)a faciendo sic dicte sunt qꝛ ob eas,vel ex eis facere possumus,ad quod insti.de act.Ş.item si dorem,cum ibi not.maxime hodierno tempoꝛe quo nihil habetur carius,vide que scripsi.j.de digni,mulieres.in verbo nobilitamus. ver.vij.vel.i. substantiarum,seu substantie.initit.qui ma. non pos.Ş. prevaluisse.in auten.de heredi.z fal.Ş.fi vero absunt,vel id est reruz seu possessionum.j.de omni.Quod si agros . Alias facultas in singulari accipitur pro possibilitate dandi,not.eo.Ş. fi vero.alias pro commodo persone non solum rerũ que promittuntur.ff.de ver. ob.contijnuus.Ş.illud.alias pro actione.ẽ.de hered.vel ac.ven.l.fi.vi de quod scripsi.ẽ.de iure fi.facultas post principiuz.z.ẽ.l.proxima. (Curiali) decurioni,sic z clericus tales procurationes suscipere pro hibetur.lxxxvj.dist.peruenit,nisi prouribi statuitur.Que autem pena sit inſligenda clerico generalem procurationem suscipienti, z an mandatũ prelati sui reneatur eam dimittere.not. Jnno.extra de accusi.si contiterit. Item an mulier constituta in dignitate sub alia, z an abbatissa in causis monasterij possit esse procuratrix.no.extra de constr.vti.vel inuti.cum dilecta per Jnn.z alios.vbi etiam no. Jnnoc.an miles in causis vel rebus oꝛdinis sui possit esse procuratoꝛ z vide quod ipse no.extra de accu super his.de offi.dele. prudentiã. z de iur.ca.c.j.z.c.in pertractandis(Crediderit)sperauerit (Mandandam)per quecunqz verba quibus mandatus sit.ff.man.l.i.z dicrediderit z mandauerit,alias soluta tentatio non puniretur cũ tale crimen non sit de atrocioribus,de quo plene.ẽ.de epis.z cle. si qs dicam. (Totius)Totus ad magnitudinẽ refertur,omnis vero ad multitudinez,vt omnis exercitus fm Dap.(Dignitatis)Vide.ẽ. depo.l.j.in prin. (Plectetur)punieť (Alle)ver.(Libertatis)q pro pne cõditionis est (Generis)vide.ẽ.eo.eos.Et nor. ꝙ genus dz ex parte patris.i.agnationis,non aũt ex parte matris.i. cognationis, vt.ff.de inter.z rele.l.ij.z de ozig.iur.l.ij.Ş.post hãc.de ver.sig.sepe. in prin.z de iur.immu.l.j.sic z generatio dz ex parte patris,extra de pe.vbicunqz.z de herer.c.ij.lib.vj. Sed interdũ accipitur genus ꝓ obus ꝙsanguineis.in aut.de incel.nup.Ş.j.z de mã.prin.Ş.ops aũt, z.xxxv.q.iij.cõsanguinitas z hoc largius. Item large etiã ex parte matris,ad qđ ea,l.eos.z vide qđ no.Archi.xxiij.q.iij.dixit.Genus aũt dicitur ex parte matris,vt.d.l.sepe.z no.ff.de pba.l.j.z hoc stricte.Nam large cõprehendit etiã agnationem ex parte patris.ff.de ver.fi.ꝓuincialis,Ş.cõiure.z.xxxv.q.iij.Ş scripsi,Interdũ pro toto populo.xxj.q.j.relatio.hec prosunt scire ad gradus de facto.Quidaz legauit omnibus q sunt de gente vel de genere suo singulis. Cõquerit qz ad hoc legatũ sunt admittendi.(Famosissimã) alias in famosissima,Infamis.i.sine nose,inde infamissima,(Vilitatem)Facit.lxxxiij.di.peruenit.z.lxxxviij.di.relatum.Sed cõtra est qđ not. ff.de procur,in rubz. Sed forte illud in ꝓcuratoꝛibus ad iudicia ad qđ.i.di.accedens.in fi.CItem contra.v.q.iij.c.vlt.vbi ponit ꝓcuraꝛo: p:o aduocato.Sz ibi in procuratione bonoꝝ ecclesie.Nam z sub nose ꝓcuratoꝛis oꝛis administratoꝛ bonoꝝ ecclesie vt ꝓpositꝰ, economus,z plures alij continenť.j.q.iij.saluatoꝛ.vltra medius.Et est vilitas,abiectio,deiectio,cõremptibilitas. Facit ergo vilitatem ꝓcuratio bonoꝝ alterius,qđ verũ est in libero. Nã seruo est honoꝛ administrare negocia.ff.de manu.test.l.testamẽto suo.in fi.Sic z meretricij summã generat vtilitatez,qđ reddit mulieres indignas obseruãtia legũ.ẽ.de adult.q adulteriũ.xxxij.q.j.nõ est culpãd⁹.Aliqua vero seruãda sunt ꝓ vtilitate vitãda.d.cit Jnn.extra de mak.contrac.cõtra inter.ec.c.j.q ponit Archi.xlv.di.de iudeis. CEst etiã vtilitas pauperturis.vt.j.qñ z q.quarta pars.l.ij.ver.lz vbi.de qua dicit ibi scripsi,Que dicant pone viles.vide qđ no.extra de reſcrip.sedes.z.c.pastoralis.ꝓ Jnn.z alios.z in aut.de man.pn.Ş.fi tibi.z scripsi.j.de spectaculis.fi qua.)Existimatione)opinionem,famã. Hec enim tria idem significãt.ff.de vari.cog. cognitionũ.Ş. existimatio. (Seruili)Ex hoc videť ꝙ ꝓcuratoꝛ sit infamis, z sic infamis nõ ꝓhibeť esse ꝓcuratoꝛ,vt hac.l.z insti.de excep.ad fin. Canoniste vero contrariũ dicũt.vt no.extra de iudi.cũ deputati.in glo.forte zc.z de iura.ca.imperatoꝛ.in fi.z vide qđ no.l.di.accedẽs.ad fi. (Obsecundatione,)Cũ obsequi volũtas sit,q sui liberã voluntare his subijcit, seipsum dãnat.Et ideo penã iuste mereť. Uñ Macrobius in saturnalibus.Certe nulla seruitus turpioꝛ ꝙ volũtaria.Et no. ꝙ rigide a lege dãnat q splẽdoꝛe ꝓpue libertatis abdicẽs implicat se nexib⁹ ꝓ quibus innumi ignobiles pacẽ ecclesie ꝓturbãtes.xxiij.q.j.q cõtra. Sacrilegioũ et pena est carcer vel exilij.vt.xvij.q.iij.attendendũ. Ité exilij est canonica pena ꝙ imponit ecclesia in malicia obstinatis.extra de calũ.c.j.ũ.q.j.in primis.xvj.q.j. phibiti. Et ꝓpue dz exilium qñ qs relegat in ꝓpatriũ,qñ amissione ciuitatis,alias si ad tps erit relegatio.ff.de pub.iud.l.ij.hec aũt pena nõ imponit nisi criminaliter agatur dicit Jnn.extra de accu.qualiter.vide qđ scripsi,j.de spectacul. l.fi.in fi. CIn secda gl.ibi iudicis adde Zita huic expositio est.ẽ. de seditio.l.j. CPost tertiã gl.adde.z.j.de suscepto.z archa.humilioribus. Ité officiũ ꝓcurationis est sordidum.ẽ.loca.z cõduc.l.fi.Et ideo militib⁹ nõ mandať.vt ibi.Et no,ꝙ iste nõ põt habere ꝓfessimaꝝ dignitatez,vt.j.de ꝓfectil.dig.l.j.in fi.qz est infamis.vt hic: sz nec alia dignitatez vt.j.de digni.l.ij.z de agen.in re.l.pe.Ş.exceptis nec officium publicũ,qđ prosequere,vt plene scripsi,ẽ.e. vniuersos,

CIdem.Augu. Ler.xxv.

Ma filijs decurionum retinendis priorum preceptorum decreta sublimitas tua custodiat.

CEos quoque qui aduocationis obtentu curialia onera declinant agere vniuersa compellat:que z si necessitas non exigit tamen patria non remittit ipsos. CQuinetiam filios magistrozum qui ex curiali stirpe descendunt:simili modo obnoxios esse decernat.

Ma filius.Tria dicuntur in hac.l.Primo filij decurionum retinendi sunt in honoze z onere curie. Sedo lz decurio valeat potiuare,non tñ dz deserere curiã.Uñ cõpellit ꝙ si cultio qꝛ nõ tñ filij decurionũ q nullã habent excusationem sunt decuria,sed etiã filij eozum q habent excusationẽ a curia,puta qz sunt magistri artiũ.Unde si decurio efficiať magister licet excusetur ipse,nõ tñ excusanť filij sui.Et attende quantum studuerũt imperatoꝛes vt res ciuitatũ publice regerent z vt sub pace z iustitia viverent in sature. Et modernj principes licet vbes dissentiant muicem, ꝙtis z ad paratum exterminũ ꝓruant nulla eis cura est dummodo in mul lo questus pecunie immutatur. (Filijs) vide.ẽ.e.filios. (Retinendis) in honoze.vt.j.l.proxima,z.ẽ.eo.cũ adoptiuũ.z in onere vt hic. Et est ratio.qz ciuitates habent ciues suos in potestate.ar.ff.e.tit.l.j.z ꝓ aperte.ff.ad mu.ozdine,Ş.fi.cũ.l.seq.z in subiectione.de cõse.di. j.ecclesia Christi,sicut pater filios.z ita dz illa potestas esse sacra sicut patrij.vt.j.ẽ.quis tam.in fi. Ira nãqz nascitur quis patrie sicut patri.ff.de ven.in pos.mitten.l.j.Ş.z generaliter.z ira perditur a patria vt a parte,ff.de postli.reuer.postliminiũ.Ş.filij. Unde fm Ambroz.lib.de offi.Ordinata pietas est. Prima in deũ.Secda in patriã. Tertia in parentes. Et Hieronymus super Hieremiaz.c.vij.Patru patria rale est vt quisqz naturale diligat solum,z nihil dulcius habeat patria.Bene facit illud Valerij.lib.v.Adiectasti patrie parentũ charitatibus,vires suas subiecit. Fraterna quoqz charitas animo equo ac libenter cedit,summa qdem cũ ratione,qz reuersa domo interdũ rei publice status manere põt.vbis ruina,penates oẽs secũ trahat necesse.Frustra qppe de ple cura est,nisi rebus pscriptibus consulat.dicit Oroſius li.iiij.ad Aug.z Tullius.j.de off.Cũ oia rõne,animoqz lustraris societatuz nulla est grauioꝛ,nulla carioꝛ ꝙ ea q cum republica est.vnicuiqz nostrũ cari sunt parentes,cari sunt liberi,propinqui,familiares,sed omnes omniũ charitates patria vera cõplexa

Universidad de Deusto
Biblioteca

est.pro qua quis bon⁹ dubitet mortē appetere si ei sit⁹ pfuturus. Et ideo rationabiliter dicit lex.q disciplina castrorum antiquior est romanis ciuibus q charitas liberorū.ff.de postli.reuer. postliminiuz. ℌ.filius. Et p patria filius in patrem.z pater in filiū. ac vir in vxorē insurgere debēt.ff.de relig.l.minime.z no.extra de cōuer.infide. c.i. z.xvij.q.v. de forma.in pn.vbi no.q vasallus q iurauit dño fidelitatē non inuabit eū cōtra suaz patriā.patrie itaqz legibus vnusquisqz viuere dz.ff.de mu.z hono.l.ij.in pn.z vide.xxx.di.ij q filū.z q8 ibi no. Item sicut nō pōt qs a se potestarē patriā abdicare.ℌ.de pa.po. abdicatio.sic nec propriā originem.ff.ad mu.assumptio.z.ℌ. de mu. z ori.l.origine. Pertinet aūt ad virtutis officium.z viuere patrie.z pter patriam filios procreare.dicit Aug.xix.di.ciui.del.c.j.z vide in aut.de man.prin.ℌ.sed etiā suscipientes.z q8 ibi no.xxj.q.i quis iam trāslatus.z q8 ibi no. ¶ Premissa faciūt ad questionē vulgarē

Eiuis an pro sua ciuitate pos sit testimoniū ferre.

an ciuis pro sua ciuitate possit testimoniū ferre. Et videt q quēad modū expellit filius in causa patris.ff.de test.q test.q testamento.ℌ. p contrariū.vbi de hoc z.ℌ.de testi.parentes.vbi etiā de hoc p glo. z Chy. Item qr ciuitas imperare pōt ciui suo vt ex premissis patet ergo nō admittit.ff.de testi.idonei.Et eadez q8 formaī in collegio. In qua sic distingue.aut ciuis seu aliquis de collegio producit ad p̄bandū ea q̄ acta sunt in collegio vel ciuitate admittēdus est defficientibus aliis extra de iureiur.z si Christus.in ℌ.ℌ.de repu.consen su.ℌ.pe.z.j.de naufragi.quotiens.adidē.in aut.de mona.ℌ. cogitandum.z.ℌ.de heret.quoniā.aut sup aliis.z tūc si cā in qua pducit.est vniuersitatis aut collegij vere quantū ad vtilitatē nomē z cōmodū z tūc admittit.exemplū est.ff.de re.di.in tantū.ℌ.vniuersitatis.z de in ius voc.sed si hac.ℌ.qui manumittit.z de q8.l.j.ℌ.seruus municipum.ff.de acq.re.do.statuas.q8 cuiusqz vniuer.no.j.ℌ.qbus.z.l. sicut.ℌ.si quid.z hic intellige.ff.ne in lo.pu.l.ij.ℌ.j.ibi loca cū publica ꝛc.Aut est cā vniuersitatis quantū ad nomē.commodū vero z honorē est ciuiū singulorū de collegio.exēplus est.ℌ.de anno.ci.l.j. z.ij. z de fru.vx.cōstan.l.j.z.ff.de le.j.ciuitatibus.ibi aūt q8 ad diuisionē ciuium ꝛc. ¶ Item in nemore,fonte,pascuis,stagno lapidicina vel flumine publicis ex quibus singuli habēt vsum z cōmodum.z tunc non admittit⁹ qr in re propria.ℌ.de testi.oibus. Adē no. Jac. de bel. d.ℌ.cogitandū asserēs ēt Odof.sic dixisse eod.ℌ.vniuersitatis.idez not.q.d.l.parentes.in fi.z hoc si principaliter tale cōmodum sentit. Quid aūt si non principaliter sed cōsecutiue.puta petit dñs alicuius castri vel ville cōpelli aliquos alios ad contribuendū cuz ipsius castri hominibus in subeuntibus z collectis sibi soluendis.z pducit in testimoniū homines dicti castri sui vel ville.an sunt admittēdi? q8 videt.arg.ff.ne in lo.pu.l.ij.ℌ.idem labeo.de impenſ.l fi.de test.q restō.z insti.de testa.ℌ. Ité qr tutor pupillo in ppio facto principaliter autoritate non pōt.z tū si ꝓsecutiue ad tutorē factus ptinet. potest autorari.ff.de aucto.tut.l.j.in prin.ij.vij.z in fi.z.l.q8 dicimus. in prin.ff.ad treb.l.j.ℌ.fuit questiū.cum ibi no. ¶ Contrarium vt legi determinauit memorie venerande dūs Bar.de capua in consilio regis,super questione vertēti inter comites caserte.z quosdā homines ecclesie caserta ne.a quibus petebat vt cōtribuerent in collecta sibi debita cū aliis hominibus eiusdē terre.z pducebat in testimoniū aliōs hoies ipsius ciuitatis pro quo facit qr repellit⁹ pseneca.z hoc ppter affectionē q̄ habet ad causam.in aut.de testi.ℌ.qm.no.in text.z gl.z aduocatus q postulauit in cā.ff.de testi.l.fi. ¶ Presumit enī p qs factum sunum iuste vel iniuste tueatur dicit Jnno. extra de arbi.c.ij.fortius repellendus est ciuis vel alius de collegio qui pecuniarium cōmodum est exinde consecuturus. Ité qr remouetur venditor in causam emptoris dicit gl.ea.l.omnibus.z hoc indistincte si ue teneaī de euictione siue nō,vt ibi no.Et si hoc est etiā cū dubitatur an sibi dānum inde prouenīat fortius repellendus est.eo casu testis.de vniuersitate,vel collegio.cum certū cōmodum ad deponentem in casu victorie peruenturū.z facit p hac parte q8 no.ff.qñ ap. sit.l.j.ℌ.j.z.ℌ.de app.eos.in gl.aliud est ꝛc.z.ff. de auto.tut. q8 dicimus.ℌ.vl.Et hec maxime locū habent in casu isto cū testes vasalli p dominuz pducunt. Et sic tanq̄ domestici z qbus imperari pōt venīant repellendi,aut minor eorū dictis fides adhibenda. ad hoc.ff. de testi.idonei.z clarius q8 no.extra eo.tit.in literis.z vide q8 no.ff. de colle.illici.l.j.in glo.vlt.z q8 no.Ly.d.l.parentes.ad fi. Inimicis autem z conspiratoribus,diuersum est. Nam potest interdum quis pro bono ecclesie contra prelatum conspirare.z non propterea peccat,a testimonio autem remouetur.vt not. Jnno.extra de re iudicata.cum i z a.in fin. Et nota.q talis debet esse testis qualis est is contra quem testificatur.ij.q.vij.testes.in fin.z vide quod scripsi plenius.j.de reis po.l.j.post primam gloss.in fin. ¶ Nota etiam q vbi vniuersitas accusat aliquem non possunt singuli de vniuersitate in causa ipsa testes induci quamuis secus sit in ciuili.xiij.q.ij. sup prudentia.iij.q.v.accusatoribus.z.c.accusatores.extra de accusa. repellantur.fm Jnno.z Hosti.qui hoc not.extra de testi.cum nuncius.z Archi.ij.q.vij.lato. ¶ Sed quid si duo filij inter se litigāt an parēt̄es ad testimoniuz admittentur? Dicas q est par affectio vtriusqz, admittentur,alias repellentur si pro eo qui prediligit producuntur.

Pater'em q̄qz plus diligit vnū filiū q̄ aliū.in aut.de nupt.ℌ.illud quoqz.Sic etiā legit de Jacob z Esau,quoruz primus ab Jsaach, scōs a Rebeca p̄dilegebant.Ben.xxv.in fi.Sic z in pluribus vroribus interdū vna prediligit. Unde Jacob duas habens amoꝛe sobolem priori ꝑtulit.Ben.xxix.ad fi. De predilectione filiorū pulchre disserens Quintilianus in egro redempto sic ait. Par est in oēs liberos affectio,eadēqz prās,sed hz in aliquo propias plerūqz indulgentie causas,z salua charitatis equalitate est quidā per qs tacito mentis instinctu singulos rursus tanq̄ inimicos amemus. hunc primus nascendi locus, illū gratiorē prior fecit infantia. alium lectoꝛ vultus z blādior oculis,amplexibusqz facies quosdā magis seueritas probitasqz cōmendat.in quibusdā diligūtur impatientibus calamitates z dāna corporū,debilitatesqz mēbroꝝ notabilius miseratione cōplectimur.z.ℌ.vestrum crimen est qs interdū aliud sumus. Unde manifestū est diuersitatē nostrā venire de moribus liberoꝝ non inuenies asperū patrē nisi iam peccātis etatis. Jdē Jacob diligebat Joseph sup oēs fratres suos.Ben.xxxvij. Et facit ad premissaz determinationē.ff.de dona.donationes.in prin.z vide q8 no.extra de offi.dele,cū.R.in gl.hic habes,ibi sed fi daret.z q8 no.Buil.de te ste.ℌ.j.ℌ.sed quid si testis. (Preceptorū) Eque obliget preceptū legis mortue z preceptū legis viuētis.extra de app.cū spāli.ver.sciāt. z ibi no. Jdē etiā no.Archi.extra de off.dele.qi pleriqz.libz.vj.in fi. Quis ley mortua nō sit tāte autoritatis q̄ta est lex viua,iuxta ea que scripsi.j.de expē.lu.l.j.in.ij.q. Sūt ergo precepta legum vt hic.(Sublimitas) vide.ℌ.de anno.z trib.l.fin.(Custodiat seruet quod enim precipit,imperat,q8 imperat necesse est fieri.xiij.q.j.c.vl.z q8 no. extra de ver.sig.in his.(Eos quoqz) ver.z dic.ℌ.filios decurionum. (Aduocatiōis) sic.ff.de fal.l.falsi.ℌ.j.(Obtētu obiectiōe, pretextu (Declinat) deuitant.(Que) ver.(Necessitas non exigit. ¶ Notat ex hoc ar.fm Bar.q si habeo ius eligendi rectoꝛes in aliqua ecclesia,z stetit per centum annos q̄ non eligit,qr nō expediebat q8 per hoc nō perdo ius eligēdi. Nō quo melius fecit q8 de area dō. q̄ si p mille annos dūs aree sterit q̄ nō edificauit,nequit a dño prohibere ne edificet.sed prescriptio tunc demū currere incipit qñ prohibitus ab edificādo cessauit.ff.de serui.vr.prę.qui luminibus.in.j. glos. (Patria) ciuitas vel municipiū. Ité sunt ꝑcepta dei q̄ oibus ante ponēda sunt.viij.di.que cōtra.xj.q.iij.si is.z.c.se.que decez sunt.fine quoꝝ obseruatione salus esse nō pōt, que dicunt decalogi.xxvij.q. iij.meretrices.z.q.vij.q in oibus.Sunt etiā ꝑcepta que dam moralia.quedā mystica.quedā sacramātalia.quedā cerimonialia.q8 prosequere.vt.vj.di.ij.his ita.Et sunt ꝑcepta apostolica, quibus nulla dura superbia resistere debet.xij.di.preceptis. Ité sunt ꝑcepta superiorū q̄ iniusta implenda nō sunt.xj.q.iij.si qs eps.z.ℌ.c.seq.Nam z ꝑcepta sanctoꝝ virorū ante q̄ impleantur sunt discutienda. vez si sunt iusta,si licita,si nō contra dīm.l.dīl.si quis prepostera. Sic z papa non vult q impleatur q8 per surreptionem precipit extra de rescri.si qñ.z.ℌ.de sen.nemo.z.xvj.q.iij.licet. De precepto vero dei disputandum nō est.Nam semper est licitū quinimo facit licitus q8 alias esset illicitum.xxiij.q.j.ℌ.his ita.z.ℌ.paratus. An a precepto superiorum excuset q̄ alū sunt qui illud possunt implere.vide.eod. c.z.q.c.vlt.z.xj.q.iij.quid ergo. Item vide quod not.Jnn.extra de consue.in rub.de tempo.oꝛ.ad aures.de iureiu.quintauallis.z.c.veniens.z de sen.excom.inquisitioni.z quod not.Buil.in Specul. de sent.ℌ.species.versi.est tertia z seq.vbi plura sunt de materia preceptoꝝ.Illud etiam no.q̄ quandoqz deus precipit factū z voluntatem.qñqz neqz factum,neqz voluntatem.vt qñ mystice loquitur quandoqz voluntatem z nō factum.qñqz factum z nō voluntatem. qñqz tēpat,qñqz vult vt impleatur.vt de his exemplū ponit Archi. xxij.q.ij.ppheravit.si delectat ibi videas.(Quinetiam) ver.z affirmatiue ponit.(Stirpe) origine,radice, genere,fm Pap. (Descendunt)procedūt nascunt.qr desinper inferius veniunt. (Obnoxios) Improprie.pro quo vide q8 scripsi.j.eo.neminem.in prin. ¶ Post vltimam glo.adde.quia hic fauoꝛ curie,ibi non.

¶ Idem Aug. Lex.xxxvi.

Exemplo senatorij ordinis patris originem vnusquisqz sequatur. ¶ Nec valeāt specialiter delata rescripta si quis se matris origine defensa a maioꝛe curia:ad minoꝛē trāsferri fortasse ꝓmeruerit. Neqz vlla p more prouincie referri sinaī exceptio.

Exemplo.Sicut filij senatoris sequitur patrē.ita z vide quod de curionis neqz rescriptum principis,neqz cōsuetudo in his obuiat.(Exemplo) Exemplū est q8 ad aliud adūciturz est alicuius facti aut dicti ꝓteriti prepositio cum certi auctoris nōe fm Pap. Exemplo enim causa manifestioꝛ fit.ff.de coll.bo. pretor. ℌ.videamus.q8 exempli gratia interdū dicitur omnibus adaptari. ff.de excu.tut.scire opz.ℌ.q nō iuste.sed hic accipit p similitudine. ¶ Et not.q̄ per exemplū rationabile constituit lex.sic z.j. de ꝓfacro,scri,cōperimus.p.illud. ¶ Sāa rō exemplis est proponenda.ix.di.sana.illa quidē exempla digna sunt imitatione,q excellēti pierate mouētur.vt ibi. Et dic latius de his q̄ exēpla sanctorū tā in scriptis q̄ in factis pspicaciter sūt recolēda.xx.di.de q8.xviij. q.vj.vide.s. z.iij.q.v.quia suspecti in pri. ¶ Sepe nāqz exēplis magis ꝑficit q̄ ꝑceptis,vt ait pol'.li.vij.c.ij.z Gregoꝛ.j.dialog.Sunt nōnulli quos ad amoꝛē patrie celestis plus exēpla quā ꝑcepta succedunt.Uita quidē pastoris exēplū debet esse discipulis. ij.q.vij. cū pastoris.z.lxxxj.di.nemo.Unde Pol'.in prologo.Exēpla maiorū sunt incitamēta z fomēta virtutis. ¶ Supiores nāque inferioriꝭ exēplū bonū dare tenēt.viij.q.j.qualis.xij.q.j.nullo. Et tot moꝛtib⁹ digni sunt,quot p̄ditionis ad sub ditos exēpla trāsmittūt.xj.q. iij.ꝑcipue.Uozū quippe culpa in exemplū vehemēter extenditur.Illā p reuerētia ordinis peccatoꝝ honoratur.e.c.nemo. z pol'.li.j.c.v.in fi.fortius z otius nos corrūpunt vitioꝝ exēpla domestica, magnis cū subeunt animos auctoribus.Uñ casus ꝑfectoꝝ suo exēplo multos retrahit statuta ꝑfectiōis,que aggredi intēdebāt.xvij.q.j.q bona.xdala vero exēpla vitāda sūt.xv.q.iij.licet.vij Seneca ad lucilū.epla.v.Eū his ꝓfare q te meliorē facturi sunt.z Terētiꝰ in Adel. Aspicere tāq̄ in speculo vitas hoim,iubeo, atq̄ ex alijs tibi sumere exēpla.ad hoc.xix.dist.eminuero.Sequēdi qdē sunt q bene viuūt in aut.vt nō luxu.cōtra natu.ℌ.z qñ.z hoc lz als sint minores.j.q.j. si fuerit.xxij.di.de constātinopolitana.Doctoꝝ quoqz exempla sequēda sunt.ff.de manu.vin.l.v.z exēpla sctōrū patrū pōt sacros canones sunt sequēda.xxi.di.submittitur. z.xx.di.de quib⁹ vide q8 ibi no.Illā z exēplis expūnēdiscz discim⁹.extra de testi.li.ij. Et de exemplis ꝓncipū qui faciāt legē z sint sequēda.vide.ff.de his q sunt sui iu. l.ij.in fi.in gl.Rursus mali q emēdari despiciūt,ne sctōs sue ꝑditionis exēplo inficiāt, tāq̄ morbida caro a bonis sunt ꝑcidēdi.xxiij.q. iij.ecce.Sic etiā puniēdi sunt statuti patrū trāsgressoꝛes, ne puersitas eoꝝ fiat aliis in exēplū. extra de transl.ℌ.to. Ité q8 agit a platis facile trahit a subditis in exēplū.extra de voto magne. ¶ Et in du

Poterarū aurhoꝛitates an ꝓbent.

bitatione recurraī ad exēpla maioꝛū.vide.xxxvij.di.qui de mensa. Illud aūt qñ̄ an exēpla vel autoritates poetaꝝ aut alioꝝ peritoꝝ ꝑbēr. videtur q8 sic.donec de ꝓria z incōtinenti libi tāq̄ rōne.ff.de re.di.in tantū.in fi.de sta.ho.ſeptimo.de solu.ſi pater.z barroniſentus ¶ Plancentiſſimū est docēdi genus exēploꝝ subditio.Similia quippe testimoniorū sunt exēpla.dicit Tullius.vj. rhetoꝛ. vñ z exēpla iudeorū segmur in sacramētis de ꝑse.di.j post ꝓin.z exēpla gētiliū in moribꝰ.lxxxj.di.nō opz.Illā z ipsi gētiles si q̄d diuinū z rectū in suis scripturis habere potuerūt,nō im,pbauerūt sicti viri vt dicit Augustꝰ. j.q.j. nōne ad fi.imo.approbauerunt,z in suis scriptis inseruerūt.vt ibi dicit Archi.quinetiā exēpla Sodomitarū p ecclesiā inducūtur. iij.q.v.accusatores.iij.q.vj.leges.fortius ergo exemplis sanctorum. xvij.q.iij.c.vlti.Et ipse deus exemplū ꝑ Faraonis secutus ꝓnunciauit sacerdotes in omni gēte a tributis esse liberos oportere.xxiij q.viij.ℌ.quis.quinetiā obseruatiōes hereticoꝝ allegāt.xxj.di sub mittit.z deus hoim exēpla imitat.z segtur de ꝑ.di j.pōt fieri.Sed Jac.de But.d.l.intantū dicit q̄ autoritates eoꝝ sunt ꝑbabiles in eo quo ꝑiti sunt,nō tū sunt necessarie,nisi quatenus incōuincibili ratione defenderēt vt ibi,z nisi roborentur autoritas ex eo q̄ circa alia q̄ actū spāliter vel generaliter publica autoritate sit ei delata discernēdi facultas.insti.de iur.natu.ℌ.responsa.z.ℌ.de fi.instru.cōpa rationes.Uel dic q̄ si quis autoritates z exēpla poetarū sue scripture inſerat,nō est arguēd⁹ vt scripſi.ℌ.in ꝓlogo.Apostol⁹ eñ.j.ad Cozinz.c.xv.Menandri comici sententias ponit dicēs, Corrūpunt bonos mozes colloquia mala. z ad titū.j. Epimenidis poete inducit versiculū dicēs. Cretenses semper mendaces,male bestie,vētres pigri,testimonium hoc verū est.de hoc.j. q.j. dominꝰ declarauit.z. xxxvij.di.turbat. Ité apud athenienses in martis curia disputās etati poete testimonio vtitur.de deo dicentis.ipsius igit z genus ſi.

Eiusdē ꝓpositis poetarū nō offuscatur.

Varius de his Hieronimus magno oratoꝛi romano,z ob hoc calūniatoꝛi suo in epla sua. Queris,ait,cur in opusculis nostris secularium literarū interdum exempla ponamus,candoꝛemqz ecclesie ethnicorū sordibus polluamus,responsū breuiter habeto, hoc nunquam q reres nisi te totū Tullius possideret,si scripturas sanctas legeres si earum interpretes omisso bulcatio euolueres.Illā z in Moyse.z in prophetarū voluminibus.z eplis pauli quedā de libris gētiliū assūpta sunt. In deuteromio quoqz dñi voce ꝓcipitur mulieri captiue rondendum caput z supercilia, oēsqz pilos z vngues coꝛporis amputandos,z sic eū habendā coniugio,q oēs intrū pbos doctrinis atq̄ sententijs suos referēs libꝛos,vt nescias quid in eis primum ad mirari debeas,eruditionē seculi,an scientiam scripturarū.Quid ergo mirū si ego etiā sapientiam secularē propter eloquū venustatem z membꝛorum pulchritudinē de ancilla atqz captiua israelite facere cupio,z siquid in ea mortiferum idolatrie est, aut volūtatis erroris z libidinum, vel pcido vel rado, mixtosqz purissimi coꝛpoꝛi immaculatos domino sabaoth,filios ex ea genero? Et totus liber Valerij maximi tā illustris exemplis gentilium cōpilatus est. (Patris) decurialis.(Originem) vide.ℌ.ex omnibus. (Nec) ver. (Si quis) scilicet filiꝰ decurionis. (Neqz vlla) ver. (Pro more) Argumētū ex hac lra q nō valet ꝙ suetudo neqz statutū contra legē.de hoc dic vt scripſi.j.de decre.decur.in rub. (Sinatur permittatur. (Exceptio) Ar.satis apertū q̄ ꝓceps pōt tollere exceptiones in rescripto suo. Nā si hoc fecit lex mortua,fortius habet vires. vt ꝛ ex his ō scripſi.j.de expē.lu.l.j.q.ij.ver.amplis.hoc verū fm quosdā in dilatoriis. secus in pēptoriis supra de ꝓcl.imperat.esse,quoꝛi. tu dic,idem in petemptoriis.dū tū negocium de quo agit sit notoꝛium.vt.ij.q.vij. latoꝛ fz Archi.q hec z alia de his ibi no.z facit.xvj.q.j.agapitus.in fi.Quid aūt si ꝓba rescripti sapiūt vt ꝓcedatur in causa,nō fz iuris ordinē,an tūc iudex seruabit ordinē iuris:videtur ex his q̄ nō.qz pōt tollere exceptiones,fortis iuris ordinē,quē tolli nō sic interest rei, sicut tolli exceptiones. In contrariū videt aperte extra de rescrip. causam que.nā q̄tuncūqz verba rescripti hoc sapiāt,iudex tū nō recedat a iure.vt ibi z no.extra de in.exhibita.in ꝓbo puertēdo. Pro his vide extra de offi.deleg.ex ꝑte tua.z q̄ ibi no. Illud aūt not.q̄ nō valet hoc in pactū.ne qs defendat se in ſtione criminis vel status.ff.de li.causa.l.iij.z.iij.Et no.ff.de pa.l.pactū inter,ad idem.ff. de pa.non tantum. In glos.iij.ibi.vni pſone. Adde ſimile.ℌ.de appel.ex illo. Et sic plus valet generalis concessio quam specialis.z hoc operatur fauoꝛ publicus ciuitatis,regulariter contra.ff.si quis cau.l.ix.ℌ.quesitum.

¶ Idem Aug. Lex.xxxvij.

Quotiescūqz se ex rescriptis nostris aliquid impetrasse contendāt hi quos obnoxios curie aut origo fecerit; vel latum inter partes iudicium delignauerit: nullam prorsus spem curiam declinādi ex colore sacre iussionis accipiant.

Snia pro veritate accipiūt.

Quotiescūqz. Is qui ex origine vel diſſimilima sentētia decurio esset,nec ex rescripto ꝓcipis poterit oꝛi⁹ curie declinare.(Aliqd) sez cōtra curialē cōditionē. (Judicium) i.sententia. (Delignauerit) notū fecerit. ¶ Et no.q̄ sua delignat aliquē ēe curialē.Snia q̄ inter ꝑtes legitime lata ꝓ veritate accipitur.ff.de sta.ho.ingenuū.z facit hri ꝓ herede,q in rei vēritate nō est.ff.famil.erciſ.cū putarē.z nor.ff.de pac.epla in ꝓncī. Ité oēm rem aperit⁹ z ostendit.j.de agrico.z censi.litibus.in fi.vide q8 ibi scripſi. (Declinādi) deuitandi.(Colore) velamine,pretextu.(Sacre) imperialis.

¶ Idem August. Lex.xxxviij.

Neq̄ officialiū sub pene specie atq̄ estimatione curie dedatur. Utili qs forte curiam defugiens ob hoc ceperit militare ne ignitis fugatur officijs. Qēs itaq̄ oīno iudices tue cēsure subditos admonebis:ne qs eoꝝ estimet curie loco supplicij quē quam deputandum.Cū vtiq̄ vnunquēqz criminosum non dignitas debeat:sed pena comitat.

Neq̄ quis. ¶ Casus.Nullus senatoꝛ,pleb⁹, aut officialis alius si deliquat damnandus est, vt decurionum curie deputetur,nisi curiā fugerit,quia tunc sibi restituī debebit. Et ratio ponit qr criminoso non dignitas sed pena danda est. (Ne quis) nullus. (Pene specie) clericus ramē depositꝰ tradendus est curie.in auten.de san.epiſ.ℌ.preſbyteris aūt z diaconibus.in.ij.z.ij. q.iij.clericus vero. (Dedatur) i.tradatur. (Nisi) ver. z hic ponit vim de.ℌ.de in.fil.l.ij. (Defugiens) de curia fugiens. (Ignitis) alias ignenitis,vt quia genitores fuerunt curie deputati.ℌ.eo.fabricenses. vel quia in ipsis officijs genitus est. (Fungatur) vratur,exequatur. obsequatur. (Omnes) ver. (Censure) potestati,iudicio. (Suppliciū) vide supra.de bo.vac.l.iij. ¶ Et no,contra quendam capitaneū qui sceleratum quēdam z criminosum damnauit, vt venerabilē ordinem p̄dicatoꝛum intraret.sed p eo facit.xx.q.iij. statuimus.lxxxi. di.qdā clerici.xxxij.di.eos.z.l.di.ſi episcoꝑ. z vide.ℌ.de adul,autē. sed hodie,z quod ibi no.z in autē.de sanc.epiſ.ℌ.generaliter.z.xx.q. j.ſicut.cū concor.Et de hac materia dic latius,j.de metal.l.ſi. Hec est autem ꝑpie pena canonica vt dictis iuribus.Illas penas not. Jnno.extra de offi.oꝛ.ad reprimendam. (Cum) p̄. (Criminosum) criminibus plenum.(Comitari) simul ire z sequi. ¶ In glo.sez officijs ibi decurionatus. Adde quod nascendo meruit vr.j.eo.decurio.z origine.j.eo.omnino. ¶ Post glo.vltimam.Adde.z extra de dona,inter virū z vxo.z si necesse se de trāſl.inter.ℌ. ne quod de cestione,vbi de boc.ℌ.eo.nec infames.in autē.de rapto.multi.circa ſi.ti. z.xvj,queſti.j.legi. nec ecōtra ꝓ ꝓnio pena.extra de fideiuſ.c.ij.nec ex eodem facto pena z ꝓmium vel econtra.ff.de ſuſpec.tu. decreto.z de excu.tuto.ſed z milites.ℌ.iam autem.

¶ Idem Auguſt. Lex.xxxix.

Uriales qui sese ꝓuilegio domus nostre defendi posse crediderint:ad curiam retrahātur.z ꝓpriis functionibus mancipentur:z publica damna sarciant.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Curiales. Decurio q recessit z recepꝰ est in officio pricipis ad curiã redire cõpellit, z dãna q̃ pinde ciuitas subũt relaxare. (Mostre) scz rei priuate. ſ. eo. curiales. ſ. z est simile. ſ. de tabu. l. j. (Adscripti) Adscripare est manu tradere, in seruitute redigere, sub potestate mittere. fz Pa. (Damna Dãnum est diminutio patrimonii. ff. de dã. infec. l. j. qõ vt Socrates ait nisi ex abũdãtia raro venit, z hec sũt dãna rerũ tpaliũ, fz nõ sũt dãna morũ, q̃ a dãnis rerũ oĩm distãt, illi qdẽ in nobis, res aũt extra nos sũt. vj. q. j. verũ. ſ. i ſi. p dãna tpaliũ dñs cogit ad bonũ. xviij. q. vj. q. errauerat, pessimi rectores reputãt q in grani scelere cõstitutos dãnorũ admonitiõibꝰ cõpellũt ea cã. q. v. si nos. ac nulli cũ dãno alterius subueniendũ est. xviij. q. v. deniq; xvj. q. ij. primũ. Qui aũt premiũ meret, dãnũ sustinere nõ debet. extra de fideiuſ. peruenit, (Sarciant) reparent.

Dani dereceptio.

Idem August. Lex. xl.

Quilibet pricipaliũ vel decurionũ vel decoctor pecunie publice fraudulẽtus in ascriptionibꝰ illicitis vel immoderatꝰ in exactione fuerit inuentus iuxta pristinam consuetudinem nõ solũ a vobis qbꝰ pter loci dignitatẽ rerũ summa cõmissa est: verũ a iudicibus ordinarijs plumbatozũ ictibus subijciatur.

Quilibet. (Casus. Si decurio vel alius officialis ciuitatum aliquem ascripserit illicite in muneribus vel pecuniã tributorũ nõie exactã fraudauerit, aut aliqd vltra debitũ exegerit. p pectum ptorio z officiales eius puniẽdus est. (Si) als si vel siue ſi. (Immoderatus) vltra debitũ. ſ. de exac. tri. l. j. (Mopter) als pter. (Loci) ptorij. De quo plene scripſi. j. de suſcep. duos. z pfec. pretor. super rubricã. (Ictibꝰ) i. verberibꝰ. ſ. de exacto. tri. nemo.

Post sedam glo. Adde officiũ erat. de quo ꝺi. j. de suſcep. ſi aliquid. (Post glo. i. maxima. Adde alibi dicitur summe rei procuratoris. ſ. ſi propter pub. pen. l. ſi. vel dic. i. summum ius in ciuitate. ff. de origi. iu. l. ij. ſ. postea ne diutius.

Idem August. Lex. xli.

Decurio fortunam quam nascendo meruit suffragijs atque ambitione non mutet. Et ſi vacare p senectutẽ potuerit: pp ordinationẽ q̃ per plurimos cito diffiniri solet: cur tã nõ relinquat.

Decurio. Js quẽ fecit origo decurionẽ nõ puteꝛ se curia liberare. Nã conditionẽ ſuã quã nascẽdo meruit, ambitione vel suffragijs mutare nõ poterit, z ſi ad senectutẽ puenerit, que excuſaret electum non eximitur qui natiuitate factus est curialis quare propter multa que per eos exequenda frequenter occurrunt, non debet curiam euitare. (Ambitione) Ambire est cupere honores, appetere fz Pap. Inde ambitio de, qua plura videſ. de re mili. cõtra publicã. z ſ. eo. oẽs oino. (Et ſi) ver. (Vacare, deficere. vel. i. operam dare (Senectutẽ) Niſi esset in etate decrepita cõſtitutꝰ, q̃ red dit quenq; ad epatum inhabilem. extra de renũ. niſi. ſ. alia. z. xxxiij. di. flozentinũ. z alias propter senectutẽ quis excuſatur. xviij. di. placuit. Et dic plenius q̃ propter senectutẽ pena mitigatur. xxvj. q. vij. rẽpora. Suſpitio incõmentie tollitur. extra de pesump. cũ in iuuentute. z. xxxiij. di. fratermitatis. Jncrepatio ꝓhibetur. ij. q. vij. paul⁹ dicit. Auctoritas ſtatur. vij. q. j. factus. vide qõ scripſi. j. de cõſul. l. j. Jtẽ semiꝰ deferẽt in laboribꝰ, maxime peregrinatiõis. extra de voto magne. itẽ ne ad curiã vadat pro manuũ iniectione. extra de sen. ex. quãuis. Jn electiõe. extra de ele. ecclesia vestra. ij. Jn testificatiõe extra de testi. l. ſ. j. omni quidẽ semi debetur honoꝛ vt dicitur. ix. ethi. Dieterea seniores preſoiteri. i. prebẽtes iter dicũtur, vnde Abrahã dictꝰ est ſꝑ biter. i. senior. lxxxiij. di. porro. sed non propter senectutẽ, aut decreptã etatẽ preſoiteri senes dicuntur ibidẽ, gloria quoq; senũ est canities, z canities ſapiẽtiã designat ibidẽ. Jdẽ dicũtur dñi extra de cẽſi. c. j. z gñaliter de semiꝰ ꝑsumẽdũ est bonũ. xviij. q. ij. dilinimus. Jnterdum aũt sunt mali senes q̃ tñ a platis suis sunt duri⁹ arguẽdi. lxxxvj. di. tãta. Semiũ vero quadruplex est. i. natura. z hoc tendit ad defectũ. ibidẽ. z. xvij. q. ij. illud. prudẽtie. xviij. di. porro. vbi dicitur q̃ canities senũ prudẽtia est, z hoc ducit ad perfectũ. xx. dist. Seniũ est de quibus z. xxij. q. ij. ancillã. culpe. z hoc dicit ad interitũ. dicto. c. q̃druplex. paul⁹. Jtẽ semiũ eterne glorie, de quo dicit in psalmo cogitaui dies anticquos. z annos eternos in mẽte habui. An aũt in penis senectuti parcatur. vide. e. c. tãta. z qõ ibi no. Arch. An ſit matrimonium inter senes. vide extra de frigi. qõ sedem. Quis aũt dicatur iuuenis. vide. ff. de leg. iij. nõ aliter. in fi. Scias etiã qõ senes ꝓpto morti vicinio res. tãto debẽt esse solicitiores z timidiores, z quaro quis senior est, tãto citiꝰ mori ꝑsumitur. e. c. tãta. Et certe grãde vitiũ est senẽ absq; religione esse. Nã ſm Aug. li. de. xij. abusionibus seculi. cũ seni mẽbra exteriozia hois veterescũt vires animi. i. interiozis hois non cadũt. plus enim religioni operã dare seni cõperit quẽ psentis seculi ſtonda etas transacta deſerit. Sicut nãque in linguis ipſa reproba arboꝛ cõparet, que primo flozes fructus optimos cultoꝛi suo nõ exhibet, sic z in hoibꝰ ipse re. pbꝰ est, quẽ flos iuuẽtutis deserit z in sui corporis senectute bonorũ operũ maturos fructus ꝓferre paruipẽdit. Quid enim sordidius fieri põt q̃ ſi mẽs ad ꝑfectionẽ festinare nõ cõtendat, qñ totius corporis habitus senectute cõfectus ad interitũ ꝓperat, dũ oculi caligãt, auris grauiter audit, capilli fluũt, facies in palloꝛẽ mutat, dẽtes lapſi numero minuũtur, cutis aret, ſtatus non ſuauiter olet, pectꝰ ſuffocat, tuſſis attenuat, genua trepidãt, talos z pedes tumoꝛ inſtat, z homo interioꝛ q nõ senescit ibi⁹ olb⁹ aggrauatur, z hec oia ruinã tã corporũ domũ ctoꝛ, pnũciãt, qd ergo ſupeſt niſi vt dũ huius vite defectꝰ appropiat, mhil aliud cogitare q̃ quo vite future habitus propẽ cõphendat? Est em̃ senectus magna pars mortis. dicit Quintil. c. apes pauperis. benefacit ad hec. Eccles. ca. vlti. (Per pluri mos) Mora melꝰ expedit. qd p plurimos q̃ p pauꝯ cos. ar. ſ. qñ z qui. quar. ꝑs. de. l. ij. z. ff. de offi. pref. vigi. l. ij. in prin. z de oꝛi. iu. l. ij. ſ. nouiſſime. (Curiã) Locꝰ vbi cõuenũt z mozãt decuriones. vt dicẽt. j. eo. quicũq;. ſicut ſunt palatia vbiũ tuſcie, vbi morãt regina seu priozes, vel dicitur curia quentus decurionũ alius est curia pncipis. j. de dignita. nemo. Est etiã curia eccleſiaſtica platoũ de sen. ex. ſi iudex. li. vj. Jtẽ est curia iudicũ maximoꝛũ. in aut. de cõſul. ſ. ſi aũt mediocre. z tũc dicit curia. i. cura vel cultura iuris. Sũt ẽt hodie curie magnatũ, regũ, z hmõi in qbꝰ ãbitiõe regnãte cũctis vitijs aſſistẽtibꝰ curiosi curiose agẽtes z loquẽtes plurimũ exhibẽt: in his curijs hodie militaꝛ vſq; ad canos, immo z illos cõſumit curia, viz est vt quẽ curia pduxit ad canos domũ redeat, vel exclusus ſi migrauerit fame perit, q̃ vt ait Sydonius. Eos nõ tã panis bonus pascit quam alienus. ſuauior em̃ est z quibuſdã, qui ali alieno innate dulcedinis habent. nescit vti suo qui ſep vſus est alieno, ſi honeſta ſumũtur officia. paſiti ptes nõ erubescit explere, vel minui. vt dicit Poll. lib. vij. c. xvj. Jn hijs curijs detractio z inuidia potiſſime regnãt. vide eo. li. c. xxiij. Ceterũ detractores z inuidos ſic in curia vis debis abundare. ac ſi in eã totꝰ orbis sentinã cõfugerint. (Et nota q̃ curia ꝓprie ſumpta ſecularis intelligitur. q. q. j. ſi quis. z gñaliter oĩm iudicũ pot curia dici. ſ. de ap. ſi qñ. de ad. romana. in prin. li. vj. Jnterdũ curia dicitur fiſcus, vnde dicimꝰ lata est ſnia p curia. i. p fiſco. ſ. de sen. pref. ꝓto. l. j. (Non relinquat) Facit. vij. q. j. petiſti. z extra de renũ. c. j. vnde Tullius. j. de offi. Senibꝰ labores corporis minuendi, exercitationes animi etiã augẽde videt, dãda vero opera vt amicos z iuuentutẽ, z maxime rẽ publicã cõſilio z prudẽtia q̃plurimũ adiuuẽt, z nihil magis cauẽdum est senectuti q̃ ne làguoꝛ ri se de fideiq; dedat, z vide q̃ scripſi. j. de primicer. l. ij. in ꝓbo de ſeſa. (In glosſa vltima ibi faciẽdum. Adde ex decurionibꝰ. j. de metalla. cum procuratoꝛes.

Senũ cõmoda.

Curialiũ miseria multiplex

Senectꝰ ad multa proficit.

Impera. Theo. z Ar. z Hono. Lex. xlij.

Militaribꝰ viris nihil sit commune cum curijs. Nihilque sibi licitum sciant: quod sue non subiectum est ptãti: nullũ iniuria nullum verbere nullũ grauꝫ pulsatione: tribunꝰ (dur ille aut comes sit) curialem pncipalemve cõtingat. Si quis posthac temerario z incõſulto ausu vllum ex pncipalibus viris vſurpata attrectauerit iniuria: sciat se decem libris auri esse mulctandum.

Militaribus. Conſueuerunt tribuni, duces, milites, militaresque viri, vt nobiles, magnates, z alij, qui tyrannides in ciuitatibus libenter vſurpant curias, ſolicite viſitare z omnia ciuitatum negocia, puta electiones magiſtratuum, z alia pro libito volebant diſponere, quod cum ex conſulta decurionũ gtradictione perficere non valerent, verberibus z iniurijs interdum ſub pretextu officiorum affligebant eos, hoc remouet imperatoꝛ z mãdat vt de cetero hec non fiant, nihilque ſit talibus commune cum curijs, qui autem contra fecerit decem librarum auri condemnatione puniturꝰ. Vel potes dicere in ſumma q̃ viri militares nullam poteſtatem habent in decuriones. (Militaribus) Expone vt ſupra eo. paterne. z infra de re mili. l. militares. vbi plenius dixi. (Cum curijs) id est decurionibus, ſed curialibus. z facit infra de re militari. militares. ſic econtra ſupra eodem qui derelicta. Et nota hanc legem pro ſtatutis vbium tuſcie quod nullus ex magnatibus audeat intrare palatia priorum qui ſunt quaſi decuriones z rectoꝛes ſua grani pena. inest enim talibus libenter ad tyrannides aſpirare, docent nos hec hiſtorie preteritarum rerum, z in preſentiarum contingentia que palpamus. Quid in vrbe Catilina perfeciſſet, niſi eius conatibus Ciceronis prudẽtia obſtitiſſetis? Quid Silla, quid Ceſar effecerit non est incognitũ a natura quippe ſuperbia nobilibus ineſt. Nam etſi aliquas virtuoſi contemptoꝛes tamen inferiozum ſunt: dicit Saluſtius in iugurtino, z Quintilianus in milite Mariano. Natura quidem omnibus nouitatis incremẽtis aduerſa nobilitas. Hugo de ſancto victore li. de claustro anime. Nobilitas generis ſcrupulum facit elationis preclare. Super hoc inquit Valerius libro ſeptimo capite ſecundo, nõ oportere in vrbe nutriri leonẽ. Sinautem ſit alicuius obſequi

Nobiles vt plurimũ ſunt ſuperbi.

obſequi ei conuenire. de hijs etiã poll. li. viij. c. xv. Clarus ſanguis extione parit, potentiã affectat, cõculcat inferiozes, pares habere dedignatur, logꝰ grãdia totus cũ ex alto magnoq; ſanguine taq̃ fecerit ipſe aliqd pp q̃ nobilis esse debeat ſui imemoꝛ, eoꝝ q retro esse vidẽt obliniſcit. z ſe in interiora ſine cultu virtutis, ridiculꝰ tyraſonis imitatoꝛ ostendit. hũ a paribus abſtinẽt, in humiliozes libidino ſe z crudeliter agũt, hoim nõ causatũ totꝫ ſimt, vt apud quos gra viz habẽt equi, iudicia domi cõſilant in foꝛo ꝓnunciãt vt ait Titus liuius de appio claudio z alijs, iij. ab vrbe cõdita. hũ nõ moꝛũ ꝓbitate, ſed armoꝝ feritate vendicare fibi ſatagunt dignitates. Dicit Ber. in epla ad Jnn. papã. Et ex ꝓpriis culpis ꝓmoꝛũ retributiones expectãt, cõtra illud Gregoꝛ. in regi. li. ij. c. xxxvj. hũ q̃ ꝑstare ceteris cõcupiſcũt, habẽt odio eqtatẽ q̃ est iuſtitie ꝓpria, ex quo fit vt neq; diſceptatiõe vinci ſe, nec vllo publico ac legitimo iure patianꝝ. vt ait Tulli⁹ li. j. de offi. Et de tyrãnis vide. ſ. de ꝓhibẽda. inquit em̃ inter cetera li. vij. c. xvij. Tyrãn⁹ est q̃ violẽta dominatione populũ ꝑmit, z. j. dũ ambitio imualeſcit q calcata eqtate ꝓcedit iniuſtitia tyrãnidis, pcurãs ortũ, oia quibus illa creſcit exeꝛgitur q ergo nõ ꝑualet ſuis iuribꝰ, mtiꝝ alienis, z li. viij. c. xvij. tirannus est. z c. vt. ſ. q legibꝰ regit ꝓnceps eſt. j. ꝓnceps pugnat ꝓ legibꝰ z populi libertate. Tirannus nihil actũ putat niſi leges euacuet, z populũ denocer in ſeruitutẽ, ymago diuinitatis est ꝓnceps, tyrannus est aduerſarie fortitudinis z luciferarie prauitatis imago. z. j. tyrãn⁹ prauitatis imago plerũq; ẽt occidẽd⁹, ortꝺo tyrãni iniqtas est, z de radice mala z peſtifera pullulat z germinat arboꝛ ſecuri quelibet inci denda. z. j. caput tyranni est imago diaboli, alia hereticiſcismatici, ſacrilegi. z (vt verbis plutarchi vtar) ꝑfecti legionũ impugnãtes legẽ dñi. Coꝛ cõſiliarij impij quaſi ſenatus iniqtatis. Bona est materia, ſed nõ decet hijs membranas lõgius occupari, q̃ pius deficerẽt q̃ cã dicẽdi. ſi quẽ delectat videat ipſe eo. li. c. xx. vbi determinat q li citũ ſit etiã diuina lege tyrãnũ occidere. z. c. xvj. xvij. z. xix. v ſqꝫ ad c. xxiij. z in pluribꝰ aliis. De hoc etiã ſcripſi. j. vt ar. vſus. l. vnica. z pu. let. vel cõſul. nunci. l. j. verũ diuina vltio non diu ꝓmittit has ſui furoris z iracũdie virgas longius viuere, niſi quaten⁹ petã hoc exigunt pctoꝛ iuxta illud Oſee. vj. dabo eis regẽ in furoꝛe meo. z iob. xxxiij. regnare facit hypocritã pp petã ppli facit. vj. q. j. ex merito. Finaliter implet ſermo diuinus, opꝫ illis ſine excuſatiõe ſupuenire interitũ, exercẽtibꝰ tyrãnidẽ. Sapiẽ. xvj. Impi⁹ em̃ ſupbit, z numerus annoꝝ incert⁹ est tyrãnidis eius. Sonitus terraꝝ ſemp in auribus illius, z cũ par ſit, ille inſidias ſemp, ſuſpicat, nõ credit q̃ reuerti poſſit de tenebꝛis ad lucem, circũſpectãs vndiq; gladiũ, cũ ſe moueꝛit ad querẽdum panẽ nouit q̃ paratus ſit in manu eius tenebraꝝ dies, terrebit eũ tribulatio z anguſtia vallabit eũ ſicut regẽ q paraꝝ ad ꝓliũ. xc. Job. xv. ibi z. c. xvj. xviij. xx. xxj. xxij. xxiij. xxvij. De hac materia hec z alia videas, z vide qõ no. in cle. de bap. c. j. de pncipe z tyrãno. (Nihilq;) ff. (Licitũ) qõ pmiſſum nõ est. ꝓhibitũ intelligit. ff. de coll. illi. l. iij. ſ. j. Ar. Z. ff. de ꝓb. ab ea ex q. cau. ma. nec nõ. ſ. q eis. (Nullũ) ff. (pulſatiõe) pcuſſione, ceſiõe ſine dolo. e. ff. de iniur. lex come. ſ. inter. z vide. j. de dig. nemo. (Tribunus) Tribuni dicti q militibus ſiue plebibus iura vel opẽ tribuãt, tribuni militũ pmo a ceſare cõſtituti q plebẽin vrbe haberẽt ne q̃ pars ſine auxilio esſet fz papꝫ. sed certe ẽt aũ reperiũt fuiſſe, vt ponit Saluſtius in iugurtino. z Quintil. in milite marlão. quinimo fuerunt tribuni in iniſtro vrbis condite regũ tẽpore, quo erant tribuni ſcelerum. qui militibus preerant, z ſecũdum locũ a regibus obtinebãt. ff. de oꝛi. iur. l. ij. ſ. in initio. vide q̃ ſcripſi. j. de re mili. tribuni. (Dur) Dicitur dur q̃ fit ductoꝛ exercitus (Ille) ſ. huiuſmodi vir militaris. (Contingat) Alias contingant ſcilicet militares viri, z est ſimilis litera. xlv. di. c. j. q̃ facit pro eo quo vtimur in vulgari. (Si quis) ff. (Temerarie) vide ſ. eo. omnes. (Jn cõſulto) ſine ꝓuidentia, ſine cõſilio alias incõſideratꝺ, ſine conſideratione. (Auſu, i. temeritate.

Princeps z tyrannus plurimũ differunt.

Idem August. Lex. xliij.

Omnes qui curiali obstricti ſanguine diuersis se officijs ꝓiuilegijs: z actuũ ꝓudicijs aggregauerint: reddẽdos munijs esse nõ ambigim⁹. Sed nec ſcripta sunt aut annotationes ad munerum fugam ꝓdesse permittimus.

Omnes qui. (Casus. Decuriones q̃ ſe aliqb⁹ officijs anneꝛuerũt, ſunt ad curiã reuocãdi, nec ſuppetũt hijs imperatoꝛa reſcripta, vel annotationes pncipis ad talia munera fugiẽda. (Obſtricti) Alias aſtricti (Sãguine) i. oꝛigine, ſtirpe. Et colligitur ex hac lege q̃ ſanguis dicatur ex parte paꝛẽtis. ad q. ſ. eo, ſi quis. pcuratiõe. ſed qõ ẽt. ex parte matris dicat ſanguis. ps. j. l. pro xi. (Priuilegijs) Singula nãq; officia hñt priuilegia ſua. (Preiudiciũ) preiudiciũ est dãnatio anteq̃ iudicet impediméti cauſe. fz papi. (Ambiges) i. dubitatis. (Sed nec) ff. (Annotationes) annotatio est ſpãle reſcriptũ pncipis, vel ſtatutũ qõ ſit paucis adhibitis. vt. ſ. de ſac. ſanc. ec. iubemus. vel est priuilegium. ſ. de bo. vac. l. ij. vl. i. ſcriptura facta ꝓprio motu eius. ſ. de ꝑci. impera. offe. l. j. (Fugã)

Prelatꝰ si immadat an fugere debeat.

Infirmitas est duplex.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eos.iū.resp̃o.z stabilis ad q̃.s̃.de ve.in.enn.l.ij.§.sed cū ꝓspexim⁹. in fi.sic z ordinādi opinio in nullo vacillare dz,xxxiij.di.laici.z vide extra de ꝓcu.in nostra.z de cā pos.cū ecclesia.z q̃s scripsi s̃.de apo. pub.l.iij.post glo.aks estuarius. ¶ Quō aūt dicitur testis varius z vacillans.vide in Spe.de teste.§.j.ver.z no.q̃ testis.(Curie)si.j.eo si.tale.(Detinētur)i.valde tenētur.de eīs ꝓpositio hic auget.ff.de po.l.j.in pūn.Hodie aūt in ꝓuincia seu patria miserabili nullius in his vtilitatib⁹ reipublice detinetur.(Ne paucoꝝ)ver.Et dic paucoꝝ.l.tertie partis vt subsēcit.Aliq̃ aūt duo dicūt multi.insti.de iu.perso.in fi.plures eīm vno dicūt multi vt colligitur extra de his qui fi.occ.c.in fi.Aliq̃ tres dicūtur multi.ff.de scēm ta.l.ij.in fi.Aliq̃ aūt.x.aut.xv.hoies faciūt multitudinē vt colligit.ff.vir bo.ra. ꝓtor.ij.§.turbam.z se.Aliq̃ vero plurimi dicūt plures duobus vt colligitur.xxiij.di.xp̃iane.z.xxxi.q.j.q̃o. z in aut.de tri.z se.§.q̃s sepe. ¶ Sed cōtra duo vel tres z plures dicūt pauci,vt in casu extra de accu.inquisitionis.in fi.vbi de hoc. Interdū octo dicūt pauci,vt in casu ꝑdic.c.iij.Cū fabricare⁹ arca pauci.lj. octo aie saluate sūt. Aliq̃ vigiti tria milia dicūt pauci.lxiv.dist.disciplina.z.xxiij. q.iij.§.q̃s aūt. Itē z duo dicūt pauci.ff.de ꝓxe.ver.l.j.Sed hec ac cipienda sūt respectu eoꝝ de ḡbus ag̃it,vt no.extra de cler.exco.mi. Multi z pauci q̃ dicuntur
nistrationes,in ij.gl.vij pauci sciūt scribere respectu eoꝝ q nesciūt.in aut. de instru.cau.§.fi tamē q̃s̃ in glo.z modicū dicit id q̃s sufficit ff.de vsufruc.si is qui bīnas.in fi.z breuiter arbitrio iudicis huius modi cōmittit vt no.ff.ex qui cau.ma.nō eīm.de hoc ēt no.Item.de iser.in cōst.de pe.q.iij.cri.ca.l.ij.(Ablētia)q̃ hoc no posset debilitare p̃sētia.Nā hec est regula q̃ pōt fieri me inuito,multo magis absēte vel ignorāte.ff.de re.iur.q pōt.fallit.ff.de arbi.Celsus.cū ꝫcor. vel forte ratio dicte legis habebit locū ēt hoc casu.(Fortuita)subito casu.(Debiliter)i.debile reddat.Dicit aūt debilis q̃s per bilem factus sit fragilis.bilis eīm humor est afficiens cor⁹,inde debilitas z debiliter sm Pa.(Salubriter)salubre est q̃s saluti cōueniat,inde salubriter.z vide q̃s scripsi.s̃.de iu.fil.l.iij.in verbo salubriter.Quid ergo si nō salubriter;vt hec.l.iusta rōne cessare,vt etiā sit inualidū. q̃ p quas ꝓtes religs absēti⁹ fiat,ar.eoꝝ q̃ scripsi.d.l.iij.cū ꝫcor.z hoc cōcludit ar,a cōtrario sensu q̃s est ꝓualidū.ff.de offi.eius.l.j.§. hui⁹rei. ¶ Et q̃ de ar.a ɜtrario facta est mētio,q̃rit q̃ ꝓcedit.Su per quo dic ſz Arch.qui hec no.xvij.q.j. golsald⁹ q̃s determinatio posita in iure,aut referr̃ ad ius,aut ad factū.Si ad ius,valet ar.a cōtrario sensu.§.q.j.nos in quēq̃.z dicto §.huius.z lvj.di.ꝑditeroꝝ. Argume tū a ɜtrio
cū fi.Si ad sacrū nō valet argumētū a cōtrario,z in hoc casu q̃do q̃s exp̃imit causā faciēdi,xvij.q.ij.nullus.j.q.iij.saluator.Q̃nq̃ facieri qualitatē,vt dcō.c.glosaldus.z.l.di.si que femina.Q̃nq̃ faciēris qualitatē,q̃ est.l.di.si duo.vel inesse solet.j.q.j.quos cōstiterit.Q̃nq̃ patiētis qualitatē.xxxiij.q.ij.interfectores.Q̃nq̃ tollit exaggeratione.xxvj.q.vj.ꝓelbiter.z xxxj.q.ij.lotharius.Quādoq̃ tollit dubitatione.xvij.q.j.q bona.An aūt ar.a cōtrario sensu ꝓcedat ex signi ficatu verboꝝ,vel ex subaudito intellectu.Jac.de but.dcō.§.huius rei distinguit.Aut id q̃s colligimus per argumētū a cōtrario sensu erat,alias sic cessante dispositiōe ex qua sic arguit̃,z tūc dicit q̃ cum dicto si,ſz cōditionalis dispositio.ff.si cer.pe.pinde.z in ɜtrarium casum deficiat dispositio cōditionalis,q̃ deficit cōditio z remanet ius q̃ alias esset q̃ sit casus omissus.ff.solu.ma.si cū dotē in princ. de li,z post,cōmodissime.Sz vbi nō erat alias dispositū,sic opz colligere ex subaudito intellectu z suppletione, cū si deficiat cōditio,z per hoc dispositio talis,z ideo magis ex mēte collig̃m⁹,z si deficiat inēs,deficiūt verba z mēs,z satis colligit.s̃.de cad.tol.l.j.§.p scdo z.§.si aūt.z.ff.de manu.rel.licia.z bene.ff.si cer.pe.si pecuniā. Hoc no,Bto.s.de ar.a ɜtrario,soluit Cy.s̃.de epi.z cle.cōuenticulā.Cū due)ver.(Jn vrbe)immo nedū in vrbe,ſz etiā in curia.ꝑ quo vide quōd legitur z notat.ff.ad municip.quod maior cum concord.z in aut.de ali.z emphi.§.si vero voluerit.z quod ibi no.in glos.no,suc. ¶ Ut hec autem materia melius hic liqueat,formo hic aliquas questiones.Primo igit̃ quero cum hodie non sint decuriones,quomodo obseruabitur quod in hac lege dicitur.Rn. si cui ciuitas habet cōsiliarios,idem erit q̃s hic statutū est.Nam consiliarij decurionū instar obtinent,vt no.s̃.in rubri.z in his seruabūtur mores z statuta que vnaquaque ciuitas circa talia inuenitur habere.ff. de iust.z iur.omnes populi.z de decre.ab o2.fa.l.iij.z.j.de iu.rei pu.l.fi.cū his que no.s̃.eo.l.ij.in glosſ.ad fonum campane.z que post eam scripsi. ¶ Sexto querit quid si vniuersitas his cōsiliarijs caret,quore partis hominū ipsi⁹ erit ꝑsētia necessaria;z puto q̃ due ptes debeāt saltē in locū curie vel alibi publicū cōuenire.vt q̃ statutū est in his qui vicē tenꝫ pti repsentāt.ēt in ipo pplo repetitū ēe intelligāt.ad hoc est.j.de leg.penul.z fi.z de yē.re.ci.l.fi.§.in ꝓuinciis.z de pre.cur.l. ij.z fi.Ad idē ff.de decre.ab o2.fa.l.iij.vbi o2 q̃ no alius o2do dicit̃ esse ꝓsens.q̃ si due partes sint ꝓsentes.z glo.notabiliter ibi subdit q̃ ad minus debēt esse centū.Si hoc ergo statuitur in decurionib⁹ quisunt decima pars ciuitatis z instar totius ciuitatis obtinēt quāto magis hoc obtinebit in tota ciuitate z vniuersitate in qua sunt plurimi,z cuius vicem ipse o2do representare censet̃.Vnc itaq̃ ad

uertāt notarij scribētes sindicoꝝ electiōes z alia q̃ in ciuitatib⁹ fiūt, cū scribūt ea p vniuersitatē gesta fuisse si cōperēs z debit̃ ciuiū numerus interuenit.certe nulla ex hoc electoꝝ sindicoꝝ instrumenta posset falsa ꝑbari.z vide q̃s legit̃ z no.extra de testi.tā literis in fi.

Hoc aūt considerādū est vt circa faciēdū iudiciū maioris ꝑtis non tm attēdat numerus ꝑsonarū q̃ qualitas virorū.Ditiores eīm,z opti mi in talibus ꝑferūt.j.tit.ii.l.ij.z de ꝓfe.z mēdi.l.magistros.z.ff.de pac.l.maiorē.immo ad cōsiliū eligēdi sunt rationes.iuxta cōmune ꝓ uerbiū.Multi ad ꝑlū,pauci ad cōsiliū,z ratio, q̃ nihil ad certamē est segnius q̃ multitudo.vt ait Tit⁹ liuius de bello macedonico.li. ij.Sāctius vero ꝓfitū ex delectis cōstat viris.ibidē li.iij.ad idē.xl. di.multi.ix.di.sana.extra de elec.in Genesi.z.c.ecclesia vestra.ij.ad fi.cū ibi not. ¶ Tertio querit̃ an de facto ex iustitie defectu frequēter occurrit orta seditione in aliqua ciuitate potior aut maior pars ipsius ciuitatis seu ꝑtis maxime virtuosi abinde recedūt ob tyrānidē fore alicui⁹ aut vtrū ꝑtis virtū ꝓ agēdis negocijs illi⁹ ciuitatis maxime electiōib⁹ hūo di absentes sint requirēdi;videt q̃s nō.j.de leg.l.fi.ibi in vrbe cōfitēt.Verius videt q̃s in his vbi agit de ipsoꝝ ꝓiudicio si mittēdū ad eos.z exp̃rēde volūtates eoꝝ. q̃ iustū est cuiq̃ sua cōmitti.s̃.de iudi.nemo exter⁹.Et q̃ iniquū est vt q̃s diꝑponat de alienis ꝑter dñi volūtatē.s̃.de pac.l.fi.Nā cū id de quo agitur est cōmune plurib⁹ vt singulis nō valet q̃s agit̃ etiā si solū vn⁹ 2tradicat.vt j.dicēt.nullo ēt impedimēto obstāte. q̃ si forti⁹ impedimētū obsistat.existēte itaq̃ hmōi impedimēto in his ēt q̃ sunt cōia plurib⁹ vt vniuersis,si qd fiat reliquis absentib⁹ q̃ illud ire reformidār,manifestū est non valere.vt patet lxiij.di.quanto.z benefacit.ff. loca.habitatores.§.ylti.z.Itē querit̃.§.exercitu.z extra de elec.bone memorie magūtino.z vide q̃s no.extra de maio. z obe.c.vltimo in gl.ar.q̃ ꝑ sentes.&c.z de elec.cōā.&c.se.in ꝓin.z li.vi.de ꝓeben. cum in ecclesiis.z q̃s ibi no.Joan.And. ¶ Quarto queritur an vocabūt etiā mulieres; Dicit q̃dā doctor clare autoritatis q̃s aut est ꝓpria.z tūc nō sit vocāda cū eo casu deseruiat ꝑ maritū.j.ti.iij.l.fi. Mulieꝛ
Aut vidua,z tūc sit oīno vocāda.z ꝑ.l.filij.§.vidua.ff.ad mu.vbi dicebat esse casum,Sed ibi nihil de hoc, immo veri⁹ est otrariū cū res ā sint regulariter femine a ciuilib⁹ actib⁹ z officijs sint arcēde. ff.de re.iu. vocande in femine.Taliū quoq; munerū sexus femineus non est capax.j.de ad cōsiliū mu.z in quo lo.mu.l.j. Vide q̃s ibi scripsi in ꝓbo capax.j.de ꝓfes.z ciuitatis. me.l.siquis.in fi.z dicta.l.fi.in ꝓb⁹ satisfactū nec decet mulieres publicā rē capessere,nec foꝛo z cōcionib⁹ z comitijs immisceri. ſz Titi liuiū de bello macedonico.li.iij. z hoc tenet Bind.in spec.de fine dico.ꝑ.qd de mulierib⁹.vnde nec ad cōsuetudinē inducendā exigit cōsensus earū.sicuti nec ad condendā legē que est ꝛmune ꝓceptū vtroꝛ prudentū.ff.de leg.l.j.z no.Jo.an.extra de cōsu.cum tāto in sūma.ꝑ.circa tertium.z facit q̃ de augusta no.eo.ti.de leg.l.ꝓinceps. Quinto queritur an sint vocandi impuberes z furiosi.Rn. non istī eīm sunt inhabiles ad regēdum seipsos vt plene scripsi.j.de deserto. l.j.in verbo dñs.Adulti aūt si curatorem habent vocandi non sunt sed curatores eoꝝ.Si vero curatore carēt vocandi videntur, vbi de ipsoꝝ incōmodo ageretur, non autem ꝓ negocijs ciuitatis cum minoꝛes xxv.annis ad eius onera non vocentur.nisi in defectu alioꝝ.ff.eo.non tantum.z de mu.z hono.ad rem.z.j.qui etā.l.j.z.ij. ¶ Sexto queritur an sint vocādi filii familias,Rn. sic.q̃ quo ad publica ꝓ ꝑibus familias habēt.ff.ad tre.nā q̃s z patet.s̃.eo.filios. z exp̃ss⁹.ff.ad mu.lucius.in prin.cū ibi no.(Anstar)similitudinē exp̃essum vel effectū.s̃.de iu.fil.l.ij.vbi exponit.ad idem.s̃.de offi.ꝛes. l.fi.de in offi.do.l.iij.z.l.penul.Et vide q̃s no.in aut.de defen. ci.§. interim in glos.fiebat. Illud autem signanter attēdendū est,ꝙ tunc vz quod a maiori parte fit q̃ publice factū est. ff.de reg.iu.aliud est vēdere.§.j. ¶ In gl.i.electionū.Adde z j.de metalla.cū ꝓcurato Filiifami lias ā sint vocādiad cōcilia ciuitatis.
res. ¶ Et ibi l.nulli.Adde.nisi egritudine vel alia necessitate inex cusabili impediātur.j.de lega.l.fi.vide q̃s no.Jnno. extra de ele.q̃ pp. ¶ Sed an vocabūtur absentes si cōmode ꝑsit vocari,z an aloco remoto;Certe stabit in hoc ꝛsuetudini ciuitatis, de his z aliis vide quod no.extra de elec.cū inter vniuersas.z.c.in genesi.z.vij.q.j. factus.q̃s scripsi.s̃.l.ij.post gl.ad sonū cāpane.in aut.de ali.z emphi. §.si vero voluerit in glo.no.duo.Vel dic vt scripsi.s.q.iij. ¶ Quid si maior pars decurionū abest iusta de causa, ne ad ciuitatē venire potest an vocabūtur,vel eius absentib⁹ ꝓcedet;videt q̃s minor ꝑs debeat ad maiorē ire,vt no.in simili.extra de ele.bone memorie.magūtino.in gl.siccitati.Cōtra videt sufficere q tūc adsint.vij.q.j.facet⁹.z j.de leg.l.fi.z hoc videtur sentire litera hmōi.l.ibi in vrbe posse.z in hoc ꝛcor.hic Rn.de bar.per ea q̃ no,eo.c.cū inter.z dic vt di gi.s.,ꝑi.z vide q̃s no. Jnno.dicto.c.bone. in glos.si eīm constat z ꝓpos.z alios.Q̃nq̃ aūt videtur necessarius tot⁹ ordo.j.de suscep. z archa.exactores. Sed z ibi etiā sufficit consensus duarū partium vt ibi no.Item videtur q̃s maioris partis non sufficiat assensus,sed oporteat cunctam ciuitatem consentire in auten.de defen.ci.§.vltimo.z est simile q̃s no.Arch.de ele.vbi periculū.lib.vj.in gl.xix.di.si romanorum.Sed dic ꝙ regulariter valet q̃ fit a maiori parte.ff.ad muni.quod maior.z in hac.l.a deo,ꝙ si papa mādaret alicui collegio ꝙ

gio ꝙ oēs electionē ſzcordia faciāt,a maiori tamē ꝑte facta valeat extra de re iud.cū olim.in fi.z ibi no.Fallit tū hec regula dicto.§.fi. z in alijs casib⁹ no.lxv.di.eps no est. Cū aūt aliquis ɜtradicit an di eat tūc electio ꝛcorditer facta? dicit Archi. q̃ nō.z hoc ex vi ꝑbi. dicit aūt cānonice id factū,vt ipe no.lxxv.di.c.si. Sed quid si totus ordo decurionū vel cūcta ciuitas elegerit officiale puta defēsoꝛ,an cōfirmato? possit eū ex cā repellere? Credo q̃ sic ar.xvij.q.ij.si quis abbas.in fi.z xxxix.di.petrus. Illō aūt no.q̃ cū aliqui in Populo dz fieri prius nobiles sunt nionēdi vt acqescāt si ꝓsentiāt.z sic alijs fa ci lius attrahēt sm Arch.ar.xlviij.di.comessationes. De his multa ho dierna tēpestate sentim⁹,z plurima exēpla colligūt in Sallustio in iugurtino,vnde imperator⁹ horum primatū voluptatib⁹ libēter ap plaudit.j.de spectar.l.j. ¶ No,etiā q̃ cū aliq̃ iniungitur alicui col legio,nō sufficit si illō singuli exequāt,vt de hoc satis no. Arc.lxiij. di.nullus. ¶ Et ibi de se.Adde immo etiā de aliis.z.j.de agri.z mā ci.do.l.j.Nā z defensoꝛ ciuitatis ex alijs q̃ ex decurionib⁹ eligitur, vt s̃.de defen.ci.l.ij.z in aut.eo.ti.§.interim.z.§.si vero.z de hoc dixit s̃.eo.in rub. ¶ Jn fi.glo.Adde z j.de decr.decu.l.ij. z in aut.de ali.z emph.§.hoc etiā sup ipsis. ¶ Post gl.vlt.adde.Sol.vt no.extra de ꝛsti.cū oēs.z vide lxv.di.c.eps.z.c.j.ff.ij.z q̃s not.ff. ad treb. de ꝓfes.z medi.l.magistros,z ꝑtissimoꝝ.eo.ti.reddāt.z ditioꝛ nū.j.de ꝑ.cu.l.ij.in fi.z honoratoꝝ. j.de ven. re.ci.l.fi.§.in ꝓuinciis. vide q̃s no. Jnno.extra de iu.venientes.vbi tāgit an cōe possit aliq̃d Colleginstatuere in ꝓiudiciū singulorū, z q̃s no. extra de rescrip. pastoralis. Vel dic latius circa statuta z alia q̃ fiūt a collegio aliquo vel capło. Aut res de quib⁹ cōstituit possidēt vt plures aut vt collegiū. Si vt plures,aut oēs cōsentiūt,aut non. si consentiunt non valet quod as git̃,licet vn⁹ solus ɜtradicat,ff.de serui.rus.ꝑ.per fundū. z col.pe.l. fi.z s̃.de auct.ꝓl.li.Jniquū est eīm et ex modica forte ꝑticula quā ꝛsentientes habent in re absentibus socijs ꝓeiudiciū fiat. ff.de aqua plu.ar.l.finaute.vel q̃ iniquū est vt nō dominus de re aliena dispoꝛnat,s̃.de pac.l.fi.in fi.z no,dicta.l.per fundū. nisi vsui naturali cōcedat,vel fauore religionis,q̃ tūc valet q̃s actū est.Quis oēs vno ex cepto ɜtradicant.insti.de re.di.religiosū.ꝓ.in col vero sepulchro. de pa.maiore. Jdē in casu extra de iure pa.postulasti.z idē fauore liberationis.ff. de pa.maiore. Jdē fauore libertatis.ff.de ser.co.ma.l.j. Itē nisi fiat sup id ad quod res inuenta est,vt s̃.eo.z.ff.col.di.sabinus.Si aūt vt collegiū possidēt z statutū faciūt, aut in se rātū faciūt illud statutū aut in aliū rantū,aut in se z in aliū. Si in se rātū,aut in ꝓiudiciū alterius,z tunc nō valet,extra de cōsu.cū olim.z no. Jnno.eo.ti.in rub. Si statutū tm in aliū faciūt,tunc nō valet dicto.c.cū oēs.z extra de ꝓbē.ꝑ illorū.Si in se z in aliū,aut ꝑter necessitatē aut ꝓ vtilitatē euidentē.Si ꝓ necessitatē,tūc valet ꝙ maior pars legitime facit.s̃. de sacrosan.ec.aut.hoc ius.z extra de re.ec.nū alie. si q̃s ꝓditeroꝛ. Si ꝓ euidentē vtilitatē,tūc bene valet dūmō seruet̃ ꝙ a iure de solēnitate statuit̃.vt extra de his q̃ fi.a ꝓla.cū aplica.z.c. tua. ꝛū.q.ij. sine exceptiōe. Et in his duobus casibus intellige extra de his q̃ fi. a ma.pte.ca.cū in cūctis.ad hoc facit.ff.de iu.do.ita ꝛstāte.cū ꝛcor. Si aūt ex volūtate tm fiat nō valet dicto. c.cū oēs.z.e.ti.cū. Mꝛ fer rariēsis.Sic ergo q̃ statutū,sic in se z in aliū attēdit̃,q̃ aut res col legū,z illius in q̃ statutū sunt diuise,aut nō.Si sunt diuise,aut ille cōsentit aut non.Si nō ꝛsentit,non valet.extra de rescrip.edoceri.z no.extra de cā.pos.z ꝑtie eccl̃ia ꝑpe fi.in gl.introducta.&c.z de iu. venētes.in gl.sed nōne.z.s̃.q̃ sit lō.cōsu.l.ij.in gl.vlt.ibi.sed Jo.dicit &c.Si vero sūt diuise,aut cōtinet prauitatē aut nō,si cōtinet tūc tuto muratur status laudabilis z ꝛsuet⁹ ciuitatis, eccl̃e vt collegū, aut nō.Si muꝛtat,tūc nō valet dicto.c.cū olim,z.ff.de leg.in rebus. Si nō muꝛtat,valet extra de ꝓb. significatū,Ar.extra q̃ no. extra de elec. q̃ ꝓp in gl.sed nūquid.vbi patet ꝙ licet melⁱ esset ac expediēs ti⁹ ꝙ celerior ꝓuisio eccl̃ie,nō tū cōpellit minoꝛ pars aliq̃b⁹ cōmitterе vocē suā,tū per ips̃ statutū nō derogat̃ iuri cōmuni, extra de cl. nō resi.cū dilect⁹.z.c.ad audientiā.Si vero mutet appꝛobatā cōsuetudinē ciuitatis,eccl̃ie,vel collegij, tūc nō valet absq̃ spirituali q̃le anaricie.vel dñi pape.extra de cōsti. cū accessissent. z.c. ex parte.q̃ di.c.j.z c.de his. De hac materia satis no. Host.in fū.de cōsti.§.qū. ꝛ.cū q̃rit. Jn ciuitate aūt vel collegio sine cōsensu sup̃ioris alteri⁹. vide ꝙ no.Arch.xj.di.catholica.z.xxxj.di.nicena.z.lxiij.di.quāto. z.lxxix.dist.si vero.z q̃s no. Jnn.extra de elec.vbi.li.vj.duōū.ſ.de ma.z obe.humilis.z idem Arch.de elec. ¶ Ceterū sciēdū est ꝙ sup victualib⁹ z aliꝭ vtilib⁹ pūt vniuersitates statuere in ꝓiudiciū ci uiū suoꝝ.ff.de off.ꝓfec.vr.l.j.§.cura.z.s̃.de epi.audi.l.j.Sic z in la pidib⁹ oꝛis in lapidicinis q̃ fiūt in agris ꝓuatoꝝ.ff.eoꝛa.ꝑ.vēditor. §. si cōstat.dūmodo iustū ꝓcū appōat vt ibi,z hoc nisi res sup q̃b⁹ statuit̃ sint necessarie dūo.q̃ tūc ei⁹ dñs vēdere etiā iusto ꝓtio nō cogēt̃,z sic intelligēda est,l.nemo.s̃.de iudeis.z.ff.ad.l.ispl.de ann.l. fi.ij.risso.z facit q̃s no.ff.de extraoꝛ.cri.annonā.§.j.in glo.j.vt plus. Ordinata enim charitas incipit a seipsa.s̃.de seruī.ꝑses.z.l.altius.z. l.si manifeste.z in aut.de tri.z se.§.j.ibi natura sua artata ad alias vemiāt largitates.z ps Matthei.xxiij.ibi. Ne forte nō sufficiat nobis z vobis,ite potiꝰ ad vēdentes z emite vobis. Regulariter eīm ignorante dño sup reb⁹ ei⁹ aliq̃d statuti nō pōt.s̃.de pac.l.fi.multo minꝰ eo ɜtradicēte.ea.l.in fi.z.s̃.de nego.ge.l.fi. Hec z alia ꝑsequere. vt no.An.de iser.in ꝓoe.consti.regni post ꝓinci. ¶ Sed pone,abbas ꝙ se z cōuentu iurat in cā dicere vitarē,z aliud nouit ipse,z illud ma ioꝛ ꝑs cōuent⁹,qd facier ipse? Dic ꝙ rūdebit vt sentit maioꝛ pars,z non ipse.vt not. Jnno.extra de testi.ad hec alias est.c. ꝑsentiū.li.vj.

¶ Idem Auguſt. Lex. xlvi.

AD subeunda patrie munera dignissimi z meritis z facultatib⁹ curias eligāt ne tales forte noīnēt q frictiones publicas implere nō possint.

AD subeunda. ¶ Casus. Decuriones debent eligere officiales ꝓ ciuitatis muneribus subeūdis qui diuites sint, ne si pauꝑes eligantur q̃ imminet agendū implere non possint. (Patrie)ciuitatis vel municipij. (Dignissimi z meritis)i.q̃ tales sint facultates q̃ dignissimi sint,z mereāt ciuitatis munera suppoꝛtare possessoꝛes earū. Pauꝑes eīm sicut z debiles in his etiā ēt ꝑt i militia magis officiūt q̃ ꝓficiāt.extra de voto q̃ sup.min⁹ ergo vtile,z nequaq̃ honestū est talib⁹ mādari magistratū,ꝑsertim cū sint q cōueniēter rei z sue fortune z splēdoꝛi publico possint creari. ff.de mu.z.hono.rescripto.post pun. Nam z impossibile est agerē bñ principari. ſz Arist.ij.politic.Corruptio q̃q ciuitatis est dominū pauꝑ erū ibidē in.iij. ¶ Nota ex hoc melius ꝑlumi de ditioꝛib⁹ vt hic.z. j.de ꝑ.cur.l.ij.z de debi.cri l.ij. ¶ Diuites aūt sunt nō solū q maio ꝛes sacculos hūt,sed illi q moꝛib⁹ atq; scientia z disciplina sunt diuites.vt.j.q.iij.ex multis. ¶ Itē idonei nō tā patrimonio q̃ fide estimātur.ff.de ꝛ.obli.siquis stipulatus fuerit.in fi.z vide q̃ no.inst.de Diuites
suspec.tu.ſ.fi. Econtra pauperes sunt q nihil habēt, z q̃ si plura hūt eis nihil est,z hi oēs a magistratu repellēdi sūt,vt docet Vale.li.vj. q dicant̃. c.iij. Nā ꝓ sumitur cupidūs a vero citius deuiare.xlvij.di.in prin. ¶ Itē Valer.l.iij.c.de abstinētia z ocio. Nocupleteꝝ facit nō multa possidere,sed modica desiderare. Ac de pauperibus ꝑsumit̃ malū q̃bus nō est victus,z vita sufficiēs,illudūtur eīm z in derisum hūtur, z maioꝛū voluntatib⁹ subiacēt.z ꝑ libito ab officijs remouentur.in aut.de defen.ciuit. post pūn. Ad q̃s ff.de mu. z hono.l.honoꝛ.§.de honoꝛibus.z ideo oportet iudices constituī locupletes z ꝓatos,z neq; ab eis aliq̃id pecceꝛ,neq; ꝓdatur,neq; maligne agatur,sed periculo officioꝝ.&c.in aut.de iudi.§.his q causas.z Quintil.ca.ꝛpes pauperis. Habent diuites hoc quoq; ɜtra nos cōmeliosum. q̃ nō tāci videmur vt negēt quare pauperes in magistratu ɜstituēdi nō sunt.vū Esaie iij. Ad dicē⁹ sum z pauper,z in domo mea nō est pa nis,neq; vestimētū.nolite me cōstituere ꝓcipē populi. Pauperes q̃q tumultū exquirūt vt currāt ad spolia,semp eīm in ciuitate q̃bus opes nulle sūt,bonis inuidēt,malos extollūt.vetera odere,noua exoptāt,odio suaꝝ rerū mutari oīa studēt,turba atq; seditionib⁹ sine cura aliū,q̃m egestas facile habeāt sine dāno.dicit Salustius in Catilinario.z ꝑsumunt nō timere mortē.Vñ vegeti⁹ de re mili.Mescio q minus mortē timeāt,q̃ q minus deliciaꝝ habuerūt in vita. Una ꝓpter etiam a testimonio reperiuntur ꝓpter metum corꝛuptionis ad quam facilius inclināt̃,in aut.de testi.§.j.z.§. sanctimus.ij.q.j. in ꝓmiis.ꝛ.de ꝓsonis. Hi eīm questū pietatē putāt,z pecunia quasi merecēdē pudētie.iij.q.v. acusatores vel testes in fi. Jdeo ꝑcuēdū Vegetiū est ne perniciosi pauperes ad ꝓuincie regimē assumāt̃,ꝑt nouim⁹ notabile quendā,imo quosdā iustitiarios regionis nostre q pauperes ēt pau dictum. peres calūniabāt̃. z hūsmodi sunt hymbri vestimēti in quo parat̃ fames.puer.xxviij.c.z sen.li.de morib⁹. Qui pauperatē timet timēdꝰ est,sicut q gloriat̃ in substātia pauperatē vereat̃. Eccl.x. Ne sub regimine ꝓcipū inopū cōstituti⁹. ꝓp inopiā nāq; multi deliq̃unt. Eccle.xvij.in ꝓn.z iustitia deseruēt.xij.q.j.habebat in fi. ¶ Meuer igit̃ ad ꝓuincie regimē cōstituēdus est,q̃ nihil habet,z cui nihil est satis.dicit Val.li.vj.c.iij.z vide que scripsi.j.de spectа.l.fi.in ꝓho pauptate.z q̃s legit̃ z no.extra.de app. cōstitutis.z per Archi. xxx.di.hoc aūt.de hoc Policratus li.v.c.ix.nihil pniciosius est iniq̃ ꝓcipis cōsiliario. Est igit̃ ꝓuidēdū ꝓtāti ne consiliarij ei⁹ indigeāt ne aliena immoderati⁹ ꝛcupiscāt.ꝙ etiā ad eos vsq; ꝑtēdit qui in corꝓore rei publice interioꝛ obtinēt vicē,q̃s q̃sto.es z ɜmentarienses.z rerū ꝓuinciarū comites esse predixim⁹. Hec eīm oia ad satietatē vsq; reficiēda sunt,z hanc ex necessitate z vsu hita rōne ꝑsonaꝛ oꝛ interꝑtari.Si eīm reficiāt auidius,z minus digerāt gūrāt moꝛbos aut incurabiles aut difficiles. Impossibile liquidē est quenq̃ pecunia z iustitia seq. (Me)ver.z expone, s̃.ne fil.rez quā.ven.enim. in rub.(forte) Hoc est dubitatiū facti,z vide.s̃.e.oēs.j.(Functiones munera,obsequa. Utrū aūt functionib⁹ obligari valeāt,ꝓmone ri.vide q̃s not. Jnno.extra de ser.nō oꝛ.c.ij.(Nō possint) Berēs eīm dignitatem,honoꝛem,vel administratione,hec sine amplis faculta

Universidad de Deusto
Biblioteca

tibus adminiſtrare nō poteſt,ſicut anima ſine corpore corporaliter nihil agit.ſ.q.iij. ſi quis obiecerit.z vide q plene ſcripſi. ſ.de agri.z cenſi.l.dni.in verbo pecuniā,alias eſſet inane nomen honoris.ſ.eo. neminem.z quod ibi de hoc ſcripſi. Juſte igitur abhorrēda eſt indigētia,que quodāmodo mortī comparatur,vnde Eccle.xl. Fili in tē poze vite tue ne indigeas melius eſt enim mori quam indigere.

Mori in digētia cō paratur.

C Idem Aug. Lex. xlvi.

Curiales qui honorariam adepti ſunt comitiuā dignitatē formidare debēt eos quoz moderatiōi ſūt cōmiſſi:nec ſe extimare ideo meruiſſe dignitatē vt iudiciū pcepta deſpiciāt. Qđ ſi in eadē culpa perſeuerent:quinque lib.auri mulcte obnoxius ſubiugetur:honoze quoque quem prodiderit ſpoliandus.

Curiales. Ex ſpeciali progatiua cōceſſa, decurionib⁹ pmiſſum erat q poſſint ,ſuſcipere pſidē comitari,put faciūt hodie puincie regiminis vbiū ſuſcipe. Vi elati vitra debitū tali progatiua letātes,cū ips ,puincie pſidē ceperunt ceruices erigere,ipſius ſe reputantes equales,nec ipſius imperiū formidabant. Hoc remouet hic imperator,z vult vt ei obediant,nec ſe reputent dignitatē adepti os vt ipſoz iudiciū pcepta deſpiciāt, pſeuerātes aūt in tali culpa v.libris auri puniūt,z eo quē taliter pdiderāt ſpoliant honoze. Sic vē hec lex intelligēda. gl. tamē intelligit in eo q electus erat vt poſſet alijs de curia,ſ.de iur.om.iud.l.ſi.(Formidare) Formido ,pprie eſt timo: obiectus oculis,vel aio ſine rōne habita ſz Pa.(Eos).iudices vt ſubijcit.(Moderationi) Moderare eſt frenare, tēperare, cohercere, cōpeſcere ſz Pa.inde moderatio,ipſoz actio.talis moderatio p pſides agēda eſt. Hā indecēciā moderatores,p quo vide q ſcripſi.ſ.decano.lar.ti.l.ij. Eſt aūt moderatio ſaluberrima pars animi.z q mēres noſtras imporētie remeritatis incurſu trāſuerſas fieri nō patit.quo cuenit vt rephēſionis motu ſit vacua,z laudis que ſtu ſit opulentiſſima. Dicit Valer.l.iij.c.j.in pzin.z.ſ.ſ.vij. Multo enim multoſq ſeipſ q hoſtē ſupare opoſtus eſt.zin.ſ.fabius. Quid moderatiōe efficacius aut violētius,q etiā primos affectus q poteſtiſſimi habēt,ſupat,z in ſi,nihil eſt ta preclarū, aut tā magnificū qđ nō moderatione tēperari deſideret. An aūt verbū immoderatiōis augeat vel reſtrigat.vide extra de ẏ.ſig. trāſmiſſe.z ſcripſi. ſ.de cā. lar.tit.l.iij.in verbo moderatoz.(Nec) ver. Vt iudicū ,cōſecutue. vt ſ.de obſequi.patro.ſi manumiſſoz. (Precepta) Vide qđ ſcripſi de precepto.ſ.eo.in filijs. C Et nor.q licet curiales debeāt pzeſidi obedire pceptis, ipſi tamē pfides p ceteris eiſdē curialib⁹ reuerētē exhibere tenentur.iu aūt.ſcripū exēplar.ij.poſt prin.z fauoz.vt ibi ſequitur. (Deſpiciāt) Deſpicere eſt ꝛtemnere vel deorſum aſpicere ſm Pap. Et no.q in tali caſu nō ſufficeret precepto iudicis non parere. Sed neceſſari⁹ eſt contēpt⁹, hoc em modo deſpicere oz. Hā aliter eſt nō parere,aliud ꝛtēnere. vt no.ẋ.di.ius aūt.hoc ,ſequere vt ſcripſi.ſ.de priuile.eo.q in ſacro pala.mili.l.j. (Qđ ſi) ẏ.z eſt aduerſatiua. (Prodiderit) Vide qđ ſcrip.ſ.de delato.l.ſi. (Spoliand⁹) i. puādus. Poſt primam glo. adde imo dic vt ſcripſi ibi in verbo primi ordinis. C Poſt ſedam gl.adde.vel veri⁹.i. pſidū ,puinciarū quod patet cū dicit iudicū,z cū dicit moderatorum,pro quo eſt quod ſcripſi.ſ.e.omnes.j.in prin.z de can.lar.ti.l.iij. in verbo moderatorum.

C Idem Aug. Lex. xlvij.

In ſucceſſione curialium decreuimus:vt etiam ſi partes deceſſerint teneatur agnatio.

In ſucceſſione. Per ſe patet. C In fi.glo.adde.cōtra ſ.e.puidendum. Sed ibi ideo non,quia ſolus ſucceſſit officio,hic quia ſucceſſit in bonis conuentur. Vel ibi non conuenitur propter debita contracta officij rōne.hic aūt cōuenitur ex alia causa.puta male adminiſtrationis,quia ſucceſſit in bonis.

C Idem Aug. Lex. xlix.

Omnes qui quolibet loco curie iuri debētur cuiuſcunque ſuperſtitionis ſint:adimplenda munera teneantur.

Superſtitio qđ eſt.

Omnes qui. C Cauis per ſe patet. (Superſtitionis) Superſtitio dicta eſt q ſit ſupflua,aut ſupinſtitura obſeruatio. Alii dicūt a ſemb⁹ q multis annis delirant ſupſtitione quadā ſm Papi. Poſt primā gl adde. Dic latius q ſupſtitio eſt quicquid inſtitutum eſt per hoēs ad faciēda z colēda idola,vel colendā ſicut deū.creaturā.xxvj. q.ij.illud qđ. Jtē ſupſtitio eſt obſeruare tpa in agendis.in edificijs inchoādis. in diebus egyptiacis cuſtodiēdis. e.c.q.vlti.quis extimare. Vide qđ de ſortibus z ſortilegijs ſcripſi.ſ. ti.iij.l.ij. Jtē ſ.pſiō eſt pacta qđā z federa cū demōib⁹ inre, qualia fiūt p magicas artes.dicto.c.illud. Item ſupſtitio eſt ſtricti⁹ viuere q̄ mores coz habēt cū qb⁹ qs habitat,xlj.di.qſquis. Quod aūt ſancto⁹ patrū decretis nō inueniſ ſcriptū, nō eſt ſupſtitioſis ad inuētionib⁹ pſumēdū extra de trāſl.inter.cū goz. De ſupſtiōe vide qđ nō Arch.xxv.ij.d'.ydolatria,xxvj.q.iij.augurijs. Ceterū his nugis z ſupſtitionibus mens incauta ſeducitur,ſed fidelis nequaq̄ acqeſcit. vt dicit Poll.lib.ij.c.j.in fi.z parū.ſ. loquēs de ceſare ait,in excidio maſcilentium lucū qui dūs ſacratus habebatur prius auſus eſt cedere,pbās ſe ab oī ſupſtitione alienū. C Poſt ſecundā gl.adde. Vbi aperte colligitur q tēpore legū digeſtoz ihs venerat in virginē. Sed Jrū not.ff.de au.z ar.le.l.titia.ſ.ſcia. Hā Papinianus inter iu reconſultos antiquiſſim⁹ fuit tēpore imperatoris Antonini q fuit xv. ab Auguſto ſub quo Chriſtus natus fuit, vt refert Oroſius. vij. ad Aug.z ab ipſo Antonino militū gladijs obiectus vt dicit Boet⁹ in cōſola.vide que ſcripſi.ſ.de caſtren.pal.pec.l.j.in ẏbo.ſigna.

Chriſtus an vēerat digeſtoz

C Idem Augu. Lex.l.

Omnes omnino curiales in originalibus ac debitis perpetuo curijs pſeuerēt. Et q ex his ad puinciarū regimē atq̄ adminiſtrationē qualibet fraude atq̄ ambitioſe peruenerint: ſe ſciant non ſolum in ſua curia remanſuros:ſed z cūctis rurſus ab exordio munen ibus ſeruituros.

Omnes oino. C Caſus. Decuriōes debēt in eoz curijs quaſ rū vel ex origine vel alias debitores ſunt pſeuerare ppetuo. Si vero ambitiōe vel fraude officū,puta ,puinciaz regimē adepti fuerūt debēt ad curiā remeare imbi remāſuri,z in ūſdē munen ibus in quibus defecerant iterato ſeruire. (Perſeuerēt) Perſeuerantia eſt aſſiduitas,cura,ſtudiū, z ,ppzie in virtute, ptinacia in vitio,ſm Pap. De hac Ber.in quadā epla. Perſeuerētia eſt vnica filia ſummi regis finis virtutū,earūq̄ cōſummatio,totiuſq̄ boni requiſitoriū,z virtus ſine qua nemo videbit deū.z Gregoz.in homel. xxv.nimirū virtus opis pſeuerētia eſt,vt veritatis voce dicat,q aūt pſeueranerit vſq̄ in fine,ſaluus erit.z.ſ.hinc Joſeph inter reliquos fratres talarē tunicā habuiſſe deſcribitur.tunica quippe vſq̄ ad talos eſt bonū opus vſq̄ ad conſummatiōe. Jtē z ex puer.ſapientū. nihil ,pdeſt didiciſſe benefacere ſi ceſſes,pſeuerādum eſt, ſaltē q ceppimus.z ſi vires deficiunt aīo tamē perſeuerem⁹.nihil longū videri neceſſe eſt,in quo qđ ſit vltimū certū.dicit Quintilianus li.xij.de oratoria inſtitutione. Perſeuerentia quippe habenda eſt,in bono ,poſito cōſeruādū.xxj.q.j. vos aūt tribulatiōe. vſq̄ in fi.ſuſtinēdo. vij.q.j.ſuggeſtū. Perſeuerātia nāq̄ beata eſt ex virtute patientie,z qui pſeuerat vſq̄ in finē ſaluus eſt.ibidē. Jtē qđ voluntarie ſit pſeuerat ex neceſſitate cito ſoluit.de cōſec. di.v. qcqd.z retro. poſt aratrū reſpicit qui in incepto bono nō pſeuerās,ad ea reuertitur q reliquit.e.di.pennata. Jgit talis pſeuerantia eſt donū dei.de pe.di.ij. propter huius poſt.ſ.euidēter. Unde multis de⁹ dat dilectionē ſui ſed nō dat perſeuerantiā.ea.di.mirandum. Multi quoq̄ bene inciēs qui male finiunt.ea.di. multi ante.ſ.illud aūt. Et ſic aſſum bonum agitur ſi ante vite terminum deſeratur, q: fruſtra velociter curit,qui priuſq̄ veniat ad metas deficit.de pe.di.ij.incaſſum. An ꝑſumatur quis in eadē volūtate pſeuerare niſi mutata probetur.vide extra de bap.maiores.z de eo qui duxit in ma.quam pol.per adul.c. j.de quo etiam ſcripſi. ſ.de iur. fiſ.l.j. Jtem no.q̄ id quod ex caloze iracundie procedit.ratum non eſt,niſi pſeueretur.ff.de reg.iur.quicquid caloze. Et ecōtra non intelligitur de facili ab odio receſſum licet recōciliatio interuenerit niſi perſeueretur in ea. Unde quanuis inimicus reconciliatus ad teſtimonium admittatur,hoc verum niſi reconciliatio eſſet recens.vt no.extra de ſymo.per tuas.in verbo capitales. Jſtam z regulariter iuxta ſuiam ſapiētis,nemo cū inimico tuo te in gratiam redit. Qualiter aūt probetur pſeuerātia colligitur. ff. de l.iij.fideicōmiſſa.ſ.cū tamē.z.ſ.pce.z ẏ.j.q.ij.illa.z.c.cū apud.ex tra de regula.ad noſtram. Sed quāto tēpore debet pſeuerare in eo quod fecit vt videat iudicū anum fuiſſe, videt qđ p diem. iuxta illud Epheſ.iiij.ſol nō occidat ſup iracundiā veſtrā.z in c.ij. dicit.non vos vindicātes,ſed date locū ire. Jtē in greciſmo. Jra recēs furoz eſt odiū facit ira vetuſta. Peterit ira cito, vix iracundia trāſit.ad hoc facit ſ.de inoff.teſ.ſi filiā.z.ff.de edi.edic.quid ſit.ſ.finaūt. Vel dic triduo.e.c.ad noſtrā.z eo.tit.conſtitutionē.lib.vj. Vel dic ꝑ ſtatim debet renocare.ar.de pe.di.j.ſz cōtinue. Vel dic ꝑ multo tpe pōt iracundia durare,vt caute colligit.ſ.de aboli.abolitio. Vel vſq̄ ad ſex meſes.ar.ſ.de ceſſi.l.ſi. Vel dic q̄ arbitrio iudicis. ff.de iure del.l. j.in fi.z extra de offi.dele.de cauſis.z vide quod no.Jnn.extra q̄ me cau.perlatum. Credo q ſi iteraueriſ illud idem potiſſime per ſcripturam ſufficiat.vt pſeuerare dicatur.ij.q.vij.ſi quis iratus. Sed pone Titius dixit vel fecit iniuriam alicui, querit vſq̄ ad q̄ tpſ poteſt dicere q per iracundiā dixit vel fecit: Rel.ſm ius lōgob. vſque quo citetur.vel in lōbar. de iniur. mul.l.ij. ibi z pulſatus penitēs ꝛc. Vel etiā v ſq̄uequo probet ipm dixiſſe vel feciſſe iniuriā vt in lōbar. de cōuinc.l.j. Vel dicas q ſi pmiſſo deliberādi ſpatio q iratus dixit aut fecit ,pbaturū ſe dicit teneatur. Si aūt reſipiſcēs iterare vel probare id noluerit,nō teneatur.ar.ij.q.vij.ſi qui ſunt. z dicto.c.ſi quis iratus. Vel vſq̄ ad meſem.j.q.j.cū conſtat.vel xxx. dies dicto. c.cū apud ſ.de pe.ſi vindicari.z facit ſ .de iniur.di.ſi quidē.z quod nor.in auten.de app.z.ſ.que tē.in fi.j.rūſi. Et hoc magis placet,nō em gratum eſt

Perſeuerantia eſt virt⁹, laudabilis multum.

Perſ⁹ differētiales

Suſpēſio eſt multiplex.

tum eſt ius aſininum in medium inter cādoē ſcripture ſacre ciuſtia iura z autoritates ſanctorum,auctoriāq̄ deducī,ne lepidicates opuſculi longobardoū ſordib⁹ polluctur. Hā z grāmatica turpe eſt ſacre ſcripture miſceri, vno etenim ore ſe cum Jouis laudib⁹ pconia xpi nō capiūt.xxv.di.cū multa.z Hieron⁹ ad euſtochiū virginē: qđ faciet cum pſalterio horatius:cū euangelijs maro:cū apīis Cicero:(Et qui) vij.(Adminiſtratione) ab adminiſtrato,adminiſtratio,is aūt adminiſtrat q ad alterius cōmoda obſequiū ꝑbet. Si rectores puinciarū ad eoz qui ſuo regimini ſūt cōmiſſi,debēt cōmoda adminiſtrationis impēdere,vt plene ſcripſi.ſ.vt dign.or.ſer.l.ij. ſed vbi tales hodie inueniūt,quis laboriose queſtū:(Fraude atq̄ ambitione) Equiparāt fraus z ambitio,vt z.ſ.l.,prima. Eſt aūt ambitio cupido honoris,qui licet ſit virturis premiū,vix tñ hodie fine fraude aut pecunia(cui obediāt oīa, vt ꝺ Eccle.ẋ.)poteſt haberi. Jgit ops in verecunda ꝓiatione ritu porcino coza modernis ,pmoroib⁹ indefinēter inſiſti.xlvij.di.oēs. Ceterū in vita miſera labor indefinēs indefeſſum a cupiditate cor reddit,vt opes cupidus cumulet,auarus timide ſeruet,ſuperbus z tumidus extollatur, honores ambitioſus affectet, hic ſemper eſt pauidus,ſemper attentus.ne qđ dicat vel faciat quod in oculis hominum valeat diſplicere, humilitatem ſimulat,honeſtatem mentitur,affabilitatē exhibet, benignitatē oſtendit,ſubſequitur z obſequitur,cunctos honorat,vnuerſis inclinat,frequentat curias,vſitat optimates, aſſurgit z ampleꝛat, applaudit z adulatur. Bene nouit illud poeticum,z ſi plus erit nullus cū excute nullū, ꝓptus z feruidus vbi placere cognouerit,remiſſus z repidus vbi putauerit diſplicere improbat mala,deteſtat inique,ſed alia cū alijs ꝓbat z improbat vt iudicetur idoneꝰ,vt reputetur acceptus,vt laudetur ab omnibus.vt a ſingulis approbet. Ambitioſus libēter agit de principatu quem ambit,z dicit,O quādo principaliter ille q ſeuer⁹ ſit in iuſtitia,pius in mia, q nō deuiet amore vel odio,qui nō corrūpat prece vel pcibus,qui credat fidelibus,qui acquieſcat ſimplicib⁹, qui ſit benignus z humilis, larg⁹ z mānetus,coītans z patiēs,ſapies z aſtutus.hec Jnn.in lib.de miſeria humane cōditionis. Premiſſa etiā bene parēt in Abſalone.ij. reg.xxv.c.Et nor.q ambitioſus eſt infamis.vj.qō.j.infames. ibi z qui indigna petunt ſibi loca tenere. C De ambitione z cupiditate vide quod no.Archi de reſcri.c.vlt.li.vj.z plene ſcripſi.de re mili. contra publicam.(Exordio)initio,vide ſ.de iudic.l.ij.

Pecunie obediunt omnia.

Idem auguſt. Lex. lj.

Quanuis prouiſum fuerat cōgrue emēdationis occurſu quemadmodum curiales(militie noſe z honore ſuſpēſo)officijs redderētur:tñ qz hoc callido cōſilio reperierūt vt cuitatis ,puincie ſue finib⁹ tāquā his eorū tantū interdict⁹ fuiſſet acceſſus:peregrinos expeterēt cōmeatus ne diutius in pernicie curialiū latitādi ſpes pſeueret:z ſolatia eos impunitatis exequātur borū cupiditatib⁹ obulam⁹:vt ex coz bonis q ſe vel pſecutōi vel muneri ciuitatū interdicte,ducū ambitiōe militie vel qualibet fraude ſubtrahere conati fuerit:curijs quas deſeruerant cōſulatur. Jtaq̄ ſi vocati edictis intra anni metas (bi tñ qui manifeſtis curie nexibus illigantur) latere potius quā redire maluerint:ſciāt poſt emerſum annū interpellatis ,puinciarū moderatoribus ex facultatibus ſuis curijs quas deſtituerūt eſſe conſulendum. Neque enim de immaturo preiudicio temporis poſſunt breuitatem cauſari.

Impunitas mala fax cit.

Impunitas incurie ſoboles, inſolentie mater, radix impudentie, tranſgreſſionum nutrix.vide quod ſcripſi.ſ.de anno.z tri.omnes in verbo rector.et.ſ.de cōta.ſi apparitor,in verbo veniam. vnde Saluſtius in iugurtino,Scelera quis grandia,tamen conſuetudine ꝑ nihilo habentur, niſi queſtra erunt, niſi vindicatum innocios, quid erit reliquum,niſi vt illis q ea facere obedientes innouam⁹,nā impune quelibet facere,i,regem eſſe plures aūt ex iuſtitie neglectu vindictam maleficoꝝ affectāt, quā an deſiderare ſit peccatū. vide quod legit z no.xxiij.q.ij.c.nō inferēda.z.q.iij.qđ Chriſtus.z dicto.c.puenit.(Cupiditatibus) vide ſ. de ſupereꝛacto.l.j. (Obuiamus)repugnamus,aduerſamur. (Perſequutioni) perſequimur fugientem. alias proſequutioni.z melius. (Conſulatur) ſimile extra de ap.peruenit.ij.z.ſ.e.ſi ad magiſtratum. (Jraque) ver. (Edictis) tribus for te.ff.de iur.fiſc.ſenatus.ſ.ſenatus.j. Jtem not.edictis vocari. ſimile infra de omni agro deſerto.locoꝝ. Tres autem ſunt modi citandi ſcilicet denunciatio litere z edicta.ff.de fideicom.li.c.cum vero. tres ſunt ſ.hoc ſenat⁹. in fi.z vide qđ ſcripſi.ſ. de loca.pze.c.j.l.ij. (Metas) modi. finem,terminū,circulum. (Mi tamen) ẏ.z eſt interpoſitio. (Man-

Universidad de Deusto
Biblioteca

festis) ita q̄ hoc sit pro certo. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. his qui. z. j. quē ad mo. ci. mu. l. j. (Nexibus) de quibus debēt manifesta rerum probatione conuinci. ſ. vbi quis decur. vel cohartal'. l. j. z exponе vt. ſ. e. paterne. (Emersam. i. finitum. ſ. de episco. z cle. quisquis emersis. quasi euidenter mersum. Sed cōtra. ſ. eo. si ad magistratū vbi nō datur annus. Sed illa determinatur per istā vt predixi. Vel dic q̄s ibi priusquā fugerāt fuerāt ad officium nominati. Hic post susceptum officiū. z ad remota loca translati electi fuerunt. (Interpellatis) requisitis. (Moderatorib⁹) vide. ſ. de ca. lar. tit. j. z. iij. (Destituerūt) se a municipio subtrahētes. (Neq;) versū. Preiudicio dāno. impedimēto. De hoc verbo scripsi. j. de agrico. z censi. l. iij tibus. (Causari) i. cōtemnere. ſ. de rescin. vēdi. quisquis. Vel. i. cōqueri. fm Bug. iiij. dist. generalis. in principio. z. ff. de lega. iij. fideicōmissa. §. proinde. ad treb. ille a quo in principio z in aut. de non alie. §. fi minus. Et facit hic finis contra iudices qui nimis artant reos ad pbandū defēsiones eor. nimis eīs artare breuēq; reo statuere terminū ad probādum de iure suo est quodāmodo suas defensiones tollere, dicit Ang. de ſser. in cōsti. de pe. con. in cri. ca. l. penam eorum. ad quod extr. de constit. ex literis. z q̄ ibi no. z de dila. c. j. z facit ff. de iudi. l. ij. §. sed vtrum. z. l. si longius. §. j. Sic z statuere q̄ cōtra eccl̄iam romanā pcs scribat spatiō. c. annorū. q̄. pbari non pōt. est statuere q̄ nō prescribatur. no. extra de prescrip. cū nobis. vide q̄ scripsi. j. ti. iij. l. ij. in ꝟ̄o precipitant. z est simile ſ. de his qui ad eccle. confug. l. fi. ibi nec ipsis quidē ecclīis. ꝛc. Judicialis quidem exitus moras habet. ff. vt no. ca. etiam z in pauco tempore non possunt multa pſertim grādia expediri in proemio digestorū. §. in secundo. iuxta illud. j. Esdr. ca. vi. Non est opus diei vnius vel duorū qui eīs in discussio diligenter cora se negocio procedit in causa. currere ꝺ in aut. quomodo oportet epis. §. si quis aūt talis. ver. q̄ si etiā. p satira senēctis exquisitis, vt dicit Salust. in iugurtino. z facit. liv. di. c. j. z p totū. z xlvij. dist. sicut eīs vbi. ppere agit multa p surrepētiē euenīūt. tū. q. iij. inducie. Ex temporis quidē breuitate mala presumptio sequit. ff. de donat. inter virū z vxo. vir mulieri. z de adul. miles. §. penul. ficut ex diuturnitate vel longinquitate temporis psumitur solēnitas interuenisse. ff. de acqui. hereditati. qui in aliena posſ princi. cum ibi no. per que iura cōſ. sicut dicit q̄ si in ardua causa imeniāt intra breue tēpus lis contestata. phationes inducte lata sententia z cetera solēnia obseruata. hoc ipso presumatur fraus interuenisse. Et facit ad premissa. v. q. ij. si primates z. c. se. ff. de sta. li. cū heres. §. j. q. z a qui. pſcpt. §. lex tus. ibi que cognitio ꝛc. Ad idē est q̄ no. extra de elec. cōſ. z p Archi. eo. ti. nullus. lib. vj. qui dicit q̄ si ingressus monasterū statum inreligitur in abbatē. cassatur eius electio. ppter psumptionem ambitiosis. sepe eīs oportet negocium cōmetiri cū repore. z videre potuerit ne aut magnitudine negocii. aut multitudine rerū in eo trāsigi repore dicit tullius. j. rhetori. z vide q̄ nō. extra de in integ. resti. cū ex lite. in glo. ar. q̄ ꝛc. Et facit ad premissa. ſ. de lati. li. tol. l. j. in pin. z ſ. cōmi. vel epi. l. fi. In glo. i. aliquib⁹ ibi tū. Adde z tunc dic his. i. cu rialibus eorum. ſ. fininm prouincie. z sic est plana. q. d. tanquam iussi fuerint exulare. vel tanquā fuerint in exilium dati. In victima. gl. ibi. i. valde maturo. Adde immo. i. nō maturo. quod est melius.

Idem Auguſt. Lex. liij.

Quis tam inueniri iniquus arbiter rerum posſt: qui in vrbibus magnifico statu predictis ac vetusta curialium numerositate locupletibus ad iteration̄ quēpiam transacti oneris compellat: vt cum alii necdum pene initiati curie sacris fuerint: alios primatio z repetite sepe functiones afficiāt.

Quis tam. Casus. In ciuitatibus in quibus est copia curialium non sunt onera cōmunanda. ne vir antequam alter subire incipiat. alter ad idem repetitus afficiatur. (Adagnifico) egregio. preclaro. fm Pap. (Predictis. sublimatis. ornatis. pclaris. vel pre aliis dit aris. de offic. dele. c. ij. lib. vj. (Numerositate) multorum numerum abundantia. (Locupletibus) vide supra de apo. pu. l. j. (Iterationem) repetitionem. renouationem. (Initiati) sanctificati. innouati. (Sacris) i. sanctis. Omnia quidem publica ciuitatis dicuntur quodammodo sancta. imsti. de re. di. §. sancte. Nam propie sacra dicuntur que per pontificem consecrata sunt. eo. tit. §. sacre. (Afficiant) facit. j. de suscep. neminem. z vide in aut. de defē. ciui. §. interim. z quod ibi not. Posſt primam glo. Adde vel dic arbiter. i. iudex nam ibi dicit compellat. quod non posſet facere nisi iudex esset. preses enim hoc prenidere debet. ff. de mu. z. hon. l. iij. §. preses. Interdū aūt exponitur. i. calculator. ſ. de diuitra. pi. l. iij. In terdum ponitur pro iudice ordinario. ſ. ex qui can. ma. l. ij. alias p curatore bonorum. ff. de priuileg. cre. l. si magistratus. In glo. vel q̄ ibi curiales. Adde eo scilicet q̄ex vtilitate est semper ordinē plenū habere. ff. eo. l. iij. §. penul. In gl. victima ibi curie. Adde vt ff. e. l. j. vbi dicitur paternū solum sicut z ius patriū. ſ. de emēda. ppinquo. l. j. Et ibi l. penul. Adde z de off. preto. l. j. de adop. l. pe. §. sed ne articulum. z. §. fi. in quibus accipitur dictio sacris pro potestate patria. z vide quod scripsi. ſ. eo. in filiis.

Idem Auguſt. Lex. liij.

Datum virum impune non liceat extollere potestatem fascium extra metas territorii propriē ciuitatis.

Datum virū. Casus. Non pōt officialis extra terminos territorij ciuitatis sibi cōmisse impune offm exercere. (Extollere) i. erigere fz Papi. quasi extra id quod. ſ. debeāt efferre. (Fascium) fasces erant summi honores. dignitas cōsularia. De fascibus enim purpureis z auratis corone fiebant. Erāt aūt fasces laniste. fasciole purpuree quibus redimebātur corone lauri. quas qui gestabat in summis fascibus. i. dignitatib⁹ positi dicebant fz Pap. Faces qd signant.

Et nota q̄ facibus vtebantur sacerdotes Judei. pariter z gentiles. Unde adhuc videmus eos depingi obvolutos circa collū z caput fascibus seu fasciolis albis ornatis auro. argento. z aliis coloribus. vt sunt etiā fasciole mulierū. quas nos dicimus fascioles. Alij nāq; priuati viri preter eos quibus hic honor delatus erat. ob insignia magistratus nō velatis. sed nudis capitibus incedebāt. vel solū pileos deferebāt vt z nunc faciūt rustici comitatus moliti. Vel dic vt in glo. Sed fm Valeriū in prima rub. Videntur fasces aliter accipiēdi. quilibet enim consul habebāt vij. fasces. Ad idem Orosius ij. ad Aug. Repene singuli cum vij. fascibus ceteriq; imperatorum ordinibus processerunt. Proconsul aūt sex tantūmodo fascib⁹ vtitur. ff. de off. pconsul. l. pcō. Unde barbatus sulmonēsis dicit fasces fuisse virgas quas lictores cuiuscunque consulis qui erant numero vij. deferebant. primū tamē secundum alios videt verius. Illā fasces z insule de quibus plene scripsi. i. de murilegul. murileguli. idē sunt. j. de consul. l. j. Pro quo est etiam illud Valerii. li. vij. c. ij. Nobilē magis q̄ felicem pannum. vbi diadema regium vocat pannū. q̄ vide j. de pericul. succes. l. j. in verb. sacerdotē. Unde fm spectaculū agebant consules. qui in cōsulat⁹ offm. pcedebāt. cū ipsam mappam exhibebāt in aut. de consul. §. quātacūq;. ver. post illū vero. Et secū dū nos mappa. cinea. fasces. de quibus supius dictū est. idē sunt: sed Titus Liuius ab vrbe cōdita in plerisq; locis scribit fasces fuisse virgas cū securib⁹ quas lictores deferebant. Unde de his in. iij. lib. ab vrbe cond. sic ait. Illā cū ita priores. z. viri seruassent. vt vnus fasces haberet. z hoc insigne regiū in orbe iuā cuiusq; vicē p oēs iret. Subito oēs cū duodenis fascibus prodiere. ccc. lictores forum impleuerant. z cū fascibus illigatus proferebant. Predicti autem panni dicuntur fascie non fasces. ff. de au. z. ar. le. argumēto post princi. Et ideo hoc verius. z his sex tantū fascibus pconsules vtuntur dicta l. pconsules. Et hū fasces erant insignia dignitatū z potestatum. ad quorū similitudinē duumuiri habebant aliqua insignia que fasces etiā dicebātur. Et nota q̄ tales fasces deponebat quilibet index statim officio finito post successoris aduentum. in auten. vt iudi. fine quoquo suffra. ſ. necessitatem. (Aetas) i. terminos. ſ. curiales vltra. z. l. Quis. (Territorii) Territorii dicit quasi tauritorii tritum bobus z aratro. antiqui eīm possessionū territorium limite designabant fm Pap. Vel simpliciter a terendo. ff. de ver. sig. pupillus. §. territorii. An index possit extra territorii suum existens causas audire. decidere. vel excōicare. absoluere. iudicare. bīficia conferre z hmōdi. Vide quod legit z no. extra. de offi. le. nouit. z p Archi. ix. q. ij. cēm. z. vj. q. j. si q̄s. z. c. de pona. de quo tū tene qs legit. z no. in cle. de fo. cōpe. c. j. An sequatur hoc castrū. est ergo territorii hz no. Inn. extra de rest. spo. cū ad sedē. Utrum Archidiaconus z alii inferiores plati habeat territorii. z an sub iudice q territorii nō habet. qs possit rōne delicti vel cōtract⁹ etiā cōuenīri. Et q̄ interdū habet iurisdictionē qui nō habēt territorii. z q̄ tota ciuitas est territorii epi sue forū. habet extra de off. Arch. ad hec. de fo. cōpe. cū cōtingat fm Innoc. Et vide que scripsi. j. de fun. li. ij. §. (Quiētis) Sile extra de vsu pal. c. j. iiij. z penul. Et faciūt hec satis apte ad questionē vulgatā. An scilicet tabellio creat⁹ in vna ciuitate vel prouincia. put sit in regno. possit extra ipsam ciuitatē vel prouinciā instrumenta conficere. quā tangit An. de pf. li. feu. que sint rega. in ꝟ̄o. Tabellio an possit instrumētū conficere extra territorium. creantis.

Ho potestas creandorū magistratuū. z per alios terminos. Posſt. in summa. ne cle. vel mo. §. que sunt sub. §. clericis. z ver. quid igit. z se. z Bul. in spec. de instru. edi. §. restat. ver. qd de his. Sed q̄ius q̄stio ipsa p eos z alios ventilet. satis tamē rationabile videtur q̄ tabellio vnius prouincie nō possit in alia instrumēta conficere. ad qs est manifeste. j. de palat. sacra. lar. qdā. in fi. Nullus eīm dz alterius tabellionis inuadere terminos. fz suis terminis sit cōtent⁹. vt. xiij. q. j. c. j. z in ea prouincia qua titulat⁹ est ppetuo pseueret. lxx. di. c. j. Qui etiā manētibus terminis sibi cōstitutis. nō vsurpet alienū. immo intra fines ppios z legitimos. pvt qsq; valuerit in latitudine se exercat charitatis. xxv. q. j. que ad ppetuū. p quo sunt multa gñalia que habēt ea cā. xij. q. j. §. his ita. vsq; ad §. ad hoc. Ité suis qsq; terminis sit ctent⁹. nec supra mēsurā sui iuris affectet augeri. vij. q. j. si qs eps. qs si qs fecerit puniēd⁹ est. z irritū cēsetur qd egerit. e. q. eps. z ix. q. ij. Territorii vij dī.

ix. q. ij. nullus primas. ad ſ. ibi aliarum rerum dispositio ꝛc. Ad idē est ciuitatis aperte. v. q. j. placuit. lxij. di. literas. lxxj. di. c. j. ſ. z. iij. z p totum. z dicta. q. ij. per totū. Ecclesiastic⁹ quippe ordo cōfunditur, si sua cuiq; iurisdictio non seruatur. xj. q. j. peruenit. in fi. qui enim q̄ nō accepit assumit. in pbabili temeritate laborat. xxv. q. ij. sic decet. Et ideo dz quilibet ppria tenere mēsuras. xciij. di. dyacones. z facit. xciij. di. c. vlt. z. j. q. j. sic ergo. Ité si in cā libertatis q̄ cūctis reb⁹ est favorabilior. ff. de reg. iu. libertas. est speciale vt in ea possit qs ex terminos sue prouincie iurisdictionē exercere. ff. de fideicom. li. non tantum. §. sed z articulariano. ergo in cōtrariū est ius cōmune. ff. de leg. tius singulare. non enim debet qs alienis partibus se ingerere imuidenter. j. de apparitor. pconsul. z le. l. fi. z facit. ſ. de excep. rei iu. si vt proponis. j. de numera. in prouincijs. de exac. z execu. l. iij. z. l. ij. cuz concor. quas ibi scripsi. Ad idē facit. ff. de bo. auct. iu. pos. cum vn⁹. §. iis qui. Item sicut lex principis non ligat eos qui imperio suo subiecti non sunt. ſ. de sum. crimi. l. j. sic nec tabellio inter eos qui ex locum sibi commissum sunt. officium suum poterit exercere. Ampliꝰ q̄ scripture alicuius cam̄ publice fides detur. est priuilegius specialis principis. vt patet ex hijs q̄ no. Inn. extra de fi. instru. cum Pſ. ed hoc vr quis possit vti priuilegio extra locum in quo sibi concessum est oportet q̄ concurrant plura. scilicet gratia principis specialis. causa necessaria. z consensus illius qui ex hoc tangitur. ex emplū patet extra de vsu pal. ex tuarum. z ibi hoc no. Hostien. ergo manifestum est q̄ tabellio etiam cū prorogatione cōrahentium nō potest extra locum sibi commissum tabellionatus officiū exercere. Ad idē facit extra vt li. pen. c. j. z quod not. Ber. z Hostien. extra de offi. ordi. paitoralis. in pun. de episcopo. q̄ nō potest cognoscere de causis subditorum prelatorum suoz eis inuitis. Boff. z Posſt. extra de iud. nouit. Artyi. xj. q. j. si quis. z. c. de persona. qui dicunt nō posse eīs extra suā dyocesim iurisdictionē exercere. nisi de dyocesani cōsensu. Item facit. ff. de interdic. z rele. relegatorum post princi. ver. ceterū. z. §. ficut. cū concor. Et est ratio quare tabellio vnius prouincie non possit in alia instrumenta conficere. tabellio nāq; iuramentum prestat de suo officio fideliter exercendo in loco vbi creat. extra de prescrip. ad audientiam. per quod efficitur in ipso loco testis publicus. sicut retitis synodal. xxx. q. vj. episcopus in synodo. z fides eius dicitur publica sicut numismatorum qui preponuntur a fisco. ff. de priuile. cre. si vētri. §. in bonis. z facit. ff. de edeñ. argētarius. §. j. z. l. quedam. §. penulti. inisti. de adop. §. cum autem. Dicitur etiam testis iuris. §. de hijs qui in eccl. ma. l. j. in fi. Unde si conficeret instrumentū in alio loco. z testimonium suum huiusmodi perhiberet. alibi deponere illud inibi non turatus sicut quilibet alius testis. z sic non valeret huiusmodi testimonium eius in alio loco prestitum q̄ in quo iurauit. extra de testi. c. de testibus. quasi in alia seu de alia re prestitum. ff. de nota. quoniens. §. fi. de iureiu. si duo. §. idem iulianus z vide quod no. dicto. c. de testibus. Nec valet abusus ille per quem cōtrahentes alterius loci consentiunt in ipsum notarius tamq̄ in suū ar. dicti. c. ex tuarum. Et q̄ non potest per hoc iuramentum eius vltra progredi q̄ iurauit. vt patet extra de iureiu. clericus. Maz z si qs ex pluribus capitulis vnum iurat. licet velit iuramentum suum ad cetera capitula extendi. non sufficit. nisi realiter iuret. dicit Archy. xij. q. ij. ne quis. z mandare non potest index testi in virtute per eum prestiti iuramenti q̄ nulli dictum suuz releuet. nec ipse testis ex hoc tenetur eo q̄ tale quid a principio no iurauit. vt no. Bul. in Spe. de teste. §. sequitur. post principium z sic remanet firma predicta ratio: q̄ scilicet non turatus ibi deponit. Nec valet etiam si contrahentes prorogant iurisdictionem ipsius notarij q̄ nullam iurisdictionem habet notarius. sed est testis publicus vt preferatur. z in eo tantum loco in quo iurat. ar. extra de hereti. ex cōmunicamus. j. §. adhuc mus z de accu. sicut olim. z dicti. c. ex tuarus. z eo. tit. cum sis. xvj. q. j. qui vere. z. §. de dona. scōs. z facit. p hac parte de fo. cōpe. romana ad fi. li. vj. Et q̄ ibi no. Archy. verbo nec clericos. Nec ptātem cōsciendi scripturam publicam extra locum in quo potestates habet sortiri potest ex prorogatione contrahentium. qm̄ pacto contrahentium nemo incubi non potest vt priuare scripture alicuius fides adhibeatur. vt nor. Inno. extra de fi. instru. cū p. tabellio. z qui terminos sue iurisdictionis excedit. priuarius est reputandus. ff. de iu. om. iu. l. fi. z de offi. preti. l. ij. extra de cōsti. vt animaz. in fi. ll. vj. Scripti quippe est per alienā messem transiens falcē mittere nō debes. sz manu spicas conterere z manducare. falcē enim officij nō debes mittere in eā segetē. i. puncta. q̄ alteri videt esse cōmissa. sz paffectus boni operis qs absq; publice auctoritatis officio cognouisti debes manu. i. iuramento quod manu prestatur. ab eo sez qui manum habet. de quo no. Joan. an. de elec. vt circa. lib. vj. Conterere. i. remotis figmentoz mendaciorum seu vitiorum paleis veritatis amore in publicā perducere notationē. vj. q. iij. scriptum. Pro hoc etiā facit. q̄ licet papa seu princeps possit naturalē vel aliam illegitimū facere legitimū. nō tñ habebit locum hec legitimatio in hijs que de alterius sunt iurisdictione talis eīm legitimatus non obtinebit bona que in ea ciuitate, vel prouincia non subiecta legitimāti sunt posite. hoc prosequere vt no. Inn. extra qui filij sunt legi. per venerabilē. in verbo enaderet. z plene scripsi. j. de his qui spō. mu. susc. l. fi. in verbo successores in questione vltima. Eadem ergo ratione potestas publica tabellioni concessa q̄ scriture sue fides adhibeatur extra locum vbi creatus est vigorem fidei publice non habebit. Et sicuti nec priuatorum conuentio cum concor. ita nec seruum publicum. i. tabellionē qui seruus publicus appellat. de quo no. j. de tabul. generali. in. j. gl. z qui in singulis ciuitatib⁹ vel in solidis prouinciis ordinat. vt. e. l. in prin. z hanc opinionē credit verior Spec. dicto. §. resta. quāuis z alias opiniones nullam a certo eligens suo more subiiciat. Si aūt contrahentes ciuitatis vadant ad ciuitatem in qua pōt ipse tabellio suū officiū exercere, tunc absq; vlla prorogatione contrahentiū de hijs q̄ agūtur cora eo cōicere instrumentum poterit. ad hoc. ix. q. ij. lugdunensis.

In j. glo. ibi municipij. adde vel qui super duos habet potestatē fm Pap. pro quo. ſ. de eman. li. i. j. z non potest esse nisi sit decurio vt ff. eo honores. §. pen. z no. ſ. eo. si ad magistratū. z patet. ff. de iniur. iuriarum. §. idē labeo. z de pac. l. iij. §. fi. Vel verius dictus est duuz virū: q̄ duoz substinet vices. ff. de testa. domicius. de rut. z cur. da. ab his Romanus. duūuiralis enim tabellio vocatur fm ÿ sido. vt scripsi. ſ. i rubrica. Ita sunt hodie in terris imperij. z ecclesie notarij reformationum. boc officium decurio exercet: q̄ hij qui ad duūuiratum assumit est decurio, non tñ decurio alterius tabellionis seu tabellionatus officiū gerer. ſ. eo. vniuersos. z ratio est quā ibi scripsi. Vel q̄ nemo pōt plura officia simul actu gerere. ff. de pac. fi plures. j. de prox. sac. scri. hac parte qui mili. non pos. hijs quidem in princi. z scripsi plenius. j. de primice. l. j. Sic z index prohibetur acta cōscribere. dicit Inno. extra de testi. cum a nobis. z videtur boc verus cū duūuirale officiū in conficiendis actis scriptura cōsistat. ſ. de mag. mu. l. ij. z de iudi. cum specialis glo. tū ibi not. q̄ duumuir dicitur q̄ duoz suffragio eligebatur. z vide quod scripsi. j. de suscep. z arc. ex actores. Vel dic q̄ homo duūuiratus cōsueuerat i municipijs. seu ciuitatibus precedere ceteras. z in sententijs dicendis prior est vox eorum. ff. de al. scri. l. j. ex quo vr q̄ non sit vt notarius reformationuz: q̄ tunc incongruum esset vt ipse idem scriberet suiam suā. Credo breuiter q̄ duūuir erat prior. z maior inter decuriones habēs alijs prece teris prātem. vt. j. l. priori. Unde z munera duūuir iniungit. dicto. §. idē labeo. sub quo erat tabellio qui acta eorum que coram ipso agebantur ipsius mādato. z auctoritate scribebat. In glo. iij. ibi. l. fi. Adde z. §. q̄ da. tu. po. neq;. Ibi z iubere. Idde. item fallit si lex municipū potestatem huiusmodi dedit eis. vt z. ſ. de emanci. li. j.

Idem Aug. Lex. liiij.

Generali lege sancimus vt si qs suū decurionem curie vendicare maluerit si presidis defit copia: eundē (manꝰ iniectione cōcessa) sciat ad cramē cognitoris resultāte esse deducendū. Ita vt moderator prouincie si q̄stio forte fiducia defensionis vlla generat nisi itra tres mēses cāz originis cōpetēti disceptatiōe cognouerit atq; conuictum cū pena restituerit debitis muneribꝰ: vel libere ab ingetudine pronūciauerit. ir. li. auri mulctam cogatur exoluere. Eius etiaz officiū pari damni irrogatione teneatur.

Generali. Casus. Ja qui preest curie decurionum si inuenerit decurionem referentem questiones z dicentē se nō esse curie nexibus illigatū. nec est copia presidis. hz in ipsum de curionem iniectionē manuz. vt capiat eū z ducat ad presidē. presses aūt audituris meritis. hinc z inde cāz examinare dz. ipsam q̄ intra tres mēses diffinire. q̄ si nō fecerit. ipse in. x. libris auri. z in totidē punit eius officiū. (Generali). i. vniuersali (lex) De lege plura scripsi. j. de stu. li. vj. ro. j. l. j. in verbo legū (Decurionē) Illi. ſ. qui manifestis curie nexibus illigat. vt. ſ. e. quāuis. z q̄ nullaz in prin. refert questio nem. ar. ff. de ser. fug. l. ij. z qui ita detinetur q̄ munera ciuilia subire non potest. vt dicit Inno. extra de appel. dilectus vide quod not. ibi z de ma. z obe. inter quatuor (Vendicare) Aegrere vel recuperare quem iam videbatur amisisse (Adaluerit) magis z cuz efficacia vo luerit (Desit copia) Aits nō posset cū videnē in hoc sibi iurisdictionem z imperium vēdicare. de hac materia latius dic vt not. Aln. de ſser. si. feu. de pac. iur. fil. hac edictali. ſ. j. vbi plures inuenies de his vtiles questiones. Et est copia facultas abundantia. Iniectione cōcessa) Simile. ſ. de epis. z cler. si quis curialis vbi est manu iniecta. z est simile verbuz. ſ. de ho. proscrip. fi quis post hac princ. Et est hoc rationabile ne dum iudex queritur. hic sui copiam subtrahat. ff. de iud. si longius. §. j. z facit. j. de agrico. z cen. l. fi. Et nota hic casuz in quo capitur quis etiam sine pcepto iudicis. alios casus inuenies. ſ. de exhi. re. l. fi. z in Spec. de accu. §. j. ñ. hoc tit. Alios etiaz casus in glo⁹ pōt qs ppria auctoritate sibi i⁹ dicere. vide in Spec. de actore. §. ité q̄ vult. ppria aucto. z se. z p Inn. extra de immu. ec. c. j. z de ap. dilectis. Ité consueuit hec lex induci ad questionē an possim de

Judice capiente pōt quis qs capi.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hole meo iussitiam fecere. Ad idē ſ. de agri. ⁊ cē. hū qui. Super qua
Eps an possit p̄ pria auctoritate caritatiū subsidiū exigere. non instito: q; satis agitata est per doctores. ⁊ in Spe. de feu. ſ. qñ per. xviij. ⁊ li. feu. de. phi. feu. ali. per fre. l. imperialē. ſ. penul. ⁊ ibi ple ne p Bal. de yser. ⁊ vī expressiuz. ē. de epiſ. ⁊ cle. ſ quis cēſib⁹. ¶ An aūt auctoritate ꝓpria possit eps caritatiuū subsidiuz a clericis suis exigere. dicit. Jnn. ꝙ ſic. ex̄ de cēſi. cuz apostolus. E cōtra ſi indebite petiſt pūr exacti auctoritate ꝓpria denegare. extra de exce. p̄e. cum ad quoz̄ūdam. An etiam de cā vel iniuria ꝓpria possit cognoscere. vide ꝙ ipſe no. ex̄. de verbo. ſignī. ex parte. ⁊ de pe. dilectus. ⁊ ſcripſi ſ. in qui. cau. colo. cenſi. l. ū. in verbo iniuriā. ¶ Item an possit baro seu comes cogere fideles suos ad colendū agros ex quibus reddit⁹ sibi debenť. Rū. ſic ar. ff. de vſufr. ſicuti. ſ. fi. de vſu ⁊ ha. plenuz. ſ. fi. de ope. li. ſicut patron⁹. ex hūs que no. ſ. de agri. ⁊ cēſi. l. ū. ē. de rei vxo. ac. ſ exactio. in gl. ma. ⁊ vide que ſcripſi. ſ. de cenſi. le. ū. ¶ Uer dominus Bal. de bar. voluit aliquantulum euagari, dicens ꝙ iudex capit in. l. ſacrileguꝫ. ff. ad. l. iul. pec. ē. de epiſ. ⁊ cleri. ſi qs curialis. ff. de aleato. l. ſi. Item ſi condemnatus nō vult cedere nobis. ē. qui bo. ce. poſ. l. ſi. Itez in debitore ſiſci contumace. ē. de exac. tri. nemo. Itē in fraudatore qui ſatisfacere nequit. ff. que in frau. cre. l. ſi. in ſi. Item in libero furioſo. ff. de offi. preſi. diuus. Item incarceratur seruus ſi gitiuus. ff. de fug. l. ſ. j. Quādo aūt priuat⁹ hec possit. patet. ff. que in frau. cred. ait prętor. ſ. ſi debitorem. ⁊ in aut. vt li. ma. ⁊ auie. ſ. hū quoqz. ē. de iude. nullus a ẜio ſenſu. ⁊ in cauſibus not. ē. de exh. re. l. ſi. Item incarcerat quis seruum ſuum. ff. depoſi. ſi hominē alias in carcerans pena priuati carceris punietur. ē. de priua. car. l. j. Uoc verū ſi incarcerans hoc ageret vt iuriſdictionē exerceret in eum. ad ꝙ ff. ad. l. iul. ma. l. ū. in ſi. Alias pro tali violētia aliter puniret. vt. ē. ad. l. iul. de vi. pu. l. ū. ⁊. ff. e. ti. qui cetu. ſ. j. ⁊ eū. cū cōco. legū em interpretatione moliende sunt pene. ff. de pe. interpretatione ꝙ pſequere. vt de hoc ſcripſi. ſ. de cohorta. l. j. An aūt eps cui debent iura ꝓcurationis: viſitationis, aut alia possit auctoritate ꝓpria illa exigere? ⁊ an ꝓpterea contra debitores nō ſoluētes, vt pars excommunicationis ſententiā ferre, ⁊ an hoc plus ſibi competat ꝙ in iudicio experiri diffuſe tractat. Jnno. ex̄ de cenſi. venerabili. vbi tene in ſumma ꝙ possit. ¶ Et no. ꝙ ſi iudex cum auxilio militari capit aliquem innocentem, vel in caſu nō permiſſo iuxta ſuperiora arbitrius seueriſſime puniendus eſt. ē. de his qui latī. l. ū. ſ. non ignaro. Itē an ep̄or possit auctoritate propria intrare poſſeſſionem rei ſibi vendite nō tradite. vide. ē. de acqui. poſ. minus. ⁊. ff. eo. tit. ſi ex ſtipulatione.

Snia alię quam reꝛ mihi adiudicata. ¶ Quid aūt ſi in causa aliqua lata eſt. p me ſuia ꝙ res quā peto eſt mea, ⁊ hoc declaratum eſt an potero auctoritate ꝓpria rē ipſam mihi adiudicatā accipere, ⁊ ex hoc possidere? Diſtingue autem iudex qui ſententiā tulit pōt ſniam exequi, aut nō. ꝓximo caſu non licebit mihi poſſeſſionē accipere. Sedo liceat vt ſentit. Jnn. extra de reſcri. ſuper literis in glo. nō intelligit poſt principiū. Quid ſi possidenti ⁊ habenti iuſtam cām denegatur poſſeſſio, procuratio, vel hoſpitium in eccleſia: virū auctoritate ꝓpria poſſit iannas eccleſie frāgere ⁊ in trare plenius. no. Jo. an. ex̄ de immu. ec. c. j. Item no. ꝙ ſi qs rē aliquā iuſta ratione putat ſuam eſſe ⁊ controuerſiaz de eius ꝓprietate faciēs illaz ſubtrahat non punitur criminaliter, ſed ad ciuilē iudicez remittendus eſt. ff. de abig. l. j. ſ. fin. Illud aūt attēdendū eſt ꝙ iurta opinionē ꝙ plurium lz debitorem capere fugientem, vt dicto. ſ. ſi de bitorem. ⁊ hoc no. in aut. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. ſ. neceſſitate in ꝓin. Buil. in Spe. dicto. ſ. j. de accuſatione dicit ſub dubio forte ꝙ debitorem ex maleficio fugientem poſſum vinctum ad iudicem ducere, ſed in titulo de actore ver. itez ꝙ vult ꝓpria, dicit creditorē poſſe auctoritate propria debitorē capere fugientem. Sz ſi audacia cēdatur per. ſ. ſi debitorem hoc non dicit, immo ibi ſignanter ponitur hoc videlicet debitorē meū ⁊ cōplurū creditoz cōſecutus eſſez fugientem, ⁊ pecuniā ſecum ferentem. i. abſtulisſem ei ꝙ mihi debebatur ꝛc. Que verba ſatis diuerſa ſunt a poſitione predicta, vide ꝙ no. ꝓe. ſ. j. de pac. iur. fir. per gloſ. ⁊ Bal. de yser. ⁊ ꝙ no. Jnn. extra de fur. qui cum fure. ¶ Utrū possit ex pacto cōuenire vt liceat debitorem meum capere, ⁊ includere pro debito: videtur ꝙ ſic, Nam dantur obſides qui licite detinentur. ff. de iu. fiſ. diuus. ⁊ de teſt. obſides. Add idem extra de iureiur. ex reſcripto. ⁊ ꝙ ibi not. Item qz poſſet hoc fieri lege puta pro debito fiſcali. ⁊ de hoc latius no. Bal. de yser. li. feu. ti. que ſint reg. ſup verbo condemnatoꝛū ⁊ ꝓſcriptoꝛuz, ergo ex pacto. ff. de pac. non impoſſibile, de quo ſcripſi. ſ. de decre. deurio. in rubrica. ⁊ de fun. pa. ius. Econtra: qz hoc eſſet contra bonos mores ff. ſo. ma. alia. ſ. j. ⁊ ſic inualidum. ē. de pac. pacta. cum concor. ad idē facit. ē. de acti. ⁊ ob. ob. ex. immo amittit debitū, in aut. ibi poſita, vi de plenius. ſ. de curioſ. l. j. Quicquid tamen in contrariū dicatur iu dices capiūt poſtiſſime ſi inſtrumētis debiti eſt iuramentū. ¶ Quid in clericis ſi dati ſunt obſides an detinebuntur inuiti: Non videtur propter periculuz excommunicationis. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. nam ⁊ voluntarius detineri non poteſt. extra de ſent. excō. contingit. Dic ꝙ detineri nō poſſunt inuiti, vt no. Jnno. ⁊ Hoſti. dicto. c. ex reſcripto. ⁊ Archi. xxiij. q. viij. vt prędem. cōpelluntur rū ad morandum cōtinue ſi non diſcedere iurauerūt, vt. e. c. ex reſcripto. Quid etiam ſi iudex laicus videns clericum ad alterius iniuriā ꝑparatuz, nec ipſius als cōpeſcere pōt, z qz nō eſt ibi ꝑlatus ſuus ligat vl incarcerat eum, an ſit excommunicat⁹? R̄ſ. non. vt no. Jnn. extra de ſen. ex. ſi vero. ꝓo quo facit aperte. xxiij. q. v. non eſt iniquitatis. Utrum clericus possit per laicos in ipſo facinoze comprehendi ⁊ detineri ⁊ vtrum delinquens ⁊ fugiens possit per laicos capi. ⁊ ad eꝑm duci: vide quod no. Archi. lxxxi. di. preſbyter (Examen) diſcutione iudiciū (Reſultanť). i. cōtradicentem, reſilientē, reluctātē, reclamantez ſcēm pap. Et eſt ſi. verbū in aut. de iureiu. a mo. preſt. in ꝓin. de relu ctante ⁊ reclamante habetur. xiij. q. ij. ꝙ prepoſterū. xvij. q. iiij. frater ⁊ de reſiſtāte habetur. xij. q. j. c. j. (Deducendū) Uīc ſine honoze, ſz alibi hoc verbū accipit cū honoze. in aut. vt iud. ſine quoquo ſuffra. ſ. ediuerſo. ⁊ vide quod ſcripſi. ſ. ō profeſ. ⁊ me. l. medicos. (Ira vt) ver. (Moderator) vide. ē. de cano. lar. ti. l. iij. (Queſtio) Lis vel rei inquiſitio (Fiducia) que ꝓprie in bonis rebus, confidentia vero in malis accipitur. ſm Bal. ⁊ no. Archi. de elec. c. j. lib. vj. Sed con tra. ē. ad. l. iul. de vi pu. l. ū. ſed ibi ꝓprie. Presumit aūt ꝙ fiducia defenſionis materie propter iuramentū calūnie quo immemor eſſe nō preſumit. ē. ad. l. iul. repe. ſancimus, interdū oz fiducia, iuxta vulgare in aut. qūo na. efft. ſui. ſ. ſi vero his qui nō ſolūmodo. Interdū ponitur fiducia pro auctoritate. xij. q. j. petim⁹. ¶ Et no. ꝙ remitte re defenſionez accuſato. plus eſt ꝙ abſoluere ſm Quintilia. in. j. cā. (Beratur). i. referatur per decurionē qui dicit ſe illi curie non tene ri, eo ꝙ nō ſit ortus in illa ciuitate que petit eum. ar. xx. q. ij. ſi in qua libet. (Tres meſes) an ergo elapſo hoc tempoze poterit iudex in cā procedere, ipſamqz finire. videtur ꝙ nō. cū licet regulariter inſtātia cauſe triēnio duret. ē. ſi iudi. properandū. in ꝓin. fallit tū in caſu. hu ius legis z. ſ. de nauſra. ſi quis. z. ē. vt ꝓ ſcripſi. ſ. de nau. l. ū. in fi. Judex aūt ad cōtractus in regno qui ſolū hz in inſtrumentis ſubſcribere, ꝙuis annales ſint. i. ꝓ vno anno cōſtituti, poſſunt tū an no elapſo ſubſcribere inſtrumentū ꝙ anno durante non ſubſcripſe runt. vt cōſueuit dici ꝑ. l. pe. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. ¶ Qualiter ſit faciēda cōputatio iſtoꝛū meſiū, an ita ꝙ ſinguli habeant. xxx. dies vel plures aut pauciozes, vide ꝙ no. in ſimili. Ja. an. de elec. ꝙ ſit. poſt ꝓlo. li. vj. (Diſceptatione) diſcuſſione. (Conuictum) in cau ſa originis. z idem ſi confeſſum in aut. de mā. ꝓin. ſ. ſed ēt ſuſcipien tes. z. ſ. eo. ſi ille (Inquietudine) officialis decurionuz ⁊ duūuiri vt puto. vt ſcripſi. ē. ſ. ꝓxi. (Pronunciauerit) ſniam proferendo. qz nō cōſtitit eū oriūdum ex illa terra. (Multetam). i. penā. ff. de verb. ſig. ſi qua. (Eius) verſi. (Mari) ſimiliter equali. ¶ Poſt primā gl. Add de. vel dic ſi quis. ſ. iudex curie. ſ. de curia. vz, ro. l. j. ſm quoſdaz. Vel potius duūuir vt dicit gl. ¶ Jn gl. ſ. decurione. ibi. l. mullus. Adde z in aut. vt iudi. ſine quo. ſuſſra. ſ. neceſſitatem. z. ē. vt oēs tam ci. ꝙ mili. iu. l. j. ſ. adminiſtrationem. qñ licet ſi. iu. vin. l. z. ū. z ff. in qui. cau. pig. ta. contrahi. eſt differentia. Sed certe non facit ſe iudicem hic, ſed capitez ad iudicem ducit vt paret hic. z no. ē. vbi quis decur. vel cohar. l. j. que bene facit ad hoc. z de male. z Bath. l. fina. z. j. de fu. colo. l. fina. z dic vt pre. ti. de pa. iur. fir. ſ. ſi vero aliquod ius.

¶ Impera. Theo. ⁊ Val. Au. Lex. lv.

Si quis decurio aut ſubiect⁹ curie auſus fuerit ullam affectare militiam: nulla preſcriptione tē poris muniatur: ſed ad conditionez propriam retrahat. Nec ipſe vel eius liberi poſt talem ipſius ſtatum procreati: ꝙ patrie debetur valeant declinare.

Si quis. ¶ Caſus. Decurio non poteſt aliquā affectare militiam. ꝙ ſi ad ipſaz conuolauerit, tam ipſe ꝙ liberi eius red duntur curie, nulla preſcriptione tpis obſiſtēte. (Auſus) in ꝓprie q; hoc non lz. z ſic temeritati plus adheret. ⁊ eſt ſimile. ē. eo. militaribus. (Ullam) duo tamē eis permittuntur. ē. de aduo. diuer. ind. l. ij. ⁊. l. petitionem. (Affectare). i. tentare, ita vt nitať ad effectū affectando puenire. nō tū vt ex ſolo deſiderio puniať. ff. de pe. cogita tionis. vel affectauerit. i. affectando peruenerit. hoc eniz indicat ver bum retrahatur. ꝙ ſtatim ſequit. Dic ꝙ no. Jo. An. in mercuriali. de reg. an. in penis. ⁊ que ſcripſi. ſ. de curſu pu. l. iij. (Nec ipſe) verſi. (Liberi) i. filij. Jn legib⁹ quippe ideo filij vocāntur liberi. vt iſto vo cabulo a ſeruis ſecernantur, qz ſicut ſeruī in ꝑtē dūi, ſic filij i ꝑtē ꝑis. ſeruī manumittunť. filij emācipanť. Uel qz ex libero matrimo nio ſunt ſuſcepti ſm Bal. z facit in aut. qui. mo. na. effi. ſui. ſ. natu ra. Uel dic ſecundum Iſid. ꝙ liberi dicuntur: qz ex libero matrimo nio ſunt nati. Nam filij ex libero ⁊ ancilla ſeruitis conditionis ſunt. Naturales vero ſunt filij concubinarum, quos ſola genuit natura. xxxij. q. iiij. lib. ¶ Et no. ꝙ appellatio liberoz qñqz eſt ampliꝰ naz interdum continet patrem ⁊ fratreꝛ ꝙ dic. vt no. inſti. de ſucceſ. lib. ſ. cū vero. z. ff. de bo. lib. liberto ſine (Patrie) ciuitatis vel municipio.

Idem etiam ſi ſuder laicus videns clericum ad alterius iniuriā ꝑparatuz, nec ipſius als cōpeſcere pōt, z qz nō eſt ibi ꝑlatus ſuus ligat vl incar cerat eum, an ſit excommunicat⁹? R̄ſ. non. vt no. Jnn. extra de ſen. ex. ſi vero. ꝓo quo facit aperte. xxiij. q. v. non eſt iniquitatis. Utrum clericus possit per laicos in ipſo facinoze comprehendi ⁊ detineri ⁊ vtrum delinquens ⁊ fugiens possit per laicos capi. ⁊ ad eꝑm duci: vide quod no. Archi. lxxxi. di. preſbyter (Examen) diſcutione iudiciū (Reſultanť). i. cōtradicentem, reſilientē, reluctātē, reclamantez ſcēm pap. Et eſt ſi. verbū in aut. de iureiu. a mo. preſt. in ꝓin. de relu ctante ⁊ reclamante habetur. xiij. q. ij. ꝙ prepoſterū. xvij. q. iiij. frater ⁊ de reſiſtāte habetur. xij. q. j. c. j. (Deducendū) Uīc ſine honoze, ſz alibi hoc verbū accipit cū honoze. in aut. vt iud. ſine quoquo ſuffra. ſ. ediuerſo. ⁊ vide quod ſcripſi. ſ. ō profeſ. ⁊ me. l. medicos. (Ira vt) ver. (Moderator) vide. ē. de cano. lar. ti. l. iij. (Queſtio) Lis vel rei inquiſitio (Fiducia) que ꝓprie in bonis rebus, confidentia vero in malis accipitur. ſm Bal. ⁊ no. Archi. de elec. c. j. lib. vj. Sed con tra. ē. ad. l. iul. de vi pu. l. ū. ſed ibi ꝓprie. Presumit aūt ꝙ fiducia defenſionis materie propter iuramentū calūnie quo immemor eſſe nō preſumit. ē. ad. l. iul. repe. ſancimus, interdū oz fiducia, iuxta vulgare in aut. qūo na. efft. ſui. ſ. ſi vero his qui nō ſolūmodo. Interdū ponitur fiducia pro auctoritate. xij. q. j. petim⁹. ¶ Et no. ꝙ remitte re defenſionez accuſato. plus eſt ꝙ abſoluere ſm Quintilia. in. j. cā. (Beratur). i. referatur per decurionē qui dicit ſe illi curie non tene ri, eo ꝙ nō ſit ortus in illa ciuitate que petit eum. ar. xx. q. ij. ſi in qua libet. (Tres meſes) an ergo elapſo hoc tempoze poterit iudex in cā procedere, ipſamqz finire. videtur ꝙ nō. cū licet regulariter inſtātia cauſe triēnio duret. ē. ſi iudi. properandū. in ꝓin. fallit tū in caſu. hu ius legis z. ſ. de nauſra. ſi quis. z. ē. vt ꝓ ſcripſi. ſ. de nau. l. ū. in fi. Judex aūt ad cōtractus in regno qui ſolū hz in inſtrumentis ſubſcribere, ꝙuis annales ſint. i. ꝓ vno anno cōſtituti, poſſunt tū an no elapſo ſubſcribere inſtrumentū ꝙ anno durante non ſubſcripſe runt. vt cōſueuit dici ꝑ. l. pe. ff. de dona. inter virum ⁊ vxo. ¶ Qualiter ſit faciēda cōputatio iſtoꝛū meſiū, an ita ꝙ ſinguli habeant. xxx. dies vel plures aut pauciozes, vide ꝙ no. in ſimili. Ja. an. de elec. ꝙ ſit. poſt ꝓlo. li. vj. (Diſceptatione) diſcuſſione. (Conuictum) in cau ſa originis. z idem ſi confeſſum in aut. de mā. ꝓin. ſ. ſed ēt ſuſcipien tes. z. ſ. eo. ſi ille (Inquietudine) officialis decurionuz ⁊ duūuiri vt puto. vt ſcripſi. ē. ſ. ꝓxi. (Pronunciauerit) ſniam proferendo. qz nō cōſtitit eū oriūdum ex illa terra. (Multetam). i. penā. ff. de verb. ſig. ſi qua. (Eius) verſi. (Mari) ſimiliter equali. ¶ Poſt primā gl. Add de. vel dic ſi quis. ſ. iudex curie. ſ. de curia. vz, ro. l. j. ſm quoſdaz. Vel potius duūuir vt dicit gl. ¶ Jn gl. ſ. decurione. ibi. l. mullus. Adde z in aut. vt iudi. ſine quo. ſuſſra. ſ. neceſſitatem. z. ē. vt oēs tam ci. ꝙ mili. iu. l. j. ſ. adminiſtrationem. qñ licet ſi. iu. vin. l. z. ū. z ff. in qui. cau. pig. ta. contrahi. eſt differentia. Sed certe non facit ſe iudicem hic, ſed capitez ad iudicem ducit vt paret hic. z no. ē. vbi quis decur. vel cohar. l. j. que bene facit ad hoc. z de male. z Bath. l. fina. z. j. de fu. colo. l. fina. z dic vt pre. ti. de pa. iur. fir. ſ. ſi vero aliquod ius.

¶ Impera. Theo. ⁊ Val. Au. Lex. lv.

Si quis decurio aut ſubiect⁹ curie auſus fuerit ullam affectare militiam: nulla preſcriptione tē poris muniatur: ſed ad conditionez propriam retrahat. Nec ipſe vel eius liberi poſt talem ipſius ſtatum procreati: ꝙ patrie debetur valeant declinare.

Si quis. ¶ Caſus. Decurio non poteſt aliquā affectare militiam. ꝙ ſi ad ipſaz conuolauerit, tam ipſe ꝙ liberi eius red duntur curie, nulla preſcriptione tpis obſiſtēte. (Auſus) in ꝓprie q; hoc non lz. z ſic temeritati plus adheret. ⁊ eſt ſimile. ē. eo. militaribus. (Ullam) duo tamē eis permittuntur. ē. de aduo. diuer. ind. l. ij. ⁊. l. petitionem. (Affectare). i. tentare, ita vt nitať ad effectū affectando puenire. nō tū vt ex ſolo deſiderio puniať. ff. de pe. cogita tionis. vel affectauerit. i. affectando peruenerit. hoc eniz indicat ver bum retrahatur. ꝙ ſtatim ſequit. Dic ꝙ no. Jo. An. in mercuriali. de reg. an. in penis. ⁊ que ſcripſi. ſ. de curſu pu. l. iij. (Nec ipſe) verſi. (Liberi) i. filij. Jn legib⁹ quippe ideo filij vocāntur liberi. vt iſto vo cabulo a ſeruis ſecernantur, qz ſicut ſeruī in ꝑtē dūi, ſic filij i ꝑtē ꝑis. ſeruī manumittunť. filij emācipanť. Uel qz ex libero matrimo nio ſunt ſuſcepti ſm Bal. z facit in aut. qui. mo. na. effi. ſui. ſ. natu ra. Uel dic ſecundum Iſid. ꝙ liberi dicuntur: qz ex libero matrimo nio ſunt nati. Nam filij ex libero ⁊ ancilla ſeruitis conditionis ſunt. Naturales vero ſunt filij concubinarum, quos ſola genuit natura. xxxij. q. iiij. lib. ¶ Et no. ꝙ appellatio liberoz qñqz eſt ampliꝰ naz interdum continet patrem ⁊ fratreꝛ ꝙ dic. vt no. inſti. de ſucceſ. lib. ſ. cū vero. z. ff. de bo. lib. liberto ſine (Patrie) ciuitatis vel municipio.

Filij quare vocantur liberi.

Idem

¶ Idem Iſido. Lex. lvi.

Alexandrinis principalib⁹ z ſi aduocatione fungantur: nihil peregrinationis incumbat. Nec publicani cura niſi ſua tm̄ ciuitate ꝓmittat.

Et primus curie cū muneribus vniuerſis expletis ad ſummū pueneriť gradū cōſtitue primi ordinis fruat poſt biēniū dignitate ꝑſtita in curialib⁹ tamē ꝑmancat.

Alexandrinis. ¶ Caſus. Decuriones alexandrie lz ſpeciali pmiſſione aduocatiōis fungant officio: nō tamē ex ciuitate peregrinari possunt: nec dz eis aliquid extra ipſaz ciuitatē cō mitti. pmuſqz ex hūs decurionibus eqſtes aduocatus: cū officium ſuū diligēter expleuerit: fruetur dignitate pmi ordinis (Fungant) perſoluāt: vt antur adminiſtrēt eā. z hoc ſpeciali pmiſſione illius. l. q eſt. ē. de aduo. di. iudi. l. j. (Incūbāt) Neceſſario. vt dicta. l. ij. z pone ꝓpter utilitatem⁹ (Nec publica) ꝛ. (Cōmittatur) z hoc demū volē tib⁹ pmittit. vt. d. l. ū. (Et primus) ꝛ. z dicit primus ex multis: poz ex duobus ſm pap. (Sūmū) vltimū: ꝑfectū (Gradū) Inceſſuz vel faitigiū quo aſcēditur ſm pap. (Primi ordinis) Uide qđ ſcripſi. ſ. de comi. z tri. ſco. l. j. z ſic intellige hāc. l. nō eo mō quo. hic no. in gl. (Biēnū) quo fuit aduocatus fiſci. (Dignitate) .ſ. primi ordinis q eſt clariſſimus. ē. de aduo. di. iudiciū. l. j. (In curialibus) verſi. ¶ Jn. j. glo. ibi decurioꝛib⁹. Adde ſup eiſdē ꝙ aduocaťj g ſit in nu mero qnqginta. forte em̄ de eis dicit. ē. de aduo. di. in. l. petitionē in ꝓn. ¶ Poſt gl. i. xxio. Adde vl veri⁹. i. ꝓmas. vt. ſ. ſtati col. z. ſ. l. ꝓx.

¶ Idem Aug. Lex. lvij.

Quinqz ſūmates ꝓmi ordinis alexādrini corpo ralibus iniurijs immunes eſſe cēſemus vt voce libera cōmoditates ꝓpric patrie defēdāt: cum poſſint, ſi quid egerint criminoſe) pecuniarijs coherceri diſpendijs. Eſtimabuntur autem preſente curia: z viri ſpectabilis augustalis iudicio.

Quinqz. Mandat imperator vt quinqz ꝓncipales ex ordine decurionū alexādrine ciuitatis cū delinquit nō corporaliter ſz pecunialiť puniaťur. vt ex hoc valeāt comoditates patrie voce libera defenſare. Cū aūt hūgnqz ſunt eligēdi debet examinari ꝑſentib⁹ alijs iudicio ꝑfecti augustalis. z hoc intelligēdū eſt cū eoz crimina: ſeu pene imponēde diſcutiūtur. vt infra dicetur (Imuriis) Dicūt qđā. ſ. q forte illis p iudices inferebantur: cū aduerſus cōcuſ ſiones quas iſti iudices irrogabāt ſe deffēionaliter opponebāt: z hic intellectus videtur cōgruere litere. Iniuria em̄ eſt omne qđ nō iure fit. ff. de iniur. l. j. in ꝓncip. vt z iuris ordinē ſecūdū pap. Jrē iniuria dicit q aut pulſatiōe corp⁹: aut cōuitio aures: aut turpitudine vitā aliquius violat ſm pap. Unde appellatiōe iniurie cōtinet etiā vexa tio. ff. de iniur. itē apud. ſ. ſi qs p iniuriā. Et ſm hoc. l. iſta facit ad q. an ꝑſes possit aſſeſſore ſuū in officio delinquēte punire. Et ꝙ possit videť apte ꝓbari in aut. vt iudi. ſi. quoquo ſuffra. ſ. volumus. ver. ſi aūt ipi aliqs. z. ſ. qđ aūt primitus. ad idē. ē. de offi. ꝑfec. ꝓto. afri. l. j. ſ. optamus ergo ꝛc. ff. de adulte. ſi maritus. ū. ſ. j. in fi. Omnes enim ſubiecti ſunt in prouincia preſidi in criminibus dicto. ſ. volumus. in principi. Etiā milites vt ibi z in aut. de man. princip. ſ. habebis. In cōtrariū eſt. ē. vt oēs tā ci. ꝙ mil. in. l. j. ſ. officiū ibi debito honore ſeruato. ꝛc. de offi. ꝑfec. au. l. z. qđ ibi no. z hoc ratiōabile videtur. vt. accedat⁹ tur⁹ z ſecur⁹: tute ac ſecure poſſit reſiſtere ꝑſidi. ad quod tenetur. ē. eo. omnes. j. in fi. cum cōcor. ne cogať alias ipſius ꝑſidis imique ſacrificare volūtati. ad qđ facit hec. l. z extra vt lit. nō cōteſt. accedens. ū. de reſcrip. ſtatutū. j. cū vero. li. vj. z quod ibi no. z in au ten. de mau. ꝓn. ſ. ꝙ ſi delinquentes. ver. ꝓcipue. Add idē. xviij. q. ij. nullā. cū ibi no. ſic. z in electiōe liberū dz eē iudicū. lxj. di. nullus in uris. vij. q. j. dilectiſſimi. z ex de elect. ga ꝓpter. z ne ſe. va. c. fi. z qui cōſiliū ꝑſtare habet a metu z terrore debet eſſe remotus. ē. de tut. z cur. illu. l. j. z de elec. fūdamēta. ſ. decet. li. vj. hoc etiā meretur labor ſtudiozū. ē. de aſſeſ. l. j. alias inde abſurdiſſimū ſequereť. Nā pecca ꝛet ꝑles z accēſſoꝛē peccare cōpelleret; z ſic grauius. in aut. vt iud. ſi ſpecta. l. ſi. poſt glo. no. z. c. z facit. xlv. di. q fiucera. z. xxiij. q. iij. dz hō z vide qđ no. ex̄ de apoſt. c. pe. neqz dz aſſeſſoꝛ miniſter eē volūtatis alteriꝰ ſz Caſſi. qđ ꝓegre vt plene ſcripſi. ē. eo. oēs poſt glo. vlti. ad punam partem queſtionis. ¶ Sed quid ſi alij miniſtri ſui in offi cio delinquerunt. an tunc ꝑſes puniet eos? De hac queſtione con ſultus fui per quendam poteſtatem cuius miles per extoſionem a haſqz delinquerat: z dixi ꝙ ſic ꝑ ſupraſcripta iura inducta ad primā partem: z per id quod eſt expreſſum in auten. de queſto. ſ. maxime. z de iudi. ſ. hūs qui. verſicu. neceſſitate, et vt litigan. iur. ſ. ex hoc quo ꝛ. poſt principi. z. ff. de pe. ſi quis aliquid. ſ. ſi quos. z videtur expreſ ſum in auten. de defen. ci. poſt principi. ſ. ſi. vero egerint: immo vide tur ꝙ aliter nequeant conueniri, ſ. de apparito. magi. mili. l. ſi. z. ē. de offi. ma. mili. l. ū. Nam z ſcriptorem actorum punire poteſt, ſi in offi cio delinquat. ff. de pen. mortis poſt principi. z no. Jnno. extra de pe. di lectus. vbi etiā no. ꝙ iudex iniuriā ſibi dictā punire nō pōt: niſi tan gat eccleſiā: cuius tamē hodie ſecus eſt. Illā pōt plat⁹ iniurias ma nifeſtas: notorias qz illatas ſibi: ſuisqz familiaribus punire etiā ſi iu riſdictione ſuā, ꝓpterea nō cōtigerit impediri. vt de pe. c. j. li. vj. Lz cōtrariū no. Lyn. ſm pe. ſ. ne qs in ſua cauſa. l. j. Ad ipſas vero puni tionē faciēdā attēdat potius ſeruoꝛē iuſtitie ꝙ zelū vindicte: vt ſuas magis ꝙ dei cauſas agere nō cēſeat. xxiij. q. iij. vices: ſed magis qđ ſeipſū cogruit ꝙ qđ iniurians meruit attendere videat: vt miſericoz dia ſup iudiciū exaltet: z ipſi⁹ modeſtia de⁹ glorificet. vt ait. Ber. in epl. quātū em̄ ipſe loco z ordine peſt: tāto ſi qua ſunt ei⁹ leuia role rare matiure z grauiter debet ſm Biego. li. ij. c. xxxij. z vide qđ no. Jnnocē. de ſen. ex. vt fame in glo. ſ. epiſcoporū. ¶ Socij aūt tūc exi ſtēs ex hoc me grauiter increpuit arguēs ꝙ dictā l. j. ē. de offi. preſe. augu. Sed lex illa nō loquit in miniſtris: ſz in iudicibus ordinarijs forte ꝑſidib⁹. Illā ēt ꝑſides habet ſub ſe iudices ordinarios. ff. de iu di. eū qui. ē. j. Jrē allegabat expreſſe cōtra dicta iura aūt. z. ſ. ſi qs id qđ no. ē. offi. ꝑſi. ſenat⁹. z qđ no. ff. de iuriſdi. om. iudi. q iuriſdictiōi ex qb⁹ immiscebat gloſatoris auctoritati: dicēs nō forte veriſimile ꝙ in hoc cōtra manifeſta iura gloſſatoꝛ erraſſet. Uerū licet argumen tum ſatisfactum fuerit; nequuit tamen ſatisfacere arguēti: ſit em̄ pie runqz ſtudio preſumptionis z contumacie vt quis magis ſua falſa z periuria defendat ꝙ alteri⁹ recta z vera conſentiat. vt ait Lyppa nus ad Pōpeium (Ut) ver. (voce) Uox eſt aeris ad linguaz percuſ ſio que per quaſdam arterias gutturis ab animali proferťur ſecun dum pap. (Libera) Facit in aut. de man. princi. ſ. coges. xxiij. q. viij cōueniozi. in fi. et. xxxj. q. j. aperiant. Sic z genus clericoꝛū debet eſſe audaz: z libera voce loqui. no. in auten. de non alie. ſ. ꝓnomum. Nam plena iuſtitia eſt fortitudo que prouinciam bello tueťur, z bar baris: vel domi defendit ihrmos: vel a latrombus ſocios. xxiij. q. iij. fortitudo. que autem eſt ſine iuſtitia non laudatur in auten. vt omnes obe. iudi. puin. in princi. Item Ambro. in epiſtola ad theodoſ ſium imperatoꝛem. Nihil in ſacerdote tam periculoſum apud deuz tam turpe apud homines. ꝙ ꝙ ſentiat, veritatem nō libere ꝓnun ciare: ſepe enim vitis lingua magis regi atqz regno iniura libertas ob eſt. dicit ſene. in edipo. Ideo no ſine ratione omnis animi debilitas z humilis z cōtracta timiditas ſeruitus eſt cēſenda ſecundū Tull. in paradoꝛ. v. vnde permittit lex aſſeſſoꝛem z iubet reſiſtere ꝑſidi qui altas eligebatur ab eo. ē. eo. omnes. ac reſiſtere cōtinet in ſe actū manualē. j. de deſer. l. ū. vij. q. j. in ſcripturis. de quo tamē dic vt ſcri pſi. d. l. omnes. vnde contra illos qui de generi taciturnitate log ti ment dicitur. Canes muti non valentes latrare. Item non alcendi ſtis ex aduerſo: nec oppoſuiſtis vos murum pro domo Iſrael. xliij. diſtin. ſit rector. plena enim debent gerentes rem publicam ſecurita te gaudere. extra de ſpon. cum locū. ¶ Et nota hic ꝙ timoꝛ eſt mul tipleꝛ: videlicet ſeruilis quādo quis timoze pene aliquid facit. xxiij. q. iij. ſ. ex hūs ante finem. Eſt enim ſeruitus obedientia fracti ani mi ac ꝙ abiecti: z arbitrio carentis ſuo, dicit Tullius li. de parado xis Jmicalis: quis: ſicut ſera introducit linum: ita ipſe charitate. de pe. di. ij ſicut ſera. Naturalis quem etiam Ambius habuit: z aiu per ſecti. vij. q. j. c. vlti. z. xj. q. iij. nolite. ij. humanum qppe eſt timere eū qui poteſt deprimere vel erigere. xv. j. q. ij. c. j. Item timoꝛ vel caſtus dicitur, z hic eſt ꝑfectoꝛū. xxiij. q. v. ſ. ex hūs. z. c. timoꝛ. Qui autem eſt ſine timoze iuſtificari nō poteſt. Ec. j. Et vide quod not. Joan. an. de preben. eum. qui ad n. li. vj. Item timoꝛ eſt tripleꝛ bonus: z timoꝛ malus: z ſi quidem timoꝛ mutilis, tritis, crudelis, qui veniam non queriť non colequitur. Eſt z timoꝛ pius, humilis, fructuoſus: qui cuilibet quantumlibet peccatoꝛ facile miſericordiā promeretur: talis timoꝛ nutrit z ſeruat humilitatem: ſed māſuetu dinem: ſed patientiam: ſed longanimitate; quē non delectat ta inciꝛ ta proles. alteriꝰ vero miſera ſoboles eſt pertinacia; immoderata tri ſticia, rancoꝛ, horroꝛ, contemptus, z deſperatio ſecundū. Ber. in epi ſtola ad Ogerū Ceterū timoꝛ ſeruilis amoꝛ, z quaricia ſenſus ho minis plerunqz habebāt. iij. q. v. accuſatoꝛes: z vide quod no. Arch. de pe. diſtinctio. ij. ſicut charitatem. Timoꝛ autem domini ſecūdū Biego. eſt mihi eozum que agēda ſunt preteꝛmittere. Uīc timoꝛ ſeu filialis ſicut modeſtie cognatus eſt ita familiaris eſt ſapienti nō ille tamen qui mentem turbat eſt quaſi turbine quodam rationis z in telligētie ꝑtringit oculū: z ꝙponit animū: z quaſi humilitatis fo mes hominē reddit ad oia humilitatis officia aptioꝛē. vt ait pol. li. vj. c. iij. Utrū aūt pena excōicationis ſit iuſtus metus q cadere po teſt in cōſtantē virū. vide qđ no. extra quod me. cā. cū dilectus. de reſti. ſpo. olim. ij. in gl. ſed none in n. z quod no. Jnno. extra de ſen. excō. inquiſitioni. z Archy. e. o. ri. c. j. li. vj. in verbo nō moralis (Co modiťates) vrilitates (Patrie) Ciuitatis alexādrie; lex nā. ꝙ virtu tis eſt patriam defenſare. xxiij. queſtione. iij. non inferenda. z. c. fortitudo. vide quod ſcripſi. ē. eo. in. filijs (Cum) verſi. z eſt connexio de hoc ſcripſi plene.

Universidad de Deusto
Biblioteca

neraliter interdum ex eâ pecuniaria succedit. Vide qs no.ff.de his qui no.infa.quid ergo.§.pena grauior.z per Jnno.extra de pe.li.z quod scripſi.ſ. vt nemo ad ſuũ patro.ſuſc.vicos.l.j.in no.magna poſt ſolutionem queſtionis. Eſt enim hic ſpeciale ratione dignitatis ꝙ iudex penam corporalẽ cõmutet in pecuniariã. vt no.dicto.§.pena grauior, quãuis dici poſſit in caſu huiuſmodi legis nihil ſpecialitatis eſſe vt iudex penã valeat cõmutare. q: lex expreſſe hoc præcipit. ad hoc.xvij.q.iij. ſed cũ ibi no.vide qs no. Añ. de yſe.li.ſeu.q ſint regal. in verbo bona cõmittentiũ crimẽ maieſtatis. z qs ſcripſi.ſ.de deſerto.l.j.in verbo diſtulerit.vide etiã.§.vt intra cer.tẽp.cri.queſ. termi.l.ũ. verſic.ꝙ ſi perſona.de fur.ſi qs ſeruo. (Lohercer)puniri. z ex hoc patet ꝙ cohertio etiã ad pecuniariã penã referri põt,vel ad ſolã corpꝰalẽ fm quoſdã.de concuſſ.l.j.ff.de que.vide.§.de exacto. tri.nemo ibi cohertiones (Diſpendia) dãnis.detrimẽtis (Eſtimabunt verſic.(Curia) decurionũ.(Spectabilis) Sublimis,honorabilis.pulcher,ſpectabilis dicit fr pap.z ſublimis,ideo qr ſublimi animo debet eſſe. vt ſublimes perſonas deſiciat excedentes,nec deleceter eũ volatus ad muſcas: vnde Caſſiodo.iij.variarũ epi.xx.Cordi eſt noſtro ſeuãmẽ humiliũ. vt cõtra potentia ſuperborũ noſtre pietatis erigat obſtaculũ. ne liceat cuiquã apud nos audacie quorũ eſt ꝙpoſiti ſuperba calcare.z illud Virgilij.vj.eneid. pacis componere more parcere ſubiectis.z debellare ſuperbos. Ad idẽ facit in auth. vt nul.mutu.agrico.poſt princip.tũc ergo cũ ſic egerit,iuſte vocabi tur honoratus ideſt honore quẽ gerit efficaciter dignus tũc dicetur pulcher ob iuſtitiã quã ſpectari facit in ſublimi. Differẽtia enim eſt inter pulchrũ z decorũ. Nã pulcher qui magnus,decorus qui parvus eſt fm Ariſto.iij.ethy.ſed vbi talẽ aſpicimus ꝩ vtinã reges clariſſimos ſentiremus. Quinetiã ob peccata noſtra ſepi' cernimus monſtruoſa, videlicet gradus ſuminos z animos infimos ſedes primas z vitas ſimas. linguas magniloquas,z manus ociоſas,ſermones multos,z fructus nullos vultus graues,z actus leues ingẽtes auctoritates,z nutantes ſtabilitates. fm Ber. fedo de conſideratione ad Aug. paſ. vide qs ſcripſi.ſ.de apo. pu.l.ij.ſ.eo. Nullus.z de diguita. iudices (Judicio) De hoc verbo plura ſcripſi.ſ.de pet.bo. ſub.l.j. ¶ Jn.j.glo. ibi ſummates. Adde.i. potentes fm pap. vel.i. primates. vt.ſ.de rat. oper. pu.l.j.z.ſ.l.proxi. de quibus ſatis ponit An. de yſer.li.ſeu.de pace iu. fir. in prin.z vide qs no.ſ.de qui. mũe. ne.li. exc.l.j.ad fi. ¶ Et ibi ſummi. Adde vt dicta.l.j. ¶ Poſt ipſas gl. Adde vel veritas quib' ſumma rei publice cõmiſſa eſt. ff. ad mũnici. municipes.ſ.z.ſ.eo. quilibet. ¶ Poſt gl. namq. Adde vel vestrius. non de hac defenſione dicit. ſed de illa de qua dicitur.ſ.de defen.ci. defenſores.ij.z.l.iij.z in auc. de defen. ciui. in princip.z xliij. diſtin. ſi rector poſt principiũ. ¶ Poſt gl. vlt. Adde.z ex his videt ꝙ prefectus auguſtalis habet examinare decuriones alexandrinos cũ eligũntur, naz z qui manus imponit examinat. lxxviij. diſtin. qd eſt.extra de elec. venerabilem. Et epiſcopus abbatem, licet exemptũ examinat cuz ipſum benedicit. qõd proſequere. vt not. Archy. xxj. diſtin. miramur. De hac materia ſcripſi.ſ.eo.ſi quos.z.l. ſi ille.z facit in auten. vt iudi.ſi quoquo ſuffra.§. damus ibi examinatur. Ũ examinare eſt equaliter iudicare z facit.ſ.de fru.ale.l.j.in ſi. Vel dic z melius extimabuntur qua pena pro eo quo arguũtur crimine digni ſunt. z hec expoſitio bene congruit tam litere ꝙ legis intentioni vt ſic prefectus auguſtalis preſente curia decurionũ ipſius ciuitatis iudicet cõra eos.z facit.ſ. de lagen. in re. ex eo ibi eſtimationẽ ꝛc. Nam eſtimare eſt in animi iudicio pronunciare. ad quod.ſ.de acc. ſi accuſatoribus. de obſequi. lib.vi manumiſſoꝝ de pa. po.l.j. de hijs qui lar.l.j.in ſi. bene facit de fruct.z lit expẽ. nõ ignorat. in h.ꝙ bene facit ad hũc intellectũ. vt paret.ſ.de profe.q in vr.cõſi.l.j.ibi iudicã te extimari.ad idẽ.ff.de cenſi. forma.ſ.j.vbi exponit extimare idest conſiderare. vt recte hic dicat.z de lega.iij.ſi filie pater in ſi.z.ſ.de fideicõ. voluntatis. ſicut dicit extimari iniuria cũ reus exinde venit cõdẽnandus. Hẽ ergo ſummates tempore ſententie proferende.ſ. anteq ipſa formet deliberatione habita poſit negociũ.ſ.de ſenten. ex perte. recti.l.ũ. iudicio preferri Aug. preſentibus aliis decurionibus ſunt propter ipſa de quibus arguntur crimina iudicãdi.z ſic facit pro cõſt. regni. ſ. cõites z barones nõ niſi preſentibus eorũ partibꝰ valeãt iudicari, que cõſtitutio ꝛ huius legis auctoritate tuuet, magnã tũ hucuſq; peperit iniquitatẽ, ex quo eni cauſe ipſoz per ordinarios audiunt, ineptũ eſt ꝙ per eos ſolos decidi nõ poſſunt. ff. de iudi. de qua re.z eius qs no. Jnno. de offi. Archi. ad hec in gl. diũ gdã. Etenim qui nõ ꝓfertur cito contra malos ſuũa. abſq vllo timore hiũ hominum perpetrant mala. Ec.viij.z vide quod no. Jnn. extra de ꝓben. graue.z quod ſcripſi.ſ. de reis po.l.j. gl. ad fi.

¶ Impe. Auguſt. Lex. lviij.

Etiam qui.xxx. ann. in alexandria ciuitate ciuilibus inheſerit muneribus corporalibus iniunctis. non pecuniarijs excuſari conuenit: habita cognitione videlicet meritorũ: vt hoc bene cogniti præmiũ cõſequantur nec eo paſſim fruãtur indigni.

Etiam qui. ¶ Caſus. Js qui.xxx. annis in alexãdrina ciuitate vt curialis ſeruiuit corporalibus iniunctis ſeu munꝰ eſt immunis non patrimonialibus. Jn hijs aũt potius attendẽde ſunt meritoꝝ qualitates ꝙ tẽporis prolixitates (Trigintã) ſi.ſ.de coarta.ſi coartatis (Jnheſerit) Jnherere ẽ artiſſime inſidere,infigi, permanere fm pãſ. inde inherere.i. valde here re.z vide.ſ.de coarta.l.ſi.de agrico.z cenſi.l.penul. poſt pri.ſ.de adquo.di.iud. iubemus.§. nemini.z.l. petitionẽ.§. nemini. et q accu. nõ poſſ.l.penul. in gb' eſt idẽ bb.et.ff.ad trebel. ille a quo in prin.z facit hoc ad hoc qs ſcripſi.ſ.de omni agro deſ. qui agros in verbo inſederit.z de fun.rei pri.eũ qui.in. verbo ſine interpellatione. (Cõuẽit) ordo. cõuenit excuſari eũ ꝛc. (Alterioriũ) obſequioriũ, beneficiorũ. z facit.ſ.de priori.ſac.ſcri. vnicuiqz ibi niſi forte ꝛc. (Doc) i. hoz de clarationẽ, vel hoc beneficio. qr xxx. ãnis ciuitatis munera diligẽter impleuit (Beneficio cogniti) alias bene cogniti. puta qr ex bonis actibus z virtuoſis operibus cogniti eo ꝓuilegio perfruant, nõ aũ tẽ indigni. ad quod eſt qs ſcripſi.ſ.de caſt.oi pal.pec.l.j.in verbo a pulnere poſt verſi. vel dic clarius. Et faciunt hec cõtra nobiles castrorũ nitentes per immunitatẽ ex eo ꝙ ſe repurant nobiles a pluribus numeriꝰ publicis ſe ſubtra here. de quo plene ſcripſi.ſ.de fun. limi.l.vl. poſt ſecundam glo.

¶ Idem Aug. Lex. lix.

Si quos ſpẽtaneos hyponematographi municipes ſuis exhortationibus ad publicas nomina fuerint functiones: iubemus nõ expectãdũ eſſe cõſenſum ꝓ tẽpore viri ſpectabilis angustalis qui ſit plerũq; venalis: ſed vtriuſq; ptis ſufficere voluntatẽ: vt ſcipiat functio ꝙ nullus icuſat: tũc ad memoratũ iudicẽ tam nominati ꝙ etiã creatoris cõſona relatiõe curente: ꝙ ſi ſuſcipere vel cõfirmare diſtulerit: ſciat ſe. xx. libraꝝ auri cõdemnatione plectendum.

Si quos. Duob' modis intelligit hec lex. Uno mõ decuriones hũt magiſtrat' vel altos ad munera noiare. et interdũ noiatos ad hoc ſuis exortationibus inducebãt ad cõfirmationẽ ergo taliũ vt noſati gerere valeãt, nõ expectat cõſenſus ꝓfecti auguſtalis q vt plurimũ cõſueuerat eẽ venialis, ſi ſufficit volumtas vtriuſq; noiatoris z noſati. Solũ aũt ſunt ipſi prefecto noſa referenda. Quã notatione ſi prefectus nõ ſuſcipit z confirmat puniẽdus eſt. Sedo mõ intelligit ꝙ decuriones hũt locare ꝓdia ciuitatis in emphiteoſim, ad qs.ſ.ti.ũ.l.ũ. in ſi. Si ergo inuenĩt cõductores nõ eſt neceſſarius ꝛc.z tũc talẽ locationẽ admittere z cõfirmare dz ꝓfectus auguſtalis, als punit. vt.ſ.et fm hãc poſitionẽ hec lex eſt caſus ꝙ ciuitas põt locare predia ſua in emphiteoſim abſq; auctoritate preſidis. ſufficit aũt ſolũ ꝛc. (Spõtãeos) volũtarios, vltroneos, z de ſpõtaneis dicit.ſ.de tabula.l.ũ.z.ff.de cur.bo.dã.l.ũ.ſ. querit. z.ſ.ne quis.li.inul.l.j.z ſcripſi.ſ.de his q ſpõ.mu.ſuſ.in ru. Ordo. ſi hyponeãrographi nominauerit quos.i. aliquos ſpontãeos munificos.i. munera ſpõte faciẽtes ad publicas functiones iubemus ꝛc. (Functiones).i. officia fm primũ caſum vel.i. penſiones ꝙ predijs fm aliũ. (Nõ expectandũ) cõtra.§.de fer.reipu.mãu.l.j.z.ũ. vbi etiã decretũ exigit. Et iõ circa hãc materiã latius fm Jac.de butri. videndũ eſt. qd in ciuitatibus põt magiſtratus. qd ppũs. z qd decuriones. Circa primũ dic ꝙ in ciuitatibꝰ quedã reſpiciũt rei publice vtilitatẽ circa rerũ ciuitatis admiſtrationẽ, z in his ſe nõ intromittit niſi eatenꝰ vt auctoret. z ſic loquit dicta.l.j.z.ũ.z idẽ in officialibus creandis.ff.qui app.ſit.l.j.ſ.ſolẽ.z dicti.§.in rub.z niſi reipub. vtile exprimet. Nã tũc tenet auctoriari. alias punitur vt hac.l. Quedam iuriſdictionem. z illa expedit magiſtratus.ff.de iur.om.iu.l.ſ. Quedã ad neceſſitatẽ rei publice, z tũc poſſunt ſtatuere cũ aliquoz eminẽtioz.i. ſummatũ cõſenſu z tẽporaliter puto nõ perpetuo, nec alis niſi propter imminentẽ neceſſitatẽ z niſi adhibitis quos dixi. z ſic loquit.ſ.de nauicular. cũ nauarchoz. z nõ inuenio dicit Ja. alis cõceſſum, cũ hoc tñ ſenatui ſit cõceſſum. ff.de legi. nõ ambigit. z de off. pfec. vi.l.j.ſ. cura. z ar.§.de offi. pfec. pto. oñ. nozmã. ergo alijs denegarũ. Quedã ad legem cõdedã gñalẽ vel ſpecialẽ, z hoc nõ põt modo ꝙbari, niſi in caſu qd dixi. z niſi populus qui poterat ꝙ ſe eã dẽ poteſtatem legis cõdẽde ſibi cõceſſerit, qr poterit in caſu cõceſſo id in quo populus poſſet. ff.qõ cuiuſq; vniuer. nomine. item eoruz. §. ſi decuriones. z.l. cum fundũ. ff.de vi z vi ar.§.de ve.iu.enu.l.ſ.§. omnia. Quedã reſpiciũt cõmodũ ſingulorꝝ. z hoc expedit magiſtratus.ff.ad.l.iul.de an.le.imperatores. Quedã ornatuz. z hec etiã ola expedit.ff.de offi.proconſ.ſi in aliquã.de offic.pfi.preſes inſpectis. z de via pu.ediles. z proprterea collectas imponet.ſ.de operi.pu.omnes. ¶ Sed que expedit populus vel ordo? Dic ꝙ legẽ cõdit etiã ſine cõſilio vel decreto magiſtratus. dicto.§. ſolent quãdo appel. ſit lz quidã cõtra per predi.l.ſ.ſ.de ſer.rei pu.manu. Jtẽ expediunt ea que pertinent ad vtilitatem publicam immediate. vt dicta.l.ſ. z dicto.§. ſolent. Si pertinent ad iuriſdictionẽ non niſi in defectu. ff.de tu.z cur.da.ab his.vbi abſunt. ¶ Jtẽ ea que reſpiciunt ſinguloꝝ vtilitatem

vtilitatem non per modum iuriſdictionis. ſed legis. dicta.l. imperatores. fm Jac.de but. qui hoc no.ff.ꝙ quilibz iuriſdi.l.j. in regno aũt pieſes nõ põt imponere collectas ſine ſpeciali mãdato regis. per.c. re. karoli pimi. ꝙ intelligo niſi in his quoz executio ad ipſius officiũ pertinet. vt ſcripſi.ſ. qui. mu. ne. li. excuſa. l. ſin. ad fin. note magne. q. xxiij. De ſtatuto aũt an poſſint vniuerſitates illud cõdere, dixi.ſ. de decre. decur. ſup gl. rubrice. z vide ꝙ ibi ſcripſi ſup verbo findico, z de debi. ci.l.j. (Cõſenſum) Cõſenſus eſt voluntati eius quẽ quis diligit obſecũdare z auertere ſe ab eo. cui ipſum ſentit aduerſum. xxiij. di. ſi inimicus. ¶ Qui aũt errat nõ cõſentit. ff. de iu. om. iu. niſi perrorem. Jtẽ qui non intelligit dicit Jnn. ex de ſpon. ex literis. Conſentire aũt dr qs multipliciter ſcz crimẽ non impedies. lxxxiij. di. error. crimẽ nõ prohibens. xxiij. q.iij. c. vltimo. fauoꝛe peccandi præſtas. ea. q. qui põt. Jtẽ corrigere negligens, z hic peccat minus ꝙ faciẽs. j. q.j. quicquid inuiſibilis z.ũ.q.vij. negligere. Licentiã ad peccandũ das, z tũc tm peccat licẽtians quantũ faciens. xj.q. iij. qui conſentit. in ſi. Defendens. z talis pius peccat ꝙ faciens. dicto. c. qui cõſentit in medio. xxiij. q.iij. que allonam. Peccanti amicabilẽ ſe præbes. præd. c. ii inimicus in medio. z. lxxxv. di. facietis. de hoc not. ij.q.j. notũ. in ſi. z.iij.q.iiij. conſanguineoz. z vide ꝙ de conſenſu no. per Jnn. z alios extra de offi. del. c.j. ¶ An dns cõſentiens feudatario qui caret liberis vendenti feudũ intelligat etiã hoc ius remittere vt eo decedẽte ablq; liberis, feudũ reuocet ab ẽptore. no. An. de iure li. feu. qui ſuc. Jtẽ no. ꝙ quis alienũ factũ facit ꝓpriũ per cõſenſum z ĩ merito puniendus. ar. efficax. lxxxiij. di. per totũ. vſq; ad. §. ſi aũt z no. Archi. de iureiu. c. vlc. li. vj. in ſi. Jo. et qs cõmunio malorũ nõ maculat, ſed cõſenſus factorũ. xxiij. q.iij. ſi quis a catholica. z ſcõm Aug. immundũ non tagit qui malorum cũ quibus habitat actibus nõ conſentit. ea. q. tolerandi ſunt. z. c. ecce inquiũt. nec prodeſt illi ſuo cõpore nõ pollui qui cõſenſum præſtat erranti. lxxxiij. di. cõſentire. z. c. quid em. Nã error cui non reſiſtitur. approbatur. z negligere cuz poſſis z perturbare perueꝛſos nihil aliud eſt ꝙ fouere. c. di. error. z. ij. q.vij. negligere. z. xvij. q.iij. ſ.j. Jtẽ qui peccantẽ non arguit ſed defendit, armis ꝙ is qui peccauit coercendus eſt. lxxxiij. di. ſi qs epiſcopus. z. c. ſi. z. j.q.iij. qui cõſentit. z facientem, z conſentientẽ, par pena cõtringit. ij.q.j. notũ hic. in fin. iij.q.iij. conſanguineoz. Mala vero nõ ſunt que nec crimine mentem implicant neq; conſentiam ligat. xv.qo.j. illa nec eſt crimẽ qõ aufertur reluctanti, z non conſentienti. c.q.no eſt. z. c. vltimo. Jtẽ ſi abſq; culpa eſt cõcupiſcentia in corpore commẽtis, fotꝰ in corpore nõ conſentientis. ea. queſtione ſi cõcupiſcentia. ¶ Judicitia quoq; recta, potius vult oia mala pati ꝙ malo conſentire. xxxij. q.v. ita. Jtẽ no. differentiã inter conſenſum, auctoritatẽ, z decretum. Nã decretũ in ſcriptis interponendum eſt, conſenſus vero etiã ſine ſcriptura interuenire põt. hec z alia proſequere vt no. Jnno. extra de re. ec. non alie. dudum. li. vj. Plura alia ad conſenſum pertinentia no. ipſe Jnno. extra de ma. z obe. c. ſi. de re iudi. in ter monaſterium. de iure pa. cura. de conſue. in rub. z. c. cum conſuetudinis de elec. audituꝝ. z. c. qõ ſicut. de ꝓcu. accedens de eo qui du. in ma. c.j. Item not. differentiam inter conſenſum, z ſuffragiuz. Nã conſenſus etiam ſine ſcriptis: ſuffragium vero in ſcriptis interponitur. ff. familie ercis. ſi que. ſ.j. in gloſſa. ¶ Jn quibus caſibus tenẽt epiſcopus habere conſenſuz ſui capituli plene no. Archi. lxxxvj. di. ſi quid. z. xxiij. di. epiſcopus. (Spectabilis) vide. ſ.l. quinqz. (Cui) ſ. conſenſus. extra de elect. oſtius. (Fit) alias fit, alias fuit. (Plerũq; frequenter aſſidue. (Venalis) venditilis, maluz ergo præſumitur de officialibus qõ eoz conſenſuz precio diſtrahant auaritie ſeueritate corrupti. quod propriuz eſſe romanis. Joſephus ait, immo z omnibus fere ĩcolentibus, nec eſt hodie qui bonuz faciat vſq; ad vnum. Jm pleruqz ſentiũ illud Eſa.lvj. Anuſquiſq; ad auaritiã ſuã a ſummo vſq; ad nouiſſimuz. Et hec forte põt eſſe ratio huius legis. cum alias nullus ſine examinatione ſit ordinandus. xxiij. di. nullus. Et confirmatio que adminiſtrationẽ tribuit. extra de elec. qualiter. ſine examinatione ĩeri non debet. eo. ti. cum dilectus. de quo no. Jnn. e. ti. venerabilem. z illius eſt examinatio, ad quez ſpectat confirmatio vt ibi. inutiliter autem confirmatio peteretur, ſi officij adminiſtratio ex ſola electi, z eligentium voluntate penderet. Nam inutile lex refugit. vt de hoc ſcripſi. ſ. de ꝓpri. ſacro. ſcri. vnicuiqz. poſt princ. in prima queſtione. qui enim confirmat dare dicitur. ff. de ver. ſig. lege obuenire. ad quod etiam in auten. de defen. ci. §. confirmandum. z. §. interim. Nã ex confirmatione ſuperiozis iuriſdictio ſolidat. ſ. de defenſo. ci, defenſores ita. z facit. ſ. eo. l. ij. Unde z libertatẽ ſeruo ſine auctoritate preſidis ciuitas dare nõ põt. ſ. de ſer. rei pu. ma. l.j. immo prefectus pretorie q confirmat electioné defenſoris dicitur eã dare pre. ri. de defen. ci. §. non habente. Electio quoq; nõ dicitur perfecta niſi fuerit confirmata dicit Jnnoce. extra de ꝓben. dilectus. ij. in glo. iſte em ad fin. z Archi. de elec. ſi electio. li. vj. z vide quod ipſe no. eo. qũ ante tit. Indemnitatibus in verbo examinatione. z in verbo administret Quarina vbi etiam dicit qõ regulariter electus ſine cõfirmatione adminiſtrationez ad re no põt. Fallit ibi. z extra de elec. nihil. in ſi. Fallit etiam. eo. tit. lz minꝰ. de vitãda. z. xxiij. di. in nomine. z idẽ in imperatore. quod proſequere

Cõſentire dr qs dicit multipliciter.

Examinare eſt. Magiſtratꝰ qd põt i ciuitatibus.

Populꝰ quid põt expedire ciuitatibꝰ

Universidad de Deusto
Biblioteca

z nor.extra de offi.leg.licet.z de app.intimasti.z in Specu.de rela.z vide ꝙ scripsi.j.de prœgri,sacro scri.in sacris.iij.post princ. (Quam) ver.(Plectendum)punicndũ. ¶Post primã gl.adde, vel dic hypona est dea aquarꝝ fm Pap.graphiũ.i.scriptores seu notariũ. ſ.de tabula.in rub.qꝛ in regione illa.i.egypto perraro pluit.vt Deutero.no.c.xj.Sed in agros nili fluminis vel ut in ortos aque ducuntur irrigue.ad ꝙ.ſ.de nili agge.non rũ.l.j.circa tales aquas seu flumen, aut aliud nauigabile. Vel circa delationes ipsarũ per vrbes que ad potum necessarie sunt,vt etiam nunc fieri fertur in pluribus maximis ciuitatibus dicte regionis.Et similiter viri in opido baroli partium apulie: qꝛ grandis inde melioratio accedebat,eligebantur aliqui ad tale ministeriuꝝ per decuriones qui hyponematographi dicebanꝫ vt sic lex ista ad titulum faciat z eoꝝ electiones redacte graphio.i.scriptura vel stilo quo scribiꝫ,vbi electi hoc munus sponte suscipiunt,nõ expectat in hoc cõsensus prefecti augustalis qui est plerũqꝫ venalis.z hec expositio magis ẓgruit litere lz vtraqꝫ sit diuinare. ¶Post gl.no.zc.adde.z.j.de fim.z sal.rei do.l.j.z de pfectis. dig. ¶Post gl.al.creatoris adde.i.nominatoris sic accipiꝫ.j.si propter nu.cre.facta fit, in rubꝛ z nigro.z in ru, si post creationem zc.

¶Idem Aug. Lex.lx.

NVllus q nexu generis curie tenẽ obnoxius:per subditutã quãcunqꝫ personã curiales impleat functiones:lz ipse p se debitũ patrie munus exoluat:ẽt si ſ spectabili dignitate decoratꝰ sit.Alioquin ſ ei speciali bñficio sit cõcessuꝫ. Qui vero honorario titulo illustrẽ dignitatẽ cõsecuti sunt p subditutos periculo suarũ facultatum curie muneribus satisfacere non vetentur.

NVllus. ¶Casus. Decurio originalis etiam si spectabilis fuerit,non seruit curie per substitutum, nisi hoc habeat ex priuilegio speciali. Si autem fiat illustris honoraria dignitate potest sub eiꝰ periculo p substitutũ curie deseruire. (Nexu) vide.ſ.l. paterne.Sed quid si alias factus est decurio?videtur idem propter persone industriã que in dubio electa presumit.ff.de sol.inter.(Beneficiis) vide.ſ.e.si qs p curationẽ.z.l.eos.(Sed ipse)ſ. (Per se)arq̃ quis non possit per alium ieiunare,neqꝫ votum implere, cum ad hoc habilis est.ad idez.ff.de sol.l.inter artifices.de op.li.quod nisi.ſ. de cadu.tol.l.j.ſ.ne autem.z.j.de ero.mili.an.l.penul.ſ.hoc no.z ꝙ ibi scripsi in verbo dextera.De hoc vide.j.ti.iij.l.fi.ubi quantũ ad ipsius personã,z de legati.in rub.prope fi.(Exoluat)impleat (Etiam fi)ſ.(Decoratus)a decore in neutro gñe quod est gloria:qꝛ spectabiles ad gloriã intendere debẽt, vt administratione dignitatis laudãda decorem glorie mereantur, non autem ad decorem in masculino genere qui est pulchritudo z forma corporis,debent luxuriosꝫ vacare,vt faciunt pleriqꝫ milites,immo z principes hodierni.(Nisi)ſ. (Sui vero)ſi. (Honorario)dignitas est illustris que sine administratione confertur.j.de cõsul.penul.(Substitutus)qualis debeat substitutus esse vide quod scripsi de agen.in re.l.pe.ad fi.z.ſ.de cãlar.ti.l.iij. verbo laudabiles. Quid iuris cum vnus iudex substituitur vel subrogatur alteri,z quod tempus subrogatus habebit.vide qꝰ legit.z not.extra de offi.dele.causam.ij.z de testi.dilecto. ¶An possit in ecclesijs indiuinis deseruiri p substitutũ.vide ꝙ no.Archi. de ele.cum ex eo.in verbo deseruiant.l.vj.(Periculo)vide.j.de pn. agen.in re.l.principes.(Suarum) ar.est hic ꝙ is qui seruit in fundo per substitutum admittat feudũ,si substitutus committat offensam ex qua deliquens feudo priuatur.Ad idem.ſ.de epis.z cle.ad finẽ litudine.z.j.eo.neminem circa medium.z.j. de prꝛ.la.scri.in sacris. iij.in verbo defensores,z de agen.in re.l.pe.ad fi. vide ꝙ ibi plenius de simili questione scripsi.(Facultatum)oium.j.de murileguꝫ.si qs ex corpore.ad fi.Et fit indefinita equipollet vniuersali.ff.de re. du.si is qui. ſ. verum non tamen semper. (Non vetentur)prohibeantur, submoueantur. Et facit ad questionem feudatarij qui ingreditur monasterium an feudum aperiat dño.Et videt ꝙ sic li.feu. de milit. vasa.qui ar.de bel.depo.c.j.vbi no.An.de iser.ꝙ si qs inuito pre fiat clericus,si statim mortuo patre non laicatur. Videt in eadẽ voluntate remanere sine alio actu ostendendi se clericum. p quo bñ facit i auten.qũo ops epis.ſ.semel.z de sanc.epi.ſ.preterea sancimus.Ecõtra videtur:qꝛ poterit monasterio seruire per substitutũ,vt in hac.l. cum his que scripsi in verbo suarũ,ꝙ locũ hz si honeste seruitia que prestanda sunt per substitutum possiunt impleri. p ea que no. glo.z Archi.iiij.di.quisquis. De hoc no,Ly.ſ.de sacrosan.ec. auten. ingressi.ſ.circa premissa zc.Scias etiã ꝙ is qui ꝑ fendo seruit curie p substitutum gaudet hostica exceptiõe. ꝙ prosequere vt not. An.de iser.in const.hosti.except. ¶Post glo.viti.Adde.dicit hic dominꝰ An.de bar.ꝙ ea que consistunt in dãdo possunt per aliũ expediri,ꝙ vero in faciẽdo non.z ratioꝛ quia inter artifices magna est differẽtia.ff.de sol.inter.Et vt non obstẽt iura contraria.dicit ꝙ ybi est ela ra industria personalis vt hac.l.z.ſ.de cadu.tol.ſ.ne autẽ. per alia id expediri non poterit,z hec est regula,alias põt,nam contraria

Fundum an ampiatur dño si feudatarius monasterium ingrediatur.

specialia sunt,non est super hoc insistendũ:qꝛ materia nimis discussa dilaniataqꝫ est per doctores in dicto.ſ. ne autem. z vide quod no. Inno.extra de offi.dele,quoniam apostolicꝫ.

¶Impera.Leo.Au. Lex.lxj.

NEcꝫ dorotheum virũ illustrẽ z totam eius substãtiam;neqꝫ hireneũ virũ spectabilẽ tribunũ z notariũ.z siañ paternas illustres dignitates natus est:vllã inquietudinẽ pro curiali genere z cõditione substinere decreuimus. Liberos quoqꝫ eoꝝ qui vel iã sint vel futuri;coꝝqꝫ posteros quotiencũqꝫ cõtinuata tẽporum z sucessionũ ppetuitate nascentia conditione curiali z functione esse liberos. ¶Lege diue memorie iuliani q̃ de materno curialiũ anthiochene ciuitatis genere promulgata est:nihil in psona viri illustris dorotheiz vel viri spectabilis hirenei vel aduersus facultatẽ eoꝝ vel aduersus liberos eozundẽ qui vel iam nati sunt vel postmodũ quoquo tẽpore nascent;vt aduersus substantias eoꝝ roboris vel iuris habitura. ¶Circa alia sane vniuersas psonas õ materno genere ad memorate anthiochene ciuitatis tãtummõ curiã pertinentes;eandẽ legem precipimꝰ obtinere propriam firmitatem.

NEqꝫ. ¶Casus. Dorotheus hireneus antiochenꝰ suscepti ex quodam patre qui post natiuitatem eozum ex dignitate sibi concessa per principem illustris factus est, exempti sunt ex priuilegio speciali ab onere curie.(Illustrẽ)nomẽ est noticie,dictus quot clareat multis splẽdore generis vel sapientie,vt virtutis,vnde illustris,preclarus,perspicuus, manifestus.scõm Papi.(Totam) vniuersam(Substantiam)vide.ſ.de bo.vac.l.iij. (Hireneum)qui natus fuit ex parte decurione illustri postea facto. (Spectabilem) vide.ſ.l.quinqꝫ.(Tribunum)als tribunoꝝm, notariorum, de quo vide.j.de primicerio.l.j.z de tribuno.vide.ſ.eo. militarib z.j.de re mili.tribuni.(Notariũ)a notis.i.literis dictum.pro quo vide quod scripsi.j.de digni.l.ij.in verbo notatis.(Quoꝫ)Hec dictio(vt quidam dicũt)est cõiunctio copulatiua,z accipitur pro z.vel etiam fm Archi.de elec.quoundam.li.vj.dicitur quod est copulatiua.i.supuacua.z cõponitur ex corrupto z integro,cum etiam loco aduerbij reperitur vt ibi mulcta z bello quoqꝫ passus. ibi ponit ꝙ similiter. (Posteros) postea natos. ¶Et not.ꝙ appellatione posterum intelliguntur tãtum liberi.ff.de le.iij.ꝙ his in fi.z vide ꝙ scripsi.j.de loca.predi.ci.l.fi.ſ.iuris igit(Lege)versi.(Diue.als diuine)vide ꝙ scripsi de hoc.j.de pascu.pu.l.j.(Romulgata) ꝓnunciata, patefacta,foris probata vel cõstituta. Nihil.ſ. roboris vel iuris zc.ꝙ est in fra. ¶Et no.ꝙ hec cõstitutio ipropie lex sed priuilegiuꝫ.ar.eoꝝ que no.extra de sepul.cum super(Roboris)virtutis vel firmitatiz. (Circa)ver.(Sane)certe bene,recte,secundum Papiam.

¶Idem Augu. Lex.lxij.

SI ille qui ex filia decurionis anthiochene splẽdidissime ciuitatis:z patre qui nullius alterius ciuitatis munijs debeatur procreatus:est subexamine ꝓuincialis iudicis vel spõte confessus vel certe cõuictus fuerit ꝙ ex filia sit curialis progenitus;z albo decurionum ascriptus fuerit:nullam sibi superesse facultatem negãde vel cuitande conditionis existimet. z curialem non aspernari fortunam aui materni sui pertentet;nec dubitet se munijs curialibus subiacere. Nõ si quem curia de qua presens sanctio loquitur natum ex filia curialis minime secundum prestitam ordinationez sibi sociandus curauerit;prolem eius pulsare nullo modo penitus poterit. Nec enim patitur conuentionem eiusmodi(preterrnisso filio quem curialis filia ediderat) a nepote vel pronepote vel vlterius incipere.

SI ille. ¶Casus. In anthiochia confessus aut conuictus se suscepturn ex matre curiali z patre non curiali subire compelliturr ibi numera decurionat. Verũ si huic nato ex muliere curiali dum virit.ex tali cã per curiam questio mota non fuerit,nõ poterit ex origine patris heres ei de cetero molestari.(Splẽdidissime.)Habes idẽ verbũ.ſ.de ope.pu.ne splendidissime. Et dic splendet,fulget,micat,niret,lucet.fm Pap.inde splendidus.(Examine)idest iudicio,vt z.ſ.eodem generali.z de iurisdictio.omnium iudi.nemo.z.l.seq.z qñ imperatoꝛ inter pu.l.j.in fi.z vbi can.fi.l.fin. qꝛ in eo partium iustitia examinat,quẽadmodũ examinãtur psone, z merita eligentiũ z electoꝛum vt scripsi.ſ.l.fi quos. Unde in ecclesia nullus clericus sine examinatione ordinandus est.lxxiij.dist.nullus

Examinatio in ordinandis est necessaria.

vniuscuiusqꝫ aũt institutionem. in officio examinatio precedere dz sicut in epo examinatio scientie z bone vite dz procedere cõsecratio nẽ epi. Et de quibus debet examinari habeẽ.lxxij.di.qui eps.z dist. se.qui epi.z per Inn.extra de elec.venerabilem. Ignotus vero aut nouiter agregandus in ordine perfectius examinandus est, ꝙ is q rei notitiam ex vsu habere presumitur.lxxvij.dist.monachus. Cum autem eps ad examinationem, pcedere dz de latere suo discretos z bonos viros eligat,qui clericos ordinandos in vita z scientia examinẽt. ea.di.qũ.Et sine examinatione ordinati a clero penitꝰ sunt abiudicendi,ea.di.c.fi.z.lxxxj.di.si quis sine postulatio quoqꝫ sicut z electio examinanda est.extra de transla.c.vlti. Illius autem est examinatio ad quẽ spectat confirmatio dicto.c.venerabilem.z eo.ti.nihil. Examinatio vero non est necessaria cum habeẽ testimonium pape. viij.q.iij.c.j.ſ.j.z no.ij.q.vij.criminationes.z vide ꝙ scripsi.j.de professo.z ine.l.magistros in verbo curialium. Examinationem nõ exigit euidentiaz sceleris patrati.extra de accu.euidentia.z a nõ iudice facta nõ valet.extra de iudi.ac si clerici. ¶De examinatione clerici confirmandi, regis vel imperatoꝛis cozonãdi:abbatis benedicendi z similibus plene no.Inn.predicto.c.venerabilem. An sufficit testimonium ꝓpriũ epi, vel litere Archidiaconi ne quis examineꝫ.z de examinatione ꝓmouendoꝝm,in quibus qualiter z per quos fiat, vide.xxj.q.j.ſi quos.z.c.monachi vagantes.z.xj.q.ij.eps z exẽ de ex cep.cum venerabilis.z maxime ꝙ ibi no. Inno. Utrũ in examinatione vel scrutinio epi vel pbri cũ qrit a superiore scis illũ dignum esse dz aliquo casu postulatus cõtra cõscientiaz rudere.no. Inno.exẽ de scruti.in oz.fa.c.vno. qui ẽt respõdet sic quãtũ fragilitas humana finit nosse.scio,nõ peccat ibidem(Sponte)i.vltro,z volũtarie. Et no.qualis dz esse confessio vt fides faciat.(Certe) clare,manifeste. Et sic non dicitur qs conuictus in dubio, nisi contra quem clare z manifeste cõstat,vt sic scz p innocẽtes z legitime examinatos testes regulariter quinqꝫ.ij.q.j.primates.duos aut tres.xlvij.di.quoniã. Inde dicit conuinci quis veris documentis z testibus,xxij.q.iij.c. forte.i fi.aut legitimis ꝓbationibus in auc.vt li.de cetero.ſ.habeat. ver.sed si quid.z rõnabili ꝓbatione. lxxxix.di.si qs pap.ad fi. z manifestarũ rerũ ꝓbatione,ſ.vbi quis decurio.l.j. ¶Et no.ꝙ dicit qs conuinci ex quin ꝓbationibus ꝓbationũ,scz testib,ppria cõfessione instrumẽtis, rei euidẽtia,z violenta ꝓsumptione. ꝙ dic vt legitur z no.extra de resti.sp.cũ ad sedẽ.ſ.nos igit.z.ij.q.vij.plerigꝫ.z.q.j.c.j. z extra de do.z cõtu.c.finez. (Albo)vide.ſ.eo.in albo.(Ascriptus) vide.ſ.eos.(Fortunam).i.conditionem vt predixit. (Suia)versic, (Si quem).i.si aliquẽ.(Loquit)improprie simile.v.q.c.ij. Ita proprie loqui,est hois viuẽtis.alloqui oratoris seu psuadentis. obloqui detractoris fm Pap. Ires ꝓprie loqui est o re ad os.xxxv.q.viij.de gradibus.z facit.j.de ꝓpri.sacro.scri.hac lege.ibi precipiẽtes ore zc. (Dolem)progenies. puta filios a prolatando. Et adde ꝙ de hoc verbo scripsi.j.ꝺ loca.pre.ci.l.fi.ſ.vt igitur.i verbo posteris. Et hec lex manifeste est,ꝙ eo ꝙ ibi teneo. (Pulsare)cõuenire lis enim z cõtrouersia status ꝺ: homine pulsare,ac si verberibꝰ cederetur. (Nullo mõ penitꝰ)que si idẽ significẽt,z ẽt simile Matth.ij.c. Quibus sunt gaudio magno valde.z facit ad hoc ꝙ scripsi.j.de priui.scho.l.fi.ad fi.ibi z sine vlla. (Poterit)Dicit hic An.ꝙ si questio vasallagij patri dum vixit mato non fuerit,non poterit eius filius ex tali vasallagio molestari. Ad ꝙ ẽt facit.ſ.de bo.que lib.cũ oportet. ſ.sinautem res.z de reuo.do.l.j.in fi.z.l.fi.cũ concoz.ibi no,z ar.ff.de re mili.milites.ſ.pe.z.l.milites.ij.z extra de bona. ꝓpter.z ibi no. ¶Et no.ꝙ ille dicit vasallus alicuius qui ab eo z sub eius dominio tenet terrã, vt in cõsti.de ꝓba.in cã bo.l.ꝓbationũ defectũ.(Hec) versi. (Conuentionem)ꝑ.ſ.dixit pulsationẽ(Ediderat)genuerat, prodiderat.

Loqui aliquid z obloqui differit.

¶Idem Aug. Lex.lxij.

DOctiũ viri clarissimi iuuenis subemus fortunam sup curiali cõditione nullo modo inqtandam:nec facultatibus eius;sed eo q huiusmodi canone inierit sacrilegij penã luituro. ¶Oẽs qui post hanc peractã illustrem administrationẽ vel adhuc in ea posito patri suo gignunt:a curialiũ intẽtione defendant vna cũ paternis sine dubio substantijs:quas cũ persona patris a curiali nexu liberas esse nemo dissimulet.

DOctiũ. ¶Casus per se ptz. (Clarissimi) vide.ſ. de cano.ar. ti.l.iij. (Iuuenis) Dicitur iuuenis ꝙ iuuari possit. Est ẽm iuuenis in ipso etatis incremento positus,z ad auxilijz preparatus fm Pap. Quis aũt dicatur iuuenis.vide.ff.de le.iij.non aliter.in fi.(Fortunam).i.conditionem. (Conamen nixum, tẽtationem (Inierit)inceperit,intrauerit. (Sacrilegij)Not. sacrilegiuꝫ cõmittit.q cõtra priuilegiũ principis aliqd tentat.z de hoc plene scripsi.j.vt digni.oꝛ.ser.l.j. (Omnes)ſ. (Peractã)cõpletam(Administrationẽ).vide.ſ.l.omnes oino. (Signunt)generant (Una)simul. (Dissimulet) Dissimulat is q id ꝙ scit nescire se dicit. Aũ versus. Os scio dissimulo nescio ꝙ simulo. z de hoc verbo vide extra de cognatione.spiri.sup eo,de consan,z affi.qꝛ circa.xxij.q.ij.vtllem,xxiij.q.j.

Questoris officium.

vniuscuiusqꝫ aũt institutionem. in officio examinatio precedere dz sicut in epo examinatio scientie z bone vite dz procedere cõsecratio nẽ epi. Et de quibus debet examinari habeẽ.lxxij.di.qui eps.z dist. se.qui epi.z per Inn.extra de elec.venerabilem. Ignotus vero aut nouiter agregandus in ordine perfectius examinandus est, ꝙ is q rei notitiam ex vsu habere presumitur.lxxvij.dist.monachus. Cum autem eps ad examinationem, pcedere dz de latere suo discretos z bonos viros eligat,qui clericos ordinandos in vita z scientia examinẽt. ea.di.qũ.Et sine examinatione ordinati a clero penitꝰ sunt abiudicendi,ea.di.c.fi.z.lxxxj.di.si quis sine postulatio quoqꝫ sicut z electio examinanda est.extra de transla.c.vlti. Illius autem est examinatio ad quẽ spectat confirmatio dicto.c.venerabilem.z eo.ti.nihil. Examinatio vero non est necessaria cum habeẽ testimonium pape. viij.q.iij.c.j.ſ.j.z no.ij.q.vij.criminationes.z vide ꝙ scripsi.j.de professo.z ine.l.magistros in verbo curialium. Examinationem nõ exigit euidentiaz sceleris patrati.extra de accu.euidentia.z a nõ iudice facta nõ valet.extra de iudi.ac si clerici. ¶De examinatione clerici confirmandi, regis vel imperatoꝛis cozonãdi:abbatis benedicendi z similibus plene no.Inn.predicto.c.venerabilem. An sufficit testimonium ꝓpriũ epi, vel litere Archidiaconi ne quis examineꝫ.z de examinatione ꝓmouendoꝝm,in quibus qualiter z per quos fiat, vide.xxj.q.j.ſi quos.z.c.monachi vagantes.z.xj.q.ij.eps z exẽ de ex cep.cum venerabilis.z maxime ꝙ ibi no. Inno. Utrũ in examinatione vel scrutinio epi vel pbri cũ qrit a superiore scis illũ dignum esse dz aliquo casu postulatus cõtra cõscientiaz rudere.no. Inno.exẽ de scruti.in oz.fa.c.vno. qui ẽt respõdet sic quãtũ fragilitas humana finit nosse.scio,nõ peccat ibidem(Sponte)i.vltro,z volũtarie. Et no.qualis dz esse confessio vt fides faciat.(Certe) clare,manifeste. Et sic non dicitur qs conuictus in dubio, nisi contra quem clare z manifeste cõstat,vt sic scz p innocẽtes z legitime examinatos testes regulariter quinqꝫ.ij.q.j.primates.duos aut tres.xlvij.di.quoniã. Inde dicit conuinci quis veris documentis z testibus,xxij.q.iij.c. forte.i fi.aut legitimis ꝓbationibus in auc.vt li.de cetero.ſ.habeat. ver.sed si quid.z rõnabili ꝓbatione. lxxxix.di.si qs pap.ad fi. z manifestarũ rerũ ꝓbatione,ſ.vbi quis decurio.l.j. ¶Et no.ꝙ dicit qs conuinci ex quin ꝓbationibus ꝓbationũ,scz testib,ppria cõfessione instrumẽtis, rei euidẽtia,z violenta ꝓsumptione. ꝙ dic vt legitur z no.extra de resti.sp.cũ ad sedẽ.ſ.nos igit.z.ij.q.vij.plerigꝫ.z.q.j.c.j. z extra de do.z cõtu.c.finez. (Albo)vide.ſ.eo.in albo.(Ascriptus) vide.ſ.eos.(Fortunam).i.conditionem vt predixit. (Suia)versic, (Si quem).i.si aliquẽ.(Loquit)improprie simile.v.q.c.ij. Ita proprie loqui,est hois viuẽtis.alloqui oratoris seu psuadentis. obloqui detractoris fm Pap. Ires ꝓprie loqui est o re ad os.xxxv.q.viij.de gradibus.z facit.j.de ꝓpri.sacro.scri.hac lege.ibi precipiẽtes ore zc. (Dolem)progenies. puta filios a prolatando. Et adde ꝙ de hoc verbo scripsi.j.ꝺ loca.pre.ci.l.fi.ſ.vt igitur.i verbo posteris. Et hec lex manifeste est,ꝙ eo ꝙ ibi teneo. (Pulsare)cõuenire lis enim z cõtrouersia status ꝺ: homine pulsare,ac si verberibꝰ cederetur. (Nullo mõ penitꝰ)que si idẽ significẽt,z ẽt simile Matth.ij.c. Quibus sunt gaudio magno valde.z facit ad hoc ꝙ scripsi.j.de priui.scho.l.fi.ad fi.ibi z sine vlla. (Poterit)Dicit hic An.ꝙ si questio vasallagij patri dum vixit mato non fuerit,non poterit eius filius ex tali vasallagio molestari. Ad ꝙ ẽt facit.ſ.de bo.que lib.cũ oportet. ſ.sinautem res.z de reuo.do.l.j.in fi.z.l.fi.cũ concoz.ibi no,z ar.ff.de re mili.milites.ſ.pe.z.l.milites.ij.z extra de bona. ꝓpter.z ibi no. ¶Et no.ꝙ ille dicit vasallus alicuius qui ab eo z sub eius dominio tenet terrã, vt in cõsti.de ꝓba.in cã bo.l.ꝓbationũ defectũ.(Hec) versi. (Conuentionem)ꝑ.ſ.dixit pulsationẽ(Ediderat)genuerat, prodiderat.

¶Idem Aug. Lex.lxij.

DOctiũ viri clarissimi iuuenis subemus fortunam sup curiali cõditione nullo modo inqtandam:nec facultatibus eius;sed eo q huiusmodi canone inierit sacrilegij penã luituro. ¶Oẽs qui post hanc peractã illustrem administrationẽ vel adhuc in ea posito patri suo gignunt:a curialiũ intẽtione defendant vna cũ paternis sine dubio substantijs:quas cũ persona patris a curiali nexu liberas esse nemo dissimulet.

DOctiũ. ¶Casus per se ptz. (Clarissimi) vide.ſ. de cano.ar. ti.l.iij. (Iuuenis) Dicitur iuuenis ꝙ iuuari possit. Est ẽm iuuenis in ipso etatis incremento positus,z ad auxilijz preparatus fm Pap. Quis aũt dicatur iuuenis.vide.ff.de le.iij.non aliter.in fi.(Fortunam).i.conditionem. (Conamen nixum, tẽtationem (Inierit)inceperit,intrauerit. (Sacrilegij)Not. sacrilegiuꝫ cõmittit.q cõtra priuilegiũ principis aliqd tentat.z de hoc plene scripsi.j.vt digni.oꝛ.ser.l.j. (Omnes)ſ. (Peractã)cõpletam(Administrationẽ).vide.ſ.l.omnes oino. (Signunt)generant (Una)simul. (Dissimulet) Dissimulat is q id ꝙ scit nescire se dicit. Aũ versus. Os scio dissimulo nescio ꝙ simulo. z de hoc verbo vide extra de cognatione.spiri.sup eo,de consan,z affi.qꝛ circa.xxij.q.ij.vtllem,xxiij.q.j.

Proba. tionis species sunt quinq.

Loqui aliquid z obloqui differit.

Examinatio in ordinandis est necessaria.

Questoris officium.

¶Impera.Leo.a. Lex.lxiij.

NEminem ex his qui obnoxij curie cõstitutioni ab initio felicissimi nostre pietatis imperij comitum priuatarũ rerum nostre vel pissime auguste partis seu comitis largitionũ vel comitis domesticoꝝm questoris vel magistri officioꝝ ad actũ administrationis gerẽdũ,pucti sunt vel in posterũ,puehent ob hoc curialiũ munez laqueos volumus euitare. Sz obligatos cũ liberis suis qſcũqꝫ,pgenitis z facultatibꝰ suis post administrationẽ depositã curie commoditatibus inseruire. Nisi forte alijs priuilegijs:sup hoc legibꝰ cognitis muniant. Nã alia vniuersa legitima vel ex cõstitutionibꝰ data priuilegia integra volumus:illibataqꝫ seruari. Ne tñ indulti honoris inane nomẽ retinere videantur:dignitatum titulis potiantur; per substitutos suarum periculo facultatum curialibus muneribus respondentes: z habeant integra illibataque priuilegia dignitatis. ¶Eos vero qui vel prefatas dignitates aũ initiũ nostri imperij consecuti sunt:cũ facultatibus suis etiã post eã dignitatẽ,pgenitis filijs a curialibꝰ nexibus vel honore decreuimus liberari. ¶Hos aũt q quocunqꝫ tpe patricij vel cõsules aut cõsulares facti sunt:aut in posterũ fuerint aut magistri militũ vl prefecti pretorio orientis vel illicici vel vbis administrationem in actu positi qñqꝫ gesserẽ:aut postea pesserint:oimodo cum facultatibus suis:z post eam dignitatem progenitis filijs curiarum nexibus vel honore decernimus liberari.

NEminem. Ab initio imperij zenonis imperatoris promoti ad illustres dignitates has videlicet comitatus rerum priuatarum principis vel auguste largitionum, domesticum, questorum, vel magistri officiorum etiam ad actum gerende administrationis non liberantur a curia, sed ipsi liberi z facultates eoꝝ obligati sunt ad hoc post administrationem depositam,ea vero durante sub eorum periculo seruire possunt per substitutum. Si vero qui ante initium dicti imperij tales dignitates adepti fuerant,cum eoꝝ liberis z facultatibus a tali onere sunt immunes. Qui aũt creati sunt quocũqꝫ tpe patricij cõsules. cõsulares qꝫ magistri militũ ꝑfecti ꝓtorio illirici vel vbis actu administrãtes cũ facultatibꝰ eoꝝ z liberis post susceptam dignitatẽ adeptis liberi sunt ab onere curiali (Obnoxij) Improprie.nam proprie obnoxius idez est ꝙ suppositꝰ, deditus vel obligatus propter noxã.i.offensaz illatã pẽ vel aliũ de cuius crimine seu noxa tenet,vt seruũ. Unde dz actio noxalis. insti. de noxa.ac.in ꝓn.z.ſ.j.Et facit ad ꝓmissa.liij.di.gñalis.vnde cõpromiꝰ ab ob z noxa,quasi ex noxa obligatꝰ,z ide obnoxieras.i.obligatio ex delicto fm polꝰ.z Archi.q hoc no.l.di.qꝛ quasi.z facit in aut. insiurandũ ꝙ ꝑsta.ab his.ver.z eos quidem de incest.nup. in princi. z quomodo oportet epis.ſ.qui vero eos. Et dicitur noxa omne delictum priuatum.ff.de ver.sig.plebs.in fi.vbi etiaz not. quot modis accipitur noxa.z vide ꝙ no.Arch.de rescrip.statutum.in pun.li.vj. z.xviij.q.iij.de illicita.in fi.vbi not.quod modis sumitur hoc nomẽ obnoxius. (Felicissimi)beatissimi. (Dietatis)vide.ſ.de thesau.l.j. (Imperij) Imperium est ptãs, iussio, perpetuũ regnum fm Pap. vide ꝙ de hoc scripsi.j.de colo.pala.l.j. (Questoris) Et hoc videtur ꝙ maioꝛ sit comes sacrarum largitionum, similiter z comes rerum priuatarũ, z comes domesticoꝝm ꝑ questoꝛ z magister officioꝝm quibꝰ prefati comites hic in ordine litere ꝓferunt. Sz nõ est ita,immo questoꝛ est maioꝛ. Deinde magister officioꝝ. Tertio comes sacrarũ largitionũ. Quarto comes rei priuate. Quinto comes domesticoꝝ de ꝓmissionibꝰ.j.de questoꝛ.dictũ est.z.ſ.de pet.bo.sub.l.j.z j.de castrẽsiarijs.l.iij.Et nota ꝙ ad questoris officiũ,illius tñ q habet explicare libellum principis in senatu pertinet ordinare de corpore iuris. Unde mãdata principis ad hoc vt vim legũ obtineãt,iubet q questoꝛ in libris legũ trãscribi. in aut.de mã.princip.post princi. versic. illustris. Itẽ ministrat imperialibus literis.in auten. de exhi. re.ſ.j. pertinet quippe ad eum dictare formas literaz imperialium. vt ptz in aut.de nõ alie.ſ.q; vero verisimile. De hõ officio Casti.viij. variarum epi.securus celsa zc. Ora si quidem bona cumulat lingua disertia,z ꝙ a nobis precipiẽ gratia dicẽtis ornatur.z.j. de ipta que tuis officijs ꝺr. Honorẽ prudentiũ z fontẽ oim dignitatũ qui ex ide procedit ꝙ ex indulgẽtie nostre largitate manauerit,age vt q ad cõsilia nostruz accesseris,prudẽtia cũctis z grauitate preeminere noscaris. Itaz qd tibi cõueniat vides.vor legum diceris dum nos iura condamus incumbe nunc probitati vel fidei, vt sicut z prioꝛ honoz dignum fecit alteri,ita sedẽs tertie faciat dignitari. Item no.ꝙ officium questoris est ingressus, z quasi principiũ gerendoꝝm honorũ,sententiaqꝫ in

Universidad de Deusto Biblioteca

Cancella ch officiū versibus declarat.

senatu dicēde. ff. de offi. questo. l. j. De hoc scripsi pleni⁹. j. de q̄stor. in rub. Talis quest⁹ & cācellari⁹ fm glo. ff. de di. e. l. vniuersos. q̄ non credo. Nā is, ppie & cancellarius q̄ acta, gesta q̄ reposita apud se habet fm Hug. z Archi. q hoc no. li. di. l. adrian. Vel veri⁹ cācelari⁹ a cācellādo dicr⁹ q reseri ipra z priuilegia sigillo regio munīda q̄ apud se est, pnusq̄ eo munant corrigit z cācellat. Unde polt. in prolo. Hic est qui leges regni cācellat iniquas. Et mādara pū pncipis equa facit. Si quid obest populo. vt legibus est inimicū. Quic quid obest. per eū desinit esse nocens. (Prouecti aūcti, honore cumulati, honorati fm Pap. (Laqueos) vincula. Et no. q̄ qui tenentur ad munera dicunt illaqueati. iuste tn q̄ pſonaliter ad talia munera subeunda reuocantur inuiti. nam z ad patrimonialia munera quis dicitur subiugari. j. de mu. pa. etiā. (Sed) ꝟ. (Lōmoditatib⁹) vtilitatibus. (Nisi) ꝟ. (Muniantur) cōseruent, roborentur. (Nam) ꝟ. (Illibata) incontaminata. intacta. (Me tū) ꝟ. (Inane) Uanū, vim nullam hīs. Tū Cassiodorus. ū. variarū epi. xxviij. gram pncipis dignitas nuda non asserit, nec būficium dici pōt q̄ nulla vtilitate sentit. z Boetius li. de schoiastica disciplina. reruz effectus exhibitione operis declarat. Pluras hodie sunt in regno iniquitatis habentes inane nomē honoris, impletunq̄ cernimus in cūctis fere administrationibus illud boet. ibi. de consola. ac q̄ prefectura magna olim potestas, nūc inane nomen z senatorū ordinis grauis sarcina. Sic etiam dicuntur ecclesiarum edificia nuda sine emolumentis, in aut. vt nul. fabri. oza. do. in pnn. ad q̄ extra vt ecclesia. bene. c. j. §. omnibus. Interdum hū dicunt solum nomen dignitatis pabere q̄ illa non sīn iuititiaz sortiunt. xxij. q. v. qualis. z facit ad premissa. j. q. iij. fi gs obiecerit, vbi etiā patet q̄ spuale fine tpali esse non pōt. Als est inane nomen heredis. ff. de inoffi. do. l. ibi. alias est nuda libertas sine dignitate. insignib⁹. ff. de muli. que ser. ppās. l. j. (Eos) ꝟ. (Imitū) est rerum. a quo quid incipit vt fundamentum domus, principium autem verbo z est eo rdiū fm Papi. (Nos aūt) Patricij) dicuntur patricij q̄ sicut patres filijs, ita prouideant rei publice fz Pap. (Cōsules) eo q̄ pp eos rei publice consulitur. ff. de orī. iur. l. ū. §. exacti (Consulares) vel qui cōsulatuz gesserūt, vel tali honore digni, vel q̄ dignitatem consulatus sine administratione habēt. j. l. prozi. z de cō sul. l. penul. Et ex hoc est argumentum q̄ sola electione ad officium quis non habeat priuilegium officij. Ad idem. j. l. fi. in princ. Quod facit contra doctorem electum ad lecturam libri vt ante lectionem scru.. le⁹ priuilegio non gaudeat. Ar. contra. ff. de bo. ex testa. milī. l. j. post prin. z. ff. de testa, milī. l. titius. z. l. pe. vide q̄ scripsi. j. qui milī. nō pos. his qdē in verbo cingulo. (Prefecti) De his z de magistris militum, vide. j. de consul, in rub. z de prefec. preto. in rub. z. l. j.

¶ Imperator anasta. Aug. Lex. lxv.

DIue memorie zenonis sacratissimaz cōstitutionem q̄ decurialibus post certas excelsos administrationes seu dignitates cōditionis neru liberādis lata est: in hac tantūmodo parte duximus corrigendā: qua cauetur cos ēt qui ante eandem cōstitutionem ab initio tū eiusdē diue recordationis zenonis imperij comites priuataz nostre vel pissime auguste partis seu comites priuatarū largitionū: vl' comites domesticoz q̄storis aut magistri officioz ad actū administrationis gerendū prouecti sunt: minime curialiū numeruz laqueos ob hoc cuitare: iz obligatos cū liberis suis q̄cunq̄z pgenitis z facultatibus suis post administrationem depositā curie cōmoditatibus inseruire. Nisi forte alijs priuilegijs sup hoc legib⁹ cognitis muniant. His etenim q memoratas administrationes vel vnaz ex his peregerūt necnō liberis z rebus eoz beneficiū (q̄ ante per illustrē administrationē peractā eis acquisitum est) intactum: illibatumq̄z iubemus seruari. At relexatione conditionis: z munerum curialiū per anteriores principales dispositiones sibi concessa tam ipsi q̄z liberi eoruz post huiusmodi administrationem adeptam procreati vna cum proprijs substantijs potiantur. Et si cōtigerit eos post diue memorie zenonis constitutionem: siue p se siue per substitutos suos curie competentia munera subijsse: eadem vz constitutione diue memorie zenonis ex die quo promulgata est suas vires obtinente: cum cōuenit leges futuris regulas imponere non preteritis calumnias excitare.

DIue. Corrigit legē superiorē in pma sui parte, alia vero q̄ ibi sancita sunt cōfirmat. (Diue) Diuus ꝺr quasi diuinus imperator. qui post mortē vt deus habeatur fz Pap. Vel quia nomē z gesta ipius scribuntur, z memorie cōmendabili tradebant tanquā dū. vt dicit an. de Jſ. li. feu. qua olim feu. po. ali. c. j. in prin. (Memorie) Recordationis vt subijcit. (Sacratissimam) non ergo iniquā pro eo quod scripsi. ſ. c. oēs, post primam gl. (Excelsas) Ex celsus dicitur valde celsus, elatus, immensus, altus, eminens fz Papi. (Cauetur) statuitur (Depositā) finitā (Nisi) ver. Legib⁹ cognitis (similē. ſ. l. prozi. z. ſ. de q̄. interrogan i. z in aut. quomō oportet epiſ. ſ. j. z de equali. do. ſ. de cetero. Sic etiaz dicuntur allegationes iuri cognite z legitime. ſ. de adduo. di. iudi. laudabile. al'. quod legibus comprobat. j. de apparito, pfec. pto. l. iiij. post prin. (His etem) ver. (Memoratas) predictas (Intactuz illibatū) quasi idē signāt. (Relaxatione) liberatione. (Principales) i. principium. (Dispositiones) constituriones. (Et si contigerit) ver. (Promulgata) pronunciata, prolata, patefacta. (Uires) Que dicte sunt quasi virides, propie autem sunt corporis. Nā virtus est animi. z nō hz singulare fm Pap. De hoc scripsi. j. de qui. mu. ne. lice. ex. l. fin. inverbo. muroꝝ. q. xj. (Regulas) dicitur regula q̄ recte ducit, nec aliqñ alioz⁹ trahit. Alij dicunt vel q̄ regat, vel q̄ distortum, prauumq̄z corrigat vel normam recte viuēdi prebeat, vel q̄ sit recta quasi recticula, fm Papi. z hoc mō potest hic sumi. Sed regula iuris aliter describit. l. j. De hac materia no. Jo. an. de re. iu. li. vj. in rub. Interdum vero dicitur regula. i. spiritualis norma viuendi. liij. di. multos. in fi. lxj. di. bene. Interdū dicitur regula. i. virga, ſ. q. iij. ſ. item peccato ciuiū Jtē sumitur regula, p iu. cōl. lxvij, dist. c. j. z hac. l. Jtez, p regula. ec. xlvij. di. q̄n. j. q. iij. soluator. ver. aliogn. z. q. j. si quis epūs. Item dicit regula diffinitio cōpendiosa rerū viuersitatē cōplectens. vj. q. j. gro. hec no. Archi. iij. di. regula (Non preteritis) no. q̄ cōstitutio nō trahitur ad preterita, sed ad futura. vt. ſ. de legi. cōstitutiones. nisi ex eo quod iuri diuino: quia tūc trahit etiā ad pterita, extra de vsur. cuz tu. quod locū hz etiam si preterea pēdeant. de offi. le. c. pen. in fi. li. vj. z no. Jo. an. eo. li. de elec. licet canon ibi. de cetero. ¶ Jtē no. diligenter hanc literā. ad ſitionem testamēti cōditi cozā minori numero testium q̄ sit a lege statutus, q̄ confirmari p principē sine cā nō possit Ad idem. ſ. ver. ppi. his etem zc. quo quo est etiā. ſ. de fi. instr. cōpa rationes in fi. de legi. constitutiones. z pz apte in materia testamēto rum. ſ. de testa. iubemus. ſ. vlti. als penul. Hanc ſitionē diffusi⁹ scripſi. j. de his qui in exilii. da. sunt. l. j. Ad idem büfacit. in auten. de nu. ſ. j. vsq̄z ad. ſ. disponat. z de instru. cau. ſ. penul. Jbi valeat ita q̄z lex. zc. z vt fac. no. cōstitu. ſ. ii vero nondum. q̄ loquitur in testamentis. Ad idem. in auten. hec cōstitutio inno. cōli. zc. ac fi. ibi in reliquum obijci zc. Cōmouere ei z perscrutari qs ante legē cōdītā est actū, est peruertere ordinem legis. in aut. hec cōstituto. de his que ingre. ſ. si vero nulla. colla. vj. Ad idem in aut. ne li. de cet. in fi. ti. z. ſ. j. in. fi. z. ā. de cur. l. fi. ſ. vlti. z ex de consti. c. ij. z quod per doctores ibi not. z optime quod not. Archi. iij. di. ex antiquis, vbi distinguit quando constitutio noua potest trahi ad preterita, z quando non. Quibus enim iam lata lex prodest eius beneficio priuandi non sunt. in aut. qui. mo. natu. effi. sui. ſ. tribus. oportet enim aliquid semp inchoare boni. z nō ea que a quibusdā preexistāt destruere. vt ibi sequit, z sicut absurdū est vt qs factum est recte ex eo qs tūc non erat factum, postea muretur. in aut. vt fac. no. consti. prope fi. sic absurdum est, vt id quod non recte factum est, ex eo quod tūc non erat factum post ea confirmatur, ad qs. ff. de re. iu. fere. quibuscūq̄z. Lex enim de preteritis nihil caugit. in aut. de nup. ſ. j. in fi. z. ſ. fi. Ad idē in aut. de rē. nō sol. pec. ſ. fi. z optime i aut. cōstitutio que ex ascripti. z li. mul. ſ. j. que loquitur in libertate proprer quam etiam non extēditur ad preterita constitutio. qs enim preterijt nō perscrutamur. in aut. vt li. de cetero. in fi. Jtē qi successor pncipis seu regis qs p ipsuz regē aut principē actū est, sine cā irritare nō dz, qs̄ plequere. vt no. Archi. xxiij. di. ſ. verū. Jnde ꝺr qs preterijt nō potest ab ea lege que nondū est regulis subijci. in aut. de tri. z se. ſ. finaute cōclusionē. vſi. valeat. Que aūt precesserūt q̄dē positis subiacebūt legib⁹, nulla pena eorum que noua lege determinata sunt imminente. in aut. vt indi. sine quoquo suffra. ſ. vltimo. Ad idem in aut. de mini. offi. ſ. vlti.

¶ Hec etiā faciunt qs̄ princeps nō possit delinquēte aliquē pro crimine iā amisso fortidicari facere intra annū, cū q̄stitutio penā eoz iā lata sit qs. l. debeat in hoc annus integer expectari. Hāc ſitiones vide plenius per An. de iser. in dicta consti. penā eoz. videtur tū qs possit ar. insti. de iure na. ſ. plane. De hoc scrip. j. de cēsi. l. fi. in verbo silentio. q. vj. Item qs̄ post natiuitatē filiorū non possit princeps cōcedere militi. vel comiti. vt bona feudalia que omnia debēt eo mortuo ad filium primogenitum peruenire, possit ipse comes diuidere inter alios, primogenito non consentiente. Uel dic qs possit cū hoc nō fit aliqd actuere sup iure primogenito iā delato, fz de feredo, primogenit⁹ em nō hz ius in feudo patre viuente, nisi sola spe. qs̄ prosequere. vt scripsi. j. de priuile. eoz qui in sacro pala. milī. l. j. i nota magna in responsione ad. iij. v. vj. argumēta. z facit. p hoc. ff. de bo. li. l. iij. post pn. z qs̄ plene scripsi. j. de loca. pre. ci. l. fi. in ꝟbo donauerit in solutione pme q̄stionis. p hac materia. vide qs̄ no. Ly. ſ. de legi. l. leges. j. (Calūnias) Nā z periculū est pterita retractare. ſ. ā. fi. in cōparationis, in fi. Calūnias aūt odie legislator, z omnem terginersationez aduersatur, in aut. de exequtor, z qui conue, in princi. coll. vij.

Regula declaratio.

Constitutio respicit futura z q̄q̄z pterita.

Testamentuz imperfectus pter testium defectum principes cōfirmant.

Pōt tū princeps in re etiā alij tā questa modificatiuā legez imponere. vt. j. de manci. z colo. patri. l. j. ver. viri. Quinetiā renouatiuam seu renouatoriā. j. de fun. limi. l. ij. q̄uis ibi non sit, ppie renocatio iuris alterius. eo q̄ nullū ius sibi erat iam pro vero questum. Alias q̄ scripsi. j. de oī agro deser. qui fundos. Ad idem facit. j. qui milī. non pos. his qdē. in pnn. z de fun. patri. oēs. ¶ Et not. q̄ lex non debet calūnias excitare. ad q̄ etiā. j. de propo. sacri cu. iubemus. ver. sed si cut Idem nō debet esse ad laqueū. ff. ad exhi. l. penul. Calūnia vero ppie sumpta est falsa crimina scientēr intēdere. ū. q. iij. si q. Uel etiā qd cōtra legē instituere. j. de venatio. fera. l. j. ad q̄ etiā faciunt iura predicta. z illud Tullij. iiij. retoric. Calumniatoris offīm est verba z literas sequi, negligere voluntatem. Uel pōt dici calumnia omne id quod per inferiores iudices cōtra legē fit. j. de prepo. sac. cu. l. ū. Sed interdū pomitur calumnia. i. adcito que olim pro calumnia dabatur ſ. de iura. ca. l. ij. §. antiqua. Alias ponitur pro pena legitima. j. de censi. l. ij. De calumnia plura scripsi. ſ. de iur fis. iustas. Interdum pro conuentione frustra facta. in auten. de exhi. re. §. pe.

Calūnia multipliciter accipitur.

¶ Imperator iusti. Aug. Lex. lxvi.

CUrialibus consortijs consulentes censemus vt nemo sibi blandiatur: z nō certis modis se liberum esse crittim et: sed pro nostra forma tātum modo sciat posse libertatē sibi curialis competere conditionis: omnibus anteriorib⁹ modis quos nō comprehendit presens sanctio ex psenti die antiquādis. ¶ Si quis igitur vel suminū patriciatus honorem fuerit consecutus: siue infulis consulatus honorarij aut ordinarij fuerit ampliatus: vel consul vel cōsularis efficiatus seu prefectorum pretorio infulas susceperit gubernandas vel vbicariam in ipso tū actu meruerit prefecturam: necnon magistri militum officium gerēdum susceperit is gaudeat se hinōi conditionis esse exortē: liberum cū suis facultatibus suaq̄z posteritateq̄z: quā (postq̄z meruerit dignitatem vel actum gesserit) ediderit: anterioribus filijs in conditione pristina remansuris. Tā prefecture questoris q̄z viri eloquentissimi fisci patroni: tam prefecture que in orientalibus z illiricianis psidet sedibus q̄z vbicarie nexibus curie liberantur cum ad fisci patronatum puenerint: vna cum substātie z liberis suis quos vel añ habuerint vel postq̄z ad cundē graduz promecti sunt. Uiri ēt clarissimi principes agendū in reb⁹ curie libertatem ex antiqs legibus consecuti sunt. z viri spectabiles, primi sacri scrinij nr̄e memorie z sacrarum epistolarū necnon sacri scrinij libellor: sacrarūq̄z cognitionū z dispositionū cum substantijs suis z liberis quos post emersa stipendia susceperit. Hoc ēt nos corroborātes intuitu laborū quos multos lōgo, plūroq̄z tpe protulerint: intractū: illibatūq̄z cōseruam⁹ vt hi oēs fortuna curiali liberentur cum sua substantia: suaq̄z sobole scōm ea que ꝑdiximus. Ex quo aūt scānte, pgenitos antea nullius futuri fisci patroni libertos cōcedimus liberandos. vt ne q̄ summis aptcib⁹ dignitatū non est cōcessuz: hoc alij sibi audeant vēdicare. Sz, pgeniti filij añ q̄z ad fisci patronatū puenerint in cōditione pristina remaneant. ¶ Alijs aūt modis q̄z his quos sigillatiz enumerauimus siue legibus antiqs cōprehensi sunt qualis erat is quē ex trib⁹ maribus concessum fuerat añ patri martio senatui sociare: siue cōprehensi anterioribus scitis non fuerāt: liberatione cōpetere cuidā curialis fortune nullo patimur mō. ¶ Sed siue pragmatica sanctio super hoc, pcessit: siue sententia eminentissime prefecture: siue alius modus quicūq̄z excogitatus est: oia qua penitus vacuari: z pro infectis haberi: z curialia corpora suis reddi ciuitatibus: z substantias eorum subiacere: nulla ercusatione eis penitus competente.

CUrialibus. Numerat, ex. dignitates ex quarū adeptione liberatur qs a curiali fortuna, alijs aūt modis q̄z in hac lege contentis non vult ab ipsa quēlibet liberari (Cōsortijs) que sic dicuntur: q: simul bona sortiunt (Blandiat) adulet) Et nō certis modis) alijs, i. q nō cōtinetur hac, l. (Oibus) ver. (Sanctio) q̄z formam supra vocauit (Antiquandis) euacuandis. (Si quis) §. (Summū) pstantissimū. (Siue) ver. (Infulis) de infulis scripsi copiose. j. de murileg. murilegul. (Ampliatus)

Recusat non pst.

Si seruus aut libertus ad decurionatum aspirauerit. Titulus. xxxiij.

¶ Aspirauerit. Aspirare est flare immittere, redolere. secūdū papi huius exemplo dicitur liberus ad dignitatem q̄z apperit aspirare.

¶ Imperator Diocle. z Mari. Lex. j.

SJ libert⁹ vel ius aureoz⁹ anuloz⁹ adeptus non est vel natalib⁹ suis non restitutus: pīes, puincie non tm̄ curie pticipare nō pmitat sed iuxta legis seueritatem congruenti pena vlciscatur.

Anulus quare in quarto digito spōse ponit.

SJ libertus. ¶ Casus. Nō imperraro iure anuloz⁹ aureoz⁹ aut non restituti naturalibus non permitti libertū in curia principali, immo pena legis iulie viscelle puniendus est (Anuloz⁹) Per quos honor auget. ff. de cōdi. z de. falsa. polt principium. z dignitas intelligit vt ibi vnde anulo fidei ds̄ spōsus desponsare spōsum. xxx. q. v. nostrates. q etiam dat̄ sponse in signum mutue dilectionis z fidei cōiugalis. ea. q. femine. z extra de præsump. illud. Ideo aūt quarto digito sponse inferitur, vt ficus vena ab illo digito cordi cōiungit, sic eoz corda cōiungātur. dicto. c. femine. vide Jſi. ex hy. xix. c. xij. Per anuli quoq̄ subarrationem ēt sine verbis spōsalia contrahuntur. dicit Jnno. extre de spon. tue. se d non matrimonium. vt ipse no. de sponsali. duo. c. j. nā z sine anulo per apta verba contrahitur de presenti. vt ibidem. vide q̄ ipse no. extra de consang. z affi. c. j. Clerici aūt anulum deferre non debent, nisi quibus competerit ex officio dignitatis. de vi. z hone. cle. clerici officia. possunt tamen per anulū inuestiri de dignitatibus z pbendis. extra de re iudi. cum olim. An immissio anuli a papa facta sit signuz inuestiture. no. Jnn. extra de his que fi. a ma. par. ca, ex ore. z vide q̄ no. extra de cōsue. c. ij. in fi. Jtē no. q̄ ius canonicum appellat sigillum id quod ius ciuile vocat anulum vt no. ipse Jnn. extra de fi. instru. c. ū. qui hunc tradit custodiam cōmittere in dubio presumitur. ff. de le. ij. cum pat. §. pat. ij. Qñ autem anuli datio inducat presumptionē matrimonij. z qñ presumptionē sponsaliorum. vide q̄ no. extra de presum. illud. (Participare) cōmunicare (Jurta) fm. z vide quod scripsi. j. de excu. mu. eos ibi secundum hactenus (Seueritatem) vide. ſ. de dolato. omnes (Alciscetur) punier, iudicabit Lucas de panna.

Universidad de Deusto
Biblioteca

PReses prouincie si cum q edilitate fungitur: seruum tuum esse cognouerit: siquidē non ignarū conditionis sue ad edilitatē aspirasse prosperet: ob vi olatam scruili macula curie dignitatem cōgruenti pena afficiet. Si vero cum opinione publica mater eius pro libera haberetur: ex decurione procreatus ad capessendum honores erroꝛe lapsus processit dominio suo cum subiugabit.

PReses. Alias si eū. Et dic casum. Seruus factus edilis si q dē cōsiterit eū scientē conditionē suā ad tale officiū cōuolasse, punit, si aūt ignoꝛās hoc fecit, dño restituitur (Fungit) administrat, vtitur (Ignarū) indoctū, insciente (Edilitate) i. officiū edilū. Hec litera iuncta cū rubrica vt inducere q ex decurionib⁹ eligebant ediles (Aspiraſſe) i. anhelaſſe. vt dic vt in rubrica (Prosperit) vide. ff. de anno. z tri. indictiones. z. ff. tit. proxi. si vltra (Violata) corruptā, maculatā (Macula) turpitudine nota. Et nota violari dignitarē si honor maculoso vel indigno conferꝛ. vide q scripsi. ff. de digni. in rubrica (Afficiet) puniet (Si vero). ver. (Opinione) Vide q de opinione scripsi. ff. de pred. nauic. l. ij. (Publica) z cōmuni. ff. ne de sta. defunc. si mater (Capessendum) capessere est ardenter Infamis accipere (Erroꝛe) de erroꝛe scripsi de castre. pec. mili. errat. (Lapſ⁹) fm lucaz decurrens, ruens (Subiugabit) subiciet, z subiugum tuum redder. de penna ¶ In gl. ff. intra. xxx. ibi. l. generali. Adde ex hac solutiōe dñs Barnon pōt tenet hic q infamis possit esse tabellio. cū tabellionatus (vt ipse dicit) non sit dignitas, sed munus z dicit esse optimū textū. ff. tit. proxilo iz bar. zi. vniuersos, Contrariū teneo pro euangelio. vt ibi plenius scripsi. contra.

¶De predijs curialium sine decreto non alienandis.

Titulus. xxxiij.

¶Prędijs. Expone vt scripsi. ff. de iur. fi. si minoꝛi (Curialium) pone vt dicā. ff. i. in prin. (Decreto) Decretū proprie est institutū pape a decernēdo animi interioꝛa dictū pceptū vero regum a precipiendo dictum fm pap. Sed hic z in diuersis alijs iuribus generalius accipitur. z dic decreto. l. tā curialium. vt. j. e. l. ij. z iij. q presidis vel eius qui vicē presidis obtinet. vt. ff. de offi. eiꝰ qui vic. presi. ob. suggerēte. Sz cōtra. ff. ti. ij. si quos. Sz illud in locatione in emphiteosim hoc in alienatione in qua maius verti preiudiciū poterꝛ. vel illud in predijs ciuitatum, hoc in predijs curialium, specialiter est statutuz.

¶Impera. Aal. Lex. j.

SI qs decurionū vel rustica pdia vel vbana vēditoꝛ necessitate coactꝰ addicit: interpellet iudicem cōpetentē oēsq cās sigillatim qbus strāgulatur exponat. Et ita demū distrahende possessionis facultatē accipiat si alienationis necessitatē pbauerit. Infirma eīn venditio erit si hec fuerit forma neglecta. Ita eīn fiet vt nec immoderatus vēditoꝛ: nec emptoꝛ cuiuscūq sit cōditionis inuenitat iniustus. Denicq nihil erit postmodū quo vēditoꝛ vel circūuentū se insidij vel oppressum potentia cōparatoꝛis queri debeat. qsquidem sub fide actoꝛ z de necessitate distrahentis z de volūtate patuerit cōparantis. Qd si qs contra vetitū occultis molitionibus per suppositas fraude personas cuiusl3 loci quem tñ ei decurio distrahebat comparatoꝛ extiterit: sciat se precio quod dedit esse priuatum: z locū quez comparauit fructibus esse restituendum.

SI quis. Prouidet imperatoꝛ reb⁹ publicis ciuitatū quaruz interest hōe diuites z ydoneos curiales. j. l. proxi. Nam z fisci z rei publice interest, z imperatoꝛ ad hoc inuder locupletes habere subiectos. in aut. vt iudi. si. quoquo suffra. §. j. q quidē curiales hūc gerere munera publi. ff. ti. ij. l. ij. z. l. ad subeūda. z psumptio est q hij magis diligāt ciuitates. vt ibi dixi. pauperes aūt tumultꝰ exquirunt vt currant ad spoli. vt dicit Saluſtius, in catheliario. z moꝛi modicū timēt: q modicū diuitiaz habuerūt in vita fz Vege. j. de re mi. q aūt integra predia z patrimonia retinent ydoneiores sunt. j. de debit. ci. l. fi. Idcirco vult imperatoꝛ vt bona curialiū non possiz diuinarī, sed si qs ex eis possidet pdia rustica vel vbana, z eū vigeant creditoꝛes. ac ex hoc necesse hz predia ipsa distrahere, adeat pſidē, debita z cās sigillati expōat hijs pbatis ptāez accipiat distrahēdi. hac forma neglecta celebrata vēditio infirmabit, z hoc rōnabiliter, nā tali mō vēditoꝛ erit necessario moderatus z emptoꝛ iustus. nec poterit cōqueri vēditoꝛ q sit emptoꝛis fraude deceptus, potentia ve oppressus. Si aūt cū vēderet res curialis alius vēditoꝛ qui suā rē qne vēdebat assereret, submissus fuerit ēptoꝛ amittit pcīū z res vēdita cū fructib⁹ decurioni restituēda est. (Predia vbana) cum domibus rusticis. fine domibus. ex de consti. eccla. (Addicit) vide. ff. de fi. instr. quecūq z appone scdo mō quo ibi dicit. (Interpellet) reqrat (Omneſq cās) ff. que multe sunt ac signāter pmittitur cum debitū viget, vel qñ sunt necessarij sumptus ad munera publica subeūda. vt. ff. de pre. mi. si pretiū. z de rescin. vē. non idcirco z. l. si quos. Itē subeūdi rei familiaris necessitas, vel alia legitima. ff. man. ita. §. j. que ell propter famē. ff. de pa. q fi. distra. l. ij. Itē cā dotis z dotationis propter nuptias. vt no. ff. de pre. mi. obeſt. Itē sunt alie cāe ff. de trāſac. cū hij. §. in cā. z. §. si cui nō min⁹. Jn quibus aūt casibus ecclia possit alienare, no. in auten. de nō alie. §. si minus. z vide quod scripsi. ff. de fi. instr. z in. ha. fi. j. (Sigillatim) Vnāquāq seperatim habes idem verbum. ff. de bo. vac. l. iij. z vide q de hoc verbo z alijs no. Archy. de testi. c. j. li. vj. in verbo sigillatim (Strangulatur). i. vedere cogitur. vel. i. suffocatur, put faciebat ille neq; seruus q obrēta liberatione a domino suū debitoꝛē tenēs suffocabat euz dicens. Red de q debes. (Date h. xvij. c. Creditoꝛ vero dulce est habere debitorē. z gustare dulce dinē vsurarū. ff. que in frau. cre. ait pcor. §. fi qd in fraudem. vide. ff. de le. iij. fideicommissa. §. si rē. z de vsu. c. j. li. vj. z iō in mutuis debentes vellent nō existere credicoꝛes. vt dr. ff. et hy. propte aūt strangulari dicitur qui p strictura gule necaꝛ. ff. ad ille. j. §. occisoꝛum. Quot modis quis dr necari. vide. ff. de lib. agno. uecare. Et in summa Ray. de homi. (Exponat) infinuet, in medio ponat. similis expositio sit in auten. de aū. z emphy. §. hoc etiam sup ipis (Et ita) ff. Demum) postmodum (Probauerit) vt. ff. de pre. mi. l. minoꝛum (Infirma) ff. z dicit infirmus q si sine forma, colore. vel non firmus fm papi. (Forma) vide. ff. de iure fis. certa (Neglecta) omissa, non curata, a nec z lego fm papi. (Ita enim) ff. z ponit hic rōnez huius legis (Immoderatus) fine mō z temperie aliquid plꝰ vel minus faciens. sub moderatione eīn id q sufficiat compzehdit. extra de rescrip. cum adeo. z sufficiētia intelligitur habita cōsideratione p sonarum z rerū. vt colligit ex ibi no. in gl. dz ei fieri vt rephetio nulla cadat. ibidē. Nā z in opis p libertum patrono pstādis, attēduntur etas, dignitas, valitudo, necessitas ꝛc. eiusdem giis in vtrusq; persona. ff. de oper. li. eius artificū. §. j. z vide que scripsi. ff. de cano. lar. ti. l. iij. ibi moderatorum. (Nec emptoꝛ) ff. z est alia ratio. (Iniuſt⁹) a iustitia commutatiua. (Demiq;) ver. i. postmodum, postremo, nouissime. fm Papi. z est hic alia rō legis (Circumuentum) deceptum. (Insidijs) dolis. Et no. hic (Iz extra materiā) q si citat⁹ pbabit rāmet insidias, excusatur quo minus pcuratoꝛe mittere teneat q pse quere, vt no. Jnno. extra de do. z cōm. cum dilecti. z vide q no. Archi. v. q. j. si egrotans. z q scripsi. j. de aqueduc. oēs in fi. ¶ Qualiter punitur insidiās vide alteri⁹ cum armis. dicit Jn. de iser. ii. feu. q sit pria causa. §. porro. (Oppressum) afflictum, valde pressum. Dis aūtē oppressio z iniustitia, iudicium sanguis est. de pe. di. j. ois oppressio. z maxime que fit in pauperes z iustitiam z veritatē. xj. q. iij. pauper. horum optimentū oblatio non est recipiēda, ꝛc. di. oblationes. z. c. eorum. Est etiā alia oppressio cū parentes pueros eorū opprimunt dormiētes. q sunt. pinde grauiter puniendi extra de his q nl. occi. c. fi. Et si de oppressione dubitāt. bonū est q penitentiā faciāt ad cautelaz ibidē. Grecis aūt sacerdotib⁹ p oppressione pueroꝛ suoꝛ pudonia nō dz iniungi. ex de pe. z re. gestū. (Cōparatoris) emptoris. (Queri) deplorari. (Vnusquidē) ff. z exponit gl. i. q. fitis. qñ. i. q. xxxij. q. iij. obijciunt. Vel dic. qñquidē p certe. (Fide) vide. ff. de fi. instr. in ru. z j. de q. z aur. illa. l. quoties. Et no. non presumi ad esse dolū vel oppressionē potēte in his que agunt in iu. ad q. ff. q me. cā. l. fi. z. ff. de his q p me iudi. nō app. l. j. alios casus i qb⁹ multe leges aliq nō presumut scri. j. de ēsto. l. j. (Actoruz) vide. ff. de delato. l. ij. z plz hic acta solū dici q iudiciaria auctoritate cōscripta sunt de quo vide q scri. ff. de iu. fi. l. ij. (Quod si). §. alias. ff. (Veritū) prohibitū. (Occultis) secretis (Adpositionib⁹) dispositionib⁹, cogmitionib⁹. (Contrahebat) vt intētio legislatoris q psumat fraus in eo q scienter emit a decurione q indicat hec interpositio quē tū ꝛc. (Et iocū) ff. z. expone. i. pdū. Post glo. i. fine causa. Adde vel dic q dabit p precio q valet. ¶Post glo. vlti. Adde. sed hic sciens ibi ignorans: vt ibi notatur.

¶Idem Theo. Au. Lex. ij.

NEc venditio rei hereditarie curie acquisite aut debitoꝛis hereditarij qui soluerit liberatio aliter admittenda est: nisi apō acta (totius vel maioꝛis ptis ordinis intercedēte decreto) incūdi pctus vel dissoluende obligationis cā probetur. Ita eīn id q ex ea redigitur ad predioꝛum iubemus cōparationem expendi: quoꝛum redditus oēs (sicut dictum est) eiusdez curie publicis muneribus q solatio egere cōstiterit: iustissime seruabunt ex cōsensu oīm maxime ditioꝛum vel idonea fideiussione oblata conductoꝛibus eligendis.

NEc venditio. ¶Casus. Rei hereditarie relicte alicui ius ciuitatis curie, venditio aut debitoris hereditarij qui debitum curie soluit liberatio celebrari vel expediri non possunt nisi apud acta presidis, vel alterius iudicis competenti, omnium q decurionum vel maioris partis intercueniente decreto, cā venditionis

Venditio alias pro hibita qñ ex ea mutatis cautis pmittit.

Dolus non presumitur in actibus iudicialibus.

ditionis agende vel liberationis faciende probeꝛ. preciū aūt q ex tali venditione aut liberatione redigitur cōuertendū est in emptione prediorū quoꝛum redditus seruādi sunt pro supportādis muneribus que ipsis ciuitatibus frequēter insurgūt, talia quoq; predia locanda sunt cōductoꝛibus eligēdis ex cōsensu omnium z maxime ditioꝛum idonea fideiussione recepta ab ipsis cōductoꝛibus predioꝛū (Rei) predū (Adalioris) simile. ff. l. pxi. z. j. de ven. re. ci. l. fi. (Cōtra ctus) i. venditionis. (Probetur) Prius tū causa, pbanda est q decreta interponaꝛ. nam cū habeat instar sententie q de futuro esse nō pōt. ff. de in. nō quem admodū. neq; sub cōditione, pferri. ff. qñ app. sit. l. j. §. bidū. post causam cognitā z, pbatam interponendū est. ad qd. tñ. q. ij. abbatibus. z. c. placuit. xvij. q. iij. in venditionibus. z no. Archi. de re. ec. nō alie. c. j. lib. vi. (Ita enim) ver. Et sic ordina litera. id em qd ex ea ita redigitur ꝛc. (Ex ea). i. venditione vel solutione. (Cōparationē) simile. ff. de admini. tut. ita aūt. (Quoruz). i. predioum. (Redditus lucruz, merces, vectigal, prestatio fm Papi. z vide qd de hoc verbo scripsi. j. de agri. z censi. litibus. §. hoc de redditibus (Adulteribus) accidentium necessitatum, vt z. xij. q. ij. vobis. z. ff. de vecti. com. l. fi. (Ex cōsensu) ver. Sic z in rebus ecclesiasticis que publicis equipollent. ff. de sac. san. ec. l. fi. requirit. consensus in suis canonicoꝛū cū alienant, extra de his que fi. a prela. quāto. de re. ec. nō alie. vt super. quinetia z subscriptio. eo. ti. de his q fi. a prela. c. j. xij. q. ij. fine. Itē requirit in institutione z destitutione. e. ti. c. nouit. Itē in cōcessione z cōfirmatione. eo. tit. quāto. Item in beneficioꝝ ꝓsentatione z cōcessione, si cui nō aduersatur cōsuetudo. e. ti. ea. Itē in ordinū collatione. xxiij. di. eps. Item in causis clericoꝛū dum agitur ad beneficū priuationez. xv. q. vij. c. pe. de hoc ca. q. in summa. Item in dispensatione. j. q. v. c. fi. z vide qd no. Archi. xxiij. di. eps. Eps sine capituli z. lxxvij. di. ij. qd. ¶Econtra multa potest eps fine consensu capituli, vt fi necesse sit alienari terrulas aut vineolas ecclesie minus vtiles, aut loge positas. xij. q. ij. terrulas, vel si prelatus alienat domos longe positas q impensa nō modica sustentanꝛ. ea. q. nō liceat pap. Item si res sit relicta ecclesie vt alij restituaꝛ. xij. q. iij. c. tij. Itē si de licentia pape fiat, extra de his q fi. a prela. c. pe. in fi. Itē si restituat eps res illi q eas contulerat ecclesie cū filios nō haberet nec sperareꝛ, cui etiā postea filij nati sunt. xvij. q. vlt. c. vlt. Itez si de feudo qd ad ecclesiam redit, velit aliquē inuestire, extra de feu. c. vlti. Itez si terras extirpatas eis hereditario iure sub annuo censu cōcedat, a q bus suo vel suoꝝ parentū labore eas constiteraꝛ extirpatas, nisi cū maioꝛi vtilitate ecclesie alij dare possit. extra de re. ec. nō alie. ad aures. Item cū manumittit seruuz. xij. q. iij. cū redemptoꝛ. l. bene meritum. ea. q. fi quos. Item si monasteriuz qd in sua fundat parrochia vsq; ad quinquagesimā, ecclesiaz vero monasticis regulis instituat, vel pro suis magnificet sepulturis vsq; ad cēteſimā. puentuū vel possessionum ad suam mensam vel ecclesiā ptinentiū dotare velit absq; graui sue ecclesie detrimento. extra de his q fi. a prela. c. pe. z de dona. c. pe. ad fi. z qd no. in eis. Quis enim accusat illū qd templuz dei edificat. xij. q. ij. aurū? Alij tū dicunt requiri consensum capituli in hoc casu, ar. e. q. fi eps. extra de donatio. pastoralis. in fi. z de his que fi. a prela. cum apostolica. in fi. Item no. quandoq; sufficere q sciat capitulū z non contradicat, puta cū prelatus alicui bene merito ad tempus possessiones cōcedat vel decimas, vt extra de his que fi. a prela. c. fi. ita intelligitur. xvj. q. j. possessiones. z extra de pecu. cleri. co. c. vlti. Sed an res mobiles ecclesie pōt solus prelatus alienare? dico q non. ad hoc. xij. q. j. eps. z qd ibi no. ad idem. xvij. q. iij. z. c. j. z. iij. z extra de his fi. a prela. tua. de testa. relatū. §. licet. Sunt enim prelati procuratores rerū ecclesiarum nō dūi. xij. q. j. c. vlti. z eis vel cōmendatis vtunꝛ. z custodiendas eas accipiunt nō tradendas. Prelati sunt procuratores z non domini rerum ecclesiastic.

ea causa. q. ij. c. fine exceptione. z. xxiij. q. viij. conuenio. ad fi. z ideo conditionē ecclesie meliorem facere possunt, deteriorem vero minime possunt, vt extra de dona. c. tij. nisi sint que seruando seruari non possint. vt no. d. c. tua. z. xij. q. ij. in summa. z nisi in casu quem habes. §. de sac. san. ecc. aut. hoc ius. z. xxvij. q. j. de viduis. z. xcvj. dist. bene quidem. ver. sancta. vbi de hoc. z no. de hoc extra de stat. mona. c. ij. post prin. Vel nisi eas expendat in causis necessarijs. ar. extra de pigno. c. j. z dicta auten. hoc ius. Item nisi de hoc sit consuetudo que non sit canonibus inimica. vt ar. extra de his que fi. a prela. ea nosci tur. Item causa pietatis. xij. q. ij. aurum. Hec tū liberalitas debet esse ex modo psonarū z rerum. Item ex fide cā loco tpe etiam cōmendari, prout plene habes. lxxxvj. di. §. in ipsa. z. c. non satis. nam licet propinquis suis debeat potius q alijs subuenire non tñ debent illos sub eo pretexꝛu ditare. vt in predicto. c. non satis post prin. z. xij. q. ij. quisquis. z no. extra de coha. clerici. c. j. Item de mobilibus rez inunerare possunt eos qui suis ecclesijs seruierūt, vt extra de testa. relatū. ij. §. licet. z. xij. q. ij. ecclesiasticis. z. c. charitate. Item eos a q bus beneficia perceperunt. vt extra de testa. cum in officijs. Et pōt videre qd fm iura ciuilia. not. in auten. de nō alie. §. nos igitur. ad fi. §. z de ali. z emphi. §. ea. (Maxime) Dictio maxime idem iuris fore dendrat in casu antea expresso. ff. de dona. inter. vir. z vxor. si quis pto vxore. in prin. z nor. ff. de vsuca. sequitur. §. j. de re iudi. cū ex causa. §. de testa. ma. l. fi. finaliter. vbi dicit gl. q est figura pleonasmos. z no. Archi. de pac. c. j. li. vj. z idem est de dictione precipue. in aut. de test. §. sanctimus. Idem etiā est de dictione precipue. ff. de cōtrahend. emp. imperatores. in fi. j. de ven. re. ciui. l. ij. ff. de legi. in ambigua de hereti. c. iij. lib. vj. z de re iudi. abbate. vbi etiam habetur de dictione precipue. z idem est de dictione magis. §. de cōpensa. neq; z idem est de dictione potissime. d. c. abbate. §. premissa. z in cle. de offi. or. c. j. Interdū autem de dictione maxime, nō est idem. lxxxvj. di. considerāda. z vide qd no. extra de fil. pl. ad abolendas. z. ff. ad. l. aquil. illud. in verbo estimari. Et ad premissa de dictione potissime. concoꝛ. ff. de cōsti. pec. l. iij. §. fi. (Bitoium) diues pecuniōs. inde dictoꝛ. locuples fundis fm Pap. z dic dictoꝛū z optimoruz. j. de profes. z medi. l. magistros. ¶Et no. hic de ditioib⁹: vt dixi. §. ti. ij. ad subeunda, qd verū est si ex industria vel a parentibus eis diuitie ob nenerunt. secus si ex rapina vel alia pmaate vt sentit Ly. fm Jac. de ra. z pe. §. de re. cre. in bonefidei. q. vij. Unde z paupertas in qua aliquis incidit sua culpa, non iuuat. lxxxvj. dist. consideranda. Diuitie quoq; solū ille ꝓbantur que sunt ex bonis operibus z iustitia conquisite. xxx. di. hec scripsim⁹ in fi. seu honestis rationibus. ff. de mu. z hono. l. cura. Hodie vero diuites vel publice cōducunt predia publica, z cabellas vel alias submittūt emptoꝛes, z hoc pro longe minoꝛi precio q id qd est iustiz vtilitatem. ppzia reipublice pferentes. Item not. hic q diuitie temporales si sunt cū custodia z affectione singulari ignominiose sunt. xij. q. ij. gloria. z ignominia est sacerdotū Sacerdotes studere diuitijs, vt ibi. quarti dilectores fortes sunt terrenis. debi. tes diuiles in celestibus. clvij. di. omnes. Quarusq; diues gratius intuetur tijs studeaurum q solē. ea. di. sicut hi. Quisquis igitur his male vtitur eas in re nou de fuste possidet. xiij. q. iij. qd dicā. z fideli totus mundus diuitiarum. bene. infideli aūt nō est obelus. ibidē, z fi diuites in tpalibus rebus abundant, iustitia tū z bonis operibus nō sunt abijciendi. xxx. di. hec seripsimus. in fi. z nulli ꝓpter diuitias funum debet auferri. pte. c. qd dicam. z ea. cā. q. v. forte. Diuitie vero ecclesiarū sunt bona pauperuz, Diuitie p z redemptio captiuoꝝ. xij. q. ij. aurum. Una aūt est cōditio diuituz quid possi z pauperū. viij. di. quo iure. Nihil z facit diuitias cōtemni: sicut res sunt concordatio pauperis finis z principij. eo. c. sicut hi. z. xxxvij. di. nonne. temni. in fi. z. xxx. q. ij. in ecclesiastico. Ille autem principale diuitie sunt que custodiunt a dño in malum eius. Eccl. c. v. (Oblata) No. q talis fideiussio debet offerri. simile. j. de agē. in re. l. fi. post prin. vide qd ibi scripsi. (Cōductoribus). i. a cōductoribus. f. hmōi cōparatoruz predioruz. z idem in alijs predijs q p curiā possident, cū sit eadē rō, ergo idem ius. ff. ad. l. aquil. illud. de font. l. j. §. hoc interditum. z est expressum fm vnā casus positiones. §. ti. ij. si quos. ¶In prima gl. ibi fm eus. Adde hoc puto bene dici ex eo q hic dicit in litera dissoluende obligationis cā probet. Nā cum re ipsa soluerit ipso facto liberatus est. insti. qui. mo. tol. obli. in prin. secus autem si liberatio fiat absq; presentiali z reali solutione. ad hoc in aute. vt hij q obli. §. si vero tacuerit. ibi arte cāpositas. col. vj. z. ff. de decre. ab oꝛ. fa. l. ambitiosa. in prin. Absolutio eīn z huiusmodi liberatio nō habet vim solutionis. ff. de fideiusso. amissi. §. vlt. ¶Post ipsam gl. Adde itez qualiter pupilli. inlii. g alie. li. §. nūc admonendi. z. ff. de mi. ait ꝓtor. §. permittitur. vide etiā qd scripsi. ff. de fi. instru. si tpa. super. j. gl. vbi tetigi de venditione rerum pupillarius. ¶Post. ij. gl. Adde vel alterius iudicis competentis. ff. l. proxi. in fi. ¶In gl. pio etiā, ibi cōductoꝛ: supple z consentiente non sunt diuites. Lucas de penna.

¶Impera. Zeno. Au. Lex. iij.

CUriales vendere qdez res immobiles: vel māncipia rustica, phibemus sine interpositione decreti. Donationes vero vel permutationes vel quoslibet alios etiā sine decreto ꝓmittim⁹ celebrare cōtract⁹. Qñ z sacre cōstitutiones q sup hoc a retro principib⁹ late sunt tu plurimis suis partib⁹ de pcio nō redhibēdo locute sunt: vt ex hoc apertissime detur intelligi solū emptionis decurionib⁹ sine decreto interdictū fuisse cōtractū. ¶Cū tñ vēditio intercedēte (vt dictuz est) decreto agit: nihil eos: vel q ab his cōparant dispendiū cuiuscūq; psone vel cause vel theatralis libertatis noie (qō frequēter fieri dr) sustinere decreuimus. ¶Nec ex tabella decretū recitari sed curialiū vel maioris partis curie relatione currente sine vlla malignitate referentiū vel damno contrahentium ad confirmandam emptionem competentis iudicis proferri sententiam.

CUriales. ¶Casus. Decriones z curiales, phibent vendere immobiles res eoꝝ. vel māncipia rustica sine decreto. ꝓmutare vel donare possunt. is aūt q cōparat tubi debet ciuitatibus erogare nose theatralis iudi. vt erat hacteuus cōstetuz. Tale quoq; decretū interponendū nō debet q tabellionem recita-

Universidad de Deusto
Biblioteca

Curialis sumit tripliciter.

ri: sed quilibet decurio illud voce, ore, q; proprio exprimere dz. (Curiales) .i. decuriones. Sumit enim hoc nomen tripliciter. s. large: stricte. z stricti⁹. Primo modo curialis sunt quicunq; officia curie honesta vel inhonesta peragunt. Secundo solum decuriones. Tertio sunt officiales qui erant in cā sanguinis a curiose dicti fm Hug. qui hoc no. lj. di. in prin. (Mancipia) Mancipiū dr: q; manu capi subdiq; pōt vt hō, equus. fm Pap. Et fm hoc etiā ad aliqua q; morātur in predijs: hec lex extēdit. (Rustica) Hec em sunt pars fundi. ff. de diuer. prę. lōge. z quodāmodo eius mēbra. j. de agrico. z cēs. cum satis (Donationes) ver. Et dr donatio quasi doni actio. de qua plene scripsi. j. de cal. pal. pec. l. j. (Permutationes) mirabile hoc est cū appellatione vēditionis ois cōtractus cōtineat. ff. de statu. li. statu li

Filiusfamili beri a ceteris. ad fi. cū concor. Filius quoq; familias nullo modo rē peculiarem donare pōt. ff. de pac. contra iuris ciuilis. §. fi. z ff. de don. fi possit donare: bene §. etiā. z facilius infringit donatio q̄ venditio. ff. eo. fi maior fa. l. fi.

cūpōt vendere. Sed ratio est: q; inhibitio vēditionis est cōtra rōnē legis. ff. de indebi. neimo. z. ff. māda. in re. q̄re ad cōsequētia nō trahēda. Itē q; facilē q̄ vēdit q̄ donet. ff. de pba. cū de indebito. praro autē donatio fit: ac ppter assidnū z q̄tidianū vsū lex ponit. ff. de vsuca. iusto. ad q̄. ff. de legi. nā ad ea. Potissima vero ratio est q̄ statim subijcit ibi q̄n z sacre rc. Facit hec lex q̄ asperitatē iuris ptomiseos: vt ly nō possit vēdi alij q̄ vicino: donari tū z ptmutari liceat: z vide q̄ scrip. j. de fū. pa. l. j. sed p ipso iure facit. j. de agr. z mā. do. l. fi. z q̄ scripsi. j. ti. ij. l. j. in ff. debiti. z. j. nō licere habere metro. l. j. An aūt tale ius pōt alij extraneo vēdi aut cedi: puta statutū vel cōsuetudo est q̄ nullus possit vēdere domū aut p̄dia alij q̄ primo: ratiōe cōlāguinitat⁹ aut vicinitatis q̄ habet. Matthei. c. vlti. z vide q̄ scripsi. j. tit. ij. l. j. in ff. bo debiti. z fi facta est vēditio licet. primo: cui ius platiōis in emptiōe cōpetit vēditionē rescindere intra annū: poterit ne ille talia tale ius cū forte pecunia careat alij cedere? Et dominus Ly. s. cōi di. ad officiū tz q̄ nō. Ratio em platiōis est cōsanguinitas seu primitas. ff. de le. ij. cū pat. §. libertis. q̄ rō ad remotū vel extraneū nō extēdit. ff. de iure pa. adigere. §. Quis ad q̄ est. ff. de ūdeic. li. §i alienare §. j. Idē idē facit. j. de paſcu. pu. l. j. z. j. q. j. q̄ p necessitate. z q. vij. q̄ p remedio. z q̄ q̄ dispēsatiue inducitur ad similia nō trahit. extra de re iud. in causis. lvj. di. cenomanēsis. z facit q̄ scripsi. j. de agrico z manci. do. l. ij. z de loca. §. ci. l. ij. z vide. ff. de. le. ij. q. solidū. §. pdiū. et de vi z vi ar. cū fundū. p q̄ iura dicūt aliqui nō posse eū q̄ ius hz auctoritate. ppria ingrediēdi possessionē hoc alij demādare. Itez q̄ non potest alij q̄ vicino seu cōlāguineo vēdere an possit insolutū dare? Hec questio plene examinatur per Bul. in spec. z finaliter dicit obtentū fore q̄ nō possit: z hoc propter varietatem verborum que variū significatum inducit in ti. de emptio. z ven. §. nunc dicendum. ver. sed pone. ad quod faciunt iura predicta. Sed quid in fundo dotali cuius generaliter alienatio est legib⁹ interdicta. s. de fun. do. l. j. An possit illum mulier permutare? videtur q̄ sic. arg. huius legis. Itē potest res dotalis in pecuniam commutari: z pecunia in res si hoc fit vtile mulieri. ff. de iure dot. ita constante. z. l. sequeñ. ad quod est etiam extra de his que fi. a prela. cum apostolica. z de his que fi. a ma. par. ca. ex parte. vbi dicitur vt melioza prospiciat. Pōt

Fūd⁹ dotalis an possit per mulierem permutari. etiā maritus seruū dotalē manumittere. s. de ser. pig. da. ma. l. j. possunt quoq; res dotales alienari vt pecunia exinde recepta conuertatur in dotem. de iur. dot. fine. z de pac. dota. si mulier. nec videtur alienare dotē mulier quā permutat in melius. ad q̄. ff. de le. ij. imperator. §. fi. z. l. se. z de admīstra. tu. l. pater. fi etiam permittitur per mutatio rei ecclesiastice. s. de sa. san. ec. autenti. sed z permutare. Et

Dotalis pdū alienatio mulieri pmittit si vtilis est. breuiter ois alienatio seu distractio pdū dotalis si vtilis est mulieri permittitur. ff. de iur. do. l. fi. z hoc certū esse videtur. potissima quidem ratio prohibitionis ne res dotalis alienetur, est vt mulier non remaneat indotata. ff. so. ma. l. j. Dubiū autem est an illum possit pmutare cū viro. Et videtur q̄ nō. cōstat em virū esse dūm rei dotalis. ff. ad trebel. lucius. §. idem quesiuit. s. de rei ven. doce cū concor. Sed nemo rē suam potest cū seipso permutare. Hā sicut in contractu vēditionis op⁹ duas esse p̄sonas: ita z in contractu permutationis. ff. de re. permu. l. j. in prin. Sic etiaz nemo potest apud eundem pro ipso obligatus esse. ff. de fideiuſ. heres. §. q̄ si stipulator. Item si cut rei proprie non est emptio. ff. de contrahen. emp. seu rei. nec legatum. s. de leg. proprias. instī. eod. titu. §. z rem. ita nec permutatio. Nam z rei aliene permutatio non contrahitur. dicta. l. j. ad fi. de rerum permu. Quomodo ergo permutabit mulier cum marito rem que non est sua: sed viri? certe nullo modo: z est simile in fructuario vt notatur. ff. de vsufruct. arboribus. §. vsufructuarius. in fin. glos. magne. Hec puto vera si fundus datus sit extimatus in dotem: si vero inextimatus: credo secus: si talis permutatio sit vtilis mulieri seu dotī. puta si meliorem fundum accipiat qui etiam dotalis remaneat: licet em fundus legum subtilitate tranſierit in dominium viri: naturali tamen iure permansit semper in dñio mulieris. s. de iur. dot. in rebus. z pro hoc est. ff. eo. tit. Quis. Itē quia pōt dos mulieris solui etiam constante matrimonio. vt p̄denus fundus emaptur exinde. vt. eo. tit. mutuus. §. j. ergo z fundus inextimatus permutari cū viro: z vt sic intelligat re traditus siue restitus vroti. z p vro. e in virū tali pmutatiōe trānsiat⁹. sicut in simili dicim⁹. ff. fi cer. pet. singularia: vt sic celeritate huius pmutatiōis cōtract⁹ retraditōis seu restitutionis intelligat occultati. ff. de dona. inter virum z vxo. l. iij. §. fi. z cōuerti in pmutationē. e. ti. ea que ad fi. z facit q̄ no. s. de vsufru. l. fi. z. ff. de acqui. pos. interdū. §. vlti. z. j. q. ij. bona. in pn. Itē qa pōt ex rebus viri cōstāte matrimonio fieri augmētū, dotis. s. de do. cau. z nō mu. l. ij. z de don. ante nup. si cōstāte. z vide q̄ no. Bul. in spec. de dona. inter virū z vxo. §. vlt. ver. sed quid si vie; quare ergo hoc nō poterit pmutatiōe fieri vbi nulla erit forte captio viri. z facit ff. de. le. ij. cū pater. §. g. dotale. Preterea si mulier dedit viro fundi vsumfructū in dotē: z cōstāte matrimonio fuerit extimat⁹ sibi est p ciū restituēdū matrimonio soluto. ff. de iur. dot. cū in fūdo. §. vxor. quare nō ergo poterit pmutare? z pro hoc videtur aperte. ff. de pac. dota. cum maritus. j. respon. z. l. si mulier. in fi. vide. s. de vsufr. inter est. z q̄ ibi no. z facit. ff. qui. ad li. procla. nō. li. l. iij. Quid enim phibet virū q nūc vsuz possedit ex causa dotis: posttea ex pmutationis titulo possidere? certe nihil. ff. de acqui. pos. si ante. z. l. iij. §. illud. z p emp. l. ij. §. fin. z. j. de loca. pre. ci. l. fi. §. sane. z q̄ ibi no. Hā z ex pluribus causis quis possidere z vsucapere pōt. e. l. iij. §. ex plurimis cum ibi not. Et nota hic q̄ vbi mulier iurat nō alienare dotē suā: vel aliquāti nō cōsentire: si postmodū alienet: vel alienanti consentiat q̄uis iuret non contrauenire: nihilominus alienatio non tenebit: cum enim primum iuramentum fuerit iuri consonum: quod vult res dotales non alienari. dicta. l. j. so. ma. z. s. de fun. do. l. z. ij. cum si. secundum autem iuramentum sit contrarium primo: z sic illicitum quare non est seruandum. extra de iureiur. ea te. z. z. intellecto hoc profequere. vt nor. Archi. e. o. titu. c. ij. lib. vj. in glos. vlti. Idem ibi Joan. and. fm Host. hoc consilium ponit. Bul. in spec. de emp. z ven. §. iij. ver. z nor. qui etiam subdit in tali iuramento adiciendum foze. q̄ si nūq̄ contrauenerit non valeat extra de preben. dilectio. §. j. versi. q̄q̄. nunc enim quod contra iuramentum agitur non valebit. extra de iureiur. cum cōtingat. z eod. tit. licet lib. vj. sic nor. Host. in summa de iureiu. §. quomodo censeatur. ver. consilium z facit quod no. Archi. de preben. si a sede. ad fi. vlti. gl. Item nor. q̄ si mulier dat certam summam viro suo puta. C. in dotem. z eo mortuo iterum nubat: presumitur eandem summam secundo viro dedisse. vt. ff. de iur. dot. l. dotem. quod etiam locum habet in patre. vt ibi no. qui z si falso extimat se filie debitorem dotem promiserit. obligatur. eo. tit. quēadmodum in fi. Extraneus etiā qui dotem quam dedit stipulatus fuerat sibi reddi: si matrimonio sēdo consentiat: tanrūdē sēdo viro datū intelligitur. ff. de pac. dota. cū maritus. §. titius. quia hoc ibi statuitur in herede ius: fortius idēlocū habet in principali. de hoc no. Ly. s. de rei vxo. ac aut. sed quis. Premissorum gratia quero. hic de q̄stione de facto: mulier longobarda. i. q̄ viuit iure longobardo rem suā alienauit sine minualdi consensu q̄ in oibus sibi necessarius est: z iurauit. similiter absq; ipso nō contra uenire. queritur an. tali iuramento non obstante possit retractare venditionē maxime rei dotalis. vt dicitur. s. de rei vxo. ac. §. z cū lex s. de fun. do. l. j. Videt q̄ sic. in long. qualiter mu. alias profit. l. j. vbi dicit litera. q̄ mulier equiparat pupillo: z nō potest sine minualdo viuere alias per tale iuramentū omne consiliū z remedium pro sufragio fragilitatis muliebris inductū pro nihilo tolleret. Nam fm illud ius punitur is qui mulierem sine voluntate minualdi iurare facit: vt in long. de eo qui mul. ali. in fac. mili. l. si quis mulierem. vide de q̄ scripsi. j. de numera. actuarios. Et quēadmodū vt quidā doctores ilustres dixisse feruntur. auten. sacramenta puberum. fuit mors z destructio adulterozum: sic z fozet mors z destructio mulierum. z pro hac parte facit. ex. ij. q. v. manifestum. z quod ibi not. in gl. mulier ergo. z quod ibi no. Archi. c. noluit. z vnde talis mulier videtur equiparanda clerico z filiofamilas qui sine licentia sui epi: z filius sine licentia patris votum non adimplent. prz primum de con. di. v. nō oporzet. secundum. ex. ij. q. iij. tribus. z. q. x. pueri. z ex eo quod no. Inno. z Host. z Jo. and. extra de vo. scripture. qui tenent votum filiūfamilias etiam puberis preter votum religionis pendere ex voluntate paterna. Poteris hanc materiam dilatare ex hijs que scripsi. j. de agrico. z manci. do. l. j. in not. magna in questione cuius z ex eo quod no. lj. di. preterea. z. liij. di. c. j. z vide q̄ no. s. de decur. circēsiū. Hec dicetur mulier eo casu peccare: sicut ne ciliusfamilias obediendo patri cū canonis auctoritate id faciat. no. ex. q. ij. in summa. in fi. z per hoc est q̄ sentit ex. dicta aūt. sacramenta. s. si aduer. ven. in. j. questione quinimo. videtur cum cui iuratum est cogendum esse ad id relaxandum presumptione doli contra eum faciente. ar. ho. ff. qui z a qui. l. fi. in prin. Contrarii patet. s. si aduer. ven. l. j. z pelicta aute. sacra. extra de iur. cū contingat. z. c. rescripto. z. c. si vero. z li. vj. de pac. c. ij. z de iureiuran. c. ij. Hec est opus in pretatione iuramenti autoritas minualdi. sicut nec etiam curatoris adulto. vt not. dicta. l. j. Iam z alias debilius est mulieris puniliogius q̄ adulti. ff. de mi. si apud. z ad velley. l. fi. in prin. Ju spiritualibus quidem

Quis patrū in spiritualib⁹ non attendi dicitur.

b⁹ quidē ptātes hmōi nō curant. vt pz de iudi. c. vlt. li. vj. z ex hijs q̄ no. Inn. ex de eta. z q̄li. in decoz. z de pcura. accedēs. z fm Bos. ex de sen. ex. cū volūtate. z Archi. q̄ de hoc plenū no. ix̄ij. q̄. v. circūcelliōes sup glo. magistri rc. z patet ex eo. q̄s no. in aute. de nup. §. sed q̄s sanctiū in gloss. nisi filius rc. z. s. de bo. q̄ li. l. fi. §. nō aute. vbi patet q̄ filius mino⁹ alienatione rei sue quā pater vēdit cōfirmat p iuramentū. z facit. ff. de li. cā. l. fi. z. j. ij. rū. Unde z mulier fine minualdi cōsensu matrimoniū cōtrahit vt videmus. z valet z tenet: q; in tolidus nō legefori: iz lege poli iudicādū est. §. q. iij. §. hinc colligitur fortius hoc in iuramēto dicendū est q̄s est sacratius matrimonio. in

Seruus si aute. de nup. §. q̄ue vero nunc. Itē seruus qui q̄ ad ius ciuile attinet pro mortuo reputatur. ff. de reg. iur. q̄s attinet. profiteatur religionē:

ne domini consentiat nec est de necessitate q̄ habeat dñi sui licētiā: iz sufficit taciturnitas

Potest dñs. di. si seruus. §. z mīmoniū cōtrahit dño inuito. ita de cōiu. seruo. nec. c. j. pubes etiā i p̄te patris ex. istēs. p̄tekt inuito patre. ex. q. iij. c. inge. ex de cō. cōiu. verū rc. ex publico. z post copulam in casu. eo. ti. c. fi. z in alio. eo. tit. cōstituto. z. c. veniens. Ceterea q̄ mulier sine cōsensu minualdi nō trahat est p̄ceptū scriptoz. s. legis: immo fecis lōgobarde. q̄ aūt nō cōtraueniat vt iurauit est ppria obligationis z iuramēti: iz ceterea ad ō volūtarie p iuramētū aut votū astringimur

Voueri q̄ p ea que nobis inḋēt⁹ forti⁹ astringamur ar. ad hoc. ex̄ij. q. j. q. bona possunt q̄. z. c. j. z. c. ananias: z facit⁹ plura q̄ scripsi. j. de suscepto. z archa. l. j. in cunq; pos. bo liberatus. in j. q̄stio. ibi in nostro aūt casu rc. cū hijs q̄ sequūtur sunt p̄cepti q̄ iura melius hoc. pba: cū q; em possunt p̄cipi de sui natura possunt voueri iz nō omnia que possunt iurari z voueri possunt p̄cipi. ex̄ij. q. j. integritas: ergo fortius z efficatius ligat iuramētū q̄ p̄ceptū, ergo iuramentū. cuius obseruantia p̄sequat a peccato: potētius est lege longobarda: que si expresse contrariū diceret mulierē induceret ad peccatū. Et ex em potius debet prohibere peccatum q̄ eam sam prebere peccati. iij. dist. omnis. j. ff. de legi. lex est sancto sancta rc. cū multis similibus: immo iustius prohibetur matū q̄ precipit bonū: quia nemo inuitus beneficere cogitur: sed malefacere phibetur. ex̄ij. q. v. ad finē. ad q̄s est. ff. de aqua plu. ar. l. ij. §. labeo. z leges que pluria puniunt nō debent viam piuriis aperire. s. de iudi. vidu. l. fi. z periurii olno cohibendū est. in auten. de nup §. q̄ vero nunc: deus em exinde contristatur. vt ibi: nō aute contristatur si rem suam mulier non habeat que distrahit. Item fortius astringimur ad obseruantiam iuris diuini q̄ iuris publici vel ciuilis: z fortius est vinculū: z fortior est potestas patris q̄ potestas z auctoritas minualdi: patet. ff. de iusti. z iu. l. ij. z. j. ci. ius naturale. vnde potestas patris dicitur sacra. s. de colla. filie licet. z fi ineſtimabilis est. ff. de le. j. filiusfa. §. seruum. secus est in mundio quod emitur. vt nor. in lomb. vt mul. l. ma. in. l. ij. Item est de iure diuino. Exo. xx. omnibus dicitur honora patrem tuū: licet alij dicant esse de iure ciuili. ff. de coll. bo. l. fi. z assig. lib. l. fi. sed hoc plenius probatur. instī. de pa. po. §. j. cum ibi not. ff. de hijs qui sunt sui iu. l. patre. in prin. z no. ff. de rei ven. l. j. §. j. immo q̄ sit ex naturali diuino iure patet. s. de adop. cum in ado ptius. §. j. sed quatenus de iure publico agitur potestas patria non attenditur. ff. ad trebel nam quod in prin. minus ergo debent attendi potestas z auctoritas minualdi: cum agitur de iure diuino: seu de hijs que ipso iure pcedunt. z facit. ff. de adul. inter liberas. z. l. fi. iusta z quod no. Hui. in spec. de actore. ver. sed nunquid in publicis. Amplius iuramentū sicut z votum est de iure nature ex̄a de iureiur. z fi Christus. Unde si quis primo iurat quod inhonestum non est. sc̄so vomit quod honestū est: tenetur seruare iuramentum quod precessit vbi iuramentū z votū inter se cōstigunt. fm Bos. extra de iureiu venies. z Archi. qui hoc no. ex̄ij. q. j. c. penul. super gl. vidualem rc. Sed quotiens concurrunt idē naturalia z ciuilia iura: semper naturalia prevalent. ff. de contrac. non putaut. §. siquis emancipatus ad quod. ff. de cap. di. eas. z. l. legatum. instī. de legiti. agna. tu. in fi. z de heredi. ab intes. §. minus ergo. igitur forti⁹ preualet ratio z vinculum iuramenti quod est ex iure nature q̄ ratio z auctoritas legis lōgobarde que est de iure ciuili. vnde cum defectus oso a natura papa non de facili z nisi expresse dispēsat. Si vero defectus procedat ex crimine: dispensatio sine difficultate procedat. p ea que no. Jo. and. de fil. preb y. c. j. z. ij. lib. vj. Iniquum enim foret q̄ magine iuris longobardi nature veritatem qua deo coniungimur immutari. ff. de li. z posth. filio. Rursus siue mulier comparetur admito habetur intentū vt predictū est: siue pupillo z concluſio cadē rōne procedet. Hā aut pupill⁹ est nō doli capax: z huic mulier equari nō pōt: quia in muliere cadit omne delictū in eo nullū: z potes videre quod scripsi. j. de defen. l. j. in verbo dns. Aut est doli capax: quia in eo cadit crimē iuramēto ligatur. vt patet. ff. de li. cau. l. fi. in glo. z per ea que no. in auten. sacramenta. z per Alu de p̄scri. li. fi. eu: de pace nr̄. fir. §. item sacramenta. ver. item de proximo puberi. z. j. ci. z. Et quia in eo qui discernit inter bonum z malum qui dicitur dolī capax cadit oē delictū punibile. extra de homici. exhibita vbi de hoc per Bosti. z no. Archi. cx. q. j. illud. Immo videt una pusillegata mulier quam minor. xxv. annis. ff. de mi. si apud. z ad velley. l. fi. in princi. vnde cū de periculo anime hic agatur: etiā si hoc expresse statueret lex lōgobarda seruāda nō foret ex̄ de p̄scri. c. vlt. vide q̄s scripsi. §. ti. ij. oēs. j. post primā gl. Juramētū itaq; aut est licitū. i. cōtinēs q̄s licite fieri pōt aut illicitū: aut ē dubiū. Primo casu olno seruādū est. dicto. c. fi vero. de iureiur. cū cōcor. etiā si occasiona liter posset inde mortis periculū imminere: q̄s dicit ibi no. Si aūt est illicitū tūc aut est illicitū ex parte recipientis: et est seruādū. licet cogaf recipiēs iuramētū hmōi relaxare patet extra de iureiurā. debitores. z. c. j. et vide q̄s ibi no. Unde nō excusaf peccato nō implēs etiā q̄s coacte iurauit. fm Tho. vide q̄s no. Inno. extra q̄s me. cau ad aures. Similiter z ille qui ex lapsu lingue iurat; si quidem aduertat se iurare et falsū esse q̄s iurat nō excusaf a peccato mortali. sicut nec excusatur a dei cōtēptu. vt plene not. Archidi. ex̄ij. q. j. habem⁹. Hā et cū aliq̄d iuratur in casu nō licito: si tamē q̄s iurauit est licitū: seruādū est. ex̄ij. q. iij. si aliq̄d. z not. Archi. ea. causa. q. j. nō est. in fi. Divina q̄dē gratia et ea p̄ q puenit ad eā: vt nō ne pueniat impediūt: nedū rebus: sed etiā legib⁹ impialib⁹ p̄ferēde sunt. in aute. de mona. §. hinc aūt nobis. in fi. §. et is q̄ iurauit certa die se soliturū pecuniā fi conueniatur ex hoc: non pōt excipere de spoliatiōe q̄s posset a⁹ as de resti. spo. frequens. li. vj. z hoc p̄ pre. c. debitores fm Bul. in spec. de petito. z po. §. j. q̄uis fi debitor. z vide q̄s legitur z no. extra de iureiur. si vo. z. c. ij. z quod me. cau. abbas. z. c. ad audientiā. Si aūt est illicitū ex parte iurantis: q̄i continet turpitudinē vel aliquid contra bonos mores: vel fm iura, phibitum: z tunc tale iuramentū non est obligatoriū. ex̄ij. q̄. iij. c. j. z. c. sacro. z. c. inter cetera. et. c. in malis. z. c. fi. et extra de iureiur. puenit. j. z. c. sicut ex literis z de reg. iur. non est obligatorium. li. vj. Immo fm alios etiam in iuramento temerarie p̄stito non pōt iurans auctoritate ppria cōtra venire sine dispensatione episcopi. extra de iureiu. cauintualis. De qua satis not. Bul. in spec. de lega. §. nunc ostendendum. ver. ex̄iij. z Archidi. dicto. c. qui sacramento vbi vero dubium est an sit licitum. hoc ad papam pertinet diffinire: vt extra de elec. venerabilem. §. penul. de ireiur. v. rum. z. c. intellecto. z. c. quāto. z de cle. nō resi. ad audientiā. Unde si index precipiat iurato debitori ne soluat credituri: nihilominus iurans soluere debet: non obstante precepto iudicis secūdū Bosti. z Jo. an. qui hoc no. extra de cenſi significauit. sup. ij. glo. z vide p̄ hoc quod scripsi dicta. l. j. §. de agrico. z man. do. z quod no p̄. c. ij. de iureiur. lib. vj. Juramentum aūt p confirmatione promissi licitum est. iuxta illud. Juravit dñs z non penitebit eum. dicit Archi. ex̄ij. quest. j. omne q̄s. vbi ponit z alia in quib⁹ est licitum iuramentum. Esset itaq; si qua in contrariū induc̄it ratio legis iongobarde. nam in his que sunt de iure nature vt est iuramētum vt p̄missum est: non potest per hominem contrarium statui: z precipue in p̄ceptis p̄me tabule. q̄ ordinant totaliter ad dilectionem dei: ō est vltimus finis p̄ceptorum. ex̄ij. di. sicut. de hoc in spec. de legato. nunc breuiter. §. ij. vnde pupillus renetur fidem implere ff. de manu. ie qui. §. mīnil. et facit. ff. de in. §. ait diuus. z q̄ tenet iuramentum eius. ff. de li. cau. l. fi. §. vlt. Non em refert q̄ iurat cui⁹ etatis fit, ci em mō cuſtoditi debet iusiurandū. ff. de iureiu. q iurasse. in prin. ergo nec interfit cuius sexus fit ipe iurans: dū tū sciat vinculū iuramenti. facit quod no. ff. de testi. inuiti. §. an fi. z extra de spon. ex literis. §. in gl. istī erāt. Potest em pupillus verū dicere: dicto. §. nihil z mēriti. ff. de dolo. q̄d enim. z extra de delic. pue. c. j. fortius hec locū habere debent in hijs q̄ astringit⁹ est q̄ pupillus. De iuriscōſultoz romane leges iustiōi nituntur rōe q̄ leges longobarde: que asinine vocantur: vt plene scripsi. j. de re mi. q̄ū. q. ad finē note magne. Quidam aūt dicunt q̄ vi mulier phibeat vēdere: z emptor ex ipia contrahere sine auctoritate minualdi. ergo ex hoc q̄ lege intercedere factum est: resultat pcm: z sic res empta nō pōt sine peccato esse apud emptorem quare iuramentum super hoc p̄stitum non pōt facere q̄d est peccatum nō esse peccatū cum nō fit ad hoc inductum vt hat vinculum iniquitatis. ex̄ij. q. iij. inter cetera. pro hoc faciunt multa que no. dñs Bar. ff. de fideiusso. fi q̄s pro eo. z scribam. j. de agrico. z cēſi. li. j. quare ficut debitor qui iurauit soluere vsuras tenetur solucre potenti tamē repetere: ve extra de iureiuran. debitores. vel fi iurauit non repetere. potest petere per ecclesiam se absolui et post absolutionem illas repetere: vt extra de vsura. tuas. cum cor. sic et mulier ito casu quo res eius est illicite apud emptorem potent petere a iuramento se absolui: z post absolutionem rem suam iudicialiter vendicare. nec videtur hoc beneficium in persona solius mulieris alienantis et iurantis esse concessum: sed potius omnium gratia mulierum ob segnis fragilitatem inductum: quare iuramentum in talibus p̄stitum non potest licite obseruari: quod contra legalia iniiurra illicitis pactionibus seu rerum alienationibus informatur. extra de foro competen. fi dilgentiam fi. Sed certe res minozum ob fauorem minorum omnium: et ratione defectus etatis prohibentur alienari sine decreto. ff. de re. eo. lege. j. §. de pred. muno. non solum. et lege siquidem. et. l. si minor. et per totum. et tamen alienatio exinde facta per minorem puberem sine solemnitate legis. i. fine decreto confirmatur iuramento. vt. §. si

Spoliatio non relenat iuramentem.

Juramētum an sit licitum nec ne: papa diffinit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Beneficij renunciatio.

aduer.ven.autē.sacramēta. Itē renūciatio beneficij vel eccīe nō valet nisi cū solēnitate in manibus plati fiat.extra de renū.admonet.z c.ad supplicationē.gaineer eccīam z platū:matrimoniū spirituale lēnitate facta nō ꝓ iuramētū absq; tali solēnitate renūciatio ipsa ꝓcedit extra de resti. cta nō ꝓ iuramētū absq; tali solēnitate renūciatio ipsa ꝓcedit extra de resti. let.

spo.audita.cū cōcor. Itē deus ꝑcepit deleri gabaōitas:z tū iuramē tū in ztrariū ꝓ principes filiorū israel fuit obseruatū:nō violatū:lz deus ztrariū ꝓcepisset.xxij.q.iij.innocēs.(Celebrare)publice:z solenniter agere.(Mi)ꝙ.(Et sacre)Dicit hic.Ex.n.de bar.no.ꝙ ꝓ nisio facta in casu exꝑsso nō trahit i omisso:cū casus nō est omissus similis exꝑssō.ff.solu.mar.ſi cū dotē.in ꝓin.z de li.z posthu.cōmodissime.Secus vbi omissus est similis exꝑsso.ē.de insti.z substi.ſi marer.z.l. gallus.§.quid tamē.z ibi no.ad idē.ē.de ꝓcō.mi.ob es. z.j.de pala.sacra.lar.l.pe.fallit cū casus exꝑssꝰ est ztra iuris ratione.ff.de legi.qs vero cōtra.qz nō extēdit ad omissus:lz sit in eo eadē ratio vt hic adde qs no.dy.ꝓe.l.ſi cū dotē.§.j.ꝓpe ſi.glo. q icipit in distincte z c.(Locute)vide qs scripſi.ſ.ā.i.ij. ſi ille(Ex hoc)scilicet ꝑcio nō recūbēdo. ex quo satis notādū est ꝓtū ds attēdi vnūquodq; verbū qs in legibus apponit z eius significatū:tota etem lex inter dū ab vno verbo dependet vt hic videmus:in legibus q̄ppe nihil ds esse vacuū vel fustra:hec z alia similia scripſi diffusi⁹.j.de excu mu. eā legē in verbo ambagē.(Intelligi)ex natura correlatiuoꝝ.vt ē. de iur.dot.cū dotē.z qs no.extra de pur.ca.accedens.z de testi.l.ij. in fi.(Solum emptionis)Alsvenditionis.

Precium multipler accipitur.

Cēt no.ꝑcij.ꝓpie dici in ꝓtu vēditiōis tm.vt hic.z.ē.de rescin. vē.ꝑcij.Et q̄ ps ꝙ si habit⁹ est tractat⁹ de re aliq̄ trāsferēda eo ipso cēset vēditio ꝙ res et ꝑcij interuenit:nisi aliud colligat ex exꝑssione ꝓbozū z facit.ff.de ꝓ.ver.naturalis post ꝓn.ibi.z sigdē ꝛc.z de fidei cō.li.alieno.ſ.fi.z.l.ſe. in ꝓn.z nisi ꝑcij esset valde modicū respectu rei:tūc em dicet⁹ poti⁹ locatio.vt patet ex eo qs no.ff.de supficie.l.j. §.j.z de acq pos.ſi qs aūt.§.vlti. Itē scias ꝙ ꝑcij ꝓpie dicit in his q̄ pōdere. nūero z mensura cōsistunt.insti.de cōtrahē. emp.§.item Quādoq; ponitur ꝓ materia.ff.de dam.infec.cum empto.§.fi. Quāqz ꝓ extimatione.ff.de cōdic.inde.in summa.§.instrumen to.Quāqz ꝓ ꝓmio.ff.de.iniur.l.ley.cornelia.§.fin.Quandoq; ꝓ mercede.ff.loca.z hec distinctio.§.cum fundus.z.l.ꝙ si domus z.l. insulam.in ꝓin.differt enim ab ea.ff.de ope.li.patronus.in fi.Quāqz ꝓ pena.ff.de.peti.here. vtrum.in fi.et Terentius in andria.Ego ꝓcium ob stultitiā fero. Quāqz generaliter ꝓ omni eo qd ꝑ pacto datur.ff.de insa.furti.§.pactus.z.§.se.z de iure fil.l.in fisci.de adul. mariti.§.placuit. Aliter accipitur.j. de excu. mu.illud.z.l.penul. Aliter.j.de ꝓuile.do.Aug.l.iij.vbi exponitur.i.pēsio vel redditus qui vocatur ꝑcius. Alr.j.de militari veste.l.ſi. Aliter extra de ꝓcla. vi.suas.per totū.z de magi.c.j.(Cū rō).§.z dic cū.i.qū.(Agitur)in terponitur.(Nihil.).i.nullū.ff.de dona.inter virū z vxo.sed ſi mora (Eos).ſ.curiales(Dispendiū)dānū:detrimentū(Nec ex).§.alias ver.(Tabella)Sensus est iuxta sniam aliquorum ꝙ decretum inter positū nō ꝓbatur per instrumentū in quo tabellio dicat z narret hoc. immo intentio huius.l.est ꝙ decretū nō recitetur scriptū ꝙ ali quē tabellionē vice oīm : sed qlibet dicat decerno talē alienationem expedire curie:talis interrogatio z riſio ad eam currāt circularim. vt dicit glo.vbi enim verborum ꝛc.vt sequitur.Et dic tabella adeo parua ꝙ pugno potest includi vel.l.scriptura in tabulis facta:quia olim ante ꝙ esset vsus mēbrane, nō solū restamēta, sed epistolarum alloquia in dolatis ex ligno rabulis scribebātur.Unde tabellarius idest epistole portitor sm Jſ.ethi.v.c.xxij.ad quod.ff.de acqui.re. do.l.penul.z patet.ē.de adop.l.adoptio.z de rabule tabularium vocabantur.ff.de le.iij.ſi mihi.vbi enim verb.requiritur solemnitas scriptura non sufficit sine verbis.ē.ſi cer.pe.l.mutue.z patet.ē.de ap.l. nominatiōes.z de sen.ex ꝑri.reci.l.j.debet eīm dicere quilz vendere permitto.ff.de re.eo.ſi pupillorum.§.quid ergo.z de aucto.iu.l.iij.secus in suis.ē.de sen.experi.reci.l.ij.z iij.z vide quod scripſi.j.de ven. re.ci.l.iij.ad fi.(Sed curialium)ver.An autem in communi:vel sufficit ꝙ singuli consentiant:videtur ꝙ singuli.ff.de seruitu.ru.ꝓ.ꝓ fundū.Ecōtra ꝙ in cōmuni vt collegium.ff.quod cuiusq; vni.no. l.nulli z aperte colligit extra de ꝓbatio.tertio,Sic z in electione extra de elec.in genesi. Jn.l.autem per fundum.res cōis erat vt sin Venditio nulla con firmarine gr vnꝫ.

gulis pertinens.ff.de rī.nup.allud.hoc sequitur Post.in summa de his que fi.a ꝓcla.§.j.vbi etiā tenet ꝙ hoc casu venditio nulla per ratihabitionem confirmari non posset.alle.extra de re.ec.non alie.si quis ꝓs○ ꝓterozum.z vide ꝙ no. Jnno.extra de elec.auditis.in fi. z de cōsue.cū consuetudinis.Commune quippe negociū in commune tractandū est dicit Ber.clareseū.ad hoc vide quod no. Jo. an.ē re.ec.non alie.c.j.lib.vj.(Relatione)De vno in alium voce z ozē ꝓprio cuiusq; facta.ff.de decur.spurij.§.j.z patet.j.de ven.re.ci.l, Verba ꝓbant animum.

ij.Sic enim voluntas cuiusq; ꝓbatur vt patet ex his que no.ff. ex qui.cau.in pos.ea.fulcinius.§.quid fit.z per verba ꝓbatur animus.xvij.q.j.nos nonim⁹.z.§.se.z.ff.de.le.j.huiusmodi.§.si stichū. verba enim ad hoc sunt instituta vt per ea quis.ꝓ suas cogitationes in alterius notitiam ꝓferat.xxij.q.ij.is autez qui mentitur.Unde humane aures talia verba iudicant qualia foris sonant.e.causa.q. v.humane.nec refert cū q̄ de sua intētiōe qs loquat:sed in quēlue volūtas iudiciū dirigatur.ff.de le.ij.cū pater.§.donatiōis.Volūtas quoq; ꝓ epistolā declaratur:patet ibi z eo.ti.miles.z.viij.q.iij. talia.in ꝓincip.sed veri⁹ per verba.Nā vniuscuiusq; volūtas in confessiōe mōstratur.de cōsecra.dist.j.ſi qua mulier.Quod etiā verbis volūtas declaretur patet.ē.de lati.liber.rol.§.sed z ſi quis.illud eīm qs agitur:vocibus lingua figuratis significatur.ff.de actio.z ob.nō figura.Voces enim sunt signa earū q̄ sunt in anima passionuꝫ dicit Arist.primo peryarmenias. z vocis ministerio vtimur ad exprimē dū mētis cōceptū.ff.de suppellec.l.labeo.z facit.ff.de ꝓbo.ob.quic quid.in ꝓin.Si aūt aliqs dicat aliud q̄ vox significat.vide.xxx.q.j. quomodo.z quod ibi not. Itē qualiter fm ꝓsonas loquētis locutio interpretatur.vide.xx.vj.di.de inde in medio.z quod ibi not.in glo. nota.interpretādas. Interdū collligitur animus ex cōiecturis q̄ colligūtur artētis qualitatibus ꝓsonarū z negociozū:vt est exꝑplū.ff.ꝓ socio.ſi margaritā.prout ibi no. Itē ꝓbatur z colligit animus z ei⁹ pseuerentia prout habetur.ff.de le.iij.fideicōmissa.§.cū tū.Est aūt volūtas(vt ait Aug.li.j.retractationū)animi motus ad aliquid vel nō imm utandū.vel adipiscēdum.vt.xv.q.j.in ꝓin.vel voluntas est que quid cū rōne desiderat fm Tullū.iij.de tuscul.questio.q aūt rōne aduersa incitata est vehementius:ea libido est vel cupiditas effrenata q̄ in olbus inuenitur vt ibi sequitur.Sic etiam voluntas z ꝓpositū distingūt malefacia.ff.de fur.qui insurie. in ꝓin.z oē peccatū ex v⁹tate nascitur.xxxij.q.v.ille autē.z.c.sicut.Sed qō ista ꝓ bari potuerunt:cū neqz ꝓpositū:neqz mentē alterius videre quis possit aut cognoscere.xxiij.q.iij.deus qui.z extra de spon.tua nos neqz coz.nisi.ꝓ ꝓba vel alia signa.de pe.di.j.in actione.ad hoc enim sunt institutra verba dicto.c.is autē ꝓter deū.vt no.insti.de actio.§. alie.z patet.xj.q.iij.c.audi.Uū q̄lis sit homo interius scīri non pōt lxxv.di.flozentinū. Itē actus.de pe.di.j.ſi quis tā masculum.z alterius cōscientia videri nō pōt.extra de elec.c.iij.z tū dicitur testimonium voluntatis.de conse.dist.iij.egrotantes.dicit etiam Jnno.extra de iudi.nouit.ad ſi.ꝙ valde difficilis est ꝓbatio qs rē ꝫ cōscīā teneat.Aſd ꝑfectā autē huiusmodi cōmissoꝝ noticiā solum ad opa respicere nō debemus.sz z ad tēpus:causā,volūtatē,ꝓsonarūqz differētiā:z ꝓtacūqz alia ipsis operib⁹ accidērūt: ꝑfectissime requiramus:nō eīm ad veritatē possumus aliter peruenire.vt hec legunt. xxiij.q.v.occidit.z vide que scripſi.j.de vetera.l.j.in verbo dixit.

Animus ex multis colligitur

Decem quoddiber ex volūtate nascit.

Volūtas an repute tur pro fa cto.

Heres de funeti tur pitudinē allegare nō potest.

¶Sed pone.Tractus aliquis ad iudicium per quēdā potentē:vel cū tractaretur de aliqua re sibi ipsi vendenda:ipse protestatus est se metu coactum cōtēti vel vendere.Postmodum in iudicio confessus est:vel rem vendidit queritur an cōfessio vel vēditio sic habita valeat:Videtur ꝙ sic.ar.ē.quod me.can.l.ij.cum ibīno.z.l.metum ibi contestationibus z c.Item p subsequentē venditionē:z traditionem,z cōfessionē,videt a protestatione quodāmō recessisse.ar.ff.loca.cum in plures.§.locator.z ex his que no.j.de filiofa.l.ij.Econtra videtur ꝑpter vim ꝓtestationis que ius seruat in futurum.ff.de ac qui.here.ꝓ herede.§.j.z de negg.gest.nesenni⁹.z de relig.ar ſi quis §.plerūqz.per protestationes eīm hmōi probat volūtatis nostre sententia.vt ibi no.vt sic scōs actus trahatur vigore protestationis ad pīmū sicuti verba derogatoria prime voluntatis:scōam ad se trahunt.ff.dele.j.ſi mihi z tibi.§.in legatis. z de le.iij. ſi quis in ꝓin. Aſd idez facit.j.de his qui spon.mu.sub.l.j.z satis ꝓ hoc videtur expresse.ff.de acqui.here.q in aliena.§.vlt.z expressius.xxij.q.ij.lotharius.z hoc videtur sentire.dy.ꝓedi.c.vltimo.z vide quod nor. Jnno.extra quod me.cau.ꝓlatum.de resti.spo.olim.iij.in fin.Ad idez extra de elec.eccla.j.z quod no.ff.de ꝓcu.Tirius.in fi.z de relig.z si quis.§.interdū.in fi.§.z quod no.Jo.an.de reg.iur.exceptionem.li.vj.in nouella.Jn contrarium est quod no.extra de spon.tua in prima glos.Sed ibi nullus metus etiam ꝓsumptus intercessit. Protestatio ius seruat in fu turum.

Item ibi de matrimonio agitur:quod est fauoze digniuꝫ.z vide quod not.Ly.in questione sabbatina.ē.de pac.pacta nouissima. Item quia ꝓtestatio excusat in his que possunt argui:vt est exēplum in fructuario qui auctoritate sua intrat possessionem ꝓtestando se nolle domino auferre ciuilem sibi sufficit:z excusatur ab expulsione de ciuili:z ꝓbatur ex hoc animus eius vt not.ē.vti. possi.le.j.in verbo nec vi.Utrum autem voluntas sola reputetur ꝑ facto:vide prolixam distinctionem quam ponit Arch.xvij.q.j.qui bona.(Currente)nota ꝙ relatio currit:sic z hereditas.j.titu.ꝓxi. l.ij.in verbo.heres. Item sarcina publici muneris.j.de qui.mu.ne. lic.excu.l.j.in fin. Item iussio principis.j.de excu.mu.placet.z de erog.mili.an.excellentia. Item prebitio publice functionis.eod.ti. de excu.mu.ꝓuate. Item stipendia decurrunt.j.de his qui non imple.sti.l.ij.z vide.ē.de apoch.publi l.iij.in ꝓncī.z quod ibi scribit ꝑsi:alias dicitur per plures personas emptio ambulare.ff.de mu. sed vbi. Item ambulant vltima voluntas z legis potestas vt ibi not. Item bonozum possessio.ff.de secundum ta.equissimum. Actio furtis supza. de fur.l. fina. post principium. Stipulatio.ff.de vsufru.sed z si quid stipulatur.Conditio.ff.de statu.li.seruus. Hanc materiam

materiam si delectat.vide plenius in cōstitutione de violent.l.circa. (Malignitate)opus est malicie.(Referentiū . i.ꝓferentium.ſ. curialiū(Cōfirmādā).i.ꝓmittēdā.vt.ē.l.i.(Sententiā)vide ꝙ scripſi. ē.de sen.aduer.fiſ.la.in ru. ¶Post pīmā glo.adde nec.ciuitatis vel rei publice.vt.ē.de ser.rei.pu.l.iiij. ¶In glo.nā in vēditione ibi.ſ. j.adde ar.contra.ff.loca.z.hec distinctio.§.cum fundum. ¶In glo. al⁹ tabellio ibi delegatū adde.vt.ē.ē ꝓe.minorū. Uel forte ideo dicit nō ex tabella decretū recitari,qz nō ꝓ instrumētū tabellioīs in q̄ caueat curiales suū interpōsuisse decretuꝫ,sed quilibet curialis dicet oze ꝓpio.Ego cōsentio huic vēditioni.z eam laudo.z ideo seq tur ibi relatōe currēte ꝓout in ꝓsecutione litere dixi.ad ꝙ bene facit.ff.de re.e.ſi pupillorū.§.quid ergo si ꝓtor.z.j.de ven.re.ci.l.ſi.z. ē.ſi aduer.dona.l.ſi.z in auten.de defen.ci.§.interim.cum ibi not.

¶Quādo z quibus quarta pars debetur ex bonis decurionum:z de modo distributionis eorum. Titulus. xxxiij.

¶In gloss.ibi in ꝓin.adde.z.l.iij.in ꝓin. Item quibus debetur: Responde,curialibus.vt.j.l.iij.in ꝓin.

¶Impera.Theo. Lex.j.

Si decurionum cōsortio sit alienus qui curiali successit: cōpetētis eidē iuris sue ex asse sue ex ꝑte heres sit:bonoū ve possesor ꝑtes quartā iure optimo a curia peti decernimus.

Si decurionū. ¶Casus.Curiali decedēte,z sibi non curiali succedēte ex testameto vel ab intestato debet curie,vñ fuit ipse mortis quar.pars omnium bonorū ipsius mortui curi alis(Alien⁹)si.alienus habet ſ.de fun.z salt.rei do.l.j. (Successit) cū decedēs decurio filios nō reliquisset heredes,vt.j.l.ꝓoz.in ꝓin. z est simile quodāmodo in clericis. ē quo dic vt legit z no ex ē ē suc. ab intesta.c.ū.(Quartam)An aūt talis quarta deducetur ex bonis male q̄sitis.Hec q̄stio cōsuenit fieri in vxore q̄ petit quartā sibi constituta moze longobardozum,vel fm auten. ꝓeterea.ē.vnde vir. z vxoz.Et dicunt quidam ꝙ non ar.ff.ꝓ socio.si inter.§. vltimo. z.l. quod autem.z.l.se.de inoffi.test. papinianus.§. quarta. de iure dot. mulier.z de acqui.po.quod seruus.in fi.Alij dicunt quia heres non potest dicere male quesita quia nequit defuncti turpitudinem allegare,sicut nec suam.ē.de reuo.do.l.cum ꝓtestaris.z de ser.pig. dama.si creditoribus.cum concoz.De hoc vide quod not.extra de ꝓbatio.tertio.Sūt enim heres z defunctus vna pene persona ē. de impu.z ali.substi.l.ſi. Unde iuramentum testatoris censetur iuramentum heredis,iu auten.de iureiu.amo . prestī.§.j.licet non semper.ē.de re.cre.generaliter.in ꝓin.z vltiū predecessoris nocet successoꝛi in vsucapione etiam ignoranti.ff.de diuer.ꝓe. cum heres. Et hoc verum etiaz si heres vsucapionem a seipso velit incipere,vt no. ē.de aqui.pos.vitia.in fi.gl.z.ff.ꝓo emp.l.iij.§.ſi defunctus adde qs scripſi.j.de agrico.z censi.cū scimus.§.illud.in verbo corporis. Itē mulieri debetur quarta:quia licet male quesita nō cōcentur, tamē cōcata diuiduntur.dicta.l.qs aūt.in ref.Et q̄ ꝓ instrumentū mortis incaph.iuxta vulgare longobardozū.quod ꝓbū hic puder inserere,facta est vxoz dna quarte.Sicut aūt diuidenda sunt cū socio.ex quo sunt cōmunicata.ea.l.quod aūt.ij.ref.ita z cum vxore. inducit etiam.ē.de doñ.l.j.que lex quis a pluribus allegetur:minus tamen a quibusdam intelligitur.Nam ibi nō solū tradidit instrumēta emptionalia,sed etiā donauit,z ideo nō sine rōne videt tradita possesso mancipiozum donatoꝛ. ¶Pīmū credo verius.ar.ff.de bo.dā. l.ſi.§.vl.Hā ſi de acquisitis ex maleficio portiones liberoꝛ nō augerur:multominus quarta vxoris,cui nō sic est debita vt filijs est ꝑis hereditas.dicta.l.ſi.in ꝓin.z j.ti.j.post ꝓn.cū cōcoz.z facit.ff. familie ercis.l.iiij.§.sed z si quid. Item no.ꝙ mulieri debet q̄rta in re empta heretica,dum tū locata non sit ꝑ eccle.sed pīmatū.vt no.Roffre. in ti. de vtili rei vēditione q̄ dat emphiteote in tractatu ꝓtoziarum, que sequitur An.de Jſ.l.feu.de inuestī.de re alie.in fi. Quot autem sunt quarte,plenius no.Cynus.ē.familie ercis.l.filiū. Jn regno vbi diuisoꝛ iure viuitur pīmissa quarta q̄ ab vxore petit vocat dotarium sm cōsuetudines regni.vocatur donatio ꝓpter nuptias ab his qui romano iure viuunt,vocantur tertiaria ab his qui viuūt iure francozum.Sed qui iure longobardo vtunt,vocat quarta , q̄ omnia nō debētur nisi cōstituta.Et si quidē constituatur in pecunia vel mobilibus,soluto matrimonio nō extantibus liberis sibi totum mulier lucrifacit quo ad ꝓprietatē z vsum fructū.Si aūt constituntur in terra feudali, habet tm vsumfructū : ea mozte feudū reuertetur ad liberos vel ad superiozē a quo res tenetur in feudum.vt in.c.re.Ramulier que dotarium.Sed in donatiōe ꝓpter nuptias sm ius romanum mulier est ꝓprietaria,qod patet,quia habet heredes filios in ea,z exheredat ingratos.ē. de secun.nupt.l.ij . post ꝓin. z. l. fi.Jn quarta etiam sm ius longobar . videtur idem, quia maritus eam dat vxoꝛi,dare autem est accipiens facere. ff. de verb . ob. vbi autem.§ . fi.Quinetiam in regno mulier in dotario vel tertiaria in terra feudali plus iuris q̄ simplicem vsumfructū habere censet, qd patet ex eo quod ipsius rei,vasallozūqz administratiōe habet. Uñ locabit excedentias,z baiulationes,z in ecclesijs vacantibus poterit ꝓsentare rectoris,quod ꝓsequere.vt not.An.de Jſ.in consti. mulier que dotarium.et li.feu.qua olim.fe.po.at.c.j. Poterit autez dominus ꝓprietatis,castri ipsius,seu rei feudalis custodem apponere in re ipsa,quod ꝓsequere vt scripſi plenius,j.de loca.ꝓe.et.l. ſi.in verbo donauerit in tertia q̄stione,z per dictaz constitutionem mulier que dotarium potest dūs baronie grauamina que per mulierem inferuntur emendare.i.per superiozem petere emendari vt rescriptum super hoc regium reperitur.Cuius cōclusio hec est.Hos igitur habito super his cum deliberatione consilio plures iterato licet constitutionis antique regis sicilie videātur verba sonare ꝙ per dominū baronie dicta sint grauamina emendāda,sensum tamē huiusmodi sanus nō recipit intellectus quia per ipsum non cognoscentem et iudicantē,sed potestatē requirentē et assistentem est dictorū grauaminū per iustitiariū regionis q nobiliū z militariū personarū iudeꝛ cōpetens esse censetur emendario facienda,sicut generalis ob seruātia cōmuniter habuit,z q̄dā paterna litera in cōtingenti casu simili declarauit.Jn aūt mulier eo casu cauebit de vtendo z fruēdo arbitrio boni viri,dicūt q̄dam ꝙ cauere tenetur,sicut z certis fructuarij.ff.vsu fru.quēadmodū ca.l.j.in ꝓin.de vsufr.le.vxori.qua peti ta z non ꝓstita nō facit fructuarius fructus suos.ff.de vsufru. si cui ius.§.j. ¶Ecōtra,qz pl⁹ iuris habet ꝙ simplex fructuari⁹ vt ꝓmissum est,ꝙ potissime locū habet si mater est.q̄ cogi petit ad cauēdū, vt saltez materia reuerentia ipsa a tali cautione reddat immune , sicut in ꝑte.ē.de bo.q̄ li.cū oportet.ē.nō aūt.z.l.ſi.§.hoc ꝓculdubio.Et sic dicit a⁹ determinatū fuisse in regno inter cōtissam corriliam,que fratri successerat in ipso comitatu, z vxoꝛ ipsius comitis cui cōstituta fuerat tertiaria in castro sancti Mauri. Sed cōtra hoc videtur apte.in autē.de non eligen.sc̄o nubē.§.aliud. z q̄ no. in auten.de nup.§.ſi vero specter.maxime autem hoc locū habere videtur ſi transeat ad sc̄a vota.sñā pater q a⁹ cauere non cogit ca uebit in casu quo ad secunda vota migrauit.e.ti.§.placet quoqz no bis. Dicitur autem esse forma in cancellaria, q̄ vbi fructuria, dña dotaria dilapidaret seu male vteret z frueret, q̄ tunc mandatur sibi ad pena certā q̄ bene vtat vt debet. Et si cōstet suo iudici cōpetē ti q̄ ipsa male vtatur cōpellet eā ad cauendū q̄ vtetur z fruetur arbitrio boni viri,si aliud ius scriptum aut forma cācellarie ipsam a cautione huiusmodi nō excusat, credo eā oino teneri cū sit fructuaria non ꝓprietaria,nec releuanda est ex pluri iure.nā pater q oia facit vt dūs rerum filij,z tā ꝙ solidū ꝑfectūqz dūi ei esset acquisitus, ē.de bo.q̄li.cum opz.ſ.non aūt.z.l.ſi.ſ.vbi autē in vnū. z.ſ. finaūt es alienum.z.ſ.finaūt legata non excusatur rone ipsius plus,sed tm ꝓpter reuerentiam patrie potestatis dicto.ſ.finaūt legata. ¶Sed qd si mulier habens hmōi quartam seu tertiariam moriat aū finē anni transmittet ne ꝓceptionē fructuū totius anni ad heredē suuꝫ: qd videtur.ff.de vsufru.defuncta.in ꝓin.E cōtra,quia ꝓ rata anni sicut in viro dicimus.ff.solu.ma.fructus.z.l.de diuisione.et.l.duoꝛ.quod videtur verꝫ cū plus iuris habet vir in dote ꝙ vxoꝛ in.iij.ē.de rei ven.doce.cū ſi.ac vir nō transmittit ad heredes,sed ꝓ rata lucrifacit.ꝓterea in dicta.l.defuncta,fructus erant ꝓ colonos percepti conduxerant fundū a fructuario,q̄re ꝓinde dz haberi.ac si ipsa ꝓcepisset.z facit ad ꝓmissa qd legit z no.ff.de vsufru.si operas vide.ff.q.mo.vsufru. amit. si vsufructuarius.z.de vsur.quid fit.§.in alieno.z dic de hoc.vt ibi.z de vsufr.si fur.a⁹.l.arboribꝰ.§.iulian⁹. (Jure a⁹ iuri(Optimo),ꝓpie ius optimū est ius scriptū moribus vrētiū approbatū.vt ptz iusti.de codicil.§.j.et no.fm Jſ.ē.de vsur. l.j.Est enī i⁹ bonū.ius melī⁹,ius optimū q̄ ꝓsequere.vr.ff. de mi. si mulier.in principio(A curia)alias debere.alias deest vtrumq;.

¶Idem Aug. Lex.ij.

Meminimus nuper emissa lege diuali portionē quartam de facultatibus curialium fati munus implentium ex qualibet nouissima voluntate vel ab intestato etiam ad quencumque ꝓtercquā si ad filios curiales deferatur curialium deputasse cozpozibus.Sed multi tanquam cozrumpendi totius patrimonij occasione captata vniuscuiusque rei sibi particulam vendicādo:adeo totas dilacerāt facultates: vt dū participib⁹ relictarū opū nocere cupiūt sua quoqz iura precipitēt.Quoꝛū nimia licentiā ꝓuida dispositione frenantes ipsis quidē curialibus occupādi sua autoritate res mortui copiā denegamus. Heres autez ad quē ab intestato vl ex postrema volūtate directis vl fidei cōmissarijs verbis decurrit hereditas:oē pīmoꝛū qd relictū est in partes quatuoꝛ diuidi procuret. Ut rebus

Universidad de Deusto
Biblioteca

totis in sortium casum deductis vel curie quadrantis vel heredi aut fideicommissario per vniuersitatem dodrantis electio ex sortis felicitate contingat. Ita scz & prefati successores: & curia promiscui rerum dñi liberabuntur incōmodo. Naturale qppe vitiū est negligere q̄ cōiter possidetur: vt quasi se habere nihil qui non to tum habeat arbitretur. Deniq; suam quoq; partez cōrumpi patitur: dum inuidet alteri. ¶ Sed vbi quarta pars bonorum mortui curie debet offerri: immobiles quidem res que nec latere facile possunt nec cuiquam si diuulgentur officiunt: sub aspectu etiam curialium estimari diuidiq; concedimus. Mobiles autem res vel se mouentes vel instrumenta vel si quid etiam in hmōi re consistat: in medium proferri diuulgarique non patimur: sed iuratis successoribus cum apud se diligenter estimauerint que quantique sint precij facultates credi oportere decernimus. Quid enim tam durum tanq; inhumanum est: q̄ publicatione pompaq; rerum familiarum et paupertatis detegi vilitatem & inuidie patere diuitias? In exigendis vero debitis si precium quod pro quarta parte actionum curie competit successores prestare noluerint: cautionibus iurata quidē fide prolatis in medium vnusquisq; a debitoribus conuenientē sibi exigat portionem. Eque ex diuerso es alienum. si cui defuncti fuerat obligatus: tam ipdem successores q̄ curia p̄ sua sorte restituere compellantur. Nō si sepedicti successores sacramentū sibi crediderint excusandū: tūc vero ad similitudinem rerū immobilium diligētior curialibus omniū rerū indago prebebit. s. vt vniuersis mortui facultatibus in aperto propositis vel estimatio rerū vel diuisio sub presentia curialiū celebretur. In omnibus aūt casibus vbi quarta pars curie competit: trāsactiones interpositas firmas illibataſq; manere decernimus. ¶ Ad filiorum vero curialium vel nepotum ac pronepotum scilicet decurionum similitudinem ad quos integras opes peruenire censuimus: filiam quinetiam neptem: pneptem ve principali ciusdem ciuitatis vnde pater: auus: vel pauus oritur nuptā rerū vel ab intestato: vel ex dispositione vltime voluntatis questa rum integrū: nullaq; parte minutū dominū habere sancim⁹. Nō si post parentum obitum inueniatur inupte vel viduc: impuberib⁹ quidem post transactā pubertatem: in alijs vo que pubertatem excesserint: vel etiam in viduis post mortē paretis: triēniū dūtaxat volumus expectari. vt interim quarta portio suspensa aut apud eā: si in matrimonio curialis ciusdē ciuitatis fuerit collocata: perpetuo iure pmaneat vel si intra id tempus alienū ab eadem curia sortiatur maritum: penitusue nupta non fuerit: memorata pars totius substantie curie cum triēniū tā vbanorū q̄ rusticorum p̄diorum dūtaxat fructibus adjiciatur. Ita tamē vt & sacramenti tam de quātitate q̄ de extimatione rerum mobiliū deq; actionib⁹ inferendis vel excipiendis (sicut in extraneis personis dictum est) ratio cōseruetur. ¶ Sed & si mater mortui vel auia tempore quo filius: nepos ve moritur: in coniugio ciusdē ciuitatis curialis inuenta fuerit: nec ipsas quidem patimur quarte portionis subire iacturam. Ex trancū quinetiam heredem propinqtatis quidem iure discretum: curie tamen ciusdem ciuitatis obnoxium suprādicte portionis dispendio liberamus.

Meminimus. Nec lex rhetorica est inter ceteras leges huius voluminis, nec mirum, quoniam legum theodosij Paulinus maximus rhetoricus dictator & compositor fuit, vt refert Hieronymus in quadam epistola ad ipsum Paulinum. Diuiditur in duas partes principales. Secunda ibi. ad filiorum. que etiam per certos. §. aut, ver. subdiuiditur vt inferius apparabit. In principio igitur facit mentionem de lege proxima vique ad. §. sed mulci. (Diuali) exponе vt supra. de decurio. dnue in principio. & facit hoc pro eo quod scripsi. eo. titu. omnes. §. post primam glo. (Portionem) portio dicitur quasi partio hereditatis. rm Dapiam (Fati munus) .i. viram que ex foro procedit. Est autē fatum (sm Boe. iiij. de consolatione. prosa penul.) inherens rebus mutabilibus dispositio, per quam prouidentia suis queq; nectit ordinibus. Prouidentia namq; dei cuncta pariter quis diuersa, quis in finita complectitur. Fatum vero singula digerit in motu, locis formis, atq; temporibus distributa. & parum. s. oim generatio rerum, cunctoq; mutabilium naturalium progressus, & quicquid aliquo mouetur modo, causas, ordines formas, ex diuine mentis stabilita te sortitur. Cum vero ad ea que mouet atq; disponit refertur. fatum a veteribus appellatum est, que diuersa esse facile liquebit, si quis vim vtriusq; mente conspexerit. Nam prouidētia est ipsa illa diuina ratio in summo oim principe constituta, que cuncta disponit. fatum vero &c. ibi de prouidētia & fato plene disquiritur. Liber quippe est inter ceteros commendandus, q̄p ab indoctis abijciat, eo q̄ in pueribus scholis adduscitur. Ad. autem ponitur fatum pro genere diuinationis, cui qui intendit sue anime damnationem incurrit. xxvj. q. vlti. non observueris, alias accipitur fatum. ff. de ficca. infans. Sed Augu. li. v. de ciuitate dei. c. ij. dicit qui ipsum dei vel volun tatem aut potestatem fati nomine appellat, sententiam teneat, linguam corrigat. De hoc tene quod no. sanctus Tho. in prima parte summe sue. q. cxvij. ar. j. (Implentium per mortem. (Preter) exceptione ponitur. De hoc scripsi. j. de agen. in re. ex eo. (Sed multi) quia multi curiales inuidentes his quibus hereditas fuerat derelicta, volebant tale patrimonium diuidere minutatim, hoc remouet imperator, mandans vt curiales occasione quarte partis hereditatem nō capiant, sed heres curet & faciat q̄ ipsa hereditas in partes quatuor diuidatur, & latis inter eos sortibus ille quem sors p̄tulerit eligendi habeat potestatem, & ex hoc sequetur q̄ curia & heres liberabuntur incommodo, quod per decoia nimium verba ponit hoc vsq; ad. §. sed vbi. (Vendicando) alias vendicātes, cū tamē singule res singulius adiudicari debeant. instit. de offi. iudi. §. sed familie. (Dilacerant) dilaniant, diuellunt. (Participibus) consortibus (Precipiti consortis (Precipitēt) precipitare est de alto dicere. ff. de pe. si diu tatio re p̄ tino. in fi. Et no. q̄ opera & consilia precipitanda non sunt. l. di. ponz batur in deret. sic nec verba in iudicio. ff. de interro. ac. l. & quia. de admini. tu. multis, tutor qui repertorium. §. si tutor. Nam propriū iniquitatis est oma precipitare. de pe. di. iij. inter hec hircum. j. Item nedū precipitatio, sed etiam acceleratio reprobatur in pluribus, puta in epi & clericoz ordinatione. lxj. di. miramur. extra de elec. cum nobis. In sentēcie prolatiōe. ā. de sen. ex peri. reci. hac. l. ij. q. j. deus. In doctoratus officij susceptione. j. de profes. & me. magistros. in secundaruz inuptiarum celebratione. in auten. de resti. & ea que pa. §. vl. In noui honoris collatione. xxiij. di. cōis. In baptismi dubij reiteratione de consec. di. iiij. cum itaq;. In clericoz qui lapsi sunt condemnatione. d. c. ponderet. Ité in condemnatorum restitutione, quia properata nimis remedia aliorum ruine non sunt profutura. l. absit. & c. fe. In testium examinatione, qz vbi propere agitur multa per surreptionem eueniunt. iij. q. iij. inducie. ¶ Econtra acceleratio comē Accelera dabilis est in depositi sine vllo obstaculo restitutione. ā. de posi. l. pe tio in mul nul. §. j. In praue aut inutilis legis innouatione, ac bone atq; vtilis tis est cō cōtradictiōe. in aute. de defen. ci. in prin. In causarum monachos tā medabili gentium expeditione. in auten. quos oportet causam dicere moñ. §. sed hec autē. In captiuorum innocentium liberatione, nocentium vero punitione. ā. de custo. reo. de his. In peccatorum confessione. de pe. di. vj. c. j. & ij. c. nullus. In legationis ad principem ex peditione. j. de cur. pu. l. his. In causarū celeri expeditiōe. ā. de bo. pos. l. j. In malorum exercenda vltione. xxiij. q. iij. si ea. In lucri animarum promotione. xxj. q. j. relatio. de consē. di. iiij. ne quod abfit. In ecclesiarum pro defunctis oblatione. xiij. q. ij. qui oblationes. ij. In ecclesiarum vacantium prouisione. l. di. postq̄. & lxv. di. de persona. In ecclesiasticarum rerum recuperatione. xij. q. j. Augustino. De hoc dic plenius vt no. de ele. & c. vlt. li. vj. De hoc Titus liuius de bel. macedo. li. vj. Consiliis nullam rem tam inimicam esse q̄ celeritatem, nulla enim res esse potest simul festinata & examinata, nec est quicq̄ oim quod habere possit laudē diligētie, simul & gratiā celeritatis vt ait apuleius. lib. de deo socratis. & ep. puer. sapientis. Odora ois odio est, sed facit sapientiā. (Quorum) ver. (Mimiam) plus iuxtā vltra debitum volūtatis (Frenātes) regentes, cohibētes, coercētes. sm Papi. Alias eit refrenātes. alias prouida dispositiōe frenātes. (Occupādi) preueniēdi, paccipiēdi. Vide quod de hoc vbo scripsi. ā. de bo. vac. l. ij. Et no. cōtra epos quartārelictoz ecclesijs apud quas aliqui sunt sepulti occupantes, quicq; non de manu eorum ad quos pertinet, sed auctoritate propria res inuadunt. Sed cōtra est quod hic no. dominus Bar. dicens q̄ si alicui debetur certa portio rei simpliciter & determinate, potest itrare possessionē, qđ verū dicit rei vacantis. ar. ā. de legi. non dubium. & quia heres vniuersalis tocū auctoritate propria occupat. ff. de acqui. pos. cū heredes. ad idem ā. de edic. di. ardi. l. fi. & quia qđ statuit in hereditate, idem in ei⁹ pte locū hz. ff. si pars heredi. pe. l. j. in prin. & quod dicit in legatario qui no potest intrare possessionē rei legate cū imineat falcidia. ff. quo. l. i. Et q̄ hic dicturin curialibus, ideo statutum est, quia nō deberur eis quarta

eis quarta in rebus singulis sm Bar. qui etiam subdit ex his posse cōcludi q̄ filius pro sua legitima nō possit auctoritate propria bona hereditaria occupare. Nā legitima nō debet filijs simpliciter & determinate in qualibet re cū debeat ere alieno deducto. ff. de inof. te. papinian⁹. §. iiij. Igitur qz talis portio est incerta rōne loci & quote. Rōne loci, qz pro indiuiso. ff. de leg. ij. meuius. §. duobus. Ratione quote, qz nescit pro quota parte, pter incertitudinē eris alieni. ff. si cui plus q̄ p. l. fa. l. j. §. amplius. De vsuris in fideicōmissi. in prin. cōcludit q̄ portio incerta est q̄ nec vsucapi nec tradi pōt. ff. de acq. po. l. ij. §. incerta. & l. locus. si nō tradi nec etiā occupari. & facit pro hoc ff. g. mo. pig. vel hypo. sol. l. si cōsenserit. §. vltimo. & l. sicut. §. si cōuenerit. & §. se. Et vide qđ no. de trāsac. cōrouersia. in gl. magna. (Heres) ver. (Nostrema) vltima (Hereditas) Quid si habes. ff. dever. sig. hereditas. & l. nihil. eius aūt appellatiōe fideicōmissum nō continet. ff. de le. iij. si ticius. (Omne) .i. totū vel vniuersum. (In partes) equas. ā. de bo. pos. si deportatus. (Dividi pcuret) vel p se diuidat, extra de of. custo. c. fi. Vel dic arbitraria equitate. j. de metatis deuotū. §. illustribus p arbitros. ā. famil. ercis. si cogitatione. vide qđ scripsi. ā. de his q̄ se defe. l. j. in verbo priuilegiū. (Et rebus) ver. (Sortiū) sors, fortuna, cōditio, vel euētus, fatiue. sm Pap. Quot modis accipit sors not. Jo. an. in cle. in plogo. vbi ponit inter cetera q̄ sumit in mala parte, p quodā genere diuinationis, & pro arte magica. xxvj. q. v. epi. Tales eiñ sortilegi a dyabolo cui deseruiūt captiuati sunt, & p episcopos de suis parrochijs expellēdi vt ibi. Bonū amicitia q̄uis vetus repellēda est, nec pmittēdi sunt alterius limē intrare ā. de mal. zmathe. l. iij. Bi namq; sunt humani generis inimici. e. ti. & si excepta. ideo tales sunt p epos excōicandi. xxvj. q. v. c. j. & c. sortes & si serui verberibus, si liberti carceribus sunt castigādi. e. q. contra, & q sortilegis credit debet quinquennio penitere. ea. q. nō liceat. Nam hi q ad sortilegos magosq; cōcurrunt nullatenus ad accusatiōē admittēdi sunt. ti. q. v. q̄quis ille. in fi. Ites sortilegia q̄ fiunt in scripturis p furtis requirēdis phibeūt, & faciēs quadraginta diebꝰ penitеat, extra de sortilegijs. c. j. Presorter aūt p astrolabiū res subtractas pquirens, a celebratiōe p annū suspendit. e. tit. c. fi. Ité infir mātib⁹ carmina sortilega nisi p̄ficiūt. xxvj. q. vl. admoneāt, poztare aūt supra se lapides pciosos, aut herbas sine incātatione sortilegiū nō est. ea. q. c. vlti. Sed ligature characterū, vel altarū rerū quas me dicina nō requirit, vel observatio sternutationis, aut limitis nō calcatio, aut dierū egyptiacoz observatio, & plura alia noie sortilegij damnant⁹ ea cā. q. ij. illud qđ. & q. vlti. nō observueris, ojum eiñ dieruz ydito: est deus. Bonos bñ vūentes, malos vitia faciūt dicit Hiero ny. super ecclesia. c. vij. & Ecclia. xxxix. Bonis bona creata sunt ab initio. sic nequissimis bona & mala. & j. omne op⁹ bona sua subministrat, nō est dicere hoc illo nequi⁹ est. Bñaliter aūt q sortib⁹ vtunt ad negocia secularia, & ad vanitatē diuina oracula conuertētes pec cāt. e. cā. q. ij. hi q. Omne genus sortiū sub anathemate phibeт. e. cā. q. v. sortes. & c. fe. Amplius sortilegi sunt qui p quasdā inspectiones sortiū, vel scripturarū futura. pmittūt. e. cā. q. j. c. j. & q seruāt constellationes. ea. cā. q. v. nō licet. Aūt in kalendis ianuarij mensam cum epulis parare, vel aliqd nouī facere, pter nouū annum sub anathemate inhibeт. ea. cā. q. vij. si qs kalendas. qđ neapoli male seruat. Iz aūt phibeat sors nō eū in se aliqd mali hz, sed est res inhumana diuinatate diuinā indicans voluntatem. ea. q. ij. sors. vbi hāc materiaz diffuse tractat Archy. & patet hac. l. & ā. cōia. deleg. i. fi. in pn. cū cō cor. & vide qđ no. extra de sortileg. c. vltimo. Interdū vero bona est. Nā cōtradictiones cōprimit. & interponētes quoq; dñm dicat Prouer. xvij. Desiderium pigrum occidit. Desiderium vero bonum replebitur. Desiderium iniquorum est vt malum faciant. Desiderium autē ideo ne sub hac specie ad antiquos cultus idolatrie redeāt. e. q. §. ita. Si qs aūt p aliqua necessitate credat per sortes dñm cōsulendū, imitet apłos oratiōe sorti pmittentes. e. q. nō exemplo. Qui aūt sortes sint cōcesse & pena taliū, & an sit peccatū cursus lune inspicere, vel ventorū in plātando arbores, vel colligendo, vel inferēdo, vel hmōi, habes ea. cā. q. j. in summa. & q. v. nō licеat. & in alijs capitulis, & melius no. Archy. e. q. q fine an diuinatio q̄ fit p auguria quiū sit licita, & in gb⁹, optime no. Archy. e. q. iij. c. j. Utrū suspēdere diuina vba ad collū sit peccatū. no. Archy. ibidē. De diuinatione q̄ fit p somnia no. Archy. e. q. sortes. De ea vero q̄ fit p astra, no. Archy. ea. q. fi qs. & vide qđ ipse no. de heret. accusatus. ij. vj. in gl. dicit Hieronym. (Casus) vide. ā. de thesauris. Et no. casum sortiū, vñ in his fortuna iudex est. ā. cōia dele. l. fi. in pn. (Deductis) Nōt videri libro numeri. c. xxvij. & c. xxxiij. Legit etiaz in hystoria scholastica sup Josue q̄ assumpsit Josue de singulis tribꝰ filioū Israel tres viros industrios ad explorandā terrā, pmissioīs, deditq; eis decē viros metiēdi peritos, quos pter arteveritas nō lateret, mandās eis ne sm q̄titatē terre metirent: sed sm estimatiōe fertilis terre, & q̄ minus esset idonea. Haz sepe sunt, & iugera plus q̄ & c. in scripris redigerēt terre diuisionē, Airi aūt circumeuntes terras, & extimātes tertio mēse reuersi sunt, plectilis sortibus. Prima sors iude egressa est. Secūda symeoni. Tertia beniamin. Hec sors antiquissima fuit, pter terre fertilitatē. Quarta ephraim &c. Aū non p numero iugerū, sed pro bonitate regionis pstatur euictio. ff. de eui.

Sors qđ que bona est.

ex mille. ff. pe. & de ac. emp. l. iij. in fi. vt rei estimatio pro rei bonitate fiat. vt ibi. & ff. de emi. & fundū. & cū dāno vendes. lucrū. & tit. de act. emp. si duo. ā. ad fi. (Felicitate) .i. quē sors tulerit. ā. cōi. dele. l. fin. in prin. Caret nāq; suspitione qđ sit p sortes. ff. de ritu. nup. l. gñaliter. §. qs ergo. Sed interdū sors reprobaт, puta in electiōe. extra de sortileg. c. fi. vide qđ no. ibi. & de pb. exhis. & sm Ann. ex de renū. nisi. De hoc satis supradictū. (Ita) ā. (Sez) cōiunctio rōnalis. & expo. Sez mulne. Luminū, scire licet. & lōge dubitatiōe sciendū est sm Pa. ¶ Et tripliciter no. & hec dictio interdū restringit precedēta. ff. cōia pe. si in vēditio sumitur. ne. Interdū addit. ff. de manu. l. pen. Interdū exemplificat. ā. famil. ercis. si familie. Interdū infert vt hic. (Promiscui) cōsui, varij, diuersi. cōis. inordinati, sm Papi. (Incōmodo) detrimēto. Est autē cōmuno incōmodū in eo qđ ex cōione pueniunt discordie. ff. de le. ij. cum pa parit. dister. §. dulcissimis. Item in eo qđ exinde puenit negligentia vt subscordiam, ibi. Ité pueniт inde grauitio. ā. de dona. sanctimus. §. finaūt non in auro, inde & difficultas cōionis. ff. de re. eo. q neq; in fi. & facit. xij. q. ij. sepe. & qđ no. ea. qđ. nobis. in gl. ar. q̄ pdia &c. Et no. hāc regulam p quā cōio reprobaт: & interdū expedit rem cū alio hre cōem. vt. ff. cōi. di. in hoc iudicio. §. fi cōueniat. in fi. Et facit hec p minore habente bona mobilia vel immobilia cum minore vel maiore cōia q̄ Minoraz possit socium cū tutoris autoritate & decreto iudicis ad diuisionem possit sopuocare. Ad idem facit. ff. de auto. tut. inter pupillos. & famili. erciscuius. maxime si alter dilapidat ar. ff. p socio. & quenerit, cum nationes p his q̄ scripsi. j. de agrico. & māci. do. l. fi. Ad idē est. ff. ad tabel. nup. vocare. Dilapidare aūr dr eo ipso q̄ illa i suos vsus cōuertit aut distrahit, vt in silī no. Ynn. extra de sequestra. pos. c. fi. & qz hūc casus tanq; necessariū lex non cōprehendit. ā. de ope. li. j. ff. de of. cō. l. j. p quo vide plura gñalia. ā. de decuri. curiales. ij. in vbo necessitas. Et q̄ hec est regula vt qs inuitus nō teneaт incōione. ff. de ædi. inde. fi nō sortem. §. fi centū. Ité curator datꝰ iudicio fami. ercis. cōi di. & fi. regū. vr minori datus tā ad agendū q̄ ad defendēdū. ff. de tutelis qđ &c. ergo videт q̄ ipse vel eius curator possit agere & puocare. ¶ Cōtrarium tenet Jac. de bel. ā. de pre. mi. inter oēs. eo q̄ regulariter, phibet alienatio rerū minoris ēt cū decreto. ā. de admi. tu. lex q̄. & quia sunt certi casus excepti ab ipsa regula. & alijs ergo firma remanet. in aut. de nō alie. §. vt aūt. & de resti. & ea q̄ pa. in prin. & q̄ phibetur vēditio & pmutatio sine eā etiam cū decre. pre. ti. de pre. mi. nō solū ergo & diuisio. ā. cōia vrriusf. iudi. l. ij. Ité cum pmittat diuisio puocāte maiore tm. d. l. inter oēs. in minore igitur phibita est censenda. ā. de pcu. maritus. ff. de cōdi. & demon. cum ita. & fi. maxime, pter dictionē tantummodo posita in. d. l. inter oēs q̄ limitationē inducit. vt extra casum illius. l. phibita intelligaт. ar. ā. de iudi. pperandus. §. j. & ff. qđ me. cā. fi cū exceptione. §. quid si homo. ibi oīmodo &c. Hoc idem patere dicit expresse. ff. de re. eo. si pupillorū. in prin. q̄ phibet minorem puocare, & iubet eū expectare puocantem. & loquitur generaliter & indistincte ergo &c. ff. de publica. de precio. de leg. pre. l. j. §. generaliter. ergo nec cuz decreto vel fine poterit diuisio fieri. Hec decisio placet eidem illustri viro, qui dicit eam approbari. d. l. si pupillorū. & ā. de sacrosan. ec. iubem⁹ nulli post prin. in summa. ā. si quaner. transac. §. in diuisione. Item qz. d. l. inter oēs cum si. hoc phibet ergo intelligendū videtur in casu difficili & dubitabili. & etiam si subsit causa & decretū ablit. intelligatur esse phibita. ff. de car. edict. qđ labeo. ¶ Ad lesem inter pupillo respondet, q̄ si intelligeretur generaliter & indistincte vt loquitur, ergo sm hoc diuisio facta sine decreto valeret, cū ibi nō fiat mentio de decreto. qđ esset absurdum & cōtra omnia iura. Nec etiā obstat lex qđ dicitur, qđ deber intelligi in eo qđ dicit ad agendū. & finium regundorū, vel qñ agitur p diuisione redditurū & nō apparatibus. vt. d. l. lucius. sed in eo q̄ dicit & defendendū, dicit hoc pcedere in oibus tribus iudicijs. Ytes non obstante si conuenerit. cū si qz potest intelligi vt fiat diuisio. & fructuum & redditуum. nō proprietatis. d. l. lucius. Vel ibi loquitur in socijs mainoribus inter quos phibetur diuisio per pactum. Hic loquimur in minoribꝰ inter quos phibetur diuisio a iure. Sed cū tota. l. intētio precipue in hoc versetur, vt quecunq; pupillo sunt vtilia fiant, inutilia vero cessent. ā. de epis. au. de creationibus qđ iurāt administratores minorū, vt ibi. ad qđ. & iuramentū non sine magna & necessaria cā est perueniendū, ne pinde in periurij incurratur. extra de iureiu. & fi xps. xxij. q. j. nō est. & Eccl. xxiij. qđ est grauissimum. vt plene scripsi. ā. ti. proxi. l. fi. in verbo permutationes. q. vlt. satis videt iniquū vt pupillus habeat intolerabilez sociū sibi & alijs dilapidatorē, pleruq; dānosum ad diuisionē ipsum puocare nō possit. Jā q̄ in minoris fauoze iura statuūr, in eius dispendiū redūdaret. ā. de legi. qđ fauore. ā. de rei vxo. ac. l. j. §. in presenti. cū concor. talis equitas aperte phaт. d. l. si cōueneriт. ad fi. ff. p socio. q̄uis ipse dūs eam loqui ad libitū velit. ad idē. j. de agri. & manci. do. l. fi. cū his que in fine scripsi. Hoc ides tenet hic Bar. inducēs. ā. de sac. san. ecc. iubem⁹. § fi qū. & q̄ no. p doc. ā. si aduer. trāsac. l. j. Vidi quippe accusare ipsa minorē quendā noie clementē magna predia cū dilapidatore socio & superbissimo possidentem, ob que paupertate nimia interdum inedia laborantem, qz p predijs cōmunibus colonos reperire nequibat, ob

Universidad de Deusto
Biblioteca

socū vitiū q pene omnia subuertebat. Ex equalib⁹ vero fundis non cōmunibus fructus redditusq; imminute sumebat, q; cessante impedimento socij cuita erāt. Jn his ergo z legis ratio, z equitas prohibere videntur, p quo faciunt plura q̄ scripsi. ē.ne fis. rem quā vendidit euinc. l.ij. Vnde z fundus dotalis cuius alienatio etiā cum de creto iudicis, phibetur, pōt distrahi, si eius alienatio est vtilis mulieri. ff. de iur. dot. l. fi. z plene de hoc scripsi. ē. tit. proxi. l. fi. in verbo permutationes. Jtez facit aperte q̄ diuiso possit fieri. j. de colla. fun. pa. oēs. z q; res licet alīs alienari, phibita pōt cū diuidi. z propterea in iudicio deduci. ē. de litig. l. fi. z ad le. fal. de plagia. in fuga. Addidē facit. ff. famil. ercisc. alienationes. z in anten. de litig. §. j. versi. z hoc adjiciendū. Jtem q; in his criminibus ratione dubietatis z altercationis rollende nōnulla pmittuntur, q̄ alīs phibentur. exemplū bonū est. xxiij. q. iiij. nō pōt. vij laicus habens ius patronatus in aliqua ecclesia, cōmune cū alia ecclesia, pōt illud cōmutare cū ipsa ecclesia qđ nō posset in alio iure patronatus qđ cōe cum alia ecclesia nō haberet. vt sentit Archi. xvj. q. vij. nemini. z extra de iure pa. c. j. li. vj. in verbo conferendū. Hāc sententiā pro verioze tenuit dñs Bar. de capua vt in quodā scripto vidi. (Naturale) z est bona rō ad premissa. De ppijs enim maxime curat hoēs de cōibus aūt minus vt dr̄ ff. Polit. Apud alios eñ tanq̄ alio curante negligunt magis cōia, ficulus ministerialibus seruientes multi seruientes q̄nq; deterius seruūt paucioribus. ibidē. Et no. vitiū naturale. simile. de dā. infec. fluminū. §. vitiū, z ad mace. l. j. in pin. ad. l. a q. li seruus. §. si fornicarius. z. v. di. ad eius ibi si eñ ad ea ꝛc. Natura nāq; imitatrix est vitiozū ūmi q. j. c. j. aīs 81 cōcupiscentia naturalis. in aut. de res. ea q̄ pa. §. vnū. z tatrix est. de vitijs plene scripsi. ē. de bo. vac. l. fi. (Cōiter). i. in cōi. (Ut qs) ꝛ. z dic. i. aliqs (Arbitret). i. ex iudicio animi sui iudicet. (Veniq;) ꝛ. z exponе. ē. tit. j. l. j. (Dārte) forte modicā. ff. de aqua plu. ar. fi aūt. (Corrūpi) frāgi vitiari, polluī, (Jnuidet) Jnuidere est zelari cōtra bona alicui? cupere fm Pap. Sic inuidebat illa meretrix alteri meretrici de filio. iū. Reg. iij. z extra de pesum. afferte. Addе qs de inuidia scripsi. ē. de thesau. l. j. z de digni. senato. ¶ Jn gl. i. heredib⁹ ibi cupiunt. Addе. ff. fa. ercis. l. iij. z. l. meui⁹. §. j. z de le. j. nō ampli⁹. §. fi. z. l. seq. z de ali. le. l. iij. z de oper. li. fi libertus. j. in fine vide ēt. ff. de pecu. l. fi peculiū. z. ē. cōi. vtrūq; iud. l. pe. ¶ Jn gl. fic dictū ibi in pin. Addе z. d. l. si deportatus. ē. de bo. prescrip. ¶ Et ibi q̄ sunt cōtra. Addе. Jtē alias habet aliter extra de parroc. c. j. z vide qs scripsi. d. l. j. ē. de his q; se defe. in verbo priuilegium. ¶ Jn gl. no. sic ibi cōi. Addе. z. xlvij. dil. §. necesse. in fi. Jbi q; z. c. z ibi merito addе. l. illa parū facit in contrariū. Sed ob. ff. cōi di. in hoc iudicio. §. si conueniat. vbi dr̄ q̄ rem esse cōmunem intra certū tps, etiam ipsius rei qualitati pdest. ¶ Sed vbi. ¶ Casus. Cū in tali hereditate sunt res immobiles q̄ latere nō possunt, extimāde sunt z dividende sub aspectu ipsoū curialiū. mobiles aūt vel se mouētes, nō sunt in publicū pducende, sed successores habent apud se bona ipsa diligenter inuestigare, q̄ z quāti sunt precū z sub eoū iuramento de his deponere veritatem, z hoc fit ne paupertas detegaī, z diuitie pompaliter inuidiā producant. hoc vsq; ad. §. in exigendis. (Vbi. i. postq̄. (Offerri,) curie petenti vel non petenti z ponit hic impropie. Nam ad hoc inuitus cogit simile. ē. de anno. z tri. oēs. ū. Propie aūt offerre est vltro nō petenti dare. ff. de le. iij. fideicō. §. fi rem. z libero arbitrio. ē. de postu, quisquis. Alias ponit oblatio p restitutione. j. de greg. do. l. j. z vide qs scripsi. j. de pnn. agen. in re. l. ū. z de re milit. l. fi. §. j. in verbo offerentibus. (Latere) occultari. q̄ ex sepsis ostendunt. ff. de in integ. resti. l. j. (Diuulgent) publicentur omnibus, seu vulgate fiant. (Officiunt) nocent. (Aspectu) visuile. ff. fini. reg. fi irruptiōe. in fi. vbi pu. edu. l. iij. §. ante oculos. z est aspectus propie voluntatis. Vū videmus natura, aspicimus volūtate. intuemur cura fm Papi. vide. ff. ne qd in flu. pu. l. j. §. estas. ibi intuenda. z ibi in spicienda. Vbi colligitur qs inspicere z intueri, modico differunt. ¶ Et no. q̄ aspicere z attendere differūt. vt em̄ dicit Chrys. super illud Matthei. Attendite a falsis prophetis. Aspicere est simpliciter videre, attendere aūt est caute cōsiderare. Vbi em̄ certa res z in dubitabilis aspicit, vbi vero incerta z dubitabilis attendit. Jtem vide qs scripsi. j. de digni. l. j. z de caū. fru. ye. ro. l. j. Et ex hoc verbo dicit Bul. in spec. de deci. §. vltimo. qs sacerdos q̄ debet recipere decimas de fructibus fundi, pōt dicere nō colligas fructus sine prescientia mea vel nuncij mei. p hoc est etiā. xij. q. ij. nobis. ibi sub conscientia ojum ꝛc. z ibi idoneo electo ex vtraq; parte custode ꝛc. Bona quippe opa sunt videda z plenti testificatione pdicāda. ea. q. qua tuoz in fi. vide qs scripsi. j. de re mil. cum supra. in verbo procul. Et ideo cōuocandi sunt in talibus qui tāguntur vt sciāt oēs z certi sint viij. q. j. licet. vt. q; notitia z consensu omniū pcipiat qs omnibus est p futurū. j. de omni agro deser. quicunq;. ū. in fin. Jtem quot possit sacerdos ponere nunciū vel custodem, multū facit. ff. de vsu z ha. fi ita. §. j. Et q; hoc procedit absq; preiudicio dñi pdiozū. z est vtile sacerdoti, ergo pmittendum est. ff. de euic. in creditore cū concor. (Estimari). s. qñ non possunt cōmode diuidi, vt not. j. l. proxima §. q̄ si sepedicti. (Diuidiq;) qñ possunt. (Nobiles). §. (Diuulgari). i. diuersis modis vulgari, publicari. z oibus nota fieri. (Sed iuratis) ver. (Successoribus. ē. in aut. de nup. ē. sed vt nō cā. (Facultates) s. mobiles, vt. ē. dixi. (Quid em̄) versi. z est bona ratio premissorum. (Jnhumanū) deforme, nigrū, vel qđ non hz circa hoies mores aut miserationis affectū fz Pap. (Pompa) q̄ greca similitudine dicit a publice ostentari, precedit em̄ victoria pompā fm Papi. (Paupertatis) que quidē est sine inuidia. in aut. de nup. §. ō vero nūc. ver. si vero vniuersa. vnde dicit medioctitas. ff. de excu. tut. athlete. §. vltimo. ¶ Econtra est potentia diuitiarū seu paupertatis humilitas q̄ciū. di. legimus. diuitias aūt z res possessoz inspici formidat. ē. de anno. z tri. l. fi. Vere aūt paupertas est eius qui laborat inopia. ff. de priuile. cre. si creditores. in fi. Jnopia vero laborantis q̄ sine substātia est. in anten. quomodo oportet epi. §. semel aūt. talis aūt inopia ex iniustitia plerūq; procedit in aut. vt iudi. sine quoquo suf. in pin. de pauper inope z diuite vide qs no. Arc. viij. di. quo iure. Est etiā egestas que dicitur cū quis non habet vnde se alat. ff. vbi pu. edu. l. iij. §. fi. z hec comparatur nimie paupertati. ē. de patri. qui fi. distr. l. ij. que pena est. Vnde Prouer. iij. Egestas, a dño in domo impij. nam male meritus publice vt exemplo alijs ad terrenda maleficia fit, egestate laborare debet. ff. depo. bona fides post pin. hec etiā facit egentem sordescere. ē. ad. l. iul. male. quisquis. Et egestati contraria est honestas. ff. de fur. si quis vxori. ē. cū titia. Vnde nimia paupertas actionisq; egestas dici potest ītfringere quādoq; robur cōuersationis. xij. q. fi. c. vlt. Vide qs no. de sta. regula. c. j. li. vj. in glo. not. non dicit z hec est debilitat testimoniū. ff. de testi. l. iij. in pnnc. non autem paupertas. Licet ad hoc lex illa sepius inducatur z male. quod patet ibi cum dicit egenus. Jsta em̄ satis differunt vt ex. j. z supra scriptis apparet. ¶ Ceterum de paupertate sciendum q̄ nō est contemnenda q; eam altissimus dedicauit. ea. que. gloria z per loculos quos habebat ipse Christus necessitas pauperum subleuabat. xxij. qō. iij. duo ista. fi. nec paupertas mala res est. nec in malo rum sorte computanda. xv. qō. j. illa. in fi. deus q̄ illam esse voluit vt pauperem sustinentes per patientiam coronarentur. xlvij. distin. sicut. Hāc vitam pauperem duxit ipse Christus non est dedignatus pauper fieri, cum dites esset, vt deretur illius paupertate nos ditaremur. vt dicit Augu. super psal. cviij. ac eporum gloria est pauperum necessitatibus pudere. xij. q. ij. gloria. sed z fraudare quod est pauperum sacrilegiū est committere. ibidē. z non minus crudelis est qui a paupere vsuras exigit, q̄ qui diuiti aliquid eripit. xiij. q. iij. quid dicam. Sed perfectius est oia propter xpm relinquere, q̄ pauperibus distribuēda seruare. lxxvj. di. nō satis. xij. q. j. expedit. z. qō. ij. gloria. vnde onerat⁹ pondere auri nequit xpm pauperem sequi. c. c. gloria. ver. socrates. Pauper autem quis debet esse victu non meritis. xlj. di. eps. Jn paupertas excusat a symonia vide extra de symo. tuam. ¶ An vsure. z talia acquisita illi cite si nō inuenīatur hi vel eoūz coheredes a quibus extorte fuerūt sint pauperibus erogāde vide extra de vsu. cum tu. An sufficit pauperibus dedisse. qđ quis debuit dño restituisse. habes. xiij. q. v. fozte. z de homici. sicut. §. eos. An mihi cōperat actio z que. cōtra eos qui homines meos vel colonos de pauperarūt, ita vt mihi more solito seruire non possunt, no. Jnn. extra de app. dilectis. ¶ Jn etiaz a pauperibus ecclesiis, pcuratio vel cathedraticum exigaī, no. idez Jnno. extra de off. oz. conquerēte. Qui dicantur pauperes xpi, cum heredes instituuntur. vel aliquid eis in testamento relinquitur. vide quod no. Archi. de testa. c. j. lib. vj. in verbo xpi pauperes. ¶ De facto queritur aliquis appellatus est pauper, an aget iniuriarum? videtur q̄ sic. ff. de priuile. si creditores. in fi. Sunt enim quidam quos pauperes natiuitas fecit. j. q. ij. sacerdos z quilibet nasciturnudus. xlvij. dis. sicut hi. Quidaz vero sunt quos sors damnauit humilioz. j. de specta. l. fi. Et beneficio dei seu nature quis est diues z thesaurus habet. ē. de thesau. l. j. z de dono fortune. ff. de acqui. rer. do. si is. §. j. z. ē. de incest. nup. humilem. vnde nō natura vilis, sed fortuna dominum dedit. dicit Quintil. in apes pauperis. An vero sunt ex infortunio pauperes. ē. de iur. do. in rebus in fi. z. lxxvj. di. consideradā. Vtez deo dicitur fieri tunc iniuria cū pauper vocatur aliquis iuxta illud Prouerb. xiij. Qui calumniatur egentē exprobat factori suo. Paupertas enim z honestas a deo sunt. Ecclesiastici. xj. z ita facile est in oculis dei subito honestare pauperem. ¶ Econtra quia interdum quis est pauper ex scelere. vt patet. ē. de bo. prescript. z. ff. de bo. dam. z pred. c. consideranda. z in autent. vt iudi. sine quoquo suf fra. post princip. z. ff. de po. bona fide. s. post princip. z Prouerb. iij. Egestas a dño in domo impij. Vel quia prodigaliter z luxuriose viuens dissipauit substantiā suā. Luce. xv. ¶ Solutio. Si ex eius scelere nō agit iniuriarum. ff. de iniur. eum qui. in princi. z dicta. l. bona fides. secus si non ex crimine vt in contrarijs. ad quod. vij. questio. j. quamuis, ibi ideo quia ꝛc. Arguuntur enim nature accusatores. ē. de ll. preteri. l. fi. z facit. ē. quādo imperator interpu. l. j. ibi fortune iniuria miserabiles. nec enim est qs illi valeat imputari. ff. de verb. signi. queret aliquis. Jtem facit. ff. si quis cau. l. fi. in fi. z. l. iij. §. illud z. l. dis. studeat. Et hec eadem diffinctio sit in eo qui aliquem vocat

Offerre q̄liter accipitur.

Aspicere z attendere differūt

decimas recipere debēs pōt inhibere ne ipso absente collīgantur.

cecum

cecum vel claudū. p An. de Jser. li. feu. de pace iur. fir. §. iniuriaz. Sz q̄ indistincte de iniuria teneaī qui vocat aliquē pauperem cecū vel claudū a natura, fortuna vel vitio est arg. in aut. quib. mo. na. ef. sui. post prin. ibi nō enim vltio z interdictio ꝛc. z. xxij. qō. j. ois qui in fi. De his scripsi latius. j. de castr. pecul. mil. l. ij. (Detegi) publicari. (Utilitate) adiectiones, contemptibilitate (Diuitias) Nota qđ diuitie patent inuidie, vt hic. vnde z notabilitate dicunt qđ prosequere vt scripsi. j. de digni. mulieres. in verbo nobilitam⁹. ver. vij. sic z virtus semp inuidie patet. dicit Hieron. Aū Horatius. Jnuidiā placare paras virtute relicta, no. ff. de offi. procon. nec qs̄. §. vlt. Et ideo diuitie temporales sunt ad hū esse virtutū z dignitatū, que fine illis administrari nō possunt. j. q. iij. si quis obiecerit. Cetera de commendatione diuitiarū. vide. j. de agrico. z censi. l. dñi. ibi pecuniam. z. ē. tit. proxi. l. ij. ibi dictionibus. Cōmoda vero z incommoda paupertatis. vide. j. qui nu. libe. l. fi. Sic z industria patet inuidie. Ecclesia.

Paupertas cōmendatio et laus.

iij. Paupertas vero est fine inuidia in aut. de nup. §. que vero nūc. Vnde secundus philosophus. Paupertas est odibile bonū sanitatis mater curarum remissio, abiqz solicitudine semita, sapientie reparatrix, negocij sine damno, intractabilis substantia, possessio sine calumnia, in certa fortuna, sine solicitudine felicitas. ¶ Post gl. fic ff. Addе vnde propter huius publicationem Jacob cū iurgio dixit quā ob culpam. ꝛc. Beñ. lxxj. c. hanc em̄ vnusquisq; formidat. ē. de anno. z tribu. l. fi. z vide qs ibi scripsi in verbo formidat. iuxta quod Ecclesia. xxix. dicitur. Jnitiū vite hominis aqua, z panis, z vestimentum. z domus protegens turpitudinem. Et faciūt hec ad reprobationē glosse posite. ff. nau. cau. l. j. §. vlt. q̄ dicit q̄ si hospes, cauponi, vel stabulario, vel naute res nō assignauit fz eis ignoratibus immisit illas in nauī aut caupona q̄ non tenetur dūs nauis, aut stabularius, cuius contrariū tenet Ly. ar. huius. l. vt ipse no. ē. locat. l. cerii in. j. q. Subiungens q̄ si hospes singulas res ostendere daret materiam delinquendi. ff. de pac. dot. cōuenire. ad qs. ē. delati. liber. tol. l. j. §. sed ne furandi. Sed his nō obstantibus gl. puto omnimode verioze. arg. ff. de iur. do. si ergo. §. vltimo. z de vsuca. sequitur. §. nunc in potestate z loca. cū in plures. §. locator. z hoc tenet Roff. in libr. de act. in factū ex edic. nau. cau. sta. vide. ff. de posi. fi cistam. z qs ibi no. in gl. z ignorauit ꝛc. q̄ dicit actorem agentē ad res q̄ faciunt in cista signata deposita debere probare qs ibi res ille fuerunt. ¶ Jn exigēdis. §. z dic casum. Si in tali hereditate sunt nomina debitorū, z heres noluerit prestare curie portionem ipsam exinde contingentem prestito iureiurando vt. ē. proxime de rebus mobilibus est statutū, oia instrumenta ipsoū debitorū sunt in medio producenda. z ex tūc quilibet. ē. cam curialis q̄ heres ab ipsis debitoribus se contingentes exigent portiones. Eadez ratione quilibet ad soluendū debitū, ad qđ defunctus obligatus fuerat. p sua sorte teneī. Si vero tale iuramentū recusant successores pstare, tunc fiet inquisitio de mobilibus oibus, z his q̄ reperienī in aperto. i. publico propositis estimatio vel diuisio fiet sub presentia curialiū. Jn quibuscūqz aūt casibus curie pars quarta debeī, ttāsactio facta valet hoc vsq; ad. §. filiozū. (Cautionibus). i. instrumentis. ff. famil. ercis. si q̄ in pin. alias ponit cautio pro cautela. j. de expen. lu. l. j. alias cū cautione facta promissio. de hoc etiā no. ē. de procu. l. j. (Portionem) vide qs scripsi. j. de meratis in qualibet in verbo partes. (Eque) versi. (Sorte). i. parte (Restituere). i. soluere. ē. de suc. l. j. z de act. emp. si pater al. accipit pro reintegrare. d. l. j. ff. de expen. lu. (Quod si) versi. (Successores) ex testameto, vel ab intestato, vt. ē. in pnn. l. (Sacramentū) dictū q̄ sacrat mentē, de quo vide. j. q mili. nō po. l. j. z de diuer. offi. probatorias (Recusandū) ar. hmōi ver. dicit q̄ tūc demū locū habeat appellationis officiuz qū possessor profiteri recusat. de quo dic vt scripsi ē. de anno. z tri. l. fi. (Ad similitudinē) per quā ꝓceditur ad decisionem de similibus ad similia. ff. de legi. non possunt. nā similitudo est quedā extensio. vt ibi z extra de reseri. inter ceteras. z no. Jnn. extra de cōsue. cū tāto ad fi. vltime qōnis. de hoc Tullius primo rheto. Oportere cōiecturaz ex eo qđ scriptū fit ad id qđ scriptū nō fit puenire. z neminē posse oēs res p scripturā amplecti, fz eū zmodi fisse scribere q̄ curet vt quedā ex gbus dam intelligaī. Qñ aūt aliqua sunt fimilia ita q̄ paria. vt idē fit i vno qđ in alio, posito vno positū videt z reliquum etiā si taceat, argu. ēt. ē. de diuer. reseri. l. j. z si vnus ex plurali. app. l. j. z. ū. Aū qđ statuitur in priuilegio principis videt ex presūm etiam in prescriptiōe. cuius memoria hoium nō existit, que est eius dē efficacie. ff. de aqua quoti. zesti. l. hoc iure. §. ductus. z no. hec An. de Jser. li. feu. de prohi. feu. ali. per fre. l. imperialem. §. preterea ducatus ver. itē queritur an demania. Simile aūt dicit qđ est eiusdē cōditionis z status extra de rescrip. capitulū. vide qđ ibi no. non tū q̄ sit idē in esse. ff. depo. qđ nerua. Aū Quintilianus. c. gemini languentes, nihil in rebus humanis voluit esse rerū natura tam fimile q̄ nō aliqua ꝓprietate secerneret. Quod enim z adiungi z separari ab aliquo potest, id non potest fieri idem esse qđ est id ad qđ adiungitur z a quo separatur. dicit Tullius primo rheto. Qui aūt fimilem vitam habent fimilē sentiant disciplinā. extra de sta. mo. recolentes, z fimile delictō quandoq; repellit excipientem. ē. de inof.

Pauperi aliqđ care an iniuriosa. Pauperes sunt multiplices.

Vidua q̄ ꝓprie dr.

Vxorē ducere periculosū est

Sortitur qs iudicē dignitatē z multa alia.

Bigamus est oi priuilegio ecclesiastico priuatus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

neo de relicto, quarta pars bonoꝝ eius curie deputet, iuste q̃ de cũ ꝓsumptio fuerit ꝙ ad eũ de bonis suis ratione ipsius curie puenit, nõ tñ priuat eam iure ꝓprio ꝙ cõmodo ipsius quarte partis, q̃ ꝓ dicit q̃ ꝓsumit tñ ad partẽ eius de bonis curie pueniße, & postius ad ipsam redire curiã ꝙ dici posset ex successiõe sui patris sibi debite ad filiã puenire. Et vide ✠ scripsi de murilegul. edicimus. ad fi. ¶ Sed z si mater. ¶ Casus si decurioni succedit mater vel auia nupta curiali nõ ꝑstat curie aliquã portionẽ. Similiter statuit in herede extraneo si curie ipsius ciuitatis obnoxi⁹ est. (Mater) Dicta est mater qvelut materia in generatione est, vel quasi mãma, qr mãmillas terit fm Pap. Mater aũt nõ debet filij sui obliuisci. ff. q. vj. ad romanã. (Coiugio) Cõiuginm est legitimarũ ꝑsonarum, seu ꝓsarũ inter se coeũdi z copulandi affectio in dissolubil. Dictũ a iugo quo in nuptijs copulant, ne solui z separari possint fm Pap. Vel a con qđ est simul. z iugo. qr simul iugũ ferre tenent. In tali em coniugio est cõsensus aliorũ, z cõmixtio corporũ. extra de biga. debitũ. Hoc coniugiũ christianus cũ iudea vel pagana cõtrahere ꝓhibet, nisi infidelis cõuertatur. z cõtractũ cõiugium separatur. xxviij. q. j. cane. z. c. seq. (Jactarã). i. damnũ. De hoc verbo vide. ã. de condit. in pu. hoc nulli. in fi. (Extraneũ). ✠. (Propinquitatis.) Ille dicit extraneus heres q defuncto nõ est ꝓpinquitatis iure cõiunctus. De hoc latius. j. tit. ꝓcipi. l. j. post principium. (Discretum). i. separatũ. ã. qui testa. fa. pol. discretis. Nam discretio ꝓprie sumpta est scientia, discussio, z diuisio quarũlibet rerũ consideratio ad qđ tendat vt dicit qdam poeta. Omnibus in rebus res est discretio summa. Discretio discretio qdem mater est oium virtutum. extra de offi. cust. c. j. hec potq̃ est ma- tissime necessaria est prelato in cognendo. l. dist. ponderet. Predi- ter virtu- catori in docendo. xliij. di. fit rector. z. ✠. vlt. Cõfessori in ligãdo. z sol tum mul- uendo. xxiij. q. iij. si is qui. de pe. dist. j. quem peniter. z dist. vj. quem tis est ne- vult. Item in oibus viuendo, vt scilicet, virtutes eligamus, z vitia cessaria. reprobemus. xlij. dist. hinc etenim. Oratori seu legato multiplciter in peroꝛando, z legationem sibi commissam explicando. quod prosequere vt plene scripsi. j. de leg. in rub. ver. vj. z ver. xiij. z seq. Et not, ꝙ contra indiscretũ faciliter ꝓsumitur. z omnino indiscretus iniurium pati poꝛest, facere vero non extra de sent. excom. cum filiorum. ff. de iniur. illud. Qui autem dicuntur anni discretionis. Vide extra de regula. cum virum. z. xx. q. j. puelle. (Obnoxium) vide. ã. de decur. neminem (Dispendio) damno, detrimento.

¶ Impera. Justi. A. Lex. iij.

Si quis curialibus muneribus vel munijs obnoxius vno forte vel pluribus filijs vel filiabus derelictis: filio quidem vel filie sue substãtie patrẽ minimã dereliquerit: eaz tũ que excludere eos ab inofficiosi ꝗrela põt: alijs aũt suam substantiã dereliquit: vt ex hac patrimonij distributione ad filiã quidẽ vel filios curiales minima pars substãtie remaneat: totum aũt curiale munus masculis immineat: siue filij sint siue nepotes vel, pnepotes: curiali tamen conditioni obnoxij. Sancimus huiusmodi iniquitatẽ rescari: z nõ minus quarta portiõe in masculos posse testatoꝛẽ transmittere siue vnus est filiꝰ siue plures: nulla diminutione ex permixtione sozoꝛum eis faciẽda: vt nõ solũ coꝛpoꝛibus sed etiam substantijs lꝺozãtes possint curiale habere cõsoꝛtium. ¶ Ad hoc sancimus si qs curialis (filiabus pluribus derelictis) ab hac luce fuerit subtractus, quarũ vna curiali eiusdẽ nupserit ciuitatis: alijs filiabus q̃ ad hmõi vota nõ migrauerint vel extraneis nupserint in reliquam partem heredibus derelictis nõ videri curie ex ꝛnia legis theodosiane ad appollianũ scripte satisfieri. Sed oino quartam partem patrimonij curia cõsequatur: siue vni filie q̃ curialibus nuptijs copulata sit deputanda: siue ex alijs heredibus colligenda: filia, ꝑculdubio q̃ curiali nupsit immuni ab hmõi quarte datione seruãda: cũ per maritum eius quantũ ad ipsius ꝑsonam curie sit satisfactũ. Et hoc obseruari non solũ si vltimo elogio cõdito testatoꝛ curialis decesserit: sed etiã si intestato diem suũ obierit. ¶ Sed z si qd minus quarta fuerit vel minime derelictum: hoc modis oibus filio curiali vel filie q̃ nupta est cjusdez ciuitatis decurioni ex substãtia patris curialis modis oibus vel deputari vel adimpleri. ¶ Nullo obstaculo curie opponendo: si secundũ ꝓdictã legem: filius nepos, pnepos pater auꝰ ꝓauus curiali moziẽti fuerint derelicti: q nepibus curialibus ex quacunq; vel dignitate vel occasione fuerint absoluti. In hoc etenim theodosiane legi apertissime volumus esse derogatum. ¶ Et gñaliter diffinimus ex oi cã neq; masculos liberos neq; filias copulatas matrimonio curialis minus quarta partis substãtie habere. Vel nõ ertãtibus filijs vel filiabus: ꝛ alijs heredibus ipsam curiam scõm anteriores leges quarte curialis mozietis habere solatium.

Coniugij descriptio.

Discretio q̃ est ma- tum mul- tis est ne- cessaria.

Signis. ¶ Hec lex diuiꝺ in duas partes principales. Scda ibi adhuc, alias adhec. ¶ In prima ꝛ q̃ decurio habens plures filios vel vnũ nõ põt facere ꝑ quancũq; dispositionem suã vt filiꝰ suus q sibi succedit in onere in bonis eiꝰ nõ habeat quarta ptẽ (Omnijs alias deest. (Filijs vel filie. (Distributione) diuisione. assignatione. z tributiõe secura. (Omnes). i. onus. (Sãcimus) nunc vsq; casus. Nunc incipit cõstitutio. (Iniquitatẽ Not. iniquitatẽ. qđ facit ad ſtionem facti. An pr feudatarius possit diuidere feudũ inter filios. Hãc materiã ꝓsequere fm An. de Jser. li. feu. de ꝓhi. feu. ali. per fre. l. imperialẽ. ✠. ꝓterea ducat⁹. (Resecari) tolli. ꝓcidi. (Nulla) ver. (Vt nõ solũ) ver. Substãtijs.) Not. ꝙ paup dicit laborare. vide quod plene scripsi. j. de agrico. z censi. l. domini. in verbo pecuniam. (Consortium) vide. ã. de decur. l. fi. in prin.

¶ Adhuc. als ad hoc. ¶ Diuide in quatuoꝛ ꝓtes. Scda ibi z hoc. Tertia ibi. nullo. Quarta ibi z gñaliter. ¶ In prima dicit. Curialis habẽs plures filias vnã nuptui tradidit curiali. instituit reliquas vl extraneos in bonis suis, eandẽ filiã in quarta ꝓe. ex hac hereditate deducenꝫ due quarte, vna ꝑ curia, reliqua ꝑ filia nupta curiali. Hec aũt nõ ꝛtribuet cũ alijs in quarta debita curie cũ ipa seruiat ꝑ maritũ substituta sed integra colleꝫ ex residuo patrimonio (Filiabus) tribus vel quatuoꝛ. ℓ statijs dicat plurib⁹. z sic ꝑbũ plurib⁹ ꝓprehẽdit & vltra duos. Interdũ superlatiuũ plurimi solũ duos cõprehẽdit. xxxiij. di. ꝓpiano. z. iij. q. v. qr suspecti. Sed regulr vltra duos cõprehẽdit. in aut. de hered. ab intest. in ꝓn. z. ✠. si igit defunct⁹. multi, quoq; interdũ extẽdunt ad. z. e plures. in aut. de tri. z se. post princ. Aliqñ restringit ad duos, instit. de iur. ꝓso. in fi. Aliqñ vero ꝓtendit ad quadraginta. xxxiij. dist. vidua. in gl. q̃ admiscrit ibi admisit. xl. vbi hoc no. Arch. z vide qđ no. e. ti. de tri. z se. ✠. z qđ sepe. z qđ scripsi. ã. de decu. nolationũ. post prin. (Lucẽ). i. vita humana. qua finita lux deficit, nisi his q sequẽtes ꝛpm huic vite mortui ꝓtectã lucez assequunt. (Vota) nuptias. (Sed oino) ver. (Siue (ver. (Siue ex) ver. (Filia) ver. (Nozoculdubio). i. certe, remoto dubio. (Quãtũ ad ipsius ꝑsonã) ꝑ aliũ ergo qs mun⁹ implet, ad qđ gerendũ ipse est inhabilis. sic z ꝑ aliũ votuz impletur. extra de voto. li. xiij. q. ij. anime.

An aũt qs possit ꝑ aliũ ieiunare. dic vt no. lxxxij. di. presbyter. z me lius. di. iij. c. iij. in gl. expressius, z ibi etiã plene ꝑ Archi. Et ✠ nõ ꝓsit fit est ar. optimũ. ã. de de decu. nullus. ij. vt ibi scripsi. (Satisfactus) quis ꝑ põt ergo vozi i feudo seu, ꝑ eo seruire ꝑ idoneũ substituꝰ. An aũt aliumꝝ hoc possit alius feudatari⁹ vel vassall⁹, ar. ꝙ nõ. ff. de excu. tur. l. fi. in prin. Sed dic vt no. An. de Jser. li. feu. de. ꝓhi. feu. ali. ꝑ fre. imperialẽ. ✠. firmiter. z ei ꝙ hic dicit satisfactũ. cõcoꝛ. in aut. gb. mo. nat. effi. sui. ✠. z hoc silr. z. litij. di. ex antiqs z qs ibi no. ¶ Et ex hoc optime arguit iniquita cõsuetudinis in feudis z constitutionis regni q̃ mulierẽ a successione repellit cũ seruire possit ꝑ maritum ipsius. fic. ã. de na. li. l. fi qs. ✠. vlt. cũ suis cõcoꝛ. neq; em de filijs masculis siue feminis distinguendũ est. Ad idẽ. ã. de libe. ꝓte. l. fi. post prin. z de legi. here. l. lege. sicut em nihil natura circa hoc ratiocinat arte, ita nec nos alterã in masculis, alterã in feminis ponimus legẽ in aut. de rri. z se. ✠. sinaũt cõfusionem nec ferendũ est feminã masculo in calib⁹ minui neq; em masculus ipse in se, neq; femina solũ ad nativitatis propagationẽ sufficies est. sed sicut vtriusq; natura captauit deus ad gñationis, ita z nos eadẽ vtriusq; seruam⁹ equalitatẽ. eo. ti. ✠. neq; illo. Sed certe immo in his melꝰ statuti dicta cõstitutio q̃ vult vt extãtib⁹ masculis filie nõ succedãt, dũ tñ masculi sozoꝛes aut amitas eorum fm paragiũ eoꝝ debeãt maritare, ꝙ fiqđ ꝛstitutionẽ dicũt aliq fore irrõnabilẽ z ꝛ eqtatẽ nature, q̃ qualr masculos z feminas ꝑ creauit vt dictis iurib⁹. Nõ quo est etiã illud Augu. iij. de ciuitate dei. c. xxj. inter fm z postremũ bellũ chartaginẽse lata fuit lex illa neronĩane qs hr̃dẽ feminã faceret, nec vnicã, filiã qua lege qd inigus dici aut cogitari possit ignozo. Ego vero eã dico iustiozem, magisq; legi diuine cõsona. ps Numeri. xxvij. Nõ cũ mortu⁹ fuerit absq; filio ad filiã ei⁹ trãsibit hr̃ditas, z statim erit; q̃ filijs israel sancti hoc lege ꝑpetua. Aũ z reꝑomissio seu bñdictio scrõũ patrũ implet in filios nõ in filias, ꝑ quo est illud Hieronymi sup Eccl. vbicũq; i scripturis femina legit z sez⁹ fragiliozis, z ad maturã intelligentiã trãferamus. Aũ z pharao nõ vult masculos, sed feminas que materia sunt viuere. Et econtra. nullus sanctoꝝ patrum nisi ꝑ raro feminas habuisse narratur. Solus saphat, qui in peccato mortuus est omnes filias genuit. Jacob inter. xij. patriarchas vnius filie pater est, z ob ipsam periclitatur maioꝛ quippe dignitas est in sexu virili. ff. de sena. l. j. z facit. ff. de iure immu. lege vnde mulier nomen familie habere non meruit, sed ipsa caput familie sue z signis est.

ff. de

ff. de ver. sig. pnunciatio. in fi. z facit. eo. ti. l. se. neq; em filia ꝑ cõstitutionẽ indistincte repellit, sed ad successionẽ cũ masculo equaliter nõ cõcurr t, ꝙ cõstitutionẽ indubitãter dico log in vroꝝ parẽte, arg. iurũ predictoꝝ. Vidi aũt rescriptũ sapientissimi regis roberti, per qs mãdat filie dotare de bonis paternis ꝑstari debitũ bonoꝝ subsidiũ ex maternis seu ꝛtingentẽ ipsam ex inde rõnabiliter portionẽ, z dicit

Universidad de Deusto
Biblioteca

suam suo filio derelinquit in aut.g.mo.na.effi.sui.§.fi qs autē legi mis.qd em legalius est ꝓpio filio paternā hereditatem habere eo. rit.§.ergo.Amplius voluitas testatoris est lex.in aut.de nupt.§.dis ponat.ergo sortiat ꝙtus ad hoc effectū legis.naz als nō diceret lex §.de feri.a nullo.Sicut ergo filio eximanta hereditate patris p lega ta z fideicōmissa supplendū est qđ deest a portiōe sibi cōstituta p le ges.§.de inof.test.oimodo.ita z si qđ deest ab ea portiōe ꝙpater in suo sibi testō habere ipsum voluit z mandauit,supplendū est.z a le gatariis iuxta qđ testatori cōtuer iussio detrahendū. vt em testator eo casu quo bona ad destinatā summā nō imeniunt ascēdere legata ipsa,legatariis ademisse. ¶ Premissoꝝ gra subiūctio hic z aliā que stionē.Si his feudū,z filiū z filiā ipaz filiā,vel frater hīs sororez z feudū,sororē iuxta vires feudi.fm paragū maritauerit.deinde mo ritur frater absq; liberis sorores ipsa nupta superstite, an excludat a successiōe fraterna,eo ꝙ dotata fm paragiuz fuit, z vī expresse ꝙ repellat vt in cōstitutione.vt de succel.vers.cōiungate autē.vbi dicit gl.ꝙ si soror a patre vel fratre de paternis bonis dotata fuit hz locū ipsa ꝙstitutio vt repellat a successiōe fraterna cū trenta esse debeat de eo qđ die votorū accipit fm.l.lomb.de successione si pater filiaz. Contrariū cōiter teneī z verius vt soror coniugata z dotata solu rez pellatur ab illius successione de cuius bonis dos noscit ꝓcessisse.§. de inof.test.qm nouell.in fi.ac si pr̄ dotauerit eā,z monē aliis vt mal culis vel feminis in capillo superstitibus,qz tūc de ipsius bonis do talibus dos ꝓcessit,nō iniquū est eandē ab ipsius patris successiōe repelli:vt vult dicta cōstitutio,ꝓ quo facit iura superius post prin. note posita.Si aūt moriat z deinde frater,qz postēa devenit heredi tas z fiendum paternum ad eū iam alterius nō feudum vel heredi tas lucij patris sed titij filij eiusdēqz frīs.§.de inof.test.l.fi. in fi.z.ff. de acq.here.paulus al.q ꝓcutationem.Juncteqz fuerūt hr̄ditates vtriusq; vt a mō solū ipsius filij vna dicat.ff.de vulg.z pup.sub.sed z si plures.§.j.ad qs est etiā.ff.de here.vē.l.ij.§.illud nō pōt rōnabi liter dici vt sozor ab ipsius fratris sui successione fm iustitiaz exclu datur.Odiosa qdem ꝓmissa cōstitutio in suo trī casu in quo loquit, est acceptenda z nō ad alios extendēda.ff.de legi.ꝙ ꝫ ō li.2.pos. cū gdaz.2 ꝙ ea q dicunt in plaustro vini z oleī.§. que fit lon.con.l.j. Ad idem facit extra de re iud.in causis.z.ivj.di.cenomanef.Sic et licet mozas in curia.in seruitijs dñi pape,habeat tanq; residens in eccla.z nō minori ꝓrogatiua gaudere debeat ꝙ singulari residētes, vt extra de cle.nō resi.cū dilectus.non tñ poterit cōmutare ꝓbendā qđ facere possunt ex ꝙsuetudine alī q in ecclesia sunt ꝓsentes, eo ꝙ talis cōsuetudo est odiosa.z ꝫ ius canonicū introducta nor.Archi. de ꝙsue.c.vl.li.vj.in.ij.gl.Et hoc sequit tanq; rationabilius. An.de Jser.li.feu.de natura suc.feu. ꝙ quo etiā facit, qz mutata ꝓsona seu cōditione ꝓsone mutat etiā cōditio rei.ff.de publica.licitatio.§.fin. de iure fil.fiscus,de colla.bono.l.j.§.fi is q bona varietas em successionū varietatē iuris inducit.§.fini.reg.l.ij.ff.eo.tit.in finalibus.z fa cit.j.tit.ꝓi.l.j.z qđ ibi scripsi in no,magna se.Amplius in.d. cōsti tutione.z de successionibus gradatim ponit q ad successionē bono rum feudaliū admittunt primo.§.gradus descēdentiū.secō.collate ralū.Et cū soror in capillo.i.nō nupta vt.§.l.ꝓi.§. q si excluso cōi patre,admittit ad successionē fratris in feudo vt dicta cōsti. vers.ex collateralī.quare nō admittet ad successionē eius.§.fratris lz dotata ex bonis paternis ꝓ patrem vel ꝓ ipsum fratrez aliis vlterioribus q ꝓ patrem rationabilius pellerent,excluf. Certe nulla est ratio hoc inducens ergo nullū ius hoc statuat,nec aliquis hoc dicat.j. de pact cu.pu.l.j. Jd em qđ ratione caret,extirpandū est.lxviij.dist.cor.ebi. Item si frater nō dotauit sororē ex feudo,sed eā ad partez successionis admisit pura,qz partē feudi sibi dedit in dotē,admittit soror ad successionē fratris in feudo vt no.d.cōstitutione, vt de successionib⁹ in gl,istū versum in fi.foztius admittenda est cū ꝫ in feudo nō tū in parte dotando eā fm paragiū maritauit, vt qz gravata fuit in eo qa ꝓ paragium doris exclusa fuit a successione paterna releuet efficaci ter in eo ꝙ ad successionē nouiter admittat,a qua als odiose contra ius romanū exclusa fuit.ff.de iurein.eū q in prin.cū cōcord.Et hec potissime locū habēt vbi alius non esset in medio q eam a fraterna sussessione repelleret pura frater fm suam aliquozū q.ratione sexus sororē excludit,aut filius fratris q̄ paternū gradū ingredies.in anteē. vt fratrū filij.in prin.idē ius qđ pater suus hz.prz.cōsti.ver. filij aūt fratrū.His aūt nō obstantibus vī soror ꝙis de paragio maritata excludere fiscū,ar,iurū ꝓmissorum.Cōtrariuz tū de facto seruat in curia regis,vbi excludit soror a successione fratris dotata ꝓ eū ex feudo qđ puenit ad ipm fratrē ex successiōe paterna,z hoc fert Jo. de laudo.in quo remisit sororē maritatā z dotatā ꝓ patrem cōmunez debere admitti cū alia sorore licet in capillo manente ad successionem fratris vtriusq; coniuncti,in feudo,qđ sibi ex paterna successione pervenerat z in quo iure viuebat longobardo.cū consultus esset in.q.de facto verteī in ciuitate nostra sup successione Ricardi de corbaria ar.ꝓmissoꝝ,z aliozum iurium.Et qz in dubijs recurrere debemus his casibus ad ius cōe pumentum,quo nulla differēcia est nupta fit,an in capillo,q̄ ad successionē cōmunis fratris admittit, si de eius bonis dotata nō fuit.d.l.qm nouella.Ad idem facit ꝓ missa iura inducta.in prin.Apertissimus em dz esse tractatus in oī bus,vt non ꝓ differentiā rerum aut ꝓsonarū vacillare noscat.§.de le gi.heredi.de emancipatis.in fi.Et hec predicta locū habent cuz de curio decesserit restatus vel intestatus,z si in testamento nihil vel mi nus portione tali filio curiali vel filie curiali nupte fuerit de relictum totū vel id qđ deest,supplendū est,(Obseruari) subaudi sancimus. (Elogio)qđ est ꝓprie legitimi actus scriptura vel sermo. (Sed z si quid).§.alius.vers.(Nullo)licet curialis reliquerit ascendentes vel descendentes heredes non curiales, ex qbus vnus erat curialis,nihilominus ab alijs nō curialibus deducet quarta ꝓcuria, q̄uis curialis quartā habuerit.Hec obstat hinc qđ.§.,ꝓi.l.ꝓ theodosiū statutum erat,qz illud locū hz qñ successit filius curialis in totū.(Obstaculo)impedimēto,nocumento.Dicit hic dñs Bart.ꝙ filius curialis exclusus a curia ꝙ ꝓuilegiū nō obstat alijs. Et sic facit ꝙ filius q est frater minoz.q ꝓpter artitudines regule nō succedit.in cle. de ꝓb.sig.eziui nullo mō alijs ꝓtem facit sicut illi q ꝙ pena eximuntur.ff.de cōtrarab.l.j.§.fi.de bo.lib.si necesse.§.si deportatus.z ꝓ hoc sub dit ꝙ ille q decedit relicto filio fratre minoze videt decedere sine liberis,z sic videt deficere ꝙditio q̄ esset in fideicōmisso adiecta facit et ad hoc melius in aut.vt cū de app.cogno.§.generale.ꝝ.q si forte. Jn hoc,ver. Derogatū vide.ff.de verb.sig.derogari. ¶ Et generaliter vult in summa.l.ista ꝙ filius curialis, z filia curiali matrimonio copulata.nullatenus habeāt minus quarta. (Diffinim⁹) vide.§.de agrico.z censi.diffinimus.(Sed alijs,versic. (Solatium) oblectamentum refrigerium.

¶ De imponenda lucratiuorum descriptione. Titulus.xxv.

¶ Impera.Theo.Au. Lex vnica.

Descriptionis onere siliquarū quatuoz quas ex lucratiuis ingationib⁹ trī nō humanis vel aialiū cēsibus neqz mobilib⁹ reb⁹ iubem⁹ indici:z ii curiales nō sint maiozes ac posteriozes liberamus:vt si pr̄auus z pau⁹:filio nepoti ꝓnepoti vel filie nepti ꝓneptive(nec interest nupte sint curialib⁹ necne) i postrema volūtate vel inter viuos ēt donatiōe quicq̄z de suis opibus largiat:memorate descriptionis cesset indictio. Eque ex diuerso vt si posteriozes ad maiozes ꝓdicta si bi ꝙsanguinitate deuinctos ꝓfatis titulis suas ꝓferāt facultates nulli⁹ accessione grauaminis l:mēi liberalitas oneret.Jn tā em necessarijs sibi ꝓiūctisqz ꝓsonis sub liberalitatis appellatiōe debitū naturale ꝓsoluit:cui⁹ auctoritatē iuris pariter valere sācim⁹:ēt si ab intestato successionib⁹ maxime debiti poti⁹ solutio q̄z munera oblatio cōprobāt.que nō largiētib⁹ ēt dñis ipsa ꝓpinquitatis series deferunt. ¶ Ceteri vero lz quadā iter se cognatiōe iunganf:nūq̄z trī curiale ꝓdiū sine predicto onere lucrabunt.Nisi forte is cui⁹ lucro res cesserit ciusdē ciuitatis ordini sit obstrict⁹.q lz inter extraneos numeret:vacuū tū ea functiōe qđ datū est cōsequat. Nā cū ꝓsone ꝓditio nō mutet:nec rei qdē statū ꝓuenit immutari. ¶ Lucratiuas vero res eas tm̄ volum⁹ appellari atqz ꝓdicte descriptionis grauamen excipe:q̄ hereditatis legati fideicōmissi iure mortis cā donatiōe:vl cuiuslibet postreme volūtatis arbitrio ad quempiā delabunt. Inter viuos aūt donatio simplici liberalitate cōfecta lucratiue merebit z nomen z sarcinā. ¶ Si vero vel socer futurus filij vel nepotis vel ꝓnepotis spōse affinitatis co cūde cā et donauerit:vel parēs ēt filiā vel neptē vel ꝓneptē curiali seu extranee nubentez dotauerit: licet casu mortis vel diuortij cuentu res eius cui data est veratur ad lucruz nec inter lucratiuas numerabitur:nec descriptionis oneri subiacebit. Nec enim iuris est optimi matrimonium(cum tot tantisque suis difficultatibus oppzimatur) aduentitijs etiam cumulare ponderibus. ¶ Res vero que memoratis causis lucratiue semel nomen ordiunque sortita est licet ab eo qui susceperat ad alterum emptionis vel cuiuscunq̄ cōtractus iure migrauerit:cū ꝓdicto descriptiōis grauamine proculdubio trās feretur

Siliqua qd signat

Jugatio qliter accipitur.

feretur:vt vel scies sibi imputet qui acceperit oneratz: vel si ignorauerit: quod interest consequatur. Contra quoqz si in cuiuslibet cōtractus exordio lucratiui nomē euaserit:z si postea lucri titulo in dominatum alicuius ceciderit:sarcinā memorate descriptiōis effugiet. Nulla enim in huiusmodi causis confusionis intercedit occasio si ad primordium tituli posteriozes formā cuentus. Nisi forte res decurionis que ad eū cuiuslibet merimonij iure peruenerit ad alterū fuerit postrema eius voluntate vel ab intestato vel inter viuos donatione translata:tunc enim(quia semel in personā cecidit principalis)veterum titulozum nequaqz ratione pspecta conditionem z onus merebitur lucratiue.

Descriptionis. Diuide hanc.l.in quinqz partes. Secunda ibi.z si curiales. Tertia ibi.lucratiuas vero res ꝛc. Quarta ibi.si vero vel socer.ꝛc.Quinta ibi.res vero ꝛc. Nunc ergo ꝓmisso ad euidentiā ꝙ siliqua vocat solidus q̄ est quarta pars vnius uncie.vt no.§.de epis.z cle.auf.sed hodie.z genus monete q̄ forte tm̄ valet ꝙtum z augustale. Jugatio vero dz ꝓsessio vel prediū. Dic in prima ꝙ si curialis alienat aliquod predīū siue ingationem titulo lucratiuo,is in quez trāfferī possessio debet soluere ꝙ re illa qu nuoz siliquas,ꝓ rebus aūt mobilibus talis siliqua nō soluetur.(Lucratiuis).i.rebus datis titulo lucratiuo.(Nō humanis)nō hoc aperte,ꝓ eo qđ scripsi.j.de ꝓiui.sco.l.fi.in fi.ibi z fine vlla.(Jugationibus).i.predijs.vt.j.verf.ceteri.simile.j.de colo.tracen l.j. in prin.Vel iugatio est onus qđ ꝓiugere terre prestat.§. de immu.ne conce.l.ij.vel ꝓ iugis bonuz in aut.de man.prin.§.coges.z de coll.in prin.z.§.ꝓ fiscalibus.(Judici)fieri.inferri. ¶ Jn glo.i.possessionibus ibi arantur.adde.de hoc dicit.j.de agrico.z cen.immunitates. ¶ Jn gl.j.hoibus liberis statim.adde me lius.i.hominū.§.seruoz z animaliū.§.alioꝝ vt colligit.ff.de vsufr.quemadmodū.ca.l.huic.§.fi.in fi.Vel dic vt.j.de colo.tracen.l.j. ¶ Post gl.i.solidoꝝ adde.vt in aut.nul.credē.agri.ꝓpe fi.Item siliqua est genus leguminū sonozis follibus z vacuis,q̄ ventrem magis onerat ꝙ reficiat.vt dicit gl.sup Luce,xv.aliter exponit.§.de vsur.eos.§.interdicta.(Et si curiales alias sed fi.Et dic ꝙ a ꝓfate descriptionis onere liberantur descēdentes z ascendētes.mares z femine curialibus nupte vel nō, in quos ꝓ curialem aliquē eis tali consanguinitate cōiunctum inter viuos,vel in vltima voluntate bona ipsa trāslata sunt. Nā in taz necessarijs,cōiunctis ꝓsonis nō dz alienatio sed solutio potius naturalis debiti.Et eadē ratione si tales ꝓsone curiali ab intestato succedūt,descriptionis onus nō sustinēt,dz em in his potius debiti solutio q̄ muneris oblatio.Alij vero licet curiali cōiuncti non erūt immunes ab onere supradicto, nisi talis esset decurio q licet inter extraneos numeret,trī liberū erit ꝙ sibi datū est ab ipso onere siliquarum.Et ratio est,qz si ꝓsone conditio nō mutatur,nō dz rei cōditio immutari.(Maiozes).i.ascendētes z descendentes (Posteriozes) vide.§.de decur.neqz.z.j.de loc.ꝓe,ci.l.fi.(Liberamus) onere descriptionis qđ est.§.(Ut si) ver.(Nec interest) ver.z est interpositio (Postrema)vltima(Opibus)immobilibus.z vide.§.titu.ꝓi.l.ij. §.ad filiozuz.(Largiatur)tribuat,donetur.(Descriptionis).§.qua tuoz siliquarū.(Eque).§.alias,ver.(Deuinctos).i.cōiuctos vt subiicit.(Liberalitas)vide.§.de peti.bo.sub.l.j.in fi.(Jn tam)§.(Appellatiōe)Appellatio est cōmunis simili nunciatio,vt homo,equ⁹, z hmōi fm Papi.(Persoluit.)Et sic nō est donatio sed debiti solutio.simile.ff.de donatio.hoc iure.§.fi qs seruo.z hic ſtarim subiicit. Et ideo peccatum est eis ꝙ causa necessaria nō donari.ff.de tutel.z ratio.dic.l.j.§.j.ver.quinimo.z vide qđ nor.in aut.de non alie.§.emph ꝓtheosim aūt.vñ dicit leg.Quid enim legalius est ꝓpio filio habere paternā successionem.in aut.qui.mo.nat.effi.sui.§.ergo. Et facit hec.l.ad questionem vulgatā. Jn ꝓstatutum municipale possit Quarta fi minui filio quarta debita iure nature hic videt ꝓbari ꝙ non cōtralio debita rium tenet Dy.lib.vj.de reg.iur.indultū ꝓ quo facit extra de testa. iure natu Raynutus ad fi.(Cuius).§.alias vers. (Pariter)equaliter.(Bere pōt dis neris).i.ascendentes z descendētes.(Ex his)ver.(Debiti).i.quasi minui per debiti.§.de curato.fur.l.fi.§.j.ad qđ.ff.de ado.si arrogator.z vide ꝙ statutum no.ff.de fal.si qs legatum.§.fi.z in aut.de trien.z se.§.j.z qđ no.Anmunicipa de Jser.lib.feu.de succes.feu.in prin.Debentur enim talibus ista in le. re sancimus.j.de anno,ci.l.j.z.ff.vñ li.scripto,in fi.z.§.de legi.here. de emancipatis.z quoniz bo.l.fi.nō em coniunctos huiusmodi sed per eozum maiozes in illos talia beneficia cōferunt,ff.de inter.z re.l.ij.in fi.z facit,§,de fideicommiss.l.voluntas. omnia quippe que nostra sunt liberis nostris et voto paramus.ff.de bo. lib.nihil.post prin.Unde in emptione rerū alicuius prefertur agnatus potissime in feudo.lib.feu.per quos fi,inueſti.c.j.z facit.§.de priuileg,cre.l.j.z lib.numeroū.c.vlt,Unde Jeremie.c.xxxij. Eme tibi agrū meum q est in anathot.tibi em cōpetit ex ꝓpinquitate emptio, vbi Hieronymus.nō erat licitū possessionez trāsire de tribu. nec de familia ad aliā familiā z statim.nulliz alij poterat venūdari nisi ei qui ꝓpinquitas sanguinis expectabat.ar.contra.ff.de transac.cū hīs.§.sed si pluribus.(Que nō)ver.(Serie) Ordine rerū longissimo. (Ceteri) §.als.ff.z dic ceteri vltra proauū z ꝓneporem. Item oēs collaterales.(Jungant).ff.de iustī.z iu.vt vim.in fi.q trī in extraneis loquif. (Predicto onere)quatuoz siliquarū(Misi)ñ.z ponit hic dictio nisi (Js colleteralis vt extrane⁹.q.d.nisi curialis dederit curiali,vt me lius nisi is.§.vltra,pauum z ꝓneporem aut collateralis alius. (Obstrictus alias ascriptus,vel obscriptus(Qui licet)ver.(Sacuū).i. liberum (Nam cum)ver.(Non mutet)si vero mutatur ꝓsone cōditio,mutat conditio rei.§.de inof.test.l.fi.in fi.z.ff.de acq. here.ꝓ ꝓcuratorem.in fi.de publi.licitatio.§.fi.de iure fil.fiscus.de colla.bo.l. j.§.fi is q bona.de iure pa.fi laicus.in fi.li.vj.z.j.de incol.cū neqz.vi de qs ibi scripsi.Unde si res ecclesiastica ꝓ qua nō subit onus colle ctarū ecclesia pueniāt ex locatione in censum vel emphitheosim ad laicum.non erit ipse laicus immunis ab onere collectarū ꝓ ipsa, qz mutatae st cōditio possessoris.ergo z cōditio rei.vt dictis iuribus, z hoc maxime qz in ꝓstatione functionū publica versatur veritas, vel scripsi plenius.§.de exac.tri.l.fi.ad fi.questionis. Et qz ꝓ ipsa re anteq̄ ad ecclesiā pueniret prestabant publice functiōes,ergo faciūs ad hoc redeat.ff.de pac.si vnus.§.qs in specie.xxxv.di.ab exordio.z ꝓ hoc.j.de excu.mu.euidēter.z de priuile.do.aug.l.ñ.§.de iudic.l.j.§.de colla.fun.patri.l.j.z qs no.c.tit.placuit.in gl.que cōprehendat in fi. Jta qdem qs in extimatione ipsius rei que faciēda est iurta fructuū ꝙtitatem.§.de rescin.ven.si quos,deducat ea summa quam ꝓ ipsa re noie pensionis vel census prestat ecclesie,ne dupliciter onere grauetur ipse possessor.ff.ad.l.ro.de iac.l.nauis.§. cum autez. Hec z alia bene ꝓsequitur An.de Jser.li.feud.que sint rega.in verbo z plaustroꝝ, z nauium prestationes.Et facit ad ꝓmissa.ff.de contrahen.emp.officio z qs scripsi,j.de agric.z cen.litibus.post gl. i.tributa.Varietas quoqz successionum varietatez iuris inducit.§. fini.regun.l.ij.ff.eo.tit.in finalibus. Arg contra ꝙ nō inducat extra de iure par.querimoniam.vide qs noratur.§.de fideicom.volūtas. z.ff.si ex nora.causa aga.l.j.§.j. ¶ Jn glo.i.mutatione ꝛc.vide etiā ff.ad.l.fal.filius.z de condi.z demon.falsa.§.sed si cui,z qđ nor.§.de rei vxo.ac.l.j.§.taceat in glo,cum res ꝛc. Item vide.ff.ad exhib.iulianus.§.si quis rem.z ꝓ socio verum.§.fi.z facit.ff.de le.iij.pater.§. quindecim.z §.de fun.do.fi fundum.de acqui.pos.ponunius.§.j. §.fi maior fac.l.fi.in fi.de ꝓescrip.xxx.an.cū notissimi.§.j.z.l. ficur. ver.non sexus.z qđ nor.ff.de ver.ob.cum filius.§.in hac.ver. non vi detur.de mi.emilius.de vsur.cū quidaz.§.fiscus.§.fi aduer.ven.pig. l.ij. Jn hoc ꝓbabiliter videtur distinguendum vt ex leui mutatione ꝓsone nō sequat mutatio rei,ex magna secus.vt patet.d.l. verū.§.j. cum ibi no.z cū alijs iuribus.§.inductis ad hanc partem. Ad idem ff.de iniust.test.l.ij.de arbi.non distinguemus.§.sacerdotio. cū concor.z ꝓbatur hec distinctio.ff.de mino.si ex causa.§.pen.z.l.verum. §.ex facto.z de vac.mu.pretor.in prin.z.§.j.z de pigno,act.si conuenerit.§.fi quis cauerit.vide quod ibi nor.z facit.ff.de verb.ob.inter stipulantem.§.sacram,de solu.qui res.§.aream.qui.mo.vsufr.amit. quid cū.§.agri.z.l.repeti.§.fi.z.l.seq.de seruit.vrb.prz.seruitutes.§. fi sublatum.z de vsufru.si cui.cum eoꝝ concor.de acqui.re.domi.si de meis.§.arbor.z.§.j.z.§.fi.z.l.seq.cum concor.z.l. ergo.§. tribus.z.l. lacus.in princ.z.§.j.z.l.adeo.§. cum quis.z de stu.l.j.§. fi flumen.z §.si fossa.z de lega.iij.textoꝝ.Et hoc verum est si detrimentum ex inde reipublice non resultat.Nam tunc licet muretur persone status ex magna mutatione.tñ propterea rei condictio nō mutatur,vt patet.§.de exacto.tri.l.fi.cuz cōcor.quas ibi scripsi.post glo.contra ꝛc.z.§.de epis.z cle.de his. Magnam vero mutationem intelligo si res mutata ad ꝓiorem statum saltem cum magna difficultate reducitur.argu.ff.de leg.iij.si cui lana.in princip.z.§.j.z.l.cortis. z.l.que fitum.§.illud.z.l.lana.secus si leuiter.eo.tī.seruis vrbanis.§.cū qui. Immo vbicunqz eadez species retineī,potest res dici nō esse mutata.ff.de iudi.ꝓponebat in fi.De priuilegio aūt an duret post mutationem status persone,vide quo scripsi.j.de priui.sco.l.ij.post gl.vl. Et faciunt ad questionem vulgatā si feudum in quo viuit iure ⟨ogobardo perueniat ad viuentes iure francoꝝ,um, an viuetur in eo iure francoꝝ puto ꝙ nō.Neqz em est mutatio talis ꝙ ipsius feudi cōditiones faciat immutari,nisi cōcederet ꝓ regem alicui fraco fm quosdam.Nā tunc fm condictionē eius cui facta est cōcessio intelligeret quemadmodū si damnato q miles fuerat,princeps testari ꝓmittat tunc em iure militari testabitur.ff.de inius.test.si qs filio.§. sed si qs. secus in pagano,§.de inof.test.si qñ.Ad idem facit.ff.de vsufru.sed z si quod.§.j.de iure dot.ꝓfectitia.§.vlt.z patet hac.l.vbi si hereditas peruenīat ad curialem.licet alias sit extraneus morienti, immunis est nihilominus ab onere siliquarū ad idem.§.tit.ꝓi.l.fi.ver.filia.Ubi dos filie q̄ nubit curiali a prestatione quarte partis est libera.Et vide quod de hoc no.An.lib.feu.de ꝓhibi.alie.per fre.imperialem.§.preterea ducatus.in.ij.col.Unde z ex qualitate cōtractus verba contrahentium sumūt impoꝝpuam significationem.ff. loca.

Universidad de Deusto
Biblioteca

si vno.in prin.z.l.in lege.ad fi.z vide qđ no.j.pri.Itez facit ad premissam solutionem.li.feu.de mili.vas.qui arma bellica depo.c.j.z si de feu.defun.mil.qui cleri.z de bene.femine.c.j.ad fi. ¶ In quibus pater ꝑ etiam ꝓpter magnam persone mutationem non fit mutatio feudi.sed ꝓxima fui conditionẽ in se retinet.quomodo ergo feudum longobardum nisi noua cõcessione.cum noue forme expressione nouam conditionem accipiet.quare licet etiam franco per regez concederetur,nisi per verba ad hoc apta suam conditionẽ in aliquo non mutabit,z facit.ff.qui bo,ce.pos.l.fi.ver.z si quidez.vbi rei qualitas preferetur numero personarum.Ad idem de elec.sciant.lib.vj. vbi ꝓpter rei de qua agitur qualitatem,percutiens laicum est excõmunicatus qui alias nõ esset.z vide.ff.de acq.rer.do,traditio.ℌ.j.z per totum.z qđ scripsi.ℌ.de vetera.l.fi.in verbo tractari.Utrum autem per immissionem rerum fiat ipsius q̃ missetur immutatio vt ab iecta ꝓpria natura sumat aliã.Distingue fm Jac.de bel.ꝙ hoc scripsit.in aut.de nõ eligen.ℌ.nu.ℌ.ante vero.Aut res transit in nouaz speciem,aut non.Et aut species ad rudem materiam reduci potest, aut nõ.Et si potest,aut res est separabilis,aut nõ.Primo casu quãdo trãsit in nouam speciem,nec põt reduci ad rudem materiã, tunc mutat z abiicit suam naturam insti.de re.di.ℌ.cum ex aliena,cũ concor.Secundo casu quãdo ad suam materiaz reduci põt,tunc nõ mutat suam naturã.d.ℌ.cum ex aliena.cum fi.Tertio casu qñ nõ trãsit in nouam speciem,z est separabilis,eo casu si quidem natura rei est realis.z res non mutat suam naturam per immixtionem.d.ℌ.ante, cum fi. ¶ Si vero est personalis tunc mutat suam naturam.facit.ℌ. de excu.mu.sordidouz.ff.de cenſi.l.iij.de reg.iu.inuitus.ℌ.plerũqz z de acqui.here.per procuratorem.ℌ.j.Quarto casu quando transit in nouam speciem,z est separabilis,tunc secundum quid mutat suã naturam,quia transit de ꝓprio esse in communi esse:instit.de rer. di.ℌ.q̃ si frumentũ,z.ff.de acquir.re.do.adeo.ℌ.cum quis.z facit.ff. de rei ven.marcellus.ℌ.ñ.z.l.seq.z.l.si frumentuz.z.l.in rem.ℌ.si qs. z.ℌ.seq.z seq. ¶ Sed quid in questione de facto. ¶ Rex habens castrum deuolutum ad manus suas per excadentiam puta, permutauit illud cum nobili feudatario habente aliud castrũ in quo viuebat iure longobardo,seu romano, quo omnes filij equaliter admittuntur,z ipsa permutatione rex dicit.Concedimus titio hoc castrũ fm consuetudinem regni.presupposito ꝙ fit consuetudo vt in feudis q̃ concedũtur a rege viuatur iure francorum,quo solus ꝓmogenit⁹ succedit post hec decessit.Titius relictis filijs,an admittentur oes vel solus ꝓmogenitus fm ius francorum alijs exclusis? Videtur ꝙ ꝓmogenitus vt dicta verba fm consuetudinem regni suã efficaciam operentur.ff.de legat.j.ñ qñ.z ad municip.l.j.in fi.xviij.q.j, sic enim,vltra medium,versi,si autem.z lib.vj.de ꝓuileg. si papa.ℌ.j. in fi.z quod not.extra de maio.z obe.solite.in glo.quando ꝛc. ¶ Et sic etiam ius congruens ex hoc potius ꝙ precedentis possessionis;

Universidad de Deusto
Biblioteca

eor.ibi no.z facit ꝙ no. Inn.extra de proba.in presentia. ergo z hac exanestat dispositio cōsuetudinis filio decedēte patre sibi suppstite. Et ꝙ eadē rō sit in hoc ptz satis apte ex eo ꝙ no.insti.de succes.li.ij. cū añt.vbi dicit gl.ꝙ sicut filius liberti maioris centenario excludit partonū a successione, ita z pr ipsius liberti maioris ide nt.ff. de bo.li.liberto fine. Alioqn magna sequerēt absurditas.ꝙ pr aut ma ter inhumane a successione filij repellat frustra pariēs, aut generans frustra quidē z nutriēs, si succedat quidem illi aliqui ex longa cognitione, mater añt aut pr rōnabiliter repellant.in añt. de nō al. secun. nup.§.finañt non valuerit. Itē ptz hoc ex hoc.l. cū ꝓmissis cōcor. q naturali rōne filios parētibus z parētes filijs ad successionē admittit, Itaqz si eadē rō.ergo idē ius.ff.de font.l.j.§. hoc interdictū. ad l.aquil.illud. Preterea substitutus vigore testamēti ꝙ lex est.in ant. de nup.§. disponat.excludit ꝙ naturalē z in seruitute susceptū. ff.de leg.ij.cum pr.§.pe.z ad treb.heredes mei.§.fi. Quare tanꝙ descēdentes exclusō patre ipsius defuncti filij sunt admittēdi.vt hec latius no.ipse an.e.li.ij.imperator lotha.c.j. Et qꝛ tale feudū ꝛ translatū in filiū, adhuc tū in ipso durare vr qualitas z cōditio matris.ar.bo.ff.de iudo.et directo.z in aut.de nō alij.ij.nu.§.prosperimus.z.§.ante nup. tiali, Et qꝛ presumendū est ꝙ is qui feudū primo cōcessit.illud de desirit in forma solita.f.ꝙ alij quā descēsuri ex eo cui feudi cōcessio facta fuit, nō succedant vt dictum est ar.ff.de do.inter vi.z vxo.z.d.l.si quī z.ff.de vul.z pu.z facto.vt sic ꝓmissis personis intermediis solus illa persona attendat cui primo cōcessio facta fuit.ar.ff.ad l.fal.cū dotē. sicut et dediste censet, vt descēdentes non ascendentes in illo succedāt; qꝛ actus viuentiuꝫ naturā imitant.ff.de adop. adoptio. Natura añt iudicat patri filiū non econtra succedere.ff.vnde li.scripto ad ꝙ est aperte,ff.si omiſ.cā tes.iulianus.vt hec z alia no.ipse dūs eo.ti.de na.suc.feu.post prin.z in ti.imperator loth.c.j.ad primā partē cōnis an patruus succedat nepoti filio fratris. Itez qꝛ si diceremus alios in vlteriori gradu vel alio latere debere succedere, tā ipsum feudum nunꝙ dño cēdendi aperiretur,ꝙ vitare debemus.ar.§.de vsufru. antiquitas post prin.z in aut.de nō alie.§.ne qꝛ illud.z li.feu.de alie. feu.c.j.ver.inde pōt.hoc em modo qui feudum cōcedit suum tactare quodāmodo censeret,ꝙ nō presumitur.ff.de ꝓba.cum de indebito. successio quoqꝫ feudi semper aspicit personam eius cui primo feudi cōcessio facta est.vr solū descendētes ex eo in tali feudo succedāt. li. feu.de gra.suc.in feu.c.j.ver.si em.ne forte inultus dūs vel descendēs ex eo alterius familie vel generis vasallos ꝙ ex ea vel eo ꝙ eleserit cū dedit feudū acquirat eo.li.de duo.fra.bene.inue.c.ij.ibi ne forte ꝛc.facit.ff.pro soc.qui admittitur.z de mu.z ho.l.vacatio.z de iure immu.l.j.z.l.immunitates.z ꝙ plene scripsi.j.de ca.pecu.milī, errat.in verb.in prāte, vt.item quid. Itē faciunt pro hac parte ola iura z actiones inducte p gl.dicte cōsti.vt de suc.in fi.z ibi dām an. ibidē in cōne an succedāt ascēdentes in feudo in verbo fratres.siue ex vtroqꝫ parente ꝛc.z.d.c.impera.lotha. Cōtra faciunt iura z rōnes suprascripte pro patre.in proxima questione. Itē qꝛ leges exigunt equitatē seruari.de qua satis scripsi.ē.ne fis. rem ꝙ ven. euin.l. ij.z.j.de .pri.sacro.scri.in sacris.ij.§. vlt, z maxime in successionib⁹ vt nō sit iniuidia. Vñ dicitur. Patri succedes o nate per osticianū. Inuidiā portans econtra terculianū.ē.ad ozi.in rub.pro quo ēt est in aut.qb.mod.na. effi.sui.§.filiuꝫ.vbi dicit ꝙ sicut naturalis legitimatus non succedit agnatis vel cognatis, sic nec illi succedēt ei. ad idē.ē.de legi.here.meminimus z.l.lege. Nec añt maxime locū dicū tur habere si feudū inter matrem filij defuncti, z eius fratres als diuisuꝫ non fuit. Nā de iure lombar. per diuisionē huiusmodi a portione que peruenit ad ipsam matrē eorū sororē cēsent excluſi, non sunt ergo ad illud de cetero admittendi vt ipse dicit ibidē. Nec ob.dictū. c.j.de natura suc.feu.quī iura nō ligant nisi quatenus sunt rōnabilia vt no.ipse dominus in preābul.dicti operis.ij.z.nij. quelibet ionibus. Ac satis est irrationabile ꝙ excluso parente aununculus z materte ra veniant ad successionem eandem vt ex supradictis patet. Quid enim si feudum ex venditione vel alter peruenit ad aliquē non ex locatione facta sibi z heredibus suis vt est hodie forma priuilegiorum concessionis dicemus ne reuerti ad proximiorem ex parte ipsius persone per quam fuit ipsum feudum taliter acquisitum ex ipso contracturi? Certe iniquum foret vt cū nulla sit hic cōcedentis. distrahētis, aut consentientis affectio, eos ab ipsius feudi successione priuare, qui defunctio in bonis alijs legitimo iure succedunt, z hoc probabiliter a simili. Nā si pater acquirit feudum in quo primogenitus solus succedit. non potest filius secundogenitus petere vt tantundem pecunie ꝙtus valet feudū ex alia pris hereditate percipiat, secus si pater emit:qz tūc secundogenitus tātundē habebit pcipuum ex alia patris substantia. Qtum ex re pris ipsius absceſſit, p tali feudo empto per eū. Dicit Bal.de iser.li.de .pri.feu.ali.per Fre.imperialem.§. preterea ducat⁹.ver.sed si pater. Hoc idem patet in fratre qui feudum de cōi quesiuit. Nam tūc frater sibi succedit.eo.lib.de benefi.fratris. c.j. Quod tū verū est qū dño sciēte pro se z fratre qsiuit. hoc casu locū non hz qū ex concessione sibi facta qsiuit. eo.lib.de duo. fra. c.ij. Hec prosequere vt no.d.c.j.per glo.z Bal.de Iser.z nor.ha.in lom. de suc.l.si pater post mortē. Qui añt dicit feudū cōcessum in forma.f.concedimus tibi hoc feudū.z tuis heredibus. ex tuo corpore legitime descendētibus hz hoc necesse probare. Non em hoc ꝓsumit nisi ꝑbet ꝙtuncuꝫ tale consuetum in alijs sic exprimi. Hoc no.idē dūs li.feu.in qui.cau.fe.amit.c.j.z dicta cōsti.vt de succes. in verbo fratres.siue ex vtroqꝫ ꝛc.pro quo facit.ff.de pub.quecunqꝫ.§.fi. Añ dicit Inn.extra de cōsti.cū zelo.ꝙ in cōtractibus z rercriptis nō in telliguntur nisi cōditiones generales puta si potero, si sanus ero.z hmōi.xxvij.q. ij.c.j.z.xxxij.q.vlti.c.vna z ibi in glo. Hoc idem not. Bal.de Iser.d.§.preterea ducat⁹.in. iij.col. Itē facit pro hac parte. ē.de leg.in annalib⁹.ff.de an.le.l.annuam.z de in.immu.l.iij. Et hoc credo verius.naz dicta constitutio vt de successionibus loquit in feudis quaternatis.ac in alijs feudis plenis minimis.z de tabula.cōstitutio ipsa nō vendicat sici locū, sed ius cōmune vt succedāt in eis consanguinei ꝙtuncunqꝫ remoti.vt ibi no. in ij. glo.z in glo. licet initium. Et est expressum eo.li.consti.de hoi.bar. possi.in terra. de.l.si quī.§.z si contigerit.vt sic ver.ꝙ si de predictis ibi sequēs intelligatur repetere ordinē graduum in successione feudi. s.descendentiū collateralium.z ascendentiū quē expresserat antea in successione bonorum hereditariorū in ipso.§.z si contigerit. Pro quo est.ff.de cōdi.insti.cū seruus. e pac.ite quia. §. vlti.de condi.z de.auia.in prin. de ver.obli.titia.§.idē rūdit. Sic etiam attenditur ordo in personis noiatis veteris ad successionem fideicommi.ff. de leg.ij.cum pater.§.penul.z.l.peto.§.fratre.ij.ri.cum concor.ad treb.heredes mei §.fi. Quoties em repetitio pōt esse vtilis z fructuosa,intelligi debet esse facta ac si foret expressa.ff.de pac.dota.§.cū pater. post prin. Ad quod facit eo.ti.inter socerū.z cū inter z.§.de iur.dot.etiaz.de do. ante nup. si constante. §. pactis. Et quoties prouisio acta est in vnū casum per testatorem, videt sibi pudisse in oēm casum ad eundē effectū rēdentē.ē.de postu.l.fi. Fortius hoc dicendum est in pulsione acta per legem que legem aliam non presumitur abrogare. in aut. qui.mo.na.effi.sui.§.tribus.ē.de app.precipimus. z de inoffic. do.l.j.z facit quod no.in simili.ff.de do.filius. §. sed meminisse. z de iudi.heres. in prin.in glo. indulgendo. Predicta quippe constitutio vr de successionibus loquitur solū in feudis que tenent in capite a rege,vel ab alio,vt ptz ibi in prin. vt verbum in capite ibi positū intelligatur repertum etiam in feudis que ab alijs ꝙ a rege tenentur ar.iurium premissorum. Vt quis diceret modicum feudū licet nobile appellarum iuxta mores eorum in capite teneri per nobilem quod non meruit quaternari.i.in quaternis curie annotari. Ad quod est grg.ff.de acqui.pos.si rem.ibi neglecta atqꝫ omissa z c.ē.de admi.tuto.lex que.in fi.cum concor.de epi.z cle. qm venerabilis. Aprara,contrario.j.de questore.l.vna. Si ergo in eis succedit libere quē admodum in alijs bonis nō feudalibus, manifestum est patrem admittī; quia precedit omnes alios collaterales de iure ciuili vt clare habetur,ē. ad tertul.qui. defuncto. Hec dictus.§.z si contigerit est intelligendus solummodo in feudis que vulgus rustica vocat,ab alij appellatur mansum.ab alijs tenisa,ab alijs nomine turpioi. Il li enim non censentur proprio iure feudi. ꝙ patet:qꝛ pro eis contribuitur in generalibus subiectionibus z collectis.de quibus etiā bonis comites. z barones vasallorum suorum ordinarū cognoscere nō vetantur. De his scripsi.j.de fund.limi.i.fin. Jn feudis autem nobilibus que tenentur ab eis iuxta regni abusum nō cōtribuitur proeis in dictis oneribus,z comites z barōes nō interponūt cognitiones eorū,sed iustitiarij regiōis in qua feuda sunt sita p cōstitutiones regni de reuo.re.feu.l.cōstitutiones. Verbū em potissime a legislatorum in proprio z potiori suo significato,non añt in improprio accipiendū est.ff.de sta.li.cū heres.§.stichus.ij. Sic z nuptie dicuntur cum eorū vota re ipsa procedūt.ē.de nup.sancim⁹. Sic z in cautione que si proferat a lege intelligit cum fideiussoribus.ff.de colla. bono.l.j.§. caueri. Secus si ab hoie:qꝛ tūc nuda ꝓmissio intelligit. ē.de ver.sig.sancimus. nisi in casu quo de natura sui requirit fideiussor.ff.de euict.l.iij. si vsufr.peta.ij.l.z nisi adiceret idonea.ff.man. si mādato tit⁹.§.pen.vel sufficies.vr not.ex de seq.pos.c.j.vel plena vr not.dicto.§.fi. Sic z vinaria vasa ea solū dicunt, que solū ad opus vini omni tpe sunt parata vt puta torcularia,nō aūt dolia.ff.de ꝑb. sig.vinaria. Et amicus dicit nō leui notitia sed perfecta, vera familiaritate coniunct⁹. eo. ti.late.§. amicos. Et cū dicimus cuilodiā ls priuata reperiat, de publica solū intelligendū est.e.ti.vinculo. Et donatio simpliciter sumpta intelligit inter vinos, nisi adiciatur cā mortis.ff.de dona.filiufa.§.pen.z de dona.cā mor.sepa.in fi. Et cuz dicimus dūum,directū intelligimus.ff.si ager vecti.l.j.§.j.z facit. ff.de ac.emp.quicquid. Absit ergo vt proprio legis abiecto vocabulo,sniaqꝫ ipsius, abusiue interpretatiōi cōsuetudinis incūbamus. ar. eorum que de lege z cōsuetudine dicta sunt.ē.in prima qstiōe.z que no. Jo.an.ex de cōsue.cū tanto .in victima qstione. Sic z voluntas propue sumpta exꝑssa intelligit z nō tacita.ff.de tribu.l.j.§.scietiā.z facit.ff.de fun.l.j.§.j. Et cū dicimus etatē legitimam, de.xxv. annis intelligitur,nō de ea que beneficio suppletur. ē.de his qui ve. eta.l.fi. Et cū dicimus mortē,naturalez nō cuilē intelligimus. ff.de verb.obli.ex ea.§.in insulā.de leg.ij.fi ita quis.§.j.z.l.cuz pr.§.here ditati,z ex de piu.qz.z ꝙ no.in aūt.de nup. §. occasionē quinimmo nec ipsius verbi significatio ad promiscuū trahit.ff.de leg.iij.hoc le gatum. Hec ola vera sunt,nisi verbo aliquid adiciat⁹ per ꝙ eius ꝓpria significatio imminuet.ff.ꝓ socio.sed si adiciat de auro z ar.le.q cancem.ex de maio.z obe.solite.vñ verbū prolatum a teste ꝙ diuersos intellectus.pōt habere,ad cōem est intelligentiā referendū.puta si testis dicat Titiū possedisse:intelligendū est.i. de facto tenuisse. nisi adiciat iuste. nā tunc ēt iuris administculum dicendū est afferre. z de hoc plene no. Jnn.ex de testi.cū causam.in gl.magna.ibi quidā tū sunt ꝛc.z facit ꝓ hoc ꝙ nor.ff.de iudic.ei qui.z per Jnn.ex de appel.super eo. Et cū verbū dubiū a lege proferē pugnioz⁹ plenioꝛ interpretatio fit ꝙ si ab hoie proferat.ff.de dona.filius.§.sed memini. in gl. Itē ls verbū rōne adiuncti mutet propriā significationez vt dicrū est.hoc verū si nō alius refragatur.vt colligit.ff.de verb.sign. l.maiore.z de serui.tu.pre qui duo.z cōla p.si qs duos.§.fi. Hāc ctaqꝫ sulam (vt predicit) verioꝛe puto.ne als dicta cōstitutio videat⁹ potius dainartrij.ꝙ dubioū interpretatrij ꝙ lex ab hoiet.in aūt.de test. inspf.post prin. immo sic lex dubia intelligēda est vt be.nigmus relatas ē ami em in legibus magis simplicitas ꝙ difficultas.ff.de dolo.l.j. Acqꝫ simplicitas esset hoc casu si pr luctuosa filij her editare priuatus iuueniatur.ff.de inoffi.test.nā z si.vnde li.scripto absit. Lex em non est dure,aut seueriter interpretādū ff.de custo.reo.l.ij.§.j.nec aliter ꝙ de ceat.extra de verb.sig.cū olim tibi. Jā em predictū feudū quod per uenit ad filiū ex successione materna nō dicit feudū matris vel eius a quo peruenit ad matrē.ff.de vul.substi.sed si plures.§.j.cū concor. ē.in proxima questione. Idē cum lex sit super difficili. z bono fundāda ff.de carbo.edic. ꝙ labeo.si diceremus,dictum. §. z si contigerit loqui in feudo quod vulgo dicit rusticanū:ꝙ feudū non est, cum ꝓ eo collecte prestent⁹, vt predictum est, tam ipsa constitutio superflua z inutilis foret membranaqꝫ inutiliter occuparet, ꝙ improbatur a iure.ff.de post.re.l.v.z vir.dist.si romanorum. Multi vero iuris doctores preclare auctoritatis maxime dūs Pō.de monte forti contrariū renent,z dicūt predictaz cōstitutionē si qū.de ho.bar.possi.inter de ver.ꝙ si de predictis.cuim dicit in eo ꝙ de feudo tenet ab eo dūs feudi succedat loqui in feudo rusticano,z ex ponit de feudo. i. de castro seu loco, vbi bona ipsa de quibus agitur sita sunt, quidā locus est feudū,arguēs per dictā literā non abrogari ius feudorū,ꝙ aliud in successiōe statuit, nisi quaten⁹ inueniē exꝑssius in constitutione,vt de succe.no.in feu.quaz intelligit in oī feudo ꝑter ꝙ in feudo rustica no. Sic cōtra hūc intellectū satis est litera dicte cōstitutionis si qū.in pr.ibi sine etiam angarij sint villani simpliciter.z quod subiungit aut cuiuslz conditionis. Nā sub hoc verbo etiā nobiles, comitum. z baronum.l.q feuda nobilia sub eis tenent non quaternata videntur includi. satis enim manifeste hoc denotat ipsa dictio cuiuscūqꝫ cōditionis.ꝙ est signum vniuersale distributiuū.ff.de le. ij. si in plus ribus in princi.cū ibi no.z ꝙ Archi.de elec.indēnitatib⁹.li.vi.in verbo quolibet modo.hec enim dictio qcūqꝫ refertur ad vniuersos sim Dap.z patet.ē. de quadri.prel.li. ij.immo dicitur dictio effrenata, vt cum ponit nihil extra de maiorita.z obedien.solite. ante fin. z de preben.si tibi absenti.lib.vj.z ibi hoc not. Archid.z facit.ē.de exactionibus que tenentur ab eis iuxta regni abusum nō cōtribuitur proeis in dictis oneribus,z comites z barōes nō interponūt cognitiones eorū,sed iustitiarij regiōis in qua feuda sunt sita p cōstitutiones regni de reuo.re.feu.l.cōstitutiones. Verbū em potissime a legislatorum in proprio z potiori suo significato,non añt in improprio accipiendū est.ff.de sta.li.cū heres.§.stichus.ij. Sic z nuptie dicuntur cum eorū vota re ipsa procedūt.ē.de nup.sancim⁹. Sic z in cautione que si proferat a lege intelligit cum fideiussoribus.ff.de colla. bono.l.j.§. caueri. Secus si ab hoie:qꝛ tūc nuda ꝓmissio intelligit. ē.de ver.sig.sancimus. nisi in casu quo de natura sui requirit fideiussor.ff.de euict.l.iij. si vsufr.peta.ij.l.z nisi adiceret idonea.ff.man. si mādato tit⁹.§.pen.vel sufficies.vr not.ex de seq.pos.c.j.vel plena vr not.dicto.§.fi. Sic z vinaria vasa ea solū dicunt, que solū ad opus vini omni tpe sunt parata vt puta torcularia,nō aūt dolia.ff.de ꝑb. sig.vinaria. Et amicus dicit nō leui notitia sed perfecta, vera familiaritate coniunct⁹. eo. ti.late.§. amicos. Et cū dicimus cuilodiā ls priuata reperiat, de publica solū intelligendū est.e.ti.vinculo. Et donatio simpliciter sumpta intelligit inter vinos, nisi adiciatur cā mortis.ff.de dona.filiufa.§.pen.z de dona.cā mor.sepa.in fi. Et cuz dicimus dūum,directū intelligimus.ff.si ager vecti.l.j.§.j.z facit. ff.de ac.emp.quicquid. Absit ergo vt proprio legis abiecto vocabulo,sniaqꝫ ipsius, abusiue interpretatiōi cōsuetudinis incūbamus. ar. eorum que de lege z cōsuetudine dicta sunt.ē.in prima qstiōe.z que no. Jo.an.ex de cōsue.cū tanto .in victima qstione. Sic z voluntas propue sumpta exꝑssa intelligit z nō tacita.ff.de tribu.l.j.§.scietiā.z facit.ff.de fun.l.j.§.j. Et cū dicimus etatē legitimam, de.xxv. annis intelligitur,nō de ea que beneficio suppletur. ē.de his qui ve. eta.l.fi. Et cū dicimus mortē,naturalez nō cuilē intelligimus. ff.de verb.obli.ex ea.§.in insulā.de leg.ij.fi ita quis.§.j.z.l.cuz pr.§.heredi tati,z ex de piu.qz.z ꝙ no.in aūt.de nup. §. occasionē quinimmo nec ipsius verbi significatio ad promiscuū trahit.ff.de leg.iij.hoc legatum. Hec ola vera sunt,nisi verbo aliquid adiciat⁹ per ꝙ eius ꝓpria significatio imminuet.ff.ꝓ socio.sed si adiciat de auro z ar.le.q cancem.ex de maio.z obe.solite.vñ verbū prolatum a teste ꝙ diuersos intellectus.pōt habere,ad cōem est intelligentiā referendū.puta si testis dicat Titiū possedisse:intelligendū est.i. de facto tenuisse. nisi adiciat iuste. nā tunc ēt iuris administculum dicendū est afferre. z de hoc plene no. Jnn.ex de testi.cū causam.in gl.magna.ibi quidā tū sunt ꝛc.z facit ꝓ hoc ꝙ nor.ff.de iudic.ei qui.z per Jnn.ex de appel.super eo. Et cū verbū dubiū a lege proferē pugnioz⁹ plenioꝛ interpretatio fit ꝙ si ab hoie proferat.ff.de dona.filius.§.sed memini. in gl. Itē ls verbū rōne adiuncti mutet propriā significationez vt dicrū est.hoc verū si nō alius refragatur.vt colligit.ff.de verb.sign. l.maiore.z de serui.tu.pre qui duo.z cōla p.si qs duos.§.fi. Hāc ctaqꝫ sulam (vt predicit) verioꝛe puto.ne als dicta cōstitutio videat⁹ pot

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur. sed quo ad ipsam vxorē fic. vt. ff. que in frau. cre. l. fi. §. j. ver. aciu
neuter. z no. Bzo. in summa. eo. ti. §. itē vt iocū. z Bul. in spec. de lo
cato. §. nūc aliqua. ver. ex. ¶ Hec faciūt ad questionē frater qui suc
cessit patri in bonis oīb⁹ fm cōstitutionē regiū in aliq⁹ debitor. so
ror fuit ex eode patre nate ad ꝑtandas sibi dotes de paragio dota
uit eā, z stipulatus est dotē sibi reddi mrimonio soluto cōibus li
beris nō relictis, hec testamētū cōdidit viro vel alio here de institu
to, z filijs nō relictis mortua est, querit an admittat frater ex stipu
latione an heres instituetus ad dotē ꝑsupposito q talis stipulatio so
lita ea tacēte interposita fuit? Et q admittat frater, sic ostendit con
trat mrimoniū solutū, z sic fctm est iocū stipulationi, z restitutio do
tis facieda est ꝓ eo ꝙ frater exheneus. ē. de rei vxo. ac. §. accedit. z se.
¶ Secōo vr hoc expssium ꝓ fratre. ff. so. ma. que dotis. de le. iij. cū qs
dece des. §. nupcura. de do. ple. se ga. de pac. dota. cū marit⁹. §. mulier
z. ē. de iure dot. l. ij. ¶ Tertio iz dos ꝓ ipsius fratrē sorori debita fue
rit ex eo ꝙ ꝓtus est sibi in successione parentū fz dicta cōstitutio
nē i aliq⁹: q; tū patīa est fratrē stipulari dotē sibi reddi soluto mri
monio uberis nō relictis, vr ipsum ad repetēdaz dotē in euentū non
exhibitis liberoz vt donatariū admisisse. ar. ff. de ꝓba. pcula. cū cō
cor. de dona. inter viruz z vxo. si verus cōis cū ibi no. z donationis
titulo inter vinos, si nō expressit q cā mortis. ff. de don. cā mor. se ꝑa.
§. si vo z de do. exce. l. apud. §. j. in fi. gl. magne. z vide. ff. de leg. ij. cuz
pr. §. mater. quare deriso⁹ vr z ridiculum dubitare, an testari po
tuit de eo ꝙ per donationē irreuocabilē iaz in altū est collatum, ma
xime q in euētū cōditionis ipsius frater foret sibi ab intestato tan
ꝙ proximior successur, ar. optimū ad hoc. ē. de testa. hac cōsultissi
ma. §. si quis autez. ver. nisi forte. z. ff. de inuit. fcit. l. ij. z de cōrata. si
duobus. §. si ꝑtus, z ꝙ ibi not, z de leg. iij. ꝑ. §. quindecim. z li. feu. p
quos fin. iue. §. sed cui⁹ res. ¶ Quarto fic. tenim est lex, in aut. de nu
§. disponat z dz dispositionez leg. timā imitari. ff. de le. j. si qñ. z. ē. de
inoffi. fcit. si qñ. qz nec expssie pōt qs testando statuere cōtra legem
nec facere vt leges in suo testamēto iocū nō habeat. ff. de le. j. nemo
pōt. immo fauoze legū virtute volūtates suum cōsequuntur effectū.
in aūt. de here. z fal. prope fi. cū si. Sz si mulier dat dotē z stipulatur
sibi reddi si postea sua culpa diuertit, repellitur a repetitione dotis.
Extraneus aūt q vigore stipulationis admittit iz sua culpa diuer
tat mulier, ac ipsius repetitione dotis nō submouet. ē. de iur. dot. si
dotē. Sicut ergo stipulatio reddende dotis ibi legē tollit, sic z hic re
stamentū. vt sicut nō pōt mulier culpa sua puniri publice interest. ff.
de fideiuss. si a reo depo. bona fides. cū cōcor. facere vt extraneus do
tem perdat. sic nec testm eius cui nō decet applaudi. vt hat de alieno
cum hoc esset cōmittere crimen furti. de eo lex q alterius tertiando.
largiri. ff. de far. si pignore. immo fauendū est stipulationi fm ꝙ dos
reuertit ad patrimoniuz vnde processit. facilius em reddit vi venit.

Furtum committit cōstat iure cōmuni equaliter admitti femīas z masculos, ne a⁹ na qui de a lieno re stādo la gitur.

ff. de pact. si vinus. §. q in spē. xxxv. di. ab exordio. ¶ In contrarium
aūt paragrū loco portionis sibi ab intestato debite subrogatum est.
Sicut autē in portione sibi frater ex cōis patris substantia dedit ad hoc
sic z in dote quam sibi frater ex cōis patris substantia dedit ad hoc
ē. de sacrosan. ec. l. j. de iudeis nemo. z mā. in re. alias cōstitutio dice
ret iniqua, denīq; a iuitia, honestare. z rōne q lex abhoret pro
quo vide q scripsi. ē. ne fil. re ꝙ ven. eunc. l. ij. Quib⁹ diligēter attēdz
si diceremus ꝓfatā sorozē testari de dote sua nō potuisse an hoc sit
equum, rōnabile, iuitū, piū, clemens, honestū atq; ꝓfectū, vtiq; z iniq
uitatis exclusiuū, que oia requirunt in lege, vt ibi diffusius scripsi,
alius hoc dicat. Ego aūt non sum ausus cōtēri. Preterea pro hac
parte vr aperte. ff. de le. ij. cū pr. §. j. Non obstāt leges scōo inducte
ad primam partē nam in eis mandato mulieris expresso alt⁹ fuit a
marito stipulatus dotē z animus donandi fuit in muliere. hic aūt se
cus, immo nullū mandatū interuenit. sed solum temeritas vtriusq;
donatris. ē. mariti. sola patientia mulieris, que sibi ꝓtendicare non
potuit. vt de hoc plene. ff. man. qui patit. de procu. filius. §. inuitus. z
ꝙ Dyn. li. vj. de reg. iur. is qui tacet. potissime illis ꝑtentibus, quib⁹
ꝓsentibus aut exhibere tenet meticulosam reuerentia. aut exhibet
viro quidē ex subiectione, fratri aūt rōne sexus maxime in capillo in
eius domo existens ad q. ff. de fur. l. pe. qua. re. ac non de. l. j. §. in sum
ma z ꝙ ibi not. z facit in simili. ꝙ not. Jnn. extra de regula cōsulti.
in fi. z Archi. ꝙ me. cā. c. j. li. vj. in gl. igit raliter ꝛc. z. ff. de obse. ho
nori. z. l. parens. z. l. iz ad trebel. q; poterat. in fi. ꝙ vi aut clam. l. j. §. si
quis imbecillitate de pe. dist. j. si ꝓpter hoc, z de fideic. li. cū vero. §.
ꝓ. Alia est em ratio eius q expresse agitur, z alia ei⁹ q tacite meit
ff. de ver. obl. eū qui certarū. immo videremꝰ ipsi cōtrahentes in furti
crimē incidere. ad q est dicta. l. si pignore. z. ē. q cū eo. si liberam.
in fi. Vel saltē in dolo fuit ipse stipulator: qui sibi patrocinari non dz
ff. de eo per quē fac. est. l. j. in fi. z. li. z. iij. cum fi. ¶ Et per hoc et re
sponsum intelligatur ad tertio. alt. ē. l. procula. z. l. fi seruus cōmunis
eo addito ꝙ ibi expresse aliud actū fuit ex quo procedit ꝓsumptio

donationis. Hic nihil expressum sed totum tacituz ex mulieris par
te processit. z precipue hoc iocum habet in muliere iure lombardo
viuente minualdi consensu, multer in nullo sibi preiudicare potest.
¶ Nec obstant quarto allegata. nā hic frater licet extraneus de suo
non dat sed de bonis sororis aut sozoi debitis z seipsum stipulatio
ni adiecit solū ea quippe tacente. Ac sozoē dotando non dicit do
natio, sed preter id ad quod sibi tenet ex causa prelationis in taz ne
cessaria coniunctaq; persona debiti potius naturalis persolutio. vt
hac. l. cū suis concor. ad quod etiā. ff. de dona. hoc iure. §. si quis ser
uo. z vide. ff. de iur. do. stipulatio. ad fi. z quod not. eod. tit. si ego in
pnn. z. ē. de rei vxo. ac. §. accedit. z ꝙ ibi not. Eyn. in. iij. questione.
Item dos eo casu nō vere pōr dicti titulus lucrati⁹: q; mulier eo ca
su cū dotatur, suum debitum recipit ꝙ que omni vr hec questio in
ste ac rationabiliter terminari, videlicet ꝙ si frater dedit dotē ex pro
prijs facultatibus, cum alia bona sozoz non haberet, que sub fratris
gubernatione cōsiterent, veniat dos data ipsi fratri ex cōtracta sti
pulatione reddenda. Si vero dos ꝓcessit ex bonis cōis patris se
cus z sic locum habeant scōo inducta. z vide. ē. de dotis ꝓmisl. l. fi.
vel dic aut mulier erat opulēta, frater vero pauper, z familia onera
tus z tūc ꝑsumat donasse, aut nulla alia bona habens, sed frater di
ues z tūc non, sed prima tutior est. Pro declaratione autem huius
materie vide quod not. Ly. ē. de rei vxo. ac. l. j. §. videamus. z. §. se. z
dicta. l. fi. de dotis ꝓmisl. Utrū aūt sozoz debeat expectare tēpus mi
priarum, vel possit petere dotes sibi debitas statim patre mortuo v i
hereditate adita sibi solui. Ly. ē. de nu. fancimus. determinat q sta
tim adita hereditate per. l. quoniaz in prioribus. ē. de inoffi. test. Se
cus autē si per extraneū aliquid esset legatum aut. pmissum nomine
nuptiaruz, tunc eniz sunt ipse reales nuptie expectande, vt dicta. l.
sancim⁹ (Hec descriptionis) ver. (Hec enim) ver. z est optima ratio
premissorum bn notanda. z vide quod scripsi. j. de agen. in re. l. j. in
nora magna. post ver. econtra (Res) Predicte res translate, in ex
traneū cum onere quatuoz filiquarum in quemcunqz alium semper
quocunqz alienationis titulo transferenf. nam qui sciuit hoc onus
sibi debet imputare, qui vero ignozauit, poterit a vendituze suū cō
sequi interesse. Quod si alienare sunt a predictis cōiunctis in quos
translatio facta onus lucrative cause non indugit, securus erit em
ptoz a tali onere quatuoz filiquarū. Verū si res immobiles alicuius
decurionis peruenerint ad curialem titulo non lucrativo, z ipse in
alium transtulit titulo lucrativo, ille nouus possessoz subiectus non
erit oneri quatuoz filiquarū (Causis) als casibus (Exordium) prin
cipiū, initiū. (Ut vel) ver. (Contra). §. (Sualerit) elapsa fuerit (Et
si) ꝑ. alias sed ad primoz dii ꝛc. z hec bona. als. si ad, z deest z (Sue
tus) finis, exit⁹. (Alisi). §. (Forte) vide. ē. de decu. oēs. j. (Mercimo
nij, commercij (Tunc em) ver. Et eit ratio ꝓtim dicti. (Et semel)
Ad qd quetionē. Prelatus hz res de mēsa sua. ytē comites z baro
nes habēt de mamalia, puta molēdina z alia hmōi, z habent feuda
quedā bona que antea nō fuerār de mensa vel demamalia retinue
runt. vtrū sint facta de mansa z demamalia. Probat hic satis aper
te q sic, maxime si hoc ita velle dixerunt. Ad idē extra de re. ecc. non
alie. vt super. z. iij. q. ij. nulli licet. xvij. q. iij. quest. xx. q. iij. eos qui. z
vide q scripsi. j. de fun. limit. li. in no. magna. z. ē. de bo. vac. l. hn. in
verbo in vna. z de peti. bo. sub. li. in verbo ius publicū. (Principa
lis) i. veteris, decurionis, seu curialis (Merebitur) als merebatur.
Post gl. i. ex origine adde. z facit ad hanc literā. ff. de iur. z fac. igno.
regula. prope fi. ibi nam initium ꝛc. z vide q not. ff. de pac. emptoz.
in fi. Quando q; tamē legis initium vel titulus generalis est, postea
vero restringitur de quo vide quod not. in aut. de incest. nupti. in pn.

Dotādo sororē fra ter non o dotare, iz potius de bitum na turaliter soluere.

¶ De prebendo salario. Titulus. xxxvj.

¶ Prebendo. Sub iussu pncipis. alias melius dicitur de nō pre
bendo vt dicit glo. Vel dic pncipe iubente non as. Et sunt salaria
stipēdia q de publico ministrant vt hic. z. ē. de sac. sanc. ec. punctu.

¶ Imperator Augu. Lex vnica.

Nulli salarium tribuatur ex iuribus reipublice.
Nisi ei qui iubentibus nobis specialiter fuerit
consecutus.

Nulli. Per se patet: quia seipsam summat. (Juribus) vide
supra de decurio. dicit. alias iuribus scilicet fiscalibus. Et
est intentio legis quod de fiscali pecunia nihil erogetur
absque pncipis iussione, quam legem optime seruant regnantes
nostri, vtinam sic seruarent, et alias, potissime que habeantur. in
anten. vt iudi. sine quoquo suffragio. §. inde nostres. et. §. quod au
tem. et in titu. iusiuran. quod ꝓsta. ab his. §. z equus z. §. z primum
cum aliis legibus. quas tedioſum est memorari. Sed etiam prefect⁹
pretorio videtur hoc posse iuxta ea que scripsi secundum Cassio. j. &
susceep. duos. (Reipublice) scilicet romanozum seu imperij, hec em
propie res publica dicitur. ff. de verbo. sig. eum qui rectigal. Ce
terarum vero ciuitatum abusiue dicuntur res publica. loco priuato
rum habentur vt ibi. Sed glo. hic posita videtur sentire q de repu
blica omnium

Respu blica pro pie et ꝓ manoziis z nō alis rum.

blica omnium ciuitatum intelligat, pro quo facit q inter materias
aliaz ciuitatū hic titulus situs est, maxime a titulo. ē. de decu. vsq;
hic tit. z. j. titu. j. ij. z. iij. z seq. videt ergo. de his q ad alias ciuitates
ptinent hic statuisse. ar. ff. de in diem adiec. imperatores. in fi. z eius
qd no. j. de debi. cl. l. j. z. ff. de in litem iur. in actionibus, in fi. quinte
gl. z. ff. de trāsac. l. pacto. in pin. z. de condi. inde. l. fi. in pinc. z vide
qd no. ff. vtrobi. l. j. in fi. j. gl. z arg. ex his q scripsi. ē. de apo. pn. l. iij.
in no. ꝑsumptionū. ver. iiij. lv. z. lvj. Verius videt q solū in republi
ca imperij sit hic titulus intelligendus. z ipsa gl. male expicit casum
l. ambitiosa. ff. de decre. ab or. fa. in qua dant decuriones salariuz de
publico. ppse ciuitatis fi. j. de decre. decur. l. j. ¶ Absit vt ꝓ modi
co forte negocio qd hūt ciuitatū ordines expedire longissima inter
duz via distantiā, principē adire oporteat. Sic em ꝓ nihilo publica
ciuitatū negocia deperirēt. ff. de vac. mu. l. j. in pnn. Jam plus habe
ret dispendū cōsensus pncipis impetratio q salarū cōstituēdi sum
me foret illatio, qd lex aboret. ē. de anno. z tri. l. mediterranee. z fa
cit qd ibi scripsi in not. vltima. z. j. de expen. lu. l. j. in nota magna. q.
ū. si vero diceremus. ibi videas. Ad idez facit. ff. de iudi. si longius.
z. v. di. baptisari in fi. de cōse. di. iiij. qui quis. z. c. ne qd abstt vnde in
publicis hmōi ciuitatū qd facit pnceps in vrbe romana, facit etiā
preses in eis. ff. de dā. infec. fluminū. ver. quid ergo. z de re. diu. sacra
§. pe. z hoc satis est iustum. ne dum nimia subtilitate circa res publi
cas ciuitatum vrimur, subtilitas in earum perniciem reuertatur. ff.
ad treb. l. pen. in pnn. z fic res ipse depereant. ē. de ver. sign. l. pen. an
te si. (Nisi) ver. z hic ponit hec dictio, quia negatiua precedit.

¶ Si curialis relicta ciuitate rus habitare maluerit. Titulus. xxxvij.

¶ Impera. A. Lex vnica.

Curiales omnes tubemus in terminatione mo
ri: ne ciuitates fugiāt aut deserāt: rus habitā
di causa. Fundū quem ciuitati pretulerint sce
tes fisco esse sociandum: cogz iure esse caituros cuius
causa impios se (patriam vitando) demonstrauerint.

Curiales. Casus. Non debet decurio causa habitādi ru
ris vel predā rustici deserere ciuitates q̄ si fecerit amittet
rus q̄ sue pretulit ciuitati. z facit ad. l. de cōse. dil. iij. nulli.
ciuium. (Curiales). i. decuriones. (Interminatione.) expone vr. §.
de apo. pub. l. j. (Rus) expone vt. j. de omni agro deser. rura. (Fun
dum) ver. z expone. i. rus simile. ē. de edifi. pu. si quis post. quid autē
sint fundus predij, rus, edificium, villa, possessio, ager, z locus, z in
quo differūt. vide. ff. de ver. sig. questio. z. l. locus. z. l. fundi. z. l. inter
dum. (Cogz) ver. z dic eo. ſ. rure. Sed quomodo publicātur hic bo
na cū in persona debeat fieri districtio nō in rebus. xvj. q. vj. c. illud.
z. c. cognouimus. ne z em bona, sed persone delinquunt, in auten. de
man. pnn. §. opz. vij dicitur Deute. xx. in fi. Non succides arbores de
quibus vesci potes, nec securibus p̄ circuitum debes vastare regionē
qm̄ lignū est z nō homo. nec pōt contra te numerum augere bellan
tiū: Rō. hoc fit, ppter peccata hoīs, vt in aut. de eccle. ri. §. fi. qui s in
sua vbi de hoc. z. ē. de fal. mo. l. j. Omnia enim peccata sunt hominū
z nō rerum. xxxviij. dist. efficiens. prope fi. ad qd est. ff. de publi. l. fin.
§. iij. Res quidem puniuntur ex causa. xvj. q. j. mulier. z. vij. q. j. des
nigz, in fi. Item no. q in duobus casibus domus venit nedū publi
canda, sed etiā diruenda videlicet in cōtumacia, puta q edicto iudi
cis non rūdit. ff. cōmuni. di. si is cū quo. z in violatore pacis seu qui
se pacem seruaturū iurare non vult. li. feu. de pace iura. fir. §. recepta
toribus. Quid aūr in turri cōmuni, cuius delinquens est pars infes
rior. nō delinquentis est superior. an dirruitur? Hāc questionē trac
tat Archy. de iniur. c. j li b. vj. in glo. hoc nō videtur. z de pe. felicis.
z melius An. de Jser. d. §. receptatoribus. vbi etiā ponit An. d. l. fi
is cum quo, intelligenda sit in eo q est cōtumax in causa ciuili. vide
qd scripsi. j. de cur. pu. l. quoniā. z hec adde ad ea q̄ ibi scripsi. (Im
pios) pius a pietate dict⁹, z componit impius impietas z de pietas
te scripsi. ē. de thesau. l. j. ¶ Et not. q impium est patriā derelinque
re, ne opportunis consiliis gubernet, qd est cōtra plurimos se cedēn
tes in vilis, z alios qui videntes ciuitates eoꝝ male tractari, vt si
nō le opponunt excusentur a vulgo administrationes officiorum ex
quirunt. Alij cōmerita peragūt. Qd si sors in propria originis vr
be degunt vocati ad consilia langores simulant. z q est miseriꝰ ex
certa scientia agēres contumacias, multas prestant. Ad locū autez
qua consilia requirunt, plata in medio, silent pauidi. vix tandez ex
citato ex mora fastidio surgit aliquis vel stolidus habitus, vel sapi
ens ad exemplū quid tamen in haranga loquatur deus ex alto vi
det. ¶ Nam ad prauum libidine cōcitati ornant sermones eoꝝ vt
pulueres iaceant in oculis sapientum, plures frenum adhibent ori,
manuq; mente submissa. de gñi taciturnitate propriam libertatem
in qua consistit decus z splendoz. j. de murilegu. l. edicimus. interis
mant, ciuitatē exterminār, z edificant ad gehennā. Sed de his q dis

Patria non est re linquēda.

cūt bonū malū, malū bonū ꝛc. vt di. Esa. v. Vel his q puluinar con
suūt sub ol cubitro man⁹. Ezechi. xiij. hic cōuertūt in amaritudinis
iudiciū. z fructum iustitie in abscithio. Amos. vj. c. Cōtra quos est
etiā q scripsi. ē. de decur. quq. z facit aperte. ff. de decre. ab oz. fa. l.
fin. in greco q̄ est ibi. De hac materia Tullius. j. de officijs. multi
trāquilitatē expertes a negotijs publicis se remouēt, atq; ad ociū
ꝓfugerūt inter quos z nobilissimi pbi z qdā hoies seueri z graues,
nec populi nec pncipū moꝛe ferre potuerūt. viruerūq; nonnulli in
agris, facilioz, qdē z tutioz, z alijs nimis grauis aut molesta ociosoꝝ
rū vita, fructuosioz aūt hoim generi, z ad claritudinē atq; amplitu
dinē aptioz eoꝝ q ad rem publicā z ad res magnas gerendas se, qc
cōmodauerūt. z lib. iij. Magis est fm naturā ꝓ oibus rebus (si fieri posset) cōseruādis atq; invadis, maximos labores, molestiasq; sub
cipere, q̄ vnier in solitudine nō solū sine vllis molestijs, sed etiā in de
voluptatib⁹, z oīb⁹ rerū copijs. z facit. xxiij. q. iij. tu bonus. z. vij. q. batur.
j. suggestū. z. c. seq. De hac materia satis ponit Beg. in pastorali. c.
v. z. c. xlix. Patria qdē defendēda est. xxiij. q. iij. fortitudo. z. q. vij. oī.
t. c. si nulla. immo etiā sibi parendū est. ff. de iusti. z iu. l. ij. de quo di
xi. ē. de decur. in filijs. q eam defendit nō infamat. ē. de infa. neminē.
nō sic q deler illā. ff. de reli. minime. Naturale q̄pe est vr vnusquisq;
narale diligat solū. z nil dulcius habeat patria. dicit Hiero. ō. sup
hieremiā. Ut paria sunt parēribus parare venenū, z tyrānidis mi
re cōsiliū. fm Quintil. c. infamis. in matrē defensozia. De hac etiam
materia Tulli⁹ q̄ p̄sto deorem publica habuit satis ponit. vij. sue
rhethozice. z in. ij. qñ oia cōmoda ꝓuenerūt ex patria. nullū incon
modū est graue pro patria putandū. Et i symachas. li. eplarum. Pa
triā alimētoꝝ defectu laborantē periculosius est inhabitare crudele
z impiū deserere. Nihil em hz fortuna maius q vt possit, nec natura
melius q vt velit seruare q plurimos. dicit Tullius in oratione p
ligario. Et homo sociale animal cōmuni bono genit⁹ est. dicit Sec
ca. li. de clementia. Talis aūt gubernatio reipublice fugienda z vi
tanda nō est in ciuitatibus vbi qs honoratus est nō repulsus vt vi
de mus inter dū iuxta illud oratoris Domicij. Cur te habeā vt pnn
cipē cū tu me nō habeas vt senatoꝛē. xcv. di. festo. Et valerius. li. vj. c.
ij. Nō est mihi ꝑs cōsul q; nec ego qdē senator sum. Et Quintilia
nus in milite mariano. Expectas vt ille re habeat tribunū, cum tu il
lum nō putes militē? Tpe aūt vniuersalis iniquitatis cū populꝰ vel
oppressione tyrānica, vel ꝓuio vitio a via veritatis z iustitie deci
dit, cōsiliaq; sublannat z despicit, abstinendū est iuxta illud Biere.
ix. c. Quis det mihi insolitudine māsionem nouissimā, vt relinquam
populū meū z recedā ab eis: vbi Hieron. Melius est, inquit, habi
tare in extrema solitudine, q̄ inter tāta hoim scelera cōmorari. Ut
z saluator in euāgelio loquebat. Usq; quo sustinebo vos? z in alio
loco scriptū est. In tpe illo qui intelligit sedebit z tacebit, qm̄ tēpus
ꝓsimum est. Amos. v. Omnia em in suo tpe sunt agenda, vt scripsi
j. de agric. z censi. l. j. z in ꝓ. lxxij. Cū accepero tps ego iustitias iu
dicabo. Nam z si laborat frustra, z incurrit odiū a gubernatione rei
publice cōsitando abstinendum est. iuxta illud Salustij in prologo
iugurtini. Frustra aūt niti, neq; aliud se fatigādo q̄ odium quere
re extreme dementie est. Hec omittamus illud egregiū Hieronymi
sup Amos. qū vir ecclesiasticus pndens z intelligens ꝛc. vt habet
xj. q. iij. qū. Expedit em interdū fingere scandala ciuitatis z capere Rus ha
cōmoda ruris. vij Terētius in eunucho. Et meo ꝓpinquo rure hoc bitare in
capio cōmodi. neq; agri, neq; vbis odiū me vnq̄ percipit. Et ipse terdus vo
Tullius ꝓcipuus reipublice cultor, postq̄ redacta fuit in tyrānidē lupтuosiz
cesaris. iij. de officijs sic ait. Ad republica fozensibus officijs armis est.
impijs inigz, ꝓhibiti, z ob eā cām vbe relicta rura pera grātes, soli
sum⁹. z starim. Extincto em senatu, derelictisq; iudicijs, qd est q̄ di
gnum nobis, aut in curia, aut in foro agere possumus? Itaq; q ma
xima celeritate, atq; in oculis ciuium quondā viperimus. nūc fugiē
tes conspectū sceleratoꝝ quib⁹ oia redundant, abdimus nos q̄tuz
licet z sepe soli sumus. z vide extra de renū. nisi. §. ꝓpter malicia. Sz
q nō sit dimittendus populus etiā peruersus facit. xxiij. q. iij. recte
dite. z. c. seq. z qi talis fugiens est mercenarius z nō pastor. e. q. tres
personas. Vide pro hac materia. vij. q. j. suggestuz. z. c. se. z seq. vbi
ad fi. q. z. viij. q. j. in scripturis. z. c. seq. z qd not. Jnn. d. c. nisi. in glos.
magna vbi diffuse prosequitur quando episcopus possit relinquere
plebem suam. (Patriam) ciuitatem vel municipium.

¶ De municipibus z originarijs. Tit. xxxviij.

¶ Imperator. A. Lex. j.

Cum te biblium origine incolam autez apud de
citios esse proponis: merito apud vtraſq; ciui
tates muneribus fungi compelleris.

Cum te. Casus. Qui ex vna ciuitate originari⁹ est, in alia
incola. i vtraq; munera subiri cōpellit. ¶ In gl. j. alia ciui
tate. Adde de qua. di. j. de metrop. ber. ¶ Post pmā gl.
Ad de. Et sic ꝑs q̄ idē est dicere, titi⁹ est de neapo. z tit⁹ est neapoli
tan⁹. Ad idē. ff. de excu. tu. ꝛ reprobari. §. ampli⁹ cū ibi no. i fo cō
manēs. ¶ Et attēde q pōt dici qs neapolitan⁹ etiā si ibi non habi

Universidad de Deusto
Biblioteca

cet vt hac.l.Cõtrariũ tñ videtur verius si ꝓprie loquamur.ff.de verb.sig.puinciales.z qđ ibi not.In glo.vlt.ibi.ff.ij.Adde de hoc dict.tit.j.ciues.z scripsi plenius.j.de muli.z in quo lo.mu.l.j.

¶ Impera.Sor.A. Lex. ij.

SI(vt proponis) ea que ex causa fideicommissi te manumiserit ab ea libertatem iustam fuerit consecuta:q̃ originẽ ex puincia equitaria duce bat:tu quoq; eius conditionis ciusq; ciuitatis ius obtines:vnde qui te manumisit fuit.Eorũ enim conditionẽ se qui ex causa fideicommissi manumissos prædem placuit: qui libertatem prestiterint:non qui rogauerint.

SI vt proponis.¶ Casus.Manumissus ex causa fideicommissi manumittetis,non testatis seu rogatis.domiciliũ segtur.hoc dicit in summa.ꝙuis longa fit,(Unde)i.cuius,vel id est quia vel id est ex qua.

¶ Impera.Philippus. Lex. iij.

FIlios apud originem patris nõ in materna ciuitate:z si ibi nãti sunt (si modo non domicilijs retineantur) ad honores seu munera posse cõpelli:explorati iuris est.

FIlios.¶ Casus. Quoad mu nera z honores filius sq̃ domicilij originis paterne non materne,ꝙuis in loco materne originis nat9 fit, nisi ex alia causa ibi domicilij sortiat. (Retineãt)In qb9 casibus filj9 tale domicilij sortiat.vide ꝙ not. ff.eo.assumptio.in glo.magna.vide ẽt quod not.Bok.in summa de fo.cõpe.ff.ij.ver.itẽ rõne originis.z se.z in spec.de cõpe.iud.additio. ff.j.ad fi.ver.quid sit narbonẽsis.¶ Et q̃ pdicta gl.dicte.l.assũptio ibi nimtũ se inuoluit,z a pluribus impugnat,ideo ,vt ibi not. dñs Bar.circa hoc sic distingue,aut loquimur de muneribꝫ psonalibꝫ. aut de patrimonialibꝫ,aut de honoribꝫ,aut de iure quemcũq; ꝓximo casu illa necesse hz ibi subire rõne originis,ppie vel paterne. vt ff.eo.libert9.ff.pscriptio.z.j.tit.j.l.ciues.z.l.fi.j.e. Sed9 casu patrimonialia subit,vbi hz possessiões,siue in loco ppne originis siue paterne.ff.de cẽs.l.forma.ff.si vero quis,z de mu.z hon.l.ij.ff.patrimoniorũ.z.l.rescripto.ff.ij.ff.de mu.z in quo lo.mu.l.j. Tertio casu dicit ꝙ honores subit in loco originis paterne vel ꝓprie.ff.de senat. l.pen.Quarto casu dicit filios posse conuenir in loco originis paterne vel ꝓprie.ff.ad munici.l.incola.z hoc verum si ibi inueniatur fm Jac.de are.ff. de iudi.heres.z de interdic.z rele.l.relegatorũ.ff. dubitatñ.¶ In prima gl.ibi damascenus. Adde dominus Bar.tenet ꝙ quis sequatur cõditionem patris z aui.de quo plenius no.dicta.l.assumptio.Sed Cyn.ff.de iurisd.om.iudi.l.ij.distinguit.aut nepos fuit natus viuente auo, aut post mortẽ ei9,vt primo casu sequatur originẽ aui,secũdo nõ ar.ff.de sena.emancipatum.ff.j. Quod puto locũ habere si qñ natus fuit pater ei9 erat in potestate sui patris eiusdemque aui.ar.ff.de adul.sic enenter.nam indignum est vt ne cessario eius sequatur originem,cuius nõ sequit potestatẽ.¶ Post gl.dic non.Adde.pro hoc facit,qꝛ filius naturalis legitimatus efficitur suus,z in potestate patris in auf.qui mo.natu.effi.leg.ff.liceat igitur.coll.vj.z de tri.z se.ff.vltimo.

¶ Impera.Diocle. Lex. iiij.
Rigine propria neminem posse voluntate sua eximi manifestum est.

ORigine.¶ Casus.Remo potest domicilium quod sortitus est ex origine propria sola sua voluntate mutare. (Eximi) Hoc intellige quantum ad ipsam veritatẽ que in seipsa manet,z non mutatur ex nostro affirmare vel negare.ff.de offi. ꝓcõ.il.

Veritas nostro affirmare vel negare cõmutat.

licitas.ff.veritas.sed q̃tũ ad ipsũ assumentẽ mutatur adeo q̃ tenet exinde pena falsi.ff.de fal.l.falsi nois.z de fur.si vẽdidero.ff.penul.facit enim quis in se quod in se est,licet non perficiat.ff. de tu.z cura. da.ab his si impuberi.ff.quanuis.extra de biga.nuper.in autẽ.vt in fine quoquo suf.ff.opꝫ.eñ de cõsul.ff.sed si qs ꝑsũpserit.Itẽ tale mẽdaciũ seu cõfessio faciẽde extra mẽtiẽtẽ.ff.ad.l.aql.ide neratꝫ.ff.ij.

¶ Impera.Constan. Lex. iij.
SI quis vel ex maiore vel ex minore ciuitate originem ducit:si eandem euitare studet z ad alienam se ciuitatem incolatus occasione contulerit:z super hoc vel preces dare tentauerit: vel qualibet fraude subeunda niti vt originem propriæ ciuitatis eludat:duarũ ciuitatũ decurionatus onera sustineat;in vna vuntatis z in vna originis gratia.

SIqs.Idẽ in effectu qđ prima dicit. addit tñ de rescripto qu od ꝓinde impetratũ nõ valet.(Studet)Valde cupit inde z literarũ studia dicta sunt a cupiditate lectionis secũdum Pap.(Occasiõe)vide ff.tit.ij.l.j.(Eludat)deridear,Et no.

¶ De incolis:z vbi quis domicilium habere videtur. Et de his qui studiorũ causa in alia ciuitate degunt.
Titulus xxix.

¶ Imperator Augustus. Lex prima.
NOn tibi obest si cũ incola esses aliquod munus suscepisti:modo si antequam ad alios honores vocareris domicilium transtulisti.

NOn tibi.¶ Casus. Qui transfert alio incolatũ munera sibi posit trãslatione indicta subire nõ cogitur.(Obest)nocet,ꝓ iudicat.(Adhũc)v.z est cõiunctio.z cõuerte literã,z dic sic nõ nocet. ¶ Ex hac lege dñs Bal.de bar.determinat duas quæstiões. Prima est q̃ si posit collectã in aliqua terra impositã incolæ illi9 ciuitatis in aliqđ locũ trãsferat incolatũ,nõ euitat qn̄ soluat.Sec9 si posit9 trãstulit impositã fuit.qđ intellige verũ collecta ꝓpria respicit vel incolatũ,als si bona soli,z in prima terra bona possideat.vbicũq; habiter,ꝓ illis tenet collectas exoluere.ff.de mu.z ho.rescripto.ad fi.vide qđ no.Bal.de Jse.ff.feu.q̃ sint reg.in ꝓpo z plaustrorũ.z nauiũ ꝓstatiões.De hac materia scripsi.j.de mul.z in quo loco mu.l.j.ibi vide.¶ Secũda est q̃ si aliqs impetrauit ꝓuilegiũ exercerta scientia principis,nã als nõ valeret,vt sit tumultus a collectis in aliqua ciuitate,q̃ tale ꝓuilegiũ locũ habeat in collectis imponendis in antea,nõ ant in iam impositis:nisi expresse adiuctur,q̃ etiam a iam impositis,sed tũc nõ posset tale ꝓuilegiũ reliquos de ciuitate sup portione q ipsius cõtingebat exoluẽda grauare.vt plene scrip.ff.de eac.tri.l.actores.z vide eo.ti.adh.q.

Imperator Alexander. Lex ij.
NEc ipsi qui studiorũ causa aliquo loco morãtur de micilijs tibi bñe credunt.Nisi decẽ annis tribus actis eo loco sedẽ sibi cõstituerũt secũdũ ep'lam diui Adriani. Nec patet q̃ propter filiũ studẽte frequentius ad eũ cõmeat.Sz si aliꝭ rõnabꝫ domicilijs in splendidissima ciuitate laudissimorũ habere ꝓbatus fueris mẽdaciũ quominus muneribus fungaris nõ ꝓdeberis.

NEc ipsi.¶ Scholares morãtes in studio,in loco studij domicilijs nõ sortiũtur nisi ꝓ decẽnio morẽtur ibidẽ,vel alias, in ipso loco domicilij acqrãt,emẽtes domũ, vel alia faciẽtes q ad hoc manifeste ptineãt.Similiter pater filiũ suũ in studio visitans.eg tali visitatiõe domicilij nõ sortitur. (Nec) respicit aliud nec,q̃ est infra.(Studiorũ)vide j.quiera.l.j. (Creditur.l.presumtur,vel.l.iudicatur,scz a lege.hmõi eñ ꝑbũ lege positũ,ꝓ veritate habetur.ff.de mu.z ho.l.ij.z in aut.de tri.z sem.j. z q̃ sepe.in prin. (Nisi)ver.(Decẽ) Quid si clericus decẽ annis moratur bonorũ: an fiet de foro potestatis:dicit Archi,q̃ nõ,xij.q.ij. quia ergo. fm Bok.qui hoc no.in sum.de parochi.j. quis intelligatur parrochianus.ver.de scholaribus. vbi etiã dicit q̃ q̃ cito causa studij tranfit ad aliam d̃ pocesim cũ licẽtia sui prelati efficitur de foro illius ad quẽ transit.(Transactis)in studio.(Epistolã)hec vocatur edictũ, j.eo.ciuis (Nec pater)ver.(Cõneat)simile ff.de fun.instruc.l.seqe. j.predia.in fi.j. (Sed si)ver.(Rõnibus)vide ff.de iur.fisc.l.j.(Splẽdidissima)Lucidissima,clarissima.(Laudicionũ)ciuitas est Aspe, z interpretat tribus amabilis fm Pap. (Mẽdaciũ) Mẽdacium ꝓprie est fingere qđ verũ nõ est. ¶ Mẽdaciorũ vero plura sunt genera,que cũ aliꝭ demandacio, dic vt xxij.z ibi dicam.(Non ꝑderit)immo oberit.Nã os qđ mẽtitur occidit animã.xxij.q.ij.nec artificioso.Et mẽdax apud hoies odibilis est. vñ Ecclesia.xx. Opprobriũ neq; in homine mẽdaciũ,z in ore indisciplinatorũ assidue erit.Potior est fur q̃ assiduitas viri mendacis, perditionẽ autem ambo hereditabũt, mores hominum mẽdaciũ fine honore,z confusio illorũ cũ ipsis sine intermissione. ¶ Est autẽ mendacium falsa vocis significatio cũ voluntate fallendi.e.q.ff.Ille igitur. ¶ Omne aũt mendacium cauendum est maxime perfectis. eadem q. ne quis.z q.v.cauete. Nam z ꝓ nullius vita seruanda quis mentiri debet. dicto c.ne quis. Item nullus ducendus est ad salutem opitulante mendacio.e.q.ij.primum. Mendax etiam est qui meliorem se simulat q̃ sit.dicto c.cauete. Item mendacium est se eñm, sacerdotem aut religiosum profiteri,z contra suo ordini operar.ibidem. Nemo quoq; humilitatis causa mentiri debet.e.q.ij.cũ humilitatis.z ca. sequ. Item ne arrogantia vitetur,e.q.non ita. Mendacium autem ꝓcipue inest mercatoribus, quia mercator sine mẽdacio z periurio esse nõ potest.lxxxvij.dist.euiciens.z c.sequ.z dixit de hoc j.ne go,ne mi.l.j. Item ille mentitur qui putans falsum dicit verum,vel rimi econtra dicta q.ij.c. homines. z c.seq. vide quod ibi notat Archy. Nam non omnis qui mentitur falsum loquitur, nec omnis qui falsum loquitur,mentitur.ea.q.is aũt.z.c.beatus. Sed non semper est mẽtiri facere contra ꝓmissum.ea.q.beatus.z.c.nequis.in fi. Item q̃ falsitatẽ dicit,z qui veritatẽ celat.peccat. Nã is ꝓdesse nõ vult, ille nocere desiderat.ff.j.q.iij.quisquis.in fi.extra de crim.fal.c.j.Plꝰ aũt est mẽtiri q̃ verũ tacere,dicit Jnn.extra de reseri.si ꝓponẽte. Inter cetera vero mẽdacia odibilius est qđ vero ꝓximũ est.dicit Quintil. in diuite accusato .ꝑdi.ar.cõtra.ff.de interro.ac confessi.ij.risso. z.l.si is.in fi. Nã mẽdaciũ admixtũ oĩb9 alijs veris contẽtis in instro, vel testimonio,totũ instrumẽtũ vel testimonium vitiat.Et de officioso, pio,z vtili mẽdacio,vide qđ legitur z no.ix.dist.si ad sacras.iij.q.ix. pura.z extra de here.frater nitatis. fꝫ Jnn. ¶ Quod est maꝫ pcm mẽtiri facto vel verbo,z an peccet dialecticus mẽtiẽdo z disputãdo

Reꝰ a iudice inter rogatꝰ sua ꝓ crimine an peccet mẽtiẽdo.

no.arch.xxij.q.ij.is aũt.¶ An peccet reus interrogatꝰ a iudice sup crimine mẽtiẽdo,cũ fi cõteat mortẽ incurrat,dicit arc.q̃ fic,z hoc si iusta est interrogatio.Si aũt est iniusta fugiat q̃tũ põt,ne rũdeat appellãdo vel als.q̃ si hoc nõ põt nõ mẽtiatur,vt hoc ipse latj no, fꝫ Tho,e.q.ij.in ipsarũ.Hec de mẽdacio qđ hodie ꝓtitate suppsita nimis abũdat dicta sufficiãt. ¶ Jn.ij.gl.ibi.z Hug.adde, vnde licet regulariter in ꝓtitudẽo domicilij factũ z animus exigat.vt.ff.ad munic.domicilij.tñ sufficit huius lõgi tpis cursus. dictis iuriꝫ in gl.all.z hac.l. ¶ Que aũt est rõ quare scholaris minori tpe q̃ sit de cennij morãs in loco domicilij nõ sortiꝭ. Rñdeo animꝫ ille quem habet ad locũ vñ venerat redeũdi,respentat eũ sep in loco ipso manere.ar.ff.de posit.i.reuer.nihil intereſt.cũ concor. Pro quo vide z alia plura q̃ scripti.ff.de bo.va.si qñ.posit gl.scz ẽt.in.ij.qõne. ¶ Hãc aũt legẽ Hy.z Bar.ff.de imin.leg cornelia.j.domũ.intelligũt in dubio. Nam si per mille annos staret scholaris in studio animo studẽdi,z non incolatum vel sedem suam cõstituẽdi,non consituerer ibi domicilijm.ar.ff.de leg.iij.q.fitũ.j.z facit.ff.aũ munici.eius qui.j. ¶ Et ibi nihil adde.z de ꝑedi.iusti.ex facto.j.rerũ.z.j.seq. z de fun.instr.sepe.j.ꝑdia.in fi.j. ¶ Et sic patet fm Jn.solutio illius q̃stionis an si scholaris domum redeat complero libro , vel tempore statuto ad legendum in scholis,vt se preparet pro studio anni sequẽtis habeat ꝓuilegium scholaribus concessum. Et quod habeat faciũt predicta iura.z.ff.de bono.pos.ex tes.milꝭ.vnica.in fin. Nam z tempus quod datur ad ꝑparationẽ, dat in absẽtia cã rei publice. ff.ex qui.cau.ma.ab hostibus.ad fi.ad idẽ.ff.de ope.l.qđ nisi.versi.q̃ edes,ne vis.fi.et.l.j.j.hec actio. Quod satis dici potest fm eum per l.j.de ꝓi.sacri.scri.in sactis.ff.z de ꝓpositis.ac.cubi.l.ij. De hoc tene qđ scripsi.j.de priui.schola.l.ij.post gl.vlt.

¶ Imperator Dio. Lex. iij.
ESt verum eos qui in territorio alicuius ciuitatis cõmorantur velut incolas:ad subeũda munera vel ad capiendos honores non astringi.

ESt verum.¶ Casus.Adrians in aliqua ciuitate nõ animo ibi stãdi,seu habitandi non cogitur ad honores,vel munera subeunda.(Verum)in superiori lege expressit de mendacio,cuius gratia,ibi de mendacio scripsi.De vero aut hic non dico eo quod de veritate licet modica sit hodie in labijs hominum, plene scripsi infra de naufrag.quotiens.Verum autem pertinet ad naturam quilibet eñ verus nascitur,sed successu temporis mendacijs ꝓprio vitio maculatur.(Velut)i.sicut,(Astringi)immo nec eligi debent.Ad hoc.ff.de operi.pu.nemo.j.de omni agro deser.quisquis.z facit.ff.de excu.tu.non tñ.j. vlt. ¶ An aũt compellantur ad custodiã ciuitatis,qui morantur in ea,vt relegati,vel causa negotiationis,vel alia,non vt viatores?Videtur qđ sic.ff. de excu.tu,nõ tantũ.j.vlti.z de tutel.etiam. Et qꝛ municipes dicũt, ideo ꝓ simul munera capiunt.ff.ad municip.l.j.Et qꝛ sentit cum alijs emolumẽta debeãt,ergo z onus.insti.de legi.pa.tu.j. Et qꝛ hoc oibus imminet, ergo debet ab omnibus cõportari,extra de ꝓscrip.accedentes.facit etiã extra de offi.oꝛ.conquerente.in fi.de sta.mo.recolentes. Vide ad hoc plura que scripsi ff. de exacto. tri.l.fi. in questione.ad fi. z quod scripsi.infra.de expen.lu.l.j.in verbo tutele.z facit.j.de insta. l.j.in fi.Ecõtra qđ nõ.vt hac.l.cũ concor. Item quia certis modis ꝓfit municeps. id est muneris priceps.ff.ad mu.l.j.inter quos hic nõ est, ergo nec nos modũ ad hec nouũ inuenire debemus.ff. de his q̃ sunt sui patre.immo nec tutum est tales instituꝭ ad exercubias faciẽdas.Possent enim ad hunc finem tranfugere hostes,z sic hostis ꝓditoꝛ fieret de custode. Sic z cozã extraneo cõsiliãdũ non est. Nescit eñ qđ parier.Eccle.viij.ad fi.vide quod scripsi dicta.l.quisquis. Jrẽ custodia nõ alij q̃ dño,vel ei q vice dñi fungit cõmittẽda est. arg. ff.de acqui.re.do.l.ij.vnde custos cuius vice ꝓlati fungũt.xij.q.ij. non lz alienare nõ potest.ff.de instit.sed z si pupillus.j. sed z si in totũ. Itẽ custos põt rẽ quã habet in custodia coercere.dicta.l.ij. Coercere aũt est in re potestatẽ habere.ff.de cõsso.l.j.z q̃ põt custos dire,põt vincire ne fugiat.ff.de fug.l.j.j.diligẽter.Adde que scripsi j.de litto.z itine.custo.in rubri.z de exact.z exc.l.j. Talia autem in extraraneũ nulla rõne conuenĩũt.in relegato aũt videt secus,cũ in eo loco in quo relegatus est q̃tũ ad onera domicilij sortiatur.ff.ad munici.libertus.j.relegatus. Sic ẽt stipẽdiarij sortiũtur domicilij in loco in quo stipẽdia ꝓcipiũt.eo.ti. municeps.j.z not.j.e. ciues.

Mulieres roma ne vrbẽ z tra hãi balẽ defẽderunt.

¶ Videt in hoc varie distinguẽdũ iurta cõditiones z qualitates psonarũ.ff.de rei.ven.in fũdo.de aeti.z ob.l.fi.in fi.extra de trãsac.vl. Itẽ circũstantias reporũ puta si ꝓtis immineret. Nã tũc oẽs aduene quis als ꝓuilegiati vt scholares,venirẽt ad ipsi9 loci tuitionẽ z custodiã cõpellẽdi. Quinetiã mulieres ,put legimus in vrbe romana esse actũ,quũ Hãnibal de cãpania ztra ipsꝫ vrbẽ duxit exercitũ, z terrorẽ iapide ab vrbe cõsedit,ꝓ matrone amẽtes pauera ꝓpugnacula currere,in muros saxa cõuehere,primeq; ꝓ muris pugnare gestiũt,vt refert Oro.lib.vj. ad Augustũ.quoz exẽpla in hoc ꝓ lege seruanda sũt,vt scripsi.ff.de decurio.exẽplo. z facit extra de immu. eccl.ij.

¶ Imperator.A. Lex. iiij.
CUm neq; originalis neq; incolas vos esse memoratis:ob solã domũ vel possessionẽ licet de substãtia decurionis acquisita sit causa:publici iuris auctoritas muneribus subiugari vos non sinet.

CUm neq;.¶ Is qui emit possessionẽ vel domũ,etiam que decurionis fuerat in aliqua ciuitate non ideo cogitur ibi ad munera subeunda. (Domum)alias sola domus vel possessio,z deest infra sit causa.De domo scripsi.j.de mera.l.j.z facit hec lex z.l.j.ꝓuilegio ad questionẽ. Si quis habeat bona extra locum incolatus,z imponatur collecta extraordinaria pro guerra, vel sala rijs officialium,aut als'in similibus causis non teneatur ibi non habitãs ctribuere cum alijs,qui in loco ipso possident,z incolatũ habẽt.ad idem.ff.ad municip.libertus.j. sola.z.de mu.z hon. rescrip. j.fi.Et ibi hoc no.Hy.potissime hoc locum habet si bona doralia sunt pro quibus maritus ad municipalia munera non tenetur, que etiam pro modo substantie imponuntur. ff.ad munici.lucius. j.idẽ respondit constante.his eñ casibus non persona, sed res conuenienda est.ff.de censi.forma.j.si vites.ver.si vero. Et ideo vbi bona sunt sita est census professio facienda. vt ibi. Alij ztra, per ea que not.j. de mu.z in quo lo.mu.l.j.ad fi.vlti.gl. Et q̃ si aliquando habitauit, quis nunc non habiter , nihilominus conuenitur ad munera iniuncta extra de fo.compe.ex parte.B. ¶ Super hoc dñs Bar. dicit hic q̃ forensi possidenti aliquid in ciuitate, vel comitatu nõ põt imdici on9 custodie,vel aliqđ psonale vt hic,sed patrimonialia que imponuntur ipsis possessionibus sic:vt dicta.l.j.de mu.z in quo lo.z.ff. de mu.z hono.l.rescripto.j.vltimo.z no.j.titu. ij.in rubrica. Fallit in vsurario.ff.de mu.z ho.l.fi.j.qui fenus. Item fallit in alijs ciuitatibus que fecerũt sua predia tributaria propter collectas. ita q̃ collecta sic onus reale,vt dicta.l.fi.j.patrimoniorum.z.j.ti.ij.li. Fallit etiam si in ciuitatibus que habent ꝓhibitionẽ ꝓuilegium , vt dicto j.patrimoniorũ.z.j.fe. Et ideo ciuitates q̃ hoc ex cõsuetudine exercuerũt,cui9 cõtrarij nõ extat memoria q̃ imponeret collectas forẽsibus qui possidẽt in territorio hoc facere potuerunt, cũ talis vsus similis sit ꝓuilegio.ff.de aqua quoti.z essi.hoc iure.j.ductus. Os dicit de cõsuetudine,seu pscriptiõe vt bene dictũ. qz in ea ꝓtit factũ eius qui ad ꝓtationẽ seu exhibitionẽ hui9 oneris quenitur.ff. de vsur.cum de in rem verso.in prin. Ad idem.j. ad vellej.si mulier.j. ibi videtur eñ.ꝛc. Et qđ not.Jn.de Jser.in cõsti.de ꝑba.ꝓ intima pu.in cã homagũ.l.si dubitatio.in fi. Ad idẽ.j. ad.l.fa.li.fi.cũ cõcor. in gl.pen.Vñ facili9 ꝑcribit ztra aliquẽ ex eo q̃ pcedit ex actu suo q̃ ex eo q̃ pcedit ex neglectu, vt colligitur ex duab9.ll. simul iunctis ff.de ac.z ob.sub hac.z de condi.z de.fi ita.v.z no. Ly. ff. de pa.si certis.q.vij.z vide quod not.ibidẽ.q.viij. Et ideo equum est fi ad hoc ex suo facto ligatur,ad qđ,ff.ma.in re. ff.so.ma. fi cõstare. j.fi martius. ¶ Os aũt ff. de ꝓuilegio ꝓcedere nõ vr, cũ princeps non sit dñs rerũ singulariũ ꝓuinatorũ,nisi quoad ꝓtectionẽ solã. ff. de quadri.ꝓel.l.fi.at seruitutes huiusmodi alius q̃ dñs non imponit, Unde z maritus qui alias censetur dñs,dotali ꝓdio non potest imponere seruitutẽ.ff. de func.do. Julianus. Jmo z proprietarius imponere nequit inuito fructuario.ff.de vsufru. sed z si quod.j.vlti. Non ergo princeps qui solam protectionẽ habet,imponet rebus singulariũ seruitutes. Ad idẽ extra de arbi.cum tempore. ibi cum de iure tamen nequieris.ꝛc.Non enim9 hoc esset ꝓtegere, sed destruere hoc videtur verius,nisi ꝓceps aliqua ꝓcipua causa priuilegium tale concesserit,ar.ff.noua vectigal.l.j.z per totum.ff.de rei ven.itẽ si verberatum.j.de euic.luctus. Et facit quod dicitur de ꝓlato extra de censi.preterea.z.c. grauis. z de pac.cum cleri. (Possessionem) Possessio id est res possẽsa.vel dominium supra de seruitu.l.secunda.z ne vxor pro mari.l.aũ.z infra de fun.rei pri.l.j.vbi habetur possessio possessa.z.ff.de fun.instru.quæritur in ꝓncip, vbi describitur instrumentum fundi. Alias accipitur pro dominio.ff. de verbo. fi gnifi.interdum. Vide quod notat Archydiaconus xvj.questione.j. in parrochia. Est enim nomẽ satis generale.vnde dicitur qs oriũdi ex possessione,sicut ex vrbe,seu vico.ff. de natu.lib. fi quis. Proprie autẽ possessio dicitur rerũ immobilium.ff.ad municipa.filij.in fi.sed improprie etiam mobilium. Job.c.j. Erat possessio eius ouium.ꝛc.

Custodie res ꝓ a ꝓsi fit idici fo refi in ciui tate vel comitatu aliqd possidenti.

Scholaris ꝓto rẽpore sorti tur domicilij rõne studij.

Mendax ꝓ diffamatio,

Ꝓceps est dñs rerũ quatorũ qđ ꝓtectionẽ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Item possidere dicimur ēt actiones. ff. de pet. here. ꝙ si in die. ad fi. Verūtn nullus eas possidere potest, nisi cui de iure cōpetūt, qz alius nō agitur suo nōie. z si nōie alieno agit, ergo nō possider. vt no. Jmn. extra de resti. spoli. in literis, in fi. ſ. gl. Differt aūt possessio ab agro iuris ꝓprietate. Quicquid eīn appꝛehēdim⁹ cuius ꝓprietas ad nos nō ꝓtinet, aut nec pōt ꝓtinere hoc possessionē appellamus. Possessio ergo vsus est. Ager ꝓprietas loci est. Prędiū vtrūsqꝫ suprascri ꝓprietei ghale nomē est. Ita z ager z possessio huⁱ⁹ appellationis species sunt. hec legūtur. ff. de ver. sigm. ſctio. z q legat, aut vēdit possessionē de ꝓprietate intelligitur eo. ti. interdum. z vide qđ scripsi. ſ. de merat. denorū. ad fi. in ꝟbo pdiū. z de reis. postu. l. j. post primā glos. (Non sinet) ſi. nō ꝑmittet. ¶ Ex hac. l. colligit An. ar. ꝙ clericus habens alibi ecclīa vel pbēdam, rōne ipsi⁹ ecclie vel pbēde domicilīū non sortitur, nisi ſctio foret de ipsa ecclia vel pbēda. z facit. ē. ꝟbi in re ac. l. fi. z extra de. cōpe. sane. z sic no. extra de reseri. dilect⁹. ij. Jtē ar. huius legis ꝙ sola possessio ecclie vel beneficij nō sufficit nisi canonica institutio ꝓbet. extra de instī. ex frequētib⁹. z no. extra de ꝓcu. c. iij. in gl. cū sit lata. Probat ēt hec lex qđ rustic⁹ emēs feudū nobile, non ex hoc fit nobilis. Res eīn a ꝑsona sumit cōditionē z honorē, nō econtra. ff. de edil. edic. iustissime. vide. ē. de impo. lu. de. l. j. z quod ibi scripsi in no. ex hoc loco. z in no. ꝓcedenti.

Feudum nobile nō nobilitat rusticum.

¶ Idem August. Lex. v.

SJ in patria vꝛoris tue vel qualibet alia domicilium desiisti: incolatus iure te vltro eiusdē ciuitatis muneribus obligasti.

SJ in patria. ¶ Casus per se patet. Nā in sūma dicit ꝙ incola ex incolatu munerib⁹ obligat. (Patria) ciuitate vel municipio. (Desiisti) ſstituisti. (Vltro) spōte. ¶ Post primā glosam adde ꝑtim si iurat vt iurauit Moyses. Exod. c. ij.

Idem Au. Mar. Lex. vj.

PRiuilegio speciali ciuitatis non intervenīente: tantum ex originis ratione ac domicilij voluntate ad munera ciuilia quēcūꝫ vocari certissimū est.

PRiuilegio. Alys est hec lex ꝓpter legē cū neqz. z sic gl. habebat. Et dic ꝙ is qui habitat in alia ciuitate vel possessionē habet. si originarius vel incola nō est exinde alicuius ciuitas aliud priuilegiū nō hz, ad munera ibi subeūda nō cogit. Vel Odof. pone exēplū in domo ꝓncipis cui⁹ ancillarū filii cōditionē huius loci z domus sequūt eo, ꝙ matres eorū ibi nate sunt, vt z. ē. de decu. nati. ¶ Et ita ex hac lege infertur quod ratione originis ꝓprie vel paterne. Jtem ratione domicilij tenetur quis munera loci suscipere, z honores quasi dicit non ratione originis materne. ē. de decu. nullus. z. ē. ti. j. filios. Jtem non ratione habitationis. ē. eo. l. ij. z. l. est verum. Jtem non ratione possessionis. supra eo. cum neque. Sed hec lex recipit instantiam in multis casibus. Nam non solum ratione originis vel domicilij tenetur quis suscipere munera, sed z a ꝟbis rationibus, puta ratione manumissionis. ē. ritu. j. l. ij. z. j. l. proꝛi. Jtem ratione electionis, puta si in aliqua ciuitate quis vocetur ad honores vnde non erat nec origine nec domicilio, z sponte ibi suscepit officium cum non cogeretur. Nam si ibi sponte honorem susceperit, si vocet ad aliquod munus illud suscipere tenetur. j. l. proxima. quod illa est ratione, quia sicut ibi honorem z cōmodū suscepit z onus subeat, quia nō est ferendus qui lucrum vult z onus contemnit. ē. de ca. tol. l. j. ſ. pro secundo. Jtem ratione adoptionis dum durat adoptio. ē. l. proxima. z. ff. e. l. ordi. ſ. vltimo. Quod autem ꝓpter dicit rōne originis ꝓprie vel paterne ad loci munera quē vocari fallit in muliere que ad officia publica non vocatur. ff. de ędē. l. vlti. de re. iur. femine. Jtem fallit. ē. qui nu. li. de personalibus. Jtem fallit. ē. de decu. neminem. z. l. penult. z fi. Ratione aūt originis materne ꝙs interdū cogitur in casibus. ē. de decu. eos. z. l. nati. z. l. si ille. z. l. nullus solus. z ibi not. z. j. de murileg. his qui. z. ē. ti. pro scōm Odof. Potes videre quod scripsi. j. de mu. z in quo loco. mu. l. j.

Mulieres ad officia publica nō vocantur.

¶ Jmpera. Augusti. Lex. vij.

QJues qdē origo manumissio allectio vel adoptio: incollas vero (sicut z diu⁹ Adrian⁹ edicto suo manifestissime declarauit) domicilium facit. Et in eodem loco singulos habere domicilium non ambigitur. vbi quis larē rerūꝫ ac fortunarū suarum summā constituit: vnde rursus non sit discessurus si nihil auocetur: vnde cū profectus est peregrinari videtur. Quod si rediit peregrinari iam desinit.

QJues. Ponit in principio differentiam inter ciuem z incolam. Subiungit quod in eo loco domicilium quis habet, in quo habitationem, vel domū, familiā z focum, ac res suas contulit animo inde non discedendi, si non est quod inde discedat ꝓpter ipsum faciat z ex quo si recedit peregrinari intelligitur, z ad quē reuersꝰ peregrinari desistat. (Ciues) Quid sit ciuis, rusticꝰ, z plebs. vide. ixij. di. no. Jtē ꝙ que, z qualiter prohibet ciuis, habet extra de preben. dilecto filio. (Allectio) Allectare dr frequēter allicere, allectus aūt ab allicio ad aliqđ electus fz Pap. Vel dic allictio. i. assumptio, pura qz ꝙ vniuersitatē ciuitatis aliquis fuit assumptus, i. receptus vt esset ciuis, z ipsius ciuitatis ꝓuilegiis frueretur ad hoc ff. de verb. sig. edificia. i n ꝓin. cū ibi not. z hec est vera expositio, licet intellectus in se bonus sit. ¶ Et nota qđ ciuis potest largo sumpto vocabulo dici qs, etiā munera in ciuitate non subeat. ff. ad mun. l. j. post ꝓin. cū ibi no. Jtē ciuilitas acqꝛitur a assūptione trāsit etiā ad filios. Ad hoc. ff. ad munici. libertus. ſ. patris. z ibi hoc no. dūs Bar. (Adoptio) ſ. facit quod est. j. (Incolas) alias incolam. ꝟ. z dicitur incola coles locum vt hic. z. ff. de ver. ſi. pupillus. ſ. incola. z ad municip. incola. Sic z degere qs dicitur quasi in domo se gerere. vt patet hac. l. ad quod. in aut. vt nul. iudi. ſ. si qs vero cōpehēdero. z. ff. de li. agno. l. j. ſ. domū. Sic etiā accipit ꝟbū agit. ff. de cu. re. solet. z ad municip. eius qui. ſ. j. (Edicto) id oc vocat epla. ē. l. ij. (Et eodē) ꝟ. (Singulos) expone. ē. de decur. licet. (Ambigit) dubitat. (Larē) mansionē, domū, vel ignē fz pap. z familiā. (Rerū) fz augu. est quicqd vel sentit, vel scit, vel intelligit, vel latet, qđ si nō cogitent, non minus sunt. De re et scripsi, ē. de iure. nā. facultas. (Fortunarū quasi idē sunt, sed rei nomē est generale) ff. si cer. pe. l. j. in fi. (Vnde) ver. (Rursus) iterū, denuo. (Discessurus) i. ꝓpositū non discedere. Et nota hic qđ abbas extra suum monasterium domicilū habere non pōt nec monach⁹, ꝙ ꝓbat hac. l. ad idē de repo. oz. nullus. li. vj. Secus in clericis secularibus z laicis qui plura domicilia possūt habere sed loca in quibus tenēt ad residēdū sep debēt. ꝓ domicilio reputari. nor. Jmmo. de pulleg. ex ore. ꝙ videt vera si ſctio foret de ipsa ecclia vel pbēda. vt scripsi ē. l. cū neqz. Jtē vide sup materia domiciliorū q legitur z no. extra de rescrip. nonnulli. z. c. dilect⁹. De foro cōpeten. ex parte. de eo q mit. in pol. cau. rei ser. c. fin. z dicto. c. ex ore fm Jmn. z alios. (Unde cum ꝟ. (Profectus) amplectant porro diens. (Quod si) ꝟ. Peregrinari iā definit, finnle. j. de agric. z cen. cū satis. in fin. z. vij. q. j. si quis pretextu. ¶ Jn prima glo. ibi. j. adde vbi de hoc. Jtē ciuis subdiuiditur in alias species, ita alt⁹ est originarius. ē. ti. j. sup rub. Alius nō originarius, vt ꝑ alios modos q ponūt hic, vbi aūt qs nascitur in castro libero alicui ciuitati nō subiecto, qꝛ sibi ciuis nomen non congruit, vocat municeps. ē. ti. ꝓx. fm Bart. Jn secda gl. ibi. l. penul. adde. z. j. de excu. mu. maximarū in fi. z. ff. de decurio. nō tātum. ¶ Et ibi, l. maiorem. adde vel distingue plenius cū aliquis est ciuis duarū ciuitatū z ꝑ vtrāqꝫ si simul vocatur ad munera, aut altera ad munera primo vocauit, aut simul amb⁹ indugerunt. Primo casu ei ciuitati primo parere tenetur, que illū primo vocauit. vt. ff. de iudi. qui prior. Si simul, subdistingue, aut in vna ipsarum est ciuis originarius, in altera vero ciuis extra causam originis, aut in nulla ipsarum est ciuis originarius. Si est originarius ciuis in altera ipsarum, tunc ei primo parere tenetur. vt. ff. ad municipa. libertus. ſ. ꝓscriptio. vbi de hoc qđ si in nulla. ipsarum est originarius, z amb⁹ ipsum ad munera vocent. z tunc aut est ciuilis ex alia causa quam originis, z ponderanda est causa ex qua fact⁹ est ciuis. Nam ꝓter causam originis ꝓprie vel paterne, tres sunt cause q⁹ bus qs efficitur ciuis, puta manumissio, adoptio seu arrogatio, z allectio seu electio. adde quarta. ſ. regeneratio per baptismum. Nam generatio naturalis z regeneratio spiritualis equiparatur. extra de bapt. ſ. debitum. cum concor. Jtem adde quintam, puta legitimationem, filius quidem legitimatus sequitur patrē. no. ff. eo. ti. l. j. in fi. qꝛ sit in potestate et⁹. in aut. de tri. z se. ſ. fi. z q. mo. na. ſ. liceat. col. vj. Primo ergo ꝓpter fidei reuerentiam z animę salutem prefereda est causa regenerationis vt ei ciuitati prius parere debeat in qua baptisatus est. Secundo ciuitati in qua fuit manumissus, quia in ea de mihilo factus est aliquid. Tertio ciuitati in qua est adoptatus vel arrogatus. Nam adoptio naturam originis mutat. ff. ad municip. ozdine. in fi. sicut etiam in aliis. ff. de adop. adoptio. Quarto ciuitati in qua per electionem vel assumptionem factus est ciuis: hic enim actus magis distare videtur a natura, z in arte vel moꝛes hominū inclinare, vt sic dignior causa trahat ad se minus dignam. ar. ff. de rei. ven, in re. actio. ſ. j. z seq. z de au. z ar. le. cum aurum. ſ. fi. cū concor. z. l. pedicul. in princ. z. ſ. j. z. l. z fi nō sint. ſ. perueniamus. extra de conse, ec, quod in dubijs. xxiij. q. iij. ꝑ magnū. Hec vera sunt si de causa cōstat z modo ex quibus factus est ciuis. Ubi vero est dubium, z tunc aut munera que indicuntur fibi, sunt inequalia, aut equalia. Si sunt inequalia ciuitati parare tenetur que minus munus imponit, ar, ē. q bo. ce. pol. l. fi. z. ff. de pac. maiorem. z qđ no. extra de cōiug. seruo. c. j. in glo. vlt. Si vero munera sunt equalia, z tunc aut equalr vtriusqꝫ ciuitatis interest, aut inequaliter. Si equalr vtriusque interest, z tūc aut ciuitates sūt equales aut inequales. Si sunt equales, z tūc puto ꝙ vel debeat inuicē fortiri. ar. ē. cōi. dele. l. fi. z. ff. de iud. si cum ambo. Vel si in potestate eius cui velit ipse parere. ad hoc. ff. de releg. l. fi. z deleg. ij. li quis seruum. ſ. si inter. z. lib. vj. de rescrip. duobus, cum not. ibi in verbo concurrant. Vide etiam ꝙ his

Abb. z religiosi pluꝛa domicilia habere nō possūt.

Ciuis qs dicitur.

qs no. ibidē in verbo teneat. Si sunt inequales, z tūc nobiliori z digniori parere tenetur. ar. in aut. de here. z fal. ſ. inordinatum. z de de senso. ciui. ſ. interim. z. ff. de fi. instru. l. fin. z de escus. tuto. si duas. in ꝓin. z qs ibi no. z de re iudi. contra pupillū. ſ. j. Si vero inequaliter eiusqꝫ interest, tunc ei ciuitati parebit que munus magis necessarium vel vtilius reipublice inducit. arg. in aut. de mand. princ. ſ. sed etiā ꝙ ꝟbertate. z. j. de expen. lu. l. j. ff. de riuis. l. fin. Si vero munera sunt equalia. z tūc ciuitates monēde sunt vt cōsentiant cui earū primo satisfaciat. Si aūt cōsentire noluerūt vel nō potuerūt z tūc aut minus qđuis personale recipit estimationem z vni earū minus ipe prestabit, alteri vero estimationem. Si vero nō recipit estimationē, z tūc in altera earū personaliter munus implebit, in altera vero de seruiet per substitutū idoneū. ar. ad hoc. ff. de ope. li. sed he. ſ. vlti. ē. de epis. z cle. ad similitudinem. z de decuri. nullus. z. l. neminem. z. j. de agen. in re mili. l. pe. z ar. cozū q nō. extra de postu. c. vlt. in gl. vlt. z in Spe. de aduo. ſ. j. ver. quid si is. z de fen. ſ. qui. ver. ꝙ. z ver. seq. Hec omnia vera videntur si ciuis vnius ciuitatis fiat ciuis alterius de licentia ꝓioris ciuitatis tacita vel expꝛessa, illam alias debet ꝓmo illi ciuitati cuius antea ciuis erat indictum munus prestare. ar. ff. ad municip. ozdine. ſ. vlt. z. l. libertus. in ꝓin. z loca. in operis. extra de iureiu. c. veniens. z. c. intellecto. ē. de decu. circēsū. z. l. q dereliicta. z. ē. ꝟbi qs decuria. l. j. z. j. qui mili. nō pos. l. j. Utrū aūt hoc locum habeat in oibus muneribus, z in qbus vide qđ scripsi. ē. ti. j. filios. z. j. de mu. z i quo lo. mu. l. j. in not. magna. z de q. mu. ne. li. exc. l. fi. i ꝟbo muroz. q. xvj. ¶ Jn fi. gl. adde sup hoc dic z melⁱ⁹ vt scripsi. d. l. filios. ¶ Jn gl. i. maxia ibi iuris. adō vt dicvr. ē. ō dec. glibz.

¶ Jmpera. Au. Lex. viij.

Enatores in sacratissima vrbe domicilium digni tatis habere videntur.

Senatores. Lex ista per se patet. neqz amplioꝛi examinatione ꝓ illius materia profundius explicāda nunc est opus: neqz membranas diuturnis in re tam facile occupare decet (Urbe) Urbs dicta ab oꝛbe. i. rotunditate, qꝛ antiqui ciuitatem in oꝛbe faciebāt. Vel ab vno parte aratri, quo muri designabāt. Locus eīn future ciuitatis sulco designabāt. i. aratro, qđ taurus z vaca trahebant fm Papi. Opidū ad opes, vrbs ad menia, ciuitas ad habitantes ꝓtinet. Urbs igitur a ciuitate ita distinguit ꝙ vrbs menia ipsa significat. Virgil⁹ vrbs antiqua fuit, tyrii tenuere coloni Carthago. Ciuitas vero non saxa sed colonos z habitatores. Unde dicit Apuleius, ꝙ omnis ciuitas approbauit. Item ius ciuium repte sentrat vt apud Ciceronem. Qui ciuitate donatus est ꝛc.

¶ Jmpera. Au. Lex. ix.

MUlieres honore maritoꝝ erigimus: z genere nobilitamus: z forū coꝝ persona statuimus. Si autem minoris ordinis virum postea sortite fuerint: prioꝛe dignitate priuate (posterioris mariti sequuntur conditionem:) z domicilium mutamus.

MUlieres. ¶ Casus. Mulier nupta viro honoꝛe vel dignitatem habenti nobilitatur, z sequitur eius forū seu domicilium. Verū si eo mortuo nubit inferioꝛi priuatur dignitate a primo quesita, z sequit cōditionem z domicilium sedi. (Mulieres) expone. ē. de ꝑis qui se defer. l. j. (Honoꝛe) vide. ē. de (Maritoꝝ decur. l. j. (Maritorū) Expone vt scripsi. ē. de peti. bo. sub. l. ij. Pro qđ si quis ꝓie aūt dicit maritus post matrimoniū contractū. ē. de bo. que li. nō fine. ff. ꝙ do. l. j. ſ. j. per desponsationē quippe incohat coniugiū. nō ꝑficitur. xxvij. q. ij. ſ. apparet ergo. z. c. seq. q perfectio coitū requirit ad hoc vt dicat ꝓprie maritus vt ibi ꝛ vsqꝫ ad. ſ. sed concedat. z de hoc dicvr no. extra de trāsla. c. licet. z. c. inter corꝓoralia. vñ spōsa licet sic in domū ducta, nō rū dicit esse vidua post mortem sponsi. xxxiij. di. ſ. vidua vero. Uꝛoꝝ aūt dicitur anteꝙ ducatur. ff. de leg. ij. hoc legarū. vide. ff. de condi. z demon. cū fuerit. z qđ ibi no. Jtez vide ad hoc. xxvij. q. ij. cum iniciatur. z. ſ. potest autē. z. c. qui despōsauerit. z. c. egressus. ¶ Jtem nurus z nouerca nō ꝓprie dicūt ante matrimoniū consummatū. ff. de rit. nup. fi qua mihi. ſ. j. z. ij. ¶ Sed cū, mulier statim cōtractis sponsalibus repellat a tutela filiorū, in aut. vt ma. debi. z credi. ſ. qꝛ vero an hoc locum habeat si cū contraxit sponsalia de futuro? Uidetur qđ sic. in aut. de nupt. ſ. sinautē tutelam. in fi. ibi vt volente ad nuptias ꝛc. Nam in eo. tit ſ. que non ver. sinautem nō venerit dicitur ad secundas venerit nuptias. ad idē ē. si sedo nup. mu. l. j. ibi quenerit. z. d. c. inter corꝓoralia. ſ. sed neqz. z. ſ. seq. z. xxvij. q. ij. in ꝓin. z. c. cum iniciatur. j. z. ij. z. c. sequētibus. z. ſ. sed sciendum. z. c. quapropter. z. ſ. iuxta. z. ſ. seq. z. ff. de spon. oratio. vbi videtur casus. z videtur hoc notari aperte extra de ap. ex parte. ſ. Ad idem est qđ not. extra de sent. excom. c. iij. in glo. idem, est in sponsa. z. ff. de fun. dota. l. iulianus. z. ē. loca. l. fi. ibi ex ipso contractus initio, nec enim potest nupta simul esse vidua. ff. de condi. z demon. citie si non nupserit. z extra de regulari. ex parte. ¶ Decipue postq̄ vestes mutāt vt ibi dicitur, ad qđ est. xxxiij. q. v. qđ deo. de cō sec. dist. iiij. post baptisma i. Post enim per verba de presenti contrahit habet locum poc. li. de so. que lib. non sine. z not. ff. de donat. inter vir. z vxo. l. iij. ſ. j. z ita. lib. l. n. Ad idem est optime in auten. de nup. ſ. has itaqꝫ causas. z. ē. de repu. l. nſ. n. z. ff. de diuoꝛ. l. ij. in pri. z. l. fi. ſ. ait. z ꝓ socio itaqꝫ. vt exponatur toi cōtraxerint. i. cōtrahere ceperint. ad hoc. ff. solu. mat. menia. z de adul. si vxoꝛ. ſ. fi minoꝛ. z facit. ē. ad tertiū. omnē. ibi ad secundas aspiraueꝛit nuptias. z. xxxij. q. v. ita ne. z. c. seq. Lex enim z ꝓncipes ad initium nuptiarum se retulit. ff. de inꝛa. quid ergo. in ꝓin. in ea nāqꝫ re animi destinatio cogitatur. ff. de adul. eum qui. z. d. l. quid ergo. ſ. cū autem. Hec enim cōcubitus facit nuptias, sed consensus. ff. de reg. iur. nuptias facit etiā ff. ad turpil. ab accusatione. j. rū. Arg. contra. ff. de inꝛa. solet. ſ. j. Jtez noꝛ. ꝙ maritus teneꝛur vindicare necem vxoꝛis, alias amittit dotez quam ex pacto ꝓhabito lucraꝛet. ff. de iur. fil. cum mozez. Et idē est si heres institu⁹, idē si interficiat eā. ff. sol. mat. si ab hostibus est. Et idem si negligentia sua perijt, qꝛ medicus forte in ea curanda nō adhibuit, vel malum adhibuit, vt. ff. de his qui. vt indi. l. ij. z de edi. edic. l. qđ si nolit. ſ. si mancipium. z de libe. agno. l. necare. cū multis similibus. (Origimus) subleuamus. Maius enim dignus trahit ad se minus dignus, vt hic. z extra de conse. eccle. vel alta. qđ in dubijs. z. ē. de per. here. hereditas. de appel. ꝓcipimus. in fi. ſ. de rei vxo. ac. l. j. in ꝓin. z communi de leg. l. ij. ad fi. Unde cum bonus z malum associantur, malum recipit naturam boni. xxxij. q. j. non est culpādus. Arg. contra. extra de tempo. ord. literas. z de offi. deleg. super questionum, vbi de hoc per Jmno. in glo. ſ. eo. z. c. z per Ber. in glo. hec enim. Item potentius trahit ad se minus potens. ff. de auro z ar. le. z si nō sunt. ſ. perueniamus. z de acquir. re. domi. quicquid. ſ. fi ergo nunc. Unde qđ scripsi. ē. de vēdi. re. nſ. cum ꝓtius. communi. l. j. super gl. j. distrahi. Item no. ꝙ honoꝛatur mulier a marito, z hoc rationabile satis est. Nam vir est caput vxoꝛis, z vxoꝛ est corꝓus viri. xxxiij. q. v. ſ. ex premissis. De hoc scripsi plenius. j. de re milit. quicunque.

Maritus vxoꝛi similibus. Vxoꝛ an viruꝝ sit ornāda

¶ Jn ergo a viruꝝ ornanda est. z eius sumptibus qđ videtur ar. huius. l. z. d. ſ. ex premissis. Ad idem. ff. de pigno. act. si quis ꝓ vxoꝛe. ij. responso. vbi tenetur vir ad vectura vxoꝛis, z ministeriuꝝ eius cum proficiscitur, immo videtur teneri etiam ad vnguenta quibus magis decoꝛa fiat. ff. de dona. inter virum z vxoꝛem. quod autem. ſ. j. z facit. ē. eo. tit. si in patria. Nam qui ornat vxoꝛem suam, ornat seipsum sicut qui eam diligit seipsum diligit. ad Ephes. v. Nam virus z vxoꝛem bene sibi inuicem consentire eozum deo probatum est. Ecclesia. xxv. Sponsam quippe z vxoꝛem lex vult eam esse non scoꝛtuꝝ xxj. q. ij. sicut in vna. in fi. z vir debet beneficium affectionis z pietatis vxoꝛi. ff. de leg. iij. l. vxoꝛem. in ꝓin. sic z ꝓlati agere debent vt z templa, z ecclesie dei quarum viri sunt, ornate resplendeāt. lxxxvj. dist. non sane. ſ. pulchra. z econtra. Ornamentum ꝓlatoꝝm in mitra, z pontificibus est honoꝛ z gloꝛia ecclesiarum. de ꝓiuile. vt apostolice. lib. vj. inde donationes que interueniunt inter virum z vxoꝛem pompa dicitur. ē. de nuptijs si donationum. vbi ponitur etiam alta nuptiarum celebritas z ꝓ bonis doralibus nō tenetur ad munera municipalia que ꝓ modo subitantie imponuntur. ff. ad municipa. lucius. ſ. idem respondit constante. Ratio est, quia debet oneribus matrimonij deseruire. ff. de castren. pecul. dotem. z facit qđ nota. de decurioni. ad subeunda. Argumen. contra. ē. de iure dotiū. l. fina. ſ. finautem alte. ¶ Quid ergo erit de vestimentis z ornamentis factis per virum vxoꝛi an eo mortuo z nihil de illis dispoſito, habebit vxoꝛ illa ꝓcipua, vel renocabuntur per heredes? Uidetur ꝙ ea vxoꝛi ad heredes redire debeant, cum ad alimenta z huiusmodi vir necessaria non teneatur. ff. soluto matrimonio. si cum dotem. ſ. fi autem. Hoc sint illi ꝓrum autem appellatione vestes continentur. ff. de alī. leg. d. legatis. cipua, vi. z. l. fi. ē. de verborum significatione, verbo. victus. Sed si vir ad ea de quibus iure tenetur, donasse sibi illa ergo nō videtur, cum in necessitatibus donatio nō dicatur. ff. de dona. l. j. de adi. le, rem legatam. de reg. iu. donari. Donata enim z gratia vxoꝛis empta, parataue legantur. ff. de legat. iij. cum vxoꝛi. z. l. item legato. ſ. j. Ergo remanserunt, z erāt in bonis mariti cum alias legari non possent. ē. de lega. ꝓprietas. institu, eodem titu. ſ. si rem. ad quod etiam. ff. de leg. iij. hoc legarū, cū quattuoꝛ legibus sequent. ¶ Alij distinguunt, aut vestes sunt valde preciose, z tunc non heredibus restituende, aut modice puta iuxta dotium quantitatem, z tūc venīant reddende. ¶ Alij dicunt indistincte ꝙ veniant viri heredibus huiusmodi restituenda, vt sic donatio non presumatur. cū z si velleꝛ vir vxoꝛi expꝛesse donare nō posset. ff. de donationibus inter virum z vxoꝛem. si vxoꝛ. cum ibi not. z nota. ff. de pigno. act. si vxoꝛ. z presumptio legis ab illicita nō est tranhenda. ff. de conditione indebi. si procuratoꝛ. ſ. celsus. z que in fraudem creditoꝝ. si pater. ¶ Alij dicunt z melius vt mihi videtur ꝙ debeant vxoꝛis esse. Nam non solus empta, parataue gratia vxoꝛis sed etiam alias sibi donata morte confirmantur, si non expꝛesse reuocentur. ff. de donationi. inter virum z vxoꝛem. cum hic status. ſ. j. Pro quo etiam facit. ff. de legatis secundo. sequens questio. z quod nota. ff. de legatis. iij. l. iij. ſ. j. z. ē. familie. erciscun. illum quem. Nec enim illa dicitur habere ex iudicio vltimo, sed potius inter vnos

Universidad de Deusto
Biblioteca

habito,vt ibi no.licet ℣y.contra in hoc,Vir eñ debet alere vxorẽ nam vt filiam.ff.vt in pos.leg.l.penult. appellatione autem alimẽtorũ vestimenta continent.ff.de ali.leg.l.legatis.Ac filij que pater nomine eorum cõparauit post eius mortem precipua sibi vendicãt, nec alij fratres eorũ possunt petere illa conferri.ē.fami.ercisc.filie. cũ ibi notatis.habet enim vim relicti,vt ibi not. Jn hãc sententiaz veluti equiores declinare debemus, cũ prochnior debeat esse iudex ad cõprobandam donationem.d.l.cuz hic status.§.penitentiã. in fi. §.ad qd optime.eo.tit.si id qd.§.si quas.Neqz enim amare, neqz tã quã inter infestos ius,pbibite donationis tractandum est,sed inter cõmunctos maxime affectu solam inopiam timentes, vt ibi. Sic z viri tenentur diligere vxores eorum,z non esse amari ad illas. ad colos.iñ. Jmmo tenentur eas diligere tanquaz corpora sua dicitur ad Epher.v. Ad idem fecit.ff.de leg.iij. vxores in prin. z de re.dub. si inter. Nam regulariter in donationibus est larga interpretatio facienda.extra de dona.cũ dilectus.z.c.pastoralis.Et ex quo vir tenetur vxorem suam vt filiã exhibere,vt predictum est.z no. Jnn.extra de dona.inter vir.z vxo.per nostras. De quo etiam scripsi plenius. j.de agric.z manci.do.l.j.sicut filia que pater eius nomine comparauit precipua sibi vendicat.c.l.filia.ita z vxor. Nec etenim vestimẽta constante matrimonio visi sunt,etiam si cura z lanipẽdio,aut studio mulieris confecta sint eo.ti. de donatione inter virum z vxorẽ, sed si vir.in prin.Empta quoqz,paratave gratia vxoris equiparant doti.z in eis falcidia cessat etiam si legata sint.ff.ad.l.falcidi.si vsusfructus.ad finem vide quod ibi not.z.ff.de dona.inter virum z vxorem ex annuo.in pri.z.l.si id quod.§.si.z.l.si stipulata.z.l. si vir vxoris,que de vestimentis loquitur, vt si vxor vtatur vestimentis viri valet donatio.nec reuocabilis est,vr no.d.l.si vsufructus. Jtẽ facit ff.de auro z argen.leg.vxori.in fi.z qõ ibi not. ¶Nec obstat q talia empta,paratave gratia vxoris legari possunt. Jam z expresse donata in casu quo nõ tenuit donatio possunt legari.vt.ff.de legat.j.si qñ. in prin.z res ppria potest alicui legari si testator aliquod ius habet in ipsa eo.tit.si domus.§.vlt. ¶Et not. q donatio inter virum z vxorem licet regulariter sit,pbibita,est tamẽ in subiectis casibus in iure premissa. Primo pro honore viri.ē.de dona.inter vir.z vxo. multis ca proprijs.Hodie tamen pro dignitatibus z honoribus in quibus iusfibus est titile administratio demandatur,pbibitum est pecuniam dari ad.l. permissa. iul.re.l.si.z in aut.de iud.sine quoquo suff.in rubro z nigro. Si ergo potest vxor p honore donare viro, nõne tenebit donatio facta per virum vxori de vestimentis z ornamentis in quibus etiam ipse vir honoratur,vt predicti est? ¶Scdo vt deo offerat. ¶Tertio sepulture causa.ff.eo.tit.sponsus.§.concessa.z.ē.de neg.gest.qõ in vxorẽ. ¶Quarto ad vnguentũ cõparandũ.eo.tit.sed si vir.§.pe. ¶Quinto ad refectionem edificiorũ eruitorum.eo.ti.sed si vir. ¶Sexto si donat seruus manumissionis causa eo.tit.idẽ.z. ¶Septimo in annuo vel menstruo.eo.tit.ex annuo. ¶Octauo si donatur vt mulier se exhibeat.eo.tit.si stipulata.z.ē.eo.tit.sicut. ¶Nono si donat causa mortis. ¶Decimo.si donat causa diuortij.eo.tit,viceribus.z.l.si euz.§.si. ¶Undecimo si donat ante nuptias,seu anteq̃ ducatur in domũ.eo.tit.seya.§.j,qõ dic vt ibi no. ¶Xij.si alter cõiugum hereditatem repudiet,vt alteri deferat. ¶Xiij.si hereditatẽ sibi delatã sine charta ex trebelliano restituat,z idem in legato.d.l. si sponsus. §.si maritus. ¶Xiiij.valet in re aliena donata,z vsucapta.eo.ti. sed z si cõstante. ¶Xv,in donatione vtrinqz,seu vtriusqz cõsumpta. e. tit.qõ autẽ.§.si vir. ¶Xvj.in vsuris z fructibus perceptis ex rebus donatis eo.ti.de fructibus. ¶Xvij.in principe.ē.e.tit.l.pe. ¶Hãc materiã,psequere plenius fm Bof.in lib.de senatusconsulto emilia no,seu aloiniano. Jn donis aũt que mittũtur ante nuptias,z ad domum vxoris distingue, vt si nõ est contractum matrimonium p verba de presenti,sed sponsalia solũ tunc donatio hmõi non renocet.ē. de dona.ante nup.cuz in te. Ubi vero matrimoniũ est cõtractũ per verba de presenti quãuis vxor in domũ viri ducta non sit,qz tũ vxor est,donatio nõ tenet.ff.de dona.inter vir.z vxor.l.pe.in princi.z.§.j. (Genere) No.hic q genus est nomẽ satis generale,vt etiã ex parte viri dicat.Sed hic intelligẽ de gñe qõ mariti ab eorũ pgenitoribus nobilitas quid est. cõtrahunt.(Nobilitamus.) De nobili scripsi.ē.de cõdi.in pu. hoc. l.j. De nobilitate scripsi,j.de digni.mulieres. que fm Boetium.iij. de cõsola.p sa.vj. Uidet esse quedam parentum laus de meritis venies. Hec autem satis est inane nomen. Nam si ad ipsam claritudinem referri aliena est.q si claritudines predicatio facit,illi sunt clari necesse est q predicant,quare splendidũ te fi tuaz non habes, aliena claritudo nõ efficit. Quod si quid est in nobilitate bonũ,id esse arbitror solum,vt imposita nobilibus necessitudo videatur,ne a maiorũ virtute degenerẽt. Satius aũt est me meis rebus gestis florere, quã maiorũ opinione niti,z ita viuere vt sim posteris meis nobilitatis initiũ z virtutis exemplũ.dicit Tullius cõtra Salustiũ. De hac materia plura ponit ipse Salustius in iugurthino in oratione marij. (Forum).i.locũ iudicij,z est masculini,sed in neutro est mercatũ, seu locus rerum venaliu.(Statumus)z domicilia mutamus,vt.j.in fi. z.j,de dig.mulieres,vbi est de verbo ad verbũ hec lex. (Sinantes) Tullius contra salustium.

§.(Virũ).i.maritũ. Quatuor eñ modis vir dicit. Puta secũ quo nascitur.vt masculus sit. Lege qua maritus sit. Etate qua trãsit a iuuẽ Uir qua tute. Animo vt fortissimũ aliquẽ dicimus virũ fm Pap.(Sortite) duplicis vide.ē.qñ z q quar.pars.l.iij.§.q si post. (Priore).i.prioris.§.mariti ter dicit. vt statim subijcit. (Priuate)obtare,spoliate. ¶Sz cũ hec sit mera pena,z nulla prudentia.filiorũ vt est.ē.de secũ.nupt. hac edictali.z l.femine. An sit correcta p canones dicentes mortuo viro mulier so Leges p lura est a lege viri licite nubit,dum tñ nubat in domino.extra de se hibentes cũd.mup.c.pe.z vlt.z.vij.q.j. sicut vir.vbi dz in dño.i.regulariter. Al matrimonio dic in dño.i.sine suspitione turpitudinis.z viro sue religionis nubat nisi intra xxxj.q.ij.c.j,inductos,autoritate apli.j.ad Corint.vij. Uidẽ exprẽ annum la se.q sic vr ibi. Ubi etiã notant Bofir.z Host.q cum matrimoniũz ct', an sit iudicẽ lege poli,nõ lege fori.ij.q.iij.§.hinc colligit. si qua lex repe pcanones riatur est nulla,z idẽ no.e.q.iij.c.si.z.xxxvj.q.ij.de puellis. Hoc etiã correcte. tenent Jnn.z Ber.fm vnam opi.d.c.vlt. Quinimo vbicunqz leges phibent ex causa aliqua matrimoniũ contrahi,vr intra tempus luctus,ppter sanguinis turbationẽ.ff.de his q not.infa.liberorũ.§.j. Uel ne mala suspitio prestet ex festinãtia nubendi,in aut.de restit.z ea que pa.§.vnum.vel ne dubiteñ de ple vtruz sit primi vel secundi mariti.ē.de diuor.cõsensu.§.si vero. Jtẽ in matrimonio nõ contrahendo inter pupillã z tutorẽ ppter administrationis subuersionem ē.de interdic.ma.inter pupil.z tut.p totũ. Item in matrimonio inter rectorẽ z puincialem ppter timorẽ impressionis.ē.si rec.puin.l. j. In omnibus his leges recipiunt correctionẽ a canone, vr hec no. Bof.d.c.vlt.z Arch.d.§.hinc colligit. ¶Hoc etiam multũ iuuat ex eo q ecclesia vtrumqz gladiũ hz,iuraqz celestis, terreniqz imperij petro cõmissa noscuntur.xij.dis.c.j.z papa imperatore maiorẽ est. extra de maio.z obe.folite. Hec z alia ꝑsequere, vt legit z no.xcvi. dis.cũ ad verum.z extra de iud.no.in glo.p hoc,vna eñ videtur esse iurisdictio,cum vna sit ecclesia dei,sed iurisdictionis executiões distincte.d.c.cũ ad verũ,vt sic põtificalis dignitatis apex nõ vilescat, sed amplius ꝙ imperialis gloria z potentia decoret.ea.di.constantini nus alias incipit vtili. Hoc etiam approbatur in gl.extra qui fi.sunt legi.causam.que ij. Satis ergo est absurdũ lege ciuili sublata ipsius imaginem de relinqui.ē.de lati.li.tol.j.in princ.ad qõ in aut.de non alie.§.si minus in fi.§. Et idẽ dicit.de le.j.z.ij.ē.de sec.nup.z in aut. de nup.§.si igitur sine filijs.z alie pene contra mulierem nubentem intra annum statuuntur. Jam si filios habeat non põt infamia tolli,etiam ꝑ rescriptum,nec põt mulier nisi tertiã partem sue substantie scdo viro in dotẽ dare,z alie pene p our ibi statuit. Et idem posset dici tali ratione de ea que deserta filiozũ tutela contra sacramentum z ante rationem eis reddita transiuit ad secundũ matrimoniũ, vt eo.tit.de nup.§.finautem.z.ē.ad tertu.omnem. Magnũ quippe debet legislatori studium esse de nuptijs. Matrimoniũ enim sicut est honestũ z humano generi videatur immortalitatez introducere, z ex filiozum ꝓcreatione renouata generatione maneat iugiter dei clementia quantũ est possibile nostra immortalitate durante natura. Studium vero nuptiarũ totius est.(vt ita dicatur)humane sobolis.ex quo etiaz renouatur solo z ampliozi ꝙ alia solicitudine dignũ est.vt hec leguntur,in auten.de nup.in prin. Unde dicitur publica vtilitas nuptiarus.ff.de postli.re.in bello.§.medio. Jdcirco enim filios.filiasqz suscipimus,z edimus ad quod matrimonium est inuentum vt ex eorum earumve prole diuturnitatis nobis memoriam in eum relinquamus.ff.de verbo.signi.liberorum. z facit ad premissa. ff.solut.mat.l.j.xxvij.q.j.nuptiarum.cum multis.c. Unde z doti ꝓpter prolem fauoi impenditur.d.l.j.fortius ipsi matrimonio, vnde proles descendit qz propter vnum quodqz tale illud magis.ē.de natu.li.cum quis.in auten.quibus mo.natu.effi.sui.§.si quis igitur.ibi quapropter absurdus erat ꝛc.xxvj.distin. deinde.z.xcv.distin. illud. ppe fi. Et plus debet lex ciuilis curare vt adiectione hominũ pot' ꝙ pecunia imperium augeatur.ff.de bo.dam.l.fi.ante fi. ¶Natura quidem vt nascendi ita gignendi legẽ dedit,ne interim consumant anni nostri z mariti,z patris nomine vacui. Unde apud romanos multati sunt,qui ad senectutem celibes peruenerunt, vt refert Valerius lib.ij.c.iiij. Item legislatores plus amicitie quam iusfitie studuerunt vt dicit Philosophus.viij.Ethicorum. Sed inter virum z vxorem cõtrahitur amicitia nateralis.que claudit in se honestus, z vtile,z delectabile, vt ibidem dicit Philosophus. Ergo perniciosa z impotens videtur lex que impedit amicitiam naturalem, z fic ipsa ratio naturalis qz cũ ciuili cõcurrit,preferenda est.ff.de cõtrata.nõ puranit.§.si quis emancipatum.ad qõ de ca.di.eas.z.l.legatũ. Unde cũ matrimoniuz fuerit institutũ a deo in paradiso, z ab ipso deo preparatur vxor. Prouerb.xix.z in aut.vt iudi.sine quoquo suff.§. hec omnia,dicere,seu improbare matrimoniuz, quid est aliud ꝙ reprobare opera dei? Nefas est eñ p nos,qõ deus instituit impugnari,xxj,dist.deinde. ¶Preterea statutum qõ tollit ius alterius non procedit,nisi is cuius leditur ius consentiat,vel saltem sit presens z taceat.extra de tempo.oz.si archiepiscopus. De his que fi. a prel.c. vlti.cum concord. Sed matrimonia iudicantur iure poli, z non iure fori,dicto.§.hinc colligitur.ij.questione.iij. Ergo sine cõsensu vel taciturnitate

Primo? nij necessitas z laus

Natura humana facile labitur ad delicta.

Fornicatio minus punitur ꝙ alia crimina.

taciturnitate illius qui ius poli habet in potestate,lex cõtraria non est valida. Indignũ quoqz est vt matrimoniũ qõ est sacramentoruz antiquissimuz a deo constitutum in paradiso.xxij.q.ij.lex diuine. de voto.c.j.lib.vj.iuuenial legũ seculariũ,phibitioni subiectũ.ff.de arbi.nam magistratus.Nã z ipsa lex ciuilis alias mora prudentius statuit augendã esse rempublicam,z multis legitimis hominibus frequentandã.qõ nõ nisi matrimonio fieri põt.ē.de indi.vidui.l.ij.in fi. Ad idem extra qui filij sint legi. ex tenore.z.c.vlt.ibi ꝓ utilitate publica ꝛc. Et sicut imperfectũ non põt derogare perfecto.ē. de resci. vendi.si quos.ita nec lex ciuilis diuino iuri potuit derogare, immo qz excessit terminos suos equum est ꝙ excedatur etiam a nõ suis,sicut actio depositi.ff.de depo.lucius. Dicere ergo penam dictarũ legũ contra statutuz apostoli remanere ipsa lege ciuili sublata.nihil aliud est ꝙ ipsam legem licet inferiorem adhuc durare,z in matrimonio leges canonibus prenalere.ad qõ.ff.de pro.nõ scrip.l.j.ibi nam cuz senatus z.c.sicut.z p quandam consequentiaz,phibentur homines ecclesijs bona sua largiri.si p ipsis bonis collectas soluere compellantur.vt scripsi.j.de predi.nauic.l.ij. Amplius concesso principali ſ.matrimonio intra tempus luctus,vel alias contrahere,omnis accessio.z penalis exactio intelligatur esse remissa.arg.ff.de pac. dot. inter.§.cum inter.z extra de dona.inter virum z vxo.de prudentia, z qui fil.sint legi.per venerabilem. Sic dicimus in pena raptus lege ciuili statura.ē.de rap. vir.l.j.q etiam phibet inter raptorẽ z raptã matrimoniũ contrahi, secus de canonico iure quo permittitur.extra de rap.accedentes. que quidem pena hodie nõ infertur matrimonio subsecuto.dicit Ala.de iser.in cõstitu.de rap.vir.si quis non dicã rapere.sequens. Jo.xxxvj.q.ij.de puellis.vbi hoc credit in fi.ij.glo. alias diceretur mulier decipi autoritate apostolica qõ esse nõ debet ē.de his qui ve.eta.l.ij.z ipsa permissio sibi fozet ad laqueum, qõ in congruum est sentire.ff.ad exhib.l.pe.xxvij.q.ij.de viduis.ij.z extra de dona.p tuas ipsa enim rei principia perimentes ꝛc.in aut.de nõ alie.§.si minus.in fi.cũ concor. Item facit qõ no.idem Ant. de iser. in consti.de matri.publi.contra sanctimus.qui dicit non fore seruandam cõstitutionem ipsam que statuit a sacerdote nuptias benedicẽdas esse,cũ matrimonium nõ iure fori,sed iure poli cõtrahendũ sit, quod qz princeps secularis nec principaliter nec incidenter aliquid constituere põt in matrimoniuz,in quo certe mirandum est cũ etiaz de iure canonico in nuptijs requirenda videtur benedictio sacerdotis.xxxj.q.ij.lotharius. Sed ibi loquitur ex more. cũ de hoc est consuetudo in loco,tũc enim ius canonicũ non repugnat constitutioni. sed innat eam quinetiam sine cõsuetudine minime repugnare videtur,eo ꝙ de hoc nihil alias legitur in contrariũ. Ceterũ non videtur equitati z iustitie cõsonum nuptiarũ,phibitionem tanta frigiditate procedere. Quid enim si mulier iuuenis continere non põt,nec contra nature feruozem resistere,dicemus ne ipsam fore torquendam vt interdicantur sibi beneficia legũ? Certe hoc foret iniquũ. z luxuriari aliter p nihilo cogeretur.in aut.de nõ eli.secundo nubent.§. si autem nõ valuerit,facit extra qui cle.vel vo.c.veniens. Nostra quippe natura facilius labitur ad delicta.in aut.de non.§.si vero is quidez. maxime ad ea sine quibus pauci imeniantur, sicut est fornicatio.l. ij.§.sanctitas illa enim venit ex cõcupiscentia naturali.in auten.de resti.z ea que pa.§.vnum.ibi porro ꝛc. Nostra enim infirmitas in ruinaz turpitudinis.i.coitus prona est.xxxij.q.ij.§.his ita.vnde difficile est continere.xxxij.q.v.tunc saluabitur ꝛ.c.se. qz cõtinere est magnoz;tñ.i.virtuosorum.xxxij.q.vij.qõ proposuisti.q quidem volunt esse ꝙ nati sunt,i.nolunt vti carnali copula ad quã nati sunt.vt dicitur in predicto.c.tunc saluabitur.z.c.seq.z ibi not.vnde Hieron.y.ad metriadem: Contra naturã immo vltra naturã est non exercere qõ nata sis,interficere in te radicem tuã,z sola virginitatis pomã decerpere.nescire thorum cõmunem vtroum horrere contractum,z in corpore viuere sine corpore. Scio eñ ꝙ nõ possum aliter esse continens,nisi deus det,z hoc ipsum est sapientia.scire cuius est hoc donũ.vt dicit Sapiẽ.viij.z ideo mirius pumt fornicatio ꝙ alia crimina.xv.q.vij.q admisit. Et his etiã dicit artissima vita contientie.xxvij.di.de his.nihil em est amantis furore vehementius.in aut.qui.mod.na.effi.leg.§.illud maxime si sit iuuenis.in aut.de non eli,sed nubent.§.finautẽ non valuit.z facit qõ no.in aut.quomodo oportet epi.§.si aũt aliquis pso;ter in gl.se.q imitat hominẽ ꝛc.Et ideo iusta est permissio apostoli,z iniusta,phibitio legis nam q nubit,caste viuere dicit.xxxj.q.j.c.deus.z coitus cũ vxore dz castitas. vt.xxxi,di.nicena.z honestas.xxx.q.ij.§.his ita rñdetur.z.xxvij.q.j. sicut eñ.vnde Boetius.ij.de cõsola.metro vltimo de deo seu amore loquens dicit. Hoc z coniugiũ sacrũ castis nectit amoribus. Ultimo z si libertas cũctis rebus fauozabilioz sit.ff.de regu.iur.libertas in matrimoniũs potissime requirit q nõ possũt pene vinculis astringi.ff.de verb.ob.titia.extra de spon.gemma cũ eoncor. Sicut ergo nõ debent matrimonia a libertate deuiantia vinculo pene vt cõtra hanẽ astringi vt ibi.ita vt nõ contrahant,pene in terminatione impediri, cũ eadẽ sit ratio vtriusqz. Si ita qz hoc pena cõuentionabili fieri nequit,ergo nec legali,cũ lex z pactũ cõtrahentiũ equipolleant

Universidad de Deusto
Biblioteca

pars.l.ñ.§.fi. Et sicut imperator⁹ mēsura statuit qua sua iurisdictio ne debeat esse contentus,nec ad ecclesiastica extēdere manus suas. x.dist.certū cum ibi no.sic z ecclesie esse debeat ozdinata mensura, nec ad temporalia bona extendere manus suas. Ipsoꝝ quippe officia sunt distincta.ea.dist.qm.xij.q.ij.sicut ecclesia.z facit ea.dist.constitutiones.z qꝫ ibi no.gl.z Archi. Quare si ecclesia usurpat qꝫ suū non est,iuste pdit etiā qꝫ suum est.xxv.q.ij.sic decet ad idez.xiij.q.j. §.Item precipit.s.fi.reg.si constiterit.Nam si mensura dispositionis excedit,itur in cōtumeliā dispōētis.x.di.certū. in fi.vnde hāc mēsurā ecclesia diligenter custodiēs quasc̄uqꝫ leges nō reprobanit expresse.intelligit recepisse.vt sentit Archi.xcvj.di.bene q dem.p quo vide qꝫ scripsi.s.de superindic.l.j.in fine iudicio. Hāc etiā mēsurā summi pōtifices de ele. vbi periculū.§.ipsos ēt.z.c.fundamēta.§.q si secus.li.vj.plenius attēdentes in certis casibus q continent ibidē solum feudis q tenebant ab ecclesia romana vel alijs ecclesijs prīna uerunt. In alijs vero feudis aut bonis nihil aliquatenus statuētes. Sed huic dicto est cōtra.eo.li.de peñ.felicis.post pn.vbi ecclesia dānat delinquentē non solū in his feudis,sed in alijs bonis temporalibus.Sed dic q in illis bonis pena ibi ecclesia non imponit,sed dominus p secularē iudicem imponendā ostēdit sic.lxiij.di. adrianus.in fi.cū ibi no.z.xj.q.j.nullus epūs.cū ibi no.p Archi. In causis em ſcuti rex maior est sacerdote. Sed econtra in causis dei sacerdos maior est rege.xij.q.v.§.ij.itē cū David.sub.c.nos si incompetēter. Nec puto vera z qꝫ superius dictū est in contrariū,vez apud ecclesiam vtrunqꝫ gladiū esse omnemqꝫ potestatē, credo locū habere quo ad ius potestatis,nō quo ad exercitiū potestatis,vez casualiter, qꝫ puto ecclesiam nō habere nisi vacante regno de iure vel de facto,vt qz est inutilis,hereticus,vel excōmunicatus.p ea q scripsi.j.de loca.p. cl.li.ij verbo donauerit.q.iij.Nam regno alias nō vacante,fi dicēremus ecclesiā posse in eo materialez gladiū exercere(saluo iudicio veritatis,z reuerentia clauiū)esset vltra mensurā equitatis.cum ea dē ratione posset extendere potestatē suam ad alios regni fructꝰ,q in iustitiā successionis beati Petri cadere nō videt.xxiij.q.j.manet ad hoc vide qꝫ no.extra.q fil.sunt le.p venerabilē.in prin.z in verbo certis causis.vbi hoc approbat.Unde ecclesia nō pōt irrogare infamiā iuris,sed solū infamiā facti quo ad foꝝ ciuile.vt no.extra de here.si aduersus.neqꝫ em vult papa turbare priuilegia laicoꝝ,vt extra de priui.c.j.z facit qꝫ not. Jo.an.fm Ber.de re iud. ad apostoli ce.in fi.lib.vj.dicēs papā nō posse priuare principes electione imperatoꝝ dūmodo eligere velint. His adiūctur q leges etiā fi directe sint cōtrarie canonibus,tū seruāde sunt in foro ciuili vbi posſunt fi

Leges ēt ne periculo anime obseruari. vt ptz in testamento in quo fm legem canonib⁹ sunt necessarij.vij.testes.§.de test. hac cōsultissima.§.p nuncupatio contrarie nē cū si.cuius directe cōtrarium est de iure cano.extra de testa.cum sunt i suo esset.z.c.relatū.nam seruanē canones in foro ecclesiastico,leges aūt foro seruā in foro ciuili.qꝫ possunt sine peccato seruari. Sic z in similibus,sercuanē enim leges in foro ecclesiastico etiam in causa ecclesie.extra de causa pos.z ppte.c.j.ñ.z.iñ.de oper.no.nun.c.j.de hoc satis not. in Spe.de dispu.z alle.aduoca.§.iij.ver.sed nunquid in causa.Preterea vt ex premissis patet cū lex precedēs plura cōtinet, lex posterior eam in vno solo corrigit,in ceteris eā noscit cōfirmare. ¶ Sed posito sine p̄iudicio q ecclesia posset eo casu tollere cōstitutionē principis secularis,qꝫ dicta.c.pen.z vltimo de secun.mup. solū de pena in famie sublata loquunt,ergo etiā ipsi canones ex hoc intelligit iura ciuilia de hoc loquentia cōfirmare in reliquis penis vel alijs constitutis. Sic est in duabus obligationibus,quarū subla vna,alia remanet.ff.de arbit.celsus extra de do.z contu.cū dilecti,sic z in duabus seruitutibus.ff.de serui.vr.pre,si domus tua,sic etiā in duobus impedimentis,extra de vsu.pal.ex tuarum,qꝫ enim non mutat,quare stare phibet.s.de testa,sanctimus.de app.precipimus.vñ etiā in cā que tangit ipsam substantiā matrimonij seruanda est lex que nō est directo cōtraria canoni.vt ptz.xxix.q.ij.si qs ancillā.cū ibi not. foꝝtius est seruāda cū contingit bona temporalia:z nō ipsius matrimonium. Aut enim voluntas defuit corrigendi z p̄sumit defuisse post quā id omisit.s.de cad.tol.l.j.§.fi aūt ad deficientia.ff.de ver.ob.qꝫ quid.z qꝫ scripsi plenius.s.de impo.luc.deseri.l.j.sup glo.no.si post principiū.Sed o casu habet intentū.z facit ad hec.ff.de acti.z obligquotiens.s.de sepul.vio.q sepulchra.extra de iure pa.ex literis.z.c. cū dilect⁹.z in aut.de test.imperfec.§.z si qdem.z qꝫ not.de immunec.decet.li.vj.in gl.qd de cōtractibus.nec apostolus expresse p̄mittit mulierem intra tempus luctus ad sedas nuptias cōuolare. Iz docteres canonistę ad hoc trahūt dictū eius.vt patet ex his q no.d.c. vltimo.de sec.nup.in.iij.gl.qꝫ dicit hoc esse beneficiū.z sic largissime interpretandū.Et qꝫ si papa potuit z hoc nō fecit cōtra eum est interpretatio facienda,ff.de pac.veteribus.ff.de reg.iur.cōtra eū.li.vj.Et si dici posset dictū apostoli pro matrimonio fauorabile.cōtra honestatē vero odiosum est,quare nec late nec stricte illud interpretemur,sed stem⁹ verbis pape sup eo decretalē suā statuentis,ad hoc est qꝫ nō.extra de elec.cū in cūctis.in.v.gl. Intelligit igit omissum qꝫ nō fuit expressum.d.l.quicquid.z.cxvj.di.vbi nam. Pterea de

esse legis est q sit honesta.iiij.di.c.erit.de quo satis scriptus est.s.ne fil.rem q̄ ven.euinc.l.ij.Et qꝫ in moribus nostris, z etiā in iure non solū attēdit iustitia sed honestas.ideoqꝫ multa sunt q licet de sui natura in lege iustitie nō sint mala,phibentē tū ppter honestatē.extra de vi.z hone.cle.clerici officia.ad hoc extra de spon.inuenis.z.c.ad audientiā.xxxv.q.iij.porro.immo etiā invotis attēdit honestas.extra de vo.magne.ibi qd deceat fm honestatē ꝛc.ergo lex q honesta tem p̄cipit, inhonestatē phibens est,iusta igitur obseruāda,p quo est.xxiij.q.v.fi apud.Addino.pbatur.qꝫ mulierem transire ad secundas nuptias intra tempus luctus satis est inhonestum. dicituriqꝫ tūc mulier effusa cōcupiscentijs.in aut.de nup.§.si aūt.tutelaz.z.§. de secū.nup.l.j.ibi correctionē mozū ꝛc.z.l.ij.ibi honestioris ꝛc.z in aut.de nup.§.si igit fine filijs.ibi ne aliquo modo ꝛc.§.soluto.vbi dz qꝫ ex sequēti matrimonio cōtrahat soboles ex precedenti suscepta, vnde talis mulier p̄sumit nō caste viri̇sse priore viro viuēte.in aucēr. de restī.z ea q pa.§.vnū.ibi vt appareat etiā superstite eo ꝛc.cuz ibi no.z.j.ppe fi.ibi neqꝫ p̄stiterit suspitionis maligne causam ad sedm maritū eo q velociter ad nuptias festinauit,ad qꝫ etiā est.xxxiij.q.j.cū p bellicā.Et etiā mulier sedo nubēs.dz fidem frāgere priori matrito.xxvij.q.j.c.j.in fi.z.xxvij.di.si nupserit.z.ff. de in ius voc.sed si hac.ñ.rñ.q̄ em prioris oblita est ꝛc.in aut.de nup.§.nō rñ. z filijs suis iniuriā irrogare.in aut.de nō eli.sedo nubēs.§.p̄speximus. z quodāmodo mozis p̄parare periculū.s.de admi.tut.lex q.§.lex enim.z vbi pupil.educ.l.j. In matrimonijs qppe talis honestas siguāter attendit.in qbus nō solū quid liceat.sed qd honestū sit consideraī.ff. de ri.nup.semp.Ad̄ ipsa ecclesia preter alia impedimēta matrimonij,inuenit aliud impedimentū qd vocauit iustitiā publice honestatis,nō qd illud esset illicitū,sed qz minus honestū illud fieri expresse phibuit.xxvij.q.j.in summa.Et ibi de hoc satis p glos.Archi.z.c.si gs.ñ.extra de spon.sponsam.z.e.ti.c.j.lib.vj.de quo etiam satis per Bof.extra de spo,ad audientiā.Sic z ppter honestatē nō seruatoꝝ circa exercitiū dignitatis pditur priuilegium dignitati cōcessum.j. de curios.l.iij.cum cōcoz.z ipsa eccl̄a cogit seculares iudices ad ob seruantiam eius qd est honestū.de sta.regula.c.j.§.si qs vero.lib.vj. vnde vidue nō gaudent priuilegijs indultis filijs vel maritis, nisi in viduitate manentes.j.de priuil.scho.l.fi.in princ.vide qꝫ ibi scripsi. nūc Cū ergo mulierem nō transire ad secundas nuptias intra tēpus luctus sit irreprehensibile,immo laudabile,illud nō impugnare z tue blicaz ri catholica dz eccl̄a.xxv.q.j.omne qd.sic etiā tale statutum direcete est cōtra aplm,sed diuersum,quinimo cōsonum vt p̄dixi,vñ euāgeliū cui nō minus subiectū vtrunqꝫ ius,sed maxime canonicū tollit interdū nedū princeps scḡaris qd patet in materia p̄scripionis vt plene p̄sequitur. Jo.an.in regula iur.possessio. in.ij.z.ij.questionibus.z in regula petīn.iij.z.v.q.de reg.iur.lib.vj.in nouella.z in alijs,sed etiā ecclesiasticus,qd etiā patet in pluribus, vt ecce,p̄cessit ex euāgelio,q in ore duoꝝ vel trium testiuz stet omne verbū. Addathei.xviij.z ex lege mosayca,Deute.xix. Hoc papa immutat addēdo z minuendo.vt patet.ñ.q.iiij.presul.de consec.dist.iiij. paruulos. extra de testi. in omni. Jtē dispensat cōtra diuinum p̄ceptū de solūendis decimis.extra de deci.ex parte z.c.a nobis.vbi de hoc.Contra ipsum p̄ceptum permittit aliquid recipi vltra forzem.quod est vsura.extra de vsuris.c.j.z.c.salubriter.xxiij.q.iij.plerigz. Dissolvit matrimonium extra de conuer. coniu.ex publico.z.c.verum. etiam iam consummatum inter iudeos, ad quos tamen dicta sunt verba illa,quos deus coniunxit homo non separet.extra de cōsangui. z affin.de infidelibus.nec in his facit vt homo sed vice dei.xxxiij. qō.ij. quos deus. Jtē addit euangelio,illudqꝫ interpretari pōt,dicit Jn Papa no.extra de biga.super eo. Eadez ratione princeps secularis q̄squē tum ad ipsa tpalia fungit vice dei.vt patet ex his q̄ scripsi.s.de con testas. di.impu.hoz.l.fi.in nota.magna.ibi sed pone ꝛc.fm Archi.sic faciet cōtra euāgeliū. Papa quoqꝫ in matrimonijs que sunt mere diuina iuuat generalem obseruantiā ecclesie.vt patet extra de consan.z affi.nō dz z naturas rerū.de consc.dist.ij.reuera.z dispensat.s. ius extra de cōcel.pre.ppositi.sic z princeps secularis.s.de rei vxo.ac.l.j. in prin.de quo satis scripsi.j.de re mili.cōtra publicā.nec est hoc absurdū vt patet.di.c.nō debet.z ex his q̄ no. Jnn.de potestate pape. de re iud.ad apostolicā ad fi.Nec ob.xxv.q.j.sunt quidā.nō em ibi p hibetur papā contra euangeliū dispensare, sed euangelium destruere.vt ibi no.Lau.vbi etiam not.Archid.sequens eum q in his que sunt consilij non p̄cepti z que parabolice dicta sunt,z nō constitūt in p̄ceptis seu,phibitionib⁹ dispensare pōt. ¶ Adhuc p̄missa pro bant p reductionem ad inconuenientia z absurdū. Jpone q mortuo viro mulier a lege viri soluta nubit statim secundo marito vel nubere vult,quem forte(vt videmus interdum)vilis conditionis eligit, Cōsanguinei vero aut filij qui ex priore supersunt viri potētes z celerati graniter inde turbarī suspicantes de adulterio precedente vel non hoc interdicunt expresse.dicentes eam taliter meretricari,z tā ipsis q̄ viro priori contumeliam irrogare.petunt vt contineat saltem per annum suo viro seruans honorez,est em honore defuncti mulierē ad sedas nuptias non trahi,fine,in aut.de nupt.§. q igit hac nostra.in fi.§.dicemus ne papā nunc phibere non posse tale matrimonium vt graue scandalū qd videt inde parari tollat:Absit:nihil enim cū scandalo faciendum est.qd p̄sequere vt scripsi.j.de agrico. z censi.litibus.ad fi.note sequestrationis. Nouimus quoqꝫ patrem, cuius pietas consiliū p liberis capit.ff.de adul.nec in ea,filiā suam. sic p̄matureꝫ homini inferioris cōditionis nubētem quesisse vr de illa suppliciū sumereī. Utādā gppe sunt quecunqꝫ dāt materiā delinquendi.s.de lati.li.fol.l.j.§.pe.ff.nau.cau.l.j.§.j.lxiij.di.§.verum. xij.q.j.certe.xiij.q.iiij.nec hoc quoqꝫ extra de cohab.cle.c.j. de sta. reg.c.j.li.vj.de vsur.vsurarū.Nam ppter vitāda pericula cōtituunt etiam multa vel diuittunt.xxj.di.denicz.lxiij.di.c.j.xxvij.di.de ſracusane.lxiij.di.cū Adriane.z.iñ.q.vj.negāda.vbi de hoc no.Archi.Semper igitur cū euangeliū nō destruit, vel apostolus vel gña lis status ecclesie nō cōmouet.nec cōtra articulos fidei qd statuit, pōt papa cōtra ius dispensare,vt no.Archi.d.c.sunt qdam. z pbat j.q.vij.z fi illa.Uñ papa de monacho facit canonicū secularē,lxiij. di.quozūdam.Dispensat cū bigamo contra apostolū.xxxiij.dist.lecroz. Jtē facit constitutionē cōtra ius naturale quo minoz.xiij.anis doli capax obligat.religioni statuēs ne obligeī extra de regula. ad nostrā.de quo no.eo.ti.postulasti. ¶ Absoluit a iuramento p qꝫ iurans deo z homini obligat extra de iureiu.quāto. vbi de hoc.xv. q.vj.auroritatem.qō est de iure nature.extra de iuiur.z fi Christus. Sic z princeps secularis.j.q milī,nō po.l.j.ff.q fatid.co.l.fi. ad munl.l.fi.quāuis ibi nō fit mera absolutio.sed nō ligationis declaratio. Si ergo in iuramēto z alijs pōt princeps a iure diuino ita q̄ ipsum ius nō destruat,diuersam cōstitutionē edere,quare nō z in matrimonio,non q̄ ipsum matrimoniū annullet,sed q̄ contrahaī honestius z sine scādalo poterit aliquid statuere, quo nō obseruato z fic hone stare violata in tam execrabilis festinātie penam priuatio bonorum q̄ mere temporalia sunt,z in nullo subiecta ecclesie vt p̄missum est iuste succedat:Certe ratio diuersitatis reddi nō pōt,ergo idē ius. ff.de fonī.l.j.§.interdictū hoc.cū suis concord. Unde pōt princeps dūum alicuius ex causa huiusmodi auferre.qꝫ tū est de iure natare insti.de re.di.§.singulorū.vt cū aliquis edificauit in solo suo ex mea materia certe quodammodo adhuc durat dūium meū. Sed ne edificia rescindant denegaī mihi rei vendicatio.z solum agere possum ad duplū edificio adhuc manente. Ipso vero diruptō si duplū cōsecutus nō fuerim,potero eandē materiā vendicare.e.tit.§.cū in solo. ff.de solu.q res.in fi. Ubi ergo ne rescindant edificia tollit ius naturę,quare vt seruet honestas,verecūdia castis moribus p̄seueret,suspitiones fornicationis absce dāt,z p̄cipatur materia scandaloꝝ.nō poterit princeps dūio bonoꝝ priuare mulierem quasi fornicariam tam celeriter sedo nubentē? Optimū itaqꝫ est z laudabile,z dignuz oratione vt mulieres ita honeste se tractent quatenus q semel ad virum venerūt,seruēt inuiolatū morientiū thorū. Et huiusmodi mulierem,z miramur pariter z laudamus z nō,p cul a virginitate poni mus.in aut.de nō eli.sec.nubē.§.optimū. Eligēda quoqꝫ est castitas primū principiū z fundamētū manifestū fz diuinas regulas omniū aliarum virtutū constituta.in aut.quomodo epi.§.hec aūt de deo. ver.nec si mulieri.z vide.e.ti.§.q si lector.z qꝫ ibi no.pudice em no bis per ola ptinet viuere.eo.ti.§.se.z castitas seu pudicitia maxime mulieres ornāt.eo.ti.§.q vero eas.z hoc nature decet vt ibi,qz non luxuriāribus,sed caste viuentibus lex posita est.in aut.de trien.z se. §.si aūt confusa.z q.no.nat.effi.sui.§.si vero effusa.Nam circa castitatem studiū legis est.in aut.scenic.nō so.in fi.que sola possibilis est deo animas hominuz presentare.in aut.de leno.§.sanctimus. Unde Eccle.xxvj. Omnis ponderatio nō est digna anime gtinentis, Per que nōnulli renent p euangelio qꝫ votū continentie sit indispensabile,qz in melius cōmutari non potest.Apud gentiles etiā vt refert Valerius li.ij.c.de institutis antiquis que vno cōtente matrimonio fuerant, corona pudicitie coronabat,existimabant em p̄cipue matrone fincera fide incorruptū esse animum,qui ex deposite virginitatis cubili in publicū egredi nesciret multoꝝ matrimoniorum experientiam,quasi legitime cuiusdā intemperantie signū esse credētes. Et Virg.iij.Eneid.in p̄sonaz vidue didonis. Ille meos primus q me sibi iunxit amozes abstulit,ille habeat secū,seruetqꝫ sepulchro. vt etiā scripsit Hieronymus ad saluinā. Si ergo gentiles huius virtutis actum tā solide custodiebāt,vt dete starenī sedā cōnubia, qd faciet vidua christiana? Certe nō tam laudāda est si vidua perseueret q̄ exercranda,si christiana nō seruet,qō p tanta secula gentiles semine custodierūt,vt ait Hieronymus ad furian. Et ipsa ecclesia statuit q cōtrahens cum vidua denudaī omni p̄uilegio ecclesiastice dignitatis.xxx.iij.di.quisquis extra de biga.altercationis,li.vj. Si ergo ecclesia dei circa ea que sunt sua p̄uat cū vidua cōtrahentem, quare impediet̄ princeps secularis arcere viduā a secundis nuptijs,priuās eam his que secularia sunt z ecclesie non subiecta, vt sic ipsa pena compellaī ad honestatis rectitudinez festinare,xxiij.q.vj. vides? Certe ratio diuersitatis reddi non pōt, ergo idem jus.ff.de fonte.l.j.§.interdicti hoc.Quinimo in fin bigamia fuit ipsius canonibus odiosa q̄ irregularitas ex bigamia p̄ueniens in baptismo nō

Papa qñ pōt cōtra ius dispē sare.

Dūiuz a licui⁹ pōt princeps auferre,

Uotū cō tinētie fz aliquos i dispēsa bile.

Virgilij in quarto eneidis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fili? ꝙ ne cõdemnet in homines spiritus sancti autoritate cõfirmat, vt nõ indulgẽs fragilitati carnis humane sed apostolus spũ sancto psciens an diat 7.j. Simul qz cõsidera ꝙ vidua nõ eligat, nisi vnius viri vxor, 7 nos putabam⁹ sacerdotũ tm hoc esse primlegiu⁹ vt non admittat ad altare nisi q vnã tm habuerit vxorẽ, non em solũ ab officio sacerdotũ bigamus excludit se ab eleemosina ecclesie dũ digna putat stirpe q̃ ad sedã cõiugia devoluta est. 7.j. aliud est qs nõ vult apls, aliud est qs cogitur velle vt 2cedat sedã mrimonia mee est cõtinentie, non illius volũtatis vult oẽs esse sicut seipsum, 7 ea cogitare q̃ dei sunt, 7 solutos nequaq̃ vitra alligari. Sed si labentes per incontinentiã ad bararũ stupri viderit puenire, bigamie porrigit manum vt cum vno magis ꝙ cũ pluribus voluit ꝙ nequaq̃ amare dictum, 7 cõtra apostoli regulã secundus nuptiator⁹ exaudiat, due em sunt apli voluntates. Una qua precipit. dico aũt inmuptis 7 viduis, bonũ est illis si sic pmãserint sicut ego. Altera qua indulget. Si aũt nõ se continent, nubant. melius est em nubere ꝙ vri. Primum quid velint deinde qd cogat velle demonstrat, vult nos permanere post nuptias sicut seipsum, 7 ꝓposite beatitudinis ponit exemplum. Si aũt nos viderit nolle qs ipse vult, incõtinentie nr̃e tribuit indulgẽtiam. q em nõ nubit melius facit ꝙ nubit. xxviij. q.j. nec enim. Et ꝓmissam apostoli autoritate bene secutus est iustinianus. in aut. de non eligen. ſ. nup. ſ. optimũ. vbi premittit de cõtinentia. 7. ſ. ſe. vbi subiungit de his que nõ possunt cõtra nature feruorẽ resistere. quibus pmittit sedã cõcubina cũ priuatiõe tũ temporaliũ. Idẽ quoq; Hieronym⁹ ad saluinã dicit honorabiles nuptias 7 cubile immaculatum etiã de paradiso expulsus, Adam vxorem habuit. Primus Lamech maledict⁹ 7 sanguinarius de stirpe Cayn descendẽs vnã costã diuisit in duas, 7 plantas bigamie ꝓtinus diluuij pena subuertit. ad hoc vide. xxxj. q.j. quomodo. xviij. q.ij. an nõ. Et post pauca idẽ Hieron⁹ mus vide qualia sunt sedã concubia que lupanaribus preferunt. q: declinauerũt quedam post sathã, ideo adolescẽtula vidua que cõtinere non põt vel nõ vult, maritum potius accipiat ꝙ diabolũ 7 infra, fomẽcata est quandã 7 hierusalem 7 diuaricauit pedes suos omni transeũti in Egypto. primũ deuirginata est, 7 ibi fracte sunt mãme eius. Cũq; ad deserta veniſſet 7 mozarũ ductorẽ impatiẽs quasi estu libidinis furibũda dixiſſet. Isti sunt dii tui Israel q te eduxerũt de terra Egypti, accepit precepta nõ bona 7 iustificationes pessimas in qbus non viueret, sed puniret. Quid ergo mirũ si 7 lasciuientibus viduis de qbus in alio loco apls dixerat cũ luxuriate fuerint in xpo nubere nolunt habẽtes dãnationem, qz primã fidem irritã fecerunt, cõcessit bigamie precepta non bona, 7 iustificationes pessimas, ita fm indulgẽs maritũ 7 tertiũ, 7 si liberet etiã viduis, 7 sciret sibi nõ tã maritos datos ꝙ adulteros amputaros. De hac eadã materia bene scribit Hieron⁹ mus lib. de virginibus, 7 aliquid exinde habet. xxxj. q.j. quomodo ibi videas. vñ 7 fornicari dicitur q sedam duxit vxorẽ. e. q. hac ratione. Et sedis nuptijs iubentur pbri penitentiã imponere nõ bũdicere. e. q. de his. Unde cuz pbro. sedas nuptias bũdicẽte solus papa dispẽsat. extra de sec. nup. c. j. qua ergo ratione, pbibetur sacerdos tã graui pena eas benedicere, nisi qz edeo maledicte vel saltem indigne bũdici, 7 tũ non irrite si cõtrehant, vt predictũ est, sed his tm permisisse q̃ ad deteri⁹ pura fornicatione parate sunt, vt sepe dictũ est, quibus lex cupides materias auferre pecandi quin potius causam dare honeste vinendi tales fecũdas nõ sine ratione puniuit, vt ex hoc multa bona prestarer inuitis, ipsarũ cõiulenis nõ voluntati, sed vtilitati seu honestati. xlv. di. 7 q emendat. in ſ. 7. xxiij. q.v. nõ vos. in medio, vt sic mulieres ad incõtinẽtiã ꝓhonestatẽ et necessitate piculi subiugent. ſ. ad. l. iu. rep. l. ſi. 7 facit l aut. de nõ alie. ſ. ſi qs igit. Vel si nõ sint sedẽ nuptie adeo maledicte hñr̃, tũ aliquid ex defectu sacramẽti, qz nõ habent plenaz significationẽ cũ nõ sit vnanimis sicut est in matrimonio ꝓpi 7 ecclesie. vt habere in tertia parte sedẽ sancti Thome. q. clij. ar. ij. in rñsione ad sedm ar. Per premissa dicta Hieronymi intelligat rñsum ad contraria ab illo. ver. ceterũ, vſq; ad ver. amplius. Nec etiam obstãt q̃ in ipso. ver. cõrinent. 7 similia que fauoze matrimonij liberta re, 7 pene seu impedimenti remotione loquunt, qz oia ipsa iura 7 rationes loquunt 7 cõcludũt in virgine 7 in primo matrimonio, nõ i vidua. vt pz in aut. de nup. ſ. hãc ipsam autẽ. 7 qs ibi no. in gl. ne secũdas nuptias 2c. 7. ſ. se. 7. ſ. q vero nũc. vers. vñ sancimus. in fi. ſ. prope. fin. apſius tit. Si ergo põt impedimentũ a testatore matrimonio parari vt dictis iuribus. 7 de le. iij. non dubiũ. ergo 7 a lege q̃ potentior est vt plene scripſi. 7. de eppen. lu. l. j. in nota magna in. ſ. q. Vel dic ꝙ iura q̃ loquunt de matrimonio vel nuptijs, seu fauoribus que debent eis ob fauorẽ pl̃is. vel qz genus humanũ immortale quodã modo per illud efficit 7 similia loquunt q̃tum ad ipsam speciẽ matrimonij in vniuerso 7 essentia sui. at licet mulier 7 rahere, pbibeat secundas nuptias intra tempus luctus. 7 similia. non tñ ideo minus erit abũdantia legitime sobolis in republica, aut cessabit gnis humani immortalitas. als quodãmodo ad matrimoniũ obligaremur cũcti ex precepto, qd̃ falsum est. xxxj. q.ij. p totã. Iuxta illud apli. ad Corin. vij. Qui nõ iungit in matrimonio bñã suam melius facit ꝙ q iungit. Itẽ qz nõ nubentibus puta virginibus debeꝫ aũreola, qs nõ esset si ad matrimoniũ tenerent ex precepto, qz nullius mereꝫ ꝑmiũ ex transgressione ꝓcepti. quimo actus matrimonialis nunc̃ est meritorio⁹, nisi ad illud virt⁹ inducat puta iustitie, vt. ſ. debitũ reddat, vel religionis, puta vt ples ad cultũ dei, ꝓcreet ad hoc. xxxij. q.iij. in. e. in fin. Si aũt moueat libido fictes intra bona matrimoniũ, vt. ſ. nullo modo ad aliã accederevellet. act⁹ mrimonij est pctm veniale. Quod si extra bonũ matrimoniũ efferaꝫ, vt. ſ. cũ quacũq; muliere ad idẽ facere ꝓponeret si nõ haberet vxorẽ, est pctm mortale. vt hec habent in tertia parte sedẽ sancti Thome. q. xxx. ar. iiij. 7 vide. xxxij. q.iij. c. origo. xxv. di. ſ. alias. ibi quotiẽs excepto filiorũ desiderio vxorem suã cognouerit, 7 qs no. in eis. 7. xij. di. nerui. 7 qs ibi no. in gl. j. fornicatione. Utrũ aũt matrimoniũ institutum fuerit in statu innocentie vel post pctm, 7 qñ, plenius habeꝫ. e. p totũ. q.ij. arti. ij. Et breuiter ea rõne qua possunt canones 2dẽnare ꝓscriptionẽ. xxx. annoz. q: gera gscientiam introducta, 7 tã ipsa iura, ꝙ ciuilia in cõtrariuz loquentia seruanẽ in foris eorũ. ea. rõne põt ius ciuile incontinentiã sedarum nuptiarũ punire bonis temporalibus, q̃ principi sunt subiecta, eo ꝙ sunt ẽ primuz ꝓceptum iuris ciuilis. ſ. honeste viuere, in quo ẽt lex diuina 2cordat, 7 vtrũq; ius suo inniteꝫ effectu: põt enim fm ius canonicũ alĩ qd esse pctm, vt est potissimũ exemplũ in ipsa ꝓscriptione, nõ tñ erit fm ius ciuile pctm. immo equũ seruari ꝓscriptionẽ ipsaz cõtra ius canonicũ, qz ex bono publico introducta, ne dñia rerũ sint incerta. ff. de vſuca. l. j. 7 qz tollit materiã litiuz, q̃ sunt occasiones criminũ. vñ vita politica facilꝫ cõmouet, qz sunt causa malorũ fm Aristotelez. j. metaphiſice. ꝓquo vide qs̃ scripſi. ſ. de agrico. 7 cenſi. litibus. in prin. Sic fm canones nemo inuitus bñface Canones re cogit. xxiij. q.v. ad h. secus fm leges. ff. de pericu. 7 cõ. rei vẽ. l. j. ſ. nõ cogit⁹. in fi. ſ. ſ. de iude. celicolarũ. 2 in aut. vt iudi. sine quoquo suf. ſ. eo. bñ facere. diuerso. Sic 7 fortius fm ius ciuile crimẽ est ad sedas nuptias cõuolare maxime intra tempus luctus, qz contra bonũ honestatis ad qs oia tendunt humana pariter 7 diuina, qz materiã dant salutis. nõ tñ hoc pctm canonico iure punit. immo ne ardentibus flãma luxurie deterius inde cõtingat ꝓmittit, 7 ꝓ ius ciuile pena statuta quadam apli displicẽtia initigat. Et ita ꝓ canones infamia sit deleta, re tñ ipa 7 opinione hoim non effugiet infamie notã. ff. de obseq. li. l. ij. ꝑpter honestatem qppe ꝙ violat, eo casu punit. in aut. de nup. ſ. finaũt tu telã. Actus aũt pietatis est punire delicta. in aut. ſce. non solũ. ſ. scie. 7 plene scripſi. ſ. de anno. 7 tri. oẽs. j. sic 7 qs licitũ est fm iustitiã nõ est faciendũ ꝙ liberã deniuolẽtiã. xxviij. q.j. sic em. ibi tu vo 2c. in quo qdẽ. c. multa. ꝓ hac parte facietia possunt assumi, nõ em oẽ qs̃ honestũ est. ff. de reg. iur. nõ omne. Iuste ergo seruãde sunt leges ꝑn cipũ secularinz priuates mulieres sic inhoneste sedo nubentes bonis temporalibus, vt metu amissionis bonozũ ipsozũ cogant ad honestatis rectitudinẽ festinare. xxiij. q.v. j. iaz vero. 7 bene facit. e. q. vides. 7. c. j. 7. c. scismatici. Ad idem qz bona tpalia possideri nequeũt, nisi vel iure diuino vel humano. e. cã. q. vij. q cunq; sed iure humano talia nequeũt possideri lege repugnãte vt premissum est diuino seu canonico nõ qz eo iure bona aliꝫ ꝙ iuste nequeunt possidere. d. c. qui cunq;. Ac mulier sedo nubẽs maxime intra tps luctus ꝙ inhoneste seu iniuste agat satis ostensum est. ſ. vt ficut ea q̃ antea lex nature cã necessaria ꝓmittebat, melioz cõsuetudo faciebat abhozrere. xxxv. q. j. c. j. Sic 7 qd̃ permittit apls necessitate coactus, melioz lex ciuilis quasi ad cõtinentiã cogens facit abhoꝛreri. 7 est simile. xxxvij. q.j. iam nũc post ꝓin. ibi monet ergo apostolus 2c. 7 facit ipsum. c. ꝓ ro Leges qñ tũ. 2. c. ſe. Sicut etiã vsus rerũ licitus est, sed punit libido vel abusꝫ punitus. xlj. di. quisquis. 7 in vxore laudatur amoz honestus: sed magnitu aliquez ꝓ do ꝓmietas arguit 7 damnat. xxxij. q.ozigo. cũ nihil interfit, an ex crimine al honesta causa qs insaniat, vt ibi 7 hic matrimoniũ in se laudat aut reprobat nõ damnatur. nimia tñ festinatia puniat, qz sic 7 fm ius nature que permiserunt, obseruari iubentur. ff. de pact. l. j. 7 tũ lex permittit fidem frangere, contrahentes tñ cum pene ꝓstatione. initi. de empt. 7 vend. ſ. j. vel interesse. ff. de act. empt. l. j. in prin. Tractꝫ manifestius est eam bona temporalia rationabiliter perdere ex causa premissa 7 facit. e. q. ſi de rebus. 7. c. quod autem. 2 per totum. 7 illud Hieremie. vj. Per omnem dolozem 7 flagellum erudieris hierusalem. vñ de ecclesia cogit hodie ad bonum, etiam coactione corporea. xxiij. q.iij. displicet. 7. c. nimium. Nec omittamus ꝙ difficilius priuatur qui ordine vel dignitate quesita ex ordine pro eo ꝙ quodammodo inherent ossibus 7 generi, veluti actiones. ff. ꝓ socio. l. tñ. cuz ibi no. 7 facit. ſ. de repu. consensu. in prin. 7 extra de translatio. inter corporalia. in prin. ff. de statu homi. qui furere. sicut est in ordine sacerdotali quem retinet clericus depositus, quod ꝓsequere vt nota. Archidi. l. dist. accedens. quam re temporali cuius possessionem 7 dominium de facili perdimus. ff. de acquirenda possessio. si rem. pro de relict. l. j. 7. iij. 7 per totum. sed per transitum ad sedas nuptias mulier ipso facto priuatur dignitate vt hac. l. fortius ergo priuabitur diuio rerum sibi donatarum a marito, quem ingrata offendit ex susceptione secundi. Tanta est enim legis potestas in bonis q̃ aliũ punit ex alterius crimine. ſ. ad. l. iul. ma. quisquis. extra de pen. in quisbusdam

busdam. de here. vergẽtis. in fi. Cõtra. l. diuinã. Ezechiel. xviij. Anima que peccauerit ipsa morief. In alijs aũt que sua nõ sunt, nõ punit. Canonisse aũt q contradicit de eadem re volumine decretorũ papale decretũ. xvj. q.iij. nemo qs dicit venerãde romane legis diuini tus p oia principi pmulgare. 7. xxv. q.j. satagendũ. vbi papa se legibus subditũ profitet. 7 vide q̃ scripſi de legib⁹. j. de ꝓfes. 7 me. l. medicos. ad sedam partẽ. ſ. q. in verbo doctores legũ. Deleant etiam lxxix. dist. c. ij. 7. c. nullus. 7 extra de elec. bone memorie. ſ. statuentia matrimoniũ ſonãle nõ posse cõtrahi. 7 cõtractũ nõ valere etiã mortuo ꝓtore, nisi tridno post depositionẽ eius. 7 sic ipsa ecclesia viduata pariter 7 soluta. Decidant etiã questionẽ nostris temporibus ortã, perlatãq; ad sedem apostolicã de muliere q̃ mortuo viro intra dies quindecim alios duos viro superduxit peperit deinde filiũ intra nouem vel vndecim menses ab obitu primi viri vel talis partus cuius iudicabit esse filius? Certe si verũ dicere volumus: tanta ꝓpleritas 7 absurditas, nisi ꝓ obseruantiã iuris ciuili vz ꝙ mulier nõ nubat intra annũ vitari non põt. Posti. aũt in summa de secũ nup. ſ. vl. in fi. dicit ꝙ oẽs pene quas patrẽ mulier, ꝓpter nimiã festinantiã. 7 qbus 7 qualiter puniꝫ mulier 7 maritus ꝓ canonẽ intelligunt esse remisse. alie vero nõ. 7 q̃ sunt ille plenius numeranꝫ. e. tit. ſ. quare 7 qualiter. Ad alia vero q̃ debilia sunt põt sumi respõsio ex ꝓdictis, nam discutere singula nõ putauit gra brenitatis. oia tñ quibet studiosius preuidere doctor supplẽda 7 corrigenda suspiciat. facit. ſ. de ve. iu. enuc. l. ij. sed qz diuine. ibi si qd aũt. Autoz em nõ ad doctrinã alteri⁹ sed ꝓpriam hec notauit. (Sequent) Facit ad questionẽ electoris excõicati post votũ depositi, 7 testes excõicati post iuramentũ ante depositionẽ vel excõuerso. excõicati erãt electores tpe depositi voti ante publication⁹, 7 testis tpe iuramenti ante depositionẽ, an valeat electio 7 dictũ q̃ plene discutit Jo. and. li. vj. de regul. iur. facit̃ legitime in nouella. Itẽ facit ad qõnem vasalli q debonestauit vxorem dũ sui tam mortui. quã vide per Anr. de iſer. li. feu. sine culpa nõ amit. c. ij.

De muneribus 7 honoribus nõ continuandis inter patrem 7 filium: 7 de interuallis. Titulus. xl.

Filium. Contra hoc est. j. de cohabita. l. quicũq; ꝙ. j. 7 de hĩ. offi. mi li. l. j. (Interuallis) De hac parte rubice dicitur. j. l. pe. 7 fi. Et sunt interualla proprie spacia inter capita vallorum. i. stupitum. quibus vallum fit. vnde cetera quoq; spacia dicuntur fm Papiam. vallum vero mummen. fossa vel locus humilior.

Imperator Augu. Lex. j.

Sicut e honozes 7 munera cuz pater 7 filius decuriones sunt: in eadem domo continuare nõ oportet: ita vacationum concessa tempora nõ aliꝫ prodesse possunt quaz his qui ad eosdem vel altos honozes: eademque vel alia munera denuo vocantur. Pro infante vero filio quem decurionem esse voluit: ꝙ fidem tuam in posterum astrinteris: tamẽ onera sustinere non cogeris. Cum ad ea que mandari possunt voluntatem dedisse videaris.

Premissa intelligenda sunt largo modo. nam stricto modo etiã mater nõ est domestica filio qz nõ in eius familia. ff. de adopt. qui in adoptione. ver. ita nec. sicut nec filius est de familia matris, vt not. ff. ad silley. l. j. ſ. de mris (Cõtinuare). i. cõiungere, dilatare. vide qs̃ scripſi. j. de silentia. l. ij. in verbo cõtinuũ. (Vacationum) immunitatum. (Denuo) iterũ. (Pro infante) ſ. 7 est infans homo prime etatis, dictus q̃ adhuc farine scit. nedum eũ bene ordinatis dentibus nõ exprimit sermonem fm Pap. 7 talis etas durat vſq; ad septem annos. ſ. de iur. deli. si infanti. in prin. (Cum ad ea) ver. (Videaris) concor. ff. ad munici. lucius. ſ. pe. vide qs̃ ibi no. 7 facit extra de elec. dudum. ij. ad fi. ibi eum intentionis nostre nõ fuerit 2c. 7 de iureiur. veniens. cum concor. 7 de deci. dilecti. 7 de preb. cuz causam. In prima glo. ibi nõ poterit. Adde. vt. ff. ad munici. diuus. vbi de hoc. 7 d. l. honor. ſ. gerendorum. 7 est ratio vt ibi no. In glo. continuatio ibi vocat. Adde vt. ſ. de decur. quis tam. Et in fi. adde. 2 de excu. tut. l. iij. in fi. 2. l. seq. In gl. vlt. ibi vel expressaz. Adde. Vide no. An ꝙ equiparatur tacitũ 7 expressum vt ea q̃ possunt mãdari tacitũ 7 ri tacite 7 expresse. 7 econtra cõcor. ff. man. si vero nõ remunerandi. expressum ſ. qui passus. 7. l. qui paritur. Interdũ plus tacitum. ff. de solut. si de an equipacem in mille. 7. l. vero. in fi. Et aliqua possunt remitti tacite que non remitt̃r. expresse. ff. de pac. si vnus. ſ. illud. Interdum plus expressum ꝙ tacitum. ff. de noua. l. fi. 7 adde qs̃ no. ff. de reg. iur. expressa. 7 de condi. nonnunq;. in fi. de verb. ob. eum qui certarum. in fi. ſ. solu. mat. l. ij. 7 hec est regula. cetera specialia sunt.

Reperio 7 inuenio differunt.

Imperator Gord. Lex. ij.

AB honoribus ad honores cosdẽ quinquennij datur vacatio: triennij vero ad alios. Legatiõe autem prefunctis biennij vacatio concessa est.

AB honoribus. Casus per se patet. (Quinquennij) Simile. j. de priuile. scho. l. j. ſ. fi. aliud interuallum habetur. j. de numerari. ad actiuto. nulli. Et si contra hanc legem fiat, non valet nisi dicatur non obstante tali. lextra de rescrip. nonnulli. 7 vide. ſ. de assel. nemo in prouincijs. (Triennij) ver. (Legatione) ver. Post glosſ. preterꝙ adde. 7 est expressum. ff. de mu. 7 hono. ſ. si alij.

Munera sunt multiplicia.

Imperator. Lex. iij.

Interualla temporuz que in vnius persona lotum habent si attribus (licet cõmunia possideãt bona) minime prodesse frequenter constituz est. Sane his missis qui neduz functi muneribus ad hoc idonei cẽ stituri vocari debent: ves si ad obsequiuz ciuilium munerum repperit paruisse: ne iterum interpellemini preses prouincie prouidebit.

Interualla. Casus. Plures sunt fratres habẽtes bona cõmunia, vnus gessit onus, tpa staturta. ſ. l. proxima. non ꝓsunt aliꝫ quominus gerant. 7 si aliquis eorum gesserit, no debet omissis aliꝫ qui ad hoc idonei sunt, iterũ ad idem vocari obsequiũ seu munꝰ. (Frequenter) sed aliqñ. pdeit vt qñ sunt in eiusdẽ potestate. vt not. ſ. eo. l. j. Et vide qs̃ de hoc verbo scripſi. ſ. de supergacto. l. j. super gl. sepius. (Sane). ſ. 2 dic. i. certe. (Missis) a. dimissis vel dimissis. (Idonei) sufficientes, accepti (Obsequiũ) officium. (Reperierit) Repperire est, vltro occurrentia, inuenire vero quesita fm Pap. (Paruisse) obtemperasse obedisse.

De muneribus pati inmoniorum. Tit. xli.

Munera dicuntur tribus modis. ſ. dona, onera, 7 officia. qõ ꝑsequere. vt. ff. de ver. sig. munus. Sccz canon. Est munus ab obsequio vt seruitus impensa. Item munus a manu in pecunia. Et munus a lingua vt fauor. j. q. j. sunt nonnulli. Eb omnibus his debẽt iudices abstinere. ꝓ quo vide que scripſi. j. de ꝓ. sacro. ser. in sacris. ij. in verbo mihil amplius. 2 de cohabita per illicitũ. in verbo mania. Sex diuisiones munerum cum descriptionibus ponit Ex. ſ. de excu. tut. l. voluntarie. In gl. ibi vt tutela. adde item patrimonialia respiciũt publicam vtilitatem. vt. ſ. eo. l. ij.

Imperator. Lex. j.

Iullia munera per ordinem: ꝓ modo facultatum sustinenda sunt.

Iullia. Casus. Omnia munera per ordinẽ indicenda 2 ꝓ modo facultatũ sustinẽda sunt. Vel dic fm Odof. In terra ista debet imponi collecta, ꝓmittendis militibus ad exercituz. vel qz debent refici pontes, vel vie, vel portus, vel aque ductus ciuitatis, vel alia fieri de qbus ff. de. j. ſ. patrimoniorũ. Dicitur hic ꝙ talis collecta imponẽda est ꝓ ordinem. i. ꝙ nullus releuet, sed omnibus ciuibus 7 incolis fiat ꝓ redus quas habent ibi. vt. j. ti. j. l. fi. Item ꝓ modo facultatum 7 possessionum quas alienigene habent in loco illo est collecta hoc ipsis possessoribus indicenda. h. d. Sic ergo fm hãc positionem lex ista loquit in muneribus patrimonialibus que ꝓsonis omnibus debent indici. i. ciuibus 7 incolis ꝓ re. 2.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Jtez possessionibus alienigenarũ, q; ipsis psonis alienigenis cũ nõ sint ibi. nec sortiant fozũ eius loci rõne domicilij nõ possunt imponi sed possessionibus imponunt. De quo cũ dic, vt scripsi. j. de mu. z in quo lo. mu. l. j. Et ita munera patrimonialia ciuibus z incolis pro modo facultatũ, z possessionũ, z diuitiarũ etiã possessionibus alienigenarũ imponunt, z nullus ab hoc munere excusat, vt. j. l. pro ti. z l. iij. z l. pfessio. z l. neq; z l. etiã, z l. patrimoniozũ. z l. vlti. z. ff. e. l. rescripto, z ff. de an. z tri. indictiones. cũ multis si. ¶ Plures aũt sunt q; a publicis muneribus excusant, puta cartularij q; census scribũt.

Munera publica plures sũt qui subire nõ eogũtur.

De quibus habeẽ. ff. de cañ. lar. tit. l. iij. ¶ Certis muneribus sunt immunes eccle. ff. de sac. san. ecc. l. placet. Jn hoc cũ dic vt scripsi. ff. de exacto. tri. l. fi. Jtẽ illustres z comites cõsistoz̃ imperialis, cubicularij, z fides quedã patrimonialia nõ subeũt, vt. j. de excu. mu. maxima rũ. l. fi. Protectores. e. tit. l. vl. Negotiatores purpure imperialis. e. ti. negotiatores. Propositi epistolis imperialibus faciẽdis, libellis oñadis, z signatores imperialiũ rescriptoz̃ psonalia munera nõ subeũt eo. ti. eos. Pater p bonis q̃ filio z tulit nõ tenet. j. q. nu. li. cũ facultates. Habens. xvj. liberos. ff. de iur. immunita. semp. ff. demonstrat. z j. q. nu. l. j. Athlete. j. de athle. l. j. Filiusfamilias ꝓfessus esse mun⁹ subire nõ cogit. j. de filijsfami. l. iij. ¶ Milites extraordinaria munera patrimonialia nõ subeũt. ff. de mun. z hono. cui muneris fm Odof. qõ p. l. ipsam assumere nequeo. Jtem fm põt poni exemplũ in eo qõ nõ indicit oibus de ciuitate, puta hospites recipere qõ milites non subeunt. eo. tit. l. fi. ff. vlt. z l. rescripto. ff. vlt. z de vaca. mu. sunt munera. z l. neq; z l. patrimoniozũ. Jtẽ magistri z primi sacrozũ scriniozũ quedã primonialia nõ subeũt. j. de magi. scri. l. j. Decuriones z silentiarij imperialis palacij, j. de silẽtia. l. ij. z. iij. Senatores multis posunt functionib⁹ molestari. d. l. iij. ff. is adjicimus. z de dig. l. iij. z. v. que intelligẽda sunt in psonalibus, nõ in patrimonialibus. j. de ꝓi. sacro. scri. l. iij. Palatini z primi sacrozũ scriniozũ a patrimonialib⁹ z psonalibus excusant. j. de priuileg. eozũ qui in sacro pala. mili. l. j. Jtem medici z archiatri, z ꝓfessores liberaliũ artiũ. j. de profess. z medi. l. medicos. z vide qõ nor. eo. tit. l. fi. z. d. l. sunt munera. in fi. fm Odof. Vel de his immunitatib⁹ dic melius, vt scripsi. j. e. qui immunitate. z de excu. mu. post glo. rubrice. (Per ordiné). s. iuris q est vt p modo fortunarũ ꝓestent vt subijcit. (Pro.). i. iuxta. vide qõ scripsi de ipsa ꝓpositiõe. ff. de bo. vac. l. fi. (Modo). i. ẽtitate z qualitate. als 9z accepto modo substantie. ff. ad municipa. lucius. ff. idẽ rescidit cõstante. Vel dic modo. i. observatione, siue termino, seu tropo q attrendẽda sunt circa substãtias z vires eozũ qbus sunt munera imdicẽda. Pro quo vide qõ scripsi. j. de qui. mu. ne. li. ex. l. fi. in verbo. muroꝝ. Vel dic de modo vt scripsi. ff. de cano. largi. ti. l. iij. in ver. moderatozũ. ¶ Quid autem si collecta vltra vires patrimonij exigatur. Vide quod not. Jnno. extra de offi. in. c. ij. (Fortunarũ). i. rerum que sic dicuntur, q; fortuna illas dare putatur (Sustinenda) subeunda ferenda. ¶ Jn glo. ibi dicit, adde qñq; ponitur ciuile pro corpozali, vel personali tantum, vt patet. j. de vetera. l. j. in fi.

¶ Jdem Augu. Lex. ij.

Munera q̃ patrimonijs publice vtilitatis gratia inducuntur: an omnibus subeunda sunt.

Munera. ¶ Casus per se patet (Publice vtilitatis) Nota q̃ munera patrimonialia inducunt gratia publice vtilitatis Jtez ob tutelã publicã. j. de infa. l. j. Vide plura gñalia que circa hoc scripsi. ff. de exacto. tri. l. fi. ad fi. questionis. Et sic diceret hodie publice. i. regie forte verius exponeret. Vel dicas indicitur, i. indicenda sunt ex alia causa indicta nõ ꝓstent, qõ hodie male fer natur. (Gratia). i. causa. Vide qõ de hoc verbo ponit Archi. j. q. j. gratia. (Sunt) facit ad legem. ff. de decur. vacuatis. z de anno. z tri. in fraudem. ¶ Jn secunda glo. ibi in rub. adde, z etiam mulieribus vt. j. tit. j. l. ij. que debet esse penul. in hoc titu,

¶ Jmperator: Alexan. Lex. iij.

Qui immunitatem munerum publicorum cõsecuti sunt: onera patrimoniozũ sustinere debẽt. Jn quibus causis z hospites recipiendi sunt.

Qui immunitatem. ¶ Sub immunitate concessa muneruz publicoꝝ patrimonialia nõ continent, in quibus patrimonialibus est munus hospites recipiendi. (Patrimoniozũ) sed etiã concessa gñaliter immunitate a patrimonialibus, nõ videt remissum munus canonicũ z ordinarium, qõ singulis annis prestãdum est. j. de ꝓi. sacr. scri. iubemus. ver. solũ canonici ꝛc. qõ etiã. ff. de anno. z tri. an fraudẽ. z l. obsistere. cũ eozum cõcoꝛ. licet aliter videat sentire gl. j. de excu. mu. in rub. in fi. glos. vide qõ ibi scripsi. An etiam bona patrimonialia principis subeunt canonicas functiones j. de priui. do. Aug. l. ij. Generaliter est em̃ concessa immunitas restringenda vt non nisi in his de qbus nominatim loquit locum habeat, etiã si in maioribus sit tributa. de excu. tu. nõ tm. ff. eos q. ver. nõ omnia (Jn qbus) ver. (Hospites) melius hospitis. j. mun⁹. z. j. est. Et ex hac. l. trahit arg. dñs An, contra dños vasallos eozũ qui bus cõcessa est immunitas a collectis que patrimonialia dici possunt fm eum. z que inducunt persone p rebus, vt patet. ff. de mu. z hono. l. rescripto. ff. fi. Et fm hoc potius sunt mixta q̃ patrimonialia mere, sed ipse subiungit q̃ huiusmodi collecte indicunt causa ne cessitatis. ff. vt nemini lic. in empt. spẽ. l. j. Si ergo sunt patrimonialia munera collecte, z etiã ordinaria que cuilibet indicunt: vt. ff. de indic. l. j. Nullus excusatur ab eis vt hic, immo z gñalitas concesse immunitatis nõ releuat, vt hac. l. nec ciuũ consensus in hoc sufficit ff. de decu. vacuatis. z de anno. z tri. in fraudem. Et dicit An. se hoc diceret tanq̃ fisci patronum. De hoc certe mirandũ est. Nam si verum dixit ad q̃d ꝓ sui excusatione se fisci patronũ dixit: vbi autez deuiat a vero talis excusatio incompetens est. Subiungit se casum allegare in quo datur immunitas clericis, z personis ecclesiasticis, z rebus eozũ excipitur de collectis, z ideo valet concessio specialis, licet nõ sufficiat gñalis. ff. de vac. mu. sunt munera. in fi. ¶ Sed illud est dubiũ an trahatur ad vasallos clericoꝝ talis impunitas, quasi vasalli cõtineantur appellatione persone ecclesiastice, vel rei. Et dicit An. q̃ cũ ipsa questio sit ardua, z pendeat, sine superiorus autoritate illam diffinire nõ sum ausus, licet autem ipsa questio ex occasione forte nõ causa responsionẽ consequi non meruerit, tñ credo q̃ respõsio si possit assumi ex his que no. An. de iser. lib. feu. q̃ sint reg. super verbo z verboꝝ, z nauiuz prestationes. z ex his que scripsi. ff. de impo. lucra. descrip. l. j. in verbo nõ mutet. z vide qõ scripsi. ff. de superindictis. in rub. ¶ Item assumit hinc ar. An contra scholares q̃ cum sit eis concessa immunitas) auaritie cecitate nõ ratione, sed garrulatione se conant a colecta subtrahere, nõ sine incõmodo aliorum. vnde que scripsi. ff. de exacto. z tri. actores. z. l. fi. ad fi. questionis. Quod aũt dictũ est collectas esse munus patrimoniale nõ puto verũ, immo dico esse mun⁹ mixtũ, vt scripsi. j. de q. mu. ne liceat exc. l. fi. in verbo muroꝝ. vltra medium note. q. cũ. z ꝛc. ¶ Jn prima gl. ibi ad rem. adde Vel verius hoc intellige in aliquo munere mixto qs inhonestũ est subire mulieres. vt est mun⁹ exigẽdi tributa. Pro quo vide que scripsi. j. de mu. z in quo lo. mu. l. j. in verbo capaz.

¶ Jmperator: Valen. Lex. iiij.

Non videtur abhorrere a ratione sententia: qua preses prouincie equos curiales alere non personarum: sed patrimonij esse decreuit. Et tamen si iniqua esset (omisso a te appellationis auxilio) ne cessario permanet.

Equi i re multi pliciter re periuntur

Non videt. ¶ Casꝰ. Allere equos curialiũ, seu currũ est munus patrimoniale, z lata sententia in hoc cõtra ius litigatoris est valida. (Abhorre) discrepare, discoꝛ esse. (Rõne) vide. s. de in. fil. l. j. (Snia) vide. s. de sen. adiuer. fil. la. in rub. Et dic q̃ talem fuisse iudex cũ est in mentis trãquillitate nõ ex furore prosilire debet. vt. q. iij. illa. z tribus. c. se. Nam z papa cũ summa deliberatione sententiã ꝓfert. xxxv. q. ij. c. apostolice. Et etiaz ꝓsentibus partibus ante plenã negotij discussionẽ sententia nõ est ferenda. xxx. q. v. iudicante. sed post plenã veritatis inuestigationez ferẽda est. vt. q. iij. summopere. z. c. graue. z. iiij. c. se. (Equos) ab equalitate sic dictos. (Curiales) vel currules, seu currũ que videt melioꝛ litera, vt patet. j. de cur. pu. animalia. Sed fm primã no. equos curiales melius currules, vt z. j. de spectat. nemo. z. l. ij. z. d. l. animalia. Jtẽ sensuales. e. tit. cõperimus. Jtem alios. e. tit. l. j. Alios. j. de grege do. l. j. Jtẽ alios. ff. de mune. z hono. l. fi. ij. j. alios. e. l. fi. §. patrimoniozũ. Et alio. ff. de re mili. officiũ. §. j. Allios. j. de tractatoꝛe. z ita. l. j. Allios de qbus. j. de mu. z hono. l. j. §. psonalia. Allios de qbus. j. vt rusticus ad nul. obse. denoce. l. j. Sunt etiã mule fiscales vt ibi. z agrimensales. d. §. patrimoniozũ. z alie de quibus. j. de silenti. l. ij. ¶ Item sunt alalia militaria, de qbus. j. de pascu. pu. l. ij. Et alia de quibus. j. de ꝓi. sacr. scri. iubemus. Dis aũt equis z aialibus rex minus abũ dare nõ debet. iuxta illud Deu. c. xvj. Non multiplicabit equos ꝛc. qõ optime exponẽs Polic. li. iij. dicit. Equozum nomine totius fa milie z impedimentoꝝ oium necessarius intelligitur vsus. Cuius legitima ꝓpositio est q̃ ratio necessitatis, aut vtilitatis exposcit. Jta tñ vt vtile z honestum coequenk, z ciuilitas conscribatur honestis. ¶ Sed Salomon ex currulibus, habuit. quadraginta milia presepia. z ex equestribus septem milia. iij. Reg. iij. (Patrimonij) subaudi munus. (Decreuit). l. j. de concernendo declarauit. (Et tamẽ) versi. ¶ Post glo. cum forte prout est ibi diuersa litera, scilicet prebito vel prohibito.

¶ Jmperator: La. Lex. v.

Neq; tempore etatis: neq; numero liberorum a muneribus quæ patrimoniorum sunt; excusationem quis habere potest.

Neq;. ¶ Casus. Eras aut liberozũ numerus a patrimonialib⁹ nõ excusat. (Etatis). s. senilis. vt nor. j. l. etiã. Et subaudi etas iuuenilis. d. l. etiam. (Liberozum) nisi sint. xvj. vt no. j. qui mi. liber. l. j. Sed in. l. semper. §. demonstratur. ff. de iur. immut. dicitur de. x. z. iij. l. si quis decuri. s. de decur. dicitur de. xiij. Jn his multi diuersam literam habent.

¶ Jmperator: Diocletia. Lex. vj.

Professio z desiderium tuum inter se discrepãt: Nam cum philosophum te esse proponas: vnceris auaritie rapacitate. Et oncra q̃ pati timonio tuo inuinguntur: solus recusare conaris. quod frustra te facere ceterorum exemplo poteris edocei.

Professio qualiter accipitur.

Professio. ¶ Casus. Philosophus volens gaudere immunitate a patrimonialib⁹ nõ auditur cũ ex philosophie professione teneatur peeunia spernere non ambiecti. (Professio) Profiteri est oꝛe spondere, testari, porro fateri, iactare, narrare fm Pap. Unde Hieronimus ad pamachiũ. Ego nõ solũ fateoꝛ sed libera voce profiteoꝛ. Vel ꝛs Aug. Professio est singulare studiũ, vt officiũ in quo qs suo vel aliorũ iudicio excellit. Vel ꝓfessio est studetis alicui vite vel scientie quedã singularis electio ꝛs Aug. ¶ Que aũt differentia est inter ꝓfiteri, z asseuerare, no. s. de ꝓba. no nudis. Als professio pro aduocatione ponit. s. de postu. fiqui. z de aduo. di. iudi. fori. Als ꝓscriptura qua qs ꝓfitetur se censuz debere p aliquo ꝑdio. s. fi ce, vel relt. l. fi. Alij dicũt q̃ ꝓfessio est sciẽtia sed nõ q̃liber, immo illa dr ꝓpie professio alicuius in qua ille a se, z ab alijs credit excellere. Aũ ꝓfessoꝛ alicuius artis dicit q̃ ceteris ea scire se z alij hoc ipsum ꝓfitent. ¶ Jn nostro aũt vsu dicit professio alicuius secta vel disciplina q̃ profitetur siue in ea excellat, siue nõ. fm q̃ est ꝓpiane professionis. Aũ dr cuius professionis es tu ꝓpiane, z hic est ꝓfessus ordinẽ prędicatoꝛ fm catholicõ. ¶ An hoies alicuius professionis pistozũ, z sartozũ z hmõi possint facere vniuersitate, rectores eligere, iurisdictionẽ dare, z ꝑ multis alijs. Circa hoc vide q̃ no. Jnn. extra de of. oꝛ. c. iij. ¶ An ẽt talis professionis cõgregatio procuratoꝛẽ constituat, z an habeat ius vniuersitatis, nisi a ꝓncipe fuerit cõsecuta notat ipse. ex̃ de ꝓcu. qui in causis (Desiderũ) coꝛdis. Et est ꝓpie rerum absentiũ z nondum acceptoꝝ cõcupiscentia, vel amoꝛ, vel auiditas fm Pap. (Discrepant. i. discoꝛdãt, differentiam habent, in diuersa crepãt. (Nia) ꝛ. (Philosophus) amatoꝛẽ sapiẽtie. Est eñ philosophus qui diuinarũ z humanarũ scientiarum hꝫ, z oẽm bene viuẽdi traminẽ tenet fm Pap. Malũ aũt hic viuẽdi traminem seruare videbatur qui ob auariciam in altoꝛum, z rei publice damnum volebat patrimonialiũ munerum vacatiõe letari. De philosophia scripsi. j. de studi. li. vi. ro. l. j. (Proponas) verbo z per hoc pecuniam spernere. ff. de var. cog. l. j. §. an z philosophi. (Auaricie) Dicitur auaricia ab auco q̃ est cupio, z aurum, quasi auidas z cupido auri, z nunq̃ opibus expleatur, z ꝑtum plus habuerie plus egeat. Juxta illud Flaci. Semper auarus eget. fm Jsido. ethimo. z. De auaro prodigo z largo vide qõ no. extra de colue. ex parte. in princ. (Rapacitate) Rapit qui violenter aufert. unde Rapacitas alias ce citate. z pro hoc. j. de vete. nu. po. l. iij. ¶ Est em̃ auaritia ceca, vt ex ea de excel. ꝓe. minus inquaꝛ. de elec. auaricie. li. vj. z mater omnium malozum. in aute. vt iudi. siue quoquo suttra. §. est hoc sacrozum. Et materia omniũ criminũ, vt. xxiij. dist. §. his igitur. Jtẽ mater calumnie: quia ex alterius dãno alter pecunias conseruat. dicit glo. Esaie. lxxiij. Et radix omniũ malozum est cupiditas. xlix. dist. hic etem. z xlvij. dist. sanctoꝛum. Deus quoq; alligata viseo cupiditatis a vero cito deuiat. xcvj. di. bene quidem. z. lxxiij. dist. nihil. Vnde etem. i. ab auaricia fit principium litis, z alia plura vitia condescendunt. xciij. di. diacoꝛum sunt. prope. n. vnde Tulli. s. de offi. Nullũ vitiũ deterꝝ est auaritia ꝑsertim in principibus rẽpublicã gubernãtibus. Hec itaq; auaricia que instituit meũ z tuũ est iuri naturali cõtraria. fm quod oia sunt cõia. viij. dist. §. differt. xij. q. j. dilectissimi. z. c. duo. z xlvij. di. sicut. Ipsa naq; in terremis rebus ad sustinendum fortes, in celestibus debiles facit. c. dist. oẽs. z execat rõnem. gratiusq; intueri facit aurum q̃ solem dicto. c. sicut. xxxvij. di. nonne. Jtẽ di idolatria z fornicatio. j. q. j. cũ ois. z. xxvij. q. j. idolatria. Facit ẽt adulari regibus vt hereditates capteꝝ alienas. dict. c. nonne. ¶ Clericus autem aligna rapere conuincitur q̃ sibi vltra necessaria retinere probatur xlij. di. c. j. z die. c. sicut. ¶ An hereticus iustius auaro coequetur, vide. vj. q. j. quero. De hoc detestabili vitio Beda sic ait. Auaritia fidem tollit, cõcoꝛdia dissipat, charitatẽ violat z innumerabilia mala generat. teste apostolo qui ait. Radix oñm malozum est cupiditas. Auaricia siquidem visceribus pietatis caret, patrẽ uescit, matrem ignoꝛat, fidẽ z amicitia nõ cultodit, ꝓpinquo vel ꝓximo nõ miseꝛet, ꝛs ꝓpinquos velut extraneos abijcit. Dicẽte Salamone. Bene facit qui e sue vir mitericoꝛs, auarus aut, etiã ꝓpinquos abijcit. ¶ Preterea cupiditas est dña vsurarũ. xlvij. di. §. j. Et de auaricia vide quod no. Archi. ca. dist. virum. De hac etiam Salustius in catilinario, Auaritia studium pecunie habet quã nemo sapiẽs cõcupiuit, ca quasi venenis malis imbuta corpus, animumq; virile effeminat, semp infinita insatiabilis est, neq; copia, neq; inopia minuitur, Et hodie qz in ecclesia sicut in imperio exercent, perũt lex de sacerdote, z visio de prophẽta, xciij. di. diaconi. v. circa medium. ¶ Est ergo per sapientẽ maxime legitimis ictibus ferenda. s. de inoꝛm. test. si qs in suo. Dicit quoq; prophanus ardoꝛ ipsius. s. de epis. z cler. si quẽ. ꝑ. z idolozũ seruitus. extra de ꝓbe. auaritie. vide q̃ no. ex̃ de cõsti. nã concupiscentiam. ¶ An aũ doctoꝛ possit licite, z absq; ꝑto mercedẽ, seu beneficiũ sui laboris exigere, z an possit collecta a scholaribus petere vide extra de mag. qz non nullis. z. c. j. z. xxxviij. di. de quibusdã. xviij. di. de eulogijs. j. qõ. j. vẽdentes. z. c. seq. z ꝙ no. in eis. z ꝙ scripsi. j. de. ꝓi. sacro. scri. l. ij. ¶ Illud aũt non omittas q̃ auaricia seu cupiditas ꝓcedens absq; ꝓximi nocumẽto circa re familiarem augendã non vr ꝑctũ mortale, sed veniale. Vix em̃ talia que ad necessitatẽ nature sunt queri z ꝑcurari ꝑit absq; peccato, sicut z militia, mercatio, z ꝑcuratio vir exerceri ꝑit sine peccato. xxvij. dist. qualis. cum ibi no. (Et onera) ꝛ. (Patrimonio) Hoc est onus patrimoniale. Aũ nota q̃ non dicit tibi ꝓ patrimonio tuo imũguñt; qz tũc esset mixtum, mere em̃ patrimoniale possessionibus indicit, ff. e. ti. rescripto. §. fin. de cen. forma. §. fi vero. (Jungunt) indicuntur (Conaris) qui z fortune vim te ferre, ꝓiteris. j. de professo. z me. fed datur. (Sed) ꝛ fi. (Frustra) in vanum. Et hoc qz cõtraria proponis ideo non audiris. s. de fur. l. j. extra de ap. solicitudinez. de regula. ex parte. z. lxiij. dist. gesta. Sz cõtra. ff. de excep. nemo. de re. iu. nullius. li. vj. Sed loquunt ex parte rei. Ut aũt hec materia plene liqueat, est formanda q̃stio vtilis de facto frequenter occurrens. ¶ Accusatus de homicidio negat se homicidiũ fecisse, quo probato dicit se ad sui defensionẽ cõmisisse, querit an sit audiendus: Dõ sit audiendus vr ex eo q̃ reus, z sic fauorabiliooꝛ ꝓ quo ꝓnioꝛes esse debemus vr absoluantur. ff. de ac. z ob. arrianus. z li. vj. de reg. iur. cum sunt partiũ. Et qz facultas ꝓbationũ in quibus publica versat vtilitas nõ est angustanda. vt scripsi plenius. j. de fun. pa. quicũq; . ij. Reo quippe regulariter ꝙ vti ꝛs, vt no. predicto ti. de reg. iur. nullus. z cõfessionem criminum reuocare, ꝛs negocio nõdum finito. s. de iur. z fac. Homicidio signo. erroꝛ. Unde q negauit de se, vel alijs veritatem cõra inquisito dũ accusaribus illis negationẽ illaz reuocare poterit. de here. accusatus. li. vj. tus ꝓmo z qui negauit als postea auditur cõfitendo. extra de eo qui cog. con⁹ negauit sang. vso. sue. veniẽs. in. ij. gl. Et primo hac parte vr expressum. ff. de ꝛs postea noꝛ. electio. neq; heredi. Unde qui negat seruum suũ. in sua ꝓprie ee, conuict⁹ potest postea ꝛnium cõfiteri. ad idẽ. ff. de ꝓba. cum de indebito. in allegatad ꝓin. z extra de solu. c. vltimo. potest em̃ reus etiam ꝛs exceptio⁹ sui defensionibus vti. fcẽm Jo. z de exp. nemo. Et hoc potest interdum etiam fionez id actoꝛ ff. fami. erci. qui familie. Ad idem facit. ff. de appel. scio. in fin. fecisse, an ¶ Econtra: quia regulariter non auditur vt hac. l. z. ff. de reg. iu. ne sit audiendus ex his. cuin multis concoꝛ. s. de fur. l. j. ff. quando app. fit. l. ij. §. j. endus. extra de app. sollicitudinem. in fi. cũ ibi no. Absurdũ em̃ est vr quod quisq; sua voce ꝛc. s. de non nu. per. generaliter. extra de ꝓba. per tuas. Et quia in maleficijs puniendis publica versatur vtilitas. ff. de fideiuss. si a reo. de quo plene scripsi. s. de anno. z tri. omnes. ibi rector̃ que punienda sunt vndecunq; clarueriut. xxiij. q. iij. ecce. Et cusationes enim que confessionem perimant admittende non sunt extra de accu. cum dilecti. eadem rõne que negationem interimunt. cum in ralibus confessio negationi equipolleat, vtraq; em̃ contestationem litis inducit. patet extra de elec. dudũ. ver. ꝛs. z de lit. cõtest. c. j. cum ibi no. Jtem qz hmõi contraria allegãtes ne dum repelluntur, sed etiam puniuntur. extra de tẽpo. oꝛ. dilect⁹. ad idẽ extra vt eccle. bene. c. j. de pen. sup̃ his. z ꝙ scripsi. j. de digni. quotiens. in verbo seueritatem. Item si in teste non admittatur varietas nisi inconuenienti se coꝛrigat. extra de testi. cogen. ꝑ eterea. minus admittetur in principali qui ad dicendam veritatem magis debitoꝛ est ꝙ testis vt scripsi dicta. l. quotiẽs. Item qz in iudicijs nihil debet eluiniũ agi. ff. de iudi. si ꝓtor. De his plura scripsi. j. de ꝓpri. sacro. scri. vnicus qz in questione testamenti. ¶ Solutio. Hec questio de facto fuit in ciuitate nostra inter quendam militem accusantem de nece fratris z accusatum, qui in litis contestationem dicit se illum nullo tempore percussisse, ꝓ quo parte accusatoris allegabam dicta iura. s. de non nu. pec. aũt. cõtra. qui ꝓpiam. de iureiur. cum in positionib⁹. li. vj. s. de fideicõ. l. fi. in fi. z qui. por. in pign. ha. auten. item possessoꝛ. z vide qõ scripsi. dicta. l. quotiens. z no. §. sed qđ si reus. z in hoc casu nõ vr dubiũ q̃ repellend⁹ est. Et in casu ꝙolite qõnis multi variãt. Sed breuiter vbi accusatus q̃ influit in titiũ, ipũq; occidit negauit sim ꝑtr in accusatione vel inquisitiõe ꝛtra q̃ potuit. ar. ff. de re. du. si is q ducenda. §. vtrz. ff. di. si ad sacras. z q̃ no. de cõsec. c. ij. li. vj. z in spec. depositio. §. vij. ver. vt licite postea dicere poterit ad sui defensionez occidisse, dũ tñ ꝑbet si intẽdit hoc ꝑbare ꝑstes aũ didicita testificata. p⁹ publicationẽ qppe sup̃ tali qz casu directe ꝛnium est non audiri in cle. de testi. c. testi. Sz si ꝓbationes ignoꝛasset absq; sua culpa, fec⁹ esset vt ꝑs ex eo q̃ no. Jo. an. ex̃ de testib⁹ ex tenore in nouella. Ubi ꝙo simpliciter negauit hõicidiuz, aut fecit hoc itẽ ꝛtestãdo vt rideo ac cusatiõi seu capitlis ꝑ dicit, aut excipiendo. Dnio casu. Jniuria magna est inẽ doc. dicit. eiũ An. de iser. li. feu. de Jnr. inuesti. visiõr q̃ audiendus. ar. d. l. cũ de indebito. z reputat ipios z crudeles iudices vt sanguinem hũanũ sitiãt. ꝛnium asserentes. ꝙ quo ẽt multũ facit. qz ne

Universidad de Deusto
Biblioteca

gās se homicidiū fecisse non est varius dicens postea se illud ad sui defensionem cōmisisse. neqz em̄ est homicida qui hominem occidit se defendēdo sicut als fm iustitiam occidendo. xxiij. qō. v. si homicidiū. z.c. seq. z.q. viij. occidit. q sane intelige quo ad penam. non em̄ sufficit quē esse occisum, sed opz iniuria id esse factū. ff. ad. l. acquil. l. iij. Et ly verbo dicaī homicida, non tñ iniuriosus. sed iust⁹ homicida cesendus est. e. ti. fz z si quēcū z. in prin. Homicidia vero simpliciter sumptus nō pōt dici. nisi cum militia cōiunctus. fm Philosophum. ij. ethicoz. ad quod est dict⁹. fz. Itē opponit. Itē facit aperte xxij. q. ij. fz. Itē opponitur de Jacob. cum pluribus exēplis que ponūtur ibi. z quod scripsi. j. de vesti. olo. l. veilera. vltra medium iste magne. Cum ergo fz iustitia quis occiditur nō dicetur iniuria occisus. Illa cū interficitur ipius. ppe infunditur. z vbi abominatio abolet. sanctificatio cōsecratur. ev. q. j. nec is. Adidē facit. xxxiij. q. ij. quos deus. z sicut alius quilibet impune occidens hominem non est homicida. extra de homici. si perfodiens. Cūī confitendo q ad sui defensionem occidit, nō negat q prius dixerat imo in prima respōsione perseuerāter agit. Nec em̄ probato indicabit nō occidisse eo. s. mō q propterea veniat puniēdus. Ad ipsam quippe accusationem rūdisse vī ad illā. s. effectum ad quē proposita erat. s. q occiderat de quo puniri etiam petebatur, sed ipsa vī sic negasse q non puniatur nō eo mō q nō absoluatur. Presumit em̄ rustio pot⁹ ad interrogationem effectū fieri q ad alia z effectū aliū. no. ff. de leg. iij. post em̄ capitationem. ij. rusto. ad q insti. de inuti. stipu. Preterea. z. ff. de verb. obli. inter stipulantē. s. fi z ego. Sic etiā psumitur in dubio snia conformis esse petitioni. dicit Jnno. extra de re iudi. inter. Item facit pro eo: quia q tendūt ad eundē effectū nō possunt cōtraria dici. Ea em̄ vere cōtraria sunt. que in fine vel origine in nullo cōueniūt. vt patet in testamento z abintestato. s. de codicil. l. fi. z patet. s. de fur. l. j. Sed q rendunt ad eūdē effectū sz sint diuersa, nō tñ sunt ztia. vt in auten. ve oēs obe. iudic. puinc. s. hec cōsiderantes. ibi. hoc em̄ apud precedētes legū conditores varie quidē scriptū est: sic ēt est in testamento nullo z irrito. s. de inoffi. test. contra maiores. Alia exempla colliguntur in glo dicte. l. j. z ex his que no. Jnno. extra de accusa. q liter. ff. de eo qui allegat iurisdictionem exercuisse. z decimas pceps se in aliquo loco. Sz negare se fecisse homicidium. z dicere q ad sui defensionē cōtraria nō sunt. immo sz vario z diuerso mō. ambo in cōueniunt in absolutionis effectu. Jo. an. qui hanc qstionē disputauit contrariū dicit p allegata ad sc̄oam partē. Pro quo facit. l. di. si qs vidūā. z vide quod no. Jnno. extra de homici. ad audientia in fi. glo. Et respondet ad. s. neqz heredi. quem dicit facere pro. Nam loquit de negante ante litē cōtestatā qui euadit penā. cōfitendo. q als tenetur insolidū. vt eo. ti. quoties. s. pretor. z. l. si ser⁹ deposit⁹. in fi. In hoc ergo q post litē cōtestatā non euadit facit pro. Ad. l. cū de indebito. z. c. fi. de solu. rīdet q in eis punitur negās. z puideī actori ex falsa negatiōe grauato. Sed in casu isto si admittitur qui negauit nulla ipsius rei punitio. z nulla accusatori pulsio. Itē ibi si negans solutionē sibi factā. statim illa probata cogeret reddere. certū est q postea debitum petere posset: expediens est ergo negotiū tali cōpendio expediri. de re iud. abbate. ad fi. li. vj. Quod aūt dicitur negātem posse postea cōfiteri. verū est si illud est cōtra se non pro se. facit de elec. dudū. ij. ad fi. pro hac etiā parte facit de postu. c. j. li. vj. in pn. ibi aduersant. Per hoc non recedo a snia dñi An. de Jser. q tanq humaniorē est potius amplecteēda. no em̄ accusatus illum. sed occisus ipse causam sue mortis prebens. seipsum occidit. xxiij. q. iij. displiceret. in prin. z. q. v. cū homo. ibi z aliqū z c. nec em̄ incipit q aliqd ira facit. sed q ad irā puocat. vt dicit. v. ethicoz. Et ad idē. s. de vi pub. l. qm̄. z. ff. si qua. pau. fe. di. l. j. cū arietes. z de ser. coz. in hoc. in fi. vide que scripsi. j. de castrē. pec. mili. l. errat. in primo nota. qō. v. Cum eū non appareat. ab eo qui prius arma mouit iniuriā orta dicit Titus Iulius de bello macedonico li. ij. Et tō imputat ei q aliū ad iracundiā puocauit. vt. lv. di. si euāgelica. ad fi. Iniquū est ergo. vt de Bcalūniā meruat qui nō peccasse dicendus est. s. de ficta. l. ij. quez em̄ innocentia adiuuat. dignū est vt alia castigatio nō affligat. iij. q. ix. dignum est. z Tullius. ij. rhetoricoz. Nihil indignius est qui culpa caret: supplicio nō carere. ad idē. ij. q. v. menam. Unde ēt post publicationem qui allegat hoiem viuere quē cōfessus est occidisse audiendus est. ff. ad. l. acquil. inde neratius. fi. Ad idē facit. viij. di. veri tare. z. c. qui cōtenta. z. c. consuetudo. z. lxxxj. di. quicūqz. Itē q lata snia fundicationis q illā contra quem lata est facit esse cōfessum z connictum in regno vt possit impune. immo cum premio interfici. p cōsti. de pen a cōm. in cri. causa. l. penā si is cōtra quē lata est de sua innocētia doceat audiēdus est. Dicit ipse dñs An. ibidem inducēs ff. de quest. l. fi. fi. z de pe. dui. fratres. post princi. ad quod etiā facit. fi. de reg. re. l. ij. de re. cre. l. fi. extra de purg. vulga. c. ij. de frigi. fraternitatis. de duoz. ex literis. z. ff. de cōdic. si cā. fi follo. quādo actio. de pec. est anna. l. ij. Et Jnno. dicit extra de copabi. cleri. tua. q in notorio in quo quis non audītur appellans post lata sententiam z executioni mādata cōtra eā poterit de nouo procedi. i. iudiciuz agitari. z retractabitur prima illa vel. pcessus. si pbabit falsum esse qō obūciebatur vel etiā non notoziū. p. l. ea. quidē. s. de accu. Quare tutius est accusatus audiri dicentē se ad sui defensionē homicidiū cōmisisse. Ubi aūt negauit excipiēdo. puta q forū declinādo negauit se in iudicis territorio occidisse q fieri pōt. fm Jo. an. vt no. ipse ex de rescrip. sup literis. in vltima. gl. ver. querit Jnn. ad idē de foro cōpe. romana. s. cōtrahentes. Et q no. in spec. de cōpe. iudi. adi. s. j. ff. sed pone aliquis. cūc dicit Jo. an. q licet ad fundandū iurisdictionē fit probatum eum occidisse. audietur in principale excipiens q ad sui defensionem id fecit. z hoc per dictam regulam nullus pluribus. z. eo. tit. exceptionem. z. ff. de excep. nō vtriqz. Scias etiā q illud dici cōsueuit q allegās cōtraria nō auditur. Aerū est in eadē instantia. secus in diuersis. Aliud etiā diuersa allegare siue diuerso modo. Aliud vero cōtraria. vt hac. l. de hoc no. Archi. l. di. quid est. z lat⁹. xxij. q. ij. in principio in addi. dicas q Titulus. etc. (Ceterorum) reliquorum scz vel qui proponunt cōtraria. vel qui pro patrimonio soluunt. scz vel philosophi. sicut tu. Et intellige hoc esse verum de iure communi. ar speciali beneficio principum etiam patrimonialia res allegās in mittuntur eis. vt no. ff. d. vac. mu. in honoribus. s. philosophi. Hoc eadē instā aūt accipiendum est ita q reliqui ob eam summam que philosopho tia nō remittitur non grauentur. vt plene scripsi. s. de exacto. tri. actores. ditur. (Exemplo) vide. s. de decur. exemplo. (Edoceri) instrui.

Contraria

¶Idem Augu. Lex.vij.

Etiam minores etate patrimoniorum muneribus subiugari solent. Unde intelligis te frustra plenam immunitatem desiderare: cum munera que impensas exigunt: subire te necesse sit.

Etiam. (Casus per se patet. (Etiaz) coniunctio causalis. (Etate) scz intra pubertatē. z subaudi nedum senes. (Subiugari) Nota q subire munera publica est ferre iugum. Itez famulatus. ff. de excu. tu sed reprobari. s. j. (Unde) v. (Intelligis) Intelligere debes. s. de rei vē. intelligis. (Cum) ver. (Subire) i. ferre. vt sub eis eatur. quasi sub eis ire.

¶Imperator. Aug. Lex.viij.

Nec protestatis: vel sacerdotie: vel decapriotie munera corporalia sunt: sed patrimonij esse nō ambigitur.

Nec protestatis. (Munera. protestatis. sacerdotie. decapriotie sunt munera primonialia. Et que sunt ista expone vt in glo. Sed tantum) ver. ¶Post primam glo. adde. Et de hoc hr mentio. i. de filiosa. quemadmodum etc. l. si hȳ qui. ¶Posti. ij. glo. adde. de hoc fit. j. de pericu. succesio. paren. l. vnica.

¶Imperator. Lex.ix.

Patrimoniorum munera mulieres etiam sustinere debent.

Patrimoniorum. (Hec similiter scipsam summat. quam aliqui habent pro secunda sequētis Tituli. (Patrimoniorum) Patrimonium est res vel hereditas que alicui obuenit a patre secundum Pap. Hic tñ generaliter pro omni re vndecūqz obueniat accipiendum est. Et no. q clerici de patrimonio cuiuscūqz viuere debent cuius obsequio deputantur. extra de prebend. cum secundum. Item clericus habens patrimonium sufficiens, potest ordinari sine alio titu. eo. tit. eps. z. c. tuis. ¶An valet litera impetrata. de patrimonio quod habet non faciens mentionez. vidi extra de rescri. postulasti. ¶An beneficium ecclesiasticum sit concedēdum ei qui sufficiens patrimonium habet. Vide ibidem z dicto. c. eps. Et adde que scripsi. j. de fun. patri in rubrica.

Clerici de patrimonio ppio vere debent.

¶Idem August. Lex.x.

Quantum ad extraordinarias indictiones pertinet: presidib⁹ significamus vt oēs possessores: ceteroscz sciant conuenire deberi: qñ quidem ea patrimonij munera esse constet: meritoqz ab omnib⁹ agnosci debeant: quo facilius obsequijs publicis pareatur.

Quantum. (Casus. Indictiones annue quas collectas dicimus. debēt ab ojbus possessoribus prestari: q sunt munera patrimonialia. z iō omnes illas subire debēt. vt per eas obsequijs publicis facilius pareatur. (Indictiones) Vide. s. de anno. z tri. indictiones. Et q̄ abusiue has collectas nominem⁹. non tñ collecte sunt munera mere patrimonia sed mixta. vt dixi supra. eo. qui immunitatez. (Significamus) signanter. euidenter intimamus. (Conuenire) cōuocari. alloqui. Juxta illud Augusti. Vos inquam cōuenio o iudex. Et facit aperte ad id quod scripsi. s. de superindi. l. j. in verbo iudicio (Quando) subaudi tunc. Vel dic melius quando pro quia. z quod predixi. conuenire. ad est cogi. (Ea) scilicet que dicuntur etiā extraordinarie. (Agnosci) idest subiri. tanquam nota z necessaria. Tū agnoscimus notos. cognoscimus ignotos fm Pap. z adde

e adde quod scripsi. s. de anno. z tri. oēs olino. z de exacto. tri. l. si. ad fi. quēstionis. (Pareatur) obediatur, obtēpereī. ¶In gl. scz immobiliū in fi. adde. Nā z mobiliū possessores debent agnoscere functos. ff. ad municip. filij. s. qui fenus. lz pecunia fenori destinata non contineat appellatione mobiliū. ff. de lega. iij. si chorus. s. his ꝓbis z. l. si fund⁹. sicut annone ciuiles. in auc. de nō alie. s. vult aūt lex. Et hoc verū est in illis mobilibus que mortis cā non tenentur. eo. titu. de leg. iij. seruos. ad fi. Regulariter etiā tributa prestātur pro immobilibus z mobilibus. ff. de vsufruc. le. l. generali. z in autē. de collato. post principium. z. j. de priuile. eorum qui in sacro pala. milit. l. j.

Oriundi sunt qui ex patre vel auo originem trahunt.

¶Quemadmodum ciuilia munera indicantur. Titulus.xlij.

¶Nota ad intellectum huius tituli que sint seruanda in honorib⁹ decernendis. Seruantur em̄ quatuor que sunt in quatuor. ll. huius tituli. Item alia quatuor que sunt. ff. de mune. z hono. Nono inspicitur persona decernentis munus. s. de decurio. l. ij. Decimo que continetur. ff. de decurio. honores. in princi. z. j. z. ij. ¶In glo. ibi persona. adde. eius cui inducitur z sic per ordinez redde singula singulis. Et ibi minucto. adde. vt. ff. de mune. z hono. rescripto. ij. rūfo. Supra vires namqz alicui munus non debet indici. ff. de vac. mu. l. ij. s. fi. ad qs. ea. l. s. quem tra. Unde dictum fuit Modesti per tertio socerum suum vltra vires tuas est negotium. Exodi. xvij.

¶Imperator Augustus. Lex.j.

Cum te curatorem ad cogendas angarias creatum appellationem interposuisse proponas preses prouincie si alterius curie te esse animaduerterit: ad alieni corporis munera vocari non sinet. Quia eius patrie oneribus respondere debes: cui te attributum esse commemoras.

Cum te. (Casus. Curiali seu decurioni vnius corporis pura ciuitatis non debet indici munus per aliam ciuitatem (Cum) Coniunctio causalis. (Curatorem) qui a cura dicit De his em̄ ad que eligitur curā tenetur habere. z de cura vide. j. de fun. rei pu. l. ij. (Angarias) Angaria est munus prestandarum opa rum sumptu eius cui prestantur. no. s. de sac. sanc. ec. nemine. (Alterius) Facit pro statuto ciuitatis perusij q camerarius vnius artis nō eligitur camerarius alterius. Ad idem de prebē. cū singula. s. ꝓhibemus. li. vj. z facit. ff. de colle. illli. li. j. ad fi. (Animaduerterit impropie. Nam aiaduersio est snia z vltio in reum fm Pap. (Corporis) Quot modis dicatur corpus cū pluribus aliis vtilibus qstionibus vide q legitur z no. extra de pcu. cuz p cā. de testa. requisiti. z de excel. prela. dilecta. fm Jnno. z altos. Et nor. q in collegijs ars non imitatur naturā fm quaz non est dare corpus sine capite nisi monstruosuz. Possunt em̄ hec corpora esse sine capite. vt no. Jnn. extra de preben. cum non ignores. z hoc ar. ff. qō cuiuscqz vniuersi. no. l. j. Ar. cōtra. qz corpus nō debet esse acephalū inest sine capite. xxj. di. submittitur. z ez eo q notat extra de elec. venerabilē. in gl. sic ergo. Ad idē. s. de sen. pal. l. fi. Et q caput z membra faciūt vnum corpus. extra de his que fi. a prela. nouit. Et q moralia debent naturam imitari. ff. de adop. adoptio. Et lex. z legū actus d. bēt nature cōgruere. z ad ipsa non deuiare. in auten. qui. mo. na. effi. iui. s. fi vero effusa.

Oriundi et sufficientes differunt.

¶Preterea scias q vnum corpus non debet habere diuersa capita extra de offi. oz qm̄ in plerisqz. si z vna ecclesia negt habere diuersos episcopos. lxxx. di. in illis. xxiij. q. j. diximus nec plures pbȳteros. xxj. q. ij. sicut. q⁹ ius hoc spuale diuidi non potest. extra de preben. dilecto. s. preterē. Item vna prouincia nequit habere duos metropolitanos. cj. di. peruenit. Sic z duo monasteria nequeūt vnum abbatem habere extra de relig. do. c. fi. in fi. Quorum etiam vnum est corpus. vnus esse debet z animus. xxj. q. ij. de neptis. (Sunct) permittet. (Quia) ver. (Patrie) municipij vel ciuitatis.

¶Idem diocle. Lex.ij.

Moribus honoribus functos: ad minores decurias vocari non oportere rationis est.

Moribus. (Casus. Contra rōnē est vt qui maioze gessit honorem ad minoze eligat. (Rōnis est) vide. j. quo quis oz. cō ne. l. j. in fi. z qō ibi scripsi. Et hoc est regulare vt de minori ad maius. vij. q. j. mutatiōes. nā nouū mutationis gen⁹ est purificare maioze extra de transla. epis. c. j. Et in dignitatibus descendedi licet a denegatur. j. de nūera. nulli. vbi ēt de hoc scripsi. Ac parū attenduntur hoc mi. ites esculani. qui dum magne potestatie officio functi sunt. redeūtes domum ēt minime prātis officia non renuunt: verūz ad maiora deinde redire non possunt. sicut pōtifex factus mōach⁹ ad pōtificatum reuerti ꝓhibet. vij. q. j. hoc nequaq. z seq. Sz maiorem honorē quis nō prius suscipere dz q̄ minoze gesserit. ff. de mu. z hono. hono. s. gerendorum. Ad honores quidem per gradus veniendum est. ff. de nego. gesti. que vtiliter. ¶Quod modis dicitur maiozitas. z de aliis vide quod no. Archi. ij. q. vij. q̄q̄.

¶Idem Aug. Lex.iij.

Angarie ad fignat.

Cum te omnibus muneribus functū esse asseueres: ad eandem munera (si alteorum ciuium copia est: qui obsequijs ciuilibus fungi possint) preses prouincie deuocari te non permittet.

Cum te. Casus. Qui gessit officiū in ciuitate ad illud denuo nō legit. si est copia alioz. (Ciuiū). s. idoneoz. ff. de mu. z ho. vt gradatim. in pn. z de decurio. honores. in pn. z ꝙ no. vij. q. j. mutationes. Huiusmodi em̄ regle fallūt cū illi q vocant ex gradu vel als nō sunt idonei. d. l. honores. z. ff. de leg. sciendū. s. ordine. z. d. l. vt gradatim. s. j. z. l. honoz. s. gerendoz. Uel discreti. ar. ex de stu. mo. curi ad monasteriū. s. tales aūt. Itē sufficientes. ff. de mu. z hon. rescripto. in pn. qlibet aūt presumitur idoneus. extra de presump. ducū. in fi. z de scruti. in oz. fa. c. j. vbi de hoc. z latius scripsi. s. de apo. pu. qcū qz. Et intelligendū est q legitie pferant. extra de cōce. s. pb. cōstitut⁹.

Idonei et sufficieres differunt.

¶Uria vero fm quosdā est iter idoneos z sufficietes. Illa idoneitas q ad plonā intelligit. d. l. vt gradatiz. s. j. z de cur. fur. l. pe. in fi. z ex de preb. sup. z de psum. dudū. Ubi z idoneitas dr ēt circa sniaz rūfois. j. q. ij. ꝙ pio. Sufficiētes quo ad bōa. d. l. rescripto. post pn. z ex de rescri. cū ad eo. ꝙ qua ētāria facit. ff. de mu. z hon. honoz. s. de honorib⁹. vide q scripsi. s. de cōe. fil. debi. l. fi. (Nō pmittet) Nō hui⁹. l. est: qz nō decet cōtinuari officia: qz aut honoz aut on⁹. z aut bū gessit, aut male. Pro quo vide. ff. de mu. z hono. l. iij. s. preses. z. l. ho. s. vltimo.

¶Idem Aug. Lex.iiij.

Vltra modum sumptum te muneribus ciuilib⁹ grauari releuatis alijs preses prouincie non patietur. Sed equalitatem tam iuris quam cēsure memor circa ordinem custodiet.

Vltra. (Casus. In muneribus subeundis aut indicendis attendenda est ratio sumptuz vt alijs releuaris. alius non grauetur. sed in hoc ordo iuris z censura custodiendi sunt. (Modum) ꝙ ritatem seu facultatem. z vide. ff. vbi pu. e duc. l. iij. z ꝙ scripsi. s. titu. j. l. j. (Ciuilibus) que ciues subeunt (Releuatis) alias releuatis z meljus ad quod. j. de censi. qui grauatos. (Sed) ver. (Equalitatem) de qua plura scripsi. s. ne fil. rem quā vē. euinc. l. ij. z. j. de. prī. sacro. scri. in sacris. iij. s. z qm̄. (Ordinē) Dlis an multas hic possunt leges z casus in qbus ordo seruandus est. q rescribere nō est opus cum regulariter ordo sit seruandus nisi eo casu in quo certum nō est de contraria voluntate. pro quo vide ex de rescrip. cū dilecta. in gl. no. rescri. z c. cām que de ꝓben. mandato. li. vj. De ordine plura scripsi. j. de consul. z vt dig. oz. ser. in rub. ¶In gl. faciendo z adde sic. s. de ope. pu. omnes. ij. z. ff. de rebus eorum. magna. s. idē pretor. Uel expone sumptuum. s. eoz quos subire ciuē necesse est circa domestica z alia ꝑter sumptus ipsius iniūcti muneris. vt sit sensus q cum collecta imponat, put statuit inclytus rex ka. ij. constitutione sua, q̄ incipit porrecta culmini z c. Nec z alia q sequere. vt scripsi. j. de qui. mu. ne. lic. excu. l. fi. Uel die sumptuū. q. s. faciēdi veniūt in fructibus possessionū colligēdis. pro qbus tanqm̄ possessiones in subuentionibus z collectis. vt. ff. de cēsi. forma. s. fi vites. j. de cēsi. l. ij. cū fructus non dicant nisi deductis expensis. s. de fructi. z. lit. ex. l. j. ff. de ꝛ. fig. l. fructus. ¶Sed q hoc. extra de deci. nō est. Sz illd in tributis ꝓtā dis deo in cuius est ptāte dare vel nō dare fructus. Nec⁹ in tributis ꝓtā dis deo in cuius est ptāte dare vel nō dare fructus. ad hoc est q no. c. ti. pastoral. in gl. hec rō. z ob cui⁹ delicta subditi puāt. fructib⁹ non abūdant. puniunt em̄ scipsos ꝓh ob pctā regnātiū. s. q. iij. hoi. ff. q metus cau. l. metum. s. aiaduertendū. z ptz. ea. qō. iij. s. his ita. z. ij. Reg. xij. populū eius adducens straut z circum egit super eos ferrata carpenta. z vide quod legitur z nor. de vi. z hone. cle. qm̄.

¶De his qui sponte publica munera subeunt. Titulus.xliij.

¶Sponte). i. scientes se nō teneri. s. de testa. tu. l. j. (Munera) id est functiones. vt. j. e. l. iij. ¶In glo. ibi. nō preiudicat. adde si ꝓtestetur se sponte suscipere nō alias. in auten. pe sanc. epis. s. deo amabiles z ꝓpria neitatem ac ꝓtestationem hmōi ꝓponat in scriptis. vij. q. j. s. ecce. bis autoritatibus. ad quod etiam. j. de ol agro defen. rura. ex deliberatione enim mente pcedit q in scriptis agitur. vt scripsi in matia pſumptionum. s. de apo. pu. quicunqz ver. xlij. z facit q scripsi. j. dep rofesso. qui in vr. conistan. l. j. in verbo dissentiendi.

¶Impetator. Augu. Lex.j.

Veterani qui cuz possent se tueri immunitate bis concessa decuriones se fieri in patriam suam maluerunt redire ad excusationem quā reliquerant non possunt. Nisi certa lege z pacto seruande immunitatis vel partem eius honoris agnouerint.

Veterani. Habent veterani immunitatez a muneribus. Si igit veteranus electus est decurio. z cū posset vti priuilegio immunitatis hoc nolunt, ammō excusationē talē allegare nō pōt. Hoc au-

Ordo an sit sempob ruādus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rem verum est nisi qñ suscepit honorē, protestat⁹ fuit iō se honorē suscipere vt per tales susceptionē sibi nō fieret ꝓiudiciū, ꝛ immunitas duraret in alijs (Veteranꝰ). Hi sunt milites qui in vsu ꝓelij nō sunt post labores militie quiꝫ suffragium cōsequunt fm Papi. (Vis). i. sibi. (Concessa). ꝛ a munerib⁹ personalibus ꝛ corpalib⁹ ꝛ alijs vt plene habetur. ſ. de vetera. l. ſ (Saluerunt). i. magis voluerunt, ita ꝙ hoc certū fuit. (Reliquerunt). i. omiserunt. ꝛ sic vī tacite renūciasse vt dicit gl. Sic ꝛ appellās recipiendo terminū ad soluendū vī renūciasse appellationi. ē. de re iud. ad solutionē. ꝛ facit. ff. de pac. tale pactus. ſ. j. Sic ꝛ ipo facto quis renunciat legi cōmissorie. ff. de leg. cō. l. ij. Et ipso facto quis ꝓmꝫ negat. ri. q. iij. existimant. Et facto quis mētitur et sine ꝛbo. xxij. q. v. cauete. Loquit, ꝑdicat, ꝛ cōfitet vt ibi. ꝛ. xlvj. di. hꝫ hoc. ꝛ. j. q. i. cū ois. Itē nihil interest an quis ꝛbis cōsentiat an facto. ꝛ an consentiat an faciat id per ꝙ consentire vī. ar. ff. de legi. de quib⁹. xxviij. di. dyacon. liij. di. si seruꝰ. lxiij. di. ꝓ totū. adde Gnor. ꝑdicto. c. existimāt. ꝛ vide ꝙ legit ꝛ no. extra de despon. impu. c. vltimo. ꝛ de dolo. ꝛ cōtu. eū qui. lib. vj. ꝛ ꝙ scripsi. ſ. de filiosa. l. ij. Et faciunt hec ꝙ condēnatus dicēdo se inique dānatū vel iniuste grauatum hoc ipso videatur, ꝛbis em ꝛ facto volūtas hois declaratur. d. l. de quib⁹. ꝛ cōqueredo qs appellare vī. ꝛ tūc plꝰ est hoc dicere ꝙ appello ꝛc. de app. dilecti filij. j. ꝛ. de offi. dele. cum super in glo. ꝛ hoc sen. an. de Iser. li. feu. quo tpe mi. c. iij. in. ꝛbo possessionem. ꝛ no. Jmmo. extra de app. si iustus. Itez plus est aliquid facto ostēdi ꝙ ꝛbis pronunciari. ff. de edili. edic. si tū. ſ. ei qui. Et plus est renūciari facto ꝙ ꝛbo, dicit Archy. de cleri. con. c. j. li. vj. in gl. iij. in fi. Vñ tullꝰ cōtra Salustiū. Vbi rez testimonia adsunt, qd opꝰ est ꝛbis? De hoc satis not. ꝓe. c. delicti. Hoc aūt breuiter dicendum, vtrū quis per vnicū actū, contrariū facīdo iuri suo renūciare videat. soluit Cy. ſ. de excu. tu. volūtarie. Et vide quod de hac materia not. Jnn. extra de ꝓmiss. accedētibus. ꝛ Archy. li. vj. de hereti. c. ij. in. ij. gl. Sz cōpost. extra de cōsti. cum accessissent. dicit ꝙ regulariter vnico actu cōtrario ꝓuilegium nō amittit. Cetera spālia sunt sez ex cōsideratione odij vel fauoris, latius de hoc no. Cy. dicta. l. volūtarie. Sz certe qd quid in hoc glo. dicat. nō fuit hic tacita, sz expressa renūciatio vt patet ex verbo malnerūt. quod exponeꝝ predixi. vel. i. male se diterunt ad ꝙ. ſ. j. iij. vbi volūtate propria, cui⁹ appellatione intelligit expressa non tacita vt ibi scripsi. ꝛ ꝓz hic cum dicit certa lege ꝛ pacto ꝛc.

¶ Et tunc facit hec. l. ad qstionē testis qui nō cogit inuit⁹ testimoniū ferre, vt ita demū valeat dictum ei⁹ si tunc qñ deponit declaret se volūtate ꝓpria restificari, nō alꝫ quasi ꝓsumat coact⁹, nisi hoc declarauerit. Ad idem. ſ. e. l. iij. ꝛ. l. fi. ꝛ. ſ. de epiſ. ꝛ cle. auten. ꝑsbyteros. ꝛ ibi hoc Cy. de quo no. in auten. de sanc. epiſ. ſ. ꝓbros autem. ꝛ dyaconos. Cōtrariū no. An. de Jſ. lib. feu. q fit prima cā bñfi. amit. ſ. sed qui delator. (Astis) ꝛ. (Et) ꝓto. i. (Agnouerint) vide. ē. rit. ij. l. fi. in fi.

¶ Post ſ. dam glo. adde ꝛ. ff. de adop. post morē. de quo dic vt ibi.

¶ Imperator. Alexan. Lex. ij.

Facto ip so multa fiunt.

QVi publici muneris vacationē hz si aliquē honorē (excepto decurionatu) spōte suscepit ob id ꝙ patrie sue vtilitatib⁹ cesserit vel glozie cupiditate paulisper ius publicum relaxauerit; cōpetens ꝓ ius legium non imittit.

QVi publici. ¶ Casus. Habens immunitatem a muneribus publicis, si aliqꝫ gessit officium non tñ decurionatuꝫ, ꝓuilegium suū non amittit. (Sponte). i. volūtarie. vltro, ꝛ dic vt scripsi in rub. Et intellige ꝙ de hac spontaneitate cōstat per act. vt. ſ. de delato. l. ij. ꝛ in auf. de sanc. epiſ. ſ. deo amabiles. ꝛ. ſ. ꝓsbyteros ꝛ dyaconos. ꝛ. j. l. pen. in fi. xj. q. iij. c. j. ꝛ. ſ. cū dicitur. xxiij. dist. ꝓsbyteri. ff. de mu. ꝛ hono. l. spōte. ꝛ dixi. ē. in rub. Sed ar. cōtra. ff. de decur. honores. ſ. fi. ꝛ ad trebel. sed ꝛ si alio. lxxiij. di. epus. Sic fozte dz apud acta constare de illa cōpulsione que dicitur. ff. ꝙ cum fal. turo. auto. interdū per dictā. l. ij. ē. de delatoꝛ. Item ar. contra. ē. de pac. pactum ꝙ bona. ff. de pig. contrahitur. ꝛ ꝙ dixi. ē. de iure fis. prohibitum. Ad idē. ē. de neg. gest. l. fin. Sed primū dictū vī verius ad ꝙ bene facit. in auten. de tempo. non solu. pec. ſ. contestationem. ꝛ vt cum de app. cog. ſ. si quis de predictis. ꝛ vt li. ma. ꝛ auie. ſ. his quoꝫ etiam. ē. de an. excep. vt perfectius. ¶ Illud autem sciendum est ꝙ si quis protestetur aliquid ꝙ contra ius est, ꝛ is qui ex hoc tangitur cōsentit, cōfirmatur protestatio, ꝛ ius tribuit, ꝙ protestās alꝫ nō haberet ad qd. ff. nau. ca. l. fi. ſ. j. de cōd. inde. qꝰgs. ꝛ qs. no. lxxvij. di. c. j. vij dicit Jnn. extra de testi. ꝑsentiū qs is qui post publicationem testiū obijcit in ꝑsonas, ꝛ dicta, nō est admittendus, nisi ante fuerit prestatus. Sed nec tūc nisi vel iudex, vel aduersarius sue protestationi consenserit, vel iusta causa protestationis attendatur, protestatio em cōtra ius cōmune habita ꝓter voluntatem aduersarij vel iudicis nō valet, nisi ex iusta causa fiat. vt no, ipse de consti. cum alb, ꝛ de elec. cumana. scripsi ēt de hoc. j. de fil. fa. l. ij. Et ad saturitatem de materia protestationis ponit Jo. mo. de reg. iur. in generali. vj. (Publicis vtilitatibus) que priuatis ꝓferende sunt. j. de priuile. vtilitas. Et nota qꝰ vnusquisqꝫ tenetur seu patrie vtilitatib⁹ prouidere, quineriā ꝓ sua republica nullos labores effugere, ꝛ periculā nō vitare, vt plene scripsi. ē. fi curialis rel. ci. l. vna qꝰ si facere diligenter. in sua ciuitate nō est honorādus, vt dicit Aris. viij. Ethi coz cuius ꝛnum in nostra ciuitate, aliꝫq ꝓsepe videmꝰ. Itē no. qꝰ vtilitates oēs expetimus, ad eaꝫ rapimur, nec aliter facere vllo modo possumus. Mā qs est qui vtilia fugiat, aut qs potius q ea nō studiosissime ꝓsequatur. vt ait Tulliꝰ. iij. de off. (Glozie) Jmpꝛopꝛie pro vana gllia. Mā ꝛpria sumpta est frequēs fama cū laude ꝛ ad idē pertinet qđ dicit Ambrosiꝰ qđ gloria est clara cū laude noticia. vel glo ria quasi glarea. i. gerēs laureā. ꝛ est ethimologia fm catholicon. Sz fm Tulliū. iij. de tuscul. Gloria est solida quedā res ꝛ expressa non adumbrata, ea est cōsentiens laus bonoꝛ incorrupta. Nox bene ꝛdicantium de excellēre virtute ea virtuti resonat tanꝙ imago glozie queꝫ recte factoꝛ plerūꝫ comes est, nō est bonis viris repudiāda, gloziā vero nedū ex se sed ex alijs quis cōsequitur, puta ex sapientia filij. xcvj. di. esto. Itē nota ꝙ melius est in factis malis humilis confessio ꝙ in bonis supba gloriatio. xj. qō. iij. iniustū. Et nihil est illo pastore miserius qui lupoꝝ laudibus gloziaꝝ. vj. q. j. Sunt plurimi. ꝛ lxxxiij. di. nihil. Itē predicatoꝛ gloziā suā euacuat qñ non pro eterno sed pro cōporali fructu laborat. j. qō. ij. sacerdos. in fi. Gloria quoꝙ Predica episcopi est pauperibus ꝓuidere. xꝙ. q. ij. gloria. Sz regis gloria est in latā gēte. in diminutione plebis cōtricio principis. j. q. iij. ē. itē pecca gloriā qđ to. ver. itē Dauid. Stulto vero gloria indecens est. nā est sicut nix in ꝓ cōmestate ꝛ pluuia in messe. Dzoner. xxv. c. in ꝑn. (Cupiditate) Expone vt. ē. de supereꝛact. Et no. ꝓsumi ex cupiditate glozie quē ad honoꝛ aspirare, oēs em ad studia ipellunt gloria. dicit Tullius lib. de tuscu lanis que stionbus ꝛ Valerius lib. viij. c. xv. Nulla est tanta humilitas que dulcedine glozie non tangatur. illa vero a claris viris interdum ex humillimis rebus petita est. Et Hieronymus ad eustochij virginē: Mirū in modū laus dū vitaꝫ appetit, ceteriſqꝫ perturbationibus qb⁹ mēs hmis gaudet, egrescit. superat ꝛ metuit. plures inuenio non extraneos hoc vitio pauci admodū sunt, qui eo cauerint, ꝛ rursus a dulationibus nostris libēter fauemus. ꝛ ꝙꝫ nos, respōdeamus indignos ꝛ calidus rubor oīa perfundat, tamen ad laudē summam intrinsecus anima letatur. De hac etiam Polk. lib. viij. c. ij. Aiꝛ est qui inani glozie non insistat. ꝛ eam que ab hominibus est, non concupiscit laudem. Hec etiam manis gloria nihil aliud est ꝙ ventosi quodammodo spiritus tumoꝛ fumi simillimus. Nam ꝛ fumus oculoꝝ obtundit aciem ꝛ quo magis ascendit citius deficit, ꝛ quo magis deducitur amplius solidatur, cum ad excelsa peruenit, euanescit recte quidem in eo ꝙ a principe totius vanitatis traxit originem. nimio sui capiuntur amoze: qui dum nubes ꝛ inania captant, ꝛ nescioquid inani solidum accipere moliuntur, obliuiscuntur sui, cum tamen nihil aliud quam se oculis contueantur iniquis. nolunt enim apprehende quod sunt, ꝛ illud emendatioꝛe ac vero iudicio intueri, sed fantasticas dumtaxat vane opinionis sequuntur ymbras, vt hec ꝛ alia latius habentur. eod. lib. capit. v. de hoc vide in secunda secunde. questione. cxxxij. Item not. qꝰ sicut scientie cupiditas non est arguenda, sed potius commēdanda. ff. de fideicom. lib. apud iulianum. ꝛ patet ex his que scripsi. j. de stud. li. vz. ro. l. j. in verbo discipuli. Sic ꝛ honoꝛis vt probatur. hac. l. dum tamen. absq; vitio ambitionis procedat. j. de re milita. contra publicam. ꝛ ex his que scripsi. supra. de decur. omnes omnino. ꝛ vt ꝓsit non vt ꝓsit vt patet ex his que scripsi. j. de digni. iudices an verbo plebeyos. Ad idem. j. de diuer. offi. ad splendidioris. ꝓ quo ertā est illud Cassi. ij. variarum. Celsos currus nisi confidentia magna non apperit, dum glorioſi animi est optare quod summum est, audentes facit fiducia sui: quia se non patitur occulere quem natura precipitat, ꝛ op time petrarchus noster. Pulchra emulatio est que de virtute suscipitur. Unde dicitur interdum concupiscentia castitas. in auten. vt li. ma. ꝛ auie. ſ. quia vero. ꝛ ex consensu. Et premissa bene patent in quarto ethicoꝝ. vbi dicit Aristoteles. Magnanimus est qui magis seipsum magnificat dignus existens, qui enim non secundus dignitatem facit, insipiens. Eoꝝ autem qui secundum virtutem nullus insipiens, neque stultus. Unde ꝛ studium literarum dicitur a Ambitio datur in scientia de qua Boetius lib. de schol. disci. Jnuidiam si se ꝓsit ꝛ cundum quid venerit, videlicet in discendo gratuita est: si autē fim ꝓpriū actoꝛis consumptiua. Circa hec procedere posset ambitio, non tm aliter arguēda de qua dicit Ber. in epistolis. Et sobria quedā, ꝛ quodammodo ocūlata ambitio, moliens saltem casta, ꝛ si non caste. Si valet profigere clam sua negocia curat. Sin vero manet in se, ꝛ pudoꝛis ymbram non deserit. Et quidem talis ꝛ si deum nondum meruit ad salutem, ꝓ ingenita tamen verecundia honestatem interim retinet, qui homines veretur, ꝛ publicum erubescit. Cupiditas aūt vel cōcupiscentia secundū Augusti. nisi addatur cuius rei, non nisi in malo sumitur, ꝛ qui hanc vincit, fortioꝛ est ꝙ qui hostem subiecit, ferocissima enī pestis est: qꝛ finē querendi nō inuenit, vt dicit sen. De hac vide. j. de cōsul. l. ij. (Jus publicum) id est priuatū ꝓcedēs ex publico: q. ꝓuilegiū sue immunitatis retinuit, sed hoc ius publicum vī dici ex eo qꝰ non priuate persone, sed forte ordine vnde ipse erat concessum fuerat (illō amittit) Sed hoc verum si ꝓtestetur se sponte susciperevt predixi. ad qđ. j. l. fi. in ꝑn. Sed dūs an. annectit hanc materiam per modū qstionis sez. An vnico actu contrafaciens ꝓuilegiatus perdat ꝓuilegium. Et arguit ꝙ sic. ē. de iure do. impe. l. ij. ff. de leg. cō. l. iij. ſ. elegāter. ꝛ. l. post diem. ꝛ. ē. de re iudi. ad solutionez. Jn contrariū. ē. de epiſ. ꝛ cle. auit. ꝓsbyteros. de exco. tu. voluntarie. Soluēdo distinguit fm quosdā, aut ꝓuilegium cōtinet odium, ꝛ tūc vnico actu ꝑdatur aut cōtinet fauoꝛem ꝛ nō perdit actu vnico vt hic, ad ꝙ inducit. ff. de li. ꝛ po. cū quidā. Sed̄o dicit posse rōnabilius distingui. an sit factū tale ꝙ reiterationem recipit, ꝛ tunc obtinet lex ista. an nō recipit, ꝛ tunc ꝛnia. De hoc latius extra de cōsti. cum accessissent. ꝛ vide ꝙ no. extra de tra. mo. recollentes. ꝛ ꝙ not. Jnn. ꝓe. c. cum accessissent, ꝛ de ꝓmiss. accedentibus, ꝛ cy. dicta. l. voluntarie. ꝛ dixit. ē. l. ꝓpꝛi. Et secunda distinctione solut questionem. Januenses habebāt ꝓuilegium vectigalia non soluendi per annū, soluerunt aut duos, aut decē annos, an ꝓuilegium sit amissum? Et dicit ꝙ non, eo ꝙ iterationem recipit. Unde prescriptio. xxx. annoꝝ vel. xl. in hoc est necessaria, vt ip so tempore contra formaz ꝓuilegij fiat. extra de ꝓmiss. si de terra. ꝛ. c. accedentibus. An autem solo non vsu perdatur ꝓuilegium dic vt. ē. de dimer. rescrip. fallo. ꝛ vide latius in spec. de rescrip. ꝓe. ſ. fi. ad fi. Post secundam glo. adde, ꝛ melius in. l. qui ꝛmunitatem.

Voluntatis deseri prio.

¶ Imperator. L. Lex. iij.

QVi conditioni non obnoxius curiali quemlibet honorem vel munus voluntate propria in qua cunqꝫ gesseri ciuitate: nulluꝫ ꝓiudicium circa fortunā suā statumqꝫ sustineat. Sz iam ipse ꝙꝫ liberi ei⁹ ꝛ qui ex his in posteruꝫ procreandi sunt ab omni huiusmodi nexu cum suis facultatibus liberi alicuiqꝫ permaneāt. Ita tñ vt si aliqua functio volētibus eis fuerit iuncta: ex qua necesse sit eos aliquid accipere ꝙ ex data sibi pecunia in reliqs apud eos māsisse constiterit soluētes sine vlla molestia vel cōditionis suę formidine discedant. ¶ Si quis vero ex his oia decurionum munera vel functiones vel honores nulla imminente necessitate sed sua spōte peregerit: eū ꝓ sua liberalitate patrem ciuitatis in qua volūtarius munic̄eps apparebit (si hoc libuerit) ei fieri constituiqꝫ hac lege decernimus.

QVi conditioni. ¶ Casus. Is qui non est curialis, si decurionatus officium in aliqua ciuitate gesserit ꝓpria voluntate sibi ꝛ liberis suis ex hoc in nullo ꝓiudicat. Verum si aliquid gesserit, seu egerit ꝙ in pecunie administratione consistat, repertus ꝓpterea debitoꝛ soluēs quod ex administratione tenetur, securus est. Quicunqꝫ autem in aliqua ciuitate humoi vult suscipere functiones, ꝛ pater fieri ciuitatis, admittēdus ꝛ amplectendus est. (Conditioni). i. fortune. ē. de decur. decurio. ꝛ patet inatim. ꝛ. j. l. ꝓo (Voluntate) Voluntas est (vt ait Aug. li. retractationum) animi motus ad aliquid, vel non mutandum vel adipiscendum. yy. q. j. in pain. Expellatione autem voluntatis expressa intelligitur. ff. de tributo. l. j. ſ. scientiam. que morte finitur, non enim est in corpore iꝫ in anima. corpus vero solum non est homo. de pen. dist. ij. caritas ver. corpus nostrum cum ibi no. hoc prolequere secundum Archi. de rescrip. si gratiose. li. vj. (Fortunam). i. conditione vīa. substantiā ratione quarte. (Sed tā) ver. (Liberi) filij (Vis) scilicet filius. (Pro creandi) vt nepotes ꝛ deinceps. (Nexu) ligamine, vinculo. (Ita tamen). ſ. (Accipere). i. administrare. (Adesse) alias remanere (Formidine) timore. (Si quis). ſ. (Peregerit) administrauerit, gesserit vr. ē. in pain. legis. (Liberalitate) expone. ē. de peti. bo. sub. l. j. (Patrem) vide supra de decur. leg. prima. ꝛ de hoc patre dicitur in autenti. de colla. ſ. ciuitacum. ē. de rat. aper. pu. l. j. ꝛ. j. de debi. ci. l. ij. in fi. ꝛ ibi vide cum concor. Hiora igitur ꝙ decurriones huiusmodi vocantur patres ciuitatis: qui quidē debent reliquos de ciuitate qui eorum regiminibus ꝛ consilijs sunt commissi vt filios nutritie iugo subdere, ꝛ in ceteris virtutum oberibus erudire. Sicut patres spirituales qui debent filios suos non solū gubernaculis tueri, sed etiam doctrinis edificare. xvij. q. ij. in decimia. sed ꝛ defensores ciuitatum debent patris vicem ex hibere plebi. ē. de defen. ci. l. iij. Sic ꝛ comites, barones, ꝛ dñi, rusticos ꝛ vassallos eorum debent ad fidem seu dei cultum ꝛ salutem animarū suarū adducere, vt deo per obseruationē iustitie a peccato liberi presententur. alias tenentur de ipsoꝝ animabus reddere rationem: vnde Gregorius in regist. libro. ij. c. xxij. de his loquens inter cetera sic ait. Quas rationes omnipotenti deo de subiectis vestris reddituri estis, aspicite. Ad hoc quippe illi vobis commissi sunt, quatenus ꝛ ipsi vestre virtutis valeant ad terrena seruire, ꝛ vos per vestram prouidentiam eoꝝ animabus

que sunt eterna prospicere. Sic ꝛ senatores romane vrbis dicuntur patres conscripti. ē. de cadu. tol. in princi. ꝛ ad fi. hec omnia non sine magne iustitie ratione quod ipsa rerum experientia docuit. nam ciuitates quas vel ordo decurionum tempoze quo fuerunt, vel consiliarioꝝ gubernauerunt, semper ꝓcesserunt in bonū. q vero lubrice lapsu populi viuunt, vt sepe videmus de facili corrūnt. Vñ sapientissimi omnium athenienses, dum olim essent grauissimis bellis impliciti, ꝛ malis pluribus circumuenti, rem a populo transferunt in senatum, cuius consilio fuerunt postea liberati. vt ait Orosius sedo ad Aug. Plurimoꝝ quidem pollicia difficille cit vt bona sit. ꝙ plures ad virtutis meritum puenire difficille est, paucorum vero pollicia bona est. dicit Aristotel. iij. politic. quia multitudo de facili cōsentit in virtus. xvij. q. ij. si quis abbas. ꝛ cito a veritate deuiat, pergitqꝫ in indirectum. lxj. di. miramur. vnde in malum ꝓnous est populus, ꝛ dure cernicis. Exodi. xxxij. Et vide quod no. in auten. de defen. ci. ſ. interim. in verbo circulum. Et ideo tullio nihil vnqꝫ placuit populare. vt. dicit ipse li. de legibus. Sic ꝛ ꝓnces dicitur com munis pater omnibus hominibus, in auten. neqꝫ vi. quod ex dot. ad esse obus fi. ꝛ maxime illis qui sibi nequeunt auxiliari. in aut. vt hi qui obli. in cōis pr. fi. Ecclesia vero communis est mater. de conse. di. j. c. penul. ꝛ Deutero. xvij. de rege loquens non eleuetur coz eius in superbiam super fratres suos. De hoc videri potest in polk. li. iij. c. vij. (Apparebit) quia videtur ꝛ cognosce ur. vel. i. peracta. (Aliquerit) magna, volōtate placuerit.

princeps

¶ Imperat. Justinia. Lex. iiij.

EOs qui curiali fortuna liberi cōstituti posteaquam ꝛ cuiuscunqꝫ ciuitatis obtulerint; considerauimus quod posteritas eoꝝ nō solum iam procreata: sed etiam post talem deditionem procreanda huiusmodi fortuna libera manebit: siue specialiter sub hac lege curie se obtulerint: vt ab his descendentes tali fortuna liberi permaneant: siue nullā huiusmodi fecerint mentionem. Nullo audente dicere quod nati vel concepti post talem deditionem paternam conditionem sequi debeant. Hoc enim speciali beneficio alacrioꝛes omnes ad conferendam ciuitatibus huiusmodi opitulationem cōstituere properauimus. ¶ Ita tamen vt nec occasione quarte portionis bonoꝝ huiusmodi decurionis quicunqꝫ successoꝛes eius aliquaꝫ inquietudinem patiantur: vt pote libera eius omni substantia omni curiali grauamine conseruanda. ¶ Et si quid defunctus vel ex administratione curialium munerum vel ex quarte portione ad eandem curiam semel vel sepius deuoluta; vel ex alia quacunqꝫ causa eidem curie debuisse probetur: hoc idem successoꝛes curialibus reddere minime dubitent. Illis scilicet que super naturalib⁹ filijs quos naturalis pater sub hac lege curie dedit vel postea dederit; vt legitimos tam ex testato quam ab intestato successoꝛes habeat. non solum veteribus legibus: sed etiam nostris sanctionibus dispōsita sunt presenti lege excipiendis: vt non ipsi tantum filij naturales: sed etiaꝫ ex his procreandi mares paternam sequantur fortunam. vel maribus liberis minime subsistentibus quarta pars substātie mortui deputetur.

EOs. Hec lex diuiditur in duas partes. Secunda ibi. Illis ꝛc. In prima dic casum. Titius cum non esset decurio spōte se obtulit curie ciuitatis, queritur an liberi seu filij sui antea vel post suscepti, liberi sint a tali onere curiali. ꝛ dicitur quod ante ꝛ post geniti sunt liberi, siue tempore quo se dedit curie hoc fuerit ꝓteritatus siue nō. bonaꝫ sua libera sunt. a prestatione quarte partis cum sibi succedit ex testato vel ab intestato, qui non est de curio ad quam etiam non tenentur heredes, si ipse ciuitatis cum non esset decurio, vna cum alijs successit alicui taliter decedenti. vel si alias qualitercunqꝫ predecessoꝛ suus fuit debitoꝛ curie ꝓtectu ad ministrationis. (Fortuna) idest conditione. ē. l. ꝓpꝛi. (Liberi) idest obnoxij. vr. ē. l. ꝓpꝛi. (Obtulerint) sponte ꝛ sub. dederint vt subijcit. j. in verbo deditiones. (Considere) constanter iperare. (Voluimus) ordo est volumus confidere eos ꝛc. (Deditionem) post oblationem factam. (Siue) ver. (Lege). i. pacto. scilicet isto vt ab his ꝛc. (Fortuna) dic vt. ē. (Siue) veri. (Nullo). ſ. (Audente) isto. hoc verbum quod contra ea que lex animata vel inanimata disponit, nullus debet audere contrarie. ꝛ ideo talis incurrit sacrilegij crimen infra vt dig. ox. ser. l. j. Et ponitur hic audente in maia parte. ꝛ vide quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

plene scripsi.ſ.de re mili.contra publicam.(Hoc enim)ver.(Beneficio) Facit illud Cassio.ij.variarum epistola.xvj.Nutriūt premio rum exempla virtutes, nec quisq̄ est qui non ad mouum summam nſtarur ascendere, quando inremuneratum non relinquitur, quod conscientia teste laudatur.(Alacriores facit supra de assel.l.j.t.ff. de iur.fiſ.l.iij.ſ.diuus etiā.(Opitulationem)auxilium,subſtentatio nem.(Properauimus)properat qui vnumquodq̄ mature transit festinat vero qui multa simul incipit nec perficit secūdum Papi.ad quod.ſ.de assel.l.fi.post principi.z.j.q.j.multi.z vide.ſ.de cur.pu.l. his autem.de instru.ſ.fi vero mozantur.(Ita tamen).ſ.z de hac dictione qualiter accipiat vide.ſ.de colla.fun.fiſ.l.j.(Inquietudinez commorionem(Ut pote)versi.z exponе.i.tanq̄,veluti,quasi.(Omni)subaudi ab.ſ.l.proxima.(Gzauamine)onere,depressione.(Et si qdē).ſ.(Sepius)frequenter.de hac.vide.ſ.de superacto.l.j.(Ut ex)versi.(Hoc idem)versi.(Dubitant)alias debent,pro que litera facit.ſ.l.proxima.ſ.ita tamen,vbi dicitur soluentes ꝛc.

¶Illis.ſ. Et dic casum. Fillus naturalis datus curie per patrem decurionem,z sic factus legitimus z patri succedit, ab huius legis beneficio excipitur,nāq̄ z ipſe z filij mares ex eo procreandi pater nam conditionē sequentur,eiſq̄ ablq̄ filijs masculis descēdentibus quarta pars debetur curie decurionum in bonis eius,(Scilicet)scire licet,(Successores)No.q̄ ad hoc datur naturalis curie vt pater cum habeat legitimum successorem vt hic,z in aūt.qui,mo. na.effi. sui.ſ.ſi quis igitur naturalis fm nos,z.ſ.filium vero hmōi. Item vt cum habeat in potestate,e.tit.ſ.fi qd ergo filios in fi.ſ.z insti. de nu. ſ.fi.cum ſi.hoc tñ fieri non pōt inuito filio.e.ti.qui,mo.na.effi.sui.ſ. z generaliter.z.ff.de his qui sunt sui iuris.l.fi.Immo opz eum legitimationem ipsam ratam habere. Item no.q̄ succedit legitimatus ficut ab initio legitimus.e.ti.qui,mo,na.ſ,adoptionis.z.ſ.trib°.in fi,quia nihil dissimilis est legitimo.e. tit.ſ. fi quis generalis fm hoc z.ſ.sit igitur licētia. Et hoc intellige si patre offerente vel auo non existentibus legitimus oblatio fiat.Si aūt legitimis existentibus il le seipsum offerat,quo ad premissa non sit legitimus.eo.ti.ſ.proinde pater.z.ff. palam,z.ff.adhuc amplius.Et idē vī dicenduz in legiti mato per principem,vt scz aut patre perente aut non. ad quod.ff.de adop.l.ij.z.l.non pōt.z vī expressum in auten.de trie.z.ſe.ſ.vltimo. z in aūt.qui.mo.na.effi.legi.ſ. sed z si quadā circūuentionē ibi hoc ipsum dicente.z qui.mo.na.effi.sui.ſ.illud. ff. sic igitur. Sic z filius naturalis nostrus filius in testamento vel alis cēsetur iuris fictione legitimus.iu aūt.vt li.ma.z auie.ſ. ad hec.quod tñ locū hz non existentibus alijs legitimis,vt no.Azo in sum.ſ.de natu.lib.in fi.Pro quo facit in aūt.qui.mo.na.effi.sui.ſ. generaliter.ff. de testa. tu.ſi qs ita.ſ.ſi filia.z de iure pa.l.gaius.Ar.contra.ff.de testa.mili.ex his.j. respon. Nota etiam q̄ filius illegitimus punitur propter in contri nentiam patris.xv.q.viij.cum multe.De quo etiam scripsi.ſ.de his qui se defe.l.j.in nota magna prope.fi.ibi ad.l.cum a matre ꝛc.quod ex diuina lege pcessit Benef.xxv.vbi Abzaā dedit ois bona Ysaac, Filijs aūt Zebinarū largitus est munera,z tamē illi nō erant ex illi cito coitu nati, ergo multo magis debent ex illicito coitu suscepti hec damna sentire. eteꝛ ante legē mosayca hmōi cōtubernia inter dicta nō erant.xxxij.q.iij. dixit Sarra, talis ergo phibitio successio nis illegitimoz ampliоz erat legitimo heredeꝛ.o existente, nō enim erit heres filius ancille cū filio libere, neq̄z eī filius est.neq̄z pōt ha bere hereditatis cōsortiū,qui nō habuit originis priuilegium.Sunt hmōi filij,non testes matrimonij, sed adulterij. non patris honoris sed pudoris.e.q.dicit aligs.Fortius itaq̄ talis pena exclusionis lo cum habebit post.legez z euangelium.vnde z Sapiеñ.iij. Filij adul teroz in cōsumatione erunt, nationes eī inique dire sunt consum mationis.z Eccl.xlj. Filij abhominationū sūt filij pctoz, z tiatim filioz pctōrum peribit hereditas,z cū femine illoruz assiduitas op probij.z hoc licet alias boni sint.ivj.di.vndecūq̄.z pater expresse, Judic.xj.c.in pria,vbi sic legitur. Eiecerunt Jepte fratres dicētes, Weres in domo patris nostri esse non poteris: quia de adultera na tus es matre. Item Osee.ij. Filiorum ipsius non misereboꝛ,quoniaz filij fornicationis sunt. Jnde dicitur prohibitio successionis huiuſ modi supplicius patris.in auten.qui.mo.na.effi.legi.ſ.vltimo.coll. vj.Ad quod.ff.quod me.cau.ifti quidem. z.xxxij.q̄. vj. indignan tur.z Ecclesiastici.xxiij.Non trahent filij eius radices, z rami eius non dabunt fructum. Unde moabite z ammonite quia ex incestu lz ebrietate cōmisso fuere progeniti,vſq̄ in eternum non ingredient ecclesiam dei.xv.q.j. Loth amicus dei in fine. An aūt filius sacerdo tis de ecclesia quam tenet valeat remoueri.no. Jnn.ex de fil.presby. veniens. Et an fine iuris ordine.eo.ti.c.fin. Qualiter quis purgatur q̄ non sit filius sacerdotis. vide extra de purga.cano.accedens. vide z alia que habentur eo.tit.de fil.presby.c.j. Et quia hec materia quo tidiana z vtilis est,intendo hic formare aliquas questiones.

¶Primo igit̄ quero de filijs naturalib° susceptis aū mrimoniuz, z legitimatis p matrimoniū subsecutū.vt.ſ.de natu.li.cum qs.z ex tra qui fil.sint legi.tāra.an vere fiāt legitimi p ipsum mrimoniuꝫ si pe doralibus instrumentis? Et nō vī,insti.de nupt.ad fi.cum cōcoꝛ.z hoc determinat ibi gl. pro quo est: q̄ necū p tā suscepcis necessaria sunt dotalia instrumēta,sed ēr nascituris sunt legitimationis initiuz in aute.q.mo.natura.effi.sui.ſ.fi quis igitur. Preterea requirit ad talē legitimationē q̄ mrimoniū publice in facie eccle ẓbat.in aut. qui.mo.natura.effi.le.ſ.q̄tū vero z se.Et hoc casu mrimoniū p scri pturā probandū est vt dictis iuribus. Nā z inter eos inter quos pa ctū nō pcesserat,scptura reqrēde vī vt.ꝑbat aptissime Thobie.vū. c.ibi accepta carta,fecerūt cōscriptionē coniugū Et vide.xxxij.q.ij. nō ois.z.xxxv.q.v.alit.facit ēr ad premissa.iij.q.iij.consanguineoꝝ z.xxx.q.v.nullū. Archi.z inducēs.in aūt.qui.mo.natura.effi.le.ſ.il lud.z vt lic.ma.z auie.ſ.fi quis aūt.eī q fil.sint.le.c.j.z.c.tāta.Et q̄ in mrimonio bñ potest dos omitti.vt not.xxx.q. v. nostrates.in fi.z no.dicto.c.consanguineoꝝ,sic ipse not.xxxv.q.ij.in pn. Pro quo ēt facit.ſ.de nup.ſi donationū.Et q̄ mrimonia non ex dore sed ex affe ctu constituunt.ſ.de repu.l.fi.in pn. Nā z coit° nō facit mrimoniuz sed maritalis affectio.ff.de don.inter virū z vxo.cum hic status.ſ.ſi mulier.vide.ſ.de nup.neq̄z z ꝑ ibi no. ¶Jtē licet in mrimonio re quiratur benedictio sacerdotalis,non ideo requiritur q̄ sit de essen tia sacramēti,vt habetur i tertia pte sc̄de sancti Thome.q.xxxiij. ar.vlt. Puto aūt q̄ licet benedictio sacerdotalis in nuptijs non sit de essentia sacramenti.est tñ de solennitate,habetq̄z instar sacramenti, vñ literari non debet.extra de secū.nup.c.iij.z ꝑ ea preter sedas nuptias benedicēs a sola papa absoluitur eo.tit.c.j. z ideo sacerdotes dicun tur nuptias cōfirmare.in aute.vt lic.ma.z auie.ſ.q̄ vero.in sēda co lumna.Sed certe licet dos non sit ad causam necessariam mrimonij est tñ de solēnitate matrimonij.xxxi.q. ij. lotharius. Indi gissimum q̄z est dicere q̄ mrimonij possit consistere sine dore.ff. de pac.dot. cū pater.z vide quod scripsi.ſ.de apo.pu.quicunq̄s.in nora presum prionū.ver.lxv.z se.Sunt aūt dotalia,instrumentia scripture publi ce que de nuptijs fiunt.not.ſ.de nup.in aute.sed nouo iure.z auten. maximis.z vide quod ibi dicit glo. que maxime inter nobiles fieri solēt.ſ.de lat.li.tol.l.j.ſ.sed z si quis. Vel dic q̄ dotalia instrumen ta sunt que de datione dotium fiunt, vt sic nomen sit consonum rei. ſ.de epiſc.z cleri.decernimus.ff.de acqui.pos.l.j.in pnin.z de ver.sig. tugurū.cum concoꝛ.z pater.ſ.de repu.l.ſi.in principio.

¶Et sup hoc vī dicendū,z forte melius q̄ nuptie vere dicantur lz attestationes in scriptis habite nō sint.ff.de pig.Ẓbitur.z.ſ.de nup. neq̄z hoc q̄tū ad ipsum mrimonium, secus est q̄tū ad legitimitatem filiozum.vt not.dicta.l.cōtrahitur.z insti.de nup.ſ.fi.z de here. ab in testa.ſ.quibus.in glo.in quibus,z in auten.de incest.nup.ſ.ſi. in glo.q̄ est ꝛc.z facit insti.de adoptio.in fi.

¶Preterea sciendū est q̄ vbi mrimonū clā ẽctū est,lz cōiuges im pedimēta,nesciuerint,filij tū sunt illegitimi,nec excusantur filij ante susceptі pr̄iusq̄ mrimoniū p ecclesiā approbet extra q fi. sint legi.q̄ nobis.Quis in cōcubinatu susceptі p sequēs mrimonium legitimen tur,vt dictū est.huius ratio redditur per Host. in summa eiusdē tituli ſ.ſi.v.sed q̄ poterit. dicit ēm q̄ hoc facit constitutio eccle z diuersa cōsideratio. In cōcubinatu ēm suscepto nō cōsiderat pctūm vel odiū parentis sed fauoꝛ prolis,iōq̄z dilatādus,sed a vero cōsiderat pctūm z odiū parētū,z nō fauoꝛē prolis,z iō restringenda.iuuat etiā iure ciui li.ff. de cōcu.l.j. Et lz vterq̄z mortaliter peccet,magis tñ quo ad con tēptū scandaliz̄at ecclesia in primo casu q̄ in secō,puniunt aūt ma gis parentes in filios q̄ in seipsos.ff.q̄ me.cau.ifti quidē Parentes eī diligunt filios vt seipsos vt dī.viij.eib. z amoꝛ patris dr stimul° naturalis.ff.de excusa. tu. amicissimos. in fi. licet mater presumitur melius defendere causam suā q̄ cōiz filij z suā.ff. de carbo.edic.l.ij. aū fi. Et iō parētes puniunt in filijs.iō dicit suppliciū paternum, in aute.q.mod.na.effi.legi.ſ. vltimo.ibi sit hoc supplicū paternum. vt oēs cognoscāt q̄ neq̄s quicq̄ peccatricis cōcupiscētie eozū habebūt filij.de hoc supradictū est. Vel dic q̄ tale dānum q̄ incurrit filius ille legitimus:q̄ repellit a successione parētis nō est pena. Sicut eī nō est alicui pena q̄ nō succedit in regno pro eo q̄ non est filius regis, ita nō est pena alicui qui nō est legitimus. q̄ si non debent que sunt filioz legitimoꝝ,vt habetur in tertia parte eiusdē scōe.q.clvij.ar.ij. Et est simile.ff.de vi z vi.ar.l.j.ſ.q̄ igitur. Istis incipit q̄ ergo in fi.

¶Secō q̄rit an sequēs mrimoniū sicut legitimat filios z facit eos patri succedere,ita habeat ēr legitimare nepotes ex filio vt auo suc cedāt. Pone,habeo filiū naturalē ex cōcubina quondā matre ei° cer tū est q̄ antea ipsi filij nepotes mei excludebant a successione mea. ſ.de natura.li.l.fi. An q̄ post dictū mrimoniū p me ꝛcti sint p̄dicti nepotes p me legitimati vt mihi ab intestato succedāt? vī q̄ sic, vt fauoꝛ legitimationis extēdaī z ampliet.ff.ſ li.z posti.cū q̄dā.an idē.ff. de legi.benigni°.z de re.iu. capiēda. Sui.de cug.Ẓ.nō ēm pōt habe re locū retro ante legitimatio.q̄ persona illius in qua debebat ope rari.desijt in rerū natura esse,ad q̄ inducit.ff.de bo.rati. z rē ra.ha. l,bonoz.z.ſ.de decur.fi ille.Cū ēm in eozum patre p̄moztuo non ope ratur ratihabitio a quo procedit essentia filij,nec in eius procedere potest inducit.ff.de bonis liber.ſi qui libertibus.ſ.posthumus. vbi pater quod liberatis ab eo procedere debuit qui debebat eximi a prestatione operarum si haberet duos filos, z vnus post moztem nasceretur

Filij illegitimi fiunt tripli legitimi.

Filius ſl legitim° ppt p̄s inconti nentiam punitur.

Mrimoniū pōt fieri sine dictione dotali.

Instrumenta dotalia que dicuntur.

Mrimoniuz subsequens ꝑficit legitimet nepotes ex filio naturali de cedēte.

Baptismus vitia Fortius ergo contrarius cum plus appareat voluntas cōtradicētis tur tam q̄ facto q̄ ꝑbo.ff. de leg.de quibus. extra de ꝑmo.ſicut tuis de bapti. verba in mediores.ad fi.z plene scripsi.ſ.e.l.j.Nec dicas de sacramento loqui termedia mur.Nam z verba intermedia baptismi vitiant sacrm.Fortius cōtra quamcō ria de con di. viij. ſi non sanctificetur,immo dicas vitiari fictionem traria.

nasceretur:quia non excusibitur. Nec ob. extra qui filij sunt legiti. ranta.z.ſ.de na.li.quondam. Nā illud intelligitur qū in persona pa tris poterat operari,hic autem secus. Et facit ad premissa. ff.ad ma cedo.creditoꝛem.z de servi.ru.prе.qui sella.ſ.vltimo.

¶Et circa hanc materiā dic bzeuiter q̄ filioꝝ alij ꝑceantur legi timi puta ex matrimonio tā cōtracto. insti.de nup. in pnin. Alij nas cuntur seu ꝑceantur illegitimi,fiunt tñ legitimi, z hoc triplicitur.

¶Primo per rescriptū principis.in aut.qui,mo.natura. effi.sui.ſ. illud.ſ.de naturali.li.aut.ꝑterea.ex qui filij sin leig.ꝑ venerabilem.

¶Secundo per matrimonium.eo.ti.tanta.z.ſ.de natura.lib.cum quis.z.l.nuper.z tunc potius demonstrantur esse legitimi.z in aute. de incest.nup.ſ.dubitatum.

¶Tertio per oblationem a patre factā curie decurionum.eo.titu. cōmunium.z.l.ſi quis. Aut in dubio ex quadam fictione illegitime susceptі antea sunt ex post facto legitimi z iudicantur fuisse.pura cum pater talem filiū illegitime susceptū dicit filiū sui esse. non ad hiciens naturalem vt patet in auten. vt lic.ma.z auie.ſ.ad hec. Si nullis etiam distinctio sit in liberis seruis z libertinis.insti.de iurep. ſ.penul.de ingenu.in princi.z de liber.in principio. z.ſ. z cum vno. Et q̄ ꝑ nonnulli omissa innocentia litere dicant filium illegitimum ex ꝑmissa confessione paterna legitimari seu legitimum fieri.hoc tamen verum non est. quod ptz ap pertius dicto.ſ. ad hec.ibi hmōi filios legitimos.filios esse,z statim z nullam aliam probationem ab eis queri,z ibi cum subdit.ex hoc enim z cum eoꝝ matre monstra tur. i. fingitur dicit glo. legitimum habuisse matrimonium vt neq̄z ab ea pro ea nuptiarum fide,alia probatio requiratur. ¶Nota ergo legitimos esse,z alia que sequuntur. Nam aliud est esse,aliud fa ri.esse enim quis dicitur a seipso, fieri autē ex alterius facto. ad hoc ſ.de his qui ve.eta.l.ſi.ff.de vac.mu.l.ſ.ſ.adoptiui. z de condi. z de mon. falsa.ſ. j.z quod legitur z no.ff.de procurat. ponponius. ſ.ij. in verbo esse. Unde dispensatio super defectu naralium non potest equiparare legitimū,als naro legitime de fil.ꝑes.c.ij.li.vj.z ibi not. hoc Archi.z ratio redditur fm eum,eo.tit.c.j. Generaliter quo q̄z dispensationes super defectu natalium sunt restringende.super quo vide q̄ plene scripsit Jo.an.qui filij sint legi.laroz.super prima glo.

¶Tertio ex his queritur de questione que fuit de facto Camerim pater susceꝑit filium naturalem.deinde sumpsit vxoꝛem z concubi na virum. Postremo pater in suo testamento vocauit hunc filium suum non adiciens naturalem an est iste legitimus? Et vtrum suc cedet patri in re feudali vel emphiteotica locata patri per ecclesiaz pro se,z suis heredibus ex eo legitime descendentibus. In hac que stione dum consultus forem dixi q̄ non, inducens inter cetera q̄ fi lius taliter nōiatus non fit sed est quadam iuris fictione legitimus vt predictum est.fictio autē legis q̄uis procedat super eo quod non est.tamē super eo quod impossibile est esse procedere nequit. vt scri pſi.ſ.de apo.pu.l. ij. in nota presumptionum. ver.v. z not.ff.de li.z po.Gallus. ſ. si eius.ad fi.magne glosſ. Sicut enim fingi non potest quod est iuri contrarium.vt no.ff.de le.j.talis scriptura.ad fin.vl.gl. vt probatur.ff.de postli.re.l.in bello.ſ.facte.z de vsucap.si is q̄ pro emptoꝛe.post principium.z de eo qui protu.l. ij. in pnin. Nam z res iudicata detecta veritate retractatur.viij.diſtin.veritate.z.c.qui cō tenta.z.c.cōsuetudo.z.lxxij.dist.quicunq̄z.z tñ res iudicata pro ve ritate accipitur.ff.de reg.iur.res iudicata. immo fingitur nō factuz q̄ non de iure sit.ff.de arbi.labeo.in pnin.z not.eodē tit.quod tamen in glo.ideſt fingatur. Cum inter patrem nominantē.z matrem cōcu Pater in binam obstantibus impedimētis matrimonioꝝ nequeat consistere testō vo matrimonium tempore nominationis eiusdem ipsa fictio non proce cauit filiū dit,vt sic talis fictio si procedere posset locum habeat si res in eodē quem ex statu permanet.ff.de solu.cuz quis.j.z.ij.rel.ꝑ.q.ij.ne quis.extra de cōcubina iureiur. quemmadmodum. igitur ad talem fictionem inducendam habuit. opz omni tēpore personas patris z concubine consistere habiles ad an ꝑ hoc mrimonium, sicut in ꝑscriptione omni tpe est necessaria bona fides. celebitur extra de ꝑscr.c.ſi. z in actione ad exhibendum opz actoris omni tpe legitima interesse.ff.de exhib.itgni.ſ.ſi. Sic z sponsalia de futuro impedimētū supeuenientis annullat,non matrimoniū subsecutum.extra de eo qui cog.consan.vxo.sue.super eo.z.c.ex literis. cum multis ſi. Cōparan da enim videntur z equiparanda sponsalia susceptioni filij naturaz lis,z matrimonium de presenti quod sponsalia perficit nominationi, ꝑni que filium naturalem fingit esse legitimuz. Sic z impedimentū quod superuenit post electionem vitiat illam, z confirmationem im pedit de iureiur.c.vl.lib.vj.de electio.vt circa.z facit insti. de inuti. ſti.ſ.j. Sic etiam affinitas superueniens post testimonium depositū impedit additionem seu declarationem quam testis vult facere di cti sui in aut.de testi.ſ.illud. Item q̄ mutatione persone mutatur z cōdictio rei.ſ.de impo.lucra.descri.l.j.ſ.ceteri. Forti° ergo hic mu tabitur conditio legitimationis vbi est mutatio personaꝝ. Et q̄uis tempore natiuitatis aut conceptionis inter patrem z concubinam matrimonium consistere potuisse, quod videtur sufficere libertatis fauoꝛe.ar.ff.de stat. bo. l. z seruozum. ſ. ingenui. ad idem. ff. de re. du.ſi cognatis.magis tñ attendendum est tps nominationis. ar.bo

Universidad de Deusto
Biblioteca

propter mrimonia intermedia. Qs ẽt impediãt coniunctionẽ extremoꝝ sic probaꝫ. Sponsalia conditionalia, z sequens carnalis copula faciunt mrimonium: sed grauis cõditionis euentus intermedius impedit coniunctionem extremorum. extra de cõdi. appo. per tuas. Sic ẽt locus medius impedit pollutionẽ de cõ. eccle. vel alta. c, j. li, vj, sic z seruitutẽ. ff. de serui. ru. prę. qui sella. §. fi. cũ cõcoꝛ. Jte interruptio possessionis naturalis vel ciuilis impedit extrema cõiungi, z opꝫ noua prescriptionẽ incoari, ẽ. de prescri. xxx. anno. cũ notissimi. §. ifz z fi gs. z, xvj. q. iij. §. hec que. Sic interpellat possessio ꝙ habeo per colonũ decedentẽ vel deserentẽ per intermediã personã tertij. ff. de acqui. pos. si de eo. §, j. ad idem facit e. ti. cũ solus, in fi. Jte clericꝰ habẽs gratia de beneficio vacaturo fi ẽ hat matrimoniuz ipso facto gratiã perdit quãtuncũqꝫ mrimonium per moꝛtẽ vꝛoris posteꝛa dissoluatur, vt no. Jo. an. de cler. cõiug. c, j. li. vj. in gl. hinc ergo. Sic ẽt ficto canonis per ꝙ duo dies pro vno fingunt cessat per cibum vel potũ intermediũ ex parte ordinantis vel ordinandi. lxxv. distin. ꝙ a patribus ex de rẽp. ordi. literas. Jta ergo z per dicta mrimonia impediatur fictio que procedit ex patris nominatione ꝑdicta. Et pro hac parte facit aperte. ff. de iure dot. si spõsalibus, ꝯ. responso. z. l. dotis in fi. ¶ Potissime talia fm ius canonicũ sunt dicẽda quo aduersus mrimonium z cum clandestine est presumptio violẽta. Fortius ergo presumet cõtra matrimoniũ factũ. extra de clã. despon. c, j. z. ꝯ. Qđquidẽ ius est hoc casu permiscue attendendũ eo ꝙ cã legitimita tis agit̃ que non alibi ꝙ cozã ecclesiastico iudice est tractanda extra de oꝛ. cog. tua. z q filij sunt legi. lator. z. c. cãm. Et q mrimonia iure poli. z non iure fori tractãda sunt. ꝯ. q. iij. §. hinc colligit. z maxime si lis agit de re eaphiteotica ecclesie, z in iurisdictione ecclesie: vbi ius cononicũ iuri ciuili preferẽ. ẽt si causa de qua agitur periculũ aie non cõtingat, vt de hoc not. de hereti. cũ fz. de reg. iu. c, j. li. vj. Pterea aliud est in veritate legitimũ esse, z aliud fingi legitimum z oi iure frui ꝙ leges legitimis cõcesserunt, vt probatur. ff. de re. iu. verũ est. de acqui. pos. l, j. §. si vir. z ex qui. cau. ma. deniqz. z no. Archy. de fil. presby. c. ꝯ. li. vj. ¶ Sz ecclesia locando rem suã parti, z legitimis heredibus intellexisse cẽsenda est de his qui erant in veritate legitimi z non iuris fictione. arg. optimũ. ẽ. de his qui ve. eta. l. fi. z ex his que not. ẽ. ad trebel. aut. nisi. vtin gl. Ad idem in cle. de elec. ꝙ circa.

Verbum anceps

Nõ em filius legitimus factus ex fictione iuris ciuilis equipollet ei qui vere naturalis z legitimus est, vt vbi dicit. Quotiens em verbũ prolatuz propriã z impropriã põt habere significationẽ, accipiendũ, ad, ppriaz trahendũqꝫ est semp ad propriã z potiorẽ. ff. de statu li. l. cũ heres. §. significa. stichus. ꝯ. de hoc scripli plenius. ẽ. de impo. luc. descrip. post gl. que tionez tra incipit. no. sic in. ꝯ. q. Nõ ob. ꝙ inter patrẽ z concubinã alz tpe succẽdeuz est, cepti filij mrimonium cõsistere potuit, vt sic exponamus literam dicti. §. ad hec consistere pñt. i. poterunt vel. i. poterant, vt est lra vi. de nat. li. aut. si quis. Et ẽ ita accipiatur tps ꝓ tpe. pro quo est. ff. de ꝛ. si, verbum erit. Hoc em duplr eliditur. Prima qz matrimonia inter dictos patrẽ concubinã ex dicta confessione fuisse presumit. Et matrimonium inter ipm patrẽ z suã vꝛorẽ deinde suscepta z in rei veritate contractum fuit, nõ de illo constat aliqua fictione, aut presumptione iuris. Presumptio autẽ z fictio probationi cedunt. ff. de his qui sunt sui iuris, filiũ, ꝙ merus cã. l. fi. in prin. de quo dic vt scripsi. ẽ. de apo. pub. l. iij. in no. Psumptionũ. ꝛ. v. Scõo qz ibi ponitur verbum possunt ꝙ est psentis tpis, quod ad tps preteritũ non trahitur sicut verbum preteriti nõ trahit ad futurũ. ff. de leg. iij. vꝛoz. §. j. de libe. leg. aurelius. §. Titius. Nec pñs trahit ad futuz. ff. de. au. z. ar. le. si ita. de ver. obli. si ita stipulatus fuero. in fi. l. si a colono. z. l. si stipulatus fuerim. ver. z io. Neqz em est nostrũ extẽdere legẽ. ff. so. ma. si vero. §. de viro. Immo ꝙ nõ est expssum, intelligit omissum. ff. de ver. ob. quicquid. Et si voluisset Justinianus ponere. d. §. ad hec. verbum preteriti potuit, vel potuerat expressisset. de cad. tol. l. j. §. finaũt ad deficientis. Sic z in rescripto verbum ꝙ omissuz est supplere nõ est nm. de rescri. susceptũ. li. vj. ¶ Sicz a canone, seu in canone. de tẽp. oꝛ. dilectus. de sen. excõ. is qui in fin. j. rũ. li. vj. in cle. de elec. ne romani. z. c. constitutionẽ. in prin. Sic z a testatoꝛe. ff. de li. z po. cõmodissime. z a paciscente. ff. so. ma. si cum dotẽ. in prin. z. ẽ. de pac. cõuen. l. fi. Unde Tulliꝰ, ũ. rhetorice. Scriptoꝛi. i. cõditoꝛi legis, neqz ingenium. neqz operã. neqz facultatẽ vlla defuisse, quo minus aperte posset prescribere id ꝙ cogitaret nõ fuisse ei graue nec difficile eam cãz excipere ꝙ aduersarij pferant si quicꝙ proferant excipiendũ putasset, z parũ supra nõ oportere de eius voluntate nos argumẽtari, qui ne id facere possemus iudiciũ nobis reliquerũt sue voluntatis multa incõmoda cõseq si instituãtur, vt a rescripto legis recedatur. Nã z eos qui aliquid scribũt non extimaturos id ꝙ scripserint ratũ futurũ, z eos iudicẽt certuz quid sequẽtur, nihil habituros si semel a scripto legis recedere cõsueuerint. z statiz multo propriius accederẽt ad scriptoꝛis voluntatem euz qui ex ipsius scripto spectet, ꝙ ille suetis posita voluntatis quasi imaginẽ reliquerit. hec Tullius Cicero cuius oraciones z verba etiaz per iurisconsultos in legum voluminibus non demeruerunt apponi. ff. de quẽ. iur. l. ij. §. post hoc quoqz. ad. l. iuliã. ma. in questionibus. de verb. sign. littoꝛa. de penis. Cicero. Pro hoc etiam bene facit. ff. de publica. vectigalia. in princi. ibi re formare, ad dere, vel minuere ꝛc. de spon. si puelle. de hoc cũ tenẽ ꝙ scripsi. j. de profes. qui in vi. cõstan. l. j. in verbo. interpretandi. Jtẽ leges cũ earũ claritas in euidenti est nedũ extentionem que grauius prohibẽt, vt pretactum est sed nec ẽt interpretationem recipiunt. ff. de leg. ij. ille. §. j. ẽ. de. li. pret. l. iij. z extra qui filij sunt legi. c. ij. at cui dubiũ est ꝙ non vꝛ lex dixisse potuerant que dici pñt? Certe nulli sane intelligẽti, sicut non vꝛ dixisse dena qui dixit decẽ. ff. de leg. j. si gs restamẽto. Ꝑba quidẽ accipiẽda sunt fz illũ sensuz ad eum demonstrandũ sint̃e institutus, xxxvij. dicti. relatum. xxij. q. ij. is asir. in princi. nec ab eis eoꝛ ꝙ significatione recedẽdũ est. ff. de leg. iij. nõ aliter. hec z alia scripsi plenius. j. de agri. z cen. litibus. in verbo nõ idonea. ¶ Quarto queritur, quid in legitimato per matrimonium subsequens, vt dicto. c. tanta, an succedat in feudo nobili vna cum legitimo, vel an ex eius dat legitimum quem in gradu precedit? Et videtur ꝙ sic, vt dicto. c. tanta. Ad idem est in auten. qui. mo. natura. effi. sui. §. reliqui. ibi semel eos efficiẽtes ligitimos damus eis habere etiam successiones illas quas habent hij qui ab initio legitimi sunt. z. §. si quis ergo. in fi. ibi nihil a legitimis filij ꝛc. Ad idẽ. ff. de li. z po. filio. Jtẽ qꝫ taliter per matrimonium legitimatus intelligitur etiam quo ad spirituaFeudum an debeat filio per mrimonium subsequens legitimatio.lia legitimatus, vt no. d. c. tanta. z extra de elec. innomit. Forti quo ad feudum, cum spiritualia tanto digniora sint ꝛc. extra de mato. z obedi. illud. z. c. solite qui filij sunt legi. per venerabilem. xcvj. distin. duo. Amplius certum est eum per matrimonium factum esse legitimum, vt eo. c. tanta. ergo erit legitimus omni tempoꝛe a die natiuitatis, z quo ad omnia bona. Quod si aliud diceremus, exercanda sequeretur absurditas. vnus enim z idem erit legitimus z illegitimus. ff. de libe. causa. duobus. Pro quo sunt plura iura que scripsi. j. de re. milit. l. fi. §. vltimo. in. j, z. ũ. questionibus. z. j. vt nemo ad suum pa. fu, vic. l. j. in questione instrumenti. Sic etiam monstrum quodammodo censeretur, vt notatur extra de clan. destin. cum inhibitio. z vna z eadem res diuerso iure censeretur contra. l. ff. de vsuca. eum qui edes. ẽ. qõ. ũ. quia cognouimus. extra de deci. cum in tua. multa his similia vide in dicta questione instrumenti. Deteꝛ ea aliquid retrotrahi z foziri effectum quem antea habuisset procedit non solum in contractibus z iudicijs, sed etiam in maleficijs quod prosequere vt not. de reg. iur. ratihabitionem. lib. vj. per Joãnd. ¶ Item z vbi non sunt premissa. vnde retro dicitur in ciuitate fuisse qui ab hostibus venit. ff. de postli. re. retro. Et retro dirigitur actio, z fozitur effectum suum. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ẽ. extimatio. z de cõsti. pec. item si la. ẽ. j. De hoc vide plene. ff. de pig. act. si rem alienam. §. omnis. in glo. ¶ Et quando igitur potestatem legitimationis potestati postliminiũ, dicam ꝙ sicut illud eum in cuius persona abmouet ius seruitutis per captiuitatem inducte, facit eius cõditionis ac si nunqꝫ in ea spem seruituris fuisset. ff. de postli. re. postliminium. sic z legitimatio istuz perinde faciat haberi ac si filius legitimus non fuisset. ff. de inius. testa. si quis filio. §. pe. Et sicut postillud ius postliminiũ reuersus excluderet alios quos in gradu precedit. dicta. l. si quis. §. sed z si pater. z. ff. de bo. li. si necesse. §. si deporto tus. z de secun. ta. qui ex liberis. §. j. ita z per legitimationem, que retro trahitur. Nam constat istum naturalem a conceptu z partu habuisse statum legitimitatis implicitum, explicitum, z consummatum postmodum in matrimonio contracto. trahetur ergo consummatio ad initium. ff. qui potio. in pigno. ha. potioz. ũ. responso. de cõtrahen. emp. nec emp. de pericu. z co. rei vendi. necessario. quod si pendente. z ad. l. falcidi. fundo. xxxv. distincti. ab exordio. ¶ Item omnis leꝛ creatozem deum imitari tenetur, De animata patet. ẽ. de dona. inter virum z vxo. l. fin. in autenti. vt omnes obedi. iudi. psouin. §. ab ipiar. De inanimata etiam patet ex his que scripsi. ẽ. ne fil. rẽ quam ven. enime. l. ũ. z. j. de sta. li. vi. ro. l. j. in verbo legum. z iudeꝛ principem sequi debet. ẽ. de epi. au. l. iij. in prin. Sed deus non nouit opus imperfectũ. extra de bapt. maiores. versi. sed adhuc. Imperfectum vero foꝛet legitimationis opus si filius partim foꝛet legitimus, partim illegitimus. Sic ẽt dicimus in testamento, neqz emꝑ potest quis decedere pro parte testatus, z pro parte intestatus. ff. de reg. iu. ius nostrũ. Et regulariter actus legitimi. idest qui actualiter a legis potentia veniunt, conditionẽ non recipiunt. neqz diẽ. de reg. iur. actus. libro sexto. Quod em non recipit diuisionem in partes nec in ptes tpis, vt ibi no. Dy. p. l. miles ita. §. ꝙ dixim⁹. ¶ In b tñ aperte obstat. ff. de vsufruc. si quis binas z. vñ. q. j. pastoralis. Sz pro eo est. ff. de adop. si tibi. z de ma. te. libertas. ¶ Et qd per canonem z exquisitas rationes ambulamus: leꝛ nihil dz continere imperfectum. j. de cõsul. l. fi. z. ẽ. de hijs qui. vi indig. l. pennlti. z de an. excep. l. j. §. vltimo. sed perfectus oibus consulere. eo. ti. l. ũ. in princi. Hanc partem sequitur An. de Iser. lib. feu. si de feu. controuer. fu. capitu. naturales. Idem solebat dicere Jo. an. dicto. c. tanta. dicens ꝙ predictum capitu. naturales loquitur in legitimatione facta per principem. Secus in matrimonio in quo id nõ expꝛimitur, vt ibi no. Nã si potest

Primo si põt hoc princeps, ergo z matrimoniũ qs ab ipso deo, z in paradiso inter in patriarchas

Legitimari quid est,

Legitimationis descriptio

Legitimationis quasi

Legitimationis quam

Legitimationis quãtz

Legitimationis quãtz

Legitimationis quãtz

Universidad de Deusto
Biblioteca

Baptis-
mo an sit
potẽtius
matrimo-
nio ad de-
lẽdas ma-
culas.

ptismo si baptizatus aliqs in me deliquerat: nõ deletur nec tollitur
pena mihi debita ex eius crimine vl delicto vt nota. Innocẽ. exẽ de
diuo. gaudemus. in gloss. vltima. z Ber. eodẽ titu. quãto. in glo. vlti
ma. z not. xxvj. distin. deinde. z xxvj. q. j. si gs. z Joan. an. in re. iur. fi-
ne culpa. in nouel. in. ij. q. principali in respõsiõe ad tertiũ. ar etiã dicit
q maius sacramẽtũ est baptismus q matrimoniũ. ¶Sinus ergo tol
letur ex ipsa legitimatiõe matrimõiali vl successiõis legitimo heredi
cõpetẽs ex feudi cõcessione pmo facta ei q fuit agnatiõis cõmunis.
p quo etiã facit qõ no. Inno. extra de priui. dudũ. in. j. z. ij. glo. Idẽ
patet in ingresso monasteriũ. nã monachatio omnẽ maculã delet. in
aut. de mona. in prin. de pẽn. dist. j. his auctoritatibus. z tamẽ illegi
timꝰ monasteriũ ingressus licet possit ad ordines pmoueri: nõ tamẽ
ad honores ecclesiasticos. not. extra de fil. presbyꝝ. nimis. z p Archi.
eo. ti. c. j. li. vj. ¶Premissa quoq; ratiõabilit cõmunt ratione rei
feudalis: vt eã manifestũ est due sunt maxime potestates. ecclesiasti
ca scilicet z secularis. in aut. quomodo opor. episco. in prin. Prima
diuinis presidet. Secũda temporalibus z humanis. Et sicut secularis
princeps non põt de ecclesiasticis rebus disponere vel personis. exẽ
de cõsti. eccle. xcvj. distin. bene qdẽ et c. cũ ad verũ. z. x. di. quoniã. cũ
cõco. Ita z potestas ecclesiastica puta summus pontifex nõ potest
existente principe seculari tẽporalia disponere: nisi quatenus de peri
culo anime ageretur. Hoc colliguntur. s. de testa. hac cõsultissima.
ff. per nuncupationẽ. de cõdi. l. si. ff. in omni. extra de testa. cũ esset. z
c. relatũ. de iureiurã. cũ cõtingat. de pac. c. j. lib. vj. z ex his que not.
Joan. andr. de regu. iuris. c. ij. libro. vj. z Buil. in Spec. de dispu. z
alle. ff. iij. versi. fz nunqd in causa. s. de decu. duũuirũ. fz. de pala. sa. lar.
qdã ad fi. nõ emẽ debet quis alienis partibus se ingerere impudenter
j. de appa. proconsulis. z le. l. fi. z facit. j. de nume. in prouinciis. z de
exacto. z eye. l. ij. cũ multis concor. z que scripsi tbidez z predicta. l.
duũuirum. ¶Et vt manifestius loquar quãuis papa seu princeps
possit naturalem vel alium illegitimum facere legitimum: non tamẽ
habebit locũ hec legitimatio in his que de alterius sunt iurisdictio-
ne. talis enim legitimatus non obtinebit bona: que in ciuitate vel p
uincia non subiecta legitimanti sunt posita: vt hec not. Innocen. di
cto. c. per venerabilem. in verbo euaderet. vnde legitimatus a princi
pe seculari: non intelligitur quo ad ordines legitimatus: vt patet ex
eo quod not. in Spe. de legato. ß. postremo. verſic. item legitimatus
z ver. fz illud. z facit quod not. Inno. extra de re iudi. cum te. vbi di-
cit inter cetera q papa nõ potest restituere in integrum laycum nõ
sub ditum sue iurisdictioni: nisi forte sibi necessarius esset in clerica-
tu. Eorum quidem ad papam pertinet restitutio: quorum ad eum
pertinet castigatio. ij. q. iij. ß. hinc colligit. vbi patet q infamiam ir-
rogatam ex sententia iudicis secularis papa abolere non potest pa-

Laicus pa tiaq; legitimat quantum ad ecclesiasticas dignitates z rex prin
pape non ceps quo ad seculares: ad ecclesiasticos non. z. d. c. j. in glo. z no. An.
subditus dict. c. naturales. Et hec vera vbi necessaria est legitimatio fame di
non pos spensatio vel restitutio. vt si seruus datur libertati vel ligatus neglb'
test p ipm curie absoluatur: etiam si laicus hoc faciat: tamẽ ad ordines aptus
restitui in reddit. liij. distinctione. c. j. ij. z. iij. z sentit hoc Innocentius dicto
integrum capitulo per venerabilem. Cum itaq; generliter bona temporalia
humano idest imperatoris iuri non diuino subiecta forte noscantur
viij. distinctiõe quo iure. z plene scripsi. j. de incol. l. fina. in verbo pa
nate ad secundam partem questionis: potissime bona feudalia de
quibus etiam si ecclesia vel ecclesiastica persona conuenienda fit: nõ
coram ecclesiastico iudice: sed coram tempozali z seculari trahetur:
vt patet extra de iudi. ceterum. z de foro compe. verum. pro quibus
etiam tam ecclesia quam persone ecclesiastice subeunt onera tribu-
torum: vt scripsi. s. de exacto. tri. l. fi. apertissime. patet q dispensatio
per eum principem facta seu legitimatio: cuius potestati et iurisdi-
ctioni subiecta non sunt immo prorsus exempta: ad ipsa bona feu-
dalia nullatenus extenderur z facit extra de vsu pal. et tuarum. vt li
re pendente. c. j. ff. de interdic. z rele. relegatorum. post princip. versi.
ceterum. z. ß. sicut. z quod not. extra de offi. ordi. pastoralis. in priuc.
de episcopo q non potest cognoscere de causis suffraganeorum suo-
rum eis inuitis. z plura que scripsi dicta. l. duumuirum. Nemo enim
potest vltra formam sue iurisdictionis. ff. de fal. diuus. ij. ¶In hanc
sententiam inclinant Jaco. de ra. z Ly. s. de nup. z si contra. z l. si vi
cinis. z de secun. nup. l. j. dicẽtes q dictum. c. tãta. z alij canones sta
tuentes matrimonium subsequens legitimare filios ante susceptos
forẽ seruandos in ordinibus z honoribus ecclesiasticis z spiritualis-
bus. at in successionibus z honoribus tẽporalibus leges ciuiles sunt
canonibus preferende z idem dicũt esse in omni diuersitate: que est
inter leges ciuiles z canones; circa matrimonia z legitimatiões an
teneantur vel non: vt leges seruentur in foro ciuili: z canones in foro
ecclesiastico. Et hec potissime locum habent si in hoc matrimonio
non precesserunt dotalia instrumenta vt plene superius dictum est.
¶Hanc opinionem sequuntur z fouent in questione qua queritur
verum naturali primogenito sed legitimato post natiuitatem legi-
time successio competat iure primogeniture. Bar. buxie. in domini
calli. ꝛc. que incipit quidam habẽs filiũ. z Jo. an. de re. iur. fine culpa.

vbi tales materias in sua nouella est diffusꝰ. ꝓsecutꝰ determinãtes
legitimatũ eo casu per legitimũ excludi: vbi etiã tractat optime suo
more. An quod dicitur naturalẽ legitimari p sequẽs parẽtũ cõsugiũ
habeat locũ in genito ex clerico in minoribus beneficiato. Et an id
locũ habeat cũ alter parẽtũ interim aliud matrimoniũ cõtraxit. Et
an talis legitimatio fiat per matrimonium contractũ in extremis.
an cõsuetudo q primogenitus ꝓferatur ꝓiudicet clerico: vbi talia
dubia peroptime declarãtur. ¶Verũtamẽ ꝛ supradictꝰ determi
natione satis aperte videtur. in aut. de incest. nup. ß. vlti. de tri. et se.
ß. fi. de fil. ante dota. instrumenta. z insti. de here. ab inte. ß. quibus. et
quod ibi not. glos. quasi dicat ꝛc. ¶Item que supradicta sunt de
auctoritate ecclesie in legitimando q non se extendat ad bona feu
dalia non obstant: quia etiam ex auctoritate iuris ciuilis talis legi
timatio procedit: vt supra de na. li. cum quis. z. l. nuper. z insti. de
nup. ß. vltimo. quare legitimatio facta per matrimonium extendes
rur etiam ad bona feudalia: dumtamen in eo precedant dotalia in
strumenta. vt dictum est. ß. ver. sed certe. ¶Sed his non obstanti-
bus puto verius quod prediti per ea que dicta sunt. s. in ver. iteruz
legitimus heres ꝛc. z. ß. in proxi. q. ver. quoties enim ꝛc. ¶Illud
autem sciendum q licet q̃tum ad successionem distinguatur inter
naturales z spurios z natos ex dãnato coitu. tamẽ. q̃tũ ad dignis
rates z ordines ecclesiasticos nulla sit distinctio. licet non sic de fa
cili dispensetur cum vno sicuti cũ alio. quod prosequere vt no. de fi.
presbyꝝ. c. j. lib. vj. in prin. Itẽ vide quod de dispensatione circa illegi
time natos ponit Archi. lvj. di. in prin. z. c. j. z. ij. vbi etiam tractat
an prohibitio habita de filijs extendatur ad nepotes. De materia
illegitimorum scripsi z alia. s. de his qui se defe. l. j. in nota magna.
(At non ipsi) versi. (Vel maribus) versi. Et dicunt mares quasi
maioris sapientie q femina. vnde quodammodo mas dicit caput
vxoris. vide qõ scripsi. j. de re nili. quicunq; in nota magna. (Subs
sistentibus) alias existentibus.

De his qui a principe vacationem acceperunt. Titulus. xliij.

¶Impera. Theodo. Lex vinca.

NVllus vacationem tempozalem curialis acci
piat. Nisi id forte veris ac probatis cautis an
notatio nostra concesserit.

NVllus. ¶Casus. Decurio non potest impetrare immuni
tatem etiam tempozalem: nisi a principe ac iustis: verisq;
causis. (Nullus) sez decurio. s. de decu. nemo. z est signum
vniuersale negatiuum. (Temporalem alias temporaneam (nisi)
ver. Et ponit hic pro eo q negatiua precedit. de hoc satis no. Ar
chi. xv. q. iij. non est. (Veris ac probatis) No. q in dispẽsatione quã
facit princeps debet subesse causa vera: z hec ꝓbanda est. Hãc ma
teriã prosequere vt no. Buil. in spec. de legato. ß. qualiter. z Archi.
de elec. licet. canon. lib. vj. (Concesserit) alias consenserit. ¶Jn. ij.
gl. ibi princeps. Adde. l. rex prout de rege Saule dicit primo Reg.
c. xvij. Domum eius faciet absq; tributo. Papa tamen hoc non
posset in preiudicium principis secularis: cui tributa iusta deben
tur. vt scripsi. s. de exact. tri. l. fi. in fi. Quinetiam nec ipse princeps in
preiudicium publicorum vel aliorum. quod prosequere vt scripsi
eo. ti. actores. j. de excu. mu. in rubri. z de omni agro deser. quicunq;
ij. in verbo domesticum.

De vacatione publici muneris. Titu. xlv.

¶Imperator. Sor. Lex vnica.

MVneris publici vacationem ea continere que
non lege non senatusconsultis non constitutio
nibus principũ iniunguntur: merito responsum
est. Ad quã formã iuris pertinent si ceperis ad munera
extraordinaria magistratibus deuocari: appellatiõe in
terposita poteris apud presidem iuris ratiõibus ꝓtegi.

MVneris. ¶Immunitas simpliciter concessa liberat a mu
neribus extraordinarijs. nõ aũt ab ordinarijs. Quod si ta
lis immunis ad ipsa extraordinaria eligatur: appellet z pro
tegetur. (Aderito) i. iuste, z est aduerbiũ qualitatis. (Respõsum)
Ordo: merito responsum est vacationem muneris publici ea conti
nere ꝛc. (Ad quã) ssi. (Pertinet) si. j. ti. ij. maximarũ. (Doctegi)
defendi; adiuuari: tueri. ¶In glo. j. ibi indictas. Adde, vt. ff. de va.
mu. in honoribus. ß. qui publici.

De decretis decurionum: super immunitate quibusdam concedenda. Titulus. xlvj.

¶Decretis. Decretum dicit multis modis; quos vide in Spec. de Decretus
primo decre. s. j. Item decretum est iudicialis admonitio contra he mutꝛ lici
redem non exequentem defuncti voluntatẽ procedẽs. in aut. de her. ter dicit.
z fal. ß. si quis autem non implens. z. ß. illud quoq;. Item dispositio
vel voluntas. s. de pact. licet. ¶Que autem est differencia inter de

cretũ, auctoritatẽ, z cõsensus. not. Inno. exẽ de re. eccle. nõ ali. duduum.
Que differẽtia est inter decretũ. z exhortatione. habeẽ. xiij. di. ß. vlt.
(Decurionũ). Item tota ciuitas istã immunitatẽ nõ ꝓtar. ff. de excu.
tu. si duas. ß. sup hũc aũt numerũ. ¶Jn gl. rubꝛice ibi Sindico. Adde, Sindici
Sindicus dicit q̃si singulorũ, causas dicẽs ex de Sindico. c. j. Et vii dicit.
hoc est munus ꝓsonale: ad qõ gerẽdũ q immunitatẽ nõ hz; cogeẽ in
nitus. ff. de mune. z hono. l. j. in prin. z. l. ij. ß. deffensores. Jn hoc tñ gl.
ista cõiter reprobat. Nã licet in cõstitutiõe actoris sit necessariũ de
cretũ: in cõstituriõe tñ sindici necessariũ nõ est. ad qõ. ff. de tu. z cur.
da. ab his. l. ij. quãdo appel. fit. l. j. ß. solẽt. ß. de his q ad ecc. cõiug. l. fi.
ß. fi qõ. z exẽ de offi. oz. cũ vos. z sic sentit Buil. in Spec. in tit. de his
q ali. no. in iudi. inter. z in ti. de sindi. ver. itẽ qõ est cõstitutꝰ vide etiã
qõ no. ff. re ra. habe. l. actor. z qõ no. Jnno. exẽ de procu. petitio. z. c.
vlti. vbi tenet expresse q vniuersitas (qz domina est) cõstituit sindicũ
absq; decreto. Et idẽ no. exẽ de iura. calũ. imparoũ. in fi. Idẽ no. Bo
sti. in summa de sindico. ß. qualit. Et hec potissime locũ habẽt in de
creto presidis: q nõ dz se immiscere negotijs. ff. eo. tit. l. j. ad qõ est. ff
quãdo appel. fit. l. j. ß. solẽt. in aut. de colla. ß. ciuitatũ. z. ß. de rati. ope
pu. l. j. eius em cõsensus plerũq; venalis est. ß. de decur. si quos. vide
qõ ibi dixi. ¶Et no. q decretũ maioris est efficacie q̃ alias sm Jn
no, exẽ de pbẽ. dilecto. z. c. fi. vide qõ ipse no. exẽ de resti. spo. olim. z de
in inte. restit. cõstitutꝰ. Ad dic q vniuersitas sine decreto ꝓstituet fin
dicum. z hoc in agendo vt dictis iuribus. Jn defendendo etiam cõ
stituet: admitteturq; talis sindicus cũ satisdatiõe de iudicato sol
uendo. s. de satisda. l. j. ß. fi. z. ff. iudi. sol. si ad defendẽdum: quã priuꝰ
q̃ admittatur ꝓstare debet. Sed si vniuersitas hunc releuare velit
ab onere satisdandi. fm. l. si procuratorem absentem. ff. de ꝓcu. z ha
betur in vsu. z no. Buil. in Spec. de procu. ß. vt autem tunc quia res
huiusmodi vniuersitatum prohibentur alienari sine decreto. j. de vẽ.
re. ci. l. si. ß. in prouinciis. z prohibita alienatione per legem: intelligi
tur prohibita etiam pignoris obligatio. s. de re. alie. non alie. l. si. ff.
que res pig. ob. pof. l. si. ß. eaz rem. sicut. z in venditione. ff. de statu li.
l. statu liberi a ceteris. ß. j. de lib. causa. si vsum fructum. ß. j. non videt
posse ipsa vniuersitas pro suo sindico de iudicato soluendo res suas
obligare sine decreto. Et sic forte intelligẽdo potest hec glo. saluari.
¶Et ibi. l. iij. in fin. Adde item super alimentis decurionum. ff. de
decur. l. decurionibus. ¶Et ibi per statutum. Adde ar. ff. de pac. nõ
impossibile. z. s. de fideiuss. l. fi. z no. j. de agrico. z cẽsi. domini. z. s. de
fideiuss. generaliter. in fi. z. ff. de colle. illi. l. fi. z videtur expressum. viij
distin. que contra. Equa enim est potestas contrahentiuz restatoris
z legis: vt dicta. l. nõ impossibile. z eo. ti. pactum. z de pig. actio. nõ
est mirum. de ali. le. l. iij. in prin. ß. communia deleg. l. j. ibi cum enim
ꝛc. z no. s. de heredi. vel actio. ven. l. fi. Et quod non possunt contra-
hẽtes nec iudex nec pretor: nec lex potest. ff. de actio. z obli. l. obliga
tiones. Veruntamen hec glo communiter improbatur: z hz; glo. cõ
trariam z veriorem. ff. de regu. iur. neq; pignus. ß. priuatoruz. q dicit
valere statutum vniuersitatis contra ius publicum inter se: licet nõ
in preiudicium publicum. z hoc sequitur Jo. an. extra de ꝓbe. cum
tanto. z vide qõ no. Dy. de regu. iur. indultum. ad fi. lib. vj. z qõ not
ff. de legi. de quibus. ad fi. vltime glo. Jnno. vero. no. extra de iureiu.
venientes. Nõ plus operat pactum q̃ lex municipalis: vide qõ scri
psi. j. de fun. pa. ius emphiteotici. ¶Post ipsam glo. adde quando
autem ls. z qñ non: z cui iuri licet renunciari: vide qõ nota. extra de
foro compe. si diligenti. in auten. vt ma. debi. z credi. ß. quia vero. et
in Specu. de renun. ver. cui autem. z sequen. z Ly. s. de epis. z cleri. si
quis in conscribendo. Ubi notat inter cetera q mulier velle vano re
nunciare non potest: licet totus mundus contrariũ dicat. z plenius
de pac. l. penul. ¶Sed in genarali renunciatione quid fi renuncias
non est certificatus de beneficijs; seu iuribus quibus renunciat an re
no an postnunciatio sibi nocear: dicit Bostien. in summa de fideiuss. ß. z quis.
fit renuci sub. ß. mulier. versi. idem est si vterq; ignorat ꝛc. q non teneat renun
tiatio talis. Pro quo facit aper. xxxviij. distin. placuit. vbi pbatur
q notarius coram quo agitur contractus dz renunciantes certifica
re: vel potius iudex si coram eo celebrat. Debet em exauiri volũtas
eius qui de re que agitur tãgi põt: an cõsentiat. ff. de aqua plu. arce.
in concedendo. ij. respõso. Et is dz respondere: z consentire se dice
re. ff. solu. ma. si cum dotem. ß. eo autem tpe. Et quia circa ignorata
renunciatio nõ procedit. ff. de inoffi. test. mater decedens. versi. cete
rum. sicut nec consensus. vt. ß. loca. ad probationem. z pro hoc est sa
tis aperte. ff. quod vi aut clam. l. aut qui. ß. j. ibi debebit em ꝛc. Nec
sufficit presentia si non intelligit que aguntur. ff. de iur. codi. li. ij. ß. pe
nul. z no. s. de erro. adue. l. j. Et qz iniquũ est perimi renunciatione
qõ cogitarum non docetur. ff. de transac. qui cũ tutoribus. in fi. z vi
de quod scripsi. j. de questore. l. j. in nota presumptionũ. circa mediũ
Contrariũm no. Archi. de pac. c. ij. lib. vj. in casu ipsius. c. ar. in aptẽ
vt ma. debi. z cre. ß. propterea. An valeat renunciatio facta alicuius
rei vel iuris absente eo in cuius commodum fit renuntiatio. Et an
statim post renunciationem res ipsa fiat occupantis. Et an possit
quis renunciare iuri: vel seruituti quam habet in re aliqua absente
domino rei; satis not. Innocen. q sic. extra de renun. veniens. Et vi
de qõ ipse no. exẽ de pac. cũ pridẽ. ex facto q̃ facto absenti licet nõ
oriatur actio: oritur tamẽ exceptio doli. vt no. ff. de libe. le. nõ solũ. ß.
liberatiõis. z vide de renũ. c. ij. li. vj. z e. ti. i cle. cũ illustre. z qõ no. in
eis. ¶Nota etiã q q submittit se gratie. nõ amittit ius suũ: sed q re
nunciat: z idem si misericordie: vt notat Jnno. in dicto. c. veniens.
¶Qualis ꝓcurato: põt renũciare positionibꝰ, ꝓbatiõibꝰ, z exceꝑ
tionibus, notat Jnn. extra de offi. dele. cum olim abbas. ¶Sciens
dum est etiam q quotiescunq; desideraꝛ aliqua solennitas p legem
vel statutum, vt falcitas emittetur, vel dolus, vel fraus, z maxime cũ
de re magna agitur, tunc renunciari non põt. ff. de lega. j. nemo põt.
z de leg. ij. codicillis. ß. fi. cum si. Idem est quoties ex iubet solemni
tatẽ adesse ꝓpter magnum periculum euitandum. ff. de transac. cũ
hũ. in prin. de pig. ac. l. iiij. in fi. ß. de fi. instru. comparationes. ß. nam
aliter. vbi de hoc idem quoties per fraudis suspitionem lex aliquid
iubet, aut vetat, tunc nõ valet renunciatio. ß. de pact. pig. l. fin. z. ff. si
quis cautio. sed z si quis. ß. questum. cum si. vide qõ nor. ß. de pact.
l. pe. hoc no. Jac. de bel. in aut. vt ma. debi. z cre. in fi. Item iuri ꝓ
hibitorio: puta cum ex ipso titulo generaliter aliquid ꝓhibetur, re
nunciari nõ potest, vt not. ß. ne fide. dot. den. l. j. qõ tñ Jac. de ra. ibi
non approbat immo dicit a scientibus z sponte volẽtibus posse illi
iuri renunciari, quod prosequere, vt ibi not. Ly. Itẽ not. q exceptio
renũciationis est perempto. ia. z potest ꝓpuie defensio dici. vij. q.
j. quam periculosum. z extra de elec. c. cum inter. ¶R. Et ideo potest
etiam ante lit. contest. de lit. cõtest. ca. j. li. vj. in gl. defensiones. Not.
ex hac glosa q possunt ciuitates facere statuta. vt not. ß. de nota. ac
tio. l. ij. z. j. de iur. rei pub. l. fi. z de venden. re. ciui. l. j. in fi. ff. de pri
uil. cre. anthiocensiũ. vbi hoc expresse no. z extra de maio. z obedic.
ca. ij. vbi de hoc. viij. di. que contra. extra de consti. que in ecclesiarũ
ff. de mune. z hono. l. j. ß. j. z. l. vt gradatim. ß. j. z. l. honor. ß. j. vbi de
hoc apertissime not. l. fi. ß. fed ea que. z patet. ß. de ser. reipu. manus
mit. l. j. z nota. xvij. di. in prin. z. ß. de sac. sanc. ec. l. fi. in fi. z patet ex
tra de maledic. c. fi. in fi. Ad idem. ff. quod quisq; iuris. l. j. ß. j. z de iu
re immunita. semper. ß. legem quoq;. z. ff. eo. tit. l. lege. z. l. vlt. z. ff. ꝙ
cunsq; vniuer. no. item eoum. in fi. j. rũ. z. j. dist. ius ciuile. z insti. de
iure na. ß. j. z ibi no. ff. qõ vi aut clam. l. iij. ß. plane. z. l. aut qui. ß. idez
ait. Sic etiam populus quilibet hoc potest. vt no. ꝓ. xvij. distin.
in prin. z quelibet vniuersitas, extra de consti. ex literis. Sed nõ cõtra
legem, vt. s. de decurio. exemplo nec contra fidem. nec cõtra bonos
mores. xij. distinctione. illa. z. xj. distinc. consuetudinem. z vide. ff. de
colle. illi. l. fi. z quod not. s. que sit long. consue. l. j. in prin. z. xvj. q. j.
de decimis. Alij dicunt q in statutis necessaria est approbatio prin
cipis. ar. s. de ser. reipu. manu. l. j. z in auten. de manda. princip. ß. stu
dium. z hec statuta ꝓses tueri debet. j. de iure reipu. l. fin. z dicta. l.
j. ß. de ser. rei pub. Utrum hodie possit populus legem condere, z an
possit reuocare potestatem quam sup hoc principi contulit. no. Ar
chidiaco. ij. distinctione. c. j. z An. de Jser. per cõsti. s offi. ma. insti. Consuetu
l. non sine. ¶De consuetudine autẽ videt q possint illaz vniuersita do an pos
tes ex certa scientia contra legem inducere, vt not. ff. de admini. tu. sit prinita
fine herede. ß. lucius. in fin. ß. nec delinquit. er hoc nec punitur cum tes ꝑ legẽ
presumatur scire princeps et consentire, vt nota. ß. que sit long. con induci.
suetu. l. ij. in fi. magne glose. alias non valet. quia consuetudo debet
introduci de voluntate eius cui preiudicat, vt nota. extra de causa
pos. et proprie. cum ecclesia. prope fin. glo. introducta ꝛc. cui concor.
Joan. an. de reg. iur. nemo plus. lib. vj. in questione ad secũdam par
tem questionis dicens q ad esse consuetudinis, et roborationem in
ter alia requiritur q de conscientia principis fit inducta. non ex so
la tolerantia. inducit extra de preben. cum iam dudum. Ad idem
quod not. viij. distin. frustra. et. ff. communi. pred. venditor. ß. si con
stat. et extra de iureiuran. venientes. in glo. quod fieri ꝛc. Innocen.
autem dicit extra de consti. cum accessissent. q statutum cum pena
facere non possunt, nisi qui iurisdictionem habent vbi et alia plura
de statuto not. et vide quod not. extra de regula. super eo. in gl. quid
si. Cui contradicit Bostien. per. c. ex literis. extra de consti. ibi in ma
gistratibus ꝓuaretur, et vide quod scripsi, s. de decurio. nominati
onum. post glo. vlti. ¶Sed q non possit ciuitas cõtra legem indu
cere, facit ad. l. rhod. de iac. deprecatio. de coll. illici. l. fina. z in auten.
de iureiur. a mo. presti. s. de decur. ex exemplo. in fi. quia nec statutũ,
vt superius dictum est quod maioris est auctoritatis. ar. ex his que
scripsi. s. de impo. luc. de. l. j. ß. j. post glo. nota sicin prima question. z
vide quod not. Jnno. extra de consti. que in ecclesiarum. De hoc te
ne q scripsi, s. de colla. doñ. l. j. post glo. not. anniuersarie. ¶Illud
autem scias q verbum consuetudinis simpliciter prolatum intelli
gitur de prescripta. vt probatur extra de elec, cumana, et not. Joan.
an. dicta regula. nemo plus, prope finez questionis. De statuto vero
in regno. an vniuersitates possint aliquid statuere: et in quib', z an
contra legem scriptum. et an sine consensu regis, diffuse prosequitur
Asn. de Jser. in prohemio consti. ¶Scias esse q statuta facta per
episcopum: et capitulum durant, etiam post mortem episcopi: et
nota. de constitu. vt animozum. lib. vj. Si vero sine consensu capitu
li morte eius expirat, et sic intellige quod nota. Innocen. extra de

Universidad de Deusto
Biblioteca

loca.c.ij.non tamen ex eo statuto ligatur successor episcopi quāuis ligetur alias successor ipse, qz in se factum damnatum inuoluit.Flor. Bug.lxiij.di.Adrianus.ij.Capitulum aūt solum sine episcopo pōt cīr a minima facere statuta.Quod ꝓsequere,vt no. Archi.de ver. sig.c.ij.lib.vj.De statuto scripsi.j.de cursu pu.vt agendi.

¶Imperator Diocletianus. Lex.j.

EXceptis qui liberaliū studiorū antistites sunt; z qui medendi cura funguntur:decreto decurionum immunitas nemini tribui potest.

EXceptis.¶Casus.nō possunt decuriones tribuere immunitatem,nisi magistris liberaliū artium,z medicis (Antistites)precellentes.(Et qui)versicu.(Medendi)vt.j.de profes.z me.nec.j. (Decreto) Hic incipit casus positio, z constructio.Vel melius sic ordina literam.(Immunitas).i. vacatio nemini tribui potest.decreto decurionum exceptis ꝛc.

¶Idem Augustus. Lex.ij.

RDinis ambitiosa decreta sacris constitutionibus reprobantur.

RDinis.¶Casus per se patet.Dñs An.de barolo q tempore Frederici imperatoris hos libros exposuit dicit hic ꝙ de decretis q̄ imponit vniuersitas, vel curia decurionuz tractatur hic,sed ꝓsidē,seu prætorē interponit decretuz in pluribus casibus,puta in alienatione rerū munōz.ē.de admini.tut.lex q̄ §.j.Et hoc ꝓbatis apud acta causis q̄ venditionis necessitatez inferant,soleniter interponendū est.ē.de pred.mi.l.minoū.Super transactionibus alimentorū,ff. de trāsac.cū hīj,in prin. Super decernendis pupillo alimentis.ff.vel pu.edu.de le.j.z.l.iij.Sup vendēdis rebus ciuitatis.j.de ven.re.ci.l.iij.vbi hī casus potuerūt cōgruentius collari.Super prædijs curialiū distrahēdis,ē.de prę.curi.l.j. Super dñio adiudicādo alicui in possessionē reruz contumacis alicuius, z hoc vocat fm decretū.ff.de dam.infec.si finita.§.iulianus.z.§.si forte.Sup manumissionibus seruorū q̄ fiunt vindicta.ff.de offic.con.l. vna,ff.de manu.vindic.l.j.z.l.ego. Super distrahendis reuus ecclesiasticis z in emphiteosim locādis.ē.de sac.san.eccl.autē.hoc ius.z in autē.ꝑpetua. z in autē.de ecc.re.iimno.alie.§.sancim⁹.xij.q.ij.abbatibus.z hīj sunt octo casus.Non⁹ erat olim in bonorū possessione decernēda.ff.de succes.edic.l.j.§.decretalis.hodie secus.ē.q admit. ad bono.pos.l.ij.Decimus sup dote qbusdam pſonis constituenda ē.de epis.audien.tam dementis. Undecimus sup curatore dando furioso.eo.tit.de creationibus.Duodecimus super tutore dādo pupillis illustriū.§.de tuto.illustri.l.vna.Et idē in quolibet alio.ē.arg. tu.l.ij.Et super pluribus alijs que enumerari non expedit fm eum.

¶Illud aūt no.ꝙ cū iudex decretū aliquod interponit, debet pro tribunali sedere,alias decreti interpositio nulla.ff. de confirma.tut. naturali.in ij.z talis decreti interpositio habet cū causę cognitione fieri.ff.de trāsa.cū hīj.§.si prætor.ē.de prę.mi.ob eo,z sic vtraq; parte presente.ff.de mi.in causę.§.causa.z.l.ex causa.ē. si ꝓpter pu.pen. l.j.in ij.in glo.nec demandari potest.ff.de offi.procon.nec quicq̄.§. vbi decretū. Immo in scriptis interponendū est,z cuz causę cognitione fieri,vt prædictū est.qđ ꝓsequere vt no. Jmo.extra de reb.eccl. nō alie.dudū in gl.magna.vide z alia q̄ no.ibi.Potest etiā sub conditione interponi.ff.de fideicō.li.ergo.§.illud. Sed cōtra ius interposituz reuocat solus princeps fm quosdā.ff.de tuto.z cura. da.ab his.se ꝙe. Alij cōtra.ff.de re iudi.qđ iussit.(Reprobant) Ex hoc vidētur ꝙ nō ipso iure sunt nulla, sed ꝑ sententiā annullāda ad idē.ff. eo.ambitiosa.in prin.ibi rescindi debent, Sed cōtra ea.l.cū dicit,ni hī valebit.z cū dicit,nullius erit momenti. ¶Glo.ibi in prin.solvit Dñs Bart.distinguit q̄nqz decreto decurionum abesse solennis numerus,z tūc est ipso iure nullū.ē.cū.l.ij.z sic intelligit qđ hic no. Si vero solēnis numerus adest,liquidē decretū cōtinet donationē, vel alias qđ expresse a iure ꝓhibitū est z ipso iure nō valet. Ubi vero non cōtinet donationē expressam,sed tacitā,puta qz decuriones ratione per administratores rerū publicarū bene redditā esse decreuerūt cū nō esset,tunc decretū valet,sed rescindit̄.z sic loquitur.d. l.ambitiosa.in princip.Quod em in sententia statuitur,z in decreto eriam locum habet.ff.que sen.fi.app.rescin.l.j.z.ij.

Decretuz iudicis in multis casibus est necessariū

¶De excusationibus munerum. Titu.xlvij.

¶In gl.ibi ante omnia.adde ꝙ tres menses ante q̄ incipiat eorum administratio.ē.de mag.mu.l.j,¶Et ibi hīj adde, z ꝙ idē tps statutū sit in appellatione q̄ interponit extra iudiciū qđ est in ea q̄ interponit in iudicio est expressum.ij.q.vj. Biduū.que est.ff.qū app. fit.l.j.§.biduū.z.§.seq.z in Spec.de ap.§.restat,ver.sed qđ dices.ij. z est expressum de app.concertationi.li.vj. ¶Et ibi.§.alia,adde.qz nō appellat a datione,sed a sententia lata cōtra excusationē, vt not. insti.de excu.tur.§.q aūt.z est expressum.ff.qū app.fit.l.j.§. si qs tutor.z.§.seq.Et ibi.§.j.adde.Tenet em si nō gessit.ff.ad municip.iuxta.in prin. ¶In fi.adde.z de deferto.l.j.§.fi qs aūt.Vel dic z forte melius,qz immunitates sunt restringēde,eo ꝙ redundāt in dimi-

nutionē publice vtilitatis,vel reliquorū q̄ ex aliū immunitate grauant.vt patet ex his q̄ scripsi.ē.de exacto.tri.actores, post vlt.gl.z l.fi.ad fi.questionis.Ffunc̄ generaliter cōcessa immunitas extendet ad collectas,seu munera q̄ ꝑ patrimonio ordinario iure debent.j. de ꝓpri.sacr.scri.iubem⁹.ibi solū canonice ꝛc.ad qđ.ē.de anno.z tri. in fraudē.z.l.ob fisterē.specialiter aūt cōcessa valet etiam in ordinariis.Vel dic ꝙ generales z speciales includent munera ordinaria z collectas,dū tñ non ꝓiudiciū alioꝝ,vel adsit causa iniuste immunitatis,vel extēsio priuilegij fiat in ꝓiudiciū cōcedētis z non reipublice.ar.ex his q̄ scripsi.d.l.fi.de exacto.tri.z.j. de metropoli libri.j.in verbo derogat.z.j.de omni agro deser.quicūqz.ij.in verbo domesticū.z vide qđ no.gl.ē.tit.ij.l.j.z.ē.ti.ꝓpri.i.j.Vel dic z clarius vt scripsi.j.de ꝑfes.z me.l.medicos,super glo.de personalibus.

¶Idem Aug. Lex.j.

ETiam hi qui nostra procurasse monstrantur: muneribus ciuilibus que dignitati eorum congruunt:fungi debent.

ETiam.¶Casus.Qui fuerunt hactenus ꝓcuratores cesaris non sunt immunes a muneribus ciuilibus, sed illa subire tenētur que dignitati eorū vel conditioni conueniunt. (Etiam)quasi dicat nedū bona priuatorū.implicat enim hec dictio in casu vt z.ē.ad.l.iul.de vi pu.si criminis.z.ff.de serui.seruitutes.§. fi.vide quod de hoc verbo no.ff.de fideiusso.si contendat z qđ. not. Archi.de supp.negli.ꝓcla.eos.in fi.in verbo alijs.lib.vj.z que scripsi.j.de diuer.ꝓe.vz.l.ij.(Curialibus)alias ciuilibus z melius.

¶Pars actorum Diocle. Lex.ij.

TRaductis firmino z appollinario z ceteris principibus antiocenium astantibus sabinus dixit.grecum.

Diocletianus autem dixit. Certis dignitatibus data a nobis indulgētia est munerū ciuiliuz z ꝓsonalium.i.his q̄ aut ex ꝓcessoribus sunt:aut ex ꝓpositis.Mi ergo ad munera personalia aut ciuilia non vocabuntur.

TRaductis. Alias incꝛptis.alias incipit pars actorū dꝛocletiani z maximiani.z est simile.ē.de iure fis.ꝓhibitū vide qđ ibi scripsi.(Sabinus) forte hic gerebat tunc officiū questoris.de quo plene scripsi.j.de questori.in rubri.ē.de decur.neminem. Hunc nos dicimus logotheram qui sermonē facit in populo. vel q̄ edictū alicuius principis populo nunciat secundum catholicon.

¶Diocletianus. Hic licet ꝓe ceteris immanissimus persecutor ecclesie tū alias prudentissimus.nam cum vna cuz maximiano hercleo suo fratre imperaret,ab ipso inuito exegit vt simul purgā imperiumque deponerent ac minoribus in republi.subsistentis ipsi in priuato ocio cōseneserēt. Iraqz sub vna die diocletianus apud niꝯ comediam,maximianus apud mediolanū potestatem imperij fimul cultumqz posuerunt.vt refert Oroſius.vij.ad Augu.(Certis) alias ceteris.z est huius lagis intentio ꝙ ꝓtectores z ꝓpositi sunt immunes a muneribus ciuilibus seu personalibus.Post.ij.gl.Ad de.vel sacri cubiculi,vti.j.de ꝓpo.sac.cu.per totum.

¶Idem Aug. Lex.iij.

TUtele sollicitudo a muneribus ciuilibus nō excusat: vtpote nec tres simul iuncte diuersarū domuum huiusmodi beneficium prestent.

TUtele. ¶Casus. Licet qui tres tutelas ministrauit,immunis sit a quarta,non tamen est ymmunis ab alijs muneribus publicis.(Sollicitudo)Nota ꝙ singulariter tutoribus sollicitudo ascribitur,quinimo in omni officio,z diligentia, z sollicitudo necessaria est,nam alias quasi in malafide negligens cōstituitur.ff.de stab.libi.labeo.Nec z alia vide vt scripsi.j. de men.vali.l.j, in verbo diligens. ¶Unde z ꝑs sollicitus debet esse circa redemptionem oꝑ Ꝑs compressorum,defensionem q̄z pauperum,z tuitionem monasteriorum. ca ria pe lxxxiij.dist.§.j.quod episcopi nostri qualiter obseruent deus scit.im sertim fi mo potius inesse videtur eis temporalium sollicitudo que spiritus sollicitu lia suffocant.xlix.dist.hinc etenim.ante medium.Pia vero sollicitudo debet egenorum commodis intercedere.lxxxvij.di.diume, ac sollicitudo circa temporalia z clericis, z religiosis nō debet esse.xij.q. j.cui portio.sed episcopis z prelatis tanꝙ pastoribus circa suos greges congruit sollicitius vigilare.lxxxj. dist. oportet.z cum honoris augmento sollicitudinis cura debet exercere,c.dist. Rationis.Lucas de penna.

¶Idem Augu. Lex.iiij.

TRaule munerum ciuiū immunitatem sibi iure concessam approbare minime possunt.

TRaule. ¶Casus. Custodes aqueductus aule principis, vel ferentes aquam in aulam principis cum ydria, a muneribus ciuilibus non sunt immunes, (Minime.) Et ideo debent ea subire.ſi

subire.j.e.venatoribus.

¶Idem Aug. Lex.v.

PRocuratores absentium reipublice causa munerum ciuilium vacationem non habent.

PRocuratores. ¶Casus.Ni qui procurāt bona absentiuz causa reipublice non sunt immunes a muneribus ciuilibus (Reipublice) qz nec domus nostre.ē.de decur.curiales.iij.z.ē.eod,l.j. z hoc satis est rationabile,nam cum ad hec sua illos ꝓpria voluntas induxerit:nō debent absentium cause reipublice immunitate gaudere.ff.de legat.filius.z.l.vicarius. Ipsi etiā quorum negotia z bona ꝓcurant,si ꝓo commodo ipsorum opera data vacarent publicis militaribus immunitatem nō habent.ff.ex qui.cau.ma.item hi qui. z.l.se.ex quo enim nō coacti,sed vltro munera subeunt,immunitate nō gaudent vt ibi no.z hoc accipe si principaliter ꝓo eorum bonis aut personis ꝓpriis imperātur.Sed quid si tanꝯ procuratores nomine principalis absentis causa reipu.cōueniuntur,an habeant exceptionem principalibus competentem? pura datur in regno moranti in exercitu exceptio q̄ citatus non cogatur in iudicio respondere.Et dicit hic An.q̄ sic per.l.qui bona.§.qui alteno.ff. de dam. infec.cum concor.z vide quod scripsi.j.de ꝓpri.sacro.scri.in sacris. ij.post principium,in verbo defensores.

¶Idem Aug.Cato. Lex.vj.

VEnatoribus immunitas ob hāc professionem solam nullo iure concessa probari potest.

VEnatoribus.Per se patet,de venatoribus habetur.viij. di. §.j.xxxiiij.di.quorundam.z.lxxxvj.di.qui venatoribus.z.c. seq.Et no.q̄ si excipitur cōtra electū q̄ est venator.z sic im terpretatur,fit interpretatio q̄ causa licite recreationis hoc faciat fm Jnno.extra de elect.dudum.ij. Donare aūt venatoribus z hyrcionibus virium est.c.di.ca.donare.(Professionem) vide.ē.de mune.patri.professio.(Potest)si.ē.e.idraule. ¶Dott gl.adde.vt prę. c.esau.z vide quod not.extra de cle.vena.c.j.

¶Imperator Con. Lex.vij.

NEgotiantes vestiarios lintheones purpurarios z partiarios qui deuotioni nostre deseruerunt: visum est secundum veterem consuetudinem ab omni munere immunes esse.

NEgotiantes. ¶Datur hic immunitas quibusdaz negociationibus eorū que ꝑtinent ad vsum principis.(Negociantes) Supple videlicet vestiarios.ꝛc.(Vestiarios) Qui vestibus ꝑsunt.vel q̄ ea que vestibus imperialibus necessaria sunt, emunt. (Lintheones) Qui ad lintheos ꝑtinentia emunt, vel qui exercent negociationem lintheorū.(Purpurarios) Qui parant vel negotiā tur purpuram. Est autem purpura color roseus nimium speciosus, dicta a puritate lucis,z fit ex prima tinctura conchi. Lucerqz obmi gra rubedine crocus ex secunda z magis rubet.hac in regno romanorum ꝓius vsus est Tullius hostilius fm Pāp. (Partiarios) alias particarios vt.j.de excu.arti.l.j.vel.i.eos qui particas in quib⁹ vestes principis appendebātur emebant. (Secundum veterem) si. §.de sacrific.paganorum vt prophanos. alias dicitur iuxta veteris consuetudinis legem.j.de expen.lu.l.j,alias iuxta priſtinam consuetudinē.ē.de decur.quilibet.Alias ꝓo vetere consuetudine.ē.de ad uo.diuer.iud,sanctimus patronū.Alias dicit lex sicut mos regionis est.ē.loca.licet.Alias sicut antiquitus constitutū est.j.de fun.limi. l.ij.ij.res.Alias.vt semper fuit.j.de fun.rei pri.vniuersi.Alias ꝓ iniuerata auroritate.ē.de offi.rec.ꝓo.l.omnes.Alias fm hactenus seruatam consuetudinem.j.de erog.mili.an.l.pe.ē. si qua tamen inter actuarium.Alias secundum solitam obseruationem.ē.de dona, in dationibus.Alias fm ꝑteriti.ꝛc.extra de verb.sig. abbate.z iuxta.ꝛc.ibidem.Alias sicut est ꝛc.ff.de fun.instruc. prędia. Alias secundum morem.ē.de cōsti.pec.l.ij. in fi.Alias sicut dudum rationabiliter ꝛc.Alias sicut fuerat consuetum.eo.tit.de verb.signi.cum inter vos.Alias est ꝓout ꝛc.vt.j.ti.ꝓpri.l.fi.z.ff.de sol.ꝓout qsqz z de al.scri.l.j, Alias iuxta edicti nostri continentiam.ē.de li.causa l.antepe.Alias ꝓut ius exigit de priuile.c.j.libr.vj. Alias ꝓout iuris est.ē.de his qui lar.l.ij.in prin.Alias vt pars instrumēti significat.ē.de pac.ex conuentione. Alias sicut instrumento confecto extinde continet.extra de pign.illo.z vide qđ scripsi.j.de capi.ci.consti. exi.l. vna. in verbo, sicut. Quid si papa mandat procedi secundum tenorem priorum literarum,z ipse non appareant? Dic vt not.extra de.fid.instru.c.j.(Consuetudinem) vide.ē. de exac.tri.missi.z de colle.doñ.l.j.in quibus plura consuetudine scripsi. (Immunes esse) ar.contra.ē.de commer.z merca.l.j.Sed ibi ꝓo lucro ipsorū,z quo modo negociabātur,vel ibi de aliꝯ,hic tantum de his qui sunt expressi. ¶Post primaz glo.adde alias distinctum per infrascriptas species ne obstet.ē.de comer.l.j. ¶In secunda glos.ibi negociatores adde,secus si iam seruire desierit,vt.ē.co.l.j.

¶Idem Aug. Lex.viij.

LAcet nullū omnino iudicem de cetero ꝓuinciālibus inferendū aliqđ indicere:vt ea tantū sedulo cunctorū studio ꝑsitent que canonis instituti forma complectit; vel nostra clementia decreuit inferenda: vel delegatione soleuiter sanciente vel epistolis precedētibus.

¶Sed si qđ vigere forsitā ceperit:referri ad celsitudinem tuā statuimus:z auctorē te fieri:z eo ꝑ soluto referri ad scientiā nostrā vt nobis iubētibus roboret. Si qs aūt vsurpatoria temeritate amplius aliquid fuerit conatus exigere:obnoxius quadrupli repetitione teneatur. Que seueritas iussionis ordinariozuz iudicum officiorumqz terrorem debebit ꝓcurare; vt si eorum vel gratiosa conniuentia: vel ignobili dissimulatione temeritas admiserit curialis eos quoqz damni simplici pena castiget.

Sedulus vide di.

PLacet. Diuide hāc.l.in duas partes. Se da ibi,sed si qđ. In prima edicit ꝙ nullus iudex ordinarius vel delegat indicere debet aliquod extraordinariū onus prouinciali bus,sed tñ ordinarias exigat functiones, vel extraordinarias quas princeps iniunxit.(Indicere)ad instantiā curialiū, vt in fi.l.z inde dicunt indictiones.(Et ea)ver.(Sedulo)incessanter, vel sedulus,assiduus,bonus,studiosus,intentus,firmus,frequens,z dicit sedulus quasi sine dolo q̄ ex toto animo z bona voluntate facit,z est ethimologia,inde sedule vel sedulo aduerbiuz,z sedultas, ad hoc,ē.de of.ꝓeto.l.j,vide qđ ibi no.(Cunctorū).f.tam iudicuz z executorū quā etiam collatorū.(Penitentur).i.frequenter solmnizātur.(Canonis).i.tributi,ordinarij (Vel nostra)ver.(Clemētia)pietas,sanctitas,nobilitas,misericordia,dicta ab eo q̄ cliuat.i. pregat suum clientē.¶Et no.q̄ imperator cū inducit munera asserit se clementem,sed a tali clemētia q̄ hodie potius est impietas, libera nos dñe(Vel delegatione)vers.z dic vel,ꝓo.f.vt ponat expositiue.De hac delegatione dicit.ē.de indic.l.ij. z de annonis z tri.l.ij. (Vel epistolis)ver.Et est epistola nomen grecuz qđ latine dicit supra missa.stola em missa interpretat,nā ante charte z membranarū vsus in dolatis ex ligno codicillis epłe scribebant.Uñ z portitores earū ta bellarij vocati sunt fm Pāp. ¶Sed si qđ.Si forte necessitas imminear imponendi aliqđ extraordinariū,ꝑsides cōsultare debent ꝑfectum ꝓtorio,qui sup tali indictione sua auroritatem impendet.Cum aūt exactum fuerit,nō dz inde aliqđ errogari principe in cōsulto. Ipse aūt iubebit cui vel qbus sit tale exactū distribuendū, qui aūt hoc aliter vel vltra hoc egerit,punit in quadruplū, z idē ita tuitur in eos q̄ talem executionem pmiserint. (Celsitudine)q̄ a celo dicitur,quod sit sublime quasi celestis.inde celsitudo quasi celestitudo fm catholicon.(Et auctorem) ver.(Et eo)ver.(Ut nobis) ver. (Jubentibus).i.audientibus,iudicantibus, z auctorizantibus, vt scripsi.ē.de superindic.l.j.(Si qs autem).§.(Usurpatoria) in mala parte.(Temeritate) vide.ē.de decu.oes.z.j.de priui. eoꝝ qui in sacr.pala.mili.l.ij.(Conatus)nixus. (Obnoxius) vide.ē. de decur. neminem.(Que) §.(Seueritas)rigor,districtio,iudiciū,iracūdia. de qua vide.j.de his que exꝑu.coll,illata sunt.l.sciant.z.ē. de delat. oēs,z de bon.vac.l.iij.Et paret hic q̄ seueritas in pecuniaria pena cōsistit.Sciendū est aūt q̄ seueritas nō animo seniendi sed medendi exercenda est.lxxxv).di.odio.que etiam cū benignitate est ꝛperanda.xlv.dist.disciplina,z.c.sunt nāqz.z.c.se.xxiij.q.iij.quid facier, z.c.qđ Christus. Et sicut contumacibus seueritas est extendenda, sic humilib⁹ z penitentibus loc⁹ venie negari nō dz.ij.q.v.quāto.in fi. Preterea meli⁹ est cū seueritate diligere, q̄ cū lenitate decipere, v.q.v.nō ois. Prelatus quoqz officiū diligentissime seueritatis imspler,q nō ex odio,sed ex dilectione subditū corrigit.xxiij.q.iij.ita.z vbi scisma nō timet,nō dz dormire,seueritas discipline.e.q.cū q̄dā. z.c.quidā.in fi.in impenitentes ēt nerui seueritatis nō dic dissolui.l. di.absit.Dignū quoqz est vt seueritatem ecclesiastice discipline ser vet,q̄ sanctorū patrū institura seruare cōtemptor.lv.dist.nullus in fi. Et q̄ dei z sanctoz mādata cōtēnit, iustū est vt seueriorib⁹ corrigat vindictis.xxiij.q.iij.iustū. Et generaliter ꝓ maius peccatū est, tā to seuerius vindicādū.j.q.iij.ex multis.circa medū. Ac ꝓiari qnqz verentes peccātū linguas seueritatis in corrigēdo efficiunt̄ immemores.xlv.di.sed illud. ¶Propter multitudinē vero z plurū stragez detrahendū est seueritati.l.di.vt cōstitueret.xxiij.q.iij.cū quisqz. z c.ipsa pietas.ante fi.z.c.qđ facier.extra de ꝑmo.dilectus.ij. Similiter z ꝓpter causas loca z tēpora extra de sen.ex.super eo.z de trāsactio.c.vlt.Ultimo no.q̄ seueritas differt a credulitate,qz hec corrigit.illa cruciat.hec iustis cōuenit illa peruersos comitat. Jraicitur seueritas,sed non maledicit. Maledixit philisteus Dauid,sed Dauid philisteo non maledixit, vt dixit Hugo lib.de claustro ani-

Seueritas detrahi tur ꝓpter multitudē nem.

Purpura quid sit Cuat.

Epistola est nomen grecum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

me. Agit qs fm leges punit, seueritas est, qs vltra leges agitur pōt credulitas appellari, vt colligit. xviij. q. v. circūcelliones. c. q. iiij. quid crudele, vel seuitia, e. q. fi eccle sia. c. c. se. (Terrore) timorem, metus. Vel verius. c prius, terror est metus cōtiēs, ex quo fit vr pudoꝛ rubor, terroꝛ pallor, c tremoꝛ, c dentiū crepit⁹ cōsequat vt ait Tullius. iij. de tusculanis questionib⁹ (Excutere) simile. j. de erog. milit. an excellentia tua. (Vt si) ver. (Gratiosa) gratia corrupta. (Conniuentia) simile. j. de ero. milit. an. l. fi. §. vlt. ¶ De cōiuētia plura scripsi. j. de coharta. p illiricū Ygnobili) obscura, cōemptibili. (Similis) alias simplicis. i. puri, q; sine plica, sic ergo agentes c cōsentientes simili pena puniunt de quo. ff. de epis. c cle. si quench. in fi. Et dic q exactoꝛ punit hoc casu pena quadrupli, qꝛ p vim exegit. Si vero dolose tunc habet locū. ff. de exac. tri. l. j. Ad hec aūt prohibenda tenetur preses officio suo. ff. de offic. presi. illicitas. §. illicite. Et p dicta locū habent si ciuiliter agatur. Si vero criminaliter, aut exactoꝛ est cōsuetus c tūc pena capitis, vt. ff. de exact. l. j. in fi. Aut nō, c tūc extraordinarie vt. ff. de publ. licitatio. §. qō illicite. ¶ Post glo. vl. ad de. vel forte verius dic q supponit decurialibus. i. decurionibus. vt nō possint aliquid inferendū indicere. vt hac. l. dicitur. Si nec possunt immunitatem ab inductis prestare. vt. ff. tit. ppti. in rubro c nigro. c sic qs dicit curialis. i. ordo curialium. vt. ff. de decu. vacuatio.

Imperatoꝛ Ual. Lex. ix.

Illud conuenit precaueri ne qs hāc que persōalis est functio precio putet esse taxandam.

Illud. ¶ Casus. Electus ad munus psonale per pecuniā se nō redimat. (Personalis) sic nec realis. vt. j. de ero. milit. an. nulli. c est simile. ff. deli. cau. dominus. (Taxandam). i. redimendā, nec ibi exigendā vbi psone nō sunt vt. j. de ero. milit. an. l. j. ¶ Insecunda gl. ibi extimationē, adde c de legat. iij. fideicō. §. fi. c de pollicit. imperatoꝛes. c. l. in priuatis. §. fi. ¶ Post ipsam gl. adde c. j. de fabric. l. j. Et est in hac. l. ratio. qꝛ facere quis debet. non aute dare. Et dic taxandam. i. redimendam vt dixi. c est si. xvj. q. vij. decimas. iij. vel. j. excusandam vt sic faciat ad titulum.

Imperatoꝛ Boꝛ. Lex. x.

Priuate rei nostre priuilegijs pmanentibus nihil extra ordinem predia iure perpetuo confignata sustineāt. nec ꝑ adiectis sepius ac ꝑter primum delegationis canonē postulatis afficiant impendijs. Quādocunq; nec aurario canoni sub priuilegijs extimato aliqd er ea iubentib⁹ nobis prebitonū diuersitate decurrit. Et pari cū ceteris extimari sorte non cōuenit: quos ꝑter annonarias functiones extimatas perpetua penitationis ꝓrogatiua nexuerunt.

Priuate. ¶ Casus. Possidentes pdia ex patrimonio principis locata sibi in perpetuū vel in emphiteosim nō debēt aliquod extraordinariū sustinere nec ꝑ superindictū immo c fi suscepto:r ille q vocat actuarius, inter ceteros maioꝛ hoc exegerit, nō tenet possessoꝛ exsoluere. Nā ex quo ipsa pdia sunt ad certū qd annuū vel aliter soluendū tacata, nō decet vt cū alijs extimentꝛ, c ad ipsum superindicti onus vel extraordinariū deputentur (Rei) i. substantie, vel matrimonij (Consignata) locata (Nec) ver. (Adiectis) extraordinem, (Sepius) vide. ff. tit. iiij l. fi. (Ac) pro. i. c vide qō de hac dictione scripsi. j. de fulg. colo. l. j. (Ꝓter) hic ponit hec dictio, sed de ea scripsi plenius. j. de agen. in re. ex eo. (Postulatis) nota verbū. nō enim dicit exactis vel simile, cum postulare sit honeste, petere vero improbe. exigere ab inuito extoꝛquere (Impēdijs) erogationibus. (Quādo quidē) ver. c expone. i. qꝛ. c facit ad hāc. l. j. de omni agro. deser. l. fi. c extra de cens. licet. (Et pari) versi. (Ceteris) reliquis. (Non cōuenit) Nota. in priuilegijs cōcedendis non solū attenditur qd priuilegiato oporteat, sed etiaꝫ quid cōueniat vt hic.

Priuilegium cuiꝰ lib. vj. c extra de priuileg. c. vlti. Item quid sibi honorificus sit, iiij, q. ij. ꝙꝑ. Item quid sit honestū, j. de ꝓpo. lac. cu. l. ij. c. l. iubemus. Item attendendus est labor eius qui priuilegiandus est. j. de agen. in re. l. penul. ad fi. c de priu. agē. in re. l. j. c de castre. palat. pec. l. j. de re milit. cōtra publicam, de ꝓpri. sacro. scri. vnicuiq;. Item ordo temporis, vt ibi. c de cassrensiarijs. l. j, de ꝓpoſi. l. fi. Item fides c industria diuturne obseruationis c scientia literarū. j. de ꝓpoſi. sacro. scr. proximos. Item labor c reuerentia studioꝝ. ff. de aduo. diuer. iudi. quicquid. c de assel. l. j. Item probata deportio. ff. de offi. magi. off. l. iij. Item merita. de diuer. off. l. j. in fi. cū multis cōcoꝛ. quas ibi scripsi. (Ꝓrogatiua) Excellens beneficium, aut donū, vel excellentia ꝓpriij, vel. j. premissa gratia secundum macrobium in saturnalibus

¶ Idem Aug. Lex. xi.

Eos qui cū honoꝛe comitū nomine magistroꝝ memorie ꝓfuere: vel epistolis: vel libellis: itez eos q ibidē peragendis: signādisq; rescriptis no stre mansuetudini obsecundāt: omniū ciuiliuꝫ munerū fieri iubemus exortes. Igitur q ex eo gradu palatio nostro adheserint ad esse sibi cōpetentia priuilegia glorietur. Qui vero superioribus dignitatibus creuerint: nihilominus eius loci priuilegia: presto sibi fuisse letētur.

Eos. ¶ Casus. Magistri scriniū memorie sacrarum epistolarū, vt est prothonotarius in regno fm Ant. Vel libellorum c alij q scribūt responsa principis, vt forte sunt in regno secretarij, sunt immunes ab omnibus muneribus ciuilibus. Et si ad maiores ascenderint dignitates, hec priuilegia retinent. (Vel epistolis) ver. c vide. ff. l. placet. (Libellis) qui dicuntur parui libri. (Item) ver. Et de hac dictione scripsi. j. de castr. pec. milit. l. j. (Ibidem) in eisdem officijs. (Signādis) notandis, exprimendis. Vñ forte vel scribebant responsa principū que nos vocamus in regno decretationes, quas faciebāt ad libellos quos nos dicim⁹ petitiones. Vel formabant notas rescriptoꝝ imperialium c ꝛ in romana curia vocantur abbreuiatores (Responsis) que debent cōgrua esse petitionibus. ff. de transac. vt responsum c ratione summa. ff. de leg. ij, sed quod. §. si quis. Item responsum debet esse compendiosum dubitatione resecans. ff. de vsufruct. cū antiquitas. Bene aūt videt esse cōpendiosum, si pluribus ꝓpositis questionibus responsio ad aliquas fiat p ꝙ cetere solute intelligant vt extra de offi. deleg. prudentiam. in prin. vide qs ibi not. Male vero seu praue intelligētes praue respondent. de conse. di. ij. prima. c no. xj. q. iij. eorum. Tarteras quoq; responsi culpabilis est: extra de temp. oꝛ. dilectus. Nec debet aliquis propter hoc respondere vt plus videatur scire quā sciat qꝛ hoc esset iactantia. xliij. dis. s. pariter. Quādoq; autem bonum est auditores male querentes prudenter eludere, ne extiment nos responsionis penuria declinare certamen. ea. dist. in mandatis. ¶ Item nota q responsa interpretanda sunt fm qualitates personarum que loquūtur, vel quibus loquuntur extra de maio. c obe. solite. c. xxvj. di. deinde. cum ibi no. c facit. xvij. q. v. si nō licet. c. ff. de iniust. test. si quis filio. §. quoties. ibi iure militari testabitur. (Manſuetudini) Manſuetus est humilis qui nulli facit iniuriā, quasi manu assuetus. hoc magis decet principē, qui debet carere aculeo vt rex apum, fm Aristotelem. (Obsecundant) parent, obediunt (Omnium) etiam parui momenti sum, quis aliud glo. dicat qō patet ex hoc verbo omnū. Nā qui omne dicit, nihil excipit. ff. de ser. vr. prędi. si seruitus. simile. j. de profes. c medi. l. medicos. cuꝫ dicit ab omnibus c patet aperte, j. de priuile. eo. qui in pal. mili. l. j. c. ij. ibi etiam censualibus. c de ꝓpri. sacre. scri. iubemus. non tū hoc locuꝫ habere dico in patrimonialibus que ordinario, sed que extraordinario iure debentur, vt dixi. §. in rubri. Vel dic vt ibi scripsi. (Executores) alias exemptos liberos. immunes. (Igitur) ver. Et est coniunctio illariua. (Gradus) fastigio quo ascenditur. Fastigius vero est eminentia culmē vel sublimitas fm Pap. (Palatio) vide. j. de pal. c do. domi. in rub. (Adheserint) per continuam moram, c obseruationem ingenij. j. de ꝓpri. sacr. scri. l. proximos. (Addesse) Nota q priuilegia dicūtur adesse priuilegiatis, c eis presto esse, vt. j. in fi. l. nō ergo procul esse immo debent priuilegia superfundere priuilegiatum. j. de castren. pal. pec. l. j. in prin. c munire. j. l. proxima. ad fi. vtqꝛ redundent in eum. j. eo. eam. (Qui vero) §. (Superioribus) maioribus. (Dignitatibus) vide. j. de dig. in rub. c. s. de anno, c tri. obsistere. ¶ Post primam glo. adde. Vel dic q loquitur de eo communiter de quo. j. de ꝓpri. facit. sci. l. ꝓpri mos. ¶ Post secundam glo. adde. Sed de hoc nihil habetur, forte voluit allegare. l. fi. de peti. bono. sub. immediate precedentem. Illa vero loquitur in questoꝛe, quare dic q erat officium inter proximos sacrorum scrinioꝝ. Nam is qui preerat memorie dispositionum erat comes. vt. j. de ꝓpri. sacro. scri. proximos.

¶ Idem Aug. Lex. xij.

Matrimarum culmina dignitatum: consistoriant quoq; comites: notarij etiam nostri: c cubicularij omnes: atq; excubicularij ab omnib⁹ sordidis muneribus vendicentur. ¶ Ceteros autem palatina: vel militari intra palatiuꝫ ꝓrogatiua munitos: ita demum priuilegiū simile contineat: si ꝓpositis statutis se ad huiusmodi exceptionem docuerint pertinere: vt non singulis indulta personis: sed in commune dignitati: vel corꝑi huiusmodi beneficia doceantur fuisse concessa. Circa rhetoꝛes: atq; grammaticos cruditionis vtriusq; vetusto more durante. ¶ Sordidoꝝ vero muneruꝫ talis excepto sit: vt in patrimonijs dignitatum superius digestarum: nec conficiendi pollinis cura

linis cura mandet aut panis coctio aut obsequiuꝫ pistrini. Nec parauere doꝝ hmōi iuris aut perangariarū prebitio mandet. exceptis his a qbus ex more rebich⁹ limes includit. vel expeditionis illicite pro necessitate vel tempore vtilitas aduuat. Operaꝝ atq; artificū diuersoꝝ coctq̄de etia calcis obsequia nulla de talib⁹ adiumenta poscantur: materiā lignoꝝ atq; tabulata exceptoꝝ virorū patrimonia non prebeant. ¶ Carbones quoq; (nisi cū quem moneta iolenniter vel fabricatio secundū veterem morē poscit armoꝝ) ab huiusmodi iuris prebitione desistet. Publicis vel iacris edifitijs cōstruendis atq; reparandis capitalis atq; temonis necessitas nulla mandet. Legatis atq; allectis sumptus possessio huiusmodi priuilegijs munita nō conferat. ¶ Hoc tamen his patrimonijs profit que dignitatem proprio videntur nomine possidere. Eos etiaꝫ qui simili honoꝛe functi sunt generali prerogatiua a prebitione sordidoꝝ munerum vendicamus.

Matrimarū. Diuide hanc. l. in. vij. partes. Sed a ibi ceteros. Tertia ibi sordidoꝝ. Quarta ibi carbones. Quinta ibi. publicis. Sexta ibi. legatis. Septima ibi. hoc tamē &c. ¶ Cum puma dicit q illustres, superillustres, comites, consistoꝛij principis notarij, cubicularij. c q ex cubicularijs fuerūt a muneribus sordidis sunt immunes. (Comites) de qbus dz. j. de co. cōsi. l. j. c. ij. (Notarij nostri) Hi, apud hodie dicunt secretarij. Vel illi de qbus habet. j. de primicer. l. j. (Cubicularij) custodes imperialis cubiculi. (Excubicularij) q. s. de hoc officio seu cubiculo exierunt. j. de ꝓpo. sacri. cu. l. ij. (Omnes) q; plures erant. (Vindicentur) alias vendicentur c melius. c semper expone. i. excipiuntur, vt subdit. c pater. d. l. ij.

(Ceteros aūt) ff. al's. §. dicit q alij qui vocant palatini militantes in palatio principis, c immunitatem habentes, ita demū tali prerogatiua letant, si doceāt hanc immunitatē eis fuisse corporaliter concessam, cōtemplatione ipsoꝝ corꝑoꝝ c collegij potius q̄ personarum, c hanc eandem excusationem habent rhetorica c grammatica docentes. (Ꝓrogatiua) expone. vt. s. c. penuare. in fi. (Ita demum) Conditionaliter ponitur ꝓpter dictionē si, que sequit. (Conniuent) ff. priuilegiū cōmune priuilegiatū. (Ut no) ver. (Indulta) Cessa. Circa) ff. (Rhetoꝛes) de his vide. j. de iiu. li. vi. ro. l. j. (Grammaticos) grāmaticam docentes. de qua scripsi. j. de profes. c medi. l. ij. hec interdum ad meliores vsus assumpta animę saluti proficere poterit. xxxvij. di. si quis grammaticā. Epi quoq; vel presbyteri si legendo in vitiū grāmatice incidunt, nō sunt scholasticis irridendi qꝛ plus morū perlanda sunt vitia, ꝙ verborum. xxxviij. di. §. sed licet. c c. sedulo. ¶ Et si quandoq; sancti viri loquuntur per barbarismos non sunt ꝓ hoc despiciendi ibidem. c de conse. di. iij. retulerūt. Sed c verba celestis oraculi indignū est retiringi regulis priscianj. q. j. machion. c xxxviij. di. indignum. Episcopis autē vel alijs prelatis

Grāmaticis est reprehensibile omisso euangelio vel alia sacra scriptura populo tice vitiuꝫ grammaticā exponere. xxxvij. di. §. cur ergo. c. xxxviij. di. cū multa. non debet ¶ Sordidoꝝ. §. Ponit que sunt munera sordida a quibus vult trahere ꝓ prefatos immunes esse, c ꝙ ꝓ hoc ponantur nominatim munera sordidata. c ideo dida, tu tū dic sordidū esse omne id qō sordidum communiter reputatur. (Panis) alias portus (Pistrini) Distrinuꝫ est quasi pistis tritū q; pilo antea tundebāt granū, unde pistoꝛes nō molitoꝛes, sed quasi pinsitoꝛes dicti, molarū em nondū erat vsus fm Pap. (Nec) versic. (Parauere doꝝ) hoc expone. vt. j. de cur. pu. l. ij. Et dic q est genꝰ sordidi muneris. (Perangariarum) cōcoꝛ. j. de ꝓpri. sacro. scri. iubemus. in prin. (Vis) §. perangarijs (Rethicus) a. ligneus ex quodam genere vitis, c lignoꝝ quibus vites retinentur, que sic dicunt a retinaculis equorum quibus eoꝝ impetus retinentur. fm Pap. (Vel) ver. c repete qbus. (Operarū) ver. (Ex coquēde) ff. (Materiam) vñ. que dicta est quasi mater q ex ea aliquid efficiatur materiatione tū forme licet duret materia mutat essentia rei. ff. ad exhi. l. iij. §. iulianus. ad qō etiam. ff. de sup. le. labeo. ibi quare speciem &c. Et hoc etiam si mutetur in melius. ff. de ver. sig. mulieris. §. j. cū ibi no. (Tabulis) j. f. matrimonijs dignitatum, vt. s. dixit. Alias (Tabulata) ad tabulata puta edes ligneas q̄ fiebant olim ꝓ militū tuitione fm Isid. ev. ethimologiaruꝫ vbi agit de haraculis. c facit. ff. de ser. vr. prę. serui. vr. prę. seruitutes. §. si antea. ꝓ socio. cū duobus. §. item mela. c de vi. c vi ar. l. j. §. plane si quis de ligneis. &c. (Carbones) hoc dicit iste ver. ꝙ predicti nō debent prestare carbones nisi euꝫ. j. carbonem quem fm vererem morem fabricario monere c armonim exposcit (Visi) ver. (Moneta) de moneta scripsi. j. de vete. num. posita. in rub. Vn rex possit habere cōmodum de moneta. Et an eam mutare c de multis alijs ad monetā pertinen. no. Inno. extra de iudeur. quanto. Ad quam monetam cogit quis emere vel vendere. vide extra de iude. c. vl. vide etiaꝫ q̄ de moneta no. Quod de iter. lit. feu-

que sunt reg. in verbo monete. (Vel fabricatio) ff. (Armoꝝ) Prima generaliter sunt ola rerum instrumenta, vñ armariū dicit locus vbi reponuntur fm Pap. c ita hic accipitur (Huiusmodi iuris) quasi dicat huiusmodi iuri prebere desistant. ¶ Publicis) Quando edificant vel reparant domus publice vel imperiales nō ex his imponi munus ptandi vel deferendi ligna q̄ capitalia vocant vel temones, forte ipsa ligna erant ad aliquod domus ministerium deputata (Edibus) Quarū appellatione omne edificiū continet. ff. de incen. qui edes. in fi. dz aūt edificium qō tat ulis claudat. ff. de verb. sig. taberne. (Construendis) ex hoc dici cōsuerunt q̄ iuste rex cogit subditos ad castra c munitiones nouiter extruendas pro regis tutione aut vetera reparanda. c vide qō scripsi. j. de iure reipu. l. ij. (Capitalis) ver. ¶ Vn glo. species. in fi. adde. Vel dic vt. j. de dig. l. iiij. in pri ma gl. c de pala. sacra. lar. l. j. Et dicit temo. temonis ligniū longu. c extenū in aratro vel curru. ad qō iugū ligat. c temo dicit gubernaculum nauis fm Aug. Sed quod supra dixi in hac lege verius puto. Temoq̄ significat.

(Legatis) non tenent ꝑdicti legatos recipere. c fm ꝓprius prestare. (Legatis) de his. j. de leg. in rub. Et dic legatis. s. qui mittitur a principe ad papam. ff. de sum. tri. inter claras. c in epistola liquet igitur, in n. vel alios. Sed cōtra extra de cēsi. cū inhibitia. c. j. de decur. pu. l. his. Sed ex priuilegio speciali. Vel dic legatis qui mittunt ad principem, c hoc videtur tenere qō sequitur. (Allectis). i. frequenter attractis, ꝓ quo vide. ff. de decur. l. penul. c hoc forte. quia talium allectio reipub. vtil. Et nota in hac. l. que sunt munera sordida vt premissum est. Sunt etiam artes sordide de quibus Tullius. ꝓ de off. Illiberales c sordidi sunt questus mercenariorum omnium quorum opera non quorum artes emuntur, est enim illiberalis ipsa merces auctoꝝ augmentum seruitutis. Sordidi enim sunt qui mercantur a mercatoribus qō statim vendant, nihil em ꝓficiunt nisi admoduꝫ mentiant. c. j. Mercatura si tenuis est, sordida putanda est, possunt enim viles censeri q huiusmodi mercimonijs prefunt ar. ff. de inp. humile. c. j. de digni. ne quis. nego. ne milit. l. j. Potissime si vrenhlia vendunt. i. esculenta c poculenta. ff. de decur. eos. in prin. c hi tricoli dicuntur bononie. ff. de nundi. l. ij. Apud nos regratarij, negotiantur enim c emunt insimul a rusticis c reuendunt immutatum ciubus. d. l. ij. Vñ cedunt interdum ab edilibus ꝓ eo q̄ nō iusto c statuto precio vendunt. ff. de offi. prefec. l. j. §. cura. vel qꝛ corrupta vendunt. ar. s. de condi. in pub. hoꝛ. l. ij. quibus prepositi vocant epi ff. de mune. c ho. l. h. §. item epi. Et hi epi cum tales negotiatoꝛes id est tricolos inuenunt delinquentes, ducunt eos ad ediles castigandos, vt patet. ff. de via pub. ediles, versi. liber autem. c colligitur. d. l. eos. c vide. ff. de extraoꝛ. cri. annonam.

Artes sordide dicte que sunt.

¶ Hoc tū. Talis immunitas debetur his patrimonijs quoꝝ domini habent nūc ipsas dignitates vel hactenus habuerūt. (Possidere) Not. ꝙ priuilegiati possident dignitatē. qō dic. j. quasi possent. ff. de vsuca. sequit. §. si viam. hec enim incorꝑalia, c quodāmodo spiritualia sunt. extra de transl. epis. inter corꝑalia. in princ. c facit qō no. ff. ꝓ socio. l. ij. in prima gl. Vel dic vt iterum dicas. ¶ Post glos. i. habere. adde. vel expone. ꝓpio nomine possidere. i. ꝙ principaliter gerat ipsam dignitatem suam non alienaꝫ, vt vicarij, licet vicarius vna pene ꝑsona sit cū principali, vt scripsi. j. de comi. c arch. sacri pal. l. j. Unde ꝓpriū dicitur porro. ꝓpriuaꝫ suum qō alij non pertinet. fm Pap. Et est ad hanc expositionem. s. eo. procuratores. c. j. qui. mu. exer. ci. hi qui. poſt impietam milit. &c. l. j.

¶ Idem Augu. Lex. xiij.

Sordidoꝝ munerum excusatio delata personis ad heredem successoꝛem ve transire nō potest. Nec enim potest esse peꝛ petuū id qō personis dignitatis contemplatione cōcessum est. Vel benius. Benencia ꝑsonalia nō transeūt ad heredes. (Personis) Reb⁹ aūt data immunitas nunq̄ extinguit. ff. de cēsi. l. iij. §. §. fi. perpetuum. nec non est perpetuum quod cum vita finitur. Sed hmōi verbi significationes vel qbus modis accipit habes. ff. ꝓ socio. l. j. c vide qō scripsi. j. de fun. rei priua. l. iij. In secunda glo. ibi. l. vsus. ij. adde. Nam si quid est quod persone cohereat, extinguit cuꝫ persona. ff. quibus mod. vsufru. amit. l. iij. in fi. Et ibi vel loco. adde vel corꝑi. vt. s. l. ꝓpri. in rub. Et in fi. Adde aut cōceditur rei ratione persone, c tunc nō transit ad successoꝛē. ff. de publica. licitatio. §. h. de colla. bo. l. j. §. sed si iam tūc. c de acqui. her. Paulus. alias in cipit per procuratoꝛē. c dic de hoc melius vt no. Dy. de reg. iu. pri. Ecclesia vendat ius iij. li. vj. Predicte leges sunt in argumentū ad questionem. Et c fundū suū ecclesia habet fundum de quo sibi nō soluit decimā illum vendidit. an ex illo licui priuato ex causa premissa emptoꝛ ad ipsius prestationem decimę rationabiliter est obligatus ad qō etiam. ff. de iure fisci. ꝑdns. zeit bit decisus. xvj. q. j. siquis laicus, ad idē ex tra de decu. j. cū nō sit. in fi. licet ma solui

Universidad de Deusto
Biblioteca

videat cõtra.qi qui fuerit dit in loco alicuius fungit eius vice.z vide p hoc.ff.de aqua quoti.z est l.j.§.pe.z de seruitu.le. pater filie.z.d. l.licitario.§.fi.z§ scripsi.§.de impo.lucra.de le.j.post pn. ¶ Scias etiam q illud qõ transit ad heredem potest cedi.vt colligitur ex eo qõ no.ff.de mi.qõ si minor.in.iũ.glos. ¶ Item scias q paunlegium personale prodest successori viuente eo cui priuilegium est cõcessum, non autem post eius mortem.vt.ff.de pac.si tibi.§.pactũ.z ibi not.

¶ Idem Ual. Lex.xiij.

EAm legem quaz de extraordinarijs sordidisq; muneribus expressis vocabulis functicniũ z insignibus dignitatũ sine vlla ambage prescripsimus ita circa in quos nostra munera redundari ũt seruãdam esse percipimus: vt cisdẽ beneficijs non quãdiu militauerint: sed quandiu vixerint perfruantur.

EAm legem. ¶ Casus. Immunitas data certis dignitatib z psonis a muneribus sordidis vt.ẽ.l. maximarũ durat nedum donec officia z dignitates gesserint, sed etiã vltra.l.do nec vixerint. (Extraordinarijs) q̃ per accides aliqñ inducunt extra ff.de au.le.l.medico.z ex q.cau.ma.sed p ꝓuiẽ.§.si ferie. Sicut ordinaria sunt q habẽt certã z ordinatã ꝓstationẽ fm Bul de cun.ẽ. de sacr.san.ec.neminẽ. Sed cõtra.ẽ.de vac.mu.pu.l.j. vbi dr q illa sunt extraordinaria q̃ non imponunt lege,ac senatusc̃ulto, nec cõstitutionib principũ. Dicit dñs Bar.q lex illa cõcedat cũ dicto Bul lielmi, qz qñ imponunt lege vel cõstitutione perpetua, tũc de necessitate habent certã z ordinatã ꝓstationem. sed ea q̃ p accides aliqñ imponunt, nõ possunt habere ordinariã seu ordinatã prestationem. z fm hoc forte fm eũ debet intelligi.ẽ.de indic.l.j. q; indictiões per singula lustra ante legem illã nõ imponebant perpetuo sed forte ad beneplacitũ principis, si em hoc fuisset sine cubio fuissent ordinarie prestationes. sed qz nõ erãt, ideo fuit necesse redigi in illã cõstitutionem. Vel dic vt scripsi.j.de profes.z medi.l. medicos posti gl. de personalib⁹. (Expressis) nota quantũ debet esse clarũ paulegiũ immunitatis a muneribus publicis vt z munera z dignitatis insigna expresse cõmeat, (Vocat⁹ ulis) ꝓprie vocabulũ inco ꝓpriatio rerum dicebat, dicitur etiã vocabulũ q̃ fit in rebus carentibus alia, vt lapis fm Pap. (Insignibus) Insignia, gloriosus, ꝓpinquus, nobilis, z magne fame fm Pap. (Embage) Embages dicit verborum circuit⁹ obliquitates, incertus iter, ab ambigo fm Pap. vel captiosa z inutilis dubitatio. ẽ. de veteri. ut. enu. l. ij. §. quintus. vel, i. dubia locutio fm catholicon. vel, i. caligo que rectis iudicũ difficultionibus libenter inficiat. ẽ. de iusti. codi. cõfir. §. j. We aũt ambages varie in deprehensibilem ꝓgrũt errorem vt ait Quintilianus in mathematico. Et nota q̃ lex nulla dz ambagẽ cõtinere, immo veteres ambages rumpere. ẽ. de interdict. l. fi. Dz quidẽ lex esse clara, z potius cuiusq; bonum interpretatiua q̃ diminutiua. in aut. de testa. imperfect. posita§ alis pũn. Nam clare z lucide verba legis scribenda sũt. Deuter. xxvij. Bonus cõ certa z dilucida. ẽ. de sa. san. ec. illud. z oia clara esse cupientes. ẽ. de citiões cõ pac. cũ. l. lege. nec debet lex clare scripta calumniari, ut. ad exhi. l. pe. tuere dz, nec per aliud hominũ lacerari. ẽ. man. ab anastasio, nec in captiosam alterius interpretari. ẽ. de pac. con. inter emp. z ve. l. ij. in fi. q̃s dz honesta legis interpretatio inhonestũ lucrũ inducere possessore. ff. de peti. her. fi possessor. Immo capienda est occasio q benignius prebeat responsum. ff. de reg. iu. sapienda. Et enim magis placet in legibus simplicitas q̃ difficultas. instit. de fideico. hered. §. sed q; ut stipulationibus. z. ff. de dolo. l. j. Sed interdus qo recte inculpatur, et superuacua quadam subtilitate a posteris iudicibus conteminit. in aut. vt immo. ante nup. doñ. §. j. de hoc satis. in poll. ij. vij. c. xij. ad fi. Nec etiam debet lex calumnias excitare. ẽ. de decu. diue. in fi. vbi de hoc dixi. Nec debet aliquid p obscuritatẽ in captionẽ continere. iij. di. erit. immo sensus earũ ex interpretatione clariores fieri, ẽ. in prima consti. C. prope fi. z vide. ẽ. de natura. l. cõmunium. in pũn. Item debet lex futura caute cõstituere. z perfecta recte curare. in aut. vt ocs obe. iudi. pronin. §. si vero quispiã. z quicquid primo imperfectũ aut cõfusum videbat, hoc z expugnare, z perfectũ ex imperfecto declarare, precedentes si opus est renouare z emendare. vt qõ deest adsciat, qõ superfluũ est abscidat in aut. de nõ alie. in pũn. Item super bono z difficili fundari. ff. de carbo. edi. qõ labeo. licet interdũ sup parũ dubitabili fiat. ex de cõse. ec. cũ his. nec dz esse supuacua. ff. de poenis. re. l. v. ad fi. Jn. l. quippe nullũ verbũ nisi necessariũ est ponendus. ff. qõ me. cau. l. j. in fi. z no. ff. de vi z vi ar. l. §. ait prẽtor. z facit qõ no. ẽ. de iurisdictione. iij. ante fi. ij. gl. z extra de ma. gobe. solute. ibi no sine causa tanẽ. z qõ ibi not. Hec aliquod ibi verbũ otiosum debet esse. de gdu. l. qõ ait nec debet idẽ repeti. xxviij. di. precipim⁹. z extra de elec. in genesi. Hec aliquid incassum dicit. Deuter. xxxv. c. ppe fi. z hoc idẽ in qualibet scriptura. lxxxvj. di. hĩm⁹. z. ff. ad munici. l. j. in fi. Florentinum in vanũ dz occupare mẽbranas. xix. di. si romanorũ. Vbi de hoc. z ar. ff. de heredi. instit. comel⁹. z de iureiuran. l. iij. §. j. z. ff. de vsur. si stipulatus. z. xxvij. q. j. sic em vltra medium. ver. ité vbi ait. z qõ ibi not. z extra de rescrip. cum adeo. z de priuile. ex ore. z ff. de le. j. si quando. z. ff. de ver. ob. si sic stipulatus. z hoc est regulare. Cõtraria vero specialia sunt. vt not. Posti. extra de eta. z qualit. accepimus. z Archy. dicto. c. sic em. porissime in diuinis in quibus nihil vacuũ dz esse ꝓceptis. lxxv). di. cui⁹ obseruãtie. Dz ar. cõtra ad primũ. ff. p socio. sed si adũciat. z ibi no. De hoc etiã no. extra de ma. z obe. solite. in glo. qõ tãẽ. z. ff. de vsu. l. iij. in pũn. Ite nõ debẽt leges exaggerari. ff. de decur. ghualter. §. j. z in ipsarũ cõstitutione seuin terpretatiõe fic. predẽdũ est q̃ a natura nõ deuiẽt in autẽ. q. mo. natura. effi. sui. §. si vero effusa. Verbũ quoq; dubiũ sic intelligendũ est vt recti sermonis sinia nõ irritetur. ff. de au. z ar. lega. plancius. in fi. Cogimur em̃ verba eo sensu tenere q̃ solet recte intelligẽtib⁹ gũare. extra de spon. ex literis. i fi. vij. z rescriptũ papale ex falsa narratione vitiat. extra de rescrip. ad audientiã. j. ij. alis bona fides z veritas rez vocabulis z iuris apicib⁹ ꝓferant. ff. mã. si fideiusior. §. quedã. cũ ibi no. ¶ Sz in causis restamẽtorũ que leges sunt. non est ad diffinitionẽ. i. ad stricta ꝓbonũ significationẽ descẽdũ. cũ, cũ plerũq; testatores abusiue loquant̃, nec ꝓpriis noibus semp vtant. ff. de le. iũ. nõ aliter. §. j. z vide qõ no. gi. z Archy. xxij. q. ij. is aũt. immo amplectit lex ꝓba vulgaria. z qt⁹ volũtas testatoris cuiẽter colligi possit. ff. de fideicõ. li. libertates. illã z lex interdũ loquit̃ iuxta vulgare. j. de metalla. per annos. ad qo. ff. de var. cog. l. j. §. medicos. ẽ. de maleficijs. z math. z si excepta. j. de rabul. l. fi. z de agrico. z censi. cũ fatis in pn. in autẽ. de mã. pũ. §. coges. legis qdẽ intento dz summo digito z qñ indice tãgi. instit. de pu. iudi. ad fi. z mederi breuiter his in qb⁹ ꝓponit. in autẽ. vt ad illustri. ze. in pũn. Ampli⁹ no est lex dure z seueriter interꝓtãda. ff. de cust. reo. l. ij. §. j. nec amare. ff. de dona. inter virũ z vxo. si id qõ. §. si quas. Hec aliter q̃ decet. ff. de ver. sig. cũ olim ribi. Hec ex aditu interꝓtatiõe dz diminuto priuilegiorũ fieri ꝛ augmẽtũ. j. de agẽ. in re. l. fi. vij. m re dubia benignior ex interpretatione seq nõ taz iuxta q̃ turi⁹ est. ff. de his q̃ in testa. delꝓie z humaniores. ff. de re. du. si fuerit ad fi. vt res magis valeat q̃ pat. e. ti. quoties j actionib⁹. Et in talib⁹ id agi. dr est q̃ in turissimo loco sit res bona fide cõtracta, mũ cũ apte cõtra leges scriptũ est. e. ti. vbi vñ q̃ legẽ benigne respõderũt. ff. ad tre. nõ cli. Vide qõ no. extra de pnũle. qz circa, hec ri sic sunt accipiẽda. vt cũ in verbis nulla est ambiguitas, nõ admittat qõ voluntatis. ff. de le. iij. ille. §. j. Sed in his q extra scripturã, pticulẽ possunt cõiones ex bono z equo interpretatione capere: que aũt ex testamẽto oriunt necesse est fm scripti iuris rationẽ expediri. ff. de codi. z demon. in his. vide. ff. de le. ij. si ita relictũ in pn. Cũ aũt in his interpretationib⁹ aut subauditio nibus est procedendũ attendendũ est si id qõ p tale subauditionez aut interpretationẽ assumit̃ procedentibus aut sequentib⁹ cõgruit. e. ti. cũ pater. §. cũ imperfecta. Ité interpretatiõ verborũ dubioz duo sunt potissime attẽdẽda. s. q̃ aliqd is q locut⁹ est senserit. z qõ ex semi ꝓ sensus dubiorũ ille sensus colligat. Sensus aũt verboz quiqz expresse colligit. veruntamen quiqz plequẽtia, quiqz p precẽdẽtia, qõ plequere vt legit z no. ff. de ꝓb. de colligi. fign. nepos. Item sicut in re dio qõ lex est, in aut. de nup. §. diuꝓnat tur. nõ decet ad veroꝝ diffinitionẽ pcedere. cũ plerũq; abusiue loquamur, nec ꝓpriis noibus atq; vocabulis semper vtamur. ff. de le. iij. tũ lex est. no aliter. §. j. ita z in legibus. de hoc vide qõ scripsi. j. de. ꝓbi. q in v. cõnan. l. j. in ꝓo. interpretandi. Preterea nõ dz subtilis ro q̃ a lege dilate inducere equioz sententiã impugnare. ff. ad. l. aquil. ita vulnerarius. §. penul. z fi. Sic nec litigiũ circumuenire leges. in aut. vt litig. iurent. in pũn. immo dz lex cõsula in cõlonariam erigi inculentas. instit. in ꝓemio circa medium. z earum caligo rectis iudicũ diffinitionibus infidias extirpari. ẽ. de no. cod. cõpo. §. j. z cũ verbum dubiũ interpretamur, debemus illud accipere impotionibus suis significat. ff. de statu li. cũ heres. §. fin̄bus. Vltimo no. q peccatũ nullũ est in lege, nec in legis positore, sed in natura rei vt dicit. v. Ethicoꝝ (Munera). i. beneficia, (Redundarunt) exuberarũt, abundarunt. ẽ. de epi. z cle. l. ij. z vide qõ de hoc verbo scripsi. j. de diuer. ꝑd. vi. l. iij. (Militauerint) Vt. cõtra. ff. de iure immu. semper. §. negotiatores. Quando autem priuilegium immunitatis concessum alicui transit ad filios. z quando non, vide quod no. Cy. d. l. ij.

¶ Impera. Aug. Lex.xv.

EVidenter atq; absolute iubemus ne fundi ad patrimoniũ nostrum pertinentes seu cẽditionis tributo: seu ꝓpetuo iure teneant: aliqd ꝓter ordinẽ superindicti vel precij noie: vel de sordidis quibuscũq; muneribus agnoscant. Nam hoc a duis principibus impetratũ est: z nostra serenitate reparatum. Quisquis igitur iudicũ contra fecerit quinq; pondo auri ẽ de suis facultatibus. s. z alia de ofticijs suis: totidẽ de curialibus qui ꝛequi mala iussa festinant nouerint cruciuda.

EVidenter. ¶ Casus. Fundi patrimoniales locati in perpetuum, vel in emphiteosim prestant solum ordinaria munera, sed a sordidis z a superindictis immunes nõ sunt.

Si quis

Si quis aũt iudicium contra hãc legẽ fecerit punit̃ in. v. libris auri. in totidẽ⁹ officiũ. z executores. si talia iussa exercuit̃ fuerint, in eãdẽ summa dãnadi sunt. (Euidẽter) Euidẽs est illud qõ semp patẽt. z semp apparet. ff. de cõtrahẽ. emp. ea q̃ ex de accusa. euidẽtia. j. q. j. vt euidẽter. z. xlviij. di. c. j. Qõ em̃ in euidẽti est, nulla tergiuersatiõe celari põt. cẽ de cohabita. cler. c. vi. vide qõ scripsi. ẽ. de apo. l. j. (Absolute) ab ol obstaculo solute. (Pertinẽtes) hoc verbũ late ptz. ff. ẽ ꝛb. fig. verbũ ptinere. (Cõductiõis) sc̃z rẽporalis. (Rã) ꝛ. (Diuis) vide. ẽ. de decur. diue. (Imperatũ) alis iperatũ z melius. (Seremtate) vide. ẽ. de cano. lar. ti. l. iij. (Reparatũ) forte ꝓ desuetudine hoc neglectũ erat. z iõ reparat hic. ad qõ i aute. de here. z fal. §. j. ¶ Ex desuetudine em̃ lex paulatim oino pene cadit: quare vsus hoc percipiẽs in aliã trãffert figurã. in aute. de iudi. in pnc. Plurima qdẽ ex his q̃ sancita sunt z neglecta, z nõ facile i re publica tractata adhuc lege esse videnť, z sine legislatiõe cõsitere. in aute. vt ord. ꝑfec. in pn. Et lex nõ vtẽdo pimit. in aute. q. mo. na. effi. sui. §. si. qõ em̃ nõ frequẽtat̃, abolet̃. ẽ. de repu. l. fi. ad fi. z ideo cõquiescit instit. de excep. in fi. Lex etiã per desuetudinẽ obũbrat̃. instit. in prohemio. §. igit̃. Et ideo pnceps eas tm̃ leges obtinere vult: qs vel iudiciorũ frequẽtissim⁹ ordo exposuit: vel loga cõsuetudo vbis romane ꝓbauit. ẽ. de vetu. enu. l. j. §. nulla. z qz hoc dicit ius optimũ. ẽ. de vsur. l. j. z ins in veteratũ. Jus aũt nouũ dicit qõ nõ est in iure scriptũ, vel cõsuetudine roborat̃. ff. qõ quisq; iuris. l. j. §. j. in glo. vide qõ not. Archid. iũ. di. §. leges. z. §. vlti. z. Jmmo. extra de treu. z pa. c. j. Vel distingue hm̃ Jac. de bel. in aute. de here. z fal. post pn. Hã aut lex nõ est seruata. nec in cõtrariũ obseruatũ. Aut nõ est seruata, z semp in cõtrariũ obseruat̃. Aut lex aliqñ est seruata: sed in alijs vsus eã transtulit. in altã figurã. Aut lex aliqñ est seruata, sed postea desijt frequẽtari. z cepit tacite in desuetudinẽ abire. Aut lex aliqñ est seruata, sed postea bonus vsus eã trãstulit in aliã figuram. Primo casu lex nullo tempore tollit. iũ. di. in istis. z. ẽ. de legi. leges. z de diuer. rescrip. fallo. Secdo casu qñ nun ꝑ est seruata, sc̃z in cõtrarium semper est obseruatũ. tũc sine dubio tollit per desuetudinem dicto. §. igitur. Tertio casu qñ malus vsus legem trãstulit in aliam figuram, eo casu tollitur etiam per desuetudinem in autem. de iudi. §. principiũ. Sed contra hoc in autem. ve nul. iudi. §. j. distinguit aut vsus ille malus simpliciter. z oino. an fim qd, vt aut certũ est quod est malus est dubium. Quarto casu videlicet qñ lex aliqñ fuit seruata, sed postea desijt frequentari. z cepit tacite in desuetudinem abire. z tunc etiam per desuetudinem tollitur. dicto. §. j. de here. z fal. ff. de interro. ac. l. j. §. interrogatorijs. Quinto casu nõ tollitur per desuetudinem, sed per contrariã cõsuetudinẽ. ff. de legi. de qb⁹. z cõi-pre. venditor. §. fi cõltat. z. ẽ. que sit lon. consue. l fi. z facit. ff. de plag. l. fi. Sed certe per hanc distinctionem non respondetur ad dictũ. §. fi. in auten. qui. mo. na. effi. sui. vbi dicitur quod lex non vtendo pimit. (Quisqs) §. (Cõtrafecerit) cogendo sc̃z dictos fundos agnoscere z subire predicta. (De facultatibus) alias de suis facultatibus (Alia) sc̃z quqs. (Totidẽ) ꝛ. z ꝓpone. i. eiusdem numeri. (Jussa) finitur. ff. de vi z vi ar. cũ fundum. in fi. j. rũ. (Festinant) vide. ẽ. de his q̃ spon. mu. sub. l. fi. Unde non iuuatur a iure q mandatũ illicitum suscepit. ff. de vi z vi ar. cũ fundum. Et dic festinãt accedendo ad locũ inhibitũ. j. de. metat. deuotum. Item si pariaf se depurari ad hoc vt. j. de diuer. offi. li. iũ. §. j. nõ em̃ festinare, sed ꝛdam iussionẽ expectare dz. in aute. de man. princ. §. de inde cõpetes est. Ex quo no. puniri eũ q mandatũ iniquum suscepit exequẽdũ. vt. j. de exacto. z executo. l. fi. an aut. de collato. §. multi vero. licet. z vt iuste. z vt nulli iudic. § necessariũ. z. §. qñ vero cõtingit. z vt iusti. sine quoquo suffra. §. interdicim⁹. Hã q aliqd male accipit vt bñ dispẽset, grauat̃ port⁹ q̃ tenet. j. q. iij. ex multis. z q rẽ alege phibitã facit. ꝓpriã salutẽ despicit. in aut. vt in medio litis. §. sed vel si qs. Administerium em̃ alteni rumoris in se recipit. ff. ad turpil. l. j. §. penul. Sicut is q altenũ crimẽ in se trãsferri festinat. in aut. vt litiga. iur. §. si qs aũt. Sic z qui pro criminoso intercedit periculũ in se recipit. ff. de ad. mini. tu. luctus. in fi. Et multo magis si exequit vt hic. z hoc qñ certũ est de iniurate quo casu non tenet obedire dicta. l. denotũ. z extra de appel. solicitudine. z. ꝛj. q. iij. no semp. z. c. sequentib⁹. Hinc q̃ em̃ p obedientiã faciẽdũ est malũ. c. q. quid ergo. Secus si dubiũ. ar. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. plane si. z dicta. l. denotũ. z no. xxij. di. salomitane. z vide. ff. de regu. iur. nõ põt dolo. z qõ no. extra de sen. excõ. ex tenore. de temp. ordi. dilectus. ad qõ est etiã. ẽ. de appel. qm. z qui pro sua iurisdictione. l. j. z. ff. ij in ius vo. nõ. re. l. iij. vj. q. iij. iulian⁹ cũ ca. sequẽtibus vsq; ad. c. excellentissima. z. ij. di. quicũq; z de hoc dixi. ẽ. de iur. fis. prohibitum. z de decur. omnes. j. Et faciunt hec q̃ equaliter punitur mandatarius z mandator. Ad idem. ẽ. de accusa. nõ ideo. Alij q̃ grauius puniturmandator qui in se z in alio peccat. mandatarius vero in se tantum. ar. ad hoc. ff. de his qui no. infa. athletas. §. pomponius. z. l. imperator. xxj. q. v. ille. hoc prosequere vt not. Archi. de elec. sciant. li. vj. in gloss. vlti. Item no. q̃ qui exhortatur. qui monet, qui commendat, qui persuadet, qui cõsulit vel permittit, qui demonstrat vt proseneta non intelligunturmandare, vt legitur z no. ff. de his qui not. infa. ob hec. z ibi vide cõcor. ¶ Posit

Lex an tollatur ꝑ desuetudinem.

Mandatũ iniquũ suscipies ex equẽdum puniendꝰ est.

prima glo. Adde. z de fun. rei pri. quicũq;. ¶ Posti sedam glo. Adde. qui dz exigi. non aũt extra ordinarium. vt. j. de colla. fun. patri. l. j. in. z fi. ¶ Post tertia glo. Adde. vt. j. de pnile. do. Aug. l. iij.

¶ Idem Aug. Lex.xvi.

ABillustribus personis sordida mũnera extraordinarie necessitatis damna remouemus.

ABillustribus. Hec lex per se patet. (Damna) Damnum est dãnũ diminutio patrimoniũ a demptione dictum. ff. de dam infec. plutter. c. iij. als accipitur pro paupertate. j. de fabric. vide quod scripsi. ut. li. s. de decur. curiales. iũ.

¶ De quibus muneribus vel prestationibus neminĩ liceat se excusare. Titulus. xl viij.

¶ In glo. ibi generaliter. Adde. i. generalibus verbis concessa est immunitas.

¶ Imperator Aug. Lex.j.

COmparationi transuectioniq; specierum vniuersi sine vllo priuilegio coartentur ad necessitates illiricianas. Nam in his datarat titulis nullum sub quo dam cessare priuilegijs valamento censemus. Sed sub hac conditione cum tempus exegerit hm̃ collationi succũbãt vt non tm̃ i equitatur idone⁹: verum vniuersi pro portione sue possessionis tugationisque ad hec munia coartentur: z a summis sarcina vsque ad infimos decurrat.

COmparationi. ¶ Hec lex vtilis est, z ad multa potest assumi, z maxime si contingat (vt spes est) fieri transitum vltra mare contra sarracenos z turchos. Et breuiter statuit hic imperator nullum exercuari a comparatione frumenti, ordei, z aliarum specierum z transuectione ipsarum cum in aliquam regionem trãffert exercitum. omneque priuilegium in his cessare dicta q̃ in hoc non ꝓponatur idoneus minus idoneo. Sed omnes tam diues quã pauper intra mensuram sue substantie, tam mobilis quam immobilis ad talia compellatur. (Comparationi) a. emptionẽ. ff. de actio. emp. veteres. z. ẽ. de pac. ex conuentione. z. ẽ. vt nemini licẽ in empt. spe. l. vnica. z. j. de fru. vz. constan. l. ij. (Specierum) scilicet frumenti, ordei, z aliarum. vt. ẽ. vt nemini licẽ in emp. spe. que scilicet comparantur ꝛc. vt dicitur in prima glo. (Coarcentur) alias coarctur, z melius. (Nam) ver. (Duntaxat) sine ꝓiudicio. z est aduerbium qualitatis. de quo vide. j. in qui. cau. colo. censi. l. ij. z quod not. ff. de publici. enu qui. §. fi pereti. (Cessare) cessare est quem id non agere. ad qõ de iure tenetur. vt hic z. ẽ. de iur. z fac. igno. l. iij. de hoc. j. de deri. nor. l. j. vel id est non existere. ẽ. de leg. hered. aute. cessante. (Velamento) preterm, vel colore. vt. ẽ. de epis. z cler. qui sub pretextu. z de potiu. velamento. (Sed sub) ver. (Conditione) alias consistutione, alias ordinatione. (Tempus) vel opus. vt. j. e. l. iũ. ¶ Sed pone q̃ non imminet necessitas expeditionis, aut exercitus imperialis ad necessitates illiricianas vel alias. sed est carnitia vel famis inedia in regione. Quitas aliqua patiens penuriã victualium vult indicere omne hmõdi comparationis frumenti z aliarum specierum cuibus ipsius ciuitatis vt vnusquisq; pro modo sue substantie frumentum z species annonarias emat, aliasque in ciuitate ipsa venˉdat, vel vt pecuniam mutuet vnde ipsa frumenta valeant comparari, ne tam ipsi quã alij pauperes pereant, queritur an possit? Videtur quod non ex eo quod nullo iure hoc onus iudicendum cauetur expresse, quare nostra inuentione non est imponendum. ff. de actio. z obli. obligationum fere. ẽ. placet. quod em̃ principum sanctione noua est constituenda, non est superstitiosa admonitione presumendum. iũ. q. iij. consuluit. Jn his quoque muneribus quia contra libertatẽ indicuntur, prohibitum censetur, z vẽdicari non põt quod cessatum non est. vel quod non contulit consuetudo vetustissima. ꝛ. q. iij. conqueritur. z extra de offic. ord. duo. z vide que scripsi. j. vt nullus. ad nul. ob. denocẽ. l. j. ibi vllum aliud. qõ. ij. post pnci. ¶ Econtra quod sic vr patet hic z. infra. e. l. fi. cum dicit opus ꝛc. et. ẽ. vt nemini licẽ. in emp. specie. l. j. z. ff. de vsufru. si pendentes. §. sed z si quid. vbi ꝓbatur quod diuites coguntur vendere frumentum tempore famis pretio vilipti. Omne enim ius est causa hominum constitutum. ff. de sta. ho. l. ij. Quinimmo fortior est in isto casu ratio, q̃ in casu huius legis z similiũ. nõ est enim par, eademque rõ alienas velle pũire, quam sua sibi ipsi. Nam sicut sua subingare aut repetere iam amissas, z propriam cupitatem famis inedia perdere. arg. ẽ. de codicil. l. fi. §. penul. z. ẽ. si. tu. quicquid. z. xij. q. iij. qcũq; ff. de pig. ac. creditor. ẽ de anno. z tri. l. penul. z de con. in publi. ord. l. ij. q̃ nedũ arguẽdũ foret, quicũq; crudele z inhumanum est censendum. iuxta quod Chrisimachus in epistolis patriam alimentorum defectu laborantem periculosum est inhabitare. crudele vero z inhumanum est deserere magis enim z fortius tenetur colerum ad

Frumẽtũ diuites ꝯpellũtur vendere tpe necessitatis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ę̃ quod habet ꝑ̃ acgrere qs nō hz.ff.ꝯ.in fin.cre.q aut.ℌ.j.cū cōcor.

¶ Et si qs faciat ꝙ aliqs perdat honorē qđ hz,teneť sibi imiuriarū de quo nō teneť lz faciat ꝙ honorē nō acqrat qđ nō hz.ff.ꝯ imur. iniuriarū.ℌ.si qs de honorib⁹.vñ nō minor immo maior est virtus ꝙ̃ grere parta tueri.ℌ.de cur.pu.l.ñ.ℌ.exceptis.ℌ.in fecū.cōsti. ¶ post ꝓncipiū.ff.ꝯ adop.nec ei.ꝑ,iñ,z.ℌ.preterea.z.ℌ.de edi.pu.singularū. z qđ ibi no.z vide qđ scripsi ꝑdicto.ℌ.exceptis.Merendū.z est, ne qd decrescat.j.de agrico.z cēsi.l.ñ. Ite facit.ℌ.de naturali.li.l. iñ.in ñ.z de ope.pu.l.ñ. Ad idē est satis apte.ff.de iur.immu.semp.ℌ.nego ciatores.z.ℌ.negociatio.cū eorū cōcor.z vide q scripsi.j.ℌ aqueduc. ñ qs ꝑ.ibi abūdātia.z de pascu.pu.l.ñ.in fi.z vt rust.ad nul.ob.deuo ce.l.j.in verbo ꝑstat.z.ℌ.vt nemini lice.in emp.specie.l.j.post glo.vl ri. Ite qz ꝓpter necessitatē famis qs excusať a furto.xlvij.dist. sicut hi.de cōse.dist.v.discipulos.extra de fur.c.iñ. ex quo licite pūt alie na ꝙ vitādo famis periculo capi,rōnabili⁹ possessores z incole,ne tā ipsi ꝙ alij pauperes de ciuitate fame pereant ad cōparationem seu collationē hmōi sunt cogēdi. z facit ex̄. de obser.ieu.c.ñ.ℌ. cum aut.z.ℌ.vlti.z ptz hoc apte fm Ambr.iñ de offi.c.x.ibi collato auro coacta frumēta sunt. ¶ Et hoc indubie puto verū,ita qđ ꝙ nō eli gank ad talia dictiones,vt alijs quiescentibus et imunitate gaudētib⁹ vigeatur de ꝓuio cōparare frumenta,vt aīs ꝑperā vidi fieri.lz oēs (vt ꝑdictū est) siue ad frumētū cōparādū,siue ꝓcōparatiōe ipsa pe cuniā mutuādā fūte ꝙliter coartādi,ꝓout hic ptz.negociatio em ꝓ incremēto facultatū exercēda est.ff.de iure immu.semp.ℌ. negocia tio.hmōi quoq; onerum,sicut tributoꝝ indictio tēperata z salubris dz esse,j.de agrico.z censi.vt antea.z qđ oīb⁹ imminet ab oīb⁹ con portet.ex̄ de ꝑscrip.c.accedētes.z aliquoz remisso nō fiat alijs tri bulario.ℌ.de cōmer.z merca.l.j.z.xxv.q.j. ℌ. his ita.lz cōtributiōe oīm fiat,qđ oībus est ꝓfuturū.j.de oj agro dese. qcūq; ñ in fi. Sic est etiā in cōstructiōe murorū,z alijs sīlib⁹ onerib⁹ vt j.c.l.ñ.z ibi di cēť. ¶ Et no.hic ꝙ pestilētia famis illō Quintil.in cadauerū paritis, felix pestilētia,felix pestilentia rages.deniq; ois mores facilis,fames aspera vitalia haurit ꝓcordia,carpit animi rorem,corpis tabes, insignita peccādi,dirissima necessitatū,deformissima maiorum. hec ad humile corpus nobiles manus mittit,hec aliens pedib⁹ mendi cantes ꝓsternit,hec sepe sociorū fidē fregit.hec venena ꝑpūs publice dedit.hec in parricidium ꝓpos egit.z post pauca. In fame nes mo in moribus immunis est.z Hieronym⁹ lib.iij.super amos. ver⁹ narrat hystoria.Mil fame duri⁹ q̄ sepe cōpellit obsessos. Humanis vesci carnib⁹,z in suā seruire naturam, ita vt nec parentes parumuis parcant liberis,z maritalis affectus vxoris dudum amate membra dilaceret.(Succumbant)supple vniuersi quod est.ℌ.(Vt non uñ).vñ, aīs est lra z.(Idoneus).i.sufficiēs,dues,z opulent⁹,lz aīs idone⁹ accipiať ꝓpne quo ad ꝑsonam z mores.ff.de munc.z hono.vt gra datim.ℌ.j.z facit eo.ti.rescripto.inpn.z de hoc verbo scripsi.ℌ.de co ue.ñf.debi.l.ij.quēadmodū.ci.mu.indi.l.iij.z.j.de ꝓfes.z ne.l. si qs. Jn patrimoniali em̄ munere idoneitas ꝑsone,mozq; nō attēdit,vt hic dicit glosa.(Pro portione)sīle,ℌ. vt nemini lic.in emp.spe.l.j. (Sue possessionis).i.substantie possesse.z dic.ꝙ bonorum immobi lium.(Jugationiꝫ)scz bonum z aialiū,vt sic ad talia non solū pos sessores bonorum immobiliū,sed etiā mobile habentes suā substantiam compellant.z expone vt.ℌ.de immu.ne.l.ij.z vide in aut.de man. pa ci.ℌ.coges.(Munera aīs munia.(Coarcētur)aīs coartētur.z nec lius.(Et a summis)versic.(Sarcina)equa lāce diuidēda j. de fun. pa.l.fundos.in fi.(Decurrat)ita ꝙ non trāferat.j.de censi.l.j. Illā fi a summis ad inopes onus munerū trāferat,ab imporentibus so las lachrymas exiget ꝙ qs non inuenitur imponi. dicit Calliodo. xij.varia.epla.xij. ¶ Post.ij. glo.adde,item ecclesia,vt.j.l.ꝓtima. z.ℌ.de fac.sanc.eccle.l.placet.Jurta qs.iij.Reg.c.xv. 01. Hec mi sit nuncium in oēm tudā dicēs.Nemo sit excusat⁹,z tuleruť lapides ꝛc. ¶ Jn glo.i.qñ imperator ibi selmanā.adde.i.selauoniam.sic expo nitur in aut.vt oēs obe.iudi.ꝓtin.in fi.z de fide instrū.in fi.z.j.de co lo.illiri.in rubri.lz fm Pap. Illiricū dicitur ois grecia.Z qđ est quia ponuntur tanquam ꝓincie differētes xvj.q.vi.c.sane.thessalonī cen. ¶ Et ibi principis.ad de.vt.j.l.ꝓori.z facit qđ no.ℌ. de sacr. sanc.eccle.auten.cassa.in princ.z qđ plene scripsi.ℌ. de colla.dona.l. j.post primam gl.Sufficit em̄ legislator aliqua exempli gra enume rare.Nam tūc lex etiam ad non expressa trahenda est. si tri eadē rō subest.ℌ.de nec.ser.quidā.ℌ.lz cum.z.ff.de ope.no.nun.de pupillo. ℌ.preterea.z no.ff.de iudi.cū pretor.j.riuso. Hec z alia proseqūre, vt scripsi.j.vt.rusti.ad nul.ob.deuocem.l.j.ibi vlium aliud.q.ñ. ꝙ̃ ꝑ fi. ¶ Post glo.i.diuitib⁹.adde,vel dic vt no.in spec. de rescrip.ꝓ.ℌ. rone aūt cause.ℌ.lz que sunt persone.et ex̄ de rescrip.sedes. in glo. lz quas. ¶ Post glo i.paupes,adde facit ex̄ de ꝑscrip. accedetes. Et sic tō, qz a minore vsq; ad maiorem oēs auaricie tiudent, vt di citur Jeremie.v. Et a minimo vsq; ad maximū.ibidem. ca. viij.

Furtū ex cusatur ꝓ pter famē

Fames horribilia mala fa cit.

Auaricie fundēt om nes.

¶ Post glo.vlti.adde,vt.ℌ.de apo.pub.l.j.ℌ. penul.z de mu.pa.l. fi.ibi,quo facilius.

¶ Imperator Diocletianus. Lex.ij

Cum ad felicissimā expeditionē nois nostri em niūq; puincialiū ꝙ loca q̄liter arripim⁹: debe ąt nobis solita munera exhiberi:neminē ab angarijs vel perāgarijs vel plaustris vel quolibet alio mu nere penit⁹ excusari ꝓcipim⁹. Sed oēs siue ad diuinam nostrā domumsiue ad venerabilis auguste vel ad sacro sctās ecclesias vel q̄slibet illustres domos ꝑtinēt nec le ge ꝓagmatica:nec diuina annotatiōe sacroꝝ oraculo excusa tos indictionibus magnifice tue sedis tempore nostre expeditionis obedire decernimus.

Cum ad felicissimā. ¶ Cū imperator in exercitū ꝓficiscitur, omnes debēt sibi exhibere angarias, plaustra, alia mune ra necessaria,z ab his nullus excusatur,immo o.a z que sunt de patrimonio cesaris,vel auguste, vel ecclesie, necnon illustrium quoruūcūq; non obstāt indulto hūs ꝓilegio,vel rescripto cum ta le mun⁹ indicitur illud debēt deuote ꝓsoluere.(Cū) coniūctio causatiua,z sic ordinatiua.Ꝓcipim⁹ qđ est infra penitus neminem excusari ab angarijs ꝛc.cū debeāt nobis solita ministeria exhiberi oim ꝛc.(Expeditionem)exercitū.(Qua)aīs qb⁹,aīs que. z supple per.(Iter)loc⁹ est trāsitus facilis,z ipe appellat transitus fz Pap. ¶ Et cū differētia inter iter z viā,q iter strictius,via latior. not.ff. de loc.z iti.l.j.(Eminē) hoc est ꝓncipium.l.nem inē.ℌ.de sa.sanc. eccle.(Sz oēs).ℌ. Et dic oēs scz ꝓssessiones vel emꝓhiteoticas nos,z ꝓssessores bonoꝝ ꝓncipis,z ecclesiarum,z auguste, vt.j. de ꝓmisc.do.aug.l.ij.z.ñ.vt qđ oībus imminet,ab oībus comꝑtet. ex̄ de ꝑscrip.accedētes.ℌ.t sic ordinatiōem.Sed decernim⁹ omnes obedire indictionibus magnifice tue sedis tpe nostre expeditionis siue ꝓtineāt ad nostram z.c.nec lege excusatos sub.esse. (Nostram) scz patrimonij cesaris.(Ecclesias)sic.ℌ.de sac.sanc.ec.l.placet.z.l.ne minem.Et dicas ꝙ est ecclesia corpalis.i. domus ad honorem dei ꝙ̃ epin edificata.de qua hic loquitur.z.ℌ.de sa.sanc.ec.iubem⁹.j.z.ij. in pn.z.ℌ.nec si.z.j.q.iij.si quis obiecerit,cū ibi no.ꝓ Archi.z Joā. de san.ad differētiā spūalis que est fidelīū congregatio. de qua hic no loquit. Item ecclesia q̄q; dr mater, q̄q; filia,q̄q; vxor. quod dic vt no.lxviij.dist.quoz vices.Nō est ergo immunis ecclesia, ab his muneribus in ꝙbus publica versatur vtilitas.vt hic z dictis. il.

¶ Alios casus in ꝙbus eccla nō est immunis:scripsi.ℌ.de exacto. Ecclesiam tri.l.ñ.in nota magna.ℌ.fi.z qđē. ¶ Sed an hodie teneatur ecclesia hodie re subire hmōi munera.in hoc z in alijs casibus in quibus publica ver netur sua vtilitas. Dixerūt quidam doctores clare dignitatis z auctorita bire mu tis ꝙ non. Ad hoc.ℌ.de epis.z cle.aut.ité nulla Jté dicit hanc.l. et nera in nus.z.c.aduersus.z.e.titu.c.j.z.c.clericis.lib.vj. ¶ Jn contrarium b⁹ m ꝙb⁹ est.qz hec iura non inueniūtur expresse correcta, ergo in priori fir. Ma turpu mitate ꝑtinet.in autem qui.mo.natu.effi.sui.ℌ.trib⁹.z de mu.offi. blica vtili ℌ.vlti.qđ em̄ nō mutatur z.ℌ.de app.ꝓcipim⁹.z de testa.sancimus. ras.

So.hoc puto verū. Pro cui⁹ euidentia ꝓungēde sunt tres cōclu siones. ¶ Prima est legū dignitas,auctoritas,z ptās q̄ ligāt omnes indifferēter. Illā z papā z imperatoē legib⁹ diuine scripture subiectū esse ꝓcipiunt. xxv.q.j.satagendum.Est em̄ lex lux z via vite. Pro uerbo.vj.ca.Et eius custoditio cōsummatio est incoꝛruptionis. Sa pientie.vj.Cōtrarū vero pena dānationis.Vñ Esaie.xxv. Quia trās gressi sunt legē mutauerūt ius. Propterea maledictio vorabit ter ram,z insamient habitatores eius,z remanebunt homines pauci, z Jeremie.xxxj. Si cessauerint leges iste, siue statuta hec coram me dicit dñs,tūc z semen israel deficiet, vt non sit coram me cunctis diebus.Sunt em̄ leges diuinitus per ora ꝓncipū ꝓmulgate. viij. dist.quo iure.xvj.q.iij.c.nemo.ℌ. de pe.long.tem. l. ñ. Hec et alia proseqūre vt scripsi.ℌ.de cō.in pu.bo.l.ñ.ibi nostro iudicio.j. de pro fes.z me.l.medicos.ibi doctores legum.q.ñ.de conducto. z procur. ze.l.j.ibi omne hoim genus.q.j.z.iij. ¶ Secda est publicorum mu nerū cōiter subeūdoꝝ ab oīb⁹ iustitia z equitas. qđ prosequere vt plene scripsi.ℌ.de exacto.tri.l.ñ.in nota magna.ꝑpe.ñ.ibi z gnaliter ze.Tertia est ex ratiū immunitate cōsurges euidēter inīquitas. qđ dic vt scripsi.e.titu.actores. ¶ Quibus omnibus matura circum spectione digestis ꝑz apertius ꝙ clerici z ecclesie sunt ad subeunda onera hmōi rationabiliter debitores. Item q; saris iustum est vt lai cie rebus ecclesiarum z clericorum subsidium habeāt, q de ipsorū custodia z saluatione studium gerunt. xvj.q.vj. de lapsis.et hoc est de iure nature.ff.de reg.iur.Fm naturā.z.l.quo tutela.in princ.d. pe nic.z cō.rei ven.id quod. Item quia ipso iure canonico statuitur cle ricos in hūs que bonū cōmune respiciūt hmōi onera debere subire, vt patet in custodia ciuitatis qđ est mun⁹ mere ꝑsonale. extra de immu.eccle.c.ij. Fortius in edificatione murorum, z hūs aliūs quod est munus patrimoniale, vel mixtum. glosa tamen illud intelligit in hominibus z vassallis ecclesiarum. Sed contrarium patet ex eo quod ibi dicitur, omnes generaliter compellan tur,quatenus cunctis vigilantibus melius valet ciuitas custodiri,que

dixi,que verba etiā clericos aperte includūt.Nā aīs videret lex ibi posita sup claro z facili,cū debeat super difficili,obscuro bonoꝝ fer ri.ff.de carbo.edic.qđ labeo. ¶ Nō obstāt aut.ité nulla.z.c.non mi nus.qz loquūť in cōmunitarib⁹,z ꝑsonis publicis,z ꝓuatis, pura in cōsulib⁹,z rectoribus ciuitatū,z aliis vr comitib⁹,z baronib⁹ qui tor onera frequēter ecclesijs imponebāt vt deteriotis cōditionis fac tū sub eis sacerdotū videret ꝙ sub ꝓharaōe fuerit q diuine legis no tīcia nō habebat,cū vniuersa fere onera iponebāt ecclesijs,z tot an garijs eas affligebāt,vt eis cōpeteret,qđ Jteremas,ꝓphera deplo rat.Principes prouinciarū facta est sub tributo. Siue quidē fossata, siue expeditiones,seu alia quelibet se arbitrārētur agēda ꝓ bonis eccle siarū,clericoꝝ,z pauperū Christi vsib⁹ deputatis volebāt fere cū cta cōpleri. Et ꝙ in hūs tm loquať pater eo.titu.aduersus. in prin ci.Qđ aut ibi dicit z alios,intellige similes.ff.ꝯ re.du.quidā.nō aūt maiores eis,puta reges.q in hūs cōdēdis habēt legitimā potestatē, at in casu nostre legis z similiū nō sic,immo solū hoc agit vt nō de mandato cuiuslz officialis,aut cōmunitatis potestatē habētis ad a liquod nouū on⁹ vrgeant,vt fere cūcta de ipsoꝝ bonis impleri onera videant,ſz auctoritate scripte legis queuiunt,vt ꝓ mēsura onerū, z modo facultatū clerici z ecclesie cū aliis cōtribuāt in hūs q̄ bonum reipublice sapiunt. Ipsoꝝmq; bona ex his onerib⁹ sicut z laiciemo lumēta cōiter cōsequunť. Et sic etiā respōderi pōt.ad.c.j.z vlti. tit. li.vj. ¶ Nec etiā ob.qđ.c.c.nō minus.infra subiungit ad reuelādas cōmunes vtilitates,vel necessitates vbi laicoꝝ nō supperūt facultates fubsidia ꝓ ecclesias sibi extimēt cōferēda.vt sic solū ad ipsa subsi dia teneant.q imponunť ꝓ vtilitate,vel necessitate cōi,z laicoꝝ nō suppetunt facultates. Nō em̄ est deesse legis. ℌ.ne fil.rē qua ven. e tim.l.ij.j.d pascu.pu.l.j.in prin.cū his q̄ in eis plene de ratiōe scrip si. Vñ z restringit dictū legis generale subsequēs.ff.ꝯ vino le.l.ñ. ℌ. vlt.ad ꝓmordiū nāqz zc.ℌ.de ꝓpo.luc.ℌ le.j.ad fi.cū gcoz.Quinimo mo ēt restringit dictū generale ꝑcedēs .ff. de calū.hec actio.in pn. ℌ acqui.pos.ñ is q animo.z facit.ff.ℌ bo.eo.l.j.dele.ñ.cū pr.ℌ.dulcis simis.Cū aūt ī dicto.c.nō min⁹.z aliis nō q̄titutionis sit,vr ad vniuersa fere onera q̄ laicis imminēt,clerici z ecclesie nō cogūtur anga rijs nō affligant.z ne cuncta fere q̄ per alios agenda sunt ꝓ clericos impleant,manifestū est ꝙ hūs cessantibus debent iura ipā cessare. ff.de manu.vin.alumnos.de iurepatro.adigere.ℌ.q̄uis.nec etiā iura ipsa intelligenda z extendēda videnť ad ea q romanus pōtifex Z eq tarē,honestarē,z iustitiā statuere videretur,ar eo. q̄ scripsi.ℌ.de his qui spō.mu.fusci.l.ñ.in verbo.successores.q.iij.de metropo.be.l.j. in verbo derogatur.de exacto.tri.l.ñ.in not.magna.a ꝑ ñ.sic interꝓtā da est voluntas zc.vsqz ad ver.nō obstat zc. ¶ Esset aūt Z eqtatem, iustitiā,z honestatē si ecclesie cōsequereture molumēta bonoꝝ suoꝝ z onera que ipsa bona cūtingebāt ꝓuisq; ad ecclesiā deuenirēt reli qui laici forte pauci sustinere cogant.arg.ff.de decur.nō tm.z eozū q̄ scripsi dicta.l.ñ.z eo.ti.actores.In his qđē,z similib⁹ cōstitudis nō tā attēdit iustitia q̄ honestas.xxxv.q.iij.porro.z nota.iij.di.erit. Quinimmo cū statuať expresse onera q̄ respiciunt bonū publicum tanq̄ pia ecclesias debere subire,vt hac.l.z in aut.de eccle.titu.ℌ.ad hec.Quod quidē veteris testamēti exēplis,z auctoritate iuuatur.ij. Esdre.c.iij. in prin. Surrexit eliaph sacerdos magn⁹,z fratres ei z edificauerūt portā gregis.Sic dictum Piere,qđ diuine scripture testimonio inniteťur,ꝑferť cōsilio ecclesie,seu synodo vniuersali,vt patet.xxxvj.q.vl.in fine.cū ibi no. Jta z hec leges sunt ꝑfatis decre talibus ꝑferēde maxime,qz nō sunt sibi Zuie,Z diuerse.Ad idē.xx. dist.post prin.z qđ ibi no.Nā z oim legū inanis est censura.si non di uine legis imaginem gerat fm Aug.li.iij.de ciuitate dei. Humane quippe leges quatenus valēt, quatenꝰ nō discrepāt a diuinis,vt ait Helmādus.Ideq; em̄ rectores,cōsules,aut cōitates hec munera im ponunt ecclesijs,z eorū rebus,ſz scripte leges ꝓ romanos ꝓncipes diuinitus ꝓmulgate xvj.q.iij.nemo.vt premissum est.si ergo diuini tus ꝑz apertius ꝙ ecclia q̄ de eſt,eas implere teneret.ivj.di.dūs. in fi. ¶ Nec etiā ob.c.aduersus.de immuni.ec.vbi dicit ꝙ etiā cleri ci aliqđ soluere nequēt,nisi prius roman⁹ pontifex consulatur, nā tūc est romanus pōtifex cōsulēdus.qđ in casibus ꝑdictis vtz cus re ctores z cōsules vel alij ꝓtē habentes in ciuitatib⁹ vellēt aliqđ ecc lesijs z clericis imponere, tūc ad eoꝝ impositionē ne fingatur esse cōmodū quod forte nō est,z sub hoc velamēto noua illis onera im portabiliter imponant,est hoc statutum ꝙ sup his primo romanus pōtifex cōsulat. Ubi aūt clericis z ecclesijs in casu nouo in hmōi ca su nihil iudicť ſz sed petiť,vt iuxta legū statuta cū aliis cōtribuat, in his q̄ bonū cōe directo respiciūt: z ipsi nō immus ꝙ laici cōmodum exinde cōsequūť,nō est opus ꝙ ꝓinde romanus pontifex adeat. ar. ℌ. de thesau.l.j.post prin.ff.de codi.instit.q̄ sub cōditione.ℌ.vl. xxiij. q.j.c.j.z.ℌ.ar.tit.cū iterdicte.ℌ.j. Satisqz absonū vederet vrpio mo dica pena q̄ forte alicui velle imminet in his casibus exoluēda, op fit vt romanus pōtifex in longinquo forte cōsistēs necessario ꝓcur de consulat. Ꝛa pluris tunc esset oneris,expensarūqz subitio ꝙcom modi.ex cōtributione clericoꝝ illatio,qō lex abhorret, ℌ. de anno. z.tri.me diterranee.ff.de iudi.ſz z suscepert.ℌ.ij,z.l.ñ ꝙ longus ℌ.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

de iure compelli. q; tñ iustissima subest causa ad ipsam collationem
omñi iure tenent. z peccat si nõ cõferãt, nec est opus vt propterea ro
tuam⁹ pontifex cõsulat. Cũ em̃ s iure nature ad hoc teneant. ff. de reg.
iur. fm naturã. qs eq̃ intentionis dicat romanũ pontificẽ cõsulẽdum in
his ad q̃ sunt ex naturali iustitia debitores, vide q̃ scripsi. ſ. de fun. li.
l. fi. in ꝓbo collatiõis. q. iiij. Si ergo nõ debet ꝑtũ ad indicẽda hmõ
di munera imperatori derogare vel regi, qũo est verisimile papã in
dictis decretalib⁹, nõ min⁹ z aduersus. velle derogare scriptis legi
bus, quas diuinit⁹ fore, pmulgatas, etiã ipse testat vt premissum.
est. z magis q̃ppe fauere debem⁹ legi mortue q̃ viuẽti vt eius dispo
sitio firma cõstet, vt patet. ff. ꝺ dona. inter virum et uxorem. ſ. sed memmisse
in glo. z de iudic. heres. in princ. in glo. nõ enim iudicãdũ de legib⁹
post q̃ facte sunt, sed fecisse eas. iij. dist. istis. Et hoc satis est iustũ
cũ leges sancite sint bene iuste, q; ex illuminatione diuina, in aut. vt
oẽs obe. iudi. puinc. ad fi. z eas cõstituẽdi licẽtia adeo imperator ac
cepit. in aut. vt hq̃ obli. i pnci. z. viij. di. quo iure. Cõstituũt enim le
ges ex subito z suboꝛto, nec est eis amare vel odire, sed cũ omnibus
vna semper, eadẽq; voce loquũtur. Hec z alia prosequere vt scripsi.
ſ. de mẽ. vali. l. j. post sed̃ glo. ꝓ itẽ no. z. ff. at in principe secus est. Et
Lex exemplo loquitur. em̃ est amare z odire aut (prout sepe sentim⁹) plus auaricia pmi q̃m
iustitia regi. Nã dat interdũ nõ fm arbitriũ dei q̃ iniquẽ vẽdicat z
condẽnat. viij. q. j. audacter. Et ideo q; rescribit pluries ã legẽ reseri
ptũ ei⁹ nõ est admittendũ. ꝺ. de sent. nemo. ibi consultatiões ꝛc. ff. ꝺ
groi. cũ olim. de elec. cum in veteri. de rescrip. si quẽ. z de offi. dele. ex
parte. ti. Ad hoc etiã benefacit. ꝛj. q. iij. nõ semp. alꝭ nõ em̃. z. xxiij.
q. j. manet. in princi. ¶ Iuber etiã rex in errore pñtes aliqđ contra
deum, iustitiam z veritatem. ꝛj. q. iij imperatores. z infantes. z inno
centes in⁹et occidi. e. q. cum apud. z aliq̃ magis furor q̃m ratio
dñatur in eis. e. q. alia. z potestatem suã non pro moribus subditor⁹,
sed ꝓ suis voluntatibus exercẽt. e. q. ipse ligandi. Et ideo q; reges dã
tur a deo, nõnunq̃ vt magis sint deteriores populi q̃ rectores. in
Reges as tra illud Osee. vj. Dabo eis regẽ in furore meo, et hoc propter pec
liqꝭ multa cata populi Job. xxxvij. Regnare facit hypocritam propter pecca
ta facinꝭa ta ꝓpl̃ ex merito quidẽ populi nonnũq̃ pncipes deputant. vj. q. j. ex
iure pluri merito. Et leges que longis sunt tpibus obseruate, ac immutabili
ma exor ter cenuerũt, presumuntur iustiores esse q̃ nouiter constitute arg. in
britannia. autenꝭ. de vsur. nautic. ſ. vl. q nõ cum tãta maturitate decrete hodie
Clerici an per principes in sapientũ penuria nãcuntur. z io minus est de ipsa
hodie te rum iustitia presumẽdũ. ad hoc. ꝺ. de legi. humanis. z q tetta. fa. pos.
neant ad hac consultissima. in fine. Damsetta rõe concluditur magis fauen
cumodius dum eẽ dispositioni legis mortue q̃ viuẽtis. ¶ Ite an hodie teneã
vt exemb⁹ cleric ad custodias vel exubias ciuitatũ, videt aperte q̃ sic ex
as ciuita gra de imu. ec. peruenit. Sed illud intelligit in hoibus. i. vasallis ec
tum. clesiarũ, vt ibi no. glo. z Host. plenius in summa. c. ti. ſ. a qb⁹. ff. me
re et personalia. Sed certe mustũ declaro, z sem dubio tbi papa ca
nones statuisset cum tñ lex super bono z difficili sit fundanda. ff. de
caroo. edic. qõ labeo, vnde vr dicẽdum q̃ clerici ad talia teneaꝭ, z p
eẽm ad hoc venant cõpellendi. eo tñ casu cum a maturiꝭs z dim
nꝭs officijs non aduocant. ar. a qo. xxj. q. iij. cypriannꝰ. z. lxxxviij.
dic. c. viti. z hoc etiã si minꝭa necessitas non imineat. nã tũc infra
te minꝭa necessitate. preterm ttere debent diuina officia, z custodie
vrbis oino vacare, necessitas em̃ nõ est sub lege. ff. de offic. cõ. l. j. z ex
gra de obser. feriꝝ. cõstiñ. z quod plene dictum est. j. l. proxi. q. j. Alꝭ
si sic factũ nouimus in veteri testo sequendũ est, nec de hoc ampl⁹
disputandũ. ar eorũ q̃ scripsi de his sequendis exẽplis. ꝺ. de decu. exẽ
plo. de his qui se defe. l. j. in verbo priuilegiũ. z. j. de castren. pec. mili
l. errat. q. r. in fi. z ar. ij. di. quis nesciat. e. c. ego. z quasi per totũ. z. xx
di. de quibus. cum ibi no. z. xxxvj. q. viti. ſ. viti. in glo. (Hec lege) ver.
(Excusatos) subaudi eẽ. (Judicationibus) talis functionũ que pro
cõi vtilitate posseruntur. ꝺ. de exact. tri. l. ij. in fi. ¶ In secũda glo. ibi
vtriꝰq; Adde. Bof. dicit q̃ angarie sunt obsequia psonalia, ꝓpijs
sumptibus pstita. perangarie sunt seruitia psonalia pstita sumpti
Angarie z perãgarie differunt. bus alienis vt ipse not. extra de immuni. ec. nõ min⁹. ¶ Post gl. vr
s. Tidde. hoc intelligẽ cũ personis militũ z veteranoꝝ hoc mun⁹ in
dixerat, vt dicto. ſ. hec olꝭ in fin. vpi vero eorũ patrimonijs quod ꝛs
cum bona cesaris ecclesiarũ z augustẽ hec munera subeat, veterani
z milites tunc non excusant, vt patet ea. l. fi. ſ. ab hmõi modi.

¶ Imperator Leo. Lex. iij.

Hac prouidentissima lege statuimus (omni excu
satione cessante: nullaq; persona vel dignitate
penitus excepta) in quibuscũq; locis admini
stratiõm sublimitatis tue cõmissis opus exegerit muro
rum constructionem: seu comparationem trumenti ali
arumq̃ specierũ sine vllo impedimẽto put modum
atq; necessitatum magnitudo tua id prospexerit fieri.

Hec ꝓ. de. ecclesiarum. ¶ Casus. Huius excusat cũ necessitas
vel vtilitas imminet a cõstructiõe murorũ. z a cõparatione
frumenti. z aliarũ specierũ annonarie functionis. ¶ Proui
dentissima) Nõ. diligẽter hoc verbũ q̃ta efficatia statuta huius le
gis fuãda sint. z est simile. ꝺ. de repu. l. consensu. ſ. hoc nisi. j. denaui.
nõ excusẽ. l. ij. ver. nec si. vbi patet q̃ leges hmõi nõ facilius oppugnã
tur. Et sic ordina literã. Statutum hac prouidentissima lege fieri si
ne vllo impedimento. prout cõmodũ z necessariũ magnitudo tua
prospexerit murorũ cõstructionẽ seu cõparationẽ frumẽti aliarumq̃
spec ierũ in quibuscũq; locis cõmissis administrationi tue sublimi
tatis omni excusatione ꝛc. (Opus vel tps. vr. ꝺ. e. l. j. (Murorũ) si.
ꝺ. de operi. pu. oẽs. z. l. turres. z. ff. eo. ti. l. penul. z. j. de expẽ. lu. l. vnica.
Et dic murorũ. s. nouiter cõstruẽdorũ, aut veterũ reparãdorum.
Et q̃ q̃ multis modis accipiatur op⁹ nouũ vt scripsi. ꝺ. de cõ. in pu.
or. l. j. hic tñ intellige fm determinationem. l. j. ſ. op⁹. ff. de no. oper.
nun. Quia vero materia murorũ publicorum vtilis est, maxime bel
lis vrgentibus, oportet hic eam eximinare qualiter.

¶ Primo igitur cũ expediat pri⁹ nomẽ agnosci, vr. ꝺ. de dona. an
te nup. l. fi. in prin. querit ꝺ no. e. Qui. ꝓpie dicũt muri ciuitatũ: Rñ
muri ciuitatũ dñr menia publica q̃ vnde vndiq; cingũt. ff. ꝺ ꝺbo. sig.
vt alfen⁹. ad hoc. j. ꝺ diuer. p. vr. z rusti. l. ij. ꝺ vẽ. re. ci. l. iij. in prin. z. Muricis
ꝺ. de operi. pu. edificia. z. l. ne splẽdissime. q̃ sic dicunt qz munitur ciui uitatũ q̃
tates z cives q̃si munimenta. ad q. ꝺ. de ve. iur. enu. l. j. ſ. sed his. ibi ꝓpie dñr
muro vallatũ. Iz abusiue dicãt menia oĩa edificia vt no. Archi. de e
lec. fundamẽta. li. vj. puta tã sacra q̃ publica, xxiij. q. viij. cõuenio. cir
ca medium. Talia menia q; ꝑbẽt securitatẽ habitatiõ⁹ in ciuitate. ne
cesse est in locis vbi nõ sunt ꝺ nouo edificari, aut veteres reparari z
firmi⁹ innouari vt ꝺ. ꝺ operi. pu. oẽs. ij. Que qdẽ vel forte adhuc sub
fiũũr, tamẽ pluribꝰ collabũt. Vetustate diruptа, vel defidia derelī
cta sunt. e. tit. l. fi. vr si q̃ cicatrix est in eis obducat, z interrupta con
ciudãt. ꝺ. Esdre, c. iij. in princi. Nã qd. pdest cũcta munimisse si p vnũ
locũ piculoso hosti ꝑbeat accessio: vr ait Breg. in regist. ca. cxvij.
z Aristo. dicit primo politic. Simile est velle muros nõ circũpõere
ciuitatib⁹, z regionẽ facile igressibile q̃rere z circũ rollere mõtana lo
ca, firmi⁹ aut ideo dicit in dicta. l. oẽs. ne ipsorũ debilitas securitatẽ
habitantium detrahat. ar. j. ꝺ. de expen. lu. l. vnica. vide q̃ ibi scripsi.

¶ Secõ. Queritur quo tpe hmõi edificationi publicorũ menium
sit vacandũ: Rñ. omni tpe, fiue bellis vrgentibus, siue hoib⁹ in pa
cis ocio gratulãtibus. qđ pt⁹. j. in fi. legis cũ dicit. put cõmodũ. i. vti
le hoc est cũ tranquillitas pacis arriserit, z cũ dicit arq; pro vel ne
cessarius puta vrgente bello. z cum dicit prospexerit. Prospicere est
procul z probate aspicere, ꝓ quo vide que scripsi. ꝺ. de decur. fivltra.
Melius aũt est in ocio pacis cum libera z habilia mẽbra sunt inco
lis attendere talia, z meliũ cõstructioni vacare q̃ bellis instãtib⁹ Pacis re
tempore quo vix fieri pñt ea velle statuere, munitiones quppe seme pore sunt
per in ocio sunt tractãde. Nã tũc male queruntur qñ necesse indu vbes fo
cũt. dicit Cassio. iij. variarũ epla. xlviij. z Breg. in regist. li. vj. c. iiij. tificande.
Necesse est fraternitas vestra dum licet ciuitatẽ suam vel alia loca
fortius muniri prouideat atq; immineat vt abundãter in eis condi
ta procurẽtur, quatenus cũ hostis illuc deo fidiurato accessent non
inueniat quod ledat, sed confusus abscedat.

¶ Tertio. Queritur que potissime in his veniũt attẽdẽda: Rñ. vt
ciuitas iuxta incolarũ numerũ muro cingatur. ar. ex eo qõ not. ꝺ.
de sacrosanc. ec. iubem⁹. j. in prin. z. cxix. di. nulli. nã p numero incoꝭ
larũ ciuitates sunt cõdẽde aut ordinãde, seu muro vallãde. ar. ꝺ. de
epis. z cler. in ecclesijs. non effuse vr nimio z vasto muroꝝm spacio
munãtur, Iz cõgrua breuitate p numero incolarum. ar. in aut. quo
ops epis. ſ. Iz neq; effusas. z de mẽsura oꝛ. ſ. j. ita q̃ bene possit ab in
cursu hostiũ p incolas sine exteroꝝ pñdio custe diri, tueri, pariterq;
defendi. Nõ aũt fiat ciuitas nimie magnitudinis, ita quod maioꝛi
numero egeat defensoꝝ, Iz pot⁹ p paucos seruari valeat. ꝺ. de offic.
prefec. preto. l. in nomine. ſ. interea. z facit in aut. de referenda. in pn.
z. ſ. volumus. z quod ibi no. z extra de cõsti. cũ ꝛD. de insti. c. j. cum
cõcor. Nã si parum numerus magno murorũ spacio includat, ma
gis hostibus, pdit q̃ munit fm Orosiũ. v. ad Aigu. vbi agit de bello
numẽtimo. rales itaq; diffuse murorũ edificationes bone non sunt.
In aut. vt deter. fit nu. cle. in pu. cum cõcor. Vñ si pp belli cladem vel
alias in loco alio est incolarũ numerus adeo diminutus, vt fine pi
culo ibi nequeant incolo habitare melius est tunc duo, plurave loca
in vnũ vnire q̃ oia hostibus piculo cedis exponere. ad hoc. xvj. q. j.
z reporis z. c. se. z dicto. ſ. interea. hoc tñ solu rege mãdãte fieri pos
set vt dictis turibus. Ad idẽ. x. q. iij. vnio. in fi. z quod no. ex. de excess
pre. sicut de pbẽ. expositi. z. ij. Esdre. c. xj. Decima pars populi est
git vt habitet in hierusalem q; erat vrbs vacua. Item attendat vt
in q̃tũ fieri põt cõgruo z interiecto spacio distent ab edibus z alijs
edificijs ciuitatis. Nã sic ab insidijs ciuitas z incendijs melius tuta
erit vr. ꝺ. de oper. pu. edificia. Non directa etiam menta, sed angulo
sa edificanda sunt. fm Veg. iij. de re mili. z super hoc non plus in
statur, quia militare opus est potius q̃ legale. Curiosus autem per
fecte in talibus querat pluium de architectonia. In vtione etiam
attendendum est vt locoꝝm fiat non longe distantium, xvj. q. j. z re
ponis. quin potius sicut finitima z vicina. z. e. q. c. se.

¶ Quarto ex his queritur. Pone rex duo vel plura castra vni

uit in vnum vt extructe fuerunt aquilana ciuitas z ducalis quidem
de noibus z territoriijs eorũ, aut de his que fuerũt in eis cõia prius
aut de muneribus indicẽdis, aut honoribus quos prius habuerãt
pura iurispatronatus z similium. Nñ. si nouũ rei illius nomen impo
fuerit qs põt. ꝺ. de rei vẽ. ac. l. j. in princ. eo. noie vocabũt, z tũc oia
q̃ antea fuerãt singulorũ castrorũ incolis cõia cõfundent, z hoc in
his q̃ indiuisibilia sunt. Et q̃ diuisibilib⁹ aũt quilibet ex collegio disso
luto, z in aliũ locũ tã trãslato poterit tollere partẽ suã. ff. ꝺ colle. illi.
l. j. ſ. fina. ꝺ quo etiã no. ex̃ ꝺ rescrip. cũ dilecta. in glo. vlti. z. xvij. q. ij.
in nullo. Ex territoriijs ꝓpijs remanebit cuilibet qs est suũ, z hoc
verũ si in nouũ locũ aliq̃ trãsferãt. vbi vero ex plurib⁹ locis z col
legijs ppli trãsferunt in vnũ ipsoꝝ eius in noie nõ mutato de terri
toris z bonis inter eos cõibus idẽ merito est dicendũ. De muneri
b⁹ aũt indicẽdis z honoꝛib⁹ z inrib⁹ apud cui⁹ loci hoies ius, pote
stas q̃ residear, hec pot gẽtalis esse qõ quo ad multa. Sed breuiter
aut plura loca trãsferunt in vnũ, z tũc iura trãslatoꝝ in corpus eius
loci vbi trãslata sunt oia trãseunt, ita q̃ esse dñmũ priorũ locorum
ẽssj. q. ij. si qs tã trãslatus. Ad idẽ. ff. de adi. leg. i. translatio. z. l. licet
trãsferã. cũ cõcor. z ꝺ. de do. ante nup. l. fi. ꝺ rei vxo. ac. l. vnica. Nã pri
ullegiũ cõcessum his locis quodãmodo vr extingui. ar. ff. quib. mo.
vsufru. amit. si vsufruct⁹. vel forte veri⁹ videt pot⁹ ei loco cõperet
vbi trãslati sunt vr sic idẽ popul⁹ censeat. arg. ff. ꝺ cẽsi. forma. ſ. q̃ꝑ.
z q̃ ibi no. z. xvij. q. ij. c. j. Aut plura loca vnũt z subijciunt vni, tũc
subiecta z vnica erũt vt filie. Loc⁹ vero cui subijciunt z vniunt vt
mater. z q̃fir priuilegia ei⁹ cui vniũtur z subijciũt vt matris. ad hoc
ex̃ q̃ me. can. c. penul. z ꝺ sta. mo. recolẽtes. circa fi. Nã subiecta z vni
ca minutione capitis partiũtur. ff. ꝺ capi. di. liberos. in prin. z oia
munera z honores prioꝝ locoꝝ trãseunt in ptẽ eius corporis cui
vnica subiectaq; sunt. ad hoc. ff. de adop. si pater. z insti. eo. ti. ſ. il
lud. z ꝺ leg. ſ. si qs ancillas. z vide q̃ no. xvj. q. j. z tpis. z ex̃ ꝺ prebẽd.
exposuisti. z ne se. va. c. j. z. xvj. z q. vij. hec dixim⁹. z ex̃ ꝺ oper. no. nũc
c. ij. per Inno. z Jo. an. de re. iur. priuilegiũ. lib. vj. vide q̃ ipse not.
c. li. ꝺ elec. statutũ. z per Bof. in sum. de reli. do. ſ. vlti. z per Host. in
sum. ne se. va. ſ. vlti. qui ponit quinq; modos ecclesias vniendi.

Ciuitas. ¶ Et no. signãter circa materiã fundationis ciuitatũ q̃ quãdo alis
ti de nouo qua ciuitas est de nouo edificanda siue ex pluribus castris aut villis
fit cõstrue vnũ oppidũ in locũ aliũ nouiter extruendum, ante ola edificandus
da q̃ edifi est furnus. Secõ statuenda sunt menia seu muri. Tertio ecclesia si
cia debẽt ne templum, hic enim ordo ad literam ponitur. ij. Esdre. c. xij. Pro
ꝓcedere. uidendusq; locus est qui aut sit sua dispositiõe munitus, aut nõ ma
gno possit labore muniri fm Breg. in registro.

¶ Quinto queritur an possit cõstrui in solo priuati eo inuito: Rñ.
sic. ad hoc. ff. ꝺ his q̃ sunt sui iur. l. ij. cũ cõcor. z quẽad. ser. ami t. si lo
cus. ſ. j. vnde etiã ꝓ vtilitate priuata res aliena etiã nõ dño cedit. vt
patet. ff. de pe. here. itez veniunt. post pzin. ibi si vero nõ pecunia ꝛc.
ad instar ecclesie que in alieno solo edificata solum ad se trahit, non
ecõtra edificiũ solo cedit. vt no. xij. q. ij. apticos. ¶ Sed gtra insti. de
re. di. ſ. religiosum locum. Sol. illud in sepulchro edificato in quo nõ
tantus est fauoꝛ quantus in muris. ¶ Item contra. ff. de liti. l. fi. vbi
prohibetur litigiosa res in sacrum dedicari, ac muri ciuitatum di
cuntur sacri. ff. ne quid in loco sacro ſ. l. ij. Sed illud de iure ciuili. se
cus de iure canonico. vt d. c. apticos. Vel melius non tñ interest rei
publice edificari ecclesiam in aliquo loco certo que pot in pluribus
ciuitatibꝰq; locis constrũi, q̃tũ edificari muros ciuitatis quos con
strui necesse est in locis opportunis habilibus z idoneis ad tuitio
nem totius ciuitatis. incolarum eius, quia p eorum edificationẽ pa
ratur securitas ciuitatis. j. de expẽ. lu. l. j. Nã z sic dicimus in via pu
blica. pro quo fundus vicinus domino inuito aufertur. d. l. si locus
ſ. j. vtilitas enim publicã ꝛc. j. de primipilo. l. iij.

¶ Sexto querit vtrũ hoc tñ liceat precio soluto vel nõ soluto. Vi
detur q̃ tñ precio soluto. ꝺ. ꝓ qui cau. fer. pro pze. li. ac. l. ij. Cõtrariũ
tñ de facto seruatur sicut no. in simili. d. l. si locus. ſ. j. quod posset ex
cusari, quia hmõi media z turres deputanda sunt vsui eorũ. in quo
rum terrulis extructa fuerunt. ꝺ. de ope. pu. l. turres. Cum ergo inde
consequantur emolumẽtũ. ergo z onus. ff. de reg. iur. fm naturã. z. l.
quo tutella. in princ. Item ꝓ hoc q̃ fauoꝛe publice vtilitatis in his
operibus publicis equitas iuditie restringitur. vt in plus q̃ alĩ te
neatur. ff. de polli. ex̃ policitatiõe. z. l. pe. z facit. ff. de cloacis. l. j. ſ. q̃
aũt. de ope. no. nun. de pupillo. ſ. si quis riuos. Sed equius dicitur
q̃ si vniuersitas z ciues sunt tante facultatis z opulentie vt possint
proinde precium soluere, teneatur ad illud. ff. ad. l. rho. de iact. l. ij.
ſ. j. ibi equissimum ꝛc. cum ibi no. alꝭ nõ. ad hoc extra de fur. c. iij.
de consẽ. di. v. d. scipulos. z. xlvij. di. sicut hi. Caueẽt aũt vniuersitas
q̃ cum peruenerit ad pinguiorem fortunam precium debitum pi
de domino soluet. ar. ff. ꝓ so. verum. ſ. item videndum. z. ſ. de rei
vẽ. acc. l. vnica. ſ. cum autem. z vide quod no. extra de vsur. cũ tu. in
verb. restituatur. de sol. odoardus in fi.

¶ Septimo queritur p quẽ debeat hmõi cõstructio z reparatio fie
ri: Rñ. constructio de nouo aut est facienda sumptu publico, aut
alicui⁹ priuate persone. Primo casu nõ Iz fine pncipis auctoritate.

Scõ. licet. vr. ff. ꝺ. opi. pu. l. iij. z penul. z intellige sumptu publico.
i. fisci seu reipublice scilicet romano z. Illa em̃ ꝓpie ꝺr res publica.
licet gl. palt. in hoc asserat sub dubio forsan. pro quo vide q̃ scripsi.
ꝺ. de ꝑben. sala. l. j. Unde possent hoies alicui⁹ ciuitatis vel munici
pij eorũ sumptu sine permissiõe pncipis menia publica de nouo edi
ficare. vt patet. e. l. iij. in pn. z no. ibidẽ. ſ. j. dũ tñ ad emulatiõem ciui
tatis alterius nõ ptineat, z materiã seditiõis nõ ꝑbeãt. vr. e. l. in pn. z
vide qđ no. ff. de re. di. sacra. ſ. muros. Refectio aũt seu reparatio
multomagis fieri potest sine pncipis actontate p presides. ꝺ. ꝺ ope.
pu. l. intra. z. l. omnes. z dicta. l. sacra. ſ. muros. Et ergo in his officiũ
presidis oportunũ q̃ hmõi opa fieri faciat diligẽter. Nã debet edes
sacras z opa publica circũire inspiciẽdi gña an sarta tecta sunt vel q̃
sint vel q̃ erũt, vel aliq refectiõe indigeãt z si q̃ cepta sunt vt cõsum
mẽt, put vires ei⁹ rei publice pmittit curare debet. Curatores q̃
q̃ operũ diligẽtes soleniter, pponere mustheria et militaria si opus
fuerit ad curatores a diuinãdos dare. vr. ff. ꝺ offi. pcõsul. si in aliquã.
Ad idẽ in aut. de mã. pn. ſ. deinde cõpetes. In his nãq; publicis ea
dicãdis qs agit pncipes in vrbe, idẽ põt pzes in puincia, pater. ff.
ꝺ dã. infect. fummũ. poit pncipiũ. ver. qd ergo. z ꝺ re. di. sacra. ſ. pe.
vbi eqparãt auctoritas pncipis z presidis. vide qs scripsi. ſ. ꝺ exp.
lu. l. vnica. Ita aut pzes in his publicis opibus instituendis z edifi
cãdis ac reparãdis misere se debet q̃ vel in cõputo seu rocimo ip
soꝝ operũ nihil sibi aut ei⁹ officiũ vẽdicare pñt vtilitatis. vr. ſ. ꝺ ra
ti. ope. pu. l. j. z in auten. de colla. ſ. ciuitatũ. versi. proiunctarii.

¶ Octauo q̃ritur q̃ sua seu cui⁹ pecunia sunt opa hmõi extruẽda. z
q̃liter est ad cõstructionẽ z reparationẽ ipsoꝝ operũ. ꝓcedẽdũ. Nñ.
mãdare hoc debet decurionib⁹ si sunt in ciuitate vel vniuersitati ip
sius. z incolis seu cõsiliarijs q̃ hodie sunt loco decurionũ. vr no. ꝺ.
ꝺ decur. in rub. z vicẽ ppli repientãt. vr not. q̃ sit lon. consue. in rub. vr
hec publicis impẽdijs exequãtur. vr. ꝺ. ꝺ ope. pu. l. oẽs. ij. Et hi si ci Cõsiliarij
uitate est pecunia publica quã hre possunt ciuitates sicut z ꝑdia in sunt hodie
cõi. vr. j. ꝺ decur. p. vr. z rusti. l. ij. vide q̃ ibi scripsi. debẽt eã in hoc loco decu
oĩmodo erogare qñ eoꝝ arbitrio sine vllo participio prefidis est ip rionum.
sa pecunia publica erogãda. vr in aut. de collatoꝝ. ciuitatũ. ver. pro
uinciarũ. z. ff. ꝺ decre. ab oꝛ. fa. l. j. quãdo app. sit. l. j. ſ. solẽt. z. ꝺ. Srari.
ope. pu. l. j. z. j. ꝺ leg. ij. qdẽ. Nã pfidis officiũ in his publicis admini
strãdis est admonẽdum, q; eius auctoritas est plerumq; venalis. ꝺ.
ꝺ decur. si quos. Quinimo ꝺ vectigalib⁹ publicis z redditib⁹ ꝑdioꝝ
ciuitatũ q̃ fisco seu in fiscũ sunt deferẽdi statutũ est q̃ due tm ptes
fisco pstenꝭ, reliq; tertia remaneat ipsis ciuitatib⁹ in suoꝝ decurionũ,
incolarũ ve libera potestate, ꝓ his meniijs z opib⁹ publicis cõstruen
dis z reparãdis. vr. j. ꝺ diuer. pze. vr. z ru. l. iij. z ꝺ oper. pu. ne splẽdidi
sime. z ꝺ vectig. l. fi. Quod tñ ex cupiditate fisci male seruatur. ¶ Si
qs aut vellet pecuniã ꝓpriã vel aliena liberaliter erogare ꝓ aliquo ope
publi extruendo, potius est ipsa pecunia cõuertẽda in reparationẽ
veterũ q̃ ad nouoꝝ inchoationẽ si ciuitas ei⁹ opis non indigeat.
z ꝓ ipsa reparatiõe pecunie de facili nõ possunt haberi. ff. de ope. pu.
l. fi. in pzin. ¶ Sic z si pecunia esset ciuitati legata pro ludo instituẽ
do, vel alia causa delectatiõis deberet ipsa pecunia cõuerti pot⁹ in
cõstructiõe muroꝝ. j. de expen. lu. l. vnica. Quinetia si ciuitas habet
aliquas domos vel reddit⁹ licet ea distrahere: vt pecunia exide re
dacta ad publica menia instruenda dispensata proficiat. j. de ve. re.
ci. l. fin. in pzin. Ubi vero in ipsa ciuitate non est pecunia publica vel
alia q̃ in hoc possit cũ facilitate conuerti, debet descriptio fieri sup
hoc ꝓ viriꝭ singulorũ. vt dicta. l. omnes. ꝺ. de ope pu. vez vr assigne
tur vnicuiq; separatim si cõmode ꝓcedere pot. alꝭ plurib⁹ ꝗiunctim
singulis pozio, que illos (attentis viribus oium) exinde iusta rõne
contingit vt ibi. In distributione aũt partiũ ipsius operis z assigna
tiõe hmõi maxime debet attẽdi vt si fieri pot assignet vnicuiq; lo
cus q̃ domũ suã. ij. Esdre. c. iij. Sursum aũt ad portam equoꝝ edifi
cauerunt sacerdotes vnusq̃sq; ã domuꝫ suã. Sic z faciendum est in
custodibus ciuitatũ. e. li. c. vij. ad idẽ. ff. de via pu. ediles. ſ. ibi q̃ circa
domos ꝛc. z. j. de omni agro deser. quicunq;. ij. ſ. illud. z de anno. et
tri. l. ꝓ locis. z. l. mediterranee. hoc em̃ mõ facilius z cõmodius pote
rit ad loca ipsa deferri materia cemẽtorũ, z alia opportuna. facit. j.
de suscep. z archa. modios, ad fi. z de ꝓuide. do. aug. l. ij. z de anno. z
tri. nemo. Ité hec vera in refectione magno sumptu indigente, alias
si paruo experiri cõmode poterit, nõ de publico est agendum, sed is
qui rerulam cõiunctã hz, quia consecutus est habilitatem ex loco
illum reficere debet. vr patet. ꝺ. de ope. pu. l. turres.

¶ Iono querit quid si talis distributio seu descriptio non potest ꝓ
cedere commode, nec est in ciuitate pecunia publica. Resp. debet in
ciuitate ipsa ꝓpterea impoi collecta. ad hoc. ff. quod cuiusq; vni
uer. no. l. j. ſ. quibus. in glo. f. ꝓeter. z est expressum in constitutione,
de contu. mu. l. j. z. j. ꝺ hoc melius dicam.

¶ Decimo queritur qualiter ipsa collecta sit imponenda. Resp̃o.
imponenda est secundum descriptionem quam dicimus nos extẽ
mam. ꝺ. de apo. pu. l. j. que quidem currere debet. i. cursum z celeriter
imponi et exigi ne murorum instans impediatur effectus. ꝺ. de ope.
pub. l. omnes in qua vires attendende veniunt singulorum. vt ibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

vires sūt triplices.

¶ Xi. queritur quales vires sunt iste que in hac extima veniunt attē dende. Rel. tres virium species in his debent cōsiderari z extimari, videlicet corporum, animi, z facultatum. ¶ Primo vires corporū iam ille proprie dicūtur vires, ē. ad. l. iul. vis. l. j. in fi. Unde quirilia nr̄ in pariete palmato vbi nūc mee vires, vbi dextera tā fortis? z in ceco in lumine. Sūt z feminis ad scelera vires ad idē. ē. de operi. pu. ad port⁹. ibi operū collatiōe certari habita ideſt vt ghibet operarū suarū extimatione cōferat in hoc. Opera qdē vnī⁹ sepe q̄tū pecunia valet. ff. p socio. l. v. §. j. z. l. si nō fuerint. in pncipio. z §. quod ita. z. l. si societatē. in fi. z. iffi. e. ti. §. illa. z facit. ff. ad. l. rho. de iac. l. §. j. ibi qd enim si rectores ꝛc. hoc aūt qō ad operas omniū attēdēdas dixi. verū est tpe pacis. vbi aut instaret belli periculū, tūc necesse est oēs incolas in hoc psonaſ operari, ad hoc est optime. xxj. q. j. nos aut. etiā milites de quib⁹ dicit. ij. C. de re. c. iiij. vna manu faciebāt op⁹, altera tenebāt gladiū, edificantiū enim vnusq̄sq̄ gladio erat accinct⁹ rennes. Quiertam milites celestes z maiores sacerdotes ibidē. c. iij. Sur rexit elisaph. sacerdos magn⁹, z fratres ei⁹, z edificauerūt portā gregis. hoc enim ipso iustū esse dicim⁹ qō per aliquē sanctū virū factū esse legim⁹, ix. qō. ij. Iugdunens. cū his q̄ scripsi. ē. de decur. exēplo. in prin. z de castre. pec. mili. l. erat. in not. j. q. x. Maiorū quoq; act⁹ p̄ lege recipiunt. ff. de pēs. capitalū. §. vlti. z. de relig. z sumpti. fu. l. minime. ¶ Secūdo vires animi, vz vt si exindustria qd lucret, hoc etiā attendat. p quo facit. ff. de iure imu. l. ij. §. penul. z. ff. Unde psonalia munera dicunt q̄ animi, pusione z corporalis laboris intentiōe sine aliquo gerentis pecūiario detrimēto ppetrant. ff. de mūe. z bono. l. ij, post prin. z facit. e. ti. l. j. §. illō. Sic etiā aliquis est corpe debilis, ats aūt animo fortis pollet, puta qz bon⁹ est architector, nihilominꝰ si alid qd ex industria ipsa lucrar estimādū est, z p virib⁹ animi in his laborare tenet, ad hoc būfacit ex ō voto. ex multa. §. ij. z. fi. Hā z siqs alīq ad pugnādū inepti, sed ad disponendū apti. ff. de postli. reuer. l. postliminiū. ¶ Tertio considerande sunt vires facultatū; vcs qz p modo ipsarū z substātie talis est descriptio facienda. ad hoc ex de vi. z hone. cle. qm. in prin. de cēsi. sopite. ad fi. de immuni. ne. cōce. l. ij de opi. pu. oēs. ff. de mu. z bono. l. fi. §. partrimoniozū aut. z. l. rescpto. §. vlti. Dicūt em etiā rerū vires. ē. de rescin. vē. quisqs. z. q. iij. li. 8. in fi. ff. o offi. pcōsul. si in aliqua. z p socio. l. §tus. Videt aūt q̄ in hoc casu q̄cunq; mobilia, etiā si alis q̄tus inde nō pcipiat, vt sunt lapides pcciosi, anuli. z silia, quetiā z victualia debeant extimari. ar. bonū. ff. ad. l. ro. de iac. l. ij. §. tē agitarū q̄uis in collectis pro alīs dissimilibus causis imponendis contrarium videatur, z predicta in relligi si grauis necessitas instet. Igitur qcqd virib⁹ corporū, rerū, z animi queritur, attendatur. Hā mens ferūt securitatē eqliter oib⁹ habitantibus in ciuitate, siue possessores sint siue incole solum, j. de expen. in. l. vnica. ¶ Preterea in his indicendis etas z valitudo est plurimū attendenda. ff. de vac. mu. l. ij. §. corporis z de censi. etatem. in princ. neq; em̄ habentes vires corporis integris, q̄uis aliam substantia nō possideant sunt inter pauperes ascribendi. Unde Ecclesia. xxx. Melior est pauper sanus z fortis viribus q̄ dives imbecillis, z j. Melius est corpus validum q̄ census. immēsus. Nō est census supra censum salutis corporis. z facit. ff. de lib. agno. in liberis. §. sed si filius ibi, vt operis sufficere nō possit. Et illud quintū. In regno redēpto nō habes opes, sed mēbra, sed vires. Tbiauē his oib⁹ caret, videtur pon⁹, ab his onerib⁹ leuādus, ne, p solo corpore suo qui pro sua vita mendicat, his etiā pōderib⁹ cumulet, ad hoc. ff. ad l. ro. de iac. l. §. cūm eadē. ver. corporū. z. §. si gs ex vectoribus. Sed ēcōtra in aliis que licet sint facultatibus ditates, sanitate tū corpis pauperes sunt, vt fructus possessionuz suarum, vix eis ad alimenta sufficiāt. qre in his collectis leuiādi sunt. j. tit. ij. l. j. z. §. z patet. extra de cēsi. licet. ne aff. ectio addatur afflicto. vū. q. j. cū. peussio. z. extra de cle. egro. c. j. z. c. ex parte. Premissa maxime dicēda sunt si tales q ad huiusmodi vocantur onera sunt artifices, licet nullorū bonorum ats possessores. hi nāq; appellatiōe inopū nō cōtinēt, vt colligit ex ō voto. q̄up. ad qō etiā facit. ff. ad municipa. l. filiꝰ. §. vltimo. z q̄ no. ff. de le. ij. legatis. §. j. z scripsi. plenius. j. de mu. z. in quo lo. l. vnica.

Artifices cum nihil habentes nō cōtinentur appellatiōe pauperum.

¶ Xij. ex his q̄ritur qd in collectis imponendis in ciuitatib⁹ p̄ sala rijs magistratuū, an sit talis cōsideratio virium attendenda z R̄ñ. sic. Iniustū nāq; redditus plus inopi q̄ diuiti est expediens. p quo est. ē. de apo. pu. l. j. in principio. z quod ibi scripsi. z latius. j. de fabula. i. fin. z facit ad hoc. ff. de mu. z bono. l. fi. §. penult. Nam pro salute magistratuū etiam honesta mors appetenda est vt scripsi. j. de remiss. l. fi. in prin. in verbo ducum. fortius pauperes intra ipsorum tenues facultates in eorum salarijs contribuere debent. Quod verum est in his qui iuste populos regunt, iusti enim z laudabiles opponunt se pro muro aduersus insolentes z inique agentes pro sibi commissis bonumibus. xliij. dist. sic rector. z sunt p̄sidio populis z pauperibus, sicut muri sunt p̄sidio ciuitatum, j. de expensa. iu. l. vnica. Igitur quod iratnit in sumptu pro muris edificandis, locum habet etiā in bonis magistratib⁹ impēdiadis. Equū em est vt a quibuscq; pauperibus magistratibus stipēdia cōsequant. q de ipsorū gubernatione curā z solicitudinē gerūt. xvj. q. vj. delaplis. Si vero tyrannice in regimine ciuitatis se habent. de quibus ēz in Ezechiele. Principes eius in medio eius quasi lupi rapētes predā ad effundendū sanguinē, ad pdendas aias. z auare lucra sectāda. z esa. xix. Principes eius infideles socij furū, tales portius sunt a regimine depellē di z periculis exponendi. q̄ salarijs premiādi pro quo vide que scripsi. j. pu. lect. vel cōsil. nunciato. l. j. in verbo tranquillitas. vt ar. vsus l. j. in verbo tribuat. ver. xiij. Hā cū tributū debeat principi pro pace z quiete qua nos tueri z defensare debet vt. xxiij. q. viij. tributum. in quare dat. fi. Et sic nō faciat non est sibi dandum. vt ibi not. z datū reperitur pzout ibi notat Archi. satis iuste collecta, z stipēdia malo magistratui denegāt. z vide que scripsi. j. de erog. mili. an. l. annonas. Potissime dicenda sunt hec in salarijs defensoū ciuitatū quid ad defensionem rusticoū z totius plebis maxime deputant. ē. de defen. ci. l. iij. iiij. z. v. z eoū qui defensoz vice funguntur. Creatur em vr a miseripiāt periculis patientes. in aut. eo. tit. in prin. vr sunt in regno capitanei ciuitatū qui instar quodāmodo obtinēt defensorum, hoc exceptio q̄ capitanei auctoritate mandatorum in omni crimine puniūt deliquentes, defensores aūt in leuioribus tantū. in aut. de defen. ci. audiēt. ē. eo. tit. defensores. nihil. z. l. defensores ciuitatum. Item defensores cognoscūt de ciuilib⁹ vsq; ad trecētos aureos. in aut. eo. tit. §. z indicare. capitanei vero de ciuilibus non cognoscūt. In negri matione aūt tmōi pauperū z artificiū pensandū est vt eis necessaria tpa. p vita corporis reseruetur. ff. de ope. lib. cū parrōn⁹. z. l. suo victu. z. l. medicus. z. l. penul. necessaria em̄ nō sunt corpori subtrahēda. de conse. distin. v. non mediocriter. z. ff. ad exhi. l. sed si hereditas §. j. inopes autem. hoc est nihil habentes. in his q̄ sumptu agnatur ipsa habendi necessitate excusantur. ff. de mune. z hono. cura. §. inopes. attendenda est etiam in his oibus rō sumptuum. ē. quemadmodo. ci. mu. indic. l. fi. z vide quod no. extra de vi. z hone. cle. qm.

Capitanei ciuitatū sunt instar defensoū

¶ Ex premissis videt habuisse ozū captūr regis Karoli. ñ. pozreta culmini ꝛc. In his omnibus aperte prouidens z statuens vt ex timatores bonorum qui hoc iure vocari possunt dicuſsores. de dicussio. quoriens. aut perequatores. j. de censi. perequatores. non habeant respectū solūmodo ad amplas possessiones quibus possessores eoz in terra ipsa diuites reputantur, sed tam ad moderatas expensas, ac etiam necessarias quas interdū pro seruitijs regie curie subeunt. Interdū pro seruādo cōgruo z honesto onere domus z generis eoz. Nōnūq̄ etiam pro onere filiozum, ita q̄ anno transacto parū aut nihil remaneat apud eos q̄ ad paucitatē expensarum in cōtinuis obuentionibus, qua ex mobilibus aialibus z mercationibus, artificijs, z agricultura percipiunt burgēses z homes propijs manibus laborātes, licet possessionibus nō abundēt. ¶ Et quo aperte colligitur q̄ collecta, seu subuētio gñalis que in regno imponitur non est munꝰ mere patrimoniale, ab illo enim ꝓpter onꝰ liberorum qs nō excusatur. ff. de vac. mu. l. ij. §. patrimoniozū. Hec labor manuū in hoc munere prestādo attēdit. eo. tit. sunt munera. z §. d mu. pa. l. j. z. l. neq;. de hoc etiam scripsi. j. de aqueduc. hac lege. ¶ Patet ergo ex p̄dictis q̄ incola solū. vel in ciuitate possidēs cōpellēdꝰ est ad hoc onꝰ, vt z. §. de oper. pu. l. oēs. ij. z. ff. ad munici. l. filiꝰ. §. vlti. z de mu. z bono. l. fi. §. patrimoniū aut. ñ. sed eos. z alijs que plene superꝰ dicta qs sunt. Incolas dicit.

¶ Est aut incola qui in aliqua regione domicilium cōtulit. ita q̄ etiā si in aliquibus opidi finibus ita agrū habeat vt in eū quasi in alia quasi sede recipiat. ff. de verb. sig. pupillo. §. incola. p quo etiā vide. ff. ad municip. l. j. quod ibi no. z. §. de incol. l. ciues.

¶ Xiij. queritur qd de accola. seu aduena qui nō aio habitādi morāt in loco. sed est inde breuiter discessurus. Rūdeo non cōpellitur vt. §. de incol. est verū. z. ff. de excu. tu. non tantū. §. vlti. Et est rō qz postq̄ ibi sedē suā non constituit, iniquū foret si ad eos muros edificandos cogeret. quoz opidū habitare nō vult. hic em̄ non in loco vbi moratur, sed in ciuitate propria muneribus publicis oprepare tenetur. ff. ad municip. libertus. §. postliminio. Ad excubias aūt ciuitatis. vel onera breui tempore duraturā verum accola, vel aduena compellatur scripsi dicta. l. est verum.

¶ Xiiij. queritur qd ecōtra. possidet aliqs intra fines territorij alicuius ciuitatis castrū, agrū, villam, vel aliud, non tū in illa habitat. vtrū ad reparationē. z extructione muroz. ꝓterea teneat. Quidam dicūt aperte q̄ nō. inducentes pro casu. §. de oper. pu. l. oēs. ij. z. ff. de mune. z hono. l. rescripto. §. vi. ¶ Cōtrarū est verius p hanc. l. z ptz dicta. l. oēs. vbi territorio iubet ascribi. Ad idem est satis aperte. ē. de immu. ne cōce. l. ij. z. j. de digni. senatorū. z. l. q̄n. vbi p̄z q̄ bona senatorū vbicūq; sita ex priuilegio libera sunt ab hmōi onerib⁹ ediſi eioz. alioz quidem a mentis ciuitatū. nā ab hijs nō sunt libera; cum cesser in eis ois excusatio, nulla dignitate aut persona penitus excepta. vt hic. z. ff. de vac. mu. sunt munera. fortius bona alioz. De hoc etiā scripsi. j. de mu. z in quo lo. mu. l. vnica. z facit quod no. in medicis. ē. de operi. pu. ad portus. ¶ Item qz regulariter castra z ville sub ciuitate faciunt collectā. z ius ciuitatis sequunt. in aut. qui. mo. nasci. essi. sui. §. si qs igitur ex qualibet. cū ibi no. ¶ Item quia munitiones viarū z pdictoz collatiōes nō pōne. §. loco. z. l. possessionum sunt munera. ñ. de mune. z bono. li. bonoz. §. viarum. Ita q̄ ab eis nullus cuexsatur

l⁹ aceſsatur. ff. de vac. mu. l. sunt munera. Fortius hoc dicēdū est in maioū cōstructiōe. Item pro hoc est apertius. ff. de mu. z bono. l. fi. §. patrimoniozū, ibi z hū qui neq; municipes ꝛc. Item patet aperte eo. tit. rescripto. §. vlti. cū dicitur cōtributiōes q̄ agris. i. p agris z edificijs sunt. possessoribus indicūtur. Sunt qdē cōtributiōes q̄ p agris fiūt viarū munitiōes. z fiſia. eo. tit. l. bonoz. §. viarū. z hec non sunt munera solū psonalia. sed realia vt ibi. sic z munera edificandi publica. vt patet. eo. l. rescripto. §. vlti. cū dicit vel edificijs. Quod dicsilicet extruēdis vel reparandis. nā alias nulla ipāritas esset in possessionibus senatorū. qō tū secus est vt p̄dixi. Et faciūt plura q̄ dixi. j. de exp̄. lu. l. vnica in determinatiōe pine q̄stiōis. Item ga hoc onus nō tm̄ incolar⁹. sed rōne fructuū q̄ ex re siue possessiōe pcipiūtur. impositur. facit. ff. de vsufru. si pedētes. §. fi. z ff. q̄d. Item q̄ illud subeūt eccle z ea⁹ possessiones. Item p̄incipis z auguste ad munera hmōi ascribunt. j. de pulle. do. Aug. l. absit. Que loquit in pōtibus z itinerib⁹ q̄ pbēt habilitatē. Forti⁹ hoc casu locū hz in menijs ciuitatū q̄ pbēt securitatē. j. de exp̄. lu. l. j. z qō ibi scripti. ¶ Et qd plura: Lasus est. p hoc i aut. de eccle. tit. §. ad hec. Ubi pz q̄ ecclesia ad instar alioz possessoū hoc onus valet itineris sternēdi. aut pōtū edificū: vt reparatiōis cū opus fuerit implere tenet: dū sub illa possider cuiitate sub qua tale fit op⁹: nō ergo aliorū possessoū: z dū sub illa possider ciuitate. ¶ In hoc aūt discrete pēsandū est vt nō tm̄ extremitur z tazent bona nō habitantiū q̄tū bona incolarū. i. q̄ vnica vl libra

Onus manutius subire dz qui manutius consequitur emolumentum.

nō habitantiū minus in hoc taxet q̄ libra vel vnica incolarū. Hā cū menia securitatē pariāt p̄sonis incolarū familijs: z bonis mobilib⁹: z immobilibus: z se mouētib⁹: vt. j. de exp̄. lu. l. vnica. nō ibi habitantibus solū possessioibus quas possidēt: z ex qbus nō tātos pcipiūt redditus: q̄tos si inibi habitaret: cū incole tundos eoz facilius z pauciozibus sumptib⁹ colāt z custodiāt q̄ nō incole. ad hoc. xij. q. j. q̄n. sicut z fūdū vicinū magis hē itereſt q̄ remotū. ff. de leg. ij. si cui fund⁹. z sic maꝰ est possessionib⁹ eoz cōsequitur emolumētū: maius onus debēt p̄inde subire. ff. de regu. iur. §m naturā. z. l. q̄ tureia. ff de peric. z co. re. ven. id quod. Quinetiā in hoc magis taxāda venīat bona q̄ menijs includitur q̄ ea que ex muros in custodia remanēt: z in manu hostili sit a dānis z incēdijs facilius exponunt. ar. ad hoc ff. ad l. ro. de iac. l. j. §. iacture. Utrū aūt in hijs taxāda veniat pecunia otiosa: lapides pretiosi: z alia ar qb⁹ nulli⁹ cōmoditatis pcipit vsus. vide. j. de fun. limi. l. ij. in ꝓbo collatiōis. qō. j. z dixi. s. ea. q. xj.

¶ Xv. queritur. Quid in mobilibus: pura qdā exterus moratur in aliqua ciuitate in qua sibi domicilij collocauit: in eaq; morat vendens z emens: an pro questu quē exinde lucrat in hijs contribuet: Rūdeo sic: vt p̄z. §. de epis. z cle. l. ij. post princi. z. ff. de vsufru. l. gene rali. §. vlti. z. ff. ad municip. l. filiꝰ. §. vl. ibi indictiones q̄ pro mobilibus pestātur tributa vocātur. ¶ Et idē dicitur etiā in collectis q̄ ipsius ciuitatis hoībus rōnabiliter imponūtur. vt ibi patet aperte cū dicit oibus patrimonij cōtributionibus. Nam in patrimonialibus muneribus indicendis ita possessiones immobiles q̄ alia bona mobilia veniū extimāda: vt. §. e. l. j. z de immunr. ne conce. l. ij. z de mune. pat. l. ij. Idē etiā si aliqs incola alicuius ciuitatis in territorio ipsius vbis tenet animalia que ibi pascua sumunt: vt dict. §. vl. ad idem quod dicetur. j. q. proxi. z q. seq.

¶ Xvj. queritur ex hoc. Pone q̄ aliqs hz diuersa domicilia quod licet. ff. ad municip. nihil. z in singulis agit mercationes: aut aialia ex quibus fructus pcipi hz: vel etiā sine aliquo domicilio hz aialia z agit mercationes in diuersis locis: vtrū in singulis locis in qbus ipsa hz aialia: z agit mercationes pro eis taxabit in hijs muneribus z collectis. ¶ Distingue breuiter. Aut qs habet diuersa domilia aut vnū. Si diuersa: qō licet: vt p̄dictū est: in singulis est taxādus. p negotiationib⁹ quas ibi agit: z mobilib⁹ q̄ ibi agit. ff. ad munici. l. filiꝰ. §. vlti. z. §. de mune. pat. l. fi. quod ibi no. Incola em̄ eis omnibus publicis muneribus fungi debet in eo loco vbi domicilij hz. ff. ad muni. incola. Idē autem est esse incolā: z habere domicilium. ff. de interdic. z rele. l. relegatoū. §. sed imperator. z ibi no. ¶ Si aūt vnū domicilij hz sed negociatur in diuersis locis: si qdē morat in aliquo loco ad modicū tps: qſi in nūdinis: puta qz in locū illū defert merces: z alia lia ducit: z modicū tpis ibi degēs redit in locū domicilij sui: z illuc defert queritū z lucrū z aialia fructus: z tūc p illis mercibus: z negociatiob⁹: z aialibus describetur z taxabit in apeccio: vel extima in ipso loco domicilij sui. ar. §. de incol. ciues. ff. de fun. iustruc. cum qdā. z. l. cuz delationis. §. fabianus. z de leg. j. l. hmōi. §. legatum. cum earū cōcor. Et vide qs no. Jo. an. in simil. de relict. iactutū. §. i hijs in verbo vnā dictā. lib. vj. ¶ Si vero eqliter negociat in diuersis locis nō qſi in nūdinis: sz velut ibi domicilium habēs qō pōt: vt. ff. ad municip. l. labeo. z. l. assumptio. §. iuris: vt q̄ longo tpe ibi moratur cōducēs ibi domos ad annū annonā: z victualia pro sua z familie sue vsu pparat z cōseruat. z hijs similia facit: ex ipsaq; pecunia re peritis emptionib⁹ z venditionib⁹ equaliter q̄tū agit: z boues. aut alia aialia ibi tenet vt ea vēdat: fructusq; inde pcipiat: z tūc aut pro ipsis mercibus: q̄tubus: z aialibus: aut supit onera: puta vectigalia: pedagia. z hmōi simili. Vel p aialib⁹ solut ius pascue: aut non.

Primo casu nō est p ipsis mercib⁹, aialib⁹, z negociatiōib⁹ in eisdē locis taxād⁹: maxime ne duplici grauet onere. ff. ad. l. ro. de ia. nauis §. cū aut. é. j. de agē. in re. l. iij. cū ibi. no. in glo. penulti. Et hoc verū nisi z alij q̄ in ipso loco predia z bona possident alia onera subirent: z ex vsu ēri cā nihilominꝰ hoc onus eis imponeret, tūc em̄ sicut illi suadēte cā duplici grauant onere: sic z iste p mercibus z aialib⁹ suis

¶ Secūo casu vz cuz alia nō subit onera: taxādus est in loco vbi negociat: z aialia sua pascua sumūt: nō aūt in loco vbi domicilij hz. ei cta. l. fi. §. vlt. z. §. de mune. pa. l. fi. cū no. in eis. Hā q̄ gregē pascit: de lacte eius edere debet. xiij. q. j. §. hijs ita. z vide qō ibi not. in glo. ar. bonū. ꝛc. z hoc verū est etiā si in eisdē locis domicilij nō habeat sz alias ibi habitat. vt no. dicto. §. vlti. Item q̄ taxatores cuiꝰ habeant q̄stū negociatiōis attēdere: aialiaq; ac fructus: z fetus eorū inspice: melꝰ hoc potuerūt vbi negociatio agit: z animalia pascunt q̄ illi q̄ sunt ex eo loco vbi negociator ipse: z dñs animalium domicilij habet. ar. §. de anno. z tri. l. fi. §. riuso. z. j. de censi. pequatores. z quod ibi in rubrica de inspectatore no. ad idem. ē. de bo. vac. l. fin. z de bo. pscrip. si quis intra. xij. qō. v. sicubi. Et facit ad premissa. ff. de iudi. bere. §. ac si quis. z versi. ac si quo. z qō no. Innocen. extra de decī. nō est de piscib⁹ z feris aliunde translatis: z in aliquo loco: aut stagno recluſis q̄ debeatur decima illi ecclesie in cuius parrochia tunt recluſi: non autem vnde translati fuerunt. Sic etiam decime personales que ex artificio: vel negociatione prestantur: dande sunt ecclesie vbi quis pcipit ecclesiastica sacramēta. xv. quest. j. quesū. z nota. xiij. q̄st. j. in pncipio. et vide q̄ scripsi. ē. de bo. vac. l. ij. in ꝓbo suo. q̄st. ij.

¶ Xvij. queritur circa hoc. Pone colonus quidam colit agros alienos ad partem fructuum in terra aliena: vel aliquis custodit animalia aliena pascentia ad partem fructuū. vt. ē. de pac. si pascēda. An ꝓ ipsa parte fructuum quam percipiunt rationabiliter tenēatur pro hijs z alijs contribuere in collectis: Respondeo teneantur. Nam z sic ad decimas hū coloni partiarij: z alij pro parte ipsorum tenētur ecclesijs: z diū predictorum pro parte fructuum que peruenit ad eos vt patet extra de decī. a nobis. ꝛc. tua. ij. et nota ibi. z. xv. q. j. quesū. decime quippe tributa sunt. ea. q. decime. Ita pro fructib⁹ et mobilibus que ex lucro proueniunt pctantur tributarie functiones. ff. ad municip. filiꝰ. §. vlti. Et ideo cōgrium argumentum incipit cōsurgere poteſt. ¶ Idem dicendū est si colonus non partem fructuū reddit sed certam pecuniariā pensionē. ¶ Idem etiā si pastor non recipit a dño animaliū partem fructum ex eis prouenientium: sed aliqd pecunie nomine mercedis z stipendij sui. Nam hec omnia in pestatione decimarum veniunt attendenda vt dictis iuribus.

¶ Xviij. querit. Pone rex habet in aliqua ciuitate bona demanialia: pura molēdina: clibana: scartis: agros: z alia. vt feuda nobilia: verum pro hijs tā ipse q̄ possessores eorum q̄ tenēt in feudū forsan ab eo debeant contribuere cum aliis hominibus ciuitatis in cōtributione z reparatione hmōi meniuum publicorum: Quidā q̄ nō. p q bus videtur aperte. ē. titu. pri. l. priuate. ¶ In curiarum est lex ita z hoc verius z equius est. Ad idem. ē. de vectig. l. fi. j. de priuile. do. aug. l. absit. z de diuer. pro. v. z rufti. l. ij. vide qō ibi scripsi post. ij. gl. Unde z dñs nauis cōfert in extimatiōe facture p valore ipsiꝰ nauis. ff. ad. l. rho. de iac. l. ij. §. cū in eadē. Item quia illa iubit eccha. vt hic. ē. de sacr. sanc. eccle. ad institutionem. z in aut. de eccle. tit. §. ad hec ergo. z rex, qui non maior sit de equali prerogatiua leratur. ē. de sa. sanc. ec. vr inter. ¶ Nō obstat. i. priuate. q̄ loquitur in onere supin dicti quod nō canonicū. i. scripti iuris regula indicta, sed solū arbitrio pncipis dicit demādatū: ac in edificatione murorum secus. vt dicta. l. absit. z facit. j. de colla. fun. pa. l. z vide quod scripsi. ē. qō. viij.

¶ Xix. queritur. Quid in comitibus z baronibus, an pro bonis de manualibus z iuribus que habent in terris. z castris eorum teneant tur similiter in hijs operibus muroz. z alijs similibus, puta fontiū, pontiū, z viarū. Respondeo idem est. z fortius in eis vt proxime dictum est. z patet. j. de priuile. do. Aug. l. ij. z fi. facit. ē. de indul. j.

¶ Xx. queritur. Quid si quis habens domicilium in vna ciuitate, ac possessione, defert fructus possessionem in aliam ciuitatem in qua domicilium habet. illosq; ibi vendit z lucrū percipit, in quo loco pro hijs taxabitur in subuentionibus z collectis: Respondeo debet in vtroq; loco subire onera hmōi functionū. In ciuitate qdē vbi fructus nati sunt ratione possessionis. In alia vero in qua iunt delati si quid lucratur exinde ratio questus z negociationis. vt. §. de mu. pa. l. fi. z. ff. ad munici. l. filiꝰ. §. vlti. cum aliis iuribus que superius sunt inducta. Nam ipsi fructus in locū aliū iam trāslati desinūt esse pro ris ciuitatis in qua nati fuerūt. xxj. q. ij. si qs iā translatus. Sic etiaz statuitur in decimis que dantur ex fructibus qui nascuntur in terra. Deutero. xiiij. Decimam separabis de omnibus que nascuntur in terra. z ille vocantur decime prediales. extra de decī. ex parte. z de negotiatione z alijs que non ex terra sed industria z operibus hoīm is acquiruntur. eo. tit. non est. cum concor. Nam ipias decimas z collectas prestaret pro questu negociationis: retiam si de quibuscuq; alijs rebus negociaretur. vt predicrum est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Exi. queritur. Quid si gs agrũ alteri⁹ violenter inuasum detinet occupatũ, an ꝑ fructib⁹ illi⁹ cõtribuet. Rndeo sic rõne possessiõis q̃ cõuenit ad hec. ff. de cẽsi. forma. ſ. si vero. de publica. imperatores. in pñn. cũ concor. z in autẽ. de man. pñn. ſ. nõ permittas. q̃. in fi. ſ. nã z hic, si dẽs̃eret habere interdictũ vnde vi. ff. de vi z vi ar. l. j. ſ. qui a me. z no. ſ. vnde vi. l. j. in pñn. z facit. ff. de fur. qui vas. ſ. vlti. z extra de elec. querelã. z qõ ibi no. in. q̃. glo. ¶ Sic et creditor tenẽs pignus hec onera subit. ſ. de pig. in summa. Sic etiã pign⁹ pretorium possidens ex primo decreto. ne is cui debet pensio, vel tributũ vagare cogat. ad hoc. ſ. de indic. l. j. in pñn. z patet in cõſt. de pena cõtu. in ci. ca. l. fine reali. z hec vera si ex reipsa fructus percipit. Nã pro eis ad hmõi collectas et onera conuenit. ff. de vsufruc. hactenus. post pñn. z. l. si pendentes. ſ. sed z si qd. z. ſ. de anno. z tri. l. j. in fi. Et idez si ex culpa sua non percipit. ar. ff. de rei ven. si nauis. ſ. fi. z insti. de offi. iudi. ſ. illorum. ¶ Quis autem soluet collectas pro possessione sequestrata, scripsi. j. de erog. mili. an. l. fi. post gl. videtur ꝛc.

¶ Exij. Quid i eo qui subtraxit rem alienã, aut sciẽter emit que paria sunt. ſ. qõ cũ eo. si liberã. An ꝑ lucro qõ exinde percipit in hỹs oneribus z collectis veniat extimãdus. Videt ꝙ nõ, q̃ ex hỹs male quesitis portiones liberorũ non augentur. ff. de bo. dam. l. fina. ſ. vlt. ergo nec summe collectarũ ex eis debent augeri. Itẽ q̃ non veniunt cõmunicanda cũ socio. ff. pro socio. si inter fratres. ſ. vlt. z. l. seq̃. cum tamẽ socio qui instar fratris obtinet. eo. ti. verum. in pñn. ad cõmunicationez ex promissione ꝓpria teneatur. Minus igitur cõmunicanda veniunt cũ republica ex ꝓcepto superioris. qõ nõ ita quis tenetur implere sicut illud ad quod se voluntate spontanea obligauit. ad qõ est quod legitur z notatur. ff. de mi. ait ꝓtor. ſ. sed hodie. z autẽ. vt exactio insta. dor. ſ. illud quoq; et plene scripsi. j. de fu scep. z ar. l. j. in verbo liberatus. et facit. exij. q. iij. si ad peccatũ. z vide quod legitur z no. extra de iude. cũ fis. et de vsu. cũ tu. ¶ Sed z puto ꝙ sic. vt. ff. ad municip. filij. ſ. vlti. Itẽ quia ꝓ ipso lucro decimas ecclesie vbi sacramenta percipit pẽstare tenetur. ad hoc. xvj. q. j. decime. z ptz ex eo qõ not. ex de decī. ex transmissa. in glo. ¶ Itez quia is q̃ talia quesiuit ex maleficio, nõ põt suam turpitudinem cõtra rem publicam allegare. ſ. de reuo. dona. cum profitearis.

Socius si fiat fratris obtinet.

¶ Exiij. Generaliter querit quid in eo q̃ lucrat ex venatione, aut inuentione. Item quid in alicatore z hystrione. Quid etiã in meretrice. z que publice vel alꝫ ẽstũ agit. Quid in indice vel aduocato recipiente premium vel pecuniam pro iudicando, aut postulãdo. iuste vel iniuste. Item quid in medico infirmos emulgente. Quid in reste aut rabellione, qui vel falso modo, id est pro falsitate vel vtimendo rate aliquid lucrantur. An pro hỹs lucris veniant extimandi? Breuiter dic ad hec omnia ꝙ venator ex eo qõ venatione lucratur cõtribuere debet. Capit enim quod nullius est, z sic suum facit. ff. de acqui. re. do. l. j. z. iij. propter quod decimas exinde prestare tenẽ ex tra de deci. non est. Sicut z de omnibus que fidelis homo acquirit e. ti. c. sequen. z ca. peruenit. z c. nũcios. Nec nõ eleemosynas exinde facere potest, vt not. Archi. j. q. j. non est putanda. ergo et collectam que debita est pẽstare tenẽt. ¶ Idẽ est in inuẽtore thesauri, z rei habite ꝑ derelicto. Ista eñ sunt inuentoris. ff. de acqui. re. do. nũc. ſ. j. cum concor. z. l. fi is q. ſ. si cõis. cũ si. Secus in ea q̃ nõ est habita ꝑ derelicto. xvij. q. v. si quid inuenisti. Idem in piscatore piscãte in publico. imit. de re. di. ſ. j. Nã si in priuato deducẽdũ est pretiũ si quod ꝓ inde dño soluit, z pro hỹs piscatores z venatores rõne corpalis industrie sunt tagandi, nisi fructus fundi in piscatione z venatione consisterent. ff. de vsufru. ire. ſ. aucupiorum. z de vsur. l. venationem. Idẽ in oĩb⁹ qui aliq̃d q̃rũt. qõ ꝑsequere. vt eo. ti. ff. de acqui re. do. per totũ. z vide qõ no. extra de delic. pastoralis. In alijs aũt aut hz locũ repetitio aut nõ. Si hz locũ repetitio, non hz locũ exinde colligere, cta, z hoc verum ex ea summa que ex scelere peruenit ad eũ. Abi vero ex summa ipa lucrat, dz ex eo lucro pẽstare collectam, q̃ tũc respublica non recipit alienũ, sed qõ suũ est. ad hoc. ff. de doli. excep. pure ſ. si eũ. z de noua. si quis delegauit. cũ concor. de cõdic. inde. si pene. ſ. j. z. l. repetitio. Nec ex hoc videt approbare pctm qõ faceret si ex ea pecuniam quã primo quesiuit ex crimine collectas exigeret. Sic etiã ex pdio inualo decima est prestanda. vt no. extra de deci. ex trãsmissa. in fine gl. magne. Et q̃ ex ipsa pecunie illicite quesita fuisset dns illud idem forte lucratus, quare teneẽ ipe inique possidentes ꝑ hmõi lucro ad prestationem collecte, ne alꝫ videatur ex crimine suo cõmodum reportare, cum nũ ex delicto nemo possit cõditionem suã facere meliorem. ff. de reg. iur. non fraudantur. ſ. j. Ad ſ ex pecunia dns cui subtracta fuerat nihil fuisset verisiñ lucraturus: cõtra eũ q illã q̃sunt ex maleficio: non est rõ fructuũ percipiẽdorũ habenda: vt sic ꝑ his lucris non perceptis teneat; ac si pecpisset in his muneribus z collectis, ar. eius qõ no. ff. de rei vẽ. si nauis. in gl. vlt. Si vero nõ habet locũ repetitio qõ est vbicũq; est turpitudo ex parte vtriusq; vel dãtis soluẽtis: tunc debet oĩno pẽstare collectã: q ex his etiã decime debent dari. vt no. dicto. c. ex trãsmissa. Et si aliud diceretur iam raptores z hmõi per flagitiũ aliena querentes: essent ab hmõi muneribus inuisie inmunes; cũ tñ eos non dignitas immunitatis; sed pena criminis debeat comitari. ſ. de decurio. ne quis.

Venator teneꝫ ad decimas: z elemosinas z collectas.

¶ Exiiij. querit, an in casibus in quib⁹ põt pses prouincie ad cõstructionẽ z reparationẽ hmõi. ꝓcedere, siue ad cõsummationẽ noviter inceptoꝝ: possit etiã in ipsis ciuitatibus collectã imponere? Videt aperte ꝙ nõ, vt ſ. de siperindicto. l. vnica. z ſ. ti. ꝓpri. l. placet. Et hoc maxime locũ habet in regno. vbi ꝙ. c. regis ka. primi nõ pñt ciuitates regni collectã imponere sine mandato regio speciali. Nã z ciuitates sine pmissione principis munera pñmonialia nõ in dicũt. no. ff. de cẽci. forma. ſ. fi vero. ¶ Econtra ꝙ sic. ſ. de ope. pu. oẽs. ũ. Itẽ q̃ in his publicis qõ agit pnceps in vbe. idẽ agit pre ses in puincia sibi decreta. vi. dictũ est. ſ. q. vij. z scripsi j. de expẽ. in. l. vnica. Itẽ q̃ cõmissa est sibi refectio publicoꝝ z alia ad hoc pertinẽtia vt dictis iuribus. z in aut. de mã. pñn. ſ. sed etiã ꝓ veritate. ergo z collecte impositio cũ fine illa nõ põt cõmode expediri. ff. de pcu. ad rẽ. z l. ad legarũ. z apertius facit ꝓ hoc. ff. de iti. actuq; pri. l. veteres. cũ cõcor. z qõ ibi no. in scõa gl. Itẽ facit aperte. j. de dign. quoniã. z l. senatorũ. ibi describi faciũt. Super hoc dñs Bart. j. de mu. z in quo lo. mu. l. j. dicit gñaliter ꝙ collectã ꝓ causa necessitatis pñt ciuitates q̃ superiorẽ habẽt imponere sine pmissu principis: vt d. l. oẽs. z. ff. qõ cuiusq; vniuer. no. l. j. ſ. fi. Pro cã vero vtilitatis nõ pñt. Vñ si aliqua ciuitas vellet donare principi, nõ posset proinde collectã imponere. Sz certe ipse nõ fuit de regno vbi nõ solũ pmittitur ciuitatib⁹ ꝓ ipsa causa collectas imponere, quinetiã si nõ imposuerint, affligũtur. z (qõ est horrẽdũ) cõpellitur imponere ꝓ donis z muneribꝰ q̃ extoꝝquẽt insticiarij regionũ. Nõ ob. l. placet. z alie q̃ loquñt in collectis z muneribꝰ ordinarijs vel extraordinarijs q̃ erãt fisco pstãda. ¶ Adhi videt ꝙ sicut etiã ꝓ cã modice vtilitatis possit vnaquez; ciuitas impune z absq; superioꝝ pmissione ꝓ cã ꝓpria collectã imponere. si tñ oẽs cõsentiant ad hoc. ff. de seruit. ru. pre. ꝓ fundũ. z cõi. pre. l. fi. ſ. de aucto. prest. l. fi j. de oĩ agro deser. qcũq; ũ. in fi. Nolẽtes aũt z inuitos cogere ad hoc vt posset. Quis adsit causa summe vtilitatis: qa id sup quo statuit vniuersitas non est cõe sibi: nec vt pluribus nec vt omnib⁹. i. vt collegio: sed potius est diuisum. z ꝓ hoc est. ff. cõi pre. vẽditor. ſ. j. extra de rescri. edoceri. z qõ no. extra de cã pos. cũ ecclesia. in gl. introducta ꝛc. z de iureis. veniẽtes. in gl. ſ. nõne. z ſ. q̃ sit lõ. cõsu. l. ũ. in gl. vl. ibi. sed Jo. ꝛc. z vide qõ plene scripsi ſ. de decu. noiatichũ. post glo. vl. Et hoc verũ nisi ꝑ edificãdis menũs publicis. Nã tũc põt pses collectã imponere si cõmodũ id esse. pspexerit. vt hic. z. z j. de digni. qñ. z l. senatorum. z ꝑ ea q̃ dixi ſ. q. vũ. quod intelligo, etiã multis ciuibus z incolis ciuitatis, in qua sunt menia publica edificãda z reparãda. Et idem puto in refectione põtiũ, fontiũ, aqueductuũ, z viarũ sm ea q̃ scripsi j. de aqueduc. ad reparationẽ ibi exercabile. Nã multa bona pñtant inutilis, qñ ipsoꝝ cõsulitur vtilitati, vt plenius ibi dixi. Luz em ista similia cẽseãtur. vt colligitur ſ. de sa. san. ec. ad instructionẽ. de ope. pu. ad portus. z. l. oẽs. ũ. z j. de priui. do. Aug. l. absit. qõ ita tuit in muris: vt in eis edificãdis si est vtilitas, possit pses collectã imponere inuitis. etiã vt pmissum est in alijs repetitũ intelligatur. ar. ſ. de diuer. rescrip. l. j. de adꝛo. di. iu. restituẽde. post pñn. ff. de te Iuramenta. iu. si qs ita. in pñn. de noua. cui recte. z qõ legit z no. ff. de decu. cũ temerarium. cõsilio. ſ. qsitũ. z ar. ex his q̃ scripsi. ſ. de colla. do. l. j. post. j. glo. riũ põt imo z ſ. e. l. j. sup gl. j. qũ impera. ibi principis. Nã regulariter de similꝭ fringi fiunt bus idẽ est iudicium. ff. de legi. nõ pñt imit. quod cũ eo. ſ. j. z j. de pal. superiorum sacra. lar. l. fi. in pñn. Et facit ad premissa quod no. Jnno. extra de autoritate elec. venerabilem. z Archi. xxij. q. iij. qui sacramento, dicentes qõ nõ solũ in temerarijs iuramentis, sed etiã in licitis, licet cõtrauenire sine autoritate superiorũ, si necessitas vrgeat, z nõ possit haberi superior, a quo petat absolutio. ar. xj. q. iij. anteceſſor; z idẽ est si magna vtilitas spualis hoc exigat. Si ergo licet ꝑ causa necessitatis vel magne vtilitatis venire autoritate ꝓpria cõtra iuramentũ cuꝫ superiorũ autoritate hoc nõ liceat. ꝓ eo quod est de iure nature: vt extra de iureiu. z si ẽps. rationabilius est posse in ciuitate imponi collectas ꝓ causa necessitatis aut magne vtilitatis, etiã principe inconsulto ne alias plus grauaminis ciuitatibus afferat principis aditio q̃ collecte impositio. ar. ſ. de anno. z trib. mediterranee. cum concor. quas ibi scripsi. in fi. z melius. j. de expẽ. lu. l. j. in verbo securitatis. q. ũ. ver. si vero diceremus ꝛc. z facit. xxiij. q. j. pudẽda. post pñn. z quod no. extra de iu. ca. j. in glo. vl. in pñn. z lib. vj. ne se. vac. c. j. ad fi. z de offi. dele. si is cui.

Alius an semperim plicet.

¶ Exv. gñaliter querit ex hoc. An ciuitas extra regnũ in italia cõstitutа possit ꝓuisibus in suo territorio, ciuibus tñ alterius ciuitatis imponere collectã ex aliquo iure cõsuetudine vel ꝓscriptione? Videtur ꝙ sic. ſ. de anno. z tri. l. ũ. j. de mu. in quo lo. mu. l. j. cum ibi no. ff. de mu. z bono. rescripto. ſ. fi. z l. fi. ad idem facit. ff. communia pre. venditor. ſ. fi consitat. extra de deci. cũ sint homines. z c. ad apostolice. Itẽ quia põt ciuitas a collectis cõcedere immunitatẽ. ff. de iure immun. semper. ſ. legẽ. qõ tñ dic vt scripsi ſ. de decu. vacuatis. ergo z ipsas indicere. ar. ff. de publi. vectigalia. in pñn. de pac. iuris gentiũ. ſ. adeo. ¶ Jn contrariũ quia vectigalia ciuitas indicere nequit. ſ. noua vectiga. l. j. z. ũ. z. iij. z videtur expẽssum. ſ. de excu. mu. placet

placet. z de anno. z tri. l. iij. de superindic. l. j. nõ obstante consuetudine aliqua que non põt detrahere patrimonio singulorũ. d. ſ. si constat. z no. ſ. que sit lon. consue. l. ũ. z scripsi. ſ. de decu. nominationũ. Item q̃ ea q̃ de cõi iure possideri non possunt ex priuilegio sui, non possunt de iure prescribi. vt habẽtur z plenius no. ff. de mor. inse. l. pe. ad idẽ. xxiij. di. illud. z. c. di. cõtra morem. z plenius extra de pscri. si diligenti. in gl. vlt. Sed honor z impositio tributorũ non cadit in aliũ ꝙ in papam vel principem. vt. ſ. de prescri. xxx. an. competit ad fi. xxj. q. iij. ſ. potest. z. ſ. q̃ si priuatus extra deverb. sig. super quibusdam. z no. extra de prescrip. cũ non liceat. ergo prescriptione vel cõsuetuꝫ hoc indici nõ potest. ¶ So. hanc questionẽ disputauit dñs Jac. de bel. arguens more suo pro z cõtra pluribus rationibus. Ultimo distinguit. Aut collecte impositio facta est persone pro rebus z tunc nõ licet, qz tantum ciuibus z incolis nõ autem alijs. d. l. rescri pro. ſ. vlti. ea. l. fi. ſ. patrimoniozũ. z no. ſ. de anno. z trib. l. ũ. de mu. pa. in rub. Aut facta est pro possessionibus. f. immobilibus vel fructibus. z tñc aut ad ciuitatis necessitatẽ vel pietatem pertinent. aut ad vtilitatem. Primo casu si superioris copia habetur nõ licet pincipe in consulto. q̃. de excu. mu. placet. cũ concor. als licet inducit. ff. de leg. z ideo. z. l. nam vt ait. de fideic. li. ita q̃s. ¶ Secundo casu nõ licet regulariter collectas imponere, qz ius semper z regulariter ꝓhibet nec permittit nisi ex priuilegio, vt manifeste patet ex iuribꝰ predictis, vbi aũt prescripto temporis cucurrisset, tunc pro collectis preteritis in Italia valere debet, ꝑ futuris aũt nõ, qz prohibitio semper locũ habet z negaꝫ actio, inducit qõ no. ſ. de seruit. l. ũ. Nisi consuetudo legitime fuerit obtenta z prescripta que in preiudicium priuatorum in talia valere debet, sed nõ in preiudicium principis aditio q̃ collecte impositio. ar. ſ. de anno. z trib. mediterranee. cum concor. quas ibi scripsi. in fi. z melius. j. de expẽ. lu. l. j. in verbo securitatis. q. ũ. ver. si vero diceremus ꝛc. z facit. xxiij. q. j. pudẽda. post pñn. z quod no. extra de iu. ca. j. in glo. vl. in pñn. z lib. vj. ne se. vac. c. j. ad fi. z de offi. dele. si is cui.

¶ Exvi. queritur generaliter ex eo qõ dictum est. ſ. ver. xv. z seq. pone q̃ merces vel animalia empta in eoꝝ precijs sunt aucta vel diminuta, cuius temporis seu precij debet consideratio haberi, an debet attendi precijs quo empta fuerunt, an ecõtra precijs quo vendi potuerũt? Ref. neutrũ. Sed extimandi est precijs qõ nũc valẽt. ar. ff. ad. l. rho. de iac. l. ũ. ſ. portio. cũ ibi no. z. l. nauis. ſ. cum aũt eman. l. hominem. z vide. ſ. de pre. nauic. l. j. in fin. (Seu) alias est litera vel que diffuncta est; sed interdũ denotat ordinẽ. ff. ad tre. here des. ſ. vlt. z. xliij. di. metropolitano, sicut z dictio siue. vt. ff. de leg. ũ. cũ pater. ſ. pe. (Aliarũ) Hec dictio implicat vt hic. z. ff. de reb. du. gdam, sed nõ semper vt patet in aut. z de man. pñn. ſ. oportet. ver. collatores. z vt def. seu fune. post pñn. Jurta illud ẽps crucifixus est. z alij suo neꝙ. vt ibi no. Neq; includit maiores aut meliores, vt extra de scrip. sedes. Sic z dictio ceteros nõ semper implicat illud idem, ff. de pcu. non solũ, ſ. queritur. z ibi no. Interdum dictio aliꝰ exponitur. i. cõtrarius. xxiij. q. j. cũ beatissimus. z vide qõ no. xxj. di. dein ele. in verbo ceteris. vbi etiam not. de dictione ceteris qñ implicet, quando nõ. Aide etiã qõ de hoc verbo no. ff. de stabile. si peculius, ſ. quedã. z de exce. rei iu. si mater. ſ. ceteruꝫ. z. lvj. di. apostolica. z. d. c. sedes. z. ff. si pars he. pe. l. j. in prima gl. (Specierum) vide. ſ. de an no. z tri. nemo. (Impedimento). f. excusationis vt predixi per quod pater impedimentũ dici etiaꝫ qõ verbo impẽditur. Sic z molestari dicitur qs etiã solo verbo. ſ. de thesau. l. j. post princip. De his z sic similibus vide plene que scripsi. j. de nauicular. l. j. in fi. (Pnout) Babes idem verbũ. ff. de manu. rel. centurio. de solu. l. pur. j. de re mili. l. fi. ſ. vt autẽ. ẋ. in his etenim. z xij. q. ũ. quatuor. z vide. ſ. tit. ꝓpri. negociantes. in ver. fm bactenus. (Cõmodũ) i. vtile. (Atq;) pro. vel. (Magnitudo) q̃ ꝓpie virtus est animi, magnũ em̃ ad animum refertur. grande vero ad corpus. Itẽ magnũ dicit omne qõ rarum z speciosum est. magnum quidem z paruum ad dignitatez indignitatem; refertur, longus z breue ad q̃titatem corporis z temporis sm Papi. (Dziosperit) no. hoc verbum pro eo qõ scripsi. ſ. e. q. ũ. ¶ Jn secunda gl. ibi. ſ. publicis. adde. sed ibi de constructione edũ dicit, hic vero de edificatione murorum. i. menium ad quã etiaꝫ ecclesia tenetur. vt in aut. de ecclesia. tit. ſ. ad hec. z dixi. ſ. eo. q. xiij. z xvj. z. ſ. l. pri. z. ſ. de exacto. trib. l. fi. in no. magna. z facit. j. de priui. do. aug. l. absit. z. ſ. de sac. san. ecc. ad instructionem z de ope. pu. ad portus. ¶ Jn gl. vlt. ibi necessitas. hoc verum in emptione frumẽti. z aliarum specierum. Nam tunc philosophi. grãmatici. rhetores. z alij de quibus loquitur dictus. ſ. sunt autem. immunes sunt vt ibi nisi necessitas immineat vt hic. Jn cõstructione autem z reparatione murorum, etiam si necessitas non immineat, sed vtilitas, puto ꝙ tion sint immunes quatenus eorum patrimonium tangit, z sic intelligo. l. professio. ſ. de mu. pa. z dixi. q. ꝙ.

¶ Qui etate vel professione se excusant. Tit. xlix.

¶ Etate) etas dr quasi euitas. i. similitudo eui. Nã euitas est vita ꝙ pertua cuius initiũ vel finis ignorat fm Papi. (Excusant) de hoc vbo qõ interdum ponitur impropie vide qõ no. ff. de pon. l. j. ſ. inistiũ. ¶ Jn glo. ibi sed ejas sola adde. Et ideo deberet sonare modo esse in rubꝛi, qui etate. vel verius sola professio excusat, vigz ad. xxv. annum, vt in pñna. l. ob laborem z reuerentiam studiorũ. ſ. de alie. l. j. de aduoc. di. iudi. quicquid. z. l. aduocati. z de aduoc. di. iudicium laudabile z ob publicam vtilitatem. vt. j. eo. l. j. z. d. l. aduocati.

¶ Jmpera. Diocl. z Maxi. Augu. Lex. j.

Cum vos affirmetis liberalibus studijs operaz dare: maxime circa iuris ꝓfessionẽ consistẽdo in ciuitate beritozum, puincie phenice pro incremento vtilitati publice z speciosi nostre decreuimus vt singuli vsqz ad. xxv. annũ etatis sue studijs nõ abuocẽt.

Cum vos affirmetis. ¶ Casus. Studentes in scientijs liberalibus, maxime in scientia legũ, z Moyses in loco iudicij vsqz ad. xxv. annos, ad ciuilia munera nõ vocant (Cum arhrmetis) alias cũ vos. Et loquit forte vniuersitati scholariuz. z dic affirmetis. i. approbetis, vel enuncietis. (Studijs) Quid sit studium vide. j. de stu. li. vi. ro. in rubrica. Sunt aũt studia pura, vel vnius cuiꝰca multa. Sed, ꝑpie studium est circa scientiam, vel actũ virtutis ex quibus prouincie pax nascitur. Nam ex pallade q̃ est dea sapientie, ois na nascit q̃ est signum pacis z concordie. Nã ab hỹs q̃ dant z studiũ operaz scientie z virtutibus, pax z concordia ꝓcedunt, vel procedere debent. Quis interdum studia fiant in malis scientijs. xcvij. di. scripta, in fi. Unde ex studijs suis intelligitur puer, quẽ si videris studentem modestie, continentie, simplicitati, innocentie, precipue huius opa recte intellige. extra de presump. ex studijs. Itaq; sunt studia liberaliũ artiũ vnde resꝑublica vtilitatem coiequitur, vt hic qõ etiã ad vtilitatez exercendã ecclesie approbat. xxxvij. di. de qbusdã. Sed precipue studiũ theologie, q̃ ꝑ eaz hdes catholica roboratur. extra ne cle. vel mo. sup speculа. Celerum studere in libris poetarum atq; gentilium ratiõe curiositatis clericis inhibetur. c. di. fere ꝓpoſa. Celerum epi studere debent ad ꝓcurandum diuersiarũ scientiarum studiũ in ecclesijs baptismalibus, z alijs locis debitis, qz in his maxime diuina declarantur, manifestaturqz mãdata ꝓe. c. de gbusdã. Sic clerici ꝓhibentur ne filios suos ecclesiarum sumptibus secularibus scientijs occupent, e. dist. legant. z. c. vino. z de studio scientijs z penis que imponuntur studentibus in scientijs ꝓhibitis. vide qõ legitur z notatur, extra ne cleri, vel mona. nõ magnopere. z. c. super speculа. z eo. tit. vt periculosa. lib. vj. Et etiam studium victuz de feltabile, puta auaricie, qõ potissime debent clerici declinare, cũ de beãt potius diuinis officijs intendere, xxiij. dist. ſ, is igitur, in fi, sic z studium symonie. j. q. j. q. studet. Sic etiam presides abstinere debent studio vnde colligant aurum, sed intendere vt deo z principi se cõmendent, z gloria fruant, optima repensationeq; sperent precipuam, in aurent. vt iudi. fine quoquo suffr. ſ. eos autem, in fi. ſ. Ut milius si iudicium presidum hodie totum esit in pecunia, vt ꝙ subiectos eoꝝ velit studiose ꝓmouere, z (que mater pacis est) ciuitatem deprecis humilibus in are an tes maritudinem verrant. hỹ a regibus amplectuntur z potioribus neatur si honoribus consonentur. ¶ Sed quid si filiusfamilias studere velit, bi pater ẽ pater aũt licet diues tñ sibi necessaria z vtilia ministrare non vult, necessari an possit cogi? Consulunt dici q̃ sic arg. ex his que nor. ff. ad mace. ꝛs ꝓuis sed iulianus. ſ. qõ dicitur. Et q̃ pater teneꝫ ad necessaria filio. ff. de re. cat. ff. de carbo. edic. l. de bonis. ſ. non solũ. z vbi pupilli. edu. de le. ũ. in pñn. z. l. qui filium. z ij aut. neq; virum. qõ ex dot. ſ. pe. coila. vij. Studio i z. xxx. di. siquis de reliquerit. vbi de hoc per glo. z Archi. z hoc ꝓ cũbere vo vero teneꝫ dummodo filij sit abilitas. alias non. ff. de legat. iij. fris lens multhus, z facit extra de mag. c. j. z. c. q. z Eccle. vij. Filij tibi sunt, erudias debet diliꝭ z Proverb. xxiij. Noli subtrahere a puero disciplinaz, vnde bonas qli z post mortem sua leratur in filio glorioso. Tobie. xiij. Beatus ero rates habi si fuerint reliquie seminis mei ad videndum claritatez hierusalem. bere.

Studio

¶ Secundo queritur que sunt cõsideranda circa habilitatem huiusmodi. Respondeo vt sit corporis dispositione, z plasmatione vel nutius, nõ de formis, gibbo tumens, monstruosius z similis sm Bo pingues erium de ychola. disciplina. Minus enim accepta est sapientia vel virtus ex defozmi corpore veniens vt ait Senec. epistola. xl. cõtra sunt. dicit Ennius Bratior. est virꝰ veniés de corpe pulchro. Species enim corporis simulachruz est meris, figuraꝫ ꝑbitatis dicit Ambrosius lio. de virginibus. Itez nec pinguis. Nam sm Hieronymũ Uenter pinguis crassum sensum generat. xliij. dist. ſ. vlti. Unde ꝛguit Laurent. ꝙ clericus pinguis nõ debent in prelbiterũ ordinari, cum sacerdotis iudicij debeat esse ꝓuidum z subtile. de pe. dist. iij. inter hec hyeronymus ver. respõdit. Itẽ debet esse ꝑspicaz z industriosus, laboꝛiosus, z diligẽs, non aũt ociosus z negligens. Diligẽtia quidem mater est omniũ in opere suo, negligentia vero nouerca est eruditio mater est nis. lxxxiij. di. nihil. ¶ Item naturaliter intelligẽs z apprehendens arrium. i, vt de facili audita ꝑcipiat, ꝓcepta intelligens firmiter teneat. Itẽ

Diligẽtia

laboriosus vt exercitio laboris naturalem sensum extollat. ¶Itez disciplinabilis vt laudabiliter viuens mores cū scientia componat. Itē attentus, benivolus, z docilis ingenio, attentus exercitio, benivolus alio. Iuuentus in⁹ ad audiendū, docilis ad intelligendū, benivolus ad remendū. Sed z hylaris nō tristis, nam scientia potissime dei non percipit mente lugubri. Leuirici, z. in fi. z. d. c. inter hec. nec bene fieri pōt qs occupato sit animo. dicit Hieronymus ad honestū. Negatio qppe si mimia fuerit nō prebet intellectū sed cōtemptum. vt ait Bern. primo de cōsideratione, z ex conturbatione obtundit illum, vnde Eccl. vij. Calumnia conturbat sapientē, z perdet robur cordis eius. Si enim graues perturbationes pectori alicuius infuderint, dūabuntur eius z inducent ipsum, nō ad scientiaz, sed ad delictū maximum. de cōse. di. v. nunq̄. z Seneca. ij. decla. Tristitia. inhabilis ad discutiendas res. ¶Mon discolus id est a scola diuisus. scola grece latine vacatio. ¶Mon vagus. i. discurrens p vicos z plateas, z tabernas aliaqz inhonesta loca spectacula publica, lusdos, pōpas z choreas. ad hoc. j. de tryoñ. l. j. z qs ibi scripsi. ¶Mō per comessationes z publicas cenas. ad hoc de conse. di. v. ne tales. sensus enim studio si debet vigere ac esse tenues. xxxv. di. in princi. z vide ipsam di. p totum. ¶Mō morbo caduco vel sīl pressus. xxxij. di. cōiter. z. c, vsqz adeo. vū. q. ij. c. vlt. z. q. j. qualiter. z. c. se. ¶Mō vagis oculis effrenus, nec lingua petulās nō vultu incōpositus. omnibus istis deditus, scola postposita vt hec z alia plene, psequit Boetius vbi. s. ¶Itē non balbus. ff. de edili. edic. l. j. §. vitium. ¶Mon pater modū timdus aut auarus, vel iracundus, melācolicus mutus, furd⁹. z hmōi. e. l. in fi. cū. l. se. z se. ¶Mō lunatic⁹ nec furiosus. c. tit. bouem. §. aliqñ. ¶Itez vt nō velit assidue ludos aut tabulas pictas ex studio intueri, aut mendacijs delectari. e. ri. l. fi. in prin. Nam si deformes corpore a studio z scientia depellunt quāto magis illi q mentis vitio detinentur. xxij. di. vsqz adeo z si innemilibus occupatus desideriis, nulla in se morum grauitate constringit. hic est potiꝰ a studio excludendus. xxxiij. di. c. j. Et vide que scripsi. j. de studio. lib. vi. ro. l. j. §. vlt. in verbo discipuli. z de pfef. qui in vi. cōstan. l. j. in verbo sedulo. z post gl. per mores. pauci vero parentes hec prudenter attendunt putātes eorū filios, quos cū magno viatico ad studiū dirigunt ad perfectionem scientie honoris, diuitiarū z glorie quōdam insignis dñi Bar. de capua puenire. Tertio queritur. Quid si filius cepit studere de mandato patris z sumptu eius, interim pater moritur, an coheredes sibi teneant ad sumptus donec studiū perficiat? Videtur q fic. ff. ad mutui. lucius. §. idem ridit heredes. ad idez. ff. de colla. bo. l. j. §. sed an hic. z fami. ercis. ex parte. §. fili⁹. z. l. si filia. §. idem scribit. Itē si pater teneꝝ viuens ad hoc vt p dictus est. ergo z heredes eius. cū ex pōnis heredum hoc ius non debeat immutari ff. de cōdi. z de. cui fundus. in fi. z de ver. ob. l. ij. §. ex his. z hoc tenuit Dy. predicto. §. sed an id. Sed dominus Bar. ibid. z predicto. §. idē respondit. contrarium tenet. ex eo q dicta iura loquuntur quando pro munere iniuncto pater erat obstrictus z obligatus, merito iam obligatio transit in heredes. Sed quando pater mittit, filium ad studium, nō est obligatus pater ad cōplendum studiū filio, vñ ipso motuo, nō est aliqua obligatio q trāseat in heredes. Posset ergo distinguī aut pater reliquit opulentā hereditatē, z tūc coheredes ad premissa teneant, aut tenuem, z tūc secus. vide q scripsi. j. de peric. suc. l. vnica. in fi. (Utilitari publice) q vtilitas colligit. xxxvij. di. z p totum. extra de mag. z de elec. cū ex eo. lib. vj. Unde etiā senes debent addiscere. xxiij. q. iij. si habes. xxxviij. di. nullus. ff. de fideic. li. apud iulianū (Spei) spes est, ppte cupitorū, nemo em sperat qs nō cupit. Spes est futurorū bonorum expectatio q exprimit humilitatis effectum, z sedule seruitutis obsequiū. dicta q si spes, pgredīdi ad dominiū sm Pap. Huius exēplo his studentibus dat spes hic, z in p emio insti. ad fi. Ex quo patet q tum imperator in aio gesserit puidere spei studentiū ob laborē studiorū. ō. de assel. l. j. z ppter reuerētiaz eorū ad qs extra. de prebē. de multa. in fi. z. xxij. q. ij. pudor est. z. ō. de aduo. diuer. iudi. q quid. hoc satis iuste. nam studere est publica vtilitas vt hic, z no. j. de stu. li. vi. ro. l. j. in fi. Sed an in illis principibus q sunt hodie publica destructio reputat. contra quos est illud aristo. ad alexandrū. Manifesta, p hibatem, serua curialitatem, exercere bonitatē, in hoc est p̄tectio regni, destructio inimici, ppagina z statute studia in ciuitatibus regni tui, precipe tuis hominibus vt doceāt filios suos scientia literarū. (Ut singuli) vers. (Vicesimum quintū) Hec est etas legitima. z p fecta. ō. de his qui ve. eta. l. fi. Et no. q etas legitima, etas iusta, etas matura, etas, ppria z adolescentia idem sunt. ff. de le. ij. cum filio. §. vlt. Etas infirma est senioꝝ puerorū, z puellarum. ff. de le. j. ciuitatibus. post prin. Etas vero tenera puerorū est. in aut. de restit. hdeic. §. illū vero colla. ix. Quis gl. hic aliter dicat, p gl. vero est. ff. de decur. nō tm, sed ibi impropte ponitur etas tenera, xxv. anno. Etas aūt p fecta fm cano. est annoꝝ. xxx. vt lxxvij. dist. eps. Sed puer ꝺ vsqz ad. xiij. annos. Inter duz vsqz ad xviij. ff. de alimen. le. l. mela. post prin. Juuenis aūt post. xxv. annos vsqz ad senectutem. ff. de le. iij. nō aliter. §. vlt. Item est etas plena, xxv. annoꝝ. ō. de bo. q lib. l. fi. §. necessitate. hec est etiā robusta etas plena. ff. de adul. si maritus. §. lex iulia. vide qs no. Jo. an. de rescri. si eo tpe. li. vj. in fi. vbi etiā not. q si etas legitima ad ecclesiastica beneficia obtinēda. De numeratione plurium altarū etatis, vide qs no. ff. de postu. l. j. §. penitentiam. (Mō abuocent), ppter munera subeūda. ¶Et no. ar. hac. l. cū concor. q clericus existens in studio de licentia sui epi non teneat si omittat diuina officia dicere, de quo tñ dic vt no. Archi. xcj. di. in prin. z vide qs not. j. de. ppt. sacro. ferū. hac l. in gl. iiij. z qs scripsi ibi tenet de hoc. Scias etiem q si clericus de licentia prelati sui vadat ad studiū a residētia excusāt extra de clerō resi. relatū. Itē a. pmotione ad ordines sacros. de elec. cuz ex eo. li. vj. ¶Post primā gl. Adde patet ergo supfluo queri. An si scholaris cui rex cōcedit immunitatē a publicis functionib⁹ z collectis, volens extra locū ad studiuz deputatū morari, forte in ppria domo talem consequaī immunitatē. nam vt hic habet in litera scholares in loco vbi exercet studiū cōsistere debēt, ergo extra ipsum locū priuilegio nō gaudebūt. maxime qz priuilegia huiusmodi sunt alias cōtra publicā vtilitatē, z sic restringēda. ō. de preci. impera. offe. ne dānosa. ō. de ann. z tri. oēs. z. l. in fraudē. z. l. obsistere. Sic z priuilegia restringunnt sup re ambitiosa cōcessa de preb. q̄uis. z de ht. prei. c. j. lib. vj. Et verbū septies in priuilegijs restringit. e. li. de priuileg. pessimis. z. c. vt abbates. z. c. apñce. z vide q not. xxxvij. di. de quibusdam. in gl. ar. q scholares &c. bene facit ad premissa in premio. ii. §. hec autem tria. Et q licet possint epi dispensare cū habentibus ecclesias parochiales vt nō teneant, pmoueri ad sacerdotiū intra annū si nō sistant studio literarū, z nō teneant vlq; ad septimū, pmoueri. de elec. cū ex eo. li. vj. hoc verū est in his q studeut in studio generali, nō in castris aurivillis extra de cle. nō resi. tue. alias pauperiem non habebunt vt ibi. z no. d. c. cuz ex eo. Item q volunt esse priuilegiati ex hoc dīt esse ad studiū habiles. ar. ff. de le. iij. sicb⁹. z ar. eozū q no. d. c. cū ex eo. p gl. z Archi. Item debent studiose z diligēter agere circa scientiam, nō delitijs aut voluptatibus occupari. p quo vide que scripsi. j. de priuile. schola. l. ij. post gl. vlt. ¶In secūda gl. ibi spurij. §. j. adde nec suffragiū inter alios ferre. vt. ff. de mu. z hono. ad rem. ¶In fi. gl. Adde. ar. ō. qū prouo. nō est nec. fi pater vel dic q ab illis muneribus q tenentur subire minores. xxv. annis quale est mūnystronie. de quo dz. ff. de vac. mu. l. ij. in prin. qs quidez est plonale cū ipsum gerens ferueat indēnis. ff. de admini. re. ad cum. parti. l. fi. §. idē rescripserunt. tyronias sola professio seu studium excusat vt hac. l. z seq. vsqz ad vicesimum quintū annuz. quo anno elapso nō excusatur licet in studio moretur. quasi nō videatur. ppter studium ibi morari z non videatur apta ad studiū maior etas, vt hic colligitur z not. j. de athletis. l. j. Vel dic q quinqz annis durat hec immunitas. extra de mag. super specula. Modie septem. de elec. cum ex eo. lib. vj.

¶Idem August. Lex. ij.

Cum filios tuos patria potestate liberatos adhuc minoris legitima etate esse dicas: merito postulas vt liberalibus studijs nō obuocētur. Et ideo muneribus personalibus que ad patrimoniuz non pertinent nō astringentur: si ciuium inopia non est.

Cum filios. Studentes vt. ō. l. prima. nō vocant ad munera nisi in defectū. (Legitima). xxv. annorum vt plene dixi. ō. l. pri. (Studijs) quibus dant operam in loco ad studiū deputato. ō. l. prima. (Inopia) alias copia. z est alias hic rubrica qui de etate, sed male. Et facit ad hoc qs dicit inopia. ff. de munera. z ho no. l. vt gradatim. §. quotiens. z. lvij. di. si quis in egritudine. Vñ dicunt aliqui inopia supple vel penuria omnimoda. ff. de excu. tut. l. j. §. j. Aliꝰ cōtra. d. §. quotiens ibi ad aliquid infringitur. Et not. q penuria proprie sumpta est indigētia z rei familiaris necessitas fm Pap. Et maxime seu vere dicitur penuria que est in penore seu cellario. Nam fm Hugo. peno grece latine dicitur nutrio. Unde penuria dicitur a penu. i. cellario in quo omnia reponūtur, quibus homines vtuntur quasi penoris iniuria.

Penuria ed. ppte signat.

¶Idem August. Lex. iij.

Manifesti iuris est maiores. lv. an. iuuitos ad munera psonalia vocari nō posse. Cū itaqz septuagenario maiorem te esse, pfitearis; si a nominatione facta appellationis auxilium interposuisti tueri te notione presulis prouincie potes iure concesso.

Manifesti. Adaior. lv. annis ad munera plonalia nō vocatur (Quinquagintaquinqz) Si. ff. de oper. liber. liberta, non autem sufficiunt quinquaginta. ō. de decuri. a muneribus. Et dic q excusatur si canicies. i. mores canicules habet que gravitatem affert. in auten. de questo. §. si vero aliquis. i. De etatibus mundi z hominis. vide qs legitur z no. xxxv. q. iij. c. j. vbi est optima gl. ad hoc vide etiā qs no. Jnn. extra vt lite nō contes. c. quoniā. in verbo senes. ¶Post glo. vlt. Adde sed videtur attendi potius impotentia q̄ senectus. extra de renun. nisi. §. alia vero causa. vt attēdatur illud quintilliani. c. apes pauperis. Senectus magna pars mortis est. De senectute scripsi. ō. de decur. z. j. de consul. l. j.

Doctus z vitū differunt.

¶Qui morbo se excusant. Titulus. l.

(Morbo) appellatiōe morbi oēs passiones corporis significant, vt ex eo mors nascat fm Pap. Differt aūt a vitio, nā morb⁹ ē tpalis corpoꝝ imbecillitas, vitiū vo ppetuū corporis impedimētū veluti si luscus sit. ff. de v. sig. inter stupū. §. verū. Itē differt a valitudine, nā morbus tpalis. valitudo ppetua. no. ff. de ado. si pr. §. vlti.

¶Imperator Goz. Ler. i.

Sed ea cecitate pater tuus oppressus est: vt vtriusq; oculi aciem prorsus amiserit; leuamentuz personalium munerum sentiet.

Oculi senectute caligant vt p̄zin multis patrie bus veres ris testa menti.

Sed ea. Cecus ad personalia munera nūc cōpellitur. (Cecitate) vel caligine. vt caligabāt oculi Jacob ppter nimiā senectutem, vt habetur Ben. xlviij. c. Item oculi Abdie pro phete q videri nō poterat. qz caligauerāt oculi eius ppter senectutem. vt dicit. iij. Reg. xiij. c. Item oculi Isaac. Ben. xxvij. in prin. Sic z oculi Helyj. j. Reg. c. iiij. in fi. Et not. hic q cū eo q habet macula in oculo solus papa dispensat fm Jnn. extra de corpo. viti. c. ij. z vide qs no. Archi. xlv. di. hinc etem. Oculus aūt impudicus, impudici cordis est nuncius. xxxv. q. v. nec solo. ¶Et no. nō tm sufficit castos oculos custodire, sed etiā linguam. vj. q. j. ex merito. vñ Valerius. lib. iiij. c. de abstinētia z cōtinentia dicit. Non solū manus a pecunie lucro, sed etiā oculos a libidinoso aspectu cōtinentes esse debere. (Oppressus) afflictus. Vide qs de hoc verbo scripsi. j. de desserto. l. ij. (Oculi) Oculi dicti sunt q oculāt lumen vel q oculāt sensum. inter omnes aūt sensus corporis vicimiores sunt anime. z ideo sub sensu visus, oēs sensus corporis continent. vt plene scripsi. j. de re mili. nemo. in nota. magna. Totius aūt corporis humani debilitas est oculos pdidisse. Oculi em tota nostra luxuria sunt. Hec alia. satis moralia de oculis ponit Quintil. in cecō. in lumine z in pariete palmato. Et q̄ ad hoc omnes vndiqz moueantur, precipue tñ clerici nō debent incedere vagis oculis z lingua effreni. xxij. di. bis in medio. Itē sacerdotes si iniuriose tangant quasi pupilla oculi dūs offendit. ij. q. vij. accusatio. Epi quoqz dicunt oculi dei. vj. q. j. oues. Et archidiacon sunt oculi epi. xciij. di. dyaconi. Qualitercūqz aūt oculo priuatus pnuat sacerdotio, q dic. vt. lv. di. si euangelica. Que officia intelligant p oculū, q per aurē. vide. lxxxij. di. singula. Item de festuca rollenda ex oculo fratris. vide. ij. q. j. multi. Illud aūt not. q quatuor dicunt oculi. ſ. corpis sensualitatis, rationis, z diuine cō templationis. hoc psequere fm Archi. xxxij. q. v. nec solo. Est z quintus oculus. ſ. administrationis q debet esse. pudus. xciij. di. dyaconi j. z. ij. (Aciem) acumen ab acuo. (Prorsus), peludubio, penitus, vel totaliter. ō. de nō nu. pec. in cōtractib⁹. §. j. (Amuneri) facit extra de cen. c. licet. vbi patet aperte q fecus nō cōpellitur. vt cū aliis contribuat in collectis qs intelligendū est vbi collecte respicerent mere personaz. alias si solū patrimoniū fecus, vt. ō. de mu. pa. l. ij. ij. z. v. z. ff. de vac. mu. l. ij. §. corpis. ¶In prima gl. ibi vnius. Adde. z sic facit vim in verbo prorsus. fecus si non prorsus ar. ff. de edili. edic. qui claruñ. §. j. z. l. mutum. z. l. seq. Si enim suis rebus pōt superesse, tenet etiā munera subire, vt. j. e. podagre. z. ff. de excu. tu. non solū. §. fi. z. l. seq. ¶Sed cōtra. lv. di. si euangelica. vbi cecitas solius vnius oculi a pmotione repellit. So. ibi honor. hic onus. ad qs. ō. de decuri. nec infames. z qs scripsi. e. tit. vniuersos. z. j. de infa. l. j. ¶Scias etiā q moraliter p cecitatem intelligit ignoratia. xlix. di. sacerdotes. vnde cecus facilius errat. ff. de cōtraben. emp. alioquin. in prin. hec a promotione repellit. xxxv. di. illiteratos. ¶In fi. gl. Adde in muto. ex tra de ele. ergo. c. fi. Jn. ij. gl. ibi corpore. Adde vide qs not. Jnn. extra de voto. ex multa. ¶Et ibi nō curat. Adde. aliꝰ dicit nō curat q tum ad onus sed honorem retinet. z sic intelligūt leges que sequūtur. z. l. post suscepta. ¶Et ibi. l. infamia. Adde vt ibi. Dignitatem vero aū questā retinet. vt. d. l. cecus. ff. de iud. ¶Sed an etiā administratione? Bi. putat ibi q nō in casib⁹ in qbus opporteret eū in scriptis renūciare, vt sic tūc habeat dignitatem, nō administrationem. ¶Contrariū colligit ibi dū dicit officio fungit, qs verbū poderatū magis administrationē q dignitate sola significat de quo scripsi. ō. de fi. inst. l. j. Et iz nō per se pot. tñ per alios recitare. ō. de sen. ex pe ric. recī. l. ij. nō est em rō iusticie in illis q in cecō. ex quo lex dicit eum iudicandi officio fungi qs alias administrare perfecte non posset.

¶Imperator Dioc. Ler. ij.

Cum auriculari morbo debilitatū te esse dicas: iuxta iuris publici auctoritatē a personalibus muneribus vocationem habebis.

Cum auriculari. Casus. Debilitat⁹ z mutilis factus morbo auricular a muneribus ciuilibus excusatur. (Auriculari) Auris dicta a. it, q per eam sonus hauritur. Que dicuntur aures pnrientes. habes. xxj. q. j. ex merito. (Morbo) vides. ō. in rub. Et dic q nouis morbis noua conuenit antidota preparari. extra de iura. calum. ceterum. Et varia experimenta morborum nouas cogit nos adinuenire medicinas. l. di. vt cōtineretur. Et q medicamenta morbis, hoc debent exhibere iura negocijs. in aut. hec constitutio inno. cōsti. in prin. (Debilitatū debilis dicitur q p bilem factus sit fragilis. Bilis em humor est afficiens corpus inde debilitatus, debilis factus. ¶Post primā gl. Adde. ars est articulari quasi artus vel articulos tenens. Et semper dic fi totaliter impedit. j. l. proxima.

¶Idem Augu. Ler. iij.

Podagre quisbē valitudo nec personalium munerum prodest ad excusationem. Ueruz cum ita te valitudine pedū afflictum dicas vt rebus p prijs intercessum accommodare nō possis adi rectorez prouincie: qui (si allegationibus tuis fidem adesse pspexerit) ad personalia munera te vocari non patietur.

Podagre. Patiens podagrā nō excusatur, sed si a deo est ta li valitudine pedū afflictus vt etiā p negocijs suis agēdis pliciter incedere ne queat, ad corporalia munera nō cōpellit. (Podagre) De hoc vide. ō. de decu. a muneribus. (Valitudo) ō a valēdo bene vel male d: fm papi. (Uerū) ff. Pedū) vel alia. ff. de vac. mu. l. fi. §. j. Et dic q res dicitur a pos grece q solo mitat. Accipitur debet esse vero tripliciter. naturaliter, p ipso membro, vel p mensura, vel pro insignes, metroū pede fm Pap. (Propijs si. ff. de excu. tut. non solū. §. fi. z experti, p l. pe. in fi. insti. de cura. ff. furiosi. z. ff. de tu. z cura. da. ab his. l. is qui. bene artis (Intercessum) interpolarū, interpellatum, accessum. (Fidem) vide z fidei. lem, pbationem. vide. ō. de fi. instru. in rub. z. j. de pōderi. z aur. illa. Latu accepti. l. quotiens. (Prospexerit) Suis oculis. ff. de vac. mu. l. ij. §. quem dēta non ira. z. j. de men. vali. l. j. z pbatur. ff. de re mili. officiū. in fi. Et si reip⁹ imputant monio medicorū. j. de re mili. semel insignum quidem z expertom3 in aut. de non alie. §. qd autem dictum. ac probare artis z fidei. ar. ff. de ven. inspi. l. j. §. j. Mā pleriqz fingūt egritudinē durā. vt fecit qdaz nobilis q dum se citandū forte psciret in flumine tabis se balneans cōtractionē nerwoū incurrisse dicebat, citatus aūt adhibuit medicū viribus debilē, q dū suos artus niteret extendere, aitur⁹ ille viribus quales adeo manus pectori tenebat admotas, vt putari potuit sent catena ligate. Sic z demētia fingit. ff. de offi. pñi. diuus. de re mili. omnes. §. exploratores in fi. §. Jn. j. gl. ibi. z. ō. de edil. adde melꝰ. ff. de edil. edic. l. fi. §. pe. Jn fine adde, z de consec, dist. v. legimus.

¶Idem. Ler. iiij.

Casus corporis patris munerum personalium filio iure non prestat excusationem.

Casus. Cecitudo patris filium non excusat. Dubitatio huius erat, quia vna persona videntur de quo scripsi. j. de agrico. z censi. cum scimus. §. j. (Casus) Casus interdum pro amissione ponitur. in aut. de non alie. §. scire autem. sed propius pro actu eius qui cecidit. Unde ad Corinth. x. Qui stat videat ne cadat. z q to altius stat grauius cadit. de pen. dist. ij. principium. Et. dicitur, homo Christianus. Hunc appetit qui ad luminī loci fastigia per abrupta querit ascensum. xlviij. dist. licet. Adaum autem eli cadere a proposito ſ. d peius simulare propositum. xxj. qō. ij. certe. Casus autem alioꝝ nullum retrahere debet a bono proposito. xvj. q. j. qui bona. Laudemus aliqualiter excusandi sunt. Item si alicuius subditus cecidit quis eſt qui cadere non possit? Et. dist. queritur. de pen. di stin. ij. si enim. in fi. Sic z que casu accidunt non imputantur. ff. ad. l. aquil. si putatori. l. di. qui arborem. lv. di. qui partem. z. xv. q. j. c. vltimo. z tunc ponitur casus pro euentu. Sic etiam debet accipi cum dicimus casum legis id est legem tractatam super eo quod forsan euenit aut euenire potest.

¶De his qui numero liberorum vel paupertate excusationem meruerunt. Titu. xlv.

¶In fi. glo. adde. Et ideo in eis exigitur numerus. v. liberoruz z. j. l. iij. z. l. penul. z fi. ff. de mu. z hon. l. iij.

¶Impera. Ant. augu. Lex. j.

Numerus liberorum ab oneribus non excusat.

Numerus. Qui hz liberos seu filios pauciores quinqz a muneribus nō excusat. (Liberorū) quorū sunt multa onera. ff. de adopt. l. pe. in fi. legis vide. j. de iure, recu. l. j. ¶Post glo. j. adde qz numer⁹ quinq; liberorum exigit ad vacationē a munere publico autoritate z vtilitate. vt pater. ff. de mu. z ho. l. iij. §. quatuor. z. l. se. e de vac. mune. l. ij. §. numerus. z. §. seq. z. j. de sump. recu. l. j.

¶Impera. Philip. Lex. ij.

Filium ab hostibus captuz ac nedū reuersum; ad excusationem munerum personaliuz patri proficere non posse magis placuit.

Filium. Casus. Habens quinqz liberos excusatur. vt. ō. l. p rima. z. j. l. fi. Jn quorum numero filius captus ab hostib⁹ nondum reuerius non computatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Idem August. Lex.iij.

NEpotes in loco parentū succedentes vice eorum prodesse consueuerunt. Idcoq; si quinq; numerus liberorum ex amissorū filiorū ne potibus supplerur: a muneribus personalibus is quez patrem tuum esse dicis iuxta constituta excusatur.

NEpotes. ¶ Casus. In numero. v. liberorū nō putaꝝ nepos ex filio ꝓmortuo. (Nepotes) Nepos ōr quasi natus post. i. filius filiū. inde ēt posteritas quasi postera etas. (Parentū) eorūdēq; filiorū vt subiicit. (Quinq;) impar est hic nūerus. Sic z facili⁹ agit aliqd impari numero q̄ in pari. ff. de arbi. itē si vnus cuius ratione vide ibi. z extra. e. ti. c. j. z de offi. dele. pudēdā in ꝓin. Impar qppe numerus fortior est numero pari. Et fm Macrobiū pares vocaꝝ femina, qz debiliōr. Impar vō masculus. Sicut em femina res est variabilis z corruptibilis. ita par numer⁹ est aptus corruptioni z diuisioni, qz pōt diuidi in duo equalia, qō nō pōt numerus impar. ac sicut masculus resistit corruptioni z mutabilitati. ita numerus impar quodāmodo resistit diuisioni. Nō em pōt in duo equalia diuidi, immo si velis dimidiare remanebit vnitas q̄ simplex est z indiuisibilis. Et ideo p vnitatē siue p quēcunq; numerū impares, qz de filibus idem est iudiciū. Antiqui designabant incorruptibile fm arithmethicos, immo fm canones impar numerus censet mūdus. vt xxvij. q. j. nuptie. ¶ Oñ aūt pluralis nūer⁹ ponit ad exclusionē maioris vel minoris pluralis. vide ex de diuor. gaudem⁹. Et in pluralis numerus vel locutio semp inferat suas singularitates. vide qō legit z no. extra de priuile. priuilegia. ¶ De numero pfecto no. Jo. an. in fi. pemij. li. vj. ¶ De septenario z quaternario numeris. vide extra de cōsang. z affi. nō dz. de cele. mis. c. j. z. xv. di. c. j. ¶ Item de plurali nūero z singulari habeť de re iud, c. j. li. vj. (Prodesse) Facit hec lex ad qōnem ꝓ filio primogeniti q̄ excludat sēdo genitū patruum suū in successione feudi. Et qz in locū patris sui succedit. insti. de here. ab intest. §. cū filius. z se. z §. pe. Ad idem. ff. de cōiun. cū emā. li. j. in fi. z de colla. bo. fi nepotes. z qz succedit in militia z in officio. j. de fil. officia. mil. q in bello mo. li. j. z. ij. z j onere vt ibi. z j. de coarta. qcūq; ergo z in honore. ff. de reg. in. quo tutela. z insti. de leg. pa. tu. §. pe. cū cōco. j. de suscepto. z archa. humiliorib⁹. ver. neq; em. Sed certe licet succedat in locū patris, nō tñ est idē qō pater suus. Neq; em qō in alterius locū statuit est idē cū eo, vt plene. j. de castrēsia. l. j. nec debet de cuiusdā conditione queri priusq̄ legatū hereditas veniat ad eū pueniat. ff. de le. ij. nō oporzet de leg. ꝓef. interuenit. nec dz filius sēdo genitus attēdi qō fuit, sed qō tūc est. ff. de edil. edict. qō ita sanatū. l. di. ferrū. extra de rescrip. eā te. xxxj. q. j. nō em, z nō est. facit extra de eta. z quali. a multis. in fi. ¶ Subdyaconus eligit in epm, sicut dyacon⁹ vel sacerdos. nō p hoc fingit dyaconus vel sacerdos. ¶ Itē ingredit nepos locū sui patris iuris fictione. Qui aūt ex ciuilitate, vel iuris fictione in locū eius qui natura ꝓius genuit cōsituit, nō habet eundē effectū, p3. ff. de le. ij. si ita qs. §. j. de cōdi. z de fideicōmissum. de ver. ob. ex ea. §. in insulā. ē. de his q ve. eta. l. ti. Et ita cōsequať locū patris, nō tñ h3 realiter z integraliter formā sui ꝓtis. ergo nec ipsius priuilegiū vel effectū. ff. ad. l. falci. si is q quadringēta. §. sed z si opus. pater quoq; suus fingit nō fuisse ex quo sit viuere suo patre eodēq; auo primature decessit. ff. de ver. sig. nā z ego. cum couco. Ista em sunt paria q̄ nō nasci, z natū mori. in aut. de incest. nup. §. dubitatū. maxime viuēte eo de cuius successione agit. viuentis em hereditas nō censeť. ff. de acqui. her. q superstitis. bñ facit insti. de re. di. §. illud z ver. alij. z se. immo videreť eo casu plus habere q̄ pater cū pater eius habuerit solā spem ex prerogatiua primogeniture. Nūc aūt si diceremus eius filiū eundēq; nepotē preferendū, plus haberet ipse q̄ pr̄ eius. idēq; primogenitus tpe sue mortis habebat. Z regulā. ff. de reg. iur. nemo plus. j. q. vij. da ybertū. z pater. ff. de cōiungen. cū emancipati. li. ij. z ꝓ hoc est. ff. de succes. edic. l. j. §. qb⁹. z de suis z legi. itē ꝓtor. in fi. z. l. se. in fi. vnde libe. scripto. z facit. ff. de excu. tu. §. z milites. §. hec aūt. Itē cū nepos habeat ꝓ filio seu filius censeať non rei veritate. sed iuris fictione. vt dictus est, z patet ff. de ver. sig. liberorū. si excluderet sēdogenitū. iaz multa priuilegia cōcurrerent circa eū cōtra iuris z iustitie rationē. §. q esset plusq̄ pater vt premissum est. q̄ esset in veritate primogenitus, z q̄ excluderet eū q recta linea descēdit a patre. ipsumq; precedit in gradu. z alia inde satis horrida sequereť cōtra dispositionē legū. ē. de dot. ꝓmis. l. j. in gl. ff. de cōdi. z de. mulieri. z. v, di. ad eius. facit etiaz ꝓ sēdogenito. j. cōsul. l. j. j. de ꝓj. sacro. scri. l. si. post ꝓin. z de agen. in re. l. j. z l. agentes. in ꝓin. Hanc materiā diffusius pscutus sum. j. de priuil. eo. q in fa, pa, mi. l. j. z de ꝓpōn. l. si. z ꝓut ibi scripsi in successione regnozum z hmōi principatuū in qbus versatur regimen populorum nō tam attendēdus est ordo primogeniture q̄ virtutes que in principantibus perquirunt qō etiaz aperte ꝓbatur in aut. de mona. §. ordinatione ibi, neq; q post illum secūdus est neq; tertium aut reliquos ꝛc, vsq; ad. §. quecunq; tñ. Regni quippe successio sic deferenda est. vt nō ram attendať vtilitas successorū q̄ commodū subiecto rū, j. q. j. §. ecce. cū hmōi, namq; dignitates ad onus potius q̄ honorem inferunť. viij. q. j. illud. Ān z iuramentū fidelitatis qō ꝓstať regi, non ꝓstať sibi gra sui sed regni. dicit Archi. xv. q. v. auctoritatē. sup ꝓma gl. ꝓpe fi. Preficiendus aūt est fide rectus, vita castus, gubernatione dignus, q possit subiectorū disciplinas z totius regni statuz vtiliter custodire. in aut. de sanc. epi. §. iubemus. igit vt virtutibus corporis z iustis operationibus polleat. in autēt. de mona. §. si bernacia vero intra triennīū. Et cuius vita sit honesta. inculpabilis. z vndiq; la suscepta irreprehensibilis, q in bonis testimoniū habeat. Et in his q̄ regem turus mul seu ꝓncipē decēt. in aut. q̄o epi. §. sancim⁹. verbo z opere co tis pollu poris z sapientia. eo. tit. §. si vero nemo. Non idiota. sed eruditus le re ēs vir galibus z politicis institutis. d. §. sancimus. z. §. sed neq; inerudit⁹. turibus. Ideo namq; talis querit vt tales sibi subiectos exhibeat. Facilius est: quippe (si dici fas est,) errare naturam q̄ principē sui dissimilem formare posse rempublicā dicit Cassio. iij. variarū epla. xij. Naz fm iudices populi. sic z ministri eius, z qualis est rector ciuitatis, tales inhabitātes in ea. Eccle. x. Is em potest alios bene regere, qui se studuit sub decore tractare. e. li. variarū epla. xiij. Nec etiā bene regit q nō bene, regit. vnde regina saba venit audire sapientiam salomonis vt regi discereť, z sic regere sciret, vt ait Ber. iij. epistō. Contra igno saba quarantes z literarū ignaros plura scripsi. ē. de decur. oēs. j. post gl. vlt. re salomon ¶ Nec aūt similia q̄ in his principātibus requirunť verisile est se nem vi cūdogenito plus esse q̄ pueros filio primogeniti vel puelle. Cauendum est em ne ꝓ etatem qō aliquorsens euenit, aliquo errore culpeť. lxxvij. di. eps. in fi. z facit. lxxviij. di. c. j. ū. z. iij. z qō plene de cōmendatione senectutis scripsi. j. de consul. l. j. in verbo ꝓtor. ¶ Eligēdi quidem sunt maturiores etate, quoz sit vita. ꝓbabilis. lxxiij. dist. consuluit. Quoz em vita nō reprehendit, nullus dz posteriorem ꝓtori ꝓeponere. e. di. eporum. Nec vllius vtilitatis causa aliquis ꝓferendus est ei q ante ipsum fuerit ordinatus. lxxv. dist. c. vlti. in fi. Cetera dic vt scripsi. d. l. vlt. j. de ꝓpōn. z. j. tit. ꝓori. si qs z plenius. j. de priuile. eo. q in sac. scri. mili. l. j. In secunda glo. ibi. l. fi. Adde. §. iuris. z melius insti. de excu. tu. in ꝓin. vbi dicitur q̄ ille numerus excusat a tutela. exemplo ceterorum numerorū. Et nota. q ideo datur immunitas patris a publicis muneribus ꝓpter filios vt possit ipse vacare creationi. xxvij. q. j. nuptiarū que etiā munus publicū est. xxxij. nitatem q. iij. c. dixit. z. ff. sol. ma. l. j. z de condi. z de. hoc modo. z educationi. ꝓter ff. de dona. inter vir. z vxo. l. ij. z. ij. q. z aduer. quos. l. j. in fi. ff. de iur. tas cās ꝓ immuni. semp. §. demonstratur. Ad qō. ff. de edi. edic. queritur. §. j. q̄ itaue. cū sumptu sit z labore. ē. de nup. patrem. ¶ Ampliari etenim imperium hominū adiectione cupimus, potiusq̄ pecuniarū copia. ff. de bo. dā. l. fi. §. pe. z hominibus augeri rempublicā. ē. de indi. vidui. l. ij. in fin, vnusquisq; em sobolem suā nutriat. ē. de infan. lan. l. ij. ad qō polo fm leges z natura compellitur. ē. de bo. q̄ li. l. fi. §. filijs. aute. ¶ Dā pliādi tur enim hec ꝓmia patribus ꝓ liberis suscipiendis. vt. ij. di. c. quesdam. z ibi no. ff. de excu. tut. amicissimos. §. fi. z. ē. qui por. in pig. ha. pecunia. l. fi. ibi ꝓ qua multa. ꝛc. Item ꝓmiū immunitatis ꝓpter filios datur patribus vt ipsi filij. illa subeant. j. e. l. fi. ff. de legatio. sciendū. §. legati. z. j. de ꝓin. agen. in re. quecūq; ff. de mune. z hono. l. iij. §. q̄ uis. z. ē. de nat. lib. l. iij. in fi. z. j. de coharta. l. quicūq; j. Item pater vnius etiā filij preponitur ei q nullum habet filium. ē. de decu. in alb. z q plures habet filios ꝓponť ei qui paucos. ff. de decur. spurij. §. fi. Item ꝓcreandorum filiorum animo z voto ducuntur vxores. ff. de verb. sig. liberorū. §. ꝓterea. Et quidem voto nimio. ff. de vend. inspi. l. j. §. fi omnes. Nam omnes natura desiderāt patres fieri. in autē. vt cum de appel. cog. §. hoc autem disposuimus. vnde z Augustin. de ciui. dei. Pertinet ad virtutis officium z viuere patrie, z ꝓpter patriam filios procreare. ¶ Et ibi differat. adde. hoc nō sequitur. immo talis exceptio confirmat regulam in aut. de non alie. §. vt autem. Jn fi. glo. adde facit. j. de lega. l. j.

Regni

Regnis

Imperia

Excepto firmat re gulam.

¶ Imperator: Dioc. Lex.iij.

CUm facultates tuas omnes in filiū tuum cōtulisse te dicis nec quicq̄ habere ꝓponas: respectu patrimonij eius quod tuum esse desijt muneribus ciuilibus non astringeris.

CUm facultates. pater ꝓ bonis q̄ donauit filio emancipato nō cogit ad munera subeūda. (Nec qcq̄) hic pater insipiēs fecit cōtra doctrinā. Eccl. xxxiij. filio ingd z mulieri, fratri z amico: nō des ptāte sap te in vita tua. z nō dederis alijs possessionem tuā, ne forte peniteat te z deprecēris ꝓ illis, melius est em ve filij tui te rogent. q̄ respicere in manꝰ filiorū. Ān z ad prudentiā mulieris ꝓtinet nō dare cūcta q h3 in dote viro suo. ff. de mino. fi ex cā. §. in dotis. z fi aliter facit dicitur circumuenta. ē. si aduer. do. l. j.

¶ Idem Augu. Lex.v.

DE ꝓsonalib⁹ muneribus q̄ feminis ꝓ sex⁹ ꝓditōe indicunť: exēplo mariū quinq; supstitū numero liberorum; eas excusari diui parentes nr̄i cōstituerunt.

De personalibus

Sexus q̄ liter accipitur.

DE personalibus. ¶ Casus. Jn muneribus que mulieribus congrua possunt indici. quinq; filij matrem excusant sicut z patrem. (Sexus). i. discretio maris z femine. Dicit aūt a sex. qz a digito pedis in sexto inueniť articulo. Interdum ꝓ natura ponitur in aut. de nō alie. §. emphiteosim ibi vtriusq; nature. (Ista rium) q̄ ꝓpter quinq; liberos excusantur. vt. j. l. ꝓi. z. §. l. nepotes. Et in hoc equa est conditio maris z femine. Interdum melior. sed generaliter est deterior. ff. de regu. iur. in multis. Casus autem quasi omnes in quibus est deterior z in quibus est melior. vide in spec. de procu. §. j. post ꝓincī. z vide que scripsi de mulie. z in quo lo. mu. l. j. (Superstitum) viuorum. adhuc superstantium.

¶ Imperator Constan. Lex.vj.

EOs q cuiuscūq; seruos liberos quinq; habeant impetrata semel vacatione potiri conuenit. ita vt si in hoc numero etatis legitime filius inueniatur. obcūdis statim ꝓ sua parte muneribus applicetur: patribus qui filios vel filias quinq; habuerint ꝓ missa legibus immunitate seruand⁹. Quod si quis ꝓpter censum tenuiorem vacationem meruerit atq; hoc probauerit: beneficio potiatur: si propter rerum angustias ad personalia vocatur obsequia.

EOs. Casus. Habens gnq; liberos excusať, sed si ex his aliqs ad legitimam etatem pueniat, durat immunitatis patri, ac filius ad talia munera ascribeť. Pauper aūt pauper tate, pbata excusatur a muneribus, qbus subeūdis ipse non sufficit. (Potiri) vri, frui, (Jta vt) vers. (Prodesse) sua). §. patris vice. alias ꝓ suo. §. patre, ꝓ quo' est. j. de coharta qcūq; ꝓ. vel meli⁹ dic sua. §. ipsi filij vt. ff. de mu. z hono. li. ij. §. Juis. z, pbatur ex eo qō. §. sequit. patribus aūt ꝛc. (Patribus) ver. (Seruāda) Sed qd si non pueniť ad etatē legitimā, sed moriať, an durat obtenta semel immunitas. Odo videť. ar. huius litere. Hanc questionē bene examinatā sic determinat Jo. and. de reg. iur. decet. lib. vj. in nouella. Et qz beneficium ex dignitate questū durat, etiā decēre dignitate. j. de digni. l. j. de silentia. decurionibus. ē. de excu. mu. eos. eta. z. l. eaz legē extra de capel. mona. dilecti, z qō ibi not, z. ē. de iur. emphi. l. j. Et qz equum est hoc durare in solatiū filiorū amissorū. ē. de his q ante apert. ta. l. j. z vide qō scripsi. j. de priuil. scho. l. ij. post gl. vlt. in. q. mulieris cōiuga te z facte vidue pendēte cā. (Qō si qs). §. (Censum). i. substantiā, opes, facultates. (Tenuiorez) pauperiorē. tenuis em pauper. nudus, aridus. fm Pap. Et attēde q̄ tūc dz hr̄e censum tenuiorē qñ est im par oneri iniūcto, vt dicit gl. ꝓ. §. itē ꝓpter. insti. de excu. tu. Quo aūt dz qs esse impar. dicit gl. ibi qñ nō habet tñ in bonis q̄rum z pupilus cui dať tutor. z sic posset in alio munere gerendo dici. ad hoc. ē. de cura. furio. l. fi. §. z si qdez. z de tuto. z cura. illu. pso. l. j. de omni agro. defer. locorū. z de censi. qui granatos. z. ff. ꝓ socio. l. v. §. i. z me lius. ff. de mune. z hono. §. de honoribus. z q̄ scripsi. j. de medi. vali. l. j. post fedam gl. q. ij. vel qñ minus dz qō idē est, vt qz munus inium Tutor qñ cū est supra vires. ff. de vac. mu. l. ij. §. quē ita. z. §. fi. Facultates em dz esse im in his cōsiderāde sunt an sufficiāt, vt. d. §. de honoribus. z. ē. de epi. olim. z de dolo. nā is. ¶ Tertio! ꝓpter eam excusať testis a testimonio. i. a veniēdo ad iudicē. ꝓferendo testimoniō, q alia nō excusareť. extra de test. si qs testiū. Quarto ꝓpter penuriā excusať qs a restitutione vsurarū extra de vsur. cū tu. §. vlt. Quinto exēcōicatus ꝓpter paupertatē nō cogit ire ad sedē apostolicā ꝓ absolutione. extra de sentē. excō. q̄ de his. Sexto. pauper excusať ab appellādo, z ab appellationis ꝓsecutione. ff. man. si. pcuratoz. §. si ignorantes. ¶ Septimo ꝓpter eam danť alimenta q alias nō dareně. ff. de inoff. ex. si instituta. §. de inofficioso. ff. de peti. here. l. heres. Et facilius in possessionē fit missio. ff. de iudi. sed si restituať. §. sed z si dies. in glo. E in alimentis fauež z ꝓuideť pauperi potius q̄ diuiti. ff. de trāsac. cum hi. §. si in annos. Octauo dario tutorū ꝓpter inopiā ꝓmittit iudici cui alis nō permitteret. institi. de atti. tu. §. pe. ¶ Nono pauper excusať a tutela. ff. de excu. tu. post suscepta. §. paupertas. ¶ Decimo excusať mater si ꝓpter eā nō petiť tutorē filio suo ꝛstituti. ff. ad ter tul. l. j. §. marer. ¶ Undecimo precium operarū petitur ꝓ patronus a liberto ꝓpter inopiā, qō alias nō petereť. §. de ope. li. l. j. ¶ Fū. remittiť pena collationis ei q̄ ꝓpter paupertatē cōferre non pōt. ff. de colla. bo. l. j. §. cū duob⁹. ¶ Xiij. ꝓpter eā multa p iudicē indicta remittitur. ff. de offi. ꝓcō. illicitas. §. pe. z. ē. de modo multa. l. fi. in fin. ¶ Xiiij. remittiť ꝓpter paupertatē satisdatio. ff. si cui plusq̄. p. l. fal. nō facile. ¶ Xv. ꝓpter eā remittunť expense. ff. de rei ven. in fundo. ¶ Xvj. solutio z exactio dotis fit ꝓpter eā in casu q̄ alias non fieret ff. sol. ma. si cōstante. z. l. Juis. z de iur. dot. mut². §. manēte. ¶ Xvij. facit paupertas legatū valere qō alias nō valereť. ē. de epis. z cle. si qs. ¶ Xviij. sunt multa sup alimētis z cibariis, in fauorē paupertatis inducta de qbus legit. ff. de ali. leg. quasi ꝓ totū. z de ven. in poss. mit. l. j. z quasi ꝓ totū, vt extra de ꝓben. cum fm. ¶ Xix. successio liberti ob paupertatem remittit insti. de succes. li. in ꝓin. ¶ Xx. Propter eam differt solutio. z ꝓstať absolutio. extra de so. odoardus. ¶ Xxj. Propter eā cōcedunť expēse ad cause ꝓsecutionē, que alias nō dareně. extra de accu. ex parte. z. c. olim. ¶ Xxij. absoluit a voto adimplēdo! ꝓpter eā extra de voto. qō super. z. c. ex multa. ¶ Xxiij. Dat actio p eā q̄ alias non dareť. ff. de dolo ideo. z. l. seo. z de ꝓcur. actoris. ¶ Xxiiij. Propterea ei fuit cessionis beneficiū introductū ē. q̄ bo. ce. post. l. j. z. ff. e. tit. quasi ꝓ totū. ¶ Xxv. Bona confiscanda pauperibus erogank̄, q̄ alias nō erogarenť. extra de immuni. ecc. q pleriq;. Sic z multa q̄ imponiť appellāti ante diffinitiuā sniam pauperibus erogať. ē. de epis. au. l. ij. in fi. De pena vero pecuniaria quā ꝓpter exigit, an luctificiat eam fibi, vel debet in vtilitatē ecclesie conuertere, vel diuidere. vide qō no, extra de pecu. c. ij. z ꝓ Archi. extra de sen. excō. venerabilib⁹. li. vj. z vide qō scripsi. j. de pal. z do. domi. l. j. ¶ Xxvj. Bona clericorū pauperū sunt. ē. de epis. z cler. l. ij. ū. q. ij. aurū. Unde glia epi est pauperū operibus subuenire z puidere, z sacrileguū est accipere qō est pauperibus erogandū. e. q. ij. glia. Sz hec podie male seruant. ¶ Xxvij. Natiuus, socer, soci⁹, fideiussor, parens, patronus miles, z plures alij cōdemnank̄ ꝓpter paupertatē inquantū facere possunt. q alis cōdemnarenť insolidū. ff. de re iudic. sunt q. z. l. seq. z se. vsq; ad. l. §. hoc ita. ¶ Xxviij. Decurio, pauper a curia est alendus. ff. de decu. l. decurionibus. ¶ Xxix. Patronus ad paupertatē veniens est alendus a liberto qui manumisit. Sitr z pater z mater, z filius patroni egētes a libertis alēdi sunt. ff. de lib. ag. fi qs a libertis. §. solē. z. §. alimēta. z. §. si. z. l. alimēta. ¶ Xxx. Patronus eccleſie z ei⁹ filij vergētes ad inopiā modeste ab ecclesia sunt alēdi. xvj. q. vij. illud. z extra de iure par. nobis. ¶ Xxxj. Pdicatores pauperes sunt alēdi. j. q. ij. sacerdos. z. q. iij. cauendū. xvj. q. j. apostolicis. Et pcipue pauperibus q laborare nō possunt, subueniendū est lxxij. di. eps. Itē nobilibus z diuitibus de paupertatis q mendicare erubescūt. lxxxvj. di. nō satis. §. item cōsideranda. An aūt pauperi ꝓ victu competat actio cōtra diuitē. vide. xlvij. di. sicut. ¶ Xxxij. Pauper libertus ꝓstat operas sumptu patroni. ff. de ope. lib. suo vi ctu. ¶ Xxxiij. Prodesť in casu. e. tit. l. seq. Utrū aūt excusetur vassallus q̄ dño ꝓ feudo ꝓditus inopia nō seruiuit. No. Ant. de Jter. lib. feu. de ꝓhi. feu. alie. per fre. imperiale. §. firmiter q̄ excusatur. Utrū feudatari⁹ q nō pōt satisfacere, ꝓpter paupertatē vult tñ iurare excuseť. vide qō no. §. de vsuf. l. iij. ¶ Xxxiij. Clericus ordinat⁹ ab epō ad titulū sui patrimonij, si casu fortuito ipsius patrimonij deperiret pōt petere ab ordinatore vt sibi ꝓuideat de alimentis q̄ fi sillud alienaverit hoc non possit. vij. q. j. presentiū. z. c. pastoralis. z no. Jnn. extra de preb. eps. in fi. Et adde qō no. Jnn. e. tit. cū fm. z de adul. intelleximus. ¶ Xxxv. Dominus q ꝓpter inopiā seruiz nō potuit in causa criminali defendere, elapso ertaz termino, ad ipsius defensionē est amittendus. ff. de custo. reo. l. ij. §. j. ¶ Xxxvj. Mater excusať si nō petiť tutorē filio suo q̄ soluēdo nō est, cōsulunt em ei vr minus inquieteť quasi indefensus. ff. ad tertul. l. ij. §. ergo z si mater. ¶ Xxxvij. Clerico suspenso ab officio relinquendus est beneficium vnde viuat. l. di. studeat. extra de cle. pug. in cu. c. vlt. z de non ad. mini. c. j. Et est simile qō no. extra de elec. cū vinton. in gl. no. q̄ ꝛc. eqō no. extra de app. pastoralis. in fi. z qō nor. Archi. de elec. si compromissarius. in verbo beneficijs. lib. vj. ¶ Xxxviij. Si facerdos est pauper parochiani ad obblationē sibi compelluntur. nor. Jnnoc. extra de parochia. ius parochiale. sed ibi dicit maxime. ¶ Xxxix. pauper accusaťur a furto. cū fame oppriměť. extra de furt. c. iij. vbi de hoc. ¶ Xl. Jn causis pauperum ꝓceditur ex nō scripto. in aut. de mā. ꝓin. §. sit tibi. ¶ Xlj. Js q ob timorē paupertatis ne facultates

Universidad de Deusto
Biblioteca

amittēs illā incurreret fidē negauit. Licet totaliter nō exeruisset. facili' rū obtiner dispensationem l. di. prefopteros. in fi. Eblario qdem facultatū est coactio. ar. extra de omi. c. ij. qō me. cā. Abbas. z de iure iuran. verū. Nam q aufert temporalia, aufert vitaz. ar. j. q. vij. si quis obiecerit. ¶ Xlij. Propter paupertatez in restitutione hereditatis annus captus habet p completo. ff. ad treb. q filiū. ante fi. ¶ Xliij. Cuz ex duobus seruis manumissis ex cā pnōi libertas solummodo debetur, ppter paupertatē potius sēdo debetur. ff. q z a q. si qs hīs. ¶ Xliij. Pauperes hūt veriores amicos, diuites aūt plures adulatores. j. q. j. multi in fi. De hoc vide q scripsi. j. de naufra. quotiens in verbo. ne veritas. ¶ Ecōtra multa sunt incōmoda paupertatis.

Paupertatis multa sunt incōmoda.

¶ Primo paupertas facit quandoqz debitorē subesse rū. ff. de priui le. cre. si creditores. ¶ Secūdo facit testē minus habilē. ff. de testi. l. iij, aūt. e. tit. §. sanctimus. vbi de hoc. ¶ Tertio facit cum ab hoīnibus remoueri. ē. de decur. ad subeunda. z quod plene ibi scripsi. ¶ Quarto delinquentē pōnaliter puniri. ff. de iurisd. om. iud. si quis id. §. ij. de pe. l. j. in fi. z. l. in seruoū. §. fi. ¶ Quinto, ppter cā cogitur quis satisdare. ē. de epi. audi. de creationib⁹. ff. q satisda. cog. sciēdū. Sexto facit sequestrari fructus. eo. titu. fideiussor. §. fi. ¶ Septimo nocet in adoptionibus faciendis. ff. de adop, nec ei. §. j. ¶ Octauo nocet in trāsactione alimentoruz. ff. de trāsac. cū hō. §. sed z pōnaz. ¶ Nono pōnā nō prēiudicat in actione de dolo. pponēda. ff. de dolo. nō dz. ¶ Decimo nocet in accusationibus. ff. de accu. l. aliū. z. l. nonnulli. z l. seq. ¶ Xj. pauper nō solū audiri cōtemnit cum nō habet qd aufert, sed etiā cōtra veritatez oppīmit. j. q. iij. pauper, z facit in aut. vt omnes obe. iudi. puin. §. nec latet nos. ¶ Xij. Exceptores z executores iudicū q causas pparant nō pauperes, sed locupletes assumunt. in aut. de iud. §, his qui causas pparant. ¶ Xiij. pauperes do crissimus abstinere rū dz a magistratus honoze, vnde Boeti⁹ li. de scholastica disciplina, O q̄ absurdum est magistratus egestas. z. j. Turpe est tātis noīs reuerentiā prima fronte mendicare. Mā regulariter egestas est nouerca discipline ibidē. ¶ Xiiij. vt plurimū despectui habet a cunctis. xcij. di. diaconi. sunt vltra mediū. z facit. ff. de mune. z hono. rescripto. in pūn. z. d. l. ad subeūda. De hoc plenius habetur Eccle. xiij. vbi sic legit. Diues cōmotus cōfirmat ab amīcis suis. humilis aūt cū ceciderit expellet z a notis. Diuiti decepto multi recuperatores, locutus est superbia z iniquitatem fecerunt illum. Humilis deceptus est insuper z arguit, locutus est sensate, z non est datus ei locus. Diues locutus est z omnes tacuerūt, z verbū illius vsq ad nubes pduxerūt. pauper locutus est z dicēt qs est hic, z si offenderit subuertēt illū. z. ē. Que pars diuitis ad pauperē. Venatio leonis onager in heremo, sic pascua sunt diuitum pauperes. Et sicut abominatio est superbo humilitas, sic z execratio diuitis pauper. diues cōmotus. ꝛc. z Prouer. xix. Diuitie addūt amicos plurimos a paupere aūt z hū quos habet separant. z. j. Multi colunt psonas potentis z amici sunt dona tribuentis. Fratres hois pauperis oderunt eum, insuper z amici procul recesserunt ab eo. ¶ xv. Pauper ob iniuriam paupertatis plurimur peccare de facili. j. de spectacul. l. fi. ¶ xvj. presumit malū de paupere cui non est victus z vita sufficies. in aut. de defen. ci. post pn. ¶ xvij. emptor pauper lz precio ad ēre velit nō excludit primū emptorem gabelle, vel alterius rei, cū fuit in diem addicta. ff. de in diem adiec. sed si proponat. ¶ Alia incommoda vide Eccle. xiij. z alia q̄ ponit Inn. in li. ij. de visitare hu mane cōditionis obtentu aūt paupertatis nō dz quis agere turpez vitam extra de symo. qm symoniaca. ff. de ri. nup. palā. nec pro fauore paupertatis est iniuria relaxanda. vnde Ego. xxiij. Pauperis nō misereberis in iudicio. z Nutruitianus in diuite accusato. Queso ne quis prodesse pauperi velit. Post secas glo. adde vt subiūcit. Tres autem excusant a legatione, vt. j. de legatio. l. j,

¶ De professoribus z medicis. Titu. liij.

Medici multis pferuntur.

¶ Medici in ordine pfpositionis pferuntur patronis causaruz. xiij. q. v. non sane pferunt pfessoribus in iniuria petitionis cū publice viuentibus prosint. ff. de excu. tu. si duas. in fi. z de salute hoīm curam agant. ff. de var. cog. l. j. in pūn. Itē pponūtur doctori legū in ordine litere. j. e. medicos. Sed ibi est litera ppositerata. vt pz hic in rub. Nam etiā grāmaticus in tali ordine preferē medico. j. eo. l. si. Gaudet etiā medicus maiori immunitate q̄ doctor legum. Nam z pfessor medicine, siue rome, siue in patria prohteat, habet excusationem a muneribus. ff. de vac. mu. eos q. doctores autez nō. vt hic no. Item medicus etiā a patrimonialibus habet excusationem. vt. d. l. medicos. qs nō inuenit in legū doctore sm quosdam. Imo etiaz ibi de legū pfessoribus dicit. Non tn concluditur ex his honoub⁹ q̄ scientia medicinalis sit nobilior scientia legali, vel eque nobilis imo forsū oppositū, vnde Aristoteles. j. Ethi. oū prope fi. Oportet politicū scire aliqualiter eoz̄ que circa animaz quemadmodum z qui oculos curat totum corpus, z tanto magis quāto nobilior z honorabilior est politica medicinali. ¶ Est aūt medicina (aut ait Asclepius in saturnalibus prope finez) physice partis extrema rez. cuius ratio est cū tellus terrenisqz corporibus. z statum. Sed quid rationem nominaui cū magis apud ipsam regnet cōiectura q̄ ratio? ¶ Ecōtra politica tāte nobilitatis est q̄ pncipat dīs. vt 81. j. ethi. eorū. His addam⁹ policratis verba q sic de hīs scripsit lib. j. c. vlt. Physici dū nature nimiū auroritatis tribuunt, in autoē nature adnersando fidei plerumqz impingunt, non enim oēs errorū arguo, licet plurimos audiuerim de aīa, de virtutibus, z operibus eius, de augmento corporis, z diminutione, de resurrectione einsdē, z creatione rerū, aliter q̄ fides habeat disputātes. De ipo quoq; deo ita loquunt ac si ferrigene tentarent astra gigantes z inani conatu cuz Euchelado vt eis ethne onus ignifluū imponat cupiant pmereri, sed in his facile possunt labi, q; quāticunqz ingenij vires circa profunditatem difficultatis q̄ in his vertit, substituūt: vbi vero deficit intellectus fidei ratione deducta q̄ media est restat sola optio. Luz vero de inferioribus querit pura de cōplectione animalis de cura z causa egritudinis. Eis o. no. mihi deest pter effectū operis, si is de sideret. Et quidem theozici qcquid sūi est faciunt, z forte pro amore tuo amplius erogabūt, ab eis singularū causas rerum z naturas accipies, sanitatis, egritudinis, z neutralitatis, cōfortes sunt, dāt sanitatem verbo tenus z cōseruant neutralitatem, iubent itaq; diuertere, egritudines preuident z docent causas, inducūt eis inutilū augmentum statim z diminutionem, Quid multa z cū eos audio videt mihi posse mortuos suscitare. Nec Esculapio, mercurioue credunt inferiores. Veritatem in eo magna mentis admiratione distrahor z perturbor q̄ a scipsis tāto verboū cōflictu z collitione rationum dissiliūt z discordāt. z. j. Cū in manibus eorū quis in fata collapsus est, tūc necessarias pducent rationes, qbus apparebit q̄ vita eius nō fuerat vlterius protendenda. Et (vt dicitur) quos longa afflixerunt: media. iam mortuis sobiunculas faciunt z vtiles z delicates preparāt cibos, Expectas forte vt dicā q̄ dicit populus, q̄ hī sunt qui homines officiosissime occidunt, sed frustra. Absit em vt hanc contumeliā pferā quā si forte audire voluerit, Senecam. Plinium adeas, z Sydoniū qui in hoc auribus tuis clamore valido replicabunt. Nec aduersus medicos scientie legalis emulos, z veritatis, z iustitie inimicos perstringisse sufficiat. ¶ Dicunt em legalē scientiā q̄ pars est theologie sacre nō habere subiectū, z ideo nomē scientie nō meretī q̄ius lex sit lux z via vite Salomone dicēte Prouer. vj. galis est. Solus em deus z nō medici liberāt ab omni malo. Sapiētie, xvj. z pars sacre. j. Et tenuit neqz herba, neqz malagma sanauit illos, sed tuus dñe sermo q sanat oia. Tu es q̄ vite z mortis habes potestatē, z deducis ad portas mortis z reducis. Et ideo medici grādes morbos nature relinquunt. Dicit Hieronymus ad pāmaciū z occeanū. Videas ēt si delectat eos pfequi, qō Ammianus in gēminis laguentibus cōtra eos impropriose declamat. Cōsueuerūt em expleto salario infirmū relinquere meuratum. ff. de fideicom. li. i. ppais. §. lucius. Interdum per aduersa medicamenta periculuz infert vt oculos amittat infirmus. ff. de var. cog. l. medicus. Sed de laude eius vide. Eccl. xxxviij.

Medicina est duplex.

Ceterum hīs omissis medicina duplex est, s. spiritualis z corporalis. xxix. di. c. vlt. Corporalis medicina precepta diuine cōditioni contraria sunt, q̄ nec ieiunare, nec flere, nec similia finunt. de consecr. dist. v. contraria. Corporali tū medico salariū negandū nō est. xiij. q. v. nō sane. Sed p spirituali medicina munera nō debēt accipi. xxiij. di. his igitur. Hec aūt medicina est multiplex. pura penitentia. l. di. vt cōstitueretur. xxxiij. q. j. si pure. Item oia ecclesie sacramenta. de penit. di. j. medicina. Spuales medici sunt Xps q paratus est cēties curare si cōties infirmatus p pctm cuz requirit. de peni. di. iij. adhuc inuitant. Itē prelati q̄ debēt subditis correctionis medicinā. lxxxvj. di. inferiorum. z. c. seq. v. q. v. non vos. xxiij. q. iij. quid facies. Et hi magis occidunt q̄ curant si in peccatis suis iacentibus z penitere volentib⁹ indulgent. l. di. abstr. immo sicut perit⁹ medic⁹ nō vno colirio oīmiū oculos curat, ita prelatus vel p̄dicator diuersoū hominum vulneribus diuersis modis medeē. xxx. dist. necesse. ¶ Rursus medici corporum nihil consulere debent egroto quod in periculum vertatur anime, sed ante omnia monere debent infirmos vt mittāt pro medicina animarum, vt post ad corporalis medicine remedium salubrius procedatur, extra de peni. z re. cum infirmitas. ¶ Item medico nō imputatur mors infirmi si nihil omisit de cōtingentibus q̄ ars docuit medicine. ff. de offi. pref. illiciras. §. sicuti. extra de etat. q̄ quali. ad aures. Medicus etiam quantuncunqz peritus habens cōscientiam super morte alicuius, ad ordines non ascendat. d. c. ad aures, vide qō no. Inno. extra de homi. tua. Cirurgici vero efficiuntur irregulares, etiam si sine culpa eorum sequatur mors dicit Inno. extra de post. prela. c. fi. Ultimo no. q̄ in medicis prius exigitur mora probitas, deinde artis peritia. ff. de decre. ab or. fa. l. j.

¶ Imperator Anto. Lex. j.

Cum te medicum legionis secunde adiutricis esse dicas munera ciuilia quandiu reipublice causa abfueris: suscipere nō cogeris. Cum autem adesse desieris: post finitam eo iure vacationem (si in eorum numero es: qui ad beneficia medicis concessa pertinent ea immunitate vteris.

Cum te

Cum te fili an. Ad euidentiam dic q̄ in qualibet ciuitate decreto decurionum itatum erat certus numerus medicorū. vt. ff. de decre. ab or. fa. l. j. z qui erāt in tali numero habebāt immunitatē. Si tñ ibi de voluntate decurionum erant, aīs non. lz sit intra numerū, vt. j. e. l. nec. Et sic ad hoc vt medicus immunitatē habeat duo sunt necessaria. s. q̄ sit intra numerum. z q̄ de voluntate ordinis sit admissus sibi immunitate concessa. Dicit ergo q̄ medicus vacans p republica in obsequijs alicuius legiōis tanq̄ absēs cā reipublice a muneribus ciuilibus est immunis post reuersionem aūt ita demū est immunis si est de numero. z sibi p decuriones immunitas sit cōcessa. (Legionis) facit. j. tit. ij. l. fi. (Secundū) aīs secūde. (Aduitricis) silē. j. de castr. pec. milī. l. fi. z de appari. pfec. pto. l. fi. q̄ z amicis populi romani q eis in bello gerendo auxiliū ferebant. lecti z assumpti erant milites ipsius legiōis. (Quādiu). i. vsq; ad finez absentie tue cā reipublice. (Reipublice) Res publica, res patria, z res populi idē sunt. (Cum) ꝑ. z est aduerbium. In. j. gl. ibi princeps, adde. s. medicorum. vt no. j. l. medicos. in pūn. In fi. adde. idē. em esset si forte medic⁹ in comitatu pncipis moraret vt. ē. q. nō ob. lon. temp. pscri. l. ij. Vel dic q̄ cū romani singulis annis qbus bella gerebāt, ordinabāt legiones vbi opus erāt. aut vetrib⁹ ordinatis bello vtebant. legiōes distincte erāt. Illa z ordo seruabat, inter eas vt essent. pma, scda, tertia, z quarta legio. z sic de singulis. harū qualibz habebat tribunos, medicos, pmipilarios z hmōi. vt pz ex cronicis ri. liuij. de scdo bello punico z aliis. In gl. not. duo ibi. l. j. adde dz cū in nūero referri. vt. ff. de milī. test. ex eo. In fi. glo. adde. sed illa potius vī facere pro medicis bestiarū. s. vt excusentur.

¶ Imperator Gor. Lex. ij.

Grammaticos: seu oratores decreto ordinis p batos si non se vtiles studentibus prebeant: de nuo ab eodem ordine reprobari posse: in cognitum non est.

Grāmatici dicuntur multiplices.

Grammaticos. ¶ Casus. Grāmatici z oratores qui habēt docendi licentiā sunt decreto ordinis approbandi. j. eo. magistros. Si ergo taliter approbatus docendo inueniatur inutilis poterit reprobari. (Grāmaticos) i. grāmaticā docētes q̄ a literis nomen accepit. Grāma em grece littera tecta recōditio dicitur. ¶ Eius diuisiones. xxxvij. a quibusdam enumerant. Primo partes orationis octo. deinde vox articulata, litera, syllaba, pedes, accentus, positura, ortographia, analogia, etymologia, glose, differētie, barbarismi, solecismi, vitia, metaplasmi, schemata, tropi, pfa, fabule, hystorie sm Pap. Que ob reuerentiā ipsius scientie q̄ origo z fundamentū est oīum liberaliū artiū hic apponi congruū visum est. (Oratores) Orator est vir facūdus, facetus, z eloquens, de quo scripsi. j. de leg. in rub. sed hic accipitur p eo qui docet scientiā rethorice vt dicit glo. Tullius aūt. lib. j. de oratore dicit neminē esse in oratorum numero habendū q nō sit omnibus his artibus que homine libero digne sunt per politus. (Decreto) nō autem experimento vt subiicit. (Demo) iterū, rursus. (Incognitū) alias incongruum. vide extra de offi. custo. c. j. de eta. z quali. c. viti. qō bene concordat, z de renun. c. vlt. z facit extra de testi. co. pterea. §. huiusmodi. viij. q. ij. dilectissimi. z. ff. de confir. tuto. in confirmando. ¶ In glo. ex causa adde. s. subsequenti vt not. viij. q. ij. dilectissimi.

¶ Imperator Phi. Lex. iij.

Oete nulla immunitatis prerogatiua iuuantur.

Poete de se patet. Poeta dicit factor a poyo grece qō est fingere quasi fictor carminis. Etem poetis quodammodo est ars mentiendi. Unde phs primo metaphisice. Sedm puerbium multa mentiunt poete. Huiusmodi artis tres sunt species hystoria, fabula, z argumentū siue comedia. Et sub hystoria continent satira z tragedia, vel poeta grece latine vates, inde scripta eorū olim varicinia dicebant. q̄ in quadam z quasi vesania scribēdo cōmouerent. Officiū aūt poete est in eo vt q̄ vere gesta sūt alia specie obliquis figurationibus cū decore aliquo cōueria transducat sm Pap. Dī vere dicuntur garrulli. q̄ amatores fabularū z narratores, z de contingentibus cōcernentes dies sm phm. li. etbi eoz̄, z cōparant pictoribus qbus etiā semp fas fuit nouitates inuenire no. extra de ireitur. q̄to. Unde alanus de complanctu nature, An ignoras quomodo poete sint oī palliationis remedio auditoribus nudam falsitatem prostituunt in quadā mellite dulcedinis delectatione, velut incātatas audientiū aures mulcēt, aut ipsam falsitatem quadā probabilitatis hypocrisi pallient. vt per exemplorum ymagines hominū alos inhoneste moriginationis mentēdo sugillent. Et Aug. ij. de ci. dei. c. xiij. An forte greco catholi portus palma dāda est q̄ cum ratione formaret quales esse ciuitates debeāt tā quā aduersarios veritatis poetas vibe pellēdos censuit. Poete aūt sicut z parentes filios suos magis diligūt opera sua, dicit philosophus. iij. z. ix. ethicorum z iuste. Nemo em magis diligit q̄ ille q̄ fecit, dicit Orosius. ij. ad aug. Dī quoqz post mortē nobilitari volunt vt dicit Tullius. j. de tuscula. quest. sed poete nostri temporis in vita se laureari procurant. (Nulla) Optima ei⁹ hec lex cōtra turisperitos q omissa tam illustri scientia se ad poetica figmenta trāsmutāt. Vñ beatus Hieronymus correptus fuit ab Angelo eo q̄ figmēta intenderet paganoz̄. xxxvij. di. legimus. Hec em ideo phibent, q̄ p obiectamenta fabularū nimiū incitant ab incitamenta libidinū, nō eīm solum thus offerendo demonibus immolāt sed etiā eoī dicta libentius capiendo. ea. di. ideo vno etenim ore louis laudes cū Christi laudibus se nō capiunt. lxxxvj. di. cū multa. Sed excusandi sunt, q̄ vel intellectus acuitas, vel malicia temporis quo iustitia pessundata, z scientia literaruz abiecta ad partem rethorice doctrinā poeticam impelluntur. Magis autem poete simplices arguendi sunt se contra legum doctores illustres nimium erigentes.

¶ Imperator Dioc. Lex. iiij.

Ratione diui pij liberalium studiorum professores non etiam calculatores continentur.

Ratione. ¶ Casus per se patet. Iste enim non sunt leges Justiniani que summaria casus positione indigeant. Post ñ. glo. adde. Et not. q̄ calculatores z ratiocinarij, quos hodie abusiue dicimus rationales, idem sunt. ff. de excu. tut. spadones. §. neqz librarios.

¶ Idem Aug. Lex. v.

Nec intra numerum prestitutum ordine immunitos medicos immunitatem habere sepe constitutuz est. Cum oportet eis decreto decurionum immunitatem tribui.

Nec intra. ¶ Casus. Licet medic⁹ sit de numero, tñ immunitatem nisi decreto decurionū non habet. (Cum oporteat) ver, z est ratio legis. (Tribui.) vt. ē. de decr. decu. l. j. Qui ergo onus inuitus subiit eius immunitate non gaudet, nam coacta seruitia deo nō placent, neqz sibi sunt grata. xxiij. q. v. ad fidem. z extra de reg. iu, qui ex timore. z. xiij. q. ij. quaz prepositorum. Imo illa deus aspernatur. xxiij. q. vj. §. ex his. vbi de hoc plura sunt. z vide. j. pu. let. vel consul. l. j. in verbo miseris.

¶ Imperator Constan. Lex. vj.

Medicos z maxime archiatros vel ex archiatris grammaticos: z professores alios literarum: z doctores legum: vna cum vxoribus z filijs: nec non z rebus quas in ciuitatibus suis possident: ab omni functione: z ab omnibus muneribus vel ciuilibus vel publicis immunes esse precipimus. Et neqz in prouincijs hospites recipere: nec velle fugi munere: nec ad iudicium deduci: nec eximi vel exiberi vel iniuriam pati. Ut si quis eos peraueriterit: pena arbitrio: iudicis plectetur. Mercedes autem eorum z salaria eis reddi tubemus: quo facilius liberalibus studijs memoratis artibus multos instituant.

Medicos. ¶ Casus. Doctores legū, medici, aliarū artiū professores tam ipsi q̄ eoī filij z vxores p se z rebus quas in eoī ciuitatibus possident ab oi functione, z ab oibus muneribus ciuilibus z ponalibus sunt immunes, ita q̄ inuiti nō teneantur recipere hospites. nec aliud munus subire, nec ad iudicium duci nec iniuriā pati debent. Qui aūt sup his eos peraueriterit, puniendus est qbus etiā dande sunt merces z salaria, vt p hoc amplius animetur ad alios instruendū. (Doctores legū) hic debunt esse principiuz l. arg. ex his que scripsi. ē. in rub. sic. ff. de excu. sed reprobari. §. j. vbi in ordine litere. Primo ponunt phi, sedo rhetores, tertio grāmatici, quarto methaphisici. In fine verbo. l. ponunt doctores legū. Et no. q̄ doctores debent doctrina legū, experientia rerū, studioq; pro republica indefesso, z laudabili pposito prepolere. ē. de iusti. codi. cōfir. §. j. hi quoqz z aliarū scientiarū magistri laudabiles z honorādi sunt. Nam comparant splendori firmamenti z stellis pceruis, extra de magi. sup specula. adde qs not. Archy. xl. di. c. fi. z q̄ scripsi. j. de profes. q̄ in vr. constā. l. j. in fi. Ad magisteriū aūt assumi nō debet q̄ non fuit discipul⁹ extra de elec, cū in magistratū. lxj. di. miramur. Is sunt nōnulli q̄ intra sanctā ecclesiaz p specie regiminis gloriā affectāt honoris, videri doctores appetūt, transcendere ceteros concupiscunt, atqz attestāte veritate primas salutationes in foro, primos in cenis recubatus, primas in cōuentibus cathedras querūt. Qui sui ceptum cure doctoralis officium ministrare digne tanto magis ne queunt q̄to ad humilitatis magisteriū ex sola elatione perueniunt. vt ait gregorius in pastorali. c. j. Illi rugata fronte, demisso supercilio, verbisqz truimatis auctoritate sibi doctorū vendicant, nō q̄ ipsi dignū aliqd arrogātia nouerint, sed q̄ simplices fratres quedā vi derint sui coparatione nescire dicit Hieronymus. li. ij. sup epistō. ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ephe. ¶ magister aūt ie solū meretur dici, a quo totum, z quicquid vbiqz dubitat pōt z debet inuenire vt potēs sit eos q cōtradicunt. arguere, vt dicit apostolus, j, ad Tit. c. j. Taliū magistrorū opiniones sunt fouende. extra de cel. missa. ¶ Barthe. §. quę fuerit q̄ eā dz de iure ciuili expressum nō est: puta in iuramēto de veritate dicēda, q̄ tū hoc doctores dicūt obseruādū est: dicit Inn. extra. de iura. cal. fras, ad fi. prīme gl. imo tanta doctorībus reuerētia exhibet vt iurisconsultus audeat cōstitutioni principis derogare. ff. de embīg. l. j. §. q̄. de hoc plene dict. ō. de decu. oēs, post gl. vlti. In vnaquaq; aūt ecclesia cathedrali sunt hmōi magistri z eis est p ecclesiā puidendū. ita q̄ sine aliqua exactione volētes discere doceāt. extra de mag. c. j. z. c. qz. Et magistris theologia z discipulis cōcedit q̄ quinqz annis redditus possint recipere in studio. e. tit. c. vlt. z qs no. in eis. Qualiter z q̄ magister dz legere. Et an magister peccet legēdo aliter vl aliis q̄ debeat. Vide qs legit z no. xliū. di. §. pariter. viij. q. j. opz. z. c. licet. Quā scientiā preferre dz addiscens. no. Inn. extra de sum. trini. c. j. ¶ Quāto tpe qs dz addiscere, z an meliores magistri z melius scītes sint eligēdi, vide qs scripsi. j. de stu. l. j. in verbo discipuli. z qs legit z no. xv. q. j. sic viue. z. xviij. q. j. cū beatissimus. Utrum dare aliq̄d vel recipere, p licētia docēdi vel eūdi ad scholas sit simoniacū vt pcm. vide extra de mag. c. j. illud aūt not. q̄ docenti eterne vide remuneratio debetur iuxta verbum Salomonis. Anima q̄ benedicit impinguabit, z q̄ inebriat ipse quoqz inebriatur. qs Gregorius, pse quens in pastorali. xliz. ait. Qui exterius pdicādo benedīxit interioris augmenti pinguedinem recipit. z dum vitio eloqūi diuini auditorum mentes debriare nō desinit, potu multiplici muneris debriatus exercescit. Est etiā in doctore docente augmentū ipsius scientie, iuxta illud Senece ad lucillū epi. vij. mutua ista sunt z homines docendo discūt. Et Gregorius sup Ezechie. homel. xiij. Scio q̄ plerūqz muta in sacro eloquio, q̄ solus intelligere nō potuit coā fratribus meis positus intellexi, et qua relargiēte deo agit vt sensus crescat, z elatio decrescat, dū ꝑpter vos disco qđ vos doceo, q̄ verū fateor. plerūqz vobiscū audio qđ dico. Sz pone princeps q̄ solus pōt legem condere. ō. de legib. l. fi. est doctor z aliq̄d dixit in materia legali, alius vero doctor aliud, cui magis credetur? Videt q̄ principi z hoc ꝑpter duplicē autoritatē q̄ est in eo. Dic q̄ si dixerint diuersa credendum est vtriqz, si cōtraria tūc in his q̄ dixit princeps, puta in decisione causarū credendū est principi. In his vero q̄ dixit vt doctor nō videt ei magis credendū. eo q̄ princeps, sed forte q̄ dixit magis ꝑsona veritati, vel q̄ maioris scītie z autoritatis habet, vt fuit dñs Inn. papa. xiij. hoc tz Archi. xx. di. in pn. ¶ Ité no. q̄ hec tria s., pphetā, sacerdos z doctor idem significāt. vt colligit. xliij. di. si rector. ¶ Quid aūt si in cā ecclesiastica deficientibus canonibus. i. constitutionibus ecclesiasticis inducit lex q̄ pōt sine peccato seruari ex

Leges an aduerso inducīt scriptū Hieronymi. Aug. Ambrosij, aut doctoris sint ꝑferēde alterius, quoꝝ dicta sancta mater dei ecclesia venerat, z suscipit de dictis recte cōtrariū, qđ eoꝝ seruabit in foro ecclesiastico. Videt q̄ dictū sanctoꝝ in sanctoꝝ lege repulsa, vt patere vt. xx. di. c. j. vbi post constitutiones causarum romanoꝝ pontificū seruāda iubet eoꝝ dicta sanctoꝝ z magnanimi decisioni ter retinēda z, pmulgāda. de legib' aūt nihil 81, igit' id omissē videtur ibi vbitur. de ver. ob. q. quid. ō. de ca. d. toll. l. j. §. finaūt ad deficientis. extra deficiunt de tempo. ordina. dilectus, z li. vj. de sen. excō. is qui. in pn. ¶ Imo canonez, imo vident ipsoꝝ dicta canonis autoritate rationabiliter preferenda. z. di. cōstitutiones, vt sic videant repelsentare personas z effectū canonū et quo omissis legibus ipsoꝝ autoritate roborant sicut ep̄i Christi legatione fungunt. z qui eos psequitur. Christū psequi dicitur. vij. q. j. ois qui. Sic z ordinatione accusat vel dānare cupit qui eos q̄ constituunt ab eo sacerdotes accusat vel dānare cupit. vj. q. j. sacerdotes. z facit. ō. de statu. z yma. l. ij. viij. q. j. qui vos. nō enim autoritare humana, sed diuina potius eoꝝ dicta recepta sunt. et quo sic per romanū pontificem approbantur. extra de transla. inter. post pn. Cum em canonū vicē sanctoꝝ patruꝫ dicta obtinere cēseuerint romani pontifices quasi et eis ꝑmulgata vt ꝑmissum est, qd amplius aut minus in his esse intelligatur, cum vna dignitas vna potestas omnibus est indulta. ō. de ve. iu. c. l. ij. §. ne aūt. Sic em oēs quoꝝ rum scripta in codicibus quos sancta mater dei ecclesia venerat z suscipit reuerēdissimi viri habeāt cōstitutendoꝝ canonū autoritatez ran p̄ si z eoꝝ studia papalibus cōstitutionibus ꝑfecta z ab ipsius diuino fuerāt ore, pfusa, e. ti. l. j. §. sed neqz. immo videt leges ꝑncipū oīno in causis ecclesiasticis repellēdas, ne diuinis reb' ꝑsidere videatur negotijs secularibus implicatus. xcvj. di. cū ad verū. in fi. Jl licitū nāqz est eū q̄ nō sit in ordine sanctissimoꝝ eporum ecclesiastici es se immiscere tractatibus. e. di. c. se. Ad sacerdotes em deus voluit q̄ in ecclesia dispēsanda sunt ꝑnere, nō ad seculi potestates. ea. di. si imperator. Sz sicut plibū ad aurū, ita est incōparatione prās seculi sacerdotio. e. di. c. duo. z vide ipsam di. p totū. Et q̄ sancti doctores ecclesie sicut amplioꝝ gra spiritus sancti ita amplioꝝ scientia aliis nedū regibus ꝑcellentes rōni magis ꝑbantur adhesisse. xx. di. post pn. Unde hoc exēplo Nathā, pphēta Dauid reges increpauit. z Daniel puer nulla alia potestate functus, nisi q̄ ex reuelatione di-

uina id ꝑsumpsit, iudices constitutos a pupillo cōdamnauit. ij. q. vij. nos si. incompetenter. §. sed notandū. ver. item Daniel. ¶ Cōtra videt, q̄ etiam ex iuria romani pōtificis leges sunt diuinitus per ora romanoꝝ principum ꝑmulgate. xxj. q. iij. nemo. dicunt quidem ab ipso papa venerande leges ibi. z. iij. q. iij. c. vlti. Item z beatus Petrus princeps apostolorum sm leges seculi causas ecclesiasticas iudicabat. vj. q. j. beatus. in fine z Bzegor. in causis ecclesiasticis ex romanis legib' sumit augmēta. ij. q. j. legū. in fi. z Aug. e. q. nimen. Sensat' est em q̄ credit legi dei, z lex illi fidelis. Eccl. xxxiij. Maxime q̄ late sunt ab imperatoꝝ christianis. ¶ Infames nāqz sunt ex ecclesie statuto q̄ Christiane legis normā abiciunt, sicut q̄ ecclesiastica statura cōtemnit. vj. q. j. infames. in pn. Et nulle accusationes a iudicib' admittunt ecclesiasticis q̄ p leges seculi ꝑhibent: hec em sunt sanctoꝝ patruꝫ vestigia. ea. q. nos sequentes. ¶ Ité pauam iubēt sacre scripture legibus esse subiectū. xxv. q. j. satagendū. ergo z cause ecclesiastice in defectū canonū maioꝝ eis dūt rōne subesse, vt iuxta ipsaꝝ diffinitiones terminent' ad idē. l. di. c. si ille. z. di. si in aduersoꝝ. z. c. se. vsqz ad fi. xvj. q. j. inter memoratos. Et ex quo leges per romanos pontifices sunt receꝑte, ita habende sunt hac si essent ꝑ romanū pontificē, ꝑmulgate. oia em z. ō. de ve. in. enu. l. j. §. sed neqz. ¶ Et q̄ in ordine litere ꝑseruerūt leges principū regulis patrum. xiij. di. qs leges. si in ordine ergo in obseruatione. ff. ad trebel. heredes. in fi. Ordo nāqz verboꝝ ordinē obseruationis ostēdit. de consē. di. ij. in Xpo pater. Ad idē extra de resc. rip. cū dilecta, z de preb. mandato. li. vj. Item pro hoc. xj. q. iij. summopere. ibi diuina z humana lex resoluat, de ipsoꝝ sanctoꝝ dictis nihil exprimēs. Ad idē. vj. q. iij. si inter. vbi papa suas leges dicit. Et q̄ q̄ legibus diffinita sunt mutari nō lz. xiij. q. ij. §. ecōtra. ver. que. Item Ambrosius dicit. ij. q. vij. iudicet. Bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit, lz iuxta leges z iura ꝑnunciat. si qs sentētijs suis obtemperat nō indulget ꝑprie voluntati nihil paratū z cogitatū de domo defert. z. j. obsequitur legibus. nō aduersāt. j. nature. z. j. Qui iudicat nō sue voluntati obtemperare dz, sed tenere qđ legū est. Nec immerito, qm ꝑ imperatores leges humano generi deū distribuisse manifestū est. dicit Aug. viij. dis. quo iure. Igit' z sancti quoꝝ dicto ecclesia recipit nihil debent contrarii legibus ex arbitrio suo dicere, lz iuxta leges z iura ꝑnunciare. Postq̄ em facte sunt leges, nō de eis sed sm eas iudicandū est. iij. di. in istis. Et hoc iuste, q̄ lex est lux z via vite. Prouerb. vj. Ad idē facit q̄ etiā similitudo legis recipit in argumentū ad decisionē cause ecclesiastice extra de sen. excō. in audientia. z. e. tit. si iudex. ll. vj. eorum ꝑualebit ipsa lex. ad idē. xv. q. iij. §. cū autē. immo cā ecclesiastica p leges expresse decidit. xvj. q. iij. ꝑsulis. in fi. vj. q. j. nos sequentes. xcix. di. ꝑincte. Et q̄ sicut leges nō dedignant sacros canones imitari in aūt. de eccle. tit. in pn. Ita z sacri canones principū cōstitutionibus adiunant. extra de ope. no. nūc. c. j. cū cōcor. Hoc satis recte. Quia custoditio legū cōsummatio est inco-ruptionis. 81 Sapiētie. vj. vide q̄ de cōdeinnatione legum scripsi. ō. de superindic. l. j. in nota magna. z de decur. oēs iudices ad primam partē qōnis, z in decisione eius hoc vī verī vñ 81. xxv. q. j. generali. Quicūq; regū censura in quoꝝ crediderit, vel ꝑmiserit violandā vt execrandū anathema q̄des fiat, z velut ꝑuaricatoꝝ fidei catholice apud deū reus exīstat. z ea. q. c. ideo 81. Os in mundanis affruz est legibus, excedere minime nos debem'. Cōtra eoꝝ quippe saluberrima agimus instituta, si qđ ipsi diuino statuerūt consilio intactum nō cōseruamus. Dicta vero sanctoꝝ credēda nō sunt, nisi scripta in lege dñi inuenant'. z ipsoꝝ ꝑcepta discutienda venit q̄ implenda. l. di. si qs ꝑposkera. Unde. j. Jo. c. iiij. Nolite omni spiritui credere, sed ꝑbate spiritus si ex deo sint, z facit extra de rescrip. si qñ. xj. q. iij. si is qui ꝑseest. z. c. q. resistit. z vide qs no. Inn. extra de app, cū speciali, z Archi. xx. di. de quibus. Vel dic q̄ in causa mere spirituali, puta fidei aut agitur de ipsius decisione, aut de illius examinatiōe.

¶ Primo casu dictis sanctoꝝ standū est, q̄ p inspirationē dei locuti sunt sancti dei hominēs. ij. Pet. c. j. in fi. z ad Ephe. j. gratia eius supabundauit in nobis in oī sapiētia z ꝑudentia vt notum faceret nobis sacramentuꝫ voluntatis sue. Ad idem. l. di. si quis diaconus. post pnic. z. lxxx. dist. illud. cum eoꝝ concoꝝ, que tamen loquuntur in canonibus z decretis. ¶ Si enim lex est commune ꝑceptū, virorum ꝑudentum consultum. ff. de legi. l. j. qui ꝑudentiores sunt quam qui ex inspiratione dei locuti sunt? Certe nullus, ergo z sanctorum dicta vt leges accipienda, imo eis ꝑferenda vident. Cum o. s sapientia huius mundi in cōparatione stultitia sit apud deum, z qđ stultius est dei, sapientius est hoibus, j. ad Corin. c. j. z. iij. z facit ad hoc, xx. di. post pnn. Que vera vident si dictū sanctoꝝ bona rem poralia nō cōtingat. ar. ex his que scripsi. ō. de incol. l. fi. in verbo primate. Secundo casu leges sunt eoꝝ dictis omnimodo ꝑferēde vt secundo ostensum est qđ puto verū nisi dictum sanctoꝝ veteris aut noui testamenti scriptura inuetur. arg. ex eo. quod no. xx. distin. post primici. z ex eo quod legitur z not. viij. distin. ego. z. c. quis nesciat. z quasi per totum. z. xxxvj. q. vlt. §. fi. vnde si diligenter attendant' verba canonis leges solis euangelicis decretis, apostolis, z canonicis

postponunt

postponūt: de dictis sāctoꝝ patruꝫ nulla habita mētōne. x. dist. legem fi. ¶ Ubi aūt leges canonib' adiuersant, aut ab eis discrepāt: qd inde cēseat agendū clare no. Sunt. in spec. de disp. z alie. adduo. §. iij. ꝑ. sed. nunqd in cā. ¶ Quid dā legitime sup hoc dicūt breui'? Ecz aut ratio canonica ꝑpōderat rōne legis ciuilis, aut ecōtra. Primo casu ꝑseferāt canō legi ciuili, z sic intelligit ex de indi. clerici. xj. q. j. c. j. z quasi ꝑ tot. Secdo casu legis ciuilis auctoritas ꝑferat canoni et in foro ecclesiastico. inducūt exēplū. ex de here. vergētis, qđ dicit filios hereticoꝝ etiā orthodoxos priuari hereditate paterna. Item dicit. l. manicheos, ō. de here. z. l. cognouim', z aut. ademi de nouis anis. ¶ Et q̄ hoc benigniꝰ potius seruādū est. ō quo dic melius, vt not. Archi. xxiij. q. vij. in pnic. super. glo. ¶ Inducūt etiā q̄ si aliq̄d melio' statuit lex q̄ canon dūs hoc reuelauit. ix. di. si. frater. Et q̄ stulto' est q̄ etiā a minore bū dicta nō recipit. xxij. dist. de cōstantinopolitana. Et q̄ etiā Augu. parat' est nōdū amiculo edoceri. xxiij. q. iij. si habes. et Petro pagan' instruxit. Doctorem is q̄ eū docturē ea suscepit. Exodi. xviij. ad idē. xxxviij. dist. nulli'. ¶ Quod si canon ratione ꝑ sufficientē ꝑo se habet: z lex similiter sufficiēte; quelibet ipsaꝝ legū in foris suis obtineat effectū: inducunt exemplū in numero testiū in testamētis in quib' per leges requīrūtur. vij. ꝑ canones vero tres aut duo. ō. de testa. hac cōsultissima. ex. e. tit. cū ecclesiarum. z. l. ij. in nota vltia. Vel dic vt scripsi. ō. de excu. mu. in rubrica. Vel dic z clarius q̄ cum hmōi immunitates sint regulariter restringende: vt ꝑz. ō. de anno. z. tri. in fraudem. z. l. obsistere, quia vel contra publicā vtilitatem: vel cōtra alios qui ex inde onerantur in ꝑiudicium vero publicū concedi nequeunt etiam a muneribus ex traordinarijs: misi cum magna causa: vt scripsi in simili. ō. de incol. cū neqz. in verbo domus. Sic nec in ꝑiudicium aliorū: vt scripsi. d. l. actores. intelligantur immunes etiam a muneribus patrimonialibus vel extraordinarijs. non his que canonice: siue ordinario iure debentur. vt est expressum in simili. j. de prox. sacr. scri. iubemus. ibi solū canonice indictionis ꝑsteut tributū. Adi idē ff. de ꝑiudic. vetera. l. ij. z. iij. z quod no j. de vetera. l. j. i medio. z vide qđ scripsi. j. de cast. omni. pal. pec. l. j. ubi a pulvere z labore. ad fin. more. Et hoc modo maxima legū diuersitas z cōtrarietas potest solui. Sic etiam videtur intelligendum. ff. de censi. i. j. z. h. illud. j. reg. c. xvij. Domum eius facies absqz tributo. ¶ Et puto q̄ hoc casu illud solum dicat' nunus canonicus z ordinarius qđ singulis annis imponitur: nec minuit: nec augetur. Extraordinarium aūt z canonicū illud qđ nō singulis annis; sed ꝑo varietate negotioꝝ emergentiū: z illud iuterdū ex causis minuit z augetur: vt scripsi. ō. de excu. tri. l. fi. in nota victima post solutiones qōnis: vt ꝑz. d. l. iubemus. cuz ꝑmittit sua ꝑnitentiam nō rimeat. Ꝑterea posset tam insignis subesse cā. q̄ erā ab ordinarijs immunitas iusta concederetur: vt est ex ꝑplum j. Reg. xvij. c. vbi in recōpensationē victorie cōtra Bolīā q̄ solus fugabat exercitum israel dabat immunitas a tributis. Et vide ad materiam hums. l. ff. de excu. tu. §. reprobari. z quod ibi no, z. l. si duas

Deducoi mala parte sumitur.

§. j. z facit quod no. j. de fam. hisci. l. fi. in. ij. glo. ¶ Post gl. inuitū. ad dc, primam puto veriorē, alias nullū esset priuilegiū inuiterū: cū regulariter natus de domo extrahatur inuitus. vide frustra fieret metio de muliere. ō. de offi. di. iudic. l. j. z de iudi. mulierez. ab. vj.

¶ Imperator. Ju. Lex. vi.

Magistros studioꝝ doctoresque excellere opz moribꝰ ꝑmū deinde facundia. ¶ Sed q̄ singulis ciuitatibꝰ adesse ipse nō possuz: iubeo q̄s docere vult: nō repēte nec temere ꝑiliat ad hoc munus: sed iudicio ordinis probatus decretum curialium mercatur optimorum consensu conspirante.

Magistros. ¶ Casus. Doctores z magistri studioꝝ excedere debent alios moribus z facūdia. ad hoc aūt munus. q̄s oet eligēdus z approbandus est decreto decurionum et ꝑtimorum. (Magistros) Dicit magister: q̄ maior in statiōe: vel verius a mōcedo vel mōstrādo. ff. de ve. sig. quibus. Vel dic plenius q̄ ista q̄tuor sz magus, philosoꝑh', scriba, z magisteriē figuificāt. Unde em greci ꝑhos: ꝑ se magos appellant: indeī scribas, latini magistros dicūt. sm Polt. z Archi. xx. di. §. lz. ¶ Excellere) ꝑfulgere. aūstare. (Moribꝰ) Si. j. de ꝑfes. q̄ in vr. cōitā. l. j. ti. xij. z vide q̄ scripsi. j. de agē. in re. l. pe. in fi. z. viij. q. j. q̄lis. cū ibi no. Igit' satis est bonis moribꝰ imitendū. Nā plus valet boni mores q̄ diuitie. ō. de instit. z substit. reprehendēda. ff. de suspec. tuto. suspectū. z Bieron. sm' ad ecclāciā inter honore seculi z diuitiarū illecebras. morū magis dūtgas supꝑpellectilē. q̄ aūt secus agit aut dolosius, aut stultius est. ff. si omiss. can. re. iulian'. ¶ Sic itaq; doctor nō solū vbo z doctrina: sed etiā cōuersatiōe debet erudire discipulos. xxiij. di. valētiam'. Multū q̄ ꝑpe diligant damna morū a dānis rerū ꝑporaliū. Nā deteriores sunt qui vitā: mores q̄ hoim corrūpunt, his qui substātias aliorū, ꝑdas q̄ diripiūt. vj. q. j. deteriores. Plusqz fāmosum facit morum nobilitas q̄ generis dignitas. xl. di. nos qui. z. c. se. Unde in medicis attendit: ut mores probitas: z artis peritia. ff. de dec. ab. ord. fa. l. j. Contra bonos mores, etiam indifferēter agendū nō est. xxj. di. illa. Nā q̄s contra bonos mores est impossibile iudicat. ff. de cōdi. insti. filius. z contra eos iuramentū ꝑstitū irritū est. de reg. iur. nō est obligatorū. li. vj. Et boni mores ꝑferunt scīētie: vt hac. l. de quo et Titus Liuius. iij. ab vbe condita. Fame quidē aut fidei dāna maiora sunt: q̄ que estimari possint. ¶ Cererī sm Polt. li. v. c. iij. dos est mentis habitus ex quo singulorū operum assiduitas manat. Hoc em si quid sit semel aut amplius ītarim moribus aggregat, nisi assiduitate faciēdi verteatur in vsum. hic aūt virtus z vitia non mores esse eque cōplectitur. Licet vitia nō mores esse, seda pler. sqz dicātur moribus obuiare, in quo planū est solas virtutes ceseri nosse morū: cum bonos tū aut malos dicim' mores, vitia distinguimus z virtutes. Unde moratos ad bonos: siue mozigeros, mozosos vero a vitijs nominamus. qđ z ipsum plenitudinis nomen videtur innuere, cū multi in carne cōtingat adesse satietate morū, z multis adsit supfluitas vitioꝝ. cum ita a morib' quis reuerentiā cōtrahēs dicit ei virtutes quibus honor exhibēdus est in esse significat. Quis em nō vereret z vereat illum qui prudēt. fortē. temperātē. credit z iustū? Hec z alia si delectat ibi videas z in. c. vltimo. Longe prestantiꝰ moribus splēdere ꝑ rebus, nec rerū vnquā specie illustrabitur, quem sue turpitudinis macula deheneflat. z Quintilianus in milite mariano. Si ve reestimem' imperium popuū romani ad hāc diem, militari disciplina sterit z. j. itaqz plura pene moribus ꝑ viribus vicimus. (Facundia) que est promptitudo sermonis. z hanc signāter debēt habere sophiste. j. de stu. li. v. z. ro. l. vna. §. habeāt. ¶ Et nō q̄ lz doctor debeat excellere facūdia, magis tamē attēdenda est in eo interpretādi fabricatas. j. de profes. q̄ in v. constā. l. j. q̄uis in ordine lre ꝑferat. ibi. vñ Boetius lib. de scholastica disciplina. Sic alicuius discipline me in ꝑpere ꝑnus diligēter inspicere q̄s bonis moribus obediret, liberaliūqz artiū vbertate tutius polleret, remotaqz oī suꝑ noxiū negligentia promotioī indulgeret. cuiusqz esset ꝑfessionis vt ꝑ triduū eū diligēter audiret. cūctaqz desideraret, vt si bonus licet balbutiens, tamen ab eo non recederem. Vel si nouerca cecitas subtilitatis simulacro stultorū aures detinuisset: retrogradus efficeret. Malo si qđē balbutientis fructu licet redoloso delīri ꝑ dulcione seducētis cecitatis gloriari. ¶ Sz hoc hodie indiscrete non attēditur, imo q̄ eloquēter dicant suauiter, libēter salubiter audiūtur, ac non eloquētes magistri: sed scripturis affinentes querendi sunt. Neqz em (ait scriptura) multitudo eloquentium. sed multitudo sapientium sanitas est orbis terrarum. dicit Aug. j. de doctrina xpiana. z facit. xxxviij. di. Sedulo. Turpe quidem est blādā vocē queri, z verā scientiā ꝑmitti. xcij. dist. in fine. Debet enim doctor lector esse, nō cantor qui voce modulatur. xxj. di. cleros. vltra medium. z vide que scripsi. j. de legatis. in rubri. ver. nono. z de stu. lib. vi. ro. lege. j. ad fi. in verbo discipuli. §. iij. et ver. v. quare male debent auditores veriores ꝑ disertiores audire sermones: dicto. c. sedulo. Ut sic non vocis suauitas sed do-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ctritie veritas hauriatur. (Sed q.) ff. (Ciuitatibus) quib⁹ nihil tam inimicū est q̄ iustitia z omnino nisi magna iustitia geri, aut stare pos se rēpublicā. dicit Aug. ij. de ciuitate dei. c. xxj. Sed ē to crebri⁹ ex pedit. cāto rari⁹ emittit. (Nō possū) flora imperatorē nō posse sin gulis ciuitatibus interesse scz corpore. vt. xciij. distin. valde. Unuz em z idē nō pōt simul esse forīs z intus. xxiij. q. j. dicimus. q. nunc a git in vbe, nunc in prouincia. ff. de lega. ⁊Paul⁹. ff. imperator. ⁊Sed ſpū pōt. vt ex de do. z cōm. veritatis. ff. nos igit. z. ij. q. j. de manifes ſta. z facit in auc. de here. z fal. j. rūlo. z in auc. de defen. ciui. ff. nos igi tur. z q̄s ibi not. De hoc pclare. Tit⁹ imperator vt refert Egisip⁹ bello iudaico. lib. v. ſtum q̄ nos ita occupati sudem⁹ vt absentes sim⁹ orbi terrarū. Nā z absentes assum⁹ z lōge positi ppius assistim⁹. Nāq; vt ala in corpe ofa mēbra viuificat ſua. fic romana prouin dētia olb⁹ imperū sui partib⁹ adest z totū orbē romanū tā p̄ presens gubernat. Nā ſi singulis ius illa dūa regēdi corporis virtute dedit:

Pōs q̄ quāto magis romano vigori quo quasi totius imperij nostri cor modis di pus animatur ruemdi eius vitalem quandam substantiam sub git q̄ esse ministrauit: (Quot modis dicat q̄s esse pōs. no. in aut. de fideiuſ. post prin. z vide. ſ. de his quiad eccle. confu. l. fin. post prin. z q̄s not. Archi. de elec. vbi lib. vj. post prin. vbi dicit q̄ ibi dicit esse curia ro mana vbi est papa. vt in gl. sumēdo zc. z q̄s scripſi. ſ. de proxi. socro.

Temeri scri. hac lege. post glo. videtur. (Repente) subito impronise vt re tas z au pens. ex de renunci. nisi. z. xlij. dist. hinc etenim. in prin. (Temere) dacia dif temeritas est stulte, fatue, sine cōsilio, sine causa qd agere. ſm Pap. ferunt. idē si facile. instī. ꝺ pe. re. litig. in prin. de hac Valeri⁹. li. ix. c. viij. Te meritatis subiti z vehementes sunt impulſus, quoꝝ ictibus homi nū mētes cōcusse, nec sua pericula despicere, nec aliena facta iusta estimatione perſequi velēt. Differt aūt ab audacia, q̄ illa virtus in ꝺrdū. semper aūt hec vitiū. Iré audacia post cōsilū, temeritas sine consilio ſm Ansel. Temerarius quidē nō extimat periculū futurū ſm doctores. Et omnis temerari⁹ arguēd⁹ est. ſ. de meral. l. ij. in fin. z prompta vltione dignus. xxxv. q. ix. loci. (Sz cōtra. q̄ temeritas ventā nō mereē. ff. ad turpil. l. j. ſ. ſi ita. Preterea temeritas est maio rū statuta ausu, ppio violare. z. q. j. hanc cōsuetudinē. in fi. z. xxj. q. viij. epi. Incurrit etiam temeritas cū subditis vita z facta superiorū dijudicāt vel reprehēdunt. xxj. dist. nolite. Itē temeritas est sine cau sa quid agere velle. instī. de dona. ſ. alie. De audacia. nor. Archi. q̄ me. cā. c. j. lib. vj. vide que scripſi. ſ. de. decu. omnes. z pleni⁹. ſ. de pri uile. eo. q in sacro pala. mili. l. fi. z quod not. Thomas. ij. ij. q. clxxvij. arti. j. (Judicio) i. examinatione z deliberatiōe. lix. di. c. j. in fi. xlvij di. de petro. (Curialiū) Nō q̄ curiales approbēt. q̄ iam ad eos exa minatio pertineat, qs satis esset incōgruū, q̄uis aliud glossa dicat. Sed ꝺz examinari z approbari per eos q̄sunt eiusdē ordinis z profes sionis, quoꝝñ est is q̄ pnouerī desiderat, vt si est legista p doctores le guz, si medicus per medicos. vt pz. ſ. l. prima ibi a pbatissim⁹. z. l. ſi qs. z. j. de proxj. sacro. scri. vnicuiq; post prin, ibi eiusdē scriuj, z pa ret, ſ. de aduo. di. iudicio, nemini, ibi iurisperitos, z doctores eorum zc. Et hoc hodie seruatur in generalib⁹ studijs vbi nō approbat ab ordine decurionū sed a doctoribus studioꝝ melius decernere pos sunt an doctoratu dign⁹ sit qui ad talē honorez aspirat. Unusquisq; enim iudicat de his q̄ nouit z eorū bon⁹ est iudex. Dicit pbs. j. ethi corū. Et vnusquisq; in arte sua sapiēs est. Eccleſi. xxxvj. z qs medico rum est promittunt medici, tractant fabrilia fabri. dicit Hieronymus ad paulinū. z ad heliodorū epm. Felices (inquit fabi⁹) essent artes, si de illis artificis iudicarent. poeta non potest nosse nisi qui versum nouit. instruere pbos non intelligit, nisi qui scit doctorum varietates, manu facta z oculis patientia magis probant artifices. Nostra q̄ dura sit necessitas hinc potes animaduertere q̄ vulgi iu dicio standū sit, z is in turba plurimum metuēdus, qē cum vide ris solum despicias. Ideo aūt doctores scientias discūt, vt cōuincāt z iudicēt. xxvij. dist. qui de mēsa. (Quid si laicus aut idiota vellet cum scholastico viro ex studij fornace recenter educto z doctorato digno de iuris apicib⁹ disputare, nōne risui pareret ignoās z certe immo. e. c. qui de mēsa. z responsionis penuria cogeretur declinare certamen. xlij. di. iij mandatis. Tū oues. i. laici pastorē suū. i. virum eruditum reprehendere nequeūt. ij. q. vij. oues. nec arguere quia non est discipulus sup magistrū. vj. q. j. oues. tales quippe docendi sunt potius q̄ sequēdi. e. q. sacerdotes. z ideo facilius q̄ insufficientes do ctores scholares optimi admittuntur. dicit gloſ. ſ. de anno. ci. l. j. in prin. de his plura inuenies. ſ. de decur. l. omnes. j. post gloſ. vltī. Id. idem. j. de agen. in re. l. iij. vnde deus ideo in iudicando nō labitur, q̄ cognoscendo nō fallit. dicit Calsio, li. de anima. Id idem in aut. vt clerici qui rece. zc. ſ. illud. Et seneca. Prudentis proprie est examinare, z non cito facili credulitate ad falsa prolabi. Hec satis faciunt q̄ doctor minus idoneus nō sit admittendus ad examinatio ne eius cui⁹ doctrina, verbo, aut scripto, pferri⁹ claret cū vult ad do ctoratum prouehi. Vel dic q̄ hec lex nō loquitur de illa examinatio ne vel approbatione que facienda est cū aliquis ad doctoratum est assumendus: sed de ea que procedere debet postq̄ ad doctoratū est assumptus, z deinde ad lecturam alicuius libri est in ordinario stu

dio assumendus. z hoc modo hic gl. bene locuta est. Ja. his sūctis diuersa statuta reperiuntur ſm ordinationes z cōsuetudines studio rū. (Quid aūt si est aliqs diligēter exercitat⁹ in pluri⁹ de cui⁹ pe ritia z sufficiētia liquet aperte: an doctoralbit nō seruatis ordinario rib⁹ z statutis. Videt q̄ talia possint omitti. ar. l. distū. pbos q̄ im molauerūt. in verbo cōsuū. z. c. ligs q̄ pacon⁹. xxiij. di. null⁹. xxij. di. valde. xlvij. dist. de petro. z q̄s ibi not. Ad idē ex ꝺpben. in lateran. ſi. ſ. fi. z q̄s no. ex de regul. ad aplicā. z optime. ij. q. vij. sunt. z. c. que rēdū. iij. q. v. c. canonica. liij. di. legē. z q̄s ibi no. in aut. de sanc. cpti. ſ. ſi qs aūt ad monasticū. idē ex de here. cū ex iniūcto. ſ. q̄s ſi forte, ibi sed ops. (Ecōtra, q̄ nihil est ex solēnibus omittendum. ff. de in ius te. re. diuus. z q̄ forma data seruāda est, p quo vide plurima. ſ. de iur. fis. l. certa. in verbo forma. Sed idē facit. lxj. di. c. j. z. ij. Et q̄ etiā in pſona exercitata z pbata nō est pretermittendū q̄s statutis gene ralib⁹ cōtineat, vt pz. z. di. miramur. z ex his que no. gl. z. Archi. lix. di. hoc ad nos. Cū em inueniē in iure q̄ aliqua debeāt fieri intelligē dū est oia esse de substātia nisi inueniat in iure expressū q̄ nō sint de substātia ſm Ray. in summa de era. z quali. ſ. gd si aliq̄ omittant. z Archi. xxiij. di. quoniā. p quo ēt vide. ff. de ve. inſpi. l. j. ſ. vlti. z q̄s ibi no. z. xxij. q. v. excōicatoꝝ. Sicut etiā mihi est ex solemnibus o mittēdū vrd. l. diu⁹. Ita nec ꝺ his q̄ spectāt ad summā subilitatē. vt lxiij. dist. q̄to. facit etiā. p hac parte. xvj. q. j. adūcim⁹. z. lxxvij. di. c. j. z. c. ſſ. pter. Quis em inculpari quisq; sit meriti, scientieq; pbare an te tū ad singula doctoraꝝ exerceat officia. lix. dist. hoc ad nos. in fi. Sic z licet certū sit absentē venire nō posse: nihilomin⁹ tū ad electio nē citād⁹ est, vt no. ex de elec. z. ppter. Et scias q̄ fortius est vitiare formā q̄ vitiare cām. vt colligit ex not. xij. q. ij. in summa. (Optimo rū) facit. ſ. l. prima vbi dicit. pbatissimis. (Cōspirate) hoc verbū ac cipit hic in bona parte. vt z. ſ. de pe. q̄ inſtā. Sed ppie cōspirator est q̄ cū alijs ad malū coit, vel simul aspirat. ff. de custo. reo. l. pe. z de re mili. l. iij. ſ. pe. et deoffic. ꝓcōſe. vt. l. j. ſ. cum patronus. Regulariter aūt omnis cōspiratio pcipue tū clericoꝝ z religiosoꝝ dānabilis est, z iō clerici z monachi cōiurātes z cōspirātes a ꝓprio gradu sunt de ponādi. j. q. j. cōiurationū. nisi fiat ꝓ bono ecclesie ꝓlatū. nā tūc nō est pctm ſm Jnn. ex de re iudi. cū Ja. z. Ad. Omnis em cōspiratio ꝑsumit mala. ff. de colle. illici. l. iij. z no. Archi. xxiij. di. illud. vbi z ali a de cōspiratiōe scribit. z vide q̄s ipse not. xj. q. j. ſi qs vero nō obedi at. z. c. ſi qs per supbiā. Conspiratores himōi in nullius accusatione sunt audiendi. iij. q. vij. conspiratores. infames eos q̄s simr. xj. q. j. cū iurationū. z ideo ꝓmouerī non debēt. xlvj. dist. seditionarios. z con sentientes eis sunt excōicādi. xj. q. j. cōspirationū. (An aūt cōspi rator ad agendū admittat. vide extra de iudi. exhibita. Et an admitta tur ad excipiendū. not. Jnn. ex ꝺ accu. meminim⁹. An sint cōspira tores q̄ supꝺicēdo alicui malo vel bono aliquo ꝓmouēdo iuramē ta inuicē faciūt vel ꝓmissiones. Et vs eorū electio vel sit nulla. An sint ipso iure eligēdi ptāte priuati. An sint puniēdi: Et q̄d si aūt elec tione ab illa colligatiōe inuicē se absoluūt. Et an q̄s sit ab illis cōspi ratorib⁹ valeat si nō factū faciāt cōspiratū. no. Jnn. ex de elec. bone. ij. z ꝺ scis. c. j. Quid sit cōiuratio: q̄d cōspiratio. no. Archi. xj. q. j. cōiu rationū. An cōpellant cōspirātes. ad detegēdā cōspirationē vbi de sunt alij testes. no. Archi. ibidē. Materiā cōiuratiōis z cōspiratiōis diffuse ꝓsequit Archi. de verb. sign. c. ij. li. vj. (Post. ij. gl. Adde. ſ. his Boeti⁹ de scholastica disciplina sic ait. Cū discipline assumpte debitiq; officij velut emolumēta ꝓsequi, z vniuersa morū honestate ops vt polleat praeclar⁹, vt scz in sermone verax, in iudicio inst⁹, in cō silio ꝓuid⁹, in cōmissioē fidelis, cōstās in vultu, pi⁹ in affatu, virtuti bus insignis, bonitate laudabilis existat. Si q̄d vero cōtrarij accī dat, vt humane fragilitatis appetitu solet accidere, cōuersatione ēt sit sobr⁹. nunq̄ figdē res magis perniciosa discipulo, q̄ vita magi stri contumeliosa. Infusa em confundi videmus ex fetido vase q̄m vas feridū corrumpit aquas. Ellos mores laudabiles debet habe re doctor ſm eundem quos scripſi. ſ. de profes. qui in vr. constan. j.

Doctora ri an pos sit aliquis nō semp ius solemni tatibus.

Fortuna quare dr cca.

Conspira tio regula riter dam nabilis.

(Impera. Valen. Lex. viij.

Reddatur vnusquisque patrie sue qui habitum philosophie indebite z insolēter vsurpare co gnoscitur. Exceptis his qui a probatissimis ap probati ab hac dicūtur collusione secerni. Turpe enim est vt patrie functiones ferre non possint: qui etiam for tune vim se ferre profitentur.

Reddatur. (Casus. Qui se asserit philosophū z nō est a p batissimis approbatus: nō est immunis a muneribus. (Red dat) sic rddi pcipitur. ſ. de pfessi. xxx. an. l. pfessi prioneꝫ (Habitum) habitus dicitur multis modis quos non est hic opus inferre. Sed quatenus ad hanc legē pertinet habitus est quoddā liter accū signū dignitatis z pfeilentie, vt cinguli magistratuum: pileus, infra pirur. batis. z hic habitus nec mutat nec mutatur, vt anulus in digito. Ut de latius qs scripſi de infula z biretro. ſ. de murileguł. murileguli. Phie de (Philosophie) q̄ est rerū diuinarū z humanarū cognitio, cui⁹ scriptio.

Habit⁹ q̄

dio bene

dio bene viuendi iuncta, que ex duabus rebus cōstare videt, scientia z opinione fz Pap. qui z alios ponit descriptiōes. De hoc pleni⁹ no. Archi. viij. di. in pn. z scripſi. ſ. de stu. li. vz. ro. in. l. j. (Insolēter) Jm portune, philosopho nō cōuenienter. z vide. ſ. de exacto. tri. nemo. ibi insolētia (Usurpare illicite vti, pſumere. vide. ſ. de decuri. oēs. j. (Exceptis) ff. (A probatissimis) i. ab optimis. ſ. l. pri. Neq; em p mittendū est alicui doctoratꝰ honoꝝ sine approbatione hmōi, q̄uis magno scientie munere gloriet. xvj. q. j. adūcimus. Et no. q̄ ab optimis z pbatissimis ꝺz q̄ pmonēdus est approbari. hoc est vr in eo de quo testificant sint ipsi optimi z pbatissimi. vr scpsi. ſ. l. prima. z q̄ perfecte nouerint scientiā pmouendi vitā z cōuersationē vetustā pa riter z modernā. extra de pur. ca. inter. z. c. cū ꝺ. z tales pmouendi sunt subtiliter de pluribus examinandi sicut alij ordinādi. e. ti. cōsti tutus. cū ibi no, (Secerni) secerni est a multis seorsum separari ſm Pap. (Turpe) ff. Et est bona rō legis ad primū dictū. (Fortune) Fortuna a forte nomē habere vr quasi dea quedā res humanas va rijs casibus z fortuitis illudēs. vñ z cecam appellāt, eo q̄ passim in quoslibet incurrēs sine vllo examine meritoꝝ, z ad bonos z ad ma los venit fz Pap. imo bonos plerūq; deprimit, malos erigit. Jun ta q̄ Seneca in hercule furēte. O fortuna viris inuida fortib⁹. Quā nō equa bonis premia diuidis. z ſm hoc pōt dici fortuna, q̄ si non fortes amās, de hac scripſi plenius. ſ. de comiti. z tribu. schola. l. j. z de pri. sac. cu. iubemus. z de pri. sacro. scrin. iubemus. Post gl. vlti. Adde curantibus aūt dicitur professio zc. ſ. de mu. pa. professio.

Salus est ineſtis macilis.

(Idem Augu. Lex. ix.

Archiatri scientes annonaria sibi commoda a populi cōmodis ministrari: honeste obsequi tenuioribus malunt quam turpiter seruire diui tibus. Quos etiā ea patimur accipere que sani offerunt poterunt pro obsequijs: non ea que periculitantes pro salute promittunt.

Archiatri. (Casus. Medici qui in ciuitatibus statuuntur de Abent habere salaria de publico ipsarū ciuitatum, vsue libentius curent pauperes quam diuites. z his non licet accipere que dū graviter dolent meruētes pericula pro salute promittunt, sed ea que postquam li certati sunt, offerunt. (Honeste obsequi) Desitant em obsequium necessitati publice. vr. ſ. qui. non ob. lon. tempo. pfes. li. ij. in fi. vnde dicitur Eccle. ca. xxxviij. Honora medicum propter neces sitatem. (Tenuioribus) pauperioribꝰ, hos tenetur medicus gratis curare. Plus em debet vita illius q̄ pecunia in bursa valere. lxxxvj. di, nō satis. z patet in spec. de salar. ſ. vlti. ex pmissis. (Salutē) ma gis volunt. (Diuitibus) nam bec est conditio superiorum z diui tum, vt cum vocant medicum ad se curandum taliter in hoc pro cedunt quasi id precipere videantur. vt ait Quintil. in milite maria no, z ideo medici volunt turpiter seruire diuitibus. Sed quid si in firmus diues est, nihil autez vult medico dare. an tenetur medicus illum curare? dicit Bull. dicto. ſ. vlti. ver. quid si infirmus. q̄ sic. z si eonualescet cōuenier eum. si moriatur, heredem. pro quo ex. ff. de fi deicom. li. l. thais. ſ. lucius. Idem not. lxxviij. distin. c. j. Multas q̄ stiones de salarijs medicoꝝ vide predicto. ſ. vlti. z dicto capko pri mo. (Quos) ver. (Etiam ea) quasi dicat non solum dicta salaria, sed etiam ea. s. premia que sani zc. Et sunt premia proprie a premendo dicta, quia priora facti sunt remuneratio seu mercedes secundum Pap. (Offerunt) id est pollicentur. ff. de var. cogni. l. j. (Periclitan tes) periculū patientes, cū morbo grauantur, (Salute) ea estima ri non pōt. ff. de doñ. l. pen. ſ. fi. Post primā gl. adde. ſi. ſ. e. medicos dicti ab archos quo est princeps, vt z. j. de exc. arti. l. j. vel. i. medici ſm Pap. sed pro primo est illud Aug. iij. de ciui. dei. Excusabat se esculapius q̄ archiatrum nō obsetricē esse profitebat. vide. ſ. de co mit. arc. sa. pala. in rubrica. In glo. salaria. adde. immo primia. Post glo. vlti. adde, vel dic sani, sez qui circa egros sunt, puta consanguī nei. vr. xiij. q. ij. questa. (Pro obsequijs) scz prestandis. (Periclitan tes) scilicet ipsi egri. z est ratio: quia darent omnia bona pro recupe randa salute que est inestimabilis. ff. de dona. l. pe. ſ. fi. Consueuerūt quippe medici expleto salario infirmum relinquere incuratum. ff. de fideic. li. l. thais. ſ. lucias. Sz p prima expositione facit. ff. de doñ. si pr ſ. fi. z de his medicis medicinis z infirmis. vide quod no. lxxxiij. di. in princi. z j. q. j. qui studet.

(Idem Augu. Lex. x.

Si quis in archiatri defuncti locum est promo tionis meritis aggregandus: non ante eorum particeps fiat quam (primis qui in hoc ordine reperiuntur septē vel eo amplius iudicantibus) idone⁹ approbetur. Ita tū vt quicunq; fuerit admissus: non in priorum numero ministeriorum statim veniat. Sz eum ordinem consequatur: qui ceteris ad priora subsectis vltimus poterit inueniri.

(Si qs. (Cas⁹. Qui subrogādus est in locū alicui⁹ defuncti medici, approbari ꝺz pro idoneo ad minus a septem. is aūt caliter subrogat⁹ nō obtinebit locū defuncti. Sed vltio tpe positus, vltio loco ponet. (Meritis vide q̄ de hoc plene scpsi. ſ. ꝺ di. off. l. j. (Participes) ꝺsos, ꝺsorius. (Primis) i. portionibus, zme lioribus, vel artigoribus. (Septē) scz optimis z pbatissimis, vt. ſ. e. l. magistros. z. l. reddat. (Idoneus) i. sufficiens huic muneri, als ex ponit. quid⁹ z honest⁹. extra de accu. sicut. Quis aūt ꝺs pbare cū ꝺz aliqs nō ee ydoneus. no. extra de elec. dudū. An ppt inopiā minus idonei promoueātur. vide. lv. di. c. j. z. ff. de mu. z hoñ. vt gra datis. ſ. quoties. Utrū cū scribit ꝓ aliquo si est idone⁹ debeat examinari i iu dicio vr extra. no. Jnn. ex de trāſl. iz. z vide q̄ no. ex de pſum. dudum a⁹ accipit idone⁹ id est a iure approbatus. ff. de adul. si maritus. ſ. vl. de hoc pbo scpsi pleni⁹. ſ. q̄eadmo. ci. mu. indi. l. iij. z de que. fid. l. ij. in pb. facultas. (Ita rū) ff. de hoc pbo glit accipiat. scpsi. ſ. de col la. fun. fin. l. j. (Prior) i. pmortuor. (Sed eum) ff. (Qdiuē) i. lo cus (Subiectis) altas substituris. (Ultimus) i. postremus, post oēs alios positus ſm Pap. Cōmodi⁹ qd̄ est a vetustioi semp incipere vr sibi dignitas deferat. instī. de re. di. singulor. Et faciunt ꝺ ad que stionē q̄ filiū pmogenti volēterm auo succedere in regno, comitatu, z hmōi. ac scdo genito q̄ vno ipm gradu pcedit in ralium successiōe pferri, q̄ plene discussi. ſ. de pxoñ. l. vltima. z de priule. eo. q̄ i sac. pa la. mil. l. j. hoc potissime locū hz si neptis eēt q̄ se peteret ad successio nē admitti, z patruo ateferri. nā ēt in successiōe aliox feudox p gsti tutionē regni vr de successiōib⁹ seruāda est sexus pogatiua, vr muli eri masculo pferat. z hoc satis clax est de iure feudox. quo regulariter femia a feudi successione repellit ea rōne q̄ pugnare nō pt. vr li. feu. j. rubr. ſ. hoc aūt notandū. cū em feuda sint de publico introducta. i aut. de exh. er. ſ. optimus. ſ. de castr. pal. pec. l. j. z q̄ ibi scpsi. Que dicant militie i recōpēsationē mali. z p tuitiōe reipublice qui mili tāt patiunt, vel a mole rez ſm Jſid. et hmo. vel a malo. i. duritia. ff. de tes. mili. l. j. q̄ i mulier q̄ a mollicie ꝺz ee nō possunt si dicerem⁹ feu dū ad filiam ptinere masculo existēte intentio tuitiōis boni publici frustraretur q̄ dicere foret incōgruū. Preterea vt hr. vij. ethic. Cor ruptio vbanitatis est ꝓ diuum ad mulierē pueniat. quimo qñ pncī pant vxores here des existētes nō vtiq; sūt ſm vrute pncipātis, sed Regnum ꝓpter diuitias z potentia. vt ꝺz. li. Quare nō sine rōne q̄ dā sapiēs nō est mu digit. Regna regunt virtue, gens tota proclamat simul. Ueh destru lieri com ctio regni a muliere regis. Aū titus liui, de bello macedonico. li. xliij. mittēdū. Alaiores nostri nullā ne puatā qdē rē agere femias sine auctore vo luerūt manu eē potentium ffm viroz z. j. Date frenos iponēti natu re, z idomito alali. Femia em vir facꝰ sez⁹ denigrat honorem, dicit alan⁹ de applactu nature, z luc. in viij. Jn B scru nō legū iura nec ar ma, z aug. super Jo. hmōe. ij. Quid pcius domo vbi feia hz ipiū sus per viz: Recta aūt domus vbi vir ipat, femia obtēpat. Unde audi ui quosdam sapiēs. vocare dias q̄ succedit in regno aliquo, nō regi nam sū ppā sed ruinā. Juste qdē. nā regulariter femine i ppagatio ne sui generis materia sunt ruine ſm Hieronymū: vt scripſi. ſ. qū z q. quarta pars. l. ſi. i ꝑdo satisfactū. vnde mulier q̄uis interdū habeat poreſtatē ligādi z soluendi, vt sunt abbatisse nō tū hz potestatez ordinis aut iurisdictionis. Sed mulieri cōmittit aliqs vsus clauium sicut habere correctionē in subditas mulieres ꝓpter periculuz q̄ imminere posset si viri mulieribus cohabitarent vr habeāt i. iij. pare te sese sancti Thome. q. cvij. ar. iij. z pater. xvij. q. ij. diffinimus. z. c. se. z secū plurib⁹ alijs. z vide. xv. q. iij. ſ. his ita. q̄ ēt iustū est. i. exeludi eā in bonz alijs nō feudalib⁹ obtinere. supra illud illumero. z. xxvij. hō cū morꝛu⁹ fuerit absq; filio ad filiā eius trāſibit hereditas, de q̄ scripſi plenius cōmendās in hoc cōstitutionē reg. in aliquib⁹. s. qū z qui. quar. pars. l. ij. Et ꝑdicta maxime locū habeāt si in feudo esset copia valoziū aut dignitas comitatus, aut iurisdictio a quibus re gulariter femine repellunt, vt predictū est z pz. ff. de reg. iur. femi ne. de iud. cū pretor. ſ. nō aūt. s. de arbi. l. ij. q. vij. ſ. tria. xxiij. q. v. mulierē. ff. de ita. ho. in multis. Ab omnibus em officijs ciuilibus vl publicis sunt remote dicta. l. femine. vbi vero vnica remanet succe deret etiā in regno, z iurisdictionē posset rōnabiliter exercere. ex de arbi. delec. z hoc in regina nostra illustri de facto videmus.

(Impera. ho. Lex. xj.

Grāmaticos: oratores: atq; philosophie pcepto res: necnō etiā medicos preter hec que retro la tarum sanctionū auctoritate cōsecuti sunt pui legia: immunitatesque: frui hac ꝓgatiua pcipimus. Ut vniuersi q̄ in sacro palatio iter archiatros militarūt: cuz cōtinuā primi ordinis: vl scōa adepti fuerit: aut maioris gradū dignitatis ascēderint: nulla municipali: nulla cu rialium cōuentione vexent: seu indepta administratione seu acccpta testimonialem meruerint missionem. Sin ab omni functione omnibusq; muneribus publicis. Nec eorum domui⁹ vbicunq; posite seu militem seu iu-

Universidad de Deusto
Biblioteca

dicem suscipiant hospitandum. Quę omnia etiam filijs eorum ⁊ coniugibus illibata præcipimus custodiri. Hęc autem ⁊ professoribus memoratis eorumq; liberis deferenda mandamus.

Grammaticos. In summa dicit ꝑ gramatici, oratores medici ⁊ philosophi cū adepti fuerit comitiua primi ordinis vel scōi, ab omni munere sunt imunes, hęc quoq; deferūt immunitas etiam liberis eorū ⁊ cōiugibus. (Præceptores) doctores magros. (Prerogatiua, vide. ff. de excu. mu. l. ꝑuate. (Ut) ver. (Uniuersi). i. oēs. (Aut) ver. (Conuentione) als cōditione, als vexatione. (Seu) ver. als scd. (Indempta) als adępta (Testimoniale) per instrumēta si. ff. de fi. instru. si solennibus. vide ꝙ scripsi. ff. de numerar. l. fi. ibi pro fine. (Missione). i. proficiscēdi licentiā. (Sint) ꝑ. (Nec eorū) ꝑ. (Ju dicē) No. ꝙ tenēt oēs excepti his q a tali munere sunt immunes ita recipe iudicē in hospitio suo sicut ⁊ militē, ⁊ vide. ff. de me. l. cūctos. adeo ꝙ si negaretur eis hospitiū licite posset iniuas irrūpe: ⁊ violēt intrare domos. ar. ꝙcum eo si fuus. ff. si fer. vē. si eo ad l. aquil. quēad modū. ff. ⁊ ff. ꝙd vi aut clā. l. fi. ff. si ad. ⁊ arg. ex his que not. Inn. ex de immuni. ecc. c. j. ꝙ quo etiā faciūt eaq; scripsi. ff. de deserto. l. ij. ibi resistendum. et hoc verum si non existant in ciuitatibus domus publice vel regie. vt. ff. de offi. recto. prouin. l. fi. ad hoc etiaꝫ munere clerici ⁊ ecclesie sunt immunes. ff. de sacro san. ec. placet. Itē in regno. p. cincliti reg. ka. fi non possint iusticiarij in domibus prelatorum et ecclesiarū hospitari eis inuitis: nec ineis iudicia criminalia exercer. Et vide ꝙ no. Inn. dicto. c. j. deinmu. ecc. Et in curialibus ꝛlequen tibus curiam regiam aliter est, puisum per. c. honorū papa. qs incipit querelaꝫ ⁊c. (Que omnia) verſi. (Illibata) intacta: incontaminata. (Hec autē) versi. (Post glo. ij. adde. Immo dic de ipsa diguitate. vt scripsi. ꝛ. de de comit. ⁊ tribu. scola. l. j.

De athletis Titu. liij.

Post eos q excusantur eo ꝙ liberalib⁹ scientijs sint imbuti que oēs sub virtute prudentie continentur: subiungit de athletis qui ro bore corporū muniti ad certamē virtute fortitudinis instruūtur. An autē athlete seu pugiles possint ꝓmoueri. vide quod legitur ⁊ not. extra de cle. pug. in duel. c. dudum. ⁊. per totum. ⁊. ij. q. v. monomachiam. ⁊. ff. sed quelibet.

Imperator. Iex vnica.

Athleris ita demū si per oēm etatē certasse corō nis quoq; non minus tribus certaminis sacri in quibus vel semel rome seu antique grecie merito coronati nō emulis ac redēptis corruptis ꝓbentur; ciuilium munerum tribui solet vacatio.

Athlete. Casus. Athlete sunt immunes a muneribus ciuilibus dū tū ꝙ ēt a tenera etate artem pugnandi gesserint tres coronas pro victorijs habuerint, yna saltē collata eis vel corruptis eis cū quib⁹ pugnauerūt ⁊ hoc probēt (Per oēm) sic lxj. di. miramur. ⁊. c. qd ꝓdest. ⁊. xxxvij. dist. relatū. i fi. Sic philistę⁹ fuit vir bellator ab adolescētia sua. j. Reg. xvij. ⁊ Jugurtha vt dicit Salustꝰ. ⁊ Hannibal vt dicit Titus liuꝰ. de scdo bello punica. li. j. in pn. (Etate) vide. ff. ⁊. etate. in ru. (Certasse) pugnasse. (Coronati) Corona ornati ornati seu velati. Et sit aūt corona circul⁹ capitis quasi capitis rota, ⁊ hoc generaliter sumpta. Sz in speciali corona reg. dicit ꝙdema, hāc materiā. scripsi lati⁹. ⁊. de auro corona. in rub. Sepe aūt in athleta ⁊ certamine, ēt victos quoꝝ fuere ꝓbata certamina vulgus cū victoribus acsi iussissent coronare cōsueuit. Maxime cū eos viderit aut dolo aut fraude a victoria fore seclusos, vt dicit de pen. di. j. ꝑōt fieri. Itē nec currētiū soluitur cursus, nec luctātiuꝫ cōtētio ꝛ aliq; forte ceciderint, sed in offensa manēt certamina, qñ ēt pleriq; post vnū vel alterū lapsum maiore gratia vincūt. de pen. di. iij. ille rex. Verus aūt athleta ⁊ corona digⁿ⁹ ille potius est, q fortia ꝓfert iuxta illud Tullij. j. de offi. Fortes ⁊ magnanimi sunt habēdi, non q faciunt sed q perferūt iniuriā, nūq; periculū sine periculo vincūt. Nihil est enī magnū in reb⁹ humanis nisi animꝰ magna despiciens, dicit Sen. in puer. ⁊ ad Lucillū epla. xviij. Nō pōt magnos honores athleta a certamine afferre, q nunq; sugillatus est, sed solū corona deferēda est illi q sanguinē suum despexit cuius dētes crepuere sub pugno, nec ꝓiectus animū ꝓiecit, sed quoties cecidit contumacior resurrexit cum magna spe descendit, multū enim sibi adūcit virtus lacessita. (Tribus) No. per. l. iſtā q nō sufficit illis q ꝓmouētur ad cōuentum vna examinatio nisi triplici corona victorie coronent. Primo in priuata. Secundo in publica examinatione. Tertio cū accipit libꝝ q: semel pōt qs benedicere ēt a casu ⁊ fortuna. ff. de præs. xxx. an. oēs circa medium legis. sed nō pluries cū hoc sit sapiētis ēm. l. cogitare ⁊ cōsiderare multa. in aut. vt ma. debi. ⁊ credi. ff. j. iurta ꝙ in tremis. c. iij. dicit. Bonū est hōi cum potauerit iugum abadolescētia sua. De hoc plene scribit Archy. xxxvij. dist. de qbusdā.

Corona quid est.

nec dz se aliquis doctorē nominare priusq; sibi tradātur insignia doctoratus, cuius in priuata examinatione fuerit approbatus. ar. eꝛ de vsu pal. c. nisi. de qbus dicē. ⁊. de profes. qui in vr. cōstan. l. j. ad fi. q; insignia honoris vestitu ⁊ calceatu temere vsurpare ſm apn. j. floridoꝝ. Verūtū non vr ꝙ assignatio libri sit de substātia doctoratꝰ. sicut nec in cōsecratiōe epi, vt pz eꝛ eo ꝙ legit. xxiij. di. ep̄s. ⁊. lxxv. dist. c. j. Sz cōtra: q; cū rex coronat dat ei liber legis. Cū. ij. Paralipo. ca. xxiij. Ednxerūt filiū regis ⁊ imposuerunt ei diadema, dederuntq; in manu eiꝰ tenendā legē, ⁊ cōstituerunt eū regē, forti⁹ vr hoc necessariū in doctorando cui⁹ officiū mere in libroꝝ lectiōe cōsistit vr pz Deutero. xvij. vbi ꝓcipiunt reges a sacerdotib⁹ leuitice tribus accipere volumē legis. ⁊ Josue. j. c. Nō recedat volumē legis ō ore tuo cūctis diebus vite tue ⁊ hoc est veri⁹ ꝓ quo ē ēt satis aperte. xxxiij. dist. lector. ⁊ ibi habeť que verba debēt illi dici cū liber tradit (Certaminis) Pugne (Merito) Meritis nāq; prestant corone vt hic. Itē officiaꝫ honores. de quo scripsi plenius. ⁊. de diuer. offi. l. j. ⁊ facit aperte illud apli. ij. ad Thimo. c. iij. Bonū certū certaui, cursū cōsummaui. fidē seruaui. in reliquo reposita est mihi corona iustitie (Emulis) inuidentibus, obtractorib⁹ seu oppugnatoribus, sectatoribus. (Corruptis) pollutis, fractis, viciatis. ⁊ facit. liij. de seruoꝝ. Et nota ℨ multos conuentuatos qui ꝓ gloria doctoratus vt subli miores honores potioraq; stipēdia assequanť affectione virtutis. i. sciētie ꝓcul pulsa, corruptis doctoribus ⁊ creditoribus studioruꝫ dño cecū animal offerentibus. xlix. dist. c. vlti. onus doctoraꝫ⁹ assumunt, ⁊ vestiū pompis ⁊ deauratis calcaribus inuitentes plurimos dānose decipiunt, cōtra quos est ꝙ plene scripsi aduersus magistratus ⁊ iudices imperitos. ff. de decu. oēs. j. post gl. vlt. Et optime. xl. dist. c. fi. nō em̄ gradus elegantioꝝ sed vite meliorꝭ actio cōprobať. xxiij. q. iij. sicut. xvj. q. j. sunt nōnulli. Debet enim pot⁹ esse discipulus quisquis doctor esse desiderat, vt possit docere que didicit et. j. qui minime literis operam dedit præceptoꝝ literarum esse non pōt. lix. dist. ordinatos. Quid enim subiectis. i. discipulis prestaturi sunt qui antequā discipulatus attingant limen tenere locum reginiminon formidant. ⁊. e. di. c. pece. nullus em̄ prius debet docere ꝙ discere. ea. di. c. j. Qui enim alioꝝm locum occupat non capit honorem sed onus assumit. viij. qō. j. illud, in fin. Et adde hic quod ibi not. Unde gregorius in pastorali. c. xxij. cum spirituale aliqd a subditis pastor inquiritur, valde ignominiosum est si tunc queratˢ addiscere cum questionē debet enodare. Ridiculū quoq; est non soluꝫ dominum legalium fontium se dicere, quinetiā seipsum fontem institutionum legalium appellare, propter quod omnū tenetur ingenia irrigare, ingenū vero suum arescere propria siccitate dicit Tullius. vj. rheroncoꝝ. Et ideo doctores indocti vocantur fontes sine aqua, ⁊ nebule turbinibus agitate. ij. q. viij. secuti sunt. in fin. Ad hunc itaq; militie gradum adhibendi sunt nō illi qui vano militie noie inania lucra sectantur, sed qui necessitudinē doctoratus solitudinibus de bitis exequantur. j. de cohorta. per illiricū. Et qui voto adipiscendi honoris cum onere magisterium expetunt, non qui studio exercēde cupiditatis ambierint, vt velut in meliori fortuna positi ⁊c. j. de diuer. offi. ad splendidiorꝭ. Temerariū nāq; est ad legum interpretationē ꝓcedere. in auren. de fil. añ do. instru. na. post ꝓcipiū. Cū sint nōnulli doctores legis esse volentes nō intelligentes que loquūtur, neq; de quibus affirmāt. Scim⁹ aūt ꝙ bona est lex siqs ea bñ vratur dicit aplus. j. ad Timo. c. j. Indoct⁹ itaq; si docere ꝓsumatur nihil agit indoctus vt ait Ber. in epistolis ⁊ certe laudabilius ageret si aliena inuerecūde disceret, nō sua impudēter igereret. ſm Hieronymū in epistola ad paulinū. Hec omittamus illud Ber. super cantico sermone. xviij. Sō ruum est spargis ⁊ pdis si priusq; infundaris, tu totus semiplenus effundere velis, contra legem arans in primogenito bouis ⁊ ouis, primogenitum tundens numirum vira atq; salute quā alteri das te fraudas, dum sana vacuꝰ intentione, gloie inanis vento inflaris, aut terrene cupiditatis veneno inficeris, ⁊ letali a postemate turgens niteris. Quamobrē si sapis conchā te exhibebis, ⁊ nō canalē, hec liquidem pene simul recipit ⁊ refundit, ille vero donec impleatur expectat. ⁊ vide. xlv. distin. c. vlti. ⁊ quod scripsi. ⁊. ff. stud. li. j. vz. ro. l. j. in ꝑbo. discipuli. post principiū note. Oportet quoq; doctorē ꝓius excellere moribus. deinde facundia. ff. titu. progi. l. magistros. ⁊. j. de professo. qui in vr. constit. l. j. doctorum qui dem ordo ꝓcipuus est in ecclesia dei. extra de hereti. cum ex iniuncto. c. sicut. Unde peccat is qui nō est ydoneus ad docendum si doctoratum petit, qui autem ydoneus est si ꝓ communicanda scientiā hoc postulat, meritorium est ſm Tho. de acquo, vt no. Archy. xlviij. distin. ꝓhibentur. Iniquum est enim vt ei tradatur gubernatio nauis qui remum tenere non nouit. xl. dist. ante. Multo quippe tempore quis discere debet vt postea doceat. ⁊ inter bonos semper debet sectari meliores. xvj. qſti. prima. sic viue. Quod si doctoratus desiderium quez titillat, discat prius docere quod possit, ne miles anteꝙ ꝛpto, nec prius magister ꝙ discipulus esse videat. ea. qō. si clericatus. Item poll. libro sexto cap. v. quez inueries qui docere possit quod ipse non didicit? ⁊ libro. vij. capitulo. ij. Quid ineptius est fluctuare

exfluctuare in singulis. ⁊ nullius rei habere certitudinem ⁊ nomen philosophi ꝓfiteri. Nā qui de oibus dubitant eo ꝙ mihil certū habent, tam a fide ꝙ a sciētia alieni sunt. ⁊. c. xxiij. In forma illoꝝ qui aures audiēdi habent, non modo ridiculosus. sed quodāmodo vesanus irrūpit, quēcūq; philosophia vt sequerē diligentius nō instruxit. Unde ⁊ ambrosius super lucā. c. ij. Si maria a pastoribus discit, cur tu declinas discere a sacerdotibus? Si maria añ ꝓcepta apostoli ca tacet, cur tu ꝓcepta apostolica magis cupis docere ꝙ discere? Mihil em̄ aliud est doctoratus honorē indigno tribuere ꝙ clauē sciētie tollere. Ipsum doctorē in eidem sapentie non intrare, ab ingressuꝫ alios ꝓhibere luc. xj. in fi. ve vobis vitis peritis ⁊c. ⁊ Hieremie. ij. Tenetes legem meā nescierunt me. vnde hi a deo probati sunt q bñ docere pñt. xxiij. q. vlti. c. vlt. in fi. Si aūt ex his que debite regruntur defuerit, aliqd, doctoratus nō est, nec pro doctore tenendus. xxxviij. dist. que sacerdotibus. Et ibi solus perfectus doctoraⁿd⁹ est, q: solus bonus est honorandus vt dicit. iij. ethicoꝝ. Cū aūt honor indigno tribuit dignitas maculat. ff. si fer. aut libe. ad decurio. aspi. l. j. Et cū honor sit virtutis ꝓmiū, non dz indignis tribui. e. li. ethicoruꝫ. Sed hec omnia veluti ⁊ alia virtutis ⁊ officū ꝓmia sancta ⁊ casta esse oportere, neq; ea aut cū improbis cōmunicari, aut in mediocrib⁹ hominib⁹ ꝓmulgari. dicit Tullius. ij. rhetoricoꝝ. Ut qp pe doctorali cathedre honorem impendunt qui bene docent in cathedra. Nec oīs doctor doctus est, sed oīs doctus doctor est. xl. dist. multi. ac hodie vanitas vanitatū ⁊ super oia vanitas plus honoris desert vestib⁹ ꝙ virtutibus plus venustati ꝙ honestati. vt ait Inn. de miseria humane cōditionis. Nō aūt ꝛ insignia honoris vestitu ⁊ calciatu temere vsurpare ſm apn. j. floridoꝝ. ꝓ hac materia vide. xxxvj. xxxvij. xxxviij. ⁊. xl. distinc. p totū. Scio mediocꝝ addocto ratū minꝰ idoneū pōpositꝰ, recepisse conuentū tandē veritate vulgo nota cessanctib⁹ lucris falcastrū ferebat, virtūtꝫ olinarū putato: esse et⁹. Itē qlis debeat esse magister, eiusq; doctrina, ⁊ in qb⁹ dz scholares excedere. ⁊ de his qui nimis maturant ad cathedrā obtinēdaz. vide extra de maio. ⁊ obe. humilis. vē. q. j. nouacianus. viij. q. j. qualis. xvj. q. j. sic viue. ⁊ quod not. in eis. Sed quid inutiliter in his pene vacamus, hodie nedū apud rudes populos: sed etiaz apud principes ⁊ optimates indoctos solū doctoralem habitum concernentes nouimus exaltari, doctores huiusmodi aptos ad discendus potius ꝙ docendum hodie implerum cernimus illud Eccle. ix. Non est sapientium panis nec prudentiꝫ diuitie: nec scientiū graria. vbi Hieronymus, idemus in ecclesia imperitissimos quoq; sedere: ⁊ qui nutriuerunt frontis audaciā ⁊ nobilitatem lingue consecuti sunt: dum non recogitant qd loquantur prudētes se ⁊ eruditos arbitrāntur: marime si rumorem vulgi habuerint qui magis dictis leuioribus commouent. Econtrario eruditū virū latere in obscuro persecutiones patientem: ⁊ non solum in populo grariam non habere sed inopia ⁊ egestate tabescere. Impletiꝫ videmus illud Boetij. Turpius nō solum ꝓmiꝫs caret verum etiam sceleratoꝝ pedibus subiecta calcatur: ⁊ in loco facinoruꝫ supplicia luit. Audemus ⁊ alios in curijs clamatores: ⁊ quodā lenocinio ⁊ venustate verborum excitare, plausus risum excutere: audientes in effectu letitie concitare. Sz certe consolandum est: q: hoc postremū insipientie signum est eoꝝ ⁊ qui loquuntur ⁊ qui audiunt alia, quia in certo statu feruntur oia manifeste ꝓuenūt: ⁊ in futuro est nō in ꝓsenti retributio meritoruꝫ. vt ibidē dicit Hieronymus. Onꝝ pleriq; sibi doctoralē habitū absꝫ virtute scientie vendicantes: despiciant alios non doctores in terdū scientia pleniores. cōtra quos. xxx. dist. si qui virorum. Maceratio ⁊ etiam piemia. ff. de pollicita. l. septicia. alias. l. honoris. ⁊ de reiudi. cōmodis. Post tertiam glo. adde q: senex equus tarde addiscit amb̄ulare. ff. de edili. edic. ꝓcipiunt. ℨ. tria vero.

Debis qui non impletis stipendijs sacramenta soluri sunt. Titu. liij.

Imper. Ant. a. Lex. i.

Gnomtnie causa sacramento liberati honoribus abstinere debent. A muneribus autem ciuilibus excludendi non sunt.

Gnominie. Casus. Miles ignominiose a militia missus honoꝝ nō fruitur, a muneribus autem siue oneribus non excusatur. (Ignominie) dicit ignomia quasi sine nomine, que imponitur ei q in aliquo crimine deprehendit eꝛ quo definit habere nomen. (Causa) Hic not. ꝙ in omni eo quod agendū est causa requiritur, ad ꝙ etiam. ff. de adi. le. legata inutiliter. ℨ. j. magis enim cā facti quam ipsum factum attendenda est. ff. de fur. verum. ij. vij. q. j. scias. xxiij. q. iij. quid faciet. ⁊. q. viij. occidit. Nihil etiam deus agit in terra sine causa, vt dicitur Job. v. Sic etiam est causa legandi. ff. de leg. ij. cum pater. ℨ. dulcissimis. vbi de hoc. Item causa faciendi. ff. de fur. verum post princi. ⁊ extra de accusa. cum dilectus. vide qō ibi no. Itē cause possidendi. ff. de acquirē. poſ. l. iij. ℨ. genera. ⁊ ibi in fi. ℨ. probatur. ꝙ licet diuisio debeat esse bimembris, tamen sufficit si est reducibilis ad bimembrem. Item causa stipulandi. ff. de do. excepť. l. ij. ℨ. circa. Utrum ergo valeat stipulatio sine causa cōtracta quod non videtur vt etiam ibi not. Item quia verborum obligatio sine cā nes sunt ⁊ pendunt ex negocio cōtracto. ff. de verb. obliga. l. v. ℨ. cō anvaleat. ditionales. ibi nam ⁊ ipse ⁊c. qui textus hoc determinat secundum Dy. ad quod est etiam quod not. de acqui. re. do. nunc ℨ. ⁊ de pollici. l. j. ℨ. j. ⁊ facit. ff. quando di. le. ce. huiusmodi. ⁊ optime. ff. de dona. hoc iure. in princi. nuda quidam ratio ⁊c. e. tit. nuda. ⁊. ff. de pac. creditori. Conuentio quoq; sine causa non valet. ff. de pac. si conuenerit. Itē vniuscuiusq; contractus initius ⁊ causa. ff. mā. si procurator. in princi. Et est ratio quare stipulatio sine causa concepta non valet quia causa dicitur principium vniuscuiusque rei. ⁊ dicitur a chaos quod sint omnium rerum principium secundū Papiam. Ipsa quoq; est impulsus animi ad aliquid agendum sēm Aristotelem. Itē causa dicitur a casu quod venit, est enim origo ⁊ materia negocij secundum Isido. Preterea causa est propter quod vnumquodq; fit, ⁊ dicitur a cahos ſm Pap. vt predictū est. Et de hac quęstione no. Guil. in specu. de do. ⁊ contu. ℨ. ij. ver. sed cum. ⁊ Roffre. in li. de con dic. si causa. ⁊ in tit. de certi. cōdict. eꝛ stipulatione. Hzo vero not. in summa. aurē. de instru. cau. ℨ. ij. quod si est de confes. ⁊c. ℨ stipulatio sine causa valet ⁊ dicit ꝙ in. ℨ. circa stipulatio respectu cause habet que quidem causa non suberat. ⁊ ideo oponitur exceptio doli. Sed contra Hzo. est. ff. de fideius. ℨ. stipulatus. Item est causa conuentionis. ff. de pac. si conuenerit. Item causa pollicitationis. ff. de pollic. lege. j. ℨ. j. Item causa iustitiendi heredes. ff. de heredi. instī. l. fi. Itē causa ꝓhibendi. ff. de leg. j. filiusfamilias. ℨ. diui seuerus. Itē causa iurandi. ff. de ope. li. vt iurisiurandi. Item causa transactionis. ff. de transac. cum hi. ℨ. in causa. Item causa eꝛ qua debeatur. ff. de le. j. huiusmodi. Item causa propter quam periculum subitur. ff. solu matri. in his. ℨ. mancipia. Item causa dicendi extra de verbo. signi fica. intelligentia. Item causa ꝓcarū cōcedendi. ff. de ꝓca. l. ij. ℨ. fi. Itē causa iniurie faciende. ff. ne iniur. iniuriarum. ℨ. j. que magis. ꝙ ipsa iniuria intuenda est. vt ait Titus liuius. iij. ad vrbe condita. Item causa pacti. ⁊. de pactis creditori. Item causa missionis ⁊ contradictionis. ⁊. de edic. di. adri. tol. l. fi. Itē causa milites ad alia loca transferendi. ⁊. de offic. magi. mali. l. penulti. in fi. Item causa omandi. ff. de edili. edic. ediles. ij. ℨ. vendendi. Item causa fugiendi, eo. titu. quid sit fugitiuus. ℨ. j. ⁊ seq. Item causa missionum. ff. de his qui no. infa. l. ij. ℨ. ignominie. ⁊ de re mili. milites. ℨ. missionū. Cet breuiter quoties aliquid agit quod exhozbitat a iure communi de causam quare id facit adiicere. ff. de appel. reci. sciendum. ad qō repellens in auten. de iudi. ℨ. oporter. ff. solu. mat. viro. ⁊. de iudi. properandū. eps an de ℨ. illo. de iureiur. generaliter. ℨ. finaurem non rite, vnde Tullius. j. de offi. Hec agere quicq; debes cuius non possis causam probabilem inserere. reddere. Nam ⁊ temeritas est fine causa quid agere velle. iuiti. de dona. ℨ. alie. Et vide extra de reſcri. ſi quando. ⁊ quod ibi not. Hec faciunt ad qōnem an sufficiat allegare statutū, si cā statuendi nō allegetur: ⁊ videtur ꝙ non arg. ꝓdictorum iurū. ⁊ no. xij. di. oia. Sz ar. contra. ff. de legi. non omnium. ⁊. xxiij. q. iij. nabuchodonosoꝛ. de hoc scripsi. j. de cur. pu. vt agendi. Sed qd si eps repellit electuz vel presentatū, an debeat causam inferere. Non vr cum ꝓsumatur pro eo. extra de renū. in ꝓsentia. de proba. post cessionē. de elec. bone. ⁊. ad l. iul. repe. sancimus. poterit enim cū repellere nullo contra ipsum exꝛcipiente, vt extra de elect. venerabilem. ⁊. c. cum nobis olim. ⁊ teneť superior ex suo officio inquirere de defectu. nam debet eligentiū cōscientias examinare. eo. tit. dudū. i. merita electi personam, etatē, ⁊ formam electionis inquirere. e. ti. mihil. ⁊. c. dudū. ⁊. c. scripti. ⁊. c. cuz dilecti. Mihil enī ex canonicis institutis obstare debet electo, d. c. nihil. Et electus docere debet canonice suam electionem fore celebrata vt pz extra de do. ⁊ contu. cum dilecti. Sed dic ꝙ cām dz dicere ar. ⁊. scriptorum iniurium. ⁊ pz extra de fil. presꝛ. ex transmissa. ⁊. c. veniēs. ⁊. c. proposuit. ⁊ de elec. postq̄. vide ꝙ no. extra de iure pa. nullus. in fi. ⁊. c. pastoralis. in glo. sed quis probabit. Item in citatione causa est exprimenda. vt scripsi. j. de castrensia. l. fin. in verbo nudis. Sed si fiat sine causa: ⁊ vel reus cōparet. vel procuratoꝛ constituit, habebūt inducias ipse quidē ꝓcurator vt consulat dñm. ⁊ principalis vt deliberare possit. vt patet extra de cita. preterea. ⁊ ex his que no. Inno. extra de ꝓcu. dilectus. in fi. Item not. ꝙ causa sumitur multis modis. nam sumitur ꝓ impulsu animi ad aliqd faciendum. ff. de positu. l. j. ℨ. sexū. Cūq; causa est id ad cui⁹ esse lequitur aliquid ⁊ fm hoc sunt due cause essendi ⁊ due fiendi. vt not. Jo. mo. in ꝓcemio. lib. vj. Et sic causa est ꝓpter quod vnūquodq; fit. ⁊ tunc dicitur a chaos quod fuit principium omniū. ⁊ infert necessario rūc suam cām: q: cōstitit in iure, ⁊ est rationabilis. sicut eius remotio pimit cām. no. extra de iude. ita quoñdaz, sed occasio cōstitit in facto, ⁊ tis mo est iniusta. vt no. Posti. extra de ma. ⁊ obe. solite. vū. puerb. xij. Occasionē querit q vult recedere ab amico. Itē cā est mod⁹ siue forma. tur. Et dicit de preteritis attendēs suasio, vt maritus legat vxori ea que eius cā parauit. ff. de au. ⁊ ar. leg. quī⁹. de cōdi. indi. l. dam⁹. Cūq; ponit ꝓ explicatione facti. ff. ad. l. aquil. si ex plagis. ℨ. tabernarij⁹. Cūq; pro ℨctu, eꝛ de pl⁹ pet. c. j. Cūq; ꝓ controuersia. ⁊. de trāl. eās. eꝛ

Corona quid est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de.v. fig. foros. de iura. calun. c.vl.li.vj. vt hec no. Paulus de liazarijs in cle. de sepul. dudū. ¶ Itez cā. i. res vel hereditas. insti. de pu. sub. §. igit. z vide q not. ff. so. ma. l. j. Adeo aūt causa in quolibet negocio est necessaria vt ēt deus qui q vult facere pōt, reddar cās eoz que agit, ne facere videat iniuste fm illd q scriptū est. vt insticieris in sermonibus tuis z vincas cū iudicaris, vt ait Hie. xj. c. sup Hieremiā. De teste an debeat reddere cām dicti sui. dic q interrogat' tenetur als nō valet eius dictū. ff. de testi. solū. z no. Inn. e. ti. Preterea q dz ex quinq; sensib' corporis apta reddi fm eūdē. e. ti. cū cā. z in spe. de testi. §. nūc tractādū. z plenius scripsi. j. de re mili. nemo. in no. magna. De appellatione recipiēda vel reūcienda. cū hoc cū cā fit semp agēdum, immo is q iudicauit. z appellationē interpositā non recepit. iu dici ad quē appellatū est. tenet cās rescribere q̄re. ipsas appellationē interpositam nō admisit. ff. de app. reci. sciendus. ad quē spectat hoc attendere, verū ad iudicē qui sniaz tulit. an ad iudicē ad quem fuit appellatio interiecta pleni' no. Inn. extra de offi. dele. pastoralis. in gl. mirum vr de cā excōmunicationis. vide q no. Archy. de sen. ex. c. j. li. vj. in verbo cām. Itē no. q cā z rō differūt. nam cā precedit, rō vero sequit. Cā eñ est impulsus animi ad aliquid agendum, rō est agēdorum ex cā venientiū ordo fm philosophū, vt colligit. ff. de acq. re. do. l. nam q̄ in princ. (Abstinere). i. cohibere fm canones. vera abstinentia est abstinere a peccatis de cōsec. di. v. ieiunio. z de pe. di. iij. nihil prodest. Boni quoq; ēt a licitis abstinent duplici de cā. xxvij. q. ij. sunt q. z. xxiij. q. iij. christiano. z q̄tū ad salutem non sufficit abstinere a malo, nisi fiat q bonū est. xxj. q. v. de forma. xxxv. di. eccles sie. in fi. Et prosper. ad iulianū cpm. lib. ij. c. xvj. Ille abstinens vere credendus est. q vitioz omniū liber effectus ac recisis corporeis voluptatib' elaborat. nō vt cōcupiscentia sue carnis exsatiet, sz vt moz talem vitā necessariorū preoptīde sustentet. Abstinēria quoq; ciborū multipliciter cōmēdat z persua det. xxv. di. sexto die p totū. de cōse. di. v. nō dico. vsq; ad. c. nonnunq̄. De hac seo papa in sermone de ieiunio. z. diei. Seper virtuti cibus ieiunū fuit. De abstinentia quo qz caste cogitationes, rōnabiles volūtates, salubria cōsilia, z p volū tarias afflictiones caro cōcupiscentijs moritur z virtutibus spūs in nouat'. In abstinētia vero ertones gentilū sectātes excōmunicent seu anathematizant. xxv. di. si qs presbyter. Vera ēt abstinentia respicit persone validitudinē, tēporis opportunitatē, ciborū qualitatem z quātitatē. xlj. di. q. dicit. z hec si discreta sit. cōmēdat. e. di. q. sqs. de cōsec. di. v. nō mediocriter. que maxime cōuenit epis z predicatorib' xxxv. di. ecclesie. hec potissime agenda est tēpore quadragesime. de cōse. di. iij. statuimus. z. ij. c. se. Abstinēs aūt arguit si cibos quantū cunq; viles assumat, aude. xlj. di. delitie. z. d. c. q dicit. Preterea ab abstinentia morbos corporeles curat. de cōse. di. v. ne tales. z. c. legi mus. z cū a carnibus abstinem', a sementinis ēt carnū abstinere de bemus. di. iij. deniq;. An aūt seruus sine licentia dñi, filius vel filia sine licētia patris vel cōiuge sine licētia cōiugis pōt emittere votum abstinētie vt aliud simile no. Inn. extra de voto. scripture adde que scripsi. j. de vesti. olo. l. iij. (Al' munerib') ver. Ex quo voluerūt q dā dicere q infamis possit in abbatem assumi: q̄ est opus solicitudinis z oneris potius q̄ honoris. ad hoc vide q no. extra de eta. z qua. c. tuam. In pma gl. ibi missionum. Adde vt dicta. l. ij. §. ignominie. Et ibi infrinitatem. adde immo senectutem. Lucas de penna.

Testis an debeat causam dicti sui reddere.

Abbas an possit esse is qui est infamis.

¶ Imperator Diocle. Lex. ij.

CUm ob prouecte etatis senium sis dimissus honestam missionē consecutus te esse ambigi non pōt. Habebis itaq; a ciuilibus muneribus nec non et honoribus vacationē. Non tū p̄uilegia ea que his competunt q pleno stipendiorum numero fungun tur vsurpare te ius permittit. Nā non perfecto statuto militie tempore nec omnibus stipendijs decursis sacramento solutum te esse etiam ipse confitearis.

Abstinētia ciboz est valde commendabilis.

negatio geminata affirmat.

CUm ob prouecte. Propter militiā multa p̄uilegia data sunt, eis tū q impleto militie tpe scz. xx. an. pro republica militarunt j. l. proxima. z. j. de re mili. l. ij. Si igit minori tpe militās ob senectutē militia missus est aliqs, nō his p̄uilegijs immunitatis fruetur, sed p tpe quo militauit vt dicit gl. (Cū) cōiunctio cāiis. (Prouuecte). pcedētis. (Senū) Ultima etas post grauitatē. (Ambigi). i. dubitari. ff. de legi. nō ambigit. ff. de rei ven. l. ij. aīs exponitur. i. q̄e honoze fulciri. ff. de aduo. di. iudi. l. binos. (Habebis) ver. (Nec nō) ver. Et hec geminata negatio. affirmationē inducit. vr. j. de pred. tra mia. l. ij. vide q̄ ibi scripsi. (Ston cū) v. (Ulcerpare) vide. ff. de decur. oēs. j. (Sū) ver. z expone. i. q; vel ppie accipe. (Statuto). f. xx. annozum. (Nec oīous) ver. (Decursis) vide. ff. de predi. cur. l. iij. (Solutū) liberatū. ¶ Post gl. f. ppetuo adde. hoc nō dicit ibi sed sic ibi legitur q militie tps in desertione impleuit emerito peruat'. z sic mihi ad rubzū. Sed forte gl. voluit allegare. §. prece. pro numero tpis Sed hec non sequitur. nā intentio legis est ibi q numerus tpis quē faciat emansorem, aut desertorem non q̄ pro tpe quo non militauit immunitate priuetur, sed intentio glo. melius probatur ex hac. l.

¶ Idem. a. Lex. iij.

VEteranis ita demū onerū munerū psonalium vacatio iure conceditur: si post vigesimū annū militie oz in legione vel vexillatione militauerunt: honestam vel causariam missionem consecuti esse ostendant. Unde cū te in cohorte militasse cōmemoras intelligis supernacuo vacationem tibi velle flagitare.

Legiogd sub. l. j. (Vacatio) immunitas. (Legione) De hac habet. §. ti. q. l. j. significat z vnde di citu

VEteranis. ¶ Casus. Qui militauit. xx. annis. z sic dicit veteranus. z a militia honeste, vel alias causarie missus ondicitur, gaudet immunitate q̄ veteranis a lege concedit, nec est op' hanc a principe impetrari. (Veteranis) vide. §. de his qui spon. mu. Et dz fm Duc. a lego legis, hec legio legionis q̄ legebantur. i. eligebant q de legione debebāt esse. Vel legio a lege q̄ lege in castris se habebant. vel q̄ lege in legione dispositi erant. ¶ Proprie aūt lingua macedonū dz phalās. quā alij dicunt palangā. gallozū caterua infra lege dicit. Dz aūt macedones palangā vocat, nos cuneū dicimus, vt ait Titus liui' de bello macedonico. Et sunt in legione sex milia sex centi sexaginta sex homines. In cohorte maioze quingenti. In minori trecenti. In manipulo ducenti. In centuaria centum. In turma vel ala. xxx. sed turima peditum. ala equitum. In decana sunt. x. Et a legio legionarius in legione existens vel ad legionem pertines fm Hug. vel dic vt no. ff. de his qui not. infa. l. ij. in prin. Sed certe super hac materia multas varietates seu diuersitates inuenī. aliter enim de talibus ponit Titus liuius. vij. ab vbe condita. aīr vegetius. ij. de re mili. c. ij. v. vj. vij. xv. z xvj. curiosius ibi videat. Nam verba eozum hic apponere foret pluribus tediosum, z materia obtrectandi. Quelibet aūt cohoris habebat vnū centurionem. §. de resti. mili. l. j. (Vexillationi). i. numero maioris militie. de hoc vide q̄ scripsi de erog. mili. anno. prouinciali. (Uti) ver. (Cohorte). i. particulari militia. ff. de insa. l. ij. §. exercitum. (Flagitare) flagitat q fortiter petit, rogat, exigit, interrogat fm Papi. ¶ Dolt glos. vt infra. ad de. z. §. de excu. ver. l. j. z vide extra de renuncia. c. j. in fi. cum tibi not.

Testimonium ferre dignitas est.

¶ Quibus muneribus excusantur hi qui post impletam militiam vel aduocationem per prouincias suis cōmodis vacantes cōmorantur. Et de priuilegijs eozum. Et de conductoribus vectigalia fisci. Titu. lv.

¶ Vectigalium. i. tributorum que fisco pro mercibus exsoluuntur, que maxime per mare vehuntur.

¶ Impera. Dio. Lex vnica.

NOn alios a muneribus z honoribus vacationē habere q̄ qui mancipatum suo nomine vectigalia fisco conducunt certum est. Quare cos q ab his conductoribus quedā exercēda accipiunt: nullis priuilegijs esse munitos haud dubij iuris est.

Abbas est nomen solicitudinis portēs honoris.

NOn alios. Qui conducunt a fisco vectigal. certa immunitas te letantur q̄ non habent q ab his condictorib' cōducunt z donec conductio durat. (Quare) ver. (Dis). f. conductoribus alias est in textu (Quedaz). scz vectigalia vel eozum membra (Priuilegij). ff. de publica. licitatio. §. fi.

¶ De libertinis. Titu. lvi.

¶ Dixit supra de his qui a muneribus excusantur, nunc de his q̄ ab honoribus repelluntur, sed ad munera compelluntur.

¶ Imperator Diocle. Lex vnica.

CUm ob prouecte. Propter militiā multa p̄uilegia data sunt, eis tū q impleto militie tpe scz. xx. an. pro republica militarunt j. l. proxima. z. j. de re mili. l. ij. Si igit minori tpe militās ob senectutē militia missus est aliqs, nō his p̄uilegijs immunitatis fruetur, sed p tpe quo militauit vt dicit gl. (Cū) cōiunctio cāiis. (Prouuecte). pcedētis. (Senū) Ultima etas post grauitatē. (Ambigi). i. dubitari. ff. de legi. nō ambigit. §. de rei ven. l. ij. aīs exponitur. i. q̄e honoze fulciri. §. de aduo. di. iudi. l. binos. (Habebis) ver. (Nec nō) ver. Et hec geminata negatio. affirmationē inducit. vr. j. de pred. tra mia. l. ij. vide q̄ ibi scripsi. (Ston cū) v. (Ulcerpare) vide. §. de decur. oēs. j. (Sū) ver. z expone. i. q; vel ppie accipe. (Statuto). f. xx. annozum. (Nec oīous) ver. (Decursis) vide. §. de predi. cur. l. iij. (Solutū) liberatū. ¶ Post gl. f. ppetuo adde. hoc nō dicit ibi sed sic ibi legitur q militie tps in desertione impleuit emerito peruat'. z sic mihi ad rubzū. Sed forte gl. voluit allegare. §. prece. pro numero tpis Sed hec non sequitur. nā intentio legis est ibi q numerus tpis quē faciat emansorem, aut desertorem non q̄ pro tpe quo non militauit

Onditio libertinitatis de muneribus ciuilibus tribuere non potest excusationem: nec in ea quidem ciuitate vbi domicilium libertinus habet.

Onditio. ¶ Licet libertus ad dignitatem nequeat aspirare, a ciuilibus tamen muneribus non excusatur. Hodie aūt etiaz ad honores ascendit q̄ per manumissionem regeneratus est, z redditus virtuti pristine libertatis. in aūt. vt liber. de cete. post pri. coll. vj. Et pūt hic facere q infamis possit tabellio fm bar. q̄ fallum est, vt scripsi. §. de decu. vniuersos. (Nec in ea) nec in alia. Sic arguitur. ff. de ficca. in lege cum ibi not. in glo. z est simi. ff. de extraordi. cri. l. ij. z. §. de bo. proscri. si filius.

Rex eo ronandā repellatur pter crimen. Infamis negat esse notarius.

¶ De infamibus Titu. lvij.

¶ Imperator. Lex vnica.

INfames psone. lz nullis honoribus (q integre dignitatis honibus deferri solent) vti possunt curialium. tū vel ciuilium munei. ū vacationem non habent. Sed z solemnibus indictionibus ob tutelā publicam eos satisfacere necesse est.

Infames

INfames. ¶ Casus. Lz infamis a dignitatibus z honorib' arceatur, a curialibus tū ciuilibusq; muneribus excusationem non hz. Sed illa ob tutelam publicam gerere dz cum inducunt eidē (Infames) vide. §. de decur. nec infames. (Integre) incolumis. plene. (Dignitatis) vide. §. de anno. z trib. obsistere. sed hic expone. i. Ex quo pt̄z q̄ status est generale nomē dignitatis qua si satis ridiculum vr dicere quod infamis possit esse tabellio, de quo scripsi. §. de decu. vniuersos. Et nota q̄ qui nō est infamis dicit habere integram dignitatē. (Dūt) vt. j. de re mili. l. iij. z vide q̄ scripsi. §. de decur. infamia. (Curialiū) ver. (Uacationes) immunitatē. (Nō habēt) Contra hoc insiste duabus rōnibus. Primo subire tutelam est onus: q: tutelā appellat lex onera. vt inst. de excu. tuto. §. itē tria onera. z. ff. de excu. tu l. ij. iij. iiij. z. v. z quilibet cogit subire tutelam nisi legitimam excusationē habeat. ff. insti. z. §. e. ti. Sz cū infamis a tutelis vbicis excusetur. ff. de excu. tut. sed z milites. §. ignominia. z tutela sit mun' publicū. ff. de mune. z hono. l. ij. in prc. ergo infamia prestat immunitatem a munere. Solutio reddit. in. d. §. ignominia. Sed o sic ferre testimoniū est munus. not. §. de testi. si qñ. ad q̄ cogit vnusquisq;. ff. de tabu. ex his. locum. §. hoc interdictū exhibitorū, nisi lege excusēt. ff. de test. lege iulia. vnde als dicitur pōdus humani testimoniū. xvij. q. iij. ipsa pietas. Sed cum infamis excusetur a testimonio. ff. de testi. l. iij. in prc. z. §. j. ergo etc. Sol. nō excusatur, immo repellit sicuti z ab aliis dignitatibus, ferre quippe testimoniū est dignitas. xxvij. q. v. preceptū. z no. extra de testi. testimonium. que non cōferrur infamibus. j. de dig. l. ij. Itē est actus legitimus. §. de heredi. q̄m. extra de testi. lz ex quadam qui sunt infamibus interdicti, vt ibi. z vide in spec. de teste. §. j. ver. ītē excipit q̄ est infamis. Item ferre testimoniū est officiū publicū, vt no. §. de li. cā. fi filium. in gl. quātum etc. in fi. z pt̄z. ff. de testi. scio. z quemadmo. testa. aper. si quis ex signatoribus. (Sed) ꝑ. (Solemnibus) vide. §. de fide instru. l. j. (Indictionibus) vide. §. de anno. z tri. indictiones. z de indic. in rubri. (Tutela) custodia. procuratione, defensione. Et ex hac. l. dicit Inn. extra. de eta. z quali. cuā. in fi. q̄ minus vitium, seu defectus repellit quem a sacerdotio q̄ ab abbatia. Et ratio q̄ abbas potius est nomen sollicitudinis q̄ honoris. xvij. q. ij. hoc tantū. Ad idez est aperius. ff. de mune. z hono. cui muneris. z. l. dist. accedens. in fin.

Abbas est nomen solicitudinis portēs honoris.

¶ De Reis postulatis. Titulus. lvij.

¶ Imperator. Aleran. Lex vnica.

REos criminis postulatos nouos honozes appetere nō debere: canteq; innocētia sua purgarent: z a diuis parentibus nris. z a me sepe rescriptū est.

REos. ¶ Casus. Delatus de crimine ante finitam cām ad nouos honozes ascendere nequit. (Criminis) Crimen a carendo nomine dicitur, vt furtum z cetera, que non occidunt, sed infamant fm Pap. (Postulatos) id est accusatos. §. si reus vel accu. mor. fu. l. j. Quid si non sit aliquis accusatus, sed simpliciter denunciatus, an locum habeat hec lex? Videt q̄ non cum sit odiosa, ergo restringenda, de re. iu. odia. li. vj. Econtra: q̄ in hoc vertit fauor publicus. z sic dilactād'. Equū em est ab ipsa natura vt maleficium nō transeat in punitū. vt. ff. si te. li. esse iu. l. j. §. j. Ad idē. lxxxj. di. tātis daniel. extra de accu. ops. z. c. cum oporteat. cum ibi not. z patet. ff. ad mu. lucius. §. in questionibus. cum dicit nominatos. z de mu. z hono. reus dela tus. Item videtur q̄ etiam si excipiatur cōtra promouēdū ad dignitatē locum habeat hec lex. §. l. proxi. z. j. de dig. l. ij. Itē nota q̄ plus est contra aliquem excipere de crimine q̄ denunciare. extra de acc. super hijs. z not. Archy. xxiij. dist. illud. in nota. magna. Quod verū est cū denunciat ad penitentiā, nō ad penam. Et pro materia huius legis vide q̄ no. Inn. extra de symo. accusatum. Bar. extra de testi. non debet gl. z Archy. lxxxj. di. tantis (Honozes) No. diligenter q̄ dicit honozes. Nā ad munera vocat, vt hic dicit glo. ¶ Sed q̄ si rex, cui regnuz ex successione defert, seu delatum est anteq̄ d'ya demat, insignijs decoretur, de aliquo crimine accuset, vel contra eū obijcit an retardabitur el' coronatio donec purget innocentia sua? Videt q̄ sic. ar. huius. l. cū suis concor. z videt expssum. xxiij. dist. illud. Hinc bil eiñ honorabilius in mundanis est regia dignitate. ar. §. de consul. j. z q̄ plene scripsi. §. de condu. z pcura. cc. l. j. in verb. regina. Rex em omnē cōfert honorē, ergo in eo pcellētia est honoris: q̄ ppter q̄ nūq̄q; tale, z illud magis. §. de natu. lib. nuper. versi. z multo magis. z q̄ tāq̄ infamis infamiā facti. ff. de obseq. li. l. j. z. l. honori. ad honozes cōuolare nō potest. §. ti. pri. l. j. sed sibi porte nō pateant dignitatis. ff. de dig. l. ij. Itez pt̄z hoc aperte. extra de elec. venerabilē. Nunquid. z. §. sunt enim. z. §. seque. Debet em regulariter qui prefficiendus est assumi sine crimine scom apm. lxxxj. di. in pn. z. c. apis. z seq. z quan p torū. Ad idem. vij. q. iij. artalā'. Indigno q̄ppe secta cōmittēda nō sunt. xj. q. iij. si qs vero nō obediat. Quid autem regno inter seculares potestates sanctius a quo potestates reliquę progrediuntur. Dicit Orosius. §. ad Aug. Et cuius omnia sacra z celestia reputantur, pro quo vide quod scripsi. infra de castren. l. ij. in verbo celitus. Immo propter crimina deponitur etiam coronatus. de rescindi. ad aplice. lib. vj. Fortius ergo repellitur coronandus. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. l. patre. extra de iureiur. quemadmodum.

Priuilegium imperatoris nondum coronati valet.

¶ Item q̄ sicut athleta sine virtutibus, z sine strennuis operationibus non coronatur, vt. §. de athle. l. j. z quod plenius ibi scripsi. ita z rex. Immo fortius non nisi virtuosus, z sine crimine coronandus est. lxxxj. distin. apostolus. ¶ Princeps enim populi cum magna cautela debet assumi vt ei tradatur gubernatio populi, quem dominus eligit sez talem qui habeat spiritus dei. z precepta dei in conspectu eius sint. vij. q. j. si ergo. vt sic prestantior omni populo, doctior omniq; virtute eminentior vt nihil in eo sapientie, nihilq; desit industrie, sed adsit in illo omnis multitudo sensuum, omnis etiam cōgregatio scientiarum cogitationum. e. q. licet. Ut quid sit rex, quid unctio, quid dyadema. de quo plene scripsi. j. de aur. corona. in rubrica. quid indumenta eius. conferens intra sacrarium sui cordis diligenter aduertat. e. c. licet. in fi. Ac criminosum deus repudiat nō admittit, vt patet in Saule, z pluribus alijs. Nam criminosum non debet dignitas comitari sed pena. §. de decur. ne quis. in fine. Vide plura ex his que scripsi. j. de tyron. l. fi. in solutione questionis. z de professo. qui in vr. constan. l. j. in verbo moribus. Econtra videtur quia hic nouam dignitatem ex impositione dyadematis non acquirit. Dyadema enim in rege signum est regis non regem facit, z sic pallium designat plenitudinem pontificū. extra de vsupal. cum sis. Et est eius insigne. extra de priuil. antiqua. in medi. Sic dyadema, seu corona regis designat plenitudinez imperij. z est eius insigne. tamen non tribuit imperium. vnde. Seū. j. de beneficijs. Unde habet per se corona preciosum, quid preterea, quid fasces, quid tribunal z currus? nihil horum honoz est, sed honoris insigne. quare valet priuilegium ab imperatore nondum coronato concessum. iuxta ea que not. Cyn. §. de qua. pref. l. fi. de quo tamen dic vt scripsi infra de aur. coro. in rubrica. prope fi. z vide quod nota. Innocen. dicto ca. venerabilem. Et sicut anuli sunt signa matrimonij, non tamen faciunt matrimonium de quo. xxx. q. v. nostrates extra de presumpt. illud. Et idem in tonsura clericoum que est signum ordinis, z non ordo, circuncisione que est signum iudeorum, non tū facit iudeus, stigmatibus que sunt signa tyronum, non tamen faciunt tyronē. habi tu qui non facit monachum sed professio. licet signum sit monachationis. extra de regula. porrectum. que prosequere. vr. j. de fabri. l. iij. z quod plenius ibi scripsi. ita z corona signum est regis. nō tamē cōstituit regē. Sic etiam potest dici de mitra, pallio, z pluribus insulis de quibus plene scripsi. j. de murilegu. murileguli. z facit. §. de consul. l. j. ibi. repetiti em fasces virtute sepe merita comprobant, non augent etc. Ad idē facit aperte extra de transl. epis. inter. §. sicut autē ibi cui epalis dignitatis nihil addit. Nam z si ex sola electione matrimonium contrahit inter ecclesiā z electū, q̄ tamen cōfirmatione secura consumatur. eo. titu. licet illudq; dissolui non potest. dicto. c. inter. Fortius cū regnum successione deferr. vnde filius talis regis dicitur rex. etiē patre viuente. xxiij. q. j. cepit. z hoc ex eo q̄ rex factus erat. Sic z yxor dicitur non solum que est, sed etiā que futura est. xxxvij. q. ij. §. iugata. z quod ibi not. Et quēadmodum infamis vel criminosus a successione paterna in aliis bonis non est propter crimina excludendus, ita nec a regni successione repellendus est. Et post q̄ regni dominium in eū successione translatū est, nō potest aduersus eū obijci q̄ est criminosus. Nam z iudex alius qui ex electione creatur post q̄ factus est nō pōt repelli pro eo q̄ criminosus vt iudicare, prohibeatur. Quis ne fiat prius q̄ factus sit hoc possit obijci contra eū fm Inn. z Bul. in spec. quod prosequere. vt scripsi. §. de suscepto. z archa. si aliquid. z de castrensia. l. fi. in nota similis litera etc. in fin. Itē sicut rato: datus in testamento absq; vlla satisdatione cōsequitur plenitudinem potestatis administrandi negocia pupillaria eo q̄ fides eius a testatore probata est, vt insti. de satisda. tu. post principiuz. Ita z multomagis rex cui regnū ex successione defertur a lege, absq; vlla examinatione regni sui negocia administrat. Et sicut archiepis etiam sine pallio administrat licet per illud dicatur consequi plenitudinē pontificalis officij, vt no. Anno. extra de elec. venerabilem. sic z fortius administrabit rex sine corona: z consequenter talia obiecta nō impedient coronationem ipsius. Et sic questionem itaq; cum de facto esset in romana curia vicinius dimittam. (Appetere) optare, desiderare, ardenter cupere. (Innocen.) Sumitur hic innocentia tantū sup illo crimine de quo in. petit. Sed vera innocentia quo ad deū cōsistit, vt nō solū quis malū non inferat, sed etiā vt malū cohibeat, vt. xxiij. q. v. nō est innocētie. Primusq; innocētie gradus est odisse nephada. lxxxj. di. facietis. z sapiēs nō est ois q̄ nocet. vj. q. j. sapiēs. De hac virtute Pollic. li. iij. c. vlt. In eo maxime iustitia cōstat si non noceas. z ex officio huānitatis phibeas nocētes. cū vero noceas accedis ad iniuriā, cū nocētes nō impedit iniustitie famularis. ac simulata innocē. innocētia nō ēt, sed duplex malicia q̄z malitia ē z simulatio. Secut simulare nuptie nō sunt nuptie. ff. de ri. nup. simulate. Sic z egras simulata non est egras, sz duplex iniquitas: q̄ iniquitas est z simulatio scom Aug. z Polit. lib. vj. c. v.

Innocentie declaratio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

De hac simulata innocētia. ℣ simulata iustitia. Itē simulata egritate hijs tēporibus in regno penuria nulla, sed affluentia maxima est. Dicūtur enī ipsius magnates talīū virtutū vocabula, virtuosos aūt ℣ sapiētes odio persequunt. Nullꝰ quippe tā cōfessi sceleris est vt nō sapientiā ℣ iustitiā amare se dicat: vt ait Hieronimus. li. j. sup epla ad Ephes. ℣ sm Brego. Jō simulata equitas est duplex iniquitas: qꝝ facit malū ℣ abutit̄ bono. Item Augu. in psal. l. Peruersa ℣ falsa innocentia est habenas laxare peccatis, valde pniciose sentit filius leuitatem patris vt postea dei sentiat seueritatem. ℣. j. Peccatū enī qđ tibi nō displicet in filio tuo delectat te, ſꝫ ve defensorib⁹ iniquoꝝ qm̄ criminosos eorū fauore liberatos postea diuino iudicio sentiūt inimicos. Ea quidē sm Seū. est lex innocentie, vt si quē damnādum absoluerīs, inimicū habeas. Et optimū huius rei exēplum in Cicero ne colligimus qui popiliū ob parricidiū capitis reum pena exemit, ab eo randē abscīso capite adhuc stendus interijt, vt refert Valeri⁹ li. v. c. de ingratis. Innocēs aūt de oibus bñ iudicat: qz fidē in oibus a quo pos esse arbitratur. xxij. qōne. iiij. innocēs. ℣ quez innocentia adiuuat dignū est vr alia castigatio nō affligat. iiij. q. ix. dignū. Innocētia qdē secura est. ſ. de quō. l. pe. ℣ nō facile superatur dicit Poll. li. iiij. c. xj. Iniustitia custodit viā innocētis. Prouerb. xvj. Sed quid ad innocentie cōmendationez instamus que male heret vbi in ptāte est etiā secretum scel⁹, vt dicit Quintill. c. apes pauperis. Hodie salustianū illud sentim⁹, Apud exannos ℣ nobiles factiosos innocētia ꝑ malivolētio ducit. Et rursuz Iugurthino. Innocētie plus periculi ꝙ bonis est. Ceterū q nō ex odio, ſꝫ ex amore corripit delinquentes nō solum castissime innocentie, sed diligentissime seueritatis impleꝫ officium. xxiij. q. iiij. ita plane. Nemo quoqꝫ ꝑ exteriorē violentiā corrūpitur si interior innocentia custodit. xj. q. iij. custodi. Presumendus est aūt innocēs quē pauci accusant, eꝫ de presum. cum in iuuentute. (Murgarent) a sordibus criminis obierri mundarent, vt se puros ostēdant (Duns) vide. ſ. de decur. dine. ¶ Post primā gl. adde. sed ibi non dicit de parte aliqua sed de hereditate. Ar in. l. ꝑter litē. in princ. ff. de excu. tu. dicit de plurima parte bonorū. ꝙ se hꝫ in plus ꝙ magna. cū hoc sit positiuus, illud vero superlatiuū. Et nota quod lis de omnibus bonis vel maiori parte bonorū equiparat̄ questioni status vt dicit hec gl. ℣ facit. ff. de fideicō. li. neqꝫ infantes. Cū maligni pati. vel iniurias asperas ℣ indecentes, seu plagas, ℣ intolerabilia dāna subistinere sunt paria. in aut. vt liber. ℣ cetero. ſ. habeat̄ itaqꝫ. col. vj. Dicunt̄ ēt hmōi cause graues nor. Arch. v. qō. iij. si egrotās. sup. j. glo. vbi etiā ponit alꝫ graues causas de quo etiā no. extra de accu.

Questio de oibus licet non excuset fide negātes, facit tn facilius dispensari. l. di. ꝑ bonis aut maiori p. c. ij. ℣ ꝙ metus causa. abbas. ℣ de iureiurā. verū. Nam qui aufert tē re bonoꝝ poralia, aufert vitā. ar. j. q. iij. si quis obiecerit. extra de iureiur. si ves equipara ro. ff. de mino. in causa. j. rubo. quare talis coactio excusare vr. ar. ff. ꝙ tur q̄stio metus cā. l. n. ſ. j. vt hec no. Arch. d. c. ꝑbyteros. in fi. ℣ vide ꝙ nor. ni status, d. c. abb. ℣ de iurei. ℣ li. vj. de resti. spo. freques. ℣ ꝙ ibi nor. Dicit aūt magna pars bonorū, plus ꝙ medietas. vt no. Aln. de Jser. li feu. tit. de cōtro. inter mas. ℣ femi. de bñ. c. j. vlti. rubo. plurima ergo pars dꝫ esse longe plusꝫ medietas. Et est simile in cōstitutione regni prosequentes, qua cauetur vtinā eque saltem vtiliter rei publice ꝙ cōtra comitez vel baronē de plona criminaliter accusatū, vel de oibus bonis. seu maiori parte aut captro cōuentū nō possint̄ testes induci, nisi eiusd⁹ cōditionis vt inferiorib⁹. tū lōge maioris numeri ꝙ alꝫs iure caueatur. Utrū aūt ipsa constitutio locū habeat si de bonis agat̄ soluz petitorio, vel si ēt possessorio? Ut ꝙ solum cū agitur petitorio cū cōstitutio ipsa sit cōtra iuris rōnem inducta in ꝑiuilegium singulariū personaruz. ℣ in ꝑiudiciū iuris publici quo cauet facultatē probationū non foze coartandā, sed potius ampliādam. ſ. de hereti. qui. in fi. Unde pactum factum ꝙ non possit probari solutio debiti, nisi per scripturā publicā, vel in strumentum obligationis incisum premissa rōne nō valet, vt nor. in aut. vt ma. debi. ℣ cre. ꝑpe fi. Itē q: possessio ℣ diuium sunt species differentes. vnde lex ea tā ꝙ diuersa ꝑnunciat, ſ. de iudi. ꝓperandum, post ꝑnc. in aut. de restī. fideic. ſ. scripsit aūt. col. ix. ℣ facit. ff. de excu. rei iudi. ℣ an eadē. in fin. j. de omni agro deser. qui agros. in fi. sicz ꝓpietas, ℣ possessio tan ꝙ diuersa ꝑferunt̄ a lege. ſ. de hijs qui potē. no. l. j. ac res aliqua vel bona ꝓolata simpliciter, diuiuz nō solū possessionez significāt, vt ꝓt. ff. de le. iij. seruos in ꝑin. ad q ēt. ff. de relu. l. ij. ſ. in loco. Quimmo aliud vr ꝓlata res simpliciter designare, aliud eius possessio. aliud ꝓpietas, vt bene colligitur in aut. vt oēs ob. iu. ꝑuin. ſ. ℣ hec cōsiderantes, ℣ ꝓz aperte in cōtin. de tri. ℣ sal. iud. l. cum circa. ſ. sancimus. ℣. ſ. sequen. vbi aliud statuitur cū res petit, aliud cū possessionis restitutio postulat̄, Unterdū quoqꝫ dicimus diuium possidere. j. de agri. ℣ cēs. litibus. in ꝑin. ℣ inter dū qs dicit diu ꝓpietatis, in auten. de nup. ſ, si vero sit soboles. ¶ Amplī⁹ in testamentis plenior est interpretatio faciēda. ff. de reg. iur. in testamentis, non sic in legibus quas nequimus extendere. ff. solu. matri. ſi vero. ſ. de viro. Et tn qui legat possessionē, de ꝓpietate solū intelligit̄, ff. de verb. signi. interdū, fortiusm casū nostre questionis cū dicimus castrū, aut bona solam ipsoruz ꝓpietatem includemus. ad idē facit aperte. ff. de ver. ob. vēditores. vbi vēditor ꝓmittens reficere sumptus emptori quod in lite fibi mota ꝓre vēdita subire ipsum cōtigerit. de ea lite intellexisse vr que ꝓto ipsius rei ꝓpietate mouere. Unde prohibent permisceri ꝓpietas ℣ possessio. ff. de acqui. pos. ꝑmisceri. in ꝑin. Et aliud est rei ꝓetium, aliud possessionis. ff. vri possi. si duo. in fine. Et alia est emptio possessionis, alia ꝓpietatis. ff. de acqui. pos. si rē aliquaz. Cū clerici tunc tantū ꝓo feudo coram seculari iudice conueniuntur, qū de ꝓpietate sola noniudicio possessorio impetuntur, ꝓout continetur in cōcessione facta per ecclesiam de regno Sicil. karolo regi ꝓimo. Sic ℣ cognitio de feudo pertinet ad dūm feudi solum, cū agitur petitorio, secus si possessorio. extra de fo. cōpe. ex parte. B. Et sicut non est dūs qui solū vsuz habet, ita nec est dūs qui solā possessionē hz. ff. de verb. signi. ſtto est. Nā ℣ ꝓceptio ꝓtionis, neqꝫ possessionē neqꝫ dominiū ꝓbat. extra de fi. instru. inter. ante fi. ℣ no. de re iudi. cum Bertholdus. in gl. fed videtur. Ipsa igitur cōstitutio sufficit his q ex ea ꝑiuilegiati sunt ꝙ solum in petitorio loqui videatur, Pziuilegium quippe stricte interpretandum est, ℣ dūmodo cōferat aliquid nullatenus est ad ꝑiudicium alterius, ptrahēdū, vt plenius de hoc scripsi. j. de metropoli. ber. l. j. in verb. derogatur. ℣. ſ. de exactio. tri. l. fi. in no. vlt. ꝓo quo etiā facit. j. de decanis. l. ij. ibi hoc nam qꝫ ꝛc. Contrariū vero dicitur obtentū in consilio regio in fauoꝛe comituz ℣ baronū, ex eo ꝙ constitutio ipsa loquit̄ de bonis, castro, seu maioꝛi parte bonorum. ac significatū naturale huius verbi bonorum qđ sequi debemus in questionum decisione. ff. si cer. pe. l. ij. ſ. appellata. de acqui. pos. l. j. in princ. est vt beant sine beatū reddat habētē. ff. ꝺ verb. signi. bonorū. Quis sm theologos secus sit xxxij. q. vlti. ſꝫ vera aplica. Sed possessio ipsa bonorū est qe beat sine beatum facit habentē. cū sine possessione ciuili vel naturali rerum dominium vix querat̄. ſ. de rei ven. l. nullo. ℣. l. penult. cum concoꝛ. ea enim sola possunt acquiri que possideri. Unde laicus ꝑpalia non potest acquireꝛe: qz illa possidere, ꝓhibet̄ a iure, sicut etiam hereticus ℣ paganus. xxj. q. iij. poꝛo. extra de ꝓbo. causam que. Et ex cōtractib⁹ sine traditione ꝙ quē is cui traditur in possessionē indicit rei dominū non transfertur. ſ. de pac. traditionib⁹. inde ꝓscriptio seu vsucapio ex quo dominiū queritur vr ibi sine possessione dicit nō ꝓcedere. ff. de vsuc. fine. de regu. iur. sine possessione lib. vj. Ad idē facit. ſ. de hereven. qui tibi de rei ven. quoties. vbi patet ꝙ per possessionem diuuz transfertur. ℣ retinetur. ℣ ꝓo possessoꝛe etiam si ius in re nō habeat sententia fertur. ſ. de ꝓbo. l. ij. de rei ven. l. fin. vnde sēm quosdam censetur possessoꝛ dūs. ℣ ꝓesumitur dicta. l. ij. ℣ no. eo. tit. cū res. Itē q: possessio ꝓolata simpliciter seu possessionis verbū tā ꝓpietatem spiritualē ꝙ possessionem includit. ad hoc inducitur. ff. de acquiren. possed. l. j. ita nequit̄ ꝓst ꝑin. ℣. l. pe. permisceri. in ꝑin. ℣ ꝙ no. fm opi. Jo. eo. tit. naturaliter. ſ. nihil. Et interdum ponitur possessio ꝓ dūo. j. de fun. pa. l. ius emphiteotici. ij. rū. ℣ possessio sepe habet ꝓpietatis effectum. vt patet extra de elec. querelā. de cā posse. cum olim de iure pa. cōsultationibus. ℣ possessoꝛ interdum vocat̄ dūs. j. de colo. tracen. l. j. ibi. sed possessores ꝛc. Et res quā bona fide possidemus dicitur esse in bonis nostris. ff. de verb. signi. bonorū. vnde causa possessionis ℣ ꝓpietatis debēt sub vno ℣ eodem iudice agitari ℣ terminari. ſ. de iu. nulli. extra de cā posse. ℣ ꝓpie. c. j. ℣ ꝙ hoc etiā facit qz leges plerūqꝫ reciꝓiunt verbū possessionis ꝓo ipsis rebus que possidentꝫ. dicta. l. ij. de ꝓba. j. de fun. pa. l. iij. ℣. l. hi qui. de censi. l. fi. de omni agro deser. rura. ff. de verb. sign. interdus. de n. initru. ℣ iur. hal. fid. l. ij. ℣. liij. dist. c. abbati. Unde qui donat possessionem, intelligitur ipsam rem. ſ. de bo. vac. l. ij. Ad idem facit. ſ. vbi in rem ac. l. ij. ibi possessionis domi no. ℣ de vsuf. interest. ℣. j. de eꝛac. ℣ exec. l. nullam de fun. rei pu. l. fi. in ꝓncip. ℣. l. iij. ℣. ſ. de incol. cum neqꝫ. vbi de hoc scripsi plenius. Sꝫ quod in toto statuitur ℣ in qualibet eius parte intelligitur repetitum. ff. de leg. ij. grege. de le. iij. si chorus. j. rū. Ad idem. xix. distinc. si romanorū. iv. dist. si euangelica in fi. xj. q. ij. dilectissimis per que ꝓbat aliquid sub generalitate ꝓlatum omnia inferioza comꝓehendere; qz pars seu species de suo toto ℣ genere trahitur. ff. de au. ℣ arleg. l. j. ℣ generalitati statur nisi de specie seu parte constiturum aliter ostendat̄. ſ. de re, cre. l. j. in ti. Ad idez facit. xv. q. j. ſ. cum autem. ver. nec quisq̄. Quis hoc nō vlꝫ quaqꝫ sequatur. quod enim in speciale ꝑiuilegiū est alicui speciei concessum, vel collegio vel vniuersitati, non est communicabile singulis de specie ipsa collegio vel vniuersitati. Primū patet; qz homo ꝑ se species est, nō tamē Petꝰ est species, sed individuum. Ad idez. ff. de acqui. here. si solus, de leg. ij. quoties, ℣. l. grege. Secundū ꝓbat. ff. de rerum di. in tantum, ℣ vniuersitatis ℣ de in ius vo. sed si hac. ℣. qui manumittit. Itē secudum integrum seu eius portio distincta est res ꝓscriptibilis, nō tamen quelibet eius res singularis vt scripsi. j. de omni agro deser. l. ij.

¶ Hanc partem reputo veriozem, ar. satis expressum, ff. de verboꝝ obliga, stipulatio iita. ℣. si quis forte, dum tamen possessiom adit ēt bona fides; quia tunc res dicitur esse in bonis possidentis, ff. de ꝛb. sig. bonoꝝ, cū concoꝛ. hoc em̄ inducit commodū possessionis quod

magnum est. instī. de interdic. ſ. commoduz. sufficit em̄ ei qui possidet. ff. vti po. l. j. ſ. interdictū aūt possessoꝛē. ad q ēt. ff. de rei ven. is qui destinauit. Cū nil quodāmodo vr habere qui solā ꝓpietatē hz, nude em̄ ꝓpietatis nullus est fructus. ff. de vsur. videam⁹. ℣ instī. de vsufru. ſ. ne tn. ℣. ff. de. ti. l. iij. ſ. ne tn. nulla quoqꝫ vtilitas est nude ꝓpietatis. ff. de vsufru. le. l. si vsufructus municipibus. cū ergo ꝓpietas sine possessione inutilis censeat, ꝓz incōgrue dici bona mea que nō ꝑ me ſꝫ per aliū possidētur. non em̄ beant me, sed possessoꝛem eoꝝ. Sicut nōꝑ dicitoga illa q nō tegit. ff. de ver. sig. tugurū. in fin. nec novatio illa que non nouat. ff. de noua. l. j. Qualitercūqꝫ autem possessoꝛ hoc ipso ꝙ possidet; plus iuris hz ꝙ qui nō possidet. ff. vti posl. l. ij. Et tō dominium ꝓ possessione ponit̄. ſ. de rei vē. quoties. ꝙ sine possessione ac iusto titulo nō queritˇ. e. ti. nullo. Sic ℣ cū dicim⁹ cyrographum intelligimus vires ℣ cōmoditates ꝙ ex ipso resultāt, non aūt ipsas tabulas instrumēti. ff. de leg. iij. qui chyrographū. Et facit ꝙ de kalendario dicit̄. e. ti. q filium. Et vide plura alia que scripsi de cōmodo possessionis. j. de loca. ꝓe. ci. l. fi. in verbo donauerit in sēa questione. emelius. j. de fun. pa. l. possessoꝛes. in nota magna. post principi. ibi hoc aūt ꝛc. ¶ Al⁹ distīguę forte melī⁹, aut est tale possessoziū ꝙ intentat ex qua possessione dñium nanciscimur seu retinemur ꝙ plus est, aut non. vt ꝓmo casu locū habeat ipsa cōstitutio. sēo vero cessat. ar. bonus. ff. de publici. quecunqꝫ. in ꝑin. ℣. ſ. ¶ Similis ēt qō fieri cōsueuit in magistro iustitiario ℣ iustitiarijs qui soli pūt fm ipsa iura constitutionū de feudis cognoscere, an id solū habeat locū cum agitur de ipsoum ꝓpietate. Uel an etiā cum super possessione sola de ipsis feudis questio intētat̄, que definiri potest ex iuribus supradictis. ¶ Ad hoc aūt cōueuit dici q: is qui est inder cōpetēs in eā ꝓpietatez cognoscat etiā de causa possessionis per. c. quicūqꝫ militū. xj. q. ij. Et nota ꝙ dicta constitutio ꝑsequentes ab aliquibus celetur iniqua, eo ꝙ contra iuris rōnem materiam ꝓbationum angustat. ſ. de hereti. qm̄. in fi. cū concoꝛ. Et vide que scripsi de simili odiosa cōstitutione. ſ. de decur. quinqz. post gl. vlti. ℣. j. de ꝑiu. sch. l. ij. in ꝛbo ꝑiuilegū. ℣ de diuer. offi. ad splēdidioris. post gl. vlti. ¶ Nobiles em̄ huiusmodi delinquere cupientes se a cō spectibus hominuz subtrahant. in cōstitutione de violē. l. in questio nibus. cū regulariter ois q male agit, lucē fugiat. ff. de ven. inspi. l. j. ſ. tria luminaria. Facilius ergo se subtrahēt ab eoꝝ conspectu qui sunt coequales. Itaqꝫ restringere ꝓbationes cōtra comites ℣ barones vt de criminibus nisi eo modo cōuinci non possint, nihil est aliud ꝙ statuere vt non valeant cōdemnari, sicut statuere vt ꝓesul cardinalis ecclesie romane nō nisi per. xxij. testes cōdemnetur. ſ. q. iij. ꝓesul. nihil est aliud ꝙ statuere vt non condemnet. Et statuere ꝙ contra ecclesiā romanam non currat ꝓscriptio minoꝝ cētenaria nihil aliud est ꝙ statuere vt ꝓscriptio nulla currat, eo ꝙ ꝑbari non pōt, vt no. extra de ꝓscrip. cū nobis. ℣ vide que scripsi. j. de veteranis. l. pen. Simia quippe difficultas ℣ impossibilitas equipolent. ff. de statu li. cum heres. ſ. j. ℣. ſ. de edil. ac. l. iij. ff. de his qui dese. l. ij. ℣ vide plene de hoc. lxj. di. cathinensis. Et qz cōstitutio ipsa est cōtra legem mosaycam que dicit In oze duoꝝ vel trium stet omne verbū Deut. xix. ℣ euangelicam Matth. xviij. in princi. non distīguēs nobilitatem hominum: aut alꝫs qualitates. Apud deū quippe non est acceptio personarū. in aut. de monach. ſ. hinc nobis. ℣ de regu. iur. in iudicijs. libro. vj. extra de iudi. nouit. ℣ qz honoꝛ alꝫs debitus nobilitati aduersatur̄ nobilium qui cū eis litigant obesse nō dz, ſ. de statu li. extra de cā pos. ℣ ꝓpie. c. j. ℣ ꝙ hoc etiā facit qz leges plerūqꝫ reciꝓiunt verbū possessionis ꝓo ipsis rebus que possidentꝫ. dicta. l. ij. de ꝓba. j. de fun. pa. l. iij. ℣. l. hi qui. de censi. l. fi. de omni agro deser. rura. ff. de verb. sign. interdus. de n. initru. ℣ iur. hal. fid. l. ij. ℣. liij. dist. c. abbati. Unde qui donat possessionem, intelligitur ipsam rem. ſ. de bo. vac. l. ij. Ad idem facit. ſ. vbi in rem ac. l. ij. ibi possessionis domi no. ℣ de vsuf. interest. ℣. j. de eꝛac. ℣ exec. l. nullam de fun. rei pu. l. fi. in ꝓncip. ℣. l. iij. ℣. ſ. de incol. cum neqꝫ. vbi de hoc scripsi plenius. Sꝫ quod in toto statuitur ℣ in qualibet eius parte intelligitur repetitum. ff. de leg. ij. grege. de le. iij. si chorus. j. rū. Ad idem. xix. distinc. si romanorū. iv. dist. si euangelica in fi. xj. q. ij. dilectissimis per que ꝓbat aliquid sub generalitate ꝓlatum omnia inferioza comꝓehendere; qz pars seu species de suo toto ℣ genere trahitur. ff. de au. ℣ arleg. l. j. ℣ generalitati statur nisi de specie seu parte constiturum aliter ostendat̄. ſ. de re, cre. l. j. in ti. Ad idez facit. xv. q. j. ſ. cum autem. ver. nec quisq̄. Quis hoc nō vlꝫ quaqꝫ sequatur. quod enim in speciale ꝑiuilegiū est alicui speciei concessum, vel collegio vel vniuersitati, non est communicabile singulis de specie ipsa collegio vel vniuersitati. Primū patet; qz homo ꝑ se species est, nō tamē Petꝰ est species, sed individuum. Ad idez. ff. de acqui. here. si solus, de leg. ij. quoties, ℣. l. grege. Secundū ꝓbat. ff. de rerum di. in tantum, ℣ vniuersitatis ℣ de in ius vo. sed si hac. ℣. qui manumittit. Itē secudum integrum seu eius portio distincta est res ꝓscriptibilis, nō tamen quelibet eius res singularis vt scripsi. j. de omni agro deser. l. ij.

¶ Hanc partem reputo veriozem, ar. satis expressum, ff. de verboꝝ obliga, stipulatio iita. ℣. si quis forte, dum tamen possessiom adit ēt bona fides; quia tunc res dicitur esse in bonis possidentis, ff. de ꝛb. sig. bonoꝝ, cū concoꝛ. hoc em̄ inducit commodū possessionis quod magnum est. instī. de interdic. ſ. commoduz. sufficit em̄ ei qui possidet. ff. vti po. l. j. ſ. interdictū aūt possessoꝛē. ad q ēt. ff. de rei ven. is qui destinauit. Cū nil quodāmodo vr habere qui solā ꝓpietatē hz, nude em̄ ꝓpietatis nullus est fructus. ff. de vsur. videam⁹. ℣ instī. de vsufru. ſ. ne tn. ℣. ff. de. ti. l. iij. ſ. ne tn. nulla quoqꝫ vtilitas est nude ꝓpietatis. ff. de vsufru. le. l. si vsufructus municipibus. cū ergo ꝓpietas sine possessione inutilis censeat, ꝓz incōgrue dici bona mea que nō ꝑ me ſꝫ per aliū possidētur. non em̄ beant me, sed possessoꝛem eoꝝ. Sicut nōꝑ dicitoga illa q nō tegit. ff. de ver. sig. tugurū. in fin. nec novatio illa que non nouat. ff. de noua. l. j. Qualitercūqꝫ autem possessoꝛ hoc ipso ꝙ possidet; plus iuris hz ꝙ qui nō possidet. ff. vti posl. l. ij. Et tō dominium ꝓ possessione ponit̄. ſ. de rei vē. quoties. ꝙ sine possessione ac iusto titulo nō queritˇ. e. ti. nullo. Sic ℣ cū dicim⁹ cyrographum intelligimus vires ℣ cōmoditates ꝙ ex ipso resultāt, non aūt ipsas tabulas instrumēti. ff. de leg. iij. qui chyrographū. Et facit ꝙ de kalendario dicit̄. e. ti. q filium. Et vide plura alia que scripsi de cōmodo possessionis. j. de loca. ꝓe. ci. l. fi. in verbo donauerit in sēa questione. emelius. j. de fun. pa. l. possessoꝛes. in nota magna. post principi. ibi hoc aūt ꝛc. ¶ Al⁹ distīguę forte melī⁹, aut est tale possessoziū ꝙ intentat ex qua possessione dñium nanciscimur seu retinemur ꝙ plus est, aut non. vt ꝓmo casu locū habeat ipsa cōstitutio. sēo vero cessat. ar. bonus. ff. de publici. quecunqꝫ. in ꝑin. ℣. ſ. ¶ Similis ēt qō fieri cōsueuit in magistro iustitiario ℣ iustitiarijs qui soli pūt fm ipsa iura constitutionū de feudis cognoscere, an id solū habeat locū cum agitur de ipsoum ꝓpietate. Uel an etiā cum super possessione sola de ipsis feudis questio intētat̄, que definiri potest ex iuribus supradictis. ¶ Ad hoc aūt cōueuit dici q: is qui est inder cōpetēs in eā ꝓpietatez cognoscat etiā de causa possessionis per. c. quicūqꝫ militū. xj. q. ij. Et nota ꝙ dicta constitutio ꝑsequentes ab aliquibus celetur iniqua, eo ꝙ contra iuris rōnem materiam ꝓbationum angustat. ſ. de hereti. qm̄. in fi. cū concoꝛ. Et vide que scripsi de simili odiosa cōstitutione. ſ. de decur. quinqz. post gl. vlti. ℣. j. de ꝑiu. sch. l. ij. in ꝛbo ꝑiuilegū. ℣ de diuer. offi. ad splēdidioris. post gl. vlti. ¶ Nobiles em̄ huiusmodi delinquere cupientes se a cō spectibus hominuz subtrahant. in cōstitutione de violē. l. in questionibus. cū regulariter ois q male agit, lucē fugiat. ff. de ven. inspi. l. j. ſ. tria luminaria. Facilius ergo se subtrahēt ab eoꝝ conspectu qui sunt coequales. Itaqꝫ restringere ꝓbationes cōtra comites ℣ barones vt de criminibus nisi eo modo cōuinci non possint, nihil est aliud ꝙ statuere vt non valeant cōdemnari, sicut statuere vt ꝓesul cardinalis ecclesie romane nō nisi per. xxij. testes cōdemnetur. ſ. q. iij. ꝓesul. nihil est aliud ꝙ statuere vt non condemnet. Et statuere ꝙ contra ecclesiā romanam non currat ꝓscriptio minoꝝ cētenaria nihil aliud est ꝙ statuere vt ꝓscriptio nulla currat, eo ꝙ ꝑbari non pōt, vt no. extra de ꝓscrip. cū nobis. ℣ vide que scripsi. j. de veteranis. l. pen. Simia quippe difficultas ℣ impossibilitas equipolent. ff. de statu li. cum heres. ſ. j. ℣. ſ. de edil. ac. l. iij. ff. de his qui dese. l. ij. ℣ vide plene de hoc. lxj. di. cathinensis. Et qz cōstitutio ipsa est cōtra legem mosaycam que dicit In oze duoꝝ vel trium stet omne verbū Deut. xix. ℣ euangelicam Matth. xviij. in princi. non distīguēs nobilitatem hominum: aut alꝫs qualitates. Apud deū quippe non est acceptio personarū. in aut. de monach. ſ. hinc nobis. ℣ de regu. iur. in iudicijs. libro. vj. extra de iudi. nouit. ℣ qz honoꝛ alꝫs debitus nobilitati aduersatur̄ nobilium qui cū eis litigant obesse nō dz, ſ. de statu li. extra de cā pos. ℣ ꝓpie. c. j. ℣ ꝙ hoc etiā facit qz leges plerūqꝫ reciꝓiunt verbū possessionis ꝓo ipsis rebus que possidentꝫ. dicta. l. ij. de ꝓba. j. de fun. pa. l. iij. ℣. l. hi qui. de censi. l. fi. de omni agro deser. rura. ff. de verb. sign. interdus. de n. initru. ℣ iur. hal. fid. l. ij. ℣. liij. dist. c. abbati. Unde qui donat possessionem, intelligitur ipsam rem. ſ. de bo. vac. l. ij. Ad idem facit. ſ. vbi in rem ac. l. ij. ibi possessionis domi no. ℣ de vsuf. interest. ℣. j. de eꝛac. ℣ exec. l. nullam de fun. rei pu. l. fi. in ꝓncip. ℣. l. iij. ℣. ſ. de incol. cum neqꝫ. vbi de hoc scripsi plenius. Sꝫ quod in toto statuitur ℣ in qualibet eius parte intelligitur repetitum. ff. de leg. ij. grege. de le. iij. si chorus. j. rū. Ad idem. xix. distinc. si romanorū. iv. dist. si euangelica in fi. xj. q. ij. dilectissimis per que ꝓbat aliquid sub generalitate ꝓlatum omnia inferioza comꝓehendere; qz pars seu species de suo toto ℣ genere trahitur. ff. de au. ℣ arleg. l. j. ℣ generalitati statur nisi de specie seu parte constiturum aliter ostendat̄. ſ. de re, cre. l. j. in ti. Ad idez facit. xv. q. j. ſ. cum autem. ver. nec quisq̄. Quis hoc nō vlꝫ quaqꝫ sequatur. quod enim in speciale ꝑiuilegiū est alicui speciei concessum, vel collegio vel vniuersitati, non est communicabile singulis de specie ipsa collegio vel vniuersitati. Primū patet; qz homo ꝑ se species est, nō tamē Petꝰ est species, sed individuum. Ad idez. ff. de acqui. here. si solus, de leg. ij. quoties, ℣. l. grege. Secundū ꝓbat. ff. de rerum di. in tantum, ℣ vniuersitatis ℣ de in ius vo. sed si hac. ℣. qui manumittit. Itē secudum integrum seu eius portio distincta est res ꝓscriptibilis, nō tamen quelibet eius res singularis vt scripsi. j. de omni agro deser. l. ij.

¶ Hanc partem reputo veriozem, ar. satis expressum, ff. de verboꝝ obliga, stipulatio iita. ℣. si quis forte, dum tamen possessiom adit ēt bona fides; quia tunc res dicitur esse in bonis possidentis, ff. de ꝛb. sig. bonoꝝ, cū concoꝛ. hoc em̄ inducit commodū possessionis quod magnum est.

Quibus post hac ordini suo vl' aduocationibus ad tempus interdicetur: post implectum temporis spatium non prorogabitur infamia.

Quibus. ¶ Remotus ab ordine, vel aduocatus cui ad tēpus est officiū interdictū, lapso tpe nō durat infamia, ℣ aduocatio nem ℣ decurionatū recuperat. (Posthac) deinceps. (Suo) impꝛopꝛie, vr sciri. ſ. de decu. oēs. j. (Aduocationibus) vide. ff. de pe. l. moris. ℣ de decur. l. iij. ſ. j. ſ. de his q not. infa. ℣ si seuerior. ff. e. tit. quid ergo. ſ. pena. ℣ ꝙ no. in eis. ¶ An aūt is qui ex tali interdicto postulare prohibeat, consilia dare poterit? Dic ꝙ non proꝑterea dicitur esse prohibitus fm Dy. ar. ff. de dā. infect. dies. ſ. hoc aūt. ℣ di cta. l. moris. ſ. j. ℣ de postu. l. j. ſ. postulare. Gratis ēt poterit postulare. ff. de leg. Paulus. j. in fi. Et non soluz interdicitur ꝓto quo ad aduocationem, sed ēt quo ad ꝓcurationem. ff. man. si remunerādi. ſ. penul. ¶ Et nota ꝙ interdū interdicitur alicui foꝛo, dicta. l. moris ſ. j. ff. de cura. bo. dā. l. fin. ℣ hoc plus est dicto. ſ. j. Et tō plus: qz tunc vr interdicere foꝛensib⁹ rebus ℣ negotijs. ff. de ꝓoba. cum de indebito. ſ. finaūt̄ is. ℣ de fer. diuus. Et exꝑone. l. exercitio foꝛi. extra de verbo. signi. foꝛus. quo casu etiam vr interdicrū foꝛum rerum venalium. j. de erog. milit. anno. septem. ℣ de coarta. speciebus. ¶ Item nota ꝙ quīqz lex interdicit alicui vēdere. liij. dist. fraternitatez, quīqz cunq; iudex. ff. de pollicitationibus. in fi. ꝙ quidē sine culpa fieri regulariter qūqz a rer fas nō est, vt ibi. ℣. ſ. de iudi. nemo. j. de ꝑd. nauicu. l. ij. qz iniquū est liberis hominibus interdici rerū suarum alienationem. ff. si a pa- a iudice. quis fu. ma. l. ij. nihil enim ꝛc. instī. de re. di. ſ. ꝓ traditionē. ¶ Itez negotiationē. l. emptionē eoꝝ que publice venduntˇ. dicta. l. moris. ſ. sunt aūt. de quibus dicit. ſ. de fi. instru. ℣ iur. hal. fid. ſ. totū. ¶ Item interdicit cōmerciū extra de hereti. ad abolendam. ſ. penul. ꝙ nō est interdicendum. ff. de mi. ꝙ si minoꝛ. ſ. non semper. ℣. ſ. ar. tu. si defunctus. Si aūt ꝑiuatus hnc inhibeat, tenet̄ iniuriarum. ff. de iniur. si quis. ꝓpiū seruū; qz nec patronus libertū licita negociatione. ꝓhibere pōt. ff. de iurepa. l. ij. nec alius. dicta. l. si defunctus. nisi in pena. ff. de offi. ꝓcō. illicitas. ſ. neqz. que nō debet imponi nisi ꝙ iudicē. ff. de ver. sig. aliud fraus. ſ. fi. in fi. ℣. xxiij. q. ij. ſ. in hoc. j. Suo enim iure quis nō dꝫ sine culpa ꝑiuari. extra ℣ eo qui cog. cōsang. vxo. sue. c. fi. ℣ vide ꝙ no. Innocen. extra de accusa. qualiter. ij. in gl. magna. ¶ Sed qđ si iudex absqz tpis prefinitione talia ꝓ sententia interdicat, an erit pretuo ꝓhibitus? Videtur qđ sic. ff. de postula. l. puto. ſ. j. ℣ qđ no. ff. de pen. sine prefinito. ibi qz perpetuo erit. ℣ extra de cohabi. cleri. ℣ multi. clericos. ℣. c. si aūt clerici. ℣. j. q. j. reperiūtur. xxiij. di. si qs ex epīs. ℣. q. j. qz sacerdotes. xxvij. q. j. de viduis. ℣ de pen. ser unus. ¶ Econtra est qđ no. extra de const. ex literis. ℣ vide quod no. extra de eta. ℣ quali. cū bone. ℣ per Archi. ſ. q. v. ꝑsbyter. ℣ qđ no. Jnno. dicto. c. ex literis, dicto. c. cum bone. ℣ de coha. cle. sicut. vide etiā quod no. l. di. c. j. ℣. xx. q. j. sicut. ¶ Uel dic qđ aut ꝓcessum est ad hoc cum cause cognitione, aut fine. Primo casu intelligitur per petuo etiā post finituz tempus quo durat potestas iudicātis. Sēo casu nō, vt hec sunt posunt ex. Imperator. ff. de pen. cum ibi not, ℣ de dona. inter virū ℣ vxoꝛ. cū hic status. ſ. si sponsus. ℣ ex his que no. extra de sent. excom. a nobis. in prima glo. ℣ per Archi. de offic. legpūti. lib. vj. ℣ latius. ſ. de postu. l. j. (Interdictū) prohibitū, veritus. Propzie nāqz interdictum est qđ a iudice nō in ꝑpetuū, sed ꝓ re formādo nomine interim dicitur fm Pap. (Prorogabitur) distratur, prolongabitur. ¶ Sed quid in qōne que fuit de facto neapoli. Propter crimē cōmissum doctoꝛ lectura libri sibi decreti per pncipem, vt eū ad qđ ex potestate pertinuit est ꝑuarus, restitutus in integrum ab ipso rege, petit se ad eiusdē libri lectura per scholares ℣ alios ad quos spectat admitti. Arguitur primo ad affirmatiuam qđ sit audiendus. hoc nāqz importat verbū restituendus in integruz. ſ. de sen. pal. l. j. Ad idem. eo. titu. l. fi. inisi. qui. no. ius pa. po. sol. ſ. si ab hostibus. ff. de ma. rei. ariito. de edil. edic. quod ita sanatus. de decur. l. ij. ℣ qđ no. Jnno. extra de offi. dele. cozā. in gl. sicut ꝛc. ℣. ff. de rei vē. ꝓterea. de verb. sig. cū ꝓtoz. Uti rutela legitima casu amissa cessante casu reintegratur. ff. de testa. tu. si qs sub cōditione. ſ. fi. Sic ℣ in area legata. ff. de le. iij. si chorus. ſ. area. de solu. qui res. areaꝝ. Ad idē. ff. de re. di. intantū. in ꝑin. ℣. ſ. de rei vē. l. ij. ℣ ad exhi. l. iij. vt Pactum q. iij. si illic. princeps quide imitari deū tenet. in aut. vt oēs obe. iu- an tollat ꝑuin. ſ. arripiat. Sed apud deum crimen qđ semel remissione delet̄ eit. nō debet crimen vlterius appellari. xxxij. q. j. qđ durū ℣. c. se actiones. quē. ℣. ſ. facit ꝓ hac parte. l. di. ponderet. cum multis. cc. sequen. ℣ de nup. imperialis. ſ. j. ℣. ij. nisi neqz vocabulum ꝛc. vnde in criminibus pactū habitū ipso iure tollit actionē, secus in contractibus: qz ope exceptionis. ff. de pact. si tibi. ſ. quedā. ℣. l. si vn⁹.

Universidad de Deusto
Biblioteca

eam admitti non dz.ff.de sta.ho.homo liber. Vituperauit nãqz de
quocunq; ministerio suum.quare ad gerendum illud vlterius redire
non dz,etiã per principale rescriptũ.qđ presumitur clandestina sup
plicatione obtentũ.ſ.de ſuſcepto.z archa.ſi aliquid. Ad q etiam.ſ.
de digni.iudices.z.l.quotiens.z ſeiꝑz priuauit. lxxxij. di.p poſuiſti.
in fi.z ſeiꝑz fecit indignũ. dicta.l.quoties.z.xxiij.q.vlti.quo auſu.z
ſeiꝑz aliꝫ remouendũ prebuit.xxiij.q.j.ait. in fi.z ſui ipſius ordinis
z honoris eliſor fuit.ij.q.vij.quapropter. Plura ſimilia ſcripſi.ſ.de
delar.l.ij.ante fi.vltime note. Itẽ facit ꝓ hac parte.ff.de adop. ſi pr̃
filium.cũ concor.de capi.di.l.j.ſ.penul. Et q ſua culpa lectura amiſ
ſit,ſibi reſtituenda non eſt.ar.a cõtrario.ff.de ſerui.ru.pre.attilicin⁹.
z vide q ſcpſi.ſ.de vetera.l.pen.z qđ no.Jnn.extra de cleri.cõiuga.
qđ a te. Solutio.aut ad lectura eiuſdem libri poſt remotionem eius
erat alius deputatus,aut non.Primo caſu ly reſtituat in integrum
qđ aliꝫ queſitus eſt,non recuperat.ar.ff.de pac.l.ſi.de mi.ꝑ ſi minor.
ſ.ſeuola.z de verb.obli.inter ſtipulantes,ſ.ſacram. ibi nec reuocat
in obligationem zc.z.de ſoln.qui res.ſ.areã.de cõtracta.ſi poſt mor
tem.ſ.ſi.de rei ven.in rem.ſ.item.verſi.z qđ ſemel.z de peñ.aut dã
na.ſ.ſi.alꝫ pen.z.ſ.de repu.here.l.ſi. z vide ꝙ no. Archi. de reſcri.
quãuis.li.vj.z.vij.q.j.eos.z.xxiij.q.iiij.Nabuchodonoſor. Et quod
not.idẽ Archi.de elec.qz ſepe.in gl.magna.li.vj. vide ẽt extra ō cle.
non reſi.ex tue z qđ ibi no.z.ff.de decur.l.ij.poſt princip.vbi diſtin
guitur inter eos qui remouent ad tps,z qui relegantur ad tps.Maz
primi impleto tpe decurionatꝰ recipiunt,nõ tñ gerũt,ſi in eoz locũ
alius eſt electus. Rellegati aũt nõ recipiunt ẽt vacant̃.vide etiam
qđ ibi no.in glo.ex crimine zc.Reſtitutio nãqz ſine alterius iniuria
extendenda eſt.ff.ne in lo.pub.l.ij.ſ.ſi quis a principe,ſ.de emanci.
li.nec anus.z de reſcrip.quãuis.li.vj.de hoc dixi.ſ.de fi.inſtru.l.pe
nam nedũ tacite per reſtitutionẽ.immo nec expreſſe debere ꝓiceps
lecturam aliꝫ delatam ab eo tollere fine cã.ſ.ne fil.rem ꝙ vẽ.euin.in
rubro z nigro. z vide que ſcripſi.ſ. de omni agro. deſer.g fundos.z
plenius dicã in qõne ſequẽ.Sedo caſu nõ repellitur.immo admittẽ
dus eſt.vt dictis iur.z.ff.rez ratã hab.l.bonoz.z deiti.actuꝫ priua.
l.j.ſ.ſi quis pp.vide pro hijs extra de elec.innotuit.de pac.cũ pridẽ.
z.xxiij. q.iiij. Nabuchodonoſor.z ꝙ no.in eis.z quod not. Buil.in
Spec.de tutore.ſ.nunc dicendũ.verſi.quid ſi mater.z Aln.de iſer.li.
feu.de vaſſal.decrepi.eta.c.i.z de ca.coz.ad fi. in magna additione.
z qđ ſcripſi.ſ.de re mili.cũ allegatis.z ꝙ not. Jnno.extra de appel.
cõſtitutis.in ſeda glo. Jmmo vr̃ qđ in tali conſtitutione nequeat eo
qui tangit ignorãre.ar.ſ.de nup.ſi vt proponis,z arg.eoz̃ que nor.
Boſ.extra de renũ.ex tranſmiſſa.in fi.z que not. Jnno.extra de vſu
pal.ex tuarũ.z de fil.ꝑſoy.venẽs.z Archi.z Jo.an.de reſcrip.quã
uis.z de elec. nemo. vbi dicit eꝑm nõ poſſe cõmendare vacant̃ ec
leſiã non vocato patrono.ly ſit ar. contra id qđ no. ex̃ de cõſti.cum
acceſſiſſent.in gl.vltima.z de iude.iudei.j.z.c.cõſuluit. Itẽ qz reſtitu
tiones huiuſmodi ſunt quaſi cõtra naturã.vt.ſ.inhabilis fiat habilis
aut infamis fiat bone fame.dicit Jnnoc.extra de ſi.inſtru. cum.Pa
tabelio.z ſic non extendẽde. Oñ ſi ea que ℨ rõnem legis introducta
ſunt reſtringunt.ff.de leg.ꝙ vero cõtra.de reg.iur.in argumẽtum.li.
vj. Fortius coartanda ſunt ea que cõtra naturã. inſti.de legi. agna.
tu.ad ſi.cum z opera principũ,pura leges,a natura deuiare nõ debe
ant.in aut.qui.mo.natu.effi.ſui.ſ.ſi vero effuſa. immo ſibi cõgruere
debent.in aut.de tri.z ſe.in pñn. Sic ẽt dicimus in arboze que ra
dicitus eruta prioris dñi manet.ꝙ ſi alio trãſlata coaluerit agro ce
dit,adeo ꝙ ſit rurſus eruta ſit nõ ad priorem dñi reuertitur.nam cre
dibile eſt alio terre alimento aliam factum.ar.ff.de acq. re.do.ſi de
meis.ſ.arbor.Ꝛho hac ẽt ſatis facit.ſ.de poſtu.l.ij.ff.de ſer.expor.
l.pen.ibi nec poterit zc.de fideicõ.lib.rogo.z.l. quidã. poſt princip.
z de rei vendi.in rez.verſicu.z ꝙ ſemel. Ceterũ non eſt veriſimile
ꝙ princeps doctorẽ in integrum reſtituẽdo velit alꝫ admere qđ cõ
ceſſit.ar.ſ.de loca.pre.ci.l.ſi.z in aut.conſtituto.que de dig.ſ.illud.
Et iõ reſtitutio hoc nõ cõprehẽditur,ff.de pigno.obligatioe. z facit
extra de elec.innotuit.z qđ ibi no.z eo. ti.ſi eo repoze.li.vj. z de reſ
crip.quãuis. Illa z iudex nõ ꝑſumit contra factum ſuum ꝓnunciare
dicit Jnno. extra de reſcript. ꝓſenti. Quinetia preſumit ꝙ factum
ſuũ iuſte vel iniuſte tueat.not.ar. Jnn.extra de arbi.c.ij.z de cler.cõ
iug.diuerſis. Quinimmo ẽt ꝙ reſcripti principis prohibet talis re
ſtitutio.ſ.de epiſc.z cle.quicũqz.z.j.de ſuſcep.z arc.ſi aliqd. Sz qr
poteſt etiã ſcholariũ intereſſe nõ cõmutare doctorem, ſicut intereſt
ſubditoꝝ nõ mutare dños.vt not. Jnn.extra de preſcrip. auditis z
plene ſcripſi.ſ.de agrico.z cen.ſeruos. Melius dicit ꝙ aut reſtitur⁹
eſt melior,ita ꝙ magis expediat ſcholarib⁹ eñ audire,aut deterior.
ſeu non eque bonus,aut eſt dubiũ, vel ſunt equales. Primo caſu ad
mittitur reſtitur⁹,non tam fauoze ſui ꝙ ſcholariũ ꝓe quibus verſat
vtilitas.ſ.qui eta.l.j.vide qđ ibi ſcpſi.z ꝓbatur hoc,ff.ſi ſerui.ven.z
ſi forte.ſ.ſi.z.j.de ſtu.li.vi.ro.l.j.in ñ.z qđ ibi no.z.j. de primpila.l.
iij.z.ff.ad exhi.l.pen.in fi.z vide q ſcripſi.ſ.de colo.illric.l.j.in qõne
ſcriptoꝝ. Deceat eñ eligẽdus eſt qui ſe velle ſtudentibus ꝓbeat.ſ.
de profeſ.z medi.l.ij. Et q ceteros excellat, primũ moribus, deinde
facũdia.eo.ti.magiſtros. Hoc plenius ſcripſi dicta.l.j.ſ.de ſtudi.li.
vt.ro.in verbo diſcipuli.z dicta.l.magiſtros.ibi.doctores.z.ſ.de at
le.l.ij. vide qđ no.Archi.xlvij.diſ.in pñn. Js aũt eligendus eſt qui
doctior,q omni ſtrute eminẽtior zc.viij.q.j.ſ.Et ad hoc deputandi
ſunt magiſtri viri perfecti.non tã honoze ℨ onere.e.q.illud.in n.Et
in tali electione meliorum deſeruiſſe trãſgreſſio eſt.xxij.q.ij.c.j.in
fi.Vide pro hoc qđ no.in ſimili Archi.li.vj.de reſcrip.c.pen.z bene
facit.ſ.de iudi.rez non nouã.ſ.pen.ibi ne melioribus contentis zc.
Reprobandus eſt ergo doctor inutilis ſicut z medicus.ff.de mune.
z hoñ.vt gradatim.ſ.reprobari. Aliꝭ caſib⁹ diſtinctio locum hz.z
facit qđ ſcripſi.ſ.de tyroñ.l.vlti.Et eadem diſtinctio fieri poſſent in
qõne matris. Buil.dicto. verſi.qđ ſi mater cum tutela deferatur ad
vtilitatẽ pupilli poti⁹ ꝙ tutoris,vcz vt ſiue extet legitimus,ſiue da
tius qui ꝓinde matri tutellã nolẽti repetere ſi opponãt. locum hz
predicta diſtinctio,vcz vt aut is qui poſt matrimoniũ ꝓ matre ſcdo
cõtractum tutor pupillo datus fuit eſt forte ſuſpectus vel inutilis,z
ex cauſis rõnabilibus remouendus,mater vero idonea.z vtilis filio
ſuo pupillo,aut ecõtra. Aut eſt dubiũ,vel ſunt equales.vt ꝓmo caſu
remoueanturille matri ſubzogatus.non tam ex eo ꝙ mater per mor
tem ſecũdi viri eſt in ſtatũ priſtinũ reſtituta ꝙ fauoze pupilli.aliꝭ ca
ſibus mater repellatur, z ille tutellam gerat. Si eñ doctor inutilis
ab vſciendus eſt,dicta.l.ij.de profeſ.z medi. Nam pp defectũ ſcientie
non ſolũ repellitur ꝓmouendus. vt extra de elec. cõgregatio.ſed ẽt
dicitur iam ꝓmotus.vt extra de eta.z quali.c.vlti. z alius ſibi ydo
neus ſubzogandus. Si tutor ſuſpectus z pupillo inutilis remouen
dus,z alius ſibi melioꝛ cõſtituendus.vt.ff.de ſuſpec.tuto.per totum
fortiusreſciendꝰ eſt doctor inutilis alio peritiore docente, q̃us fit
per principẽ reſtitutus. Et mater ſimiliter admittenda nõ eſt ſi ſuſ
pecta eſt.alꝭ q̃us mater ſit.mortuuſqz ſecũdus mariꝰ. Nã turpi⁹
ejicit ꝙ non admittit hoſpes extra de iureiur.quẽadmodũ.Scias
etiam ꝙ leges pñr dare immunitatem a pena per ſe,a culpa tñ non
fine permiſſu canoñ.vt not.xxij.q.ij.inter hec.z de materia talis in
integrum reſtitutionis ſatis no. Jnno.extra de re iudi. cuz te. Illud
etiam not. qđ hmõi reſtitutiones ſeu diſpenſationes facilius agẽde
ſunt cum viris literatis,prudentibus,z eloquentib⁹ ꝙ cum aliis qui
ſunt modice virtuoſi, vt hec z alia no. Jnn.extra de elec.dudũ.ij.in
glo.qđ electionis. Quid fit diſpenſatio.z qñ ſit debita,z qñ gratia.z
qñ habeat vim actionis.z quãdo paſſiõis plene tractat Archi. de
elec.hz canon.li.vj.z vide qđ no.e.ti.cũ ex eo.z de eta.z quali.c.j.in
glo.vlt. Itẽ pene cũ tpe vniuerſalis epidimie, tenerent̃ plurimi
langoze grauari.nec poſſet ob id haberi copia teſtium nõnulli teſta
ti fuere ſolẽni teſtium numero non adhibito. Rez aũt ad ſupplica
tionem heredis inſtituti, aut legatariozũ de plenitudine prãtis con
firmat hoc teſtamentum.z ex prãte regia oẽm ſupplet in eo defectũ
z legis impedimenta caſſat z tollit an hoc valeat. Et non videtur,
c im deeſſe legis animate vel inanimate ſit qđ eius prãs ad futura
negotia extendatur,ad preterita vero non.ſ.de vſu.l.penul.de leg.z
conſti. leges. ij. z extra de conſti.c.vlti.z hoc niſi noiatim caueatur
in lege qđ etiam ad preterita,z tũc opz litẽ pẽdere.ſ. de ſac.ſanc.ec.
l.aũpe.z.l.penul.niſi penderet ex appellatione.vr ibi no.z eſt expreſ
ſum.in aut.vt cum de ap.cog.in pñn. Quod enim preteriit non po
tuit a lege que nondum erat nec põt,regulis ſubiici. in aut. de tri.z
ſe.ſ.conſideranimus.in fi.z.xxij.q.iiij.dicit Sarra. z qđ receſſit nõ
perſcrutamur.in aut.vt liber.de cetero in fi.j.reſ.z in fi.ti.z in auten.
hec coniti. Jnno.conſti.ze.ſ.penul.z fi. Et adde que ſcripſi.ſ.de de
cur.diue.in verbo nõ preteritis.q lex etiã ad hoc bñ facit.z quod no.
Aln.de iſer.in conſti.de pena cõ.in cri.cauſa.l.penam eozum.in que
ſtione an princeps poſſit aliquem ob commiſſum crimen foxindica
ri facere ante annũ. Item qz vigoze preterite legis ius queſitum eſt
comũcto qui veniebat ab inteſtato,nõ ergo poteſt illud ius tollere
princeps, vt de hoc latius dicitur.ſ.ſi contra ius vel vti.l.ſi. z.j.de
agrico.z cen.originarios.facit i aut.vt determi.ſit nu.cle.ſ.ſancim⁹
z.ſ.z hec.z quomodo oportet epiſ.ſ.ſed neqz de meſu.ordina.ſ.j.de
nup.ſ.j.z.ſ.ſi.de heredi.ab inteſt.ſ.ſi.de ſac.ſanc.ec.nõ plures.de le
gi.heredi.Llege.z.l.meminimus.ſ.vlti.z pater.ſ.de lat.liber.tol.l.j.
ſ.faciunt. Faciunt etiam que ſcripſi, j. de omni agro deſer. qui fun
dos.z.ſ.de con.in pu.hoz.l. ſi. Unde z ciuitates licet poſſint aliqua
ſtatuere contra ius commune, ſi tamen vergant in alterius preiudi
cium hoc non poſſunt.extra de iureiuran. venientes.z de conſti.que
in eccleſiaꝝ.z in veraqz. De hoc ſatis per Jnno. Priuilegia eñ z
cõceſſiones principũ accipiẽde ſunt qđ ſunt ex eis iura alterius ſem
per ſalua.vt patet ex his que not. Jnnoc.extra de cõſtr.vti.c.ſi. Et
eꝑs qui põt diſpenſare cuz beneficiato vt non reſideat in eccleſia,id
facere non dz cum alterius preiudicio vt no.ipſe Jnno.extra de cle
ri.non reſi. clericos. Item princeps libertum natalibus nõ reſtituit
non conſentiente patrono,vel eius filio.ff.de nata.reſti.l. penul.z fi.
Item eꝑi cõtra iura que ipſi inde fecerũt aliquid addere nequeũt,
neqz contra approbatas conſuetudines.ex quo enim legem fecit epi
ſcopus vel conſuetudinẽ.z ius alicui eſt exinde queſitũ.nõ poteſt ei
ius queſitũ rollere:qz quod quiſqz iuris zc.ꝓpatere legẽ zc.extra de
cõſti.cum oẽs,ffec ertaz ante ꝙ querat̃ ius ex̃ cauſa põt eꝑs diſpẽſa
re qđ

re ꝙ quis in ipſius cõſtitutionem non incidat, cuz non ſit facta pro
priuato cõmodo,ſed pro cõi,vt hec z alia plenius no. Jnn. ex̃ de tẽ
po.or.dilectus.in gl.diſpenſatio zc.z cõcor. Archi.de elec.hz canon.
li.vj.qđ Jo. an.in regula iur.cui hz in nouel. impugnat dicens poſſe
eꝑs contra id qđ ſtatuit diſpenſare,z ſic ſeruat in vniuerſum. z mini
me zc.ff.de legi.minime. Jam eñ quis poſſet excõicare ſeꝑz qđ fal
ſum eſt, cum nemo ſeiꝑz poſſit ſoluere vel ligare. vt ex hoc habetur
in tertia parte ſcisme ſancti Thome.q.xxj.ar.iiij.de quo ex plene
ſcripſi.ſ.de expen.l.j.in verbo ſecuritatis.q.ij. Itẽ pro hac parte
facit qz non põt illegitimus a principe legitimari vt ſuccedat, z ſic
bona auferãtur conſanguineis defuncti vel fiſco qui debent ab inte
ſtato ſuccedere.vt dicit Jnn.extra qui ſi.ſunt legi.per venerabilẽ.in
glo.ſic z legitimatus. Pr̃ aũt poteſt filium legitimando aut legiti
mari faciendo preiudiciũ afferre legitimis.an aut.gbus mod.natu.
effi.ſui.ſ.oblationis.z hoc pro eo ꝙ dñs eſt rerum ſuarũ. vide ꝙ ibi
notatur in gl.z eſt rõ. Et faciunt que ſcpſi.ſ.de ſi. inſtru. quecunq;
Poſſet em in teſtamento qđ per regẽ taliter confirmat filius eſſe pe
teritus.extraneo inſtituto,ac nihil eſt lagalius propzio filio paterna
ſucceſſionem habere.in aut.qui.mo.natura.effi.ſui.ſ.ergo. Et meli⁹
facit pater totam ſuam ſuſtantiam relinquens filijs ꝙ extraneis ali
quid.e.ti.ſ. ſi quis aũt legitimos. Unde z qui debet male ablata in
eleemoſynas erogare,non dãnatur ſi ea ſuis relinquat heredib⁹.no.
Jnn.ex̃ de immu. ecc.qz pleriqz. p quo facit illud Tullij.j. de offi.
Primi liberi totaqz dom⁹ que ſpectat in nos ſolos neqz aliud vltr
põt habere profugiũ.de his ſcripſi.ſ.quando z q.quar.pars.l.ſi. At
in filijs,aliſqz perſonis cõiunctis ſub liberalitatis appellatione de
bitum naturale perſoluitur.ſ.de impo.lucra.de leg.j.cum cõcor. at
ea que ſunt iuris naturalis princeps tollere nequit.inſti. de legi.ag
tu.in fi.ff.de vſufru.earũ rerum.l.ij.in cle.de re iudi.paſtoralis.ad ſi.
Quotiens enim concurrunt in idem naturalia z ciuilia iura natu
ralia preualent.ff.de cõtrahenda.non putauit.ſ.ſi quis emancipatũ.
Regulariter em nemo priuat iure ſuo ſine culpa ſua exceptis ca
ſibus quos not. Jnn.ex̃ de cle.egro.tua.inter quos q nõ eſt. Itẽ per
priuilegium principis nõ derogatur pacto vel trãſactioni. extra de
deci.ex multi plici.minus ergo derogabit iuri ſucceſſionis qđ eſt a
natura,dicta.l.j.poſt princip.de impo.luc.de.cũ cõcor. z facit qđ le
gitur z no.ff.ad tertul.l.ij.ſ.tractari.ibi z puto nõ eſſe imputandũ.
Contrariũ tñ vidi in curia de facto ſeruari pro quo vr̃ aperte in
ſti.de codicil.poſt pñ. vbi cõfirmat imperator codicillos de quibus
nulla lex antea ſcpta erat. Ad idem facit.ff.de fideicõ.li. Antonius.
in fi.z.l.in teſtamento.ibi pronunciauit zc. Et qz ex ipſa pronuncia
tione debeẽ etiã pecuniariũ fideicõmiſſum,vt ibi,in fi.Nã z interpre
ratio iuriſconſulti trahit diſpoſitione teſtamẽti ad id qđ ſubtilitati
iuris expreſſe repugnat.e.ti.generaliter.ſ.ſi quis ſeruo pignorato.p
quo eſt.ff.de annu.le.quintus.ſ.in oib⁹.de admini.tu.l.iij.ſ.quãuis.
z.l.quidã.ſ.vſqz.cum cõcor. ibi no. Ad idem facit.ff.de inoffi. teſt.
Papinianus.ſ.fin.z.l.ſeq.vbi ſtatuit imperator aliquid in fauozem
eius qđ in teſtamẽto diſpoſitũ erat,qđ iam inofficioſum fuerat.pnũ
ciatum ſic.ſ.de fideicõ.li.l.ij.que loquit in codicillis q falſi pnuncia
ti fuerunt. Ad idẽ.ff.de ri.nup.qui in puincia.ſ.j.ibi cõfirmam⁹ zc.
Et adde plurima ex his que ponit Azo.ſ.plogo ſumme de inter
pretatione principis ſup vltimis voluntatibus ℨ cibus z pactis cõ
trahenciũ z aliꝭ,ad idẽ,ſ.de do.inter virũ z vxo.ex verbo. Itez
qz princeps dat priuilegiũ ſuũ etiaz mozcuis.j.de prepo. ſacri cubi.
Iubemus.j.poſt pñ.z in fi.ad q ex.ff.de doli exce. apud.ſ.adueſus.
in fi.ſ.ad idẽ.facit.ſ.de teſta,l.ſi. Ubi cõcedit ruſticis ꝙ teſtari vale
ant ſm conſuetudinẽ ꝓcedentẽ. Sic z principes de inhabili facit
habilẽ.ff.de re iudic.quidã conſulebat.in fi.ſacrilegij em crimẽ zc.ſ.
de cri.ſacrille.l.ij.z vide.ſ.de aduo.di.iudi.reſtituende. in fine. cum
cõcor. Iste murat ſubſtãtiaz rei quantũ ad inducta per ius ciuile.ſ.
de rei vxo.ac.l.j.in pñ. Et ratificat id qđ ipſo iure nullũ eſt. ix.q.ij.c.
j.in gl.ij.q.j. in primis.iij.q.v.his quippe.extra de accuſa.ad petitio
nes.z.ff.de re.e.le.ij.ad fi.de his latius ꝑ Aln.de iſer.li.feu. de vaſal.
decre. Et qui.bñ.reum.c.j. Item põt remittere crimen ita ꝙ non di
catur et ꝙ tale crimen ipſe cõmiſit. no. item an.e.li. que ſit prima cã
bene.amit.ſ.preterea.in.iiij.col. Et qđ princeps vult fieri pro facto
habetur.ff.de manu.apud eum.tollit enim poſitiua pro libito eo qđ
legibus a ſe vel ab alio cõditis eſt ſolutus.ff.de legi.princeps plura.
de his ſcripſi.j.de re mili.contra publicam. Itẽ ceſſat per legem no
ſtram ſi quid actum eſt in contrarium vt extunc.in cle.de immmu.ec
cle.c.j.vide quod ibi no.in glo.per hoc.z in Specu.de legato.ſ.nũc
oſtendendum.verſi.lxxxix. Ad idez.xix. di.c.vltimo. Et ſic in teſta
toze in quo non valent codicilli niſi in precedenti teſtamento confir
mẽtur.ſ.de codicil.ſiue. Quod ſi teſtator tpe teſtamenti conditi fuit
inhabilis, deinde tempoze codicillorum ſuperuenit habilitas, non
obeſt defectus qui inerat tempoze conditi teſtamenti.ſ.de teſta.ma
nu.l.j.ad idem.j. vt nemo ad ſu.pa.ſuſ.vic.l.j.in vlti.reſ. Itẽ con
firmat cõtractum iurisgentium ex certa ſcientia, qđ alꝭ eſt ipſo iure
nullus.ff.de re.eo.l.ij.in fi.de adop.l.adoptio.ij.z ar.ad hoc.extra de
concef.pre.qz diuerſitatẽ.ꝓ quo vide qđ notat Jnno.extra de cõſtr.
vtili.c.ij.z vide que ſcpſi.j.de re mili.cũ allegatis.z facit ꝙ no. Jnn.
extra de ſta,mo,cum ad monaſterium.in gl.hec aũt ſunt in fi.gl.z in
alijs gl.z hoc nedum quo ad ſolennitate, ſed etiam quo ad ſubſtan
tiam rei de qua agit vbi princeps ex certa ſcientia cõfirmat contra
ctum.extra de tranſac.c.j.z de relig.do.conſtitutus.z in vtroqz per
Jnn.vide pro hac parte ꝙ no. Archi.de ſum.trini.c.j.li.vj. Itẽ
ſtatuit papa ex cã interdũ nouũ ius cõtra naturalem equitatẽ dicit
Jnn.extra de ſciſma.c.j.in fi.gl.magne. Et facit qđ no.ipſe extra de
offi.dele.ſup eo. Itẽ duas res deducit in vnam. ſ. cõmunia deleg.l.
iij.ſ.j.de condi. ij.reuera.z facit qđ no. Jnn.extra ō tranſac. veniẽs
in gl.cum cauſe.z vide latius qđ not. Buil.in Spec.de legat.ſ.nũc
oſtendendum.facit etiã.ff.de app.l.j.ſ.deniqz. z qđ ibi no.in gl.vlt.
Credo poſſe non fine rõne diſtingui. Aut res non eſt integra.ſed
ex ſuia vel alꝭ bona poſſider legitimus heres qui forte venit ab inte
ſtato,z tũc ꝓinceps tale teſtamentũ cũfirmare nõ poſſit.ar. iurium
pro hac parte inductoꝝ.z.ſ.de trãſ.cãs.de erro.adu.l.ſi.de pci.imp.
offe.quoties de iudi.ſi cũ tibi.z ſentẽ.reſcin.non poſ.l.ſi.z.ar.eoꝝm
que ſcripſi.j.de cẽſu.l.ſi.in verbo ſilentio.ibi concluſio em habita zc.
ad idẽ.ff.de iure dot.poſt nuptias.z.ſ.ſi j ius.vel vti.pu.reſcripta.z
de elec,ab eo.li.vj.in fi.z in ele.eo.ti.conſtitutionẽ.ſ.pen. Aut eſt in
regra z tũc poſſit non tñ ſine cã,z ſic procedãt iura z rõnes ſcde par
tis.probatur hec diſtinctio.ff.de mi.ꝙ ſi minoz.ſ.ſeuola. cũ cõcor.
ſ.de repu.here.l.ſi.inſti.man.ſ.recte.cum cõcor.extra de elec.in cau
ſis.ſ.qz vero.z qđ ibi not.in glo.magna.z vide qđ not.Ber.dicto.c.
per venerabilem.z qđ ibi no.Joã.an.z facit ad hoc.ſ. de emancip.
libe.nec anus.de teſtamẽ.ſi teſtamentũ.extra de reſtitu.ſpo.audita.
xxix.di.eccleſie.z.c.null⁹.potiſſime ſi incõmoduz.qđ inde ꝓcederet
magnũ eſſet. vt ſcpſi.ſ.defi.inſtru.quecunq; ẽt de exac.tri.l.ſi.in fi.
reſponſionis.ad puimum ar.z facit.ff.de pac.dota. cuz dos. Et vide
qđ no. Jnn.extra de re iudi.cũ te.in gl.magna. Et certe ſine graui z
rõnabili cauſa tale reſcriptum cõcedi non dz,cum princeps iura po
ſitiua.z vbi nullum alterius vertitur preiudicium, non niſi perraro
tollere debeat.ff.de ſena.l.ſi.pro quo facit qđ not. Jnn.extra de conſ
ſue.ꝓto.in glo.vlti. Plenitudine em poteſtatis princeps ſine cauſa
vti non dz,dicit Jnn.extra de elec.innotuit.in glo.vlti.z pti.j. q.ij.
ſ.niſi.z.c.ſe.z vide qđ no. Jnno.extra de ſil.breſ⁹.veniens.z.ix.q.
iij.nunc vero.z.c.ſe. Leges em potius ſeruare tenetur.ſcdz quas im
perium a deo cuſtodiendi accepit.in aut.in medio litis.ſ.ſi. Et iu
ſtitiam z equitatem precipue decet legiſlatorem.in aut.vt liber. de
cetero.ſ.ſz z ſi quis.hec enim zc.z dixi de hoc.j.de re mili.cum allega
tis. Manifeſtum eſt igitur qđ ꝓtum ad deum z poteſtatem ordina
tam iuſtitie hmõi cõfirmatio nõ prodeſſet. Ipſa enim tributa ſibi
poteſtate ſe priuat qui eam pro ſuis voluntatibus nõ pro ſubditoꝝm
moribus exercet.ꝓ.q.iij.ipſe. Sepe etiam in ſoluendis atqz ligandis
ſubditis zc.e.q.plerumqz.in princi. Unde z in voto vbi poteſt ſu
periozis auctoritas diſpenſare non alias ſuperioris diſpenſatio te
net quam ſi ſubeſt iuſta cauſa,z eius commutatio fiat in melius ex
tra de voto ſcripture. z.c.non eſt. Nam z papa nõ poteſt infidelibus
auferre ſua que licite poſſidẽt.dicit Jnno.eo.ti.quod ſuper. Jn his
etiam vbi diſpẽſatio permittit̃ ſi quidez nemini preiudicatur fa

Abſolues re vel ligare re ſeipſuz nemini hz.

Princeps nihabilia facere po teſt.

Priuilegium principis ius alteri no debet.

Teſtamẽ tum ꝓ defectum teſtium inualidum an poſſit per principem firmari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ellius procedit,vbi autem aliꝰs potest interdum nocumentum accedere,non sic permittenda est.patet ex hic que not. Inno. de sta. mo. cum ad monasterium ꝛ de fil.presb ꝑ.c.veniens.ꝛ facit.ff.si nup.ex re scrip. pe. l. j. Et iudex qui delegatus est cū clausula ꝙ recusari non possit,quod solus princeps agere potest.nihilominus recusari potest ex causa ar.extra de offi.dele.ex parte.ij.zde re iudi.pastoralis.in fi.ꝛ not.Bul.in Spec.de recusa.§.ij.ver.quid si.Adagnopere nāq precauenda sunt illa que recipi sine manifesta decoloratione nō possunt.j.q.vij.ꝛ ti illa.vide quod ibi legitur ꝛ not.ꝛ qꝰ not. Archy.li. vj.de rescrip.cuꝫ aliquibus.in.ij.glo.ꝛ de eleꝫ.licet canon.in magna glo.Sic ꝛ reges quāuis noua vectigalia possint imponere, peccant tamen si hoc faciūt sine causa.dicit Inno.extra de cēsi.innouamus. ꝛ constitutio per eum facta sine causa contra ius nature scꝫ ꝙ domi nia de uno in alium transferantur, nec in foro anime, nec in foro iudiciali seruanda est.de quo satis not. Inno.extra de immu.eccle.qꝛ. Nam ꝛ si alterius re vratur ex plenitudine prātis,non iure suo,non prescribit.no.ipse extra de postu.pre.bone.ij.in glo.queritur cū. ꝓpe fi.Et facit ad premissa.xxv.q.j.que ad perpetuā.ꝛ.c.se.ꝛ se.ꝛ qua si.per totam.q.ꝛ quod not. Inn.extra de offi.dele.prudentiā in glo. sed quid si iudex, vbi determinat ꝙ ea que solennitatē nō requirūt, ita ꝙ solennitates sint de eorum substantia, sed tamē ex aliquoꝝ so la voluntate dep̄dent,rata pūt haberi,vel potius quasi de nouo facta valent.insti.de testa.milit.§.sed si quis. Sauero que solennitatem iuris exigunt per alterius ratihabitionem quantuncunqꝫ superioris non firmantur.ex dicto eiꝰ.§.sed ꝛ si quis pluriū cōtrariorū solutio colligitur euidenter.vr dicit Inno.d.c.prudentiam.vide qꝰ no. ibidem in glo. nobis videt.ibi nec est cōtra ꝛc. Et non solū is q̄ ius non habet in re, puta rei:sed protectionem solam ꝛ iurisdictionē.ff. de quadri.prescri.l.fi.quinetiam nō pōt dūs in sua re aliquid agere qꝰ alij noceat.ff.si ser.vi.l.sicuti.§.aristo.de aqua pluui.arcen.l.j.§.de eo. Ille.ꝫ enim debet alteri per alteruꝫ iniqua conditio afferri. ff.de regu.iur.non debet alteri.ꝛ ita vniculiqꝫ sibi prodesse permissum est quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sacerdo tū ptās.

z ipse Xps eis reuerentiam exhibuit dum ad illos leprosos remisit. j.4.j.nonne. Exempla quoq; gentilium inducunt christianos ad reuerentiā sacerdotū. dicto. c. sacerdotib⁹. ¶Ministerio qđē sacerdotis z nō alterius Xpi corpus consecrat. xcv. di. ecce in medio. Benedictio populis z digna grā dat. j.q.j. sacerdotes peccata delet. e.q.qñ. ¶Merito quoq; officiū futura releuant. e.q. dictū est a duo. Itē sacerdotes sunt lumen populi. xciij. di. sacerdotes. oium pfes z magistri. vt. xcvj. di. quis dubitet. ¶Nil Hieronymus sup ageum pphetam. Cōsidera sacerdotum esse officiū de lege interrogandi z respōdendi. si sacerdos est sciat legē dūi. si ignorat lege dūi. ipse seruauit sacerdotē non esse dūi, sacerdotis eñ est scire legē. ad interrogationē respondere de lege. Et sup Hiere. xvj. c. Sacerdotū est propitie non solum docere, sed et facere legē vt nequaq; verbis subiectos sibi populos z credentium gregem. sed exēplis doceat. inde in li. Deutero. c. xvij. Reges preципiuntur suscipere volumē legis a sacerdotibus leuitice tribus. ¶ Ideo qui tē est gratia sacerdotalis dignitatis. viij. q.j. remoto. Et ꝑ ꝑ sint in sublimiori loco positi nō ex iurisdictione. Unde Ber. ad Eugeniū papā. In actione loco positus es. non in iurisdictione. in sublimiori. nō i securiori. noli ꝙ alii sape. ꝛ time. Valerius ēt. li. viij. c. ij. refert de quodā rege subtilis iudicij ꝙ cū sibi ꝑmū foret traditum dyadema retentum diu considerauit z dixit. O nobile magis ꝙ felicem pānum. quē si quis penitus agnosceret. ꝙ multis solicitudinibus et periculis z miserijs sit refert⁹ nec hūmi quidē iacentē tollere veller. Ad hoc est ēt. viij. q.j. ꝛ. z. c. se. z. c. qualis. cū cōcor. ¶Et iō debent esse mēte z corpe mūdi. q: diuino officio z sacerdotio debēt esse inserti. j.q.j. nec esse. iij. q. vij. in graubus. Sobrij. xxxv. di. ieiunium. Discreti z docti. xxxvij. di. p totū. xxxvij. di. in plurib⁹. c. In officio suo canti. xiij. q. vi. c. i. in fi. Oibus pro suo posse vtiles z benuoli. e.

Sacerdo cū. z. q. v. deniq;. In habitu z incessu debēt esse maturi. xl. dist. clerici quales cus. extra de vi. z ho. cle. officia. Instituunt eñ ad laudandū deum z ad bone actionis exemplū. v. q. iij. q. ep̄i. Et rōne oblationem tenent orare. ꝑ ppō. x. q. j. q. sacerdotes. Canonicas horas dicere, hospitalitatem z infirmoꝝ visitationē exercere sollicite. extra de celebrat. c. j. Talis aurez ordo nō dat ꝑpter ordinatū tū, sed etiā ꝑpter alios quoꝝ dz esse minister, z ideo mūdi⁹ est suscipiēdus ꝙ alij ordines. j. q. i. ꝑ. ecce. Illa eñ q religionis cultū i nobis imitatur z informant z dei cerimonias tradunt, vicē aīe in corpore rei publice obtinent. Illos vero q religionis cultui preſunt tanq̄ aīam corporis susciperez venerari oportet. Quis eñ sanctitatis ministros ipsius dei vicarios esse ambigit? vt ait Diuarchus z polli. li. v. c. vj. ¶Nō est autem de facili malum de sacerdotibus suspicādū, ex quo Xpi corpus cōficit. xj. q. iij. absit. ¶Multi quoq; sunt sacerdotes nosse, pauci opere. xl. di. multis ex de eta. z q̄li. cū sit. hoc plene his rebus iruemur. Sacerdoz eñ facit cathedra nō cathedra sacerdotē. d. c. multi. vnde mal⁹ sacerdos de ordine suo iudiciū z crimē acquirit. lxxviij. di. nemo. z vide. xlix. di. sacerdotes. ¶Magnū aūt inconueniens est sacerdotem rogꝝ Xpi cōficientē immundū esse. j. q. j. sacro sancta. z. c. se. Item ignominiosus est sacerdos qui studet diuitijs. xij. q. ij. gloria. ¶Alias quoq; sacerdos cōparet ipmie. j. q. j. si qs inquit. Et hi audiendi quidē sunt nō aūr imitandi. ij. q. j. significastis. z. c. seq. Memoetiam debet audire missam sacerdotis que scit cōcubinā indubitan ter hꝫ. xxxij. di. null⁹. exīrade co. cle. vestra nisi ab ecclesia tollerent. ¶Tā tunc eorum sacramenta non sunt cōtenenda. ¶Nō enim ipsi suis, sed Xpi verbis conficiunt sacramēta. de cōse. di. ij. panis est. i. q. j. significastis. z. c. Xps. z. c. se. Itē qz iudicium manducant z bibūt. e. q. per Eſtatam. Et sacramenta nō ingnātur a traditibus, sicut nec sol a locis immūdis p ꝙ trāsit inquāt. xxx. di. fedz. Ipſi quoq; sicut fay accesa aliis lucent. ꝙuis sibi noceant. xv. q. vi. c. vlti. z veliit licuit. Iuuant z non lauentur. lxxviij. di. ꝙ ꝑ. Item sacramenta per eos vt aqua per lapideos canales vbi nil gūatur trāseunt ad locū ferti lē. i. ad salutē alioꝝ. j. q. j. fuerit. Sacerdotis etiā est nulli nocere obꝑdesse: velle extra de poēn. c. vlt. z eis detrahere nephas est. vj. q. j. sacerdotes. ex de hereti. cum ex iniuncto. z graue pcm̄ est eis inuidere. e. q. ꝙ. verū. j. in fine. Sed ꝛ grandis sit dignitas sacerdotuꝝ, est tū grandis ruina si peccant. lerantur ad aſcensum sed timeant ad lapsum, non est tanti gaudū excelsa tenuisse. Nec enim ꝑ suis delictis solum reddent rationes, ꝛ ꝑ oīa quoꝝm donis abutunt, ꝛ nequaq̄ sunt de ipsoz salute sollicitu, vt ait Hieronym⁹. li. ij. sup. Ezech. Et licut ꝑ ex hystoria libri regū defect⁹ sacerdotū ppō dei tyrānos iducit. vt ait poēt. li. viij. cevij. De hoc ē Hieronim⁹. xxiij. q. iij. trāſferunt. Veteres scrutās hystorias inuenire nō possum scidisse ecclesiā z de domo domini quidē populos seduxisse, preter eos q sacerdotes a deo positi fuerant z ꝑphete, i. speculatores. Isti ergo vertimē in laqueū torquosum, in oibus locis ponēres scandalum. An autem nomine sacerdotū intelligantur inferiores. vide qđ legit z no. extra de cohabi. cleri. z multi. c. ij. An etiā spūāles? ita ꝑ malū sacerdotē sicuti ꝑ bonū peccata dimittat z ꝙre vide. de gle. di. iij. quo. Utruz simpleꝛ sacerdos possit excommunicare. vide ꝙ no. ij. q. j. nemo. ꝙ. q. j. experiētie. z extra de offi. oꝝ. cū ab ecclesiarum. de sen. exc. nup. ꝙ. ꝙ. in fi. z. in. q. iij. c. ij. ꝑ gl. z Tirchi. (Creari) Ipsumq; sacerdotū multitudo ꝑ viros eligit. xxiij. q. v. c. nullus. z. c. sequenti. Et ꝑ ꝑ ordinat

Universidad de Deusto
Biblioteca

spicit excusat a muneribus ſ. de ſuſcepto. z archa. humilioribus ergo apparet q̄ alīi exiſtentes in dignitate non grauantur ipſi, ſz eozū patrimonia ſm Bar. Et eadē rō vr vbi qs nec pp delictum nec ex priuilegio admixta munera vocāt vt ſolū eatenus quatenus artēris viribus coꝛpozalibus induſtria, z pſonis vel hmōi in his muneribꝰ deberet aſcribi, vt ſcp̄ſi. ē. de qui. mu. ne. lic. excu. l. ſi. p quibꝰ tagari deberet in loco, ꝓp̄ū incolatus. ff. ad munic. libertus. ſ. ſola nō tagatur in collectis, pinde imponēdis in eo loco in quo nō habitat, bonatū poſſidet. Quarenus aūt artēta ſumma qz dz imponi p colecta rōne ipſius muneris q̄ indicit exequendū reſpicit patrimoniū oim deducta pri⁹ ea ſumma q̄ imponit in loco ꝓ viribus incolarū induſtrijs z pſonis debēt ꝓ bonis q̄ in eo loco poſſidēt cōtribuere z tagari. Similis diſtinctio ſit in gl. ff. de pac. iuriſgentiū. ſ. ſi paciſcar. i gl. ſit eū. in fin. ¶ Decurio vero qui relicta ciuitate ad locuꝫ alium trāſimigrauit ſine p̄ſcriptione tpis eſt ad locū originis (vt ibi munera ſubeat) reuocādus. ē. de preſcrip. xxx. an. p̄ſcriptione, de decurio. qui de relicta. z. ff. e. tit. l. j. cū ibi not. ¶ Si aūt originarius vel incola nihil poſſidēt, a muneribꝰ mere patrimonialibꝰ excuſanť, a pſona libꝰ aūt nō. ff. de mune. z bono. cura. ſ. inopes. Et hoc locū hz ſi non ſunt artifices, vel agricole. Nā appellatione inopū non continentur agricole, nec artifices, vt colligit ex de voto. q̄ ſup. z facit. ff. ad municip. filij. ſ. vl. ¶ Artificū quidē potentius eſt officio, Ex artificio quippe vberior z honeſtior queſtus percipit. no. ff. de leg. iij. legatis ſ. j. Aū z ab operarijs, ſeu artificibus vectigal exigit. j. de aqueduc. ad reparationē, vbi de hoc ſcp̄ſi. Verū tū hīj odioſe grauādi nō ſunt tmmo leuiādi ſi ipſoꝫ artificiū vtile eſt in ciuitate. ar. ff. ē pen. ad beſtias. z. xxij. q. ij. ſ. ité opponit ꝓ. pbat hoc ēt. Bonoꝫ em alit artes. dicit Tullius. li. de tuſcula. q̄ſti. in p̄n. Coꝛporis ſtudi, curādiq; queſtus eſt ars eius atq; vtilitas decoz immortalitū inuentione conſecrata.

¶ Hec eſt grāde lucrū ipſoꝝm iuxta ver. Eſurit ars, decreta tuꝫ ēt. Legatis de pane lucrādo. lex lucra miniſtrat. Quis hodie in regno maioza q̄ legiſte lucra z do ſcientia ē na percipiant. ¶ Dꝛopne aūt mops q̄ nihil hz, q nec alijs largiri, nec ſuffiſcere p̄ōt. z cōponit ab in z ops opis q̄ eſt terra, quaſi abiqz terra. Dauper eſt qui aliquid hz, ſed parum ſm Hug. de quo ſcripſi plenius. ē. q̄ſ z q. quar. pars. l. ij. ver. ſed vbi. Item dicit inops ſine vexatione, ſed locupleꝫ etiam ſi vexationem hz, vt no. ff. de acqui. here. ſi qs mihi bona. ſ. j. z potes videre q̄ no. An. de Iſer. lib. feu. que ſint rega. in verbo z plauſtroꝝ, z nauium preſtationes. z quod ſcrip. ē. de qui. mu. ne. lic. excu. l. ſi. j. de aqueduc. ad reparationem.

De legationibus. Titu. lxiij.

¶ Continua vt in gl. Vel dicas quia. ē. de. pfeſ. z medi. l. ij. fecit mentionem de oratoribus. Artus ſint oratoria ſeu eloquentie, z facūdie potiſſimum eſt attributa legatis. Jō de his dicit. ¶ In glo. ibi ad principē. adde. ad papam. ē. de ſum. trini. inter claras. z in epiſtola. liquet igitur ad ñ. De hijs z alijs vide lati⁹ qs nor. Buil. in Spec. de lega. ſ. j. in p̄nci. z ꝑ. j. z ſeq. Poſt ipſam gl. adde qz ad hmōi legatoꝝ officiū ꝓcipue iuriſperiti ſunt aſſumendi, z conſueuerunt aſſumi qui maxime facūdia polleāt. De quo videre potes que ſcp̄ſi ē. de profeſſo. z medi. l. magiſtros, in verbo facundia. z. j. de. profeſſ. qui in vr. cōſtan. l. j. verbo facūdiam. z qui ſint imbuti ſcriptura diuina. a qua oīs ſplēdoꝝ rhetorice eloquētie, oēs modi poetice locutionis, quelibet varietas decoze pronunciationis ſumpſit exordium. xxxvij. di. ſ. hinc etiā. Ipſa quoq; rhetorica pars eſt ciuilis ſcientie, dicit Tullius. j. rhetoricoꝝm. Jnde aduocati dicunť negotia poſſe. ē. de aduo. di. iudi. ne mimi. in ſ. i. ornatius poſtulādo loqui. Hoc em verbū triplicem hz ſignificationem, vt ozo. i. deprecoꝛ. vel. i. pro Oio tri pliciter ſu mitur. loquoꝛ. vel. i. ornate loquoꝛ. Et componitur pozo. i. ozn atius loquoꝛ Jn his em non requirit mobilitas lingue, non celeritas verborum, nō deniq; ea q̄ nobis nō poſſum⁹ fingere facies, vultus, ſon⁹. ¶ In oratoꝛe aut acumen dyalecticoꝝm, ſententia philoſophoꝝm, verba prudentium, poetarum memoria, iuriſcōſultoꝝm voꝛ, tragedoꝝm geſtum pene ſummo citatioꝛe nō ſane mihi diſpliceat adhibere. Educendi deinde dictio eſt ex hac domeſtica exercitatione, z vinbzatili medium in agmen, z in puluerē. in clamoꝛe, ſi caſtra, atq; in acie foꝛenſem ſubeūdus vſus oīum, z periclitādi vires ingenij. Et illa cōmentatio inclyta in pitatis iuce proferenda eſt. Legendi ēt poete, cognocende hyſtorie. oīum bonarum artiū doctoꝛes atq; ſcp̄toꝛes legendi z peruolutādi, z exercitationis cā laudādi, z interpretandi, corrigēdi, vituperandi, diſputandiq; de omni re tu contrarias partes. Et qcq̄ erit in quaq; re q̄. pbabile videri poſſit, eligendū, atq; diſcendum, z pdiſcendū ius ciuile, cognoſcēde leges, percipiendo, oīs antigtas ſenatoꝛia, cōſuetudo diſciplina rei publice iura, ſocioꝝ federa cognoſcēda. eſt libādus ex omni genere vbanitatis facetiarum q̄dā lepos. quo tanq̄ ſale pſpergat oīs oratio, vt ait Tullⁱ⁹ lib. j. de oratoꝛe. Neq; em ſolum acuēda nobis, neq; p̄cludenda lingua eſt ſed inenarrandū, cōplendum q; pectus maxia rerum ſuauitate copia z vbertate ibidem in ſcō. ¶ Jdeo de conditione z materia legatoꝝm placet hic tractare qualiſper. z ab alijs diuertere ſtilum. ¶ Legatus itaq; talis eligendus eſt qui diligat eū ad quē mittit, z diligatur ab eo, vt not. de re iudi. ad aplice. li. vj. vij. Canticoꝝm. ſ. Dilectus meus loquit mihi. Naturale q̄ppe eſt vt iudices eis quos libenter audiunt, facilius credant, dicit Quintil. lib. xij. de oratoꝛia inſtitutione. ¶ Eoꝝm ꝓo qui habēt odio ſicut ꝓphanoꝝ preces repelluntur. ē. de offi. vic. l. ſi. in fi. Nā qui nō diligit facile cōtemnit. xx. q. ij. ꝑſens. vltra medium. z facile cōtemnit. Nā qui nō placet nō placat. dicit Ber. in epiſtola ad ſeñ. archi. Cūctis quippe liquet: q̄ cū is qui diſplicet ad intercedēdū mittit, irati animus ad deteriora prouocatur. iij. q. vij. in grauibus. j. q. j. ferrur. z. xlix. di. c. j. Ab iratis itaq; ſi perſpicue pax, z benivolentia appetit non mō non inuenitur ſed augetur potius, atq; inflāmatur odium, dicit Tullius. ꝛthetoꝝm. Nā z imprudens poſtulatio dicitur tēpoze neceſſitatis. z anguſtie ab eo querere auxilium quē in pace cōtempſerit. dicit Hieronymus, ſuper Hieremiam. Et ſollicite ſozmidandū eſt ne qui placare iraz dei poſſe creditur, hanc ipſe ex ꝓpzio reatu mereatur. dicit Legatus ex. qualiter facto ſcia perfectio nibus dz cile mul tus. Brego. in paſtozali. Ac is qui mittitur eo ipſo miſſum diligere ſe oſtendit. ē. de ſum. trini. licet. in fi. Vnde z prelatus conſtituere debet vicarium conformem ſubditis ſuis, extra de offi. ozdi. quoniam.

¶ Secundo Eligendus eſt legatus fidelis, ſeu fide integer. vij. q. j. nouatianus. Nam legatus fidelis ſanitas. Prouer. xiij. Sicut enim frigus niuis in die meſſis, ita legatus fidelis ei qui miſit illum. Prouer. xxv. vnde z Saluſt. in iugurtino. Rex boꝝ hus ſcilicet ex omni copia rerum quinq; deligit quoꝝ fides cognita, z ingenia validiſſima erant. ¶ Econtrario legatus infidelis peſtilentia eſt terre ad quā ſuper quā mittitur. Prouo qdē exēplo multos corrūpit. Prouer. xxv. Deus putridus. xpes laſſus qui ſperat ſuper infideli in die anguſtie. Dens enim putridus oꝛi grauē dolozē igerit. Vñ vulgariter dz. Nō eſt dolor ſicut dolor dētis. Jgitur infidelis nūcius eſt ei q̄ ſperat in illo, vt dens putridus qui eſt ei occaſio magni doloꝛis. Eſt etiā vt pes laſſus. ſicut enim mītū affligitur qui deſiderat ꝓuenire ad locū aliquem z pre laſſitudine impeditur, ſic affligitur qui expectat nuncium infidelē qui moꝛā nimiā facit. Erio his files, pena capitis puniuntur. j. de nauicula. l. penul. Debent ergo fideles eſſe nuncij z prudētes ve extra de ſta. mona. ea que. ſ. illoꝝm. immo adeo fidelis dz eſſe legatus q̄ eam legem teneat, quā z ipſe mittens. vnde Ariſto. ad Alexādrū Rium q̄ ſperes in homine qui non credit legē tuaz. ¶ Tertio attēdēdum eſt q̄ non ſolū ſit oratoꝛ eloquēs, ſz etiā ſit ſapiens. lxxxiij. di. porro, tunc enim ex eloquētia vita locuꝫa, honeſta illuſtriſq; e, tunc ex ea reipublice piura cōmoda veniunt, qm̄ moderatrix reruꝫ preſto eſt ſapientia. dicit Tullius in prologo ſue rhetoꝝ. Eloquētia vero ſine ſapiētia nimium obeſt ciuitatib⁹ plerūq; nunq̄ aūt prodeſt, q̄uis ſapiētia ſine eloq̄ntia paꝛ profit. ibidē z greg. naꝛzāzen⁹ in ſmone de grādinis vaſtatione nō ꝛtinuo. qui mīte eloquentie z mīte ſapiētie e. qui quidē delectat auditum, ſiſti ꝓ vt deſimit ſonus loq̄ntis, deſinit z profectus audiēt̄ſ. z Ber. li. iij. de cōſide. Ver boſum adoleſcēte z ſtudēte eloq̄ntie, cum ſapiētie ſit inanis. nō alio q̄ iuſtitie hoſtē re putes. Hic ēt magis cauendus q̄ audiēd⁹ eſt, q̄ro magis ab eo in his q̄ audire inutile eſt delectatur auditoꝛ. z cū quez diſerte audit et vere dicentem exiſtimat ſm Aug. iij. de doctrina xpiana. ¶ Quare i legato nimirum exigitur ſapientia ne dicat aduerſus eū cum oꝛat. Quis ē vic iuolues ſnias ſuas fmōibus iperitꝰ, Job. xxv. Sapiēs enim in verbis ſuis ſe amabile facit. z ifra. ſapies in verbis ſuis ꝓducit ſeipz. z hō pudēs placebit magnatis. Eccli. xx. Vnde z puerb. xv. Fau⁹ mellis ꝓba copoſita. z boeti⁹. ij. de cōſo la. Adſit rhetorice ſuadela dulcedis, que tunc tm̄ recto calle, pcedit qñ noſtre. i. pbie inſtitutra nō deſerit. Ex ſapiētia quoq; his qui eam adepti ſunt: laus, honoꝛ, dignitas fluit. hinc amicis quoq; ipſo. um certiſſimū z tutiſſimū refugiū cōparat. dicit Tullⁱ⁹ in code. plogo. Adeo quoq; legati debēt eē pleni ſapientia. q̄ ſint ēt pleni ſermonibus. Job. xxij. Plenus ſum ſermonibus, z coarctat me ſpūs vteri mei. Et intelligēres. Job. xxiij. Viri intelligētes loquant mihi. In his em̄ inuenit ſapiētia. Prouer. x. Jn labijs ſapiētis inuenit ſapientia. tales cū ſapientia loquunť. Eccli. v. Cū ſapiētia ꝑeras ꝓbū veꝛū. Si eſt tibi intellect⁹ rnde. ꝓximo. ſinañť, ſit man⁹ tua ſup eo tuū, ne capiaris in verbo indiſciplinato. honoꝛ z gloria in verbo ſenſati, lingua vero incipiētis ſubuertio eſt ipſi⁹. z. c. xxj. Os ꝓudentis q̄rit in eccleſia, z verba illius cogitabūť in coꝛdib⁹ ſuis. Labia impudē tū ſtulta tum ſtulta narrabunt, verba aūt ꝓudentū ſtatera ponderabuntur. Ad hoc videre potes plura que de cōmēdatione ſcientia ſcripſi. ē. de decu. oīs iudices. poſt glo. vlt. Nō em̄ ſufficit legatū ſolū eloquē tē eſſe vñ Aug. v. ꝓfeſ. Nō ió dz videri aliqd verū dici, q̄ eloquēter dz nec ió falſum, q̄ incōpoſite ſonāt ſigna labioꝝ. Sz pinde eſt ſapiētia z ſtultitia, ſicut ſunt ſibi viles z inutiles ꝓbis aūt ornatis z inoꝛnatis ſiue vaſis vbanis z ruſticis vtriſq; tibi preſtātur miniſteria. Nō ergo dz eſſe legatus ignoꝛās miſeros q̄ppe tramite deuio abducit ignoꝛātia. dicit Boetⁱ⁹. iij. de cōſola. Jgnoꝛās em̄ qualē vocem dabit ex oꝛe ſuo? dicit Brego. xliij. diſt. Vñ ignoꝛātia mater eſt oīm errozū. xxxviij. di. c. j. z vitū ſm pol. li. iij. c. j. Jnitiūm verboꝝ ignoꝛātis z incipiētis eſt ſtultitia, z nouiſſimum verboꝝ eius error peſſimus. Eccleſiaſt. x. Quimmo ſit in legato legis claritas z ſcientie, octaua queſtione. j. ſi ergo in fin. mihi ſapientie, mihiq̄ ſcientie ni hil in eo dicit induſtrie. ea. q. lz ſicut fuit quintus fabius legatus romanoꝝ ad chartagineſes. de quo habeť. ff. de oꝛi. iu. l. ij. ſ. deinde qn tus. q̄ pudētiſſime ſatis z magnifice legationē ſuaz operatus eſt, z clarius hoc refert Titⁱ⁹ Liuius de ſecūdo bello punico libꝛo primo. ¶ Quarto vt ſit iuſtus in ſemita nāq; iuſtitie vita. Jter aūt deuius ducit in mozte. Prouer. xij. Nō em̄ alius q̄ iuſtus hō idoneus coꝛe ctoꝛ eſt. pō. xxxij. Coꝛripiet me iuſtus, iuſti etiam debēt eſſe legati ſermones. iuꝛta illud. puer. viij. Juſti ſunt omnes ſermones mei. z nō eſt in eis ꝓauū quicq̄ neq; peruerſum. z Sāpi. viij. Qui didicerint iuſta intelligēt q̄ reſpondeāt. vij. z Eſa. lj. c. dz a domino. ppe eſt iuſtus meus. De hoc etiā ap⁹ⁱ ad Titū. c. j. Opz epz eſſe ſine crimine ſicut dei diſpenſatoꝛē, nō ſuꝑbū nō iracundū. z. j. ſed benignū, prudētē, ſobziū, iuſtū, ſanctū, continentē, amplectentē q̄ ē ū ſm doctrinā eſt verū ſermonē, vt potēs ſit exꝛtortari in doctrina ſana, z eos qui cōtradicūt arguere. Labia enim iuſti cōſiderāt placita z os impioꝝ rū peruerſa, vena viter os iuſti z os impioꝝ opāt iniquitatē. Labia iuſti eruditū plurimos qui aūt indocti ſunt in coꝛdis egeſtate moꝛuentur. Et rurſus verba impioꝝ inſidiātur ſanguini os iuſtoꝝ libe rabit eos, vt hec leguñť Prouer. x. Jniq ergo nō ſunt ad legatiōis offiñ eligēdi. Nā z ab his ad quos dirigunť potius repellenť. vij. prouer. xvj. Volūtas regū labia iuſta, qui aūt recte loq̄t, dirigetur. z. c. viij. Labia mea deteſtabunť impiū, ſermones eñ (vt ait Amb. li. de offi.) pferēdi ſunt examinati libꝛa iuſtitie vt ſit grauitas in ſenſu, in ſermone pond⁹, in ꝓbis modus, hz q̄ppe, ꝓpūs ins q̄ iuſtus eſt. Nā z ſi terꝛoꝛe minime prātis erigiť, equitare tamē ſuadēte ſemp audiť tur ſm Caſſio. ix. variaꝝ epi. ix. ¶ Quinto ſiguanter attendenduz eſt vt ſit verax. Exod. xviij. Prouide ex omni plebe viros poteꝛes z timentes deū in quibus ſit veritas, z q oderint auaritia. Prouer. viij. Veritatē meditabit guttur meū. z iubdit Teſtis falſus nō erit impunitus z qui mēdacia loquit nō effugiet. z. j. q. loqtur mēdacia peribit. Jrē Zacha. viij. Nolite timere, hec ſunt verba que facietis. Loquimini veritatē vnuſquiſq; cū ꝓximo ſuo veritatē z iudiciuz pacis iudicate in portis veſtris, z iuramētū mendaꝛ ne diligatis. z ſubdit. Veritatē tantū pacēq; diligite. Et iō dz Eccli. xxxvij. Deſpeꝛare aitiſſimū, vt dirigat in veritate viā tuā. aū oꝛa ꝓbū verax, pceꝛdat a te. z Malach. ij. Lex veritatis fuit in oꝛe eius. Super his nō adjcio plura, q̄ veritas hodie ab eib⁹ fere effugať. Quinimo eraz vera ſi tū incredibilia ſunt dicere caueat, neq; enim habēt incredibi lia vocē dicit Quintⁱ⁹ in infami in matꝛē defenſoꝛia claudēda quippe ſunt labia in ꝓo qō facie falſitatis hz, Itaq; legatus in explican da legatiōe ſua nulla adulatiōe demulceat veritate ſuppreſſa. Prouerb. viij. Aperiet labia mea vt recta p̄dicē, viret adulatione neq; no, nō ſit aſſentatoꝛ, neq; palpo, ad qō vide q̄ ſcripſi. j. de ſilentia. in rubꝛica. Pl⁹ em̄ nocet lingua adulatoꝛ q̄ manus interfectoꝝ. dicit Aug. ſup. Jo. lxix. Nec em̄ oīs q̄ pcit amicus eſt, nec oīs q̄ verberat inimicus. zc. v. q. v. nō oīs, nec amoꝛ, ſed languoꝛ eſt, vbi mali moꝛes nō coꝛripiuñť. xxiij. q. v. nō putes. Legatoꝝ quidē officiū eſt inter eū ad quē z eū a quo mittūtur, amicitia, ſocietatē, pacēq; firmare. lxiij. di. ego. in ñ. z. j. Machab. ca. ix. Audiſit ionathas legatos compoñere pacē, vt tamē circa hec tā ꝑmittēte q̄ per ipſum legatū opoꝛtune circunſpectionis ſapiētia, pcedatur, vt cū iniquis talia nun q̄ fiāt cū his nāq; nō vnio, ſed diſſentio z ſeparatio eſt tractanda. Ut em̄ ait Brego. in paſtoꝛali. ca. xlviij. ſicut mulcū nocet ſi vnitas deſit bonis tra valde eſt noxiū ſi nō deſit malis. Si ergo puerſoꝛ negtia in pace iūgit, profecto eoꝝ malis actibus robur augeť, q: quo ſibi in malitia cōgruūt, eo robuſti⁹ bonoꝝ afflictionibus illudūt. Vnde nāq; eſt q̄ contra dānati illius vaſa vcz antiqui p̄dicatoꝛes diuina voce beato Job. dicit. Dēbia carnū eius coheꝛētia ſibi. Hinc ſub ſquamarū ſpecie de eius ſatillibus, ꝓhibetur, vna vni coniungit, z ne ſpiraculū quidē incedit p eas. Sequaces q̄ppe illi⁹ quo nulla interſe diſcordie aduerſitate diuiſi ſunt, in bonoꝛū nec grauius gloꝛiabꝛatur. Qui ergo iniquos pace ſociat, iniqtati vires adminiſtrat quia tonos deterius deprimunt, quos z vnanimiter perſequuntur. Jmmo z talis iniquoꝛū colligatio etiam inter leipſos imperſeuera bilis eſt. Nā ꝓiour legitur lib. vj. hyſtorie tripartite, quomodo pax credenda eſt apud eos qui pacis iura ſubuertunt. ¶ Sexto legat⁹ dz eſſe diſcret⁹ in oīb⁹ z doctus ſacerdotū exēplo. xxx. di. per totuz. vt arguat, increpet, obſecret, in oi patiētia z doctrina. ñ. ad Thimo the. c. iij. z xlv. di. c. j. per totū. quoſdā quippe clā, quoſdā vero palā ſicut diuerſitas pſonaꝝ diuerſas pōt accipere medicinā. tuij. q. vj. ſ. j. in fi. Conſiliū nāq; p cuiuſq; moꝛibus capiendū eſt, quoſclā enim pces vicīt, q̄dā inſultant, inſtantq; ſubmiſſis, quoſdā terꝛēdo placabimus alios obiuꝛgatio, alios confeſſio, alios pudoꝛ cepto delecit, alios moꝛa lentū ꝓcipitis mali remediū, ad quod nouiſſime deſcendēdū eſt. Ceteri em̄ affect⁹ dilationē recipiūt z curari tardi⁹ poſſunt z. j. Woc nō ſec⁹ q̄ fulmina, pcelleq;, z ſi qua alia irreuocabilia ſunt q: nō eñt ſed eadunt. Et. ſ. ex leuiſſimis em̄ in maxima euadit, nullā tranſite etatē, nullū genus excipit quedā gentes beneficio etatis nō mouere luxuriā q̄dā q: exercite z vage effugere pigritiam, vt hec z alia bñ pſequit. Señ. li. iij. de ira. vt ex ſue legationis miniſterio nulli noceat, omnibus vero proſit, ea. cā. q. v. deniq;. vt ſi habet cozrigere ipſius coꝛrectio plus habeat māſuetudinis q̄ rigoꝛis. xlv. di. q ſincera. Vt ipſius oratio mixta ſit cū aſperitate z benignitate. e. di ſciplina. de hoc vide. j. de re mili. nemo. i ꝓbo, coꝛreptos. Vt in his ad que mittitur etiā mittēte pndēter extollat oratiōnib⁹ ſuis. Scriptū eſt enim in pſalmo. Bloziaz regni tui dicēt. z potentiam tuam loquentur. z Sal. in iugurti. Copias fidem magnitudinemq; regni ſui z q̄ aut vtilia, aut beniuola eſſe credebāt ſua oratione extollunt. ¶ Septimo, Legatus debet eſſe ſobzius. xxxv. di. vinolentum. Nō ebꝛioſus, nam vbi eſt ebꝛietas ibi luxuria z furoꝛ. dñatur. eo. ti. luxuꝛioſa. obſecar em̄ conſcientiā, z ſepelit rationē. ꝓv. q. j. ſane. vnde Ariſto. ad Alexandrū, ſiec mittas nūrū tuū q̄ diligat vinum z ſe inebꝛiet, quia pceſes in aduētu nūcij inſtabat apud ipm vt biberēt vinū abūdāter. Quod ſi ſuperflue bibebat, cognoſcebant q̄ eius diis cōtradicūt arguere. Labia enim iuſti cōſiderāt placita z os impioꝝ peruerſa, vena viter os iuſti z os impioꝝ opāt iniquitatē. Labia iuſti eruditū plurimos qui aūt indocti ſunt in coꝛdis egeſtate moꝛuentur. Et rurſus verba impioꝝ inſidiātur ſanguini os iuſtoꝝ libe rabit eos, vt hec leguñť Prouer. x. Jniq ergo nō ſunt ad legatiōis offiñ eligēdi. Nā z ab his ad quos dirigunť potius repellenť. vij. prouer. xvj. Volūtas regū labia iuſta, qui aūt recte loq̄t, dirigetur. z. c. viij. Labia mea deteſtabunť impiū, ſermones eñ (vt ait Amb. li. de offi.) pferēdi ſunt examinati libꝛa iuſtitie vt ſit grauitas in ſenſu, in ſermone pond⁹, in ꝓbis modus, hz q̄ppe, ꝓpūs ins q̄ iuſtus eſt. Nā z ſi terꝛoꝛe minime prātis erigiť, equitare tamē ſuadēte ſemp audiť tur ſm Caſſio. ix. variaꝝ epi. ix. ¶ Quinto ſiguanter attendenduz eſt vt ſit verax. Exod. xviij. Prouide ex omni plebe viros poteꝛes z timentes deū in quibus ſit veritas, z q oderint auaritia. Prouer. viij. Veritatē meditabit guttur meū. z iubdit Teſtis falſus nō erit impunitus z qui mēdacia loquit nō effugiet. z. j. q. loqtur mēdacia peribit. Jrē Zacha. viij. Nolite timere, hec ſunt verba que facietis. Loquimini veritatē vnuſquiſq; cū ꝓximo ſuo veritatē z iudiciuz pacis iudicate in portis veſtris, z iuramētū mendaꝛ ne diligatis. z ſubdit. Veritatē tantū pacēq; diligite. Et iō dz Eccli. xxxvij. Deſpeꝛare aitiſſimū, vt dirigat in veritate viā tuā. aū oꝛa ꝓbū verax, pceꝛdat a te. z Malach. ij. Lex veritatis fuit in oꝛe eius. Super his nō adjcio plura, q̄ veritas hodie ab eib⁹ fere effugať. Quinimo eraz vera ſi tū incredibilia ſunt dicere caueat, neq; enim habēt incredibi lia vocē dicit Quintⁱ⁹ in infami in matꝛē defenſoꝛia claudēda quippe ſunt labia in ꝓo qō facie falſitatis hz, Itaq; legatus in explican da legatiōe ſua nulla adulatiōe demulceat veritate ſuppreſſa. Prouerb. viij. Aperiet labia mea vt recta p̄dicē, viret adulatione neq; no, nō ſit aſſentatoꝛ, neq; palpo, ad qō vide q̄ ſcripſi. j. de ſilentia. in rubꝛica. Pl⁹ em̄ nocet lingua adulatoꝝ q̄ manus interfectoꝝ. dicit Aug. ſup. Jo. lxix. Nec em̄ oīs q̄ pcit amicus eſt, nec oīs q̄ verberat inimicus. zc. v. q. v. nō oīs, nec amoꝛ, ſed languoꝛ eſt, vbi mali moꝛes nō coꝛripiuñť. xxiij. q. v. nō putes. Legatoꝝ quidē officiū eſt inter eū ad quē z eū a quo mittūtur, amicitia, ſocietatē, pacēq; firmare. lxiij. di. ego. in ñ. z. j. Machab. ca. ix. Audiſit ionathas legatos compoñere pacē, vt tamē circa hec tā ꝑmittēte q̄ per ipſum legatū opoꝛtune circunſpectionis ſapiētia, pcedatur, vt cū iniquis talia nun q̄ fiāt cū his nāq; nō vnio, ſed diſſentio z ſeparatio eſt tractanda. Ut em̄ ait Brego. in paſtoꝛali. ca. xlviij. ſicut mulcū nocet ſi vnitas deſit bonis tra valde eſt noxiū ſi nō deſit malis. Si ergo puerſoꝛ negtia in pace iūgit, profecto eoꝝ malis actibus robur augeť, q: quo ſibi in malitia cōgruūt, eo robuſti⁹ bonoꝝ afflictionibus illudūt. Vnde nāq; eſt q̄ contra dānati illius vaſa vcz antiqui p̄dicatoꝛes diuina voce beato Job. dicit. Dēbia carnū eius coheꝛētia ſibi. Hinc ſub ſquamarū ſpecie de eius ſatillibus, ꝓhibetur, vna vni coniungit, z ne ſpiraculū quidē incedit p eas. Sequaces q̄ppe illi⁹ quo nulla interſe diſcordie aduerſitate diuiſi ſunt, in bonoꝛū nec grauius gloꝛiabꝛatur. Qui ergo iniquos pace ſociat, iniqtati vires adminiſtrat quia tonos deterius deprimunt, quos z vnanimiter perſequuntur. Jmmo z talis iniquoꝛū colligatio etiam inter leipſos imperſeuera bilis eſt. Nā ꝓiour legitur lib. vj. hyſtorie tripartite, quomodo pax credenda eſt apud eos qui pacis iura ſubuertunt. ¶ Sexto legat⁹ dz eſſe diſcret⁹ in oīb⁹ z doctus ſacerdotū exēplo. xxx. di. per totuz. vt arguat, increpet, obſecret, in oi patiētia z doctrina. ñ. ad Thimo the. c. iij. z xlv. di. c. j. per totū. quoſdā quippe clā, quoſdā vero palā ſicut diuerſitas pſonaꝝ diuerſas pōt accipere medicinā. tuij. q. vj. ſ. j. in fi. Conſiliū nāq; p cuiuſq; moꝛibus capiendū eſt, quoſclā enim pces vicīt, q̄dā inſultant, inſtantq; ſubmiſſis, quoſdā terꝛēdo placabimus alios obiuꝛgatio, alios confeſſio, alios pudoꝛ cepto delecit, alios moꝛa lentū ꝓcipitis mali remediū, ad quod nouiſſime deſcendēdū eſt. Ceteri em̄ affect⁹ dilationē recipiūt z curari tardi⁹ poſſunt z. j. Woc nō ſec⁹ q̄ fulmina, pcelleq;, z ſi qua alia irreuocabilia ſunt q: nō eñt ſed eadunt. Et. ſ. ex leuiſſimis em̄ in maxima euadit, nullā tranſite etatē, nullū genus excipit quedā gentes beneficio etatis nō mouere luxuriā q̄dā q: exercite z vage effugere pigritiam, vt hec z alia bñ pſequit. Señ. li. iij. de ira. vt ex ſue legationis miniſterio nulli noceat, omnibus vero proſit, ea. cā. q. v. deniq;. vt ſi habet cozrigere ipſius coꝛrectio plus habeat māſuetudinis q̄ rigoꝛis. xlv. di. q ſincera. Vt ipſius oratio mixta ſit cū aſperitate z benignitate. e. di ſciplina. de hoc vide. j. de re mili. nemo. i ꝓbo, coꝛreptos. Vt in his ad que mittitur etiā mittēte pndēter extollat oratiōnib⁹ ſuis. Scriptū eſt enim in pſalmo. Bloziaz regni tui dicēt. z potentiam tuam loquentur. z Sal. in iugurti. Copias fidem magnitudinemq; regni ſui z q̄ aut vtilia, aut beniuola eſſe credebāt ſua oratione extollunt.

¶ Septimo, Legatus debet eſſe ſobzius. xxxv. di. vinolentum. Nō ebꝛioſus, nam vbi eſt ebꝛietas ibi luxuria z furoꝛ. dñatur. eo. ti. luxuꝛioſa. obſecar em̄ conſcientiā, z ſepelit rationē. ꝓv. q. j. ſane. vnde Ariſto. ad Alexandrū, ſiec mittas nūrū tuū q̄ diligat vinum z ſe inebꝛiet, quia pceſes in aduētu nūcij inſtabat apud ipm vt biberēt vinū abūdāter. Quod ſi ſuperflue bibebat, cognoſcebant q̄ eius diis cōtradicūt arguere. Labia enim iuſti cōſiderāt placita z os impioꝝ peruerſa, vena viter os iuſti z os impioꝝ opāt iniquitatē. Labia iuſti eruditū plurimos qui aūt indocti ſunt in coꝛdis egeſtate moꝛuentur. Et rurſus verba impioꝝ inſidiātur ſanguini os iuſtoꝝ libe rabit eos, vt hec leguñť Prouer. x. Jniq ergo nō ſunt ad legatiōis offiñ eligēdi. Nā z ab his ad quos dirigunť potius repellenť. vij. prouer. xvj. Volūtas regū labia iuſta, qui aūt recte loq̄t, dirigetur. z. c. viij. Labia mea deteſtabunť impiū, ſermones eñ (vt ait Amb. li. de offi.) pferēdi ſunt examinati libꝛa iuſtitie vt ſit grauitas in ſenſu, in ſermone pond⁹, in ꝓbis modus, hz q̄ppe, ꝓpūs ins q̄ iuſtus eſt. Nā z ſi terꝛoꝛe minime prātis erigiť, equitare tamē ſuadēte ſemp audiť tur ſm Caſſio. ix. variaꝝ epi. ix. ¶ Quinto ſiguanter attendenduz eſt vt ſit verax. Exod. xviij. Prouide ex omni plebe viros poteꝛes z timentes deū in quibus ſit veritas, z q oderint auaritia. Prouer. viij. Veritatē meditabit guttur meū. z iubdit Teſtis falſus nō erit impunitus z qui mēdacia loquit nō effugiet. z. j. q. loqtur mēdacia peribit. Jrē Zacha. viij. Nolite timere, hec ſunt verba que facietis. Loquimini veritatē vnuſquiſq; cū ꝓximo ſuo veritatē z iudiciuz pacis iudicate in portis veſtris, z iuramētū mendaꝛ ne diligatis. z ſubdit. Veritatē tantū pacēq; diligite. Et iō dz Eccli. xxxvij. Deſpeꝛare aitiſſimū, vt dirigat in veritate viā tuā. aū oꝛa ꝓbū verax, pceꝛdat a te. z Malach. ij. Lex veritatis fuit in oꝛe eius. Super his nō adjcio plura, q̄ veritas hodie ab eib⁹ fere effugať. Quinimo eraz vera ſi tū incredibilia ſunt dicere caueat, neq; enim habēt incredibi lia vocē dicit Quintⁱ⁹ in infami in matꝛē defenſoꝛia claudēda quippe ſunt labia in ꝓo qō facie falſitatis hz, Itaq; legatus in explican da legatiōe ſua nulla adulatiōe demulceat veritate ſuppreſſa. Prouerb. viij. Aperiet labia mea vt recta p̄dicē, viret adulatione neq; no, nō ſit aſſentatoꝛ, neq; palpo, ad qō vide q̄ ſcripſi. j. de ſilentia. in rubꝛica. Pl⁹ em̄ nocet lingua adulatoꝝ q̄ manus interfectoꝝ. dicit Aug. ſup. Jo. lxix. Nec em̄ oīs q̄ pcit amicus eſt, nec oīs q̄ verberat inimicus. zc. v. q. v. nō oīs, nec amoꝛ, ſed languoꝛ eſt, vbi mali moꝛes nō coꝛripiuñť. xxiij. q. v. nō putes. Legatoꝝ quidē officiū eſt inter eū ad quē z eū a quo mittūtur, amicitia, ſocietatē, pacēq; firmare. lxiij. di. ego. in ñ. z. j. Machab. ca. ix. Audiſit ionathas legatos compoñere pacē, vt tamē circa hec tā ꝑmittēte q̄ per ipſum legatū opoꝝtune circunſpectionis ſapiētia, pcedatur, vt cū iniquis talia nun q̄ fiāt cū his nāq; nō vnio, ſed diſſentio z ſeparatio eſt tractanda. Ut em̄ ait Brego. in paſtoꝛali. ca. xlviij. ſicut mulcū nocet ſi vnitas deſit bonis tra valde eſt noxiū ſi nō deſit malis. Si ergo puerſoꝛ negtia in pace iūgit, profecto eoꝝ malis actibus robur augeť, q: quo ſibi in malitia cōgruūt, eo robuſti⁹ bonoꝝ afflictionibus illudūt. Vnde nāq; eſt q̄ contra dānati illius vaſa vcz antiqui p̄dicatoꝛes diuina voce beato Job. dicit. Dēbia carnū eius coheꝛētia ſibi. Hinc ſub ſquamarū ſpecie de eius ſatillibus, ꝓhibetur, vna vni coniungit, z ne ſpiraculū quidē incedit p eas. Sequaces q̄ppe illi⁹ quo nulla interſe diſcordie aduerſitate diuiſi ſunt, in bonoꝛū nec grauius gloꝛiabꝛatur. Qui ergo iniquos pace ſociat, iniqtati vires adminiſtrat quia tonos deterius deprimunt, quos z vnanimiter perſequuntur. Jmmo z talis iniquoꝛū colligatio etiam inter leipſos imperſeuera bilis eſt. Nā ꝓiour legitur lib. vj. hyſtorie tripartite, quomodo pax credenda eſt apud eos qui pacis iura ſubuertunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

olera medium. Defectus aũt in voce erubescere faciet legatũ in pn̄unciatione. vt enim ait Grego. qr a multis audire non valeo, loq (Fateor) inter multos erubesco. Unde rethorica qr grandi r auda ci voce cũ expedit oratores perstrepũr, z loquũtur. quãdoq; medio criter humiliter ꝙ diuersitatẽ personaꝝ cozã quibus r causarũ de q bus r ꝓ qb⁹ allegãt cũ tuba in dextra in sinistra vero fistula depingiẽ, vt cũ expedit ꝙ est plurimũ modulet. Oratoz aũt antigratate ꝑ sus senectute languescit. Est enim mun⁹ ei⁹ non ingenũ solũ sed late rũ z virilẽ oio canonũ id voce splendescit. vt ait tullius li. de senectu te ꝙus (vt ibi subiũgitur) decozus sit sermo sens. get⁹, z remissius facitq; percepe ipsa audacia diserti senis compta, z oratio mittis. Ut in oratoze exquirũtur magnitudo, firmitudoz mollitudo vocis. Et mollitudo diuiditur in sermonem, contentionẽ, z amplificatiõnẽ. Et sermo diuidit in dignitatẽ, demõstrationẽ, narrationẽ, z iocationẽ. Et contentio in contentionẽ, z distributionẽ, z amplificatiõnẽ, z conquestionẽ, vt hec z alia de his diffuse, psequitur Tullius, v. rhetorice, quare legatũ oportet esse fortẽ roboze. Itẽ aio vt sit in eo efficax animi, sermonũ ꝙ grauitas. put Valerius. lib. vj. c. iiij. refert de popilio legato romanozum ad antiochũ syrie regẽ, vt Ptholo meũ regẽ egypti non lacesseret ꝙ vno momẽto z verbo, z regnũ sy rie terruit, z egypti rexit. Ad ꝙtũ cõmẽdat iuuenis grauis, vir tuosus z audax tãto arguit̃ si iuuenilis est: hi enim plerũq; sunt stul ti z eoz os confusioni est, primum vt dr puer. q. z. c. xxv. Claudus pedibus z iniquitatẽ bibẽs, q nutrit verba per nũciũ stultũ, quõ fru stra hz claudus pulchras trybias, sic indecẽs est more stultoz parabola. Nec enim decent stultũ verba cõposita, proue. xvj. z Eccl. xx. Ex ore fatui reprobaẽ parabola. nec eñ dicet illam in tempore suo z. c. viij. homo linguosus z temerarius in verbo suo odibilis erit. z. c. xxj. Narratio fatui quasi sarcina nimia. z. j. Labia imprudẽtũ stul ta narrabunt, z statim in ore fatuoz cor illoz. in corde aũt sapien tum os illoz. Item os fatui ebullit stultitiã, proue. xv. Summe igit̃ aduertẽdũ est ꝙ nõ sit in legato audacia vitiosa: que potius te meritas est dicenda. Uero quidẽ audacia tenet mediũ vt non teme reꝺ auderat, nec incõsulte timeat fm Augu. ad Hiero. de sinia Ja cobi. Hic est via regia, a qua declinat ad dexterã, qui temerarius z pertinax est ad sinistrã qui formidolosus z pauidus est vt ait Hier. sup Esaiam. Itaq; audax laudabilis non nisi sapiens est, nõ enim omnis fortis sapiẽs sed econuerso omnis sapiẽs fortis q; z si corpo re debilis est si adsit sapiẽtia diuina, fortis aduersarij. i. diaboli vin cit certa mina, vt dicit glo. prouer. xxiij. Legatus ergo munitus di uina sepiẽtia, humana ꝙ iuxta rerũ. z temporũ exigẽtiã erit audax: vt sit vtrobiq; velut Moyses sit legat⁹ fortis, admirabilis me diato⁹. xlv. dist. disciplina. ante ñ. Decimo dz esse legatus eloquẽs z facundus nihil enim est ita incredibile qđ indicendo nõ fiat proba bile, nil tã horridũ atq; incultũ, qđ nõ splẽdescat oratõe. dicit Tul li⁹ li. de padoxis. Nõ tarde vel impedite lingue Exodi. iiij. Non sum̃ Eloquẽs, impeditionis tardionis lingue sum. Et statim Aaron elo quẽs est, rpe loquet, ꝓ te ad populũ z erit os tuũ. Dz eiñ legat⁹ ha bere linguã eruditã vt sciat suiteniare eũ qui lassus est verbo, Esa. l. Hoc pfectius assequet: si erit literarũ studijs eruditus z facũdia ipsa cõspicuus talis eñ debet esse aduocatus. ã. de aduo. di. iudi. ꝙ hanc. honoz eñ hmõi nõ nisi viris facũdissimis dãdus est. co. ti. restituen de. ver. quos. z vide que ibi scripsi. j. de. pfes. q in vi. cõstan. l. j. in ver bo facundiã. ꝓꝓ (vt ait Hiero.) cõtra pelagianos Antonius ora tor egregius in cuius laudibus Tulli⁹ psonat. Diserros ait se vidis se multos, eloquẽtẽ adhuc neminẽ. Optimus aũt oratoꝝ est qui di cendo alios audiẽtiũ z docet, z delectat, z permonet docere debitus est delectare honoratiũ z permonere necessariũ vt ait Tulli⁹ de op timo genere oratoꝝ. Hec aũt dicendi peritia cõsistit viribus, natura, ingenio, doctrina, sciẽtia, vsu assiduitate. Hec sunt enim que non solũ in oratoze sed in vno quoq; hoie expectaut vt aliquid efficiat fm Ysi. xiij. ethimolo. c. iij. Intantũ quoq; decet loquẽtẽ esse le gatu ꝙ habeat eloquia pulchra. Genesis. xlix. Neptalim ceruꝰ emis sus dans eloquia pulchritudinis. z vocem gloriosam. ã. de aduo. di. iudi. aduocati. in fine. nõ horridã vt pcones. ã. de fer. l. ñ. Preconis horrida voz fileseat. Itẽ dulcia. Iuxta illo. Ps. Quoz dulcia fau cib⁹ meis eloquia tua. Nam verbũ dulce multiplicat amicos, z mi tigat inimicos. Eccl. vj. z. c. iij. Respõde pacifice in mansuetudine. In lingua eiñ agnoscit sapientia, z sensus, z doctrina, hec aũt facis lius efficiet sapiens vt ꝓdictũ est. In hoc enim ꝓcipue differt indo ctus z imperitus ab oratore perito, ille rudis incondite fundit, z id qđ dicit spũ non determinat. Oratoz aũt sic sigillat sentẽtiã verbis vt eã numero quodam cõplectetur z astricto z soluto. Hã cũ unqit forma z modis relaxat z liberat in mutatione ordinis vt verba ne cẽ alligata sint, quasi certa aliqua lege versus nec soluta vt vagẽtur. vt ait Tulli⁹, ñ. de oratoze. Eloquẽtia qđẽ z diligẽtia meliores fiunt auditoꝛes. ff. de dona. Aquili⁹, Os aũt lubricũ operaꝝ ruinam. ꝓno ner. xxv. in fi. Quis ad penã facile nõ trahaꝫ. ff. ad. l. iul. ma. famosi. Hã est qui labitur in lingua sed nõ ex aio. Quis est enim qui non de lꝛ querit in lingua sua: Eccli. xix. Ex. Eligendus est legatus nobi lis. Salust. in iugurthino. Legatur in affricã maiores natu nobiles amplis vsi hon oribus. z statim ille vbi accepit hoies claros, quoꝝ authoritatẽ pollere audiuerat contra inceptũ suũ venisse. z. Ea sig dẽ nobilitate ꝑsignis qua pfecte legationis misterũ exequatur, pu ta sapiẽtia que oibus mobilibus nobilior est. Sapientie. vij. z virtu te bonis; q; moribus vr plene scripsi. j. de digni. mulieres. Nõ ea que a ꝓgenitoribꝰ pta ꝓ successores elationis se vitio erigeres damnose pariter z ignominiose corrũpit. Salust. ibidẽ in oratione marij. Adi bi noua nobilitas est quã certe peperisse melius est ꝙ acceptaꝝ coꝛ rupisse. De hac materia plene scripsi aicta. l. mulierẽ. ã. de ꝺ. in pu bor. l. j. Fiij. Debet fulgere etiã dignitate vt cõgruat mittenti et ad quẽ z rei, ꝓ qua mittitur. de re iudi. ad aplice. lib. vj. z Titus Li uius. z. lib. de scõdo punico. Maiores vestri ideo pace resp̃uere, quia parũ dignitatis in legatione erat nunc Hannibal ipse pacem pero. Fiij. Debet esse vtilis in verbo, discretus in silẽtio, ne aut tacen da ꝓferat: aut dicẽda reticescat. xliij. di. sit rectoz. in pin. Propẽtissi mo quidẽ sermone facile delinq̃imꝰ. dicit Quintilianus in infami defensoria. z Eccli. xx. Est tacens q inuenit sapiẽs, z est odibilis q ꝓcax est ad loquẽdũ. Est aũt tacẽs nõ habẽs sensum loqle, z est ta cẽs scies tps aptũ. Homo sapiẽs vsq; ad tps tacebit, laicus aũt z imprudẽs nõ seruabit tps. z. c. xxviij. Ydis tuis facito ttaerã z fre nos oꝛi tuo rectos. z attendas ne labaris in lingua z cadas in cons spectu inimicoꝝ insidiãtũ tibi. z sit casus tuus insanabilis in mor tẽ. Sed sic ofonẽ suã tẽperare procuret vr in oibus vtilis sit nulli noceat: z inter oia vitia quasi anceps gladius trãseat: vt supdiã re tũdens auferat, vt timiditatẽ nõ augeat, sic otiosis roꝛpetibus soli citudinẽ operis imponẽs, vr in quieris z curiosis importunam ac tionem nõ augeat. vt dicit glo. Hester. c. j. In explicãda itaq; lega tione sua pudẽter agat, ponderet ꝑtera prudentie verba sua. l. di. ponderet. vr eius sermo prius veniat ad limã ꝙ ad linguã. ñ. q. j. pri mo. z. q. vj. decreto. z Cassio. z. variarũ. Dec eit realis proculdubio virtus celeriꝰ necessaria sentire z tardius in ꝓba proꝛnpere. Nescit eiñ penitẽda loqui q ꝓferenda prius suo tradit examini. Un z Tul lius magister eloquẽtie, quadã vice rogat ꝓrogare, excusauit se ꝙ pudie non legerat. e. li. in ꝓmio. Neq; eñ maioꝛ est gl̃a dixisse ꝙ nouerit ꝙ silusse qꝺ nescit dicit Sidoni⁹. li. epist. v. De his etiaz scripsi. j. de agri. z senti. quẽadmodũ i ꝓbo taciturnitas. Fiij. Legat⁹ dz esse solicitus z solers. xxxiij. dist. c. j. z. ñ. non negligẽs. Nam sicut in vnoquoq; ꝙ mater est imitãtia ita nouerca eruditio nis est negligẽtia. lxxx. dist. nihil. vide quod scripsi. j. de numera. ne diutius. z de medi. vali. l. j. ibi diligẽs nõ etiã piger adiũcte legatio nis opus. Ná sicut acetũ dentibus, z fumus oculis, sic piger his q miserũt eũ dicit. Prouer. z Salu. in iugurthino. Duos maxime im pigros elegit quoꝝ ingenia valtidissima erãt. Unde legari dicñ uare tur ad principẽ festinare. j. de cur. pu. l. his. vide quod ibi scripsi. Ne de Predica toris boni offi cium. Oratoꝛis officiũ legationis impleat per seipsum extra de offi. oꝛ. qm. Fviij. Sit legatus sitappaime eruditꝰ, doctꝰ, irreprehẽ sibilis, pauidus z maturus. viij. q. j. ops. Ter⁹ laudator, z ꝓuiꝺ vt ꝑsideret tps, locũ, similitudinẽ veritatis. q nõ excedens modũ cũ di scretione cõmẽdet. Ná put dicit Señ. Lauda pce. vitupera parci⁹. extra meſurã quippe laudare nil aliud ꝙ ridiculũ est. In arguẽdis vitijs fortius ꝙ in commendandis virtutibus agatur. Naz put ait Hieronimus. xxj. sup Ezechie. Minoꝛ studio virtutes laudam⁹ ꝙ vitia reꝓhendamus. Et quis pulchra sint corpoza vnius pranita te z deformitate mẽbꝛi insigniꝛi fiunt, vt procedat ex coꝛdis purita te quod refert. Pluriũ quoq; linguarũ sit peritꝰ si fieri põt qui fm diuersitatẽ rituũ z linguarũ officiũ legationis impleat per seipsum extra de offi. oꝛ. qm. Fviij. Sit legatus sit appaime eruditꝰ, doctꝰ, irreprehẽ sibilis, pauidus z maturus. viij. q. j. ops. Ter⁹ laudator, z ꝓuiꝺ vt ꝑsideret tps, locũ, similitudinẽ veritatis. q nõ excedens modũ cũ di scretione cõmẽdet. Ná put dicit Señ. Lauda pce. vitupera parci⁹. extra meſurã quippe laudare nil aliud ꝙ ridiculũ est. In arguẽdis vitijs fortius ꝙ in commendandis virtutibus agatur. Naz put ait Hieronimus. xxj. sup Ezechie. Minoꝛ studio virtutes laudam⁹ ꝙ vitia reꝓhendamus. Et quis pulchra sint corpoza vnius pranita te z deformitate mẽbꝛi insigniꝛi fiunt, vt procedat ex coꝛdis purita te quod refert. Pluriũ quoq; linguarũ sit peritꝰ si fieri põt qui fm diuersitatẽ rituũ z linguarũ officiũ legationis impleat per seipsum

hus modis homines angredit scz aures penetrãdo oculos demul cedo animos inuadẽdo. z Seneca ad lucilĩ epistola. xx. Quẽadmo dum in viro sapienti succesſus modestior conuenit, ita oratio pre missa non audaꝛ. Itaq; tarditoquẽ te esse iubeo. Fvj. debet esse moderatus vt in omnibus modestiã seruet maxime vt non arrogan ter in sua legatione procedat, sed modeste verbo agat disputatione pugnet ratione vincat. xxiij. q. vj. vide. Ut ita prebeat legatiõis im pendia, ꝙ non vltra ꝙ causa poscit, vilitas licentiã cõuitiandi, ma ledicendi; q; temeritate prouũpat, agat omne ꝙ causa desiderat, ab iniuria reꝑeter, nã si quis adeo ꝓcax fuerit vt nõ ratiõe sed probris putauerit esse certandũ opinionis sue imminutionem patietur. ã. de postu. quisquis. Hoc prosequere, vt. xl. dist. hoc habet. Potissi me talia sunt exercabilia si itez ꝑcurãtur Eccli. xix. ne iteres verbũ neq;, z durum z non immoraberis. Sit itaq; oratoꝛ in sermone hu milis, in gestu modestus vt nec inoꝛdinate: nec impudice, nec turbu leter verba moueat, nec oculoꝝ nutibus, aut aliqua indecẽti vul tus transformatione loquatur in vocis sono demissus ne strepitu z immoderato clamoꝛe, auditoꝛes aur iniuste offendat, aut iniuste ter reat. Suauis etiãz esse, ne prolationis asperitate tãto fiat aiis au ditoꝛis perniciosioꝛ, ꝙ eo ad aures venit durioꝛ. Humiliter ergo le gatus orationem suam proponere debet extra de ma. z. ob. humilis Ne ipse sibi strepitum agat, vel tumultum inducat. v. qõ. iij. in loco. vide que ibi scripsi. j. de suscep. z archa. humilionibus. Summo in ꝓta quoq; sententiã. Adulandũ potius ꝙ contiãdũ est. Officiũ viãq; (vt quidam sapiens ait) concionatoris est adulari, interponere mendacia paliata. z vti ꝓuasionibus deceptiuis, qꝺ simpliciter nõ cõmendo vt ꝺicit. Ꝓro que vide. xlv. dist. q sincera z per totũ. Ve rum sicuti adulatio in oratoze dãnat̃ fota irrigamento mẽdaciũ, vel dolosa laus. Sic inerdũ ꝓmẽdãda est cũ ꝓ salute fundit̃ superboꝝ. Discrete igitur in hoc, ꝓcq; attendendũ est. vt em ait Gregozius in pastorali. Claros plerumq; vitiis coꝛripimus, si eis qđã laudus foiñẽta miſceamus. Ná z equos indomitos blãda pr⁹ manu tangi mꝰ vt eos nobis pleni ꝓsimodũ etiã p flagella subigam. Et amo ra pigmentoꝝ poculo mellis dulcedo adiungit̃ ne ea q̃ saluti proſu tura est in ipso gustu aspera amaritudo sentiatur. Dũ vero gustus per dulcedinẽ fallitur, humoꝛ moꝛtifeꝝ pe amaritudinẽ vacuat. Ip sa vero mellita inuectionis eꝛoꝛdia permixta sunt laude tẽperãda, vt dũ admittunt fauores quos diligit etiã correctiones recipiant quos oderũt. Fviij. Legatus sit appaime eruditꝰ, doctꝰ, irreprehẽ sibilis, pauidus z maturus. viij. q. j. ops. Ter⁹ laudator, z ꝓuiꝺ vt ꝑsideret tps, locũ, similitudinẽ veritatis. q nõ excedens modũ cũ di scretione cõmẽdet. Ná put dicit Señ. Lauda pce. vitupera parci⁹. extra meſurã quippe laudare nil aliud ꝙ ridiculũ est. In arguẽdis vitijs fortius ꝙ in commendandis virtutibus agatur. Naz put ait Hieronimus. xxj. sup Ezechie. Minoꝛ studio virtutes laudam⁹ ꝙ vitia reꝓhendamus. Et quis pulchra sint corpoza vnius pranita te z deformitate mẽbꝛi insigniꝛi fiunt, vt procedat ex coꝛdis purita te quod refert. Pluriũ quoq; linguarũ sit peritꝰ si fieri põt qui fm diuersitatẽ rituũ z linguarũ officiũ legationis impleat per seipsum

Oratoꝛ vnde dicitur.

Oratoꝛis officiũ legationis impleat per seipsum extra de offi. oꝛ. qm. Fviij. Sit legatus sit appaime eruditꝰ, doctꝰ, irreprehẽ sibilis, pauidus z maturus. viij. q. j. ops. Ter⁹ laudator, z ꝓuiꝺ vt ꝑsideret tps, locũ, similitudinẽ veritatis. q nõ excedens modũ cũ di scretione cõmẽdet. Ná put dicit Señ. Lauda pce. vitupera parci⁹. extra meſurã quippe laudare nil aliud ꝙ ridiculũ est. In arguẽdis vitijs fortius ꝙ in commendandis virtutibus agatur. Naz put ait Hieronimus. xxj. sup Ezechie. Minoꝛ studio virtutes laudam⁹ ꝙ vitia reꝓhendamus. Et quis pulchra sint corpoza vnius pranita te z deformitate mẽbꝛi insigniꝛi fiunt, vt procedat ex coꝛdis purita te quod refert. Pluriũ quoq; linguarũ sit peritꝰ si fieri põt qui fm diuersitatẽ rituũ z linguarũ officiũ legationis impleat per seipsum extra meſurã quippe laudare nil aliud ꝙ ridiculũ est. In arguẽdis vitijs fortius ꝙ in commendandis virtutibus agatur. Naz put ait Hieronimus. xxj. sup Ezechie. Minoꝛ studio virtutes laudam⁹ ꝙ vitia reꝓhendamus. Et quis pulchra sint corpoza vnius pranita te z deformitate mẽbꝛi insigniꝛi fiunt, vt procedat ex coꝛdis purita te quod refert. Pluriũ quoq; linguarũ sit peritꝰ si fieri põt qui fm diuersitatẽ rituũ z linguarũ officiũ legationis impleat per seipsum

prout legitur in noua rethorica. Oratoꝛ debet esse vir facundus. in uentione ingeniosus. in variationibus circunspectꝰ. in ꝓnunciatio ne ornatus. honestus moꝛibus, ꝓuiꝺ⁹ in cõsiliis, z inter varios euẽ tus negotioꝝ astutꝰ. Eius qđẽ officiũ est ꝑsuadere cum exquisito artificio peroꝛãdi, seu in loquendo in oib⁹ facultatibus z doctrinis vt sit vigil ingenio, flagrans studio, z paratus eloquio prout de oꝛo fio scribit Augustꝰ. ad Hieronimũ. Uel ingenio parato z studio fla granti z doctrina eximia, z memoria singulari, vt de Ortẽsio dicit Tulli⁹. ij. de oratoꝛe. ad fi. Et apte, distincte, ornateq; dicat secun dum Tullium, lib. de off. in ꝓin. Ut quinq; etiã ꝓcipua sint in eo. s. inuentio, dispositio, elocutio, memoria, ꝓnũciatio, que in trib⁹ reb⁹ assequi poterim⁹ arte, imitatione, atq; exercitatione. De hoc etiã ari. ad Alexandrum. Oꝑoꝛtet te eligere digniozẽ, de his qui sunt in tua presentia. Sapiẽtẽ, videntẽ honoꝛabilẽ, consideratẽ, fidelez, de climatẽ, seu fugientem, omnẽ turpitudinẽ z culpam. Ex. legatus deber esse talis ꝙ post aurũ non eat, z post Christum, qui questũ le gationem non existimet, nec requirat datũ, sed fructum qui regiõ Johãnem se exhibeat egiptis Moysen formicãtibus phinees. Be liam idolatris: Helisenim auaris: Petrum mentiẽtibus. Paulum blasphemãtibus: Christũ negociantibus qui vulgus non spernat, z doceat, diuites ñ palpet z terreat pauperes nõ grauet z foueat ma nus principũ non paueat sed contemnat. Qui non cuz turba intret non cum ira exeat. qui eccleſias non spoliet sed emendet qui marsu pia non eximiet, sed corda reficiat, z crimina corrigat. fame proui deat sue, nec inuideat aliene. Qui ozandi studiũ gerat, vsum habeat ac de omni re nec oratiõi plus fidat ꝙ sue industrie vel laboꝛi cu ius ingressu pacificus, z exitus non molestus, cuius sermo edifica rio, vita iustitia, ꝑsentia grata memoria in benedictione, qui se ama bilem prebeat non verbo, sed opere reuerentiã exhibeat actu non fastu fm Ber. lib. viij. de cõsiderat. Et habet cum subtilibus disputare prudentissimus eligatur, vt in doctoꝛum cõuentu sic agatur. ne sus cepta cãm possint erudita ingenia superare. Magna quippe ars est contra artifices loq z apud illos aliquid agere qui putant oia ꝑuidere. dicit Cassio. ij. variarũ epla. v. Et ꝙaliter in legato exqui ritur plenitudo virtutis: vt ꝓtum humana fragilitas in hoc impe dere põt: sit in eo virtus omnis, nullum vitium, omnis decoz, nulla deformitas. ꝓ quo vide. xlv. di. hinc etenim.

Post hec de his que in persona legati seu oratoꝛis attendẽda sunt premissa discussimus, nonnulla de cautelis que per eũ in peroꝛãdo seruãda videntur, etiã iuxta ingenũ modulũ exquiram⁹. Aũ oia sciendũ est ꝙ oratoꝛ ab oratione dicitur. Et autem oratio quasi oris ratio fm Ber. Unde dicũtur oratoꝛes, qꝛ pre ceteris rationabilius debẽt loqui. Uel oratio est sermo qui cõtinuatur in causa: z tribus principalibus partibus exoꝛnatur, vez exoꝛdio, narratiõe, z petitio ne. Et fm Tullũ primo rhetozice quatuoꝛ sunt in quibus versatur ipsa rhetorica, scz inuẽtione, dispositione, elocutione z memoria.

Sciẽdũ est etiaz fm Grego. viij. li. moꝛal, ꝙ omnis locutio z ser mo z summa loquẽtiũ qdrifaria qualitate distinguit. Ná sunt nõnu li qꝺ sentiendi simul z dicẽdi amplitudo dilatat. Et sunt nõnulli qꝺ sentiẽdi tm̃ul z dicẽdi inopia angustat. Et sunt nõnulli q acumie sen tiẽdi subnixi sunt, sed ex inopia locutiõis obmutescũt. Prima lau danda est, qꝛ vtroq; valenter posser. Secda inserenda quia vtroq; bu militer caret. Tertia deplicienda z repellenda que dum sermone se erigit sensu iacet. Quarta adiuuanda: que explicare que sentit non valet. Similiter ꝓut ait Ysido. de summo bono. Omne quod ducitur quadripertita potest qualitate distingui. aut enim malum male vt cum res peruersa suadetur: aut bonũ bene: vt cũ bona recte ꝓdicant. Aut malũ bene vt cũ os dicẽtis idcirco vitium exprimit vt prohibeatur. Aut bonũ male vt cũ rectum aliquid nõ recto sti dio, ꝓfertur. vt cum phariset dicerunt ceco. tu discipulus eius es. z Caypphas, Expedit vnũ mori ꝓ populo. Bonũ quippe sed non be ne locut⁹ est. qꝛ dũ credulitatẽ eius necis apperit redẽptionis ꝙi gẽa. ꝓpetauit. Ista. etiã. ꝓpterates quozũdã oratoꝛũ in carbone grauitas. In lelio lenitas. In gracco impetus. Calliditas in Cesa re. Ortensius vero distributione. Caius argutijs. Salustius per si monia gaudebant. Licero vero quasi oratoꝛia ꝓcellebat. fm Ꝺpul. ij. de magia. Hierony. autem in epla ad rusticum vltra medium dicit acumina Quintiliani, ꝓfluuia Ciceronis, Grauitatem, Fron onis. z Plinij lenitatem.

Oratoꝛes cautelas. xx. debẽt obseruas re si bene ꝓdicant. perorare cupiant.

Primo igitur cautus sit legatus vt animũ suum ad spem erigat vt quod sibi cõmissum est in legatione ꝓficiat. Nam si efficere diffi cit seipm̃ a pfectione deijciet. vii. Hierony. in expositione simboli. ispihil est qđ in vita geri possit, si nõ credulitas ante pesserit. Et ꝓe mitti exempla de ingressuro nauem q credit posse saluari, de remi nante q credit fructũ posse percipere. Subdit de spe, ꝓtis in infimo mo, de spe, ꝓficiendi in puero q scbole tradat. de recipiẽte iperiũ vt ducatũ exercitus q sperat obedientiã. Corde ꝙo aũt ad hoc firmato in peroꝛãdo, quinq; precipua oculis gerat. vt diluciꝺe, vt breuiter, ꝓbabiliter, illustre suauiterq; loquat. vt pertiat oratiõe suam mo dis z partib⁹ cõgruentib⁹. Ná vt ait Tulli⁹. i. rheto. Partitio illu strẽ z ꝑspicuã totã efficit, oꝛonẽ. ex q̃ps vna certũ qđ deligẽtꝰ au

Universidad de Deusto
Biblioteca

ditoꝛi affert;in quo animum hr̃e debeꝫ occupatũ.ex altera conficitur vt certas aio res teneat auditoꝛ,accedit.ff.de doli,ex.l.j.de ꝓbo sign.in.l.censoria.in princi,ꝛ de fal.filiusfamilias.in princi.Ita qui dem vt non in frustra sed in partes.ac vbi causa hoc postulat;diuidat,etenim diuidere nõ in frustra vel in puluerem redigere vtile est, vt ait Señ epi.lxxxviij.ad quod,ff.de re.di.l.j.in prin.Hec autez studio,exercitatione,consideratione,ꝫ debita sibi paret,Nam si Tullius princeps eloquẽtie,rogatus quadaz vice peroꝛare excusauit se ꝙ prudie nõ legerat vt ꝓdixi,quis periculo reprehensionis ꝛ opprobrio,tute,subito,ꝛ inconsideꝛate coꝛam principe aut graui ꝓcio in multitudine sapientũ legationis sue grauis forsan ꝛ ardue debituz explicabit?Añ prouer.xvij.Qui inconsideratus est ad loquẽdũ sentiet mala.ꝛ.c.xxix.Vidisti hominẽ velocem ad loquẽdum, stultitia magis speranda est ꝙ illius correctio.Et ex hoc dicit Hieronym⁹ ad Damasum epi.v.Notario ad officium preparato quod eraz voce prompturus ante mihi cogitatione pingebam.¶Secũdo vt literas legationis que decreta vocãtur.ſ.e.l.ſi,cuz his que ibi scripsi, deferat,easz attentis personis ad quas mittitur ꝛ ex quarũ parte ipse dirigitur cũ debito honoꝛis assignet.Ita quidẽ vt si ad hostez seu inimicũ dirigit,ei nec reuerentia exhibeat nec dexteram attingat,nec officiũ salutationis impendat vt docet Valerius.v.j.c.iiij.¶Tertio qz frequẽter plures legati mittuntur qs nimiru expedit; quia scriptum est,ve soli,qz cũ ceciderit nõ hz subleuantem.vñ.q.j. illud,dũ ẽ omnes idonei sint nã als sanctius est vel vnũ eligere bo nũ ꝙ plures malos destinare legatos,qz si cecus cecuz ducat,ambo cadunt in foueam,extra de ꝛa.ꝛ quali.c.penul.finis vltra tres nulla ciuitas mittere debeat,ff.e.ti.sciendũ.ſ.vlti.ex eis prudẽtioꝛ eligatur,qui peroꝛet.Matthei.xxij.Conuenerũt in vnũ ꝛ interrogauit eum vnus ex eis legis doctoꝛ,In dubio autẽ ad hoc est sumendus eligẽdus,ſ.de ẽſu.l.j,ꝛ Eccla.xxxij.Loquere maioꝛ natu,decet enim te,Vel qui ex eis magis abũdat in sciẽtia iuris,aut peritia literarũ Vel nã ꝓ vere sunt senes.lxxxiij.di.poꝛro.Primum enim ꝓbũ diligẽti sciẽtia.e.c.xxij.Maioꝛũ quippe sententia primo ferenda est.ꝛ minoꝛes eaz sequi debẽt,vt dicit Aug.de conse.di.iiij.solet queri.¶Quis añ dicatur maioꝛ natu.no.ij.di.lex est.De his videre põt ꝙ scripsi dicta.l.j.in fi.Nisi ali⁹ esset eloquẽtioꝛ inter eos,qz cũ eloquẽtia ꝛ facũdia preferunt etati,Salu.in ingurthino.Itaqz filia cius facundie non etati a mallio concessum est ꝛc.De hoc etiam.ſ. ver,viij.et ꝓ.ix.Legitur etiam de beato apl̃o ꝙ dum officio predicationis intẽderet vna cum Barnaba ꝛ alijs:pplosz fide christiana doceret,ipse erat dux verbi.Actum.xiij.Eloquentia enim ꝛ facũdia precipue in his cõsideꝛãda sunt,nã vt ait Tullius in rhet.fere non difficile est inuenire qd sit cause adiumento,difficile est inuentum expedire ꝛ expolire pronunciare ;ꝛ qui eloquenter dicunt,suauiter,sapienter ꝛ saluberiter audiuntur,vt ait Aug.de doctrina,ꝛpia ria,Unde sunt etiam principes legationis quibus respondendũ est Josue.xxij.¶Quarto is qui peroꝛaturus est in explicando sermone obseruet loca ꝛ tpa ꝛ personas,vt opportuno loco,opportuno tẽpoꝛe,ꝛ presentibus quibus conuenit que sunt iniuncta loquatur.xx ij.q.v,quoties.ij.ad Thim.c.iiij.Justa oportune,importune.ꝛ De rentius in adel.In rpe scilicet opportuno ad eam veni quod.ſ.opportunitas rerũ oim est primũ hoc ꝙsequere.vt.xlvij.dist.sit rector. omni quoqz negocio rp̃s est ꝛ opportunitas.Eccla.viij.ꝛ sermo oportunus optimus est.Prouer.xv.vnde Gregozius dicto.c.si rector ad fi.Apud auditoꝛis mentẽ ipse sua vtilitate se destruit,si habere importunitas importunitatem nescit.Et rursus.lib.xxx.moza. Il le sci tegere dicere qui nouit oꝛdinate tacere. Quid enim prodest irascentem coꝛripere,eo tpe quo alianata mente non valet alicna verba percipere,sed semetipsum vix valet tolerare?furentẽ quippe qui per inuectionẽ coꝛripit quasi ei q nõ sentit plagã egre imponit.Doctrina itaqz vt puenire ad coꝛ audiẽtis valeat que sibi sunt cõgrua tẽpoꝛi momenta perpendat facit.ff.de solu,si soluturꝰ.ꝛ.ꝛj. q.iij.c.illa,ꝛ.c,seq.

¶Quinto vt silentium attendat.Eccla.xxxij.vbi non audiris,non effundas sermonem.ꝛ noli importune extolli in sapientia tua,Legatio quidem seu legatoꝛum oratio non in tumultu sed in quiete mentium audienda est,tunc eñ veritas melius intuetur.viij.q.j.qui episcopatum ꝛ liberius.de cõse,di.ij.sacerdotum.in fi,ꝛ Job,xxxij.dicitur,Attende igitur Job,ꝛ tacendo ego loquoꝛ.Cuiꝰ em sui iustitia perdit qñ silentium consilij obstrepẽtiũ turba confundit dicẽte prophera.Erit cultus iustitie silẽtium.Debet ergo quiquid aut confidentium consultationibus agitur,aut ab accusantiũ parte ꝓponitur sic mitissima verboꝛũ ꝓlatione proferri,vt nec cõtẽtiosis q dem vocibus,sensus audientiũ pturbetur.v.q.iij.in loco.De hoc scripsi plenius,ſ.de stu.li.vj.ro.l.j.post glo.vltꝛ.¶Sexto vt non obseruet rp̃s quo auditoꝛes iã sint audiendo defessi.vt tunc velit ꝙt expedit ꝛ materia exigit peroꝛare,faſtidiosis quippe sibi nõ sunt inferendi fm Hieronimum in ꝓlogo,li.Esdre.Jn hoc em non minus ꝙ si turpiter diceꝛetur animus auditoꝛis offenditur vt dicit Tullꝰ,rhetorice ꝛ Cassio,in ꝓlogo variarum declamanda est suasio que plus habet periculi quam decoris.Aliter multa lectione satiatis. Aliter a literaꝛ sapoꝛe ieiunis,Aliter mediocriter gustatiõe suspẽsis,persuasionis causa loquẽdũ est.Et ideo nõ solũ ꝓaua vllo modo,ſz nec recta quidẽ nimie,inoꝛdinateqz proponenda sunt,qz musica in lucru dicit importuna narratio,ꝛ qui docet factuũ quasi q cõglutinat festã,qui narrat verbũ nõ audiẽti,quasi q excitat dormiẽtẽ de graui somno.Cũ dormiẽte loquit̃ q narrat stulto sapiẽtia.ꝛ dicit in ti,qs est hic &ꝛ ecclia.xxij.Sepe etiã dictoꝛũ virtus perditur cuz apud coꝛda audiẽtiũ incauta opoꝛtunitate leuigatur.xliij.dist.si rector.ſ.ꝓuideñdũ,nemo quoqz inuito auditoꝛi libẽter refert.vj.q.j. ex merito.Cũ autẽ viderit auditoꝛes intẽtos vt taciti,attentiqz sua verba rapiant,aut audiẽti animos stupẽtes,arrectisqz auribus audire gaudẽtes,eis caute satisfaciat,turius ne ei est delectabilia plura tacere.ꝙ pauca odiosa,pferre,ã.de ve.iu.enu.l.ij.ſ.contrarium.in fi.ſ.

¶Septimo caueat vt a forma sibi iniuncti mandati nõ recedat extra de rescrip,inter cetera,sed mandatũ ipsum debet in omnibus cu stodire,ff.mã.diligẽter.ꝛ.l.si quis pro eo.ꝛ integraliter,ã.e.cũ mãdati.ita ꝙ fines eius non pretereat.vñ Valerius.l.ij.c.de instituti antiqs Legati a senatu Terentiũ ad res repetendas missi cũ grauissimas ibi iniurias accepissent;vnus etiã vzina respersus esset,in theatrum vt est consuetudo grecie introducit legationẽ qb⁹ acceperãt ꝓbis peregerunt,de his qui passi erãt questi non sunt,ne qd vltra ac mãdatũ esset loquereñt,intimisqz pectoꝛibus eoꝛ antiqui moris respectus doloꝛ q ex cõtumelia grauissimus sentitur,conuelli nõ potuit.¶Dura quoqz ꝛ simplex proue ei series negotij est commissa explicanda est,ne aliqd de suo adjiciẽs totã legationẽ ptis mendatiodecoloꝛet.iij.q.ij.pura cũ cõcoꝛ.de q etiã vide qs sepi.ſ.de erog. mili.an.l.fi.ſ.sup his.¶Ad fm leges potest legatus litẽ instituere de his q in eñ ad damnũ vel iniuriã legationis tpe acta sunt.ff.eod. ti.legatus.iij.vide ꝙ ibi no.¶Octauo cũ his attẽtis ad legationẽ explicandã seu ad peroꝛãdũ ꝛ intẽdere si est legat⁹ psona sublimis ꝛ vir q per sapiẽtiã vel religione aut dignitate est forte famosus,plana ꝛ cõgruo modo submissa voce debet incipere,vt in eo gratias ꝓsignetur.nisi aliud certus euẽtus rerũ exposcat.Ista ꝛ auditoꝛes in oratoꝛibꝰ talibꝰ psonarũ attẽtiones exiſtunt.Unde Job,xxix.Quime audiebant expectabant sententiã meã,ꝛ intẽti tacebãt ad cõsiliũ meũ,verbis meis addere nihil audiebãt reliqui vero sic debẽt incipere ꝙ de submissione vocis in oratiõis principio nõ noteñt.ꝛ dicatur eis scholastico moze alti⁹ alti⁹,Añ sequeretur pro locupletoꝛibꝰ offensa pudoꝛis.In ipso vero principio in terrã defixo paululũ visu velut in angustã sedẽ sue mẽtis se recipiens.erigensqz deinde vultum incipiat prout de philosophia referꝛ Boetius.ij.de cõsol,psa. ij.ad hoc optime illud.cã.ij.Ostende mihi faciẽ tuã,sonet voz tua in auribus meis,voz enim tua dulcis ꝛ facies tua decoꝛa.¶Nono postq̃ peroꝛare inceperit,ante quoqz attentissime caueat vt non timide loquat sed libere, debent eñ oratoꝛes audaces esse,ꝛ preceteris libera voce loqui sicut clerici.no.in aut̃.de non alie.ſ.economuz sicut est equus fortis circũdatus hinitu cuius gloria narium tetroꝛ terram vngula fodit,exultat audacter in occursum,pgit armatus,ꝛ tenuit pauoꝛem nec cedit gladio ꝛc.Job,xxxix.Jn quo prout ibi diffuse prosequitur Gregozius delignatur audaz ꝛ optimus predicatoꝛ.Et.vj.ethicoꝛ dicit̃ ꝙ ad virtutis officiũ ꝓtinet ꝙsiliari tarde: operari aũt velociter,hoc aũt nõ nisi ꝙ effectũ audacie ꝓfici põt. Jn his q dẽ maxima põt adesse ꝙfusio qui maxime timẽt,audacia ꝙ muro habetur,vt ait Salu. in catbilinario peioꝛ aũt est lexplicãda oratiõe defectus audacie ꝙ ipse labor sumptuqz legationis:licet permagnus ꝛ arduus. Et facit illud Job.vj.c.Qui timẽt punam irruet super eos nix,ꝛ tempoze quo fuerint dissipati peribunt. inuolute sunt semite gressum eoꝛ,ambulabunt in vacuũ,ꝛ peribũt. Et ideo iustissime timidi legati vocantur canes muti, nõ valentes latrare.xliij.di.sit rector. Docet qppe negare q timide rogat dicit Senen.in Hyppolito.ꝛ vide.ã.ver.ix.Plura exempla virozum insignium qui apud romanos ꝛ alios audacter ꝛ libere sunt locuti.vide in Valerio lib.vj.c.iij.¶Decimo caueat vt nec sophistice sed clare loquatur, Ecclesia.xxxvij.qui sophistice loquitur odibilis est:omni enim re defraudabitur:nõ enim data est illi a domino gratia:omni enim sapientia defraudatus est,vide ad hoc ea que scripsi,supra de excusation.mune.eam legem in verbo ambage.vt etiam legitur v.lib.hystorie.tripertite.Aristoteles dyalecticã pp sophistas philosaphiã tunc deridentes iuuenilis exercitationis causa conscribẽs eam sophistis propter hmõi cõtentiones opposuit,Contemplatiui añ pbi libros platonis ꝛ plutonũ declarãtes ea que ab Aristotele sunt scripta redegunt.Unde ꝛ eadem hystoria lib.ij.Cum plurimi delectarione disputationis traherentur.vnus qdẽ ex confessoꝛibus simplicem habens sensum dyalecticis obuiauit dicens.audite ꝛps ꝛ apostoli non nobis artẽ dyalecticã tradideruñ,vanã ꝛ verbo rum fallaciã sed purã fidẽ scientiã ꝛ bonis operibus obseruandã,ꝛ Hieronymus de optimo gne interpretandi veneratione semp mihi fuit non verbosa rusticitas, sed sancta simplicitas, Qui in sermone imitari se dicit sanctos apostolos pius imiteꝛur virtutis, in lo-

Luda.ca comenit plurimus auctoꝛib⁹.

lozum via loquẽdi simplicitatẽ excusabat sanctimonie magnitudo ꝛ sillogismos Aristotelis,ꝛ cõtoꝛa Crisippi resurgẽs a mortuis cõfundebat,purus enim sermo pulcherrim⁹ est.Prouer.xv.Et Apuleius.j.de magia.versus tãto sanctioꝛes ꝙto apertioꝛes,tãto pudicitius cõpositi ꝙto simplici⁹ ꝓfessi.De hoc etiã pclare Tullius.li.j. de oratoꝛe.j.reprobãs in oratoꝛe dyalecticã ꝛ hmõi artes sic subdit de talib⁹ ad extremũ.ipsi se cõpugñt suis accumini⁹ ꝛ multa quẽ rẽdo reperiũt,nõ mõ ea q tã nõ pñt ipsi dissoluere,sed etiã gbus ante egoꝛia ꝛ prope detexta prope retexꝛant.atqz idẽ etiã ꝓdicit,qs ꝛ multa reperit,q negat vllo mõ posse dissolui,ꝛ genus sermonis nõ li qdũ nõ falsuz ac ꝓfluẽs ꝛ exile aridũ cõcisiz ac minutũ.Qs sigd ꝓbabit ita,ꝓbauit vt oratoꝛi nõ aptũ esse videaꝛ,ꝛ subdit ẽre istã artẽ tã dimittim⁹ q̃ in excogitãdis argumẽtis multũ est,in iudicãdis ni miũ loquaz:Et Aristo.dicit.iij.ethico.ꝙ oꝛo que nõ manifestat in tentum frustra est.ſ.quia nõ facit suũ op⁹.de hac etiã dyalectica scripsi.ſ.de stu.li.vj.ro.l.j.in verbo granitatis.¶Undecimo caueat vt nec etiã simulate loquat,puer.x.Simulatoꝛ oꝛe decipit amicũ suũ, iusti añ liberabũtur sciẽtia.in benedictione iustoꝛũ laudabiꝝ ciuitas,ꝛ oꝛe impioꝛũ subuerteꝝ.Neqz eñ simulatio absqz falsitate est. ff.de fur.falsus.j.ref.ꝛ Señ.li.de clementia.Nemo diu personã fictã ferre põt.Cito in naturã suã recidũt qb⁹ veritas nõ subest.que añ ex solito nascuntur temporein melius proficiũt.de hac materia scripsi.ſ.de metalar.l.iij.¶Ih̃,caueat vt etiã a superfluis abstineat.ff. de oꝛigi.in.l.j.ſ.de app.l.fi.ſ.in refutatoꝛis.de prec.imp.offe.l.fi. cũ cõcoꝛ.vñ.ꝛ eccle.vñ.Noli esse verbosus in multitudine ꝓfb̃ pteroꝛũ in oratione tua ꝛ.c.xj.ꝓiusꝙ audias ne respondeas verbũ,ꝛ in medio seniozũ ne adjcias loqui.Ista in multis sermonib⁹ inuenitur stultitia dicit Salo.eccle.v.ꝛ.c.ꝛ.Stultus vera multiplicat.ꝛ peuer.x.in multiloquio peccatũ non deerit,qui autem moderatur sua labia,prudentissimus est.Infinitũ quidem ꝛ odiosum nulli⁹ humane nature capacitate cõcludiꝝ.ã.de ve.iu.enu.l.j.post prin.In his etiam que clara sunt non diu vagetur.oratio enĩz reb⁹ dubijs inuenta est vt ait Tyrus Iuuius.iij.ab vbe cõdita.quare circa ea que certa sunt peroꝛãdo nõ occupet diẽ,q enim moderatur sermones suos doctus ꝛ prudens est.puer.xvij.Logitudo qdẽ oꝛationis ab audiẽte nõ capit.vñ Vie.li.iij.super Zacha.breuiter singula exposuimus vt veniamus ad calcem.ne si plꝛius scripsimus,rerũ obscuritate ꝛ sermonis lõgitudine lectoꝛis animus confundaꝝ.In hoc tñ attendat rerũ ꝓsonarũ ꝛ tẽpoꝛũ qualitates.Ista interdũ melius est nihilẽ parũ dicere vt ait idẽ Biero,super Ezechie.l.xj.in fi.ꝙetiã nõ adeo tenuẽ ds oꝛationem effundere vt a ꝓfatione abstineat.que attẽtis oibus pura mittentibus:seipso ad quos ꝛ cã pro qua legatus est,ꝛ gruere ds.Ista si nefas est causas in foro dicentib⁹ nulla ꝓfatione habita iudici rem exponeꝛe ꝙto magis legationẽ agẽtibus inconueniens erit omissis initijs.ꝛ que in talibus oportuna sunt illoris(vt ita dixerim)manibus materiam legationis poꝛare.ff.de oꝛi.iur.l.j. Ꝓfationes añ sicut ꝛ sermones fm materiã sunt exquirende vt dicitur,j.ethi.ꝛ Tulli⁹.iij.rethoꝛi cozũ cõuenit exoꝛdiozũ rationem ad omne genus accõmodari vt suffragiũ.ſ.cõferat oꝛationi.ſ.de iudicati.confir.ſ.j.dũ tamẽ ꝓfationes ipse ꝓlixe nõ sint,sed cõgrua breuitate negocio explicãdo cõformes.ad hoc.ã.de resta.testamenta. cũ cõcoꝛ.Haz stultum est ante historiã affluere in ipsa vero historie narratione subuugi.ij.Bacha.c.ij.in fi.Est añ breuitas cum nullus nisi necessariũ assumitur verbum dicit Tulli⁹.j.rhetoꝛice.Vel breuitas est in qua commode plincipale tangitur,ꝛ vtile accessoꝛium enarrat.Non eñ multis opus est ꝛs efficacibus,pluriꝰ qppe ꝓficit serno q minutatiz recipit alo.vt ait Señ.ad lucilli.epi.xxxviij. Poteris añ aliquas ꝓfationes assumere ex his que ponunt in speciu.de aduoca.ſ.nũc de exoꝛdijs si cause cõueniãt.Satis enim ipsa officia in se cõueniũt.Ista qui postulare prohibet legat⁹ esse nõ põt. ff.e.ti.sciẽdũ.ij.ref.Unde legiste dicuntur maxime oratoꝛes.in proemio.ff.ſ.discipuli.ad hoc est.ff.de vsuca.l.ij.ꝛ.ã.de epis.ꝛ cle.oẽs.ſ.

¶Quinto vt silentium attendat.Eccla.xxxij.vbi non audiris,non effundas sermonem.ꝛ noli importune extolli in sapientia tua,Legatio quidem seu legatoꝛum oratio non in tumultu sed in quiete mentium audienda est,tunc eñ veritas melius intuetur.viij.q.j.qui episcopatum ꝛ liberius.de cõse,di.ij.sacerdotum.in fi,ꝛ Job,xxxij.dicitur,Attende igitur Job,ꝛ tacendo ego loquoꝛ.Cuiꝰ em sui iustitia perdit qñ silentium consilij obstrepẽtiũ turba confundit dicẽte prophera.Erit cultus iustitie silẽtium.Debet ergo quiquid aut confidentium consultationibus agitur,aut ab accusantiũ parte ꝓponitur sic mitissima verboꝛũ ꝓlatione proferri,vt nec cõtẽtiosis q dem vocibus,sensus audientiũ pturbetur.v.q.iij.in loco.De hoc scripsi plenius,ſ.de stu.li.vj.ro.l.j.post glo.vltꝛ.¶Sexto vt non obseruet rp̃s quo auditoꝛes iã sint audiendo defessi.vt tunc velit ꝙt expedit ꝛ materia exigit peroꝛare,faſtidiosis quippe sibi nõ sunt inferendi fm Hieronimum in ꝓlogo,li.Esdre.Jn hoc em non minus ꝙ si turpiter diceꝛetur animus auditoꝛis offenditur vt dicit Tullꝰ,rhetoꝛice ꝛ Cassio,in ꝓlogo variarum declamanda est suasio que plus habet periculi quam decoris.Aliter multa lectione satiatis. Aliter a literaꝛ sapoꝛe ieiunis,Aliter mediocriter gustatiõe suspẽsis,persuasionis causa loquẽdũ est.Et ideo nõ solũ ꝓaua vllo modo,ſz nec recta quidẽ nimie,inoꝛdinateqz proponenda sunt,qz musica in lucru dicit importuna narratio,ꝛ qui docet factuũ quasi q cõglutinat festã,qui narrat verbũ nõ audiẽti,quasi q excitat dormiẽtẽ de graui somno.Cũ dormiẽte loquit̃ q narrat stulto sapiẽtia.ꝛ dicit in ti,qs est hic &ꝛ ecclia.xxij.Sepe etiã dictoꝛũ virtus perditur cuz apud coꝛda audiẽtiũ incauta opoꝛtunitate leuigatur.xliij.dist.si rector.ſ.ꝓuideñdũ,nemo quoqz inuito auditoꝛi libẽter refert.vj.q.j. ex merito.Cũ autẽ viderit auditoꝛes intẽtos vt taciti,attentiqz sua verba rapiant,aut audiẽti animos stupẽtes,arrectisqz auribus audire gaudẽtes,eis caute satisfaciat,turius ne ei est delectabilia plura tacere.ꝙ pauca odiosa,pferre,ã.de ve.iu.enu.l.ij.ſ.contrarium.in fi.ſ.

¶Septimo caueat vt a forma sibi iniuncti mandati nõ recedat extra de rescrip,inter cetera,sed mandatũ ipsum debet in omnibus cu stodire,ff.mã.diligẽter.ꝛ.l.si quis pro eo.ꝛ integraliter,ã.e.cũ mãdati.ita ꝙ fines eius non pretereat.vñ Valerius.l.ij.c.de instituti antiqs Legati a senatu Terentiũ ad res repetendas missi cũ grauissimas ibi iniurias accepissent;vnus etiã vzina respersus esset,in theatrum vt est consuetudo grecie introducit legationẽ qb⁹ acceperãt ꝓbis peregerunt,de his qui passi erãt questi non sunt,ne qd vltra ac mãdatũ esset loquereñt,intimisqz pectoꝛibus eoꝛ antiqui moris respectus doloꝛ q ex cõtumelia grauissimus sentitur,conuelli nõ potuit.¶Dura quoqz ꝛ simplex proue ei series negotij est commissa explicanda est,ne aliqd de suo adjiciẽs totã legationẽ ptis mendatiodecoloꝛet.iij.q.ij.pura cũ cõcoꝛ.de q etiã vide qs sepi.ſ.de erog. mili.an.l.fi.ſ.sup his.¶Ad fm leges potest legatus litẽ instituere de his q in eñ ad damnũ vel iniuriã legationis tpe acta sunt.ff.eod. ti.legatus.iij.vide ꝙ ibi no.¶Octauo cũ his attẽtis ad legationẽ explicandã seu ad peroꝛãdũ ꝛ intẽdere si est legat⁹ psona sublimis ꝛ vir q per sapiẽtiã vel religione aut dignitate est forte famosus,plana ꝛ cõgruo modo submissa voce debet incipere,vt in eo gratias ꝓsignetur.nisi aliud certus euẽtus rerũ exposcat.Ista ꝛ auditoꝛes in oratoꝛibꝰ talibꝰ psonarũ attẽtiones exiſtunt.Unde Job,xxix.Quime audiebant expectabant sententiã meã,ꝛ intẽti tacebãt ad cõsiliũ meũ,verbis meis addere nihil audiebãt reliqui vero sic debẽt incipere ꝙ de submissione vocis in oratiõis principio nõ noteñt.ꝛ dicatur eis scholastico moze alti⁹ alti⁹,Añ sequeretur pro locupletoꝛibꝰ offensa pudoꝛis.In ipso vero principio in terrã defixo paululũ visu velut in angustã sedẽ sue mẽtis se recipiens.erigensqz deinde vultum incipiat prout de philosophia referꝛ Boetius.ij.de cõsol,psa. ij.ad hoc optime illud.cã.ij.Ostende mihi faciẽ tuã,sonet voz tua in auribus meis,voz enim tua dulcis ꝛ facies tua decoꝛa.¶Nono postq̃ perozare inceperit,ante quoqz attentissime caueat vt non timide loquat sed libere, debent eñ oratozes audaces esse,ꝛ preceteris libera voce loqui sicut clerici.no.in aut̃.de non alie.ſ.economuz sicut est equus fortis circũdatus hinitu cuius gloria narium tetroꝛ terram vngula fodit,exultat audacter in occursum,pgit armatus,ꝛ tenuit pauoꝛem nec cedit gladio ꝛc.Job,xxxix.Jn quo prout ibi diffuse prosequitur Gregozius delignatur audaz ꝛ optimus predicatoꝛ.Et.vj.ethicoꝛ dicit̃ ꝙ ad virtutis officiũ ꝓtinet ꝙsiliari tarde: operari aũt velociter,hoc aũt nõ nisi ꝙ effectũ audacie ꝓfici põt. Jn his q dẽ maxima põt adesse ꝙfusio qui maxime timẽt,audacia ꝙ muro habetur,vt ait Salu. in catbilinario peioꝛ aũt est lexplicãda oratiõe defectus audacie ꝙ ipse labor sumptuqz legationis:licet permagnus ꝛ arduus. Et facit illud Job.vj.c.Qui timẽt punam irruet super eos nix,ꝛ tempoze quo fuerint dissipati peribunt. inuolute sunt semite gressum eoꝛ,ambulabunt in vacuũ,ꝛ peribũt. Et ideo iustissime timidi legati vocantur canes muti, nõ valentes latrare.xliij.di.sit rector. Docet qppe negare q timide rogat dicit Senen.in Hyppolito.ꝛ vide.ã.ver.ix.Plura exempla virozum insignium qui apud romanos ꝛ alios audacter ꝛ libere sunt locuti.vide in Valerio lib.vj.c.iij.¶Decimo caueat vt nec sophistice sed clare loquatur, Ecclesia.xxxvij.qui sophistice loquitur odibilis est:omni enim re defraudabitur:nõ enim data est illi a domino gratia:omni enim sapientia defraudatus est,vide ad hoc ea que scripsi,supra de excusation.mune.eam legem in verbo ambage.vt etiam legitur v.lib.hystorie.tripertite.Aristoteles dyalecticã pp sophistas philosaphiã tunc deridentes iuuenilis exercitationis causa conscribẽs eam sophistis propter hmõi cõtentiones opposuit,Contemplatiui añ pbi libros platonis ꝛ plutonũ declarãtes ea que ab Aristotele sunt scripta redegunt.Unde ꝛ eadem hystoria lib.ij.Cum plurimi delectarione disputationis traherentur.vnus qdẽ ex confessoꝛibus simplicem habens sensum dyalecticis obuiauit dicens.audite ꝛps ꝛ apostoli non nobis artẽ dyalecticã tradideruñ,vanã ꝛ verbo rum fallaciã sed purã fidẽ scientiã ꝛ bonis operibus obseruandã,ꝛ Hieronymus de optimo gne interpretandi veneratione semp mihi fuit non verbosa rusticitas, sed sancta simplicitas, Qui in sermone imitari se dicit sanctos apostolos pius imiteꝛur virtutis, in lo-

Luda.ca comenit plurimus auctoꝛib⁹.

lozum via loquẽdi simplicitatẽ excusabat sanctimonie magnitudo ꝛ sillogismos Aristotelis,ꝛ cõtoꝛa Crisippi resurgẽs a mortuis cõfundebat,purus enim sermo pulcherrim⁹ est.Prouer.xv.Et Apuleius.j.de magia.versus tãto sanctioꝛes ꝙto apertioꝛes,tãto pudicitius cõpositi ꝙto simplici⁹ ꝓfessi.De hoc etiã pclare Tullius.li.j. de oratoꝛe.j.reprobãs in oratoꝛe dyalecticã ꝛ hmõi artes sic subdit de talib⁹ ad extremũ.ipsi se cõpugñt suis accumini⁹ ꝛ multa quẽ rẽdo reperiũt,nõ mõ ea q tã nõ pñt ipsi dissoluere,sed etiã gbus ante egoꝛia ꝛ prope detexta prope retexꝛant.atqz idẽ etiã ꝓdicit,qs ꝛ multa reperit,q negat vllo mõ posse dissolui,ꝛ genus sermonis nõ liqdũ nõ falsuz ac ꝓfluẽs ꝛ exile aridũ cõcisiz ac minutũ.Qs sigd ꝓbabit ita,ꝓbauit vt oratoꝛi nõ aptũ esse videaꝛ,ꝛ subdit ẽre istã artẽ tã dimittim⁹ q̃ in excogitãdis argumẽtis multũ est,in iudicãdis ni miũ loquaz:Et Aristo.dicit.iij.ethico.ꝙ oꝛo que nõ manifestat in tentum frustra est.ſ.quia nõ facit suũ op⁹.de hac etiã dyalectica scripsi.ſ.de stu.li.vj.ro.l.j.in verbo granitatis.¶Undecimo caueat vt nec etiã simulate loquat,puer.x.Simulatoꝛ oꝛe decipit amicũ suũ, iusti añ liberabũtur sciẽtia.in benedictione iustoꝛũ laudabiꝝ ciuitas,ꝛ oꝛe impioꝛũ subuerteꝝ.Neqz eñ simulatio absqz falsitate est. ff.de fur.falsus.j.ref.ꝛ Señ.li.de clementia.Nemo diu personã fictã ferre põt.Cito in naturã suã recidũt qb⁹ veritas nõ subest.que añ ex solito nascuntur temporein melius proficiũt.de hac materia scripsi.ſ.de metalar.l.iij.¶Ih̃,caueat vt etiã a superfluis abstineat.ff. de oꝛigi.in.l.j.ſ.de app.l.fi.ſ.in refutatoꝛis.de prec.imp.offe.l.fi. cũ cõcoꝛ.vñ.ꝛ eccle.vñ.Noli esse verbosus in multitudine ꝓfb̃ pteroꝛũ in oratione tua ꝛ.c.xj.ꝓiusꝙ audias ne respondeas verbũ,ꝛ in medio seniozũ ne adjcias loqui.Ista in multis sermonib⁹ inuenitur stultitia dicit Salo.eccle.v.ꝛ.c.ꝛ.Stultus vera multiplicat.ꝛ peuer.x.in multiloquio peccatũ non deerit,qui autem moderatur sua labia,prudentissimus est.Infinitũ quidem ꝛ odiosum nulli⁹ humane nature capacitate cõcludiꝝ.ã.de ve.iu.enu.l.j.post prin.In his etiam que clara sunt non diu vagetur.oratio enĩz reb⁹ dubijs inuenta est vt ait Tyrus Iuuius.iij.ab vbe cõdita.quare circa ea que certa sunt peroꝛãdo nõ occupet diẽ,q enim moderatur sermones suos doctus ꝛ prudens est.puer.xvij.Logitudo qdẽ oꝛationis ab audiẽte nõ capit.vñ Vie.li.iij.super Zacha.breuiter singula exposuimus vt veniamus ad calcem.ne si plꝛius scripsimus,rerũ obscuritate ꝛ sermonis lõgitudine lectoꝛis animus confundaꝝ.In hoc tñ attendat rerũ ꝓsonarũ ꝛ tẽpoꝛũ qualitates.Ista interdũ melius est nihilẽ parũ dicere vt ait idẽ Biero,super Ezechie.l.xj.in fi.ꝙetiã nõ adeo tenuẽ ds oꝛationem effundere vt a ꝓfatione abstineat.que attẽtis oibus pura mittentibus:seipso ad quos ꝛ cã pro qua legatus est,ꝛ gruere ds.Ista si nefas est causas in foro dicentib⁹ nulla ꝓfatione habita iudici rem exponeꝛe ꝙto magis legationẽ agẽtibus inconueniens erit omissis initijs.ꝛ que in talibus oportuna sunt illoris(vt ita dixerim)manibus materiam legationis poꝛare.ff.de oꝛi.iur.l.j. Ꝓfationes añ sicut ꝛ sermones fm materiã sunt exquirende vt dicitur,j.ethi.ꝛ Tulli⁹.iij.rethoꝛi cozũ cõuenit exoꝛdiozũ rationem ad omne genus accõmodari vt suffragiũ.ſ.cõferat oꝛationi.ſ.de iudicati.confir.ſ.j.dũ tamẽ ꝓfationes ipse ꝓlixe nõ sint,sed cõgrua breuitate negocio explicãdo cõformes.ad hoc.ã.de resta.testamenta. cũ cõcoꝛ.Haz stultum est ante historiã affluere in ipsa vero historie narratione subuugi.ij.Bacha.c.ij.in fi.Est añ breuitas cum nullus nisi necessariũ assumitur verbum dicit Tulli⁹.j.rhetoꝛice.Vel breuitas est in qua commode plincipale tangitur,ꝛ vtile accessoꝛium enarrat.Non eñ multis opus est ꝛs efficacibus,pluriꝰ qppe ꝓficit serno q minutatiz recipit alo.vt ait Señ.ad lucilli.epi.xxxviij. Poteris añ aliquas ꝓfationes assumere ex his que ponunt in speciu.de aduoca.ſ.nũc de exoꝛdijs si cause cõueniãt.Satis enim ipsa officia in se cõueniũt.Ista qui postulare prohibet legat⁹ esse nõ põt. ff.e.ti.sciẽdũ.ij.ref.Unde legiste dicuntur maxime oratoꝛes.in proemio.ff.ſ.discipuli.ad hoc est.ff.de vsuca.l.ij.ꝛ.ã.de epis.ꝛ cle.oẽs.ſ.

¶Quinto vt silentium attendat.Eccla.xxxij.vbi non audiris,non effundas sermonem.ꝛ noli importune extolli in sapientia tua,Legatio quidem seu legatoꝛum oratio non in tumultu sed in quiete mentium audienda est,tunc eñ veritas melius intuetur.viij.q.j.qui episcopatum ꝛ liberius.de cõse,di.ij.sacerdotum.in fi,ꝛ Job,xxxij.dicitur,Attende igitur Job,ꝛ tacendo ego loquoꝛ.Cuiꝰ em sui iustitia perdit qñ silentium consilij obstrepẽtiũ turba confundit dicẽte prophera.Erit cultus iustitie silẽtium.Debet ergo quiquid aut confidentium consultationibus agitur,aut ab accusantiũ parte ꝓponitur sic mitissima verboꝛũ ꝓlatione proferri,vt nec cõtẽtiosis q dem vocibus,sensus audientiũ pturbetur.v.q.iij.in loco.De hoc scripsi plenius,ſ.de stu.li.vj.ro.l.j.post glo.vltꝛ.¶Sexto vt non obseruet rp̃s quo auditoꝛes iã sint audiendo defessi.vt tunc velit ꝙt expedit ꝛ materia exigit peroꝛare,faſtidiosis quippe sibi nõ sunt inferendi fm Hieronimum in ꝓlogo,li.Esdre.Jn hoc em non minus ꝙ si turpiter diceꝛetur animus auditoꝛis offenditur vt dicit Tullꝰ,rhetoꝛice ꝛ Cassio,in ꝓlogo variarum declamanda est suasio que plus habet periculi quam decoris.Aliter multa lectione satiatis. Aliter a literaꝛ sapoꝛe ieiunis,Aliter mediocriter gustatiõe suspẽsis,persuasionis causa loquẽdũ est.Et ideo nõ solũ ꝓaua vllo modo,ſz nec recta quidẽ nimie,inoꝛdinateqz proponenda sunt,qz musica in lucru dicit importuna narratio,ꝛ qui docet factuũ quasi q cõglutinat festã,qui narrat verbũ nõ audiẽti,quasi q excitat dormiẽtẽ de graui somno.Cũ dormiẽte loquit̃ q narrat stulto sapiẽtia.ꝛ dicit in ti,qs est hic &ꝛ ecclia.xxij.Sepe etiã dict

Universidad de Deusto
Biblioteca

vinũ z oleum: virgam z baculũ: ignem z aquã suo loco singulorum officium ministrando. Atq; oia si quã dicet: firmet ratiõib⁹: auctoritatibus z exemplis vt eius fimiculꝰ orationis difficiliter dissoluatur. Eccl. c. iiij. Atq; eius locutio non sit inanis, sed utilis suadeat, aut moneat, aut cõsulat, aut ꝓcipiat, laudet parce, vituperet parcius. tã en reprehensibilis est nimia laudatio ꝙ immoderata vituperatio. illa adulatione: hec in maligntate suspecta est ꝙ Sen. Et rursus. Amet sermones magis vtiles ꝙ facetos vel affabiles rectos potius ꝙ obscenidantes. Addiscat interdũ Jocos seriꝰ: ꝙ tempestiuos de hoc vide. ŝ. ver. vſ. Item sciendũ est ꝙ legati sunt sancti. ff. eo. ti. l. fi. quod qualiter accipiaꝫ no. ibi z p Arch. xcv. di. c. alias. ij. legatiõis etiã munus publicũ est qõ qs subire compellit. ff. de muner. z hono. l. fi. ŝ. legati. z not. ŝ. de decurio. si quis decurio. Hec ad hoc munus electi alios vicarios ꝙ filios dare possunt. ff. e. ti. de leg. sciẽdũ. ŝ. legati. Si nõ põt quis nisi ꝓ solũ filiũ ieiunare. vt no. de pe. di. iij. post prin. in glo. ar. expressum ꝛc. vel per aliam personaꝫ propinquam: vt no. lxxij. di. ꝓpterquod tũ reprobaꝫ in predicta gl. Posset etiã lex esse municipalis in ciuitate vt suo sumptũ qs ambassias tam facere teneaꝫ posset etiã quod publico not. ff. de mu. z hono. l. honoꝝ. ŝ. j. Nor. etiam ꝙ precipuũ priuilegiũ legatoꝝ ad principem venientium est ꝙ possunt vti cursu publico. ŝ. de cura. pu. l. his quo. nullus aliis vti põt absq; literis principis, aut ꝓfecti ꝓtorio vel magistri officioꝝ. e. ti. Judicib⁹. z. ŝ. cursum. gaudent in hoc ergo priui legio senatoꝝ. e. ti. enectionũ. De aliis sumptibus legatos exoluẽdis: vide qõ legit z no. extra de cẽsi. cũ instãtia. z. ŝ. de exc. mu. l. magnarũ. ŝ. legatis. Quid si rex vel patriarcha vocet episcopũ suffraganeũ ad cõsiliũ. deinde citaꝫ idẽ epꝰ ab archiepiscopo, cui est parendus: Rel. regi z patriarche. nisi archiepꝰ adueret in mandato nõ obstãte preceptione regia sm Inn. qui hoc no. extra de app. cuz parati. Scias etiã ꝙ tum ad priuilegiũ reuocãdi domũ appellatione legati cõtinetur etiã. pcuratoꝛ ẽstituꝰ ab his q habẽt ptãẽ imperandi ei. vt tunc. ŝ. de suis nõ cõueniaꝫ. in aut. de sanc. epis. ŝ. rescriptis. Et ipso priuilegio credit gaudere peregrinos. ar. extra de cle. peregri. c. j. vt hec no. Inno. extra de foro cõpe. c. pemul. vbi z alia priuilegia legatoꝝ sup cõuentionibus z responsionibus eoruz in iudicijs ponit. Explicitis igit̃ que de materia legatoꝝ agẽda cognoui iuxta formulã intellectus, redeundum est ad iter ceptum.

De legationibus. Titu. lxiij.

Impera. Aa. Lex prima.

Prater rium incolumium liberoꝝ allegationibus publicis liberatur.

Prater. Hec lex de se clara est, dicit enim ꝙ tres liberi excusant a legatione, in alijs muneribus requirunt quinq; vt in gl. Et est ratio quare hic sufficiũt tres, quia grauant peregrinando z nõ os relinquẽdo, tõ in hoc releuanẽ. Pluribꝰ et modis alijs qs a legatiõe excusaꝫ vt ꝓpter biennalẽ vacationẽ quã interiꝫ hz vt ptz in. l. transmarina. j. e. tit. Itẽ ꝓpter accusationẽ publicam de eo instituti cui⁹ se domesticũ vel amicũ dicit is ad quẽ mittitur. l. sciendũ. ŝ. si accusatio. ff. e. ti. Itẽ propter ordinem non seruatũ. d. l. sciẽdũ. ŝ. ordiné. Itẽ ꝓpter alias multas excusationes que ab aliꝫ Legatis publicis muneribꝰ excusant de qbꝰ. ŝ. de exc. mune. per totũ. (Da nus mun⁹ ter. Dicitur eo ꝙ patrationẽ rei venerea ꝓtecta filiũ ꝓcreet. Unde quis fuit patronus, z patro. as. verbũ. Pater dignitatis z honoris est nomẽ, re cogit. inde sanctos patres dicimus. inde dicitur paterculus, paternus, paternitas, patruus, patrinelis, patrimoniũ. Itẽ a patre ꝓponit patriſ so, patricida, patrocinor, diespit, Jupiter, paterfamilias. sm ꝓpi. (Incolumiũ) Incolumis a columna dictus quasi erect⁹, fortis stabilis. inde incolumitas, q est tuta atq; integra salutis conseruatio. (Liberoꝝ ũ) Liberi filij. ideo in legibus dicunt, vt isto vocabulo a seruis secernantur, qꝛ sicut seruus in potestate est domini, sic filiꝰ in potestate est patris. inde etiã filio fit emancipatio vt si liber a patre sicut seruo manumissꝰ vt liberetur a potestate dominica, item liberi dicti quia ex libero matrimonio sunt orti sm ꝓpi.

Idem Aug. Lex. ij.

Cum vos, ꝓpio nomine sumptꝰ ob defensionẽ publicam susceperitis: id qõad propinquas erogationes collega vester acceperat non vobis redere heredes eius sed si in ea causa est vt restitui omnino oporteat Reipubl. debent potius inferre. Sane si honorarijs aduocatorum erat ea quantitas destinata restitui illud vobis qui hec ꝓstaturi estis nõ iniuria postulatis. Eum autem collegam vestrum quem a defensione patrie destitisse dicitis: apud prouincie presidem deserte legationis arguere potestis.

Cum vos, Caius, titius, z seius, constituti fuerant sindici seu defensores ab vniuersitate ciuitatis aquile in quadam causa pura circa, ꝓsecutionem negotij castri vise, quoz cuilibet pecunie summa pro salario fine sumptib⁹ data est. Seio autem z alia ꝓtas numerata fuit que pro aduocatis necessaria erat in cura regis, hic minus fideliter agens in defensione cessauit, Caius z Titius volunt repetere sumptus seu pecuniã datam Seio, dicitur quod non possunt. Sed id quod restituere tenetur non eis sed vniuersitati restituere tenentur heredes eius, excepta pecunia, quam pro aduocatis accepit, ex eo ꝙ Caius z Titius eã vel soluerant vel soluere tenebantur, poterit autem Seius cozam ꝓside argui de legatione deserta. (Ob defensionẽ) alias ob defunctionẽ z sic in genere, (Publicã) alias patrie. (Jd). ſ. summã pecunie sibi data pro salario

salario siue sumptu. (Proprias) scilicet suas (Collega) qui a colligatione societatis sic dicit. Et aut collega propꝛie in officio, socius in questu, comes in itinere, sodalis in mensa. (Aliter) patet ꝙ plures ꝙ duo fuerunt propter quod prima glo. non bene dicit. plures autẽ ꝙ tres nulla ciuitas mittere potest. ff. eo. tit. sciendũ. ŝ. vltimo.

Sed cum hic ad defensionẽ interuenerint, z sic ex parte rei, quo mõ constituti z admissi fuerũt. cũ ex parte rei non nisi vnus procuraroz dari possit. ff. de iudi. so. iaz tamẽ. ŝ. penul. z de exercito. ne in plures? Rel. hic erãt in solidũ constituti. vt patet. ŝ. cuz dicit. ꝓpio nomine. i. separatim vt glo. dicit. De hac materia. not. ff. de procur. si quis cum. ŝ. j. z. l. seq. z. l. omnibꝰ. z. l. licet. in fi. z in spec. de procu. ŝ. ratione aut forme. ver. quid si cõstituens. z vide. ff. de admini. re. edi. perti. curatores. z. ŝ. quo quis oz. conue. l. fi. Illud aũt scias ꝙ plures possunt simul vnã inquisitionẽ prosequi. extra de accus. olim. sicut z accusationẽ. eo. ti. licet. z exceptionẽ extra de exce. dilecti. vt tñ ex eis magis idoneus eligatur. ff. de popul. ac. l. iij. q quasi principalis erit z alij possunt assistere iuuare. ar. extra de testib. insuper. sm Inno. idẽ videtur in procuratore a plurib⁹ cõstituto. vt. ſ. nomine omniũ admittatur nec cogatur eligere cuius nomine id ꝓsequatur cũ cesset ratio dicte. l. ne in plures. ff. de exer. z paret fz Host. ff. iudi. sol. iam tñ. ŝ. in hac stipulatione. hec z alia no. Inno. z Jo. an. dicto. c. olim. z vide quod no. in pluribus procuratoribus constitutis. extra de ꝓcu. in nostra. (Heredes ei⁹). ſ. debẽt qõ est. j. (Sed si) ver. (Causa) De qua quidẽ ordo cognoscit. ff. eo. l. ij. ŝ. verũ. sed magistratus exigit. ff. ad mu. l. fin. ŝ. ũ. (Reipublice) que debet exigere rationẽ a predictis iudicibus. in aut. de colla. ŝ. ciuitatũ. alias. ŝ. iube mus (Inferre). i. restituere. ff. eo. legatus. ŝ. j. (Sane) ver. (Honorarijs). i. salarijs. ŝ. de postul. l. iij. z. ff. de var. cog. l. j. ŝ. in honorarijs, dicta qꝛ muneris z honoris gratia offeruntur, potissime regibus, z potentibus. (Nec). ſ. honoraria. (Prestaturi) quia ad ea soluenda se obligauerant. (Destitisse) alias deseruisse. (Allegationis) animas legationis z est verior litera. Post. ũ. gl. adde alias dicitur ꝓpꝛio nomine. idest ad tuã vtilitatẽ. ŝ. ne vꝛor. ꝓpio ma. l. j.

Impera. Dio. Lex. iij.

Transmarina legatione apud nos perfunctos constitutum est biẽnij vacationẽ munerũ ciuilium z honoruz habere. Nõ eos qui de primo obsequium reipublice videantur exhibuisse.

Transmarina. Calus. Qui ad transmarinas prouincias legationis honore vel onere functi sunt, non aũt ad ꝓpinqua vel ꝓxima loca tale obsequium reipublice ꝓstiterunt spacio biẽnij sunt immunes a muneribus z honoribus ciuilibus. etiã quo ad bona (Nos) alꝰ vos (Hec) alias nõ (De) id est ad. (Proximo) Facit ad questionẽ. anis qui visitat limina apostolorꝝ tẽpore indulgentiarũ inde percipiat si proximus z vicinus est ꝙtũ is q a remotis aduenit. Et hic ꝓbat ꝙ nõ cũ. ad idẽ est qõ no. ŝ. de bo. nõ cõti. l. ij. z. ŝ. de anno. z tri. ꝓ locis. Cuius cõtrarũ dicũt theologi. hoc ꝓsequere. vt scripſi. j. de suscepto. modios.

Suffragius multipliciter sumitur.

Impera. con. aug. Lex. iiij.

Viuersi omnino ex comitibus: vel ex presidibus qui suffragio perceperint dignitates ciuilibus oneribus muneribusq; teneantur adstricti. Hec commoda publica cũ vmbratili suffragioũ pactione lacerent. Eos tamẽ a ꝓdictis oneribꝰ excipi oportebit qui in legationibus publicis versati sunt.

Viuersi. Dic breuiter z plane. Proconsules presides z comites eorum finito tempore officioꝝ suoꝝ munera z honores subire debent nec muuat eos pactio immunitatis eis forte concesse cum gerebant officia. Si aũt tales officio finito legationis defuncti sunt, de qua. ŝ. ꝓxima. ob legationis meritum velut z alij ab eisdem muneribus sunt immunes. (Suffragio) auxilio, ad iuuoriũ. Vel suffragiũ propue dicit ipsum patrocinium quod prestat aduocatus. alias impropie ꝓ pecunia que datur ꝙ suffragio ŝ. de suffra. in rub. Interdum ponitur ꝓ priuilegio. j. de priuileg. corpo. vz. ro. l. j. Interdũ ꝙ symonia. j. de marti. l. ij. z sic forte ponit hic vide in. aut. vt lice. ma. in prin. z vt in. fine qquo suffr. ŝ. hec aũt. ola. z quod ibi no. Et scias ꝙ simile delictu est per pecuniã consequi dignitatẽ z a subiectis in illa furari. eo. tit. ŝ. si quis aũt (Ille) ver. (Umbratili) Umbra est aer carẽs sole. dicta ꝙ hat cum solis obiectur radijs sm ꝓpi. Unde vmbratilis, nam sicut sine sole aer vmbra est, ita sine virtute percipere dignitatẽ ꝓ quo vide que scripſi. j. de dig. in rub. Vel forte habita sint pactio talis durante officio z cui⁹ officij in loco sue originis vel incolarũ qdam procedebat vmbra. vt hodie videmus plures ex talibꝰ iz absentium vmbra terri. Vel etiã qꝛ post finitum ipsius officij tps durat vmbra. i. memoria. Hã si vigilanter z bene sua officia gesserint, sunt aliqs iudicibus preferẽdi, ŝ. de offi. rec. prouſn. l. iij. Et facit illud Salustij in ꝓlogo iugurtini. Preterea ciuitatis nostre clarissimus vir o solitos ita dicere cũ maioũ imagines intuerent vehemẽtissime sibi aiam ad veritatẽ accedẽdi scz nõ cerã illã aut figurã tantã vim in se habere, sed memoria rerũ gestarũ eã flammã in pectore crescere, neq; prius sedari ꝙ virtus eoz famã atq; gloriã adequauerit. Vel dic ꝙ ideo dr vmbratilis qꝛ mudana dignitas consistit vmbratilis. i. transitoria ad modũ vmbre. iuxta illud Boetij. iij. de ꝯso. atq; vt agnoscas illã veram reuerentiã per has vmbratiles dignitates non posse gengere. ꝛc. ad quod est. ŝ. de ascef. l. fi. in medio. Lacerent. Lanient, diuellant.

Impera. Dio. Lex. v.

Si quid extraordinarium communi cõsilio postulatur: cum vel ad nos est mittenda legatio vel nostre sedi aliquid intimandum: id qõ inter omnes cõmuni cõsilio tractatuz conuenerit minime in examẽ cognitoris ordinarij referat. Provincialium enim desideria quibus necessaria sepe forte uitis casibus remedia deposcuntur: vobis agnoscere atq; explorare pci mittimus. vt sit examinis tui cẽ ex his aurilio tuo protinus implenda sunt: z q clemẽtie nostre concesse cum gerebant officia. Si aũt tales officio finito legationis defuncti sunt, de qua. ŝ. ꝓxima. ob legationis meritum velut z alij ab eisdem muneribus sunt immunes. (Suffragio) auxilio, ad iuuoriũ. Vel suffragiũ propue dicit ipsum patrocinium quod prestat aduocatus. alias impropie ꝓ pecunia que datur ꝙ suffragio ŝ. de suffra. in rub. Interdum ponitur ꝓ priuilegio. j. de priuileg. corpo. vz. ro. l. j. Interdũ ꝙ symonia. j. de marti. l. ij. z sic forte ponit hic vide in. aut. vt lice. ma. in prin. z vt in. fine qquo suffr. ŝ. hec aũt. ola. z quod ibi no. Et scias ꝙ simile delictu est per pecuniã consequi dignitatẽ z a subiectis in illa furari. eo. tit. ŝ. si quis aũt (Ille) ver. (Umbratili) Umbra est aer carẽs sole. dicta ꝙ hat cum solis obiectur radijs sm ꝓpi. Unde vmbratilis, nam sicut sine sole aer vmbra est, ita sine virtute percipere dignitatẽ ꝓ quo vide que scripſi. j. de dig. in rub. Vel forte habita sint pactio talis durante officio z cui⁹ officij in loco sue originis vel incolarũ qdam procedebat vmbra. vt hodie videmus plures ex talibꝰ iz absentium vmbra terri. Vel etiã qꝛ post finitum ipsius officij tps durat vmbra. i. memoria. Hã si vigilanter z bene sua officia gesserint, sunt aliqs iudicibus preferẽdi, ŝ. de offi. rec. prouſn. l. iij. Et facit illud Salustij in ꝓlogo

Si quid extraordinarium communi cõsilio postulatur: cum vel ad nos est mittenda legatio vel nostre sedi aliquid intimandum: id qõ inter omnes cõmuni cõsilio tractatuz conuenerit minime in examẽ cognitoris ordinarij referat. Provincialium enim desideria quibus necessaria sepe forte uitis casibus remedia deposcuntur: vobis agnoscere atq; explorare pci mittimus. vt sit examinis tui cẽ ex his aurilio tuo protinus implenda sunt: z q clemẽtie nostre concesse cum gerebant officia. Si aũt tales officio finito legationis defuncti sunt, de qua. ŝ. ꝓxima. ob legationis meritum velut z alij ab eisdem muneribus sunt immunes. (Suffragio) auxilio, ad iuuoriũ. Vel suffragiũ propue dicit ipsum patrocinium quod prestat aduocatus. alias impropie ꝓ pecunia que datur ꝙ suffragio ŝ. de suffra. in rub. Interdum ponitur ꝓ priuilegio. j. de priuileg. corpo. vz. ro. l. j. Interdũ ꝙ symonia. j. de marti. l. ij. z sic forte ponit hic vide in. aut. vt lice. ma. in prin. z vt in. fine qquo suffr. ŝ. hec aũt. ola. z quod ibi no. Et scias ꝙ simile delictu est per pecuniã consequi dignitatẽ z a subiectis in illa furari. eo. tit. ŝ. si quis aũt (Ille) ver. (Umbratili) Umbra est aer carẽs sole. dicta ꝙ hat cum solis obiectur radijs sm ꝓpi. Unde vmbratilis, nam sicut sine sole aer vmbra est, ita sine virtute percipere dignitatẽ ꝓ quo vide que scripſi. j. de dig. in rub. Vel forte habita sint pactio talis durante officio z cui⁹ officij in loco sue originis vel incolarũ qdam procedebat vmbra. vt hodie videmus plures ex talibꝰ iz absentium vmbra terri. Vel etiã qꝛ post finitum ipsius officij tps durat vmbra. i. memoria. Hã si vigilanter z bene sua officia gesserint, sunt aliqs iudicibus preferẽdi, ŝ. de offi. rec. prouſn. l. iij. Et facit illud Salustij in ꝓlogo

Consiliuz multipliciter sumitur per scribitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tum ꝛ consensum a quo interponet authoritas ꝛ qualiter ꝛ quãdo, ꝛ de authoritate ꝓstanda ꝛ aliis no. Ynn. ꝛ Jo. an. extra de re. ec. nõ alie. dudũ que est in. vj. An Archidia. possit interponere authoritatẽ clericis sui archidiaconatus in emãcipationibus, insinuationibus ꝛ aliis in quibus defensor ciuitatis interponit no. Ynn. extra de offi. archi. ad hec. ¶Plura etiã vrilia de materia authoritatis. ꝛ similibus not. Ynn. extra de offi. vica. tua. de. pcu. accedẽs in fi. de fi de in str. c. fi. de. depos. c. fi. de pberi. cũ ex officiũ. de crimi. fal. ad fal sarioꝝ de excep. cũ venerabilibus. de app. cõstitutis. fi. de iur. pat. querimoniã. de sen. exc. nouerit de transac. c. j. ꝛ. fi. de Jsue. cũ cõsuetudinis. Sz in casu nostro cui ꝙ requirek authoritas an ꝓsidis nõ videt cũ in cõstitutione sindici decretũ ꝓsidis nõ exigat: vt scripsi ſ. de decr. decu. in rub. Vel illud hz locũ cũ omnes cõcordãt in vnũ ꝛ nullus discrepat. Vic aũt cũ dissentiũt vt sic ne ex tali dissentiõe scãdalũ oriatur; puidit hec. l. authoritatẽ ꝓsidis interuenire debere. vt ois suspitionis ꝛ dissentionis species videat amota. ꝛ hoc si ꝓses est ꝓsens in ciuitate: secus si absens. ff. de iudi. Mi lõgius. ff. j. vt dic authoritas. ſ. huius. l. z. ſ. de decurio. nominationũ. ꝛ probatur. ſ. cũ dicit solennis quod exponit. i. legitima. ſ. de procur. maritus.

¶Sz certe videtur potius de decreto decurionuꝫ intelligendum. ¶Desidis em̃ consensus est plerumq; venalis. ſ. de decurio. si quos. Itaq; in negotijs ciuitatũ ipsum arbitriũ reprobat. ff. de decre. ab or. fa. l. j. ꝛ hac. l. z. ſ. de rat. ope. pu. l. j. z. ff. qũ app. fit. l. j. ſ. fole ꝛ in aut. de colla. ſ. ciuit. ttũ. ar. cũ contra. ff. de dam. infec. fluminũ. post princi. ver. quid ergo. z de vſur. ſi bene. Et quia interponitur decretũ in alienatione ꝓdũ curialiũ. ſ. de offi. eius qui vicem ꝓe. ob. l. j.

Partis maioris dispositio an semp teneat.

¶In glo. j. ꝓsidis ibi per se adde quenit hec relatio cũ ea q̃ fit in causis ꝓuatoꝝ. Mã ꝛ hic sicut ibi ex quo fit nõ pot̃ ꝓses diffinire hz An. ¶In gl. prouinciali. ibi z quo. adde alias ex quo ꝛ me lius als in quo. ¶Post glo. vlti. adde. banc aũt legẽ z similes intelligẽ in extraordinarijs negotijs vniuersitatum. Nam tunc tenet ꝙ fit a maiori pte. z opz saltẽ duas ptes collegij vel vniuersitatis esse ꝓsentes. vt. ff. quod cuiusq; vniuer. no. l. plane. z. l. nulli. z de decr. ab or. fa. l. j. z. ſ. de decu. nolationũ. z no. de cler. egro. c. j. ſ. si vero. li. vj. Mã si vellent constitutionẽ facere vel statutum quod possunt, opz oẽs esse ptes quo tãgit ipsa cõstitutio. vel statutum alias ꝓsentes nihil in ꝓiudiciũ absentiũ cõstituere possunt. vt extra de cõsti. cũ oẽs. z nor. extra de his q̃ fi. a ma. par. ca. c. j. ¶Item nota maiorem partem holm in huiusmodi sentẽtijs ꝓualere quod verũ est nisi qualitas personarũ numerũ seu qualitatẽ excedat. ff. de pac. maiore. z vide que scripsi dicta. l. nolationũ. in verbo in vbe. q. ij. Item nisi a minori parte aliq̃ rationabile obijciatur ꝛ ostendatur extra de his que fi. a ma. par. ca. c. j. Item cum non potest absq; scandalo stari iudicio plurimoꝝ extra de iu. pa. ca. iij. z. xvj. q. vij. si plures. Item cum minor ꝛ maior numerus sunt equales in iurisdictione. extra de rescrip. pastoralis. vbi de hoc in gl. hic nõ ſtatur.

¶Imperator Ho. Lex. v.

QUotiens ab Alexandrina ciuitate legatio desti natur: vniuersos curiales precipimus: qui intra vrbem consistunt si non egritudine vel alia inexcusabili necessitate impediuntur in locum curie cõuenire. Et decreta sua ꝓpria subscriptione firmata viro spectabili ꝓfecto augustali insinuare: vt eius relatione comitati tuis virtutibus suas petitiones intimẽt: ꝛ sub examine tuo perpensa legatione res ordinetur.

QUotiens. Cũ alexãdrina ciuitas eger: legatione mittenda; omnes decurliones eius qui tunc in vbe sunt debent conuenire in locum curie vt sunt palatia, nisi ex egritudine vel alia necessitate impediantur ꝛ legato ac legationis decretum. i. literas ꝛel fiduciarũ ordinare ipsorum substituione roboratum quos legatos ꝓpius ad ꝓfectum augustalem cum tali decreto mittere debẽt. deinde cum literis ipsius ꝓfecti Augustalis ire debent ad magistrum ꝓfectũ ꝓtorio, ꝛ hic eos expedire debet in his que poterit super aliis eos ad principem remissurus (Ciuitate) Ciuitas est hominum multitudo aliquo societatis vinculo colligata vt dicit. Aug. xv. de ciuitate dei. c. viij. de hoc etiã co. Archi. de rescrip. statutum. li. vj. (Destinatur). i. destinãda est. (Curiales). i. decuriones conuocatos. ſ. de decu. l. ij. (Intra vrbem) no. intra vrbem. ꝓo quo vide. ff. de ver. signi. vbis. (Consistunt). ſ. tunc. viij. q. j. factus. vbi de hoc. z intellige quod hic dicitur. vt dixi. ſ. de decur. l. ij. Et saltem dũt esse due partes. vt eo. tit. nominationũ. cũ ibi not. z facit in aut. de defen. ci. ſ. interim. ibi decreto. ꝛc. vbi patet qs ad electiones huiusmodi sunt vocandi qui possident ꝛ habitant seu cõsistunt in ciuitate: ita q; vtrunq; videtur necessariũ nisi habitauerit per decẽniũ. Nam tunc quia fac tus est ciuis. z. ſ. de inco. l. ij. videtur ꝙ ad talia sit vocandus: licet in ipsa ciuitate aliquid non possideat; ꝛ sic intelligẽ quod no. dicto. ſ. interim. (Egritudine) q̃ ꝓprie cõsistit in aliegritudo vero in corpore. (Necessitate) vt. xviij. dist. placuit. ꝛ dic ꝙ tunc forte mittet procuratorem. arg. in aut. de heredi. ꝛ fal. ſ. illo adiecto solo, quia est in eo loco de quo dz vocari. vt dicit extra. de elec. q. ꝓpter. vide quod ibi not. Ynn. (Curie) simile. ſ. de decu. l. ij. ꝛ non alibi vt not. xviij. di. in nomine (Et decreta) ꝛ. Et not. ꝙ dñi legati ꝛ ambassiatores habere decretum ꝛ literas legatiõis. sic als in quolibet officiali q̃ mittit. ff. de iur. fisci. phibitũ. vbi de hoc dicit. z est expressum. xvij. di. nobilissimus. in aut. de colla. ſ. oẽs. aũt. ꝛ ff. ad munici. ttio. Et hoc verũ in legato alterius ꝙ pape vel ꝓcipis. Mã legatus eorum si alias hoc merenẽ virtutes eius absq; legationis literis admittendus est. dcõ. c. nobilissimus. z tale decretũ dicit lre testimoniales: nec ꝓ dicti scriptura authẽtica: sicut nec decretũ electionis. dicit Ynno. extra de elec innotuit. sed ifo casu fidẽ facit vt amittatur legatus a principe: vt cõstituentes variare neq̃nt sicut nec electione: fm Compostel. dicto. c. innotuit. ꝛ hoc si manu publica scriptũ est. ſ. de rabula. generali. extra de prob. quoniã. z de fi. instru. c. ij. vel vniuersitatis sigillo authentico sigillatũ. ꝓo quo vide no. extra de proba. post cessionẽ. ¶Utrum aũt in pollutione decretũ sit de substantia postulationis: plene examinat Archi. lxj. di. ſ. sed aliud. in ꝓin. vbi tenet ꝙ non. (Firmata) simile. ſ. de fuice pto. ꝛ archa. exactores. xlvij. dist. de petro. lxj. dist. quanto. ¶Item no. ꝙ hmõi decreta ꝓpia substitutione decreta ꝓpia substitutione decurionũ debẽt esse firmata vt hic. Jtẽ eoꝝ nolã sunt in instrumẽtis talibus inserenda. ſ. de ven. re. ci. l. fi. ſ. in prouinciis. Nec sufficeret dicere decuriones talis ciuitatis fecerunt hoc neq; em eo casu indefinita locutio equipolleret vniuersali: quia non nisi in materia necessaria: secus in materia cõtingenti per ea que no. Jo. An. de electis circa. lib. vj. Vel forte sufficit decuriones dicere eriam eozum nominibus nõ expressis: dum tamen suscribant omnes vt hac lege. Sz si diceretur in instrumento seu decreto electionis oẽs decuriões: intelligitur de ꝑntibus in ipso negotio de quo agitur ad hoc. ff. qui satis. cog. inter oẽs. z si serui. ven. si quando. ſ. j. z. ſ. sine cen. vel reli. l. oẽs. cũ ibi no. ¶Nec z alia prosequere. vt nor. Bul. in Spec. de sindico. ſ. porro. z ver. item opponitur. Sed qd si vniuersitas caret de curionibus seu cõsiliarijs q vniuersitatis vice fungũt ꝛ decurionũ obtinent locum. vt. ſ. de decu. in rubrica. z qõ ibi scripsi. vt sunt hodie plurime ciuitates qualr narrabit in instrumẽto? Resp. dicat tabellio vniuersitas talis ciuitatis fecit hoc, caueat tñ si oẽs de ciuitate sunt in loco ꝓsentes aut maxima ps eozũ. ¶Ubi vero nõ oẽs sunt ꝓsentes: an eozum nomina sunt scribenda? videtur ꝙ non ꝓpp difficultatẽ nimiã que impossibilitati ꝛparat. vt. ff. de his qui cete. cus sane. z. ſ. de edili. c. l. ij. ſ. finis quippe difficile est universitate non solũ in vnũ cõsentire. ff. de acqui. pos. l. j. ſ. vlt. de li. vniuer. l. vni ca. qz hoc est hoibus naturale. ff. de arbi. itẽ si vnus. ſ. vlti. sed etiã 2 gregari. ff. de orig. iur. l. ij. ſ. deinde qz difficile. immo ꝛ a collectione populi est timẽdum. Eccl. xxvj. Sed licet nola ꝓsentiũ scribenda non essent, cautius videtur ꝙ saltẽ numer⁹ exprimatur. puta maior ꝛ sanior pars hominũ talis ciuitatis mille vcz numero, tũc enim ꝓfecte scietur an fuerit maior. Jtẽ si sanior parti tabellio vellet inniti, melius est exprimere nomina melioꝝ vt sciatur an vere sit maior neq; enim tabellio qui huic negotio adhibetur, habet iudicare de qualitate cõstituentiũ, sed de his que cozã ipso celebrãtur, nec potest de ipsoꝝ bonitate sicut de numero iudicare, ipse aũt tabellio adhibetur in hoc nõ in iudicem sed in testem nõ ad testificandum quali tatẽ personarũ sed actũ ipsarũ ꝓ ea q̃ scripsi in similibus. ſ. de re mi li. nemo. in verbo aurib⁹. q. ij. ff. ipse aũt testis ꝛ sequẽti. His ꝛ aliis rationibus manifestũ est ciuitates melius tutiusq; regi ordine decurionũ seu cõsiliatioꝝ ꝓper indefinitũ populi numerũ sine illis talia em̃ cõficere instrumenta vir tabelliones sine periculo poterunt a deo vt dicenda sit quodammodo inexplicabilis difficultas dicitur in simili. ff. de excep. rei iudi. singulis ꝛ prout iudeus. ꝛ palpan⁹ vbes que ad nutum populi viuũt sepe corrumpt: ꝓo quo vide qs no. in aut. de defen. ci. ſ. interim. in verbo circulũ. ꝛ que scripsi. ſ. de his q̃ spõ. mu. fub. l. ij. in verbo parrẽ. ꝛ plenius cõtra populũ. ſ. de impo. lucra. de. l. j. post glo. no, sic ꝛc. (Insinuare) explicare (Eius) ſ. ꝓfecti. (Comitati) no. vij Virgilius fido comitatus achate. (Virtutibus) ilo, virtuosos esse decet q̃ ꝓficienti sunt. de quo pleue scripsi. ſ. de decuri. oẽs. j. post gl. vlti. z. j. de digni. in rubr. z de ty2o. l. fi. (Et sub) ꝛ. (Perpesa) merita, examinata, librata: equata, fm̃ pap. a ꝓpõdo ꝓpendis, (Res) nomen generale est plura cõphẽdens. vt de. ſ. de iur. fis. facultas. (Ordinetur) simile. ſ. de excu. mu. plz. ꝛ. sed si qd. ¶Post gl. loquit. adde forte nõ sine suspitiõe iuita hoc ꝓcedebat. Mã ꝓp dolositates ꝛ machinatiões grecoꝝ q tũc illã ciuitatẽ colebãt: vir ad eoꝝ ꝓfuratione sufficere poterat ꝓuidẽtia ꝓcipal.

Postulationis decreti non est de substãtia ꝙ fiuus.

Indefinita qñ equipollet vniuersali.

¶De excusationibus artificum. Titu. lxiij.

¶Hic no. ꝙ licet artifices a plurib⁹ sint immunes. vt. j. in rec. leg tur tamẽ ꝛ a plurib⁹ honoribus sunt arcẽdi, cẽsetur qdẽ ignobiles, vt in aut. de test. ſ. signem⁹. vnde Eccl. xxxviij. Ꝑmissio de plurib⁹ artificibus subiungit sine his oib⁹ non edificabit ciuitas, ꝛ non inhabitabũt neq; inambulabũt. ꝛ in ecclesiã nõ transsilient. sup sellam iudicis nõ sedebũt, ꝛ testamẽtum iudicij nõ intelligent neq; palam facient

faciẽt disciplinã ꝛ iudiciũ. ꝛ in parabolis non inuenient, sed creaturam eui cõrmabunt. ꝛ deprecatio illoꝝ in operatione artis accommodantes ajas suas. ꝛ cõquerẽtes in lege altissimi. Dicitur tñ ars dez vbium. fm Cassio. j. varũ. epi. xiij. Jtez officiũ ꝓcuratoris est ars. v. q. vij. cps. in fi. qõ tñ est vile. ſ. de decur. si qs ꝓcuratione. ꝛ magi dicunt habere artez. ſ. de male. z mathe. l. ij. z. iij. Et vsura dicitur ars. xlvij. di. sicut hi. ¶Sed cõtra interdũ ars laudat. vñ dicit Augu. iij. de ciuitate dei ꝙ ars est virtus bene recteq; viuendi. Et dicitur ab ares grece. ꝛtus latine. Et inde regimẽ animarũ dr ars artiũ extra de eta. ꝛ quali. cũ sit. z est ars geometrie quaz discere ꝛ docere publice interest. vt. d. l. ij. de his etiã docet in litera. quimmo equiparant a lege aliquẽ ali ꝛ artificio eruditi. ſ. de infan. lag. l. j. licet alias differant. ff. de ver. sig. impense. ¶Post glo. rub. adde vel postq̃ dicit de his q̃ excusant a mueribus gratia honoriz q debent eis vel ꝓ eo q̃ liberalibus scietijs sunt imbuti. subiũgit de artificibus qui sunt ignobiles. vt predixi. ꝛ qui arte mechanica sunt instructi. ꝛ fm hoc. j. l. ij. q̃ alias est. ſ. incõgrue. sub hoc titulo collocat. quatenꝰ ibi tractat de geomatris quozũ scientia liberalis est. Mã. ſ. de ꝓsso. ꝛ medi. l. ozatione dixit de calculatoribus qui arithmetica edocentur.

¶Imperator Aug. Lex. j.

ARtifices artiũ breui subdito cõprehensarũ ꝓ singulas ciuitates morãtes ab vniuersis muneribus vacare ꝓcipimus. (Si quidẽ in discẽdis artibus ociũ sit accõmodãdũ) quo magis cuplãt ꝛ ipsi peritiores fieri ꝛ suos filios erudire. Et est notitia ista architecti medici pictores statuarij marmorarij securij lecticarij seu lectarij clauicarij canticularij quadrigarij vel quadratarij quos greco vocabulo ypotas appellãt. structores. i. edificatores sculptores ligni; muscarij deauratores albini; quos greci comatas appellãt. argentarij barbacarij diatreca rij erarij fusores signarij fabricarij bracharij particarij atq; libratores figuli q grece dicuntur ceranei; aurifices; vitrarij; plumbarij; speculatij; ebozarij; pelliones; fullones; carpentarij; sutores dealbatores; clusores trigarij; tignarij; bratearij. i. pentalerge.

ARtifices. Plurimi artifices in hac lege descripti. a. ſ. j. vsq; ad ſ. a muneribus ꝑsonalibus sunt immunes. Et ratio est, qz ocio z quiete ꝓinde cõcessis melius poterũt hilios. i. discipulos erudire, z discipuli melius edoceri. (Artifices) Generaliter dr artifex q̃ arte facit. in quo tria debẽt esse natura, doctrina ꝛ vsus fm Pap. (Artiũ) Ars dicta est ꝙ artis ꝓcepris, regulisq; cõsiliat. q̃ gñaliter sumpta multa cõprehendit que in hac lege cõtinent. ¶Et no. ꝙ ars nõ est de his q̃ ex necessitate vel fm naturã sunt, qbꝰ ars ꝛ fortuna circa eadẽ sunt. ars naq; fortunã diligit, ꝛ fortuna artem. Est ergo ars habitus qđa cũ ratione vera factiuus. vt dz. v. Ethicho. ¶el ars est collectio ꝓceptoꝝ. vt no. ff. de iust. ꝛ iur. l iustitia. ſ. j. ꝛ hoc modo sciẽtia legalis dr ars. in ꝓmio. ff. ſ. j. Et ius est ars boni ꝛ equi. e. ttit. l. j. in ꝓin. ¶E contra Ars interdũ ponit in mala parte. ſ. vt oẽs tã ci. l. j. circa mediũ. ibi cuiuslibet artis aiutatia, cuiuscũq; occasionis excogitata calliditas ꝛc. z de assẽ. ſ. l. n. vltra mediũ. ibi cũ in legẽ cõmittãt hi qvigoꝛẽ eius scrupulosis, ꝛ excogitatis artibus deludere feltinẽt. z in aut. de exhib. re. ſ. illud. z. ſ. suscepto. ꝛ q. mo. nat. ſ. nouimus. coll. vj. ibi dicitur ꝙ talibus artibus ꝓpriũ est legis resistere subtilis. Inde vsura dr ars nequissima, vt dixi in rubr. Et magi dicunt artẽ exercere. j. q. j. Petrus. (Breui). i. noticia q̃ alias vocat matricula. (Siquidẽ) c. none ponit quinq; fines ꝓpter quos discũt homines. Primus vt ꝓpter qñ sciãt vt rhetorici. Secũdus est vt edificẽt vt theologi. Tertius est que fines vt scire se ostendãt vt dialectici. Quartus vt lucrent ꝓpter quas causas ite ꝛ phtici. Quintus est vt edificẽt vt magistri boni q̃ nõ legũt ad laudẽ humanã sed dei. videas q̃ ibi ponit. ꝛ qõ no. Ant. de Jser. lib. feu. in aut. habita. in verbo amoze scientie. ¶Jtẽ scias ꝙ in docẽdo aliquẽ attendenda sunt in homine cõditio, etas, natura. z ingenium ff. de le. iij. ttich⁹. ex artificio etiã qs tuet, vt ibi no. (Otium) quies, Discunt ꝛ. ꝛ ponit. ꝓ qz vel certe. z est interpositio. (Decẽdis) Archi. xxxvij. Otiuꝫ qñ ite silentiũ. j. ttu. ll. vt. ro. l. j. in fi. vbi de hoc. Jn otio namq; veritas qz cõmen melius percipit, ꝛ libertus intuet. viij. q. j. q. ꝓatuz. qz veritas ꝓpius daf. quiq; tacẽdo dicit. ꝓsitea loquẽdo ꝓdicat. xxxvj. dist. j. ccce. ꝙ nõ em̃ bñ vituperat qs occupato nt alio. dicit Hieronꝝ. ad honestũ. Jtẽ dic otiũ. i. vacatione a muneribꝰ, vt. ſ. dr vt ab hmõi artificijs no abuocent. fi. eo. li. q. eta. vel. ꝓsl. j. z. ij. ¶Et no. ꝙ in his otiũ cõmẽdat. i studijs em artiũ otiũ est negotiũ magie in artib⁹ liberalib⁹ vñ Hiero. ad marcellinũ. ꝛ anaphilichiã. Studia literarũ libroꝝ multitudine silẽtio atq; librariorum sedulitate, qs q̃s ꝓpriũ est securitate ꝛ otio dictantium indigent. Et Senec. Otiuꝫ sine literis mors est. ꝛ viui hois sepultura. ¶Regulariter aũt est otiũ arguendũ. Mã otiositas ꝛ voluptas arma sunt hostis antiqui ad miseras alias capiẽdas. extra de renũ. in fi. ſ. verũ. cum concor. Aut em̃ otiũ sectatur inutilissimus est. Prouer. xij. Qñ ad omne votũ lasciuit otiũ fluente fortuna. dicit. Quintil. in milite mariano. vñ Hieronꝝ. de cõse. dist. v. nunq̃. Semp aliquid boni facito vt dyabolus te inueniat occupatũ. z. j. Jn delicijs est omnis otiositas. Et alibi. Otiosi faciliter de alijs iudicant. Nocet etiã corpori q̃ marescit ex illo, vt idez sup̃ ꝓcheam ꝛ alio, qz caret mercede, vt idez sup̃ Danel. ¶Jtẽ z otiositas cã est omissis ꝓpriis negocijs aliena curare. vnde Terẽ. in heautontumurumenos. Tñ ne ab re tua est otiũ aliena vt cures ea q̃ nihil ad te attinent: Et Jiero. super micheã. lib. j. Nihil tam facile ꝙ otiosus ꝛ doctissimus de alioꝝ labore ꝛ vigilijs disputare. Et sup Ezech. lib. xij. Emulorũ maledicta ꝓuentio, q cũ nostra iudicent: tua dijudicãda nõ ꝓbent nunq̃ in agone pugnãtes, sed de pugnãtib⁹ otioso immo sirpho animo iudicẽtes. Et breuiter vt legit. Eccl. xxxiij. Multa malicium docuit otiositas. Nam otia sunt facinoꝝ nutrimenta fm Greg. in registro. c. j. ¶Item platus plus tenet ꝙmissis omnib⁹ ꝙ otio cõtemplationis intẽdere. vñ. q. j. suggestũ. ¶Otiũ quoq; siue cõmodum ꝓpriũ nemo vtiltati ecclesie ꝓponere debet, sed vocatus ad regimẽ debet mitti corde obtemperare. xvj. q. j. nos aũt. ¶In loco aũt ꝛ rationis nemo debet intẽdere fabulis otiosis. xxv. di. ſ. alias. Hiaz ꝛ de oi verbo otioso reddẽda est ratio. xxij. q. vlt. quotiẽs. Jde in comgrunũ est otiosum esse ꝛ de alieno labore ꝛ grere victum. xij. q. j. ſ. his ita. Est aũt verbũ otiosum qđ est vtilitate recritudinis aut ratione iuste necessitatis caret. vt ait Bꝛegoꝛ. in pastorali. c. xxxix. (Accõmodandũ) Sike. xvj. q. j. q. vere. Mas philosophia huius est verecũdie vt ſtrepitũ nõ modo verboꝝ, sed nec cogitationũ q̃de in sacrariũ sue cogitationis admittat fm Macrobiũ in saturnalibus. bene facit de cõse. di. v. nunq̃. ꝛ vide. j. de stu. li. vi. ro. l. j. in fi. ꝛ qđ scripsi ibidem sup glo. vlt. (Quo) ꝓut ꝛc. ver. (Peritiores) Hor. ꝙ ex aliis ditate docendi doctor: ipse fit in scientia ꝛ arte peritior, vt hic nor, ꝛ adde verba Bꝛegoꝛ. Señ. q̃ scripsi. ſ. de ꝓfes. z me. l. medicos. in ꝓima no. ver. illud. (Filios) No. discipulos appellari filios ꝛ bene, qz pater dicitur multis modis. Dicitur em̃ pater natura qz generat ex hac est pater genitalis. Item pater spiritualis. hic debet filios instruere non solũ gubernaculis tueri, sed etiaz doctrinis edificare. xvij. q. tis modis ij. in decima. Jtem pater similitudine cure: qz ꝓ curã gerit pater filij talem ille gerit alterius, z quã curam intendit pater filio, talem impendit alteri. ad qõ in aut. de armis. ſ. hoc quoq;. z sic fuit Joseph pater ꝓpo. vt. xxvij. q. j. ſ. potest ꝛ aliter. Idem in fratre. ff. de adi. le. alumne. Jtez pater formalis, vel doctrinalis vt magister qui in formatione discipuli bonis moribus z disciplinis. Jtẽ pater cõsilio. j. Abacha. c. ij. Ecce Symon frater vester, scio qz vir cõsilij est ipsum audite semp z ipse erit vobis pater. Jtẽ magistratu vt princeps z magistratus ciuitatis. vt scripsi. ſ. de his qui ꝑsonam. fu. li. iij. Jtez pater erate vt senes tales enim patres appellare solemus. Jtem pater reuerentia vel dignitate. Nam illũ cui reuerentiã z honorem impẽdimus patrem appellare solemus fm Hug. Est enim pater nomẽ dignitatis fm Pap. ¶Et ex isdẽ modis potest etiam dici filius. Jtez alio. similitudine vitij vel virtutis. xxij. q. ij. ſ. item opponitur. ꝙ Jacob. de pe. dist. j. ſ. ij. aũt illã inhabitat ver. item vt ꝑs aut. lvj. di. dominus. z. xl. di. nõ est facile. z. ſ. de hereti. dãnato. Item filius dicit predicationem tantũ, vel predestinatione, vel spe beatitudinis eterne, vel merito fidei z presentis iustitie, de pe. diuine. iij. ſ. hoc ergo.

Fillius dicitur multis modis

¶Sunt ergo filij spirituales qui dicuntur tripliciter. s. aut per baptismi immersionem, aut de baptismo leuationem, aut per cõfessionem. xxx. q. j. omnes. ¶Sunt etiã filij diaboli per criminis successionem. j. q. j. cito. De hac etiam materia. ſ. quod modis accipiatur filius ꝛ pater. Vide qõ no. Extrꝛ. xxij. q. ij. si quolibet. z. c. vlt. (Erudire) docere. imbuere. z dic assidue. vt. xxxvij. di. de quibusdam. (Est est) ſ. (Noticia) dicta a noto notas. ꝛ exponẽ id est descripto, vel impꝛesso. Et hic est brevis de quo supra dicitur. (Architecti). ſ. (Lecticarij) Alias lectarij, scilicet qui faciunt lecticas vel lectos. (Seu) alias deest. (Septa) de hoc. ff. de riuis. l. j. in ꝓin. secundum vnam lecturaz. alias est hic per sectas. Sed melius dicitur septa, vt ibi colligitur. Alij habent ypontas. (Deauratores) q̃ res auro cooperiunt vel celant. j. de veri. olo. in rubr. (Comatas) de hoc. ff. de extraor. cri. l. penul. ſ. in egypto. (Fusores) alias fossores. (Fabricarij) alias deest. (Bracarij) q̃ brachas faciunt vel brachales (Particarij) alias porticarij qui faciũt porticũ. (Pelliones) alias pelliones. (Carpentarij) exponẽ hoc. vt no. in aut. vt oz. ꝓtec. ꝛc. in ꝓncipio. Vel carpentum est genus currus. inde carpentarium dicitur fm Pap. qui solum carpentum facit quod quidem pomparici vehiculi genus est secundum Jsido. ethim. (Tignarij) alias trigarij, alias trimarij qui faciunt tinas.

¶Idem. Lex. ij.

MEchanicos geometras ꝛ architectos qui diuisiones partium omnium incisionesq; seruant: mensurisq; ꝛ institutis opera fabricationibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

stringunt: z eos qui aquarum ductus z inuctos modos docili libratione ostendunt: impar studiū docendi atq; discendi nostro sermone compellimus. Itaq; immunitatibus gaudeant z suscipiant docendos qui docere sufficiunt.

MEchanicos. ¶Alij habent hanc.l.p.ff. Dicti aūt sunt mechanici ab arte mechanica. ad q̄ subtiliter fabrica omniū rerū cōcurrere dicūt. Est em̄ mechanica scientia humanorū actuū corporū necessitatibus obsequentiū. Cuius species sunt laneficiū, armatura, nauigatio, venatio, agricultura, exurgia, z theatrica, z alie plures q̄ ad predicta reducunt. Est aūt scientia seruilis, z adulterina. de quo no, in aut. de nō alie. §. q̄ aūt dictū. (Geometras) geometrīa docētes. q̄ est terre mensura que longitus acumine sapientiū. producta māris z celi spatia metit. Hec in se continet lineamenta vt interualla magnitudines z figuras z figuris dimensiones, z numeros, a geo, terra, metro grece, mēsura fm Pap̄. Et hec sicut aritmetica, habet in sua scientia veritatē. lxxxvij. di. si q̄s grammaticas. Huius aūt scientie tres sunt species, vcz planimetria, cosmimetria, z altimetria. (Diuisiones) alias dimensiones (Partiūz incisiones) als oim incisiones (Mensuris) in quarum obseruantia ois architectonice artis consistit effectus. Et mensura est res aliqua motu suo vel tpe circunscripta. hec aut corporis est, aut tpis. proprie autē mensura vocata est q̄ ea fruges metiant, atq; frumēta humida et z
Sermo siccа fm Pap̄. (Libratione) .i. libramēto. ff. de via pu. re. fic. l. j. §. j. z
nis descri exponе. i. equi libro fm Pap̄. (Sermone) Sermo plurimoū verbo
ptio z de rū oratio est a ferendo dictus q̄ nos cū prepone dicimus a differe
claratio, do. Aū sermo sancti Augu. dicit. i. dissertio. Uel sermo est collatio duoū vel plurimoū q̄ greci dyalogū dicūt. dict' q̄ inter vtrūq; seritē, eget em̄ alterius psone fm Pap̄. In rhetorica verbo sermo est oratio remissa z finitimo quotidiane locutioni, dicit Tullius. v. rhe. ibi plura vtilia de sermone ponunt, qualiter sit ꝓnunciādus. ¶Et nor. q̄ ex sermone assumit̄ signū intelligentis. Ec. xxviij. Aū sermones nō collaudes virū, hec em̄ tentatio hominū est. z Apul. j. floridorum. Maior meus Socrates cū decorū adolescētem z diutile tacentem cōspicatus foret, vt te (inquit) videā aliquid loquere. s. Socrates tacentē hoiem nō videbat. (Cōpellimus) .i. cōiungimus. vel
Artez ali ppriе. i. cogimus. Et tunc determinant questionē. An sicut aliquis
quā addi cōpellit exercere artē quaz nouit, sic ignorans compellat addiscere.
scere an Pone q̄ in ciuitate necessariū est artificiū, nec est aliquis qui q illud
possit qs exerceat, an possit vniuersitas aliquē ad hunc actū eligere, ipsumq;
cogi. cogi facere addiscere artem illā vt posset exercere. Arg. q̄ sic extra de magi. sup specula. xxiij. q. j. summa. cū ibi no. z. ij. q. iij. gd ergo. ff. de pecu. mons. §. sed dānare. z de iur. immuni. semp. §. quibusdaz. ibi necessariā operam ꝛc. z. j. de pōdera. z aūr. illa. l. ij. z in aut. de defen. ci. §. precepta. z. ff. de orig. iur. l. ij. §. postea ne diutius. z de nūdi. l. ij. z extra de psumpt. ex studijs. In his enim que ad vite cōis vsum pertinēt peccatum est laycis, nisi ibi fidūpsis inuicem fideliter operam dederint. xj. q. j. te gdem ꝛc. sicut enim. xxxiij. q. ij. placuit. xcj. di. clericus. q licet. z. viij. q. j. in scripturis. Neq; em̄ desidia blandiēte quis respuere debet quin obtemperet in his q̄ mater sua respublica desiderauit. xvj. q. j. nos aūt. Iam z ad militiam exercenda eligunt ur tyones. ff. ad. l. aul. repe. eadem. §. lege. z de re mili. q cū vno §. j. z. ij. z. §. eum qui. z. §. de cōdi. ob tur. cau. l. qō euitādi. z qō plene scripsi, j. ve rust. ad nul. obseq. denocen. l. j. in no. magna. Immo gra ue est militiā detractare. d. l. qui cū vno. §. qui post. z vide. lxxiij. di. placuit. z. c. honoratus. z extra de eta. z qualī. queris. z qō ibi not. z de vi. z honest. cleri. clericis. z qō not. Jnno. extra de elec. cū in cunctis. z qō ibi scripsi. §. de decurio. si ad magistratus. Unde z artem geometrie discere arcq; exercere publice iteresse. §. de male. z mathe. l. ij. Unde qō no. per glo. z Archi. lxxiij. dist. in prin. xvj. q. j. c. ij. z. q. ij. c. j. z hoc puto verū. ¶Item no. q̄ ars seu scientia liberalīū artiū diligenter edocenda est, q̄ per eam diuina manifestantur. xxxvij. di. de quibusdā. Item artificium nō est respuendus, iam ex eo quis sequetur. z fm etatem naturā ingeniū z conditionem statuendū est. ff. de leg. ij. §. lucius. ¶Nota etiā q̄ artificium mutat hois cōditionez z potius est officio. cū quadā namq; animi perpetuitate discitur z vberior z honestior, etiā questus inde percipit. notar. ff. de leg. ij. legatis. §. j. Et si quis habeat plures artes eius artis dz excusatiōe gaudere in qua frequentius versat. ea. l. §. ij. ¶Item ꝓpter artificium si qs vtilis populo damnatus est pena capitali, executio sentētie differenda est donec princeps cōsulatur. ff. de peti. ad bestias. Et est sile. §. de bo. ꝓto. l. j. cū concor. Et bene ꝓbat hoc. j. Reg. c. xiij. in fi. z. xxj. q. ij. §. item obijcitur ad fi. ubi ꝓbatur etiā hoc ꝛc. ¶An autem aliqui possint pactū vel conuentionem inter se facere q̄ alios nō instituant in aliqua arte. Not. Jnn. extra de appel. significa re. ¶Utrūz quis teneatur ad restitutionem eius qō ex illicita arte quesiuit. no. ipse extra de immuni. eccle. q. ¶An in astronomia sit alicuius facti veritas inquirenda, z an huiusmodi artes sint scientie pistaris, z an sit studendū in eis, vel eis vtendū, vide. xxxvij, dist. in multis. c. z qō no. Jnn. extra de sortile. c. ij. (Itaq;) ver. (Jmmunitationes). §. l. proxima. (Docere) instruere, monstrare. ¶Post glo. i. in docendis. Adde ꝓpter naturā correlatiuoū que est vt vno posito reltquū intelligatur. §. de iur. dot. cū dotem. Sic z in mādato. ff. de solu. q hominem. §. si titiū. ℣. nam is. vñ in patre z filio in quibus est relatio, ꝓbato q̄ titius est filius seq̄ nō est necesse, ꝓbare q̄ seq̄us est pater titij fm Jo. vt no. extra de test. licet ex quadā in fi. z. xxxv. q. vj. de paretela z Jnn. d. c. licet. z vide qō no. extra de pur. ca. accedens. Cui tū dicto videt cōtra. eo, ti. de testi. cū in tua. ibi distinguēdo ꝓsonas z grad⁹ a q̄bus directe ꝛc. z. c. series. ibi in. j. gradu ꝛc. z Ber. d. c. licet, hoc tenet. Uel dic q̄ aut agimus de fauore aut de odio, primo casu teneat qō dicit Jo. e. c. licet. Secūdo casu nō. sed est verior opi. Bar. Post. z aliorū ar. ad hoc extra de consan. z affi. tua. ibi q̄ cū coniugū multū fauoris obtineat ꝛc. Ad idē facit. §. de repu. consensu. in pzin. ¶In glo. f. dicere ibi docens. adde iuxta illud Sapiēn. vij. q̄ sine fictione didici. z sine inuidia cōmunico. z Eccli. xlj. Sapiētia abscōdita z thesaurus inuisus q̄ vtilitas est in vtrūq;? Et Seneca ad lucilū epi. vj. Ego vero ola in te cupio tranfundere z in hoc gaudeo aliquid discere vt doceā, nec me villa res delectabit licet hē exima z saluaris quā mihi vni sciturus sum, si cum hac acceptione detur sapientia vt illā teneam, nec enunciē reticiaz, nullus rei fine socio iocunda possessio est. ¶Et ibi ornaticibus. adde. z. xvij. dist. nō oportet. z semper permane in his vt dicit apostolus ad Thimo. c. iij. q̄s est. xxxvij. di. ignorantia. ¶In glo. i. discipulos. vel ꝓpzie. Adde. sic ꝓpzie accipitur in Deutero. c. xj. ibi. Docete filios vestros vt illa meditetur z. c. viij. dicitur. Sicut erudit homo filiū suū, sic dñs deus tuus eruditur te, vt custodias mandata eius. ¶In glo. animaliū ibidem. Adde. §. de neg. gest. si seruum. Sed cōtra nos. §. de ꝓfes. z me. medicos. in glo. no. literarū. ꝛc. ¶In glo. i. qui faciunt quadratos lapides. Adde. i. lateres coctos. vel illos de quibus dicitur. xxxiij. q. iij. nabuchodonosor. in fi. Uel illos de quibus dicit Judich. c. j. ¶Post gl. qui faciunt sigilla. Adde vt arma turas. ¶Post gl. a libra. Adde vel stateras. Sed particarū sunt q̄ faciūt particas vt cū eis mēsurent agros. Partica em̄ est mensura decem pedū. ¶Post glos. armoū. Adde. immo q̄ de pictoribus, dixit. §. dic dealbatores. §. muronum qui vulgo dicuntur abuocatores vel intunicatores iuxta illud Pauli. Destruat te paries dealbate. Eternum. xxiij. c. quod verbum exponit Augu. xxxij. q. j. paratus. ¶Post glos. due partes. Adde z facit hoc ad id quod scripsi j. de stu. li. vi. ro. l. j. in verbo. studia ibi videas.

¶De potioribus ad munera nominandis.

¶Potioribus) .i. melioribus, superioribus, actionibus, valentioribus secundum. Pap̄. vel maioribus. lxxxix. dist. ad hoc. xxiij. dist. in fine. z. §. de offi. rec. ꝓo. l. vj. z. xj. q. j. si quis clericus. Uel dic vt ex tra de ma. z obe. c. penul. ¶Post glo. secus est de iure canonico. vt not. xxiij. q. j. in summa.

¶Impera. Aug. Lex vnica.

SIpse vocatus ad munera ciuilia potentiorem alium nominandum putaueris: age causam.

SIpse. ¶Ad subeūda munera publica vt magistratus vel alia eligendi sunt diuites. vt. §. de decurio. ad subeunda. Si igitur aliquis inhabilis eligitur ad munus huiusmodi omisso habili z diuite, appellet, z releuabitur. (Ipse) subaudi tu. (Vocatus) scilicet vera extimatione vocantis. vt. j. titu. proximo. l. j. in fine. (Alium) quem id munus contingebat. ff. de iniur. inuriarum. §. idem labeo. potius. quante. ff. de cur. fur. l. j. in fi. z de testa. tute. l. idē in verbo commodius. z de ven. in pos. mit. l. j. §. eligitur. z est simile. j. de censi. qui grauatos.

¶Si ꝓpter inimicitias creatio facta sit. Tit. lxvj.

¶Impera. Aug. Lex vnica.

SI ꝓpter inimicitias ad munera ciuilia creatus es: hanc tibi nominationem nō nocere precidis equitas faciet. Cum z publice vtilitatis interfit: non ex inimicitia creationes fieri debere; sed ex timatione vera z commoda reipublice.

SI ꝓpter. ¶Casus. Titius a sexo electore ad munus publicum ex odio z ꝓpter inimicitias est creatus, talis nominatio z per ꝓsidem irritāda est. Nam huiusmodi creationes non ex odio, sed extimatione vera z ꝓ commodo reipublice faciende sunt (Jnimicitias) vt scilicet supponatur debito z negotijs. vt. ff. de excu. tut. athlete. §. dat remissionem. z hoc dic vt ibi nota. Inimicitia enim actum grauat. Unde incendium faciens causa inimicitie vel prede, grauius punietur. ff. de penit. capitalium. §. incendiarij. Et memorare illud Ecclesia. Ab inimicis tuis separare. z ab inimicis tuis attende. ¶Et nota differentiam inter inimicitiam odium z discordiā. iram z excandescentiam. Inimicitia est libido vlciscendi tempus obseruans. Odium est ira inueterata. Discordia ira acerbior intimo odio z corde cōcepta. Ira est libido puniendi eius qui videt se lesum iniuria. Excandescentia est ira nascens z modo desistēs. vt ait Tullius. iij. de tuscul. q. (Nō ex inimicia) Nota hoc qō male seruatur hodie, fere, sed vbiq;, immo inter consiliarios inuidia sub crescente lato cōsilio qō ex pura mēte ꝓcedit inimicus later in abditis, obseruat tempora quibus latrare valeat, pestis feroq; dente mordere, vide. v. q. v. qui ambulat. z. §. seq. in fi. Jnimici quidem facilius mentiuntur. ff. de qō. l. j. §. ꝓterea. Ad ꝓmissa etiam benefacit illud Tullij contra Salustiū. Neq; hec altercatio nostra nobis vtilis erit, plerumq; enīz respublica priuatis decrescit inimicitijs. vbi nemo ciuis qualis sit vir potest latere, vnde superfluo extra dei ecclesiaz politis resistimus. si ab his qui intus sunt in eis quos decipiunt vulneramur. xxiij. q. iij. illud sane. De hoc etiaz eleganter. Ualerius lib. vij. c. ij. In consimili imperio vbi cōcordia inest maior aliena opera sollicitādi, q̄ sua edēdi cupiditas nascitur. vbi yero etiam pertinax intercedit odium alter alteri q̄ vterq; contrarijs castris certior hostis ꝓficiscitur. quare ex huiusmodi odijs respublice de facili cōteruntur. iuxta illud Act. xxiij. facta est dissensio z soluta est multitudo. Unde sit vt z vires corruāt, z status principis annulletur. ad qō. ij. Regum. c. xvij. Quare nutrienda est concordia potissime magistratuz in republica. nam bonos aut malos mores nō faciunt nisi boni aut inordinati amores fm Aug. epistō. xxxviij. vt simul iuncti vno animo ꝓuide agant z perfecte. z nō sit inuidia neq; zelus inter illos. extra de offi. cust. c. ij. in fi. Si enim inter se dissident, alioz̄um vnionem ad quā statuti sunt operari nō possunt. ff. qui. mo. vsufruc. amit. si fūb conditione. in fi. xvj. q. vj. in nona. ¶Sed quid si obijcitur contra aliquem q̄ est odiosus, qualiter hoc ꝓbabitur: Dic q̄ odium nō potest ꝓbari nisi per verba vel aliud signū extrinsecum. vt colligitur. Beñ. xxvij. c. ibi. Oderat em̄ Esau Jacob. ꝛc. z secūdo reg. c. xij. dicitur. Oderat Absalō Amō, eo q̄ violasset Thamar sororem suam. z. j. Et Amon mortuus est, quoniā in ore Absalon positus erat ex die qua oppressit Thamar. in ore. §. qz de ipso male loquebatur z. c. xvij. Non rectis oculis ꝛc. z Beñ. xxxj. Animaduertit quoq; faciem Laban ꝛc. Item ꝓuerbiorum. xxxvj. Labijs suis intelligitur inimicus, cum in corde suo tractauerit dolos. quando submiserit vocem suam ne credideris ei, quoniam septem nequitie sunt in corde eius. Qui operit odium fraudulenter, reuelabitur malitia eius in consilio. Nec omittatur illud Hieronymi ad Augustinum epistola. vij. Te omnes heretici detestantur, z me pari prosequuntur odio, vt quos gladijs nequeunt, verbo interficiāt, z vide qō not. ff. ex qui. cau. in pos. ea. fulcinius. §. quid sit. z qō not. Jnno. extra de postu. ꝓela. bone. ij. in glo. queritur cuz ꝛc. vbi plene patet qualiter ꝓbetur animus, z quod legitur z not. ff. de his qui. vi indi. si inimicitie. z. xciij. distin. si inimicus extra de restit. spol. item cum quis. l. dist. si quis diaconus. lxij. di. cū adrianus. iij. q. v. §. quod vero. z. c. qz suspecti. z quod not. Jnno. extra de re iudi. cum J z Al. vbi dicit inter cetera q̄ inimicus dicitur non solum qui odium in mente habet sed etiā qui inimicitie causas habet vel habere ꝓsumitur etiam sine mentis odio, z hoc qnātum ad re
Inimici z pellendum quem a testimonio. Uel dic q̄ odiū vere ꝓbari nō potia est cri test, sed animaduerti. xxiij. qō. iij. ea vindicta in fi. z vide qō scripsi
pler. §. de his qui se defe. l. j. in verbo inimicus. Scias etiam q̄ est inimicitia expressa consurgit ex odio quod est certum vt predictus est, tacita vero est aliquem non diligere vt colligitur extra de accusa. inquisitionis. §. tertie. z vide quod not. Jnno. extra de testi, cum causam. z in spec. de teste. §. nūc tractandum. ver. quid ergo si quis petit. ꝛc. z quod scripsi. §. de pred. cur. l. §. ad fi. Sed quandoq; odium est notorium vt ps. ꝛc. dist. c. j. z. ij. z. c. placuit. ¶Quales autem inimicitie sufficiāt ad iudicem recusandū, vide qō legitur z not. extra vt lit. nō contest. accedens. ij. z. xj. q. iij. quicūq;. Ité an quis debeat se inimicis exponere ꝓpter bona opera facienda vel periculis vel sua dimittere negotia, vel cū oportunitas se ingerit ad ipsa bona opera reneatur tantūmodo facienda, vide qō no. Jnn. extra de iud. nouit. ¶An etiā amicus reconciliatus repellatur. z an veteres, inimicitie repellant. vide qō not. extra de symo. per tuas. z per Archy. iij. q. v. accusatores. Et an copulanq; amicitijs cū inimicis amittat feudum dic vt not. Anto. de iser. lib. feud. que sit prima causa. §. porro. Item no. q̄ odium interdum est iustum. ff. de reli. vel que. z ex tali odio interdū surgit inimicitia, iuxta illud perfecto odio oderā illos z inimici facti sunt mihi, vt in ps. Domine ꝓbasti me. ¶Unde z contra merum imperium exercentes facilius grauis insurgit inimicitia. Et ideo talis est maxime difficilis principatus. qui circa actiones condemnatorū z fm inscriptiones z custodias corporum exercetur. grauis quidem est. ꝓpterea multam habere inimicitiam, vt dicitur. vj. politico. z ꝓpter delictorū punitionem z tributorū vel hemmentem exactionem ꝓses habetur odio a subiectis, in aut. vt iud. sine quoquo suffr. §. illud videlicet z idem patet extra de accusa. qualiter. ij. §. licet. z cum istis caliter odientibus debemus cōcurrere ad vitandū illos. secus si ꝓ causa priuata. xciij. di. si inimicus. z c. si quis. (Estimatione) simile extra de scruti. in ord. fac. j. ¶Post

glo. vlti. Adde. z dic q̄ creator reficiet omnes sumptus creato ꝓ peroditum vel inimicitia. vt not. lxxiij. di. honoratus. z facit. ff. loc. si merces. §. culpe.

¶De sumptuum recuperatione. Titu. lxvij.
¶Imperator Ser. Lex vnica.

MUneribus ciuilibus nō fungeris q̄ ꝓsonis mādantur: si quinq; filios incolumes habeas. At si cōtra id priuilegiū ad munus fatigādi tui cā quidam te deuocauerint: tuq; appellatione interposita scueritatē reportaueris a nominatoribꝰ sumptus quos in litem feceris recuperabis.

MUneribus. ¶Casus. Habēs quinq; liberos a muneribus personalibus est immunis. Si igitus talis aliqs vt fatigeт ad personale munus electus est appellatione interposita z lata ꝓ nominato appellāte sentētia cogeт nominās taliter nominato restituere sumptus quos expendit in lite. (Non fungeris) .i. non subies ea munera (Incolumes) incolumis a colūna dicit quasi fortis, erectus. stabilis fm Pap̄. (Habeas) .i. publice norū est te habere. (At si) ℣. (Fatigādi) qd̄ ꝓprie si nota est vel ꝓbat excusatio vt no. ff. de excu. mu. l. j. §. sed si ꝓ calumnia. z. §. de excu. tu. seueriter z facit. §. de ꝓfes. z me. l. medicos. z. l. ij. z. §. de li. causa fi filiū. z ex tra de diuor. ꝓpoz. Et dic ꝓ fatigar eo ipso q̄ ꝓpterea ad iudicium vocat. ff. de ope. no. nun. de pupillo. §. fi is cui. ℣si. habet z de iniur. iniuriarū. §. fi quis ꝓ z ps. xxvij. di. ꝓinsq; z facit. ff. ad tertul. l. ij. §. non solū. (Causa) q̄z hoc dixerūt vt not. ff. de excu. athlete. §. dant. z ꝓbatur. xxj. q. v. hoc videt. (Quidā) scientes te quinq; filios habere. vt. ff. de vac. mu. l. j. §. sed si ꝓ calumniam. z arg. ff. de testa. tu. l. ij. z pater. xxviij. dist. ꝓinsq; vel scire nō volentes. xxij. q. j. paratus. z. §. de li. causa fi filiū. ad q̄ etiā. ff. si cer. pet. q̄ te ꝓ emp. qui fundū. z ad mace. l. pe. (Sumptus) fortius ad sumptus hmōi condēnandus, est ipse appellās, si succūbit in cā appellatiōis immo videt q̄ nedū ad integros sumptus, sed etiā ad quadruplū condēnandus est. vt. ij. q. vj. oimodo teneatur etiā ad dānum qō respublica interim passa est. ff. de appel. imperator. §. si magistratus. z si tu. vel cur. ap. l. j. q. non leuis culpa cōtra iuris autoritatē ꝛc. ff. de admini. tut. tutores. §. tutor. ¶Et licet materia iudicialiū sumptuū satis ample tractata sit ꝓ doctores, maxima ꝓ Bul. in spe. de expēn. q̄ plenissime scripsi de an Expense sint in cunctis in titulis quos elegit. hic tamen z nos aliqua annectamus. causa ap ¶Primo igit̄ qro an gnaliter locū habeat qō in hac lege & sumpellatiōis ptus iudiciales in cā appellatiōis esse reficiēdos? Aliqui dicunt in reficiendę distincte q̄ fic. z hoc tenent aperte Pe. Ja. z Ly. §. de reb. cred. generaliter. q. ij. Alij q̄ hoc locū habet si nō appellās ostēdit se iustam causam appellationis habuisse, vel probabiliter errasse. De hoc satis no. Bul. eo, ti. de expēsis. §. tūc videndū. ¶Addoderni sup hoc distinguunt aut litigatur in casum appellationis interposite extra iudicium an in iudicio. Primo casu, aut in causa beneficiali, aut non beneficiali. In primo tenendum est qō habetur de elect. statuimus. §. adijcientes. lib. vj. In secūdo tenendum est quod hic dicitur z. §. de decur. l. ij. ¶Si in iudicio aut appellatio interponitur a grauamine, z tunc indistincte locū habet q̄ appellans habet impugnare processum exactis habitis in priori iudicio. in clc. de appella. appellanti. per que satis iustrui poterit an appellare fibi expediret. Aut a diffiniua z etiā locum habet nisi appellans se doceat habuisse iustā causam appellādi vel probaretur errasse vt dicit Bul. in spec. cum sequacibus. d. §. nunc videndum. Et hec iocuz habent si in causa appellationis succumbit appellans ꝓ quo est. ff. de appel. negotiorū. Sic autem succumbit appellatus Bul. d. §. ver. quid de appellaro, dicit eum nō cōdemnari. q. iustam z ꝓbabilem causam habuit litigandi z defendendi sententiā, p se latā ꝓ qua ꝓsumitur extra de renunc. in ꝓsentia, etiā post appellationem vt not. extra de appel. cū speciali. z idem tenet gl. §. de re. cre. generaliter. §. finaut. z nō ire. Archi. contra si iudicatur ex eisdem actis q̄ non debuit expectare sententiam. qui potius consulere peritiores z certus esse. an sibi expediret sententiam ꝓ se latam defendere vel non z sic ipse no. ij. q. vj. omni modo. z hoc tenere tutius est. ar. bonum. ff. de admini. tut. l. tutores. §. tutor. cum concor. z vide ꝓ his. quod not. Jnnocē. extra de do. z contu. finem. z Joan. and. de reg. iur. ignorantia. libz. vj. ¶Sedo querit pone q̄ appellās ꝓ parte obtinuit, ꝓ parte succubuit, an cōdemnabit vel absoluet. ¶Distingue aut sua cōtinebat plura capitula z tunc debuit ea in sua appellatione distinguere, in quibus. §. iusta se causam appellādi habere credebat. vt ꝓ z extra de restaurationibus. z. c. raynaldus. Si aūt contineat vnū tantū vt q̄ debuit cōdemnari in quinquaginta. condemnatus est in. C. tunc nō debuit distinguere, ne fiet condemnatio expensarum fm Jnn. extra de do. z contu. finem. z Bul. d. §. nunc videndum. in fi. q̄ si appellans ꝓ parte obtinuit z ꝓ parte non, dic vt. §. scripsi secundum Archidi. Tertia q̄ ¶Et ꝓsunt hec scire ꝓ questione de facto ꝓposita his diebus in stio hic tā consilio regno. Petrū fuit ꝙ debitor a creditore ꝓ vias possessorij gicur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

vt cū satisfactū sibi tūc esset de debito a pignorib⁹ discederet lataq; fuit sententia p iudices delegatos in qua declarabāt creditori de debito satisfactū fuisse p debitorem. & ideo cōdemnabant eum ad possessionem petitā, a qua sententia fuit appellatio interiecta. Dicebat autem p iudices appellationē nō esse admittēdā, q; sua super possessorio lata erat a qua apellari non licet. ff. de mo. possess. l. j.

¶ Contrarium obtinuit. ar. iurium ꝓmissorū distinguendo qdez vt ꝓdictum est. ad idem extra de elec. querelam. de ma. & obe. is q. de se que. pos. c. j. de presc. auditis. & fatis de hoc. ff. de mino. etiā. ff. j. & est expressum. ff. de appel. appellāti & l. cū in vna. Sic & vbi ageret contra violentū ex cōstitutione si quis in tantā. ff. vide vi. Iam q; ibi lata sua parte ꝓiudiciū in ꝓpietate, tūc quatenus de ipsa ꝓpietate agitur licet appellari, super possessione vero nō vt dicit gl. clarius dominus Ly. d. l. j. ff. de mo. pos. fu. app. & vide q; not. Jnno. extra de appel. dilecti. ff. & de pcu. non iniuste. Facit etiam q; not. Archi. ff. q. vj. de possessione. de elec. vt circa. lib. vj. in glo. ipso iure.

¶ Quarto querit quid si finita est instantia cause appellationis an locū habebit condemnatio expensarū: videt ꝙ sic. vt extra de rescr. ex parte. ij. in fin. vel illud speciale vt patet ex his que ibi not. vel dic ꝙ ibi petunt expense conditione ex illa decre. reprehensibilis. extra de app. secus cum petunt officio iudicis q; finitū est sua. ff. de fru. & lit. ex. terminato. & hoc est q; sentit Archi. fm Host. de ap. cū appellationibus. li. vj. in verbo eadem die. ad hoc est etiā q; not. ff. de rei ven. nō solum. in fi. vel illud q; dicit. eo. c. ex parte. locum habet q; iudex pronunciat super delertione, tūc em condemnare potest in expensis, & sic intelligitur predicta decre. ex parte per modernos.

¶ Quinto querit q; si iudex omisit cōdemnare victū ad expen. ipse autem appellauit a sua vtrū tunc poterit appellare victor ꝓpter expensas: Rn. nō q; ei cōsultur p appellationem interpositam a victo. Et ratio est vt honor iudici deferatur. Secus aūt si victus non appellauit, q; tunc licet victori appellare ꝓpter condemnationē expensarum omissam. ff. q; ꝓuo. non est nec. l. fi. nec posset victus renunciare appellationi quā facit in preiudiciū victoris volentis appellationes prosequi ꝓpter expen. vt. d. l. fi. & de frut. & lit. ex. terminato. ad idem. ff. so. mat. insulā. ff. & de hoc not. Jo. an. de app. cod. lib. vj. Et vide q; not. Jnno. extra ꝙ met. cau. c. fi. & ap. sepe.

¶ Sexto queritur si iudex victum expresse absolvit ab expensis an possit tūc victor appellare: Rn. sic. ar. quo ad ipm capm expensas sua träferet in rem iudicatā arg. extra de testa. raymuci & raynald.

¶ Septimo querit si iudex cōdemnauit. tū taxauit incōgrue, puta cū victor iurasset se expendisse, qr. in cā q; valuit. C. iudex cōdemnauit. in. v. Certe talis cōdemnatio & taxatio fuit incōgrua, cū ille dicā tur expense moderate q; litis parte decimā non excedūt, vt colligit in aut. de litig. & ad excludendas. Vel als iuxta cōsuetudinem. ff. de iudi. ꝓperandū. & si qdem, Rn. & tūc eadē rōne poterit appellare, & fortius poterit eo casu appellare victus. si iudex expēsas quas victor se fecisse iurauerat similiter taxauit incongrue vltra ꝙ essent moderate nisi esset victꝰ ad expēsas rōne cōtumacie cōdemnatus, tūc nō appellat. & quoniā appel. nō reci. l. j. vel alias ratione cōtuma cie talis cōdemnatio facta esset. ff. de iudi. ꝓperandū. & cum autem. Expensarū cōdēnatio qualiter dz fieri in appellationis cā.

¶ Octauo querit qualiter fit expensarū cōdemnatio in cā appellationis faciēda: Rn. faciēda est sicut fit in principali vt prius taxent a iudice. deinde iuret ille cui cōdemnatio fit. Tertio iudex condēnet in quantum iurarū fuerit si iuxta taxationē iuratū est. & non minus. ff. de in lit. iur. in actionibus. vt hec patent. & de iudi. & post iusiurādum. et extra de procu. constitutus. videtur autem ꝙ si vltra taxationem iuratum est ꝙ etiā in eo fit condemnatio faciēda. in aut. de exhi. re. & j. ver. si vero. & ꝛ. quia vero. in fi.

¶ Ratio autem quare prius sunt expēsē taxande, postea iuramentum ꝓstandum est: ne si minus taxentur ꝙ sit iuratum: fieret verecundia exinde iurāti. no. Jo. an. de elec. lib. vj. in verbo docuerit.

¶ Nono queritur. qn̄ fit expensarū cōdēnatio faciēda: Rn. regulariter qn̄ ferē diffinitiua sua in principali. vt. & de epis. & cle. aut. gnaliter. & extra de peñ. calūniā. de quo satis in spec. de expēñ. & postremo. nisi ratione cōtumacie. ff. de iudi. eū quem. & nisi reus deficiat in ꝓbatione dilatorie exceptionis. de excep. ꝓia. lib. vj. Hec & alia ꝓsequere. d. & postremo. Et si qdem antea petite fuerint sufficit. quinetiā sufficit ad cōdemnationē obtinendā ꝙ petant qn̄ sua fertur fm Buil. in spe. de expen. & ꝙ. sed qd si iudex. & & & ver. illud etiā. si in dex nō cōdemnat victum vel cōtumacem vt debuit. eas tenetur de suo reficere. habebit tamen regressum cōtra eum quem debuit condēnare, vt ibi dicit Buil. al. & de exacto. tri. missi. vbi de hoc scripsi.

¶ Decimo querit. pone ꝙ eo casu quo pōt iudex aū diffinitiuam condemnationez facere in expen. non fecit an poterit hoc supplere in diffinitiua: Respon. sic iuxta ea que no. Jnno. extra de appella. sepe. in glo. & etiam. & Archy. d. c. pia. in verbo condemnans.

¶ Xj. queritur. pone ꝙ reus ineptam exceptionem dilatoriā opposuit an condemnabitur in expensas? Dixerunt quidam ꝙ sic eo ꝙ reus in exceptionibus actor est. ff. de excep. l. j. Sed actor proponēs q; rionem ineptam condemnatur. ff. de iudi. eū quez ergo & reus pro ponēs exceptionē ineptā. ¶ Econtra & verius. q; verbo actionis nō cōtinetur exceptio. ff. de ꝛ. sig. l. fi. um oportebit. & j. nec est nostrū extendere legē. ff. so. ma. si vero. & de viro. cū solitis concor. Et reus habet loco actoris in excipiendo quo ad omnes ꝓbationis tūm vno. d. l. j. Trē expressum nō est ꝙ ꝓponens exceptionē ineptā condēnet in expensis & regulariter aū diffinitiuā nō fit cōdemnatio expensaꝝ. vt predictū est. Talis etiā condēnatio fit rōne contumacie vel malitie de quo satis no. extra de do. & contu. finem. at in reo. qui ꝓponit exceptiones ineptā malitia nulla est. nec em̄ tenetur de iuris apicib⁹ diuinare. ff. man. si fideiussor. & quedā. Videmus etiā in his multos aduocatos errare, quare talis error in damno vitando non nocet. ff. de iur. & fac. ignio. error. Et facit q; no. in simili de teste q; dicit sevidisse Titium possidere q; reducit ad id q; valeat. eo ꝙ etiā peritissimi. nō sunt aūs diffinire possessionē. ff. de ver. ob. stipulatio ista. & hec quoq;. ¶ Item si renunciat ꝓbationibus sup exceptione dilatoria nō habet locū condemnatio in expēñ. vt patet ex his que not. Jnno. extra de offi. deleg. cum olim abbas. in glos. factum enim &c.

¶ Xij. querit pone ꝙ iudex in sua ꝙ tulit in principali referuet sibi cōdemnationē expēñ. an possit: Rn. nō. vt. & de fruc. & lit. expē. terminato. Si ꝙ cōdemnat in expē. indefinite reservata sibi taxatiōe. & tunc poterit deinde etiam elapsa ipsa die taxare vt ibi no. ar. ff. de solu. modestinus. Ad idem facit optime. ff. fami. ercis. ides labeo. & sed si pure. Cū em̄ expensarū cōdemnatio iudicātis fiat officio lata sententia in principali, finitū est ꝙ tum ad causam ipsius officiꝰ. ff. de re iudi. iudex. & hoc locum habet etiam vbi plures cause iuncte sunt cōnexe que simul oēs terminande sunt. ff. de arbi. qualem. fami lie ercisc. in hoc iudicio immo & coram eodem iudice sunt tractāde. super quo vide q; scripsi latius. j. de re mili. l. fi. in eadem ratione in questione expensarū que principali cause cōnexa est. ff. de re indica. paulus. & d. l. terminato. si ergo finitū est officiū in principali, & accessorio. & depo. l. iiij. vt predictū est & vide q; not. Bui. d. &, postremo. in prin. & de exce. & viso. ver. sed si reus. ¶ Xiij. queritur quid si lata est sua in principali, & victus cōdemnatus est ad expēñas an sufficiat vnica appellatio, vel sint nec essaria due? Dic ꝙ due vt ꝓbat. ff. de app. cū in vna in prin. & si re. vel accu. mor. fue. l. fi. & si pen. apmos inter. l. iiij. Vel dic ꝙ si expense petite sunt iure actionis locum habeat q; predictuꝫ est, secus si per officium iudicis fuit victus in expēñ. accessorie cōdemnatus. arg. d. l. iiij. & depo. & q; ibi not. in fi. & q; notatur. d. l. cū in vna. in prin. & ar. & de re mili. l. fi. & quoniam & q; plenius ibi scripsi. ¶ Xiiij. queritur. in quibus expensis fiet condemnatio. an in necessariis tantū seu moderatis. an etiā invtilibus? Dicit Jnn. extra de dolo & cōtu. finem. in glo. magna. ꝙ in necessariis nō in vtilibus. Alij tñ habent aliter ibi literā. & etiam vtilibus. Bui. d. &, fi. de expēñ. ver. & not. nihil determinatū apposuit. Facit. nō est huius questionis decisio. Iam necessarie fm oēs reficiende sunt vtiles etiā si sint moderate, puta si litis partem decimam non excedunt. vt. &, dixi. ver. vū. vide q; scripsi. & de anno. & tri. mediterranee in fi. vnde si conducit. & aduocatos, cuz duo sibi sufficerēt nō repetit eoz salaria q; uis vtiles fuerint, q; q; a pluribus queritur plenius inuenitur. & de fideicō. l. fi. extra de offi. dele. prudentiā. & j. Et si gratis & animo donādi habuit aduocatuz, illud nō recuperat fm Bui. d. &, vlt. & idem in testibus & ꝓcuratoribus cum eadem sit ratio vtriusqz. ff. ad. l. aquil. illud. de fonte. l. j. & hoc interdictum.

¶ Xv. queritur. an causa criminali si reus absolvitur habeat locum cōdemnatio in expēñ: Distingue aut in causa accusationis absolutus reus q; nō. ꝓbauit accusatoꝛ, & tunc (q; eo ꝙ nō ꝓbat calumniari presumit. & de aduo. di. iudi. l. j.) accusatoꝛ cōdemnabit accusato. In regno aūt nō presumit calumniari eo ipso ꝙ nō ꝓbat, sed ops accusatoꝛ in entdēti calumnia deprehēdi p cōstū. si ciuiliter agēs. De hoc etiam no. extra de dolo & cōtu. finem. in glo. magna. ad fi. ¶ Si vero processum est ex officio & inquisitus absolutus, aut ꝓcessit inter aliquo ꝓsequente inquisitionez, & ille condemnabit. vt hac. l. ad idē. & de excu. tu. seueriter & extra de dolo & contu. cōtingit. & de calum. c. ij. ¶ Aut ex mero officio. & tūc tenet iudex si calumniose ꝓcessit. ar. optimū. & de testi. si qñ in fi. Presumit aūt ꝙ non calūniose vbi ꝓcessit fama referente clamorem q; ipsum ad inquisitionē offi cū necessitate perduxit, extra de offi. ordi. irrefragabili. & de accusa. qualiter. ij. & quo vide latius q; scrip. & de delato. monete. Vide et q; no. Buil. in spec. de expēñ. & j. in ti. & j. nunc videndum. ver. hoc quoq;. Hec maxime locum hut hodie qñ accusatori non probanti, quodā abusu pena talionis nō imponit. Unde cū condēnatio expē fiat ratione presumpte calumnie q; surgit ex eo q; nō probauit. vt. j. dicet sive (iuxta opiniones aliorū) ratione temeritatis, maioz aūt z calumnia & temeritas est in accusatoꝛe ꝙ in actoꝛe. ar. ex his q; scrip. & de dela. l. iij. post sedam glo. q. j. & de fi. instru. & tempora. in not. magna. ꝓpe fi. ibi hec in actoꝛe &c. Fortius locum & effectū habere debeat cōdemnatio expēñ. in accusatoꝛe nō. ꝓbāte ꝙ in actoꝛe. Alij vero dixerunt q; etiam si pena talionis imponeretur, veniret accusatoꝛ in ꝓbatione deficiens in expēñis rationabiliter condēnandus. Nam certum est calumniam esse delictum. vt scripsi. & de iure fisci. iustas.

iustas. sed in delictis pena imponitur delinquēti. & cogit ipse delinquens restituere damna passo. ff. de concuf. l. j. & de var. cog. medie⁹. Absit enim vt ipse accusatoꝛ ex calūnia sua plures offendēs, vt scripsi. j. decurios. l. iij. in verbo seculi. ꝙ vnaz tm̄ pena talionis reliquas euadere cēseat. Sed hec sua ꝓ ꝙ dura & acerbissima est. Et ideo puto equius vt si accusatoꝛ pena sustinuit talionis. refectiōis expensarū onere nō grauet. ar. ff. de pe. inter ꝓtatione cū multis si. vt sic refectio expen. in pena talionis videat esse trälissa ꝓ ea ꝙ scripsi. & de decur. si qs decurio. q. iij. accusatus cū & conuictus penaz patit ꝓ qualitate peccati. Sit nō sic enorme crimē est accusare de octoso. & in ꝓbatione deficere, sicut est ipsum occidere. ¶ Quinetiā dicebat ꝓfunde sciētie dñs Jac. de butrio in quadā ꝓstione q; incipit accusatus ꝓpe accusationis &c. ꝙ in causa criminali expēse officio iudicis reficiende nō veniunt nisi ob temeritatē. Justius autem puto vt calumnie cōpescantur potius reficiendas foze in criminali ꝙ in ciuili. vt superius dictum est. & no. extra de dolo & contu. cum dilecti. in fi.

¶ Xvj. queritur. an in expensarū condemnatione possit ꝓiudicem dispensari? Rn. nō. licet enim fm quosdam iudex possit preiudiciuz partis parcere contumaci. & quomodo & quando iud. l. j. de quo tamen dic vt scripsi. j. de dignit. quotiens in verbo neglexerit non tamen quo ad expensarum condemnationem. & de iudic. sancimus. & nor. Jnno. extra de dolo. & contu. & contingit. in glo. hic videnti.

¶ Xvij. queritur qd si ꝓcessus annullat, seu nullus ꝓnciat, an reiciuntur expense: Dixerūt quidam aut ꝓnunciat nullus ex defectu actoris puta, q; malū libellū, inepti q; obtulit. vt q; nomine alieno iudiciū intētauit, nec de potestate sui circa litis initiū nec in ꝓcessu cause debitā fidez fecit. & sic iudiciū nullū est. & de procu. licet. & patet ex his que no. Buil. in spec. de actore. & fi, sed pone quidā ibi. sed nisi aliqd horū ostendat ante sniam absolueē reus. & ex his que not. An. de Jser. in cōstitutione de dil. & excep. l. exceptione filiationis. & tūc damnabit in expen. q; temeritatem cōmisit in causa. ff. de iudi. eū quem. & de iudi. sancimus. & maxime cū procedit hoc ex ine pto libello, tunc em̄ reus absolvitur ab obseruatione iudicij & reficiet actoꝛ expensas ad q. & de epis. & cle. oēs qui. & si. & no. insti. de pe. te. liti. in Rub. & de fruc. & li. ex. nō ignoraz. & ar. eius q; not. extra de li. ob. c. ij. in gl. magna. ibi & hoc licet sine ꝓiudicio &c. q; q; reus absolujt ab obseruatione judicij actoꝛ cōdemnat in expē. & de iudi. ꝓperandū. & si quidē. & not. extra de app. & tuas. de dolo. & cōtu. finem. & Jnn. & no. in aut. de litig. & omnem. Hec tenet reus amplius respondere nisi prius actoꝛ sibi satisfaciat de expen. insti. de ex cep. & hodie. & extra de plus peti. c. j. & vero. & vt lit. nō contes. cū & in aliis, ne fit in actoris &c. vt not. extra de dolo. & cōtu. causam. in fi. glo. magna. & reum illudere. in aut. de exhi. re. & j. Aut pronunciat nullus ex defectu rei. & tūc eadem ratione ipse reus cōdemnabitur. Aut ex defectu iudicis. & tūc damnabit iudex ar. eorum que scripsi & & & vlt. & cum ꝙ eū ex officio est processum. ¶ Vel dic Plenius aut fuit actio ineptа, aut ordo processus. primo casu aut ignorabat aut sciebat. Si sciebat, in medio videt esse intentādo actionem ꝙ nō putabat sibi cōpetere. ar. ff. de vsuca. si fur. & j. & ideo cōdemnat vt. d. l. eum quē, & clarius. de epis. & cle. oēs. & n. ibi si nō infra petitione &c.

¶ Si ignorabat ius, tūc nō videtur esse in dolo. ff. de pet. her. sed si lege. & scire. Et ꝓterea videtur excusari. ff. de l. ū. q solidum. in aut. de iudi. & ops extra de sen. ex. sacro. & & misi qs verum est vbi de cōtingentibus nihil omisit querēdo a peritis. ff. ad. l. aquil. occidit. & & fin. extra de iureiur. c. vlt. & viij. di. cōsuetudo. Sed ibi non quesiuit. sibi imputet. ff. de bono. pos. in bonoꝛū. de iur. & fac. igno. regula. & sed in ꝓtext. ff. de bono. pos. in bonoꝛū. de iur. & fac. igno. regula. & sed in ꝓtext. xxviij. di. & vlt. ne meliorus cōditionis sint stulti ꝙ periti. ff. qs vi re. xxviij. di. & vlt. ne meliorus cōditionis sint stulti ꝙ periti. ff. qs vi aut cla. seruius. Et hoc in iudicijs vbi nocet error iuris etiā in damnis, vt not. d. l. regula. in prin. ¶ Secundo casu aut sine sua volūtate est male ꝓcessuz & tūc nō imputat sibi ar. ff. de offi. ꝓsi. illiciras. & sicut. cū sufficiat vtiliter ceptū. ar. ff. de neg. gest. sed an vltro. & &. Aut sua voluntate, & tunc sic, qz saltem nunc dolo facit. qs nō licet. ar. ff. de pac. iurisgentiū. & sine. & de do. exce. l. ij. & generaliter. Pro his etiā est optime. ff. qs quisq; iur. l. iij. in prin. vbi ergo de aduersario queri nō potest querat de iudice. qui facit litem suā. ff. de edend. argentarius. & cū aute. de iu. & filius. etiā in admittendo malū libel luz. & vt nemo pu. ti. zc. l. ij. in fi. & qs plene scripsi. j. de numerari. l. ij.

Juramentum calūnie subiacta sit expen. cōdemnatio: Super hoc doctores nimiū variant, an ꝓferendo quo satis not. in autent. de judic. & opz. & extra de dolo, & contu. finem, & in spec. de expen. & nunc de expen. ver. qd si est talis. & & j. an uet a cons. & de iudi. ꝓpergandū. & sine autem. & curia vicarie regni ne expen. ex quodam ritu. & ipsam curiam introducto non reficiuntur expen. demnatio primis. & de iudi. ꝓpergandū. & sine autem. & curia vicarie regni ne expen. ex quodam ritu. & ipsam curiam introducto non reficiuntur expen. larum.

¶ Breuiter super hoc magis placet sua ꝙ a condemnatione ipsa iuramentū calumnie nō excuset. non em̄ solū propter presumptā calūniam sit condēnatio talis sed etiā ꝓpter temeritatē. ff. de iudi. euz quem extra de peñ. calumniam. & facit qs no. extra. de iura. calum. c. j. in glo. hic colligitur &c. & & &

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Ultimo scias q̄ interdum absoluitur reus ab instātia iud. cū vt prędictum est. De quo satis not. inno. extra de offi. dele. consulunt. & tunc fit condemnatio in expensis, vt ibi dicit Innoc. & facit extra de iudi. examinata, & de tali absolutione ab instantia iudicij habetur. ff. vt intra. cer. tem. cri. questio ter. l. h. & hec absolutio nō est diffinitiua, sed interlocutoria, qi nō directe respicit libellum, seu principalem causam, vt patet ex his que no. ff. si seruitus ven. l. harum.

¶ Post secundam glossam. adde. & ff. de vaca. mu. l. j.

¶ Si post creationem quis decesserit. Tit. lxviij.

¶ Imperator. Lex vnica.

SI ante diem subeundi honoris atq; muneris pater tuus defunctus est: cōueniri co nomine heredes eius non oportere pręses prouincie immune ambiget.

SI ante. ¶ Ad euidentiā not. q̄ officiales p aliquod tēpus ante kalendas Ianuarij eligebant, & a kalendis debebāt munera explicare. ff. de cōdi. & de. publius. Si igitur aliqs electus ad kalendas mortuus est, heres eius ꝓrerea nō committ. (Titus) facit. ff. que sen. si appella. resc. l. pe. & de iudi. de qua re. ff. si.

¶ De tabularijs scribis logographis & censualibus.

Titu. lxix.

¶ Post q̄ dixit generaliter de executione artificum. Subūngit etiam si tabularijs, & scribis designans forte ex hoc q̄ tales inter artifices numerātur. Et mirādum est q̄ de speciarijs & pigmentarijs nihil dixit, cum & ipsorum artes interdū vtiles sint & necessarie, quā uis his qui exercent vtiliores, sed sub generali rub. & de execu. artifi. possint includi. Item ei q̄ dictum est de tabularijs & scribis est cōtra q̄ scripsit, & de decur. vniuersos. Obiecta enim ipsius officij, magis scientie q̄ arti ascribēda videntur. ¶ Iam tria sunt que a legibus ordinātur & fouentur & quodammodo leges sunt. videlicet cōtractus, vltime voluntates, & iudicia. Contractus quippe ex voluntate, seu conuentione legem accipiunt. ff. de reg. iur. contractus. vnde dicitur lex contractus. ff. de pręscri. verb. si dominus. Ultime voluntates sunt leges. in aut. de nup. ¶. disponat. & de. debi. ven. ꝑ. ij. impe. nō posl. l. j. in fi. Iudiciales sententie faciunt ius, & sunt leges. no. de inof. testa. papinianus. ¶. fi. ¶ In his tribus omne tabularium versat officiū, & ideo melius q̄inuat ad sequētia hoc modo. Dicitur de susceptoribus & archarijs auri & aliarum specierum publicarum, q̄ pro his scribendis que suscipiuntur necessarij, sunt tabularij scribe vt huiusmodi, ideo de his ponit (Censualibus) de his. j. l. ij. ¶ In glo. ibi libz arius. adde & notarij. ff. de fideicom. liber. thays. ¶. seyo. fin quosdam, sed ibi accipitur pro scriptore, vt ibi no. Item cartularij in aut. de ali. & emphi. ¶. licentiam. ¶ Et ibi deputati. ad d. per electionem. & de appel. ¶ ad scribarum. ¶ Et ibi memoriales adde. & de pet. bo. sub. l. ij. ¶ Et ibi logographi. adde de quib⁹. ¶. eo. l. fi. Et dic q̄ graphia grece latine scriptura. & graphius, stilus scriptorum fin ¶ Papi. ¶ Et ibi rationes publicas. adde vt. ff. de admini. tur. quidam decedens. Interdum vocātur cancellarij. & de aſſer. l. ij. dicti a cancellis. i. angustioribus fenestris fin Ber. super cātica, sermone. lvj. qui sic de his loquitur. aiunt cācellos angustiores fenestras qualiter vtiq; hi qui libros describūt aprare sibi solent ad recipiendum lumen pagnis. vnde & puto eos cācellarios appellari q̄ charris conscribendis ex officio deputantur. Item de scribis, habetur. & de magi. conue. l. fi.

¶ Imperator. Lex. i.

NUllus omnino ex tabularijs vel scribis vel logographis eorumq; filijs in quocunq; officio militet. Sed ex omnibus officijs necnon etiaz si intra nostrum palatiū militent. nedum impleto quinquennio reperti & retracti protinus officijs municipalibus reddantur.

NUllus. ¶ Casus. Si tabularius scriba vel logographus, vel alius aliquis ex eorum filijs ad quamcūq; militiam cōuolauerint. etiam si intra palatiū principis, ante impletum quinquennū ad priora ipsorū officia reuocant. (Scribis) quoz dignitas vel officiū vocat scribar⁹. & de appel. & ad scribarū. (Officijs) aliis (Nostrum) Simile. & de decur. curiales qui sc. ¶ Post primam gl. adde. Et not. q̄ tabularius & tabellio derivant a tabula q̄ portare solebant ante q̄ esset vsus charte fin Hugo. & colligitur. & de ado. l. iiij. & dicti. & de pre. cur. l. fi. ¶ Horum quidem officiū dicitur tabularia & de ser. rei pu. ma. l. fi. ¶ Item dicebantur he tabule publice. ff. de censi. forma. ¶. illam & fiebāt de tuyo que arbor est semper virens & leuitate materie ele merorū apicibus apta. Unde in scriptura dicit. Scribe tuyo fin Ysido. xvij. etymo. c. vj. vnde Hieronymus ad vigilantium. Antiquitus ante charte, & membranarū vsuz ex dolatis ex ligno codicillis, aut in corticibus arborū mutua epistolarū alloquia inuisitabant. Unde pontifices earum tabularios, & scriptores librarios a libris arborū vocauerūt. ¶ Quis autez faciat tabellioēs plenissime no. Inn. extra de fi. instru. cū ꝓpter. & Buil. in spec. de instru. edi. ¶. restat. ver. & scias. ¶ Officio aūt tabellionat⁹ clerici in sacris ordinibus cōstituti vti nō debēt extra ne cleri. vel mo. sicut. ¶ An autem notarius valeat, seu tabellio ꝓmoueri. Vide q̄ no. Inn. extra de obli. ad ratio. in rubr. Item vide. ij. dist. c. j. ij. iij. iiij. & v. v. & vj. di. legem. ¶ An tabellio possit ꝑ alio stipulari. no. Ant. de Ysse. lib. feu. de pace iur. fir. ¶. item sacramenta. & sic cōcor. Dy. ff. rem publ. fal. fo. l. ij. super glo. ij. & de leg. ij. pero. ¶. fratre. vide etiā q̄ no. Inn. extra de cōuer. coniug. duduz. ¶ Quod si pōt alteri stipulari quare nō potest fisco pena ex contractibus priuatorū stipulādo acquirere? Certe q̄us multi hoc exeitent. ratione diuersitatis nō video, immo hoc videt mihi expressum. ff. de iur. fis. l. j. post prin. ibi ex contractu priuato &c. q̄us glo. ponat ibi multiplicē intellectum. Et hoc tenet ibi dominus Bar. z hoc est in vsu. Vel dic vt dicit. ¶. de fid. colo. l. j. ¶ Utrum tabellio sit ab vtraq; parte rogandus, vel sufficiat ab vna rogari vt cōstet instrumentū? Satis not. Inn. extra de fi. instr. c. j. ¶ Utrum tabellio presumatur rogatus, vide q̄ not. Inn. ibi. & in aut. de tabellio. ¶. illud. ¶ Item not. q̄ tabellio compellitur edere ꝓtocolla. vt not. ff. de eden. argentarius. ¶. j. Ad idem facit eodem tit. ꝓtor. ¶. j. z. d. ¶. illud. z. & de testa. publicati.

¶ Imperator Gor. Lex. ij.

QUicūq; decurionū sponte se censuali ministerio mancipauerint: conditionē habeat q̄ ipse delegit: de positurus sui ordinis penitus dignitatem si eum necessitas questionis subeundę inuenerit.

QUicunq;. ¶ Decurio qui passus est censualem seu tabularium fieri in hoc officio q̄ elegit manere debet, nec excusabitur a tormentis, si casus instigende in eum questionis immineat. (Sponte) cum non teneretur. & de decur. vniuersos. (Ministerio) de quo dicitur. j. de princ. agen. in re. le. ij. (Mancipauerit) mancipare est sub potestate mittere emancipare vero est de potestate emittere fin ¶ Pap. Qui ergo seipsum alicui ministerio publico deputat quodammodo subijcit se alterius potestati vt hic patet. (Delegit) Alias diligit, licet ab ea debuerit temperare. & de decur. vniuersos. (Depositurus). i. dimissurus. (Ordinis) decurionatus. (Dignitatem) De hac vide. ¶. de digni. in rubr. z sic decurio habet dignitatem. (Questionis). i. actus inquirende veritatis per tormenta. ¶ Post primam glo. adde. de quo dicitur. ff. de mune. z hono. l. j. ¶. personalia. z not. ¶. de sensi. in rub. z in auten. de manda. princip. ¶. coges. ¶ Post secundam glo. adde. ¶ Sed pone celebrato contractu in regno coraz iudice, notario, z testibus pluribus, notarius seu tabularius, z testes dicunt vnum seu vno modo cōtractum fuisse celebratum, iudex vero dicit totum oppositū. Petit ille ꝓ quo instrumentū est confitendum. vt iudex cōpellatur ad subscribendū instrumentū confectum per notariū, eo modo quo ipse vna cū testibus cōtractu in regno coraz iudice dicūt contractū fuisse celebratū. Judex autem hoc possit cogere? Videtur expresse q̄ sic. vt. ¶. de defen. ciui. l. pe. in fi. Item ꝑba se subscribentur hoc ratione pluralitatis numeri testiuz, quoz̄ est testimonium here in ꝓferendū dicto & assertioni sue. vt patet ex his que late ꝓsequitur strumēto. Buil. in specu. de instru. edi. ¶. restat. ver. sed cū literis. Unde nedū est prędictum ratione numeri testium, sed etiam vbi est equalitas, sciens nescienti, & erranti non errans ꝓferendus est. xxxvij. distin. quamuis, nec eo casu talis assertio quamuis fm cōscientiam & ex fide fiat laudanda est. non enim omne q̄ fit ex fide bonuz est. xxxviij. q. j. ¶. ex his. sed oportet q̄ fit bonū, & ex fide fiat. Item pro hac parte facit q̄ no. Inn. extra. de testi. ad hec, alias incipit ꝓsentiū libz. vj. qui dicit q̄ vbi abbas respondet in causa pro se & conuentu. iuratus dicere veritatem, respondere tenetur vt nouit conuentus, & non ꝓout ipse nouit si in hoc est discordantia inter eos nam etiam his que victimus obstimate credere non debemus. Juxta quod Apuleius. j. de magia. Solertissimi & acerrimi philosophoruz ne his quidem cōfidendum esse aiunt que videmus. Ad idez facit aperte. ff. de testament. singulos. Iam post q̄ res que ignorabatur plene ad noticiam venit secundum eam iudicandum est. xj. questi. iij. summo opere. Et bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit, & proposito domestice voluntatis non indulget ꝓprie voluntati. nihil paratum & cogitatum, de domo id est conscientia defert &c. iij. questione. vij. iudicet. Item pro hoc faciunt satis aperte omnia z rationes que dicunt iudicem debere non fin conscientiam, sed fin merita probatorum iudicare, nec peccat in hoc iudex, licet contra veritatem q̄ ipse nouit z suā cōscientiaz iudicet cū hoc facit autoritate iuris, & nō contra ius. facit etiam vt alijs nō vt ipse, vt not. Archi. de re iudic. c. j. lib. vj. in verbo iustitiam. z. j. dicam. ¶ Econtra q̄ nō, & hoc veritus puto, ne contra cōscientiam agens ediſicet ad gehennam, vt expresse paret in simili. extra de sent. excō. inquisitioni. de testi. spo. literas. & j. q. ſi quis inquit, ver. queritur qui, & q̄ ibi not. in glo. hic est. Conscientiam

Jus animo fieri nō potest sed bene corpori.

scientiam quippe nec papa immutare potest, q̄ ius animo fieri non potest, corpori vero potest. xxxij. q. v. c. vno. extra de symo. ꝓ tuas. ij. ¶ Item q̄ si scias aliquē falsum dicere, & seipsum verū dicere nō posteris illū cogere vt iuret & dicat quemadmodū & tu dicis. Nā iurando illū peierare facis, & animā illius & tuaz interficis. xxij. q. v. ille q. Non ergo poterit cogi eo casu iudex q̄ subscribendo instrumentum testimoniū dicit scripturā, seu instrumentū etiā si forte cōtineat veritatem, ꝓpria subscriptione firmare si id q̄ cōtinet in eo est contra conscientā suaz. Huiusmodi em subscriptiones & testimonia sicut & cōfessiones non cōpulso, sed spontanee ꝓcedere debent. Omnibus enim talibus q̄ ex necessitate cōtra conscientiam fiunt fides nō est. Itaq; subscriptiones & testimonia ipsa non debent extorqueri, sed sponte ꝓferri. xv. q. vj. si a sacerdotibus. & vide ipsum. c. ꝓ totū. Ad idem facit. ff. de testa. q̄ testamēto. in fi. cū concor. si ergo talis iudex paratus est iurare, id iurata sui conscientiam verum esse q̄d dicit, vel sibi q̄d asseritur, in contrariū nō liquere ipso quiescente, certi possit testimoniū ferre, nō autem cogetur subscribere instrumentum. & fm alioū assertiones testificari, sicut in simili dicim⁹. ff. de re iud. si vni. Et facit q̄d no. insti. de auto. tu. ¶. tutor. in verbo existimauerit. Ad idem. xvij. di. episcopus & q̄d scripsi. ¶. de cān. fur. vz. ro. l. j. in no. magna. ¶ si. item no. & ff. de auto. tur. si tutor. & l. j. ¶. vlt. Sic & auocatus q̄ iurauit iura ecclesie, vel alterius defendere non tenet illud contra cōscientiam obseruare. Quis ecclesia filium habeat, ꝓ periuro. extra de restitu. spo. literas. & de sent. excom. inquisitioni. & no. extra de in reitur. breui. in fi. Igitur nō est iuste cogendus subscribere instrumētum contra conscientiā suā ne laqueū sibi inuicere videamur. xxvij. q. j. de viduis. ff. ad exhi. l. fi. sed est sue q̄scientie potius relinquenda. arg. bonum. extra de iureiu. mulieri. cū concor. & facit q̄d not. extra de coniug. ser. c. ij. Omne enim q̄d nō est ex fide, i. ex conscientia est peccatum. extra de pręscri. c. vlt. Ea vero que sunt ad peccatum sub precepto nō cadunt. vj. q. iij. si dūs. q̄ nec sub obligatione. ff. de reg. iur. impossibilium. & tali precepto est potius resistendum. & de decur. omnes iudices. in fin. ¶ Unde testes debent cū deponunt testimonium dicere de his q̄ sunt eis nō aliūs cognita. in aut. de testi. ¶. hec omnia. & q̄ ipsi nouerint, nō qui aliū. & de epi. & cle. autē. ¶ iudex. Item que in rei veritate nouerint. iij. q. iij. horramur. & c. testes. Utq; nihil de suo adūciat ne totam seriē testimonij partis mendacio decolorent. e. q̄. pura. & Salomon in puerbijs. Qui q̄s nouit loquit iudex est iustitie, q̄ aūt mentitur testis est fraudulentus. v. q. v. ¶. sed q̄ aliud. Et ille mentitur q̄ cōtra mentem, seu cōscientiam loquit. Uā licet verū sit q̄d ipse asserit, iuratq; verū esse si tamen aliter in mēte putat esse periurus & mendax est. xxij. q. ij. homines. & c. his aūt. pro hoc est etiā. ff. de li. causa. q̄d aūt. & l. seq. & se. ¶. potest. de vsuc. si fur. ¶. j. extra de scruti. in o. fa. c. j. & xxij. q. ij. cū humilitatis. Ad idez facit q̄ nō debet aliquis periurium anticeps. i. dubius subire compelli. ff. re. amo. l. Marcellus. de in litem iur. videamus. Et q̄ in huiusmodi magis est intentio cōsideranda licet erronea. xxij. q. v. humane, inde dicit Inno. q̄ conscientie erronee cōsulendum est extra de symo. per tuas. ij. Iam & papa nō potest alicuius conscientiā immutare, q̄ ius animo fieri nō potest. xxxij. q. v. ¶. j. & c. j. & ij. Et ideo q̄d dicit papa eo. c. per tuas. dicit consulendo potius q̄ precipiendo, vt no. glo. ibidem. Iam & si iudei & infideles non cogantur ad fidez immediate. Buil. in specu. de instru. edi. ¶. restat. ver. sed cū literis. Unde nedū est prędictum ratione numeri testium, sed etiam vbi est equalitas, sciens nescienti, & erranti non errans ꝓferendus est. xxxviij. distin. quamuis, nec eo casu talis assertio quamuis fm cōscientiam & ex fide fiat laudanda est. non enim omne q̄d fit ex fide bonuz est. xxxviij. q. j. ¶. ex his. sed oportet q̄ fit bonū, & ex fide fiat. Item pro hac parte facit q̄d no. Inn. extra. de testi. ad hec, alias incipit ꝓsentiū libz. vj. qui dicit q̄ vbi abbas respondet in causa pro se & conuentu. iuratus dicere veritatem, respondere tenetur vt nouit conuentus, & non ꝓout ipse nouit si in hoc est discordantia inter eos nam etiam his que victimus obstimate credere non debemus. Juxta quod Apuleius. j. de magia. Solertissimi & acerrimi philosophoruz ne his quidem cōfidendum esse aiunt que videmus. Ad idez facit aperte. ff. de testament. singulos. Iam post q̄ res que ignorabatur plene ad noticiam venit secundum eam iudicandum est. xj. questi. iij. summo opere. Et bonus iudex nihil ex arbitrio suo facit, & proposito domestice voluntatis non indulget ꝓprie voluntati. nihil paratum & cogitatum, de domo id est conscientia defert &c. iij. questione. vij. iudicet. Item pro hoc faciunt satis aperte omnia & rationes que dicunt iudicem debere non fin conscientiam, sed fin merita probatorum iudicare, nec peccat in hoc iudex, licet contra veritatem q̄ ipse nouit & suā cōscientiaz iudicet cū hoc facit autoritate iuris, & nō contra ius. facit etiam vt alijs nō vt ipse, vt not. Archi. de re iudic. c. j. lib. vj. in verbo iustitiam. z. j. dicam. ¶ Econtra q̄ nō, & hoc veritus puto, ne contra cōscientiam agens ediſicet ad gehennam, vt expresse paret in simili. extra de sent. excō. inquisitioni. de testi. spo. literas. & j. q. ſi quis inquit, ver. queritur qui, & q̄ ibi not. in glo. hic est. Conscientiam

Judex an teneat sequi cōsciētiam in iudicādo vt fm allegata iudicare.

¶ Ex prędictis videtur solutio fiunt posse ad prędictā questionē valet an iudex iudicando teneat conscientiā sequi an allegata & ꝓbata vbi hec inuicē se colligūt. Et q̄ debeat conscientiam sequi patet ex iuribus supradictis & hāc sententiā tenuerunt doctores antiqui excellens hugutio & mar. Jn contrariūm est cōis positio theologoū, canonistarū, & legistarū. ¶. q̄ fm allegata & ꝓbata. & non fm conscientiaz vt no. sctus Tho. de aquino. in. ij. ij. q. lxvij. ar. ij. Ber. extra de of. dele. pastoralis. ¶. q. vero. & de of. or. c. j. glo. ff. de off. pręti. illicitas. ¶. veritas. de fer. eadem in fi. ¶. qui amit. ad bono. posl. l. bonoū. & q. & aduer. quos. l. j. Item ¶. n. ¶. vt q̄ de. aduo. l. j. qui dicit inter cetera q̄ si iudex posset fm conscientiā iudicare iam idez in eodē negocio esset testis & iudex. q̄d nō licet. vt. ij. q. j. in primis. ¶. q. igitur. & c. multi. post prin. & iij. q. iij. & c. j. & ij. Cū enim iudex sit ꝓsona publica tenet conscientiā sequi publicā fundatā sup eo q̄d sibi constat vt iudici. & iuxta merita probatoruz no priuatā q̄ fundata est super eo q̄d sibi constat. vt priuate persone. vt dicunt oēs z magistre idem sanctus doctor. & ar. ij. in responsione ad ar. vltimū. Ad idem facit aperte dicta. ¶. q. vero vbi tenetur executor exequi sententiaz latam a iudice q̄us sciat eam iniustā, ad idez est q̄ not. Inn. & Ber. extra de eta. & quali. eam te. qui dicunt q̄ si papa ex certa scientia scribat & inhabilis inſirmatur ad regimen ecclesie curam animarū habentis parendum est. Pro hac etiā parte facit q̄d legitur. & no. iij. q. vij. iudicet. & q̄d no. Inn. extra de censi. venerabilis. in glo. respōdeo q̄ pri. & c. & q̄d no. Boſſ. extra de iureiur. venientes. in fi. & q̄d not. xv. q. v. presbiter. in glo. hic consuevit queri. & q̄d legitur & not. de consc. di. ij. non phibeat. & per Ray. in sum. de iur. & piurijs. ¶. qd de iudice. necessitas enim officij excusat eum, q̄d prosequere. vt plene scripsi. & de delato. l. ij. post. ij. glo. Sic etiam clericus damnatus ꝑ iudicem ecclesiasticum & traditus punitur per iudicem secularem nec iteram examinatur ipse nec professus habitus contra eum vt nota. Inn. extra de off. or. c. j. quem sequitur Archi. xvij. q. v. administratores. de quo tū scripsi aliter. j. de priuile. sco. l. j. in verbo degradandi. ¶ Puto posse melius nō sine ratione distingui. Aut querit an iudex possit fin suam conscientiam iudicare puta iudex asserit z verum est q̄d vidit tritiū occidere gaꝑ vel furtū facere. vul euz ex solo ipsius visu ab q̄ alijs probatiōibus iudicare, certe nō poterit, quia hoc sibi nō constat vt iudici sed tanq̄ priuato, z sic procedunt oia iura z rationes inducte ꝓ hac parte, ad hoc est etiam. vj. q. ij. si tantus. z. c. placuit. ij. q. j. deus omnipotens. z extra de offic. or. si sacerdos. Aut querit an iudex possit z debeat contra conscientiā iudicare cū vera sui conscientia probationibus ꝓ & factis coram eo restituit, puta vidit iudex rixam percutere gaꝑ, z occidere de quo sempronius accusatur, qui tempore ipsius patrati homicidij erat cū iudice in loco remoto ab ipso loco maleficij. z verissime hoc ꝑstat iudici, vt mihi de facto quodam vice accidit. Rubi. constat autem per testiū depositione ꝓ sempronius quem iudex scit esse omnimode innocentez il lum occidit, z tūc dico indubitanter ꝓ iudex non tenet eo casu sempronium innocentem cōtra suā conscientiam iudicare, vt ꝓbant facti aperte iura inducta pro hoc. & in proxima questione. Hoc idem probatur z aliter. Sicut est lex publica que. ¶. statura est ab eo q̄ legis condende habet publicā potestatem. z priuata. ¶. lex conscientie ita est etiaz in iudice conscientia publica z priuata accedit. ff. de sepul. vio. l. sepulchri. & de popula. actio. l. iij. ¶. j. Sed q̄ concurrunt in eiusdem conscientia lex publica & lex priuata. ¶. lex spiritus & conscientie, nō publica, sed priuata prefertur vt est expressum. xix. q. iij. due ergo concurrentibus in iudice conscientia publica. ¶. q̄d habet vt iudex. ¶. persona publica ex meritis ꝓbatorum & in contrariū cōscientia priuata. ¶. quam habet in persona priuata, eaz sequi tenetur.

¶ Preterea maiorem potestatem habet iudex in causa de qua iudicat quam executor: meius in scientia superioris quaz exequi de iure tenetur. hoc patet. de iudi. ¶. pretor. ¶. marcellus. & ex his que scripsi q̄ iudex potest componere in criminibus & penam commutare legitimā. ¶. de deserto. ¶. j. in verbo dissimulerit. Facti quidē questio in posteritate iudicantis est. ff. ad turpi. ¶. j. ¶. j. & q̄d ibi no. ¶ si. & mixtus exercuro: admittere debet exceptiones quantūcunq; absolute scribat ¶. fi contra ius vel vti. pu. & si non cognitio. & extra de offi. deleg. ex parte. ij. de rescrip. ¶ si quando. & c. cum adeo. & de eta. & quali. accepimus. ad fi. Sed inerus executor si scit fniam nullam vt si ita est auctoritate falsarū literarū ꝓpter q̄s iudex q̄ tulit non habuit iurisdictionem. extra de cri. fal. super eo. vel per falsa instrumenta, vel p dolus aduersarij & huiusmodi, has exceptiones tenetur admittere & supersedere in executione. vt not. Ber. ¶. q̄. vero. ergo maiori vel equa ratione iudex non cogetur contra suam conscientiaz iudicare.

¶ Non obstat dictus. ¶. quia vero. vbi dicitur quod tenetur inferior

Universidad de Deusto
Biblioteca

exequi sententiã latã a iudice licet sciat eã iniustã. Nam illũ verũ in executore ne lites cõiungant ex litibus. ff. de fruc. et lit. ex. l. iij. in fin. cũ concor. Et ne inferiores eorũ superiores contemnere videantur. Neq; enim decet eum quẽ oportet esse subiectũ superioris sui examinare ꝓcessum, ne dum nimiũ in hoc seruare humilitas regendi frangat auctoritas. lxxxvj. di. qñ. Erubescit quippe lex subditos superiorũ suorũ effici castigatores in aut. de nup. ℌ sed qñ sancitũ. quorũ est exequi nõ examinare ꝓcessus dicit Inn. extra de offi. or. c. j. in gl. magna cũ presumat ꝓ eo q̃ iuste sit lata. extra de renun. in presentia. credidit enim princeps. etc. ff. de offi. prefect. pret. l. j. ℌ penul. Secus aũt est in iudice q̃ in nõ iudicando cõtra conscientiã, aut recusans contra conscientiã condemnare hominẽ innocentẽ superiorem aliquẽ nõ contemnit, sed priuatos homines cõtra veritatẽ sui conscientia deponentes nõ sequit̃ vt ad ꝓpositũ interitũ videatur taliter festimare qñ absit, hoc esse vere iustitia nimia q̃ improbat a deo

Iustitia ecclesia. vij. Nolli esse nimis iustus, qñ iustus perit in iustitia sua potest esse nimis.

ra quippe iustitia nõ pars virtutis sed tota virtus est, contraria vero iniustitia nõ est pars iniustitie sed tota malitia est. vt dicit. v. ethicorum. Hoc esset summũ ius summa iniuria ſm Terentiũ pro quo etiã vide z alia q̃ scripsi. ſ. de comeatu. l. j. vltra mediũ note magne. Cum ergo aliud sit iudicem ſm solã conscientiã iudicare. Aliud cõtra conscientiã totam cõdemnare, manifestũ est qñ aliud, diuersũq; ius in his statuendũ est. ff. de trãsact. impositas, diuersa quidem ratio diuersum ius exigit. ff. de dona. inter vi. z vxo. li maritus. ff. de calũ. l. ñ. de fonte. l. j. ℌ. j. nõ confusum in vtroq;. ff. de compensa. l. j. instit. de codicill. ℌ. codicillis. Item pro hoc est qñ no. Host. cõtra Inn. z Ber. extra de eta. z quali. c. ij. dicens q̃ si papa mãdat proinderi de beneficio curato alicui pupillo vel impuberi, qz in his spiritualibus verticur anime periculũ non est sibi parendũ. ad hoc etiam facit qñ no. extra de cõiu. ser. c. ij. z de eo q̃ cog. cõsang. vxo. sue. venies. Hoc tutius est tenere q̃uis premisit doctores illustres contrariũ dicãt. z Archi. de re iudi. c. j. lib. vj. q̃ dicit ibi inter cetera in verbo iustitiã. q̃ vbi iudex de aliquo aliã conscientiã habet vt homo, aliã vt iudex ex allegationibus z pbationibus in iudicio deductis potest secure iudicare p ea q̃ nor. extra de offi. dele. pastoralis. ℌ. q. vero. z de offi. or. si sacerdos nec peccat. in hoc, facit enim hoc autoritate canonis, z sicut minister iuris. vnde ipsum ius hoc facere videtur. ar. xcvij. q. v. si homicidiũ. z. c. cũ hõ. z si habeat cõscientiã scrupulosam deponat errorẽm. extra de symo. per tuas. l. ij. Et qz facit quis ex officio qñ alis facere nõ debet. ar. dicti. c. si sacerdos. z. vj. q. ij. placuit extra de tempo. or. ex tenore. z. c. quelitum. z. ff. de admini. tut. cũ qdam. z ff. de in ius vo. quelitũ. Et facit qz interdũ non tanꝯ ipse sed tanꝯ alius, vt patet ex eo qñ legit̃ z not. extra. de elec. cũ inter vniuersas. in ti. z de presbi. ad audientiã. in fi. Sed si audacia cõcedat dicaz saltꝫ requerentia q̃ premissa nõ, pbãt q̃ iudex debeat cõtra conscientiam iudicare. Nã pre. ℌ. qz vero. nõ obstat vt superius dictũ est. Non ob. c. si sacerdos. z. c. placuit. z. c. ſ. tm. e. q. ij. qz ibi nõ dz nec pbabat q̃ iudex debeat aliqd cõtra suã conscientiã agere, sed dicũt q̃ nõ debet aliquid ex sola sua conscientia facere qñ longe diuersum est vt predixi. Nec potest dici q̃ hoc faciat autoritate canonis damnãdo

Facit qñ interdum

hominẽ, quem scit esse omnimode innocentẽ, immo cõtra autoritã non tanꝯ rem plurũ canonũ faciet si innocentẽ contra conscientiã iudicabit, ipse, ſz taꝯ aperte, pbanſiũ q̃ dicentiũ q̃ nõ dz aliqd cõtra conscientiã agere vt quã alius edificet ad gehennã vt plene dixi. ℌ. in ꝓhemio. q. Jn. c. si homicidiũ. c. cũ hõ. z si nihil p iudicem cõtra cõscientiã agitur z ideo nõ peccat iudex nec dicit homicida, q̃ hoc facit lex nõ iudex, immo iudex legi obsequit̃ sequi merita, pbatorũ q̃ in nullo repugnare inueniũt cõscientie sue, nec etiã excusat si faciat cõtra conscientiam, qz id facit tanꝯ alius nõ tanꝯ ipse. Nam quatenus conscientia viget eũ si alius qd agat adueſsus illã damnabit ipse vt ipse, nõ tanꝯ alius. z ipse penas debitas subſtinebit nec eas poterit alteri delegare. Nam qñ deerit iudex, alius testis a cõscientia nostra nõ erit. xj. q. iij. custodi. de eſm tunc iudex z testis est. Hieremie, xxix. ℌ si Jsid. de summo bo. li. iij. c. xxvj. Omnia fugere potest hõ ꝓter cor suũ, non em potest a se quisq; recedere, quocũq; ierit, cõscientia reatus sui illũ nõ delinqt, q̃uis humana judicia subterfugiat q̃ male agit iudicij tũ q̃scientie sue effugere non pot. Nã cũ alijs celat qd egit, si tũ celare non pot q̃ nouit qd gessit. Duplex autem in eo fit iudicium, qz hic cõscientie reatu punitur. z illic perpetua pena dãnatur. vñ dr. Ab ꝑfundo abyssum inuocat, in voce cataractaruz, ab yssum inuocare est de iudicio cõscientie ire in iudiciũ damnationis perpetue in voce cataractarũ i. in predicatione sctorum. z fac. xxij. q. iij. si ad peccatũ. z qd ibi no. in glo. Sed quero tenet etiã qs de cõscientia se purgare. vt no. j. q. j. ex his verbis. Quimmo nullũ tormentum in cõscientia grauius, dicit Quintilian⁹ in cadaueri pastis. Et cõscientia ita viget in his q̃ quis facit tanꝯ alius sicut̃ his que facit tanꝯ ipse. xlvj. dt. sicut nõ suo de ele. c. pe. ℌ. porro. ñ. ref. libr. vj. z qd ibi no. Par cãt mihi tales allegationes inducere q̃ quis facit vt alius nõ vt ipse nihil aliud est quam cauteriatis conscientijs ex herbarũ foliꝫ tegere ꝑrizomata

eligenda. xvij. dist. nemo, quotiens nihil sine captione accipi potuit eligendã est quod minimũ hz iniquitatis. ff. de reg. iur. quotiens nihil. Cælius dictũ credo q̃ ipse alij causam cõmittat sibi etiã explicãs veritatẽ ne illã suppriműs etiã ipse iudex teneri videat. qz hominẽ a morte liberare potuit. z nõ fecit nec in morte innocẽtis culpa bilis habeat quã illi depesso z in iustitia leso videt̃ instigere qz hãc cũ poterit nõ excludit. lxxvij. di. in ꝓin. z facit. e. dis. error. cũ multis alijs. Vel negotiũ referat̃ principi. ar. opti. ff. de ꝙstio. l. j. ℌ. fi. ex de offi. cele. fi qñ. z de re iudi. de cetero. ℌ. de legi. l. j. z fi. ff. ℌ pe. diui. fratres post ꝓin. z in aut. de sanc. epis. ℌ. si qs aũt litigantiũ. ver. si vero disputauerit, z in ti. hec constitutio inter ꝓtio. constitu. de his que ingre. etc. in ꝓin. z. fe. colla. vj. Propterea nãq; deus imperiũ de celo cõstituit vt difficilibus imponat que apud eum sunt bona z legẽ aptet, ſm nature varietatẽ. in aut. de instru. cau. ℌ. igit. Ad idẽ facit. ℌ. de ve. iu. enu. l. ñ. sed qz diuine. ff. de fideicõ. li. cũ vero. in fi. z. l. fe. ℌ le gi. z ideo. z si inge. esse dr. l. ñ. ℌ. fin. Nã z ꝓ subtilitate iuris nõ irritãda, q̃ tñ fine peccato retractari posset per iuriscõsultos remediũ adhibetur. vt est exemplũ. ff. de iur. do t. ſi vsufruct⁹. ad fi. Alias disponat potius oia mala pati q̃ ꝓtra cõscientiã agẽs in gehẽnã intrare. xxij. q. v. ita ne ad hoc etiã. ff. ꝙ me. cau. isti quidẽ. ℌ. ꝙ fi dederit. potius eñ ab his recedere debet. q̃ immundũ tangere. i. cõsentire peccatis. xxiij. q. iij. recedite. Felix quidẽ é cõscientia q̃ ꝑter deũ patit̃ opprobriũ. dicit glo. Hiere. xv. vñ Aug. li. de catheciz̃adis rudibus. Tu q̃ naturã requirere q̃ post hãc vitã ꝓmittit̃ queris. z hic eam inter amaritudines vite huius molestias suauẽ gustabis, si eius q̃ ea promisit precepta dileyeris. cito senties dulciores eius fructus iustitie q̃ iniquitatis. z verius atq; iocundius gaudere de bona conscientia inter molestias. q̃ de mala inter delicias. z facit. l. diff. si quis prepostera. z q̃ no. j. q. j. ſi qs inquit. in glo. hic est ar. z ex de sen. exc. inquisitioni. Opz quippe deo magis obedire q̃ hoibus. tj. q. iij. si dñs. nec debet huic infligere q̃ fibi nõ fieri debere posset equitatis ratiõe cõtenere. xlv. dist. licet. in fi. Sine iustitia quidẽ nihil est laudabile. dicit Tullj. ñ. de offici. Nec ipsum dico si cõtra cõscientia homi nẽ innocentẽ cõdemnare trepidat timere. vbi nõ est timor. ꝓtor no. dicto. c. pastoralis. ℌ. qz vero. z de offi. or. c. j. Immo alꝫ laudandus est si ob gehenne timorẽ cõtinet se a condemnãda illum quem iusta nota fibi ex cõscientie veritate scit esse penitus innocentes. ad hoc est optime illud ecclesiasticũ cõtra clericũ ferat̃ sniã depositionis vt tradat̃ puniendus alij pena legitima iudici seculari nihilominus debet eũ z causam eius secularis iudex iterum examinare z sic demũ cause finem imponere. vt legitur z no. in aut. de sanc. epis. ℌ. si quis aũt litigantiũ. ver. si vero crimẽ. z ver. si vero ꝓtius. z ver. si vero disputauerit. ℌ ℌ aliud sentire videant̃ Laur. z Birch. j. q. j. statuim⁹. z xxiij. q. v. administratores. Cũ ergo nõ rogat̃ stare sententie z ꝓcessui facto p iudicem ecclesiasticũ, licet superior eius sit nulla in hoc eius cõscientia repugnante, sed ne repugnet ipsa iustitia, quomodo cogetur iudex cõtra id qđ oculis suis vidit, ꝓpria repugnãte conscientia inoffensamq; veritatis z iustitie, nec minus consciente iudicare? Pro hoc etiã est qđ no. Inn. d. ℌ. q. vero in eo q̃ facit differentiam inter ciuilẽ z criminalem causas. z de off. or. c. j. z Bn. de Jser. in cõstit. post mũdi machinã. xij. dicit nõ cõsulerem q̃ sniam latã in causa criminali q̃ executor scit esse iniustã exequat̃ ne cõtra conscientiã faciat. Omõi etiã cõclusione perfecte colligimus in dãnatione. Jesu christi, scimus eñ q̃ Pylatus eũ reputãs innocentẽ nimium conatus fuit eũ eripere de manibus iudeorũ. De quo Leo papa in sermone de passione. nõ cõsciꝰ Excessit ergo pilati culpã facinus iudeorũ, sed nec ipse euasit reatũ ziam, q̃ reliquit ꝓpriũ iudiciũ, z in crimen transiuit alienũ. Et Ambrosi⁹ super illud Luc. xxiij. Sed neq; herodes; nam remisit illũ ad nos, z ecce nihil dignũ morte actũ est ei dicit Pylatus Christus absoluit iudicio, crucifigit̃ ministerio. Et si vterq;, ſ. populus z Pylatus vnũ nõ ꝓnunciat, aliene cũ crudelitatis studijs Pylatus obsequit, Ad idem illud Jo. xix. Qui tradidit me tibi maius peccatũ habet. vbi Augu. Ille quippe metue potestati tradidit imitendo, tu vero eandez potestatem in me exerces metuendo, nec timendo qdem ꝑterim innocentẽ hominẽ homo debet occidere, sed id zelãdo face re multo maius malũ est q̃ timẽdo. Et ideo nõ ait. Qui me tibi tradidit ipse habet peccatũ tanꝯ ille nõ haberet, sed ait, manus peccatum habet vt etiã se habere intelligeret. Et facit̃ ꝓ hac parte plura q̃ de sequenda conscientia scripsi. ſ. in ꝓhemio. q. z de cõdit. in puhor. l. j. in verbo conscius. In bonis quidẽ castitas animi ꝓfertur pudicitie corporis. xxij. q. ij. primũ. Qua enim mente iudex contra suam conscientiã damnare poterit innocentẽ, cum z si verũ quis loquatur, peccat eñ mortaliter si gerat animũ mentiendi. ea. q. his autez. in fi. De his plene superius dictus est. Nec põt dici hoc casu q̃ iudex deponat errorẽ, seu conscientiam scrupulosam. extra de symo. per tuas. ij. Nam ibi dicit conscientia scrupulosa, qz id super quo fundata erat perceperat ex relatibus aliorus. Hic autem ex visu ꝓprio contrariũ eius qđ testes dicũt manifeste cognouit nullaz̃ melioꝛ pbatio sibi potest adesse cũ id euidẽs oculis eiꝰ fuerit. xxvij. q. j. nec aliqua. z qđ no. Inn. extra de pba. ꝓpositi. Unde Augu. lib. ij. de sacramentis parte. xvij. c. xxiij. Cõstat nostra cõscientia ex visis rebus z creditis. sed in his que vidimus z videmus nosipsi testes sumus. In his aũt q̃ creditimus alijs testibus mouemur p fidez. Ceterũ pbationis hmõi frequenter legimus reuocatas. Nam z beatus Bricius ad vocẽ vnius pueri triginta dies ab ortu habentis innocens pbatus z absolꝰtus est. xiij. q. iij. in fi. Si igitur ecclesia dei vocem talis pueri secuta cõtra pbationes inductas absoluit eum q̃uis de illius innocentia iudicatis cõscientie in nullo cõstaret. quomodo iudex poterit cũ salute anime condẽnare quẽ scit esse ex visu, ꝓprio innocentẽ? Cum sanctius sit impunitũ relinqui facinꝰ nocentis q̃ innocentẽ condẽnare. ff. de pe. absentẽ. Etenim plerũq; testes ꝑetrant contraria veritati. z debitũ ordinẽ iustitie ꝑuertentes testificant. Interdũ que falsa sunt, interdũ que vera sunt calliđe occultant. in aut. de testi. in ꝓin. sic z in scripturis qz non oẽs eulogia. ex bona fide scribere cõpertũ est. ff. de custo. reo. diuus. Et ideo non sine ratione cõmittitur arbitrio iudicantis quãta fit fides testibus adhibenda. ff. de testi. li. ij. j. cum concor. Et qz interdiz testes redempti mentiuntur, inductũ fuit vt protestatio fiat in scriptis. in aut. de temp. nõ sol. pec. ℌ. contestationem. Et ipse xps fuit iniquis me falsis testibus condemnatus. Matth. xxvj. Nouissime venerũt duo falsi testes etc. Igitur quia in dubijs z perplexis via turiorem

Culpa tñ in verbo mentiendi bona dñm, vbi sapiens in omnibꝰ metuit. z in die bus delictorũ attendet ab inertia. satis eñ iners est iudex q̃ omissa ꝓpria cõscientia cõmissi criminis quã hz ex visu testimoniũ z fide sequit aliorũ. z derisione dignus est. qui de eo qđ ꝓprio visu nouit credit alijs plus q̃ sibi. ad hoc est q̃ plene scripsi. j. de re mili. tribuni.

Ignorantia est triplex.

Ignorantia affecta

taxata sunt; obnoxiusq; detineri. Seruũ aũt cõpetẽtibꝰ affectũ verberibꝰ fisco adijci. Dñorũ eñ interitus p uidere nec publicis actibus priuata seruitia immiscerẽt.

Instrumenta

GEnerali. Clarus. Prohibet hic seruos z colonos tabularios ordinari. Si secus fier, dñi eoz puniunt scientes z cõsentientes in hoc, qz tenent ad interesse ztrahẽtibꝰ, p quibus fecta p seruũ instrumenta nõ valẽt, seruꝰ aũt affectꝰ verberibꝰ nisi iurisꝰ applicat. (Limitaribꝰ) vt. ff. de exacto. tri. l. j. z ff. de immu. ne. cõce. l. j. z. j. de cẽsi. l. j. z hodie ſic seruat̃ i regno vbi poteſtas tabularijs limitat̃. Alijs quibus eñ pmittit officiũ tabellionat⁹ in aliq̃ cuitate. alijs vero in ꝓuincia, nõnullis etiã p totũ regnũ. An aũt is q̃ est i vna cuitate vel ꝓuincia tabellio ordinat⁹ possit ex illã ꝗcere instrumẽta, plene scripsi. ff. de decur. duumuirũ. (Ordinent) p electionẽ, ff. de appel. si ad scribatũ. ſm regni ꝙstitutiones hoc plus est q̃ in locis demanij nulꝰ q̃ nõ ex demanio. z homo demanij notari⁹ esse potest. nulliusq; debet seruitio esse vel ꝙditioni subiect⁹, nec subesse dz alicui ꝑsone ecclesiastice vel seculari, sed immediate regi. Et hi cũ ordinãt. z eligũtur ab vniuersitate portare debent literas testimoniales. i. decreta, ff. de lega. l. fi. ztinẽtes fidẽ z mores ipsiꝰ q̃ ad tale ministeriũ notarie eligitur, ꝙs de ꝙsuetudinibꝰ eligẽtia est instructꝰ. vt in consti. de offi. bail. l. in locis. Item nullus villis ꝙditionis villan⁹ vel angarius spuriusq; aut filius clericoꝝ, vel mõ quolibet naturalis notarius esse potest, vel ad ipm officium ꝓmoueri. vt in ꝙstitu. de ho. milit. l. j. (Nec qz) ver. (Vili) supple coz. vel habeas villi, vel habeas villi z. j. q. fit ob nocius. (Patrefcat) i. patere incipiat. alias pareat. (Notorius) vide. ff. de decur. neminem. (Sed z si quis) verl. alias. ff. (Dñorum) vide. ff. de delato. l. fi. (Colonum) ab incolẽdo terram dicũ quasi aduenã (Chartas) Mor. p vulgari tuscoz. ad idẽ. xvij. q. ij. ℌ ſit. Sed cũ appellatione charte nõ intẽdant, sed de papiro cõsueantur. vt. ff. de le. iij. libroz. ff. de tñ cassius. z. ff. chartis. Videt ex hac lege q̃ in papiris possint cõfici instrumenta. ad hoc est optime menta an extra de ꝑbr. vtri. cũ dilecta. vbi priuilegiũ papale scriptũ est in pepi debeant ro. z tñ nõ impugnat ex hoc. Sed est causa ſufficiens renouatiõis. In scripturis pa babilis, alia crassa z supina. Ignorãtia simꝑlex est vera, z nõ simulata ignorãtia, in qua peccãtibꝰ est ꝓcedum. j. q. iij. excellentissimꝰ. z. c. se. xxvj. q. ij. c. vl. ibi agit de idolatrijs. j. q. iij. ℌ. vlt. Itẽ ignorãtia ꝓbabilis est que ꝓbari z iustificari põt. z hec excusat. j. q. j. si quis sy moniacis extra qui ma. accu. posſ. cũ in tua. Rursus ignorantia crassa z supina est qũ facẽ oibus publicũ ignoratur, que neminem excusat, sicut iudei non excusãt. qz ꝑm adhuc venisse ignorant. j. q. iij. ℌ. vlti. xj. q. ij. dñs. xxiij. q. j. patres. in medio. xj. q. iij. cure. viij. q. j. licet ergo. xx. di. si decreta. xvj. di. qđ dictus. Preterea ignorãtia iuris iuris, alia est iuris naturalis q̃ oibus adultis z differẽtibus est dãs est nabilis. Alia est iuris ciuilis z canonici q̃ quibuslda ꝓmittit ignorare, quibuslam nõ. e. ℌ. vlt. in fi. Ignorãtia vero iuris diuini excusat a tãto. sed nõ a toto. xxiij. q. j. si quis dederit. xxxij. q. vij. quẽadmodũ. vj. q. j. ꝙ. Iuris ꝺo ciuilis aut canonici nõ excusat in delictis dctõ ℌ. vlt. aũ fi. z vide li. vj. de cõsti. c. ñ. in ꝓnci. Itẽ est ignorãtia mumcibilis q̃ est ex furoꝝ vl demẽtia. hec si est ex casu nõ imputat, si autem euenerit ex culpa nogia est fm aliquos. xv. q. j. si quis insanies. z. ℌ. se. z. ℌ. vr ita q̃. Uincibilis ꝓcedes ex negligentia excusat a tanto sed non a toto. ar. xxxij. q. vij. quemadmodũ. cõtra. ℌ. de nup. imperialis post ꝓin. Si vero ꝓcedit a ſuphia, nũq̃ absoluat vt in pol. li. iij. c. v. Nã ignorãtia in eis qui intelligere noluerũt sine dubitatiõe petita que est, est, in eis autem qui nõ potuerunt pena perti. dicit Aug. i epla ad fir tum. z grauioz est culpa ignorare que facilius sciri pur. ff. loca. fed addes. ℌ. j. in glossa. Et hec propie est affectata ignorantia que est quando quis non vult intelligere vt bene agat. xxxvij. di. ℌ. vlti. z. c. nõ omnis, alias est sub ipso. ℌ. Ignorãtia mala est periculosa, quia

Universidad de Deusto
Biblioteca

imater est oim errorū. xxxviij. dist. ignorantia. z vitū fm polr. li. iij. c. j. potissime illozū qui faciunt se doctores. vij Hiero. in li. sup Hiere. multo melius fuerat simplr in scientia ignari, q̄ imperite sue alios heredes facere. z vide q̄ no. Archi. de cōsti. vt alarum. lib. vj. in glo. dic q̄ illi z se. hec licet laicis sit noxia, sacerdoth⁹ tñ q̄ ducatū p̄bet aliis est periculosior. xxxvij. dist. §. vt itaq; z. xxxvij. di. c. j. z se. Item no. q̄ ignorās nō semp errat. e. di. §. q̄uis ¶ Dicitur aūt qs ignorare qui nō cognoscit illud esse peccatū q̄ facit, vel nō tñ q̄tum est talis excusatur a tanto sed nō a toto. viij. di. cōsuetudo. Qui aūt ignorat modū z qualitatē facti, ipse tunc peccat. qñ ignorantia iuris laborat ibidē. z est exēplū de btō Paulo sed tunc nō peccat qui facti ignorātia hz. xxxiij. q. ij. in lectū. Itē q dādo operā rei licite ignorat qd ex facto suo sit consecuturꝰ vt ille q volens a leone patrē suū liberare, adhibita debita diligentia sagitā mittēs patrē occidit, nō peccat. l. di. sepe. xxiij. q. v. de occidēdis. Et q ignorat se debere cōtinere recipiēdo ordines, tñ ex eo q̄ recipit ordines cōtinere tenet. xxxviij. di. pbrum. Itē q patre, pcurāte ecclesiā symoniace licet ignozāter adeptꝰ fuerit, licet crimine careat, fructū tñ pat̄e ne emptionis reportare nō poterit. i. q. v. §. ex hac. ¶ Hoc etiā q̄ nō est eis credendū qui fidē veritatis ignorāt. ex. de hereti. c. j. ¶ Utrū excusēt ob ignozātā fidei ad quos apostoloꝝ predicatio nō peruenit. no. xxxvij. di. nō ois. als est sub. §. vlti. Itē ignozātia nō excusat in eo q̄ publice factū est. ex. q̄ ma. accu. po. c. vltimo. vide qd legit z no. ex de postu. prela. c. j. nec ab eo iura eñ factū est. ff. de incē. rui. nau. ne qd. z. §. de epis. au. xpiā nos. de cōmer. z merca. l. mercatores. §. nō de futura de postli. re. l. fi. in fi. de fal. mo. l. j. §. domus. z. j. de deserto. l. j. z de fabric. iure prouī sum. Amplius ignozās, phibitionē detrimentū substinere nō dz. ff. de dec. ab or. fā. l. fi. de cōsti. vt aiarū. li. vj. Ad dicit. An. de Iser. li. feu. q̄ sint reg. in rub. q̄ licet de iur. rigore exterus qui scire dz conditiones regni, puniatur pena regni constitutione statura, de equitate tñ hmōi pena q reginā remitti deberet. z hoc ratiōe ignorātie que ex cusat vr hic. Et q̄ petiū nō est mihi voluntariū. xxxij. q. v. ille aūt. z c. se. ¶ Utrū aūt ignozās q peccare nō dicit incidat in canonē. vide fm Inno. ex de sen. ex. nouerit. An ignozās donare dicat. vide. xxiij. q. vj. §. ex his. Illūquid ignozāter adimplēs volūtatē defuncti dicat im plere. vide. e. cā. q. v. §. hinc notāduz. ¶ An etiam possit qs ignozās libe rari. vide de cōse. di. iiij. queris. ¶ Itē no. q̄ differētia est inter ig nozātiā, nescientiā, errorē, z titubationē. qd̄ p̄sequere vt no. ff. de iur. z fac. ignio. in rub. z vide. §. de cōdic. inde. l. fi. z. ff. de testā. l. de statu. z q̄ nō. in eis. Titubare qdē meditū tenet. inter scientiā z ignozantiā. ff. de reg. iu. nō debet actor. §. in re ob scura. ¶ Sciēdū est et q̄ scire nescire, ignozare, z dubitare sunt diuersa. ptz. ff. de libe. cā. nō solū. §. si eum, z vide q̄ not. ff. de libe. ho. ex. l. iij. §. his qui nescit. Quot vero modis dicitur quis nescire plene no. xv. q. j. merito. in fi. Item hec triā. sunt diuersa, discredere. z dubitare, no. Innoc. de excep. cum ve nerabilis. in gl. nō est verū. Itē diuersa sunt fateri, negare, z nō nega re. ff. de li. agno. l. j. §. idē iulianus. Itē diuersa sunt petita nō dare, ipsa renuere, z nō renuere. xj. q. j. si tributū. z. ff. de acqui. pos. l. j. §. q̄ si seruus. z. l. fi. Itē nō obligare z liberare z mediū inter ea no. ff. de verb. obli. l. j. post prin. in glo. §. homo vel. z c. z. §. §. cōdi. inde. l. pe. in gl. vl. Itē diuersa sunt velle, nole, z nō nolle. i. pati. ff. de tribu. l. j. §. scientiā. Itē cōsentire, phibere. z nō prebere cōsensum. ex de symo. si tur. §. Quis. Itē cōtradicere in plus se habet q̄ nō cōsentire. ex de sy mo. sicut tuis. z de homi. Petrus. ad idē facit. ff. de. pcu. pōpōi⁹. in fi. z pz ex de bartl. matoes. ppe fi. Itē sedere z ambulare sunt cōtraria, z accūbere nemini est inter ea. ff. de verb. sig. hec verba ille. Itē no. bonā fidem, mala fidē z nō bonā fidē. ff. de acqui. pos. le. iij. §. penult. in glo. plus potrat. z c. de vsuca. l. potest. Itē nō malā. ff. de rei ven. si res immobiles. z de do. excep. l. iij. §. nō male. Itē nō iustū iniustū z nō iniustū. ff. de peti. here. item veniū. §. eos. z de fideicō. li. si eū. §. ex iusto. Item phibere permittere z nō phibere. ff. ex. qui tam. ma. nec nō. §. qs eis inquit. Utrū aūt vere differant vel similia sint nō prohibere z facere. vide quod legit z no. ij. q. j. notū in fi. Itē aliud est cōtenere, aliud non parere. qō dic vt scripti. j. vt digni. oz se. l. j. z de priui. eo. qui in sa. pa. multi. l. j. Sz ecōtra scire posse z igno rare non debere sunt paria. ff. de fideiuss. si Titius. in prin. Sic etiam paria sunt scire z scire debere. ō. de rescin. ven. quisquis. z vnde vi. l. fi. ff. loca. Itē quērit. §. si fūdo. cūcōcor. z de edili. edic. l. j. §. causa. Itē scire, z scire posse paria sunt. ff. ad mace. l. penultī. z de acqui. here. si duo. vide quod ibi no. Item paria sunt non esse, z nō posse esse. ij. q. vij. ipsi apli. Item paria sunt aliquid nō esse, vel esse z nō apparere. ff. de cōrahen. emp. in lege. vel nō esse z esse z nescīri. de cōse. di. j. so lēmitates. n. in fi. Itē paria sunt aliquez fore phibitum, z scire, aut sci re debere se fore prohibendum. ff. ad. l. acquil. ob id. in fi. Itē paria sunt aliquez ignozare z posse ignorare. ff. de edili. edic. queritur in fi. Item paria sunt non ignorare, z nō debere ignorare. nor. ff. de emi. quod si minor. §. restituitio. Sic z timere, z timere de bere sunt pa ria. §. quod vi aut clam. l. iij §. penūl. Sic z extimare, z extimare de bere. e. l. §. fin. Item diuersa sunt nocere prodesse z non nocere. ff. de bonis paulis. §. j. Item nocere z non prodesse differunt. ff. de qua plu. ar. l. j. §. sicut aūt. Itē inter nō velle z nō posse medium est igno rare. dicit Archidy. de offi. dele. si cōtra. li. vj. in verbo p̄edat Item nō vtilis inutilis. z nō inutilis. ō. de neg. gest. si seruū. Itē diuersa sunt multus, ignozās, z dissentiēs. ff. de ri. nup. in eo. §. deinde. ¶ Ultimo no. q̄ q̄ nūdet se nescire videtur negare sicut petrus negauit xpm eū dicit. Nescio quid dicis, nescio hominē. xj. q. iij. nō solū abnegat. in fi. Et sicut negauit cayn cū interrogat⁹ a deo vbi e abel frater tuus? dicit nescio. Ben. c. iij. z facit. ō. de peti. here. si putas. in fi. z q̄ ibi no. z. ff. quemadmo. testa. ape. l. j. §. vlti. q̄ verū intellige cū ea ne scire se dicit, q̄ ipsuz scire aut sciuisse vel scire debere manifestū est. p ea q̄ superi⁹ dicta sunt als si q̄s interrogat⁹ dicit se nescire q̄ pōt p̄e babiliter ignozare nō est p negāte habēd⁹. ¶ Quid si super libello reus interrogat⁹ nūdeat nō nego, nec cōfiteor. an intelligat litis cō testatio facta? dicit Bul. q̄ sic fz. quosdā in spec. de litis ꝛte. §. ij. ff. q̄d si peto. (Obligari) sic. ff. de ꝓcura. si defunct⁹. in pnc. z ō ac. z oō bli. ex maleficijs. §. j. Nā q̄ ignozātia delinquit magis pati dz q̄ pec care in aut. de iudi. §. qz vo p ignozantiā. ad hoc vide. xv. qō. j. §ij p totū. Interdū aūt ignozās dicit agere. nā z eius alū querit. ff. de obo. auto. iu. pos. cū vn⁹. in pn. z retinet. ff. de iti. actuq; p̄ua. l. j. §. is cui⁹. (Agēte) ipsi⁹ rabillionat⁹ officiū (obuoziū), ppie (Seruū) ver (Al feutū). i. maceratū, z cessū, ab officio, cis. (Dnorū) ff. (Interfuit). j. ptinuit eis quo ad damnū. (Initio) Initiū est rerū a q̄d incipit vt fundamērū dom⁹. p̄incipiū aūt verboz est exordiū fm Papi. Proꝛ uidere). i. pcurare, rimari, pmeditari, anteuidere, vera em pudētia est nō solū in his q̄ p se facit, sed etiā q̄ ꝛra se vt hic. z ex de offi. de le. insinuāte. Utrū, ppter qblibet scandalū debet p̄lat⁹ omittere p uisionē eccle. sic no. ex ꝛra. de offi. oz. cum vos. An executoꝛ datus ad prouidendū pōt prouidere de bificio. de iure, sed non de facto vacā te no. Inn. ex ꝛra de concess. p̄e. proposuit. (Publices actibus). i. pu blicē fidei. ō. de re iudi. l. fi. in fi. (Immiscerētur) ab in. i. valde et mi scere quod est turbare, cōfundere stimul fundere. ¶ Post primam glo. adde. vt. j. de munera. l. iiij. z. j. ti. j. l. duos. ¶ In glo. liberti ergo ibi. l. vnica. adde debent enim a viris prudētissimis consici instru mēta ar. ō. de rei vxo. act. §. i. ibi q̄. omnibus ꝛc. z not. inst. de inutī stip. §. si scriptum. facit etiā in auten. de non alie. §. ad hec autem. ō. de testa. iubemus. in fin. z in auten. vt fac. not. consti. circa principiū ibi. z rabellionibus ꝛc. vbi hoc videtur expressum. z. xxxvij. distinc. placuit. z. c. nulli. Et videtur expressum in lombar. de offic. iudi. l. fi. et de eo qui charcam fal. l. ij. z in consti. de offi. baiu. l. in locis. in fi. de hoc iū spec. de instruc. edic. §. restat. versi. sed nunquid rabellio, vbi ponuntur plurime questiones de creatione materia z officio rabel lionum. Et ibi consulatus. adde. vt probatur in auteuti. consti tutio que de dig. §. nunc autem. ibi qui propzium nomen temporī xxiij. dist. in nomine domini. in princ. Vide super hoc quod latius ponit spec. de instru. edit. §. ij. ¶ Item notarius debet facere men tionem de testibus qui cum eo presentes sunt in contractu. vt. j. de numerar. nulli. §. omnia. de quo latius ibi scripsi. ō. de conue. fis. de bi. l. ij. ¶ Et ibi locus adde. vt di. c. in nomine domini. z. ō. de testa. si vnus. immo z locus loci vt probatur in anten. qui. mod. natura. effi. le. §. tūm vero. ibi in nullam oationis domum. z. xxiij. di. adrianus z melius. in. c. se. in princ. z hoc expresse tenet Archy. xij. q. ij. cum re demptoꝛ. ad quod all. extra de re iudi. abbate sane. §. vlti. vbi hoc idem not. Jo. an. z no. Bofi. in sum. de cri. fal. §. sunt autem instru mentā. ver. locus etiam. ¶ Super hoc dominus Bar. ff. de ope. no. pōni. num. de pupillo. §. qui nunciat distinguī. aut id quod agitur et instru mento redigitur potest vniformiter agi in toto loco, z tunc sufficit solum locum apponi. ad hoc. ff. de accusa. libellozum que de domo dicit cum aliud sit domus, aliud camera, aliud cubiculum. ff. ad fil. l. j. §. eodem autē recto. Si vero non potest vniformiter geri in toto loco vt sunt actus iudiciarij qui debent fieri ad bancum iuris, tunc non sufficere dicit scribi actum in palatio, sed debet scribi ad ban cum iuris. arg. dicti. §. qui nunciat. hec vera puto in illis ciuitatib⁹ vbi ex forma statuti certus locus vt bancum est depuratus ad ius reddendum ad hoc. ō. de lega. l. fin. ibi in locum curie ꝛc. et de re pu. consensu. §. vir quoq; in his locis in quibus solent ꝛc. Secus in aliis locis, hoc est in potestate z arbitrio iudicantis vbicunque salua maiestate ac matoꝛum more dicere ius constituit. ff. de iust. z iure. l. penul. in fi. ad idem. ff. de arbi. fi cum dies. §. fi arbiter. z. ō. de sen. et interlo. cum sententiam. cum ibi not. Illud etiam est scien dum quod licet scriptura tabellionis sit p̄missō modo confecta hec omnia continēs non tamen censebitur publicum instrumentū nisi tabellio in ea dicat se ipsam conficere vt publicum instrumen mētū in ipsius mitto vel fine. Nā ij sit p̄sona publica, nō tñ oēs scri pture quas facit sunt publice nec publicā fidē habēt. ij ille tñ quas ipse dicit se publicas facere z in publicā formā vt in vsu videmus et probatur ex eo q̄ notar. §. q̄ po. in pig. ha. scripturas. z isto mō in strumenta dicuntur publica apparere. pur dz extra de fi. instru. c. fi. Adeus em et animus eius attendit dicto seu verbo exp̄ssius vt dixi. quia sic est in arbitrio z iudice. ō. de sente. et interlo. ex stipulatione et. ff. d

z. ff. de arbi. dicere. z facit. ff. de sēn ta. l. j. §. sed z si vnū. Sic z in p̄n cipe cui nō omne q̄ placet est lex. no. ff. de cōsti. p̄nci. l. j. in p̄nc. z hoc fm quosdā. Sed certe hoc ipso q̄ in scriptura ponit oia q̄ sunt de oꝛ dine publici instrumenti. videt illud velle esse publicū instrumentū. ō. de test. non codicillū. ordo em scripture dat esse rei nō verba, q̄ ma gis q̄ verba est attendēd⁹. Et faciunt plura generalia q̄ scripsi. ō. de filiofa. l. ij. q. j. ¶ Quid aūt debeat instrumentū matrimonij cōtine re. vide q̄ not. insti. de heredi. ab intesta. §. necnō eos. vide etiā. ff. de dona. inter virū z vxo. l. penul. §. fi. in aut. de incest. nup. §. vlti. insti. ō nup. §. vlt. z q̄ scripsi lati⁹. ō. de his q̄ spon. mu. fu. l. fi. in verbo succes fozes. Et ibi z trahentiū. adde vt. j. q. vl. quoties. in fi. z de conse. di. ij. ego berēgarius in fi. ¶ Et ibi cōtract⁹ adde. cōcoꝛ. Archi. dic to. c. cum redeptoꝛ inducit. l. nemo. ō. de assē. per quā etiā ꝓbatur q̄ nō licet alicui sui signū mutare, imo qui cōtra signū suū falsū testi monij dicit falsi pena tenet. ff. de fal. eos. ij. rū. Et nor. q̄ in confi ciēdis instrumētis secularij negotioꝝ pel biteri nō sunt ad testimo nium vocandi. sed si casu eos interfuisse constiterit non nisi viden te epo testimoniū dicāt. xxij. q. ij. §. §. ¶ Post ipsam glo. adde. als glo. querit de annis diuce incarnationis, q̄ nulla lege cauet q̄ in in strumentis veniant apponendi, sed tantum consuetudine, vt de hoc satis not. in auten. vt prepo. not. impera. §. si qua vero. in verbo auctoꝛe deo. De iure canonico est expressum. xxiij. distin. in nomine. vide in spec. de instru. edi. §. breuiter. ver. ante omnia.

Signū su uz nemini mutarel.

Locus lo eliam debe ac i instru mento ap ponī.

Leges di cūtur res surda.

¶ Imperator Theodo. Lex. xiiij.

Decos legistas medogrāmates logographos siastoleos: que vocabula publicis dicuntur sub iacere necessitatibus: iiue quolibet alio nomine nuncupentur. nō honoꝛe: aut alicuius priuilegū coloꝛe subnixos: p diffinitionē legum inoꝛabiliū suam foꝛtu nam subire compelli. Quatenus nec publicis quicqz noccatur: aut minuatur vtilitatibus. Et suis coꝛpoꝛib⁹ illi reddātur. quos vel patris vel maioꝛum obligatio vel sua constringit.

Archesiū quatuoꝛ.

Decos. ¶ Casus. Si qs rabelionū de quib⁹ supra dicit z hic cōtinet p se vel ex genere suo q̄ sili⁹ rabelliōis rale deseruit forsan officiū ad illud redire dz, nec erit alicui honoꝛ seu honoꝛis priuilegio subnixus, quin proinde se valeat iuuare. (Logographos) dic qd sit vt not. ō. in rubri. (Quolibet alio noie) Mot. hoc verbū qō frequenter cōsueuit apponi in procuratoꝛijs. z dic nunci pētur. i. vulgi cōsuetudine. ō. de male. z mathe. z fi excepto. simile. ō. de sac. sanc. ec. q̄ñli. alias quocūq; noie censeantur extra de sen. ex com. nouerit. z de iure pa. preterea. ij. z de hereti. ex cōicamus. j. z. ij. Simile etiā dicit. ō. de coll. dona. l. j. et in aut. de man. prin. §. coges aut. Itē als dicit quocūq; velis ei nomē impōas xiiij. q. ij. plerisq; (Subnixos) suppetitos, suffultos, subfirmatos, munitos, iiuctos fz Papi. (Inexoꝛabiliū) exoꝛare, impetrare, exoꝛabilis q̄ facilis est adpetitis annuendū inexoꝛabilis q̄ ad hoc est difficilis. immo sine causa impossibilis. ¶ Et nota, leges dici inexoꝛabiles, q̄ non au diunt p̄ces aliquoꝛūp se nāq; sine alicui⁹ instātia cū expediat sunt cle mentes. in aut. de iudi. §. oportet. z de exhi. re. §. quoniam. Et ideo possimt dici res surda q; sunt constantes, nec mouentur p̄cibus quin reddant vnicuiq; iuxta merita z demerita sua. vt. ff. de iusti. z iur. l. j. quod verbum Titus iiu⁹. ij. ab vbe condita exponit optime dicens, Leges rem surdam inexoꝛabilē, fauoꝛabilē, melioꝛēq; inopi ꝓporenti nihil venie, nec lacrymanti dant, si modum excesserit peri culosum est in tot magnis errozibus sola innocentia viuere, hoc sa tis est rationabile, nā sanciuntur bñ z iuste ex illuminatione diuina in aut. vt omnes obe. iudic., puin. ad fi. z has cōstituēdi licētia adeo imperatoꝛ accepit. in auten. vt hi obli. in prin. Item leges dicun tur habere manus. in aut. vt cleri. apud propriū epi. §. illud. Unde semper iuuare per se debēt. z non iussione imperatoris egere. in au ten. de here. z fal. in princ. z Titus liuius eo. li. imperia legum poꝛē tioza ꝓ hominum peragā. Sed certe leges pene adiectione iuuan tur. de censi. exigit. z. c. q̄ ꝓ li. vj. z seruantur ai monum p̄sidio. z res q̄ manus militares legibus intuto locantur. ō. de iusti. cōdi. cōfir. in prin. Itē durius agitur cū fraudatoꝛe legis, q̄ cū fraudatoꝛe bois. ff. de iure quasdi. ñ tuo hac reamur. la. in glo. Sed hodie peccatis facientibus et manus amiserunt, et velut in luto submerse prostrate iacent. extendunt q̄z manus clamā tes vt erigātur, nullus eas leuare curat. factiq; sunt ministri et do ctoꝛes legū fere cūctis opprobrium, misi q̄ aut clamosi, aut pecunio si plurimū repurantur, plangit. z constanter iustitie voluntatem, cri minibus etiam soluris lex mesta deplorat. Et q̄ q̄. adorāde sint et obseruande vt. ō. de ve. iur. eni. l. ij. §. has itaq; leges. hodie im proꝛ perum miseriāq; expectant. Et velut nome defensoꝛis gculcate et inconcepti⁹ habite, vt iniuria potius q̄ in aliqua iaceant honesta se. in auten. de defen. ciui. post princip. Et ideo infinita oppio bria z pone exterminia iuste patimur, dicente dño per propheram.

Si cessauerint leges iste siue statuta hec coram me dicit dñs. tunc z semen israel deficiēt vt nō sint coꝛā me cunctis diebus. Hiere. xxxj. Hiatias etiā deos quos agere legi sibi iustissima facienti. vt in aut. de his qui ingre. ad app. §. illo tantūmodo. potius autem gratiarū hmōi actiones tyrannis, aut tyrannizare habilibus z paratis cum munerū z donoꝛū affluentia explicantur. Sz etiā leges et earū mi nistri vtilozes sint pauperi et impotenti q̄ diuiti z poteti. patet quia potentioꝛibus pares esse nō possumus. ff. de alī. iudi. l. iij. Et nō pre sumitur potentibus violentia inferri. ff. qō me. cau. nō est. Sed ecōtra p̄esumitur q̄ poteꝛiozes iniurijs afficiant impoteꝛes. ō. ne lice. poteꝛ. l. j. A natura enī iubet vt inferioꝛ superiori seruiat. ff. de aq̄ plu. ar. l. j. §. si tamē. ac p̄sente iudice nō cadit timoꝛ. ō. de his q̄ per me. iudi. nō app. l. j. Itē sors humiles damnat. j. de spectacu. l. fi. Sic z fortuna deteriozi inducit incōmoda seruituris. j. ō. prepo. sac. cu. l. iiij. post princi. vnde ecclesiasti. xiij. Pascua sunt diuiti pauperes ibi multa de his. z Prouerb. xxij. Dines pauperib⁹ imperat. z Eccli. iiij. dicit Abagnato humilia caput tuum. ¶ Officiū aūt legis maxime ani mate vt ait polr. li. iiij. c. ij. illis qui nimiū possunt plurimuz prodest. illis qui nocere defiderāt, plurimū aduersatur. Nā qui minozes sunt semper querunt iustū z equale, hominēs aūt nihil curāt. vt habeī. vj. politicoꝝ. ¶ Econtra qui sine legevult agere cunctoꝛū dispoñ regna cassare. at q̄d homini pōt esse felicius ꝛc. fm cassio. ea vide. ō. de decurio. omnes. j. posl gl. vlti. ad primam partē questionis. (Soꝛ tuna) i. cōditione. (Quatenus) ver. et ponitur. ꝓpoñ & hoc vide. ff. de oper. no. num. le. j. in prin. (Et suis) ver. (Coꝛpoꝛibus) Collegijs. ¶ Post ō am gloss. Adde. vel dic q̄ est nomen grecum. z dicitur lo gista curatoꝛ rei publice, vt. ō. de modo mulcta. l. curatoꝛ rei. et hab bes de hoc. ff. de admini. tu. quidā decedens. in princi.

¶ De susceptoꝛib⁹ ꝓpositis et archarijs. Titu. lxx.

¶ Archarijs) ab archa in qua reponunt fic dictis vnoꝛ. j. de aque duc. hac lege. Sed ḡnaliꝰ dicit archarij qui pecuniā tributoꝛum etiaz a possessoꝛibus accipit. vt. j. e. ti. l. fi. ¶ In glo. ibi compeꝛtet adde. i. sufficiat ad portandum vni hominī. ff. de vac. mu. quem ita. ¶ Post ipsam glo. adde z nota quatuoꝛ archas. nam est archa pre fecti pretorio. Itē rationalis de quibus habeī. ō. de exacto. tri. in fiscalibus. Est z tertia comitis rerū p̄iuatarū. vt. ō. de can. lar. ti. l. j. z ad hāc defertur aurū largitionale vt ibi no. q̄ nō puto vt ibi scri pti sed potius dicat archa comitis sacrarū largitionum. Vel due sunt archę. ſ. fiscalis. j. de munera. in prouincijs. z archa pfecti pto rio dicto. l. in fiscalibus. q̄ ad fiscū officiū pertinebat. z hec etiā fiscas lis erat. Est etiā quarta cuiuslibet ciuitatis, de qua dicit ad ro. c. vl. in fi. z hec dicit archa cōis. ff. qō cuiusq; vniuersi. no. l. j. ad quā defer tur pecunia ciuitatis. Ad primā aūt archā deferunt species annoꝛ narie in auten. de colla. §. eos. Ad secam vero deferunt reliqua offi cialium vt dicta. l. in fiscalib⁹. Itē de iitis archarijs dī Heiter. c. iij. ¶ Itē est archa fiscalis de qua not. j. de numera. l. iiij. z hec dicit ar cha publica. j. Scire. e. vij. ¶ Et etiā alⁱ archariⁱ. de quo dicit. d. l. hac lege. j. ō. aqueduc. z hę cēs archę vocāt thesauri. j. Paralipo. c. xxvij. ppe fi. Sūt etiā archiotę. ō. gbus. ff. de mu. z hono. l. fi. §. hij quoq;. vt sunt illi q̄ curā hīt archę frumentarie. eo tit. l. j. §. j. in q̄ re ponit frumentū illud de quo dicit. ff. de vsufru. si pendētes. §. sed z si q̄d. q̄ debēt esse nobiles moꝛibus pndētes, fideles, optime sibi cōsci p integritate mētis. ō. ō. cōdit. in pu. hoꝛ. l. j. vel potest dici custos ar chiui de quo habeī. ff. de pe. l. moꝛtis. §. folēt. z in aut. de defen. §. pre cepta. ¶ Itē est archarius z archa. vniuscuiusq; patrisfa. ff. de fidei cō. li. thais. §. fi. ¶ Potest etiā dici ꝙ vniuscuiusq; pffamilias habeat archā suā z magie societates. ff. ꝙ socio. l. antpenul. §. glo. illud aliter intelligat. z pz clari⁹. ff. de ꝛtrahē. emp. hec vedicatio. §. hmōi. Archarios vero cuiuslibet politice viuentium. Aristo. vj. politi. vocat ca merarios. ¶ Ho. etiā q̄ est quidā liber qui vocat susceptum. q̄ expo mē in auten. de eccle. rerum immo. ali. §. sancimus. abi videas.

¶ Impera. Au. Lex. j.

Susceptoꝛes publicos absq; omi moꝛa aurū iusci pere censem⁹: nc quis p hāc occasionē sumptus facere compellatur. Nā si soluere volens a susci piente fuerit contempt⁹: restib⁹ adhibitis contestationem debebit apponere. Utꝛ hoc ꝓbato z ipse securitatem debi tam commissi nexu liberatus cū emolumentis accipiat. Et q̄ suscipe negleꝛerit: tcius pōderis quod debebat in duplū fisci rōnibus p vigoꝛē officij p̄sidis inferre cogat. Qui aūt susceptoꝛes (iudice cui⁹ interest negligēte) viola uerint: ex ipsius iudicis facultatibus sarcietur.

Susceptoꝛes. ¶ Demittere fin Aiu. duo. ad euidentiam toꝛi⁹ ti. pmo qualiter eligant susceptoꝛes. qō dic vt. ō. de in re fi. super creandis, Secundo quid sit eoꝛum officium quod habent de limare apparitoꝛes siue oꝛnatoꝛes ad p̄sides vt eoꝛum instantia p̄sides exigant tributa per se vel p suos officiales et ea dent eisdem apparitoꝛibus, vt supra. ō. exacto. tri. apparitoꝛes

Universidad de Deusto
Biblioteca

z.l.missi. Et isti opinatores debent assignare talia tributa susceptoribus z recipere apochas ne decipiantur. vr. ff. de apo. pu.l.j. Et sic nō directo hmōi susceptores a principalibus exigūt sed p quoddā medium. qz sic z a curia z a suis negotijs diutius euagarent. dicta. l. apparitores in fi. ¶ Item ad euidentiam legis dicit p si aliqs soluere debens vectigal vel tributū nō soluat, res huic oneri obnoxia incidit in cōmissū. Dic ergo casum. Si debitor pro re offerat susceptori vectigal vel tributum z is recipere nolit, debitor ipse coram testibus debet se offerre. protestqz deinde recedere secur' p res sua non incidet in cōmissum. Susceptor aūt qui tale debitum suscipere negligerit fisco tenet in duplum eius ad qd p̄ p̄sidē cogetur. p̄ses quoqz si eius negligentia susceptor fiscum leserit de proprio fisco refarciet.

Protestatio possit fieri sine scriptura.

(Addoza) tardare, impedimēto. (Si quis) ver. (Aut si) ver. (Aut sūtio an possit cipere). i. suscipere debeant. (Testibus) ptz hic p protestatio pōt fieri sine scriptis. ad idē. ff. de neg. gest. l. fi. Econtra p scriptura exigatur. ff. de anna. excep. vr perfectius. in aute. vr. cū de ap. cog. §. sigs de predictis, ver. sed z si aliquo. de tēpe. nō solu. pec. §. contestatione vbi de hoc. z vr lice. ma. z anie. §. his quoqz etiam. ¶ Mater protestationis pre ceteris meli' examinauit Jo. mo. de reg. iur. in gñali. lib. vj. qui sic distinguit in hoc aut protestor sup tali facto supquo agerem persona actoris habeat, aut nō. Primo casu cum protestatio subrogetur loco libelli cōuentionalis sicut est necesse regulariter da re libellū in scripturis, ita protestationem loco libelli subrogatā, loco eiā protestationis petitio habetur. ff. de nauti. feno. l. ij. z ar. dicte. l. vr perfectius. z. vj. q. iij. §. pōr. z dicto. §. cōtestatione. z hoc casu p restatio habet officiū interrumpēdi vr dictis iuribus, z tollit effectū possessori qs est prescribere. Aliis vero casibus nō est necesse p fiat in scriptis cū hoc nō reperiat iure cautū. z ideo stabimus regule. ff. de pac. pactū. qs bona. De protestatione vide qs no. Jnn. extra de cōsti. cū. ad. de elect. cumana, de testi. p̄sentiū, de spō. veniēs. z Archi. xxvij. dist. c. j. que fuit glo. Am. e. c. cumana. prout refert Jo. an. dicta regula in gñali in sua nouella. (Opponere) alias proponere

Obligationis effectus.

(At hoc) ver. (Cōmissi) hoc verbum habet. j. de fun. pa. l. fundi, Et dicit a cōmisso. i. peccato, qz ob tale peccatū res in fiscū cōmittitur. (Nexe) ligamine, vinculo. (Liberatus) Not. p sola oblatio sufficit ad penam futuram euitandā, sic. ff. de arbi. celsus in fi. Sic impedit futurum cursum vsurarum. ff. de vsur. si p te. a debito aūt principali oblatio sola nō liberat, nisi ipsi' oblate pecunie amisso secuta fuerit ff. de solu. qui decem. in prin. Et sic intelligendum est quod hic deliberatione vectigalis dicit ur, ipso aūt iure liberatur a debito principali z ab vsuris currentibus si sequatur depositio z consignatio. de quo plene. ff. de vsur. accepta, siue a principali debitore siue ab alio nomine ipsius. vr not. ff. de solu. l. solutionem, z ptz. e. ti. q. decē. §. cuz mihi, ver. quemadmodum, z. ff. de positi. re. cū z positiminij. z hoc in rellige si oblatio congruis loco et tēpore facta fuit alias secus. ff. de solu. si soliturus. fin. An. de bar. Sed quid si quis debeat pecuniam ex contractu puta venditionis, transactionis, z hmōi, ad diē certaz qua veniente pecuniam offert an ex sola oblatione liberetur a pena spōtanea obligatione promissa? Cōmuniter cōsueuit dici p sic, vt dicitis iurio'. z. ff. de ac. z obli. traiecticie. z de le. j. si fundū. §. penult. Sic etiā videt in quoliber debito cōditionali. ff. p oblatio sola sufficiat. ff. qñ di. le. ce, si post diē. §. ītē si qua. z hoc tenēt glo. z Ly. §. de vsur, accepta. p inducūt. e. tit. si p te. Sed cōtradicit aperte. §. de pac. appo. in ter emp. z vēdi. si a te. z p no. e. ti. cuictis. §. j. z vide p no. ff. de arbi. l. celsius. i fi. Nec ob. iura cōtraria. nā in. l. celsius z. l. traiectitie pena debebat ex pacto arbitri qui instar iudicis obtinet. ff. de ar. l. j. licet pene obligatio ex precedenti p̄missione descēdat, Et q interdū arbitrat iniq nō est laudāda ipsi' pene petitio, sed potiꝰ coartāda. In nro aūt casu pena debet ex obligatione spōtanea debitoris. Et tō cū eo duri' est agendū. ar. ex his que scripsi. §. de delato. i. §. post. ij. glo. z ptz aperte ex eo q legit z no. ff. de mi. ait preto. §. sed hodie. z in aute. vr exactio. instan. do. §. illud quoqz. qd em debet ex cōuentione, qz illud debet ex pacto magis est debitū q illud q ex lege sola debet. no. ff. de fal. si qs legatū. §. vlt. in fi. Quinimo nedū mādatū superioris sed etiā mādatū ipsi' creditoris nō est tāte efficacie, quāte est vinculū spōtanee p̄missionis. vr ptz. ff. de solu. l. fi. vii in vsuris q ex stipulatione debent ampli' cōstituit q̄ in his q possunt fine stipulatione peti. vr. e. ti. l. in his. §. imperator. p. puta. §. et de, z se, magis em qs obligat' est vbi p̄pria cōuētio intercenit, q ibi p officiū iudicis qd statuitur. ff. de bo. auc. in. po. §. preto. est preterea. z no. ff. de dā. infec. fi tunta. §. si qs dāni, Ad idē. ff. de ac. empt. q per collusionem. §. j. in fi. z familiercisc. q erat ibi. nam inter officium z c, ad idem. ff. de pac. l. j. in princ. z insti. de re. di. §. per traditionē, z qd plene scripsi. §. de pecur. l. fi. in no. magna. ver. preterea q mulier z c. Sic z in pscriptione

Addoze inducta per legē minor ipso iure tur' est nō sic in inducta ex pacto

purgatio cōtrahēntis. e. ti, emulus in glo. j. qz alius nāqz effectus est eius quod an admittatur a volēte, z alius eius qs ab inuito necessitate cogēte agit. ff. de ope. tar in ītē li. si qs hac. post punct. ibi nō ēt z c. Ad idē est. §. de calū. l. ij. cū conbus z tu co. z. l. calūnie. Cū in cōtractibus vbi adiecta est pena z dies nō ad dictus, mittitur purgatio more. §. de cōtrahē. stip. magnā, Sec' in iudicijs dicta. l. celsius. in princip. qd late prosequitur Dy. ff. de verb. oblig. si insulā. z facit. e. ti. ad dic. z de nau. feno. l. fi. Nec etiā ob. l. si fundū. §. ītē si q. nā ibi debitū erat ex causa lucrativa. z iō arguēda est anuritia creditoris nolētis recipere debitū solū sibi oblatū, vt heres incidat in penā. Preterea ibi erat obligatio sine pena. hic aūt cū pena que post p̄missa est debet. Jtē in dicta. l. si fundū. §. pen. & le. j. debebat libertas legata q cunctis reb' est fauorabilior. ff. de reg. iu. libertas. Et similiter rūdet. ad. l. cū quidā. §. de qdi. incer. Nō ob. etiā hec lex q̄ loqtur in pena legali cū qua mitius agit. dicta. l. celsius. z in cā tributorū in quorū exactiōe lex vult exactores esse nimiū moderatos. vñ debitor eorū nō incarceraf. §. de exacto. tri. l. ij. Iz debitor ex alia causa incarcerē. ff. ad. l. iul. pec. cū eo. Et maxime hoc sit in odiū exactoris oblatas spēs nō absqz fiscidāno recipere differētias, q̄ pter ea venirent pena grauissima puniend'. j. de colla. fun. patri. placuit. Sunt em hmōi collatores paterne, pieqz tractādi, in aut. vt iudi. iuxta quoqz suprā. §. z p̄mū. ad hoc. e. ti. §. cogitatio. z qd plene scripsi. §. de superindicto. l. j. in p̄bo iudicio. Et hec opinio videt verior q̄uis ad dicta cōtraria diuerse solutiones per alios inducāt. Ampli' in dicta. l. si p te, videt dicere q etiā depositio minorū vsurarū p̄cessit ibi cū dicit apud iudicē datū. q verba effectū depositionis z consignationis inducūt, differt etiā oblatio q̄ sit in iudicio ab alia, vt ptz. ff. de pig. ac. si rē. §. fi. cū ibi not. ¶ Item ibi debeatur duplex pena s minorū vsurarū si in sortis solutione cessaret, z maiorū si nec minores vsure soluerent, pter qs petitio maiorū vsurarū q quodāmodo sunt pena pene, restringenda est nō pretudicialiter extēdēda. Hec maxime vera sunt in casu vbi qs debitor sortis z pene re aliter' possidet p qua p̄cij p̄missit exsoluere, nā tūc necessaria est oblatio debita, z solēnis depositio. §. de vsur. li. j. z. ff. eo. tit. cuictis. §. post traditā. Jtē deposita fuit ibi etiā sors, z ideo nō est mirū si impedit vsurarū cursus futurarū. Et sic ptz q depositio minorū vsurarū apud iudicē facta erat. Ad idē est. ff. de vsur debitor. Preterea videt q depositio sit necessaria. §. de vsu. si creditrici. ibi obsignata. depositū. q̄uis statim dicat obtulisti, §. obsignatiōe nō reperes. ar. ff. de pact. ītē qz. §. vlt. de ver. obl. titia. §. idē respondit. cū multis si. Jn legib' em nō debet esse verbū vacuū. xxviij. q. j. sic em. ver. ītē vbi ait. extra de maio. z obe. solite. ff. de vsur, si stipulat'. Et scripsi de hoc plenē. §. de execu. mu. eā legē. Nā z si est etiā in priuilegijs papalibus. z rescriptis nor. Archi. de rescrip. §. pter. in glo. vlti. li. vj. z hec potiꝰ sime locū habēt si pena debet ex causa trālactionis aquitana stipulatione valeare qz tūc peti poterit sors z pena. q. p̄sequere. vr. §. & ītā sac. vbi Et magis debita est pena ratione spōtanee p̄missiōis q̄ debeāt vsure. maxime ex cōtractu mutui. de quo. §. de summa trini. l. j. de vsur. autem. ad hec. Et si cum minus seu debilius debeant facili' earū exactiones impediant. Similiter nō obstat p nor. ff. de nego. gest. qui sine. ad fin. qz ibi perebant vsure, seu pena q̄ ibi equiparāt in glossa ex officio iudicis, vel cōdictiōe ex lege. q. patet ibi cū dicit vr est cōstitutū a diuis z c, secus si pena ex stipulatiōe peteret vr pre dictū est. z facit. ff. depo. lucius. j. in fi. z. §. de iudic. l. j. fm secundū ea sum. ff. de eo q cer. lo. centū. de actio. emp. luci', z de noua. alia. ¶ Alij dicūt aut debitor habuit copiā creditoris vr sibi offerret pecuniā z tūc oblatio sola sufficiat, vt dicris iurib', aut nō. z tūc sit necessaria etiā depositio, vt dicta. l. si a te. ad qs etiā facit. ff. de lege cō. si fundi'. in fi. z. l. fi. ibi. fuisse aut vēditrice z c. z de fideicō. li. si pater. §. hec aut. z de vsur. pecunie. z. l. cū quidā. §. si pupillo. z. l. cuictis. §. post tradita. z in auten. vt exac. instan. do. §. illud. Sed prima opinio tutior est p predictū. §. sed hodie cum ibi not. z de leg. con. l. fi. Nam et ad pignoraticiam actionē inducēdā necessaria est depositio z consignatio. §. de pig. creditor. z de cōpensa. in vicē. z hoc extra iudicū. Nam iudicio sufficit oblatio sola vr p̄dictum est, z sic est intelligenda glo. dicte. l. in vicē. Sic ad cōrmādū ius secūde obligationis in pigno re necessaria est vtraqz, §. qui port. in pig. ha. l. j. Sic et ad impedien dum pignorum distractionem. §. de distrac. pig. si prius. z de luit. pig. l. fi. pro quo etiam vide quod no. Jnno. extra vr lit. non contest. quoniam. in glo. vlti. ¶ Item libertas cuntis rebus fauorabilior est. ff. de reg. iur. libertas. z tamen pro ea consequenda necessaria est depositio z consignatio. §. de communi. ser. ma. l. j. §. finaurem socius. l. ij. in fi. ¶ Vel dic q aut is cui offeretur, potestatem habet recipiende solutionis vel pecunie ita q̄ soluto sibi facta pariat liberationem, aut non. Primo casu oblatio sola sufficiat. Sdo non, sed necessaria depositio cum obsignatione, vt probat. ff. man. q mutuā. §. fideiussor. z dicta. l. ait prtor. §. j. ibi adhibet debet curatores z c. ff. de mi. quod p̄dixi tuti' est p p. §. hodie. ¶ Et nota q Iz pena z vsura equiparent, vr dicta. l. q fine. non tū sunt idē. dī ei ibi in text. vice cuisdā pene z c. Non ei idē est id qs vice alicui' z statuit cū eo cuius vice statuit. ff. depo. qs nerua. Pro q etiā faciūt mīta generalia que scripsi. §. de castrēsia. l. j. ¶ Mora etiā q pena quentionalis exigi z retineri pt. §. loca. si de fūdo, Sz Jestē. §. de vsur. cuz allegas. z qd ibi no. Sz. j. illa loqtur in Jctu mutui in quo facili' p̄hibet vsura q̄ in aliis contractibus Jxta illud. Mutuum dantes, nihil inde sperātes. z illud, Qui pecuniā suam nō dedit ad vsuram, xiij, q. iij, si quis. z. c nullus

Vsura et pena equiparant in quibusdam non tamen idem.

nullus. Cōtra naturā q̄ppe est vt inanimatū pariat. dicit Aristo. j. politicorū. Et faciunt plura, pter q dānat vsura. no. p Jnn. ex de vsur. in rubri. z per Archi. eo. titu. c. lib. vj. in verbo. denotat.

¶ Jtē pone q creditor cui debet pecunia ex cōtractu, vt p̄missum est sub pena cōuentionali nō recusat pecuniam recipere sibi oblatā. sed differt forte vr querat amicos vel aduocatos, cum debitor nouā securitatem expeteret. vt cū ei' cōsiliū habeat, an debitor offerens z cōsignans sit tutus a pena? Credo q tunc creditor differendo non est in mora, nec oblatio ipsum liberat debitorē. ff. de solu. creditor. in princip. z de vsur. sciendū. z no. eo. tit. l. mora. in. ij. glo. ibi. sine causa distulit ꝛc. z vide. §. debi. ven. pig. impe. nō posl. j. cum cōcor. q̄uis glo. dicte. l. creditor. in solutione contrarij nimius se inuoluat. nā in. l. si soluturus. eo. ti. creditor accipere noluit. Jn. l. q. ꝛ. recusauit expresse. Jn ipsa. l. creditor soluz accipere distulit. z ideo nō sunt cōtra. ¶ Cū p querendis amicorū z aduocatorū cōsilijs non est denegāda dilatio, timmo dāda. ff. ex qui. cau. ma. ab hostibus. §. fi. z. l. sequē. Sic z ad p̄parādā accusationē z litē, vt melius accusator. actoꝛve instruct' i cā. pcedat. ff. q. vij. pleriqz boni viri. Ad idē facit. ff. & app. recī. l. j. de fal. falsi. pena. de fur. q tabulas. z. l. quidam tabularū. z de intero. ac. de erare. in fi. z qs not. ff. de vi z vi ar. l. iij. §. cū igitur. in fi. vlt. glo. de eden. argentari'. §. fi. z. §. de admini. tu. l. fi. in prin. z. §. personis. ¶ Cū ergo creditor nō recusans, sed differens recipere sibi de bitū oblatū nō pdat ius suum. licet post oblationē pecunia deposita fuerit z deperdita quin possit aduersus debitorē ad debitū experiri, vt dicta. l. creditor. Manifeste sequitur q debitor nō euitabit eo casu penā ad quā se voluntarie obligauit, q̄uis creditor differēte solutionē recipere pecunia depositerit. cū hec duo equipolleant. sc̄z q post oblationē z depositionē impediat cursus vsurarū z liberet debitor per interitū rei debite. §. de vsur. acceptā. ff. de solu. qui decē. in pun. ¶ Debet itaqz post laptum termini offerre pecuniā, illamqz deponere simul. z cōsignare. nam vltima mora nocet. ff. de pericu. z cō. rei ven. illud. cū cōcor. Durat aut mora prioris termini quo re

Oblatio debiti q̄ tur per deber fieri.

nebatur debitor? pecuniā soluere, si debitorē ipsa depositio facta nō liberat creditorē non recusante? sed differente pecuniā recipere que offertur, vr p̄dictū est. Addoza em semel contracta perpetuo durat. ff. de leg. ij. ritia. seyo. §. vsuras. ¶ Nec ob. j. de ero. mili. an. l. nulli. quia ibi debebatur annona ex tributo, et milites quibus exhibenda erat ex malitia repudiauerunt oblatam, vt charistia exinde succedente pcia postularēt, q in pneudicū tā rei publice q̄ priuatim poterat re dundare. vide q scripsi ibi in fin. ¶ Sciendū est aūt q offerri nō potest nisi id q est in presentia. ff. de solu. q decē. §. idē rūdit. in fi. §. et q est paratū vr deb'. ff. de statu li. si peculiū. §. cū seruo'. Sicut z illud dicit assignari qs tradit. ff. de cōtrahē. em. q officij. in fi. z nau. cau. l. ij. al. j. §. fi. Assignatio enīz p traditione accipit vt ibidē. ff. de pecu. z cō. rei ven. eū qui. z ibi no. in fin. z de lega. iij. fi qd earū. ad fi. z. l. seq. §. j. Jtē offerri nō potest nisi presenti. ff. de leg. cō. si fundus. in fi. possest aut offerri etiā res immobilis. plusqz est aliquē offerre q̄ dicere se paratus exsoluere. in aut. vt exactio. instā. dot. §. illud. Sed contra est ad premissa qs not. dicto. §. illud. coll. vij. in gl. j. cozā testibus ꝛc. Sed p primo est. ff. de statu li. l. iij. §. si quis sic. z. §. stichus. ad hoc vide q legit z notat. ff. de cōdi. fur. l. pul. ¶ Ubi aūt z ūter sunt faciende hmōi depositiones z consignatiōes, collige. §. de vsur. accep tā. z. j. de agrico. z censi. litib', post prin. z ex eo q ibi scripsi in no. similē. j. de ol agro deser. ꝛc. ¶ De mora z ei' effectib' in communi z specialibus casibus plene tractaf in dicta. l. mora. de vsur, in secū da glo. z per Bostien. in summa de vsu. §. de quibus causis sub. §. ex mora extra de loca. pter. ¶ Utrum interesse post moram sit in obligatiōe ita q in libello peti possit iure actionis, an solū deducat in cōdemnationem per iudicis officium? Et an interesse quod debet pro pter moꝛā debitoris sit vnicum interesse tm, vel an tripler s̄cz singulare, commune, z cōuentum. Jtē an extimatione rei sit interesse vel an extimatio damni vel lucri. plene examinat Dy. de regu. iur. mora. lib. vj. (Emolumentis) lucris, commodis (Et qui) ver. (Ponderis) Dicit pondus q libraie pendeat in statera fm Pap. Sz hic pont' pondus p ea specie q̄ p̄stat ad pōdus. et est modus loquendi. (Rationibus) vide. §. de iur. fis. l. j. (Vigorem) Vigor est fortitudo, firmitas, a vigeo. (Inferre) soluere, in fiscū ferre (Qui), p. alias §. (Interest). Vide. §. titu. j. generali. (Violauerint) corruperint vim fecerint. (Sarciet). sarcit, emādat, reintegrat. iūgit. fm Pap. Nlus ergo punit de linquēs susceptor q̄ p̄ses neligens. Sed oppo nitur an susceptor nō per se a collatoribus sed per medium accipere debet ab ipsis, quare ergo punitur z offerens liberatur si obtulit ei cui non debet? Responde licet non debeat exigere, oblatam tamen debet accipere. ff. de lega. iij. fideicommissa. §. si res. Vel dicit q hic ponitur susceptor p apparitore seu tributorum exactore per predem ordinato seu deputato, vt. §. dictum est quod ex eo apparet, qz ponitur pēs qui eius negligentia non correxit. z ita videtur quod erat exactor officialis a p̄side ordinatus. nam alias satis obstaret. §. de exacto. tri. missi. Vel dic q in hac. l. loquitur de tributis speciebus, vt et. §. eo, modios, ibi. de tributis pecuniarū, z fm hoc q sunt premissa ad euidentiam non expediunt. ¶ Post glo. ad hoc infra, ꝛc. adde vbi probatur q expedri debet in scriptis.

¶ Imperator Ua. Lex. ij.

Iurta iuueteratas leges noiatores susceptorum et corū qui ad preposituram hoꝛreorū z pagorum creant obnoxij teneantur si minus idonei sint q ab eisdem fuerint nominati. Nec quicqz ex corū substantia (celebrata per interpositam personam emptione) mercentur.

Iurta. ¶ Casus. Qui eligit siue nominat susceptores z prepositos hoꝛreorum publicorū z pagorū, teneatur pro eis si nō idonei inueniantur, de quorū susceptorū z ppositorum bonis nullus etiam p interpositā pſonam emere pōt. (Jurta. i. circa, vel prope. Jnueteratas) Alde vetustas, z antiquas (Nominatores). i. procuratores cesaris fm quosdam. ad quod. §. de iure fis. le. super. z facit. j. de pericu. no per totū. (Horreorum vr. §. de condi. in pu. hoꝛ. l. j. (Pagorum) Pagi dicuntur ville, vel ample possessiones ab edificijs z fontibus circa quos cōsueuerūt ipse velle cōstrui fm Pap. (Idonei) indeficientes accepti. Et ex hoc pōt colligi q idone' accipitur quo ad pſonā z facultates. de hoc scripsi. §. de conueni. fis. debi. l. ij. cū cōcor. in verbo facultas. (Nec qſq) ver. alias est nec quicqz. z. j. mercet', z facit. j. de eroga. mili. an. opinatores. (Substantia). i. bonis. (Interpositam) Nota q qui directo peruenire nō potest ad aliquid, nec p medium, vt hic. z. j. de coarta. li. z in aut. vr. s cetero cōmuta. ecclesia. re. §. de cetero. z vr hij q ob. §. qd vero si qs de ali. z emphi. §. œconomos. z. §. de contract. iu. l. j. in fin. ff. de contraben. emp. nō licet de iur. fiſ. anfertur. xij. q. ij. quisquis. in fi. dic vr no. ff. de admi. re. ad. ci. pti. le. ij. z per Dy. de regu. quod alieni. et c. seq. Jtē quod directo potest z per medium sufficit venire. ff. de in rē ver. l. ij. §. fine pecunialiter. q̄ nō refert directo q̄ fiat an per mediū vt ibi notā. z. ff. de colla. bono. dedit.

¶ Idē Auguſt. Lex. iij.

Usceptores noui nō modo p̄sentis anni debita: ꝛc ruz ctiā spcies quas ex reliquis inferunt quia noue sunt accrescentes suscipiant.

Susceptores. ¶ Casus. Noui susceptores nō solū debita ei? anni q̄ susceperūt officiū, sed ēt reliq. i. residua p̄teritorū exigere debēt. (Nouę noue) als nouis. s. ſpēbus. vl dic. s. debitis. vl dic. s. susceptorib'. vl dic. q. i. q̄si. vl dic noue. i. nouit. Vel dic nonouis. s. debitis anni. p̄fidis. ar. ff. quod vi aut clam. l. fi. in fi. j. rūli.

¶ Quot modis aliqd dicit nouū scripsi. §. de cōdi. i pu. hoꝛ. l. j. in pn.

¶ Et no. ex hac. l. ar. expressum ꝛ iustitiarios p teneāt exigere residua collectarū, q̄uis aliud spāle mandatū eis. p̄terea factū nō fuerit p curiā regis. ¶ Post secūdā glo. adde vr. ff. & regu. iur. l. potest reliquorū. z. l. ceterorum. ¶ Post vltimam gloss. adde vel dici. s. dic te species quas. ꝛc.

¶ Idem Aug. Lex. iiij.

Neminē susceptionis munere functū ad id munus astringi: nisi se prius vinculo solicitudinis superioris absoluerit. Nā neqz eos q placuerint grauare iustitia est: neque eos q displicuerint tenere prudentis est. Integro igit singuli anniuersario anno trāsacto cogant exponere: quibus titulis suscepta dispersa sint: vt facilius si quis i furto fuerit deprehensus: recentem queat reintegrare iacturam. Non ꝑpetui aūt exactores teneantur incontinuata verandorū ꝑuincia lium: potest ate velut cōcussionū dnātiōe sed p̄nos singulos iudiciaria sedulitate mutēt. Nisi aut cōsuetudo ciuitatis: aut auctoritas ordinis eos p bienniū esse cōpellat.

Eminem. ¶ Casus. Susceptor ex quo intra tps sibi statutū officio functus est non dz iterum ad idē munus astringi. nā si bene egit non est iniustitie ipsum ad gerendū vlterius cogi. Si aute male, non est prudentie ipsum ad rotale officium iterato ad mittere. Igitur anno finito susceptor de officio per eū gesto ponat debitam rationem, vt sic facilius cognito forte quod male gessit ad satisfactionem damni illati recenter cogniti possit vigeri. Tales autem susceptores vel exactores non debent esse perpetui: sed annis singulis renouari, nisi consuetudo ciuitatis vel auctoritas ordinis decurionum hoc statuat (Funetum). i. vsum (Astringi) subaudi precipimus. (Nisi) ver. (Superioris prioris. (Istam). ver. et lege, put ſra iacet. z puncta post verbum est. z hec est vera lectura z intellectus, vt ptz. supra. de decur. quis tam inuecunt. (Exonare) sile. §. de decur. quis tam. (Iustitie) alias iustitia. ¶ Cū scientia totꝰ vtriusqz iuris quamuis particulariter vertatur circa iustitie noticiā, eo quod ius est obiectū iustitie fz Tullio. v. ethicorum. Et a iustitia

Universidad de Deusto
Biblioteca

appellatꝰ est ius.ff.de iusti.z iur.l.i.in princip.z iusticie executiuus. nor,insti.co.tiu.in princi. ¶ Nō est incongruus hic de tam excellēti z saluberrima virtute quedam memorari. ¶ Est itaq; iustitia habit⁹ Justitie multiplex descriptio

fm quē aliqs dicit esse operatiu⁹ fm electionē iusti,vt dicit Aristoteles ibidē.Tullius aut.ū.rhetorice.dicit ꝙ iustitia est animi habitus cōmuni vtilitate seruata,suā cuiq; tribuens dignitatem,etiusmi tiū est a natura profectum.Deinde quedā in consuetudinē,ex vtilitatis ratione deuenerūt,postea res z a natura prefectas,z a consuetudine,pbatas legū mod⁹,z religio sanxit.Anselm⁹ vero dicit,z Augustinus,vt recitat Archy.ꝙ iustitia est rectitudo voluntatis per se seruata adde,qđ nor.insti.de iusti.z iur.in princi.Hec est omniū perfectissima virtus ꝙ iuranobis oibus distribuit.Etem vnaquaq; alia tū virtutū nisi subsequatur hec,nihil fiet.Ita neq; fortitudinē q̄ non est cū iustitia laudabilē⁹,z ñ quis ab ea iustitiā subtrahit delictorū nō quorūdam honorū fiet occasio.in aut.vt omnes obe.iudi.pui.in pri.Hec est virtutū preclarissima,z neq; hesperus neq; Lucifer ita admirabilis.In iustitia quidē simulomnis virt⁹ est,z perfecta magime virtus qm perfecte virtutis vsus est fm Aristot.v.ethicomm.z Sap.viii.c.dicit.Sobrietatē z prudentiā docet,z iustitiam z virtutē ḡbus vtilius nihil in vita hoibus. ¶ Sapiētia quidē sine iustitia non potest haberi. Ecclesia.c.j. Fili concupiscens sapientiā cōserua iustitiā,z deus prebebit eā tibi. ¶ Secūm nossutem diffinitur iustitia.ff.de iusti.z iur.l.iustitia. quā diffinitionē cōmendat Thomas de aquino.scōa scē.q.lviii.arti. j. Hoc salno ꝙ dicta diffinitio ponit habitū pro actu.Reducit autē ad perfectam diffinitionem iustitie,hoc modo. Justitia est habitus fm quem aliquis constans z perpetua voluntate ius suum vnicuique tribuit.z quasi eandem diffinitionem esse dicit cum predicta diffinitione Aristotelis. ¶ Dicitur Justitie diuisio, autem iustitia aliꝙ generalis , alia particularis. Generalis dicitur prout actus omniū virtutū possunt ad iustitiam pertinere. Et quia ordinat hominē ad bonū cōmune, hec eadē dicitur legalis iustitia, qz concordat homini per eā legi ordinanti actus oim virtutum in bonum cōmune. Particularis est ꝙ ordinat hoiem circa ea que sunt ad alterum,vel ad singularē personam. ¶ Et similiter iniustitia opposita vere iustitie est generalis z particularis. Justitia vera ꝙuis omnes virtutes simul amplectat,ꝓ due sunt principales que ab ea diuelli z separari nō possunt prās z equitas. Justitia quidem (sicut Pietas z per est,nisi qui iniuria indiget,nemo diues , nisi virtutibus plenus est dicit Lactantius lib.de vera iustitia,Hanc itaq; iustitiam fructari non tus diuinus est sepius recenseri.xxxv.q.ii.c.vlti,in fin.. Ea nāq; res possunt, mota qđ aliud sunt regna ꝙ latrocinia:dicit Augusti.iiii.de ciuitate dei.z ideo dicit Aristoteles ad Alexādrū. Justitia regnātis vtilior; est subiectis ꝙ fertilitas tēporis. Opus quidē iustitie par z cultus iustitie silentium z securitas.Esaie.xxxii. Tanta enim est vis iustitie vt nec illi qui maleficio z scelere pascuntur sine villa eis⁹ parricida viuere possint.ñā z princeps latronū nisi equaliter predā dispartiat aut interficietur a sociis,aut relinquetur dicit Tullius.j.de offi. Hāc virtutē colere,ac vnicuiq; suā iura seruare summū bonū est,cū Justitia etiā inter latrones est necessaria, q ñ,cū deuotissimam,naz iniriū vie bone est facere iustitiā z accepta apud deū magis ꝙ immolare hostias,dicit Prouer.xvi.Et iustitia firmat solū ibidē. Juste igitur iustitia regina virtutum est, ñā z prudentia licet princeps virtutū ab aliis appelletur sine iustitia nihil valet,iustitia vero sine prudentia multum poterit fm Tulli.ñ.de offi,cū ñ enim iustitia cingulū lumboꝝ Christi.Esa.xi.Quemmodo est figura dei,vñ Chrysostom⁹ super Matthēū,qui omnē iustitiā facit z rogitat mente sua deū videt. quū iustitia figura dei est, deus em̄ iustitia est,ergo fm ꝙ quis eripuit se a malis z fecerit bona fm. hoc deus videt, aut parū,aut amplius,at interdū, aut semper fm possibilitatem humanam,Unde Prouer.iiii.iustorum semita quasi lux splendēs procedit z crescit vsq; ad perfectum diem via impiorū tenebrosa, nesciunt vbi corruāt. Justitie aut partes plurime sunt quas vide,ñ,de metropoli ber.l.i,in verbo virtutibus, Justitia quoq; dicit q̄ñ juris ticatus.nec potest cum homine scelerato habere cōsortium,extra de verb.sign.for⁹ , Omnis enim qui non est iustus nō est ex deo,i. Jo.c.iii.Unde quod not. Archy.xxiii.q.vi.c.i.nec potest esse vbi ūdes z charitas desunt.xxiii.q.j.vbi vide etiā quod ibi⁹ no. Archy.Item iustitia est patriaz z socios defendere,xxiii.q.iii.for titudo,Item inopiam equanimitate tolerare;z in abundantia temperantiā habere,xlvi.di.quod dicit. Justitie aūt actus est iudiciū. iu dicis em̄ est inquantus proprie talis actus est iudicare: dicit em̄ iudex quasi ius dicēs dicto.c.forus,ius vero est obiectū iustitie vt pre dictū est,vnde q facit iustitiā iustus est,sicut z ille.s,deus iustus est.j. Jo.c.iii.z rursus in.c.j,omnis q facit iustitiaz ex Christo natus est, Igitur iudiciū fm ppriā significationē nois dicit denūciationem iuris siue iustitie vel eius diffinitionez. Hū aūt denūciare vel deter minare aliqd in ogib⁹ iuris est ex habitu ipi⁹ iuris,ergo iudiciū qđ importat recta denūciationē iuris siue iustitie pprie ad iustitiam pertinet. ¶ In hoc actu attendēda est vera iuritia q̄ miseris cōpatit,zlv, qui, vera iuritia,vt;z nō odio,sed bono zelo exerceat.xxiii.q.iii.ex

differētie,timmo vera iustitia,ex ope nō cōsummatur.nisi etiā voluntas affuerit.xxii.q.v. sicut em̄.z semp iuritia est cū misericordia.i.dementia cōperāda.xlv.di.disciplina,ita quidē vt pretextu mie qđ iniustū est non iudicemus.dicit Hieronymus ad sabinam de quo dic vt plene scripsi.j.de desorto.l.j,in verbo distulerit.Itē z dz esse quis nimium rigidus,qz nimiū iustus perit in iustitia sua. Ecclesia.c.vii. vbi Hieronym⁹.Si quē rigidū z crucē ad oim fratrū peccata cōspexeris,vr nec in sermonē peccanti,nec propter naturalem interdum pigritiam morāti det veniā,hunc scito plus iustū esse q̄ iustū est.z intra.in humana iustitia est fragilitati hominum non ignoscens Et facit illud Tullij primo de offi. Existūt sepe iniurie calumnia q̄dam z nimis callida,sed malitiosa iuris interpretatione,ex quo illudium mū ius summa iniuria factū est.iam tritū sermone proverbium.Ad hoc vide q̄ scrip.j. de cōmeatu.l.j.vltra medū note magne. Item attendendum est vt precio non vendatur.xi. qō. iii. non licet , extra de purg. ca.c. vlti.z pollicratus lib.vi.c.xxxiii. Justitia regina virtutū est z erubescit quouis precio pmutari.Si gratiosa futura est,sit gratuita,nequaq̄ prostituat ad precū q̄ corrūpi nō potest. Integra est z semper incorrupta q̄uis frequentius vt hodie maxime nūmis, Justitia vendens ępm̄vide auro violetur.xi.q.iii.paup.z.j.q.iii.vendētes. ¶ Tales aut Christus decur. Christus em̄ sapientia est , iustitia, veritas, sanctitas,fortitudo.negatur per infipientiam sapientia per iniquitatem iustitia,p mendacium veritas.per turpitudinē sanctitas,per imbecillitatem animi fortitudo.xi.qō.iii.existimant.Qui vero iustitiam sectatur non moritur.Pro.xii. In semita iustitie vita,iter aut deorum ducit ad mortē.z Sap.viii. Justū deducit dominꝰ per vias rectas,z dedit illi scientiā sanctorū. ¶ Itē attendendū est vr in eis exhibitioe seu reditioe silentiū obseruet. Nā cultū suū iustitia pdit qū silētia iudiciꝰ obstrepētiū turba cōfundit dicēte dño p apphetā. Erit cultus iustitie silētiū.v.q.iii.in loco. Itē vrin ea pleq̄da nullus agat negligēter.ex de verb.sig.dilecto ad fi. ¶ Unde etiā alia pla in eius obseruatioe diligēter attēdi,ó hic nō inserunt gratia brevitatis,sed ex singulis, eis⁹ partibus z vitijs sibi oppositis clare possunt assumi. ¶ An autem dānādi verā iustitia hab ere possint,habes ꝺ pe.ubi.di.Ş,itez fm iustitiam.Quādo liceat iudici a iure scripto recedere equitatem putavisum fuerit sibi sequi.ne.Inno.extra de consti.c.j. De iustitia naturali z positiua,z an z qñ propter scādalum a iustitia recedat habes extra de transac.c.fi.z fm Inno.de renun.c.nisi.Quid si in causa mea iuste litigo an liceat mihi dolo z fraudibus vti,z fallas allegatioēs inducere?dic vt not.Archy.xxiii.q.vi.Dominus. ¶ Scieduz est etiā q̄ iustitia hz vitiū sibi oppositū videlz iniustitia que est acquisitio mortis.Sap.j.Et describitur mentis habitus q̄ a regione morū exterminat equitatē.vt ait Pol.lib.iii.c.vlti.Huius partes sunt plurime.vt scripsi.ꝺ de bo.vacan.l.fi.in verbo vitiū. omnia ramen pūt ad vnius precepti violationem reduci , videlicet qđ tibi fieri nō vis,alijs nō feceris.z econtra qđ tibi vis fieri,alijs feceris.nihil autez tam inimicum ciuitatibus est q̄ iniustitia, z omnino nisi magna iustitia gerant stare posse rempublicam dicit Aug.ñ.de ci. dei.c.xxi.fm hāc iudicātes vera iustitia penis vindicar.ñā z patrū iniustitia sobolē sequitur.in aut.vt omnes obe.iudi.puin.post prin. Et propter iniurias z iniustitias contumelias z diuersos dolos regnū trāsferr de gente in gētē. Ecclesia.x.Matthei,c.xxi.Et qđ plura hodie renouatū efficaciter cernimus illud iustitiam iueni⁹ pluriā ingressam nec causis iniustitiaz hoc nō olim,sed ex quibusdam tpibus violēter accessisse:z oēs nostros subiectos ad inopia cōtulisse,vt ad nouissimā ipsi venisse penuria fluctuarent.in aut.vt iud.finquoquo suffra.post prin. ¶ Ultimo nota,ꝙ hec duo pronoia meū z Deum z suū,nō ex iustitia,sed ex iniquitate mortaliū processerūt,ēh.q.j.c.ū. mortaliū ex ꝙ exponit glo.i.p cōsuetudinē iurisgentiū equitati cōtrariā naturali (Prudentis) alis prudētie.z supple eit.Un philosophus.ñ.politic.ar iniquitate guit Socratē q inuerat imaginat⁹ ponēdos foze ppetuos decens. processerūt. Socrates semper facit foldem pncipes q̄ est seditionis causa apud nulla dignitatē possidētes.Ubi ēres enim se nulla dignitatē obtinere si cōtingat eos esse viriles z animosos seditiones monēr vt hoc etiā patet in Catilina quē ex causa multi sunt imitati. Ad idem est illud Cassio.vii.variarū.Prudeter omnimodis inspexit antiquitas prouinciaꝝ dignitates annua successione raparari,vt nec diutina potestate vn⁹ insolescerez multoꝝ affect⁹ gaudia reprīet. Sufficit em̄ vnicuiq; discessisse laudatū,qz dū ips ptātis plizū queriē, culparū opprobria nō murāt,nio em̄ dz fieri officialium gubernatio infinita in aut.de defen.ci.ad fi.Ubi vir⁹ Liuius.iiii.ab vbe cōdita Libertati ppli romani z iuleti,maxime aūt eius custodiā esse fi magnampia diuturna nō sunt,z tpis mod⁹ imponit gb⁹ iuris imponi nō pōt. Jō dicit Egesippus de bello iudaico li.v. Annuis vicibus romani mutantur,quo fit ne insolens diu maneat z moderatio z cito succedat. Que enim lex melior vtilioraz etiam reipublice sepi⁹ flagitatꝝ quam ne pretorie prouincie plusquam annum.neue plus ꝙ biennium consulares obtinerent? Dicit Tullius in philippica. j. Et ideo vocantur hodie capitanei quia per annum capiunt administrationes

Justitia scripta.

ministrationes eorū. Ar.tū cōtra.ff.si cer.pe. presidis. Et q̄ graue est ineptos hoim obsequijs sociari.xix.q.iij.moalterijs. Et omnibus cuiusliber officij satis onerosa est nouitas fm Greg. in reg.lib.iii.c. lxxiii. Et quia melius est vt commissum officiū sub vmbra magistratus veteris gubernetur q̄ si alteri noue,incognite q̄ persone gubernandū in discrimine cōmittat,extra de renun.c.j. Proficiendiq; sunt illi quos conuersatio notos reddit.extra de preben. in latera nensi.in fi.non alieni extra de postu.pre.bone.ij.ad fi.cum cōcor. ibi no.in verbo alienū.neq; em̄ parcit pp⁹ regnum breue,not.xvi.q.j. c.hinc est etiā. Itē q:is qui semel cognitus est nō dz ob hoc solum q̄ probatus est improbari.ff.de aff.l.penul.z facit.j.de consul.l.j. z de pumi.l.j.z.ff.de vac.mu.pretor.ff.vlti.Sed hoc verum intelligē cum alij nō inueniuntur idonei,nā tūc nedū admittunt,sed etiam compellentur ad idē qui antea gesserunt officiū. Et licet eo casu cogendi veniāt,repellēdi tamē precipites sunt cū per ambitionē ad illud gerendum iterū aspirere conantur.e.ti.de assel.nemo. Si aūt reperiunt idonei,habet locū qđ primo dictū est ꝙ quo est. ff. de offi. proconsul.meminisse,de offi.presi.fi fere.z de iurisd.om.iu.cū qui.ff. j. Prelatura vero dz esse ppetua,nō ad tēpus,lv.di.precepta.z nor. extra de fil.presby.veniens. (Integro)ꝺ.z dic,i.incolumi,pleno vt patet infra debi.ci.le.ij.in princi.De hoc etiam plenius infra de prozi.sacro.scri.l.hac lege.in princ. (Annuersario)aliter accipitur hoc verbum,ñ.de colla.doñ.l.j. (Exponere)Per appochas.vr.j. e.frumenta vel quarernos.vr.j. de erog.mili.anno.excellentia. (Dispersērint)erogauerint,soluerint,non ramen more beati Laurentij,(Ut facilius)ver.(Deprehēsus)quod est compto rōnis.z vide.ñ.de pe ti.bo.sub.l.j.(Recentem)Facit.xxiii.q.vi.c.j.nō afferamus.ff.ꝺ pñ. si diurino, de carba.edic.le.ij.Ş.fi mater in fi.de pupille. cre. si credidit ores.Ş.plane.de secund.tabul.qui ex liberis.Ş.penulti. j. de vulti. olo.l.fi.de prepo.fac.cu.l.j.in fi.de debi.ci.l.ij.xxiii.qōne.v.pena illorum.z de confec.di.iiij.a puulo.z.c.placuit vr quicunq;.Et dic,ꝙ recens ppne dicit q̄ paulo aī venit pura heri fm Pap. nonū aūt fit fm eundē. ¶ Itē facit hec litera ad questionē. Si mulier vider virū inchoante male vti substantia sua z nō prouider sibi ad dotem. vr.ñ.de iur.dot.vbi.An possit lapsu tpis hoc postulare.Videtur autem ꝙ nō,ar.huius litere z dicti.Ş.plane.z iurium prealiegatorum. Ad idē facit in aut.de equali.do.Ş.illud.ver.si quidem ibi.mos vi ro inchoante.Ad idē,ñ.de spō.l.fi.Ş.his.quoq;.z.ff.ex qui.cau.ma. lab postibus,Ş,sed quod simplr.z.l.se.ad mac.l.si filius.ij.z qñ ap. fit.l.fi.(Jactura)i.damnū.z pōt improprie.(Nō ppetui).Ş.z facit.ff.de oni.iur.l.ij.Ş.z cum placuisset.z.j.de exac.siue.in fi. (Exactores)Secus in epo qui nō decet habere temporale.vij.qō.j.Quis (Teneantur)i.sint (Cōtinua)als cōtinuata.(Velut).i.sicut (Nominatione)Ptz ex hoc verbo ꝙ dānatio ad tyrānicam potestatem refertur.Ad idē.xciij.di.c.vltimo.xcv.dist.esto.z.q.iij.qz cognouit

Augustꝰ celar dñs appellari nolebat.

¶ Idem. Lex.vi.

Erumēta q̄ de horreis inferunt:pro illationis modo illico appocharū cautionibus annotent ¶ Non autem oportet in horreis fiscalibus nisi fiscalia frumenta constitui.

Erumenta. ¶ Suscepto: frumenti exhibēdi de horreis publicis illico postq̄ recepit.in de apocham facere debet. In horreis aūt fiscalibus non debēt frumēta priuatoꝝ inferri. (Frumēta)vide,ñ.de cōdit.in pu.hor.l.j. (Inferunt)als efferunt.i. expendunt vt not.j.de fru.vi.cōtā.in rubrica.z hec verba litera,propter prepositionē de supra posita.Et tūc pone casum q̄ prepositi publicorū horreoꝝ si aliquā frumēti quantitatē militibus seu illatoribus assignet,illico de hoc debet sibi fieri apodixa(Illationis).i.assignatiōis vel solutionis.(Illico)id est eodē die.vr hac.l.iunta.l. penult.j.de colla.fun.pa.Ast.i.intra triduū.ñ.de indic. l. Ellias ꝓ ipso instanti.i.sine dilatione accipit.j.de specta.si qua.(Apocharū)per quas cōstabit quibus titulis suscepta frumenta dispersa sunt,ñ.e.ne mine.ij.ri.vel.certū fiat ꝛc.j.de fru.vi.cōstā.l.ij.(Non aut)ñ.(Fiscalibus).i.publicis.(Constitui).i.inferri.Post primam glo.Adde vt.j.de eroga.mili.anno.l.ficut.

¶ Imperator Iouē. Lex.vij.

Ju minime pene ipsos suscepto:es maneat facta collatio.Sed statim qđcunq; a prouincia ib⁹ fuerit exolutū:sacris thesauris inferatur.

Ju,alias.l.est minime. ¶ Et dicēdum q̄ suscepto:es p cep tā pecuniam a prouincialibus que quidē ad mittendū sufficiat,non din penes se,id est apud se retinere, sed statim ad thesauros mittere debēt.(Diu).i.statim,de hoc ꝙ vide infra.de deserto.l.j.(Sed)verbi.(Statim)simile,ñ.de cano.lar.ti.l.j.z dic,i. sine villa dilatione,Alias.i.ꝙ citi⁹ cōmode potent.de elec.ꝙ fit.libr. vj.Als infra.xxx.dies.ff.de turo.z curato.ca.ab his.l.fi.iuncta. l. ij. Ellias cum temperamento temporis.ff.de solu.quod magis intelligendum percipi,quam locutione exprimi possit.eo.tit.tali. Ellias intra. x.dies.ff.de consti.pec . promissor.alias.i.sine temporis interuallo. ff.de lega.ij.cum quidam.ij.ante finem. Vel dic.id est arbitrio iudicis.ff.de iure.delibe.le.j.in fin. qui ex bono z equo in hoc arbitrabitur.ff.de lega.j.si domus.Ş.in pecunia. (Quodcunq;) Sufficiens vt not.ñ.in rubrica. (Inferatur)per delatores. ff.de munc.z hono.l. fin.in princip. ¶ Et nota hanc.l.contra . Ꝑ.de benusio quidam erat erarius curie vicarie regni tempore quo iustitie vigor in rebus humanis agebat,ex multimodis mercibus clanculo commercium exercebat.ad idem,j.de nauicula.l.ij.

Statiz varijs modis accipitur.

¶ Imperator Vale. Lex.viij.

Exactores vel susceptores in celeberrimo certe curie consensu et iudicio omnium subactorū restificatione firmentur. Prouinciarumq; rectoribus eoꝝ nomina qui ad publicum munus officij editi atq; obligati fuerint innotescāt Et animaduertat quicunq; nominauerint ad discrimen suum vniuersa que illi gesserint redundare.

Exactores. ¶ Susceptorum vel exactorum electio fieri debet in curia solenniter decurionibus vel senatorib⁹ cōuocatis.z in scriptis.i. cum decreto . Qui quidem cum talibus decretis mitti debent ad prouincie presides . Et quicunque tales elegerit,in eoꝝ defectum obligatus est ad totum . ad quod ipsi ex mala administratione tenētur. (Celebertimo) festiuo,z solenni. (Judicio)vide,ñ.de.peti.bo.sub.l.j. ¶ Et nota.hoc contra officiales magistratus z alios perperam eligentes.nam ex eoꝝ electione iudicare dicuntur,vt etiam patet.lxi.distinct.miramur. (Rectorū) Patet hic ꝙ ordo decurionum dicitur habere acta. et facit pro eo quod scripsi.de decurio.duumuirum.super primam glossam. (Prouinciarum).ver.(Rectoribus) alias confirmatoribus eorum vt not.j.de pericu.not.in rubrica. (Munus) als onus. (Innoresceant) in noritiam veniant presceptum publicum.quod dicitur decretum electionis.de quo vide.ñ.de lega.l.fi . quod forte conficiet ille qui est notarius actorum curie decurionum . Et tunc facit pro statuto nostre ciuitatis ꝙ notarij actorum debent conficere instrumenta sindicatuum(Et animaduertant)ver.alias.Ş.et exponе.i. prouideant.Ellias animaduertere est vlcisci per sententiam . supra de testi,nullum.in fi.(Discrimen)id est damnum , periculum , vel pena, supra.vbi cause fil.si quis.z de fid.instru.l.ij. z hoc si tales susceptores inuenti fuerint non soluendo.ñ.eod.l.ij. Et sic est in duobus magistratibus,quorum minor eligit:maior aūt confirmat, quia eligens solū tenetur.iusti.de satisda.tu.in fi.Et facit ad.l.ff.nau.can.l.j. Ş.qui sunt.z.l.vltima.z depo.l.j.Ş.idem pomponius.in autenti. de iudi.Ş.nullo.ver.z vel si quis.z extra de offi.Archi , ca.que.Ş.j.q.j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

hi quoscunq. Et vide quod not. Inno. extra de eta. & quali. ex rõe. Eps mo. et Archid. extiũ. dist. quanto. in verbo gnaros. & in ver. conati. Et taliter pec ex hoc not. ar. expressum q eps scienter indignum ordinans peccet cat q̃ sci moztaliter. de quo satis not. Archid. j. q. j. si qui. presumiturquoque enter indi malus prelatus qui malũ pmouet ad sacerdotiũ. lxxj. di. talis. in fi. gnum ordinar. Detrahitur em ex hoc sacrificio dei. l. de his vero. & indigne promo toseinde decipitur. lxj. dist. quid. pderit in fi. Et ideo facilius dig nitatẽ suã talium ordinator amittit q̃ obtinear ordinatus, qz in om nibus qõ irreprehensibile est defendit ecclesia. vt ibi. & in. & sequen. ¶ Hec attendite plurimi officiũm electores q nec iustitie zelo pro mori nec eligendorum virtutes vitã vel merita comparantes, quod caro & sanguis vobis reuelat exagitis, cõtra vos est quod dicit Leo papa. Sicut fructum boni opis sibi cõparat q rectum tenet in pontificis electione, ita grauis se afficit damno, qui ad sue dignitatis aptcem sublimat indignum. lxj. dist. miramur. Et quamquam idẽ sanctissimus hoc deuote statuerit, princeps tñ apostolorum post deuotissima s orationes & austera ieiunia opuscula plura, que idem doctor eximius de scientia diuina prescripserat miraculose correxerit, venian sibi omnium pecatorum obtinuit preter culpam quam in manuum impositione. i. episcoum ordinatione commiserat. De quib⁹ ipse Christus sibi indaginem reseruauit. vt in eius legenda hec clarius referuntur. Facilius em dignitatem suam talium ordinator amittit, quam ipsam obtineat ordinatus. vt predictum est. (Gesserit) Que differentia sit iter gerere, agere, seu facere & contrahere, vide ff. de verb. sig. labeo. & l. licet. & quod no. in eis.

¶ Idem. Lex. ix.

Modios eneos vel lapideos cũ sextariis atq̃ põderib⁹ permãtiones; singulasq̃ ciuitates iussim⁹ collocari; vt vnusquisq̃ tributari⁹ (sub oculis cõstitutis rerũ omniũ modijs) sciat qd debeat suscep toribus dare. Ita vt si quis susceptoz conditozũ modiozũ sextariozũ vel ponderũ nozmã putauerit excedendã; penã se sciat cõpetentẽ esse subiturũ. Et submotis q̃ contra vtilitatẽ populozũ omniũ bacten⁹ gesta sunt; frumenti quinquagesimas hordei quadragesimas: vini & lardi vicesimas susceptoribus dari precipimus. ¶ Humanitatis autẽ necessitate in armenia cõmotis susceptoribus longinquitatis causa frumẽti & hordei quadragesimas: vini & lardi quintasde cimas dari precipimus.

Modios. Tributa olim pstabantur alia in pecuma, nõnulla in specie vini & hordei, frumenti, lardi, & hmõi. vt. ã. de an no. & tri. & hic. Primo igitur in hac lege dicit imperator se statuisse modios. i. mensuras eneas & lapideas, p ciuitates & mansiones singulas collocari, vt quicunq̃ tributarius illas videat & sciat quid per eum soluendum est susceptori, q̃ si tales mensuras excesserit punietur. Scõo dicit q̃ de frumento quinquagesime, hordei quadragesime, vini & lardi vicesime, portiones susceptoru dãde sunt preter q̃ in armenia, ex qua pro eo q̃ multum distabat frumenti, et hordei quadragesime, vini & lardi quintedecime dande sunt (Modios) Modius est mensura adeo parua q̃ sex modios hordei pote rat mulier super se portare. vt patet Ruth. c. iij. in fi. et hec oia de bent esse equa. Ite lignũ quo equatur dicit hostiẽsis fm Papi. Sz fm Jhiõ. a modo dictus est modius. nã & modus mensura dr. ff. de actio. emp. vltra. Est aũt modius mensura quadraginta quatuor librarũ. i. viginti duozũ sextariozũ. Sextarius em duarũ est mẽsura librarũ, qui bis assumptus nominatur bilibris, quater assumptus sit greco nose consx. gnges cõplicatus quinarẽ vel gomoz facit. adũce sextũ congium reddit. Nã congius sex metit sextarijs. vñ & sextarij nomẽ accepit. Sextarius vini habet sine põderat duas libras & octo uncias. Sextarius olei habet libras duas sextarius melis hz libras tres. Sextar⁹ quatuoz scrupulis cõstat, & est vnica ps assis fz Jhiõ. De specio vide qõ not. Archi. j. q. j. iudices. & de statera & drachma extiũ. q. viij. tributũ. Item õ his vasis habetur. ff. de fun. instruc. l. taberne. Et no. q̃ prouidere de iustis põderibus & mẽsuris pertinet ad officium comitis sacrarũ largitionũ. in autẽ. de collato. ꝯ. finaustem collatores. Et q̃ susceptores in talibus excedebãt, commissum est cure & solertie defensozum vt fraudes circa maiores & mensuras ponderaẽri nõ permittãt, sed delinquentes susceptores deprehendant, & ad iudice superiozẽ dirigãt, cum ipso fraudis iudicio. i. cum ipsis falsis ponderibus & mensuris. ã. de defen. ci. l. penulti. in prin. ¶ Ite no. q̃ mensura est quicquid põdere capacitate, longitudine animoq̃ finitur. Vel mensura est res aliqua motu suo vel tpe circũscripta. Hec autẽ corporis vel tẽporis est fm Pap. & Archi. qui hoc no. extiũ. di. c. dictũ. ad quod in autẽ. de nõ alie. ꝯ. fi minus. ver. quid enim. Mensuras vero vtensiliuz ordinare & assignare videtur pertinere etiã ad officium prefecti annone. in autem. de depo. ꝯ. j. ibi colligitur. (Eneos) ex ere productos. (Lapideos) ex lapide formatos. (Mansiones) exponẽ. vt. ã. de cõdi. in pu. hoz. l. ij. (Collocari) in ecclesijs. in autẽ. de colla. ꝯ. finautem collatores (Ut vnusquisq̃) versi. (Sub oculis) simile verbum. ff. fi. reg. si irruptione. & facit. j. de cano. fru. vt. ro. l. j. & j. ã muri. l. ante penult. alias est ante oculos. ff. vbi pu. edu. l. ij. ꝯ. ante. (Ita vt qui) alias si quis. (Conditiozum) alias conditoz. (Normam) norma est regula, forma modus, ordo, extra quam nihil rectũ fieri põt fm Papi. (Excedendam) alias extendẽdam. (Cõpetentẽ). i. eã quam imponet ei iudex ad quem remittitur susceptor. vt. ã. de defen. ci. l. penul. Hec enim obaminatio est deo vn de Deutero. xxv. Non habebis in sacculo diuersa pondera maius & minus. nec erit in domo tua modius maioz & minoz. Põdus habebit iustum & verum, & modius equalis & verus erit tibi. & j. Abbominatur em deus qui facit hec, & aduersatur omnẽ iniustitiam. non est etiã modius qui iniquus est. ff. de verb. sign. paulus respõdit. põdus em & statera iudicia dñi sunt proverb. xvj. Et vide super mẽsuris & ponderibus. de censi. ex parte. ne cleri, vel mo. cap. j. de empt. & ven. c. ij. Ite Leuitici. xix. in fi. dicitur. Nolite facere iniquum aliquid in iudicio, in regula, in pondere, in mensura. Statera iusta & equa sint pondera. iustus modius, equusq̃ sextarius. Hec oia recipienda sunt, tam in vẽditore q̃ in iudice. vt dicto. c. ij, & lib. vj. de re iudic. c. j. & xlv. dist. oẽs qui. ¶ De pena vero q̃ imponit ã falsatores mẽsurarũ & ponderũ, dic q̃ sunt in insulas relegãdi. ff. de fal. l. penul. in fi. & de extraoz. crimi. annonã. ꝯ. fi. vbi talis pena imponit ei q falsas mẽsuras habuit, nec excusat ꝑter ignorantiã. ff. loca, sed addes. ꝯ. j. ad hoc etiã vide q̃ no. ff. de dolo, arbitrio. ꝯ. de eo, in glo. magna, q̃uis & ipse deus hec vitia sua iustitia vindicet. vnde Macb. vj. adhuc ignis in domo imperij thesauri iniquitatis & mensura minoz ita plena. & ibidem. Nũquid iustificabo stateraẽ impiã, & saccelli põdera dolosa, in quibus diuites eius repleti sunt in ciuitate, & habitozes in ea loquebãtur mẽdacia & lingua fraudulẽta? ioze ipsozũ? Sic & eadem pena imponit faciẽti mala sacrificia, & illa habenti. ff. de sicca. ex senatusconsulto. vñ Quinti. in apes pauperis, venenũ leges hẽ, emere nosse deniqz vetant ineuitabilẽ pestẽ occulta fraude grassantem. ad hoc vide ff. de sicca. l. ij. ꝯ. alio. ¶ Et no. q̃ inique mẽsure apud quẽcunq̃ reperientur frangẽde sunt. ff. loca. Itẽ queritur. ꝯ. si quis mensuras. Et idẽ in ponderibus. vñ Breg. in registro. lib. j. c. xiij. Inte oia hoc te volumus solli cite attendere, ne iniusta pondera in exigendis pensionibus ponãtur, sed si qua talia inueneris, frange et noua constitue. ¶ Ites not. q̃ circa iustitiam ponderum debẽt presides curare. j. e. l. fi. & hoc ob vtilitatem annone popularis. ff. de pen. in dar danarios per quod videt arguendum q̃ possint ꝓpterea inquisitionem facere generalẽ & speciale. (Et submotis). ꝯ. expone. i. propulsis. vetitis, inhibitis, & habes idem verbum. ã. vbi quis de coarta. l. j. & fi. regũ. quinq. & j. de fun. rei pri. vniuersi. ¶ Et per hunc. potest poni casus. ã. de anno. & trib. me diterranee. & l. j. pro locis. vt illi qui soluunt annonã de agris suis & deferunt ad castra pro militib⁹ cõsernandã, debeãt soluere eam pro magnitudine locozũ, q̃ possident vt hi. & plus soluit qui propinqu⁹ est castro ad qõ dz delatio fieri q̃ qui est remotus vt hic. Et est rõ, qz remotus fatigat in deferẽdo, ideoq̃ exonerat in soluẽdo. Ite not. hic ar, q̃ pl⁹ debẽt soluere in collectis q̃ hñt predia, ꝓpinq̃ ciuitati, q̃ q̃ habẽt remota. vide. xcij. distin. iuxta. xxiiij. q. j. pudẽda. & lx. distin. cũ lõge. & ã. de appel. cũ post. Sed dñs An. dicit q̃ plus dz remotus soluere q̃ propinquus. Et est ratio fm eũ, qz susceptoz oneratur in deferendo. ad q̃. ã. de exacto. tri. ap⁹ paritozes. in fin. Sed vtriq̃ potest dici verũ si diligẽter attendaẽ. & vide. ff. de excu. tu. scire. ꝯ. aliud aũt. (Mordet) vide. ã. vt nemini li ce. in empt. specie. l. j. (Vim) Vnũ dictũ est q̃ potu venas sanguine cito repleat, hoc veteres venenum vocabant. xxxv. dist. vinolentũ. in fi. Venenum em est omne q̃ adhibitũ naturam eius cui adhibet mutat. ff. de verbo. sign. qui venenum. Sed postq̃ inuentum est virtẽ letiferi succi, hoc vinum, illud venenum est dictum fm Papiam. (Lardi) Lardum dicit qõ in domo repositum cõlerueẽ. Item antiqui domos lares dixerũt fm Pap. (Humanitatis). ꝯ. (Armenie) alias armenia que est regio asie, ab armeno Jasonis comite, et filius in qua trigides abundant secundum Papiam. (Longinquitatis) ar. ad questionem.

Modios q̃ mensura est.

Pondera & mẽsure debẽt esse sine reprehensione.

Vinum vt dicitur.

Mẽsure descripto

¶ Pone q̃ in aliqua ecclesia est indulgentia. C. annoxum aut simi⁹ Indulgẽtiis, si ad ipsam eatur an vicinius ecclesie tantum consequatur, quan tiarũ an rum remotus? Videtur q̃ non arg. huius. l. et eoum que superius tñ consedicta sunt. Item quia indulgentie videntur applicande iuxta consequẽtiam meritozum. magis autem meretur qui pro eis plus facit pinguius aut donat. ꝓ quo vide plura que scrip. ꝯ. de castren. pala. pecul. l. j. in Extremo verbo a puluere ibi. vel dic considerandas. &c. ¶ Super hoc dic fm eus. Thomaz in tertia parte summe sue. q. cxiij. ar. ij. quod ille q vel vicinus ecclesie, quinetiam clerici & sacerdotes ipsius ecclesie consequuntur tantum indulgentie, sicut ille qui veniret a mille dietis. quia remissio non proportionatur labori, sed meritis que dispensantur. Quantitas enim effectus consequitur quantitatem sue cause, causa remissionis pene in indulgentijs, non est nisi abundantia meritozum ecclesie, que se habet sufficienter ad totam penam expiandam

expiandam, non autem causa remissionis effectiua est. aut deuotio, aut labor, aut datus recipiendis indulgẽtiã. aut causa pro quo fit indulgentia. Unde non oportet aliquod horum proportionare remissionem, sed ad merita ecclesie que superabundant. & ideo fm qõ applicantur ad tãm fm hoc remissionem consequitur facit. xl. di. c. j. in fi. Ad hoc aũt q̃ applicent ―― requiritur auctoritas dispensantis huiusmodi thesaurũ. & vnio eius cui dispensatur ad eam qui meretur. q̃ est per charitatẽ, & rõ dispensationis fm q̃ saluetur interũ illorum qui opera meritoria fecerunt, fecerũt eã ad honorem dei & vtilitatem ecclesie in generali, vnde quecunq̃ adiũt que in honorem dei & vtilitatẽ ecclesie vergat sufficiẽs est rõ indulgentia faciẽdi. Et tõ dicendũ est q̃ indulgentie simpliciter tñ valent quantũ predicãtur. i. fi. ¶ Anni apponuntur in indulgentia visitãdi ecclesiã, aut sibi autilliũ, aut donũ facienti ad fabricam. vel simul centum annos qui bẽ fecerit cõsequar. dũmõ ex parte appontis, sit auctoritas ex parte recipientis, charitas ex parte ecclesie, pietas, q̃ cõprehãdit honorẽ dei & proximi vtilitatẽ, nec in hoc nimis sit magnum forum de misericordia dei vt quidã dicũt, nec diuine iustitie derogatur. qz nihil de pena dimittit, sed vnius pena alteri cõputatur. Sed aũt sit q̃ ille qui plus laborat plus habere debeat de merito, intelligendũ est qñ distincte indulgentia dat, qñq̃ em indulgentia distinguit, sicut papa in generalib⁹ absolutionibus illis qui trãseunt mare dat quinq̃ annos alijs qui trãseunt mõtes tres. alijs vnũ. dec tñ quotiescunq̃ vadit intra tẽpus indulgentie toties eã cõsequitur. Quãdoq̃ aũt determinatum tempus datur vt cum dicitur quicunq̃ vadit ad ecclesiam talem vsq̃ ad tale tempus habeat tantum de indulgentia intelligitur semel tm. Sed si in aliqua ecclesia sit indulgentia perennis sicut in ecclesia beati Petri quadraginta dierum, tunc quotiescunq̃ aliquis vadit, toties indulgentiam consequitur. De hac materia no. in Specu. de peni. & remiss. versi. quid si eandem. & per Archi. vj. q. j. mutare. ¶ Post glo. no. &c. adde idem facit ad hoc Ezechie. c. lv. hoc est enim adecimare de quo dicitur. j. Reg. c. viij.

¶ Idem Au. Lex. x.

Susceptores presentibus defensorib⁹ & modum tugationis possessorum: & species singulas vel ozum munerum quantitatemq̃ prescribant.

Susceptores. ¶ Casus. Debẽt susceptores in singulis ciuitatib⁹ Presentibus defensoribus earũ describere bona singulozũ & quãtum tenentur pro eis nomine tributorum exsoluere. Vel dic vt dicitur. j. in fine. l. (Modum) Modus est obseruatio, finis, terminus, vel tropus fm Papi. (Jugationis) que a iugo bouz dicta est. vide que scripsi. ã. de immu. ne. cõce. l. ij. (Species) Vide. ã. de anno. & trinemo. (Numerũ) dicitur numerus q̃ per eum singula vel plurima nomina ostenduntur. dictus a nominando. vel numerando. vel numeria dea. vel a numa põpilio, qui primus apud romanos numerũ inuenit sine quasi nummozũ riuus. fm Papi. (Quantitate) quãtitas est mensura per q̃ aliquid magnum, minus ve ostendtur vel longo vel breui. (Prescribant) terminẽt, diffiniant ante aliquã exactionẽ, tales em descriptiones fiunt pro cõmodo possessorum vt nil exigat ab eis vltra q̃ pactiantur propzie facultates. ã. de anno. & tri. l. ij. & ad securitatem eorum. vt. j. l. prozi. Sic etiam describenda sunt nosa in colarum seu municipum. j. nõ lice. ha. metro. l. j. vbi de hoc scripsi. Vt dic melius q̃ hec omnia de quibus loquitur hec. l. debet exprimere susceptoz in apodixa q̃ facit de tributis que per collatores sibi solũntur. vt hic dicit gl. tales apodixe dicuntur securitates. j. l. prozi.

¶ Impera. Ar. Lex. xj.

Securitates semel publicatas & gestis lectas vini susceptoribus imputatis: & receptã mercedis discussionem volumus in apertum quesita ratione deduci. Et omnes publicas securitates que gestis tenentur a susceptoribus accepto ferri:

Securitates. Si descriptiones de quib⁹ dicitur. ã. l. prozima, per susceptozes facte sint, & ad securitatem possessorum apud acta de fensoum publicate, imputandum est susceptoribus qz fm illas & non aliter exigere debent. Et cum vocatur ad cõputum fm illas debent ponere computum rõnis. Sz dic susceptor ipse fecerit apochaz alicui de sibi solutis ei standũ est. vt aduersus eam exceptionẽ rei sibi nõ possit opponere. (Securitates) vide. ã. de apo. pu. l. fina. (Semel) aduerbium est q̃ ad numerum pertinens ab vno sensu nõ litera derivatur, fm papia (Publicatas) publice lectas. (Gestis) defensoũ. vt. ã. l. prozima. (Lectas) & publice recitatas. vt. ã. quẽadmo. resta. apel. l. j. que gestis huiusmodi cõtinentur. vt subiicit. & ã. de discus. l. ij. vt sic postq̃ in actis conscripte sunt iterũ publice recitẽtur. als est litera inectas. (Imputari) ascribi, vt exinde teneat extra de homici. Petrus. (Susceptoribus) De his habetur. ff. de mune. & bono. l. fi. ꝯ. susceptozes. & j. de suariis in rub. q̃si dicit ex quo semel securitates apud acta sunt scripte & publice lecte susceptoribus voluntas imputari. (Et receptam) ver. (Mercedis) premij vel salarij. (Aperte) publicum, manifestus. (Questa) discussa. & quisita. (Ratione). i. cõputo rõnis. Vedneri) detrahi, aliter accipitur. ã. de profes. & me. medicos vbi de hoc scripsi. (Et oẽs) ver. (Tenent) habentur, possident. & hoc impropzie cũ res inanimata ad hoc parata non sit. ¶ In glo. j. probari adde. licet non sint solennes. ¶ Post ipsam glo. adde & ã. de discussori. l. ij. & patet. j. Estde. c. v. in fine.

¶ Idem. Lex. xij.

Si aliquid a susceptore vel a tabulario si audis admissum esse possessor deprehendat; nemo eorum semel interuentione cõuictus id rursus officium gerat in quo ante decorrit: & si rescriptum nostrum elicitum clandestinis supplicationibus intulerit.

Si aliquid. Susceptor vel tabularius si in officio suo fraudem cõmisit, remouendus est ab officio. & ad illud redire non debet etiaz per principale rescriptum. (Si aliquid) etiã modicum. ff. de cõtrahen. emp. hanc legem. (Fraudis) vide. ã. de iure fisi. iij. (Deprehendat) vide. ã. de peti. bo. sub. l. j. in pn. (Interuentione) euertione. ertorsione. (Comictus) vincere est superare subiugare, viz inficere fm Pap. inde conuincere & conuictus, & vide que scripsi. ã. de decur. si ille in verbo certe. (Rursus) iteruz, denuo. ¶ Sz quid si tabellio conficit instrumentum falsum an creditur & fides adhibeatur alijs per eum postea conditis? Hec questio satis vulgata est per doctores. & consulent cõiter determinari q̃ non per hanc. l. Ad idez. ã. de epis. & cle. quicunq̃. & l. placet. in fi. & de repu. & consensu. ꝯ. hec nisi si cõfecit vir. & ff. de accu. si cui. ꝯ. fisde. Tutor quoq̃ si male gessit. in futurum instrumẽ removet. ff. de suspec. turo, tutor quoq̃ ꝯ. nũc videamus. & ꝯ. inaũt rũ falsum ipse. Sz dic q̃ ix tabellio falsum forte conficiat instrumentum nihil an minus alia per eũ cõfecta valeant, quãdiu in officio toleratur, & propter publicam vtilitatẽ ad q̃. ff. de offic. pretо. barbarius. extra de cohabi. cleri. vestra. iij. q. vij. & tria. viij. q. iiij. noue. xix. di. ferũ. & facit aperte. in aut. de tabellio. ꝯ. vt aũt vbi hoc not. Sic & iudex erit ea facz. minosus infamis. & seruus qui iudices esse phibentur, postq̃ facti sunt iudices hoc nõ potest obiici contra eos. vt iudicare phibeant, prohibentur enim iudices fieri, non tñ iudicare postq̃ facti sunt fm Jnno. qui hoc not. extra de offi. dele. cum super abbatia. & in Spec. de iudi. oz. & vlti. in fi. de quo tñ dic vt scripsi. j. de digni. l. ij. in fin. Et vide qõ no. Jnno. in excõicato an procuratoẽ constituat. extra de procu. c. vlti. Item facit. ã. de vindic. liber. l. j. & ff. de ma. vindic. l. iusta. ꝯ. j. & de decurio. l. pen. ꝯ. vlt. Si tñ tabellio accusatus & damnatus de falso fuerit, tũc instrumenta per eum cõfecta roboze carent & non ante, ad quod extra de hereti. fraternitatis. & ff. de dona. post contracum. ã. de hereti. manicheos. vide sup hoc qõ notat Bui. in Spec. de instru. edi. ꝯ. restat. ver. quid si confectum. & ꝯ. instrumentum. ver. Itẽ opponit q̃ tabellio. & in ver. se. & qõ no. ij. q. ix. puta. & qõ no. Jnno. d. c. fraternitatis. & facit. j. de diuer. offi. quicunq̃. ¶ Itẽ pone cõfecit tabellio instrumentũ sup ꝛcta vsurario contra iuramentum prestitũ vel sup alienatiõe rei ecclesiastice an de octero testificari poterit. & instrumenta conficere? Dicit Hostiẽ. q̃ non vt no. in summa. de vsuris. ꝯ. j. nõ. qd de notarijs. quẽ sequẽ. Archy. xlvj. di. ficut no suo. pro hoc est in aut. de nõ alie. ꝯ. ad hec aũt. ibi nulla clementia vel reuersionẽ participans. (Officiũ) Officiũ ab efficiẽdo dz quali efficiũ propter decozẽ sermonis vna mutata litera. aut certe vt quisq̃ illa agat q̃ nulli officiat oibus vero, pfint fz Pap. De hoc satis. j. de diuer. offi in ru. (Berat) agat exerceat. Decozit) als ponit decoctio j. ti. ij. l. j. & dic decoquere. i. valde coquere, cõurbare. & ide decoctoz. i. denozatoz prodigijs. fi. j. de fun. rei pri. l. j. in fi. & de fabri. l ture. (Et si) ver. (Elicitũ) imperatum, pductũ (Clãdestinis) q̃ presumitur, vt si. de aqueduc. l. d. ligẽter. In gl. decoctoz. ibi. l. j. adde. & i aut. de nõ alie. aut permu. ꝯ. j. & de armis. ꝯ. fi. in fin. Et apud quos opz di. canmo. ꝯ. fi. Post ipsam gl. adde. & j. de diuer. offi. l. ij. Soluto vt ibi.

¶ Idem Au. Lex. xiij.

Nos tabularios seu numerarios & susceptores totidem pyniuersas prouincias oportere constituit elementia nostra precepit. Scire autem volumus pretoriaṅ amplissimã prefecturam; eos qui aurum largitionale susceperit; nihil cum archerõcinijs habere commune. Judices autem prouinciarum quinq̃ libris auri mulctãdos & primates officiozuz capitali pena plectendos: si hoc non fuerit custoditum.

Nos vez ad. ꝯ. scire oz & q̃ in qualibet prouincia debent esse suo susceptores & duo tabellarij seu numerarij. Ibi dicit q̃ iurũ qõ susceptis ex largitionibus vel tributis nõ est mittendum ad archaã fiscalẽ. hocvsq̃ ad. ꝯ. iudices. Ibi punit iudices ad p̃mates officiozus si hoc non fuerit obseruatuz. (Duos) impropriena duo dicimus que singularem non admittunt numerũ, vt due

Universidad de Deusto
Biblioteca

epte, bina q̄ singulare ꝛnion aduiritūr vt bina castra, arma fm Pāp. (Seu) Interdū ponit diſiūctiue, interdū ampliatiue seu cōiūctiue, qs̄ pſequere. vt. ff. de au. ꝛ ar. leg. ſi quis ita. (Toride) eiusdē numeri duos alios (Antiuerſas) ꝛ singulas. ſ. ti. j. g̃iali. ꝛ. j. de nu. in pun cijs (Prouincias) vide. ſ. ſ bo. vac. l. iij. ꝛ de diſcuſſ. l. ſi. (Clemētia) Clemēs & ſanct⁹, pl⁹, nobilis, miſericors. dicī⁹ ab eo q̄ cluat. i. pte gat, ſicut patronus clientē ſeu cluentē mentē habēs fꝫ Pāp. Inde clementia, impropie aūt & miſericors. Nam miſericordia eſt vitiū oppoſitum inlitie, clemētia vero eſt pars iuſtitie. vt plene ſcp̄ſi. j. de deſerto. l. j. in verbo diſtulerit. ¶ Ceterus ſciendū eſt q̄ ois lex dꝫ ad clementiam apta eſſe. in aut. de exhiben. re. ſ. q̄n vero. ꝛ imperatori clementia eſt innata. j. qui milit. nō poſ. his quidē. ſ. monente. ꝛ multas rōnes quare in pincipe clementia ſatis exigit. ibi ſcp̄ſi. hec virtus non coartatur a lege, nec debet ſub anguſtis terminis benigna ſequi quam decet fine fine laudari. & Caſſio. ū. variarum epi. xxx. faſcit. ſ. de nup. imperialis in pin. Propie aūt eſt clementia virt⁹ per quam animus in odium alicuius temere cōcitatus benignitate reti netur. vt ait Tull⁹. ū. rhetoꝛi. Sed fm Seū. Clementia eſt temperātia animi cū potestate vlciſcendi, vel eſt lenitas ſuperioris aduerſus inferioꝛe in penis conſtituendis. ¶ Et nota q̄ hꝫ clementia neceſſaria ſit in omnibus, maxime tū in pincipibus. Ūn dās primū pincipē populi ſui Adoyſen conſtituit, qui erat vir mitiſſimus ſup oēs hoies qui moꝛabantur in terra. Num. xxxvij. ꝛ iij. reg. xx. c. dicitur. Audiuimus q̄ reges domus Iſrael clementes ſunt. Heſter. iij. Cui potentie magnitudine nequaq̄ abuti, ſed clemētia ꝛ lenitate gubernare ſubiectos Seū. Nullum eſt omnibus clementia magis q̄ regem aut pincipem decet. Idē clementia efficit vt inter regē ꝛ tyrānum diſcrimē ſit. i. differētia. ¶ Tē. nota q̄ clementia virt⁹ mediocritatem ſeruat in parcendo vel vlciſcēdo Sen. Tā oibus ignocere crudelitas eſt q̄ nulli, mediū tenere debemus. ſed qꝛ difficile temperamentum eſt quicquid plus equo futurum eſt, in parte humanioꝛem preponderet. Item ad clementiam maxime pertinet temperantia in vltione. appriarum injuriarū vnde Seū. Quēadmoduꝫ magni animi non eſt qui de alieno liberalis eſt, ſed ille qui q̄ alteri donat, ſibi detrahit. ita clementem voco non alieno dolore facilem, ſed eum q̄ cum ſuis ſtimulis exagitet, nō p̄ſilit q̄ intelligit magni animi eſſe iniurias ſumma patiētia pati, nec q̄ eſſe gloriosi⁹ pincipe impune leſo. Ultio duas res p̄eſtare ſolet, aut ſolatium affert ei q̄ accipit iniuriam, aut in reliquū ſecuritatem. pincipis maioꝛ eſt fortuna q̄ vt ſolatio egeat, manifeſtioꝛq̄ vis q̄ vt alieno malo ſibi virium opinionē querat. Hoc dico cū ab inferioꝛib⁹ petit⁹ violatuſq̄ eſt. clemētia pincipē ſeruat ne impatientia vel in aliqua alia inordinata affectio in vltionē p̄cipiter, nec ordinatus q̄ idem Seū. dicit ad clementem regem nimium pertinere. Jn hac tanta facultate rerū nonſra me ad iniqua ſupplicia cōpulit, nō iuuenilis impet⁹, nō temeritas hoſm ꝛ incōſtinētia, que ſepe trāquillissimis⁹ quoq̄ pectoꝛib⁹ patientiā extorſit. Clemētie eſt cauſas parcēdi q̄rere. Curioſus querat de hoc ſpeciales libꝛos ipſi⁹. Sēn. de clemētia ad Neroñ. predicta hic ſufficiant. De hoc etiam ſcripſi. j. qui milit. non po. his quidē. ſ. monente (Scire). ſ. Scire dicimur cū aliquid certa rōne p̄cipimus (Amplissimam) vide. ſ. de ſuperindic. l. j. in fine, Et quia plurime leges maxime. C. de amplitudine ꝛ excellētia p̄fecti p̄ſtorio ſepe faciunt mentionem. p nullum iſi eius officium poſſumus clara intentione percipere, ad caſſiodoꝛū recurramus qui de hoc plenius nos edocebit. Idcirco de ipſi⁹ plenitudine p̄ātis hic libet occupare mēbranas fm eū q. li. vj. variaꝛ epi. ſic inquit. Si honoris alicui⁹ eſt ozigo laudabilis. ſi bonum initiū ſequētibus rebus p̄ꝛ dare p̄conium tali auctoꝛitate p̄ſectura p̄ouiana gloriatur. q ꝛ mūdo prudentiſſimus. ꝛ diuinitati p̄batur accept⁹. Nā cū Pharao rex egipti⁹ de periculo futuꝛe famis marridis ſomnijs vigeret, nec viſionem tantas humanum poſſet reuelaꝛe conſilium. Joſeph vir beatus inuentus eſt q ꝛ futura vera p̄diceret, ꝛ periclitāti populo quidētiſſime ſubueniret. Ipſe primus hui⁹ dignitatis inſulas conſecrauit, ipſe carpentum reuerēdus aſcēdit ad hoc glorie culmen euectus. vt p ſapiētiā conferret populis qd̄ p̄ſtare nō poterat p̄ās dominātis. Ab illo nāq̄ patriarcha, ꝛ nūc pater appellat imperiū. ipſum hodie reſonat vox p̄coniis inſtrues iudicē ne ſibi patiatur eſſe diſſimilē, merito vt cui tāta p̄ās potuit dari, videret ſemp vtiliter amoueri. Quedam enim huic dignitati ꝛ imperiali iura cōia ſunt, exhibet em̄ ſine p̄ſcriptione longinquos magna quātitate mulctat errantes, ſiſcus p ſua deliberatione diſtribuit. Et ictiões ſimili largitur poteſtate: vacātia bona p̄ſcribit delicta puinciaꝛu iudicū punit: verbo ſuiam dicit. Quod eſt q̄ non habeat commiſſum cuius eſt vel ipſe ſermo iudicium pene eſt vt leges poſſit condere: q̄ eius reuerētia ſine appellatione põt negocia terminare. Ingreſſus palatium noſtram cōſuetudinē frequēter adomat, ꝛ tale officiū moꝛē videt abſoluere q̄s alios potuit accuſare poteſtate igitur nulla dignitas eſt equalis. vice ſacra vbiq̄ iudicat. Nullus enim miles de ſon ſui authoritate p̄ſcribit excepto officiali magiſtri militum. Credo vt vel illis alius quid antiquiras cederet, qui videbatur p̄o republica bella tractare. Curiales etiam verberat qui appellari ſunt legibus minoꝛ ſenatus. Jn officio ſuo ius retinet ſinguiare, ꝛ tantis talibusq̄ noscitur p̄eminere, quos ēt prouinciarū non audeāt iudices in aliqua parte cōtennere. Officiū plane genium efficaꝛ inſtructus, ꝛ tota ſui firmitate p̄eualiduꝫ, q̄ ſic peragit iuſſa vt nullis iuuenī dilationibus impetata. Militia perfunctis tribunoꝛū ꝛ notarioꝛū honoꝛes tribuit, ꝛ milites ſuos illis exequat, qui inter proceres mixti noſtri iuſſionibus obſecundāt gratāter implem⁹ q̄ille cōſtituit cui⁹ reuerētia ita ꝛ nos cōſtringimur. vt ſine dubitatione faciam⁹ que illuꝫ decreuiſſe cognoſcimus, nō immerito qm̄ palatium ſua p̄ouiſione ſuſtētat, ſeruientibus nobis p̄ocurat annonas humanitates. Ipſius quoq̄ in dicibus facit legatos gētium veraces exp̄let ordinationes ſuas. Et hꝫ alie dignitates habeant titulos p̄initos, ab iſta pene totū gerit, quicquid iperio noſtro equabili moderatione tractat. Hāc denīq̄ curarum oīm pulcherrimā moꝛē ꝛc. Pzemiſſam formam ꝛ paucas alꝫ de officijs queſtoꝛes magiſtri officiorum ꝛ comitis ſacraꝝ largitionum infra lib. xij, iſerere congruum exiſtimaui ad eruditionez meā. Nam priuſq̄ caſſiodoꝛū inſpiceꝛe, in quo predicta verſarentur officia neſciebam, lex quippe prolixitate effugiens in ſolū formas officiorum p̄ſidaliū curauit apponeꝛe. in aut. de man. princip. ſ. ops, vſq̄ ad fin. adde que ſcripſi. infra de p̄ſec. p̄eto. in rubri. vbi alia de ipſius dignitate ſunt poſita, hmōi officiorum formas ſatis ac cōmodum eſt videre. Nam ꝛ iuriſconſulti formas etiam contractuum ꝛ ſtipulationis, vt acceptilationis in legibus ponere voluerunt. ff. de acceptila. ꝛ vno. ſ. j. (Largitionale) quod pincipi a collatoribus ſoluitur, vel de quo ipſe p̄ſertim abſq̄ adminiſtratiōe p̄ſecti p̄ectoꝛio ſeparata largitur. (Archē) Archa dicta eſt qꝛ arceat viſum vel furem fm Pāpi. De pluribus archis ſcripſi. ſ. eo. in rubꝛica. Et dic archē ſcilicet fiſcalis vt infra de numera. in pouinciis. (Ratiocinijs). id eſt diſcuſſionibus rationum (Commune) quod eſſet ſi eſſentia vnius participetur cum altera. (Judices). ſ. hoc vide. ſ. de decur. omnes. j. (Et primates) verſi. Sunt autem primates qui inter reliquos maioꝛes ſunt poteſtatis in officio. ſcdm Pāpi. (Capitali) vide. ſ. de epiſ. ꝛ cle. ſi quis non dicā. in gl. vlti. (Plectēdos) puniendos (Cuſtoditum) impletum, ſeruatum.

¶ Imperator Ho. Lex. xliij.

Humilioꝛibus officijs aut extraoꝛdinarijs oneribus occupari curiales non patimur ne publica vacillet vtilitas. ¶ Susceptionem itaq̄ veſtium equus eſt ab officio p̄coſulari: vel ab his qui in eodem meruerunt ſolemniter p̄ocurari. Horum namq̄ iter eſt huiuſmodi explorare rationem: et quere qualitatem eorum quorum ad conſtituendum cōmodioꝛ cura eſt. Neq̄ enim equum eſt vt ad officium lucra ad curialem ſuſceptionis tantum damna pertinēant. ¶ Hanc igitur ab ordinibus iniuriā ſubmouemus Exceptis his qui curialiuꝫ in officio memorato aut militaſſe aut militare fuerint deprehenſi.

Hamilionibus. ¶ Caſus. Debebatur tributum p̄o veſtib⁹ militum, ꝛ erat officium ſpāle hoc tributum veſtiū exigere. Sed hi qui ad hoc tenebantur ex officij debito hanc exactionem curialibus. i. ciuitatum decurionibus conimittebant. Hoc remouet hic imperatoꝛ mandans q̄ p̄o cōſulare officiū. i. miniſtri fortē ipſius officij ad hoc ſpecialiter deputati hanc actionez faciāt. Nō eſt q̄ ex debito eoꝝ officij teneñ explorare rōnem ꝛ videre q̄ritatem ꝛ qualitatē veſtiū. Et q̄pp hoc habent lucra ſalatioꝝ equū eſt q̄ ſubeāt laboꝛis onus, ꝛ ſuper hoc dāna ſuſtineant. Verum aliquis hmōi ſuſceptiōis geſtit officiū, ꝛ poſtea decurio factus eſt a tali exactiōis onere iunctus nō eſt ſub p̄textu decurionatus. (Humilioꝛibus) Quis ſit hūlis habetur. ſ. de inceſt. nup. humilē. vel dic q̄ hūlis eſt hō vel officialis inferioris conditionis. vt hic ꝛ. ff. de eꝛoꝛ. cri. annonaꝛ. ſ. pena. vel. i. ſordidioris. ff. de incen. rui. nau. pedius. ſ. j. de penis capitaliū. ſ. non pēs. Vel dicit humilis ad differentiaꝫ eius qui poſitus eſt in dignitate. ff. de ſicca. l. j. in fi. ꝛ de dolo non debet. ſ. j, ꝛ de ſuſpec. tuto. l. iij. ſ. tuꝛores. vel ad differentiā poteꝛioris, fi. de offi. p̄eſi. illicitas. ſ. ne tenuis. vel exp̄one. i. inferioris ꝛ vilioris vt colligitur. ſ. que res ven. non po. frumentum. Vel dicitur ad differentiam eius qui poſit⁹ eſt in aliquo gradu. ff. de incen. ru. nau. l. ſi. Vel ad differētia honeſtioris. ff. de pe. ſi quis aliquid. ſ. q nōdū. ꝛ. ſ. ſi quis. ꝛ. ſ. q aboꝛtioꝛis. Jtē & humilis ab humi. i. terra ppie humida. ꝛ inferioꝛ. Apul. j. de magia. feriꝫ ꝛ pecudib⁹ os humile. ꝛ deoꝛſuꝫ ad pedes. vn dicit humilis ad differentiā honeſtioris. i. altioris. ff. de ſicca. l. ij. ſ. legis. Jnde humilis q̄ſi humo habilis, vel acclin⁹, paup etiā & humilis. xcij. di. legim⁹. circa fi. ꝛ. j. de ſpecta. l. ſi. ꝛ his modis humilitas in vitiū ſumit. Sz econtra. virt⁹ commendabilis eſt maxime in p̄latis. xcix. di. ecce. vnde nihil eſt in epali cerulee ſplēdidius q̄ humilitas. c. diſtin. contra. ad fin. Jtem eſt fundamentum ſapientie

ſapiētie Prouer. xj. Ubi fuerit ſuperbia ibi ꝛ cōtumelia. vbi aūt humilitas ibi ꝛ ſapientia. Jtē glorie Job. xxij. in fi. q humiliat⁹ fuerit erit in gloria. Jtē eſt penitentie fundamentū. de pe. di. ij. c. j. Haz humilem ſpiritū ſuſcipiet gloria. Prouer. xxix. Humilitatis aūt exercitia ſunt vltioꝛibus officijs ſe ſubdere ꝛ miniſteriis indignioꝛibus ſe tradere. d. c. j. Item humilitas docendis ꝛ doctrinis perſuadetur. xxxviij. di. ſedulo. ꝛ. c. nullus. ꝛ. xl. di. multi in fi. Virginitas aūt cum humilitate admiranda eſt. xxx. diſt. hec autez ſcripſimus. Chriſtus quoq̄ verbis ꝛ factis exēplū dedit humilitat⁹. xcij. di. dūs. ix. q. iij. nullus ad fi. ¶ Jtē boni paſtoꝛes q̄ non potius p̄ manſuetudinē humilitatis peccantes corrigunt q̄ per auſteritatem in foueam perditionis propellunt. xlv. diſt. recedite. Et cum culpa non exigit omnes fm rōnem humilitatis equales ſumus. xxij. di. de cōſtantinopolitana. humilitas aūt nō eſt vbi eſt falſitas. xxij. q. ij. incauti. ꝛ humilitas vera non eſt ſed ficta, ſi quid hꝫ ſuperbie mixtū. viij. q. j. in ſcpturis in fi. Rurſus ſubditi non debēt prelatis ſic per humilitatē ſubijci, vt cogantur eoꝝ vitia venerari. ij. q. vij. admonendi. ¶ Ecōtra in p̄latis cauendum eſt nedū per eos nimium ſeruaꝛ humilitas, regēdi frangatur auctoritas. vij de male actis p eos non debēt venia ſub ditis poſtulare. lxxxvj. di. qū. vera aūt humilitas tunc cuſtoditur cū per eam locus ſublimis fugitur. ꝛ per obedientiam non dimittitur, extra de renun. niſi. poſt primi. Item neophi. ꝛ totius humilitatis ignari non ſunt ad eccleſie reginen aſſumendi. lxj. diſt. ſtatuimus. ꝛ. ſ. ſe. ꝛ vide qō de humilitate legitur ꝛ notatur. xxiij. di. qui eps. ꝛ qō nor. in cle. de reli. do. cum de quibuſdam. in gl. vlti. ꝛ qō no. Archi. d. c. qui epiſcopus. ꝛ. xxx. diſt. hec aūt ſcripſimus. vbi multa ponit & de alijs virtutib⁹. Qō modis accipit humilitatis. ſatis nor. Archid. xxij. q. ij. cū humilitatis, nec omittatur illud polk. lib. vij. c. vij. Quisquis gradū p̄opzie celſitudinis amat, humilitatis cultū minoꝛib⁹ diligētiſſime teneat. Nam qui ab humilitatis recedit operibus a dignitatis ſue faſtigio timoꝛis p̄dere cadit. ꝛ. j. nec earenus ſuperbia vitet vt incidat in contemptum: qꝛ ſicut elatio ita ꝛ adiectio declinanda eſt. vnde ꝛ in iure romano cautum eſt, ſe quidem in adeūdo facilem p̄bebat, contemni autem non patiatur. ꝛ ex converſatione equali contentio naſcitur dignitatis. ff. de offi. proconſul. obſeruandū. nec illud Titi liuij. xiij. ab vbe cōdita. Satis ſuperqꝫ humilis ē qui equo iure vtuit in ciuitate, nec inferendo iniuriam, nec patiendo. (Oneribus) ſimile. j. de decurio. curiales. j. (Me) ſ. ꝛ vide. ſ. ne ſi. rem q̄ ven. eunc. in rubꝛica. (Vacillet) titubet, trepidet. ꝛ eſt ſimile ſ. de priuileg. ſcho. l. ij. in fi. (Suſceptione). ſ. (Veſtiū) veſtes dicte ſunt q̄ ſtatuti hominis p̄opzij velant fm Pāpi. De pluribus veſtibus vide. j. nulli lice. in fre. ꝛ. c. j. in gl. clamis ꝛc. ꝛ qō poſt eam ſcripſi. (Bonum) ver. (Exploare) exquirere. (Qualitate) alꝫ quantitate. (Cura) vide. j. de fun. rei p. l. ij. (Neq̄ enī) verſi. Et no. bonā literā. (Lucra) ſalaria ergo officialiū lucra ducunt. (Banc). ſ. (Jniuriam) que ſiīaliter eſt omne qd̄ cōtra iuris diſpoſitionem vel oꝛdinem fit. (Submouemus) tollimus. (Exceptis) ver. (Officio) ic3 p̄coſulari. (Deprehēſi) vide. ſ. ō per. bono. ſub. l. j. in pn. ¶ Poſt glo. ſic. ff. ad de ad idem facit aperte. xviij. q. ij. cognouimus. in fi.

¶ Impera. Alu. Lex. xv.

Aurum ſiue argētum quodcūq̄ a poſſeſſore cōfertur; archarius vel ſuſceptoꝛ accipiat. Jta vt prouincie moderator cuiuſque officium ad crimen ſui nouerit pertinere: ſi poſſeſſoribus vllum fuerit ex aliqua ponderum iniquitate illatum diſpēdium. Et quicquid ex prouincijs ad noſtrum dirigetur erarium id ad illuſtres viros erarij noſtri comites relatione deferatur.

Arum. ¶ Hanc legem aliqui habent in ſequenti rubꝛica que dicit q̄ archarius vt ſuſceptoꝛ debet aurum vel argentuꝫ iuſtis ponderibus ponderare. Et hoc curare debent p̄ſides alias culpa eoꝝ ad damnum ipſoꝝ p̄ſidum redundabit. tale autem aurum ꝛ argentum debet comitibus erarij aſſignari. (Confertur) id eſt ſoluitur. inde dicti ſunt collatoꝛes. (Suſceptoꝛ). i. auraꝛi⁹. ſ. de apo. pu. l. j. ſ. j. (Jta vt) ver. (Moderatoꝛ) vide. ſ. de can. iur. ti. j. (Crimen) id eſt criminis penam quod eſt damnum. ſic exponitur. ſ. de preci. impera. offe. reſcripta. alias eſt diſcrimen. (Ponderum) Pondus dicit q̄ in ſtatera libꝛatum pendeat. hinc ꝛ penium abuſiue pōdus libra vna eſt fm Pāp. Aliter accipit pōdus. ſ. de exacto. tri. l. ij. (Diſpendiū) dānū, detrimentū. extra de comīt. cognoſcēres. ꝛ de reſcri. diſpēdia. li. vj. vbi multipliciter hoc exponit Archid. (Et quicquid) ver. (Erarium) vide. j. de numera. l. in pouincijs. in glo.

¶ De ponderatoribus ⁊ auri illatione. Titu. lxj.

¶ Imperator. Con. au. Lex. j.

Aurum quod infertur a collatoribus ſi quis vel ſolidos voluerit vel materiam appēdere equa lance ꝛ libramentis paribus ſuſcipiatur.

Fidei ſeu fidelitatꝫ commendatio.

Uniq̄q̄ creditur.

Fides p̄ſecta quā do eſt ſeruanda.

Prefecti p̄otio dignitas ꝛ officium.

Humilis poteſt dici multis reſpectibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iniuriam propriam. sed non est necesse pace non facta. ff. de dolo. l. j. §. nō fuit vbi de hoc. ꝫ pace facta semp fides est seruanda. ff. de pac. l. j. in pn. Si vero ꝓsequitur iniuriā publicā ⁊ vindictā reipublice ⁊ pacē facit honeste. cū liceret nō seruare eā nō dz. C. l. fi. de leg. ⁊. d. s. non fuit. vbi de hoc. Sc̄o casu cū fides dat subdito. siquidem dat a lege, seruari dz. ff. de his qui ad eccle. cōfug. l. ij. ⁊. l. fi. §. j. ⁊. §. sane. ⁊ in aut. de mona. §. fi vero. Si aūt ab hoste dat, aut datur auctoritate legis ⁊ seruāda est. in aut. de man. pn. §. sed neq; hec. ⁊. ff. ad. l. iul. ma. quisquis. in fi. ⁊. ff. de iur. immu. l. fi. ⁊ vide q̄ no. ff. de. pu. iudi. is qui aū fi. vltime gl. hmōi nam ꝫ fides publica minus est seruanda. Vnde Titius liuī de sc̄o bello punico de scipione que dā referēs ric ait. oim primū, ratus tueri fidē publicam, sine auctoritate legis, ⁊ solennis. seruari dz q̄ graue est fidem fallere. ff. de consti. pec. l. j. in princ. ⁊ depo. l. j. post pnc. Fallit cū quis fraudem repellere vult. ff. ꝺ leg. j. cuz pr. §. titio. ⁊ de neg. gest. atqui natura. §. cum me. Si vero non est solēnis pp probationis defectū, est tū obligatoria pp solēnitatem obligationis. tūc regulariter seruari dz. lz deficiat ꝓbatio, ſz tus nō deficit. ff. de testa. tu. duo. ⁊ in aut. de instru. cau. §. fi. tū quisq;. Ubi vero si fides non est solēnis nec obligatoria q̄ deficit solēnitas obligationis lz forte ꝓbatio interuenit. eo casu de iure ciuili seruari non dz. ff. de pac. l. iurisgentium. §. fi. cū nulla. ⁊. §. igit. ⁊. §. quinimo. Sed de iure canonico dz seruari nisi turpis. vt. ex. de pac. c. j. vbi de hoc. Qui em̄ fidē perdit nihil vltra perdere pōt. dicit Sen. in Prouerb. nec hz cām loquēdi cui credi non pōt, ablata est em̄ ab eo oim verbo⁊ fides, vbi sermonis auctoritas. ſm Quintil. c. infamis in matrem defensoria. Vū dicitur cerissimū humane salutis pignus ſm Valerium. li. vj. c. v. (Industria) Industria est doctrina, studiū vigilantia, ab indulgere. i. operam dare studio, vel est assiduitas, cura, labor, instantia, frequens exercitium circa rē honestā ſm Dāp. Hec libēter inuidiaz excitat intra illud. Eccli. iiij. Industrias aliaduerti patere inuidie proximi. Iré cū singularis est explorata fide ⁊ grauitate ad magna facit officia. ꝓmoueri. ff. de offi. ꝓfec. preto. l. vnica. De hac Valer⁹. li. viij. c. vij. Quid cessem vires industrie cōmemorare, cuius alacri spiritu militie stipendia roborantur. fozenſ. gloria attendit fido sinu cuncta studia accepta nutriuntur, quequid animo, quicquid manu, quicquid lingua admirabile est, ad cumulū laudis perducitur, que cū sit perfectissima virtus duramēto sui eō irmatur. Industria quo ꝫ honestas equiparantur extra de eta. ⁊ qualī. cuā. Interduz ponit industria pro dolo. extra de homici. c. j. propzie aūt versatur industria circa motes. ꝓbatur. ff. de epis. ⁊ cle. milli. ad fi. Et differt a scientia que circa humana. ⁊ sapiētia que circa diuina versantur, vt sc̄ps. j. de itu. lib. vj. ro. l. j. in verbo profundionis scientie. ¶ Generaliter aūt loquēdo a qualibet ipsarū dicit sapiens. Vū optim ꝓfessores iurisciuilis vocāt sapiētes. ff. de ori. iu. l. fi. §. deinde sextus. ⁊ Iuuenalis dictus est sapientissimus. in aut. quib. mo. na. effi. legi. in princip. colla. vi. Interdū etiā poete vocantur sapiētes. xlv. dist. cū beatus. vbi inducit verbum Terentij. Sed ſm philosophū. j. Methaphisice. Sapiēs est q̄ scit oīa. ⁊ maxime difficilia per certitudinem. ⁊ cām ipz scire pp se querens, ⁊ alios ordinās ⁊ ꝓsiadens. Verus aūt sapiens sapientiā oium antiquorum exquirit. z. j. Et ipse dirīget consilium eius ⁊ disciplinam, ꝛipse in abscondis suis consiliabit. Ecclesia. xxxix. Ibi multa sunt de laude sapientis. Hic nūc q̄ inanis est, sed semper ipse habens amicū prudentie q̄ pōt dicere iultitiam induebā, vestiebam iudicium mentis. Rāq; hec sunt inter na velamina, que nemo alius potest auferre, nisi cū alium sua culpa dispellat. de pen. dist. ij. sapiens. vnde ⁊ Aug. lib. de. xij. gradibus abusionū ponit sapientem sine operibus in primo gradu. Et subdit. Mā si talis sapiēs ⁊ pdicator fuerit q̄ qs sermone docet, actibus explere negligit, auditores doctrine dicta facile contēnunt, cū predicatoris opa pdicationis ꝓbis discrepare cōspiciunt. nunq̄ fit efficax ꝓtituentis auctoritas, nisi cū effectuoperis cordi affixerit audientis. Vel dic q̄ ille, ꝓprie, seu vere sapiēs est cui virtus ⁊ scientia suppetūt. Ut eū ait Lactantius lib. de falsa sapientia. Virt⁹ cū sapiētia cōtū cta sapiētia est. Natura em̄ hois de⁹ hāc esse instituit vt duarū rerum cupida esset, scz religionis ⁊ sapiētie. Sz hoies iō fallunt, q̄ aut religionē suscipiunt omissa sapientia, aut sapientie soli studēt religione omissa. cū alterū sine altero verū esse nō possit. ⁊ Tullius li. de amicitia. Negant quēq̄ bonum virum esse nisi sapientia. ſz illā sapiētiaz interpretantur q̄ nemo mortalis adhuc assecut⁹ est. (Neq; fallat) scz pro fide. Sic enim singula sunt singulis refereda ⁊ facit. xxij. q. v. deniq; extra de postu. c. vlti. ⁊. ff. de act. emp. l. j. §. fi. ¶ Et no. q̄ falsa dupleꝛ est. Una ex voluntate que grauioz est. Alia ex infirmitate vel temeritate procedens. xxij. q. ij. §. ille ergo. Non enim mentitur qui animum fallendi non habet. e. q. beatus. Verūq; aūt lz falsa ꝛe ⁊ falli virtū est. xvj. q. j. si cupis. Nam falli in his q̄ sunt ad salutē

Industrie declaratio.

Sapiētis descriptio.

non leue pctm̄ est. xx. q. ij. in qb⁹. Et minus peccatū est aliū fallere in cōtractib⁹ q̄ ad alios falli in articulis fidei. e. q. in ipsaz. Ar guiliter grauius pctm̄ est fallere q̄ falli. cū ꝓprie fallacia ex mala mēte procedat. Nec (vt ait Brocardus. ij. li. moral.) semp est in laboriosis: q̄ aut monstur mala que inferat, aut metuit ne sibi ab aliis inferant. ⁊ quicqd ꝫ proximos ex cogitat hoc ꝫ se excogitari a primis formidat. sit vndiq; suspecta, vndiq; trepida. ois qui ad memoriā venit re quirere ꝫia credit. Cui ergo trāquilitas deest, huic, pculdubio terroris sonit⁹ semp in auribus est, ⁊ sepe cōtingit vt alia q̄ primus suspiciter loquit ille cūcta aduersum se cogitet. Sz cū pax sit ille in fidias suspicaz: qz dolose semp agit simplit aduersuz se agi nō extimat. ¶ Quāz aūt fallacia est licita. vt. ff. de dolo. l. j. §. non fuit. ⁊ de postli. re. mihil. ⁊. xxij. q̄. ij. faciat. ⁊. c. vtile. ⁊ se. ⁊. xxj. q. ij. dūs. (Neq; fallat). s. ꝓ o industria. ⁊ hic aīs ꝓprie dr̄ fidelis. ff. de cōdi. in pu. hoc. l. j. Sic ⁊ ꝓmouendus dz esse negotijs suis cauēs. xxij. di. q. ep⁹. Vū dicitur in decre. vj. q. j. ex merito. ⁊. xvj. q̄. j. si cupis. habeto simplicitatē colūbe ne cui⁹ dolos machinet, ⁊ serpētina astutiā, ne auor insidijs supplāteris. iō em̄ multum distat in vitio decipere posse, vel decipi ꝛc. ¶ Astutia quidē fallit facile, sed fallit difficulter. ſz Isido. hec dr̄ sapiētia hui⁹ mundi. de qua Brocardus. xij. li. moralij. exponēs illud Job. xij. c. Deridet iustū simplicitas. Sapientia huius mūdi est cor machinationib⁹ regere, sensum ꝓbis velare, q̄ vera sūt falsa ostēdere. q̄ falsa sunt vera demōstrare. hec prudentia vsu a iuuenib⁹ scit, pueris precio addiscit. ¶ Supplātari aūt est decipi ⁊ sedūcī in subtilitate sermonis. vij. q. j. suggestū. in. Iré ſm Sen. pudēs dicit qui non vult fallere nec pōt falli. ⁊ hic est solus deus ⁊ veritas eius. vt pt̄z extra de sentē. excō. a nobis. ij. ipe em̄ nouit decipientē ⁊ eū q̄ decipitur vt dr̄ Jo. xij. ⁊. c. xij. dicit an decipietur frauduletijs deus: Iré Numeri. xxiij. non em̄ deus quasi hō vt mentiat. nec vt fi ljus hois vt mutetur. deo cū pōt mentiri, sed nō eum fallere. de cōse. di. ij. panē. ¶ Differūt quippe fallacia ⁊ mendaciū. vt no. Archi. xxxij. q. j. apud misericord⁹. Quāz cū minus est fallere q̄ falli. xxij. q. j. ille ergo. ⁊. c. seq. Sz solue vt no. xvij. di. Fuis. Quāz fallit quis ⁊ fallitur. de cōse. di. iij. regenerante. ¶ Iré nota hic q̄ duplex est simplicitas, vez colūbina que dolo caret. dictus. c. ex merito, ⁊ si cupis, hic inter virtutes ceteras debemus intēdere. extra de ꝓsump. ex itu dūs. De hac scribit Brego. omel. xxx. In colūba spūs sanctus ⁊ in igne monstrat⁹ est. q̄ omnes quos repleuerit, simplices ⁊ ardentes facit. simplices puritate, ardentes emulatione. neq; enim placere deo, aut simplicitas sine zelo, aut zelus sine simplicitate valent. ⁊ xij. lib. moraliū. nihil simplici corde facilius est quo innocentia exigat alios exhibet, nihil est q̄ pati ab aliis formidet. hz em̄ quasi arcē quādā fortitudinis simplicitatē sua nec suspectus q̄ se fecisse no mimit. Alia ꝓo est simplicitas asinina, de qua habet. ff. de neg. gest. si pupilli. §. fi q̄ sta. hec est arguenda. nā impedit promouēdū. xxxix. di. petr⁹. ⁊ ꝓmoto simplici dat coadiutor. lxxiij. di. eꝓoz. q. j. q. Interdū ꝓo dispēsatione inducit. vt. lxxxvj. di. tanta. ad fi. Simplici tari aūt qui studet, negligitur disciplia. xj. q. j. fris. ⁊ iō neq; bonē dei cōgruit huic simplicitati fauere. vt. d. s. fi. q̄s ita. Simplicitas quoq; ac zelus bon⁹ ex cusat a tāto, sed nō a toto. extra de sortile. ex tuarū. simplicitati venia dat. de cōse. dist. ij. scriptura. An simplicitas excuset iris fallis vtētem. no. extra. de cri. fal. ad fallariorū. Iré vide q̄ no. xxiij. q. j. scisma. ⁊ q̄ no. Arch. d. c. petr⁹. vbi ponit. quot modis dicit simplicitas (Contentione) disceptatione. pugna. verbale. litigium (Dirimere) Quid si male diramit⁹ dic vt no. ff. de pig. acti. electūr. §. qui reprobos. ⁊ hoc oli vocabat numularius. ff. de so. si solutum. ¶ Post vltimā glo. adde imo a sterno ternus dz. hec sterna sterne q̄ pro militia ponit. vñ hic stratilates stratilatis. i. duz militie ⁊ hic strator. i. miles. Iré a sterno dicitur strator. i. prior. ſm Aug. q̄ reos sternit. Sed ſm An. de Bar. ꝛgo strates. i. cognitor auri.

De auri publici persecutoribus. Titu. lxxij.

¶ Imperator.

Lex vnica.

Auri persecutores partim nulla premissa (vt assolet) persecutoria aurū presumunt: partim diutius retētant: qđ statim fuerat assignādum. Ideoque censemus nc quis absque precepto viri illustris comitis sacrarū largitionum vel coquendum autum sumat vel capiat deinceps retinendum.

Auri pfecutores. Qui habebant aurum publicū. ꝓsequi. i. inquirere inuentū absq; licentia principis diu apud se retinebāt. i. interdū illud decoquebāt. Hoc remouens. imperator madat vt tales de cetero sine p̄cepto comitis sacrarū largitionū aurū nec decoquāt, nec retineāt. (Auri). i. publici vt i ru. (Presumūt) aū pdicta literatoria licētia. (Precepto). i. ꝓatona licētia. ¶ Post ij. glo. adde, aliter accipitur decoctio. ē. de suscep. si aliquid.

De his que ex publica collatione illata sunt: non vsurpandis. Titu. lxxiij.

¶ Imperator Constan. Lex. j.

Nullus iudicum id quod a republica ex collatione susceperit: mutui interuentione apposita vl̄ inuadat vel conetur inuadere.

Nullus. ¶ Casus. Non dz officialis aliquis pecuniā publicam exactam q̄ collatoribus dare mutuo (Appositā) aīs oppositā. ⁊ tunc non dz ipsam retinere sub ꝓtextu: q̄ ipse rei publice mutuauit. (Inuadat) large hic accipiendum est hoc verbum inuadat. Nam stricto mō inuasio ꝓo rapina ponitur. ē. de act. emp. l. fi. de rei ven. domū. ¶ Similiter aūt inuadere est alienum tollere. vel possidere iniuste. ⁊ vi tenere fm Dāp. Et colligit ex hoc q̄ dicit inuade re etiā si qs accipiat alienam q̄ apud se retinet, ⁊ sic est in furto q̄ ita cōmittitur, si quis scienter retineat ⁊ cōtractet apud se rem alienam. que em̄ a principio ad eū bona fide peruenit quemadmodū si a principio scienter accepisset. vt. ff. de cōdit. fur. l. qm̄. ⁊ facit. ff. de acquir. pos. si ex stipulatione. ⁊ ptz hoc aperte. xxiij. q. v. si quid inuenisti. ⁊. c. multi. Nam ⁊ raptor dicitur etiam qui sine vlla abductione florem virginitatis puelle eripit. xxxvj. q. j. §. cum ergo. in fi. Ad idē est. xij. q. ij. indigne. vbi equiparantur iniuste auferre ⁊ detinere.

¶ Imperator Gratia. Lex. ij.

Nullus penitus ex eo quod refertur in condvel in archa cōtinet: ad quemlibet titulum⁹ vsurpet. Nisi forte presumendi facultatem sublimiū potestatum iussione perceperit.

Nullus. ¶ Prohibēt susceptor⁹ ⁊ officialis alius species publicas transferendas in horrea publica, vel aurū q̄ in archam publicam transferendū est, in alium titulum cōferre sine principis voluntate, vel eorū quibus de hoc pt̄atem princeps indulsit. (Refertur). inferr̄, vel inferri dz. (Archa) cuius multe sunt species, vt dixi. ē. de suscep. ⁊ ar. in rub. (Titulū) Titulus ꝓprie est iudicii signorum dictus a titane. i. sole: q̄z sicut sol mundū, vel quez obscura illuminat, sic titul⁹ libū, ⁊ eius sequētia ⁊ hoc modo pōt dici titul⁹ hic ⁊ descriptio quarūcunq; rerū. De titulo alia plura sc̄ps. j. de ꝓbatiuile. do. Aug. l. iij. (Usurpet) in mala parte ponitur ⁊ sumitur. vide ē. de decu. oēs. j. (Nisi) ver. (Presumendi) capiendi. (Sublimium) vide. ē. de anno. ⁊ tri. l. fi. in pnn. (Potātus) iō officiorum eorū q̄ pressumit huic rei. ff. ad. l. iu. peculatū. §. senatus. ⁊ sic ptās hic ꝓ officio ponit q̄ pt̄atem hz. ff. ne vis fi. ei. l. pe. in pnn. ⁊. j. de silentia. l. ij. cū aliis concor. quas ibi scripsi. ⁊ vide q̄ scripsi. j. de exacto. ⁊ execut. quicunq;. ¶ Post glo. vlti. adde. ⁊ sic multo magis prohibitus est exinde furto subtrahere. in aut. vt iudi. fine quoquo fuf. §. si quis autem preter. hec vbi ponitur confiscationis bonorum ⁊ exilij pena.

¶ Imperator Arc. Lex. iij.

Sciant iudices nihil sibi ex priuate rei canone: vel ex eo quod ex hisdē titulis exegerint. ad necessitates alias transferre licere: nisi maluerint grauissima seueritate suam licentiam coerceri.

Sciant. ¶ Casus. Non possunt iudices id qđ exegerint pertinens vtiq; ad officiū comitis rer̄ priuatarū. vel ad aliquē titulū ipsius officij ad alias transferre necessitates, nisi grauissimam penam subire velint. (Priuate rei) patrimonij principis. (Canone) cēsu vt tributo. (Exegerint) alias cōtigerint. (Nisi) vt. Et est simile nisi. j. de colla. fun. patri. l. fi. in fi. ⁊. ē. de ope. pu. intra. ⁊. ff. de peti. here. diu⁹. in pnn. ⁊. ē. de ve. iur. enu. l. ij. §. has itaq; leges. i. aut. de mona. §. fi quis autem monachicam. ⁊ de nup. §. sed etiam capitulatis. ix. qone. iij. c. pater. ⁊ ē. ne sanc. bap. rei. l. fin. in fin. vbi iudex punitur ea pena qua punire debuit alium si ei remisit. Ponit enim causatiue, vt not. i simili. in aut. de iudi. q̄. ꝓ o multe. in gl. causatiue. ⁊c. vel cōminatiue, vt no. in simili. ex de pecu. cleri. c. ij. ⁊. lxxxviij. dist. q̄ius. in fi. ⁊ de hac dictione vide q̄ no. ff. si qs cautio. si eū. in fin. Et ꝓ Ar. de cōdi. c. j. lib. vj. Et ꝓ Dy. eo. li. de reg. iur. pctm̄. De hoc etiam not. ff. de contrahen. emp. l. iij. ⁊. ꝓ emp. l. fi. §. fi ⁊ illa. Plenius per Cyn. ē. de trāsac. l. iij. ⁊ sc̄ps. ē. de iur. fisc. l. fi. ⁊. l. fi. (Maluerint) magis voluerint. (Seueritate) Seuerus dr̄ q̄si satis ver⁹. Qz ei sine pietate iustitiaz, inde seueritas. i. integritas, rigor, districtio. iudicij racundia sedz Dāp. Sz sedz Tullius. ij. rhetor. Seueritas est ꝓ quā iudiciaria, ꝓtās, vel vindicta in aliquez districtius exerceat. hec puto Severi maioris interdum est roboris delictorū iniquitas q̄ legum eqtas. in qua an fi aut ē. vr nō fi. pigno. in princi. ¶ Tāta etiaz est in re publica de moderatione remissi vide atur aliqua temperare. dicit Cassio. xij. variaz. epist. iij. ⁊ Aug. tonitin gu bernato⁊ re reipublice. ¶ Hec faciunt ad qōnē an. ꝓpositā. Quid expediat ad reparationē rei publice cōqualsate vtruz remissio an seueritas. ¶ Et indubitanter dicit ꝓ seueritas ar. ꝓmissoꝛū. Iré q̄ ex seueritate sol⁹ offendit q punit⁹, at ex remissiōe offendunt lex, rex, ⁊ grex. qn̄z (vt coneludam⁹ plen⁹) oēs res. ⁊ sic dicebat iustissim⁹ dūs Egidius cardinalis. ⁊ legis aplice legatus. Vū Salustius in iugurthino. Bon⁹ senioz sit vbi negligis, z malus improbioz. ¶ Et breuiter p̄ leuitatē ⁊ clementiam rex cōtemnit, lex dispicit, ⁊ grex inficit. ꝓ granitate ⁊ seueritate rex honorat, lex saluat, grex seruat. Et ideo iustū est vt quo timoz dei a pctō non reuocat saltē coerceat seueritas discipline. ex de elec. cū in cūctis aū fi. ¶ In his aūt est discrete pēsandus, nā hoc opus nō ꝑfectionis⁹ tpa. sed pacis exigit. Alioquin sumere in manus gladios ancipites, facere vindictā in nationibus, increpationes in populis, alligare reges eorū in cōpedibus, nobiles eorū in vinculis ferreis. hoc quippe putare vineas est. Hec inq̄ olim vir pacis tpe agitent in pace. sc̄m Ber. sup cantic. ser. boni. Brauem em̄ est cōstis reporib⁹, locis, z moribus, esse, ꝓpositos vt ait Brocardus in registro li. vj. c. xlvi. vide qs scripsi. ē. de delato. omnes. ⁊ de excusatio. inu. l. placet.

De auro coronario. Titu. lxxiiij.

¶ In glo. ibi ad coronationes. adde, aīs ad coronas. zmeli⁹ vt ꝓbatur. j. Mach. xiij. c. vbi rex Demetri⁹ remisit hmōi summo sacerdoti coronā auream quā ipse miserat. ¶ Post ipam gl. ad ē. p coronis eorum, vt. ē. de athle. l. j. ⁊ q̄ res pig. ob. pos. l. ipe. ⁊. ff. de re iudi. l. cōmodis. quod est veri⁹ ⁊ iō nō ꝑt q̄ nō ꝑsuenit cōferre. Site. j. puleri. cōsul. ⁊c. in rubro ⁊ nigro. ⁊. ē. de sta. ⁊ yma. l. pe. in fin. ¶ Et q̄ multos coronatos audiuimus, ⁊ aliquos vidim⁹ diuersarum coronarum titulis insignari, plz hic de pluribus coronaz specieb⁹ ad instructionē eorum q̄ hec nesciunt explicare. ¶ Dic igit q̄ multiplex erat corona, que antiquit⁹ habebat in vsu. i. regnū z hec erat magni ponderis pura vnius talēti ⁊ ex auro ⁊ gēmis pciosissimis ⁊ vocabatur dyadema. vl. Reg. c. xij. in fi. Tulit Dauid dyadema regis eorum de capite eius pōdo auri talētū habens. ⁊ gēmas pciosissimas ⁊ imposuit erat super caput Dauid. Et ideo. i. Para. xx. Rex ei⁹ fuit corona pciosa. pōsit administ rare sedm quosdā. vt scripsi. ē. de reis po. l. vna. non tū vr̄ q̄ debeat se regem sine dyademate appellare. Sic ei est in archiepo q̄ nō debet aī susceptionē pallij se archiepm̄ appellare. extra ē. vsu pal. c. iij. ¶ Imo vr̄ q̄ rex sine corona sepelri no debeat. ar. e. ti. c. ij. l. fi. Ar. ꝛ. q. ꝛ et filij⁹ regis vocāt rex pr̄e viuete. xxiij. q. j. capit. in pnn. Sz fore ibi habebat aliud regnū vt fuisse nouim⁹ dūm Karolum regē hūgarie. primogenitū regis karoli sc̄i patre viuente. quod colligit ibi dū dicit potuit auferri, vr̄dic vt scripsi. d. l. vna. in verbo honores. Sit⁹ erat corona aurea, quaz regine portabant. Hester. vij. coronā auream portās ⁊ capite. Alle mire coronaz species apud romanos erat, quaz vsus plerūq; tpe ꝑsulum fuit. putā athletaz de quibus. ē. de athle. l. vna. ⁊ hec similiter erat aurea vr dr̄ hic gl. Item erant oleagena, laurea, graminea, quernea, myrtea, palmea, frōdea, hederalis. ⁊ populea. Oleagena ei dabatur illis qui nō fuerant in ꝓlio, lz triūphū, pcuraverunt (Laurea) ⁊ hec erat triplex scz muralis, castrensis ⁊ naualis. Muralis dabat ei qui primus murū hostiū subierat. Castrensis ei q̄ pm⁹ castra hostium irruperat. Naualis ei q̄ armat⁹ primus p vim nauē hostiū ascēderat. ¶ Graminea dabat ducī q̄ obsidiōe exercitus liberauerat. ⁊ hec obsidionalis dr̄. ¶ Quernea dabatur ei q̄ in bello ciue romanū seruauerat. ⁊ hec ciuica dicebat. ¶ Myrtea dicebat his q̄ vbe onātes itrabāt, ⁊ hec ouatio vocabat. ¶ Palmea triūphantib⁹ frondea ex aliis ab istis frōdibus militib⁹ reportabile gerēde intētis. ¶ Federal dabat poetis. ¶ Populea dat iuuenib⁹ prutē imicātib⁹, z hoc fm quosdam, Vr aūt q̄ laurea dabatur ꝓsulib⁹ triūphātib⁹, hec etiā nō dabat ciuitatis parte lachimāte vt dr̄ Valerius li. ij. c. iij. Item attendēdum est quod corona regis debet esse aurea vt ꝓmissum est. vt sicut aurū pcioſius ⁊ grauī⁹ ac splēdidi⁹ ceteris metallis est. q̄ oia ex terre sumunt, sic rex grauitate mor, splēdore vite, ad ꝓciositate intellectus, cūctos homines teneꝛ excellere. neq; ei est rex q̄ nō p se sufficies ⁊ ac omnibus supexcellēs, vt dr̄. viij. ethico. corona igit solū regi virtuoso debet. ē. de sta. ⁊ ima. l. fi. j. de metropoli ber. l. j. Ergo sicut indecor moribus nō decet pallio decozari. c. di. z mozem. Si regē sine frutibus nō decet dyademate insigniri. Iré ꝑter margaritas ⁊ alios lapides pcioſos quoz hodie magim⁹ est abusus in ea dūt apponi. xij. lapides pciosi. nā in summitate ipsi⁹ dyadematis ⁊ sardi⁹ rubie terre speciē habēs, quo mouet alios sublimioz esse in rone loci quo ponit. i. in regio solio p̄cipue dignitatis, suam cū terrestritate agnoscere cū terra sit filius ade ⁊ ad terrā iturus. Illū vo lapides suis ordinibus colloc̄atur, puta topazi⁹ lapis nimiū pcios⁹, q̄ oiuz colozes lapidu⁊ in se hz quo monet oēs in se habere frutes. reges em̄ illi solū dici merent. q̄ se ⁊ alios virtutū plenitudine regūt. xij. q. j. duo sunt. p̄cipue iustitia q̄ smaragdus que. ꝓprie apponit designatur. Hic pciosissim⁹ lapis est adeo virēs vt oim herbaz viroꝛ super, ⁊ facies aspiciētium reddat virides. ꝓ hūc designat vera iustitia. q̄ semper in eo dz esse virētioz sicut ꝓs. iuxta illud Malach. iij. Vobis timentibus nomē meuz orieꝛ sol iustitie. vt intrū vireat q̄ et aspirantes sibi sub diros potissime magistratus faciat eē iustos. vt quondā dūs karol⁹ dux calabrie. hec virtus in regibus dz esse p̄cipua. nam sc̄m Aristo. ad Alexandrum. Justitia regnantis virtuoz est subiectis q̄

Corona regia. xij. lapides ꝑ cioſosh̄re debet.

Corona olim erat multiplex

Universidad de Deusto
Biblioteca

fertilitas rēporis.ad hoc vide ꝙ scripsi.ſ.de digni.iudices.in verbo plebeios.De ſmaragdo habetur.ff.de au.z arg.le.pediculis.ſ.pen. ¶Jaſpis qui eſt ex coloris viridis.ſ terreſtris pauli ſ pciosus.¶Hoc monetur vt pcurer pabula ſubditis,que a terra ꝓueniūt.z p virili tatem deſignanſ ipſi⁹,fameq; depellar. ¶Criſopaſſus qui aurei z viridis eſt coloris,hoc monet ſapiētie intendere,q̄ deſignat auro z viriditate catholice fidei ad celeſtē patriam aſpirare. ¶Calcedoni⁹ qui fortiſſimus eſt natura,ſ uis modicā pcioſus hoc inſtruit,vt i obſeruatione inſtitie,ac rorius regiminis ſit vere fortiſſimus,ne frā gatur in aduerſis,nec erigat in ꝓſperis ℔z ſit ipſe lapis in colore ſi militudinē lucerne pallentis,quo monet vt eius ala ſit referta pru dētia,z vite ſanctitate cōſpicua, vt ſicut lucerna lucens in obſcuro limē alīs prebet,ſic rex in cōſilio qō in obſcuro.i.in ſecreto agendū eſt ſibi aſſiſtētes illuminare teneāt,vt fuiſſe nonnullos robertū ſicilie regē illuſtrē.In hoc monetur vt ſit fortis per ſubſtantia, prudens p colore.Mā prudentia latet in alīs,q̄uis operibus impleat. ¶Jacin ctus qui ſimilis eſt aque ſolis radio pfuſe,quo monet per aquas,vt in cūctis rēperatus incedat,per ſolis radios vt diuinis illuminatus effulgeat. ¶Ametiſtus .hic tribus coloribus purpureo violaceo z roſeo decorat.Hoc monetur p purpuram vt omnis regie dignitatis attēdat,poſtꝙ ſoli ſibi prerogatiuā purpure vēdicauit.ſ. de veſt.olo.ꝓperent. ¶Per violam que herba eſt ſatis humilis, pulcherrimū tū ſtorem z iocundū odorē exibens hoc inſtruit,vt ſtorē morum re galiū.odorēq; fame ſeu vite laudabilis indeſinenter oſtēdat. ¶Per roſeū ſuadet qō tanta charitate flāmeſcat,vt vſq; ad effuſionē ſan guinis pro iuſtitia z turba ſeu populo z ſuis fidelibus nō lentēſcat. ¶Beril⁹ hic viridē z pallentē colorē h℔ quo dirigitur eternorum contēplationi inheretur,vt ita curā ſubiectorū habeat,ꝙ plerūq; ni mia laborum ſolicitudine redeat cum expedīes fuerit ad pallorem. ¶Chryſolitus q̄ velut aurū fulget,quaſdam fere ardēres ſcintillas emitens hoc mouet luce ſuperne ſapiētie refulgere,ſuaſq; virtutes acq; ſuias cum verbo exortationis z exēplo actionis in ſubiectos effundere. z cunctis bonis operibus oēs ſibi ſubditos ꝓtrim ma giſtratus ſimilis ſui facere.Mā facilius eſt(ſi dici fas eſt)errare natu raz ꝙ principē ſui diſſimilē formare poſſe rē publicā.ōt Caſſio.in va riarū epi.xij.De criſolito,ſmaragdo,z metiſto.habeſ.ff.de au.z ar. le.z ſi nō ſunt.ſ.perueniamus. ¶Sardonix cōpoſitus ex ſardio z onice.cuius pcioſior ſubtus eſt niger.medio rubicūdus ſuperius cā didus.De hoc habeſ.ff.de bo.dā.l.pen.poſt prin. hoc docetur vt p humilitatē ſit niger.i. terre ſimilis vel humilis.vel acciuus.per cā dorez.i.per virtutes irradiet,per rubozē inflametur vt ſi neceſſe fue rit charitatis officio pro iuſtitie debito ſanguinem. quoq; fundat. ¶Saphir⁹ de quo habeſ.ff.de public.l.ſi.ſ.ſpecies.vltimo loco po tendus eſt.q̄ h℔ non multum ſit pcioſus.in miniſterio tū eſt valde preclarus.Hic colorē h℔ aureū aliīs ſapidibus in nullo participans. hic ōt gerentē reddere caſtrū,ad qō reges debēt nimiū anhelare,nō ſe libidinis ventilabro volutare.vñ pleriq; ſequitur offenſa dei z de curratio vite,put iam vidimꝰ z ſentimus. Eius colore monet ſic ſe regimine implicare vt poſtꝙ ſe populo in cunctis iuxta ſui debitum exhibeat,celeſtia nihilominus mēte ꝓ iuxta apoſtolū dicēte.Noſtra aūt cōuerſatio in celis eſt exemplo moyſi qui poſt ſui debitū qō po pulo temporaliter exhibebat.ingreſſus tabernaculum diuine contē plationi vacabat.extra de renun.niſi.ſ.neq; pures .ppe fi.c.Sic erat i veteri teſtō rationale ſummi ſacerdotis iſrael habens.vij.lapides pᵓ cioſos,quatuor diſtinctos ordinibus,ſignificans ꝙ pōtifex cui⁹ exē plo etiā rex quatuor ꝓncipales dℨ hꝫ virtutes.ſ. iuſtitiā.fortitudinē prudentiā.z tēperātiā. Jt ſingulis aūt ordinibus habebat tres la pides.ſignificās quod pōtifex in primo dℨ hꝫ fidē.ſpē.z charitatē. Jn ſecō modeſtiam,manſuetudinē,z benignitatem.in tertio pacē, miam.z largitatem. Jn ōrto vigilātiā, ſolicitudinem.z lōganimita tem.¶Per lapides ei pcioſos figurātur virtutes. Jxta illū alij edi ficant aurū,argētum.z lapides pcioſos fz Jnn.iij.z Archi.q hec no.xxxvij.di.qui eccleſiaſticis. ¶Tale igit dyadema regi cū cōſti tuitur imponēdum eſt.necnō z liber legis i manu eiꝰ.ij. ℣Para.xxiij. c.Eduxerūt filium regis z impoſuerūt ei dyadema,de derūq; ima

Regis ꝓ mu ei⁹ tenēdā legē.z conſtituerunt eū regē z hoc ꝓ ſacerdotes leuiti monio in ce trib⁹.Deute.xvij. Jt reges q nunc regnare pernimium ambiunt multis cō dyadema ſolū ex grū.de lege tenēda non curant.gnetiam poſtꝙ re ſiſtit. gnāt leges abſcindūt z ſubſanant. ¶Jtē nota ꝙ rex in coronatione puᵓ examinatur,z tūc demū inūgit.bñdicit,z cōſecrat,z coronat, extra de elec.venerabile.De qb⁹ vide qō ibi no.Jnn.ꝓ hec excellē tia regis ptātis deſcendere a ꝓo ſignificat vt ipſe regnet ſub ꝓo ,z in populo ꝓpiano.Ut ait.ſ.Tho.ō agno.l.iij.ꝓ.ſumme ſue.q.cviij. ar.iij.Et ſicut ꝓs i capite ac brachijs cū vnctione debita cōſecrat, ex quo ea q ſpectāt ad ſolum ordinē intelligit cōſecutus,vt no.ex de cole.ec.c.pe. Jtā z rex in brachio vel humero,ſeu armo inūgit z bñ dicitur,zet hoc iuſtū ꝙ ea q ſunt ꝓpria regie dignitatis intelligat ex ptāte,ſeu ꝓceſſione diuina realiter aſſecut⁹. Jnūgit ei rex in bra chio ſeu armo vt extra de ſacra vnc.c.vno.ver.ſ vbi.z ℣.refert.z ex hoc cōferꝫ ſibi grā z virtutis arg.nā cor ei⁹ ad prudētia z conſtātia dilatatur.de ꝛſe.di.v.c.j. ¶Auget ēt in eo grā fortitudinis z hoſtes extrinſecos pura vitia.e.di.c.ij. ¶Ex hijs igitur vt prās in eo plenio ex dei benedictione deſcēdat. Juxta illud Eſaie.xl. Factus eſt principat⁹ eius ſuper humeru eⁱ⁹.d.ver.ſed vbi. Dicit etiā ſcūs Tho.in quarto ſnīaz.dist.xxxvij.q̄ in vnctionibus regū,z in alīs hmōi benedictionibus pura virginū dat grā,niſi ſit impedimētum ex parte recipiētis,ſed tñ talia ſacra nō dicūtur;q; nonſunt inſtituta ad curationem morbi pcti ſicut alia ſacra,vt no.Arch.xxvij.q.j.vi duas. Ad hoc etiam vide quod legit z no.lxxv.dist.ordinationes. Primiles

¶Nec faciunt ad qōne an valeat ꝓuilegium a rege nōdū cozonā ge nondū to conceſſum?Et videtur q̄ non ar.cor.q̄ ꝓmie dicta ſunt. Jtē q; coronato ſicut nec tribunus,nec miles qs habebit,niſi receptus in nūeris q̄ conceſſus nis alīs ſint electi,z electio ius tribuere videatur.ff. de teſta.milī.ex an ſit valē eo.ita nec imperator dicit,niſi ſuſcepta inſula vel corona, vt ibi no. dum. Et ille vere dℨ ortus imperij ſeu regni ſm veram opinionē, ō.de fer.l. fi.pro quo faciūt iura z rōnes pdicte. ¶Jtē q;ſicut in pallio archi epⁱ cōſequitur plenitudinē pōtificalis officij,vt exē de poſtu.pre.bo ne.ij.in fi.z de vſu pal.niſi. Jta z rex in corona z per cozonationem. ¶Jtē q; ſi in rege vnctio z bñdictio rite demū agit,vel auget cum digne ſumitur abſq; dubio qō deſignat,vt.d.c.j.de ſacra vnc.ſ.j.in fi.ergo is q nō eſt vnctus nec benedictus , z ſic etiam cozonatus li cet alīs rex electus, aut ꝓ ſucceſſionē aſſumptus in igne adminiſtrat ea que ſunt regie dignitatis. Jtem vī hoc expreſſum. ō. de quadri. pref.l.ſi.in fi. ¶Contrarium cū plura diſputatione determiner ibi Ly.fm Jac.de are. Jdē no.glo.z Bug.xcij.di. legimus. Pro quo etiam faciūt plura que ſcripſi.ō. de reis po.l.vna.in verbo.honozes ad ſedam partem qōnis Credo aūt ꝙ ea ſine quibus regnū guber nari nō poteſt,pura executio iuſtitie, z bmōi poſſit rex adminiſtra re,etiā ante benedictionē,z conſecrationē,z cozonationē ipſi⁹ ar.ff. de admi.tu.tutoz.q repertoriū.ſ.j.cum cōcoz. ¶Leges aūt nouas condere,veteres abzogare,nouam monetā cudere,ꝓuilegia conce dere,z alia inſignia,in quoruꝫ executione conſiſtit pōdus z grauis tas regie dignitatis exercere non poſſit,vt plene probant que ſupe rius ſunt inducta,ad hoc ēt vide extra de elec.ſuffraganeis. z qō ibi no.z.c.qs ſicut. Bmōi enim donationes z ꝓuilegia frequēt⁹ ex ni mia importunitate poterūt interdū cum regni pernicie ꝓut vidi mus concedūtur.ō.de peti.bo.ſub.l.j. Ad idem.j.de fun.limi.l.j.in fi.z extra de elec.tranſmiſſam.vide qō ibi no.Et iō q; facilius reno cant,vt extra de ꝓbē.tue.z de reſcri.c.vlti. cū ibi no.in pin.li.vj.dif ficilīs z cum ſolēmitate plurima veniāt cōcedēda.z vt cōcedant dif ficilius permittēda,Un ēt papa q dℨ plenitudinē poteſtatis, z a nc mine exāminatur,ſ cū eligitur cōfirmat.vt exē de elec.hꝫ de vitāda. xxiij.di.in noīe.ℨ.plane.z.lxxix.dist.ſi quis papa. aī cozonationem ſpūalia z precipua non exercet. pp qō ēm media bulla vtit vt hec z alia no.Buil.in ſpe.de reſcr.preſenta.ℨ.fi.ℨ.ītē qō eſt obtentū ab im peratoze nōdum cozonato zc.z ſe.Et plenius. Jo.an.in fine libri ſe xti in ꝓho pōtificatus. ¶Jn hāc prē inclinat Boſti.exē de ꝓb.fig.ſu per ghiſlā.z Archi.xciij.di.legim⁹.Fortius hoc locū habebit in re ge qui regnū ab ecclia tz,ſicz imperator romanoz ptātē nō hz admi niſtrādi aūtꝙ pecchiam approbetur vt ipſi dīr. ¶Vel dic attendē das foze ꝙditiōes perſonaz,qd ei ſigs ēt exacte virtutis in quo ſup clarūt virt⁹ z ſapia operoſa in minozibus aut ſtitib⁹,puta qz regnū irreꝑhenſibiliter tanꝙ vicarius gubernauit,vt fuiſſe ſcim⁹ quondā venerande memoꝛie dños Robertū ſicilie regē.z karolū natū eius ducē calabrie?Certe qui ꝓfecte ſe habuerunt in adminiſtratione aū regnum ſibi delatū equū eſt vt ante cozonationē premiſſa z ſiſta va leant miniſtrare. alīs aūt ſec⁹.ar.bonū.clvij.di.de petro.xciij.di.c.j. z.xxiij.di.c.nullus.cū ibi no.xxv.q.ij.c.veniam. Ad idem.xl.q.j.z liz.di.c.j.z.ij.z.lxj.di.miramur.ante fi. Maz cū rex aū būdictione.vu ctionem,z ꝓſecratione ſit exāminand⁹,z tūc demū ſi inuent⁹ idone⁹, z ſine crimine cum ꝓfatis ſolēmitatibus cozonād⁹.d.c.venerabili.ſ. nunquid.z.ſ.ſunt ei.ſe.z.j.de metro.ber.l.j.ibi ſuis ꝓtribꝰ cozona tā.z in ele.de ureiu.c.j.ſ.nos igit.iō ſi abſq; premiſſis oia poſſet ad miniſtrare,tā impetliter ꝓdicta oia z ꝓserti exāmiatio foret inēta.Cū ēñ iuſtha lex refugiat.ff.de fideicom.li.inuit⁹.in fi.de inof.teſta.l.j.ō decur.eos.in ꝓn.xx.q.j.illud.xxiij.q.vj.ſ.vlt.ſ. qui admit. ad bono. po.l.ſi.Quneriam alia ꝙ neceſſaria nullo partitur ꝓcedere mō.ō.de teſta.cum antiqtas,in ꝓn.ſibyl ei incaſſum lex ꝓſtituere dz.Deute. xxiij.prope fi.ne frustra mebzanas occupet.xix.di.ſi romanoꝝ.z

Lex nulla iuris verbis contineat niſi neceſſariū. hecū in opibus maxie tā grauib⁹ z illustrib⁹,ſz ēr in ꝓhis leges po ſſuere meſurā. Un in legibus nullū ꝓbū niſi neceſſariū eſt ponēdum ff.qō metus ca.l.j.in fi.z no.ff.de vi z vi ar.l.j.Aut ꝓtor.Nec aliqō ꝓbū in eis ociosiz dz ee.ff.de adul.qō ait,Si hec in verbis legis.qd dicem⁹ inreb⁹ vl opib⁹ qb⁹,z nō verbis lex eſt ponenda.ō.cōia dele ga.l.ij.in fi. maxie in ꝓſticis z q deſcendunt ab exēplo dei z veteri te ſtō. ¶Sicꝫ in xta ꝓnarū z rerum qa egerint qlitates in his riſio vartāda vī.ff.de rei ven.in fundo.de libe.exhi.l.iij.Julian⁹.exē de fi. inſtru.cū dilect⁹,aī fi.q bñ facit.z exē de trāſac.c.vl.z hoc dicit turius puto.Sicꝫ ei ſine rōne dicimus ois diſtinctio in iure ciuili periculoſa eſt,parū enim eſt vt non ſubuerti poſſit.ff. de reg.iur.ois diſtinctio.

Jn mul

Jn multisꝫ non poteſt abſolute rñderi;q; plura poſſunt oriri que ꝓ bono ſunt extimanda, ideo;q bmōi varietates viri boni arbitrio di rimende ſunt.ff.de annu.le. meuia.ℨ.j. quare talia diſcutienda ſunt cōſideratis cauſis,locis,z tēporibus,z ꝓonis.xxij.di.c.j.z ꝓ totū. Decidere quippe qōnes non ꝓ caſum legis exꝑeſſus,ſed ꝓ argumē ta legalia,z exꝑſitas rōnes cōtra manifeſtam egrare, vel qi ex ꝑſo narum z rerū qualitatibus rō cōtrariū ſuaderet nō multū reputo ſa pientis.qō em illegale.i.nō fm legē ſcriptam,aut nō fm rōnem cōti net oēm iniuſtitiā.z cōmune eſt oīs iniuſtitie.dicit.v.ethicozum.Si em cuncta rex pōt ſine cozonatione peragere . ad quid ipſa cozona tio,z examinatio,vnctio,bñdictio,z cōſecratio ſūt reperte? Jā ergo erunt oia ipſa ludibrio. abſit hoc vt que ſunt diuinit⁹ reperta quodā modo ludibrio habeant.ō.de adop.l.ſi.ℨ.j. Ad idē.ō.de bo.que li.l. ſi.ſ.pen. Cū legi ēt mortue illuch nō debeat.ſ.ō agrico.z cē.quemad modum.nec ipſi pape.exē de poſtu.prela.bone.ij.ℨ.nec nocebat.z de renū.qdā.nec donationi ꝙ ipſe facte.extra de re iudi. cū oliz.nec mā dato eius.extra de ꝓben.dilectus.Sz nec decreto pretoris eſt illu dendū.ff.de iudi.cū pretoz.nec eius imperio. ff.ne in ꝓ.pu.l.ſi.Quin timo nec filius aut ſeruus alicuius dz haberi ludibrio. alīs igit in iuriarū.ff.de iniur.ſi quis ſeruū.nec ēt ordo clericalis.extra de tēpo. oz.vel nō eſt. Ergo illudem⁹ cōſtitutionibus z actibus apoſtolicis, z ſancte matris eccleſie? abſit vt premiſſa fruſtra inuenta z iudicio videanē haberi.Contrariū tñ de facto ſeruari videmus per regnan tes ambitioſos.z inanis glie cupidos q putāt ſe diūo regni cadere, niſi ola pro ſui altoriꝫ libidine prodigaliter factāt plerūq; fauem⁹ laudātes illos in deſideriꝫ animarū ſuaz,z cum iniquius egerint il los amplius bñdicimus. lxxxvj.di.donare.ſed z cū regna diſſipent, oim peritoz cōſilia in hoc tēdāt, vt collateralib⁹ eoz immēſas,illi citaſqz donationes in ſubditoz ꝓnicie extorq̄tibus ad placitū cōcluſio fiat regē ex ſole nole a ſolo deo, z vice dei in terris plenitu dinem ptātis habere.ac ſine vlla exāmination bñdictione.z cozona tione oia poſſe.Certe videmus dños in imbecilitate virīl poſitos re gno pulſos,z a potētiſſimo rege de regni dñio bellū ſibi grauius in gerēte controuerſiam pati.Nos aūt cozonatione cum de regno ſe q̄ſi desperato agnoſceret, cuncta prodigaliter ēt non petita concedere alīs vt ſibi poſēter aſſiſterent,alīs ne maligne reſiſterent,demū vi ctoria ex deo parata in vnctos,bñdictos,conſecratos, cozonatoſqz fuiſſe,dicemus ne tales donationes quas vel nimia importunitate, vel metu,aut imbecilitate,aut nimia verecundia,ſeu neceſſitate ha etenus feceraut voluiſſe? Puto ꝙ non, ēt ſi non obſtaret ꝙ nō cozo nati illas effecerāt.ar.extra de reſti.ſpo.c.ſi.z eius qō no. Jnn.extra de renun.ſup.de eo qui coactus renunciat bñficio ad idē facit. ff. de cuſto.ero.Lñ.ℨ.j.ad trebel.qz poterat vltra medium.ꝙ vi aut clā.l.j. ℨ.ſi quis imbecillitate.de furt.ſi quis in ſeruitute.vltra medium.z.l. pen.de fideicō.li.cū non.ℨ.j.z de peñ.di.j.ſi ꝓ hoc. ¶Equiparāda ēm videntur ꝓmiſſa oia metui quodāmodo. Nam z equiparanē ob tenta per importunitatē,z obtēta p metū fm Jnn. extra de procu. petitio. ¶Vera aūt donatio ex animi nobilitate procedit. extra de doñ.c.j.nō aūt aliquo facīte. ff.e.xti.l.donari. Aū neceſſitas nōfacit aliquē liberalē.ff.de adimen.le.rē legatā. ¶Quinetiā nedum hmōi cōceſſiones velut cōtra iuſtitia debitū ꝓcedunt ſedentes ſedes aplica in qua oia cū equitatis z iuſtitie libratione ꝓcedunt, poſtꝙ ſibi note ſunt irritat,ſed ēt ꝓpias ſic factas decernit irritas z inanes. Vide exem plus cumſimilī reſcripti aplici directi quōdaz regi karolo primo in quo erat clauſula talis:q; miſta multz indicto regno cōtulim⁹ peretūm im portunitate deuicti.ne zc.oēs cōceſſiones ſeu donationes vel infeu dationes factas.taz a nobis ꝙ a quodā frederico dudū imperatore poſt lata in eū excōicationis ſniaz irritas auctoritate preſentiū de cernimus z inanes. De quo mētiones facit An.de iſer.li.feud.in ri. qui ſucceſſ.tene.prope fi. Mā z irritātur acta per prelatū cōſirmatum cuius electio de iure nō tenuit,vt no. Jnn. extra de elec.cū dilect⁹. Fortius ergo irritāda ſunt acta p regē cuius non ꝑceſſit examinatio, nec approbatio.nec in eorū teſtimoniū eſt coronatio ſubſecuta.

¶Jmperator:Au. Lex vnica.

Ad collationem auri cozonarij placuit neminez absq; consuetudine esse cogendum.

Ad collationē. ¶Caſus. Non dz impoñ ſubuentio vel tribu tum iudici.cum vel princeps coronat fm gl.vel ꝓ ipſa co rona, niſi is qui ad ꝓſtationē eius ſunt ex cōſuetudine debi tores.(Conſuetudine)facit.ſ.de ero.milī.anno.l.j.z multo magis ſi ex ꝓmiſſione ſpōtanea ſe ad hoc ſubditi obligarēt.arg.ex his q ſcripſi ō.de ſuſcep.z arc.l.j.in verbo liberatus.poſt prin.in eo quod dixi de ꝓmiſſione ſpontanea quod ꝓponderat ꝓcepto ſuperiozis.

¶De Irenarchis. Titu.xxv.

¶Poſt gl.rub.adde.hoc officiū habent in eccleſia dei dyaconi,vt ꝑz.xciij.di.dyaconi. Jdē ad hoc facit li.feu.de pa.iur.fir.l.j.in pin. Hodie vero tales non irenarche dīr,ſed incitare.i.incitātis irā,ſunt nāz apti ad predā cum videāt graſſatozes exercelcere,vt inde cōmo da pecuniarum adueniant in ſolitis latrocinijs fouent ſcelera, z ſic

concordia quam legiſlatozes voluerunt vt firma z erecta conſtaret fugata exiio necubi reperitur.

¶Jmperator:Au. Lex vnica.

Irenarche qui ad prouinciarum tutelam quietis ac pacis per ſingula territoria faciunt ſtare concordiam: decurionibus iudicio preſidum prouinciarum idonei nominentur.

¶Irenarche. ¶Caſus. Jrenarche qui poſiti ſunt ad prouin ciarum tutelā,vt in eis faciant eſſe cōcordiā quietis z pacis, debent eligi a decurionibus idonei,z a iudicib⁹.i. preſidib⁹ prouinciarum cōfirmari.(Faciūt)ſlota ꝙ boni magiſtratus debēt in ciuitatibus ſibi commiſſis curare vt cōcordia ſit quietis z pacis, z hoc maxime ad quietē popularium,pro qua ruenda teneñ.etiam milites oportunos habere.ff.de offici.preſec.vr.l.j.ſ. quies. Debēt enim parentis vicem exhibere plebi.ō.de defen.ciui.defensores.ij.z ipſos ab omni improbozū inſolētia tueri.co.tit.defensores.iij.magiſ me cōtra nobiles qui terribiles ſunt inferiozib⁹.ad hoc.ō.de cōmer. z merca.l.iij.De his z alīs vide qō plene ſcripſi.ſ.vr ru.ad nul.obſe. denocē.l.ij.in ꝓho terribiles. Jtē debēt remouere cōtentiones que ſunt diſcordie matres.lxxj.di.c.j.(Cōcordiā) ad ꝙ potiſſime regnā tes ſtudere teneñ.,p quo vide q ſcripſi.ſ.de metropo.ber.l.j.in verbo iuſtas. Eſt em cōcordia pacis aluna. Jn rebus quidē humanis natu ra nihil inuenit amicitia preſtātius,nihil cōcordia cōtra fortunā ma tus auxiliū.dicit Quintꝰ.in gladiatore. Et cōcordia parue res creſ cunt,diſcordia magne dilabunt.vt ait Saluſt⁹ in iugurthino.ad hoc ff.de vſuf.le.l. gnali. in pncip. Verūtamē ipſa cōcordia fm Bzeg. xxj.li. moralū ſeruari nō niſi per ſolam patientia valet.crebzo naq; in humana actione humerus corporibus nō inheret. vī Ouid. vv.Jr tracūdus ,puocat rixas,qui patiēs eſt mitigat ſuſcitatas. De hac ēt ſdē Bzeg.in paſtorali.c.xlvj. Dis aūt deficientib⁹ ad cōcordiā indu cendā,ꝓpoſita eſt lex,vt hic z melius Sapiētie.xvij. In diſponēda cōcordia eſt lex iuſtitie. Jn hac altiſſimus gaudet,z gloriat in mem bris ſuis.ix.qō.iij.archiepis. Mā cōcordia vera diuerſitatē ꝓſonarū z officioꝝ ſub vno reſpectu cōnectit,vt differens ordo ſub vna poſſit rōe ſnoſiſtere.vt.lxxxix.di.ad hoc.Hec potiſſimū locum hūt in con cordia fratrū.Tria ei ſunt probata cozā deo z hoib⁹ , cōcordia fra trum,z amoz proximoz,z vir z mulier bñ ſibi cōſentientes.vt ōt Ec cleſi.xxv.in pnic.Ecōtra diſcordia q̄ eſt iniq̄ſſima.ō.de ve.iur.enu.l. j.poſt pn.ſi in fratrib⁹ eſt.ſeu mētiū inter fratres ſic frequēter corpo rum ſeparationes inducit. lvj di.hiſmael. ¶Hāc materiā cōſonis ſoleñ excitare.ff.de leg.ij.cū pr.ℨ.dulciſſimis.vide ꝓ his ēt.ff.de ad mi.tuto.l.iij.ℨ.apparet.cū cōco.ibi ſignatis. Sic ēt diuerſitas cul⁹ Tria ſunt plurimū eſt materia diſcordie.zc.di.ꝓ latū.q aūt ſocietatē frater deo mi ſtratū diſcordie peſte cōmaculat.deū q charitas eſt tanꝙ iudas ꝓ tum pla dic.ꝙ.q.ij.abijt. ¶Et iō litigioſi ordinari ꝓhibenē;q; tales diſcoz centia. dātes ad concordiam nequeunt reuocare.zc.di.ℨ.j. ¶Traꝙ diſco dia eſt omnitarn a ciuitatibus depellenda. Mā in conſimili impe rio,niſi concordia ineñ zc.fm Valer.vt ſcripſi. ō. ſi ꝓ inimici.cre. fa.ſu.l.vna.in.ij.no. Qño enim ille pōt cū aliquo ꝙuenire q cū corpe eccle,aut rei publice,z cum vniuerſa fraternitate nō cōuenit. xxiij. q.j.alienus ad h.vñ Titus huius. ij.ab vbe condita. Diſcordia ci dinum eſt venenū vbis huius,patrum ac plebis cerramina.dū nec nobis imperū,nec nobis libertatis eſt mod⁹,dū cedet nos patricioz hos plebeioz.magiſtratuū,plurimū aūt intereſt plaroz diſcordan tes ad cōcordia reuocare.zc.di.diſcordates.Mā z diſcordātiū oblatiōes z munera de⁹ nec ſuſcipit, nec a ſacerdotib⁹ recipiēde ſunt.xij. q.vij.in grauibus.z.zc.di.oblationes.z ſeq.c.nō autem agende ſunt concordie ꝓio accedēte.Maz turpis eſt ꝓcordia q̄ ꝓh interuētione cōrahit.ff.de don.inter virum z vxo.l.iij.in ꝓncī.Bz em ex charite te nō ꝓcio cōparari.extra de collu.c.j.in fi. ¶Vltio no.ꝙ vnitas cō cordiam,dualitas diſcordiam inducit.vñ.q.j.in apib⁹.z vide.xc.di, ſtudendū.z.v.q.ij.ſi ꝓnnates.xxiij.q.j.loquitur.z.c.ſeq.z.c.q.z.c. qñ.z.c.ſeq.z.c.pudēda.z.c.ſciſſima.z quaſi per totū.z quod ſcripſi.ſ. de metropo.Ber.l.j.ſup.ij.gl.(Judicio).a.ſtrmatiōe.Adultis aūt modis ōt iudicium,vt no.inſtit.q non eſt p. fa.rel.ſ. ꝓterea.z ſcpſi plenius.ō.de peti.bo.ſub.l.j.in verbo iudicio. ¶Poſt. ij.glo,adde, ptās nāz iudicialis in hoc ſtatuta eſt , vt non ſolum punat delicta commiſſa,verū vt ꝓhibeat ne de cetero cōmittantur.inſti. vt bono. rap.ſ.ſed nedū talia.ad qō.xxxvj.di.c.j.ſ.z.ij.z no. ō.de deſpō.ex ſris.ij. Unde z cōſeruatores qui habēt ſibi cōmiſſos ab iniurijs,vio lentijsq defendere.vt de offi.dele.c.j.li.vj.hoc dixi in commiſſa z cō mittenda.vt ibi not. Jo.an. Reſiſti quippe dz errori ne ex patientia tali vel diſſimulatione videatur per iudices approbari. lxxxiij.di.er ror.Nec immunis qs eſt ab errore alteri? ob ꝛſensum talem q̄us il lo nō polluatur.vt in c.ſe. Ad idē.ea.di.ꝙ totū.z vide.ō.de can.lar. ti.l.pen.z.j.de pal.ſacra.lar.ab offō.z quod plene ſcripſi.ō.de anno. z tri.oēs.in ꝓho rectoꝝ.Dūt ergo intereſſe hīs q aguñ in vbib⁹,z

Universidad de Deusto
Biblioteca

videre inornate agentes, z publicum remouere tumulum. in aut. de
de defe. ci. §. deinde eos. z de man. princi. §. deinde conuenientes. vide
q̄ ibi no. Et hoc intellige si pōt de cōse. di. placuit. j. z quō ops epis.
§. si vero susceperit. Nā imperator nō solus cōtenᵗ est delictor puni
tione, sed et timore iustus trāsgressoribus infert. in aut. de deposito.
post pn. ad idē. xxiij. q. v. si nos. Itē dz iudex iniustitias remouere, la
borantibus succurrere, z opprobriis z calamitatibus eorū locū pre
bere, sed ei qui calūniam z opprobriū patiē adiutorium ferre, z eū
qui hec cōmiserit abscindere. iij. q. j. deus. Aū ꝓceps teneē de oib⁹,
z olim acto: esse vr. q. cū oia possit corrigere eorū merito ꝓceps
Judex in est que noluit emēdare. vt ait pal. li. iiij. c. vl. Tuz ergo iudex cōmissa
corrigen- non corrigit maxime requisit⁹. vī dissimulando fouere. §. de cōmer.
dis deli- z mer. l. ij. z extra de iudi. nouit. §. nos igit. z per negligentiā cōsenti
ct debet re. vt no. extra de offi. dele. c. j. in gl. vlt. Aū facit litē suā z tenetur ex
esse dili- hoc. xxiij. qō. ij. dūs. z ibi not. z. ij. q. vj. hoc ē placuit vbi de hoc z q
gens. requisiuit ipz si cōsēo conuenaturillū poterit recusare vt colligit
dicto. §. nos igitur. ar. etiā ꝓ hoc extra de relcrip. ad hoc sumus. z
vt lite non contc. accedens ij. z. §. de fac. pa. l. j. in fin. z. l. christianis.
in fi. qui eū patitur quod ꝓhibere pōt ipse facere ff. de iure pa.
adigere. z ibi no. z hoc maxime verum in eo, cum ad iudiciū eccle
sie specter facere pacem. ꝛc. dis. ꝓcipimus. z ibi no. Sz q̄libet religio
sa persona tenetur procurare pacē inter discordes. xj. q. iij. iiustū. pax
autem sine executione iustitie vix potest adesse, quia opus iustitie
pax, qui facit iustitiam pacem inuenit. Esa. xxxij. c. z Aug. sup psal.
lxxxiij. fac iustitiam q̄ iustitia z pax osculant se, nō litigant. Nemo
enim prudens (vt plato ait) ideo punit q̄ peccū est, sed nec peccetur.
Reuocari enim preterita non possunt, futura ꝓhibent. dicit Seū.
§. de ira circa fi. Ad hāc ergo iustitiam plenius exequēdam cōstituti
sunt reges z principes ac magistrat⁹ inferiores, z sub eis inferiores
alij qui punire nequeunt crimina, z superioribus ea nūciare tenent,
vt sunt curiosi z stationarij. j. de decurio. z ita. l. j. Defensores ciuita,
§. de defen. ciui. l. in defensores. iiij. z in regno baiuli z magistri iurati
ac similes. vt in constitu. de offi. baiuł. l. baiulus. hi omnes si ipsa cri
mina commissa non nunciauerint sed latere permiserint. vltimo sup
plicio z pena trium librarum auri puniendi sunt. in aut. de armis.
§. sanctimus. verſic. defensores. Interdum vero statuitur in his pena
x. librarum auri. j. de pīuile. scol. l. j. §. scrinio. paria eīm sunt aliquem
malus facere, z peralios id factū cū ad hoc teneret ex officio nō pu
blicare. j. de ero. mili. an. l. ij. ad fi. In regno per cōstit. de fide merce.
l. magistros. in fi. si hmōi officiales corrupti prece, precio, amore vel
timore delinquentium crimina commissa neglexerint nūciare, eadē
pena qua z ipsi delinquentes sunt puniendi. Interdum puniuntur
pena. v. lib. in aut. quomodo oportet epis. in fin. Interdum pena cē
tum librarū argēti. j. de stratore. l. j. in fi. Deterea si hi q̄ ad nūciādū
tenentur pp pecuniā crimina celant, sy monia cōmittunt extra de sy
mo. nemo. ¶ Sciēdum est etiam q̄ hodie sunt cōseruatores q̄ dant
aliquando ℥ violētias raptorum atq; predonū, aliquādo ad tuitio
nem priuilegiorum, aliquando generalius cōcedunt. f. vt defendant
ab iniurijs z omnibus offensis. hoc prosequere fm Inn. Post. z Ar
chi. z Jo an. de offi. dele. c. j. z vlti. lib. vi. Primo autem casu potius
dicuntur defensores, z hoc agere potissime ad principem spectat vt
occurrat iniurijs z violentijs, cum ei⁹ interſit quēlibet in sua posses
sione tueri. ar. ff. de vsufruc. equissimus. in principio. z ne vis fi. ei. l. j. §.
j. z extra de sy mo. querelā. in fi. z no. extra de dolo z cōtu. c. j. Nā dz
suis sumptibus oēm iustitiā ministrare. vt scripsit. ī. de ero. mili. an.
l. annonas. ¶ Utrum aūt quilibet ordinarius possit dare conseruato
res. Videt q̄ sic. ar. §. de epis. au. l. iij. ibi exequantur. ꝛc. z de trāsac.
si super possessione. ibi vim fieri prohibebit. Ad idē. xxiij. q. v. admi
nistratores. z. c. principes. z q̄s no. extra de fo. compe. ex tenore. z. iij.
q. j. de⁹. in aut. de defen. ci. in pn. z. §. deinde eos. z de mā. princi. §. de
inde conuenīēs. cum ibi no. §. de inge. ma. diffamari. in fin. z cōia. de
ma. l. j. ibi iudices nostri eīn in quiete tueanť ꝛc. z videt expssum. §.
vt posl. j. Defendere autem intelligit cuz effectu. vt. f. de illatis fieri
faciat iustitiā z emendā. dicit Archy. de offi. dele. c. j. li. vj. in verbo
defendere. z vide que scripsi. §. de anno. z tri. l. oēs. j. in verbo rector.
z infra de fabri. l. j. ad fi. z de numerari. l. j. ibi inhibendum. Unde z
legatus apostolice sedis pot potest fm Archy. vt not. d. c. j. de offi.
del. ¶ In regno cōceduntur hmōi cōseruatores per principē magnum z vicarie curias. Iustitiarij aūt prouinciarū eos cōcedere phi
bentur, tum forte q̄ ipsorū auctoritas est inferior, tum potius cupi
ditate pecunie q̄ ide percipit ex iure sigilli. Que aūt pūt hmōi cōser
uatores z qliter z sup qbus habēt, pcedere, lari⁹ no. Archy. z docto
res alij ꝓlectis. c. j. z vlt. de offi. delega. li. vj. z Bal. in spec. de iudi. §
Judex dele. §. vlt. verſi. item q̄ non estis iudex. sed cōseruator vsq; ad finez,
an possit ¶ Sed ex his que de debito iudicum z de pace z cōcordia superi⁹
subditos dicta sunt, querit an possit iudex cogere sibi subiectos ad pacem z
adconcor- concordiam. si videt eos paratos ad rixā? Ar q̄ sic. ar. iuriū. premiſ
diam co- sorum. z no. ff. de vsufruc. equissimum in pn. ad idē. ff. de li. exhi. l. iij.
gere. §. si vero. z §. penultim. cum his que delicte scripsi. ī. de agrico. z cen
tribus. in princip. z in fine magne note, vbi agitur de sequestratiōe,

Unde iudex in rum pōt magis dz attendere vt cām pri⁹ cōcordia
quam iudicio terminet. extra de symo. querelaz. z qō scripsi de litera
randa. e. l. litibus. in pn. Econtra q̄ ad hoc partes cogere nequeat.
in aut. vt liti. iur. §. q; vero. z not. ff. de bis q̄ no. infa. furti. §. q̄ iussu.
Unde ēt in fauorē minoris hoc ꝓhibetur. ff. de mi. si ex cā. §. nūc vi
dendū. in gl. ꝓt equius dici. Aut de lite graue scandalū non timeť
aut timetur, vt primo casu partes ad pacem cogi non possint vt dis
ctis iuribus. Sc̄do casu possint. z sic intelligēda sunt iura ꝓmo indu
cta. z facit. ff. de ficta. l. pen. in fi. z extra de sequest. pos. ex parte. z de
ma. z obe. c. his. in fi. z q̄ plene scripsi de vitādo scandalo. d. l. litibus.
ad fi. ipsius note sequestrationis. Aū inimicitias deponere permitto
sa intentione nolentes de ecclesie cetu iustissima excōicatione pel
lunť. ꝛc. di. placuit. z facit. e. di. c. se. vsq; ad fi. z per totū z maxime.
c. ostendendū. vbi dicit q̄ iudex dz dissidentes magis ad pacē q̄ ad Jacobus debuť, ꝛ
iudiciū cohercere. Uerū Ja. de but. satis habuit odio iura canonis canonicū
ca. dicit taliter, vez q̄ iniquum est z absurdū q̄ cōpellatur aliqs ad odio pro
remissionem iuris sui cā rige vicande. nec litera dicte. l. equissimum, secutus
hoc dicit. immo ius cuiusq; seruat. Aū distinguit. aut q̄rit circa cri est.
mē ꝛmissum q̄ est officium iudicis, aut circa ꝛmittendū. De ꝓmo
aut nondū ꝓpositi pena, z eius est officium punire. §. de pe. si operis.
z. l. si vindicari. ff. ad. l. acquil. ita vulneratus. ad fi. Aut est impositā
pena z eius est officium cōcordare ptes. ff. de offi. ꝓc. cōgruit de ope.
no. nū. l. j. §. inde queritur. z in aut. de man. ꝓin. deinde. Aut circa
cōmittendū. z tunc aut timeť stringere ex causis ciuilib⁹ q̄ plerūq;
contingit dicta. l. equissimū. z. §. de iudi. ꝑpendū in princ. z melius
in aut. de tri. z se. §. si vero aliquis. z tunc ꝑuidet iudex non cogēdo
transigere vel ius suum aliquē relinquere, sed causam ciuilē celeriter
expediendo. vt. d. l. ꝓperandum. in pn. z. j. de agrico. z censi. litis
bus. z melius in auten. de defen. ciui. §. audient. ibi remouentes ea
que vim patientibus inferuntur. vbi glo. decidendo lites. Et etiā se
questra possessiōe sine ꝓiudicio ptis si res exigeret velox subfidiū
putat. tamē quia hoc non ꝓcederet sine partis possidentis ꝓiudi
cio. vt. ff. de acquir. pos. interesse puto q̄ lex voluit. vt. ff. de his qui
sunt sui iur. l. §. insti. eo. titu. §. duorum, quod tutius esset simplici
ter prohibere accessum ad rem de qua agitur. ꝓ quo est quod no.
Innoc. extra de ꝓob. in presentia. z generaliter putat ex officio suo
deliberandum sine detractione iuris cuiusliber ex generali regula
dicte leg. equissimum. Aut timetur aliter q̄ ex causis ciuilibus pē
dentibus, z tunc locum hz. §. qui ad ecc. confug. denunciamus. z in
aut. de man. ꝓin. §. sed neq;. Sed q̄ posset cā z materia scādali de
alio q̄ de re immobili. z sic non haberet locum prohibitio assessus
ad rē ipsam, posset et fine remissione iuris alteri ex ꝓtib⁹ cōpetentis
concordia fieri. vī equs q̄ iudex possit eos ad pacez (vbi timeť gra
ue scandalum) coercere. argu. eorum que superius dicta sunt, ℔z eniz
vtilius sit permittere nasci scandalum quam relinquere veritatem
vt extra de re. iu. qui scandalizauerit. tñ in veritate secus est, cui de
trahit interdū ꝓ ipso vitādo. vt ibi no. Et facit. §. de pc. impa. offe.
quotiens. z q̄ no. e. ti. reseri. ibi ledat. z q̄ scri. §. de fi. infra. qcunq;

¶ De argēti ꝓtio q̄ thesauris inferť. Titulus. lxxvj.

Habemus vt ꝓ argēti summa quam quis the
sauris fuerat illaturus: inferendi auri accipiat
facultatem: ita vt ꝓ singulis libris argēti qui
nos solidos inferat.

Habemus. ¶ Casus. Qui dz argentum si vult, ꝓinde soluere
aurum audiendᵒ est, dū tñ ꝓ singulis libris argenti, soluat
qui nos aureos (Summa). i. pōdere. vt. j. colligit. de summa
scrip. j. de vē. re. ci. l. iij. ¶ Post primā gl. adde. ad q̄ est. ff. de cōdi. z
de. q̄s tradituz. z. l. si. Et sic soluitur aliud ꝓ alio isto casu forte quia Creditor
debitor aliud nō habebat. §. de doli. si qs argentū. in pn. ēt creditore re inuita
inuito de quo dic. vt no. ff. si cer. pe. l. ij. §. j. Post glo. vlti. adde. not. an aliud
ergo ētū vz libra argēti qz. z aureos. vide q̄ no. in aut. de defen. ci. §. pro alio
fz z iudicare. Sz An. de bar. dicit de. v. Sed in eq̄ lāce posita. z eqs solui pos
libramētis nimis modicū eēt pciū. v. aureoz ad librā argēti. Libra fit.
vero auri valet. xxij. aureos. §. de suscepto. quotiens. dic vt not. ibi. Argenti
z. §. de eo, eris. l. vnica. Sed q̄s. §. exponit q̄ nos. i. bis q̄nq; per do. libra ꝓ
modernos cōiter reperobatur exponentes q̄ nos. i. quinq;. nā tantū valet.
valet libra argenti. Solidus tamen qui z aureus erat maioris pon
deris quam florenus seu ducatus, quibus nunc vtimur, z maioris
ponderis aureo seu solido, quoꝝm septuaginta faciunt libram. dis
cta. l. quotiens. Uel si forsan tales aurei erant idem, moneta argenti
ꝓ qua soluebantur non erat pure tenute, vt sunt veneti z auconitani
si sed erant ere contaminati, vt sunt arragonenses z alij.

Luce de penne primum iam cerne volumen.
Quod tibi compressit sedula dextra viri.
¶ Explicit clara Lectura Do
mini Luce de Penna
super decimo
Codicis.

Luce

Lucæ de Pēna iuris vtriusque professoris acutissimi profunda interpretatio super. x. li. Codicis domini Justiniani sacratissimi principis.

¶ De nauicularijs seu nauclerijs publicas species trāsportantibus. Et de tollenda lustralis auri persecutione. Titulus primus.

¶ Liber incipit vndecimus.

Libri tan- ¶ (Liber) Uide. §. in rubrica libri precedentis. Dic etiaz q̄ liber est
dabilis z lumen cordis. z speculum corporis, virtutum repertorium, vitiorū
scripto. cofusorium, corona prudentum, dyadema sapientum, honorificen
tia doctorum, clarificentia rectorum, comes itineris, domesticus fi
delis, socius colloquentis, collega presidentis. vas plenum sapien
tie. via recta eloquentie, hort⁹ plenus fructibus, pratū fluēs flor⁹,
mare sine fluctibus, principū intelligentie, fundamentum memo
rie, hostis oblitionis, amicus recordationis, vocatus properat, iuſ
susq; festinat, rogatus respondens, fideliter obediens, contra fortu
nas lictor, atq; verus tui ductor hortis conclusus. z fons signatus,
pureus aque viue, paradisus absq; ruina, edificans te gnarum si rep
pererit ignarū nunq̄ patitur fastidium, z si graues eum nimium ar
chana reuelans, obscura clarificans. Hec potissime dicenda sunt de
quolibet libro legalis sapientie. De quo Baruch. c. iiij. Liber man
datorum dei z lex que est inter eum, omnes qui tenent eam perue
nient ad vitam, qui autem derelinquunt eam ad mortem. Liber eīn
legū dicitur templum iustitie. §. de ve. in. enu. l. secum. §. ne aūt. Que
rendi ita q̄ per doctores sunt libri, vt scripsi in rubrica libri precedē
tis. Nam z apostolus Paulus plenus spiritu sancto iussit thimo
theo discipulo suo sibi afferre libros, z precipue membranas, vt pz
ī. ad Thim. c. vlt. (Incipit) ex tali inceptione liber nasci dicitur. §.
de testa. cum antiquitas. in pn. (Undecimus) Not. hic q̄ in nomi
nibus ordinalibus a numero decimo vsq; ad vigesimū in pclatio
ne minoz numerus ꝓferēdus est maiori a vigesimo vero z supra
maioz ꝓferendus est minori, vt vigesimus quartus z similia vt pa
ret hic. z infra lib. ꝓximo in rubrica. z supra de suscep. z argu. mo
dios. in fi. in authent. vt fra. fil. post princip. cvi. dist. sexta synodus.
ver. vndecima. z. lxxxvj. distin. ieiunium ibi septimadecima. vbi di
cit Archi. hoc esse contra neophitos in iure canonico in allegatio
nibus decretorum ꝓponentes maiozem numerū minori dicēte de
cima septima, z sic de alijs. ¶ Post. j. glossa adde z nota q̄ lustrū
lustri accipit ꝓ quinquennio, vt in authēti. quomodo ops epi. §. si
vero nō metropolita. Ite lustrum lustri. l. cubile fere, vt ibi no. z lu
panar meretricum. Et dicuntur a lustro. as. per cōtrarium quia pa
rum illustrantur. Item lustro, as. i. scribo ex toro vel illumino supra
de diuer. rescript. l. penulti. z habet septem significationes vnde ver
sus. Lustro, circundo designat, scribo, sereno. Purgo, circum eo, lu
mino, siue pio. ¶ Post secun. gloss. adde, z isti si fabricandi peritia
barbaris tradunt, capitali supplicio puniuntur supra de penit. l. fin.
¶ Hoc autem not. secundum An. de Barro. q̄ prima lex huius
tituli. iij. z iiij. loquuntur de ꝓmio nauicularij. secunda de officio
penultima z fina. de pena hec eadem not. glos. §. eadem. l. fin. Item
nota q̄ si quis ex nauicularijs ab intestato fine liberis, vel legitimo
successore decesserit, bona eius non ad fiscus, sed ad corpus nauicu
lariozum vnde sublatus est deferuntur. §. de here. decu. l. j. z hoc cō
tra regulam. §. de bonis vac. l, vacantia.

Lustro se ꝓcem fu- mare.

Nauclerij est do min⁹ nauis.

¶ Idem Au. Lex prima.

Nullaz vim oportet nauclerios sustinere de
legatas species annonarias transferentes:
nec concussiones perpetī: nec aliquod gen⁹
incommodi: sed veniētes ac remeātes: om
ni securitate potiri. ¶ Decem librarum
mulcta ꝓponēda his qui eos inquietare tētauerint.

Nullam. ¶ Casus. Nauclerij transferentes spes annona
rias nō debent vim aliquā sustinere, nulla cōcussio debet
illis infligi, nec aliquod debent incommodum pati sed
in eundo z redeundo omni securitate potiri, cōtra facien
tes. x. libris auri puniunt. (Uim) id est violētiā. (Nauclerios) Nau
clerius est dās nauis appellat⁹ qz in eī⁹ nauis sit forte ℔z Jlid. ethy
mologiarū. xix. c. (Species) vide supra de anno. z trib. nemo. (Rec)
versi. (Concussiones) Quid sit concussio dic vt not. xxij. qō. j. c. pa
ratus. in fin. Que vero sit pena concussionis. Respondeo quadru
pli. supra de assess. l. iij. z not. xx. ij. q. j. militare. in gloss. vlti. z facit
ad concussiones. ff. de of. presi. illicitas. z. §. ne illicita. z. §. ne remis.
z infra vt rusti. ad nul. ob. deuocem. l. ꝓima. (Nec aliquod) versicu.
(Genus) vide. §. de decurio. eos. (Sed) versi. (Remeātes) regre
dientes, reuenientes. Et ex hoc verbo ꝛfluenit dici q̄ si data est ali
cui securitas q̄ possit tute venire, nō intelligatur data in redeundo.
Si enim intelligeretur data non expressisset remeantes. In lege eīn
nullum verbum super fluum, nullū nisi necessarium est ponendum
vt plene scripsi. §. de excu. mu. eam legem. in verbo ambages. Sed
dic contra secundum Bartol. Non enim potest venire qui non po
test tute redire. ff. de leg. sciendum. §. si accusatio. Et quia hec est be
nignior interpretatio ergo amplectenda. ff. de his que in test. delen.
ꝓxime quod plene scripsi. dicta. l. eam legem. Et no. q̄ is qui vio
lat publicā securitatem tenetur lege iulia maiestatis. ff. ad. l. iuliam
ma. l. j. in princ. Per quod patet q̄ si quis offendat sciēter eum cui
rez tribuit securitatem, cōmittit in illud crimen. Item no. q̄ ad iu
dices pertinet securū locū litigatoribus assigna. ar. puius. l. z pater
extra de spon. cū locum. (Securitate) ita tamen ꝛc. vt. j. de loc. z iti.
cuit. l. vna. (Decē) §. (Ingetare) cōmouere. z vide. §. de iur. fis. fa
cultas. z est ꝓprie actus extra fozmam iudicij. ad hoc. xxj. qō. v. c. Locustū
ij. z penul. Unde collige ex hac lege q̄ vim dicitur cōmittere qui in tus est p
quietat. Et punitur inquietator de vi publica vel priuata vt proba iudices p
tur. ff. de re. iur. hoc iure. iuncta. l. vim facit. ff. de vi z vi arma. ℔z tib⁹ assi
quo etiam videtur aperte. ff. de vi. pub. l. ij. ver. penul. z facit extra gnandus.
de foro compe, conquestus. vnde in hac deferri potest inramentum
quemadmodum defertur in vi turbatiua z ablatiua. §. vnde vi. si q̄
dicit Innocen. extra quod metus causa. c. vl. alias inquietatio lar
go modo dicitur etiā que fit in iudicio. §. de iur. fis. facultas. in pn.
¶ Similter z turbatio dicitur que fit per litis institutionem infra
de censi. l. fin. z excitatione sola quis dicitur commoueri. §. de fi. in.
l. fi. immo etiam feriri. j. de ꝓpri. sacro. scri. hac lege. Item molesta
ri quis interdum dicitur etiaz solo verbo. §. de thesaur. l. j. post pn
cipium. z qui portio. in pignorib. habeant. l. fina. in principi. tem
quis ex importunitate vexatur. j. de pascu. pu. l. fi. in fi. Preterea in
quietudo z molestia dicitur etiam ex parte rei excipientis. in aut. vt
cum de appel. cog. §. si vero post hac. ¶ Item not. q̄ magnum cru
ciatum sustinere dicitur qui vim patitur. iij. q. j. nulli. in fi. Item vis
z fallacia equiparantur. secun. qō. ij. nullus episcoporum. ff. de lega.
ij. cum pater. §. titiō. z de postli. reuer. mhil. ¶ Et breuiter qualiter
dicatur quis molestari no. Inn. extra de ele. cuz ecclesia vulterana.
¶ Sed pone accuso te q̄ in me vim commisisti expulsiuam vel aliā
non expressimo in libello q̄ cum armis. in processu cause pono in arti
culis z ꝓbo q̄ cum armis eam commisisti, an condemneris de vi
publica: videtur q̄ non cū hec vis in libello deducta non fuerit. er
go nec in condēnatione. ff. cōmuni diui. vt fundus. §. de fideicō. li. i.
fi. Item q: licet verbū dubiū possit accusator interpretari ꝓ se. ff. de
iudic. si qs intentione. hoc verū est in litis initio, secus in fine, quia
ꝓ reo est interpretandū. ff. de reg. iur. fauorabiliores. extra de ꝓob.
in presentia. Ite potest actor interpetare verbū suū si est ambiguū,
secus aūt in dicto testis vt dicto. c. in puncta. de hoc satis not. Bart.
ff. de verb. obli. inter stipulantē. §. j. cōtrariū videtur veri⁹ vt pz sub
tiliter intelligenti. ff. de penis. si pteles in fi. Nec eīn pōt vna z eadē
vis vtraq; lege. l. de vi priuata z publica accusari quia hoc esset im
possibile q̄ cum armis z sine armis ꝛmitteretur, sed tūc ℔z vtraq;
vis obijci quando in libello acusatorio nō exprimitur cū armis, an
sine armis ꝓ hoc est optime q̄ no. Inno. extra de ord. cog. cū dile
ct⁹. in gl. cū ꝓ his in fi. z vide q̄s no. Inno. extra de off. dele. cū olim
abbas. in glo. nobis videtur. z facit ad ꝓmissa. §. de iudi. l. ij. z. ff. eo.
ri. solemnis. z de noza. in de lictis. §. fi detracta. Potuit aūt reus pe
rere aū litē greffatā vt actor declaret i suo libello vtrū cū armis, an
sine armis, ar. §. de an. excep. si ex multis. z ꝓ no. Inno. ex de exce.
ptela. c. vlti, in scēa gl. Et vide q̄s scripsi. j. de diuer. off. l. fi. in no. alis
subneca. Sed ar. Jest q̄s not. ff. de leg. ij. l. si. §. j. in gl. quasi dicat ꝛc,
Jn secūda glo. ibi. z alias est, z ita alias est. z. j. de loc. z itine. custo.

¶ Impe. Archa. Lex. ij.

Gomperimus nauclerios susceptas species in
negotiationis emolumenta conuertere. Jōꝛ
decernimus vt intra annum quas susceperint:
inferant species: z securitates reportent: que etiā diem
illationis edoceant. Et intra alterum annum eis reddā
tur a quibus species prestite sunt.

Gomperimus. Premitte ad euidentiā fm Aug. q̄ sicut pz
ex rubri. isti nauicularij transferebant publicas spes a remo
tis locis in vrbem. z ponit ipse q̄ ciuitates sue in signuz
subiectiōis quolibz anno dabāt reipublice spes certas, pura panos
de serico, frumētū vel sita nauicularij q̄ illas spes trāsferebāt non
statuto tpe trāsuectiōi de spēb⁹ illis negotiabant, z ꝓpria emolumē
ta ex negotiatiōe tali ꝛsequebant. Statuit igit imperator q̄ teneant
nauicularij ex quo spes recepūt inferre illas in vrbe itra annū, quas
rū assignatiōe q̄ suscipiūt illas, apodixas facere debēt ꝛtrectes dil
lationis q̄ apodixe assignāde sunt ciuitatib⁹ a qb⁹ tales spes rece
perāt (Cōperimus) cognouimus, inuenimus. (Nauclerios) subau
directa nauigatione contempta littora deuia secratos susceptas

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſpecies ꝛc vt.j.e.qui fiſcales.ꝛ.ſ.que res vē.nō poſ.l.pe.ꝛ ſi.(Species) ſcz annonarias, vt.ſ.l.proxi. vel etiam alias. (Negociationis) mercationis. de hoc infra nego. mil. in rub. (Comertere) ſic fecerūt quidā impij, qui dū miſſi forēt tpe ozande famis pro comparatione frumenti diu ſteterūt, ꝛ exquiſitis excuſationibus mozā velātes eoꝝ de pecuniis negotiati fuerunt. Et certe horū fraus vel negligentia eſt ſatis immaniter vindicanda nō eā vnus qlibet hō ex hoc, ſed cl uitatis cunctus populus trucidāt ſm Bzeg. in regiſtro. ca.ij. (Jō qꝫ) ver. (Decernimus) ſtatuimus (Et ſecuritas) ver. (Que etiam) ver. (Dié) ſiſſe de eroga. mili. anno. excellēcia. ¶ Et nor. q apodixa debet cōtinere dié facte ſolutionis, ꝛ hoc maxime hic qꝛ ſolutio debebat fieri intra tpo.

Apodixa qd continere debeat.

¶ Itē nota ſm Bar. modū conficiendi rationes ab iſtis officialibus. Debēt enim a quo recipiūt ſcribere nomi narim ꝛ ex qua cauſa. ſ. de exact. tri. apparitores ꝛ nominatim cui dederint. ſ. de ſuſcepto, neminē, ac dié receptionis vt hic. Nō eīm videt pfecte ratio reddi niſi omnia pmiſſa clare ſcribantur, qꝛ nō aliter bono modo cōpehendi poteſt an aliqd ſit fraudis vel machinationis admiſſum, nec vī reddi ratio que nō pōt intelligi. ff. de edendo. argētarius. ſ. edi. Et hoc verū dicit ipe niſi in exp̄ſis valde minutis in quibus ſtat iuramēto adminiſtratoris. ſ. de iure deli. ſcimus. ſ. in cōputatione. ꝛ de dona. ſi qs pro redēptione. ff. ſi cui plus ꝙ per l. falci. diuus. ꝛ ſubiungit ꝙ de his rebus quas officiales huiuſmodi dāt alteri transportandas dz aſſignari litere de recepto, ſi ei fuerint preſentate, alias ipſi tenenē ſed habebunt regreſſum cōtra eum cui res porande fuerint aſſignate, vt hic quod intelligi quando officiali danti nō pōt aliquid culpe imputari quod minus idonee ſpone cōmiſit. ff. como. eā qui. in fi. ꝛ. l. argentū. Tenēt eīm officialis publicus non ſolum de dolo ſed etiā de lata culpa ꝛ negligentia, nam diligentia preſtare debet. ff. de admini. re. ꝛ ciui. perti. magiſtratus. (Et intra) v. Et ex hac. l. forte otrū habuit. e. regni de portub⁹ vbi de tali materia inueniſtur plenius ꝛ pudentiſſime conſtituta aduerſus nauigantium fraudes. ſi delectat ibi videas.

¶ Eidem Archa. Lex. iij.

AB his qui in nauclerios predas egerint volumus eozum cōmodis ſatiſfieri. Et ideo (ne creſcat in poſterum eozum audacia) ſancimus vt quicunqꝫ in rapinis fuerit deprehenſus pena quadrupli teneatur.

¶ B his. ¶ Caſus. Punitur in quadruplum qui contra nauicularium rapinam agit. (Predas) Preda eſt cum aliena violēter rapiūtur quaſi a predo ⁊ eſt ꝓprie cum ex hoſte fit ſecundum Pap̄. Omnis autem non licita preda ſub furti nomine in decalogo eſt prohibita cum dicitur. Non furaberis. xxvij. qō. iij. meretrices. Et predones pauperum. ꝛ peregrinoꝝ ſunt excōicandi. xxiij. q. iij. ſi qs rompetas. cū. ij. c. ſeq. Itē no. quod predo eſt q rem ſibi debitam ex ſtipulatione ꝛ nō traditam aliter nactus eſt. ff. de acqui. poſ. ſi ex ſtipulatione. De quo ꝛ vtrum ſit idem qui ſibi debetur ex eo ꝛ tractu in quo intervenit pactū numeratio vel alias. vide qō no. Ly. ſ. de acqui. poſ. nec ex natu. ꝛ adde que ſcripſi. ſ. de diſcuſſo. ne caſu (Egerint) modus loqnēdi ſecundum nos. (Et ideo) ver. (Creſcat) qō preſumitur ſi nō pena debita puniantur. Ad hoc vide que ſcripſi ſ. de anno. ꝛ tribu. omnes. i. in verbo rector. ſ. de fabric. l. i. in fi. ꝛ de numera. l. j. ibi inhibendū. (Audacia) .i. temeritas. ſ. vnde vi. ſi qs in tantam. (Rapinis) Rapina eſt (vt ait Tullius) ex auide meritis imperu violenta alienarum rerum diſtractio. nō eīm cōmittitur ſine vi. ff. de incē. rut. nau. l. iij. ſ. nō ſolum. ꝛ ne quis eum qui in ius vo. l. iij. licet interdum committatur ſine violentia, vt cū res ab inuito dño comparatur. ff. de rei ven. nec quaſi. Et prout ait Seneſ. epiſt. lxxv. nulli cui rapina feliciter ceſſit gaudium rapti durabit in poſterum. ꝛ Tullius lib. de off. Quis dicat vtile hominem incommodo alterius ſuum commodum augere ꝛ alterū alteri detrahere. hoc eſt magis cōtra naturam ꝙ mors, ꝙ paupertas, ꝙ dolor. Nā in primo conuictum hoīm tollit. Sic eīm hoc officiū nobis inſit vt qſqz propter ſuum emolumentū ſpoliet alterū neceſſe eſt dirumpi ſocietatem humani generis q̄ eſt ſm naturā. vt vnūquodqꝫ mēbruz pu taret ſe plus valere ſi proximi mēbri valitudinē tranſcdyiſſet interire totū corpus neceſſe eſt ita ꝛ in humana ſocietate. Rapinas añt debent adminiſtratores ſeculariū prātū plurimū refrenare. xxiij. q. v. adminiſtrantes. ¶ Quid ſub nomine rapine cōtineē ſm. ll. habes ff. de ver. ſig. marcellus. ꝛ de reſtitutione eius qō ex rapina vel alias illicite queſitū eſt. ꝛ de multis aliis ad hec faciētibus diffuſe tractat Joan. extra de immu. eccle. qꝫ plerīqz vbi ponit de omnibus in qb⁹ repetitio competit ꝛ nō cōpetit ꝛ ibi no. an liceat eleemoſinam facere de rapinis, vſuris ꝛ aliis queſtis illicite. De quo plenius no. Ar vbi. j. q. j. nō eſt. ¶ Illud autem notandum eſt ꝙ licet ſecundum li. ex rapina vel delicto defuncti heres non conueniatur, niſi cum defuncto lis fuerit cōteſtata. vel niſi rapina ad eum peruenerit. vt. ſ. ex delicto. defun. l. j. tamen ſecundum canones ſecus eſt. Hāz tenetur heres etiā ſi nihil ad eū ex delicto peruenerit, ꝛ etiā ſi cum defuncto lis conteſtata non fuerit. vt hic no. Joan. extra de rap. in literis. l. ſi. ¶ Itē no. ꝙ tenēt gs ad reſtitutionē eī⁹ qō vel queſiuit illicite, vel alius facto ex cauſis que in his verſibus cōtinenē. Juſſio, conſiliū, conſenſus, palpo recurſus. Participans, mut⁹, nō obſtans, nō manifeſtās. Quod proſequitur ꝛ exponit Thomas ſecūda ſecunde. q. lxij. articulo. vij. vbi dicit ꝙ in. v. ex premiſſis tenetur ad reſtitutionē. ¶ Arrū añt tales raptores de quibus hic agit ſint ipſo facto excōmunicati niſi ablata reſtituāt. Ber. dicit ꝙ ſic. Joan. cōtra. ſed raptores rey nauigātiū ſunt excōicandi. extra de rapto. excōicationi. Sciēdū eſt etiā rapina fit dupliciter, vel q̄ res, vel qō qñ vſus rei violēter rapit. xxv. q. j. ſ. ex hac. Raptor añt ꝓprie dicit q violēter tollit aliena. xliij. q. v. c. penale. ſz impoꝛprie oz etiā feneratoꝛ. xliij. q. iij. ſi qs vſurā inuentarū rerū detentoꝛ. e. cā. q. v. ſi quid ⁊ c. multi. ꝓ hac materia latus eccleſiaſticaꝝ rerū dilapidatoꝛ. ꝛ. q. j. ſi qs epūs prelat⁹ qui vī licet non tra neceſſaria ſibi retinere. pbat. xlij. diſt. ſ. hoſpitalē. ꝛ. xlvij. diſt. ſi quis hi. Raptor quoqꝫ grauius delinquit ꝙ fur. eod. c. penale. Omneſqz Raptores ſunt infames. iij. qō. iij. conſanguineozum. ꝛ. queſti. quinta. cōſtituimus. Prelati autem poſſunt eos pecunia, flagellisqz punire ſed nō ſanguinis effuſione, aut mēbri mutilatiōe. extra de rap. in archiepatu. ¶ An furta ſeu rapine ſint pauperibus erogāde vel eis quoꝝ fuerunt reſtituēde. Et quid iuris ſi nō habēt vnde reſtituāt, ꝛ qualiter tenenē, ꝛ an in ſolidū qui rapinā fecerūt, ꝛ dātes in hoc auxiliū vel cōſiliū ⁊ de multis aliis circa hec vide quod legit ꝛ no. extra de homici. ſicut dignū. ꝛ de vſur. cū tu. maxime ſm Jnno. ꝛ ꝓ Archi. xliij. q. v. nō ſane. ¶ Itē ſi raptoꝛ punit⁹ eſt corporaliter an ad reſtitutionē cōueniēr no. gl. ꝙ nō. e. c. ſicut dignū. Sz contra eſt qō no. in ſpe. de accuſ. ſ. j. ver. quid ſi latro. Sz ibi ante penā deceſſerit. ¶ Utrum admittatur raptoꝛ ad eccleſiaſticam ſepulturā. ꝛ qd ſi vſqz ad mortis reſtitutionē diſtulerit. ſiue cūe poſſit ſatiſfacere. ſiue nō vide quod legit ꝛ no. extra de rapt. c. ij. Itē qd ſi raptoꝛ. fur. vel vſurarius conſequatur remiſſionem abſqz reſtitutiōe an intelligatur a peccato abſolutus no. Dy. lib. vj. de re. iur. peccatū de quo melius in ſumma Ray. l. ij. de rapto. in fi. ſ. fozma reſtitutionis. ꝛ in titu. de vſur. ſ. cōpellunt ꝛ per Archi. xliij. qō. vj. c. j. vbi etiā tractat an ſit ratio habenda ne egeat ſm. l. in cōdemnatione. ff. de reg. iu. preſumitur quidē fraus in his remiſſionibus intervenire. dicit Jo. An. de reſcrip. ſtatutū li. vj. in caſu añt huiuſmodi ablata quis remittere nequit prealle. c. ſtatutū. ſ. ſi quidē. de cenſi. c. ij. in fi. An etiā raptoꝛ qui de rapina nō ſatiſfacit ſi heredes nolūt pro eo ſatiſfacere ꝓnet eccleſiaſtica ſepultura. vide quod no. ex. de rap. in literis. ¶ Utrū heredes raptoris vel alterius delinqētis teneanē de iure canonico vltra id qd̄ puenit ad eos ꝛ an inſpiciatur in hoc litis cōteſtatio. ſ. dixi ꝛ plen⁹ no. Archi. j. q. xiij. ſ. item hierico. An is qui furaē vel rapuit rez propriā teneaē illā reſtituere. no. Archi. xxiij. q. ij. diſs. ꝛ. xiiij. q. v. nō ſane. ꝛ An. de iſer. li. feu. de pa. iu. ſi. poſt prin. ꝛ Jnno. extra de reſti. ſpo. olim. j. vbi etiam tractat ſi nō pōt rē ſibi ſubtractā recuperare an poſſit equipollēre. Et adde ſup hoc qō ipſe not. extra de fur. qui cum fure. Item quid ſi ille qui tenetur ad quātitatis reſtitutionē ſub pena, ſatiſfaciat quaſi totū modico inde reſiduo an euitet penam, vide quod no. Archi. de elec. quia ſepe. in glo. magna. lib. vj. vbi etiā dicit ꝙ ſumptibus ſpoliatoris ſeu delinquentis in locū vnde fuerant ſubtracta, debent ablata reſtitui. De hoc etiā videlicet cuius expenſis hmōi ablata ſint remittēda poteſtime ad locum remotum. Vide quod no. Poſti. extra de vſu. cuz tu. vide etiā. ff. de rei ven. ſi vero. Quid etiam ſi quis in libello vel per bellum cōſecutus eſt totum ſuum intereſſe. an adhuc illud exigere poſſit, ꝛ an ciuitas tenetur in eius deſtructu rapinas factas reſtituere vide quod legitur ꝛ not. dicto. c. dñs. ꝛ ſcripſi. j. vt nul. ex vic. pro at. l. j. Et quid ſi in rapina multi concurrant. an quilibet teneatur. an etiam teneatur principalis de occupatis ab aliis, ꝛ non ab eo liberato. Quid etiam ſi aliquis qui ad adiuuandum venerat nihil portauit. Quid iuris ſi quis culpa vel negligentia damnum dedit, ꝛ an ſatiſfaciens leſo ſatiſfeciſſe quo ad fozū iudicialem ꝛ anime videatur. De his ꝛ ſimilibus plene not. Jnnoc. extra de homici. ſicut dignum. ¶ In corporibus quoqꝫ fit raptus grauioꝛ. puta cum puella de cuius nuptijs nihil antea actum eſt violēter abducitur. xxvij. q. vj. lex illa ⁊ extra de rap. cum cauſa. quo crimine damnatus non appellat. ſ. de rap. virg. l. j. nam ꝛ qui manifeſtam violentiam cōmittit non appellat. ſ. quorum appella. non reci. l. ij. Raptum etiam committit qui puelle virginitatis floꝛē violēter eripit. xxxvj. q. j. ſ. exhac. in fi. Et generaliter raptus eſt illicitus coitus a corrumpendo dicitur. e. q. c. j. xxvij. q. vlti. raptus. Qui añt mulierem conſentiente rapit, raptoꝛ de iure canonico non cenſetur, licet pareres exim de reclamet. extra de rap. cū cauſa. ſecus de iure ciui. ſ. de rap. vir. l. j. ſ. penult. An de iure canonico raptus in ſponſam ꝓnā cōmittatur. vide eod. c. cum cauſa. ꝛ. xxxvj. qō. prima lex illa. Utrum excuſetur a pena raptoꝛ ſi rapta que eſt etatis nubilis ei conſenſerit, vide. ead. queſtione de raptoribus. Si in monali rapta voluntas adeſt, an excuſet a pena. not. e. cauſa. queſtione ſecunda. raptores. Item quid ſi raptoꝛ cum rapta ad eccleſiam confugerit, qualiter ab ipſa

Reſtitutio incuria bus mulierū

Raptor debeat dici qui mulierē ſibi rapiēdo ſibi matrimoniū contrahere cum raptore ſi prior diſſenſus tranſeat in conſenſus xxxvj. q. j. tria. ꝛ. c. ſeq. ꝛ extra de rap. c. penult. ꝛ ſi. Secus dēiure ciuili in aut. de rap. mulī. que rap. nn. An añt hoc caſu pena ipſius legis per canones intelligatur eſſe correcta. dicit glo. ea. q. j. de pueſis alias. ſ. quibus ꝙ ſic, hoc idem videtur ibi placere Archi. Sed Jo. An. tenet ꝙ licet matrimoniū teneat, pena tñ dicte legis locuz habeat in his qui non ſunt de rēporali iuriſdictione eccleſie de heretī. cum ſecūdū. lib. vj. Quid ſi quis ſponſam ſuam de preſenti monaſterij ingreſſam ꝛ pfiteri volentē rapuit violēter ꝛ corrupit, que poſtea profiteꝛ, an poſſet ſponſus eaz repetere ſatis bene tractat Jo. anc. lib. vj. de reg. iur. que contra. in nouella ſeu mercuriali.

¶ Imperatoꝛ Ho. Lex. iiij.

CUm nauarchoꝝ cet⁹ circiter pūncias oztētis inopia nauiū titubaret ꝛ inueſtigādc claſſis obrētu inſulaꝝ ſeceſſus obiret ꝛ nauigādi oportunitate tranſacta iudicioꝝ indignatio ſiue tranſuectionis expectaretur effectu: merito celſitudo tua prefecto auguſtali ꝛ inſularum preſide conuentis ciuitatis Alexādrine ꝛ carpacie claſſis ſummates ꝛ nonnullos alios nauclerios profeſſionis addux̄it: vt onus frumentarij comeatus quod per oztentales nauarchos ex Alexādrine ciuitatis conditis conſueuerāt ad ſacratiſſimam vrbem tranſferri: in ſuam fidem ſuſceptam ad eadem auguſtine vbis horrea compotarent ſolatijs pro mercedula preſtitis ex tributarie pēſitationis imminitate vel ex eo quod vocatur grece necnon alijs que cognitionis limait examen.

Circiter circa ꝛ cis differunt.

CAm nauarchoꝝ. Dic ſm An. Frumentū conditū in partibus oztentis trāſuehendū p nauiculorios illi⁹ prouincie in vbē erat, ꝛ cum eſſet in ipſa prouincia oztentis inopia nauium nauicularij prouincie conulerunt ſe in inſulas eius ꝙ edificādis, reparandis, aut muniendis nauibus, ſuperueniēte iam tpe quo erat agenda tranſuectio moꝛatibus adhuc illis in inſulis prefectus oztentis ne hi a iudicibus punirentur ſine officialibus prepoſite ad hoc de tranſuectione non facta conuocatis ad hoc prefecto auguſtali ꝛ pfidib⁹ inſularū intūxit eis vt nauicularios ſummates ꝛ primates claſſium alexandrine ciuitatis ꝛ carpacie ſeu chartopatrie adduceret ad onus frumentoꝝ oztentaliū transferendū in ſacratiſſimā ciuitatem. Et hi procurauerūt nauiculariosAlexādrie addu ci itaturo eis ſalario de quo hic cōmendat eū dñs miperator. (Nauarchoꝝ) alias nauargoꝝ ꝛ melī⁹. Et ſunt nauargi nauiū magiſtri ſm Pap̄. ab argo primo nauiū ductore. (Cetus) .i. collegiū. ſimile infra de naufrag. l. ſi. in fi. (Circiter) impoꝛprie. nam ꝓprie refert ad numerum extra de deſpon. impub. c. vlti. ꝛ exponit. i. plus minꝰ ꝓpe fere ſm Pap̄. Circa ergo ꝛ cis referunt ad locum, ꝛ hoc ꝓprie. Mā interdū circa refertur ad numerū. eo. tit. arreſtationes. ꝛ trumqꝫ refertur ad modicā ꝗtitatā vt dictis iuribus. de his vide quod no. Archi. de offi. oꝛ. c. j. lib. vj. ꝗtitate vero tēpus includatur ſub hac prepoſitione circa. vide quod no. e. c. arreſtatiōes. (Oztētis) Oztēs eſt prima pars mundi. i. caput ꝛ quaſi facies ab oztu ſolis nuncupata, verſus quem locum eſt oziandū, ꝛ oratoria ſunt facienda. xj. di. eccleſiaſticarū. de quo dic vt in ſcōa ſcde. q. lxxxiij. ar. iij. in fi. (Jnopia) vide. ſ. de apo. pu. l. j. (Titubaret) trepidaret dubitaret, hęſitaret. vide quod not. ff. de iur. ꝛ fact. igno. l. j. ꝛ extra de procur. in noſtra. (Inueſtigande) explorande, ſpeculande (Claſſis) nauium multitudinis. (Inſularū) Inſula dicitur terra vndiqꝫ circūdata a mari, quaſi in ſalo ſita. Dicitur autem ſolū. i. mare a ſale, qz ſalſum eſt amarū ꝛ vel dicitur ab inſilio inſilis eo quod in eq inſiliunt vndiqꝫ fluctus maris ſm Iſi. ethimo. li. vide in. authē. de his qui ingrediūtur ad ap. ſ. ſed plurimi. (Seceſſus) a ſecedendo dicitur eſt ꝙ ſit locus ſecretus ꝛ ſine acceſſu ſm Pap̄. (Opportunitate) Copia facultate (Celſitudo) Celſus dicit a celo ꝙ ſit ſublimis. inde celſitudo quaſi celeſtitudo (Cōuentis) .i. vocatis vel requiſitis. iuxta illud vos inq̄ commemo. o iudei. ff. de vſur. l. j. ad fin. in gloſſ. (Alexandrina) alias alexādrine ꝛ carpatrie ꝛ tunc deeſt ab ꝛ deeſt ciuitate. (Carpacie), alias carthopatrie ꝛ melius vt infra de colle. ꝛ cartopat. in rubric. Item melius deeſt ꝛc. Et colligē hic argu. ſecundum an. quod ſi rex mandat alicui ſub pena ſic mandamus tibi vt mittas nobis cū tali naui frumenti ſalinas mille, ꝛ is cum ea naui mittere non poterit ſi cum alia poſſit, non excuſetur a pena duo enim ſunt precepta ad quod. ff. de arg. celſus. vide que ſcripſi infra de comeatu. l. ſi. qō. ij. Item quod defectus vnius ciuitatis per aliam eſt ſupplend⁹, ad hoc. ff. de tu. ꝛ cur. da. ab his. dimis. ꝛ facit. ij. de conſti. pecunia qui autem. ſ. ſecundo. ibi. vel aliam perſonam non minus idoneam ꝛc. ꝛ loca, ſi quis domum. ij. reſpō. Item ar. ꝙ q̄dm in vna eccleſia reperitur idoneus, nō eſt de alterius corpore electio celebranda. et de hoc ipſe remittit ad not. extra de elec. cū inter canonicos. (Sum mates) vide. ſ. de de decurī. quinqz (Sue) alias eo. (Profeſſionis)

Not. q etiam nauclerioꝝ profeſſio dicitur. (Abduxit) alias adduxit. (Comeatus) alimentoꝝ, frugum, aliter accipitur infra de comeatu. (Quod) alias qui. (Suſceptam) alias ſuſceptū. (Solatijs) ver. ꝛ dic. i. ſalarijs. (Mercedula) Not. q̄ diminutiue loquitur. i. parua mercede. quaſi dicat fiſcalia munera implenda foze cum parua mercede. ſic ꝛ pro predio capto ꝛ militibus aſſignato modicuz dat puinreps dño gratia honoris. ff. de rei vend. itē ſi verberatum. ſ. item ſi. Sic ꝛ aduocatus fiſci poſtq̄ ſuſcepit officium etiā non percepto ſalario cogit poſtulare. ſ. de aduo. fiſ. l. j. (Tributarie) alias ex tributarijs. (Limait) poluit, purgauit. ¶ Et no. q cognitio in dicantis limat examen, ꝛ eſt ſimilis litera vt in authen, vt imo. ante nup. dona. ſ. ꝛ multo potius. ꝛ vide que ſcripſi. ſ. de decurio, quoꝝ cuiqz. (Examen) .i. iudicium diſcuſſio cuiuſqz rei. ¶ Poſt ſecundam glo. Adde alias exponitur abire .i. fubire. ſ. de his qui nu. lib. l. ſi. ꝛ. j. de Caſt. pec. mil. cum allegas. Poſt glo. i. horreis. Adde, vt ſupra de condi. in pu. hoz.

¶ Imperatoꝛ Augu. Lex. v.

QUi fiſcales ſpecies ſuſceperit deportādas: ſi (recta nauigatione contempta) littoza denia ſectatus eas aduertēdo diſtraxerit capitali pena plectetur.

¶ Qui fiſcales. ¶ Caſus. Punit pena capitali qui ſpecies publicas quas tranſuehēdas accepit diuertens alio diſtraxit. (Recta) Bona ordinata ꝛ eſt ſ. j. de cura. pu. ſi quis. j. ꝛ. ſ. de cōmer. ꝛ mercato. l. mercatores. ſ. ſi. (Cōtepta) ptz hic ex eo ꝙ ſequitur ꝙ cōtēnere eſt plus ꝙ non parere. immo eſt ꝛnū eius qō iniūgitur facere. Adidē. j. dē re mil. tribuni. ꝛ pz. lxiij. di. ſaluntane. ꝛ lxxiij. di. honoratus. de quo vide quod ſcripſi. j. de priule. e. l. j. in fi. dolosius eīm eſt eī⁹ animꝰ q arbitriū nō ſequitur imperātis, ſz ſuas Litꝛ vn poti⁹ explicat voluntates ſz Caſſio. j. variarū epi. epi. xiij. Et ideo qō dicitur fit ꝛ preceptū etiā ſi iuſte fiat, ne tñ contemnatur imperiū deſtruen ꝛ quid cōdum eſt. ff. de oper. no. nū. pretoꝛ. ꝛ iz bn puniendū. ff. de re mil. l. iij. prehēdit. ſ. in bello. (Latroza) Littus eſt terra mari vicina. dictū ꝙ fluctu elidit ur, vel q̄ agua abluitur ſm Papiā. ꝛ dyrat littus maris quatenus hiberinus fluctus maximus excurrit. inſti. de re. di. in prin. ꝛ. ſ. flumina. Vel ſm Tullium littoza ſunt quouſqz maximus fluctus a mari peruenit. ff. de verbo. ſig. littus. quod idē eſt. ꝛ dicit litꝰ quaſi lotus. (Deum) loca ſecreta ꝛ inuiſitata, quaſi ſine via. (Sectar⁹) fore impoꝛprie, qz idē ſi ſecur⁹ (Aduertendo) alſo euertendo, ꝛ me li⁹ vt. ſ. de pal. ſac. lar. l. ij. vel interuertendo vt. ſ. de ſuſcep. ſi aliquid vel auertendo, ꝛ eſt auerſio de bono in malum. ſm Papiam.

Prosperitas adeo ptter bona opera cōfertur.

¶ Impera. A. Lex. vj.

IUdices qui in partibus dioceſeos ſue onuſta nauigia (cū proſperioꝝ flatus inuitat) ſub pretextu hyemis immorari puniſerint: vna cuz municipib⁹ ꝛ corporatis eiuſdem loci fortunarum ꝓpriarum ſortiantur diſpendijs.

¶ Nauclerij preterea penam deportationis excipiant ſi aliquid fraudis eos amiſiſſe fuerit reſeutum.

IUdices. ¶ Ad tollendā omnem nauicularioꝝ nequitiā vult imperatoꝛ ꝙ omnes iudices videntes in pontibus in iuriſdictionis ſue onuſta nauigia annonarias vel alias publicas ſpecies tranſferentia ſub colore hiemis libenter in ipſis pontibus remanere cum tempus ſit ad nauigandum aptum ſi hoc permiſerint vna cum municipibus illoꝝ locoꝝ puniantur pena publicationis bonoꝝ omnium. Nauclerij vero ſi in hoc fraudem committant, puniendi ſunt pena deportationis. b. d. (Pocoꝛ ſeos) id eſt. pauciꝛ (Omnia) id eſt onus portantia vel onerata. (Proſperioꝛ) melioꝛ, feliciꝛ. Dicitur enim proſper, quia aſperitate procul eſt ſecūdum Papiam. Et not. ꝙ proſperitas homines ad melius quid agendū imitat. vt hic, ꝛ fic laudanda eſt. Proſperitas quidē hominibus ꝓpter bona opera conſertur a deo in authē. de lenoī. ſ. mulieres, ꝛ Valerius. lib. iiij. c. vij. Leta quidem ꝛ proſpera negotia vt pote cum diuina ſuffragatione foueantur humana minus indigent, ſed maris tributa proſperitas reſultat in malum, ꝛ eſt indicium reprobationis eoꝝm de peniten. diſtin. iij. quid ergo. Bom ergo turbari non debent de proſperitate malorum ſicut nec de aduerſitate bonoꝝm vt ibi. Nihil quoqꝫ infelicius eſt proſperitate peccantium. xxxiij. q. j. paratus. Et proſperitatem mali in hac vita recipiunt ad remunerationē, ꝓpter bona que faciunt de pen. di. iij. ſ. ꝙ ꝙ. ꝛ. c. ſeq. Iuſtoꝝ añt aduerſitas non eſt ſignū reproborū iz virtutis indicium. ij. c. j. aduerſitas. Añ circa exercitiū virtutis vultoꝛ a pleriſqz cenſetur aduerſitas ꝙ proſperitas. Virtus enim in difficultate perficitur. ij. ad Corinth. xij. ca. ꝛ Saluſtius in proemio catilinarij. Quod ſi regum ꝛ imperatoꝝm animi virē in pace ita vt in bello valeret equalibus atqz conſtantius ſeſe res humane haberēt. ꝛ Tit⁹ liui⁹. iij. ab vrbe condita. Sede res exemplo vrbanos motꝰ excitauerūt ꝛ li. v. ꝓpe finē plꝰ vaſitatis huic vbi ſedatā fortuna faciet ꝙ aduerſa fecerit. De hoc certam poſt. in prologo

Aduerſitas inmul tis eſt vtilitate.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſ,lib.Nouerca ſiquidē virtutis proſperitas beatulis ſuis ſic applaudit vt nocear;z in felici ſucceſſu fortunatis obſequitur vt infine per inciez operetur,conuiuis ſuis ab initio propinans dulcia;vt cū ine briati fuerint lerale virus immiſceat.z rurſus fortune blandientis illecebra aſpectū ſubtrahit veritatis(Flatus)ventus,ſpiritus,aer ſupple ad nauigandum,ſecus ſi aduerſum tempus,ff.de rei vend.q petitorio,in fi.z eſt modus loquendi ſecundum nos.(Hiemis)que quantū ad hoc incipit in kal.octobris,z durat vſq; in kalē.aprilis vt.ſ.de naufra.quoties.in fi.Jn hac nauigari non debet dicta.l.in fi.q; tunc nauigatio ſepe periculoſa eſt,z ideo prohibita,vt ſ.de of fi.rect.prouin,l.ciuitas.Unde Caſſio,ſ.variarum de hoc loquens. Solis reflexus auſtralia ſigna decurrens nature ordine modificato autūni tempore tumultuoſas procellas permixtione aeris ſuſcitat,quod ab ipſis quoq; menſibus datur intelligi.quādo.z numero imbrium futurorum comperenter nomina ſuſceperunt,z hec poteſt eſſe dubitatio legis.Hoc autē ſciunt illi qui nautici ſunt z gnari maris.de quib⁹dicitur.iij.Reg.c.ix.in fi.(Immotari) vnde Caſſio.ſ.variarum de fraudibus nozum nauicullariozum loquens.Ipſi enim ſtudio prauo faciunt moras, occaſionēs incurrere videantur aduerſas.(Loci)in quo immorātur.(Diſpendijs)damnis.(Naucleriū).ſ.(Preterea)aduerbium diſcretiuū cōponitur ex pter z ea.i.pter iſta ſecundum Papiam(Excipiant)ſuſcipiant.(Reuelatum) demonſtratum publicatum,z eſt ſimile infra de naufrag.l.iij.vbi habetur veritate reuelata.Item delectū reuelatum,ſ.de erro.mil.an. l.pe.ſ.penul.Item falſum reuelatum.ſ.de tranſa.l.pe.z de his q ſe dele.l.j.De reuelatione quoq; diuina dic ꝙ inſtruit in agendis. viij.q.j,ſi ergo dirigit in ſcripturis.ig.di.noli.z ſeparat omnem legem extra de conuerſi.con.ex parte,ij,multa quoq; facta antiquorum patrum per reuelationē diuinā excuſantur,ſicut pluralitas vxorum,z ſuaſionis ſui ipſius homicidium,extra de diuor.gaudemus. Eſt alia reuelatio que eſt illicita,vt cōfeſſio peccati,que nulli eſt reuelāda,de pe.di.vj,ſacerdos,extra de pe.z re.ois.Nā ſinaliter ois ſine cauſa reuelās archana fraudulētus eſt.v.q.v.q ambulat.De reuelatione ſecretorum vide quod ſcripſi.ſ.de ſilentiarijs ſuper rubr.

Reuelatio diuina multa bona operatur.

¶De prediijs;z omnibus rebus nauicullariorum. Titulus.xj.

¶Querit hic gl.cui oneri erant ſubiecta prędia z alie res nauicullariozum,z non declarat.Dominus Bar.dicit qđ naute tenebantur portare ſpecies publicas ſub certa pena intra centum tempus. ſ.titu.j.cum nauarchorū.Item ſi aliqd perdebatur culpa alicui⁹ nauicullarij,debebat ab omnibus emendari.vt.ſ.de nauf.l.ſi.Et ꝓ hoc omnes nauicullarij obligati erant,vt ꝓ rata eſtimationis ſuarum rerum quilibet cōtribuere deberet.ſ.e.l.ij,z ſi,ſed certe hoc ſm nullo modo congruit intentioni legis quod patet.ſ.l.j.cum dicit funccionem.z.l.ij.cum dicit neq; nauicularium fieri,z vbi magnificuz z ibi ad penſionē,himōi functionis ſola reddenda eſt reſiduo patrimonio quod ab hoc vinculo liberum eſt ocioſo z immuni ſeruando z in pluribus alijs que verba nullatenus poſſunt ſecundo intellectui coherere.Item nec primum videtur congruere litere cū primum videatur eſſe munus perſonale non reale ac onus de quo hic loquitur eſt reale nō perſonale.ſ.l.ij.poſt prin.vſq; ad.ſ.dom⁹.z.ſ.de omni agro deſer.ſi quis deſerta.Quid ergo erit de quibus oneribus loquit?Certe qđ indiſcuſſum gloſator omiſit decidere non eſtm eum Vel poſſet dici ꝙ cū rales nauicullarij ob periculum z labores grādi imunitate antiqtus letarent vr p3,ff.de iure immu.ſemp.ſ.nego ciatores fuit forte a principib⁹ introductū aliud,vez ꝙ alia tributaria functione in remuneratione z ꝛēplatione poris immunitatis eorū bona ꝑtarēt fiſco vt p3.ſ.l.ſi.in fi.Jz nō tāta vt puto ꝗtam preſtabant priuſq; eoz dūi fierēt nauicullarij q tū quertebantur reparatione ſiſcalitū z dicta eſt functio nauicularia,e.l.in prin.z facit.ſ.de omni agro deſer.l.ſi quis.

¶De Imper.Aug. Lex.i.

Omū etiā māſuetudinis noſtre in his q̄ nauicullario hoīe obnoxia ſunt agnoſcere precipimus dominum functionem.

Domum.¶Caſus.Res nauicullarioz obnoxie ſunt nauicullarie functioni,vt.ſ.l.pri.ſi igitur domus nauicullary peruenerit ad fiſcū vel principem hoc non obſtante nauicullarij functionem agnoſcet.(Domum)vide.ſ.de meratis.l.j.(Manſuetudinis)Propie māſuetus eſt q nulli injuriā facit,inde māſueto.(Obnoxia),i.obligata,propie eis dicuntur obnoxia q̄ ex delicto tenentur a noxa que eſt ipſum delictum.ff.ſi qua.pau.fe,di.l.j,in princi.

¶Idem Aug. Lex.ij.

Jn his que nauicullarij vēdūt (qm̄ interceperē) tractū emēdi vēdēdiq; fas,phibet)emptor nauicullarij functionē,p mō portionis cōpar ate ſubeat.Res cū oneri addita eſt nō pſona mercatoris. Neq; nauicullarij,iubemus fieri eū qui aliquid cōparauit ſed eā partē.que empta eſt pro ſuo modo ac ratione eſſe munificā.Nec cū totū patrimoniū ad functionem nauicullaria occupandum erit;qđ habuerit qui rei exigue mercator acceſſit;ſed illa portio q̄ ab initio nauicullarij fuit ad penſionem huiuſmodi functionis ſola tenēda eſt;reſiduo patrimonio qđ ab hoc vinculo liberū eſt ocioſo z immuni ſeruando. ¶Domus vero quarū cultu decus vrbiū potiuſq; fructus acquirit vbi a nauicullarijs veneūt,p tanto modo ad hāc pēſionē obligari plz q̄tū habebāt emolumētū cū pecunia mutuarēt.Ubi vero ſpaciū loci z exiguitas nullā habuerit pēſionē;aut ex ructio(cui⁹ eſt ardua difficilitq; molitio)dec⁹ ſumptuoſum;aut(vt eſt plerūq; liberale inſtitutū)habitationē qs ſuā vrbis ornamēto adiecerit nolum⁹ munificētiā q̄ poſtea audita eſt improbā licitationē eſtimationis accipere.Sz vetuſta poti⁹ loci ſpēs z pēſio cogitet q̄ cult⁹ po diernus qui per induſtriā hominis animoſi acceſſit.

Iſ his huius pulchre legis tria ſunt dicta.Primo ſi nauicullarius alienationis titulo in me tranſtulit aliquā rez, nō propter hoc pſona mea vel reliquū patrimonii meū obnoxium erit ad nauicullariā functionē,ſed ſolū res illa. hoc dicit vſq; ad.ſ.dom⁹.(Intercipere)intercipit ꝑpie qđ inter duo de medio tolliturr ſm Pap.(Fas)iuſtū z licitū.de hoc vide in prin.decretoz z qđ ibi no.Arc.(Prohibet)ſile.ff.ſi a pa.qs fu.ma. l.ij.(Modo)Obſeruatione,ſine vel termino,ſimile.ſ.de mancip.z colo.pat.l.j.(Portiōis).i.partis vt ſequitur .ſicut prior dominus vt no.ſ.de exacto.tri.l.ij.(Res)ver.(Perſone)alias pſona z meli⁹ ſimile.ff.ſi ſer.vē.z ſi forte.ſ.etiā.ver.labeo.(Mercatoris).i.emptoris.(Neq;)ver.(Comparauit).ſ.nauicullario.(Sed eam)ver.pone ſi pars ipſa reſiduum totius primonij nauicullarij conuenerit ſuſtētare.ſ.de oi agro.deſer.l.ij.(Modo)exponе vt.ſ.Et nor.ꝙ nō ſolum factum,ſed z modū z cauſam facti cōſiderari opz,extra de reſcrip.dilectus.j.(Nec eim)ver.(Patrimonij).ſemptoris z vide.ſ.de fun.patri.in rub.(Qui)ſupple ille.(Exigue)Exiguus eſt imbecillis,infirmus,paruus,multū agēs ſm Papi.(Mercatoz).i.emptoz.(Sz illa)ver.(Reſiduo).ſ.(Patrimonio)ſcilicet emptoris. Ocioſo)dicitur otioſus,deſidioſus,tepidus,vel piger,vel quietus, vt interdum in bona parte ſumatur,z ſic accipitur hic qz liberum z vide inſti.man.ſ.ita qz.z.ff.de vſu.qui ſemiſſes.ſ.j.Jn glo.i.ceſſare, adde vel auferre,vel interdicere,vel expone,vt dixi in textu.

¶(Domus)Caſus.Si domus nauicullarij ad me puenit ,p ea eſtimatione obligata erit nauicullarie functioni q̄ poterat ex illa alienationis tempore percipi z haberi , z hoc vſq; ad.ſ.vbi.(Luleu) Coluntur domus vt agri.ff.de vſufruct.vſufructuarius nouum .vt colligitur.j.in fi.l.(Decus).i.publicum ornamentū.vt ſubijcit.z.ſ. de edi.pri.ſi qs.z.ff.de ope.no.nū.pro.ſ.hoc aūt interdicēs.Et no. ex hoc arg.q̄ pro domibus habitationis non cogatur quis contribuere cū alijs in ſubuentionibus z collectis,ad quod eſt.ſ.de vſur. ſi ea.z.ff.de dam.inf.pretoris.ſ.j.z bene facit.ɣij.q.ij.non liceat pape.z.j.verſic.proxi.ibi ardua difficilitq; ꝛc.z quod ibi ſcripſi facit etiam,ff.de vſu z ha,ſed neq; z l.plenus.in fi.z.l.per ſeruum.in prin. Sed contra ,Nam habitando quis domum dicitur percipere fructus.ff.de dona.in edibus.z.l.acquilius.de vſur,predioꝝ.z de pig. ſi his qui.z de doli.inter virum z vxo,ſi vir vxoris.ſed pro fructib⁹ quis eſt debitor ad collectas.ff.de vſufructu.hactenus.ergo z pro domo habitationis,Sed hec locum habent cum quis habitat domum alienam.ad hoc.lxxxviij.diſtin.euiciens.Unde ſi quis habitat domum communem non poſſet ad penſionem a ſocio conuenirі. vt dicebat Ly.ff.communi diui,ſi quis putās.Sic z Lentici.xxv. ſtatuitur aliud in domib⁹ vrbium ꝙ villarum ibi.qui vendidit domum ſuam ꝛc.Sed ꝙ etiam pro his domibus poſſit ſimponi collecta probatur.extra de vſuris.ſto.in fin.z pro habitaculis extra de excel.prela.nimis parua.z.ſ.de meratis.l.penul.Nam ſi illi qui recipiunt hoſpites in eoꝝ domibus pro his ad aliam diſcuſſionem cogendi non ſunt vt ibi patet,ergo a contrario ſenſu quod eſt valis diſſimū ar.ff.de offi.eius.l.j.ſ.huius rei ſi nō recipiāt,vel eis nō ſatisfaciunt ꝙ hoſpitio,ad ipſius diſcuſſionis onera cōpellētur.Doſſer tū huic rideri ꝙ ibi de domibus habitationis nō expreſſit .Vel dic z forte melius,aut talis dom⁹ eſt de qua ſi dominus eam nō habitaret,nullam penſionem poſſet habere:aut eſt talis de qua dominus eam nō incolens poſſet habere aliquā penſionez.Primo caſu dominus pro ea non contribuat . Secundo vero ſecus , z hoc bene colligitur hic cum dicit decus vrbiuz potius quam fructus.z infra, vbi vero ſpatium loci, z exiguitas nullam habuit penſionem ꝛc.

vt dominus

vt domin⁹ habuerit vel habere poruerit,quod idem eſt.ff.ad mace. l.pe.z j.in fine.ſed vetuſta potius loci ſpecies cogitetur ꝙ cult⁹ po diernus ꝛc.Ex quo pz ꝙ pro ipſa domo antea pēſio ſoluebaf.Preterea hic loquit de nauicularia pēſione cui nō olia pdia ſed quedā ſpecialitate inueniunf aſcripta cōtra cōem regulā q̄ qs pro eadem re duplici onere nō grauatur.ff.ad.l.rho.de iac.nauis.ſ.cū autem. cū ꝛcoz.z ſic huiuſmodi diſpoſitio reſtringēda.ff.de legi.qs vero 2 tra.Sed in alijs generalib⁹ ſubuētionib⁹,z collectis omnia z ſingula prędia quoūcūq; preter eccleſiaſtica z feudalia regis abſq; vlla diſtinctione taxantur.ſ.ſine cē.vel rel.omnes z per totū.cū plurib⁹ alijs generalibus que ſcripſi.ſ.de exact.tri.l.ſi.ad ſi.queſtionis.Sz quid ſi quis habeat in domo pecuniā otioſaz an pro illa cōtribuet in talibus ſubuētionib⁹ z collectis.Videtur qđ ſic.q̄ patrimoniū fragile dicit abſq; ipſa pecunia.vt.ff.de leg.iij.ſi choz⁹.ſ.his ꝓbis. z fere omne robur patrimonij veteres in pecunia poſuerūt.ſ.de ad mini.tuto.lex que ꝓpe ſi.pro quo vide que ſcripſi.j.de agrico.z cēſi. dūi.in verbo pecuniā.Sed cōtra qui ex ea nullus percipit vſus , vt lxxxviij.diſt.cū ſciens.ibi ex pecunia poſita ꝛc.z facit ad hoc.ff.de vſu.qui ſemiſſes.ſ.j.z inſti.man.ſ.ita qz.Ex quo ergo eſt otioſa,ergo eſt immunis cum alias incōgrue diceretur otioſa.vt expreſſum eſt ſupra ad idē eſt.ſ.de excuſarti.l.j.dicit etiā ipſa pecunia vacua qz ex ea nullus percipitur fructus.ff.dep.quintus.ſicut nuda res dicitur mulier ſine partu.eo.titul.l.j.ſ.hanc actionē.pro pecunia vero de qua negociāt cōtribuēdū eſt.ff.ad munici.filij.ſ.fi.z nedū qui fenerant ex ea vr ibi,ſed etiam ſi qualitercūq; negocient.ſ.de epiſ. z c.e.l.ij.poſt principiū.z nor.ſ.de mu.pa.l.ſi.(Ubi).i.quādo.(Pēſione).i.nauicullariā functionē(Obligari).i.obligatas eſſe ex vigore.ſ.huius.l.(Habebunt)alias habebāt.ſ.emptionis tempore,vel cōtractus.(Emolumentū).i.penſionē. ¶Poſt gloſſ.alias mutarē tur adde vel dic z expone forte melius mutuaret id eſt locaretur. z dic pecunia.i.pro pecunia vt ſit ſenſus q̄ conſiderata ſumma penſionis talis domus decore huic oneri deſcribātur.alias valoz earum quo ſcilicet pretio vendi poſſent nō ſit eſtimand⁹.nā z pro pecunia otioſa.i.que cauſa preſidij ſeruaf z res mobilis eſt.ff.de lega.iij.ſi choz⁹.ſ.his verbis.non contribuit quis in onere collectarū vt prius ſed ſ.ſ.z ptz ex his que no.an.de Jf.li.feu.que ſint reg.in verbo z planſtroꝝ z nauiū ſtationes.z ptz.infra dum dicit penſionem z penſio.ꝛc.ſic alias exponitur ꝙmodauerit.i.mutuauerit.ſ.de his qui expu.rat.mu.pec.ſu.l.ſi.in fi. ¶Ubi.ſ.z dic caſum.Emi domū exiguam vel alius locū a nauicullario pro qua modica pēſio haberi poterat,in ea edificaui ſumptuoſum opus ex quo rā habeē augmē tum penſionis,puta qz ibi turrim extruxi pro qua milla mihi offert penſio,teneboꝛ ad contribuēdū pro nauicularia functione pro illa tā exigua domo vel loco quam tempore emptionis queſiui vt ſolū illa inſpecta,z penſione quam inde percipere poterā.vel que ipſam domūcūlā ex nauicularia functione contingere poterat,ad tribucionē ipſi⁹ nauicularie functionis.teneboꝛ.Id aūſq; p me aditū in nenitur,eſtimandū nō eſt.(Spacia)interualla,alias ſpaciū z meli⁹. (Loci)ſupple empti(Habuerit)ſez apud nauicullariū.(Aut)ver. (Extructio)in altū ſtructio(Ardua)alta,z magna.(Difficilitq;) Nota ꝗtum eſt ſumptuoſum extruere domos,qđ dulce in paupere rure vocat a vulgo,domus em in vrbe impenſa nō modica ſubſtentari.ɣij.q.ij.nō liceat.Sūt qppe nonulli q in laboꝛioſo etatis initio queſtu omiſſo:z agricultura z delitijs in eoꝝ vita ſumunt auſpicia decoꝛe domus excogitāt,eā tādē laboꝛioſe cōſtructam vacuam habitare coguntur contra quos.Prouer.xxiij.Prepara foris opē tuū,exerce diligenter agrum tuum,vt poſtea edifices tibi domum tua.Jte Ber.ad quēdam nobilem.Si vis edificare domū inducat te neceſſitas,non voluptas cupiditas edificandi edificando nō tollicur nimia z inozdinata edificandi cupiditas expectar edificiozum vendītionem.Turris completa z archa euacuata faciunt tarde homineм ſapientem.z facit.lxxxvj.di.nō ſatis.z.c pulchra.z.ɣij.q.ij.ſ. multi.Unde plures relinquunt domos reparandas,quia ſunt impares ſumptui.ff.de neg.geſt.ſed an vltro.ſ.j.edificia quoq; incendio z ruine ſubiecta ſunt.ff.de tranſac.cum hi.ad finez.Hec eſt aliquod tam firmum edificium vt fluminis vel maris , vel tempeſtatis,vel ruine incendij vel terremotus vim ſuſtinere poſſit.ff.de dā.infe.fluminū.ſ.ſeruus.in fi.z de his edificiozū ſumptibus habeē.e.ti.inter quos.ſ.ſi.z.l.ſeq.Hec omittamus in hoc illud Tullij.j.de offi.Oznanda eſt dignitas domo,non ex domo tota querēda nec domo dominus ſed domus dño honeſtanda eſt.z vti in cunctis habenda ratio non ſua ſolū ſed etiā alioꝝ.Sic in domo clari hominis i qua hoſpites multi recipiendi,z admittenda hominum cuiuſcunq; generis multitudo adhibenda cura lętitatis eſt.Aliter ampla dom⁹ ſepe domino dedecoꝛi fit ſi.l.in ea ſolitudo.z maxime ſi in alio domino ſolita eſt frequētari,quare abſtinendum eſt ab his.Nam qui altā facit domū ſuam q̄rit ruinā.Prouer.xvij.Preterea domus in aliquibus pdijs edificāda nō eſt,qz cedit ſolo,z q hoc facit eſt ſicut qui lapides ſuos in hieme colligit,vt dicitur Eccleſia.xxj.(Adolitio)diſpoſitio cogitatio(Aut)ver.(Ut eſt) ver.(Plerumq;) aliquando frequēter,aſſidue.(Liberale)largum beneficium.(Quis) emptor. (Ornamento).i.decoꝛi.vt.ſ.dicit(Magnificentiam)liberalitatem vt pdixit.(Poſtea).i.poſt emptionē.(Edita) per emptoꝛē.(Improbam)alias improbatam z nota.pro eo quod.ſ.ſcripſi.Licitationem) exemplariter loquitur quaſi dicat nolumus hanc domum ita eſtimari , ac ſi publice venditioni , ſeu licitationi foret expoſita. (Sed vetuſta)verſicu.(Loci).ſempti.(Species)forma vel pulchritudo.(Pēſio)Que antiquitus proinde debebatur.ſ.l.prima. (Hodiernus.)facit extra de priuile.c.vlti.(Hominis).i.emptoris. Animoſi)facit.ſ.de edifi.pri.ſi cuius.z eſt animoſus magnanimus viribus,z animus plenus ſecundū Pap.ponit ergo hic animoſus in bona parte.ſic.ff.manda.ita.vt omnes.ſ.j.z.lxxxvij.di.quisquis. Alias ponitur in mala parte extra de in integ.reſti.cum veniſſent. ff.familie ercīſ.ſi pignori.ante fi.lxv.di.ſane ſi communi.xxiij.q.iij. nō pōt eſſe.z.q.vj.vides.Et nota quod ſicut animoſitas reprobat in iudice dicto.c.cū veniſſent.ſic z molities.ſ.de compē.l.ſi.ideoqz medīū eſt tenendum.ff.de offi.preſi.obſeruandū.ad qđ.xlv.di.diſciplina.iuxta illud.Conſtans z lenis vt res expoſtulat eſto .(Accedit)ſic.ff.de ſer.vrb.pred.quidā.ſ.ſi.z man.ita vt.ſ.j.ibi neq; eū.ꝛc. Et nota ſecundū an.ar.cōtra infatiabiles prelatos eccleſiarū q alie in bona z nauerunt rem modici valoris puta ruinoſam,poſtea videntes rem in mala cura precioſiozem effectā dicunt eccleſiam deceptam.Ad idem eſt ſatis aperte.ff.de mi.l.intra.ſ.j.quia habenda eſt ratio eſtimationis eius temporis quo locata vel alienata fuit,non quo nunc precioſior facta eſt.tempus eū cōtractus inſpicitur.ſ.de reſcin.vē.ſi voluntate.extra de emp.z ven.c.ij.de elec.dudum rotomagenſi,vbi eriam hoc no.in glo.nor.tempus electionis.z.ſ.ad mac.l.iij.cū ꝛcoz.ff.de euict.ex imle.ſ.j.z ide m.ſ.de fun.rei pri.hi quos.Similiter hec faciunt pro fratre qui facultates ſuas auxit vltra precium quod valebant tempore mortis cōmunis patris.ꝙ ſi petatur ab eo dos de patragio per ſororē ſm conſtī.regni in aliquibus ſit habenda ratio temporis mortis communis patris eoꝛnī . ¶Sed quid ſi bona ſunt diminuta , eadem ratione tempus mortis inſpiciendum videf ſm Bart.de capua.ad qđ.ff.de leg.ij.l.ſi.ſ.qui indiuiſa.z quod ibi not. z.de au.z arg.ſi ita.z de inter.ac.ſi filius.in fi.z de dotis collati.l.ſi. Quod verū puto ſi frater nō fuit in mora nā alias videtur ſecus. Jtē pone pater habens filium z filiam,z ſubſtantiā modicā,iuxta menſuram facultatum dotauit filiaz ſuam deinde auxit immodice facultates ſuas z mortuus eſt,an debeat excludi filia conjugata z dotata iuxta conſuetudinem regni in aliquibus.z.l.qui in nouella.ſ.de inoff.te.Vel debeat ſibi frater ſupplere dotes pro modo facultatū patris que inueniuntur tempore mortis eius:Puto ipſum debere ſupplere.non ſororem excludere.ar.ff.de vacatio.mun.ſi honorib⁹. ſ.auctis.z de iure immu.ſemper.ſ.negociatio.z.ſ.penultim.z vbi pu.edu.l.iij.ſ.fi.z de leg.iij.l.ſi.ſ.viti.cum concoꝛ.Nam ſemper debeē dos iuxta ꝗritatē ſubſtātie patris.i aūt.de equa.do.ſ.qz ꝓ.ſ. hec aūt.z ſm arbitriuz iudi.ff.de iure dot.ꝓfectitia.ſ.ſz ſi ꝓponas. z.ſ.de hereti.cognomines ſ.Jtem.z iuxta poſſibilitatem eius.xxx.q. v.nullū q arbitrabit̄ primiſſo mō.Hec nō ex dignitate z numero liberoꝛ.ff.de le.iij.ſi filie pr.ad idē in aut.de reſti.z ea q̄ pa.ſ.quāobrez.

Domos plurimas nō eſt mu tū vtile.

¶Inuentar.Ar. Lex.iij.

Jſ qui fundos nauicullarie functioi aſcriptos nauicullarijs acceperūt;q̄libet ad ſe titulo trāſeuntes ſcōz agri opinionē q̄ antiquit⁹ habebatur aſcriptā nauicullariā fu ctionē ſuſcipere cogantur. Neq; eas cōditiones ſibi eſtimet profuturas: quas vē ditoꝛ minus idoneus in ſe recipit impoſite mentis arbitrio.Hoc tamē pactione ſeruata vt ſi ad minus idoneū fuerit tranſlata poſſeſſio:etiā authoꝛes tranſcripti pre dij teneantur obnoxij:ſitq; hoc in promptu vt damnis fiſcalibuſi p̄mitus ab idoneis conſulatur.

Equi.Emit Titius fundum nauicullarij aſcriptum nauicularie functioni,conuenitur pro illo ad talem nauicullariā functionem vel eſtima prediorum agenda eſt talis fundus eſtimandus eſt iuxta ipſius qualitatē antiquā:vel exigend⁹ eſt Titius,iuxta antiquam eſtimationem factam alias de ipſo fundo tēpore quo per ipſum nauicullarij tenebatur,a tali autē functione em pro non excuſat ſub pretextu pacti facti cū emptore ad talia ſubeunda munera teneat z nō venditoꝛ.Si aūt emptoꝛ inueniat minus idoneus:tunc tali habita pactione venditoꝛ cōueniꝛ vt ſi cus a magis idoneo exactiones accipiat.(Fundos)dicitur fundus qđ ſit ꝓium rerū fundamentū.(Functioni)vide.ſ.de anno.z trib.oēs primo.(Aſcriptos).vide ſupra de decurtoni,eos.(Aſe)alias ad ſe (Titulo)vide ſupra de his qui expu.colla.l.prima.(Antiquit⁹) ſimile infra de paſcu.pu.l.prima.in fin,ita quod ſuam tantum patrimam profeſſionem agnoſcant.vr.infra de cēſib.l.j.z vetuſta loci ſpecies ac penſio cogitetur.ſ.l.pro.ad ſi.(Aſcriptā)facit.ſ.l.pri.ad ſi,

Universidad de Deusto
Biblioteca

de allurū.l.fi.(Functiõem)a's prestatione.(Nec eas).ſ.(Idone⁹) sufficiens.accept⁹.z vide.ſ.de anno.z tri.l.fi.(Imposite)alias imposītas.(Mentis)mens propie dicta est ꝙ emineat in anima.vel q; meminit(Nec tamē).ſ.z tūc.dic tū.ꝑz hac pactione ꝛc.a's est attamē.z est vna dictio que ꝓ sed ponitur, sicut econtra.ſz ꝓ tū.ff. de cōdi.ob can.q se.(Idoneū)q pēsionis redderet ratione ꝛc.ſ.de fun.rei priu.l.ij.ſ.sane.(Auctores).i.vēditores dicit glo.¶Et no ar.ex hac.l.pro statuto nostre ciuitatis vt si quis vendiderit possessionē de qua subuentiones z collecte regie curie debeant in clericū vel aliam personam immunē ab ipsis subuētionibus z collectis,talis alienās z heredes eius ad ꝓstationē collectarū teneātur.¶Ecōtra ꝙ nō valeat hoc statutū,q; cōtra ecclesiasticā libertatē,vt.ſ.de sacrosan.ec.aut.cassa.z sic principaliter nō ꝓcedit,vel directe vel indirecte,vel ꝓsecutiue.ff.de spon.oratio.Cōsequit aūt pīudiciū exīn de ecclīa cū multi retrahātur a largitate,ꝓterea nec mobilia eccle sijs donare volūt sciētes ꝙ nō conuertunt in vsus pauperū ipsa dona.vii.j.Reg.ij.c.detrahebāt.ꝙ his hois sacrificio dñi.z facit.xlij. di.non opz.ſ.z.ſ.de bo.q l.l.ij.cū cōcor.z.ff.de admini.tutorum.cū plures.ſ.j.¶Magnis qppe studijs fm ap'm precauendū est,ne fides z disciplina dñi blasphemētur.liij.di.gīaliter.in fi.z.xvj.q.j.qui vere.z de peñ.dist.j.Quis.Sic etiā ꝺ iniqua z nō seruāda cōstitutio regni sicilie que dicit non posse dari feudā in dotē fine cōsensu regis, eo ꝙ per hāc viā indirectā impedīt bonū mrimoniū,vt de hoc lari⁹ no.Bal.de Ysel.li.feu.de ꝓh.feu.alie.ꝙ Fre.l.imperiale.in ꝑn.Sic z violādo sepulchra fit.vt qs inseputus fit.ff.de sepu.vio.l.sepulchri. iij.in fi.z facit extra de priui.quanto.ibi quodammodo ꝛc.z.ff.de ope.pu.l.ij.in fi.con.pe.refectiōis.ſ.j.z in ꝑn.de iti.actu.pti.l.iij. ſ.vrilitas.z de riūs.l.j.ſ.j.vij nō possunt ecclesie cogi ad distrahēdum vel alienandū,aut extra manum suā ponēdū,huiusmodi acqsita ꝑ eos vt ꝓs de immu.ec.c.j.ſ.j.ꝛ.vl.li.vj.Licet in regno per constitutionē expresse ẜnū statuat.¶Nec sula ꝛ nimiū placeat cupidis canonistis,contrariū tū est expeditū de iure ciuili.in aut.de alie.z emphy.ſ.si vero quidā.z de man.ꝑin.ſ.nō ꝑmittas.z no.ff.de pac. inter debitorē.z bū facit extra de deci.nuper.Nō em vult princeps fiscū sedi quin sine preiudicio oīa iura sua ꝓcipiat,in aut.de mā.ꝑin ſ.coges.Ad idē extra de elec.querelā.in fi.z de instī.cū venissent.z hoc ne instans impediatur effectus.ſ.de operi.pu.oēs.ij.vide qs no.xvij.q.ij.c.si.z eo.ti.de deci.in aligb⁹.facit etiā qs no.ff.de vsu. quemad.ca si vsufructus.in.ij.glo.ſ.Et forte magis expediret clericis nō sic faciliter eoꝝ priuilegia in eoū pricie dilatari.ar.ff.ad vel le.similiter.j.z de adm.tu.cū plures.ſ.j.ſ.de neg.gest.l.ij.cū cōcor. ff.de mi.z si sine.ſ.j.cū cōcor.¶Idē no.ꝙ si qs bona sua in fraudē ciuilū munerū.alienauerit,bona ipsa tunc fisco vēdicātur,z ꝓ ipsis muneribus fraudis minister cōueniēdus est.ff.ad muni.ordine.ſ.in fraudē.z vide.j.de fun.rei pti.l.iij.z.ſ.de relcin.ven.l.penult.que ad ꝑmissa bū facit.z que statim dicā.(Sit ꝙ)ver.(Promptu)apero,manifesto.(Nimitus)aduerbiū temporis,val ordinis a primo secūdā Pap.(Ab idoneis)Sic ergo fisco semp cōsulit cōtra magis idoneū siue fit venditor vt hic.z.j.de fund.rei priu.l.iij.siue em ꝓor.vt.j.de omni agro deser.l.ij.z de debi.ci.l.ij.z dic ꝓmitt⁹.i.ꝓtius.ff.si cert.pet.si z me.vel.i.citius z facilius seu expeditius.arg. ff.de cen.cu m possessor.z de admini.re.ad ci.per.l.ij.ſ.frumētarie.z vide ꝓo hoc q scripsi.j.vt nul.ex vic.ꝛc.l.j.post glo.vlt.Cā nāq; tri burorum nullam recipit dilationem.in aut.vt iudi.sine quoq; sufra.ſ.op; quoq;.Nec exigitur ꝓmitus nō idone⁹,z postea idone⁹ z vide qs no.ff.de pac.inter debitorem.z extra de deci.in aliquib⁹.¶Post glosſ.j.censualem.Adde ad hoc.j.de colla.fun.fi.omnia z.ſ.l.prima.in fin.ibi cogitetur.Vel dic quod opinari est quasi ꝓo vero hābere,qđ falsuz esse nescitur fcēm Boetiū,que quidem opinio potest esse etiam de futuris.ff.de dam.infe.inter quos.in ꝓin. in glo.iij.z de ꝓsentibus.ſ.de cōdit.in pu.hoz.l.j.in fi.vide qđ ibi scripsi.Sed Tullius.iij.de tusculanis questionib⁹.dicit qđ opinio est imbecilla animi assentio.z ideo Augustinus li.de vtilitate credendi dicit,quod opinamur,ascribere debemus errori. Nullus em qui oppinatur intelligit huiusmodi opinionis species est estimatio Est aūt estimare qđ nō est putare fz Papiam.Vel dic fm Hug.ꝙ estimatio est mentis puratio,qz sic omnes opinantur, ad quod facit hec lex.z.ff.de his q not.infra,athletas.ſ.j.loquela tū in hoc est necessaria.ff.de editi.edic.sciēdum.ſ.illud.in fi.ſ.Et secūdū quosdā ad huius ꝓbationem sufficit si dicant testes.z de hoc negocio est communis opinio.ſ.de inoffic.questoris.l.j.Alij contra ꝙ posse quere fm Inno.extra de verb.sig.quid ꝓnoule.z.c.veniēs.z in spe de ꝓba.ſ.j.versi.vltimo.quare z vide ꝓo cōi opinione.ff.de leg. tij.legatis.ſ.quib⁹.z.l.si chorus.ſ.j.z de verbo.significat.vt alphe nus.z.l.anniculus.z.l.in vulgari.z.ſ.si ser.aut libert.l.ij.Item not. quod opinio est species rationis que diuidit in estimatione z suspitionem,dicitur enī rumor.fama,aura popularis scōz Joan.dama. Preterea debet esse communis opinio ad hoc vt fidē faciat nō singulorum.ff.de supelle le.labeo.circa medīū.z.ſ.de ſta.defunct. si mater.z de resta.l.j.z de lat.li.tol.l.j.ſ.sed qui domini,z instit.de testa.ſ.testes.Ar.cōtra qđ sufficit estimatio plurium.ff.ad mace.l. iij.in princi.Ad hanc autem admittendā vel sequendā circunspectū iudicem esse opz cū interdū falsa sit.iuxta illud Boerij.j.de cō solatione.Vie nostris malis cumul⁹ accedit quod estimatio pluriū non rerum merita,sed fortune spectat euentum.vnde in epistola que est in fine Baruch pluries dicit z repetitur quomodo citi mandū et dicendum est illos esse deos ꝛc.multo magis hec dicenda sunt in rumore,qui ex incerto authore procedit in spec. de notorijs criminibus.ſ.nunc de rumore.de quo etiaꝫ Quintil.c.infamis in matrem accusatoria. Rumor sine teste fine iudice, res est incerta,improbissima,maligna,fallax.Unde z ecclesia romana seu sedes apostolica interdum falso rumore decepta est. xxxv.qō.iz.veniam. quare in his causrum iudicem z circunspectum esse oportet,ne non de facili ad credendum moueatur,nam qui credit cito,leuis est cor de.Ecclesiastici.xix.z.j.ibidem.Qui odit loquacitatem , extinguit maliciam.z.j.Non omni verbo credas.nunq; enim recte faciet,qui cito credit dicit petronius.Nam z calumnie genus est cita credulitate moueri dicit Quintil.in ceco in lumine vide ꝓo his Ecclesia. xxvij.z quod plene scripsi.j.de re mil.tribuni.in.verbo animaduer tantur . Item no,quod censualem professionez de qua hic loquitur non vocamus appecium vel estimam que fm cogitationem fit, vt ſ.ꝓxima.in fi.vbi dicit cogitetur scilicet per estimatores,z est si mile.j.de collu.fun.fi.omnia.Per hanc etiam legē probatur qđ res tūc valet ꝙtū inuenitur in tali estima vel apprecio estimata.Ad idē est.ſ.l.ꝓxi.in fi.z.ſ.de apo.pub.l.j.z.ſ.de condit.in pu.hoz.l.j.in fi.in fin.credendum est enim ꝙ arbitrator ad ipsius rei estimationem arbitraria equitate processerit,j.de meral.l.ij.post medium.facit etiā ſ.quando z qui.quar.pars.l.ij.ſ.mobiles.ibi sed iuratis cuz apud se ꝛc.Qualiter etiam probetur cōmunis estimatio rei no.ſ.de sent. que ꝓo eo quod interest ꝓo.l.j.z in spec.de fruc.z inter.ſ.vlti.post princi.¶Item patet ex hac.l.ꝙ libri continentes estimam ciuitatis z antique scripture probant.vt.z.ff.de prob.census.z extra.e.ti. cum causam z quod ibi no.z.j.de agrico.z censū.hi q imo plusq; testes fidem faciunt.e.l.census.¶Sed pone ad probationem huius communis estimationis producuntur duo vel tres qui omnes dicunt ego ꝓo re tali darem centuꝫ si venalitati exponeret.queritur an sit probatum rem illam valere ceutum?Et dicit Jacob.de are. quod sic.Nam res tantum valet ꝙtū vendi potest.z ꝓ hoc est.ff. de condi.fur.si seruus.ſ.j.in hoc concor.Ly.ea.l.vna supra.de sent. que ꝓo eo quod interest ꝓfer.q.v.ꝓpe fin.z Roffr.in li.de act. empt.in fi.nisi certum foret quod testes aliqua speciali affectione ducti tāti ꝙti deponunt rē emerēt,nā tūc nō admitteret eoū testimoniū secus si certum est ꝙ ad hoc non aliqua speciali affectione moueuntur. Idē sec⁹ qñ dubitatur vt ibi not,z vide.ff.de fur.si quis vxori.in fi.ā quod ibi no.Preterea intelligēdū est qs res tūc valet ꝙtuz vendi potest.ſ.homini scienti ipsius rei conditionē.ff.de condit.cā mot.l.moztis cā capimus.ad fin.in glosſ.In glo.si ante ibi non permitas . Adde.z hoc ꝓiteri tenetur apud acta venditor vt dicto.ſ. Et ibi.ſ.si eo. Adde ar.ꝛtra.ff.de leg.j.plane.ſ.si rogat⁹.¶Post ipsaz glo.Adde.z.ff.de aqua plu.ar.ꝙꝑ.in princi.Idē facit aliqua liter extra de deci.in aliquibus.z oprime.ff.de in diē adiec.si vendi tor.ſ.j.¶Post glo.vlti.adde.item vide ad hoc.j.de debit.ciui.l.ij. z de omni agro deser.l.ij.z.ſ.de exact.tri.l.ſi.z.ff.de leg.j.plane.ſ.j.

¶De nauibus non excusandis. Titulus.iij.
¶Imperator.Ar. Lex.j.

Multi naues suas diuersorum nominibus z titulis tuentur.Qui fraudi obuiantes precipimus vt si quis ad euitationem publice necessitatis titulum crediderit apponendum:sciat nauem esse fisco sociandam.¶Nam vt priuatos quoq; non prohibemus habere nauigia:ita fraudi locum esse non sinimus. Cum omnes in commune(si necessitas exigerit)conueniat vtilitatibus publicis obedire:z subuentionem sine dignitatis priuilegio celebrare.

Multi . Nonnulli habentes naues illis indigente republica cū pinde aliquod eis on⁹ indicitur se excusare conant.dicēres naue ipsam alicuius esse potentis vel eis aliqs signum imponūt.Statuit ergo imperator hic:vt si quis vlterī⁹ talē fraudē admittat,ipsa nauī priuet.Et vt tales fraudes etiā facili⁹ remoueant: vult qs nullus ab hoc onere vel necessitate libereť,siue dignitatis priuilegio non obstāte.(Noibus)vide.ſ.de bon.vacā.l.fi.(Tuent).i. tueri conātur.(Cui)ꝝ.(Obuiantes)aduersantes,repugnātes.(Titulū)vide.ſ.de bo,vac.l.iij.Et not.ꝙ sic fiebat in regno ꝛpe ka,art⁹ z cuiusdā comitis nūc viuentis,q vult signis ei⁹ in alienis domib⁹ sic depictis eā reuerētiā exhiberi que economis ecclesiarū z imaginibus sanctorū impēdit.Ālī cū vice quadā ad alterius scandalū in de litigiosa depicta eius signa z aliqualiter lesa fuissent,eum in quē

ex lesione suspitio directa erat, fuit vsq; ad mortē vltra comminationes ꝑsuras solitas persecut⁹.(Sociandā)applicādam,nā alias incongrue diceretur res ipsi domino sociari.(Mā).ſ.(Mō sinimus) permittimus.¶Et no.ꝙ sicut ꝓpositū in ꝓposito,ita z oppositū in oppōsito,vt.ſ.de fal.sicut.z.j.de prep.sac.cu.iubemus.ſ.hec oia ibi ſz sicut lesis ꝛc.(Cū omnes)ꝑ.(Necessitas)vnde Lassio.v.varia rū.Necessitas publica maiori dz deuotione cōpleri q; nō decet pauperes suscipere,qđ cōstat plurimis expedire.(Obedire) parere,obēperare,z est ſtle.j.de colla.fun.par.l.j.(Et subuētionē)ver.Et dic.i. auxilium.z facit.ff.de mu.z hono.l.iij.ſ.cos ibi subueniētibus al's est hic litera subiectionē.¶In secūda glo.ibi priuatos,adde rituloſped.ꝛc.in rubro z nigro.z de his qui pot.ꝛc.in rubro z nigro.

¶Impera.Ar. Lex.ij.

Habemus nullam nauem vltra duoꝝ miliū modiozū capacem ante felicē embolam:vel publicarum specierum transuectionem:aut priuilegio dignitatis aut religionis intuitu:aut prerogatiua p sone publicis vtilitatibus excusari posse subtractā.Nec sit celeste contra proferatur oraculuz:siue annotatio sit siue diuina siue pragmatica prouidentissime legis regulas oppugnare debebit.Quod etiam in omnibus causis cupim⁹ obseruari:vt generaliter si aliquid huiusmodi contra ius vel vtilitatem publicam in quolibet negotio proferatur:non valeat. Quicquid enim in fraudem istius legis quolibet modo fuerit attētatum id nauigij qđ excusatur publicatione corrigimus.

Felix qs dicitur.

Habemus. ¶Nullus pōt se excusare vt sua nauis ad exercium non vadat, siue prętextu priuilegij,dignitatis,siue religionis pura qz nauis erat ecclesie,etiam si cōtra hoc impetratū spāle priuilegiū asseratur,Et hoc generale est in oibus,vt ꝺ vtilitatem publicam impetratū priuilegiū non valeat.Si qs aūt ꝺ hoc in fraudē aliqd attētabit nauis eius publicabit.z fisco applicabit. (Modioz)vide.ſ.de suscept . modios.(Felicē)Felix dicitur per quē dat.z accipitur felicitas.at hō dicit felix cū virtuosus est.z sibi ꝓspera fortuna cōiuncta est.vt de eyo ꝓfarū rege narrat Tulli⁹.li. de senectute.(Religionis)vide.ſ.dedec.quidā.Idē vide quod not. Inno.extra de immuni.eccle.nō minus.(Prerogatiua)vide.ſ.de ꝓcu.mu.priuate.in fin.(Nec fi).ſ.(Celeste)imperiale cū imperatoꝛ ex dei prouisione constituat ad hoc vide que scripsi,ſ de castren.l. ij.in verbo celitus(Oraculū)rescriptum seu priuilegiū.(Siue)ver. (Diuina)imperialis.(Prouidentissime)site.ſ.de qui.mune.ne li. excusat.l.fi.(Regulas)vide.ſ.de decurioni.diue.(Quod etiam)ſ. (Et generaliter)ver.(Quicqd).ſ.(Nauigij)Ex hoc dicunt quidā posse sup'rebus aliquid induci cōsuetudine,vel statuto ꝙ iudicē vel populū in cuius iurisdictione bona ipsa cūstituunt,ſz eoū dñi de cōstituentiū aut populi iurisdictione non sint.puta vt si quis ꝛmittat talē offensaz bona eius publicent,qđ ꝑsequere.vt no.Inn.z Host. extra de fo.cōpe.postulasti.z vide qđ.no.Archi.de priu.c.j.li.vj.in ꝛbo ista.z facit.j.de aqueduc.decernim⁹.ſ.sciētib⁹.¶Hec faciūt ad qōnē facti an princeps secularis statuere valeat ꝙ aialia clericorū z ecclesiarū a suis pascuis arceātur vel etiā a pascuis priuatoꝛ ne sumant illa dñis inuitis,z quod si inueniant in illis pascua sumēta,soluant penā,alias impune possent offendi.Quidā grandis auctoritatis vir dixerūt ꝙ nō,renētes ꝓo veritate ꝙ eo casu princeps Clericoꝝ hoc statuēs sit excōicādus,inducētes exꝑ de sen.ex.graue.Ybi renet bona poꝛ Jo.an.in notula ꝙ pastoꝛes laici tenenť ad penā nō clerici nec alia riunt ꝓ lis eoū,z illa est veritas.z.c.nouerit.ad idē exꝑ de priui.ꝙ to.Idē ꝓ illegiobo eis,qz talia bona exꝑta sunt ꝓter principis sclaris,sicuti z ipsi ele noꝛ eccle rici z ecclesie,gaudēt em eodē priuilegio bona clericoꝝ quo z bona fasticoꝝ, ecclesiaꝝ.xij.q.ij.ecclesiaz seruos.z.lxxxvij.dist.eos.xvj.q.j.sifr.z qđ ibi no.ad idē extra de immu.ec.nō minus.z.ſ.de epi.z cle.l.j.Item qz offensio fit nō solū in persona,sed etiā in rebus.extra de stat.mo. in singulis.ſ.vltimo fic.ff.de iniu.injuriaz.ſ.si qs me.z de ac.emp. q prudēt.ē.fi.Ad idē satis apte.extra de restitu.co.quenit.ij.z.xxvij.q.iij.qsqs.z qđ no.Host.dicto.c.in singulis.ſ.vlti.z Inn.extra deverbo.sig.sup qbusdā.Jn contrariū facit hec lex cū his que supe riꝰ dicta sunt ad idē facit.ſ.de exact.tri.l.fi.put ibi exponit diuina dom⁹.i.ecclesia.Item qz nullo iure cauet ꝙ clerici possint vti alienis rebus dño inuito,principe vel alio priuato,nec posset hoc statui sine crimine statuēris salua iustitia egritis.Quinimo ego passib⁹ in hoc ambulare videtur bona clericoꝝ z bona laicoꝝ.vt extra de ꝑscrip.c.ij.vbi ꝓz ꝙ eo tpe ꝑscribunt res eꝑoꝝ quo z res laicoꝝ,z hoc est verū ſz cōtrariū ibi sentiat Host.vt no.xvj.q.iij.c.j.ꝓ glos. z Archi. Item quia hec statuere est imperū z iurisdictionis , sed bona clericoꝝ z ecclesiarū quo ad imperium z iurisdictionē subiecta sunt principi seculari.vt patet,xiij.di.quo iure.z.xxij.q.viij.conuenit⁹,in princ.z ibi not.ꝑ glo.z Archi.cum his que scripsi.ſ.de iu coll.li.fi.in verbo priuate ad secūdā partē questionis.Cū igit cōtrariū huius nō inueniat diuino iure statutū,sequit manifeste qđ hoc intelligit per ecclesiā approbatū.vt ꝓz ex his que not.Archi.xcvj. di.bū quidē.z que scripsi.ſ.de superindict.l.j.in verbo.nostro iudicio.in fi.qz ly innasores rerū clericoꝝ sint excōicādi sicut z innasores rerū ecclesie.vt.d.c.similiter.nō tū sequit ꝙ cōmittat crimē sacrilegij sicut res ecclesiasticas innadētes vt no.Hug.xij.q.ecclesiarum quē sequit Archi.dicto.c.similiter.Et ideo verior est opinio que ponit ibi,vez ꝙ bona clericoꝝ sunt ecclesiarū,quo ad defensionem vel obligationē.put ibi no.Nō obstāt.c.graue.z.c.nouerit.z.c.ꝓto . qz ibi statura illa directo respiciūt personas clericoꝝ.z erāt cōtra ecclesie libertatē.Vic aūt in nullo respiciūt personas eoꝝ nec est cōtra libertatē ecclesie cū libertas nō cōsistat in crimine,vt ſez possint vti clerici rebus alienis dño inuito,ne ambitio clericatus fiat rapine securitas.viij.q.iij.c.j.z vide que scripsi.j.de ero.mili.an.septē in fi.Ālī pōt clericus in adulterio repertus affligi.extra de sent.exc.c. iij.foztius possunt animalia clericoꝝ a pascuis laicoꝝ arceri.z vigore statuti principis si dānū de erint impune offendi ad hoc.ſ.de sacrosanc.eccl.l.fi.z.ff.de vsu.in pecudū.xij.q.j.precipimus.z facit extra de sen.excō.nulli.z.c.veniēs.z.c.perpendim⁹.z.c.in audiētia.z. c.cū volūtate.ſ.si q.Sic pōt inde laicus vidēs clericū ad alterius paratū offensam abūte prelato suo ligare.Nor.Inno.e.tit.fi vero.z vide qs not.dicto.c.cum voluntate.in glosſ.penulti.z fina.z lib.vj. eo.ti.dilecto.¶Ex clericatu qppe suscepto nō peccādi licētia.ſz necessitatē bene viuendi se nouerint assecutos.xl.dist.in princ.z.c.j.z remissio peccati quā ex priuilegio ꝙsequūtur non dat licentia delin quēdi.j.q.vij.exigūt.Ad idē bñ facit.ſ.de natu.li.l.lege.in fi.z.l.di. de his.j.Nec ex indulgētijs z libertatib⁹ debēt crimina subleuari.j. de cohorta.fi apparitor.in fi.Immo grauiori pena sunt digni qui li bertate ecclesiastica abutēres tali reperiunť in crimine.ſ.de epis.z cleri.ꝓpterea citra.eis nā.qz sacris regulis bene viuēdi regula est ꝓscripta.viij.q.j.nec sufficere.in fi.qz clericatus non tū honoꝛ ꝙ onꝰ est.e.a.illud.z sanctitate precellere debet q vult clericatus honoꝛe ꝓ esse.j.q.j.vilissimus.Non ob.xvij.q.iij.quisquis.z qđ ibi.not Archidi.in verbo rerum.Nā tūc pōt dici sacrilegiū ꝙmitti fi auferunť bona clericoꝝ quādo rapiunť de ipsoꝝ manibus violenter,qđ ꝑz ibi ſra cū dicit vel ablationes rerū intulerit clericis arma nō ferentibus.Nec ob.c.in singulis.ſ.fi.extra de sta.mo.qz ibi de pena sacri legij nihil dicitur.Nec etiā ob.l.qui pēdēre.z.l.iniuriaz.ſ.si qs me. immo faciunt ꝓo.qz talis ꝓhibitio de qua ibi dicitur quodāmodo quando si plꝰ respicit ꝓsonā ꝙ rē. Idē nec ob.extra de test.cog.puenit.ij Ino.ne excōi illud aliter intelligat salua reuerentia,qz nō est dicēdū qđ ibi papa cauīde de alio respōdeat de alio fuit ipse questus.sed exponendū est ibi re ricum lubus.in negocijs.vt sic iniuria illata clerico de qua ibi expresse logare. quitur dicatur negociū,seu res ecclesiastica.Nā res est nomen satis generale quasi omnia cōprehendēs.ff.de re.cre.l.j.in fi.sub quo etiā crimina cōtinentur.ij.q.iij.auditum.Ꝓo quo vide quod plene scripsi.ſ.de iure fisc.facultas.in verbo rei.z hoc videtur sentire Bert. dicto.c.peruenit.in fi.ij.gl.ꝓo quo est qđ no.xvj.q.j.similiter in gl. quia eꝑs ꝓo hac etiā parte bene facit.quia clerici ligantur iure ciuili.z ꝙsuetudinibus laicoꝝ.Ꝓo quo vide quod scripsi.j.de conducto.z procur.do.fi.l.vnica.in verbo oē holm genus.q.j.Nec videtur congrue dictum ꝙ papa in dicto.c.peruenit ad interrogara non respondeat cū cōtrariū etiā in subditis,z ignoꝛātib⁹ ꝑsumatur, vt no.ff.de leg.iij.post emancipationē.ij.responso.ad quod.ff.de interro.ac,si sine.ſ.qui interrogatus.z insti.de inuti.stipu.ſ.preterea. Idē facit ꝓo hac parte,quia potest statutuz fieri per laicos ꝙ ecclesia teneatur intra annū alienaz bona que pueniunt ad eā,licet talis alienatio non possit sine canonica solemnitate procedere.not.Circ. de appe,romana.lib.vj.in verbo consuetudine.ꝓo quo est supra de his qui.ve.eta.l.iij.z hec videtur ipsa veritas. Illa enim statuta cōtra clericos z ecclesias reꝓbantur a iure que sunt contra ecclesiasticā libertatē.ſ.de sa.sanct.eccl.authenti.cassa.z extra de sentent. excommunī.nouerit.Nam laici licet contra libertatem ecclesie statuere nequeant,contra tamen ipsam ecclesiam,seu eius bona statuere possunt,vt ꝓz in prescriptione,vt not Lyn.dicta authenti.cassa. Ar illa dicuntur contra libertatem ecclesie,statui que sunt priuilegia concessa clericis z ecclesijs a papa vel a principe,vt not.Inno. dicto.c.nouerit.Sed nullo priuilegio inuenitur hoc esse concessum ꝙ clerici possint vti rebus alienis domino inuito.¶Vel vt omnis cesser obiectio sic in his z similibus distingue,aut statuta sunt directo z nofazim contra clericos z ecclesias,z bona ipsoꝝ z nō valent vt dictis iuribus,non enim pertinent ad iurisdictionem concedentis,extra de conīti.ecclesia.z de re.ec.non alie.cū laicis.Ⱬut simpliciter,z tunc aut redundant contra ea que sunt concessa clericis z ecclesijs in priuilegium z non valent , vt in authenti . cassa.z.c.nouerit.Aut contra vel preterea que competunt eis non in priuilegium sed cuilibet.z tunc ligant clericos , z seruanda sunt ſin foro ecclesie si tamen sunt honesta.extra de in integ.resti.cōstitutus,z de eo q mit.in po.cōstitut⁹.z de re iu.cū eā,vbi nō retractat ꝙstudio z ma

Universidad de Deusto
Biblioteca

la.secus si bona vt ibi not. Abl idē.ff.de posit.ex ea.in si.fm Bart. de Iaro ferrario qui sic tenuit ff.de summa tri.l.j.q.v.qui dat exemplo vt si testatum sit p̄ in strumentum publicū mandetur executorini sine libello,seruabit hoc etiā cōtra clericos in foro eccle. Itē si testatū sit p̄ testamenta nō habeāt robur nisi insinuata.nā tūc etiā hoc seruabit cōtra eos nisi quo ad legata ad pias causas q̄ eis in priuilegiū est concessum.(Corrigimus)emēdam⁹ z cū doctrina regimus. ¶Sed pone q̄ talis nauis priuati vel ecclesie captain casu pulsus.l.a republica per hostes incēsa vel abiecta est,vel naufragio perijt cuius ne periculū erit? Vī q̄ domini.ff.cōmo.fi cōmo.vt certo.ff.ff interdū.z.l.ff.z.ff.de vsufr.arbotib⁹.ff.nauis. Abl idē.ff.locas.fi q̄s domū.z.l.videam?.ff.ff hoc.Ecōtra est ar.ff.ad l.aqui.quē admodū.ff.municipales.ver.si quid tū.ff.p̄ q.cau.fer.pteni.li.acci. l.ff.z quod no.ff.quemadmo.ser.amit.si locus.in fi.Sufficit enim si cui vel in paucis.zc.ff.de negot.gest.tutor.Abl idem facit.ff.de lustris aduo.l.ff.z hoc credo verius. ¶In legibus aūt cōrarijs facti domini gmodantis,vel locatis interessit,z puidere potuit rē ipaz bello vel naufragio periturā.Quare si locet qs.aur cōmodet equū ad bellū vel arma,z capiant aut pereāt nō reperit,vt dictis turib⁹ z.ff.ad.l.rho.de Iac.l.ff.fi cōseruatis.De quo etiā per Innocē. extra de iureiu.sicut.ff.non sic in republica que hmōi naues aufert inuitis.als diceremus q̄ duo priuilegia possunt concurrere circa idē.z quod iniquū esset.v.di.ad eius.in gl.ff.de cōdi.z demon.mulieri.z.ff.de dot.pte.l.j.in gl.z vide quod no. Jnno.in mandāte z in mandatario.d.c.sicut.z facit.ff.pro socio.cū duob⁹.ff.quidā.z de pe ri.z,co.rei vendi.l.lectos.z de pig.act.l.ff.ff.j.¶Post glo.vlti.adde.z ibi bene Cy.soluit hoc breuiter,qn delictum prelati noceat ecclesie z quando non.

¶De quid oneri publico imponantur. Titu.iiij.

¶Dicturus de naufragijs predicit de vno propter quod naufragia fiant.(Quer)onus,pondus,sarcina.

¶Imperator. Lex vnica.

Neri publico sarcinam priuatam ne quis imponat:nec audeat portitores frumenti ad suscipiendum onus aliqua necessitate compellere. Hoc enim facto atq̄ commisso nō in dispēdiū solū atq̄ naufragij damnum tenebitur obligatus:verum etiā publice coportionis experietur vigorem.

Oneri. ¶Casus.Nam onerate publicis speciebus nullus audeat aliquid superimponere,nec portitores ipsarum speciū ad hoc aliqua necessitate cōpellere.Qui aūt cōtrafecerit teneatf ad emēdatione dāni q̄s exinde cōtingit rei publice propter naufragiū q̄ successit:z alias extraordinaria pena dānabitur. (Sarcinam)onus,pondus.(Imponat)superponat.(Nec)ver.(audeat)supple quis.Et ponit hic audeat in mala parte.ff.ē,ff.de nauicu.l.fi.(Onus)q̄z priuatum superpositum oneri publico. (Hoc em̄).ff.als.ver.(Dispendiū).i.dānum.z est als dispēdi:als dispendio(Veri)coniunctio aduersatiua.(Vigore)fortitudine,firmitate, agilitate.a vigeo. ¶Post glo.fi cōtigerit,adde.quod presumitur in dubio.f.q̄ ppter superpositū stringat,vt hic innui videt.z ar.ff. ad.l.aquil.fi seruus seruū.ff.qui satisf.cogā.arbitro ad fin.(De re)id est naufragio.(Luctuosa)Dicitur luctus quod si humano cordi quasi vulnus,seu vultus quasi sanando consolationes adhibētur secundum ¶Papinia,inde luctuosa quasi ingeri apta vel luctu plena.

De naufragijs. Titu.v.

¶Cōtinua vt in gl.z vide q̄ legit z notat extra de accusa.cū dilecti.

¶Imperator Aug. Lex.i.

Si quando naufragio nauis expulsa fuerit ad litus:vel si quando aliquam terraz attigerit:ad dominos pertinebat.Fiscus meus sese non interponat.quod enim ius habet fiscus in aliena calamitate:vt de re tam luctuosa compendium sectetur.

Si quādo ¶Casus.Nauis in terram propter naufragium pulsa vel si litus tetigerit,non ad fiscum vt erat forte antea solitum sed ad dominos nauis primere debet.Jmquō est enim vt de tali naufragio luctuoso fiscus commodum consequatur.(Litus)vide.ff.de nauicul.qui filcales.(Vel si quando)ver.(Attigerit)alias tetigerit.f.nauis.(Fiscus)ver.(Adens)similis littera.ff.ne fil.res quā ven.eium.l.ij.(Quod enim)ver.z est ratio legis.(Calamitate)Dicta est calamitas quasi cadamitas a cadendo.z est miseria.erumna aduersus casus secundum Pap.ad quod.ff.de sta.ho.l.v.ff.econtra rio.infti.de inge.f.sufficit.z ibi not.z,ff.de religi.cum loca.supra de sacrilegijs.(Fiscus)Dicitur fiscus quasi cophinus.vel sportella in qua pecunia ad publicum deferebatur.Vel dicas fm Poll.Calamitas propie dicitur quando quis nihil habet nec in re,nec in spe.nec interius nec exterius.vt no.Archid.z.xxvij.di.clerici.z est simile verbum.j.q.j.vulnerato.alias.c.fertur.z.ff.qui satisf.cogā.arbitro ad fin.(De re)id est naufragio.(Luctuosa)Dicitur luctus quod si humano cordi quasi vulnus,seu vultus quasi sanando consolationes adhibētur secundum ¶Papinia,inde luctuosa quasi ingeri apta vel luctu plena.

(Compēdium)commodum.Fiscus enim non intendit producere sua commoda ex incommodis subiectorum,non est em̄ ex alieno fletu ridendum.extra de puiile.petitis. Hec est addenda afflictio afflictis supra.de epi.audien.tam dementis. ¶Impium quoq⁹ lucrum est quod fit cum alterius iniuria siue dāno.in aut.de mā.pup. ff.sed etiam suspicientes.in fi.ff.z contra ius nature.ff.de condict.in de.nam natura,z contra bonam fidem.ff.mand.idemq̄.ff.si procurator. ¶Et ideo magis z efficacius debet a se fiscus talia remouere qui detrahit iuri suo vt subueniat commodis singulorū. vt.ff.de cadu.tollend.l.j.in fi.z de edi.di.Adria.tol.l.fi.in pun.Sic z beat⁹ Greg.in libr.septuaginta.vi.agat cōtra ppriū delinquentē.vel aliuz q ad emendatione dāni rationabiliter teneat. ergo nec nos distingue Lex fit vtilis z pfecta zc. re debemus.ff.de offi.presi.l.iij.ff.de publicia.de precio. ¶Itez qz de ratione legis est q̄ sit vtilis z pfecta.iiij.di.erit.f.de cōsul.l.fi.ppria rebus cōis omnibus cōperentem ordinē ponēs.in aut.de nup. in pn.Utilitati rerū cōsentanea.ff.man.si remuneradi.in fi.vt nihil cōtineat imperfectū.f.q mili.nō pos.l.fi.vt festinet ad prauitatē extinguendā.in aut.de litig.f.omnes.Et id(parēt iura negotijs q̄s z medicamenta morbis)ita q̄ iudicio cōcordet effectus.z q̄s contextura credebat.pdesse,experimēto non inueniat inutile.in aut.hec cōstitutio innouat cōstitu.zc.in pūn.Nam vt ex medicina nihil op⁹ putare proficisci,nisi q̄s ad corporis vtilitatē spectet qm̄ eius causa est instituta.Sic a legibus nihil cōuenit arbitrari,nisi p̄ reipublice cōueniat.pficisci.qm̄ eius causa sunt cōparate.dicit Tullius.j.rhetor.Nihil quidē in libris legalibus cōtineri dz inutile.vel desuetū in premio.ff.ff.in secūdo. Nec debet lex vnus curās aliud relinquere in curatū.in aut.de nō alie.f.pe.in pūn Deber em̄ esse lex vtilis z pfecta.e.tit.f.dudū.v.anastasius.Et nō minimā litigantibus sue vtilitatis experientiā prebere.ff.de iudi.rem nō nouā.in princ.Sed reb⁹ nouis pficiat.ff.de iusti.z cōsti.f.ad iustū.in fi.ff.ad correctionem vtiq̄ morū z subiectorum quiete fructus in domo dñi allatura,vt in premio.libr.j.f.tandē.als diceret rationabiliter frustra occupare membranas.tit.di.si romanorū. His diligenter attētis si diceremus q̄ passus dānum teneat de suo dāno plene probare,z non stari eius proprio iuramēto iam talis cōstitutio foret infructuosa z inutilis,z premissis q̄ debēt inesse legibus minime cōueniret, immo ineptitudinem quodāmodo cōtineret.Vult em̄ ipsa cōstitutio vt tūc demuz vniuersitates ad emendationē huiusmodi damnorū teneant,qñ cōmissores maleficiorū inueniri nō possunt.Nam si qs diceret de ipsis dānis illatis,aut rebus ex dilrobatione subtractis plene posse,pbari,z cōmissores hmōi maleficiorū inueniri nō posse,hoc satis ineptū z ridiculū foret. Cōstito em̄ pone q̄s titio q̄dā in territorio alicuius ciuitatis irruentes,eūq̄ dilrobātes abstulerūt ei florēnos mille.ergo z de dilrobatoribus testes deponere debuerūt.Facilius em̄ pōt dilrobantiū maleficiorū videnf,q̄ summa pecunie numeret.quā etiā plumitur dñs libētius occultare.ff.qñ z q.quarta pars.l.ij.ff.fi vbi.z ex his q̄ scrip.ff.de anno.z tri.l.fi.in verbo formidāt. Vult em̄ ipsa cōstitutio nō sine ratione q̄ vniuersitates ad emendā hmōi arceant,eo q tenētur eorū territoria custodire vt.d.l.ne qd.ff.eo.tit.z ff.de fal.mo.l.j.z de incest.nup.cū ancillis.z de his q la.l.ff.ff.dnii.z.j. de deserto.l.j.baculo quidē z latratu canū lupi sunt arcendi.xlvij.di. in pūn.fortiū z robustiorū.ff.de acqui.re.do.pōnonius.in pūn.vt qz tales dilrobationes z dāna minime fiant,ne itinerantes talia patria tur.publice em̄ vtile est sine metu z periculo p itinera cōmeari.ff.de his qui deie.l.j.ff.summa.at q tenet custodire,tenetur etiā prohibere z defendere ne res innadat.ff.loc.in l.z.l.ite queritur.ff.exercitu. z propterea vt expedit vigilare,vt in pō.Leuani oculos meos.non dormitabit neq̄ dormitet:q custodit israel.nec ipsam custodiā operose perficiere nisi sollicite agant z curēt:vt malis hominibus pro uincia:sed maxime ipsorum patria careat.ff.de offi.pfi.congruit.vt ipsa patria eorum vigilijs z laborib⁹ deo adiuuāte custodiatur ille sa.ff.de offi.pfec.preto.affri.l.in nomine.ff.post q̄.z nō patiant inco le in ea insidiantium,pcellarum fluctus illidi.xcvij.di.ecclesie.als dānis huiusmodi z depredationibus z dilrobatoribus cōsentire videnf.qō prosequere fm Archi.de elec.gnali.li.vj.in verbo vt debēt.z vide quod no.ibi dē in verbo aliqd pcipere.z extra de reg.in.q̄uis z quod ibi not. Jn no.z q̄s plene scripsi,p hac pte.j.de locis z iti.custo.in rubrica.z de erog.mili.an.l.fin.post gloss.videtur zc.Quia ergo vniuersitates in hoc negligenter agunt equum est illas proinde puniri.nam negligere cū possis perturbare peruersos:nihil est aliud q̄ fouere.ij.q.vij. negligere.z vide de sen.ex.li.vj.c.dilecto.ver.z quidē.z.xxvj.di.de inde.z quod no.in eis p gl.z archi.z q̄ plene scripsi.ff.de iur.fi.phi bitum in verbo manus.z de exacto.tri.quoties.in verbo suscipiat per tia z contemptus in aut.vt cum de app.cog.ff.si vnū de pdictis.z facit.ff.de pac.non impossibile,xj.q.iij.c.vltī.in fin.vbi cōparat ne gligentia voluntati z de cōse.di.j.nemo per ignorantiā.vbi dicit q̄ eanq̄ factum negligentia punienda est.Vñ negligentia punit inter dum pena fustigationis.ff.de offi.pfect.vigi.l.ij.ff.quia.z bene facit.xxvij.di.ecclesie.post principiū.ibi si enim zc.z.ff.ad.l.aquil.si seruum.ff.si formicarius.z vide que scripsi de eo qui partitur q̄ prohibe

Specia tia plura circa eandem rem concurrere,est contra iura.

Afflictio afflictis dā nō cū.

Adultera rium pro batur per hoc testimonium extimationis qō alias repelleret.ff.de cōdit. in pu. hoz.i.j.in fi. vide qō ibi scripsi. Eodem modo ,pter difficilem pro bationes filiationis admittit super hoc probatio p cōtestes que nec z alias repelluntur,vt plene scripsi.d.l.j.f.de digni. ¶Sic z de expē. mam, q: difficilis est probatio statur iuramento victoris nor. Ber. extra qō metus cā.c.vlt.in fi.j.glo.Sic z in actione qō metus causa,q nō nocet ignorantia si ille qui passus est metum ignoret inferentes non teneturr psonas que intulit metū exprimere, sed sufficit dicere metū sibi illatū esse.licet hoc alias non sufficiat.ff.qō metus causa.si cum exceptione.f.in hac.pura in actione de dolo cū metus de nocte inferretur, vt ibi no. Et faciunt ad hec plura que scripsi.ff. de decur.in filijs.in pūn.z.j.de fun.pa.quecūq̄.ij.not.multis modis. Quis aūt sanicapitis diceret commode posse damna probari cū de commissoribus ipsius maleficij nō posset aliquid inuenire? Certe inullus,nisi forte diceremus qō visi fuerint aliqui dilrobantes z auferentes tritio florenos inille.sed qz ignoti qui illi fuerint ignorātur, hoc rarō euenire.ad que cōstitutio nō aptatur.ff.de legi.Nam ad ea de vsu in sto. ¶Hac parte reputo verior.videt si quidē hec sententia dilatāda ne is qui violentiaz passus est,alias sine auxilio inueniat.ad hoc ff.qō metus causa.si cum exceptione.ff.aliquando.z sequen. ¶Vñ tñ aduertendum qō videtur esse necessaria monitio in his vez qō vniuersitas moueatur prius vt territoria sua custodiat.Nā alias nō

Jnn.extra qō metus cā.c.fi.in.j.glo.z satis hoc videt hic de terminari cū dicit,pbet apud eū testibus euentū. Itē facit,p hac parte,qz actio cōpetens,pterea cōtra vniuersitates nō est bone fidei,qō patet qz nō connumerat inter eas.insti.de act.f.actionum aūt.ergo est stricti iuris in qua non iurat in litem.ff.de in lit.iur.in actionibus.z est site qō no.ff.de admini.tu.sine herede.in prima glo.Econtra qō sterur iuramento dilrobatiōis, vel dāni passi,hoc em̄ est regulare q̄ interesse cōsurgens ex crimine,pbetur proprio iuramento.ff. vñ vi. si qñ.z.ff.qō vi aut clā.semp.f.in hoc interdicto.Et latius p Jnno. d.c.fi.Nec distinguit verū agaf cōtra ppriū delinquentē.vel aliuz q ad emendatione dāni rationabiliter teneat. ergo nec nos distingue re debemus.ff.de offi.presi.l.iij.ff.de publicia.de precio. ¶Itez qz de ratione legis est qō sit vtilis z pfecta.iiij.di.erit.f.de cōsul.l.fi.ppria rebus cōis omnibus cōperentem ordinē ponēs.in aut.de nup. in pn.Utilitati rerū cōsentanea.ff.man.si remuneradi.in fi. vt nihil cōtineat imperfectū.f.q mili.nō pos.l.fi.vt festinet ad prauitatē extinguendā.in aut.de litig.f.omnes.Et id(parēt iura negotijs qō z medicamenta morbis)ita qō iudicio cōcordet effectus.z qō contextura credebat,pdesse,experimēto non inueniat inutile.in aut.hec cōstitutio innouat cōstitu.zc.in pūn.Nam vt ex medicina nihil op⁹ putare proficisci,nisi qō ad corporis vtilitatē spectet qm̄ eius causa est instituta.Sic a legibus nihil cōuenit arbitrari,nisi p̄ reipublice cōueniat.pficisci.qm̄ eius causa sunt cōparate.dicit Tullius.j.rhetor.Nihil quidē in libris legalibus cōtineri dz inutile.vel desuetū in premio.ff.ff.in secūdo. Nec debet lex vnus curās aliud relinquere in curatū.in aut.de nō alie.f.pe.in pūn Deber em̄ esse lex vtilis z pfecta.e.tit.f.dudū.v.anastasius.Et nō minimā litigantibus sue vtilitatis experientiā prebere.ff.de iudi.rem nō nouā.in princ.Sed reb⁹ nouis pficiat.ff.de iusti.z cōsti.f.ad iustū.in fi.ff.ad correctionem vtiq̄ morū z subiectorum quiete fructus in domo dñi allatura,vt in premio.libr.j.f.tandē.als diceret rationabiliter frustra occupare membranas.tit.di.si romanorū. His diligenter attētis si diceremus q̄ passus dānum teneat de suo dāno plene probare,z non stari eius proprio iuramēto iam talis cōstitutio foret infructuosa z inutilis,z premissis q̄ debēt inesse legibus minime cōueniret, immo ineptitudinem quodāmodo cōtineret.Vult em̄ ipsa cōstitutio vt tūc demuz vniuersitates ad emendationē huiusmodi damnorū teneant,qñ cōmissores maleficiorū inueniri nō possunt.Nam si qs diceret de ipsis dānis illatis,aut rebus ex dilrobatione subtractis plene posse,pbari,z cōmissores hmōi maleficiorū inueniri nō posse,hoc satis ineptū z ridiculū foret. Cōstito em̄ pone q̄s titio q̄dā in territorio alicuius ciuitatis irruentes,eūq̄ dilrobātes abstulerūt ei florēnos mille.ergo z de dilrobatoribus testes deponere debuerūt.Facilius em̄ pōt dilrobantiū maleficiorū videnf,q̄ summa pecunie numeret.quā etiā plumitur dñs libētius occultare.ff.qñ z q.quarta pars.l.ij.ff.fi vbi.z ex his q̄ scrip.ff.de anno.z tri.l.fi.in verbo formidāt. Vult em̄ ipsa cōstitutio nō sine ratione q̄ vniuersitates ad emendā hmōi arceant,eo q tenētur eorū territoria custodire vt.d.l.ne qd.ff.eo.tit.z ff.de fal.mo.l.j.z de incest.nup.cū ancillis.z de his q la.l.ff.ff.dnii.z.j. de deserto.l.j.baculo quidē z latratu canū lupi sunt arcendi.xlvij.di. in pūn.fortiū z robustiorū.ff.de acqui.re.do.pōnonius.in pūn.vt qz tales dilrobationes z dāna minime fiant,ne itinerantes talia patria tur.publice em̄ vtile est sine metu z periculo p itinera cōmeari.ff.de his qui deie.l.j.ff.summa.at q tenet custodire,tenetur etiā prohibere z defendere ne res innadat.ff.loc.in l.z.l.ite queritur.ff.exercitu. z propterea vt expedit vigilare,vt in pō.Leuani oculos meos.non dormitabit neq̄ dormitet:q custodit israel.nec ipsam custodiā operose perficiere nisi sollicite agant z curēt:vt malis hominibus pro uincia:sed maxime ipsorum patria careat.ff.de offi.pfi.congruit.vt ipsa patria eorum vigilijs z laborib⁹ deo adiuuāte custodiatur ille sa.ff.de offi.pfec.preto.affri.l.in nomine.ff.post q̄.z nō patiant inco le in ea insidiantium,pcellarum fluctus illidi.xcvij.di.ecclesie.als dānis huiusmodi z depredationibus z dilrobatoribus cōsentire videnf.qō prosequere fm Archi.de elec.gnali.li.vj.in verbo vt debēt.z vide quod no.ibi dē in verbo aliqd pcipere.z extra de reg.in.q̄uis z quod ibi not. Jn no.z q̄s plene scripsi,p hac pte.j.de locis z iti.custo.in rubrica.z de erog.mili.an.l.fin.post gloss.videtur zc.Quia ergo vniuersitates in hoc negligenter agunt equum est illas proinde puniri.nam negligere cū possis perturbare peruersos:nihil est aliud q̄ fouere.ij.q.vij. negligere.z vide de sen.ex.li.vj.c.dilecto.ver.z quidē.z.xxvj.di.de inde.z quod no.in eis p gl.z archi.z q̄ plene scripsi.ff.de iur.fi.phibitum in verbo manus.z de exacto.tri.quoties.in verbo suscipiat per tia z contemptus in aut.vt cum de app.cog.ff.si vnū de pdictis.z facit.ff.de pac.non impossibile,xj.q.iij.c.vltī.in fin.vbi cōparat ne gligentia voluntati z de cōse.di.j.nemo per ignorantiā.vbi dicit q̄ eanq̄ factum negligentia punienda est.Vñ negligentia punit interdum pena fustigationis.ff.de offi.pfect.vigi.l.ij.ff.quia.z bene facit.xxvij.di.ecclesie.post principiū.ibi si enim zc.z.ff.ad.l.aquil.si seruum.ff.si formicarius.z vide que scripsi de eo qui partitur q̄ prohibe

Adultera

Culpa lata in crimine dolo non cōparatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

videtur incolarū negligentia talis ꝙ veniat puniēnda, vt colligit in aut. vt cū de appel. cog. §. si qs de ꝑdictis parētibus. z §. fe. ij. q. iij. placuit vniuersa. ff. q. ij. indigne. z ex his q̄ not. Archid. de iniur. z dam. da. c. j. in. gl. z de supplen. negli. ꝓla. grandi. in glo. hic assignāt lib. vj. Nam si ꝓsone singulares nō dicunt negligenter agere nisi ꝓmonite, ad hoc vt eoꝝ negligentia contemptui cōparetur vt dictis iuribus, eorum hoc necessariū videtur vniuersitatibus regū q̄ superiorem habēt. z iurisdictione carent. z hoc sentit Ant. de Ifer. d. §. nuigia. de ita. z cōsue. Et q̄ vniuersitas cōparatur pupillo. §. de iure reipu. l. reipublic. Et q̄ naturale vitiū est negligi qđ cōmuniter ꝓsiderat. §. qui. z q. quar. para. l. ij. §. j. Et si vitiū naturale excusari meretur. in aut. de resti. z ea q̄ pa. §. vnū. z. ff. de dā. infe. fluminū. §. vitiū cū concor. Et adde hic que necessaria monitione dixi lxxiij. dist. hoc notarius. ubi mandata dei negligēs. z. lxxviij. dist. peruenit. §. si vero. z. c. seq. vbi dicitur. si quem vero posti hec negligenter esse cognouerit. z sic demū negligens post mandatū punitur. idē p̄s. xc. di. p. latū. In regno autem est hoc expeditū. nam ꝑ constitutionē sapientissimi regis Roberti requirit ꝙ diffrobatio. z rapina. ꝓbentur. p vnum testem. z famam publicā. z lata sup hoc sententia semel tm̄ appellatur ab ea que finienda est intra dies. xv. cum conscientia regis, vt in. c. incumbit nobis. ꝛc. Item quid in casibus in quibus datur actio in heredem ex cōtractu vel quasi ob dolū defuncti vt est exemplum. ff. de act. z ob. ex depositi. de ver. ob. ex ea. §. si. de reg. iur. in cōtractibus. cum concor. earū an possit deferri iuramentū in litem. Et nō videt. arg. iuriū superius ad primā partem inductoꝝ. immo videtur hoc expressium. dicitis. l. ij. z. l. alio. z. l. fin. §. de in lit. iur. Econtra qđ §. z hoc manifeste colligit dictis cōtrariis. ll. nam. l. ij. z. l. alio signanter loquunt in instrumento. l. fin. in inuentario ꝓtermisso. Iraqs si extra de hos casus ex dolo defuncti heres arguatur videtur iuramentum in litē cōtra eū rationabiliter deferendū. ar. ff. de iudi. cum ꝓtor. z de testi. ex eo cuꝫ cōcor. Et q̄ exceptio cōfirmat regulā in aut. de nō alie. §. vt autem. Regula vero est ꝙ quoties interesse consurgit ex crimine probat ꝑ iuramentū. vt superius dictum est. Et q̄ here tes vna ꝑsona cum defuncto censetur vt dictum est. §. Et q̄ succedit in vitium defuncti. ergo ꝑ fortuna cū ipso habēda est. §. de fru. z lit. ex. l. ij. in fi. z vide qđ ibi no. z qđ plene scripsi. j. de loc. ꝓed. ci. l. ij. in verbo donauerit ante finem pri. questionis. Si ergo vitiū ꝓsone non nocet successori, sicut z macula filio. j. de coarta. si coartalis lib. xii. z vna est ꝑsona heres cuꝫ defuncto iuris fictione, sicut cōtra defuncti ob dolum eius, puta in furto, vel alias extra casus q̄ sunt. §. de in lit. iuran. l. ij. §. pe. z fi. iurareturne in litem, ita z cōtra ipsius heredem. Et ideo Azo. in summa. §. de in litē iuran. z. glo. ff. eo. titu. in actionibus. §. j. dicunt in predictis casibus. Forte contra heredē nō iurabitur. nota ergo forte. loquit autē solum cum pupillo res vel instrumenta pupillaria nō exhibent. Quid enī si tutor vel alius administrator administratione durante, vel finita subita morte subtrahitur qui res rapuit vel amouit ita ꝙ pupill⁹, vel is cuius negocia gesta sunt non potuit principale ꝓterea conuenire? Aut qđ si testes morte subita perierint, per quos rei veritas poterat inueniri? Aut quid si ipse administrator intīm clandestine substulit ꝙ cōtra eū ꝓbari non pōt. z fic mortuus est? Si dicerem⁹ ꝙ in his cuius gesta fuere negocia vel alias bona subtracta nequeat būficio legis vti vt suū damnum ꝓprio doceat iuramento cōtra heredem eius. ipsa lex sibi prouidens esset inutilis. z nō rebus sed verbis posita inueniretur §. cōmuna deleg. l. ij. §. fi. cū repente hominibus mortes eueniant. in aut. vt fac. no. consti. §. fi. z facit. ff. vt in pos. lega. l. pe. z de admin. tut. etiam. z qđ plene superius dictum est. (Relatio) vers. z dic eoꝝ que inueniūtur. (Referatur) .s. per ipsum iudicem si opus fuerit. (Prefecturam) .i. ad ꝓfectum annone. vel ꝓfectum vrbis. j. de can. fra. vi. ro. l. j. fm quosdam. Vel dic. i. ad ꝓfectum ꝓtorio prout ꝙ dicit amplissimā. (Ita vt) ver. Et not. ꝙ hoc nō inducit conditionem. (Anni) Dicitur annus quasi annullus. i. circulus sm Pa. (Veritate) .i. rei substātia. (Renelata) .i. manifesta, publica facta p ipsam relationez. Et no. ꝙ in iudicio veritas reuelatur. z est similis litera de elect. nulli. libr. vj. Item illuminatur argumentis. ff. de questio. de minor. prope fin. in. Item inuestigatur. §. de questio. milites. adde qđ dixi. §. de naute. l. fi. in fi. (Dispositio) .i. diffinitio per ipsam ꝓtectoriam. (Quod si) §. (Negligentia) nō petentis fieri diffinitionem eandem. Et nota hic ꝙ per negligentiam perditur ius agendi. Item extinguitur gratia beneficium assequendi. de ꝓben. si clericus. lib. vj. Et enim nouerca eruditionis. lxxviij. distin. nihil.

Negligen ⁊ Arguitur quidem negligentia regulariter potissime in excutiendis arguit aurum. z. c. le. lxxvi. di. fratrem. ⁊ In corripiēdis pertinet. lxxviij. di. error. z. ij. q. vij. sicut inquit. z. c. negligere. ⁊ In eruditione ꝓdicationis. d. c. nihil. z. lxxiij. dist. sit rector. ⁊ In defensione pauperis. lxxviij. di. §. j. z. c. j. ⁊ Unde plus videtur alicui negligentia imputanda ꝙ culpa. extra de concel. ꝓben. q̄ diuersitatem. ⁊ Et eadem pena punitur rector negligēs qua ipse delinquens. §. de paga. l. j. in fi. z. d. chr. ita nos. ⁊ Ex autem magis peccat qui peccat scienter, vel ex subtilitate ꝙ peccās ex negligētia, vel simplicitate. Ade qđ legitur z notatur. lxxiij. q. j. scisma. Magna autem negligentia dolus est. ff. de verb. sig. magna. i. dolo comparat. ff. deposi. ꝙ nerua.

¶ Prelati quoq; potissime de negligentia arguunt z puniuntur. lxxvij. q. i. si quis. Eoꝝ quide negligentia cadit in discrimē subditorum. xl. di. si ꝓpa. Et negligentia correptionis ꝑtr disciplinam in subditis. xxiij. q. iij. iustū. Unde rectores negligentes multā nutriūt pestilentia dum dissimulāt adhibere medicinā. lxxxvj. dist. c. inferiorum. xlv. di. sed illud. ¶ Et grandis cōdemnatio est cōtemnenti seipsum suum, vitā vero suā atq; operam negligenti, vt ait Ysidorus de cōpunctione cordis ad demetrium. Fouet quoq; ipsa negligentia crimina. lxxxiij. di. error. ¶ Et racens desidia quietem ciuitatis, z pacem ecclesie de facili pmittit. xcvij. di. ecclesie. Ité si negligenter ea que male vsurpant omittimus, excessibus viā alijs ope rimus. xciij. di. peruenit ad nos. ¶ Desolatio quoq; dz esse prelato vbi esse videt clericos magis negligentes in bono ꝙ laicos. viij. q. j. qđ aūt. z. xxv. q. j. nulli. Item nō sufficit clericis turbis negligentibus adequari. viij. q. j. c. vlt. Nam z in apibus seueritas est circa inertiam castigandā, vt ait Quinti. c. apes pauperis. ꝑpe finē. ¶ Rursus negligentia post admonitionē aggrauat quātum ad culpā, z ꝙ tum ad penā. xij. q. ij. indigne. Tunc em̄ conceptui comparat, vt supra dictū est. Quis ꝑpie differāt. Negligentia em̄ est langor inertie, contemptus vero tumor: superbie. Porro cōtemptus in omni specie mandatoꝝ pari pondere grauis: damnabilis est. neglectus aūt ingrauis grauior: sed tolerabilior est vt ait Ber. li. ij. de ꝑfide. Thomas autē in secūdā secūde. q. lxiij. dicit ꝙ negligentia dupliciter pōt esse pctū mortale. Uno modo ex parte eius qđ ꝓtermittit per negligentiā. qđ quidez si sit de necessitate salutis. siue sit actus, siue circūstantia erit peccatū mortale. Alio modo ex parte cause. si em̄ voluntas in tm̄ sit remissa circa ea que sunt dei vt totaliter a deivoluntate deficiat, talis negligentia erit peccatuꝫ mortale. z sic intellige. §. de nup. imperialis. in prin. cū dicit. Qui cum pōt benefacere negligit, nulla venia dign⁹ est. z illud. Qui negligit negligend⁹ est. de penitē. distī. j. quem penitet. Et hoc precipue contingit quando negligentia sequitur ex contemptu. Alioquin si negligentia cōtingat in ꝓtermissione alicuius actus vel circunstantie que non sit de necessitate salutis, nec hoc fiat ex cōtemptu, sed ex alio defectu fernous qui impeditur interdum per aliquod veniale, tunc negligentia non erit peccatum mortale sed veniale. Amplius per negligentiam amittitur ius eligendi. extra de elect. ne ꝓ defectu. z perditur iurisdictio. extra de senten. excommu. per tuas. Punitur etiam alias, vt. j. eo. l. penul. ¶ In prelato autem pena negligentie est depositio. lxxxj. distinct. dictum. xj. q. iij. placuit. ¶ Item in eo qui deliquit. extra de supplen. negli. ꝓla. c. j. ¶ Negligentia vero inferioris per superiores suppleuda est. viij. q. iij. artaldus. ix. q. iij. cum scimus. quod qualiter fiat. vide. xlv. distin. si forte. ¶ An autem ordinarius puta epūs possit ab ecclesia remouere clericū, agros, vel vtilitates ecclesie negligentem. vide. vij. q. j. sepe. ¶ Utrum propter negligentiam quis possit excommunicari. vide de consec. distinct. j. nemo. ¶ Quando episcopus possit supplere canonicorum negligentiam, vel contra. vel minor maiorꝭ, z de translatione potestatis iudicandi vel eligēdi vnius in alterum ob negligentiam, z quando tempus incipit ei currere in quem transfertur. not. Inno. extra de postul. bone. §. z vide extra de elec. cū in cunctis. de offi. or. irrefragabili. de concel. pō. quia diuersitatem. lxxxix. distin. nolumus. z quod no. in eis. z quod no. Inn. extra de elec. cum ecclesia. Et Archi. xvij. q. j. luminoso. z lib. vj. ne sede vacā. c. j. z de appellā. collatione. ¶ An capitulū possit iura episcopatus ꝓsequi epo negligēte, vel male ministrāte, z an capitulum vel clerici ecclesie se possint opponere ꝓ iuribus epi. qui nō. notat Inno. extra de ma. z obe. dilecti. vide etiā qđ legitur z notatur extra de cōsti. vti. cū dilecta. de testi. cū olim. de reb. ec. nō alie. si qs.

¶ Utruꝫ ꝓlato negligente possit Archydiaconus vel quilibet alius de ecclesia, vel eius patronus causaz ꝓsequi, vel ius ecclesie etiam contradicentibus episcopo z alijs. z an ille tunc ager nomine ecclesie, an iudex facit exprimere quo nomine agat. an ꝓlati negligentia ꝓbatur hoc ipso ꝙ ipse nō ꝓsequitur. an de ꝓlati negligētia per summariam cognitionem plene constabit, plene not. Inn. de. c. cum olim. Item an in negligentia inferioris superiori competat actio vel defensio. z an de ipsa negligentia summarie cognoscatur. norat ipse Inn. extra de iudi. cū deputati. z de restit. spol. olim. An etiam negligentia possit purgari. vide extra de re iudi. cum berthold⁹ z de cle. non resi. ex tue. ¶ Item an quis posset supplere negligentiam, vel defectum alterius, nisi vbi inuenitur expressum a iure. z an is cui a iure conceditur ꝙ possit alterius supplere defectū hoc poterit facere sine superioris auctoritate, vide suppleuda negligentia alterius, vel defectu circa beneficiorum collationem. z plene nota. Innoc. extra de concel. preben. quia diuersitatem. An etiam negligentia maioris obest negligētie minoris not. Inn. extra de offi. Archi. c. vlt. ¶ Qualiter aūt per negligentia perditur potestas debēdi ea cōcerendi, z ad quē vel ad quos poteſtas huiusmodi deuoluat, habes

habes extra de cōcef. ꝓbē. nulla. De negligētia etiā vide q̄ scripsi. j. de numera. l. diuturnus. (Seras) tardas (Emerso) elapso. (Non admittit) Patet hic aperte ꝙ exceptio prescriptiōis impedit litis cōtestationem. z est expressius. j. de cenſi. l. fi. vbi de hoc scripsi in verbo silentium. Et intellige ꝙ lapsus anni, ꝓesserit ex negligētia nō ꝑ-
Prescri- tentis. ¶ Quid aūt si, ꝓesserit ex negligētia iudicis, qui tñ pronun-
ptōis ex- ciare nō poterat, an eo casu finita sit instantia cause? Pone vt fuit
ceptio lis de facto rez delegauit causam nō decidendā. sed sibi referendā. Las-
contez ptum est triennīū non facta relatione p iudices. an finita sit instāria
stationem cause? Dicebat quidā doctor non exigue autoritatis ꝙ sic ex gene-
impedit. ralitate. l. properandū. §. de iudi. quam dicebat rationez z equitatez per maximā continere. ¶ Cōtrarium obtinuit p. l. quoties. §. ita tñ. §. vbi sena. vel cla. Ad idē, in aut. de appella. z intra q̄ tempora. §. ad hec. z. §. de tempo. appel. aūt. sed lis. Debet em̄ intacta permanere causa donec rez sua sponte motus. z cōuocari iudices iusserit. z sibi referri patiat. z ola fm̄ more ꝓcedere. d. §. ad hec. Unde qđ statuit per decretalem cupientes. de elec. lib. vj. in decisione causarū q̄ surgunt ex electione ad ecclesias nō habet locum in causis ipsarū ex electionum ex relationibus iudicū factis ad papam, vt not. ibi Joan. and. in. §. j. in ꝓbo immediata subiectio. Ité q̄ regulariter omnis ꝓscriptio z maxime tam breuis tpis contra iuris rationē introducta est, quare nō nisi ꝑ expressis casib⁹ est seruāda, ad casus vero alios nō trahenda. ff. de legib. qđ vero cōtra. Et quo enim negotium referendum est princi. necessario expectandū est ipsius iudicū, maxime ne sibi alias videat illudi. ij. q. j. nomē. extra de postu. ꝓpe. bone. ij. vt lit. pen. ecclesia. ij. de offi. dele. licet de elect. ꝓnuncia. z. c. si eo tpe. lib. vj. Quis em̄ tante audacie ꝙ principem ꝛc. d. §. ad hec. z extra de app. ex insinuatione. Et facit qđ de dyacono ordinato ꝑ papam de extra de tempo. or. cū in distribuendis. z qđ not. extra de maio. z obe. per tuas. ¶ Unde nedū cū stat per principez tps ipso iure nō currit, vt no. §. de tempo. app. aūt. tē si. quinetia cū stat ꝑ alīū iudicē fm̄ opi. Azo. in summa. e. tit. ꝙ approbant Spet. z Ly. predicta aūt. itēm. z idē no. in aut. de his qui ingre. de appel. §. q̄ em̄ z de appel. §. j. z. ff. ex q. cau. ma. sed si ꝓtorē. in ꝓn. Vel dic ꝙ in causa taliter delegata concurrunt duo, s. inuestigatio veritatis, seu examinatio cause, z ius rei relatio principi facienda, vt quo ad primū instāria cause peat. in secūdo nō. Et sic videnē posse iura que videnē inter se dissona cōcordari. Et sic intellige vltimaz glo. hic positam. z hoc colligitur ex. d. §. ad hec. ver. qđ enim vitiū. ꝛc. z ibi item inferri patiatur ꝛc. ¶ Et nota ꝙ triennio finito nō perit instantia ipso iure ꝑ sniaz, ita ꝙ reus est absoluēdus ab obseruatione iudicij. §. vt intra certum tempus cri, questio termi. le. fi. hoc tenet Ly. §. de iudi. properandum. §. illo. ¶ Secundo queritur. Pone intra triennīū est in causa conclusum z tñ tempozis post conclusionē superfuit ꝙ potuit in causa ꝓnūciari sed pronunciatum non fuit. z triennio elapso perijt instātia cause nec de iudicis vitio constat vt possit imponi sibi pena stamta. §. de iudic. ꝓperandum. §. finautem vtraq;. dicit actor nō obstare sibi lapsum triennīū. qz intra illud fecit qđ fuit in se. Ac post cōclusionem, id qđ agendū erat in causa non fuit in eo, sed in iudice q̄ pronunciare debuit. Rūdeo nō esse litigatorem audiendū nisi aliter doceat de vicio iudicantis. Debet em̄ ipse imminere iudici, z ostendere q̄ litem peragere cupit, vt patet. d. §. finautem. Nam tenet instare litigator apud iudicem vt id agendum est in causa velocius fiat. §. de bo. ꝓscrip. l. j. z imminere. §. de adulte. l. fi. in fi. z vltimo die cause sue adesse. §. vt intra certū tps. l. j. z iudicē admonere vt causam finiat. eo. titu. l. fi. quin z litigiū ꝓ sua causa inferre. §. de tempo. in inte. rest. peteē. Et ideo litigator ante finitam cause sue examinationē fine licentia iudicis a iudicio abire nō debet. vj. q. iij. certum. non enim sufficit litem instituere, nisi perseueretur in ea. ff. de inoffic. testa. nam z fi. §. j. Nam z vsqz ad exitū cause opz in illa permanere, als actor sic defe-
rens causam amplius delinquit ipse ꝙ reus. in aut. de litig. §. vlti. instantiam enim in hoc ius exigit. ff. de li. dimisso. l. j. z cura ipsius debet adesse ne eludere iudicium extimetur. §. de app. qñ nonulli. Ad idem facit. §. de bo. vac. l. fi. post ꝓin. instantia de can. lar. tit. l. ij. z. j. de exa. z exec. l. iij. ibi eius instantia de numera. l. ij. ibi. frequēter inesserint. z. §. de exacto. tri. l. j. z. l. missi. z aperti facit hec. l. que negligentiam punit. cum alijs si que scripsi. §. e. in verbo negligentiam z. j. de numera. ne diutius in verbo neglexerit. quare debet imminere iudici, z instanter petere sententiam ferri, z hoc sepius. d. l. j. de li. dimi. l. qñ nonnulli. §. de appel. ac ꝓstari q̄ per eum non stat quin in causa ipsa ꝓnuncietur, sicut ꝓstari debet is qui agere impedit qđ per eum non stat, z sic sibi nō ꝓiudicet. vt no. li. ff. de pac. iur. fir. l. j. §. fi qs vero aliquod ius. z plene scripsi. j. de cenci. qui grauatos. in verbo minoribus. Cum ergo litigator imminere iudici z instare neglexerit z fructus negligentie damnum fit. §. de con. in puhor. l. ij. z pena nō deserat negligentē in aut. de mon. in fi. z superuacue sereq; ꝑces admittende nō sint vt hic manifestum est eū nō esse de cetero etiā per restitutionis in integrū beneficium admittendus, vt sic inter vigilantes quibus scripsum est ius ciujle. ff. que in fraudem pupillus in fi. z desides quibus beneficiuz iuris tollitur. j. de do-
mesti. z protecto. l. pe. in fi. differentiam agnoscamus. §. de anna. exceptio. vt perfectius in ꝓin. Qui enim tenetur ad agendus aliquid non negligenter, sed festinanter in eo ꝓcedere debet. vt in aut. de. vt cum de appel. cog. §. si vnum. de ꝓdictis. z lib. vj. de elec. cupientes. §. q̄ si. z. §. cuidam. Requiri ergo debet iudex vt sententiam ferat ex tra. de re iud. causam que. z cum instantia extra de elect. cum inter. R. seniozem. in ꝓin. oportune tamen z importune. xliij. distin. sit rector. ad fi. benefacit. de peniten. distin. j. ꝓdicerat. Negligentia em̄ superbie comparatur. vt ibi. z dolo extra de rescript. si autem. quod satis est ꝓ hac parte. z. ca. ex parte. s. z. c. plerumq;. alias si in hoc actor est repidus z negligenter agit, ꝓsumitur de sua causa diffusus. xj. q. j. christianis. in fi. z not. Bul. in Specu. de peti. sent. ad fi. z no. Archyd. de hereti. cum olim. in glo. qui iudicium. lib. vj. z. tanquam calumniator est puniendus. in auten. quomodo oportet epis. §. si tamen is. Breuiter hec est veritas. Nam per lapsum triennī ꝓrit instantia. §. de iudi. properandum. in ꝓin. a qua regula casus nostre questionis non inuenitur exceptus. ergo z locum habet z firmat est etiam si steterit per iudicem, nec locum habet restitutio nisi in minoribus vt not. Ly. e. l. §. finautem vtraq;. z. §. illo. licet glo. ibi aliter notet. z hoc est verum in causa principali secus in causa appellationis. vt in auten. vt spon. lar. §. hoc quoq;. Cum enim restitutio soluz detur in subsidium etiam in minoribus quando substantia tutorum z curatorum eis non sufficit vt. d. l. properandum. in fin. z solum eo casu ꝓrempta instantia restituantur, manifestum est ꝙ perit instantia, z maiores non restituantur. sed debeat de nouo iudicium incohari. ac in causa appellationis non posset de nouo iudicium inchoari. sed lapso anno z sic appellatione deserta remaneat lata sententia firma. §. de tempo. appell. l. fi. §. illud. z in aut. ibi posita. Igitur et amplius est fauendum vt rempus ipso iure litigatori non currat. vt. d. §. quoq;. z not. ff. ex quib. cau. ma. sed si ꝑ ꝓtorem. in ꝓnc. Quid ergo si dicemus in casu nostre questionis, quo non constat iudicantis vitio lapsum esse triennium sed potius vitio litigantis qui post conclusionem non debeat relicta causa discedere, z reliquo tempore desidia permanere, sed potius vsq; ad finem iudicem obseruare vt dicto. §. illud. cum alijs que superius inducta sunt. Certe fortius diceremus idem vt instantia sit perempta. z facit. ff. de mino. l. intra. in ꝓncip. z quod ibi not. in glo. j. vtilem. z vide que scripsi. j. de cenſib. l. fina. in verbo silentio. q. j. Nam contra desides z sui iuris contemptores a iure odiose exceptiones inducte sunt. §. de ann. excep. le. fi. in fin. z facit quod not. extra de consue. c. pe. in secunda glo. z plenius de electio. c. vlti. ibi omnino videas. Item in his z similibus semper attende. q. l. properandum nō circūueniatur alia via. per ea que not. ff. de dolo arbitrio. §. penul. adde que scripsi. §. de decurio. generali. ibi tres menses. ¶ Post glo. vlt. adde. Vel dic vt §. de fur. aūt. nauigia. Sed dominus Anto. dicit ꝙ hic est speciale contra. l. properandum. Uel verius secundum Bart. hic contra neminem agebatur, sed nauicularius nolebat probare casum naufragij. dicit ergo imperator ꝙ apud iudicem illius ciuitatis vbi casus occurrit faciat probationes per testes de naufragio, z illas probationes reponat ad curiam ꝓfecture, hoc debet facere intra annuz alias nō poterit allegare se naufragium passum, z hunc dicit esse verum casum huius. l. ¶ Et ex hoc assumit ipse mirabilem ꝓacticaz, videlicet quod patiens aliquod dampnum in loco vbi illud patitur. faciat testes examinari super tali damno, z tales attestatiōes faciet probationes postea coram iudice competēti. Et subdit hoc esse mirabile quod super hoc non est necesse vocari partem quz forte multum absit, z sic posset intelligi. ff. de exeus. tuto. scire oportet. §. suffi-
cit. vbi dicit probari casum ex naturali iusticia, hoc est secundus primum ius gentium quo in ore duorum vel trium testiuz stat omne verbum, non attenta solemnitate ciuili quod satis habet equitatis, dum tamen ei contra quem probationes inducuntur saluum sit qđ possit in principali z contra. personas z dicta testium obijcere, ac si in eius ꝑsentia iurassent.

¶ Imperator Gra. Lex. iij.

Quoties obruta vel submersa fluctibus naui examen adhibetur competentis iudicis duorum vel trium nautaruz questione habita ceteri ab huiusmodi necu liberentur. Quid est enim quod non abunde intra ꝓfinitum numerum solers questor inueniat. ¶ Circa magistros nauium quibus est scientia plenior immoretur: qui si farali sorte defuerint in alios inquisitio transferatur. ¶ Sane si vniuersos violentia tempestatis obruerit (ne veritas lateat) a liberis nautarum siue magistrorum intra iudicia constitutis super eorum queratur interitu: quos nauicularis naufragio perisse credit. Susceptioꝭ aūt necessitas ex Kalendis apulis in diem Kalendarū octobris mansura seruabit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Solers ad signat

Veritas inuestis cruciatibus exquiri debet.

Iudices nõ debent esse molestes in inquirendis criminibus.

Notes. Statutus fuerat in superiori lege q̃ his q̃ dicit res naufragij suas esse hoc phare debeat, hic dicit q̃d duobus vel tribus nautis adhibitis sup acquisitione ipa cæteri sunt ab ipso onere testimonij liberãdi; q̃m si iudex est solers nihil est q̃d p tale numerum non valeat inuenire. Et in primis dz incipere iudex a magistris nauiũ q̃ habent de his noticiam plenioreꝫ, eis forte mouentibus, vel q̃ nõ sunt dz inquiri per alios. Q̃d si forte oẽs in naufragio perierũt, vocãdi sunt liberi nautarũ z magistrorum navis. Ultimo vult impator q̃ species publice trãsiẽde p nautas suscipiant ab eis a kalendis aprilis vsq; ad kalendas octobris. (Obrupta) fracta. Alis obrupta i. oppressa, afflicta. (Submersa) i. obrupta fm ꝑap. (Fluctibus) dicunt fluctus q̃ fiũt bus ventoũ agitati fluctuãt. fm ꝑap. Dei quasi fluminis currentis actus, vel aque fluẽtis ictus, de quo Ecclesia. xiiij. Non coiteris contra ictum fluuij. (Trium) .f. ad plus. (Questione) .i. inquisitione, vt .j. colligit simile .ff. man. lucius. (Quid est) ver. z est ratio legis. (Solers) .i. industrius. soleꝫ enim dicebaꝫ antiquitus q̃ erat omni bona arte instructus, z dicit soleꝫ q̃ sit sollicitus in arte z vtilis fm ꝑap. z Archi. q̃ hõc not. xxxix. di. in prin. de hoc scripsi .j. de fun. rei. pri. l. ij. (Inueniat) Not. nihil est q̃d nõ abiude p duos aut tres soleꝫ quesitos inueniat, nam veritatẽ diuersis cruciatibus e latebris suis religiosus turoꝫ. i. iudex exigere debet, vt dum penis corpoa subiiciũt, q̃e gesta sunt fideliter z veracter exquirant. v. q. v. illi qui. Et sit facit cõtra indices pusillanimes, de quibus, z remissos in maleficijs perquirendis z puniendis. ff. de pe. li q̃s forte in prin. Sunt quippe nõnulli adeo tenui potius tremula reuerentia tenti q̃ patrato crimine sine scelere accusatorẽ expe crant instituentes euangelio nemo re accusat. z c. Quod si forte admissum scelus rumore vel alias ad eoꝝ audientia perducatur, paucos aduocant. nisi querunt. si iurisprudentia reuerẽtia, peul iacta nihil inde deponitur licentia prebent. Aũ frequenter delictoꝝ laxatis habenis immodice crescit autoritas. non sic agendum est, immo terror testibus inicidendus ꝑ veritate noscenda, z hoc est summa bone fidei in causis in aut. vt defunctis, seu fu. ff. illud. z fic ignoti. z q̃ veritatẽ corrumpere festinãt cũ verberibus z tormentis recipiuntur. in aut. de testi. ff. si vero ignoti, z vide eo. tit. ff. criminalibus. z. ff. de questi. de minore. ff. plurimum. z. vij. q. ij. c. vlti. ibi rerum fide z solertissime perquisita: de tanta enim re non est segnius agendum. vt ibi. z potissime in thuscia vbi exacto solum a testibus iuramento si nõ saltem ad questiones aquarũ deueniãt, dicunt testes iudicibus maleficioꝝ, vos nõ vultis de his exquirere veritatẽ, dz enim iudex commissum crimen ante oculos ferre, z diligenter inquirere. ff. de adul. si vxo. ff. iudex. Cũ oi q̃de veritate z subtilitate ꝑendũ est. in aut. de nõ alie. ff. q̃ vero leonis. z poẽs curiositatẽ z inquisitionẽ subtile diſ currimus. in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. in prin. veritas q̃de agi tata splendescit in lucem. xxxv. q. ix. graue. z vide. xxx. q. vlt. indicantem. z. cc. q̃. di. peruenit. ibi cũ oi subtilitate perquirat. z. xxxiij. q. ij. admonere ibi causa criminis subtiliter est inuestigãda. ꝑ inuestigãdis nãq; criminib⁹, z seueritate cõgrua cohercendis dz diligẽtia in dictis diligenter ihsiſſere. ita in his q̃b⁹ nõ pdest correctio, nõ pcat absciſio. xxiij. q. iij. illud. z hoc cenſet iudex. l. di. si audeat, in princ. z ante ñ. Quimmo si qs in hoc piger aut negligens esse ꝓsumpserit ipsis criminibus apud deũ se nouerit esse participem cuius zelo ad persequtandas subtiliter nefandi facinoris causas non mouetur. q̃. vij. sicut inquit. in fi. Sic z papa dz subtilissime discussionis indagini insolatam habere cõscientiam. ix. q. iij. alioquin debet quippe iudex esse diligens peccatoꝝ inquisitor, subtilis inuestigator. vt sapiens z quasi aiutile interroget peccata z circunstantias peccatorũ. de pe. di. vj. qui vult. Et solicitudo sibi dz esse precipua vt capiat vulpes culas. l. delinquentes occulte seu fraudulenter. extra de pur. ca. inter in prin. vnde Daniel. vj. viri illi curiosius manifestes ꝛc. Non enim decet latere iudicem aliquid eoꝝ q̃ delinquuntur vt tacendo sic in punitum. in aut. scripti exemplar. vj. ad fi. Inuito prudentio debet esse iudex in deprehẽdẽdo sceleste q̃ reus in admittendo. vt ait Quintil. in pariete palmato. Et proſunt hec scire pro questione. Vult aliquis testem cõtra se inducere repobare, sed testes quos ad hoc inducit non cognoscunt eũ an possit petere q̃ is repobandus ad iudicem veniat, vt testes super hoc inducendi eũ valeant recognoscere. Certe ar. iuncta premissoꝝ, ad idem. ff. de pubica. l. iij. ff. ante in fi. ff. z qs not. ff. de testi. l. iij. ff. z q̃ no. extra de testi. cũ causam que. s. de iure deli. l. fi. ff. sin autem dubius. in fi. ff. vbi de cri. agi opoz. l. fi. in fi. in aut. de testi. ff. si vero igno. ff. de pig. act. quamuis. ff. ita tamen. de here. inſti. nemo. de iniuri. in creditore. ff. de bo. pioſcri. l. ff. ipſe. z de his qui ad ecc. cõuig. l. fi. ff. q̃ si res. z. ff. q̃ si in omnibus. z. l. si ſer hus. in pan. cũ conuoꝝ. Ad idem. ff. de fug. l. ff. candium ibi. deferan tur. vt facilius agnosci z percipi possint. z. ff. hoc autez. z. l. diuus. z j. de cenſi. l. iij. cũ his que ibi scripsi. posty. glo. z vide q̃d scripsi. j. de rotũ. pale. l. j. Item facit de aſſeſſi. ff. posty. Unde z iuste cõpellitur homo loqui vt sciat quid sit recondirum in horreo cordis sui, quia ibi scientia reconditur. ff. de testa. omnium. Hec z alia de his not. Archi. de elec. forte, post prin. lib. vj. Ad examinationem quippe viri omnis iuris, ꝑdita debet admitti probatio vt similitudo non minuat veritatem. ff. deli. causa. nec omissa. z vide que scripsi. ff. de excu. arg. l. ij. als. l. j. ff. in verbo sermone. Itẽ cũ testes ignoti eoraꝫ iudice ꝑ ducuntur, dz se per magistratum in quo degũt instituere de moribus z cõditionibus ipsoꝝ. ar. ff. de mag. cõue. l. j. ff. si preſes. z ibi no. fortius ergo debet testis ignotus vt cognoscatur coram iudice z testibus exhiberi. Item no. q̃ nõ debet iudex esse tardus z mollis in ferenda ſnia, cuius sibi de causa legitime liquet. ff. de cõpen. l. fin. nec timidus. ff. de pe. si q̃s forte. Sed velox atq; magnanimus. in aut. vt clerici apud ꝓpri. epiſ. ff. si vero aũt. ver. clariſſim⁹ (Circa). ff. (Magistros) vide. ff. de ꝓfeſ. z me. l. magistros. (Plenior) Presumitur enim magiſter nauis de his que in naui illata sunt plus scire q̃ nauta. vt hic (Immoretur) .i. valde moreꝫ. Ab his em qui presumuntur melius scire negotij veritatẽ nõ est ꝓnuntiãtio perquirendũ. Alias est minoretur z nõ bene. (Qui) ver. (Fatali) fatuꝫ nihil est iuſi ſecũ da causa procedens ex prouidentia dei. Sed fm vtilitatem loquendi cõsuetudinem dicit vis positionis siderum, qualis est q̃n quis nascitur vel concipitur, vnde qui prouidentiam diuinam fatum appellãt corrigant linguã vt ait Aug. vi. de ci. dei. cũ em causa prima agat p intellectũ z voluntatẽ suam in ipsa est ordo causalitatis omniuꝫ ab ipso procedentiũ in ipso ante ordinẽ existentẽ in prima causa deriuatur ordo secundarũ causarum. Ordo igitur iste qui in primo dicitur prouidentia. Secundis causis dicitur fatũ q̃ dicitur a for fatis. vnde idem est fatũ q̃ proloquiuꝫ, q̃ q̃ in prima causa ꝑ prouidentiã concipitur, hoc in secundis causis ꝑ fatum promulgatur. Ad hoc vide q̃ scripsi. ff. quãdo z qui. quarta pars. l. ij. in verbo fati. (Sorte) puta p morteꝫ vel alias. Est ergo primo exquirenda veritas z perse cutiũs ex ore illoꝝ qui rei notitiam habent. ad qd. ff. de repu. consen su. in fi. extra qui matri. ac. po. videtur. Inde est collegium probatur per eos q̃ sunt de collegio. extra. de ꝓba. tertio z de test. venies. fm an. Inde parentes admittuntur testes pro filio cuius de etate ipsius dubitat. ff. de ꝓba. etiam matris. pro quo vide q̃d not. in spec. de teste. ff. j. ver. q̃d aũt dixi. z per Jo. an. extra de testi. super eo. Itez mo nachi deponunt testimoniũ deficientibus aliis. extra de iureiur. z si episcopus. ad fi. Et rectoꝫ vel prelatus testis pro sua ecclesia esse põt extra de testi. insuper. hi enim potissime sunt ad testimoniũ admittẽdi qui negotia tractauerũt. xiij. q. ij. super prudentiam. z vide q̃d de hoc nõ. Jnn. extra de ver. sig. et parte. z Buil. d. ff. j. ver. sed nũquid rectoꝫ. z se. (Sane) .f. z expone, id est bene, certe, secundum Papi. (Tempestatis) tempestas secundum Papi. aut pro tempore ponitur vt sepe dicit Salustius ea tempestate, aut a tatu celi sicut vere no aut autumnali tpe q̃n maxime fiunt tempestates, q̃ estas nec pleni hyems est. tempestates vero sunt, venti, turbines, procelle, vertigines, grando. (Ne veritas) sor. q̃d officiũ legis z iudicis est q̃ ve ritas nõ lateat. Itẽ not. q̃ veritas melius operando q̃ audiendo in laudes. relligiũ, vnde a mãdatis tuis intellexi. nõ dixi mandata tua intelleri, sed a mãdatis tuis implẽs intellexi. vt dicit gl. luce. c. vltimo z de laude veritatis Augu. super Joan. dicit. Veritas est res incommutabilis: panis inexitis: qui reficit non deficit. murat vescentẽ nõ ipsã in vescente mutat, hec valet z vincit. viij. dis. cõsuetudo extra de frigi. fraternitatis. z nõ vitiatur gestoꝝ erroribus. ff. de offi. preſi. illicitas. ſ. veritas, q̃ etiam celare peccatũ est. extra de test. cogen. c. j. z. c. dilectorum. Si aũt p acceptam pecuniam celet an sit symonia. vide extra de symo. nemo. Itẽ veritas p fictionẽ iuris nemo 2 fundit nec deletur. ff. de iure dot. in rebus. Quod aũt diuersimode asserit verus esse non pũt vt ait Hieronymus in. ij. dogo super esdrã. Argu. cõtra id qd̃ scripsi. ff. de mune. pa. profeſſio. Ad valorem aũt gestoꝝ plus valet possessio quaꝫ veritas dicit Jnno. extra de restit. spo. in literis. Quot modis dicatur verum no. Archi. xij. q. ij. c. ij. z de veritate no. ea. q. ij. cum humilitatis. q̃ dicitur tribus modis. Ceteruꝫ hodie veritas quasi est in luto necata z nimium palpamus illud apostoli ad Gal. iij. Ego inimicus factus sum vobis verum dicens. Ubi Hieronymus. Hec est cõditio veritatis vt eam semper inimicitie perseq̃antur, sicut per adulationem pernicioſe animẽ cõquiruntur, libenter enim q̃ delectat audimus, z offendit omnis q̃ nosum⁹ z in epi. ad marcellã. ita se habet natura vt amaka sit veritas, blanda vitia extimentur. z Terentius in andria. hoc tempore obsequiũ amicos, veritas odiũ parit. Quod si per timorem mortis tacere veritatẽ impietas est, quomodo nõ est maior impietas, ꝓpter miserum ventre, z honoris vani spem tacere veritatẽ; hodie potissime in auribus potentium mendacij virium exercetur. vii. Sen. in quadam epi. Diuitias cũ omnia habeant in illis vnicum deest. q̃ veritatez dicat si em in cuiuscunq; felicis hominis, potentisq; penetreris, aut veritas aut amicitia perdenda est. Et ideo diuitibus hoies facilius adulãtur. ſ. q. j. multi in fi. z Ambrosius. iij. de offi. ad fi. Denicq; meliores sunt amicitie inopum quam diuitum. frequenter diuites sine amicis sunt, quibus abundant pauperes. non est enim vera amicitia vbi falsa adulatio. Diuitibus itaq; plerisq; assentatore gratificantur, erga pauperem nemo simulatoꝛ est, verum est quicquid defertur pauperi, huius amicitia inuidia vacat. Verum sit dit pollic, libro. iij.

Error cõmunis an habeat ꝓ veritate.

Ex. ꝓpositio multiꝓliciter ponitur.

Veritas q̃b⁹ est exquirenda.

Dolus ad licui⁹ qua liter ꝓbatur.

c. iij.) cuius aures clause sunt veritati vt verum audire non possit, eius salus desperanda est. Illud aũt scias q̃ non sufficit extimatio vel opinio vbi rei veritas exigit. ff. de vsucap. celsus. z ꝓ socio vt sit pro socio. Alaz regulariter veritas ꝓfertur opinioni. vij. di. veritate, nisi in casibus in quibus fallit q̃ ꝓsequere vt no. Jnno. extra de biga. nuper. Sed cõtra. q̃ cõis error facit ius. ff. de offi. ꝓco. barbarius. z de suppellec. le. labeo. Circa hoc sic distinguit Jac. de bur. d. l. barbarius. Aut est error singularis z nõ habet consensum. ff. de condi. ob can. l. iij. ſ. subtilius. z de iuri. om. iudi. si per errorem. Aut cõis z tunc dic aut repugnat publica vel communis vtilitas cõtra errorem z ꝓ veritate nõ habeaꝫ z non habeꝫ ꝓ veritate. ff. de legib. q̃ vero rõne. z. ff. de epiſ. z cl. decernim⁹. cũ ſi. Aut publica vtilitas nõ suadet pro vel contra. sed vtilitas singularis. z tunc aut error vel opinio suadet vtilitatẽ errantis. z habeꝫ pro veritate quod est i opinione. sic loquitur. l. ij. ff. ad maced. z. ff. ci. senodonis. Aut veritas suadet vtilitatẽ errantis. non error vel opinio. z tunc non habeꝫ pro veritate. sic loquit. l. j. ſ. fi. ff. q̃n actio. de pec. est an. z de heredi. inſti. l. si. nulla em tunc est voluntas errãtis. ff. de aqua plu. arce. sed hoc ita nec; iuramentũ eo casu cõfirmat errorẽ. ff. de iur. pa. si vero fm eus. Sed contra. q̃ etiã vbi opinio vel error suadet vtilitatẽ errantis nõ habeꝫ ꝓ veritate. ff. ꝓ dona. l. j. in prin. cũ ibi no. Et ideo intelligeꝫ illud verus esse cui iusta est cã errorus vel opinionis. vt not. d. l. celsus. (Quos) alias quas. z tũc exponẽ eoꝝ. i. earum rerũ. (Susceptiõis) ſ. (Ex) hec ꝓpositio ex. ponit inclusiue. vt. xxxj. di. c. j. vbi hoc no. Archi. Si militer z ꝓpositio vsq; ꝛ. ff. de ꝓcu. aũt q̃ ius. ff. de dolo. i. vbi de hoc. z de leg. iij. l. patronus. ſ. j. Quandoq; exclusiue. ff. de lega. j. iiij. ſſa milias. ſ. diui. z an per al. causa ap. l. j. ſ. sed si ea. Item ponit inclusiue. ff. de an. le. codicillis. in prin. de hoc scripsi. j. de ꝓti. sacro. scrip. peculiari. Quãdoq; ponitur ex ꝓ ab. ff. de cadu. tol. in prin. z vide q̃d de ipsa ꝓpositione scripsi. ff. de his q̃ ex pu. ratio. pec. mu. susce. l. ij. z de dictione vsq; satis not. Archi. de relcrip. si gratiose. ii. vj. in q̃. glo. (Diem) vide. ff. de apo. l. j. (Kalendarũ) dicunt kalende quasi colende latine, grece vocationes. hoc ꝓsequere vt no. Jo. an. in fi. ii. vj. Post glo. nõ magiſtros. adde z Eccli. c. xlvij. dicitur. Qui nauigant mare enarrẽt pericula maris, z audiẽtes admirant. Post glo. q̃ forte. adde hoc fm Bar. cõtra rex. qui dicit mortuos vniuersos, z ipse intelligit ꝑ ut litera iacet. ſ. nauem z oẽs esse piectos. z nõ cũ per eos q̃ interfuerũt, ꝑ hari nõ possit recurrimus ad cõiecturas, ſ. ꝑ examinem liberi nautarũ, q̃ de morte ipsoꝝ verisimiliter scire debent. Item de petitione rerũ, possunt em veri similiter testificari imiti in nauem, z ea intrare in naui que postea sunt ꝓiecta. Et ex hoc assumit ipse q̃ si querat de morte alicuius, sufficiens ꝓbatio fit q̃ m ter liberos habeat ꝓ mortuo. idem fi inter socios seu comilitones ꝓ mortuo habeat. ff. de repu. aute. hodie. ꝓ his facit. qz nemo presumitur ignorare valitudinẽ cõiuncti sui. ff. vñ cog. l. octauꝫ. Item gl. quippe ibi aprillis. adde quo tpe nauigatio piculosa est. z semp incerta. ff. de offi. recto. puin. l. ciuitas. z facit. ff. de iure immunitatis sem per. ſ. negociatores. vnde exacta hyeme mare dz apertiri vt air Hiero. in epitaphio sancte Paule. Si ibi postea adde. nisi prosperi flatus ad nauigandũ inuiter. ff. ti. iij. l. fi. Sz z tũc est cautius seq ita tuta legis. nã z tempoꝛe hyemis praro absq; fluctuatiõe est mare. Item gl. aliqs q̃ euaserit. adde dicit Bar. hoc esse q̃ textũ q̃ dicit vniuersos violentia tẽpestatis obruerit. dicit ergo q̃ perierũ oẽs z tũ cõquerit aliqs nauicularis. ad de cetu nauicularioꝝ nõ tñ erat de illa naui. z iõ q̃querit q̃ ad eũ spectat. 2 modũ z icõmodũ. vt. j. e. l. fi.

Libellus an sit necessarius in causis sũmariꝭ.

Imperator Val. Lex. iij.

Pro his que semel a collatoribus illata naufragijs pericrunt: nolumus vobis aliquã cũ possessoribus (siue senatores siue priuati sint) esse communionem vel aliquid periculi ad eos redundare.

Pro his. Casus. Prouinciales soluerũt tributa exactoribus z mari, vt transiuerent. immissa, perierũt, dicitur q̃ talis amissio nõ dz damnũ siue periculũ ipsoꝛũ soluentiũ. siue senatores siue priuati sint redundare. (Pro) De hac prepositione vide. ff. de bo. vac. l. fi. z j. de diuer. pre. vt. z ru. l. j. (Semel) vice vnica. (Communionem) alis contentiones. z dic nobis. i. a nobis (Vel) v. (Redundare) exponẽ. vt. j. de di. pre. vt. z ru. l. iij. in prin. In glo. iij. ibi tñ. adde hoc verũ preter q̃ in muneribus sordidis z aliis que habent. ff. de dignita. senatorum. z. l. qui. z. ff. de excu. mu. l. maximarum. Item nisi militeut in palatio principis. j. de priuile. eoꝛũ. l. j. z. ij. Vel forte hic erãt senatores sine administratione. Vel dic q̃ subeũt illa munera de quibus dicit. ff. de q. mu. ne lire. se excusa. per totum.

Imperator Mo. Lex. v.

De submersis nauiũ⁹ decernimus: vt leuato velo iste cause cognoscantur. Et si quisq̃ de talibus negocijs aliquid acceꝑisse dereꝛit: iudex apud quem constiterit his cõquerentibus q̃ nudantur ꝓ qualitatibus personarum: mulctandi remouendi ꝓscribẽdiq; habeat potestatẽ. Si vero causarũ taliũ cognitores libelli datione vel plenaria litis cõtestatione cõmoniti intra biẽniũ has causas audire neglexerint. z hoc fuerit tempus elapsum: preiudicium nocebit eatenus cognitori vt nauiculario ꝓpter vitium iudicis absoluto. mediam oneris eius partez ꝓpter cuius comprobandam amissionem legitimo duntaxat tempore cognito petebatur iudex cogatur inferre. Residuaz vero officium eius exsoluat.

De submersis. Addãt imperatores vt cause ex naufragio descendentes lenato velo. i. summarie cognoscant, z iustitia querela. i. accusatione p naufragos aduersus eos q res eoꝝ ex tali naufragio rapuerũt, iudex pot ꝑ qualitate psonarum iti delinquentes extraordinaria imponere penam. hoc aũt debet intra biennium expediri, quo elapso p negligentiã cognitoris, iudex ipse pũ nietur in dimidia, z officium in reliqua dimidia eius, super quo ad uersus nautas eius cognitio petebat absoluti nautis. z hoc fm gl. Sed dñs Bar. aliter intelligit vt. j. dicetur. (Velo) Dicitur velũz a volatu vnde velilli diminutiũ. vel a velãdo q̃ interioꝛa velet firi ꝓap. vide q̃d scripsi. ff. de cõ. in pu. hoc. l. j. (Et si quisq̃) ſ. (Negocijs) .i. naufragijs. vide de hoc. j. de digni. quoties. (Peregit) aperitur. publicat (Judex) .f. cõpetẽs. ff. eo. quoties. (Conquerentibus) i. accusantibus. (Proscribendi) .i. deportandi. cũ aduersus inferiores agitur ad q̃d. ff. q̃e res vẽ. nõ pot. l. fi. cũ ibi no. Si aũt hostiliter ris gradus homines tali crimine tenerent, pena relegationis ad rẽpus nõ posset inde excedere. ff. de effrac. l. j. in fi. Vel forte posset iuxta criminis qualitatem. ff. ad. l. iul. repe. l. lex inlia. ſ. hodie. (Postatem) alias facultatem. (Si vero) .ſ. Cognitores) cognitoꝛ ꝓprie est q̃ presens presenti datur ad litẽ soluendã fm ꝓap. (Plenaria) i. simplici postulatione. sic. j. de pain. agen. in fe. l. j. z. ff. de dila. a pro cedente (Interpellatione) .i. verbali depositione seu ꝓpositione in actis cõtinuo redigenda. in cle. de verb. sig. sepe contingit per quod patet hic q̃ in summaria cognitione non est opus libello. Et iz hec materia sit p doctores nimiũ triturata fm Buil. in Spec. de offi. iudi. ſ. vlti. vbi latius ponit de cognitione summaria, in quibus summarie procedatur, in quibus plene in quibus plenissime, in quibus a plena differat summaria cognitio. Verum in summariꝭ exigatur libellus z litis contestatio fiat. In quibus cõsistit summaria cognitio, z q̃ ꝓbationes exigant in ea. qualiter et fiat z in tit. de li. cõcept. ſ. nũc dicendũ. v. j. z. v. viij. z in tit. de inquiſi. ſ. nũc tractemus. ver. quid igit. Ber. z Jnn. extra de li. ob. c. j. p gl. z alios. ff. de accusa. letia, qs oz. iij bono. pot. ser. l. ij. de offi. pconsul. l. nec quicq̃. v. j. de interro. act. l. j. ad exh. l. iij. ſ. sciendũ. z alios quos recitare necesse nõ est. Tñ dñs An. hic materia hãc exposuit diligenter q̃ vt sui labores honoꝛe ferat reuerenter adiciã. ſ. de vete. iur. enu. l. ij. rãta. Laudabile em est hoc z licitũ fieri. no. in aut. de man. prin. in pn. Que ritipse an in summaria cognitione fit opus libello? Et hic videt inuui q̃ nõ. Alibi dicit de plano libellus offerri pot. ff. de adul. mules ſ. exaginta. Alibi q̃ in summaria cognitione iudiciarius ordo seruatur. ff. ad exhi. thesaurus. In actione q̃de ad exhibendũ summaꝛie cognoscitur. e. l. iij. ſ. sciendum. In his ita distinguit aut summaria cognitio eſt incidens, aut principalis. Si incidens, vt est exẽplum. ſ. vbi in rem. ac. l. ij, nũ est opus libellorum, tum q̃ nec in non summariꝭ incidẽtibus est opus libello. ar. ſ. de oꝛ. iur. l. j. tuz q̃ ea q̃ post litem cõtestatã emergũt ꝛc. ff. de edil. edic. ediles. ſ. item sciẽdũ. cõcoꝛ. Buil. in Spec. d. ſ. nũc dicendũ. ver. viij. Si aũt summaria sit principalis, vt bonoꝛũ possessio que nõ tribuit ius in qua summaria cognoscitur. d. l. ij. ſ. j. quis ordo in bonoꝛum poſſeſſ. Aut in eius petitione cõtradictoꝛ apparet, aut nõ. Si nõ apparet, pura q̃ peto bonoꝛũ possessionẽ gratia litis agnoscende, z tũc non auferẽt libellus. non em in iudicio litigant. q̃d est actus triũ ꝓsonarum. Aut apparet cõtradictoꝛ, vt in carbonaria bonoꝛũ possessiõe, z tũc est offerẽd⁹ libell⁹, ar. ſ. de carb. edi. l. j. z de edi. di. adri. tol. l. fi. ad hoc faciũt q̃ scripsi. ff. de iur. fiſ. facultas. z j. de agrico. z cen. l. fi. Et tangit hec distinctio in ꝓcal. l. ij. ff. quis oꝛ. in bono. poſſeſſ. ferue. fallit in. l. ista vbi apparebat contradictoꝛ z nõ offertur libellus. q̃d est speciale fauoꝛe naufragiũ passi. Satis nãq; foret hoꝛrendũ vt naufragus in calami tate luctuosa manens nudus iiicedens. ff. eo. tit. l. j. iudicionum. pernolueretur an fractibus z huius meru cogatur ius suum relinquere indiscussum. ff. de peti. here. illud litigãtes quippe litibus atterũtur in aut. vt ab illustri. ꝛc. post princi. z de instru. can. ſ. vt aũt. maxime tempoꝛe hodierno quo iudices z eoꝝm officia lites querũt vt spolia querant. Et subdit An. hoc prodesse scire ad questionem si mandat princeps in causa aliqua. ꝓcedi summarie. que qdem questio expedita est hodie per. c. sepe contingit. in cle. de ver. sig. Quid autem si non conueniant in litera delegationis illa quatuoꝛ. ſummarie, de plano, si sine strepitu, z figura iudicij, an libellus tũc est offerendus

Universidad de Deusto
Biblioteca

kí videas. An autez in summaria .procedi poterit tpe feriato. dic vt ibi. Que z quales exceptiones sunt in his summariis admittēde vel etiā repellende. ibi patet. An in his summariis locū habeat recōuētio. vide q̄ no. Inn. extra de mut. pe. c. j. Ly. ℟. de fen. autē. z ꝙsequē

Ordo solē ter. z vbi causa stat. l. j. z q̄ not. Jo. an. d. c. sepe. vbi de hac materia

tis iudi- piura vtilia poteris reperire. ¶ Ultimo querit an possit pacto litis iudi-

cionū an ganium cōuenire ꝙ in causa in qua requirit solennis ordo summa-

possit o- rie procedat. z si processum est an valeat. In hac questione. Unt. de

mitti de iser. scripsit extraordinarie. ℟. de fal. vbi .put in eius libro vidi allegā

consensu da ꝙ nō q̄ ius publicū. ff. de ope. li. cerdonē. de admi. tu. q. daz. ad

partium. l. fal. ꝙ de bōis. ℟. j. de pac. ius publicū. Jus autē publicū est vt ꝛcau

fis ordo iudiciarius obseruet. q. est. ℟. de sen. pla. z hic vt valeat sicut

sisla in q̄ publica versāt vtilitas, cui nō pōt derogari p ꝓtrahētes, q̄

nemo ꝛc. ff. de leg. j. nemo pōt. aka pōt quis iuri suo ꝓeudicare z re

nunciare sicut. ℟. man. in re. ff. de mino. si iudex. de acquirē. rer. do. a-

deo. ℟. hoc quoq;. Si tū vellet vt sicut arbitrator ꝓcederet iudex va

leret de ꝛmuni cōsensu ex pacto, nō ex sisla. in aut. vt dif. iudi. in pn.

hoc ꝙ potuit noluit, hoc q̄ voluit implere negnit. ℟. si gs al. vel sibi

multū. ff. de re. du. in ambiguo. Cōtrariū no. Bul. i spe. de libel. cōcep. ℟. nūc dicendū. ver. ix. ꝙ quo facit q̄ hoc pōt testator, ergo z cō

trahentes. ℟. cōia dele. l. j. ibi cum em ꝛc. De hoc scripsi latius. j. de fun. pa. l. ius emphiteotici. z ꝙ possit testator ps. ff. de dote ple. tpeo

pōpus. Sed ꝙ pdo dicto est q̄ no. Inn. ex̄ de test. significauit. ij. in

fi. prime glo. Pro scōo vero est q̄ ipse no. extra de arbi. innotuit. in

scōa glo. Et q̄ pōt fieri lege vt hic z. d. c. sepe. z eo. li. de iudi. dispen-

dia. ergo z pacto. ff. de pac. no possibile. Sed huic. ar. pōt rūderi. nā

cū intersit iudicātis offerri libellū, vt iuxta eius tenozē formet sisla,

q̄cqd ēt z expresse remitti nō pōt, vt scripsi. j. de re mili. l. fi. ℟. j. Non

fic subiectus est iudex pacto cōtrahentiū, sicut legi a qua imperiuz

z iurisdictionē accepit. Cōmoniti) requisiti. (Cognitori) als cogni

turo, s. iudici. de quo, ℟. locut⁹ est in plurali. (Absoluto) huic dicto

videt cōtra. ℟. de iu. ꝑprandū. ℟. finantem vtra q;. ¶ In prima gl.

ibi remoro. adde vl ablato. s. violētia tēpestatis. ℟. e. quoties. Post

glo. secundā. adde accusabat eū quis ex eo ꝙ dicebat ex naufragio

rapuisse q̄ licet in se possit esse verū. nō tū congruit litere q̄ est in fi.

fm Bar. dicit igit ꝙ hic erat illa cā qua nauicular⁹ petebat se ab

solui cum res ꝓditerat ꝓpter naufragiū. vt scripsi fm eū. ℟. ea. l. ij. z

tunc sic continuat hic sequens litera. z si in ista cognitione iudex re

perit aliquē aliquid accepisse, poterit cōtra illū ꝓcedere ad petitio

nem nauicularij. z putat ꝙ hec sit causa sufficiēs ꝓcedendi p inquisi

tionem. s. q̄ iudici est totum p examinationē factā in alio iudicio. vt

not. ff. de his qui no. infa. athetbas. ℟. calumniator. in glos. magna. z

no. ipse. ff. de adul. l. ij. ℟. fi publico. ¶ Post glos. i. fine libello adde

dicit hic dñs Bart. ꝙ si intelligimus hanc. l. in criminali accusatiōe

dicemus necessario ꝙ sit speciale, q̄m de iure antiquo requirebat li

bellus. ff. de accusa. libellorū. Sed intelligēdo vt ipe predixit nō est

speciale, nec corrigit. ℟am q̄ quis proponit aliquā exceptationem,

nec perit aduersarū sibi cōdēnari ad aliquid non est necessarius li

bellus. ff. de excu. tu. scire oportet. ℟. scire oportet. z ꝙ hic procedat

siue libello intelligit glo. ff. qs ex. in bo. pos. ser. l. ij. ℟. dies. ¶ Post

glo. dicas criminaliter. adde. vel fm Bar. intellige. l. illam. ff. in an-

no q̄ dat partū ad conquerendum. Hic vero statuit iudici biennium

ad terminandum. ¶ Post gl. ab obseruatione. adde hanc secundā

tenet Dy. z tunc sic intelligenda est hec. l. vt tota loquatur in crimi

nali causa. ramen dñs Bar. tenet primā expositionē vez ꝙ nauicu-

lari⁹ ad defensionē sui volebat ꝑbare naufragiū. si iudex hoc negli-

git terminare intra biēniū: nauicular⁹ est absolut⁹ a fisco. z iudex z

eius officiū tenent: satis qppe reputat ipsam expositionē extraneā

vt dicam⁹ nauicularū ipsum rāptorē cū ꝓ totū hūc titulū appellet

nauicularius ipse qui portat merces in mari. z ei sunt subtracte.

¶ Idem Augu. Lex. vi.

SUper naufragiorum que contingerint casibus visitato more habita questione: si quis calculus mediationis dicatur tempestate maris depe-risse: sub tuc sedis auditione nequaq̄ ferat accceptus. Sed hec dispendij iactura in omni nauclerioꝝ consi lium ꝓ rata scilicet contingentis muneris deferatur.

SUper. ¶ Cas⁹. De summa annonarie speciei: nam immissa aliquid minus repertū est q̄ dicitur tempestate maris de-perisse: nō dz hoc accepto ferri nautis: z oēs de corpore na-uicularioū ad eius q̄ deest solutionē ꝓ rata muneris sunt cōpellē-di (Super) De hac dictione vide q̄ scripsi. j. de agrico. z māci. do.

Ubare cō l. fi. (Maris) q̄ est congregatio aquarū multarum: sub qua z ani-

prehendit nes z flumina cōprehēdunt. no. ff. de pactis. l. pe. (Tue) Loquitur

minnes et ꝓfecto annone vel ꝓfecto vbis: vt ps. j. de can. fru. vi. ro. le. j. (Sed

flumina. hec) ver. (Nauclerioꝝ) alias nauicularioꝝ. (Pro rata mune-

ris) gliter hoc intelligat, vtrū glibet nauicularioꝝ tātundē ꝓ capi-

te solueriat ꝓ modo facultatū. ex hac lra lucta. l. j. ℟. de inu. pa. ¶ Idem tenet Jaco. de bel. in auten. vt nul. iudi. ℟. q̄m vero. inducens ad hoc. ℟. de ope. pu. l. oēs. ꝓuinciarū. z ad. l. vlce. l. j. in fi. ℟. ꝙ predicta sententia me li⁹ facit dicta. l. ne quid. post principiū. cū dicit a possessionbus reci piant. q̄ sit intelligē possessionibus z incolis. Solū em̄ possessores ad talia cogēdi non sunt. cū ratione custodie nō adhibita teneantur vt ibi not. z nō res ipse sunt que delinquūt in aut. de man. ꝓm. ℟. opz. Ex quo ꝓz ꝙ qui qs est pumēd⁹ pena pecuniaria, mod⁹ facul tatū est attendēd⁹. ita regulariter pene diligēter sunt extimāde ex qli tate rerū z psonarū cōdītōe. ff. e. ti. pedi⁹. ℟. pe. ¶ In gl. i. collegiū. adde sic exponit. lxiij. di. q̄ suscepta. vel cōciliū. i. cetū. ℟. tit. iiij. li. iij.

¶ De metallarijs z metallis: z procuratoribus metallorum. Titu. vi.

¶ Cōtinua vt in gl. Et d. c ꝙ metallū dicit a metallo q̄ est spes q̄ Metallo

et⁹ natura est ꝙ vbi vena apparuit ibi spes sit alterius ingrēde. Spe- rum spe

cie autē sunt species metallorū. i. aurū, argētū, electrū, es, ītānū, plū rum spe

bum: z quod domat oia ferrum. vt dicit Jsi. et hi. xvi. ex q̄b⁹ aurum cies sunt

est pretiosius, z post aurū argentū. in aut. de cōsul. ℟. spargere aūt. z seprem. ℟. ꝙncūq;. de electro habet. de aur. z ar. le. pediculis. ℟. neratius.

Jmpera. Valen. aug. Lex. j.

DErpensa deliberatione dumtm⁹ sanciendū vt quocūq; metallorū exercitum vz affluereis a laboze, ꝓprioz sibi reipublice com moda cēpar. et. ¶ Itaq; si q̄ sponte condu xerit: eos laudabilitas octonos scrupulos in bauilca que grece chrysamos appellatur cogat ex sol uere. ¶ Quicquid autez amplius colligere potuerint: fisco potissimum distrahant. A quo competentia ex largitionibus nostris precia suscipiant.

PErpensa. ¶ Cas⁹. Qui vult esse metallarius. i. laboare circa inuenēdas metallorū venas admittēdus est, dūmo do ꝙ qualibet uncia metali q̄ inuenerit octo scrupulos. i. tertiā partē fisco ꝓbet. Residuū q̄ ipsi fisco insto precio vendat. (Perpensa) merita, examinata. vel. i. magna insti. de suspec. tu. ℟. cōsequens. vel. i. tota pensa. ff. de verb. sign. vbanq; familia. ℟. fi. (Deliberatiōe) ꝓmeditatione, cogitatiōe, retractione (Laboze) stu dio, cura. z est fi. j. de mācī. z colo. l. j. (Sibi) vū Cassi. ij. variarū epi. xxiij. E quū est vt vnicuiq; ꝓficiat labor suus, z ficut expendēdo co gnoscit incōmoda, ita rebus ꝓfectis gsequat augmenta. z facit. j. de ol agro deser. l. fi. augmentū eiū ꝓmonty nō fine laboze q̄rit. ℟. de ar bi. tu. si defunct⁹. z pecunia. ff. de mino. ꝙ si minoz. ℟. sceuola. z būficia ecclastica ex̄ de renū. sup. z honozis augmēta. j. de re mili. ℟ pu blica z stipēdia lōgo sudoze. j. ti. ij. l. fi. (Republice) Stle. j. de om ni agro deser. q agros (Itaq;) ℟. (Spōte) vltro, voluntarie. (Cōdu xerint) als confluxerint. (Balluca) balluca. ce. i. balatrix. q̄ ballat, huc z illuc inclinat fz Bug. (Euraimos) als cryaimos. (Quicqd ℟. (Aliud) als ampli⁹ (Collegerint) alias colligere potuerint. (Po tissimū) vide q̄ scripsi. ℟. de p̄di. curiali. l. ij. in ꝓo maxime. (Quo ver. (Cōpetētia) q̄. l. ab alio re ꝑa pūt hri. ℟. de iure emphi. l. fin. ℟. j. in fozo venalū rerū. j. de coarta. spebus. z de eroga. mil. an. l. septā vide q̄ scripsi in eis. Vel i. in tā. ff. de iure deli. aristo. ℟. j. z ad. l. fal. in falcidia. ℟. fi. z. i. precia. z. ℟. de admni. tur. l. fi. ℟. vlti. (Precia) vide q̄ de precio scripsi. ℟. de pred. cur. l. ij. (Suscipiāt) i. ꝓuisq; tradāt vt. ff. co. pre. venditoz. ℟. viti. ¶ Et nor. hic casum speciale vbi alig̃s re suā vēdit inuit⁹ ꝑtra regulā. ℟. de ꝛtrahe. emp. dudū. z de iure de l. nec emere. Fallit etiā in alijs casibus ibi notatis. Et ex hoc tueri pōt curia reg. in opere salinarū. cogit em̄ eis facietes sal i salinis ꝓ ꝓpio ipsum sal vēdere fisco, ꝛz bonu foret ꝙ iustitia precū messius ser uaret. Jtē facit hec. l. ꝓ dñis terrarū ꝙ coloni z alij vasalli res cōu quas venales hūt vt fructus. z alios teneāt ꝓt⁹ vēdere dñis. ¶ In gl. iij. ibi vult. adde sisle. ff. cō. pre. venditoz. ℟. i. constat. ¶ In gl. vlta ibi vel lancez. adde. sed fm Bug, balluca. i. ballatrix. q̄ ballat, huc z illuc inclinat. Et forte loc⁹ aut instrm erat quo metalla ligebāt vt molliebāt vr est balcatoriū: q̄ aque virib⁹ agit: z pannos ad vestī tū inhabiles vt fiāt habiles calcat. put ēt ignis operatione ferrū de terra tollit. z. i. malleis ꝑpe calcādo in ꝓpia speciem massa virga ta ꝓducit. Et dic ꝙ dragma idē est ꝙ sicul⁹, vt no. xxxv. q. ij. c. tria. Syclus aut est pōdus hus. xx. obolos. j. q. j. iudices. Et cuz in diuꝰ nus ītis legit Sycl⁹ uncia est. cū ꝛo in ītis gētiū quarta pars uncie fm Jsi. Idē de Syclo z alij hmōi pōderib⁹ z mēsuris, hꝛ in Ezec. c. iv. Jtē scrupul⁹ sex siliquas pensat. Siliqua ꝛo q̄uor ordei grana fm Jsi. Quid ēt fit siliqua no. in aut. nul. credi. agri. z. ℟. de impo. lucra, de le. j. pn. Jn decretis aūt. de pen. di. j. q̄ domuz. nor. q̄ uncia cō stitit ex. viij. drachmis. z ex. xij. uncijs fit libra. Ibidē ēt no. hos ver sus. Tres siliquas obol⁹, obolos tres drachmas, ꝛz octo uncia fert drachmas, duodena dat uncia libram. Siclus habet septem dra chmas obolo minus vno. De scrupulo etiā hꝛ. ℟. de int. matri. l. iij. ¶ Post ipsam glo. adde. So. dictio potissimum videt tollere hanc contrarietatem, z facit. ℟. q̄ res veu. non pos. l. ij.

Idem

Vendere cogit q̄s quādoq; rem suam inuitus.

Syclꝰ q̄d continet.

Simulatio an sit mala vel bona.

Pōdera sunt varia

¶ Idē m Augu. Lex. ij.

OMne metallicum canonem in quo propria cōsue tudo retinenda est. xliij. uncias balluce ꝓ singulis libris constat inferri.

OMne metallicum quādo metallarius teneꝫ ad soluendū cano nē metallicū nō ꝓ scrupulos debet illud exsoluere, ꝛz sic ꝙ ꝓ singulis libris quatuordecim uncias ꝑter (Metallicū) for te illud de quo, ℟. l. proxi. (Propria) vel sic inducta, vel quia prestat species metallicas nondū purgatas. Et ideo equū videbatur ꝙ hi cet regulariter libre sint. xij. uncias. hic, ꝓpterea maioz fit. Jn cōtra ctibus aūt hmōi pondera z mensure, ꝓ libito possunt fieri maiores minoresve vt. ff. de cōtrahen. emp. imperatores. Sed si ꝓ contrahen tes nihil in contrarium actum est, statur cōsuetudini vt ibi. Vel dic melius ꝙ statur mensure legitime. ℟. de suscep. modios, que si nō sit apposita per eum que de his habet prouidere de quo dic vt ibi scri pſi recurrimus ad consuetudinē. d. l. imperatores. In tributis vero iusta pondera sunt seruanda, in aut. de collato. ℟. eos.

¶ Impera. Gra. Lex. iij.

GUncti qui per priuatorum loca sarorum venaz laboriosis effusionibus persequūtur decimas fisco: decimas etiam domino rei presentēt certo modo proprijs suis desiderijs vendicando.

GUncti. ¶ Cas⁹. Qui inuenit metallum in loco alieno, ꝓter illos scrupulos de qb⁹ dixit. ℟. in. l. j. decimā fisco. z decimā dño loci dabit. (Sarozū) saza dicuntur tū durissima, lapis vero durus z mollis. Ytez lapis nature mollis est. z sparsus. saza ꝛo herent z a montibus excidunt. fm Pap. (Venam) Loquit iuxta vulgare. Nā ꝓprie vena est ꝙ ꝙ sanguis venit ad cor. (Effusionib⁹) q̄ talib⁹ oportet effundi sumptꝰ z raro ad thesaurū puenitur. naz donus fortune est. ℟. de thesau. l. j. que frequentius decipit. alias est litera effusionibus z melius. (Persequunt) querēdo metalla. (Cer to) alias cetero z melius quasi dicat reliqua quantitate. (Vendicās do). i. retinendo vel querēdo. ¶ In scda gl. ibi fisci adde immo pri uati. nā de priuato pōdo loquit hec. l. ¶ Post ipsam glo. adde. Jtē alias soluitur salariū solitum. ff. cō. pre. venditor. ℟. fi. Elide hanc ma teriam ꝑ Unt. de iser. lib. feu. que sint regal. super verbo argentarie.

¶ Idem Aug. Lex. iiij.

GUm procuratores metallorum intra macedo niam dacią mediterraneam missiam seu dardaniam soliti ex curialibus ordinari per quos so lennis ꝓsligat exactio: simulato hostili metu huic se ne cessitati subtraxerint: ad implendum munus retrahantur. Et nulli deinceps licentia laxetur: prius indebitas expetere dignitates q̄z subeundam procurationē fideli solertiaz exactione compleuerint.

GUm procuratores. Ad recipiendū canonē de quo supra dictū est a metallorū fossoribus procuratores eligebant ꝑ decuriones. hi electi se ad insulas vel loca metallica transferētes, simulato ꝙ hostes aderāt, eo metu recesserunt tali procuratiōe derelicta intendentes ad dignitatē aliquā promoueri. Jubet ergo imperator eos ad procurationē redire, ad dignitatē q̄z promoueri nō posse, nisi administratione finita. (Datiā) regio est scithie. (Mediterraneam) est em̄ alia daria. j. de di. offi. l. fi. in fi. (Seu) pro. i. (Dardaniam.) re gio est phrigie a dardano iouis filio dicta z est simile. in aut. de ecclesia. tit. ℟. ꝓ tempus. z ex hoc loco dicti forte sunt dardanarij de q̄ bus habet. ff. de ex̄or. cri. annonā. in pn. Ad idē. lxiij. di. qi per am bitiones. in ru. z superscriptione. (Prosligatur) .i. procuratur. vel i. exigitur. ℟. no. vecti. insti. nō pos. l. fi. habet autē multas significatio nes vt prosligat. i. distribuit, accelerat, cōsumit, celerius erogat, ac quirit, fundit, dilapidat, coadunat, donat, cedit, interimit. fm Papi. (Simulato) Simulare est metiri, fingere, fraudulēter agere, verū tacere vel falsum dicere. ℟. de epi. z cle. pbri cura. ꝑpue aūt hec agi tur in eo q̄ nō est. ff. de cōcusso. l. j. Simultas aūt est calumniosa in tentio vel obiectio z vexatio. ℟. de admi. tu. nō est ignotū. Et no. q̄ nō solum in simulatis verbis sed etiam in simulatis operibus est mendaciū. xxij. q. v. cauere. ℟am ad oues Ihesu nō pertinēt q illis ficto corde miscentur. xxiij. q. vlti. de illis. Jtez simulatio ꝓpter pe riculū vite impedit ꝓmotionē. extra q̄s mer. cā. perlatum. Simu latio etiā consensus in matrimonio nō facit matrimoniuz extra de spon. tua. Ytez em̄ simulatio absq; falsitate est. ff. de fur. falsus, j. rūfo, vnde qui nō seruat sanctitatē dimidius cecidit. q. iutus habuerit simulationez totus cecidit. xij. q. j. certe. Malū quippe est cadere a ꝓpositio, sed peius est simulare ꝓpositum. z ideo nō est danda oc casio simulandi ibidē. Ecōtra vbi nō est periculuz anime licet q̄dz vtilitatis causa simulationem ꝓtendere. xxij. q. ij. vtilem. exemplū est ibi de Jeu rege Jsrael. vt patet. iiij. reg. c. x. Ipse quoq; deus fi mulauit se voluisse immolationez ỹ saac quā preceperat, sed postea ꝓhibuit. xxij. q. ij. ℟. q̄q;. Jtem Abraam in egypto Sarram vxo rem suā sororē simulādo dixit esse, nō tū peccauit. e. q. ℟. queritur. Et Jacob simulauit se Esau primogenitū ỹ saac. e. q. ℟. itez opponitur. Justū quoq; bellū agentibus, q̄q; simulare expedit cōtra hostes. xxiij. q. ij. dñs. de quo tū dic vt scripsi. j. de digni. quoties. in no. magna. Interdum ꝓ o vitādo damno dissimulare ꝛz. ff. de noua. doli. ad finem. Sed premissa specialia sunt. sicut z bonus dolus. regulariter enim peccatū est. vii Job. xxxvij. Simulatores z callidi pronocant iram dei. neq; clamabūt cū victi fuerint. mozieī in tēpestate anima eoz z vita eoz inter effeminatos. Et Tullius. ij. de offi. Oia ficta celeriter tanꝙ flosculi decident, nec simulatū quicq̄ pōt etiā diutur num. qui em̄ simulat delinquit dupliciter. Eccli. xxiij. vide. in. ij. q. cxj. ar. j. z q̄ no. xxvij. di. q̄s interrogasti. p glo. z Archi. z extra q̄s me. cā. c. j. (Nostili metu) qui tū si verus est, satis est iustus cum hostes nō nisi ad necem semp intendāt. Et de metu vide. j. de numera. exceptores z q̄s no. Archy. xv. q. j. c. j. Et no. ꝙ iustus metus q̄d fit iudicis arbitrio declarabitur. ff. q̄s mer. ca. nō est. ℟. j. z no. Inno. ex̄ e. ti. cū dilect⁹. Utrū sufficientes mine faciāt iustū metū. no. ff. ex q. cau. ma. l. iij. Utrū id q̄s actū est ꝑ aliquē metu pene excōicationis dicatur actum metu, ita ꝙ ipso iure nullus sit vel rescindat. vide q̄s no. Inn. extra de sen. ex-inquisitioni. z Archy. eo. tit. c. j. lib. vj. (Et nulla) ℟. alias est nulli. (Relaxetur) alias laxetur. (Procurationē) alias ordinationē, z semp dic metallorū (Exactiōe) alias deuotione (Cōpleuerint) No. ꝙ ds quis pficere q̄ incepit extra de renun. c. j. in fi. q̄ nil actum credas ꝛc. ℟. ad fille. l. pe. z insti. q. mo. testi. inhi. ff. ex eo. vide q̄ ibi no. z q̄ scripsi. j. de pfectis. digni. z q ponit princi pium supplere debet ꝛc. de cōse. di. j. nullus epūs. vñ nō consequitur integra priuilegia qui stipendia nō compleuit. ℟. de his qui non im ple. tit. l. ij. Jtē nor. ꝙ cogitur quis cōsummare procurationē semel acceptā. ff. man. si mandauero. ℟. sicut. z maxime hāc ꝓcurationez q̄ inuito cofertur. z ideo quasi impropie dicitur procurator. nec ds se immissere alij, ne dum ad vtrū q̄z festinat neutruz bene peragat. ℟. de assel. nemo. ℟. j. fm an. Ad idem. ℟. vt cau. post pub. tut. assit. l. j. cū cō cor. z idem est in eius heredibus. ff. de app. tutor. cum suis concor.

¶ Impera. Ua. Lex. v.

PEr annos singulos septē p boies scrupuli largitionibus inferantur ab aurilegulis: non solū in pontica dyocesi verumetiam in asiana.

PEr annos. Omn anno singuli aurilegul⁹. i. q̄ fodiunt z col ligunt aurum, debent soluere fisco ꝙ qualibet uncia septem scrupulos, z sic minus ꝙ alij, q̄ illi octo scrupulos. z ratio est, q̄ auruz cum maxima difficultate colligit vt dicunt minerales (Per) Nec prepositio p. eo modo quo hic adiecta ex sui natura de notat cōtinuationem temporis. extra de hereticis excōmunicam⁹. ℟. qui aūt. z eo. tit. cum olim. in verbo p annū. lib. vj. vbi hoc no. Archyd. Ad idē inducit. ℟. de prescrip. xxx. anno. cōperit. ℟. vlt. z extra vt lite nō conte. q̄m. ℟. fi vero. ver. ꝙ si forsan. ibi ꝑ spaciū sex. ꝛc. z de cleri. nō resi. c. ij. z. c. ex parte cū aliꝰ iuribus ibi videas. z est similis huic litera. in aut. de sanc. epi. ℟. ꝓ cōsuetudinis ver. si vero ecclesie ibi per annum reddant (Annos). s. singulos. argu. j. de omni agro deser. l. fi. vel. s. duos. i. per biennium. arg. ff. de manu. testa. libertas. ℟. post annos. alias est in textu singulos, z tunc nil subaudies. z ꝓ prima facit. ff. de annu. lega. l. penulti. (Per hominem) alias ꝓ ho mine, Et no. modum loquendi fm nos. Ham z quelibet ciuitas suū Ciuitas q̄ loquendi modum habet. ff. de suppellect. le. labeo. ℟. j. z de legat. iij. libet suus legatis. ℟. fin. z de iniur. z dam. da. c. j. libro. vj. Plerunq; enim abu modū lo fiue loquimur, nec ꝓprijs nominibus atq; vocabulis semper vti; quēdi hz. mur. z ideo non est ad diffinitionem verborum vtiq; descendendū ff. de leg. iij. non aliter. ¶ Sunt enim quedam verba vulgaria. ℟. de vaſ. cog. l. j. ℟. medicos. que loquendi vsus effudit. ℟. de lega. in legatis. z q̄s no. d. l. labeo. in pn. Uel vsus obtinuit. ij. q. vñ. quamquaz per regiones. in aut. de mand. ꝓn. ℟. coges. z vulgi consuetudine, z cōmuni modo loquēdi. ff. de ver. sig. vt alphenus. z. l. anniculus, in pn. z de vino le. l. iij. ℟. j. z de manu. test. si ita fuerit. ij. in princ, neq; enim commode fieri translatio potest de vna lingua in aliā. sed que dam verba ad trāsferendum inepta sunt. ff. de excu. tu. l. j. in pn. Et Aug. de vera religione. z trāsumptiue in canone. xxxviij. di. solutio. Habet quedam omnis lingua locutionū genera, que cū in aliā lin guam tranferuntur, obscura videntur. Largitionibus) ad quaruz comitem horum iurium perceptio pertinet vt hic patet.

¶ Imperator Ua. Lex. vj.

QUosdam operta humo esse sara dicentes: id agere cognouimus: vt defossis in altū cuniculis alienarum ediū fundamēta labefactarēt. Quā de re si quādo huiusmodi marmora sub edificijs latere dicantur: perquirendi eadem copia denegetur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quoſcam. ¶Prohibẽt qs alienũ fundũ ingredi ad pquirendum marmora et eo q̃ fodientes in altũ, z erigentes terre cuniculos alienaz domoz fundamenta labefacẽt. (Humo) q̃ eſt terra inferior ab humore. (Saxa) .i. lapidũ venas, vt. ſ. e. cuncti. vel .i. marmora vt ſubiẽcit. (Cuniculis) Quid ſit cuniculus, vide. ff. de dam. infec. l. pculus. z de riuis, l. pe. ſ. artiſto. (Fundamẽta) Vbi deeſt fundamentũ ſuperedificaueri nõ poteſt extra de pbẽ bi. nõ bap. c. iij. Et vbi x̃ps nõ eſt fundamentum ibi nullũ boni ope
Apli z pa- tis ſupereſt edificiũ, j. q. i. cum Paulus. ¶Et nota. q̃ apli z ꝓphete
phete ſũt ſunt fundamenda noſtra eo q̃ noſtram infirmitatem portãt vt dicit
fundamẽ- Aug. ſup pſ. lxxxvj. ¶Item nota q̃ ſicut fundamentũ in corpore
ta noſtra. fabrice in imo eſt, ita z fundamentũ ſpiritualis fabrice in ſummo eſt. Terrena edificatio in terra incipit, celeſtis extructio a ſuper nõ creſcit exordio. Ideo ſicut parietum pondus tendit ad ima vbi eſt ſuus fundamentũ, ſic econtra. tũc in imo poſitũ tendit ad celum vbi eſt ſuus fundamentũ eius x̃ps eſt ſedẽs ad dexterã patris. vt ait Aug. lib. de vera innocentia. (Labefactarent) Idẽ verbũ habetur. ſ. de aqueduct. l. pe. ſ. j. z. ſ. de maleſi. z mathe. l. multi. z. l. ſi. ff. de vetera. l. ũ. Et expone. i. conuellerent, cõcuterent, ferirent, conquaſſarent, z labefacerent ſm Hug. (Aharinoa) q̃. ſ. dicti ſata. (Venegetur) ne ſub hoc pretextu edificia dirimant. ff. de tig. inſunc. l. j. ¶In gl. ibi z poſtea a. de. meli⁹ diceret, ꝓterea vel ꝓterea. ¶Et ibi vrilitatem. adde. ſed certe manifeſta dicit Pileo. l. venditor. ſtatim inferius allegata.

¶Imperator Dhc. Lex. vij.

Metallarij ſiue metallarie qui queue ea regione deſerta et qua videntur oriundi vel oriũde ad externa migrauerint indubitãter ſine vlla temporis preſcriptione ad propriæ originis ſtirpem lareq̃z vna cum ſua ſobole reuocentur: etiam quos domus noſtre z ſecreta retinent. ¶Sciant autem nulluz exinde preiudicium fiſco eſſe generandum: etiam ſi quis ex his quem metallicuz eſſe cõſtiterit: priuatis cenſibus ſuum nomen indiderit.

Metallarij. ¶Exercentes hãc artem puta metallarij, z metallarie deſerentesq̃z locũ vnde ſunt oriundi z quem talem agentes artem, inhabitãt, z ſe alio trãſferentes, reuocandi ſunt (omni temporis preſcriptione ſubmota) ad ſtirpem z larem metallorum, etiã in ſecreto domus principis teneruntur, nec fiſco preiudicii generatur ſi quis ex his metallarijs derelicta eoruz origine ſe cenſibus alterius aſcripſerit (Regione) que pars eſt prouincie, vr ruſcia pars ytalie. (Deſerta) derelicta. (Tidentur) z ſunt (Externa) .i. alia. (Migrauerint) tranſierint (Stirpem) .i. plẽ. (Larem) .i. domum vel ignẽ, alias dicitur ad ꝓprie artis, z originis vinculum. ſ. tit. ſ. murileguli. (Sobole) .i. progenie. Dicitur enim ſoboles quaſi ſuboles, q̃ ſoboleat ſm Pap. (Etiam quos, verſi. (Sciant) ſ. (Indiderit) alias indicerit. Et expone .i. ſcribi fecerit, vt. ſ. de agri col. z cenſi. h̃ penes. ¶In glo. ſed an ibi. ſ. quod autem. adde. z. l. cliſt. ſi ille. z. xx. q. j. ſicut. vbi de hoc.

¶De murilegulis z gyneciarijs z procuratoribus gynecij. Et de monetarijs z baſtangarijs.

Titulus. vij.

¶Gynecij) alias gyneciarij. (Beſtiarijs) alias begaſtarijs alias baſtagarijs. z de his dz. ſ. in litera vbi ſit mentio de vaſtangarijs ſm illã literã. ¶In gl. ibi veſtitur. adde. vel dicit a gynen qs eſt mulier ſm Pap. gyneth enim grece latine mulier. Vnde hoc gynetheñ ei. j. lupanar, vel textuñ, qi ibi conuentus feminarũ ad meretricandũ vel ad opus laniricij exercendum cõueniat. vnde gynethearius. riarius. q̃ vtitur, vel ꝓpreit gynetheo, vel textor in gentheo ſm Hug. Sed Iſidorus dicit q̃ eſt locus vbi mulieres exercent lanificiũ. De hoc etiam no. Archi. xxvj. q. ij. illud. z vide, ſ. ad. l. iul. repe. l. penul. in prin. z qs ibi nor. ¶Et ibi. l. j. adde z. l. ſi qs ex corpore. ¶Et ibi l. qs ad. adde. dicitur etiam de hoc, ſ. de coarta. l. iij. z. ſ. eo. l. eternaz. Sed prout eſt veſtigatius dic q̃ ſunt illi q̃ preerant veſtibus imperialibus in textrinis ſm Hugo. Veſtigare enim eſt quaſi veſtem agere ſm eundem. z ſm Iſido. z Pap. Vel forte dicebantur baſtagarij, vel vaſtagarij qui faciunt baſtos quos ferunt mulli, vel aſini, vel alii gyneteus eſt lupanar, gunt beſtias. ¶Poſt ipſa gloſſ. ſed qs hic dicitur tales eſſe ſeruos non bene dicit ſm Bart. immo ſunt liberi, tñ aſtricti ad conditiones iſtas. qs ꝓz q; dabant pecuniam vt ad tales conditiones aſſumerẽtur, qs nõ facerent ſi eſſent ſerui. nullus enim pecuniam daret vt ſeruus fieret. ſ. eo. l. ũ. Item liberantur ſeruiendo per ſubſtitutum. ſ. eo. ſi quis ex corpore. quod non eſt in vero ſeruo. Item matrimonia cõtrahunt. ſ. eo. edicimus. z. l. murileguli. quod ſerui non faciunt.

¶Imperator Conſtant. Auguſt. Lex. j.

Monetarios in ſua ſemper cõditione durare oportet: nec dignitatis cuiuſcunq̃z priuilegio ab huiuſmodi conditione liberare.

Monetarios. Qui cudunt monetam principis, vt ſunt in regno quida bunduſini a tali eorum conditione liberari nõ poſſunt ſub pretextu cuiuſcũq̃z dignitatis z priuilegij, ſed in ea ſemper ineſſe tenentur. (Liberari) facit. ſ. de coarta. ſi coartatis z. ſ. tit. ꝓ. l. vlti. cum earum ſimilibus.

¶Idem Aug. Lex. ij.

Baphij z gynecij per quos z priuata noſtra ſubſtantia tenuatur: z ſpecies gynecijs confecte corrumpuntur: in baphijs etiaz admixta temeratione vim adducunt inquinate alluuionis ſuffragijs abſtinean: per que memorates adminiſtrationes adipiſcuntur. Et ſi contra hoc fecerint gladio feriantur.

Baphij. ¶Caſus. puniuntur baphij z gynecij pena capitali. ſ. gladio ſi tale miniſterium per ſymoniacam labem fuerint adepti. (Baphij) Baphium grece purpura eſt. Vnde baphius z baphiarius. i. purpure vel purpurarius vel textor talis purpure, vel venditor ſiue mercator huius purpure. Et hoc baphiũ locus vbi talis purpura conficitur, vel venditur ſecundum Hugo. Item baphia locus. ſ. eo. lotas. z. ſ. tit. ſ. l. ſi. (Gynecijs) ſub. in. vt paret. ſ. tit. ſ. l. ſi. in ſi. (Inquinate alluuionis) Nota ſymoniam vocari alluuionem inquinatam. Et ſi hoc in ſeruitio z miniſterio ſeruili circa veſtes principis ꝓto magis circa dona ſpiritus ſancti: quoniz nulla cõparatio, ſeu proportio fingi poteſt, hoc ſcelus deberet abominabile potentibus alias poteſtatibus eſſe, z qui ex ſuffragio ſymoniace labis promouent alios quomodo poſſunt alios promotos male agentes arguere: in auten. vt iudic. ſine quoquo ſuffra. ſ. itaqz deo. ad hoc. xxvj. di. c. ſi. eo. enim ipſo q̃ quis ſic ad honorem perdu citur, iam in ipſa prouectus ſui radice vitiatus parario eſt alijs vẽdere id quod emit. ſ. q. j. quibuſdam. z dicto tit. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. ſ. eſt hoc ſacrorum. ¶Utrum autem pro matrimonio ſit peccatum dare pecuniam. no. xxxij. q. ij. honorantur. xxiij. di. hijs igitur z extra de ſymo. cum in eccleſie. z vide quod no. ff. de nego. geſt. qui ſine. in verbo ab amico. ¶Quid ſi quis promouetur ad dignitatez aliquam precibus ſui vel alterius an ſit ſymonia z quando ſatis no. Inno. extra de etate z quali. tuam. ¶Item not. q̃ ſi quis obtineat ordinem vel beneficio aliquo dante pecuniam, non tamen ordinato ri non eſt ſymonia ſi etiam ſine pecunia obtenturus fuiſſet. arg. j. q. vj. ſicut is. ſ. vlti. ¶Si autem ipſe ordinatus pecuniã dediſſet, etiã ſi ſine ipſa habiturus eſſet ordinem ſymonia eſſet. ar. j. q. ij. quã pio. cum aliꝫ iuribus vt hec late no. Inn. extra de ſymo. tanta. De hac materia parum ſcribo, quia omnibus pontificibus, regibus z principibus nota eſt plus exercendo quaz in libris ſtudendo. Pecunie enim omnes obediunt. Eccle. x.

¶Imperator Val. Lex. iij.

Ingenue mulieres que ſe gyneciarijs ſociauerint: ſi conuente denunciationi ſplendorem generis contuberniorum vilitati preferre voluerint: ſuorum maritorum conditione teneantur.

Ingenue. ¶Mulier ingenua ſi gyneciario nubat vel alij ex his qui in rubrica ſunt, z denunciato ſibi q̃ ab eo diſcedat hoc nolit, imo contubernium ſeruile ſplendori generis preferre voluerit, gyneciaria remanet, eiuſq̃z obnoxia cõditioni (Mulieris) vide. ff. de his q̃ ſe defe. l. j. (Conuente) monite, requiſite. (Solenni) .i. legitima. ſ. e. edicimus. z vide. ff. de ſi. inſtru. l. ũ. (Splendorem) honorem, dignitatem, gloriam, magnitudinez ſm Pap. Nec omnia in libertate ſola conſiſtunt. vide. ſ. eo. edicimus. in verbo decus (Generis) vide. ff. de decu. eos. z. l. ſi quis procurationem. (Contuberniorum) Contubernium dicitur cohabitatio ad tempus conueniendi. q̃ modo huc modo illuc profiſcicitur. vide tabernaculuz ſecundum Pap. (Utilitati) vide. ff. de decurio. ſi quis procurationem. (Mariroum) vide. ff. de incol. l. ſi.

¶Idem. M. Lex. iiij.

Quod ad preſens remedium pertinet: quintum animal baſtagarijs pro reparatione prebeatur.

Quod ad. ¶Mandat imperator vt quilibet ſingulis annis de ex quinq̃z animalibus vnum pro reparatione gregis ſui. z ad talia animalia exigenda erant prepoſiti beſtiarij (Quintuz) olim erat decimuz vt patet. ſ. Regum. viij. c. ibi. Et greges veſtros addecimabit. (Baſtagarijs) ſimile. ſ. eodem eterna. Alias eſt baſtegarijs, vel habeas veſtiarijs id eſt prepoſitis veſtium ſecundum Pap. Ad quod eſt. ſ. l. penul. in princip. vnde. iij. Regum. c. x. dicitur. Qui preerant ſuper veſtes. Vel forte verius habeas veſtigarijs z eſt venatorum genus ſecundum Papini. z eſt hoc verbum. ff. de

fun. inſtruc. queſitum. ſ. ſi in agro. Veſtigia eñ ſunt ſigna pedum primis plantis impreſſa, z imago curſus dicta, quia his vie precurrentium inueſtigentur. i. agnoſcantur ſm Pap. inde veſtigat incurrit. z inueſtigari qua ſi beſtias agere. i. ſequi pedũ ſignis ſm eũdẽ. Item fundi dicuntur veſtigiani. ff. de vſufruc. lega. generali. ¶In. j. gloſ. ibi a ruſticis, adde. ſub vl ab eorũ porcarijs, vt. j. de ſuarijs. l. j. z hic videtur ꝓpriez intellect⁹ huius. l. princeps enim habebat greges ſuos. ſ. de grege do. Alij autem priuati habent etiam greges ſuos q̃ ſumebãt forte paſcua in pratis z paſcuis imperialibus, ipſa paſcua forte in hoc p̃ncipi tenebantur q̃ quando ſuus grex minuebatur ex gregibus ꝓnatorum ſupplẽdus erat. Qui ergo imperialib⁹ gregib⁹ ꝓerãt, beſtiarij vocabãtur, quos nos gregarios, vulgares aũt gargarios dicunt. ¶Accedit vt quodam anno diminuto grege p̃n cipis morte pluriñ quereret q̃r aialia debebãt ipſi ꝓuari, inde p̃ ſtare. Statuit imperator q̃ tunc darent ſinguli quintũ aial. i. de ſingulis quinq̃z vnum. ¶Ex quo ptz q̃ hec gl. in eo q̃ ruſtici ꝓeſtabant hoc aial ſingulis annis non bñdicit. Prouidit eñ imperator ſolum ad remediũ illi⁹ tp̃is iſtantis dũ dicit quod ad preſens remedium p tinet, nõ eñ ꝓuidit vniuerſaliter ꝓ omni tẽpore. Et eſt nõ quia ſm varietates tẽporũ cõtingunt mutationes rerũ. In quibuſdã eñ an nis greges augẽtur ex his que renaſcunt, in qbuſdã, ꝓpter mortalita tẽ minuunt. qñq̃z in magna, qñq̃z in parua q̃titate. facit. ff. ad. l. falci. precia. ſ. nõnũq̃ ſm Bart. q̃ etiã q̃rit. An ſufficiat ei qui ꝓeſt animalibus cũ vult, ꝓbare diminutionem z mortem eorũ q̃ illo anno ita contingit. z ſtet de qualibet grege, mortua eſt dimidia, vel tertia vel alia pars in regione illa. et videtur q̃ clare ꝓbare debet. ſ. de pig. ac. ſi creditor. ff. loca. ſi quis fundũ. ſ. imperator. z. ſ. ſi capras. ¶Cõtra eſt lex iſta. Dicit Bar. ſufficere ꝓbari piſtas preſumptiones. q̃ durum eſſet ꝓ qualibet oue, vel animali qd̃ mortẽ haberi ꝓbationes de viſu. vñ ſufficit. ꝓbare q̃ eo tpe ſic cõiter accidit in regione illa. Cõtraria loquũtur qñ agit de morte vnius aialis vel pluriñ que nõ ſic gregatim paſcunt. facit. ſ. ꝺ cõdit. in pu. hoz. l. j. z q̃. ibi ſcripſi. ¶Idẽ dicit in ꝓbande morte hois. vez q̃ aut in domo, vel ſolus moꝛtuus eſt, vt no. doct. ſ. ſolut. mat. ſiquidem. de quo ſcripſi. j. de digni. l. j. Simile dicit in tutorib⁹ z adminiſtratorib⁹ rerũ alieñarũ qui ꝓbant reddere rõnẽ de aliqbus ſuppellectibus, vel reb⁹ alijs que vſu cõſumũtur, vt ſufficiat ꝓbare q̃ tanto tẽpore verifimiliter tot ex illis deberent eſſe corrupte. ar. ſ. de ali. pu. pref. l. ſi. ſm p̃ dicta nõ eſt neceſſe attendi multa que ſuperius dicta ſunt. ¶In. ij. gloſ. ibi gregis. adde. de quo dicitur. j. de grege. do. ¶Poſt ipſam glo. adde. vel dicit baſtena. i. theca manualis, vel vehiculũ itineris quaſi veſterna, q̃ mollib⁹ veſtibus ſternitur. z a duobus animalib⁹ trahitur. et ibi nobiles feminę feruntur. ſm Hug. ſed baſterna, ne. dicitur vas ſeu teſta manualis ſm Pap. Vel potius baſcãda, aut vascanda.

¶Idem. M. Lex. v.

Qui aliquem ex familis gynecij in latebris habere comperti ſunt quinq̃z libzarum auri damno ſubiugentur.

Qui aliquẽ. ¶Caſus. Receptãs aliquem ex familia gynecij punitur pena quinq̃z libzarũ auri. (Latebris) Expone vt ſ. de decurio. quidã ignauie. (Habere) vide que ſcripſi. eo. titu. et omnib⁹. in verbo progreſſi. z. ſ. de deſerto. l. j. in verbo. diu. z ſ. de colo. tra. l. j. in ſi. in verbo detentator.

¶Imperator Gza. Lex. vj.

Qui textrini noſtri mancipia occultatione celauerit: ternis libris auri pro ſinguloꝝ hominum ſuppreſſione plectetur.

Qui textrini. ¶Caſus. Celans manſipia textrini impialis ꝓ ſingulis celatis triũ libzarũ auri condẽnatione punitur. (Pro ſingulorũ) ſile. ſ. de cur. pu. nemo. z vide q̃ ibi ſcripſi in verbo ꝓ ſingula. ¶In. ij. glo. ibi interpretatiõe. adde. Item nor. ſ. de epiſ. z cler. aut. cauſa. ¶Qd hic dz equi⁹ credo. z facit. ff. quẽad. mo. ſer. amit. non ſatis. in ſi. z. ſ. ſi j. l. j. z quod ibi no. verbum eñ de na, licet accipiatur pro. xx. hoc verum preter ꝓ in penis. vt hic nor.

¶Idem Gza. Lex. vij.

Dicimus ne qua mulier ſplendidioris gradus monetarij adherens conſortio decus natiue libertatis amittat. ¶Qd ſi qua ab hac precepti
one ſtatutum noſtre ſerenitatis abduxerit: ea vel legitima admonita conuentione diſcedat. Vel ſi compleri monetarij putauerit inhorendum: non ambigat ſe ſibi z liberis preludicaturam z eius conditioni eſſe nectendam. ¶Si qua vero oziginaria ſeu colonaria poſſeſſionis aliene ignaro dño ſeu ſcientie monetario aſſociabitur: bi cõuenti mor iuri agrozũ debitas ſonas retrahere feſtinent: vel decetero ſciãt repetendi facultatẽ ſilentij ſui cõſcientia perdidiſſe. ¶Sed vt monetario nullam extrancaz necti volumus: ita vt ex monetario patre ſuſceptas prohibemus extrancis copulari.

Edicim⁹. Hec lex habet quatuor dicta ſeu partes. Secũda ibi. Quia ſiqua. Tertia ibi. Si qua vero. Quarta ibi. Sz vt monetario. ¶In prima ſtatuit imperator q̃ nulla ingenua mulier iungat ſe cõtubernio monetarij, ne ex tali coniugio decus natiue libertatis amittat. ¶In ſecũda dicit q̃ ſi ſpreto precepto hoc lex adheſerit. z poſt denunciationem ſibi legitime factam non receſſerit, ipſa z filij ex ei⁹ ſuſcepti aſtricti erũt monetarie cõditioni. ¶In tertia dicit q̃ ſi mulier aſcripticie conditiõis q̃ ſciente vel ignorante dño cuius fundo ſunt aſcripte ſe iungerit monetario, niſi cũ admoniti mulieres tales reuocare curauerint, vlterius eas repetere non poterũt. q̃ eas ex tali diſſimulationis cõſuetudine ꝓdiderũt. ¶In quarta dicit q̃ ſicut alie mulieres monetarijs iũgi nõ pñt. ita mulieres monetarie nõ poſſint alijs copulari. (Edicim⁹. i. edicto ꝓcipim⁹. vide. ſ. de inu. ne. cõce. l. j. in prin. (Bzad⁹) .i. incẽſus vel ſaltigiũ ſm Papiã. (Cõſortio) Cõſors dr q̃ ad eũ pertinet pars bonorũ. nã ſortẽ ꝓ parte veteres ponebãt ſm Papiam. (Decus) vide. ſ. de decur. nul⁹. ¶Et no. q̃ in libertate ſola ꝓſiſtit decus z ſplendor vt hic. l. Item claritas. ſ. de offi. prefec. pto. afri. l. j. poſt prin. Item ſplẽdor z alia. qs dic vt. ſ. eo. ingenue. Item nobilitas largo ſumpto vocabulo. ſ. ad orfi. ſi qua. ff. j. z de incel. nup. humile. quod verũ ſi mores als non indicãt. vr ibi colligitur. (Libertatis) q̃ ꝓprie cõditiõis eſt. (Qz ſi quã). ſ. (Preceptione) .i. lege. z ſic nõ cõſilio. pur q̃ alios hic ponit caſus. (Perenitatis) als ſerenitatis. (Adduxit) Vis abduxerit. (Legitima) p̃ iudices facta. (Vel) p̃ (Cõplexui) quia ſimul aut totalr ſe amplectũt. ¶Et nota cõtra libidinẽ mulierũ q̃ lata fuit a diuortij z ſeparationis in eas. licet ex cã nimis inceſtuoſa vsu, pudoreq̃z delectis in iacẽtinas ꝓfluũt. (Et ei⁹) p̃. (Illectẽdã) ligandam, inigẽdã. (Si q̃ ꝓ). ſ. (Poſſeſſioni) .i. rei poſſeſſe. (Ignauo) inſcio (Vel de cetero) verſ. (Cõiunctia) vide. j. de coarta. p illiricũ. (Perdidiſſe) Notat hic dñs An. de barolo q̃ ex bzeuiſſimo tpe tollit facultas vẽdicãdi rẽ ꝓpriã, als regulariter tpe lõgo rei vẽdicatio tollitur. Et hoc nõ tñ opat lapſus tp̃is q̃ tñ patientia ex tali cõiunctia z diſſimulatione introducta z denunciatio precedens. Liber aũt hõ alienã ancillã vel econtra. libera mulier ſi nubat ſeruo alterius nõim murtat. ꝓpriã cõditionẽ. ſ. de libe. cau. liber hõ. hoc aũt eſt in pulegium ficti. ¶Sed an hec lex hodie de iure canonico obtinebit? decretiſte dicunt q̃ nõ. vr plene ſcripſi. ſ. de incol. l. ſi. ibi ꝓuate ad primã partẽ cõnis. ¶Puto q̃ q̃tũ ad penã huius. l. ꝓ canones correcta nõ ſit. vr plenius ibi ſcripſi. z. ſ. qñ z q. quar. pars. l. ſ. ſ. q. ſi poſt glo. hoc videt. Et dñs Bar. notat hic in ſtatuto quo cauet nulla mulierẽ nubere ex ſecta ſuam, q̃ ſi ꝑ fiat matrimoniũ teneat, tñ ſi mulier poſſit ſeruando ſtatutũ honeſte nubere z nubit alij, punienda ſit pena ſtatuti. ar. huius. l. z. ff. de condit. z de. cum ita. z. l. ſe. (Sed vr). ſ. (Monetario) alias monetarijs. (Copulari) ſociari, coniungi. Unde ſicut propoſitũ in ꝓpoſito, ita z oppoſitum in oppoſito. ſ. de fal. ſicut. z de naui. nõ ex. i. j. ¶Poſt glo. vlti. adde. hoc ꝓpter verbum mox. q̃ exponit hic ſm cõiorẽ opinionẽ. i. arbitrio iudicis, ad q̃. ff. ſ iure deli. l. j. in ſi. ex ſ. offi. dele. ſ. cauſis. Als accipit z exponit ſcz q̃ ꝑmũ põt. i. ſtati niſi iuſtiſſima cã differat. vt not. ſ. ſ. admini. tutorũ, tutores. ij. De hoc ꝓbo latiꝰ vide q̃ not. ex de elec. q. ꝓpter. z tãgit in aut. de inceſ. nup. in ſecunda glo. z. xx. q. ij. c. j. Quãdo aũt teſtes dicant mox vel incõtinenti parati. no. Inno. ex de teſti. veniens. ij.

¶Idem Aug. Lex. viij.

Eternã firtimus legez ne vnquã baſtagarijs militiam ſuã deſerere liceat: vel aliã anteq̃z cã impleuerint ſurreptiua impetratione tentare.

Eternã. ¶Caſus. Prepoſiti ad exigendus quintũ aial de q̃ bꝰ. ſ. e. qs ad hoc munere nõ impleto aliã nequeũt dignitatẽ ſeu militiã imperrare. (Eternam) .i. q̃diu vigerimus. ff. pro ſocio. l. j. z. di. de capitulis. z. lxxx. di. ſanctorum. vel verius q̃diu muretur. (Baſtagarijs) alias baſtangarijs. (Subrepticiam) quod preſumitur. vr. j. de eque duc. diligenter.

¶Idem Aug. Lex. ix.

Si quis nauiculã funtion imuricis z legẽdis cõchylijs deputatã auſus fuerit vſurpare: duarũ libzarum auri illatione teneatur.

Si quis. ¶Caſus. Vſurpãs vel ſubtrahens nauicula deputatam colligendis ſeu capiendis piſcibus ſez murice concylio ex quoꝝ ſanguine fit purpura z colo⁹ vñ ringunt veſtes imperiales punit pena duarum libzarũ auri. (Auſus) ita quod ad actũ puenerit. ſ. de epiſ. z cle. ſi qs nõ dicam, vide quod ſcripſi. j. nulli licẽ. in fre. z. l. j. in ꝓbo preparare. ¶Poſt gloſſ. i. colligendis. adde. Et not. de his ſtramentis q̃ litere argentee fiũt ſi veris flores z alumen equis pẽdentibus in arto contriuerit. aureas facies ſi alumen z eris flores de arto in artum vſque ad mellis attici craſſitudi

Universidad de Deusto
Biblioteca

nē triti ꝓdureris.ereum colorē facies si sal ⁊ alumen equi ponderis in eo vasculo aceto infuso in eramento teras vsq; ad mellis attici grassitudinem.hoc etiam ferrum facit secundum ℣apiam.

¶ Impera.Ar. Lex.x.

EOtas in posterum sericoblate et metaxe huiusmodi species inferri precipimus.x.r. libarum auri condemnatione proposita his qui scrinium canonum tractant.prioribus etiam cuiuscunque officij si statuta celestia a quodam passi fuerint temerari.

EOtas. ¶ Statuit imperator vt hi ad quos hoc prinet diligenter loras species de quibus indumenta imperialia fiunt, ⁊ exhibeāt,⁊ assignent his qui illas tingere debēt purpura. cōtra facientes.xx.libraꝝ auri cōdēnatiōe mulctanť. Vel dic melius ꝙ hi qui ꝓpositi sunt vestibus imperialib⁹ nō debēt a tinctoribus ꝑnozū imperialiū seu specierū ex qbus imperiales ꝑni fiūt, puta lanā,non filatā ex qua metaxe fiunt recipere,nisi lotas. i.lauatas.nā tunc melius cognoscīt an spēs ipse vl ꝑni perfecte sint tincti.(Series)als sericas,vel erant metaxe que vt siccarenť expandebantur seriatim.i.vna post aliā appēdebanť.(Baphe)als bache .⁊ dic ꝙ bach habzaice lignum ⁊ latine,vnde bachim in daniele vestes dicuntur linee vsq; ad genua ptingentes,quibus verenda sacer dotū velabantur.⁊ est indiscrimabile in singulari ⁊ plu.⁊ femínini ge neris.Item bach grece,latine dicit lignum ſm ℣ug.(Metaxe)de hoc habes.ff.de public.l.fi.ſ.spēs.circa fi.ſ.r.ſ.ſ.de pig.l.fi.,(Scrinium)de quo.ſ.ti.ſ.l.fi.(Passi)ſlo.facientes ⁊ consentientes pari pena constringit.vr.ſ.de epiſ.et cle.ſi quēꝫ.in.fi.ſ.q.ſ.notum.in fi. vbi de hoc. Item consoꝛtj ⁊ ministri scelerte.e.tit.raptores. ad fi.xvij.q. vlti.oēs.extra de offi.dele.c.ſ.vbi etiam de hoc. ℣ō de his intelligē dū videť q opando ꝙsentiunt.vt.xxvij.q.ſ.ſi qs rapuerit.c.ſ.q.ſ.ſiqs epš.Et q facientibus ꝓestāt auxiliuꝫ, cōſiliū, ⁊ fauoꝛē. vt extra de ſent.ex.super.⁊ xxiij.q.vl.pessimā. Et qui conscij vel connīuerēt exiſtunt.ſ.ri.ij.l.fi.in fi.ſ.de his qui potē.no.l.ſ.post ꝓin.⁊ de excu.mu. placer.ſ.vl.xxx.q.iij.non ops.⁊ exē de excel.ꝓe.ex libris ⁊ qui delinquētes de fenderunt.xj.q.iij.ꝙ peccātē.⁊ extra de cle. pug.in du. c.ij.ad fi.Et q cām maloꝝ ꝑbet.exē de homi.ſ cetero.⁊ de iniur.c.fi. Et q fa cientes suis suggestionib⁹ ꝙocant ad delictū.extra de homic.ſicut. ſ.ſ.qui vero.extra ſ de pe.qſ in dubijs.Et q̄ cū facientibus sunt ꝑe de licti ⁊ alo delinquēti ꝫ nihil egerint.xxiij.q.vl. c. fi. Et ex his qdē acrius q̄ delinquentes puniendi sunt.vt q peccātem defendit dicto c.qui peccātem.Et qui dat consiliū ad peccādū,plus punit q̄ ipse peccator. lxxxvj.dist.tanta ⁊ ff.de parrici.l.vtrum.Nam persuadere grauius est q̄ cogeť.ff.deſer.coꝛ.l.ſ.ſ.persuadere.⁊.l.di.miroꝛ.,ꝑter ſolā vero ꝑsentiā quis non teneť ꝓed.c.fi.hec oia vera sunt in pena iudiciali.non aūt in foꝛo penitentiali.nam tunc penitētie sunt arbi trarie.extra de pe.⁊ re.quesitū.ad fi.⁊.xxvj.q.vlti.c.tpa.ſ.q.vlti.c.tpa.ſ.q sacerdos inquātum poreſt debeat moderare penitētiā iuxta culpe qualitatē. (Temerari ideſt.ſi passi fuerint inferri species nō lotas. ¶ In prima gl.ibi seruitur.adde.vel dic ꝙ series rei dicit oꝛdo rerū ſogiſſimis vel tenoꝛ vel in oꝛdinem dispositio.Sericū aūt dictū est eo qꝺ seres ꝑñi id ꝑius miserunt ad impatoꝛem ſm ℣ſid. et hiſmo.xix. ¶ Post ipsam glo.adde.vel dic verius ſm ℣ug,hec metaxa, ꝛe,dicit a meta quod est circuſ quod est coadunatio filoꝝū q̄ſi metaxa a circuitu.ſ.filoꝝū.Vel dicitur a meta ꝓpositione greca qꝺ est trans q; transfertur ſm eū,⁊ sic mulieres nostre vocāt metaxas tā de lino q̄ de lana,q etiā de serico. Unde dicuntur metaxarij qui emunt me taxas.ſ.de pig.l. fi.Si emunt neapoli ⁊ alīs locis.

¶ Imperator The. Lex.xj.

MUrileguli qui relicto atque despecto ꝓprie conditionis officio vetitis se inſulis dignitatum ⁊ cingulis penitus denegatis munīsse dicuntur:ad ꝓprie artis ꝛoziginis vincula reuocentur. Ab illis autē qui rebus eoꝝ videntur inbiasse:quosin sua oꝛigine ꝑmanere ⁊ solēnibus ministerijs inseruire manifestum est omnia quecunq; constiterit ex quocunq; titulo possessa:antiquis ꝓsessoꝛibus restituātur. Quod si aliēnigene detētatoꝛes oneribus conditionis externe maluerint subiacere q̄ restituere facultates;⁊ futura deinceps agnoscāt munera sibi esse subeūda. Et de preterito si qua ipsis possidentibus reliqua colligun tur:a semetipsis sciāt sine aliqua excusatione soluenda.

MUrileguli. ¶ Si murileguli trāstulerint se ad aliquā dignitatem ꝓpria ꝛdictione relicta sunt ad conditionē pristinā reuocandi. Et si de bonis suis aliquid amiserint occuparum per aliquos oia quocunq; titulo per alios possessa,eis restituenda sunt. Si autem tales detentoꝛes qui de illoꝛ coditione nō sunt bona ipsa restituere denegāt,volēres potius eoꝝ se cōditioni subiicere, te nentur in futurū ab onus ad qꝺ eoꝝ ꝓtores dñi tenebātur obnoxij. De preterito etiā si q̄ administratiōe ipsa debitores appareant satisfacere sunt cogendi.(Despecto)cōtēpto. (Officio) vide.ſ.de iur. fiſ.prohibitū.(Inſulis)Dic no.inſulas esse nomen generale ad omne dignitatē.ſic.ſ.de iude.l.fi.ſ. qſquis.⁊ vt omnes tam ci.l.j.in pn. ⁊ de tēpo.ap.l.j.Quelibet nāq; dignitas hz insignia sua.nā pape im ponitur frigiū,xcvj.di.Constātinus,alias.c.vtile,ibi frigiū ⁊c.Rex ti culum coronā,xij.q.j.duo sunt.Epš mitrā hz.exē ſ fi.instrm.inter.ſ.tertio.ū. Archiepš palliū.c.dist.gra moꝛe.exē de vsu.pal.ad honoꝛē. vbi de gnant im pallio satis per Jo.an. Item est corona clericoꝝ,puta rasio capitis signa. in parte superiori ad formā sphere rotunda, q̄ fit ne mēs eoꝝ p occu ꝑationes tpales retardeť a cōtemplatiōe diuinoꝝ ministeriorū,⁊ tō iura capitilorū ex inferiori pte capitis in signum repudiationis tpa liū.xij.q.j.duo.Hāc materiā ꝓsequit Iati⁹ Jo.an.in cle.de vi.⁊ hos ne.cle.c.ij.⁊ Archi.ꝺ biga.c.j.li.vj.in gl.qualis debet ⁊c.Dicit etiā infula corona impialis.ſ.de qua.ꝓes.l.fi.in fi.⁊ hec est ꝺyadema q̄ Valeriꝰ.li.vij.c.ij.vocat nobilē magis q̄ felicē pānum multis curis solicitudinibus,miserijsq; refertum.vt scripſi.ſ.de peric. suc.pa.l.j. Quid aūt est ꝺyadema ⁊ qd corona.⁊ de tribus coꝛonis quas iuxta moꝛes hodiernos impatoꝛ romanoꝝ capit,prima ferrea aquisgra ni.Sed⁹ argentea in villa modicēſi. Tertia aurea in ecclesia beati Petri de vbe.plene tractat Jo.an.in cle.de iureitur.c.j. Item de co ronatione imperatoris in eā precedere debet.examinatio. De vita ⁊ meritis coꝛonandi,⁊ an fine coꝛonatione possit administrare.vide per Innocē.extra de elec.venerabilem. Item sunt inſule consulares ⁊ ꝓfecti ꝓtorio.j. de consul l.j.c.ſ.ſ.de decur.l.fi.ſ.j. Jtē inſule magistri officioꝝ.j.de ꝓmice.l.ij.in fi. Jtē sunt inſule quedā signa qui bus distinguunter liber.a seruo.j.de ꝓepo.sac.cu.l.iubemus. ver. sed restamēta.puta.pileus.ſ.de lati.tol.l.j.ſ.sed qui domini.Dicitur an tē pileus a pilis,quia pilos capitis tegit ⁊ stringit.hunc pileum in fi gnū indulte liberatis detulit sequēs currrū scipiōis africani ¶ Te rentius,de quo scribit Quintil.in gladiatoꝛe Terentium quem in ter ceteros captiuos scō bello punico scipio africanꝰ vinculis ex soluerat memoꝛie tradidere maioꝛes in signū recepto libertatis pi leo.testantes in triumpho ducis esse conspectū. Et Oꝛosius. iiij.ad gustū.Scipio triumphans ingressus est,quē Terentius qui postea comicus ex nobilibus carthaginensium capitius pileatus, quod in signum indulte libertatis fuit triumphantem post currū secutus est. Et etiā pileus ornamentum dignitatis qué deferebant grecoꝝ sacerdotes,maxime diebus festis ꝓ eminentia sacerdotij.xxj.di. cleros.in medio. Jtē sunt inſule habitus ꝑsē, quo distinguntur pe rici ⁊ approbati ab imperitis ⁊ nō probatis. quo debēt ob vitandā collusionē secerni.ſ.de ꝓfesso.⁊ me.reddatur. Uñ de beato Dio nysio ariopagita legit ꝙ habitu ꝑsē fuit inſulatus athenis. Et eti am alius habitus quē decet sacerdoꝛē habere.in auten. quomodo o poꝛtet epiſ.ſ.illud.ver.neq; enim ⁊ vide q̄ scripſi.j.nulli lice. in fre. ⁊c.l.j.in verbo imperatoꝛium,⁊ in verbo eꝺonare vbi de hoc melio. Et talis ꝑsē habitus ꝓprie dicitur biretū ꝙ datur doctoꝛi cum dignitate magisterij decorať. quo etiā admirati regni sicilie honoꝛā tur insigni. Dicit aūt biretum q̄si bis rectū,quia bis rectū decet es se philosophū ⁊ doctoꝛē.l.in docendo ⁊ operādo.Hā officiū cuius cunq; regentis nō tā in danda q̄ in obseruanda disciplina consistit. ff.de re mili.officiū.in ꝓin.Ad hoc facit optime.lxxxj.di.c.memo.⁊. lxiij.dist.valentinianus.cū eoꝝ concoꝛ.⁊ de Esdra q fuit summus sacerdoꝛ ⁊ reparatoꝛ,legit ꝙ paranit suum ad inuestigandā legem dñi vt faceret ⁊ doceret ꝓceptū in israel.j.Esdre.c.vij. Item in lo quēdo ⁊ tacendo.de quo vide q̄ scripſi.j.de agrico.⁊ censi.quēadmo dū.in verbo tacituꝛnitate.⁊.ſ.de legatio.in rubꝛica ver.xiij.⁊ in secū da parte.ver.quarto.Vel q̄ magister eo ipso q̄ est magister habet causarum cognitionē potissime in criminibus. Dicit Archi. iij.q. vij.q.in graunbus.debet esse bisrectus inter actoꝛes.ſ.⁊ reū exiſtēs me dius.ſ.de fal.vbi.absq; ꝑsonaruꝫ acceptiōe.in aut. iusiu. q̄ ꝓel. ab his ibi ⁊ equus in causis ⁊c.cū multis ſi.Vel q̄ debet esse bis re ctus,scz in docēdo ⁊ in iudicando,sicut eꝑs debet geminā sinceritā tem ꝓebere,scz sacerdotis ⁊ iudicis.ſ.de epiſ.au.decernimus.Un de ex ore talis iudicantis ꝓcedit gladius bis actus. extra de ꝓbe ule,ex ore.Vel bis rectus scilicet tam in criminali q̄ in ciuili causa. de quibus inter scholares legum ꝓfessoꝛes habeant cognitionem. ſ.ne filius ꝓ pa.aūt habita.⁊ in ꝓoemio.ff.ꝓpe ſi. Vel vt sit rec tus in deū scilicet ⁊ ꝓximū nā in hoc tota leꝝ pendeť ⁊ ꝓphete. (Matthei.xxij.Vel vt officium suum de cetero exhibeat recte docē do verbo ⁊ scripto,de quo plene scripſi.j.de ꝓfeſ.qui in vi.consti.l. j.in verbo differendi.Vel vt eloquenter euidenterq; doceat, ꝓfes rat tamen euidentiam. Hā ſm Augustinū.iiij.de ciuitate dei. Non debet curare qui docet, quanta eloquentia docet,sed quanta euiꝺentia.ꝓpter quod aliquando negligat verba culcioꝛa.nec curet q̄ bene,sed quid.⁊ lib.iiij.de doctrina christi. Doctoꝛ in suo sermone malit rebus placere quam verbis. Nec existimet dici melius nisi quod dicit verius,nec doctoꝛ verbis seruiat,sed verba doctoꝛi.Vel vt affir mando

ve affirmādo ⁊ negando verum dicat. Matthei. v. Sit sermo vester est est,nō nō.fic ⁊ admirari debent esse bina ꝓudentia recti et admirabiles,scilicet ꝓudentia militari clarisca ⁊ terrestri . Est aūt inſula ornamentum honoris ⁊ rerum omniū ⁊ equoꝝ epiphia siue freni ſm ℣apiā. Item inſula est nomen compositum ex ebiacio ⁊ latino,scz ex in.i.valde. ff. de li. ⁊ ꝓst.gall⁹.ſ.ille casus.et ful.quod interpretatur addens vel adiectio,vel cadens,aut ruina.q; inſula tā q̄ laudabilis signū dignitatis valde satisq; honoris addit. Uel est magna honoris adiecto deferenti. Nam dignitas ſm Tullium.ij.rhe toꝛice est alicuius culꝛu ⁊ verecūdia ⁊ honoꝛe digna auctoritas.quē honoꝛē infulitas ꝓudēs vulgus licet nō moderne semper impēdit, pōt etiā ex aduerso culpa vel indignitate casus aut ruina deferenti esse. Nā ⁊ sicut legitur.ff.de iusti.⁊ iur.l.ſ.ſ.ius publicū . Doctoꝛes iuris potissime dicūť sacerdotes.et ℳalachie.ij. Labia sacerdotis custodiunt scientiam,⁊ legem exquirūt ex oꝛe eius.⁊ qūadmodum sacerdotum.l.epoꝛuꝫ signū est mitra ⁊ clericoꝝum rasio ⁊ corona,vt ꝓdictum est.ita ⁊ doctoꝛū signa sunt inſula ⁊ biretū . ⁊ sunt in eis quo ad infamiam casus ⁊ ruina,si eoꝝ delatu exhibuerint se indignos,ex ignorantia forte vel alio eis vite vitio accedēte,ad hoc vide plura q̄ scripſi de sacerdotis debito.ſ.de ꝓcu.succ.l.j.⁊ vide. viij.q. j.licet.⁊.c.ſe quen. ⁊. c.qualis,cum concoꝛdan.⁊.xl.dist.homo chri ſtianus.l.dist.quia sanctitas.j.q.vij.⁊ fi illa.xj.q.iij.ꝓecipue.xxv.qō. j.nulli fas.extra de homic.sicut dignum.in ꝓnci.Unde ⁊ vulgꝰ ad nersus biretra ⁊ inſulas deferentes cum quid indecens,aut in ho nestum agunt, in iram ⁊ dānationē coꝝ grauius excandescit. Unde frenum dicitur inſula equi ſm ℣ap. Et sicut frenum colligit rictus equi,sic inſulā deferre non debet q concupiscētias ⁊ passiones suas, ⁊ aliorū corrigere ⁊ ratiōe frenare nō nouit. Alteri quidē semp est ig noscendum,sibi ꝑō vero nunq̄,dicit Seneca lib.de moribus. Sed Jaco.de are.ſ.Cy.de quadri,ꝓel.l.fi.vbi tractāt an priuilegiū cōcef sum per ꝓncipem ante coꝛonationem valeat. Dicunt q̄ inſula di citur quasi influa,quia inflat a superioꝛe in inferioꝛem, vt a deo in ꝓncipem. Sic certi magistratus dicuntur recipere inſulas per ade ptionem dignitatum.ſ.de temp.app.l.j. Et patricij dicunrur fieri sui iuris,⁊ liberari a curiali conditione inſulis susceptis. ſ. de decurio.l.fin.in auten.consti.que de dignit.ſ.j.et ramen constat hoc con tingere solis codicillis imperialib⁹ ꝓfertis,vt dicta auten.et insti. quib.mod.ius pa.po.sol.ſ.filius.et sic dicitur inſulam recipere qui cum ꝓ recipit influentiam dignitatis,non q̄ recipiatcoꝛona velaliud tale. Quibus tñ satis videtur cōtra quod scripſi ce faciēs⁹.ſ.de decurio.dummodo.Deponit enim quilibet magistraꝰ post aduen tum successoꝛes inſulas seu faces.vt ibi scripſi.ergo deferebant eas. (Uincula) id est alligatioꝛes,quia sicut cathene ossibus herent. ff. de verbo.signiſ.vinculoꝝ. (Ab illis).ſ.(Eoꝝm) scz murilegulo rum. (Inbiasse)ante reuocationem. Est autem inbiare stupide in tendere,habere,desiderare ſm ℣ap. (Administerijs)obsequijs.(Jn seruire)id est valde seruire. (Antiquis)scilicet murilegulis. (Quia fi).ſ.(Allienigene.) Alieni generis. (Externe)als extranee scz mu rilegulis. (Munia)alias munera scz ꝓ facultatibus ipsis. (Et de ꝓterito) ver.(Colliguntur)ex computo rationis discutiēde,⁊ est mo dus loquendi.

Infula laer bedreo ⁊ ó rino cō ponitur.

¶ Idem Aug. Lex.xiij.

SIj qs ex coꝛpore gineciaꝛioꝝ vel linteariorū vel limpharioꝝ monetariorūꝫ ve aut murilegulorū vel aliorum similium ad diuinas largitiones neꝛu sanguinis ꝓtinētiū voluerit post hac de suo collegioliberari:nō quos qz nec facile in locū ꝓpium freti triumphali absolutione substituāt:ſz eos quos omnib⁹ idoneos modis sub ipsis quodāmodo amplissime tuc sedis obtutibus approbauerint. ¶ Jta tamen vt is qui ab huiusmodi cōditione iuxta formā ecclitus datā beneficio ꝓncipali fuerit absolutus:vniuersi sui generis ꝑsonam in functio ne memorati coꝛporis permanentē cū omnibus eius q absoluitur rebus obnoxiam largitionibus sacris futuram esse non dubitet.

SIj quis. ¶ Dic secundum An. Qui est de coꝛpore gineciorum vel aliorum qui numeranť in rubꝛica:siue fit talis conditionis ſz gineciarius a ꝓncipio:siue neꝛu sanguinis a gineciario genitus qui ad fiscum pertinebat:si velit a tali conditio ne liberari plura sunt necessaria:ſz quod alium subintrantem idoneum loco sui ꝓfecto ꝓtorio vel secundum alios comiti rerum priuatarum;vel secundum glo.cōiti sacrarum largitionem exhibeat qui ꝑsens coram eo ꝓ idoneo approbetur. Talis autem sic liberatus speciali beneficio ꝓncipis totum suum genus ad ipsam functionem quā tenebatur antea relinquit obnoxium:nec minus ⁊ bona ipsius liberati obligata remanent:si subintrātibus inuenitur ne gligens vel delinquens. (Coꝛpore)id est collegio vt subdit. (Similium)Similis dicitur talis qualis ille:quasi ficut ille secūꝺ ℣ap. (Diuinas)imperiales. (Regu)vinculo. (Sanguinis).i.generis ex parte patris. (Post hac)deinceps (Non quoscunq;)nunc respōder. (Freti)aditi, fiduciam habentes,sustentati secundum ℣ap. vel id est securi.ad quod.ſ.ad velleya.l.penul.in fi.et de emenda . iusti. cod.l.j.ſ.supradictis.de pac.conuen.inter emp.⁊ vend.l.fi. extra de coꝛp.viti.significauit.Unde dicit canon.Uice nostra freti.xxxj.q.fi. lotharius. Item tante iussionis auctoritate freti.xxx.q.j.ad limina, ⁊ nostra auctoritate freti.xj.q.iij.excellentissimus.ad idem.xj.dis. ſ.ij.Alias accipitur fretus pro deuoto:vel ad quid agendum bene disposito.ſ.de vere.iur.enu.l.j.ſ.j . Sed fretum,ti.accipitur pro bra chio maris.ff.de ver.signi. notionem.ſ.j.Unde versus.Legit nau ta fretū:tu debilis appete fretum. (Triumphali)a triumpho gre ce dicto quasi exultatio latine,quia taliter liberati satius exultant. (Subſtituant)in locum suum ponant.(Sed eos.)ver.(Idoneos) subandi esse.(Jta tamen).ſ.(Formam)hanc legem vide.ſ.de ven. re.fiſ.cō.cum pn.l.j.(Celſitus)a principe quia vt vir celestis,ferenꝰ, ⁊ iustus semper debet exiſtere,vide.j.de castrensia.l.ij.in verbo celſi tus.(Beneficio) Uere dicitur hoc beneficiū tam exparte rei:quia libertas dicitur summum ꝓcium,vt ait Terentius in andria. Et nihil libertate gratius dari poteſt.ff.de fideicō.lib.paulus.ſ.j.quam ex parte ꝓncipis qui vicem dei gerit in terris vnde Seneca. Qui dat beneficium deos imitatur:qui repetit fenerator est. Et est ꝓ ꝓrie beneficium quod spōte ꝓestatur.ff.de ritu nup.ꝓorime.vnde Quintilianus in tormento pauperis. Omnium beneficiorum ista natura est vt non sit ꝛecessitas sed ꝓtestas. Quicquid in honorem alicuius inuentum est:desinit priuilegium vocari posse si cogas. Jtē quod sine instantia datur.Seneč.lib.de benefi.Non tulit gratis qui cum rogasset accepit. Nulla res carius constat quam que ꝓcibus empta est. Beneficium sero dedit:qui roganti dedit:⁊ iterum . Jn gratum est beneficium:quod diu inter manus dantis ꝛesit. Item quod vtilitatem afferat capienti.vnde Cassiod.libr.ij.epistio.xxviij. Hzariam principis voluntas nuda non asserit:nec beneficium dici poteſt quod nulla vtilitate sentitur. Item quod non invito ꝓestatur in quem beneficium non confertur.ſ.de cman.li.nec anus.vnde Tullius de officijs. Non est beneficium quod inuitis ꝓestatur, nec cuiquam vtile videtur quod aduersa voluntate conceditur.hoc est vere beneficium quod sine murmure fertur acceptum. Sunt autem beneficia ecclesiastica quailis tantum sunt tribuenda qui in ecclesijs vigilanter inseruiunt.j.questione.ij.clerici. Et ꝓlatus in his con ferendis potius debet attendere vite meritum quam consanguinitatis gradum.viij.questione.j.moyses.quod peſsime seruatur hodie. Banda etiam sunt non habenti.extra de ꝓbendis.referente. Attendendeque sunt in eis quibus conferenda sunt scientie et virtutes. extra de ꝓbendis venerabilis. ¶ Quid autem intelligat ius

Fretū cū plicitet ac cipitur.

Biretus dat doctoribꝰ,scilicet ꝓprium.

Bñficiū nō est nisi gratuitum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nomine beneficij. vide q3 legif z no. extra de rescrip. pestulasti. de p hen. c. si z de verb. signi. tua. ¶ An sub hoc beneficij contineatur. dignitas. no. Inno. extra de elec. si alicui. de beneficio etiã no. Archi. lib. vj. de rescrip. c. vlti. (Aprobauerint). idest ostenderint. (Beneris) vide. ff. de decur. eos. z. l. si quis ꝓcuratione. (Permanentem). i. remanẽtem. ¶ Post glo. i. gstationem sic. ff. de vete. iu. enu. l. ij. ff. sed quia diuine. z in anten. de appel. z intra que tem. in fi.

¶ Idem Aug. Lex. xliij.

PRiuate vel linterie vestis magistri thesaurorum ꝓpositi vel baphiorum ac textrinorum pro curatores: ceteri quibus hmõi solicitudo committit: nõ ante ad rẽ sacri erarij ꝓcurandam permittantur accedere: q3 satisdationibus dignis eorum administratio roboret. ¶ Sciturі nec persecutorias quidem sacras post hac sibimet postulandas.

PRiuate. ¶ Pone casum duobus modis. Uno modo fm glo. z dñm Anthо. q magistri vestium principis, prepositi thesaurorum, aut ꝓcuratorꝫ baphiorum. seu textrinorum, z alĳ nõ ꝓmouentur ad ꝓcurandã rem ꝓriuatã, pinq3 vel satisfecerint in his ad que tenentur occasiõe prime procurationis vel de satisfaciendo idone et cauerint, nec iuuant eos ab hoc priuilegia, seu rescripta principis. Alio modo q3 predicti officiales non als ad pre dicta. gerẽda officia admittantur q3 satisdationẽ prestiterint de ipsa re sacri erarij procuranda. (Priuate) vide q3 scripsi. ff. de iudic. l. j. (Linterarie) alias lithee, als lustrie. (Bestis) ex hoc verbo colligit q. ff. l. iij. z. l. eterna. d3 esse vestiarius z nõ vastã garũs. Jdẽ colligitur. ff. de instit. actio. cuicq3 g. fz etiã eos (ad magistri) q3 maiores in ea stũtione. (Sacri) imperialis. (Erarij) vide. j. de numera. in puin cijs. (q3 satisdationib9) scz de re sacri erarij procurãda. vt hic secundum casum. Sic et preses cauere d3 q3 tributa a collatoribus exigat inciũpater. in aut. vt iudi. fine quoquo suffra. ff. opz quoq3. z. ff. iusiurãdum ex officio. ¶ Jte q3 exacta ad cõmitẽ rerum priuatarum vel alio s iurta suã dignitatẽ. z officij debitũ soluet. in aut. vt nul. iudic. ff. sup hoc autẽ. z facit. j. de decur. pu. l. publici. Jte rẽ publica saluã fo reiff. ad mu. l. ff. vlti. z p hoc. ff. si fideiuf. l. fideiussores magistratuũ. in priij z. ff. etiã si alias creẽ inuit9. ff. ad mu. l. ff. in fine. imo z si nõ cauerit de predictis pecuniis inferendis. ita condemnatur ac si cauisset dicto. ff. super hoc. ¶ Quidam autem doctor fama gloriosus, et regiij fidlie ꝓthonotarius, dñs de his inter eũ z me dicentẽ has z z siles cautiones quas ipsi9 regni iustitiarij in summaria prestãt fo re introductas ex ordine iurium scriptorum; ipse predicta iura dicit se nescire. ff predictas cautiones ex ritu et inuentione curie regis fore inductas. ¶ Jn hoc etiam defecit dñs Bar. qui scripsit hic q3 alius officialis publicus sine satisdatione admittitur. cõtrarium ptz q3 una predicta. Sed omniũ habere memoriam ꝛc. ¶ An autẽ cautio talis exigat a quolibet electo no. Archi. xxviij. dis. de ꝓvaciusane quod non nisi a suipectro. sed cõtrarium videtur dicta. l. ff. ff. ad mu. ¶ Utrum etiã ꝓmisse cautiones sint pstãde cum fideiussorib9 videt q3 non. ff. solũ cum iuramento. vt no. in aut. vt iudi. fine quoquo suffra. ff. opz quoq3. Jn contrariũ. q3 tales cautiones sunt introducte p leges ergo sunt cum fideiussorib9 exequende. ff. de colla bo. l. j. ff. ca tieri. Jtem videtur hoc expssum in hac. l. cũ dicit satisdatiõibus, z hoc est verius vt no. c. ti. vt iudi. fine quoquo suffra. ff. penul. in verbo cautionem. ibi vide plures ꝛcor. Item no. quod officiales qui singula et administrationes suscipiũt. pstare debent iusiurandum in forma debita cõz ꝓncipe. qui fi aliꝰ ꝓpeditur cozam prefecto ꝓtorio. qstore. comite sacrarũ largitionũ; comite rerũ priuatarũ. z cartulario sacri cubiculi. vt in aut. vt iudi. fine quo. suffra. ff. sic igit q3 in regno male seruat. vbi solus ꝓthonotarius ipm recipit iuramentũ. (Dignus) equis. 2 grutis. coperentib9. fm Pap. z ptz. j. de cursu pu. l. publici. vt icz suo periculo gerãt vt ibi. Jta qdẽ q3 eque sint facultates fideiussoꝛ ad substãtia quã ipsi suscipiũt. ꝓcurãdã. d3 eas fideiussor esse idoneas. p rei qstrate. ff. g satisda. cog. fideiussoꝛ. z facit q3 no. in aut. de here. a fal. j. si vero absumit. in glo. i. substãtia. ad finem. (Roboretur) firmetur (Scitũri) j. ¶ Jn glo. j. aliã ibi. j. nona. ad de fm quosdam immo pseno. i. principaliter delata. vt ptz in supra dictis iurib9 q3 scripsi in verbo satisdationibus. z. ff. ar. iu. l. ij. illo. z hic ad rem scz administrãdã. vt hec fm scdm casum vt predixi. q me lior. z vtilioꝛ videtur. z super magis dubitabili fundatus.

Jmperator Au. Lex. xv.

QUi aut patre conchylij legulo genitꝰ probabuntur aut matre memoriate assciptioni obnoxios se esse non ambigent.

Qui aut. ¶ Illius ex parentibus q fuerit conchylij legulus vel murilegulus. sequitur partus conditionem: Um in talibus personis conditionatis z alligatis his operationibus et publicis exercitijs. filius cuiꝰ parentem sequitur. qui est conditionatus. strictus. siue pater sit ue mater sit. Et sic interpretatio fit in parte deteriore prout etiã lex lõgobardoꝛ faciebat. vt tãgit hic glo. Et aduerte q3 oẽs alicui coditioni publice alligati vt sunt murileguli, tabicenses, mettallarij, decuriões, tabularij, coartales, et similes nõ possunt suũ ministerũ cui ꝓ re publica sunt allegati, delerere. z ad alia dignitatẽ vel militiã cõspirare. q3 si faciãt, tam ipsi q3 eoꝝ liberi post talẽ conditionẽ pereati, nulla longa prescriptione obstãte reuocant. vt ptz. in. l. si coartalis. j. de coarta. z. ff. de meta. l. si. z. ff. co. tit. l. j. l. eterna. z. l. murileguli. z. j. de fabricẽ. l. stigmata cũ multis sib. (Cõchylĳ) Conchylĳ9 vel cõchylie genus est piscis ex cõchariꝰ genere. vt ait Plin9. li. ix. in mare assyrio z medico, que muricẽ et sarram z ostrũ appellãt. ex cuiꝰ incisa concha colligit succus tingẽdis vestibus expetitꝰ. Ex eo em inficit purpura. vñ Juuenal. Horũ ego non fugiã conchylia. i. luxuriosas vestes z murice infectas. Et possunt esse duo vocabula conchylij legulus. vel vnicum vt dicatur conchylegulus quẽadmodum murilegulus. que ꝓ eodem accipiuntur.

¶ De vestibus oloberis et de auratis: et de intinctiõe sacri muricis. Titu. viij.

¶ Uestib9 vestes dicte sunt q3 statum hois proprium velent. (Deauratis). i. mauratis vel auratis. quod em deauratum est aurum hz z aliud. q3 aure aureum. est totum de auro est vt dicit Cassio. super psal. Eructauit coz meũ. vbi dicitur in vestitu deaurato; z in tũ bzis aureis. Et ibi no. q3 fimbrie sunt finis vestiuin. Auratis z aureis dif ferunt.

Jmperator Val. Lex. j.

AUratas ac sericas paragaydas auro intertas viriles ꝓiuatis vsibus contexere: conficere eq3 prohibemus. Et in gineciarijs tantũmodo nostris neri precipimus.

AUratas. ¶ Prohibet imperator fieri vestes deauratas aut sericas paragaydas viriles, auro contextas seu intexras pro ꝓiuatis vsibus quarumcunq3, que solum inbet in gynecijs ꝓncipis fieri. Gineciarijs) als gynecijs et melius vt ptz. j. titu. j. l. ij. ¶ Jn glo. j. ibi intra. adde. z. ff. de pac. cõuen. in ru. z. j. de cur. pu. l. ij. z de fru. alex. l. ff. ¶ Post ipsam glo. adde. z est para propositio greca. fm Papi. Item peri prepositio sig. at circum et circa. z erga secundũ eundem.

¶ Jmpera. Gza. Lex. ij.

NEmo vir auratas hebeat aut in tunicis aut in lineis paragaydas. Nisi bi tantummodo quibus hoc propter imperiale ministerium concessum est. Non enim leui animaduersione plectetur quisquis vetito se et indebito nõ abdicauerit indumento.

NEmo. Prohibẽtur viri habere in tunicis aut alĳs indumentis lineis auratas pagaydas. nisi illi qbus a principe ob ministerium imperiale concessus est; contra faciens non leuiter punietꝰ (Tunicis) tunica dicitur a tundendo. i. percutiendo pedes. z est vestis antiquissima. prius enim fuerunt pellice quibus adam z eua post abiectionem ex paradiso induti sunt. Est autem tunica aut talaris, aut manicata. aut pectoralis. aut loculata, aut rosata, aut coccinea. aut serica, aut bombicina ꝛc. fm Papi. De añ oẽs tipicos. cum alĳs pluribus de qb9. j. nul. li. in fre. z. in glo. clamis ꝛc. potẽ ad põpã ornatus q3 ad necessitatẽ per abusum nimium excreuerũt, adeo q3 licet scientia pclarissima sit in viro; nullus tamẽ sibi apud vulgus est oprimates indoctos defertur honoꝛ sine vestiũ ornamento supra illos metricus. Uir bene vestitus pio vestibus esse pitus. Creditur a mille quis q3 diota fit ille. Si careas veste nec sis vestitus honeste. Nullius es laudis quis scis oẽ quod audis. Sed certe proprium aũt Seneca quenadmodum stultus est qui equum empturus ipsum non inspicit, sed sellã eius z frenos. Sic stultissimus est qui hominem aut ex veste, aut ex conditione quorundo vestis circũ data est extimat. (Tantũmodo) dicitꝰ negatiua est q3 causa pos. et ppue. cum ecclesia. (Non enim). ff. (Aut inadueftiõe) vindicta (Plectet) punietꝰ. (Abdicauerit) repudiauerit, z obtserserit, vt illud aborreat. (Indumento) q3 dicit q3 intus ad corpus induatur. ¶ Post gl. quandoq3 adde. z hec est verior. ¶ Post gl. vltĳ. adde. et. j. l. penul. ibi eiusq3 domui dedicatur. ꝛc. Testis de positio q3 lis dcs esse.

¶ Jmpera. Thc. Lex. iij.

VEllera adulterino colore fucata in speciem sacri muricis intingere non finim9. Nec tinctum cum rhodino prius sericũ alio postea colore fucari. Cum de albo omniũ colorũ tingendi copia non vetetur. Nam capitalem penam illicita tentantes suscipient.

Uestera.

Barto. q3 de cit se nescire. ff

MUllera. Prohibetur quis tingere lanam eo colore quo insta cri muricis repsentet. Sericum etiã tinctũ cũ rhodino. a lio colore postea tingi nõ d3. Materia vero alba tingi potest ottimo colore, dummodo instar sacri muricis nõ habeat. q3 ait cõtrafecerit capitali pena punit. (Uellera) a vellẽdo dicta q3 lane pũ vellerẽtur, deinde tonse sunt (Colore) color dictus est q3 ẽ q3 calor, q3 a caloꝛe ignis vel solis ꝓcitur, vel q3 in initio colebãtur vt subtiles essent. fm Papi. (Specie) Forma vel figurã, vel pulchritudinẽ. (Sacri) sacro. s. ꝓncipi deputati. (Attringere) s. aliquẽ. (Similitudo) permittitꝰ (Nec). ff. (Sericũ) q3 sic dicit, q3 seres populi primi miserunt, vermiculi em ibi nasci perhibent a qbus hec circũ arbores si la dicuntur, q3 vermes grece bombices dicũtur fm Papi. (Fucari) als fuscari. z dic q3 fucus est color superpositꝰ naturali colori, z sepe p deceptione ponit, qñ in veritate aliq3 adiungit. vñ Quintil. in sepulchro i cãtato non desideriꝰ fictus aut fucatus habitu. ad hoc vide. de cõse, di. v. fucare. z Al. di. parcimonia. z q3 ibi not. per glo. car chy. z in cle. de sent. ex. c. j. vel de hoc verbo lan9. Fucus est fm Isi. etymolo. xij. maior ape z minoꝛ scabꝛone. Dicit añt fucus, q3 alienos labores edit, q3 fucus dicit a fam q3 est comedere, depascit em illo in quo nõ laborauit. Jtẽ in li. xij. dicit q3 fuc9 est gen9 herbe, de qua ringit vestis sic dicta q3 meritur alienũ colorẽm vnde z metalla que arte archimica celato colore naturali pretendunt alienum colorem fuca dicũtur. Sicut cũ lana capte contingitur aqua q3 apud albeanicos dicitur purpura, pretendit colorem auri vel argenti fm diuersum modũ operationis in tingendo. z ideo conuenienter pro de ceptione ponitur, cum veritati aliquid adiungitur. De diuersis coꝛlonibus vide quod no. ff. de le. iij. ficut lana. ff. proinde. vsq3 ad fi. et. l. quefitum. ff. cocrum. cũ concoꝛ. Et facit hec aliqualiter ad dictum festis, quod ex sensu verborum põt approbari et improbari vt a renoꝛe verborum eius nõ recedatur. ad idẽ. ff. de le. iij. nõ aliter. de ceꝛci. l. j. ff. sed sciente, neq3 enim irritãda est sententia recti sermonis. ff. de au. z ar. le. l. plautius. nec vllam dictũ testis debet cõtinere ambage. ff. de exco. mu. eã legẽ. sed d3 esse eandẽ et absolutũ. e. tit. eandẽ ter. ac debet certum z inambitatũ esse, sicut z legum constitutiones. ff. in prima consti. C. ad fi. Et vide pro hoc multa generalia que seri pfi dicta. l. eam. in prin. facit etiam fm Jac. de bur. pro hac parte. ff. vnde cogna. no hoc. de li. causa. l. aut. in fi. et de proba. l. ad probationem. et. l. neq3. in quibus legibus probatur fm eum dictum testis non debere sustineri nisi cum certum est, et bene necessario conclusdat, z neq3 adiuuari debere. Ad idem. ff. de decuri. bereninus. Econtra inducit. ff. de ureiur. sed si possessoꝛ. ff. sed si rerum. ibi recte iurasse puto. z de verb. ob. stipulatio. ff. hoc quoq3. de leg. iij. libꝛoꝝ. ff. quid tamen. ex quibus probat ipse q3 dictũ testis sit restringendũ ad eum intellectum quod non cadat in falsum. vt sue ex proprio, sue ex impropꝛio intellectu sic intelligatur quod non videatur dixisse falsum. Item facit quia ex depositione testis est omnis ambiguitas segreganda. ar. ff. de natura. li. cõmunium. in prin. Potest namq3 iudex. z d3 dicere testis ambiguum interpretari. extra de proba. in presentia. vbi dicitur. Et no. q3 interpretario sit contra pducentem. vt qualitercũq3 testis intentio possit colligi accipiatur, etiaz si p verba vulgaria id expresserit. ff. de fideicom. lib. libertates. Item q3 sint verba dubia testium interpretanda non dure, nec seuere pbantur. ff. de custo. reo. l. ij. j. nec aliter q3 dece at. extra de ver. sig. cum olim ti bi. Sic et lex non est amare interpretanda. ff. de dona. inter virum z vxoꝛem. si id quod. ff. si quos. neq3 calũniose. ff. ad exhi. l. penul. neque ex aggeranda. ff. de decuri. generaliter. j. Jn re q3ppe dubia benigni oꝛem interpretationem sequi. non taz iustius q3 tutius est. ff. de his que in test. delen. l. proxime. z humaniozem. ff. de re. du. fi fuerit. ad fi. Distiguit idem Jaco. aut queritur an sustineri debeat dictũ testis ne cadet in falsum. quia per alĳ intellectum z propꝛium testis posset de falso redargui. z tunc debet sustineri vt reducatur ad intellectum quo falsum euitetur et pro hoc faciũt secũdo allegata. Uñ nec dum testes ab vna parte producti in ambiguo ne notentur, reatu pdum testes ab vna parte inducantur, z contraria dicant. extra de testi. cum tu sit. z vide quod no. extra de offi. deleg. cum contingat. Et quia in obscuris primo inspicimus quod est verisimilius. deinde propriã verborum significationẽ attendimus. de reg. iu. inspicimus. li. vj. z ibi hoc per Dy. sic z que possunt p aliquã subdiuisionem iuriũ declarari, nequeunt contraria dici. s. in prima consti. codi. ¶. quibus. Jte quia volentes testem impugnare ipsum falsum. debent liquido probare. s. de proba. iubemus. at liquidum non est et necessario concludẽs si dictũ testis põt aliter se hꝛe. Item q3 põt ambiguaz oꝛationem in iudicijs pro se trahere. ff. de iudi. si quis intentione. dictũ quippe testis interpretãdũ videtur eo modo quo melius valere potest. vñ si rusticus dicit se vidisse tutũ posse fidere. intelligendũ est de naturali possessione. licet nesciat quid sit possesso. eo q3 etiam pertissimi non sunt aust diffinire possessionem. ff. de ver. ob. stipulatio ista. ff. hoc quoq3. Interpretandũ etiam videtur vt verba eius intelligantur fm materiaz de qua agitur. ff. hoca. si vno post puncp. et vide quod no. Lyn. s. de fi. in fin. in exercendis. Sic z Jacob dicendose esse elatu primogenitũ nõ est mentitus, quãuis non esset primogenitus. ex eo q3 iura primogenture exemptione que fuerat. xxij. q. ij. Item opponitur. De Jacob vide q3 ibi subinngitur. Sic z vbanus papa dixit nullo iure prohibitum fore q3 vir z vxoꝛ non possent simul aliquem de sacro fonte suscipere. vt xxx. q. iij. c. vltimo. cũ tamen prohibitum foꝛet. de cõse. di. iij. nõ plures. z saltatur q3 nõ expresse z explicite sed implicite prohibiti erãt. vt no. extra d3 rescrip. si quando. in glo. vlti. Simile est quod nota. ff. de pac. in vrsgen. ff. sed si fraudandi. de edẽ. ff. q3 prohibet. z facit quod legitur. ff. de ope. no. nũ. pretor. ff. j. z q3 ibi no. in verbo. expressum. Aut querim9 an sic debeat intelligi. z dicit Jaco. quod non. quia non cõcludit etiã si possibile foret aliter se habere iuxta illud generale. Non probat hoc esse q3 ab hoc contingit abesse. z hoc probant primo allegata. Secundo. ff. omissa faciunt ad ea que scripsi. j. de ar. greco. z cen. cum scimus. in verbo morari. in fi. Item nota q3 dictum testis ambiguum interpretandũ est contra producentem. extra de proba. in presentia. z de cõdi. appo. in ma. per tuas. z quod ibi notat. in fi pro quo etiã bene facit. ff. d3 rei vẽ. idẽ põnitus. ff. si. z magistratus pro reo cũ in dubio est fauendũ. extra de ꝓba. ex literis. z de instru. inter. ad fi. nisi ex alia pte esset fauoꝛ testamenti, libertatis, matrimonij atque dotis. vt ibi not. (Cum de) ver. (Nam capitalem) ff. ¶ Post glo. i. tincta adde. ff. s. que res ven. non posl. j. ¶ Post glo. genus adde. immo est herba quam nos royam vocamus. Vel dic fm Papi. quod est roseus color. nam z roditis gemma rosea est fm eum. Versus.

¶ Jmpera. Lex. xiiij.

IMperent vniuersi cuiuscũq3 sint sexꝰ dignitatis artis professionis z generis: ab huiusmodi speciei possessiõe que soli principi ciusque domui dedicatur. ¶ Nec pallia tunicasq3 domui quis sericas contexat aut faciat: que tincta cõchylio nullꝰ alterius permixtione contexta sunt proferantur q3 ceteris. Tradanturq3 tunicc aut pallia ex omni tempoꝛe textrue cruoꝛe infecta cõchylij. ¶ Nulla stamina subtexantur tincta conchylio. Nec eiusdẽ infectionis arguto pectine solidãda fila decurrẽt. ¶ Redenda erario olobera vestimenta virillia: protinus offerãtur: nec est vt ea quisq3 de abiurato precio cõqueratur. Quod sufficit calcare legis ipunitas. ¶ Me qs vo hmõi suppressione in laqueos nouc constitutionis incurrat. Alioquinad fimi litudinem lese maiestatis periculum sustinebit.

Tẽperantie descriptio.

TEperent. Primo generaliter prohibet vt nullus vtatur ea specie que soli principi ad vsum deputata est. Secundo statuit vt nullus tegat aut faciat in domo sua pallia vel tunicas sericas tincta quidem purpura vel cruore conchylij si qua fuerit ex ipsis domibus trahenda sunt, z tradenda principi vel comiti commerciorum. Statuit etiam specialiter vt a nullo priuato subtexatur stamina rali sanguine tincta, nec decurrant fila solidenda ex infectione dicti sanguinis per pecten argutum. Si qua etiã vestimenta olobera virilia inueniuntur, ea reddi. i. assignari iubet erario. Nil uatus quoq3 talia vestimẽta emẽs preciũ amittit, nec potest de hoc conqueri, attendens immunitatem quam habet ex eo q3 legem ipse calcauit. Et ne aliquis credat scelus suum calcando legem impune trãsire, statuit vt hꝛe delinquẽs ad similitudinem lese maiestatis puniatur. (Temperet). i. abstineant vel moderent. Uera autem temperantia est abstinere omni vitio cum desiderio irrationabili ac spõte inuitũq3 nemini nocere. in anten. neq3 vir, q3 ex dot. ff. vlti. coll. viij. Ad idem. ff. de offi. prefec. vr. l. j. ff. preterea. z loca. item queritur. in prin. vel fm Aug. j. de li. ar. Temperantia est affectio cohibens appetitum ab his rebus que turpiter appetuntur. Uel vt ipse ait. li. xxxiij. questio. Temperatia est refrenatio cupiditatis ab his que animũ delectant. Uel fm Ambro. lib. de offic. Temperãtia est virtus, modũ, ordinẽq3 seruãs oim que vobis dicendo arbitramur. Ita teperantia est etiã in moribus. xxiij. di. qui eps. quinetiã in virtutibus. Unde Hieronym9 ad demetriam. phoꝛũ inia est moderatas esse virtutes, excedentes mensuram vel modum inter vita reputari. vnde vnus de. vij. sapientibus ait, ne quid nimis. Jti cibo autem potũ sime est temperantia cũ non plus q3 necesse est seruitur corpi. z sola eius infirmitas retinetur vr ad vsum exercende virtutis habeatur. Bibẽdũ est tersolũ in refectione.

Ubi supra. li. iij. ca. ij. fo. xxxvij. col. ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

moderata refectio.e.di.v. nihil enim sic. Item nec ꝙ abstinendo nec in manducando iustitia consistit.sed in virtꝰ secundum naturę cuiuslibet capacitatem est tẽperantia.xlj.di.qđ dicit.z.c.se. Jeiunioꝝ aũt tpe maxime seruanda est temperantia.ea. di.v. sint tibi ieiunia. Item habenda est in dãdis elemosynis.lxxxvj.di.non satis.ver.pulchra. Item in pẽnis infligendis.xlv.di.disciplina.Et breuiter vt ait prosper ad iulianum episcopum.li. iij. Temperantia facit abstinentem,parcum,sobrium,moderatum,pudicum,verecũdũ. hec virtus in aio habitat,libidines frenat,affectus temperat, desideria sancta inultiplicat,castigat vitia,omnia inter nos cõsula ordinat. et infra. Temperantie est ꝙ reuerentiã seniorib⁹ exhibemus. equales ger manitus honorãmus minoribus gratiam paterne dilectionis impẽdimus,quo prestamus loquẽti seniori silentium, quo ipsi⁹ ad loquẽdũ pstolamur imperium. Est etiã tẽperãtia libidinũ inimica vt ait Tullius.iij.de offi. De tẽperãtia pncipis q̃ est vt non declinet in virtutis excessum.i.ad dextrã z sinistrã.z nõ ꝙ abrupta vitioꝝ in via virtutis deuiet.optime disserit pollic.li.iiij.c.ix.Et nota ꝙ tẽperãtia iniuria nõ admittit.vt.e.li.c.vlt.(Segus) Utraq; natura masculina z femina a sedendo dictus,vel est discretio maris z femine.secũdũ ꝑap. (Soli pncipi) imperatori. Aũ legit in hystoria scholastica ꝙ q̃dã sunt insignia regalia.s.pur pura,fibula aurea,sceptrũ,z dyadema. Vel secũdum ꝓug.li.ij.de sacramentis. Sex sunt iuuigilia quibus excellentia regalis ordinis ostẽditur. sacramentũ iustũ figuratur,pũra anim⁹ ꝙ designat fides. armillꝫ ꝙ bona operatio. sceptrum quo iustitia,gladi⁹ quo vindicta,purpura per quã reuerentia.z dyadema per ꝙ designat in rege gloria. Adhoc vide ꝙ no.glo. cõsti.in prologo.z ꝙ dicã.j. ti.j.li.iij. ibi ad immitatiõẽ. (Domui) i. ministris domesticis.s.e. ueino. (Dedicatur) cõsecrat, quasi deo dẽ. (Hec). ff. (Palia) dicitur pallium ꝙ libet indumentũ vel riobile cooperimentũ. (Proferant) .i. trahãt. (Tradatur) ver. (Cruore) ꝓprie dicit cruor post effusionẽ a corpore ꝙ currat fm ꝑapi. (Infecta) tincta. (Conchylij) De hac purpura eximio modo beatus hieronym⁹ exemplificando refutatur in sermõe de assumptiõe beate marie virginis.in.vj.lectiõe q̃ incipit rogis meo o paula ꝛc. Ibi cũ dicit.ad mariam aũt cũ venisset spiritꝰ scꝰs,qua ipsa lana cũ inficit sanguine cochylij vel muricis vertit in purpurã versa est,z ipsa sola salutatione in matre. Plura de cochylio z eꝝ sanguine ponit Cassio. j.variarum.epi.ij. (Nulla).ff. (Nec) ver. (Arguto) Aug.in.vj.Argutõ tenuis percurrens pectine telas, (Pectine) dicto ꝙ filia telarũ stupimat. (Solidãda) Aꝰ solida. (Fila) Dicta ab eo ꝙ sunt subtilia quasi pila a pilis animaliũ. (Reddenda).ff. (Quia) ver. z est ratio calcari tio premissorũ (Calcate) sic.j.de pmi.i.ff.ff.penul.z.ff.ne sanctũ bap. dicuntur. li.j. Et nota calcari leges vt hic tã humanas ꝙ diuinas.vt.xij.q.ij. qui z humanis. Item apostolorũ pceptiones,dicta.i. Item reuerentiam.lxj.di.qd pderit (Hegas).ff. (Laqueos) Nota.laqueos legum. Item nota ꝙ laqueũ nemini debem⁹ inijcere.extra de symo.p tuas.ij. xxxvij.q.j.de viduis.ij. (Illioquin).ff. (Similitudinem) In crimiꝰ pcedit ꝺ similiꝫ ad similia,vt scripsi.j.vt ne.ad su. patro. su. vic.li.j.ibi.plectentur. (Lese) offense. (Maiestatis) Dicit maiestas q̃si maioꝝ potestas,honoꝝ.z dignitas. Post glo.ff.sunt, adde vel gehyliũ e genꝰ colorus purpurei.a q̃dã pisce q̃ vocat gehya seu gehe.

Tẽperantia in multis est habenda.

Regalia signia qꝛ & q̃ sunt.

Pallium qđ notat.

Leges quã lia quasi pila a pilis animaliũ. (Reddenda).ff. (Quia) ver. z est ratio calcari tio premissorũ (Calcate) sic.j.de pmi.i.ff.ff.penul.z.ff.ne sanctũ bap. dicuntur.

¶ Impera. The. Lex.v.

PUrpure nũdinas licet in numeris sint constitutionibus prohibite: recenti quoq; in terminatione vetamus. Et ideo.viij.de scrinio exceptorũ: ser de scrinio canonũ.v.de scrinio tabulariorum.ar.iiij. de scrinio ad baphya phenices per certum tempus mitti precipimus: vt omnis fraus eorum prohibeatur solẽnia timentiũ: ne questis longo sudore stipendijs careant: viginti etiam librarum auri condemnatione proposita.

PUrpure. ¶ Casus. Licet nundine, z mercationes pupure innumeris sint constitutionibus inhibite.ac etiam constitutione recenti illas prohibet imperator. statuens, vt ille qui est septimus de scrinio exceptorũ,ille qui est sextus de scrinio canonum,de scrinio tabulariũ quintus.z is qui est quartus de scrinio ad baphya fenices per certum tempus per loca mittantur, vt omnis fraus circa purpure mercatiões,eorũ solertia prohibeatur. Et preterea quicunq; si nõ solerter premissa exequti fuerint,amittãt salaria eorũ z viginti libras auri de suo soluent. (Purpure) que a puritate lucis dicitur. hãc in regno romanorũ primꝰ visus est tullius postilius,post sequentes secundũ ꝑapi. (Recenti.) ꝓprie dicitur recẽs ꝙ nascit, Interim⁹ nouũ vero fit. Vel dicit recẽs ꝙ ante euenit fm ꝑapi. (Interminatione nullatione), idest comminatione cum terrore.s.si cui.rel.ci.l.j. Vel,idest triplicatione comminatione cum intereemptione,sic exponitur in auten. de man. accipitur. Penici.ff. coges. Vel expone ad est rum interdictione, minatione. in aut.de non alie.ff. vult em. Et est similꝫ.viij.q.j. peruenit. De hoc verbo.vide plenius extra de eo qui fuit.oz.re.c.j.z lib.vj.ff sepul.c.j. per Archi. exterminatione z annullatiõe q̃aliter accipiantur no. ipse.e.lib.de elec.si quando. (Et ideo).ff. (Canonum) de quo dicitur.ff.titu.j.latas. (Quintũ) ver. (Et quartũ) ver. (Baphya) locꝰ est de quo dicitur.ff.e.l.iij. (Ut ois fraus) ver. (Eozũ) scz quatuor officialium ad hoc missoꝝ. (Solertia) vide.j.de.fuñ.rei pu.l.ij. Vel solertia.i.loleti custodia.simile.j.de aqueduc.omnis. in fi. (Longo sudore) fi.j.de proxi.sacro.scr.l.iij. Et nota stipendia longo sudore queri. Ad idem facit.j.de appari.ma.mili.l.numerarios. z de appa rit. prefec. preto.l.iij, post pnc. Et ꝙc magime est in militibus armate militie,debent nãq; tales milites propter munus insudare militie.j. de re mili.milites. Quius enim manibus est seruanda res publica,studiosius oportet scientia dimicãdi,vsum,q; reipublice iugis exercitijs custodire,dicit Vegetius.ij.ꝺ re mili.c.xxiij.z i.c.xij. In pugna vsum prodesse amplius ꝙ vires,nam si doctrina cessatur armorum nil paganus distat a milite. Quis enim credat militem belicosum,cuius dissimulatione,situ,ac rubigine arma fedantur.nõ solũ aure equites sed etiã equos assiduo labore conuenit edomari. vt ꝺ.lib.c.xv.z de hoc Hieronymus ad eliodorum monachum. Corꝑ assuetum tunica,lorice onus nõ fert. Caput optum lintheo galeam recusat. Mollem ocio manum durus exasperat capulus. (Stipendijs) Stipendia sunt labores,fructus,qui militib⁹ dantur. a stipe.i. substantia pendenda dicta. Antiqui enim soliti erant pecuniam appendere magis ꝙ numerare fm ꝑap. ¶ In glo.trium predictorũ. adde.tamen quartuor. (Et ibi faciant, adde.i.custodiant,ne quã fraus committatur.

¶ De fabricensibus. Titu.ix.

¶ In glo.ibi vt hic.adde.vnde Cassio.vij. variarum. de armis inquit,hec in bello necessaria,in pace decorã sunt.hec denique imbecilles,fragilesq; mortales cuctis beluis efficiunt fortiores.z.s. Arma bene construere est salutem hoim velle custodire,quia prima facie ipsis terretur inimicus,z incipit animo cedere si se cognoscit similia nõ habere,alias ita fiat vt nõ de pugna,sed de fuga cogitent qui in acie nudi exponuntur ad vulnera,dicit Vegetius de re mili.lib.j.c. xx. Neqz em nudi cõtẽdere,neqz inermes inimicis exponere nos debemus.iij.q.ij.oportet,de festi.spo.freq̃es.lib.vj. Necesse aũt est vt dimicandi audaciam sumat qui munito capite z pectore non timet vulnus.vt dicto.c.xx.z facit.ꝺ.de bis qui ad eccle.confug. si servus.ver.sed si armoxu. Unde miles qui arma tota vel maiora alie nauit,desertori exequatur.ff.de re mili.qui cõmeatu.j. Neqz etiaz diuitiarum secura possessio est,nisi armoxum defensione seruetur. dicit ipse Vegetius tertio de re mili.capitulo quarto, non tamẽ est in his totaliter confidendum.ꝺ.de vete.iur.enucle.l.j.in prin. Sed militares seu arma propter leges colloc̃atur in tuto,leges aũt armoꝝ presidio cõseruantur.ꝺ.de iusti.cod.confir.in prin. ¶ Et ibi fabricenses. adde quasi dicit fabrice cẽsiti.i.ascripti simile.j.in qui.cau.colo.cen. ꝛc.li.ij. Et ibi pluraco.adde id est non militanti, vt in auten. de man.pnicl.ff.fin. Et ibi,in aut.e,adde,ſ.de armis.z.j.vt ar. visus inscio prin.l.j.

¶ Impera. Lex.j.

OMnibus fabricis non pecunias pro speciebꝰ: sed ipsas species sine dilatiõe iferri precipimꝰ: vt venerabilis z que facile deducatur ignibus seu liquiscat ferri materies prebeatur: quo promptius (adempta fraudibus facultate) commodo consulatur publico.

OMnibus. Erãt fabriceñ. qui fabricabãt arma publica in diuersis prouincijs,z eis a prouincialibus dabatur ferrus pro preterea causa tributi, qui igitur ad dandũ ferrũ tenebantur eis de,non liberant extimatio dãdo, sede dare debẽt ipsã speciẽ z ferri materiam bonã,z sic remota fraude cõmodo reipublice consuleretur. (Fabricis).i.fozmacib⁹ fabroꝝ.que cõstãt vẽtis z flãma fm ꝑap. (Speciebus) Puta ferro,calibe,z alijs q̃ ad fabricã armorum necessaria sunt. (Sed ipas species) facit.ff.de poll.l.penul.z.s. de ex cu.mu.illud. (Dilatione) prolõgatiõe. (Ut) ver. z est rõ pmissorum. (Venerabilis) impꝛopꝛie.nã venerari est adorare,colere, gratias agere,supplicare fm ꝑap.unde venerabilis,alias est ira bene habẽ lis. (Ignibus) Ignis propie ꝺ.ꝙ nihil gigni possit ex eo, est eñ multiplex inuiolabile elemẽtũ cuctaq; rapit fm ꝑap. Multi aũt sunt ignes. s.materialis de quo hic loquitur,z spualis.z est multiplex, puta ignis interne deuotionis.j.q.j.cum scriptura, Uere cõritionis. xxvij. questione,j. impudicas. Undebite vltionis.xxiij.q.iij.quod christus.er.ſ.prece. Carnalis voluptatis.xxxiij.q.iij.vir cum propria.in fin. Ambitionis z cupiditatis.de pe.distin.iij.inter hec. Diuine cõsolationis ibidem. Future purgationis. xxv. distin. qui in aliud.z de pe.di.vij.c.fi. Et eterne damnationis.ij.q.j.multi.in fi.xxxiij.q.ij. admouere,circa mediũ.j.q.iij. peruenit.z de pe.di.vlti.in fi.z extra

Ignis est

de hereti

de here.firmissime. ¶ Item credendũ est ꝙ ignis purgationis alꝫ purgatorius si post hanc vitam q ignis grauissimus est.xxv.di.quaslis. ¶ Casus in quib⁹ habet locuꝫ pena ignis scrip.ꝺ.de inu.ne.cõ ce.l.j. Et nota ꝙ ignis in iumpero fertur multo tẽpore cõseruari. Si eñ pnne sub eius cinere fuerint operte vsq; ad annum durare dicuntur. vt dicit Rabbanus super lib.numer. (Liquescat) Dissoluatur. (Ferri) Ferrũ a feriẽdo dictũ ꝙ cũ eo cetera feriant.z domẽtur.dicit etiã calibs a calibe flumine vbi ferrum acie tẽperat,z rubigine caret si cerussa z gipso, z liquida pice pungit sedm ꝑapi. (Alba teries) q̃ ꝓpie artificiorũ sine q̃ nulla species effici põt. ff. de acq. re. do.adeo.ſ.cũ qꝫ Quo) ver.z expõe pront. (Doꝛptius) aptius, paratius (Adẽpta) ablata. (Fraudibus) Fraus ꝓpie circa fidẽ mutuã. Dolus sit in animo. Insidie in loco vel relo.fm ꝑap. vide.ſ.ꝺ.iure fi. iustas. (Facultates) Nota nullo melius modo citra fraudes cõsulũt ꝙ si fraudãdi facultas precidatur.ad hoc est.ff.de ex.eo.cri. l.annonã.lxxxj.ꝺ.qđaz.z.c.clericꝰ.z.c.oporꝛet.z cũ oibus.xxiij.q.iij. nec hoc.in fi.ff.na.ca.l.iij.ſ. miratur.o.a quidẽ legislatori rei publice in magna cura sunt quẽadmodũ optime se habeãt,z peccandi mihi r.inquatur in auten.vt hi qui obliga.in pnn.delinquentes enim metu pene desinũt crimina cõsueta patrare.ꝺ.de sac.pag.l.penul.z Ambro.super lucã.c.iij. lex vniꝙq; reuocat ab errore.restringit a crimine.penitentiam suadet,vt gratiã cõsequat.vide ꝙ scripsi.j.de numerarijs.l.j.ibi inhibendum.z.ꝺ.de anno.z tri.oẽs.ibi rectoꝛ. ¶ Et

Peccãti conamen trahuntur.

nota hic vnũ ex modis quibus excedentes a peccandi cõamine retrahuntur. ¶ Seꝺs est per pene sibi inflicte impositionem dicta.l.j. auferꝛ inf de numerarijs. Adi idẽ extra de offi.oꝛdinarie fragabili.ſ.j. Thaꝫ qui

Ignis est multiplex

tis modis stultus fuit in culpa,sapiens sit in pena.xxxviij dist.qui ea.z debilita z mitiplꝛa membra quibus nõ bene ouis vrebat ab operatione mala cessaꝛe cogit retra hunt.xxij.q.iij.figs forti. ¶ Tertius est per beneficij collationem, hꝫtur ho doctrine informationẽ,z discipline cohertionem.xxiij.q.iij. c. virt. mines a ꝓ Quartus. blãditie.xlv.di.c.ij. extra de apostꝛa.c.ij. ¶ Quinꝰ.lau peccatis, data bonoꝝ exẽpla.ꝺ.de emẽda propin.l.j. ¶ Sextus,prelatoꝝ vita extolenda.ij.q.vij.cũ pastoris. Septimus.cũ bonis cõuersatio commendanda.in aut.de mona.ſ.cogitandum.xl.oꝛdes eiñ a cõuicto seu cõuictu formantur vt ibi nota.et plenius dicetur.j.de immune ra.ne diutius. ¶ Octauus.diuini iudicij comminatio. dicto. c. ij. z. xxiij.q.vlt.c.j.in fi.z.xxvij.q.j.c.vltio. ¶ Nonꝰ.cibi subtractio.v.q. v.non omnis. ¶ Decimus.argutio,increpatio,z obsecratio. xlv. disti.c.j. mirimonũ.xxvij.q.j.non opꝛ.extra de spon.inter. ¶ Xij. propositi peccare volentis his qui prodesse possunt nũciatio.xxij.q.v. hoc videtur. ¶ Xiij. excedentibus pene inflictio.ꝺ.ad.liuti.repe.l.j.ti.j. q. vij. quapropter.nam aliena pericula nos faciũt esse cautos. de pe. di.ij.cuius.ad fi. ¶ Illud etiã notãdũ est ꝙ ꝓpius legis eiñ malis pena z bonis pmia constituere iustitia suadente.xxiij.q.v. non vos post pnc. Item ꝙ pena legis aut premio vita moderatur humana. iij.di.c.vlti.z qꝫ ibi no.bonos.ꝛc.nõ solum metu penarum, sed etiã premio vũ exhortatiõe qđ.ff.de iusti.z.iu.l.j. Ad hoc eñ facte sunt leges vt humana cohercẽat audacia,z appetitus noxius sub iuris regulis limitẽt.iij. dist. facte sunt. Quis si metu pene qs a peccãdo retrahit,hoc ad virtutẽ nõ possit ascribi. Nã nec vir bonꝰ,nec iustꝰ debeꝛ haberi q̃ ne malũ habeat,abstinet se ab iniuria. Nemo pnꝰ est q̃ pterate caret.caue quicꝙ pures esse veri⁹.nec enim dũ metuit tuetur.s.dicit Tullius lib.ij.ꝺ tuib⁹ bonoꝝ z malorũ. Sine aũt crimina plectant sine ignoscãt,hoc solũ bene agit vt vita hoim corrigatur.xxiij.q.v.ꝺdelt. Licet etiã per leges hoies malefacere cõpescant,ꝙ eas tamẽ bene facere nõ cogunt.hoc enim nõ nisi per electionem fieri potest.e.q.ad fiem. Nec dicit qs facere quod fecit inuitus. extra de regu.iur.q ex timore. Et coacta seruitia deus aspernatur. xxij.q.ij.ꝙ prepositum. (Commodo) emolumento,profectu.

¶ Impera. An. Lex.ij.

PRincipem fabrice post biennium non solum vacatione verum etiam honoꝛe donari precipimꝰ. ita vt inter protectoꝛes eius fabrice per biennium adoꝛaturus eternitatẽ nostrã suo quisquis tẽpoꝛe dirigatur.

PRincipem. Qui preest fabrice dicit princeps z protector. vt hac.l.hic impletobiennio nõ solũ vocationem. i. excusationẽ a muneribꝰ habet, verum etiã introducendus est ad principem adoꝛatus eum (Vacatione) alias vacationẽ.z.j. honoꝛe dari. (Honoꝛem) Vide.ꝺ.de decurl.l.j. (Ira vt) versiculus.

¶ Imperator Ar. Lex.iij.

STigmata hoc est nota publica febricẽsium brachijs adimitationem tyronũ infligantur vt hoc saltem modo possint latitantes agnosci. His qui eos susceperint vel eoꝝ liberis sine dubio fabricẽ vendicandis. Et qui subreptione quadam declinãdi operis ad publice cutuslibet sacramenta militie transierunt.

STigmata. Hec lex,hũ est attẽdẽda, qꝛ frequenter allegatur ad plura. Mandant vt fabricensibus infigãtur stigmata.i. note publice in brachijs eoꝝ ad instarꝛ tyronũ vt si latitare rint,ex tali signo possint agnosci. Qui vero tales susceperint latitãtes punitur. Nã ipsi vel liberi eoꝝ sunt tali fabrice alleribẽdi. Retrahũtur etiã ad ipsam fabricã q̃ ad qualibet militiã trãsferiũt (Stigmata) Stigma est coctura ignitorũ, vulnerũ dicit Arch.ꝺ sen.ex cõ.si iudex.lib.vj. Ex his insurgit q̃ deformãt hominẽ.ff.de viuf.loc̃ũ.ſ.j. (Cliota).i.signa. (Publica).i.forma publica.ff.ad.l.iul.pec.l. sacrilegij.ſ. qui cũ in. Sunt aũt alie note priuatorũ.ff.de seruo cor.l. j.ſ.fin.ſ.vt nemo.pri.titu.ꝛc.l.i.z in rub.ſe.z ff.de serv.fug.l.j.ſ.fin. (Brachijs) Brachia sunt post lacertos.ponuntur tamẽ ꝓ manibꝰ vel lacertis dicta a fortitudine.bari enim grece grane z forte signat fm ꝑap. (Imitatione) filitudine. Sed qño dicit ad imitationẽ cũ nulla.l.caueat ꝙ tyronibꝰ infigat.z Rõ. mos erat sic infigi tyronibꝰ. z ideo dicit ad imitationẽ.erat eñ character signũ seu figura vel nota qua signabat milites vt ab aliis dignoscerent.z hic character aliter vocat cingulũ militare vt no.Archi.j.q.j.ꝙ qđã.z vide ꝙ no.Inn. eẽ de sacra.no.ite.c.iij. de sacra vnc.c.vno.de.bap in rub.rica.vbi de

Clericoꝝ stigmata sunt ratio capitis et tonsura.

charactere plura ponit. Et nõ aũt possit infigi in faciem. vide qđ no. Innocẽ de crimi.fal.ad audictã. Sꝫ stigmata vel signa clericoꝝ fuerunt rasi capitis z corona.vij.q.j.duo sunt. Adulterij aũt sunt anuli. xxx. q.v.nostrates.eẽ de ꝑsump.illud.z.ff.de iure aur.aure.Letiaz si. z in signũ circũcidunt inde.xxxv.dist.ab exordio. ¶ Et nota ꝙ talem characterem militarẽ habet imperator.i.qõ.j.quod qđã.z.l.dist. figs post.z nullũ alijs ordinẽ. Quod aũt dicitur.lxiij.di.valentiniamus. in fi.ordinẽ meũ expone.i.officiũ vt dicit Bul.j spec.de legato.ſ. nũc ostẽdendũ.ver.xxxix. in fi.dat cũ aliqua in bñdictione seu in vnctione ꝙ si ex parte recipientis nõ est impedimentũ.vt no. Theo. dea quino sup iij.sniarum.di.xxxviij.z Archi.xxvij.q.j.viduas.iij.super j.glo. ¶ Et in tertia parte sẽe ipsius Thome.q.cviij.arg.iij. reges nõ habẽt prãtẽ in spualibus.z ideo clauẽ regni celestis nõ accipiũt, sꝫ solũ in tpalibus.quod nisi a deo esse nõ põt,vt ꝓbat ro.xiij. Nec ꝓ unctione in aliquo sacro ordine cõsecrãtur.sed excellentia prãtis ex oꝛa ꝛpo descẽdere significat,z vt ipsi sub ꝛpo in populo xpiano regnẽt.non ergo reges z imperatoꝛes habẽt ordinẽ sacramentalem.licet alias abusiue dignitas eoꝝ ordinẽ hꝛe dicat alias. quodammodo esset ponere nouum ordinem in ecclesia dei, quod absurdum est dicere,z sic intellige que scripsi.ſ.tit.j.l.penul.in verbo soli pncipi. Sic etiã intellige de ordine que dicunt habere milites.j qui mili.nõ pos.his quidem.post pnn. (Tyronum) vide.j.de ꝛpo.in rub.z que scripsi.j.de pnnle.do.Aug.l.iij. (Ut hoc) ver. (Saltem) Diminuti saltem dicunt Saltim z ponitur. Saltim vero pro actu saltus. vnde versus Saltim saltat⁹ do sed saltẽ diminuendo. (Latitantes) frequentiã notat. ff. ex qui. cau.in pos.ea.fulcim⁹. ſ. quid sit (Agnosci) inter ceteros homines extra de cri.fal.ad.audientiam. Alia ia an

¶ Et nota hic ar.ꝙ si quis agit pro bone vel equo mercato merco sufficiẽter gregis.sui licet non probet dominũ eius bonus vel equi suum esse ta.pẽtur nõ me sufficiat sibi probare ꝙ illo suo merco mercatus sic reperiat.ar. stra per si ad hoc.j.de aquedu.l.penul.ſ.pe.z.ff.de ser.fug.l.j.in fi.z ar. opti gnum seu mũ.xxiij.q.iij. displicet. ibi z vos ꝛpi oues estis z characterem dñi mercuum il portaris ꝛc.z.xxxv.di.ab exordio. Et eñ res esse videt cum signo fig lis apposita sit.ar.ff.de peric.z co.rei.vẽ.ꝙ si neqz.ſ.fina.z videt ex pessim tuam. ꝺ sen.ex.si iudex.li.vj.z in lõbar.ꝺ sanctimonialiꝫ. l.j. ad idẽ bene facit.j.q.j.ꝙ quidã in fi.z.xxiij.q.vij. quemadmodũ.ꝺ cõse. dist. iij.c. postea signant.z.xxiij.q.ij. sane pferẽ.eẽ de voto.c.mag.z.c.fi.z.Ezechi.c.ix. Trãsi p media ciuitatẽ z signa tau super frontes virorum gementũ z dolentiũ sup abominationibꝰ q̃ fiunt in medio eius.z Luce.xx. Ostendite mihi nũmisma censꝰ.ar illi obtulerunt eidenariũ, cuius habet imaginem z inscriptionem.z respondentes dixerunt ei cesaris.z ait illis. Reddite ergo quod est cesaris cesari ꝛc.z Beñ. iij. Possint dominus signum in Cayn. ad idem. Exodi. xij. Et hec vera sunt si proberur impositio merci.supra.de bo.vac.l.iij.z.ff.de peric.z cõ.rei.ven.quod si neqz.ſ.fi.ad hoc etiam.ſ.de re.alie.non aliter habentes,cum ibi no.hec etiam videntur esse vera quod ad possessionem z quo ad dominũ ar.dicte.l.iij.ꝺ.de bo.vac.z.ꝺ. religmonumentorum.z vide quod no.extra.de iureiur.ꝓto in glo.hoc tẽdeo. Item facit.j.de nautis tibi.l.j. Item quia ꝓpterea ꝓhibetur quis rebus suis apponere mercum alienã.ꝺ.de nauti. non exercu. l.j.ad hoc etiam.ꝺ.de epis.au.mimme.qđ si quis apposuerit perdit rem.vt dicitur.ff.ad.l.iul.pec.l.sacrilegij.ſ. qui cuꝫ.z.ſ.vt nemo pri. ticu.ꝛc.l.j.z.ij.z vide.rub.ibi sequentẽ z in aut.de man.prin.ſ. ritus. los.z quod ibi no.z.ꝺ.de iude.iudeos.z.j.de ca.val.pec.l.j. ¶ Tẽ Stigmano.ꝙ si quis hec stigmata seu signa deleuerit punitur.vt dicitur.ff. ta an posde ope.pu.l.ij.ſ.fina.z.j. de meta. l.prima. Quandoque tamen lis sint impucite delentur vt.ꝺ.vt nemo.pri.ti.ꝛc.z in rub.ſe.per totũ. Hodie etiaz ne deleri. ꝙ si quis tonsuretur in clericum, immediate post tonsuram efficit

Universidad de Deusto
Biblioteca

de fore ecclesie. extra de trasactio. ex literis. xxi. di. cleros. et. xū. q. j. duo. Ceterea si cōsiterit q̄ quādo3 signum seu mercū habuerit debet restitutio fieri, lz merc̄um sit abolitū. xx. q. ij. si in qualibet. Et plus dicunt alū, q̄ dns pōt ipm equū auctoritate propria reducere. arg. ff. de epis. z cle. si quis curialis. z de decurio. generali. ¶ Jte no. sm an. q̄ sicut fabricē. cognoscitur per talia signa, sic z procōsul cognoscitur per pallū, ex de vsu pal. ad honorē. z per habitum cognoscitur seruus a liberto. ff. de lati. li. tol. l. j. §. qui pileum. Et habit⁹ distinguit nouitū a professo. ex de regula. c. pe. Jte habit⁹ distinguit ancillam a libera, meretricē a matrona. ff. de iniur, item apud labeonem. §. fi. quis virginē. z hoc locū habet in dubio. ff. de ver. ob. contin⁹. §. cū ita. Si aūt in gtrariū certū est, de habitu non curam⁹ et sic intelligendum est illud quod dicitur, habitus nō facit monachū, sed professio regularis. vnde Hieronymus ad sabinā. Nihil prodest iube palliolū aliis fusca tunica corporis illunies z simulata paupertas si nominis dignitate operib⁹ destruāt. ¶ Colligit etiā hic ar. an. ad gōne. Jin vouēs religionē z se offerens in manibus abbatis inconti nēti sic monachus ante susceptum habitum, z inestabilis efficiatur. Et videtur q̄ non ar. huius. l. cum si. immo necessarius sit habit⁹, sicut stigmata fabricensi. Sic z miles extūc fungitur priuilegio militari ex quo in numero est receptus non ex quo solum est electus. ff. de testa. milit. l. penul. z fi. Contrarium credit ex quo constat de voto q̄ sit monachus, nec requiritur habitus. allegar extra de regula. porrectum, p casu. z adde que scripsi. ff. de iure fis. prohibitū. in verbo forma. Sed cōtra, q̄ etiā post susceptum habitum ante p̄ fit tacite vel expresse professus non dicitur monachus. arg. ff. de testa. li. statuliberi. a cereris. in prin. z. l. statuliberum. z q̄ no. Jnno. ex de sen. ex. statu. Imus. Sed certe monachus post susceptū habitum ante professionē dicit persona ecclesiastica. xvij. q. iij. quis. z qui eū percussit debet eū canone incidit. vt est expressum de sent. ex. religioso. lib. vj. Adhuc tamē obstat. q̄ simplex votū q̄ est absq̄ professiōe tacita vel expressa alicuius approbate religionis non dirimit matrimonium de voto. c. j. lib. vj, nec impedit quinetiā ad religionem aliam etiā ratio nē possit intrare. e. ii. de regula. c. penul. z post susceptionem habitus intra annum probationis beneficium eius sine sua volūtate conferri nō pōt. e. ti. beneficium, quare cum votum sit quoddam iuramentum sit de iure nature ex de iureiur. z si christus. sicut iurans nō mutare testamentū q̄uis sit periurus mutās illud, valet tamē aliud testamētū per eū postea cōditum. vt oprime no. Jo. an. de reg. iur quod semel, in nouella seu mercuriali. Jta vouens religionem intrare q̄uis sit ad voti obseruantiam cōpellendus. vt no. Arch. i. fm Jnno. z Host. d. ti. de regula. cōstitutionem. in verbo obligat. non tamē ex hoc factus est monachus, que non facit etiam habitus sed pfessio, nec in monasterium transtulit bona sua, quorum dominium nō voto sed traditione trāsfertur, z ideo tanq̄ dns rerū suarum nō est, p̄hibendus cōdere testamentū. vnde nunq̄ sit aliquis p̄sona religiosa nisi det se alicui approbate religioni q̄ tūcūq; vestez muret, vel propriis abrenunciet, vel votū emittat vt no. xxvij. q̄. j. & viduis z puellis. in glo. poterit ergo z per Arch. i. dicto. c. j. de voto in verbo approbatis qui etiā dicit. facit vim in verbo per quod iuratur veritas non opinio neq; credulitas, p̄tentis. Sed ar. intelligit q̄ vltra votum ipse vouens fuit religionē expresse professus. quo casu etiā seculari habitu nō mutato illi religioni precise obligatus est q̄ profitens est professus. eo. tit. de regula. cōstitutionē. §. j. eo em casu ad religionis obseruantiā cogerent. ex extra de conuer. coniuga. ex parte. in fin. immo plus dicit. Arch. i. §. j. q̄ si aliquis promittat intrare aliquod monasterium licet tale votū sit de futuro, vel simpler, tū monasterium potest agere cōtra eū. z vt votū adimpleat fm Jnnocē. z si in genere hoc vouerit fm aliquā religionē intrare. z nō dixit quā eccliā nihilominus potest eū cogere vt intret vnam de approbatis ex quo de voto facta fuerit in iudicio fides. z huius sententie dicit esse Hosti. ex de censi. ex parte. si quis tū absq; voto religionem intraret q̄uis habitum ferat, non tū fit ex solo habitu sub abbatis imperio, quia ipm non facit monachū habitus sed professio vt p̄dictū est. Jtaq; potent testari. z cōtrahere de reb⁹ suis fm dy. quē sic scripsisse repperi. ff. de iniust. test. si quis filio. §. eius qui ar. ipsius. §. z. ff. de testa. qui a latronib⁹. z de leg. iij. l. §. si deportatus. cum em aliqua ex facto alterius pendent, ita q̄ ed id spectet confirmatio vel infirmatio, inquit valere cum cōfirmatio accidit, z non ante. ar. eorū que scripsi. ff. de his qui spon. mu. fusce. l. fi. in verbo. successores. q. iij. ibi quotiens enim ex alicuius consensu. &c. z vide quod notat. in aut. de monachis. §. hoc quoq; decernimus. z quod no. Jnno. extra de pba. in p sentia. z q̄s legit. z no. extra de regula. cōsulti. z. c. statuim⁹. ¶ Quid aūt si ingressus monasterium intra tps̄ p̄bationis mutat ante professionem tacitā vel expressam, remanebūt ne bona monasterio vel pertinent ad successores ab intestato? Hanc questionē format Ly. ff. de su. sanc. ec. aut. ingressi. in prin. z dicit q̄ in dubio remanebūt monasterio, q̄ summa est ratio, que p religione facit. Sed puto q̄ si habeat descendentes vel ascendentes qui possint succedere testamentum nullum secus est. (His qui). §. (Eos) latitantes. (Liberis) vide. ff. de decur. si quis. (Dubio) dicitur dubius quasi duas vias tenēs. z vide q̄ scripsi. j. de mācī. z colo. patri. l. fi. in princi. (Vēdicādis) acq rendis. (Et qui). §. (Subreptione) repit q̄ supra pectus z vētre vadit. z cōponit subrepit. inde subreptio. z ppie fraudulentus actus est q̄si rei veritate celata. (Declinādi) vitādi. (Operis) scz fabrice. z dicitur opus ipsum q̄ fit. (Sacramenta militie) vide. j. qui mili. nō pos. l. j. ¶ In pma gl. ibi signabantur. adde. z vocat hoc stigma charater imperatoris. vt dz. xxiij. q. vij. c. fi. ibi nide q. non facio inius riam. z c. Est aūt character vt predixi. Sz Jo. damascenus dicit q̄ character est mētis custodia eo q̄ inseparabiliter custodit mētem, z qui eā preparat. z habilitat ad gratiā per quā ipsa anima custoditur fm Jnno. z Archi qui hoc no. j. q. j. q̄ quidam. Nec aūt de spiritu li characterē anime accipiendū est, sed de materiali. dic vt predixi. ¶ Post secundam glo. adde. ff. ne fi. pro pa.

Signis aptis multi cognoscūtur.

Testamētū iurans nō mutare testamētū valituz efficiet.

Character fm dam masculi dicit esse mentis ostia.

¶ Jmperator Jho. Lex. xiiij.

Si quis consortium fabricēsiū crediderit eligendū in ea vrbe in q̄ natus est: vel in qua domicilium collocauit: his quorū interest cōuocatis priusacta cōficiat: sesq; doceat nō auo non patre curiali progenitū: nihil ordini ciuitatis debere: nulli se cui commanere obnoxium. Atq; ita demū gestis cōfectis: vel apud moderatorē, p̄uincie: vel (si is absit) apud defensorē ciuitatis ad militiā quā optauerit suscipiatur. Nō si absq; hac cautione quispiā ad fabricensiū cōsortiū obrepserit sciat se ad ordinis cui debetur patricioq; sue munera esse deducendum. Jta vt nulla cuz nec temporis nec stipendiorum prerogatiua defendat.

Si quis. ¶ Casus. Volens eligi ad collegiū fabricensiū conuocatis quorū interest, cora suo iudice apud acta ei⁹, docere debet se nō pgenitū auo vel patre curiali. se nihil debere ordini ciuitatis, nulli ciui se obnoxiū esse. z his cōfectis actis apud p̄uincie p̄sidem, vel eo absente, apud defensorem ciuitatis fabricensis recipitur. Qui autem his non seruatis ad consortium fabricēsium admittetur, patrie sue munera subire cogetur, z ordini reddet. a quibus nec p̄scriptio tpis, nec p̄rogatiua ordinis defendet eū. (Consortium) i. militiā, vt subijcit. (Vbe) vbs dicta est ab orbe. i. rotunditate. q̄ antiq; ciuitatem, in orbe faciebant, vel ab vru patre aratri, quo muri designabantur. locus enim future ciuitatis sulco designabatur. i. aratro, qō taurus z vaca trahebant. Oppidū ad habitantes pertinet, ciuitas ad leges, vbs ad vtrumq; fm Pap. Vel expone, vt. ff. de verb. sig. pupillus. §. vbs. (Vel in qua) verfic. (Do micilium) vide. ff. ad mu. domicilium. (Quorū interest) concor. ff. & adop. nam ita z. ff. de aucto. p̄sc. l. fi. in. fi. de omni agro deser. quicunq; ff. in fi. (Conuocatis) per edicta vt. j. de omni agro deser. locoruz. cū em vocandi sint ordo ciuitatis z ciues vt subijcit, nō pōt aliter vocatio fieri. ar. lxxxv. di. si expositus. z sic fecit Moyses. (Primit⁹) alias p̄tus. scz q̄ in consortiū suscipiatur. (Acta) Deuto. xvj. z sacrificat. lvj. di. c. fi. z extra de purg. ca. c. j. (Sese) ver. (Progenitū) sic. j. de perfectiss. di. l. j. z. ff. de aduo. di. iudi. nemini. z. lxxvij. distin. si qs de religioso, z facit ex de paroch. c. ij. z in aut. quō oportet epis. §. aūt in ipso. Qualiter aūt ipsum negatiuaz facti probet no. ex Negatiua de purg. ca. accedēs. Et facit hec p sententia Jnnocentij dicentis extra de accusa. super his. q̄ qñ negatiua est cā interiōis alicui⁹, q̄ debet ille q̄ negat debet p̄bare vt si dicō te excōicatū, q̄ nō soluisti. z si milia. ad id. ff. de verb. ob. hoc iure de hoc scripsi. j. qui mili. nō pos. super seruis sup prima glo. Vel qō. ff. dixit docear. dic. i. asserat in p sentia ciuiū. z ordinis. z si nō cōtradicat ei sic docet. viij. q. j. licet. z. Ltij. di. nulli. de seruili. z extra de elec. innotuit. Vel dic vt in aut. de pban. epis. in prin. q̄ quidē negatiua, p̄batur vt. z als. xlvij. dist. de pecto. ad q̄ etiā. j. Reg. xij. z iudic. c. vlti. De probatione autez negatiue scripsi latius. ff. de n. instru. l. j. Vel dicas q̄ docet per decretū electionis publicū in quo narret vniuersitas de qua hic loquit, hunc ad cōsortiū fabricensiū assumendū, nō esse natū auo nō patre curialit &c. prout hic dz. z tale decretū fiat conuocatis curialib⁹, z aliis quo tū interest. z qō. ff. dicit cōficiat i. cōfici faciat. z hic est verus intellectus huius. l. z similiū. Sic hodie fit in regno decretū. i. instrumentū publicū vniuersitatis testimoniū ipsi⁹ continens q̄ is qui p̄ mouēd⁹ est ad tabellionat⁹ officiuz nulli est seruili cōditioni subiectus vel simili. z de aliis, prout habetur in consti. de offi. baiul. in locis demanū hoc aperte colligitur in auten. de sanc. epis. in princ. Sed huic intellectui obstat litera. j. eo. cum dicit gestis confectis apud moderatorē p̄uncie, vel apud defensorē ciuitatis, Sed expone gestis. i. decreto electionis apud eos celebrādo. Et facit ad p̄missa q̄ no. ff. & epi. au. in hem⁹. z pater. ff. & aduo. di. iudi. nemini. vbi exponit cōficiat. i. cōfici faciat. z. l. fi. §. j. Domin⁹ bar. in his dat aliā formā vt scripsi. j. de perfect. dig. l. j. Sed premisso modo melius dici puto. (Nihil) verficulo

Nulli

Specula est locus ad speculandum.

(Nulli) ff. (Obnoxiuz) vide. ff. de decur. neminem. (Atq;) ff. (Jta) aduerbii similitudinis. (Demū) postmodū. nouissime, deinde (Ultimo) fi. (Apud) de ista prepositione vide. j. de coarta. l. j. (Absq;) §. (Absq; hec prepositio q̄nq; ponit exclusiue, q̄nq; inclusiue. hoc pseqre vt no. Archy. xxiij. q. v. nō est nfm. (Obrepserit) obrepere est circūuenire, fallere. fz Pap. (Deducendū) vide. ff. de pfess. z me. medicos. (Jta) §. alis. fi. (Prerogatiua) vid. ff. de exc. mu. puate.

¶ Jmperator Dhe. Lex. v.

Pure prouisum est fabricensis artibus proprijs inseruire: vt exhaustis laboribus immorent cuz sobole professioni: cui nati sunt. ¶ Deniq; qō ab vno committitur: id totius relinquit periculo numeri. Ut cōstricti nominationibus suis sociorū actibus quā dam speculā gerāt: z vnius dānū ad oiuz trāsit dispēdiū. ¶ Vniuersi itaq; veluti in corpore vnius forme vnius decoctionis (si ita res tulerit) respondere cogentur.

Pure. ¶ Casus. Fabricensis ex quo semel ad tale artificium est assumptus, debet in perpetuum huic operi deseruire cū tua sobole. Oēs autem fabricenses tenentur pp id q̄ ab vno commissum est. pro eo enim q̄ vnum corpus sunt, debent omnes vigilantissime agere, vt eorum nullus excedat. (Jure) vide. ff. de iur. fis. in rubrica. (Prohibitum) vide eo. ti. prohibitū. als prouisum. (Vt) ff. (Exhaustis). i. extremis laboribus quasi dicat talibus quibus possunt scilicet vsq; ad extremū posse. (Laboribus) curis, sollicitudinib⁹, studijs. vide. j. de suari. (Immorentur) valde z perfecte morentur. (Professioni) als professione. (Deniq;) §. z expō. idest postmodum. (Committitur) peccat. (Numeri) i. cōfortij. §. l. proxi. (Vt) versi. (Sociorum) socius a cōsortio dr. particeps, adiutor, comes fm Papiā. (Speculam) specula est locꝰ speculādi. Speculari vero est de alto prospicere, aspicere, explorare fz Pap. Et est sile. §. de pri. car. inhi. l. j. (Et vnius) versi. (Dispendium) detrimentum. (Vniuersi) §. (Jtaq;) coniunctio rationalis vel illatiua. ¶ In glo. idest his qui ibi prouidere, adde ne delinquāt. fic. §. de naufrag. l. fi. ff. de incen. l. ne qd. in prin. z de admini. tu. l. iij. §. nec putet. z in aūt. de mona. §. cogitandum. Et propterea speciele est in casu isto cum alias nō teneat quis ad restitutionē eius qd̄ non rapuit. extra de ex cess. prela. dilectus. z in pō. Que non rapuit tunc exoluebam. Quilibet enim scire debet quid in re vel possessione sua, vel iusta eam agatur vel fiat. dicta. l. ne quid. z. §. de fal. mo. l. j. §. domus. alias ei⁹ igno rātia punitur vt ibi. z colligit dicta. l. ne qd. z. j. de deserto. l. j. z vide quod scripsi. §. de naufrag. l. ij. ibi testibus. z facit ad. l. iiā. §. de epis. au. christianos. de postli. re. l. z de cōmer. z mer. l. in. §. nō de futura. ¶ Et ex hoc videt incōgrue dictū q̄ delinquēte vno ex cōsanguinitate ceteri teneātur fm statuta quarūdam ciuitatū cū regulr vnius pro alterius crimine non damnetur, nisi in casib⁹. extra de here. vergentis. in fi. cum ibi notatis nisi cōtraherēt hinc inde quedā partitas in modum cōuentionis. puta cum inter oēs de vna familia. z alios de alia familia seu pgenie cōtrahitur. z reformaī pax ob scandalum. z bellum habitum inter eos. tunc enim videtur omnes hinc z inde communiter se conjungi. z quelibet partiz in corpus aliqs se cōferre. ar. huius. l. z. ff. de exerci. l. j. §. si plures. cum concor.

¶ Jmperator. L. Lex. vj.

Eos qui inter fabricenses sacre fabrice sociati sunt: vel eorum vrores: aut filios qui itidem inter fabricenses militare dicuntur: non alibi pulsare vocētibus respondere p̄cipimus nisi in iudicio tue sublimitatis: ad cuius iurisdictionem pot̄ statemq; pertinent. ¶ Nec eos post stipendiorum finem militie super ciuilibus vel curialibus muneribus: quibus nullo modo subiacere monstrantur: a viris clarissimis rectoribus prouinciarum vel eorum officijs p̄ter licitum inquietari.

Eos. ¶ Superiori lege fabricēses contra ius cōmune grauauit, nūc reis duos priuilegia donat. Primum est q̄ ipsi, filij z vrores eorum nō possunt alibi cōueniri q̄ cora magistro officiorum. Scōm est q̄ si aliquis eorū fuerit ad tempus assumptus ad hoc, tpe ipso finito ciuilibus z curialibus muneribus nō gravetur. (Sacre) imperialis. (Fabrice) vide. §. l. j. (Societati) consortio vnitꝰ. (Jtidem) idipsum, vel iterum atq; iterū. z elt si. §. de apo. pu. l. j. (Pulsare) conuenire. (Judicio) i. foro. vide. §. de per. bo. sub. l. j. (Tue) loquitur magistro officiorum. z ratio est. j. de silentiar. l. penul. (Sublimitatis) vide. §. de anno. z tri. l. fina. in prin. (Nec). §. (Stipendiorum) vide. §. tit. proxi. l. fi. (Clarissimis) vide. §. de canolar. fi. l. ij. (Preter licitum) i. qō esset contra licitū. z facit p̄o eo qō lepius ponitur in rescriptis cōtra consuetū z debitū &c. ad qō de re iudi. ad aplice. li. vj. z. j. de cur. pul. j. comperimus. in fi. z. §. de epis. z cle. l. iij. z. j. de exact. z translat. mil. anno. l. j. z de coarta. l. fina. z. ff. de seruit. vr. pre. q̄dam. Et de hac dictione preter scripsi. j. de agen. in re. ex eo. (Inquietari) vide. §. de iur. fis. fiscalibus. ¶ Et nor. scōm Jn. ex hac. l. q̄ priuilegia mariti prosunt vrori. Corruscant eiñ vrores tradūs maritorū. in aut. de cōsul. §. hoc itaq;. Ad idem. j. de dignita. mulieres. cum pluribus similibus. Et q̄ priuilegiū datū doctoribꝰ & scholaribus. videt etiā familie sue cōcessus. ar. j. de. p̄ti. sacro. scri. in sacris. in prin. Sed hoc est expressum. §. de professo. z me. l. gram. Maritī priuilegia vroni pro maticos. in fi. dic. vt ibi. ¶ Post gl. etiaz durante. adde. Dicit dns sunt. Bart. q̄ ibi simpliciter dicit vacationem habere. Et subdit vel dic q̄ alis est sensus hui⁹ litere. scz q̄ pro ciuilibus debitis vel curialib⁹ qō sit per probationem q̄ fecerunt tpe quo sunt ingressi collegium fabricensium. §. eo. si quis. non p̄t molestari. Et quo ipse no. q̄ ille probationes quas tunc fecerunt nunc prosunt eis, quod intelligit si ad hoc fuerint vocati creditores. ff. de. remis. pig. si eo. tempore.

¶ Jdem Aug. Lex. vij.

Nullus fabricensiū conductioni: vel administrationi: vl agriculture alienarū rerum se post hac immiscere conetur. Dīs quidem si qui contra hec statuta mee pietatis venire ausi fuerint: res vel predia que scientes q̄ fabricenses sunt: his dē fabricensibus ministranda commiserint: amissuris. ¶ Fabricensibus vero grauissime cohercitis post facultatū suarum amissionem perpetua exilij pena: z animaduersione retinendis. ¶ Quoticus sane in translatione armoū angarie necessarie fuerint: sublimitas tua literas ad eminentissimam iubeat dirigi p̄fecturā. z numerū ei armorum: z ex quo loco transferenda sunt: indicare. Ut continuo super prebendis angarijs pro numero eorum que transferūtur armoū p̄ceptione sua viros clarissimos moderatores prouincie conueniant. vt sōm missam a sublimitate tua noticiam: naues vel angarie confestim de publico p̄rebeantur. ¶ Nō si aliqua tarditas vel negligentia post datas a sublimitate tua ad eminentissimam p̄fecturam literas: in destinandis auctoribus amplissime tue sedis intercesserint: z ex hoc armorum transuectio fuerint impedita: quinquaginta libris auri tam numerarium pro tempore officij eiusdē amplissime sedis quam alios quorum interest condemnari p̄cipimus. Eāq; auri quantitatem protinus exactam fisci turibus aggregari. Vulcta preterea. xxx. libras auri proposita tam viris clarissimis qui prouincias regunt: quam eorū apparitoribus si (commūetibus his armorum subuectio tarditate aliqua fuerit prepedita.

Nullus. ¶ Diuide hanc. l. in tres partes. Secunda ibi. Quotiens. Tertia ibi. Nō si aliqua. ¶ In prima dicit q̄ fabricensis non potest cōducere agros alienos: qz agrorum cultura non debent intendere, sed huic tñ operi inseruire. Si contra factum fuerit dñi locatores amittunt predia que locarunt. fabricēses bonis suis omnibus publicatis perpetuo damnantur exilio. (Alienarum). §. j. de re milit. l. milites. (Usi) in mala parte, z pro temeritate ponitur. fic. §. de decur. omnes. j. (Predia) vide. §. de in. §. fi. ij. (Fabricensibus). §. (Cohercitis) punitis. z fic patet q̄ verbum cohertio personam z res includit. De hoc vide. §. de acto. tri. l. §. in verbo cohertiones. (Facultatuz) idest rerum. §. de decur. omnes. j. (Exilij) exilium dicitur quasi extra solum. vide. j. de specta. l. finali.

¶ Quotiens) Si is qui p̄est translationi armorum pura magister officior vult ex prouincijs romā arma transferre, vel in prouincias aliam, debet significare q̄ literas perfecto p̄tonio numerū armorū. z ex quo loco transferenda sunt. z is p̄fectus per suas literas hoc fi significare p̄sidibus. p̄uinciarū, qui iuxta ipsum numerū a locis vñ hoc expedit, debet facere preparari naues, vel angarias alias, vt talis translatio de publico fiat. (Quotiens) quor vicibus quasi quotiens. (Sane) j. certe. (Armorum) vide. §. in rubrica. z de exer. mu. magistrorum. (Angarie) vide. §. de sacrosanc. ecc. placet. (Literas) vide. §. da superindic. l. j. (Eminentissimam) Excellentissimā. (Prefecturam) vide. §. de suscep. duos. (Et numerū) ff. (Ex quo) ff. (Ut) ver. (Corimo) cōfestis, statiz. (Pro numero) vr. j. de decur. pu. l. fi.

¶ Et no. quantum imperatores curauerūt iurisdictiones z officia non confundere. (De publico) Dicit gl. no. de publico certe hoc tē pore hec litera p̄cipue est notāda: q̄ hec z similia hodie calcata est iustitia non seruantur z facit in aut. de man. p̄nci. §. deinde competens. ff. z neq; z. ff. se. §. ne opera tolt. ex. j. l. j. z vide quod de his plene scripsi. j. vt iusti. ad nul. ob. deuo. l. j. in nor. magna. vltra medium

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Qs ſi. Ponit penam inſligendā prefecto pretorio ⁊ aliꝭ ſi eoꝝ negligentia armoꝝ trāſlatio fuerit impedita. (Tarditas) .i. mora. (Amplissime) vide. ſ. de ſuperindic. l. j. (Et ex hoc) ꝟ. (Impedita) aliqua tarditate vt ſubſcit. ¶ Et no. ex hac lege puniri iudicē q patit fieri qs lex phibet ſic. ⁊. ſ. de ero. mili. anno. l. fi. in fi. ꝙ verū eſt qñ patitur ⁊ pōt ipedire vt hic, ⁊. ff. de nota. in delictis. in princi. ad hoc ēt de iure pa. adigere. de his g no. infa. qd ergo. ſ. certe. ⁊ de re mili. oē delict. ſ. fi. (Quinquaginta) In aliꝭ forte eſſet pena. gl. aureoꝝ. ff. de ſepul. vio. l. fi. ſ. diuus. (Numerarii) vide. ſ. de numera. in rubrica. (Eāq;) ver. (Mulcta). ſ. (Apparitorib⁹) vide. ſ. de apparito. prefec. pto. in rubri. (Conuictibus) vide. ſ. de coarta. p illiricū.

Judex punit qui ꝙ lex phibet fieri patitur.

¶ De veteris nummiſmatis poteſtate. Titulus. x.

¶ (Veteris) No. veteris de quo habes. ff. de vſufr. nummiſmatum. ⁊ de manu. teſ. l. penul. (Nummiſmatis) Nūmiſma proprie eſt inſcriptio in nummo. vñ Matthei. xxij. Oſtendite mihi nummiſma cenſus. i. nummum qui pro capitis cenſu datur. Sic exponitur in hyſto. ſchola. Sup quo vero dicit Chriſ. Nummiſma ceſaris aurum eſt. nummiſma dei homo eſt. in ſolidis ceſar vt, in hoibus de⁹ agnoſcitur. ideo diuitias veſtras ceſari date. deo autem cōſcientie veſtre ſolam innocentiā reſeruate. Iſidorus autez ethimo. xvj. vbi agit de auro dicit ꝙ nummiſma eſt ſolidus aureus vel argenteus, vel ereus ideo ſic dictus: quia nominibus principū effigieꝝ ſignat. ⁊ fm hoc debet ſcribi per o non per u. vt not. nomiſma niſi dicas o in u mutari. ¶ Item nummi a numa rege dicti ſunt qui eos primꝰ apud latinos imaginibus notauit. ⁊ titulum nois ſcripſit. Sed ſm entropium in principio ſue hyſtorie. Saturnus nūmos ereos primus inſtituit.

Nummiſma quid ſignificat.

¶ Tria aūt requiruntur in nūmiſmate ſcilicet metallum, pōdus, ⁊ forma. quoꝝ ſi qd defuerit nō eſt nūmiſma. ſm Pap. que tria ſunt j. l. j. Aū forma, materia. ⁊ pōdus diuerſificāt nūmos. not. ff. de vino leg. l. iij. De vtilitate nūmoꝝ. vide. ff. de cōtra. emp. l. j. ⁊ quod no. extra de iureiur. quāto. in glo. hoc ideo, vide etiam qs no. ff. de auro ⁊ ar. le. l. quintus. ſ. ſi aurē. Denarius aūt inde dict⁹ eſt ꝙ. x. valet nūmos vſuales, vt legitur in hyſtoria ſcholaſtica ſuper illud euāgelij. Exijt edictum a ceſare augusto ⁊c. (Moneta vera (vt ait Iſido. xvj. ethimo. vbi agit de metallis) dicta eſt ꝙ moneta ne qua fraus in metallo vel pondere fiat. ¶ Et nota ꝙ monetam ſine conſenſu populi rex mutare non poteſt, cum aūt eius cōſenſu rex mutare poteſt: q: vnicuiqz licitum eſt renunciare his que pro ſe introducta ſunt. vij. q. an poſſit j. ℣ periculoſum. ff. de pac. ſi quis in conſcribendo. ⁊ q: negociuz regni eſt, ſufficit ad hoc maiorꝭ partis conſenſus maiorum regni. ſ. pem mu de iur. ca. l. ij. ſ. finaute. ff. de cōdic. ⁊ de. municipibus. ⁊ ad municip. rari ſine qs maior. hoc tamen non ſufficit extra regnū vt hec vera credēs no. populi cō Jnnocen. dicto. c. quanto. (Poteritate). i. auctoritate vel honore. vt tenſu. verius, i. examinatione. ff. ſ eo quod cer. le. l. ij. ſ. ſi. alias eſt lex. iij. de hoc verbo ſcripſi. ſ. de ſilentiar. l. ij. ⁊ de exacto. ⁊ execu. l. ij.

Denariꝰ dicit.

Moneta vnicuiqz an poſſit per princi pem mu populi cō tenſu.

¶ Jmperator. Lex. i.

Solidos veterum principum veneratione formatos ita tradi ac ſuſcipi ab emētibus ⁊ detrahentibus iubemus: vt nihil oīno refragationis oriatur: imō vt debiti pōderis ſint: ⁊ ſpeciei. pbe. Sciturꝭ vniuerſis q aliter fecerint; aut leuiter i ſe vindicādū.

Solidos. ¶ Caſus. Aurei formati ſub imagine principum eriam veterum non debent a vendentibus, ⁊ a diſtrahentib⁹ refutari. dummodo ſint legitimi. contra facientes grauiter puniunt. (Solidos) vide. ff. de ponde. ⁊ auri illa. l. j. (Veneratione). i. imagine. Jnſra quod Matth. xxij. dicitur. Cuius eſt ymago hec ⁊ ſuperſcriptio? ⁊ nomine. j. de aqueduc. l. penū. ſ. penul. ⁊ extra de iureiur. quanto. (Nihil) Nota hoc verbum. ex quo infertur qđ ſi quis moneram publicā noluit pro eo precio recipere qđ publice tagatum eſt, veniat huius. l. pena plectendus. ſic nota. Bar. ff. de fal. q falſam. vbi etiam dicit ꝙ tūc expendens falſam monetam veniat pena falſi plectendus, quādo eſſent nummi ſtannei, vel plumbei, alias veniat extraordinarie puniendus. ff. de extraor. cri. ſeculari. in princ. vbi dicit eſſe caſum ſm vnā lectruam. (Addo vt) ℣. Et eſt cōiunctio aduerſatiua, vt dū tū. (Debiti) ſcilicet publici. Jurta qđ. ij. Reg. xiij. c. in ū. dicitur, Ponderabat. cc. ſiclis pōdere publico. Ad idē. ff. de auro ⁊ arg. le. quintus. ſ. ſi aūt. Jmagines autem ob reuerentiā illorum quos repreſentant adorare debem⁹, qđ enim facit ſcriptura legentibus, hoc pictura cernentibus idiotis. de con. di. iij. permitt. ⁊ vide quod ſcripſi j. de ſpectac. ſi qua. ⁊. ſ. de lega. vniuerſi. (Probe), fiat. ff. ſi cer. pe. lecta. quia reprobat pecunia ſoluentem nō liberat. ff. de pig. ac. elegāter. ſ. qui reprobos. Jurta quod Beneſ. xxiij. c. dicitur. Abraam appendit pecuniā quā eſtroth poſtulauerat quadringentos ſiclos argenti, ⁊ pbate monete publice. (Scituris). ſ. (Vindicandum) ⁊ puniendā. Vindicta enim pro pena ſumitur ſm Papiam. Sed ſcīm Poll⁹. vindicta eſt vltimo q de malefactore ſumitꝭ. ⁊ proprie corpoi malefactoꝝ inflicta. Unde pena pecuniaria non eſt vindicta ſcīm Jnno. q hoc no. extra dē pe. preſbyteri. ⁊ Archi. xxiij. quelt. iij. ea vindicta pro hoc eſt etiam, j. de deſerto. l. j. an ſi. ⁊ de luc. aduoca. l. j.

Jmagines adorare licet.

Vindicta qđ ꝓprie ſignat.

¶ Jn glo. i. refutationis. adde. alias pro contradictione ponitur. ſ. de ſumma trinit. liquet igitur.

¶ Jdem. A. Lex. ij.

Pro imminutione. ¶ Dic ſcīm Aln. Si aurei minuantur pondere vel in tenuta de mandato principis ammodo pro minori ſumma recipiuntur. ⁊ ſic diminuntur aurei ſicut a principio deſcriptionis. quaſi dicit ipſis aureis diminutis, ⁊ rerum pretia ſub eis diminuuntur. (Decreſcere). i. minui. ¶ Quid ergo ſi mutetur moneta vel pondus an fiet eſtimatio ſm antiquam vel ſm nouam? Hec queſtio no. per Dy. de leg. iij. vroꝛ. ſ. j. ⁊ per Aln. de Jſer. lib. ſeu. que ſint rega. in verbo monete. vide etiā extra de cenſi. olim. ⁊. c. cū canonicis. Sū etiā ꝙ liter debeat mutatio monete fiere, ⁊ per quem cudi poſſit. ibi nota. Vide etiam quod no. xxij. q. iij. quis ignoret. ⁊ extra de maledic. c. ij. ⁊ de iniur. olim. Ad quam monetam rogiſ quis emere vel vendere. vide extra de iude. c. vl. ¶ An rex poſſit habere commodum de moneta. ⁊ eam mutare, ⁊ de multis aliꝭ circa hec vide quod nota. Jnnoc. extra de iureiur. quando. De pena falſantium monetam vide ibidem ⁊. j. qō. j. quod quidam.

¶ Jmperator. Gra. Lex. iij.

Vniuerſos auctoritas tua propoſito edicto cōmoneat: obrizatorum omnium ſolidorum vnā formę pretium poſtulare. Scilicet capitali ſupplicio puniendo: qui vſi ſita noſtre maieſtatis auaricie cecitate contempſerit: vel eternales vultus dum fraudibus ſtudet: durerit violare.

Vniuerſos. ¶ Statuit imperator vt aurei, ſiue ſoliđ q ſunt inſtē tenere vel ſpeciei debeāt eiuſdē eſſe valoris. Qui aūt non pro iuſto, ſꝫ pro numeri precio illos accepit capitali pena punitur. (Edicto) Si. j. de grege do. l. j. (Obrizatorum) facit. j. de oblat. vo. l. j. (Sct̄) .ſ. alias. ver. (Auaritie cecitate) nota punitri auaritiam vt. ſ. de mu. pa. profeſſio. ⁊. ff. de inter. ⁊ releg. l. j. ¶ Item no. hic ſꝫ Aln. ꝙ cōtempto: mandati regij punitur pena capitis alꝭ pena deportationis. j. de fun. limi. l. fina. Dic de hoc vt ſcripſi. ſ. de theſaur. l. j. ⁊ melius. j. vt digni. or. ſerue. l. j. ⁊ de priuil. eo. qui in ſacr. vel ecclēſia. mili. l. j. in fin. ¶ Item nota. ꝙ is qui nummos aureos raſerit, vel ringerit, vel fingerit liber damnat ad beſtias, ſeruus vltimo ſupplicio punitur. ff. de fal. qui nūmos. (Cōtempſerit) ſcilicet poſt cōmonitionē edicto factum. ⁊ vide qđ de hoc verbo ſcripſi. j. de priuil. eo. l. j. in fine. (Vultus). i. imagines. (Viliores) alias violare alias violabiles. ¶ Jn prima glo. ibi optimo auro, adde. i. de auro coloris optimi. Dicitur eīm obrizatum aurum eo ꝙ obradiat ſplendore. vt dicit Iſido. ethimolo. xvj. Ad qđ Eſa. xlij. Precioſior erit vir auro, ⁊ homo mundo obrizo. quod hebrei oſſam dicunt id eſt nitidius obrizo ſecundum Pa ¶ Poſt glo. vlti. adde. ⁊. ff. de fal. l. j. ſ. ſi.

Aureos radentes qua pena puniuntur.

Obrizatum quid ſit.

¶ Nulli licere in frenis: ⁊ equeſtribus ſellis: ⁊ in baltheis margaritas: ⁊ ſmaragdos: ⁊ hiacynthos aptare. Et de artificibus palatinis. Titu. xj.

¶ Frenis) Frena dicta ſunt ꝙ equos fremere cogāt, vel ꝙ hec eq frendeant, ⁊ dentibus comminuant. (Sellis) a ſedēdo dictis quaſi ſedis. i. paruis ſedibus. (Baltheis) Oneramentū eſt depēdens a cingulo, vel cingulum militare dictum pro eo ꝙ ſigna. ex eo dependent ad demonſtrandam legionis militaris ſummam. vt. vj. milia. vj. c. ex quo numero ipſi ſunt. vñ non ſm qs cingitur, ſed etiam a quo arma dependēt baltheus dr fm Pap. Vel dic vt dicam in litera poſt gl. ideſt cingulis. (Smaragdos) Bēme ſunt quibus nihil viridi⁹ comparatur. (Hiacynthos) Hiacynthus eſt lapis cerulei coloris, aliqñ nebuloſus, aliquādo purus, vt fluct⁹ videantur. ⁊ eſt lucis purpure, Ꝙis cum celo moueatur friger in ore fm Pap. Multas alias ſpecies lapidum pretioſorum vide per glo. ⁊ Archidy. de pe. di. ij. principium. ⁊ ſcripſi. ſ. de auro corona. m rubric.

Baltheꝰ qđ nota.

Smaragꝰ di ſunt lapilli virides.

Lex vnica.

Nulli prorſus liceat in frenis ⁊ equeſtribus ſellis: vel i baltheis ſuis margaritas ⁊ ſmaragdos ⁊ hiacynthos aptare poſthac vl iferre. Aliꝭ aūt gemmis frenas: ⁊ equeſtres ſellas ⁊ baltheos ſuos priuatos eroznare pmittimus. De cucurnijs vero omnes prorſus qualiuncūqz gemmarum habituz preceppimus ſummoueri. Fibulis quoqz in chlamydibus hts vtant que ſolo auro ⁊ arte preciose ſunt. Si quis aūt contra interdictuz pictatis mee fecerit: sciat ſe continuo quinquaginta libras auri eſſe mulctandum. ¶ Nulli preterea priuatoꝝ liceat (exceptis ſcz ornamentis matronalib⁹ ⁊ tam mulis

Margaritarum mora liter ſcientiam rep̄ſentat.

Nulli licere in frenis &c. 130

⁊ tam muliebrium q̄ virilium anuloruz habitu) aliquid ex auro: ⁊ gemmis ꝙ ad cultum ⁊ ornatum imperatorij pertinet facere. Neqz illud ſub hoc colore: ⁊ pretextu preparare: ꝙ velit clementie principali velut aliqđ munus offerre. Pietas eīm mea huiuſmodi dona non exp̄etit: neqz regiū ſibi offerri a priuatis cultum requirit. ¶ Sane ſi quis poſt hoc aliquid cōtra vetitum huiuſmodi ſanctionis effecerit: ⁊ offerenda clementie mee ornamenta que vſibus regijs deputata ſunt: auro gemmiſqz decorata: auſus fuerit preparare: centum libraꝝ auri condemnatione ſciat ſe eſſe feriendum: capitali quoqz ſubdēdum eſſe ſupplicio. Ornamenta enim regia intra aulam meam fieri a palatinis artificibus debent: non paſſim in priuatis domibus: vel officijs parari. Unde ſumma ſeuerītate ſancimus: vt quod in cultu: ornatuqz noſtro ſacrum ⁊ adoptabile eſt: id facere temeritas priuata non audeat. ¶ Si quis ſane contra vetitum tranquillitatis mee aliquid fecerit: diffinitā ſuperius mulctam ab his per officia palatinoꝝ exigi: ⁊ ſacris largitionibus noſtris inferri iubemus.

Ornatus reprobatus.

Sacerdotum ornatus i multis conſiſtit.

Prelatorum ornamēta que ſunt.

Jnſtrumentū falſum inciens ſi pienſ nondum perfecerit puniēdus eſt. Pietas ſi tatis mul meretur rēporaliter ⁊ eternaliter remunerari ibidem. vnde Quintil. ripiet cō in cadauere abiecti dicit pietatē officioſam. ⁊ in Job legitur et no. tatur. Ecce ipſa pietas ſapiētia eſt. ⁊ inde ſcia pietatis dicit nouꝰ ⁊ veteris teſtamenti intelligentia. xxxvij. di. ſi qs grāmatica. Jtez pietas cōſiſtit in criminum punitione vt. xxiij. q. viij. legi. ⁊ vt bona augeat, oja. ꝙ in meliorem ſtatum reducat. inſti. de liberti. ſ. ſed deditiozum. Item eſt pietas ſuadens inter matrem ⁊ filiam vt omnia ſint communia. ff. ad trebel. lucius. Eſt etiam pietas ſeu rō pietatis inter parentes ⁊ liberos propter hanc aliquid ſepius contra iuris ordinem conſtituitur. ff. de vſufru. ſi extraneo. vnde offendatur ratio pietatis propter morboſa etiam non morboſa mancipia redibentur ff. de edi. edic. plerumqz. non enim talia etiam per diuiſionem iudiciarium ſunt ſeparanda. ſ. cōia vtriuſ. iudi. poſſeſſionum. quinetiam pietas vincit charitatem ⁊ ordinem. ff. de inoffi. teſ. nam ⁊ ſi. in princi. hec autem ſm naturaz ſalua debet eſſe vt filius patrē ⁊ matrez quos venerari debet cōtumelijs nō afficiat, vel primas manus eis non inferat. hoc delictum puniri tūc ad publicā primet pietatez. ff. de obſeq. l. j. hanc pietatem liberi parentibus nō operas debēt. c. ti. l. penul. Signantur autē pietas in rege requirit vr hac. l. nam leo rugiens, ⁊ vſus eſuriens, princeps impius ſup pp̄m pauperē ⁊ parum ſupia, regnantibus impijs ruine hoim. dicitur prouerb. xxviij.

Ornatus ſolidorum ſuperfluus reprobatur.

Ornatus ſolidorum ſuperfluus reprobatur.

Ornatus ſolidorum ſuperfluus reprobatur

Universidad de Deusto
Biblioteca

pl'z platis extra de maio. z obe. c. ii. z iiij. Reuerētia pricipib' z potestatib', z sembus. xviij. qō. v. §. ptrea. z pleni'. j. de collegiatis. l. i. et. ix. q. vlti. cōquestus. Honor patri z matri. xxx. di. c. i. xvij. q. ii. ebzō. Fidelitas diis a vasallis. xvij. q. v. de forma. Et mulier quasi famulatum mario. xxxiij. q. vlti. hec imago. Aduocatus clientulo fidem ā. de postu. quisqs. post pricipi. hāc etiā debet medicus infirmo. ff. de var. cog medicus. z tutor pupillo in auten. vt q obl. §. sed z si quis. z diis viceuersa fideli suo hū dicto. c. de forma. in fi. (Exuetit) al's expedit. (Negz §fi. (Regit) vt. ā. de auro corona. l. i. (Sane). §. (Capitali) ver. (Ornamēta) ver. z est ratio premissarum. (Non passim) ver. (Officūs) alias officinis z melius. (Unde). §. (Summa) prestātissima, suprema. (Seueritate) bene dicit summa seueritate. naz hic reuera pena criminis mensurā videt excedere. contra. le. ff. de custo. reo. in eos z ea q scripsi. ā. de condit. impu. hoz. l. nulli. z. j. de colo. illi. l. j. in verbo qualitate. (Temeritas). i. audacia. sine consilio. (Si qs). §. z satis idē repetit. adeo talis abusus erat pricipi rationabiliter odiosus, nec imerito. Utinā hoc hodie seruaretur. nā p talibus ornamentis nonnulli omīt omisso q̄stu magistratuū administrationes exquirunt. vbi iustitia pessundata solum prede z latrocinijs vacant ac reges alijqz viri illustres sardanapalum in plurimis imitantur. (Largitionibus) scilicet priuaris. j. de cupzel. l. ii. in fi. ¶ Post gl. chlamys ꝛc. Item est saccus vestis penitentium. l. dist. in capite. z cilicijs ibidem z stola. i. capa vel supellicijs. xxj. q. iij. nullus. Vt aūt stola a stolon qō est longuz, z talis vocatur alias vestis talaris. i. talos cooperiens. xxiij. dist. c. penulti. vt ibi nota. Archidy. Item est pallium vestis preciosa z birrus vestis vilis. xxx. distin. si quis viro-rum. Item pennla que est vestis villis. ff. de supellec. le. labeo. in medio. Ysidorus vero dicit q̄ penula est pallium cū fimbrijs longis z sic dicit penula a pendēdo: q: fimbrie pendent in ea. Vel penula est vestis qua vrebantur peni, forte q: ipsam primitus inuenerunt. Vel erat vestis qua romani vrebātur, sicut z toga. vt dicit gl. ij. ad Thimo. c. iiij. De hac satis no. Archi. x. di. si in adiutorium. Item est vestis scenica z cytharedica. ff. de verb. sig. vestis. z scenica z funebris. ff. de vsufru. sed si qs. §. ij. Ité est vestis ancillaris. meretricia. z matronalis, q̄ vocantur habitus. ff. de iniur. item apud. §. si qs virgines Ité est vestis interpolla. i. vsitata. ff. de cōtrahē. emp. labeo. ij. Ité est paludamentum vestis cōsularis qua vrebatur rex vel imperator ad ostendendus bellum in primo esse futurū fm Aug. vij Titus livius. ij. ab vrbe condita. q̄sul paludatus egrediens. z li. ix. Paluda mentaqz detracta ꝛc. Item ex preteritu qua vtebātur pueri nobiles vsqz ad. xv. annos sc̄dm Aug. z gl. insti. de iniur. §. j. z. ff. de ri. exhi. l. ij. §. penal. De his z alijs haberur. ff. de au. z ar. le. vestis. §. j. Et vestis senatoria. e. Titi liuij. li. ij. Cōsulares vo fasces pterā curulēqz sellam ꝛc. ¶ Ultimo no. q̄ vestis, requies. z victualia equipollent. ā. de his qui ad ec. cōfugiunt. l. fi. §. j. Idem in habitatione: quia sine ea quis viuere non potest. no. ff. de capi. di. l. fi. post pricipi.

Vestes varie inueniunt.

Penula est genus vestis.

¶ De classicis Titulus. xij.

¶ Classes dicte sunt pp diuisiones exercitus que postea manibuli sunt dicti. iam posita z classica nomina sunt dicta fm Ysidorum.

¶ Imperator Aual'. Lex vnica.

Classem seleucenā aliasqz vniuersas ad officiū p magnitudini tue obsequīt volum' pertinere vt classicorū numerus ex necessitis vsaccrescētibus copleatur. Et seleucena ad auxiliū purgandi orientis: aliasqz necessitates comiti orientis deputetur.

Classem. ¶ Deputat classem seleucenā z als illius. pincie prefecto pretorio orientis z ei' officio. specialiter aūt ipsam classem. seleucenā comiti orientis, vt cū ea purget orientem malis hominib', z necessitates alias dicte. pincie peragat. (Selencenaz) al's sceleuceriā, z de hac ciuitate habet Uctuū. xvij. Et dic q̄ sceleucus vnus ex pueris Alexādri post mortē ipsi' Alexādri occupato regno orientis vbem in syria q̄didit eāqz ex anthiochi patris sui nomine anthiochiā nūcupauit, z syrie caput instituit. Ipse z a odiciam z sceulentia vbes ꝛtituit fm Ihō. ethimo. xv. c. j. Ité dic sceleucerīam q: in sceleuca ciuitate vel ei' portu morabat: vel q: ibi parabantur, pur nos dicimus armanā ianuensem. Et inteilige q̄ hec classes sideant z parabantur sumptu publico. l. de fabric. l. fi. nō aūt sumptu ipsius ciuitatis. z facit q̄ no. j. c. in glo. i. his. De hac materia plene scp̄si. j. vt rusti. ad mu. ob deno. l. j. in no. magna. vltra mestū. (Numerum) al's numerus. z infra cōpleatur. (Orientis) i. maris qō est moriente a piratis z malis noibus. Sicut ergo rex debet purgare a malis hoibus regnuz suum. vt. ff. de offi. presi. cōgruit. ita z mare qō est vicinum regno. vū sic etiaz puniet crimē cōmissuz in mari vicino regno. fm Bar. qui etiam pro hoc inducit. ff. de publi. cesar. Et eit site quod no. Jo. an. de elec. vbi. §. porro. in primi. li. vj. qō vt verum si ibi vel aliter in potestate regis inueniatur, nā al's nō vt ad eius imperium delinquēs hmōi remittēdus. ar. insti. de re. di. §. insula, z facit. ff. de iudi. insule. cum ibi not. z sic facit extra veneros

refert ergo. l. vj. l. 2. Cum. §. pen. §. et. Corneus de Imola.

qui talia in toto mari adriatico sibi indebite vsurparunt. ¶ Post primam gl. ad de. vel nauicula. al's naugia que militibus signa portabant fm Pap. Item est classis britannica. ff. ad trebel. seyus saturnius. ¶ Post glo. i. ex his. adde. vel dic incensitis. i. in hoc munere constitutis z deputatis. simile. j. de agri. z censi. hi qui. z qō subijcit accrescentibus. hoc est si illi censiti non sufficiant. alios accrescat z addat, ex quibus accrescentibus sufficientem numerū ponat, vel ascriptis in censibus. j. in qui. colo. cen. l. ij. in principio.

¶ De curialibus vbis rome. Titulus. xiij.

¶ Imperator. Lex. j.

Si quis decurialem de auferendis priuilegijs putauerit lite pulsandum: intelligat le curie interpellare debere iudicem.

Si quis. ¶ Casus. Volens aliquē de curialibus vbis rome pulsare seu conuenire de eo quo, pbato priuilegiū dignitatē amitteret, adeat iudicem seu magistrum cozi. (Decuriale) alias curialē. de quo. dz. ā. de exc. mu. l. h. Et dic. idest decurionem. (Auferēdi) subaudi eis. (Priuilegijs) scilicet curialibus cōcessis, vt. j. l. prozi. in fi. (Judicem) scz rectorem prouincie. ā. de decur. omnis. j. fm quosdam. sed hoc non placet, immo dic vt in glo. ¶ In secunda glo. ibi remouēdus, adde. immo dic per qō auferenda sunt ei priuilegia curialibus concessa. vt z. ā. de suscepto. l. pen. in gl. ¶ In gl. vltima. ibi. l. fina. adde. vt puta magistratus, vt. ā. de decurio. l. q. z. l. fi ad magistratum. z. l. duumuirum, z. l. generali.

¶ Imperator. Lex. ij.

Leges decuriales tam a superioribus principibus q̄z a diuo parente nostro conditas nostra auctoritate cōfirmamus. Singulos itaqz iudices scire volumus: ne quis huic collegio iniurijs corporalibus tēter notaz atterere. Neqz ab his cōmodis que rōnibus approbant: audeat separare. Huic eīm collegio volum' antiquā priuilegiorum prerogatiuam seruari.

Leges. ¶ Confirmat leges ante latas decurialibus z mandat singulis iudicibus vt nullus eis aliquam iniuriam inferat in psonis, torquendo vel damnando illos q̄qz a solutis priuilegijs non separentur, immo antiqua aliis priuilegiorū prerogatiua seruetur. (Decuriales) al's deest, illas incipit hec. l. de curiales leges tam ꝛc. z. j. decurialibus conditas. (Nostra) simile. j. de precl. rami. l. fin. in fin. z de aqueduc. l. vlti. (Singulos). §. (Collegio) Hic not. secundum quosdaz q̄ corpus, collegium, ciuitas, officium, vniuersitas, schola. uria placitus idem significant. vt colligitur. ff. de re. di. intārum. a. in ius vo. sed si hac. §. qui manumittitur. ā. que sit lon. cōsue. l. j. z de diuer. re. l. j in fi. z. ff. quod me. cau. metū. §. aiaduerrendum. z vide q̄ not. ff. qō cuiusqz vniuer. no. l. j. in prin. Item consortū interdū, q̄ curia ponit. ā. de decur. l. fi. in prin. z vide q̄ scripsi. ā. de pred. cur. le. fi. in no. an. in cōmuni. z quemadmo. ciuimu. indi. l. j. in fi. z quod no. Jnn. extra de ma. z obe. humilis. ¶ Hoc etiam q̄ ius seu quasi possessio collegū ex his colligitur, pura sigillo z vsu sigilli. extra de appell. significauit tractatu cōmuni in capitulo extra de proba. tertio archa communi. ff. q̄ cuiusqz vniuer. no. l. j. dicto. c. significauit. Referēdo z dormitorio communi. extra de statu mona. z de vita z honestia. cleri. quoniā communi fraternitate z familia. extra de dona. inter vi. Et hoc nota. Jo. an. extra de iure patro. nobis. Quor hoies faciunt collegium vel congregationem, vel populum, vel conuentum, vel turbam. z quot oues, aut porci, faciunt gregem. vide quod legitur z nota. ff. de verbo. signi. neratius extra de elec. c. j. z de iure patro. nobis. z. §. questio. j. c. j. De hoc et tur. nota. Archidia. de vsur. c. j. lib. vj. vbi etiaz no. de corpore z vniuersitate. Quis possit collegium vel vniuersitatem constituere. vide qō not. Jnno. extra de offi. ordi. quanto. z q̄ not. e. ti. cum ab ecclesiarū. in prima gl. z no pela. vic. su. c. ij. Utrū requiratur semp auctoritas superioris in faciendo collegia. z q̄ oēs clerici vnius ciuitatis vel castri non possunt facere collegium. nota. Jnno. extra de excel. pela. dilecta. vbi de materia collegiorū plura vtilita pon. ¶ Illud aūt nota. q̄ societas quinqz aut sex scholarium in vno hospitio pōt facere syndicū vel actorē fm gl. que hoc no. ff. q̄ cuiusqz vniuer. no. l. j. in prin. (Negz) ver. (Rōmbus) idest antiquis priuilegijs vt sup̄ dicit. (Huic) versi. (Perogatiuam) simile. ā. de milit. rel. ex his.

Collegia equiparantur cognationi.

Priuilegium in gium in iniuria ca fios est in ualidum.

¶ Imperator. Lex vnica.

Nulli sit liberum: nulli permissum: vt nouum aliquid vbis incole in vbe sustineant. Sz in hoc nostre eterne vbis corporatis indulta suffragia valere precipimus. Cura aūt rectorum prouinciarum est vt corporati vbis ratione qui in peregrinatione transgressi sunt: redire cogantur: vt seruire possint

functionibus

functionibus quas imposuit antiqua salennitas.

Nulli. Mandat vt corporatis vbis rome indulta priuilegia obseruentur, nihilqz noui ipsius vbis incole substineant. Si quis aūt ex incolis est dicte vbis in remotis forte agēs preses prouincie debent illuz vt redeat cogere, vt functiones subeat antiquitus institutas (Liberum) a seipso ex iure lebertati debito. (Permissuz) ex priuilegio. (Incole) quos in rub. dicit corporatos. Quis aūt dicatur incola vide. ff. ad muni. incolem. z. l. libertus. §. in cola. z. ā. de incol. ciues. z q̄ ibi not. (Sz) ver. (Eterne) Hec ciuitas multa forzita est nola q̄ nos in aut. vt ec. ro. in prin. quoniam pauca in effectu vero sunt hodie. Ité dz gloriosissima in aut. de cōsul. §. qui Item angustissima. ā. de offi. recto. pronunc. nullus. Ité maxima. in auten. vt fac. no. consti. in fi. Ité felicissima magna. in aut. de questo re. in prin. Item regia. in aute. de armis. ppe finem. Item vbs sanctissimi nois. j. de honora. vehi. l. j. Item amplissima. j. de cōsul. l. ij. ad fi. Ité gloriosissima. q̄ caput est orbis. e. ti. l. iij. Item caput oim ciuitatum. insti. de satisda. in fin. Aū dicat vbs habes. ff. de p. sig. pupillus. §. vbs cuius et appellatione continentia edificia intelligitur. e. ti. l. j. z vide q̄ sō not. in eis. Nam ab ipsis continentib' edificijs mille passus incipiunt numerari. e. ti. mille passus. Sed vt predictis nominibus hodie pauca vel nulla cōueniunt. potius ei cōgruit illud Esa. j. Quomodo facta est meretrix ciuitas fidelis plena iudicij, iustitia habitauit in te. nunc aūt homicide. z sopho. ij. hec est ciuitas gloriosa habitans in cōfidentia que dicebat in corde suo ego sum z extra me nō est alia amplius, quomō facta est in desertū cubile bestie. Dis q̄ trāsibit p eā sibilabit z mouebit magnū suā. (Suffragia) l. aurilia z priuilegia. vt in ru. (Cura) §. de cura scp̄si. j. de fun. rei pu. l. ij. (Corporatis) i. incolis. al's corporati z melī'. (Peregrinatione) alias in peregrinatione. (Sunt) scilicet per prouincias. (Et) verli.

Lex quia ius an va lear.

¶ De pistoribus. Titu. xv.

¶ Pistores veteres non mollitores sed quasi pinsitores a pinsendis granis frumenti vocabant secundum Pap. ¶ Et non quod pictas z suarij subierti sunt officio prefecti annone secundum Cassio. li. variarum. epi. vj. si ad hanc mensuram.

¶ Imperator. Lex vnica.

Quicunqz ex mancipibus comitis horreorum dignitatem: z officium vel ambitione vel gratia vel pecuni seu quolibet alio modo post hac fuerit assecutus: ejusdem dignitate quam contra iuerdū nostre serenitatis adeptus est mulctatus etiam in. xx. li. auri ad mancipium denuo consortium: collegiumqz reuocetur. Omne etiam speciale beneficium quocūqz modo contra hanc sanctionem fuerit imperatum; penius conquiescat.

Furnum quid sig nat.

Quicunqz. Duobus modis intelligitur. primo si qs ex pistoribus seu mancipibus q̄ ad tale ministerium depurari sunt ambitione gratia vel pecunia quenerit ad dignitatē comitis horreorum, dignitate priuat. xx. lib. auri punit, z ad pistrinorū consortium redire cōpellit, nec rescriptū ad talia valtū reputatur, z tūc faciendū est puncti post verbū mancip §s. Vel dic ide fm an. in qualiber dignitate. z tūc pūcta post verbū horreorum. (Mancipibus) als mācipibus. z hec melior. z de his dicit. j. ō decur. pu. l. aliasfia. (Mācipijs) als mancipū. z hec melior. (Collegijqz) Not. collegium z consortiū fere diuersa. (Omne) §. (Conquiescat) No. casus legis ꝛ quem bñficium seu rescriptū cōcedi non pōt, z concessus nō vz. si. j. de cano. fru. vi. ro. l. ij. z. de nauti. tit. l. j. de aqued. l. ois in pnc. z. ij. ref. z ver. preterea. z. l. diligenter. z. l. pen. ver. scientibus. de fun. limi. l. j. de cur. pu. l. nullus. que de immunitate non cōcedenda loquuntur. Ité non vz rescriptum seu priuilegium in casibus qui his legibus continentur. ā. de fid. instru. z iure hafte fis. quecunqz. de bo. vacan. l. j. de pet. bono. sub. l. j. vbi de hoc. z. l. §. z de thesaur. l. j. sed vbi prohibetur postulari. Ité. ā. de anno. z tri. in fraudē. de indict. l. j. vt ne. lice. in emp. spen. ꝛc. l. j. de decu. vacuatis. z. l. oēs. z. l. ex plo z. l. oēs qui. z. l. quoties. de munic. z orig. l. fina. de qui. mu. z pref. nelic. excu. l. j. z. §. de na. non excu. l. fina. de murilegul. j. z. l. priuate. j. de fun. patri. l. nulli. de fug. colo. l. j. z. l. fina. vbi non vz etiam mera liberalitate concessum. z de fun. z fal. rei do. l. §. de loc. pre. ci. l. ij. z. l. fina. de princip. agen. in re. oia. de mercatis. l. fina. in fin. de diuer. officijs. quicunqz. de coarta. quecunqz. j. z. l. pe. ff. de fun. rei pu. l. fin. in fi. de diuer. pre. vr. l. fin. in hn. Illud aūr sciendum est q̄z in predictis casibus z similibus rescriptum non valeat, posset tū princeps non obstante lege tale rescriptū cōcedere. ā. de leg. digna. z. ff. de le. iij. si qs in principio. Et licet paria censeant hec, vez non obstante lege. z ex certa nostra scientia mandamus hoc, per ea que no. ā. si contra ius vel vti. pu. l. fi. ad q̄. ff. de excu. tu. idem vlpianus non tū sufficeret in premissis z similibus casibus rescriptum concadit ex certa scientia, sed expediret expresse tollere legem prohibentem in ipso rescripto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ De suarijs ⁊ susceptoribus vini ⁊ ceteris corporatis. Titu. xvi.

¶ In gl. ibi in pascuis adde, vt sit silmone de capris ⁊ alibi. Vt dic quod non custodiebant, sed emebant ⁊ alunde conducebant in vsibem pro vsu ciuium, nam custodire sordidissimum est, nisi presessent custoditbus, vt gregarij pastoribus. ⁊ de his forte loquit. ⁊ secundū hoc male dicit. ff. glo. j. eo. l. j. ¶ Post secundam glo. adde. l. 2 secundum. ⁊. ff. de mune. ⁊ hono. l. fi. §. susceptores.

¶ Imperator. Lex. i.

PEcorinarij vbis eterne cum perutgilem laborem populi romani commodis exhibeant: sordidis semper muneribus liberentur.

PEcorinarij. Custodientes porcos scdm glo. vel vt predixi, q presunt eis. aut ementes ⁊ conducentes in vibem pro vsu ciuium. a muneribus sordidis sunt immunes. (¶ Pervigile) i. valde vigilem. ⁊ sic non qui desidet ⁊ somnoleter iminunctum sibi munus exequitur, priuilegio debet vel immunitate potiri. Jus enim ciuile regulariter vigilantibus scriptum est. ff. c̄ in frau. cre. pupillus. in fi. (Laborē) Labor vtilis reipublice premia iusta ratione meretur vt hic. 2. l. ij. di. miramur. in fi. ⁊. ff. de offi. ma. offi. nemo in fin. j. de re mili. cōtra. Bonus est ergo labor qui impendit p re publica. vt plene scripsi ff. si cur. rel. ci. rus habita. mal. l. j. Unde laborātes p eccle sia stipendijs debent recipere ab ecclesia. xij. quest. ij. ecclesiasticis. ⁊ regulariter iustum est vt illi consequantur stipendium qui laboris impenderūt obsequium. e. q̄. charitatem. 2. i. q. ij. sacerdos. at quis bonus labor qnq; fructu careat, non tū caret merito: q; scriptum est reddet deus mercedem laborum extra de renun. nisi. Un apostolus boni laboris nō in presenti sed in futuro querebat fructū recipere. q ne grauarer quēq; et manibus laborabant. vt dicto. c. sacerdos. Cū autem prelatus vel predicator in aliquibus sine fructu laborat, dz ad alios vt proficiat se transferre. vij. q̄. j. c. vltimo. vij. q̄. j. oliz. Et ideo bonus labor etiā in virtutibus ⁊ spualibus exercitijs. xxiij. q̄. iij. quis non pōt. Malus vero est in mūdi delectamentis ⁊ pctis. e. causa. q. vij. quemadmodum. ab his ergo laboribus est abstinendus, sic ⁊ ab vtilibus cum laborantur frustra, ⁊ non nisi odium queritur. Unde salu. in iugurtino frustrā autem niti, ⁊ neq; aliud se fatigando quam odium querere, extreme dementie est. Econtra dum laboris pensatur vtilitas, mens ad omnia roboratur. vt ait polit. li. vij. c. xv.

¶ Impera. Ar. Lex. ij.

QUicunq; ex corporibus suarioū siue exercitende necessitate litis astructus: seu inferende: voluntate spontanea prouocatus iudicium voluerit experiri: fori vbani auditorium prestoletur.

QUicunq; Siue conueniatur siue agat porcinarius vbis rome, prefectus vrbis adeundus est (Astrictus) Judicium enim redditur in inuitum. ff. de vbo. ob. inter stipulantē. §. j. (Voluntate) vide que scripsi de voluntate. ē. de pred. cur. l. fina. ¶ Post glo. vlti. adde. ⁊ facit. ff. de offi. prefec. vr. l. j. §. cura carnis.

¶ De collegiatis: ⁊ carthopatris: ⁊ nummular'ijs. Titulus. xvij.

¶ Colligiatis) Collegiati dicuntur q̄ eorum collegio custodijq; deputant qui facinus aliqd admiserunt. Est eñ fedilissimū genꝰ hoiz parte in certo progenitū sm Jsi. Alij dicunt q̄ collegiatꝰ dr carpēsarius Porro q aliqo genus ministroū erat non ad lordidum, sed honestū munus implendū. ⁊ hoc vocabūtur collegiū prout est hodie collegium florentie quozū singuli dicebant collegiati. ¶ In gl. ibi delcripti. Adde, de his rū carthopatris nil dicit in nigro, sed de eis ⁊ eoz summatibus dicitur. ē. de nauicular. l. cum nauarchoū. ibi colligitur q̄ melius diceret hic de collegiatis carthopatrie ꝛc.

¶ Imperator Tpc. Lex vnica.

QUi sub pretextu decanorum seu collegiatorum cū id munus non impleant: alijs se muneribus conātur subtrahere: cozū fraudibus creditnus obuiandum. Ne quis sub specie muneris q; munus exequitur: alterius muneris oneribus releuet. Nec argētariozum vl' nummulariozū munera declinent ab his qui dici tm̄modo collegiati vel decani festinant. Jōq; si qs cozū sub nude appellationis velamine collegiatum vel decanū se appellat: sciat pro se alioū subrogandū qui predicto muneri sufficiēs approbet. surrogatione vez memoratoū vel cozū q morientū primatū eius qui surrogatur admisso iudicio. ¶ Od añt supra numerū qui in chartis breuib' cotinetur nemo se quolibet patrocinio vel cuiuslibet assumpta potētia debeat excusare: hoc nostre est serenitatis cēsere: tue sublimitatis: tuiq; officij cautius obseruare: hoc inter oēs equa lance seruari precipimus: nullo diuine domus patrocinio: nulla sacrosanctoū ecclesiaꝝ ū reuerētia nulla q̄libet se potētia ereusante. ¶ Sz ne tm̄ circa munera releuāda supplicibus cōsuluisse nos camur: illud et dicendū: obseruandumq; esse censemus: vt charte venditio que de prouincijs ad corporatos supplicum per inuocationē translata est patrie constitutionis terminis concludatur: hoc est quod in initio dispositionis preceptum vel constitutum est: id in posterum nulla addita innouatione seructur.

QUi sub. Diuine hāc. l. tres partes. Scda ibi. Od añt. Tertia ibi. Sed ne. Jn prima dic q̄ erant collegiati. vt supradictum est, erāt quoq; decani foire. q; dorē preerāt hi. lz munus iuneturmū exequēres immunitatē in aliis muneribus cōtendebant. hoc remouet imperator ⁊ mādat vt in muneribus argentariozū vel nūmulariozū potissime q; ideū in aliis prefati immunitate non gaudeant. immo q̄ aliqus ydoneus loco talis p̄dicto muneri subrogetur sub iudicio p̄matū eī' collegū cui subrogādus adjūcta est. (Decanorum) vide. j. de decanis. in rub. Et facit. ad. l. ē. de decur. quidam (Seu) vide. ē. de bo. vac. l. fi. (Impleāt) q; nesciūt, vel nō exercent. (Ille qs) v. (Specie). i. pretextu vt p̄dixit. (Muneris) ecclesiastici. (Hec) ver. als ne. (Dici tm̄modo) non añt esse re ipsa. cū tū virum male bonū esse deceat q̄ videri. prout de catone refert Salu. in catilinario. ⁊ facit. j. de coarta. per illicitū. 2. ff. de iur. immu. semp. §. din' quoq; militie nāq; nolia tm̄ dant in fraudē. j. q. iij. non po. l. i. ē. ū. (Festinat) vide. ē. de his q̄ spō. mu. fuscī. l. fi. Et no. hutusmodi hoies liventer ad ea q̄ simulāt festinare. (Jōq;) §. (Eozū) qui sub pretextu ꝛc. vt. ē. (Unde appellationis) sludituras nihil est sicut ⁊ tenebze, sed vbi corpus nō est tectū ibi muditas fr̄s Pap. Sic est nuda officij appellatio, cū solo nōie geritur, munus añt non exercetur. vt sunt hoc die plurimi doctores solū habitū doctoralem virtute scientie deferentes. qbus ne dum vulgus indoctū, sed et plerīq; optimates satis deferentes honoris causas eozū cum seipsis cōmittunt. Jxta illud Vir bū vestitus pro vestibus esse peritus Credit a mille, Quis ydio ta sit ille. Si careat veste nec sis vestitus honeste: Stultius es laudis quis scis oē qd audis. Sz o vanitas vanitatū. plꝰ honoris deferē vestibus q̄ virtutib', plꝰ venatari. q̄ honestari, put ait Jnn. i li. de miseria humane cōditionꝭ. Als dr nuda mulier sine par. ff. depo. l. j. §. hāc actionē. Als dr officiū nudū sine p̄ceptione. q̄etū ē. vt ecclesia. bñfi. c. j. §. olb', ⁊ vide qō scpsi. ē. de decurio. neminē versi. ne cū. (Celamine) vide. ē. de cōd. in pu. bon. l. j. Appellat, ais se appellat. (Pro eo) alias pro se. (Subrogatione) ver. (Videlicet) nimirum, qppe, certe, prout sus scilicet q; id vereverideri licet sm Pap. (Memoratoū) sc; q sub pretextu ꝛc. (Primatū) facit ad id qō scripsi contra glo. ē. de profes. ⁊ me. l. magistros. (Admisso) als est admissa id est cōmissa, vel pmissa. ⁊ melius ¶ Dolt. j. glo. adde. sed plus est hic q̄ ibi. ¶ Quia añt. Premissi decani collegiati, ⁊ nūmulariꝰ debebāt esse certi numero in quodam breui cōscripti. nōnulli autem vltra numerū fecerant se assumi, ⁊ hij patrocinio domus p̄ncipis, vel sub reuerentia eccleſiaꝝ quibus forte se offerebant, vt adheberāt. aut alteriꝰ potentia ab alijs muneribus se subtrahere conabantur, hoc etiā re mouet ipator. (Ad) Sic lege vt autem nemo qō supra numerū ꝛc. (Censure) iudici, vindicte cum seueritate. alias est censere ⁊ melius (Tue) v. (Obtemare) Lota principis est statuere. Judiciū vo ob seruare legem, facit. iij. di. in ritis. Simtlis observatio debet haberi circa eos q sub pretx: agende pemtētie collegiū faciunt, ⁊ alij se fiagellant, aiq; crucē ferunt, vt rector loci, aut preses eoz vitā attendāt ordinationem. q; discrepant. ne aliqd cōtra debitum religionis agat ff. de extraor. cri. l. ij. Et ibi hoc not. Bar. pro quo bene facit hec lra. (Nullo) ver. (Diuine) imperialis. (Procimo) defensione.) Nulla) sm. (Reuerentia) sm Tullium in rhetorica. Reuerētia est pr' aliq̄ prelatione sublimitatis debite honorificantionis cultum exhibens. Sed veneratio est virtꝰ qua reuerentia exhibemꝰ maioribus in cozporis hūiliatione, gestu, nutu, ⁊ verboriz emissione. Sed Archi. de tiedelcrip offi. dele. c. ij. dicit q̄ proprie reuerentia est honor. q cum pauore ei tio. betur sm Pap. De hac plene dissernt Polt. li. v. c. iij. primus puto veri'. Mā ⁊ princeps reuerentia exhibet iurisperitis ob sciātie meritum. ē. de aduo. di. iudi. q̄ qd. Item exhibet alicui reuerentia rōne dignitatis vel superioris potestatis. xv. q. ij. vilis. extra de renun. ad supplicationem. in fi. 2 antigtati. ij. q̄. ij. consstus. 2 senecturi. ff. o tur. immu. ⁊ Valerius li. ij. c. j. §. senecturi. ⁊ inutili plato q̄dā stulti netur reuerentia exhibenda est. xv. q. vj. si fortassis. Subditis autez qualis ⁊ i prelatos reuereri debēt, eis affectū dilectionis impendēdo. xcv. dist. quibus re esto. ij. q. v. habet. ipsis obediēdo. xcij. di. §. j. 2. c. seq. ij. q. vij. sacerdo res. eī' cōmunicando ⁊ subsequēdo. xcv. di. nō ops. eoz officiū temes rarie nō vsurpādo. e. di. pter. eoz statuta fundo. vij. q. j. q; extra ē ditis. maio. ⁊ obe. li qs. Eos temerarie non arguendo, vel iudicando. xcij. di. nolite. Eoz defectꝰ nō revelādo: sed potiꝰ q̄ tegendo. xcvij. di. in scripturis. Sic ēt tenēt filiꝰ patri ⁊ vxor viro reuerētia exhibere. xxx. q. j. ordo. Als añt faciēdo reuerētia vt ppolito et cū quo de ppositura litigas iuri tuo, ppter renūciare videaris. Unde qō legit 2 no. extra de his q̄ fūr a ma. pte ca. ex ore. (Nulla) vsi. (Potētia) Motā diuine: seu impiali domui patrocinū: ecclie reuerētia: aliqs potentia attribui. Est añt potētia, ppue ad sua cōseruāda: 2 alteri' ob tinēda idonearū rerū facultas sm Tullium in rhetorica.

¶ Sed ne. ¶ Aliquis de collegio nauicularum nūmulariozve vl' argentariozve vendidit chartā suā. i. locuz in quo scriptus inuenebat in charta: puta q; prim' vel scds erat in collegio: et sic erat scripꝰ i matricula: seu breui: seruabitur de cetero circa munera subeūda: qs ab initio statutum erat. l. q̄ sicut venditor erat prim' vel scds iuxta ordinē charte in muneribus subeūdis: sic empto: etiā statuat. (Tātum) negatiua est. extra de cā post. cū eccha. (Noscātur) p̄ plēre legem. als est noscamur. (At charte) v. (Terminis) ipropue. stā termini dūr q; terras mensura distinguant. his ēm testimonia tuuū mtelligunturr sm Pap (Hoc est) v. (Initio) Jnitium est rerū a quo quid incipit. Principium verbo verborum est ejordium.

¶ De studijs liberalibus vbis rome: 2 cōstantinopolitane. Titu. xvij.

Bonos nia vnde dicitur. Post glo. adde, dicitur nāq; bononia: q; bona p̄oia q̄us hodie si bi talis etymologia nō congruat, ppter nimia bella ⁊ seditiones e oz. Et nota q̄ studere et operam dare: vacare discipline, inuigilare. Et est ppue studere cū magna voluntate vehemēter aium applicare ad aliquid p̄ficiēdū. Un studium dr vehemēs applicatio animi cū magna ad p̄ficiendū aliqd voluntate. vt ait Cic. 2 fs Bug. ¶ Jtē no. q̄ inter studia liberalia geritur ēt p̄sessio iuris. vt. ē. li. pri. q̄ era. vel. p̄sef. l. j. Et repete hic q̄ scripsi de studio. Propue ēt versatur studiū circa artes: vt phal. ff. de abig. l. j. post pn. Jnfirma p̄o est artis p̄ceptio sine summa assiduitate exercitatiōis. di. Tul. v. rhetb. ad fi.

¶ Imperator The. Lex vnica.

VNiuersos qvsurpātes sibi noia magistroz ideo publicis magistrationibus cellulisq; colligeres vndecūq; discipulos circūferre consueuerūt: ab ostentatione vulgari precipim' amoueri. Jta vt si qs eoz post emissos diuie sactionis affat' qz, p̄hibem', atq; danam' iterū forte tētauerit: nō solū eius q̄ merces ifamie notam subeat: verū etiā pellēdū se ex ipla vbi v̄satur illi cite vbe cognoscat. ¶ Illos vero q̄ intra plurimozum domos eadem exercere priuatim studia consueuerūt: si ipis tantūmodo discipulis vacare malnerint quos itra parietes domesticos docent: nulla hmōi interminatione p̄hibem'. ¶ Sinañt ex eoz numero fuerint q̄ videl intra capitolij auditoriū cōstituti: ibi omnibus modis p uatarū edūi studia sibi interdicta esse cognoscant. Sciturī q; si aduersus celestia statuta facientes deprehensi fuerit: nihil penitus ex illis priuilegijs cōsequantur: q̄ bis q̄ in capitolio tantūmodo docere p̄cepti sunt: meri to deferuntur. ¶ Habeant igitur auditoriū specialiter nostrū in his primū quos romane eloquentie doctrina cōmendat. Oratores quidē tres numero: grāmaticos vero, ⁊. Jn his etiā q facūdia grauitatis pollere noscūt v. numero sint sophiste: ⁊ grāmatici eque. ⁊. ¶ Et qñ non in his artibus tm̄ adolescētia gloriosam optamus institui. profundioris quoq; scientie atque doctrine memoratis magistris sociam' auctores. Unum igitur addim̄gi ceteris volum' q philosophie archana rimetur: duos quoq; qui iuris: ac legū voluntates pādāt. ¶ Jta vt vnicuiq; loca specialiter deputata assignari faciat tua sublimitas: ne discipuli quidem sibijmuicem possit obstrepere: vel magistri: neve linguarum confusio permixta: vel vocum aures quorundam: aut mentes a studio literarum auertat.

VNiuersos. ¶ Hec lex a doctoribus ⁊ scolaribus libentꝰ ar tendenda: dinidirur in partes quatuor. secunda ibi illos. tertia ibi habeāt. quarta ibi ita vr. Et ga satis moralis est pluralis etiam mora in subnectentur. ¶ In prima dicitur q̄ doctores cuiuscūq; scientie publice: vel priuatim in domib' rome: vel cōstātinopoli legere velint: debēt abstinere ab ostētatiōe ppli. hoc ē nō debēt docere pōpose frequēter ⁊ libentꝰ audientes in populis lingua suā vt sic magis legant vt audiātur a laicis: ⁊ inde vulgi gliam querāt: q̄ vt scolares edoceāt. Qui autē contrafecerint infamis est: ⁊ ab ipsa vbe in qua sic docet expellendus est. Vel dic q̄ erant nonulli impe riti q̄ faciebāt se vocari magistros. cū approbati non essent. discipulos cōgregabāt, etsiq; legebāt, ⁊ vt melꝰ possent docēdo decipere. frequentius disputabant in populo. hoc prohibet imperator ⁊ penā statuit, ⁊ tunc pontē vsurpantes proprie in mala parte, ⁊ hic casus cōuenit litere propter ꝓbum ostētatione, ⁊ verbū amoueri, ⁊ verbū dānamus. (Uniuersos). i. oēs. sed interdū inter hec est differētia. vt no. ff. de acqr. her. l. heres in oē. Jtē aliud est vniuersum, ⁊ aliud totum. nota. ff. de verb. sig. nihil est aliud. in fi. gl. (Usurpātes) hoc accipit hic in bona parte sm pmū casum. sic. ff. de vsufruc. l. ij. ad idē ē. de exacto. tri. in fiscalibus. 2. ff. de offi. pfec. vr. l. iij. 2 de fi. instr. fi solennibus. Sed interdū accipit eē. q; fraudē ponit. j. de agrico. 2 cēsi. quēadmodū. 2 extra de deci. q̄us. Item vsurpare est male ēxere. ē. ne lice. po. l. j. Jtē vsurpare. i. presumere. ē. de his que ex pu. colla. l. lata sunt. l. ij. Jtē vsurpare. i. occupare. ē. de murileg. fi quis. Item vsurpare. i. iniuste exigere. ē. de sacr. sanc. ec. placet. (Nomina) vide. ē. de bo. vac. l. fi. 2. j. de agrico. 2 cēsi. diffinimus. (Magistroū) vide ē. de pfes. 2 me. l. magistros. (Magistrationibus). i. auditorijs vbi magistri suā doctrinā scholaribus imbuunt. (Cellulis) Cella dicitur q̄ nos vel aliquid ocultē celer. inde cellula parua cella. Auditorium vero magnū est. (Discipulos) q̄ disciplinam discunt. doctrina q̄ppe ex ppte doctoris. disciplina ex parte eius cui infundit. (Obstētatione) i. frequenti obstentione cū vana gloria q̄ doctores longe a se pellere debēt. p quo vide q̄ scripsi. ē. de his qui spon. mn. suī. g publici. De Doctrina hac satis elegāter disserit Tullius. vj. rhetorice sue. 2 in ij. de tuscul. q̄ō. vbi inter cetera sic ait. Quorus em̄ q̄sq; philosophozū imnemꝰ g sit ita moratus, ita vita, atq; ālo institutus. vt rō postulat. q̄ discip nam suā non ostētatione scientie, sed legē vite puret, q obtēperet ipse sibi, 2 decretis suis pareat. (Vulgari). i. permiscue ab oi plebe popularī. (Ita) ver. ⁊ est cōiunctio. (Emissos). i. infamatos. (Diuine) i. impialis. q; imperatora deo cōdende legis ptāre accepit. vt scpsi. ē. de discusso. l. fi. Et sic pōt dici diuina sanctio oīs lex q̄ est. vel esse dz sanctio sancta, subēs honesta, prohibēs ztra. ff. de leg. l. j. 2 hoc largissime, sed large vel pro q̄libet imperiali lege. ē. de no. co. fa. ibi colligetes vero ꝛc, Uel ēt pro ipso mādato p̄ncipis. in aut. de mā. p̄nc. post p̄n. ibi scire eoz sanctionē. Sz stricte vocat sanctio lex p̄cipialis cū pena. instī. de re. di. §. sancte. in fi. vide qō no. ibi. 2. iij. di. in p̄nc. 2 qō no. Archi. xix. dilicut. De hoc ēt scpsi. j. q. milti. nō pol. sup sermis. in fi. (Affat') Allocutiones, vba sermones hui'. (Ita) als iterū. (Jn famie) Mota casum in quo ẓhitur infamia ipso iure. Plurimos vide in repertorio sub tit. de penis. (Pellendū). i. expellendū. Sic. j. de metat. deuoto. 2 in aut. vt defunc. seu. fu. in fi. Et vide qō de similibus scpsi. j. de spectacu. (Uersat) i. ostendat. Uel versatus se ostēdando. ¶ Illos) Casus. Magistroū alij statuti erāt ad docendū in capitolio, 2 alij nō. q; vo sunt de statutis ad docendū in capitolio. si volunt docere scolares in domibus diuersoz; solum vacare velint ad docendum scholares intra domesticos parietes. hoc eis p̄mittit imo si extra capitolū docētes inuēti fuerint p̄legia cōcessi his q̄ docent inibi non habebūt. (Intra) Mota cōtra scholares cameras supra vias publicas affectātes, vt transeuntes, vicinaiq; puellas vel leāt contēplari. (Exercere) Adoptie hoc ꝓbum ad artem, studiū vl' doctrinā p̄inet. qō nō sine labore 2 fatigatiōe fit. (Studia) Et hoc verbo colligit q̄ studiū pōt accipi ex ppte doctōis sicut etiā ex parte discentis. Pro quo est ēr. ē. de exc. artiū. l. j. de hoc satis per Jo. an. de reg. iur. cum gd. p̄hibet. li. vj. in nouella. facit etiā aperte q̄ nota. Archi. dis. xxxvij. de qbusdā. sup gl. ar. q̄ scholares ꝛc. Et illud Bze gozij super Ezech. homel. xiij. Scio q; plerīq; in sacro eloquio que solus intelligere non potuit, coiaz fratribus meis positus intelleri. ex qua re largiente deo agit vt sensus crescat. 2 elatio decrescat, dum propter vos disco quod inter vos doceo: quia verum fateor plerum q; vobiscum audio quod dico. Et Seneca ad luc. epist. vij. Adtuta ista sunt, 2 homines dū docent, discunt. immo dat immunitas rōne studiū potius docēbus q̄ discētibus. ē. de excu. artī. l. fi. in fi. cuz ibi no. (Tantūmō) adverbiū negandi. (Uacate) Operā dare. (Adeluerint) magis voluerint. Unde malle per duo. l. j. magis velle, 2 etiam malle sm Pap. (Parietes) a parilitate vel equalitate parietes dicit sunt, semp em̄ duo sunt pares a latere vel a trōte sm Pap. Et de pariete vide. xlvj. di. sunt nonnulli. 2 qō plenꝰ no. Archi. xlvij. dist. ficut. (Interminatione) pene commatione cum terroze (Sinauterem). §. (Capitolū) Capitolium palatium vbis rōme vocatum qō caput sit omnium. Forte erant doctores in vnaquaq; scientia docentes qui in capitolio, vel propie ipsum re gentes scholas audītores instruebant, vt sunt hodie in romana curia doctores 2 lectores sacri palatij. (Edium) domozum vt p̄dixit. (Seituri). §. vbi pontenam. (Celestia) huius legis, 2 vide quod scripsi. j. de castrensia. l. ij. in verbo. celitus. (Facientes) modus loquendi. (Nihil penitus) Sile. j. de re mili. cuz supra. ibi nullis oino. (Obseq̄tur) Juste hoc statuitur cū a gradu honorifico inferius discedētes priuilegijs cōsueuerint se indignos. Ad q. j. de numera. nulli. §. nulla cuz his q̄ ibi scpsi. (Precepti) illo. hoc verbū q̄ ad officū docēdi assumit. qs nescit', Mā q̄ p̄cipit imperat. 2 q̄ imperat necesse est fieri. cuij. qō. j. q.

Universidad de Deusto
Biblioteca

precipitur. (Adverito) Nota, q ex meritis priuilegia deferunt. de hoc ſcp̃ plenius, ſ. de diuer. offi. l. j. in fi. (Habeant) Caſſio. Horat imperator magiſtros electos vt in capitolio doceant. Et vult q in rhetorica tres ſint ibi docētes, grāmatica. t. logic. v. et q; nō ſufficit ſolū ſcientijs p̃dictis imbui adoleſcentiā gloriosam, addit p̃fundior quo. q. ſcie magros vt ſit vn⁹ in phia, z duo in ſcia legū. (Noſtrū). i. capitolij. (Eloquētie) Ad hāc ſtudere debēt peritie aduocati cū dicant clariſſima eloquētie lumina. ſ. de aduo. diuer. iudi. reſtituēdi. in pn. a⁹ nomē aduocati merēt amittere. ſ. de fer. a nullo. ō epiſ. z cle. decernimus. Iuxta illud. Si te puueris, nec nomē habere mereris. ff. q. j. ſcel⁹. ¶ Is aūt ē vere eloquēs q z hūilia ſubtiliter, z alta grauiter, z mediocria t̃perate pōt dicere. Itē is eſt eloquēs vt illud tenemus, q poterit pua ſubmiſſe, modica temperate, magna grauiter dicere. vt ait Tullius lib. iij. de oratore. Huic aūt virtuti ſtudere debent z p̃ncipes. nā eis ornamento magno eſt vt ipſe dicit de ſi. bo. z malo z. l. ij. Immo nemo ciuis egregius eſſe poteſt q nō ſit eloquēs tia eruditus. vt idē q Saluſtiū. Ois aūt ſplēdor rhetorice eloquentie, o⁹ modi poetice locutiōis quelibet varietas docere pronunciatiōis a diuinis ſcripturis ſumpſit exordiū. vt. xxxvij. di. ſ. hinc etiā. Conſtitit aūt laudabilis eloquētia in pluri⁹ de quib⁹ non eſt intentio hic agere, ſed inter cetera i bonis moribꝫ, nā pl⁹ vitāda ſunt mo rum vitia q̃ ꝓbor. xxxviij. dist. ſedulo. vij Seneca. Infirm⁹ nō q̃rit medicū eloquentie, ſed curare ſcientē, icōueniēte modū corp⁹. vt dicit Valerius lio. viij. c. x. z Poll. lib. vij. c. xij. Nihil vtilius, nihil ad gloriā, aut res agrendas cōmodi⁹ q̃ eloquētia, q̃ ex eo plurimū cōparāt. ſi rex in mēte, z in corde copia ſit ꝓbor. ꝓba nāq; ꝓferre reb⁹ in cognitis deſipientis poti⁹ q̃ docentis eſt aut diſcentis. z. j. Qui verba rebus z res tpis opportunitate cōtēperat, modeſtiſſimay totī eloquentie regulā ſeruat. Ita a ꝓo copia laudē parit cui ꝓtas virtutī, z oibus officijs amica ſentit, pō ergo aduocat⁹ z q eloquētie ſtudet in pnunciatiōe t̃mōis icōgrue moueat corp⁹ ſuū. Nā vt ait ipſe lib. v. c. xv. Suſd in viro graui deformi⁹ q̃ ſi ad ira gene pallēt. curtis in rugas ẓhitur, ſcintillant oculi. turbat vultus, aut ſi ſanguinē facieī ira accēdit, z q̃ſi excludit in ſupicie, ſpumātia roꝛquētur labia, brachia ſactātur, ſaliūt pedes, corp⁹ trepidat. ex toto geſtu non tātū eppimit q̃ inſanit. Hāc materiā ſi delectat vide pleniꝰ. ſ. de leg. in rubri. maxime. ff. z. x. ff. v. ¶ Itē vt ita finiat quēadmodū in cipit Tulli⁹ de oratore. Docet eloquentia ſic definere ſicut incipere. Imo ſi fieri p̃t ēt melī⁹. nā melī⁹ nouiſſimū o⁹nis. i. eē debet q̃ principium. di. Eccs. c. vij. (Doctrina) q̃ ꝓprie eſt honeſta z artiū inſtitutio (Oratores). i. rhetoricos. De hac arte Caſſio. z. var. Inter ceteras artes oratoriā ſic diligim⁹. vt ei litera z oꝛis ornamentū eſſe fateamur. Quicq d em i qlibet diſciplina accipiē, ab iſta ſub decore p fertur. De hac et Aug. xij. de doc. ꝓpia. dicit q ex naturali rōne ad inuēta eit per quā aliqs p̃ ſic dicere vt doceat vt delectet vt flectat. Hāc fꝫ Iſi. xiij. etyl. ſcientiaz inuentā a gregis trāſtulerūt in latinum Tulli⁹ z quid. ſꝫ ita copioſe, ita varie vt eā lectori admirari i proꝓtu ſit ꝓprehendere ipoſſibile. Nā mēbranis retentis q̃ſi adherescit memorie ſeries dictionis at mōy repoſitis recordatio ois elabitur. huiꝰ diſcipline perfecta cognitio oratorem facit. Hec aūt eloquētia ſeu rhetorica ps eſt ciuili ſcientie ſm Tullū. i. rhethori. imo eſt libertatū artiū iperatrix omamēntū ac vtriuſq; iuris z o⁹m facultatum alūn. z ius ciuile reſpicit p directum, ſic ps q̃ a ſuo toto ſeparī non p̃t. vt habeē i noua rhetorica. Ad hāc itaq; ſciaz debēt legiste ſignāter intendere. Nam cū holes multis hūiores z firmiores hac re beſtiꝭ p̃stent q loqui poſſunt p̃clare mihi is vr adept⁹ q̃ ḡin re holes beſtiꝭ p̃stent ea in re hoibus ipſis añcellat. vt ait Tullius in ꝓlogo rhetorice. In ſermōis aūt ꝓnūciatiōe debet orator diligēter attēdere vt quēadmodū ſcripture ſtilo manifeſtanda ſunt ꝓbatio ore pronūciet. De hoc Caſſio. li. de orthographia. gloriosum ſtudiū q̃ log debeas cōpetēter ſcribere. z q̃ ſiue ſcripta ſunt ſiue non ſcripta: ſine aliq̃ erroꝛis ambiguitate. pferre. Aoꝛ enim articulata a pecoibus nos ſequeſtrat. ſcribendi ꝓo rō ab imperitis. imperfectū hoiem dux ſibi iſta vendicāt z defendūt. vide. xxxviij. di. ſedulo (Grāmaticos) ꝓ. potes videre q̃ de grammatica ſcripſi. ſ. de pfec. z meꝭ. Lij. z de eccu. mu. maximaꝫ. (In his) ver. (Facundia) q̃ eſt facultas fandi: ꝓpriitudo ſeriuonis huic ſiſt aduocati debēt inniti. ſ. de aduo. di. iud. reſtituende. verſ. quos yui⁹ ꝛc. z. ſ. ita tū. debēt em eſſe facūde ſtudijs eruditi atq; ẓlpicul. e. tl. per hāc. facit. j. de pfeſ. q in vi. ẓſt. l. j. (Grauitatis) Aliꝭ habent garrulitatis. z forte vert⁹ diceret quo ad fructū ẓcertatiōis eoꝛ. Unde ipoꝛ garrulitas z argumēta ſophiſtica p garrulitatem ranarū qb⁹ egyp⁹ flagellara fuit deſignat. xxxvij. di. ſ. hinc eſt. q̃re nō in dyalectica placuit deus pater filio ſuo: q̃ regnū dei in ſimplicitate fidei eſt: nō in cōtētione ſermōis. e. di. oēm. Dyalecticoum nāq; tedicula ſunt q̃dā fantaſmata z vmbre q̃ cito reſoluunt. e. di. vino. z q dyalectica arte diebus noctibuſq; roꝛqueen

Logica tur in obſcuritate mētis gradiunt. e. di. nōne. Scientia q̃de logicalis nō eſt ſcia non eſt ſcia: ſed q̃dā modus ſciēdi vt habeē. ñ. metaphiſice. Si deles ſed mod⁹ ctar hos garrulos perſequi. vide Tullū in. xiij. rhetoꝛi. poſt. li. vij. c. ſtiendi. ix. z. c. xij. z quod ſcripſi. ſ. de legatis. in rub. pte. ij. ver. nono. (Poſ-

lere) abūdare, excellere, creſcere, ſplēdere: ſm Papi. (Et quoniā) ſ. (Adoleſcentiam) que eſt ꝓpue flos etatis. a. xv. anno. vſq; ad xxviij. ſm Papi. Sed certe immo etiam pueritiā. vt. xxxvij. di. relata ū in fi. vt enim ait beatus Hieronymus in epla. lxxxvj. Studia liberalia teneris melius ingeruntur ingenijs. Jd q̃ pennus inſerere ſolet ſenſibus: quod prius in mēte ſederit. Plato vero dicit q̃ etas hominis eſt ſimilis cere que ſi nimis eſt tenera vel dura formā ſigilli non recipit: nec retinet. ſi vero eſt temperata bene recipit z colerat. ſic z etas hominis nimis tenera vt infantis nullam doctrinā: ū militer nimis dura vt ſenis. Sed adoleſcentis etas ita eſt temperata vt cito intelligat z memozie intellecta conſeruet iuxta qo Prouer. xxij. Adoleſcens iuxta viam ſuam etiam cum ſenuerit non recedet ab ea, non eſt ſit celerius ſed etiā ꝑfectius imbuunt que diſcuntur a pueris. ſm veg. j. de re mili. c. iij. ad hoc. ſ. de athletis. l. j. z vide. xvj. queſtio. j. ſi clericatus. z breuiter in pueris laudat⁹ astutia. in adoleſcentibus ſcientia z intellectus prouer. c. j. Licet autem in ſcientijs addiſcendis adoleſcentia gloriosa queratur vt hic: non tamē ſenectus eſt excludenda. nam ſm Platonē beatus eſt cui etiā in ſenectute contigerit vt ſapientiam, veraſq; opiniones aſſequi poſſit. vt ait Tullius de finibus bonoꝝ z maloꝝ. li. v. Quam autem ſcientiam preferre debet addiſcens. vide qō not. Jnno. extra de ſum. trin. c. j. (Et nota q̃ tribus modis ō: adoleſcēs ſcilicet natura, gratia, z cōtemplatione. hoc proſequere. vt no. Archy. xxvj. q. viti. allegās (Inſtituī) ordinari, doceri, in ſtatu poni. (Profundioris) improprie. Nam proprie ad corpoꝛeū referrur vt mare. Eſt aūt profundum, altum, immenſum, magnum ſm Papi. (Scientie) Scientia eſt rerum que ſunt comprehenſio veritatis immutabilū. Eſt aūt differentia inter ſcientiam, ſapientia. z indiuiſa. nam ſcientia intelligitur quo ad humana. ſapientia quo ad diuina ſecūdū Aug. xiij. de ci. dei. idiſtria quo ad mores. vt no. Archy. de elec. vbi periculum. lib. vj. Frequēter tū ſcientia p ſapientia ponit. vij. di. q̃ illa eſt vera ſcia q quam ꝓpius inuenitur z noſcit. vt. xxxvij. ſ. hinc etiā. in fi. Nam ois rō ſuper ne ſcientie vel terrene creature in deo eſt. qui eſt caput eoꝛ z actoꝛ. z q̃ hūc nouit nihil vltra q̃ratur: q̃ cq̃ alibi q̃ritur in ipo perfecte tenuit ibidē. vij ſcire nouū vetuſq; teſtamētum eſt ſcia pietatis. e. di. ſi qs grāmatica. At ſcia q̃ in errozē mittit vltra legenda nō eſt. e. di. ſ. hinc etiam. in fi. Aūt in vanitate mentis ambulāt qui tm̄ ſcientijs philoſophoꝛ intendunt. e. di. nōne. Scia q̃de ſecularis inebriat: ſed curioſitate non charitate, imples nō nutries, inflās nō edificans. in gurgitans non confortas. vt ait Ber. ſup cāt. ſermone. viij. Et licet ſcientia triuū z q̃druuū habeat in ſe veritatē: nō tñ eſt ſcia pietatis di cto. c. ſi qs grāmaticam. igit ſacerdotes z iuriſte. ita z hi ſacerdotes ſunt. ff. de iuſti. z in. li. j. ſ. ius publicum: q̃ ſunt duces alioꝝ minuum ſcientie debent intendere. nā ſi hāc repellūt: repellent a deo vt ſacerdotio z officio nō fungant. extra de renū. miſi. (Anū) ꝙ. (Igit) illa. tīne ponit. ad⁹ ponit inceptiue z illatiue. ff. de le. iij. re cōiūcti. (Philoſophie) qua interdū ſancti vſi ſunt. vt. xxxvij. di. turbat. z. c. qui de menſa. z. j. q. j. dūs declarauit. philoſophia q̃ppe liberalium artium nō im probatur. Salubriter tñ eſt ſcriptura ſacra c. di. ſi qs grāmaticam. Jn illis aūt philoſophia vituperat⁹ q illa vtunt ad delectatiōnem nō ad fidei veritatē. e. di. ſ. cū ergo. Dicta ꝓo ſibylle z aliorum philoſophoꝝ valent ad conuincendam paganoꝝ vanitatem. e. di. ſi quid. Sed ſacra ſcriptura non ſub eloquētie venuitate. nec ſub phiſicis terminis eſt. pferēda. xxxvij. di. eccleſtica. z idem ergo in ſcia legali q̃ ſacra eſt. ſ. de leg. leges. z dicēt ſtatim. De philoſopho z philoſophia; vide qō no. Archy. viij. di. in pn. Et ō ſepe liberalib⁹ artib⁹ q dicātur magiſtri z doctoꝛes. z vtrū eccliētes in ſcholis debeat habere p̃bendas: z an magiſter poſſit collectā a ſcholaribus petere: ſatis no. Archy. xxxvij. di. de quibuſdam. (Duos) ꝙ. (Juris) de iure vide. ſ. de iure ſil. in rub. An aūt liceat alicui ꝓpter ſtudium iuris dimittere ſtudiū ſacre. no. Jnno. extra. de ſumma trini. c. j. An et poſſimus vti aliquo iure cuius nō habemus auctoꝛē, vide. xlv. di. ſ. hic etiam (Legū). Quid ſit lex. habeē. ff. de legi. l. j. z. ij. z. j. di. lex. z viij. diſt. moyſes. Vel pleni⁹ ſm poll. li. vij. c. xvij. lex donum dei eſt. equitatis forma, norma iuſtitie, diuine voluntatis ymago, ſalutis cuſtodia, vnio z conſolatio ppoꝝ, regula officiorum, ereciſio exterioꝝ miario vitioꝝ violentie z rotius iniurie pena. Sedm Tul. li. de legi. bus. Lex eſt ratio ſumma iſita i natura q̃ iubet ea q facīēda ſunt pro cum, hibet q̃ ntraria. Lex eſt certa rō impetrādi ac p̃hibendi: quā q igno rat iniuſtus eſt ſiue ſcripta ſit vſpiā: ſiue nuſq̃. z li. ij. hanc ſapientiſſimoꝝ ex ſniam legē nec hoim ingenijs excogitatā. nec ſecretū ee ali qd ppoꝝ ſed eternū qddā qō vniuerſum mundū regeret ipediendi p̃hibendiq; ſapientia. Iſtā p̃cipalē legē illā z vltimā ee dicebant ola ratione fieri. aut cogentis aut vetantis dei. ex quā illa lex quam de humano genere dederunt recte laudanda. Jtez in philippica. ſi. Lex nihil aliud eſt q̃ recta z a numine deoꝝ tracta ratio iperās ho neſta: p̃hibens ẓria. Et q in legibus z de legib⁹ agim⁹: oppoꝛtunū videt z agrud nonnulla ex his q̃ de legibus in canonib⁹ z decretis ſanctoꝝ patrum inueniunt. hic inſerere. ¶ Jgit lex eſt multipleꝛ. vi t̃pice cēt deliget diuina que natura cōſtat. j. di. omnes leges. Humana hec mo-

ribus conſtat

ribus cōſtat ibidē. q̃ introduxit ꝓpietatē z hac dicim⁹ meū z tuū. viij. di. quo iure. xij. q. j. dilectiſſimi. Lex vet⁹ que dicitur vet⁹ teſtamentū. vj. di. teſtamentū. Jtē lex primata ſeu lex ſpūs que inſtituta ſpūs ſancti coꝛdi inſeribit. xix. q. ij. due ſunt. Jtē lex carnis q̃ abſq; culpa eſt in coꝛpoꝛe nō cōſentiētis. xv. q. j. ſi concupiſcentia. Lex cō iugū que in bapriſmo nō ſoluitur. xxvj. di. vna. Sunt quoq; alie leges a iure ciuili ſtatute puta falcidia, aeglia, z alie ſatis note. Ex lege aūt diuina omnia ſumpſit exordiū. xxxvij. di. ſ. hūc etiam. z not. extra de homici. ſi perfodiens. Unde z legū romanoꝝ materia a ſummi numinis liberalitate collata eſt, quā opz pulcherrimo opere extruere quaſi propriū z ſanctiſſimū cēptū iuſtitie conſecrare. ſ. de ve. in. enucle. l. j. ſ. cūq; hec. Leges aūt hu mane vel publice ſm diſpoſitiones terrarū variant. j. di. omnes. z. xxj. di. aliter. z ſm varietates tēporū. extra de cōſang. z affi. non debet, z nature in aut. de inſtru. cau. ſ. quia igitur. z ſic diuerſe diuerſis tpib⁹ emanarūt que nola a ſuis auctoꝛib⁹ cōtraxerūt. ū. diſt. q̃dā leges quoq; facte ſunt vt humana coheꝛcaretur audacia, z tua ſit innocentia. tiū. diſt. facte z. xxiij. q. v. nō frustra. z. c. ad fidē. Opz aūt leges ſacras regulas ſeq in aut. vt cleri. apud propi. epi. ſ. ſi. z ſequunt in aut. de monac. in fin. q̃ vicē legū obtinent in aut. de eccha. ti. in pzin. immo ſi ab eis diſcrepāt nulle ſunt vnde poll. lib. iiij. c. vj. oim legū inanis eſt cēſura ſi non diuine legis imaginē geraē. z inutilis eſt cōſtitutio principis ſi nō ſit eccleſiaſtice diſcipline cōformis. z lib. viij. c. xj. eis doctrina illud tendit vt homo ſubiect⁹ ſit legi dei. Ad tdē. ſ. di. lege. z. ca. nō ſ. z. iij. c. ſeq. potiſſime vbi de periculo aie agit. extra de ſcrip. c. viti. hec tñ tempera. Fin ca que ſcripſi. ſ. de pūt. l. j. in nota magna Et ex his que no. Archi. ſm Tho. v. di. in pzin. z extra de deci. a no bis. xiij. dist. in ſumma tetigi. ſ. de loca. pie. ci. l. ſ. in nota magna in prima parte pzime queſt. z vide qō legit. z not. in aut. de pzin. dot. mulie. here. nō pre. in pzin. z in ſpe. de diſputa. z alle. aduo. ſ. pe. ver. ſ nūqd in cauſa. Jtē lex nō debet ſtatui pro bono priuato ſed p cōi vtilitate poni. iij. di. erit. z ſi non poteſt omnibus accommoda eſſe, ſufficit q̃ maioꝝ parti iuſta ſeruentiā eat bonis qua ponit. Titus li⁹ de bello macedo. lib. iij. hanc legē ſatis ꝓs honoꝛauit nā cā dedit pariter z impleuit. xxv. q. j. ſi ergo. nec immerito, qm̄ nihil rarū ſtudioſum in rebus humanis inueniri pōt q̃ legū auctoꝛitas q̃ diuinaz z humanaz res bene diſponit, z omnē iniquitatē expellit. ſ. de ve. in. enu. l. j. poſt pzinc. que auctoꝛitas eſt a deo. Eſa. j. Lex a me exiet iudiciū meū in lucē populoꝝ. z ideo ſacros canones nō decē ſuant leges ſeculi limitari vt dictū eſt. Cū aūt dicimus legē intelligim⁹ tā iuſtam q̃ verba ipſius. ff. de verb. ſig. nominis. ſ. j. At mundanis legib⁹ ſancta mater eccleſia nō ſtringit. xxxiij. q. ij. inter hec. ſic etiā legibus imperatoꝝ gallici nō vtunt, z qz iudiciū theologie p eā impedit. ꝓterea. p̃hibet ne leges pariſius vel circa legantur eo. maxime qz cauſe eccleſiaſtice poſſunt per canones ſine legibus diſſiniri. extra de pzin. ſuper ſpecula. Quibus ex cauſis qs excuſet nō ſeruando p̃cepta legis vide. xxxv. di. ab exordio. De. z. p̃ceptis veteris legis ſeu decalogi. z de prima tabula. vide. xxxij. q. vij. quid in cauſa. ¶ Sed quid legum expoſitioni aut cōmendationi vacamus Hodie impletum cernimus illud propheticum Habachuc. c. j. Aſpexerit legi cerata eſt lex z non peruenit vſq; ad finem iudicium, quia impius preualer aduerſus iuſtum. Propterea egredietur iudicium peruersum, hodie ſentimus illud Valer. libro ſeptimo. capitu. ij. leges arenarum telis comparantur, ſiam vt illis infirmioꝛa animalia retineri, valencioꝛa tranſmitti. Ita his humiles z pauperes cōſtringi, diuites et ꝓpotentes non alligari. vide quod de ſimilibus ſcripſi ſupra de tabul. lege finali. Et ſi delectat in his amplius exclamare vide poll. libro ſeptimo. capitu. xvij. z. c. xx. Propterea conſueuerunt leges armoꝝ preſidio conſeruari, z res militaris legibus in tuto locatur. Juſtoꝝ eñ alterū alterius auxilio ſemper eguit. ſ. de iuſt. C. conſir. in pzinci. hodie vero potius armoꝝ nequitia deprimuntur. (Voluntates) inſtas z rationabiles, alias non eſſent leges ſed coꝛruptio legum. ſm Aug. j. de libero ar. z. iij. di. erit. de quo vide plenius ſupra. de ẓdi. im. hoi. facit. ſ. ne fil. re qua vē. cum. l. ij. z hoc pro tempoꝛis varietate. hoc enim non eſt arguendū. extra. de cōſang. z affi. nō debet. Unde helter. capitu. vltimo. nec putare deberis ſi diſſuaranea uerſa iubeamus ex animi noſtri leuitate procedere. ſed pro qualitatum hoꝛa te z neceſſita te tempoꝛis vt z reipublice poſcit vtilitas ferre ſententia. Jn variandis enim z cōmutandis legibus procedēdū eſt ſecundum varietatem rationis quod enim vno tempoꝛe fuit rationabile, variata cauſa poſſet etiam rationabile. Unde ſerpentem eneū quez ex dei p̃cepto Moyſes fabricatū ereꝛerat, vt legitur Numē. xxj. Ezechias res iuſt⁹ cōfregit quarto Regū. xix. Cū ergo ratio ſit fundamentū legis vt plene ſcripſi ſupra ne ſit. res quaz vend. euincatur. l. ſecunda. in ver. rō. z infra de palcuis. pupillorum. d. prima. verbo. libidine manifeſtum eſt dura nte ratione legem in pncipe pro ſua voluntate non poſſe mutariv ñ Tulius libro primo de legib. Nihil p̃ſtabili⁹ q̃ plene ẓtelligi nos ad iuſtitiā eſſe naros neq; opiniōe ſed natura eſſe conſtituturum ius. z. j. Illud vero ſtulciſſimū eſt exiſtimare omnia iuſta eſſe que ſita ſunt in populoꝝ iuſtitutis, aut legibus

Leges de ſcriptoꝝ politicaꝝ

Scripturā an ſit ō eſſe legis.

Diſcipuli

Leges q̃ reno legi tur pariſius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pe nonnulli doctores legẽ esse volẽtes non intelligentes que loqmẽ
tur, neqꝫ de quibus affirmãt. j. ad Thimo. c. j. Non etiã queruda
doctoris authoritas, ꝫ doctrina iuxta qõ Seneca. li. de quatuor vir
rutibus, nõ mouẽat dicẽtis authoritas, nõ qa sed qd dicat attẽdas.
Et nimiũ turpe doctorẽ aliquẽ nõ solũ se dãm fontiũ legaliũ dicere
sed seipm fontẽ institutionũ legaliũ reputare. ex quo oim ingenia ir
rigare tenetur, ingeniũ vero suũ arescere. ppria ficcitate, dicit Tul
li⁹. vj. rhet⁹. nec etiã eligligẽd⁹ litigiosus, aut postulãd⁹ de dit⁹ passio
ni, tales em̃ docendo faciliter in eã partẽ inclinant in quaz pronũt
passione. ad hoc extra de iudic. cauãm que. ¶ Quinto curet inter
bonos sectari meliores. vj. q. j. sic viue, vnde prior sedes est ante p
uectis decernẽdi, loquendi, ꝫ facultas antiquior, cui splẽdor est do
cor⁹. a depti veriũtior. j. de pfec. pr. li. Antiquionũ qppe iudicio
standũ est qꝫ pfequere vt scripsi. j. de consul. l. j. Nec ppterea inuent
bus deroget qui interdũ sint perspicatores. vñ Seneca epla. xcv.
Sicut in minore corporis habitu põt homo esse pfectus, sic z in mi
nori temporis modo põt vita esse pfecta. bene facit. j. de prior. sacr.
serin. vnicuiqꝫ, cum ibi not. De hoc melius Varro in sententijs. Il
lã quidẽ eruditorẽ elige que inirertis magis in suis ꝫ in alienis nil
magnificũ docebit qui a se nil didicit, falsoqꝫ magistri nuncupãtur
alienorũ narratores, sic em̃ audiendi sunt vt cui rumores recensent.
Sic est etiã in his qui omissis origĩalibus libris phorũ atqꝫ docto
rũ trãslata pro vera doctrina recipiũt que nõ est, nã ex his nõ reficiẽ
mur sed inficimur, rarditqꝫ ingeniũ est riuulos cõsectari, fontes autẽ
rerũ non videre, vt ait Tullius li. j. de oratore. refert etiã Vitruuius
lib. de architectura que Aristophanes philosophus coram Ptholo
meo rege z populo quẽdã velut furẽ condemnari obtinuit ꝫ alieni
scripti sibi illud approprians z ascribens recitatio fuit, dicẽs illum
solũ esse poetã qui ppria non qui aliena recitat. iudicantes autẽ non
debent furta sed reserpta. pbare. Et in summa illũ eligat qui se vti
lẽ studẽtibus prebeat. ff. de profes. z me. l. j. z qui plenus sapiẽtia ce
teros excellat. primũ moribus deinde facũdia. e. ti. magistros z qui
tã scientie ꝫ eloquentie artibus decorẽtur. ff. de vet. iur. enucle. l. j.
ff. que omnia. vide que scripsi dicta. l. magistros. in verbo facundia.
z ibi de hoc melius. Doctor quippe debet docere que põt que vero
non potest discipulũ vnde doceat admonere. dicit Aug. ad Biero.
¶ Sexto curet hunc doctorem libenter audire vt em̃ ait Valerius
lib. viij. plus prodest docentẽ audire ꝫ libris studere: quia vehemẽ
tior fit impressio in metibus audientium z visu auditu doctoris, ꝫ
studio, z Breg. in home. pascali. Collocutionis vox corda tẽperãtia
plusꝫ lectionis sermo excitat, z quasi quadã manu sollicitudinis vt
cuigiler pulsat, habet qppe (vt ait Hieron⁹. in epla ad Paulinum)
Helcio quid latentis energie viue vocis actus, z in aures discipuli
de authoris ore transfusa fortius sonat.

¶ Septimo debet ipsum frequenter interrogare exemplo justinia
ni. in aut. vt di. iudi. in prin. nostre serenitatis &c. Vnde Jesus salua
tor noster. xij. erat is annos impleuerat z in medio doctorum sedẽs
non docet, sed prudenter interrogat, licet ipse dei sapientia esset, vt
ait Hieron⁹ mus in ipsa epla. Veritas em̃ melius queri non potest
ꝫ interrogando z respondendo dicit Augu. ad Hieron⁹. ad hoc. ff.
de mune. z hono. l. ti. ꝫ. mixta. z Brego. in registro. libr. vj. c. xxviij.
Utilis semper est allocutio docti viri, qz aut discit audiẽs qõ nescie
re se nouerat, aut cognoscit, qõ est amplius id quod nescisse nescie
bat. ¶ Octauo curet assidue legere. ff. de leg. ij. legaris sernis. ꝫ. or
natricibus. z Deuter. xcvij. Poterit sederit rex in solio regni sui des
scribet sibi deuteronomium legis huius in volumine leget cũillud
omnibus diebus vite sue. z Josue. j. Non recedet volumẽ legis hu
ius de ore tuo. Et iz hec loquant in rege idem in alijs qui se z alios
regere cupiunt. z Hieron⁹. ad eustochium de virginitate seruanda
Crebrius lege, discе ꝫ plurima. teneri te codicẽ summus obtepat, z
cadẽte facie pagina sancta suscipiat. Spiritꝰ quidẽ sanctus scriptu
re sacre lectione percipitur, vt ait Bze. in registro. lib. ij. c. xxxvij. nã
per exercitium lectionũ inuenitur scientie margarita. extra de renũ.
post trãslationẽ. ꝫ. item si quis. Legitur etiaz de Cathone vtiqꝫ de
diuino z singulari viro, ꝫ erat in eo auditas exhausta legendi nec
satiari poterat quippe qui nec reprehensionẽ vulgi quidam inanem
reformidans in ipsa curia solebat legere sepe, dum senatus cogere
tur, vel operę rei se detrahens vt ait Tullius de fine bonorũ. z ma
lorum. lib. iij. vñ. z populus legebat volumen legis quater in die, z
quater in nocte. ij. Esdre. c. xij. Leges quidem ab omnibus sciri de
bent. ff. de legibus. leges sacratissime. vnde dicitur magistraliter.
Nocte dieqꝫ leges. si vis additeere leges. Lectione quidem velut
quotidiano cibo alitur z pinguescit homo, vt ait damasus ad Hie
ronimũ. ¶ Nono caueat responsis magistri frequẽter contradicere
vt ait Aug. ff. de cura. dei. c. j. sed audiẽdo tacere. Job. xxxiij. in fi.
Audi me tace z docebo te sapientiam. z vide. xlix. dist. hinc etenim.
ꝫ. parvo. z ꝫ. lippus. z ꝫ. se discipulũ quippe nõ credentẽ fere impos
sibile est eruditi. sm Tullium. ij. de tusc. questionib⁹. Probũ em̃ au
ditorẽ decet attẽto silentio mentem aures qꝫ parare, dicit Plato in
thimeo, nam ex hoc doctus efficitur sm Tullium. iij. rhetor. z vi

de. j. q. j. interrogõ. vbi sit cõparatio per Augustinũ de eo qui negli
genter verba dei ex corde suo permittit excidere. ad euz qui corp⁹pti
de sua manu permittit cadere. Sic aũt silẽtiũ seruet. vt q̃ opportuna
sunt querere non obmittat. Eccle. xxxij. Audi tacẽs simul z queres.

¶ Decimo curet apud se doctoris scripta vel dicta diligenter exa
minare. Job. v. in fine. Audita mente pertracta, aut em̃ aliud caute
gen⁹ inueniet, aut eius dictis scriptis ve magis credet, vt dicit Aris
toteles. j. metaphi. de hoc etiam scripsi. ꝫ. in rubric. lib. x.

¶ Undecimo debet libenter discere, vnde Christ⁹. Si erimus liben
ter discentes, erimus multa sciẽtes. z Eccl. vj. Si dilexeris audire,
sapiens eris, fiet etiam ex hoc labor studij leuior, vnde Hierony. ad
eustochium. Nihil amantibus durũ est, nullus difficilis cupientio la
bor. amemus ergo. ti. sciam z eius queramus amplexus z facile vide
bitur omne difficile. Breuia putabimus, vniuersa que longua sunt. Studẽs de
qui autem vitat discere incidet in mala. Prouer. xvij. scripto.

¶ Xij. curet eorum se studio dare. sup quo Seneca epla. lxxiij. Stu
dio me dabo cum omnia alia negligenda sint vt huic assideamus
cum nullũ tempus satis magnũ est etiam, si a puericia vsqꝫ ad lõgi
simos etatis terminos vita perducatur. z Aug. ad Hieron⁹. Nulla
mihi etas sera videri potest ad discendũ, qz z si senẽ magis decet do
cere ꝫ discere, magis tamen dicere ꝫ quid doceat ignorare, vide.
xlix. dist. hinc etenim. ꝫ. claudus. z. ꝫ. fracto.

¶ Xiij. vehemẽter ad discendã scientiã debet sibi animũ preparare
hoc em̃ studij nomẽ importat, vt dixi. ꝫ. in rubrica. z Augu. in didas
colis. Studiũ est assidua z sagax retractio cogitationis, aliquid in
uoluta explicare nitius vel scrutians penetrare secretũ. Si aũt aliqs
vagus que fortuito huc illuc qꝫ discurrẽs discere molitur scire pu
tans z ignoras quodãmodo erit. Unde Ber. ad fratres de monte
dei. Fortuita z vaga lectio z quasi casu reperta nõ edificat, sed red
dit animum instabilẽ, z leuiter admissa, leuiter recedit a memoria, ꝫ
certis ingenijs immorandum est, z assuefaciendus est animus.

¶ Xiiij. caueat inutili ocio se non dare sed vtili nam sm Senecam
in quadã epla. Labor scholasticus otium est, sed otiũ negocio sum.
z qõ animũ reddit ad honesta sollicitũ. Nec omittat illud Eccli. x.
Si retusum fuerit ferrũ, z hoc non vt prius sed heberatũ erit, mul
to labore exacuetur. z post industria sequitur sapientia. vbi Hiero
ny. Si se aliquis viderit per negligentiam amisisse scientiam scriptu
rarum. z acumen eius ingeniũ fuerit obtusum z turbarum nequaꝫ
manet qualis esse inceperat. Euenit quidem interdum vt cum mo
dicum scientie qui habuerit, elatus in superbia dicere vel desistat.
z legere, paulatim et eo q̃ nihil additur subtrahatur z vacuum dis
ciplinis pectus remaneat, ferrumqꝫ qõ acutum fuerat haberetur,
otium enim z desidia quasi quedam sapientie rubigo est. Si igitur
quis hoc pãssus est non desperet remedium sanitatis, sed vadat ad
magistrum z rursus instruatur ab eo, z post laborẽ industria z sudo
re leuatur. vt ait Tullius. libro de senectute.

¶ Xv. signater attendat natura z fortuna suam. Nam vt ait Hugo Studẽtibus tria
in didascolis. Tria sunt studentib⁹ necessaria, natura, exercitium, z sunt neces
disciplina. In natura cõsideratur vt facile audita percipiat, z prepra saria
firmiter teneat. In exercitio vt sedulitate naturale sensum excolat.

In disciplina vt laudabiliter viuens mores scientie componat. nã
prout ait Tullius de tuscul. q̃stionibus. ij. v. Ad capessendã scientia
studiosius primũ ingenio optimo sit, necesse est. tardis em̃ meribus
virtus nõ facile cõungitur. Deinde ad inuestigãdã veritatẽ studio
incitato ex quo triplex animi affectus &c. ¶ Contra sunt alia tria
q̃ precipuis studijs legẽtiũ obesse solẽt: negligentia, impudẽtia, for
tuna. Negligẽtia est qñ que discẽda sunt vel prioribus ꝑtermittimus:
vel minus studiose discim⁹. Unde tpe lectionis nõ ds scholaris dimu
merare iannas domus. vt hic ilo, nec risui vacare, nã tales sicut z cõ
tumeliosi a cõsilio abijciunt. v. q. iij. in loco. Impudẽtia qñ ꝛgrum
modũ z ordinem in his q̃ discim⁹ nõ seruamus. Ẽxi ber. sup cantic.
ser. xxxvj. Qui se inquit putat aliqd scire: nondũ scit quo oporteat
scire. vides qm̃ nõ ꝓbat multa scierẽ si scienti modum nescierit. vi
des in ꝗ quo fructũ z veritatẽ scientie in modo scieti constituit. qd
ergo dicit modum sciendi. quid nisi scias, quo ordine, quo studio:
quo fine queqꝫ nosse oporteat. Quo ordine vt id prius quod matu
rius ad salutẽ. Quo studio: vt id ardentius: quod vehementius ad
amorẽ. Quo fine: vt nõ ad inane gloriam vel curiositatẽ vel aliquid
simile: sed tm̃ ad edificationẽ tuã vel ꝓximoꝝ qdẽ scire cuiusc⁹ꝗ
modi sine cupere curiosum est: duci vero maiorum rerum con
templatione ad cupiditatẽ scientie sublimiorum virorum est puran
dum. vt ait Tullius de fi. bo. et malo. libro. v. Fortuna est in eucin
tu casus sine naturaliter contingente quando paupertate vel infir
mitate vel naturali tardritate seu etiam doctorum inutili varietate
a proposito nostro retrahimur. In his autem tribus: de pri
mo scilicet de negligentia lectoꝛ est admonẽdus. De secundo. scili
cet de impudentia instruendus. De tertio. s. fortuna lectoꝛ est adhu

uandus

uandus, ne defectu necessarioꝝ cogatur desistere ab incepto extra
de offi. ordi. inter. nouit dicit Boetius li. de scholastica disciplina.
Egestas nouerca est discipline, mercedes itaqꝫ pro magistris eis
sunt exhibẽde. ff. vbi pup. edu. de. q. filiũ. sicut z vestes z rectũ. eo. ti.
li. iij. Ẽt̃ ꝑpter defectũ bonorũ tẽporaliũ pauci sunt habentes peri
tiam literarũ. extra de preben. extirpãde. z facit. j. q. iij. si quis obie
cerit. ¶ Xvj. ne dũ lectioni sed etiã scripture cũ viderit cõfertũ scie
tia vacare procuret, nã pront dicit seneca in epla. Nõ legere tm̃, sed
etiã scribere debemus, alterna res cõseruabit vires z exhauriet de
stilo dico altera soluet ac diluet mentẽ. hoc z illud cõmẽdãdũ est al
terum altero tẽperandũ vt qcqd lectione collectũ est stilꝰ in corꝰ
redigat. Apes nãqꝫ imitari debem⁹ que vagantur, z flores ad mel
faciẽdũ idoneos capiũt. Demũ qcquid attulerint disponũt, ac per
fanos degerũt, z succũ vicarium in vnũ saporẽ mistũ quadã ꝓprie
tate sibi sui mutãt dicit Macrobius in ꝓlogo saturnalium. Sic z
nos debem⁹ qcũqꝫ ex diuersa lectione comiessim⁹ separare. deinde
adhibita ingeniũ nostri facultate in vnũ saporẽ varia illa libamẽta
cõfundere. facit ad hoc. xij. di. nouit. ꝫ. de vete. iur. enucle. l. j. ꝫ. con
trariũ. z in auc. de tabel. ꝫ. si vero indignus. z extra de eta. z qualit.
cũ sit. Abũdãtius em̃ opꝰ seruare nos ea que audiuimus, ne forte
effluamus. dicitur ad Hebre. ij. vñ damasus papa lectionẽ sine stilo
scripture somnũ esse putabat, dicens ad Hieronimũ. dormientẽ te, z
lõgo iam tempore legẽtẽ potius ꝙ scribentẽ questiũculis exeitare
disposui facit etiam illud Eccl. xxxiij. Ego nouissimus euigilaui, z
quasi qui colligit acinos post vindemiatores in benedictionib⁹ dei
z ipse speraui, z quasi qui vindemiat repleui torcular, respiciens qm̃
non solum mihi laboraui sed oĩb⁹ exquirẽtibus disciplinam. Nõ tm̃
ante pfectionis tẽporã. hoc facere tentet. vnde Hieroni. ad rusticum
monachũ. In omni ꝺditione z gradu permixta sunt pessima, ne ad
scribendũ cito profilias. z leui ducaris insania multo tempore discе
ꝺ doceas, nec se ecclesiã in ipso opere faciendo. vt dicitur Eccl. x.

¶ Xvij. caueat suauitatibus solatijs cõmessationibus z ebrietati
b⁹ se nõ dare. Deutero. xxj. z ad Ro. xiij. in fi. Nõ in cõmessationib⁹
z ebrietatib⁹, nõ in cubilib⁹ z impudicitijs nõ in cõtẽtione z emula
tione sermonis. si inueniẽ sapia neqꝫ em̃ ridẽdo aut iocãdo q̃rit scia. Digues
ti de doloze quodã ingit meditãdo. Eccl. c. j. Qui apponit scientiã appo tiõe sermonis. si inueniẽ sapia neqꝫ em̃ ridẽdo aut iocãdo q̃rit scia. raro sunt
nit dolorẽ. ꝺ. in discẽdo. nã put ibi dicit Hiron⁹. Nõ ita ꝓbet se mẽti a uro ige
bus scientia sicut lumẽ visui, sed p rozmẽta quedã z intolerãdũ dolo nio.
rẽ iugi meditatione z studio perueniẽ ad eã nescit em̃ homo ꝓtiũ
sapientie nec inuenit in terra suauiter viuentiũ. Job. xxviij. z vide q̃
scripsi. ꝺ. de agen. in re. l. penul. in verbo peritiã nam querẽda est scie
tia quasi pecunia z sicut thesaurus effodiẽda. z sic inuenieda. puer.
ij. quinimo studeat in ordinarijs cenis z prãdijs se moderate seu tẽ
perate referre. qm̃ (vt ait Hieroni.) venter pinguis crassiũ sensum Ltarũ so
generat. Cũ tri oporteat scolasticũ sensum vigilẽ, tenuẽq; esse, xliij. ẽp q̃ sunt.
di. ꝺ. vlti. Ac in iqsarei ectione optima est in. er eos collatio lectio
nũ z exercitatio. dubioqꝫ solutio. per hoc em̃ z anime ad bonum
veniũt, z fabule nõ necessarie, quas plerũqꝫ amãt iuuenes. prohibẽ
tur. ea. di. ꝓo reuerentia. z vide ea. di. cõiuuia. z. c. preso yteri. z de ꝛ
se. di. v. nõ mediocriter. z vide. xl. di. hinc etenim. ꝺ. iuge. z illud Hie
ron⁹. ad pamachiũ z marcellã. Litere marsupiũ nõ sequũtur. sudo
ris comites sunt z laboris socie, seminiorum nõ saturnitatis, cõtinẽ
tie nõ luxurie. ¶ Xviij. curet ex diuite aio pauperẽ se facere. ꝺ. ne fi.
ꝓo pa. auct. habita. hoc est animũ suũ a bonis tẽporalibus remoue
re. xij. q. ij. Socrates. z. c. gloria. vij. Seneca epla. xvij. Studijs z diui
tijs pariter vacare non potes. nec anima illã dignaꝫ habitare sapia
quã videt infecta desiderijs z puris tpalibus involuta z ibidẽ. Si
vis vacare animo aut pauperi similis, multis em̃ ad philosophãdũ
obstitere diuitie: pauptas aũt libera est z secura. vide. xlix. di. hinc
etenim. ꝺ. gibbus. z ꝺ. impetiginem. z ꝺ. se. z. xj. q. j. te quidem.

¶ Xix. curet ꝓ studio hotã ꝓcipue matutinalem eligere. cum. ꝺ. Mane
studendũ
est.
Meridie
quiescen
dum est.
Lectio
duob⁹
modis
fastidi
dit.
Scholas
riũ quiꝫ
sunt gene
ra.
surgens a somno recentior est dicit glo. ꝺ. de insti. C. cõir. post prin.
z puer. viij. Qui mane vigilauerint ad me, inuenięte me. Meridias
no quidem tẽpore quiescere debemus. ff. de ope. l. medicus. z. l. cum
patronus. vnde Hieron. sup Hieremiã. c. vij. sup illo verbo loquntꝰ
sum ad vos. mane cõsurgẽs. Mane consurgit deus nõ ꝙ ei aliquod
tẽpus absqꝫ diluculo sit, sed ꝙ post noctis quiete viribus corporis
initauratis anima hominis vegetior sit, z nequaꝫ voluptatibus oc
cupata, cibiqꝫ desiderio audire z facere valeat que dicimus. vnde
z in Esaia de nocte sue diluculo consurget spũs meus ad te Deus.
z rursus in. c. legerit mane, mane erigit mihi aures vt audiã quasi
magistrum. z in Psalmo. Preueuerunt oculi mei ad te diluculo,
vt meditarer eloquia tua. De hac etiã materia satis pclare in li.
Vigilarũ sic ait. Vigiliarum vtilitas magis exercitio sentitur ꝙ lo
quẽtis sermone narretur. z. j. Vigilando timoꝛ ois excludit, fiducia
nascit, caro macerat, vitia rabescũt, charitas roborat, recedit stulti
tia, accedit prudẽtia, mẽs acuit, errοꝛ obtrũditur, criminum caput
diabolus, gladio spũs vulnerat. Quid plus necessariũ qd ꝙmodius
suaue? z breue? z. j. Bona est diurna meditatio, ꝺ efficaciοꝛ est noc
turna, qz ꝙ diem necessitates occupationes distrahũt mẽtem, noc

Vigilarũ
utilitas.
Uersus.
Lectio
duob⁹
modis
fastidi
dit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cōsonare,impedire,obturbare,obmurmurare,contendere,fm Da pi. Iré habeť idem verōnn.ff.de adul.adulteriū.z.tn.q.ij.prophes tauit. De strepitu vide qđ no. Archi.de elec.indemnitatibus.z de hereti.statuta.lib.vj.(Magistri)quibus cū legit strepitus plerun qz parat offensam. Illā tūc bene lingua in sermone dirigitur cum se cure sensus in tranquilitate quiescunt vt ait Bzg.super Ezech.ho mel.xj.(Isteue)ff.z ponit pro z.(Cōfusio) pmittio,turbatio.(Aures) Que dicuntur ab auide rapiendo sonū.(Aut)versi.(Mētes) Mens est prestantior pars anime eo q̄ emineat.vide.ff.de cōdi.in pu.hor.l.j.(Auertat)quod de facili eueniet his qui strepitu facili cōmouētur:puta melancolicis z colericis.vñ Boet.li.de disci.sco. Melācolicos timori pigriciq; subiectos locis secretis z angulo sis.strepitusq; carentibus:luciisq; parū recipitibus studere oppor tunum est.Saturitatēq; de cliuem,seuāq; cenā precauere.potiusq; mediocribus gaudere ad nature subsidiū,z prout studiū desiccatio egerit plenaria potus refectione ad mensurā confoueri,ne nimia colici vbi studiū proteruitas prisim generet,anhelamq; toracis stricturidimen. Colericus vero pallidule effigiei plerunq; subiectus solitudini sem per supponatur:ne minimi strepitus auditu iram in toram fundat cohorte.ficq; magistratus ledat maiestatē.O q̄ magistratus lesio vitand a hunc cena grandiori nouimus subsistentari,potuq; fortiori deliniri.Cauēdū est aūt ne litis error potius administratione filius rapidis mentibus extrahatur. Alis plurima in eodem libello vti lia ponit: que accomodum foret inspicere, si quis scientie auidus ea diligentius obseruarer. Aū prout fertur beda venerabilis dictus libellū speculum z lumē scholarium appellauit. In glo.vlti.ibi numerant.adde cū sensum lectioni potius dare deberēt: vt dicitur iij.Edre.c.vltimo. Nulla est ars doceri presumitur,nisi prius intenta meditatione discatur.dicit Bzgorius in pastorali.c.j. Sconta quod mens non recipit congrue nō disponit.vt idē in Reg.c.v. Multi quidem sunt docētis vocē audiētes,sed nescīt vnde veniat aut quod vadat.z facit.ff.de acqui.pos.l.i.§.si iusserim.z.§.si furio sum.vnde z Quintilianus li.vij.de oratoria institutione. Pulcher rimi operis studio vacare mens nō nisi omnib⁹ vitijs libera potest primum q̄ in eodem pectore nullū est turpiū,honestoriūq; cōsortiū z cogitare optima simul ac deterrima nō magis vnius animi est q̄ eiusdē hois esse bonū z malū. Scholares itaq; dū studio vacant in hoc medietatem fere noctis expendant,somno residuam relinquen tes feruent silentiū,externas collocutiones:abhozreant,aures intē tas porrigant lectioni:auditumq; ad sermones indebitos nō effun dāt.e extra de cele.missa.dolentes. In fi.gl.adde.nam studere est publica vtilitas.ff.qui eta.l.j.lib.x.z scientia non discit in tumultu, sed in otio,vt hic.z.ff.de excu.ar.l.j.vbi de hoc scripsi.z facit extra de priule.sup specula. In otio quidem veritas melius intuet.vij. q.j.qui episcopatum.z libertus de cōse.di.iij.sacer.dotū.in fi.z.xvij. q̄ ij.luminoso. Unde Isaac fuit egressus ad meditādū in agro inclī nata iā die. Beñ.xxiij.in fi.z vide.xxij.q.iij.qđ aūt. Unde q̄s ru more turbarum effugiens cū docebat ascendebat in monte vt doce re libere posset.ij.q.vij.§.p archam.sub.c.plerisq;,vbi notatur q̄ ma gister debet docere in alto. Cultum eñ suum iustitia seu scientia per dit qui silentiū iudicū vel auditoriū obstrepentium turba confundit dicente prophera. Erit cultus iustitie silentiū. Debet ergo quicqd aut cōsideriū cōsultationibus agitur,aut ab audientiū parte ppo vocibus sensus audientium enerueturv.q.iij.in loco. Sed pone Aliquis languet eo morbo q̄ rumor fabri vel alterius artificis im modice obeit et,an poterit tunc faber arceri ab exercitio artis suę? Communiter consueuit dici q̄ sic.ar.eorum que hic not.z q̄ omnia gratia hominū sunt inducta.ff.de vsur.in pecudū.z q̄ sal⁹ hois esti mari nō pōt.ff.de dona.l.pe.§.fi.ad hoc.ē.de sacrosanc.ec.sancim⁹. vi medici p maxima gaudēt immunitate,q̄ debilū corporū curā agūt de quo dic vt scripsi.ē.de profes.z me.in rub. Equius est aūt fa brū ne vicinius male z lāguido remoueri q̄ medicū a cūctis mune ribus excusari. Tenemur em cuiq; bñfacere.lxxxvj.di.nō satis z si tepore periculi quo ad mortē quis rapit plus apud aliquem valeat cōmodū,q̄ vita morituri,hō est leue peccatum.ea.dist.c.ij.in fi. Iré si reliquie mortuoz intra ciuitatū cōdēde nō sunt.ne sanctū ius mu nicipij polluatur.ē.de relig.mortuoū. fortius intra ciuitatē hmōi malleationes z strepit⁹ faciēdi nō sunt,ne periclitetur infirmi, qui etiā pmittēte infirmo deberet faber ab his rumorib⁹ abstinere.arg. v.q.v.c.j.z.ij.z.xxiij.q.iij.qd facier.z.c.est inuita.cō multis 2cord.

Infirmo rūrōne de bēt fabri tare. ab opere

refert ex fequi de q.l. gnēcō ff. de offi. ejus cui mand. est Junij. ne. 72

De honorariorum vehiculis. Titulus.xix.

Imperator. Lex vnica.

Omnes honorati seu ciuilium seu militariū ve biculis dignitatis sue.i.carrucis intra vrbez sa cratissimi nominis semper vtantur.

Omnes. Casus.honorati.i.habentes in vrbe dignitatem sine administratione possint semper ire per vrbem in carru cijs (Decorati) Alias honorati,z alias honorarij.(Carru ca) Carruca est parvus currus:nam apud veteres pretores z con sules propter itineris longinquitatē curru ad forū peruehebantur sm Isid.(Semper)si.semper.ē.de his qui spō.mu.su.l.penul.in fin. z hoc exemplo pape qui pallio semper vtitur.ex de vsu pa.ad homo rem vnde priuilegiū huius.l.cōstit in hoc quod dicit semper.i.om nī tempore z loco.non solū ad forū id est locū indictū. Post.j.glos. adde alias dicuntur honorati qui sunt maiores in populo z clero.vt no.lxxxiij.distinc.c.nota.puta clerici.xlv.distin.cum beatus.

De priuilegijs vrbis constantinopolitane. Tit.xx.

Imperator Ho. Lex vnica.

Vrbs Constantinopolitana non solum iuris Italici:sed etiam ipsius Rome veteris pre rogatiua letetur.

Vrbs. Constantinopolitana ciuitas habet priuilegia iu ris italici z prerogatiuā rome.(Prerogatiua) Vide.ē.de excusa.mu.priuate.z facit.j.ti.j.l.vnica. Sed quero hic generaliter. An priuilegio concesso alicui prouincie vel ciuitati pos sit quilibet de ipsa prouincia vel ciuitate renunciare? Breuiter dis stingue aut priuilegium concernit publicam vtilitatem aut pri Priuilegia uatam, primo casu renunciatio non procedat. secundo vero secus gio ciuitas ad hoc extra de fo.competen.dilecti. In secūda gl.ibi.§.fi.adde tis an post Sed qđ de cōsuetudine q̄ seruatur in locis vicinis puta in aliena ci sit quilibet uitate,an alia loca vicina illam seruabunt? Videt q̄ sic. extra de de ciuitas cēsi.sopite.z.c.super eo.z.c.ex parte.z quod no.in eis magime per terentiā. Inno.dicto.c.ex parte. Itez quin dubiūs ad vicinas scripturas re re. cursus habetur.ff.de test.§.heredes.sed si notā.in fi.de le.j.si seruus plurium.§.fi.z videtur expressus extra de cogna.spiri.super eo.z de consue.cū olim. In glo.vltima pro hoc est etiam.ff.de stu.l.j.§. j.ibi ex opinione circūcolentium z sic posset intelligi.ff.de legi.de quibus.in princi.ibi tunc z quod proximum z quod sequens ei est. Itez recurritur ad cōsuetudinē metropolitani loci dicto.c.super eo. z.xij.distin.nobis.z.c.de his. Item quia perinde est aliquid haberi posse in locovicino sicut in loco vbi haberi debet no. Inn.extra de rescrip.presenti.que hodie est remota. Item quia ex vicinitate in terdum quis consequitur detrimentum commodum z fauorem.de pe.distin.j.sed z continuo.de consē eccle.c.j.lib.vj.z ibi not per Ar chi.z facit.ff.de contrahen.emp.quod sepe.§.vlti.z quod legitur z not.extra de priuile.super specula. Die sicut potest colligi ex di ctis Inno.extra de offi.archi.c.fi.in glo.vltima q̄ consuetudo con tra ius vel onerosa nō est extēdēda.nec ad alias pōnas nec ad alia loca vel iura.xij.dist.omnia.ff.de leg.quod vero. Si sit cōtra ius po stitium:sed rationalis stringit illos inter quos est mos z cōsuetudo non inter alios,sicut nec pactum nec aliud actum inter alios.ff.de pact.si vnus.§.ante omnia supra.res inter alios acta per totum.z hoc est quod dicitur.ē.de edi.pri.ab in torum ibi.probatis his que in oppido 2c.z que sit loñ.consue.l.j. Consuetudo quidem pro lege seruatur,z contemptores eius puniuntur,sicut cōemptores legis scripte.xj.distinctio.in his.sed vna ciuitas alij non imponeret legē sed sibi z suis ciuibus tantum.ff.de iustitia z iur.omnes populi.q̄ inter eos tantum habet ius terrendi z distinguendi.ff.de verbo rum significatione.pupillus.§.territoriis.ergo nec consuetudinem Et ista ratio inducitur per Innocentium.extra de consuetudi.ex te.in fi.magne glo. Ista ratione seruatur consuetudo metropolitana z q̄ suffraganei sunt ei subditi,z eis posset legem imponere q̄ tum ad illa in quibus eis subsunt non in alijs. Nam neapolis est me tropolis,nole dicemus ergo q̄ cōsuetudo que est neapoli vt de po tione stetur dicto partiarj coloni,seruetur nole,si non fit ibi talis 2 suetudo puto qđ non,qz in hoc non habet neapolis potestatem di stringendi z coercendi nole,dicatur ei nola subdita z de territorio eius licet neapoli dentur alia priuilegia vt patet.ff.de excusationi. turo.si is qui duas.§.j.z infra titu.proximo.l.j.subest clerus z etiaz episcopus archiepiscopo in spiritualibus seruabit consuetudinem metropolitani si non habent contrariam consuetudinem nolant.q̄ bus licet in his legem imponere. Sicut catalia ciuitatis z ville ser uant z stringuntur consuetudine corporis z capitis sub quo sunt.ē. de natu.li.i.iij.ff.ad munic.qui ex vico cuz his que scripsi.j.de agri colis z censitis,litibus.in verbo sub qua. Si vero cōsuetudo est la dabilis ad iura ratione preter ius inducta super re concessibili.dicit Innocen.puta vt Archidiaconus possit partiri onera sua in alios. extra de officio Archidiaconi.c.fina.z est super tali re de qua vel contra quam nihil est statutum a iure alias extenditur ad vicinas ciuitates z vicinas prouincias.dictis.c.sopite.z ex parte.de censi.z eo.tit.super eo.vbi ille prestationes sunt de iure. nec apparebat de quantitate prestationum in q̄titate stabitur vicinis prouincijs.z hoc est exemplum bonum.arg.etiam ad hoc.ff.communia pre.ven ditor.§.fi constat. Item ponit exemplum. Inno.pura vt vnus mo dus psallendi si in eodem.vij.di.c.vlti.z penu. Item vt vna mensu ra seu cōis seruetur inter eos dicto.c.ex parte. Sed si per talē morē fieret preiudicium vicinis aliud esset.extra de cōsue.cū olim. Item si diuersimo

si diuersimode ius scriptū aliquem casum disponeret z esset in vno loco p cōsuetudinē aliquo illorum modorū iuris scripti certificatus interpretatū z declaratū.ff.de legib.minime.tūc etiā ad vicina extē ditur dicto.c.super eo.de cogna.spi. Equitas canonica hoc suadet nam de iuris efficacia illi tñ debēt stringi consuetudines inter quos est inducta dicta.l.an in totū in ibi oppido 2c.z videtur expressum. ij.di.catholica.in fi. Sed si eueniret licet perraro q̄ consuetudo sit preter ius nō contra z rationabilis de re de qua vel circa quam nihil est statutum vel simile.sicut est exemplū de plaustro.z mā co.z debilitato.in gl.ē.q̄ sit lon.consue.l.ij. Non absurde dicetur cō suetudinē victorū seruandā,q̄ nō de dignant leges in his sacros ca nones imitari.in aut.vt clerici apud proprios epis.§.vlti.z de mo na.§.fi.in fi.z de ecclesia.ti.in princi.hoc puto verum si talis consue tudo ratione vel equitate que ide sunt.ff.de excu.tu.scire.§.fulcitur. z de aqua plu.ar.l.in summa.§.itē varus.ver.q̄ niteret.ar.ad hoc ē.de ind.placuit. Pro hac etiam materia videre potes q̄ no. And. de Iser.li.feu.de probi.feu.ali.p fre.imperialē.§.pterea ducat⁹,z in ti.que sint reg.in verbo vectigalia.z qđ scripsi.ē.de colla.do.l.vna. post primā gl.z post gl.no.annuersarie. In gl.vlt.legū.adde ho die vero sunt matres iniquitatū. Et ibi fide,hodie vero mater om nis schismatis z errozis nō pape qui est vicarius Jesu xpi z succes sor Petri non obedit,z multos forte qndecūn in fidē catholicā z ē sedē apostolicā inuenit errores q̄ omittuntur hic gratia breuitatis.

De metropoli berito. Titulus.xxi.

Metropoli(Metropolis dicit quasi mater polis z mater alia rū ciuitatū. Sicut ergo mater filias in virtutib⁹ debet excedere,aut matrona puellas,sic metropolis alias ciuitates. Alias dicit metro polis potestas archiepiscopalis sic exponit in authen.scrip.exem plar.j.in fi. Sed arch.no.de offi.or.presenti.in princi.lib.vj.q̄ archi episcopus est maior metropolitano.

Imperator The. Lex vnica.

Propter multas iustasq; causas metropolita no nomine ac dignitate ciuitatem beritum de cernimus exornandā iam suis virtutibus coro nata. Igitur hec quoq; metropolitanā habet dignita tē.vt.o nihil de iure suo derogetur. Sit illa mater pro uincie nostrorum maiorum beneficio;hec nostro;vtra q̄ dignitate simili perfruatur.

Propter. Casus pro in glo.(Multas)multus proprie re fertur ad numerum.z proprie ad longum z infinitū vide q̄ scripsi.ē.de decur.nominationū.in ver.paucorū. z attende q̄ dicit multas propter paucis enim licet insignes quis non facili ter ad sublimis gradus fastigia promouetur. (Iustas) iustitie forte in eo sistebat q̄ ciues huius ciuitatis ex proprijs virtutib⁹ talia me ruerūt puta q̄ viri iusti abūdāt z audiuntur in ea.puer.xj.Benedi ctione iustorum exaltabitur ciuitas,z ore impiorum subuertetur. Item quia inter se amicitiam seruant quod precipuum est ad cōser uationē ciuitatū,vt enim ait phs.viij.ethicoz,vt z ciuitates amici tias continere,z legis positores,magis circa ipsam student q̄ circa iustitiā. Concordie eñ simile aliqđ amicitie videt esse. Manc aūt.j.z cordiā maxime appetūt.ē.legislatores,z cōtentione inimicā existēte maxime expellunt.z amicis qđē existentibus.ē.ciuibus nihil op⁹ est iustitia. Initi aūt existentes.ē.ciues indigēti amicitia, q̄ a seditioi bus cessent,quod melī⁹ puenit cū ois z vera pax eis aduenit. Cū ergas inter eos immaculata pualēt,z neq; lucri neq; passiois alicu ius cā in aliquā ptiū declinat.in aut.de man.princ.§.deinde. Sine iustitia vero impossibile est ciuitatis pacē dari. Esa.xxxij. Opus iustitie pax,subiata nāq; iustitia,z regna,z res publice vbiū fingua lium nihil aliud sunt q̄ latrocinia vt plene de hoc scripsi.ē.de fu scep.z archa.neminē.in verbo iustitie.z.j.pu.leritie.vel cōsul.j.in verbo pacis. Et facit ad premissa.ff.de vsufruc.le.generali.in princ. Iré si ēaliter necessaria est 2cordia.de quo vide qđ scripsi.ē.de pre narchis.l.j.in verbo cōcordiā. Pro cōmendatione vnitatis.vide.j. q.j.reneamus.vij.q.j.in apib⁹.z.c.denicq.xxiij.q.j.loquitur.z.c.le. z se.p totū z.ē.de summa trin.l.iij.ibi. q̄ nō solū z fidē 2c.lvj.q.vij. in noua.extra de p̄bē.maiorib⁹. Cōtradictio aūt z inimicas delet ciui tates.ingta illē pā.iiij. Precipita dñe z diuide linguas eoñ.qñvi di iniquitatē z cōdictione in ciuitate die ac nocte circūdabit eā super muros ei⁹ iniquitas,z labor in medio ei⁹ z iniustitia. Et no.q̄ cir ca regimina publica ois passio debet abscedere dicto.§.deinde.qđ intelligēdū est de his passionibus q̄ in aia.quales sunt indignatio, cōtētio,z qlibet cōmotio istōi,xj.q.iij.seruet. Iré linor.odij,z amor, vel fauor,z ira.e.q.§.ad hoc riidēdū est.z.c.illa,z.c.cū apud.z.c.sum ma. Iré scientias animi z acceptio psonarū.d.c.summo.z iam.de mo na.hinc nobis. Cū aūt lucrū aut pcū interuenit,tunc passio nō stat solū in animo,sz puenit ad actū.i.ad manū dicto.§.deinde.z ptz.xj. q.iij.p recte.z.c.paup. Et hanc diuersitatē denotare voluit predict. §.deinde,copula que includitur in verbo neq;,quia pdicte omnes sunt animi passiones vt dicit phs.licet glo.ibidē aliter intellexerit. Sunt z alie virtutes ad regimina ciuitatū necessarie,quas in libris phoium curiosius poterit inuenire,maxime in politica Aristotelis, z in li.Tullij de republica. Preterea datur interdū ciuib⁹ etiā pri uilegiū propter nobilitatē inclitā ciuitatis,vel q̄ cōcedēti priuile giū sunt coniuncti.ff.de excu.tu.nō tū.§.j.(Metropolitano) Ide metropolitanus a mesura ciuitatū quib⁹ pest dictus est.xxj.dis.cleros. Hic.x.vel.xj.ciuitates z totidem epos sub se habere debet.vj.q.iij. Archiepi scitote. Hic etiā in sua ecclesia de studio theologie z de doctore p̄ scopus q̄ uidere tenetur,z habiles ad studiū transmittere z trāsmissis de ex epos sub pensis(si indiguerint)prouidere. Et studētibus in theologia cōce le debet dit vt p quinq; annos possint p̄uētus p̄bēdarū z bñficioū suoū pci habere. pere.extra de mag.c.j. Hic etiā de iure potest p̄uincia visitare. Sup quibus z que iura metropolitan⁹ habeat in suffraganeos.vide ex tra de p̄scrip.cū officij.z.lib.vj.de censi.romana.z.c.ppetue.de fo. cōpe.romana.z de sen.excō.romana. (Dignitate) apud principes seculares hec dignitas nō modica erat,ciuitates enim metropolita ne dicunt maxime.ff.de excu.tu.si duas.§.j.versi.z.(Ciuitatē) Hec ciuitas vocatur splēdidissima.ē.de vete.iu.enuncle.l.ij.§.que omnia. Als vocat pulcherrima in prohemio.ff.§.hec autem. Alias vocat pulcherrimū opidum.e.p̄hemio.§.illud. Ex quo not.q̄ idem lo cus ciuitas z oppidū appellatur pro quo est etiā.j.de speretur.nemo. Ciuitas eñ dicitur quatenus cum iustitia.z magistratuum ordine gubernat. Opidū quatenus est ibi copia incolarū. Et vbs quate nus muris debito mōre cingitur,p̄pie aūt dicitur ciuitas que hab bet epm.ē.de epis.z cle.nulli.al⁹ dicitur generaliter omnis habita tio plurimorum que muro cingitur.ff.de verbo.signi.l.ij.z de pen.l. nam quod.§.fi ita.sed stricte loquendo si epō caret dicitur vbs. de verb.sig.pupillus.§.oppidū.vide que scripsi.ē.de fabri.si quis de le ga.l.fi.z.j.de fun.li.l.ij.(Berithum) alias beritum. De hac ciuitate habetur.ff.de verb.obli.l.qui rome.§.j. Et hec fuit colonia roma norū vt refert Hieronimus in epithaphio fauste paule,(Exornan dam) valde colendam,z ex alijs decorandam. (Virtutibus) Est eñ nacta ius ytalicum propter suas virtutes.vt.ff.de censi.l.j.§.j. Ità Virtꝰ vñ est nutrix legum.vt in prohemio.ff.§.hec aut̄. Et nota quod vir dicitur z tus ex eo vocata est q̄ suis viribus nitens non superetur aduersis de ei⁹ plu fm Boetium.iij.de consola.prosa vltima. Vel virtus est que bonū rima com facit habentem,z opus eius bonum reddit.vt habetur.ij.ethicoz. mendatio Et licet virtus viribus propriis innitatur,differt tamen a fortitudi ne. Nam virtus in animi vigore,z in habitu est fortitudo vna ex pri bus quatuor virturis est,quamuis robur corporis fortitudo dicat. Interdū ponitur virtus pro ipsis viribus seu facultatibus.in aut. quomodo oportet epis.§.si vero hoc non fecerit.ibi metiri vniuscu iusq; ecclesie virturem. Antiquitus autem fz Tullium nomen vir tutis solius fortitudinis fuit ad hoc.ff.de alea.l.ij.z in authenti.vt omnes obe.iudi.proviin.in principio cuius ratio est,quia nō statim innotuit hominibus virtuosiras aliarum virtutum,virtuosi autem semper apparuerūt qui laboribus,z doloribus,passionibusq; non facile vinci poterant,sed post experientia docuit animum pluribus certaminibus expositum aduersus delicias,diuitias z honores quo rum victoria difficilis sed perutilis est.vnde virtuosi vocati sunt,q talia vincere poterant. Dicitur etiā virtus.(vt habetur libro de spi ritu z anima)mētis habitus bene sistiture. Aeivirtus est bona qua Virtutes litas mentis qua recte viuitur,qua nemo male vritur, qua deus in sunt septē nobis sine nobis operatur. Septem aute sunt virtutes,tres theo logice,scilicet fides spes,charitas,z quatuor cardinales,vt iustitia, prudentia,fortitudo temperantia. Habet autem ipsarum quelibet aut dona spiritus sancti correspondentia,precepta quoq; aut par tes necnon vitia vnicuiq; opposita. De quoñ singulis q̄q̄ extra le gis materiam ad simplicium iuristarū eruditionez hic scribere pla Virtutuꝫ cuit:forte enim hoc est vtilius scire q̄ repetere.l.gallus. Primo materia é igitur fides habet dona correspondentia intellectum,z scientiam, interdire habet etiam z confessionem,z sunt precepta pertinentia ad fidem petitioni que correspōdent scientie z intellectui. Secunda virtus est spes; bus leguꝫ a qua sunt voluntas,z gaudium,cui etiam correspondet donum ti preferēda moris qui dividitur in filialem seu castum,seruilem,z initialem. Ei⁹ precepta sunt sperare in deo,ipsumq; timere,qđ etiā correspondet dono timoris. Tertia virtus est charitas q̄ est triplex.incipiēs, proficiēs,z pfecta,huic correspōdet donū sapiētie. Ex charitate sunt amor amicitia,benivolentia,gaudiū,pax,misericordia,desideriū,p cordia bñficētia,z elemosina,q̄ dividit in corporalē.z spūalē. Hec ēt dividunt vt scrip.j.de mē.vali.in rubr.z sup his ēt doctrina gri nef.z fraterna correctio.Preptа charitatis sunt dilectio dei z pxi mi. Quarta virtus maior trī z prima inter cardinales est iustitia, cuius a plerisq; prudentia ponitur prior.hoc tamē ex pro veriori sen tia Thom.in secunda sede.q.lvij.artī.vlt. Ad qđ Dzouer xv. In abūdanti iustitia virtus maxima. Hec dividitur in distributiuam. z cōmutatiuam q̄ sunt ptes subiective. Secūda diuisio est in ptes potentiales que sunt sm Tullij.iij.rheorice. Religio, pietas q̄ est etiā donū iustitie correspondens gratia z vindicatio,observan

Universidad de Deusto
Biblioteca

tia ⁊ veritas. ¶Macrobius aũt sup somnũ scipionis ponit septẽ ⁊ scz innocentiã, amicitiã que dicit affabilitas, cõcordiã, pietatẽ, religionẽ affectũ ⁊ humanitatẽ. ¶Alij ponunt quinq; scz obedientiã respectũ equalium, fidẽ, ⁊ veritatẽ respectu omnium. Andronicus vero pẽ patẽtic⁹ ponit. ix. ptes iustitie annexas. scz benignitatẽ, libeꝛalitatẽ, vindicatiuã, eleemosynã que est virtus dirigẽs ad positionẽ bonaꝝ legũ, eusebiã. i. bonũ cultũ, etc. ¶Christiam. i. bonã gratiã, sanctitatem, bonã cõuersationẽ ⁊ legis positiuã. ¶Aristot. etiã. v. eth. ponit epikiam esse iustitie addictã que excedere dicitur legalẽ iustitiã, ⁊ est sibi superior ⁊ respectu actuũ humanoꝝ. ⁊ videtur eadẽ esse cum eugemosina hec prosequere. vt in eadẽ summa. q. lxxx. arti. j. ¶Ab his etiã depẽdẽt ⁊ alie vt deuotio, oratio, adoratio, sacrificiũ, decimarum ⁊ primiciarum prestatio oblatio, voti emissio, ⁊ p̃solutio, iuramenti prestatio ⁊ eius implẽtio, adiuratio, dei laudatio, ⁊ dulia que sunt actus religionis. ¶Precepta vero iustitie sunt. ⁊. ¶Precepta decalogi alieni restitutio, ac honeste viuere, alterum non ledere, ius suũ vnicuiq; tribuere. ff. de iustit. ⁊ iur. l. iustitia. §. i. que tñ sub premissis continent. Sed fz Hieron⁹ mũ ad celaciã. Infinite sunt species prefate iustitie quas non modo stilo p̃sequi, sz cogitatione ea capere difficillimũ est, quas oes vita, breuisq; sententia cõprehendit scilicet q̃ sunt ⁊ cz oia que cunq; vultis vt faciat vobis homines, ⁊ hec facite illis. ¶Studentes partes.

¶Sedm cardinalium virtutẽ pono prudentia, que habet domum ⁊ respondens pura cõsilij. habet etiã partes integrales, vt sunt ratio. intellect⁹, circunspectio, prudentia, docilitas, cautio, memoria ⁊ eustochia, id est solertia. ¶Item subiectiuas, vt prudẽtia p quã aliquis seipsum regit, ⁊ alia per quã regit multitudinẽ ⁊ hec diuiditur in politicã, regnatiuã militarẽ, ⁊ yconomicã. ¶Tẽ pot prudentia sumi largius vt includat in se speculatiuã. ⁊ tũc ptes ei⁹ cõgrue ponunt dyalectica, rhetorica, ⁊ physica. ¶Itẽ sunt ptes potentiales. enbulia. i. rectitudo consilij. gnoimn yn. i. perspicuitas iudicij, ⁊ synderesis. i. rectitudo iudicij. Precepta vo prudẽtie data nõ sunt, sed solũ peceptum prohibitiuum scilicet ne fiat astutia. ¶Tertia pot prudentia inter cardinales est fortitudo que habet in seipsum donũ fortitudinis ⁊ preceptũ vt resistatur hostibus nec formido sit. ¶Itẽ vt patiẽtia sit in malo. ⁊ pleuerẽt in bono, hz aũt ptes quasi integrales ⁊ potentiales. ¶Prima est fiducia que est in agrediendo difficilia, ⁊ sic etiã potest dici magnanimitas. ¶Secunda est in perficiẽdo magnificẽtia. ¶Tertia est patientia, seu longanimitas. Alia est pseudentia sm Tullũ, ad qs. vij. q. j. suggestũ. Sed sm Macrobiũ est tolerantia que idẽ est q̃ patiẽtia, similitas, q̃ idẽ est qs pseuerãtia fiducia ⁊ securitas q̃ sm Tullũ sub fiducia p̃hẽdunt, substantia q̃ sub magnificentia vel ad perseuerantiam pertiñet. Item est lenyria secũdũ Andronicũ que idem est q̃ perseuerãtia, vel tolerantia. Epulum ⁊ bona animi sitas que idem est quod securitas, virilitas que idẽ est q̃ fiducia audrigachia. i. materialis bonitas que apud nos strẽnuitas dici potest. ¶Sunt etiã alie partes fortitudinis que p̃ prius dicuntur fortitudinis modi quas ponit Aristo. vt est fortitudo politica, que fortiter operatur ob timorẽ ⁊ exonerationis vel pene. Militaris que fortiter operatur partem ⁊ experientias rei belice. ¶Tertia est q̃ fortiter operatur ex passione precipue ire. ¶Quarta est que fortiter operatur propter consuetudinẽ victorie. ¶Quinta que operatur pp ignorantã periculoꝝ. Est etiã pars summa fortitudinis in irritiũ. ¶Quarta ⁊ vltima inter cardinales virtus est tẽperantia que habet in se ptes plurimas, vcz integrales scz verecundiaz ⁊ honestatẽ ⁊ subiectiuas. ⁊ quia tẽpatia est virtus circa delectationes que diuiduntur in duo gña. Alia quedã ordinantur ad nutrimentũ ⁊ in his q̃ sunt ad cibũ est abstinẽtia, quatũ vero ad potũ est sobrietas. Quedam ordinantur ad vim generatiuã. ⁊ sic est castitas. Alie quantũ ad delectationes circunstantes pura in oculis, tactibꝰ ⁊ amplexibus est pudicitia. ¶Itẽ potentiales seu sedarie, vt sunt cõtinẽtia ex qua fit vt licet hõ immoderatas cõcupiscẽtias patiat, voluntas tñ nõ vincit. ¶Itẽ humilitas qua fit vt mor⁹ interiores in aliqd tendens spei, vel audacie moderetur. Itẽ mansuetudo seu clemẽtia qua refrenatur motus ire tendentis ad vindictam. Modestia q̃ hz regulare motus corpales q̃ sm Andronicũ in tres diuidit, puta bona ordinatione qua discernitur quid sit agẽdũ. ⁊ qd dimittẽdũ, qd ⁊ quo ordine sit agẽdũ, etc. Ad hoc firme persistere. Ornatũ quo regulatur hõ vt in eo qs agit decentia seruet. Tertiũ est austeritas, seu grauitas qua regulatur in colloquijs amicoꝝ ⁊ aliꝝ. Circa exteriora vero vt superfluа nõ querantur ponit parcitas a macrobio. q̃ idẽ est qs verse sufficientia sm Andronicũ. ab aliꝝ aũt frugalitas dicitur. Itẽ est moderatio que ⁊ simplicitas q̃ est vt nõ nimis exquisita reqrat. Sub abstinẽtia vero est ieiunium. Itẽ studiositas cõsuetit ps tẽperantie ponit. De aliqbꝰ premissarũ nõnulla poteris in hoc opusculo repẽrire. De humilitate, iustitia, ⁊ aliis virtutibꝰ quibꝰ precipue attribuuntur. vide quod no. Archi. xxx. dist. hoc autem scripsimus. De mansuetudine vide quod no. ipse de pen. di. ij. ff. querendũ. Qualiter gradus sunt in virtute, ⁊ an ada ex creatione virtutes habuerit. vide quod legitur ⁊ not. xxxij. q. vj. de pudicitia. de peni. distinct. ij. ff. hec que de charitate. ⁊. c. se. ⁊. ff. romanos. An etiaz vere virtutes sint infidelibꝰ. vide. xxviij. q. j. ff. his iraq;. ¶Ultimo no. qꝺ virtutes ita cõnexe concatenateq; sunt vt qui vnã hz plures habere videatur. ⁊ ex scientia nulla cõperat virtus. vt dicit ambrosius. vj. c. super lucã. ⁊ aug. dicit de pen. di. v. cõsideret, omnis virtus patit detrimẽtũ ab vno vitio. Ma si quis cadit in auaritia. largitate destruit. ⁊ charitatem minorauit. amore eñ pecunie vel violaret castitatẽ, vel minoraret. (Coronata) Nota coronã ei solũ deberi seu dari per principẽ qui suis virtutibꝰ seipsum primo coronat. vt ⁊. ff. de sta. ⁊ ima. l. fi. de athletis. l. j. vide quod ibi scripsi. ⁊ de auro coronã. sub. (Ygitur) versic. (Nec) beritus. (Tyro) ver. Ex hac ciuitate oriundus fuit Vlpianus q̃ nimis cõmẽdat eam. ff. de cẽsu. l. j. in prin. (Iure). i. dignitate vel per priuilegio seu prerogata metropolitana vt infra. effectus. in aut. qb. mo. nat. effi. sui. ff. oblationis. Interdũ p̃ ẽtitatem. ff. vbi pup. edu. l. iij. in princ. de hoc plene scripsi. ⁊. de iur. fis. in sub. (Heroganẽ). i. detrahit. Simile. lxv. di. qm. ⁊ vide. ff. de verbo. sig. derogat. ⁊ hoc satis iuste. Nõ em esset eleemosina vnũ altare tegere aliud detegere. extra de don. aptice. viij. q. v. p totã. q. in aut. de mãda. prin. ¶Sed etiã. in fi. ¶. ad idẽ. ⁊. de of. pfe. v. l. iij. ⁊ extra de excess. priel. c. ij. cũ ibi not. ¶Iuuli qdẽ modo cõcessio hmõi gratiarũ accipiẽda est vt in alterius incõmodũ nõ rẽdũdet. ff. de seruit. ij. cui. Et vt solũ ad id qꝺ necessariũ est ei cui fit gña cohaereꝫ. nec dilata efrenare ad vexationẽ iuris alterius extẽdatur. ff. de test. l. j. in fi. Illa quidẽ posse dicimur que absq; peiudicatione iuris alterius fieri possunt, vt nõ administrationẽ rerũ necessariarũ intermittat, sz p̃ prius id agere ne finẽ incõmodo p̃t. ff. de sta. li. fi peculiũ. ¶. vlti. ⁊ facit. ff. de ver. signi. nepos. plura de his scripsi. ⁊. de exact. tri. l. fi. in. q. Alioꝝ nãq; honores alijs dãnorũ occasiões fieri nõ opz. ⁊. de sta. ⁊ yma. l. fi. ⁊ v. dist. qm. ⁊. c. mos. ⁊ facit. ff. de excu. tu. sed ⁊ milites. ¶. rũ. ⁊ de pri. vt apostolice. lib. vj. ¶Et facit hec litera cũ aliꝝ pdictis iuris. ad questionẽ de facto. Dñs papa ecclesiã adriensem tũc subiectã epatui pẽnensi ad epalis dignitatis apicẽ sublimauit, ita qꝺ vn⁹ de cetero foret epat⁹, ⁊ vocaret pẽnẽsis ⁊ adriẽsis epus. vel duo demũ epi dũ in ciuitate adrie morãt clericos pennẽsis ecclie. seu diocesi. ad ip̃sam ciuitatem adrie in iudicium vocat. an possit. Videtur q̃ sic. ar. ex his que not. Innoc. extra de offic. l. nouit. econtra quod not. ar. l. cũ aliꝝ iuribus supradictis. Itẽ q; ex ipsa dignitate cõcessa nouiter eccle adriẽsi ius ⁊ honor primo. ⁊ per eos eccle pẽnẽsi nõ intelligunt foze sublati, aut sibi in aliquo derogarũ vt patet. ex. posse hic. ⁊. d. c. qm. ⁊. c. nos. Ad idẽ facit. ⁊. fami. ercis. quoties. ⁊ q̃ not. extra de transactio. c. j. generalitas enim priuilegij ⁊ ipsum priuilegium restringitur ne ius commune ledatur si aliter potest habere effectum. extra de priuile. pastoralis. Jus autem commune est vt ius alterius non tollatur pro quo est quod scrip. ⁊. de his qui in exilio da. sunt. l. j. in verbo prorogãbitur. ver. item pone. Sic etiã priuilegiũ restringitur ne contineãt id quod incipit esse iniquum. extra de deci. suggestum. ff. de vulg. ⁊ pup. ex facto. §. j. Sic etiam restringitur ne contineat casum alias captiosum. ff. de transac. cum aquiliana. ⁊. ⁊. de defen. ciui. l. iij. sic etiam restringitur vt graue onus euiterur. ff. de leg. iij. fideicõmissa. §. si quis. ⁊. Item cum concessio restringatur propter concessionem que prius alij de specie facta est. ff. de leg. iij. vbi rem. §. felicissimo, de adimẽ lega. qui hominem. de manu. test. si peculiũ. quomodo poterit epus in ipsa ciuitate adrie id agere. propter qꝺ et quod pẽnẽsi ecclesie fuerat iam concessum in aliquo detrahatur, absit. Gratia quidẽ restringẽda est ne aliam ad se gratiaz trahere videatur, de fil. presb. y. c. j. lib. vj. vbi patet q̃ legitimi arus non est legitimus, ne qz eñ possunt plura specialia cõcurrere circa idem. ff. de condi. ⁊ de mulieri. v. dl. ad eius. ⁊. de dot. pro. l. j. in glo. ¶Item si concessio restringitur ne ius translatum esse videatur, qꝺ alias cõperit concedenti. ff. de seruit. vr. pre. si domus. nonne fortius restringitur vt ius aliꝝ cõpetens non diminuat? Certe immo cum priuilegium quatenus agitur d. preiudicio cõcedentis largissime interpretẽ. ff. de cõsti. pin. biiicium. de quo scripsi latius. ⁊. de fi. instru. que cũqz ⁊ dicta. l. fi. ⁊. de exac. tri. ne qs eñ quis presumit ur eligere viã p quã impugnet iudicia sua. ff. de testa. milli. l. iij. ¶Stultus qdẽ est qui omisso qꝺ est facile, ad id qꝺ est difficile se perducit. instit. qꝺ cũ eo. ⁊. ceterũ, sic etiã non videtur testator repetere id quod facit legatũ relictũ per eum inutile. ff. de leg. j. seruo alieno. §. si ab impubere. sic etiã nõ p̃sumit papa velle p rescriptũ suũ aliꝰ bñ statuta rescindi. extra de era. ⁊ quali. eã te. de restit. spo. audita nec velle. ꝓterea iuri alterius derogare. vt ptz hic. ⁊ ex de vsu pal. ex tuaꝝ. ⁊. d. c. audita. cũ 3co. Sic etiã nõ p̃sumit ecclesia cõtra se aliquale p̃uilegiasse. ex de cẽsi. cũ instãtia. Et nor. Jo. an. extra de imu. ec. iter. Sic etiã nõ p̃sumit 3se papa p suas literas litigũ cãz dare no. Jnn. extra de 3cc. pre. literas. Bñ facit Benef. xvj. vbi agar arguit imo affligit olim sub dita. que post cõtractũ matrimoniũ cũ Abrahã ⁊ cõceptum ex eo contemptui habebat Sarram olim dominã suã ⁊ primã vxorem Abrahe. Ad idem est in authẽ. de nup. §. iocundum. ⁊. xxxiij. q. iij. ff

ecclesia. Inferior quippe gradꝰ meritum debet superioris agnoscere. ff. de offi. prefec. vr. l. j. Hec debet aliquid p vno agi ꝓpter qꝺ aliꝰ minor fiat. ff. q. iij. si quis vero nõ obediat. Ma restitutus in integrũ ad ea que in aliũ translata ia fuerãt restitutiõis bñficio nõ admittitur vt plene scripsi. ⁊. de his qui in ex. da. sunt. l. j. Neq; eñ est verisimile q̃ papa ex noua erectione ecclesie adriẽsis velit ius qꝺ in pennensi a lõgis retro temporibus pũtificꝰ cõcessũ fuerat revocare. in aut. q̃sti. que de digni. §. illud. ⁊. j. de loca. pre. ci. l. fi. Hanc parẽ quidã simpliciter tenuerunt. Sed ẽtra vr expresse. de offi. ord. cũ eps. lib. vj. cũ eñ possit eps in quocũq; loco sue iurisdictionis indicium agere, causasq; audire vt ibi. Manifeste patet q̃ etiã fine vla erectione ecclesie adriensis potuisset in dicta ciuitate ius reddere clericos etiam ibi ad iudicium euocare. ⁊ facit in authẽ. de sanc. epis. §. vt autem. ⁊ vt indi. sine quoquo suffra. §. volumus. ⁊. ⁊. vbi sena. vel cla. l. j. ⁊ vide quod no. Archi. dicto. c. cum eps. Sublimatio nãq; ipsi⁹ ecclie nõ debet in aliquo sibi diminuere ius cõe cũ etiã priora sibi cõperẽtia beneficia nõ debeãt diminuere ius cõe, sed augere. ff. de adi. le. legata inuiliter. de cõdict. ⁊ de. cum tale. §. falsa. et patet aperte. j. de agen. in re. l. fi. alias diceremus q̃ in captiones. ⁊ diminutionẽ ipsius facta esset erectio qꝺ censetur absurdum. Et ꝓ hac parte facit aperte quod no. Jnno. extra de cõsr. vtr. suã. vbi dicit q̃ papa supponendo vel subiciendo vnã ecclesiam alij nihil aliud no iuri detrahere intelligit. ¶Solutio. Hmõi vniones sumũt effi cacia ex forma priuilegii. extra de priuile. porro. ⁊ not. Jnnoc. extra ne sede vacã. c. j. in fi. j. gl. Verũ q̃ vnio fit tribus modis, vt nor. ibi dem Jnno. ⁊ Ber. si quidẽ facta fuit vnio. Primo mõ vt Adriensis subiecta remaneat, tunc ad ipsam ecclesiã adriensem vocatio fieri nequeat vt p̃dixi. Similiter ⁊ si fiat tertio modo, q̃ eo casu licet vnus eps sit pennẽsis ⁊ adriensis, duo sunt tñ epatus, ⁊ duo capitula, ⁊ due cathedrales ecclie. duo quoq; diocef. Quod si sẽdo modo fiat, quia canonici vnⁱ⁹ sunt canonici alterius, ⁊ separatio nulla est nisi q̃ ea priuilegia retinenẽ que meliora sunt, poterit tũc vbi volue rit clericos sue Diocef. conuocare, ius reddere, ⁊ cathedrã retinere dicto. c. cum eps. Et vide qꝺ no. An. de Jser. li. feu. de cap. coz. in fi. in quadã additione. (Sit) versi. (Mater) Exemplaris vel mater, cura, honore, dignitate, ⁊ hmõi. Pluribus enim modis pot mater accipi sicut ⁊ pater. de quo scripsi. ⁊. de decurioni. l. j. ⁊ de exco. arti. l. j. Ppzie vero exponit vr scripsi. ⁊. de fi. instr. l. iij. (Maiorũ) etate. id est pre decessorum pncipũ, non potestate que omniũ equa est. ⁊. de leg. digna. (Beneficio) dono, largitate. (Nec) ver. (Nostro) scz bñficio, (Et vtraq;) ver. (Perfruat) impropie. Ma frui ꝓprie est diuinorũ. vnde exponit. j. poriaf. ¶Et nota q̃ statutus hui⁹. l papa nõ approbauit vt patet. x. di. c. j. ¶Item collige ex hac. l. q̃ princeps potest noua cõcedere dignitatẽ, qꝺ licet in spiritualibus nõ vẽdicet fibi locũ, in temporalibꝰ aũt secus. Ma põt ꝙstituere ciuitatem vr hic ita q̃ si talis ciuitas ex casu aliquo priuaretur episcopo, nihilominus quo ad epalia ciuitas remaneret alia p̃cipua principi reserua ta. vide. j. de re mili. ⁊ tra publicã in verbo augusta ma. ⁊ tas ex quo ad spualia solus papa erigit, seu ordinat ecclesias cathedrales. xvj. q. j. felix. ⁊. c. p̃cipim⁹. Ois eñ dignitas hmõi. ab ecclesia romana sumpsit originẽ. xxj. di. c. j. Nam ⁊ ab eo consuevit regalis dignitas impetrari. ⁊. vtrũ rex ⁊ a quo iungatur. hoc eñ ad ipsum pertinet diffinire. ar. extra de sac. vnc. c. j. §. vnde in veteri testamẽto sm Bni. in spec. de legato. §. nunc ostendẽdũ. ver. ij. ⁊. iij. ¶In. ij. glo. ibi ciuita tis adde. cuius ctues dicunt xxij. vt ptz. ij. Paralipome. c. ij. ¶Et ibi in prelato adde. vt. ⁊. titu. prori. l. j. Possunt eñ ex vno fieri duo vt arg. ⁊. de offi. pre. preto. afri. l. ij. ¶. cum ergo hec omnia. ibi interea vero ⁊c. Item ex vno officio fiunt duo. ⁊. q; duo pficiuntur officiales, nec tñ ꝓtion detrahit aliquid. ⁊. de offi. pre. vbi. l. j. ¶Et ibi bergami adde. ⁊. xxj. q. j. relatio. ¶Et ibi presidem adde. vt in aut. vt iudi. si. quoquo suff. ¶. illud. ⁊. ⁊. Cuius illud aliter intelligatur. ¶Et ibi papa. adde rome solus papa presit ⁊ nullus alius epus vel patriarcha, sed cõstantinopoli presit patriarcha. ⁊ super eum etiam papa. nam ipse solus habet plenitudinem potestatis, aliꝰ in parte sollicitudinis sunt assumpti. extra de vsu pal. ad honorem. ij. q. vj. de cetero. ¶Et ibi hulus legis. adde nam hoc exigebant virtutes beri thi vt in pun. legis. ¶In fi. gl. adde vide quod de hac materia nor. extra ne se. vac. c. j. ⁊ de preben. tue. ⁊ de excel. pre. licet. ⁊. ⁊. distin. p uenit. xxj. q. j. ⁊ ꝛpotis. ⁊ in spec. delegato. §. nunc ostendẽdũ. ver. v.

Dignitas noua an p prin cipem 2. cedi pos sit.

¶De canone frumentario vrbis rome. Tit. xxij.

(Canone) canon. i. regula vel norma seu forma, vel lex constituta circa frumentum romane vrbis. ¶In glo. ibi placet. adde. ⁊. j. tit. ij. l. fi. ¶Et ibi. l. ij. adde vide quod scripsi. ⁊. de condi. in puc. hoz. l. j. At hic accipitur large ꝓ omnibus que species sunt annonarie ⁊ preparantur ad esum quod patet. j. eo. l. j. in verbo species.

¶Imperator. Lex. j.

Nautici annone apud presidum aut magistratuum acta confitentur incoꝛruptas species suscepisse. eozumq; apud quos deponitur ista testatio presens aspectus probet nihil in his esse vitij. quod co tempore quo ad sacre vrbis portum peruenit prefecturam iugiter obseruare ꝓcepit. est.

Nautici. Ad euidentiã. dic sm An. q̃ aliqui nautici deputati erãt ad deferẽdũ spes annonarias in vrbẽ romanã, de quibus hñ. ⁊. de nauicu. ⁊ de nau. nõ ex. qñ ergo tales nautici recipiũt in pincipũ spes annonarias transferẽdas in vrbẽ, debẽt cora Acta q̃ dã pfidibus, vel magistratibus illi⁹ pincie ⁊ apud eoꝝ acta fateri se cunc esse. recepisse tales spes incorruptas, pfides etiam seu magistrat⁹ debẽt pũctiliter inspicere dictas spes ⁊ si inuenerit eas nõ esse aliqualiter vitiosas rescribere pfecto annone vel vbis. Et cũ naues puenerint ad portũ vbis ipsa pfectura dz hoc similiter obseruare. (Acta) extra iudiciũ cũ per quod ptz acta dici etiã scripta que fiũt coram iudice sine figura iudicij, dũ tñ eis authoritate, vel ei⁹ q̃ authoritate iudiciaria super hoc deputat⁹ est, talis in regno vocat credẽseri⁹, vñ largius hic accipit nomẽ actoꝝ q̃. ff. vt lit. pen. l. j. ⁊ de eden. l. fi. (Incorruptas) supple vel defloratas. vt. ff. de condic. in pu. hoz. l. ij. (Eoꝝ) ver. dic sz pfidũ ⁊ magistratuum, vel forte melius, i. officialiũ deputatoꝝ ad hoc, aut sunt credẽserij in regno vt predixi. satis eñ difficile foret vt magistratus ⁊ presides viri clarissimi ⁊ maioribus occupati his aspectionibꝰ grauarenẽ. Et ex his fore oziginẽ habuit in regno pfatũ officiũ credẽseriozꝝ sic dicrũ, q; credit ⁊ fides adhibet sup his relationibus eoꝝ quoꝝ officiũ dura q̃uisalias p fraudes eoꝝ curie regis dãna plurima inferanẽ. (Testatio) id est p fessio. (Presens) Nota presens, qꝺ exponẽ vt scripsi. ⁊. de bo. vac. l. fi. (Aspect⁹) vide. ⁊. qñ ⁊ q. quar. ps. l. ij. in ꝓbo aspectu. (Probet) sic. p̃bant papa extra de crim. fal. ex cõficiẽs. Et ex hoc no. an. ar. q̃ cũ pcit animal redhiberi q̃ est vitiosiz poterit ꝓbari p aspectus iudicis vel alterius q huius rei ptiã habet. arg. ⁊. de admi. tuto. lex que ad idẽ. j. de men. va. l. j. ⁊ facit. j. de re mili. semel. ⁊ vide que scripsi. ⁊. de naufra. quoties. in verbo inuentat. ¶Hec faciũt ad formã inuẽtarij cõficiẽdi, qua scio virũ magne sciẽtie tñ latẽre nouiter terti gisse. Tenet mtoz ad cõficiẽdũ inuẽtariũ de bonis oiꝰ pupilli sui. ⁊. de admi. tu. tutores. ⁊ hoc q̃ primũ põt vt ibi no. qꝺ qdẽ verbuz. §. ꝙmũ põt. ꝓprie sumptũ nullũ recipit interuallũ. ff. de admi. re. ad ci. p. l. ij. §. frumentarie. secus si impropie. ff. de sol. ratũ. ⁊ hoc sub pũctia publicarũ psonarũ. ⁊. arbi. tu. l. fin. §. illo. ⁊. l. tutores. Sic etiã heres prout tradit. ⁊. de iur. del. l. fi. §. finaũt dubius. ⁊. §. se. ⁊ in aut. de here. ⁊ fal. §. sanctimus. ⁊. §. si vero absunt. Jn cui⁹ 3fectione q̃ requirãtur, plequere. vt no. Bur. in spec. de instru. edi. §. dicto. Querit rñ faciẽdi ergo qualiter notari⁹ seu tabellio narrabit ⁊ eo? Sup hoc ergo tres tres sunt forme dari consueuerũt. ¶Prima est q̃ tutor⁹ vel heres adhibitis formepersonis publicis nec nõ iudice ordinario cunctas res, ⁊ hereditaria corpoza illius oñdat pũctiliter inspiciẽda. ⁊ tũc tabellio dicat in instrumẽto talis tutoꝛ seu talis heres inuenit hec ⁊ hec bona. ar. huius. l. cũ alijs iurib⁹ supradictis. Itẽ qz debẽt tutoꝛi assignari bona seu res pupillares p decretũ iudicis in manibus eius. ⁊. §. illo ⁊ ⁊. de cur. fu. l. fi. §. §. cũ. ⁊. §. rali. ⁊ in aut. vt hi q obli. §. ff. sicut assignãtur mulieri qñ mittit in possessione nomine ventris. ⁊. de rei ven. in possessionem. l. j. §. ps. ⁊ hec est potissima ratio quare inuẽtariũ est cora iudice ordinario faciẽdũ. vcz vt post psonale ispectionẽ, res pupillares et p iudicẽ tradant. vr. d. §. illo. traditio aũt ipsoꝝ fieri non posset nisi eis sent cora eis presentialiter cõstitute. ff. de cõtrahẽ. empt. claudius. ⁊ de acqui. poss. predia. ⁊ quod scripsi. ⁊. de suscepto. ⁊ arcbã. l. j. in nor. magna prope fin. ibi sciendum ⁊c. Ex quo videtur aperte q̃ non sufficit inuentarium facienti q̃ rabellio dicat talis asseruit se inuenisse sed debet dicere inuenit. Et idem est in herede in cui⁹ presentia debent esse res quando scribuntur. vt colligitur. ⁊. de iure deliberãdi. l. fina. §. finaũtem a locis. ⁊ vide ad hoc. ⁊. de collat. bo. l. j. §. Quis. ⁊ §. se. ideo namq; fit inuentarium. ne quid ex facultatibus pereat. vr in aut. vt cum de appel. cogan. §. si vnum de predictis parentibus. Sed si tabellio dicat. talis tutoꝛ asseruit se inuenisse in bonis tutꝛi pupilli talia bona, possunt res ante confectionem inuentarij, aut cẽlari, aut de facili deperire. Ergo ꝓ hoc est q̃ rabellio debet esse p sens quando fit inuentarium. dicta. l. tutores. ⁊ in aut. vr ma. debi. ⁊ cre in fi. ⁊ hac. l. j. ⁊. de cõdi. in pub. hoz. l. j. ita vr eius ꝓsens probet aspect⁹ nihil fraudis, aut vtꝛũ p tutores aut heredẽ missum vt hic. ¶Si eda est q̃ rabellio loquat in instrumẽto imperionaliter sic dicens, inuentum est seu inuenta sunt talia bona hec ⁊ hec. ad hoc facit. ff. de leg. j. cum res. §. item si res. de le. iij. qui filium. xxvij. q. ij. in uẽta. ⁊. j. Et sdre. c. vlti. Jnuenti sunt de filijs facer dotiꝫ ⁊c. ij. ij. c. vj. perquiratur in regalibus bibliothecis ⁊ siarim ⁊ si inuentũ fuit cõsilio xxij ⁊c. ad idẽ est. ⁊. de proba. ratiões. de bo. ꝓscript. si qs intra post pñm. de consue. fil. debi. inter. ff. de auro ⁊ ar. l. qui vxoꝛi. §. fi. de le. iij. vxorem. §. legauerat. in fi. ff. de dona. l. fi. §. fi. in authẽ. de ecclesia. ri. §. si quis autez ꝓ. ⁊ de collatoꝛi. §. si vero aliqñ. ⁊. §. se. Attamen contra in authen. vt cum de app. cog. §. ad hoc aliud. ij. rnlo. vbi ex verbo impersonaliter prolato nullus resultat effectus de hac impersonalitate pene tractat Ex. ⁊. de cõstit. pecu. autez si quando.

Inuentaria

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Tertia forma est cõis & que magis obseruatur vel vt citatis & requisitis qui ad hoc vocandi sunt coram iudice pro tribunali sedẽte. tutor aut heres asserat se inuenisse bona, & cũ tabellio dicat talis tutor aut talis asserut se inuenisse talia & talia bona, pro hac forma ff.e.l.j, risso, z.ff. arb. tu. l. fi. §. finquntem ibi confessus est. Ad idẽ. ff. de iu. delt. l. fi. §. licentia, ibi scripsi. Haz si tabellio diceret & tutor inuenit peieraret. ff. rerũ amo. marcell⁹. de in li. iu. videam⁹. & no. ff. ci cer, per. si ex pcio. in gl. l. cyrographo, nisi vero sub sua pñtia fieret inuẽtariũ. cũ enim dicetet quia tutor inuenit hoc & hoc. ff. de nego. gest, diuortio. §. sed nec. & in aũt, de her. & fal. §. si vero absunt. vbi de hoc & dicta. l. tutores. Et subiũgere deberet & nihil aliud erat ibi ad qs ff. de pac. tres fratres. in pñn. & ar, hui⁹. l. & in aut. de iureiu. a mori. pñti. §. sed si quidem. ff. loca, cũ dñi, & ff. de cri. exp. here. l. j. ad idẽ est act. v. Apparentes aũt neminẽ inuenimus intus. & iũ. reg. viũ. in archa aũt nõ erat aliud &c, & vide. ff. cõmuni. vtriusq; iudi. scriptura. & hoc esset curius & tutor & heredẽ maxime si in fine inuentarij diceret & nihil aliud seu amplꝰ & qs scriptũ est ipse tutor aut heres inuenit. d. §. si vero absunt & subiũgeret & nec potuit inuenisse quin ipse tabellio vidisset. vt not, ibi. & ff. de iti. actuq; pria. l. j. in magna glo. & scripsi, ff. de fi. instru. l. j. Quis etiã taliter cõfectũ inuẽtariũ nõ excluderet pupillum quin pbare possit alia bona in eius pñmonio tũc fuisse dicta. l. scriptura, Premissa vero locũ habẽt in ꝓb⁹ mobilibus q celari facile possunt, ar. ff. qũ & qui. quarta. l. ũ. §. vbi quarta. Hec forma cõiter obseruat. & inde. qui semp dz habere ꝓ oculis equitatẽ. ff. de eo qs cer. lo. l. & si epheſi. de hmoi subrilitatib⁹ nõ multũ curare deberet cũ nõ sit querẽdũ verbis ꝓsperari sed mozib⁹ & cir. di. ecce. cũ emi debeat inuẽtariũ coram iudice ordinario & pribunali sedẽte fieri not. ff. de admi. tu, cyrographis, & z. ff. eo. ti. l, tutores. sufficit tutorẽ mor & fuerit ordinatus, d. l. tutores, ire ad pñsentiaz iudicis & pribunali sedẽtis & adhibitis ꝓnsis publicis qui de hoc scripturã publicã cõficiãt asserat se inuenisse bona & in inuẽtario & ordine scribi debẽt. Differẽtia qppe nominũ & principiũ relinquẽda est. ff. de cõstitu. pecu. l. j. & si. neq; eiñ in verbis est veritas scripturarũ sed in sensu. nõ in supficie & in medulla, nõ in verboũ foliis sed in radice, rationis. j. q. j. marchio, vide qd ibi not, Et sicut alia pferẽ & ꝓpositi ita sensus verbis. xxviij. di. Sedulo. vide & cor. Plerũq; eiñ dñi ꝓprietas verboꝰ attẽdit. sensus veritatis amittit. extra de verb. sig. ꝓtererea. & facit. & ti. intelligẽtia. mẽs nãq; ꝓtor & potẽtior est & vor. ff. de superl. l. labeo. Sz certe licet hec forma cõsuetudine ac equitate innixa. prima tñ forma potior nitit rõne, hoc aũt dz ad euitãdã fraudẽ q posset in inuentarij cõfectione cõmitti, qs ptz ex hac ſra, & in iurib⁹ allegatis superi⁹ pro hac parte hec etiã vt fuisse intẽtio glo. in aut. de here. & fal. §. si vero absunt. in glo. q incipit. i. illa scriptura &c. in fi. vbi dicit quis nihil allegãs & ad cõficiẽdũ inuẽtariũ idẽ rabeilsa ũ ide testes adhibẽdi sunt vsq; in finem pro quo est ape. ff. de test. q testamẽto. §. vltimo. Ad idẽ extra de ꝓob. quoniã ibi qui fideliter vniuersa &c. & dicto. §. si vero ibi his que gesta sunt &c. de quo. j. dicet puerile autem esset queri non glossatoꝛis an idem rabellio & testes adhibẽdi sunt si tali modo coram iudice posset inuenta riũ. fici. Itẽ & sic debeat dici per notari. s. inuenit ꝓbatur. ẽ, de iure delt. l. fi. §. finaut locis, ibi in locis vbi res ponte sunt esse mitrẽdos ac si extra loca vbi res sunt ponte posset cõfici inuẽtariũ. ita & narraret heres & tutor se inuenisse talia & talia bona nõ ꝓmisso inutilis & incõgrua quodãmõ esset ipsius dispositio legis. Hãc ptez fouet, pfunde intelligẽtie dñs Petr⁹ de mõte forti dicẽs inter alia & litera eiusdẽ legis. §. finaut dubi⁹. ver. & testibus. vt plurimũ est cozrupta. cũ debeat dicere & testib⁹ vel assumendis qui hereditatẽ cognoscãt, magis eiñ sunt testes in confectione inuẽtariũ assumẽdi & cognoscãt hereditatẽ, i. res hereditarias & heredẽ ne aliqua fraus in hoc adhibeat que frequẽter admittitur per heredes pariter. & tutores & bona hereditaria celant. Hi nõ cõficiũt inuẽtariũ ab inuenẽdo sed ꝓtestãdo & mẽtẽdo cũ omni qppe sunt subtilitare hmõi in quetaria facieda. in anthẽ. vt ma. debi. & credi. §. vltimo. vel & ola in sui pñtia subtiliter describantur. ff. & q. ũ. charitatẽ. & gñaliter. e, causa. & v. ficubi. edenda. qde sunt in inuẽtario bona. ff. de tute. in eos, ac illa bona edunt que oculis demõstrant. & in inuẽtario. i. qũ confi cit inuentariũ. & breuiter hoc pz aperte. in aut. de here. & fal. §. si vero absunt. vbi dicit & testes tirare debẽt se affuisse his q gesta sunt & vidisse q tunc agebatur. & in nullo &c, nota ergo affuisse & vidisse. nõ eñ dicit audiuisse, Et qui tenentur ad hec inuẽtaria cõficiẽda tenẽt bona omnia diligẽter inuestigare. ẽ, de bon. proscri. si qs intra, ani fi. De significatio verbi hui⁹ inuẽtare est rẽ qũrere et tenere ne qd ex facultatibus pereat. in aut. vt cũ de app. cog. §. si vnũ. de ꝓdi ctis parentibus. Itẽ inuẽtariũ dicit ab inueniendo sed inuenire est cũ inquisitione. Aũ inuenire est in id venire qd querit & m Isi, ethi mo. & inuenire ẽ q vidit & pcepit & animũ percipiẽdi habuit & sic thesaurus dr inueniri ad hoc vt grat. ff. de acq. pos. l. iũ. in ver. qdã. & no. ẽ, de thesau. l. vna. in fi. & facit qs not. Aitchi. de ꝛ. fig. inducẽas. de ꝓbẽ. si paup. lib. vj. Cũ ergo a vi nois arguam⁹. ff. si cer. l. ũ. §. appellata. de acqui. pos. l. j. in princi, quomodo inuentariũ dicetur esse confectũ per eum qui renetur ad id illud si ad bona inuenienda personaliter non accedat; certe incongruo, & inepto. Scias etiam omissio inuentarij inter atrocioza tutoꝛũ crimina connumerantur. de qbus puniendis in vrbe prefecto cognitio pertinet. ff. de suspectu. l. j. §. fi. cum ibi not, Quid aũt si inuẽtariũ imminear faciendus ab herede. bona vero hereditaria in diuersis locis sita sunt an poterunt proinde plura inuentaria fieri diuersis rabelliones & testes propterea adhiberi, an expediat eundem rabellionem, eos deniq; testes necessario interesse hec questio mouetur vt ꝓdixi in glo. in au tẽdẽ. de here. & fal. §. si vero absunt. & dicit & sic nihil tamen allegat. Tu distingue aut ũdem testes & rabellio adhiberi possunt, aut non. Primo casu loco habeat dictũ glosse. vt ꝓbatur. eo. §. si vero inde finite ibi subdit his q gesta sunt. Ad idẽ extra de ꝓoba. qm cõtra. ibi qui fideliter vniuersa &c. & aperti⁹ facit. ff. de testa. qui testamẽto. §. vlti. Sed o vero possunt alij testes & rabellio adhiberi. ¶ Sed cũ tutoꝛ sine decreto pñsidis administrare non possit. ẽ. ar. tu. l. ũ. §. fi. & ff. de leg. tuto. l. legitimos. in pñn. & de cõsr. tu. l. naturale. in fi. vbi ptz & ꝓ pro tribunali est interponendũ pro quo etiaz vide. ẽ, de magistra. que. l. fi. & qs ibi no. Utrũ hoc sit gñaliter verũ in quolibz tutoꝛe rẽ tã testamẽtario? Et nõ videtur cum testamẽtarij⁹ non a iudice ẽ, a testatore administratione accipiat. ad qs. ff. de test. tut. si nemo. & qs no. ẽ, de resta. tu. l. j. & l. antepe. & facit. ꝓ & cõtra. & scripsi. j. de cẽsi. l. fi. ad fi. magne note. Jaco. de bel. cõtrariũ credit cũ hoc statuꝛ tũ sit in fauoꝛe minoris. & sic ipse not. in aut. ẽ, hũ qui ob. in fi. qs etiaz sentit Bart. in spe. de rut. §. j. in forma instrumenti quam tbi ponit & vide quod no. ff. de admini. tuto. tutoꝛ qui repertoriũ. in pñn. & j. Tutoꝛ eñ cui administratio decreta nõ est: pupillo cẽsetur extraneꝰ ff. de aucto. tut. l. tutores. & facit quia etiã orphanotrophi recipiunt res orphanoꝛũ a iudice, ẽ, de epis. & cleri. orphanotrophos. §. j. & rame nõ reddũt rationẽ. e. l. ante fi. ¶ Itẽ nota & tutoꝛ & eis administratoꝛ minoris & furiosi debẽt iurare oia recte cũ ipsoꝛũ vtilitate gerere: neq; ꝓtermittere vtilia; nec admittere inutilia. ẽ. de epi. au. de creationib⁹. quod intellige de his que sez putauerit vtilia vel inutilia vt ibi. & ff. de cur. fur. l. fi. §. & fiquide. & de admini. tu. l. j. & j. de rẽ. re. ci. l. fi. §. fi. & in aut. de ali. & emphi. §. si vero cõtigerit quẽlibet ibi ꝓdesse existimat. & dic ea facere fm posse suum. lxiij. dist. tibi dño. & put decet ordine suũ. ea. dist. valẽtinianus. in fi. & in aut. iusiurãdũ qd ꝓsta. ab his. §. & primũ. ibi & possibilitatẽ habeo. Et fm qd ad sunt ptinet honoꝛe. extra de iureiu. ego. in gl. Itẽ iuste. ff. de acq. pos. quod seruus. ¶ Cõsueuit etiã per tabelliones apponi saluo q semper valeat veritate. quod intelligit etiã si non dicat cũ debeat tutoꝛ agnoscere bona fidẽ. ff. de sta. li. labeo. & de admini. tu. quoties. §. sicut aũt. & predictũ verbũ sumitur ex illo decre. xviij. distinc. episcopus, & dicto. §. sicut aute. & ff. mã. quintus. ¶ Itẽ saluare estimatione. i. famã; & parcere pudoꝛ suo. & l. cũ ibi no. Hã sic est pupillaris vtilitas ꝓcurãda vt iustitie benignitas nõ ledatur fm Bregõ. in registro li. j. c. liij. Et vide quod no. in auten. de eccle. ẽitu. §. fi qs in sua domo. in gl. no. tutoꝛe &c. Itẽ facit. ff. de in litẽ iur. videam⁹. depo. bona fides. §. incurrit. qui potio. in pig. ha. qui balneum. in fi. & cẽ tutoꝛ tenetur pupillo contra suam vtilitatẽ ꝓuidere. dicta. l. videamus. §. j. & facit. ff. de admini. tuto. Lucius Titi⁹. §. lempronia. & qs no. in. q. fabbarina. ẽ, arbi. tut. quicquid. & ẽ. de aduo. fis. l. iũ. ũ. respõso. ¶ Itẽ ꝓmittere debẽt ꝓ ipsis minoribus omnino & sine vlla dilatione defensione subire; vt patet. ẽ. de admini. tut. l. fi. §. pen. & ibi no. hoc Cy. asserens etiã Dy. hoc tenuisse. & facit. ff. eo. tit. generaliter. nisi prepeditione legitima fuerit prepeditus. dicto, & ego. & ff. qui satisda. cog. l. fi. Nota etiã q vitricus nõ potest dari tutoꝛ pupillo suo a lege vel a iudice; a testatore autem potest. in auten. de nupt. §. iocundũ. & sic intellige quod legit & not. ẽ, de contrari. iudi. tu. l. iũ. pñn. (Nihil) supple vel quantũ. ff. de auro & ar. le. pediculis. §. neracius. in fin. §. vbi etiã fit ꝓbatio per inspectionẽ, ad qs est in aut. ẽ, de edic. di. adri. tol. l. ũ. & extra de ꝓoba. ꝓpositi. (Utrũ) supple qs ipse inspector sciuerit. sic in auten. de here. & fal. §. si vero absunt. & sic ꝓbatur negatiua. vt extra de frigo. fraternitatis. & iviij. distin. principali. & ff. de auro & ar. le. pediculis. §. neracius, secus si latenꝰ est vitium. ff. de contrahẽ. empt. ea que. §. j. vel expone esse. i. videri ꝓout exponitur. ff. de excu. tuto. ꝓpter litem. §. licet. Vel esse, i. apparere. vt. ẽ, de edi. di. adri. tol. l. fin. vbi dicit appareat & in idem recidit. De probatione vero negatiue plene scripsi. ẽ. de fi. instr. l. j. (Sed). ver. at. §. (Urbis) ro. (Portũ) alꝰ portam, Portus autem est locus vbi naues moꝛantur hyemandi causa. Est enim locus a ventoꝛum impulsu remotus dictus a portandis meribus. inde dicuntur angiporti. ff. de verb. sig. portus. vbi dicitur & melius & portus appellarus est conclusus locus quo importantur merces & inde exportantur; eaque nihilominus statio est conclusa atq; munita. (Prefecturam) vrbis vel annone. (Jugiter) continue: omni tempore. (Observare) custodire: implere. & dic per se secundum glosse. Vel melius per officiales deputatos speciliter ad hoc ministerium vt predixi. ¶ Post gl. subiũciendo. adde. & supra. de suscepmodios; de muris egut, si quis ex corpore, de condit. in pu, hoꝛ. lege

Universidad de Deusto
Biblioteca

Moysi in duab' tabulis fuit dei digito exarata. vt p3 Exod. xxxij. ¶ Josue. viij scribit sup lapides deuteronomiū: legis q3 ille digest serat cōā filijs Israel. Et exponе deuteronimiū: id est secundā legē extra qui filij sit legi. per venerabilē. ℌ. sane. Ad idē Job. xix. Scribātur sermones mei z exarentur stilo ferreo. Sic z de legib' solonis dicit Au. gellius. li. ij. noctiū atticarum q incise erāt in axib' ligneis vt sempiterne manerēt. ¶ In gl. i. pistorib'. ibi frumēti sicut bononie z padue pistorib' dant scolares vt per singulos dies accipiāt panes. ad quod. ff. de institu. l. cuicunq3. ℌ. idē labeo. ¶ In glo. vlti. ibi diutius. adde. vt. ff. ad. l. iul. pecu. l. qui tabulam. quia in tabulis eneis ad perpetuitatē monumēto3 constitutiones publice scribebantur. vt dicit Ysidorus et mok. c. xix. z q3 siti scripture fides adhibeatur no. xxiij. q. ij. c. sane. ij. z. plene p Host. i suma. de pba. ℌ. quot sunt sub. ℌ. ix. ℌ. qd ergo. ¶ Interdū ꝫo talis tabula dicit vnguis adamātin' qui debet stilo ferreo e gararij. Hieremie. xvij. vbi Hieronimus vt durat ferri materies scribat in durioi tabula adamantina: z duret q3 scriptū est in perpetuū. Ite alis dicitur lamina plumbi. Job. xix. ¶ Post ipsam gl. adde. z vide quod not. Innocen. extra de cōsue. eccle. in rubrica.

¶ De annonis ciuilibus. Titu. xxiij.

¶ Dixit de frumento vbium rome z constantinopolitane qualiter veniat erogandū. Et quia interdum p̄stabantur ex tali frumēto: vel etiā frumento aliarū ciuitatū etiā annone ciuiles vt. ℌ. ti pro. i. l. j. cum dicit domibus in quibus annonis z alia consideranda sunt. ideo de his ponit. Et dic quid sit ciuilis annona: vt in aut. de non alie. ℌ. vult enim. z. ℌ. de peti. bono. sub. l. ℌ. i glo. penulti. Interdum annone ciuiles dicuntur salarium. xij. q. ij. apostolicos. z. c. monemus. z. c. sequen. z. ℌ. de sacro sanc. eccle. pulegia que fm ius seu donum vocantur feudū de cāuena seu de camera. lib. feu. que feud. cog. c. sciendum. Aliquando vocātur p̄nes ciuiles. ℌ. de iur. do. l. ℌ. p̄terea. z dicto ti. de non alie. ℌ. ℌ autē creditor. z. ℌ. hīdē p̄nis. Item vocantur annone publice. ℌ. eo. l. j. Neapoli autē vocātur p̄uisiones p quo. ℌ. de epis. z cle. l. ℌ. hoc nomen in eos magnū habet effectū nā oēs pro ipsorum commodo p̄uidentur.

Annonas publicas nō tā titulis dignitatum q3 singulorū vt rō meritis attributas diui Justantini liberalitate sane claruit. Jdeoque nihil ex his scolarū nomine vēdicetur: sed p̄ vniuscuiusq3 merito que sūt cēcessa seruētur. At quicūq3 p̄ceptarū ānoꝝ nrō emolumenta vel in heredes p̄prios iure sāguinis transfunderūt: vel in extraneos distractionis titulo trā scripserunt: maneat. qd gestum est vel hereditatis merito vel alienationis ai bitrio.

Annonas. ¶ Casus. Vniuersitas vendicare nō potest quod est commune pluribus, vt singulis: nō vt vniuersis. ff. quod cuiusque vniuersi. no. l. sicut. ℌ. j. sed singuli de vniuersitate singulariter vendicabunt; z ad heredes transmittent. non solum suos: sed etiam extraneos. hoc intendit in summa. z vide q3 not. Jno. extra de ma. z obe. humilis. ¶ In terminis autem sic ponit an. Statutum erat in ciuitate vt doctores aut alij forte milites qui ciuitate vigente forte necessitate tuerentur: habeant certa salaria vel certum quid annum nomine feudi vel certam militiam. vel prebēdā: que ola hic vocantur annone ciuiles. Tales aūt annone seu p̄uisiones non ideo dabuntur alicui: q3 est doctor, miles, aut alterius professionis vel etiā illius ob quā annona vel p̄uisio est collata: sed ita demū si doctor: aut alter' professionis minister est sufficiēs at3 dignus miles strenu' qui delitijs aut suauitatibus non intendat ꝫ malu3 ferre nō renuat. hmōi enim p̄uisiones seu annone vel emolumēta non ram titulis dignitatū q̄ ipsorum dignitates gerentium sunt meritis attribute. si ergo aliquid nomine talis p̄uisionis aut annone indignum: insufficienterue doctorē militē p̄uidū vel inuti lē est collatum: reuocatur ab his. Quod autē dignus: sufficiētib': animosis: z strenuis est cōcessū. erit perpetue apud eos. q3 etiā suos heredes z extraneos: alienatiōis quoq3 titulo: inter vinos relinqre poterunt transferre. (Tam) De ram z q̄ vide. ℌ. de bo. vac. l. fina. (Singulo3 singuli dicuntur vnusquisq3 per se quasi fine angulo. z sic fit sensꝰ non litera fm Papiam. (Virorum) Vir dicitur a virtute: vel q̄ maior: i eo fit vis. (Meritis) simile. j. distinc. ius militare. xij. q. ij. de redditibus. z facit extra de p̄sum. mandata. z vide q3 no. Archy. xxj. q. vij. c. j. (Attributas) subaudi esse. (Liberalitate) donatione humanitate. de hac vide. ℌ. de thesau. l. j. (Claruit) certū fuit z manifestū. (Jdcoque) ℌ. z est coniunctio illatiua. z certe satis rationabiliter fert. (Scolarum) de quibus sunt dicti viri. z ꝺ3 scola grece vacatio latine: q3 ibi circa ea que singuli vel omnes dispositi sunt discrete z curiose vacādum est. de hoc scripsi plenius. j. de comit. z tri. schol. in rubrica. z de p̄uile. scho. i rubrica. (Vēdicet) .i. acgratur. ſ. pter titulos dignitatū: vel in communi. (Sed ver (Meritorio) simile. j. di. ij milliare. z. j. q. ij. c. fi. z hec est ratio hui' l. sicut ob singulorum alimenta. j. tit. iij. l. fi. Et no. ff. de suſ. dīis. ℌ. fi. vide z iugera terrarij. meritū sit remunerationes faciēde. extra de testa. relatū. ij. ℌ. licet. Ite vide in autē. de exhi. re. ℌ. optimum. et supra de. ij. causa nō idcirco. ij. ff. de mino. l. ij. ℌ. si quis minori. z q3 no. iij pia de execu. mu. magistratū. z. l. fondidorū. cc. ff. de re. du. cū senat'. z. que scripsi. j. de cast. pal. pec. l. j. in ꝓbo a pulnere et a labore. z dic merito. scilicet labouis infra de re mili. cōtra publicam in fi. z. l. ij. di. miramur. z. ℌ. de offi. ma. offi. nemo. z infra de castrēsia. i. p̄n. vel merito vite. xxiij. q. iij. sicut. viij. q. iij. c. tāta. z. ℌ. ad. l. iul. repe. l. fin. suffragia ¶ Hec faciunt ad questionē vtrum suffragia que fiunt ab ecclesia eccle p aliquo defuncto vel elemosine misse z huiusmodi plus prosint ea ipāl tibi q̄ alij. Et videtur q̄ non plus sibi prosint: misi quatenus pl' ipe ter pro meruit q̄ alius. Ad hoc est etiam illud Auguſt. decentis. xiij. q. ij. te inquo despus. q̄ huiusmodi suffragia tantum valent vnicuiq3 post mortem fidelio, ipsius quātum meruit viues. Ité q̄ passio Christi plus mereti am an sibi plius prodelt. de qua in missa que est maximū suffragiu3 defuncto plus prorum memoria semper sit. ¶ Ecōtra q̄ pl' p̄sunt illi pro quo speciales sunt q̄ alij liter offeruntur z fiunt. nam deus accipit hmōi suffragia fm intentionem facientis. ar. ff. ad. l. iulia ma. l. iij. ad fi. voluitas enim z propositū ꝛc. ff. de fur. qui iniurie. z causa faciendi attenditur. eo. ti. verū. Et illud Hieronimi. Que offeruntur non sūt magnitudine: ſ3 offerentium voluntate pensantur ac voluntas z intentio faciētis est vt magis prosint et pro quo illa giber q̄ alijs. ad hoc est etiam satis a perte. ff. de dona. qui mihi. z. xiij. dist. nc. quiescamus. ibi ex voluntate. z illud Johelis. iij. Cōuerā retributionem vestraz in caput vestrum. i. iuita intentionem vestram. neq3 etiam p̄sumēdus est de' qui est ipsa iuitia in hoc velle cessare scripram iuſtitiā que tiarum vnumquēq3 posse legē dicere sue ret. ℌ. mā. i re deinde. nulꝰ de p. de gem. Breuit vt ait sanctus Thomas de aquino in quolibet. xij. q. ij. arti. ij. circa istam questionem. Duplex est opinio. Quidam enim dicunt q̄ suffragia ecclesie facta specialiter pro aliquo valent. om. nibus qui sunt in purgatorio. equaliter quidem his qui sunt equalis meriti. pl' vero his qui sunt maioris: minus his qui sunt minoris. ad hoc facit. j. de consul. l. j. in fi. z. lxxxvj. distin. non satis. ℌ. preterea. z ℌ. est etiam. z hec lex cum his que superius sunt inducta. Sicut cādela accensa pro aliquo diutie in aliqua domo vbi sunt multi alij equaliter prodest his qui sunt equalis visus. plus his qui sunt meliorꝰ: minus vero his qui sunt pozis q̄ uis fiat diutiu magis ad quēdaz honorem. Et sic etiam lectio que legitur specialiter pro aliquo multis simul audientibus equaliter valet his qui sunt equalis capacitatis: plus his qui sunt maioris: minus his qui sunt minoris Alij vero dicunt quod suffragia plus valent his pro quibus spāliter sunt. Etraz autē optimo secūdum aliquid vera est. ¶ Ad cui' euidentiā est sciendum q̄ opera vnius non valent alteri quantum ad p̄miuz essentiale: quia id vnusquisq3 ex proprijs actibus vendicat: sed solum quantum ad aliquod accidentale gaudiuū vel quantum ad remissionem pene temporalis: z sic suffragia viuorum. posſ sunt prodesse defunctis. Hmōi autem communicatio operuꝫ cōtigit dupliciter. Uno modo ex vnione charitatis. p quā homines christi fideles efficiuntur vnuꝫ corꝰ. ad hoc est. xxiij. q. j. loq'. z. xxij. distinc. singula. z quod scripsi infra de appari. proconsul. z ieg. l. apparitoni. super gl. vlti. Et sic inuantur ex actu alterius inquantū quilibet egitens in charitate gaudet de bono opere q̄ fit. z quāto maioris est charitatis: tanto amplius gaudet siue sit i purgatorio siue in paradiso, siue etiam in mūdo. Et quantum ad hoc etiā vera prima optio. Alio modo actus vnius fit communis alteri per intentionem faciētis quia facit pro illo vel vice illius quod precipue valet indebitis: soluendis: z sic suffragia ecclesie valēt defūctis in quantū vinus soluit deo satisfactionem quaz mortuus soluere tenebatur: z sic valoꝫ suffragij ꝓsequitur intentionem facientis: z quātum ad hoc secūda optio vera est. Sed Archid. de cōse. distinc. v. non mediocriter. dicit q̄ si missa vel psalterium dicantur equaliter prosunt omnibus vt ibi patet. Secus i eleemosina z iejunio: q3 magis prosunt ei pro quo fiunt. z quod dicit litera .e.c. non mediocriter. equaliter omnibus prosunt verum est si equaliter missa z psalterium pro omnibus dicantur. Sed si pro vno specialiter oretur, licet pro omnibus dicatur: plus ei prodelt pro quo orans specialiter intendit. z vide quod no. Jnno. extra de pe. z re. quod autem Seruetur i. distribuantur per curatorem. s. qui ad hoc specialiter ordinatur. ff. de mu. z bono. l. iij. ibi annone diuisio ꝛc. vel seruent. i. reti neantur a singulis. vt. ff. de re. du. cū senatus. (Vt quicūq3 ꝓsi. Et no. de hoc relatiuo qcūq3 q̄ est dictio effrenata vt scripsi. j. de cur. pu. l. omnibus (Emolumenta) compendia, lucra, (Proprios) Nō. qs dicit heres proprius q̄ ille. ſ. qui ex sanguine defuncto cōiunct' est. z hic p̄t dici propinqꝰ. de quo. ℌ. de per. bono. sub. l. ij. post p̄n. de herede extraneo vide quod no. ℌ. de impo. luc. pe. l. j. in glos. iup Testū de ꝓ. extrāneos. z. qs ibi addidi. (Jure sanguinis) .i. ozigis vel stirpis. feudo fieri ¶ Et nq, ex hoc bona rōne quare de feudo qs testari non p̄t. vt li. nō potest. feu. de.

feu. de succes. feu. in p̄n. tale em feudum defertur liberis a lege z p uidentia eius. eo. li. in. j. rub. ℌ. cū vero. ad hoc. ff. de le. ij. cum patronus. z de adop. si arrogator. imo trāſfusio feudi in descendentes potius censet debiti naturalis solutio q̄ mera liberalitas. ℌ. de impo. luc. de le. j. post p̄n. (Perfunderūt) .i. trāſfugerūt. (Vel) ver. (Extraneos) vide qs no. in. d. l. vna. in verb. extraneos. (Distractionis) .i. alienationis vt sequit. (Titul) alio supple. als tituli. (Adaneat) firmū als est in textu. (Merito) Not. q̄ heres legitimus defuncto sanguinis iure cōiunctus dicit defuncti hereditatez mereri. vñ hoc p̄sumit nisi contra probet. ℌ. de inoffi. test. oimodo (Arbitrio) animi sui iudicio. ¶ Post primā gl. adde. de hoc not. in aut. de defen. ci. ℌ. audient. ¶ Post glo. vlt. adde cōmuniter consuenit contrariū dici et eo q̄ questa de bonis ecclesie sunt ecclesie. vt no. ℌ. de epis. z cle. aūt li centiam. z extra de suscep. ab. inte. c. j. z. ℌ. z dic de hoc vt extra de rescrip. ſi. ꝓpter. z de offi. ord. presenti. lib. vj. Et adde qs nor. Au. de iser. li. feu. tit. hic finit lex. ℌ. his cōsequēter. vbi satis de his.

Centum. xxv. modios frumenti p̄ter solitū canonem per singulos dies de p̄senti sexta indictione ex die kal. ianuariaruꝫ nomine parapēteumatis de horreis publicis huiꝰ alme vrbis infita nostre pietatis liberalitate tribuimus. Datis sacris apicibus ad sublimissimam quoq3 per orientem perfecturā: quibus possit z modum nostre donationis agnoscere: z incunctanter p̄rebere que iussimus. Quam moderationē iugiter z in perpetuum ciuibus nostris debere conferri valitura in eum hac lege sancimus.

Centum. Babak antea militibus alme vrbis nomine annone in pane z oleo diebus singulis certa quātitas, hanc annonem z canonem augmentat hic imperator z vult q̄ den tur vltra solita annuatim. cxxv. modij frumenti. q̄ ordinationes statui nunciari prefecto pretorio orientis vt valeat hec p̄rebere. (Quinquinq3) a vicesimo numero z. ℌ. maioꝫ numerus p̄fert minori vt hic. a vicesimo z infra econtra p̄fert minoꝫ maioꝫ: vt scripsi ℌ. de nauicula. in rubr. (modios) exponе vr. ℌ. de suscepto. modios. (Canonem) constitutū a constantino. ℌ. tit. j. l. j. (Dies) ſi. j. de erog. mili. an fortissimi. (kalendarū) kalende sunt primi dies mensiū quasi colende. latine vero vocationes fm Pap̄. (Januariaruꝫ) Januarius apud latinos primus mensis est a iano dicto. quasi ianua anni. i. xxvj. di. ieiunium (Jnfita) Loquitur hic Theodosius, cui vere fuit pietas insita. vt pater ex gestis eius. Et quo videt q̄ liceat alicui se cōmendare. de hoc scripsi. j. de proxi. sacro. scri. vnicuiq3 z de coarta. l. vlt. (Tribuimus), i. addi decernimus. vt. j. tit. iij. l. fin. Et quo pater q̄ decretū seu p̄missum principis p facto repurandū, nec mirum, q3 idem est etiā in inferiorib'. ff. de in integ. resti. nemo videt z dic tribuimus ciuibus nostris vt. j. in fi. (Datis) ꝺ. (Et incunctanter) sine mora sumit. Unde versus. Prospicito cūcta si vis agnosce re cuncta, z est simile verbū de elect. cū quis. li. vj. vbi Archy. exponit. i. indubitāter vel sine mora. Cunctatio em p̄ mora sumit. ℌ. de epis. z cle. nulli. Item est morosa cunctatio. i. longa mora. ff. de admi. tuto. tutor. qui repertorū. ℌ. ſi tutor. de hoc etiā verbo nor. Archy. it. di. c. noli. z vide. ℌ. de filiosa. l. ij. (Probere) absq3 alio mandato. (Suā) ℌ. (Adiatione) .i. formā, vel medū seu mensurā. Alij habent moderationē z male. (Jugiter) omni tempore. (Ciuibus nostris) .i. nobis subditis ratione gubernationis z cure q̄ de ciuibus renet princeps gerere velut pater in aut. neq3 virū qs ex dot. ad finē colla. vij. De hac materia plura scripsi. j. de omni agro deser. qcūq3 ij. in verbo domesticū, z est similis litera in aut. vt omnes obe. iudi. prouinc. in fi. Et quo attende benignitatē antiquoruꝫ principū qui vocabant subiectos eorum ciues, alias vocat eos deuotos. j. de merar. deuotum, qs est contra reges, imo etiā barones regni qui vocāt eos fideles z vassallos. vt scripsi. d. l. deuotū. in p̄n. Ité nor. quidā ex hac le. q̄ in largitionibus eleemosinaruꝫ p̄referendi sunt ciues extranei. ad idem. tit. q. ij. sicut omnino. cum ibi not. sed inter ciues p̄referendi sunt domestici. lxxxvj. distin. non satis. ℌ. ꝓterea. z inter domesticos p̄referendi sunt qui de eodem femine sunt. suscepti. eodes. c. ℌ. est etiam. Quia vero hec materia satis est vtilis z p̄ animaruꝫ salute nimium attendenda. Nam summa in penitentia medicina est eleemosina. de pe. di. j. medicamentus, ideo ipsam hic iugta ingenij formulam examinemus.

Januarius a iano est dictus.

Eleemosina

¶ Primo videtur q̄ fideles z iusti sint omnibus alijs peccatorib' ne quibus z infidelibus p̄referendi. Eccli. xij. Da iusto z nō recipias peccatori primo sūt rem, bene fac humili z ne dederis impio, prohibe panes illi dari, ne in ipsis potētior te fit, nam duplicia mala inuenies in omnibus que benefeceris illi. z Ambrosij. j. de offi. Brandis culpa si ciente te fidelis egeat, si scias eum fine sumptu esse, famē tolerare, erunnā perpeti, si sit in carcere z penis z supplicijs propter debituz aliquod iniustus excrucief. Illā z ſi omnibus debeāt misericordia, iusto amplius.

¶ Secō videt q̄ ipse idem erogans cunctis se debeat de iure prē ferre. Eccle. xxx. Miserere anime tue placens deo. z Aug. in enchiridion. Qui vult eleemosinam dare, a seipso debet incipere.

¶ Tertio videtur q̄ cōiuncti sint alijs p̄referendi. vt em ait Augu. j. de doctrina xp̄i. Cū omnibus p̄desse non possis, his potissime cōsulendum est qui pro locoꝫ z temporū vel quarūlibet rerum qualitatibus cōstrictius tibi quadā sorte coniunguntur. z in epa ad Ietuz. Si pauperibus instituti distribuere tua, tui primū apud te locū obtinere debent. Siquis enim suis z maxime domesticis non prouidet (vt ait apostolus) fidem negauit z est infideli deterioꝛ.

¶ Quarto vr q̄ parētes sint oib' p̄ferēdi, q3 pter obligationē bonoꝝ suscepto3 nullo mō eos deserere lz, vt dicit Aristoteles. viij. ethicoꝝ. ad q̄s est illud Exo. xx. Honora patrē tuuz z mātem tuam, vt sis lōgeuus sup terrā. vt pietas inter parētes z filios exigit vt quequid habuerint inter seipsos cōe sit. ff. ad trebel. lucius. in p̄n.

¶ Quinto vr q̄ filij sint ecōra parentibus p̄referendi. ff. qs me. cāisti quidem, cū non debeāt filij parentibus. sed econtra filijs thesaurizare parentes. vt dicitur. ij. ad Corint. xij. vnde excommunicatur qui filios derelinquens non aluerit: aut eis necessaria non p̄buerit etiam sub continentie p̄cepto. xxx. distin. si quis derelinquerit.

¶ Sexto vr q̄ bifactores z q̄b' obsequia p̄cipim' sint alijs p̄ferē di. nā recipiēdo bifficiū qs ex lege nature ad antidota obligat. ff. de pec. here. ſ3 ſi. l. ℌ. cōsulunt. ergo sunt hi velut creditores alijs p̄referē di. ℌ. de bo. auc. iudi. pos. l. j. z de iure deli. l. ſi. ℌ. licētia cum concord.

¶ Septimo videtur q̄ domestici z coniuncti sint alijs p̄referendi. legitur enim. j. ad Timot. c. v. Qui suoꝝ maxime domesticoꝝ curam non habet fidem negauit z est infideli deterioꝛ.

¶ Octauo videtur q̄ sint p̄referendi debiles z infirmi qui sibi nequeunt p̄opiuz victu manibus afferre. quis enim pauperioꝛ est ꝛc. ℌ. de epis. z cle. ſi quis ad declinandam.

¶ Nono videt q̄ p̄referendi sint senes z nobiles verecūdi, qui pleruq3 ex eo magis despiciunt a cūctis quo miseri z desolati iuste putant ad hāc ignominiā deuenisse. xcij. di. diaconi sunt. z q̄ fine culpa ex diuitijs venerunt in egestatem. vt dicit Ambrosius. j. de offi.

¶ Decimo videt q̄ captiui sint oibus p̄ferendi, vt enim ipse dicit ij. de offi. Summa liberalitas est captos redimere, eripere ex hostium manib', subtrahere neci homines z maxime feminas turpitudini, reddere parentibus liberos, parentes liberis, ciues patrie restituere. z j. Precipua est igitur liberalitas redimere captiuos: z maxime ab hoste barbaro qui nihil deferat humanitatis ad misericordiam nisi quod auaricie reseruauerit ad redemptionem. ad hoc vide quod legitur z notatur. xij. q. ij. sicut omnino. per glo. z Archydi. vbi habetur qui dicuntur captiui. z quos redimere teneatur ecclesia.

¶ Undecimo vr q̄ infantes expositi ad nutriendū, ꝛgines orbate parētib', pudicitie tuēde grā locāde 2nubio, z ad hoc non soli studio, sed ēt sumptu sint alijs p̄referendi vt ibidē subdit Ambrosius.

¶ Ecōtra videt q̄ indifferenter sit oibus largiēda vt em ait apostolus ad Galat. vltimo. Dū tps habemus operemur bonū, quantuz ad oēs. Adi idē Matthei. vj. volo2 huic nouissimo dare sicut z tibi. Adi idē. xlij. dist. quiescamus. Ité pō. Dispersit, dedit pauperibus. z Hieronymus. Pecunia tuam sit singulis necessariū est tribuas, nō ad luxuriā, sed ad necessitatē. ¶ Pro solutiōe questionis q̄ rangit. d. c. quiescam? sciendū est q̄ sicut ait Aristoteꝛ. ℌ. ethicoꝝ. Ad officiū virtutis maxime p̄udētis p̄inet eligere medū in quo est virtꝰ, medū aūt est nō qs rei sed quo ad psonas videlicet vt largitio eleemosinarū fiat qū op3, qb' op3. in qb' op3. z quoꝝ grā op3 sicut ēt dicit Aug. j. de doctrina xp̄i. Illi q̄ sunt nobis magis cōiuncti magis quasi quadā sorte obuenīūt vt eis magis p̄uidere debeam'. Est aūt circa hoc ratio adhibēda fm cōiunctionis differentiā. z sanctitatis z vtilitatis. Illā sacerdoti z p̄dicatoꝛi indigentiā patiēti, z magis vtili ad cōmune bonū prius est eleemosina dāda q̄ pinquioꝛi pſone. maxime si nō sit multum cōiuncta cuius cura specialis nobis imminea. z sic magnā necessitatē nō patiat. ¶ Sciendū est etiā qs eleemosina est op' quo dat aliqd indigēti ex cōpassione ꝓpter deū, z hoc motiuū ad miam p̄inet. Sic est etiā bificentia ex amoꝛe ꝓxi dens ab ea parte que mouet supioꝛa ad ꝓfectionē inferioꝛuz. Eleemosi na descri ptio.

Quid ne aūt in hoibus qbus eleemosinas dare volum' aut debemus nō sūt ꝓtio, immutabiles sicut in angel. quoꝝ gradus z ordines ab eterno cōstituti nulla varietatē accipiūt, hoies em multiplices possūt incurrere aut sustinere defect', vñ qui est superioꝛ fm aliquid pōt esse inferioꝛ fm aliud puta in eleemosinis erogādis p̄ferendus est pater. Deinde filij, z sic de alijs successiue. Posset aūt pater defectus indigētie pari posset etiā extraneus alijs esse in manu hostiū aut nudus incedere p̄e ingentis algoꝛis, q nisi redimeret aut vestibus operiret p certo facilius deperirent, tūc esset extraneus patri. aut filijs ꝓferendus. cū em dilectio charitatis se extēdat ad oēs z eleemosina z bificentia extendere se debent ad omnes loco tū z tempoze etiā cū discretione pensatis. Omnes em actus virtutū sunt fm debitas circūstantias limitādi. Unde quoq3 z virtus imitanꝫ naturē ordinez, q est ex diuina sapientia institutus. Est aūt talis ordo nature. vnumquodq3 agēs naturale prius magisq3 diffundat actionē suam ad ea

Universidad de Deusto
Biblioteca

ñ sunt sibi ꝑpinquiora sicut patet in igne q magis calefacit rem sibi cõiunctã ꝙ remotam. Et similiter etiã deus in substãtias sibi ꝑpinquiores prius & copiosius dona bonitatis sue diffundit vt patet per Dionisiũ. x.c. celestis hierarchie. Exhibito aũt bñficiorũ & eleemosinarũ est qdam actus charitatis in alios, & ideo oportet ꝙ ad magis ꝑpinquos simꝰ magis benefici, & in eleemosinis promptiores. Sed ꝑpinquitas vnius hominis ad alios põt attendi fm diuersa in quibus sibi adinuicez cõiacent vt ꝓsanguinei in naturali cõiactione concines in ciuili, fideles in spiritualibus, & sic de aliis. & secundũ diuersas cõiunctiones sunt diuersa beneficia & eleemosine dispensande.

¶ Nunc igitur ad questionem cũ cõcurrunt plures quibus sunt beneficia seu eleemosine largiende. Primo & ante ola cõsideranda est cã necessitatis si est ꝓmus ex ipsa necessitate in mortis articulo cõsti tutus, vt primo cũ q taliter est ad periculũ mortis expositꝰ nostris beneficijs & eleemosinis liberemus vt patet ꝓuerb. xiiij. Erue eos q ducuntur ad mortes, & qui trahuntur ad interitũ liberare nesses. & illud Ambro. lib. de offi. & trãsumptiue habent. lxxxvj. dist. pasce fame morientem qr nõ pasti z occidisti. s. quãtum in te fuit. Eo enim casu ad dãdã eleemosinã tenemur ex necessitate precepti: qꝫ siquis trasgredit: morte perpetua condẽnat: iuxta illud Matthei. xv. Discedite a me maledicti in ignẽ eternũ q ꝑparat' est dyabolo & angelis eius. Esuiui & nõ dedistis mihi mãducare: Sitiui & nõ dedistis mihi bibere, & sic de aliis. Sicut ergo extrema necessitate ad dandũ eleemosinam obligamur proximus ex precepto. sic etiam obligamur vt de eo quod nobis superest: eleemosinas demus illis qui indigent: quamuis in periculo mortis seu extrema necessitate constituti non sint.

¶ In quacunqꝫ itaqꝫ specie eleemosinarum que multe sunt vt dicetur. ti. ꝑti. j. in rub. est primo in necessitatis articulo ꝙstituto prius
Anime sa quã aliis succurrendũ. In his etiã prius & ante omnia considerandum luris est ꝑ da est salus anime que ꝓferenda est saluti corporis vt ꝓ eleemosi
serenda sa nã nõ dimittatur salus eterne ꝑ temporali vita. Nam si magne mer
luti corpo cedis est a morte eripere carnẽ quandoqꝫ moriturã, quãti est meri
ris, ti a morte ajam liberare in celesti patria sine fine victuram? vt ait Gregorius. xix. lib. mor. In tñ aũt est salus anime nostri primi cũ laborib' ꝓcuranda ꝙ ipsum in hoc pluſꝙ corꝑ ꝓuiũ diligere nos debemus fm Aug. j. de doctrina xpi. Si ergo ꝓuiũ corpus ꝑ salute primi quo ad ipsius animã negligere debeo. quo bona temporalia negligens ꝓ salute primi cũ mea salute seruabo? Malo: quidem est cõsociatio anime primi ad animã nostrã ꝙ etiã corporis ꝑ ꝓuiũ. Sicut ergo animã nostraꝫ ꝓuiũ corpori preferre debemus, ita & alias primorum. Deposita itaqꝫ oibus animarũ salute gradus & modus in eleemosinis dandis, ceteris paribus est seruandus. vt primo fides omnifariã preferat vr ꝑ ex his q in primo. argumento superi' dicta sunt. & ad Gal. vltimo maxime ad domesticos fidei hoc est vt fideles peccatoribus preferatur veluti hũstrionibus quibus donare peccatũ est, nam quid aliud est ꝙ demonibus sacrificare. lxxxvij. di. donare. Secõ debet qs preferre seipsum nisi eo casu quo is q extremã necessitatem patit, esset nimiũ vtilis ad cõseruationẽ fidei christiane vel cõicatis reipublice, Nam tunc ꝑ taliũ liberatione debet vnusquisqꝫ se periculo mortis exponere, cũ causa fidei & bonum publicũ ꝓferẽde sint causis & cõmodis ꝓuatorũ quimo bonũ cõmune multorũ diuinꝰ est ꝙ bonũ vnius. Unde ꝑ bono cõmuni rei publice spiritualis vel temporalis virtuosum est ꝙ aliquis etiã ꝓ priam vitam exponat periculo. Et ideo cũ ecclesia ordinata sit ad salutem animarũ & cõseruationem fidei cõmunicatio in bellis ordinatur ad conseruationẽ reipublice, in hoc miles impendens cõmilitoni auxiliũ nõ impedit et tanꝫ ꝓuare ꝓsone. Sed sicut otã reipublicam iuuans, vnde ꝑ salute ducis belli honesta mors aperenda est. dicit Quinti. in apes pauperis. & vide que scripsi, j. de re mili. l. ij. in ꝓbo ducũ. Sic & fortius si impendat auxiliũ ꝓdicatori ꝓ fide cui si quis subuenire detractet filius mortis est & ideo nõ est mirũ si ꝓfertur ꝓdicator extraneus in his coniunctis fm carnẽ. ad hoc etiã z. xvj. q. j. statuimus. & qõ ibi not. & facit. ff. de postli. re. postliminiuꝫ. §. filiꝰ. & qõ scripsi. ſ. de decur. in filijs. in verbo retinẽdis. Extra hos casus nullum debet aliũ ꝓpter salutẽ ꝓferre. si em iustitia est regina virtutũ, eo ꝙ est ordinata ad alterũ ille pessimus est qui ad se vertitur malitia sua vt dicit. v. ethicorũ, & Aug. qd miseriꝰ misero nõ miserante seipsum. Sicut em nõ esset misericors qui matris sue indigẽtis nõ miserẽt licet aliorũ misereat. ita nõ est misericors qui anime sue infirmitatis ad mortẽ nõ miseretur, cũ magis debeat eam diligere ꝙ matrem. Ordo enim dilectionis ꝓmi est incipere a seipso. xxiij. q. v. si nõ licet. de pen. di. iij. q vult. extra de iureiu. pertio. Post
Filiũ po saluteꝫ fidei reipublice ac persone ꝓpie ꝓferendus est pater quẽ ex
tius ꝙs diuino ꝓcepto ꝓhonorare tenemur. Et in extreme necessitatis ar
ferre quã ticulo cõtiturus filio & parente, magis liceret nobis deserere filium
patrẽ da ꝙ parentem quẽ nullo modo deserere licet ꝓpter obligationẽ bono
ta neces rum susceptorũ. vt bene ꝓsequit. Arist. vij. ethicorũ. & Ecclesia. vij.
sitis. Memento ꝙ nisi per parẽtes nõ fuisses. Nam pater etiã si impius sit fiũ pater & iudicus est in autẽ. de incest. nup. §. si vero cõtigerit. ad hoc vide. xxxvj. dist. in fingul. in fi. cũ ibi no. & xxx. di. c. j. & qõ ibi no. vbi dicit glo. ꝙ licet extrancos bonos prediligere debeamus, in necessarijs nõ potius propinquis est ꝓtendum. vnde honor parentibus debitus dicitur pond' naturale. ff. qui aduer. quos. l. ij. de hac materia satis ꝓclare loquitur quintꝰ. in egro redempto. qui inter cetera sic ait. Si vultis vt hunc nomini salua sit in omni personarum diuersitate veneratio, bonum patrem filius alat, lex mãũ. & j. Sum licet crudeꝫ, & seuus, filiũ tñ diuitꝫ amauit, clanserim paternos penates, de testamẽto & de spe successionis expulerim, onerauerim vinculis manus federauerim membra verberibus persoluit gratia nõ põt nec malo patri &c. Sic & filius ẽpheredatus & preteritus iugere patrem debet ẽpheredantẽ, & matrem pretereuntem. ff. de his q no. infa. l. ij. Post patrem ꝓferenda est mater, vt em ait Hieronymꝰ sup ezechi. post de cũ patrem olim diligendus est pater naturalis. deinde subdit de matre post eos vt puto pater regeneratiõis prediligendus est. sic etiã filius de baptismatis vnde susceptus vt em ait Ambro. j. de offi. ision est vehementior ad diligendum natura ꝙ gratia. plus certe diligere debemus quos perpetuo nobiscũ putamus futuros, ꝙs in hoc tñ seculo. illi degeneres nascunꝫ frequenter qui dedecorãt patrẽ. vos aũt eligimus vt diligamus. Itaqꝫ illi necessitate diligunt que nõ satis ꝓdonea ac diuturna est. & ad ꝑpetuitates diligendi mgra. Dis in eleemosinarum datione ꝓlatis, creditores sunt cõiunctis alij ꝓferẽdi. Eccle. iij. declina pauperi sine tristitia aurem tuã, & redde debitũ tuũ, vt tũ debiti atendat' ratio diligẽter. Nam si qs debeat pecunia vel ꝙis alia rem alicui ex furto vel alio maleficio, vel contractu. oẽs enim q debent ex his causis vere debitores appellatione cõtinent. ff. de verb. sig. creditores. z. l. se. z. l. debitor, tenet' prius reddere debitum ꝙ ex eo eleemosinã cõiunctis facere vel beneficiũ, vt dixi. ſ. in. vj. articote. Spes qdem furti est de alieno largiri. ff. de fur. si pignoze. Et idẽ si qs mercedez cõuentaz ꝑstare tenet' ꝓ obsequijs sibi exhibitis, hoc verũ nisi forte coniunctus cui subuenire intẽdit esset in tãte necessitatis articulo in quo licitũ esset aliena subripere ad subueniendũ ipsi cõiuncto necessitatez patienti ꝛ virginitas violãta. vel aliũ qui nisi redimeret ꝓ certo ingulareture, nonne tũc extraneus in eleemosina ꝓferendus est fratri? Certe imo. z sic discrete poterit ceteris bñficijs prudentia iudicare. quoꝛdam em necessitatibus, quoꝛundam egritudinibus est facilius succurrendũ. z cum ex equitate hec res descendat. charitateꝫ sanguinis singulorum desideria ꝑpendere indecez oportet. ff. de li. agno. si quis a libe ris. in fi. de hac materia bene disserit gregorius in pastorali. c. xliij.

¶ Secundo queritur an sit potius danda eleemosina ꝓ mortuis quam ꝓ viuis. videtur ꝙ sic. nam ꝓout superius dictum est iuuare se possunt. ſ. de epilco. ꝙ viuis, z cleri.

z cleri. si qs ad declinandã. Sed motu minus iuuare se possũt iuxta illud Ecclesia. vij. a mortuis quasi nihil sint' perit oratio & cõfessio. ergo potiꝰ dãda est ꝓ mortuis ꝙ ꝓ viuis. ¶ Ecõtra est qõ no. xiij. q. ij. ale in fi. Et qr in dubijs certũ est ꝑferendũ iuxta illud rene certũ & dimitte incertũ. de pe. di. iij. c. vlt. ¶ Sup hoc breuiter dicendus est ꝙ triplex ſtat' est z cõditio defunctorũ. Quoꝛũdã em ale sunt in patria quoꝛũdã in via quoꝛũdã extra viã z patriã. xij. q. ij. tꝑs. Ꝓo primis nõ est eleemosina dãda iuxta illud. Iniurias facit martyri q orat ꝓ martyre exẽ de cele. mil. cũ marthe. §. vlt. Hoc em esset aquas velle mari superaddere, & solẽ facibꝰ adiuuare, cũ tñ adiectione non egeat plenitudo. vj. q. j. si ola. Ꝓo tertijs q sunt dati vt sunt decedentes in pcõ mortali. xxiij. q. ij. ꝓo obeuntibus, aut morientes in bello iniusto aut perimẽtes seipsos q nõ sunt in ecclesia tumulãdi, nec eorum corpora sunt ad sepulturã cũ hymnis & oꝛonibꝰ deducenda vt scripsi. j. de erog. milit. an. l. j. Est em oꝛo species eleemosine spiritualis vt dicet. j. tit. ꝓti. in rub. similiter dãda nõ est. Nã si ꝓ hmõi ꝑcato mortuis nõ est orandũ, nec eleemosine corporales ꝓ aiabꝰ eoꝝ veniũt erogãde. Ꝓo sciis aũt q sunt in via est distinguendũ & cõ fideradũ ex pudẽtis cõilio circũspecto. vr si quis videat proximus suũ necessitati mortis expositũ, aut turpitudinis puta violentie, castitatis, nisi succurrat mortem vel stupũ incurret vel similima, tunc
vinus est in hoc mortuo ꝓferendus. In alijs aũt vbi nõ est tãta necessitas. & dans eleemosinã ad subueniendum viuis & mortuis ob facultates exiguas nõ est habilis, puto viuenti esse mortuũ ꝓferendum maxime si tales eleemosine dande sunt ꝓ animabus & sanguine cõiunctoz & sic intelligo illud apostoli ad Philemonem, Bandium magnũ habui & cõsolationẽ in charitate tua, qꝛ viscera sancto rũ requieuerũt per te frater. Est aũt in eleemosinis q dantur ꝑ mortuis distinctio adhibẽda, quedã em dantur necessitate, vt qr illas viuẽs iussit in suo testõ vel als ꝑ ipsius aĩa erogari. & tales eleemosine omnimode sunt soluende, qr voluntas dñi pcipientis in talibus dominat. vt hec & alia plene scripsi. j. de expẽ. iu. l. j. in not. magna. Idẽ patet. ff. de bo. au. iud. l. j. Tales quidẽ eleemosine retineri vel differri nequeunt sine periculo excõmunicationis. xiij. q. ij. q obligationes. Quedã ex liberalitate mera viuentiũ, hoc est sine precepto progeni toꝛum impenduntur, & in his locũ habet qõ superius dictus est. Illud autem cõmendandũ non est, qõ multi nõ sine imprudentia peragunt, videlicet ꝙ prefato ordine ꝓtermisso in cõsideratione vitã pauperũ non gerentes, circa erigendas ecclesias, multisqꝫ ornamẽtis & ornatibus decorandas inutigilant, & de sustentandis, alendisqꝫ pauperibus etiã si necessitatem patiant, quodãmodo nihil curant.
Ieronymi egregium dictũ. contra quos est aperte, xij. q. ij. aurus. & c. gloria. & illud Hieronymi ad eustochiũ. Inficiuntur membrane colore purpureo, aurũ liques cit in literis, gemmis codices vestiunt, & nudus ante fores eorum Christus emoritur. cum manum egenti porrexerint buccinãt. cũ ad agapem vocauerint preco conducitur. (Conferri.) iuxta diuisionez diuisionis annone. ff. de mu. & hono. l. j. §. j.

¶ De mendicantibus validis. Titu. xxv.

Mendicus vnde dicitur. ¶ Cõtinua. vt in glo. Et dic ꝙ mendicus dicit' quasi manu. i. mutu. & sine voce dicens fm Isi. ethi. x. Qui minus habet vnde pendat. i. viuat. Vel dic vt dicetur in litera. vel expone vt no. Archy. xciij. di. dyaconi. & de elec. quoꝛũdam. lib. vj. ¶ Post glos. adde. hec scribit Aug. li. de sermone domini in monte super illud. qui petit a te da ei dicens dandũ est, qõ nec tibi nec alteri noceat. vnde cuz negaueris qõ peritur iudicanda est iustitia, vt nõ eum inanẽ dimittas. & aliqñ aliquid melius dabis cũ iniuste petẽtem correxeris. Sed nõ ex hoc iustus homo maxime dues ab eleemosinarũ largitione se retrahat Unde Chryso. Si videris inopem & dixeris iuuenis es, sanus, & nihil agis, quare nõ laboras? Hoc etiã die ad temeipsum cũ sanus sis & nihil agis eoꝛum que tibi deus iusserit. & dixit tibi qui nõ laborat non manducet. si dicas dedi semel vel bis, qui ergo nõ indiget rursus cibari nõ debet, qꝛ semel cibatus est. pone ventri tuo has leges ꝓ hoc est etiaꝫ Luce. vj. & Matthei. v. Omni potenti te tribue, & arende qr non ex vita illoꝛũ quibus tribuis mercedẽ tibi retributurus est dñs, sed ex volũtate, honorificẽtia multa, & ex bonitate. xliij. di. quiescamus. & j. q. ij. ꝙ ꝓ. vbi ꝓbatur ꝙ indifferenter est danda sed certe melius est ꝙ attẽdat ordo de quo scripsi. ſ. de ꝓpri. Et ꝙꝙ di. quiescamus. & j. q. ij. ꝙ ꝓ. vbi ꝓbatur ꝙ indifferenter est danda sed certe melius est ꝙ attẽdat ordo de quo scripsi. ſ. de ꝓpri. Et ꝙꝙ ibi plura de materia eleemosine dicta sunt que tamen ꝓ rei magni tudine pauca sunt, nec tamẽ arguamus a deo ꝙ in eleemosinarũ largitione repidi a scriptura etiam abstineamus. hic etiã aliqua de eleemosinis conscribamus. Dicentes primo quor sunt species eleemosinarum. Secundo, que in earum datione veniunt attendenda. Tertio que bona seu ꝓmia ex earum largitione consequitur.

Eleemosinarũ quor sunt spes. ¶ Circa primum fm Augustinum due sunt species eleemosine. vna cordis. alia corporis. xlv. di. due sunt. Alij ponũt tres. e. di. tria. Vel dic ꝙ due sunt principales vna. s. corporalis consistens in hoc vers. Esurio poto cibo redimo tego colligo condo. Alia spiritualis consistens in hoc ver. Consule, castiga, solare, remitte, fer, ora.

Eleemosina an ꝓ viuis an ꝓ mortuis danda debeat. ¶ Circa secundum dic ꝙ in eleemosinarum datione precipue attenda sunt decem.

¶ Primo vt animo voluntario demus, deus enim plus respicit ad animũ ꝙ ad datum, nõ enim magnitudinẽ sacrificiorum sed offerentium merita, cansalsqꝫ dijudicat. xxiij. q. j. odi. vide concor. z alibi ipse Hieron. que offerunt nõ sui ponderes sed offerentium voluntate pensantur. Deus enim cor interrogat, nõ manum. xxij. q. v. si quid. in fi. z in iudicio cordis consideratur eleemosina tribuentis. Nec attenditur quantum, se qua mente, de pe. di. v. consideret.

¶ Secundo, vt cũ vultus hylaritate. Eccl. xxxv. In omni dato hylarem fac vultum tuum. Hylarem enim dat deus. ij. ad Corint. ix. Nam qui dat vt careat tedio interpellantis, nõ vt reficiat viscera indigentis, & rem, & meritum perdit dicit Augustinus.

¶ Tertio, vt etiã cũ sermonis dulcedine demus. Eccl. iiij. Declina pauperi sine tristitia aurẽ tuã, & respõde ei pacifice in mansuetudine & c. xviij. Filij in bonis nõ des ꝙrelã, & in omni dato nõ des tristitiaz ꝓbi mali ergo sunt nõnulli q mox vt ab egenis fuerint necessaria ꝓstulata, ꝓpius in eos mozdacia verba iaculantur. Et si rebus pietatis ministeria pficiunt, verbis tñ cõtumeliosis humanitatis gratiaz ꝑdunt. ita vt plurimũ videant illate iniurie satisfactiones exsoluisse, cũ post cõitia dona largiant. nec etiã dz improperato sequi. Ecc. xx. Datũ insipientis nõ erit vtile tibi exigua dabit & multa imꝑperabit.

¶ Quarto vt cũ animi festinatione demus. puer. iij. Ne dicas amico tuo, vade & reuertere & cras dabo tibi cũ statim possis dare. Eccle. iiij. Coꝛ inops ne affligeris, & ne protrahas datum angustianti.

¶ Quinto vt cuz vinimus & sani sumus eam demus. Eccl. xviij. fili si habes benefac tecuz. & deo dignas oblationes offer. memoz esto, quoniam moꝛs non tardabit. ad Gala. vj. Dum tempus habemus operemur bonũ, ad oẽs nã eleemosina ꝙ aliquis dat invita sua est sicut lucerna que precedit eum & semitas eius. & seruat illũ ne in lutũ aut foueam cadat. Esaie. lvij. Anteibit faciem tuã iustitia tua. Eleemosina vero que fit ꝑ eo post mortem, est sicut lucerna alicui dẽta post tergus, que ipsum ne cadat in inferni foueam non custodit. Nec videtur ralis largitio eleemosine posse ascribi sicut facultas ne nas facere cessarie electionis non est beneficium ꝓprie largitatis. Quid est in vita loꝛ enim qs de suo videtur eleemosinaliter reliquisse? quia qs reliquit ge melius omnimodo dimittere debuit. ff. de leg. ij. vnum ex familia. §. j. est ꝙ post

¶ Sexto vt cũ humilitate ipsam demus ita vt nec vanaz gliam inz mortem. de queramus, nec pauperẽ cui damus despiciam'. nec ꝓterea si in peccato mortali. simus, de salute ꝑsumamus. Ad primũ monemur. Matth. vj. Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua z ꝑner. xxj. Dunus ab scõditus extinguit iras. & Gregorius. Sufficit iustus ab eo videri a quo expectãt remunerari. Ité valde bona opera parui ꝑpendunt, q ad eoꝝ remunerationẽ laudes hominũ sufficere credũt. Quinimo dare eleemosinã ad vanã gloriã nõ est meritoriũ, sz peccatũ. vt no. j. q. j. vide. z ꝓ Arch. xxiij. q. j. odi. Ad fm monemur. Esaie. lviij. Carnẽ tuã ne despexeris & sup parabola de diuite & lazaro dicit glo. Si qua reprehẽsibile videmus in pauperibus, nõ debemus despicere, qꝛ forte quoꝛũ moꝛes infirmitas vulnerat medicina pauperis curat. & Hieronymus dicit. xvj. q. qm quidã, nõ tam debere in pauperem pauperẽtatẽ ꝙ religionẽ attendit. Ad tertiũ monemur. Eccl. xvij. Ne dicas in multitudine munerũ meoꝛũ respiciet deus & offerenti me deo altissimo munera mea accipiet vñ Augustinus in enchyridio de ꝑ. di. iij. sane. nõ extimet aliquis illa nephanda crimina qualia q agũt regnũ dei nõ ꝓssidebũt. quotidie ꝓtendãda & eleemosinis redimẽda. In melius quippe est vita mutãda, & ꝑ eleemosinas de peccatis ꝓteritis ꝙpiandus est deus. non ad hoc quodãmodo emendus. vt ei liceat quodammodo impune committere.

¶ Septimo vt manu ꝓpria demus, tunc enim deo gratior est. ꝓuerb. vltimo. Manum suam aperuit in opi. & palmas suas extendit ad pauperem.

¶ Octauo vt iuxta facultates nostras demus, Ecclesiastici. xliij. fm vires tuas exporrigens da pauperi. Thob. iij. quomodo potes ris ita esto misericors. Si multũ tibi fuerit abundãter tribue. si exigũ, etiã hoc libenter impartire. vnde & vidua que in coꝛbanas duo minuta misrat, a saluatoꝛe ꝓfertur, qr dñs non ea que offeruntur sed voluntatẽ respicit offerentis. xxiij. q. j. odi. Et nõ liberalitas ꝓprie sz voluntatẽ respicit offerentis. xxiij. q. j. odi. Et nõ liberalitas ꝓprie fm substãtiam non in multitudine consistit, vt dicit. iij. ethicorum.

¶ Nono vt ordinate demus; vt primum misereamur nostri Ecclesiastici. xxx. Miserere anime tue placens deo, & Augustinus in enchiridiõ, & de pe. di. iij. c. qui vult ordinate eleemosinam dare a sechetidiõ, & de pe. di. iij. c. qui vult ordinate eleemosinam dare a seipso debet incipere. nam qui sibi nec ꝙ est, cui bonus erit? Ecclesiastici, xxiij. De tali ordine plenius dictum est. ſ. proximo.

¶ Decimo attendendum est ꝙ eleemosina sit in mẽte libera seu liberalis vel gratuita. nam simplex liberalitas sola dicitur titulus liberalitatis, ſ, de impo. li. de le. j. ſ. lucratiuas, ſ. inter vinos hoc est vt non detur sub spe aliquid inde temporalis commodi ab eo cui datur pauperi cõsequendi. hoc em nõ esset aliqua species eleemosine, sed quodammodo pars vsure. nam si mutuum dare debemus, nihil inde sperantes. extra de vsur. cosuluit. & paret Luce. vj. Quanto fortius eleemosinaz in digenti sine spe alicuius remunerationis eroganre tenemur? Si in mutuo hec spes dicitur turpe lucrum. quis dicet

Universidad de Deusto
Biblioteca

eleemosinā esse que datur ab eo cui retributionis questū expectat: Nulla itaq; retributionis obsequia dans eleemosinā speret a primo cui donat, sed a solo deo cuius cōremplatione largit quę debet in ipso primo cōtēplari. Deus enim nō remunerat bonū qđ fit sed Aduer- qđ bene fit. no. extra de collusio. c. j. in prin. licet sit. ar. cōtra. ff. de cō bia de- di. ob. can. l. iū. §. ℣ℱ. illud enim habet locum fm ius fori quo de oc muneratr cultus nō iudicat. Secus de iure polli quo deus nō manum sed cor non ꝓsa. interrogat. xiiū. q. v. si quid in fi. talis nō tam dei seu pauperis negocium gerit dum magis suo ℘ alieno cōmodo studet. ff. de neg. gest. si pupilli. §. sed z si qs. Quinetiā arguēdus est dans eleemosinā si im properat. Hec eīm beneficij lex est, vt alter dati obliuisci debeat alter memor esse accepti. taceat q beneficū dedit narret q accepit derrahenda est inanis iactātia, res loquat nobis tacētibus. Interdū etiā ille q iunat fallendus est vt habeat nec a quo accepit sciat, arte filatiani, amico pauperi, z paupertatē suā dissimulanti cā succurrendus esse. vt pulsino ignozati sacculū subiecisse vt homo inuriliter vereundus qđ desideraret inueniret porrigēs accipiet. vt ait Seneca. li. de benefi. Hoc idez legit de beatissimo Nicolao. Undecimo vt de ꝓpriis eleemosina fiat. Scripsi est eīm. Honora dñm de tua substantia, z de tuis iustis laboribus. Prouer. xx. j. q. j. nō est putanda. z. xiiū. q. v. scripturz. Illa enim eleemosina est placida oculis nostri redemptoris que nō ex illicitis z iniquitate cōgerit, sed q de rebus gestis z bene acquisitis impendit. e. q. eleemosina. Quidā aūt dicunt q de mercede meretricis licet eleemosinā facere, qz turpitu do versatur eo casu tm ex parte dātis, nō accipientis. ff. de cōdit. obrur. cau. l. iiū. §. sed qđ meretrici. De his z de aliis illicite acquisitis vide qđ no. d. q. v. in summa. z. d. c. nō est putanda. z ibi plene p Archy. Not. etiam Inn. extra de immuni. eccle. qz pleriqz. ¶ Ceteruz inquantū sinit humana fragilitas curet dans vt absqz peccato mortali cōsistens eleemosinā eroget. nam deo accepte nō sunt eleemosine peccatorū. Malachie. j. Numquis non accipiā de manu vestra. z c. ij. Nō aceipiā quid placabile de manu vestra. Odit quippe deus z proficit sacrificia z munera peccatorū. j. q. j. odit. z. xxiiū. q. j. odi. sic etiam orationes z laudes. ps. xlix. peccatori aūt dixit deus. Quare enarras iustitias meas, z assumis testamentuz meum per os tuum? tu vero odisti disciplinā etc. Ad hoc vide. iij. q. vij. in grauib⁹. cū ibi no. quinto eleemosine dare ab existente in charitate pereunt sucedente peccato. Ezechielis. xxiij. Si dixero iusto ꝙ vita viuat, z cōfisus in iustitia sua fecerit iniquitatem omnes iustitie sue obliuioni tradentur, z iniquitate quam operatus est in ipsa morietur. ad hoc est. iij. q. vij. in grauibus. cum concor. Sed nō ex hoc vir catholicus licet in peccato consistat cessar ab eleemosinarū largitione. quoniā z de manu gentilū eleemosinas deus habet acceptas, z ad salutez ꝓpterea inclinatur eoum. vnde cornelius centurio quāuis gentilis z militans ꝑpter eleemosinas, orationesqz suas meruit salutem, z a principe apostoloū cum tota sua familia baptizari, z sancti spiritus aspersione perfundi. vt legitur Actuum. x. illud enim est ex iustitie veritate. hoc ex misericordie pietate. Alioquin prophera sanctissimus nō consuluisset regi Nabuchodonosor homini sceleratissimo z infideli, vt peccata sua redimeret eleemosinis, quod tamen fecit vt legitur Danie. v. Quicquid eīm potest boni operis peccator facere debet, vt eū deus illustret ad penitentiā, de pe. di. v. falsas. in fi. Ad premissa vide qđ legitur z notatur de peni. distin. j. ℘ oꝛbem.

Eleemosi narū largitio decē bona con fert. ¶ Circa tertiū dic ꝙ decem bona eleemosinarū largitione cōsequitur. Primo qz a debito liberat. Eccle. iiū. Declina pauperi fine tristitia autem tuam, z redde debitum tuū. Secundo absoluit eleemosina ab omni peccato, z a morte liberat. Tho. iiij. z Prouerbiorum xv. Per misericordiā z fidez purgant peccata, z redimit iniquitas. Ibidē. xvj. imo in hoc est precipua z pre ceteris potētior medicina, de peni. di. j. medicina. Tertio animā mūdificat. Luc. xj. Date eleemosinam, z omnia mūda sunt vobis. Quarto amicos multiplicat Luce. xvj. Facite vobis amicos de māmona iniquitatis. Quinto inimicos expugnat. Ecclesiastici. xxix. Super scutus potentis z suplanceam aduersus inimicum pugnabit tuum. Sexto locū in celo ꝓparat. Prouer. xviij. Donū hois dilatat viā eius, z ante principem spaciū ei facit. Septimo gratiam cōseruat. Eccli. xvj. Gratiā hois quasi pupillā occuli seruabit. ibi de laude eleemosine plura sunt. Octauo, abundantiā bonoꝝ ꝙalū ꝓstat. Prouer. iij. Honora deū de tua substātia, z de primicijs frugum tuarū da pauperibus. z impleburtur horrea tua saturitate. i. Christo iocūditatez mentis indulcenti etiā in presenti. Nono qz dans eleemosinā etiam a paupertate securus est, denegās autem secus. Prouerb. xxix. Qui dat pauperi non indigebit, qui despicit deprecātem sustinebit penuriā. Decimo qz si fiat in charitate debito modo, acquirit honorem z gloriā Prouerbiorum. xxij. Gloriam z honorem acquirit qui dat munera. animam autem rollit accipientis. Item acquirit deum proinde debitorem suum. Proverb. xix. Feneratur domino qui feneratur pauperi, ipse autem vicissitudinem suam reddet ei. Omnis autem misericordia faciet locum vnicuiqz secundum meritum operum suorum z secundum intellectum peregrinationis illius. Eccl. xvj.

¶ Imperator Ual. Lex vnica.

Unctis quos in publicum questū incerta mendicitas vocauerit inspectis explozetur in singulis z integritas corpoꝝ z robur annoꝝ. Atqz inertibus z absqz vlla debilitate miserādis necessitas inferatur. Ut eoꝝ quidem quos tenet conditio seruilis proditoꝛ studiosus z diligens dominium consequatur. Eoꝝ vero quos natalū sola libertas persequitur colonatu perpetuo fulciat quisquis huiusmodi plenitudinē prodiderit ac prophanauerit. Salua domiꝝ in eos actione; qui vel latebram forte fugitiuis: vel mendicitatis subeunde consilium prestiterunt.

Unctis. ¶ Quia frequenter sunt aliqui suis questibus vicum propriū exquirentes, statuit imperator omnes publice mendicantes inspiciantur, qui sunt egri z invalidi eis eleemosina tribuatur. Inertes autem z qui nō sunt debiles nec misericordia digni cogantur ad laborem, vt inde necessaria sibi querāt. Si quis autem validū mendicantem nunciauerit z ꝓbat. erit, hoc cōstito si mendicus est, seruus efficiet ipsius denunciantis. salua tū Mendici domiꝝ actione contra illos qui seruo tale consilium prestiterunt, vnde de. vt a domino suo fugeret, ac etiā mendicaret. Si autem est liber eiiscietur perpetuo colonus ipsius. (In publicū). i. palam z fine delectu. put habetur. ff. de ritu nup. palam. (Mendicitas) Mendicus dicit ℘ min⁹ vnde hꝫ vitā ducat. siue qz inops erat apud antiquos egenum os claudere z manum extendere mendicum quasi manum ducere dicunt fm Papi. inde mendicitas. Qui ergo aliter habere possunt peccant graniter si mendicāt qz inde pauper vicerurus erat accipiunt. j. q. ij. pastoꝛ. Nocte autem intantum excreuit auaritia episcoporū, vt omnia occupantes cogant pauperes clericos mendicare. extra de renuntia. ad supplicationē. minus debite attendentes qđ hoc ad eoꝝ ignominiaz cedit vt ibi. z. xciij. di. d'yaconi. (Inspectis)intus in ipso corpoze ipectis, z ex contemplatione cognitis. z dic per questozem. in aut. de questoze. §. si vero occasionem altqnā. z est simile. §. tit. iij. l. j. z. ff. de re mili. officium. §. officiū. z de vac. mu. l. ij. §. quem ita. z. §. li. pri. qui morbo. l. podagre. z hoc modo proba tur negativa de quo in Spe. de proba. §. j. vers. restat. Vel dic inspectis per quemcunqz fm Bar. (Explozetur) exquiratur. s. per inspectionem huiusmodi. §. qui mor. l. j. (Integritas)sanitas, incolumitas. (Corpoꝝ) Corpus propie dicitur quicquid quādoqz sensibus Corpꝰ qđ corporis capitur vel sentit. dicrū a corrūpo vel quasi cordis pus. i. ꝑpue custodia. vel qđ corruptum pereat vel cozā positum fm Papi. z facit lxxxvj. di. consideranda. (Robur) virtutis cōstantia, firmitas, animi magnitudo. (Annoꝝ) forte. lx. vt. xxxi. q. j. quomodo z facit. ff. de le. j. ciuilitatibus. §. j. (Atqz.) ver. (Inertibus) sine arte. z ob hoc artis segnibus z no. cōtra pigros. Ad idē. §. de decur. quidam ignauie. z in aut. de questoze. §. si vero occasionē. in fi. §. vnde Prouer. xxj. Cogitationes robusti semp in abundātia. ois aūt piger semper in egestate erit. Egestatem eīm operata est manus remissa, uan⁹ aūt fortiū diuitias parat. Ibidē. c. vj. vs. qz quo piger dormies: vr. j. veniet tibi quasi viator egestas z pauperies quasi vir armat⁹. Si vero impiger fueris veniet vt fons messis tua. z egestas longe fugiet a te. z. xxxviij. q operat terram saturabitur panibus. qui sectabitur ocīū replebit egestate. Et iō Cassio. dicit. j. variarū, ꝙ penuria rerū magis negligētia ℘ ex temporū malitia. puenit. vult eīm z non vult piger. sīa aūt operantiū impugnabit. Prouer. xiij. Ecōtra nimium laudāda est diligētia q̄ mater est oium artiū in opere suo. vt. lxxxiij. di. c. nihil quecunqz eīm sunt in cura animi attentatione, exercitatione, cogitatione, assiduitate, vigilātia. z que vno verbo laboze cōplectimur, quoꝝ fi iam sepe sumus diligētia a qua vna virtutes reliquę cōmenꝫ vt ait Tullius. j. de oratoze. Ité qui cū pōt būfacere negligit, nulla venia dignus est. §. de nup. imperialis post pn. vide q̄ scripsi. j. de numera. ne diucius. ¶ Ité no. ℘ hec lex consuevit allegari cōtra religiosos ꝙ nō debeāt mendicare cū sint fortes. ideo debent Religiosi laborare z victū in sudoze vultus querere. Sed sctūs Tho. de agno an debeāt in libello qđ edidit cōtra impugnātes dei cultū z religionē dicit ℘ mēdicare hec. l. nō loquit de religiosis z aliis viris vtilib⁹ reipublice, sz de imutilibus qđ satis patet ex hoc verbo inertib⁹. (Debilitate) vide. §. de decur. nosartionum vtiliter eīm his licet esurientibus panis rollit. v. q. iij. nō omnis. ¶ Et nota hic ꝙ debilitas facit homines esse miserabiles. vt patet hic. z. §. qui imperat. inter pu. l. j. z hoc etiā si diues sit iuxta illud Quintil. in pariete palmato. Diserrimū cōtumelia z genus est vt ipsum agat qsim: seruum suū rogare. z in egro redēpto. Dāna corpoꝝ debilitatesqz membroꝝ notabilius miseratione complectitur. z melius in geminis languentibus. Omnibus quidez mortalibus morem esse credidērim de langore ventre reuerentiam. z illoꝝ quoqz quos inter supplicia pereuntes melius auido spectamus assensu iuxta valitudinis qmē morboꝝ reuerentiā. quos dam.

dā innocentie fauore miseremur. Ex. aūt fm pe. nor. §. qū imperator inter pu. l. j. qs est in arbitrio iudicis quis dicat miserabilis. Itez si debilis sit qs etate, qz suis actibus, pdesse ꝑ etatis infirmitate nō poteſt. lxxxvij. di. desolatis. z. ff. de leg. j. cuitatibus. j. riso. Ité pauperas facit qđ miserabilē z contemptibilē. xj. q. iij. pauper. z debilē. ff. pconsul. nec quicꝫ. §. adnocatos. z se. (Miserādis) als mendicātibus. (Et eoꝝ) ver. (Cōditio) fortuna. (Proditor) nūciator. als est manifestator. als accusator: studiosus z. de. peritore plene scripsi. §. de delato. l. fi. (Studiosus) assiduus, pseuerās, quasi studio curiosus (Diligens) instās, accuratus obseruator agendoꝝ. Unde tulli⁹. vij. rhetorice. Diligētia est accurata obseruatio suoꝝ. z habet secū coniunctam fidem bonam. ff. de statu. h. labeo. hec magistra z mater est operum. sicut enim in vnoquoqz opere mater inuenit instantia, ita vniuerse doctrine z discipline nouerca est negligentia. dicit Boeti⁹ li. de scol. disciplina. assumens ex verbis anacleti. lxxxiij. di. nihil hac negligētes lex audire nō vult. in aut. qbus mo. na. effi. sui. §. natura. in fi. §. qz vigilātibus nō negligētibus scripta est. ff. que in frau. cre. pupilli. s. in fi. (Dominū) si. ff. de collu. dete. l. j. (Eoꝝ) ver. (Matalium) qz liberi nati sunt (Perpetuo) No. ꝑpter delictū quez efficit perpetuū colonū. Item seruum, extra de iudeis ita quorūdā. Et fm Bn. differt colonus perpetu⁹ ab adscriptitio vel cēsito, qz hic seruit ꝙdiu vinit, illi aūt z filij sui solo perpetuo sunt annexi. j. de agrico. z censi. diffinimus. (Fulciat) firmetur, sustenteꝫ. (Prodiderit). i. manifestauerit. j. de deserto. l. j. (Salua). §. z expone. i. incolumi, sana in corrupta. (Latebrā) Expone vt. §. de decur. quidā. Et est simile. j. de agrico. z censi. oēs profugi. (Cōsilium). i. fraudē. (Prestiterunt) fimile. lxxxj. di. tāta. ¶ In prima glo. ibi panem. adde. i. eleemosinā que pater omnibus indifferenter. xvj. q. j. si cupis. ¶ Post. §. glo. adde. qz illi tamē debent accipere pauperū cibos, qui iaz laboare nō possent. xxxi. di. c. quomodo. z. lxxxij. di. in prin. Nec sibi necessarium vi etum afferre. §. de epi. z cle. si quis ad declinandaz. §. vbi autem. Hꝫ namqz vere pauperes sunt. j. q. ij. viduas. Item pauper dicit q amo re pauperum se cōrulit vt ibi tanꝫ pauper voluntarius vinat. ea. q. sacerdos. ¶ Sed quo ad alia quis dicitur pauper, puta quo ad testimonium ferendū a quo repellitur pauper. in aut. de testib. §. j. z. §. sancimus. z. ij. q. j. in primis. ¶ Breuiter omissis aliꝫ opinionibus die hoc esse iudicis arbitrio relinquendū. ff. de iure deli. l. j. extra de offi. dele. de causis. Haz cū nō pōt absolute respōderi, questio est boni viri arbitrio dirimenda. ff. de annu. lega. menia. §. vroze. Plenior namqz lex est que statuit in dubijs causa cognita sententiam arbitrio iudicis statuendam. ff. de questio. l. j. §. cum quis latrones. Sic etiaz relinquitur arbitrio iudicantis quis dicit senex quantū ad testimoniū preferendū. vt no. Inn. extra vt lit. cōtest. qm. in gl. hic dū. z facit. ff. ad. l. aquil. in. l. Et vide qđ no. in simili. Inn. extra de appel. cū speciali. in glo. iste recusans. Sic etiam cōmittit arbitrio iudicis qs dicitur iustus metus, seu q cadere potuerit inconstantē virū. ff. exq. cau. ma. l. iū. z qđ met. cau. nō est. Inn. no. ex. e. ti. cū dilectus. ¶ Et eadem ratione cōmitenduz est arbitrio iudicantis qs dicitur dolus qui etiā prudētissimos potuerit fallere. In hoc enim equiparant, vt sicut talis debet esse metus q cadere potuit in constantē. ff. qđ met. cā. metū aurē. sic z dolus debet esse talis ad hoc vt excuset q in prudentissimū cadat. not. Inn. d. c. cū dilectus. ¶ Sed qualiter in premisso casu arbitrabit iudex cū fm iura debeat arbitrari. z hoc ipsiz lex presumit. ff. de ritu nup. ℘ℱ z discretione premia. extra de prebē. expositi. nō arbitrio suo. §. de iure fi., phibitū. de decurio. nemo in dex. Id enim qs dicit velle qs velle debet. ff. de solu. l. j. Restringit Jn vniuersali. sed prefectus aut iudex iudicat de presentibus, z deter minitatis, ad quos est amare z odire, z quibus propium cōmodum annexum est sepe. Plura enim multo homines iudicant odio, aut amore, aut cupiditate, aut iracūdia, aut dolore, aut letitia, aut spe, aut timore, aut errore, aut aliq motione mentis ℘ veritate, aut prescriptio, aut iuris norma aliqua, aut indicij formula, aut legibus. vt ait Tullius lib. j. de oratoze. z ideo dicit ipse. j. de offic. Optādū est vt hū qui rei publice presunt legum similes sint, que ad puniendum non iracundia sed equitate ducūtur. Hec latius prosequitur frater Egidius de regimine principū. li. iij. parte. ij. ¶ Post gl. als lenitu dinē. adde. Vel fore potest dici ꝙ loquatur ibi de his quos questor ipse ꝑ se inuenit. hic aūt de his qui denunciantur ab aliꝫs. vndē ꝙ hic statutur est propter premium denunciantium. Sic enim est als scilicet ꝙ denunciatori vel delatori datur premium. vt infra de deserto. l. j. z. §. de collu. dete. l. j. in fi. z de libe. cau. qui. de libertate. §. fi. z de iniur. l. lex cornelia. §. fin. z supra qui ad li. procla. non li. l. iij. Cū talis delator sit laudandus magis ℘ vituperandus. vt supra loca. l. fi. in fi. Quia fides z etus industria laude nō caret. §. de epi. & cle. l. nulli. in fi. z ar. §. qui. cau. fer. ꝑe. li. ac. l. j. z in aut. de nō alie. §. fi.

Judices debēt esse legib⁹ similes

Diligētia quid est.

Judicis arbitrio multa sūt relinquenda.

¶ De nauticis tyberinis. Titu. xxvj.
¶ Imperator Ual'. Lex vnica.

Qui nauem tyberinaz habere fuerit ostensus: cōrei publice necessarium agnoscat. Quodcunqz igitur nauigium in aluco tyberis inuenietur: cōpetētibus z solitis obsequijs mācipet. Ita vt nulla dignitas aut priuilegium ab hoc officio vendicetur.

Habere qs dicitur octo modis.

Ui nauem. ¶ Casus. Habens in fluuio vbis rome qui vocatur Tiber nauē nō obstāt. cuiusqz dignitate vel priuilegio seruire debet delationi onerū publicorum z onera competenti z consueta subire. (Habere) Habeo dicitur quasi habito. i. retineo, habere enim dicitur cum effectu. ff. de verb. sig. nomen. §. viri. Et dicitur quis rem habere octo modis fm Pap. Ham aut qualitatem dicit habere vt scientiam aut quātitatem vt magnitudinē. aut ea q circa corpus sunt vt vestimentū. aut in parte vt in manu annuli. aut in toto vt in domo vinū. aut in vase vt in dolio vinū. aut i possessione vt agrū vel nauē. aut vt vir vxorem que est aliena. Item dicitur quis rē habere etiā ad suam penam. xxiij. q. iiij. quid faciet. in fi. Secundū legem habere dicit duobus modis, scz vel iure dominij, vel possessionis. Hā id qs est nostrū habere dicimur, etiā si illud possideat ali⁹. z id qs sine interpellatiōe possidemus habere. ff. de ver. sig. id apud se z habere, hic tū accipiendū est habere. i. possidere. Dicimur etiam habere familiā. ff. de iurisdi. om. iu. q iurisdictionem. in fi. Rē vero ꝑ relicto habitā qs habere nō dicit. ff. ne in lo. pu. l. ij. §. habet. ℘. vnde. Et dic possidere saltē cuiliter. tūc eīm ꝑprie rē habere qs dr, quāuis rez ꝑprie possidere qs dicat naturaliter. no. ff. de ꝑhē. emp. §. hoim. Interdū ꝙ largi⁹ hoc ꝙ nō accipit, vt omnes res q̄ in nostra custodia sunt habere dicamur, puta cōmodatas, pignoratas, z siles. ff. de vi z vi ar. l. j. §. qđ aūt. Aliꝫ etiā modis qs habere dr, quos no. Archi. j. q. j. c. j. Sed aūt dicentur quasi habere. vide ꝙ no. ff. co. ꝑe. l. j. in fin. (Ostēsus). i. manifestus. vt subtrahit. (Agnoscat, videat subeat. (Occū ꝙ). ℘. Et dic de hoc ℘. vt scripsi. j. de decur. pu. l. oib⁹. (Alueo) loco vū fluuius meat vel currit (Inueniet) supple qz tyberinum esse presumit. (Ita vt) ℘si. (Nulla) als nullus, als nulli. (Officio). i. onere. z facit. ad. l. §. de nauti. nō exce. l. j. z. ij. ¶ Jn. j. gl. i. rome, adde ꝙ vocatur tyber als tyberis fm Papē. propter tyberium ibi submersuz, aut ea namqz vocabatur albula vt dicunt hystorie.

¶ De frumento alexandrino. Titu. xxvij.
¶ Imperator. Aug. phi. hono. z The. Lex. j.

In extimatiōe frumenti quod ad ciuitatem alexandrinam cohibetur; quicquid decreto elogij; gostasij munere: z ꝓ nauclericorum tuenda iudicantia eminentia tua dispositi oborzamus. atque (vt curialibus prede auferatur occasio) iubem⁹ eos ad huiusmodi sollicitudinem affectandam nunqz accedere: sed designata officia tuis prouisionibus examinata: sollicitudinem predictam implere.

In extimatione. ¶ Casus patet in gloss. (Cohibetur) defertur. alias est connebitur. (Tuenda) quia forte fecerat eozum sustantiam a quibusdam muneribus liberam, z immunem. (Tua) loquitur prefecto pretorio orientis, cui etiam mittitur lex illa. in auten. de vsur. nauticis. (Roboramus). Confirmamus, virtute z robur adhicimus. (Atqz) §. z est copulatiua. Ve his z similibus copulatiuis vide, j. de sug. colo. l. j. z de ca. pecu. mil. l. j. in verbo. ite. (Curialibus) Nota malum de his presumi ꝙ ad malum, seu predā

Universidad de Deusto
Biblioteca

Causa & occasio differunt.

circa publica libenter intendãt.& vide c tue scripti.ś.de fur.fil. phibitũ.de apo.pu.l.j.ź.j.de numera.l.j.(Occasio)causa vera, occasio falsa.extra de ma.& obe.folite. Vide q̃ scripti.j.de fun.patri.l.iij. in verbo occasio.(Solicitudine)prędicti officium q̃s cum solicitudine debet exequi.ź vide.j.de numera.ne diutius.(Sed)verl. (Designata)officia.i.designatos officiales, electos & depuratos (Pręsonibus)que cum rimatione & discussione ꝓcedunt.(Examinata)q̃s cum discretione sit & vero iudicio. ¶ In.ij.glo.ibi officialiuꝫ.adde. & habetur de isto eulogio in suten.de vsu.nauti.in prin.

¶ Imperator Theo. Au. Lex.ij.

DIurnos centum & decem modios alimonijs alexandrine ciuitatis addi decernimus: vt nemo priuctur eo quod nũc vsq; percꝑerit. Et pernicioze egie nomen penitus amputetur & thessere de signentur & nostre pietatis nomine censeantur.

DIurnos. ¶ Certa frumenti quãtitas deputata erat singulis diebus pro annona ciuitatis alexãdrie, cui addit imperator Honorius centum & decem modios,& vult q̃s y socco regius amoueatur.i.quoddam officiũ.seu quidã officialis q̃ ipsam annonaꝫ distribuere debeat.vel per ꝓcuratorem.i.mensure cuiusdã nomen,& fiant thessere signate que thessere imperatoris honoriũ appellentur.(Diurnos).i.vnius diei in alium diem.(Alimonijs)nutrimẽtis, cibarijs, escis,q̃ ex eis corpus alitur.(Addi)reliquuꝫ aũt ad sacram vbem deferri.ś.de nauicula.cũ nauarchorum.(Et)ver. (Demo).i.nullus ciuium ipsius ciuitatis.(Nunc vsq;)Sed ecõtra. quidam eꝑi non erogabant nisi veteres redditus & sibi novos retinebant.tñ.q.ij.cognoscimus.(Et per ꝓcuratorem)ver.(Amputet) tollatur,amoueat.(Et thessere)ver. (Designentur)Exhibendę singulis ciuibus nyctą familiarũ numerũ hoium,& capitũ.Exodi.xvj. (Et nostre)ver. ¶ Dcit glo.ś.frumentarie.adde.& in aut.de deposito.ś.sed totum.ź.ff.de leg.ij.citia se ꝙ.in prin.& est nomen mensure, vnde Tullius libr. de senectute. Mortis senibus talos relinquant & thessera thesseras,vt sunt ille quas habent furnarij paduam. alibi vocantur qd notat. coxbes,alibi tumini,alibi rasarie. Ve hoc verbo vide quod not.ff. de iudic.sed si suscꝑerit.ś.j. Sed in rebus belliciis thessera est precꝑtum ducis quo ad aliquod opus,vel ad belluꝫ monetur exercitus secundum Veg.vt patet ex hijs que ponit Titus liuius de secundo bello punico.& lib.vij.& lib.viij.

¶ De alexandrie primatibus. Tit.xxviij.

¶ Alias est de alexandrine ciuitatis primatibus. Et dic q̃ primates proprie sunt qui inter reliquos maioris auctoritatis potestatis, vel dignitatis habentur.vide que scripti.ś.de decurio.quinq;

¶ Impera.An.The.& Val. Lex vnica.

COrporatos ciuitatis alexandrine repurgandi fluminis onere liberamus. Et ꝓ tenore dispositionis tue quadringentos solidos ex denumo vectigali memorate ciuitatis ꝓccommodari decernimus. Ita vt ex titulo nauium modis omnibus repensetur.

COrporatos. ¶ Decuriones alexandrine ciuitatis sunt immunes ab onere purgãdi fluminis & propterea debent pro ipso flumine purgando ex vectigali q̃ dunummũ dicitur quadringenti solidi persoluꝫ.& rotidem ipsi vectigali refundi ex vectigali nauiuꝫ.(Repurgandi)alias respurgandi. Et est simile.j. de aqueduc.l.j.(Liberamus)eripimus, eximus.(Et ꝓ)verli. Et dic ꝓ.i.fm & de hac ꝓpositione vide.ś.de bo.vacã.l.ñ.ź.j.de diuer.ꝑd. vi.& ru.l.j.(Vilpositionis)forme,vel ordinationis.(Dunũmo)nomen ꝓprium vectigalis.Hinoi enim noia sunt ex vsu loquentiuꝫ.ff. de suppellec.l.labeo.in prin. ¶ Sic & in regno sicilie multa sunt nomina vectigaliũ aliqs incognita,sic etiã sunt armandie.lib.feud.que sint rega.in prin.vide q̃s ibi no.¶ In.de iter. (Vectigali)dicit vectigal olum negotiationi solutio,vel tributũ mercin,& ꝓprie q̃ naibꝰ ꝑ mare vehatur.(Pręcommodari)Repete corporatos, q̃ manus commodã est ciuitatis decuriones liberari ab ipso onere q̃ dictam summã lucri facere.(Ita vt)ver.(Nauium) Singula enim vectigalia singulis rebus deputata sunt.ś.de vectigalibus.vectigalia.(Repensent)Site.j.de aqueduc.hac lege. ¶ Post.glo.adde. Dimarationaꝫ ilio:est,nec est verisimile q̃ oẽs ciues alexãdrini tũc primates fuerint respectu aliarũ ciuitatũ. Vel dic vt.ś.de pri.cor.vz.ro.l. j.Post glo.vlt.adde.Sed quare talis circuit' forte locus vbi vectigal dunummi seruabatur ꝓximior erat flumine purgando,& sic facilius & tutius ꝓcedere poterat.ad q̃s.ś.de suscep.modios. verl.& sub modis.& de anno.& tri.ꝓ locis.ź.l.mediterranee.

¶ De iure reipublice. Titu.xxix.

¶ Jure).i.beneficio.vz.j.l.ij.Alios modos quibus accipit ius. vide.ś.de iure ñ.in rub. ¶ In glo.ibi de iure fil.adde.ifiam etiaꝫ municipiũ respublica dicit',vt.ff.de fur.l.sed si imaginẽ.j.ñ.Petrus aũt intelligit hunc tit.de republica romanoꝝm & nõ aliarum ciuitatũ. Et probat per multa argumenta,vt Refert Ly.ś.ex qui. cau.ma.l. respublica.Sed contra cum est expresse.j.co.l ij.ź fi. que loquuntur de rebus publicis ciuitatum & hoc sequitur ibi dominus Bar.ź facit secundum eum quod not.ff.de fideiuss.marcellus.

Lex prima.

SI quid aduersus rempublicam indefensam in ea specie in qua necꝫ defensores creati fuerint necꝫ vt crearentur:vt statutũ est:placuit actionibus eius nihil preiudicatum esse.

SI quid. ¶ Sententia lata contra rempublicã indefensam non valet.(Indefensam)sic in ecclesia extra ne sede vac.c. fi.q̃ tunc est acephala.vt not.in spe.de ꝛo ver.item respublica acephala,& exponе acephala.i.sine capite.xcij.c.nulla.(Specie)id est causa,vel lite.(Creati)constituti. (Vt crearẽtur)si.extra de prob.c.tertio loco.(Statum)pronunciatum.(Est)alias placuit esse.(Placuit)administratoribus reipublice. (Actionibus)id est turibus cum partes reipublice sustineret. ¶ In glos.diffinitiue.ibi cum z minores.adde. Quid si lata sentẽtia peratur exceptio,ex aduerso restitutio. quid tunc fiet, an suspendetur execution, & qualiter. vide extra de in integrum restitu.suscitata.& quod ibi not.

¶ Item quid si respublica litigat in causa libertatis, & lata est sententia contra eam,ipsam petit te restitui.an audietur.vide.xij.q̃.ij. & si illi.& quod ibi not. ¶ In fi.ipsius glosl.adde.vide quod not.in spec.de secundo decreto.ś.nunc dicamus.in ver.illud autez.& quod Decretus not.Ly.ś.fi aduer.rem iudi.cum & minores. ¶ Hoc autem scias q̃ secus non in his non omnimode de republica equiparetur pupillo. nam contra datorem pupillum non peruenitur ad secundum decretum.ff.ex quib. can.in tra pupillo.ea.apud iulianum.contra rempublicam secus. De hoc not.ff. luz sed be quod cuiusq; vni.no.l.j.ś.quibus. ne contra

¶ Idem Augu. Lex.ij. republica

AR respublica in cuius locum vos successistis: ideo quia satisfeciste debito ꝓpositis ius pignoris in eo fundo habeat:apud suum iudicez queretur. Si enim necꝫ beneficio sibi concesso id ius nacta est:necꝫ specialiter in obligatione pignoris sibi prosperet:causa eius non separatur a ceteris creditoribus qui habent personaliter actionem.

AR res. ¶ Casus. Non habet respublica alicuius ciuitatis in bonis sui debitoris tacitam hypothecam.nisi ex speciali priuilegio a principe sibi indulto. (An)aduersum interrogati. (Locum)ius.ff.de ver.sig.hereditas.ź.l.nihil & hoc si quasi heredes successistis.Vel etiam tanquam fideiussores (Vos)scilicet fideiussores forte,vel aliꝰ.(Satisfeciste)quod fit quemadmodũ creditoꝛ acceptauit.ff.de pig.act.si rem.ś.satisfactum.(Jus)id est vinculum (Pignoris) Pignus ꝓprie dicitur quod ꝓpter rem credita a debitore datur, cuius possessio ad tempus est apud creditorem dominio apud debitorem remanente.(Queretur)alias queratur.(Si enim)versi.(Beneficio)indulto priuilegio.Et patet hic q̃ ciuitas interdum habet iura fisci.vt.ff.de priuile.cre.anthiocensiũ. Fisci priuilegia nulla ciuitas pot vti priuilegio fisi.ś.de bo. vac.l.j.ź.ff. ad mu. ullegio nisi simile multominus priuatus qui non est regio culmine insignitus. possit alias ¶ Sed pone rex habet ex priuilegio,vt patet per antiqua regiſtra qua ciuitates & nonnulle ciuitates & loca vicina tenentur conferre in reparatione ras vetuſ quorumdam castrorum suorum ꝓ quo est.ś.de anno.ź tri.nemo a Princeps contrario sensu.ź de excu. mu.maximarum versi. publicis. Quid er fi cõcedit go si rex talia castra donatione sua trãsferr in aliũ puta comitem vl alteri cui baroneꝫ poterit ne ipse comes aut baro petere vt ciuitates & loca strũ vel ci vicine conꝛibuant in reparatione quemadmodum debebant cum vtrare vbi ipsa castra per regiam curiam tenebantur? videtur & sic. Nam priuilegia habet pulceps donando castrum,omnia sibi ꝓ ipso castro spectantia transſ legia cense ferre intelligitur.ś.de bo.vac.si quando.etiam obligationes personales, an per ꝓ ta. vl ibi.ź.ff.de verb.sig.princeps.vt sic beneficium eius largiſ hoc cessa sime interpretemur.ff.de consti.priu.beneficium. Eld idem videtur cur trãſlatꝰ apte.j.de fun.patri.possessores.ź.l.fundi.ź.l.hij gbus.ź.l.quicunq; ta ipsa ꝓ & quicquid in concessione reseruatum expresse non fuit tanꝯ omiſſum ꝓ unlegia. sum ꝓ translato debet haberi.ff.de verbo.obliga.quicquid. Et si qua sunt excepruata,reliqua integraliter transeunt, cuz exceptio cõ firmet regulam in aut.de nõ alie.ś.vt autem. Et facit ꝓ hac parte ś.de here.ven.l.empꝛo.ź extra de dona.cũ dilectus. Ad idez.ff.de testa.milit.ez militari.ś.j.cum concoꝛ.de ser.vlb.prędi.binas.ź.l.fi. in prin.fi ferri.ven.l.testatrix.de lega.j.si fundum sub conditione.ś. si feudum de lega.iij.si cui edes.ś.j.ź.l.prędijs.ś.balneas.de vsufru. lega.damnas.ś.j.cum concoꝛ. ¶ Contra,quia hec est specialis prerogatiua principis,quare in singularem successoꝛem nõ transfertur. arg.ff.de ſerui.rusti.prę.pecoris.ź ar.ex his que scripsi.ś.de pre.cur. l.iij.in questione iuris prothosimileos an possit alijs cedi. Ad idem inducitur.ff.de edend.quedam.ś. is autem. Item quia mutatione persone

persone mutatur cõditio rei.ś.de impo.luc.dele.j.ś.j.cum multis cõ coꝛ.quas ibi scripti.Vn is q̃ emit redditus clericoꝝ aut regis vel baronis,nõ gaudet ea immunitate q̃ gaudẽt ipsi vendẽtes circa trãſlationẽ reddituũ ipsoꝝ no.Archy.de cẽſi.q̃.ij.vj.ź patet.ś. qui mu.excu.bi qui ad cõdi.pre.ź.l.j.ad hoc etiã facit.ff.de ſerui.vz.pre. ex meo.Haz generaliter pulegiũ ad alterꝰ miuriã nõ porrigitur.ff. de.admi.tu.impuberi.cu ꝛeoꝛ.& in aut.de aqua.do.ś.haũt nõ immobiles. Indignũ est em vt persone priuate regalia.iura ꝓpiãt. sicut laici decimas possidere nõ possunt ex de reſeri,cãm q̃.ź facit de iure pa.c.j.lib.vj.ź vide ꝓ ibi no.Archi.in gl.hic roborat.ź ꝓ no. Inn. ex.e.ti,ex literis,in ſcda gl.ź de reſti.spo.cum ad sedẽ.in.ij̃ .glo.ź q̃s scripti.j.de fund.limitro.l.ij̃ .ꝓst.ij̃ .gl.ad fi.Et sic vt scripti vidi determinauit preclare memone dñs Bart.de cappa. in questione castri calsarte q̃s ex demanio regis fuerat,cõcessus cuidã comiti. ex eo motus precipue q̃ natura seruitutũ est vt q̃ debet eas nõ reneat. ali q̃d facere vel refcere.ff.de ſerui.quotiẽs.ś.ſeruitutũ,nisi sola seruitꝰ oneris ferẽdi i qua victus renet̃ parietẽ reficer vt onus ferat. ff. de ſerui.vz.pre.eum debere.ź si ſerui.ven.ź si forte.ś.etiã. hoc aut ius in cõcessiõe ipsa trãſferre nõ potuit.ar.dicte.l.j.ś.de bo.vac.ź.l.fimi le.ff.ad mu.Itẽ facit aperte.ś.de excu.mu.ſordidoꝝ.ff.de cẽſi. l.iij̃. in fi.de reg.iu.in omnibus.ź.l.puuilegia.de iur.immu.l.j.ś.psonis. de vsu.ź ha.l.vlus.ź lib.vj.de regu.iur.ꝓuilegiũ. ź vide q̃s scripti dicta.l.ſordidoꝝ.Per hãc nãq; generalẽ cõcessionẽ ꝓhĩi specialia trãſferri nõ intelligũtur.Sicut papa dispensando cũ illegitimo ꝙ aſcedat ad dignitates nõ intelligit dispensare in ꝑatu,ſed in dignitatibus citra ꝑatũ fm Ray.ź Host.quos sequitur Archy. de ſil. ꝓes. c.j.li.vj.ź alios vt ibi videre poteit in verbo ꝓmoueri . ¶ Ubi etiã nota.q̃ iura specialia sicuti ź a iure eꝛoditãtia sunt restringenda. e. li.de preben. ꝙnis.j.ri.ź.c.nõ pot in ꝓncipali.ź.ś.j.cũ aliꝭ.cõcoꝛ.Jmmo licet indeinita locutio equipolleat vniuerſali.ꝛiz. di.ſi romano rũ.cũ multis ſi.hoc tũ in cõcessionibꝰ ꝓhĩi,ź in his que iuri cõi detrahũt,locũ nõ habet.Unde ſi dispẽſatur cũ illegitimo q̃ possit ad ordines ꝓmoueri,ſolũ in minoribus intelligitur dispensatũ. Secꝰ ſi diceret ad oẽs ordines,hoc ꝓsequere vt no.ex de ſil.ꝓes.literas.ź per archy.e.ti.c.ũ.lib.vj.in verbo ordines,ź facit ad hanc partẽ ff.ś admini.tu.ex pluribus.cum concoꝛ.de le.j.apud iull'.ś.ſi quis de ser uit.l.pater.in fi.de aqua quoti.ź eſti.l.j.ś.pen.cum cõcoꝛ.ź ꝙ no. Jn no.ex de concel.pre.dilectus filius.facit etiam.ff.de iniur. l. item a Pud labeonẽ.ś.hoc edictũ.ź lib.vj.dci senten.ereõ.q̃ periculosum.ź ꝙ ibi no.ź de ꝓben.c.ij.in ſcda glo.c.cum de büficio.et de offi.vic. c.ij̃ .Ad idẽ.ff.de iur.pa.adgere.in fi.ź lib.vj.de reſcrip.ſi propter.ź qõ ibi no.Archy.in gl.vlti.ź de ꝓben.cũ in ecclesia.ź.c.ꝓuis.in glo pennl.vbi dicit ꝙ ſi dispenſet,vt quis illegitim' possit habere personaꝰ.etiam in ecclesia cathedrali nõ extẽdet ad ecclesiam metropolitanã, eo ꝙ est odiosum,ź ideo restringendus. Itẽ facit ꝓ hac parte,quia princes licet dec augusta ſue priuilegia ipse habet. ff. de legi.l.princeps.hoc est verus in priuilegijs fiscalibus ź in his que cõ gruunt mulieri. Unde nõ pot augusta cõdere leges.ź hmõi precipua ꝓpetialis dignitatis exercere,vt ibi no. ¶ Nõ obstañ. ꝙ princeps cõcedendo bona videtur remittere obligationes q̃ illud versũ est in his que possent generaliter in aliũ trãsferi. ¶ Secus in hijs q̃ sub gene ralitate nõ possunt in aliũ trãsferri.ff.de pig.l.obligatione generali. ź.l. demiq;. ad quod.ff.de offic.eius.l.j.in princi.ź in fi. Facit etiam ꝓ hac pte.ff.de ſerui.ru.pe. pecoris.ff.de ſerui.le.l.pater. ¶ Sed contra premissa videt aperte,q̃ talis pestatio est realis tã ex parte regis cui debetur,q̃ in rẽ.ꝙ ex parte debentium.q̃ rẽ prestãt,ergo poteit a rege in aliũ trãſferri,etiã debitoꝛibꝰ inuitis.ś. de noua. l.ſi, riſo.ad.q̃ etiã est dicta.l.j.in fi.ff.ś offi.eius.ꝙ ibi no.in glo.vlti. Et maxime ſi hoc ius in aliũ rex expresse trasferret,ar.huius.l.ź.ff. de priuil.cre.anthiocẽſiũ. Videt aut huius castri donatio non teneri ſi ex demanio est.per ea q̃ scripſi.j.de omni egro defer. quicũq;. ñ. in verbo domeſticum non ergo peret hanc pestationẽ is in quẽ castrũ nõ est de iure trãſlatũ.ś.de legi.nõ dubiũ. nec discedat ipz i' exactionis a rege sine quo demaniũ esse nõ põt. ff. de rei ven.in rẽ.ś. sed ź illud. (Concesso)a ꝓncipe.ff.ad mu.l.ſimilie.(Jus).i.tacitam hypothecã.(Specialiter)Sed ibonis administratoꝛis habet forte tacitã hypothecã.ar.ś.ś admi.tu.ꝓ.officio.ź no.j.de debi.ciui.l.ij̃ . ź vide exs pig.c.ij̃ .ź qõ ibi no.ź.xvj.q.j.c.ſimiliter.(Cã)i.' sue cause vel actionis.(Ceteris)cõtra.j.citu.ij̃ .l.ij̃ .Solu.vt ibi. ¶ In glo. vlti.ibi.roma.adde.hec verba fm Bart.inducit.ff.ad mu.ſimile.Et addit ꝙ ciuitas potest statuere ꝙ in cõtractibus aduersus subditos suos habeat tacitam hypothecã.ff.de priuile.cre.anthiocensium.

¶ Impera.Alex.A. Lex.iij.

Rẽpupilli et reipublica differunt in aliquibus. RẽMpublicam vt pupillum extra ordinem iuua i moris est.

Rẽmpublicam. ¶ Casus.Respublica restituitur ad instar pupilli. (Pupillum) quia sic est sub curatoribus vt pupillus.vt.ś.ex qui.cau.ma.l.penul.non ramen comparatur pupillo in omnibus.Nam manumittit.ś.de ſer.rei.pu.mann. per totũ quod minoꝛ non potest.infra qui manu,nõ posſ.eo.dem lege. Contra res publica potuit ad sedem decretũ.extra ꝓpositũ nõ vt digi.ś. l.j. ¶ Item respublica vendit etiam debito nõ sub sistẽte.vt.j.tit.ij. l.ñ.quod nõ est in pupillo. (Extra ordinem) Benefitio restitutionis quod extra ordinariuꝫ est.ff.de mino.in cause.ij.in prin.ź.l.q̃ si minoꝛ in fi.(Moris est)Nota ꝙ imperatoꝛ id statuit in legis cõstitutione qõ moris est vide que scripti.ś.de colla.doñ.l.j.in not.magna. ¶ In glo.ibi rẽ publicaꝛ.adde.vide qõ no.extra de re.eccle.nõ alie. ad nostrã. ¶ Et ibi superuacuũ.adde. Hec optimo videt' verꝛo,quia ecclesia cui rem publicam comparamus.ś.de sac.san.ecc.l.ñ. Intra quadriennium restitutionẽ petita die lesionis. vt in clem.de in integ. resti.c.j.vide quod not. Jnnocen. extra de transac.contingit.ź Ber. ź Inn.extra de in integ.resti.c.j.ź.c.auditis.ź Buil.in spec.de in integ.resti.ś.intra.ź quod no.Ly.ś.ex qui.cau.ma.l.respublica.q. vlt. ¶ In fin.glo.adde.sed Jnno.no.extra de in integ.resti.c.j. ꝙ ciuitas non debet dari restituendo per.l.nihil.ff.ad maccedo.ꝓ quo est ꝙ integrum ciuitas equiparatur puuato.ff.de manu.que ser.ad ci. partis impo. l.seruus.ź de fur.ob pecuniam.ź.ś.l.ꝓi.Et idem tenet Spe.ź Ly. ś.ex qui.cau.ma.res publica.De hoc satis in spec.de in integ.resti. ś.ij̃ .versi.ad doctrinã.ź hoc tenet Ly.per plurimas ratiões.dicta.l. res publica.Alij dicunt contrariũ sez ꝙ restituat dicẽtes esse casuz ś.de offi.eius qui.vic.pre.obti.l.j.quod maioꝛẽ equitatem habere vi detur.ad hoc facit,ff.ad.l.iul.pec.l.iij̃ .in fi.ex qui.cau.ma.l. ergo in fi.Et q̃ succurrit legatis municipiorum, fortius ipsis municipijs q̃ propter quod vniuquodq; ź illud magis.ś.de natu.li . cũ qs.ver. eum enim. ¶ Item no.ꝙ licet minoꝛ,ecclesia,respublica, ź ciuitas equiparantur.ś.de sacr.san.ecc.l.ñ.ź hac.l.cũ concoꝛ.ramen quantum ad restitutionẽ in integrus differũt in quibusdã,vt no . Jnnoc. dicto. c.j. de in integrum restituto.

¶ Imperoꝛ dio. Lex.iiij.

SI secundum legẽ ciuitatis respublica cui' ministꝛa ruina collapſis edificijs tuis distraxit arcam:nihil contra huius legis tenoꝛẽ rector ꝓ uincie fieri patietur.

SJ fm. ¶ Casus. Lege municipali cautum erat vt quicunq; non repararet edificia ruinosa efficerẽtur ipsa ciuitatis illi', aliquis domũ suã ruinosam nõ reparauit,immo passus est eam corruere,seu labi. Ciuitas vigoze statuti cepit domum & distraxit.certe venditio firma erit. (Ruina) casu vel interitu quibus edificia sunt subiecta.ff.de transac.cum hij.ad fi.Hec est aliquod tam firmum edificiũ vt fluminis,vel maris,vel tẽpestatis,vel rume, incendiũ vel terremoꝝ vim subſtinere possit.ff.de dã.infec.fluminũ.ś. seruus in fi.(Collapſis)ad terrã decurſis & cadentibus. (Edificijs)que sic dici putantur,ꝙ prius ad edenduꝫ facta fuerint.(Aream)sic dicta ꝙ in ea sunt arida (Patietur)immo adiuuabit.ff. de offi.preſ. preses ꝓvincie inspectis. ¶ In glo.j.priuilegiũ.adde.vt.ś.ś.testa ſi nõ speciali.ſic.ff.ad munici.lucius.ś.fin.ź.ś.de fi.instru.ź iur. hal. fil.ſi tpa.in fi.j.glo.Vel expone.i.statutũ seu legẽ municipalem.vt.ñ. quod vi aut clã.l.iij̃ .ś.plane ſi ꝑses.Et q̃ põt municipiũ sibi facere legẽ,vt colligit.ar.ś.de ser.rei pu.manu.l.j.ź no.apte.ff.ś ꝓtile.cre. anthiocẽſiũ. ź.ś.de nox.ac.l.j.ś.de quo scrip.ś.ś decre . decur.in rubꝛica. vide ét q̃ scrip.j.ś decur.pu.vt agẽdi.Ad 2 cludit' fz bar.ꝙ possit statutũ ex cã auferre dñiũ.ad idẽ.ff.cõi.ꝓ.vẽditor.ś.ſi cõstat. Itẽ q̃ possit tolliere büficium appellationis.facit ad hãc lege municipalẽ.ś.de edifi.pri.ſi quis.ź.ff.de dã.infe.ad curatoꝛis.ś.ſi. ¶ Et ibi.l. iij̃ .ś.ſi.adde.vide qõ scꝑsi.ś.de colla.dona.l.j.ꝓst.gl.no.aniuerſarie ¶ In fi.gl.adde.ź.ff.de vsur.gaius.

¶ De administratione rerum publicarum. Titu.xxx.

¶ Continua vt in glosl. Et nota ꝙ hij administratoꝛes minoꝛem potestarem habent in rebus publicis ꝙ administratoꝛes ꝓuati in rebus ꝓuatoꝝm quas administrant,vt patet.ff. quod vi aut clam l.iij̃ .ś.leg.non tantum.ź.ś.seq.ź ibi not.

¶ Impera.Aug.pre.pre. Lex prima.

EUndũ vectigalẽ si suis quibuscũq; tpibus debite quantitates inferanꝛ:inuito possessoꝛe auferri non posse manifestum est.

EUndũ. ¶ Casus. Ciuitas locauit fundũ in ephiteosim non potest ipsum emꝑyteote auferredũ ni empꝑyteota ipse de iuris ꝓpriis pensionẽ exsoluat (Quibuscunq;) alꝭ qui bus.Et est simile.j.de fun.pa.l.j.Lucas de pena.

¶ Imperatoꝛ dio. Lex.ij.

CONtra eos qui rempublicam administrantes per officij necessitatem sub conditione relicti fideicommissi saris accipere debuerunt:quanti reipublice interest satis non esse acceptuz: dirigendam esse actionem prospicitis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Contra. ¶Casus. Fideicōmissum relictū est ciuitati sub cōditione, pcuratores ciuitatis cū possent petere herede satisfidare de soluendo fideicōmisso existente conditione, hoc omiserunt, tenentur adomne damnū qđ pinde ciuitas incurrit. Et est simulis litera. ff. vt in pol. l. fi. (Eos) scilicet pcuratores rei publice. ff. de decur, pcuratores. (Ider officiū necessitate) immo videtur pro pria causa. ff. de iure fil. fiscus. ij. ff. (Satis). l. satisdationē. idē. cōtra. ff. de lega. ij. qui solidū. ff. etiā (Actionem) subbādi esse. alias est in rem. ¶Post gl. i. q̄ nō adde. facit. ff. ad mu. l. fi. ff. imperatores.

¶De vendendis rebus ciuitatis. Titu. xxj.

¶Impera. Aug. pre. pre. Arcba. Lex. j.

Si sine vlla conditione prędia vendente republica cōparasti: perfecta venditione nulla ratione vereris: ne adiectiōe facta auferri tibi domiuū possit. Tēpora cū adiectionibus prestituta ad causas fisci ptinēt. Pūi si q̄ ciuitas propriam legem habeat.

Si sine. ¶Casus. Res publica pure vendidit mihi rem aliquā. et tradidit. post que alius emptor cōparet paratus. p illa plus dare, certe non revocatur propter hoc venditio, misi q̄ vti possit adiectiōe ex priuilegio sibi concesso a principe vel statuto ipsi⁹ ciuitatis hoc habeat. (Conditione). i. pacto adiectionis in diē fm And. (Republica). i. administratoribus rei publice seu ciuitatis, vt patet in rubrica. et. j. subiicit. et no. j. l. proi. (Perfecta) Ad hoc plura requirunt. qđ dic vt no. inisti. de cōtrahen. emp. in prin. et. §. cum autem. et. ff. qui lic. ab emp. disce. l. j. Inter cetera q̄ sequatur traditio rei et precij numeratio, vel de ipso pcio fides habeatur, insti. de re. di. §. vendite. et. ff. de contrahen. emp. qđ vendidi. ¶Quid autem si republica vel alius administrator distraxit rem et tradidit, ac de precio fidem habuit, an sit facta emptoris? Rūdeo non nisi precio soluto, quia sic est in re fiscali. ff. de iur. fil. si procurator. in fi. et idem in re eccle, vel minorum. vt ibi no. (Vereris). i. timere vel paredebes. (Tempora) ver. et est ratio premissorum. (Causas). nomen sat is generale. et potest hic pro cōtractu sumi. (Nisi) ver. Et s hac dictiōe vide. ff. de iur. fil. certa. (Legem). i. statutum fm And. et no. ff. tit. fi. i. fi. Et. i. priuilegium a principe sibi concessum. vt no. ff. ad mu. l. simile. et. l. lucius. §. fi. et. ff. j. l. fi. et no. ff. ti. ij. in rub. alis vti debet iure cōi. ff. ti ij. l. ij. ¶Post gl. de qua. adde. et vide. ff. de peric. et co. rei ven. l. fi. vbi de hoc. ¶In gl. vlt. ibi. §. fi. adde non autem ad patrimoniales principis. vt. j. de loca. pred. ci. l. fundi. et nor. j. de fun. pa. l. ij. ¶Item nec fundo templorum. vt no. j. de diuer. pre. vt.

A licitatio anni oib⁹ rebus pos sit habere locum,

xx. eos qui. Sed in rebus minorum admittitur post tempus licitatio. ff. de minori. et si fine. §. quesitum. adde que scripsi. ff. de fi. instru. si tempora. super. j. glos. Hoc autem scias qđ in venditionibus rerum priuatorum. aut ciuitatis non est adiectum certum tēpus a lege. sed si adiciatur per officiales. seu administratorē arbitrio suo cū vendit, tunc posset habere locū. d. l. si tempora. quia quilibet veniens intra tps admitteret ex fine dubio si non est alicui facta venditio, sed si alicui esset facta, tūc si simpliciter eēt facta, adhuc admitteret. q̄ tunc debet intelligi sub cōditione nisi alius meliorē conditionē attulerit intra tēpus positum in subhastatione. d. l. si tempora. locū non haberet vt alius admitteretur. secus si potestas hmōi officialis ad hoc se nō extenderet. fm Bar. q̄ hoc no. d. l. si tēpora. ¶Et ibi hoc ius adde. hoc nō videtur verum fm Bar. q̄ dictum auten. loquitur in creditore in quo est spāle. vt no. doctores. ibi. c. si aduer. cre. l. j. c. ff. si cer. pe. ciuitatis. et per Inn. extra de depositio. c. j. ¶Post ipsā gl. adde. hoc simpliciter nō bene dicit fm eundem. vt patet. ff. de iure fisc. si procurator. §. j. et per ea q̄ no. doc. ff. de rei vend. in ciuile. Dic ergo q̄ intellexit confessionē. i. apocham in qua cōtinet esse solutū. ff. de apo. pu. l. j. quasi dicat hoc sufficit. Nec est necesse q̄ probet esse versum in vtilitatem fisci et vide qđ not. extra de depositi. grauis. et de fideiuss. quod in quibusdam.

¶Imperator Ua. Lex. ij.

Quāuis incrementum conductioni facte publici prędij videtur offerri: non temen additamenti specie oportet fidem locatiōis infringi. Pterea tum cum iam tantum temporis ex cōtractu decessisse proponas.

Quāuis. ¶Casus. Civitas locavit fundum ad certam annuā pensionem. aliquis vltra offert, certe non propter hoc locatio irritat, (Quāuis) cōiunctio aduersatiua. (Incremētum) augmentū (Infringi) irritari, trāsgredi, imminuere. (Preterea) ver. et dic. i. q̄ maxime vel potissime. ¶Et no. de hac dictiōe q̄ ponitur nil noui addit in eo casu de quo loquit, sed idem est qđ in antea expresso. vt. et. ff. de extrahend. emp. imperatores. §. fi. in fin. De hac dictione habetur extra de symo. et tuas. Et vide qđ de hoc et similibus plene scripsi. ff. de pre. curia. l. iij. in verbo maxime, (Ex contractu) id est ex tempore contractus hucusq̄, alias ex contractu dies cessisse. Et facit hec. l. ad id qđ scripsi. ff. de pres. cnauiular. l. fi. in fi. (Decessisse) preterisse.

¶Imperator Leo. Lex. iij.

Si que hereditatis vel legati seu fide commissi aut donationis titulo domus aut annone ciuiles aut quelibet edificia vel mancipia ad ius inclyte vrbis: vel alterius cuiuslibet ciuitatis pertinerant: siue peruenerint: super his licebit ciuitatibus venditionis pro suo modo inire cōtractum: vt summa precij exinde collata ad renouāda siue restauranda publica menia dispensiara proficiat. Indefensa vero cura prospicientes ne quis aduersus ciuitatum commoda quicq̄ molieri possit incommodum sed sine vlla fraude seu inordinatione vel colludio seu conniuentia ad hmōi venditiones procedant. Hoc in posterum obseruandum esse censemus vt si quidem ad hanc inclytam vrbem domum vel ciuiles annonas aut alia quelibet edificia vel mācipia pertinentia contigerit venundari: non aliter nisi imperiali auctoritate venditur. ¶In prouinciis vero presentibus omnibus: seu plurima parte: tam curialiū q̄ honoratorū: et possessorum ciuitatis ad quam res predicte pertinent (propositis sacrosantis scripturis) singillatim vnumquenq̄ eorum qui conuenerint: iubemus sententiam quam putent vtilem patrie sue designare: vt ita demum (decreti recitatione in prouinciali iudicio interuenīēte) empto: competentem possit habere cautelam. ¶Hos autem venditionum cōtractus: siue iam cōpleti fuerint: siue postea inēūdi fuerint: stabiles esse censemus.

Si qua. ¶Diuide hāc. l. in quatuor partes. Secunda ibi. in defensa. Tertia ibi. in prouinciis. ¶Quarta ibi. hos autem. ¶In prima dicit q̄ res vrbis rome, et cōstantinopolitane, et eode priuilegio gaudēt, vel alterius cuiuscūq̄ ciuitatis possunt vēdi. et precij exinde redigendam dispēsari. i. expēdi ad menia publica restauranda, seu renouāda. (Mancipia) dicta q̄ manu capiuntur. et facit supra de admi. tu. lex que. in pn. Et sic alia que seruando seruari non possunt, poterunt alienari sine decreto, vt ibi. (Jus). i. dium, vel aliud pura q̄ sibi sunt obligata. (Inclyte) gloriose. (Vis) precium rebus. (Licebit). i. licitum erit. (Quintatibus). i. ciuitatumad ministratoribus. (Modo) id est volūtate, arbitrio, vel consuetudine. (Vt). ver. Et dic id est ad hunc fiuē vel effectū, vel modū. ff. de condi. et demonstra. et no. de his que sub modo. l. j. alias ponitur vt Summa sicut pro sicut. supra. de iude. nullus. et de murileguk edicim⁹. (Summa) cuius appellatione etiam alie res corporales vt prędia, et mancipia, argentum, et huiusmodi continentur. ff. de lega. iij. quisquis. hic tamen non sic preter verbum precij accipitur, p quo vide qđ scripsi. ff. de prēd. cur. l. fi. alius expositiōes huius verbi vide. insti. de iur. perso na. in princip. ¶Interdum ponitur summa pro rerum maxima portione. ff. de decuri. quilibet. et de incol. ciues. vel dicitur summa res a lijs superemineṅ. ff. qui. mo. vsufr. amit. cum vsumfructum. inde sum mas. i. potēs vel primas. ff. de ope. pu. l. j. Interdum ponit summa p diffinitione vel sua. ff. de ac. et obli. g. obligamur. §. pe. et vide. ff. de fisca. vsu. l. j. (Precij) qđ proprie ex contractu venditiōis percipit. vt. ff. de prēdi. cur. l. iij. vbi dixi. (Collata). i. soluta alias collecta (Media) dicta qđ minuīt incolas. de his vide. ff. de qui. mu. ne. lic. excu. l. fi. in verbo murorū. (Proficiat). Inde precia plus proficiūt q̄ res ad fouendos egentes. tij. q. j. futurā. Ar. cōtra. et. q. videntes. ¶In prima glo. ibi hoc etiā adde. dic de hoc vt no. et ff. de. pcu. mādato. et de fundico. c. j. et in spec. de actore vni. ver. ite procurator. et vide et de cēsi. olim. et de capel. mo. c. ij. et li. vj. de testi. c. j. et qđ ibi no. ¶Et ibi §. j. Adde. Quid aūt in actione rei publice cōpetenti an poterit cedi vel alienari, hec questio monetur ibi in actione cōpetenti eccle. et dicitur ibi q̄ nō. et de hoc no. ff. de verbo. sig. mouentiū. Sed q̄ quibusdam qui similis est ecclesie et rei publice potest cedere actionem. vt no. ff. de auto. tut. l. pōt. in prima glo. Vel distingue vt subdit glo. d. c. j. aut actio competit pro re mobili, aut p immmobili. vt primo casu possit. secus non. Sed huic est ar. §. de presen. lon. tēpo. l. fi. ibi quid Actiōes eiū ec. insti. de re. corpo. §. pe. de hoc latius per Alnd. de iser. in con an sinere sti. de viole. l. circa, in fi. vbi tractat vtrū actiones inter immobilia cō imobiles putentur. Huc. in spec. de fru. et interesse. §. j. ver. secūdo q̄rit. et ver. sed qđ si debeo. Vel distingue melius fm Jac. de bel. dicto. §. j. in autē. de non ali. Nam aut tractatur de actione respectu ipsius, aut respectu rei ad quas cōperit. primo casu actiones omnes censentur immobiles, siue p re mobili siue p immobili cōperāt. argu. insti. de reb. corpo. §.

corpo. §. incorporales. et dic vt no. ff. de verb. sig. mouentiuz. Secūdo casu aut agitur de fauore, aut de odio, aut mixtim de vtroq̄. Si de fauore tūc censentur immobiles si fauor hoc exigit. §. de rei vxo. ac. l. j. §. exactio. Si autem fauor exigit ecōtra. §. q̄ cēseātur immobiles, tūc loco immobiliū cōputanē fi. p re immobili cōputent. et hoc procedit in ecclesia et minore vt nor. d. §. j. et not. §. l qui. cau. in integ. res. non est nec. l. fi. ¶Et nota q̄ in. d. §. j. non dicitur. q̄ actiones sint mobiles. sed q̄ si pro re mobili competunt, possunt cedi et alienari quod est secundum rationem quia res mobilis ecclesie existēs petes ecclesiam potest alienari. vt nor. eod. tit. de non alie. §. nos igit. Pro ergo magis actio pro eadem competens poterit alienari, et est argumentū a minori. Sec⁹ est q̄ do cōpetit. p re immobili q̄ non potest alienari vel cedi. Si vero de odio tractet. dic q̄ si odiū vitat, si mobiles censeantur, tunc mobiles censenē alis immobiles censebun

Fructꝰ cōtinenē ap pellatiōe mobiliū.

tur. Quod si mixtim de vtroq̄ tractat. si qdem res vel causa magis participat in odio q̄ in fauore, tūc immobiles censenē alis mobiles. §. de vsufr. coruptionē. de servit. sicut de prescrip. lon. tēpo. l. fi. ad fi. ¶De fructibus aūt dic q̄ appellatiōe mouētiū cōtinentur. ff. de re qui. re. l. fi. ¶Usufructus vero inter immobilia computat. no. §. de vsufru. coruptionē. et dicta. l. fi. et de pecu. quā tuberones. §. in pecūlio. vel dic esse neutra et qđ per se existēs. ff. de re iud. a diuo. §. j. sicut iura vt ibi et ar. ff. ad trebel. cū hereditas. et auto. tu. potest. et p socio l. iij. in princip. ¶Indefensa Casus. Venditiōes rerum q̄ pertinent ad dictas vrbes romanā et cōstantinopolitanā, ita demū valēt, si cū auctoritate imperiali contracte sunt et nō alis. (Indefensa) hoc expone vt. §. de consti. pec. l. ij. in fi. alis est hic litera indefensa, et tūc expone. i. indeficienti fm Papi et non remissa sed perfecta de consedi. ij. quia corpus alis est litera indefecta pro qua. ff. de vsufru. arboribus. §. de illo ibi defecte senectutis. Vel expone. v. supra. de iusti. confir. §. j. et facit in auten. de collator. §. ciuitatum vero. (Cura) vide. j. de fun. rei priua. l. ij. (Prospicientes). l. nos. et vide. §. de anno. et tri. indictiones. (Commoda) vtilitates, emolumenta (Moliri) conari, disponi. (Incommodū) alis incōmodi. (Fraudis) alis fraus seu nundatione. et expone vt. §. de exhi. re. l. ij. vel. i. questu seu mercatione. (Colludio) q̄ calumnie equipollet. ff. de li. ho. et. i. ij. §. hoc

Collusio in a defert pcio,

interdictū. et ideo impunitū remanere nō debet. §. q. ij. si qđ peni fuerit. et not. ex. de collu. c. penul. Collusio vero est in actore et rem latens et fraudentia conuentio not. ibidē ad hoc. §. si aduer. fisc. l. fi. quia liter. aūt fiat collusio colligitur. ff. q̄ in frau. cre. l. ij. §. gesta. et ad turpil. l. j. §. prevaricatorē. et si ser. ven. l. fi de cōmuni. Qualiter detegat colligit. ff. de iure fisc. non intelligit. §. j. et §. facita. Qualiter puniat. dicitur. ff. de cri. stellio. l. ij. §. ite fi quis. Ite de colludio habet in aut cōsti. q̄ et ascripti. ctli. mul. §. penul. et §. de bo. pro. si quis intra. Item colludium dicit etiā vbi quid ex continentia illicitum agit. j. de diuer. offi. l. fin. ver. his scientibus. (Cōniuentia) De hoc vide. j. de cosarta. p illiricū. ¶In prouinciis) Casus. Venditiōes rerū aliaꝝ ciuitatū celebrāde sunt presentibus omnibus seu maiori parte curialiū et honoratorū, et possessorū ipsius ciuitatis cui⁹ res sunt ipse venditiō

Universidad de Deusto
Biblioteca

in prin. ꝛ de re. iu. enu. l. ij. §. hac itaq; ꝛ. ff. de iur. fisc. in fraudem. §. quoties. ij. Vel dic ꝙ sententia interlocutoria ꝛ decretum interuenire debent. d. §. sancimus. Inuo, autē no. extra de re. ecc. non alie. duo, qđ decretū est inter alia ꝛ nō interponitur fine cause cognitione, ꝛ ideo in scriptis dādum est alī. §. de sen. ex peri. rec. l. ij. ꝛ de pred. mi. l. minoz. cū si. pterea huiusmodi decreta q̄ interponuntur dicuntur celebrari. in auc. vt hi q̄ obli. prope fi. ꝛ dicto. §. sancimus. ꝛ cum omni subtilitate interponi. in authē. cōsti. que ex ascripti. ꝛ lib. mul. §. q; igitur. ¶ In glo. nō tactis ibi cōsulere. adde sic ꝛ iudex posto semel iurauit fm iustitiā iudicare vltenus iurare non debet. not. §. de iura. calum. l. ij. in prin. ꝛ hac rōe potest dici remissum iuramentuz calumnie aduocatis. ꝛ q; iurant a principio quando recipiunt aduocatiōis officiū. Itē nota qđ cōsiliarij ciuitatum iurant cum eligūtur fideliter pout putant consulere. vt dicitur hic in glos. ꝛ patet extra de procu. c. vlti. Itē qui tēpore quo debent consulere regruntur an oēs ad cōsiliū venerint vt no. j. de dome. ꝛ protecto. l. pe. in fi. ꝛ. ij. q. j. nomen in summa. Itē sunt proceres synagoge qui tempore concilij ꝙ noia vocabant. vt dz Hume. c. xv. ꝛ adde que scripsi. §. de decur. l. ij. post glo. ad sonū. ¶ Et ibi ad memoriam reducantur. ad de videt ex hoc ꝙ possit quis obligari ex ante preterito iuramento. Sed contra videt extra de iureiuran. c. penul. dicit Bar. qñ iuramē tum preteritum comprehendebat illud de quo agitur ꝛ valet, ꝛ sic loquitur hic in glo. vnde dicit ibi Jo. an. ꝙ si dūs post iuramentum sibi prestitū renelat aliquid vasallo secretum, ꝛ mandat sibi illud rennere secretum, periurus est vasallus si reuelat illud, quanuis nō erat ex ore ip̄ tpe prestiti iuramenti. Quando vero iuramentum fuit prestitū sup alio, tūc nō valeret. Hoc dico vel promitto sub virtute prestiti iuramēti vt. d. c. penul. ¶ Et ibi scripturarū adde vide qđ no. §. de pti. agen. in re. l. ex agentibus. ¶ Et ibi non nouam adde. ꝛ. §. de iura. ca. l. ij. in fi. prime glo. ¶ Et in fi. adde, nā ꝛ tota vicinia iurat cuz opus est. extra de hereti. ex officiamus. §. adijcimus. fic ꝛ alias in rant. ex. j. de prox. sacro. scri. vnicuiq; ꝛ facit pro hac parte in auten. conditi. que ex ascrip. ꝛ li. mul. §. quia igitur. versi. fic tamen. vide etiā circa hoc ꝙ no. Anto. de iser. lib. feu. d. pac. iur. fir. §. ite sacramē ta. ¶ Nos autē, Casus. Ēditiones p̄missio modo celebrate, siue iā perfecte, siue in posterum ineunde firme sunt sine metu adiectionis. (Complect) perfecti, initi, in eūdi ꝛ perficiendi vt predixit. (Stabiles) firmos, irrevocabiles. ¶ Post gl. vlti. adde ficetiā non presumitur debito ciuitatis soluto actori, etiā si hoc constet ꝙ apocha ipsi? actoris ciuitatis exinde ciuitatē locupletarā nisi, pbetur, nec sufficit ad liberationē ipsa apocha. §. de solu. ꝛ lib. debi. ci. l. j. Sic etiam nō presumitur vedita re pupillari ꝛ pecunia, pinde soluta tutori exime pupilli locupletarū nisi per emptorē probet. §. de pre. mi. l. pdito rum. ꝛ vide qđ no, ibi ꝛ extra de fideiuss. c. penul. de solu. c. pe. ꝛ. ꝛ. q. ij. hoc ius. ꝛ. §. si aduer. cre. l. j. ꝛ. ij. In pecunia vero ecclesie debita ꝛ soluta vel sibi mutuata verū expediat probare soluenti ꝙ in vilitatē ecclesie cōuertatur, ꝛ de aliis ad hoc pertinēt. vide qđ no. Jnno. extra de depo. grauis. Itē qualiter dicatur ꝛ probatur mutuata pecunia in vilitatem ecclesie conuerti plene tractat Jnno. extra de fide iust. quod in quibusdam. in glo. sed cōtra. ꝛ dicto. c. grauis. Ly. vero fm̄ jac. ꝛ pe. dicit. §. de sa. san. ec. autē hoc ius. q. viij. qđ si prelat' ꝛ collegiū fateantur pecuniaz esse versam in vilitatem ecclesie quod sufficiat creditori qz tutor cui equiparatur prelatus. in auten. de ecclesia ti. ad h. comitendo pretudicat pupillo. §. de confes. certū. §. minozem. ramen reittuetur ecclesia si lesa est de hoc vide melī?. in aūt. de alī. ꝛ ephi. §. his vero oibus. ꝛ. §. si vero quis aut episcopus. et qđ ibi no. in glo. no. credentem. ꝛc.

Pecunia mutuata nō p̄sumitur versa i vilitatē accipētis.

De debitoribus ciuitatum. Titu. xxxij.

¶ Debitor ē is a quo inuito pecunia exigi pōt. ff. ō ff. fig. debito.

¶ Imperator. aū. aug. Lex. j.

NOn prius debitorē reipublice: honorē in rē pu, subi? c: quā is qđ deberi constiterit conuentus ꝑsoluerit: tam meis quā diuorum principiū cō stitutionibus declaratur.

NO prius. ¶ Casus. Debitor reipublice alicuius ciuitatis non potest in ipsa ciuitate honorez habere nisi prius debitum ad quod tenetur conuentus exsoluat. (Deis) hic loquitur in singulari, sed regulariter nedū prenceps sed etiā quilibet magistratus ꝙ persona reipublice repetentat debet loqui in pluralī fm̄ politicā. lib. v. c. iij. ꝛ vide qđ legit ꝛ not. extra de re im. cū ab v no. ꝛ de cri. fal. ꝑ fit. ꝛ per Archy. de elec. sicut. lib. vj. in glo. ista? litera ꝛc, Item no, hic ꝙ in exigendis ratiocinijs a debitorib? ciuitatū magna solennitas ꝛ cura debet haberi. non enim cōmitti dz alij ꝙ episcopo. ꝛ quinqz primatibus sine principis iussione. in auten. de colla. §. iubemus. versi. singulis autem. ꝛ se. ꝛ ibi hoc no. per Jac. de bel. ꝑsidis enim ꝛ similū quoz officium est plerunqz venale. §. de decurio. si quos in talibus reprobat. §. de ratio. ope. pu. l. j.

¶ Imperator Con. Lex. ij.

APud eos quos superstites integris facultatibus esse prouideris: vel quorum heredes incolumia retinēt patrimonia: sortes rei publice perseuerare debebunt. Ita tamen vt annuas vsuras suis quibuscunqz temporibus exsoluāt: cum simul ꝛ reipublice vtile sit retinere idoneos debitores: ꝛ ipsis commoduz cumulū debiti minime nutriri. ¶ Et qz nephas est obnoxijs corporibus alie natis forte circunscribi ciuitates placuit si quis debitor reipublice ciuitatis quippiā ex eo patrimonio quod habuit cum pecuniaz reipublice sumeret: donauerit vel distraxerit: vel qualibet in aliuz ratione contulerit qualitate rei alienate ꝑspecta atqz distracta: oibus debitoris facultatibus consideratis: quas habuit cum ei pecunia crederetur, prata ab eo qui ex debitoris facultatibus aliquid detinet ex sorte atque vsuris postulari. Itaqz quotiens minus idoneū deprehendit eius patrimoniū: cuius nomē ciuitati alicui inuenitur obnoxiū: iudex oi diligētia ꝛ solitudine debebit ingrere: ad quos ex qualibet cōditioe transierit debitoris facultates: vt singuli equa estimatione habita pro rata rerū quas possident cōueniātur. psonalē actionē contra eū habituri debitorē: qui ipsis soluentib? liberatur. Ab eo autē a quo constat fortunarū suarū partē maximā recessisse: cetiā reliquam portionem q̄ apud eū resedere it trāsferri ad idoneū oportebit. ¶ Nō si quispiā debitor rei publice ciuitatis fisco nostro locū fecerit emptores q ex fisco nostro cōparauerint: manifestū est scōm ? vetus ꝛ rescripta diuorū: cōstitutiōesqz nostras debere nullā molestiā substinere. ¶ Nō si quis debitor nō conparauerit: vel certe omnia sua ita cōlumpserit: vt nemo aliquam rez ex eius bonis possideat. id debitum connexit ad dispendium reipublice pertinere. Jdeoque cura patris ciuitatis apud idoneos: vel dominos rusticoū prediorum pecunia collocanda est.

APud eos. ¶ Hec lex ornata et bona pro ciuitatibus lz ob neglectum et iniquitatem potentium, ꝛ defectum iustitie quasi lateat. Diuidit in quatuor partes. Secunda ibi. Et quia nephas. Tertia ibi. Nō si quispiam. Quarta ibi Quod si quis. In prima dz quod curator ciuitatis dz pecuniam ciuitatis collocare, ꝛ pseueranter facere ipsam retineri apud viros idoneos q̄ habeāt integras facultates, apud heredes eorum, quidem heredes diligēter agant, et bona sua, ꝛ relicta eis patrimonia incolumia seruent, a quibus exigant annuas vsuras ꝑ ipsa pecunia temporibus debitis Hoc enim vtile erit reipublice ipsiqz debitoribus si debitis tempo ribus vsuras soluāt, ꝛ debita non cumulent. (Integris) plenis, incolumibis. (Incolumia) nō mutilata. vt. j. ti. j. l. j. sed integra vt predixit, vt eadē facies ipsius patrimonij permaneat. ff. de admini. tuto. tres tutores. ante fi. ¶ Et sic no. bonā presumi de his ꝛ potissime si predia rustica possident vt. j. in fi. l. (Patrimonia) vide. j. de fun. pa. in rubrica. (Sortes) prime quantitates non que, ex eis accedunt. (Reipublice) scz ciuitatis vt. ō. l. prima. (Ira teme) ver. qualiter autē hoc verbum accipiatur. vide. j. de colla. fun. fisc. l. j. (Annuas) singulis annis. (Vsuras) hoc hodie locū nō habet. in auten. vt hi qui ob. ꝛc. §. qm̄ autē. Cōtra naturā quippe est vsura. vt id qđ est Vsura est inanimatum ꝛ artificiale velut ipsum animatum ꝛ naturale pariat. contra naturam vt patet ꝑ phm. i. politur. vnde vsura vtroqz testamento prohibita turam. est quare autez sit ita magna ꝓhibitio vsurarū. ꝛ que inde mala sequantur. plene no. Jnno. extra de vsu. in rubrica. (Multas) ab rationes et iura propter quas damnatur vsura ponit Archy. de vsur. c. j. in verbo denotat. lib. vj. ¶ An pro opere virtutis vel alio liceat alicui pecuniā recipere sub vsuris in magna necessitate vel vilitate. no, Jnno, extra de vsur. super eo. ꝛ sanctus Thomas in secunda secunde. q. lxxviij. arti. vlti. ¶ Utrum contractus vsurarius sit per missibilis aliquo iure. Et vtrum sit ex rei natura vitiosus, et malicia connolutus. Et vtrum iura concedere debeant contractum vsurarium propter aliquod bonum qđ inde oriatur, vel ꝓpter aliquod malum quod inde vitetur. Et vtrum in aliquo casu de facto contractus vsurarius sit concessus vel permissus a iure. Et vtrum ius cuilē possit in hoc iure canonico obuiare. Et vtrum dicta iura habeant ad inuicem tantā cōcordātiā ꝙ quicquid est contra vnuz, necesse sit contra alterum, et per consequens vtrum contractus vsurarius eo ipso quod prohibitus est iure canonico sit necessario prohibitus iure ciuili. Has questiōes plenius z potissime theologice examinatas

tas per fratrem Birardū ō senis ordinis heremitarū. ꝛ optime diffinitas ponit Jo. an. in nouella seu mercuriali de reg. iur. peccatuz. li. vj. ¶ Utrū iudex secularis cognoscat de vsuris. no. Arc. ciuū. q. iiij. quid dicā. (Cū simul) ꝛ est rō premissorū. (Idoneos) diuites q integra ꝛ incolumia patrimonia possidēt vt ꝓdixit ꝛ sic idoneitas intelligitur etiam circa bona vt hic. j. ꝛ. ver. ita qz. (Ipsis) scz debitoribus. (Commodū) subaudi sit. (Animine. i. non. ꝛ facit. ō. de sus cepto. neminē. ff. de publica. licitatio. §. debitores. ꝛ in auten. de mā. princi. §. oporteat. ver. collatores. ꝛ qđ no. Jnn. ex de vsur. in rubrica. facit etiam. ff. de ven. in pos. mit. l. j. in fi. ꝛ illud. Chrysostomi super Matthēū. c. v. Similis est pecunia vsurarū morsui aspidis, percussus em̄ aspide quasi delectat? vadit ad somnū, ꝛ per suauitatem soporis moritur, tunc venenū leraliter per oia membra decurrit. Sic q Usuraria pecunia morsui aspidis assimilatur. reli. do. constitutus. ante fi. (Ita qz) ꝛ. §. si. ꝛ est cōiunctio illatiua. (Patrimoniū) id est dona sua vniuersaz ad eū pertinentia. (Inquirere) sic fit inquisitio. ō. de bo. vac. l. fi. de iure fisc. facultas. quādo ꝛ q. quar. pars. l. ij. §. ꝙ si sepedicti. in autē. non. alie. §. qz vero. i. ō. de his quiad ec. cōm. l. fi. §. ꝙ si res. ꝛ qui bo. ce. poss. si pater. ꝛ. ff. de tuto. ꝛ cu. dab his. l. scire. §. vlti. ꝛ. l. dum marci. de cōm. tu. naturali. §. fi. ꝛ. l. tutores. de acqui. here. eū qui. §. filius. ꝛ de manu. iulianus. De his scrip ti. §. de bo. vac. l. fi. Regulariter aūt in ciuilibus non fit inquisitio cū in eis ꝓcedendū sit, non extra ordinem, sed fm ordinē iuris actionibus interētis. no. Jnno. ex de iureiur. ad nostrā. debent enim iuris auxilia super his ꝑ tribunali sedēte iudice postulari. ff. de dā. infec. l. iij. §. hoc autē interdictū. qz inter litigātes nō aliter expediretis pōt ꝙ si aliter petitor, alter possessor. i. petitus seu conuentus fit. esse eū dz ꝛc. ff. de iudi. inter litigantes. (Ad quos) ver. ꝛ ponit de quibus est inquisitio facienda. (Conditione) i. cā. vel. i. ratiōe. vt. ō. (Ut sit) ver. (Equa) iusta in equitate em̄ est iustitie, ꝙ quo vide. j. de. ꝓj. sacro. scri. in sacris. iij. §. ꝛ qm̄. (Pro rata) scz extimationis. sic extra de reli. do. constituit. ¶ An ergo ꝓsit creditoreū qđ vult ex possessoribus insolidum cōuenire vel ꝑ rata. pone soluto matrimonio mulier dotes querens inuenit multos de bonis quōdam viri sui possidere res quarum qualibet ad dotis summā sufficeret. vult vni ex eis gratificari, cetereos conuenire, an possit? ꝛ ꝙ possit gratificari. ꝑhat ō. de dil. pig. ꝙdiu. ꝛ. ff. e. ti. creditoris. ad hoc etiā extra de pi. ex his in fi. Nam et res publica cuiuslibet municipij vt hoc posse. ff. de an. le. liberto. §. lucius. ibi elegit. idonea nota. Durum etem̄ est si mulier pro parua forte dote cōtra plures possessores agere teneret, ꝛ sic in plures distringi aduersarios qui cū vno cōtraxit. ff. de ex ercito. l. ij. ꝛ hoc vt approbari in spe. de fol. §. j. ver. ite debitor meus. Nō est em̄ vnica separādamētio in diuersis iudicijs. j. ō. filētia. l. pe. sicut nec mi nisteriū vnitatis ex de elec. ꝙ sicut. nec vna cōtrouersia in plures diuersas lacerāda est. ō. qū ꝛ qui. quar. ps. l. ij. §. sed ibi. nec in plures aduersarios scissa lis afficiat mulierē. ff. i. sol. iā tri. §. si tri. ꝛ vide ꝑ hac ꝑte. ff. de li. cā. si quis habens. ꝛ si qđ in frau. pa. l. j. §. fi pluriū. qvī ex ꝛ ꝛa. ꝛ qđ scripsi. §. de le. l. j. ꝛ. j. de re mili. l. fin. §. vlt. ¶ Et cōtra est lex ista exposse ꝛ dictū. c. ex literis. ꝛ vide extra de do. c. ij. ꝛ. c. ꝓ lice. i glo. hic re scripsit. ꝛc. ō. §. admi. tu. l. j. ꝛ quod no. in lomb. de succes. si qs se de sperauerit. vide etiā. ff. de iure pa. si libertus. ꝛ ꝓ totū legē. de cōdi. in de. cum duo. ō. de fideius. non recte. ꝛ. l. liberū. de duo. re. l. j. ꝛ hoc ꝛp probatur. ff. de iur. fi. l. mochis. ad hoc etiā. ff. de pec. le. si peculiū legatū. ij. rū. ¶ Et no. ꝙ quedā dicunt esse in bonis nris q̄dā extra bona q̄dā nec in bonis nec ex bona. q̄dā ex bonis. qđ ꝓfecte. vt. ff. ō. ac. re. do. rē in bonis. (Rerū) nisi illud cōparauerit cui? subsitāria ꝛc. j. ō oi agro def. l. ij. (Personalē.) ver. (Habituri) scz singuli. (Alteo) ver. ꝛ dic scz debitore. (Fortunarū) i. rerū vt ꝓdixit. ꝛ facultatū. vide. ō. de pe. bo. sub. ij. in prin. (Maximā) no, maximā in superlativo. (Accessisse) impropriē. nā ad rē aliaā referē hoc verbū. vñ dic. i. se parara esse. (Resederit) ꝓpriē. nā ꝓprie ad hoiez referē. ad hoc. j. de oi agro defer. qui agros ibi insederit. unde sedes dicte sunt. Vel dic resederit. i. residua erit. (Idoneū) ꝛ ille totuz soluet. j. de oi agro deser. l. ij. ꝛ hoc remuit qđā iuritta ꝓcipu?. ꝛ facit ad hoc. ff. de ac. em. in lianus. §. idē celsus. cū suis cōcor. in quibus caueē ꝙ qs interdum cogitur emere ꝛ vēdere lz inuitus. ff. cōi diui. l. cōi diuidundo. §. fi. ꝛ qđ ibi no. in ꝛbo in mādato. Sz ꝓmissa forte vera sunt si ex residuo posset integraliter satisfieri creditori. alīs ꝛtra ꝓdictā opinionē videtur apte. ō. de bo. auto. iudi. possi. in ciuiles. ¶ In glo. hypothecaria ibi cōueniri. adde, vt ꝛ. j. ti. ij. l. fi. ¶ In glos. cogit ibi totū, adde. scz suū patrimoniū distrahendū. ¶ Post ipsam glo. adde. Colligе ergo ex hoc ver. ꝙ inuit? cogit? quis emere ꝛ vendere. fic. ff. de acti. em. in lianus. §. idem celsus. cum multis concor. in glo. ibi signatis. Emere et vēdere qz qs cogitur.

¶ Quod si quis ꝙ. ¶ Casus. Si debitor ciuitatis puenīat ad fiscum, ꝛ fiscus illa distrahat, emptor securus est, qz ꝑmissa locū nō habēt. ꝛ expone. (Quisqz) ō. si aliquis. (Fecerit) cedendo. ꝛ loquitur iuxta vulgare. (Ex) als a. (Manifestū) clarū ꝛ indubitatum quasi manifactū. (Cōstitutionē) als cōstitutionesqz nostras. ¶ In glosi. si fiscus. ibi. §. ite si qs a fisco. adde. ibi loquitur in emēte vniuersitatē. hic emēte rē singularē. ꝑ. tamen dicit ꝙ dict?. §. cozigitur per. l. be ne ꝛ senone. Sed ꝙ ꝓcipi verius est per literā huius. §. cū dicit. fm ius ver?. ꝛc. ¶ In fine. adde. Et no. ꝙ dicta. l. bene a senone intelligēda est quando princeps alienat rem alienam credēs esse suam, vt ibi nota. in princip. alias non posset rem alterius ex certa scientia in alium transferre. hec profequere vt nota. an. de Jse. lib. feu. que sint in verbo bona committentiū crimen lese maiestatis. de quo etiam plura scripsi. j. de loca. ꝓe. ci. l. fina. in verbo donauerit.

¶ Quod si quis. Casus. Si debitor ciuitatis nō cōpareat. vel ex ꝑ bonis nullus possidere inuenitur, tale debitū erit ad dispendiū reipublice. ideoqz peccunia ciuitatis apud viros ydoneos vel dominos rusticoū prediū est collenda. (Debitor) q fuerat idoneus tēpore contractus. (Comparuerit) i. ad vocationem se presentem ꝛ obedientem non fecerit. (Consumpserit dirupuerit, vel ea dissipauerit (Possideat) i. possidere inuenitur per inquisitionem prefatam, qz sic alienauit ꝙ nescitur quibus. puta qz erāt mobilia. fi. nor. ff. ō in frau. cre. l. fi. in fi. (Dispendium) damnū. Idcoqz) ver. (Vel) ꝑ. ꝛ ꝓ id est. (Rusticorum) prediorū. Nota rusticoū. non vbanorū. ꝑ quo vide q̄ scripsi. §. de ꝑ. nau. i. ij. §. vbi. in verbo ardua, difficiliusqz. Item nota bonum ꝓsumi de his qui predia maxime rustica possident. nō sic in vbanis q̄ comparantur rebus mortalibus ꝛ eri alieno ff. de mi. verū. §. fed hec res. ꝛ vide qđ nor. ff. de transac. cum hȳ. §. ꝑ nul. Unde ꝑdium rusticum etiam ꝓpter nuptias a minore dari non potest. §. de ꝓede. mi. l. ꝓdictis. Secus im aliis bonis. §. si aduer. dot. l. j. Et hec vera solutio, licet aliter ibi not. Et cōtra qui sola mobilia possident ydonei non censentur. ff. qui satisda. cog. l. sciendum licet a auxilia super his ꝑ tribunali sedēte iudice postulari. ff. de dā. infec. l. iij. §. hoc autē interdictū. qz inter litigātes nō aliter expediretis pōt ꝙ si aliter petitor, alter possessor. i. petitus seu conuentus fit. esse eū dz ꝛc. ff. de iudi. inter litigantes. (Ad quos) ver. ꝛ ponit de quibus est inquisitio facienda. (Conditione) i. cā. vel. i. ratiōe. vt. ō. (Ut sit) ver. (Equa) iusta in equitate em̄ est iustitie, ꝙ quo vide. j. de. ꝓj. sacro. scri. in sacris. iij. §. ꝛ qm̄. (Pro rata) scz extimationis. sic extra de reli. do. constituit. ¶ An ergo ꝓsit creditoreū qđ vult ex possessoribus insolidum cōuenire vel ꝑ rata. pone soluto matrimonio mulier dotes querens inuenit multos de bonis quōdam viri sui possidere res quarum qualibet ad dotis summā sufficeret. vult vni ex eis gratificari, cetereos conuenire, an possit? ꝛ ꝙ possit gratificari. ꝑhat ō. de dil. pig. ꝙdiu. ꝛ. ff. e. ti. creditoris. ad hoc etiā extra de pi. ex his in fi. Nam et res publica cuiuslibet municipij vt hoc posse. ff. de an. le. liberto. §. lucius. ibi elegit. idonea nota. Durum etem̄ est si mulier pro parua forte dote cōtra plures possessores agere teneret, ꝛ sic in plures distringi aduersarios qui cū vno cōtraxit. ff. de ex ercito. l. ij. ꝛ hoc vt approbari in spe. de fol. §. j. ver. ite debitor meus. Nō est em̄ vnica separādamētio in diuersis iudicijs. j. ō. filētia. l. pe. sicut nec mi nisteriū vnitatis ex de elec. ꝙ sicut. nec vna cōtrouersia in plures di- Mobilia hre pl? ex pectinter dū ꝙ imo mobilia possidere.

De periculo nominatorum. Titu. xxxiij.

¶ Nominatorū. i. electorū seu eligentiū vel creantiū officiales seu magistratus. ¶ In gl. ibi vt hic. Adde. ꝛ. ō. de suscepto. ex actores. ꝛ hoc ꝑ est ꝑ testimonū dāt eis. liij. di. si seru?. i. ꝛ in aut. ō iud. ō. vno. ilias. §. nullo. ¶ Et ibi ꝛ ipsimet. adde melī? diceret qđ. vel exponе vt. i. qualiter subaudi conueniuntur, vel dic vt ipsi scz officiales.

¶ Impera. Gra. Lex. j.

Universidad de Deusto
Biblioteca

HI qui a te collegaque tuo magistratus creati sunt: etiam si maxime fideiussores nō exegistis: tamē si per id tempus quo magistratus honor deponebatur soluendo fuerunt: periculo vos creationis non fecerūt obnorios: ex eo qđ casu aliquod patrimonium eorum mutilatum sit. Cum cessationi sue bi debeant imputare dānaq; reipublice (si qua ob culpam eorum passa est) resarcire. qui cum nomine publico eos cōuenire potuissent: id facere supersederunt.

HI qui. ¶ Casus. Duo magistratus municipales aut decuriones nominauerunt seu creauerunt titiū ad aliquod munus seu aliū magistratū. a quo fideiussores nō exegerunt, vt exegerunt, rū minus ydoneos acceperunt. Postq̄ officio q eis deposito, ipse titius qui tūc soluendo erat factus est nō soluendo, certe nō tenent prefati magistratus, sed illi q cū possent eundē titiū nomine reipublice conuenire, hoc facere distulerūt (Collega) sic dicto a colligatione societatis, z est ꝓprie in officio. Socius aūt in questu, comes in itinere, sodalis in mela (¶ Magistratus.) vide. ff. de decu. l. ij. (Creati) i. nominati vel electi aut cōstituti. (Tempus) als tpis. (Deponebatur) dimittebat. (¶ Mutilatū) diminutū. (Cū) ver. z est ratio premissorū. (Cessationi) cessare est id non agere qđ tenet. ff. de iur. z fac. ig. l. iij. ad qđ etiā. ff. si cert. pet. l. iij. z. ff. man. ff qs alicui, ff. qui mandato. z. ff. de priuile. do. aug. l. pe. ff. de admini. tuto. l. j. ff. pro socio. l. ff inter fratres, ff. idem respondit. vel. i. ad tempus remoueri. ff. de solu. qui res. ff. qui aream. als cessare. i. nō esse. ff. de sepul. vio. qđ etiā. ff. de cōmer. l. pe. z de leg. here. aūt. cessante. ff. pro dote. l. j. ante fi. z man. si. pcuratorē. ff. mādati. vl effectū nō fortiri. ff. qđ qs̄q; iuris. l. j. ff. fi. hic autez accipitur ꝓ supersedere vel differre. vt. j. in fi. l. z de hoc etiam vide. j. de cōsul. l. ij. (Dāna) ver. (Resarcire) reinte grare. (Supersederunt) omiserunt distulerunt vltra in hoc sedētes q̄ debuerint. Post glo. vltimam adde. Item vide. ff. de pericu. succ. pa. l. j. z in auten. de iudi. ff. nullo. in fi. ff.

¶ Impera. Augu. Lex. ij.

SI successoris tui successor nō ydoneus loco sui magistratum nominauerit: administrationis eius periculū ad tuam personā spectare nequaquam potest. Et enim nominati successoris duntaxat qſ quam periculum suscipere compellitur. Hec ad notationis nominatorem manus iure porrigi possunt.

SI successoris. ¶ Casus. Patet in glo. (Successoris) vlpia m (Tui) papinianū. (Successor) affricanus. (Ydoneus) pōponiū. (Sui) als suo. ¶ In glo. ergo ibi his oibus adde ſ illa decreta nō dicūt q̄ ipse solus noīet, sed dicūt q̄ potest tractare cū fratribus suis de futuro successore. Itē de hac notatione dicitur. ff. de mag. cōue. l. j. z. l. adue. fus. z. l. in magistratus. z. ff. de compens. Pōt alis si tutores. z vide. lxxix. di. si tranſitus. z qđ ibi no. vbi inter cetera di cit Archy. qđ licet papa posset alij licentiā dare successorem sibi cō facere qđ stituendi. vt. vij. q. j. petisti. hoc tamen sibi ipse non potest. multa eñ sibi ipsi ne quis potest impendere alij. que non sibi. ¶ In fi. glo. adde. sed contra. in auten. de colla. ff. sed neq; in prouinciarum. vbi episcopus primates z possessores eligunt officiales. Solu. vt. ff. de decur. l. ij.

¶ De periculo eorum qui pro magistratibus interuenerunt. Titu. xxxiiij.

¶ Ex administrationibus officiorū plura pericula imminent z pluribus. Intervenientiū vt hic Eligentiū. ff. tit. primo. Ipsorum seu ipsis administrātibus de quo in aut. vt iudi. fine quoquo suffra. ff. illud. Colligē. j. tit. xxi. l. ij. Item de proprio tenetur rehcere id qđ sui officiales z milites illicite exigunt. in aut. de man. prin. ff. sed neq; si milites. z vide qđ legitur z not. extra de elec. nihil cū concord. z per Inno. extra de eta. z qualit. ex ratione. Diuerse quoq; pene statuuntur contra indigne promotos. z indigne promouentes per cañ. j. q. j. si qui epi. xxvj. di. qui ecclesiasticis. l. di. ex penitentibus. lv. di. nullus. lj. dist. c. j. lxiij. dist. c. vltimo.

¶ Impera. Angu. Lex vnica.

EIdeiussorem magistratuū in his que ad reipublice administrationē pertinet teneri nō in his que ob culpam vel delictum ei pene nomine irrogentur: tam mihi quā diuo seuero patri meo placuit.

EIdeiussores. ¶ Casus. Qui ꝓ magistratu aliquo fideiussit tenetur solū in his ad q̄ ipse principalis ꝓ administratione officij est obligatus nō in his que sibi ob culpam vel doluz quem administratiōe cōmisit pene nomine imponūtur. (Delictū) que differentia sit inter delictū z peccatum. vide de pe. di. j. si peccatus.

¶ Quo quis ordine conueniatur. Tit. xxxv.

¶ Hec rubrica sumpta est ex. l. qđ ergo. ff. ad mu.

¶ Impera. ant. aug. Lex. j.

ET si duobus simul cura pecunie ciuitatis nō tamen separatis portionibus mandetur: singuli non pro virili portione sed in solidum rei publice obligantur. Cum autem de indēnitate ciuitatis eius queritur: prius eius bona qui administrauit: ac mox (si sattisfieri non poterit) college conueniuntur. Nos tamē qui heredes vnius ex curatoribus extitistis: damno (si quod post mortē eius dolo vel culpa collegarū accessit) onerari non est rationis.

ET si. ¶ Casus. Cura z cōseruatio pecunie ciuitatis nre duobus quos massarios dicimus est comissa, nulla mētione habita q̄ separatim aliq̄ administrēt, vnus gessit, alter nō, vel vnus bene, alter male. conueniuntur ambo in solidum, nō ꝓ virili, veruntamē prius cōueniendus est qui gessit, alter in eius defectu. qđ est nō solvēdo, hoc tū locū non hz cum aliquis vel alter ex massariis obijt. ista de dolo vel culpa reliquorū gerentiū post mortē eius commissis non tenetur heredes. (Et si.) i. quānis. (Cura) q̄ in plus q̄ solicitudo se hz. vt scripsi. j. de fun. rei pri. l. ij. Ex quo pz q̄ta diligētia administrande sunt res publice. nostre aūt semp administrant cū negligentia. imo z fraudulentia (¶ Mandet) supple vt vn⁹ tm̄ administrat 7c. vt predixi. z vide. ff. de lega. cum vos. (Virili) q̄ a vir dicit sc̄z ꝓ viro quolibet, sicut z viritim. (In solidū) in integrū, debitū (Cū aute) ff. Indēnitate) qđ est fine dāno. Ac (mox) ff. z dic mox statim vel nō multo post qđ cōmittitur arbitrio iudicis. ff. de iure de li. l. j. in fi. ex de offi. dele. de causis. de hoc scripsi. ff. de murileguleci cimus. (Satisfieri) qđ ꝓcedit queadmodū ciuitas creditrix accepta uit. ff. de pig. ac. si rem. ff. satisfactū. (Cōueniūtur) vt z. ff. ad munic. lucius. (Nos tū) ff. (Rationis est) ¶ Modus loquendi fm nos. z dic i. ut in tie seu egtatis q̄ ex illa rōne, ꝓcedit q̄ est qđā animi motus vi sum mentis acuens: vera seu iusta a falsis iniquis vel distinguēs. zest similis litera. ff. ad macedo. l. ij. in fi. ff. de castrē. pecu. milī. cū allegas. ff. quēad ci. mu. indi. l. ij. z que res pig. ob. pol. l. j. in fi. ¶ Post primā gl. adde q̄ vocantur curatores. vt. ff. de mune. z ho. l. fi. ff. curatores. Itē cāber lingus. in antē. de iudi. ff. nullo. z de defen. ci. ff. ꝓcepta. in gl. z. ff. de vsur. gayus. z de eo dz. ff. ti. v. in ru. Interdū tales vocātur editui. ff. de le. ij. cū pr. ff. donatiōis. Itē archarij ciuitatū. ad rō. ci. fi in fi. ¶ In glosa hoc ipso ibi. l. pri. adde. z. ff. ad mu. ipatoz. j. ¶ In glo. vlti. ibi periculum adde q̄ officium morte finitur. ff. si quis ignoret mi. l. j. vnde vno ex pluribus executoribus mortuo alij seu reliq; nisi aliud testor mandauerit exequenſ, qr tale officiū nō trānsit executoris her. de ref. c. vlt. lib. vj.

¶ Imperator Gza. Lex. ij.

QUoticns duobus non separatim: sz pro indiuiso minus iniungitur: ita vt vnusquisq; eorum periculo solidi tatis videat obstrictus: manus ad notatorē (prius q̄ vtriq; qui id munus administrauerint solenniter fuerint excussi) nulla ratione porrigi possunt. Si vero separatis portionibus ad munus nominati sunt: prius pro portione conueniant qui id munus administrauerint. Item fideiussores eorum si nec ab his quidem fideiussoribus indēnitas fuerit seruata: tunc demum creatorem ac si nec is quidem sufficiat nouissime participiū muneris cōueniri debere preses nō ignoret.

QUoties. ¶ Casus. Duo nō separatim sed pro indiuiso ad aliquod munus gerendum electi sunt, prius debet administrans, deinde illo excuso nominator conuenit. Si autem in creatione ipsorū administratio separata fuit, prius conueniendus est pro ipsa gestione qui gessit z fideiussor eius, qui si non soluēdo inueniuntur conuenitur nominator. Sic nec ille soluendo est, vltimo ad collegam seu participē muneris peruenitur. (Separatim) diuise fim. (Pro indiuiso) cōiunctim. (Solidi tatis) integritatis. (¶ Dan⁹) ¶ Modus loquēdi, siue de manibus corporis sic dicte quasi tori⁹ cor poris munus, q̄ per eas cibus ori z omnia corpori ministrantur. (¶ Manus) cuctaq; operamur. vñ dicitur res sub manibus esse. ff. de acquiren. pol. l. fi. Dicitur etiā quis nūmos ad manus nō habere. ff. ad vellex. tor. ff. cū heres. z per manus nō habere, ff. de pig. ac. petenti. z suis manibus album corrumpere. ff. de iur. om. iu. fi quis. ff. item qui. pro per qđ dicit manus organū organorum, z omnia opera manibus attribuantur. vt dicit art. iij. de anima. Siue z ꝓprius de manibus magistratus q̄ sunt turba, multitudo, vt sunt seruientes. Vñ actuz. ff. Misit herodes rex manus vt affligeret quosdaz de ecclesia. et he sunt forte manus legis de quibus dicitur in auten. vt clerici. apud prop. episcop. conue. ff. illud. coll. vj. z vnō. fi. pigno. ff. j. coll. v. z inde dicuntur constitutiones tenere de linquentum. ff. de iniurijs. item apud. ff. si quis astrologus. (Excussi) de meteria excussionis plene scripsi. ff. de decurio. lege prima (Si vero) versiculo. (Separatis) Fideiubere quasdaz qs cogitur.

ratis) nō cōminetis. (Portione) quacunq; (Jd). i. munus. als est in textu. (Item) versi. z est cōtinuctio copulatiua de qua vide. j. de cast. pec. milī. l. j. (Fideiussores) ¶ Multa nomina quibus appellatur fideiussor: vide infra de fun. pal. quicunq; ff. Hic autem nota licet extra materiam legis, q̄ quilibet aptus z ydoneus tenetur ad fideiubendū pro proximo. potestq; ad hoc ipsum cogi. peccat etiam si recusat. quod prosequere. vt not. Archi. ex. q. j. sicut. (Si nec) ver. (Ac si nec) ver. (Molissime) vltimo, post omnes.

¶ Impera. Gza. Lex. iij.

SIta duūutri creati estis vt mutuo periculo teneamini: in dubium non venit vicarijs damnis vos esse obstrictos. Cum in magistratibus prius nominatores conueniendos esse hoc (quod in persona vestra custoditi considerastis) constitutum est.

SIta. ¶ Casus. Ad duumuiratū gerendum electi sunt duo administratione non diuisa, vnus tenetur pro altero, non autem prius nominator quam collega officij conuenit. (¶ Mutuo) quod est eo ipso quod simpliciter sunt creati. vt not. ff. eo. l. j. z ij. (Nominatores) quasi fideiussores. vt. j. l. proxi. in fi.

¶ Imperator. Dio. Lex. iiij.

CUm te z collegā tuū magistratus vestri tpe publicum fenus collocasse proponas: ne potuisse debitum a quibusdam reipublice restitui: cum parati⁹ ns pro te id q̄ solū ge sisti reipublice satisfacere consequens est rem publicam (si separatim actus vesti i contractus fuerint) successores college tui vel rerum eius possessores prius ob personam eius progredi. Et si soluta indemnitas reipublice seruata non fuerit: nominatores eius interpellare ac postremo loco si quid ex nomine tui college defuerit ob culpe nexum te interpellare. Pposores enim nominatores veluti fideiussores placuit obstringi.

CUm te. Jde dicit in effectu qđ. ff. eo. l. ij. (Publicum). i. rei publice, vt pz. j. z est fi. j. tit. iij. l. j. (Cuiusdā) debitoriū bus pecunia fuerat collocata. (Vel rerū) ff. z dic rerū q tacite obligate erāt: q̄ ꝛerūt cū fisco. ff. in qui. cau. pig. ta. cōrahi. l. ij. sic intelligit hāc. l. glo. ff. ad trebel. l. j. ff. si heres (Possessores) ff. ff. ti. iij. l. ij. z inteligē cōueniri possessores actione hypothecaria. q̄ est in re. ff. de pig. l. pignoris. nam personali, nō cū ipsa rerū possessores nō astringat. d. ff. si heres. (Solida) integra. vt. Ac). Et nota de hac dictione q̄ regulariter est copulatiua q̄ dic vt scripsi. j. de fugi. colo. l. j. (Postremo) vltio, nouissimo. (Loco) ꝓprie, z satis generaliter hic accipit. (Defuerit). i. non fuerit (Interpellare) petere exigere. (Pposores (vñ.) z est rō premissorum. ¶ In gl. i. prius adde sic z als nomē pro aduerbio ponit. ff. de public. fine. ff. si duobus.

¶ Ne quis liber inuitus actum rei publice gerere cogatur. Titu. xxxvi.

¶ Imperator Val. Lex. j.

SI vt proponis decreto ordinis: ad libertatem perductus es: non debere te inuitum actum rei publice administrare curator reipublice non ignorat. presertim cum scrui huiusmodi officia administrare debeant.

SI vt proponis. ¶ Casus. Libertus vniuersitatis decreto ordinis manumissus non debet cogi ad gerendum actum reipublice illius ciuitatis. puta ali quod forte vile ministerium. quod seruos non liberos conuenit ministrare. (Libertatem) que cunctis rebus fauorabilior est. ff. de regul. iuris. libertas. z qua nihil dulcius est. z que non nisi amissa perfecte cognoscitur. pro hac laudatur pater q̄ filios aduersus eam molientes interimit. vnde Virgilius de bruto. Marosq; pr̄ noua bella mouētes. Ad pena pulchra pro libertate vocauit. Inde dicit limē libertatis. ff. de offi. prefec. preto. affri. l. j. ff. op tamus. In quacunq; enim fortuna beata libertas dicit Quintil. in cadauere abiecti. Vñ dicit summū pciū. vt ait Terētius in andria. Libertas quitodiem de oratore. Et ro nihil grati⁹ libertate pstari pōt. ff. de fideic. li. pau da est sq; ad mortē. Et nullū iudicū inuenit grauius iudicio libertatis dicit Tullius. j. berū. vt colligit. ff. de ver. sig. qui mortuū. Vñ seruus ꝓ mortuo reputatur. ff. de reg. iu. ꝓ attinet. Ad hāc restituere ꝓpianos seruos piū, z meritorū ē: qi eos sanguine suo ꝓs redemit. vñ. q. ij. cū redēptor. z pro ipsi⁹ fauore in iudicio standū est. extra de re iu. c. vlt. ff. ti. inter pares. Hāc nemo bonus nisi cū aia simul amittit. vt ait Sal. in catilinario. z Tullius in phillippica tertia. Faciamus vt cum dignitate poti⁹ cadamus ꝙ ignominia seruiam⁹. nihil est detestabili⁹ dedecore nihil fedius seruitute. Ad dec⁹ z libertatē nati sum⁹, aut hec teneamus, aut cū libertate moriamur. (Debere) hoc verbū ꝓprie necessitatē importat, vt sz qs cōpellat ad id quod facere dz. ff. de suffra. l. j. z de rescin. ven. quisquis. z differt a verbo potest in pluribus qđ dic vt no. Archi. l. di. quātū. z vide qđ legit z no. ff. de offi. ꝓc. le pe. z. ff. de pig. l. iij. (Reipublice) sec⁹ liberto ecclesie. vt. xij. q. ij. dia com. z vide ea. q. de libertis. z. c. ex⁹ q. z. c. liberti. z. c. ecclia. z extra de ser. non ox. de famulis. in fi. z qđ no. Inno. e. tit. nullus. z. c. eo. Et no. ad hāc. l. ad questionē de facto sepius veniēt dānatus est aliqs ad suspendiū nō inuenit qui suspendat eum nisi qđ iudex poterit hoc alicui mādare, qđ videtur q̄ sub diti tenent in executione iustitie iudicibus obedire. ff. de epis. z cle. si qs in hoc. z huius superiorū exeq tiā iniuste laras, quorū nō est examinare eorū. ꝓcessus fz Inno. qđ dic vt scripsi. ff. de exact. tri. quoties. Dicebat Guil. de cu. in hac qſtione. ff. de pig. act. l. ij. ff. j. q̄ lex exposita nō inuenit in hoc. Sz q dānatos suspēdūt, debēt robā hr̄e suspēsoꝝ, ordinatiōe tū iudicis. ff. de bo. dam. diuus. vltra mediū. ad hoc etiā. ff. de dona. l. pe. ff. si. mil. nō tū dicit q̄ cōpellant hoc facere nisi essent multū viles, vt ptz ex hac. l. Tū si iter seruientes eēt aliqs multū vilis cōpelleretur ad hoc. ar in aut. de san. epi. ff. si monachus. z de monachis. ff. si ꝙ relinquēs. Quoi⁹ aūt laudāde cōditionis mādari nō possit. q̄ hoim pudori p cēdi est. ff. man. qntus. post prin. Sed certe cū cōpellat iudex ad iu dicādū hominē an suspendiū ergo z q ad hoc sunt habiles ad exequēdū poterūt eadē rōne cōpelli. ff. de mu. z hono. l. fi. ff. iudicādi. z rales exequtores inueniunt z a iure q tū vocant spiculatores. d. i. di unus dicti. i. carnifices, q̄ carnē faciūt quasi laniones. z vide q̄ scripsi. ff. de excu. arti. l. j. ff. vlt. alias est. l. ij. in ꝓbo. cōpellimus. z qđ no. Bul. in spe. de sen. excō. ff. nūc dicēdū. ver. irē no. Unde z iudex secularis exequit sua iuz epi. ff. de epi. au. ꝓale. extra de off. ord. c. j. z. c. qm. z de maledic. c. ij. cū multis 2co. Jn quibus patet ꝙ iudex ecclesiasticus inuocat brachiū seculare: z seculars sibi obedire tenet. vide etiā. ff. de epis. au. additos. z qđ no. Inn. ex⁹ de offi. or. cū ab ec clesiarū. Facit etiā illud Matth. xxvij. Inuenerūt hominē cirenei noie symonē venientē de villa, hūc angariauerūt vt tolleret eius cru cē. ¶ Et breuiter cū cōpellant hoies etiā viri nobiles ad militiā. ff. de cōdi. ob tur. cau. qđ euitādi. de adulte. si quondam. ff. de re mili. q cū vno. ff. eū q. z qđ plene scripsi j. vt rusti. ad nullū ob. deuo. l. j. in nota z nobiles. in cui⁹ actu hoies occiduntur. z forte nō fic iuste cō pellentur etiam ad hoc ministeriū q̄ sunt habiles. cū hoc nō sit vile ministeriū, nec hoim sꝙ dei. xxiij. q. v. nō est. z. c. q malos. z. c. iudex. z seq. ¶ Sed cū hodie sint cōmentariēses habentes de publico salariū aut ab ipsis maleficijs quos in carcere custodiūt. Dicēdū videt z melius qđ nō sint alij ad hoc compellēdi. Sed ipsi hoc ministeriū exequi teneātur. Nam cū tales habeāt pāniculariā ex dānatis. i. vestes, zonas z anulos vsq; ad aureos. v. valētes, vt dicta. l. diuus. qđ diceret ad hoc alios per viam angarie compellendos?

¶ Imperator Diocle. Lex. ij.

SI cum ingenuus esses: ad actum gerēdum a re publica compelleris: auxilium presidis z iuris presidia (prout vsus exigebat) imprōrare potuisti.

S I cum ingenuus. ¶ Casus. Non potest ingenuus cogi ad gerendum actum reipublice (Presidis) Presides ideo dicti sunt quod alicuius loci tutelam presidialiter tenent vt dicit Jsido. ethimol. ix. vbi agit de regibus. vel quia iuris presidia eorum officijs z solicitudinib⁹ impenduntur. vt hac. l. vel quia eorum subiectis debent esse presidio potissime his qui per quandam fortune circumuentionem leduntur in authen. de his qui ingrediū. ad appellationem. ff. hoc ita qz. ver. vnde nos. Et sicut muri sunt presidia ciuitatum qui confirmant securitatem habitantibus in eis. j. de expen. lu. l. j. ad quod. xliij. di. sit rector. Et sicut abisay fuit pfidio dauid z liberauit eum ne peruenteret a philisteo. ij. Reg. c. xxj. Vel quia in iure reddēdo pronunciatibus president fm. Pol. li. v. c. xj. vbi multa ponit de debito presidum. Sic z puncepo pfider. in aut. vt diffe. iudi. in prin. z vt prepo. no. imperat. ff. j. Et papa presidet re gimini sce matris eccle. in prohemio. l. vj. in prin. Vel q̄ ab eis pfi diū legitimū postulat. ff. de his q ad ec. ꝙfu. denūciam⁹. Jsti in pui cijs vniuscuiusq; maxime z iudicū. xple offiū. in aut. vt in. fine quo quo suf. ff. qđ aūt pminuto. ibi cū ei iudices, punciarū 2c. ne subiecti cogant, pudicia relinqre. z i pegrinis affligas. e. ti. ff. illud. z vt dic. iu. ff. hec aūt oia. Itē pses in puncia suppler vicē impatoris. ꝓ. ti. vt iudi. fine quoquo suf. ff. volum⁹. Nā z legat⁹ dz sparoz. ff. de offi. ꝓ. l. penul. z de accu. eos. ¶ Pro quo etiā vide qđ no. Jnn. cū de off. le. qđ translationē. z. e. ti. legatos. l. vj. Sic z defensor i ciuitate suppler vicē pfidis. in aut. de def. ci. ff. deinde. z. ff. nulla. z. ff. nos aūt. ¶ Et de fensore aūt ad pfidē appellat. e. ti. ff. nō valētibus. adde qđ scripsi. j. vt ar. vsus. l. j. sup. ij. glo. ff. de expē. lu. l. j. in. ij. q. ij. ¶ Preterea sciendū ꝙ prefides religiosam cōstātiā debēt habere. ff. de incend. rui. nau. l. ne piscatores. in fine. ¶ Hij aūt proprie sunt presides qui ad puincias

Dauid ab abisay fuit pfidio

Universidad de Deusto
Biblioteca

mittebantur, qui aũt in italia coreptores erãt, in aut. de mand. pn. z vt in. fine quoquo suffragio. ℌ. hec oia. ¶ Officiũ aũt presidis vt puto gerit in regno magister iustitiari⁹ ℙtũ ad reddẽdã iusticiã nõ tñ ℙtũ ad tributorũ exactiones q̃ precipue spectat ad pfides. vt scripsi. ℌ. de pu. scho. l. ij. Qualr intelligat illud ℙ pses nõ poterit se imperiũ abdicare. no. ynno, extra de ele. in causis. De preside habetur Eccle. xxxix.

¶ Sumptus iniũcti muneris ad omnes collegas pertinere. Titu. xxxvij.

¶ Imperator: Mari. Lex vnica.

CUm ad munus exhibendarum angariarũ cuz alijs creatus sis: z a consortibus muneris solicitudine deserta solum z functum esse proponas sumptuum detrimenta si qua acciderunt: collatione eorum quos minus oportuerit participare prouisione presidis diuidentur. Quod si etiam a te obsequium derelictum esse cognouerit: quod censure publice congruit: non ignoret.

CUm ad munus, ¶ Tres electi, seu creati fuerunt ad mun⁹ cogendarũ angariarũ vnus sol⁹ gessit. ℙ quo sumptus fecit, cogentur alij participare cum eo tales sumptus. Si vero nullus gessit, oẽs reipublice tenentur ad dãna sarcienda. (Exhibendarum). i. cogendarum. ℌ. quemadmo. ci. mu. indic. l. j. z hec est publici cursus exhibitio. ℌ. de curs' pu. l. publici.

De his qui ex officio quod administrarunt conueniuntur. Titu. xxxviij.

¶ Imperator. Lex vnica.

FEnozis rei publice quod non tua culpa perditum esse apparuerit suffi cit sortis damnum nõ etiam vsurarum eius sustinere.

FEnozis. ¶ Casus. Administrator pecunie publice exactũ fen⁹ a debitoribus sine vitio seu culpa perdidit non tenet rei publice soluere. (Fenozis) simile. ℌ. ti. iij. l. vl. (Culpa) sine vitio tuo. ℌ. de pig. acti. si creditor. Quis aũt habeat ꝑbare de culpa, z de amissõe, vide quod ibi no. z. ff. loca, domin⁹. z in spe. de pig. ℌ. j. ver. sed qualiter. z pores videre que scripsi. ℌ. de erog. mil. an no. l. ij. post glo. videtur. ꝛc. z de litto. z itine. custo. in rubri.

De solutionibus z liberationibus debitorum ciuitatis. Titu. xxxix.

¶ Liberationibus) id est absolutionibus, z quietationibus. Etno. q̃ in liberatione tali requiritur causa. ℌ. de pred. cur. l. ij.

¶ Imperator: Aler. Lex vnica.

CAutiones seruorũ publicorum ita demum firmam securitatem debitoribus prestant: si curatorũ assignantium vel eorum quibus exigendi ius est: auctoritate subnixe sunt. Cum autem is qui exsoluisse dicitur: solam scripturam actoris suscipiẽtis pecuniam promat ea tantum defensio consueuit admitti si quod exsolutum est reipublice rationi profecisse doceatur. Sane curator vester si fraude serui constiterit effectum: vt interciperentur a curatore illate a debitoribus quantitates: de peculio eius quod eo modo deest restituetur.

CAutiões. ¶ Tenebaꝫ qdã ciuitati ad decẽ, illa soluit seruo ipsi⁹ ciuitatis ad hec ꝓposito, z apocham sibi fecit. Ita demũ vz talis apocha si ẽ a curatore ciuitatis subscꝑta, si aũt subscꝑta nõ ẽ sufficit debitori, si tñ ꝓbat q̃ i vtilitatẽ ꝓblicã illi⁹ ciuitatis soluta pecunia est: quersla. Oẽ si seru⁹ fraudẽ adhibuit vt pecunia a debitoribus soluta interciperet, seu subtraheret a curatore cinitatis de peculio eius qd ciuitati subtractũ est, restituet. (Debitoribus) soluẽtibus. (Assignantiũ). i. assignantiũ, vel subscribentiũ. (Jus). i. auctoritas, vel prãs. Et est si. xvj. q. j. statuim⁹. z in aut. de collat. ℌ. eos aũt q. z. ff. de in. fil. si ꝓcurator. ℌ. fi. (Subnixe) cõfirmare, roborare. (Cũ aũt) ver. (Scripturã). i. apochã (Cõsueuit) Nota ꝙ sueuit z sic princeps in ꝙstõe legis innitit cõsuetudini. sic. ff. de aqua plu. ar. si prius. ℌ. j. z de pub. licitatio. ℌ. earũ rerũ, de leg. j. apud iulianũ. i fi. de in diẽ adic. l. uij. ℌ. j. de ap. reci. l. j. de pe. diui fratres. de leg. de quibus. z. j. titu. ij. l. j. ibi iurta veteris consuetudinis legẽ. Vide qz plene scripsi. ℌ. de colla. doñ. l. j. post glosaz no, anniuersarie. Admitti ꝓ ipsa apocha. (Rationi) id est negocijs z vtilitatibus, z rebus que in computo rationis attenduntur. (Sane). ℌ. z expone. i. recte vel certe. z est aduerbium affirmãdi. (Vester) als nostter. (Interciperẽtur) Ꝓpie intercipi dicitur quod inter duos de medio tollitur secũdũ, ꝙp. ¶ Post. j. glo. adde. z pz, ℌ. rstu. ij. l. iij. in ru

brio z nigro. ¶ In glo. seruos. ibi. l. pactum. adde. Item cum scriptura apochea curatoꝛe faciende debitoꝛ. ff. de admini. tu. iucius. ℌ. tutele. alias est. ℌ. tutoꝛ. ¶ Post glo. no. ergo. adde. quid in pecunia soluta ꝓ ecclesiastica. vide q̃ no. Archi. x. q. ij. hoc ius.

De spectaculis z scenicis z lenonibus. Titulus. xl.

¶ Spectacula erãt iudi ad quos videndos omnium oza patebant secundum ꝙpia. hec diebus solẽnibus agenda non sunt. ℌ. de feri. omnes. ij. z lege fin.

¶ Imperator. Lex prima.

NOn inuidemus: sed potius coartamur amplectenda felicis populi studia gynecij vtagonis spectacula reformentur. Ueruntamen cum primates viri populi studiosi ac voluptatibus: grati esse cupiant: promptius permittimus vt integra voluntas sit que volentium celebꝛatur impensis.

NOn inuidemus. ¶ Populus gynetius solit⁹ erat certis tẽpoꝛibus celebꝛare ludꝛos agonis, z spectacula, sed aliquo tẽpoꝛe cessauit, nunc exponitur imperatoꝛi vt ipsos ludos z spectacula liceat reformari: quia z primates illius populi grati sunt in hoc, z eis placet permittit, z coartatur hoc imperatoꝛ, si tamen id ad volentium fiat expensas. (Inuidemus) impꝛopꝛie, cũ in tali materia sit vtilitas. inde libꝛi compendiosi dicuntur, in quibus bꝛeuiter materia colligitur. Item compendũ via, bꝛeuis dicitur. ij. Reg. c. xviij. currens achimas per viam compendij transiuit Chusi. Voluptuarium est vitare pares nõ inter inequales dicatur inuia. ℌ. de dolo. l. ij. vide quod scrip. ℌ. de thesau. l. j. z. j. de digni. l. si senatoꝛ. Unde dicit est nõ odio habemus, vel non reꝓbamus. Et est similis litera. xxiij. q. iiij. ꝓpe. ꝓpe. ad finem z in auten. vt ꝓpo. no. impera. ℌ. si qua vero (Coartamur) facit illud Cassio. ij. variar. epist. xxxvij. Laudes sint nostꝛoꝝ temꝓoꝝ celebꝛata gaudia populoꝝ. (Amplectẽda) subaudi esse. vt vide. ℌ. de sacrifi. pag. vt ꝓphanos (Agonis) id est certaminis. (Reformentur) in formam pristinam reducantur (Certamen) ver. Et aduersatur modificando quod superius dixerat (Voluptatibus) Voluptas est iocũdus modus in sensu vt ait Tullius ubi. ij. de finibus bonoꝝ z maloꝝ, vel est rei adepte bene vel male delectatio scdm ꝙpia. ꝙprie tamen tendit in vitium. de qua dic vt scripsi. ℌ. titi. j. l. j. Illecebꝛe nãqꝫ voluptatis arma sunt illius cuius vnũ opus est expugnare virtutes. Sic eñ quia mꝛoꝛtis fabꝛicatꝛix est voluptas. vt ait Lactantius li. de vero cultu. Ad aꝛã quippe luxurie virtutum victime trucidantur, z quicquid ex oble/ctamento libidinis occurritur offensio est. dicit Ozosius. iiij. ad aug. Est itaqꝫ voluptas omnium libidinuz radix fm Tullium. j. rhes fis interpolice. Quicq̃ inimica rationi cõsilium impedit z mentis (vt ita dic cam) perstringit oculos, nec habet vllum cum virtute commerciuz. Clerici spectaculis curiosi debent. Est enim esca maloꝝ, vt ipse dicit li. de senectute. (Bzati) acceꝓti. ꝓbati, amabiles fm ꝙp. (Permittimus) scilicet ꝓfata spectacula, z facit ad. l. j, de ma yuma. l. j. Sed de iure canonico talia spectacula improbantur. nam ꝓhibẽtur omnes ꝓcipue clerici curiosis spectaculis interesse. de conse. dist. v. non oportet. j. xxxiij. dist. his igitur. Et clerici spectacula saltantium z cãtantium vitare debent, xxxiij. dist. ꝓesbyteri. z dicto. c. nõ oportet. z die sollenni ecclesiaz cõtemnentes z ad spectacula accedentes excommunicandi sunt. de cõse. dist. j. qui die. Penitus quoqꝫ si perfecte vult penitere debet generaliter a spectaculis abstinere. de peñ. distin. v. c. j. ante fi. Caldis randum sunt quare hic imperatoꝛ si catholicus erat spectacula ipse permisit. Nam ꝓout ait ipse Valerius libꝛo. ij. de institu. antiquis. Spectaculoꝝ argumenta maioze ex parte, scrupulozum contra nec actus. Et ideo ꝓhibentur ne talis spectandi cõsuetudo, z imitandi licentiam sumat. De hac materia vide in secunda sede, cõne cl. xviij. ar. ij. iij. z iiij. in ℙolt. lib. j. c. viij. z lib. ij. c. xxvj. z lib. viij. c. xxij. z. c. xij. (Integra) imminuta. ¶ In glo. vlt. ibi populus. adde. ad quod bene facit in aute. consti. que ex ascꝛip. ℌ. vlti.

¶ Idem Augu. Lex. ij.

EOs qui agitandi munus exercent illustris auctoritas tua nullis (ꝓter circense certamen) affici nouerit oportere supplicijs.

EOs. ¶ Casus. Agitatoꝛes equoꝝm cursui publico deputatoꝝm. vel qui deseruunt sacris ludis non debent aliquibus teneri supplicijs. ¶ In prima gl. ibi agitatoꝛes. adde subaudi equoꝝm cursui publico deputatoꝝm. vt. j. de cur. pu. l. j. ¶ In fi. ipsius glose. adde. aliter accipitur. ℌ. de male, z mathe. l. vl. z vide. ff. de his qui no. infa. athletas. ℌ. risso. cum ibi notatis.

Nec leg. inquibus dazlibus cõm. In alijs vero certius locum occupat.

¶ Imperator: Bza. Lex. iij.

QUisquis equos quos vel serenitas nostra vel ordinarij consules tribuunt voluptatibus: ad cõmodum compendiumqꝫ ꝓuiatum adduxerit. vnius libze auri condemnatione mulctetur.

Quisquis

QUisquis. ¶ Equos spectaculis populi deputatos ꝑsumẽs subtrahere pena vnius libze auri mulctat. Imperatoꝛ siquidem z cõsules solebant equos mittere ad reipublice ludos, videlicet ad currendum ad brauia. sicut hodie in plerisque locis mittunt domini terrarum. Et quicunqꝫ ad vsus ꝓmatoꝝ adducit tales equos: punit in libza auri. Ratio potuit esse, q̃ per hoc impedie batur festiuitas ciuitatis, quod non licet. vt. j. e. l. nemo. vbi alia pena imponitur scilicet iudicibus, sed hic ꝓuatis imponitur. ¶ Ex hoc nota q̃ ea que sunt ordinata z deputata ad vsus publicos ciui tatis non debent ad vsus ꝓuatoꝝm conuerti z vsurpari. Sed in necessitatem reipublice bene cõuerti possunt. vt. j. ti. l. vnica. facit. l. legatã. in fi. ff. de administra. re. ad ciut. perti. (Equos) Equus animal ab equalitate dicitur licet e bꝛeuietur: quia qñ quadrigis iungebant pares equabantur. inde diminutiuum equuleus. id est parvus equus. vel genus tormentoꝝm. inde etiam equulus z equin⁹ equestris equa equula: eques tis, equito as, equitoꝝ. equitatio secundum ℙapiã. (Cõpendium) lucꝝm, emolumentum. a compendere. id est comꝑenter operam dare fm ℙapiam. Compendium ꝓpie est id qõ parsimoniaquadam seruamus, sicut econtrario dispendium. quod vel in curia, vel immoderatione dispendimus. Compendium etiam dicitur lucꝝm, z dispendium damnum. Cicero. libꝛo. iiij. ad Herennium. Due res sunt que possunt homines ad turpe cõpendiũ cõmouere, inopia, atqꝫ auaritia. Et compendiũ bꝛeuitas: in qua tamen sit vtilitas. inde libꝛi compendiosi dicuntur, in quibus bꝛeuiter materia colligitur. Item compendũ via, bꝛeuis dicitur. ij. Reg. c. xviij. currens achimas per viam compendũ transiuit Chusi. Equus qñ signat. Compendium qua liter sumitur.

¶ Imperator: Theo. Lex. iiij.

SJ qua in publicis porticib⁹ vel in his ciuitatũ locis in quib⁹ nostre solent imagines cõsecrari pictura: pantomimũ veste humili z rugosis finib⁹ agitatoꝛe aut vilem offerat hystrionem: illico repellatur. Neqꝫ iã post hac liceat in loco honesto inhonestas annotare personas. In additu vero circi vel in theatri proscenijs vt collocentur non vetamus.

SJ qua. ¶ In locis publicis z honestis puta theatris vel porticibus, z in locis vbi confluerunt statue imperatoꝛis cõsecrate apponi. vel imperatoꝛ ipse conuersari, non dz exhiberi aliquis turpis per omnia ioculatoꝛ vilib⁹ vestibus z rugosis. vel sordidis signibus: nec talis agitatoꝛ aut talis hystrio: sed exhibitus repellendus est: quia in loco honesto non decet inhonestas annotari personas. ℙossunt aũt ꝓmisse viles z horrende persone offerri in scenis theatri. vel in aditu loci qui dicit circus. (¶ Porticibus) porticus dicitur q̃ ibi situs magis sit vbi standum sit quasi porta vel sit aspectus secũdum ℙapiam. (Imagines). i. statue vel aliud designans vel alid in pictura vt. ℌ. de ste. z ima. i rubꝛica, alias ponit ꝓ simulatione vel fictione. ℌ. de distrac. pig. z qui. eo q̃ id qõ agitur veritatis figuram repꝛesentat. Sic delegatus dicitur imago delegantis. ℌ. de appel. etiã. z vide qõ legitur z no. de pe. dist. j. ℌ. sed huius. z in aũt. qũo opz epis. ℌ. j. z qõ nor. extra de apo. c. ij. in scda glo. ¶ Et no. differentiã inter statuã z imaginem nam in statua nihil est quod effigiem hominis nõ designet. In imagine est sola pictura z multe partes que non designant membra hominis vt nor. Bzo. in summa, ℌ. de ste. z ima, z glo. ff. de vsuf. statue. z Archidiac. co. de offi. oꝛ. c. ij. in verbo statuas. lib. vj. Statue aũt violande non sunt etiam iure canonico, de cõse. distin. iij. ꝓlatum cum duobus. c. ibi sequen. z violatoꝛ statue imperialis tenet crimine maiestatis. ff. ad. l. iul. ma. q statuas. Quid si qs frãgit imaginẽ crucifixi vel icoꝝnas sanctoꝝ qua pena punit. vide. xxvj. q. v. quicunqꝫ. ℌ. nemini lic. fig. fal. l. j. z li. vj. de offi. ordi. c. ij. ℌ. vltimo. z quod ibi no. z plenius. per An. de iser. lib. feu. de ste. z cõsue. ℌ. gazaros. ibi qd fi quis fregit iconas. (Cõfecrari) id est cõsecratas apponi vel i porta collocari. vt in porta ciuitatis capue. vbi appolita statua, Frederici imperatoꝛis vere in humanis versuꝝ⁹ aut asturꝝ⁹ cesaris. z in quibusdam augusti, nisi quia hostis z rebellis ecclesie, sub cuius lapidea statua stulti erant z sunt hꝰ versus. Cesaris imperio regni custodia fio. Quam miseros facio quos variare scio. Item sub eadẽ statua: hinc z hinc ima gines erant duoꝝ iudicum, supza vnius caput est hoc carmen. Innocentes securi q querunt viuere puri. Supza caput alterius est. Insidus e celudi timeat; vel carcere trudi. Oꝰ bona sunt verba si sentẽtie fructꝰ realiter sentiremus. Ex his operibus possent dici regales statue consecrari, alias cessante in regibus iustitia dicendi sunt potius egerari ℙ cõsecrari. Nam cũ materialem gladiũ a deo sibi ad vindictã malozũ crediti repꝛimunt, occasionem peccandi tribuũt. xxiij. q. iij. est iniusta. Est autem cõsecrare simul sacrare. Unde non consecrat nec cõsecratur episcopus in scismate cõstitutus. xxiij. q. j. pudenda. Uideꝛ autem ꝙ hec. l. loquatur de eo tempoze quo romani principes erant idolatre, Nam hodie secũdũ catholicã fidem

Versus.

Hystriones sunt qui

locũ talia non haberent. vel generaliter z abusiue loquit⁹ cũ omnia facta z res principum sacra dicãtur ꝓ quo vide que scripsi. ℌ. de cathesiarijs. l. ij. in verbo celitus. z de pala. z do. do. l. j. in princ. Hodie vero imperatoꝛes z reges quodãmodo cõsecrãtur sicut z sacerdotis manus in brachio. extra de sacra vnc. c. j. z sꝑi supza de auro corona. in rubꝛica. (Pantominũ) hec est verio⁹ litera. vt ps. ff. de acti. emp. titius. j. in fin. z est si. ff. de cõdi. ob cau. l. iij. ℌ. si liber, z de operli. patronus. vbi ẽt habetur ꝙ archimim⁹ est princeps hystrionum. alij habent panthomiũ, de hoc Cassio. iij. variarũ. in fi. panthomiũ igitur cui a multifaria mutatione nomẽ est cum primum in scenam immutatus aduenerit assistunt cõsoni chori diuersis organis eruditi, tunc illa sensuũ manus oculis canozum carmen exponit, z per signa cõposita quasi quibusdã literis edocet intuentis aspectum. In illaqꝫ legunt apices rerum z non scribenda facit qui scripta declarauit. idẽqꝫ corpus herculem designat, z venerem femina presentat, z mare in mari rem facit, z militem senẽ reddit z iuuenez, vt in vno credas esse multos tã varia mutatione discretos. Et in primo epla xx. Mãc parte musice discipline mutã nominauere maiozes. ℌ. q ozc clauso manibus loquit, z quibusdam gesticulationibus facit intelligi qs vix narrãte lingua aut scripture textu possit agnosci. als est litera panthomimus. i. mutus hystoꝛic⁹ (Humili). i. vili quasi humo digna vel accliua. (Rugosis) Ruga est collectio vel cõtractio cuiusꝝ rei fm ℙap. inde rugosa rugis plena. (Agitatoꝛũ) de hoc. ℌ. l. proxima. (Vilẽ) abiectum, despectũ, contemptibilem. Interdum vilis dicit⁹ ad differentiã nobilis. in aut. de incest. nup. ℌ. j. Item viles publici aleatoꝛes z vsurarij manifesti. ex de excel. ꝓla. inter. Item alij de quibus, j. de coarta. si quis ex grege. Item alie persone de quib⁹ ℌ. de incest. nup. humilem. Item procuratoꝛ ad negocia. ℌ. de decurio. si quis procuratione. Item qui abijciunt pecuniã sine cã vt sunt prodigi z frequentatoꝛes tabernarũ. ar. optimum. j. de cõsul. l. ij. Item luxuriosi qui substantiã suam conuertunt in meretricibus. ar. ff. mã. si vero nõ remunerãdi. ℌ. si adoleseẽs. Item coartales. ℌ. de adu. di. iu. cum aduocato. Item sunt viles de quib⁹. ℌ. de adulte. cum adulteriuz. Item generaliter pũt dici viles, quicunqꝫ non sunt honesti vt probat ℌ. que res ven. non po. l. ñ. z. ℌ. vt intra cer. tẽpus cri. quel. er. l. ij. que sic debet intelligi. z vide q̃ scripsi dicta. l. ñ. quis procuratione. Item pũt dici viles ad differentiã eoꝝm qui in dignitate sunt positi. extra de rescrip. sedes. vbi dicitur q̃ cuz in papalibus literis minozes z viliozes persone solũmodo designant, maiozes z digniozes sub gyrali clausula non intelligunt inclusi. Item vilis. i. modicus. ℌ. de vere. iur. ennele. l. ñ. ℌ. oibus. (Offerat) exhibeat vel pingat. (Hystrionem) sunt. Hystriones sunt proprie qui muliebri indumento gestus impudicarum feminarum exprimunt. Hñ aũt saltando ẽt hystorias z res gestas demonstrabant. Dicti aũt sunt hystriones siue q̃ ab hystria id genus sit adductũ. siue q̃ pplexas hystoꝛijs fabulas exprimerẽt q̃si hystoriones fm Isid. xviij. c. xlviij. His donare pctñ est. lxxxviij. di. donare. An aũt hystrio possit promoueri ad ozdines. vide q̃ legit z no. lj. dist. si quis post. liij. distri. c. vno. z dicto. c. donare. xx. q. iij. presens. z per Inn. de vi. z honesta. cleri. cũ decozem. de his elegantissime policraticus. li. j. ca. viij. Hystriones ex occupatis mentib⁹ subꝛepunt tedia. sese q̃z non sustinerent, si non aliquius voluptatis solatio mulcerent, si delectat. ibi videas: q̃ multum arguit huiusce modi voluptatẽ. ¶ Et nota q̃ hystriones sunt infames. vt. iij. q. j. ca. j. non tñ oẽs sed qui sui corꝑis ludibꝛia faciunt vt pote qui gestus aliozum cũ ludibꝛio sui corꝑis repꝛesentant. hi ipso iure sunt infames. ff. de his q no. infa. l. ñ. ℌ. ait ꝓetoꝛ. de conse. distinc. ij. ꝓ dilectione. z iõ a dignitatib⁹ z honoꝛibus repellendi. j. de digni. l. ij. Sz certe ẽt hystriones si non faciãt ludibꝛia corꝑis, sed recitãt comediam vel tꝛagediam sunt infames dum tñ hec faciant in scena. ff. de his qui no. infa. lege ꝓma in princ. z vide q̃ nor. e. tit. l. ñ. ℌ. fi. ¶ Item nota qõ corꝑus xꝑi non est dandum hystrionibus: q̃ nec diuine maiestati, nec ecclesiastice hoc conuenit disciplineꝫ de cõse. dist. ij. ꝓ dilectione. q̃ intellige de illis qui talem artez exercẽt illicite. ꝓut em als hystriones artẽ suam licite exercere absqꝫ violatione honestatis solatium hominibus exhibendo, dũmodo non vtant verbis aut actibus turpibus z illicitis, nec ludũ adhibeant locis tẽpoꝛibusqꝫ indebitis. Et cũ licite, honesteqꝫ agũt non est peccatum eis donare. qõ ꝓsequere fm Tho. scdã secunde. q. clxviij. (Repellat) ℌ. nemi, lic. fig. fal. l. vna. (Neqꝫ) verſi. z als est neqꝫ tã post. als est neqꝫ vnq̃ post ꝛc. (Post hac) deinceps. (Honesto) honestati parato. vel honoꝛi vel honestis, aut honoꝛatis viris digno. Sic ecõtra in loco inhonesto non dz poni honesta supza de iude, lege iudeos. z facit supza nemi. lic. fig. fal. l. j. z de paga, sicut. (Inhonestas) viles, infames, qui nec statuz seruant honoꝛis, nec honoꝛe digni sunt. ad q̃. ff. de decur. eos. (Adnotare) sic. ℌ. de here. quicunqꝫ. ℌ. nullum. ℙreterea qz non pũt esse viles persone vbi maneꝛ imperatoꝛ. ff. de his qui no. infam. l. ñ. ℌ. ignominie. z nor. j. de dig. l. ij. Et sic facit q̃ meretrix vel alia inhonesta mulier non habiteꝛ in comitiua honestarũ. ar. ẽt ad hoc. ff. de vsu z ha. nõ aliter. z. ℌ. de testa. cũ antiquitas ibi cũ cozã his ꝛc. z j. de re mili. cũ supza. z ℌ. de pac. inter emp. l. ñ. extra de ꝓmule. supe

Hystriones qui

Post Boeri. cons. 47. nº. 59.

Universidad de Deusto
Biblioteca

specula. ff. de vsuf. si pendentes. §. j. z. l. sed z si quis. §. z si vestimẽtoꝝ s. de repu. cõsensu. z de pe. di. j. §. sed z cõtinuo. Siꝛ leno tanꝯ pestifer extra ciuitatẽ expellitur. in aut. de lenoñ. §. sancimus. ad hoc etiã s. de edili. acti. si piediũ. sicut dicit de cloaca. ff. de cloac. l. j. §. j. Vñ ps. Nequaꝯ habitabit te iuxta malignus. neqꝫ permanebunt iniusti ante oculos tuos. Vnde etiam iuxta principem non debent habitare alij ꝯ quos elegerit, ipse ad legitimũ sue maiestatis vsuꝫ, quin etiam z edificia priuatorum non debent palacijs principum adhereꝛe. s. de ope. pu. quicunqꝫ. ad hoc. eo. ti. edificia. prohibende sunt. ergo tales mulieres ne bone ob ipsarum meretricium corrupantur. vt dicto. §. sancimus. sicut mutatione seruoꝝ corrumpit seruꝰ. ff. de edil. edic. ediles. §. j. vnde Cato. Ambula cũ bonis, iuxta illud. Qđ oculus nõ videt, coꝛ nõ affectat. z iõ dicit ps. Auerte oculos meos ne videãt vanitatẽ. Et rursus. Si videbas furem simul currebas cũ eo, z cum adulteris portionem tuam ponebas. Et iterum. Cum sancto sanctus eris, z cum peruerso peruerteris. Sadẽ rõne immo maioꝛe non poterunt ibi esse prostibula, potissime iuxta ecclesiam pꝛeti. de lenoñ. post princip. q: nec secreta nature opera possunt ibi fieri eo ꝙ transit dominus per eam, vt dicitur Deuꝛero. xxiij. Mam z nu ptie nequeunt in ecclesia celebꝛari. s. de oper. pu. l. pen. z facit. xcvj. dist. constantinus. circa fi. z generaliter in eis nihil incongruum z inhoneſtũ agi dꝫ. xlij. dist. nulli. z. c. se. z. xvj. q. ij. z hec. nam z mũde conseruari debent vt resplendeant. lxxxvj. dist. non satis. z pulchre. xij. q. ij. gloria. de conse. di. j. vasa. iuxta qđ ps. Filie eoꝝ compositę, z circũornare vt similitu dinẽ tẽpli. ¶ Itẽ no. q meretrix vocat illa ad quam multi habuerunt accessum, vel ex quo dedit se pluribus ꝯ duobus vt no. xxxiij. dist. vidua. tres enim dicuntur multi. ff. de secũd. l. j. in fi. ad qđ etiã. ff. de ritu nup. palam in princ. z ad sileꝫ. l. j. §. hoc rescriptum. z facit qđ no. in aut. de tri. z se. §. z quod sepe in prima glo. alias dicitur meretrix cuius publice venalis est turpitudo. xxxv. q. iij. meretrices. in princi. z habetur. Deuter. xxiij. c. super illud. Non erit meretrix. etc. in glo. Utrũ aũt meretrici adultere possit donari. vide qđ scripsi. j. de coarta. coartalis. Vel dic ꝙ meretrix dicitur etiam ad quam vnus accessit si mercedem proinde recepit. ar. ff. de adult. marti. §. qui questum. ibi. siue enim sepius siue semel etc. z de peni. di. v. c. j. in fi. Ezech. xxiij. Omnibus meretricibus dant mercedes. tu autem dedisti amatoribus tuis, nec facta es quasi me retrix fastidio augens pretiũ sed quasi mulier adultera que super viꝝ suũ adducit alienum. Meretrix em dicit q: merendo teritur. sm Hug. alias sufficiunt duo. nã multoꝝ appellatione duo continẽtur ff. de testi. vbi. z de manu. test. libertas. ff. j. z insti. de iur. perso. in fi. Itẽ dicitur omnibus de duobus. ff. ad munic. quid ergo. s. de qua. pꝛes. l. fi. ibi que enim etc. Utrum aũt simplici meretrici possit absq; peccato donari, bene tractat Ant. de iser. lib. feu. qui. mo. feu. amit. post princ. (Personas) Persona dicitur a persono personas. i. vas de z pfecte sono. vnde persona. i. hystrio, a repꝛesentatos comediarum quasi diuersis modis sonans, diuersas repꝛesentando personas sm Hug. z sic accipitur hic. Vel persona. i. per se sonans. ad hoc extra de fil. pꝛes. constitutus. z appellatione persone hoc modo sumpte continetur ciuitas, ecclesia, erarium, z domus imperialis. in aut. de alie. z emphi. §. si vero contigerit. ad poc etiã. §. de erog. mili. an. l. fin, in princip. z. ff. de fideiuſ. mortuo. Item fiscus. s. de litig. quicunqꝫ. z quidez eertum est ecclesiam esse personam. extra de conuer. cũiug. dudum z dignitas censetur esse persona vt. lviij. distinctio. si qs. Vide quod de persona z personatu no. Archi de consue. c. j. lib. vj. (In adiũ) ꝛ. (Circi) alias circensi. est autẽ circus rotundꝰ as que liber. vel a circuitu equoꝝ in eo ꝙ ibi circa metas equi currant sm Papiam. (Theatri) Theatrum dicitur a theoꝛo ras. i. conspicio. Loeus enim erat vbi stabat populus ad conspiciendum ludos. de hoc extra de vi. z honesta. cleri. cum decoꝛem. vbi etiam habetur de laruis. z. xlviij. dis. in princ. per Archid. vbi etiam dicit ꝙ circus erat locus vbi fiebant ludi. In his locis (qꝛ inhoneſta fiebant) non erat fas imperiales imagines collocari. (Proscenis) alias procenũs. z habes hoc verbum. ff. de pollici. l. de pollicitationibus. ¶ Post gl. idest villissimis. adde pura ob vestes dissolutas aut fractas. xlij. distin. parcimoniam. z potissime a vulgo indocto, qui etiam in viris peritis non nisi coꝛticem vestium, gestus sublimes, facundiam, audaciam, linguam agilem, vocem clamosaꝫ attendunt. Unde pollit. libꝛo. viij. c. xiij. demosthenes anteꝯ virtus eloquij eius innotuisset cultus operosioris dicitur appetisse mꝛorem, sciens quia purpura cauſidicum vendit. z libꝛo. ij, capitulo. xxvij. Habitum induunt venerabilium personarum, vt eis maioꝛ z pronioꝛ reuerentia impendatur, vide quod noꝛ. Buil. in Specu. de aduo. §. sequitur. ¶ Post glo. vlti. adde. vel dic de scena z melius, vt noꝛ. Archid. yaco. xxxiij. distinctio. maritum. qui dicit ꝙ scena est locus vmbꝛarius, corticis coopertus, vel assesꝛibus vnde olim prodibãt persone larnate ad ludos faciendos z gestus repꝛesentandos. sic sepe fiebat in repꝛesentatione comediarum z tragediarum. Uel verius scena est panꝛorum involutio etc. vt in. l. ij. §. fin. ff. de his qui no. infa. quã Buillermus allegat z ossa vigeas ꝙ de hoc ibi no. Et dicit scena a scenõ

Mereꝛ remittit. ad trix q 61. dicat mentrix.

Perſona vnde deriuatur.

qđ est vmbra: ibi ludẽtes ꝓpie dicũtur hystriones. i. ludibria sui coꝛporis exercentes. tales ꝓmoueri non pñt qꝛ ipso iure sunt infames. vij. q. j. c. j. de cõse. di. ij. ꝓ dilectiõe. ff. de his q no. infa. l. ij. §. ait ptoꝛ.

¶ Imperatoꝛ Ho. Lex. v.

Demo iudicum ex quacunq; ciuitate in aliquod opidum: vel ex pꝛouincie solo: equos currules: aurigas: bestias: hystriões: ciues: tentet traducere. Medum pupularibꝰ plausibus intemperanter seruunt: z publicaꝝ rerum statum fatigent: z festiuitatem impediant: in cunctis opidis celebꝛandam. Ita vt si quis hanc violauerit iussionem: pena teneantur ea que legum violatoꝛes persequitur.

Nemo. ¶ Casus. Quꝫ in aliquo opido vel ciuitate festiuitas agit, aut spectaculũ celebꝛatur, nõ dꝫ pses, puincie illius vl ex alia ciuitate vel opido tꝛãducere equos currules, aut aurigas vel bestias que plaustrũ publicum ducunt, nec alios hystriones: qꝛ festiuitas ꝓpterea impeditur. z animalia publica fatigãtur. Qui cõtrafecerit punit tanꝯ violatoꝛ legis. (Quacũq;) de hac dictione effrenata vide ꝙ scripsi. j. de cur. pu. l. oibus. (Opidum) municipia dicebant. alꝫ opida ab ope dãda, sed nũc ea ciuitates z municipia dicimus sm Pap. vide. s. de fabꝛice. si quis. in princ. z de metropoli beri. l. j. in principio. (Solo). i. terra. z est oꝛ qđ sustinet a solo. (Iniciatur dictum. (Currules) i. cursui publico deputatos. (Aurigas) Auriga ꝓprie dicit ꝙ currum agat equos agitando, vel ꝙ hauriet do. i. trahendo habenas agat z regat sm Papiã. (Hystriones) alꝫ hystrias. alias vrrunq;. (Ciuiles) alꝫ ciues. (Medum) ver. Et est tractio ꝓmissoꝝ. (Plausibus) plausus letitie indicium, fauoꝛ populi. (Intemperanter) contra moderationis z temperantie debitũ est hoc fieri. (Fatigent) contendant, nimium doment, z exerceant. (Festiuitatẽ) Festiuitas dicitur a festis diebus quasi feria eo qꝛ in eis sola res diuina fit sm Pap. Vide qđ notat Archidia. de sentẽ. ex com. c. vlti. lib. vj. vbi etiam not. qđ diuina officia in festiuitatib⁹ incoantur, z qñ incipiant dies festi. Ludibria vero que in festis in ecclesijs exercentur sunt extirpanda. extra de vita z honeſte. cleri. cum decoꝛem. In festis aũt solennibus cũ aguntur debent iudices interesse quantum em ex eoꝝ presentia. s. de sta. z ima. l. ij. quinetiam cum festiuitates in honoꝛe dei celebꝛant, pꝛohibendi sunt layci per sacerdotes a saltationibus chozearũ. de conse. di. iij. irreligiosi. Vñ Seneca ad luc. epist xvij. Festis maxime diebus animo imperandum est vt tunc a voluptatibus solus abstineas, cum in illis omnis turba procubuerit. ad hoc extra de sta. mona. cum ad monasteꝛium. §. in refectoꝛio. ¶ In festis quoq; dominicis, z aliꝫ pꝛecipuis non licet iuramenta pꝛestari nisi pro pace. xxij. q. v. decretũ. neqꝫ placitum sanguinis audiri. extra de fer. c. j. z. c. vlti. ¶ Captiuoꝝ vero cause pie examinari: q: omni tpe defensio reo danda est. ff. de pu. iudi. custodias. z defensionem quocunq; tpe postulante reo negari nõ oꝛteꝛ. ff. de questio. vnius. §. vlti. Nam z contra eos omni tpe pꝛocedi potest si latrones sint. s. de fer. puinciarum. licet glo. ibi dicat illud speciale in his qui de ysauria sunt. Nam idem est etiam in aliis propter dictionem maxime que ibi ponitur. ar. ff. de iure dot. fi extra neus pñt. de don. inter virum z vxoꝛ. si quis pro vxoꝛe. in princ. cum ibi not. in verbo succurrit. z no. Archi. de pac. c. j. lib. vj. (Celebꝛande dam) Celebꝛare est celo. i. deo quid dignum facere. Interdum vero hoc verbum accipitur in mala parte. s. de his qui ad eccle. confug. denuntiamus. (Ita) ꝛ. (Violauerit) coꝛruperit, contaminauerit, polluerit. sm Pap. In glo. qui iudunt. ibi. §. j. adde. de quibus habebat Salomon. xl. milia psepia. vt legitur. iij. Reg. c. iij. in fi. vbi dicitur equoꝝ curilium z equestriu m. vt pater ibidem. c. z. in fin. ¶ Post gl. vlti. adde. vel extraoꝛdinariã. vt. s. de peti. bono. sub. l. j.

¶ Imperatoꝛ Ual. Lex. vi.

Enones: patres: z dños q suis filiabus: vel ancillis peccandi necessitatẽ imponunt: nec iure frui dñij: nec tanti crimnis patimur libertate gaudere. Igit tali placet eos indignatione subduci: ne ptãtis iure frui valeant: ne re qui eis ita possit acquiri. Sed ancillis: filiabusq; si velint conducti sue pro paupertate personis quas sors humilioꝛ dãnauit: cpoium liceat iudicio: defensoꝛumq; implorato suffragio: omni miseriarum necessitate ablolui. Ita vt insistendũ eis lenones esse crediderint vel peccandi ingerant necessitatẽ inuitis amittꝫt: non solũ eam quam habuerint ptãtem: sed pscripti pene mãcipentur exilij: metallis addicendi publicis. Que minoꝛ pena est ꝯ precepto lenonis cogatur quispiam coitionis sordes ferre quas nollit.

Lenones.

Lenones. ¶ Casus. Patres z dñi imponentes filiabus z ancillis necessitatẽ peccandi, amittunt dñium, z ptãtem ꝯ habẽt in eis, nec ex earũ opera illis acquirit aliqd. Ipseq; filie z ancille cũ talis necessitas eis imponit, adire poterũt eẽm, presidẽ, defensoꝛẽq; ciuitatis: q hoc cognito absoluãt eas ab oi tali miseria ꝯ ꝓterea patiũtur. Si si hjs non sufficientib⁹ patres z dñi adhuc insistẽtes conant eas inducere ad peccãdũ inuitas. nõ solum ipsam ꝯ in eas ptãtez habẽt amittũt, sed dãnatis exilio adjcient pene me talli. q qđ pena minoꝛ est ꝯ pcm q ipsi ꝑficere nitebant. (Lenões) Leno est pꝛepositus meretricũ siue seductoꝛ dictus ꝙ mẽtes miseꝛarũ blanditur, z leniendo seducit sm Pap. Uel leno est pestifera adolescentiã peritoꝛis pestis, vt ait Terẽtius in adel. Ut dic vt no. Azo in summa de adul. §. est aũt leno, z hic est scelestus. in aut. de leno. §. i. z pestifer. e. ti. §. preconizamus. Furatur em castitatẽ alterius seu furari facit, ibidem que sala deo potest animas cũ fiducia pscurare. eo. tit. §. sancimus. (Patres z dños) z etiã quoscũq; alios qui mulieres pauperes ad exercitũ huius conducũt, vt ptz. j. vbi dicit. cõduc-risve ꝛc. z in aut. de lenoñ. post princi. z. §. j. (Jure) commodiate. (Ptãtis. (Nec tãti) ꝛ. (Criminis) Crimen a carendo nomine vt furtum ꝛc. quz non occidant sed infamant. (Libertate). i. impunitate. z sic bene infert igitur ꝛc. Delinquens em cũ nõ punit dicitur hẽ criminis libertatẽ vt hic. z impunitas ꝺ solacia excitare. s. de decurrio. Fius. vide qđ scripsi. s. de decurio. l. oẽs. in verbo rector. de fabrici. l. j. in fi. j. de numera. l. j. in verbo distrahant. (Jgitur) ver. (Jndignatione) Subduci) tolli alꝫ subũci (Frui) quo ad operas. z hoc impꝛopꝛie nam solis eternis fruimur. vtimur autem temporalibus quibus caremus interdus. (Ne ve) ꝛ. dic ne ꝙ z. (Jta) sces per lenocinij. (Sed ancillis) ver. (Filiabusq;) supple acquiraꝛ. (Nisi pauperate) Ex hoc pesumitur ꝙ pauper ob timoꝛ pꝛopꝛietatis pfumitur peccare de facili. vñ Terẽti⁹ i phormione. Ut ne q dcinis turpe in sese admitteret propter egestatem proximo inssa est dari. vt cum vno eratem ageret. (Multi nãq; ꝓpter inopiã deliquerunt. Eccli. xxvij. in prin. Et iustitiã deseruerunt. xij. q. j. habebat. in fi. ¶ Egẽtissimo enim oia cũ precio honesta videnꝛ. vt ait Salustius in iugurtino. vii. Raban⁹ sup Leuitic. Furtũ calũniam facere z peierare, z si dimittibus z potentibus attingat aliqñ, pꝛopria tñ quodammodo pauperũ sunt pcã. ꝓpter paupertatem igitur iura nã calũniari. z trãsgredi sacramẽta boies cõpellunt. Vñ z Tullius. Due sunt res q possunt boies ad turpe cõpendium commouere: inopia z anaritia. Sed hec lex z sites intelligende sunt in egeno. z in modo. ff. de testi. l. iij. in pn. ¶ Isti enij differũt vt scripsi. s. qñ z qui. quarta pars. l. ij. §. sed in verbo paupertatis. z de anno. z tri. oẽs j. Et hoc bene pz ex hjs que predixi. Fius glo. dicte. l. iij. dicat z nõ bene ꝙ pauper facilius coꝛrũpit qđ ptz cũ ira dicat egenus qui longe diuersum est. vnde Prouerb xxx. Deꝛ ne egestate cõpulsus furer z pernrem nomen dei mei nõ dicit paupertate vide ꝓ hjs q scripsi s. de decuri. ad subeunda. (Sors) i. conditio quot modis accipitur sors no. Joã. an. in pꝛoemio clem. (Humiliꝰ) vilioꝛ vel inferioꝛ. Et no. Pyllis ex sorte infelicitate damnat. sed tunc accipienda est sors pro facto. pro quo vide que scripsi. s. quãdo. z qui. quarta pars. l. ij. in verbo fati. z de tabul. l. ij. (Dãnauit) dãnasse putat. (Episcopo) Episcopus grece latine superintendẽs curã subditoꝝ gerens. nomẽ est oneris plusq; honoris. xxj. di. cleros. vij. q. j. qui episcopatum. (Misericoꝛdiam) Miseria est calamitas, labor, casus, aduersus que nihil felicitatis hz (Absoluti). i. erui. (Jta) ꝛ. (Jnstituendũ) supple de cetero scilicet post huiusmodi absolutionẽ. (Lenones) supple predicti pa tres z dñi. (Uel) pro ideſt. (Jngerant) inferant, importent. (Amittunt) statim ipso facto. ff. de pig. ac. eleganter. i fi. (Potestatẽ) scz patriam z dñicã. (Exilij) Exilij dicit qñ extra solũ ab exule. qđ diuiditur in relegatis z deportatis hz Pap. De hoc dic vt. ff. de inter. z rele. exilij. In canonibus aũt tripleꝛ inuenit exilium. puta excõica tione qꝛ nullus locus interdicitur ptersꝯ ecclesia, z cũ ois locus alius ptersꝯ vnũ. z cuz ois etiã nullo excepto. qđ ꝓsequere vt no. Archi. ꝙ di. cum beatus. z vide que scripsi. s. de decurio. fi qs. pcuratione sm Senecã de cõsol. ad elbiã. Exilij est loci mutatio. z subdit. Et ne angustiare videar vim eius z quicquid in se pessimũ hz subtrahere. hanc mutationem loci sequunt incõmoda: paupertates: ignominia cõꝛeptus cõtra hec remedia cõsolationũ. (Que) ꝛ. (Minoꝛ pena) alias minoris pena. (Sordes) maculas, illuuies, tabes. ¶ In. j. glo. ibi sui iuris. adde. ipso iure siue emancipatione vt dicit lex ista, licet no. cõtra. s. de epi. au. si lenones. vbi no. ꝙ hoc casu cogatur pater emancipare. z facit ad hoc. ff. de pig. ac. eleganter. in fi. cum dicit illico. z qs ibi no. z in aut. de incest. nup. §. si vero cõtigerit. vbi dꝫ sue ptãs p patris supplicio facti. Si vero pater filiũ suum contra pietatem, alꝫ afficiat cogit illum emancipare. ff. si a pa. qs fu. manu. l. fi. z hoc est speciale. cũ regulariter cõtra. ff. de adop. non potest. vbi z alij casus ponant in qb⁹ cogit pater filiũ suũ emancipare. ¶ In glosa fortẽ liberis, ad. e. supple mulieribus scz alijs. ¶ Post ipsam glo. ad. e vbi creditoꝛ perdit ius pignoris ꝓpter hoc. ¶ Post glo. not. grauius, adde imo etiam si volentem ad hoc pꝛouocat, z crimen committi parat. tunc enim grauius peccat: qꝛ in se z in aliũ. in aut. vt iudi. sine quoquo sufra. §. eos aute qui ita. cũ cõcoꝛ. ibi no. ¶ Si cut dicimus in eo q aliquẽ ad iurãdũ puocat, z scit eum falsum iuraturũ. Nã duas alas occidit. sua z illius quem iurare facit. xxij. q. v. ille qui. z. c. qui cõpulsus. z vide qđ no. extra de cohabi. cle. z mu. cleꝛicos. z qđ scripsi. s. de decuri. quinq; in nota dicũt qdam. ¶ Et no ta ꝙ leno expellendus est a ciuitate. in aut. de leno. §. sed etiã ipsos. z §. si quis autem. sicut z mathematicus. s. de epi. au. mathematicos. Sicut etiam vsurarius z alij de quib⁹ noꝛ. de vsur. c. vsurarum. lib. vj. Sic z seditionarius. xj. q. iij. si quis eps in gilio. in fi. z vide. j. de meraꝛ. deuoꝛũ. Sic etiã expellunturꝛ alij de quibus dicit in aut. de ec cle. tit. §. si quis in sua domo. in fi. §. z dic ei expelli. ꝓ iudicẽ cui hoc fuerit nunciatum. in aut. vt in pnua. domi. in fi. vel per dñm domus vbi leno moꝛat. z sui. ꝓpositum agit. in aut. de leno. §. si quis aũt pa tiaꝛ. vel per furoꝛẽ populi. s. de sum ma trini. l. ij. in fin. z. j. q. iij. si qs eps. ij. in fi. ¶ In regno aũt patres ꝓstituentes publice filias z lene alie puniuñt pena trucationis nasi, nisi patres adeo laboꝛẽ inopia ꝙ earũ filias nedũ maritare, sed et nutrire non valẽt z propterea illas exponunt vt alicuius satisfaciant voluntati, z inde valeant iuuẽtari. in consti. de pena len. l. j. §. z. ij. qs satis videtur in quum cũ potius debeat ola mala pati ꝙ malo cõsentire, xxxij. q. v. ita. z. c. sequẽ. Et sm diuinam hoc est graue crimẽ vnde dicitur Leuitic. xix. nec ꝓstituas filiam tuã, ne cõtaminetur terra z impleaꝫ piaculo. Jtez vide qđ noꝛ. Aln. de Jser. li. feu. qui. mo. feu. amit. §. itez si fidelis. vbi etia no. an leno cuius opere adulterata est domina perdat feudum, z quid etiam de bonis burgensaticis que sub domino tenet.

De expensis ludoꝛum. Titu. xli.

¶ Ludoꝛum) Ludi a lidẽs vocanꝛ z notati dicunꝛ ꝙ animi idgẽs delectationis ibi fuerit inuentũ aduersus famẽ, quo facili⁹ occupari spectaculo efugiem tolerarent. Uel vt alij dicũt a lusu: q: solebat iuuenes per dies festos ludi exultatione populũ delectare sm Pap. Deluras habeꝛ. s. de offi. eo. oꝛi. li. ij. ¶ Ut dic de his vt ponit Valeriꝰ. libꝛo. ij. c. j. z latius Jsido. etbimoꝛ li. viij. vbi agit quoꝛ sunt genera ludoꝛũ. z de locis. Sex genera ludoꝛũ que hodie aguñ licite. vide l aut. de consul. §. quantacũq;. Vide ct. ff. de aleato. l. j. z per totum.

¶ Imperatoꝛ Diocle. Lex vnica.

Cum pꝛesidem pꝛouincie impensas que in certaminis edictione erogabant ad refectione muroꝝ tam tꝛãstulisse dicas: z ꝙ salubꝛiteꝛ deinantum cõ nõ reuocabitur. z solẽne certaminis spectaculũ: post restitutã muroꝝ fabꝛicam: iuxta veteris cõsuetudinis legez celebꝛabit. Ita cũ z tutele ciuitatis instꝛuctę muroꝝ pꝛesidio, puidebitur: z instauranti agentis voluptas (cõsi maris his qui ad securitatis cautionem ꝛpectant) insecuti temporis circuitione repꝛesentabitur.

Cum presidem. ¶ Casus. Pot pses puincie id qđ deputatum erat singulis annis in erogatione expensaꝝ cuiusdam certaminis qđ agebatur in ciuitate cõmutare conuertere in restauratione muroꝝ ciuitatis ipsius. (Certaminis) iudi, seu pugne. (Editione) repꝛesentatione. (Erogabantur) distribuebãtur. (Muroꝝ) scz in ciuitatis qui sancti sunt. ff. de re. di. l. j. §. j. z. l. sanctum. ad fi. (Deriuatum) in opere necessario. vt. j. de consul. l. ij. (Reuocabitur) alias retractabitur. Et sic noꝛ. quod pferenda est vtilitas voluptati. pses enim que in his valde sunt necessaria ponere debet. in aut. de man. pnin. §. sed etiam pro vbertate. (Et solennis ꝛ. Et expone vt. s. de h. instiru. l. ij. Legem) Mota de honoꝛe consuetudinis vt scripsi. s. tit. ij. l. j. (Jta) ꝛ. Tutele custodie procurationis, defensioni. quas pꝛebent in vbibus menia seu muri. vide Tullium. ij. de offi. Si duce natura in ciuitatibus congregabantur homines. tamen spe custodie rerum suarum vbium pꝛesidia quereꝛbãtur. Et in primo principio gñi animantium omni est a nature tributũ vt se, vitã, corpusq; tuant. z. Itarum. Omniaq; que sunt necessaria ad viuendũ acquirũr, vt pastum aut latibula ꝛc. Et si non habent vbi qđ laboꝛiose queritur reponaꝛ. deperit qđ quesitum est. in aut. de defen. ci. §. j. ꝛ. deinde cum nullum. nec poꝛ coli fundus sine habitatione. vt no. j. de agrico. z censi. diffinimus. Iniurium em vite hominis est panis z aqua, z vestimẽtũ, z domus protegens turpitudinem. Eccli. xxix. Unde hec omnia altmentoꝝum noie cõtinent. ff. de ali. le. l. legatis. z. l. vlti. (Pꝛesidio) propue pꝛesidium est aliquid alteri loco vrile positum auxilium qđ ab exteris datur subsidiũ quo postea subueniatur sm Pap. (Et inita rauidi) verti (Voluptas) cui vacari quodammodo licet. ad nulla enim magis ꝙ ad delectationes nati sumus. vt dicitur. ij. etbicoꝛuꝫ, Paulus tñ q iunt necessario repararis vt hic. z in auten. de man. pnncip. §. sed etiam pro vbertate. de hac lactantius. li. de falsa sapientia. Voluptas est que a cunctis appetitur. sed honesti vim non hz. z sactietatem non affert, z nimia pro cessu etatis minuitur. z a chita tarditnus. Nulla pestis capitalioꝛ ꝙ mala voluptas coꝛporis. hinc patrie pcitiones. hinc rerũ publicarũ euer

Lenones mathematici z vsurarij, z multi alij sunt ab vbibus expellendi.

Leno qđ est.

Binarittia z inopia cõmonẽt adcurpia.

Hominꝫ pauca oꝛz erãt necessaria.

Voluptas mitra tas

Universidad de Deusto
Biblioteca

Ludus est ppositis ecclesiasticis interdictus.

siones nullum deinde scelus, nullum facinus est, ad qđ suscipiendū non libido voluptatis impellat. Hoc diffuse ꝓsequit ur Tullius li. de senectute. vnde a ludo z spectaculis ds se vere penitens cohibere. de pe. di. v. c. j. in fi. z ad ordines promoueri non debent qui in scena luisse noscuntur. xxxiiij. dt. maritum. Deponendus est etiā epūs. presbyter, z dyaconus alearum ludo deseruiēs nisi desistat. xxxv. dt. epūs. xlvj. dist. clericuz extra de vi. z hone. cle. c. j. Et ludus z saltatio in sanctorum solennitatibus precipue ad diuina officia irreligiosus est. de cōse. di. iij. c. ij. quinimo nedum clerici z penitētes, sed etiam magistratus quiuis a ludis sunt cohibendi. quod prosequere si delectat fm polk. li. j. c. iiij. Et paria sunt quēm inebriari vino z luxuria que est ludus immoderatus. vt pt̄z. ff. de re mili. omne. §. per vinum. Talesqz sunt ludi de quibus dicitur. ff. ad. l. aquil. nam ludus. Et iō iuste per hanc. l. ludis ascribitur vitium voluptatis. vnde ludus voluptuosus vocatur pestis cuius occasione sub quadam curialitatis imagine ad dissolutionis materiam deuenitur extra de excess. prela. inter. post princi. Sed interdum ludus si est moderatus non arguitur. nam (sicut z requies) in vita necessarius est, vt dicitur. iij. ethicorum. z talis ludus inter clericos sustinetur. extra de homic. contrahebatur. Sed inter clericos z laicos ꝓhibēt. eo ti. latoi. ds ergo ludere quis cum equalibus suis. Item in ludo attendit cōsuetudo z natura ipsius. ff. ad. l. aquil. si ex plagis. in glo. vlti. (Securitatis) Not. qđ menia ciuitatū securos faciunt habitantes in eis, z tutelaz ex his habent ciuitatibus vt. §. dicitur. vnde legatum relictus ad hoc dicitur ad pias causas. vt jo. in Spec. de instru. edi. §. nunc vero. ver. z sciags. inter. Et sic pecunia legata vel alias debita ciuitati ad aliū vsum non necessarium potest in his iusta ratione conuerti, z commutari vt hic cum suis concor. de muris igitur curandum est, quatenus z ad ornatum se habeant ciuitati decendem, z ad bellicas oppugnationes. vt dicitur. j. politi. Et rursus firmissimam munitionē murorū existimandū est esse bellicosissimā ibidem. Et qz hec materia vtilis z quotidiana est examinemus hic aliquas questiones. ¶ Pone igitur. Testatoz aliquam summā erogari iussit ꝓ anima arbitrio executorus sui, ciuitas quoqz reparatione indigens petit illam summā in hoc opere solui. executoz autez z ꝓ in hoc sit erogandum arbitrari non vult, forte in aliquez locum vel personam ex negn sanguinis inclinatus. an per epm vel iudicē aliū poterit cogi ipsam pecuniam in restauratione muroz erogare, cū eps ipse vel iudex hoc ꝓ meliori expedire prouideat. Videtur primo ꝙ non, cū electa sit industria ꝓ sonalis quare hoc non potest per alium expediri. ff. de solu. inter. §. de cadu. col. §. ne autem. Item qz pśone himōi non nisi deficientibus executoribus testamentarijs in ipsoruz testamentoz executione succedūt vt. j. dicet. Itē qz voluntatis testatoris est lex. in aut. de nu. §. dispōnat. z vidē in aut. de here. z fal. §. semp igitur. Sed contra legē eps vel iudex alius dispensare non potest. qz in eoz potestate nō est. ff. ad mu. ozdine. post princi. z plenius dicetur. j. Item qz lex promittit decedentibus ministrari eis sepultus z ad effectum perducere q̄ ipsi viuentes disposuerunt. in aut. de here. z fal. §. vlti. Et qz in vlti. volūtate nō potest ꝓ eo ageré z cogitare, ideo ꝓ ipso lex agit z cogitat. no. §. de sen. cō. clau. col. l. j. Abiit aūt defunctū tali pactione fraudari. §. de his qui ve. era. l. j. vnde si promissa non seruentur. homines fiunt in agendis bonis operibus segniores. in aut. vt li. de cetero. §. hec simīliter col. t. vj. Ad idem. vij. q. j. c. vlti. z ideo reseruāda sunt ne inde talium inuriarum nascat occasio ꝛc. §. vnde vi. memineriut. lex etenim frangēres fidem acerrime punit. Quia aūt fronte hoc in aliis argueret, si ipsa lex hdē suā infringeret, §. de indic. vidui. l. ij. vide que scripsi. §. de pondera. z auri illa. l. §. Inde dicimus ꝙ si iudas quēm hereticum fuisse certum est. ar. j. q. j. cos. aliquos baptizauit, ipsi gratiā receperūt. nā alis peccasset is qui eū misit ad baptizandum cū sic baptizati ab eo decipientur. j. q. j. Christus. z. c. cedit.

Baptizati per iudaz fuerūt re baptizati.

z nor. hec Inn. extra de here. fraternitatis. z ratione. ff. qđ fal. cu. auc. l. ij. ij. ri. z qđ jo. Jo. an. de postu. c. vitico. li. vj. in verbo. de cetero. magisqz hec dicenda sunt cū de honore habendo legi mortue agimus cui magis debemus assistere, ꝙ viuenti. ar. §. de his q ad ec. confug. l. §. in pin. z ar. ex his que scripsi. j. de metar. l. oēs. post glo. vlt. ad ti. nōre. Preterea heres vna persona cum defuncto censetur. in aut. de iureur. a mo. pre. in pin. Et executor circa testamenti executionem in plus se ḥz ꝙ heres. vt probatur. in aut. de heredi. §. ex his. ibi. defuncti nāqz volūtate ꝛc. sed heres quinetia nec ipse defuncti ad hoc rationabiliter cogi posset, cum iustum sit cuiqz sua committere. §. de iude. nemo externus. in re nāqz propria vnusquisqz est moderator z arbiter. §. man. in re. Itez qz ꝓtor ds tueri volūtatē defuncti. ff. si omisi. cā tes. l. j. in pin. z expedit reipublice illas suum habere exitū. ff. quemad mo. testa. ape. vel negare. Et preterea non potest here dē facere aliquē testatoris ater volūtatē ipsius insti. de bono. pos. §. quos autem. facit etiam ꝙ hac parte. ff. de cur. fu. l. penulti. ad fin. z de bo. §. qui cū maioz. §. fi. z. j. ci. j. hac lege. §. de fru. ve. colt. l. §. z in cle. de rē. li. do. c. ij. Econtra ꝙ sic ar. ff. de vsufru. le. l. legatū. z de operi. pu. l. §. z. §. e. ti. l. §. z. l. ne splendidissime, z. j. de diuer. pre. ve. l. iij. z. §. de vetig. l. fin. Itez si legatum spāliter ciuitati relictum ad vsualiuiū quo res publica non egeret conuerti potest in eo quis eget, z hoc potissime in operibus publicis locū hz vt dictis. l. legatum. z. l. fin. de ope. pu. fortius quod gñaliter est relictū, ꝙ aia testatoris errogādū arbitrio executoris forte infani capitis z conscientie prave. facit ad hoc quod no. ff. de aqua. le. l. annuatim. z de admini. re. ad ci. perti. l. legatum. §. riuo. z versi, sine. z versi. fi. z qđ no. Jnno. ex de testa. nos qdez. Deterea si executor ipse ꝓperā arbitrar etur iuste posset eo ꝙ uisio z arbitrium reduci ad arbitriū epi vel alterius iudicātis. ff. ꝙ socio si so cietatem. §. arbitrozum. id enim quisqz arbitrari ds quod bono viro placere posset. ff. de fideicom. li. thais. §. sozore. z. l. fideicommissa libertas. vbi de hoc plene. Omnes autem boni viri equitatem z ius amāt, hec est viri boni errare z dirigere quod per se non sit dirigendum z colendum vt ait Tullius lib. de leg. z discretione prenia. extra de preben. exposuisti. non arbitrio suo. §. de iure fis. prohibitum de decur. nemo iudex. z facit ad hoc. ff. de seruitu. si de eo quod ce. lo. l. j. de arbi. licer. de in ius vo. quamuis de ritu nup. quāq. de verbo. signifi. verbum oportere. z vide quod no. Jnnocē. extra de app. cum speciali. in glo. ite recusans. z quod scripsi supra de men. vaui. l. j. super glo. scilicet laborando. Ea etiam est vera iustitia que sic ius suum cuiqz tribuit vt non detrahatur ex alicuius persone iustitia petitione. ff. depositi. bona fides. ¶ Preterea erogatio huiusmodi arbitrio dyocesani facienda esset, etiam per viuentem testatorem in similibus. vt patet. extra de iude. cum sit. Quinimmo non potest testatoz interdicere ne dyocesanus habet se intromittere de executione sui conditi testamenti. vt in auten. de eccha. li. §. si quis autē. ver. in omnibus. z extra. de testa. tua. Ma z in relictis etiam ad non pias causas epūs supplet defectum heredis nor. Inn. extra de testa. nos quidem. z Archy. xj. q. j. siluester. Item pro hoc facit qđ nor. Host. dicto. c. cum sit. z Jo. an. de pe. z re. si epus. z de reg. iur. peccatū ii. vj. z bene per Archy. xiij. q. v. non sane. in verbo reddēda. vnde fauore religionis cogitur quis rem suam vendere. ff. de religiō. si quis sepulchrum. z idem als fauore vtilitatis publice. ff. de his qui sunt sui iur. l. §. in pin. Sed idē. §. de epi. z cle. decernimus vt post hoc. per ꝙ vna cū proxime allegatis iuribus probatur. ꝙ cogitur vicinus vendere domum religiosis vbi loc' eozum nō est eis sufficiens. publica enim vtilitas priuate ꝓferē. §. de stu. li. vi. ro. l. j. in fi. z. §. de ꝓmipilo. vtilitas. z vide quod legitur z not. xvij. q. iij. questi. z. xij. q. ij. c. vlti. Itē quia menia conferūt securitatē habitātibus in ciuitate. vt hic. z de hominibus saluandis agitur quoruū ds esse cura ꝓpua, vt pater ex his que plene scripsi. §. de anno. ci. l. fin. ¶ Dominum quippe salus estimari non potest. ff. de dona. l. penul. §. fi. quorum gratia oīa sunt inducta. ff. de vsur. in pecudum. Juste igitur sit executoz ad talia cōpellendus. non propter hāc erogationem anime hominū liberātur a mortibus. z vinculis inanimate pecunie. in auten. de non alie. §. hisdem penis. Sic etiā ratione publice vtilitatis contra expressum pactū quod etiā lex est seruo manumittit. ff. ad fille. l. iij. §. hic quoqz §. fi ex stipulatione. Persone quidem sunt rebus ceteris digniores qđ. q. j. ꝓcipimus. Unde ad custodiam ciuitatis coguntur ecclesiastice ꝓsone que alis sunt immunes, extra de immu. ecc. c. ij. Itez quia res que sunt in patrimonio ciuitatis pūt vendi vt precium conuertatur in restauratione seu reparatione huiusmodi menium ciuitatis. §. de ven. re. ci. l. iij. in princ. Quz tamen res immobiles sint ergo eadem equitate ad erogationem hāc cogi poterit ejectoz. ad hoc faciunt plura generalia que de simplitudine scripsi. §. quando z qui. quarta pars. l. ij. §. in expigendis. in verbo ad simplitudinem. Considrandum nāqz in his est qđ plus expedit hominibus ciuitatis. at eis plus expedit habere menia dicta ꝙ mununtur, z securitatem pariūr ꝙ reflei vias publicas vel de nouo fieri. Sicut magis necessaria est refectio riuorum per quos aqua ducitur z sine ipsa homines siti nec carentur ꝙ refectio itinerum. Difficultas quidem enūti, agēdicis sit ret ꝙ tribus eiusuis leuioz esset. ff. de riuis. l. §. vbi ergo maioz est vtilitas est facilius dispensandū, z consequenter ipsa pecunia cōuertenda, extra de transla. epis. §. z hac. l, nam z in talibus ꝓponderat prās epi vel alterius iudicātis dispositione gñali seu ambigue testatoris sui. ff. de annu. le. l. quintus. z de admini. tu. l. iij. §. Quis. z. l. quidam §. vl. qz. cū concor. ibi no. Hec opinio vt equior maxime vigēte necessitate, puta qz bella, hostiumqz infidie frequenter insultāt, nec alīude commode pōt haberi pecunia sine scandalo ciuitatis pro quo plurima permittuntur que alis inhibentur. ꝙ quo vide. j. de agricol. z cen. litibus. ad finē. no. leg. stratonis. z de lo. pre. ci. l. §. in verbo domanuerit. q. j. ver. xvij. ad primā partē ipsius. q. Preses enim facere dz quicquid omo est publico z ciuitatibus vtile. in aut. de mani. princ. §. sed etiam pro vbertate. z facit qđ no. ff. de annu. le. liberto. §. licius. Legatus talis itaqz varietas equum est vt boni viri arbitrio dirimatur. c. tit. religiosis menia. §. penul. z pro hoc in fauoz publicuz inclinandum vnde si facerū pia aliquid relinquatur etiam in alijs operibus ciuitatis omnes heredes conueniuntur insolidum. ff. de le. iij. fideicommissa. §. penul. cum am pōtis tamen regulariter secus fit. §. si cer. pe. l. j. de an. z tri. l. j. cum eārū si. ¶ Secūdo quer itur. Pone testatoz iussit cappellā in quodā monasterio religiosoz extrui pro anima sua. religiosi vero plurimū dotem

Persone sunt rebus dignioribus.

Heres vo luntatem defuncti non ipleꝫ videt pro priam negligere.

nitorio indigentes, cum possent commode fine capella morari. z in alijs locis seu in ipsa ecclesia celebrare diuina et expresse pro alia testatoris eiusdē volunt pecunia erogandā in cōstructione dicte capelle potius in dormitoriū edificatione cōuertere, querit an possit hoc fieri ēpo dispēsante? Ar ꝙ nō. ff. de admi. re. ad ci. per. l. j. z. l. legatū. in principio. cū aliis iurib'. §. inductis ad primā partē prime qōnis. Itē qz specialiter hoc sedi aplice reseruat. in cle. de reli. do. c. ij. post prin. ergo prohibitus intelligēr epūs vr de hoc satis not. Inn. ex de ēpo. oi. dilectus. vbi ponit casus in quibus ꝓhibēt. z permittit epūs dispēsare lz cōtra not. extra de sen. ex. nuper. Cū em epūs astrictus sit canones obseruare ex de iurei. ego. iij. di. §. ii. cū cōcor. non ds cōtra eos facere nisi a iure sibi spāliter concedat. ff. de publicia. cū sponsus. §. fi res, extra de elec. dudum. ij. ibi qđ in alijs ꝛc. xvij. q. v. si paulus. in pnc. xxv. q. j. c. j. ij. iij. z. v. z extra de nat. ex li. vetre. c. j. dī nor quippe maioris legem tollere nequit. z. di. c. j. immo maioz minorem tollit. ff. de fideiuſ. si debitori. in fi. nec de illa sed fm illā iudicare ret. xxxiij. di. justis. Et cū volūtas testatoris sit lex. in aut. de nup. §. dispōnat. non de illa cōmutanda sed potius obseruāda sunz epūs im pendere ds officiū. facit. ff. de verbo. sig. verbis legis. Jdē non sufficit fieri ꝙ testatoz iubet nisi fiat vr iubet. ff. ad trebel. sed fi ante. Sic etiā mandatū impleri nō sufficit nisi fiat per modū descriptū. extra de resti. spo. pisanis. Item in respto de reseip. susceptū. li. vj. nec em hoc egit testatoz vt quoquo mō legata pecunia essēt data. conditio videret impletā. ff. de solu. si seruus. c. in fi. z vide eo. ti. ꝙ stipulatus. z facit. ff. de fideiuſ. si stipulatus. §. de manu. test. si qs iocuples in fi. z qđ ibi no. z de cō. ic. ob eam. dedi. in fi. Uū illi em ds numerari ꝓsone cui testatoz iusserit. ff. de cōdi. z demōstra. cū ita dat̄r. et non capaci. e. ti. meuius. z nō alīs. ff. de iure do. si mulier. §. ex asse. de cōdi. z de. qui heredi. de ꝓbli. cum quis sibi. nā in persona tm demōstra ta adheret conditio. ff. de statuti. seruus si heredi. in pnn. z facit. ff. de fideicom. li. gaū cassā. de cōdi. z demō. quib' dieb'. §. fi. de iu. z fac. igno. regula. §. siquis. Uū filij debēt esse pū ad eē quendum patris volūtatem licet minus solenem. ff. de fideicō. li. in testamēto. Et ve recundia eos ad hoc astringet. ff. de ali. le. pecunie. in fin. z facit. ff. de leg. iij. cum quis decedens. §. pater alias dicuntur cōtra deuotiones iuris facere naturalis. in aut. de heredi. z fal. §. j. z tūc talis heredis indeuotio cohercēda est. ff. de penu. le. l. j. Et si contra voluntatē parentis etiam dando libertatem faciant dicuntur iura pietatis violare. §. de testa. manu. l. contra. Et omnem voluntatem testatoris he redes differre impiuz z absurdum est. §. de fideicō. li ancillam. in fi. z in denotum. eo. ti. l. fi. in fi. vnde qui subtātie tm defuncti heredes sunt. z eius volūtati nō acquiescunt, nō veri heredes a iure cēsetur. in aut. de iureur. a mo. presti. post prin. iuxta illud Jo. xiij. vos amici mei estis si feceritis qđ precipio vobis dicit. quāuis non impune rur heredi si pro commoditatibus ꝓpriis pcurādis ea alienū tarde persolnat. ff. de fideicō. li. thais. §. j. Itez facit pro hac parte. ff. de li. causa. seruos. z de leg. iij. si tibi. Qui enim defuncti volūtatem effi ꝙ cēseantur, dicit nō adimplere propriam volūtatem, z sic tan ꝓ fi di contrarius arguendus at ꝙ dānandus est. in aut. de iureiu. a mo. pres. in pin. cū ibi no. in gl. no. vnā personam ꝛc. Ad idem. §. j. §. fili nester. Unde infamia illata defuncto post mortem eius, z iniuria illata cad auerī vr vindicetur, ad estimationem heredis pertinere refetur. ff. de iureiur. l. j. §. item aut. ꝙ si, z fi forte. z. §. quoties. hec magis locum habent si eit filius qui est vnum cum patre pars corporis eius z sanguinis. Quod ꝓsequere vt scripsi. §. de agri. z cen. cum sciamus. §. illud in verbo corporis. Ad idez facit. lib. feu. an agna. repuhere. pos. c. j. §. j. fides quidem. z pudor astringit heredez ad obseruādam volūtatem, implendāqz defuncti. vt in. §. de fideicō. here. §. j. dam volūtatem, implendāqz defuncti. vt in. §. de fideicō. here. §. j. quā non obseruare ꝓdia est. vt ibi sequitur. Uerius videt ꝙ possit ar. iurū. ꝙ secunda parte precedentis gōnis inductorū. Ad idez vidētur aperte. ff. de peti. her. hereditas. §. fi. cum ibi no. vbi equipara tur auctoritas principalis z pontificalis. nam z preses boc potest in legaris ciuitati relictis. vt hac. l. Et iudex pactum contrahentium qđ legi equiparatur. ff. de pac. non impossibile, interpretatur, z mutat ex causa. extra de prebē. significatū. qđ ꝓsequere. vt ibi not. Inn. z facit ad premissa. ff. de relig. ossa. in princ. Et votum qđ est de iure nature. extra de iureiur. z si ꝓs. cōmutat in opus aliud pietatis. extra de voto. magne. z. c. j. Ad idez facit. ff. de relig. at si qs. §. quid er go. z quod ibi no. z de annu leg. quintus. §. in omnibus. Sepe enim credimus aliquid defunctum voluisse. z tū non rogasse. ff. de dona. inter virus z vxo. si sponsus prope fi. l. Necci potest testator facere ꝙ leges z qui est minister legis. z qui pōt interdum supplere interdū interpretari legē in suo testamēto locū nō habeant. ff. de leg. j. nemo pōt. z facit. eo. ti. si quis inquilinos insi. z. l. seruo alieno. Voluntas nāqz testatoris si est iuri contraria, non seruatur. ff. de vsu. l. j. in princ. vel inepta. ff. de condi. insti. quidam. ¶ Nihil enim deber illicitum cōtinere. ad hoc vt non frustretur a lege. in aut. de nup. §. que vero nūc ver. quia ergo. studij enim nostri est seruare solum legitimas voluntates, eodem titu. §. prefareaurem. Et solum voluntas testatoris le-

gitima denominatur. §. de lega. cum questio. in fi. z tunc disponentes testantiū firme sunt qui non reuocat legi. vel aperte ꝓtestant his que illi placēt in auc. de iur. a mo. pres. in pin. In oibus ergo his casibus z similibus volūtas testatoris non ꝓ lege seruāda, sed potest sibi legis auctoritate per iudicē derogandum ar. dicte. l. quintus versi. in oibus. z ar. eius ꝙ no. ff. de petitio. heredi. hereditas in fi. vbi exce dat. z idē fi est probiosa, instit. de lega. §. fi. Et idem vr ciceronis non solum si a principio euidenter appareat de prędictis, sed et si ex postfacto aliq̄ iniustitiam, inepitudine vr inducat. ar. extra de decī. suggestum. cum concor. Quid em si quis leget possessionem ecclesie, inueatqz fructus possessionis conuerti in ecclesie ornamentis quibus ecclesia nimis abundat, fructus aūt relinqui ipsius nō iudicent vt se ex eis possit rector ipsi deseruiens exhibere. dicem' ne tne voluntatem ipsam fore modis oibus obseruandā? Certe nō, hoc em colleciue contra legē dei esset que ꝓcepit vt qui altari seruit paceatur ex ipso. xxj. q. j. ex his. nāz alia ornamēta ipsius ecclesie vedenda sunt ꝓ pauperū alimentis. e. cā. q. §. aurū. fortius possent ipsi fructus i his aperta rōne conuerti. ar. bonū. §. de acqui. pol. l. fi. de pac. hitus. ff. de solu. filius. Et si hoc pōt fieri in alimētis pauperum fortius in rectoris dicto. c. ex his. Ordo quippe diligendi proximū a semetipso cepit inirū. xxiij. q. v. si nō lz. sitientibus em̄ agris nostris ꝛc. §. de seruit. ꝓdes. z facit extra de vsupal. misi. in fi. cū concor. xij. q. j. §. viii. z qđ not. extra de regula. lz. Item ꝓ hoc est satis aperte. in aut. de alie. z emphi. §. fi vero sunt plura prope fi. ti. coll. tg. vbi ps ꝙ fi eccle sia habeat plura sacra vasa, lz illa cōstare z vendere cuicunqz ac de ꝓcio debita creditoribus soluere. nec debemus in hoc esse curiosi semp metuētes ne ornatus desit ecclesie. dicto. c. auri. non ob. c. j. §. reli. do. in clemen. qm̄. illud locuz habet vbi iuxta cōmutationis causa non subest. quod patet ex eo ꝙ ibi bona collata fuerunt vt paupe res sepius infecti recuperentur. z ex prouentibus sustentarentur filiorum. quod rectores hospitaliū renuebāt inhumaniter facere. quinetiam portus prouentus eosdem in suos vsus damnabiliter conuertebant. Juste ergo ibi subiungitur cum tamen ea que ad certū vsum largitione sunt destinata fidelium, ad illum debeant. non alium. ita quidem apostolice sedis auctoritate conuerti. Ex hoc patet nāe intelligeri quod ibi bona concessa in vsum piū z laudabilem in alium ruine non piuin, z illaudabilem volebat rector hospitalis conuertere. quod hic cessat. ergo z canon. dispositio debet eo casu cessare. ff. de iure pa. adigere. §. Titus. z. j. o patru. pu. l. j. z vide ꝙ ibi tpli in pin. neqz em verba legis sed ipsa legis rō lex est. j. di. colluctuo. ar ratio precedens, et in princ. legis determinat totam legem. §. de impo. lucra. dele. j. in fi. ff. de iur. z facigno regula. ad fi. z facit. ff. de cassium. hec actio. de leg. iij. cum pater. §. dulcissimis. de acqui. poi. si is qui animo, de fonte. l. j. §. hoc interdictum. cum concor. z qđ noīn eis. facit etiam. fi. de le. j. si seruus pluriū in fi. de testa. heredes. §. sed si notā. z de vino le. l. fi. Itē in dicto. c. ij. loquitur papa de re ad certum. ptum. determinatāqz vium concessa. In casu autem nostro de aliquo vsu non agitur, sed de edificio qo aliud est ab vsu. Similiter etiam responderi potest ad de createm. ad hoc extra de relig. do. de conse. di. j. c. vestimenta. ¶ Sed predicris est contra satis aperte. j. ti. j. hac lege. Dicas illud speciale in aqueductu, quoniam aqua pro humana vita necessaria est. qui enim aqua puinatur sine gladio interficitur. Judicb. c. vij. z ex inditate aque is qui patit, inter mortuos computatur. Ibidem. c. j. Ad idem facit aperte. ff. de muis. i. fi. z ff. tur. z facigno. l. penul. de ope. no. nun. de pupillo. §. fi quis enim. z ꝙ ibi no. z illud Ecclesia. xxxix. Initium necessarie rei in vite hominū est aqua z ignis. z. c. xxix. Initium vite hominis est aqua z panis. Et inde dicitur non beneficium si concedatur sed iniuria si non impetratur. ff. de qua quoti. z est. l. j. §. penul. in fi. ad quod. xiij. q. v. non sane. in pin. vnde z papa dicitur iniuriam facere si alicui non tribuit quod eius precessoribus concedere consueuit. nota. extra de postu. ꝓela. bone. §. in fi. z. c. ꝓcce. vltra medium. ¶ Et similiter respondetur ad. l. §. supra de fru. ve. contan. q loquitur in pane seu frumento. Sic etiam posset dici de vestimentis z stramentis sine quibus nemo viuere potest. ff. de ver. §. quos nos postes in fi. z vide in auctent. de collatoz. §. cimitarum. vbi latis de hoc. Item ibi erat pecunia publica in qua sepe plura specialia statuuntur. vnde qui talem pecuniam ad vsum aliquem destinatam retinet nec erogauerit. graviter punitur in quadruplum. ff. ad. l. aqui. pecu. l. ij. z. l. iij. §. sed z qui. Amplius in dicta. l. legatam. in princip. ff. de admini. re. ac cū. per. nulla de aliqua ratione vel causa in speciem aliquam conuertenda fit mentio. Sed in. §. ij. z. iij. verficu. vbi ratio z causa commutationis exprimitur nullum de auctoritate principis exquirenda verbum habetur. quasi dicat. Ubi causa non subest sufficiat sola principis auctoritas. ff. de ben. relegati. in fin. Ubi autem causa vel ratio subest. eius auctoritas (que non sine graui sumptu poset haberi, nullatenus exquiratur, sed sufficiat aliorum auctoritas quos in magistratibus deputauit, z per eum in partem solicitudinis sunt assumpti. ij. q. vj. de cetero. iij. q. vj. multum. extra de vsu pal. ad honorem. pro hoc est aperte qđ not. ff. de relig. si quis enim. Cum enim dicta. l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

legata.ver.ſ.ñ.iij.z.iij. cuꝫ cõcor. dicat permittit ſi dicere mus ꝙ ſo
li principi habeat plenitudinẽ poteſtatis. a quo z poteſtates reliqe
progrediuntur. z qui oẽm legem mortuam ſub ſe hz. in auc. de conſul. ſ. vltim. Hoc ab alijs z ipſa lege mortua permittatur, ſatis foret
ineptum vt iuuenc dñs poteſtate ſubiecti, z vigore mortui viuus
augeri dicatur adiectione quidem non indiget plenitudo. z ſuper-
uacuis laborat impendijs qui ſolem cereat facibus adiuuare. vj.q.
j. ſi omnia. z facit ad hoc. ff. a qui. appel. non licet. l. j. j. riſo. de legi. l.
principes. cum cõcor. de conſti. pun. l. j. in pun. ſ. de legi. digna vox.
cum concor. de inoffi. doñ. l. ij. z de doñ. inter virũ z vxorem. l. penu.
in fi. z. xxij. q. j. ſi aliqua. i fi. z. ff. de ma. vin. l. fi. z illud Job. c. iij. Nñ
quid factor ſuo pũior erit vir? z. c. xxvj. Cuius adiutor eo nũquid
imbecillis z ſuſtentas brachijũ eius qui non eſt fortis? z per totum
c. z illud Eſaie. c. Hũquid gloriabitur ſecuris cõtra eum qui ſecat in
ea. aut exaltabit ſarra contra eum a quo trahitur? quomodo ſi eleuetur virga contra eleuãtem ſe. z exaltetur baculus qui vtiq; lignũ
eſt

Universidad de Deusto
Biblioteca

sur interdicto de arboribus cedēdis? Itē quid si vterq; vēdat partē suā alij: nūquid alter emptorū tenebit alteri interdicto de arboribꝰ cedēdis vt dicta.l.j.ff.de arbo.cedē. Itē qd si vn⁹ vēdidit partē agri sui.z in parte vēdita vel retēta cedat arbor ꝙ supra alterā partē impēdeat: nūquid emptor vēditori vel ecōtra tenebit dicto interdicto l.ex capite sc̄o qđ est dicta.l.j.ꝙ.deinde? Rn̄o: qđ factū illoz ꝙ pmo agros cōstituerūt in hoc interdicto venire nō dz.vt als dz z no. ff.de aq.plu.ar.l.qđ pncipis.z de vsuf.l.dnas.in fi. nisi forte per successores fuisset arbor illa pastinata vt ibi no.per.l.ij.ff.fi.reg.z facit pro hoc quod no.ibi.z.ff.eod.tit.l.fin.ab extranea regiōe zc.z, p. cōi.vtrinlz iudi.possessiue nū,in glo.vlti.in fi. Deterea competeret actio ꝙ euictiōe.ff.fami.erci.si familie.z ff.de euic.si eū vēdidor.ff. z nor.ff.de verb.oblig.ꝙ rome.ff. Itē interest emptoris pmi a sc̄o rē nō euinci.ff.de excep.rei.vē.z tradi.l.ff. Sed contra hec.ff.co.vrriu. iudi.ff fratres.pterꝙ in vltimo casu.sc̄z.ꝙ parte retēta.ꝙ casu videt ꝙ emptor possit agere hoc interdicto cōtra vēditorem procedenda arbore existēte in parte retēta.ar.ff.co.pze.quicquid.z de ser.vr.pze. si arborem.ff. z vide quod ibi no.z de ser.ru.pze.cum esset.z l.via. ff. z quēadmo.ser.amit.si quis ex fundo. Et econtra.ff.fi.reg.l.iiij. ff. si communem.in fi.quāuis huic dicto videatur contra dictam.l. damnas in fi.ff.de vsufru.le.vbi dicitur ꝙ forma patrifamilias in agris seruanda est: etiam postꝙ ad parietes rediit. Sed dic vt ibi eius ēm destinatione constituit ager.ff.de le.j.qđ in rerum.ff.pe. ad qđ etiā facit.ff.fini.reg.in finalibus.z.l.eos.z.ff.ti.l.j.z.ff.de ser. vr.pze.binas.ff. qđ hoc determinare videntur. facies ēm loci nō dz cōparti.ff.de termi.amo.l.fi.in fi. Item in hoc interdicto pone ꝙ dās arbor⁹ obijcit prescriptionem dicēs ꝙ sic stetit arbor.xxx.vel.xl.annis.an obstet prescriptio talis? videtur ꝙ obstet cuꝫ hoc interdictū anno finiatur inter. de perpe.z tempo.act. post princi. Dic contra ꝙ nō obstet prescriptio: qr cum quolibet anno crescat arbor: nec sit in vno statu.ff.de ser.vr.pze.l.qđ autē.z argu.ff.de iudi. proponebatur in fi.nec intelligitur zc.ff.de acq.re.do.adeo.ff. Illud quod creuit a.xxx.vel.xl.anna citra nondum est prescriptum. Et id est qđ credi potest: nō autē in illud qđ fuit.a.xxx.vel.xl.annis supra. Eb initio ēm cuiuslꝫ anni computanda est hec prescriptio. ff. de prescri.xxx.an. cū notissimi.ff. vltimo. Ar. contra qr neꝙ extrema zc.ff.de inno.l.iiij. ff. ibi neꝙ ēm zc.fm Bul.de iuza. qui fic de facto se dicit obtinuisse in quadam questione per.l.eos.post princip.ff. de vsur. ad hoc et facit.ff. de in integ.re.si innocem. Itē qr qđ nondum natum est prescribi nō pōt.ff. de an.excep.l.ff. nemo.z qđ no.extra de despon.impu. ad dissoluendum.in glo.fiducit zc. Itē qr etiā contra futuras vsuras prescriptio currit dicta.l.eos.in princi. Item qui prescripsit decimas: non propterea intelligitur prescripsisse noualia. extra de decim. cū cōtingat. Item qđ semel fuit nouale semp dicit esse nouale. extra de paruis.c.fi. Item creatura quelibet in vna eadēꝫ qualitate viuere seu gubernari non pōt. Lxxxix. dist.c.fi.z dicta l.ꝙponebatur. in fi. Item illius qđ creuit est consideratio facienda. ff. de fur. in facien do. fi. infans. in fi.z vide. ff. de dam. infec. dāni.j.ff. si is qui.z pro emptō. qui fundum. ff. si fundum.z qđ no.ff. fini. reg.l.fi.in princ.gl.magne ibi sed qū.zc.z qđ no.ff. si ser.ven.si cū.in.princ.z qđ no. Ezo.in summa de vsufr. ff. queritur autē quanto tempore.z in Spec.de cā pol.z proprie. ff. nunc dicendū. ff. sed quāto tēpore zc.z in ti.de loca to. ff. nunc aliqua ff. cū. facit etiā. ff. de iur. ei qui. in pn. (Corrūpant) ff. j.eo. decernimus. ff. hoc etiā. Sed in.l.omnis. loquitur in terreno fulco vbi non est talis timor: vnde propter coartationem illud statuitur tbi. Ar. pro hac solutione. ff. de ar.ce.l.j.in fin. Differt ēm riuus terrenus a fabricato. vt. ff. de riuis.l.j. ff. si quis z.l.iij. ff. j. facit etiam. ff. de interdic.l.j. Un ff. si. gloss. adde. z. ff. de iure agge. non rūpen.l.j.

¶ Imperator Ual. Lex.ij.

SI quis de cetero vetiti furoris audacia flozentissime vbis commoda. voluerit mutilare: aquam ad suum fundum ex aqueductu publico deriuando: sciat eundem fundum fiscalis tituli prescriptione signatum: priuatis rebus nostris aggregādum.

SI quis. ¶ Casus. Qui subtrait aquam ex publico aqueductu deriuando eam ad fundum suum punitur amissione illius fundi ad quem ducit aquam (Decetero) deinde. (Cetiri).i. phibiti. (Furoris) vide. ff. de decurio. omnes. j. (Audatio an ipe cia) in mala parte sumitur. vt z. ff. vnde vi. si quis in rantam. diat. pmo (Mutilare) ¶ Licet extra materia legis de mutilatiōe dic ꝙ mutilatio mēbrorū latronū pnēit eis: qr debilitata membra nequeunt exercere cōsueta. xxiij. q. iij. qs fortitudinē. z. q. iij. est iniusta. Item mutilatus per se vel alium exclusa decenti causa vel deformitate in de secuta: non pōt. pmoueri. xxxiij. dist. inuaritum. z. xxvi. dist. illitterata. nā z si quis sibi virilia mutilauerit: nō solū. pmouetur: sed etiā suppsius homicida reputatur. lv. di. siquis semel. z. c. se. Item q volens parcere digiti sibi mutilauerit: ab ordinibus abstinebit. e. dist. qui partem. (Fundū) vel agrū: vel ortū. j. e. vsum. ¶ Quid si impetrauit literas contra aliquem dicens eum super fundo iniuriari mihi: an possum simul agere contra. eū rei vendicatione ad fundus. et qđ sine causa ad fructus per eū ante litē contestatā? Dicit Inno. ꝙ sic. extra de offi. dele. cum olim. in glo. nobis vī. (Deriuando) deriuate est deducere: de solita via in aliam trahere fz Dapiam. ¶ Et no. ex hoc ꝙ gerundium hz ponere. actū determinatū in delicto. vt z. ff. de pis qui latro. l.j z. ff. de vi z vi ar. vim facit. z. ff. de dona. quisquis. vñ valet talis libellus accusō titium quia fecit in me insultum veniendo contra me cum armis. Et idē in similibus. Item dic deriuando p se vel alīū. vt. j. e. determinus. ff. scientibus. vide qđ ibi scripsi. Et idē si deriuata reperiant. ff. de sepul. vio. l. ff. de pig ꝙ deie. vel effu. si vero. ff. positū. qa tūc negare nō pōt. iuxta qđ Hugo. c. ff. dicit. Quomodo dicis post baalim nō ambulauit? vide vias tuas in cōualle. Item facit. ff. de aqua quoti. z esti. l. ff. si fundū. z quēad. ser. amit. qui fundū. z quod vi aut clā. l. semper. ff. de fundo. ff. si quis famosum. ff. de fal. mon. l. ff. si qs famosum. ff. de verb. obli. cū seruus. cum concor. ibi no. ne in lo. pu. l. ff. preto. z. ff. sequentib⁹. z melī. j. de colo. illiri. l. ff. ibi ita vt etiam zc. de agri. z cen. seruos. z. ff. de edi. priua. mentiana. in fi. z. ff. Mach. c. ff. in fin. ibi inuenerunt autem zc. z in lomb. de dan. iniuria. si. casballus. ¶ Hec faciunt ad questionem. Statutum est in nostra ciuitate ꝙ nullus proiciat amurcas oliuarum z vil immūdicias aliquas in plateis: ante domos alicuius inueniunt amurce vel immundicie proiecte: non ex cōstare pōt ꝙ ipse proiecerit: certe hoc solum suffic cit contra eum. ar. iurium. predictoꝝ. (Prescriptione) als proscriptione. z facit. j. eo decernimus. ff. scientibus. (Signaīī) .i. signādū vide. ff. de bo. vac. l.iij. (Priuatis) Patet hic ꝙ bona ꝙ ex prescriptione vl alia dānatione penali deuoluunt in fiscū. princeps postea incorporat patrimonio suo. nam z alia fiscalia quasi priuata et propria principis sunt. ff. ne in lo. pu. l. ij. ff. hoc interdictum. vide que scripsi j. de fun. pa. l. ij. in fin.

¶ Imperator: Au. Lex.iij.

EOs cui aque copiam vel olim: vel nunc per nostra indulta meruerunt vsum aut ex castellis aut ex ipsis fozmis iubemus eligere. Neque ea rum titulaꝫ quas matrices vocant curiuꝫ ac solicitatē attentare: vel ab ipso aqueductu trahere. Quod si quis aliter fecerit. non solum id quod priuus iure beneficij fuerat consecutus: amittat. verum pro conditione quoꝫ personeseuerissima pena plectetur.

EOs qui. ¶ Poterat aqua dici ex castellis: ex fozmis: ex aqueductibus fabricatis, z ex quibusdam finulis que vocantur matrices. si quis igitur habeat a principe priuilegiū aque ducende eligat vtrum ex castellis aut ex fozmis ducat. ab aqueductu autez z fistulis prohibetur. Qui aūt ex traxerit: beneficiū perdit: z ꝙ cōditione pene seuerissima pena punitur (Cōpam). i. vsum vt suo ꝙcit. (Indulta) beneficia: priuilegia. (Meruerunt). i. ꝙpter merita propria impetrauerunt. non enim sine meritis hec z sīmilia beneficia tribuenda sunt pro quo vide que scripsi. j. de diuer. offi. l.j. (Vsum) copiosius vt pdixit. (Fozmis) per quas decurrit. vt ē. eo. ti. l.j. (Eligere) qđ est de multis trahe. ꝙponere. (Ineqz) .i. (Fistularum) vasa sunt concana: longa: z stricta. per que aqua decurrit ducitur: z emittitur: sicut vox in cantu per fistulam. est fi. ff. de ser. vr. pze. fistulā. z. l. fi fistule. (Matrices) Ex hoc sumit ꝙ nominādo mignus non cōprehenditur maius vel dignꝰ. extra de rescrip. ledes. z no. Urchi. de elec. statutū. li. vj. (Soltdit atem) integritate. (Vel) versi. (Quia si quis) ver. (Beneficij) indulti vt predixit. Et no. qui totum vult totum perdit. ē. loca. l. fi. ff. penul. de inoffi. test. lancimus z extra de censi. ea q. ¶ Post vlti. gl. adde. z. ff. de aqua. quot. z esti. l.j. ff. trebatius. z ff. prec. z extra de cē. ea que. in fi. xxv. q. v. fic decet. glij. q.j. ff. j. ff. ad hec callida zc. ibi nedā queritis viur pare. zc. z vī. q.j. si quis episcopus.

Fistule qđ significāt

¶ Impera. Ar. Lex.iiij.

VSum aque veterem longoque dominio constitutum singulis ciuiꝫ munere censemus. nec valla nouatione turbari. Ita tamen vt quantitatem singuli quam veteri licentia percipiunt. nozz vsque in presentem diem perdurante. percipiant mansura pena in eos qui ad irrigationes agrozum vel ozto rum delicias furtiuis aquarum meatibus abuntur.

Vsum

VSum. ¶ Casus. Qui ex publico aqueductu ius aqueducendi de quefiunt ex prescriptione habet illud sibi firmum. nec pōtest inde ex nouatione aliqua turbari pōt: dum tamen alijs qui ius habent aquā ex pinde ducendi percipiant ea quātitate qua solēt. qui cōtra fecerit punitur. (Vsum) vtī est id, qđ in vsum venerit refertur ad id, quod fruendū est fm Augu. vel fm eū vtī est ea ꝙ sint ad fruendū ordinata in finē referre. Papias sic dicit. ꝙ vti est id, qđ in vsum venerit ad id, quod recte amas obtinendū referre. nā illicitus vsus abusus z abusio potius nominādus est fm eum: vt hec no. Archid. de offi. dele. Fuis. lib. vj. Scias etiam, ꝙ vsus est nomen satis generale. vnde sub verbo vsus continetur etiam alienatio rei in aut. de nouis. ff. illud quoqz decernimus. Et put dicunt doctores si quis pōdium alicui concedat ad vsum: intelligit etiā ꝓprietatē eius cōcedere. inducunt. ff. de dona. donationes. ff. j. cū cōcor. sic no. Lx. ff. de iurdor. si mulier. Ad idē facit. j. de fun. pa. oēs. (Aq) regulariter vsus aque psonalis est: z ideo ad heredē non trāsmittit. ff. de vsu z ha. vsus. (Quibus) in ciuitate mozātibus z habitātibus. (Mdanere) k. firmū. (Hec vlla) ver. (Mouatione refectione: reparatione. (Turbari) cōfundi: cōmoueri. (Ita tñ) ver. de hoc verbo vide. j. de coi. fun. fi. l. j. (Quantitatem) aque. (Singuli) quibus nostra zc. j. l. proxim, in fin. (More) qđ sup hoc solitū est obtemari. (In psentē) quasi dicat sic est. ff. de fun. instru. pdia. ff. ita. Item sicut in psenti cernitis. Ben. c. vlti. (Percipiāt) Hor. ꝙ prescriptio aqueducēde ius alterius nō excludit: nec mirū qr hoc idē facit priuilegiū principis. ff. de adminis. tu. impuberi. z ne in lo. pu. l. ij. ff. merito. z. ff. si qs a principe. qđ plicri pioni vetustissime cōparat. ff. de aq quoti. z esti. l. hoc iure. ff. ducī aque. z. j. de fun. pa. ius emphiteoticū. ¶ Sed qđ in cōcedenti. ff. de seruitu. si cui. Sic etiam arguitur ne ad alterius incōmodū se extendat, extra. de consue. cū olim z restringitur, ꝓpter cōcessionē de specie facta alij: vt hic, z. ff. de manu. test. si peculiū. de le. ij. vnde. ff. felicissimū. Fortius restringit generalis cōcessio principis per generalē cōcessionē factā oibus vsus z piscationis in flumine publico ꝙ ius naturale, quod princeps nō potest tollere nequit. Sic etiā artat ne cōprehēdat. qđ possidet alter. extra de priuile. dudū. z facit. ff. de ser. vr. pze. si domus. extra de maio. z obe. dilect⁹. z. ff. de aqua quo. z esti. l.j. ff. illud tñ. ¶ Sicut em ꝓter. mittēs aquā duci videt̄ permittere vt ducat. eo modo: z quātitate quo als ducta est: als ꝓhibet impune: vt ibi. ita z fortius tale priuilegiū interpretādū est: vt ita ius aque intelligat esse cōcessū, ꝙ ea q alijs de iure nature ex ipsa aqua inueniuntur esse cōcessa: no videant esse sublata. illā specificō z expressum priuilegiū quatenꝰ respicit pinctum aliorū: nō est large hz stricte interpretādū. extra de ꝓmit. pactis. z. c. in hijs. ¶ Pro hac determinatione apte facit hec lex. z. j. l. proxi. ad fi. vbi priuilegiū aqueducēde solū cōprehendit. qđ eimbus supereſt. Ad idē. j. e. diligenter. e. ff. de flu. l. ij. vbi non pōt princeps de ordinata potestate cōcedere specialiter z expresse, ꝙ ex nauigabili flumine detruet aqua in fundū priuati, minus. ergo vt concedere posse publicū flumen comitis: ita ꝙ alios prohibere valeat in illo piscari, quod sibi copetit iuri nature. (Mdāsura) ver. (Pena) forte ea q dicit. ff. l. fi. vel ea ꝙponit. ff. l. ꝓ. z hec placet. (Irrigationes) per riuulos aquarū ductiones. (Ezrozū) Liger latine dicit eo, ꝙ in eo aliqd agat z ꝓprie locus q fine villa est. ff. de ver. sig. ager. z species fundi ad vsum hoīm comparatus. e. ti. q̄stio est ita. q fundus est genus, ager est species vt ibi no. Ite locus aliquis sine edificio in vbe area in rure autē ager appellatur: z ager cū edificio fundus dicit. e. ti. fundi. (Ortozū) vl fundozū. vt. ff. e. l. fi. vel alia loca: vt. j. e. l. pe. z. l. ois. per q patet errare illos qui dicunt hanc prohibitionē solū in ruticis pdia habere locū mon. ex hac. l. q̄ loqui videt solū in agris z ortis. Ite quia. ff. e. l. ij. dicitur fundū: ac fundi appellatione cōtinet etiam pdium vrbanum. ff. de verb. signi. l. fundi. z. l. quesito est. cum ibi not. et q nra minuitur aqua si ducatur ad pdium vrbanum sicut si ad rusticum. Pro quo facit. quod no. ff. de serui. vrb. pze. foramen. in gloꝛ. que incipit. locus est. Sed pro eis est qr aqueductus ꝓprie seruitus rusticā. ff. de serui. ru. pze. l. z. l. fi mihi. ff. h. de quo etiam no. ff. de alī. lega. melia. ff. h. Dicitur autē orti eo, ꝙ semper in eis aliquid oriatur. illam cum alta terra semel in anno aliquid creat. ortus nunꝙ sine fructu. est fm Pap. maxime si est irriguus. ff. solu. matri. duoz. ff. quod in fundo. ¶ Unde in libro ruraliū cōmodoꝝ legitur, ꝙ inter octo agrozum genera ortus vtilior est. Item ꝙ orto vigno domus est amenior z salubrioꝛ. ff. de lega. iij. predius. ff. qui domum. (Delicias) que sic dicuntur, quod eis homines delectentur. ¶ Et nota, ꝙ delicie sunt habere ortos: z alia de quibus dicitur. ff. de suppel. le. l. vasa. Verum huiusmodi delicie luxurie comparantur vnde affectus viri non debet hīs incumbere: sed iustitie. ff. de ꝓpri. vindic. illud. iij. princi. ad quod etiam. ff. de in rem ver. quarenus. ff. ne non. z de dam. infec. ex damni. in princi. ¶ Delicie quoqz sunt rerum vtensilium que iumentur in mensa: a quibus potissime decet episcopos abstinere. Nam episcopalis auctoritas plus in meritoriozꝫ ꝙ in menīarū delicijs vigere debet. xlj. dist. epūs. Ignominiosumqz est pdū atoribus z ꝓlatis delicijs affluere qui debent ꝓm paupere predicare. xxxv. dist. ecclesie. In hīs aūt rebus z alijs pcernentibus

Aqueductus rusticus est seruitus

Epi dñt a delicijs abstinere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nō vsus sed libido culpatur: z aliq̄ sine vocacitatis vitio precioſiſſimo sapiēs vtitur cibo: z inſipiens in viliſſimū cibum cum gule flamma exardeſcit. xli. di. quiſquis. Delicie itaq̄ peepte abſtȝ deſiderio non officiunt. e. di. delicie. Supabūdantes autē cibonum delicie humanum corpus faciunt cōpurrescere. de conſe. di. v. nihil. z. c. ſequē. Diuites quoq̄ dolere debēt ſi nō aliter ꝙ delicate viuere poſſunt. xli. diſt. non cogantur. (Furtiuis) qđ ꝓſumtē vt in lombar. de dam. iniur. ſi caballus. (Abuntuntur). i. male vtuntur cum eis deceat bene vti ſm rerū z perſonarum conditionē. ff. de vſufruc. ſed z ſi quod. ff. prout vir bonus eis vteretur. e. l. ff. ſed z ſi veſtimentorū. ad hoc ēt ff. qđ metus cauſa. l. penul. in fi. z de ſacrāti. pag. l. ꝙpianis. z eſt ſite. ff. de vſu z ha. plenum. ff. ff. ¶ Et non puniri qđ ratione abuſus eius rei que ſibi conceſſa eſt. ad qđ. xi. q. iij. priuilegiū. lxxiij. diſt. vbi. Sic z abuſus clauſi ſacer dotalium dānabilis eſt ea. q. ipſe. z. c. plerunq̄. z de abuſu vide. xli. di. quaſi per totum.

¶ Itē nota hic ſm Aug. de claustro anime. li. ij. ꝯ. ſunt abuſiones clauſtri quibus tota religionis ſumma corrumpit. ſ. prelatus negligens diſcipulis inobedientes: iuuenis otioſus, ſenex obſtinatus, monachus curialis: clericus cauſidicus: habitus ꝓciosus: cibus exquiſitus: rumor in clauſtro: lis in capitulo: diſſolutio in choro: irreuerētia iuxta altare. De hoc no. in cle. de ſta. mona. ne in agro.

Abuſiones claustri ſunt. xij.

¶ Abuſiones autē ſecūdū ſititer ſunt. xij. ſm Aug. lib. de. xij. gradibus abuſionum. videlicet ſapiens ſine bonis opibus: ſenex ſine religiōe: adoleſcens ſine obediēria: diues ſine eleemoſyna: femina ſine pudicitia: dūs ſine virtute: chriſtianus contēctioſus: pauper ſuperbus: rex iniquus: epūs negligens, plebs ſine diſciplina: populus ſine lege. Si delectat ibi videas: qz hoc extra materiam legis eſt. ¶ In. j. glo. ibi ſi manifeſte. adde. Vel dic vt no. ff. ſi ſer. ven. ſi quis diuturno.

Abuſiones ſeculi ſunt xij.

¶ In fin. glo. adde vel verius hic vſum aque tantum percipiebant plures: non tū eſt in totū vſurpabant. quominus alīȝ quoq̄ percipe rent. Sed in. l. diligenter totū fontem vſurpabāt: z publico vſui adiebant vt hic. z ibi plene colligitur z patet. ſ. l. ij. z. iij.

¶ Imperator. Lex. v.

SJ quis per diuinam liberalitatē meruerit ius aque non viris clariſſimis rectoribus prouinciarum: ſed tuc precellētiſſime ſedi celeſtes apices tuitionare debet: condemnatione contra illū qui preces moderatoribus inſinuare conatur: quinquaginta li bzarum auri: z contra vniuerſos adminiſtratores qui re ſcriptum per ſurreptionem elicitum ſuſcipere moliuntur: proponenda. Apparitoribus nihilominus cozundē virozum clariſſimozum prouincie moderatozum animadueſionibus pro vigoze tui culminis ſubiungēdis. ¶ Et ampliſſima tua ſede diſpoſitura quid in publicis thermis: quid in limpheis pro abundantia ciuium conuenit deputari. quid ab his ꝓſonis qbus noſtra perennitas indulſit: ex aqua ſuperflua debeat impartiri.

SJ quis per diui. ¶ Prouiſio diſtributionis aquarum que per aq̄ductus in vrbes fluunt: ſpectat ad pfectū pretorio. Si qs aque ducende priuilegiū a principe impetrauit: dz illud ꝓſentare pfecto ꝓtorio q hz ſup hoc diſpenſare non preſidi ꝓuincie. Qui aūt cōtra faciens preſidi ꝓſentauerit. tam ipſe ꝙ preſes recipiens hoc reſcriptū puniuntur in libris auri quinquaginta z appa ritores ipſius preſidis arbitrio pfecti pretorio damnabūtur. Ipſe aute pfectus diſtribuere: diſpēſare qz dz aquas. ſ. ꝯtū in terminis publicis ꝯtū i nimpheis ꝓ abūdātia ciuiū debeat deputari: quātū ēt his q ſup hoc priuilegiū a principe ſperarūt debeat ex ſupflua impartiri. (Diuinā). i. imperialē. vide. ſ. de decuri. diue. in princ. z. j. de pala. z do. domi. l. j. (Aderuerit) ſimile. ſ. eo. eos. (Jus aque) de pu blicis aqueductibus: ſeu fontibus, vt. j. ea. l. diuina. Et dic ius. i. priuilegium. vel. i. ſeruitutem: vt. j. l. ꝓxi. in prin. z. l. ad reparatione. ij. riſo. z. ff. de ſerui. ru. pre. l. j. (Rectozibus) qui vocantur moderatores: vt. j. ſubiicit. z vide. ſ. de cano. lar. ti. l. iij. z de anno. z tri. omnes alias vocantur adminiſtratozes. j. e. l. de quibus vide. j. vt digni. oz. ſerue. l. ij. (Sed) vel alīȝ quoū intereſt: vt. j. eo. l. ſi. (Apices) ſimile gū reſcriptū. (Jntimare) ſic. j. de coarta. ſi quis ex. z exponе vt in gloſſ. vel. i. inſinuare: vt. j. ſubiicit. (Londēnatione.) ver. (Illū) tolle apponenda, quod eſt infra. (Jnſinuare.) i. intimare vt predixit. (Et contra (verſi. (Subzeptionem.) Repere eſt lateter ſubintrare. iuxta terram ire ſicut ſerpentes ſm Pap. z componit cum ſub inde ſubreptio. i. callidioz reptio. z eſt ſenſus callide ſatis z aſtute quid agere cum occultatione plane intentionis. ad hoc. ſ. de epiſ. z cle. ſi quē ꝙ. ver. pfecto. z. ff. ma. ſi fideiuſſor. ſ. ſi debitor. (Suſcipere) ſic. ſ. de dona. l. ſeruum. (Adoliūtur) conantur. (Apparitozibus) ver. Et accipe ſubzogandis, quod eſt infra. Qui autem ſunt apparitozes, vide. ſ. de apparito. pfec. ꝓto. in rubrica. (Vigoze) fortitudine: firmitate. a vigeo. (Culminis) ſummitatis. (Et ampliſſima.). ſ. z exponе vt. ſ. de ſuperindic. l. j. (Quid in pu'blicis) ver. (Thermis) Therme dicte ſunt, quod caleant. Hec i enim thermion caloꝛem dicunt: calida loca ſunt. i. balnea. vnde ther ne ſunt aque calide, vel domus vnctionis ſm Pap. (Quid in) ver. (Jmpheis) Nymphas deas aquarū pagani putant. dicte ſunt a nubibus ex quibus aque ſunt ſecūdum Pap. z ſunt fontes ad quos tales nymphe. i. aque decurrētes ſumūtur. ¶ Et nota quod prouidet primo ſm ordinē litere thermis imperialibus. Secōo abundantie ciuium. Tertio demum ex eo, quod ſuperfluū eſt priuatis domibus indulgetur vt ſtatim ſequit: z tales aque ſumebantur ex aq̄ductu qui imperiale palaciū deſluebat. Vnde vero in luxurioſa ciuitate videmus ꝓ cōmoditatibus priuatorū perforato aqueductu publico non ad palacium regis principalis ter: ſed ꝓ affluentia ciuium deputato ꝓmitti aquam auerti ex eo: vt exſiccatis fere fontibus duci ad molendina paucorū. (Abūdantia) Abundare cōponitur ex ab z vndare, qđ eſt ſuperfluere ſm Pap. vnde abundantia. ¶ Et nota, ꝙ pſes ſic curare dz pro abundantia vtenſilium: ſeu neceſſariorū. in auf. de man. prin. ff. ſed pro vbertate. vt pauperibus alimenta nō deſint. ſ. de ſacroſanct. eccle. priuilegia. quibus conſulendū eſt: vt ibi. z in auf. nul. credē. agri. in fi. z facit. ff. de ali. le. mela. ff. quidā. ¶ Aū perniciosum vbibus mercimonium exerceri, pbibere debet. ſ. de cōmer. z mer. nobiliores. Quinetiā oēs magiſtratus qui habent res publicas gubernare ad hoc ſunt plurimū debitores oēs em̄ gſulere debent vt earū rerū copia ſit q ſunt neceſſarie. vt ait Tullius. ij. de offic. z vide que ſcripſi. ſ. de qui. mu. nelic. ex. l. j. in verbo ꝛps. z. ff. de nūdi. l. ij. z quod ibi no. (Quid in his) ver. z dicas quid. i. ꝙtū: vt colligitur. ſ. l. ꝓxi. (Perennitas) Perennis dicitur a ꝑpetuis annis, inde perennitas. (Superflua) idest ex ea q̄ ſupereſt poſt abundantiā ciuiū. Sed hodie vt predixi tmōi ſaluberrime legis ordo ꝓpoſteratus eſt. nam primo aque ipſe deſeruiunt vſibus priuatoꝝ: z ex ea q̄ ſupereſt interdū ciues recipiunt ad cōmoditates eoꝝ: interdum ſiti areſceret niſi putei ſubueniremt.

¶ Et no. ex hac. l. debere ex ſupfluo erogari: ſeu largiri. Jxta illud Sitientibus agris noſtris aquam non dabimus alienis. ſ. de ſeruit. preſes. Quilibet em̄ prius ſibi eleemoſinam facit deinȝ ꝓximo. de peñ. diſt. liij. ſane. Et vnuſquiſq̄ regulā diligendi ꝓximum a ſemetipſo accipit. xxiij. q. v. ſi nō licet. vide extra de auctori. z vſu pal. c. ſi. in fi. z qđ ibi no. ¶ Item dādū eſt ex his que Deus dedit. iuxta qđ eſt poſſibile miniſtrare. in auf. qūo opz epiſ. ij. oibus. vnde. Eccli. xxxv. dicit. Da altiſſimo ſm donatū eius &c. z Thobie. iiij. dicitur. Quomō potueris ita eſto miſericors: ſi tibi fuerit multum: abunda ter tribue. ſi exiguū: etiam hoc libenter impartire. ¶ Adulte quidē eccleſie ꝓpter expenſarū effuſionē facte ſunt inopes: z quedā onera te iacent ex tali releuari angustia non valentes. d. ſ. in omnibus. ver. ſcimus em̄. Hanc materiam vide melius. ſ. de anno. ci. l. ſi. z de mendican. vali. in rubrica. ¶ Poſt gl. vlti, adde. ſed facit in auf. de mandatis. ſ. ſed etiam pro vbertate.

¶ Jmperator Aug. Lex. vj.

OMnis ſeruitus aquarū aque ductus Adriani ſiue domorum: ſiue poſſeſſionum: ſiue ſuburbanorum: vel balneorum: vel per diuinos affatus intimatos in quolibet iudicio: vel per vſurpationē impartitos penitus improbetur. Maluimus etenim predictum aqueductum noſtri palatij publicarum thermarū ac nimpheorum commoditatibus inſeruire. Et decernimus hanc diſpoſitionem modis omnibus in poſterū ſeruari: nemini licentia tribuēda ab eodem aqueductu ꝓcibus oblatis vſum aque petere: vel eū audere perfozare. ¶ Scientibus his qui qualibet ratione putauerint ad huiuſmodi emolumentum accedere: vel officio ſi ausum fuerit inſtruere: vel minus inſtructis precibus parere: centena pōdo auri mulcte nomine fiſcalibus rationibus ſe eſſe illaturos. ¶ Super his ſancimus ſuicum publicarum aquarum nullis intra decem pedes arboribus coartari: ſed ex vtroq̄ latere decem pedale ſpacium integrum: illibatūq̄ ſeruari. ¶ Preterea de plūbeis fiſtulis ducentibus ad thermas que achiles nuncupantur (quas puidētie tue magnificētia factas fuiſſe cognouimus) eandē formā ſeruari cenſemus. Etenim memozatas fiſtulas thermis tatū z nymphеis quibus eminentia tua deputauerit volumus inſeruire. ¶ Facultate prebenda tue ſublimitatis appariozibus: circūeundi ſine formidine domus ſuburbana vel balnea: ad requirendū de qua deceptio: vel ſuppreſſio: vel inſidie cōtra publicam vtilitatem a quoq̄ penitus attententur.

Omnis.

Omnis. ¶ Hec lex hz quinque partes. Primo ſtatuit. Secundo punit. Tertio z quarto addit. Quinto vt lex effectū habeat modum adhibet. Sexto ibi. Scientibus. Tertia ibi. Super his. Quarta ibi. Preterea. Quinta ibi. Facultate. Jn prima dicit ꝙ nulla ſeruitus. i. cōceſſio aqueducende ex aqueductu adriani qui ſic dicit, vel ꝙ illū extruxit adrianus vel ꝙ conceſſerat ex pubblico aquā duci ſiue ad domos ſiue poſſeſſiones, ſiue ſubvrbana priuatorū, vel alīs impetrare admittenda. immo reprobanda eſt. qz ipſa aqua dz ſeruire thermis z nimpheis ſacri palatij quā diſpoſitionez vult imperator in poſterum obtinere, nullumq̄ reſcriptū inde impetrari, nec ipſius aqueductū perforari. (Adrianus) ab adriano cōceſſa. ſ. ſeruitus. ¶ Et ſic not. ꝙ princeps imponit ſeruitutem reipublice. vt z. ff. de aqua plu. arce. ſi in publico. ſ. fi. z de flu. quominus. cū concor. vel adriani. ſ. aqueduct' vt in gl. (Siue) ver. (Sine poſſeſſionū) ℣. (Vel) ver. (Vel ꝙ) ver. (Diuinos) imperiales. z ſupple cōceſſa. (Jntimatos) inſinuatos. ſ. l. prima. (Judicio). i. coꝛā quolibet iudice; (Vel ꝙ) ver. (Vſurpationē) in mala ptē. vide. ſ. de decurioēs iudices. j. (Et ꝓbobeť). i. reꝓbobeť repellat. (Adluimꝰ) ℣. i. magis volumus. (Jll' nimpheoꝝ) alīs lympheoꝝ. z exponе. vt. ſ. l. ꝓxi. (Et decernimus) ver. (Rhodis) vide, ſ. de iur. fiſc. facultas. (Nemini) ver. ¶ Poſt glo. iij. adde. ꝓ hac materia vide quod plene ſcripſi. ſ. de ꝓſtitu. l. j. in fi. Quomodo autē dicantur cōcedi ex certa ſcientia puto ꝙ quādo hoc exꝑimitur in reſcripto. vel aliquid ſimile per qđ videatur princeps rei, perſoneq̄ habere notitiā ꝓ quo vide ꝙ no. in ſimili. extra de offic. deleg. paſtoralis. in verbo ex certa ſcientia. ff. ꝓ ſocio. l. iij. in glo. ij. z vide quod not. in ſimili in cle. de ꝓſtitu. c. j. in verbo ſpeciali. ¶ Poſt gloſam in eo adde. z ſupple. ℣ domibꝰ vel poſſeſſionibus, vel ſuburbanis, vel balneis priuatorum.

¶ Scientibus). ℣. Qui contra hanc diſpoſitionē ius predicte aque ducende vſus fuerit impetrare, necnon qui tale reſcriptū cōcedi in ſtruxerit, vel indebite, minuſq̄ ſolenniter formatum, admiſerit. puniꝛ in centum libris auri. (Jndolimen). i. conamen, qđs emolumentum. (Adulete). i. pene cum ſit a lege. ff. de verbo. ſignī. ſi qua. (Rationibus). i. cōmoditatibus ex quibus ꝓueniunt rationes id eſt cōputus rationū. ff. de cōdit. z de. cum ſeruus. Poſt glo. perforando, adde vel dic inſtruere ꝓces vt. ſ. ꝓxi. z colligitur in verbo ꝓcibus z. j. ꝓxi. ſubiicit puta formare petitiones vel noram ſeu abbreuiaturā vel formā reſcripti. ad quod. ſ. de peti. bono. ſub. le. ij. z de hoc verbo inſtruere, vide. ſ. de exacto. tri. apparitozes.

¶ Super his). Mandat vt iuxta ſulcum non ſint arbores vſq̄ ad decē pedes (Sulcū). i. formam. vt. ſ. l. j. in principio. (Pedes) vide. ſ. qui ꝓior. l. j. Sed hic de menſura loquitur. de hoc. ſ. eod. l. j. (Sed ex) verſi. (Lꝗtere) ſulci. (Decempedale). i. decem pedum. (Jllibatum) incontaminatum intactum.

¶ Preterea. Quod ſtatuit. ſ. de aqua non ducenda ex publicis aqueductibus ex reſcripto non impetrando vel impetrato non adhibendo. Idem ſeruari vult de aquis profluentibus per fiſtulas plūbeas ad thermas que vocantur achillis (Plūbeis) ex plūbo factis (Achillis) forte dicit de eo qđ legit de rivis. l. j. ſ. incile alias intile. (Quas) ℣. zeſt interpoſitio. (Eſſe) alīs fuiſſe. (Formā) legē obſeruā tā (Et enim) verſi. z eſt ratio fina. (Nimpheis) alias rūphis, alias lymphis. (Eminentia) excellentia. z quam predixit magnificentia.

Seruitus pōt reipublicecimponi per principem.

¶ Facultate. Poſſunt apparitozes pfecti pretorio circuire domos ſuburbana, balnea qz ne in aliquo aduerſus predicta fiat (Facultate) vide ſupra de decurio. omnes. j. in fine. (Prebenda) id eſt ꝓbita per hanc. l. ad quod. de fug. diuus. z propie. (Apparitoribus) facit. j. de deſerto. l. j. ſ. penulti. z. ff. de offic. pfefec. vigil. l. iij. z. ſ. de veſti. olo. l. ſi. z. ff. de fug. diuus. z videꝰ ſcripſi. j. de colo. pale. l. j. in ꝓbo revocandi. (Circumeundi) ſimile extra de hereſ. excommunicamus. ℣. adiicimus. z intrandi, vt dicta l. diuus. (Formidine) timore eſt cum obiicitur oculis vel animo ſine habita ratione. z maxime ꝓnullis ſecundum Papiam. (Suburbana) Hec ſunt circumfecta vibis edificia quaſi ſub vrbe ſm Papiam. (Balnea) z poſſeſſiones alias. vt. ſ. in principio legis. (Ste qua). i. an aliqua. vel id eſt ne aliqua. (Jnſidie) fraudes, aut actꝰ per quos aliquis in pericula veniat ad quod extra de dolo z contu. cum dilectus ad fi. vbi notat Jnno. an citatus qui timet inſidias excuſatoꝛe mittere teneat. ad hoc etiā vide quod ipſe no. extra de dila. preterea. z quod not. Alnd. de Jſer. in libro feud. quo tempo. mil. in rubrica. z. c. j. (Publicam) que priuate eſt preferenda. ſ. de primipilo. vtilitas. ℣ nūs hodie contrarium fiat vt dixi. ſ. l. ꝓxima. (Attꝫtetur) Quod ſi fuerit attentarum renunciabunt eam. ff. de of. pre. vi. l. j. ſ. vltimo. z eam ꝓbabunt. vt. j. de decurio. l. j. vel forte ipſi facient vt. ſ. de veſti. olo. l. ſi. in fin.

¶ Idem Aug. Lex. vij.

ADreparationē aqueductū huius alme vrbis oia vectigalia q̄ colligi poſſunt exꝑiuntur ſis calculis huiꝰ inclyte vrbis z ex operarijs qui ziza cēnici dicunt ad refectionē eiuſdē aq̄ductus procedere: illo y cz obſeruādo: vtquemo cozū qui ius aque poſſidēt. quācunq̄ deſcriptionē ſuſtineant. Nā execrabile videt domos huius alme vrbis aquam habere venalem.

AD reparationē. ¶ Statuit imperator: vt quicūq̄ habens ius aqueducende ex publicis aqueductibus ſiue a principe ſiue ex conſuetudine. vt. ſ. eo. l. vſum. nō cōtribuat in aliquo ad reparationē ipſorum aqueductuſ: ſed vectigalia vrbis ad hec de putāda ſunt. Et rationē ponit ſatis honeſtam: qr execrabile eſt domus ipſius vrbis aquā habere venalē. (Reparationem). i. refectionem: reſtaurationē: iteratā parationē z diſpoſitionē. (Alme) incoꝛrupte. ¶ Jnclyte) glorioſe. (Operarijs.) ¶ Et no. ꝙ etiam ab operarijs ex lucris eoꝝ vectigal exigebatur: z forte ſatis iuſte ꝓpter exactionē mercedis quam ipſi faciūt. nā z ꝓ capitibus ſingulorū tributa preſtabant: vt. j. de capi. ciui. cenſi. ex. i. j. z. ſ. de immu. ne cōce. l. ij. z quod ibi ſcripſi. (Reſectionē) alīs etiā rebus quādoq̄ vectigalia deputantur. ſ. de vectigal. vectigalia. (Jnde dere) ſupple ſtatuimus. (Jllo) verſi. (Videliceť) mimirū certe: prorſus. (Jus). i. ſeruitutē. ſi. ff. de iti. actuꝫ priua. l. ſi. (Poſſidēt). i. quaſi poſſidēt. qz inco: porale. ff. de vſuc. ſequitur. ℣. ſi via. (Deſcriptionē) exponе: vt ſ. de apo. pu. l. j. (Suſtineant) ꝓ reparatione predicta. (Nā) verſ. z eſt ratio ꝓmiſſorū. (Execrabile) deteſtabile: horribile: quia extra ſacrum. z ideo damnabile. ſ. de ſacriſ. pag. l. ſi. de hoc dixi. ſ. de delato. ex varia. aqua em̄ ꝓfluere nō eſt prohibenda. dicit Tul. j. de offi.

¶ Primo quero hic de onere huius refectionis an ſit mere patrimoniale: an perſonale: mixtū: videtur, ꝙ mere patrimoniale: quia in quilinus ad hoc nō tenetur, qđ ꝓz: qr ſi ſoluit exactus computat in mercede. ff. de via pu. ediles. ad fin. Jtē qr nullus ad hoc exꝑcutatur. immo illud eccleſia ſubit. ſ. de ſacroſ. eccl. ad inſtructionē. z de oper. pu. ad portus. z. l. oēs. z. j. de colla. fun. pa. l. j. z de ꝓpinq. do. aug. l. ſi. Et qr ſumptus in his maxime neceſſarij poſtulantur: ergo eſt patrimoniale. ff. de mune. z hono. l. j. ff. illud. z. l. ſi. ff. patrimonium. Econtra ꝙ perſonale: qz res non ſumunt aquam ad vſum earū: ſed ꝓ ſone que ſine hoc elemento viuere nequeunt. Unde datur aqua ad menſuram iuxta numerum ꝓſonarū. Judic. c. vij. z ex hoc vſus aque perſonalis eſt nō tranſiēs ad heredē. ff. de vſu z ha. vſus. z facit ꝓ hoc parte. ff. de mu. z hono. l. j. ff. j. z. l. cura. in prin. Jtem videtur hoc ex preſſum. eo. l. j. ff. ꝓſonalia, vbi munitio aqueductus z viarum publicarum inter perſonalia munera computatur. Sed puto potius, ꝙ ſit mixtū vt incole ad hoc omnes pro modo facultatū z ſubſtantie cōpellātur. ſ. de mu. patri. l. j. z. l. ij. patrimonium. z qđ admo. ciui. mune. indi. l. ſi. z vide quod ſcripſi. ſ. de naufra. l. vlti, hoc verum niſi aqua ducať ad agros ſeu poſſeſſiones ꝓter aliuz hominū vſum. i. ſine vllo hoim vſu, ar. iurīū ad primā partem inductorū, alīs ſec' vt predixi, nā ſi quis eo caſu pauper ſit: nihilominus in reparatione huiuſmodi perſonaliter laborare cogatur: cum de publico non poteſt reparari fieri, ar. ex his que ſcripſi. ſ. de qui. mu. ne. lic. exer. l. fin.

¶ Secūdo quero. Quid ſi quis eo caſu quo poteſt ad refectionem Atq̄ vſui de iure compelli vult renunciare z cedere vſui quem habet ex aqua renūciare vel fonte: an euitabit onus collationis ipſius? Videtur ꝙ ad cedēn volens an dum z renunciandū admittatur. ar. ſ. de pac. ſi quis in conſertibēdo. ꝓ hoc poſ cum ſuis ſi. Jtem quia per vſum z vtilitatem que exinde percipit: ſitaqueꝺu onus refectionis ſuſcitur. ff. ne in loco pu. l. ſi. ſ. vicinales. ergo ceſſ' etus repa ſante &c. ſ. de epiſ. z cle. generaliter. ff. de repud. l. ſi. ſ. ait lex. Sic etiā rationem admittitur filius volēs hereditatē repudiare. ſ. de repu. here. l. j. z. ij. euitare, cum concor. que debita fibi dicitur, quod ammodo a natura. z dicit dominus eius etiā patre viuēte: nec perdit quod ante percepit a patre, ſ. de inof. teſt. aut. vnde. z de dona. inter virum z vxo. l. j. de quo ſcripſi, j. de omni agro deſer. heredes. ergo z vſui fōtis cedere licet. Econtra quia tenentur ad hoc etiam coloni z inquilini. ff. de via pu. ediles. ſ. cōſtruant. Jtem vſufructuarij. ff. de vſufruct. leg. vſufructu legato. in fi. Jtē quia nullus ab hoc exꝑcusatur. ſ. de ſacroſan. eccl. ad inſtructionē. de oper. pu. ad portus. z. l. oēs. ij. j. de colla. fun. pa. l. j. z de ꝓpinq. do. aug. l. ſi. Item videtur talis ceſſio z renunciatio nō valere. ff. de ſerui. quoties. z de pac. l. j. z. ſ. qui bo. ce. poſ. l. ꝓpter. Uidetur diſtinguēdum: aut refiendus eſt aqueductus vel fons: quia diruꝰ eſt facto. hominis: z tūc ſolus is qui diruit ad eius refectionem cogendus eſt. ff. de via pu. refici. l. ſi. in fi. z vide extra de his que fi. a ma. parte ca. c. ex parte. cum ibi no. z. ff. de vſufruct. ſed cum vſufructuarius. de aqua plu. arcen. is cum quo. cum earum concordan. Aut quia corruit vitio edificij: z tunc aut quia fuit male edificatum corruit, z is qui imperitiam vel culpā in edificādo adhibuit: ad refectionem vꝛgetur. ff. loca. Item queritur. ſ. ſi gemma. z leg. opus z lege finali. ſ. vltimo. videliceť vſq̄ ad. xxx. annos. quia tanto tempore durat actio perſonalis ſupra. de ꝓſcriptio. xxx. annoꝝ. le ge. ij. in principio. z hoc locum habet ſi certum eſt, ꝙ eius imperitia vel culpa corruit edificium. Si autem eſt dubium z tunc tenetur vſque ad annos. xv. tam ipſe ꝙ curator operis: ꝙ alius cui ad inſtructionem ipſius edificij pecunia forſan eſt credita: quam etiam ipſorum heredes, z ad hoc eoꝝ patrimonia etiam ſunt obnoxia ſi quid forte

Universidad de Deusto
Biblioteca

tuito casu illis euenit. supra de oper. pub. omnes quibus. Aut certum est quod non vitio edificū, sed ex alia causa de quo non est dubium, sed certum est quod ex terre motu vel casmate vel huiusmodi casibus quibus resisti nō pōt, z tunc aut aqua ducitur ad agros vel possessiones aut seruit pſonis. Si ducitur ad agros vel possessiones si quidem is q vult onus refectionis euitare, paratus est relinquere ipsos agros vel possessiones ad quos ducitur audiendus est, ff. de dam. infe. pretor. ait. ff. si. de vsufru. si absente. si fer. vēdi. z si forte. ff. si. z. ff. cū concor. Si vero aqua illa seruit solū personis. de qua seruiture vide. ff. de alimē. lega. mela. ff. vlti. cū ibi no. z tunc si nō est alias vñ possit aquā habere non est audiendus, quia in hoc est insania vel malitia manifesta, z ideo ad collationē cū alijs est cogēdus ar. opti. ff. ij. cū. iij. mīmiū. z. c. displiceat. z quod nota. ff. ne rei ven. in rem. ff. nignū. de volente eximere tignū quod nō audit multa em bona. prestantur inuitis quando ipsorū consulit vtilitati non voluntati. qz sibi pōt inueniūtur inimici esse. ff. v. di. z qui. in fi. de quo etiā nota. Inno. extra de bap. maiores. in fi. z vide. ea. q. iiij. quid facies. Si aūt potest aquā aliūde percipere audiendus est si paup est, z familia onerat. ar. ff. de vsufru. cū vsufructuarius cū concor. z de mu. z hono. l. cura. in princ. z. ff. fi. z. l. j. ff. j. z hac. l. que prohibet aquā ēse vendē. Ad idē facit qđ nota. ff. de via pu. reſi. l. fi. ff. j. vbi dicit vicinos cogēdos ad refectionē vie cum is qui eā debet. refecere solēdo est. Ex hoc verū est ni si reficiendus esset, qz ex vsu haurientiū aut ducentiū aquā, fons, vl aqueductus inutilis factus est, tūc eīs qz pro tempore preterito conuenitur non est audiendus licet eius vsus cedere sit paratus, vt. ff. de aqua plu. ar. is cum quo. z ne in lo. publi. l. ij. ad finem. Jd idem facit. ff. de edil. edi. bñ enim. z. l. z generaliter. z. l. sequen. Jndex aūt pro qualitate personarum temporum atq; rerum in his discrete constituet. ff. de rei ven. in fundo. de pig. ac. si seruos. de libe. cau. diui. in prin. de actio. z obli. l. si. in fi. de annu. le. mensia. ff. j. de dona. donationes. in prin. z ff. j. de li. exhi. l. ij. ff. Jullian². extra de translac. c. vlti. z. xij. dist, quisqs. De hoc tāgit succincte Bul. in spec. de cenſi. ff. ij. ver. item pone. Pōtemissa vera puto si nō est alīs pecunia ex publico que possit in huiusmodi operā reparatione cōuerti vt hac lege. Sed ei qđ dictū est. ff. si. nō posse qđ cedere vsui fōtis est cōtra. ff. de aqua quoti. z elti. l. j. ff. ij quis hoc, vbi vī indistincte quod hoc possit fieri pacto. Sz ibi aqua ducebatur seu haurieba tur ex fōte primato, quare si intereſt priuati seu dominī ipsius fōtis nō exiccari teneet pactū alias nō. vt no. ibi. z. ff. de pac. nemo. Jte in dicto. ff. si quis. aqua ducebatur ad fūdū. quia tūc pacto remitti seu cedi potest. ff. de seruit. quoties, post prīnc, secus si ex publico z pro vsu plorarū haurire ē aqua vt pdictū est. (Aſlme vbis) secus in ptibus affrice z egipti vbi aqua venalis est. ff. de alimē. leg. mela. ff. quidā. sed z in quibusda opidis apulie hoc idē vidi. (Venale) quā qui dē viderent si pro ipsorū aqueducta reparatione descriptio susticet. Et si execrabile est habentes cōmoditatē ex publico aqueductu cogi ad reparationē eius cum alias potest de publicis vectigalib⁹ reparari vt hic execrabilius est vt exterius nihil habēs in ciuitate. p aque vsu quā sumit, z que iure nature cōis est omnibus, cogatur ad contribuendum cū alijs hominibus ciuitatis in subuētionib⁹ z collectis quod dic vt not. Ang. de Jser. lib. feu. que sunt reg. in verbo z plaustrorum z nauium prestationes. ¶ Post secundā glo. adde zizi ci propie sunt fontes qui amorem veneris tollunt. fm Bug.

¶ Post glo. vlt. adde. sed est simile. quī. q. ij. questa. in fi.

¶ Imperator Zeno. Lex. viij.

Hac lege sancimus vt si quis amplissimam prefecturaz gubernans; aurū aq̄ductui deputatum ad alterum quodlibet opus nō aqueductibus; vel aq̄ publice cōpetes extruēdū vel curandū putauerit cōuertēdū: de suis facultatibus candē summā aqueductus titulo repensare cogatur. Separatus vero archarius aurū aqueductus suscipiat gloriosissimorū cōsulū liberalitate: vel ex alijs titulis ad aquas publicas pertinētibus collectum vel postea colligendum.

Hac lege. ¶ Casus. Prefectus pretorio si pecuniā deputatā aque ductui in alterius operis extructionē conuerterit, tenebit ipsam pecuniā de proprio refarcire. Vide etiā imperator qđ ad suscipiēdū aurū ad qđ tenet cōsules cū creant reipublice impartiri. z aliud qđ ex alijs titulis ad hec deputandū est vnus specialis z separatus archarius statuatur. (Amplissima) De hac amplitudine vide. ē. de suscepto. duos. (Gubernans) gubernare est regere, imperare, preesse fm Papiā. (Ad) accipe extruendū qđ est. j. (Extruēdū) vel curādū supple, alias est in textu. (Repensare) reddere, retribuere. z est si. ē. de alexandrie pu. l. j. qz eiusde pōderis debet eā refarcire. z vide ad materiā huius. l. in aut. de colla. ē. ciuitatū (Cogat). ¶ No. casus vbi princeps improbat factū pfecti pretorio qđ perraro inuenies. ¶ Hoc etiam q nulla sibi penam imponit aliam z hoc propter reuerentiā quā sibi exhibet, vno etem tm regni solio precedit illū. Benef. clj. vt hec z alia scripsi. ē. de suscep. duos. Interdū autē sibi penas cōminat imponet. in aut. vt iu. sine quo quo suffra. ē. sic igit. ver. sed maxime. Interdū vero ipomt. in aut. vt in pri. domi. sacra ministe. ē. vltimo. z vide in aut. vt nō lucu. Jnaturam. in fi. (Separatus) versi. z dic. i. specialis suscepto. ē. de cāllar. ti. l. penulti. ē. illud. (Liberalitate) de qua dicitur. j. de consuli. l. ij. iij. z. iiij. (Vel ex) ver. (Collectum) Ex hoc verbo potest dici sum prius nomen collecte quo in regno ingitercū omni dāno vrimur. ad idem extra de cenſi. licet, vbi probatur qđ est munus mixtū. z. e. tit. c. ea. q. z. c. cū instantia. ē. si pōt, z. ff. de statu lib. l. iij. ē. si quis seruū. z de contra. empr. si debitor. ē. j. z. ē. de epiſ. z cle. l. ij. de donatio. inter virū z vxo. si nō verū. z. tit. q. ij. nobis. ¶ Et nota qđ collecta semper presumit ex timore prestari potius qđ ex debito. z ideo in eis pſcri ex timore ptio currere non videtur. vt no. Jnn. extra de prescrip. si diligenti. in prestat, z glo. magna. vltra medū qđ verū in alia prescriptione qđ eius tpis in ea pſcri memoria nō extat. De hoc vide qđ no. Aln. de Jser. ij. feu, que sint re prio. non ga. in verbo z extraordinaria collatio ad felicem ebolā. An aūt ec clesie monachorū debeant episcopo collectam soluere, not. Jnnoc. extra de priuile. cum z plantare. z vide extra de preben. in lateranen ſi. An dñi interest vr subditi sui abūdent vt possint sibi, soluere collectas z an propter hoc domin⁹ contra illos possit agere qui fatigant vel depauperāt subditos suos, no. Jnn. extra de app. dilectis. Preterea huiusmodi collecte exactores dicūt⁹ collectores ad hoc etiā extra de verb. signifi. cum inter vos. que est antiqua, alias vocantur leuatores in cle. de decī, si beneficiorū dicti fortē a manu leua que a prior est ad leuandū. vt dixi, ē. l. j. Jnde qđ ex leuari. l. remoueri, ē. de naufra, de subimersis. in prima glo. Sz certe hmōi collectores nō solus leua, sed etiā veraqz manu quinetiā z singulis digitis pro manibus vnuntur, leuant, spoliant, z prędantur. Jn ecclesia vero sumitur collecta. i. oratio sic dicta vt colligatur populus in vnum extra de officio archypre. c. j. z. xxv. di. perlectis, vbi hoc bene exponit archid. ¶ Post glo. secuī ibi non solunt sed remittit. Vel dic quod ibi de his que sunt ad voluntatem ad ea que sunt ad necessitatem z securitatem fuit pecunia cōmutata. Vic lecus nam ratione necessitatis aque, sine qua viuere non possumus non licet pecuniam pro conseruatione ipsius ordinatam ad aliud opus conuertere, ad hoc. ff. de rimis. l. fi. z qđ plene scripsi de necessitate aque. ē. ri. j. l. ij. in ver. securitatis. q. ij. ¶ Post glā archa. adde. z hic archarius dicet fil ca. ē. de suscept. z archa. vel potius ciuitatis. ad Roma. c. vlt. in fi.

¶ Idem Aug. Lex. ix.

Diligenter inuestigare decernimus qui publici ab initio fontes; vel cum essent ab initio fontes priuati: postq̄ publice vsum prebuerint ad priuatorum vsum conuersi sunt: sine sacris apicib⁹ per surreptionem imperialis: ac multo amplius si authoritate illicita nec appetito colore sacri oraculi huiusmodi aliquid pertentatum fuisse dignoscitur: vt ius suum regle ciuitati restituatur. Et quod publicū fuerit aliquādo: minime sit priuatum sed ad communes vsus recurrat. Sacris oraculis: vel pragmaticis sanctionibus aduersus cōmoditatē vrbis quibusdam impartitis iure cassā dis. Nec longi temporis prescriptione ad circumscribē da ciuitatis iura profutura.

Diligenter. Sunt fontes publici a principio, z sunt priuati positea per vsum publici effecti vt patet hic. ad qđ etiam facit. ē. l. progl. z. j. l. ñ. z. l. proxima. vbi dicam. Mandat ergo imperator inquiri de hic fontibus. si quis illos ad proprium vsum vsurpauerit, vel authoritate rescripti surreptitie impetrati, z multo fortius si propria authoritate z si quid ide subtractū constiterit, restituatur. Jte cassat rescripta impetrata propter ea z prescriptionem longi temporis vult talibus non prodesse. (Diligeter) No. qđ inquisitio quam authoritate iuris inder exequitur cum summa diligentia est agenda, qđ dic vt scripsi. ē. de naufrag. quorties in verbo inueniar. Nam z ipsa natura desiderat hominū diligentiā. ff. depo. qđ nemo. est em mater omnium artiū in opere suo, negligentia vero nouerca est eruditionis. lxxxiij. dist, nihil. in fin. Jte est inertie trium phatrix. vt ait Polī. in plogo. Immo inter qs diligens esse tenetur qđ si ea prermissa quid secus euenat, nō excusatur ex vitio naturali. ff. ad. l. aql. si seruus seruā. ē. fi formicari⁹. Et q̄ q̄ possit in omnib⁹ rebus diligentia. in causis tū defendēdis plurimū valet vt ait Tullius de oratore. z subdit hec precipue colenda est nobis: hec semper adhibēda, hac nihil qđ nō assequatur. Sz aūt diligentia esse vtilis z coniuncta fidei bone, de manu. resta. si ita hāc diligentiā exhibere potissime dz imperium humanū pſidens. in aut. quomodo oportet epiſ. in princi. (Inuestigari) explorari, speculari, inquiri. z officio iudicis. ff. de aqua plu. ar. l. fi. Et nota casus spālēbi authoritate iuris quirit. De hoc vide. ē. de bo. vac. l. fi. de debi. ciui. l. ij. (Fōtes) accipe ad pri

Diligenter. Plurime.

Fons ſi fundis di ctus secū duz cano nes multi plicteridi citur.

pe ad priuatos. si quod est infra. ppie aūt fons est caput aque nascēs de quo. l. vnius. ē. seruus. z de ritu. nu. adoptiuus. ij. responso. z. xvj. q. j. felix. Sed aliter acipitur aliquādo. ff. de edi. edic. l. j. ē. pe. z aliter. ē. de vsur. creditor. Jte dic aliqñ forte vna die vel nocte. ff. de aqua quo. z est. l. j. ē. quod autē. Jte alis accipitur verbū aliquo tēpore qđ est extra de priuile. cū z plantare. (Sit priuatum) i. ad priuatorū vsum tantum nō conuertatur. vt dixit. sic extra de prebē. ratio. Dū ille priuatus cuius fons ab initio fuit: qui postq̄ vsum publice prestitit fit publicus, est semper in eius vsu ceteris preferendus. ē. de seruit. preles plenum enim equitate cc. j. de merat. l. ñ. ne patiatur dispendium: vnde merit premium. extra de fideiuſ. c. ij. z de renū. sacris. (Sz ad) ver. (Cōmunes vsus (i. publicos proprietate apud priorem dominum remanēte. exemplo riparum. ff. de re. diui. l. riparum. (Sacris). ē. (Impartitis) cōcessis, indultis (Jure). i. eque z rōnabiliter ex quibus cōstituit ius. (Nec longi) ver. ¶ Post gl. primam adde z. ē. si quis per. z de fal. mo. l. j. z de summa trini. le. ij. z vide qđ ibi notat. z. j. q. milī. nō posl. l. bis. Et notat presumi ex surreptione multa posse euenire. iij. q. ij. inducie. z. viij. distinc. transmarinos Jtem scias qđ rescriptum dicitur surreptitiū eo ipso qđ impetratum est absente aduersario, q erat in curia extra de re iudi. cū olim. z ibi hoc per Jnno. imo nec p cōsensum partiū cōfirmari posset, qđ per surreptionē est factū vt ibidē. Item not. qđ rescriptū cōtra ius elicitū sicut ppiū mitur subreptitiū seu subrectitie obtētū, sic z ambitiose. ff. de mino. l. iij. in prin. z no. Jnn. extra de transac. c. vlt. vide qđ ipe no. extra de rescri. cū dilecta. ¶ Jn gl. vlt. ibi. ē. si cōstat. Adde vel dic qđ fōtes totaliter trāsiati erāt ad vsum priuatorū qđ nō lz et p scriptione tpis cui⁹ memoria hoiz non existit. ar. ff. de via pu. l. vlt. Nā si via publica prescribi nō pōt forti⁹ aque vsus que ad humanā vitā magis est necessaria qđ via. ad hoc. ff. de riu. l. ñ. z qđ plene scripsi. ē. tit. j. l. j. in verbo securitatis. q. ij. Jbi percipiebat aqua ex fōte vel flumine publico ad vsum tātū. ita qđ. p vsu publico z reliquū ciuis cōgrua portio remanebat. qđ est lōge diuersus quare illud lz hoc nō. Vel forte prescribit spacio temporis cuius memoria non existit. ar. ff. de aqua quoti. z est. l. hoc iure. ē. ductus. qz hic agitur. de publico ciuitatū, nō aūt de fiscalib⁹ que nullo tpe prescribuntur inſti. de vsuc. ē. res fisci. hoc videtur, verius nisi dicas specialē esse in aqua vt nullo tempore prescribatur vt pdixi.

Bñ vsus an prescribi possit.

¶ Idem Augu. Lex. x.

Decernimus ne qđ a quacūqz pſona qualibet dignitate pdita: q̄ muniscularios aq̄ductus: vel fontes publicos q ad aq̄ductus cōstituit: pterēt Sz ñ qs clā: vel palā authoritate q̄ſus de hisdem pa-

ralogijs: vel fontibus aquā trāsduxerit: vel clādestinis insidijs forte suripuerit: publicis aq̄ductibus ea restituere cōpellatur. Hoc etiā precipimus: ne in posterū a quolibet iurta eosdē aque ductus plantari qualescūqz arbores possint ne ex stirpibus labefactentur parietes aqueductuū: qđantiquis etiam cōstitutionibus interdictū esse dignoscitur. ¶ Sciētib⁹ vniuersis q̄ in posterū sup huiusmodi cōmissis suburbanū: vel pātū: vel baleū: vel aq̄ mola: vel ortus ad cuī⁹ vsum aqua publica fuerit deriuata: vel si quid ex his iurta aqueductū positū ad cum prinet q plantabit arbores aqueductib⁹ nocias ad quēcūqz ptineat locū vel hominē: vel domum pscriptionis tritulo subiacebit: z fisci iuribus vēdicetur. Nulli sup huiusmodi pena nec p sacros apices veniat tribuenda. Vniuersos aūt aquarios: vel aquarū custodes quos hydrophilatos noiant: q oīm aqueductū huius regie vrbis custodes deputati sunt: singulis manib⁹ eoz felici nomine pietatis nostre impressio signari decernimus. Ut hmōi annotatione manifesti sint omnib⁹. Nec a procuratoribus domoz: vel quolibz alio ad vsus alios cuellantur: vel angariari vel operarū nomine teneant. Qđ si quē ex hisdē aquarijs moz cōtigerit: eū nihilominus q̄ locū defuncti surrogat: agno eodē notarij precipimus: vt militie quodāmodo sociati ex cubijs atque custodiēde incessanter inherant nec muneribus alijs occupentur.

Jus vasis mos dis in sumit in uenitur.

Ad vsus aq̄ ductus plurimi mittēda.

Qualescū qz est dicendū esse aquā diuersis molendinis extructi in castro capuano. z miquior anoz fiue extra

Decernimus. ¶ Quatuor facit hec. l. primo. secūdo statuit. tertio punit. quarto z vltimo addit. Secūda ibi. hoc etiaz. Tertia ibi scientibus. Quarta ibi vniuersos. ¶ Jn prima statuit imperator vt nullus attēpret munuscularios. i. paruos fontes vel alios fontes publicos qui ad aqueductus conſluunt, z si forte secus est actū aqua qua subripuit vel transducit, publicis aquaductibus restituatur. (Munuscularios) als minuscularios. (Qui) quorum aque. (Aqueductus) supple. i. vel fontes, alias est in textu. (Sed z si qs). ē. (Bñs) alias bñdē. (Paralogijs) als paralogijs. (Clādestinis) occultis, latentibus, sic matrimonium dicit clādestinū quod, pbari nō potest p testes. extra de clā. des. c. ij. Sed z alys moclandestinum dicit quos nor. glo. eo. ti. cū inhibitio. in prin. (Insidijs) dolis fraudibus. ¶ Jn seda glo. ibi terentes. Adde prout est in ciuitate perusij vbi locū bene posset principi hui⁹ legis habere. ¶ Hoc etiā, De nouo statuit q̄ iurta eosdē aqueductū arbores nō plātentur. (Jurta) per quindecim pedes. vt. ē. eo. l. j. ¶ Et nota q̄ hec ppositiones iurta, ppe, fm cū loco adiūcunt idē lignificant. vi. ff. de acqui. re. do. adeo. ē. insulam. iuncta. l. inter eos. e. tit. (Qualescūqz) hoc. quales cūqz, est em hec dictio nimū grāplis z effrenata. p quo vide quod scripsi, j. de cyr. pu. in fōbus. (Arie) ver. (Stirpibus) radicibus, propaginibus. (Labefactentur) habes id veroum. ē. de mera. quos dā alias est possint labefactari. (Quod antiquis) versic. ¶ Post gl. prope adde. immo placet qz hoc est verius. vt ibi not. ¶ Scientibus. ¶ Si quis in posterū cōtra prohibitionē hāc iurta publicū plātauerit arbores aut aquā deriuauerit, amittet z premiuz soldi suburbanū vel rusticū, balneū, molendinū, vel ortuz ad cuius vsum na ad qđe aqua deriuata fuerit. Audi in quo in quibus arbores ipse plārate fue rint, ad quēcūqz locū ptineat vel pſoni z nisco applicabit. nec p res flumienas scriptū pena hmōi remittet. (Vniuersis) omnibus. (Aque mola) ingabilis qđ nos dicimus molendinū. Et ex hoc videtur q̄ miqua est gmis nō sunt pfio molendini extructi in castro capuano. z miquior anoz fiue extra mittēda. cta sunt in domibus ciuitatis neapolis. Si em de ordinata poreita te princeps cōcedere nequit q̄ ex nauigabili flumine deriuet aqua in molendinū, vel fundū alterius. ff. de flumi. l. q. q. Dominus concedi potest vt ex fonte summus laborū z necessitate parato pro sustentatione vite humane ad extinguendaz sitim, potumqz animaliū iuxta pfate ciuitate, populiqz florentis deriuet aqua sub velameto pusblice vtilitatis ad cōmodū, queūtū ve priuatū. Nā vsus aque necessarie quo ad potū cois est oibus de iure nature bruttis sicut hominibus lz alue⁹, dermatio. z vsus aiū sint de iure gentiū, p ea q. no. ff. de re. di. l. iij. in pu. z facit quod scripsi de aqua. ē. tit. j. l. j. in. ij. questione. z. ē. si quis p diuina. Ad idē est. j. l. pe. Sed, p eo facit dicta. l. ñ. qz potest deriuari aqua ex flumine publico, vt ibi z hoc pro modo possessionū. ff. de seruit. rusti. pre. diuus. Jtem ex lacu, fossa, z stagno. possunt enim z hec esse publica. ff. vt in flu. pu. lice. na. l. j. ē. j. ij. z. ij. Jte ex riuo qui potest esse publicus. ff. de aqua quo. z est. l. j. ē. pen. Et puto fonte z piscina si modo ista sunt publica. ff. de rimis. leg. j. ē. sed z fosse. z de fonte. l. j. in princi. z. j. ē. fin. Nam z flumina que dā sunt priuata. ff. fla. l. j. ē. j. ij. z. iiij. Item quia princeps imponi seruitutem reipublice, vt scripsi, ē. eodē, omnis. in principio. Sed hec ve

Universidad de Deusto
Biblioteca

es sunt vbi talis aqua in vsu publico non habetur dicta.l.ff. z dum modo victinis nō noceat dicta.l.diuus.§.fi.ne quid in flu.pu.l.i.§.j. ℣ de aqua.quoti.z esti.l.hoc iure.§.j.z ne in loc.publ.l.ff.§.fi quis a principe.nec egraeseat dicta.l.§.nō autez.ff.de flu. Item dummodo nō impediat cursus aque.vt.e.l.j.§.sed z labeo.z.§.fi in mari. Preterea licet pmittat aqueductus vt dictis iuribus nō tñ auerso.ff.de allu.l.j. Verū aūt necessaria sit expressa permissio principis in aqua ducēda ex flumine,riuo,fossa,stagno,puteo,fonte.seu piscina publi cis z nō videt nisi inquantū cū incōmodo alterius duceretur.ff.de aequi.re do. Quis. Scōtra quod etiā sine alioꝝ incōmodo sine expssa permissione pincipis hoc fieri nequeat.ff.de aqua quoti.z esti.l. j.§.permittit.de aqua phi.ar.si in publico.§.j.de serui.seruitutes.§. publico.z.j.l.proxi.(Ortus) in hunc ex more aque ducuntur irrigis ne.Deutero.xj.j.de manci.z colo.pa.le.j.z de conse.distin.v.nunc. (Deriuata)tolle ad quecunqz qs est.j.z dic deriuata a quo.ff.eo. omnis.in fi.vbi dicit attendet.impersonaliter enī si hic z ibi.z.ff.de aqua quoti.z esti.l.j.§.quesitū esse dignoscitur.z.ff.de acqui.hered. si seruū.§.nō dicit. Iuxta qd Proue.xviij. Abi nō sunt boues pspe vacuū est.vbi aūt apparēt segetes ibi manifesta est fortitudo boū. z vide qd dictū est.ff.e.l.j.§.ibi deriuādo.(Vel si quid)ver.(Ex his) ses predijs,vel molēdinis,vel balneis,vel ortis.(Iuxta)etiā vltra. ℣,pedes.(Subiacebit)vt.ff.e.l.j.§.(Et fisci)ver.(Vindicetur)als vendicet.l.applicet.(Nulli)ver.(Sacros)imperiales. ℂPost gl. in libro adde,vel dic locū.s.religiosum,vel.i.possessionem.ff.eo.ois. (Vniuersos)Oēs aquarū ealium custodes signandi sunt signo,seu charactere imperatoris in manib⁹ eorum vt propter tale signū manifesti sint omnibus,z sic agnīti nō auellant ab inde per procuratores dominum,vel angarijs,aut alijs operibus deputentur.Et si ex eis aliquis moriatur is qui in locum eius subzogabitur,eo signo signandus est vt quadam militia sociari simul vacent ereubijs, nec alijs muneribus occupentur.(Custodes)quorum est personale munus,(Nomine)qō quidē vocat character imperatorijs,vt habetur xviij.q. viij.c.vlti.ibi respondeo.q.nō facio iniuriam characteri ꝛc. Et est character ferrū calefactū cū quo note pecoribus iniunctur. Character em̄ grece latine forma dr fm Ysid.ethimol.xx.c.fi.in fi.z vide quod scripsi,ē,de fabri.l.iij. (Ut huiusmodi)ver,Et est ratio premissorum,(Manifesti)noti,quasi manufacti,sed loquēdo prout hodie melius dicerentur notorij.Tria em̄ sunt q licet diuersimode tñ,pbabilia,immo clara z nota probatione sunt ostendenda. Primū euidens seu notorij qō in multas species subdistinguitur,puta iuris z facti accu manentis,transeuntis,z interpolati.De quo vide per Jnno.z alios extra de cohabita.cle.z multi.tua.z in spe.de nota.cri.§.iam de notorio. ℂSecundū est manifestū qō probatur ma ioꝛi numero testium legibus diffinito,vñ dicit lex ℣ palam.i.manifeste testari dicitur qui nō in publicū heredē nominat,sed coram testibus q ad solemnitatē sufficiāt testamenti.ff.de testa.here despalā. in pan.z sic probatur manifestū,z qi non eo testiū numero q alias notorij facerent. ℂTertiū est,pbabile ℣ scz probari potest solum numero testiū legibus diffinito vt colligitur ex his q no.extra de ℣. sig.cum olim,in glo.thoc p archy.xj.q.iij.eoz.(Illec)ver.(Auellatur)auferantur.(Vel angariarij)ver.(Qō si quē).§.(Signo)nota hoc indicium.(Notarij)imprimi describi.(Vt)ver.(Abilitie)vide ē.decurij.paterne.(Excubijs)Custodis,vigilijs.(Illec muneribus) ver.Occupentur)simile.ē.e.l.j.In' glo.ab ydria ibi fm Pla.adde. vel dicitur ab ydros grece qō aqua latine fm Dāp.Vel ab ydropa grece qō est aquā latine.inde ydropisis que est egritudo intercutanea,z sic aqueductus dicitur intercutaneus terre. ℂIn gl.vel operarum,ade.scz.aliarum.ē.ne ope.a collato.ext.l.vnica.

ℂImperator Aug. Lex.xi.

DJuinā dispositionem ab inclite recordationis principe Theodosio sup his q aquā sibi de publicis aqueductibus:seu fontibus preberi desiderant promulgatam:hac etiā lege in sua firmitate durare sancimus:quatenꝰ nemo vel in hac sacratissima ciuitate,vel in prouincijs:siue diuinis apicibus de sacro epistolarum scrinio more solito edendis:z iudicio tue celsitudinis:vel alijs quorum interest intimatis velintimādis:aquam de publico aqueductu:seu fonte trahere pmittatur.Vis quicūqz nostra iussa violauerint:seu violare concesserint:denarum librarum auri condemnationē aliaqz grauissima indignatione ferendis.

DJuinam.ℂCōfirmat.l.si quis per diuinam.ē.e.addens vt de publicis aqueductibus vbis Rome.seu Constantinopolitane autez ciuitatum aliarum,seu fonte aquam trahere z ad suum deducere non liceat sine priuilegio principis iuxta morē de scrinio epistolarum edendo,z pfecto prozio vel alijs quorum interest imitando,Qui aūt contra fecerint,aut fieri consenserint in decem libris auri,z alia grauissima cōdēnatione puniunt.(Inclite).s. gloriose,qz glyton grece,latine gloriosus fm Ysido.ethimol.Et vere inter ceteros mundi principes gloriosa z sancta est ipsius recordatio q ponēs spē suā in deo in cūctis bellis victoria egit vt refert Orosius,vij.ad aug.vel exponе vt in rubrica institutionū.(Quatenus)ver.(Vel in principijs)ver.(Sacro)imperiali.(More solito) i.stilo solito quo omisso rescriptū principis falsum dicitur, extra de cri.fal.℣ graui nisi essent friuola que sunt omissa tūc enim ritilus nō videtur necessario attēdēdus,extra de conā.vti.c.penul.z vide que scripsi.ē.de bo.vac.l.iij.ibi stilus. (Et)versi.(Iudicio).i.tibi qui in dex es.De iudicio plura scripsi,ē.de peti.bo.sub.l.j.(Celsitudinis) quasi celestitudinis.(Intimātis).i.insinuaris.z subaudi vel intimādis alias est in textu.(Vis).§.(Violare)corrumpere(Denarum). i.gr.ff.de lega.j.si quis testamento.in prin.cuz concor.(Illatꝝ).ñ. (Indignatione)pena arbitraria que erit facriliegij.j,vt dig.eo.ser.l. l.j.z de priuil.eo.qui in sacro pala.mili.l.fi.in fine.

Lex lombarda po ñ dicit de quos tāℭ irrationabiles,z a bestialibus inuētos hec recitari nolui ber fez ꝫ ne laboreℭ in frustra,nec mereℭ ius lōbardorū lex appellari sed fez qz fece turpiū verborū sordida nūℭ deberet sapientis lingue adesse ℣ius eā Sieg.p se inducat.xij.q.ij.cū deuotissimā.Lex em̄ tēpera te introducī z ornate pomi dr in aut.qui mo.na.effi.sui.§.tribus.vñ Tullius in ꝓmio rhetorice.Quilis quedā ratio est que multis z magnis ex rebus constat.Quedā em̄ magna z ampla pars est artificiosa eloquētie quam rhetoricā.z.j.Hāc oratoriā facultatē in eo genere ponemus vt eā ciuilis scientie partē esse dicamus. ℂSordida vero z irrationabilia magis execrationi tradēda merenī esse ℣ stylo.Ad secūdū iura constitutionū in regno duellū admittitur in duobus casibus puta,in morte absēsa vel furtiua,z in crimine maiestatis vt in constitutione de pugnis sub.l.monachij. ℂVerū aūt hoc hodie locū habeat:Videℭ ℣ sic nō em̄ hoc inuenim⁹ p posteros reges esse correctū,ergo firmū est.ē.de appell.precipimus,z de testa. Duellūm duob⁹ ca sibus ad mittit ꝫ aliquos.

Bladia tor qd sic gnificat.

De gladiatoribus penitus tollendis. Titu.xliij.

ℂGladiator proprie dicit̄ q gladio dimicat.z est nomē officij qō olim exercebatur in arena rome fm Hug.z veg.de re mil.lib.j.c.xj.

ℂErat em̄ ludus gladiatorius in quo iuuenes vsum armorum diuerso motu condiscebant certantes gladijs atqz pugnis fm Dāp. de hoc dicit.ff.de peñ.aut dāna.§.quicūqz.z.ij.Reg.c.ij.ibi surgāt pueri z ludant coā nobis ꝛc.Vel dic latius fm Ysido.ethim.xviij. c.xvij.Ludus aut gymnicus est,aut circēsis aut gladatorius,aut scenicus.Hanc materiam si delectat ibi videas.Gladiatorꝝ(vt habetur eo.lib.c.liij.)plura sunt genera,quorum primus ludus equestris.Duo enim equites precedētibus signis militaribus,pius vñ a porta orientis,alter ab occidente procedant in equis albis cū aureis galeis minoribus,z habiliozibus armis,sicqz atroci perseuerātia pro virtute sue inīebant pugnam dimicantes quousqz alter in alterius mortem profiliisset,haberet qui caderet casum,gloriā qui ꝑ rimeret honum debitum est parcere victis vt ait Quintil.in gladia tore. ℂEt nota fm canones q duplex est gladius materialis z spiritualis.xviij.q.viij.§.j.xv.q.vj.auctoritatem.Christus autem non venit in terram mittere materialiem gladiū,sed spiritualē.xviij.q.ij. inter hec.z.§.precēd.Materialis gladius prelatus in exemplus patietie inhibet.Spiritualis vero q est verbū dei ex ore ꝑi a.ciplur e.cā.q.j.§.j.z.q.viij.§.j.Hoc spirituali gladio non materiali ecclesia ferire iubet.xxiij.q.ij.§.in hoc.Possunt autē prelati ecclesie quōq materiali gladio res ecclesie defendere,persequi,z recuperare.pie, authoritatem.De quo satis per Jnno.extra de rest.spo.olim z de sen.excō.dilecto.vbi z alia de hac materia ponit.nam z ipso gladio est vtendum vbi spiritualis gladius non timetur.extra de pere.vergentis.Hic materialis gladius precipue secularibus potestatib⁹ est cōmissus.nec illū sine causa portāt,qz in malefactores vltores ire dei existunt.xxiij.q.v.non solū.z.c.sunt quidā.z.q.iij.quesitum.z.c. sicut in fi.Cū itaqz tales gladium vindicte sclaris potestas reparnit occasione peccādi tribunt.xxiij.q.iij.est tiniusta.z vide qō scripsi.ē. de anno.de tri.oēs ibi rectoꝛ.Hic em̄ gladi⁹ est ad laudē bonorum, z vindictam malorū.extra de maio.z obe.solite.de homici.postulasti. ℂEx hijs itaqz duobus gladijs ecclesiastico scz z seculari vtinuocare dz auxilium alterius in sententijs exequendis z alijs.extra de offi.oz.c.j.z.c.qm̄.z de maledic.c.ij.z de cle.ex.mim.c.ij.z dicto. c.dilecto.cum concor.z vide qō not.Jnno.extra de voto.qō super. (Penitus)prozsus.ex toto,vel omnino.

ℂImperator Constan. Lex vnica.

CRuēta spectacula in ocio ciuili:z domestica gente non placent.Quapropter omnino gladiatores esse prohibemus.

CRuenta.ℂCasius,Prohibentur esse gladiatores omnino qi tales ludi consueuerunt fieri cum ciuitas vacat ocio z quieti.z qz non debet placere spectaculum vbi cruoz humanus effundi tur.(Cruenta)Et ex nimio enim sanguine cruentabantur vel loca spectaculi,vel aspicientium oculi sanctiati redibant.Nam ꝛʒ Hugo. tales gladiatores nudi certabant solis femoralibus cooperti,vt fieri consuetum est in villis ferre laboris vbi exercent hastiludia ruitiꝰ Contēptus eorum cuius contrarius dicit Quintil.in gladiatore.(Quiete)Nec ciuis ges est quies inhonesta,sed honesta nobis est necessaria,sicut vestes:vt est appetualia.ē.de his qui ad eccles.cōfug.l.ij.§.j.Et etiam quies contemplationis que a iustis viris maxime prelatis corde appetenda est,ꝑ lucro asarū quādoqz est postponenda.viij.q.j.in scripturis.z extra renun.nisi.Sed in monasteriꝭ quies,oratio,z labor manuū debet esse.xvj.q.j.de ꝓtentium.Sic z in ciuitatibus quies in consilijs, oratio in curijs,iustitie ministratio in iudicijs,z labor agricolarū z artificum debent vigere continue,non turgijs,ocijs,spectaculis, aut seditionibus damnose vacare.(Quapropter)versi.Prohibemus)qz talis aliquem interficiens in duello ex homicida.extra de cler.pug.in du,c.ij.z ideo duellū est ꝓhibitum tanꝯ irrationale

De venatione ferarum. Titu.xliij.

ℂVenatio ferarum erat species ludi.Nam emissas bestias iunes excipere,pugnare aduersus eas,vltroneo furore certare,nō crimen sed furoꝛ est,vt ait Jsido.ethimolo.libꝛ.xviij.c.lviij.Et huius occasio dz tali venatione ponit,sed non agit de tali pugna bestiarū sed de illa que extra ludos fit,vel dic q ℣ hac venatione que fit in ludo vt dicetur in litera.Venatio autem leonū z pantherarū,arbitrarum quoqz certamen post exilū africani primū romanis spectaculo fuit fm Titum liuiū de bello macedonico.lib.xl.(Ferarum) Fere dicūtur q toto corpore ferantur.aut quod naturalia vtuntur libertate z defideriꝭ ferantur suo.Jnde dr ferocitas.lz glo.ff.siqua. pau.fe.di.l.j.§.j.Ferocitatē z feritatē ꝓ crudelitate sepius ponaꝛ.

ℂImperator Mono. Lex vnica.

OCcidendoꝝ leonum cunctis facimus potestatem:neqz aliquam sinimus quemℭ calumniam formidare.Bestias autez que ad comitatum ab omnibus limitum ductibus transmittuntur: non plus quam septem diebas intra singulas ciuitates detineri ꝓcipim⁹:violatoꝛibus eoꝝm quinas libras auri fisci iuribus illaturis.

OCcidendoꝝ.ℂQuilibet poteſt leones venari z occidere. Bestias autē feras que principi a ducibus limitū transmittuntur non vult imperatoꝛ vltra septē dies in ciuitate alia qua retineri,contrarium facientes puniūtur.(Occidendoꝝ)id est venandoꝝ,vt in rubrica.vt in ludo venationis de quo dicitur.ff.de peñ.aut damna.§.penul.z fi.(Facimus)permittimus.(Neqz)ver. (Sinimus)permittimus.(Bestias).§.z dicuntur bestie a vastādo que dentibus vel vnguibus seuiunt fm Dāp.vide plenius.xxxv.di. sexto die.per Archy.(Limitū)qui ꝑtie regionum sunt.(Ductibus fic dictis ℣ sint ductoꝛes exercitus.naz z si rex esset,melꝰ noīminatur dux ℣ rex.(Violatoꝛibus)ver.z dic.id est corruptoribus.

ℂDe Mayuma. Titu.xlv.

ℂMayuma,alias mimia a genere ludi quē faciunt mimi de qbus habetur.ff.de edil.edic.ediles.ij.in fi.z.xxxvj.dist.legāt.Nam inter ceteros ludos qui a gentilibus exercebantur erant mimi sic dicti greca appellatione quod rerū humanarū sint imitatoꝛes,habebāt em̄ suū authoꝛē,qui anteℭ mimum agerent fabula ꝓnunciarent, nam fabule ita componebantur a poetis:vt aptissime essent motui corporis fm Jsido.lib.ethi.xviij.c.xlix.De hoc etiam mimo habetur in aut,vt cū de app.cog.§.causas.z de cōse.di.iij.solet etiam.z bene describitur per Cassi.iij.variarum.in fi.

Mayuma dicit a mayo,quo impleri z ferro.

ℂImpera.Archa. Lex vnica.

CLementie nostre placuit vt mayuma prouincialibus letitia reddatur.Jta tñ vt seruet honestas z verecūdia castis moribus perseueret.

CLementie.Permitti exerceri ludum mayume seu mimie dum tamen in exercitio ludi seruetur honestas,z verecundia castis moribus perseueret.(Mayume).l.celebrāde.ē. de expen.ludo.l.j.vbi dicit celebrabitur.(Reddatur).§.huius.l.aut thoritate que dudum fuit.(Honestas)facit.ē.de spectacul.si qua. z de pagan,vt prophanos.Unde Tullius.j.de offi.neqz ita genera ti a natura sumus vt ad ludū z ocīū facti esse videamur,sed ad se ut ratem porius z ad quecunqz studia grauioza atqz maioza ludo autem z ioco vt illo quidem licet sed sicut somno z quietibus ceteris ciuibus,seueriſqz rebus satisfecerimus.Ipsumqz genus ioci cū grauibus,seueriſqz rebus satisfecerimus.Ipsumqz genus iocorū cū grauibus,seueriſqz rebus satisfecerimus.Ipsumqz genus iocandi nō profusuz,nec immodestū sed ingenuum z facetū esse dz vt eiñ pueris nō omnē licentiā ludendi damus,sed eaz que ab honestatis actionibus non sit aliena,sic in ipso loco aliquod probi ingenii lumē eluceat,ibi de hac materia plura prosequitur.Et ideo in ludo magis arguitur excessus q defectus,parum quippe delectationis sufficit ad vitā quasi pro cōdimento sicut parū salis sufficit in cibo vt dicitur.ix.ethicoꝝ.Potest etiā argui defectus ludi,nā contra humanā rationē est vt aliquis onerosum se alijs exhibeat,puta dum nihil delectabile exhibet z delectationes aliorum impedit,ius tum nihil delectabile exhibet z delectationes aliorum impedit,iustum est quod Sene.Sic te geras sapiēter vt nullus te odeat tāℭ aspra

Universidad de Deusto
Biblioteca

virili veste in cõspectu vulgi z matronarũ inuerecũda z turpia que cunq; aute. C In Deuter. xxij. Nõ induetur mulier veste virili, nec vir vtet veste feminea, abominabilis est enim apud deũ q facit hec. Et fm nos absq; vituperatione vir nõ facile vtit veste muliebri. ff. de auro z arg. le. vestis. §. muliebria. z mulier malo ppositio vtẽs veste virili excoicanda est. xxx. di. si qua mulier. z vide quod legit z no. extra de vi. z hone. cle. cũ decozẽ. z. c. clerici. sic z vestimẽta ecclesie ab alijs. q̃a sacratis viris cõtingi, z in alijs vsibus q̃ ecclesiasticis fuerunt,

Castitatẽ mi nõ debẽt. de cõse. di. j. vestimẽta. Immo si quis secularis z mari me theatralia exercẽs vtat habitu monachali punitus est supplis cio corporali. exitioq; tradendus no. in aut. de sanctiss. epis. §. penul.

fuare dif ficile est.

C Itẽ not. hic de laude castitatis, de qua dic breuiter q̃ sola pos fibilis est deo alias holim presentare in aut. de lenon. §. j. §. pauci ca sti. z sine carnali vitio inueniunt. l. di. q. tua. in fi. Castitatẽ nãq; ser uire est p vitã arctissimã z difficilẽ incedere. xxxiij. q. v. tũc saluabit. Placet em castitas sine cõtinẽtia deo. ea. §. quã non seruat necessi tas sed volũtas, z absq; ipsa oia opera imperfecta sunt ibidẽ. hec haberi nõ põt aliter q̃ deo inspirante. xxviij. dist. de his. Nemoq; gloriari potest castũ se co: habere. de pe. di. ij. si enim.

C Ut armorum vsus inscio pncipe interdictus sit. Titulus. xlvj.

C Dictũ est. ff. de gladiatoribus tollẽdis q certabãt ad eozũ interi tũ gratia virtutis ostendẽde, nũc generaliter dicit de omni motu ar mozũ inter quoscũq; ne pat subiectozũ pncipis cõturbet. Et q hec materia est satis quotidiana z vtilis, ideo circa eam aliqualiter

Arma z tela diffe runt,

insistamus (Armozũ) arma, ppria sunt quibus nos defendimus. te la vero quibus hostes impugnamus fm Hugo. Sed contra. ff. de via publica. l. armatos. z de verb. sig. armozũ. C In z virga appella tione armozũ continet. cũ ea nãq; põt vltio exerceri. xi. q. iij. ita etiã z violentia. xx. q. iij. presens vltra mediũ. De hac etiã materia not. extra de iude. ita. z de homi. c. iij. Qua pena punit miles qui aliena uit arma. vide. ff. de re mili. qui comeat. §. j. Itẽ no. q̃ arma in bel lo amissa iure postliminij nõ recuperantur, neq; enim sine flagitio amittuntur. ff. de postli. reuer. l. ij. in fi. No. etiam referre cuj quibus armis quis percutiat. ff. de re mili. l. omne. §. fi quis cõmilitones. de armis etiã scripsi. §. de fabricẽ. in rub. (Alius) .l. motus. vt patet in litera. Et scias q̃ cultel. minoribus qbus nullus in prelijs vtitur nõ videtur interdictũ. in aut. de ar. §. probibemus. z de his videtur in telligendũ qs dicit cõstitutio regni. de. phib. ar. por. le. j. cũ dicit oia alia arma que nocendi magis q̃ alicuius liciti operis causa parata

Clericozũ sunt (Interdictus) Si hoc in laicis, fortius in clericis, quorum ar mas sunt ma sunt orationes z lachryme. xxxvj. di. c. vlt. xxiij. q. viij. nõnulla. z orationes c. conuenior. Nam clerici arma portantes excõicandi sunt extra de et lachry vita z ho. cle. Et si post trinã monitionẽ epi in armis capti fuerint,

me, ab ecclesia nõ sunt defendẽdi. extra de sen. ex. in audientia. z. c. cõtin git. ij. Itẽ occisores clerici vel sacerdotis arma portãtis seditiones guerrãq; concitantis non sunt pro absolutione ad romanam curiã transmittendi. e. ti. perpendimus. ad hoc vide qs legitur z no. xvij. q. iij. quisquis iuuentus. Debẽt em clerici sequi christũ qui in egy ptum ab herode fugiens, z lapidibus iudeozum cedens docuit non arma armis. Is fugã psequẽtibus opponi. xxiij. q. iij. §. j. Ideoq; di ctum est petro, cõuerte gladiũ tuũ in vaginã vt prelati z clerici eoz armis non vrantur. e. causa. q. viij. in pnn. z. §. j. cum etiam ecclesia a paganis impugnatur, non arma corporalia sed christum patienter expectet. xxj. q. iij. c. porro. arma vero z victorie sanctorum patrum exempla nobis sunt bellorum z victoriarũ. xxiij. q. j. nisi. Et apostolus ideo tradidẽrũt in ecclesia legi iudaicozum bellorum historias vt per eas ad arma spiritualia infozmemur ibidem. Laicis autem licet arma sumere, ecclesiam socios patriamq; defendendo. ea. causa q. iij. quasi per totũ. Sed prelatis z clericis non licet autem eis hoc tari laicos ad arma cõtra inimicos fidei, z cõtra oppressores. e. causa. q. viij. c. igitur. z. c. se. An autẽ iudex ecclesiasticus ad suam iuris dictionẽ exercendam valeat armis vti. habes. e. q. per totum z vide qs no. xv. q. vj. authoritatẽ. z de sen. ex. dilecto. li. vj. z qs notat Jno. extra de offi. dele. significasti. C Quid si quis audiens venire ar matos fugit, z fic metu hmõi armatozũ res suas dimisit z perdidit. an z qualiter illi de hoc tenenẽ armati. not. Jnno. extra qs me. cau. c. vlt. Utrum penitentes possint armis vti habes. xxiij. q. j. nolli. z de pen. di. v. contrarium. An permittẽs arma extrahi de domo sua re netur ac si cõmodasset illa ad maleficium committendum. no. an. de Jſc. li. feu. que sit prima causa bene. admitten. in pnn.

C Imperator Val. Lex vnica.

Nulli prorsus (nobis inscijs atq; incõsultis) quo rumlibet armorum mouẽdorum copia tribua tur.

Nulli. Hec .l. non est Justiniani, sed seipsum breuissime sum mat, iõ casus per se ptz. (Prorsus) .l. non militantibus. ff. ad .l. iul. ma. l. iij. §. vltim. (Atq;) regulariter hec dictio est romanã, vel aduersus fcuritatẽ z ejus admittit. ff. ad .l. iul. ma. l. j. in pnn. Nam z holes cõuenit aduersi s republicaz, aut aliqua loca occupent, aut si certus, aut cõuentus hominũ fiãt. aut si hoies ad se ditionem. tumultũve zcitent, ac etsi cõtra rempublicã arma ferant, in tale crimen admittit, vt. d. l. j. Si aũt cõtra alios prefata crimina cõmittent, z tũc aut cõtra habentẽ imperiũ, seu poteitatẽ publicã. vel magistratũ regis. z fiquidẽ in necẽ eius, z tũc tenẽt. ea. l. vt. d. l. j. ver. cuius ve opera. nõ tũ patiẽt publicat. onez bonozũ. eo. tit. l. ij. §. j. Aut in altos nõ magistratus, vel habẽtes imperiũ, poteitatẽve re gias sed alios, puta cõsiliarios, vel collaterales, vel alios pares.

Belli. p quos pot indici.

C Primo casu aut hoc actũ est in exitiũ pncipis z reipublice, vel tali bono cõsiliario vt collaterali careãt z ẽ animo, z tũc cadẽ pena tenetur. Et si quidem cõstat q̃ hoc animo sufficit. Si autem nõ con stat. au secuta est pernicies seu exitium reipublice. puta q: per necẽ eius collaterialis imasum est regnũ ab hostibus, vel aliud inde peri culũ secutũ est aut nõ est secutus. Primo casu cõdemnabit crimine lese maiestatis nisi poet q̃ ex alia causa puta inimicitie, vel odiũ ad hoc processit, alias nõ ẽ damnabit nisi de animi sui liqueat prauitate vel nisi cũ hostib⁹ sup hoc inierit factionẽ, vt hec patẽt. ff. de poliit. re. si qs ingenuũ. §. in ciuilibus. ff. ad .l. iul. ma. quisquis. in pnc. Et ex his q̃ no. Aut. de Jser. lib. feu. tit. q̃ sint rega. in ver. bona cõmittentium crimen lese maiestatis. ver. animaduertendũ est. z seq. z ex his que scripsi. §. de exacto. tri. quotiẽs. in verbo suscipiat. ibi vel si erit pens 2c. C In alijs aũt casibus cũ. f. cõtra pnatas psonas huius modi crimina ppetranf, siquidẽ cõmittanf in derogatione vel vsur pationem imperij publici ac si sup hoc regiã potestatem haberet, z tunc idẽ ar. ff. ad .l. iul. ma. l. iij. ibi deletũve 2c. z qs ibi not. z argu. ex his q̃ scripsi. d. l. quotiens. z. §. de coarta. l. j. in verbo custodia. C Si aũt non fiãt in derogationem imperij publici, z tunc in bello qs in Italia guerra &c. de qua habeẽ. extra de iude. qs olim. z de sen. excõ. perpendimus. z li. feu. de pac. teñ. c. pe. z fi. z in tit. hic fuit lex. c. do mino guerrã. z est forte vulgare germanozum q litera z nimis abun dant a garrire, qs est horride vel sordide loqui si id fiat in modũ bel li, seu guerre, puta milites eligendo, stipendiarios conducendo, cũ vexillis, aut signis, aut tubis bellicis. z belli officialibus z huius modi q̃ in bellis publicis obseruanf. z tũc tenẽt similiter crimine le maiestatis, vt. d. l. iij. ff. ad .l. iul. ma. ibi. z qui in iussu principis bel lum gesserit. cũ enim auctoritatis belli gerendi in solo principe sit vt hic ibi. z xxij. q. j. quid culpaf. gerendo bellũ offendit regiã maiesta tem vt vsurpando. z minuẽdo qs solius est regis fm Tullij. ff. rhe toricozũ. vt scripsi. j. de coarta. l. j. Et in regno est pena mortis. z pu blicationis omniũ bonozũ. vt in cõstitut. de guerra nõ mo. l. comes vbi dicit Aln. de Jſc. inducens cõsuetudinem hoc interpretãtem q̃ tũc dicitur gurra mora qũ parato exercitu hoibus armatis. z follas nerijs sine iussu principis armatus incedit. tũc crimẽ lese maiesta tis admittitur. alias autẽ si nõ cũ hoibus armatis vel eo mõ licet cũ magna comitiua, qz aliqs delictũ ppetrat erit vis publica intelligi tur vel priuata. ita q̃ sub guerra mora vis publica intelligit z vna p alterã non tollit nisi in eo qs plus est. C Si vero tumultũ aut sedi tionem cõmiserit, z tunc in militibus tene qs habeẽ. ff. de re mili. l. th. §. q sedtionem. In priuatis aũt qs habeẽ. §. de his qui ad eccles. cõiug. denunciamus z de seditios. p totum. ff. de sicc. l. iij. §. item is q autor. z de peñ. capitaliũ. §. solent, z. l. si qs aliquid. §. ij. C Si autem aliã crimina cũ armis vel sine, cõmissa sint in pugna vel pisto siquidẽ homo occisus est, vel pcussus furtũve actus, incendiũve cõmissum z tũc pugnãtes, seu preliantes tenenẽ lege cornelia de siccarijs. ff. de sicca. l. j. in pnn. z. §. q hominẽ cuius pena est. e. ti. l. iij. §. legis. C In regno vero occidentis est pena mortis, vt in cõstitutione de pena pcutien. z occidẽ. l. terminũ. Non occidẽtis sed pcutientis tñ est pe na inanis cũ qua pcussit vt ibi z in rub. se. Ubi vero nõ homicidiũ vel pcussio sed sola vis, rapina z hmõi cõmissa fuerit p pugnãtes. p liantes, aut arma mouentes, z tũc fm ius romanum tenentur de vi publica. ff. de vi pu. l. ij. §. j. z fin. z. l. qui cetu. in pnic. z. l. qui dolo. §. hac lege cuius pena est. e. l. §. vlt. z vide qs nota. ff. de postli. re. l. hoſtes. in glo. magna. De seditione, tumultu, impetu, cõclamatione z cõuenticula habeẽ. §. de his q ad ecc. cõfu. denunciamus. C Scias etiã q̃ est ntra q̃ inter multos admittit z iniuria, cõstat fm Papi. z ppie inter duos. ff. de vsuf. equissimum. in pnn. z de sicca. l. j. §. fed si clama. z. l. ti. z vi bo. rap. l. j. §. turbã. q̃ qua etiam homicidia sequunt d. l. fi. z. xxiij. q. vlt. c. j. z vlt. z vide. §. de muir. si nõ commiti. extra. c.

Bellũ in dici nõpte y iudices delegati cũ hoc sit solius pũ cipis.

Bellũ est tit. c. j. ff ad .l. aquil. si ex plagio. §. j. Rita quoq; nascitur plerumq; z iustum z ex litibus z contentione. ff. de acc. z odiũ. seruus. C Item nota q̃ fi iniustum. quis teneat armata mancipia, vel alios homines male conditionis armatos in predijs vel iuxta se pena. Librarum auri z alia seuerissi ma vindicta puniendus est. §. ad .l. iul. de vi pu. l. fi.

C Hunc igitur quia de bello qs de iure gentium est. vt insti. de iure natu. §. ius autez. parum in iure ciuili agitur aliqua discussiamus.

C Sciendum est igitur q̃ bellũ aut iustũ est, aut iniustum. Iustum bellũ fm Tullũ de re publica z Jſid. ethimo. xviij. est qs ex edicto gerit̃ de rebus repetẽdis, aut. ppulsandoꝝ hostiũ causa. z iniustũ vero qs furore nõ legitima ratiõe iuitur. Illa iniusta dicit̃ si que sine causa suscepta. nam extra victoria. di. z ppulsandoꝝ hostiũ cau sam bellũ geri, iustũ nullum potest. Iustũ bellum iuita m habet nisi denunciatũ, nisi indictum, nisi de repetendis rebus. Et fm Augu.

Bellũ ad crudelitas, impacatus atq; impacabilis animus, feritas rebellandi hoc q̃ dic z libido dominandi. vt. xxiij. q. j. qd culpat. Intentio quoq; mala in eat iustis flum bellũ facit iniustũ. e. q. militare. C Sed de bello iusto dic ples quęs sunt nius fm cano. q̃ ad hoc vt in bello ex ratione iustitie peedat quę necessaria sunt necessaria. Primo intentio bona puta rempublicaz p dice em plienda tuendi, nõ in desiderijs fundendi sanguinez, z. causa. q. iij. si nõ ex fide. z. c. di. j. licet. z. q. j. sicli. Secdo persona indicentis q bella indicendi hat eat ordinaria potestatẽ, puta princeps. d. c. qd culpat z. q. j. Julianus. z hic. Tertio q̃ sona obtemperare tenet. d. c. qd culpat. z. c. si. q. viij. cõuentoz. Quarto q̃ sona eius cõtra que indicitur, puta q̃ merunt. e. cã. q. ij. c. vlt. z. q. v. de occidẽdis. Quinto causa, propter q̃ in ducitur vt propter iniuriam ppulsandã, vel vindicta ad inimia inferendã. e. q. v. c. homo. z. q. j. c. j. z. ij. C Hec etiã sacra scriptura mul tipliq; inuenitur. Prima est cõtra terrã in qua deus per idolatriam blasphematur. Deuter. xij. c. Subuertite oia loca in quibus colue runt gentes quas possidetis ethis deos suos. Secunda si a dei cultu recedatur. Deuter. xiij. Si audieris in vna vrbiuz tuarũ aliquos di centes, eamus z seruiamus dijs alienis 2c. Tertia si fidelitas temporalis dñi deseratur. iij. Reg. c. ij. de Jozas z Josaphat qui mouerũt bellũ cõtra regẽ moab. Quarta si rebellio moueat. ij. Reg. c. xx. Omnes robusti exirent de hierusalẽ ad persequendũ sibã filiuz Jo bi, z tunc etiã cõtra receptates bellũ indicit, nisi rebellis receptat captiuus assignet. vel occidat vt ibi. Quinta si malefactor detenda tur. Judic. xx. de bello inito cõtra gabaonitas. Sexta si iniuria pun cipi vel eius legato publica irrogat. ñ. Reg. c. xx. z. xij. de bello mos to p Dauid cõtra Amon regem q fecerat radi barbas legatoz. in eius. Septima si res ppria reperatur. iij. Reg. c. iij. de bello Dauid cõtra Adioseph repetendo regnũ qs sibi datũ erat a deo octaua vt hostis repellatur. ñ. Reg. viij. c. de bello Dauid contra philisteos. Nona vt hostis insurgẽs in suis populis opprimat. Numeri. xxj. de bello filioz israel contra seon. z cõtra og reges amoreozũ. Decima contra illũ q̃ qui hostis roboratur. ij. Reg. viij. c. de bello Dauid cõ tra syriã damasci eo q̃ ferebat auxiliũ addeser. Undecima vt pnce ab hostibus eripiatur. Beñ. xiij. c. de bello Abraam contra reges q̃ ceperunt eũ loth nepotez suum. Duodecima si transitus innocuus ab aliquo per suum territoriũ denegetur. xxiij. q. iij. notandũ. Item. ñ. prope fi. z. j. Machab. c. v. de bello inde, cõtra esdon. Terciadecima si tyrannides a presidente exerceat. j. Macha. de bello Machabeoꝝ cõtra antiochũ illustrẽ de hoc polli. li. iij. c. viij. Porro tyrã. Tyrannum num occidere non modo licitũ, sed equum z iustũ est. Qui enim gla occidere dius accipit gladio dignus est interire. sed accipere intelligitur qui cer. eum propria autoritate vsurpat, nõ qui vtendi eo accipit a domino potestatem. vtiq; quia deo potestatem accipit legibus seruit z iu stitie. z iuris famulus est. qui vero eam vsurpat iura deprimit, z vo luntati sue leges subiungit. In cuz ergo merito armantur iura q leges exarmat, z publica manus sumit in euz qui euacuare nititur pu blicã potestatem. Et cũ multa sint crimina maiestatis, nullum gra uius est eo qs aduersus corpus ipsum iustitie exerceatur. Tyrannus ergo nõ modo publicus crimen. sed si fieri põt plusq̃ publicũ est. Si enim maiestatis crimen oẽs persecutores admittit. q̃ro magis illo qs leges premit que ipsis debent imperatoribus imperare? Certe publicum hostem occisum nemo vicisitur. Hanc materiã latius p sequitur li. vj. c. Ex Jael quoq; mulier que interfecerat syzaraz ti gẽ qui z tyrannus erat benedicta est a deo. Judi. nũ. z. v. sic z ayoꝝ ine terfecit moab. c. ij. c. ij. Et q̃ uo patet aperte licite occidi tyrannum etiã lege diuina. vnde sup his Jeremie. c. xlviij. Maledictus q̃ pe hibet gladiũ suũ a sanguine. cũ em interficitur impius ipse mundi tur, z vbi abhominatio aboletur, sanctificatio cõlecrat. xv. q. j. nec ta. virtus nãq; plãtari non põt, nisi vitiũ euellatur. de pe. di. ij. q. ra dix. z Señ. in Hercule furente. Victima haud vlla amplior magis opimaq; ioui mactari põt q̃ rex vnicus. Regna enim cum sceleste om nibus sunt exitijs grauiora ibidem. Est ergo iustissima causa bellum gerendi pro pria libertate. naz z imperatoz pro subiectozũ libertate, z pro recta ad deum religione bella gerenda suscepit. in aucn. vt li ber. de cetero. §. hec similiter. Sic z pro libertate ecclesie, vt. xxiij. q. vlti. omni timore. z. c. hortamur. z nota extra de pe. z re. c. iij. z vide que de his scripsi. j. pu. leti. vel consul. nunciatio. l. vnica. in verbo tranquillitas. Sed arg. contra. xxiij. q. iij. ea vindicta. z quia potes tas gladij est in solo pncipe vt hic. z. c. causa. qõ. j. quid culpatur.

Tyrannũ occidere licitũ

C An autem persone vel res subditoꝝ vel auxiliatoꝝ possint a iuste bellante, vel sententiam exequente capi, vide qs no. Jnn. extra de testi. §. o. olim. iij. vbi ergo iniium bellum geritur, si modus in eo seruetur, puta nulla etiam quo ad deum imponenda est, vt nota. di cto. c. iij. Potest etiam in eo bellans vti licite balistis, machinis, z

Universidad de Deuso
Biblioteca

sagittis vt no. extra de treguis. c. j. Quod aut obtinetur sup hoc in ecclesiis. vide q̃ no. Ber. extra de homici. suscepimus, & Archy. xxiij. q. iij. in pri. Sic etiã pot quis impune & sine peto publicos latrones occidere. ff. qui iure. & in. rendi. l. j. xviij. q. v. cum homo. & no. extra de immu, ec. inter alia. Sic & sarracenos cõtra christianos pugnantes. Iuste enim impugnant, iudei tñ & hereticꝰ patienter sustinent. xxiij. q. viij. dispar. Ité possessiones ecclesiarũ materiali gladio demandato ecclesie defendende sunt. xv. q. vj. antonitatem. xxiij. q. iij. Maximian⁹. de sen. ex dilecto. li. vj. Bella quoq; p ecclesia sunt suscipienda cõtra excõmunicatos, & infideles, & ecclesie inimicos, & summa memoria sunt i gbꝰ hereticꝰ est clericis hortari alios ad pugnãdũ. c. cã. q. v. c. ommũ. & ij. & se. & q viij. igit. vsq; ad. ff. ecce & q. iij. sicut excellentia. in qbus mouentes saluanꝫ. d. c. omniũ. & q. v. omni. Irez no. q̃ bellũ in hac vita dupliciter exercet. f. carnale & spirituale. e. cã. q. iij. si no. & z. c. displicet. & c. noli. Et generaliter iusta bella p pacis studio querant vt mali cohereant & boni subsequent. d. c. displicet. & q. j. apud veros. Et ideo hosti in bello capto miserendũ est dũmodo futurũ periculũ non timeat. d. c. no li. in fi. & c. cã. q. iij. est iniusta. Nec est omittendũ q̃ prelati q̃ pter possessiones ecclesie principibus sunt obnoxij tributa bellozꝫ siue altarũ rerum debẽt exsoluere. e. cã. q. viij. ff. ecce q̃. & c. sc. ¶ Sciẽdũ est etiam q̃ aliq̃s iubentur interfici in bello etiã paruuli pter atrocitatẽ criminis, vt in pcõ sodomitico. Iudic. xx. q̃ z hoc idẽ facti fuit a deo in sodomis, vbi etiã perierũt paruuli & infantes. Et idẽ in pcõ apostatic. Deuter. xiij. ¶ Qualiter dz belli debet diuidere q̃ in bello capiunt, & an illa sint principis vel occupantiũ, & quid iuris. Super hoc vide ff. numeri. xxxj. & j. Reg. xxx. c. vbi dicitur. Inter cetera q̃ equa debet esse portio pcedentis ad bellũ, & remanentis ad sarcinas. vide etiam qõ not. xxiij. q. v. dicat. j. di. ius militare. cã. q. ij. nobis. & c. vulterane. vide etiam quod no. extra de iureiu. sicut. ff.

Hostes sin bello decipere vel eos p insidias vincere an liceat,

¶ Utrum in bello sit licitũ hostes decipere, & machinatione vel insidijs eos vincere, & spoliare bonis suis, vide qõ legit. & not. xxiij. q. v. dicit. xxij. q. ij. vtilem. xxiij. q. ij. dominus. & vij. in summa. Irez an papa possit ad infideles predicatores mittere, vel eis bellũ indicere, & vtrũ illi qui in occidẽte regna & terras, nõ quidẽ ab imperatore habeant ea detineãt licite an illicite, & an licite inuadenꝫ & quid papa possit in infideles. vide qõ no. Inn. extra de voto super. Quid si gs in bello si cõsecutus sit totũ sui interesse, an terũ possit p eo in iudicio experiri. habes. d. c. dñs. ¶ Quo tempore sit in bello vacandum & an omni tempore sit licitũ facere bellũ iniuꝫ, & quid in dubio. habes extra de treu. & pa. c. j. xxiij. q. viij. si nulla. & in secũda. sede. q. xl. arg. iij. An excõicatus possit in bello iusto pugnare. & an excõmunicato iustum bellũ intranti sit absolutio impendenda no. Inn. extra de sen. ex. sacris. Quando eps possit indicere bellũ, & an prelati vel clerici possint hortari vel interesse bellis, vel armis vti si habẽt inimicitias vel alias. & an eis si tunc aliquis interficiẽ imputetur ad irregularitatẽ. habes. l. di. clericus q pagannum. & c. se. & extra de voto ex multa. & de resti. spol. olim. in p. Inn. & alios. An & qualiter sit pro pace & p fide pugnandũ, habes extra de cõuersi. in fi. c. j. de homicid. suscepimus. & xxiij. q. iij. fortitudo. An in conflictu vel bello parans, vel cõmodas balistas. vel sagittas. vel hmõi, si mors vel membri mutilatio inde sequat, sit irregularis siue sit bellũ iustum, siue in iustũ, siue fiat ad impugnãdũ siue ad defendendũ & qd iuris de hoc sit. Inn. extra ne cle. vel mo. sententia. & vide qõ legit & no. extra de iudeis ita. An clerici q interfuerunt iustis vel iniustis bellis ex iusta vel iniusta causa. vel in bello dant auxilium, cõsilium vel fauorẽ, vel forte adhibent negligentiã q̃ poterãt phibere & ne fecerunt. vel etiã presentiã, et q̃ sua dabãt audacia inuadendi & terrorẽ aduersarijs & occasiõ fugiendi, sibi hmõdia fiant et hoc irregularitatẽ incurrant. vel nõ. vide qõ not. Inn. extra de homi. petitio. & Archy. xxvj. di. si qõ. Utrum vexillifer capitanei bellozũ vel ipsi etiã milites. etiã si neminem ibi interfecerint sint irregulares. no. Inno. extra de postul. pre. c. fi. An habeant idẽ priuilegiũ q̃ nõ possunt bellare seu pugnare sicut pugnantes. si tñ cõsilio polleant habes extra de voto ex multa. Quid si sub dito mens mutuã pactus ab alio nisi iudex iniuriantis satisfieri faciat an ego licite cõtra eũ mouebo bellum. Et an singulos subditos iniuriatis capere possum, & ab eis satisfactionem exigere. Et si cõtra dñm iniuriatis bellum faciam an licite singulorum suorũ bona destruã vel capiã. no. Inn. extra de appel. dilectis. & scripsi. j. vt nul. ex vic. p̃o ad. vic. & c. l. j. Si vassallus cepit iuuare dñm in bello iusto, an liceat eũ impune dimittere. vide qõ no. Ant. de Yser. li. feu. qui. mo. feu. in pn. ¶ Hec de bello hic tacta sufficiãt. Posti. vo aliter, pfecto est materiã belli in summa dicere. treu. & pace. ff. quicq̃ sit iustũ bellum. ibi videre poteris. ¶ Post primã glo. adde sed nobilib⁹ licet arma deferre. j. de ppo. sacri cu. li. fin vnũ intelligentum, sed sm aliũ nõ licet, cum tale priuilegium posset in odium alterius redundare q̃ cõ vtilitas. ¶ Iu secũda glo. ibi z no. & c. & c. vel dicit monendoꝫ. & vrendoꝫ. vt patet in rub. & tũc dic exceptũ vsum venationis, & itineris, & nauigationis. vt. ff. de via pu. l. in hac. & pone hac exponẽ facit, q̃ regnus semp debet continuari & aptari rubricis. vt patet. j. qbus ad cõdue. pre. n. & c. in rubro & nigro. & c. Sed quero an preses, puncie possit priuato licentiã dare ferendi arma, phibita? videt q̃ sic. q̃ persona principis representat, ex quo ab ipso iurisdictionẽ habet. ff. de iurisd. om. iudi. sed. & n. Ité q: preses in puncia supplet vice imperatoris in aut. vt qui. iudi. sine quoquo sunt. ff. volum⁹. Et in ipsa puncia vnusquisq; superior maiorũ officiũ. & vt. ff. qõ aũt pumitus ibi, & cũ ejs iudices puniantur &c. principes eis magistratũ el dedit &c. ff. de re iudi. quidã cõsulebat. Et hz manus imperii oibus in ipsa puncia post principẽ. ff. de offi. pre. l. vlt. maiores; potestatem in ceteris fecit eũ. in aut. de defen. ciui. & nos igitur in pũn. Unde etiã dz iudex iudicũ vt ibi. Ité est legatus principis in ipsa puncia. ff. de offi. pre. l. pe. de accu. hos accusare. in pũn. & vide qõ no. Inn. extra de offi. dele. qõ translationem. & qõ scripsi. de dignitate palatij. & ne gs li. innitus. l. vlt. Legatus aũt in puncia gerit vicem eius q̃ misit illũ. extra de offi. leg. c. j. in fi. & nihil est qõ p eũ in ipsa puncia nõ expediat. ff. de offi. procõsul. nec quicq̃. Ité puncepis referriare debet qõ p locatiõ eius fit, ac si ipse fecisset. ij. q. v. qua de cã credere eni debet &c. ff. de offi. presb. Item. l. & extra de offi. leg. nouit. & qõ p legatũ eius min⁹ legitime fit, ipsa ex causa quãs tolerat extra de accusa. ad pertinem. Et ipse puncepis facere videt qõ legatus eius facit. ff. de admini. tu. ita abt. Gessisse. & idem honor legato q & principi exhibendus est vt hec & alia. no. Quid in spec. de leg. & j. dicet. no intelligat emanare a papa, q̃ a legato eius emanat. extra de hi. fi. dilect. & ibi hoc p Inn. Et facit ad premissa q̃ possit. quis, di. ordinationes. & qõ legitur. & no. extra de offi. le. nemini. & c. ff. si sup li. vj. p Archy. ¶ Cõtra q̃ ad eius officiũ pertet, puncia tenere pacata. ff. de offi. pre. l. iij. & l. con grunt. hoc aget si conformans se legi armoriũ portatiõe q̃ legẽ iusta ratione, phibitam inter dicit. vt hac. l. & in cõm. de. phi. ar. p̃o. l. j. in pũn. Ité qz punit z crimina z delicta prout ad eius spectat officiuꝫ vt plene scripsi. & de anno. & tri. oes in verbo rector. nõ ergo ipse fit actio delictoriũ. & vnde vi. inciminerunt. q̃ de facili ex armoriũ portatione sequunt. Ité ad eius spectat officiũ nedũ punire comissa. quetiam ne cõmittantur efficaciter impedire. in aut. qño oportet epis. & licentiã. ad fi. tit. & scripsi. & de iudicijs ch. l. j. post primã glo. & j. de metat. l. ij. in verbo eligendi. ad fi. nõ ergo ipse debet dare materiam vt cõmittant. Preterea quies populoꝫ ad illũ spectat. ff. de offi. p. vi. l. j. & quies. nõ ergo pmittere dz arma deferri, q̃ talẽ gerem impediunt. Ité qz nullus est cõstitutus sup gentes puncie vt euellat vitia, & malos disiper, plãter pacẽ, & dala & crimina cozũ materiasq; subuertat ex. de maio. & obe. solite. circa mediũ. & de offi. le. c. ij. li. vj. Ité ex quo leges in certis casib⁹ punierũt nõ est dicẽdũ q̃ vltra illos possit pretes extendere leges & aliũ casum adimuenire. ff. sol. ma. si vero. & de viro. de ver. ob. quicquid. Item nõ licet etiã magistros militũ armatos mittere in puncias quin capiant & preside & in vinc. cula redigant. in aut. vt nudi. sine quoquo suffra. & interdicimus. immo & officialiũ apparitores illa ferre nõ debent. nisi cũ sint in expeditione, vel in executione occupant officiũ. ar. & qui. nõ ob. lon. tem. po. pre. l. & z. ff. de cur. immu. semp. & licet. & infi. de testa. mil. in pn. & j. vel dũ ad gerendũ officiũ in puncium vadunt, qõ dic vt scripsi. & de decur. si vltra. & j. de cur. pu. exectiones. (Oppono) omnia nam q̃ debẽt suis rpibus quenire. & de ferũ. li. & ff. locatuno) & z. si merces. & conductor. & de peti. her. ei q. & ũ. & xxiij. q. iij. si ecclesia. omni quoq; negocio tps est & opportunitas. Ecclia. c. vij. de hoc vide q̃ scripsi. & de leg. in rub. parte. ij. ver. iij. Vel expone oportuno. l. tempestiuo, repetitiũ nãq; dz opportunus in pñ. Clamaui in toto corde meo. Et ideo etiã feriato in honorẽ dei cũ nõ aptius alio die &c. & de fer. li. nã & z die dñico licet capere quoslã pisces q̃ raro nisi his diebus apparẽt. extra. c. tit. c. licet. Forti⁹ ergo licet ipso die agriculture vacare q̃ magis est necessaria hoie vite capere pisces. Et dic. l. cõgruo & necessario fm Pap. Ité apto vt. d. l. ij. An ecclia. vij. dz. Ne oderis laboriosa opa, & rusticationẽ a dño creatã. & Deuter. xxiij. Preparа foris opus tuũ. exerce diligenter agrum tuũ, vt postea edifices tibi domũ tuã. Vel expone hoc vbũ. vt no. xxv. q. j. c. j. Vel dic opportuno. f. qui terrã excolendi vel fruges colligẽdi opportunitatẽ habent. sic exponit in simili Archy. xxxj. dis. quoniam.

¶ Sed quero an famulus qui vsꝫ ad annuꝫ alicui locauit suas operas, teneat diebus singulis laborare. puto q̃ sic ar. huius. l. z. j. e. colonos. & d. l. ij. & de fer. z. ff. & ri. dim. & de statu li. si peculiũ. & j. quidã. & l. seruus. qui. & seruus. ibi totidem. &c. Ité cõtinue, ita quidẽ vt spacia necessaria ad cultura corporis relinquant. ff. ne ope. lib. cũ patronus. in fi. & l. suo victu. & l. se. & l. medicus. & l. pe. ad qõ etiam facit. & de festa. cũ antiquitas. xvij. q. vlt. diffiniuit. Necessaria eñ non sunt corpori subtrahenda. de cõse. di. v. nõ mediocriter. corpus enim nostrum q: pars nostri est, ad hoc diligere debemus vt saluti eius & fragilitati naturaliter consulamus de pe. di. ij. corpus nostrũ. Excepti⁹ festis infignibus de conse. di. iij. rogationes. & not. & loca. si hꝰ qua. Duo quo est deutero. c. v. vbi iubet die sabbati requiescere ser-

di neq; agri neq; vbis odiũ me vnq̃ pcipit. optimus etiaz ppls est q̃ terre cultuꝫ & vt dicit. vij. politi. & Post ipsam glo. adde. Que aut differentia sit inter colonos & mancipia. not. in aure. de nõ alie. & vult enim. An agricole equiparent vassallis dicit Ant. de Iser. li. feu. de probi. feu. alie. per frede. l. imperiales. & pe. & equiparantur.

¶ Impera. Con. a. Ler. s.

Nunq̃ sationibus vel colligẽdis frugibus insistentes agricole ad extraordinaria onera trahantur. Cum prouidentie sit opportuno tempore his necessitatibus satisfacere.

Nunq̃. Casus. Agricole vacãtes & insistentes frugibus colligendis & seminandis nõ sunt vocandi ad extraordinaria munera. (Frugibus) Fruges appellatur omnia ea que palea cõtinent vt colligit. & de serui. l. & fi. Interdũ ponit p toto patrimonio. & de his q̃ ve. l. j. vl fruges sunt anni vsitatas: alimonia, victus, cõmeatus, cibaria, vel annona fm Pap. seu fructus in fundo stantes. ff. de fur. si apes. & j. z. l. fullo. & j. nõ ramẽ oẽs de quo dicit vt. & de ver. sig. frugem. (Insistentes) Secus si vacant. vt no. ff. de treug. & pace. c. j. (Agricole) qbus. & solus circa terraz operationis est cõcupiscentia, in aut. qui. mo. natu. effi. legi. & sed neq; agricolã. Et est ratione destituatur annone prebitio. ff. de mundi. li. & in aut. de questo. & fi vero forsan. j. Item ne cultura turbetur. ff. de tig. inuncl. & quę sit ad cõpendũ publicuꝫ. j. de omni agro deser. qui agros. tig. Item ne tributorũ illatio retardet. & quę res pig. ob. pos. executores. Item ne fundi cultura admatur. & quemadmoduꝫ. z ideo ab inde trahendi nõ sunt ne circa res alias occupati z. & de aquęduc. l. j. Unde Hieronymus super zacha. olim apter agricolas ne haberent necesse vibes intrare, iudices stabant in portis. Unde dicitur porta iudicij. Deuter. xxj. c. Et hoc satis est graue. maxime cũ fructus tempore messis. & vindemie quasi tolluntur & manibus. facit. ff. de mundi. l. fi. in greco q̃ est ibi. Ad humanitatẽ quippe dei pertinet rusticoꝝ simplicitati consulere. & de test. mili. l. fi. post pue. ad alia eñ occupato cultore possessiones depereũt, & ad tributa soluenda ydonee nõ existunt vt ait Brego. in regi. lib. vj. c. cvij. Et ro rustici p causa ciuili extra ciuitatẽ non sunt trahendi. cũ solũ cozam defensore ciuitatis (si hoc elegerint) valeant cõueniri. & de defen. ciui. l. iij. Cum yver. & est ratio cõstitutionis legis. (Prouidentie) q̃ dã habẽt sup hoc vbo hãc glo. f. quod arma. Et not. q̃ sunt tres homines status, memoria preteritoꝝ, scientia presentiũ, prudentia futuroꝝ. Accursius. Sed certe cõmuniter nõ habet, sed est in premio insti. in verbo prudentia. Uerũ inter cetera memoria gestarũ rerum perutilis est. Similitudine eñ scientie desiderat q̃ sit preterita. Sap. vij. Et in aliꝰ negocijs q̃ ingenio exercentur in primis magno vsi est memoria gestarũ rerũ vt ait Salu. in pro. iugur. nec dispare diffinitio ozit ex memoria virtutũ vt ait Greg. j. dyalogoꝝ. De oibus aũt premissis tribus. ponit Seu. li. vij. de quatuoꝛ virtutibus. et vbi vide. & de cõdit. in vu. or. j. in verbo pudẽs. Sid hec tria potissime vita sapientis est dirigẽda, vñ. B. Per tria tẽpora se dispẽset mens sapientis. preteritũ, presens, posteriusq; sequẽs. Preteriti recolens, q̃ sunt ventura videro. Que psentia sunt cum rõne gere. Prodit eñ vitã q̃ negligit anteriora Spernens ventura capt⁹ vbiq; ruit. Et vi de q̃ scripsi. & de decur. si vltra. & j. de cur. pu. exectiones. (Oppono) omnia nam q̃ debẽt suis rpibus quenire. & de ferũ. li. & ff. locatuno) & z. si merces. & conductor. & de peti. her. ei q. & ũ. & xxiij. q. iij. si ecclesia. omni quoq; negocio tps est & opportunitas. Ecclia. c. vij. de hoc vide q̃ scripsi. & de leg. in rub. parte. ij. ver. iij. Vel expone oportuno. l. tempestiuo, repetitiũ nãq; dz opportunus in pñ. Clamaui in toto corde meo. Et ideo etiã feriato in honorẽ dei cũ nõ aptius alio die &c. & de fer. li. nã & z die dñico licet capere quoslã pisces q̃ raro nisi his diebus apparẽt. extra. c. tit. c. licet. Forti⁹ ergo licet ipso die agriculture vacare q̃ magis est necessaria hoie vite capere pisces. Et dic. l. cõgruo & necessario fm Pap. Ité apto vt. d. l. ij. An ecclia. vij. dz. Ne oderis laboriosa opa, & rusticationẽ a dño creatã. & Deuter. xxiij. Preparа foris opus tuũ. exerce diligenter agrum tuũ, vt postea edifices tibi domũ tuã. Vel expone hoc vbũ. vt no. xxv. q. j. c. j. Vel dic opportuno. f. qui terrã excolendi vel fruges colligẽdi opportunitatẽ habent. sic exponit in simili Archy. xxxj. dis. quoniam.

¶ Sed quero an famulus qui vsꝫ ad annuꝫ alicui locauit suas operas, teneat diebus singulis laborare. puto q̃ sic ar. huius. l. z. j. e. colonos. & d. l. ij. & de fer. z. ff. & ri. dim. & de statu li. si peculiũ. & j. quidã. & l. seruus. qui. & seruus. ibi totidem. &c. Ité cõtinue, ita quidẽ vt spacia necessaria ad cultura corporis relinquant. ff. ne ope. lib. cũ patronus. in fi. & l. suo victu. & l. se. & l. medicus. & l. pe. ad qõ etiam facit. & de festa. cũ antiquitas. xvij. q. vlt. diffiniuit. Necessaria eñ non sunt corpori subtrahenda. de cõse. di. v. nõ mediocriter. corpus enim nostrum q: pars nostri est, ad hoc diligere debemus vt saluti eius & fragilitati naturaliter consulamus de pe. di. ij. corpus nostrũ. Excepti⁹ festis infignibus de conse. di. iij. rogationes. & not. & loca. si hꝰ qua. Duo quo est deutero. c. v. vbi iubet die sabbati requiescere seruus & ancilla sicut z dñs. & de hoc scripsi. & ne ope a collato. ext. l. j. Excepti⁹ etiã festiuitatibꝰ in quibus iura ci seruanda vel etiam tolenti nihil agit qõ ad opus seruile pertinet, vt ei. pu. si fe. & beat her culani. ad hoc. ff. de euic. si fundus de vsu. l. j. in pn. Item semp in cõtractibus si nõ appareat qd actũ est equimur. & seruitudine regionis ff. de reg. iur. semper in stipulationibus. Sed si est agricola videtur etiam quod festis insignibus seruire debeat ne modico &c. vt d. l. ij.

¶ Secundo quero ex hoc. Si agricola insistens seminandis & colligendis fructibus etiam festis insignibus seruire tenet. qd in his qui tenentur insistere fructibus spiritualibus seminandis & colligendis vt sunt doctores & scholares an possint & debeant festis insignibus docere, scribere, pariter & studere. Puto q̃ sic. nam si in terrestribus hoc permittit. fortius in celestib⁹ & diuinis. ar. extra de trãsla. & scribere inter corporalia. unde in lib. numeri dicit glo. c. xxviij. & faber & hmodi artifices octantur in die sabbati. lector aũt sacrum legis, vel sitis licet. doctor ab opere suo nõ definit, nec ramen cõramminatur sabbatum. Sicut sacerdotes sabbatũ violant, & tñ sine crimine sunt vt hec not, scilis Tho. de aquino in secũda secũde. q. xxvij. ar. iij. & habet xxv. q. j. S. his ita. & Aug. dicit in sermone de decez cordis. Helius in sabbato iudeus faceret in agro suo aliquid vtile, q̃ in theatro seditiosus existeret. Et melius cozũ femine die sabbati lanam facerent quã toto die in neomenijs suis impudiciẽ saltarẽt. Et ad Sacrobius. lib. de saturnalibus. Si per sacra solennia ritus deducere religio nulla prohibebit, si salubri fumo mersare oues fas & iura permittunt, cur nõ religionis honor puret dicare sacris diebus sacrum studiũ literarum? De quo melius Ber. super cãt. ser. xviij. prosequens illud Jo. xvj. Vos vocatis me magister & domine, puncum gratie, & m materia tis. Non est minus animi scientiam q̃ prebere escam corpori & vaire his diebus non est cessandum a studio vel scriptura que non pro alio ad quẽlibet sed p doctrina, p̃tia, vel alter⁹ fieri necesse atq; frequenter occurrit. Licet ignaui scholares festa habẽter obseruent, cõtra quos est. ad Thimo. c. iij. Attende lectioni, exhortationi & doctrine. z. xxxvij. diffin. & cece. ad fi. z. c. fcq. z. xxxvij. diffin. de quibusdam ibi. assidue doceant. & di. se. c. j. z vide de conse. dist. iij. pervenit. Sicut enim quotidiano cibo alitur z pinguescit homo diebus continuis, ita z electione dicit Hamasus ad Hiero. Quare assidue legendum est. ff. de legat. iij. seruis vbamis. & ornatricibus. hec z alia scripsi plenius. & de studi. lib. vj. ro. l. j. in verbo discipuli.

¶ Tertio queritur. An patronus possit iubere tali famulo qui sibi (vt predicitur) locauit operas suas vsꝫ ad annũ vt operas suas sibi exhibere teneat alij? Videt q̃ nõ. ff. de ædi. com. lib. innit⁹. in pñ. de vsu z ha. plenũ. & operas. z loca. l. locare. de fideic. com. lib. generaliter. & fi. z. l. nõ tamẽ. & cui. z sol. mat. l. ij. per q̃. l. dicit Pyn. q̃ dñs non põt vendere vassallum suum inuitũ. ad hoc etiã in terre. qui. mo. na. effi. sui. & generaliter. de quo tñ dic vt scripsi. & j. e. seruos. in ver. dominos. z. j. tit. j. l. vnica. Item q̃ famulus nõ est cogendus alij q̃ patrono cui promisit ex soluere. ff. vt leg. not. c. l. ij. & contra q̃ possit. ff. de oper. lib. & opere in rem. in fi. de vsufruct. & habentibus. & z. l. vxori. & Siropñ. & not. expresse q̃ possit. d. l. hominis. Idem facit. & loca. nemo. et. ff. & tit. cum in plures. in pñ. & de ope. lib. si libertus. j. z. l. patronus. q: inbẽte patrono alij operę sunt debite. ff. de condi. si non sortem. & libertus. in fi. & Dicas q̃ si nõ odioso, vel alias onerosũ vt patronus pretari eas hoc potest. z sic intelligende videntur leges proxime alle. odioso autem z onerosũ non, z sic sunt intelligenda contraria. z facit ad hoc. & de pac. inter emp. & ven. l. fi. z. & de agrico. & mancip. do. l. fin. z quod ibi scripsi. fi. p̃o socio. idem erit. z vide. ff. de vsufru. equissimum. & vlti. z. l. seq. z & j. z de vsu z habitatione. non aliter. z qõ ibi not. z plenius. ff. so. ma. l. ij. z qõ ibi scripsi. & l. seruos. Item hec vera sunt dum tñ patronus non inbeat illi operas prebere alij extra locum vbi patronus ipse domicilium habeat. ar. ex eo qõ not. & de sol. vsuras. in fi. gl. z. ff. de ope. li. & operis⁹.

¶ In glo. ibi sationib⁹. adde. l. seminationibus quasi dicat seredis vel colligẽdis. ¶ In gl. i. q hz. ibi quosda adde. p̃o ghus est. & c. colonos. ¶ Et ibi in fi. l. adde. z extra de treuga innouandus. & decre. bene facit ad hanc. l. ¶ Et ibi agrum adde. ver ceteras res que cultu rustico sustinentur. & de inoff. nup. l. iij. in fi. ¶ In glo. ad officia ibi munus adde. vide. j. de fug. colo. l. j. ¶ Et ibi que sunt contra. ad

Agricole

de. Super hoc dic melius q̃ agricole z persone huiusmodi ad bono res etiã qui habent onus annexũ immediate non sunt admittendi, vt tenent ad vr. j. eo. colonos. ũ. z de agri. z manci. do. l. j. in fi. nisi in defectum. vt attendi d. l. j. cum suis conco. z ibi de hoc not. Ité in muneribus autem die q̃ ad honomunera mere patrimonialia, ordinaria seu canonica subire cogunt res z ones pro terris eorum, vt. j. e. hi penes. ver. sane. & de anno. z tri. omnes rasetiam omnino. z obsistere. z de immu. ne. conce. l. j. pro terris autem domi nerã. nonm dic vt scripsi. j eo. colonos. post primam glo. Mere persona lia nõ subeunt. vt. j. vt rusti. ad nu. ob. denoc. l. j. nisi in defectu alterũ z hoc publica exposcat vtilitas. argu. ff. de immu. z hono. vt gradatim. & quotiens. z. l. honoz. & fi. cum no. d. l. j. In mixtis autez die q̃ illa indifferenter subeunt in casibus qui habentur. & de immu. ne. cõ. c. l. ij. z de qui. mu. ne. lic. ex cu. l. j. z de priuileg. do. aug. l. pen. In

Universidad de Deusto
Biblioteca

alijs vero casibus in quibus extraordinaria munera inducūtur fiat separatio vt quatenus onus persōna respicit gaudeat immunitate, quatenus autem respicit patrimoniū eojum tūc ne ppter immunitatem ipsorū ceteri vltra portionē quā debent importabiliter aggrauentur qđ fieri nō debet. ſ. de exacto. tri. actores. cum is que ibi scripſi. pro portionibus eos contingentibus immunitate nō gaudeant. vt scripſi. ſ. de mu. in quo loco mu. l. i. vltra medium note magne ibi vel dic generaliter ꝛc, ad hoc est etiā. ſ. e. l. quemadmodū. ver. sed cū soliditas. ꝛ qđ ibi not. in gl. an permutare ibi. sed quid si creditores ꝛc. ¶ In glo. inuiti ibi publica vtilitas adde ꝛ publicū compēdium. ſ. de omni agro deser. q agros. ¶ Et ibi de questore. in fi. adde. 2 his rationibus patet ꝙ nec etiam a volentibus admittēdus est. ad qđ. ſ. de stratо. l. i. ꝛ de falgano hospi. nō pre. l. i. ¶ Post glo. fiat. adde. nam agricole noluerunt prebere quasdā oportunitates segetibus vt nascantur. xxvi. q. v. nec mirū. ver. sicut nec. Unde ✠ Macrobius in saturnal. Cū ea est anni temperies, vt hyems sereua sit, solsticiis verō ymbricum fructus optime prueniunt. Et iterū. Inuenitur hoc rusticum vetus canticū hyberno pulnere, verno luto grandia farra camille metes. Ego etiam recolo fide dignū dicentem ꝙ si die. xv. noctium quā nimbus, qui est quārtus post festū beati Martini in aurora cum sydo est tertium tauri occidit, aer est turbidus paratus ad ymbres ꝛ pluuias, non est bonū serere fruges. nam vt plurimuꝫ eo anno centesimo die cōtinuo. vel inter pollato future sunt pluuie, siue niues, ita ꝙ sata inundatione aquarū, ꝛ niuiū corumpent. Ubi aūt aer est lucidus ꝛ serenus. tūc bonus est: nam per cōtinuū ipsum diem, vel interpollatū ger sine pluuijs erit. itaqꝫ sate segetes coalescent. vnde Bern. super cantī. ser. boni. pſequens illud. ymber abūt ꝛ recessit. ymber qui inundatione facta operiebat terram, culturas impediebat, ꝛ vel sata necabat vel seri verabat, is inꝰ ymber excurrit ꝛ abūt. ꝛ recessit. ideo dicitur prouer. xxviii. in ymbre vehemēti paratur fames. ad hoc tñ vide qđ legit ꝛ not. e. q. v. nō licet. Justa ergo ratione opportuno fauore sunt agricole confouendi. ab his quoꝫ publicis oneribus exi mendi. eo ꝙ peruriles sunt reipublice. vñ plutarchus ad Traianum imperatorem pedibus solo iugiter inuerentibus agricole captātur, quibus capitis prudentia tanto magis necessaria est quo plura inueniunt offendicula. dum in obsequio corporis in terra gradiūtur. Eiſdē iustius regumentorū debetur suffragiuꝫ, qui totius corporis exigunt sustinent, ꝓmouentꝫ molē. pedū adminicula robustissimo corpore tolle, suis viribus nō proceder, sed aut turpiter inutiliter, in honestēq; manibus repet. aut bestiarū animalium ope mouebitur. Ex his patet ꝙ nimiū fouendi sunt rustici. nā ꝛ ipsi ꝓpter culturam agrorum nonnulla specialia contra iuris rationeꝫ constituuntur. ſ. de seruitu. l. si. ꝛ. ff. de aqua plu. ar. l. si. ſ. item sabinus,

Rustici sunt valde supportādi.

¶ Idem. A. Lex. iij.

SI quis predia vēdere voluerit: vel donare retinere sibi trāsferēdos ad alia loca colons priuata pactiōe nō possit. Qui cīſ colonos vtiles crediderit aut cū predijs eos tenere debent: aut pro futuros alijs derelinquere: si ipſi sibi pdiū pdesse desperant.

SI quis. ¶ Casus. Non potest quis vendere fundū vel domū in quo sunt coloni retentis eis (Alia) retenta. Et not. ꝛ hac. l. fin an. arg. cōtra varios, nec esse inconstantia admittendam. qđ dic plene. ff. de ꝓcu. in cause. Interdū tamē admittitur qđ dic. vt. ff. de colf. bono. nonnunq. ꝛ de inoffi. testa. papinianus. ſ. sed nec impuberi. Et licet regulariter varietas reprobet, magis tñ in iudicijs in quibus dicitur erubescenda varietas. ſ. de modo multa. l. multarū. in fi. (Sui em) ver. (Credunt) cōfidunt, sperant. (Aut) ver. (Derelinquere) ſto. qđ licet id qđ iuris est in toto quo ad totuꝫ idem sit in parte quo ad partē. vt. ff. de pact. iuris gentiū. ſ. adeo. ꝛ de ꝓfur. qđ sit. Fallit in hac lege. qđ pōt totum vendere ꝛ non partem sic fallit. ſ. de iure emphi. l. i. in fi. ꝛ. d. ſ. sed nec impuberi. ꝛ. ff. ꝓ dereli. l. iij. ff. de pet. here. sed fi lege. ſ. nunc videamus. de hoc etiam scripſi ſ. de omni agro deser. l. ij. (Si ipſi) ver. (Desperant) Desperare est fi ne spe fieri fm ✠ap. hoc. ꝓcedit ex nimia hebetudine. xxvi. q. vii. de his. Hoc periculosum est circa deum, de cuius pietate desperare est horrenda impietas. xxvi. q. vi. cognouimus. Hemo quippe desperādus est quandiu est in hoc corpore cōstitutus. xxiii. q. iij. corripiant xxii. q. ij. ancillaꝫ. de pe. di. vij. nemo. Unde plerūqꝫ cum pctōr pro pter culpam a ꝓlato contemnitur, in desperationem labitur. xl. dist. recedite. hoc est grande nefas. Et ideo Augustinus amplam iniam apostoli de multiplicatione pctōrum mortaliuꝫ ne desparatio inde fieret peccatoribus restringit ad pauca. xxv. di. ſ. alias. De peccato desperationis ꝛ qualiter sit confidendum de iustitia ꝛ misericordia dei. ꝛ de confessione addez eue, habes de pe. di. j. nullus. ꝛ. c. serpēs. ꝛ. c. Addā. ꝛ. c. agite. ꝛ. c. nemo. Sicut autem arguitur desperatio in peccatoze, sic etiam in confessoze qui sic debet penitentiam temperare vt nō cogatur peccatoꝛ ex hoc deteriora facere. xxvi. qō. vij. de his. ꝛ. c. alligat. ¶ Post gl. pe. adde. Sed cū de iure canonico omne iuramentum seruandum sit quod ſeruatum non vergit in dispendium eterne salutis vt extra de iureiurand. si vero. ꝛ. c. cum contingat. de pact. quamuis. libro. vi. Un seruabitur quod de iuramento cū an posthec gloss. dicit? Puto ꝙ quarenus tangitur ex eo preiudiciū alieꝰ sit ꝛ affirmantis ꝛ iurantis illud nequeat retractare: quatenus autem tangit re contra preiudicium publicum: aut ipſorum colonorū seperatio fieret odio, etus inuasa vt est exemplum. ſ. cōi. vtriuſ. iudi. possessionū. cū ſi. Iuramentū licitum. dū alienationem ipſam nequeat confirmare. ad hoc extra de iureiu. sicut. ñ. ꝛ. c. qđēadmodū. ꝛ qđ ibi no. in gl. penul. ꝛ de maio. ꝛ obe. dilecti. cum ibi no. ꝛ. xxii. q. iij. inter cetera. ꝛqđ no. j. e. qđēadmodū in fi. glo. que incipit impropie. Nihil enim cum alterius ꝓiudicio per aliquē debet agi. ff. de reg. iur. nō debet alteri. ꝛ lex nemini debet preiudicium generare. j. e. cū scim⁹ in principio. Et quecūqꝫ agūtur sine altorum damno ꝓcedere debent. vt plene scripſi. ſ. de his qui in exi. da. sunt. l. j. in verbo ad tempus. ꝛ sic responderi posset ad id quod nota. dicta. l. quemadmodum in gl. an permutare. ¶ Super hac materia quando iuramentū habeat cōfirmare cōtractū inualidū. ꝛ qñ nō. dñs Bar. ff. de fideiuſ. si qs ꝓ eo. scripſit distinctionem plurima laude dignā, quē per decē membra diuidēs nota ꝓcipue cō mēdationis attollit. dicēs alibi eā nō inuenirī. Primo cōtractus re probatur qz est cōtra bonos mores. Secūo ratione publice vtilitatis principaliter. Tertio ratione publice vtilitatis secūdario. Quarto in odium creditorū. Quinto fauore debitorū. Sexto qz lex sibi non assistit, nō aūt reprobat. Septimo ex defectu solennitatis. pbatorie. Octauo ex defectu solennitatis formalis. Nono ex defectu materie seu rei sup qua cōtrahit. Decimo ꝓpter vtilitates alias subiectoꝝ.

¶ Primo si contractus est contra bonos mores non validatur iuramento vt lib. vj. de reg. iur. non est obligatorijs, ideo pactum futu re successionis per qs inducitur vorū capiende mortis alterius nō validatur iuramento, qz contra bonos mores. ſ. de pact. l. fin. Item pactum per quod aufertur libera testamenti factio. ff. de ver. ob. stipulatio hoc modo. Item pactuꝫ per quod aufertur libertas matrimonij. eo. tit. l. titia. in ꝓin. ꝛ idem dicit in qualiber cōuentione turpi. eod. titul. si plagū. ꝛ plenius in auten. sceſn. non sol. ſ. j. tunc enim merito magis peccat iuramenta turpia recipiens, quam nō seruans. vt ibi. xxii. q. iij. qui sacramento.

Pacta multa sint iuramento firmata non possunt.

¶ Secundo quando reprobatur contractus ratione publice vtilitatis principaliter, ꝛ tunc nō cōfirmatur iuramento. vt extra de foro comper. si diligenti. circa fi. ꝛ hac. l. ij. ꝛ. j. eo. tit. quemadmodum. Et ꝓpter hoc dicit ꝙ venditio rerum que sunt affixe ædibus nō firmatur iuramento, quia ratione publice vtilitatis est prohibita. ff. de le. j. l. cetera. de contrahen. empt. senatus. Idem in pacto qđ ꝓrogat instantiam litis vt nō confirmetur iuramento, quia contra publicam vtilitatem vt. ſ. de iudic. ꝓperandum. ſ. ꝛ si quidem. cum ibi not. idem. ff. de pac. iurisgentium. ſ. si paciscar.

¶ Tertio quando contractus prohibetur ratione publice vtilitatis secundario, vt in alienatione fundi dotalis cum dos sit fauorabilis ratione publice vtilitatis secundario. vt. ff. solu. mar. l. j. tunc ꝙ iuramentum confirmatur fm ius cano. extra de iureiur. cum cōtingat. e. tit. licet. li. vj. Et subdit aduertendum ꝙ licet illa. c. non dicat contractū confirmari, sed dicant seruandū esse iuramentum, tamen satis putat contractū remanere validū, quasi iurando liceat alienare. vt no. ſ. fi aduer. ven. autem. sacramenta. in verbo obseruari. hoc inuestigari dicit magni esse effectus, ꝛ dicit ꝙ predicta sunt vera qñ lex ꝓhibet contractum seu alienationem tñ. vt in l. iulia. de fundo dotali. ꝛ sic nullum ꝓceptū dirigit ad personā. Sed si lex ꝓcipere ꝓsone ꝛ diceret: mulier nō alienet, vel ꝙ aliquis nō emat, tunc talis cōtractus nō posset iuramento firmari: ꝓhat hoc tali modo, qui facit cōtra ꝓceptū legis constitute ab habente potestatem peccat mortaliter: qm scriptum est q non obedierit principi, morte moriat. extra de maio. ꝛ obe. c. ij. ergo illa alienando vel ille recipiendo peccat mortaliter. faciunt ad hoc plura que scripſi de commendatione legū. ſ. de superindic. l. j. in verbo iudicio. ꝛ de ꝓfes. ꝛ me. l. medicos in verbo doctores legum. Juramentū ergo interpositū super obseruatione peccati mortalis est nullū. qz ita. demū ꝺz seruari si seruatū non vergat in dispendiū saluris eterne. ꝙ hoc facit aperte qz in hoc iuramento deficit vnū ex tribus comitibus videlicet iustitia q̄ omni iuramēto debet inesse. xxii. q. v. aiaduertendū ꝛ facit. e. cā. q. iiij. si qs ꝓnenerus. ꝛ de iureiur. c. j. li. vj. Item iam videret iuramentū rectē piens peccare legis autoritate, cum tñ potius peccetur cōtra legis autoritatem. xxiii. q. iij. qui peccat. Item qz iuramentū non ad hoc est inductū vt sit vinculus iniquitatis seu cuiuscunqz criminis, nec ſacramentū ad hoc fieri debet vt iniusta iuratio suoꝝ bonoꝝ fit in iuste iurantibus expoliatio, ꝛ accipienti fit eterna damnatio. xxii. q. iij. inter cetera. iple vero inducit dictum hosti. Preterea vbi vir ꝓmisit se nō alienaturū fundum dotalem, si postea alienat ꝛ iurat de non veniendo contra, nō valet secūda alienatio ita no. glo. d. c. licet. lib. vj. sed certe ibi hoc non dicitur, sed glo. formal. q. in. mulier que iurauit non alienare dores, nec alienanti consentire, nisi certo modo ꝛ iudice autoꝛizante quod longe diuersum est. Et subdit ipse ꝙ si fideiuſſoꝛ

si fideiuſſoꝛ ꝓ dote seruanda detur cōtra ti. ſ. ne fide. do. cen. ꝙ talis fideiuſſio iuramēto nō cōfirmat nam ibi ꝓhibitio dirigit ad personam. ſ. ne mulier accipiat, nec vir det. ergo si fecit cōtrariū, est factū cōtra ꝓceptū legis. ꝛ hoc videt sentire ioi gl. dicens ꝙ illi legi renūciari non pōt, ꝛ. h. d. multū esse notandū ꝓpter diuersa statuta q̄ sunt ꝓ mundo vt semp inspiciat an ꝓhibeat statutū principis cōtra here, vt puta nullus audeat cōtrahere cū muliere, vel mulier nō cōtrahat nisi sic, ꝛ tūc non confirmat iuramento. alis secus. ¶ Premissa differentia cū lex ꝓhibet vendi plonas vendere videt positione habere voluntariā ex ꝓprio ingenio nō aūt necessariā ex ratione, cum sufficiat legislatoꝛi qualitercūqꝫ ꝓhibere qs fieri nō vult, nec diutius gitur personaliter vel impersonaliter. ſ. de legi. nō dubium. ꝛ eque punitur delictum ꝓhibitum personaliter ꝛ impersonaliter. vt col ligitur. ſ. de ex. super. ex. li. j. cum multi si alias esset imponere legem verbis non rebus quod lex abhorret. ſ. communia de leg. l. ij. in fi.

Cōtract⁹ in odium creditorū ꝓhibiti an possint iuramēto validari.

¶ Quarto ꝓhibetur cōtractus in odiū creditorū. Ito casu videt q̄ iuramentū sit seruandū. vt extra de ꝓig. significante. vbi videtur ꝙ pactum legis cōuisſorie in pignoribus qđ est reprobatū in odiū creditoꝛū si iuramentū ibi apponit, est seruādū nō ꝙ ꝓ iuramēto pactum confirmet, vt videt tenere Inn. e. c. Hic est magnus effectus ꝓpter plura. Primo qz statim cū ego obseruauī pactū mecū suꝰ absolutus a iuramento, remanebit apud creditoꝛes res sine causa. Et ideo poterit petere ille q̄ iurauit ꝙ absolnatur, vel liberet a iuramēto si remanet obligatus, vel agere cōditione sine causa cōtra creditoꝛe. Dat exemplum qñ quis iurauit se soluturū vsuras qđ pactum est ꝓhibitū odio creditoris. Si ergo ipſud pactū pōt impleri soluēdo impleat, ꝛ debitoꝛi poterit repetere, sed si nō haberet implementum, vt si turaſſet se nō repetiturū. ꝛ sic non potest impleri totaliter petere debitoꝛ se absolui a ſuperiore a iuramento, vt extra de iur. iu. debitoꝛes. ꝛ de vſu. tuas. cū cōcoꝛ. Et ideo dicit ꝙ si nūuſſamilias re nunciaret. ✠acedoniano ꝙ ipse posset ſoluere ꝓpter rumoꝛem iuramenti, ꝛ postea condicere, vel posset petere se absolui ad cautelas hoc non videt aliquatenus bñ dictum. Nam si filiuſſamilias ſoluat creditoꝛi pecuniā q̄ mutuo receperat, eaz repetere nō pōt. vt patet ff. de cōdi. inde. qui exceptione. Fortius si iuramentū interuenit qđ seruari potest absqz peccato. vt. d. c. cū cōtingat. ꝛ. e. tit. si vero. Item non est bonū arguere de materia vsurarū q̄ sunt omni iure damnate ad materiam pecunie mutuat filiō familias qđ nō nisi ciuili iure creditoꝛi odio ꝓhibetur. ¶ Item creditoꝛ accipiendo pecunias teneꝝ bzem peccat mortaliter, qz lucrū ꝓhibitum ꝛ impossibile recipit, ꝛ subtrahit alienum. Et creditoꝛ a filiofamilias recipiens pecuniā quaz sibi mutuauerat, suū recipit, nō surripit alienū. Idem dicit ipse qđ supra dixerat in omnib⁹ cōtractib⁹ ꝓhibitis odio vnius partis tantuꝫ. vt in officialibus qui ꝓhibentur emere durante officio. ff. de contrahen. emp. non licet. ꝛ. ff. de contra. iu. l. j. ꝛ hec dicit esse no de contrahen. emp. non licet. ꝛ. ff. de contra. iu. l. j. ꝛ hec dicit esse no tanda ad statuta que sunt in ciuitatibus ꝓhibentia emere vnam personam tantum. nisi nobiles facere certos contractus.

¶ Quinto ꝓhibet fauore debitoris, tūc dicit contractū iuramento firmari, vt. ſ. si aduer. ven. aut. sacramēta. Et idem dicit ꝙ contra ctus fideiuſſionis factus a muliere confirmat iuramento. ar. d. c. cū cōtingat. Nam si senatuſconsultū velleyanū nō iubet mulieres non intercedere, sed ſolū dicit ꝙ si intercedūt nō teneant. Potiuꝰ ratio est se videt, qz potest mulier velleyano renunciare ꝛ cōsequenter se obligare. ſ. qui mu. iure. offi. fun. potest. aut. matri ꝛ aute. cū concoꝛ. fozg

Universidad de Deusto
Biblioteca

tua. Immo terre sic inherere teneat vt nec pacto inde valeant amoueri.ſ.e.colonos ne occasione momenti ꝛc.ſ.de fer. oēs. ꝛ.ē.e.l. pri.ꝛ qđ ibi scripſi in verbo agrico. Et in regno per cōſti. de præſcr. l.cōſuetudinē.in qualibet parte feudi nō quota puta tertia vł quarta,ſed re particulari præſcriptio vllo vnq̄ tpe nō procedit,ergo nec alienatio ſine regis aſſenſu.ff.de ver.ſig.alienationis.quinimo etiaz cum ipſo aſſenſu talīꝰ ꝓcedere non videt.ſ.e.originarios.ꝛ qđ ſcripſi,ſ.de omni agro deſer.l.ij.in ſuo onera.Sic nec maritus q eſt do minus rei dotalis.ē.de rei ven.doce.pōt ſeruitutē dotali prędio debitā liberare.ff.de fun.do.Julianus.ꝛ.l.ſeq.ꝛ de vſufruc.ſed ꝛ ſi qđ. ℌ vlt.ꝛ facit extra de arbi.cum tempore.ibi de iure cū nequieris ꝛc. ꝛ.ē.de his q a nō do.ſi nō ꝓprietatem.ꝛ ꝓ hoc eſt aperte.ſ.de mā ci.ꝛ colo.paſ.l.ij.ꝛ.iij. ¶ Sicut ergo non poteſt baro caſtrū vel feu dum alienare ſine regis aſſenſu.li.feud.de prohi.feud.alie. per fre.l. imperialē.poſt prin.ita nec vaſſallos liberare.qđ eſt ſpecies alienationis,vt dictū eſt.vt qđ ſtatuit in feudo locū habeat in vaſſallis q ſunt pars feudi.pre.l.lōge.ff.de rei ven.q de tota. cū cōcor. Et ſicut quelibet pſ fundi fundꝰ recte appellaꝫ.ff.de le.j.plane.i fi.ꝛcor. Ita ꝛ qlibet pars feudi quo ad hoc feudū recte appellaꝫ,ꝛ ſic iure feudi cenſetur. Ad idem eſt ſatis aperte in aut.de aꝫ.ꝛ emphi.poſt princi. ver.ſed neqꝫ.ꝛ.ē.de ſac.ſanc.eccl.iubemus.in prin.ꝛ re.alie. nō alie. l.ſi.ſic etiā prohibetur remiſſio iurium que habent in feudo, qꝛ hoc eſt alienare.ff.ad.l.falc. querebatur.Et ſic reſpondeo ad id quod de hīs ꝛ ſimilibus queritur.ſ.eo.quemadmodum.in gloſſ. permutare.

¶ Impera.Aal. Lex.iij.

Quiſquis ex deſerti agris veluti vagos ſeruos liberalitate noſtra fuerit conſecutus:pro fiſcalibus penſitationibus ad integrꝫ terre profeſſionem:ex qua videlicet ſerui manare videntur:habeat obnoxius. ¶ Id etiā circa eos obſeruari volumꝰ: qui ex huiuſmodi fundi ſeruo ad poſſeſſiones ſuas tranſire permiſerint.

Quiſquis. ¶ Pone caſum vt in glo.eo.excepto ꝓ prędium hic nō fuit a poſſeſſore deſertū,ſed a ſeruis.(Velut)al's velluti.ꝛ ponit expliſicatiue.ē.de epiſ.ꝛ cle.ſi qs curialis.qs tū non p oſa ſimilitudine no.ē.de aduo.di.iudic.velut.(Vagos)ex pone vt.ſ.de tꝛoñ.l.j.(Terre)prędictorū agrorū, (Videlicet) al's ſ.ꝛ expone.ē.de aqueduc.l.ad reparationē.(Manare)alias manere ꝛ expone ſemp.i.vagari.(Id etiā)ꝫ. ¶ In glo.ibi a poſſeſſore.ad de.immo a ſeruis. ¶ Poſt gloſ,tributorū.adde ſup hoc dic vt ſcripſi,ſ.de cenſi.l.ſi.in prin.ꝛ vide qđ no.e.tit.l.pe.in glo.vlti. ¶ Poſt glo.hoc ideo.adde.Præmiſſa faciūt ad qđ.de facto.Tempore belli ſeu guerre vniuerſalis in regno ꝓ plures homines ꝛ vaſſalli comitū ꝛ baronū ex vicinis caſtris deſertis maxime ob culpā dñoꝝ ſuorū in qbus habitauerant,ab inde diſceſſerūt, ꝛ ſe ad quandā ciuitatem vbi tucū erat vite refugiū trāſtulerūt:poſtea rex cōceſſit eidem ciui tati vt ex dictis hominibus ꝛ vaſſallis nullus inde trahi poſſet ad ſuū ꝓpriū originis aut incolatus locū redire cōpelli.nūc autem ꝙuis p ipſorū dños repetaꝫ.nō ſunt ꝓpterea ad ipſa vñ diſceſſerūt loca redire cogēdi potiſſime ſi ad ꝓpria ſeruitia obligati nō ſunt ratione ꝓpne tūc eꝫ ſine regis indulto poſſent ad alia loca trāſire. vt ſcripſi.ē.l.ꝓt.Quietā ſi cōceſſioni pręcipis ipſa ciuitas velleꝫ inuiti,ꝛ iuſtitie debitū,ꝛ alia virtus adeſſent,q variatis tpibus ingratitudine ſozdent,poſſet forte caſtra ꝛ loca vnde veneraut vendicare.arg.huius.l.cū ſupradictis iuribus. Et magine per homines ciuitatis ab ipſa depellendi nō ſunt.Deuter.xxiij.nō trades ſeruuꝫ domino ſuo qui ad te confugerit.Habitabit tecū in loco qui ei placuerit ꝛ in vna vbium tuarum requieſcet,ne contriſtes eum.

¶ Idem Aug. Lex.iiij.

Hi penes quos fundorū dñia ſunt;p his coloni originalibus quos in locis eiſdē cenſitos eſſe cōſtabit:vel p ſe:vel per exactores ꝓrios recepta cōpulſionis ſolicitudine implenda munera functionis agnoſcant. ¶ Sane quibus terrarū crit quātulacūq poſſeſſio qui in ſuis cōſcriptis locis ꝓprio nomine libris cenſualibus detinentur: ab huiuſmodi præcepti communione diſcernimus. Eos enim conuenit ꝓprie commiſſos mediocritati annonarias functiōes ſub ſolito exactore cognoſcere.

Hi penes. Tirius habet fundū,villā,ſeu caſale in quo ſunt originarij cenſiti.Hi cū nihil habeāt dñs præſtat,p eis annonarias functiones,ꝛ ipſe pōt ab eis hoc exigere,Si autem aliud habeāt pro illo tributū fiſco debitū,ſoluēt exactori tributorū.(Penes)expone.vt.ff.de ver.ſig.penes.(Dominia)iura, poſſeſſiones,ꝓprietates.(Locis.i.fundis.villis,vel caſalibus vt vocāt̃ur in regno.(Recepta),i.ſuſcepta.ꝛ ſupple in ſeipſo.Et ſic facit q dñs poteſt autoritate ꝓpria exigere ſibi debitū a vaſallo. De hoc dicef.ſ.l.ꝓpter.(Sane).ℌ.ꝛ expoñitur,ꝓ ſed.vel,ꝓ certe.vel,ꝓ recte (Terrarū)ſupple coloni qbus ꝛc.(Quantulacūq poſſeſſio.i. alia ꝓter dictos fundos in quibus ſunt aliorū dñorum cenſiti.vt.ē.ꝓ xi.dixi ſatis aūt diminutiue loquitur. ¶ Et no.q ſoli ciues romani antiquitus cenſebanꝫ.ſeruus igitur q dñi cōſenſu nomē ſuū deferebat in cenſum fiebat ciuis romanus ſm ℣ap.(Libris cenſualibꝰ) no.libro in cenſuales.de qbus dꝛ extra de præſcrip.ad audientiā.ff. de ꝓba.cenſus. Item libros publicos.ſ.e.immunitates. Item antiquos.vt extra de ꝓba.cū cām que. Itē tabulas publicas.ff.de cēſi.forma. Itē ſunt libri capitulares vbi ciuitatū ſtatuta ſeu capitula continenꝫ.extra de ſen.excō.nouerit. ꝛ.c.grauē. Ites dꝛ cenſualis q cenſum ſcribit.vt.ē.de tabula.qcūq;ꝛ in aut.de colꝫ.ſ.nulli.De libro cēſuali dicit Ieemie.vij. Et inueni libꝝ cenſus eoꝝ. (Detinentur),p prędicta poſſeſſione.Et facit in aut.de coll.ſ.nullus aūt penitus.(Eos)ver.ꝛ eſt ratio præmiſſoꝝ.(Mediocritati) Mediocris dꝛ q modicū illi ſufficiat,vel q medium teneat.Inde mediocritas ē.temperantia ſm ℣ap.talis mediocritas cōmendatur.ē.de doñ.ſi quis argenti.ℌ.j.ꝛ aurea dicit.xxj.q.iij.ois iactantia.in glo.ꝛ.p eam critas cōſ inclementiā de fucili tranſit in aut.qui.mō.nat.effi.ſui.in prin.(An mediocritas. monariās)alias annonarias functiones. (Cognoſcere) vt.ſ. dixit.

¶ Poſt gl.i.procuratores.adde.immo dic actores.ſ.fundi.ē. de fal. mo.l.j.ℌ.actore. ¶ Poſt gl.ſ.originarij.adde. Vel dic melꝰ q hic exigebanꝫ tributa a colonis cēſitis,vtiqz ipſorū capitibus quorum exactio cōmittit dñis p hāc.l.ex quo ipſi tenenꝫ,pcolonis eoꝝ poſtquā illos ad tributariā ſolutionē poſſunt vgere,ſic etiā cogunꝫ iudices.i.preſides ꝛ eoꝝ officia de ꝓprio ſoluere ſtipendia militibus ſi vltra annū,ꝓrahētes tributū exactionē nō fecerūt in hoc qꝛ ipſorum debitū exigebat.ē.de exacto.tri.miſ.ℌſi.q ſi vltra.ꝛ tūc expone hic literā.cēſitos.ſ.ꝓ ipſorū capitibus.ad q.ſ.e.cū antea. Recepta cōpulſionis ſolicitudine.i.autoritate cōpulſionis ſibi cōmiſſa.p hāc l.Si aūt ipſi coloni poſſidēt aliquā terrulaꝫ aſcriptā annonarie,aut tributarie functioni.tūc qꝛ terra ipſa in libris cenſualibꝰ eſt aſcripta nec eſt ſub dño ipſius dñi.qđ etiā pts.ē.cum dicit penes quos dñia ſunt.nō ꝓ dñium ad præſtationē functionis hmōi,ſed ꝓ exactore ſolitū tributorū cogent ad præſtationē ipſius. ꝛ hic eſt verꝫ intellectꝰ huius legis.ꝛ ſic intellige qđ ſcripſi.ſ.e.colonos.poſt primā gl.ita intelligendo ceſſat magna contrarietas que.ē.in proxima precedēti ꝛ in ſequenti glo.cōtinet. ¶ In gl.i.ſeparauimus. adde ad qđ.ē. de conue.fil.debi.l.iij.ꝛ.ē.qui teſta.fa.poſ.diſcretis.alias,ponitur,diſcretio ꝓ differentia.ē.de ſac.ſan.eccle.l.ſi.ꝛ.j.de ꝓpo.ſac.cu.l.j. ¶ In ij.glo.adde.Immo hic.ℌ.loquitur.in cenſu prediorum quod patet ibi cum dicit quantulacunqz poſſeſſio terrarum ꝛc.

¶ Idem Aug. Lex.v.

Omini prediorum id quod terra præſtat accipiant. Pecuniam non requirant: quam ruſtici optare non audent niſi cōſuetudo prędij hoc exigat.

Omini. ¶ Caſus.Al cenſitis ꝛ colonis hmōi exigendi ſunt redditus q ex terra procedūt nō pecunia ꝙ ruitici optare nō audēt,niſi ex cōſuetudine vel legi aliud ex pdo debeat (Terra),ꝓpie eſt ſqualida,tellus,fructifera. humꝰ autem deoſus ꝛ inferior eſt.ꝛ humida generaliter aratra vbiqz eſt ſic dicta q terreat ſm ℣ap.(Accipiant) Collige ex hoc ℣bo q licet poſſit dñs autoritate propria reddit' a colonis ſuis exigere.vt ſcripſi.ē.de decu.generali.ꝛ.j.e.litibus.in ver.declamauerint.prius tū debēt volū tariam ſolutionē acceptare coloni. Nam accipere eſt de manu alterius ſumere nō a ſeipſo ſm ℣ap.ad qđ.ſ.de pala.fac.lar.non alter xxiij.di.lector.xvij.q.j.ſicut deus,lxj.di.miramur.ꝛ no.ē.eod.lector prius eſſ colonꝰ monendus eſt.ff.de ſer.vr.prę.qdam. yberiꝰ. Ad idē facit.ē.de exacto.tri.l.ij.ꝛ.j.eo.l.pe.ℌ.ſi.ibi admonēte ꝛc.ꝛ pater ſtatim cū dicit requirāt.Cui Luc.xj.dr ois q petit accipit. Ad idē. in aut.vt iudi.ſi.quoquo ſuffr.ℌ.oporter quoqz.ꝛ.ff.vbi pu.edu.l.ij. ℌ.pe.ibi prius tū ꝛc.ē.qñ ꝛ q.quar.pars.l.ij.ℌ.ꝙ ſi ſepedicti.ꝛ q ſcripſi.ē.de anno.ꝛ trib.l.ſi.in verbo fœmidāt.de hoc ℣bo etiā ſcripſi.ſ. de erog.milī.an.li.ij. hoc idē pts aperte.ff.de ope.lib.ſi qs hac.l.ℌ.in dicū.l.cū patronꝰ.in ꝓn.cū cōcor. (Pecunia)ℌ. Et no.q pecunia dicta eſt a peconibus.antiq em hoc totū qđ habeāt in peconibꝰ erat vnde dici j.q.ij.totū. Cui largo mō ꝙqđ homines in terra poſſidēt,dr pecus tur qualitā vt ibi.ad qđ.ff.de ℣b.ſig.pecunie,ꝛ de calum.l.j.ℌ.vlt.ꝛ.l.ij.Sus ter ſumitur ꝛ aliꝫ modis pecunia.vt no.d.c.totū.dr aūt pecunia vita hominis,ē.de aduo.di.iudi.aduocati ad ſi.ad idē.j.q.ij.ſi qs obiecerit Et licet pecunie obediant oia vt dr Eccliā.c.ꝛ.tū res fragilis eſt. ff. de le.ij.ſi chorus.ℌ.j.ꝛ q habēt pecuniā nō dicitur habere res q cōparantur ex ea. cū facilius res in pecuniā ꝙ econtra conuertanꝫ.ē. de cōſti.pec.l.ij.in glo.huius amor cōrariaꝫ iuſtitie.xj.q.iij.q recte ꝛ.c.pauper. Eſt etiam pecunia cunctorū criminum mater.xxiij. di. his igitur.ꝛ incentiua litis.xj.q.iij. ita.nihilqz miſerius ꝙ propter nūmum contemnere ꝓm.xij.q.j.duo. Jn pecunia(inqꝛa vulgi opinionem

nionem q putant omnia menſurari nūmiſmate, omneqz relicitatem exinde ꝓnomere cōſtituunt diuitie temporales.q ſi ſunt cū ſtudio ꝛ affectu ſingulari,ignominioſe ſunt.xij.q.ij.gloria. harum dilectores fortes ſunt in terremis.debiles in celeſtibus.glvij,dr.omnes. diues nam qꝛ auarus gratius intueꝫ aurum ꝙ ſoles.ē.dr.ſicut hi. Sz certe diuitie tēporales ex ſeipſis male nō ſunt.immo eccleſie, abbates, epi ꝛ alīꝰ hmōi ſine his in nullo proficiunt.ſicut nec anima ſine corpore.j.q.iij.ſi qs obiecerit. Unde in paupertate virtus hominis infirmaꝫ vt dicitur in pſ.xxx.ſup quo dicit Caſſio.Virtus animi infirmatur in paupertate, qm̄ oibus bonis indiget humana fragilitas. quidem illa pauperius q nihil idoneū de ſe habere cognoſcit? Fertur etiā Ariſtoteles dixiſſe hoc eſſe magnū paupertatis incōmodū, ꝙ alios iuuare non pōt. Prouer.xix. Diuitie addunt amicos pluri

Pauperes carent amicis. mos,a paupere aūt quos habuerit ſeparant ꝛ infra. Fratres hominis odiūt eum. Unde ne pōtificalis aper vileſceret, ſed magis ꝙ imperū dignitas eis qbꝰ dī decoraret,Coſtantinus imperator palatiū ſuum,romanaz vrbem,ꝛ omnes occidentales ,puincias conceſſit atqz reliquit.xcvj.di. Constantinus. Inde ꝛ qdam in ea ſuia fuerūt antiqui vt ſine vtilitate ci ultras retineri nō poſſit prout refert Tullius.ſ.de oratore.has autez iniuſte poſſidet q male vtitur,xiij.q.iij. qđ dicā. Et ideo nō in diuitijs eſt ſe crimē habet,ſed in his q facultatibus vti neſciunt. nam diutitie vt impedimenta impiobis,ita bonis ſunt adimenta virtutis vt dicit Ambroſius ſup Luc.xix.ꝓpie aūt loquēdo aliud eſt pecunia,aliud ſunt diuitie.ſic ſm Augu.vij.de ciui. dei.c.ij. Pecunia in omnibus omnino rebus q ab hominibꝰ noie pecunie poſſidentꝫ.ſ. Aliud diuitie aliud pecunia.nam dicimus diuites ſapientes,iuſtos bonos qbus pecunia vel nulla vel parua eſt magis ſunt virtutibus diuites,ꝙ quas eis etiā in ipſis corporalīū rerū neceſſitatibꝰ ſatis eſt qs adeſt,pauperes vero ſemp anxios inhiātes ꝛ egētes.ꝛ infra.deñ ipſum verū recte dicimus diuitem nō cū pecunia ſed omnis potentia. Dicunt itaqz diuites pecunioſi ſed interius egem.ſed ea pidi dicunt pauperes pecunia carentes,ſed interius diuites ſi ſapiētes.(Non requirāt)facit aliquaſiter.vj.q.j.predicatori.qz diuū eſt eam præſtare.ff.de ope.li.hec opere.in fi.ꝛ qz ſolius circa terrā operationis eis eſt cōcupiſcentia.in aut.qui,mo.na.effi.legi.ſ.ſed neqz agricolā.(Quam)ver.(Ruſtici)qui rus colunt vł hic patet.ꝛ vide ℌ.vt ruſt.ad nul.ob.denoce.l.j.immo nedū ruſtici,ſed nec alīꝰ miniſma ꝓter principē in aut.de cōſul.ℌ.ſpargere. (Optare) i.deſiderare,velle.ſi.xxvij.q.j.nuptiarū. (Alii)verſ.Et no.ꝙ hec dictio ponit hic,ex eo ꝙ procedit dictio negatiua.vide.ē.de iur.fiſ.l.certa.ꝛ.l.ſi. (Conſuetudo)q in his attendit vt hic patet,plura in quibus ꝓeci puū ius ſibi ꝙſuetudo vēdicat,ſcripſi.ē.de exacto.tri.miſſ. ¶ Poſt ꝓmam glo.adde.Vel dic ꝛ forte melius ꝙ hec.l.hortatorie loquit, ſuadendo ꝙ dñi prediorum ꝛ villarum a colonis quibus eorum terras dant excolendas nō querant pecuniā ſz partē fructuū ex terra ꝙuenīunt.ne circa inuentionē pecunie laborantes fiant negotiatores ꝛ culturā negligenter omittāt. qđ nō expediret dñis prediorum ſed potius expedit illis habere fructuū portiones,ꝛ ita faciūt quaſi omnes barones partium vbis ronie. Si aūt cōſuetudo eſt ꝙ vicefructuū ex terra ꝙuenientiuz pecunia debeant,hoc per dños obſeruatur.ſic intelligo ꝙ multa ſcripta in gl.ceſſabunt. ¶ In glo. vł.ibi memoria adde.immo minoꝛ vt ꝛ alꝫ.ff. cōl.pre.vēditor.ℌ.ſi.q bene fecit ad hmōi cōſuetudinem.vide qđ no.Jo.an.extra de cōſue.cum tanto,in ſumma.in tertio membro poſt.ꝛ.ſtione. ¶ Poſt ipſas gl. adde.Et nor.ꝙ conſuetudo poteſt dici mala ſeu irrationabilis quaꝫ tuoz modis.ſ. ex perſona que cōſuetudinez vult indicere.ex perſona contra quam ex re ſuper qua.ꝛ ex temporis modicitate. hec proſequere vt no.Jo.an.d.c.cum tanto.ver.circa ſecundum principale.

Consuetudo irrationabilis. Lex.vj.

¶ Idem Au.

Omnes omnino fugitiuos aſcriptitios: colonos:vel inquilinos ſine vllo ſeruos:muneris cōditionisqz diſcrimine:ad antiquos penates vbi cenſiti:atqz educati:natiqz ſunt prouincijs preſidētes redire compellant.

Omnes. Coloni inquiſtini ꝛ adſcriptitij fugitiui cuiuſcunqz ſint ſeruos redire debent ad locum vbi nati cenſiti ꝛ educati ſunt.ꝛ ad hoc per preſidem prouincie ſunt cogendi. (Muneris)als numeris cōditionis vel (Conditionis)fortune. (Diſcrimine)qđ a diſcernendo dr,qz inter duos diſcernit,qui cōiuncti eſſe poſſunt. ¶ In glo.viri.ibi.ſi quis vero.ad.ſe no. contra iuſtitiarum noſtrorum,ſed magis contra eius aſſeſſorem. in cauſa marcheſani.

¶ Idem Au. Lex.vij.

Quemadmodum originarios abſqz terra:ita ruſticos:cenſitoſqz ſeruos vendi omnifariā non licebit. ¶ Neqz vero cōmēto fraudis id vſurpet legis illuſio: quod in originarijs ſepe actitatum vt (parua portione terre emptori tradita) omnis integri fundi cultura admatur. Sed cum ſoliditas fundorum vel certa portio ad vnūquēqz peruenīat:tāti quoqz ſeruꝰ ꝛ originarij tranſeant:quanti apud ſuperiores dominos vel poſſeſſores vel ſoliditate vel in parte māſerūt. Et emptor:precium qđ dederit amiſſum extimet. Nihilominus venditori ad repetendos ſeruos cum agnatione eorum vendicatione conceſſa. ¶ Et ſi ex aliqua denicz cauſa diſſimulauerit legis vſurpare beneficium: atqz iſte ſub hac taciturnitate deceſſerit ꝛ heredibꝰ eius ꝛ contra heredes emptoris vendicationem damus. Longi temporis præſcriptione ſubmota. Maleſidei namqz poſſeſſorē eſſe nullus ambiget:qui aliquid contra legꝫ interdicta mereatur.

Quemadmodū. ¶ Caſus. Sicut nō poſſunt vendi originarij coloni abſqz terra,ita nec cēſiti ruſtici.Sed qr in his frequenter fraus admittebat.nam ꝛ cū originarij vendebant certa portio terre cū eis diſtrahebat.hoc remouetur hic. immo aut alienatur totū prediū ꝛ tunc omnes cenſiti ꝛ ſcriptitij ſequunt ſuu dum,aut pars ꝛ tūc ꝓ ea parte qua fundus eſt alienatus. Cū aūt præmiſſa fit fraudulosa venditio emptor in fraudis odiū preciū qđ ꝓmiſſe ſoluit admittet,vēditor aūt cenſitos repeteret.cū omni agnatiōe ſua.Quod ſi fore beneficio tali diſſimulatione ſui vſus nō fuerit, et heredes eius ꝛ contra heredes emptoris tales cenſitos fraudulenter alienatos poterūt vendicare nō obſtāce longi tpis præſcriptiōe. Et hoc ex eo emptor ipſe malefidei eſſe præſumit.q lege interdicēte colonos hmōi eſt mercatus.(Quēadmodum).i.ſicut (Terra.) Cui nati ſunt.ſ.de colo.trac.l.j.qz ſunt eius quodāmodo mēbra.ſ.e.cū ſatis.ꝛ eoꝝ corpus nō eſt ſeparatū a terra.ſicut nec arbor.ff. de acti, emp.quintus. immo ſunt pres fundi.ff.de diuer.ꝓ.lōge. (Vendi).ſ. abſqz terra. (Omnifariā)in omni pte ꝛ ex omni parte,ſimile.ſ.de re mili.l.ſi.ℌ.vt aūt.ꝛ.ē.de epi.ꝛ cle.ſi qs ꝓbꝫter.ꝛ de ar.ne i arbitris. in ꝓn.ꝛ eſt aduerbiū diſcretiuū. (Neqz).ℌ.(Vero),ꝓ ſed (Cōmēto) i.cōgitatione vel melius.i.fraude.nā cōmentū eſt fraus mendaciuz machinatio inuentū,cōficēū,cōpoſitū ſm Aug.ꝛ Archy.xcvj.diſt. bene ad hoc.ff.ad ſille.j.l.ℌ.excuſanꝫ.de re.eoꝝ quis.de adul. ſi maritus.ℌ.j.de cōd.ꝛ de fideicōmiſſum.ꝛ extra de teſt.co.quenit.in fi.ꝛ de in inte.re.c.j.li.vj.ꝛ ibi exponit Archy.Ad idē.ē.de repu.l. iij.ꝛ.xij.q.ij, vulterane.Et ex his apparet.ꝛ hec.l.loquit in alienatio ne fraudulēa ſecus aūt ſi qs emit aſcriptitiū bona fide,nā tūc cuꝫ ſcriberet lōgo tpe.vt no.ē.de ſer.fugi.l.j.in gl.mag.ℌ approbāt ꝓpe. ꝛ Ly.ꝛ iac.de ra. cōtrariū dicat. ¶ Surper) in mala pte.ſimile.ē.de decur.oēs.j.vbi de hoc (Illuſio)ſto.ꝙ legi nō eſt illuſio facieda, ſic nec irriſio.in aut.de equa.do.ℌ.j.ꝛ eſt ſi verbū in cle.de renū.c.j.vid qđ de hoc ibi no.ſic ꝛ alꝫ deſpōſate puelle nō dz illudi.ē.de ſpō.l.ij. (Actitatū)ſepius ꝛ frequēter actū ꝛ quaſi ſuperest ꝓbū ſepe. (Ut) ſupple.ſ. (Portione)ſile extra de ꝓuil.vt ꝓuilegia.ꝛ lib.feud.qua, olim fe.pōt alie.c.vno.ibi qs eſt dubitat ꝛc. (Admat (remoueat, ꝛ tollat. (Sz cū)ℌ.(Soliditas)integritas.i.totꝰ fundꝰ (Vniuqzqz) ſ.emptorē (Tāti)ſm̄ pportē. (Quāti) hoc ad ꝙtitatē ſeu menſuram refert quot vero ad numerū,vel dic ꝙ cū pfert hoc in plurali etiaz ad numerū refert,vt ptz in aut.vt determin. ſic nu.cl.ℌ. inueſtigantes.ꝛ de nap.ℌ.vemēt aūt.in ſi.ℌ.ꝛ facte no.cōſti.in ꝓn.adde qđ ſcripſi.ē.de bo.vac.l.ſi.in ℣bo ꝙū. (Superiores) ꝓdeceſſores (Soliditate),i.in toto (Et emptoꝛ)ℌ. (Nihilominꝰ) ver. (Et ſi)ℌ. (Diſſimulauerit)diſcimulat q ſcit qđ neſcire ſe dicit. Vide.ē. de metalla. cū penalis. (Taciturnitate.) Hic no.q taciturnitas diuerſis reſpectibus,ꝛ bona,ꝛ mala eſt.xliij.di.ſit rector ꝓ totū. Jn ſilio qđe bonaeſt taciturnitas,mala eſt tumultuoſa verboſitas.v.q.iiij.in loco. Sed econtra mala eſt in ſuorum iurium ꝓſecutione vt in tota materia ſcriptiōis vbi qs taccdo ſemeripſus excludit. Itē in peccati cōfeſſione.de pe.di.j.ℌ.cū igit.ℌ.ītē taciturnitas. Jn veritatis defenſione.xj.q.qſquis.ꝛ.c.nolite timere. Itē in ſubditoꝛ correctione.vn tacēs platus dr mutꝰ.d.c.ſit rector. Itē in delinquentiū iudicatione mittit.v.q.v.nō vos. Itē in aliorū ſaluatiōe.xij.q.ij.cū deuotiſſimā, in prin. Itē innocentie turtione,qr nō rūdere ſed tacere in accuſatione dr cōſumacia innocente ſm Quintil.in ceco in iunine.ꝛ Hieronymus ℨ ruſinū: Rude criminati ne ſi tacueris cōfeſſe videaris. Item in ignoratiū eruditione. Eccle.ii.ū. Ne retineas verbuz in tpe ſalutis. nō abſcondas ſapientiā tuā in decore eius. Itez vbiqz tacens habet ꝓ cōſentiente.qđ dic vt no.de reg.iur.q tacet.li.vj.ꝓ gl. ꝛ Dy.pōt videre in paſtorali Gregoꝛi.c.xxxvij. Jn dubijs aūt bonum eſt tacere. Prouer.xj. Vir pudēs tacebit. neqz cū prudicio affert. vij Eal.li.vij.c.vj. Ariſtoteles celeſtenū auditoꝛe ſuū ad Alexandrū mittēs monuit eū eo aut tacēret,aut ꝙ iocundiſſime loqueretur.quo.ſapud regias aures,vel ſilentio tutioꝛ,vel ſermone eſſet acceptioꝛ.ꝛ rurſus,inde digitū aliqn penituit tacuiſſe nunqz. Quis hoc difficile eſt. Job.xij. Sermone cōceptū qs cōtinere poterit? ꝛ

Legi non est illusio facienda.

Dissimulat.q ſcit qs neſcire ſe dicit.

Taciturnitas quādoqz mala eſt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Quintū. Nulla difficultore ꝑ fidē credo virtutē. (Male) ꝯ.z est rō premissoꝝ. (Fidei) .i. cōscientie. extra de testi. ſpo. literas. de prescri. quoniam. (Ambiger) .i. dubitabit. (Mercatur.) No. ꝙ presumitur mala fides in eo q lege prohibente mercatur. De hoc regula. li. vj. ſimilit de reg. iur. qui contra. die vt ibi. Alios casus quibus presumitur mala fides in eo q cō la fides. vide extra de prescrip. ſi diligenti. in glo. illud generaliter. extra legem mercatur, z alia huiusmodi presumuntur.

¶ Huius occasione subiicia z alios casus, in quibus dol⁹, z fraus, Fraus in

¶ Primo presumitur fraus propter alienationem omnium bonoꝝ multis casibus pre-

¶ Secundo pre. fraus si facta est alienatio in coniunctū. ff. de doñ. inter vir. z vxo. si inter. extra vt eccleſi. bene. c. j. vide quod ibi not. in verbo carnalitatem. sumitur.

¶ Tertio pre. fraus si alienatio fit clā. ff. de rei ven. l. ij. z. iij. secūdū quosdaꝫ. quod inde colligere nequeo, sed facit ad hoc extra vt eccleſi. bene. c. vnico. Ea enim que fiunt occulte inprobitatis probatione pleniſſima sunt. vt legitur in. v. lib. hiſtorie tripartite.

¶ Quarto pre. ſi post alienationem vel contractus de proximo fiat maleficium. quod qualiter intelligatur vide. ff. ſi quis te. li. eſſe inſ. l. j. ſ. z generaliter. z. l. ſi.

¶ Quinto pre. ſi alienator post commiſſum maleficium rem quam diſtraxerat poſſidere inuenitur. ff. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. ſic. ſ. ſuperuacuum. Hos. v. casus not. Dy. pre. ſ. lucius.

¶ Sexto pre. dolus vbicunq; tenetur quis ad aliquid officij ratiōne quod ſcit, vel ſcire debet ſe neceſſario ad accursum ſi id omitti. ff. man. l. dolus. z. l. ſi procuratorem. ſ. ſi ignorantes. z de admini. tuto. tutor qui. in prin. ad. l. fal. l. dolo. Hoc etiam not. Dyn. pre. ſ. lucius. ad hoc eſt. ſ. de teſt. iubem⁹. in fi. z. ff. de ficca. l. iij. ſ. alio. z man. ſi fideicommiſſor. in prin. extra de cleri. non reſi. ex tue. in prin.

¶ Septimo qui tenetur ad iudicium ire intra certum terminū, niſi probet ſe iuſto impedimento detentuꝫ, presumitur fraude nō iuiſſe, cum alias regulariter qui fraudem allegat eam probare debeat. ff. de proba. quotiens. ſ. qui dolo. z hec no. Archy. de ele. cupiētes. li. vj. in glo. hanc ipſe temporis ꝛc. z vide quod not. Jnno. d. c. ex tue.

¶ Octauo pre. dolus in eo qui petit quod reſtituere oportet eundē vt in regula iuris. dolo facit. lib. vj. de reg. iur.

¶ Nono pre. dolus ſi heres poſt moram ſibi controuerſiam heredi tatis. legata ſine cautione de reſtituendis legatis euicta hereditate perſoluat. ff. ad. l. fal. l. dolo.

¶ Decimo preſumitur dolus in vendicante rem quam vendi man dauit. ff. man. ſeruum titij.

¶ Undecimo pre. dolus in eo qui querit lucrum ex aliena iactura ff. de inſtito. ſi quis mancipijs. in fi.

¶ Xij. pre. dolus in eo qui agit ex ſtipulatione ſine cauſa concepta ff. de doli excep. l. ij. ſ. ſi qs. De quo vide. ſ. de hijs q nō imple. ſti. l. j.

¶ Xiij. ꝛ. naliter pre. dolus vbicunq; petitio alicuius legitima excep tione elidi pōt ſi is in ea perſeuerat. ff. de doli. excep. l. j. ſ. ꝛ. naliter.

¶ Xv. generaliter preſumitur dolus in omni eo qui ſcienter contra equitatem facit. eo. tit. de doli. excep. qui equitatem.

¶ Xvj. generaliter preſumitur dolus vbicūq; lex dat doli exceptio nem quos caſus ſcripto referre difficile foret.

¶ Xvij. pre. fraus. in omni eo qui ſe ſubtrahit ne faciat quod tenetur. ſ. de conuent. inter empt. ſi a te.

¶ Xviij. pre, dolus in eo qui conſtitutiones principum ignorare ſe dicit. ſ, de feſta. iubemus. ad fi.

¶ Xix. pre. fraus in legato relicto ſub noie debiti ei q ex teſtō capere nequit. ff. de pba. g teſtamentū, z hoc verū gbuſcūq; verbis legetur etiā cū iuramento. ff. de leg. iij. cū quis decedes. ſ. pe. cū ibi notatis.

¶ Xx. pre. facilius in hijs committi fraudes in victima voluntate ꝙ in contractibus inter viuos. vt not. d. l. qui teſtamentum.

¶ Xxj. pre. fraus in hijs q aguntur clā. ff. de ri. nup. l. ſi. de admini. tut. non exiſtimo. z de auro. tut. pupillus. ſ. ſane. vbi 8z ꝙ videtur tutor emens rem pupillarem p interpoſitam perſonam agere mala fide.

¶ Xxij. pre. dolus in eo qui magiſtratus imperio non obtemperat. ff. de reg. iur. non poteſt videri dolo carere.

¶ Xxiij. pre. dolus in fideiuſſoribus qui rem pignori obligatam emunt a creditore. ſ. de dolo. l. j. ff. man. ſi fideiuſſor. ſ. paulus.

¶ Xxiij. pre. dolus inherede. qui rem hereditariam obligatā emit a creditore propter vinculū fraternitatis. ff. de leg. ij. l. ſi. ſ. quatuor. Hec puto vera in extraneis. ſecus in filio. z coniunctis. ar. ff. de priuile. cre. l. j. de contrahen. emp. qui officij. de re milt. milites. ij. reſpō ſo. z vide. ff. communi diui. qui coheredes. z quod ibi not.

¶ Xxv. pre. in fraudem celebrata venditio contracta ab eo cui ciui tatis fiue publica munera ſunt indicta. ſ. de reſcin. ven. hū qui.

¶ Xxvj. pre. in fraudem iſci adoptio facta ab eo qui poſt reatū cō miſſum, etiam ante accuſationem ſuam aliquez adoptauit. ff. de bo. dam. l. ſi. ſ. ex bonis.

¶ Xxvij. pre. dolus in eo qui debet edere, z in totum non edit. ff. de eden. vbi exigitur argentarius.

¶ Xxviij. pre. dolus commiſſus a procuratore poſt litem conteſtatam ab ipſo domino foze commiſſus, cum vna perſona dicātur. no. ff. de doli excep. ſi procurator in fi. Procurator poſt litem conteſtatam dicitur eadē perſona cum domino.

¶ Xxix. pre. fraus in eo qui reuelat archa. v. o. v. qui ambulat.

¶ Xxx. pre. ſi ſeruus fugitiꝰ aſſereꝝ ſe liberū dolo eſſe in poſſeſſione libertatis. in qua inuenit nor. Jnno. extra de ſer. non ordi. c. ū.

¶ Xxxj. pre. fraus in eo qui non iure datus eſt tutor in teſtamento z adminiſtratione ſe immiſcuit. z non faciens ſe aliudice confirmari adminiſtrationem deſerit. ff. de admi. tut. tutores qui. ſ. j. z. ū.

¶ Xxxij. pre. fraus in eo q ꝙ tutor ſe geſſit. z adminiſtrationem de ſeruit ante ꝙ pupilli certificaret agnatos. ff. de eo q ꝙ tuto. l. j. in fin.

¶ Xxxiij. pre. fraus in curatore qui ſuo concuratori denegat adminiſtrationem communicare, vel alias non ex fide gerit. ff. de admin. tut. actus. z vide. ff. de publi. licitatio. ſ. ſocij.

¶ Xxxiij. pre. dolus in eo qui appellat extra iudicium, z appellationem non proſequitur intra annum. extra de dolo. z contu. cum dilectus. Et not. Jnno. extra de maio. z obe. dilectus.

¶ Xxxv. pre. fraus in minore. xx. annis qui cuz cām manumittendi nō haberet. alij manumittendū dedit. ff. q z a q. ſi qs integris. in. ſi.

¶ Xxxvj. pre. fraus in eo qui ſoluendo non inuenitur ante manumiſſionem, vel etiam poſt ſi ſeruum manumittit. eo. tit. in fraudem.

¶ Xxxvij. pre. fraus cum non capaci legatuz relinquitur, z nomen legatarij non exprimitur, ſed dicit lego illi quem ſcit aliquis puta ti tius. ff. de leg. j. lucius. ſ. ſi. z ibi not. z vide que ſcripſi. ſ. de lega. l. j.

¶ Xxxviij. pre. fraus ſi reſtator relinquit aliquid non capaci mercedis nomine vltra ſeruitia per legatarium preſtita. ff. de lega. iij. cum quis decedens. ſ. titia.

¶ Xxxix. pre. fraus in matre binuba que dedit dotem ſecūdo viro, z poſt moduz illam diminuit, vt filius primi matrimonij. ad portionem quam ſtatuit lex hac edicali. ſ. de ſecun. nup. non teneatur.

¶ Xl. pre. idem in patre qui dedit donationem propter nuptias. vt z poſtea illam diminuat. in auſ. de nupt. ſ. de augmentis. z ibi not.

¶ Xlj. pre. fraus in filio vel ſeruo qui aliquid ſtipulatur ſibi dari ꝛ. mancipato vel manumiſſo. ff. de ſti. ſer. l. ſi.

¶ Xlij. pre. fraus in legato relicto mulieri etiam per militem in quā ſuſpitio cadere potuit. ff. de teſta. milī. ſ. mulier.

¶ Xliij. pre. fraus in matre que filio donauit. z poſtmodum contra ctis ſecundis nuptijs eandem donationem pretextu ingratitudinis reuocare conatur. in auſ. de nupt. ſ. matre.

¶ Xliij. preſumitur fraus vel negligentia in eo qui impetratis literis non vtitur intra annum extra de reſcrip. c. ij. in fi.

¶ Xlv. preſumitur in filio cui pater debitoruz nomina prelegauit ſi poſt teſtamentum conditus geſſit negocia patris. z multos fecit ex paterna pecunia debitores, maioresq; pecunie ſummas credidit ꝙ pater fuerat conſuetus. ff. de leg. iij. nomen. ſ. filio.

¶ Xlvj. preſumitur dolus in caſu. ff. ſi omiſ. cauſa teſta. iulianus.

¶ Xlvij. preſumitur mala fides in eo qui poſt denūciationez ſibi facta rem aliquā comparauit. ſ. de rei ven. ſi fundū. cum conco. ibi no. Alide z alios caſus. ff. de ver. ſig. bone fidei. in glo. vlt.

¶ Xlviij. preſumitur promptius cōſuli fraudibus ſi fraudādi facultas adimatur. ſ. de fabricen. l. j. in fi. vide quod ibi ſcripſi.

¶ Xlix. preſumitur mala fide cōtracta venditio que acta eſt debitis ſolennitatibus non ſeruatis. ſ. de reſcin. ven. ſi quos. z no. ſ. de fi. in ſtru. z iure haſte fiſ. l. j.

¶ L. preſumitur fideiuſſo: mala fide omittere appellationem ſi cōdemnatus eſt. ſ. man. ſi pro ea. ad fi.

¶ Lj. pſumit hominiꝫ infidelis q deo eſt infidelis. ij. q. vij. nō pōt.

¶ Lij. preſumitur falſum id quod actum eſt debitis ſolemnitatibꝫ pretermiſſis. j. de numera. l. milli. circa medium.

¶ Liij. pſumit charta vel inſtrumentū eſſe falſum. ſi arguat ipſum de falſo. z is qui 8z habere illud exhibere non vult. ſacramento ꝙ illud amiſerit non preſtito. ſ. de fi. inſtru. cum quidam. cum ibi no.

¶ Liiij. preſumitur falſum foze reſcriptum, z per falſitatem elicitum contra ius obtentum. extra de reſcrip. c. ij. in fi.

¶ Lv. pſumitur cōtra teſtem q pecuniā recepit vt falſum teſtimoniū diceret. licet nō pbetur eum falſum dixiſſe arg. eius qs no. ff. de fal. l. j. in glo. accepit qs. z in glo. officialis. z in gl. codi. de arbi. auſ. decernimus. Secus eſt poſt ſententiam latam. nam non ſufficit pba re teſtem corruptum niſi pbetur eum falſum dixiſſe. vt no. Jnno. extra de pba. licet z Guil. in Spec. de ſentētia. ſ. quoniā. ver. ité pone. Testis presumit fallum cuius quique cumuz recipit ꝛc.

¶ Lvi. preſumitur quis ꝓnioꝛ ad occidendum vroꝛem ꝙ matrem. Et ideo grauioꝛ pena imponitur. xxxiij. q. ij. admonere. z no. lxxxix. di. omnibus. alias eſt. c. decenter.

¶ Lvij. pſumit alīū facilī⁹ occidere q ſibi nō pepercit. ff. ſ. bo. c. l. ſi.

¶ Lviij. preſumitur peius in alium committere qui in ſe malum auder. ff. de edil. edic. cum autem. ſ. malus. Adulterius quiqz p baz p preſumptiones violentā.

¶ Lix. preſumitur occidendi animum habuiſſe, qui ſtricto gladio quem percuſſit. ſecus ſi claua vel cucuma. ff. de ſic. l. j. ſ. diuus.

¶ Lx. pſumit accuſatus de adulterio illud cōmiſiſſe a diu ſi rpe accuſationis

accuſatiōis cōſanguinitatē obiecit. z nūc inuenit nuptias cū adultera cōtraxiſſe. ſ. de adulte. ſi qui. vñ in hoc crimine dicit Jnno. extra d teſti. preterea. ſpeciale ſm quoſdā eſſe, vt ꝙ presumptionē violentā cū fama probetur adulteriuz. ar. xxxij. q. j. dicti. z in auſ. vt lic. ma. z auic. ſ. hoc quoq;. z. ſ. q; vero. pred⁹. vero autē. ſi qui nō hz locū cō tra accuſatū ꝙ qđ nihil. de adul. eſt probatū, vt ex ſola obiectione ſanguinitatis poſſit de ipſo crimine cōdēnari. ſi vere nō inueniuntur primitas ſeu ſanguinitas inter eos, ſz cū ꝙtat plene vel ſemiple ne de crimine. vel cū primitate vel cōſanguinitate conſtat apte ſm Jac. de bel. qui de hoc latius no. in auten. vt lice. ma. z auic. ad fi.

¶ Lxj. pre. adulteriū cōmitiſſe is cui ter denunciatū eſt ne cuz alicuius vxore loquatur, iuctus poſtea cū ipſa loqui. in auſ. vt lice. ma. z auic. ſ. his quoq; etiam. que eſt. ſ. de adul. auſ. ſi quis.

¶ Lxij. pre. fornicari quis inuentus ſolus cū ſola ſecretis locis a laribus. extra de preſum. literis.

¶ Lxiij. pre. mulier que ſe dehoneſtauit mortuo viro id idem eo viuente feciſſe. in auten. de teſti. ſpo. z ea que pa. ſ. penult.

¶ Lxiij. pre. z vocatur meretrix que dedit ſe pluribus ꝙ duobus. no. xxiij. diſt. vidua.

¶ Lxv. pre. paupercula mulier in corpus ſuum peccare de facili. ſ. de ſpectacul. l. vlti.

¶ Lxvj. pre. malum de muliere que mercimonijs publice preeſt. et de alijs que habentur. ſ. de incel. nup. hamilem.

¶ Lxvij. pre. incontinens cuius pater incontinēs fuit naz crimina parentum in filijs. metimur. lvj. diſt. per totum. z no. Jo. an. de reg. iur. ſemel malus. lib. vj.

¶ Lxviij. pre. barbari incontinentes. inauteq; neqz mi. neqz federe. in princi.

¶ Lxix. pre. malum de eo qui mulierem etiam ſibi coniunctam in honeſte tangit. xxxiij. diſt. quozundam. cum ibi no.

¶ Lxx. pre. inuidia naſci faciliter inter fratres. ſ. de bo. que li. cum oporteꝛ. j. reſponſo. z no. ſ. de lega. cum alienam.

¶ Lxxj. pre. inuida iter aduocatos. ſ. de aduo. di. iudi. ſiquis. in fi.

¶ Lxxij. pre. qs inimicus ex lite mota. ex̄ de re. ſpolia. item cū qs.

¶ Lxxiij. pre. inimicus qui nō obedit prelato ſuo. l. diſtin. ſi quis dy aconus.

¶ Lxxiij. pre. quis inimicus eius quem ſalutare non vult extra de of. dele. cum ſuper in parte deciſa. z not. lxij. diſt. cum adrianus. Vecuſatio ſemp preſumitur cauſa fieri cauſa odij vel inuidie.

¶ Lxxv. pre. quis odio habere illum quem a ſuoum negotiorum adminiſtratione remouit. ff. de ma. teſt. l. teſtamento ſuo. ſ. j.

¶ Lxxvj. pre. ꝙ ſemper cauſa odij vel inuidie accuſatio nat. vj. q. j. ſi omnia. z no. ij. q. vij. ſi quis epꝰ.

¶ Lxxvij. pre. fraus in tutore qui iudicē. aut miniſtros eius corrūpit vt tutela ſibi decerneretur, z hic velut predo punit. ff. de ſuſpect. tuto. l. iij. ſ. ſi datis.

¶ Lxxviij. pre. odioſus qui ſe multotiens parat ad teſtimonium cōtra aliquem ferendum no. Jnno. extra de accu. cum. p. ad fi.

¶ Lxxix. pre. ſuſpectus q ad teſtimonium vitro ſe offert. ar. ff. de pcu. ſ. oia. de tuto. z cura. da. ab hijs. ſcire. ſ. vlti. niſi probetur aliās eſſe idoneus. z bone conditionis. ff. de iudi. obſeruandū. z de fal. vxo. ri. ſ. j. z ſacir. v. q. v. illi qui. z. ff. de qſtio. l. j. ſ. diuus. l. vnī⁹. ſ. ſeruo. et ē. de queſtio. libertorum.

¶ Lxxx. pre. ſuſpectus que affecta teſtificari. ff. de excu. tu. ſcire. ſ. ſi de offic. pre. vr. l. j. ſ. ſolent. Teſtificaria affectas preſumit ſuſpectus

¶ Lxxxj. pre. ſuſpect⁹ ſi ad iudicium deduci querit. in auē. de teſt. in prin. Si etiam ſuſpectus eſt repentiⁿ. v. q. v. ſ. ſed aliud. Jdē ſi eſt teſtimus. in auē. de teſti. ſ. ſi vero ignoti. z facit. ff. de teſti. l. iij. poſt pn ci. ibi neqz gratia ꝛc. z. l. ob carmē. ibi aut gratie ꝛc. z. iij. q. iij. ſ. ité in criminali. ver. ſi teſtes. z ver. item teſtiū. nā z index nō dz eſſe gratioſus. vj. q. iij. ipſe. z. c. ſe. qs alias incipit iudicare. Item ꝓuerb. xxiij. ꝑpe ſi. Ne ſis teſtis fruſtra ꝛ. primū tuuz. z Tull. iij. rhe. Contra teſtes vite turpitudinē teſtimoniū in cōtātia. ſi aut heri nō potuiſſe dicemus, aut nō factum eſſe quod dicāt. aut ſcire illos nō potuiſſe dicemus, aut nō factū eſſe qđ dicant. aut cupide dicere z argumentari. hec ad impriobationem teſtium pertinebunt.

¶ Lxxxij. pre. eū qui nominat aliquē ad publicū munus ꝑpetuā ex cuſatione habēte cauſa vexationis z calūnie notare ſi notatus in cā appellationis interiecte p eū obtineat. ſ. de ſump. recu. l. j. z de ſecu. l. ij. z nor. ff. de vaca. mu. l. j. ſ. ſed ſi per calumniam.

¶ Lxxxiij. pre. officialis delicta puniens, z tributa vehementer exigens, haberi odio ſubiectis. in auten. vt iudi. ſine quoquo ſuf. ſ. ille. ad quod. ff. de queſtio. l. j. ſ. cum quis latrones.

¶ Lxxxiij. pre. omnis qui vindictā iuris exequit odioſus hijs quibus illam inſtigit. extra de accuſa. qualiter. ū. ſ. licet. Furnock nus preſi

¶ Lxxxv. pre. collatorum vita moueri. ſi ab eis vltra debita tributū in do ra extrinſec⁹ aliqd exigaſ. i auſ. vt iud. ſine quoq; ſuf. itaqz deo i fi. ſ. mū ingref ſus cā ie eis infere de.

¶ Lxxxvj. pre. furē nocturū ingreſſum in domum etiā ingerende mortis in dominum voluntatem habere. ſ. de ficca. ſi vt allegas.

¶ Lxxxvij. pre. ſeruus fugiēs res domino ablatas, aut deperditas ſubtraxiſſe. nor. in auten. de exi. re. ſ. ſi vero etiam.

¶ Lxxxviij. pre. ſeruus eſſe fur. ar. ff. de ae en p. iulianus. ſ. j.

¶ Lxxxix. pre. domeſticus furari quod in domo ſubtrahitur. ij. qō. vij. ſepe contingit.

¶ Xc. pre. damnum datū in aliquo predio a vicinis illatū foze ꝓ Dānuzin batur oportune. ff. de fun. i ſtru. ſi ita. ſ. j. z. ij. z de incē. rui. nau. ne quid. predio da Ad idē. ſ. de fal. mo. l. j. in fi. z de his q late. l. ij. ſ. dūi pdict. Et vi rū pſumi de qō nor. Jn. de iſer li. feu. de ſta. z cōſue. ſ. mangia. z. ff. de offi. pre tur a vicifec. vigil. l. ij. ſ. cuſtodes. z que ſcripſi. ſ. de naufra. l. ij. in fi. z. ff. de teſtib⁹. mis illatū. z. j. de littore. z trin. cu. in rubrica.

¶ Xcj. pre. ꝙ res eccl. facilius ledant pōſunctos epi. no. lxxxix. di. comminus. als eſt. c. d. center. z. j. q. iij. puem. z. q. ij. epꝰ. ꝙ nis tenetur epꝰ de bonis eccleſie ꝓpinge alimēta pſtare. vt. lxxxvj. diſt. non ſatis. z c. ceterum. z extra de coniuge. infide. c. ſi.

¶ Xcij. pre. precioſiora libentius ꝙ alia ſubtrahi. ff. de eſſi. pre. vigil. ij. ſ. eſſe acture.

¶ Xciij. pre. quis facilius deprehendi in furto recēter commiſſo. ſ. de ſuſcepto. z archa. nemīnem

¶ Xciij. pre. domino multo res ſubſtrahi. ff. de fur. qui vas. ſ. vetare. Hec aute preſumptio ceſſat in caſu qñ quis vtitur. re col. ff. pro ſocio. l. merito. ¶ Ité qñ tutor male vtit pecunia pupillari, nā tūc ꝓpter adminiſtrationez ſibi commiſſam non tam videt ipſam pecuniam multo dūo contractare ꝙ alias per ſūde agere. ff. de admini. tuto. tres tutores. poſt prīc.

¶ Xcv. pre. ꝙ animo decipiendi minoꝛ dixerit ſe maiorem. ſ. ſi mi. ma. ſe dixe. l. ij. z nor. e. ti. l. iij.

¶ Xcvj. pre. tutoꝛ cum pupilla contrahens matrimoniuz, ipſam de cipere. no. de incel. nup. qui contra.

¶ Xcvij. preſumitur mulier ex viri ſeductionibꝫ faciliter decipi. z p pria iura negligere in autē. vt immo. ante nuptia. donatio. ſ. primo.

¶ Xcviij. pſumit regulariter ois mulier ob īnīrmitatē nature de facili circunſcribi. in auſ. ſ equali. dot. ſ. his cōſequēs. ff. inde volum⁹.

¶ Xcix. preſumitur inimicus contra inimicū ſuuz mentiri facilius. ff. de que queſtion. l. j. ſ. queſtioni.

¶ Centeſimo preſumitur minoꝛ. xiij. annis mentiri facilius. eod. tit. ex libero. ſ. j.

¶ Cj. preſumitur preterea publicis muneris quem eſſe terribilem. j. vt ruſt. ad nul. ob deo. l. ij. vide z alia que ibi ſcripſi.

¶ Cij. preſumitur potentioꝛ violentiam inferre facilius. ſ. ꝙ met. cau. ad inuidiā. vide que ſcripſi. dicta. lege. ij. z. ſ. de tabula. l. fin.

¶ Ciij. preſumunt numerarij rapaces. j. de primi. eo. q in ſacro palatio. ex aula.

¶ Ciiij. pſumunt tyrāni crudules hoſtes violēti z domeſtice ſeditiones, z ꝓpter hꝰ ſe qs occultare. ff. ex. g. can. i poſ. ea. fulcim⁹. ſ. qd ſit.

¶ Cv. preſumuntur publicani temerarij ad illicitas factiones z audaces. ff. de publi. quante. Notarij h

¶ Cvj. preſumūtur numerarij qui z notarij habere propoſitū voza citatis z fraudis. j. de numera. l. j. ſumūt vo races.

¶ Cvij. pre. in eiſdem fauſtus z rapacitas. j. de primi. eo. qui in pala. milī. l. penultima.

¶ Cviij. preſu. ꝙ tabularij ciuitatum per colluſionem ſuperiorum farcinas ad inferiores trafferant. j. de cenſi. l. j.

¶ Cix. preſu. exactoꝛes vexare prouinciales. ſ. de ſuſcepto. et archa. neminem.

¶ Cx. preſumuntur executoꝛes fraudulenti. in auē. de litig. ſ. ad ex cludendas. z de executo. in principio.

¶ Cxj. pre. malum de officiali qui officium exactionis in eadem pōtinuncia exequitur vltra annum. dicto. l. neminem.

¶ Cxij. preſumitur calumniari qui non probat. ſ. de aduo. di. iud. l. j. Sed talis preſumptio fallit in caſibus qui habētur. ff. de calum. l. ij. in textu z glo.

¶ Cxiij. preſumitur cauſam iniquā fouere qui teſtes aduerſarij coꝛrūpēs rumpit. vel probatiões ſubtrahit. extra de teſti. intimauit. z ibi no. Teſtes ad uerſarij Jnnocen. extra de teſti. co. peruenit. ij. qō. vij. ſ. tria. ꝓpe fin. nam coꝛrūpēs regulariter qui falſitatē committi in cauſa perdit eam. ff. de iur. fiſ. ꝓſumit imquā cām fraudem. ſ. quotiens. cum ibi nota.

¶ Cxiij. preſumitur iniquam fouere cauſam qui omnes aduocatos habere. pro ſe conducit, z nullum pro aduerſa parte relinquit. ſ. de poſtu. ꝓ uidendum.

¶ Cxv. preſumitur iniqua ſuia a qua eſt appellatum patet ex his q not. ſ. de appel. hi qui. in glo. vlti. ſed vide plenius quod not. extra de re. c. cā. z c. cū ſup. de offi. dele. cū in iure. de renū. in preſentia. de offi. oꝛ. ad reprimendam. z de pba. qm. z bene per Jnnocen. de elect. bone.

¶ Cxvj. pre. malam cauſam foviſſe emptoꝛ qui in cauſa mota contra eum de re empta ſuccubuit. nor. ff. euic. herennius. in fi.

¶ Cxvij. pre. malignitas in eo qui litē inſtituit, eāz vſqz ad finē ꝓſequi detractat. in auten. de litig. ſ. omnem.

¶ Cxviij. pre. qui appellat ante ſuiam cauſa fruſtratorie dilationis appellare. not. ſ. de ept. au. l. ij.

¶ Cxix. preſu. ſe defendere ex circunuentione qui ſe defendit ex rpe

Universidad de Deusto
Biblioteca

in fine. de bis qui ingre. ad appel. §. nouimus.

¶ Lxx. presumitur in alijs grauare iudex qui breue terminū in citatione statuit. extra de dila. c. j. facit qđ not. extra de ẽsti. ex literis, z §. de decu. Quis in fine vide quod ibi scripsi.

¶ Lxxi. ꝓsumunt indulgentijs crimina subleuari. j. de coar. si apparitor. in fi. ad hoc. lxxiij. q. iij. est insta. z vide que scripsi. §. de anno. z rri. omnes ibi rector. z. j. de deserto. l. j. ibi distulerit.

¶ Lxxij. pre. ꝓ propter priuilegia fori z maleficio⁹ crescit auctoritas, z publica vacillat vtilitas. j. de priuile. schol. l. ij. in fi. vide quod ibi scripsi. Adidem in ante. vr iudi. fine quoquo suffra. quod ante.

¶ Lxxiij. pre. impunitas in criminib⁹ solatia excitare. §. 8 decurio. Quis prouisum.

¶ Lxxiij. pre. testes velle subornare q̃ perit in integrū restitutiones post publicationē. vñ fine bona cause cognitione danda non est. dicit Inn. extra de in integ. resti. auditis. Sic z presumitur cū secūdi testes post primos inductos, ꝓducunt, subornatio in eis fieri pot⁹ ꝙ in primis. no. extra de testi. in nostra in fi. j. glo.

¶ Lxxv. pre. ꝙ fateri crimen qui paciscitur. ff. de his qui no. infa. qm.

¶ Lxxvj. pre. ꝙ litigiosus animos principū sibi adulādo conciliet ꝙ ꝙ detrahendo fratribus suis notam ingerat, z ꝙ seminare discordiam nunq̃ cessēt. xlvj. dist. ecce.

Adulatio q̃liber mala ꝓsumit

¶ Lxxvij. ꝓsumitur omnis adulatio mala. xlvj. dist. sunt nonnulli. z. c. sequenti.

¶ Lxxviij. pre. ex adulatione seq malicia. ibidem. z. ff. de ser. cor. l. j. ꝓsbitra mala de adulatione vide. j. de silentia. in rubrica.

¶ Lxxix. pre. communio discordiā excitare. ff. de le. ij. cū pater. §. dulcissimis. §. quando. z qui. quar. pars. l. ij. cum concordantijs.

¶ Lxxx. presumitur cōmunio excitare contentiones. §. de dona. sancimus. §. finaurem in auro.

¶ Lxxxj. pre. ꝙ diuersitas cultus maxime contentiones z emulationes inducat. xc. dist. perlatum.

¶ Lxxxij. pre. intemperans aut superstitiosus esse qui aliter rebus temporalibus vtitur ꝙ se habent mores eorum cum quibus ipse vitur. xlj. distin. quisquis.

¶ Lxxxiij. pre. ꝙ nouitates pariāt discordiā extra de cōsuetu. cum consuetudinis.

¶ Lxxxiij. pre. seruus fugitiuus q sciēs cōseruū cōfugere illū sequitur z non redit. ff. de edi. quis sit fugitiuus. §. idem ait.

¶ Lxxxv. presumitur fugitiuus qui ligatus vinculis assignatur. e. tit. si tamen. §. et qui.

¶ Lxxxvj. ꝑ. de facili fugere seru⁹, siue ex negligētia dissoluta habeat disciplinā. siue in media, duritia aut verberib⁹ afficiatur. §. de admini. tu. lex que.

¶ Lxxxvij. pre. omne male actū ꝓaue actum. §. de iniur. si non contigit, nisi presumat aliud ex persona. q̃litas em facti presumit ex persona facientis. xj. q. iij. ablit. z no. v. q. iij. nō ois. vñ si quis accuset⁹ q̃ percussit vel iniuriam intulit non est opus exprimere in libello q̃ alio iniuriandi nisi q accusat sit eius cōditionis in quo nō ꝓsumat iniuria, tūc em opꝫ hoc actorē exprimere i libello q̃ alio iniuriādi id fecit. no. Ex. dicā. l. si nō conicij. q. vij. Sed cōtra facit qđ scripsi. §. de a po. pu. quicunq̃. in nota presumptionem. ver. quinto.

¶ Lxxxviij. pre. malus homo in malū bona couertere. z in electis ponere maculam. ij. q. vij. c. j.

¶ Lxxxix. pre. qui maleficum reū ob eius crimina occultās oppresserit illū, aut ne facinoris socios prodat in publicū, aut tāq̃ inimicū suū ex odio peremisse. §. de male. z mathe. l. fi.

Libell⁹ famosus reꝓtus ẽ lacerādus.

¶ Lxl. presumitur qui famosum reperit libellū, illūq; non corrupit aut consumpsit, sed vim eius manifestauit euꝫ conscripsisse. §. de famo. li. l. vnica.

¶ Lxli. pre. colonū alterius occultasse. qui eū reperit in predio suo nec illū abinde iussit abire. j. de colo. illiri. l. j.

¶ Lxlii. pre. in carcere mortuum negligentia custodis fore mortuū. ff. de custo. reo. l. fi.

¶ Lxliij. pre. aialia mortua ex defectu pastoris z custodis negligentia perisse. not. Inno. extra de regu. iur. Quis. ad quod. ff. ad sil. leg. l. j. in prin. z vide quod de his plene scripsi. j. de erog. mili. anno. l. fi. z de litto. z iti. custo. in rubrica.

¶ Lxliij. pre. negligens qui admonitus nō fecit qđ facere debuit. xvij. di. peruenit. z no. extra de censi. romana.

¶ Lxlv. pre. mulier. sēdo nubens non solū bona, sed etiā vitā filioz dare sēdo marito. §. de admini. tu. lex. que.

¶ Lxlvj. ꝑ. binubus liberos ꝓmi matrimonij male tractare ac nouercalib⁹ delirametis, instigationib⁹ve corrupi. ff. 8 inoffi. test. nō enim, non licet. z no. ff. quod me. cau. l. fi.

¶ Lxlvij. pre. pater iniuste filiū suū exheredare. §. de lib. ꝓte. autem, non licet. z no. ff. quod me. cau. l. fi.

¶ Lxlviij. presumit aliqs nominās heredē mādasse testatorem occidi velle ipsū accusare, vel inculpare. not. ff. ad. sille. z si ceri⁹. ij. rrisfo.

¶ Lxlix. pre. ꝙ satisdatio propositū maliuolum nō immutet suspecturo, quia satisdatio.

¶ Cl. pre. substitutus affectare mortem eius cui substituitur est. ff. vbi pu. educ. de. l. j. in prin. z insti. de pu. sub. §. si quis autem.

¶ Cli. pre. heres mortem testatoris affectare, z si extraneus est sibi etiam parare periculum. ff. de le. ij. cum pater. §. mando.

¶ Clii. presumit tutor pauper tutelā pupilli diuitis affectasse. ff. 8 ex cu. tu. spadonē. in fi. z vide. ff. 8 tuto. z cura. da. ab his scire. §. vltimo.

¶ Cliii. pre. ꝙ collecte potius ex timore prestentur ꝙ ex debito et ideo prescriptio in eis currere non videtur. nota. Innocen. extra de prescrip. si deligenti.

¶ Cliiii. pre. temeritas ex fracundia sequi. ij. q. iij. si quis iratus.

¶ Clv. pre. mala intentiõe ꝓcedere q relicta ecclesia monachali ad ecclesiam hospitalionum z templariorum que minus religiosa est si bi elegit sepulturam. not. Inno extra de sepul. in nostra.

¶ Clvi. pre. ambitio potius ꝙ lenitas in episcopo qui de minori ad maiorem transit ecclesiā. nota. vij. qō. j. si quis episcopus. z. c. se. cum concordantijs.

¶ Clvii. pre. ambitiosus sacerdos qui de episcopatu iugiter loquitur. xl. di. c. vlti. ad finem.

¶ Clviii. pre. affectione dolosa moueri qui cōmittit officia lucrosa consanguineis vel coniunctis. lxxix. di. decenter.

¶ Clix. pre. dñs renocasse libertatez per se in testamento relictam si seruum ligauerit. ff. de fideicō. li. l. fideicommissaria libertas. ij.

¶ Clx. pre. non bonus quem pater in suo testamento prodigum nominauit. ff. de cur. fur. l. penul. in fi.

¶ Clxi. pre. ꝙ serui non fugient dominos suos si vbi lateant non inuenient. j. eo. seruos.

¶ Clxii. pre. ꝙ magistratus non celeres erunt si libertati ꝓsidem capiuntur. z ipse liberans punitur. ff. de custo. reo. ne quis.

¶ Clxiii. pre. in culpa dominus horreorum si asportate sunt res eis illesis. ff. locati. dominus.

¶ Clxiiii. presumūtur venaliciarij. i. venditores equoꝝ vel iumento rum ad lucrum potius vel turpiter faciendum promiores. ff. de edil. edic. iustissime. §. j. in fi.

¶ Clxv. presumuntur trita mancipia z veterāa difficile reformari. ea vero. que rudia sunt simpliciora esse. z ad omne ministerium aptiora. eo. ti. preciplunt.

¶ Clxvj. pre. malus qui malos sequitur z imitat. z ecōtra, bonus q bonos. eo. ti. ediles. §. hoc autem. z vide qđ no. ff. nau. cau. l. iij. in ꝓn. z facit. §. de mal. z mathema. l. iij. neq; enij incorruptus manere pōt qui corruptis sociatur. xxij. q. iij. quisquis. z qui cōmunicat super bo induet superbiam. Ecclesiastici. xiij.

¶ Clxvij. pre. malus qui descendit ex mala progenie vel natione. et econtra bonus qui descendit ex bona. ff. de edili. edic. quod si nolit. §. si mancipia. sic etiā presumitur malus qui in loco vbi sunt mali homines natus est. xcviij. distin. afros. z ibi nota.

¶ Clxviij. presumitur qui male habuit in minori etiam in maiorise male similter habiturum et econtra. qui bene not. in auten. de mona. §. si quis autem.

¶ Clxix. ꝓsumūtur male gubernari ea que correptione. opus habēt z negliguntur. xvij. dist. peruenit.

¶ Clxx. pre. malum de clerico qui frequētat consortia mulierū. lxxxj. dist. clericus.

¶ Clxxj. pre. malorum consortium etiam bonos corrumpere. xxviij. q. j. c. sepe.

¶ Clxxij. pre. malus corrumpere vicinum suum. de peni. distin. j. §. sed et continuo.

¶ Clxxiij. pre. malum de popularibus. §. de paga. christianos.

¶ Clxxiiij. pre. malum de pauperibus quibus non est victus z vita sufficiens. in auten. de defen. ciui. §. post principiū. scilicet q̃ ad officium sint inhabiles vt ibi. z in auten. de iudi. §. is qui causas. z. ff. de mune. z hono. l. honoꝝ. §. de honoribus. §. z. de decurio. ad subēnda. vbi de hoc plene dictum est.

¶ Clxxv. presumitur. q male agit odire lucē. xvij. §. ij. priciosam.

¶ Clxxvj. pre. non bono. exitu peragi quod malum principium est sortitum. j. q. j. principatus.

¶ Clxxvij. presumitur id quod statiz z ab initio agitur ꝙ sine malicia z machinatione ꝓcesserit. Econtra malū de eo qđ ex intervallo accū. est. in auten. de equali. do. §. finaurem nulli. ad hoc. ff. de carbo. edic. li. ij. z vide qđ legitur z notatur extra vr eccle. bene. vt nostrum, insti. que manu. non pol. §. vlti. z. lig. distin. hoc ad nos. ad fi. Ar. contra. ff. qua. re. ac. non de. l. j. §. onerande.

¶ Clxxviij. pre. filius ingrat⁹ erga matrem que ad secunda vota migrauit, non pura ipsius volūtate, sed ob secundas nuptias permatrē contractas id agerere tribus culpis grauibus dumtaxat exceptis, in auten. de nup. §. mater.

¶ Clxxix. pre. malus magister, cuius discipulus malus est aut ignorans. xxiij. q. j. cum beatissimus. z. q. iij. quid autem

¶ Clxxx. pre. malus ꝓlatus cuius subditi mali sunt. lxxxvj. distin. c. j. z. ij. q. vij. qui siec. z no. xviij. dist. peruenit.

¶ Clxxxj. presumitur ꝙ humana natura facilius labitur ad delicta in auten. de mona. §. si vero.

¶ Clxxxij. presumitur qui in segnicie vitam agit in actus illicitos impelli de facili. z in auten. de questore. §. si vero aliqui.

¶ Clxxxiij. presumitur parum prodesse qui parum studet. not. j. de ꝓfi. sacro. facri. vnicuiqz.

¶ Clxxxiij. presumitur ad pauca respicere qui faciliter enūciat seu loquitur. ij. q. j. deus omnipotens. vj. q. j. quero. z. l. distin. ponderet. z Aristoteles. i. de generatione.

¶ Clxxxv. presumitur malus ꝓlatus timere bonū subiectum. j. de pal. lac. lar. ꝓsco.

¶ Clxxxvj. presumitur auarus sapientiam non diligere. §. de mu. pater. professio.

¶ Clxxxvij. presumitur stultus qui honorē ministrare recusat. §. de decurio. si ad magistratum. z no. §. de murileguli. murileguli.

¶ Clxxxviij. presumitur gen⁹ mulierum auaritiosissimū ee. ff. de dona. inter virum z vxo. si stipulata.

Mulierū gen⁹ auaritiosissimū ꝓsumitur.

¶ Clxxxix. presumitur regulariter qui lz esse auarus. ff. de probati. cum indebito. z not. ff. solu. ma. que dotis. vide etiam qđ ibi notatur.

¶ Cxc. presumitur venditor deceptus ab emptore dimidia re ꝓmi nori ꝙ sit media iusti precij. §. de rescin. ven. l. fi.

¶ Cxci. presumitur mala membra quoniz caput est malum. xxxvij. dist. §. vlti. z not. Inno. extra de accusatio. cū dilectus.

¶ Cxcii. presumitur pena promitti in fraudem vsurariz. ff. de actio. emptio. iulianus. §. idē papinianus. §z Inno. dicit extra de peñ. suaz. tunc penā promitti in fraudem vsurarū qñ creditor est vsuras exigere cōsuetus. vel vbi singulis annis aut mensibus pena comitti dicatur. allegat. ff. de vsur. qui semisses. z dicta. l. iulian⁹. §. iulian⁹. z. §. de vsu. auten. ad hec. vbi etiam no. an pena licite exigat. hec etiam fuit sententia Bug. z Boff. quam recitat et sequitur Arch. xij. q. ij. cum de notissimam.

¶ Cxciii. presumitur qui semel est mal⁹, semper eē mal⁹. ff. 8 senato. cossius. de reg. iur. semel. cum cōcor. lib. vj. de quo dic vr ibi. not. per glo. z Dy. z. j. dicetur.

¶ Cxciij. presumit qui semel maliciose abfuit a iudicio, semp maliciose abesse. no. Inno. extra. de elec. eccle. vestra. in principio.

¶ Cxcv. presumitur qui olim fuit excommunicatus etiam nunc ex communicatus esse. not. extra de scru. in or. faci. c. j. z de cleri. excom. mini. proposuit.

¶ Cxcvj. presumitur qui coactus renunciauit beneficio z iurauit non repetere id inuitus egisse, notat Innocen. extra de elec. ecclesia vestra. in principio.

¶ Cxcvij. presumitur ois conuenticula illicita z ois collectio turbe ad diceptandum de fide. §. de summa trini. l. iij. in principio.

Collegiuz oē illicitū ꝓsumit.

¶ Cxcviij. presumit oē collegium illicitū nisi ꝑbet licitū. ff. de coll. illicie. l. j. post princi. z. l. iij. §. in summa.

¶ Cxcix. presumitur impetuose z non libera voluntate actum cui⁹ actor cito penituit. puta intra triduum. extra de reg. ad nostram.

¶ CC. presumitur mulier oblita priozis mariti nubendo secundo in auten. de nup. §. non tamen.

¶ CCi. presumitur ancillam susceptaz in vxorem a domino efferri, z superbe agere. eo. ti. §. iocundum.

¶ CCii. per violentiā tractus ab hereticis si vltra mēsez steterit, nō tractus per violentiam. j. q. j. constat. z no. xviij. di. peruenit.

¶ CCiij. pre. ob fatuitatem captus miles. qui in suis negocijs piger aut segnis est. no. z probatur. ff. de remili. nō oēs. §. a barbaris.

¶ CCiiij. pre. nolle vendere qui immensum precium petit. ff. de le. iij. non dubium. §. fi.

¶ CCv. pre. qui detrahit facultates suas ad hoc mole debitorum vr. §. de rescin. ven. si quos. vel necessitate rei familiaris procedere. §. de pred. curi. l. j.

¶ CCvj. pre. compositio z incompositio mentis ex incessu corporis. xlj. di. in fi.

¶ CCvij. pre. animus impudicus cuius est oculus impudicus vt xxij. q. v. nec solo.

¶ CCviij. pre. mala fides in eo qui petit illud quod certum est testatorem ad eum peruenire noluisse. ff. de hereti. instī. quidam.

¶ CCix. pre. testatori. phibuisse apiri tabulas pupillares quas seorsum signatas ipe reliquit. ff. quemadmo. testa. apian. l. pupillares.

¶ CCx. pre. cessio simulata si facta ẽ puo precio interueniente.

¶ CCxj. pre. cessio simulata si partiz inueniatur donatum, ptim venditum nomen debitorum.

¶ CCxij. pre. cessio simulata si non reperitur nomen contractus ex quo cessio facta est, hi tres casus habentur z vota. §. de man. per diuersa.

¶ CCxiij. pre. cessio simulata si aliquid clam datum est. eo. ti. l. fi.

¶ CCxiij. pre. cessio simulata si fiat clerico cōtra laicum nor. in spec. de cessio. acti. §. j. ver. ex proxime dictis. Itē presumit simulata aliās cessib⁹ nor. in dicto. §. j. z vide ꝙ not. Inno. ex de alte. iudi. ex parte.

¶ CCxv. presumitur simulata si quis vendens confiteatur se precium recepisse z obijciatur ꝙ non recipit, nisi receptum precium ꝓbetur. sm Jac. in auten. de equali. do. §. primo.

¶ CCxvj. presu. rescriptū super dispensationibus et beneficijs imperatum per ambitionem obtentum. de preben. Quis. j. li. vj. z vide quod no. Innocen. extra de transla. epō. vel elec. c. licet.

¶ CCxvij. pre. ꝙ ex noxio ludo sequantur crimina seu damna. extra de pasum. c. j.

¶ CCxviij. pre. pauco tempore cōtinuisse is cuius parvula filia demonstratur. xxvij. di. priusꝙ.

¶ CCxix. pre. quis indignus ad ꝓlaturaz qui male electꝰ est ad illam. j. q. j. non est. cum ibi not.

¶ CCxx. pre. corrupta mulier contra quam de confabulatione, am plexibus, aut osculo constat. xxvij. q. j. nec aliqua. xxij. q. j. dixit dominus in euangelio.

¶ CCxxi. pre. contra aliquem fraus aut dolus ex varietate responsionis. extra vr eccle. ben. vt nostrum.

¶ CCxxij. pre. venditio fraudulenta vel vsuraria si emptor promisit debitori seu venditori quandocunqz summā soluere quem vix contingit dimidium iusti precij, rem ipsam sibi vendita restituere. extra de emp. z ven. titio. c. ad nostram.

¶ CCxxiij. pre. contractus vsurarius si in cōuentione deuenit quod quandocunqz certum precium vltra summam in contractu deductam soluatur, non cōpatur fructibus emptor venditori rem que sua fuerat restituere teneatur extra. de pignor. illo vos.

vi. scias remissive c. i. ptor. gl. de Cusa manu. z. ii. in fi. vbi ff. hec mitte ad lec. de pen. hiria hiscri bus presumpte fraudis.

¶ Alias presumptiones vide in similibus notabiles in casibus qui his legibus continentur. ff. fami. ercis. ex parte. §. intestato. de rei vē. emptor. §. ancilla. de ꝓba. procula. de le. ij. lucius. §. si. de leg. iij. fidei commissa. §. hec verba. ad trebel. qui filium. de dona. ex hac. de doli exceptio. l. fin. §. j.

¶ Credo plures fore casus in quibus ꝓsumitur dolus z fraus z huiusmodi vitia sine mala, quos perinus poterit inuenire, hoc tamen ꝓmissos hic imperitie mee sufficiat edidisse.

Dol⁹ an semp ꝓsumatur.

¶ Verū et quod dictum est. supra dolum in pluribus casibus ꝓsumi est cōtra. ff. de proba. quotiens. §. j. Circa hoc dic fm Jo. moli. in regula iur. scienti. libro sexto. quod quandoqz iura dicunt dolū in esse ipso facto. quandoqz ipsum ꝓsumi. quandoqz dolum passum ad illū probandū admitti. Primo casu tripliciter ineſt. nam aut est circunuentio in essentia rei. z tunc nō tenet ꝙ agitur. ff. de contrahen. emp. in vendit. ionibus. §. fi. Aut in qualitate rei seu precij ꝑtrate, z tūc tenet. vt dicto. §. j. z. l. seq. z de minno. in causa. §. idem pomponius. distinguendo tamen vt ibi not. Aiut non esse circunuentio ab initio sed ex postfacto. z tunc eo ipso dolus ineſt licet a principio non fuisset cōmissus. ff. de doli. excep. l. ij. §. fi quis sine causa. z. §. item qritur. z. l. apud celsum. §. labeo. z de hoc not. ff. de verbo. obliga. si qs eū. Aliter probatur etiaz dol⁹ z hoc multipliciter. Primo quando qualitas facti necessario concludit cōtrariū eius quod agitur circa illaz. dat exemplū de. l. j. §. de dolo. ff. depo. si homines. ij. responso, de regu. iur. non potest dolo carere qui magistratus imperio non obtemperat. z ex qui. cau. ma. ire fi hi reipu. Secūdo qñ qualitas facti soluta ad circunstantias persone de cuius dolo agitur, interpretatis one iuris dolū continet. vt quando sciens se debitorez, omnia bona alienat, presumitur quod in fraudem cū enim soluere debitū sit necessitatis. de mino. ꝙ si mino. §. penul. ergo alienando omnia bona sua quod non potest se compari cū eo quod necessario incumbit scilicet soluere, presumitur dolus. ff. que in frau. cre. omnes. §. lucius.

Dol⁹ 8xp iura intelligiarguit. 2c.

His casibus cum contrarium doli presumpti stare non possit cum qualitate facti necessario presumitur dolus. Declarat autem ideo qualitatem facti ponderandam z persone quia ex his index informabitur an necessario debeat presumere dolum qui proponitur. nec ne. ff. de accu. si cui. §. hisdem. supra. de suscepto. z archa. si aliquid. Item probatur dolus. z hoc est regula vt dicta. l. quotiens. §. primo. de probat. Unde iura dicunt dolum intelligi idelt precium vel estimari. supra de rescin. ven. dolus. ff. de adop. nec er. §. primo. nam cōmittitur non solum obscure loquendo, sed etiam insidiose dissimulando. ff. de contrahen. emp. ea que. §. vlti. Item argui seu cognosci ff. de re mili. non omnes. §. a barbaris. cum sua gloss. Animaduerti supra de rescin. ven. si dolo. Conecturari ar. ff. de verbo. obliga. cōtinuus. §. primo. Indicio demonstrari. supra de dolo. lege dolum. Nam perspicuis indicijs probandum est. que facti qualitatem in ipam perspicuis indicijs probandum est. que facti qualitatem in ipam dicent, et ex quibus vir bonus estimabit, intelliget, arguet cognoscet, z conecturabitur vt probant dicta iura. Ex probandus sit nec ne. Unde cum super his certa regula dari non possit necessario fuit relinquendum iudicis arbitrio. vt leg. continuus. et. ff. de iur. et fac. igno. in omni. qui an illa sufficiant iudicio sui animi iudicabit. sicut de mora dicitur. ff. de vsur. mora. in principio. nam discutiet inde? an indicia sint indubitata vt tunc eis credat supra de proba. sciant. extra de hereti. excommunicamus. §. fina. si sunt leuia nō credet. ff. de mino. lege tertia. §. primo. z de dolo. eleganter. Item si plura sint contra dolosum quam pro doloso indicia. z qualia sint vtraque. supra arbi. tu. si defunctus. z. ff. de adop. nec ei. §. primo. z fin. in quibus iuribus habetur que indicia respuuntur a iure, z que non. ¶ Et. l. si defunctus. ponit quod indicia non probant sed con-

Indicijs an sit fides adhibenda.

Universidad de Deusto
Biblioteca

probāt. sicuti ⁊ fama. xiij. q. iij. §. item sepe.

¶ Ad clariorem etiā suprascriptorum notitiam recitemus aliquas questiones.

Presumptio malicie an per penitētia tollatur.

¶ Primo itaq; queritur ex eo quod dictū est. s. semel malus semp presumitur esse malus. queritur nunquid presumptio huius malitie tollatur per penitentiā? Nec materia plural. examinatur per Jac. de bel. §. de inoffi. te. omnimodo. q distinguit aut loquimur quo ad mūdum. aut quo ad deū. Primo casu nō prodest penitētia. sm Jo. sed sm alios prodest q̄si sit in integrum restitutus nor. ff. de testi. l. iij. §. lege iulia. ⁊. s. & nup. imperialis. §. j. ⁊ in aut. & moū. in prin. Sed pleni⁹ ipse distinguit aut a iure datur licentia penitendi, aut nō. Si q dē a iure data est licentia penitendi de crimine. ⁊ penitet intra tempus a iure permissum, tunc tollitur presumptio malicie. ⁊ postea presumitur bonus. s. de plus peti. l. i. cum cōcor. ⁊. l. di. ferrum. Si vero a iure nō est data licētia penitendi, si quidē ex crimine est irrogata in famia iuris, licet postea peniteat non tollitur p penitentiam presumptio malicie, hz semp presumitur malus, ⁊ semper darat infamia. nisi a principe fuerit restitutus. d. l. imperialis. §. j. Et. vj. q. iij. enpheminū. ⁊ ex de testi. est monium. vbi de hoc. ⁊. ff. de fur. qui ea mente. Si aūt nulla est irrogiata infamia iuris ex peccato, si quidē fuit bis malus, tunc n on tollitur presumptio malicie licet penitеat, ⁊ semper presumitur malus q̄ cōsuetudini deputauit. s. de epis. an. l. iij. in fi. Et q̄ consuetuto est altera natura. ff. ad macedo. l. j. in princi. Et q̄ natura eius corrupta est, ⁊ q̄ septies in die cadit iustus. de pēn. dist. iij. q. iij. §. fi. Et q̄ humana natura quo damnō labitur ad delicta. in aut. de moū. §. fi vero. Et q̄ certa ⁊ vera signa penitētie nō possunt apparere eo q̄ scrutator cordiū est solus deus. xxxij. dist. c. erubescāt. ⁊ ff. de interro. act. l. iij. Et q̄ homines ad malicias dediti nihil est mali quod nō inueniant. in aut. de moū. §. fi. vbi qui obli. §. j. ⁊ multe ad maliciam hominibus vie sunt. in aut. de nup. §. mitiores. Si vero fuerit semel malus tantūmodo, siquidē peccauit cōtra naturā ⁊ cōtra dispositionē ⁊ ordinationē nature. ⁊ tūc nō tollitur presumptio malicie. sed semper presumitur malus q̄ p tale peccatū cōuertit se ad bonū animal. ⁊ recessit ab hominibus. presumitur ergo semper talia cōcupiscere qualia plura etiā irrationabilia admonet animalia. in auten. de incest. nup. §. j. ⁊ de mona. in princ. xxvij. q. j. §i homo. xxiij. q. j. §. notādum. ⁊. ff. & edil. edic. qd fit fugitiū. post princ. Si aūt peccauit in fide. siquidē in fide catholica vt q̄ fidē dei rupit. si tātū semel ⁊ post penitet. tūc tollit presumptio malicie. ⁊ semper presumitur bonus. q̄ videtur redire ad pfectā naturā. s. de sum. trī. in epistola liquer. §. j. Si vero bis. ⁊ sic est relapsus. ⁊ post penitet. nō prodest. q̄ presumitur malus. ex de hereti. ad abolendā. §. illos quoq; ⁊. s. de apostа. hi qui. Si aūt rupit fidē homini vel aliter deliquit ⁊ semel tantū peccauit ⁊ post penitet. si quidē delictū est occultum. tunc presumitur bonus in dubio. q̄ presumitur egisse penitentiaj vera. Occultū nāq; in meliorē partem interpretamur. ex de sortileg. ex tuarum. ⁊. ij. q. vij. ipsi apostoli. vbi de hoc. Si vero delictū est manifestum. siquidē deliqt ex alio. ⁊ post penitet. si certa et vera signa penitentie apparent ⁊ operaē. est postea bonū. ⁊ cū posset operari malū. cessauit illud operari in eodē gradu ⁊ genere malicie in quo anteafuerat mal⁹. tūc tollitur presumptio malicie. ⁊ presumitur postea bonus q̄ videtur redire ad suā redire naturaz q̄s est facile. ff. de pac. si vnus. §. quod in specie. ⁊ q̄ omnis noster status sub perpetuo motu consistit. in auten. de non alie. §. vt aūt. ⁊ magine quia hominē. esse malu⁹ ⁊ perseuerare in malicia nō est de necessitate nature. Quod si delictum pceditex culpa. tunc per penitentiam tollitur suspitio sine dubio. quia culpa procedit ex negligēcia. negligentia nō corrumpit animū nec naturā. Et ió si primo fuit negligens. postea diligens. tollitur illa p̄sumptio. ff. de neg. gest. si negocia absentis. ⁊ dicto. c. testimonium ex de testi. ff. & edili. edic. quid sit fugitiu⁹. in princip. et. §. j. ij. et iij. Secundo casu principali videlicet quando loquimur quo ad deum eo casu per veram penitentiam tollitur presumptio malicie. ⁊ q̄ fit emendat⁹ ⁊ vere penituerit. potest probari p sacerdotē suū dicto. c. testimoniū. vbi de hoc. ⁊ in auten. de moū. in prin. ⁊ dicta. l. imperialis. ⁊ dictis. c. ferrum. ⁊ ipsi apostoli. ⁊. xxv. dist. c. fina. xxxiij. q. ij. ad idē. et. vj. q. j. ca. j. et. ij. ad idem. xxxij. questione. j. apud misericordiem.

Consuetudo est altera natura.

¶ Secūdo queritur. Nunquid ille qui bis fuit malus ⁊ penitet postea ⁊ operatus est bonum saltem bis. presumatur postea bonus ⁊ tollatur presumptio malicie in omni casu? Videtur q̄ non q̄ cōsuetudini deputauit. ⁊ per alias rationes. supra. ⁊ in proxima questione. Econtra videtur q̄ consuetudo iuris tollatur per aliam consuetudinē iuris nor. ff. de regu. iur. nemo. §. ceimpozalis. ergo consuetudo hominis tolli debet per aliam consuetudinem hominis. argu. ff. de ali. le. mela. §. si alimenta. ⁊ quia mali efficiuntur boni non solum metu penarum. sed etiam premiorum exhortatione. ff. de initi. ⁊ in. l. j. in princip. ergo malus potest fieri bonus. ⁊ quia peccatorem penitentiam agentem suscipit princeps. ⁊ et lex fauet. et gaudium facit. inducit Jac. ff. de mi. denicz. §. sed vtrum. ⁊ xxiij. q. iij. hec autem vita. sed melius facit. xxxij. q. j. c. apud misericordiem. Et quia nemo catholicus esse incipit nisi prius hereticus esse desiterit. xxiij. questione. iiij. quid facit. Cum enim renunciatur improbitati. statim accēscitur virtus. Egressus enim malicie virtutis operaē ingressum. eodemq; studio quo crimen excluditur. innocētia copulatur. e. q. cū renunciaē. Iterū cū ab hominatio abolet sanctificatio cōsecratur. xv. q. j. nec is. ⁊ facit. s. de nup. imperialis. in prici. nō emin eo debet dici p quē fuit q̄ iā incipit esse q̄ nō fuit. l. di. ferrū. Ex his bene cōcludi tur q̄ debet postea presumi bon⁹. ⁊ maxime q̄ omnis noster statᵘ sub perpetuo motu consistit. ⁊ q̄ res de facili redit ad suam naturā dicto. §. qō in specie. ⁊ q̄ primo natura in homine fuit bona ⁊ regulata ad bonū. ⁊ creata a bono ⁊ p̄fectissimo artifice idest deo. Et iō penitentiam agendo. ⁊ bonū operando videtur redire ad propriam naturam. ⁊ suum creatorē. Preterea homo interdum emendationi se soleт deputare. dicta. l. iij. de epis. an. Soluendo credit Jac. q̄ si bis fuit malus. ⁊ postea penitet. ⁊ bis operatus est bonū ⁊ non malum. cum posset malū operari ⁊ in eodem gradu malicie. ⁊ sic certa ⁊ vera penitentie signa videtur apparere q̄ tollatur presumptio malicie. ⁊ presumend⁹ est postea bon⁹ regulariter. Fallit regula in relatis dicto. §. illos. quoque. Nam contra eos est presumptio iuris. ⁊ de iure. eadem credit esse dicenda in his qui recedunt ab hominibus faciendo contra dispositionem ⁊ ordinationē nature bis talia delicta committendo. q̄ non censentur de cetero esse homines sed bestie. dicto. §. primo. de incestis nuptijs cum concor.

Presumptio iuris ⁊ de iure cōtraria ⁊ pos.

¶ Tertio queritur. Si aliquis fuit solus malus in vno actu ⁊ gradu ⁊ genere malicie. an presumendus sit malus in omnibus aliis actibus gradibus. ⁊ generibus malicie? Videtur quod sic quia semel malus semper presumitur esse malus vt superi⁹ dictū est de reg. iur. semel malus. Igitur cum ibi dicatur simpliciter et indistincte quod semper presumitur malus. videtur quod in omni casu ⁊ facto sit malus presumendus. ff. de publica. de precio. cum si. Econtra videtur quod semel malus in vno actu. gradu. ⁊ genere malicie non debeat presumi malus in aliis generibus. malicie. quia in corpore humano sunt quatuor humores ex quibus corpora q̄ficiuntur humana. no. in sti. in proemio. §. igitur post. ⁊ patet extra de consang. ⁊ affi. non debet. a quibus vitia causentur. qui humores non equaliter se habent in homine sed superabundant iū vno ⁊ in alio deficiunt. Igitur non videtur possibile quod homo qui est malus in vno quod peccet in omnibus. Unde multi peccant in luxuria. in aliis autem virtuosē agunt. sic ⁊ multi peccant in auaricia qui non peccant in luxuria. Iterum plerumq; patitur defectum in vno vitio ⁊ ex eo tantummodo redhibet ur. ⁊ nō. propter alia q̄ non apparent. ff. de edil. edic. l. j. ⁊ per totum. ⁊ idem videmus in aliis irrationabilibus. nam quandoq; bos comu petit ⁊ non pessundat. e. tit. bouem. in princ. Credit Jaco. q̄ semel malus semper debeat presumi malus in omnibus actibus actui malo abeo cōmisso similibus existentibus in eodē gradu ⁊ genere ⁊ malicie. sed in separatis ⁊ diuersis generibus malicie. nō est presumendus mal⁹. ff. de accu. si cui. §. j. de re mili. non omnes. §. a barbaris.

Peccata diuersa diuersis pcent.

¶ Quarto queritur quales sint presumptionis bonitatis. ⁊ malicie? Respondit Jac. q̄ presumptio bonitatis est presumptio nature. quia a natura habet homo q̄ sit bonus. ⁊ est presumptio iuris opitulantis nature. vt not. ff. quod met. cau. non est. in princip. et. s. de inoffic. testa. omnimodo. ⁊ not. extra de spon. iis qui. hec enim et similia sunt qualitates intrinsece quas vnusquisq; habere presumitur donec probabitur contrarium extra de scruti. ca. j. de presumptionibus. Secus in literatura ⁊ similibus. vide quod nota. Jo. an. de elect. si forte. libro sexto. in verbo scientie. Sed presumptio malicie est presumptio hominis que procedit ex mala fama. que etiam est presumptio facti. et de preterito ad presens. ff. de accusa. si cui. §. hijsdem et nota. dicta lege. non est. et dicto capitulo. is qui. Est etiaz presumptio iuris adminiculantis predictas presumptiones. ff. de re mili. non omnes. §. a barbaris. Item potest dici quod sit presumptio nature. quia consuetudo delinquendi est altera a natura. ff. ad macedonem. lege. j.

¶ Quinto queritur. Quis sit effectus presumptionis malicie. Distinguit. aut queritur de malicia hominis in casibus preteritis. aut in casibus futuris. Primo casu siquidem constat delictum aliquod esse commissum ab eo contra quem est presumptio malicie. sed dubitatur de qualitate delicti. tunc duplex est presumptio contra eum. vna est presumptio iuris per quam presumitur dolus. ff. de iureitur. illud. ⁊ supra. de iniur. si non cōsiet. Alia est presumptio malicie per quem etiam presumitur dolus dicto. c. semel. cum concor. Et si reus contra quem sunt dicte presumptiones vellet probare suā innocentiā q̄ potest. supra. de sicca. l. j. tunc durius astringitur onere probandi propter presumptiones predictas. sic. s. qui et aduer. quos. l. j. ⁊ dicta. l. non est. vbi de hoc. ⁊ scripsi. s. de apo. pub. quicunq; in nota. presumptionem. Item presumptio malicie aggranat penam. ff. de pe. si diutino. s. de ser. fugi. quicunq; ⁊ de vi pu. seruos. Si vero dubitatur de delicto aliquo an sit commissum ab eo contra quem laborat presumptio malicie, tunc presumptio

malicie

malicie nō est hoc casu presum ptio iuris. vt sit talis presumptio cui fiterur. i. vt presum it tale delictū cōmisse. sed est qualis psumptio vt fecerit delictū & quo inculpat. als esset valde iniquū ⁊ durissimū q̄ quis dicat cōtinuare ⁊ perseuerare in malicia ex eo solo q̄ semel aut bis cōmisit alia dilecta. ⁊ sic debet intelligi dictum. c. semel. Secundo casu si queratur de malicia hominis in casibus futuris. tunc ex presumptione malicie efficitur suspectus. ⁊ ideo presumit malus in olbus similib⁹ casibus in quib⁹ prius fuerat mal⁹. ⁊ ideo remouet sub perpetuo motu consistit. ⁊ q̄ res de facili redit ad suam naturā dicto. §. qō in specie. ⁊ q̄ primo natura in homine fuit bona ⁊ regulata ad bonū. ⁊ creata a bono ⁊ p̄fectissimo artifice idest deo. Et iō penitentiam agendo. ⁊ bonū operando videtur redire ad propriam naturam. ⁊ suum creatorē. Preterea homo interdum emendationi se soleт deputare. dicta. l. iij. de epis. an. Soluendo credit Jac. q̄ si bis fuit malus. ⁊ postea penitet. ⁊ bis operatus est bonū ⁊ non malum. cum posset malū operari ⁊ in eodem gradu malicie. ⁊ sic certa ⁊ vera penitentie signa videtur apparere q̄ tollatur presumptio malicie. ⁊ presumend⁹ est postea bon⁹ regulariter. Fallit regula in relatis dicto. §. illos. quoque. Nam contra eos est presumptio iuris. ⁊ de iure. eadem credit esse dicenda in his qui recedunt ab hominibus faciendo contra dispositionem ⁊ ordinationē nature bis talia delicta committendo. q̄ non censentur de cetero esse homines sed bestie. dicto. §. primo. de incestis nuptijs cum concor.

Presumptio iuris ⁊ de iure cōtraria ⁊ pos.

¶ Tertio queritur. Si aliquis fuit solus malus in vno actu ⁊ gradu ⁊ genere malicie. an presumendus sit malus in omnibus aliis actibus gradibus. ⁊ generibus malicie? Videtur quod sic quia semel malus semper presumitur esse malus vt superi⁹ dictū est de reg. iur. semel malus. Igitur cum ibi dicatur simpliciter et indistincte quod semper presumitur malus. videtur quod in omni casu ⁊ facto sit malus presumendus. ff. de publica. de precio. cum si. Econtra videtur quod semel malus in vno actu. gradu. ⁊ genere malicie non debeat presumi malus in aliis generibus. malicie. quia in corpore humano sunt quatuor humores ex quibus corpora q̄ficiuntur humana. no. in sti. in proemio. §. igitur post. ⁊ patet extra de consang. ⁊ affi. non debet. a quibus vitia causentur. qui humores non equaliter se habent in homine sed superabundant iū vno ⁊ in alio deficiunt. Igitur non videtur possibile quod homo qui est malus in vno quod peccet in omnibus. Unde multi peccant in luxuria. in aliis autem virtuosē agunt. sic ⁊ multi peccant in auaricia qui non peccant in luxuria. Iterum plerumq; patitur defectum in vno vitio ⁊ ex eo tantummodo redhibet ur. ⁊ nō. propter alia q̄ non apparent. ff. de edil. edic. l. j. ⁊ per totum. ⁊ idem videmus in aliis irrationabilibus. nam quandoq; bos comu petit ⁊ non pessundat. e. tit. bouem. in princ. Credit Jaco. q̄ semel malus semper debeat presumi malus in omnibus actibus actui malo abeo cōmisso similibus existentibus in eodē gradu ⁊ genere ⁊ malicie. sed in separatis ⁊ diuersis generibus malicie. nō est presumendus mal⁹. ff. de accu. si cui. §. j. de re mili. non omnes. §. a barbaris.

Peccata diuersa diuersis pcent.

¶ Quarto queritur quales sint presumptionis bonitatis. ⁊ malicie? Respondit Jac. q̄ presumptio bonitatis est presumptio nature. quia a natura habet homo q̄ sit bonus. ⁊ est presumptio iuris opitulantis nature. vt not. ff. quod met. cau. non est. in princip. et. s. de inoffic. testa. omnimodo. ⁊ not. extra de spon. iis qui. hec enim et similia sunt qualitates intrinsece quas vnusquisq; habere presumitur donec probabitur contrarium extra de scruti. ca. j. de presumptionibus. Secus in literatura ⁊ similibus. vide quod nota. Jo. an. de elect. si forte. libro sexto. in verbo scientie. Sed presumptio malicie est presumptio hominis que procedit ex mala fama. que etiam est presumptio facti. et de preterito ad presens. ff. de accusa. si cui. §. hijsdem et nota. dicta lege. non est. et dicto capitulo. is qui. Est etiaz presumptio iuris adminiculantis predictas presumptiones. ff. de re mili. non omnes. §. a barbaris. Item potest dici quod sit presumptio nature. quia consuetudo delinquendi est altera a natura. ff. ad macedonem. lege. j.

¶ Quinto queritur. Quis sit effectus presumptionis malicie. Distinguit. aut queritur de malicia hominis in casibus preteritis. aut in casibus futuris. Primo casu siquidem constat delictum aliquod esse commissum ab eo contra quem est presumptio malicie. sed dubitatur de qualitate delicti. tunc duplex est presumptio contra eum. vna est presumptio iuris per quam presumitur dolus. ff. de iureitur. illud. ⁊ supra. de iniur. si non cōsiet. Alia est presumptio malicie per quem etiam presumitur dolus dicto. c. semel. cum concor. Et si reus contra quem sunt dicte presumptiones vellet probare suā innocentiā q̄ potest. supra. de sicca. l. j. tunc durius astringitur onere probandi propter presumptiones predictas. sic. s. qui et aduer. quos. l. j. ⁊ dicta. l. non est. vbi de hoc. ⁊ scripsi. s. de apo. pub. quicunq; in nota. presumptionem. Item presumptio malicie aggranat penam. ff. de pe. si diutino. s. de ser. fugi. quicunq; ⁊ de vi pu. seruos. Si vero dubitatur de delicto aliquo an sit commissum ab eo contra quem laborat presumptio malicie, tunc presumptio

malicie

nem scilicet vt in aliis villis et fundis moriati fuerant. alias dicit lex frustra indicantes. in auten. de queritore. §. illud. (Et molumētis) id est commodis. (Salua) versic. (Moderatione) De hoc verbo. vide. s. de cano. lar. ti. lege. iij. ⁊ de decurio. curiales. iij. et. j. eod. l. fi. (Scilicet) declarat moderationem. (Hominēs) de quib⁹ dixit. (Reperiuntur) casu aliter. vel. id est inueniuntur. hoc tamē tepera vt colligitur infra. eod. seruos. ⁊ lege cum satis. §. nemini. ⁊ vide q̄ scripsi de recepratione. j. de deserto. le. j. abi diu. ⁊ dicta lege seruo ibi deteratoz. (Hoc est) exponit q̄ diximus de vsu. (Dominis) supple. tantū. (Sine) versic. et est coniunctio disiunctiua. (Debitam) Hor. q̄ la boz. deberur merces. (Ab illis) apud quos ⁊ cetera. q̄ est. s. (Peri erunt) Hor. q̄ residua collectarum que fisco soluta non sunt petere dicuntur. (Ceterum). §. z est cōiunctio aduersatiua. (Ac) pro id est. is enim liber est qui est sui arbitrij. vel liber est q sui ⁊ nō alterius causa. Liber qs est secundum philosophū. j. metaphisice. vel q̄ apud se est nō apud alium. ff. de li. ho. exhi. lege fina. (Aut excelentes) respicit vel q̄ est in fra (Fructuum) als functuum. (Peritterat) tanquam coloni. ff. de fun. instruc. questū. §. queritur. (Cetera) id est ceteras duas partes. et vide que scripsi supra de vendi. re. fil. com. cum pz. leg. j. in verbo reliquū. (Placitam) inter eos ex pacto vel alias. (Quecum q̄) supple tributa. quod est supra proxime. (Iam) verficu. et est ratio premissorum. (Manifestius) clarum. indubitatum. (Si quis). §. (Commercijs) negociationibus. (Inueniuntur) Inuenire est in id venire quod queritur Luce. xj. Qui querit inuenit (Coram) id est presentibus. ff. de re iudica. de vnoquoq; z. Et vide q̄ scripsi infra. e. l. fin. post glos. si deest ceterca. et supra de iure fis. facultas. ¶ Post glo. apud quos. adde. An autem sacerdos possit violenter ejicere parochianum alterius de ecclesia. vide q̄ not. Innocen. extra de parochia. c. vt dominicis.

¶ Post glossam soler enim. adde. cōstitue de sunt leges ad ea q̄ per hemia sunt. ⁊ que frequenter ⁊ facile. ⁊ non ad ea que raro accidunt vt ibi. ⁊ eo. ti. l. iura. ⁊ propter assiduum. et quotidianum vsum legi pomitur. ff. de vsuca. iuris. in princip. Licet autez de his lex non fiat. tamen quando euenunt habent omnia que haberent alia de quibus lex iam condita est. patet in questione lazari suscitati. not. dicta. le. nam ad ea. prout dicit An. de pler. j. rub. lib. feu.

Instrumētū falsum in iudicio ostensum an possit p iudicē lacerari.

¶ Idem. A. Lex. ix.

Immunitates speciali⁹ date: et iugatio ⁊ capitatio libris publicis ciuitatum et prouinciarum cuiuscunq; ordinis vel aliqua probatione facte: penes fructus exacte in functionem p̄stinam redeant.

Immunitates. ¶ Talis. ¶ Immunitas et tributis publicis non est immunitas concedenda. ⁊ cōcessa q̄ quis nō soluat tributa iugationis ⁊ capitationis ac scripta in publicis libris ⁊ ciuitatum ⁊ prouinciarū ⁊ ciuitatum minus legitime facta cassantur. et exigenda est scriptura ab his q̄ illam habent vt munera ⁊ tributa in pristinam redeant functionē. (Specialiter) id est speciales immunitates. vt. s. de immu. ne. conce. l. j. ⁊ singulis personis. s. de ex cusatio. mune. l. magistratum. secus si dignitari. vt ibi. ⁊ l. seq. ⁊ vide q̄ not. s. de qui. presen. vel mune. ne. lice. se excu. in rubrica. (Libris publicis) vide q̄ dixi. s. eo. hi penes. (Redeant) z in veterem sensum. vt infra. de fun. ⁊ sal. rei do. l. fin. ⁊ j. eo. cum satis. §. caueant. Item in pristinam professionem vt. j. de censi. l. j. ¶ In prima glo. ibi ⁊ adde. melius vel. Et ibi. l. ij. ⁊ supra. de qui. mune. vel presta. l. j. ¶ Et ibi bonum adde ⁊ aliis animalibus vt. j. eo. cum satis. in fi. ¶ Post ipsam gloss adde. ⁊ de collato. in princip. z. §. pro fiscalib⁹. pro quibus clerici soluunt. supra. de epis. ⁊ cleri. l. iij. de hoc scripsi. supra. de exacto. tri. l. fin. ¶ Post gl. predicti libri adde alias est in cartaris. quia ibi continentur in cartis que interuenunt in hmōi procuratione bonorum publicorum. alibi dicitur in cartis breuibus. s. de colle. ⁊ car. l. j. ¶ In gl. i. concesse. adde. s. a tabularijs ciuitatum. s. de immuni. nemini con. l. j. vel. a decurionibus in ipsa ciuitate. s. de decurio. vacuatis. ¶ Post vti. gio. adde. ¶ Sed pone ostensum est instrumentum vel carta falsa in iudicio. an iudex vel pars liceat poterit illud auferre de manibus ostendentis ⁊ lantare: videtur quod sic. ar. huius. l. z dicta. l. sicut. Econtra q̄ non. s. de iure. l. nulli. z in aute. vt dini. iuste. §. vltimo. z. ff. de iurisdi. omn. iudi. si q̄s id. Item quia non est inter causas in quibus pōt ibi quis ppria auctoritate illa dicere. pro quo vide. s. de decurio. generali. ⁊ q̄s ibiceri pti cum remissionibus. Distingue aut carta vel instrumentum seu scriptum est falsum propter falsi expressionē seu viri taciturnitatē aut propter defectus solēnitatis omisse. vt. j. de numera. nulli. puta in rescripto rex statuit q̄ rescriptum erogationis pecunie muniri debeat subscriptione propie manus. fiat z sigillo quadrato. vt etiā est exemplum infra. de diuer. offi. probatorias. vt primo casu possit si falsitas est euidens. secundo nō possit. z facit. ff. de fur. qui vas. in pin. z quod no. ff. quod me. cau. l. ertat. z. s. & pis qui se defe. l. vnica.

¶ Idem. A. Lex. viij.

Omnes profugi in alieno latebras collocātes cū emolumentis tributarijs (salua tū moderatione) reuocentur. scz vt si apud quos homines reperiuntur alienos esse nouerant fugitiuos ⁊ profugis in lucrū suuz vsi sunt: hoc est siue exc olluerunt agros fructibus dominis profuturos: siue aliqua ab bisdem sibi iniuncta noluerūt: nec mercedē laboris debitā confecuti sunt: ab illis tributa q̄ publicis picrūt functionibus exigantur. ¶ Ceterum si occultato eo profugicz alieni esse viderentur: quasi sui arbitrij: ac liberi apud aliquez se collocauerunt ⁊ aut excolētes terras partē fructuum pro solo debitam dominis prestiterūt cetera proprio peculio reseruantes: vel quibuscunq; operis impensis mercedē placitā consecuti sunt ab ipsis profugis quecunq; debent exigantur. Nam manifestum est priuatum iam esse cōtractum. ¶ Si qs vero inter agricolas (vt asseler) ⁊ quibuscūq; cōmercijs huiusmodi hominib⁹ esse inueniuntur debitores: coram partibus cōstitutis iudex ab obnoxijs quod debetur exposcat.

Omnes profugi. ¶ Coloni a fundis longius fugiētes et in alienis fundis mansiones eorum latenter collocantes sunt ad priorem fundum illico reuocandi. Hoc attento quod si illi que retinere eos inueniuntur scientes eos esse fugitiuos ⁊ profugos, vel sunt eis ad lucruz suum facientes illos colere agros, aut no ualia exercere. nec aliquid eis mercedis nomine persoluerint, debent fisco publica tributa prestare, que de fundo illo ex fuga colono rum amisit. Si vero ipse recipiens ignorauit eos esse fugitiuos, sed quia pro liberis se gerebant recipit illos, z de cultura predio rum mercedē aut fructuū partem illis exhibuit nō ipse sed coloni ad alia tributa tenentur. Verum si inter ipsos fugitiuos ⁊ profugos est aliquis habitus hincinde contractus, z debita contracta, inter partibus coram se constitutis ad solutionem vigeat eum quem inuenerit debitorem. (Profugi) Profugus est fugitiuus vel expulsus. et proprie dicitur qui procul a sede sua vagatur, quasi porro fugatus et expulsus sm Papiam. et patet Geneſi. capi. iiij. (Latebras) vide supra de decurio. quidam. (Collocantes) mansio-

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Idem. Lex.x.

¶Cum antea p singulos viros p binas vero mulieres capitis norma sit cēsa: nūc binis ac ternis viris: mulieribus autē quaternis vni⁹ pendēdi capitis attribuit est. Quo circa sublimitas tua hutusmo di census p cōmanensiū ⁊ ariatensiuz ⁊ armenie secūde amasenozū heleno ponti ⁊ elioccsarēsiū capadocie secū de vibis salubris ac temperate p cētiōis modū monumentis publicis tubebit annecti.

¶Cum antea. ¶Statutuz erat olim vt singuli viri ⁊ singule due mulieres soluerēt tributum capitis, nunc autē hoc est immutatum ⁊ statutum ꝙ singuli bini ac terni viri, ⁊ singule quaterne mulieres soluāt illud. mādat itaqꝫ imperator vt talis ordinatio monumentis publicis asceribatur, prout glo. ⁊ textus dicit. (Antea) prius. (Mulieres) quot modis accipitur hoc nomē mulier, vide quod legitur ⁊ not. xxxij. q. ij. mulier. ⁊ q. ij. §. Illud. ⁊ ff de clandest. despō. l. j. An mulier possit ordinari ⁊ quare, phibetur. no. Archid. x. xxvij. q. j. dyacōissā. (Capitis) caput dicit qz cūctos seui⁹ corporis capit sm Papi. Et tō dimidia pars ⁊ pncipium corporis est humani. ff. de relig. cū in diuersis, per quā. l. dicit Archi. v. di. baptizari. ꝙ si dū mulier parit caput pueri solū egredit, nec vltra egreri potest ꝙ dubitaf, poterit tūc baptizari caput. ⁊ vide quod no. In caput puerī nocen. ex de bap. debitū. Interdum caput pro statu hois ponitur. ff. capi. di. j. Capite aut' languescēte facili⁹ mēbra corporis inficiunt. totaliter nati. vj. q. j. §. verū. j. c. ex merito. ⁊ cetera mēbra dolēt. ex d sympo. licetro tūqꝫ corpus inuadit si languoz in capite curat' nō fuerit. ij. q. vij. sicut inquit. Itē mēbra caput sequi debēt. xij. di. nō decet. xj. di. nolite. ⁊ de consē. dist. iij. celebritatē. nec ab eo deuiare. §. de iuris. om. iud. l. fin. hoc em per iniquū ⁊ temerariū est vt ibi. indecēs quoqꝫ est si mēbra prefectiora sint capite, totiusqꝫ familie status et ordo mutabit si ꝙ requirit in corpore nō inuenit in ca. lxj. distin. miramur. j. q. j. vulissimus. (Norma) dicit norma ex quā nihil rectuz fieri potest, ⁊ idem est ꝙ forma regula, modꝰ, ordo ꝛc. (Papi.) (Cēsa) i. decreta. vel dic attributa vt subiicit. (Hūc) versi. (Pēdēdi) i. soluēdi. a pēdere, vel qz appēditur cuz prestaf. vide. §. de fisca. vsu. l. ij. (Quo circa) ꝟ. (Tua) fic lege sublimitas tua modū pequatiōis hutus cēsus ⁊ c. vsqꝫ monumentis. (Cōmanensiū). s. puncia als cumanensiū. (Salubris ac tēperate) Nota qualis dz esse descriptio ⁊ impositio tributoū. ¶Itē no. ꝙ tēperantia potꝰ cōsiderat diminutionē ꝙ augmentuz. (Addo dū). i. nozmā quā pdixit. (Monumētis). s. libris censualibus. §. eo. hi penes (Publicis). i. qz publice fiunt, velqz publica debēt esse, vel qz publica auctoritate fiūt. vel qz de publicis rebus ⁊ iurib⁹. nō aūt qz necessario publica manu fiant. (Annecti) ligari. ligi. ¶Et no. ꝙ sicut descriptio. i. extimatio bonoruz, p tributis redigit in monumentis publicis, sic ⁊ descriptio tributozum q̄, p capitibus impēdūtur. vt hic p3. ⁊ Luce. ij. Exiit edictū a cesare augusto, vt describeret vniuersus orbis. ⁊ facit ꝙ scripsit. j. nō lice. ha. metro. l. j. ibi ascriptū. Hec faciūt 3 plurimas ciuitates vtalie in qb⁹ nunꝫ fit quarernus seu liber. vel descriptio incolarū ⁊ originaliū ciuitatis. Sed solum fiunt in eis libri cōtinētes bonozū appreciū vel extimā. ⁊ cum inter eos aliquod mere ptonale mun⁹ indicit, sequūtur libri extimatiōis bonozū. ex quo plures ab onere debito subleuantur. ⁊ alij vltra debitum onerantur. ¶Post glo. vltī. adde ⁊ hec est melior.

¶Impe. ar. Lex.xi.

¶Originarios colonos nullis priuilegijs nulla dignitate nulla census auctoritate excusari precipimus. Sz (amputatis oibus q̄ qdā aliquoties ꝓgratia sunt elicita) dño vel fundo esse reddendos.

¶Originarios. ¶An sint originarij coloni non possint liberari per priuilegium pncipis nec aliqua dignitate nec aliqua pscriptione cēsus in toū vel in parte nō soluti. sed his oībus amputatis fundo ⁊ dño sunt reddēdi. (Sz amputatis) ver. et dic. l. decisis, cessatis, irritatis, suppurtatis. (Aliquoties). i. aliquot vicibus. (Elicita) impetrata, obtenta. ⁊ facit. xiij. di. gnatis. ⁊ vide quod tbi not. in gl. posit ꝙ ⁊c. ⁊ qō supeā notat Archy. (Fundo) i. ville. est eiū nome gnale hic dictū ꝙ sit rerū oim fundamentū. ¶Et nota ꝙ reddit colonus aliatus fundo q̄ est res inaiata. qō facit pro glo. cōstitutionis regnī. de pscrip. l. cōsuetudinem. que dicit quod si daretur feudo loquendi facultas, ipsum feudum reintegrari poteret mēbra sua ⁊ partes sui corpis. hoc melius ꝑbat hec lex ꝙ iura q̄ inducunt ibi. Addidez facit. §. de decur. oēs. ij. in fi. et. j. de apparito. pcōsu. ⁊ le. l. ij. Sic ⁊ actiones in iudicio finiū regundoꝝ magis dicūtur fundis fieri ꝙ personis. ff. fi. reg. l. iij. §. fi alter. Sic et actio in ter hereditatem heredē ꝫ ꝑponitur, ⁊ herediras heredi soluere debitus dicitur. ff. de eutctio. si et cui. §. fi is qui. Sic ⁊ actio daf alicui noie rei. ff. de here. ven. l. fi. ⁊ ius cōpascui dicit esse fundi. ff. si ser. ve. l. penult. ad fi. ⁊ obligari qs dicitur hereditari. ⁊ eam sibi. ff. de negest. nā ⁊ servus. §. j. Et ius dicit esse magis predij ꝙ pson. ff. de reo. l. iij. §. fi ius. Un etiā iniuria domui facta censet. ff. de leg. iij. nuptu. in fin. ⁊ in autenti. vt defunc. seu sune. §. sancimus. et prediū cōuenitur. ff. de publi. imperatores. ergo eadē ratione predium cōuenit sic ⁊ alias snia daf predio. ff. de neg. gest. q̄ aliena. §. fin. satis quippe hoc iustū est cū ipsum feudū seruitū debeat potius ꝙ persona in au tē de man. pnn. §. nō permittas. in fi. Facilius em vnūquodqꝫ remte Snia quā gratur illi substātie vti processit. in aurē. de nup. §. si vero filios et alt doqꝫ requa. ver. vñ si tm. si dom⁹ dicit possidere. §. de exac. tri. l. fi. ⁊. ff. de ac animate qui. pos. qō meo. §. si venditorem. j. risso. Et parietes ecclesie, seu ecc datur. clesia parietibus circūdata rem possident ⁊ vēdicāt ꝙ prelatos. sicut priuati faciunt per ꝓcuratorem vel colonū sm quosdā vt no. ff. qō cuiusqꝫ vniuersi. no. l. sicut. in fi. ¶Post primaz glo. adde. Qui sunt originarij. qui ascriptitij. no. inst. dist. gnalis. ¶Et not. ꝙ originarij nō habēt filios suos in postate sm quosdam. vt not. xxij. qū. c. j. in glo. si hec est. sed in fine tenet contrarium videlicet ꝙ hoc locū habeat in seruo ꝙ ibi approbat Archi. ¶Post. ij. glo. adde sed necessitate vigente videtur ꝙ possit hoc pnceps sm doctores carhoticos. Un polli. vj. li. c. j. Bona puncialiū pncipis sunt ad necessitatē ⁊ vsum pncipis, oia que pncialiū sunt de iure exponūtur. pnuncia tota qsi archa pncipis est, quā qsquis exhaurit, grauissime delinquit in pncipē, cui⁹ ⁊ exeuat facultates. Sic pnciales quasi quidā supplciarij sunt, ⁊ quoties necessitas exigit rerū suarū nō tam dñi sunt ꝙ custodes. Si ꝙ necessitatis non incūbit articulus, sua sint. puncialium bona, quibus nec ipse pnceps licenter abutitur. facit ad premissa extra vt ecclesia. bene. c. j. ad fi. ⁊ de ver. sig. c. penul. in pun. Tamē vide qō no. Ioan. dicto. c. j. ⁊ An. de iser. li. reu. ꝙ sint reg an verbo monete. ad fi. sue note. ⁊ ꝙ no. Inn. ex de censi. cū apostolus. in fi. ⁊ ff offi. or. inter cetera. ⁊ in scōa sede. q. lxvj. arti. viij. in fi. ⁊ ꝙ scripsi. §. d supindic. l. j. ⁊ illud teneas. ⁊. j. vt rustic. ad null. ob de nocē. l. j. Inno, nota ꝫ nobiles. q. vlt. ⁊ de loca. pre. ci. l. h. in verbo do nauerit.

¶Idem. Lex.xij.

¶Seruos vel tributarios vel inquilinos apud dños suos volum⁹ remanere. Ma cuz metu dāni deterritus vnusquisqꝫ cū quē incognitū habuit: a se ceperit, ppulsare voluntas fugiēdi seruis nō erit. Nemo em dñm suuz deseret sciens nunqꝫ sibi latēdi locū esse derelictū. Sz aut cognitū sibi ingenuū vnusquisqꝫ suscipiet aut cū qui se liberum esse simulauerit a se submouebit metuēs his q̄ statuta sunt obnoxi⁹ fieri. Si quis igitur ex memoratis fugitiuis apud quemlibet fuerit repertus: duodecim libras argenti fisco nostro inferat detentator. Ipsi autem cuius fuerit preter cūdē fugitiuū alterum etiam ciusdē extimationis inferre decernimus.

Seruos. ¶Mandat imperator ꝙ nullus recipiat ascriptitium censitum vel inquilinum alterius ⁊ penaz imponit rationez ⁊ tarnti adiecit. ꝙ si metu pene hmoi seruꝫ alios nō recipientur ipsi cū loco nō inuenīt latitādi, a fundis, vel a dñis non recedent (Vel) pro id est. (Tributarios) tributa debētes (Apud) i. penes. ff. de verbo. signific. penes. vel ꝑpte. ꝙ eo ꝙ sunt homines. (Dominos) Hic nota ꝙ sicut interest dominozum nō perdere iura q̄ in eozū subditis hūt, ita ⁊ subditoū interest nō cōmutare dnos vt no. Innocē. ex de prescrip. auditis. ꝙ quo facit. ff. de vsufru. pacten⁹. §. fin. ⁊. l. seq. ⁊ de vsu ⁊ ha. l. fi. ⁊. ff. de fideicō. li. nō tm. §. cui. in fi. §. cū cōcoz. licet sit arg. ff. si ser. ve. ⁊ si forte. §. fi. vbi. ꝑbatur ꝙ licet i me lius cōmutare, cui⁹ cōtrarij habeturdicta. l. fi. De hoc tene ꝙ scripsi j. titu. proxi. l. vnica. Itē nedū hoc interest circa perpetuos dnos, ⁊ etiā tēporales vti vacāti ecclesie sine cause cognitione (non vocatis quoz⁹ interest) custodē, seu visitatozem alt⁹ ꝙ papa dare nō potest, vt not Hosti. ⁊ Innocē. ex. vt ecclesia. bene. cap. j. ⁊. videt expressū de sup. negli. prela. c. vlti. libzo. vj. ⁊ ibi hoc per Archi. ¶An aūt q̄libet dūs sit iudex ordinarius in sibi subiectos: vide ꝙ not. Inno. de foro cōpe. verū. ⁊ de offi. or. cū ab ecclesiarū. ¶An etiā possit appellare vel agere, p iniuria facta eis, no. ipse de appel. dilect⁹ fil⁹. (Hā) Volūtas ver. (Deterritus) timid⁹ effect⁹. (Cepit) Als a se cepert (Propulsare). i. pcul abiecere, ⁊ remouere. §. de ita. ⁊ yma. l. penulti. (Voluntas) q̄ est animi mot⁹ ad aliquid adipiscendū, vel imitandū, vel nō imitandū fm Augu. xv. q. j. in pan. (Hemo) ver. ⁊ est alia ratio legis. Similis ratio. ff. de cūsto. reo. ne gs. (Deleret) derelinquet. (Sed aut) versi. (Aut eū) versi. (Simulauerit) mētit fuerit, alieres quod non erat. (Submouebit) remouebit. (Si quis) versi. (Repertus) inuentus. et dic scilicet detinere ipsum vt subiicit. (Argenti) Libza argenti. ex. xij. vncijs consist argenti, nota supra. de matalla. li. vel ex. §. aureis, siue solidis supra. de argen. pte. quod thesaurus. in fer. le. j. (Detentator) Simile infra. de fun. li. le. ij. et exponе. id est malo[1]

tuso: pro se illum habeat ⁊ possideat. nō ergo sufficit fugitiuuz cū ⁊ sualiter apud aliquem reperiri vt tali pena vemat puniendus. videtur enī necessariū vt alienū suscipiat atqꝫ celet. ff. de plagiar. ex qui. et. §. de murile. qui. qui tex. trim. (Ipsi) ver. (Preter) Hec dicrio potuit hic. pro quo vide quod scripsi. j. de agē. in re. ex. eo. ¶Post glo. fic. ff. adde. ⁊ de recepta. l. j. ⁊. §. de rap. vir. l. j. §. ceteros. ibi. si enim ipsi. ⁊c. et. xij. metuentes. ¶In glo. vel alia. ibi in eo. titu. adde. ⁊ vi de plenius quod not. Ly. ibi. in septima oppositione.

¶Idem. Lex.xiij.

¶Diffinimus vt inter inquilinos: colonosve (quorum quantū ad originē ptinet vēdicandā: indiscreta cademqꝫ pene videtur esse conditio: licet sit discrimen in noie) suscepti liberi vel vtroque vel neutro parente censito naturum patrone conditionis agnoscant. ¶Illud etiā seruandū est: vt si quando vtriusqꝫ fundi tde dñs de possessiōe referta cultoribus ad cā colonia que laborabat tenuitate colonos trāsmiserit: iidem ꝙ fundi ad diuersoz iura dñoz qualibz sorte transierint: manent quidē facta translatio: sed ita vt predij tus dñs a quo coloni ꝓbant fuisse transducti: translatorum agnationem restituat.

¶Diffinimus. ¶Hic vsqꝫ ad. §. Illud ꝙ natus ex parentibus inquilinis. vel colonis, vel eoꝝ alterutro efficitur inquilinus. Diffinimus) i. determinamus, vel i. perfecte per diffinitionem declaramus. Quid aūt sit diffinitio, vide. ff. de regu. iur. olis diffinito. ¶An aūt liceat nobis diffinire quod canō vel apostolus diffinitu. ¶An aūt liceat nobis diffinire quod canō vel apostolus nō diffiniunt, vide qō legitur ⁊ no. ex de trālita. inter corporalia. ij. q. v. cōsiluith. xxxiij. q. ij. quos de⁹. ⁊ xxxj. q. j. ꝙ si dormierit. (Et) sub. cepti. qō est infra. (Quoꝝ) ver. ⁊ ei⁹ interpositio (Origine) genus stirpē principiū. (Pene). i. quasi. (Codicio). i. fortuna. Si aūt quantū ad ois esset hozū nominū idiscreta cōditio, tūc nō esset diuersum, se dicē esse illis vocabulū demandari. vt arg. cōtra. §. de codic. si is dē. sic quoz⁹ discrera sunt noia causa discretaeit. ff. de fōte. l. j. §. j. ⁊. in q. cau. pig. ra. ⁊tra. eo iure. §. tabula. Un interdū pius nomē ꝙ cau pietatis. §. de rescin. vē. si quos. adde qued no. infi. de leg. §. si quis in nomine ⁊. j. q. j. sacerdotibus. ¶Denominatione qū prodest et qū obest. ⁊ qū effectū pariat. vide ꝙ no. Post. extra de elec. bone me monte maguntino, ⁊ Archi. xxiij. q. iij. forte. Nomē quoqꝫ est quid gnale qd potest ad multa referri. Unde etiā negocium dr notiarius mandari. ff. de iureiur. iuiurandū qd. ad fi. Itē no. ꝙ zeno philosophus apud grecos nouozū verborum ⁊ omnium fuit inuentor. tm Tull. de fi. bo. ⁊ malo. lib. iij. (Neutro) alias vtro. (Statū) fortunam ¶In glo. inquilinus ibi potest poni. adde. vtrunqꝫ verbum. s. colonus ⁊ inquilinus.

¶Est ibi significanter dē. simile. ff. ad mu. l. domitianum.

¶Illud. ¶Casus. Quidā habēs duos fundos, seu villas, vnā plenam colonis, alia indigentē trāstulit certos colonos ex plenā in indigentē amboꝫ tyndos deinde vēdidit, certe firma est ia facta trāslatio, ⁊ dominꝰ ei⁹ fundi vñ colom trāslati sunt, tenebit ad traditionē eoꝝ q̄ sunt de agnatione illoꝝ q̄ translati fuerunt. (Seruandū) als obseruādā. (Fundi) accipe trāsiuleris qō est infra. (Referta .i. plena. (Colomā) .i. fundū Tenuitate. i. paucitate colonoꝝ. (Transiuleris) scz post translationē. (Iura) dominia (Trāsierint) feliciter post translationē. Sed ita) vers. (Transducti) translati vt segtur. (Restituat) scz dño eius predij ad qd translati sunt. ¶In glo. non faller. ibi vt hic. adde. ⁊ extra de rerū permuta. quesitum.

¶Idem. Lex.xiiij.

¶Si coloni quos bonafide quisqz possedit. ad vltios fuge vitio transeuntes: necessitate propte conditionis declinat. tenuerint bone fidei possessori primuz oportet celeri reformatione succurri. Et tunc causam originis ⁊ proprietatis agitari.

¶Si coloni. Hec lex est vtilis et famosa. nedum inter ceteras huius mundi. sed etiā alioquz. ⁊ ideo cōgruū est vt nobo, mus tratoqꝫ ab alijs illo et moderip. huius materia exp̄licetur. Dic ergo casum. Dicus possidebat predium, villam in qua erant coloni ascripticij. vel inquilini. tales ad alios dominos vel ad alia loca se per ingeniū transtulerunt. Cum autem possessor eos repetit tūc referunt questionē ciceres se fore liberos. vel nō esse colonos, seu ascripticios, vel inquilinos ritu ꝙ possessionis, cuius ꝙ peritoris. queritur. vter autē alius nouus adquisitus qualiter sit in hoc negocio procedendū. et trepidēt ꝙ cōmittio ꝙ tunc eos bona fide possederat et ꝙ ipsi vtiole rugitunt ex causa, villa, seu predia tū titu sunt prius celeriter ritio seu ipsi ville restituēdi, quibus regdito titu sunt prius celeriter ritio seu ipsi ville restituēdi, quibus regditurus solo asceris tituris debent cause cōditionis eoꝝ pura libertatis aut ꝙ sint coloni alterius agitari. b. d. (Et) conditionaliter ponitur, ge qua dic vt scripsi. §. de bo. vac. l. vacantia. (Coloni) sub gressu appellano ne cōprehendas omnes solo ascriptos. puta ascriptos. ⁊ inquilinos. §. e. omnes omnio. q tu differunt. vt no. §. in rubrica. (Cuius) relatiuū est ad oēs. (Bona fide). i. hoc vere. nam hec ex potissima ratio huius legis vt infra patebit. (Quisqz) a. dis. vel non dis. solū nāq; exigit ꝙ bona fide possideat. z hoc manifeste indicat hoc ꝓbū qlqz. (Possedit) sine naturaliter ⁊ ciuiliter sine ciuiliter tm. vt ff. de vi ⁊ vt ar. l. j. §. hac autem. ⁊ seque. (Ellos) se dicentes colonos eoꝝ fore vt hic ad hec referas verbum seu questionē ꝑ dicta. de qua. j. dicer. alias est ad alia. ⁊ tunc de scitcet loca. ⁊ colem tunc dicebant se esse liberos. et hinc refertas vel tm. seu questionem. oziginis. de qua etiam infra dicetur. (Fuge) cencor. §. de proba. huius eius. ¶Et nota ꝙ ex hac fuga pnt. infra. q̄ coloni, ascripticij, et valeā diutius inducs se inretur. j. eo. cuz sanc. ꝙ in pan. Tulio) Nota verbum de quo plene vide. §. de bo. vac. l. fi. ⁊ am si non fuge vitio, sed ex alia causa rationabili ⁊ ad alia loca trannsierunt, secus videtur, vt j. patebit. (Transeuntes) alias transierint) ⁊. j. tenuerint. ⁊ cū melior littera. Si enim transitus nō esset perfectus, non diceretur neri reformatio, cum nondum perfecta esset de reformatio (ipse cessitatem). i. vincultum. (Propte) impotionis. (Propria) meam dicitur porro primum. (Conditionis) quia erant coloni, ascripticij, vel inquilini. (Declinare) et hic pro tenere aliam transitus, ⁊ alibertatem, vel alterius colonarum. (Teruerint alis tenuerunt. ⁊ melius ꝙ predi). (Bone fidei) nunc respondet. ¶Utrum aute presumatur bona fides, ⁊ que requirantur in hoc vt presumpto procedat. dic de regula quod bona fides regulariter presumitur, nisi probetur mala. §. de larit pro emet. l. penul. Sed ad hoc vt talis presumptio in precriptionibus sumit. fructum pariat, oportet ꝙ possessor habeat iustum titulum. vel quod probabilibus rationibus queserit possessionem. ff. de li. cau. cum igitur. §. fi. et liberis. §. fin. vel ꝙ longo tempore possederit. ff. de acquirt. pos. possideri. §. fi seruum, quod tempus arbitrio iudicis dirimetur. ff. de iure dcin. l. j. §. fi. Quod dic vt not. Innocem. extra. de immeg. rest. c. fi. in glo. per monachos. an tñe. et Archi. j. qo. j. nullus. vlti. ⁊ vide quod ipse not. xxiij. qō. ij. fi virgo. et de prescrip. c. j. di. vj. (Dumum) Not. ꝙ dicit pannum. ⁊ ante omia. alias dicit lex pānostra. §. loca. §. quis conductionis. (Celeri) Not. hoc verbum. quod qualiter accipiatur infra subiungam. (Reformatiōe) reintegratione. ff. qō. j. rem. granda. Est enim villa deformata ingenitus. ⁊ inde colonis, ⁊ diminuta. cum ascripticij, coloni, et inquilini sint membra. rerum

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus fit summarie p̃cedendū. vt. j. dicā. Et tunc) ver. Et dici. post reformationē z reintegrationē. vide ꝙ de hoc aduerbio scripsi. ff. de iur. fisci. phibitū ad fi. (Causā). ff. de. Nec hoc not. ff. de trāsac. causas. z scripsi. ff. de fent. aduer. fis. lat. l. j. (Originis) scilicet an sint liberi. (Proprietatis) scilicet an sint coloni, ascripticij, vel inquilini alterius, ad qđ fuge vitio trāsierūt. (Agitari) examinari, z diffiniri.

Fidei bone multiplex est operatio,

¶ Exposita more solito litera colligе notabilia.

¶ Primo no. ꝙ bona fides multū operatur. facit em̃ hic bonefidei possessorē colonos primo restitui. sic etiā dat furti actionē. ff. de furt. itaq; fullo. ff. j. Nā que bona fide possidentur per nos in bōis nostris cōputant. ff. de verb. signi. bonorū. ff. j. ¶ Itē bona fides trā in rebꝰ mobilibus ꝙ immobilibus, etiam sine titulo facit queri diūm directum in realibus. hodie de iure iſto. vt. ff. de p̃script. xxx. an. si qs emptiōis. post prin. fm Dd. ꝙ dic vt subtiliter not. Ly. ff. ex qui. cau. ma. l. ff. q. iij. Alias aūt operationes bone fidei scripto cōprehendē difficile foret, ac labonosum esset porꝰ ꝙ subtile. ¶ Sedo no. de

Fuga suspectūred dit, alios varios effectus habet

fuga ꝙ facit fugiētē suspectum, z cōtra eum iuris ordinē non seruari immo grauius z rigidius contra aliquē ratiōe fuge p̃cedit. Unde officialis qui post depositū officiū nō findicatus absq; superioris licentia de prouincia fugit vbicunq; repertus fuerit capitur, z ad ipsam prouinciā in qua gessit officiū deducendus est, z cum in ipsa prouincia morari deberet quinquaginta diebus conquerētibus restituerus sex mensibus morari cogetur. ff. vt omnes tā ci. l. j. ff. ipse eu tē. Fuga etiā fugientes facit ex crimine suspectum. ff. ad sillē pa. lege cornelia. ff. j. z in aut. de exhi. re. ff. si vero quidā. Ut sic deinde capt̃.

Confessio tripliciter.

z in carcere tentus ex vinculis causam dicat. vt dicto. j. Itē facit vt fugiens pro confesso dānaret. ff. de coarta. si apparitor. z. ff. de bo. li. ff. in libertinū. ¶ Triplex enim est confessio. voce, rei euidētia, z fuga, seu cōtumacia. iij. q. ix. decernimus. ex de p̃sum. nullus. cū no. in eis. ꝙ verū est post litē cōtestatam, z in hūs q delinquit in officio. vt z. ff. de penis. ne diu. Nā delinquens in officio dānatus non auditur appellās. ff. quoniꝰ appel. nō reci. nulli. alīs antez absens in crimine regulariter non dānatur. ff. de accusa absentē. Itez facit seu fingit vt tripulatio non interpositā pro interpositā habeatur. ff. de dam. in fec. si finita. ff. eleganter. cū tibi no. Nā in iudicio sola z simplex patiētia absq; vocis expressione habet vim stipulationis. ff. de fideiusso. tu. l. ostendimus. ff. j. Ad idē facit. ff. de adul. si quōdā. ibi, punctā ex celsit ne; em̃ talis pro cōfesso habeturꝰ requiritur vbi. Item scias ꝙ in fugiente magis considerandus est animus z cām fugiendi ꝙ pna fuga vt. d. l. quis fit fugitiuus. ff. j. z. ff. idem apud. z. ff. item nec eum. z se. ff. idem ait interrogatus. ff. finautem. z. ff. illud cum multis alīs. ff. se. z. l. bouē. ff. j. Quare fi quis non metu pene aut accusationis de prouincia fugiat, nō poterit hoc sibi ad culpam vel reatum ascribi. ar. etiam a contrario. ff. de bo. li. ff. in libertinū. qz non factum sed faciendi cā in his est potius attēdenda. ff. de fur. verum in prin. cum concor. z. l. qui iniurie. in prin. cum cōcor. z de iniur. iniuriarum. ff. j. Ad idē est quod plene scripsi. ff. de exacto tri. quoties. in verbo suscipiat. vñ heri nō poterit vr quis pnꝰ fugiat pede ꝙ corde. xxxii. q. v. ita nec ibi si forte &c. cum pluribus. ff. sequenti. Quid autē si quis in carcere positus tūnens seuiciam iudicis, qm eo nulla est iniuitia iſ omnis impietas. vt vel iſ corpus propria nequicia seuiat

Carcere & retentus fugiēs habetur pro confesso.

vel in bonis rapinas per voraginē agat. Alle vero l'cet innocēs meta ne talia patiatur ex carcere fugit. an habeatur pro confesso. Videtur ꝙ sic. ff. de custo. reo. l. si. que loquit indistincte, ergo indistincte est intelligenda. ff. de publici. de pecto. Item qz metus ob tales excusationes allegans non videtur audiendus. In his em̃ auditoribꝰ comitatibus seu curijs nil est metuendū. ff. de his qui p me. iudi. non appell. l. j. sic in ciuitatibus. ff. quod me. cau. l. fi. Sed hec et si milia locum habuerūt olim cū iustitie vigore iusti principes regnauerunt, equitatē z iustitiam confouentes. Modie seruꝰ. nam maiores fures minores perimunt, z maiores p̃de concussiones z horrenda latrocinia patrātur in curijs principū. z p̃sidū, ꝙ in filiis z mansionibus latronū et regiminibus tyrannorū. Ex quo in hoc videtur dicendū cōtrariū. ar. iuxta p̃dictorū. Et pro hoc est aperte qz licet vnicuiq; redimere sanguinē suum qualitercūq; potest. ff. de bo. eo. l. j. in princ. fortius fugere. arg. ff. in qui. cau. in integ. restit. non est nec. l. fi. Item qz sufficit timere falte, p̃habiliter, etiam si non iuste. ff. ꝙ me. cau. recte. cū ibi not. z facit quod no. ff. de nego. gest. si pupilli. j. fi titiū. Item facit. ff. de pe. capitalīū. j. ad statuas. ver. nisi. Excusandus ergo videtur si metu coactus effugit. ad hoc. ff. quod fal. tu. nouissime. j. j. De malo quidē iudice maluz est de facile p̃sumendū. ff. quod me. causa. l. penul. Cōiectura igitur z p̃sumptio que procedit ex iniquitate iudicis semper durat. vt si semel grauauit eum vel alios semper grauare p̃sumatur, sicut dicitur in iudice a quo est a grauamine appellatum. vt scripsi supra de iur. fis. facultas. in nota magna z vide quod not. Ly. ff. metꝰ causa. l. ij. ad fi. z. l. ad inuidiā. z. l. accusatiōis. ¶ Itē si licitū est priuatis hominibꝰ eos qꝫ iniustitiā detinēt & manibꝰ z potestate ipsorū detinentiū exercere violēter, cū tale iudiciū simile sit violētie latronū. vt plene scripsi. ff. de iure fis. prohibitū in verbo manus. de exacto. tri. quotiēs. in verbo suscipiat. Ergo fortius licitū erit ipsis detentis effringere vinculā, z se de carcere liberare. etiā si scandalū exinde nascereturꝰ. inxta eaq; no. Archi. xvii. q. v. cū homo. ¶ Videtur itaq; dicendū vt quotēs nō metu pene vel accusationis, sed ex alīs cautis fugiēs habuit causam probabilē fugiendi, nequeat fuga sibi ad graue culpā imputari. Si quis igitur videt apparitores in eum eruentes ab eum facie fugiat, non est exinde arguendus. vt dicta. l. quis fit fugitiꝰ. ff. idē apud. et. ff. seq. nisi ex forma statuti aliud esset inductus, vt in plerisq; ciuitatibus pcalie hoc per statuta nosciturꝰ esse cautū, vbi nō licet a facie illoruꝫ fugere qui deputati sunt ad maleficos capiēdos postꝰ eis per illos est ne fugiant interdictū. et ideo iusta est p̃missio talis, cū apparitores eoꝝ officio de facili abutantur. ff. ꝙ metꝰ cau. l. fi. ff. z facit pro hoc qđ not. ff. qđ metus cā. accusationis. z ꝙ scripsi. ff. digni. quotiēs. Ibi seueritatē ad secūdā partez questionis. z de colliberis. l. j. Inota magna post p̃nci. ver. causa. z se. Itez ꝙ licet in p̃missō casu impugne de carcere fugere. not. j. distinct. ius gentiū z in clem. de re iudi. pastoralis. ff. nunquid. ¶ Quidā vero adhuc dicunt fugiente haberi pro cōfesso. in aut. de exhi. re. ff. si vero etiā quidā. Sed tibi interuenerat etiā iuratoria cautio & iudicio fisti. gre si spreta religione iurisiurandi de iudicio fugit, perinde debet haberi ac si de vinculis effugisset. ff. ex qui. cau. ma. nec nō. ff. j. z. l. in eadē. ff. j. cū ibi no. z facit. j. de digni. quotiēs. Item inducunt. ff. vt omnes tā ci. l. j. ff. ipse autem. ¶ Sed illa in officiali de prouincia in qua gesserat officiū fugiente, qui etiā non haberur pro confesso, sed reducitur ad ipsam, puncta in ea sex mensibus moraturus, et ꝙ pro confesso nō habeatur, sed communi debeat pateri in auten. vt iudi. fine quoquo suf. ff. necessitatem. Item inducūt. ff. de epis. z cle. raptores. ff. j. Sed ibi nō dicitur ꝙ raptores ex fuga damnētur. sed ꝙ iudices debent impēdere studium vt eos comprehendant. z post legitimas et iuri cognitas probationes durissimis penis afficiant. Preterea vbi fuerunt in crimine, vel post crimen quodammodo deprehēsi ducentes secum virginem seu viduā quam repuerant. z hoc est quod sentit ibi glo. in verbo conuicti. ¶ Item facit fuga vt stipulatio nō interposita pro interposita habeatur. ff. de dam. infec. si finita. ff. eleganter. cum ibi no. Nam in iudicio sola z simplex patientia absq; vocis expressione habeat vim stipulationis. ff. de fideiusso. tu. cum ostendimus. ff. vlti. z quod ibi no. Item contra iudicem de puncta fugientem statur iuramento agētis. no. dicto. ff. necessitatē, qđ intelligе super his de quibus nō erat antea inculsatus, et ante litis contestationem vt superius dictum est. Item fm glo. ff. de re. cre. in bone fidei z Bul. in spec. de proba. ff. vij. ver. vlt. Fuga facit semiplenaz probationem. Sed iura que inducunt loquuntur in officiali fugiente. De quo tene quod supra dictum est. et contrarium tenet Ly. dicta. l. in bone fidei. z. ff. de questio. de tormentis. vbi dicit ꝙ facit indicium ad tormenta. ¶ Item facit reputari hominem vagabundū vt possit vbicunque fuerit inuentus conuenirī, supra vbi quis decur. lege. j. ¶ Item reo criminis fugienti nihil poterit ad debitoribus solui. ne fuga eius hanc imitructio. ff. de requi. re. lege fina. in fine.

Creditores fugientis nihil est solueudum.

¶ Item liber sciens se liberum, si agat pro fugitiuo intelligitur pro seruo agere. ff. de libe. cau. quod autem. in fin. cum concor.

¶ Hunc restat materiam huius legis examinare qualiſper opponendo

nendo z querendo.

¶ Primo igitur oppo. Dicitur hic fore cām originis z proprietatis nō prius sed posterius agitandā, cōtra hoc est expresse. ff. de petit. here. liber. vbi &c, ꝙ ante omnia de statu z cōditione persone est inquirendum. Solutio. ibi agit de hereditate petitoria: hic aūt possessoria petitur villa reintegrari ex colonorum vitiosa fuga deserta. ad qđ est. ff. de edict. di. adri. tol. l. ij.

¶ Sed opponitur. ff. de or. cog. l. ij. vbi prius agit cā libertatis seu conditionis. z est ratio qz prius querēda est psona ꝙ res. ff. de in. ius. quidā. de leg. ij. non oportet. z famil. ercis. l. j. ff. sed fi is. Solu. ibi nullum erat vitiū fuge vel alia ratio que aduersus eū qui se dicebat liberū posset induci. sed cū esset qstio de libertate z hereditate prius examinatur cā libertatis. vel si simul examinantur pronunciatio de hereditate intelligitur pronunciari etiam de libertate prout ibi no.

¶ Tertio fortius ob. eo. ti. de or. cog. l. penul. So. hic similiter facit hec fuga vitiosa coloni fugientis ex villa z possessio bone fidei. Ut hic peritur reintegrari villa diminuta. Ibi conueniebantur serui actione rerū amotarum ob res subtractas. quibus p̃clamantibus in libertatem causa ipsius libertatis ante omnia discutienda est.

¶ Quarto op. ff. de or. iudi. l. ij. vbi prius cognoscitur de cōditione persone an sit eius filius: cuius se dicit esse vel nō esse: deinde examinatur iudicium diuisorium. Solut. ibi nullum fuge vitium erat: vel aliud, qđ posset obiici contra eum qui se dicit fratrē patruelē alioꝝ.

¶ Quinto oppo. in aut. de sanc. epis. ff. j. hec quidē vbi talis fugiēs non reuocat. Solu. illud speciale in ascripticio facto ep̃o ob reuerentiam tam eximie dignitatis vt nō extrahatur. Unde possunt etiam preter voluntatē dominorū alias clericari. vt cū clerici facti agriculturam sibi impositam adimpleat. z. ff. j. ascripticios. Vide quod ibi no. quamuis in regno aliter fit statutum. in consti. de remo. re. fe. l. ij.

¶ Sexto oppo. j. de fun. rei pri. eum qui. Solut. ibi concurrunt duo scilicet quia deputatus est seruitio curiali. z. xxx. annis mansit in curia. preterea hic agitur possessorio. ibi non.

¶ Septimo oppo. Aut tales coloni a nemine possidentur: z tunc cum dominus eorum possessionem retineat: nō poterit eos repetere. nec lex ista locum habebit: qz nemo petit, qđ possidet. Aut possidentur ab alio: z tunc aut bona fide: aut mala. si mala fide z absq; vitio violentie: non hꝫ locū. Ista. quia non nisi cōtra violentū z eius heredem datur interdictū vnde vi. minus ergo huius legis beneficiū cōpetet, qđ magis est fauorabile z contra solitam iuris rationem inductum. ¶ Si bona fide eadem ratione immo maiori non videt hic taliter ad restitutionē colonorū vigendus iuris solennitate relecta. Nam nec interdicto vnde vi in quo fm solēnitatē iuris p̃ceditur teneri posse vr. ff. de vi. z vi ar. cū a te. cū cōcor. ad hoc etiā. ff. de acquir. pos. l. j. ꝙ. per seruum. z. l. iij. ꝙ. si seruus. Solu. dicit glo. ideo dicit hic ad alios trāseuntes qz reuocantur: z sic ab alio possidentur. vbi autē a nemine possidentur: z tūc aut morari sunt diu in libertate. aut nō. Primo casu esset beneficiū huius legis. Secūdo habeat locū, quod dicitur in hac. l. vt patet dicto. ꝙ. si seruus. cum concor. suis. z hoc bene potest colligi in eo, quod hic dicit celeri quasi dicit, ꝙ dominus cuius coloni fugerunt celeriter petit eos sibi restitui: nec diu passus est eos in libertate morari. Celeri ergo sibi debet reformatione succurri: cum iuris cinilis beneficia vigilantibus tribuantur. ff. que in frau. cre. l. qui autem. ꝙ. sciendū. z. l. pupilꝰ. ad fi. nō negligentibus. Vigilanti vt in auc. qui. mo. natu. effi. sui. ꝙ. matura. in fi. ff. ¶ Alius autem possessor bus legis fidens bone vel male fidei conuenitur ex equitate huius legis ad re difficia tri stitutionem ipsorum. Nam cum tales coloni fugitiuis seruis comburentur. parentur: vt. j. eo. cum satis post princ. ibi fm ea petium serui fugitiui &c. Quis non sint vere serui, qđ dic vt. j. eo. ne diutius. z seruus fugitiuus sui furtū faciat. ff. de ser. fugi. l. j. ergo affecti vitio furti ad quē cunq; tuerint: manēt hoc vitio inuoluti. vt instit. de vluca. ꝙ. furtiue. z. ff. cō. de vluca. l. fi. ꝙ quo vide que scripsi. j. de loc. pre. ci. l. fi. in verbo donauerit. in prima. q. ad. ij. parte. ver. xvi. z p. xvj. ¶ Comitatur etiam ipsum vitium tanq; rei coherens eōm possessorem ipsorū bonē vel malefidei propinquum vel remotū. vt dicto. ꝙ. furtiue. z. ff. de acqui. pos. vitia. ff. de doli excep. apud. ꝙ. de auctoris. Cum z ipsi coloni hoc infecti vitio potius, ꝙ possessoꝛ eorum quodammodo cōdomatur. vt ar. ff. de publi. imperatores. z. ff. eo. originarios. z qđ ibi scripsi. Unde si quis spolietur etiam a iudice preter iuris ordinē: qz res sic ablata est affectata vitio violentie: restituendus est q̃uis ille q fuit p iudicē possessione inductus, paratus se offerat, qđ est sua. vt dicit Bal. de iure. in consti. de violen. l. circa. de quo tu clari. ꝙ. dicetur et Bal. de iure. in consti. de violen. l. circa. de quo tu clari. ꝙ. dicetur Et hoc patet expressius in iure canonico. iij. q. j. restituenda. ibi cū dicit in eo loco vnde absesserant funditus reuocanda. z ibi cum dicit per quascunq; iniustas causas res ecclesie: vel res ꝑsonas. i. suas subitantias perdidisse noscuntur. ¶ Preterea in interdicto vñ vi: secus est ꝙ hic. Illo enim interdicto non tenetur alius ꝙ qui spoliatur: aut spoliari mandauit: aut ipsam spoliationem factam eius nomine ratam habuit. vt dicta. l. cum a te eo. ti. l. iij. ꝙ. cum procurator.

¶ Sic etiā est in cōdictione ex illa decre. sepe. extra de restit. spolia. que non dat nisi contra scienter aliquā rem alienā qua qs spoliatus est recipiētem vt ibi patet. ¶ Secus est in interdicto, qđ vi aut clā. ff. qđ vi aut clam. semp. in prin. z in actiōe, qđ metus cā. ff. qđ metus cā. nō interest. z. ff. eo. ti. fi cū exceptione. ff. aliqñ. z extra eo. ti. ad audientiā. z. c. abbas. Si ergo possessor aliene rei cōueniat: si quidē interdicto vñ vi: tūc locū habet. d. l. cū a te. z e. ti. l. j. ff. cum procurat.

¶ In quibus etiā plenius cautū est p dictas decret. cū ad sedē. z. c. sepe. plenissime per dictum. c. reintegranda. qđ generaliter loquitur qñ detentor sciens vel ignorās hꝫ vel nō hꝫ cām a deiectore, ipsa etiā equitate per hāc. l. optime subuenit. que quidē locum hꝫ alio sciēte vel ignorāte possidente vel nemine possidente. Sꝫ colonis ꝙ liberis se gerentibus nisi diu in libertate morati sunt vt p̃dictum est in regno per constitutionem circa de violen. datur electio spoliato an velit agere contra spoliatorē: aut cōtra quēlibet successorē ꝙ quasc̃unq; manus ignorantis: aut scientis possessio ambulauerit.

¶ Octauo oppo. j. e. litibus vbi nō fit restitutio statim: sed prestita fideiussione vel facta sequestratione differt qstio proprietatis. Sol. ibi inter dūm z colonos erat qstio de redditibꝰ debitis ꝙ colonos. hic de colonis seu personis: z eorum conditione.

¶ Expeditis vtrūq; oppositionibus veniamus: ad questiones.

¶ Primo ad eas que tanguntur in glo. vel confurgunt ex ea. Quero ergo, si hic de colonis quos bona fide quisq; possedit. an sit necesse, ꝙ possessoꝛ fuerit dñs? Respondit gl. ꝙ nō. Ar. ff. locar. si quis conductionis. vbi non refertur questio dominū contra locatorem. hoc melius patet. ff. in verbo quisq; vt ibi dixi.

¶ Secūdo querit an idē sit in possessore malefidei? Videt, ꝙ sic qz hec lex inducit iudiciū possessoriū cū dicit possessori. sicut ergo iterdicto. vñ vr nō q̃rit de iustitia possessoris: sed etiā violētus possessor z ꝑdo illud intentant. ff. de vi z vi ar. l. j. ff. q. auie. z si violenter a spoliato ꝙ se destituatur de vi illata illum accusat. ff. ad. l. iul. de vi publi. si quis a se. Nec etiā querit an iuste vel iniuste possideat. vt. ff. de acqui. pos. l. iij. ff. econtrario. ita z hic gl. dicit. z bene, qđ nō nisi bone fidei quod colligit hic expresse in verbo bona fide vt ibi dixi. Et rō est qz illud odiosum. ſ. ꝙ ꝑdo: vel malefidei possessoꝛ habet legis auxiliū qui cōmiserunt in legē. ff. de mino. auxiliū. in fi. cum cōcor. z ideo restringendum: z ad consequentiā non trahendum. hoc aūt licet sit ꝓ malefidei z uerabile: qz cū solū sibi onus ꝓbationis imineat, qz res vitiosa quenit ad aliū vel alīs coloni vitiose fugerūt: nihil de spoliatiōe ꝓbato: possessori. aut, ꝙ eo tpe dñs possedit: sic celeri diffinitione restitutio dño colonoz: nō tñ extendet ad casum dissimilē: z in quo non eadē rō subest.

Bñficium legis dat interdum ꝑdoni z

¶ Tertio queritur quā actionē ad recuperandā possessionem colonoꝝ dñs intentabit? Respondet glo. ꝙ aget cōditione ex hac lege: vel intentabit officiū iudicis: vel actione in factū ex equitate huius legis: z sic dicit intelligendas fore. ff. eo. oēs oīno. z. l. omnes prorsus gi. z alias leges huius ti. Alij dicūt, ꝙ aget actione ꝓiudiciali de qua habetur. instī. de act. ff. ꝓiudiciales. vbi scriptor verbo Dy. multum subtiliauit dicens, ꝙ cum agit cōtra colonum eo casu volente se ꝑ libero gerere z petit ꝓnūciari colonus: hoc casu intētatur vtilis: z tūc ipsa vtilis ꝓponi pōt ad differentiā directe: poterit etiā ꝓponi directa ad differētiā ꝓtrarie. ¶ Ista hodie parū vtilia sunt: sed potꝰ de apicibꝰ iuris cū in iudicijs de actionū nominibꝰ nō curemus. qđ optime cōsiderauit equitas canonica. extra de iudi. dilecti. Et bñ tāgit. ff. Ly. de edē. edita. ¶ Sed tu dic aut agit possessorio contra detentores: vel ipsos colonos: z tunc cōditione ex hac lege: vel iudicis officio: vel actione in factū ex equitate huiꝰ legis. vr. gl. dicit. Aut petitorio z tunc actione ꝓiudiciali: seu reivēdicatiōe. ff. de rei ven. l. j. ff. j. vbi de hoc. in fi. ¶ Ar si quidē colon̄ non pelamat in libertatē: fultus esset dñs q talē actionē cōtra eū intēderet, cum sufficiat ei sola possessio: z ille colonus habeat necesse, ꝑbare se liberē: vt. ff. de ꝓba. si de possessione. z. l. vis eꝰ. Si aūt se ꝑ libero gerit: z vult actionē ꝓprietatis: seu petitoriū intētare: hꝫ locū actio ꝓpriatis: z vult actionē ꝓprietatis: seu petitoriū intētare: hꝫ locū actio ꝓpriatis ꝓpri

Universidad de Deusto
Biblioteca

de iudi.ſi de vi.Aicit ꝙ in interdictis recuperãde ꝛ adipiſcende poſſeſſionis poſſunt ſimul intentari. In interdictis autẽ retinende nõ. ꝛ pro hoc eſt expreſſe.d.l.cum fundum.§.vl.ꝛ extra de cauſa poſ.ꝛ ꝙ prie.paſtoralis que limitat tẽpus.videlicet ꝙ uſq; ad concluſionem qui egit petitorio etiam petere poterit ſe reſtitui ſpoliatũ. poſt concluſionem aũt nõ:niſi aliud ex iuſta cã iudici videaꝫ. Ly.vero.d.l.ordinarũ tenet cum petro quẽ ibi ſequit ꝙ euãgelio,ꝙ omne poſſeſſorium poſſit ſimul cũ petitorio intẽtari:ꝛ hoc ꝙ multas ratiões quas ipſe recitat.Sed certe ſi querat vtrũ actor poſſit intẽtare petitorũ ꝛ poſſeſſorium:vel vnum altero ſuſpẽſo:ꝛ in hoc nõ eſt dubitandũ. ꝙ poteſt.ꝛ ſic loquuntur iura pro hoc inducta. Põt etiam omiſſo poſſeſſorio petitorũ intentare.ff.de rei ven.is qui deſtinauit.ꝛ.ff.de act.emp.l.ſi.cum ibi no. Ut cũ precedat cognitio in poſſeſſorio.ſ.vt primo iudiciũ ordinetur in eo:ꝛ lis primo conſtetur;ꝛ probationes primo inducãtur.ꝛ ſic loquit predicta.l.ordinarũ.ꝛ cũc vbi ſimul intentata ſunt:quis erit effectus vtriuſq; plenius no.Ly.§.de interdi. incerti.ꝛ patet extra de cã poſ.cũ dilectus.ꝛ vide quod ibi nor. põt etiã ſuſpendo petitorio poſſeſſorio expediri.d.l.cũ fundum.§.eũ qui. vbi de hoc no.Si vero petitorium ꝛ poſſeſſorium non intentant̃ ambo ab actore:ſz vnũ ab vno:alterũ ab altero.ꝛ tunc interdicto recuperande poſſeſſionis ſi acto: intentat poſſeſſorũ non põt reus intẽtare petitorium:neq; per viã exceptionis:q; exceptio eſt actionis excluſio.ff.de excep.l.i.in prin.Et hic actio qua intentat ſpoliatus ad poſſeſſionẽ recuperandam non excluditur ex eo ,ꝙ ſpoliator dicit rei dominium ad ſe cõpetere.Tũ quia ex ſpoliatione illud amiſit.§. vnde vi.ſi quis in tantũ.ꝛ quia nemo deliquendo põt cõditionem ſuam meliorẽ facere.ff.de reg.iur.nemo. Tũ etiam ꝙ ꝑpter hoc nõ iunatur quin ante omnia fiat reſtitutio ſpoliato.§.de don.inter vir.ꝛ vxo.ſi maritus.ꝛ extra de reſti.ſpo.c.i.ꝛ de ot.cog.c.vlti. neq; per viam reconuentionis.vt hac.l.ꝛ infra dicetur ne ꝓreconuentionem cõſequaꝫ.qđ alꝫ cõſequi ꝓhibetur.ad hoc vide qđ no.doc.extra de reſti.ſpo.ex cõqueſtione.ꝛ in Spe.de peti.ꝛ poſ.§.ſi vero vnus. Hec autem vera ſunt niſi actor pateretur vt reus cõtra quẽ petit ſe reſtitui ꝓbaret de dñio vt.d.c.i.ꝛ ſic ſtellige quod.no.ff.de iudi. ſi de vi. ¶ Interdictis aũt adipiſcẽde ꝛ retinẽde poſſeſſionis ſi reus incontinenti paratus eſt de iure ſuo docere:ꝓferendus eſt in cauſa ꝓprietatis.ꝛ ſup hoc petitio actoris in poſſeſſorio retardabit̃. ad hoc eſt ff.de carbo.edic.l.j.§.cauſe.quia dolo facit petẽs quod reſtituturus eſt.ff.de ꝺoli excep.dolo.quod bene proſequit Ly.§.de edic.di.adri. tol.l.ij.vbi videas.ꝛ tunc in interdicto retinende quis erit exitus.vide qõ not.Ly.§.vtſi poſ.l.j.ad fi. ¶ Jtẽ premiſſa vera videnſ: niſi cã poſſeſſionis dependeat a cauſa proprietatis:puta in iudicio libertatis.nã tunc ipſa cauſa proprietatis primo eſt finienda. ad hoc.§. de plagia.preſes.ꝛ ſic intelligẽ.§.de ord.cog.l.penult.ꝛ fi. ¶ Jtẽ quod ſupradictum eſt nõ poſſe in iudicio poſſeſſorij per viã exceptionis: ſeu cauſam poſſeſſionis deduci:verum eſt niſi in interdicto retinẽde poſſeſſionis.vnde ſi tu me deieciſti de poſſeſſione rei mee:ꝛ ego ſup illius poſſeſſione te inquieto: deinde contra me agis interdicto vti poſſidetis ꝛ ego poſſum excipere de poſſeſſione mea ex qua violẽter me deieciſti.ꝛ obtinebo contra te.ff.vti poſ.l.j.in fi.cũ ibi no. ¶ In tali enim interdicto ille obtinet q ab aduerſario non poſſidet vi vel clam:vel precario.§.vti poſ.l.j.ꝛ tunc ergo per viã exceptionis per vigorẽ interdicti vnde vi cõſequar vt poſſeſſio mihi reſtituatur. qõ ꝓſequere vt no.Ly.§.vti poſ.l.j.q.vj. Ad hoc etiam vide extra de cã poſ.cũ ſuper.ꝛ quod no. Jnno.extra de preſcri.veniens. Sic etiam ſi quis poſſediſſet rẽ meam ꝛ eius poſſeſſionem amiſiſſet: ſi ego talẽ poſſeſſionem vacuam ingrediar:ꝛ ille agat cõtra me cõditione ex.l. cum querebatur.§.vnde vi poſſim excipere per regulam illam dolo facis ꝛc.ff.de doli excepti.l.dolo.ꝛ not.Ly.e.l.q.v.licitũ eſt em dño ſue rei poſſeſſionẽ vacuã occupare.Et no.Jn.exde in ite.re.expte. Hoſſeſſio

¶ Sexto querit an poſſit dñs auctoritate propria capere colonum nẽ rei mee aſcriptitium vel inquilinum ſuum aut vaſallum fic fugitẽs? Videvacuã poſtur ꝙ nõ:q; nemo poteſt in cauſa ꝓpria eſſe iudex.§.ne in ſua cauſa fum aucto iudi.per totum. Et quia ideirco iudicium vigoꝛ iuriſq; publici tu ritate pro tela videtur in medĩ cõſtituta.ne quiſq; ſibĩpſi permittere valeat ꝓpria occu vltionem.§.de iude.nullus. Econtra eſt.§.de epiſ.ꝛ cleri.ſi quis curialis.ibi mann iniecta.ꝛ de decur.generali.ibi manꝰ iniectione cõceſſa.ꝛ quod ibi ſcripſi.ꝛ patet.ſ.eo.l.ſi.ad fi.ꝛ eſt expreſſum.j.de colo.pale.l.j.in fin.de hoc etiam ibi ſcripſi.Solu.aut eſt vagus.aut ab alio poſſidetur.vt primo caſu poſſit. ſcõo non. Ad idem facit.ff. qõ me.cau.extat de vi ꝛ vi ar.l.ij.§.eũ igitur.§.de vi pu.ſi qs ad ſe fundum.ꝛ vnde vi ſi quis in tantum.vbi patet, ꝙ non licet auctoritate propria rem meam que ab alio illicite detinetur inuadere. ad idem facit.ff.de alt.iudi.l.iij.§.opus. Et quia de facili poſſent dominus ꝛ poſſeſſor ꝓinde ad arma concurrere, quod eſt tollẽdum.ff.de vſufru.equiſſimum.in ꝓincip.ꝛ in aut.de man.ꝓincip.§. deinde conueniens.ꝛ.§.de ꝓxenarch.l.i.ꝛ quod plenius ibi ſcripſi. Jmmo eo ca ſu conueniendus eſſet poſſeſſor ipſius ꝛ non colonus ſicut cum aliquis eſt in poſſeſſione obedientie conueniendus eſt ipſe non ſubditus qui obedientiam facit.extra de reli.do.conſtitutus.ꝛ.c.cum verẽ ex his que not.ff.de reg.iur.ad ea.rerũ amo.ſi mulier.§.j.ꝛ de act. ꝛ oblig.ſi ſeruus.nam cum dñs ꝛ poſſeſſor eo caſu violentiam ꝛ iniuriam patiãtur nedũ alij poſſunt eos contra violentos rationabiliter adiuuare:ſed etiam videtur ad hoc de iure teneri ſẽm ea que plene ſcripſi.§.de iure fiſ.prohibitum.in verbo manus ꝛ de exacto.tri.quotiens.in verbo ſuſcipiat. Secũdo caſu puto veram opinionem. Jo. Tertio caſu idẽ.ar.§.vnde vi.l.ſi.ff.ad ſille.l.j.§.ſi in eo.ꝛ de nox.in delictis.§.ſi extraneus. Non ob.§.de theſaur.l.j.nam ibi volebat theſaurum querere in alieno ꝙuis dñi volũtate tamen noſe ꝓfo.hic aũt noie dñi de poſſeſſõe deiecti aut collonos,vaſallos.ſeu aſcriptitios fugientes admittentis auxilium ſibi ad recuperandum impenditur ꝛ ſic diuerſus eſt caſus. Et pro hac materia vide que dicam in fra de colon.illiric.l.j.in verbo qualitate in additione magna.ver.perſona ꝛ quod no.Ly.§.vnde vi.l.j.q.x. Preterea non ſic honeſtũ eſt circa theſauri adinuentionem vacare:quod eſt donum fortune ac dubiũ. ff.de acquirend.re.do.ſi is.§.j.ꝛ.§.quod ſi ſeruus. ſicut honeſtum eſt poſſeſſiones amiſſas .ꝛ colonos vel huiuſmodi perſonas fugitiuas recuperare. Nec etiam ob.l.fugitiuus nam ibi ſi fugitiuus ſe ꝓlibero genens pecuniam dñi credit.ꝛ fibi ſoluatur;debitor liberatur nõ tamen liberatur ſi alij de mandato fugitiui ſoluatur ea ratione quia ſolura videtur alij vero non:ſed prior obligatio cõtracta ex mutuo durat in caſu autem noſtro ea ratione qua dominus poteſt auctoritate propria rerum ſuarum ꝛ hominum poſſeſſionem perſe ꝛ per alium recuperare poteſt.

¶ Octauo queritur ſi coloni huiuſmodi aſcriptitij ſeu vaſalli ad aliquam dignitatem aſcẽderint. Jta ꝙ proinde inſignia ꝓuilegia conſequantur.an etiam locum habeat quod ſtatuitur in hac lege? Reſponſio ſic.vt eſt expreſſum.§.eodem originarios. Nã nec ad dignitatem poſſunt aliquam aſpirare:vt patet.j.l.proxima. Jmmo ex hoc ſit iniuria dignitati ad quam conuolaſſe dicuntur.vt.j.de agricola.manci.edo.l.j.ꝛ idem locum habet etiam ſi ad armatam militiã conuolauerint.eo.ti.l.iij.nec poſſet in hoc princeps cõtrariũ ꝓiuile giũ concedere quia tolleret ius alterius: vt.d.l. originarios. excipe tamen dignitates epiſcopalẽ ꝛ clericalẽ.vt dixi.§.in.v. oppoſitione.

¶ Nono queritur.dicitur hic celeri reformatione ſuccurri:quid ergo veniet in hac reformatione? Reſponſio.reſtituendi ſunt huiuſmodi coloni aſcriptitij ꝛ vaſſalli dum tamen perſonalibus ſint vaſalli ſeruitijs obligati ratione perſone cum filijs ſuſceptis etiam extra villam domini:vnde ſunt ꝛ vniuerſo eorum peculio vt.j.eo.cum ſatis.in prin.ꝛ de colo.trac.l.j.in fi.ꝛ hec ſecundum gloſ. Tu autem dic plenius, ꝙ in hac reſtitutione venit etiam ſi quod damnum ob publicas functiones emerſerint: vel domino vel reliquis colonis ꝛ hominibus ipſius ville fugerunt per eum qui illos detinuit ſarciendum eſt. Quod ſi poſt admonitionem ſibi factam eos dñs detineat ac inobediẽs in hoc maneat ſumma debita ꝙ dictos colonos aſcriptitios ꝛ agricolas fugientes põnibus detentoris imponenda eſt in aut.de inan.prin.c.§.ſed ꝛ ſuſcipientes. Item vt omne dampnum illatum emendetur nam verbo reſtitutionis etiam vtilitas actoris continetur.ff.de verb.ſig.cum pretor.ꝛ vide quod legitur ꝛ no.ꝛ extra de off.dele.venerabili. Jtem venit generaliter in omni reſtitutione ſpoliationis, qꝛ ſpoliatus debet plenarie in pacifcam poſſeſſionem reduci.vt.c.venerabili.ꝛ cũ omni pleniegio ſui honoris.iij.q.ij.ſi epiſcopus.inte gerrima enim facienda eſt reſtitutio ſpoliato.e.q.audiui mus.ſic ꝛ integraliter facẽda eſt ſatisfactio defraudato . de ſepul.c. j li.vj. Et vide quod no. Jnn.extra de cã poſ.cũ ſuper.in gl.magna. Quicquid eĩ dãm ſenſerit ob hoc ꝙ ſpoliat⁹ eſt recuperare debet: priſtinaqꝫ ei cauſa reſtitui debet:qua habiturus eſſet ſi detectus nõ fuiſſet.ff.de vi ꝛ vi ar.l.j.§.qui autem vi. reſtituẽda quippe res eſt cũ ſua cauſa id eſt omniũ que ſpoliatus tunc habuit: habituriuſq; fuiſſet etiã vſucapionis ꝛ fructuũ.ff.de verb.ſig.reſtituere.cum concor.

Jtẽ venit quia libera eſt reſtitutio facienda ꝛ libera debet eſſe poſſeſſio.extra de reſti.ſpo.ꝓlamis.ꝛ de iur.pa.ex inſinuatione. Jtem vim facit qui liberã poſſeſſionem aduerſarij nõ relinquit.ff. de vi ꝛ vi ar. vim facit.ſic etiam vim facit qui colore fundum poſſeſſori non permittit.Nã ex hoc dicitur ꝓhibere ipſum poſſidere.ff. vti poſ.l.iij. §.item videamus.Sic etiã vim facit qui edificare aliquẽ in ꝓprio nõ ꝑmittit.d.l.vim facit.ꝛ no.ff.de ꝓcu.nõ cogendũ.§.vltimo.ꝛ ꝓz. d.l.iij.§.hoc interdictũ.ita quidẽ vt permittat vti: ſub quo verbo cõ prehendit etiã ipſius rei alienatio.in aut.de mon.§. illud quoqꝫ decernimus. Preterea is q tenetur ad reſtitutiones hmõi: ſumptibus ſuis dz re ablatã in priſtinũ ſtatũ ſeu locũ reſtituere.iij.q.j. reintegrãda.ꝛ.ff.de rei vẽ.ſi vero. Hec ꝛ alia melius proſequere.vt no.Arch. de elect.qꝫ ſepe.in verbo reſtituerint.li.vj. Cetera q hic deſunt vide in ſumma Poſt.de reſti.ſpo.§.vltimo. ¶ Nunc expeditis que in glo ſis ſcripta ſunt:ꝛ que conſurgunt ex illis:extra eas aliqua exgram⁹.

¶ Decimo igit querit vtrũ hec.l.locũ habeat in feudatarijs nobilibus aur alijs feuda tenentibus in quibus feudis ſunt hmõi coloni aſcriptitij;ꝛ vaſſalli. Et an idẽ ſi quis poſſideat villam ꝓdium ſeu caſale in emphiteoſim in quo ſunt hmõi coloni,aſcriptitij,ꝛ vaſalli. Ad hoc breuiter reſpõdetur ꝙ ſic cum habeant vtile dominium.ff. ſlager.vec.l.j.§.qui in perpetuũ.vnde manumittunt ꝛ liberãt huiuſmodi aſcriptitios ꝛ colonos eo modo quo ꝛ alius dñs.j.de fun.pa. poſſeſſores ante finem. Et quia hmõi interdicta dantur etiam ſuper ficiario.ff.de ſuperficie.l.j.§. qõ aute.ad hoc etiam facit.ff. vti poſſi. ſi duo.§.ceterũ.ꝛ quod not.Rof.in libello.vnde vt.§. item queritur an hoc interdictuꝫ detur ꝛc.ꝛ quia poſſunt liberare vaſallos a vaſſallo,d.l.poſſeſſores.quod tamen dic vt ſcripſi.§.eo.l.ũ.ſuper gl.vlt.

¶ Jj. queritur quid ſi aliud operatur ꝙ ea que ſupraſcripta ſunt vitium fuge:ꝛ colono ꝛ aſcriptitiorum ꝛ hmõi fugientiũ vaſſallorum. Rũſio.operatur ꝛ alijs duo vnum contra eos nam eoipſo ꝙ fugiũt etiã ſi in libertatis poſſeſſione reperiant preſumunt eſſe in ipſa poſſeſſione dolose ſm Jnn.q hoc no.extra de ſer.nõ ot.c.ij.,ꝓ quo elt ſatis apte.in aut.de exhi.re.§.ſi vero etiã.ver.illũ.ꝛ quod ibi no.deſertis aute

Universidad de Deusto
Biblioteca

actionē in factū vel officium iudicis ꝓ ipsa detentatione seu possessione: vt no. gl. licet sub dubio forte. ar. huius. l. ff. de condic. fur. necrarius. alꝫ. l. 2 ideo. §. j. immo ⁊ regulariter actio personalis nō intētur ꝓ possessione: sed interdicta dantur. vt insti. de inter. in pri. cū ꝓter cōdictionē ex hac. l. 2 similium datur etiā cōdictio triticaria. vt. ff. de tritic. l. j. in fi. 2. l. ij. Item condictio indebiti. vt. ff. de condi. inde. l. indebiti. §. j. vel officiū iudicis ꝓ ea que notātur. ff. de pe. her. 2 non tm̄. post prin. Ju eo aūt qꝫ no. d. l. 2 ideo. 2. ē. de fur. l. ij. cōtra dicit Cy. eo. tit. l. ij. §. sed cum in secam. dicens ꝙ detētori non datur condictio ex hac. l. qz hic possidebat: vnde in casu dicti. §. sed cuz in secam. commodatarius fuit cōsecutus rem officio iudicis vel de facto fm Jac. de ra. Pro hac materia vide plenius qꝫ no. Cyn. ē. vbi causa sta. l. j. q. ij. Sic etiam creditor pignus pretorium possidens si deficiatur etiā culpa sua recuperet illud. ē. de ꝓ. pig. l. ij. 2 not. Buil. in Spe. de peti. 2 pos. ver. sed nunquid depositari⁹. Vbi aūt agit de petitorio 2 ꝓbat qꝫ vtꝫ: vel ecclesiā: vel rē aliā diu possedisse pro sua probat etiā vicinie famā sic se habere. ſ. ꝙ eam possidebat ꝓ sua: verum propter hoc obtineat vel oportebit illum docere de titulo? Dic vt no. Jmmo. extra de presump. illud.

¶ Exij. queritur. Pone ꝙ is cōtra quē restitutio petitur vult incōtinēti ꝓbare de dño dicēs hodie cōstat: hodie agam⁹. ff. vt in pos. leg. si is a quo. Et qz dolo facit petens quod restituere d3. ff. de doli excep. l. dolo. an sit audiendus? Videt ꝙ sic vt dictis iuribus. Hanc questionē format glo. ff. de iudi. si de vi. eāqz determinat imperfecte Wy. vero. lib. vj. de reg. iur. dolo. dicit ꝙ nō. 2 prędictā regulā dicit habere locū in interdictis possessoriꝫ adipiscēde possessionis secus in possessoriꝫ recuperāde cōcor. 2 gl. extra de resti. spo. c. j. 2 Archi. iij. q. j. in prin. De hoc vide qꝫ scripsi. ē. i. v. q. Qualiter aūt accipiat hoc vcꝫ ꝙ quis offert se incōtinēti ꝓbaturū. no. Arch. e. q. j. i prin.

¶ Exiij. queritur. Si spoliato a iudice 2 petenti se restitui obijcitur ꝙ fm iuris ordinē spoliatus est: an hoc sibi obstāt? Videt ꝙ non. extra de resti. spo. conquerente. 2 qꝫ ibi no. Bof. ad idē. ij. q. j. notā. Econtra ꝙ non restituatur: sed cognoscatur an fm iuris ordinem fuerit spoliatus. Ixiij. di. quorundam. xj. q. iij. eps. 2. vij. q. j. ꝑsenciū. dicit ibi Archydia. post glo. ar. ꝙ 2c. Aut certū est cum ꝓter iuris ordinem spoliatum. 2 non obstāt. qꝫ obijcitur contra eū restituitur. Aut est dubiū: 2 tūc prius de hoc cognoscēt vt in contrariꝫ q̄ maxime puto vera si causa iuste spoliationis ex actis colligit euidēter. ar. j. de dig. quotiēs. 2 ex his que ibi in similibus scripsi plene in verbo seueritatē. Quidā aūt dixerunt simpliciter ꝙ spoliatus a iudice nō restituitur. ff. qꝫ me. cā. l. fi. in fi. immo sustinēda sit hoc casu talis spoliatio: ne vilescat auctoritas iudicātis. extra de accusa. qualiter. j. 2 de vsu. pal. c. iij. Sed ibi erat debitum quod coactus per iudicem fine iuris ordine solvit.

¶ Exiiij. queritur. Quid in causa matrimoniali: an restitutio differatur si is qui in possessorio conuenitur velit incōtinenti ꝓbare exceptionē: vel notoriū impedimentum consanguinitatis: vel alterⁱ⁹ rei. Dic de hoc vt legitur 2 notatur extra de restitu. spo. c. j. 2. c. literas. 2 de diuor. post. no. de or. cogni. c. j. de offi. deleg. causam matrimonij.

Scādalus quando ꝓ impedit restitutionē fieri spoliato.

¶ Exv. querit. An si immineat scandalum si restitutio fiat possit in rerum suspendi ꝓpter ipsum scandalum sedandum? Rn̄. sic. vt not. extra de accu. ad petitionem in glo. hic enim 2c.

¶ Exvj. dictum est. ē. ꝙ ante omnia facienda est restitutio spoliato, exceptione qualibet non obstan. Sed pone obijcit is qui petit restitui sponte renunciauit. Vel pone ꝙ agit petitorio 2 hoc ipse dē obijcitur. Vel quid si super his obijcitur exceptio donationis. an propter ea restitutio cessabit vel retardabitur executio? De his vide ꝙ not. Jnno. extra qꝫ met. cau. in rub. 2 quod not. extra de renun. sup hoc in. ij. gl. de restit. spol. c. j. q. iij. de fil. presbyt. ex transmissa. Non est enim intentio materias bene decisas hic refricare: sed ad ea iura pro his alijsqz remittere in quibus bene determinata sunt.

¶ Exvij. queritur in causa ecclesiastica. Pone ꝙ spoliatus ecclesia petit restitutionē: an obijciet sibi ꝙ non fuit canonice institutus: 2 an teneatur hoc ipse ꝓbare. ſ. ꝙ fuit in ecclesia ipsa canonice institutus? Dic vt no. Jnn. extra de excep. pre. inter dilectos. in gl. j. de fil. presb. constitutus. quę sequit Lōpo. extra de elect. quod sicut in gl. j. 2 Archi. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. c. j. in glo. magna.

¶ Exviij. querit si spoliatus petit restitutionē ecclesie in qua certus est eū ius non habere an fiet restitutio? dic vt no. Jnn. d. c. constitutus. 2 Archi. xiij. q. j. in prin. 2 Ber. extra de cā pos. cū sup. in prin. 2 Jo. an. extra de resti. spo. ex pte. in gl. cū dicit. 2 in cle. de cā pos. c. j. in fi. Et vide qꝫ ipe Archi. no. de resti. sp. ad decimas. li. vj. in gl. magna. 2 qꝫ not. An. de iser. in qō. de viol. l. j. ver. itē 2 qꝫ esset notoriū.

¶ Exix. querit in feudo pone ꝙ feudatarius spoliatus est ꝑ fiscum vel dñm suū. an restituetur si non probat ius qꝫ hz in feudo? dic vt no. ipse An. li. feu. de probi. feu. alie. ꝑ Federicuz. imperalē. §. illud.

¶ Exx. querit pone ꝙ fiscus vel dñs destituit possessione feudi mā. cū vel debilitarū aut clericū: in quos feudum fine speciali dispensatione non cadit: an restituetur non posita 2 probata dispensatione dic vt no. ipse An. in prędicta. l. j. in constitu. de violen.

¶ Exxj. queritur ꝙ spoliator condēnatus est ad restitutionem: vult ꝓ satisfaciendo seu parendo iudicaris dare fideiussores vel pignora vtrum sit audiendus? Rn̄. non. vt no. iij. q. j. §. sed notandū. 2 not. Archidya. de elec. quia sepe. lib. vj. in verbo restituerint.

¶ Exxij. queritur ex eo quod dictū est. ē. q. v. vtrū petitorū 2 possessorium retinende possint ꝓponi simul in eodē libello? Et nō videt. rn̄ remit. ff. de acq. pos. naturaliter. §. nihil. 2 per ea que not. extra. ff. de iudi. si de 2 petitorio. 2 ꝙ hoc tenent Bar. Jnn. 2 Bof. extra de cā pos. 2 ꝓprietate. pas rionum an storalis. 2 Host. in sum. eo. ti. §. an cā pos. sub. §. his igitur. versi. sed si eadē pars 2c. qui oēs intelligunt dictū. §. nihil. qn̄ ignorabat actor se possidere. Sed contra est quod not. d. §. nihil. 2 hoc est verius ꝓout ibi no. Dyn. 2 Buil. in Spe. de petito. 2 pos. vers. sed nūquid potest simul 2c. quod etiam approbat Archi. iij. q. §. j. sed notandum. per. c. ij. extra de capel. mo.

¶ Exxiij. querit dictū est superius ꝙ spoliator cuitare nō pōt quin 2 incontinenti restituat. etiā si incōtinenti velit ꝓbare se dām. pone ꝙ hoc non vult in modum exceptionis obijcere: sed vult actorē qui se asserit spoliatū super ꝓprietate reconuenire an possit? Videt ꝙ sic. ar. ff. de nor. quēadmodum. §. si seruus. de vi 2 vi. ar. colonus. 2. l. cum fundū. in medio. 2. §. vltimo ibi. pendēte iudicio. ¶ In contrarium videtur casus fm quod dā. ē. de vi ꝑ. si quis ad se fundū. 2 hoc 2 Archidya. de rest. spo. c. j. li. vj. in verbo nō petierit. Vbi etiā satis tractat de materia spoliationis qū ꝓponitur in modū exceptiois. Quinimmo talis super spoliatione conueniens non pōt actorē iuꝰ restitutionem petentē mīi super alia spoliatione reconuenire: vt extra de or. cog. c. vlt. nec referre questionē ꝓprietatis ante restitutionem vt ibi no. extra de restitu. spo. in literis. 2. c. fe. 2. c. ex cōquestiōe. 2. c. solicite. 2. ē. de rei vendit. ordinarij. Et cum super eadem re due questiones hinc inde possessorie intentantur. iudex primo facta viosa lentiam prius purgare debet. ff. de vi 2 vi ar. colonus. 2. l. cum fundum. 2 vide quod no. Cy. ē. vbi cau. fil. l. j. in. iij. oppositione.

¶ Exxiiij. queritur vtrum sit hoc generaliter verum ꝙ ante omnis Spoliat⁹ fit restitutio facienda spoliato? Rn̄. non. immo fallit multis casib⁹, non semp quos vide extra de diuor. gaudem⁹. ante fi. 2 in gl. ibi posita hic habes restituer 2c. exiij. di. in nomine. 2 in gl. hic habes 2c. extra vt ꝗ. nō cōstit. dus est. c. j. de resti. spo. ex cōquestiōe. de proba. cām. 2. exxiij. q. ij. in summa. per Host. in summa. de resti. spo. §. qn̄ sub. §. in casibus vsqz ad fi. iij. q. j. in prin. in prima gl. 2 plenius no. Buil. in Spec. de petito. 2 pos. ver. qn̄ in superioribus ibi videas. Et qz materia spoliationis canoniste vtriusqz iuris peritissimi plenius examinare conati sunt nō discamus. hic plura. sed vide que de ipsa latius not. doctores. extra de or. cog. c. j. 2. ij. de cā pos. 2 ꝓprie. per totū. de restit. spo. per totum. 2 quod no. per gl. 2 Archi. viij. di. quo iure. iij. q. j. c. vltimo. 2. §. ꝑz. 2. xiij. q. j. super summa. 2 ad saturitatem Buil. eo. titul. de petito. 2 pos. Premissa volui tangere vt non sit vaga materia perquirendi.

¶ Nouissime queritur de questione que de facto frequenter occurrit: numꝫ tū ipsam vidi iuxta legum iudicium diffinitam. Ecce spoliatus pōt incōtinenti recuperare possessionē suā 2 spoliatorē deijce re. ē. vnde vi. l. j. ff. eo. tit. l. iij. eum igitur potest etiā in villa deiectus in ciuitatem congregare amicos 2 consanguineos: 2 in hoc triduo laborare: 2 sic possessionem suam recuperare. 2 dicetur quodammodo incontinenti. vt no. d. §. enim igitur. hoc non fecit sed fecerit per magnum tempus an possit aliquod remedium adhiberi vt spoliator auctoritate iudiciaria de possessione pellatur? Et signanter attendēdum est ꝙ hec questio potissime formaꝫ in clerico vel ēpo qui laico violentiam intulit: an possit iudex secularis assistere laico etiā longe post elapsum triduum ante recuperandam possessionē qua fuit per episcopum spoliatus. ¶ Similiter queritur si clericus clericum spoliauit: an possint spoliati vltra longum tempus cum auctoritate 2 fauore iudicis secularis recuperare possessiones? Arguitur primo ꝙ hoc nullo modo fieri possit. Reducere enim spoliatū in suam possessionem per iudicem est executio veraz: sed executionem oportet ꝙ precedat sententia: vt patet. ē. de executo. rei iudic. l. executorem. Sententia vero fine cause cognitione que fit vtraz parte presente. ff. de mi. in cause. §. causa. ferri non potest. ū. q. j. nos in quemquā. at huiusmodi cause cognitio hic non precessit nec precedere posset cōtra clericum coz̄ iudice seculari etiam volentem. extra de iudi. at si clerici. de foro compe. si diligenti. ergo nec talis executio per iudicē magine secularem succedere potest. ¶ Odetu huius obiectionis 2 similium: quia iudex secularis in clericum cognitionalem indaginem exercere non potest: facte fuerunt in regno due forme literarum quas alij non fine ratione pro iure scripto cōseruant in regno. quarum vna incipit. Ad regale fastigium. altera omnis predatio. Ipsarum sententia est facti narratione premia ꝓ proposito edicto si quis sua interesse putauerit: exinde cōparet coz̄ iudice edictū pro ponente producendum super hoc restium super spoliatione ipsa iuramenta visurus: nulla alia proinde citatione facta constito de violentia summarie per facti notorium aut rei euidentiam: famam ve publicam: non per cognitionalem indaginē mandaꝫ p iudicem secularem assisti laico vel clerico aduersus ꝓlatum vel clericū violentum circa

tum circa recuperandam possessionem rei ablate cum moderamine inculpate tutele. ac circa tuendam possessionē rei sup cuius possessione conquerens inquietatur premisse forme seu capitula nimium fundant ex iuris canonici. vij. q. j. omnis. 2. xxiij. q. iij. nō inferēda. 2 c. fortitudo. 2. c. qui potest. 2. c. fi. cum concor. 2 per ea que scripsi de violentijs repellendis. ē. de iur. fis. prohibitum. 2 de exacto. tri. quotiens. Sed (vt cum ipsorum illustrium reuerentia loquar) forte non fuit opportunū sup hoc nouas edere formas. quinetiā melius ꝙ iura scripta in his casibus videt esse prouisum. Si quis enim clericus etiam ꝓlatꝰ ecclesiā aut aliā rē alienā inuadat: charitatiue admonitus per verum ecclesie rectorem aut alterius ablate rei dām: 2 deinde per rectorē. ꝓincie nō relinquit possessionē seu rē per eū violēter ablatā: potest is q ius habet in illa ex auctoritate ac vigore prefidis possessionē ipsi⁹ rei vel ecclesie recuperare. ac deinde excludere inuasorem vt est expressum. xj. q. j. petimus. Jtez pōt auctoritate 2 vigore defensoris. xvj. q. j. quidā monachi. ad hoc est etiā optimū. ar. xxiij. q. j. ꝓinceps. 2. c. de liguribus. 2. xvij. dist. non licuit. 2 quod ibi no. 2. xj. di. placuit. 2 qꝫ ibi not. xvj. q. vij. filijs. 2 extra de of. ord. quoniam. in fi. maxime si iudex ecclesiasticus ꝓterea requisitus in hoc iusticiam facere negligit. 2 idem si ipsius copia nō habetur. vbi cum qz enim deficit persona ecclesiastica: recurritur ad seculares per dictum. c. ꝓincipes. ad idem. xxiij. di. 2 tunc facere debet secularis id quod ecclesiastica potuit. vt extra de cle. exc. minu. c. ij. i fi. 2 quod ibi not. 2 est expressum in aut. vt clerici apud propri. epi. conue. §. si vero aut. 2 de sanctiss. epis. §. si quis autez pro pecuniaria. vide quod ibi no. Nam si eps non fecerit iustitiā: ciuilis iudex facier eā vt not. in aut. apud quos oportet causam monac. di. §. sciat igit ante finem tituli. Sic 2 ordinarius supplet desidiam delegati a papa 2 econtra. extra de offi. or. significauit. cum ibi not. immo si neqz per iudicē ecclesiasticum: neqz per seculare admonitus: adhuc talis prelatus seu clericus violentus incitans 2 turbās ecclesiam permanet: tanqz seditionarius ab omni plebe debet expelli. xj. q. iij. si quis episcopus. ij. in fi. vide qꝫ ibi no. quāuis in ēpo excōicato loquatur. Sicut econtra in defectu secularis ad ecclesiasticum recurritur extra de foro cōpe. licet. 2. c. ex trāsmissa. 2. lxxxvij. di. eos. 2 not. extra de iudi. iudei. in fine. Et tunc si potest iudex secularis talem executionem facere in prelatum: poterit etiam cognitionalem indaginē exercere. ff. de iur. om. iu. li. j. Sed secundum canonistas propter negligentiā ecclesiastici iudicis clericus trahi non poterit coram iudice laico. vt no. xj. q. j. in fi. j. gl. per. c. qualiter. extra de iudi. 2 hoc vt quidam dicunt qz hoc ibi non inuenio. vt no. Archy. xvj. q. vij. filijs. Quod si verū est locum habebit ꝓterqꝫ in casu 2 modo premisso. necnon in cā feudali. extra de fo. compe. verum. quinetiam videtur verius 2 equius id quod de iure ciuili super hoc nosciur constitutum per iura premissa: licet canoniste ipsorum ꝓuilegia libenter extendant. ad hoc vide quod no. xxiij. q. v. ꝓncipes. 2. d. c. filijs. vbi dicit glosꝫ quꝫ iudex ecclesiasticus corrigitur per secularē: si per superiorem cogi non pōt 2 quod no. An. de iser. super prolog. lib. conti. ibi dicit non appellari a rege 2c. Item adhuc premissis videtur obstare quod no. Archy. d. c. quidam monachi. qui dicit ipsum. c. habere locum in clerico incorrigibili. alias nullo modo posset iudex secularis de clerico aliqd statuere. per. c. cum non ab homine. extra de iudi. Sed illud verū est cum ageretur de persona ipsius punienda. quod patet. d. c. quidam. in verbo coherceri: quod personę seu corporis non rerum cohertionem inducit. ff. de cōcu. l. j. de var. cog. medicus. at in nostra questiōe aduersus personam eius nihil agitur: sed spoliato ad recuperandā possessionem fauoz impenditur per iudicem secularem: quead modū in reconuentione dicimus per quā reus trahi poterit in ciuili coz̄ iudice seculari: secus autem in criminali secundum quosdam qꝫ dicit vt no. Archy. d. xj. q. j. c. j. Alij dicunt ꝙ nullo modo pōt talis actus seu iudicium per laicum exerceri nisi ad invocationem iudicis ecclesiastici detentoze ipso cōuentoz: damnato. Preterea iuxta mentē. c. indigne. ij. q. vj. quod etiam colligitur ex. d. c. petimus. cum dicit seruata forma discipline. 2 cum dicit charitate nostra cōmoniti 2c. 2 cum dicit suo contempto 2 contumacia faciente iudiciaria potestate conuentus. Item pre. c. petimus intelligitur secundum eos de clerico incorrigibili. vt no. extra de iudi. cum non ab homine.

¶ Ultimo nor. circa premissa ꝙ vnus delegatus supplet negligentiam alterius. 2 ordinarius supplet negligentiam delegati. vt nota. extra de offi. deleg. cum causa. in prima gloss. Item sicut superior iudex negligentiam iudicis inferioris supplere potest. sic ecōuerso. ix. q. iij. cum simus. 2 ibi not. ad quod est. ē. si qua ꝑditus pote. l. j. §. curatoris. De hoc vide quod not. Jnnocen. extra de foro compet. licet vbicunqz autem seu in quacunqz causa iudex secularis aduersus clericum procedere potest: instantia cause a die litis contestate solum biennij tempore durat. in aut. vt cleri. apud propri. epi. §. si tamen. versi. non transcendente. Similis terminus est cum appellatur a iudicibus ad alios iudices in eadem ciuitate existentes. nam tunc appellationis causa intra duos menses finienda est. in aut. de iudi. §. appellationes.

¶ Imperator. Lex. xv.

Colonus vnde dicitur.

Colonos nunquā fiscalium nomine debitorum vllius exactoris pulset intentio. Quos ita glebis inherere precipimus: vt nec pūcto quidem temporis debeant amoueri.

Colonos. Sub nomine fiscaliū debitorū non sunt cōuenienda coloni: sed ita culture terraz inhereāt: vt nec pūcto inde amoueātur. (Colonos.) Colonus dicitur a coloma. i. villa. sic exponitur. ff. ad municip. eius. §. z de censū. l. j. in prin. Unde est colonia philippēsis. eo. ti. colonia. 2 ad tre. balista. Item colonia benetianoz̄. eo. ti. heredes. (Insunꝫ.) Isti in contrarium cōuenti⁹ de habeat. vt infra dicet. (Pulset) molester. (Intertio) propositū, volutas. (Quos) ver. (Glebis.) Proprie glebe sunt parui cū terra cespites quasi globi fm Hug. simile. j. de omni agro deser. l. pe. Cespes aūt est terra cum herbis vel herba cū terris aualsa vel frutez vel vir gultum. 2 dicitur sic quasi circa pedes secundum Hug. 2 vide quod no. ff. sol. mat. diuortio. §. si fundū in verbo germinales. (Inherere) vide. ē. de decur. eū qui. ¶ Sed quid si vasallus alicuius qui tenet ad operas personales fiat clericus: an ꝑstabit operas dño suo? Credo ꝙ honestas 2 nō incongruas ordini ꝑstare teneat: aliasvero per substituū ꝑstabit. ar. ex his q̄ no. gl. 2 Archy. liij. di. q. cum. 2. Item not. ꝙ coloni debēt culture terrarū continue inherere: ne occasione momenti pereat cōmoditas celesti prouisione concessa. Unde etiaz diebus solēnibus 2 festiuis semper debent culture vacare. ē. de fer. l. ū. de hoc scripsi. ē. e. l. j. omni eīm tempore pane egem⁹. e. ti

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur continua per triēniū cohabitatio. extra de frig. & male. litere. vn de & continue, alias exponitur id est tempore congruo. de verb. sign. vti. lib. vj. prout ibi notat Archy. (Amoueri.) s. quo ad eius mēt em & ꝓpositum ff. de condi. & dem. si quis ita. nisi prout supertus di ctum est. Vel dic amoueri. s. per executorem. ¶ Post. j. gl. adde. sup per hoc dic plenius. aut coloni apud verum dominum commoran tur: aut fugerunt ab eo: & apud alium se collocarūt. Primo casu aut est consuetudo q dominus ad tributa non cōueniatur: sed ipsi colo ni: & tunc ipsi exigentur. vt. j. e. litibus. §. hec de redditibus. vers. sin autem motus. aut est consuetudo q dūs ad tributa cōuentiatur & tūc ipse dominus exigetur. vt. d. ver. & idem. ff. de adminis. turo. si fine herede. §. lucius. si autē nulla de hoc est consuetudo: & tunc ipse dūs cōuentri poterit ad tributa vt hac. l. quod maxime locus habet si cā expeditionem exigat. ar. ff. de censi. cum possessor. cum ibi no. in fine prime glose. Et hec sunt vera in ascriptitiis & colonis qui in terris quas colūt nullum ius cuiuscunq; dominū aut proprietatis censent habere. secus in aliis colonis vt sunt etiā vassalli comitum & baronū in regno: qui ius habent in illis bonis que sub eorū dominio libere possident. & sic intellige. s. eo. bū penes. ver. sane. ad hoc etiā. s. de an no. & tri. l. j. cum ibi not. ¶ Posset etiam dominus ad tributas seu col lectas conuenti pro vasallis quos de suo cattro expressura typanica vel alia fraude fugauit. j. de censi. l. ij. cum bis q ibi scripti in verbo decliner. Si aūt coloni & ascriptitij eorū dominum fugientes: apud alium dominum & in alia villa se collocauerunt: aut ipse scienter eos suscepit: & tunc ipse tenetur ꝓ colonis huiusmodi ad omnia tributa etiam temporia antecacti. vt patet. s. eo. omnes profugi. in principi. Dūs ipse recipiens ignorauit conditionē eorum cum se ipsi coloni pre liberis & propij arbitrij gererent: & tunc non dominus qui igno rans retinuit eos: sed ipsi coloni ad omnia tributa conuenientur. vt patet eadem. l. §. ceterum. & no. s. eo. l. iij. in fi. & d. l. hū penes. in glos. recipit &c. In nullo enim ipse deliquit: in nullo ergo ipse tenetur: sic intellige quod scripsi dicto ver. sinautem motus. ¶ Post secundam glo. adde hyperbolia est figura vt patet hic. & s. de sacrosan. eccl. l. j. De hac & aliis figuris plene scripsi infra de consul. l. j.

¶ Idem. Lex. xvi.

Mulier que fuisse originaria docebitur: si cuiuscunque liberi dominis secuta cōsortium: in vr bibus vel in quibuscunque locis victura con stituerit: eius omnem sobolem secundū vetera cōstituta conueniet reuocari.

Mulier. ¶ Casus. Susceptus ex matre originaria quāuis ex patre libero: sequūt conditionem matris. Et ipsa mater cuius sobole est ad agriculturam reuocanda. Hoc ergo casu sequitur filius conditionem matris originarie. i. que nata est ex colo no vel inquilino vt sit originarius prout est mater. non autem erit li ber: licet ex patre libero natus sit. ¶ Nota ex hoc textu q iure isto tenebat matrimonium inter istos vt hic. & j. e. l. ij. Secus autē est de iure autenticorum. quia matrimonium non tenet. etiā domino ascri ptitij consentiente contractum ne fiat preiudicium agriculture. in qui. de nup. §. ascriptitio. & transumptiue ponit. s. de lati. liber. tol. in qui. ad hoc. in fi. (Mulier) de muliere vide que scripsi. s. eo. cum quidā. & s. de his qui se defe. l. j. (Liberi.) Liber est homo francus fm Dap. potissime attributo. Matthei. cxvij. in fi. de hoc vide. s. e. omnes profugi. (Dominis.) Homo dicitur q ex humo factus fit. Beñ. c. j. (Sobolem.) i. progeniem quasi subolem quod suboleat.

¶ Idem. Lex. xvij.

Per colonum preiudicium possessionis inuito vel insciō domino imponi non posse: & iuris & legum auctoritate declaratur.

Per colonum. ¶ Casus. Non potest colonus afferre preiudi cium in possessione domino inscio: vel inuito. (Et iuris.) Simile extra de censi. cum clerici. & c. preterea.

¶ Imperator Val. Lex. xviij.

Colonos nulla ratione ad vllum: quāuis humi lioris militie loca: sinimus admitti. Sed nec apparitores magisterie potestatis censibus a scriptos probari concedimus. Quia in hac parte & do minorum iuris & publice consulimus honestati.

Colonos. Prohibentur coloni ad vllā conuolare militiā. & ascriptitij: & apparitores magistri militū esse nequeunt: q propter hoc dominorū indēnitati cōsulit: & rei publice hō nestati. (Quāuis) als quēuis. (Humilioris.) i. ferioris. (Probari.) s. vt probari assumātur. (Honestati) q est ne militia inquinetur. ff. de coll. dete. l. j. Ite q assuetus vomere & ligone sordid' inde fact' gla dio turpiter vteret. ad qō infra de māci. & colo. &c. l. ij. in fin. Sordes em agrorum & decus militie nō conueniunt. infra de ꝓpo. sac. cu. l. ij. sicut opus agrorum & vsus armorum seinuicem prepediunt. s. loca. l. milites. decet quidem milites atroces fieri: quod in agricolis con tra est. eo. titu. l. ij. cum illos deceat innocētes esse pariter & quietos. s. de defen. ciui. l. iij.

¶ Imperator Justinia. Lex. xix.

Litibus imponentes celeritatem: sancimus si quando coloni cuiuscunq; conditionis cōta dominos terre declamauerint: sup hoc ipo du bitantes vtrum is terre dominus est: necne: an ipsi colo ni dominium sue terre possident. Eos tamen dominos dicimus qui non ex longo prolixoq; tempore: vel long ginqua & inueterata reddituum susceptione sufficienté habent cautelam. In quibus casibus nec cōtradicendi quidem licentia colonis relinquitur: longi tēporis pre scriptione: vel reddituum frequentissima consequentia colonorum impetus excludēte talē esse super redditū & publicarum functionum prestatione formā cēsemus: vt si tales coloni quales prediximus idoneum fideiusso rem totius summe que ab his dependitur prestiterint: q omnes redditus sine vlla procrastinatione si melior causa dominorum iudicetur eis restituēt. Et talis fide iussor per triēnium accipiatur: eoq; impleto iterum re nouetur. Coloni vero in medio nullo modo super red ditibus a dominis inquietētur. ¶ Si autē hoc coloni minime facere voluerint vel potuerint: tunc ijdem red ditus per officium iudicis annui exigētur per solita tē pora: in que etiā dominis dependebantur. Et deponan tur in ede sacrosancta. l. in chimiliarchio cluitatis: sub que possessio sita est. vel (si localis ecclesia ad susceptio nem pecuniarum idonea nō fit) in metropolitana eccle sia remaneant cum omni cautela: & post plenissimā diffi nitionem vel dominis dentur vel colonis restituantur. Si nautē redditus nō in auro sed in speciebus inferun tur: vel in totū vel in partem: iterū per officium iudicis fructus vendantur: & precia eorum secundum predictū modū deponātur. ¶ Hec de redditibus diffiniētes ad publicas trāseamus functiones: & siquidē coloni more solito eas dependant: ipsi maneant in pristina consuetu dine: nullo preiudicio dūs generando: qui (& tam quie scentibus colonis & nō contradicentibus) ad publicum tributarias functiones minime inferebāt. Si nautē mo ris erat dūos totā summā accipere: & ex ea partē quidez in publicas vertere functiones: partē aūt in suos reddi tus habere: tunc si quidē fideiussor a colonis detur: eun dem fideiussorē dominis sine ꝓiudicio litis tātā summā inferre: quantā tributa publica faciunt: vt a dūis publi cis rōnibus persoluatur. nullo ex hoc colonis ꝓiudicio generādo. Sup redditibus eīs domini fideiussore fiāt contenti. ¶ Si nautē fideiussione cessante ad sequestra tionem res veniant: & pecunie deponantur: ex earū sum ma tanta iudices separare quāta ad publicas sufficiant functiones. & eam disponere dominum & accipere: qua tenus ipse eā persoluens publicas accipiat securitates: reliqua quantitate q̄ in redditibus puris remanet: in tu to collocanda. & litis terminum expectante. Nullo pre iudicio sue dominis sue colonis ex huiusmodi fideius sione vel sequestratione: vel publicarum functionū so lutione generando. Sed omni eā in suspenso manente donec iudicialis sentētia que de toto negocio procedit: omnem rē aperiat. & ostēdat quis dūs terre constitutus est: & ad quē publicarū functionū securitas debet in po sterum fieri: seu redditus peruenire vel permanere. Re citata septimo in intimo consistorio palatij Justiniani.

Litibus. ¶ Hec lex valis & diligenter attendēda. Diuidit principaliter in partes duas. Secā ibi. Hec de redditibus. ¶ In prima dic casum. Petebā redditus a colonis meis qui in fundo meo certo tempore fuerant: redditusq; ꝓstiterant. Illi vero dicebant se ad tales redditus nō teneri quamuis in meo fundo manerent. certe iudex (vt lis celeritatem accipiat) vocatis colonis

peter ab

petet ab eis fideiussoris idoneum. Quod si forte causa intra trien nium non finiatur: eo lapso fideiussoris obligatio renouetur: & hic fideiussor sua obligatione promittet. q si ego in causa cōtra colonos obtinuero: coloni reditus quos peto mihi absq; vlla procrastinatio ne persoluent. hac fideiussione data super redditibus colonos inge tare non debeo. Quod si fideiussionem talem mihi ꝓstare nequeūt: seu nolunt: iudex debet summam redditū quos postulo: sequestra re: & deponere in edem sacrā: vel aliū tutū locū: & hec summa dabit mihi si in causa obtinuero: vel restituetur colonis si absoluent. Sed si redditus quos peto nō consistunt in pecunia sed in speciebus in dex ad manus suas recipiat species: eisq; distractis ꝓcium earum (vt premittit) in pecunia sequestrabit. (Litibus.) Lis a contentiōe litigium: seu finium nomen accepit. extra de verbo. sign. foros. §. lis. Unde aurum: argentum: & pecunia fiunt incētiua litis. ff. q. iij. c. ira. & significat actionē siue in rem: siue in personam. ff. de verb. sig. litis. vbi de hoc. & s. de transac. causas. Sunt autem lites frequenter oc casiones criminum. in auc. de tri. & se. §. si vero aliquis. & s. de iudic.

Lites multeorum sunt causa malorum.

properandum. in prin. licet gl. ibi exponat aliter & nō bene. Unde. j. metaphisice dicitur. Lis est causa malorum. & in. ij. Lis est causa cor ruptionis: & principium eius. Si lis non esset in rebus: omnia essent in vnum: sed lis cū sit in rebus dispergit eas: & non sinit quiescere: & ideo inter superbos plerumq; sunt lites. Iuxta illud Prouerb. xiij. Inter superbos semper iurgia erunt. & vide verba ecclesia. vij. que scripsi. ff. vt ruffi. ad mu. ob. deuocē. l. ij. ibi terribiles. Et ibidē, xxviij. c. dicitur. Abstine te a lite: & minues peccata. Unde accelerari debēt lites monachis illate: vt non mens eorū occupetur circa litis solici tudinem: sed velociter liberati sacris operibus obsecundent. in auc. apud quos oportet causam moū. &c. §. communis. in fi. & inde etiam dicitur quis litibus liberari. in auc. de questore. §. si vero negz. quia in multus inheret litigantium animalibus. in auc. vt cleri. apud pro pri. epi. &c. §. j. quia ex litibus & cōtentione rixa nascitur. ff. de act. & ob. seruus. ver. sed si aliqua. Et ecclesia. xxviij. Abstine te a lite: & mi nues peccata. Et infra. Lis festinans effundit sanguinem. ¶ Item nota. q lis ex arrogantia venit: & garrulitatem inducit. xlvj. dist. c. j. Unde litigiosus ordinari prohibetur: quia talis seminare dissordiā nunquā cessat. ea. dist. §. ecce. Et frequenter litigans & infidelis calū niator: crimino sus inuinicitijs studens. item detractor: & infamis eo dem ordine punitur. iij. q. v. nullus seruus. & c. similiter. Et ideo vo tum laudabile dicitur execrātium lites. de verb. signi. c. ij. li. vj. vide quod ibi not. Conuenit enim viro bono interdum etiam de iure suo decedere: ea litibus vero quātum liceat: & nescio an paulo plus etiaz quā liceat abhorere. Est eīm non modo liberare paululū nonnunq; de suo iure decedere: sz interdū etiā fructuosum dicit Tullius. ij. de officijs. Lite quippe exercari verecunda & laudanda nō vituperāda cogitatio est. ff. de ali. iudi. l. item. §. si. Et ideo nouatio facta per quā res finita per sententiā nouo contractu ad initium noue litis redigit non laudatur. ff. de minor. cui fideicōmissum. in prin. Interdum aūt etiam actor inuitus ad litem perducitur: vt q: aliter suum consequi non pōt. ff. de separat. l. si. Interdum etiam qui litem frustrantur ne ad ad exitum veniant puniuntur. ff. de procurator. l. final. in princip. ¶ Episcopus etiam ꝓ rebus transitorijs nō debet per se: sed per alium in iudicio litigare. xiij. q. j. c. j. Sacerdotum autem officium est litem habentes ad pacem reuocare. &c. di. placuit. ¶ Et gialiter lites debent restringi per iudices non relaxari. vt hac. l. & extra de re scrip. nonnulli. ne finis vnius principium fiat alterius. s. de re. cre. si quis in fine. Sicut ex decisione questionis via inuenitur ad plures.

Lites ali ter debet fi.

extra de voto. ex multa. in prin. (Celeritatem) sic. ff. de dam. infe. l. j. ff. o. j. sicut. extra de procu. cōstitutus. in fi. & in aut. de litig. §. omnē. ex bzenes. Et dic talem q probationes necessarias: & defensiones legitimas nō excludat. in cle. de verb. sign. sepe. addē qō dixi. s. eo. si coloni. q. xvij. Sic enim sunt lites accelerande vt solum omittatur id ꝑter quod posset iudicium prorogari: vt sunt acta iudicū. naz acta litis omitti non possunt. quod prosequere vt no. Archy. de elect. indēnitatibus. in glo. dicit papa. li. vj. (Si qñ) ver. (Dominos) peterēs redditus. (Terre) ides possessionis. vt infra subijcit. (Declamauerint) alias reclamauerint: q domini auctoritate propria ibant ad fundū: & red ditus exigebant: quod potest dūs. quod dic vt scripsi. s. eo. domini. & hec fore fuit causa quare hec lex permisit sequestrationē. De hoc melius infra dicet. & expone. i. contradixerint: vt colligit. j. proxi. ibi nec cōtradicendi. & j. §. hec de redditib'. ibi. & nō contradicētibus. ¶ An autem idem sit in vassallo vt possit dominus auctoritate ꝓ pria exigere ab eo iura debita sibi. Vide. s. de decurio. generali. & vi de quod no. Junoc. extra de censib. significauit. & c. cum apostolus. ¶ Utrum ꝓ iuribus huiusmodi subtractis comperat interdictuz vide vt vel condictio ex lege: & de aliis ad hoc pertinentibus. Vide quod plene scribit Innocentius extra de electio. querelas. & de cau. posse. cum ecclesia. & Lyn. s. de pac. si certis. Et ꝓ intellectu huius. l. vide quod not. Ber. pze. c. querelam. in fine. (Super.) versic. (Dubitantes. Dubius dicitur duas vias tenens. inde dubito: & dubitās. (Utrum) versicul. Et est interrogatio dyalectica fm Dap. habēs

ad vtrunq; scilicet affirmationem & negationē. ad quod. ff. de verb. oblig. l. vtrum. & de re. du. si is qui. §. vtrum. (Dominus) supra dixit dominos. (An ver. & est ad aduerbium interrogandi. (Dominum possident. no. q dicit dominum possideri. (Eos.) ver. & est interpo sitio. (Molixo) extenso: involuto: implicito. Et nota q prolixū tem pus dicitur interdum etiā biennū. vt. s. ad velleya. si mulier. ante fi. Sed in hac. l. longe maius accipitur. vt hic patet. (Longinqua) lon ge separata multorum annorum. (Laudem) ꝓsumpta ex repore. s. de pac. si certis. & ff. de vsur. cum de in rem. vel. i. probationē. (In quibus versi. (Longi tēporis contrariū. not. x. q. iij. q cognouim⁹. Sed dic vt ibi no. & extra de censi. c. significauit. vbi tractatur an suf ficiat prescriptio. & an sit opus causam seu titulū allegari. Et ꝓ hac materia & declaratione huius legis vide quod plen⁹ notarur ꝑ gl. & Archidia. xvij. q. ij. seruitium. Ytez facit hec lex contra homines & vniuersitates regni q rex prescribat contra eos ius exigendi colle ctas quāuis contra iustitiam debeantur. Prescribitur enim exactio tributi per dominum contra subditos: vt hic. q. d. c. seruitium. Ytez oz facilius prescribitur contra aliquem ex eo quod procedit ex actu sio & ex eo quod procedit ex negligentia. vt colligitur ex duabus legi bus simul iunctis ff. de actio. & obli. sub hac. & de condi. & de. si ita. v. Si cum hic fit actus hominum seruientium: nō autē neglectus nō perentium: si prescriptio procederet vbi esset neglectus & desidia: fo rtius procedit vbi est actus & perseuerātia. facit ad hoc. s. ad velleya. si mulier. §. primo ibi videtur etenim &c. & ad. l. fal. l. fin. & quod nota. Ex. s. de pac. si certis. q. vij. & viij. ad idem extra de verbo. sig. super quibusdam. §. prohibemus. ¶ Econtra q ꝑ diuturnitatem temꝓris peccatum nō minuitur sed augetur. extra de symo. non satis. in fi. & c. seq. & de consuetu. cum tanto. Nec prodest consuetudo in ijs que contra iustitiā vsurpantur. x. q. iij. quia cognouimus. & no. extra de maio. & obe. dilecti. ¶ Ytez quia talis collecta semper ex timore prestari presumitur: & ideo in eis prescriptio currere nō videtur. ꝑ ea que no. Ann. extra de prescr. si diligenti. in gl. magna. Quinimo non sufficit in hoc probari cursum temꝓris: nisi & probetur titul⁹. ar. d. c. quia cognouimus. & j. q. j. nullus. & no. Bul. in Spe. de ꝑscri. ver. hoc etiam no. ¶ Item quia dūs que contra ius commune vsur pat: contra subditum non prescribit. vt no. Archi. d. c. quia. Nō ob. cōtraria quia non est equa iustitia colonorū: seu aliorum priuatorū ad dominos: seu alios priuatos: & subditorum ad reges. illi em sunt equales inter se: aut superiorē habent coram quo pōt recursus habe ri: & contra exigentes sup eorū exactione iustitiā postulari. & sic duo sunt cōtra eos: actus propius ex longa prestatione: & negligetus ex nullius querele propositione: quā instituere potuerunt. hic nec act⁹: nec: neglectus impurari pōt. Actus em prestationis ꝑsumitur ex timore procedere vt ꝓmissum est: quod in colonis & aliis dici nō pos set: nec etiam neglectus cū rex superiorem de iure vel de facto non habeat coram quo possit cā instituī contra eū: quod in colonis: & aliis secus est. ¶ Item ibi agitur cōtra speciales personas qui diligētes sunt in huiusmodi pensionibus non solendis: q non ꝑsumuntur ia ctere pecunias. ff. de proba. cū de indebito. Vic aūt contra vniuersi tates que negligentes sunt in suis iuribus prosequendis ex vitio na turali. s. qū z qui. quar pars. l. ij. §. sed vbi. ¶ Item hic rex qui sola fronte: aut verbo iustum metum inducit. xviij. q. viij. conuenior. post princip. Quia indignatio eius nuntius est mortis. Prouerbio. xvj. Ubi in aliis qui non sic possunt iusti incutere metum. Sed z hoc fit iustius: illud tamē est fortius. Et ideo lacerata iustitia lex corruit. ac nedum vna sola collecta velut a fidelibus petit: sed etiam plures cū multis oneribus sicut ab hostibus extorquētur. Certe cum illud sit tantū ius habendū qō equū est. sicut contra fiscū prescribi nullo tpe pōt. vt insti. de vsuc. & res fisci. & plene scripsi. j. de diuer. offi. l. viros. ita immo & potiori rōne fiscus contra sibi subditos vllo tempore nō ꝑscribit. ff. quod quisq. in rubz. Sed dūs Mediolanen. tenet primā sententiam. Nec ob. q non possunt sibi dici regē conuenire: quia licet hoc nequeāt: possunt tū sup hoc protestari. ad qō tenent ꝑ ea q scri ꝑsi. j. de cēsi. & gravatos. (Cōsequentia.) i. susceptiōe. (Impetus) vt plurimū eīm tales rustici quando eis fiūt exactiōes hmōi impetuose loquuntur si illas iniquas putant: & cum ira & arrogantia. vnde Mil impudentius arrogātia rusticoz: q garrulitatē auctoritatē putant: & parati ad lites inauditas tumide intonāt. xlvj. dist. in principio. & Cassiodo. ii. variar. epist. xiij. dicit. Presumptione truculentium ru sticorum &c. (Excludēte) vide qō no. extra de offi. oz. duo. (Formā) modū: nozmā: observātiā. (Et si) versi. (Ideoneum.) Nota ex hoc q is q debet pati sequestrationē cuirat hoc omnis si fideiussorē idoneuz prestat. facit. ff. de statu. li. statuliber. ij. Immo sequestratio inducta est in defectū idonee cautionis que non prestatur. vt. ff. vt le. not. ca. eum a quo. ver. sed si nec. & ff. qui satisd. cog. si fideiussor. §. vl. (Ꝑ to tio euitat crastinatione. i. dilatione. a cras eīm quod est aduerbiū temꝓris fu ri. & c. turi cōponitur crastino. i. differo. vnde procrastino. i. procul differo. cautio ꝓ vt habes idem verbum. s. de offi. mag. mil. l. penul. & de tempo. app. statur. per hanc. (Restituent) alias restituentur. (Et talis.) versi. & est interpositio. (Triennium) quo durat instantia cause. s. de iudic. ꝓ

Universidad de Deusto
Biblioteca

perandum. sic ꝛ in fideiussore iudicio fisi. qui liberatus intelligitur ex quo instantia cause perempta est. vt hic ꝛ no. insti. de satisda. §. sed hodie. ꝛ. §. de fideiuss. l. penult. Ita ꝙ etiam si appellatum est non teneantur fideiussores de iudicio fiſi in causa appellationis. vt nor. in aut. de his qui ingre. ad appella. in prin. licet quidam contra hoc tñ approbat Jaco. de but. ff. qui satisda. cog. iulianus. Et q; sic est in fideiussore iudicatum solui ff. iudic. sol. l. ij. ¶ De iure vero canonico per lapsum triennij. vt extra de iudic. c. pen. Acta quoq; ad ordinationem litis pereunt. vt citatio: litis cõtestatio: ꝛ huiusmodi. Secus in his que sunt ad decisionem. vt testium depositio litigatorum cõfessio: ꝛ similia fm Dy. qui hoc no. d. l. ij. ꝛ Bul. in Spec. de iudice delegato. §. restat. ver. sed nunquid omnia. de hoc etiam per Innoc. extra de testi. causam que. ¶ Illud autem no. ꝙ cum taliter pereat instantia cause: nedum liberatur fideiussor: sed etiam ipsi reo talis fideiussio restituenda est. ꝛ si apud aitare maneat viribus vacuabitur. ff. de iudi. properandum. §. ꝛ si quidem. in fi. §. ¶ Sed quid in contrarium? Pone ꝙ creditor prorogauit principali debitori diē solutionis: an intelligatur fideiussor liberatus? Videtur ꝙ non. Immo adhuc eius obligatio duret. ar. ff. de preca. in rebus prope tu. solu. mat. si mulier. qui. mo. pigno. vel hypo. sol. sicut. §. non videtur. ꝛ de offic. proconsul. me misisse. Et idem. ff. de pact. ꝛ heredi. in fi. Contra ꝙ videatur liberatus. ar. huius. l. cum predictis iuribus. ꝛ. ff. loca. item queritur. §. qui implero. de arbi. labeo. §. vlti. ꝛ de pact. fi. valerian⁹. ꝛ supra loca. si cũ hermes. ꝛ de vsu. l. iij. ꝛ quod not. insti. de satisd. §. sed hodie. ¶ Solu. aut fideiussit expresse intra diem: ꝛ tunc die prorogata non teneatur. vt in proximis iuribus. ꝛ idē est si tacite. vt hac leg. Et idem. ff. de actio. ꝛ obliga. obligationum fere. §. placet. ꝛ de admini. turo. lucius. §. paulus respondit. Aut simpliciter ꝛ tunc tenetur: in omnem eñ casum fideiussisse videtur. ff. locat. quero. ꝛ facit. ff. de ar. si cõpromissum. ꝛ quod no. d. l. si cum hermes. ꝛ. ff. mãi. si mãdato titi. §. ij. ꝛ §. ille. ꝛ. l. qui mutuam. §. nõ ideo. de hoc vide Bul. in Spec. de fideiusso. §. j. ver. illud. (Eoꝙ.) ver. (Terũ) altera vice quasi item alterum. (Medio) scilicet tempore. (Inquietentur) impetantur: commoueatur. (Si autem.) §. (Minime) idest non. (Fassere) quasi vulgari more loquitur. (Voluerint) als noluerint. (Potuerunt) alias potuerint. (Tunc.) De hoc aduerbio vide quod no. ff. si cer. pet. lecta. post prin. ꝛ quod not. Archidya. de elec. cupientes. li. vj. in gl. id est elapso. ꝛ de rescrip. si eo tempore. in glo. facias vim. ꝛ quod scripsi. §. de iure fisi. prohibitum. (Per officiũ iudicis.) No. hoc casu procedit ad sequestrationem ex officio: quod non principaliter: sed incidēter deseruit actioni. Et in quibus ꝛ qualiter deseruiat officium iudicantis cuilibet actioni. vide latius in Spe. de offi. iud. §. deseruit. (Et deponantur.) ver. (In ede.) Nor. ꝙ dicit in ede ꝛ nõ apud edem vt plenius infra dicetur. De propositione in. scripti in fra de deserto. l. i. ꝛ. §. de fide instrumẽtorum. dupler. (Sacrosancta) alias sacra. (Sub qua) idest quia ipsa villa erat de pertinẽtijs illius ciuitatis. ꝛ exponitur idest ad illius ciuitatis formam pertinentem. ff. de inter. ꝛ releg. relegatorũ. post prin. Ad hoc supra de epis. ꝛ cle. nulli. §. ꝙ si in vico. vel ad iurisdictionem vt hic. quo ad questionem pertinentiarum ꝛ districtus. ad idem. ff. ad municip. qui ex vico. de verb. signi. notionem. §. j. ꝛ. l. pupillus. §. incola. ꝛ. §. territorium. ꝛ de censi. forma. §. si vero quis agrum. de iurisdi. om. iudi. l. fi. de decur. l. j. ꝛ de iudi. insule. ꝛ. ñ. de na. li. l. ij. §. j. ꝛ in auc. qui. mo. na. effi. sui. §. si quis igitur ex qualiber. vbi no. ꝙ ville ꝛ castra sub ciuitate faciunt collectam: ꝛ ius ciuitatis sequuntur. Itē facit quod no. ff. de postu. ex ea. ꝛ de mune. ꝛ hono. l. fi. §. preterea. ꝛ ad mu. eius qui. §. j. ꝛ quod ibi not. ñ. in qui. cau. pign. ta. cõtrah. l. fi. ꝛ de senten. ex cõmu. si ciuitas. lib. vj. Et vide plenius qõ not. Arch. de peñ. felicis. ad finē glo. magne. ꝛ de elect. vbi in gloss. facit. ff. ꝛc. extra de cogna. spirituna. sup eo. xij. distinctio. nobis. ꝛ capitu. de hija. ꝛ in autenti. de ecclesi. cistu. §. ad hec. ꝛ qõ scripsi. §. de priuileg. vr. cõstan. l. j. (Vel si) versicul. Ecclesia (Ecclesia) id est ede. sacra de qua supra dixit. Nã ecclesia ꝑpie est grece est nomẽ gręcũ qõ est latinẽ cõuocatio, qa in ea cõuocant omnes ad precandam fidẽ, ꝛ benedicendũ deo. (Jdonea non fit) simile infra de omnitio latine. agro deser. l. j. ¶ Et nor. ꝙ nõ omnis ecclesia ad depositũ suscipiendũ est idonea. Nã videmus interdum cathedrales: ꝛ alias venerabis Martinꝰ les violatas. Unde dicitur in vulgari prouerbio. Non omnis Mardinꝰ nõ omnis vinus est sanctus. ¶ Item nota quod huiusmodi depositiones dꝰ sanctꝰ est. quibus loquitur hec. l. ꝛ supra de vsur. acceptam. ꝛ de bon. auctorit. iudi. pol. l. fina. §. finantem hũ. de commun ser. ma. lege prima. §. finaurem socius. ꝛ. l. secunda in fine. ꝛ. ff. de mi. ait prętor. §. sed hodie. cum simil. faciẽ de sunt in ecclesia: ꝛ non apud ecclesiam. ita ꝙ instrumentum depositionis dicat in ecclesia vt prędixi. Ad idem in aut. scripturum exemplar. ff. sed oportet ibi intus reconditus in sanctissima ecclesia. ꝛ pater. ff. depo. l. j. §. apud iulianum. in fi. §. Sed ramen apud cymiliarcham idest thesaurarium ipsius ecclesie quem nos possumus sacristam (si non ibi alius ordinatus est thesaurarius) iuxta moderna tempora appellare. Ita quidez vt depositio fiat apud eum. vt dicta. l. si de bono. aucto. iud. pol. prope fi. ꝛ non penes eum. prepositio enim penes ius possessionis ciuitas vel naturalis inducit. ff. de ver. fi. penes. ꝛ facit. §. de omni agro deser. rura. ꝛ ff. depo. licet. ad fi. ar sequester non possidet nisi pro custodia sibi per partes assignetur. Nam si index ex officio suo sequestraret rem de qua sit controuersia inter partes: non amittitur possessio. ar. ff. de acquir. posl. ij. ad fin. ibi non possessionem sed custodiam ꝛc. l. si cum ante §. j. ꝛ pater. §. ea. l. in fi. Ad idem. ff. de noua. alias. Et res dicitur apud eū ꝛ non penes eũ deponi. d. l. licet. ꝛ. ff. de acq. pos. interesse. ꝛ de verb. sig. sequester. Itē quia inter has prepositiones in, ꝛ apud: longa est differentia. nam improprie sumpta loco apud autez persone prepositif: vt hoc manifeste ptz. §. de fal. mo. l. j. ver. domos. ꝛ vers. vicinas. ibi apud ipsos ꝛc. ꝛ. §. de deserto. l. j. abi pñ i quo latitat. ꝛ ibi apud se diu ꝛc. ꝛ. ff. de receptato. l. ij. ꝛ de tab. expli. l. fi. in fi. famil. ercisi. li que in fi. ꝛ. l. cetere. §. vlti. ꝛ depo. si in asta. in prin. ꝛ. §. j. ꝛ. l. j. §. si pecuniam in sacculo. ꝛ de minor. ait prętor. §. sed hodie. ꝛ. §. communi. de manu. l. ij. in prin. ꝛ de his qui ad ec. cõfug. l. fi. §. sane. cũ pluribus si. Nec est eo casu admittenda expositio vt accipiatur apud pro in: sola eñ dubia recipiunt interpretationem: at non vt dixisse apud: qui cicit in. sicut non vt dixisse dena: qui dicit decem. ff. de leg. j. §. quis testamento. neqz etiã admittenda est interpretatio voluntatis. cum in verbis nulla est ambiguitas. ff. de leg. iij. ille. §. j. Verba quidem sunt accipiẽda fm illũ sensum ad quẽ dem ôs randũ sunt instituta. xxxvij. dist. relatũ. xxij. q. ij. is aũt. in prin. nec ab eis eozũqz significatiõe recedendum est. ff. de leg. iij. non aliter. de exercito. l. j. §. is qui. ne irrite tur sententia recti sermonis. ff. de aur. ꝛ ar. le. plancius. in fi. ꝛ facit. ff. de condi. ꝛ de. publius. §. i. ꝛ quod no. ff. de legi. non possunt. in fi. gl. Nam interdum plus valent verba scripture ꝙ quod actum est. ff. de vsufru. leg. fi alij. ꝛ facit. ff. ad turpil. l. j. §. fi vero. ñ. ruso. immo semper agẽdũ est vt verba legum aliqd operent qz hoc factũ etiã verba testatoris. ff. de leg. j. §. qũ alias in vanũ mẽbranas occuparent. quod nõ est dicendũ. xix. di. si romanozuz. In scripturis quidẽ nihil debet esse vacuũ. lxxvj. di. huius. ver. intelligẽtes. ñ. de preci. imp. offi. l. fin. de ap. amplioꝛ. ver. scituri. nec ex opinionibus nec ex intellectibus singulorꝫ. sed ex cõi vsu verborum significatio accipienda est. ff. de supellec. leg. labeo. ꝛ nedũ ipsa significatio quod plus est: sed etiã ordo verborũ prelatorũ attẽdit. ff. de vsufru quoties. cũ concor. de pbẽ. mãdato. li. vj. Tũ alium effectũ habẽt ista verba depositus mox tradatur: ꝛ mox depositus tradatur fm Bug. ꝛ Archy. qui hoc no. xi. q. j. si quis sacerdotũ. Et aliud est actionẽ nasci ex facto: aliud, pter factũ. notatur. ff. ad. l. aquil. si seruus seruũ. §. j. ꝛ aliud est dicere vendo ꝑ quãto ꝑcio in archa habeo aliud ꝑ eo ꝑcio qõ in archa habeo. ff. de contrahẽ. em. hec vẽditio. §. hmõi. cũ ibi no. Itē aliud bonoruꝫ possessio. aliud possessio bonoꝝ. no. ñ. quo. bo. l. j. ꝛ. ff. de po. pos. l. iij. §. j. Et vno qdẽ verbo tota interdũ intelligit. patet. §. de ꝑd. cur. li. ver. qm̃ de his. vide. §. de excu. mu. cã legem. Itē ad omnẽ verbi intelligentiã recurrẽdũ est: illãqz ꝛ retinere. extra de spõ. ex literis. fi. ꝛ verba debent virtutẽ ꝓpriã operari. extra de trãsl. inter corꝫalia. ver. nec qõ. de deci. ad audientiã. in fi. iũcta cũ verbũ hz plures significationes accipiẽdũ est in aptioni alias potiꝰ suo significato. ff. de buto. l. j. §. scientiam. Magnime dicenda sunt hec in contractibus in quibus facienda est interpretatio cõtra eum qui potuit verba apertius dirimere. ff. de pac. veteribus. ꝛ de ver. ob. stipulatio ista. §. i stipulationibus. cũ ergo põt operari qd inꝛta ꝓpriũ intellectũ: clariqz verborũ non dz trahi ad impropriũ. ff. de vul. ꝛ pu. verbis ciuilibus. de leg. iij. libzorũ. §. quod tũ cassius. ꝛ ad tre. fcevola. ꝛ vide q̃ scripsi. ñ. de iure fisi. certa ibi forma. Qui ergo deposita hmõi facit aliter ꝙ qualiter ex verbis legis noscit constituisse vr egisse. ff. de reb. eo. si pupillorum. §. fi ꝓtoꝛ. Modus eñ adiectꝰ seruari dz: ꝛ si aliter fiat: trãgressoꝛ intelligit. ff. de serui. seruitutes. §. modũ. ꝛ de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. §. illud. ꝛ. §. item queritur. neqz eñ sufficit fieri quod lex iubet: nisi fiat prout iubet. qz sic est in testatore. ff. ad tre. sed si ante fortius hoc dicẽdum est in lege. hec ꝛ alia vide. ñ. de expen. lud. l. j. in no ta magna. q. ij. ver. itẽ non sufficit. ꝛ ver. amplius. Voluntas eñ testatoris subiecta est aliqui iudicãti: vt patet. ff. de an. leg. quintus. nõ sic dicimꝰ in lege cuius executio in iudicio, poteſtate nõ est. ff. ad turpil. l. j. §. si vero. cum concor. de hoc scripsi. plenius. j. de deserto. l. j. facit etiã ad hoc in aut. de iudic. §. omnis. ad fi. ti. ꝛ. ff. de accepti. l. pars. vbi seruãda est forma verborum legis: quibus si non seruarek idẽ esset effectus. Itē verbũ ꝓteriti temporis non refert ad futurũ. etiã in legatis ꝛ similibus ff. de leg. iij. vxori. §. j. ꝛ de liber. le. aurelius. §. titius. nec ꝑsentis. ff. de auro ꝛ ar. le. si ita. ꝛ. l. planci⁹. bene etiã facit. ff. de verb. obli. l. si ita stipulatus fuero. in fi. ꝛ. l. si stipulatus fuerim. ver. ꝛ ideo. ꝛ. l. si a colono. ꝛ. ñ. de constitu. pecu. aurẽ. si qñ. Et ex hoc doctores qui vera sunt lumina legum magnam vim ꝛ differentiam faciunt frequenter in verbo inter ceteros. Tirchi. in infinitis fere iuribus. vt de re iudi. cũ ab vno. de appel. ab eo. de cle. nõ reſidẽ. c. j. de cleri. coniuga. c. j. ad fi. li. vj. ne sede vacan. c. i. ibi cũ cõsilio. ꝛ de ꝑbẽ. quãuis. ꝛ. c. fi pauper. vbi tractat de prepositione in. ꝛ de concel. pre ꝑbend. c. iij. post princip. vbi etiam dicit innocentiã littere. Amplius ter accipi de dictione apud licet interdum loco inueniãt adiecta: nõ ñ locum tur. habent

habẽt in hijs q̃ habẽt inꝛ in ipso reponi fieri vel cõseruari. sz in alijs q̃ obus ꝛ publice nota sunt aut expedit esse no. patet hoc in citatione q̃ debet oibus nota esse. nã ſit apud ecclesiã ꝛ nõ in ecclesia. extra de do. ꝛ cõtu. c. vltimo. in fin. Deposita vero hmõi nõ expedit oib⁹ esse nota. imo ad ipsa celebrãda secreto ꝛ cauto plerũqz mõ. pcdit. ꝑ quo est. ñ. qñ ꝛ q. qua. pars. l. ij. ver. mobiles. ꝛ de ali. pu. ꝑ. l. fi. ꝛ qõ scripsi. §. de anno. ꝛ tri. l. fi. in verbo formidetur. Illiem quidẽ nõ debẽt nostra secreta scrutari. §. de cõmer. ꝛ merca. l. mercatores. immo ꝛ a domesticis cõgruit nos cauere. §. de dona. data. ꝛ facit. ff. ad. l. aquil. si qs testamẽtũ. §. sed ꝛ si qs. Itē §. ff. de puileg. credi. si vetri. §. j. Sz ibi ex pone apud mẽsaz. i. mẽsariũ seu nũmulariũ q mẽse pest. Et eodẽ modo exponitur. ff. depo. ei apud. in fi. ꝛ. l. nauta. post pnci. ibi apud eũ ꝛc. vt dicas apud. i. in ei⁹ stabulo vl caupona. Edes eñ tanq̃ res inanimatas depositũ apud se recipere qõ tenute actũ inducit. ff. de verbo. signi. penes. nullatenus dici posset. ff. cõmo. si vt certo. §. ceterũ in gl. ꝛ facit. ff. de cõtrah. emp. clauibus. vbi exponit apud horrea. i. inꝛta horrea vel ante horrea. Itē cõtra ꝙ apud acci piatur ꝑ in. nã briciũ qõ vacat apud sedẽ apostolicã. de ꝑben. c. ij. lib. vj. dicitur in curia romana vacare. eo. tit. c. iij. ꝛ ibi no. in glo. Sz aliud est apostolica sedes: aliud romana curia. sedes eñ apostolica ꝑpie dominus papa intelligitur. vt ꝓbatur. ix. q. iij. pater. c. nemo. ꝛ. c. fe. ꝛ. lxxxj. di. si. qs in fin. ꝛ. xij. q. vj. accusatus. ꝛ. c. fe. ꝛ. c. multũ. ꝛ c. hec quippe ac curia romana ꝑ ipso domino papa cũ ceru car dinaliũ ceteriſqz officialibus accipit. vnde qõ dicit ꝑ. c. ij. in roma na. eo. ti. c. ij. dicit apud sedẽ apñcã. ꝛ ꝑ hoc est. eo. ti. ꝑsenti. cũ ꝑno dicit apud sedẽ apñcã. ꝛ postea subdit in loco vbi ipsa curia ꝛc. ꝛ. c. se. velverius nose romane curie locũ dũtaxat vbi est papa cũ suburbijs intelligimus. dicto. c. ꝑsenti: qz appellatiõe rome suburbia tãtum ꝛ vbs cõtinẽtur. ff. de verb. sig. l. ij. ꝛ. l. vr alfenus. ꝛ. l. collegarũ §. j. ꝛ no. Archy. dicto. c. ꝑsenti. Itē ad id quod dicrũ de dictione penes, est cõtra. ff. depositi. si sacculũ. Sz ibi ponit improprie: ꝛ exponit. i. apud. ꝛ eodem modo. rũ. ad. l. is penes. §. depositi. ꝛ. ff. de institoꝛ. li. ꝛ de duo. re. eadem. §. j. ꝛ. §. de concub. l. j. ꝛ de dona. ante nup. cũ te. in fi. Nec est bona argumentatio de verbis legis ad verba contractus. nam verba legis pinguius interpretamur: ꝛ magis sensum ꝙ verba attendimus. ff. de dona. l. filius. §. sed memĩsse. in glo. verba autẽ contractus aduersus proferentem interpretãda sunt dicta. l. veteribus. ꝛ. ff. de contrahen. emptio. cũ in lege. cũ concor. Nec potest ꝓuatus iuri publico derogare: vt aliam significationem verbo statuat ꝙ lex dat. ar. ff. de admini. tu. quidam. ad. l. fal. quod de bonis. ꝛ de oper. li. cerdonem. ꝛ no. An. de iser. li. fen. qua. fe. olim por. ali. §. quid ergo. Idem patet in cautione que a lege prolata cum fideiussoribus intelligitur. ff. de colla. bono. l. j. §. cauerit. ab homine vero nudam promissionem significat. §. de verb. signi. saucimus. Est autẽ cymiliarchus locus in ecclesia vbi reponũtur thesauri ciuitatis vt hic. ꝛ nor. §. de bo. auc. iudi. l. fina. §. finautem hũ. quod locum hebet si talis est communitas ꝙ ibi thesaurum habeat: alias solam conditionẽ ecclesie attendemus. Et intellige ꝙ depositiones huiusmodi agende sunt in cymiliarcho maioris ecclesie illius ciuitatis seu loci sub quo seu cuius officio ꝛ iurisdictione contrahentes aut litigatores sunt positi, vel in quo deponendum est. Nam cum dicimus ecclesiam ciuitatis, de maiori ꝛ cathedrali intelligitur. probatur hic ꝛ dicta. l. fi. de bo. auc. iudi. pol. ꝛ patet extra de verb. sig. cuz clerici. ꝛ de causa pos. ꝛ ppie. cũ ecclesia. in pn. de ꝓba. licet. de elec. bone. j. ꝛ. c. cũ ecclesia. ꝛ. c. honoratus. ꝛ. vij. q. j. scire. vnde ecclesia romana dicitur ecclesia lateranen⁹. eo. ꝑ ibi est sedes patriarchalis domini pape dicit Archi. de elec. fundamenta. ꝛ de ꝓbe. l. ij. vj. que si idonea forte nõ esset sub ecclia metropolitana vt hic dicit facien de sunt. nõ eñ quelibet ecclia ad hoc cẽseretur idonea vt ꝑdixi. ¶ Ex his patet aperte ꝙ si deposita hmõi fiant in ecclesia fratrũ minoꝝ qui ppriũ hre non pũt. vel alia siñ que ad eius restitutionẽ idonea dici nõ posset. nec ipsi depositarũ seu custodes ad hoc possent de facili conueniri. existẽte ꝑsertim maiori ecclia q̃ est idonea, ꝛ cuius sacrista põt facilius cõueniri. non põt dici factũ iuxta formam iuris ꝛ apena ꝓmissa, ꝛ a cursu vsurarũ que ex conuentione debent non liberat possessoꝛ ab⁹ debitoꝛ. ff. de mino. ait prętor. §. sed hodie. cum ibi no. de quo plene scripsi. §. de suscepto. ꝛ archar. l. j. vnde ꝛ pecunie ciuitatũ deponẽde sunt apud idoneos. ꝛ qui integra patrimonia retineant. §. de debi. ci. l. ij. in princ. ꝛ maxime apud dños rusticoꝝ prędiorum. e. l. j. in fi. Nã non possidere imobilia facit qđ suspectũ. ff. qui satisda. cog. fideiussoꝛ. §. fi. in glo. Et preses ꝓincie ꝑspicere debet vt pecunie rei publice non credantur sine pignoribꝰ vel hypothecis. ff. de vsur. si bene. in fi. Est enim legis intentio vt de posita huiusmodi cũ omni cautela remaneant vt hic dicitur. ad idẽ facit. §. de decur. ad subeunda.

¶ Colligę igitur ex predictis ꝙ in deponẽdis huiusmodi pecunijs quatuor sunt attendenda. Primum ꝙ fiãt in ecclia. Secũm ꝙ fiãt maiori ecclesia illius ciuitatis aut loci. Tertium ꝙ si ipsa maior ecclesia non est idonea fiant in metropolitana. Quartũ ꝙ fiant apud

Cymiliarchꝰ est locus vbi ponũt thesauri.

Suspectꝰ reputat q̃ imobilia non possidet.

Pecunie ciuitatũ si deponant custodiã quot aut

cymiliarchum seu sacristam. Et etiam quintũ videlicet ꝙ signent qnqz sunt §. de bo. auc. iudi. pol. l. fi. ꝓpe fi. ꝛ de pac. appo. inter empto. ꝛ ven di. si ate. ꝛ de communi ser. manu. l. ij. in fi. Signãde vero sunt sigilo impresso. ex. ti. l. j. §. finautem socius. Neqz enim pecunia vere deposita dici potest que aliter deponitur. ff. depo. l. die. §. j. Nam intelligitur deponens illum apud quem deponit permittere ipsa vti vt ibi nor. ꝛ facit ad premissa. ff. loca. videamus. §. qui vinum. ꝛ de dolo. si oleum. in princ. ꝛ vide quod nota. in auten. vt exa. iustian. dot. §. illud. (Et post) versi. (Diffinitionem) sententiam diffinitiuam, qz plenissime negocium seu eius diffinit. (Went.) No. pro eo ꝙ scripsi supra. e. domini. in verbo accipiat. Dare enim est facere accipientis id quod non est. ff. de verbo. oblig. vbi autem. §. si. (Sinautem) versicu. (Iterum) alias interim. (Fructus) id est species in quibus cõsistit redditus. (Vedant) simile supra de decur. fur. l. finali in fin. ¶ De de redditibus. Supra statuit in redditibus qui a dñis exiguntur. Nunc de publicis functionibus, ꝛ dicit ꝙ si coloni sunt soliti soluere fisco publicas functiones, ipsi soluent adhuc, nec ex hoc aliquod preiudiciũ dñis irrogat, vt ꝑinde fisco remaneat obligati. Quod si iuxta morẽ inter eos habitũ dñi exigebãt a colonis omnẽ pecuniã. ꝛ ex ea primũ fisco tributa soluebãt reliquũ ꝑ suis redditibus retinebãt, tũc dãdus est ꝑ colonos dñis fideiussoꝛ. q̃ se obliget absqz ꝓiudicio litis dñis tantã inferre pecuniã quantã tributa publica faciũt, nec ex hoc preiudiciũ quo ad redditus fit colonis. Sed si talis fideiussoꝛ nõ datur, pecunia sequestrãda ꝛ deponẽda est, ea qđẽ summa ꝙ pro solutione tributoꝝ fisco debetur exigitando dñis ꝙ pecuniã ꝑ tributis ꝑ colonos debitã fisco soluent, ꝛ a susceptore apocha. et securitatẽ habebũt. Reliqua vero que ꝑ puris redditibꝰ peretebat est deponenda ꝛ locanda in tuto vsqz ad finem litis, nullumqz preiudiciũ ex talꝫ depositione, sequestratione: ꝛ publicarum functionum solutione generatur dominis vel colonis, sed ola debent in suspenso manere, donec causa per sententiam terminet, que declaret quid in posterum de omnibus sit agendum. (Redditib⁹) hoc est generalius nomen ꝙ fructus. Omnes enim fructus consistunt in redditu, sed non conuertitur, quia partus ancile est in redditu, sed non in fructu. ff. de vsur. in pecudum. §. partus. insti. de re. di. §. in pecudum. De hoc no. de elec. generali. ꝑ glo. ꝛ Archy. li. vj. ꝛ vide ff. de vsufruc. equissimum. §. j. ꝛ. ñ. sic ꝛ prouentus est nomen generale omnia comprehendẽs. ꝛ. tit. vsufructu legato. ꝛ no. Jnno. extra de dona. pastoralis. Jn fructu autem computatur etiã interesse. ff. de serui. ven. l. loci. §. in confessena. (Diffinientes) idest perfecte finientes ꝛ declarantes. (Et si quidem) ver. ꝛ expone. i. si tamen si quo minus, non aliter ꝙ dico fm Papiam. (Moze) ꝛ etiã iure §. de an. ꝛ tri. l. j. (Justina ji. prioꝛ, preterita. (Nullo) ver. (Prędicto) causę impedimento qõ est quasi dãnũ ꝓinde iudicet, als exponit preiudiciũ. i. iustum iudicium. j. q. j. euidẽter. als accipitur in bona significatione ꝛ denotat temporis prioritatem. xxiij. dist. in princi. ꝛ facit. ad. l. ff. qui. mo. pigno. vel hypo. sol. l. iij. §. j. l. fin. in fi. de testa. tu. idem fiet. de iure deli. aristo. de aqua quoti. ꝛ esti. l. pen. de li. exhi. l. iij. §. etiam. in autenti. de man. princip. Item sine preiudicio alieno. extra de consue. cum olim. et vide extra de censi. cum olim. et de consti. cum. Mo. et quod ibi nota. in gloss. hic ergo et de elect. cumana. (Sinautem) versi. (Moris) qui mos est contra. l. j. §. de ann. et tri. sed ꝓ ipso more est. ff. de admini. tuto. sine herede. §. lucius. Et ex hoc põt colligi ꝙ inste dñi coguntur ꝓ vassallis eorum publicas soluere functiones, ad quod etiam. §. l. j. et quod ibi scripsi in verbo agricole. Ad idez facit. ñ. de exacto. tri. in fi. ibi acto res, procuratores communq̃ prędia perseuerantur, sed melius probatur hoc supra. e. hij penes. vnde tenetur dominus ꝓ colono quem fugauit ex villa infra de cen fi. forma. §. fi vices. nam sine fraude põt forte inutilem vassallum expellere, et aliũ subrogare. ar. iuriũ ꝓmissorum. et ex his que scripsi infra, eo. cuz scimus ibi. non idoneus. nisi vassallus haberet ius in re, qr tunc non posset expelli. De solutione tributoꝝ dic vt scripsi supra. eo. colonos. (Vertere) soluendo mutare. (Redditus) pater hic ꝙ colecta quam recipiunt domini a vassallis eoꝝ non dicitur functio sed redditus. (Faciunt) id est contingunt seu capiunt. et nota modum loquendi secundum nos (Ut a dominis) versicu. (Nullo) versi. (Super) versic. (Sinautem) §. (Fideiussione) alias fideiussoꝛe. (Sequestrationem) Nota casus vbi ad sequestrationem proceditur iudicis officio sic infra de ero. multi. an. l. penulti. §. fi qua. ꝛ. §. super his. Regulariter contra supra de ꝓbi. sequestra. pec. per totum. Et quia materia sequestrationis est satis vtilis vt plurimum sparsis velleribus tradita per doctores ideo dic secundum Joan. mona. de sequestratione summatim quod sequestrationum alia sit partium conuententium in conuentione, alia iudicis poteſtate. Primo modo sequestratio est rei que Sequestratio in controuersia deducitur consensu concertantium apud tertium tio qsr ꝛ ꝙ depositio. ff. depo. ꝛ licet. ꝛ. l. ei apud. in principio. ꝛ. §. fi. ꝛ iste terti⁹ quoꝝ cõ vocatur a sequendo sequester, quia vterqz de contendentibus fidẽ sensum sue ipsius sequitur vt dictis iuribus. ꝛ. ff. de verb. sign. sequester. Et eñ ri debeat. omnis sequester depositarius non econtra. nam licet plures ꝛ vnus

Preiudicium quiter accipitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

possent deponere: tamen apud sequestrum nō nisi plures deponere possunt: z tūc quilibet deponit insolidū vt dicta. l. licet. q. l. ei apō. Et iste depositari⁹ seqīter tantū habet potestatis ꝑtū conuētio depōnētiū sequestro tribuit vt. d. l. ei. ℌ. fi. nec mirū cū hic sit cōtractus de positi q sicut cereri cōtractus ex cōuentione legē accipiūt. ff. depositi. l. i. ℌ. si cōuenerit. z lib. vj. de reg. iur. ꝙtract⁹. sic est i omni deposito. Et tamen differētia huⁱ⁹ depositi ad alia: q in alijs depositarijˢ non possidet: sed hic possidet vbi hoc est actū: z tunc neutra pti⁹ se pōt iuuare possessiōe cōtra alios quo ad actum vsucapiōis cū iam sit interrupta: sed si nihil actū sit expresse: possessio ꝑterit victori contra alios: sed vnus cōtra alterum de illa possessiōe se iuuare nō poterit. et hoc casu possessio dicit esse penes sequestrū. cū ipsis deponētibⁱ⁹ fitinutilis inter se: sed quo ad alios ꝓficit victori. Et est rō certātes de re. deponēres eandē penes sequestrū fidei⁹ sequunt. vñ hac pēdēte vn⁹ contra alterū non potest se de possessiōe iuuare: sed contra alios fit: cū quo ad alios victor liberas edes habeat. ff. si fer. ven. loc. ℌ. cōperit. sic intelligit. ff. de acquir. pos. inter esse puto. z dicta. l. licet. z isto casu nō est ꝓhibita sequestratio: sed a iure ꝓbarat: fiat contract⁹ legitim⁹: z est voluntaria a principio sicut ceteri approbati cōtractus supra de ac. z obli. sicut. Sed ex quo conuētū est recedere nō licet. nec quo ad partes contrahētes: nec ꝙ ad tertiū sequestrū recipientē: nisi ex causa. dicta. l. licet. ¶ Alia aūt sequestratio fit iudicis ꝓtāte: z tūc distīgue. Aut fit de re nō cōtētiosa aut ꝓtentiosa. Si nō ꝓtentiosa: subdistīgue. aut est ad sui iuris ꝓseruationē: aut ad oneris euitationē. Exēplū de ꝓmo. Plures sūt heredes: quoz qlibet alterū recognoscit heredē: vult tū dilet sua iura in posterum reseruare. sicut in tabulis testamēti: z cautionibus: vel alijs ipsis heredibus cōmunibus: tūc si isti non concordant: seu conuenire non possunt fit sequestratio. ff. famil. ercis. certe. ℌ. fina. z. l. se. z de fide instru. l. ii. Exemplū de secundo. ℌ. de vsur. acceptam. z. ff. de. tit. creditor. Et istis casibus sequestratio est rei liquide sui iuris tuendi que in controuersia nō vertit a possessore, vel alio detinente iudicis officiū sine causa separatio: z penes alium depositio. hoc casu dr sequestratio a sequestrando quod est idem in vna significatione quod separare ꝓsertim certantes: seu pacificare z ex ꝓmo bene gesto sequit pactificatio: z si nō simpliciter saltem ad tempus: seu quo ad aliquid z dictis omnibus modis sequester est qui certātibus medius intercenit fm Jsidō. Primo casu ex partium conuentione. Secundo ex iudicis officio vel auctoritate. Primū idē Jo. magis approbat cuz non sit necessariū iudicis officium vel auctoritas vbi partes cōcordant. ar. ff. de oper. no. nū. l. j. ℌ. z post operis. Et hec sequestratio iudicis officio fit quadrupliciter. Aut mero officio ꝓsidentis. aut mercenario. aut petitione sequestri. aut alterius. Verbi gratia. Primo casu: vt si ꝓses vider aliquos ad arma: riṗasq; venire quos ꝓtest sua auctoritate compescere. ff. de vsufruct. equissimum. dz dicere (vt aliquibus locis fit) recipio hanc contentionē in manu mea. rem custodiri facia: z cozā me veritatis ius vestrum ꝓsecuturi. hoc fit in normādia. Dicit ipe Jo. in iudicio restitutorio in quo iudex fundus de cuius restitutione agit mādato suo facit coli. z restituit fructus obtinentī: ne isti cōtendentes ad arma prosiliant. quod sepe contingit in spoliationibus: z sic sequestratio modo iudicis officio incūbit cum iudex videt subditos ad arma paratos neutra partium curante componere: seu iudicē adire. quidā tū in hoc aliter sentiunt. vt scripsi. ℌ. de ꝓbat. l. j. ibi concordātia. Secūdo modo vt pote quia illud officiū est mercenarium: seu deseruit: z tunc si illud seruitium est debitum ꝓpter illud potest fieri sequestratio. vt verbi gratia. Aliquis bñficiatus nō vult seruire bñficio: ꝓsidens sic hz curare bñficium vt eius offīi nō negligat: z tūc quantūcunq; appellet beneficiatus fructus poterūt sequestrari. saltem quo ad hoc vt beneficium officiet ex de appel. peruenit. Exēplū etiam poni pōt. ℌ. quib. ad lib. pcla. non li. l. iij. z de asser. tol. l. j. ℌ. super peculio. quibus iuribus videt ꝙ si duo cōtendunt de bñficio quoz nullus fuit possessor pacifice: fructus eius poterūt seqstrari: cū dicta beneficiū non duos ministros: sed vnū debeat obtinere saltem quousq; contentio sopiat. arg. extra de rescrip. cum contingat. z ar. ff. depo. l. j. ℌ. apud iulianū. Nec mirū. nā iudex videns ꝙ duo dicunt se habere dignitatem de qua agit insolidū in quo ius creari non potest ex possessione: sed ex canonica istitutiōe. ff. de decur. herēnius. de reg. iur. c. j. li. vj. Nec ipa dignitas duos sponsos habere debet: nec debet interim inofficiata manere. Fructus tam ad officium faciendum quā ad obseruandum ipsos fructus ei qui obtinebit incidis officio poterunt sequestrari. ar. turñ ꝑdictoz̄. z. ff. vt le. no. ca. postꝯ. ℌ. j. de ra. exhi. l. ii. Et est ratio ad premissa: q; quandoq; iudex aspicit onus imminere alicui: z illud non exequitur is cui incumbit vt debet: ꝓsides debet vocare illum cui dictum onus incumbit: fibiq; vt hoc exequatur iniungere. ꝙ si nō fit: tunc ad sequestrationē procedendū est: vt est casus. ff. sol. ma. si cū dote. ℌ. si vero dotē. z extra de dot. post diuoz. re. ꝓ nostras. z hec ē rō palt. decre. puenit. z hoc dicit idē Jo. indubitāter in beneficiali cā vbi aūt possessionē alterius pacificā appet cōtrouersia illegitime ꝓtitiōis faciēde vel facte. ex de iure pa. c. j. ij. z. iij. Sic etiam dicit ipse in cōtractu. z sic intelligit. ℌ. j. q. j. q. z res. ibi em̄ hz ꝓuidere ꝓtor. z ꝓpter quietē ꝓtiū. z vt onera incūbentia rei expleantur: z vt recte res gubernent. ¶ Ex qbus colligit ꝙ iudicis officiū mercenariū deseruit seqstrationi faciēde, aut ꝓpter onus icūbens rei ꝙ nō adimplet vt dictū est. aut rei cōcesse abusū sic loqt decre. pernet. z ex de sequest. pōl. c. ij. z. ff. solu. ma. si cū dote. ℌ. si vero dotē. Aut istud officiū deseruit seqstratiōi ex qlitate ꝓsonaz cōcertātū: z tunc quādo qlitas ꝓsonarū est talis ꝙ facti natura iducit incōpatibilitatē: tūc iudex debet ꝓ cautionē. i. cautelā sequestratiōis ꝓuidere. Verbi gratia. Dicit⁹ est liber: z tamē alter est in possessiōe seruitutis ipsi⁹. ꝓclamat idem tit⁹ in libertatē. multe res sunt apud eum quaz aliquas ipse ꝓfitetur acquisitas ex re possessoris. Aut opa ipsius titⁱ. ista qdem debēt restitui possessori. alia aūt ꝙ extraordinarie vel legato. ꝓueniunt ipsi titio detracta libertate ipsius debēt assignari. Sed interim cū dubitat de aliquib⁹ rebus an sūc vel sic acqsite fint: tūc cautela sequestratiōis est adhibenda. sic loquit. ℌ. qui. ad liber. ꝓclama. non li. l. iij. z de asser. tol. l. j. ℌ. super. Nam in dictis iuribus incompatibilitas facti a ꝑsonas relata sequestratione necessario iducit. z dictis casib⁹ sequestratio est necessaria. Et hoc intel necessarie vbi possessor cauere nō poterat. ℌ. de oz. cog. l. ñ. z. ℌ. hac ea. l. z tria. qō ibi scripti i verbo idoneū. Similis casꝰ in quo seqstratio necessaria est. ff. de erog. mili. an. l. penul. ℌ. super ijs. si tamē qualitas vn⁹ ꝑsone hoc inducerer: z peteretur fieri ab alia parte per iudicem tunc esset casualis: seu ꝑcialis cōtra regulam vt iam dicā. Credit ipse Joan. quod quando contenditur super iudicio vniuersali quod est triplex vel quasi: vt est quādo contenditur de beneficio. vt no. extra de lib. ob. c. j. Citius inducatur sequestratio quā in iudicio singulari quo pero meum: vel mihi debitum assero agendo: vnde iura inducentia sequestrationem faciendam loquuntur multum in iudicio vniuersali vel qñ. ff. de col. co. l. ij. ℌ. si quis. z de eta. exhi. l. ñ. ℌ. de oz. cog. l. ñ. de asser. tol. l. j. ℌ. sup. z qui. ad li. ꝓcla. non li. l. iij. ¶ Et est ratio vbi ago ℌ. ad certam rem: vbi contenditur de eo quod alter tenet. vel de qua est ꝓsumptio reū ad hoc nō ligatus nisi aliud ꝓbetur vt iam dicam. Sed vbi contenditur de vniuersitate vel qua fi: ibi nō est ꝓsumptio tam efficax ꝙ detinēte: sicut est in casu ꝓdicto: cum possidens vniuersa: singula non possideat. ff. de acqui. pos. qui vniuersas. in princi. z ideo tunc facilius permittitur sequestratio. ¶ Item ex equitate ꝓdictoz̄ iurium dicit idem Joā. cō si duo cōtenderent de vno beneficio: z vnius potioza iura appareret esse in possessione tuendus vel mittendus. ar. ℌ. de edic. di. adri. tol. l. ñ. quo casu si iste peteret sequestrationē fieri deberet audiri: cū eīn admittendus sit ad plus vt ad possessionē fortius ad sequestrationem. ¶ Si aūt ēt tertio modo pura petitione sequestri dic vt. ff. depo. l. ei apud. ℌ. si velit. ¶ Quod si fiat quarto mō. l. ad petitiōem partis per iudicē hinc (vt dicit Joā.) pendent leges z ꝓphete. Et subdistinguit. aut petit sequestratio pēdēte principali negocio aut negotio appellatiōis aū executionez: aut negotio appellationis ab executione interiecte. ꝓio casu etiā subdistinguit: aut cōtēdit super re de qua est magis ꝓsumptio ꝓ reo. Verbi gratia. peto rem ex cōtractu aliquo: ius ꝓsumit me nō legatū: nisi ꝓbet ligatus: quo casu sequestratrationis necessitas conquiescit: z tūc est inhibita. Nā ꝓmo debitor conuinci dz: z tunc demū ad solutionē astringi. vt. ℌ. de ꝓbat. sequel. pec. l. j. vbi certi casus ponuntur. in gl. in quib⁹ regula fallit. z de ac. z ob. negantes. z. ℌ. de iur. fis. l. ñ. Idē est vbi res talis cuius possessio indifferenter cadat inter eos qui contendunt. verbi gratia. Habere fundum ita cadit in me sicut in. p. Ago cōtra. p. ad fundum q. ꝓ. eo tempore quo possidet plus habet quā ego. ℌ. de rei ven. l. ñ. z. insti. de interdic. ℌ. commodum nunquam principali pēdēte negotio debet fieri sequestratio. sic loquntur extra de sequest. poss. c. j. vbi habet quis dicat sequester. z an qui dat possessionem in seqstro dimittat possessionem vel teneat. vel constituat alium possessorem. De quo etiam no. extra de iudi. examinata. ad idez est. ff. de rei ven. vtiq;. Verū vbi dicta ꝓsumptio vinceret aliqua equitate. vt extra de restī. spolia. literas. z de ꝓb. cum locum. z. ff. de offi. ꝓsi. senatus. tūc iudicis officio est sequestratio permissa: si iudici equitate suggerente equum videretur: vt est expressum dictis iuribus. z. ff. qui satisf. cog. ℌ. si fide iussoz. ℌ. j. hñ sunt casꝰ speciales cōtra regulā: ibi enim ꝓsumptio que habet contra reum. vt prouideatur actori inducit sequestrationem. vnde cum interfit iudicis ne iudicium fiat elusoriū. ff. ne quid in lo. pu. l. ñ. habet iudex prouidere vt tam in principali ꝙ in fructibus conueniens cautela ꝓsteatur in re mobili. dicta. l. ñ. fideiussor. z pari equitate: idē est in fructibus rei immobilis. vnde si reus non possit cauere ꝓout iudici equum videbitur: fiet sequestratio. Nam cum aliquid incumbit in iudicijs: z iudex nō potest facere vt ius ꝓcipit: debet ꝓuidere vt ꝓtest. ℌ. de asser. tolle. l. j. ℌ. si vero re vera. z. ff. de colla. bono. l. j. ℌ. si sup. z hoc casu sequestratio est subsidiaria. z sic loquitur hec. l. litibus. Idē idem. ff. vt lega. nota. capi. eum a quo. versicu. sed si nec. ¶ Est ergo regulare quod quando aliquid incumbit alicui: z iste onus annexum non implet sed aburitur. iudex ex officio debet prouidere. Verbi gratia.

gratia. Ho. est missus in possessionē rei petite causa rei seruandeiste nō facit fructus suos: ꝙ illos cōsumit. iudex habet ꝓuidere sup hoc vt sequestrent. ex de sequest. pos. c. ñ. vbi ēt de hac materia no. z dicta decre. ꝓ nostras. z ℌ. finaucē. z hoc fieri debet cū cause cognitiōe. Nā cū nedū possessor ꝙ ēt in possessiōe existēs nō sit a possessiōe seu detētiōe: sine cause cognitiōe amouēd⁹. ℌ. si ꝙ vim vel alio modo. l. ñ. ex de ꝓmo. ꝓlā. de quo dixi. ℌ. de iur. fis. l. facultas. Jn ꝓdictis vera sāt cause cognitio. dicto. c. ñ. de sequest. pos. ¶ Si aūt ꝓcedat in cōtumaciā: hoc duplicit aut in causa in qua pōt ꝓcedi ad missionē in possessionē: aut nō: vt qa agit de bñficio tanꝯ de bñficio quo casu nō habet locū missio in possessionē. de eo q mit. in pos. cā rei ser. c. j. li. vi. z hoc casu fieri pōt sequestratio. vt est expressus ex de resc. olim vbi de hac materia no. Nā cū missio cesset hoc casu id qđ erat illi fis missus: seu vicinius fieri debuit. Unde ꝙ gloss. dicit ibi ꝙ male fuit facta sequestratio, min⁹ bñ dicit. cū ipsa decre. ꝓsequāt factū sequestratiōis ꝙ nō faceret si indebite esset facta vt apparet ex textu fm Jo. ¶ Si vero est causa in q̄ possit ꝓcedi ad missionē in possessionē tūc cū sit via ordinaria de mittēdo in possessionē illa regulariter est seruāda supra vbi in rē ac. l. ñ. in fi. ¶ Intuitu tamē religiōis, vl alia iusta causa (vt dicunt aliqui) iudex pōt ad sequestrationē ꝓcedere. z sic intelligit ex de dolo z cōtu. c. ñ. sed hoc casu cū reus esset cōtumax dicit Jo. sua cōtumacia de iure ē puniēda, z hoc est necessariū. Aut in re de qua cōtēdit, aut in ꝑsona. vbi in ꝑsona nō pōt. vr extra vt lit. non contest. tue. in fin. Jn re distīgue vt est ꝓmissum. Nam vbi missio non est possibilis. tūc excōmunicatio aut sequestratio est necessaria, nec aliqua ꝓuitio contumatie est vicinior missioni in possessionem ipsa sequestratione que se habet ad missionē in possessionem vt excedens z excessum. Nā cōtumaci est magis luctuosum ꝙ aduersarius sit in possessione. z ipsum contumacē tedio afficiat ꝙ si apud bonū virum res esset ad custodiendū deposita per iudicē ar. ℌ. de bo. que li. cū oporteat. Plus tamen receditur a re per sequestrationē factā ꝓpter ꝛcumacē ꝙ per missionē in possessionem. Et fm hos respectus vel alios dici potest quandoq; plus, quāq; minus missio in possessionē respectu sequestrationis, z propter respectum aliquē. dicti est in. d. c. factā seqstrationez intuitu religionis. Nam magis cōpetit religioso litiganti ꝙ fiat sequestratio ꝙ in possessionem missio. que ad efficiendū tedio cōtumacem inducta est. quod non cadit. i. cadere nō debet in religiosō. Et isto casu vbi esset, fieri posset missio in possessionem etiā fieri posset de iure sequestratio. Regularius tamē hoc casu per viā missionis, cū hoc sit ordinarium extra vt lit. non contest. qm. ℌ. in alijs. Judex tamē cuius offīi est latissimū. ff. de ꝛuisdi. om. iudi. l. j. debet attendere qua via reus contumax magis astringi valeat vt sua contumacia agnoscat z illam purget. z ista exequatur, sive de excōcando, sive de in possessionem mittendo sive de sequestrando. Cū enim cōtumacia dāno litis qñ ꝙ coerceat. ff. de re iudi. contumacia. ℌ. de inge. z manu. diffamari. extra de ꝓba. licet. post prin. Multo magis iudex ꝓunire poterit cōtumacē sequestrando. Judex enim iurisdictionē suā penali iudicio defendere potest. ff. si quis ius. di. non obtēpera. l. j. Inter que penalia iudicia sequestrationis pena continetur. Et dicit Joan. mo. ꝙ sequestratio minor est pena missione in possessionem. vt dicto. c. ñ. de dolo z cōtu. Nā ex missione pōt fieri verus possessor sal tem post annū, nō tū ex sequestratione, quod tamē credebant dicti religiosi. z sic legit eam Jnn. Sed cōtra in illa decret. vt expresse dicit textus poterat fieri missio in possessionē. Si ergo facta est sequestratio fauore religionis, z est minus ꝙ mittere in possessionem ergo nō est fauor, sed potius grauatur ecclesia sez cum tā missio ꝙ sequestratio fiat vt reus tedio affectus cogatur iudicio stare. vt dicta decre. Hec tamen pena potius z proprius cadit in missione ꝙ in sequestratione. vnde cuz religiosi tediū habeant querere, nec penam aduersarijs. ar. extra de ꝓbenda. suā. z ex his que scripsi. ℌ. in prima no. ta. licet ius suū ꝓsequi possint. extra de oper. no. nū. c. ñ. Abstinius est intuēdo religionē sequestrare, ꝙ mittere in possessionē. Et ideo signanter dicit textus intuitu religionis. non fauore religionis. nam in missione in possessionem fit tedium per actorem z iudicem autoizantem. sed in sequestratione tantum per iudicē, licet ad partis instantiā. Si vo procedat in negocio appellationis ante executionem. z tūc dupl. r. Nā appellatio interponit a diffinitiua aut aū diffinitiua. Si est a diffinitiua que est super ꝓncipali z sequestratio petit aut a petitore appellante, aut possessore. primo casu est impossibilis cuz mihi possit sequestrari. hoc est separari ab eo q mihi hz z sic loquitur. ij. q. vj. quoties. q. ñ. vbi de hoc z vide quod not. Jnn. extra de dolo z cōtu. ex literis. Si aūt a possessore petatur fieri qui appellat z prosequatur negociū regulariter nō debet fieri cū appellantis status appellatione pendente sit integer. ff. nil no. appet. pen. l. j. cum attentum hoc casu reuocari deberet. z iam illud quod attētum esset ante decendiū de appel. non solum. lib. vj. Sed hoc fallit quando dictus possessor fructus depopulat, dissipat vel dilapidat. aut suspectus est dicto. c. quoties. z extra de sequest. pos. c. vlti. vide quod ibi not. Ad idem. ff. de appel. imperatores. in fine. dissipare vero aut deuastare fructus possessor dicitur, quando in vsus suos cōuertit. aut distrahit. no. Jnno. dicto. c. vlti. z dicit Jo. ꝙ vbi cūqz in principali ꝑcederet ad sequestrationē, multomagis in causa appellatiōis vbi possessor victus appellat, cū tā diffinitū sit ꝛ eū. z ob hoc facilius est ℌ. eū ꝑcedēdū, vt hat sequestratio ꝙ in ꝓncipali. fit ēt sequestratio in casu nouo z vrili q habeē in cle. de sequest. poss. c. vnico. Si aūt ē appellatio interponat ante diffinitiuā. cū appellās de iniquitate iudicātis ꝓncipaliter cōqueratur. extra de app. interposita. ℌ. fina. hoc articulo pēdēte iudicis officiū q̄ ad sequestratiōnē rei aut fructū eius sup qbus nō agitur protinus cōquiescat. cū nec in ꝓcipali iudex appellatiōis talē habeat cognitionē, nisi in euēntū q̄ apparebit appellationē aū diffinitiuā emissā fore legitimā. vt ex de ap. vt debit⁹. Si vo ꝓcedat in negocio appellatiōis ab exercitiōe interiecte, aut res est mobilis: et tūc ipsa res sequestratur. Aut immobilis, z tūc fructus sequestrātur. restituendi illi q obtinuerit. nō distīguēdo vtrū possessor sit suspectus necne. vt. ℌ. quo ap. nō re ci. ab executore. z hoc casu sequestratio est ꝓcepta vt dicta. l. nec est mirū. ex quo a sentētia nō est appellatū, sed ab executiōe, magna est em̄ ꝓsumptio ℌ. appellantē. ꝓptera iura statuerūt rē a possidēte separādā, z apud altū deponēdā, donec querela sopiat. Ex qb⁹ colligit qū seqstratio nō est possibilis, qū ꝓhibita. qñ permissa z qñ ꝓcepta fm Jo. mo. in regula iuris locupletari z Archy. q. ponere tas. ℌ. glo. in apparatu suo nō erubuit. ij. q. j. quia res. ꝓnt dicit Jo. an. in dicta regula locupletari in sua nouella. vñ ergo seqēs eū nō sit⁹ mozdaciter arguēd⁹. ¶ Qualiter aūt fiat sequestratio si qs rē cōtra ꝓhibitionem male alienar. vide. iij. q. ij. q. ei⁹ ea z quod ibi no. per gl. z Archi. Quod si agitur interdicto vtī possidetis, an iudex potest interdicere partibus vsum possessiōis: Certe fic. vbi hic ex causa videri expedire. vt no. Hui. in spec. de sequest. pol. ver. sed nunquid. Ite si in principali questiōe super ecclesia mota reus fructꝰ dilapidat vel alis est suspect⁹, an fiet sequestratio, dic vt no. e. ti. ℌ. ite pone dat,

Universidad de Deusto
Biblioteca

est sera⁹, suauis, nūd⁹ fm Bap. (Tuto) securo (Nullo) ꝑ. (Sed oī) ꝑ. (Supplo) incerto. z facit ꝙ eo ꝙ scripsi. ff. de fun. patri. nulli (Donec) ꝙdiu, quousq; z vide ꝙ de hoc verbo scripsi. ff. de decur. si ad magistratā (Sua) vide. ff. de iur. fis. li. (Ostēdat) demostret, declaret. ff. de rei vend. ex aduerso. ff. in aut. de litig. ff. Sic dicim⁹ in crimine falsi vbi accusatrice interpositā ꝺ aliquē sup falso testamēto, ꝓnunciat falsū esse testm. z sup hereditate absolutio vel condēnatio segtur. ff. de fal. athlet. z facit. ff. de his q no. infa. nō als. z. l. Lucius. C. q. iij. quomodo. z ꝙ ibi no. de hered. accusat⁹. i fi. l. vj. z ꝙ ibi no. Archi. z. ꝙ no. de o. ff. dele. iudex in glo. hic no. ꝛc. Potest etiā qs illud quod sibi erit petere. z adiudicari sibi. petere, ad se spectare, adiudicari. eo. li. de re iudi. abbas sane. vbi de hoc p archy. i verbo ad iudicari. z facit. ff. de fideico. li. non tantum. §. senatus. ibi. pronunciatum fuerit. z. §. se. z le. de li. cā. liberis. §. fi. z. l. diui. §. j. z de adimē. leg. l. penulti. §. sepe. z ibi colligitur optima forma qualiter sntia absolutoria sit super homicidio ꝓferenda. sic z cum instituitur accusatio super falso testamēto: non esse testamētū falsū pronuntiat. ff. de fal. athletus. Et nota ꝙ iudicialis sententia omnem rem aperit. z offendit. z hic. Ité designat qđ est supra de decur. quoties. vnde licet i certis casibus generalis petitio admittatur pura in subiectione clericorum vbi valet talis libellus: ago cōra tales clericos sup sub tali colle: tamen postea debet specifice ponere. z probare actor in quibus articuli sint subiecti. z in illis suis ferri. extra de offi. ordi. conqueste. vbi de hoc per Inno. z de re iud. cum inter. in pūn. Item suis pro veritate accipitur. ff. de statu ho. ingenuum. Et principe autem iura facit. ff. de consti. prin. l. j. nō tū sententia obligationem naturalem extinguit. ff. de condict. inde. iulianus. vnde is qui indicatur in parentis potestate non esse quo ad patrem sui iuris est: quo ad filios nō. vt no. insti. quib. mod. ius pa. po. sol. §. sed si pater. z sic vide tur intelligendum qđ not. ff. de pac. ius agnitionis. videlicet quod ius agnationis. z hmōi per sententiā tollitur. ar. contra quia res iudicata parit vinculū inter eos quorum non interest. ff. familie ercisc. cum putarem. z no. Inno. extra de accusa. super his. in pūn. glo. vide latius quod ipse no. extra qui filij sint legi. causam. vbi plenius de hac materia instrueris. An autem sententia lata dominium tol-

Vincere qui ꝙ. z ꝓ. z ꝙ. z cet. qđ. reus.

lat. vide insti. de offi. iudi. §. vltimo. z quod no. ff. de exce. rei iud. excepto per gloss. z dz. z qđ no. dicto. c. cum inter. z extra de concel. ꝓpositū. z. j. q. ij. quomodo. z quod no. Innocen. extra de concess. cum nostris. z de procura. in nostra. in glo. qualiter recipiuntur. Item res iudicata pro veritate. ff. de reg. iur. res iudicata non tamē est, nam propter nostrum negare, vel nostrum affirmare veritas nō mutatur. ff. ad mu. assumptio. An autem sententia pape sit ius vbi ipse iudicat vt sic nos iudicare debeamus: z qđ. vide extra de re iudicata causis. z de frigidis consultationi. z quod ibi no. Item no. qđ reus qui absolvitur in sententia vincere in causa dicitur. ff. de dolo. ele ganter. §. penul. z de iudi. z post. Ecōtra actor qui non probat ꝙ intendit vinci dicitur. ff. familie ercisc. heredes. §. idem scribit. z fi nge. esse di. l. fi. idem si non obtinet. ff. quando app. sit. l. j. §. penult. z de appel. recī. l. iij. z de fur. quidam. in fi. Item reus tunc vincere dicitur quādo non auferitur sibi quod petitur. not. ff. vti possi. si duo in pūn. vel quando absoluitur. §. de peti. here. l. fi. §. finautem ex cōtractu. in fi. ff. de pigno. si superatus. z de his qui. vt indig. tutorem. z de re iudi. sepe. §. duobus. z. §. de iudi. properandum. §. finautem. z dicta. i. elegāter. §. penult. vbi de hoc aperte colligitur. dicitur eū succūbere q nō obtinet. no. ff. de his qui. vt indig. qui ticū. z de excu. tuto. de gaterius. in fi. de bo. li. si patronus. Generaliter autem loquēdo erā qui tranſigit vincere dicitur. ff. man. l. fin. in pūn. de. re mili. l. iij. Non omnis. z qđ no. in eis. Nā z de ꝓcessu iudicū est transactio dicit Inno. extra de rescrip. sup literis. in gl. §. veritate vltra medū. Propie autem vincere nihil est aliud ꝙ aduersarium condemnare. in aut. de exhi. re. §. vlti. Item ille dicitur vincere cuius desiderium est impletum. ar. ff. qui satisda. cog. l. j. z. §. de procu. exigēdi. Hec faciunt ad questionem aduocati qui stipulatus est salarium magnum si vinceret in causa litigatoꝛ ipse transegit: an aduocatus habebit palmarium? Hanc questionem formaꝛ glo. §. de suffra. l. pri. Bul. i spec. de salar. §. sequit. ver. quid ergo si litigatoꝛ z. Jo. an. de reg. iur. contractus in nouella, qui tenent qđ tran segit in fraudem aduocatus totum habeat. si bona fide ꝓ pter dubium litis euentum fiet solutio ꝓ rata. ff. de le. iij. qui solidum. §. j. nec approbat distinctionem quā ponit cy. d. l. j. §. de suffra. (Terre). i. possessionis. ¶ Dot glo. j. tribu ta adde. patet ergo quod hic vassallus comitis vel baronis tenet regi ad publicas functiones: ꝓ bonis etiam ꝓ quib⁹ dño suo seruit in pecunia vel redditibus alijs: aut als de psona. z. §. e. l. post principiū ibi publicarū functionū ze. z. j. eo. cū satis. ad fi. z §. e. oēs. pfugi. in pūn. z qđ no. ibi. z. §. e. seruos. In descriptione aūt vel extima facieda est habēda cōsideratio eius qđ dño prestat. ꝓ quo est qđ no. ff. de cōrahen. emp. officio cū fine. l. precc. ne alias du plici onere grauetur. ff. ad. l. ro. de iac. l. nauis. §. quid igitur. z pater. §. e. l. iij. ibi probat cōmissos mediocritati. z. scripsi de hoc. j. de fun. li. l, vlt. nā interdū duplex onus eidē rebus iponit: vt est exēplū i bonis currialis decedētis absq; filio vel herede curiali. Prestatur eñ ex his quarta curie. z onus descriptionis quatuoꝛ filiquarum pater supra quādo z qui quarta pars. l. j. z. §. z de impo. lucra. descript. l. j. z ibi no. glo. in rub. Unde z ecclesie nō exempte: z que alijs posſunt soluere censum prestant census ecclesie romane extra de priuil. recipimus. z. e. tit. si papa. ver. si vero. li. vj. z qđ ibi no. et facit ad premissa. ff. ad. munic. libertus. in pūn. z. j. de diuer. prę. vt. z rusti. l. si qui. §. penul. vbi patet ꝙ pro eodem prędio prestatur canon seu tributum pūn. z alicui ciuitati.

¶ Idem qu. Lex. xx.

Ne diuti⁹ dubitet. si qs er ascriptitia z seruo: vel ascriptitio z ācilla fuisset edit⁹ cuius status sit: vel q̄ pcio z fortuna sit: vtrū ne ascriptitia sit an seruilis: san cim⁹ ea qdē que in anteriozib⁹ legib⁹ cauta sunt; p tali progenie q̄ ex mulieribus ascriptitijs z viris liberis ꝓgenita sit: in suo statu reling: z sic sit ascriptitia ples er tali copulatiōe ꝓcreata. Si quis aūt vel ex seruo z ascriptitia: vel ex ācilla z ascriptitio fuerit edit⁹: matris sue ventrem sequāt. z talis sit cōditionis qualis genitrix fuit: siue ancilla: siue ascriptitia: ꝙ hactenus in liberis tantum z seruis obseruabāt. Que enim differētia inter seruos z ascriptitios intelligatur: cum vterque in domini sui positus est potestate z possit seruum cum pecultio vel sine eo manumittere: z ascriptitium cum terra a dominio suo expellere.

Ne diutius. Susceptus ex patre libero z ascriptitia matre est ascriptitius. Susceptus autem ex seruo z ascriptitia: vel ex ascriptitio z ancilla sequitur conditionem matris et rationem ponit. (Diutius) Quot modis accipitur hec dictio diu. no. extra de conin. lepꝛo. c. j. z. ff. qui z a q fi fideicommissa. §. arist. z per archy. ij. q. iij. si eps. (Dubitetur) tolle cuius status ze. quod est i fi. Et nota qđ imperator statuit leges ad dubitationem tollendam imo ad omnem dubitationē penitus amouēdā principes eozum leges constituere debent. not. extra de regula. statuimus. (Editus) natus. (Status) conditionis. (Rei) alias deest: z est prior. (Fortuna). i conditio vt patet infra cum dicit conditionis. (Progenie) ppagine. posteritate, stirpe fm Pap. (Et sic fit) alias deest sic fit z est z sit: als z si z deest sic. z exponе z fic. i. quāuis. (Proles) quā. §. dixit propago. De hoc verbo scripsi. j. de loca. p. ci. l. fi. in verbo posteris. (Si qs). §. (Et talis) ver. (Benitriz) mr. (Qđ) ver. (Macrenus) adverbiū ꝓpis (Que em) ꝛ. z est rō pmissoꝛū. Dria) ꝓpꝛie dria est qđ de plurib⁹ differētibus i eo qđ ꝺle sit substantia ꝑdicat fm Papiē. (Cū vterqz) ver. (Volūtate) als ptāte. (Et possit) ver. (Expellere) extra pellere. ¶ In gl. sic supra. l. pri. ibi cū multe. adde. z. xx. q. j. c. addidistis. z. c. monac. z. c. se. z le. Sz hoc ibi corrigit p. c. illō. e. q. j. vbi dr ꝙ si i minoꝛi etate filij oblati fuerūt i āno. x. v debēt a ꝓlatis interrogari vtrū in ipso habitu manere cupiant an nō: vt si voluerit ad seculare habitū redire: sup hoc eis licētia nullo mō negetur: qꝛ satis iurile ē vt coacta fuitia deo ꝓstēt. ¶ Post gl. q̄si dicat adde. Item no. ꝙ sicut fu⁹ cū & suo statu q̄rit pura libertate vl als cōpromittere nō ꝓꝛeo ꝙ maiores iudices cā ipa regri. vt. ff. de ar. nō distinguem⁹ §. deliberari. Ita nec ēt ascriptiti⁹ z similes. vt ibi no. in gl. ar. hmōi l. nā rūc de statu psone agit: z si qs ꝓnūciat talis esse cōditiōis. quo dāmodo seruus censetur vt hic &. Ar. contra. §. de trāsac. l. fi.

¶ Impera. a. Lex. xxj.

Cum scimus nostra iura nolle preiudicium generare cuidam circa conditionem neque ex confessionibus: neque ex scriptura: nisi etiam ex aliis argumentis aliquod accesserit incrementum: sanctmus solam conditionem vel aliam quancunque scripturam ad hec minime sufficere. nec ascriptitiam conditionem cuidam inferre: sed debere huiusmodi scripture aliquod aduenire adiutorium: quatenus vel ex publici census ascriptione vel ex alijs legitimis modis: talis scriptura adiuuetur. Melius etenim est in huiusmodi difficultatibus et ex pluribus capitulis conditiones ostendi: z non solis confessionibus: neque scripturis homines forte liberos ad deteriorem derrahi fortunam. ¶ Sinautem est scriptura: z post scripturam cōfessio seu depositio: sine vi z necessitate tantum interuenit (quid enim si etiam conditionale instrumentum: vel aliam chartulam in qua subscripsit intimauit) z inter acta deposuit sese colonum fuisse vel ascriptitium: tunc ex vtroq; genere obligationis. l.

nis. i. taꝛ scripture cū cōfessiōis vel depositiōis talez cū esse credēdū: qualē z scripsit z inter acta deposuit. ¶ Illud quoq; nō inelegāter dubitabat: coloni filius p. xxx. annoꝛū curricula: vel forsitā p quadraginta seu amplioꝛa adhuc viuēte patre: z agricultūrā peragēte: ipse in libera cōuersatiōe morabat. z dñs terre: quia per patrem ei satisfiebat: non etiam presentiam eius exigebat: an post obitum patris: vel postq̄ forte inutilis extet: z ruri non idoneus potest excusari filius: scilicet lōginqua libertate abutendo: z per multos annos neq; agrum colui: neque aliquid colonarij operis celebrauit. cum non possit dominus incusari propter suam defidiam cui patrem eius omne quod voluerat: accedebat. In omnibus itaque huiusmodi speciebus satis acerbum nobis videtur domino preiudicari colonoꝛum absentia: qui ruri nati: et postea absentes per suos patres vel fratres vel cognatos agriculturam peragebant. Cum enim pars quodammodo corporis eius per cognationem in fundo remanebat: non videtur neque abesse neque peregrinari: neque in libertate morari. Maneat itaque domino ius inconcussum. z donec eius vel antiquitas vel posteritas vel cognatio in agro remaneat; ipe videatur ibi resedisse.

Cares. Secunda ibi. illud quoque. ¶ In prima dicit ꝙ non efficitur ascriptitius quis ex sola conditione vel conductione: quod expone vt glo., dicit. aut ex concessione: aut ex seruitute solis: nisi aliqui ꝓmissorum aliquod interueniat adiutoriꝫ puta descriptio in censum vel alijs modis legitimis adiuuetur. vbi autem scriptura producitur: et posit scripturam confessio sponte facta: vel posit instrumentum factum: etiam subscripto inter uenerit: aut coram iudice apud acta confessus fuerit se forte ascriptitium colonum alterius: his admiculis simul concurrentibus sufficit contra eum vt ascriptitius inde fiat. (Simus) alias sciamus: et cum sit communis causarius. et dic quod scire proprie est eius de quo ratio reddi potest. (Jura) Leges, in quibus iura sunt alias nostro iure. et infra generali. (Inullum) alias nolie. (Preiudicium) damnum, incommodum. ¶ Et nota quod leges nulli debent preiudicium parere cuꝫ sint sacratissime. §. de legi. l. leges sacre, ac sub plena debeāt equitate fundari vt sint honeste, possibiles, locis, personis, et temporibus congruentes. iij. di. erit. De hac materia plene dictum est. §. ne fil. rem quā ve. ewin. l. ij. vere quidem z iuste leges facriue sunt et conseruatiue humane felicitatis: et particularis ipsius politica cōcatione vt dicitur. v. ethicozum. (Conditionem) status, vel psone (Nisi ex) als etiam: als ex: als vtrūq;. (Argumentis) alias augmentis (Conductionem) als cōfessionē. (Nec ascriptitiaꝫ) ver. (Sed debere) ver. (Quatenꝰ) ver. (Velex) ver. (Publica) als publici. (Vel ex alijs) ver. (Legitimis) Legib⁹ inductis vel cognitis. §. de decu. dine. vide qđ ibi scripsi. (Adiuuetur) ver. z est ratio premissoꝛū. Quid dine. vide qđ ibi scripsi. (Adiuuetur) ver. z est ratio premissoꝛū. Quid si quis mihi seruiat p. x. annos nunqd hoc sufficiat ad probandum qꝺ sit homo me⁹? Videtur ꝙ nō vt no. ff. de vsur. cum de mꝛ verso in fi. glo. Econtra ꝙ sufficiant. xxx. an. vt no. §. de inge. ma. l. ij. z sic tenet Jac. de ra. z pe. vt no. cy. §. de pac. fi. certis. q. ix. maior enim vi ꝓbatio ꝙ vbi realis: sed contra hanc sententiam est satis aperte hic. ver. melius est enim ze. quod puto verius fauore libertatis. Facultatibus) alias difficultatibus: alias diffinitione. (Capitulis) vel de. §. de iure fil. facultas §. sane. alias est articulis. (Solum) alias solis. (Smautem). §. (Quid enim) ver. z est interpositio (Tertulam) §. de conue. fil. debi. l. fi (Intimauit) insinuauit. (Et inter) ver. (Deposuit) vt dicitur. xx. q. j. loginquitate. z. c. liberti. (Utroq;) simile ff. de nouel. i. dot. z vide in aut. de nup. §. aſcriptitio. z extra de iude. c. ij. z quod nor. in eis Sed videtur ꝙ per pactus possit heri sine his admiculis vt probatur Ben. xliij. c. ibi. apud quemcūq; inuenti fuerit quod queris monacum: z nos alij serui erimus domini nostri i. tm Ioseph. Cui dicit fiat iuxta sententiam veritatis ille apud quem inuentum; erit seruus meus. Sed illud ideo qꝛ iuuabatur ad minuendū crimina. i. furti de quo dicamus arguebatur. ad quod prima. q. vij. quotiens cozdis. xxiij. q. v. cum homo. z vide quod de hac tuissoꝛe ioi not. z. lxxxvj. di. non satis: z quod not. Inno. z ber. extra de offi. dele. Pꝛo. z. Ar. z quod legitur z no. ij. q. v. li quis presbyter. et xxxiij. di. ꝙ. z extra de cri. fal. c. vltī. z quod no. Inn. extra de elec. cum dilecti. ¶ Ité pōt quis se obligare sub periculo cause ad aliqd faciendū. ff. de iur. fil. in fraudē. §. ne q̄s. z de pac. tale §. j. Ité pōt se quis obligare vt si vnus succūbat z ipse. ij. q. v. ităt. Ité sub pena periculo ordinis, extra de cenſi. c. significauit. Ité sub pena peccu-

Obligare de offi. dele. xxxiij. di. ꝙ. z extra de cri. fal. c. vltī. z quod no. Inn. extra de elec. cum dilecti. ¶ Ité pōt quis se obligare sub periculo cause ad aliqd faciendū. ff. de iur. fil. in fraudē. §. ne q̄s. z de pac. tale §. j. Ité pōt se quis obligare vt si vnus succūbat z ipse. ij. q. v. ităt. Ité sub pena peccu-

niaria. z. q. iij. c. vltī. z no. dicto. c. ꝓ. ité sub pena ordinis excōcatiōis z beneficij. vt dicto. c. quoties. z no. de hoc dict. c. ꝓ. xij. q. ij. de reddit⁹. z. ij. q. v. si qs ꝓpter. ¶ In hoc aūt est diuersitas. Illā dicūt alij posse qđ obligari ad penā excōicationis. vt not. Ber. Inno. z Wolfien. dicto. c. cū dilecti. Sed alij §. q̄ excōicatio a nullo ꝓuenit nisi a solo deo vl eius vicario. Cui poteſtas excōicādi nō pōt ꝓrogari p partes cū sup ea nulla habeāt poteſtatē. De hoc satis no. Inn. ex de offi. dele. c. de cautis. in gl. ij. ver. Ité dicūt qdā. ibi videas et in hoc inclinare videt Archi. d. c. quotiens. vide et ꝙ ipse not. de offi. oz. c. j. lib. vj. Ité pōr se qs obligare sub pena puariōis officij et beneficij, excōicatiōis, z interdicti. vt legit et not. dicto. c. ꝓ. et. §. de offi. dele. Ité sub pena pōēde. ex de elec. cū dilecti, in fi. ¶ An aūt iudex possit mādare alicui sub similib⁹ penis vt hoc faciat vl nō faciat. vide ꝙ not. Archi. dict. c. ꝓ. pōt aūt dñs velle mādare vassallo sub debito fidelitatis ne aliqd faciat qđ cedat in iusticie sue lesionē. ex ꝑpia habes ex de fo. cōpe. ex trāsmissa. ¶ Quid ergo. Potest ne qs solo pacto cōstituere se hominē. seu vassallū alterius? Videt ꝙ sic. ar. iuriū predictoꝛū. Ité qi sic fecerūt maiores nari de galaad Vassallus q cōstituerūt se sub alterī⁹ poteſtate vt patet Judic. z. c. in fi. z. j. c. alteri⁹ an in ꝓncip. Ité. ꝙ hoc de iapp. negil. ꝓz. grandi. lib. vj. ibi fidelitate: qs possit iuramēto: homagio siue pacto si aliqꝺ⁹ ze. Nec questio satis exami se solo pa nat⁹ p doctoꝛes vt pic p Aln. de bar. z p Guil. in spec. de feud. §. quo cto consti mā. ver. i. ibi videas. Ité an vassallus possit iuramēto ad ꝓtatione tuere, operarū dño obligari? Videtur ꝙ sic. Nā ꝙ iuramēto obligatur ad alia que continentur in iuramento fidelitatis, ergo. q. v. de forma ergo z ad hoc quod poteſt sub vtile contueri quod est vnū de capitulis fidelitatis. In contrariū: qđ ad ꝓstatione operarū null⁹ obligatur iuramento nisi liber⁹. ff. de fideiuss. si quis pro eo. in ꝓncī. z de op er. li. vt in fiuriana. in pūc. z no. c. titu. i. penul. non ergo vassallus: nec alius liber homo. nā opera liberi hois ius nō tribuit in persona. no. ff. de. ope. ser. l. j. quod est notādū cū sepe libelli accusatoriū offerantur in cautions cōtra homines liberos z vassallos: nisi dicas ꝙ libertus obnoxius est pro persona, vassallus aūt pro feudo. Pre terea in regno in quo est propter peccata incolarum copia vassallorū: sciendū est ꝙ si qs tanꝙ vassallus ab aliquo impetat. aut inuenit eē vel fuisse de feudo. aut nō. Puto casu sufficit petitoꝛ ꝓbare ꝙ priuilegia regia: vel ꝙ legitima imitra: vl ꝙ teites idoneos oi exceptiōe maiozes ꝙ ipe hois seu vassalli de, quo agit fuerit diuum colecut⁹. ¶ Secundo casu cū quilibet ꝓsumatur: z censeatur principi immediate subiectus. z per cōsequens liber: oportet ꝓbare quatuoꝛ. ¶ Primū: ꝙ homo qui petit in vassallū: actoꝛ vel suis ꝓdecessoꝛi bus fidelitatis z homagij ꝓstitterit iuramentum. ¶ Secūdū ꝙ vt vassallus eius seruierit in omnib⁹. ¶ Tertū ꝙ p se de homine ipso conuento iustitiam fecerit conquerentibus. ¶ Quartū ꝙ tempoꝛe regū vsq; ad tempus quo de homagio retulit questionez terram ab actoꝛe tenuerit: ne alias recōmendatus prelumat portius ꝙ vassall⁹ vt hec z alia patent in consti. de ꝓba. in causa. ho. l. ꝓbationum de fectū. Et quo dicī potest esse illu vassallū qui terram a dño tenet: z ꝓ eo ea seruit: obedit: z fidelitatē iurat. alias sine terra posset dici vassallagiū ignoratie qđ reꝓbat cū subesse debet causa. l. res. extra de cens. peruenit. Qui ergo nihil terre tenet ab aliquo: non pōt eius cū ratione dici vassallus. e. ritu. quanto. (Scripture) ses prime. (de positionis) inter acta postea facte. vt. §. z. j. dictū. (Et scripsi) alias inscripsit. (Deposuit) hic. ꝙ principalis dicitur deponere. quod facit ad questionez an principalis varius torqueatur. quā scripsi infra de digni. quoties. in verbo senerunte. ¶ Post gl. sic i cōparatiōi bus ze. adde. sicut magnitudo summe que solidos ꝙgētos excedit facit donationem insinuari. §. de dona. l. penul.

¶ Illud) pone casum vt in glo. (Non ineleganter) sed eleganter. et expone. i. electe. z excellenter seu rationabiliter. (Dubitabatur) als expone. i. electe. z excellenter seu rationabiliter. (Dubitabatur) als dubitarur. f. an post ze. quod est infra. (Curricula). i. tempora. sic dicta qꝛ non stant sed currunt. (Forsitan) de hoc aduerbio vide quod not. extra de rescrip. super literis. ante n. (Amplioza) ex omni parte plura. (Peragente) Hor. hoc necessarium esse vt subijcit: non em sufficit patrem in villa manere sed oportet etiam cuituram peragere; leges enim effectum exigunt. §. communi. delega. l. ij. in fine. ff. de verb. signi. tuguriū. in fi. z. i. domen. §. virtuo. (Conuertatione) alias conditione. (Satisfiebat) iuxta domini voluntatem vt subijcit. ad conditione. (Satisfiebat) iuxta domini voluntatem vt subijcit. ad quod. ff. de pig. ac. satisfactū. (Mō eius) als nō etiā eius. (Obitum) mozem. (Inutilis) valitudine vel etatis imaritate. ff. de. pe. in me tallū, vel alias me ꝺo debilitatus. (Ruri). i. fundo seu colonie (Nō ꝺoneus.) Quid si famulus, equus, aut bos ad certum tempus cōductus fiat inutilis: an possit renui et expelli? Ar. ꝙ sic vt pater supra de offic. prefec. preto. si quos. cum inutilis moꝛtuo comparetur vt hic. ad idez. ff. loca. domin⁹. §. fin. a contrario sensu. z de pe. in me rallum ibi inutilis ze. Sic z malus prelatus moꝛtuus censetur. de moꝛtu⁹: z pe. di. j. scindite z exinde viduata ecclesia reputatur extra de transla ep⁹ ecclia rio. epi. inter. §. sed neq;. z vide cōcoꝛ. ibi signatas. z facit. ij. q. vij. pla

Prelat⁹ mal⁹ cēsef repura⁹ vid

Universidad de Deusto
Biblioteca

fit ecclesie.vt ibi not. Sic ꝛ de stulto dicit Ber. super cāti. sermone. Iriū. Stulꝰ qꝫ vinit mortē portꝰ ꝙ vitā esse cessurim. ꝛ. ſ. stultꝰ ꝙ ip ſo ꝙ inutiliter viuit: vinēs mortuus est. Unde heretic⁹ q est a corpo re ecclesie separatus ꝙ mortuo reputat: quem si quis peuiserit nō inci dit in canonē excōicatiōis. xvū. q. iiū. ſ. qs suadēte. no. Jn extra de sen. excō. ſ vere. ad q8. i aut. de pnle. do. here. non pītan. ſ. ij. ꝛ idem not. archy. de reſcrip. c. i. li. vi. ꝛ. xvū. q. iiū. figs demceps. ꝛ vide qō no. ſ. co. l. ij. in glo. vlti. Sic ꝛ hypocrita ceſſet mortuꝰ. ſ. ij. q. j. qui ha buerit. Tres facit. ff. de ture. l. iiū. ſ. nō tantū. de legi. tu. l. j. ſ. interdū. ꝛ. ſ. ite ī libertinis. ſ. fi. ꝛ. l. agnato. in fi. (Abutēdo) vide. ſ. de aque duc. l. vſum. (Et q8) ver. (Cum nō) ver. ꝛ est ratio eoꝝ ꝙ sequntur. (Dño) a's dño (Beſidiam). i. est pigricia q̄ ꝓpie est cū ceſſat ab i choato ꝓpoſito. Vel dic. ſ. e. l. fi. in fi. (Jn oibus) ver. a's. ſ. Acerbū immaturū: nā ſus seu lex cū magna maturitate ponēda est. ſ. de leg. ꝛ cōſti. humanū. i aut. qui. mo. natura. effi. ſui. ſ. trib⁹. ꝛ est ſimile verbū. in autē. de nō eli. ij. nubē. ſ. illud. in pin. Ité a's est acerba in dignatio in aūt. de incest. nup. ſ. ꝙ vero. alias est ius durū. ff. de peri. here. illud. in pin. Et's pquā durum. ff. q ꝛ a qui. ꝓſperit. a's est ius angustiosum. insti. ad tertul. in pin. a's iniquū. insti. de ſuc. liber. in pin. ꝛ. ff. ꝙ quisq; iuris l. iiū. in pin. a's asperū in. iti. de legi. agna. luc cei. ſ. media. a's crudelissima sanctio. ſ. de nup. l. fi. a's dura condi tio. ff. de statu. li. statu liberos. Ité dura verba. lxxxvj. di. quoniam. (Cum eū) ver. ꝛ est alia ratio ōm⁹ ſsoū. (Quodāmodo) hec dictio ī ꝓpietatē no. vt ꝛ. ſ. de. pri. sacro. scri. l. fi. vbi de hoc dicet. (Corporis) ꝛ etiā sanguinis et⁹. ff. de ꝙ. ſig. ꝓnuntiatio. ſ. fi. de inoffi. test. l. iiū. Et sic no. totā cognationem facere vnū corpus eius partes vel membra faciūt singuli de cognatione illa vt hic dicit. pater em ꝛ filius vna caro ſsit. xxxv. q. iij. ſ. hac auctoritate ꝛ vna pene ꝓsona. ſ. de inpu. ꝛ alijs ſusti. l. fi. in fi. vnū quippe cū parentib⁹ sum⁹. de pe. di. iiū. qd est quod dicit. vnde e dedecus est patri si filiꝰ ducat ignominio sam vxorē. ff. de contrata. l. iiū. ſ. fi emancipatus. ꝛ facit supra de mu ne. non conti. l. j. Item filius est pars patris vt dicitur. v. erichozum. Sanguis enim eius est. ff. de inoffic. testa. non enim. ꝛ vox patris est tanꝫ vox filij ꝛ econtra. insti. de inuti. stip. ſ. ei qui. ꝛ heres vna pers ſona cum defuncto censetur. in aūt. de iureiur. a mo. ꝓsc. ini pin. qō verum ꝓo ea parte ꝓo qua est heres. no. ff. de ꝓto. ſti. l. ij. in glo. vl. non tamen existimatio vel animus vnius eoꝝ est animus vel existimatio alterius. ff. de contrahen. emp. in huiusmodi: licet dicatur heres velle quod defunctus voluit etiam ſi doleat. nota. ff. de cōdi. fur. ſi seruus. in pin. Sic ꝛ vxor ēt pars corporis viri. xxxj. q. ij. de neptis xxxij. q. ij. admonere. Item vir ꝛ vxor sunt vnum corpus. xxxj. q. ij. de neptis. xxxvij q. ij. agathosa. i fi. ꝛ. c. quia agatho. quia duoꝝ copulatio facit vnum corpꝰ ꝛ vnam carnem. xxxv. q. x. fraternitatis. xl. di. sicut. ſup quo vide qō ibi notat arch. Ubi ēt dicit qō ſi vir paciscatur sibi dari alimenta: extenditur etiam ad vxorem. Ité vir ꝛ vxor sunt vna caro. xxvij. q. ij. sunt qui dicūt. ꝛ. c. nullum. ꝛ. c. sane. ꝛ c. sicut vir. ꝛ dicto. c. fraternitatis. Ité vir est caput vxoris: ꝛ vxor corpꝰ viri. xxxij. q. v. ſ. ex premiſſis. ꝛ. q. j. c. ſi qs. Unde ſi legato habitationis relicte vxori arceatur vir: ipsa vxor ex hoc prohibita, ꝛ ſi bi legatum non preiūdicium intelligitur. ff. de seruit. leg. l. pater. Item vxor est socia v. r. ſ. de cri. expila. here. aduerſus. Unde ꝛ seruus. vxoris preferens maritum domine in subueniendo: ꝛ econtra excuſat. ff. ad file ya. l. iiū. ſ. ti cum omnes. Ité corpus nostrum pars nostri est de pe. di. ij. charitas est in fine. Ex quibus arguitur quod ſi quis vēdi se patiatur ad precium participandum: vxor eum repetere pōt. ar. ff. de li, causa. l. j. in fi. ꝛ. l. ij. ꝛ no. xxxiij. q. ij. perlatum. ꝛ merito. nemo enim prohibendus est ꝛc. ff. de libe. ho. exi. l. iij. ſ. hoc interdictū omnibus: ꝛ vide que ſcripſi. ſ. de re mili. quecunq; ſuper prima glo. Item vir ꝛ vxor dicuntur duo vniti. Tob. viij. ꝛ ideo dura eorum ſeparatio dicitur. ff. de fun. instruc. queſitum. ſ. ſed an instrumenti. ſ. cōi. vtriuſ. iudi. poſſeſſionum. ꝛ exinde ratio pietatis offenditur. ff. de edi. edic. plerunq; cū concor. ꝛ hoc idem in ſimilibus puta fratri bus vt ibi. ꝛ in vij. lib. hystorie tripartite legitur de valenti. imperatore quod fratres quos natura coniunxit crudeliſſimus corpore reparauit. Preterea filius est pars viscerum matris. ff. de vē. in ſpi. l. j. ſ. ex hoc reſcripto. ꝛ iō cōmota ſunt viſcera meretricis in filio. extra de pœſum. afferte. ꝛ Symeon dixit gloriosiſſime virgini. tuā ipſius animam pertranſibit gladius. vt ol Luce. c. ij. Nō tamen ad matris corpus adeo pertinet vt baptiſata mulier pregnante videatur. ff. de cōſe. di. iiij. ſi ad matris. ꝛ. ij. c. ſe. ꝛ. c. ij quicquid. Item ꝛ ancilla pregnante vendita partus venditus non videtur. ff. de euic. ſi pregnans ꝛ. l. ſe. Sed ꝛ ſi mulier pregnās moritur debet aperiri: ꝛ fetus extra eccleſiam: ꝛ mater in eccleſia ſepeliri vt no. de cōſe. di. j. eccleſiam. vbi de hoc vide quod ibi no. Archy. ꝛ. Hoſtien. in ſumma. de conſ. eccleſie. ſ. qualiter ſub. ſ. ꝛ an ſit. ver. quid ſi mulier pregnās. Si tamen ancilla pregnans manumittitur videtur partus etiam manumiſſus vt inſti. de inge. ſ. ex his qui est contra. Sed ſolue vt no. dicto. c. ſi ad matris. Quare autem non diſtinguitur ſit formatus conceptus vt tunc dicatur baptizatus an non: ꝛ tunc nō, arguitē. xxxij. q. ij. moyſes. de conſe. diſtin. iiij. firmiſſime. ꝛ. j. q. j. iam itaq; hoc alijs derelinquo. Un aūt interficiens cōceptū ſit homicida vel irregularis. vide. ij. q. v. cōſuluiſti. ſ. de homi ci. ſi aliquis. ꝛ. c. ſicut ex. ꝛ d. c. moyſes. ꝛ ꝙ no. in eis. (Sed ex eo quod dictus est. ſ. ꝙ pater ꝛ filius sunt vna caro ꝛ vna pene ꝓsona: querit an ꝓ iniuria illata vel dicta pri filius agat iniuriarū. Videt quō nō vt not. iſti. de iniurijs. ſ. atrox. in fi. ſ. Ecōtra. ꝙ fic. ff. de li. cā. l. j. ſi fi. ꝛ. l. ij. ꝛ. iij. ad quod etiam. ſ. qui ꝛ aduer. quos. l. fi. Et videtur rū ꝓ iniuria qs etiā ſuo ꝓprio nomine. ff. quando app. ſit. l. ij. ſ. penulti. ꝛ fi. ꝛ de app. nō tantū. ꝛ de iniur. cū poſſit. ſit em iniuria domui. ar. ff. de leg. iij. nutu. in fi. ꝛ ar. xxxij. q. vij. offerebat. Item dicit fieri dedec⁹ cognationi. ſ. de ſen. cō. cla. toſt. l. j. ꝛ in aut. de incest. nup. in pin. ꝛ vide qō no. eē de teſti. cū olim. i gl. certe obȝcit ꝛc. Ité. Eccle. c. iij. dicit. ille glorieris i cōtumelia pris tui: nō est em tibi gloria ſed ꝓfuſio. gloria enim hois ex honore patris ſui. ꝛ dedecus nūq pater ſine honore. ꝛ. c. ij. in fi. Erubeſcite a patre ꝛ a matre de fornicatiōe. ꝛ parū. ſ. in e. c. De patre impio querunt filij: quia ꝓpter illum ſunt in opprobrio. Unde filius ex fornicario matris pcu irrogatur iniuria. in aūt. de teſti. ꝛ ea que pa. ſ. vlti. Item cōtumelia parentis morte luitur. lxxxvj. di. nō ſatis. in fi. ꝛ facit leuit. xx. in fi. ibi qui voluerit ex fratribus ꝛc. Ité facit qō no. xxxiij. q. ij. p latus. ff. de li. ho. eph. l. iiū. ſ. hoc interdictū omnib⁹. ꝛ de cōtrata. l. iiū. ſ. ſi emācipat⁹. (Iō videtur) iuris fictiōe. (Peregrinari) peregrinus dicitur alitūde ꝙspes nos ignoramus eius partes. inde peregrinari. (Mozari) ſimile. ff. de nūg fund. inſtruc. predia. ſ. affini ſuo. ꝛ facit ad. l. ff. de vſufruc. ſi cui. cum concordan.

(Et not ex hoc. ſ. qō in omni preſcriptione oportet iteruenire continuationē poſſeſſionis. Ad idē. ſ. de preſcrip. xxx. an. cum noſtrum. i pn. ꝛ. ff. de vſuca. l. iiū. ſ. l. nūꝓ. ſ. j. Unde ſi ꝓ teſtes vel alīs interrupta ꝓbet ꝓſcriptio nō ꝓcedit. de hoc etiā ſcripſi. j. de fun. pa. l. fi. i verb. iugiter. Pone ergo sicut de facto frequenter occurrit. Propono q̄ pauſi ſtere. quia tenes rem meam probas per. ꝛ. teſtes te poſſediſſe continue diſturbatā. xxx. annis. ego probo intra hoc tempus me poſſediſſe vel vna ho ꝓferuntur ra vel quod alius poſſedit: ꝛ hoc per duos cuius probatio prualet? Eadem est queſtio ego probo per duos quod me ſpoliaſti tali die quo poſſidebam. tu probas per. ꝛ. te poſſediſſe continue. x. annis in quibus tempus deiectionis includitur cui? ꝓ patio ꝓualebit? Ad vtranq; dic quod mea ꝓ pauciores. nam ita cōmū procedit preſcriptio ſi non interrupta probetur. vt dictis iuribus. Item quia probatio tua de poſſeſſione continua cuiuſdam iuris preſumptioni plus inuitur ꝙ manifeste veritati. nemo enim tam continue tam perpetuo vti poteſt ꝛc. ff. de ſeruitu. ſeruitutes. Preſumitur ergo quod ꝙ probat ſe multotiēs ad fundum iuſſe qō continue poſſederit ſaltem animo ar. ff. de cōdi. ꝛ de. ſi cui. ꝛ. l. ſi quis ita legauerit. ad hoc vide qō ſcripſi. j. de caitren. pe. l. j. ibi ſemper. ꝛ. j. de fun. rei pri. eum qui. ꝛ facit quod no. Roffre. in libello de cōfeſſoria. in. ij. col. ver. granis autem. alias enim impoſſibilis est quodāmodo huius rei probatio. Illa ciuilis que cōſiſtit in animo fere improbabilis eſt, cū animū alterius qui aut alio ſenſu corporis agnoſcere nequeat: per quē teſtis habet ſui dicti reddere cauſa. ſ. xxxij. q. ij. deus qui. extra de ſpō. tua. ſ. de teſti. teſtū. ꝛ quod no. Inn. extra de teſti. cū cām. ꝛ plene ſcripſi j. de re mili. nemo. ad ſi. in nota magna. Naturalis ſimiliter cōtinua per teſtes improbabilis eſt. Illa qs poſſet ita aſſiduus eſſe die noctu qz omni hora cū poſſidēte? Igitur aperte liquet huiuſmodi poſſeſſionē continuā plus iuris ꝓſumptione ꝙ vera preſumptione funda ri. at ex preſumptionibus ſententia ferēda nō eſt. ff. de penis. abſente. de mino. l. iiū. ſ. j. niſi ſit ꝓſumptio iuris. ꝛ de iure. in aut. vt lic. ma. et aute. ſ. his illud. cū ſi. ſtaretur ergo huic preſumptiue probationi, ni ſi cōtrariū probetur: quia ſi vna preſumptio tollit aliā. ff. quod me. cauſ. ſi. de his qui ſunt ſui iuris. l. filiū. ꝛ vna ratio tollit aliā ſi ſit potior. in aut. de conſan. ꝛ vre. fra. ſ. j. multo fortius vera probatio preſumptionem. dicta. l. ſi. in fin. j. rel. ꝛ. ff. de in integ. reſt. diuus. niſi eſſet iuris. ꝛ de iure. ſ. ar. tu. l. ſi. hec ergo vera probatio, quia poſſedit et delectus est vel ſimilis: licet probata ꝓ duos teſtes tollit ꝓſumptionem iuris preſumptionē: alias poſitionē pluriū qui depoſuerunt de poſſeſſione continua. Item ſi plures teſtes ſunt ex parte vna, credi tur paucioribus ſi veriſimiliora ꝛ negocio aptiora deponunt. ff. de teſti. ob carmen. ſ. fi. ꝛ de proba. cū de etate. Sicut in dubijs ſtipulationū cōtractuū et teſtamētorum ſemper veriſimilioribus creditur. ff. de reg. iu. in obſcuris. de re. du. cū in teſtamento. de pac. tale. ſ. fin. et. l. veteribus. de contrahē. emp. ſi debitor. ſ. veriſimile. Duo autē mei de interruptione veriſimilius dicunt, ꝙ tui ꝙ continue poſſederis. quoꝝ dictum fauorabili quadā iuris fictione ſubſiſtit. Item dum tui teſtes dicūt te cōtinue poſſediſſe: videtur dicere alium medio tpe nō poſſediſſe. vt ſit affirmatiua habens incluſam negatiuā ſicut ecōtra negatiua habēs incluſam affirmatiuā. ſ. de cōdi. neque ſed ſi duo teſtificent ꝙ ſic. pl⁹ valēt ꝙ ſi cētū q nō. ff. de arbi. diem. ſ. ſi plures. in glo. et pater ex tra de proba. ad noſtrā. licet videat cōtra. ff. de vē. inſpi. l. j. ſ. ſi autē vel omnes. Si ergo teſtificātes expreſſum non nocerent nec tacitum. dum dicit ꝙ continue. per quot ratione dicit quod aduerſarius non poſſedit, quod enim expreſſum nō

preiudicat: nec tacitum. ſ. ſo. ma. l. ij. ff. ad munici. lucius. ſ. fi. fm an. de. ij. Jn cuⁱ⁹ libro ꝛ ꝓpria manu hec ſcripta vidi ſup dicta. l. cū notiſſim. in pin. qui etiā allerunt ſapientes ſe vidiſſe ſic de facto iudicare. Et vide quod no. Inn. extra de ꝓba. licet poſt pin. gl. magne. ꝛ de teſti. ſeries. in fi. ꝛ de preſcrip. auditis. in glo. hinc colligunt.

Filius non poſſit agere qō nō vt not. iſti. de iniurijs. ſ. atrox. in fi. ſ. Ecōtra. ꝙ fic. ff. de li. cā. re iniuria. l. j. ſi fi. ꝛ. l. ij. ꝛ. iij. ad quod etiam. ſ. qui ꝛ aduer. quos. l. fi. Et videtur rū ꝓ iniuria qs etiā ſuo ꝓprio nomine. ff. quando app. ſit. l. ij. ſ. penulti. ꝛ fi. ꝛ de ria patris ꝓ app. nō tantū. ꝛ de iniur. cū poſſit. ſit em iniuria domui. ar. ff. de leg. iij. nutu. in fi. ꝛ ar. xxxij. q. vij. offerebat. Item dicit fieri dedec⁹ cognationi. ſ. de ſen. cō. cla. toſt. l. j. ꝛ in aut. de incest. nup. in pin. ꝛ vide qō no. eē de teſti. cū olim. i gl. certe obȝcit ꝛc. Ité. Eccle. c. iij. dicit. ille glorieris i cōtumelia pris tui: nō est em tibi gloria ſed ꝓfuſio. gloria enim hois ex honore patris ſui. ꝛ dedecus nūq pater ſine honore. ꝛ. c. ij. in fi. Erubeſcite a patre ꝛ a matre de fornicatiōe. ꝛ parū. ſ. in e. c. De patre impio querunt filij: quia ꝓpter illum ſunt in opprobrio. Unde filius ex fornicario matris pcu irrogatur iniuria. in aut. de, de teſti. ꝛ ea que pa. ſ. vlti. Item cōtumelia parentis morte luitur. lxxxvj. di. nō ſatis. in fi. ꝛ facit leuit. xx. in fi. ibi qui voluerit ex fratribus ꝛc. Ité facit qō no. xxxiij. q. ij. p latus. ff. de li. ho. eph. l. iiū. ſ. hoc interdictū omnib⁹. ꝛ de cōtrata. l. iiū. ſ. ſi emācipat⁹. (Iō videtur) iuris fictiōe. (Peregrinari) peregrinus dicitur alitūde ꝙspes nos ignoramus eius partes. inde peregrinari. (Mozari) ſimile. ff. de nūg fund. inſtruc. predia. ſ. affini ſuo. ꝛ facit ad. l. ff. de vſufruc. ſi cui. cum concordan.

(Et not ex hoc. ſ. qō in omni preſcriptione oportet iteruenire continuationē poſſeſſionis. Ad idē. ſ. de preſcrip. xxx. an. cum noſtrum. i pn. ꝛ. ff. de vſuca. l. iiū. ſ. l. nūꝓ. ſ. j. Unde ſi ꝓ teſtes vel alīs interrupta ꝓbet ꝓſcriptio nō ꝓcedit. de hoc etiā ſcripſi. j. de fun. pa. l. fi. i verb. iugiter. Pone ergo sicut de facto frequenter occurrit. Propono q̄ pauſi ſtere. quia tenes rem meam probas per. ꝛ. teſtes te poſſediſſe continue diſturbatā. xxx. annis. ego probo intra hoc tempus me poſſediſſe vel vna ho ꝓferuntur ra vel quod alius poſſedit: ꝛ hoc per duos cuius probatio prualet? Eadem est queſtio ego probo per duos quod me ſpoliaſti tali die quo poſſidebam. tu probas per. ꝛ. te poſſediſſe continue. x. annis in quibus tempus deiectionis includitur cui? ꝓ patio ꝓualebit? Ad vtranq; dic quod mea ꝓ pauciores. nam ita cōmū procedit preſcriptio ſi non interrupta probetur. vt dictis iuribus. Item quia probatio tua de poſſeſſione continua cuiuſdam iuris preſumptioni plus inuitur ꝙ manifeste veritati. nemo enim tam continue tam perpetuo vti poteſt ꝛc. ff. de ſeruitu. ſeruitutes. Preſumitur ergo quod ꝙ probat ſe multotiēs ad fundum iuſſe qō continue poſſederit ſaltem animo ar. ff. de cōdi. ꝛ de. ſi cui. ꝛ. l. ſi quis ita legauerit. ad hoc vide qō ſcripſi. j. de caitren. pe. l. j. ibi ſemper. ꝛ. j. de fun. rei pri. eum qui. ꝛ facit quod no. Roffre. in libello de cōfeſſoria. in. ij. col. ver. granis autem. alias enim impoſſibilis est quodāmodo huius rei probatio. Illa ciuilis que cōſiſtit in animo fere improbabilis eſt, cū animū alterius qui aut alio ſenſu corporis agnoſcere nequeat: per quē teſtis habet ſui dicti reddere cauſa. ſ. xxxij. q. ij. deus qui. extra de ſpō. tua. ſ. de teſti. teſtū. ꝛ quod no. Inn. extra de teſti. cū cām. ꝛ plene ſcripſi j. de re mili. nemo. ad ſi. in nota magna. Naturalis ſimiliter cōtinua per teſtes improbabilis eſt. Illa qs poſſet ita aſſiduus eſſe die noctu qz omni hora cū poſſidēte? Igitur aperte liquet huiuſmodi poſſeſſionē continuā plus iuris ꝓſumptione ꝙ vera preſumptione funda ri. at ex preſumptionibus ſententia ferēda nō eſt. ff. de penis. abſente. de mino. l. iiū. ſ. j. niſi ſit ꝓſumptio iuris. ꝛ de iure. in aut. vt lic. ma. et aute. ſ. his illud. cū ſi. ſtaretur ergo huic preſumptiue probationi, ni ſi cōtrariū probetur: quia ſi vna preſumptio tollit aliā. ff. quod me. cauſ. ſi. de his qui ſunt ſui iuris. l. filiū. ꝛ vna ratio tollit aliā ſi ſit potior. in aut. de conſan. ꝛ vre. fra. ſ. j. multo fortius vera probatio preſumptionem. dicta. l. ſi. in fin. j. rel. ꝛ. ff. de in integ. reſt. diuus. niſi eſſet iuris. ꝛ de iure. ſ. ar. tu. l. ſi. hec ergo vera probatio, quia poſſedit et delectus est vel ſimilis: licet probata ꝓ duos teſtes tollit ꝓſumptionem iuris preſumptionē: alias poſitionē pluriū qui depoſuerunt de poſſeſſione continua. Item ſi plures teſtes ſunt ex parte vna, creditur paucioribus ſi veriſimiliora ꝛ negocio aptiora deponunt. ff. de teſti. ob carmen. ſ. fi. ꝛ de proba. cū de etate. Sicut in dubijs ſtipulationū cōtractuū et teſtamētorum ſemper veriſimilioribus creditur. ff. de reg. iu. in obſcuris. de re. du. cū in teſtamento. de pac. tale. ſ. fin. et. l. veteribus. de contrahē. emp. ſi debitor. ſ. veriſimile. Duo autē mei de interruptione veriſimilius dicunt, ꝙ tui ꝙ continue poſſederis. quoꝝ dictum fauorabili quadā iuris fictione ſubſiſtit. Item dum tui teſtes dicūt te cōtinue poſſediſſe: videtur dicere alium medio tpe nō poſſediſſe. vt ſit affirmatiua habens incluſam negatiuā ſicut ecōtra negatiua habēs incluſam affirmatiuā. ſ. de cōdi. neque ſed ſi duo teſtificent ꝙ ſic. pl⁹ valēt ꝙ ſi cētū q nō. ff. de arbi. diem. ſ. ſi plures. in glo. et pater ex tra de proba. ad noſtrā. licet videat cōtra. ff. de vē. inſpi. l. j. ſ. ſi autē vel omnes. Si ergo teſtificātes expreſſum non nocerent nec tacitum. dum dicit ꝙ continue. per quot rationē dicit quod aduerſarius non poſſedit, quod enim expreſſum nō preiudicat:

Filius est ps viscerū matris.

Pregnanti mortue dat eccleſiastica ſepultura nō aūt parenti eius.

tale fuerit perpetratū omnimodo, puideat. ꝛ leſionē ſi q̄ ſubſecuta ē eis reſarcire ꝛ ſic veterē conſuetudinē in redditib⁹ pstādis eis obſeruare. nulla nec tūc licētia cōcedēda colonis fūdū ꝓl cēmorāt relinquere: et hoc tā in ipſius colōis qz in ſobole eoꝝ qualiſcūq; ſerus vel etatis ſit: ſancimus vt ꝛ ipſa ſemel in fūdo nata ꝓmaneat in poſſeſſiōe ſub eisdē modis bisdēq; cōditiōibus ſub quibus etiam genitores eius maiores in alienis fundis diſſinim⁹. (Nemini aūt liceat vl' aſcriptitiū vl' colonū ſciēti prudētiq; in ſuū ius ſuſcipe. ſz et ſi bona fide cū ſuſceperit: poſtea aūt reꝑerit cū alienum eſſe cōſtitutum. admonente dño vel ipſius aſcriptitij vel terre. ꝛ hoc faciente per ſe vel ꝓ ꝓcuratorē ſuum: hūc reſtituere cū oī peculio ꝛ ſobole ſua. Et ſi hoc facere ſupersederit: ois qdē tpis quo apud eum remorat⁹ est: publicas functiones ſiue terrenas ſiue annales pro eo inferre cōpelletur cura ꝛ prouiſione tam eminentiſſime prefecture qz preſidis prouincie: coarctetur etiam ſic ad reſtitutionē eius ſecundum veteres conſtitutiones ꝛ penas eis inſertas.

(Cum satis. (Hāc. l. diuide i quatuor partes, Sed a ibi. cum aūt. Tertia ibi. Laueāt. Quarta ibi. Hemini ꝛc. Jn ꝓma dicit ꝙ aſcriptitⁱ⁹ ꝛ colonⁱ⁹ ſuis lōgo ꝛ ꝓlixo tēpore morāt ex tra agrū: vel ſi. xxxij. q. ij. matrimoniorum. ꝛcij. di. ſi inimicus. ff. de ſer expor. ſi titius. de fun. inſtruc. predia. ſ. affini. cum concor. de aucto. tu. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ vide. ſ. qui. non obſt. lon. tempo. preſ. l. fi. j. q. j. conſtat. Et quod ibi notaſ. vij. q. j. ſi qs ꝓ ſyter. ꝛ. ff. de acq. poſ. ſi ꝛē mobilem. in fin. (Sed econtra diſcedit qs interdum corpore nō corde xxxij. q. j. ſi quē forte. ꝛ diſſile est quē duobus locis domicilium habere poſſe vt vtroq; animi deſtinatione conſiſtat. ſi. ad mu. et qui. ſ. ſi quis inſtructus. ꝛ dic difficile. i. impoſſibile. xxj. q. ij. ſi quis iā. ſic impoſſibile est quem ſedere ſimul ꝛ ambulare. ff. de ver. ſig. hec ꝓ balle. (Doit gl. idem ſi alibi adde. vt nota. j. l. proxima. ſ. caueāt. in magna. glo. Sed pone quidaz poſſidens ꝓata ſua cuiliter et naturaliter: dimiſſis ibi pecoribus paſcentibus recedit ab inde: an dicetur poſſeſſio ipſa ex hoc vacare: Puto eā non vacare ſed eum naturalem per ſua pecora retinere. ad hoc. ff. de ac. emp. l. ij. in fine. Et quia per immiſſionez tigni ſeruitus retinetur. ff. de ſeruit. vr. ꝓ. foramē. Item per ſignationem trabiū earū poſſeſſio querit. ff. de peric. et co. rei ven. ꝙ ſi. ne qz. in fi. fortius per pecora paſcentia retinetur: ſic etiam retinetur per ſeruum. ff. de acqui. poſ. peregre. ſ. vltimo. qui tamen proinortuo reputatur. ff. de reg. iur. quod attinet.

(Idem Au. Lex. xxij.

(Cum satis inhumanū est terrā q̄ ab initio aſcriptitios habebat: ſuis quodāmodo mēbris defraudari: ꝛ colonos in alijs terris demorantes dominos terre maximis dānis afficere: cēſem⁹ quēadmodū incurialiū cōditōe nemo ex tēporali curſu liberat: ita nec aſcriptitie cōditiōi ſuppoſit⁹ ex annalib⁹ curialis quātacūq; emanauerint vel quacūq; prolixa ne gociatiōe: aliquis ſibi vēdicet libertatē: ſz remanеat aſcriptitⁱ⁹ ꝛ inhereat terre. Et ſi ſe celauerit vel ſeparare conatus fuerit: ſcz ex ꝑpluz ſerui fugitiui ſcie diutinis inſidijs furari intelligat. ꝛ ſit ſuppoſitus vna cū omni ſobole ſua q̄ſi in alia terra cā feceri it huiuſmodi fortune ꝛ capitali ilationi: nulla liberatiōe ei penit⁹ cōperēte. (Cum autem anaſtaſiana lex homines qui per. xxx. an. colonaria detenti ſunt conditione voluit hos liberos quidem permanere: non autem habere facultatem terra derelicta in alia loca migrare: ꝛ ex hoc quērebatur ſi etiam liberi eoꝝ cuiuſcunque ſerus ſz non per. xxx. annos fuerint in fundis vel vicis: debent colonarie eſſe conditionis. an tantummodo genitor eoꝝ qui per xxx. annos hmōi conditioni illigatus eſt: ſancimus liberos colonorum eſſe quidem in ꝑpetuū ſcōz ꝓfatam legem liberos: z nulla deteriori ꝙditiōe ꝓgrauari. Non autez hꝫ licentiam relicto ſuo rure in aliud migrare ſz ſp terre inhercāt. quā ſemel colendam eſſe ꝓſcr eoꝝ ſuſceperūt. (Caueant poſſeſſionum dñi igb⁹ tales coloni cōſtituti ſunt aliquaminnouationem vel violentiam eis inferre: ſi enim hoc approbatum fuerit ꝛ per iudicem ꝓnūciatū: ipſe ꝓuincie moderator in qua aliquid

Filius non poſſit agere

Pscriptiō

initium

Testes ꝓferuntur

Universidad de Deusto
Biblioteca

sunt seruãda. (Caueãt.) cauere est vitare: declinare: vt aliqd fiat vel nõ fiat. (Possessionũ) quas terras. ẽ. dicit. (Innouatione) dãnosã vel noxiã. (Si emẽ) ff. (Pronũciatũ) .i. pnũciãdo declaratũ. (Et no. p sententijs pferendis. z vide qs scripsi. ẽ. eo. litib⁹. in pin. vltime note. (Moderator) .i. iudex seu preses, de quo vide. ẽ, de ca. not. larg. ti. l. iij. (Et lesione) ver. (Refarcire) integrare: emẽdare. j. ti. ij. l. j. (Et vetere) ver. (Obseruare) Arg. ẽ. xviij. q. vj. iã vero. (Nulla) ver, als allegatur. p. ff. (Fundũ) quem possessionem. ẽ. dicit. (Relin quere) sed fi fundus fiat sterilis possunt abide discedere, no. ẽ. eo. fi qs. (Et hoc tã) ver. (Qualiscunqꝫ) als cuiuscunqꝫ. (Ut z ipsa) ver. (Semel) vnica vice. (In fũdo) supple maxime. vt not. ẽ. e. l. fi. j. fi. (In glo. simplicẽ ibi z preidẽ. adde vt accipit in aut. de defen. ci ui. p totũ ti. (Et ibi tit. ũ. l. j. adde z. j. eo. l. fi. (In gl. no. ibi. e. l. in pin. adde. ibi z fi i aliã terrã eã fecerit. (Et ibi ire dareſ. adde subaudi fi nõ subauditur maxime. (Memini. (Caſ⁹. Prohibẽt quili bet sciens recipe in suũ fundũ colonũ: vel ascriptitiũ alienũ. q fi eũ bonaforte fidei suscepit: postea scito esse alienũ ad reqsitione dñi ip si⁹ ascriptitij vt coloni aut fũdi, i quo ascriptiti⁹ vel colon⁹ ipse mo ratur factam p se vel procuratorẽ suũ: tenetur colonũ ipsũ vel ascri ptitiũ restituere cũ omni peculio z sobole sua. q si hoc facere supse derit. adhuc p prefectũ ptorio velpresidem, puincie cõpellet⁹ sol uere publicas fũctiões proinde tã terrenas ꝙ aiales fisco: p eo tẽ pore quo apud eũ colon⁹ ipse vel ascriptitius est mozat⁹ (prudenti) prudẽs dicitur quasi porro videns. (Jus) possessionẽ z cõmoditatẽ z facit ad id q scripsi. ẽ. eo ẽs. ũ. (Sed z fi.) ver. (Terre) fundi vel possessionis. (Facière) quasi vulgariter loquit. (Et si hoc) ver. (Tẽ poris) qs als quo. z infra remoratus. (Coarteſ) ver. (Insertas) im propie nam arboris est.

(Idem Aug. Lex. xxiij.

Si qui ascriptitie conditionis ꝛstituti mulieres liberas quacunqꝫ nũcte aut machinatione (sue sciẽtibus siue ignorantib⁹ dominis) sibi vxores coniunxerit: vel postea cõiunxerit: in sua libertate ymanere tã eas ꝙ̃ plenq ꝙ ex his cognoscit procreata sãcim⁹. Illo proculdubio obseruãdo vt si ex libero marito z ascriptitia vxore partus fuerit editꝰ is materne cõditionis maculã z nõ paternã sequatur libertatem. (Sed ne ascriptitij putẽt sibi impunitum esse tale conamẽ: qõ maxime veredũ est ne liberarũ mulierũ nuptijs ab his excogitatis paulati hmõi hominum cõditio decrescat. Sãcim⁹ si qd tale fuerit ab ascriptitio ppetratũ: liberã habere potestatẽ dominũ ei⁹ siue p se siue p presidẽ. pui cie tale hominem castigatiõe moderata corrigere z abstrahere a tali muliere. Quod si neglexerit: sciat i suum dãnum hmõi desidiã reuersuram.

Si q. (Caſ⁹. Suscepꝰ ex libera z a scriptitio liber est: ma ter etiã i libertate manet. Si z suscepꝰ ex ascriptitia z libero pre: sequit cõditionẽ patris vel matris. verum si ascriptitiꝰ contrahat cum libera muliere matrimoniũ domino ignorante. po rest dominus per se vel per presidem prouincie ipsum moderata ca stigatione corrigere ipsumque a libera muliere abstrahere. Quod si non fecerit: damnum sibi imputet quod propterea consecutus est. (Machinatione) fraude, prauo consilio, vel calliditate. ẽ. de ex isco. z cle. or phanotrophos. in fi. (Et no. hic (licet extra materiam) qs fi alter coniugum in alterius mortem fuerit machinatus; contrahe re cum interfectore non potest: z contractum dirimitur. quod qua liter intelligatur. z an ad impediendum sufficiat solus conatus, vide qs legit z no. xxxi. q. j. si quis viuẽte. z extra de diuor. c. j. z de eo qui duxit in ma. quam po. l. per adul. sup eo. z. c. significasti. (Sibi) alias suas. (Nicolem) Quid in filio hois mei: non ni ex femina mea na to an erit hõ me⁹: nõ videt vt hic. ecõtra. ẽ. e. cũ scim⁹. ff. illud. z de murileg. l. fi. (Mãc. q. vide i spec. de feud. ff. qñ. ver. v. Jtẽ no. ꝙ ples is telligit tã masculina ꝙ femmina vt hic p3. Si dño Bn. de iser. dicit ꝙ masculina tm. in li. feu. de grad. suc. in feu. allegat. ẽ. de epi. z cle. of ficiales. Cõtrariũ tñ est verũ vt plene scripsi. j. de loc. pre. ci. l. fi. ff. iu re igitur. (Illo) ff. (Proculdubio) aduerbium affirmandi. (Edit⁹) nat⁹. (Maculã) cõditionẽ, notã, turpitudinem. (Sed ne) ff. (Conas men) molitionẽ. (Paulatim) lente, particularim. (Cõditio) numeꝛus. Et no. veredũ esse ne quid vtile decrescat. (Castigatione) corre ptione. Et no. castigari ascriptitiuꝫ a dño: sic z alias castigatur ser pus si cõtrahente secũ circunscripsit. ff. de mi. q fi minoꝛ. ff. seruus. et

Castiga tio z punitio differt

in alio casu. ff. de his qui deiec. l. j. ff. cũ seruus. vt tñ modus teneat z subijcit z pater. ff. loc. item querit. ff. idẽ iulian⁹. (Jtẽ no. q ca stigatio differt a punitiõe: q: castigatio est gra patientis. l. ad eũ co rrigendum: sed punitio gratia facientis: vl. l. sartertur. ppter vindictã fm Aristo. l. rhetoꝛ. (Moderata) scilicet plagis mediocrib⁹ in aut. de nup. ff. ascriptitio. alias dicit castigatione dicente. in aut. de mã. princi. ff. qõ si delinquentes. De hac materia scripsi infra de re mil. nemo. in verbo coꝛeptos. z de moderatiõe scripsi. ẽ. de cano. lar. ti. l. iij. ibi moderatores. De qua etiã, Ber. pulchre differẽs. i. de cõside ratione ad Eug. papã inter cetera sic ait. Denicꝫ z ipsi iustitie vt iu sta sit temperantia modum imponit. Moli nimium esse iustus: ait sa piens ostendens per hoc minime approbandam esse iustitiã que temperantie moderamine non frenetur. z infra. Quid tam iustitie quam modus: alioquin si extra mensurã reliquit: nõ plane cuiqꝫ tri buit qd suũ est. qd tamen ipsius est facere: ergo modum tenere iusti tia est: temperantia est: fortitudo est: sed vide ne in hoc differant vt iustitia qui in effectu res fit: a fortitudine ei⁹ efficacia. porro pos sessio atqꝫ vl⁹ apud temperãtiaꝫ, restat vt discernamus ab hac cõione prudentia non excludi. Nonne ipsa est que modum diui animi ne glectum post habitum: z vitiarum inuidia quasi i abditis reclusiꝫ: z coopertum quadam vetustatis caligine prior reperit z aduertit: propterea dico tibi a paucis auertitur: quia paucorum prudentia est. Jtaqꝫ iustitia querit: prudentia inuenit. vẽdicat fortitudo: tem perantia possidet. (Et abstrahere) versi. z est modꝰ loquẽdi. z est si. supra de his q ad ec. confug. l. iij, neqꝫ enim accipit alienum: sed reci pit quod est suũ. ff. de dot. pre. cũ quis. ff. vlti. z est si, qs no. supra vbi quis decu. vel coarta. l. j. (Quod si) ff. (Dãnum) .i. iacturam: quia ex propria culpa. (Post gl. si deest. adde. vel verius dic siue per se. l. si sufficiat: siue prestigiũ. l. si non sufficiat ipse: sed eget artiõi reme dio. ar. ff. de pa. pe. si filius. z de his qui ad ec. confug. l. iij. sed per pe fidem est melius. ff. de solut. fi stipulatus sum. ff. si lancem. z de oper. no. nunc. de pupillo. ff. meminisse z. l. in puincipali. ff. j. (Et sic no. ex hac. l. z. d. ff. ascriptitio. in aute de nup. quod id quod possum per me multo magis per iudicem possum. ad qs etiam. xvj. q. j. quidã mo nachi. z. q. vij. filijs. ff. quod me. cau. l. fi. in princip. ẽ. quod cum eo. si seruus. in fi. (Sed pone creditoꝛ potest ex lege conuentionis intra re possessionẽ rei per debitoꝛem sibi obligate: sed vt tuti⁹ agat vel vbanius. ẽ. de pig. l. iij. ac melius z ciuilius. ff. si mulier vẽ. no. l. j. ff. j. quãuis hoc possit auctoritate ppria pretoꝛ adit ostẽdit qꝫ instru mentum publicũ hec ola continens: an iudex tunc poterit inducere creditoꝛem in possessionem vel ingredienti autoꝛisari: parte que tangitur nõ vocata? videtur ꝙ sic. vt instrumentum aliquid operet ff. de le. j. si qñ. Jtẽ si. põt creditoꝛ sine auctoꝛitate iudicis: fortiꝰ po terit cũ ea licet inutili. ẽ. de rei vxo. ac. l. j. in prin. z p hoc facit apte z. ff. ad trebel. ille a quo. in prin. dic cõtra. ẽ. vñ vi. meminerint. z si p vim vel alio mõ. l. fi. nã hoc non posset princeps concedere per reſcripti pũ vt ibi. z no. Buil. i spec. de reſcri. p. ff. vlt. ff. ité nõ v3. reſcriptũ ꝛc. Dz eiã iudex arbitrari vtriuſqꝫ meritis allegatis. ff. de fideicom. li. gñaliter. ff. quis ergo. z auditis aduocatis vtriuſqꝫ litigatoris: ha bito. qꝫ consilio in quo nõ debent aduocati ptiũ interesse. ff. de his q in tes. dele. l. pri. Jtẽ moneri dz iudex ex fide eorũ que probantur. ff. de offi. p. illicitas. ff. veritas. z. causis cognitis. ẽ. de sen. experi. reci. l. fi. Cause autẽ cognitio fit vtraqꝫ pte plente no. ẽ. de accusa. si accu satoꝛibus. z si pp pu. pẽ. l. ũ. z. ff. de mi. in. cause. ff. cã. z ptz. ẽ. de abo. l. l. ij. Et dũ, p tribunali sedet vt ibi: qõ ex suũ territoriũ facere phi beſ. ix. q. iij. p totũ. De hoc et no. Jn. extra de offi. le. nouit. ide dicit fieri fine iudice qõ fit fine cause cognitione. ff. de. vac. mu. l. j. princi. Illa re vera iust⁹ mediatoꝛ: nõ est q vno litigãte z altero absente am bouũ emergentes lites decidere nõ formidat. iij. q. ix. reuera. Et pa sentẽtia lata iterptat vtraqꝫ pte plente. ẽ. de ver. sig. i his. z prin ceps cõfirmat qõ nõ iure facti ẽ vocatis q tanguñ. ff. de adoptio. l. nã ita. vide qõ ibi no. Illa z si p. pcessũ q p aliqde agit⁹ alius tangit ille vocandus est. ff. ex. gb. cau. ma. cũ mules. Jj. in glo. Jtẽ q3 bona circa solẽne iuris ordinẽ in peritoꝛe trãsferenda nõ sunt. ẽ. de pac. si pacto quo. z fine aduersario iudex pnunciare nõ dz. ff. de li. cã. diui. ff. q si ex seruitute. vñ dz esse q defendat. ff. de li. exhi. l. iij. Jj. hoc aũt. Jtẽ dz cuncta rimari iudex: z rerũ ordinẽ plena inquisitiõe discutere frequẽterqꝫ interrogare z examinare ne aliqd pretermissus sit qõ an necti cõueniat. xxx. q. v. iudicanteꝰ. vñ Job. xxix. Causam quã nescie bã diligentissime iuestigabã. z vide ꝙ no. Jnn. extra q filij sunt legi. cãm. vbi dr inter cetera ꝙ nõ dz qs admitti ad. pnũtiandũ se legiti mũ nisi habeat ẽdictoꝛẽ z iustũ. z si admissus fuerit nulla est senten tia. ar. ff. de collu. deteg. ne quoꝛũdã. z facit. j. q. vij. qñ qcqd. Bon⁹ qppe iudex nihil ex arbitrio suo facit: sꝫ iuxta leges z iura, pnũciat. z infra nihil paratum: z cogitatuꝫ dedomo deferri: sꝫ sicut audit ita pronunciat: vt sicut ẽ habeat natura decernit. iij. q. vij. iudicet. z vi de extra de offi. oꝛ. si sacerdos. z de offi. dele. palto. dalis. ff. qꝫ vero. ff. q. j. deus oipotẽs. nec eiã potest sentẽtia ferri: nisi aut in cõtrã: aut sponte cõfessus. e. q. c. j. Hec dãnaꝫ qs nisi aut vltro confessus: aut ac cusaꝰ: aut cõuict⁹. e. q. c. multi. z sup hoc scientia iuxta legẽ dei z ri tum ecclesie pferẽda est: ordine qde iudiciario z cũ integritate ser uato: sola enim vnius partis assertio ad hec non sufficit: vt ibi: nul lusꝫ dãnand⁹ est. ante veram iustã, qꝫ probationẽ. xxx. q. vlti. nul⁹. Nemo quoqꝫ pproperevel ppostere nõ quinctus vel cõmonitus est iudicandus. xxiij, q. ij. de illicita. Spontanea quidem confessione vel testium

vel testiũ approbatione publicata crimina sunt regimini iudiciario iudicare commissa. ff. q. iij. consuluisti. Jtem presente accusato z p se rationẽ reddente cã eius examinãda est. ea, cau. q. j. in primis, post prin. z quasi per totũ. vñ z in his que dicuntur fieri ipso iure necessa rium est factũ hominis, exempla vide. ff. de leg. pisã. si quis in pote state. z in Spe. de loca. ff. vlt. ver. xlvij. z facit extra de causa pos. c. j. z de ma. z obe. inter quatuoꝛ. z quod ibi not. Innocen. z de purga. cano. cum dilectus. ad fi. z quod not. de cle. excom. mini. si celebrat. super verbo irritanda. z de priuileg. cũ olim. ij. z de elec. duduz. ff. in glo. si agatur. z bene facit de preben. z licet. lib. vj. z qs ibi no. Item pbatur z sic, vbicunqꝫ cõuentio contrahentiũ disponit circa id qs habet iuris dispositionẽ. als tũc indeterminata partiũ dispositio re ducitur ad formam legis. ẽ. de fideiuſ. nõ recte. ff. locat. quero. ff. in ter locatoꝛem. z de ope. no. nunc. non solũ. ff. pe. ergo indeterminata dispositio creditoꝛis z debitoꝛis de capiendis bonis postꝙ reducit ad officiũ iudicantis qui est minister legis reducatur ad formam le gis. vt prius legitime damnetur debitoꝛ. z tũc ipsius bona capiant ẽ. de excep. rei iu. l. j. z fi. Hic est enim iuris ordo z solennitas vt nul lus damnetur nisi convictus legitime aut sponte confessus, vt sepe dictum est. z tũc demum eo cõdemnato ipsius bona p iudicem ca piãtur. Talem ordinẽ z solennitatẽ pacta contrahentiũ tollere ne queunt. ff. de leg. j. nemo potest. nec facere contrahentes vt iudex iu risdictionem z imperiũ non ex hoc pacto. sed a lege consequitur. cal cata lege sequatur voluntaꝛ eoꝝ. Et breuiter hec est ipsa veritas, vt not. Buil. in Spec. de pig. ff. j. ver. quid si iudex. Dorest enim mu tata esse vnius ordinis eius qui licentiã dedit ingrediendi possessionem, vel forte p solutionem, vel alias liberatus est. quare tũc non poterit creditoꝛ etiã sine iudice qõ. ergo id poterit iudex parte nõ vocata, z sine cause cognitiõe? Certe nullo modo. ad qs. ff. depo. qs seruus. z qs not. in Spec. de emp. z ven. ff. j. in forma. super verbo ꝙ accipiẽ di. vnde iudiciũ absqꝫ iusto contradictoꝛe actum perinde habendũ est. ac si res iudicata nõ fuisset. ff. de collu. dete. l. iij. z in audita causa quẽ damnari equitatis ratio nõ patitur. ff. de requi. re. l. j. Item vi de. iij. q. ix. c. omnia. z. c. caueant. z. c. charte. z p totam. q. vbi multa. de his clare poteris reperire. (Illud autẽ scias ꝙ in tali casu nõ solennis ordo iudiciarius requiritur. sed de plano boc expediendũ est. vt not. Rof. in libello de edicto diui Marci qs puto verũ. licet aliꝰ dicãt libellũ offerendũ. p ea q not. ẽ. de iur. emphi. l. ij. in prin. gl. magne. z vide qs not. Jnn. extra de ꝑsum. dudũ. De interpretatio ne legis, priuilegij, testamenti, vel contractus. vtrũ possit fieri parte absente. vel an sit necessaria presentia eius qui tangit, qualiter, z p quos fieri debeat. plene no. Jnn. eẋ de ver. sig. olim. j. (Quod etiã absolutione ab excõicatione an sit vocãda pars que tangitur. Hoc psequere vt not. xj. q. iij. excõicatus. p Jnn. extra de offi. dele. prudẽ tiam, ad fi. glo. aliter nõ videtur ꝛc. z in Spec. de cõtuma. Jj. vlt. ver. sed pone vide etiã extra de appel. qua fronte. (De publicatione, seu exemplatione instrumenti publibi an possit fieri autoꝛitate iudi cis non citata. not. Cy. ꝙ non. ẽ. de eden. aut. si quis in aliquo.

Pactum an valeat p ꝙ inter cõtrahen tes cõue nit qõ ad simplices creditoꝛ petitionẽ fiat missio in posses sionem.

(Secundo ex premissis queritur. Quid si in rei obligatione inter debitoꝛem z creditoꝛẽ pacto expresse conuenit, vt fine vlla cause co gnitione, aut partis vocatione ad simplicẽ creditoꝛis petitionẽ pos sit iudex z debeat solũ instrumento obligationis inspecto in rei obli gate possessionẽ inducere creditoꝛem an hoc põt, vel an hoc pactus valeat videtur ꝙ nõ. q: hoc per reſcriptũ fieri. ꝑdicetur. vt predictũ est. ẽ. si per vim vel alio modo. l. fi. ergo per pactũ contrahentiũ fieri nequit. ff. de fun. pa. ius emphiteotici. z qs pleniꝰ ibi scripsi. (Et cõ tra videtur, q: hoc põt fieri p legeꝫ, vt vna parte presente, altera cõ tumaciter absente possessio trãsferat. ẽ. qũo z qñ iudex cõstanteñ. in fi. z de iudi., pperandũ. ẽ. finautem ex gestis. z. ẽ. seq. ergo z p pa ctũ. ff. de act. z ob. obligationes. ẽ. eo. dek. l. i. de fideiuſ. l. fi. de re. all. nõ al. l. fi. Et no. ẽ. de here. ven. l. fi. Ad idem. ff. de pac. nõ impossibi le. z. l. pactũ. cum multis similibus. no. d. l. ius emphiteorici. Si igit facit hoc debitoris cõtumacia que est cõfessio tacita. ẽ. de assess leg. consiliarios. iij. q. ix. c. decernimus. z extra de ꝑsum. nullus. cũ no tariis in eis. fortius hoc faciet debitoris voluntas expressa. ẽ. soluto mat. l. ij. ff. de verb. ob. eum qui certarũ. z qs scripsi. ẽ. de mu. nõ con tl. j. super glo. vlti. z bene facit. ẽ. communia vtriuſqꝫ iudi. l. ũ. z. ff. de re iudi. si conuenerit. Nam in re ꝓpria vnusquisqꝫ est moderator z arbiter. ẽ. man. in re. Justũ qꝫ est cuiqꝫ sua committi. ẽ. de iude. ne mo. externus. sic erit a tali sententia nõ est opus citari cũ contra quez lata est. cuꝫ eius executio peritur. sed solum scriptura eius inspecta iudex super hoc aditus illum exequetur dicit Jnn. extra de app. ex ratione. in. j. glo. cui etiam concordat ibi Hosti. z plene de hoc not. Ant. de ise. in cõsti. de dila. z excep. l. dilationes. Et vide qs no. ff. de excep. rei iu. si a re. ff. j. in gl. fundũ. ꝛc. z in Spe. de sen. ex. Jj. breuiter. in prin. quamuis nihilominus talis qualis cause cognitio ante excu tionem procedere debeat saltem illa que est in. l. a diuo pio. Jj. z. l. commodis. ff. de re iudi. vt not. ff. de mi. intra. in prima glo.

Judex nõ fine ma gna mora ꝑdicere de ber vtrius qꝫ partis merita aut reddere nec aliꝰ absen te pcedere.

(Tertio queritur. Quid si tũc super hoc iudex adeatur an tenea tur, z debeat creditoꝛes inducere in possessionẽ rei obligare? Videt

Universidad de Deusto
Biblioteca

prin. Et expedit reipublice alias ſuum habere exitū. ff. quemad. teſt. aper. vel negare. inde ꝓcedunt equitates. l. vlt. §. de edic. diui. adria. tol. quo. bono. l. ij. in fi. z. l. fi. ante fi. z. ff. ne vis fiat ei. ſi gs miſſus in prin. z. §. que omnes aperte faciunt ꝓ hac parte. Et qz ſic eſt in bonoꝝ poſſeſſione fm tabulas, vt oſtenſis tabulis teſtamenti omniū rerū hereditariarū ſcripto heredi poſſeſſio aſſignetur. ff. de bo. poſ. l. ij. z not. ℣of. in libello de bo. poſſm tab. ¶ Iudex quidem exequitor z miniſter iuſtitie debet iuꝝ ſuum tribuere creditori, qđ eſt vt iuxta pactū in rei obligate poſſeſſionē vacuam inducatur, qz hoc eſt de eſſe iuſtitie. ff. de iuſti. z iur. l. iuſtitia. z de preceptis iuris, ea. l. §. j. qđ ipſe dicere. i. tribuere hz. extra de ver. ſig. ſonus. §. iudex. alias in congrue diceretur iudex, vt plene ſcripſi. ī. de digni. iudices, tenetur enim iudex nō ledere, ſed etiā adiuuare. Neqz enim ſufficit abſtinere a malo, niſi fiat qđ bonum eſt. vt no. d. §. j, z patet. xxij. q. v. de forma. Nihil quoqz magis expedit fidei humane ꝓ pacta cōuenta ſeruari. ff. de pact. l. j. Hoc in pignoribus maxime locū habet. z rebus obligatis, ne creditor iactura aliquam patiat. z ne quid amarum a creditoribus cōſequat, neqz enim ſolū tenens creditor adiuuandus eſt vt poſſideat, ſz etiā poſſeſſione cadat ſua culpa vel nō. z ēt ſi caſu fortuito adimūdus eſt. ff. de pteo. pig. l. ij. que etiā bene facit ꝓ hac parte. Item ꝓ hoc eſt. ff. de vſufruc. equiſſimū. in prin. z qđ ibi not. z extra de appel. oblate. verſi. ſuperior. Et qz ſuperbis z immoderatis iudex aduerſari tenetur. in aut. de nup. §. deinceps. Item facitū omnia iura z rationes que in ceteris caſibus ſtatuūt fieri ſequeſtrationem. quos plene ſcripſi. §. eo. titu. litibus. Nam ſi ex cauſa aliqua cōtra poſſeſſoris voluntatez rei poſſeſſio ſequeſtratur fortius in caſu noſtro eſt per iudicem iuxta dñi bene placituz a poſſeſſore ipſius oblate rei poſſeſſio aduocanda facit etiam ꝓ hac parte. ff. ad trebi. ille a quo. in prin. Poteſtates quippe nō eſſent neceſſarie, niſi vt qđ nō prevalent ſacerdotes. i. legiſte per doctrine ſermonē efficere. magiſtratus per terrorem imperet diſcipline. vt qui intra eccleſia ſunt poſiti. z contra fidem que eſt fundamentum iuſtitie, vt ſcripſi. §. de ponde. z auri. illati. quoties diſciplinamqz agunt rigore iuſtitie conſerantur. ipſamqz diſciplinaz quā eccleſie aut legalis iuſtitie humilitas exercere nō prevalet, ceruicibus ſuperboꝝ regia poteſtas imponat. xxiij. q. v. principes. Quod ibi de eccleſia dicitur idem in cōmunitate, ſeu reipublice corpore locū hz. ad qđ. ff. de offi. preſi. illiciatas. j. z. ñ. rū. z. §. ne potentiores. z ſeq. ¶ Hunc fauorē debent potiſſime iudicantes impendere peregrino, vidue, ac pupillo, ac eis prebere auxilium, qui facilius a potentibus oppziminntur vt nullatenus cōtriſtentur, ſed nec patiantur reges vt ipſorum commoditia ꝓueniat eos ab aliis cōtriſtari. ea. q. regum. Ad idem. ff. loca. in leg. z d. l. illiciteas. Ad hoc vide plura que ſcripſi. §. de iure fiſc. ꝓhibitum. z de exac. trib. quoties. Nota, ergo prebere auxiliū z vt nō patiantur contriſtari. pacem quippe iniquiſſime perturbāt ſecularibus poteſtatibus cōprimuntur eadem queſtione quali nos. congruit enim ꝛc. ff. de offi. preſi. congruit in prin. Sic z pcipue creditor non eſt circa poſſeſſionem ſui pignoris contriſtādus. vt. d. l. ij. §. de pteo. pig. z ideo debet in hoc iuſſio preſidalis adeſſe. §. de pig. act. l. pe. z bene facit. xj. q. j. petimus. z. xvj. q. j. quidam monachi. ¶ Poſt glo. vlt. adde. vel. i. negligentiam vt predixit. vnde deſes. i. negligens. §. de epiſcop. z cleri. generaliter. z deſcendit a deſero. i. negligo. §. eodē. l. iij. z deſides dicuntur ſuorum iurium contemptores. vt. §. de anna. exeep. l. fin. in fine.

Pacta cōuenta ſeruari valent de expedit humane fidei.

¶ De capitatione ciuium cenſibus eximenda. Titu. xlviij.

¶ Capitatione) Capitatio erat deſcriptio tributorū que per capita ſoluebantur. vt. §. tit. j. cuz autea. que remouetur a ciuibus vt hic patet (Ciuiuz) Liuis dicit qui nō ex vico vel villa, ſed ciuitate oriūdus eſt in aut. qui. mo. na. effi. ſui. §. ſi qs igitur ex qualibet. vbi Jason. de bel. de hoc plura ſcripſit. Et licet multis aliis modis qs dicatur ciuis vt ſcripſi. j. vt ruſti. ad nul. obſe. deuoc. l. j. hoc tamen modo videtur hic accipiendum ex eo ꝓ hic ſequitur plebs vrbana. (Eximenda). i. vt capita ciuiū de cetero cenſibus non aſcribantur. z vide que de gerundio ſcripſi. §. de aqueduc. l. ij.

Liuis qs dicatur.

¶ Imperator Au. con. Lex vnica.

Plebs vrbana (ſicut in orientalibus quoqz prouincijs obſeruatur) minime in cenſibus pro capitatione ſua conueniatur. Sed iuxta hanc iuſſionem noſtram immunis habeatur.

Populi deſcriptio.

Plebs. ¶ Caſus. Quiuſcunqz vrbis fm equitē ſententiam ad preſtandū tributū pro capitibus nō tenetur. (Plebs) que a pluralitate dicitur. a polis enim quod eſt ciuitas hic populus populi. Eſt autez populus humane multitudinis cetus in ris conſenſu z cōcordi cōioue ſociatus. Unde populus eſt collectio tam nobiliū ꝙ ignobiliū, ſed plebs eſt collectio tm ignobilium. z dicitur a pluralitate, qz plures ſunt ignobiles ꝙ nobiles. Unde dicti ſunt plebeij, qui ad decurionatū non aſſumuntur. ff. de decur. honores. §. j. vel dicit a pleo qz repler fm Hug. ¶ Et no. ꝙ plebs debet eſſe capeſcibilis diſcipline. nā plebs cū diſcipline exercitationib⁹ nō ſeruit dño cōmuni ſe perditiōis laqueo cōſtringit. Ira enī dñi abſqz diſcipline rigore nō euadit. Ut populus dz legibus eſſe eleuatus. nam cū legum precepta cōtemnit, per diuerſas erroū vias eundem perditionis laqueū incurrit. vt ait Cyprianus li. de. xij. gradibus aſbuionum. de hoc etiā Caſſiodo. iiij. variarū epiſtola. xxxij. Cuſtodia legum, ciuilitatis iudicij, z reuerentia priori principum noſtre conſtantur deuotionis exemplū. Quid em melius ꝙ plebes ſub preceptō degere velle iuſtitie, vt cōuentus multoꝝ diſciplinabilius fit ad dunario voluntarū. hoc em populos ſub agrefti vita in humane conuerſationis regulā congregauit. Hec ratio a feritate diuiſit, ne arbitrio caſuali vagarent, quos regi cōſilio diuina voluerūt. (Urbana) Et hoc patet ꝙ magis attenditur locus ad denotanduz qs dicitur ciuis ꝙ mores z miniſteria actus ſui. Et hoc quantuz ad caſum huius. l. nam als magis attendunt mores z opera ſeu miniſteria eoruz ꝙ locus in quo degunt. ff. de ver. ſig. vrbana familia. Sic z matrem familias a ceteris feminis mores decernūt atqz ſeparant, z neqz nupcie neqz natales faciunt matremfamilias ſed boni mores. e. tit. ꝓnūciarum. §. j. Alij dicunt hāc legem loqui ſolū in plebe vbis rome de qua plene ſit mentio. ff. de orig. iur. l. ij. §. initiū. in fi. §. Urbani enim ſoli vocant qui rome habitant, q vero in ceteris locis opidani. Nam ſola vbs romana, cetera opida fm Iſid. ethimo. ij. ſed cōtra hos eſt ſupra de feri. l. ij. Et ideo quantū ad caſum huius. leg. intelligitur de omni ciuitate vt glo. dicit. z hoc ex eo qđ ſubijcit ſicut in orientalibus quoqz principijs. Et qz hoc dicit ad differentiā ruſticane. vt. j. tit. vj. l. j. Unde ſapientiſſimus Salomon de filijs Iſrael nō conſtituit ſeruire quemꝙ, ſed erāt viri bellatores z miniſtri eius, z principes, z duces, z prefecti curruū z equoꝝ. vt patet. iij. Reg. c. ix. (Sicut) adiuerbiū eſt ſimilitudinis z eſt ſic. §. locat. licet ibi ſicut mos regionis eſt. Als dicitur ſicut antiquitus conſtituitus eſt. j. de fun. li. i. ſi. ij. rū. plures his ſimilia vide. §. de excuſ. mu. negotiantes. ¶ Et no. ꝙ hec dictio ſicut z ſimiles, dictio qđ vel que, qđ inuenitur in reſcriptis. videretur accipiende ꝙ ex eis aliquid ponat. extra de ver. ſig. abbate. ff. de le. j. ſi ſic. §. j. z. l. ſi ſeruus legatus. §. q quēz. z de condi. z de. quibus diebus. §. j. z. §. ſeq. Et contra ꝙ videant conditionaliter accipiende. ff. de act. emp. ſi quis fundū. z de manu. teſt. l. teſtamento. §. cum ita. z not. Jnn. extra de priuil. ezoz. Vel dic ut tendendum qualiter z cui verbo adij. tatur. vt not. d. c. abbate. z vide extra de preſcrip. cum olim. in fi. De hac materia dicetur. j. de caſtren. pal. pec. l. j. in prin. (Sed iuxta) ver. alias eſt z iuxta. (Immunis). i. libera ſeu vacans. ſed an poſſet ꝓceps aut rex homines huiſmodi liberos a capitatione cenſuali ſubijcere iterū eidem tributarie functioni? Puto ꝙ ſic, vbi neceſſitas imminet ſecundū ea q ſcripſi. §. de ſuperindic. l. vnica. in verbo noſtro iudicio, z tunc nō in ꝓpetuū, ſed ad tempus donec neceſſitas durat. ¶ Item an poſſit huiſmodi homines liberatos ſtipendiarios facere alterius, ita ꝙ in eius domino tranſeant. Pone prout peccatis facientibus in regno frequenter occurrit. Rex habet in terris ſuis que demonialia ſunt homines liberos ad nullam protestationem perſonalem, niſi ſolum ad collectas in certis caſibus ſibi rationabiliter debitores, an poſſit illos donare vel vendere comiti vel baroni. Videtur ꝙ ſic. arg. ff. ſi ſer. ven. z ſi forte. §. fi. z. §. de noua. l. j. Item qz iniquum eſt etiā ſubditis regis liberis hominibus interdici rerum ſuarū alienationem. ff. ſi a pa. quis fu. ma. l. j. ergo iniquus eſt hoc regibus interdici. quare ſuas res alienare fortius, z longe magis licitus eſt regi. in aut. vt nō fi. pig. §. illud. z. xcv. diſtin. illud prope fi. qui etiā eſt dñs perſonaruz fm conſtitutionem regni de homine non ren. ratione fel. l. quia frequenter. in fi. Item quia res alienas donat rex z dominiū tranſfert §. de qua. preſ. l. ij. z. ff. de rei ven. Item ſi verberatum. §. j. z de exnict. lucius ergo tales homines qui ſunt ſui ad hoc videre poteſt qđ plene ſcripſi de poteſtate regis. j. de loca. pre. ci. l. ſi. in verbo donauerit. z de re mili. contra publicā ibi auguſta maieſtas. ¶ Econtra eſt lex iſta. Item qz etiam ſerui tam tributarij ꝙ inquilini perpetuo debent apud dominos remanere, non ad alium tranſire. §. tit. j. ſeruos. in prin. z hoc ſtatutum eſt ad commodum dominoruz, ergo ea dem ratione ꝓ commodo ſeruorum ſuoꝝ. z fortius ꝓ cōmodo huiſmodi liberoꝝ hominum debent ſub eius domino ſub quo cōſtituti noſcuntur perpetuo remanere, nec poſſit ipſe rex eos inuitos in aliū tranſferre. ff. de act. emp. l. titius. de fideicom. lib. generaliter. §. vlt. z. l. inuitus. in prin. cum ibi no. maxime ne ipſorum conditio ex hoc durior contuatur. fient enim vaſſalli alterius ex donatione ipſa ex quo tenebuntur domino reuerentie munus impēdere. que eſt horor exhibitus cum pauore. adeo ꝙ ſi dñs committat violentiam in eos, non poterunt contra eum in iudicio queſam exponere, niſi reuerentia ſalua. vt it. feu. de mut. va. qui contu. eſt. §. ſi vero. Reuerentia etiam cogit aliquem alij obedire. viij. q. ij. c. j. z facit. j. tit. ꝓti. l. ij. Preterea ſicut intereſt dominorum non perdere iura que habent in ſubditis, ita etiam ſubditorum intereſt nō cōmutare dominos vt no. Jnn. extra de preſcri. auditis. ꝓ quo etiam facit. ff. de vſufructu. hactenus.

Rex an poſſit homines ſuos ſtipendiarios facere alterius, ita ꝙ in eius domino tranſeant.

hactenus. §. fi. z. l. ſeq. z de vſu. z ha. l. fi. de fideico. li. nō tantuz. §. cui. in fi. cū cō cor. z. l. cū vero. §. j. in fi. vbi plus fauetur libertati. Et ad de qđ de his ſcripſi. d. l. ſeruos. in verbo dños. in fine ipſius note. Oō ſi ſubiectorū intereſt dominos nō cōmutare, quāto fortius intereſt libelloū hominū nō exire de gubernatione regia q nō dñs ſz rex eſt z de liberis fieri ſeruos. z (qđ nunq̄ cenſerunt) dominium experiri. Homē quippe regū ad dignitatē, honorisqz poteſtarem ptinet. Homen vero dñi portus ad tyrannidem vt colligit. xcv. di. eſto. poſt pn. z. xcviij. di. c. vlt. Vocant enim tales dñi ſicut Herodē robuſti venatores. i. poſſeſſores z extinctores hominū. vj. di. in fi. cuia dño. i. amore dominandi. vt hoc exponit ibi Hug. z Arch. ad idē. §. de ſuſcep. z Archyd. neminez. ad fidei dominatione. vnde Auguſtus ſumme moderatiōis ſeu modeſtie princeps abhorruit a ſuis vocari dñs, ne de cetero dñs vocaretur graui edicto corripuit vt refert Oroſ. vj. ad Aug. ꝓpe fi. Rex enim ſibi ſubditos vocat amicos. ff. de iure patrona. dūt. z vide que ſcripſi. j. de merat. deuotū. in prin. Et vaſſalli ſeu homines dominorū ab ipſa lege quaſi ſerui habentur. §. tit. ꝓti. ne diuty ad fi. j. tit. ꝓti. l. ij. z vide qđ ibi ſcripſi in verbo ſeruitute. z in verbo iniuriam. z. l. j. in verbo reddito. Nam etiam rex tributarius alterius fiat cenſetur eius ſeruus. iij. Regū. xvij. Factus eſt ei Oſee ſeruus reddebatqz ei tributa. Regibus quoqz ſubijci non licet ad detrimentū libertatis. In cōmuni eiā conditione vniuerſoꝝ ſeruire quedam libertas eſt. qđ dignitate dominantium honeſtatur obſequia ſeruorū vt ait Egeſippus de bello iudaico. li. v. Interdum tamen hoc nomē accipit in bona parte. vnde eps dicit dñs Archi. extra de excel. ꝓla. grauez. qui alias dicit oculus epi. xcvij. dis. Dyaconi. Item qz nō poteſt pater filiū inuitum in adoptionē dare. ff. de adop. in adoptionibus. cum tñ ex hoc filius cōmodum conſequatur qz quartā partem bonoꝝ in bonis patris adoptiui lucrat. ff. eo. tit. ſi arrogator, ad idē. §. de adop. cū in adoptiuis. §. j. z in aut. qui. mo. nat. effi. ſui. §. generaliter. z. §. de pa. qui fit. di. l. j. cū concor. qđ ſi hoc nō poteſt pater de filio quem diligit pluſꝙ ſeipſum. ff. qđ met. cā. iſti quidez. z cuius pietas conſilū ꝓ filio capit. ff. de adul. nec in ea q̄o poterit hoc rez de ſubdito ſuo homine vtiqz libero cuius poteſtas in eum ex quada ꝓeſtura iuriſgentiuz. ff. de iuſti. z iu. ex hoc. Secus in poteſtate partis que eſt ex iure nature. eo. ti. l. ij. Et quem nedum nō diligit vel parum, ſed interdū quis qualis ve ſit, qualiter etiā gubernetur ignorat. fauendū eſt ergo his liberis hominibus vt apud ſe fint. ff. de li. exhi. l. fi. nō in dominū aliozum tranſferē inuiti, vt ſic conſequenter arbitrū libertate priuari, fiant ſerui. ff. de li. ho. exhib. l. j. in fi. z. l. ij. cū concor. z vide qđ ſcripſi. j. de omni agro deſer. l. j. in verbo diuidātur vnde etiā litigator grauat ſi aduerſarius eius vult reuocare ꝓcuratorem cum quo iam cepit litigare. nor. ff. de ꝓcur. poſt litem. in ſcōa glo. in. l. mutari. Item qzid qđ eſt omnibus ꝓ futurū de conſenſu omnium eſt agendum. j. de omni agro deſer. qui cunqz. ij. in fi. fortius exquirendus eſt cōſenſus hominū liberoruz in huiuſmodi negocio qđ eis perpetuo nocitурum. z ideo omni modo ſunt vocandi extra de his que fi. a ꝓcla. c. vlt. cū concor. z de exceſſ. ꝓcla. c. ij. qđ ꝓ hoc minimū facit. z. j. de eroga. mili. an. l. ꝓuincia. z qđ no. Jnn. extra de fil. ꝓſcr. veniens. z Archy. de elect. licet canon. z. c. nemo. lib. vj. vt ipſi de ſua iuſtitia conſtentur ne ex tali donatione de liberis fiant ſerui cū tenuantur domino cuius per dotionem huiuſmodi fiunt homines z vaſſalli ad preſtandū iuramentum fidelitatis, z preſtandum ſibi collectas in quinqz caſibus q habentur in Spec. de feu. §. quoniam. ver. z nor. z in conſti. de adiutoriis. poſtu. l. §. pluriuz. z. l. domini. z vide que de his in ſimilibus plene ſcripſi. j. de caſtr. pecul. miti. l. iij. ubi in poteſtate. q. ij. Cum ergo hic agatur de libertate que cunctis rebus eſt fauozabiliоr. ff. de reg. iur. libertas. ꝓ ipſa z non contra ipſam iudicare debemus. ff. de re iud. inter pares. extra eo. tit. c. vlt. Ad hanc debemus reſtituere chriſtianos quos Chriſtus ſanguine ſuo redemit. xij. qō. ij. cum redemptoꝛ. non eos de libertate adūcere ſeruituti, z bene facit. §. ne quis li. in

Libertas lumē vite eſt ſeruitus

ui. l. j. z. ñ. Eſt enim libertas lumen vite noſtre. §. de offi. preſect. prętoꝛ. affri. l. j. §. optamus. ſeruitus vero quedā mortis imago ſecundū polit. li. vij. c. xvij. Et ideo principes iuſti libertatis ſunt amatores. in aut. de cōſti. que ex aſcrip. z. ſi. mul. in prin. iſtihil quippe altius gratie mozis aut. de cōſti. que ex aſcrip. z. ſi. mul. in prin. iſtihil quippe altius gratie mozis imago tius libertati preſtari poteſt. ff. de fideicō. lib. paulus. §. j. Nil autem odioſius z deterius ſeruitute que mozti cōparatur. ff. de reg. iur. qō attinet. z extremum malorum omniū non ſolum bello ſed morte etiā repellendum fm Tullium in philippi. c. ij. vnde paria ſunt quem nō eſſe in rerū natura, vel eſſe z nō eſſe liberū vt colligitur. ff. de ver. ſig. qui mortui. quin immo melioꝛ eſt mors ꝓ vita ducta i amaritudine ſeruitutis. Iuxta illud Eccleſiaſtici. xxx. Melioꝛ eſt mors qđ vita amara. z ideo libertatem nemo bonus niſi cū anima ſimul adquirit dicit Saluſtius in catilinario. Et breuiter hec eſt ipſa veritas ſicut euangelium hoc tenet. Andr. de iſer. li. feu. de probi. feu. alie. per fre. l. imperialem. §. preterea ducatus. in ver. nec dominus. q. ij. quāuis. contrarium his diebus in regnali curia non ſine peccato actū fuerit vbi certi homines territorij aduerſani ex quadam villa vtiqz liberi donari fuerunt cuidam militi vt eſſent in perpetuuz eius homines z vaſalli, ſumpto colore qđ eorū redditus nō aſcendebāt ad ſummam valoris annui vnciaruz viginti, cum de bonis demanialibus poſſit rex infra ipſam ſummā pro libito concedere z donare ꝓ cōſtitutionem extranagantem domini Jnno. pape. vj. que incipit ad regnum ſigille ꝛc. ſed certe ipſa cōſtitutio loquitur in bonis demanialibus nō in liberis hominibus, quoꝝ gratia bona omnia ſunt inducta. ff. de vſur. in pecudum. z q ſunt bonis omnibus digniores. xij. q. j. precipimus. z ideo preferendi. §. de ſac. fan. ecc. ſancimus. q. eoruz ſalus atqz libertas extimari nō poteſt. ff. de dona. l. pe. §. fi. de reg. iu. libertas. Etinam deus hec iniqua in ꝓceres vindicaret. ſed. Quicquid delirant reges plectuntur achiui, vt ait Oratius in epiſtola. ij. Et bonī z laudandi reges multos labores ꝓ ſubiectorū ſuſtinent libertate. §. de feu. cō. clau. tol. l. j. in prin. z ipſe Chriſtus rex regum vt humanum genus dyabolo ſeruiens erueret a ſeruitute voluntarie noluit z dignatus eſt. xij. q. ij. cum redemptoꝛ. Si qua vero huiſmodi homines debent curie regis, poteſt rex iuſte mandare ſicut in ceſſione debiti vt alijs illa preſtent vt not. An. de iſer. d. q. ij. inducens. §. de noua. l. j. ꝓ quo vide qđ ſcripſi. §. tit. j. l. j. in verbo opportuno. dum tñ hmōi homines liberi ad nullū iuramentum, nec ad ſimplicem promiſſionem de fidi aliquid dādo vel faciendo qūlibet cōpellant. Nam z dotē que pluribus eſt munita fauoribus. vt. ff. ſo. matri. l. j. non compellit maritus promittere vt alij ſoluat ꝓ vxoꝛi ſi aliquod inde fibi eſt futurum incommodum, puta qz ille rex homo riioſus, aut potentioꝛ, vel ſimilis, aut qz exinde damnū aliquod paterꝛetur. vel lucrū qđ alias inde cōſequeretur amitteret vt plene no. e. ti. l. ij. min⁹ ergo poterit quis liberi homines ad promittendū alij ſoluere que regi preſtare ex quacunqz inſtitia tenerentur.

¶ In quibus cauſis coloni capite cenſiti dominos accuſare poſſunt. Tit. xlix.

¶ Imperator Con. Lex. j.

Exigere qđ ꝓprie ſignificat.

Uiſquis colonus plus a domino exigitur quā antea cōſueuerat: z quā in anteriozibus temporibus exactum eſt adeat iudicem. cuius primū poterit habere preſentiam z facinus comprobet: vt ille qui conuincitur amplius poſtulare quam accipere conſueuerat: hoc facere in poſterum prohibeatur. Prius reddito quod ſuper exactione perpetrata dignoſcitur extoꝛſiſſe.

Uiſquis. ¶ Caſus. Prohibetur dñs vltra ꝓ cōſuetū exigere a colono. z de hoc cōuictus coram iudice cogit ad reſtituendum id qđ extoꝛſit illicite, z ꝓhibetur ne hoc faciat in futurū. (Exigitur) Exigere eſt ab inuito extoꝛquere. ff. de leg. ij. fideicōmiſſa. §. ſi rem interdum autem exigi dicitur etiam qđ ſponte ſoluitur duz tñ indebite. j. q. ij. placuit. xciij. di. c. vlt. z. x. q. ij. qđ vbi plenius quoꝛ modis hoc nomen accipitur no. Archy. quinimo etiā ſi debitum ſit dicitur quis exigere qđ extoꝛquere nō pōt. vt colligit ff. man. qui negocia. in prin. iuncta. l. ſi pupilli. §. fi. ff. de neg. geſt. niſi dicas ꝙ ibi preceſſit mandatum. vt no. eo. tit. l. dolus. Interdū quis dicitur exigere qđ ſibi debitoꝛ ſponte ſoluit. d. §. ſi rem. Item puniciales dicuntur exigere ab officiali fugiente qđ ſibi de derunt occaſione furti in aut. vt iudi. ſine quo. ſuffra. §. neceſſitatem. Interdum exigitur qđ ſponte preſtatur. ff. de adop. cum nepos. De hoc verbo no. ff. de neg. geſt. ſoluendo. Judex quoqz dicitur exigere vindictaz a reo iuxta legum cenſuram ſibi inſtigendo penas. vt. §. de preci. imꝑa. offe. l. j. z in aut. de queſto. §. ſi vero aliqui. ij. Et nor. ꝙ regulariter oēs exactiones ſunt illicite que licite nō ꝓbant. vt dicit ibi noc. extra de excel. ꝓel. c. j. pōt autem exactio licite fieri in ſubſidiū, vt quis ab obſtinatione illicita compeſcatur. xxiij. q. vj. iam ꝓo. Jrē epi ꝓeter iura ſua clericos exactionibus grauare nō debēt. z. q. ij. quaſi ꝙ totum. xvj. q. j. predicatoꝛ. Quas autem exactiones licite ꝓlari facere poſſunt. nor. Jnn. extra de excel. ꝓe. peruenit. An ſubditi ſint cogendi z per quem ad ſuo ſidium ſuperiori domino preſtandū. vide qđ legitur z nor. z. q. iij. inter cetera. z extra de cenſi. cuz apoſtolus. Jnno. z alios. (Anteriozibus temporibus) hoc enim pura cōſuetudo in talibus attendenda eſt. §. tit. ij. l. pe. §. caueāt. (Adeat) ſi. §. de offi. preſe. Augu. l. j. (Preſentiam) que intelligitur, put habetur. ff. quis oꝛ. in bono. poſſeſſ. l. ij. §. bonoꝝ. z ad tertul. l. ij. §. cōteſtim. z vide. ff. quando appel. ſit. l. ij. §. dies. (Facinus) qđ eſt ꝓpriē cum. quod alteri nocet. hoc eſt autem dominationem exercere, magiſtz ad tyrannidis ꝓ ad rectitudinis formam pertinet. xciij. diſt. c. viti. (Vt) Ver. (Cōmuniter) vide. §. de decurio. ſi ille. (Poſtulare) i. petere alias eſt poſtulaſſe. z ſemper exponi. i. exigere. vt z in principio legis. z facit. xviij. q. j. quod debetur. (Accipere) vide. §. ri tu. ñ. l. dñi. (Hoc facere) ſilo. modum loquendi. (Prohibeatur) per officium iudicis. vt nor. §. tit. ij. cum ſatis. §. caueant. (Opus reddito) ſupple eo. z eſt ſimile. d. §. caueāt. ineficax namqz turpiſqz foret ꝓhibitio ne in poſterum cōmitteretur niſi prius z ante omnia male extorta reintueret, nō enim ꝓhibitio ſola ſed illatū delinquentibus

Universidad de Deusto
Biblioteca

supplicium reliquos saluos facit in aut. de mã. princ. §. homicida. z de censi. c. ũ. lib. vj. in pun. vnde Seneca. j. de ira circa fin. nemo prudens ideo punit q; peccatus est, sed ne peccetur. reuocari enim preterita nõ possunt futura cohibent, sic z paruulus vapulat a parentibus ne peccet vlterius. xviij. q. iiij. ea vindicta post princi. Sic z incẽdiarius prohibetur ab excõmunicatione absolui nisi prius dãnũ sarciat q̃s per incendiũ intulit. z iuret se de cetero ignẽ non ponere.

Domin' si vassallo iniuriã in alia nõ tenetur. ad q̃s. ff. de ser. cor. l. ñ. z re. amo. l. iij. z. §. de re. amo. l. ũ. vide. j. l. prox. in verbo iniuriã. ¶ Jn gl. nec obest ibi. legi adde z. l. harum. z facit extra de sepul. in nostra. §. talẽ. vbi de hoc. z de pẽcur. auditus. z. §. de fideiusl. l. j. z. ff. de solu. creditor. §. j. z vide q̃s not. dicta. l. legi. Vnde si q̃s vult petere annuũ, cõsulit quod fic petat. debes mihi tale annuũ q̃s per elapsus trienniũ nõ soluisti quare peto z ꝑ preterito triẽnio cõdẽneris soluere. z sic vt in futurũ soluere cõpellaris. q; finita cõdemnatoria fertur etiã ꝑ repore futuro. z sic pro futuro tempore erit parata rei iudicate executio. Vñ nõ oportebit dare libellũ, sed curret actor ad iudicẽ. z implorabit officiũ eius vt sententiã suã mander executioni. vt. §. qñ dies le. ce. l. j. z extra de dec. cũ homines. sic z malefactũ corrigitur. z ne in futurũ fiat. ꝓhibetur. g. q. j. c. ij. vel tunc vere in futurũ prohibetur qñ factũ corrigitur z ꝑ predicta via consulitur his ꝓ quibus lata est condẽnatio in prestatione annua ne dent de nouo libellũ. z parata rei executione z reducãt ad initiũ noue litis. Et q̃s dicitur iudicium non est de futuro. ff. de iudi. nõ quemadmodũ dico verũ est per se. at vbi prestatio presens z prestatio futura ex eadẽ causa e eadẽ habent origine futura gratia presentis veniet cum presenti. ff. de peti. here. ꝙ si in diem. z de vi z vi ar. l. j. §. illud. z q̃ dicitur. ff. de vsur. l. j. dico q̃ loquit de vsuris quaruz cursus nondũ ceperat. vt de illis que veniunt iudicis officio fm Odof. vide extra de censi. fopite. §. de fen. que fi. cer. quãq; l. j. in fi. gl. magne. z. ff. q. j. c. fic quidã. z. c. q; cognouimus. z q̃s no. nosti. de ac. §. preiudiciales. ante fi. prime glo. z. ff. si ser. ven. l. legi. vide etiam extra de offi. dele. cum olim Abbas. z q̃s not. Jnn. in. j. gl. z q̃s no. Ly. §. de fideiusl. j. q. vlt. z de iudi. l. j. q. vlti. vbi videt sentire contrariũ. Sed quid si actor petat reũ cogi ad futuras prestationes. z de hoc etiã sibi caueri an audiet. Distingue aut agitur actione bone fidei, aut stricti iuris. Primo casu ex iusta causa cogẽt reus ad ipsam cautionem. ff. de iudi. in omnibus. in actione autem stricti iuris, nõ. vt ibi not. Et ꝑpter hoc laceratus fuit quidã libellus contra me oblatus in quo aduocatus magne autoritatis z fame intendans actionem ex stipulatu petebat reum cõdemnari z cogi ad futuras prestationes. z ꝙ de hoc ꝙdonec caueret. Et hac etiam ratione videtur ꝙ si iudicis officius intenetur. talis cautio nõ vendicet sibi locum. tum q; tractus futuri temporis nõ spectat ad iudicem dicta l. j. ff. de vsur. tum q; officiũ iudicis nec est actio, nec si esset inter actiones bone fidei numeratur. Justa aũt causa satisfandi videt si debitor est suspectus, alias nõ. arg. ff. de pact. cre. si creditores fm Ly. vt not. §. de here. vel act. ven. l. ij. Vel melius z plenius. de hac materia distingue. vt not. Ly. §. de preci. impera. offe. vniuersa. Et breuiter quãdo tractus futuri temporis spectet ad iudicem vel in iudicium inducatur, vel super eo pronuncietur, z an possit agi de futura obligatione nondũ contigente. puta talis in meum preiudiciũ hoc facere mitit ur. z huiusmodi vide que not. extra de procur. auditis. z ſe sen. ex romana. lib. vj. z q̃s no. extra de sepul. in nostra. in' duabus glo. z q̃ ibi not. Jnn. de offi. dele. cuz olim Abbas. z de test. Raynaldus. z q̃s not. in Spec. de act. seu petit. §. sequitur. in fi. vide etiaz q̃s not. in tit. de belli concep. §. iam nunc. ver. sed nunquid tal. z seq.

¶ Jtem qua actione aget in casu huius. l. cenſitus. contra dominũ suum? Rndeo conditione ex hac. l. vel officio iudicis. Sed cum officium iudicis extraordinarium auxilius detur solum vbi ordinariũ deficit. ff. de mino. in cause. ũ. cum concor. non videtur hoc casu locũ habere. Sed illud locum habet quando iudicis officium est extraordinarium sicut quando datur in integrum restituio. q̃ cõtra ius est ꝙ iudex ꝓestet auxilium suum contra sententiam vel contractũ vel prescriptionem tunc datur in effectu aliarum actionum, sed als nihil prohibet officium iudicis concurrere. cuz latissimum sit. ff. de iurisd. om. iud. l. j. hec z alia prosequere. vt not. Jnno. extra de offi. ordina. conquerente. in glo. not. quod Abbas.

¶ Jmpera. ar. Ler. rij.

Coloni censibus duntaxat ascripti sicuti ab his liberi sunt: quibus eos tributa subiectos non faciunt: ita his quibus annuis functionibus z debito conditionis obnoxij sunt pene est vt quadaz debiti seruitute videantur astricti. quod minus ferendum est vt eos audeãt lite pulsare: a quibus ipsos vtpote a dominis vna cum possessionibus distrahi posse non dubium est. Quam de cetero licentiam submouemus; ne quis audeat domini in iudicio nomen lacessere: z cuius ipsi sunt: eiusdem omnia sua esse cognoscant. Cuz enim sepissime decretum estne quid de peculio suo cuiquam colonorum (ignorante dño predij) aut vendere: aut alio modo alienare liceret. Quemadmodũ contra eius personam equo poterit iure consistere: quem nec propria quidem leges sui iuris habere voluerint: z acquirendi tantum non etiam transferendi potestate permissa dominio z acquirere z habere voluerint. ¶ Sed vt in causis ciuilibus huiusmodi hominum generi aduersus dominos vel patronos z aditum intercludimus z vocem negamus. Exceptis super exactionibus in quibus retro principes facultatem eis super hoc interpelladi prebuerunt. Jta in criminum accusatione que publica est non adimitur eis propter suam suorumq; iniuriam experiendi licentia.

Coloni. Statuit vt coloni censiti suos dominos in iudicio nõ conueniant, z hoc ꝓbat quatuor rationibus. Prima est q; sicut ab alijs quibus nihil debent liberi sunt, ita quo ad eozũ dominos pene. i. quasi serui censent. Secunda q; domini possunt illos distrahere cum possessionibus, absonũ est vt cõueniantur ab eis. Tertia est q; indecens est vt eius nomen in iudicio lacerent, cuius ipsi sunt, z eozum bona sua esse cognoscere debẽt. Quarta est q; tales coloni aliquid de ipsozũ peculio alienare nequeunt domino ignorante, ꝓ quo ergo aduersus dominum litigabunt cũ non habeant ꝓprium. z illud quod possunt acquirere alienare non possunt: Ultimo dicit ꝙ sicut non possunt dominũ conuenire ciuiliter ꝓterq̃ in supereg̃actionibus. i. cum aliquid ab eis dominus vltra debitum exigit. Jta nec possunt eũz criminaliter accusare, ꝓterq̃ si suam aut suozũ prosequanť iniuriam. ¶ Et no. pulchram legez z modum ordinatũ arguendi. (Dumtaxat). i. tantũ. ff. q̃s vi aut clam. l. competit. §. j. z. l. ñ. §. labeo. z vide. ff. de public. eum q. §. si petenti. vel sine preiudicio. fi. ff. de adimen. leg. l. ũ. §. cum titio. (Ab his). §. hominibus vt verius dic. §. muneribus. vt no. j. tit. j. l. j. in secũda gl. (Tributa.) Quozum ꝓbatio facit subiectionem vt hic z extra de censi. fopite. Jtem seruitutem. vt dixi. §. titu. proxi. l. j. (Jta) aduersus dominum est similitudinis. Et not. hic bene maximam illaz sicut ꝓpositum in ꝓposito, ita z oppositũ in opposito, ad idem. §. de ꝓx. sac. cu. l. pe. ver. sed z sicut. (Obnoxij.) impropie. vide. §. de decur. nemi nem. in prin. (Pene). i. qualiter. (Seruitute.) Jlota propter debitũ debitor censetur quodammodo seruus creditorum, sic z qui debet fidelitatem ex iuramento. Jdem tale iuramentũ est quedam species seruitutis. dicit An. de Jser. li. feu. de nona. foz. fi. c. j. vltra medium. z dicam. j. de metat. deuotum. in prin. Vnde debitor vellet nõ existere creditorem. dicit aristo. ix. ethicorũ. in mutuis debentes nolũt esse quibus debẽt (Astricti vide. §. de bo. vac. l. fi. (Quominus) ver. (Et dic quominus). i. q̃s minus. i. non. (Audeant) in mala parte sic mitur vide. §. de decu. omnes iudices. (Vtpote) veluti. quasi. tanq̃. (Distrahi posse) z sic seruiscentur. nam qui vendi potest seruus eius est. j. q. j. omnes qui. (Quam) ver. (Licentiam). §. pullandi. Ne quis ver. z dic ne gs. §. predictozũ colonozũ vt. §. in prin. z. j. prime dicit. (Lacessere.) Proprie a canibus z feris hoc dicitur ꝙ soleãt lacerãdo ꝓuocare. z expone. i. affligere, detrahere, instigare, ꝓuocare fm Dapi. Cũ ſion ergo licitum est vassallo qui vendi z detrahi potest dominũ suum sic passim ad iudicium euocare. Unde z liberius etiam hodie debet domino suo fuisque filijs inconcussam z liberam suam venerationem z reuerentia deuotionẽq; seruare. alias reuocat in seruitutẽ, in aut. vt li. de cetero. §. nominũ. col. vj. Et ideo dicitur in vassallo ad personalia seruitia obligatio vt hic patet. Sed an sufficiat in hoc sola citatio, puto ꝙ sic. ar. extra de excess. pre. grauem. cũ ibi not. (Et cuius) ver. (Jpsi sunt) an ergo tenentur domi nozus iussionibus obedire, ita ꝙ criminibus excusentur? Dic ꝙ parere in atrocioribus non tenentur, ꝙ si faciunt puniuntur. Jn leuioribus autem si obedisunt excusantur ad instar seruozum quod prosequere. vt legitur z not. ff. de reg. iur. ad ea. rerum amot. si mulier. §. j. de fa. diuus. de act. z ob. seruus. z patet. ff. ad. l. aquil. liber homo. in prin. vbi de hoc plene. z vide q̃s not. Archy. li. vj. de reseri. si eo tempore, in secunda glo. (Eiusdem) alias z eiusdem. (Sua) Neqz enim possunt videri aliquid possidere cum ipsi ab alio possideantur. ff. de acquir. poss. cum heredes. §. j. (Cũ enim) ver. z est alia bona ratio ad ꝓmissa. (Aut alio) ver. (Alienare) Plenius verbum est alienatio ꝙ venditio, vt hic patet. (Quemadmodũ). i. quomodo. (Equo iure). i. fortuna vel conditione vt vtriusq; liber sit. alias talis inter litigantes inequalitas non attenditur: sed ita iudicandus est magnus vt paruus. extra de iudi. nouit. cum non sit personarum acceptio apud deum. ad colo. iij. in fi. deus enim personã hois non accipit. Ad Bal. §. Ommes enim creauit equales nescit qz personas in

Tributos pum ſiſa subiectos idicat nem.

Crimen ꝓ l. ñ. ¶ Et not. hic licet extra materiam legis ꝙ fm regulam apostopue qd est licã crimen est peccatũ accusatione z dãnatione dignissimum. xxxj. dist. apostolus. Nam publice vtilitatis est crimina punire. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. z extra de senten. ex eo. m. vt fame. Jnteritus crimen vocatur crimen. i. criminale petiñ, vel criminalis infamia. xxv. distin. §. nunc autẽ. quiqz ponit large ꝓ omni delicto siue mortali siue veniali. de quo dicitur nemo sine crimine vixit ibidem. Quandoqz accipitur stricte. s. mortale petiñ, sicut homicidium. z furtum z hmõi. z cum tali crimine fi est publicum nemo debet ordinari. d. apostolus. Item quãdoqz strictius qñ vitam iacto admittit, vel libertatem z clerico depositionem inducit. sicut est crimen lese maiestatis. quãtum ad laycũ. z symonie. z hereſis. z quedam alia quo ad clericuz. xv. q. iij. sane. z. q. v. de crimine. q̃ talia crimina relat. magis clericuz. xv. q. iij. sane. z. q. v. de crimine. q̃ talia crimina relat. magis nocet ꝙ qui ad corrigendũ illa amicabiliter indicat. v. q. v. c. ij. z. ij. Nam meritorium est ibi crimen publicare vbi possit ꝓdesse. xxij. q. v. boc videtur. in fi. Qui vero causa diffamationis aut vindicte occultum crimen relenat fraudulentus habetur. v. q. v. q. unde huiusmodi gratia clericuz. xv. q. iij. sane. z. q. v. de crimine. q̃ talia crimina relat. magis clericuz. xv. q. iij. sane. z. q. v. de crimine. q̃ talia crimina relat. magis nocet ꝙ qui ad corrigendũ illa amicabiliter indicat. v. q. v. c. ij. z. ij. Nam meritorium est ibi crimen publicare vbi possit ꝓdesse. xxij. q. v. boc videtur. in fi. Qui vero causa diffamationis aut vindicte occultum crimen relenat fraudulentus habetur. v. q. v. q. unde huiusmodi gratia clericuz. xv. q. iij. sane. z. q. v. de crimine. q̃ talia crimina relat. magis nocet ꝙ qui ad corrigendũ illa amicabiliter indicat. v. q. v. c. ij. z. ij. Nam meritorium est ibi crimen publicare vbi possit ꝓdesse. xxij. q. v. boc videtur. in fi. Qui vero causa diffamationis aut vindicte occultum crimen relenat fraudulentus habetur. v. q. v. q. unde huiusmodi gratia

Jniurias non renes murrenit tere si illic. z. c. piece. ꝛc. di. si quis contra. de peñ. di. v. c. ñ. z not. extra de rancorem

¶ Secundo queritur quid si vassallus inferat iniuriam domino suo qui hz in eñ iurisdictionẽ z merũ imperiũ an ꝓterit ab ipso ꝓcipi de puniri. videt q; sic. fi. fi quis iure dñio obtempera. l. j. Econtra q̃ nemo sibi ipse sit iudex. ne quis in sua causa iudicet. in rubio z nigro. cum cõcor. Videtur dicendũ q̃ aut iniuria tangit dignitatem siue dominũ, puta comitatus aut alterius dignitatis aut nõ vt primo casu ꝓssit eam punire. secundo vero nõ ꝓ quo his vide q̃ legitur. z no. ñ. q. vñ. fi qui sibi ex epi. lege. z. xxij. q. iij. inter querelas. cũ concor. z q̃s no. Jnn. extra de ver. sig. ex parte. z de peñ. dilectus. Vel dic clare, aut ex iniurie huiusmodi delicto iurisdictio impeditur aut non, vt primo casu ꝓssit. secundo vero non. z hoc verũ in iniurijs nõ notorijs z manifestis. Jlla siquidem notoria sunt. z manifeste, videtur q̃ illas punire ꝓssit ordinarius sibi vel suis illatas. etiam si eius iurisdictio nõ in peciatur. de peñ. c. j. in fi. lib. vj. z vide que scripsi. §. de cetera. quinq. Hanc materiam diffusius tractat Ly. §. de quis in sua causa iu. l. j. q. iij.

Vassall' an ꝓssit cũ cõe cusare.

¶ Quarto queritur an in casibus in quibus cenſitus vel vassallus ꝓhibetur dominum conuenire vel accusare, simili modo ꝙ hic cat etiam dominus vassallus, vel alecriptitij cõuenire, vel accusare? Videtur q̃ sic ꝓpter equalitatez iuris. cũ. §. de iniuri. z li. ext en. l. ñ. j. de ꝓx. fact. iem. in secũda. vj. §. z q̃. li. z z q̃ his cuiusq; cuius vel salius perdu ten. dũ. ej eidem perdet chis ita vassallus. gl. vr. lib. feu. qua. chis ꝓpter. se ꝓn. c. ex ſecto. z si de feu. cõtinet. in. c. chis. z ibi hoc not. En. de iter. hanc partem sequitur. s. dubio forte. Bal. in Spec. de actore. ver. item q̃ de alecriptitijs. Tenet enim chis hodie recedere fidei suo, q̃ si nõ fecerit, maleficũ est. xxij. q. v. de toma. vbi not. Archy. q̃ pot vasallus denunciare dñm cõmune cccante. Econtra videtur. q̃ hoc cũ in ꝓcipui ꝓpter gra in dño debitum ꝓpter iniuriam reuerentiam. quo fidei tenetur exhibere vassallus qui quodammodo seruus eius ch. vt ꝓac. l. in prin. z facit q̃. §. dixi in verbo lasciuia. Talem autem reuerentiam chis vassallo suo exhibere tenebet, ne videat quidem esse dñs. in effectu sui hz equalis cũ suus sit. de iniuri. prin. §. homicidia. z facit. j. de equitib. holda. j. verſ. nisi ex. xxvij. q. iij. in vtdicimus. z clarius. xxxv. q. vi. ch. ex. de cc. j. inter cetera fi. z vide q̃ scripsi dicto verſe. nisi per. Cum ergo in casu cessat causa, pura reuerentia, ergo z eius effectus cessare debẽt. Jxta q̃ dictum agendi z accusandi est prem. sioni. vt quicũq; q̃ non ꝓhibetur expresse ꝓhibitus intelligatur a milius. ti. de accusa. cui accusare. Non ergo ꝓhibitio vassalli contra dñm ex ratione precipue inducta per legem in fauorem vassalli aduersus ꝙ sum. dñm en terra henda. ff. de leg. q̃s vero contra. iam regulariter non est hoc. nã ex tendere legem. ff. solu. ma. si vero. §. de vino. de ver. ob. li. quicquid. z extra de tempo. ord. dilectus cum similibus consuetis. facit etiam pro hac parte. lib. feu. de vassal. qui comit. lotha. §. ñ vero.

Vassall' an ꝓssit dñm cum vxore ma inuentum occidere.

¶ Quinto premissum occasione queritur n vassallus innenerit dominum adulterantem cũ vxore sua, ꝓterit ne ipsum occidere? Videtur q̃ sic. arg. huius. l. 2 qz l. gracchus. §. de adulte. generaliter loquitur. generaliter ergo est intelligenda. ff. de ꝓbatio. z contra q̃ no ff. de adul. l. marito. z. l. nec in ea. §. ñ. z. d. l. gracchus. cum persona eo minus super vassallo sancta hz ecclesia q̃ sit habenda. Et q; vassallus ꝓtetur parere fame domini. ff. eo. tit. si adulterium. §. pe. fortius vxore eius. ff. de obsequi. li. liberto. cum not. an eis. Nam ti nõ ꝓterit cuz accusare, minus occidere. ¶ Jn glo. colonus ter recognoscas. adde q̃ dicit quidam Archydiaconus extra de mili. cu vemilien. z ita sic libertus vocat ꝓtectorem dominum honoris causa. vt no. ff. de lega. iij. cum quis decedens. §. legam. sic z vir vocat dominus z econtra. vt not. ff. de leg. ij. lucius. §. que marito. Jtez facit ad hoc q̃ no. ff. de origi. iur. l. ij. in prin. in glo. j. Romulus. ff. manu. l. credi tor. §. lucius. de ali. leg. j. alimenta. §. liberti. s. ic z pater quidam cigit filio suo. hñ mu cu semper mecum es, z omnia mea tua sunt, vt habetur. Luc. xv. c. ¶ Jn glo. vt z. §. ibi de iure personarum. adde in glo. qui de statu libero. z qui manumitt. no ꝓt. §. penul. ¶ Et sic no, q̃ alienare ꝓhibitus teneatur. vt not. §. tit. ñ. ch. in fi. s. j. q̃s inteligo inter fi. s. vt hac glo. de hoc satis not. Bal. in Spec. de cen. §. quoniam. versi. xij. z de iniuri. edi. §. con. pendiole. ver. quid de alecriptitio. Interdum alienare ꝓhibitus etiã inter extraneos tenetur. ff. de leg. iij. pater. §. fundum. z vide q̃s not. Dy. eã. Iulianus. z de leg. ij. peto. §. ſtrare. cum concor. z q̃ ibi not. z q̃ no. Jnn. extra de ꝓbatio. in ꝓsentia. vbi dicit inter ceteza q̃ si alienare ꝓhibitus fiat ꝓ nuncupus transferi etiaz ea que alienare ꝓhibitus erat. nam z alias

spicere qui meram cõsiderat equitatez. dicit Gallic. ũ. variatiũ epist. xiij. vide. j. de ꝓrima fac. ferã. in sacris. §. z qñ. (Consilitere) supple colonus q̃o ꝛc. (Juris). i. dominũ seu potestatis. (Et acquirendi. §. (Transferendi). i. alienandi. (Transmisse) aliaz ermissa. l. colonis. (Voluerint). s. leges. (Sed vt). §. (Et minus) vide. s. de iur. fis.

¶ Tertio queritur cuiã si vassallus inferat iniuriam domino suo iniuriã do de ꝓmuni. videt q; sic. fi. fi quis iure dñio obtempera. l. j. Econtra q̃ nemo sibi ipse sit iudex. ne quis in sua causa iudicet. in rubio z nigro. cum cõcor. Videtur dicendũ q̃ aut iniuria tangit dignitatem siue dominũ, puta comitatus aut alterius dignitatis aut nõ vt primo casu ꝓssit eam punire. secundo vero nõ ꝓ quo his vide q̃ legitur. z no. ñ. q. vñ. fi qui sibi ex epi. lege. z. xxij. q. iij. inter querelas. cũ concor. z q̃s no. Jnn. extra de ver. sig. ex parte. z de peñ. dilectus. Vel dic clare, aut ex iniurie huiusmodi delicto impeditur aut non, vt primo casu ꝓssit. secundo vero non. z hoc verũ in iniurijs nõ notorijs z manifestis. Jlla siquidem notoria sunt. z manifeste, videtur q̃ illas punire ꝓssit ordinarius sibi vel suis illatas. etiam si eius iurisdictio nõ in peciatur. de peñ. c. j. in fi. lib. vj. z vide que scripsi. §. de cetera. quinq. Hanc materiam diffusius tractat Ly. §. de quis in sua causa iu. l. j. q. iij.

Vassall' an ꝓssit cũ cõe cusare.

¶ Quarto queritur an in casibus in quibus cenſitus vel vassallus ꝓhibetur dominum conuenire vel accusare, simili modo ꝙ hic cat etiam dominus vassallus, vel alecriptitij cõuenire, vel accusare? Videtur q̃ sic ꝓpter equalitatez iuris. cũ. §. de iniuri. z li. ext en. l. ñ. j. de ꝓx. fact. iem. in secũda. vj. §. z q̃. li. z z q̃ his cuiusq; cuius vel salius perdu ten. dũ. ej eidem perdet chis ita vassallus. gl. vr. lib. feu. qua. chis ꝓpter. se ꝓn. c. ex ſecto. z si de feu. cõtinet. in. c. chis. z ibi hoc not. En. de iter. hanc partem sequitur. s. dubio forte. Bal. in Spec. de actore. ver. item q̃ de alecriptitijs. Tenet enim chis hodie recedere fidei suo, q̃ si nõ fecerit, maleficũ est. xxij. q. v. de toma. vbi not. Archy. q̃ pot vasallus denunciare dñm cõmune cccante. Econtra videtur. q̃ hoc cũ in ꝓcipui ꝓpter gra in dño debitum ꝓpter iniuriam reuerentiam. quo fidei tenetur exhibere vassallus qui quodammodo seruus eius ch. vt ꝓac. l. in prin. z facit q̃. §. dixi in verbo lasciuia. Talem autem reuerentiam chis vassallo suo exhibere tenebet, ne videat quidem esse dñs. in effectu sui hz equalis cũ suus sit. de iniuri. prin. §. homicidia. z facit. j. de equitib. holda. j. verſ. nisi ex. xxvij. q. iij. in vtdicimus. z clarius. xxxv. q. vi. ch. ex. de cc. j. inter cetera fi. z vide q̃ scripsi dicto verſe. nisi per. Cum ergo in casu cessat causa, pura reuerentia, ergo z eius effectus cessare debẽt. Jxta q̃ dictum agendi z accusandi est prem. sioni. vt quicũq; q̃ non ꝓhibetur expresse ꝓhibitus intelligatur a milius. ti. de accusa. cui accusare. Non ergo ꝓhibitio vassalli contra dñm ex ratione precipue inducta per legem in fauorem vassalli aduersus ꝙ sum. dñm en terra henda. ff. de leg. q̃s vero contra. iam regulariter non est hoc. nã ex tendere legem. ff. solu. ma. si vero. §. de vino. de ver. ob. li. quicquid. z extra de tempo. ord. dilectus cum similibus consuetis. facit etiam pro hac parte. lib. feu. de vassal. qui comit. lotha. §. ñ vero.

Vassall' an ꝓssit dñm cum vxore ma inuentum occidere.

¶ Quinto premissum occasione queritur n vassallus innenerit dominum adulterantem cũ vxore sua, ꝓterit ne ipsum occidere? Videtur q̃ sic. arg. huius. l. 2 qz l. gracchus. §. de adulte. generaliter loquitur. generaliter ergo est intelligenda. ff. de ꝓbatio. z contra q̃ no ff. de adul. l. marito. z. l. nec in ea. §. ñ. z. d. l. gracchus. cum persona eo minus super vassallo sancta hz ecclesia q̃ sit habenda. Et q; vassallus ꝓtetur parere fame domini. ff. eo. tit. si adulterium. §. pe. fortius vxore eius. ff. de obsequi. li. liberto. cum not. an eis. Nam ti nõ ꝓterit cuz accusare, minus occidere. ¶ Jn glo. colonus ter recognoscas. adde q̃ dicit quidam Archydiaconus extra de mili. cu vemilien. z ita sic libertus vocat ꝓtectorem dominum honoris causa. vt no. ff. de lega. iij. cum quis decedens. §. legam. sic z vir vocat dominus z econtra. vt not. ff. de leg. ij. lucius. §. que marito. Jtez facit ad hoc q̃ no. ff. de origi. iur. l. ij. in prin. in glo. j. Romulus. ff. manu. l. credi tor. §. lucius. de ali. leg. j. alimenta. §. liberti. s. ic z pater quidam cigit filio suo. hñ mu cu semper mecum es, z omnia mea tua sunt, vt habetur. Luc. xv. c. ¶ Jn glo. vt z. §. ibi de iure personarum. adde in glo. qui de statu libero. z qui manumitt. no ꝓt. §. penul. ¶ Et sic no, q̃ alienare ꝓhibitus teneatur. vt not. §. tit. ñ. ch. in fi. s. j. q̃s inteligo inter fi. s. vt hac glo. de hoc satis not. Bal. in Spec. de cen. §. quoniam. versi. xij. z de iniuri. edi. §. con. pendiole. ver. quid de alecriptitio. Interdum alienare ꝓhibitus etiã inter extraneos tenetur. ff. de leg. iij. pater. §. fundum. z vide q̃s not. Dy. eã. Iulianus. z de leg. ij. peto. §. ſtrare. cum concor. z q̃ ibi not. z q̃ no. Jnn. extra de ꝓbatio. in ꝓsentia. vbi dicit inter ceteza q̃ si alienare ꝓhibitus fiat ꝓ nuncupus transferi etiaz ea que alienare ꝓhibitus erat. nam z alias

Universidad de Deusto
Biblioteca

transfert.ſ.tit.ij.diffinimus.ſ.illud. Item diuidit.ſ.de ſacro ſan.ec cle.iubemus. Item locat ad non modicum tempus res minus vti les.cij.q.ij.apoſtolicos.z.c.abbatibus.cū no.in eis.p Archy.etiaꝫ in centum,vel mille annos.vt nor.ff.de leg.ij.codicillis.ſ.inſtituto. qꝫ tamen reprobat ibi Dy.z Jo.an.in cle.de reb.eccleſ.nō alie.c.j. An autem poſſint ſine domini conſenſu diuidere fendum? Dic ple ne vt ꝑ or. An.de Iſer.li.feu.de prohi.feud.alie.per Fred.in.l.impe rialem.ſ.,preterea ducatus.

De colonis paleſtinis. Titu.l.

(Paleſtinis).i.de paleſtina. Hec enim ſunt paria vt nor.in ſimili ff.de excu.tu,ſed reprobari.ſ.amplius. Cum autem iſta vera proſe runtur de hominibus ciuitatum.vt ritius peruſinus intelligitur de municipibus.i.qui in peruſio munera ſubeunt,ff.ad munici.l.j.poſt prin.ibi campanos puteolanos.

Imperator Ualen. Lex vnica.

Cum per alias prouincias que ſubiacent noſtre ſerenitatis imperio lex a maioribus cōſtituta colonos quodam eternitatis iure detineat:ita vt illis non liceat ex his locis quorum fructu releuātur abſcedere:nec ea deſerere ꝙ ſemel colenda ſuſceperunt. Neqꝫ id paleſtine puincie poſſeſſoribus ſuffragetur: ſancimus vt etiam per paleſtinam nullus omnino co lonorū ſuo iure veſtus vagus ac liber exiſtet: ſed exēplo aliarū ꝓuinciarum ita dño fundi teneaſ:vt ſine pena ſuſcipientis non poſſit abſcedere. Addito co vt poſſeſſio nis domino reuocandi eius plena tribuatur autoritas.

Cumper alias. Quod ſtatutum eſt in aliis colonis vt de fundo quē colēdū ſuſceperūt diſcedere nequeat, vult impe rator vt locum habeāt etiā in ꝓuincia paleſtinorū. Et qui cunqꝫ receperit colonū ipſius ꝓuincie puniaſ.z dūs reuocandi fu gitiuum liberā habeat facultatē. (Imperio) Imperiū eſt poteſtas, Reges iuſſio,perpetuū regnuꝫ. huic aūt imperio.ſ.romano omnes gentes multi ſūt ſubeſſe deberent.vt nor.extra de priuil.ſuper Spec.de elec.venerabi ab impe lem.vij.q.j.in apibus.vbi de hoc etiam per Archy.Sed ſunt aliqd rio exem reges liberi ab imperio exempti q vel iugum nunqꝫ ſuſceperunt vel ꝓti, ſuſceptū reiecerunt.ff.de poſtli.re.poſt liminiū.in prin.z.ſ.poſtlimi nio.z.l.nō dubito.z patet ex his q̄ no.c.tit.l.hoſtes.z ad.l.iul.maie. l.cuiuſqꝫ.eos enim vocat imperator ſocios z amicos. Adidem.ſ. de cōmer.z mer.l.mercatores.in prin.Potiſſime liber z exemptus eſt rex Francoꝝ, q ſuperiorem in temporalibus nō recognoſcit.ex tra qui fil.ſint legi.ꝓ venerabilem.ſ.rationibus. Item rex Sicilie vt pleniꝰ nor.An.de Iſer.in preambu.lib.feu.q.iij. Qualiter autem contrahatur z firmetur predicta ſocietas. colligitur.j. Machab.c. viij.z ex his que no.xxij.q.j.ſ.j.in ſumma. Item nor.hic licet ex tra materiam legis ſm Sen.li.epiſtolarū.xvj.epiſt.xc.ꝙ antiquitus aureum fuiſſe imperiū perhibet,z penes ſapientes fuiſſe regnū poſ ſidonius indicat.hȝ cōtinebant manus .z infirmos a validioribus tuebant.ſua debant, diſſuadebant qꝫ,z vtilia atqꝫ inutilia monſtra bant.Horū prudentia ne qd deeſſet ſuis ꝓuidebat,fortitudo arce bat pericula,beneficentia augebat gubernabatqꝫ ſubiectos.officiū erat imperare nō regnū.Nemo ꝙ tum poſſet aduerſus eos experie bat̄ p quos ceperat poſſe. nec erāt cuiuſqꝫ. aut animꝰ iniuriari, aut accuſari,cū bene imperāti bene pareretur. Nihilqꝫ rex maius mina ri male parentibus poſſet ꝙ vt abirent ex regno. Sed poſtqꝫ irrepe tibus vitijs in tyrannidem regna converſa ſunt,opus eſſe legibus, quas z ipſa inter vitia tulere ſapientes. Soluꝫ qui athenas equo iure fundauit,inter ſeptem eui ſui ſapientia natos ligurgum ſi eadē etas tuliſſet ſacro illi numero acceſſiſſet octauus z alluci leges,co rone ex laudantur.hū non in foro,nec in conſultorum atrio,ſed in Pytagore illo tacito,ſanctoqꝫ receſſu didicerunt iura que flozenti tunc ſicilie,z per ytaliam grecie ponerent. (Maioribus) id eſt pre ceſſoribus qui fuerunt maiores etate,nō autem poteſtate, qi pares ſunt.ſ.de legi.digna. Sed apud deum ille maior eſt qui iuſtior.xl.di. multi.in fi. In quibus autem z ratione quorum dicitur quis maior altero.not. Inno.extra de maio.z obe.c.j. (Eternitatis) donec vite rint (Jure) vinculo. (Locis) fundis vt ſubijcit. (Releuantur) Nor. hoc verbum ꝓ eo qd no.ſ.de agri.z cen.l.ij.in fi.vlti.glo.z qd ibi ſcripſi. (Nec ea) ver. (Neqꝫ id) ver.al.eſt nec id.z incipit cōſtitutio. (Per paleſtinā) facit ꝓ eo qd ſcripſi.ſ.de colt.doñ.l.j. poſt.j.glo. (Jure) id eſt ꝓrogatiua,vt iuſtitia. (Velut vagus) alias vel vag⁹. alias vel denagus. Et dic ꝙ vagus dicitur qui non habet certā mo tam, vel incolarum.vt z.ſ.de agri.z cen.l.iij. Vel dic plenius vt ſcri pſi.j.de tyroñ.l.j. (Sed exemplo) ver.z vide.ſ.de decuri.exemplo. (Prouinciarū) ſimile.ſ.de anno.z tri.le.vlti. (Pena) que eſt.j.tit. ꝓti.l.j. (Suſcipientis) Suſcipere dicitur qui cum anima z corpore id agit ſm Pap. (Addito) verſi. (Poſſeſſionis).i. fundi. (Reuo candi) Utrum autoritate ꝓpria,vel cum preſidis: videtur ꝙ auto

ritate propria.ar.huius leg. Et tunc expone literam tributarius.i.tri buta eſſe intelligantur.nec pertimeſcat penam.j.de mera. deuotus. Ad idem.ff.que in frau.cre.ait ꝓtor.ꝓ.ſ.ſi debitor.z hoc tenet glo. hic, In cōtrariū eſt.ſ.de exhi.re.l.ſi.z ne in ſua cā iudi.in rubro z ni gro. Diſtingue,aut detinetur ab aliquo,z tunc contra eum ſuas Domin dirigat actionem.ff.qs met.cauſa.extat.z.ſ.de act.z obli.negātes. an poſſit. Aut nō,z tunc remittitur ad locum vnde fugit.ſ.vbi cauſa ita.l.j.z autoritas ij. Si autem nil dicit,poteſt dūs autoritate ꝓpria eum capere quaſi re propria nihil videatur inuadere alienum,ſed retinere qd eſt ſuum.ff. de ac ſuus colo qui.pol.l.ij.ſ.ſi ſeruus.z.ſ.qd̄ nerua.z.l.j.ſ.per ſeruum. Et hoc lo nū fugien cum habet ſi non eſt egreſſus dūi poteſtatez ſm An.de bar. Et idē rez capere videtur in vaſſallo poteſtatem domini fugiente.arg.iurium ꝓemiſ ſorum.vide que ſcripſi.ſ.de agri.z cen.ſi coloni.q.vj.

Secundo quero an ſicut permittitur perquiri ſeruus fugitiuus. ff.de fugi.l.j.ſ.qd̄ aūt.z.l.diuus.z.ſ.de ſer.fugi.l.ij. Ita etiam pmit tatur in vaſſallo fugitiuo in caſu quo pōt ad locū reduci inuitus? ꝙ Vaſſalli videtur cum ratio diuerſitatis reddi nō poſſit,ergo idem ius.ff. ad an poſſit a l.aquil.illud de fonte.l.j.ſ.hoc interdictum.de fur.a titio ꝙius rem dño perꝙ furtiue ſubtractam nequeat dūs fugitiui exemplo requirere.inſti.de rei litar cō obl.ꝙ ex delicto.ſ.ſed hec.z no.d.ſ.hoc aūt.z facit.ff. de ſer.cor.vt loni fugi aut.qui loquit in liberis.ꝙ vide que ſcripſi.j.titu.ij.l.j. ibi vinculis. tiul.

Et no.ꝙ vaſſallus ſimpliciter fugiens ſolū eſt ad poteſtatem ſui dūi reducendus,ſi aūt ꝓ libero ſe geſſit.eſt grauiter coercendus, ſic dicimus in ſeruo.ff.de fugi.l.iij. Addid aūt qꝫ de reb⁹ ſubtractis ꝙ dictū eſt cōcor. Ja.de ra.Pe.z Dy.ſ.de ſer.fugi.requirendi.ar.ſ. qū z qui,quar.pars.l.ij.de metal.quoſdā. Adidez faciunt plura que ſcripſi.ſ.de anno.z tri.l.ij.ibi formident.niſi aliqua preſumptio mo ueret iudicem ſm An.de fauo.put ibi not. Lyn. (Autoritas) facul tas. Poſt gl.qz coloni,adde non videtur hoc bene dictum. Nam paleſtina eſt regio philiſtinorum. Cuius aūt natus fuit in iudea in ciuitate bethleem. Sed dic ꝙ iudea nō eſt regio per ſe,ſed portio paleſtine. Ipſa quoqꝫ paleſtina eſt pars prouincie ſyrie.

De colonis thracenſibus. Titu.li.

Imperator Ar. Lex vnica.

Per vniuerſam dyoceſim thraciarum (ſublato in perpetuum humane capitationis cenſu) ſub iugatio tantum terrena ſoluatur. Et ne fortē colonis tributarie ortis neribus abſolutis vagan di z quo libuerit recedendi facultas permiſſa videatur: ipſi quidem originario iure teneant. Et licet conditiōe videantur ingenui ſeruitamen terre ipſius cui nati ſunt exiſtimentur. Nec recedendi quovelint aut permutādi loca habeant facultatem:ſed poſſeſſores eorum iure vtātur z patroni ſolicitudine z domini poteſtate. Si quis vero alienum colonum ſuſcipiendum retinendum ve crediderit duas auri libras ei cogatur exſoluere. cu ius agros tranſfuga cultura vacauerit:ita vt eundem cum omni peculio ſuo z agnatione reſtituat.

Per vniuerſam. Caſus. Prouinciales dyoceſis thraciaꝫ z eorū coloni ſunt immunes a tributo capitis, non tamen coloni ex hoc ſe reputent abſolutos ab onere terre quā co lunt,vel illam relinquere valeant,vel loca permutare,ſed licet condi tione videantur ingenui,ſeruos tū ipſius terre adhuc ſe teneāt. Qui autem hunc colonū fugitiuum ſuſceperit punitur. z eum cum pecu lio z agnatiōe ſua reſtituat. (Dyoceſim) Dyoceſis grece latine gu bernatio.z hoc non ſm proprietates vel poteſtatem,ſed ſm effectū vt dicit Pap. Vniuerſa ergo prouincia thracie q; ſub vna guberna tione cōſiſtit dicitur vna dioceſis,ſed ſm canones Dyoceſis eſt vbi dyoceſes eſt epūs.z epiſcopatus habet.xvj.q.ij.licet vltra medium.extra quā due poſ nullus poteſt ſacramenta percipere vt ibi. Warum due in vnam au ſunt auto toritate pape redigi poſſunt.ea.cauſa.q.j.z ca.temporis.z.c.ſeq. Et ritate pa de ratibus multe tunc erant in thracia que eſt magna prouincia. Et pe in vnaꝫ tunc expone vniuerſam dyoceſim id eſt omnes dyoceſes vt ſic re redigi. ſoluatur ſingulare in plurale.quando enim exercitus fidelium multi tudo dioceſi diuidi,epiſcopi multiplicari autoritate apoſtolica poſ ſunt.ea.q.j.precipimus. Et vide quod de hoc verbo not. Archy.de reſcrip.ſtatutum.lib.vi.z de tempo.o.d.c.ij.poſt princip.

Et nota ꝙ appellatione dyoceſis nō continetur ciuitas.extra de reſcrip.ro dulphus.ſic z appellatione populi non continetur clerus vt extra de ſen.excō.ſi ſententia.li.vj. (Subiugatio) qz ꝓ iugo terre que aratur ſic dicta eſt. Vel dic q; hoc tributū exigebatur ꝓ numero iugerū terre. Iuger enim z iugerum ri.ꝓ eodem accipitur z eſt ſpacium terre qd vnum aratrum poteſt arare in die.j. Regū.c.xviij. Et conſtat longitudine pedum.cc.xl latitudine vero.cxx.ſm Iſido. ethimol.xv.z facit.ſ.de epiſco.z cler.de his.z de operi.pub.omnes ij. Sed glo.aliter exponit.in aut.de man.princ.ſ.coges. Hec tamen expoſitio magis placet.z ſic etiam ibi poſſet exponi.z vide qd nota

Zin.de

An.de iſer.lib.feu. de cōtrouer.inueſti.c.ſi quis de manſo.z qd̄ ſcri pſi.ſ.de immuni.ne.conce.l.ij. (Soluat) alꝰ tollatur.z facit ꝙ eo qd dixi.ſ.titul.tij.l.j.(Et ne).ſ. (Tributarie) ſ.capitationis, vt dixit. (Sortis) qr ſorte.i.fortuna ipſorum ad hoc quod dammodo alleganꝫ ꝓ quo vide qd̄ ſcripſi.ſ.qñ z qui.quarta pars.l.ij.ſ.ꝓ ſi ſepedicti. (Jagandi) ꝓ quo vide quod ſcripſi.j.de Tyron.l.j. (Quo libue rit) exponit qd̄ dixerat. (Jure).i. conditione. (Et licet) alꝰ deeſt z. (Serui) alꝰ ſeruire.z hec eſt melior litera. Incongruum enim eſt vt homo liber terre ſeruus extimetur.z vide extra de iude.c.ij.cum ibi no. (Terre.i.fundi,vel prēdi.(Exiſtiment).i.cēſeant.vel.i.fingant ſic exponit.intelligit.i.fingit.ff.de acqui.here.l.heres.z alꝰ videt.i. fingetur.c.tit.ſi duo.in ſi.vbi etiam no.glo. ꝙ fictio ꝓbationem cō trariam nō admittit. Ad idem.eo.tit.illud ante ſi. Unterdū exponit ſic.i.fingitur.in aut.de ſucceſſ.eccleſia romana.ſ.habeat.ibi vt ſic deo om nipotenti dignum donarium diuinarū rerū tuitio. Item alꝰ videt i.fingitur.in aut.de iureiur.a mo.preſti.in prin. Sic z ſinguntur filij legitimi, ſuis in rei veritate nō ſint illi qui ſuſcepti ſunt ex concubi na,z poſtea per patrem in teſtamento,vel alias legitimi nuncupan tur.in ante.vt li.ma.z auie.ſ.ad hec. Unde glo. notabiliter exponit ibi literam monſtratur.i.fingitur. Et eſt ſimile.ſ.de agrico.z cenſit. cum ſcimus.in fi.z tunc eſt fictio qualitatis. Sic etiā in qualitate di uitiarum quis diues fingitur qui nō eſt.ff.q faciſd. cogan.l.ij.ſ.quo Fictio iu tiens.z alias fingitur dominus qui nō eſt.ff.de fur.inter dū.ſ.tutor. ris i loco qs eſſe fingitur in quo nō eſt.d.l.ci ſcimus.in fi. Et bzeui dicam ter fictio iuris ꝓcedit in decem p.edicamentis,puta in qualitate vt ꝓmiſſum eſt. In ſubſtantia.vt.l.dilt.ferrū.z in euangelio. Melyas ꝓcedit eſt iſte dicitur de Johāne.xxij.q.ij.ſ.item opponitur. In quātitate quādo fingitur quis minor eſſe quā fit.ſ.q.vij. ꝙ ꝓ. Et qui maior eſt fiat ſicut minſter.xcij,di.dyaconi.z.ſ.de his qui ve.eta.l.j. Un relatione quando fingit̄ pater q nō eſt.ſ.de debi.ci.l.ij.in fi.z filius qui non eſt.ſ.de excu.art.l.j. In agere quando fingitur agere q non egit.extra de ſen.excō.mulieres. Sic z fingitur ſtipulatio a muliere que ſtipulara non eſt.ſ.de rei vxo.ac.l.j.in prin. In pari. qñ quis fin gitur pati qui non patitur.xxxij.q.ij.ꝓpoſito.ff. qd̄ metus cauſa.iſti quidem. In vbi.quādo quis fingitur eſſe vbi non eſt.d.l.ci ſcimus. in fi.vij.q.j.mutatione.ij.q.j.de manſeſta.extra de dolo z contu.ve ritatis.ſ.de iudi.ꝑcandum.ſ.cum aūt.in aut.vt omnes obed. iudic.prin.ſ.ſi vero ne qꝫ ipſe. In quando.puta cū quis fingitur cū eo tempore qui non eſt.de peñ.dilt.j.periculoſe. In habitu.quando dicitur quis fingitur habere qs nō habet.xxxj.di.lex continentie,z ff.de rei ven.is qui peritorio.in fi.de reg.iur. parem eſſe. de his nor. Archy.di.d.c.ferrum. vbi etiam ſubiungit ſuper glo.j.qualis. Bas cauſas propter quas canon fingit eſſe qs nō eſt: vel contra,puta ꝓ pter animi conſtantiam.d.c.mutationes. Propter delictorū emen dationem.xxx.q.v.qs autem.z.c.non eſt. Propter illatam violentiā xxx.q.v.reuera.z.c.ꝓpoſito. Propter ignorantiam,vel caſu inter ueniente.xxiij.q.iij.ſi homicidium. Propter legis poteſtatem.ivj. diſt.hyſmael. Propter vite honeſtatem.ij.q.vij.nō omnes. Pro pter odium inuaſionis.vij.q.j.factus. Propter defectum ſolennita tis.xxx.q.v.c.aliter. Propter legis autoritatem,qz homo non dici tur ſeparare matrimoniū,qz in veritate nō ſeparat ſed deus.xxxiij. q.ij.quos deus coniunxit. Item propter maliciam aliquorum canō aliquando preſumit eſſe qs non eſt.xl.di.multi.ij.q.vij. Paulus di cit. Et propter vilitatem.ff.de ſerui.vr.pre.ſeruitutes.ſ. ſi ſublatū. cum concor. Si delectet hanc materiam dilatare poteris ex huiuſ modi caſibus multos ſumere ex his que ſcripſi.ſ.de apo.pu.l.iij. de agricol.z cenſi.quemadmodum.j.de queſtor.l.j.z de princi.agen.in re.l.principes.neqꝫ enim preſumptio ſeu fictio ſine aliqua ratiōe vel cauſa procedit. (Nec recedendi) ver. (Aut) ver. (Loca) poſſeſſiones quas colunt. (Facultatem) vide.ſ.de decur.omnes iudices. in fi.z iſti dicuntur vaſſalli ruſticani. (Poſſeſſores).i.domini (Jure).i.po teſtate vt ſequitur z commoditate (Poteſtate) Not. dño poteſtatē ꝓprie attribui,patrono vero ſolicitudinem,quot modis accipitur Latrones nomen poteſtatis? vide.ff.de verb.ſig.poteſtatis.z ſcripſi.j.de exa ſemel oc ctor.z executor.l.ij. (Si quis).ſ. (Suſcipiendum) vide.ſ.tit.ꝓti.l. cultās nō j.in fi. (Retinendū) facit.ſ.de agric.z cēſi.ſeruos.z vide qd ibi ſcri reneturde pſi in verbo detentator. Et ſic patet aliquem non teneri de receptio receptas tione. ne latronis quem ſolum vnica vice recipit in domo ſua.vt ibi ſcripſi z.j.de deſer.l.j.in verbo diu. Quid enim ſi repentinum quis viato rem recipit in domo aut comeauerit tranſeuntem? certe nō tenetur arg.ff.nau.cau.l.licet.ſ.hoc aūt.z de fur.inſtruct.ſepe.ſ. predia.in fi.vel dic ꝙ eo ipſo ꝙ ſcit eum eſſe latronem debet eū expellere nec ſecum retinere.immo illum iudici offerre.ſ.de his qui la.l.j.z.ij.ſ. domini.ad.qs etiam extra de parro.c.ij.in fi.z li.vj.ne cle.vel moñ. c.ij.in fi.xxj.q.ij.placuit. Credo quantum ad penam infligendam tu tius foꝛe qs ſcripſi,d.l.j.de deſerto.nam aliud eſt ipſum quem reci pit expellere aliud eū ꝓ o vnica receptione puniri (Euacuauerit.) Nota modū loquendi vnde dicitur talis euacuauit ciuitatem. (Ja vt) ver. (Omni periculo.) Et quibuſcunqꝫ rebus per eum forte ſub tractis,ita vt ſi apud quoſcunqꝫ inuentantur,modis omnibus red-

dantur ꝓiſco dño.in aut.de mona.ſ.ſi vero is quidē.in fi.qd̄ eſt no tandum.z poſſet exinde optimum remediū ſumi cōtra cauillationez bagarāti quā ponit Buil.in ſpec.de interrog. ꝙ ſi.in iudicio.ſ.ij.ſ. ſed ecce.z Dy.ff.ex qui.cau.in poſ.ea.fulcim⁹.ſ.quid ſit. In regno per.c.inclyti regis Karoli ſecundi. qd̄ incipit conuentus poſitione ꝛc.melius eſt ꝓuiſum.nam intentato iudicio contra aliquez de poſ ſeſſione vel re contra ipſum tale iudicium finietur,quamuis in aliuz res vel poſſeſſio trāſlata inueniatur lite pendēte z ſi per multas ma nus poſſeſſio ambulauerit,executio contra eum fiet apud quez res ipſa vel poſſeſſio manere inuenitur.qd̄.c.per dictam aut.bene iuua tur z forte exinde ortum habuit. Ad idez facit in aute.de nup.ſ. ſed vt non cauſa.ver.ſi autem non valuerit ibi apud quēcunqꝫ apparue rit perſonam ꝛc.z de reſti.z ea que pa.ſ.j.ver.ſed tanꝫ.ff.de pet.he re.ſed z ſi lege.in fi.ſ.z de contrahend.emp.ſi quis ſub hoc.

De colonis illiricianis. Titu.lij.

In ſi.glo.adde vt in aut.vt nul.mut.agricol.ꝛc.in princi.

Imperator Ua. Lex vnica.

Olonos inquilinoſqꝫ per illiricum vicinaſqꝫ prouincias ſiue regiones abeundi iure in quo cos originis agnationiſqꝫ merito certum eſt morari licentiam habere non poſſe cencemus. Inſcrut arant terris non tributario nexu: ſed nomine z titulo co lonorum. Ita vt ſi abſceſſerint: z ad alium tranſierint: reuocati vinculis penisqꝫ ſubdantur. Mancatqꝫ in cos pena qui alienum z incognitum recipiendum eſſe duxerint tam in redhibitione operarum.z damni quod locis que deſeruant factum eſt:quaz mulcte cuius mo dum in autoritate iudicis collocamus. Ita vt etiam do minus fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabitur: ꝓ qua litate peccati cohertionem ſubire cogatur. Nec fit ſigno rantie locus:cum ad criminis rationem ſolum illud ſuf ficiat quod incognitum ſibi tenuit. Seruuz etiam in me moratis regionibus ſi quis receperit: ignorationis ex cuſatione ſublata:quadrupli pena teneatur. Operarum preterea compendijs damniſqꝫ preſtitis. In libertis etiam quos pari vſurpatione ſuſceperit is modus fit: quem circa liberos colonosve durimus retinendum.

Colonos. Caſus. Jd qd̄ ſtatutum eſt in colonis aliꝰ lo cum habet in colonis prouincie illirici z regionum vicina ruz.ſ.ꝙ recedere nequeūt de terra. Quod ſi ad aliū locum tranſierint,revocari ſub dendi ſunt penis z in vinculis ponēdi. Pu nit etiam ſuſcipientem arbitrio iudicis,z redhibitione operarum z damni qs fundo ex eius fuga prouenit. Nec excuſatur ſuſcipiens ſi ignorauit cuius eſſet. Qui etiam ſuſceperit ipſius regionis ſeruū fu gitiuum tenetur pena quadrupli z damna reſarcire z cōpendia ope rarum. Qui autem libertum alienuz ſuſceperit,tenetur vt is qui co lonum liberum arguitur ſuſcepiſſe. (Vicinas) vide.j.de omni agro deſer.quicūqꝫ.ij. (Siue regiones.) Differūt enim regio z ꝓuincia, vt ſcripſi.ſ.de bo.vac.l.iij. (Abeundi) alias recedendi. (Derito) i.iure cōditione ſeu vinculo.vel qz hoc meruerunt ex facto patris vel ſuo quo conſtitutus eſt tali modo colonus.ſ.de agrico.z cenſi.cum ſcimus.in prin.z ſ.j. (Inſeruiant) ver.z dic colendo alias eſt litera ſed ſeruiant.alias ſed in ſeruiāt. (Terris).i.rurib⁹ vt predixit. (Ita vt) verſi. (Alium) ſubaudi locum alias eſt in rextu. (Reuocari) cū colonus aut aſcriptitius fugitiuus repetitur.z contenditur an ſit in poſſeſſione libertatis vel non, z an ſit fugitiuus vel non, an bonefi dei vel malefidei.hec omnia queri z examinari debent anteqꝫ agat de ꝓprietate.vel quaſi aſcripticij vt coloni.ff.de lib. cau.liberis.ſ. fi.z.l.igitur.ſ.poteſt.ſm Jnn.qui hoc not.in ſimili.extra de ſer. non or.c.ij.z ſic etiam dicit Azo in ſumma.vbi cauſa ſtatus agi oporter. z queritur ſub iudice aſcripticij vel coloni ratione dubietatis ſimile extra de app.ſi duobus.de reſcrip.ſup literis.ff.de iud.ſi quis ex alie na. Et ſimilia poſſunt dici cum dominus proſequitur z reperit ſuuz ſeruum libertuz vel vaſſallum.ciuitas ſuum ciuem.z epiſcopus ſuū clericum,vel abbas ſuum monachum.qz de ſimilibus ꝛc.hec patēt ex his que not.Archy.liij.di.frequens. (Vinculis) que debent oſ fibus inherere.ff.de ꝛ. ſig vinculorum. Et facit hec lex ad queſtionē que.not.ff.de ope.no.nun.ſtipulatio.ſ.ſiue autem. Videlicet an ſcri Scripto ptor qui promiſit ſcribere libuum poteſt precise compelli z proinde q libū ꝓ in compedibus poni qs videtur vr hic ad idem.ſ. de cadu.tol.l.j.ſ miſit ſcri ſi vero talis eſt.z.ff.de leg.ij.fideicommiſſa.ſ.fin.z hoc not.Azo.in bere, an ſumma.ſ.loca.ſ. ſi queris an quis poſſit.z.c.tit.ſi hi cōtra.z qs ibi poſſit pre not. Et propterea poterit in cōpedibus poni vr not.d.ſ. ſiue autez cise ꝙpelli z in vincu ſeu vinculis ar.huius legis. Studere enim eſt publica vtilitas.ſ.qui lis poni, eta.l.j.li.x.z qs nor.ſ.de ſtatu li.vi.ro.l.i.in fi. Et in hoc videtur in clinare dy.eo.ſ.ſiue.vt idem ſit in qnolibet artifice,ar.ff.loca.item ſi

Universidad de Deusto
Biblioteca

precio. §. cum insulā. in fin. ꝛ in qualibet obligatione que consistit in faciendo q̄ille personis coherent. ff. de statu lib. §i statuliber, pene. §. vlti. Ad idem. ff. de ver. oblī. in stipulationibus. §. fi. ꝛ hoc tenet Ly. ē. qui bo. ced. poss. l. i. q. ū. Vel potest dici speciale in scriptore vt p̄cise cogatur, q̄ ad interesse agi nō potest. cuꝫ non pecuniariter scholaris interfit. ff. ad exhi. l. pe. in fi. ꝛ. l. si liber. ꝛ est simile. ff. de rei ven. finautem. §. vlti. cum ibi not. in fi. Et intellige ipsum posse in vinculis poni si fugerit vel suspectus sit q̄ fugiat seu fugere velit. vt hac l. colligitur. alias non ar. huius. l. ꝛ. ē. de obsequi. pa. libertos. ꝛ facit xxiū. q. iiū. c. diuplicer. vide q̄s not. extra de rescrip. cum dilecta. ꝛ q̄s scripsi. ē. de decur. si ad magistratū. ꝛ de aquedūc. ad reparationem. Quedam tū glo. dicit q̄ si stipulatio contrahatur in iudicio. ꝛ super his que resp̄iciunt factū iudiciale, cogitur precise promittens illud implere. secus si extra iudiciū. vt not. ff. de procu. filiusfamilias. §. vl. Quid aūt si scriptor iuraūit scribere libruꝫ ꝛ anteq̄ scribat religionem ingreditur? Dic q̄ in monasterium scribet, dummodo ex hoc non negligat diuinum officium. vt no. li. di. preterea. (Adneat.) §. (Tam) ver. alias est litera nā. (Quā) ver. (Adulte) ꝓpte q̄ per iudicem. vel impropte, q̄ autoritate legis. (Adodum) i. qualitatem. (Autoritate) arbitrio. (Judicis) qui penā moderatur ꝓ qualitate pcti vt subdit. (Ita vt) ver. (Fuisse) Hoc soluꝫ non sufficeret. vt patet. §. in verbo tenuit. ꝛ. ē. de agrico. ꝛ censi. seruos. ꝛ. ē. l. ꝓxima. Vide q̄s in vtraq; scripsi. (Qualitate.) Similis litera. xxvi. q. vū. bis q̄ alias dicitur pro temeritate commissi. ē. de aduo. di. iudi. l. i. Et not. pro qualitate peccati pene sunt insti gende. simile. ff. de custo. reo. in eos. vt ne quid remissius, ne quid durius q̄ causa deposcit. ff. de penitē. respiciendum. immo correptio debet esse moderata. Unde si prelatus excedit modum in correptione deponi potest. xlv. dis. cum beatus fm Aug. culpantur qui a malo prohibent si modum peccādi modus correptionis excesserit. xxiū. q. iiū. qui peccat. in fi. ꝛ facit extra de pe. quamuis. ꝛ de homic. sicut dignū. ꝛ. ꝛc. di. si quis monachus. Item fm delictum admissum. ff. de iure pat. diuus. §. i. Summe enim in puniendis sceleribus cauendum est ne maior sit pena q̄ culpa. dicit Tullius. i. de offi. vide que scripsi. ē. de condi. in pu. o. l. fi. de agrico. ꝛ censi. l. fi. ibi moderata.

¶ Hec autem qualitas generaliter attenditur in pctō vt cuꝫ factū vel atrocius vel leuius est. vt est exemplū in furto manifesto ꝛ non manifesto. in rapa ꝛ grassatura. in expilationibus ꝛ furtis in petulantia ꝛ leuitate. ff. de pe. aut facta. §. quantitatē. Item attenditur qualitas criminis puta in armis. ꝛ vulneribus illatis. vt cum quo instrumento. ff. de sicc. l. i. §. diuus. Item in qua parte corporis qs p̄cusserit. extra de homic. significasti. ad fi. ꝛ. ff. de re mili. omne delictū. §. fi qs cōmilitonem. Et vltra hec sex alie circunstātie in puniendis criminibus attendunt. videlicet causa, p̄sona, locus, tp̄s, quātitas, ꝛ eventus. d. l. aut facta. §. causa. que omnia bene p̄sequit iurisconsultus in ipsa vſq; ad fi. Verum q̄ iure canonico multa p̄missis rationabilia ꝛ decora satis accedūt ex quo plurima in hoc scripto inserta sunt materiam ipsam eo iure mixtis etiam aliis melius prosequamur.

Crimina q̄ſūt puniendaſex pſertim ſunt attenda. ¶ Causa enim in puniendis criminibus est nimiū attendenda. que videlicet instiguant hominē ad peccandū vt ea. l. §. causa. ꝛ. xxiū. q̄. viū. occidit. nam ꝛ in aliis p̄cedendū est vt postulāt causa, loca, tem poza, ꝛ persone extra de transa. c. vlti. Item si per irā aut deliberato ꝛ cōsulto, p̄cesserit quis ad deliquendū. Nam si p̄ irā leuius punīēdus est. d. §. causa. ad idem. q. iiū. si quis iratus. hec enim sepe innocētes adducit ad crimen. xi. q. iiū. ira. ꝛ q̄ plene scripsi. ē. de exact. trib. l. fi. in verbo iratis. Item si causa correptionis ꝛ discipline, vt si magister verberet discipulum suum q̄ p̄or. vt. d. c. causam etiā si discipulus clericus sit, dum tamen nō sit in sacris ordinibus constitutus extra de sen. excō. c. i. ꝛ. c. cū voluntate. ad fi. ꝛ nisi magister modum excedat. ff. loca. item queritur. §. Julianus. xxiū. q. v. c. i. ad fi. xv. q̄. vi. c. fi. ꝛ extra de homici. p̄sbyterū. ꝛ sic est in parente ꝛ marito q̄ causa correptionis possunt inferre verbera, includere ꝛ flagellare. quod dic vt no. xlv. di. cum beatus. ꝛ extra de ureur. quemadmodum. in fi.

Cā in puniēdis erriminib⁹ circa quinq; ſſ. de fur. qui iniurie. iuxta illud. Deus coꝫ nō manū interrogat. xxiū. versatur. Et breuiter huius causē cōsideratio p̄cipue in quinq; versatur. vi delicet qua intentione quis fecerit. de pen. dis. v. in p̄in. xxiū. q. viū. occidit. ꝛ. d. c. cum voluntate. in p̄in. sic ꝛ mens furantis attenditur q. vlt. c. fi. ꝛ. q. v. cum minister. ꝛ. c. seq. nam ꝛ amplius deus ad cogitationes humanas ꝛ voluntates spontaneas respicit q̄ ad actus. xv. q. vi. c. i. in fi. ex corde enim procedunt homicidia, adulteria ꝛc. Hec tamen attendenda sunt que fiunt quantū quo animo fiunt ibidem. Sic ꝛ rea lingua nō nisi ex rea mente fit. xxiū. q. ū. in fi. peccatū q̄ppe non nisi ex volūtate nascitur. xxiū. q. v. sicut enim. ꝛ xv. q. i. post p̄in. nec factum sed causa facti attenditur. d. c. occidit. ꝛ. v. q. v. nō omnes ff. de furt. nam ꝛ. Sic in bonis factis voluntas attenditur. nec enim sufficit benefacere nisi ex bono fonte procedat. i. bona voluntate. dicit Ambrosius. lxxxvi. di. nō satis. ꝛ. xxiū. q. vi. ex his. ꝛ. xxxi. q. v. fi. cut. ꝛ ber. in. i. epi. ad abbatem trium fontium. Verum causa nō materia, vel exitus actum, sed intentionis proposituꝫ culpas discernit ꝛ merita, dicēte dño. Si occulus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidū erit. si nō q̄ totū tenebrosum erit vnde crimen nō cōtrahitur sine voluntate nocēdi. ē. de sicca. l. i. Ité an sponte vel coact⁹. extra qs me causa. sacris. xxiū. q. iiū. inter. in fi. Et idem. ē. de adult. fidissimam. nec debet imputare mulieri qđ inuita patitur. v. dist. ad eius. vbi de hoc. nec potest dici caro corrupta, nisi eriam animus sit corrupt⁹. vt. xxiū. q. v. nō pōt. nec aufert sanctitatē violentia libidinis aliene. ea. q. ꝓposito. Item culpa necessitatē passos nō aiunt ingrauare. q. i. illa. vt de illo dicitur q̄ inter tormenta tantū deum negat, vel polluturn cibum sumit, de pen. di. i. pōt. ꝛ. l. di. p̄bros. nec debet trahi ad oppꝛobriū male voluntatis qđ cōditio necessitatis extorsit. d. c. inter. in fi. Item an sciens vel ignorans extra de homicid. sicut in p̄in. ꝛ xxiū. q. vi. quemadmodū. Minora enim sunt peccata ignorātium q̄ scientium. vt ibi. ꝛ de pen. di. ū. sciendū. Unde minus punitur, etiam si crassa ignorantia fuerit ꝛ supina. extra de crimi. fall. ad falsariorū. ad fi. xxiū. q. i. c. pe. ꝛ. xxx. dis. de his. Et facilius reconciliatur deo ꝛ ecclesie militanti. ar. viū. di. c. pe. lū. di. c. i. de cōsecra. di. ū. c. iū. ꝛ extra de trāsla. epi. inter. ad fi. cum concor. Item an remissē do fecerit, vel aggrediendo. extra de homic. significasti. ꝛ de sen. exc. c. iū. Violētia quippe dicitur legibus inimica. xi. q. i. christianis. ad fi. ꝛ eam instinctu nature per vim repellere licet. i. dis. ius naturale. ꝛ summū bonum est nō finere violentiam fieri. xiū. q. ū. cum deuotitis mam. ꝛ hoc locū habet. sive a se, sive ab aliis violentia depellatur. xxiū. q. iū. non inferenda. c. fortitudo. Et breuiter vbicunq; homīs fīa causa potest impellere aliquem crimen cōmittendum, hoc attente pensandum est. vt enim ait Tullius. ū. rhetoricorum. Satis honesta causa defensionis est per quā res expressa verbis ante oculos eorum qui audiunt ponitur. vt ipsi quoq; se idem facturos arbitrētur. si sibi illa res atq; ea faciendi causa per idez tempus accidisset. Pone exemplum in eo qui fugit ante faciem apparitoris, vel de carcere cum per iudicem iniquitatis detinetur iniuste. vt scripsi. ē. de agricol. ꝛ censi. si coloni. vbi actum est de fuga. Nam quis tam severus iustitie cultor est, qui dicerer hanc fugam ei iuste ad culpaꝫ imputandā. ꝛ facit. ff. ex qui. cau. ma. l. i. in fin. ꝛ vide qđ scripsi. i. de p̄in. agen. in re. l. fi. in verbo executoribus. ibi igitur qi vertimile. Item signater est attendendum an id qđ arguitur fit fieri consuetuꝫ. Pro quo vide. ē. de iur. fisl. pe. in verbo antiqua. ¶ Item an multi sint in eodem peccato. nam vbi plurimorum strages iacet detrahendum est seueritati. l. di. vt constitueretur. xxiū. q. iiū. nō potest. Econtra seueritas agenda est in peccata paucorum. xliū. di. cōmessationes. Iteꝫ si propter vindicte vltionem scisma succederet, nam tūc est aliter p̄cedendum. ea. q. iiū. cum quisq;. ꝛ. xi. q. iū. quando. ad idem. i. qō. vū. quoties a plurimis. Nam verendum est ne actor scismatis latenter irruat. ea. q. quotiens coītis. Sed interdum causa alios plures delinquentes compescendi aliquorum maleficorum supplicia exarcebātur, que multis grassantibus opus fi exemplo. ff. de pe. aut facta. §. vlt. In hoc tamen contra videtur q̄ multitudo facit penam potius leuiari dictis. c. non potest. ꝛ. c. cōmessationes. ꝛ. c. quotiens a pluribus. ꝛ. c. vt constitueretur. in fi. ꝛ extra de temp. ord. c. ū. ꝛ de cle. excō. minis. latores. ꝛ qō not. in eis. Sed illud verum est vbi multoū strages iaceret, ꝛ scandalum timeretur vt predictum est. Secus autem si non cōtemnatur in populis disciplina. d. c. nō potest ad fi. de pen. di. vi. ad fi. Per huiusmodi namq; penarū illationes ceteri terrētur exemplo. ū. q. vū. quapropter. ꝛ. xi. q. i. qz. Juxta illud. Aliena pericula nos cautos efficiant. de pe. di. ū. Turius. ad fi. Et alterius casus, alterius solet esse cautela. dicit Greg. in registro. lib. iū. c. vlti. vnde Plato ꝛ Senec. i. de ira. Nemo prudens ideo punit q̄ peccatuꝫ est, sed nec peccetur. revocari enim preterita non possunt futura prohibentur. Illatum quoq; delinquentibus supplicium reliquos saluos facit. vt in aut. de man. p̄in. §. homicidia. ꝛ Orosius. lib. vi. ad Aug. Multum valet propositum punitionis exemplum, cum ipsa miseri forma viuentis, ꝛ ad recordationem admonet conscios, ꝛ ad consideriationem cogit ignaros. pertinet quippe ad ignoscentis officium non solum cohibere a peccato, aut punire peccatum. vt aut q̄ odio habebātur, corrigantur experimento, aut alū terreantur exemplo. xxiū. q. v. non est innocentie. ꝛ ad terrorem viuentium mortalia corpora aliquādo morītura puniuntur. xxiū. questione. iū. si habes. Ad hec etiam vide que scripsi supra de fabricen. l. prima. in fin. ī. de numera. le. i. in verbo inhibendus. ꝛ de curios. l. penultima. in verbo seculi.

Multitudo facit vt seueritati qñq; detrahat.

¶ Persona. ꝛ hec dupliciter videlicet peccantis, ꝛ eius in quem peccatur. Unus quidem ꝛ idem excessus grauius est in vno quam in alio puniendus extra de homicid. sicut. ꝛ de verborum significat. querenti. Unde qui perfectionis etatis est maioriſq; sapientie ꝛ consilij existit honores consecutus est ꝛ cognoscit criminum qualitates maiori pena dignus habetur. xxvi. questiōe prima viduas. ¶ Sic ꝛ clerici fautores hereticorum grauius quaꝫ laici peccant. extra de hereticis. excommunicamus. §. credentes. ꝛ grauius puniuntur. vt ibi. Quia sublimitas peccantium grauiora facit iudicia peccatorum. xxv. questione prima. cap. nulli. Et perfectus homo si pro alterius vita mentitur moraliter peccat. Imperfectus autem vemaliter

Persona in delictorum puniti one attēdi debet.

aliter peccat tantum. xxiū. questio. ū. ne quis arbitretur. Ad idem l. duā. quia post princi. ri. di. homo christianus extra de iureiur. cum quidam. Ité principatum habēs percussit, nō oportet eum repercuti. Et si principē percussit nō soluꝫ oportet eū percuti, sed etiā puniri vt ait Aristo. v. ethicorū. Et seruūs si percusserit liberū, nō est iustū repercuti semel, sed multoties, vt in p̄mo magnorū moralium. Nā ꝛ diuersitas personarū diuersam accipit medicinā. xxiū. q. vi. c. i. in fi. ait pene q̄ imponūt sunt ipsorū peccātū medicine. vt ait Aristo. ū. ethicorū. ad qđ. ē. de emenda. ꝓpin. l. i. xxxiū. dicti. fraternitatis. Persona peccantis, aliter enim punitur ex eisdē facinoribus liber q̄ seruus. ff. de pe. aut facta. §. persona. Ad idē. xxvi. qō. v. cōtra idoloruꝫ.

Seruus si iubēte domino, vbi liꝫ iubēte pſe delinqt, an ſit puniēdus

Seruus tamē qui iussu domini delinquit, mitius puniēdus est. xxiū. q. v. c. i. ff. ad l. aquil. liber homo, de reg. iur. ad ea. cum ibi no. ꝛ idē in filio. nā velle nō dicit qui imperio domini vel patris obsequitur. ff. de reg. iur. velle. quinetiā licet p̄cipe filius cogi possit, tamē obedire tenetur. ꝛ ideo qualiſper excusatur. ff. de his q̄ no. infa. liberoꝫ. §. vlti. cuꝫ ibi no. licet. ꝛ in nō atrocioribus loquātur, tales em nō liberā volūtat e xequūtur q̄ mādantur eis. ff. de neg. gest. ar. furem. nā natura. §. ū. nō em quasi amici, sed quasi dūi mādatū exequūtur. c. ti. liber homo ꝛ facit. ē. de sepul. vio. sernus. nunq̄ em p obedientiā malū fit. xi. qō. iū. quid ergo. ꝛ ideo iussus maioris excusat xiū. di. salomitane. ꝛ. xū. q. ū. de rebus. cū eoū concor. ꝛ qui maiorū errorem sequitur, venia dignus est extra de transla. epi. inter. §. penulti. ꝛ facit. xviū. di. si eps. xxxiū. qō. vlti. si vobis. xxiū. qō. v. qui compulsus. immo videt idem in alio seruiente fm Pe. ꝛ Ly. qui dicunt eum in totum excusandū. ē. vnde vi. l. i. q. ꝛ. ꝛ hec vera precedēte mādato. vbi vero filij ꝛ seruientes alicuius potēs sine ipsius iussione peccārēt, q̄ ad hoc ex sola supbia ꝓcedere p̄sumuntur) nō coacti a parte vel domino, sunt grauius feriēdi fm Greg. in registro. lib. ū. c. xl. ¶ Et signanter attēdas ꝓ iussus maioris excusat a tāto, nō tū a toto. ē. de sepul. vio. lū. extra de homi. sicut dignū. §. illis. vt em ait Ber. in epistola ad a dā monachū. Liquido apparet mala imperantib⁹, nō esse parendū, p̄sertim dum pius obtemperans imperijs in quo homini videris obedīēs deo plane, qui omne qđ perperaꝫ agitur interdicit inobedientē te exhibes, valde autem peruersum proferri te obedīētē in quo nosceris superiorē ꝓpter inferiorem. i. diuinam ꝓpter humanā solue re obedientiā. quid em qđ iubet homo, p̄hibet deus, ꝛ ego audiam hominē surdus deo. nō sic apostoli clamant quippe dicentes. Melior est obedire deo q̄ hominibus. Ité attendenda est p̄sona eius in quē peccat. ex de calū. c. i. cū cōco. Nā ꝛ aliter plectendus est q̄ peccauit in parentez, dūm, magistrū vel magistratū, q̄ q in extraneū vel puīa tū. ꝛ aliter qui in senē, q̄ q delinquit in iuuenē. nā in his ꝛ etatis ratio est habēda. vr. d. §. c. contra idoloruꝫ. ad idē. ff. de pe. capitalium. §. omnia. de quo etiā. i. de castrē. pec. mili. cū allegas. in ver. fraterne ibi videas. Nam miserabilis infamie est fi filij patreꝫ ꝛ discipulus magistrū subiugare conaf. xcvi. dist. quis dubitet, cum nec profilire debeat ad eius vitam saltē tenuiter arguendā. xxi. di. nolite. Idē si in magistratum vt predictū est maxime in ep̄m vel abbatez. xvū. q. vlti. si quis de iuceps. extra. de sen. excō. cum illoū, vltra mediuꝫ. ꝛ in ¶ Tempus. hoc enim discernit emansorem a fugitiuo, ꝛ effractorem vel furem diurnū a nocturno occiderit vel diurnū. extra homici. si perfodiens. Item temporis quantitas, nā aliter punitur qui diu māserit in pctō, aliter qui modico. ff. de pe. q. diutino. vi. q. i. mutare. de quo plene. i. de comeat. l. ū. i. fi. ꝛ. l. iū. in fi. in xta illud. Vulnus iteratuꝫ tardius sanatur. de pe. distin. iū. inanis. Ité si em velut canis reuersus ad vomitum acrius puniuntur. xv. q. vlt. hū qui. Item attenditur tp̄is qualitas vt pacis et belli. nam aliter punitur q̄ in pace deseruit, q̄ militia p̄dit, aliter qui in bello. nam capite punit. ff. de re mili. nō oēs. post princi. Et alr q muros transcendit tp̄e belli, q̄ capite punit. nō aūt is qui tp̄e pacis. ff. de re. di. l. vlt. Item aliter sunt crimina vindicanda tempore vniuersalis tranquilitatis ꝛ pacis, aliter tp̄e seditionis ꝛ turbationis. qđ dic vt plene scripsi. i. de diuer. offi. ad fi. Et lendidiotis. post glo. vlti.

Tps attē dit cū cri mē punit.

¶ Quantitas. nā ipsa discernit furem ab abigeo dicta. l. aur facta. §. quantitas. ꝛ hoc circa rem. potest etiā dici quātitas temporis, vt si longo tp̄e quis mānserit in pctō, vt p̄missum est. ad idem. ff. de re i mili. qui cum vno. §. lenius. xxiū. q. i. scisma ante me. extra de cōsue. c. vlti. Item quantitas illate percussiōis, vt ex de homi. significasti. vlti. Item quantitas illate mēbrū mutilatum vel debilitatū, ante mediū. ꝛ an ex percussione fit mēbrū mutilatum vel debilitatū, vel sanguis multus effusus. extra de sent. excō. cū illoꝝum. vltra mediū. nā mutilatio quo ad irregularitatē homicidio cōparatur. in cle. de homici. c. i. cum concor.

Quātitas

¶ Euētus etiā spectat, nam si casu delinquatur nō sic puniendū est. ff. de pe. aut facta. §. euētus. ꝛ ad. l. aquil. si putator. vt si venando telum mittas ꝛ aliquē occidas. ff. de pe. rei. ꝛ piciendū. §. delinquit. Item qui amatorū poculū alicui dederit si moras inde sequatur. licet hoc non dolo fecerit, tū propter euētū mortis capite puniēdus est. e. ti. si qs aliquid. §. qui abortiōis. Ité in peccatis puniēdis etiā res in qua peccatur est attēdenda. Nā miles alienans tibiale vel humerale verberibus castigat. si vero galeā vel scutū tanq̄ desertor est puniendus. ff. de re mili. qui comeatus. §. i. Ité qui pecunia vbis romane surripit peculatū admittit. ff. de crimi. pecu. l. iū. §. i. Qui alterius furtū. ff. de fur. ob pecuniā. Ad hoc vide. ē. de his qui pec. pu. mu. fu. l. ū. ꝛ qō ibi scripsi in verbo aurū. Ité incēdens ecclesiā aut locū religiosum est excōicatus ipso iure. ex de sen. excō. cōquesti. si aūt res als incendat est excōicād⁹. xxiū. q. viū. pesti mā. ꝛ super his multa similia possent adduci. Ité attēdēdū est si fuit soci⁹ ad peccandū si fautoꝛ, cōsiliarius. vel defensoꝛ. De quib⁹ vide plene per Joan. an. in cle. ē pe. c. i. in verbo defensauerit. ꝛ scripsi. ē. de murileg. lotas. in fi. Utrū aūt semp verū sit q̄ superi⁹ dictū est ex dignitate hērī peccatū grauī⁹. Rñ. fm Thomā in 2da sede. q. lxxiū. Peccatū qñq; fit ex surreptitione proueniens ex infirmitate nature humane. ꝛ tale potēs minus imputatur ei qui maior est in virtute, eo q̄ minꝰ negligit hmōi petā repumere, q̄ in omnio fubterfugere infirmitas humana nō sinit. Peccata vero ex deliberatiōe p̄cedūt, tāto magis alicui imputātur quāto maior est. ꝛ hoc ꝓpter q̄tuoꝛ. Primo q̄ maiores facili⁹ possunt resistere peccato, cū excedāt in scientia ꝛ virtute, vii Luce. xū. Servus sciens voluntatē dñi sui ꝛ nō faciēs plagis vapulabit multis. Sedo ꝓpter ingratitudinē, q̄ omne bonū quod magnificatur est dei beneficiū, cui homo fit ingratus peccādo, ꝛ quātū ad hoc q̄libet maioritas etiā in rpalib⁹ bonis pctm aggraūat. Tertio ꝓpter speciale repugnātiaꝫ actus peccati ad magnitudinē p̄cepti, sicut p̄ princeps iuitiaꝫ violet q ponit iustitie custos, ꝛ si sacerdos fornicet q cautatē vouit ꝛ alios ad hoc hortari. Quarto propter exemplū hue scandalū, q̄ vt dicit Grego. in postorali. ꝛ habet. lxxiū. di. nemo. In exemplū culpa vehementer exprēdit. qñ ꝓ reuerētia ordinis peccato honoraf. Ad plurīū etiā notitiā venit⁹ peccata magnoū, ꝛ ea magis hoies indigne ferūt, vii Salu. in catil. Qui dimissi in obscuro vitam agunt, si quidirascūdia delinquūt, pauci sciunt. fama atq; fortuna eoꝝ pares sunt. Qui magno imperio prediti in excelso etate agunt, eoꝝm facta cūcti mortales norere. Hec omnia considerāda. vemūt in illatiōe penarum. cetera que hic desunt vide. i. de coarta. si appartiroꝛ. in verbo peccati. ver. rursus. ꝛ se in verbo permittimus. ¶ Illud aūt non est omittendum q̄ fm quosdam p̄missarū circūstantiarum consideratio locum habet cum lex canonica vel ciuilis non statuit ꝓ crimine certam penam imponi, tunc em hmōi circunstātiꝫ attentis imponet eam arbitrio suo iudex. extra de offic. delega. sane. ꝛ. c. de cauſis. §. i. c. pastoralis. post princip. ꝛ de homici, sicut. in principio. Si vero ꝓ

Peccā maiorū plus imputant q̄ minoꝝ ꝓpterquatuoꝛ.

Salustij notabile dictum.

¶ Locꝰ. ex loco em discernit furtuꝫ a sacrilegio. ff. de pe. aut facta. Locus in §. locus. De iure aūt canonico sacrilegium cōmittit cum nō sacrū puniēdis de sacro rollitur. xvii. q. vlti. quisquis. ꝛ cū res ecclesie vbicunq; sita criminib⁹ inuadit. extra de foro compe. cōquestus. De hoc vide plenius. i. vt dz attēdi. dig. o. ſer. l. i. Item q̄ in acie fugam fecerit spectantibus militibus ꝓpter exēplū capite puniendus est. ff. de re mili. omne delictum. §. q̄ in acie. non sic si ex alio loco. Ité alias locus in quo peccat. in altari em messium incensores, in miſia vitiū vbi metalla fiunt adultere tores monete grauius puniuntur. ff. de pe. aut facta. §. penul. Ité est aliud exēplus. ē. de incest. nup. cum ancilis. §. fi. ꝛ de incē. l. ti. §. i. ex in aut. vt li. ma. ꝛ auie. §. penult. ꝛ fin.

Locus in

¶ Loca sanctificata, aliter enim punitur ex eisdē facinoribus liber q̄ seruus. ff. de pe. aut facta. §. persona. Ad idē. xxvi. qō. v. cōtra idoloruꝫ. Seruus tamē qui iussu domini delinquit, mitius puniēdus est. xxiū. q. v. c. i. ff. ad l. aquil. liber homo, de reg. iur. ad ea. cum ibi no. ꝛ idē in filio. nā velle nō dicit qui imperio domini vel patris obsequitur. ff. de reg. iur. velle. quinetiā licet p̄cipe filius cogi possit, tamē obedire tenetur. ꝛ ideo qualiſper excusatur. ff. de his q̄ no. infa. liberoꝫ. §. vlti. cuꝫ ibi no. licet. ꝛ in nō atrocioribus loquātur, tales em nō liberā volūtat e xequūtur q̄ mādantur eis. ff. de neg. gest. ar. furem. nā natura. §. ū. nō em quasi amici, sed quasi dūi mādatū exequūtur. c. ti. liber homo ꝛ facit. ē. de sepul. vio. sernus. nunq̄ em p obedientiā malū fit. xi. qō. iū. quid ergo. ꝛ ideo iussus maioris excusat xiū. di. salomitane. ꝛ. xū. q. ū. de rebus. cū eoū concor. ꝛ qui maiorū errorem sequitur, venia dignus est extra de transla. epi. inter. §. penulti. ꝛ facit. xviū. di. si eps. xxxiū. qō. vlti. si vobis. xxiū. qō. v. qui compulsus. immo videt idem in alio seruiente fm Pe. ꝛ Ly. qui dicunt eum in totum excusandū. ē. vnde vi. l. i. q. ꝛ. ꝛ hec vera precedēte mādato. vbi vero filij ꝛ seruientes alicuius potēs sine ipsius iussione peccārēt, q̄ ad hoc ex sola supbia ꝓcedere p̄sumuntur) nō coacti a parte vel domino, sunt grauius feriēdi fm Greg. in registro. lib. ū. c. xl. ¶ Et signanter attēdas ꝓ iussus maioris excusat a tāto, nō tū a toto. ē. de sepul. vio. lū. extra de homi. sicut dignū. §. illis. vt em ait Ber. in epistola ad a dā monachū. Liquido apparet mala imperantib⁹, nō esse parendū, p̄sertim dum pius obtemperans imperijs in quo homini videris obedīēs deo plane, qui omne qđ perperaꝫ agitur interdicit inobedientē te exhibes, valde autem peruersum proferri te obedīētē in quo nosceris superiorē ꝓpter inferiorem. i. diuinam ꝓpter humanā solue re obedientiā. quid em qđ iubet homo, p̄hibet deus, ꝛ ego audiam hominē surdus deo. nō sic apostoli clamant quippe dicentes. Melior est obedire deo q̄ hominibus. Ité attendenda est p̄sona eius in quē peccat. ex de calū. c. i. cū cōco. Nā ꝛ aliter plectendus est q̄ peccauit in parentez, dūm, magistrū vel magistratū, q̄ q in extraneū vel puīa tū. ꝛ aliter qui in senē, q̄ q delinquit in iuuenē. nā in his ꝛ etatis ratio est habēda. vr. d. §. c. contra idoloruꝫ. ad idē. ff. de pe. capitalium. §. omnia. de quo etiā. i. de castrē. pec. mili. cū allegas. in ver. fraterne ibi videas. Nam miserabilis infamie est fi filij patreꝫ ꝛ discipulus magistrū subiugare conaf. xcvi. dist. quis dubitet, cum nec profilire debeat ad eius vitam saltē tenuiter arguendā. xxi. di. nolite. Idē si in magistratum vt predictū est maxime in ep̄m vel abbatez. xvū. q. vlti. si quis de iuceps. extra. de sen. excō. cum illoū, vltra mediuꝫ. ꝛ in

Euent⁹ in puniēdis criminib⁹ diſcretē cōſiderek.

moras inde sequatur. licet hoc non dolo fecerit, tū propter euētū mortis capite puniēdus est. e. ti. si qs aliquid. §. qui abortiōis. Ité in peccatis puniēdis etiā res in qua peccatur est attēdenda. Nā miles alienans tibiale vel humerale verberibus castigat. si vero galeā vel scutū tanq̄ desertor est puniendus. ff. de re mili. qui comeatus. §. i. Ité qui pecunia vbis romane surripit peculatū admittit. ff. de crimi. pecu. l. iū. §. i. Qui alterius furtū. ff. de fur. ob pecuniā. Ad hoc vide. ē. de his qui pec. pu. mu. fu. l. ū. ꝛ qō ibi scripsi in verbo aurū. Ité incēdens ecclesiā aut locū religiosum est excōicatus ipso iure. ex de sen. excō. cōquesti. si aūt res als incendat est excōicād⁹. xxiū. q. viū. pesti mā. ꝛ super his multa similia possent adduci. Ité attēdēdū est si fuit soci⁹ ad peccandū si fautoꝛ, cōsiliarius. vel defensoꝛ. De quib⁹ vide plene per Joan. an. in cle. ē pe. c. i. in verbo defensauerit. ꝛ scripsi. ē. de murileg. lotas. in fi. Utrū aūt semp verū sit q̄ superi⁹ dictū est ex dignitate hērī peccatū grauī⁹. Rñ. fm Thomā in 2da sede. q. lxxiū. Peccatū qñq; fit ex surreptitione proueniens ex infirmitate nature humane. ꝛ tale potēs minus imputatur ei qui maior est in virtute, eo q̄ minꝰ negligit hmōi petā repumere, q̄ in omnio fubterfugere infirmitas humana nō sinit. Peccata vero ex deliberatiōe p̄cedūt, tāto magis alicui imputātur quāto maior est. ꝛ hoc ꝓpter q̄tuoꝛ. Primo q̄ maiores facili⁹ possunt resistere peccato, cū excedāt in scientia ꝛ virtute, vii Luce. xū. Servus sciens voluntatē dñi sui ꝛ nō faciēs plagis vapulabit multis. Sedo ꝓpter ingratitudinē, q̄ omne bonū quod magnificatur est dei beneficiū, cui homo fit ingratus peccādo, ꝛ quātū ad hoc q̄libet maioritas etiā in rpalib⁹ bonis pctm aggraūat. Tertio ꝓpter speciale repugnātiaꝫ actus peccati ad magnitudinē p̄cepti, sicut p̄ princeps iuitiaꝫ violet q ponit iustitie custos, ꝛ si sacerdos fornicet q cautatē vouit ꝛ alios ad hoc hortari. Quarto propter exemplū hue scandalū, q̄ vt dicit Grego. in postorali. ꝛ habet. lxxiū. di. nemo. In exemplū culpa vehementer exprēdit. qñ ꝓ reuerētia ordinis peccato honoraf. Ad plurīū etiā notitiā venit⁹ peccata magnoū, ꝛ ea magis hoies indigne ferūt, vii Salu. in catil. Qui dimissi in obscuro vitam agunt, si quidirascūdia delinquūt, pauci sciunt. fama atq; fortuna eoꝝ pares sunt. Qui magno imperio prediti in excelso etate agunt, eoꝝm facta cūcti mortales norere. Hec omnia considerāda. vemūt in illatiōe penarum. cetera que hic desunt vide. i. de coarta. si appartiroꝛ. in verbo peccati. ver. rursus. ꝛ se in verbo permittimus. ¶ Illud aūt non est omittendum q̄ fm quosdam p̄missarū circūstantiarum consideratio locum habet cum lex canonica vel ciuilis non statuit ꝓ crimine certam penam imponi, tunc em hmōi circunstātiꝫ attentis imponet eam arbitrio suo iudex. extra de offic. delega. sane. ꝛ. c. de cauſis. §. i. c. pastoralis. post princip. ꝛ de homici, sicut. in principio. Si vero ꝓ

Peccā maiorū plus imputant q̄ minoꝝ ꝓpterquatuoꝛ.

Salustij notabile dictum.

¶ Locꝰ. ex loco em discernit furtuꝫ a sacrilegio. ff. de pe. aut facta. Locus in §. locus. De iure aūt canonico sacrilegium cōmittit cum nō sacrū puniēdis de sacro rollitur. xvii. q. vlti. quisquis. ꝛ cū res ecclesie vbicunq; sita criminib⁹ inuadit. extra de foro compe. cōquestus. De hoc vide plenius. i. vt dz attēdi. dig. o. ſer. l. i. Item q̄ in acie fugam fecerit spectantibus militibus ꝓpter exēplū capite puniendus est. ff. de re mili. omne delictum. §. q̄ in acie. non sic si ex alio loco. Ité alias locus in quo peccat. in altari em messium incensores, in miſia vitiū vbi metalla fiunt adultere tores monete grauius puniuntur. ff. de pe. aut facta. §. penul. Ité est aliud exēplus. ē. de incest. nup. cum ancilis. §. fi. ꝛ de incē. l. ti. §. i. ex in aut. vt li. ma. ꝛ auie. §. penult. ꝛ fin.

Locus in

¶ Tempus. hoc enim discernit emansorem a fugitiuo, ꝛ effractorem vel furem diurnū a nocturno dicta. l. aut facta. §. tempus. Nam tūc ꝛ nocturnus occiderit vel diurnū. extra homici. si perfodiens. Item temporis quantitas, nā aliter punitur qui diu māserit in pctō, aliter qui modico. ff. de pe. q. diutino. vi. q. i. mutare. de quo plene. i. de comeat. l. ū. i. fi. ꝛ. l. iū. in fi. in xta illud. Vulnus iteratuꝫ tardius sanatur. de pe. distin. iū. inanis. Ité si em velut canis reuersus ad vomitum acrius puniuntur. xv. q. vlt. hū qui. Item attenditur tp̄is qualitas vt pacis et belli. nam aliter punitur q̄ in pace deseruit, q̄ militia p̄dit, aliter qui in bello. nam capite punit. ff. de re mili. nō oēs. post princi. Et alr q muros transcendit tp̄e belli, q̄ capite punit. nō aūt is qui tp̄e pacis. ff. de re. di. l. vlt. Item aliter sunt crimina vindicanda tempore vniuersalis tranquilitatis ꝛ pacis, aliter tp̄e seditionis ꝛ turbationis. qđ dic vt plene scripsi. i. de diuer. offi. ad fi. Et lendidiotis. post glo. vlti.

Tps attē dit cū cri mē punit.

¶ Quantitas. nā ipsa discernit furem ab abigeo dicta. l. aur facta. §. quantitas. ꝛ hoc circa rem. potest etiā dici quātitas temporis, vt si longo tp̄e quis mānserit in pctō, vt p̄missum est. ad idem. ff. de re i mili. qui cum vno. §. lenius. xxiū. q. i. scisma ante me. extra de cōsue. c. vlti. Item quantitas illate percussiōis, vt ex de homi. significasti. vlti. Item quantitas illate mēbrū mutilatum vel debilitatū, ante mediū. ꝛ an ex percussione fit mēbrū mutilatum vel debilitatū, vel sanguis multus effusus. extra de sent. excō. cū illoꝝum. vltra mediū. nā mutilatio quo ad irregularitatē homicidio cōparatur. in cle. de homici. c. i. cum concor.

Quātitas

¶ Euētus etiā spectat, nam si casu delinquatur nō sic puniendū est. ff. de pe. aut facta. §. euētus. ꝛ ad. l. aquil. si putator. vt si venando telum mittas ꝛ aliquē occidas. ff. de pe. rei. ꝛ piciendū. §. delinquit. Item qui amatorū poculū alicui dederit si moras inde sequatur. licet hoc non dolo fecerit, tū propter euētū mortis capite puniēdus est. e. ti. si qs aliquid. §. qui abortiōis. Ité in peccatis puniēdis etiā res in qua peccatur est attēd

Universidad de Deusto
Biblioteca

crimine a lege iponit certa pena spiritualis aut corporalis, tūc illa ē imponēda, ad hoc. xvij. dist. quonia. xu. q. ij. in legib⁹. xvij. qō. vlti. gl quis. cū ſ. ꝛ pro ſpuāli non debet imponere corporalē. ar. eꝛ de ſolut. ca. penult. ꝛ dicto. c. de cauſis. ſ. j. niſi commutatio fiat ꝓpter inopiā delinquētis. arg. extra de maledic. c. ij. Si etiā corporalis imponēda ſtatuitur, illa imponi debet. ad hoc extra de vſur. c. ij. ꝛ. c. ꝓterea. lxxxiij. di. ſi quis. nec etiā poteſt in pecuniaria commutare. xvj. q. vj. illud. extra de pe. c. ij. vbi de hoc ꝛ ar. extra de ſymo. nemo. ꝛ. j. q. j. nullꝰ eps. Ea em que in legibus ſtatuta ſunt mutari nō licet. xiij. q. ij. ebrō. ad fin. niſi fit talis iudex qui poſſit in eo crimine diſpenſare. vt nor. dicto. c. iij. ꝛ ar. extra de voto. c. j. vbi de hoc. ꝛ. xxxvj. q. j. de rap toribus. Hec vera puto ſi cauſa ſubeſt etiā alia ꝙ inopia delinquentis. que multe ſunt per ea que no. ff. de his qui no. infa. quid ergo. ſ. pena. ꝛ plene ſcripſi. j. de deſerto. l. j. ad fi. i. n verbo diſtulerit. q. j. ij. ꝛ. ij. vbi de materia compoſitionum plenius actum eſt. (Nec ſit) ver. a lias eſt litera ne. (Locus). i. excuſatio vt ſubiūcit. (Cū) verſi. ꝛ eſt ratio premiſſorū. (Criminis) facit. ff. de inu. et qui. ſ. iuria. cuz con cor. (Tenuit) ꝛ nō appuliauit. vt. ff. de agri. ꝛ cenſi. ſeruos. (Seruū) ver. Receperit ꝛ tenuerit vt predixit. (Operarū) ver. (In libertis) ver. (Uſurpatione) hoc ſumitur in mala parte. vide. ff. de decur. oēs iudicis. (Suſceperit) vt vſurparet alienū ꝙ eſt retinēdo ipſiuſq; operis vtendo. ꝛ ſic non ſufficit ſolum ſuſcipere. (Modus) obſeruan tia, pena, vel forma legis. In gloſſ. ſciebat ibi imquit. adde. vt. ff. de tabu. generaliter. niſi dominus. vel in ipſo rure degeret vel eſſet in proximo cōſtitutus, q; tunc vel ratione incurie ſeu negligētie vel ſcientie que propriꝰ vicinitatem plumitur puniretur. ad quod. ff. de fal. mo. l. j. ꝛ incel. nup. cum ancillis. ad finem.

Ut nemo ad ſuum patrocinium ſuſcipiat vicos vel ruſticanos eorum. Titulus. lvij.

In Patrociniū) exponе vt. ff. de exacto. tri. l. ſi. Et nor. ꝙ qui malo patrociniū dat, ſocius eſt criminis. xvij. q. j. in medio. Sz patro cinium epiſcopi viduis ꝛ orphanis in neceſſitate negari non debet. lxxxvij. diſt. ſ. j. ꝛ. c. ſe. Aliter prеiudicium facit qui ſuper re ſua agēti patrocinat. hebes extra de tranſac. ex literis. (Eorū). l. vicorū. alias deeſt eorum.

Impera. Leo. Lex. j.

Si quis poſt hanc noſtri nominis ſanctionem in fraudem circunſcriptionemque publice funcționis ad patrocinium cuiuſcunque confugerit, id quod huius rei gratia geritur ſub prætextu donationis vel venditionis ſeu conductionis: aut cuiuslibet alterius contractus nullā habeat firmitatem. Tabellionibus qui talia inſtrumēta perficere auſi ſunt: bonorū pro ſcriptione plectendis. qui tamē ſciētes auſi fuerint hmōi inſtrumenta cōſcribere. Vicis vel etiam poſſeſſionibus ad patrocinia confugientibus publico vēdicandis. Hec autem perſone que contra publicam vtilitatem in clientelam ſuā ſuſcepiſſe collatores detecte fuerint: nobiliores autem centū librarum auri condemnationem ſubire cogentur: mediocris vero fortune facultatum ſuarum amiſſione plectentur. Eademque pena mulctādis etiā his qui inter ſedentes miniſterii ſuum hmōi nepiarijs actibus improba mente probuerint. Quam formam ex eo quidē tempore quod ſacra cōſtitutio a diue memorie martiano, pmulgata cōtinet. i. in thracia quidē dyoceſi. ꝛꝛ. ab hinc annis. ꝛꝛꝛ. hoc eſt a conſulatu ꝛ iteruz ſigiſbuldi. in orientali vero ꝛ egyptiaca: ꝛ ponticа: aſiana duoceſi. xxviij. hoc eſt a conſulatu eyi valere: atq; executioni mandari precipimus.

Si quis. Caſus. Mandat imperator vt nullus recipiat ruſticū vel altū in patrociniū ſuum in fraudem fiſci vel alterius. Et id quod geſtum eſt inter tales ſub prætextu cuiuſcunq; cōtractus, irritum eſt. Tabellio etiā qui de talibus frauduleſtis ꝛ prohibitis cōtractibus inſtrumentū confecerit, punitur. Item fundi loca vel ville ad quos pro ipſo patrocinio tales confugerint publice vendicabuntur. Perſone autem que huiuſmodi cōfugientes ad eorum patrocinia ſuſceperint, puniantur. nobiliores quidem in. C. libris auri. mediocres vero publicatione bonorum que pena etiam locum habet in his qui tales ſic ad patrocinia confugerent, opē vel operam vel aliud miniſterium prebuerunt. hec omnia vult locum habere etiam certo tēpore retroacto prout in litera continetur. (Mois) alias numinis. ꝛ tūc exponе vt. j. de fun. pa. quicunq; ū (Circūſcriptione) vide. ff. de debi. ci. l. ij. Et no. fraudem ꝛ circunſcriptione, alias pena huius. l. nō videtur locum habere (Confugerit) alias fugerit. (Prætextu) allegatione, vel. i. velamento. ſ. de ſacro ſan. ec. qui ſub prætextu (Seu conductionis) alias deeſt. (Tabellio nib⁹) ver. Et nor. hic caſum vbi phibet tabellio cōficere inſtrumētū. Scōs eſt. ff. de immu. ne cōce. l. j. vbi prohibetur cōfici inſtrumētū ꝛ ſcriptura qlibet ſup immunitate conceſſa in piudiciū publici caſus cū, qō dic prout ibi caſum poſiti ꝛ ſcripſi. ff. de decu. vacuatis. poſt ſunt inter ſe dam gloſſ. vbi eм tribuitur iuſta ratione immunitas licite confici dicti ſupꝙ poterit inſtrumentum. Tertius eſt. ff. de ſacroſan. eccle. iubemus. bus inſtru ſ. his tabellionibus. ꝛ in aut. de nō alie. ſ. ad hec. vbi prohibet con menta cō fici inſtrumentum ſuper alienatione rei eccleſiaſtice. Quartꝰ. ff. de eu ficere non nuch. l. ij. vbi prohibetur inſtrumentū confici ſup alienatione eunu possunt. chorū qui facti ſunt ex gente romanorum. Quintus lib. feu. de prohi. alie. per lotha. l. j. ſ. notariuz. ꝛ de prohi. feu. alie. per fred. imperia lem. ſ. ſcriba. vbi prohibetur inſtrumentū ꝛ quelibet ſcriptura confi ci ſuper alienatione rei feudalis. Sexto prohibetur ſuper cōtractu vſurario ſm. Oſti. in ſumma de vſuris. ſ. j. verſi. quid de notariꝰ. Idē puto ſi fiat ſuper quibuſcunq; reb⁹ alienari phibitis, qō dic vt. ſ. que res exprot. nō poſ. ꝛ q̄ res ven. nō de. per totū. ꝛ in alienatione fundi doralis. ſ. de rei vxo. ac. ſ. cū lex. ꝛ in alienatione rei minoris. ſ. de predi. mi. nō ſolū. ꝛ per totū. ꝛ in alienatione aſcriptitij ſine gle ba. ſ. de agrico. ꝛ cenſi. quēadmodū. Idē ſi fieret ſuper conuentícula vel alia illicita cōiuratione, maxime cōtra regiā maieſtatē, rūc em te neт cōficiēs crimine leſe maieſtatis ꝛ ſic videt̄ itelligēda. l. ij. ff. ad. le. iul. ma. ar. eius qō not. c. tit. cuiuſq; dolo. ſ. itē q cōfeſſum. ꝛ ar. eius. qō ſcripſi. ſ. de exacto. tri. quoties ibi ſuſcipiat. ver. itē quid ſi appa ritores ꝛc. Ito em caſu talis coniuratio pro crimine conſummato reputatur. ſ. ad. l. iu. maie. quiſquis. in pn. ꝛ idē. ꝛ fortius ſi fieret con tra fidē vel eccleſiā deī. nā ſi phibenť talia fieri, ꝛ facta puniuntur ꝓ hibentur, ꝛ oia per que deueniur ad ea, vel que dependent ex illis. ff. de ſpon. oratio. de regu. iur. cū qd phibetur. lib. vj. Quinetia ea q in ſe ꝛ ex ſeipſis alias bona ſunt, prohibentur fieri ſi maluz inde reſul tat. eꝛ de iureiur. et ſi chriſtus. de cele. miſ. c. ij. cū concor. Et q; ma ior eſt ratio vel ſimilis ꝙ inſtrumentū ex his illicitis actibus nō fiat ꝛ matꝛie cōtra fidē vel eccleſiā dei. aut dominū tēporalem cui debe tur excellentia fidei. de peñ. di. v. cōſideret. ergo eadē ratiōe vel maio ri prohibendus, ꝛ eſt ne fiat ꝛ cōfectū puniať per ea que ſcripſi. ſ. e. l. in verbo plectantur. Idē puto ſi fiat ſuper aliquo monopolio. ſ. de mo no. l. j. Et ideo debēt tabelliones ſcire leges ne facientes inſtrumēta ſup contractib⁹ vetitis penas ſubeāt no. ſ. de tabul. generali in ſeda glo. ꝛ quod ſuper ea ſcripſi. Satis igit iuſtū eſt vt qui ad tabellionа tus officium aſſumūtur iureiurādo arctētur vt eius vinculo territi de contractibus a iure, phibitis nō cōficiāt inſtrumēta, ſicut artatur ſimplex teſtis ad dicendā veritatem ex religione iuriſiurandi. ſ. de teſtibus iuriſiurādi. Sic etiā ob timoꝛe iuramenti de calūnia, cōtentioſa litigantium cōpeſcit audacia. ſ. de iur. calū. l. j. qz cōſecrantur iurantes deo ex legitimo iuramēto quod ob reuerentiā eius terribi le dicit. ſ. de iudi. rem non nouā. ꝛ afficiuntur. ſ. de iu. ca. l. ij. ſ. quod obſeruari. ergo tabelliones affi ciūtur ꝛ cōſecrentur deo ex iuramē tis, vt q̄ p leges prohibita ſunt per eos qui a lege conſequuntur hoꝛē, vt eorum ſcripture fides adhibeatur inſtrumenta nō fiant. nā vt retrahantur a nequitia ne dū iuramento, ſed etiā tormēторū acu leis ſubijciuntur. infra de numer. l. j. (Perficere) finire, expedire, per agere, cōſummare ſm Dapi. Perfecta aūt regulariter non viden tur que perfectionis ordine non cōplent. vij. q. j. nihil. Debis. vide j. de perfectiſ. dignit. in Rubri. Et nota q̄ aliud eſt perficere ali ud implere ſeu complere. vt colligitur. ſ. de fid. inſtru. contractus cū ibi no. (Uſuſ) In mala parte ꝛ p temeritate ſumiť. ſic. ſ. de decur. omnes. j. (Proſcriptione). i. publicatione. Et no. pena qua punitur qui de contractū prohibito conficit inſtrumentum, alias punitur ꝓpetuo abſq; ſpe reuerſionis exilio. in aut. de nō alie. ſ. yconomū. ſ. de ſac. ſanc. ecc. inbemus. ſ. his tabellionib⁹. Itē alias pena grauiſ ſima. i. mortis. ſ. de ennu. l. ij. alias pena flammarū. ſ. de immu. ne cō ce. l. j. Itē alias pena manus in lombar. de eo qui car. fa. l. j. aꝛs amiſ ſione officij, manus. ꝛ infamia. lib. feu. de prohi. feu. alie. per fred. im perialē. ſ. ſcriba. Qui aūt falſum conficit inſtrumentū punitur pena deportationis. ff. de fal. l. j. ſ. fin. ꝛ inſti. de pu. iudi. ſ. itē lex cornelia. Itē tenеť lege iul. maieſtatis. ff. ad. l. iul. maieſt. l. ij. In regno eſt pena mortis. vt in cōſti. de tēpore ꝛ mi. offi. l. iudices. (Qui tamē) niſi. ꝛ modificat id ꝙ ambigue dixerat puniri. (Scientes) ignorans enim non deliquit. ſ. de fabula. generali. (Conſcribere) ꝛ perficere. vt. ſ. dixit quaſi non videatur velle puniri primam rogationem quam tabelliones ipſi faciunt fortitan ignoranter. Sed contra in lib. feu. de prohi. feu. alie. per lotha. leg. prima. ſ. notarium. vbi ponitur no tarius que abbreuiaturam ſolam conſcripſit. Et quia iſta materia ſatis eſt vtilis videlicet verum ad inſtigendam penam que ponitur pro huiuſmodi falſitatibus ſit neceſſaria perfectio inſtrumenti. an tamē ſufficiat eſſe tantummodo ceptum et qualiter, ideo queritur hic niri. de queſtione que fuit de facto in ciuitate. vnde mihi occaſio eſt. Notarius quidam confecit falſum inſtrumentum ſindicatus pro parte vniuerſitatis per quod de quodam iudice qui tunc gerebat officium

officium ſrebatur principi ſeu regi teſtimonium magne laudis qō priuſq; ſubiectione iudicis ꝛ teſtiū inuniretur, iuxta regni cōſtitutio nem que incipit. Inſtrumentorū robur inter ceptū eſt. ꝛ ꝓpterea im peditū ſubcriptione ipſa perfectum non fuit. querit qua pena venit ipſe notarius puniendus. an ſcz pena falſi que imponi cōſueuit falſum inſtrumentū, puta capitis vel manus. an alia pura arbitrio iudicantis. Primo arguntur ꝙ nō pena falſi. nā inſtrumētus nō dī perfectū niſi ſubiectionib⁹ eis ſignis ipſi⁹ notarij ſcribētis illud. ac iudicis ꝛ teſtiū qui interfuerunt cōtractui roboratū. Sz dicta conſtitutio nem inſtrumentorū robur. de inſtr. conſ. Et in crimine falſi exigitur ꝙ id qd falſo conficitur ad perfectā ſui formā ꝛ eſſentiā perficiatur. ff. de fal. qui falſum. in prin. ꝛ. l. ſi quis legatū. in princi. facit. ex. ti. pau lus reſpōdit. forma em dat eſſe rei ꝛ cōſeruat eam inеſſe. ff. ad. exhi bendū iulianus. ſ. ſed ꝛ ſi quis. Id quoq; dicit eſſe q̄ perfectū eſt. ff. de ori. iuris. l. j. ꝛ nihil dī eſſe actum cū aliquid ſuper eſt ad agendū. ſ. ad ſilleꝝ. l. penul. in fi. inſti. qui. no. teſt. infir. ſ. et eo. vide q̄ ibi not. ꝛ ea vere pfecta cenſenda ſunt que ꝓfectionis ordine ſunt cōple ta. vij. q. j. nihil. Et q̄ in vſu eſſe nō poſſit, nō dicit eſſe pfectū. ff. de verb. ſig. edificia. ſ. pfeciſſe. de au. ꝛ ar. leg. quintus. ſ. cui. ſ. quādo di. le. ce. ex his. in fi. ff. de ope. no. nūc. ſtipulatio. ſ. opꝰ. vide q̄ no. in eis. Et actū nō ceſſet, id q̄ nō eſt per ꝓpriā formā in ſummatione adduc tū. ff. ad. l. fal. ſi is qui. ver. Sz ſi opus. at ſufficit vt quid in totū falſum nō dicať qō inueť ſolum pūmodio veritatis. ff. de leg. ij. cum filius. ſ. heres. vñ Tullius. j. rheto. falſum eſt in quo perſpicue mendacū eſt. Quis aliud ſit de iure ciuili. ff. de fal. quid ſit falſum. Sic etiā nō puniť de adulterio vel inceſtu qui contraxit icеſtas nuptias. ſi abſtineat a matrimonio non perficiens illud. ff. de adulte. ſi adulteriū cū inceſtu. ſ. idē pollioni. ad q̄ eſt etiā. ſ. de incеſt. nup. qui cōtra. Uñ ꝓ ducens falſuz inſtrumētū non punitur. de vſu pena falſi ſi non ablz ad ſniam perſeuerer. ff. ſ. fal. ſi falſos. nō eſt em ſuffragiū iuſte plenitu dinis amputādū. ſ. de appe. ſi quis libellos. ad qō etiā. ſ. de hereti. l. ſiū. ſ. ff. de in ius voc. l. Quis. Requiritur em ꝙ effectum determinatū habuerit inſtrumentum, als vere falſum ꝓpterea nō dicеť. ff. qō. qz qz iuris. l. j. in fi. vñ ſi quis cedat arboꝛi tenerā. i. nō pfectā, non tenеť arboꝛi furtim ceſarum. ff. ar. fur. ce. l. certe. Sicut etiam ex cōcēſſa tus cōtra quē lata ſuia tz non que rōne aliqua nulle eſt. ff. de re iud. l. ſiū. ſ. cōdēnatū. ſic etiā impune ſupprimitur teſtamentū qō nullo in re tenet. ff. de peñ. ſi quis aliquid. ſ. teſtamētū. Verba quidē cum eſſe ctu ſunt accipienda. ff. de eo p quem fac. eſt. l. pe. ſ. docere. ff. ſ. verb. ſig. nomen. ſ. fi. vñ impugnās teſtamentum ita demū amittit legatū ſibi in ipſo teſtamento relictum ſi cauſam ꝓiude ceptā pfecerit in il la vſqz ad ſniam perſeuerans. ff. de iuoff. teſt. papinian⁹. ſ. meminiſſe ſ. de his qui. vt indig. alia cā. ꝛ facit. ff. ſ. fug. l. j. ſ. reſponſo. bene etiā facit de reg. iur. in penis. lib. vj. vide quod ibi no. in glo. ꝛ in nouella ſic ꝛ is qui teneť ad aliquid, pbandū nō ſatiſfacit legi, niſi plene pro bat. de elec. c. j. lib. vi. Alterа quoq; ſubſtantia dicti negotij ꝙ dedu cebatur in dicto ſindicatu ſeu inſtrumento ſindicatū cōtinente, qui nullius preiudicij reputabatur. nō pōt rōnabiliter dici q̄ ſolū ex cōſi lio vel conatu pena pfecti falſi conficiens veniat puniendus ad hoc. ff. de his qui not. infra. qui aūt. ff. de edic. edict. ū. ſ. fcz em. qō me. cau. ſi cum exceptione. in prin. ibi qz nihil abeſt. Uñ obligans eam dē rem duobus euitat penam ſi alterum ꝓ oblatione pecunie ſernat indēne. ſ. de crimini. ſtel. l. j. ad qō eſt qō not. xxxij. q. j. apud. miſeri corde ꝛ facit ad hoc inſti. de ꝓpe. ex tēpo. acti. in fi. cus cōcor. dicte. l. j. ꝛ vide ad hoc ꝙ no. Inno. extra de purg. c. cū dilectus. in fine gl. magne. ff. de diuci. ſi penituit. ꝛ quod ſcripſi. j. qui mili. nō poſ. l. pe tul. poſt primā glo. Duo enim in hoc neceſſaria olo videnť. ſ. confi teri. Et vna ꝛ eadē res nō poteſt duplici iure cenſeri. ff. de vſuc. eū qui. in fi. nec eadē ſubſtātia. ex de priuileg. qui circa, de dect. cum in tua. xu. q. ij. cognouimus. ꝛ. ff. ꝓo derelic. l. iij. in fi. Itē nec eadē ꝓſo na. ff. de cōdit. ꝛ demō. titie ſi non nupſerit. et ſi te. li. eſſe iuſ. l. j. ꝛ hec eſt regula, fallit tamē vt not. pred. c. cognouim⁹. ꝛ ex de pnule. cū capella. Inter bonū vero ꝛ malū interdū pōt dari medium. i. nō bo nū. ff. de acqui. po. l. iij. ſ. genera. in fin. ſ. ꝛ nō malū. paret in glo. ff. de vſuca. l. ꝓ ſi. in ꝓma gloſ. imo vbi regnat falſitas, etiā nec humilitas inter bonū eſſe poteſt. xxij. q. ij. cū humilitatis. in fi. In his em mere contrarijs ꝛ malum dari. ſtarim vno poſito alterū remouеť. exēplū eſt in die ꝛ nocte ꝛ alijs. vt pōt ſi legit de ver. ſig. hec verba ille. Sic impoſſibile eſt quē carere libertꝰ. nō bonū ſum ꝛ maritū vt colligit. ff. ꝓ doto. l. j. ſ. j. ꝛ in fi. Manifeſtū eſt igit lum. liberos habere. eo. ti. eſt quē. Et impoſſibile eſt quez ſimul eſſe ſpō ꝛ nō ma ꝙ dictū inſtrumentū eo ipſo qz veritatē nō cōtinet, falſum eſt. nā ave ritate omnis fallacia eſt pcipť. aliena. extra de cele. miſ. in quadā. ſ. ceterum. Cetera in tali crimine tractatus vel cogitatio ſola pu nienda eſt. ſ. de his. qui ad. cc. confeſſ. preſenti poſt princi. Nā ꝛ qui cū telo ambulat hominem occidēdi cauſa teneť ac ſi occidiſſet. ſ. de ficia. is qui. Et ꝓpter patratas infidias. viro ab vxore vel eo ntra omnis familia torquеť. e. ti. ſi. Eadē quippe ſeueritate voluntatꝰ ac ſceleris effectum puniri ira voluerunt. ſ. ad. l. iu. ma. quiſquis. Solus qdem visus vel auſus puniť. ff. de iniu. itē apud. ſ. ſi quis pu torum ad ſextuplū dare tanꝰ vſurarius puniť. xxij. q. iij. qm multi. ad quod extra de vſur. conſulit. Nā ꝛ expectatio lucri huius punien da eſt. e. cā. q. iij. ſi fenerueris. Sola etiā volūtas. pcedēs ad actum facit quē ſymoniacum. extra de ſymo. cōſuluere. ꝛ. c. tua. ꝛ. c. ſi. Sic et qui vouit cōtinentiā ſi ſolum velit nubere licet non nubat: eius tñ voluntas dānabilis eſt. xxvij. q. j. nuptiarū. poſt princi. Itē facit ad hoc pred. l. ſi quis nō dicā. ꝛ. e. q. j. ſi quis rapuerit. Naz ꝛ volēs trāſ fugere apprehenſus capite puniť. ff. de re milі. l. iij. ſ. ꝛ is qui volens. ꝛ facit quod ibi not. in glo. j. voluntarie. ꝛ ſ. de commer. ꝛ mer. l. ſi. ff. de edili. edic. qui ſit. ſ. idē ait intertogatus. ꝛ ſ. idez celſus. ꝛ melius. xxvij. q. v. ꝓpoſito. ꝛ ſ. de ſer. fug. l. iij. vbi exponitur tranſeūtes. i. trā ſire volētes. Et his qui ſimul duas habet vxores, notatur infamia q̄uis ſcꝰ marrimonium nō tenuerit, ſ. de adulter. cū qui. ſic dici mus in eo qui pecuniam accipit, vt ꝓpterea qd agat illicitū teneť. ſiue id faciat, ſiue nō faciat. ff. de calum. ꝛ generaliter. ſ. j. Quid plus ra ꝛ inducitur caſus. l. ꝓ hac parte q̄ notarius conficiens nedum inſtrumentum falſum punēdus eſt, ſed ſcripturā ſolā pura libellum vel abbreuiaturam. li. feu. de prohi. feu. alie. per lotha. l. j. ſ. notariū. Ad idez. ſ. de peti. bo. ſub. l. j. Et ꝓ hac parte facit extra de cri. fal. c. j. ꝛ quod ibi no. Sic etiā notarius preſumēs miniſtrare in inſtrumētis de alienatiōe rei eccleſiaſtice puniť pena exilij. in anť. de non alie. ſ. fi vero etiā perpetua qua punitur. etiam ſi conficiat ꝛ perficiat inſtrumentuz. e. ti. ſ. vule enim. poſt. princi. ti. ꝛ facit. ſ. de excu. tuto. amplиſſimi. ff. de inſa., quid ergo. ſ. cū anteс. cum concor. Ad idez in auteс. de alie. ꝛ emphi. ꝓpe ſi. ibi tabelliombus preſumentibus ꝛc. ff. de au. ꝛ ar. le. ꝛ ſi non ſint. ſ. quid ergo. nā ꝛ qui facit inſtrumentum quo homines facilius caſtrantur puniť ac ſi ipſe caſtraſſet. ff. de ſicq. hū quoq; ꝓ hac etiam parte faciunt omnia illa generalia, ex pedit rei publice puniri delicta. ff. de fideiuſ. ſi a reo. depo. bona fi des. ad. l. aquil. ita vulgeratus. ſ. de pe. ſanctimus. cum eorum con cord. Unde in crimibus etiam atrocioribus proceditur de ſimi libus ad ſimilia. ff. ad l. iuli. maieſta. l. famoſi. ante finem. ad quod etiam. ſ. ſi mācipa. ita fu. alie. et mann. l. moueoz. ꝛ dicezur. j. eod. l. in verbo plectantur. Unde etiam ꝓ et contra. ff. de auro et argen. lega. l. et ſi non ſunt. ſ. quid ergo. vide etiam. ff. ad munici. citio. in princip. ꝛ in gl. alias incidiſſet, paria eum ſunt quem teneri ex ver

Universidad de Deusto
Biblioteca

bis legis z ex fnla. dicta. l. famosi. ante fi. cũ tbi no. qs maxime in nostro casu dicenduz est cũ hic tabellio de quo agitur etiã crimine lese maiestatis videat posse rõabiliter accusari. eo. tit. l. ij. ¶ Sol. Bi eo predictum notariũ puniendum pena falsi ordinaria z non extraordinaria, pura criminis stellionatus. ar. iuriũ inductorum pro hac parta. Notari⁹ quidẽ est publica psona, z habeẽ loco pluriuz testiũ. ff. de an. except. vt pfectius. ff. de testa. domicius. ob hoc ab eo multũ exigitur, z ampli⁹ ꝙ a priuata psona. quare si delinquit in officio, grauanda est ei⁹ cõditio, nõ per interpretationẽ indulgẽtie subleuanda. ff. de apostа. l. iij. ꝯ. de cohar. si apparitor. in fi. z ex̃ de sent. excom. vt fame. Multo etenim magis pena digni sunt q cũ honores eis z officia sint delata, hoc inueniũtur in crimine. ff. de epis. z cler. presbyteri. bene facit. ff. ad sylle. l. iij. ff. de his, cum cõcor. xxxiij. distinc. c. j. xxvij. di. sacerdotes. lxxxviij. di. fornicari. xxxi. q. v. qui videri. Ista tione eñ psone quedã fiunt illicitia q̃ alijs sunt licita. vt no. Archidicto. c. j. ar. iuriũ. predictoũ. Sic z iudex a pucipe potestatẽ habẽs cõmissa sibi administratione abutẽs, grauiori periculo subijcit in Judex grauissime delinquit cũ in officio de liquit. aut. vt iudi. sine quoquo suffra. ff. oportet. grauior qdem est ayaritia fi iudicum inheret animabus, ꝙ si priuatis alijs. eo. tit. ff. fugiant. v. est hoc sacroũ. z propter altitudinez dignitatis quis incidit fortius in pcm̃. xl. dis. homo xpianus. z vide extra ne cle. vel mo. sed nec. Sicut eñ maior minoz pcedit honore, sic z in crimine. z quẽ maioz pcedit culpa, maior in eñ est insligẽda vindicta. l. di, quia sanctitas. z vide. j. q. vñ. z fi illa. Ex quo ergo propter honorem z onus officij grauius notarius ipse deliquit, crudelius sit alijs puniẽdus. xj. q. iij. pcipue. Jn vno quidẽ z eodẽ genere pcti grauiꝰ delinquit in officio potius ꝙ priuatus vt ibi no. z maiori reatu delinquit q potiori honore fruit z grauiora facit sublimitas peccantiũ iudicis petõr. xxv. q. j. nulli fas. vñ Quintil. l militie mariano. Quo adaltioẽ quisq̃ se honoris gradũ extẽdit, magis in exemplũ spectantibus pt̃z infra. loquẽs d tribuno qui stupzũ inferre voluerat, ideo hercle turpior, ideo omni more dignior. Dec eñ conditio superiorũ est vt quicquid faciunt precipere videantur, z pniciosissimus est male rei maximus ql̃s actor. grauior etiã pena cõstituenda est in eos qui a principe habẽt officium, z eius debẽt custodire mandata. ff. de conductor. z procur. z. l. vnica. in fi. Et clericus grauius laico puniendus est z alius magis ꝙ alꝰ ex̃ de homicl. sicut dignũ. in princi. z vide. ff. de re mili. l. ij. cũ cõcor. vnde magis delinquit archiepꝰ ep̃s. extra de trãſ. epis. inter corporalia. ff. z quis. z qs ibi no. Ad idem. xj. q. iij. pcipue. Clericus graviꝰ de linquit ꝙ laicus. Hanc materiã potes videre latius in scda sẽe. q. clxxxvj. ar. vlti. vbi sanctꝰ Thomas determinat ꝙ in his q̃ pertinẽt ad statuz religionis in eodẽ peccati genere grauius peccat religiosus ꝙ secularis. z graviꝰ punitur constitutus in sa cris ꝙ in nõ sacris. no. Archi. de vi. z hone. cle. c. j. in fi. li. vj. Tãto ergo in notariũ est grauius iudicãdũ ꝙto maiozi preeminet dignitate. z eius exemplo alij ad conficiendũ falsa hmõi facilius animant ex̃ de iureiur. cũ quidã. z de transla. inter corporalia. ad fi. Et q̃ in eo maioz est culpa, grauior i eũ fit agenda vindicta. extra de here. excõicamus. ff. credentes. nam vbi graviꝰ delinquit. seuerius vindicat. extra de excef. pla. inter. z. c. vlti. de statu. mo. ea que. z de hoc no. dicto. c. cum qdã. Ma z propter solam mutationẽ status incipit nõ licere qd̃ prius licuit. no. xxxj. dis. lex. ad ꝙ etiã. xxvij. q. j. nuptiarũ. xxxij. q. vlti. c. vlti. xvij. q. j. sunt qdã. z. ff. d solu. cũ quis. j. rii. Potentes qdẽ potenter tormenta patient. viij. q. j. illud. z vide. xj. q. iij. pcipue. z quod no. extra de hereti. c. vlti. Officiũ qdẽ tabellionũ circa ꝓbationẽ eorũ que agũtur satis honoris habet cũ sibi magis ꝙ alijs fides detur vt pdictũ est, vñ Eccli. c. x. In manu dei potestas hominis, z sup facie scribe imponet honorẽ. Describa quoqꝫ habetur in aut. vt ma. debi. z cre. ff. vltimo, vbi dicitur clarissimus. z. d. de cõue. fil. debi. l. fi. z de tabula. l. j. z vide q̃ scripsi. d. decur. vniuersos. grauiꝰ ergo puniendus sit cũ delinquit in illo. Ma notaro. ad mũnera in plus est obnoxius ꝙ collega in officio. Js nã qꝫ pter fidem, ille vero, pter negligentiã cõuenit. ff. ad munic. imperator. Cũ z notariꝰ exactor qui tenetur i suis quaternis seu libris redigere q̃ suscepit, z alia age q̃ sibi iniũcta sunt, si q̃ in illis omittat pena punit̃ amputationis manꝰ, in aut. de mãd. ꝓcip. ff. coges. Eq̃ etiã pena punit̃ dictator. z ipse cõscriptor. instit. de iniur. ff. z in aut. de nõ alie. ff. si vero etã ꝑpetuã. z. ff. qꝫ vero file. z qs ibi not. z. d. de diuer. rescrip. l. fi. Sic z gratiam facere in priuato est lata culpa. ff. mendati si procurator. ff. fi. At in officio z psona publica dolus est. ff. de iudi. sol. fi filius. ff. dolo. d admini. tu. tutor. q reptoriũ. ff. compe Notarius quodãmõ de pumicẽ. l. j. z. ñ. rit. Jtẽ notarius quodammodo militiã z dignitatẽ censẽt habere. j. militat in arte sua. d. de aduo. di. iudi. aduocati. ar miles in eodem genere pcti grauius punit̃ ꝙ priuatum. si eñ rem ꝓhibitam fecit aut mandatum ducis non obseruauit, capite puniendus est, etiã si rem pspere gesserit. ff. de re mili. l. omne. ff. in bello. Et delictum militare quod p alios admissum quodãmodo non crimẽ dicereẽ per milites commissum graue censetur. eo. tit. l. ij. Kursus tabellio per officium rio re quod suscepit, qz signãter ad eũ pro veritatis fide recurrit vt dictis iuribus. z. ff. de edẽ. ar gentarius. ff. j. z. l. quedam. ff. nummularios.

Satis se veritati. i. ꝙo dño copulauit qui veritas ẽ. Jo. c. xiij. xj. q. ij. existimant. grauiꝰ ergo ipsum ꝙm offendit. vnde Hugo. in homine. de cõi martyrũ. Minorem doloꝛ mala ingerunt que ab extraneo inferuntur. plus vero tormẽta seuiunt que ab illis patimur, de quorum mentibus ꝓesumebamus dicente psalmista. Si inimicus meus maledicisset mihi, sustinuissem vtiqꝫ. tu vero vna nimis meus z. homo pacis mee in quo sperauj, magnificauit sup me supplantationem. Non est igitur per tabularium veritas maculanda, sed ex officio debito subleuanda z amplianda. ff. de euic. vẽdicanẽ. Sic igitur grauius puniendꝰ. ff. de pe. capitaliũ. ſ. omnia. z. l. aut facta. ſ. p̃sona. sicut miles cuius ministerium est vt faciat in locis opportunis quietis z pacis stare concordia. d. de ꝓnarch. l. j. z qui debet pro re publica contra inimicos certare. in autẽ. ne. qꝫ mi. neqꝫ feu. in princi. si pacem turbat capite punitur. ff. de re mili. l. fin. in fi. z facit. ff. de re. di. l. vlti. Sic z tinctor pannoꝛ imperialiũ figd adulterini coloris vel falsitatis admisceat capite punit̃. d. de vesti. olob. l. iij. facit extra de calũ. c. j. minus enim peccatũ ꝓpter adiunctũ grauius punit̃. d. de his qui ex pu. rac. mu. pec. l. ij. z. j. q. iij. pertenit. Ad idẽ. xxj. di. in tantũ. nã z ratione adiuncti res mutat ꝓpriã significationẽ. ff. de auro z ar. le. qui lancẽ. z ex̃ de ma. z obe. solite. Quare blasphemia dicta in principẽ, vel iniuria procedens cõtra eũ ex animo deducitur in titulũ criminis lese maiestatis. vt patet. d. si quis impe. male. in rubrica. in glo. Et subtracta pecunia vbis rome cõmittitur peculat⁹. ff. ad. l. iuliã. pecu. l. iij. in fin. Ulp cinitati cõmittit crimẽ furti. ff. de fur. ob pecuniam. Et mentiens principi seueriter punitur. ſ. fi cõtra ius vel vlti. pu. z fi legib⁹. z patet. d. de his qui a nõ do, ma. l. fi. que ꝓ hac parte facit aperte. Sic z maiozi pena puniendꝰ est qui in res sacras z deo dedicatas impie agit. ꝙ qui in alias res ecclesiasticas. inauren. de nõ alie. ſ. hidẽ penis. Et breuiter adeo notari⁹ delinquẽs in officio est legibus odiosus, ꝙ etiã ꝓ modico scelere grauissime puniendus est. dicta. l. j. ſ. de ꝓmisc. Utuperat eñ ministeriũ suũ. d. de suscep. si aliquid. Et ꝓ hoc est optime dañ. xiij. vbi facerdotes qui deposuerunt falsum testimoniũ nõ iurati, z sic inualidũ lapidari fuerunt daniele iudicãte. Hãc questionẽ de teste ferente falsum testimoniũ non iurato an veniat puniendus. plene tractat Jo. and. in mercurali in regula nõ est sine culpa. Nõ ob. ꝙ ipsum instrumẽtum licet ceptũ. perfectũ tamẽ nõ fuit. Ma iura que ꝓ hoc inducuntur locũ habẽt quãdo delinquẽs nõ perfecit, qz noluit. ad hoc. ff. ꝙ quisq̃ iuris. l. j. ſ. hec aũt verba a cõtrario sensu eius ꝙ ibi dicitur, si cũ vellet statuere ꝓhibitus fit, nec effectũ decretum habuerit. z. xxxij. q. v. ita ne. cũ multis alijs. cc. Precedẽtib⁹ z sequẽtib⁹. tunc enim purgat fraus sicut z moza. de elec. cõmissa. ſ. ceterũ. lib. vj. hic aũt nõ sic, immo ꝙ tũ in eo fuit maleficiũ ipsius id est perfectio falsi instrumenti per subscriptionẽ olim extitit cõsummatũ. ad ꝙ. ff. de tu. z cu. da. ab his. si Ip puberi. ſ. Quis. Sic z clericus cõtrahẽs illicitas nuptias bigamia notatur, qz fecit qd̃ fuit in eo. ex̃ de biga. nuper. adhoc. eo. titu. c. fi. z melius. in autẽ. de consul. ſ. sed z fi quis ꝓsumpserit. z vt iudi. sine quoquo suffra. ſ. oportet enim. Ad idẽ. xxij. q. ij. in fi. vbi censetur satisfacere iuramẽto si ꝙtum in eo est impleꝛ illud. Sic z sacerdotes indigne ad altare dñi accedẽtes (ꝙtũ in eis est) panẽ sanctũ polluũt. Et quis sacramentũ in se nõ polluatur, tamẽ ad culpam ipsoꝛũ crimen imputat in hoc. xliv. distin. sacerdotes. ad idẽ. j. qõ. j. si qs epꝰ. z ca. eos qui. ¶ Jmputatur eñ violatio legis ꝙtũ ad conamen eoꝝ. d. loca. l. fi. ſ. scituris. z facit extra de pig. significante. z in aut. sceni. nõ sol. ad fi. simile habeẽ de conse. dist. iiij. queris. j. q. iij. saluator. z facit. xxij. q. ij. hoies. z quod no. extra de cẽn. cũ olim in glo. hoc contingit. Sic igit notarius puniendus ꝓpter malã intentionẽ ipsiꝰ cũ opere subsecuto, quia fecit quod fuit in eo quod potuit. ad hoc. ff. de adul. si vxoꝛ. j. z quatenus ad eũ spectauit perfectũ fuit. in aut̃. de instru. cau. ſ. in ijs. versi. si vero neqꝫ. Ma in ꝓhibitis nihil interest ꝓ̃ an totũ quis cõmittat. ff. ad sylle. l. iij. ſ. si quis tabulas. cum cõcor. z facit. ff. de re mili. l. iij. ſ. is. q ad hostes. z de pen. capitalium. ſ. venenariũ. z quod no. Guil. in spe. d legato. ſ. iuxta. ver. item litigiosus. z ver. sed qd̃ si iudex z Archi. d elec. quia sepe lib. vj. in gl. hic videtur. Incepto nanqꝫ egregio non irrito euentu extimari debet. vnde fieri nõ potest, vt quis ꝑnus committat falsum manu quã corde, xxxij. q. v. ita ne ibi fieri z. cũ pluribus. cc. se. Et quãdo vitiũ consistit in animo spectandus est exitus, de elec. commissa. ſ. penul. lib. vj. ¶ Jn maleficijs quippe spectatur voluntas, non exitus. ff. de fur. qui iniurie. de ficca. diuus. cum concor. Sic z crimẽ etiam non dolo committum punitur graui pena. ꝓpterea quia res est mali ex empli. ff. de peñ. si quis aliquid. ſ. qui abortionis. habet que locum in hijs que trahuntur faciliter in exemplum. Regula illa punitur affectus. z si non sequatur effectus. vt supra si qua. predictus pol. j. er. ff. de extraordina. crimi. l. j. er nor. ff. quod quisque iuris leg. secunda. in gloss. vlti. nec valet penitentia. vt eodem titu. leg. iij. in secũda glo. Item notarius punitur etiam de dolo ꝓsumpto si id omisit ad quod ex debito sui officij renebatur. supra de resta. iube mus ad fi. ad idem. j. de numera. mulli. circa medium. z. ff. de fica. l. iij. ſ. alio. ad idem bene facit eodem titulo hũ quoque. Unde iudex

Judex q̃ judex si negligat iura z constitutiones in iudicando punitur pena negligitus falsi. ff. de fal. l. j. ſ. sed z fi iudex. Ad idem. j. de diuer. offi. l. fin. ſ. sub rac. Uitu. dac. in fi. ſ. ¶ Sibi ergo ve dicamus notarium eo casu teneri soluz quãdo ipse cõficit crimẽ stellionatus cũ illud pro solo dolo cõmisso detur. et vbi ois crimine stellionatus dicẽdo pe alterius titulus criminis deficit. vt. ff. de cri. stel. l. iij. Contra notariũ falsi te añ conficientem falsum instrm specialis titulus criminis est indubitatus. lex. cor. de fal. ſ. Nõ est ergo notarius excusandus, qz illud nõ deduxit in perfectã sui formã, ex quo in mẽbrana cũ ob⁹ q̃ per eũ agẽda fuerant scripsit illud. z hoc sentit hoc Dy. expresse. ff. de fal. q tes tamentum, sufficit enim vt facies appareat instrumẽti, ar. ff. de op. no. nun. l. j. ſ. opus vel instar. z quasi ꝑfes. e. ti. stipulario. ſ. opus seu figura. ar. in aut. de incest. nup. ſ. si vero hec nõa lex. Sic z argenteo vase legato etiam ceptũ z nõ pfectũ cõtnet. ff. de auro z argẽ. le. z si non sunt. ſ. quid ergo. vbi z alia plura sibi sunt inspicik enim qs ꝑ fici potest. ff. de leg. iij. l. legatis. ſ. ornatricibus. quod etiam de facili potest accidere. ff. de culto. reo. diuus. quod etiã locũ hz si casu pfi notaꝛ. xix. q. iij. c. due. in glo. ſ. nunqd. Jtẽ ꝓpter hmõi testimonia ꝓmouentur officiales ad principat⁹ honorẽ. j. de princi. agen. in re. l. ꝓmouentur officiales ad principat⁹ honorẽ. j. de princi. agen. in re. l. factas remuneratio z recõpensatio fit. in aut. vt iudi. sine quo. suffra. ſ. eos aũt qui ita. in fin. ſ. z. ſ. illud. z ꝓponunt illis q vincũr eos ꝓ rogatiua tẽporis. j. de ꝓgti. sacr. scri. vnicuiqꝫ. Jtẽz sole tales cõmẽ datiões ad adipiscẽdas dignitates sufficiũt. j. d numera. l. fi. vide etiã cõcor. ꝓ hoc. vñ testimoniũ plebis egꝑollet electiõi prelati. xxiij. di. c. j. z. lxxij. di. c. reliqui. z. lxij. di. c. j. Hoc aũt nõ obstãte dicit adhuc ꝙ ipse cõficiẽs pena falsi veniat puniendꝰ. Neqꝫ eñ bona ꝑtit esse cõditio vbi veritas cessat. ff. de in diẽ adiec. l. vbi. ſ. cum igit. Sicut is q nõ cõcedẽda postulat ꝓ sola sui postulatiõe ꝙtus infructuosa punitur. d. de delato. l. fi. z de peti. bo. sub. l. j. ad qõ. d. de decurio. qui libet. z fi cõtra ius vel vti. pub. l. penul. de senatusco. l. j. z si nup. ex rescrip. pe. l. j. q oẽs cõcludũt ad punitionẽ mẽdacij, ꝓ quo etiã est. ff. ꝓ so. fi vn⁹. in fi. de fideiusso. si dubiter. ſ. ũ. de re iudi. sunt qui. in fi. z de rei ven. l. fi. Ma z q supplicat ꝓ re vetita ꝓmeritate solius petitionis ꝙtus infructuose plectet. j. q mili. nõ po. his quidẽ. z facit. j. d coarta. l. fi. demerat. denotũ. z de loca. ꝑe. ci. l. fi. Et q assẽserat q nec cit eque punit̃. ff. de act. emp. iulian⁹. ver. ꝙ aũt. post princi. Sic z qui rem veritã fieri solũ ꝓparat, punitur pena grauissima pecuniaria, z etiam mortis in casu, quod non tam graue ꝙ celus est ꝙ falsum cõficere instrumentus, d. nulli lice. in fre. z eque. Self. l. j. ſ. nulli, qui sane intelligeuti determinat questionẽ nostram. z facit. ff. de re. eo. si pupillorum. ſ. fi pretor. z de oper. no. nun. l. pretor. ſ. j. ff. man. diligenter. et quod no. xxiij. questi. v. relegentes. ibi nolite tamen impunitã z c. Nulla enim occasitione vel colore quesito res prohibita facienda

Judex negligitur

est. Nam z bonum quis preter meam voluntatem faciendo mihi facit iniuriam. ff. ad. l. aquil. si seruus. ſ. si puerum. Et q rem prohibitã facit etiam si non sit iusta vel ꝓbabilis prohibitionis causa, z ob hoc moueat, puniendus est nihilomin⁹. extra de clade. desiꝑ. c. fi. de matri. contrac. cõtra inter. ec. c. j. Unde z apertens literas que aliqs diri guntur est tanꝯ falsarius puniendus. vt not. extra de offi. dele. cum olim. dolus quidẽ puniendus est etiã si nõ alicui, sed ipsi q̃ eũ admisit damnosus futurus sit. ff. de do. ex̃cepi. si procurator. in fi. Et qui dicit iustum iniustum, z qui dicit non sanctũ sermi abhominabilis est deo, xj. q. iij. si quis dixerit. Et qd̃ dominus prohibet fieri omnino non licet. xxvij. q. j. tam nũc. in princip. Et iunge ad premissa. ff. mã, si remunerandi. ſ. si passus. z. l. fi pro te. z ad macedo. sed si. ſ. et tamẽ de nego. gest. l. fi. z instit. de aucto. tu. ſ. neqꝫ. ¶ Nec autem falsitas ex quo est tanꝯ execrabilis legibus odiosa z improbata no est excusanda, vel alleuianda. ex eo ꝙ tanꝯ imperfecto instrumento nemini nocet. Nam considerandus est z etiã in leuioribus a lege ꝓhibitis nõ solũ attendit̃ ꝙ nocear, sed ꝙ nocere possit, z qualiter punit̃. ff. d his q deie. vel effu. si vero. ſ. pretor. z de statut. l. labeo. de furt. rubri. pre. qui sella. ſ. q actũ. z facit. ff. de leg. iij. seruus vbam⁹. ſ. ornatricibus. Mã z ius statuitur nõ solũ ex eo ꝙ est, sed ꝙ esse potest. ff. de serui. rust. pre. qui sella. ſ. j. z de car. edic. si mater. ad macedo. si filiusfamilias. z. d. de vsufruc. ambiguitatẽ. facit ꝙ nor. ff. de post. l. j. ſ. aut ꝓtor. ¶ Et multa ꝓhibent etã nõ mala eo ꝙ malũ inde sequi potest. ex̃ de iureiurã. z ſ. ꝑs. de cele. mis. quidã. cũ concor. ibi no. z facit ad hoc. ff. vsufru. queadmo. ca. l. fi. vsufructuari⁹ mihi. de acquir. re. dominaturalem. ſ. j. de dam. infec. qui bona. ſ. cũ inter. de aqua plu. arce. in diẽ. in fi. cũ concor. in quibus statuit ius ob id ꝙ esse potest, facit ei etiã pro hac parte. ff. de fal. si quis legatũ in pn. Haz si qs asscribat si etiã pro hac parte. ff. de fal. si quis legatũ in pn. Haz si qs asscribat si etiã pro hac parte. ff. de fal. si quis legatũ in pn. Haz si qs asscribat si

Delictũ cõsumatũ plus punitur in officiario ꝙ ꝓuato.

¶ Et breuiter oẽs. li. q. in cõtrariũ inducũtur, loquũt̃ de falso cepto, z nõ cõsummato loquuntur in persona priuati. Secus aũt est in notario publico, ar. iuriũ superius inductoꝛus vñ rescriptum a postolis cum si i dictamine, vel stilo deficiat falsum est, z graui pena scriptor tunc puniendus est ꝙnis defectus ille in nullius ꝓiudiciũ vertere tur. vt ex̃ de crimi. fal. ꝙ grauj. Sic z litere papales super absolutio ne alicuius tanꝯ false reꝓbantur ex eo ꝙ cõtinent in grãmaticali cõstructione peccatũ, z tamẽ in nullius ꝓiudiciũ vertebantur. ex̃ de rescrip. ad audientiã. Et mẽdaciũ factũ pape sacrilegiũ est. de pe. dist. j. serpens. qd̃ in aliũ priuatũ cõmissum non inuenitur. vide ex̃ de excel. ꝓla. c. vl. z ꝙ not. Arch. xxij. q. v. iuramẽti. z facit. ff. de re mi li. oẽ. ſ. j. z de extraor. cri. in eũ cũ cõcor. Sic etiã ꝓ̃ saluãda alteri⁹ pudicitia, vel a morte hoiem liberãdo nõ est mẽtiendũ. e. causa. q. ij. si qs a te. z. c. ne quis z. c. omne ꝙ. z quomodolibet quis mẽtiatur occidat aiam. e. q. nec artificioso. nec ꝓtextu, siue cõpensatione boni matꝛi. contrac. cõtra inter. ec. c. j. Unde z apertens literas que aliqs diri guntur est tanꝯ falsarius puniendus. vt not. extra de offi. dele. cum olim. dolus quidẽ puniendus est etiã si nõ alicui, sed ipsi q̃ eũ admisit damnosus futurus sit. ff. de do. ex̃cepi. si procurator. in fi. Et qui dicit iustum iniustum, z qui dicit non sanctũ sermi abhominabilis est deo, xj. q. iij. si quis dixerit. Et qd̃ dominus prohibet fieri omnino non licet. xxvij. q. j. tam nũc. in princip. Et iunge ad premissa. ff. mã, si remunerandi. ſ. si passus. z. l. fi pro te. z ad macedo. sed si. ſ. et tamẽ de nego. gest. l. fi. z instit. de auctо. tu. ſ. neqꝫ. ¶ Nec autem falsitas ex quo est tanꝯ execrabilis legibus odiosa z ꝓbata no est excusanda, vel alleuianda. ex eo ꝙ tanꝯ imperfecto instrumento nemini nocet. Nam considerandus est z etiã in leuioribus a lege ꝓhibitis nõ solũ attendit̃ ꝙ nocear, sed ꝙ nocere possit, z qualiter punit̃. ff. d his q deie. vel effu. si vero. ſ. pretor. z de statut. l. labeo. de furt. rubri. pre. qui sella. ſ. q actũ. z facit. ff. de leg. iij. seruus vbam⁹. ſ. ornatricibus. Mã z ius statuitur nõ solũ ex eo ꝙ est, sed ꝙ esse potest. ff. de serui. rust. pre. qui sella. ſ. j. z de car. edic. si mater. ad macedo. si filiusfamilias. z. d. de vsufruc. ambiguitatẽ. facit ꝙ nor. ff. de post. l. j. ſ. aut ꝓtor. ¶ Et multa ꝓhibent etã nõ mala eo ꝙ malũ inde sequi potest. ex̃ de iureiurã. z ſ. ꝑs. de cele. mis. quidã. cũ concor. ibi no. z facit ad hoc. ff. vsufru. queadmo. ca. l. fi. vsufructuari⁹ mihi. de acquir. re. dominaturalem. ſ. j. de dam. infec. qui bona. ſ. cũ inter. de aqua plu. arce. in diẽ. in fi. cũ concor. in quibus statuit ius ob id ꝙ esse potest, facit ei etiã pro hac parte. ff. de fal. si quis legatũ in pn. Haz si qs asscribat si etiã pro hac parte. ff. de fal. si quis legatũ in pn. Haz si qs asscribat si

Literas a peries put vt falsarius.

¶ Et breuiter oẽs. li. q. in cõtrariũ inducũtur, loquũt̃ de falso cepto, z nõ cõsummato loquuntur in persona priuati. Secus aũt est in notario publico, ar. iuriũ superius inductoꝛus vñ rescriptum a postolis cum si i dictamine, vel stilo deficiat falsum est, z graui pena scriptor tunc puniendus est ꝙnis defectus ille in nullius ꝓiudiciũ vertere tur. vt ex̃ de crimi. fal. ꝙ grauj. Sic z litere papales super absolutio ne alicuius tanꝯ false reꝓbantur ex eo ꝙ cõtinent in grãmaticali cõstructione peccatũ, z tamẽ in nullius ꝓiudiciũ vertebantur. ex̃ de rescrip. ad audientiã. Et mẽdaciũ factũ pape sacrilegiũ est. de pe. dist. j. serpens. qd̃ in aliũ priuatũ cõmissum non inuenitur. vide ex̃ de excel. ꝓla. c. vl. z ꝙ not. Arch. xxij. q. v. iuramẽti. z facit. ff. de re mili. oẽ. ſ. j. z de extraor. cri. in eũ cũ cõcor. Sic etiã ꝓ̃ saluãda alteri⁹ pudicitia, vel a morte hoiem liberãdo nõ est mẽtiendũ. e. causa. q. ij. si qs a te. z. c. ne quis z. c. omne ꝙ. z quomodolibet quis mẽtiatur occidat aiam. e. q. nec artificioso. nec ꝓtextu, siue cõpensatione boni matꝛi. contrac. cõtra inter. ec. c. j. Unde z apertens literas que aliqs diri guntur est tanꝯ falsarius puniendus. vt not. extra de offi. dele. cum olim. dolus quidẽ puniendus est etiã si nõ alicui, sed ipsi q̃ eũ admisit damnosus futurus sit. ff. de do. ex̃cepi. si procurator. in fi. Et qui dicit iustum iniustum, z qui dicit non sanctũ sermi abhominabilis est deo, xj. q. iij. si quis dixerit. Et qd̃ dominus prohibet fieri omnino non licet. xxvij. q. j. tam nũc. in princip. Et iunge ad premissa. ff. mã, si remunerandi. ſ. si passus. z. l. fi pro te. z ad macedo. sed si. ſ. et tamẽ de nego. gest. l. fi. z instit. de auctо. tu. ſ. neqꝫ. ¶ Nec autem falsitas ex quo est tanꝯ execrabilis legibus odiosa z ꝓbata no est excusanda, vel alleuianda. ex eo ꝙ tanꝯ imperfecto instrumento nemini nocet. Nam considerandus est z etiã in leuioribus a lege ꝓhibitis nõ solũ attendit̃ ꝙ nocear, sed ꝙ nocere possit, z qualiter punit̃. ff. d his q deie. vel effu. si vero. ſ. pretor. z de statut. l. labeo. de furt. rubri. pre. qui sella. ſ. q actũ. z facit. ff. de leg. iij. seruus vbam⁹. ſ. ornatricibus. Mã z ius statuitur nõ solũ ex eo ꝙ est, sed ꝙ esse potest. ff. de serui. rust. pre. qui sella. ſ. j. z de car. edic. si mater. ad macedo. si filiusfamilias. z. d. de vsufruc. ambiguitatẽ. facit ꝙ nor. ff. de post. l. j. ſ. aut ꝓtor. ¶ Et multa ꝓhibent etã nõ mala eo ꝙ malũ inde sequi potest. ex̃ de iureiurã. z ſ. ꝑs. de cele. mis. quidã. cũ concor. ibi no. z facit ad hoc. ff. vsufru. queadmo. ca. l. fi. vsufructuari⁹ mihi. de acquir. re. dominaturalem. ſ. j. de dam. infec. qui bona. ſ. cũ inter. de aqua plu. arce. in diẽ. in fi. cũ concor. in quibus statuit ius ob id ꝙ esse potest, facit ei etiã pro hac parte. ff. de fal. si quis legatũ in pn. Haz si qs asscribat si etiã pro hac parte. ff. de fal. si quis legatũ in pn. Haz si qs asscribat si

Mendaciũ vtrum sit ꝓmissa ꝓpudicitia ꝙseruãda, aut ꝓ aliq̃ amore liberan do.

Instrm falsum cõfectũ nõ ve nit̃ in ꝑiudicium ꝑsone ꝓ quo fuit ꝓmissa ratũ habe at, annota quuntur, puta cum tabellio ponit actum esse quod non fuit, quo fi⁹ cuiter casu ratificatio vniuersitatis fraudem, z crimen tabellionis abole penam.

Universidad de Deusto
Biblioteca

re non posset.ar.ff.de rapto.virg.l.j.ff.sed nec.z in aut. de rap. mu-
lier.cc.collati.ix.lz de iure canonico possit illud dici correctū vt no
tari soler.xxvj.q.ij.de puellis.quod etiā placere videt Archi.z hoc
verum est fm Jo.an.quātū ad matrimoniū,at ḡtum ad penā de ra
pcu iuxta cōstitutiones legitimas imponendā in his qui de iurisdic
tione ecclesiastica nō sunt ecclesie,iusciuile correctum non est.de hereti-
cis ff.in.lib.vj.Nec leges ille que in quasi falso loquūtur.ad vere fal
sum trahende videtur.ar.ff.so.ma.si vero.ff. de viro. de verbo. obli.
quicqd.z facit.ff.de vi bono.rap.l.penul.ff fur.q eamēre.z.ff.de fal.
qui falsos. Itē facit p hac parte.ff.de iniur.l.j.ff.vsq; adeo.de vi pu.
qui cetu.ff.qui vocantem.z.ff. de transac.l.transigere. z.l. transacti
one.z qō not.ff.ad sylle.diuus.in fin. Neq; enim falsum quod ta
bellio p dolū cōmisit per ratihabitionē vnīuersitatis aboletur. ad
hoc.ff.de ac.emp.iulianus.ff.si titius. ¶Sed q̄ exratihabitione pe
na euitetur manifeste probatur.ff.de fur.si vendidero.ff si titius.z q̄
no.ff. de fur.falsus. Verum illud habet locū in crimine furti quod est
priuatum.z in actione furti ciuiliter instituēda,in quo solum ꝓtrur
tatere.ff illius q̄ agit.ff. de fur. manifestissimi.in ꝓncipio.Mimirū si ex ra
tihabitione eius cuius interest tolliturr. ad quod.ff.de neg. gest. si e
go.secus in crimine publico.z si accusatione criminali que ex eopo
sset institui.z facit qō no.ff.de iudi.licet.z.ff. de iure fil.l.ñ.z p Jnno.
extra de offic.deleg.prudentiam.in glo.sed quid si iudex.hec aūt ve
ra videntur re integra.Nā si filius esset cōtestata vbi ex ercitium priua
te accusationis,aut inquisitionis super crimine priuato et causa for
te competeret alij q̄ ei cuius principaliter interest,vt si posset ex for
ma statuti,vel auctoritate eius qui super hoc potestatez haberet de
crimine priuato inquiri,tunc ratihabitio in furto, aut remissio eius
cuius principaliter interest,seu cōperit forte nō subueniretur causam
cepram.ad hoc.ff.de pac.si vn⁹.ff.in summa.z de duo.re.l.iij.in fi. z
l.ade.in fi.z l.ex duobus. (Vicis) v.z expone.vt. ff. de agrico.z cen
si.cū satis.ff.cum aurē.z dicit.duis vicoz z possessionū in hoc delin
quētibus. (Vendicādis) acqrendis.z facit.ff. de acq.pos.l.penul.z.
ff.ad mūni.ordine.ff.pen.z.ff. de exacto.tri.l.ñ. (De aute). ff. (Cōtra
publica) Nota hoc pro eo q̄ supra dictū est. (Clientelam) i.patroci
nium.vel ex cōmēdatione.vel.i.domestici officii.alias est clientula.
(Nobiliores) i.ditiores.quod patet ex pena que sequit. vñ Cassiod.
i.j.var.epist.xvij. Tūc qs nobilior est, Ftū z moribus probus z locu
ti:a facultate reluxerit. De hac materia vide plenius.ff. de digni.mu
lieres (Mediocres) ver. (Fortune). i. conditionis. (Facultatū) om
nium. Et sic no.punitri grauiꝰ ignobilē,seu minꝰ diuitē q̄ ditiorē. seu
nobiliorem. Ad hoc vide quod no.in aut.vt iudi.sine quoquo suf.ff.
sic igitur.z de incest.mup.ff.j.z.xxiij.q.j.qui cōtra.z scripsi.j.de con
duc.z pcura.l.j.ad fi. (Plectentur) punient. Et no.q̄ tales hoc mo
do suscepti in patrocinijs vocantur in regno affidati.seu recōmēda
ti.z quicunqz taliter affidatos ibi susceperit,ppria vice in.r. libris
aurī puniturr.pro secta publicatione bonoꝝ omnium patiet.pro ter
Barones z comites
tia capitis supplicium luit.vt in cōsti.de homici.de ma.affi. non te
nere cū vniuersis. ¶Comites quidē z barones q̄ frequentius talia
iura regis peragūt iura fiscalia nō vsurpare ex debito iurameti quod prestant
z superiores sed defensare tenentur.z ideo grauius delinquūt.ergo seuerius pu
nitis vos mendi.j.de cōducto.z procura.zc.l.j.in fi. De his dz.j. Esdre.c. iij.
Sacrilegium. Lesiones regis videre nefas dicimus,quāo fortius nefas est illas
crimine le cōmittere.faciūt etiā aliud grauius, Nam nullus ex eis nisi ex regio
se maiesta privilegio spāli exercere pōt merū imperiū in terris suis.at ipsi pro
tis inuol hibent vassallos eoz de patratis in eos criminibus ad regiā curiā
uuntur. reclamare. ¶Qua ergo pena tales veniāt puniēdi? Videtur q̄ crimine lese maiestatis teneantur.ar.ff.ad.l.iul.maiest. l.cuiusqz. iij. ri
so. Nā crimē lese maiestatis est facere quo minus non subiect⁹ obe
diat vt ibi. Fortius si quis fecerit vt regi subiectus in eius imperiū
prātem ve nō veniat.sed rex eius iurisdictione priuet.ar. ād hoc.ff.
que in frau.credi.q aūtē.cū multis 2coz. Immo si qs trahat adver
sarium suū ad iudicē alienum,suo iudici facere cenetur iniuriam. z
est inde grauiter puniendus.extra de fo.cōpe.c.ij.cū cōcoz. Itē ma
ius crimē est vsurpare merū imperiū quod eis de iure non ꝓpetit q̄
statuas ꝓcipis 2fringere.ff.ad.l.iul.ma. q statuas.ar in tali crimi
ne de similib⁹ ad ſicta ꝓcedit.co.tit.famosi.de qua materia plenius
no. Jac. de bel.ſ.ō epiſ.z cle.ſi qa nō dicā.z bñ facit.ſ.ſi ſer.expoſ.l.
moueoz.z.ff.ad.l.iul.pecu.hac lege.in ꝓn. Vñ dicit Archi. de peñ.
di.j.c.pene.q̄ vbi est eadē rō z penitus oīmoda similitudo, lz ibi dica
mus constitutionē locū habere.etiā si non exprimat, idē rū statutū
intelligitur.z ideo quasi in eo casu idē esset statutū, ita vrimur. ff.de
q.dul.si postulauerit.ſ.ratio.z de eden.q̄dam.ſ. nummularios. tunc
aūt pene dicuntur extendi quando ad casum non omnino similem
extenduntur quod est prohibitum.z sic intelligitur.ff.de peñ.l.inter
pretatione.z.l.ſi preſes.z.l.reſpiciendum.z de decor. generaliter.z
vide quod no. Jo.an.de tempo.oz.c.j.lib. vj.in verbo italie.z facit
quod not.ſ.de ſac.ſanct.ec.illud per gloſſ.z cy.z.ff.de regu.iur. que
Magiſtratus propter neceſſitatem.vide etiam ad hanc quæſtionem q̄ nota. Jnno
tū velꝰ ocen.extra de reſti.ſpo.olim.tertio.z o verbo.ſig.ex parte. Itē qui gli
teſtatem. quid ꝓgerit ꝓo poteſtate magiſtratu vetenet crimine leſe maieſta-
tis.co.tit.l.iij.ad fi.ergo z tales sic imperium merū aduersus ꝓncipem sibi vendi
pem impedientes sibiqz vendicāres,fortius ipso crimine sunt ob
nox⁹. Amplius gerere pro magistratu vel potestate solius est regis crimi
vt lib.feu.que sunt reg.z in cōstitutiōe q̄ incipit eaq; ad speciale de
zc.at qui ea q̄ solius principis sunt vsurpat,damnatur ad mortē.di
citur enim tyrannico spiritu hoc aggredi vt.supra.de diuer.re.l.pe
nul.ad fi. Sic z imponere titulos predijs alterius solius principis
est.in quem.de mandatis principū.ſ.titulos.z priuatus qui talia fa
cit si plebeyus damnatur ad mortē si clarissimus in metallū.ſ.vt ne
mo.ꝑi.pred.suis zc.l.ū.z no.ſ.titulos. Fortius dānandus est cri
mine maiestatis qui maioꝛ potestatē z dignitatē regis vsurpat. Vñ
pol.lib.iij.c.vlt.cū multa sint crimina maiestatis nullū grauiꝰ eo q̄
aduersus ipsū corp⁹ in.tit.ſi exerceꝛ. Et sicꝛ tho.ſi ſcdaſcde.q.xciij.
ar.ij.dicit q̄ in terrena re publica grauissimum peccatum esse vide
tur q̄ homo honorē regis alteri imprendat q̄ vero regi,quia quantū
in se est totū reipublice pertubat ordinem.magis autem imputan
dum est hoc scelus sibi talē honorē regiū vsurpāti q̄ alteri impen
denti. Vñ z inferioribus iudicib⁹ magna irrogat iniuria quoꝛū iuris
dictio impeditur cū eoꝛū in hoc dignitas minuat.dicit Innocē.extra
offi.dele.c.j.vbi statuit q̄ ipedientes huiusmodi excōmunicādi sunt.
ad idē ex de rest.tālīteris.post ꝓn.z.c.cōstitutis.i.z melꝰ de immu.
ecc.quoniā.lib.vj.ar nulla maioꝛ pena est in ecclesia dei q̄ excommu
nicatio.xxiij.q.j.corripiant.grauꝰ aūt minuit z offendit dignitas
regalis ex hoc q̄ si eius statua cōfringatur.quo casu tenetur crimi
ne maiestatis.vt dicta.l.qui statuas.nec videtur ex hoc persone re
gis iniuria fieri,sed potius regie dignitati.z bene facit illud Tulij
ꝝ rethoricoꝝ. Maiestatē minuere est aliquid de re publica cū pote
state nō habeas administrare.z parū ſ. Maiestatē minuere est de di
gnitate aut amplitudine aut potestate pape.aut eoꝝ quib⁹ populꝰ
potestatē dedit.aliud derogare. Hoc indubie put verum.nā qui pri
matū ecclesie romane vsurpare conatur hereticus est censend⁹.xxij.
dist.c.j. Et qz maiestatē minuere vt sic vti nō possit imperio regiepo
testatis plus est q̄ ipsaꝫ ledere.arg.ff.de verb.obl.ſi pupilario ista.ſ.ſi
quis forte, Itē facit ad premissa.ſ.de vesti.olo.rēperet.in fi.z q̄ not.
An.de Jser.in constitutione.de guerra nō mo.l.comes, vbi dicit q̄
spermit principem vsurpās q̄ est principis.ſ.mouere guerrā.ſ. vr ar.
zc.l.j.z ideo tenetur crimine maiestatis.z facit.ſ.de imm.ec.c.vl. li.
vj. hoc puto verius licet an.de Jser. li.feu, que sunt rega. in verbo
bona committentium crimen lese maiestatis. versic. aduertendum
ibi contra predicta z sequen.dicat quod talia non extenduntur ad
casum similem non expressum. Preterea videtur q̄ tunc posset con
tra deliquentes qui per comites z barones raliter defensatur ex of
ficio procedi absq; alio mandato.arg.extra.de vsu. cum in dyocesi
licet ibi dicat gloſſ.quod ille vsurarius erat de crimine diffamatus.
(Eadem) ver. ¶Et nota q̄ hec dictio idem z eadem.z huiusmodi
signant eandem in pluribus causis forte censurā.vt no.ff. de trāsact.
cū hi.ſ.lz ſi plurib⁹. (Adulcrādis) pugnandis. (Intercedentes) per
racitam fidem.vt.ff.ad mu.ordine.ſ.penul.vbi per hanc.l.potest po
ni casus.z eit simile q̄ puniatur minister z interuentor.in auteñ.de
sanc.epiſ.ſ.pze omnibus.z.ſ. de epiſ.z cler.raptores. ſ. ſi. de rapt.
virg.l.j.ſ.ceteros.z.j.q.vij.saluatoꝛ.z.ff.ad turpil.l.j.ſ.penul.z vide
que scripſi.ſ.de excu.mu.euidenter. (Quā) ver. (Formam).i.legem
z accipere valere quod est infra (Ex) id est ab. (Jd est) alias id m.
(Singibuldi) aſs figibuldi.z deest.n. ¶Et notaq̄ ab hoc fingibul
do credidit quondam summe auctoritatis z scientie doctoꝛ.z com
pilatoꝛ egregius dominus Ly.pistoiensꝭ genus suum processisse vt
ipse dicit in fine sue lecture. (In orientali) ver. (A consulatu) alias
consulatu nostro. ¶Et nota q̄ hee prepositiones ab z a separationē Al.z ab.ꝑ
inducunt.ff.de admi.tut.quidā decedens de duo.re.ſi ex duobus in portionē
ꝓn.de censi.eratē.vide plenius quod no.arch.xxij.di. aliter.z lib. Inducitur
vj.de elect.c.j.in gl.ſic.j.e.de ꝓcu.qui ġaliter.li.vj.z.cy. ſ. de nup. paratōes
a calligato.de dictione ex not. Arch.de restitu.ſpoliatoꝛ.c.j. (Cirini)
alias citi. ¶Post glo.ſic.ſ.adde.z.ſ.de immu.ne conce.l.j.z de te
sta.iubemus.ad fi.z.ſ.de suscepto.z arcad.ſi aliquid.et in auten. de
colla.ſ.ad hec autem.

¶Impera. Jus. Lex.ij.

SJ cuiuslibet tributarius iunxerit sibi tributari-
am vxorem: z contrario: si cuiuslibet ancilla
seruo se iunxerit alieno:tam tributarij quam ser
ui filios matrum sequi conditionem: earumque more
genitricum suarum dominis subditos esse censemus.

SJ quis. Communiter hec lex non habetur, nec ipsam glo
sator habuit.nec in veritate debet esse in textu quia non cō
tinet veritatem.vt.ſ.conditionem matris sequantur. vt de
colo.illiti.l.j.in princi. Sic z quedam alie leges possent forte per di
ligentem inuestigatoꝛem reperiri,que esse non debēt,nec glossa-
toꝛ illas h̄ abuit.

¶Ne rusticani ad vllum obsequium deuocentur. Titu.liij.

¶Rusticani) de hoc dicetur in textu. (Obsequius id est munus vel
on⁹. Nam proprie obsequium est beneficium,meritum,officium fm
Papi.

¶Imperator diock. Lex.i.

NE quis ex rusticana plebe que extra muros po
sita capitationem suā detulerit:z annonā cōgru
am prestat:ad vllum aliud obsequium deuoce
tur. Neq; a rationali nostro mularū fiscalium:vel equo
rum ministerio subire cogatur.

NE quis. ¶Casus. Rusticani qui habitant in casalibus seu
villis extra muros vibis quia tributa p capitibus prestant,
z annonam congruam deferunt,ad alia obsequia procurandi
non sunt,nec debent subire compelli ministerium equozum z mula
rum fiscalium. Rusticana) ad differentiam vbane.ſ.ci.vj.l.j. (Ple
be) plebs secūdū Papā,a pluralitate dicta est eo q̄ repleat. Et est re
liquum vulgus sine senioribus ciuitatis. (Extra muros) Colligе hic
quis dicatur rusticus.ad idem in aut.de armis.ſ.ſi aūt inter.et tunc
comprehendunt eciam burgen.vel suburbani.vt.ſ. de defen. ci.l.
Rusticitatis tiij. Unde dicitur rusticus.i.rus colens.ff.de ver.sig.in lege.vel dicit
tas tripli rusticus qui ruralia atq; terrestria opa facit.etiaz si in vbe degat.ff.
citer accis de leg.iij.seruis vbanis.in ꝓin.z ſ.j.z.ij.de supellec.leg.quemadmo
pitur. dum.z.ſ.de predi.mino.ſi prediū. Et inde rusticitas.que interdum
ponitur pro ipso actu vel opere rusticano. Interdum pro simplicis
tate.ij.q.vij.sancta rusticitas. Interdum pro arrogantia. xxiij.q.v.
de liguribus.de hoc no.Archi.dicto.c.sancta. Civis autem dicitur
non qui ex vico seu villa sed ex ciuitate oriundus.in aut.qui.mo.na
tura.ciuis.ſ.ſi quis igit ex qualibet. Vel dic in his moꝛes z virtu
tes fore potius attendendos.nō eñ vbiū qualitate sed fidei puri
Ciuitatis tate,morūqz nobilitate innotescere debem⁹. xl.di.nos qui.z nō loca.
nole nōcō z ordines zc.e.di.c.ce.z vide.e.c.illū.z.c.ſe.z ſe. Ad idem satis aper
prehi dit te.xxij.q.ij.ſ. Itē opponitur de Jacob. ¶Et not.q̄ sub nole ciuita
vniuersi tis aut castri non cōtinentur ipsoꝝ vniuersitates, vñ si vniuersitas
tas eorum subiciat interdicto,pōt ibi celebrari iannis apertis z cam
panis pulsatis.secus si interdicatur ipsa ciuitas aut ipsius castrū,q
tunc non pōt eo modo inibi celebrari. Nec z alia proſequere.vt not.
Archi.de sen.epc.ſi ſnia.li.vj. Quando parcaꝛ rusticitari no. Ly.ſ.
de inter.ma.inter pu.z tu.l.j. An rustici ecclesiarum cōueniant sub
iudice seculari.vide.lxxxix.di.iudicatuꝛ. (Capitationē) .i.tributum
capitis. (Sua) aks cōgrua. Et quo no. q̄ cōgruum dz esse onus qs
subit aliquis ad hoc vt immunitate legitima potiatur.ad hoc.ff. de
iure immu.semper.ſ.licet.z quo d plene scripſi.j.de manci.z colo.pa
tri.ez.l.ſi. (Deruerit) prestiterit. Sedſi propie accipias determinet
questionem. An subditi teneantur deferre collectas ad regem vel
rex teneatur mittere presidem vel alium officialem ad domos eoꝝ
in iugurtino,quodcūqz natum fuerat iussu regis in loca munita trā
ferrerū sferunt.z vide quod not extra de cogna.spiritu.super eo. de spō.c.
venaliū si ſi-ū de temporo.oz.c.j.z quod scripſi.ſ.de agrico.z censi.litibus.ibi sub
certo loꝛ qua. ¶Huius gratia queritur hic de questione de facto. In qua
eo ꝙ mul dam ciuitate forum rerū venalium acetur est certo loco iuxta eccle
tos annos siam spacio annoꝝ.xl.vel vltra.nunc aūt prelatus ecclesie vel inco
facere ac le dicti loci prohibent omnes z singulos ne vendant aut mercentur
tū an por alibi q̄ in loco ipso asserentes hoc ius eis deberi ex consuetudine
tit prohibe introducta verum possint? Videtur quod sic vigore consuetudinis
ri ne fiat que vicem legis obtinet potissime in talibus.ff.com.pze. venditoꝛ.
libi. ſ.ſi constat. Consuetudo quippe facit licitū quod alias est illicitum.
in auten. de defen.ci.ſ.q; vero.et tolerabilius est quod vetus con
suetudo probanit.ff.de polli.imperatoꝛes. in fi.cum eorum concoꝛ.
¶Dura de his in quibus precipuum ius sibi vendicat consuetudo
scripſi.ſ.de exac.tri.milli. Et vide quod scripſi.ſ.de iure fiſ.l.penulti.
de colla.dona.l.j.de executi.mu.euidenter. Item quia tale ius vide
tur prescriptione questum.ff de di.pze.ſi quisquam. Et quia potest
hoc ius induci pacto sicut in seruis qui a tota prouincia possunt ar
ceri ex pacto in contractu venditionis adiecto.ſ.ſi ſer.expoſ.ven.
per tot⁹.ergo z cōsuetudine vel prescriptione.pro quo vide que scri
pſi.ſ.de decre.decur.in rub.z.j.de fun.pa.l.ius emphyteotici. Item
quia pōt induci per priuilegiū principis.ſ.z.ff.de nūdi. per totum
ergo z prescriptione.ff.de aqua quo.z esti.l. hoc iure.ſ. ductus.z.ſ.
de ope.pu.prescriptione pōt etiā lex in his cōtractibus aliqd statue
re prohibitoriū.ſ.de cōtrahē.emp.dudū.in fi.quinetiā mozes ciuita
tis.ff.eo.ſi in emptione.ſ.j.qui satis viget in hoc ergo z cōsuetudo.
Itē cū negociario potissime vtensiliū necessaria sit.ff.de nūdi.l.ij.z
vide q̄ scripſi.j.nego.ne mil.in rub. satis expedit negotiatoꝛib⁹ cer
tū deputari locū ne als per diuersa loca ciuitatis vagare cogātur.z
talis debet locus eligi qui sit ad forū z negociatoꝛes habilis z insi
gnis.nā sic est in loco foꝛi iudicialis.de referi.statuti.ſ.li.vj. Sicut er
go citaꝛ ad foꝛū iudicij tenetur in solito loco iudicij coparere. ff. ō
iudi.fi loc⁹.ita z ad foꝛū vel ad nundinas tenētur oēs ad foꝛū locū
accedere z mercari. Ubi z sicut die dominico nō potest iudicium exer
ceri.ſ.de fer.omnes.ita nec foꝛi rerū venaliū.xv.q.iij.mercaꝛ.z ex
tra de fer.c.j.z faciunt.q̄ hoc multa generaliter que scripſi.ſ.de his q̄
in ꝓi.da.sunt.l.j.in prima nota. Econtra q̄ cū talis sit negociatio li
cita.nō debet aliquis eā exercere prohiberi.ff.de offi.pre.illicitas.ſ.
ne.ꝓz. Et q̄ volens mercari in locis alijs si eis loca ipa interdicere
tur,grauī damno afficerentur.ff.de mino.q̄ si minoꝛ.ſ.j. Et q̄ vtili
tates aliquoꝝ nō debēt taliter impediri.liij.di.fraternitate.z q̄ nō
dūr hominib⁹ liberis vbi volūt rerū suarū alienationes interdici.ff.si
a pa.quis sue.ma.l.ij. Et patroni libertū suū licita negociatiōe pro
hibere non pōt.ff.de iure pa.l.ij.z.l.quero.vbi de loco fit mētio.nec
alius.ſ.ar.ru.si defunctꝰ. Et q̄ talia nō sunt nisi in crimine penam
agenda p iudicē.dicto.ſ.neq;.z.ff.de peñ.moris.ſ.sunt aūt. Iustus
quippe est cuiqz sua cōmutri.ſ.de iude.nemo. Itez faciunt pro hoc
multa ġialia q̄ scripſi de libertate.ſ.ne qs li.inuī.l.j.z apte facit.ff.ō
vſuca.l.ſi.ſ.j.z de obſequi.li.l.ſi. ¶Quid em si qs alis houestus est
qui ad locū hoc deputatū ꝑ venditione,aut emptione rerum sine
periculo,aut sine vituperatione accedere ne quit,dicemus ne ipsum
taliter impediri a cōparatione,distractione ve sue rei,aut sibi necesſ
sarie habit,nō em mutat cām actionis locꝰ emēdi,vendēdi ve.ff. de
institō.cū interdū. Et diuersitate quidē locoꝝ nō dz aliquod inter
hoies induci diſcrimē.ſ.de tempo.in integ.l.ſi. Apertissima quoqz
in omnibus dz esse iuſtitia,vt nō per differentiā rerum vel personaꝝ
rum vacillare noſcaſ.ſ.de legi.here.de emancipatis.in fin. Sic z in
oibus reb⁹ atq; locis debet filius ordo esse inutilib⁹ ambagib⁹ differē
rentisqz subterfugia.ſ.de vſuca.trāſſoꝛ.l.j.in fi. Igitur nullus prohibe
dus est vbicunqz vult mercari,sicut nullus prohiberi posset in sua
domo exercere lupanar.qs etiā in multoꝝ honestoꝝ predijs etiā
exercer.ff.de peti.here.z ancillarum.in fi. ¶Qua ergo ratione quis
prohibet aliā sibi negotiationē necessariam agere vbicūqz voluerit?
certe nulla. Videt ꝓhibiliter distinguendū,aut locus est habilis,z
eminet onerosus,aut nō.primo casu forte potest dici in loco ipso ꝓ
legitima prescriptione questū.ar.iuriū pro hac parte inductorum.
Si aūt locus est inhabilis,z alijs onerosus,vel etiā facili pressum Foꝛ iudi
tiōe suspect⁹,z tūc ſcriptio nō ꝓcedit.ar.optimū.qui hoc foꝛ in cialis foꝛ
dicialis,z foꝛi rerū venaliū q̄ dicit mercatū equiparātur vt q̄ statu rū venali
tur in vno z in reliquo.vt patet ex de fer.c.j. Sz infoꝛe iudiciali hoc um rerum
tur in vno z in reliquo.vt patet ex de fer.c.j. Sz infoꝛe iudiciali hoc um rerum
statuntur.vt fiat in loco adque litigatoꝛes cōmode possint ire.ff.de iu. debēt esse
ſtatuntur.vt fiat in loco adque litigatoꝛes cōmode possint ire.ff.de iudi.l.ij.z
vide q̄ scripſi.j.nego.ne mil.in rub. satis expedit negotiatoꝛib⁹ cer
tū deputari locū ne als per diuersa loca ciuitatis vagare cogātur.z
talis debet locus eligi qui sit ad foꝛū z negociatoꝛes habilis z insi
gnis.nā sic est in loco foꝛi iudicialis.de referi.statuti.ſ.li.vj. Sicut er
go citaꝛ ad foꝛū iudicij tenetur in solito loco iudicij coparere. ff. ō
iudi.fi loc⁹.ita z ad foꝛū vel ad nundinas tenētur oēs ad foꝛū locū
accedere z mercari. Ubi z sicut die dominico nō potest iudicium exer
ceri.ſ.de fer.omnes.ita nec foꝛi rerū venaliū.xv.q.iij.mercaꝛ.z ex
tra de fer.c.j.z faciunt.q̄ hoc multa generaliter que scripſi.ſ.de his q̄
in ꝓi.da.sunt.l.j.in prima nota. Econtra q̄ cū talis sit negociatio li
cita.nō debet aliquis eā exercere prohiberi.ff.de offi.pre.illicitas.ſ.
ne.ꝓz. Et q̄ volens mercari in locis alijs si eis loca ipa interdicere
tur,grauī damno afficerentur.ff.de mino.q̄ si minoꝛ.ſ.j. Et q̄ vtili
tates aliquoꝝ nō debēt taliter impediri.liij.di.fraternitate.z q̄ nō
dūr hominib⁹ liberis vbi volūt rerū suarū alienationes interdici.ff.si
a pa.quis sue.ma.l.ij. Et patroni libertū suū licita negociatiōe pro
hibere non pōt.ff.de iure pa.l.ij.z.l.quero.vbi de loco fit mētio.nec
alius.ſ.ar.ru.si defunctꝰ. Et q̄ talia nō sunt nisi in crimine penam
agenda p iudicē.dicto.ſ.neq;.z.ff.de peñ.moris.ſ.sunt aūt. Iustus
quippe est cuiqz sua cōmutri.ſ.de iude.nemo. Itez faciunt pro hoc
multa ġialia q̄ scripſi de libertate.ſ.ne qs li.inuī.l.j.z apte facit.ff.ō
vſuca.l.ſi.ſ.j.z de obſequi.li.l.ſi. ¶Quid em si qs alis houestus est
qui ad locū hoc deputatū ꝑ venditione,aut emptione rerum sine
periculo,aut sine vituperatione accedere ne quit,dicemus ne ipsum
taliter impediri a cōparatione,distractione ve sue rei,aut sibi necesſ
sarie habit,nō em mutat cām actionis locꝰ emēdi,vendēdi ve.ff. de
institō.cū interdū. Et diuersitate quidē locoꝝ nō dz aliquod inter
hoies induci diſcrimē.ſ.de tempo.in integ.l.ſi. Apertissima quoqz
in omnibus dz esse iuſtitia,vt nō per differentiā rerum vel personaꝝ
rum vacillare noſcaſ.ſ.de legi.here.de emancipatis.in fin. Sic z in
oibus reb⁹ atq; locis debet filius ordo esse inutilib⁹ ambagib⁹ differē
rentisqz subterfugia.ſ.de vſuca.trāſſoꝛ.l.j.in fi. Igitur nullus prohibe
dus est vbicunqz vult mercari,sicut nullus prohiberi posset in sua
domo exercere lupanar.qs etiā in multoꝝ honestoꝝ predijs etiā
exercer.ff.de peti.here.z ancillarum.in fi. ¶Qua ergo ratione quis
prohibet aliā sibi negotiationē necessariam agere vbicūqz voluerit?
certe nulla. Videt ꝓhibiliter distinguendū,aut locus est habilis,z
eminet onerosus,aut nō.primo casu forte potest dici in loco ipso ꝓ
legitima prescriptione questum.ar.iuriū pro hac parte inductorum.
Si aūt locus est inhabilis,z alijs onerosus,vel etiā facili pressum Foꝛ iudi
tiōe suspect⁹,z tūc ſcriptio nō ꝓcedit.ar.optimū.qui hoc foꝛ in cialis foꝛ
dicialis,z foꝛi rerū venaliū q̄ dicit mercatū equiparātur vt q̄ statu rū venali
tur in vno z in reliquo.vt patet ex de fer.c.j. Sz infoꝛe iudiciali hoc um rerum
tur in vno z in reliquo.vt patet ex de fer.c.j. Sz infoꝛe iudiciali hoc um rerum
statuntur.vt fiat in loco adque litigatoꝛes cōmode possint ire.ff.de iu. debēt esse

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Si ergo restringitur hoc casu principis priuilegiū qđ largissime alias interpretamur,ff.de cōsti.princip.l.beneficium. Forti⁹ restringetur ꝙsuetudo que a populo introducta semp cōsensu tacito.z plerūq; erronea dispositione procedit.vt scripsi,ś.de impo.luc. de scri. l.j.ś.j. post glo.nota fic.Et pleni⁹ de hoc vide.j.de fun.pat.ius emphiteotici.in verbo iudicio.ad fi.ipsius note.pro quo etiā facit aperte.ff.de offi.preto.barbarius in fin.¶Reprobabilis ergo videt dicta constitutio,quia grauis z onerosa est.xii.dist.omnia. z extra de consue.c.j.z no.Inno.eo.titu.in rub.¶Et qz consuetudo iniqua p̄ scribi non potest.dicit Inno.extra de re.iur.indignū. Esti eā quasi species seruituris vt sine crimine suo,vel aliorum prohibeatur quis in quocūq; suū loco mercari.ar.ff.de li.ho.exhi.l.j.z.ij.ad idē.ff.de cō.l.i.z demō.ś.Titio.Itē qui sciens iniusta cōsuetudine vritur iniuriarū actione tenetur.ff.de iniuriarū.ś.vlti.z ibi not.Itē sicut negociatio interdicitur ratione potentie psonalis,aut nobilitatis,vel alterius cause ob quā possint inrolerabiles dici.vt.ś.de cōmer.z mer. l.j.z.ij.ita z ratiōe loci.Ad in nundinis que p̄ vicolas eius loci vbi aguntur priuilegio principis illud euntes nequeunt occasione p̄nati debiti cōueniri.ś.de nūdi.l.j.z facit qz difficultates loci z persone equipolleř.ff.g satisfda.cog.l.ij.in.j.gl.¶Neqz etiā videt hoc casu valere pactū si caliter interpositū fore,aut seruitus vbi nō interest stipulatoris.ff.de seruit.quotiēs.ś.vl.z.de pac.l.pe.in fi.ergo nec prescriptio.ff.de ac.z obli.obligatiōes.z facit.ff.si ser.ven.z si forte.ś.etiā vnicuiqz.ergo licet de suo,z in suo facere quod vult,ff.de dam.infec.l.fluminum.ś.penul.z.l.poculus.

¶Quod ergo mercari vbicūq; volūt cupientibus prodest, alūsq; nō nocet.z si iuris subtilitas alijs refragatur,qz cū hoc equitas suggerit p̄mittendū est.ff.de aqua pluvia.l.ij.ś.itē varus.in fi. cū cōcor. z fecit.ff.de iniur.si cū seruū.z dicte.l.fluminū.ś.fi.z.l.procul⁹. cū earum cōcor.¶Et sicut regulariter qs nō cōpellitur emere, aut vēdere,ś.de iur.deli.nec emere.z de iude.nemo.cū si.z quod not.ff.de extraor.cri.l.annonā.ibi ꝑuent⁹.Ita nec i alio loco ꝙ vbi vult emere aut vendere cogendus est.cū plus dicatur etiā quo ad locū. instr. de acto.ś.penult.Et ē simile i tpe.ff.de pac.dota.vt autē.z facit.arte ad id ꝙ de incōmoditate loci superius dictū est.ff.de in diē adiect. l.vbi.ś.ꝓterea.vsqz ad fi.ś p ar.a cōtrario.Satis ergo iniqua videt sibi a excōmunicatiōis quā sup hoc frequēter nouimus esse latam,qm vt experti sumus inanis est,z pniciosa,atq; sacrilega,improba,z supba qđ⁹ perturbat infirmos bonos ꝙ corrigat alios⁹ malos,xvij q.ij.nō potest.cessare potī deberēt excōicationes hmōi ꝑpter periculū scismatis q̄m p̄ōptus sentim⁹.ea.q.cū quibusq;.q.vlt.quotiēs.ij. l.dif.vt cōstitueretur.¶Et breuiter sicuti nō potest qs damnari vt negocieť.ff.ś peñ motis.ś.sed dānare.ita nec vt certo loco negocietur ratiōe p̄missa,vbi aūt qs negociari cepit,puta cepit lanio facere carnes,z publice vēdere nō auditur volēs deserere artificiū.sed illud perfecte agere cōpellet dicto.ś.sed dānare.in fi.ad ꝙ facit.ff.ś publica cotē.ś.vlti.z.xj.q.j.te quidē.in fi.z.c.seq.Cogetur autē p eum de quo ś.ff.de decur.eos.de mune.z hoñ.l.fi.ś.itē epi.de nūdi.l.ij.z de offic.dfec.vr.l.j.ś.eū.cū si.¶An aūt lanio denegās mihi vendere carnes cū alijs publice vēdat.teneať actiōe iniuriar:Videt ex p̄missis ꝙ sic.cōtrarū dicit An,de iser.li.feu.de pace iur.fir.ś.iniuria. z in cōstit.de violē.iure illa.l.j.(Vllū aliud)ffo.ℨ nobiles casalium z villarū.i.q se reputāt nobiles asserēres se etiā onus militare ꝙ nobiles appetere ꝛsueuerūt, nō debere subire, puta cū p̄sides regionū alicui ville mādať vt mittat certū numer⁹ gētis armigere,vel singulos viros armatos pro singulis socialib⁹ dicēres se ad hoc ꝓ eo ꝙ sunt nobiles gūe.z bona q̄ possidēt sunt nobilia)nulla iusticia debere subire,immo talia munera subire detractāt, a quib⁹ rustici pro eo ꝙ rustici sunt immunes.ś.de agri.z censi.l.j.z ꝙ ibi scripsi in verbo agricole.z.l.colonos.z imitēres nobilitari ꝑuilegiū nobilitatis hoc esse cōtendūt.qđ sit nobilitas ingenio,verbo,z ope ignorātes,cū tii debeat vnusquisq; operā suā publicis vtilitatib⁹ exhibere.ff.de iur. immuni.semp.ś.quibusdā.z suū ociū lucrauit vñ oriūdi sunt necessitatibus nō preponere.xvj.q.j.vos aurē in p̄in.z in fi.fed eis recōpēsatione habitationis referre.vt in aut.de defen.civi.ś. si qua ꝓ. in fi.ś.Utrū aūt hmōi mandata z similia licita sint placet hic explicare ver aliquas questiones.

¶Primo igit quero. Si dūs aliquis mādat subditis suis, nō tū illis qui ad hoc tenent rōne feudoꝝ,vt exercitu.seu bello fuiant militariter sibi cum armis.an cogent.no.Inno.extra de iureiur.ficū.ij. post p̄in.ꝙ ℨ vassalli de iure nō teneantur esse in cōsilio,z auxilio ꝙ dūi nō ledanť.xvij.q.v.de forma.non tū milites dūt ire cū armis in seruitio eoꝝ.nec aduocati,p eis aduocare tenentur.vel alia seruitia eis exhibere,nisi ex pactis ad hoc teneanť cū nō teneanť ad munera personalia cū sumptu,vel sine sumptu,nisi ex pacto,vel nisi ex cōsuetudine,vel alio iure speciali hoc habeant,vel nisi ab infidelibus ꝛpi prouocaretur ad bellū.ar.j.Reg.c.xj.z.c.xiij.pro quo facit hec lex z melius.ś.ne opere a colt.exig.l.vna.z ꝙ plenius.j.dicetur.

¶Secūdo quero.Et seua z immani coniuratione barbarica nūc regnum inuasioni expositum est,certe vt hij barbari spolient, perciant,exterminent,z occidāt.nec videnť opes regie sufficere ad tantam multitudinē depromendā,an possit rex hoc onus imponere singulis vniuersitatibus,z hominibus potissime qui ad hec sunt habiles q̄uis feuda nō tenanť vt congregati militariter,z armata manu cōsurgāt vnacū eo ad hostes hmōi depellēdos,z non videť.ar.ꝓmissorū q nor.Inn.in dicto.c.sicut.Vñ ad ꝓstandas subuentiones, z aditorias comitib⁹,z baronibus burgries possidentes in eorū terris nō tenentur.¶Similiter non coguntur ipsi burgenses ad venēdum,seu mittendū eque idoneū romā cū imperator electus illuc venit suscepturus in ea corōnā.que dic vt nor.Vñ.de ꝟser.li.feu.de pa.iur.fir.l.hac edictali.ś.fin.et in cōst de aditori.post.l.ꝑlurimū.

¶Itē si in renētib⁹ feuda est speciale ꝙ possint exercitu psonaliter seruire cōpelli ꝑpter feuda q̄ tenēt a rege,z quorū directū dominiū spectat ad regē. In alijs burgēsib⁹ qui bona q̄ tenēt non sunt regia, nisi quo ad iurisdictionē,z protectionē,ś.de quadri.ꝓrol.li. Cōtrariū sit z ius cōmune,vcs ꝙ ad tale exercitiū ire nō teneātur.ff.ad munici.l.j.in fi.Et ꝙ hoc est qđ no. Vñ.de iser.dicto.ś.fi.Et faciunt illa generalia.ś.de ꝓcura.maritus.ff.de iudi.cū pretor.in princi. de verbo.obli.ti minor.z.l.quicquid.sol.matri.si vero.ś.de viro. Itē qz certa sunt onera,seu munera a quib⁹ nullus excusari potest.ś.de q.mune.lic.exceꝑ.nor.cōmunit.z tale onus non reperitur quare nouū munus liberis hominib⁹ nō est imponēdū.ff.de his q sunt sui iuris patre.de ac.z obli.obligationū fere.ś.placet. ¶Quod em̄ principū legibus sanctitus nō est supstitiosa adinuentiōe minime ꝑsumendū est. ij.q.iij.consuluit. ¶In his quippe iuribus qđ non est concessum specialiter,vel ꝙ cōsuetudo ꝓscripta non contulit.nō pōt vendicare z prohibitus censentur.ix.q.iij.conquestus.z exē de offi.ol.dno.livj.de supp.negli.ꝑe.romana.Et omissum intelligit prohibitū q nō inuenit expresse cōcessum.qđ dic vt legit z no.xciij.dist.peruenit ad nos.z dicto.c.cōsuluisti.z extra de trāslati.epi.inter corpalia.ś.sed nūq;.z ne fede vacan. illa.Faciunt etiaz multa generalia qua scripsi de libertate.ś.ne lib.inuitus.l.j.Ad idē.in aut.vt nul. iudi.ś.nulli. z.ś.si vero opus ver.destinatus.z.ś.in quibus.de man.ꝓincī.ś.illud.z extra de offi.ol.inter cetera. Item quia hmōi exactiones magis ab oneratis pauperibus fieri prohibentur.j.qō.ij. placuit.z.c. cauendum. Nam tunc etiaz qs spōte soluitur exigi dicitur.eo.c.placuit ad quod est.j.de merca.deuorū.in fi.de salga. ho. non ꝓe.l.i.et de re miti.l.ij.ś.j.z hec est vera calumnia que collatoribus solebat inferri, de qua fit mentio. in aut. de man.ꝓin.ś.z festinare. ibi collatores omni alia calumnia liberi cōseruati facilie z in promptu soluant tributa,pro hoc est etiaz satis aperte.e.tit.ś. deinde cōperens. ver.z neqz.z ver.seq.vbi executio mādatorū principis que tangunt publicam vtilitatē iubet fieri sumptu publico, z absq; incommodo subiectorum. Ad idem.e.tit.ś.neqz occasione.ibi aut aliter quadā ꝓceptione inungi prouincia cū ꝓsides. Econtra est satis aperte q̄uis quodā.de condic.ob tur.can.qđ euitandi.ff.ad tre. cogi. ś. fi pa. ter.de re mili.cū g vno.ś.eum qui.de mune.z hono.l.fi.ś.tyronum. Et coguntur eaz subire oēs nisi excusentur.excusantur aūt philosophi.vt ꝓz.ff.de excu.tu.sed reꝓbati.ś.est autem.in fi.ś.Et silentia rū.j.de silenciar.l.ij. Item palatini sacrarū largitionum z alū. j. de pala.sacra.lar.palatinos.et alū.j.de ꝓinci.eo. qui in pala. mili.l.ij. Et ideo in singulis ciuitatibus eliguntur tyrones.j. de ꝓinci. do. aug.pro tyronibus.vnde.j.Reg.c.iij.in fi.Quēcūq; viderat Saul virum fortem z aptum ad prelium sociauit eum sibi. Item qz subiecti sumus legi dei, seu scripture diuine,nec vlla principis cōstitutio poteīt ab eius obseruantia deuiare.z.dist.c.j.z. ij. de quo scripsi. ś. de iude.li.vi.ro.l.j.in verbo legū.Unde ex dictis prophetarum z aucto⁹ locus est ab auctoritate,z quicquid dicunt indubitanter tenendū z credēdū est.ix.dist.c.ego.z.c.seq.z not. Inn.extra de exceꝑ. cū venerabilis.in gl.quasi dicat.vltra mediū. Et nō solū verba sed opa ꝓpheraū exēpla nobis sunt ad virtutē.dicit Hieronym. li.vj.sup ꝓ hieremi.z ꝓz.xxvij.q.iij.c.iste abrahe.Vñ illud qđ ꝙ aliquē sanctū viruz legimus esse factū,eo ipso iustum esse credēdū est. ix. q. ij. lugdunē.Mā z exēpla doctorū imitāda sunt.ff.de manu. vin.an mas numittere.z Inn.dicit.extra de ꝑsump.afferte.Hinc iudices sumāt exēplū.sicut ēt ꝑdere clericos est ꝑdere sacramēta, z doctores fidei. Mo.ipse Inno.extra de renunci.nisi.in glossa.magna, pro quo etiam vide quod no. Archi.de re iudi.c.j.li.vj.in verbo imitantes. Et Justinianus in sue legis cōstitutiōe mouetur arg. Papiniani iurisconsulti.ś.de insti.z substi.l.penul.de fideicō.l.cum virū.z.l.cum acutissimi.Et papa extra de ꝓsc.nō bap.c.ij.sopitis qōnibus doctorū patrū siniam reneas,sed z iurisc⁹ultus pretoris edictū cōmendat.ff.de decur.generaliter.ś.j.ibi.z hoc recte.quinetiam arguit.ff.de re iudicat pretoꝝ.in princip. Item facit glo.ff.de plagia.non itaqm. in princip.de castren.pec.si militi.z si pars heredi.pe.l.j.in verbo vindicabit.z de peti.here.z non tantum.ś.ꝙ si pro emptore.z de ꝓsessi. here.pe.in rubrica.z in titu.sequen.l.secunda z ad.l.aquil.si seruus seruum.ś.j. Immo iurisconsultus interdum audet constitutioni principis derogare.ff.de abige.l.prima.ś.ꝙ⁹. Ad idez.ff.de mi.emittus z de postu.

malitia ē mun⁹ pu blici quā oēs subire cogūt nisi excusent.

et de postu.l.ij.in fi.Vocantur iurisconsulti.ab ecclia dei pōtifices. z.di.capitulis.Ideo hac materia vide clarius.xx.distin.per totum.

Belli fin diuinā scri z ad ipsum gerendū vniuersum populum congregatum z missum. turam in mulez casi exaltemus

¶At fm diuinā scripturā inuenitur bellū motū in pluribus casib⁹ ¶Primo vt latro seu malefactor latrans perquirat.i.Reg.xxiij. cassumens.Saul tria milia electorū virorū ex omī israel perrexit ad b⁹ inenit inuestingandū Dauid.z.c.xxiij.Precepit Saul omni populo vt ad fuisse mo pugnam descenderent in cellā:z obsiderent Dauid z viros ei⁹. Et tū ad illa c.xxvj.Surrexit Saul:z cuz eo tria milia virorū de electis israel vt oēs coa quererent Dauid.z videtur expssum.ś.de his qui la.li.ij.ibi oīa ciuili cti. lia dirigantur auxilia.z seq.z ibi.Aut dispendio affici p̄unciales concesserit.Ad idē.ś.de epi.z.c cleri si qs in hoc.ad fi.ꝙ tamē aliter intelligēdū est p̄out.j.dicetur.

¶Secundo vt iniuria illata principi:vel legatis ei⁹ vindicetur.ij. Reg.x.ꝙ cū audisset Dauid cōtra̅xit omnē israelē ꝛc.Et c.xj.Adhuc Joab et seruos ei⁹ z vniuersū israelē.ꝛc.z.c.xij. Cōgreganit Dauid omnē populum z ꝓfectus est aduersus rabath.

¶Tertio vt rebellans subditus occidatur.ij.Reguꝝ.xvij.Igitur egressus est populus contra israel.z.ij.Reg.xvj.Ascendit zabri z omnis israel cum eo.z.c.xx.Omnes robusti exiuerunt de hierusalē ad ꝓsequendum Siba filium Bothri.

¶Quarto vt iniuste contra bellantis munitiones exterminentur z diruantur.iij.Reg.xv.Misit rex nuncium in oēm iudeam dicens nemo sit excusatus z tulerunt lapides ꝛc.

¶Quinto si fidelitas temporalis dñi deceratur:aut tributi prestatio denegetur.iij.Regum.c.ij.Egressus est ioram in die illa:z recē sunt populum israel.

¶Sexto si malefactor defendatur. Judic.xx. Egressi sunt omnes filij israel et pariter congregati quasi vir vnus:sed ibi ꝓtinus populus vbis Babaon defenderet eos qui stupauerant mulierem:omnis israel conuenerat q̄si vir vnus.

¶Septimo vt amicus seu coniunctus ab hostibus captus eripiat Beñ.xiij.Abraham numerauit expeditos vernaculos.ccc.xviij, et persecutus est eos.

¶Octauo vt hostes fugientes persequantur. Judicum.xv. Misit Dzias nūcios per oēs ciuitates z regiōes israel:omnis itaqz regio: omnisqz vrbs electā iuuētutē misit armatā post eos.

¶Nono vt tyrannus expellatur vel occidať.j.Machab. De bello Machabeoꝝ ℨ Antiochū illustrē et Judicū.iij.Sequimi me. z.c. iij. Tolles tecū decē milia pugnatoꝝ de filijs neptalim.z.c.vij. Besdeō de nocte cōsurgēs z ois popul⁹ venit cū eo.

¶Decimo vt aliqs immane scel⁹ vindicet.Jacha.xiij.ca.Longresgabo oēs gentes ad hierusalē in ꝑlium.z Osee.x. Cōgregabunt sup eos populi:cū corripient ꝑpter duas iniquitates suas. Itē pro hoc est illud Eccla.ciij.Libera eū qui iniuriā patit de manu superbi. Prouer.xxiij. Erue eos q ducunt ad mortē:et q trahunt ad interitum liberare ne cesses,hoc em̄ auctoritate ꝓpria licet:etiā ℨ iudices phi.vt ꝓz.ff.de excu.tu.sed reꝓbati.ś.est autem.in fi.ś.Et silentia rū.j.de silenciar.l.ij. Item palatini sacrarū largitionum z alū. j. de pala.sacra.lar.palatinos.et alū.j.de ꝓinci.eo. qui in pala. mili.l.ij. Et ideo in singulis ciuitatibus eliguntur tyrones.j. de ꝓinci. do. aug.pro tyronibus.vnde.j.Reg.c.iij.in fi.Quēcūq; viderat Saul virum fortem z aptum ad prelium sociauit eum sibi. Item qz subiecti sumus legi dei, seu scripture diuine,nec vlla principis cōstitutio poteīt ab eius obseruantia deuiare.z.dist.c.j.z. ij. de quo scripsi. ś. de iude.li.vi.ro.l.j.in verbo legū.Unde ex dictis prophetarum z aucto⁹ locus est ab auctoritate,z quicquid dicunt indubitanter tenendū z credēdū est.ix.dist.c.ego.z.c.seq.z not. Inn.extra de exceꝑ. cū venerabilis.in gl.quasi dicat.vltra mediū. Et nō solū verba sed opa ꝓpheraū exēpla nobis sunt ad virtutē.dicit Hieronym. li.vj.sup ꝓ hieremi.z ꝓz.xxvij.q.iij.c.iste abrahe.Vñ illud qđ ꝙ aliquē sanctū viruz legimus esse factū,eo ipso iustum esse credēdū est. ix. q. ij. lugdunē.Mā z exēpla doctorū imitāda sunt.ff.de manu. vin.an mas numittere.z Inn.dicit.extra de ꝑsump.afferte.Hinc iudices sumāt exēplū.sicut ēt ꝑdere clericos est ꝑdere sacramēta, z doctores fidei. Mo.ipse Inno.extra de renunci.nisi.in glossa.magna, pro quo etiam vide quod no. Archi.de re iudi.c.j.li.vj.in verbo imitantes. Et Justinianus in sue legis cōstitutiōe mouetur arg. Papiniani iurisconsulti.ś.de insti.z substi.l.penul.de fideicō.l.cum virū.z.l.cum acutissimi.Et papa extra de ꝓsc.nō bap.c.ij.sopitis qōnibus doctorū patrū siniam reneas,sed z iurisc⁹ultus pretoris edictū cōmendat.ff.de decur.generaliter.ś.j.ibi.z hoc recte.quinetiam arguit.ff.de re iudicat pretoꝝ.in princip. Item facit glo.ff.de plagia.non itaqm. in princip.de castren.pec.si militi.z si pars heredi.pe.l.j.in verbo vindicabit.z de peti.here.z non tantum.ś.ꝙ si pro emptore.z de ꝓsessi. here.pe.in rubrica.z in titu.sequen.l.secunda z ad.l.aquil.si seruus seruum.ś.j. Immo iurisconsultus interdum audet constitutioni principis derogare.ff.de abige.l.prima.ś.ꝙ⁹. Ad idez.ff.de mi.emittus z de postu.

ad inigtatis cōpendiū nō trahať:ꝙ lex abhorret.ś.ꝓ.empt.l.ij.in fi. Jd em̄ ꝙ ꝓ remedio est prouisū interdū recidit ad nocū.de excep.pia li.vj. Faciliter em̄ in his augeť malicia si fiscales coloꝛe iustitie videant habere.xlvj.di.sunt nōnulli. ¶In oibus aūt predictis casibus qb⁹ iure diuino videť posse bellū indici:intelligēdū est si forte cum grauamine ꝓpter ꝙ ad illud gerēdū reddit⁹ regni z rei publice nō supportabilis:als cēseret iniqū.z ad hoc.ś.de epis.z cle.si qs hoc.ad fi.vbi pro hmōi executionib⁹ cōuocat auxiliū militare. Ad idē.ś.de his q latro.l.ij.ś.finaliť.ꝓpter.vnde q̄uis filij patrē z liberi⁹ patronum teneanť alere iure nature.hoc verū est:si nō sit eis vnde alere ꝛe possint.ff.de libe.agno.si qs a liberis.ś.fed z si filij⁹.z.ś.alimēta.Ad hoc ergo ad ꝓmissa tenenť subditi q non ex iure nature: sed potius vsurpatiōe ōdam absq; origine legitima debitores quodāmodo reputanť ad ea q̄ dicitur extraordinaria collatio ad felicē regū nois expeditionem.li.feu.que sint rega.vbi aūt reipublice reddit⁹ ad talia exequēda non sufficiūt,videtur sec⁹ dicendū. Nec omnia tamen reliquo peritioꝛib⁹ terminānda more Jnnocē.iij.q cū esset sapientia plen⁹ z gdende legis potestate haberet:inuestigatione veritatis cō misit illi qui euz de questiōe quelinerat extra de cele.misi.cū marthe in fi.Ad ꝓmissa etiā videre potes ꝙ not.Jnno.extra de offi.ol.inter cetera.z ꝙ scripsi.ś.de agrico.z cēli.ingmarios. post secundam gl. xvij.q.ij.charitatem.in fi.xxxvij.di.de quibusdā.ad fi.in glo.ff. manu. idēq;.ś.idem labeo.de iure deli.filius.z.l.Xristo.ś.fi.extra de censi. cum apis.z.c.sopite.de symo.cū sit romana. in quib⁹ patet ꝙ ep⁹ exigit ꝓcurationem ab ecclesijs etiā si abundet.z qđ scripsi.ś.de simonitia.z.c.fi. Item quia tenetur subditus domino suo vtile auxilium et consilium ferre ex debito iuramenti.xxj. qō.v. de forma.z clarius li.feu.de noua.foꝛ.fi.c.j.ibi.z si contigerit te rem alicuius iniuste:vel fortuito casu amittere eam recuperare inuado:et recuperatam omni tempore retinere.quare si ciuitas vel castellum aliquod inuadatur:aut regi rebellet:iuste rex poterit cogere subditos:vt sibi seruiant et assistant pro recuperatione illius. Item ꝙ ad capiendos latrones possitnedum rex sed etiam iustitiarius eius homines ciuitatum sue prouincie conuocare z cogere:videtur expressum .ś. de his qui.la.li.ij.ibi omnia ciuilia dirigantur auxilia. qui autem omnia dixit: nihil excepit.ś.que res pig.ob.posl.li.fina.ff. de serui.vt.pre.si seruitus. Econtra est aperte lex ista et omnia iura et rationes inducte ad primam partem precedentis questionis. Item pro hoc est satis aperte in auten.de man. princip.ś.deinde cōpetens.ver.et neqz.et ver.sequen.vbi executio mandatorum principis que tangunt publicam vtilitatem iubetur fieri sumptu publico et absq; incommodo subiectorum.et.e.ti.ś.neqz occasiōe ibi aut aliter quadam exceptione inungi prouinciam cui presides. debent cōtribuere z ꝓ hoc est satis aperte in auten.de man. princip.ś.de his qui.la.li.ij.ibi aut aliter quadam ꝓceptione inungi prouinciam cui presides. Econtra est aperte lex ista et omnia iura et rationes inducte ad primam partem precedentis questionis. Item pro hoc est satis aperte in auten.de man. princip.ś.deinde cōpetens.ver.et neqz.et ver.sequen.vbi executio mandatorum principis que tangunt publicam vtilitatem iubetur fieri sumptu publico et absq; incommodo subiectorum.et.e.ti.ś.neqz occasiōe ibi aut aliter quadam ꝓceptione inungi prouinciam cui presides. debent cōtribuere z ꝓ hoc est satis aperte in auten.de man. princip.ś.de his qui.la.li.ij.ibi oīa ciuilia dirigantur auxilia. qui autem omnia dixit: nihil excepit.ś.que res pig.ob.posl.li.fina.ff. de serui.vt.pre.si seruitus

Universidad de Deusto
Biblioteca

minciam nullā qnidē subiectis inferat dispendiū.creditum vero sibi opus implear iudice,puincie ad eū z ei⁹ officio adiumāre.z.§.in q⁹ vi.z opus habuerūt aliquod adiutoriū iubemus iudices puincie rū z officia eorū omne solariū z studiū eis cōferre. Ad idē facit cod. titu.§.ad hec. ¶Et breuiter casus est,p hac parte.§.ne opere a çolla.exi.l.vna.q generali⁹ loquit ꝓ lex ista. Ad idē.§.de cur.pu.cōperi mus.et.§.de offic.prefec.au gust.l.j.vbi ꝓ his executoribus datur au ctū militare. Ista quidē sunt illicita ministeria vt in talibꝰ executio ne adiuuēt militares viri ad quos officioꝝ z sentētiarū executiōes pertinēt.ff.de rei vēditio.q restituere. q̄ a subditis sunt potius remo uēda.ff.de offi.ꝑſi.illicitas.§.illicita.et facit.ea.l.§.ne tenuis.et.§.ne qd.ita.z debet rex talia exequi p se,militesq; suos z alios no milita tes ad hoc nullatenus cogere. Illā ꝓ his z simꝫ ꝑsides debēt vi suffragio militū q solūt sunt manere in puincijs ad itipēdia reipubli ce,in quibus opus habēt ad ministeriū iustū in aurē.de man.pun.§. sed etiā pro vbertate.ola eiū q ad cōmoditatē regis z publicū pūnēt

Tributa debēt ꝑici sumptu regis et publico.ff.de fabric.l.fin.§.quotiens.ibi

sūt regi cō ꝓfeitūm de publico prebeantur. Amplius si rex vult aut eius magi

stratus vt regnū ser stratus capere forte maleficos et latrões nō pōt ad hoc cogere sibi

uet sine subditoꝝ grauami ne, subditos maxime hoies ciuitatū,qa itipēdijs regis sunt huiusmodi inglefici capiēdi. Nam ideo habet tributa z regni redditus z puen tus vt regnum seruet absq; subditoꝝ grauamine iustitias facit, qō prosequere vt optime not. Ad. de yf.li.feu.de ita.z confue.§.nauis gia.z in consti.de pena.cō.in.cri.ca.l.pena eoꝝ in fine.de homic. cläde.si dāna ad fi.z de offi.iustī.Iustitiarū non ꝓ kalēdas. Ideo nāq; regi sunt ꝓuidētia quadam itipendia constituta,nedū ꝓ his exequēdis sumpt⁹ ad hoc sufficiens queritur,rex veluti predo grauī ſetur.extiū.q.j.c.militare. ¶Sda questio proponitur in comitibus et baronibus qui bona que possident pura comitatus,castra et ba ronias sunt regis quo ad directum dominiū vtili fructibusq; cranſ latis in eos per infeudationem pro quib⁹ tenent certo modo seruis re personaliter seruitia militaria prestando vel adoamenta.i.seruiti a seu tributa pecuniaria soluēdo. Proponitur etiam in dominis bus ciuitatum qui subiecti sunt regi quo ad regiā potestatē z impe rium,z quoꝝ bona sunt ipsorum ꝓpria quo ad dominū vtile z di rectum z in nullo rege pertinentia nisi quo ad solā protectionez vel iurisdictionem.§.de qua.ꝑe.l.fi.post pun.quas sumptu suo exhibe re tenēt.qz propterea z omne aliud regis debitum impendendum licite collectas exigit et tributa. In comitibus et baronibus quia seruitium debent qū per regem ꝓ publica expeditione indicit.i.pro eo ꝙ toti regno publice fieri expedit vt li.feu.de prohi.feu.alie.per Fez.imperialem.§.firmiter. ad qō etiā.§.de qui.mu.ne lic.exci.l.ſi Videretur ꝙ ad talia cogi possint si hoc publice expedit toti regno, quia z in minoribꝰ z que facilius expediri possunt nō amittit bene ficiū vasallus, nisi in casu quo grādis iactura patrimoniū suo dño imminerer.lib.feu.que sit prima cau.§.preterea. Unde tenetur vas sallus iuuare dominum in ꝑelio campestri,eo.li.qui.mo.feu.amit. in ꝑncī. Nō ergo in quolibet alio ipsum sequi.vbi vero talium exe cutio non expedit toti regno,vel ipsa modica sunt,nō debent ad illa exequenda cogi comites z barones.peccaret namq; rex si eos ad talia cogeret seruitia qdem hmōi ꝑstanda sunt pro quātitate feu di.li.eo. de pac. iur.fir.hac edictali.ad fin.ad hoc.ff.de annu.leg.me mia.§.vltimo alias plus essent eis ad dispendium commitatus et ba ronie ac ipsa bona feudalia ꝙ compendiū quod lex adhoꝛret.§.de anno.z trib. mediterranee cū his que ibi scripsi. Ad vltimoꝝ neqꝫ ꝓiteremur cūcessum est feudū nō ad libidine regis circa seruitiū ex petendū, z ipsius comitis⁹ z baronū⁹ vt omni loco z tpe seruiāt ad onus importabile subeundum. feudum nāq; debet tribuere gaudiū non grauamina capienti.li.feu.in qui.cau.feu.amit.§.in primis.nisi aliud conuentio z lex habita in donatione feudi expresse contineat §.de pac.legē.ff.de po.l.j.§.ſi conuenerit. Et tunc etiam attendū git ꝙ feudum feudatario non fiat inutile.ita ꝙ ad insolita onera et ꝙ tempore locationis ꝓcula non fuerant hmōi seruitio ꝓestatiões inullatenus extendātur.ar.§.de vsufru.antiquitas in ꝑn.et quod ibi not.z extra de dec.suggestum.z.ex.q.io.c.ꝓsens.z qō.plene scri ꝑſi.j.de commeatu.l.j.in nota magna ibi amplius grauia onera ꝛc. ¶In burgensio⁹ aūt z hominibus citatum z terrarum q a rege bona feudalia nō possidēt dico sec⁹,scilicet vt nulla possint ad hoc ratione cōpelli, vt ꝓbant clarissime iura inducta superius ꝓ hac parte. Nam et si comites et barones ad hoc non possent vigeri, nisi ꝑut superius dictum est.burgenses z homines ciuitatum cogi non ꝓterunt etiam si exercitio talium expediret publice toti regno. Burgenses enim z hoies ciuitatū debēt regi ꝓ onerib⁹ reipublice iup portandis collectas egiouere in casib⁹ ꝓis,videlicet ꝓ aliqua rebel liõe vel inuasione notabili nō ꝓcurata,non simulata non momen tanea,seu trāſitoria facile sed manente vt patet in.c.domini Dono rij pape. Ergo in alijs maxime hmōi modicis z paruis vt est in q̄ stione ꝓposita nō est dicendum ꝙ possit rex collectam imponere, minus ergo Burgenses cogere poterit ad gerendum bellum seu ꝓelium cum ꝑsonis eoꝝm, alias ꝓ singulis huiusmodi nouta tribus posset in eis collectā imponere quod est minus: hoc autez est falsuꝫ vt dicto.c.honorū pater expresse. fortius ergo rex nō poterit ꝓ sonas ciuiū nō tenētiū feuda cogere ad armata qō est maius, alias dicentur burgenses regni teneri ad seruitia personalia regi etiā sum ꝓtibus ꝓꝑijs. z sic forent angarij z ꝑāgarij, quod an sit verū de⁹ auertat. Rex enim vt sepius dictū est huiusmodi onera subire z im plere tenetur ex redditibus et fructibus q ad eū ꝓuenīūt ex iuribus reipublice, quare ad hoc alios sibi subditos grauare nō debet. vnde si filius q patrē alere tenetur ex iure nature z libertus patronū:nta demū ad ꝓstationē alimentoꝝ cogi poterūt si nō sit eis vnde se possint alere; vt.ff.de libe.agno. vel alend.l.ſi qs a liberto.§.alimēta. ad quod etiā z.q.iij.canēdū. ibi si ꝓꝑijs sumptus desint a fratrib⁹ ac ępiant. Nemo eiā cogitur de ꝓꝑio ꝓficiū facere.z.q.qō.ij. ꝓccante. Quomodo dicemus burgēſ. et hões ciuitatū ad hanc nouā et incō gruā, imo seruile ꝑsonalē, z sumptuosā ꝓstationē foze subiectos? absit. Imo in dubio pro libertate pronūciādū est.ff. de re iud. inter pares. et cōtra fiscū.ff.de iur.fis.nō puto.et quod plene scripsi.j.de castren.pal.pec.l.j.in verbo a puluere prope finē note. Et qi sicut ille et aduocato vendere iustū patrocinium cui immo⁹ est labor.ꝛj.q.iij. nō licet.z absq; periculo sic z militi. Ad idē.xiij.q.v.nō sane. vterq; eiū defensor est et miles,§.de aduo.di.iudi aduocati.iustū est ergo vt tales de publico assequant stipēdiū cui pro rēpore ꝑstare inueniunt obsequiū. Nemo enim cogitur ꝓpriis stipēdijs militare,extiū. q.i. charitatem.extra de ꝓscrip.cum ex officij qui neminem dicit. nullum ascripsit.ff.de seruit.vr.ꝓe.si seruitus. ¶Preterea ꝑsone hominum sunt rebus ceteris digniores.extiū.q.j.ꝓecipimus.et ideo sint ꝛeb⁹ ꝓferende §.de sacrosanc.ecc.sancimus.quia omnia gratia homi nū sunt inducta.ff.de vsu.in pecudum.et salus hominis extimari gnior. non potest.ff.de dona.l.penul.§.fin. Sed rex nō potest bona capere priuatorum ꝙrumcunq; hoc expediat reipublice,vt pater.§.pro qui.cau.ſer.ꝓe.l.ac.li.§.et quod plene scripsi.j.l.ꝓxi.in verbo one ra.nisi cum ꝓtio.minus ergo poterit in hoc subditorum grauere ꝑsonas. ¶Non ob.§.de his qui lat.l.ij.quia ibi non dicitur de au xilijs ciuium,sed de auxilijs militum qui erant in ciuitatibus ad stipendia reipublice.quod pater,quia ꝓout ibi legitur talibus aux ilijs et admiculis deficientibus postulatur auxilium a tribuno in locis vicinis et similibus et quia verbum auxilijs hoc importare videtur.et sic intelligitur ipsa lex.ff.de rei ven.qui restituere in glo. iimmo ꝛc. Erant enim milites in singulis ꝓuincijs maxime limi tibus constituti.vt patet.§.de offi.ꝓefe.ꝓeto.affri.l.in nomine.vt sic militari ꝓsidio in diuersis locis ꝓximaliter constituto sem per competens possit adesse remedium,j.de re mili.l.fina.in ꝓnci. Et ꝙ hoc sit verum patet.e.l.ij.§.finautem.propter auxilia ciuilia que prediximus vocat executores quod alijs ꝙ publicis officialibus non congruit.§.de exec.rei iudi.l.penult.cum ibi nota. Et quia hoc verbum accipiendum est in ꝓportione suo significato.ff. de sta.lib.cui heres.§.fin.cuz pluribus similibus. Item patet aperte.e.l.ij.§. tribuni.ibi dum dicit adminiculum militare.et cum dicit ab ipsis militibus. Nomines autem ciuitatum non possunt milites repu tari cum fine iuramento nemo possit iuste miles censeri secundum Tul.j.de offi. ¶Non ob.etiam quod dicitur.e.l.ver.non ignaro. cum dicit dupendijs affici ꝓnunciales concesserit. Nam non est intentio legis ꝙ expensis illius ciuitatis latronum captionis exe cutio fiat,sed vult ꝙ milites a tribuno illuc ꝓpterea missi dam na ꝓuincialibus seu ciuibus nulla inferant, quod patet expresse di cto.§.tribuni. Est enim quodammodo impossibile aut nimis dis ficile que paria sunt.§.de sta.li.l.iij.ff.de.sta.l.cū heres.§.j.vt milites ad loca ꝓuincie taliter accedentes ipsa damna non inferant ꝓ quo vide.j.de re mili.l.fina.§.quibus.et quod ibi scripsi in verbo ab stineant.cum ergo in dicta.l.ij.nihil statuatur.ꝙ sumptibus ciuita tum ipsa debeant auxilia dirigi:ergo manifeste relinquitur ꝙ re gis sumptibus seu publicis ad hoc veniat proce dendum vt.§.de fa buc.l.ñ.§.quotiens,vt superius dictum est. Ad idem facit.extra de offi.or.inter cetera.§.quibus. ¶Sed adhuc ꝓmissis obtare vide tur satis aperte.§.de epis.z cle.si quis in hoc.§.vlt.ibi adminiculo oꝛ diuum.i.decurionum possessorum ve ꝛc.⁹Poterit dici ꝙ ibi de admi niculo non de auxilio loquitur.vt.s.armatis manibus id ꝛequan tur. Ad dic ꝙ aut tale maleficium vel rebellio fit inter ciuitatem vel eius fines aut in locis vicinis. Primo casu possunt cogi ad hoc ordines et possessores.vt dicto.§.vltimo. Secundo vero secus vt in contrarijs,vt sic extra fines ciuitatis nequeant ad hoc de iure come pelli nisi locus rebellionis esset contiguus et nimium vicinus.ar.ff. de an.le.menia.§.j.z facit.extiū.queritio.ij.charitatem.ibi non per sue ciuitatis ꝛc. Possent autem rex ꝛ ꝓnes z milites ad hec ydoneos ex ciuitatibus eligere z cogere vt accepto stipendio publico ex suo erario in his militent ac bella gerant.vt supradictum est.et scripsi. j.de ꝓmiſſ.do.aug.l.iij.z de ꝓfoñ.in rub. Et hoc verum puto cum desint illi.qui cuz sint ydonei sponte inpiunt militare.ar.ff.de mu ne.et hono.l.vt gradatim.§.quotiens.et.l.honoꝛ.§.viri.cum earum concoꝛ.et de tu.et cur.da.ab his,dnus.et.lxxiij.di.c.vltimo.z extra

vt ecclesia

vt ecclesia .benefi.c.vnico.ad fin.et de verb.sig.c.penul.i princi.z ex his que not.§.de agrico.z sensi.originarios.in secunda glo.z qō sup eam scripsi.z de superindic.l.j.ibi iudicio. Ad ides.lxxxviij. di. si tri ginta.z.lxxxj.di.si quis diaconus. Et facit quod nota.§. de classi.l. j.in glos.j.ex his.voluntario enim milite numeri plerunq; supplen tur.ff.de re milit.l.iiij.§.grauius.non autem potest de ordinata pote state cogere ciuitates vt earum sumptibus ad agenda hec onera mittant armatos ,quia per talem viā ad nouas collectas et indebi ta munera grauarentur. Ceterum quamuis rigidi z placentini fisca les qui sua crimina commodis alienis libenter impendunt.xlvj. di. sicut non fur.in hoc consuetudini quam inducunt videantur inniti: attendant queso consuetudinis iniquitatem.per ea que notat Inn nocentius extra de rescrip.si diligenti.in glo.magna.dicens ꝙ colle cta per subditos ꝑstari potius ex timoꝛe ꝓsumitur. Et ideo in eis ꝓscriptio currere non videtur. nisi spacio temporis cuius me moria non existit.immo vbi aliquid ꝑstari potius ex timoꝛe, ꝙ ex debito ꝓsumitur:vel fieri non sufficit probari tempus:nisi probe tur et titulus.ar.j.qō.j.nullus.et.x.questio.iij.quia ea.et quod nota. guil.i spec.de ꝓscrip.ver.hoc etiam nor.z Archi.e.c.quia dicit. ꝙ superior non ꝓscribit contra subditum suum,in his que vsurpat contra ius commune. Attendant etiam ꝙ si prolixitate temporis: cuius non extat memoria munirentur :non ex hoc apud deum er in dicem cōſciētie iuuarentur,per ea que not.an.de ꝛ.li.feu.que sint reg.in verbo.extraoꝛdinaria collatio ad felicissimam z.c. cum ꝓpriū sit diuturnitatis non minuere sed augere peccata.extra de symo.nō satis.in fin.z.c.se.z de consue.cum tanto nec prodest consuetudo in his que contra iustitiam vsurpantur.ꝛ.q.iij.quia cognouim⁹. z no. extra.de ma.z obe.dilecti.quinetiam tales attentius solita grana mina cogitarent que indefignenter ipsius regni incole patiūrur cū vere sentiant efficaciter illud quod literaliter ꝓhibetur.ꝛ. questio. iij.cauendum. et.c.quia. Modie namq; regnantibus cura vel nulla vel modica est qualiter greges populoꝝm illis adeo crediti secu ri educantur in pascuis.non domant lupos sed quibus dominan tur.quas non ꝓmendas sed pascendas a deo suscipiūt vt ait Ber. ū.ad Eug.papam.nec est nouum,semper enim multi iniqui et in fideles reges.pauci vero boni sunt.vt ait Tull.iij.de offi. Et boni ꝓncipes vt Justinianus cuius in executione iustitie obtis habere non meruit successoꝛem: citra publicum censum nihil extrinsecus querunt.in auten.vt iudi.sine quoquo suf. in ꝓn.et sola fiscalia tri buta et nihil aliud.e.tit.§.itaqꝫ deo.in fin.§. deberent itaq; fiscales huiusmodi melius intueri capitula regni que dicunt vniuersitates in regno in communi nihil habere:z statuunt ꝙ collectam impone re neſant sine mādato regio speciali.(Neqꝫ)ver.(Ratiōali)Offici um erat sup his specialiter deputatū.(Equorum)No.contra magi stros iussarios regios ni nrappulie ꝓtibus contra hāc l.z capitula regni officia eoꝝmne quiteregercētes.

¶Imperator Val. Lex.ij.

Superbia ex multis oritur.

SI qui eoꝝm qui ꝓuinciarum rectoꝛibus ob sequuntur:quique in diuersis agunt officijs ꝓn cipatus: z qui sub quocunq; ꝓtextu muneris publici ꝓsunt esse terribiles: rusticano cuiusꝑam ne cessitatem obsequij quasi mancipio sui iuris imponant: aut seruum eius vel forte boum in suos ꝓpriosq; necessitatesque conuerterint: ablatis omnibus facul tatibus: perpetuo subiungentur exilio. Et nihilominus rusticanum qui se in eiusdem opera sponte ꝓ ꝓria detulisse desponderit:par pene seuerituꝺo cōstrigar.

SI qui. Prohibetur quicunque officiales q ꝓtextu offi cijs subiectis possunt esse terribiles:aliquod obsequium ru sticano imponere ac si esset mancipium sui iuris: aut ac cipere sibi seruū, bouē, vel aliqs animal. Qui aūt cōtra fecerit:amis sis bōis suis omnib⁹ ꝑpetuo dānaꝫ exilio. Ipeq; rustican⁹ eadē pena punit si oneri ꝑtato se spōte subiecerit. (Rectoꝛib⁹) vide.§.de an no.z tri.oēs. (Obsequunt) Obsequi prope est voluntatis.z dic.§.ali qō officiū ministrādo. (Quiqꝫ) ver. (Diuersis) alijs quam ꝑdictis. (Principar⁹) expōe.vt.j.de agen.in re.l.penul.z de ꝓnci.agen.i re.l j. (Et q.) ver. (Muneris) officij ve. honoris etiā mediocris.§. qō me.cau.l.penul. (Publici) z ꝑter dignitatis z ciguli supeliū.i au tē.vt iudi.sine quoꝫ suf.§. volumus autē. Item fiducia magistratus ff.de de iniu.nec magistratib⁹. (Possunt) Hoc verū licet sit ꝑsen tis temporis:est tamen extēſiuum ad futura.vt.ff.de concic.ob cau quod seruus. in fi.z de leg.ij.si quis in testamento.cum cōcoꝛ. (Ter ribiles) meruendi, pertimenscendi:sic dicti quod terroꝛi habiles sunt. Est autem terroꝛ metus concutiēs.ex quo fit vt pudoꝛe rubor; terroꝛem pallo: et tremoꝛ.et dentium crepitus consequatur vt ait Tullius.iiij.de tuscula.questio. ¶Et nota sub ꝓtextu muneris publici quem esse posse terribilem ad hoc.§.si rector prouinc.l.j.

Diuites

materia dic pleni⁹ fz pBm.ñ.rhetoricoꝝm ꝙ diuites vt plurimum quoq; ma quinq; malis moꝛib⁹ z virtūs abundant. ¶Primo em sunt elati.nā lis abun cum diuitias habeāt oia bōa se credūt habere putātes oia mensura dant. ri nūmismate. ¶Sedo sunt cōtumelioſi.mouenī enim faciliter ad irrogandas iniurias in eoꝝm diuitijs confidentes .ad hoc.§.de cō mer.z mer.l.iij.ꝛj.q.iij.c.pauper.vnde z fructus eoꝝ equis ꝓcijs vendere nolunt.ff.de extra oꝛ.cri.annonam. Immo intantū sunt cō tumelioſi vt si iniuriā inferant erubescunt inficiari. Quintilia.dicto. c.apes pauperis.habent diuites hoc quoq; contumelioſum ꝙ non tanti videmur vt negent. Et ꝓout ait Hieronim⁹ ad edibiā. Illa vulgata sententia mihi videt esse verissima.diues aut iniqⁿ aut he res iniqui. ¶Tertio sunt molles z intemperati quia enim assueti sunt in delicijs viuere:passionib⁹ resistere nequeūt. ¶Quarto sunt sacratezes z despectores aliꝗm quod contingit potissime in eo ꝙ vident sapientes bonis aliquādo eoꝝ indigere.vt em recitat ibidē pbs.quedam mulier interrogata vtrū meli⁹ foꝛet hominē diuitem esse ꝙ sapientem. Respondit ꝙ magis videbat sapietes frequētare famulas diuitum:ꝙ diuites famulas sapientū. ¶Quinto reputant se dignos principari : credentes ꝙ dignitas principatus sint diuitie. Adde sextū: qz vt plurimum negligentes sunt in lucris acquirēdis: at pauperes plerūq; opa z industria suppleꝛ ꝓtū eis per comparā tionez patrimoniū deest.ff.pro soc.l.v.§.j. Lucra enim z questus dili genria non negligentia cōquirunt.ff.de oꝛ.iur.l.ij.§.deinde cum era rium.§.ar.tu.si defunct⁹. Item vt habeā ibidē. Nobiles q.§.vere sunt nobiles hñt quatuoꝛ moꝛes laudabiles,z duos vituperabiles. Pri mo enim sunt magnanimi. Secundo magnifici. Tertio dociles z in dustres. Quarto sunt pollitici et affabiles.adde quintū ꝙ commer cia fugiunt. Ex non faciunt nomina sua instrumentis emptionum inscribi.§.de cōrahē.stip.optimā.z.ff.de aucto.tu.pupill⁹.§. penu. Econtra sunt nimiū honoris appetitiui. Sedo sunt ꝑgenitoꝝm de spectores. ¶Amplius sm eūdem. Potētes.i.q i alios hñt impiū hñt tres moꝛes laudabiles. Primo enim sunt magis studioſi ꝙ di uites. Secundo sunt magis temperati. Tertio sunt minus cōtume lioſi. hec oia lari⁹ ꝑsequit frater Egidius de regimine principū lib. j.parte.iij. (Obsequij) impꝛopꝛie.nā obsequiū est seruitium non ne cessitate sed sponte ꝑstitum vt ꝑdixit. (Juris Dominū (Aut) ver. (Vel forte) §.(Bouem) vel a finū:vel aliud quippiam.j.Reg.xij.c. Aut iumentum vel aliā speciē:vel aliud ex his que habentur.xvij. di.qm.in fi.aut lumē vnicum:vel bꝛeues supellectile.ff.de offi. ꝓsi. illicitas.§.illicita.z.§.ne tenuis. Et sic not.cōtra iustitiarios et offi ciales regni capientes animalia subiectoꝝ eis officiū rōe vt ꝓpria ꝙ pena huius saluberrime legis veniāt puniendi.z facit in aurē.de ti an Pos colla.§.ad hoc z vide.j.de cur.pu.l.nemo.i princi.et qō ibi scripsi. fit capi a ¶Quid autem si reſpublica indigeat aliquo alali: an poterit tunc re publica illud accipere? non vr.vt hic.z.§.ne ope. collat.exi.l.j.§.de erog.mi illo indigē li.an.l.iij.Econtra ꝙ fic.ff.de pig.ac.l.ñ.§.j.z.vi expressum.ff.de mu ti. ne.z hoñ.l.j.in pri. Sunt.le cug.credit ꝙ ꝓpter necessitate reipublice ꝑses possit accipere ꝑcio trīsoluto ar.§.ꝙ.cau.ſer.ꝓe.li.ac.l.ij.z.ff. quēadmod.fer.amit.si locus.j.de luc.aduo.l.ij.ꝙ quo etiā facit opti me.liiij.di.fraternitatez.vbi si iudeus emit mancipiū paganū.z ob egritudinem vel alis factus est xpianus nō cogit illū iudeus relaxa re gratis:ne vtilitates suas irrationabiliter extimet impediri. Ad idem.ff.de posti.re.mulier. z.l.in bello.§.si deportatū .in fi.Ei ides est in ꝓncipe vel ppō ro mano:q licet possint capere seruū alterius. ꝓo vtilitate reipublice:hoc tamē non nisi ꝑcio soluto no.ff.de offi. ꝓto. barbarius ,in fine vltime glo. De hoc dicit plen⁹.j.de loca pre ci.l. fin.in verbo donauerit.q.ij. Item scias ꝙ si in rebus taliter ca ꝑtis in casu quo licite capiuntur damnū dederint: ad emendationē damni teneantur.ff.ad.l.aql.quēadmodum.§.municipales .§. ite si dum.z vide qō scripsi.§.de nauī.nō exeu.l.ij.z.qō nor.an.de ꝛf.lib. feu.que sint reg.in verbo, z plaustroꝝm z nauiū ꝑstationes,et de

Universidad de Deusto
Biblioteca

eap. q cur. vē. c. j. in fi. (Necessitates) i. cōmoditates. (Oīb⁹) spāle q; regulariter est pena quadrupli. s. de assess. l. iij. z nota. xviij. di. qm in fi. c. sic est speciale. s. de metatis denotū. i fi. z. j. de strato. l. j. (Exilio) vide. s. de decur. si qs. pcuratione. z de spectak. l. fin. in fi. (Et nihilo minus) ⁊. (Opera) Ao. nā als nō puniret. (Despōderit) ꝓmittens aut pollicēs se obtulerit. (Mar pene) facit ec. immu. ec. clericis. li. vj. z. j. de distrator. l. j. z de metat. denotū. in fin. Ar. cōtra. j. qō. ij. ꝯpio in fi. z. c. sicut. z. j. qō. j. placuit. ij. Et facit hec. l. ꝯ recipere pecuniaz mutuā ad vsuras sit peccatū. Ad idē. j. de salgamo. l. j. cū cōcor. qs ibi scripsi in verbo volentib⁹. Sed de hoc dic vt not. extra de iureis iur. debitores. z melius p Inno. extra de vsur. super eo. Vel dic vt no. Archi. fm Tho. xvij. q. j. monet. vide etiā qs ipse no. xviij. q. iij. si quis. (Seueritudo) Que propie est iudiciū quo pena cū iracundia per iudicātem infligitur. et est simile. s. de epis. et cle. si quenq. in fi.

¶ Non licere habitatoribus metrocomie loca sua ad extraneum transferre. Titu. lv.

(Loca) i. fundos vel possessiones. (Extraneus) Vide. s. de impo. lucra. descrip. l. j. ſ. nisi in glo. (¶ Transferre) facit numeri. c. vltimo vnde hoc videt sumptum. ¶ In glo. ibi certa adde z no. s. de exacto. tri. l. fi. de qb⁹ iā translatus 82. s. de colla. boñ. in rubro. z nigro.

¶ Imperator Leo. Lex vnica.

IN illis que metrocomie communi vocabulo nūcupant: hoc adiçiendum necessario nr̄a putauit humanitas: vt nulli extraneo illic quoquomodo possidendi licentia tribuatur. ¶ Sed si quis ex isdem vicarijs loca sui turis alienare voluerit non licere et nisi ad habitatorem ascriptū eidem metrocomie per qualemcunq; cōtractum terrarū suarum dominiū possessionemque transferre. Sciente persona extranea ꝙ si contra vetitum se huic negocio immiscere: vel illic possidere tentauerit: quicunque contractus initus fuerit carebit effectu. z contractu soluto si quid prestitum est hoc tantum reddetur.

IN illis. (Casus. Hetroici prohibentur possessiones eorum quocunq; alienationis titulo in alios ꝙ in cōmetroicos transferre. Si autem alienatio in extraneum facta est cōtractus initus caret effectu. z id quod solutum est restituitur. (Vocabulo) quod propie rerum incorporaliū est. (Adiçiendum) ei sc; qs est. s. de iure fis. l. certa. (Necessario) leges enim nō debent esse superuacue vel inutiles. qs̄ prosequere vt scripsi. s. ne fil. rē quam vē. enic. l. ij. z de exeut. mu. eam legem. (Ut nulli) ⁊. Illic in ipsa villa q̄ metrocomia 82. (Tribuat) al's tribuatur (Sed si quis) ⁊. (Vicarijs) alias vicaneis. (Loca) Predia vel possessiones. (Juris) dominij. (Nisi). Hec dictio ponitur ꝓ eo ꝙ negatiua precedit. (Ascriptū) vide. s. de decurio. eos. Et nota habitatores fore libris censualibus ascribendos, alias priuilegio ciuitatis ipsius gaudere nō debent vt hic. z facit in auten. de questore. ſ. si vero aliqui. ibi pie agere volentibus ascribendos. z quod scripsi. s. de agrico. z censi. cū antea in fi. Sic z curiales curie ascribuntur. in aut̄ qui. mo. natura. effic. sui. ſ. semel. (Qualēcūq;) al's quēcūq; (Terrarum) loorum. vt predixit. (Dominius possessionēq;) Not. hic ꝙ ponūtur dominium z possessio vt species differentes. de quo scripsi plenius. s. de reis po. l. j. post primaz gl. (Transferre) facit optime. li. numeri. c. vl. ¶ Et no. hic ar. pro statutis terrarum, ꝙ nullus audeat vendere domos aut possessiones suas alijs ꝙ conciuibus suis. pro quo est etiam quod scripsi. s. de impo. lucra. de le. j. in verbo debiti. Sed ar. contra. s. de contrahen. emp. dudum. Sed hec est ratio specialis. et hec. l. est specialis. vt ibi in fine 82. (Sciente) ⁊. z expone. i. scire debente. (Persona) vide. s. de spectactu. si qua. (Carebit) qz contra legem. s. de le. non dubium. (Soluto). i. resoluto. (Tm̄). i. nō plus. et est dictio negatiua vel tacitiua extra de causa pos. cum ecclesia. z vide qd not. ff. de le. ij. l. fi. ſ. j. in glo. iij. z quod scripsi. j. de priuile. sco. l. fi. ad fi. ibi Testm̄po z fine vlla zc. ¶ In glo. sed fundos ibi. ſ. fratre. adde. vide quod ibi est dici z nor. ¶ Et ibi verius adde. sed vt nec heredi extraneo dari possint tractus, et sic colligitur hic ꝙ appellatione contractus continetur testamentum. vt extra de testi. cum a nobis. z. s. de testa. testamentū. De hoc dixi. s. de anno. z tri. mediterranee. ¶ In glo. sic. s. ibi. l. j. adde. Item sic. s. de agrico. et manc. do. l. quotiens. et. s. de edifi. pri. si quis post. et de le. ij. vnū. et de pri. cre. l. j. z adde quod scripsi. s. de impo. lucra. de. l. j. in no. i. quasi debiti. z de pre. cur. l. iij. in prin. Sed contra hāc. l. est. s. de communi. re. alie. l. iij. et. iiij.

¶ Ut nullus ex vicaneis pro alienorum vicaneorum debitis teneantur. Titu. lvi.

¶ Quia in exactione census de quo subdit alius pro alio frequenter exigitur quod est naturali equitati contrarium, ideo volens hoc ꝓhibere ponit hāc rub. Vel cōtinua ad p̄cedēcia. s. ri. pri. statuit, vnū ad cōmodū vicaneorū, incōmuni z specta, hic statuit aliud,

¶ Imperator Ze. Lex vnica.

GRaue est non solum legib⁹: verumetiam equitati naturali contrarium, ꝓ alicnis debitis alios molestari. Idcirco huiusmodi iniquitates specialiter contra omnes vicarios seu vicaneos prohibet imperator (Graue) onerosum odiosum (Equitati) natura. i. que alias dicitur honestas in auten. vt non fi. pig. in princi. ex quo patet maxima laus honestatis. Item hoc est contrarium etiam legi diuine, Ezechie. xviij. Anima que peccauerit ipsa morietur. filius non portabit zc. (Molestari) Indite z diligenter attendite iustitiarij et iudicantes. qui sub pretextu collecte regis curie debite repzesalias factis omnium de loco predasque interdum agitis velut hostes contra quos etiam. s. ne. vē. ꝓ ma. z ne filius pro pa. in rubro z nigro z. j. ti. ij. hac diffinitione. z de exacto. z executo. l. nullam. z in auten. vt nul. iudi. ſ. quia vero. z vt non fi. pig. ſ. j. z li. vj. de iniur. z damno dato et si pignorationes. Nam et quod vniuersitas alicuius municipij debet singuli de ipsa vniuersitate non debent. ff. quod cuiusque vni. no. licut. ſ. ij. Prohibitio autem repzesaliarum ampla est intra loca vnī⁹ eiusdēq; iurisdictionis. pura in regno vbi nullatenus permittantur. verum tamen conceduntur cōtra exteros nō subiectos cum subditi ex regno grauantur. Requirit enim rex in regno vniuersitatem, potestatem, rectores in vne vnde debitores sunt vt cogant eos ad iustitiam z emendā, si hoc nō fit concedit repzesalias in quibus sunt certe ordinate q; forme que pro lege seruantur. Illudq; satis est arduum dicere ꝙ ꝙ vno alius puniatur z sit obnoxius pro delinquente q non deliquit, defenditur aūt hoc auctoritate beati augu. xxiij. q. ij. dūs. Cōtra qō est etiam hec litera cū dicit molestari qō minus est ꝙ teneri et puniri. z. j. cum dicit modis omnib⁹ ꝓhibemas. ¶ Sed z est sciendū ꝙ secundū Archi. dicto. c. z sit pignorationes repzesalie regulariter z omnino prohibende sunt, eo ꝙ per eas innocens pro delinquente punitur. Alij subtilius intuentes dicunt ꝙ contra dūm et ciuitatem iustitiā facere negligentes licite conceduntur monitione precedente et sententia iudicis spoliati super negligentia et defectu iudicis ipsius spoliantis dicto. c. domin⁹. et hoc nota. Guil. de cug. ibi dem. verum dominus Jac. de bel. in hac questione tenuit ꝙ vbi pro iustitia potest ad superiorē recursus haberi, nō est locus repzesaliaꝝ. pze. ti. in auten. vt non fi. pig. z vt dif. iudi. ſ. j. et. ij. z de questore. ſ. si vero. vide quod no. Bal. de pser. li. feu. g. mo. feu. amit. in prin. aīs cōcedi possunt et reipublice propter iniuriā sibi factā vel iniustitiam. z propter eandem causam etiā priuate pſone dicto. c. domin⁹. nā si pzout ibi dicit licet eo casu pugnare insidijs, fortius per viā repzesaliarū. tamē cōceduntur solū cōtra delinquētes scilicet cōtra magistratus officiales z consiliarios iustitiā denegātes. de sen. ex. romana. in fi. li. vj. ff. de dol. sed si ex dolo. ſ. j. quod q̄q; iur. l. j. z. j. de exacto. z executo. l. iij. ibi prioribus zc. vide quod ibi scrip. Contra ministros autem aut alios subofficiales pſidis iustitiā denegantes an possint cōcedi? Sigdem sunt illi ad quos iustitie discussio z examinatio cause pertinent. vel quorum cōsilio pzeses ad hoc dirigitur vt sunt assessores z similes. z tales nisi contradicant poterunt repzesalias pati. s. de aduoca. di. iudi. per hanc. ſ. quoz̄ oīm. j. de deserto. l. j. in fi. cum alijs concor. s. proxime allegatis. Si vero cōtradicat ex communicandi sunt. s. de app. qñ. ij. z de decu. oēs. j. et idem si sunt absentes vel ignorantes. ff. de mag. cōue. l. j. in princi. ibi presentes. z qō ibi no. Alij autem vt ministri z executores q abſq; offensione honoris resistere nequeūt. vt. s. vt omnes tā. ci. l. j. ſ. officio excusantur fm quosdam. Sed his est aperti⁹. cōtra. s. de exeu. mu. l. penult. in fi. cum pluribus q̄ ibi scripsi. Vbi aūt alia remedia cessāt contra debitorē al's delinquentē an possint capi hoies liberi sui vel sibi subiecti. pura liberti z vassalli. scripsit dūs Bar. in suo libello repzesaliarum ꝙ possunt. inducit. ff. de acti. here. ꝓ herede. ſ. si qd ramen. z qō ibi no. in fi. glose magne. dominus enim z ciuitas iustitiā facere negligens est debitor iustitiam postulātis. igitur vassalli z hoies sui ꝓpter hoc delictum eius poterunt capi. Ad idē. s. de heriti. aūt. si vero dominus. z plenius. ij. Reg. xij. c. ibi. Populum eius abducens ferrauit z circumegit super eos ferrata carpenta. z. j. Paralip. c. xx. Puto melī⁹ distingui aut tales homines fauēt domino suo circa iniustitiam exercendā seu iustitiā denegādā, z tūc possint capi z afflīgi sicut z ipse dominus. Aut nō fauent, z tunc exigi possint in eo tātum in quo sunt domino debitores. z sic intelligo iura predicta. Item cōtra vniuersitatem iustitiā denegantē. ff. qō met. cau. merum ſ. animaduertendū. z quod cuiusq; vniuer. no. l. sicut. ſ. j. z de regiur. aliud. ſ. refertur. z. s. de decu. nominationū z contra dominum z eius subditos sibi ad iniustitiam auxiliū exhibentes. de senten. ex com. si sentētia. ſ. j. li. vj. z. s. de here. aūt. si vero dominus. et sic po rest intelligi illud Hieremie. xxij. c. post principium. Facite iustitiaz z iudiciuz z liberate vi oppressum de manu calūniatorū. z aduenā de iniuria z pupillum

Repsalie an sint ꝓmisse. et z quos cū cedi pos sunt.

Justitie violatio ē ciuitatum

z pupillus z viduā nolite ꝟstristari: neq; opprimatis inīcū. z sāguine innocentē nō effūdatis in loco hoc. z statī. Ob si nō audieritis ꝟba hec: in memetipso iurauit dicit domin⁹: qz in solitudine erit domus hec. i. ciuitas hierusalem vt ibi exponit Hieronimus. z illud oratū. Diuerḡd delirant reges plectūt achiui. z. iij. Reg. xx. c. Erit ala tua ꝙ anima ei⁹ z popul⁹ tuus. ꝙ pplo eius. Concedēi etiā repsalie ꝙ principalē debitorē q res detinet. ff. q. in frau. cre. ait ꝓtor. ſ. si debitorem cū cōcor. s. vbi qs decuriak. l. j. z de decur. generali. Et his casibus nō solū in res: vt in ſ. si debitorē. sed etiā in pſonas concedi possunt. Nam cum iustitiā denegātes habeant ꝙ cōdēnatis: ꝙ patet quia potest eis indici bellū: z ipsor res apprehēdi. ꝙ. c. dominus. z. ff. de rei vē. qui restituere. j. de deser. l. ij. z ꝙ ibi scripsi. z. s. de epi. z cle. rapto res. z condēnat⁹ capi z in carcere detrudi possit. s. q bo. ce pos. l. j. et qō scripsi. s. de aqueto. tri. l. ij. post gl. capit ergo z idē in debitorē q patrimoniū dispergerit vt creditor ad sibi debitū puenire nō possit. ff. que in frau. cre. l. fin. ſ. vlt. ergo etiā pſone hoc casu poterunt capi. Cōtra pſonas autē singulares q̄ non deliquerūt nullo modo repsalie concedi possent cū ꝙ debito. Alias delicto vniuersitatis. vel domini pſone singulares nō teneanē. d. c. romana. cum alijs iurib⁹ superi⁹ allegatis. z ꝙ no. Inno. ex de sen. ex cō. grauem. z de resti. spo. olim. j. de iureiur. sicut. de foro cōpe. postulasti. Sed cōtra hoc est. xxij. qō. ij. dominus ibi gens vel ciuitas petenda est. Singulares autez persone de ipsa gente z ciuitate sunt. Item quia persone singulares ꝙ crimine commisso per vniuersitatem puniuntur pūnatione sacramentorum per sententiā interdicti. extra de ſpon. non est. et per commerciū vicinorū ademptionē. extra de hereti. ad abolendam. ſ. ciuitas. z per sedis episcopalis pūnationem vt ibi. z. xxv. qō. ij. ita nos. Et in his omnibus ita penam sentiunt singulares persone sicut ipsi rectores. Primate autem persone repzesalie concedi possunt vt dictum est. non tamen cōcedendū est tunc. ꝙ personas detinere vel in vinculis ponere possit z de rebus satisfacere sibi. sed vt possit personas et res iudici presentare vt in publico carcere custodiantur et vt sibi de rebus auctoritate iudicis satisfaciant: quia nō est singulis cōcedendum quod magistratibus competit. ff. de regu. iur. non est singulis. et hoc propter vitandos tumultus vt ibi ne fiāt exactiones illicite. ff. de offi. pre. illicitas in principio. z. ſ. j. z. ſ. ne tenius. et. ſ. ne potentiores. et ne detur iniuriarum occasio vnde iura nascuntur. s. vnde vi. meminerint. et hoc casu dicit Jac. intelligi posse gloſ. s. cō mi. vel epi. iudex. z. ff. de acquiren. pos. iuste. et facit. s. de acti. et ob. ob es. z aūt. immo. z hec opinio satis equa videt. Veruntamen hoc qs dicitur de presentatis iudici faciendā locū habet in persōis hominum si capiantur. hic enim sunt ad iudicem deducendi. s. de decu. generali. nec enim licet his capientib⁹. etiā legis auctoritate eos in carcere detinere captiuos. j. ō coarcta. l. j. Si autem res capiant: videtur secus. ar. ff. vt in pos. leg. 13 cui. ſ. qui legatorum. Alij rigorosius dicunt iudicem spoliati nō posse repzesalias concedere aduersus eos qui sue iurisdictioni non subsunt. z. c. dominus. intelligūt qō illud fiat auctoritate sui iudicis. alius autem hoc non poterit nisi in defectu superioris. z hoc modo intelligunt nota. per Inno. extra de app. dilectus. Hāc materiam vide per Jo. an. de regu. iur. non de bet. li. vj. in mercu. ¶ Utrum aūt qui ex hmōi repzesaliaꝝ dāna sunt passi: possent recursum habere contra eos qui dederunt repzesaliaꝝ occasionem in eo casu quo in repzesaliaꝝ concedendis z ꝛcequendis fuit iustitia obseruata: videtur ꝙ sic ar. ff. de enic. ſ. plus. ſ. j. z ei⁹ ꝙ no. ff. de neg. gest. nā z seruus in princi. z. ff. cōmuni di. si is cum quo. Et qz equissimum est. zc. ff. ad. l. Ro. de iac. l. ij. ſ. plane. cū ibi no. et l. iij. Ad idē facit. ff. loca. videam⁹. ſ. penul. z qō ibi not. z. l. si merces ſ. culpe z so. ma. in his. post prin. z sic vt intelligendū qō no. in aūt. vt nō fi. pigno. ſ. j. post pn. in glo. al's generum. Ad idem. ff. de verb. obli. l. ij. ſ. fi. Et hoc ibi renuisse dicitur Jac. de are. Ad idē. ff. nau. cau. l. licet. ſ. fi. In cōtrariū est aperte ꝙ no. ff. de re iudi. si quis dolo ſ. j. in fi. glo. magne. Super hoc dūs Bar. i tractatu repzesaliarū. q. ꝙquem nouiter vidi sic distinguit, aut repzesalie sunt concesse cōtra ipsum iudicem vel officiale qui non fecit iustitiā qō pot fieri vt. s. dictum est. z ille est exactus, aut est exactus alius de populo: z nō officialis. Primo casū aut ille officialis non fecit iustitiam facīdo alicui quid iniuste. Aut negligendo facere iustum. primo casu illi officiali nō succurritur cōtra illū debitorē principalē; vt no. dicta. l. si quis do lo. ſ. j. Sc̄do casu ei succurritur ꝛra pncipalē debitorē. s. de exacto. tri. nūsi. in fi. vbi dicit esse textum. Sc̄do casu qñ est exact⁹ aliquis de ppo dicit esse veram opi. Jac. de are. ꝙ dicta. l. allegatam ꝙ eum z subdit ꝙ propterea ille caprus solues poterit petere sibi cedi actionem contra principalem debitorē. ff. nau. cau. licet. ſ. fi. ¶ Curiosus in hac materia querat predictum libellum quia perutilis est.

Debitor alicui⁹ pri si coa ri et⁹ soluat fisco vt cōi tari an sit liberatus.

¶ Hos autem hic examinemus alias questiones.

¶ Primo. Quid si debitor alicuius vigore statuti vel alias compulsus est soluere fisco vel cōtrario; et hoc per iudicem: an sit liberatus? Videt ꝙ non. ff. de solu. creditor. oblatā. i ꝓn. Ad idē est. ff. de negot. gest. l. solūendo. z extra. de deci. cua. ꝙ. preterea, qz nō remittit sed augetur onus si cui. ꝓ solutur qō alij ex debito est prestandum, extra

de iureiur. ea te. cum cōcor. sic z q alij honorē offert in debitū sibi de bitū subtrahit: vt. xcix. di. nullus. nec liberat debitor alij ꝙ creditori soluēdo ꝓter voluntatē ipsi⁹. s. de solu. inuito. vnde qō ex stipulatione dandi fil seruo non cōtingit liberatio ꝙuis dño soluatur nisi voluntate serui detur. ff. de solu. ſtichum. ſ. vsufructu. cū cōc. ꝙ his vide multas cōcor. extra de homici. sicut dignū in gl. qz non remittit. vñ dicit Jn. extra de resti. spo. in literis ꝙ subdit⁹ possidētis alicui dignitatē violēter nō liberat? soluēs reddit? possessiōi: quin dignitati soluere iterū teneatur: cū nō ei sed dignitati fit obligatus ar. dicti. c. ea te. nisi forte cōtrariſſet cum eo licet ipe fit possessor malefidei in sua possessiōe tuend⁹. de hoc latius ipe no. extra de elec. nihil. i gl. mag. Item iniuria facta debitori nō debet obesse creditori. ff. de le. j. si seruus pluriū. ſ. j. de euict. si p impzudētiā que in frau. cre. l. fi. ſ. fi a socio. de bo. li. qui cū maiori. z nor. ff. de cōtra. iudi. tu. l. iij. ſ. quid ergo si de re. z hoc tenet cynus. s. de fur. fall⁹ prope fi. ¶ Scōtra ꝙ libere? ꝓpter iussū iudicis ꝙ excusat. ff. de solu. si stipulat⁹. ſ. fi lācē. z de po. l. j. ſ. fi pecuniā in sacculo. z. ar. s. de debit. ci. l. ij. z. ff. de mino. ait ꝓtor. ſ. permittit. Nā z a iuramento pſtito de aliquid soluēdo excusat cōtraria iussio iudicātis extra de cens. significauit cū ibi no. Jni quē est eūm eū impune nō soluere quē pzeses inimicū silere cogit. ff. que i frau. cre. q aūt. ſ. apud labeonē. z facit. ff. de aqua plu. arcen. ꝙ ſ. ij. respōso. cū cōcor. de religio. at si qs. ver. sed si adita. z de hac qō. nor. cy. s. qs met. cau. cū te. z facit. ff. de le. iij. paulo calimaco vbi de hoc. Dicas ꝙ si bona alicuius sunt cōsiscata indistincte liberat⁹ est debitor. qz in odiū creditoris coactus est soluere. vnde nō tenet debitor nocere. ff. de an. le. liberto. ſ. luci⁹. qui cōsueuit allegari. p ca su. Ad idem. ff. loca. si merces. ſ. culpe. cōmu. di. si is cū quo. ad. l. ro. de iac. l. ij. ſ. equissimū. z ꝙ me. cau. merum. ſ. sed licet. Et qz iniuria facta p iudicem debitori: qz in odium creditoris processit sibi est imputanda. ff. de nego. gest. nā et seruus in principio. z qō ibi no. in gl. scilicet mandati. zc. qz ipse creditor auctor fuit. in aūt. vt. li. ma. et ante. ſ. fi quolibet modo mulier. Non ob. ff. de solu. qui hominem. ſ. predo. quia verū est ꝙ solutio facta p̄dicti soluentē nō liberat si ꝑsona eī⁹ luit, secus si coactē est a iudice vt i casu nostro. z vide. ff. de iur. fis. in frandem. ſ. qui pro alio. z quod nota. in auten. vt non fi. pig. ſ. j. in fin. ſ. et in spec. de solu. ſ. nunc aliqua. ver. illud autem. alias autem secus. ar. iurium allegatorum ad primam partem.

¶ Secundo quero. Quid si prout fuit de facto coactus est debitor alij soluere per eum qui tyrannice presidebat: an consequatur liberationem? Dico indistincte quod no. ar. eorū que not. Inno. extra de resti. spo. in literis. z alioꝛū iurīū supra inductorū ad primā partē. z ar. extra de elec. dudum. ij. vbi absolutio facta ab his qui non vere possident non valet. ad idē est qō no. Inno. extra de cā pos. cū eccle sia. in glo. repete. et. s. de ꝑcur. licet. in gloſ. vlt. ibi magis tñ zc. z. ff. de iureiur. iusiurandū qō. ſ. j. in fi. cū ibi not. z vide quod ipse not. extra de resti. spo. olim. iij. z de immu ec. qz pleriq;. z de elec. transmissam. in glo. no. ꝙ dicens ꝙ si quis soluat electo nondum cōfirmato non liberat. vide qō ibi sequitur. Judex em̄ q nō est delect⁹ nec confirmatus nō est index: sed est fur vel tyrannus. ff. de decur. herennius. z. j. qō. j. ordinationes. z. c. si quis neq;. Sic etiā dicimus in prelato vt no. Inno. extra de elec. nihil. in glo. isti. ex sola. vbi etiam nota. qō cassatur quicquid actū est per ꝓlatū q a principio canonicū nō habet ingressum. vt qz ſmoniace vel per intrusionē. vel cismatice, vel hereticus, vel excōicatus assumptus est: vel etiā cōtra ius naturale est eius electio vel non cōfirmata, alienationes em̄ z ordinatiōes ab eo facte non valēt. xij. q. ij. alienationes. cū cōcor. sicut in ꝓ tutore. ff. de eo qui pro tuto. si is. z de re. eo. q neq;. z facit extra de scisma. fraternitatis. xij. q. ij. precarie. xxv. q. j. omne. z vide quod not. Inno. dicto. c. nihil vbi hoc late prosequit. Quisquis enim constituit iudex post eū qui solus iudex esse debet: iam nō secūdus sed nullus est. vñ. q. j. factē. in fi. Unde si tyrān⁹ aliquid agit quod ad iustitiam vel clementiā regis pertinet: non propterea cōmēdatur. xiij. q. v. neq; em̄. z q̄ sunt a non iure electo irrita sunt. j. de numerarū actuarios. et de diuer. offi. in his. z facit q̄ no. Inn. extra de elec. cum dilecti. dicēs ꝙ non tenent acta per ꝓlatū cōfirmatum cuius nō tenuit electio, neq; em̄ ius administrandarū rerū ei cōpetit. ff. de iureiur. iusiurandum qō est cōuentione. ſ. j. in fi. z est apte quod ibi no. Item qz debitor exſoluens alij ꝙ deberet tyranni ꝓcepto quod manifeste cognouit iniquū puniendus est. s. de ꝑcur. vñ. euidenter. vbi statis de hoc. nō ergo meruit ꝑmiū liberationis. ff. de neg. gest. litis contestate de inter. z rele. relegatorum. ſ. vlti. Et bene facit ad premissa extra de iure pa. consultationibus.

¶ Tertio queritur. pone ꝙ teneris dare. x. in termino iudex interdicit tibi ne soluas: an ex causeris a tuo mero vel pena: dicit Post. ꝙ sic extra de iureiur. quēadmodū, ad qō etiā. xiij. q. v. penale. hoc sequit Archi. e. cā. z. q. c. dicit z facit. ff. de le. commissis. l. fina. z de pol. l. de pollicitatib⁹. in fin. magna est em̄ auctoritas iudicātis vt scripsi. ſ. ti. j. l. fi. in nota magna. vltra mediteratem,

¶ Quarto q̄ritur. Pone qō vniuersitas alicuius loci: seu maior ꝑs efficitur non soluēdo: an relig diuites existentes vltra debitas ratas

Universidad de Deusto
Biblioteca

Debitores diu tres an poſſint cogi ſoluere p operibus ꝛi loci,

eorum in collectis ſoluere cõpellenꝫ deficientiũ portiones? Videt q̃ nõ ar. huꝫ. ſ. cum concor. Contra eſt. ſ. ti. j. omne. Itẽ q̃ tale debitũ non vr a ſingulis ſed tanq̃ ab vniuerſitas exigit, ſed vniuerſitas reſidet in vno, etiam ſi tota deficiat. ff. quod cuiuſq̃ vni. no. l. ſi. ergo ille vnus vim ſibi ſeret ac onus, ẓ pro oibus exigeꝫ. ad hoc potes videre q̃ no. lxv. di. c. ſi. in prima gl. ẓ q̃ ſup ea no. Archi. Nec q̃ mihi nimis eſt dubia. cum ex vna parte ſit equitas ex alia iuris ſubtilitas. Aidi autem reſcripta plura ẓ formam cãcellarie melyꝰ ẓ ſapientiſſimi regis Roberti q̃ iuſtitia pręuia curioſius fuit in ſuis iuribus exigendis: q̃ mandat aliquos de loco, p religs non ſoluentibus non cõpelli, miſi ipſius loci vniuerſitas ad inopiã vergeret, ẓ fieret exinde non ſoluendo, quo caſu ad eos foret forſitan recurſus habendus. aut qui exiguntur ex facto nõ ſoluẽtiũ. aut renitẽtiũ, vel alꝰ legitime foxent ad id rõnabiliter obligati. certe propter dictum verbũ forſitan eſt rationabiliter dubitandũ. cũ huiuſmodi forme poſſet in regno pro legibus allegari. vt ſcripſi. ſ. ꝺ. vẽ. re. ſi. cũ pu. co. l. vna.

Quinto queritur. Pone duo vel plures poſſident caſtrũ pro indiuiſo, an poterit vnus eoꝝ ad integrum ſeruitiũ q̃ proinde debetur regie curie conueniri, vt poſt preſtationẽ ſibi contra alios actiones a fiſco preſtentur? conſuenit cõiter dici q̃ non. ar. huꝫ. l. cũ concor. ẓ videtur expreſſum. j. de colla. fun. pat. l. iij. Fiſcalis regni contrarium tenent ẓ ſeruãt, quoꝝ ſnia ſaluari põt ſi cã expeditionẽ exigit vt patet aperte. ff. de cẽſi. cum poſſeſſor. in pncipio. cũ ibi no. in fin. j. glo. vide. ſ. de exacto. tri. miſſi. ℞. qui ſi. ẓ q̃ ſcripſi ibi de hoc etiam nor, an. de iſer. li. feu. ſi de feu. def. mil. c. omnes filij. dicẽs q̃ in regno quando plures debent vnũ ſeruitiũ curia regis eligit ydoneũ ex ar. ff. de teſta. in. q̃ ſi plures. cũ cõcor. in gloſ. Sz certe hoc melꝰ pater dicta. l. cũ poſſeſſor. ẓ ideo tene q̃ ſuperius dictum eſt, q̃ nõ debet ex pſonis heredum deteriorꝰ curie regis conditio fieri. ff. de ꝓb. obli. p. ũ. ſ. ex his. cuꝫ ſuis concor. (Iudicio) ver. (Vicarios. et etiã alios ſed de hijs ſpecialius expreſſit, quia cõtra eos magis talis patrabatur iniuria (Modis omnibus). Nota hoc verbũ qa valet ad multa.

De cenſibus ẓ cenſitoribus: ẓ perequatoribus: ẓ inſpectoribus. Titu. lvij.

Hec rubrica ſatis eſt attendenda, ẓ hodie nimiũ practicaꝫ, et vere impletur illud Ouidij. Dat cenſus honores; cenſus amicitias. Pauper vbiq; iacet. Curioſius. ad hoc videat. Dokl. lib. iiij. c. iij. Cenſores autẽ apud veteres romani erãt. Eſt eñ nomẽ cenſoris dignitas iudicialis. cenſere enim iudicare eſt. Inter cenſores ꝺo ſunt iudices a cenſu eris dicti. Cenſura vero iudicij cũ feueritate. quaſi ſine menſura. Item cẽſorius qui cẽſum querit, vel ex cẽſura pulcher. Cenſuales ſunt officiales qui cenſum p pũncias exigunt vt in autẽ. de man. pnc. ſ. coges autẽ. Hũ alias vocantur cenſores. ff. de orig iur. l. ſ. ſ. deinde. Inde etiam dicta eſt lex ſenſoria. ff. de verb. ſig. in lege cenſoria. Et de verbo cenſere habetur. c. tit. cenſeri. Et nota q̃ cẽſum apud romanos primum ſeruitiũ tulit? hoſtilius adinuenit ſm ysa. Cui autem liceat imponere cẽſum, ẓ quo tpe vide extra de cenſi ſeiences. j. q. iij. eccleſia. xvj. q. ij. ſtatuendũ, ẓ de re iudi. cum Bertholdus. ẓ quod no. in eis. ẓ q̃ no. Inno. extra de prebẽ. de monachis. Item nota q̃ cenſus accipitur multipliciter. Primo cenſus eſt annua penſio que ſuperiori de prouentibus rerũ debetur. Unde quicq̃ preſtaꝫ annuatim in ẽritate vel ſumma cẽſus vocari poteſt. ff. c. tit. etaꝫ. cum duabꝰ ſeq. ad idẽ extra. c. tit. cũ olim. ẓ. c. cuã cauſam. ẓ. j. q. ij. queſitũ. Secõ cenſus interdũ accipitur pro ſubſtantia vel facultatibus. ſ. de epiſ. au. creationibus. prope finem. Tertio accipitur pro libro vbi bona cenſualia cũ ſumma cenſus que ꝓtinde debetur aſcripta ſunt. ff. de ꝓba. cenſus. Quis dicaꝫ nouus ſeſus; ẓ an ex iuſta cauſa poſſit augeri, vide extra. eo. tit. ſignificauit. ẓ. c. prohibemus. ẓ de pac. cũ clerici. Nota etiã q̃ ſeſus q̃q; conſtituitur ab eccleſia inſignũ dñationis extra de ſymo. que relata. Pro agro autem eccleſiaſtico cẽſus a clericis nõ eſt perſoluẽdus. ex ij. q. viij. ſcẽm. Itẽ ſcias q̃ licet preſtatio cẽſus. probet ſubiectionis, extra eo. tit. omnis. non tñ ſemp eſt probatio plene ſubiectionis. extra de pniile. recipimus. ẓ no. Inno. dicto. c. omnis. Imo recepto penſionis ẓ cenſus: nec dominium: nec poſſeſſionẽ probat: nec pnũc aliquem iure ſuo. no. extra de appell. bone memorie. in gl. hec ratio. ẓ probatur extra de reſti. ſpo olim. j. ibi loci dominiũ nihilominus retinente. In gl. ibi profeſſiones. adde. vt. ff. de mune. ẓ hono. l. fin. ſ. pari modo. Et ibi pro pecunia. adde. ẓ. ff. de reſcin. ven. l. pen. vel dic quid ſit cenſitor. vt no. ff. de ac. rer. dol. ergo. ſ. alluio. Et ibi perequat. adde. equa lance. vt. j. de fun. pa. l. fundos vel arbitraria equitate. j. de mer. l. ij. Et ibi. l. iij. adde. prepoſitio enim per auget. ff. de verb. ſig. vbama familia. ſ. fina. cum concor. Inde per. i. valde vt hic. c. ſ. de iuriſdi. om. iu. l. fin. in pncip. Interdum ponit per. i. iuxta. ff. de ſer. ru. pre. l. ſi. Interdũ ponitur pro nõ ſ. de ſumma trini. reddentes. ibi perfidiaꝫ inde perfidus. i. non fidelis ẓ vide. ſ. de depo. l. pe. Vel dic perequator eſt q̃ exequat homines in collectis ſecundum opera et facultates. vt nota. ſ. de aduo. di. iudi. ſancimus. quod qualiter fiat vide extra de ꝓb. ſigm. c, ſi. Et ibi

Cenſus multipliciter accipitur.

Cenſus ꝓ ſtatio non probat ſubiectionẽ.

L. oẽ. adde. ẓ. j. titu. j. qui fundos. ẓ. l. qui per potentiam. ẓ. l. ſi. qui de ſerta. Et ibi l. n. adde. vbi de hoc. ẓ de hac parte rubrice ff. j. l. ij. ẓ. ij. De materia cẽſus plura legũtur ẓ no. per Inn. ẓ alios extra de tranſac. preterea. j. ẓ. ij. de prebẽ. niſi. de reſcrip. c. ylti. de eccle. edi fi. ad audientiam. ſ. de appel. bone memorie. de cenſi. ſignificauit. et c. de cetero. et ca. grauis. ẓ. c. ex parte. ẓ. c. olim. ẓ. c. omnis. et. ẓ. quel. tũ. quia.

Imperator Con. Lex. j.

Quoniam tabularij ciuitatum per colluſionem potentiorum ſarcinam ad inferiores tranſferunt: iubemus vt qui ſquis ſe grauatum probauerit: ſuam tantum priſtinam profeſſionem agnoſcat.

Roma. Caſus. Tabularij ciuitatũ quoꝝ pars maior eſt peſſima, colludentes alleuiatis potentiorib⁹ in inferiores onera tranſferebãt. hoc remouet imperator. ẓ vult vt caſtro eo q̃ p eos tabularios actum eſt vniuſquiq; in cenibus ẓ tributis q̃s debet exſoluat. (Tabularijs) q̃ ſine expõe. vt. ſ. de tabula. in rubric. Et nor. contra tabellioes ſemp nimiũ exigentes. De quib⁹ dixi ſ. de anno. ẓ tri. mediterranee ẓ. ſ. titu. iij. l. vna. ibi placere. et intelligas hij, ꝓpter officiũ vocant cẽſuales. ſ. de tabula. quicũq;. (Sarci nã) que a ſummis vſq; ad infimos. ẓc. ſ. de q. mo. vel pręua. l. j. in fi. (Agnoſcat) fm agri opinionẽ q̃ antea habebatur ſcripta. ſ. de ꝓb. naui. l. ſi. Poſt ij. gl. adde. ẓ. j. e. qui grauatos. ẓ. ſ. de mag. cõne. l. ij.

Imperator Bza. Lex. ij.

Quiſquis aut vitem ſuccideꝛit; aut feracium ramorum fetus necauerit: quo declinet fidem cenſuum: ẓ mentitaꝛ calli de paupertatis ingenium mor detectus competenti idignatiõi ſubiiciatur. Illo videlicet cuitate calumniam: qui forte detegitur laborasſe pro copia: ac pro reparãdis agroꝝ fetibus: non ſterilitatem: aut inopiam procuraſſe.

Baro vel ſima. in verbo donauerit. q̃. iij.

Comes an poſſit vaſallos ſuos cogere

Viſquis. Caſus. Cum incidit vites vinearum ſuarum aut fructiferas arbores. vt cum appreciator vadit ad eos cum inueniat illas ſic inciſas, ẓ diminutas, ẓ conſequenter eius poſſeſſio extimetur, ẓ ſic minus ſoluat in collectis punitur ſed non punitur is qui laborauit in agro vt copiam fructuũ quereret agroꝝq; fetus nõ ſterilitaꝛẽ, aut inopiã procuraret. (Vitem) alias vites. (Fecauerit) alꝰ fecauerit, alias veranerit, ẓ hec melioꝛ. (Quo) pro vt Declinet) et viter. et facit. ff. de re mili. qui cũ vno. ſ. eum qui. (Fidem) Nota q̃ ad preſtationem cenſus q̃s ex fide debito cenſetur obnoxius. ad quod. j. de fun. ẓ ſalti. rei dñice l. ij. (Callide dolose. fraudulenter. Et nota q̃ callidꝰ is propie eſt in tacendo. q̃s eſt verum. ff. de act. em. l. j. ſ. j. Et differt a fallacia que fit in dicendo quod dicendum non eſt. ff. de fur. falſus. ſ. ſi qs. vt hec no. in auten. de reſti. in princi. (Paupertatis) ad hoc facit extra de offi. deleg. ſignificantib⁹. Sic Joſue meriti fuerũt gabaonite. Joſue. c. ix. (Detectus) per inſpectores. vt. j. l. proxi. (Competenti) arbitrio iudicis. ex quo per legem expreſſa nõ eſt. ff. de penis. hodie. ẓ de iure deli. l. j. in fin. et extra de off. del. de cauſis. et patet, j. de cur. pu. l. iij. in fi. ẓ. l. ſi quis. cum ibi not. ẓ vide quod ſcripſi. j. vt dig. oꝛ. ſer. l. j. poſt gl. vlti. (Indignationi) alias indignationẽ. (Subiiciatur) Nota hanc. l. contra baronẽ qui ex ryzanimde, vel alia nequicia cogit vaſſallos ſuos ẓ villa, ſeu caſtro diſcedere vt teneantur pro eis, ẓ p bonis ſtabilibus que deſerunt regie curie preſtare ſolitas functiões. q̃s videꝛ verũ ſi ad hoc ex fraude. poeſſit puta vt fiſc⁹ regius fraudaretur, ẓ ipſe caſtri territoriũ poſſideret, fructuſq; oẽs inde conſequereꝛur. vel quid ſimile fraudis egit, vt pater hic cũ dicit quo declinet fidem cẽſus ẓc. ad idem. j. l. ꝓt. ẓ. ff. de fur. ſi ſeruũ. Et ſic ſ. j. ibi ſi ideo mancipiũ ẓc. Sec⁹ autem ſi pro alia iuſta cauſa motus ſe hoc feciſſe ꝓbaret. ff. de cenſi. forma. ſ. ſi vites. ẓ hic ſtatim ſequit, pura ſi vaſſallus ad collendũ feudũ, ẓ publicas functiones exinde ſoluẽdum ſua culpa erat inutilis. nã vaſſall⁹ debet recte collere feu. ſum. ff. de vſufruc. item ſi. poſt principi. ẓ nor. ſ. de agrico. ẓ cenſi. l. ij. licet ſi hoc non faciat. lege equilia non teneatur. eod. titu. ſi cuius ante ſi. Iſtam quicunq; rem in vſu percipit veliter in ea laborare debent. ẓ. q̃ ij. ſepe. ẓ aq; ſi hoc nõ faciat male verſatur. ẓ vr expelli poſſe per dñm dicto. c. in fi. ẓ ar. ſ. loca. l. iij. in fi. cum debeat collere diligenter in nullo deficiens. ff. loca. ſi merces. ſ. conductor. Sed Bn. de Iſer. itb. feu. qui. mo. feu. amit. ſ. item ſi frater. exponens illud verbum ad tranſactum ire permittat. dicit q̃ vaſſall⁹ qui habet ius in re non colendo nõ perdit feudũ. q̃ nõ eſt de culpis pter quas vaſſallus amittat feudum. Certe huic ſuie cõtra eſt. ſ. de agri. ẓ cenſi. cum ſcim⁹. ſ. illud. ibi inutilis ẓc. q̃ ibi ſcripſi in verbo nõ idoneos. ẓ. ij. q. iij. quicũq;. Debent enim coloni ꝺſij cõtinue inherere, nec puncto ẓc. ſ. de agrico. ẓ cenſi. colonos. ẓ facit. ff. de admini. tu, tutoꝛ fm dignitatem. ſ. j. ſ. ar. tu. q̃ q̃d cũ cõcor. Itez facit ꝓ

Callidꝰ is differunt.

Callidꝰitas et fallacia

facit pro hac parte. ff. de peti. here. ſed ẓ ſi lege. ſ. perinde. ff. de here. vend. l. ij. ſ. non tñ. ſi omiſ. cau. tel. l. j. ſ. ſane. de verb. obliga. in illa. ij. ſ. j. Nam qui cũ poteſt benefacere negligit: nulla venia dign⁹ eſt. ſ. de nup. impialis. poſt pn. ẓ licet ſuas res quis negligere poſſit. vt. ff. de peti. here. ſi quid poſſeſſoꝛ. ſ. ſicut autẽ. hoc verum eſt in vere pro priis. Secus in alijs in quib⁹ poſſeſſoꝛ certus eſt: vel eſſe debet alius habere. nam tũc nõ ſolũ eſt culpandus: ſed etiã puniendus. ff. ſo lu. matri. ſi conſtãte. ſ. ſi maritus. poſſet eñ eſſe q̃ feudum duõ apes riꝛetur. quare nullo modo deterius eſt reddendum. ff. de rei vẽ. non ſolum. Unde poſſeſſoꝛ ſi magis expedit ſeruiꝛ redimere q̃, noꝛe das re: tenetur vero heredi ſi hoc non faciat: verus añr dñs ſi hoc nõ faciat: nõ arguitur. nor. ff. de peti. heꝛ. vtiles. Item pro hac parte facit ff. loca. qui fundum. Proprija quidẽ negotia ex ſui animo fiũt: alicna vero exacto officio ſunt gerenda. nec qcq̃ in eoꝝ adminiſtratione neglectum: aut declinatũ culpa eſt vacuum. ſ. mã. in re. Et qi tangitur cõmodũ publice functionis cui fauendum eſt ne publica vacilleꝛ vtilitas. j. de puuile. ſcho. l. ij. in fi. Adi idem. ff. de vſufruc. cum vſufructuarius. ẓ. l. ſeq. ẓ. l. ſi abſente. ũ. riſo. ẓ q̃ ſcripſi. ſ. de curr. l. generali. ibi manus iniectione, verſi. item an baro. ẓ vide que ſcripſi. j. de ſilentiaꝛ. l. ſi. ſ. vlti. in verbo. nec ſuis. Et licet cã iſta interalias iure ſcripto cõprehenſa non ſit: iuſta tñ rõne inter eas admittenda ſeu annectenda videt. Hoc eñ quilibet vir bonus vr arbitraꝛi debere. vt lib. feu que ſit prima cau. bene amit. ſ. ſed quia natura. Et idem ẓ fortius vr in vaſſallo qui feudum vaſtat et deſtruit: puta incendendo et demoliendo edes: fructiferas arbores incidendo: et huiuſmodi: pro quo vide quod plene ſcriptum eſt. ſ. de loca. preci. l.

Colligere a liquibus e inquiſitione comperto: de conſilio ſapientũ: mandat rex vr id q̃ de miſſe vt di mitur ciuitati vel caſtro alleuiando: addatur: ẓ ſupimponatur alijs minute an ciuitatibus, caſtris, et locis q̃ illud poſſunt cõmode ſupportare. Ad ſint alijs ponende. idẽ. j. tit. j. qui vtilia. ẓ. l. qui fundos. extra de cenſi. cũ intantia. ℞. ita q̃. c. c. pcurationes. ẓ. ff. eo. titu. cũ poſſeſſoꝛ. ẓ q̃ no. ſ. de ſupindic, in rubrica. ẓ in autẽ. de collato. ſ. ſi vo aliq̃. Sed ſi audiciꝛa concedatur hoc cenſetur iniquũ. Illa ſi caſtrũ aliq̃ ex defectu incolarũ deſertũ vr: tũc territoꝛium eiꝰ debet pro rata ꝺcedi fruendũ vicinis locis q̃bus onus ſupindictionis imponit. vt dicto. ſ. ſi vo. ad q̃. ſ. de debi. ci. l. ij. ẓ de aliu. ẓ palu. l. ij. ẓ. j. titu. j. l. ij. ẓ eis locis impont quo melioꝛa ẓ opulentioꝛa poſt tarationem facta alꝰ melioꝛata reperiuntur q̃ male ſeruatur. Itez vr talis alleuiatio facta ẓ ſecuta ſuperindictio, ſeu ſuperimpoſitio exꝓeſſe contra. l. hac diſſinitione. j. titu. j. pnont colligitur ibi ex gloſ. Et vide. j. de fun. rei pu. hij q. Et hec. l. ẓ j. q. vtilia. j. e. loquuntur qui vnus ẓ idẽ poſſidet pdtũ ferrile eui ſup indictũ imponit, ẓ ſterile q̃ leuiaꝛ. Secus q̃ alꝰ fertile, alius ſteri le poſſider. tunc vnus pro alio nõ tenet. vt no. dicta. l. hac diſſinitiõe. ẓ vide pro hoc q̃ no. ff. de dam. infec. l. damni. ſ. ſi is q. in glo. ſibi fa cte. ad fi. gl. ẓ q̃ ibi no. Wy. Item aduerteꝛdũ ſi caſtrũ q̃ penit alle uiari non ſit diminutus ex vitio incollaꝛ. illa eo caſu talis alleuiatio concedi nõ poſſet. ar. ſ. e. l. ij. Sicut eñ diligẽtia nemini debet eſſe dãoſa. ſ. de allu. ẓ pallu. l. ſi. cũ ẓco. Ita negligentia nõ debet eſſe. pticua. ſ. de fal. ſicut. Fructus qppe negligẽtie dãnũ eſt. ſ. de. ẓdi. j pu. oꝛ. l. ij. q enim cũ põt bñfacere negligit: nulla venia dignus eſt. ſ. de nup. imperialis. poſt pncipiũ. Sec⁹ añr eſt ſi ex vitio loci diminuꝛũ ẓ defectũ eſt deficiente ibi ſolito nũero incolaꝛ: puta ex aere peſtile tiali vt piſcaria, vel qz locus ipſe incendio, terremotu, caſmate minaꝛli vel alio periꝛ accidente: aut incurſu ẓ ipietate hoſtili: vr nũc mlta caſtra deſerta vel annihilata videm⁹, ad q̃. j. tit. j. oim. Item qõ non ſint alꝰ in ſimili deſertione vel ei vicina: vel grauata oneribus alijs. e. ti. ſi qs deſerta cum ẓco. Itẽ vr q̃ talis ſupindictio vel ſupimpoſitio fieri nequeat alijs terris ẓ caſtris q̃ his q̃ princeps cõceſſit. j. de fun. pat. vniuerſi. ẓ q̃ ibi no. Sed cõtra. ſ. de excu. mu. l. priuate. ẓ. j. ti. j. l. ſi. cuꝫ ẓco. q̃s ibi ſcripſi. ẓ vide. j. de fun. rei pu. l. ij. et q̃ dixi. ſ. de ſupindic. in rub. Illi autem qui talẽ alleuiationem ẓ ſupimpoſitionem inducunt: quã impiſſiam vocãt: dicũt q̃ totũ regnũ eſt vnũ territoꝛium veluti vnius ciuitatis: quod a ratione deuiare videtur.

Imperator Tho. Lex. iij.

Omne territoꝛium cenſeatur: quotiens defectorum leuamen expoſcitur: vt ſterilia atq; arenoſa his q̃ culta: vel optima ſunt cõpẽſent.

Omne. Caſus. Ciuitas quedam cũ omnibus ſuis villis pertinentijs ẓ caſalibus collecte vel tributi nomine debet regie curie eo ſcilicet caſu quo indicere poteſt vlr: vncias l. multa ex predijs defecerunt caſualiter forte incendio, terremotu, vel ruina. Aliqua vero ſunt diligendi cultura: ampliatis reditibus meliora effecta, que defecerunt alleuiari petunt a ſolita

Imperator Aug. Lex. iij.

Si perequatoꝛe miſſo aliquis: aut ſeruum percatoꝛem ſuum retraxerit: aut colonum p contumaciam rectractionis fugauerit; ad cũ cenſuũ modũ quem vel procuratoꝛe illius abſente per equatoꝛ ei appoſuerit: noſtre ſanctionis auctoꝛitate tenebitur.

Si perequatoꝛe. Cum eſtimatoꝛ ſeu perequatoꝛ ire deberet ad predia eſtimanda: Titius habens in predio ſuo ſeruum qui illud diligentiſſime ꝓcurabat; necnon ẓ colonũ fecit ab inde diſcedere: perequatoꝛ hoc ſito mandauit ritio vt ſeruet colonũ in fundũ reduceret inſpiciendos ab eo: et quia hoc non fecit: in contumaciam impoſuit predio cenſum qui ſibi pro eo competens viſus fuit. hoc imperator confirmat. (Procuratoꝛem) ſcilicet prediorum. ſ. quod cum eo. l. ũ. (Cõtumacia) ꝓpter vt dixi vel. i. colluſionem. (Retractatiõis). i. reuerſionis. (Fugauerit) ſic ecõtra. qũ q̃ colonus ſupponitur fraudulẽter. ff. de ac. emp. q̃ per colluſionẽ. (Apposuerit) alꝰ proposuit: ẓ deeſt ei. Poſt. j. gl. adde. Debent eñ eſtimatoꝛes accedere ad locum. vt hic. ẓ ar. ſ. de caſi. fru. vt. ro. l. j. cũ ẓcoꝛ. ẓ hic in rubri. vbi dicit inſpectoꝛib⁹. ar. ſ. de ãno. ẓ tri. l. ſi. Sed ibi pp. pmiſſionẽ ẓ pactũ nõ põt ãpli⁹ exigi. vũ nõ ꝺz ſpectoꝛ accedere, hic ceꝛ: animo ex eo q̃ ibi ꝓhibet ſpectoꝛ accedere: vr q̃ ad alia loca ꝺbeat ire: q̃ q̃s i vno ꝓhibetur ẓc. ſ. de pcu. marit⁹.

Imperator Aug. Lex. v.

Qui grauatos ſe eſſe a perequatoꝛib⁹ cõqrunt: ẓ iniuncto oneri impares eſſe, pclamãt: cõpetitionis habeant facultatem: vt qd remiſſũ fuit gratia: quidve interceptum fuerit fraude conuincant: et ex eo leuamen accipiant: quod per deformia et criminoſa commerſia ſibi impoſitũ eſſe deplorãt: vt alijs demeretur. Quod intra annum poſt codicum oblationem quo videbitur de iniuſto conquerator onere: et iniquitatem perequatoꝛis accuſet: ac preſtitam gratiam habita compenſatione conuincat: vt quod eiſuerat ſuperfuum ille cognoſcat quod indebite functionis fraus clandeſtina ſubtraxerat. Emerſo autem eo

Universidad de Deusto
Biblioteca

tempore actio denegabitur. Exceptis minoribus q fuerint indefensi. Nis etiam qui abfuerunt reipu. causa: qui tamen ex eo tempore que sunt statuta custodient; ex quo ad agendum habuerint facultatem.

QUi grauatos. ¶Casus. Perequator per fraudē aut gratiā demit titio ex summa ad quā tenebat iugra facultates decē forte. z licet facultates mee vltra id qō soluebā nō paterent aliquid eis superimponi addidit in extima mea illa decē que titio demerat, certe intra annū de his q̄relā ponere debeo, z cōuincere de hoc perequatorē, z leuabor ab eo quod mihi supimpositū fuerat. Post annū vero non audiar nisi cū essez minor in hoc fuerim indefensus, nō currit etiā dictus annus absentibus reipublice causa, ni ab eo tpe quo agendi sup hoc habeant facultatē(¶Grauatos)onerator. (Se)alias deest. (Et) pro ideſt, (Iniuncto)alias inuito onere (Oneri) facit inſti. de exc. tu. §. ſed z propter. z. j. tit. j. locorū. (Cōpetitiōis)als cōqueredi z melius. (Vt)alia z (¶Gratia). l. facto grātutio (Quid ve)ꝝ. (Intereceptū)inter multa ceptū. (Et ex)ꝝ. Leuamē)adiutoriū, solatiū, requiē (¶Deformia)extra debitā formā facta. est aūt deformitas ꝓprie corpis cui forma deest. q̄ interdū et irregularitatem inducit z promotionē impedit. Interdū dispensatione recipit, qđ ꝓsequere vt legit z nota. extra de cor. vici. c. j. z. ij. a's est litera iforma, sicut z decapitatio q̄ dicit mors informis. de pe. dist. ij. sceleratior. (Criminosa) crimē a carēdo noie dicit, illud ergo est crimi nosus qđ. l. phibēte cōtrahit. xxvij. qō. iiij. dicit sarra: z nomine care merē. Itaq; id quod agitur deformiter z criminose caret forma q̄ dat esse rei. ff. ad exi. iulian'. caret nose qō inductū est ad recogno scēdā rē. §. de inge. manu. ad recognoscēdos. (Cōmercia)exēplariter loquit. i. ad modū negociationis z nūdine, q̄ prequatores inde corrupti ꝑcio vel als grehāt inde gratiā amicoꝝ. Et no. cōtra ꝑsides z officiales alios q̄ in alleuiatiōib⁹ castroꝝ extoꝝ fiōes plurimas, z talia cōmertia pagāt, supimponētes qō demit impotētib⁹ z vexationes redimere nequeūtibus. (Deplorāt)sile. §. de allu. l. ij. z exponē. i. cōquerunt. (Ar alijs) Sile. §. quēadmo. ci. mu. indi. l. ij. z de pœn. ad mu. vo. l. j. (Quod)ꝝ. (Codicū). i. libꝝoꝝ in qb⁹ res estimate cū cēsu descripte sunt z vide qō de codice scripſi. §. in ꝑn. lib. z. (Nō) alias quo. (Et inigrare)ꝝ. als deest z. (Ac plitā)ꝝ. (Cōpēlatione) i. ꝓportiōe, vel cōparatiōe scilicet sui ad illū ē cui adēptū. Nā eoipo ꝑsumit ꝑ per fraudē vel gratiā fi cōparatis omnibus. hinc z inde aliquātus etiā ad id qō sibi dēptū est inueniatur idoneus, is vero cui superimpositum est inhabilis. Alias est competione. (Ar quod)ꝝ. alias est quod. (Ille) concor. §. de discuſſ. l. j. (Indebite functionis) alias a debita functione. (Clandestina) latenti, occulta. (Subtrazerat). i. leuauerat. ad qō facit. §. quēadmo. ci. mu. indic. l. vlti. ipse vero grauatus suam tm̄ &c. vt. §. l. j. (Emerso)ꝝ. dic. i. elapso. Et no. hic prescriptionem vnius anni. (Tempore) i. anno. (Exceptis)ꝝ. (¶Minoribus) Patet hic ꝙ prescriptio non currit contra minores xxv. anno, vt z. §. qui non ob. lon. tempo. prescrip. l. iij. cum ibi not. z de prescrip. xxx. an. sicut nec cōtra filiumfamilias. §. de an. excep. l. j. nec cōtra als impeditū. vt in aut. vt cū de appel. cog. §. meminim⁹ in fi. §. z §. de sanc. epiſ. §. ſi ꝙ epi vel clerici. z ibi not. z. ff. de iudic. res nec cō l. ij. §. in omnib⁹. z de adulte. l. iij. in princi. z hoc verum in qualibet filios dilatiōe legali. §. de iur. deli. l. ſi. in fi. §. donec. Et nota. de hoc extra familias de elec. c. vlti. z de pscrip. auditis, in fi. Itē hoc verū ſi talis impedi &c. tus intra dilationem ꝓsteretur se nō posse agere. vt no. li. fen. de pa. iur. fir. §. ſi qs ꝙ aliqđ ius. in. ij. glo. z dicto. ca. vlti. in fin. extra de rescrip. c. j. in gl. ſic, j. e. &c. Ad idem. §. de tēpo. appel. l. ſi. §. penul. z ar. ff. de cōdic. z de. quibus, in princ. z de exēcu. tu, nō ſoliꝰ §. q̄ in testamēto. de ope. no. nū. de pupillo. §. ſi quis ipſi. z quod no. Inn. extra de appel. ex tranſmiſſa. in gl. ſi talis &c. z Archi. de elec. cupientes. ꝙ. de qua. in gl. magna. de i integ. reſti. c. j. de appel. ab eo. in gl. fac vim, in fi. Debet enim unuſquiſque q̄ impeditur z ꝓstari se agere nō posse. z §. de adult. l. ſi. in fi. Inſtantia em̄ eius hoc desiderat. ff. de li. dimiſ. l. j. Ad idem. §. de bo. ꝓscrip. l. j. ad fi. z hoc intra dies legitimos. §. de his qui p̄ met. l. j. Sic etiā ꝓstari debet q̄ gratiā facit alicui vt ad mittat eum ad electionem ꝓlati. vt extra. de elec. cumana. Vel q̄ admittit placum vt suppleat defectus ipſi⁹, als exūtes in q̄ſi poſſeſſiōe eligendi ꝑsumunt nō vi, nō clā, nec ꝑcario existere in ipsa q̄ſi poſſeſſione eligendi. no. extra de cau. po. cū ecclia, in gl. z ita patet. vide ꝙ no. in ſimili de elec. cupientes. §. qō ſi ꝑ. xx. lib. vj. in ꝓbo ꝓpoſita per Joā. an. ¶Alij dicunt ꝙ ipſo iure ſeruatur illeſus q̄ nō pōt. p. c. ex rōne. extra de appel. z. §. de admin. tu. cum q̄dam. in fi. Vel dic vt. ff. et q. cau. ma. ſed ſi ꝓtorem. in princ. z in aut. vt ſpō. lar. §. hoc quoq; Item vide. ff. de edi. edic. ꝙ ſi nolnit. §. penulti. z rē ra. ha. l. bonorū. Vn autem ei q̄ eſt in exilio z per ſe nequit agere, poteſt tū ꝑ procuratorem ꝙ currat prescriptio. not. Inno. extra de procura. c. ij. (Vūs etiam)ꝝ. (Abſtinuerunt) aſtias abierunt. alias aberunt (Qui tamē)ꝝ. (Habuerint) alias habent. ¶Jn. j. gl. ibi per appellationem adde. vt appellatur. vt in conſti. muni. offi. l. varietatem. ¶Poſt glo. j. adimeretur adde, ſic, j. de fun. rei pti. l. ſi.

¶Imperator Archa. Lex. vj.

PErequatores: ac diſcuſſores ſi incurrerint in culpam negligentie: vel gratie: non ſolum honoru iacturam: verum etiam amonarum in quadruplum multam subire debebunt. Ea vero que in damnum prouincialium fuerint accepiſſe conuicti; in quadruplum cogantur exſoluere.

PErequatores. ¶Casus. Eſtimatores, perequatores, et diſcuſſores. ſi ꝙ gratiam, vel negligentiam aliquid omiſerint in officio ſuo, vel male adequauerint, priuant honore officii ſui, z puniūtur in quadruplū eī⁹ qđ relaturat, vel ſalariꝰ quod de publico percipiūt officij ratiōe. Qđ ſi aliqđ acceperint a ꝓuincialib⁹ ꝙ adēptiōe, id in q̄druplū cogunt exſoluere. (Culpā) nō. ꝙ facere gratiā eſt lata culpa. ff. mā. ſi ꝓcuratorē. §. ſi. ibi ſi lata culpa forte: ſi gra &c. Sz alibi dicit ꝙ eſt dol⁹. ff. de admi. tu. tutoꝝ q̄ reprozū. §. coperit z de iudi. filiuſſamilias. §. dolo. Sz dic ſi public⁹ officialis facit gratiā tūc dicit dol⁹. Si ꝓuat⁹ tūc ꝛ culpa. vt colligit in ꝑ. ll. z. ff. mā. l. dolus eſt. z facit. ff. ſi omiſ. cau. reſ. ſi quis pecuniam z. §. ꝓpri. l. z §. de reſcin. vend. ſi quos. ¶Jtē no. ꝙ culpa in ꝛactibus depiēde ditur tribus modis. Primus ſi non facit quod diligens faceret. Secundus ſi contra pactionē. Tertiꝰ ſi in moza fuerit vt not. ff. loca. l. videam⁹. poſt ꝑn, Jtē ſi gd fiat in re aliena. licet meliꝰ cōtra dñi vo lūtatē. c. tit. itē q̄rit. §. j. Sed ꝙ dol⁹ z euidens gratia etiā in officium ꝓuato egparent ſatis. ꝓbat. ff. de mino. z ſi ſine. §. diſtricte. Sed illud quo ad bñficii reſtitutiōis obtinendū. (¶Negligentie) Quid ſi ꝙ equator arbitraria eqtate faciens. vt. j. de met. al. l. ij. fm̄ ſuaz optimē male perequat. z facit. an teneatur? Dicit qđa ꝙ nō. ar. §. de ꝑd. nauic. l. ij. in fi. z. l. ſi. in princi. z quod ibi no. in gl. j. cenſuale z. c. ad qō ēt. §. de exacto. tri. milt. z. j. de erro. milt. an. opinatores. Jmmo vide tur ꝙ exigaꝰ dolus, vt vel gratia, vel fraude in hoc male verſet. §. l. ꝓpri. in princi. ergo videtur ꝙ ſi faciat vt vir bonus teneat. ff. loca. i merces. ta ꝑin z. §. ſi ꝓper inimici. cre. fac. ſit. l. vinca in fi. Poteſt enim ab ipſo recurſus ad bonū virū haberi. vt patet. ff. de iniur. §. vnī. §. ait ꝓtor arbitratu. Sed cōtra ꝙ licet nō doloſe, aut gratioſe agat; ſi tū alias male perequat, teneꝰ vt patet ex hac litera. Nam z iudex q̄ aut iuſtitiam facere negligit, aut ius ſcripturā ignorat, z ſic litigantes offendit, dicitur facere litē ſuā z puniꝰ. inſti. de obli. q̄ ex quaſi delic. in princ. in fi. z. §. ꝓterea. z ꝙ plene ſcripſi. §. de nume ra. l. ij. ergo z perequator ſi per imprudentiam male perequat, licet ad hoc procedat arbitraria equitate veniat puniendus. Puto melius dici ꝙ aut perequator ad officium fuit electus reclamans et inuitus. vt tunc ſi quid egit ex imperitia nō puniatur ex eo. ar. §. de delato. l. ij. cum his que ibi ſcripſi. et. j. de agen. in re. l. penu. ibi facultatum. ad fin. nota. Aut data opera ſuſcepit illud, vel ſponte ſuꝰ bñt. et tunc ſecus cum videatur a principio affirmare, ſeu fuiſſe peritum. ff. quod quiſq; iur. l. ij. cum ibi nota. (Jacturam) que ꝓprie eſt damnum ex ꝓpria culpa prouenies. vt hic patet. de quo vide. §. de condit. in pu. hoz. nulli. in fin. (Amonarum) gratia vel negligentia relaxarum. vel earuz ſcilicet quas de publico ipſe percipit ratione ſalariꝰ quod ſibi ꝓpter officium datur. (¶Dulcitam) .i. penam fiſco dandam. et hoc verum eſt ſi doloſe. vel alias vt predictum eſt. (Ea vero)ver. (¶Accepiſſe) ab his quibus gratiam fecit. (Conuicti) vide. §. de decur. ſi ille. ibi cerie. (Exſoluere) illud ob quoꝝ damna recepit. ¶Poſt. j. glo. adde et melius. §. de diſcuſſ. in rubrica. ¶Jn glo. vlti. ibi alio officio adde. et hec verior. qa hic loquitur de eſtimatoribus ibi de collectoribꝰ. Sz cōtra. §. de diſcuſſ. l. j. vbi dicit de alia pena. Sz hic nō excluditur pena in dicta. l. cōtra §. de ſepul. vio. qui ſepulchra. ff. de ac. z ob. l. quotiēs ler. Et ibi et not. adde. iſta vero melius cadit. j. l. ꝓpri. ¶Et ibi que ſunt cōtra ad de. aut a principe. et tunc dic vt. §. de agrico. et cēſi. l. ij. vbi de hoc.

¶Imperator Hono. Lex. vij.

APud eum poſſeſſio firma permaneat; cui eā a perequatore ſemel traditam fuiſſe conſtiterit.

Reliqua vero temporis anteacti a nouo domino fiſcum poſtulare non patimur: ne alterius culpa alter incipiat ſubiacere diſpendio. ¶Siquis vero priuatus aut obligata ſibi poſſeſſionē q̄ deſerta vſq; nunc permāſit; aut ex aliquo titulo deberi ſibi iure confirmat allegationes ſuas ſine moza vel per ſe vel per aliam perſonam legibus ordinatā manifeſtare debebit. Jta vt ſi (equitatis ratione ſuadente) ad petitorem fuerit translata poſſeſſionis qui perequatore eam ſuſceperit rei meliorate ſuſceptis ſubleuet expenſis. ¶Verum ne ſub ſpecie litis donationes ſemel cōſtitute turbentur ſex mēſiū ſpaciū cenſemus debere ſeruari. Jntra quod is qui putat ſibi rē. ꝓbabili ratione competere debitas exerceat

exerceat actiones. Quod ſi tempus aſcriptū ſilentio fuerit interueniente tranſactū: nullū penitus repetēdi volumus eſſe principiū. Quod ſi quis ex eo tēpore quo perequator prędium alicui adjeciſt: de ſuo iure; vel per ſe: vel per ſuos homines non crediderit actitandum ſex menſium curiculis euolutis in perpetuum conquieſcat.

APud eum. ¶Titius tenuit a fiſco poſſeſſionē ſub annuo cenſu quā deſeruit: hāc deſertā perequator alij puta Seyo tradidit: firma z certa hec traditio debet eſſe: nec Seyꝰ ad cenſum temporis ante acti ꝑ ipſa re fiſco tenetur. Si vero aliquis dicit rem ipſam ex obligatione ſibi facta per ꝓiorē poſſeſſorē aut alio titulo: z poſſeſſionem ſibi deberi de iure cōtendit: hoc cōſtito poſſeſſio tranſferetur in eū, qui illā docet ſibi de iure deberi. Expēſe tamē quas fecit ille poſſeſſor ſibi reſtituende ſunt p eum cui poſſeſſionem reſtituit. hec tñ actio ꝑ ipſa re intra ſex menſiū ſpaciū eſt intētanda; quibus elapſis audientia denegat. (¶Poſſeſſio.) i. res poſſeſſa z deſerta. vt. j. innuit. (Firma) firmū ꝓprie ex natura, (A perequatore) ſimile. j. de fun. pa. l. ſi qui. (Conſtiterit) vide. §. de bo. vac. l. ſi. (Reliqua.) ver. z vide. §. de conuenien. ſiſ. debi. l. qñ. (Anteacti) ꝓtereriti. (Diſo) ſimile. j. tit. j. locoum. in fi. z de fun. rei pti. l. ij. in fi. (Non patimur) cōtra. §. ſi cen. vel rel. l. oēs. z quod ibi dicit gl. (Solitas.) Sz illa cum diſtrahitur a priuato: hec cū a procuratore fiſci vel officiali vt perequatore. vt ibi no. Nam ſi is qui tenet a me prędiū tributariū alienet illud: tunc onus tributi rem ſequit. ad qō. ff. de publi. impe ratores. de pac. l. inter debitorē. cum earū concor. Sic tamē tale ꝑdium ad me redeat; illudq; alienē z alij concedā; is qui a me recipit pro tē pore preteriro non teneꝰ quod patet hic cū dicit ſtatim ne alterius culpa &c. De hoc pleniꝰ not. Archi. xvj, q. j. ſi quis laicus. z vide. j. tit. j. ſi. ibi q̄m. z c. z nobis portātibus &c. z. l. locoum. in fi. z qō not. eod. tit. hac diffinitione. Alij dicunt ꝙ etiā ſi a perequatore ꝑdium aſſignatur alicui poſtulāti: vel illud ꝑcurāti: cōueniēt hic recipiens pro tempore anteacto. d. l. imperatores. z not. d. l. hac diffinitione. ad quod facit. ff. ex qui. cau. ma. z qui. data. in princ. vel dic vt not. j. de fun. rei pti. l. ij. in fi. (Ne alterius.) ver. (Diſpēdio) dāno. (Si qs.) §. (Aut.) ver. (Deſerta) derelicta. (Aut.) ver. (Beberi.) i. cōpetere. vt ſubiicit. (Allegationes.) i. actiones. vt. j. ſubdit. Hoc autē no. hic Allegatio eſt nomen ꝙ allegatio eſt nomen generale cōprehendens tā eq̄ q̄ in iure ꝙ ea q̄ in facto conſiſtunt. vt no. in aut. vt cū de ap. cog. §. ſed hec in preſenti. z patet hic. z. §. de re. cre. ſi quis inſuraudum. z de aduo. di. iudic. laudabile. §. quotiens. z ſe. de iur. z fac. igno. l. j. z ſi ex fal. alle. tu. exc. fu in rub. z. l. j. de iur. emphi. l. ij. §. j. z in aut. de his qui ingre. ad ap. §. illud etiā. z extra de elec. bone memorie. j. z vt lit. non conteſt. qm. §. ꝙ ſi ſuper. z. ff. de mi. l. minor autē magiſtratus. §. j. z. l. minor. xxv. annis omiſſam. Proprie autē allegationes ſunt probationes legus cōtinet al cauſam pertinentium. vt. ff. de mino. l. minor. xxv. annis omiſſaz. legatiōes Unde diſputare eſt de iure tantum. vt colligit. ff. de his qui. vt indi. tuns z fa cti. l. pe. z de mune. z hono. l. ſi. §. mixta. ¶Similiter gñale eſt verbum

Defenſio defenſiones. Nā continēt etiā allegationes iuris. ff. de pec. ſed ſi dānum. §. ſed creditor. de do. inter virū z vxo. cū hic ſtatus. §. ſi ambo. Et facit. d. l. j. de iur. z fac. igno. §. qūo z qñ iu. conſentaneum. in fine. vbi patet ꝙ continet allegationes iuris z facti. z de excepti. cum nō dum. z ſi quidem. z. l. defenſiones. z. ff. de procur. ſeruum. §. publice. z. ſed hec. §. defendere. z ex qui. cau. in poſ. ea. l. ij. per totam legem. ¶Interdum verbū allegationes generaliūs eſt. uā dicitur qs etiā gladiꝰ allegare: vt Oroſes q gladius eedi fecit eos qui vitulū adorarunt. dixit Gregoꝝ. xlv. di. diſciplina. ꝓpe finē. Nec oīa ceſſabunt apud Deum: apud quē non habebit reus allegationis vigore ſubſi q̄ eo dē indicabit reſte quo iudice. it. q. ij. i aliozū. (Legibus dium; q̄ ſi ordinatā.)i. legitime vel fm̄ leges. ¶Et not. ꝓio eo qō quotidie poſ ordinatā.)i. legitime vel fm̄ leges. ¶Et not. ꝓio eo qō quotidie poſ nitur in libellis. ago contra talem: vel alia perſona ꝙ eo legitime inueniente. fimile. j. e. l. §. ij. z vide. §. de decurio. diue. ibi legibus cognitis. (Ita vt)ver. (Equitatis) q̄ preferēda eſt. §. de iudi. placuit. Et vide quod plenius ſcripſi. §. ne fil. rē quā ven. cuinc. l. ij. (Petito rē) qui dicit ſibi obligatā: vel ſibi deberi. (Perequatore) alias per equatoribus. (Suſceptis) alias receptis. (Verū.) §. (Sex menſiū.) Sile tps ſtatuit. j. tit. j. locoū. z extra de cleri. nō reſi. ex tue. ¶Qua liter aūt hīs z ſimilibus caſib⁹ ſit menſiū cōputatio facienda. vide quod no. Jo. an. de elec. ꝙ ſit. li. vj. (Intra qō.) ver. (Probabili rō ne.) §. q̄ leges cōprobet. Simile. §. man. etiā. ¶Et not. bonā literā cōtra eū q̄ vtit̄ re aliena dicēs ſe putaſſe dñm ꝑmiſſurum vt ſic furti nō teneat. ff. de fur. iter oēs. §. recte. Nā dz hoc ꝓbabili rōne putare: vt ſi improbabiliter putat nō excuſat. no. inſti. de obli. q̄ ex delic. §. placuit. ad qō etiā. ff. de peti. here. Jtē veniūr. §. eos aūt. z no. de cōſe. di. v. diſcipulos. extra de furt. ſi q̄s. alias melioris conditionis eſſent ſtulti ꝙ periti: vel equalis quod eſſe nō dz. ff. qō vi aut clā ſeruꝰ. z facit. ff. de cōdic. ob cau. l. pe. in fi. de poſiti. qō ſeruus. ibi iuſta ratione morus. z de ſolu. ſi cū comeliꝰ. ad fi. ꝑ de relic. ne mo. z de abig. l. j. i fi. z vide. j. de deſerto. l. fi. q. iiij. (Od ſi.) ſil. (Aſcriptū) ꝓſcriptū. ante ſcriptū. (Silentio) facit. §. de murilegulis. edicimus. §. ſi qua. ¶Et

Judex q̄n dicit fa re litē ſuā.

Silentius differt a taciturnitate. vt colligitur. §. de acqui. poſ nemo. ¶Silentium nihil eſt. ꝙ ex lapſu temporis intelligitur tacita renunciatio fieri. vt. §. qui ac. nō poſ. ſi ea. z remiſſio iuris ſibi cōpetentis. §. de remiſ. pig. ſi eo tempore. quia em̄ legis decreto nō obtēperat equum eſt vt ſibi legis beneficium denegetur. ff. ex qui. cau. ma. ſed z ſi per ꝓtoꝛes. ver. ſed z ſi dum. Idem. §. de naufra. l. ij. in fi. de inge. manu. diffamari. z nor. aperte. §. de pact. poſt ꝙ. in. ij. glo. z facit extra de accuſ. licet. z quod ibi no. Inno. in gl. no. accuſatori. ꝑperare quippe dz actor ad ſui iuris ꝓſequutione. §. de adul. ob cōmiſſa. z ideo iuſte ſubditur hic nullius repetitionis ſupereſſe principium. Hec faciunt ad plura q̄ facto frequenter occurrunt. Citatur aliquis ad actū aliquem: vt ad publicationem teſtium; vel ſimilia. z ad procedendū in cauſa nō cōparet; ob quam eius contumaciam renunciaſ in cauſa z cōcluditur: vel ad aliud propter quod vocat ꝑ ceditur: an poſt cōclusionē ipſam audiatur volens teſtes reꝓbare vel aliud agere ad quod preſens fuiſſet admiſſus: quod videtur, qr ſi ꝓſens foret, fuiſſet admiſſus z audit⁹. z ad hoc. ff. de iudi. non vr. Sed illud locum habet cū certum eſt ꝙ non teneꝰ venire: hic aūt incertum eſt an preſens tale terminum poſtulaſſet. ꝙ quo eſt quod no. Jnno. extra de accuſa. veniens. in fi. Jtē ꝓo eo q̄ contumaz in nullo ꝓſente minor habetur. extra de dolo z contu. veritatis, z de ap. per tuas. Sed illud verum eſt quo ad ꝓtiu dicium eius. De quo per Būl. in Spec. de compe. inter. ver. attendas. Neq; enim abſens contumaciter melioꝛ ꝓſente putatur. in aut. vt oēs obe. iudi. ꝓo. §. ſi aūt ille. Et vide ꝙ no. Jnn. extra de diuer. preterea. in gl. magna. vltra medium, z de app. ſi duobus. vnde dicit Archi. lib. vj. de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſer. in rub. ꝙ licet rē paſſus miſſionem non teneꝰ quod patet hic cū dicit ſtatim ne alterius culpa &c. De hoc pleniꝰ not. Archi. xvj, q. j. ſi quis laicus. z vide. j. tit. j. ſi. ibi q̄m. z c. z nobis portātibus &c. z. l. locoum. in fi. z qō not. eod. tit. hac diffinitione. Alij dicunt ꝙ etiā ſi a perequatore ꝑdium aſſignatur alicui poſtulāti: vel illud ꝑcurāti: cōueniēt hic recipiens pro tempore anteacto. d. l. imperatores. z not. d. l. hac diffinitione. ad quod facit. ff. ex qui. cau. ma. z qui. data. in princ. vel dic vt not. j. de fun. rei pti. l. ij. in fi. (Ne alterius.) ver. (Diſpēdio) dāno. (Si qs.) §. (Aut.) ver. (Deſerta) derelicta. (Aut.) ver. (Beberi.) i. cōpetere. vt ſubiicit. (Allegationes.) i. actiones. vt. j. ſubdit. Hoc autē no. hic Allegatio eſt nomen ꝙ allegatio eſt nomen generale cōprehendens tā eq̄ q̄ in iure ꝙ ea q̄ in facto conſiſtunt. vt no. in aut. vt cū de ap. cog. §. ſed hec in preſenti. z patet hic. z. §. de re. cre. ſi quis inſuraudum. z de aduo. di. iudic. laudabile. §. quotiens. z ſe. de iur. z fac. igno. l. j. z ſi ex fal. alle. tu. exc. fu in rub. z. l. j. de iur. emphi. l. ij. §. j. z in aut. de his qui ingre. ad ap. §. illud etiā. z extra de elec. bone memorie. j. z vt lit. non conteſt. qm. §. ꝙ ſi ſuper. z. ff. de mi. l. minor autē magiſtratus. §. j. z. l. minor. xxv. annis omiſſam. Proprie autē allegationes ſunt probationes legus cōtinet al cauſam pertinentium. vt. ff. de mino. l. minor. xxv. annis omiſſaz. legatiōes Unde diſputare eſt de iure tantum. vt colligit. ff. de his qui. vt indi. tuns z fa cti. l. pe. z de mune. z hono. l. ſi. §. mixta. ¶Similiter gñale eſt verbum

Defenſio defenſiones. Nā continēt etiā allegationes iuris. ff. de pec. ſed ſi dānum. §. ſed creditor. de do. inter virū z vxo. cū hic ſtatus. §. ſi ambo. Et facit. d. l. j. de iur. z fac. igno. §. qūo z qñ iu. conſentaneum. in fine. vbi patet ꝙ continet allegationes iuris z facti. z de excepti. cum nō dum. z ſi quidem. z. l. defenſiones. z. ff. de procur. ſeruum. §. publice. z. ſed hec. §. defendere. z ex qui. cau. in poſ. ea. l. ij. per totam legem. ¶Interdum verbū allegationes generaliūs eſt. uā dicitur qs etiā gladiꝰ allegare: vt Oroſes q gladius eedi fecit eos qui vitulū adorarunt. dixit Gregoꝝ. xlv. di. diſciplina. ꝓpe finē. Nec oīa ceſſabunt apud Deum: apud quē non habebit reus allegationis vigore ſubſi q̄ eo dē indicabit reſte quo iudice. it. q. ij. i aliozū. (Legibus dium; q̄ ſi ordinatā.)i. legitime vel fm̄ leges. ¶Et not. ꝓio eo qō quotidie poſ nitur in libellis. ago contra talem: vel alia perſona ꝙ eo legitime inueniente. fimile. j. e. l. §. ij. z vide. §. de decurio. diue. ibi legibus cognitis. (Ita vt)ver. (Equitatis) q̄ preferēda eſt. §. de iudi. placuit. Et vide quod plenius ſcripſi. §. ne fil. rē quā ven. cuinc. l. ij. (Petito rē) qui dicit ſibi obligatā: vel ſibi deberi. (Perequatore) alias per equatoribus. (Suſceptis) alias receptis. (Verū.) §. (Sex menſiū.) Sile tps ſtatuit. j. tit. j. locoū. z extra de cleri. nō reſi. ex tue. ¶Qua liter aūt hīs z ſimilibus caſib⁹ ſit menſiū cōputatio facienda. vide quod no. Jo. an. de elec. ꝙ ſit. li. vj. (Intra qō.) ver. (Probabili rō ne.) §. q̄ leges cōprobet. Simile. §. man. etiā. ¶Et not. bonā literā cōtra eū q̄ vtit̄ re aliena dicēs ſe putaſſe dñm ꝑmiſſurum vt ſic furti nō teneat. ff. de fur. iter oēs. §. recte. Nā dz hoc ꝓbabili rōne putare: vt ſi improbabiliter putat nō excuſat. no. inſti. de obli. q̄ ex delic. §. placuit. ad qō etiā. ff. de peti. here. Jtē veniūr. §. eos aūt. z no. de cōſe. di. v. diſcipulos. extra de furt. ſi q̄s. alias melioris conditionis eſſent ſtulti ꝙ periti: vel equalis quod eſſe nō dz. ff. qō vi aut clā ſeruꝰ. z facit. ff. de cōdic. ob cau. l. pe. in fi. de poſiti. qō ſeruus. ibi iuſta ratione morus. z de ſolu. ſi cū comeliꝰ. ad fi. ꝑ de relic. ne mo. z de abig. l. j. i fi. z vide. j. de deſerto. l. fi. q. iiij. (Od ſi.) ſil. (Aſcriptū) ꝓſcriptū. ante ſcriptū. (Silentio) facit. §. de murilegulis. edicimus. §. ſi qua. ¶Et

Judex q̄n dicit fa re litē ſuā.

Silentius differt a taciturnitate. vt colligitur. §. de acqui. poſ nemo. ¶Silentium nihil eſt. ꝙ ex lapſu temporis intelligitur tacita renunciatio fieri. vt. §. qui ac. nō poſ. ſi ea. z remiſſio iuris ſibi cōpetentis. §. de remiſ. pig. ſi eo tempore. quia em̄ legis decreto nō obtēperat equum eſt vt ſibi legis beneficium denegetur. ff. ex qui. cau. ma. ſed z ſi per ꝓtoꝛes. ver. ſed z ſi dum. Idem. §. de naufra. l. ij. in fi. de inge. manu. diffamari. z nor. aperte. §. de pact. poſt ꝙ. in. ij. glo. z facit extra de accuſ. licet. z quod ibi no. Inno. in gl. no. accuſatori. ꝑperare quippe dz actor ad ſui iuris ꝓſequutione. §. de adul. ob cōmiſſa. z ideo iuſte ſubditur hic nullius repetitionis ſupereſſe principium. Hec faciunt ad plura q̄ facto frequenter occurrunt. Citatur aliquis ad actū aliquem: vt ad publicationem teſtium; vel ſimilia. z ad procedendū in cauſa nō cōparet; ob quam eius contumaciam renunciaſ in cauſa z cōcluditur: vel ad aliud propter quod vocat ꝑ ceditur: an poſt cōclusionē ipſam audiatur volens teſtes reꝓbare vel aliud agere ad quod preſens fuiſſet admiſſus: quod videtur, qr ſi ꝓſens foret, fuiſſet admiſſus z audit⁹. z ad hoc. ff. de iudi. non vr. Sed illud locum habet cū certum eſt ꝙ non teneꝰ venire: hic aūt incertum eſt an preſens tale terminum poſtulaſſet. ꝙ quo eſt quod no. Jnno. extra de accuſa. veniens. in fi. Jtē ꝓo eo q̄ contumaz in nullo ꝓſente minor habetur. extra de dolo z contu. veritatis, z de ap. per tuas. Sed illud verum eſt quo ad ꝓtiu dicium eius. De quo per Būl. in Spec. de compe. inter. ver. attendas. Neq; enim abſens contumaciter melioꝛ ꝓſente putatur. in aut. vt oēs obe. iudi. ꝓo. §. ſi aūt ille. Et vide ꝙ no. Jnn. extra de diuer. preterea. in gl. magna. vltra medium, z de app. ſi duobus. vnde dicit Archi. lib. vj. de eo qui mit. in poſ. cauſa rei ſer. in rub. ꝙ licet rē paſſus miſſionem non teneꝰ quod patet hic cū dicit ſtatim ne alterius culpa &c. De hoc pleniꝰ not. Archi. xvj, q. j. ſi quis laicus. z vide. j. tit. j. ſi. ibi q̄m. z c. z nobis portātibus &c. z. l. locoum. in fi. z qō not. eod. tit. hac diffinitione. Alij dicunt ꝙ etiā ſi a perequatore ꝑdium aſſignatur alicui poſtulāti: vel illud ꝑcurāti: cōueniēt hic recipiens pro tempore anteacto. d. l. imperatores. z not. d. l. hac diffinitione. ad quod facit. ff. ex qui. cau. ma. z qui. data. in princ. vel dic vt not. j. de fun. rei pti. l. ij. in fi. (Ne alterius.) ver. (Diſpēdio) dāno. (Si qs.) §. (Aut.) ver. (Deſerta) derelicta. (Aut.) ver. (Beberi.) i. cōpetere. vt ſubiicit. (Allegationes.) i. actiones. vt. j. ſubdit. Hoc autē no. hic Allegatio eſt nomen ꝙ allegatio eſt nomen generale cōprehendens tā eq̄ q̄ in iure ꝙ ea q̄ in facto conſiſtunt. vt no. in aut. vt cū de ap. cog. §. ſed hec in preſenti. z patet hic. z. §. de re. cre. ſi quis inſuraudum. z de aduo. di. iudic. laudabile. §. quotiens. z ſe. de iur. z fac. igno. l. j. z ſi ex fal. alle. tu. exc. fu in rub. z. l. j. de iur. emphi. l. ij. §. j. z in aut. de his qui ingre. ad ap. §. illud etiā. z extra de elec. bone memorie. j. z vt lit. non conteſt. qm. §. ꝙ ſi ſuper. z. ff. de mi. l. minor autē magiſtratus. §. j. z. l. minor. xxv. annis omiſſam. Proprie autē allegationes ſunt probationes legus cōtinet al cauſam pertinentium. vt. ff. de mino. l. minor. xxv. annis omiſſaz. legatiōes Unde diſputare eſt de iure tantum. vt colligit. ff. de his qui. vt indi. tuns z fa cti. l. pe. z de mune. z hono. l. ſi. §. mixta. ¶Similiter gñale eſt verbum

Defenſio defenſiones. Nā continēt etiā allegationes iuris. ff. de pec. ſed ſi dānum. §. ſed creditor. de do. inter virū z vxo. cū hic ſtatus. §. ſi ambo. Et facit. d. l. j. de iur. z fac. igno. §. qūo z qñ iu. conſentaneum. in fine. vbi patet ꝙ continet allegationes iuris z facti. z de excepti. cum nō dum. z ſi quidem. z. l. defenſiones. z. ff. de procur. ſeruum. §. publice. z. ſed hec. §. defendere. z ex qui. cau. in poſ. ea. l. ij. per totam legem. ¶Interdum verbū allegationes generaliūs eſt. uā dicitur qs etiā gladiꝰ allegare: vt Oroſes q gladius eedi fecit eos qui vitulū adorarunt. dixit Gregoꝝ. xlv. di. diſciplina. ꝓpe finē. Nec oīa ceſſabunt apud Deum: apud quē non habebit reus allegationis vigore ſubſi q̄ eo dē indicabit reſte quo iudice. it. q. ij. i aliozū. (Legibus dium; q̄ ſi ordinatā.)i. legitime vel fm̄ leges. ¶Et not. ꝓio eo qō quotidie poſ nitur in libellis. ago contra talem: vel alia perſona ꝙ eo legitime inueniente. fimile. j. e. l. §. ij. z vide. §. de decurio. diue. ibi legibus cognitis. (Ita vt)ver. (Equitatis) q̄ preferēda eſt. §. de iudi. placuit. Et vide quod plenius ſcripſi. §. ne fil. rē quā ven. cuinc. l. ij. (Petito rē) qui dicit ſibi obligatā: vel ſibi deberi. (Perequatore) alias per equatoribus. (Suſceptis) alias receptis. (Verū.) §. (Sex menſiū.) Sile tps ſtatuit. j. tit. j. locoū. z extra de cleri. nō reſi. ex tue. ¶Qua liter aūt hīs z ſimilibus caſib⁹ ſit menſiū cōputatio facienda. vide quod no. Jo. an. de elec. ꝙ ſit. li. vj. (Intra qō.) ver. (Probabili rō ne.) §. q̄ leges cōprobet. Simile. §. man. etiā. ¶Et not. bonā literā cōtra eū q̄ vtit̄ re aliena dicēs ſe putaſſe dñm ꝑmiſſurum vt ſic furti nō teneat. ff. de fur. iter oēs. §. recte. Nā dz hoc ꝓbabili rōne putare: vt ſi improbabiliter putat nō excuſat. no. inſti. de obli. q̄ ex delic. §. placuit. ad qō etiā. ff. de peti. here. Jtē veniūr. §. eos aūt. z no. de cōſe. di. v. diſcipulos. extra de furt. ſi q̄s. alias melioris conditionis eſſent ſtulti ꝙ periti: vel equalis quod eſſe nō dz. ff. qō vi aut clā ſeruꝰ. z facit. ff. de cōdic. ob cau. l. pe. in fi. de poſiti. qō ſeruus. ibi iuſta ratione morus. z de ſolu. ſi cū comeliꝰ. ad fi. ꝑ de relic. ne mo. z de abig. l. j. i fi. z vide. j. de deſerto. l. fi. q. iiij. (Od ſi.) ſil. (

Universidad de Deusto
Biblioteca

quo durius agitur.ff.de arbi. celsus. Sic ꝛ preceptum testatoris durius est ꝙ legis.ff.vt leg.no.ca.filio.in fi.vlt tine gloss.pro quo etiam videre potes.extra de in integr.constit.de ap.et ratione.ꝛ.c.sup eo.ꝙ no.in eis.ꝛ per Inn.ꝛ Ber.ꝛ quod no. Inno. extra q ma.ac.pos. cum in tua. Item qꝫ in libertate que cunctis rebus est favorabilior. ff.de reg.iur.libertas hoc locū habet.ff. de fideicō.li.thais.ℌ.intra. Ad idem facit aperte.ff.de sta.li.ſi intra.ꝛ.l.seruus qui.ℌ.seruus, fortius ergo in aliis rebus prefertim in iudicijs vbi durꝰ agit. Et hec potissime locum habent ſi volenti ꝛ petenti terminus datus fuit.ff. quib.mod.pig.vel hypo.sol.ficut.ℌ.pe.ꝛ extra de re iudi. qō ad consultationem. Unde ſi cui datur terminus ad probandū non admittitur eo lapso ad faciendū testes examinari licet iurauerint intra terminum.de quo vide quod no.Arch.de excep.pta.li.vj.in gl.clare in nuit.ꝛ in gl.quid ſi.a prin.ꝛ Buil.in Spe.de teſte.ℌ. qualiter.ver.is quoqꝫ.ꝛ facit.ff.de contrahen.emp.qui fundū.iu princ.ꝛ vide.ff.qñ ap.fit.l.j.ℌ.fi.ꝛ quod ibi no.ꝛ ſcripſi.j.tit.j.locorum.que cū ipſa lege faciunt.ꝙ hac parte. Concluſio eñ vel aliud habita in eius contumacia m est quedā interlocutoria ex qua eſt ius parti queſtū.ff.de arb. qualē.ad ſi.hoc ius tolli non pōt niſi per quandā quaſi reſtitutionez cū cauſe cognitione vt patet ex his que not.in Spec.de excep.ℌ.dicto ver.ſed pone.ad quod.ℌ.de reuo.don.ſi donatione.cū concor.ff. de reg.iur.id quod noſtrū.de pac.l.ſi.de contrata.ſi poſt morē.in fi. ſo.ma.in inſulā.in ſi.de iur.do.ſtipulatio de dote.ℌ.loc.ſi cū hermes. ꝛ qō no. Inn.extra de teſti.preſentiū in gl.vlti. Ibi alij tñ dicunt ꝛc. de excep.ſignificauerūt in glo.no.ꝙ per.ibi ſed poſtꝙ per ſniam ꝛc. Ad idem facit extra de preben.ſi tibi.lib.vj.ꝛ de elec.ab eo. in ſi.ivj. di.ſaris peruerſum.ꝛ in cle.de elec.cōſtitutionem.ℌ.pe.ſic nec interlocutoria pōt reuocare iudex elapſis.ꝛ.diebus ſine cōſenſu eius pro quo lata eſt no. Inn.extra de ap.cum ceſſante in ſecunda glo.ꝛ vide quod no.eo.ti.ſignificante.in gl.deſtruendo ꝛc.ꝛ de excep.ſignificauerunt.in gl.deſtruēdo ꝛc.ꝛ in gl.ſ.ſuper.vñ ꝛ diſpenſatio facta; niſi ceſſante cauſa nō reuocat.dicit Archi.de elec.cū ex eo.li.vj.Si quis autē defectus ei quod actum eſt poſſet aſcribi:facit illud valere auctoritas iudicantis.ff.quod fal.tuto.aucto.l.j.ℌ.pe.ꝛ.l.nouiſſime.de mino.ait ꝓto.ℌ.permittitur.cum concor.ibi in gl.nam ꝛ pōt iudex cogere creditores ad relaxandū debitoribus iuramēta ſuper viuris ſibi ſolueēdis.extra de iureiur.c.j.ꝛ de vſur.tuas. Quod ſi creditores nullo modo poſſunt ad relaxādū induci:iudex ipſe poterit relaxare. ar.eo.ti.de iureiur.cū quidam.ℌ.vltimo.vbi dicitur ꝙ iudex relaxat illicita iuramenta. Ad idē de teſti.cōſtitutis.j.xv.q.vj.auctoritate. Hoc no. Inn.extra de iureiur.debitores.i prin.ꝛ eſt ſimile quod ipſe no.de preben.auiaritie.in fin. Quāuis ad ea que de iure nō licēt:eius auctoritas nullatenus extendatur.vt patet ex his que no. Innoc.de cōceſſio.preben.literas. Item quia ſi eligatur ꝛ confirmetur aliquis in rectorem alicuius eccleſie ab epiſcopo qui epiſcopatum poſſideat violenter:omnes tenentur eidem electo ꝛ confirmato de iuribus eccleſie reſpondere.ꝛ hoc propter vim confirmationis. dicit Inno.extra de reſti.i literis.in prima gl.ver.ſed quero. Et ſcias ꝙ dilatio num alie dātur a iudice alle a lege. Que dātur a iudice licite poſſunt ab eo prozogari ꝛ coartari ꝓ cauſarū qualitate ꝛ ītitate ꝛ obſequo perſonarū.ff.de re iudi.l.ij.pro cōditione cauſe perſone vel tēporis. ff.de iudi.nonnunq;. que aut dantur a lege ſine vllo miniſterio iudicantis nō poſſunt arbitrio iudicijs prozogādo vel coartādo mutari vt hec bene ꝓſequitur Dy.de reg.iur.idultū.li.vj. Sed q̄ ſunt tales dilationes? Pōt dici ꝙ ois dilatio que certa ꝛ diffinitiua ad ipſa lege concedit:vt quodāmodo litigator ea ipſo iure habere dicatur.vt ſ. de iure deli.l.ſi.ℌ.donec. ꝛ talis dilatio per iudicē non pōt minui vel augeri:niſi quatenus a lege ſibi expreſſe conceditur.ꝛ ſic eſt dilatio qua habet opponens excōicationem ad ꝓbandum octo dierum. de excē.pta.lib.vj.vbi dicit Archi.in verbo ꝓbabre quod obſtiens ſtatim poſt ſuā exceptionem admiſſam pōt ſuas probationes inducere ab illꝫ vlla termini aſſignatione ſibi ꝓ iudicē faciendā.cum ipſe terminus ſibi aſſignetur a iure. Simile dicimus in libertatibus. Illā directa dicit altcui ex ſe cōpetere fideicōmiſſaria vero deberi qz ab alio vt no.ff.de fideicō.thais.in prin.ad qō.eo.ti.l.pe.ibi cū vero ꝛc. ꝛ idem dici pōt in dilatione deliberatoria.ff.dierū.ℌ.de lit.conteſt. aut.offeratur.vt ibi not.cum ibi dicat litera gaudeat: cuius contrarium obtineatur. Item facit ad hoc differētia que ponitur inter verbum do lego.ꝛ verbum dari volo.ff.de vſufru.ſi quis ita. Et differētia que ponitur in tutoribus.nā legitimi ſunt tutores ab ipſa lege.in ſti.de leg.agna.tu.in princ. Alij vero puta teſtamentarij vel datiui a reſtatore vel a iudice cōſtituuntur. Similis differētia de actione data ꝛ nata.vt no.ℌ.de lega.ex legato.ff.de actio.ꝛ oblig.l.j.in gl. magna.ꝛ.l.ex malecijs.ℌ.heres.in glo.vel quaſi. Sed ꝙ in calu.d.c. pia.ꝛ ſimilibus poſſit iudex ꝓrogare dilationē tenent Ber.ꝛ Joā. an.de ſenten.ex.c.ij.in medio. Hoc etiam ſciendū eſt ꝙ in dilationibus datis a lege moderandis per iudicem debet attendi iuſta cauſa que ſubeſt:alias ille contra qē moderatio ſit per iudicē:ex hoc poterit appellare f'm Inno.extra de accuſa.ad petitionem.in gl.quidam dicunt. Poteſt eñ iudex dilationez a lege datā artare ꝛ prozogare. ff.de re iudi.l.ij.extra eo.ti.quod ad cōſultationē. Alij tñ contra ſentiunt.videlicet ꝙ dilationem datam a lege nullo modo iudex prozogare aut coartare poſſit:vt ꝓdixi.ꝛ ſcripſi.j.de coarta. ſi apparitor. in nota magna circa medium.

Dilatio nes ſunt duplices ꝛ quedam poſſunt ꝙ rogari quedā vero non.

Dilatio a lege data an poſſit ꝙ principes prozogari vel abbrevi ari.

Dilatio data a iure dicē ꝙ eius poſſit vel breuia ri ſine cau ſa.de dilat.l.j.in fi.ꝛ fibi debet imputare qui ea voluit ꝛ accepit.d.c. ſa non po ꝙ ad conſultationē.Sol.non pōt ſine cā. vt patet extra de ap.ſignifi cante.cū ibi not.ꝛ in Spe.de dila.ℌ.nunc videamus.ver.ꝛ ſunt hec. reſt.

¶Certio queritur.an poſſit dilationez a ſeipſo datā prozogare vel coartare? Ut ꝓ ſic.ff.de arbi.ſi cum dies.ꝛ.l.qualem ꝑpe fi. Immo multo fortius ꝙ dilationem datam a lege. qz ea que ſunt facti ſunt in poteſtate eius.ff.ad municipa.ordinem.ad turpil.l.j.ℌ.j. Item qz prozogari videt eadē eſſe dilatio.ff.de preca.ſi manente. Econtra vt ꝙ nō poſſit fit abſqꝫ partiū conſenſu ꝑ ea que ſuperius dicta ſunt ꝛ eſt expoſitum. Et ſciendū eſt ꝙ dilatio a lege data ſine cā. vt patet extra de ap.ſignificante. Sol.non pōt

Universidad de Deusto
Biblioteca

(Possessionum) deest fundorum. (Triennij) facit illud Cassiodori. iij. variarū. prudentissimi principis est grauiter immunitis relinquere tributaria functionem vt reciniuis studijs ad implēda solēnia recreentur. qui pressi dānorum acerbitate defecerant. nā si fessus mihi me relenetur onere: necessitate cernitur iacere prostratus. Adelius est em̄ presentia dāna contenere q̄ exiguo quietu perpetua cōmoda nō habere. (Solennibus de quibus dicitur. ff. de rei ven. solēnibus.

Barones an teneāt le. ff. de agrico. z censi. litibus. ff. finaurem hoc.

(Seruato.) ver. (Ut si.) ver. (Ordines) decurionū. (Idoneos) simi

tur ad fis (Possessionibus) alias possessoib⁹. (Territorijs.) vr. ff. rit. j. omne. scales sunt z ibi no. (Diuidant.) Ex hac. l. trahi posset forma literarū cancellationes p̄ rie. q̄ si barones parati sunt ecqadentias relocare sub antiquis seruitutib⁹: nec inueniuntur qui illas recipere velint nō teneantur ipsi propter excadentias q̄ talibus excadentib⁹ contribuere in fiscalibus functionibus. z collectis. sed certe potius deberent ad hoc ipsi teneri: cū sint ditiores z ualentiores. magis idonei z facit. j. l. proxim. z vide. j. l. qui granatos. z. l. q̄ quis. z de hoc scripsi. j. e. heredes. Jā em̄ consecutine fieret vassallus alterius: quod legum rationes abhorrent. ff. de cōtrahen. empt. dudum. z. l. inuitū. ff. loca. inuitos. de iur. deli. nec emere. cum earū concor. z ff. pro socio. qui admittitur quod cōtigeret cum metu ne ferat onera collectarum pro excadentijs quas barones possident eas recipere cōpellantur pro quo vide quod scripsi. ff. de pre. nauic. l. fin. in verbo auctores. Et si prohiberur quis inuitus effici vassallus alteri⁹: ergo z hoc per quod puenitur ad illud. ff. de spon. oratio. cū concor. z hec locū habent licet alias sit vassallus. Neq; em̄ pōt dis⁹ sui vassallagij cōditionem facere duriorē. ar. bonū. ff. de ser. vr. pre. seruitutes. § ittē licitū. de fideicō. li. is qui ex cā. § fi. z. l. generaliter. § fi. z. l. nō tm̄. § ij. z de re iud. inter pares. Alij tenuerūt q̄ nullo modō pro his excadentijs cōtribuere teneanē. nam res que alicui rei accedit similis sit ei rei cui accedit. paret. ff. de public. si ego. § idem ait. z dic similis in effectu. ff. de vsuc. fi in aliena. § j. Naturā vero nō mutat. ff. de seruit. seruitutes. iiij. in prin. de hoc etiā. ff. de vsufru. ārē si. § huic quinimo dicit pars eius. ff. de edil. edic. q̄ si nolit. in fi. z debet esse integrum sicut z principale. e. ti. proinde. in prin. sic z augmentū rei etiā des sentie ac prerogatiue censetur que est res ipsa cui augetur. ff. de pac. dot. inter. § cum inter. cū concor. sed excadētie accedunt feudo. ergo similes sunt feudo: ar pro feudo nō cōpellunt possidētes cōtribuere in collectis vt scripsi. j. ti. proti. l. fi. ergo nec pro excadentijs soluēt. z fm hoc processit quedā alia forma cancellarie: prius tñ dicū puto equinus videlicet q̄ illi qui fructus inde percipiunt teneantur: vt scripsi. d. l. heredes. Quod aūt excadentie sortiant naturā feudi, fateor: sed nō omnē vt prediximus. Nā excadētie possunt locari sicut prius: non tñ feudum. Ārē sortiunt naturam feudi, non tñ quo ad preiudicium rei publice vel alterius qui grauaret ex tali immunitate. Ārē ls tamen similes feudo: non tñ sunt idem. ff. depo. quod nerua. Et vr res accedens fiat eadem cum ea cui accedit oportet q̄ sint eiusdem qualitatis. ff. de acqui. posses. pomponius. § vlti.

C Idem A. Lex. ij.

Si quis ab emphitheoticario seu patrimoniali possessore priuati iuris quippiaz cōparauerit: cuius substantia alias possessiones sustentare consueuerat: z successis quasi quarundem vtriū neruis reliqua labātur earum possessionum onera subiturus est: que penes desertorem inopem inutiles permanebunt.

Si quis. C Titius possidebat villam seu casale de patrimonio principis sibi locatū in emphitheosim in qua erāt possessiones inutiles z alie fertiles. De quarū reditibus onera census totius z alia ferebātur has fertiles alienauit: inutiles sibi retinuit: tenet is in quem alienatio facta est, etiam pro onere census contingētes illas possessiones q̄ penes rēdium inutiles remanserunt. (Iuris.) i. rei. (Coparauerit.) i. emerit. (Substantia) ipsa rei natura. (Possessiones.) i. res possessas. (Sustentare) simile. ff. pro socio. l. adeo. § pe. z. ff. de or. pre. i. vlti. (Atrium) facit ad hoc verbum. ff. vt in pos. le. si inutiles. z. ff. de reiu. ven. quisquis. (Fieruis) a neura gre de derivatis: z bene dicit. nā virium substantiam nervos facere certum est fm̄ Pap. (Reliqua) alias reliquę scilicet possessiones. (Labant) currāt, ruat. (Onera.) Pone de facto fm̄ regin cōstitutiones feudū: aut quota pars eius certo tpe z modo pcribi pōt. Res aūt particulares ex feudo nullo tpe pcribunt: nūc aūt quādam possidens feudum suo dño baronis alienauit nonullas particulares possessiones ex eo nō quotā: puta quartā vel tertiā partē feudi cū ipsius baronis assensu an valeat: vr q̄ sic. cū possit totū feudū alienare cū assensu dni vr. l. iperialē. de pp̄i. feu. alie. p re. ergo z parte. ff. de rei vē. q̄ de tota. z q̄ iuris est in toto locū hz in singulis rebus eius. e. ti. l. j. § p hanc z facit. ff. de transact. cū hij. § arbitratu. de leg. j. plane. § fi. de fun. do. l. dotale. § j. pro dote. l. j. in prin. p derelic. l. iij. de vsu. qui scit. post prin. immo tanta est aliqn portēria partis vr etiā totius rei efficacia ad se trahat. ff. de aqua plu. arc. sed interdū. de aqua. quo. z eiti. l. j. § item q̄ritur. cū cōcor. xxxij. q. j. nō est culpandus. z facit. ff. de his qui. vr indig. cū qui. § pro parte. z de re. iur. cuius effectus. de leg. j. etiā. de condic. z de. qui duobus. z. l. qui fund⁹. de vi z vi ar. l. j. § idem iulianus. in fi. § de leg. iij. si chorus. in prin. z ad fil. leg. fi. § si in grauj. § si quis tabulas. potes ad hoc videre multa gialia q̄ scripsi. j. de re mili. l. fi. § vlti. q. ij. C Ecōtra qz in ipso regno q̄ulis procedat totius feudi pscriptio z quote eius non tñ locū habet in singulis rebus eius: vr est expssum. in consti. de pre. l. consuetudinē. § vlti. Cuius rō preter ipsius constitutionis auctoritatē est: q̄ hmōi partes singulares de feudo subtractis diminuerēt cōsecutive seruitiū, quod debitū in p̄iudiciū reipublice parceret. Sicut ergo pscriptio infra ratione p̄hibetur a iure: ita z in rebus particularibus prohibēt alienatio: cum pscriptio z alienatio equipolleant. ff. de ver. sig. alienationis. z. ff. de testa. ma. statuliberos. z hec est ipsa veritas: z qū prohibitio alienationis afficit rē potius q̄ personā: alienatio z pscriptio equipollent vt sentit. gl. d. l. alienationis. in fi. j. gl. z no. Ly. ff. in qui. cau. in integ. resti. nō est necesse. l. fi. in victima oppositione, vbi de hac materia. no. in gl. Unde z gl. in materia pscriptiōis inducit. l. sed z celsus. ff. de contrahen. emp. que de emptione, non de pscriptione loquit. ff. de vsuca. l. vsucap. z. ff. de pscri. lon. tē. l. j. in fin. z facit pro hac parte. li. feu. si de feu. contro. fue. c. si quis. per. xxx. z. d. l. imperiale. § illud. z quod ibi not. And. de Iser. z. ff. de bo. que li. l. cū oportet. § finaurez res. z quod no. § q̄ sit lon. con. l. j. in gl. magna ad ti. z. ff. de leg. iij. li mulier. z quod no. extra de iure pa. cura. immo si in his rebus particularius pscriptio inhibet a iure q̄ dominū trāsferi auctoritate. l. forzius impediet alienatio que dominū transfert auctoritate hois: puta comitis vel baronis: licet em̄ regulariter pscriptio lex testator z pactū contrahentium equipolleāt: pscriptio tñ in pluribus excedit pactum cōtrahentiū. quod dic vr scripsi. j. de fun. pa. ius emphi teotici. z facit quod no. in simili. ff. de pref. lo. rem. l. iij. Hoc ar. videt aperte verum licet ecōtrario non procedat. puta prohiberur alienatio, ergo z pscriptio. Nam hic est deceptio dicit. glo. ff. de diuer. pre. longe. fundus enim dotalis prohiberur alienari. ff. de fund. do. lex inita. pōt tamen pscribi. eo. tit. si fundum. z colon⁹ prohibentur alienari sine fundo. ff. de agric. z censi. quemadmodū. possunt tñ pscribi. d. l. longe. Hoc aūt quod supradictum est satis est rationabile ne seruitutum vel adiumentorum preiudicio confundatur. § communi diui. l. communi dinidendo. in prin. si em̄ alienatur quota feudi potio poterit ei parti etiam seruitū portio absq; ambiguitate imponi: sed non sic in rebus particularibus ad quam extimationē computatis his que penes venditorem remanent iuxta ipsorum qualitatem z fructuum quantitatem est seruitij taxatio facienda. Immo videmus in talibus decipi rē publicam z curias dominorum dum venditores totum seruitium pro feudo debitum: pro bonis inutilibus que penes se retinent distractis vtilibus: aut maiorem partē subire promittunt: totum quippe seruitium, venditor in se tunc recipit imposite mentis arbitrio. supra de pre. nauic. l. finali. quod permittendum non est. immo qui alienat periculum functionis in se recipere debet: si ille in quem transfertur: minus idoneus inueniatur. in ad tenti. de manda. princip. § non permittas. Ad idem infra de fun. rei priuat. l. iij. z ne sic non valentibus eis integra feudorum onera supportare domini circa perceptionem seruitiorum preiudiciis exinde consequantur. lib. feu. de prohib. feud. aliena. per Fede. l. imperialē. post princi. Unde dicit And. de Iser. eadem. l. § preterea ducatus. quod tunc valeat diuisio vassallorum z agrorum in feudo quando non confunditur seruitium: nec ambiguum redditur: nec taxatio rerum particularium feudi quantum scilicet quelibet earum pro seruitio debeat: spectat ad possidentem feudum. Sed vel ad ipsum maiorem dominum qui potest mercedem seu seruitium adipisci sue rei: vel ad alium qui ad hoc per quatonis officio fungeretur. supra. ti. j. lege tertia. z lege penultima. z facit infra eodem. quicunque secundo. in fine ibi. vr consensu omnū etc. Et ideo prohibenda videtur sectio feudorum. sicut z diuisio prebendarum. extra de prebendis maiorbus. z capitulo dilecto. Nam regulariter vnitas non patitur sectionem. z iij. quelitone prima. loquitur quinimo dimisaque reintegrantur in comitio. de pscriptio. leg. consuetudinem. z extra de prebendis. cum causam. Item nec preiatio seruitiorum pro feudo respicit res singulares feudi: sed ipsam feudi vniuersitatem. vt notat dicta lege consuetudinem. per legē si fi. et commissum. § tractatum. cum concordan. ff. de iudi. lex itaque talem alienationem feudorum prohibens plenius interpretanda est sicut z lex tulia prohibens alienationem fundi dotalis. ff. de fundo dota. lege quarta. Ārē pro hoc est ratio quare limes pscripti nō poterit. decima sexta quelitone ter tia. quicunque. z capitu. licet. z capitul. inter memoratos. ne scilicet regni vel imperij aut prouinciarum termini confundantur vt ibi. z extra de deci. cum sint. in fine. de quo. j. titul. j. in rubrica. Amplius qui possidet fundum emphiteoticū sicī seu patrimoniale poterit ipsum alienare sine consensu principis. infra de fund. pat. l. j. z. l. fundi. Et tamen si quis alienauerit aliquam rem fertilem ex pluribus predijs que ex locatione huiusmodi possidebat: tenetur emptor ad prestationem

Limes q̄ re nō pōt prescribi.

ad prestationem census reliqua sterilia contingentis. vt hac. l. alias tenentur empta per eum: z de quibus habet dominium derelinque z si non steriles suscipiat excolēdas vt. j. e. qui fundos. ergo non minori equitate fit in nostro casu dicendum q̄ non obstante assensu interpositio: quia ex confusione seruitiorum potest reipublice damnū accedere quemadmodum prohibetur prescriptio que legis vigore dominium transfert in prescribentem: eadem ratione prohibēt alienatio etiam cum assensus dominici accessione: cuius non maior est potēria q̄ ipsius legis in feudo. ad quod est optime. j. eo. hac diffinitione. in fi. z facit. j. de fun. rei priuati. quicūq; z hoc est satis vtile ne cogantur domini⁹ a pluribus possessoribus seruitiū petere: z propterea cum singulis litigare. ff. de edil. edic. iustissime. § proponit. z ne plures habeat aduersarios qui cum vno contraxit. ff. de exercito. l. iij. z facit ad hoc. ff. iudi. sol. iam tamen. § si tamen plures. Unde particularis solutio non minima parit incommoda. ff. familie erciscun. plane. feudū quippe in plurimos possessores: z per consequens seruitij debitores non est diuidēdum. ff. cōmuni diui. l. communi diuidūdo. in prin. cum ibi not. z facit. § qui z qui. quart. pars. li. ij. versi. j. z. ff. de ali. leg. l. iij. neq; enim separādum est ministeriuz vtilitatis extra de elect. quod sicut. Sicut non pōt seruus pro parte defendi: z pro parte non. ff. ti ex noxa. causa aga. l. iij. z benefacit. ff. rem pu. fal. fo. l. ti. i. fi. z de edil. edic. quod si nolit. § si plures. z. § pomponius. z. l. cū eiusdē. l. penul. in prin. Unde fundus vectigalis non pōt diuidi ne cōfundatur prestatio pensionis. ff. communi diui. l. communi diuidendo. in prin. vbi no. gl. ar. q̄ nō sunt inter heredes vassalli diuidendi. Ad idem benefacit. § de sen. paf. si debitor. z insti. de fideicom. here. § si quis vna. vbi aliud statuitur in re certa z singulari ex vniuerso patrimonio aliud in parte quota. z est si. quod nor. § de postu. si qui. Ad idem. § de heredi. instī. quotiens. magna em̄ est differentia inter res singularem z quotā partem: patet in causa euictionis. Nam euicta quota parte committitur stipulatio euictionis nō sic re aliqua euicta quia ad interesse agitur ex empto. ff. de euict. l. j. z. l. nauc. z facit. ff. de vsuc. eū qui. z vide quod legi. z no. ff. de re. du. l. fi. immo z aliud statuitur ex modica equitate in quota parte: aliud in toto. ff. de peti. here. sed z si lege. § adeo. in fi. § Contra hanc partē facit. § de debi. ci. l. ij § j. extra de pigno. ex literis. in fi. z. ff. de iur. fis. mochis. in pri. z quod ibi no. in glo. i. quamlibet. cum concor. quas scripsi. d. § j. ad secundam partem questionis. Quidam super hoc distingunt. aut is qui singulis alienationibus rerum particularium cōsensit habet suū periozem a quo tenet feudum aut nō. Primo casu q̄ damnū quod sibi propterea imminet, posset consecutine tāgere dominium a quo tenet caūrum in feudū nō possit singulis alienationibus rerum particularium consentire. arg. iurium pro hac parte inductorum. Secūdo casu possit. ar. d. c. ex literis. in fi. cum alijs que scripsi. d. § primo. Est enim quod sibi dominus qui consensit valeat impurare. Alij cō tra. nam cum in casibus seu iuribus que in dictis. ll. continentur nō obstante assensu interposito vēditiones habite nō renuerint: immo reintegrandum sit feudum sicut z cum per prescriptionem est alias pro his que penes venditorem remanent iuxta ipsorum qualitatem z fructuum quantitatem est seruitij taxatio facienda. Immo videmus in talibus decipi rē publicam z curias dominorum dum venditores totum seruitium pro feudo debitum: pro bonis inutilibus que penes se retinent distractis vtilibus: aut maiorem partē subire promittunt: totum quippe seruitium, venditor in se tunc recipit imposite mentis arbitrio. supra de pre. nauic. l. finali. quod permittendum non est. immo qui alienat periculum functionis in se recipere debet: si ille in quem transfertur: minus idoneus inueniatur. in ad tenti. de manda. princip. § non permittas. Ad idem infra de fun. rei priuat. l. iij. z ne sic non valentibus eis integra feudorum onera supportare domini circa perceptionem seruitiorum preiudiciis exinde consequantur. lib. feu. de prohib. feud. aliena. per Fede. l. imperialē. post princi. Unde dicit And. de Iser. eadem. l. § preterea ducatus. quod tunc valeat diuisio vassallorum z agrorum in feudo quando non confunditur seruitium: nec ambiguum redditur: nec taxatio rerum particularium feudi quantum scilicet quelibet earum pro seruitio debeat: spectat ad possidentem feudum. Sed vel ad ipsum maiorem dominum qui potest mercedem seu seruitium adipisci sue rei: vel ad alium qui ad hoc per quatonis officio fungeretur. supra. ti. j. lege tertia. z lege penultima. z facit infra eodem. quicunque secundo. in fine ibi. vr consensu omnū etc. Et ideo prohibenda videtur sectio feudorum. sicut z diuisio prebendarum. extra de prebendis maiorbus. z capitulo dilecto. Nam regulariter vnitas non patitur sectionem. z iij. quelitone prima. loquitur quinimo dimisaque reintegrantur in comitio. de pscriptio. leg. consuetudinem. z extra de prebendis. cum causam. Item nec preiatio seruitiorum pro feudo respicit res singulares feudi: sed ipsam feudi vniuersitatem. vt notat dicta lege consuetudinem. per legē si fi. et commissum. § tractatum. cum concordan. ff. de iudi. lex itaque talem alienationem feudorum prohibens plenius interpretanda est sicut z lex tulia prohibens alienationem fundi dotalis. ff. de fundo dota. lege quarta. Ārē pro hoc est ratio quare limes pscripti nō poterit. decima sexta quelitone tertia. quicunque. z capitu. licet. z capitul. inter memoratos. ne scilicet regni vel imperij aut prouinciarum termini confundantur vt ibi. z extra de deci. cum sint. in fine. de quo. j. titul. j. in rubrica. Amplius qui possidet fundum emphiteoticū sicī seu patrimoniale poterit ipsum alienare sine consensu principis. infra de fund. pat. l. j. z. l. fundi. Et tamen si quis alienauerit aliquam rem fertilem ex pluribus predijs que ex locatione huiusmodi possidebat: tenetur emptor ad prestationem census reliqua sterilia contingentis. vt hac. l. alias tenentur empta per eum: z de quibus habet dominium derelinque z si non steriles suscipiat excolēdas vt. j. e. qui fundos. ergo non minori equitate fit in nostro casu dicendum q̄ non obstante assensu interpositio: quia ex confusione seruitiorum potest reipublice damnū accedere quemadmodum prohibetur prescriptio que legis vigore dominium transfert in prescribentem: eadem ratione prohibēt alienatio etiam cum assensus dominici accessione: cuius non maior est potēria q̄ ipsius legis in feudo. ad quod est optime. j. eo. hac diffinitione. in fi. z facit. j. de fun. rei priuati. quicūq; z hoc est satis vtile ne cogantur domini⁹ a pluribus possessoribus seruitiū petere: z propterea cum singulis litigare. ff. de edil. edic. iustissime. § proponit. z ne plures habeat aduersarios qui cum vno contraxit. ff. de exercito. l. iij. z facit ad hoc. ff. iudi. sol. iam tamen. § si tamen plures. Unde particularis solutio non minima parit incommoda. ff. familie erciscun. plane. feudū quippe in plurimos possessores: z per consequens seruitij debitores non est diuidēdum. ff. cōmuni diui. l. communi diuidūdo. in prin. cum ibi not. z facit. § qui z qui. quart. pars. li. ij. versi. j. z. ff. de ali. leg. l. iij. neq; enim separādum est ministeriuz vtilitatis extra de elect. quod sicut. Sicut non pōt seruus pro parte defendi: z pro parte non. ff. ti ex noxa. causa aga. l. iij. z benefacit. ff. rem pu. fal. fo. l. ti. i. fi. z de edil. edic. quod si nolit. § si plures. z. § pomponius. z. l. cū eiusdē. l. penul. in prin. Unde fundus vectigalis non pōt diuidi ne cōfundatur prestatio pensionis. ff. communi diui. l. communi diuidendo. in prin. vbi no. gl. ar. q̄ nō sunt inter heredes vassalli diuidendi. Ad idem benefacit. § de sen. paf. si debitor. z insti. de fideicom. here. § si quis vna. vbi aliud statuitur in re certa z singulari ex vniuerso patrimonio aliud in parte quota. z est si. quod nor. § de postu. si qui. Ad idem. § de heredi. instī. quotiens. magna em̄ est differentia inter res singularem z quotā partem: patet in causa euictionis. Nam euicta quota parte committitur stipulatio euictionis nō sic re aliqua euicta quia ad interesse agitur ex empto. ff. de euict. l. j. z. l. nauc. z facit. ff. de vsuc. eū qui. z vide quod legi. z no. ff. de re. du. l. fi. immo z aliud statuitur ex modica equitate in quota parte: aliud in toto. ff. de peti. here. sed z si lege. § adeo. in fi. § Contra hanc partē facit. § de debi. ci. l. ij § j. extra de pigno. ex literis. in fi. z. ff. de iur. fis. mochis. in pri. z quod ibi no. in glo. i. quamlibet. cum concor. quas scripsi. d. § j. ad secundam partem questionis. Quidam super hoc distingunt. aut is qui singulis alienationibus rerum particularium cōsensit habet suū periozem a quo tenet feudum aut nō. Primo casu q̄ damnū quod sibi propterea imminet, posset consecutine tāgere dominium a quo tenet caūrum in feudū nō possit singulis alienationibus rerum particularium consentire. arg. iurium pro hac parte inductorum. Secūdo casu possit. ar. d. c. ex literis. in fi. cum alijs que scripsi. d. § primo. Est enim quod sibi dominus qui consensit valeat impurare. Alij cō tra. nam cum in casibus seu iuribus que in dictis. ll. continentur nō obstante assensu interposito vēditiones habite nō renuerint: immo reintegrandum sit feudum sicut z cum per prescriptionem est alias pro his que penes venditorem remanent iuxta ipsorum qualitatem z fructuum quantitatem est seruitij taxatio facienda. Immo videmus in talibus decipi rē publicam z curias dominorum dum venditores totum seruitium pro feudo debitum: pro bonis inutilibus que penes se retinent distractis vtilibus: aut maiorem partē subire promittunt: totum quippe seruitium, venditor in se tunc recipit imposite mentis arbitrio. supra de pre. nauic. l. finali. quod permittendum non est. immo qui alienat periculum functionis in se recipere debet: si ille in quem transfertur: minus idoneus inueniatur. in ad tenti. de manda. princip. § non permittas. Ad idem infra de fun. rei priuat. l. iij. z ne sic non valentibus eis integra feudorum onera supportare domini circa perceptionem seruitiorum preiudiciis exinde consequantur. lib. feu. de prohib. feud. aliena. per Fede. l. imperialē. post princi. Unde dicit And. de Iser. eadem. l. § preterea ducatus. quod tunc valeat diuisio vassallorum z agrorum in feudo quando non confunditur seruitium: nec ambiguum redditur: nec taxatio rerum particularium feudi quantum scilicet quelibet earum pro seruitio debeat: spectat ad possidentem feudum. Sed vel ad ipsum maiorem dominum qui potest mercedem seu seruitium adipisci sue rei: vel ad alium qui ad hoc per quatonis officio fungeretur. supra. ti. j. lege tertia. z lege penultima. z facit infra eodem. quicunque secundo. in fine ibi. vr consensu omnū etc. Et ideo prohibenda videtur sectio feudorum. sicut z diuisio prebendarum. extra de prebendis maiorbus. z capitulo dilecto. Nam regulariter vnitas non patitur sectionem. z iij. quelitone prima. loquitur quinimo dimisaque reintegrantur in comitio. de pscriptio. leg. consuetudinem. z extra de prebendis. cum causam. Item nec preiatio seruitiorum pro feudo respicit res singulares feudi: sed ipsam feudi vniuersitatem. vt notat dicta lege consuetudinem. per legē si fi. et commissum. § tractatum. cum concordan. ff. de iudi. lex itaque talem alienationem feudorum prohibens plenius interpretanda est sicut z lex tulia prohibens alienationem fundi dotalis. ff. de fundo dota. lege quarta. Ārē pro hoc est ratio quare limes pscripti nō poterit. decima sexta quelitone tertia. quicunque. z capitu. licet. z capitul. inter memoratos. ne scilicet regni vel imperij aut prouinciarum termini confundantur vt ibi. z extra de deci. cum sint. in fine. de quo. j. titul. j. in rubrica. Amplius qui possidet fundum emphiteoticū sicī seu patrimoniale poterit ipsum alienare sine consensu principis. infra de fund. pat. l. j. z. l. fundi. Et tamen si quis alienauerit aliquam rem fertilem ex pluribus predijs que ex locatione huiusmodi possidebat: tenetur emptor

Limes q̄ re nō pōt prescribi.

**Rescriptum principis diminutum. Item z in multis casibus concessum rescriptum principis non valet: quos scripsi supra de pistor. l. j. z in pluribus alijs qui diuersis. ll. continentur, certe equum videtur vt sicut non potest in his prescriptio suum effectum z potentiam vendicare: ita nec etiam rescriptum principis quod prescriptionibus equipollet. ff. de aqua quot. z esti. hoc iure. § ductus. j. de fun. pa. ius emphiteotici. Quod ergo statutum est in prescriptione locum habet in alienatione: Quis hoc expressum non sit. arg. § de diuer. re. l. j. z. § si vnus ex plu. ap. l. j. z. ij. z. ff. de cur. fur. consilio. § quefitum, cū ibi not. sed perinde haberi debet ac si foret expressum. sic enim est econtra. nā quod statuitur in priuilegio principis: videtur expressum etiaz in prescriptione temporis cuius non extat memoria. dicit And. de Iser. lib. feud. de prohi. feu. alie. per Feder. imperialem. § preterea ducatus. ibi, item queritur an demania ze. z facit. ff. de legt. non possunt. § de inter. l. j. de nup. l. fina. in fine. extra de consti. translato. z quod nota. in Spec. de cita. § iam de citatione. ver. quid si in literis legati. z quod nota. Archi. de rescrip. c. ij. libz. vj. in gloss. cum hec litera z que scripsi. § quando z qui. quarta pars. l. ij. § in exigēdis. z vr nemo ad su. pa. suc. vic. l. j. in verbo plectētur. Sic z reuocatio z appellatio paribus paf fibus ambulant. z quod prohibetur in vna: in alia intelligitur esse p hibitum. extra de appel. super. eo. ij. z not. Archydiaco. eo. titu. romana. lib. vj. in verbo reuocent. facit etiam quod not. § de agricol. z cen. quemadmodum. in gloss. an permutare. in principio. z ad finem ibi item not. totum ze. Quod autem dicitur id quod statuitur in toto habere locum in qualibet eius parte quamuis hec materia bicardica z alias solutiones habeat. tamen quantum ad presens agit. Respondetur quod illud accipiēdum est si pars accipiatur vt pars quota non autem vt res singularis. non em̄ omne quod statuitur in toto in singulis eius partibus. i. rebus singularibus sub eo contētis locum habet: maxime in feudo in quo procedit prescriptio totius: z quote partis: non tamen in rebus singularibus. d. l. consuetudinem. in consti. de prescrip. Alia namq; licent in genere que nō licet in spē Benenelicie. ff. de questio. l. j. § qui questionē. extra de of. oz. si sacerdos. Unde cēt aliqua cum habet vniuersitas vel collegium cōsentire nō sufficit singulos que specie consentire q̄uis omnes sint qui cōsentiunt figillatim: non em̄ cōsen prohibens⁹ suus vniuersitatis ex particularibus recipitur. ff. de re. du. fi is qui du tur. centa. § verum. ver. cum itaq; extra de elec. in genesi. z not. Archid. e. ti. sicut. lib. vj. z scripsi. § de pro. cur. l. iij. ibi curialium. Ārē iurisdictio est penes capitulum: non tñ penes singulos de capitulo. Sic z electio non est penes singulos: sed penes capitulum, z tñ singuli eligunt. dicit Inn. extra de of. oz. irrefragabili. in prin. in glo. z facit. ff. commo. in cōmodato. § pe. ibi si separate sint ze. de inof. testa. papianus. § sed nec impuberi. de peti. here. sed si lege. § adeo. de euict. ex mille. § de distrac. pig. q̄diu. in quibus paret q̄ non est eadem ratio de parte quo ad partē: z de toto quo ad totum. Ad idem facit. ff. de vsu z ha. l. vsus pars. z quod ibi not. ff. de rei vendi. in rem si. Licet igitur bona particularia feudi essent vere dimidia pars feudi: tñ neq; prescriptio: neq; alienatio in eis iuste procedent vr dictus est. z ar. opti. § de pac. cō. ex morte. ff. de acceptil. l. pars. cū concor. vbi si stipuler. z. possum dimidiū eius accepto ferre sic dicēdo ex. z. que mihi promisisti, dimidium acceptum habeo: sed nō valet acceptilatio ita concepta. ex. z. que mihi promisisti. v. accepta fero. quānis ipsa quinqz sint dimidium. z. facit. e. ti. z per iuncta. § illud. z. § si tantū. z de adimē. le. l. fi. si ergo hec statuunt in acceptilatione eo casu quo nullum est incōmodum accepto ferentis aut alterius: iz sola vis aut differentia verborum: quare non idē z maiori ratione statuetur: quin potius decernetur in questione p̄missa: vbi incommodum pōt consentienti dño z reipublice preiudicium euenire. Ārē faciunt pro hac parte que de indiuidua stipulatione dicuntur. ff. de ver. ob. eadē. § cato. z. l. § stipulationes nō diuidunt. § j. z in prin. z. l. in executione. § pro parte. Ad idē facit. ff. pro derelic. l. iij. in fi. de ser. rū. pre. vna est via. § de agrico. z censi. cū scimus. § fi. z q̄ nō. ff. de serui. vr. pre. hec autem. in gl. vl. Nec ob. ff. de peti. here. l. iij. z. l. regulariter. in fi. cum. l. seq. vr patet ex his que not. ff. si pars hered. pe. l. j. § j. in gl. tu dicas. sic etiam pōt quis habere gregem licet singula gregis capita non sint sua: grex enim vendicabitur nō singula eius capita: z vbi in grege parem habeo numerum non possum singula capita pro eo numero vendicare: quinimo nec partem dimidiam ipsius gregis licet numerus quē in grege habeo sint dimidium gregis. ff. de rei ven. l. j. in fi. z. l. seq. z aperte facit. ff. de leg. ij. l. z. l. grege. z de verb. ob. scire debemus. § j. cum earum concor. z ad hanc determinationem est. § de agricol. z censi. l. ij. z. l. quemadmodum. z. l. diffinimus. in fi. Sed q̄ id quod statuitur in feudo vel eius quota locū habeat in qualibet ipsius re particulari est. arg. optimum. in aut. de non cli. ij. nuben. § hoc autem. z. ff. de leg. j. plane. in fin. Item q̄ sicut liberum est vni cuiqz ex vno fundo plures fundos: ex vna domo plures facere. vr. ff. cō. prin. si quis duas. § plane. de leg. j. quod in rerū. § fi. § q̄. z. l. plane. § vlti. z de ver. sig. locus post prin. ita z liberū debet esse comiti vel baroni ex vno feudo facere plura. Omnia em̄ hec non natura, sed ex animi nostri destinatione cōstituuntur: nec videtur in hoc conditio deterior sua vel reipublice fieri immo melior. Nā interest nostra plures eiusdē rei debitores habere. ff. de liber. leg. I. iij. in fi. ergo z vassallos eiusdem feudi qui quodāmodo etiam serui sunt propter iuramentum fidelitatis quod dño prestant. vt dicit Bal. de Iser. li. feud. de no. foz. fide. c. j. Et quia ex pluralitate vassallorum quos inde con querit: gloria eius z dignitas ampliatur: sicut z regis cui⁹ gloria est in lata gēte. In diminutione vero populi cōtritio principis. j. q. iij. § is ita. ver. item Dauid. Itaq; prohibere baronem diuidere feuda vt ex vno plura constituat: nil aliud est q̄ prohibere augmentum: dignitatem: z cōmoditatem ipsius quod illicitum est. § arbi. tu. fi defunctus. de allu. l. fin. z depositi. l. fi. cum concord. Ad idem bene facit. instit. de re. di. § per traditionem. xvj. q. j. z temporis. extra de excel. prel. sicut. Igitur quemadmodū ep̄s pōt capellas vnire. de prebē. si euidens vtilitas hoc suadet. extra de prebend. exposuisti. z ex vna prebenda cum causa facere duas. eodem. ti. vacante. cum tñ sue non sint: sed nullius. instī. de rerum diui. § sed nullius. ita z dominus pōt qui ius maius habet in feudo ex vno feudo facere plura. z facit ex tra de ec. edif. ad audientiam. Item facit pro hac parte. ff. de admi. tuto. fi minores. z institu. de actio. § fi minus. z quod nota. in eis. ff. de appel. appellanti. z. l. cum in vna. de minoz. etiam. § primo. cuz ibi nota. commo. in commodato. § duabus. cum concor. de duob. re. l. reos. in principio. de fideiussorib. inter eos. § duo. Quod autem dicitur confundi seruitia perinde debita non obstat: quia poterit ipse baro pro qualitate rei particularis vendite imponere partem seruitij exinde contingentis: z tunc si voluerit ipsam ampliare ad quod supra mandari. in re mandata. z de iudeis. nemo. Secus autem si minoraret partem seruitij cōtingentem exinde, tunc enim hoc non posset argument. huius legis secunde. Item quia non queritur si quis pluribus vendat: dum tamen recte vendat. ff. quibus modis pignus vel hypo. soluit, sicut. § sed si permiserit. in fine. § (Subitus

Feudum potest dividi p dominum.

Breue q̄ modo possit vendicari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rus.) Immo videtur ꝙ habeat optionē de qua dicitur.ſ.co.qui fundos,que eit contra.Sol. hic prozſus erant inutiles poſſeſſiones que remanſerāt penes venditoꝛē: ibi minus fertiles nō inutiles prozſus. ⁊ facit ad hanc.l.ff.de incen.rui.naufra.l.iij.ſ.ſenatus.c.ſ.e. qui per potentiam.ꝛ.l.hac diſſinitione.(Inopem) pauperē.vide.ſ.quādo ⁊ q.quarta pars.l.ij.ſ.fi vbi.i verbo paupertatis. (Permanebūt.) Item poſſeſſiones illas accipiat.vt dicitur.ſ.de deci.l.ij. ⁊ facit ad l.ff.de ediil.edic.iuſtiſſime.ſ.proponitur communi diui.i. communi diuidundo.ſ.final.⁊ quod ibi not.in verbo mandato. ⁊ de legat.ij.l. v.cum concordan.

¶ Imperator Ualen. Lex.iij.

Quicunque deſerta prędia meruerint ſub certa immunitate ad poſſeſſionem impetratorum; non prius ſinātur accedere quam vel fideiuſſoꝛibus idoneis periculo curialium datis; vel fundis patrimonij ſui: maxime vtilibus obligatis idonea cautiōe firmauerint: ſuſceptam a ſe poſſeſſionem nullo detrimēto publico relinquendam.

Quicunq; Prędium deſertū locatū eſt titio ſub ea immunitate ꝙ non teneatur per triennium ad cenſus prēſtationē. hic nō prius permittitur ingredi poſſeſſionē prędij quam preſtet idoneam cautionem. Immo idoneos fideiuſſoꝛes periculo decurionum: vel obliget fundos patrimonij ſui maxime vtiles: quod poſſeſſionem ipſam in detrimentum publicū nō relinquat. (Meruerint.) i. ſuſceperint.⁊ ſub. verbo. (Certa.) ſcilicet trienniū: vt.ſ.l.j. (Poſſeſſionem) corpoꝛalem. (Cautione.) i. fideiuſſione. vt.j.eo. quiſquis.in fine. Et quia hoc verbum profertur a lege.ideo fideiuſſoꝛes requirā- tur.ff.de colla.bono.l.j.ſ.caueri. (Relinquendam.) i. deſerendam. ¶ Poſt ipſam.glo.adde.ſi.j.de manci.⁊ colo.pala.l.iij.

Cautio a lege prolata regrit fideiuſſoꝛes.

¶ Idem Aug. Lex.iiij.

Heredes ſcripti etiam pro minus idoneis fundis fiſcale onus cogantur agnoſcere. Vel ſi renunciandum hereditati putent: cedant his omnibus rebus quas ex bisdem bonis quocunque titulo iure perceperint.

Heredes. ¶ Caſus. Tenentur heredes ſoluere fiſcale onus atq; tributū: etiam pro prędijs que minus idonea ſunt effecta: quod ſi renunciare volunt hereditati debēt relinquere bona cetera que ſimili iure ⁊ ex eadem ſubſtantia peruenerūt ad eos quocunq; iure ⁊ titulo. (Scripti) alias inſcripti. alias aſcripti. (Agnoſcere) alias exſoluere. (Cedant.) arg. ad vetereꝫ queſtionē an poſſit quis in eius hereditate ſuccedere quem in infirmitate deſeruit. ⁊ certe non poteſt. vt not. extra de regula. ſicut nobis. ad hoc ſ. de infan. lan. expo. l.j. ⁊ de lati. lib. tol. l.j. ſ. ſed ſcimus. Ad idem facit. ſ. de epiſ. ⁊ cle. autem. ſi captiui. ⁊ de epiſc. au. aut liberi. ⁊. ff. pro derelic. l. ſi. de ſti. ſeruo. l. ſeruoꝝ. in prin. ⁊ in ſi. de nog. ſi ſeruū pro derelicto. in prin. alias eſt. l. quēadmodū. ſ. j. ⁊ in aut. vt cum de appel. cog. ſ. ſi quis de prędictis. ⁊. ſ. ſequen. vſq; ad. ſ. ſed hec quidem. (Wiſidem) ſimile. j. e. hac diffinitione. ¶ Poſt gl. vlti. adde. ⁊. j. eo. qui fundos. ⁊. l. qui per potentiam. in fin. in aut. de here. ⁊ fal. ſ. ſi vero nulla. ⁊. ſ. ſequent. ⁊ quod not. in eis. ⁊ extra de voto. licet. ibi ne ſi onus ⁊c. ⁊ hereditatis ⁊c. ſ. de natu. li. ſi quis. ſ. ⁊ hoc ſiue. ⁊ in aut. qui. mo. natura. ſ. ſi vero ab initio. colſ. vij. Hanc autem legem intelligas hoc caſu ſpecialem. non autem dicas generaliter vt quidā male dixerunt locū habere vt heres repudiata hereditate careat omni commodo etiam donationis inter viuos; immo omnes donationes rate manent. vt. ſ. de donatio. inter virum ⁊ vxo. l.j. ⁊ eſt expreſſum. ſ. de inoffic. teſt. autem. vnde ⁊ facit. ſ. de leg. cum reſponſo. ff. de ac. empt. creditoꝛ. ſ. prędium. ⁊ de inoffic. teſta. etiam. immo capit etiaꝫ plegatum. vt. ff. de leg. j. qui filiabus. ſ. fin. ⁊. l. ſeq. Vel dic ꝙ nulla eſt hic ſpecialitas in herede; neq; enim dicit hec lex ꝙ heres nolens ꝙ minus idoneis prędijs fiſco tributa prēſtare: amittat omnia alia bona que a teſtatoꝛe alias quocunq; titulo ſibi obuenerant: ſed quod amittat alia bona vtilia que a fiſco titulo quocūq; ſuſceperat. quod patet aperte in textu cum dicit ex hijſdem bonis. ſ. fiſcalibus non reſtauratis: quia ſic eſſet etiam in alio poſſeſſoꝛe: vt d. l. qui fundos. ⁊. l. ſequen. ⁊. j. l. prozi. ⁊. l. quiſquis. in aut. de collatoꝛe. ſ. fi vero. ⁊. ff. ad exhibendum. celſus. ſ. idem celſus. ⁊ de dam. infect. prętoꝛ. ſ. fina. ⁊ de legat. ij. ex duobus. ⁊. l. grege. cum eaꝝ concordan. ¶ Ex quibus iuribus apertiſſime concluditur aduerſus comites ⁊ barones quod pro excadentijs que a poſſeſſoꝛibus ſunt deſerta ⁊ derelicta per moꝛtem aut alias: teneantur ad onera collectarum licet contrarium obſeruetur. Aſigore quippe literarum: que proinde cōceduntur faciūt eoꝝ homines pro his bonis ex quibus etiam fructus ipſi caſtroꝝ domini percipiunt: ſoluere publicas functiones. Talia namque reſcripta ſunt in fiſci leſionem: ⁊ pauperum vaſſallorum; qui pro ijs bonis que per excadentiam ad dominoꝝ commodi-

tates accedunt: cogūtur ſubire onera functionum. huiuſmodi enim excadentias ſm ordinem litere primo debēt ſuſcipere curiales. deinde exactoꝛes. tertio iudices aut officiales. in aut. de coll. ſ. fi vero aut perſona. Barones autem ⁊ comites in terris eoꝝm ⁊ iudices ⁊ officiales ſunt. Unde coguntur interdum collectas ⁊ tributa perſoluere pro vaſallis eoꝝm. quod dic vt ſcripſi. ſ. de agricol. ⁊ cenſit. l. colonos.

¶ Imperator Ualen. Lex.v.

Qui vtilia rei publice loca poſſident permixtiōe facta etiam deſerta ſuſcipiant; vt ſi earum partium grauētur acceſſu quas antea per faſtidiū reliquerunt: cedant aliis curialibus: qui vtraque hac cōditione retineant: vt preſtatione ſalua cū deſertis: ⁊ culta poſſideant ſublata a paucis quos iniquum eſt electa retinere: cum municipes grauatura ſit pars relicta.

Qui vtilia. ¶ Caſus. Quidam poſſidebant prędia fiſcalia: inter que erant aliqua vtilia: reliqua inutilia. vtilibus retentis inutilia deſeruerunt. non poſſunt vtilia retinere: niſi inutilia deſerta recipiant: alias cedere debent vtilibus que tradenda ſunt aliis ſub conditione preſcripta. (Utilia.) Proprie ſunt vtilia que ſunt ad vſum perpetuum: apta vero ad tempus ſecundum Dap. (Loca.) i. agros. (Ut ſi.) ver. Et melꝰ diceret aut ſi. ⁊ paret. j. e. qui fundos. Datur enim ſibi optio vt ibi dicitur. ſimile. ſ. de agricol. ⁊ cenſi. l.ij. (Earum) alias eoꝝm. (Partium.) Nota hoc verbum: non em̄ dicit locoꝝm de quibus prēmiſerat: licet aliud glo. dicat. ꝙ facit pro his que ſcripſi. ſ. l. ppi. ⁊. ſ. ti. j. l. omne. (Acceſſu.) i. ſuſceptione. (Faſtidium) tedium. (Cedant.) alias accedant. (Qui) curiales ⁊ eſt ver. (Utraq;) prędia. ſcilicet vtilia ⁊ deſerta. (Conditione) modo vel forma. Et nota hanc expoſitionem pro hijs que ſepius rabelliones imperiti in teſtamentis apponunt. (Retineant.) i. ſuſcipiant. (Vt) alias ⁊. (Preſtatione) alias preſentatione. vt. j. l. prozi. (Deſertis.) i. non cultis. vt. ſ. de acquiren. poſſeſſ. l. licet. (Electa) ideſt culta ſiue vtilia. (Cum) ver. (Municipes) ſcilicet ceteros. (Pars) ſcilicet alia inculta ſiue ſterilis: vt. ſ. l. j.

¶ Idem Ualen. Lex.vj.

Quiſquis conductoꝛ fuerit inuentus poſſeſſoꝛ fundi fertilis qui ex publico: vel temploꝝm iure deſcendit: huic ager iſ gatur inutiliꝰ. Quod ſi contra id reluctandum exiſtimauerit: alius poſſeſſoꝛ ſub eadem prēſtatione queratur. Uel ſi voluntarius qui ſit conductoꝛ non inueniatur: tunc ad poſſeſſoꝛes antiquos ideſt decuriones: vel quoſlibet alios loca iuris prędicti adiunctis inutilibus reuertantur: idoneis fideiuſſoꝛibus prēſtitis.

Quiſquis. Alias vt quiſquis. alias vt quiſquam. Multe leges huius titul. quamuis per diuerſa verba: in eandem ſententiam. ¶ Et dic caſum. Quidam poſſidebat fundum fertilem a fiſco vel eccleſia: fundus alius erat ibi forte vicinus inutilis: certe cogitur etiam inutilem hunc fundum recipere. Quod ſi noluerit: querēdus eſt poſſeſſoꝛ: alius qui prędia ipſa ſic mixta ſuſcipiat: ⁊ ſi alius conductoꝛ non inuenitur qui ſic prędicta recipiat. ad priozes bonoꝝm ipſoꝝm poſſeſſoꝛes: decuriones vel alios debent prędia ipſa vtilia, inutiliaq; redire: qui etiam prēſtare debent fideiuſſoꝛes idoneos quod ipſa prędia ſub detrimento publico non relinquant. (Inuentus) ergo querēdus eſt. vt patet infra. eo. in verbo queratur. Nam inuenire eſt in id venire quod queritur. ⁊ eſt ſimile. ſ. l. j. ibi inuenire. (Publico) fiſcali vel ad rem alia publicam pertinente. (Iure) ideſt dominio. (Ager) ideſt fundus ex eodem iure deſcendens. vt. j. ea. qui per potentiam. (Quod ſi) verſicul. (Reluctandum) ideſt contradicendum. alias reſultandum. ⁊ vide ſupra de decurionib⁹. generali. (Exiſtimauerit) opinatus fuerit. decreuerit. (Queratur) ideſt ſimili modo vt ſupra de vectig. ⁊ con. l.j. (Vel ſi.) verſi. (Inueniatur) vt ſupra. l.j. (Tunc) vide ſupra de iure fiſc. prohibitum. (Poſſeſſoꝛes.) vt in autentica de collat. ſ. finauteꝫ aut perſona. ⁊ ſupra de exactoꝛib. tributo. l. vltim. (Antiquos) decuriones. Antiqui ideo vocantur: quia in initio cum colonie deducerentur decima pars eoꝝm qui deducebantur cōſilij publici gratia ſcribebatur. ff. de verborum ſignificatio. pupillus. ſ. decuriones. ⁊ facit vt decurionibus dentur. ſupra de exactoꝛibus tributoꝝm. l. finali. ⁊. ſ. ea. l.j. ¶ Et nota hic argumē. ad queſtionem an illi qui ad ciuitatem incole nouiter venerunt ſint ad ipſius ciuitatis cōſilium aſſumendi? Et dicitur quod non. argum. huius legis ſed antiqui ad hoc ſunt potius euocandi. Ad idem. ſupra de ope. publi. nemo ⁊ de officio prętoris. lege ſecunda. ibi qui prōprium larem ⁊c. ⁊ ſupra de incol. eſt verum, hij enim extranei ſunt. infra de priuileg. ſcḣola. l. finapoſt princi.

poſt prin. At coram extraneis non eſt concilium faciendū. Neſcitur em̄ qd pariet. vt dicit. Eccleſia. viij. c. ad finē. Sic ⁊ aduena ciuitatis bonoꝛibus non participat. vt. ſ. ij. Politic. Ad idē in aut. de collat. ſ. ſed neq; prouinciarū iudices. exprimit em̄ ibi poſſeſſoꝛes non reperens habitatoꝛes de quibus antea fecerat mētionem. ⁊. eo. ti. v. ſi quis autē. vbi ſimiliter habitatoꝛes nō repetit. Itez in. d. l. ij. in ſi. de offic. prętoꝛ. excludit eos qui de prouincijs in vrbē venerant forte ob aliam cauſam; nō eos qui alꝫ inibi domicilū habēt. Cum hominibus em̄ cōmunionis aliene nullū fas eſt inire certamē. ex iij. q. iij. cum quibus. in ſ. Ite ad hoc bene facit. ex iij. di. oēs qui. ⁊ per totum. ⁊ Tullius. lib. de offi. Peregrini ⁊ incole officiū eſt nihil preter negotiū ſuum agere: nihil de alio ingrere: minimeq; eſſe in altena re publica curioſum. ⁊. ij. q. vj. leges. ⁊. q. v. accuſatoꝛes. iij. ac originaliter. Bene. xit. dicit. Ingreſſus es vt aduena an vt iudices? immo vt amicos querat laboꝛare debet. Terētius in eunucho. Sola ſum habeo neminē hic: neq; amicū, neq; cognatū. Qobz cupio aliquos parare amicos beneficio meoꝛ: id amabo. aduua me: ꝙ facilius fiat ꝓpter quod a vero in cōſilio facilius deuiabat. Terētius in andria. Obſequium amicos. veritas odium parit. Et quod plene ſcripſi. ſ. de naufrag. quotiēs. ibi veritas inde etiā peregrina indicia ſubmouētur. d. c. leges. Nemo em̄ debet ab extraneo iudicari. ea. q. peregrina. Clerici quoq; non ex alia poſſeſſione vel vico: ſed ex eo vbi eccleſiaꝫ eſſe conſtiterit ordinandi ſunt. ſ. de epiſ. ⁊ cl. ſi quis curialis. licet nō ſic in iudicem. ſ. de cri. ſacrile. l. ſi. ⁊ in aſſeſſoꝛe. ff. de off. aſſeſſ. l. iij. Et facit. l. xj. di. nec emeritis. ⁊. c. nullus inuitis. ⁊ quod ibi notāt in prin cip. ⁊. j. de agen. in re. l. pe. ver. quod ſi. ⁊ qs ibi ſcripſi in verbo eiuſdem ſcrinei. Ite facit. l. ix. l. x. l. xj. diſt. per totū. ⁊ maxime. c. nullus. Sed in ijs virtus ⁊ charitas potius ꝙ origo: ⁊ diuturnitas habitationis attendende ſunt. arg. j. de prozi. ſacr. ſcri. vnicuiq; cū concoꝛ. ⁊. xl. di. c. ſi. Ad idē. ſ. de natu. li. l. ſi quis, in ſi. Hoc aūt attendendū ⁊ eſt vt donec ex antiquis bonus habetur ex nouis nō aſſumat: ⁊ non niſi honeſtiſſimus ⁊ optimus admittatur. ad hoc. ff. de tuto. ⁊ curat. da. ab his. l. diuus. ⁊ qs no. viij. q. j. licet. in gl. hec cōparatiua. Nam ⁊ maioꝛ bonitas nouꝰ nō debet antiquis preiudicū ferre. vt ibi not. p. l. ⁊ virtutum. ſ. de ſtatu. ⁊ imagi. (Uel quoſlibet.) ver. (Loca) fundi vel agri. (Reuertātur) redeant: ſeu reducantur. ⁊ loquit ip̄oprie. (Idoneis) diuitibus: ⁊ ſufficientibus. (Fideiuſſoꝛibus.) vt. ſ. l. iij.

¶ Idem Arcba. Lex.vij.

Quicunq; deſertum fundū patrimonialem exercuerit: fertilē: idoneumq; ꝓſtituerit (ſaluo patrimoniali canone) perpetuo: ac priuato iure defendat. ⁊ velut domeſticum: ⁊ quita ſucceſſione queſitum ſibi habeat: ſuiſq; relinquat. Neq; eū aut promulgatione reſcripti: aut reuerentia ſacre annotatiōis quiſquam a fructu impenſi operis excludat. ¶ Ceteꝝ eos qui optimas: ac fertiles poſſident terras: aut etiam nūc ſibi exiſtiment eligēdas ꝓ deſerta ſcilicet poſtione ſummam debiti preſentis inbemus implere. ¶ Illos etiaꝫ qui emphiteoticario nomine nec ad plenū idoneas: nec omnibus modis vacuas detinent: ſic ex illis quoq; ꝓſidio indigent iuſtam ac debitam quātitatem debere ſuſcipere: vt indulto tempoꝛis ſpacio poſt biennium' decretum canonem ſoluendū eſſe meminerint. ¶ Nemo ramē qualibet meriti ⁊ poteſtatis obiectione ſubmouea tur: quominus ad diacathochie vicē defectas poſſeſſiones patrimonialis iuris accipiat: eoꝝm tributa: ⁊ canonem ſoluturus. ¶ Illud ſpeciali obſeruatiōe ꝓcuras: vt primo vicinas ⁊ in eodē territoꝛio ſortiatur. Dehinc ſi neque finitimas neque in eiſdem locis repererit cōſtitutas: tunc demū etiam longius poſitas; ſed inquantum fieri valeat pro interiecto ſpacio ſibimet coherētes pro modo: ⁊ equitate ſuſcipiat. Ut in conſenſu omnium fiat quod omnibus pro futurum eſt.

Peregrini officius quale eſt.

Quicunq;. ¶ Diuiſe hanc legē in tres ptes. Primam vſq; ad. ſ. illos. Secunda vſq; ad. ſ. illud. Tertia vſq; ad finem. ¶ In prima dic. Titius ex locatione poſſidet fundū patrimonialem qui ab alijs deſertus erat; ⁊ ex diligenti cultura illum fertilem ⁊ idoneum fecit. hic fundus ꝓpetuo debet eſſe ipſius titij: ſalno tñ canone pro ipſo debito: ⁊ ita euz poſſideat ac ſi eſſet de domo ipſius: ⁊ ex ſucceſſione peruenieſſet ad eum. Suiſq; illum relinquere poteſt. Nec ſub coloꝛe cuiuſcūq; reſcripti ab ipſo fundo poteſt excludi. Qui ait poſſidet prędia vtilia: ⁊ ob hoc ſunt ſterilia ſibi data tenetur ad penſionem pro ſterilibus temporis quidē preſentis ⁊ non preteriti. (Deſertus) alias defectū. (Exercuerit) ſtudio ⁊ laboꝛibus. Ad hoc mouemur. Prouer. xxiij. Prepara foris opus tuū: exerce diligēter agrum tuum vt poſtea edifices tibi domum tuā. (Fertile) fructum ferētē. ⁊ ſubaudi ⁊. (Idoneū) vtilē. (Poeſiterit) fecerit: exhibuerit. Et eſt ſimile j. de loca. prę. ci. l. ij. ⁊ hoc ex diligenti cultura qua preſtita precio prediorū ampliantur. ff. de iur. fiſ. non intelligitur. ſ. diui. (Canone) tributo vel cēſu. (Alc priuato) alias eſt a priuato. (Iure.) i. dñio quia tranſit in dominium eius vt. j. de fun. par. fundi. (Defendatur) nullamq; deſcriptionē ⁊c. vt. j. e. l. ſi. (Et) ver. (Aelut) aduer biū ſimilitudinis. (Domeſticum) ad expēſū domeſtī coꝝm qui in vna domo ſunt & fundus domeſticꝰ vt de ipſo diſponat ⁊ faciat prout de alijs ſuis bonis domeſticis facere conſueuit ⁊ pōt. ¶ Et nota ꝙ ſpecies bonoꝝ ex quibꝰ fructus ⁊ redditus percipiuntur deputata ad vſum ſingulariū perſonarū: publicarū: ⁊ prima due ſunt tarum principaliter due ſunt. ¶ Prima ſpecies eſt eoꝝ in quibus ſpecies. nullus priuato iure ſuccedit: ⁊ hec ſunt fiſcalia q̄ recte non ſunt: niſi in fiſci bonis vt lacus tranſimerius ⁊ hmōi nullius priuate perſone patrimonio deputata. Ite pozrus aurifodine, ſaline, ⁊ ſimilia. vt lib. feu. q̄ ſint reg. ⁊ hec nulli ſunt cōcedēda: quia ſolū pro camera ip̄erij: ſiue regis: ⁊ pro vita principis ſupportandiſq; oneribus reipublice deſtinata ſunt. Si em̄ talium alienatio libere permitteretur: tā totuz paulatim periret imperiū. dicit gl. in auſ. quō oportet epiſ. in princi. in gl. apparet ergo. in ſi. qs fieri nō dz. vt. ix. q. ij. monemus. Sic etiā poſſunt dici agri limitanei ad vſum militū cuſtodientiū limites imperij deputati. j. ti. j. l. j. ⁊. iij. Sicut ſunt etiā fundi: ⁊ agri alicuius ciuitati publici: vt ciuitelle ſtaruti vriqz pro vita ⁊ vſu ipſius caſtellani: ſeu eoꝝ qui ad talis caſtri cuſtodia ordinati ſunt. eod. ti. l. ij. Et hoc locum hz ſiue ſint fiſcalia vt dictis iuribus: ⁊ ſupra de adminiſtrat. rer. pu. l. j. tit. iij. l. oēs. ⁊. l. nulli. Nam ⁊ regulariter bona patrimonialia: vel ad vſum principis ſpecialiter deputata: ⁊ ꝓpia ceſaris que in ei⁹ patrimonio ſunt redacta: nō niſi iuſſu principis alienabilia ſunt. ff. de leg. j. apud iulianum. ſ. vi. Ite in ijs fiſcalibus nulla defertur alicui. ꝓpio iure ſucceſſio: quia nō perſone ſed officio: ⁊ miniſterio ſunt cōceſſa. Sic etiam ſunt olā prędia eccleſiarum que per earū prelatos de mēſa in dominū: ſeu demāniū retinētur. Neq; em̄ pōt dici perpetuū qd non rebus ſed perſonis contēplatione dignitatis ⁊ militie indulſiſſe nos conſtat. ſ. de exeu. mu. ſordidoꝝ. Ite prędia ciuitatum nemini vendita, locata, vel cōceſſa que ex oī contractu ⁊ teſtamēto puenire poſſunt ad res publicas ciuitatū. ſ. de ven. re. ci. l. j. ū. ⁊. iij. cum cōc. ⁊. j. de diuer. prę. vz. l. j. ū. iij. ⁊. v. nō autem ab inteſtato. ſ. de bo. vac. l. j. niſi in caſibus. ff. ad mu. ſimile. ſ. de inceſt. nup. cum ancillis. ⁊ de heredita. de cuꝛ. inteſtatoꝝm. ¶ Secūda ſpecies eoꝝm in quibus ſucceſſio priuate perſone defertur vt ſunt prędia tributaria pro quibus tributa prēſtantur. init. de re. di. ſ. per traditionem. ¶ Et alia p̄ dia ſtipendiaria dicta: qꝛ pro ſtipendio militibus dabant. vt ibi no. vel dicta a ſtipitibus. i. minutis eris que pro ſtipendio militum colligunt ur. ff. de ver. ſigni. ager. ſ. j. Uel qꝛ ſunt data militibus vt ex eoꝝm fructibus viuant: ⁊ eos ſtipendioꝝ vice percipiant: ⁊ ꝓterea ſeruāt reipublice: nec aliud ſtipendium petāt. Ad hoc eſt quod not. ff. ex qui. cau. ma. l. milites. vel qꝛ ſeruitia que regi pro inde p̄ſtant diſcuntur ſtipendia. vt libz. feu. de pac. tur. fir. hac edicta. li. e. ſi. vt ſunt in regno feuda quaternata que tenent ab imperatore vel rege: que poſſunt etiam eſſe fiſcali ſi quid ē ſunt antiqua: vt qꝛ rex nouiter in regnum aduenieꝫ quecunq; feuda ſub regis dominio teneri ⁊ poſſideri inuenit immediate: ⁊ in capite a curia regis illa debet fiſcalia reputare. Et hic eſt verus intellectus iſtius litere dicti. ſ. per traditionem. Et ſic accipiendo conſtat ꝙ contractus ſe udalis erat etiaꝫ tpe Iuſtiniani licet Alud. de Iſer. in preambulo. li. feu. q. ij. circa hoc nimium ſe immolat. Et ſic erant forte prędia que dabatur vete rauio. ff. de euict. lucius. ¶ Ite in hac ſpecie ſunt p̄dia eccleſiarū que cōcedi certo modo permittūtur a iure: puta emphiteotico in quibus ſuccedit perſona recipiens: ⁊ duo ipſius heredes. in auſ. de non alie. heredes. ſ. emphiteoſim autem. De quo ſatis Bul. in Spec. de locat. ſ. viij. ver. vij. ⁊ ver. cxv. ¶ Ite prędia ciuitatum. ff. de leg. j. ciuitatibus. de ven. re. ci. l. iij. cum concoꝛ. in quibus pōt ius venditare poſſeſſoꝛ. ſ. de diuer. prę. vz. ⁊ ru. l. v. in fine quod verum eſt ſi locata aut vendita fuerunt. vt dictis iuribus. ⁊ ſupra. de adminiſtrat. rer. pu. l. j. ¶ Ite prędia patrimonialia principis in imperio; ⁊ regis in regno: preterquam ſi ipſum regnū ſub alterius dominio teneretur. Nā tunc rex nouiter inueſtitus, ⁊ extere nationis aduenieꝫ nihil ibi diceret habere quod poſſit ſui patrimonij iure cenſeri.

¶ Quod ſi tempoꝛe procedente aliqua bona ex crimine perduellionis: vel ob aliam cauſam ex qua bona alicuius deuoluuntur in fiſcū ad eum peruenieſſet, aut ſi ex pecunia quam percipit ex regni iuribus poſſeſſiones aliquas queſiuerit a priuatis talia bona patrimonialia iuſte cenſetur. ſupra de bo. vacan. l. iij. de aqueduct. l. ij. in fin. ⁊ quod ſcripſi infra. titul. iij. l. ij. ⁊. l. iij. in fine. Ad idem de re iudicata. abbas te ſane. ſ. prio parte. in fine. ſ. libzo ſexto. adeo quod ipſa poterit alienare pro libito. ⁊ in extraneum heredem ſua diſpoſitione tranſferre: ſicut ⁊ quilibet priuatus dummodo a regno ipſa non exeant ſi intra fines eius ⁊ iuriſdictione conſiſtunt. argumentum. ex his que not.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Bona sūt in multis plici differentia.

census, locata z concessa in perpetuū a rege vel a priuato sub cer to censu proinde prestādo que p possessores alienari potuerūt saluo cēsu. nec admittitur etiā cēsu longo tēpore nō soluto. ff. fundi. extra de reli. do. cōstitutus. Item sunt bona feudalia nouiter concessa in feudū: que dicunt feuda nona. Item emphiteotica locata alicui non in perpetuū sed ad tps: vel vsqz ad tertiā generationem. inst. loca. S. adeo. z d. S. emphyteosim. cum multis si. In his bonis si cōtingeret regem decedere absqz successore qui ex forma concessionis sibi de regno facte succedat: in eo alius heres eius q ex tali forma veniret excludēdus a regno sibi succedet: sicut in patrimonialibus cuiusqz priuati sm iura succederet. Item sunt feuda quaternata q tenentur sub comite vel barone: in quorū successione idē ius quod in aliis bonis vendicat sibi locum per constitutionē regni vt de successionib⁹. Sunt etiā alia feuda que dicuntur plena seu minima z de tabula. non tñ quaternata: sed feudi iure cēsentur. Item sunt bona rusticana que tenentur sub dñio comitis vel barōis: p quibus prestent opere seu reddit⁹: z que nō cēsent ppio iure feudi p̄tū ad successionez vt in cōsti. de homi. bar. possi. i terra de. l. si qñ. S. z si cōtigerit. De his scripsi. S. de imp. luc. de le. i. post gl. S cincipit no. sic ꝛc. pro his bonis prestantur collecte seu publice functiones: vt scripsi. ff. de argri. z cē. litibus. S. hec de redditibus. De his bonis loquitur. e. ti. cū satis. S.

Successio legitima deferꝝ

caueant. z in qui. cau. colo. censi. do. accu. pos. l. ij. Alia ꝙo sunt bona priuatorū libera que nos burgēsatica dicimus. in quibus nullū ius princeps habet: nisi protectionis z iurisdictionis. S. de qua. presc. l. ij. vsqz ad. x. z. ri. cum ibi no. que hic domestica recte vocantur alias dicunt familiaria. S. de decur. quidā alias dicūtur bona propria de quibus vnusquisqz facere qs vult libere pōt. in aut. de nup. S. soluto. Intervivos vel in vltima: volūtate vt ibi. quia iustum est cuiqz sua cōmitti. S. de iude. nemo. In his habet locū omnis legitima successio vsqz ad decimum gradū: deinde vir z vxor postremo fisc⁹. S. de bo. vac. l. vacātia que tū regula fallit i quinqz casibus q habent. S. de here. decur. in quinqz legibus ipsius ti. Est z sextus. ff. de apparito. pre. preto. l. ij. S. i. in quibus nō succedit fiscus deficiente legitimo successore. Sunt z alia ꝓdicta de quib⁹. ff. de pred. tamia. z alia plura de quibus. no. e. ti. in ru. z alia de quibus ibi scripsi. z vide. inst. de re. diui. S. thesauros. z. S. per traditionē. Et no. ꝙ fortius z strictius prohibita est alienatio rei fiscalis ꝙ patrimonialis: illa quidē pura fiscalis forte nullo mō alienari pōt. hec aūt. f. patrimonialis alienari poterit iussu principis. ff. de leg. i. apud iulianū. S. fi. cū multis si. Iustū est em vt hec li beriꝰ permittatur cū etiā priuato fit hoc a lege cōcessum. vt. S. mā. in re. de iudi. nemo. ff. si a pa. quis fue. ma. l. j. At rei fiscalis quātum ad veritatem principis nō est dñs: sed quasi dñs. vt patet. ff. ne in lo. pu. l. ij. S. hoc interdictum. ibi quasi propie z priuate ꝛc. Dicitio em quasi denotat imperfectionē. ff. de condic. z demon. in facto. z. ff. de posi. l. j. S. si quis seruū. ver. ꝙ si opere. z hoc est regulare. Nam alias est expressiuum veritatis. e. l. j. S. si res. vel est procurator sicuti z prelatus. extra de do. c. ij. vel habentur loco dñi sicut tutor. ff. de fur. interdū. S. qui tutelā. cum cōor. Item princeps si verū dicere vel agnoscere volum⁹, vt dicit. xxiij. q. iij. si eccla. z est file. xxiij. q. j. c. scisma. l. di. abfir. z. ff. de condi. z de. ci ita. ad si. est marit⁹ reipublice. iuxta illud Lucani in. ij. vbi ptz vbiqz maritus. Mā sicut inter virū z vxorem matrimoniū carnale contrahitur z economicuz. Sic inter principem z rēpublicam matrimoniū morale contrahit z politicū. Item sicut inter ecclesiam z prelatū matrimoniū spirituale contrahitur z diuinū. vt. vij. q. j. sicut. z extra de immuni. ec. qui. ii. vj. ita inter principem z rempublicā matrimoniū temporale contrahitur z terrenū. z sicut ecclesia est in plato z plarus in ecclesia: vt. vij. q. j. scire. quam ipse platus caste regere debet. xxj. q. ij. sicut ita princeps in re publica z respublica in principe. vij z ecclesia comparatur congregationi hominum politice in tertia parte summe sancti Tho. q. cxv. ar. j. z papa est quasi rex in regno propter plenitudinem potestatis. c. q. ar. iij. z facit. vij. q. j. in apibus vbi comparant rex: iperator z episcop⁹.

Princeps est marit⁹ reipublice.

Item sicut vir est caput vxoris, vxor vero corpus viri. xxxiij. q. v. S. ex premissis. z. q. j. si quis. ita princeps caput reipublice. z respublica eius corpus sm plutarchum in institutione traiani z scripsi. j. de apparito. procon. z lega. i. h. z vide quod scripsi. j. de consuli. nemini in verbo caput. Prelatus quoqz z vir nō nisi per electionē assumit sicut z princeps. vij. q. j. moyses. z extra de elec. venerabilem. Item prelatus vngitur, cōsecratur, z benedicitur, sic z princeps vt ibi. Item sicut membra coniunguntur in humano corpore carnaliter: z homines spirituali corpori spualiter cōiunguntur: cui corpori christ⁹ est caput. iij. q. iij. engeltrudā. z quod no. extra de excess. priel. dilecta. i gl. z. i. dist. pōderet per Archi. sic moraliter z politice homines coniunguntur rei publice que corpus est: cuius caput est princeps. ¶ Amplius sicut christus alienigenā. i. gentilē ecclesiam sibi copulauit vxorē. xxv. q. j. S. hac itaqz. sic z princeps rē publicam que p̄tum ad dñium sua nō est: eā ad principatū assumitur ꝺ̄ sam sibi cōiungit: z tūc dat ei sponsaris. i. mitra munda que pro diademate sumitur ab omni vitio z ignorantia mūda. indyitur. qz vestibus cādidis. i. humilitate, vt colligitur Zacharie. iij. Propterea sicut vxor datur a deo. Prouer. xix. sic respublica traditur imperatori vel regi. in aut. vt iudic. sine quo quo suffra. S. tradite. alias est tit. scripti. ij. z quomodo oportet epis. in pun. z in ti. cōstitu. que de digni. in pun. Unde princeps est cōmunis pater omniū. in aut. neqz vi. quod ex dote ad si. coll. viij. omniū. S. quos gignit respublica sibi subiecta seu patria que est cōis mr̄: z cui nascitur vnusquisqz. ff. de vē. in pos. mit. l. j. S. z gñaliter. z scripsi plenius. ā. de decur. in filijs. Ex quo satis decenter infertur matrimonium inter eū z rēpublicā p̄esisse. ad qs. xxxv. q. iij. si vir. z xxxij. q. iij. recurrat. vnde princeps hz sibi subditos in prāte sicut pater filios. in aut. de incest. nup. S. dubitatū. alias tā ipse ꝙ ipsi sibi subditi illegitimi pater z filij censerentur. Multas alias matrimoniorū species diffuse psequit Host. in summa de biga. S. quare bigamus. Nec omittatur etiā illud Senece in prouerbijs. Olim ita se induit republica Cesar. vt seduci alterum sine vtriusqz pernicie non posset z infra Magnos z felices augustos dicimus: z ambitiose maiestati qcquid potuimus titulorū cōgessimus: patrem quippe patrie appellamus. vt sciret datā sibi potestatē patriaqz: vt cū media sua abscideret etiā in abscindēdo gemeret: cunctatus multū diuqz z primo de clementia Cesar animus rei publice est: illa vt corpus Cesaris. His ergo z similibus diligenter attentis quēadmodū viro prohibita est alienatio rei dotalium ꝙ⁹ alīs dñs censeatur. ā. de rei ven. doce. insti. qui. alie. li. in princ. z patri rerū maternarū vel aliarū filij sui. ā. de bo. ma. l. j. z prelato, rerum eccle. extra de reb. ec. non alie. per totum. ā. de sacrosanct. ec. iubemus. in pun. Mā equiparātur ꝙ⁹ ad hoc etiā iuramentū super his prestitū de alienatione facta nō reuocanda episcopus z rex. extra de iureiur. intellecto. z de eccle. edifi. c. vlr. in gl. Item z principi alienatio rerū fiscaliū que in patrimonio im perū z rei publice sunt z separate consistunt a priuato patrimonio nō potest ꝺ̄ iuste nosci tur interdicta imo nedum bona dotalia: ꝙ⁹ et que vinc vēderet vel culo sponsalitie largitati obligata sunt fub alienatione non cadunt. alienare in aut. vt immo ante nup. in pun. Item sicut prelatus nō pōt remittere res patrimoniales de sen. excō. contingit: vel damnū cū iniuria datum. vt no. Archi. de vel fiscus elect. qi sepe. li. vj. Ita z fortius non pōt princes fiscalē rem alienare. Princeps

Tributa contra fiscū prescribi nō pūt.

que plus est in bonis rei publice ꝙ actio iniuriarū in bonis ecclesie. Satis quidē absurdum est ꝙ in suis bonis pure non possidet posse ad alios trāsferre: vel pignori obligare: vel manumittere. ā. cōmuni. dele. l. fi. S. sed q. Dicuntur aūt isto casu bona fiscalia. i. bona rei publice imperij romanoruꝫ ad vsum imperij seu principis qui exercet imperium deputata. Sunt em bona rei publice quodā vsu loquētia dicta fiscalia a fisco qui est saccus imperij: in quē omnes fructus redituqz z quentus rei publice ponebantur tanq̄ a nobilioꝛi sua pte. Mā fiscus est pars rei publice vt patet ex his q scripsi. j. de numera. in pūncūs. Et obtinet in corpore reipublice instar stomachi a quo membra singula recipiunt nutrimentum: z in quē omnia congerunt vt ibi quēadmodū ergo si stomachus examinaretur ad preceptū capitis. i. rationis que est in capite membra corporis deperirēt. Sic z fortius si bona reipublice que sunt in fisco. i. in sacco principis alibi vel aliꝫ ꝙ ad necessitates publicas quas fiscus debet implere traderentē etiam ipse fiscus z res publica quadam consequentia interirent. In bonis aūt vacantibus aliud est. vt. ā. de qua. presc. l. j. z. ij. Ille em intelligende sunt in his fiscalibus que principi donāti obuenerunt ex fisco prout scripsi. j. ti. iij. l. ij. in fi. Sic etiā in ecclesia economus obtinet instar stomachi seu comitis sacrarum largitionum. vnde ex reddit⁹ ecclesie expensas ipse ministrat episcopo. in aut. de san. epis. S. interdicimus. z S. circa autem. Quinetiam imperatores a senatu qui fuerunt romanorum habebat plenitudinem potestatis expensas antis singulis habuisse per cronicas z gesta maiorum accepimus. ad hoc etiam. ā. de cano. fru. vt. rom. l. j. quas vero insatiabilis auaritia z immense peraugens centies centena millia sextertium annuꝰ ad expensas a senatu conferri sibi imperauit vt refert Orosius. vij. ad augustum. Amplius sicut prelatus prohibetur alienare bona ecclesie. ā. de sacrosanct. eccle. iubemus. in autenti. de non alie. in rubro z nigro. extra eo. ti. per totum. ita z principes bona fiscalia. Item si alienatio rerum patrimonialium prohibent: vt. j. titu. j. l. ij. z de fun. pa. omnes. z. l. nulli fortius bona fiscalia imperij siue regalia in alienabilia sunt. Nec maiorem potestatē rex habere videtur in bonis demanialibus seu fiscalibus ꝙ papa qui habet plenitudinem potestatis in bonis ecclesie romane; cui etiam omnes reges subiecti esse noscuntur: sed papa non potest alienare bona ipsius ecclesie: etiam quo ad vsum fructum: vt. xij. q. ij. non liceat. ergo nec rex bona demanij. Ad idem. ea. q. nobis. post princ. Interdicta sit itaque alienatio talis ne respublica regni sui: p multas licet modicas alienationes ad nihilū redigat. ea. q. monemus. Ad idē ead. q. dyaconi. cuz dicit nihil. z. c. seq. cū dicit quicquid z. c. z si illi. vbi etiā liberti reuocātur ad ius ecclesie. z. c. apostolicos. ibi aliquid. Inter ceteras potissima quidē rō phibitionis rerum patrimonialium est: q⁹ princeps redditus earum necessitatibus reipublice frequentissime deputat. infra de priuileg. dom. aug. l. fin. ꝙ si alienatio rerum patrimonialium ea ratione prohibita est

hibita est, fortius interdicta est alienatio rerū fiscaliū que tanq̄ partes ad conseruationē sui totius sunt rationabiliter in reipublice dño constituta. Item q⁹ rescriptū in fisci preiudicium ꝓhibetur omnino cōcedi. ā. de preci. impera. offe. nec damnosa. z de anno. z tri. in fraudem. hoc idē. est in patrimonialibus. j. de fun. rei pu. l. fi. fortius hoc in ipsis rebus fiscalibus locū habet quorum non est dñs imperator nisi quemadmodū prelatus bonorū ecclesie, z maritus bonorū vxoris vt predictum est. quinimmo cum prescriptio z alienatio equipolleant. vt scripsi. ā. ea. l. ij. sicut prescriptio bonorum fiscalium que in fisci patrimonio sunt redacta omnino ꝓhibita est. insti. de vsucap. S. res fisci ita z alienatio. vnde z in tributis nullo tps spacio prescribitur cōtra fiscum. ā. de prescri. xxx. annoꝝ competit, at cōtra principem in bonis patrimonialibus secus est. d. l. ij. j. de fun. rei pu. Cōcluditur itaqz fortius ꝓhibitum fore alienationē rei fiscalis. q; si ꝓhibetur diminutio tributoꝝ iustius ꝓhibetur diminutio rerum ex quibus tributa prestantur. Alienationes ergo rerū fiscalium que ante sunt nō procedunt, z si singule, p eo ꝙ ex rebus minimis possent excusabiles dici, q; cū verendum est ne quid decrescat. ā. de agricol. z cens. l. fi. S. vltimo. ne respublica ad nihiluz redigatur. xij. q. ij. monemus. z de iud. c. vlt. ingenti studio cauendū est ne aliqua domus Israel pereat. ad idem in aut. de questore post princ. ver. inuenimus enim sicut plures donationes simul iuncte inofficiose reuocant⁹, que singule inofficiose nō sunt, vt no. ā. de inoff. doñ. l. j. in. vj. z. vū. questionibus ita z fortius ꝓhibitum est plures donationes fiscaliū fieri. nam possent ex eis plura incommoda reipub. generari. Sic enim frustratim lupus comedit agnū. xij. q. j. S. his ita z minutatim interdum iura omnia ecclesie substrahuntur. extra de presc. transmissa. facit. ff. de iure pa. si libertus. S. pen. z fi. alias enim totum paulatim perret imperiū vt superius dictū est. Igitur que dicta sunt in fiscalibus imperij z in demanialibus regni iuste obseruāda videntur, ne diminutis redditibus bonorum demanialium que pro vita regum et sustentanda republica inuenta sunt, z ab alijs separata cogantur reges ad bona subditorum calcata iustitia, (vt interduz videmus) extendere manus suas. Tales quidem alienationes censentur in predicium corone fieri, z ideo reuocatur ex constitutione ecclesie, nō obstante interposito iuramento. extra de iureiu. intellecto.

¶ Quid ergo dicemus in regibus q regni ꝓprietarij principaliter z ex alio seu maiori dñio nō sunt, sed quasi custodes a ꝓprietario cōstituti? certe rerū quibus eis custodia est cōmissa, nullo modo alienatio videt esse permissa. ff. de instito. sed z si pupill⁹. S. sed z si alius. quinimo custos nomine dñi possidet nō suo. ff. de acqui. pos. quarūdam. in pun. In hoc aūt dūs Aln. de iser. li. feu. de prohi. feud. alie. p Fede. imperialē. S. preterea ducatus ver. nec dūs. motus ex his que not. Inn. z Host. d. c. intellecto. sentit ꝙ si in graue preiudiciū regni z corone seu regie dignitatis hec fierēt z dignitas regni exinde grauiter lederetur, non valeant alias si nō imminuitur grauiter honor corone z reddituz regni p sustentatiōe z victu regio deputati possit rex alienare demania z donare. Alij dicunt ꝙ donationes huiusmodi fiant in coniunctū non sic facilius reuocentur, sec⁹ aūt si in extraneū fiant. vnde in alijs bonis qū donationes inofficiose fiūt in cō tuncrū reuocantur pro parte. Si in extraneū reuocantur in totū. no. ā. de inoff. dona. l. j. q. v. z. ff. de le. ij. titia. S. imperator. z. ā. de reuocan. doñ. si vnq̄. z per Archi. xvj. q. vlt. c. vlt. Sic etiā prohibet⁹ eps alienare bona sue mense, potest tñ donare quinquagesimam z loco religioso. extra de his que fi. a ma. par. cap. pastoralis posset autem forte rex donare demania cū consensu vniuersitatum a subditorum suoꝝ qui exinde tanguntur. ar. extra de his que fi. a priela. cum nos. Et facit illud Ezech. xlvj. Si dederit princeps domū alicui de filijs suis heredibus eius filioꝝ suoꝝ erit, z possidebit eū hereditarie. Si suis heredibus eius filioꝝ suoꝝ erit, z possidebit eū hereditarie. Si aūt dederit legatū de hereditate sua vni seruoꝝ suoꝝ, erit illius vsqz ad annū re missionis z reuertet ad principem. heredibus autem eius filijs eius erit. Sed dicta iura loquunt in bonis q alias alienabilia sunt ad regni demania oīno ꝓhibent alienari. nam per talem alienationē posset per regē aut filios ad regni diuisiones occulte prodi, z primogenit⁹ iure primogeniture preiudicialiter defraudari. Et certe super hoc emanauit in contrariū nostris temporib⁹ constituto extrauagans dñi Inn. pape. vj. q alienationis demanioꝝ diminutiones redditū z bonorū fiscalium, magnasqz prouisiones vltra. xx. vncias annuatim sub excōmunicatione altariqz grauioꝛi interminatione penarū apertissima z pliga dissertione dānauit, quas penas nōnulli qui deberent esse reliquis exemplar vite z regula morum obstinata mente animoꝝ sustinent indurato. ¶ Ex premissis aūt satis aperte videtur ꝙ iuste potuerit fieri curia capuana si contra ea que superius dicta sunt alienationes, priuilegia, concessiones ve rerū fiscalium z demanialiū processerant, quāuis dūs Aln. li. feu. de cap. qui cur. ven. c. j. in fi. suis rationibus curiam ipsam expresse damnauerit. vt scripsi. j. qui fundos. Ad oēs aūt leges quas pro se inducit facile responderi pōt ꝙ loquunt vel in patrimonialibus, vel in alijs fiscalibus. i. fisco deuoluti, non tñ in fisci z reipublice patrimonio diutissime retentis, que facilius alienabilia sunt quin immo z in patrimonialibus alienatio non sic de facili permittit⁹ vt predictū est z patet. ex. l. qui fundos. Igitur sicut prelatus potest auctoritate ꝓpria rem ꝙ⁹ alienare ecclesie reuocare, q; non suo nomine vt priuata persona reuocat. vt extra de re. eccle. nō alie. fi quis z dominus colonos. ā. de agri. z censi. quemadmodū ita z puncēps iuste potuit de bonis, que gcedi z alienari nequiuerāt vt resignarent ipsi. Item pōt sam curiam celebrare. z p hoc est satis expresse. xxxv. q. ij. q. si quis. z autoritas vsqz ad fines questionis. vide qs plene no. extra de cle. cō. diuersis. te propria Est enim princeps iudex in causa sua. ā. vbi cau. fiscales. ad fiscuz. z rem eccle. l. j. z. ij. z nor. Inn. extra de ver. sig. ex parte. vide qs scripsi. ā. de dei fisticaz ꝙ cur. diue. in fi. Et ad premissa facit apertius. j. de fun. pa. omnes. que alienantur loquitur in patrimonialibus qs est plus, fortius ergo in fiscalibus reuocate, quoꝝ princeps nō est dominus, vt superius dictū est. Quinetiam z id in pn fi iurasset princeps huiusmodi alienata nō reuocare que in preiudic cipe. ciū dignitatis z corone procedūt, posset ea non obstante iuramento nihilominus reuocare, prout habetur extra de iureiur. intellecto qz talia iuramenta, sed periuria sunt dicenda. eod. tit. sicut nostris. Iurat enim in coronatione iura regni sui. z honorez corone illibata seruare. d. c. intellecto. z de nouo non infeudare. extra de feud. c. ij. Et alienando fiscalia z demanialia que sunt ad cōseruationem regie dignitatis z corone licet modica non seruat ipsa iura, sed minuit. Non tamen ex his que superius dicta sunt affirmo non valuisse donationem factam per constantinū augustū beato Siluestro licet grauiter contrarij teneat. in aut. quomodo oportet epis. in pun. Donatio facta p̄ō

Donatio beato Sil ueltro fuit valida.

Nonullis enim viris magne scientie vidi questionem ipsam fatuam reputari, z pro certo aperte contrarij diffiniri. per. l. j. ā. de offi. pret. preto. affri. ipsaz itantinuz etiā glo. improbat idem Aln. de iser. in preambulis li. feu. q. iij. Hec enim dicitur constantinus donasse quin potius reliquisse vel dimisse videtur quia ꝺ̄ sa. Dñi est terra z plenitudo eius. dicit ꝓpheta vnde z Archy. lxiij. dist. ego. vbi mentio est donatione predicta exponit concedo. i. non inquiero, nō molesto, habere permitto, non resisto, quin pacifice, z quiete possideas sm Hug. De hac materia no. Jo. an. in clemen. de iureiu. c. vnico. in glo. dispnat ꝛc. ¶ Quid aūt si rex sciat rempublicam regni sui aliquam ciuitatem contra iustitiam detinere, an possit ex seipso talem ciuitatem restituere? Videt⁹ sic. ar. liij. di. generalis. z qs ibi not. glo. postq̄ ꝛc. Ad idem facit aperte. ff. de interdi. z rele. l. j. z in aut. vt mil. iudi. S. vlt. z qs plene scripsi de sequenda cō scientia. ā. de tabu. l. ij. z vide qs not. ff. de neg. gest. at qui. S. cū me. z ā. de iura. calū. l. ij. post pun. in glo. caue tibi. z. ff. de act. emp. emptorem. ſi. respon. Econtra q; hoc non potest prelatus alicuius ecclesie prelato irrequisito sm Host. p quo facit. xiij. q. j. c. j. Hanc materiā prosequere in nor. Archy post dictaz glo. postq̄ ꝛc. (Si bi habeat iure dominū z possessionis. z vide. ā. de nauri. ti. l. j. ibi habere. (Suis Aln extraneis nō videtur per ar. a contrario huius litere qs est fortissimum. ff. de offi. eius. l. j. S. huius rei. Sic z colonus. vt nor. ā. in qui. cau. colo. cen. l. ij. z qs ibi dixi. Econtra q etiam extraneis cū dicit domesticū, z habita successione questiū. Item pro hoc. j. tit. iij. l. i. z. l. fundi. z de loca. pact. l. fi. S. iure igitur. vbi venditione vel alio titulo. ergo testari poterit etiā inter extraneos qs species est alienationis. ff. de lega. ij. peto. S. fratre. qs aūt hic dixit suis respexit frequentiā. ff. de legi. nam ad ea que. vide qs no. in Spe. de loca. S. vlt. ver. c. vij. (Relinquat) ex testamēto, vel ab intestato. als dicit lex sibi habeat sue posteritati relinquat. ā. de manu. cōia. l. j. post pūn. (Neqz eū) ver. (Si rescripti) Not. casum in quo ꝓhibet cōcedi rescriptū plures scripsi. ā. de pistor. l. j. Et sic facit ad questionē bine donationis eiusdem rei facte p̄ principez quā diffuse vide. j. de loca. pre. ci. i. fi. Et ideo rescriptū contra hanc. l. concessuz etiā est certa scientia nō teneret, nisi dicatur in eo. lege contraria non obstante, vt scripsi. d. l. j. (Aut) ver. (Reuerentia) honor est exhibitus cū pastore. (Sacre) imperialis. (Quisq̄) iudex aut alius executor. (Impensi operis als impēse. (Ceterū). S. (Optimas) als opimas (Terras. i. fundos. vt. ā. in pun. (Aut) ver. (Defecta) alias deserta.

¶ Illos. Casus. Qui possidet fundū patrimonialem in emphiteosim, etiā si non est nimis sterilis, tñ attenta qualitate fundi que possidet, tenetur recipere sterilitū quantitatem pro quibus intra biennū a prestatione canonis est immunis, nec ab hac susceptione poterit aliquis excusari ad vicem cuiusdam hospitalis quo minus portionem sterilium recipere, z canonem debitum soluere teneatur. (Emphiteoticario) imprope. i. censuali. cū hic vtrunqz dominū transeat. j. tit. iij. l. i. z. l. fundi. (Nomine) alias iure. (Idoneas). i. fertiles (Vacuas) inutiles (Illis, vacuis (Nemo). S. (Qualibet) alias quo (Vacuas) inutiles (Illis, vacuis (Nemo). S. (Qualibet) alias quo (Meriti) No, meriti, neqz enim sunt immunitates tribuende libet. (Meriti) No, meriti, neqz enim sunt immunitates tribuende absqz merito precedente. ā. de decurio. eum qui. de anno. ci. l. j. (Notestatis) dignitatis, que etiam in his attendenda est. vide qs scripsi. ā. de excu. mu. priuare. ibi conuenit. (Submoueatur) alias submoueat. (Defectus) ob defectum desertas (Possessiones) fundos.

¶ Illud). S. in talū acceptiōe, z distributione sterilū hec forma seruāda est vt vnicuiqz assigneꝰ portio terrarū q sibi sunt finitime z vicine, q si tales nō sunt ex loge positas suscipe cōpellet. Sz inquantū fieri pōt cohereātes, z nō loge posite p modo z qualitate fertilū sibi

Universidad de Deusto
Biblioteca

assignande sunt. (Primũ) arg. ad questionẽ facti. Quidam spectabilis iure francoꝝ viuens constituit tertiariam vxori sue in castris ⁊ terris suis vsqꝫ ad summã annui valoris vnciarũ mille soluto matrimonio, ⁊ sic factus est locus tertiarie pcipiende fm. c. regni. mulier que dotarẽ petit vxor sibi assignari terras ⁊ castra iuxta electionẽ ipsius vicinas vriqꝫ, ac sibi cohercẽtes heres aũt vult sibi assignare. Querte videt aperte q̃ petitio vxoris est preferẽda. arg. huius litere. ad hoc etiã. xũ. q. j. c. qm̃. Item arg. ad aliam questionem. Reus cõuentus actione personali est cõtumax. ⁊ sic actor ponẽdus est in possessionem bonorũ ipsius, p mensura debiti declarati. ff. de bo. auc. iu. po. cuꝫ ꝓponas. ⁊ in aut. ⁊ qui iurat. ⁊. j. de digni. quotiens. vide qs ibi scripsi. Tctor elegit bona immobilia que capienda sunt in defectu mobiliũ fm formam. l. a diuo. ff. de re. iur. ⁊ extra vt lit. non contest. qm̃. ff. vlt. ⁊ ea elegit que vicina sibi ⁊ magis adiacentia sunt. cerre audiendus est. ar. huius litere. Item ⁊ si debitor vellet suo creditori bona sua tribuere insolutũ, quecũqꝫ sunt meliora creditori veniũt assignanda, deteriora vero debent penes debitorẽ remanere. in aut. de fideiuss. rerum vero. Et illud est melius qs placet amplius crevicina di ditor. ff. de pcur. exigendi. (Vicinas.) Que dicunt loca vicina fa
cuntur loris no. Jo. de pen. felicis. ff. presenti. li. vj. Interdũ dicuntur loca vi
ca multi cina vnde vox audiri potest. ff. ad sylleia. l. j. ff. potuisse. Interdũ lo
pliciter. ca distantia' per centũ miliaria. ff. de dam. infec. l. iiij. ff. pe. Interdum que sunt confinia. ff. de censi. forma. in pxin. Interdũ illa dicuntur vicina inter que sunt aliqua media in aut. vt oẽs obe. iudi. puin. ff. si vero alter. Alias ponunt vicina pro finitimis vt statim subiicit. De ꝓ
vicinitas pinquo ⁊ longinquo vide qs no. xciij. di. iurta. (C Quis aũt dicatur aliqñ com locus remotus Jo. an. post alia que ponit de ipso dicit hoc arbitra modũ, alt riũm esse. vt no. de tempo. ord. c. iũ. in verbo. in remotis. lib. vj. Tres quãdo de vot. q̃ ex vicinitate qs consequt̃ commodũ ⁊ fauorem. Ad idez de trimentu conse. eccle. c. i. lib. vj. ⁊. xij. q. j. quonia. Unde qs nõ potest in aliquo affert, loco expediri sit in eius vicinioꝝ. de elec. lib. vj. ff. poro. ⁊ qs ibi no. ⁊ facit qs no. ff. de ser. vr. prę. ⁊ qui duas. Interdũ vero consequitur detrimentũ. de pen. di. j. sed ⁊ continuo. ⁊. d. c. j. ⁊ vide. ff. de contrahen. emp. qs sepe. ff. vlt. ⁊ qs legitur ⁊ no. extra de priuil. super Spe. vnde mala vicinitas est vitanda. ar. extra de excel. prę. clerici. maxime potentioꝝ. De quibus Salust. in iugurtino. Ati quisq; potenti cõfinis erat sedibus pellebat. ⁊ Quinti. in apes pauperis cõtra hos loquens sic ait. Jam etiã deuios saltus ⁊ ssluas vasta solitudine occupant tot atqꝫ inter pauconũ vmbra iacet ⁊ fimbꝝ suis populus excludit, nec vllus ꝓcedentis finis est, nisi cũ alterum diuitem incidere
rint, quis enim anarus cõpossessorem querit? qs dominandi cupidi
tate inflãmatus, vel fastu dñationis elatus desiderat habere consor
tem. xxiij. q. vij. qs aũt. finaliter aũt hec scelera fm dei iustitiã vindicant. Esaie. v. Ve q̃ iungitis domũ ad domum ⁊ agrũ agro vsqꝫ ad locũ. Emuli quoqꝫ inuicẽ vicinitatem abhorrent in pemio. ff. ſ. terrũ. (In eodem) eiusdem fundi. (Sortiat') improprie. Haz in electione ipsius est. sic ⁊ vxor ⁊ vir eligunt. ⁊ tũ ex sortis felicitate veniunt ſ. qũ ⁊ q. quar. pars. l. ij. ſ. qs si post. (Dehinc) ver. als deinde. ⁊ vtrunqꝫ est aduerbiũ temporis vel ordinis. Sed dehinc ꝓprie de presenti tempore vel ordine accipit, ⁊ exponit post hec ex hoc. Deinde vero de quolibet alio vel longinquo vt post modũ fm Dap. vide. ſ. de fa. sanc. ecc. l. placet. ⁊ de bo. vac. l. iũ. (Finitimas) als vicinas. et semper expone. i. cõfines. sic. j. l. pri. ⁊. ij. q. vj. si quis eps. vel. i. ꝓpinquas ⁊ vicinas fm Bug. vel. i. eas q̃ posite sunt in confinibus. sic. ff. de orig. iu. l. ij. ſ. populo deinde aucto. vbi dicit bella finitima acriora esse. ⁊ in aut. de nõ alie. ſ. nos igit. ibi confinia, ⁊ facit. ff. de incen. rui. nau. l. j. ſ. pinde. Et vide in aut. de eccle. tit. ſ. finautem annale. ⁊ de san. epis. ſ. finautem. aut ecclesiꝰs. ff. de leg. iij. vxorẽ. ſ. legauerat. de dam. infec. ſi finita. ſ. q̃d dicemus. ſ. de bo. vac. l. iij. ⁊ extra de prescrip. cũ olim. in pxin. ⁊ in aut. vt oẽs obe. iudi. puinc. ſ. si vero alter. (Tunc) simile. ſ. de tut. ⁊ cur. da. ab hȳs. l. diui. (Sed inquantũ) ꝙ. (Spacio). i. internallo. (Coherentes) ergo ea inter que est spacium interiectũ coherere dicunt, sed expone. i. propinquas, seu vicinas. ⁊ nõ finitimas, vel conterminias. ads dicunt loca cõfinia, in aut. apud quos oportet causam. dicit moñ. ſ. cõis igit. ⁊ de eccle. re. immobi. alie. ſ. vlt. Proprie aũt sunt coherentia quedã ipsa natura iuncta ⁊ inseparabilia vt superficies solo. ff. de act. ⁊ ob. obligationum fere. ſ. placet. ita q̃ diuisa nõ habent. ꝓpiam rationem. ff. de admini. tu. tores qui. ſ. fic etenim. Quedã vero separabilia vt arbor ⁊ edificiuꝫ que solo coherent. ff. de vi ⁊ vi ar. l. j. ſ. ad solã. Coherẽtia namqꝫ ꝓ
capitaneꝰ bat ipsarum rerũ sibi coherentiũ vnitatem. ff. de rei ven. que religio
an possit fis. Uel dic coherentes. i. contiguas. ad qs de sent. excõ. si ciuitas.
de ordina lib. vj. (Inquantũ fieri valet) not. modum loquendi fm nos. (Pro
ta potesta modo) iure vel debite. (Ut id) ver. Eſt ratio premissoꝝ satis iu
te regis de sta. Istam imperator retiã in condenda lege consiliũ eoꝝ sequitur qui
stinari ci rangũntur, in aut. cõsti. que ex alcrip. ⁊ li. mul. in fi. Quod facit ad q̃
stionem. An rex possit de ordinata potestate ciuitatibus non peten
uitatibus ribus capitaneum destinare? ⁊ non videtur arg. huius litere. Haz si
non potẽ id qs ofbus ꝓfuturum de cõsensu oium fieri dz, fortius qs pot esse
tibus, omnibus, aut aliquib' nociturũ. Sic etiã non potest eps ecclesias subiectas archydiacono eo inuito cõstituere liberas. extra de excel. prę. la. c. ij. vide qs ibi no. Attrendendũ est eñ qs olbus nõ qs vni tãtũ expedit. ff. de ser. vr. prę. in re cõi. in fi. cũ ꝙdz. ⁊ facit. ff. de pac. dora. l. j. ſ. j. de hoc vide qs scrip. j. de erog. mili. an. annonas. (Duobꝰ) als oibꝰ. ꝓfuturũ. (In glo. iubemus. ibi. l. j. adde vbi triennũ. sta tuit. (In gl. seq. ibi volebãt. adde. als est volebat se eñ aliquis excusare, ⁊ non accipere sterilia ad vicẽ cuiusdã hospitalis qs excusat ⁊c. (In gl. vlt. ibi accepit. adde itẽ cõtra. j. e. locoꝝ. Sol. ibi vocati fuerũt primi dñi, hic nõ adde. als hinc inde. ⁊ sic satis cõsensus eorum ꝓsumptus est ex contumacia. Sed certe nõ videt esse huius legis intẽtio q̃ in accipiẽdis possessionibꝰ derelictis, primo finitimis. secũdo longiꝰ positis cõsensus deserentiũ requirat. Sed eoꝝ q̃ has possessiões decertas recipere sunt cogẽdi. ſ. vt q̃libet sibi accipiat sine aliozñ incõmodo sibi cohereñte pariter ⁊ vicinã. ⁊ ideo cõsensus eoꝝ exigit vt in hoc bene cõueniat. ⁊ hoc patet cũ dicit oibꝰ ꝓfuturũ est. Et sic videt q̃ ꝓdicta. l. fi. ff. de cẽsi. huic legi contraria nõ sit.

(Imperator Ual. Lex. viij.

Si agros domino cessante desertos: vel longe positos: vel in finitimis ad priuatuꝫ pariter publicumqꝫ compendium excolere festinat: voluntati sue nostrum nouerit ad esse responsum. Ita tamen vt si vacanti: ac destituto solo nouus cultor insederit ac vetus dominus intra biennium eadem ad suum ius reuocare voluerit (restitutis primitus que expensa cõstiterit) facultatem loci proprij consequatur. Nam si biennij fuerit tempus emersum: omnis possessionis ⁊ dominij carebit iure: qui siluit.

Si agros. (C Offert imperator cõsensum suũ volenti ex colere agros desertos, finitimos, vel lõge positos. Et subdit q̃ si qs talem agrum desertũ receperit excolendus ⁊ prior dñs intra biennũ venerit agrũ volens recuperare cõcessum, prius oẽs huic nouo conductori restituere debet impensas, biennio lapso prior dñs possessiones ⁊ dñium perdit. (Cessante) ab eoꝝ cultura, vel qmortuus est. Juxta qs Bene. xlij. Perenute cultore terra in solitudinẽ rediget. (Longe positos.) Qui aũt dicuntur longe positi? dic cõmitti arbitrio iudicis. vt not. lxxx. di. c. vlt. Propinqui vero videntur esse qui sunt in eadem ꝓuincia. ſ. de preseri. lon. temp. l. fi. ⁊ vide qs no. xciij. di. iusta. Sed vicina loca dicunt illa que non distant vltra duas dietas legales ab aliquo loco. extra de preb. presentauit. ſ. loca. li. vj. (Finitimos) i. cõfines. ſ. l. pri. habes idẽ verbũ. xxij. q. iij. innocens. ⁊ xj. q. iij. si eps forte. Et facit ad id qs no. Jnno. extra de immu. ecc. interdicens q̃ eps non longe ab ecclesia, sed intra fines designatos ecclesie habitare debet. (C Sed pone. Statutũ est Delictus in ciuitate si quis furtũ cõmiserit si de die soluat. ⁊. si de nocte soluat in crepusdupluꝫ. aligs furatus est post solis occasum. seu de sero, querit qua culo com pena veniat puniendus. ⁊ videt q̃ pena dupli. nam statim post solis missus an fit dare mediũ. ff. de verb. sig. hec verba ille aut ille. Cũ enim sol ouit dus rangẽ sup hoies dies est. extra de homic. si pfodiẽs. in pxin. naz regulariter factus de inter ea que sunt vere cõtradictoria nõ est dare mediũ. arg. ff. de cõ die vel tas di. inde. Julianus. ver. similem. ⁊ de peric. ⁊ co. rei ven. necessario. ſ. cum de fin. ⁊ facit ꝓ hac parte. ff. quemadmo. ser. amit. si cõem. ſ. j. ⁊ de aqua noctr. quoti. ⁊ esti. l. ij. (C Presumitur aũt ipse delinquens tale tps ꝓ idoneo ad cõmittendũ maleficiũ elegisse. Nam q̃ male agit odit lucem. xvij. q. ij. pernicioſam. extra de offi. deleg. cõsuluit. ff. de ven. inspi. l. j. ſ. tria luminaria. d. c. si perfodiens. ibi ad occidendum venisset. ⁊. ff. ad. l. aqui. ita qz. ſ. j. de fur. balnea. l. j. de sicc. furen. ⁊ qs no. in eis. Et qz in maleficiꝰ puniendis nos rigidos esse decet. ne per hmõdi lenitatem trãseant impunita. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ſ. ꝙ si qs. cũ si consueris. tps quippe delictum aggrauat. ſ. de adult. grachus. in fi. Econtra q̃ pena simpli. arg. ff. de peñ. interpretatione. Et q̃ illa dicitur vere nox cum sunt tenebre super terram. d. c. consuluit. ſ. ne vero. ac dicendo noctem intelligendũ est cũ noctis seu tenebrarũ effectu. ff. qs quisq; iuris. l. j. ſ. hec verba. vnũquodqꝫ enim id videt esse qs precipuũ est in ipso. Dicit philosophus. ix. ethicoꝝ. Ipsum vero tempus inter medium, qz imperfecte lucidũ vel illuciduꝫ est, ꝑfecta nox censeri non potest. ⁊ sic de ipso tempore non vt de nocte, sed tanq̃ de die standum est. cuꝫ deus nõ velit q̃ nõ nouit opus imperfectum. extra de bap. maiozes. ver. sed adhuc. ⁊ facit. ff. de licau. duobus. ver. ⁊ sane. cum multis' concoz. Sic ⁊ ley nihil continere debet imperfectum. j. de consul. l. fi. de quo plene scripsi. ſ. de his qui spon. mu. sub. l. fi. ibi successoꝛes. q. vltima. Itez qz licet hoc tempus aliquid iuxta loꝛum potissime situs de nocte participet, non tamen est ipsum tempus. ꝓ nocte recipiendũ, cũ noꝛ quando ꝓferatur intelligenda sit in portioꝛi suo significato. ff. de statu lib. cũ heres. ſ. stichus. ij. immo tale tempus magis cõtinearur sub appellatione diei artificialis que porẽtioꝛ est ⁊ melioꝛ pars est diei naturalis. cuꝫ dignius trahat ad se minus dignum. extra de conse. ec. quod in duhȳs. ſ.

bȳs. ſ. de appell. ꝓcipimus in fi. ⁊ priuilegiatum trahat ad se non priuilegiatum. ff. quemadmo. ser. amit. si communez. in pxin. potentius minus potens. ff. de aur. ⁊ ar. le. ⁊ si nõ sunt. ſ. peruenianus. de acqui. re. do. quicquid. ſ. si ergo nunc bonũ etiaz malum. xxxij. q. j. c. vlt. maxime cũ plum tempus imperfecte clarũ ortui vel occasui solis vicinũ est. Quod ergo statuit in die q̃ a sole ꝓdit locũ habeat tu ipso crepusculo vicino soli, ar. extra de priuil. super Spec. ⁊ de cõsec. ecc. vel alta. c. j. li. vj. ⁊ quod ibi no. ⁊ de sentẽ. excom. si ciuitas. (Solu. Aut tempus quo cõmissum est crimen magis adheret noctι q̃ diei, puta q̃ minus ab hortus solis vel occasu distat aut econtra. Primo casu locũ habeat pena dupli. Secõ pena simpli. arg. d. c. j. de conse. ec. li. vj. ibi secus si remotũ ⁊c. Ad idẽ. ff. de sta. ho. querit. cũ concoz. ⁊ ad sylley. excipiunt. j. de metat. l. ij. Vel dic clarius q̃ nox ex absentia solis a nocendo oculis dicta, que eũ stellarum ⁊ lu
ne splendoꝛe lucet ne' indecoꝛa esse. Itaqꝫ donec stelle ⁊ luna luceãt
noctι qua ꝓpie nox dicetur, ⁊ fortius si ꝓpter impedimenta nubium nõ dant
tuoꝛ sunt lucem. Hec hz partes octo, quatuoꝛ vicinas diei, puta vesperũ ⁊ cre
partes. pusculũ post solis occasum, diluculũ ⁊ ante luculũ, ante solis ortum fm Dap. Crimẽ cõmissum in vespero ⁊ ante luculũ q̃ sunt partes vicinioꝛes diei, ac si de die cõmissuꝫ foꝛet veniat puniendũ. qs aũt patratur in crepusculo ⁊ diluculo tanq̃ noctυrnũ veniat puniendũ. ar. iuriũ premissoñ vt sic ꝓpie accipiamus tps vicinũ. i. finitimum, ⁊ cõfine diei ⁊ noctι. vt. ſ. l. pri. ad fi. ff. de censi. forma. in pxin. quãtus ⁊ alijs modis possit exponi vt ibi scripsi. que ad hoc facit. De partibus noctis etiã not. Archy. j. q. j. superueniente. (Priuatũ). i. suũ. (Publicũ) qz ꝓstabant inde tributa. ſ. q̃ res pig. ob. po. exeꝛcuꝛoꝛes. fi. ſ. de metat. l. j. Item qz nõ fruꝛa in terra debet qs habitare, ſz ipsi terre debet operari. in aut. de questoꝛe. ſ. si vero occasionem. sic ecõtra publico detrimento relinquit. ſ. eo. l. iij. in fi. (Copendium) cõmodum. (Festinat) nõ expectans. ſ. vt dñi eoñ requiratur ꝓout dicit. ſ. eo. quisquis. ⁊. j. l. locoꝛũ. ⁊. l. omniũ. (Nostrus) ꝓ hanc l. ⁊ ex nũc. (Ita tri) ſ. ⁊ vide qs de hoc ꝙbo scripsi. j. de coll. fun. fil. l. j. (Destituto) deserto. (Solo) i. agro. (Cultoꝛ) predictus. (Insederit) alias incederit. ſ. ꝓpria autoꝛitate vt no. ſ. tit. j. perequatoꝛes. in fi. vit. glo. als insederit. ⁊ habes idem verbũ de conse. di. v. nunq̃. vbi dicit q̃ si varie perturbationes pectoꝛ alicuius insederint, dominabunt eius ⁊ deducent eũ ad delictuz maximũ. Et ex hac litera patet q̃ sedendo qs naturalissime possidet vt est expressum. ff. de acquir. pos. l. iũ. ſ. econtrario. in fi. ſ. Et ꝓuis eo. ti. in pxin. dicaꝛ possessio est pedũ positio. forte ꝓpius diceꝛet possessio quasi post ingressum sessio. Non enim omnis pedũ positio facit possidentem. eo. tit. qui iure. Dicitur quoqz res que naturaliter possidetur esse sub manibus possessoris. ſ. eo. tit. l. fi. ſ. j. ⁊ hoc bene colligitur. d. l. j. in pxin. ibi. q enim insistit. Item not. q̃ in possessione debet iuris adminiculum cõcurrere. Nam si iuris adminiculũ obtiner vel nõ assit, nõ dicetur qs possidere licet coꝛpoꝛe ⁊ animo insistat rei. hoc aũt quãdoqz contingit ꝓpter rem quandoqz ꝓpter causam. vt dicit Archy. de eo qui mit. in pos. causa rei ser. c. j. post pxin. lib. vj. ⁊ remittit ad no. per Bzo. in summa de acquir. pos. ſ. sed nec verbo. (Uetus) ſ. cessans ⁊ deserens. (Jus) qs iam amiseraꝛ. vt paꝛet ex verbo renocare. vel ex pone ius. i. comoditatem. (Expensa) per nouũ cultoꝛem. (Facultatem) i. possessionẽ. (Nam) ꝓ. ⁊ ponit ꝓ sed. (Emersum) elapsum. ⁊ est simile. xj. q. iij. quicũqz intra. (Dominũ.) Nota. q̃ ex solo tractu temporis diuium amittitur. vt no. ſ. de integ. resti. l. iiij. in fine glo.

(Imperator Bono. Lex. ix.

Qui fundos patrimoniales iure priuato cano ne saluo susceperint: hãc omnes sine vllius exceptione persone propositam intelligãt optionem: vt aut ea loca quibus minoꝛ est soli fecunditas cũ bis ex quibus fructus vberes capiunt: suscipere ⁊ tenere non abnuant. Aut si eoꝛum refugiunt sterilitatez: optimoꝛibus cedant.

Qui fundos. Locati sunt fundi patrimoniales in emphiteosiz datur optio possessoꝛibus vt vel quedaz alia loca inutilia susciꝑiant excolenda. vel si refugiũt sterilitatem eoꝛũ, cedant his que vilta per locationez antea receꝑat. (Propositã) ꝓ hãc l. (Optionem) i. electionem. sic datur optio. ff. de acquir. here. cũ here ditarem. extra de regula. vt clerici. xxvj. q. ij. multoñ. (Et not. mirabilem. l. ꝓ princeps in concessionibus suis etiam perfectis. ⁊ qs plus est in animalium iure priuato questus. vt. ſ. eod. heredes põt conditionem apponere. in cuius defectu perfecta concessio ⁊ quesitum dominiũ reuocatur fm An. de bar. ad idem. ſ. de iudic. j. ⁊ de incest. nup. l. fi. ſ. de fun. ⁊ sal. rei do. l. fi. ⁊. xvj. q. vl. considerandum. ⁊ xxij. q. iij. Jnno. in fi. ad hoc etiam vide extra de elec. significasti. nõ autem potest libere auferre dominiũ sic questiũ. j. de locat. prę. ci. l. ij. ⁊. d. c. multoꝛum. vbi de hoc Ar. contra. ſ. de act. ⁊ obli. sicut. ⁊ de condi. ob cau. si repetendi. de fi. instiru. ⁊ iure haste. fisc. l. pe. ⁊ de agri
co. ⁊ censi. originarios, de doñ. que sub modo. l. perfecta, de reuo. do.

Eꝛ ⁊ de ꝓ positiões differunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

rita cogunt exsoluere. Quod si cõtumaces abfuerint alijs cõcedenda sunt sub certo canone in eosq; possessiõis ꝓprietas trãsferenda. Et hi scõi cõductores si tributa persoluerint ab omni inquietudine sunt securi. ad tributa quoq; preterita non tenent. (Locorũ). i. possessionũ vt subdit. Est enim nomẽ generale satis ꝓprie cuius fines latent quatenus finiat ꝛ terminet. Fundus autẽ certos ꝛ determinatos fines habet. ff. de ver. sig. locus. (Vñi.) Jtez creditores ꝛ alij de quibus dicit. ẽ. tit. j. l. ij. §. j. (Sex menses) ſi. ẽ. tit. j. l. ij. §. j. ꝛ de anno. ꝛ. tri. obſiſtere. (Edictis) tribus. ff. de iur. fiſ. l. ij. §. ſenatus. ꝛ dic vocati. i. requiſiti. vt. j. eo. l. omniũ adiecta cõditione. que dicit. j. de coarta. ſi apparitor. Jtẽ dic vocati. ſ. generaliter. extra de iureiu. veniens. Vel dic ſpecialiter vt. d. l. ſi apparitor. vide qs ibi ſcripſi. Vel dic ꝙ ſine cõminatione ſufficiat lapſus ſex menſiũ vt ſcripſi. ẽ. ti. j. l. ſi. in ſi. (Reuertant) ad ipſa loca vel poſſeſſiones. (Qui ſi) ver. (Aſ fuerint). i. reuerſi fuerint. (Propria). ſ. loca. (Et ea) ꝟ. (Sin vero) §. (Impares) expone vt no. inſti. de excu. tu. §. ſed ꝛ ꝑpter. in prima parte gl. i. ſi nõ habeat tñ in bonis quantũ debet ſoluere ꝓ tributis vt ibi colligit. ad hoc ẽt facit. ẽ. tit. j. q grauatos ſm vnã literã. ꝛ. ff. de mu. ꝛ bono. l. honor. §. de honoribus. ꝓprie aũt dicit impar q hz mediũ. ꝛ caret equalitate ſm Ariſto. ꝛ ꝑbat. ff. de ſer. vr. ꝓe. hoc qꝺ §. ſi ex tribus. ꝛ vide q ſcripſi. ẽ. q numero li. i. ſi. tenuiorem. (Earum rerum). i. eoũ locorum. (Tributis) q fuga deſtituunt. (Abſentia) Contumacia dicit An. de bar. Not. ꝙ lite nondũ conteſtata cõtumacia facit hacia an faci beri aliquẽ ꝓ cõfeſſo hoc caſu ſic ꝛ in alio. ff. de ſuſpec. tu. impuberi-at aliquez bus. §. ij. ꝛ ſi. Item in alio. in aut. de exꝓi. re. §. ſi vero quidã. Qui eñ haberi ꝓ litem ꝙ contumacia deſierit in nullo minor preſente habeꝫ. in autẽ. confeſſo, vt oẽs obe. iudi. ꝓ. §. vero neq; ipſe. Regulariter cõtra. ff. de cuſto. reo. diuus. ꝛ de reg. re. l. j. Nec mirũ ſi hoc regulare cũ nec poſt litez cõteſtatã ꝑpter ſolam cõtumaciã perdat qs cauſam principalẽ, niſi de cauſa liqueat. ff. de re iud. cõtumacia. q̃ ſic intelligitur in. l. ꝑperã dũ. ſm An. ẖ hoc ibi nõ habeẽ. immo cõtrariũ no. ff. de iud. ꝛ poſt. in prin. Fallit etiã dicta regula. ẽ. de aſſer. tollẽ. l. j. in ſi. ff. de re mili. qui cum vno. §. qui poſt deſertionem. Jtez ꝛ ſi nolit quis preſens de calumnia iurare. vt. ẽ. de iura. calũ. l. ij. §. peñ. De hac materia dic melius vt no. Ey. d. l. ꝑperanduz. §. z ſi gdem. ꝛ. §. ſeq. ꝛ quomodo ꝛ qñ. in aut. qui ſemel. Et ex premiſſis idem an ſoluit queſtionem ꝙ ſi citatus vt iuret de calũnia nõ veniat ſed ſit cõtumaz, nõ ꝓterea litem perdit qz vt dicrũ eſt cõtumacia ſola nõ perdit litem principalem niſi qñ preſens nõ vult iurare de calumnia. Nec ob. de iure fiſ. ſenatus. §. ſenatus. vbi videtur dici ꝙ cõtumaz habeat ꝓ cõfeſſo. qz intelligitur qñ contractũ erat hermodicium. ꝛ de cauſa liquebat vt ibi not. in glo. Et hoc patet hodie in eo q vocatus eſt vt compareat poſitionibus reſponſurus. nam tũc ſi contumaz eſt nõ ideo ꝓ confeſſo habeẽ. ſed alias cõtra eum tanꝙ contra cõtumacem procedit. Secus aũt ſi preſens in iudicio iuſſuſq; a iudice cõtumaciter deneget reſpondere. aut recedit. nam tũc ꝓ cõfeſſo habendus eſt de confeſſ. c. ũ li. vj. qs etiã iure noſtro colligitur euidenter. Naz denegans iurare de calumnia ꝓ cõfeſſo damnaẽ. d. l. ij. §. peñ. ꝛ ſub ipſo iuramento continetur apertius ꝙ veritas reſpondeaẽ. vbi aũt qs ſuper libello interrogatus a iudice licet reſpondere iuſſus litem cõteſtari ſine ratione recuſat. nõ habebitur ꝓ confeſſo. procedetur aũt cõtra eum vt cõtra contumacẽ ꝛ mulctabit arbitrio iudicantis. vt not. ẽ. quomodo ꝛ qñ. in aut. q ſemel. Et hoc verũ ſi eo ſolo contentus eſt actor alꝫ cõpellendus eſt reus preciſe reſpondere libello ſm Jaco. ꝛ Ey. qui not. ẽ. de litis conte. l. j. q. vij. Quid ſi promiſſo poſitionibus reſpondere, ꝛ contumaciter a iudice recedente cõparet. ꝓcurator volens abſentis purgare cõtumaciã ꝛ poſitionibus reſpondere, an ſit audiendus. Rel. Guil. no. in Spe. depoſiti. §. viij. verſ. qd ſi ꝓ illo ꝙ nõ. ꝛ ꝙ talis cõtumacia purgari nõ poſſit. ꝛ vide eo. tit. §. ix. vbi plura inuenies. ꝛ qs not. de iudi. c. iuris. ꝛ de iur. ca. c. vlt. lib. vj. Illud autez ſciendũ eſt ꝙ quãdo citatur qs ad ꝓcedendũ in cauſa ſi quidẽ illud ad qs citatus poteſt expediri ſeu fieri abſq; ipſius preſentia, nõ poteſt citatus puniri vt contumaz ſi nõ comparet. Si aũt non poſſet abſq; ipſius preſentia expediri. tunc eſt vt contumaz puniendus. hoc proſequere. vt not. Jnno. extra de arbi. ex parte. Vnde eſt ꝙ ſi quis citetur ad videndũ teſtiuz iuramenta ꝛ nõ comparaue rit. recipiuntur ꝛ publicantur eius abſentia nõ obſtante. ac ſi eo preſente iurãſſent. in aut. de teſti. §. pe. ad qs. ẽ. de iudi. ꝓperandu. §. finautem. ibi ipſius abſentia dei preſentia ꝛc. Cõtumaz enim in nullo preſente melioꝛ debet haberi in aut. vt oẽs obe. iudi. puin. §. ſi vero neq; nec eſt alia pena ſtatura ꝓ contumacia niſi ꝙ habeatur ꝓ preſente ꝛ damnatur ac ſi eſſet preſens vt ibi. ꝛ poteſt eſſe ratio, qz partis nihil intereſt ex quo teſtes recipiuntur ſm Joã. de laudo qui ſic reſpondit in quadã queſtione conſultus. ꝓ quo etiam facit. ff. ſi in ius voc. non ierit. l. §. §. ſi. vbi vero citati neceſſaria eſſet preſentia puta qz vocatur ad reſpondẽdum de facto ſuper poſitionibus ſecus eſt. Ande ſi ꝓ cõtato compareat ꝓcuratoꝛ cũ ꝓcuratoꝛe minus legitimo, ſiquidem ꝓcuratoriũ eſt tale ꝙ poſſit cũ ipſo ꝓcuratoꝛe agitari iudiciũ. defectu huiuſmodi non obſtante remittitur ea pena que ob contumaciã fiſco eſſe applicanda. ꝛ patiẽ nihilominus miſſionem ſm An. de Jſer. qui hoc not. in conſti. de extraoꝛ. ꝛ prepa. in l. citationis. ꝛ facit. d. l. ij. vlti. reſponſo. ꝛ de arbi. l. arbiter kalendis. ꝛ hoc idẽ not. Arch. de elec. cupientes. li. vj. in verbo coraz nobis. ꝛ de dolo. ꝛ cõtu. actoꝛ. in verbo cauet. ꝛ facit qꝺ ipſe not. e. c. cupientes. §. ceteruũ. in verbo mittere vel venire. ꝛ ſic puto intelligendũ qꝺ ipſe not. ibidem ver. ꝙ ſi in verbo opponentes. dicens ꝙ ſi quis citatur ꝓ aliqua cauſa in qua ꝓcedi poſſit etiã altera parte nõ comparente, nihilominus tenetur ipſe comparere, alias contumaz reputabit.

¶ Verũ autem ad cõdemnationem ſufficiat vna cõtumacia vel ſint neceſſarie plures. vide qꝺ legitur ꝛ no. lxxvij. di. honoratus. in gl. ar guitur hic ꝛc. iij. q. v. quiſquis. in glo. ſed obũcitur ꝛ per Archy. de hereti. cum olim. de app. ab eo. in fi. ij. vj. ꝛ dicã. j. e. omnium. Ein ita ſit contumaz qui non peremptorie citatus dicit ſe nolle venire ac ſi peremptorie citatus nõ iret not. Jnn. extra de arbit. ex parte. Quid ſi contra excipientem vel obũcientem de contumacia replicetur de dolo. ſ. ꝙ obũciens cõtumaciã ſciebat reo qñ faciebat eum citari cõ petere exceptionẽ. an talis replicatio admittaẽ. not. Jnno. extra de diſa. c. ũ. An etiam qui coꝛa primis iudicibus fuit cõtumaz a ſcõis citãdus ſit. not. idem extra de accu. veniens. (Adeſſe) reuerti. (Penes) propue nam trãſfertur diũm ꝛ poſſeſſio locoꝝ in eos q ſuꝛ ceperunt vt ſubſcit. ad qs. ff. de verb. ſig. penes. (Eos) alꝫ hos. ꝛ de eſt ꝙ. (Nec). ſ. loca. (Succeperint) vt. ẽ. tit. j. l. ij. (Promittunt) vt. ſ. e. l. ij. (Poſſeſſiõis). i. locoꝝ. (Inteme rata) incorrupta, immoleſta (Ut poſtꝙ) ꝟ. (Ea). i. tributa ſeu canonẽ quẽ promiſerũt. (Inquietudinem) commotionem, moleſtiam. (Nec) ver. (Competitionis) ſi mile. j. de diuer. pre. vz. l. eos. ꝛ expone. i. ſecũdi petitoris. (Quibus) verſ. (Indulſimus) per hanc. l. (Ut eo) alias ex eo. ¶ In ſecunda gl. ibi. §. ſi vero adde. ꝛ. ff. de ſuſpec. tuto. impuberibus §. ij. in ſi.

¶ Imperator Hono. Lex. xij.

Hac diffinitione ſancimus nullum poſſeſſoꝛem neq; munificum prędium ꝓ alienis debitis vel deſtitutionibus eſſe retinendum. Neq; eoꝝ prediorum deſpectione pregrauari que ex hiſdem bonis que retinentur nequaq; eſſe monſtranturnec vllis preſtigijs atq; commentis exactio mutiletur.

Hac diffinitione. ¶ Caſus. Nullus poſſeſſoꝛ neq; munificũ prędium debet ꝓ alioꝝ debitis, aut ꝓ deſertis prędijs que ex hiſdem bonis que nũc per ipſum poſſeſſoꝛe renent, vel eadem ſubſtãtia nõ probantur fuiſſe cõueniri vel teneri ne ralib⁹ preſtigijs tributoꝝ exactio retardeꝫ. (Diffinitione). i. l. vel conſtitutione. (Munificũ). i. munus ſeu tributũ debens. (Deſtitutionibus). i. deſertionibus alꝫ deſtitutione. (Retinendũ) nam licet debitoꝛ iniurietur fiſco nõ ſoluendo tributa non ex hoc ſtus Jtem acta iudicis. ẽ. de defen. ci. l. j. ex ſpidis. ẽ. de peti. he. ſi putas. Jtem acta iudicis. ẽ. de defen. ci. l. j. ex tra de. ꝑba. qñ. ꝛ de of. dele. cũ olim. ij. ꝛ de re iudi. acta. in pn. Jtem acta rectoris. ꝓuincie. ẽ. de trãſa. ſiue apud. Jtẽ acta fiſci. i. ꝓ fiſco facta rectoris. ꝓuincie. ẽ. de trãſa. ſiue apud. Jtẽ acta fiſci. i. ꝓ fiſco facta rectoris. ꝓuincie. ẽ. de trãſa. ſiue apud. Jtẽ acta fiſci. i. ꝓ fiſco facta cietia. ff. de iur. fiſ. in fraudẽ. §. neq; vide. ẽ. de re iud. l. ſi. qs ibi not. ꝛ de doñ. in donationibus. de mag. muni. l. ij. ꝛ de off c. iudi. Eſler. l. j.

¶ Primo queritur circa hoc an poſſit iudex acta cõficere? videtur ꝙ ſic vt. d. l. ij. Econtra ꝙ non cum hoc ſit ſpeciale officium tabellionis. extra de ꝓba. quoniam. Jtem qꝛ tunc iudex fungeretur vice duoꝝ qꝺ improbatur a iure. ff. de cuſto. reo. diuus. dic de hoc vt not. Jnno. extra de teſti. cum a nobis. Jtem an acta debeant penes iudices remanere. vide extra de ꝓba. c. vlti. cum ibi no. ꝛ in autẽ. de defen. ci. poſt primi. ver. ſi vero quidem.

¶ Secundo queritur. Quid de eo qꝺ frequenter in regno in altercationem occurrit. cõficiuntur acta coram iuſtitiario. ꝛ in quoꝺam ſacco ſigillata reponuntur. quis ea debet ſigillare, vtrũ iudex ꝛ aſſeſſoꝛ an actoꝛũ notarius? videẽ ꝙ actoꝛũ notarius extra de probationibꝰ quoniam. Econtra ꝙ iudex ꝛ aſſeſſoꝛ vt extra de teſti. preſentata qꝛ ponitur ſi cuncta que aguntur in cauſis actis non inueniunt inſerta ẽ. de app. ne cauſas. in fi. ne ergo poſſit aliquid in eius preiudicium machinari, equius eſt ꝙ ſub eius ſigillo munita ſeruentur. ad hoc eſt optime. xvij. q. ij. cognouimus. in fi. ꝛ. ẽ. de ſuſcepto. ꝛ archa. humilioribus. Item cũ ſit ipſe iudex dignioꝛ ꝙ notarius vt. ẽ. de decuri. vniuerſos. j. de numera. l. j. ꝛ ex his que plene ſcripſi. ẽ. de decu. oẽs. ante fi. note magne debet in his iuſta rõe ꝑferre. ff. de fid. inſtl. l. fi.

¶ Tertio queritur. Quid ſi acta veriſita penes iudicẽ vel actoꝛum iudi notariũ aut ipſoꝝ heredes inueniantur an fidem faciant? videtur ꝙ ſic. cum tabellionis ſcripture credatur. ẽ. de fal. ſi quis decurio. in ſi. ꝛ. c. cũ a nobis. ꝛ in Spec. de inſtr. edi. §. reſtat. ver. ſed cũ ſit ſimilis. ꝛ. c. cũ a nobis. ꝛ in Spec. de inſtr. edi. §. reſtat. ver. ſed cũ ſit ſimilis

Universidad de Deusto
Biblioteca

de p actiõe, post ꝑ. Vnde desideria sunt libelli preces, seu petitiones quas in iudicijs offerunt litigantes, ſ. de erro. aduo. l. ij. z sic videtur hic actum fuisse cum talia desideria in scriptis obtulerunt, vel possunt dici desideria quecunq; litigantiũ intentiones, ſ. de suffra. l. j. (Reliquerunt) ibi alijs, i. refutarũt. sico vel alijs expresse. (Vel) ꝑ. (Permiserũt) z sic tacite refutauerunt. (Et functiones) ver. ¶ Et no. q̃ non sufficit solũ illas excolere, sed etiam publicas functiones debent ꝓinde ꝓestare, z facit ad. q. quã scripsi. de vassallo non colẽte feudũ. ſ. ti. pri. l. ij. (Perdurabũt) facit. ſ. de do. cẽsualis. (Illud laz) ver. (Penitus) alias deest. (Copiã) i. facultates. ¶ In prima glo. ibi cũ precum adde. An autem possit libellus emendari. nor. ſ. de eden. edicta, z quomodo z q̃n. in aut. qui semel. z in Spe. de libel. concep. ſ. nunc ostendamus. z extra de libel. ob. c. j. per Innoc. z per Ber. c. vltimo. Item an sit necesse poni in libello illa verba saluo iure. dic q̃ non vt not. extra de fi. instru. inter dilectos, in prin. Sed pone titius ꝓduxit in iudicio instrumentũ qõ indiget subscriptiõe testium ab ipsis testibus nõ subscriptum. videns q̃ ipsum fidem nõ facit, repetit illud subscribendũ a testibus. z iterũ coram iudice ꝓducendũ an possit? videtur q̃ nõ arg. huius. l. Ite q̃ tale instrumentus iam translatũ est in acta. dicit Inn. extra de ꝓba. q̃n. Sed dicas aut terminus a l. ꝓbandũ datus est elapsus aut nõ. Primo casu nõ põt ar. huius. l. Sed o casu poterit repetere instrumentũ. ar. ff. de acdal. accusaturus. z ꝓbat ex his que not. Büi. d. ſ. nunc ostendam⁹. z de dilla. ſ. nũc videamus. ver. quid si data. z que scripsi. ſ. tit. pri. l. fi. ibi silentio. q. ij. z qõ no. extra de fi instru. cũ dilectus. z de priuile. cũ olim. ij. z qõ not. Inn. extra. de testi. tam literis. z. c. cum clamor. z. c. cũ venissent. ¶ Post glo. vlt. adde. z not. q̃ ita demus talia ꝓdicta nõ sunt a secundis possessoribus aduocãda si ꝓinde soluimus debitis temporibus publicas functiones vt predixi. z est sic in regno vbi feude vel eius quota ꝓscribit certo tempore. ſ. annis. xxx. si possessor cõtinue possidet aduersario in regno presente, z ꝓinde seruitium suo tempore ꝓestet vt in consti. de ꝓscri. l. consuetudinem.

¶ Idem Au. Lex. xv.

SI quis deserta predia que naualem sustinent functionem: z in desertis nunc vsq; remanent superequationis iure perceperit melioꝛe cõditione in omnibus titulis conuenit ea relevari vt grauis sors nauis esse non possit ꝓ eo q̃ que resederit portiuncula cum alijs fuerit dispendijs liberata.

SI quis deserta. Erãt quedã predia ex quibus nauale onus vel functio debebatur, que a perequatore sunt alijs assigna ea hec sunt etiam in alijs oneribus relevanda, vt nouale onus qõ ꝓinde debetur nõ grauius sed leuius fiat. (Noualem) alias naualem. z hec est communis litera. (Superequationis) alias subperequationis. (Titulus.) ſ. alijs vt subijcit. (Nauis.) Nota. fueri nauibus z predijs naviculariorum ꝓpter bellicam necessitatem.

¶ Imperator Ual. Lex. xvi.

IAbemus neminem curialem ꝓ alieni territorij debitis attineri: sed tantum municipem ꝓ gleba propria conuenti.

IAbemus. Si predia vnius ciuitatis sunt deserta, z ob hoc tributa reipublice nõ soluta, non debent curiales alterius ciuitatis ꝓinde conuenirí. (Municipem) alias municipalem. (Gleba.) Nota ꝓ eo quod scripsi. ſ. titul. j. l. omne. nam si ꝓ alio quis nisi solum ꝓ gleba propria non conuenitur. quomodo castrum aliquod vel ciuitas alienabitur, z onus eius castris ciuitatibus z locis remotioribus imponetur, certe hoc fine iustitie ratione procedit.

¶ Idem Aug. Lex. xvij.

SI quis autoritate nostri numinis de fundis patrimonialibus steriles sub certi canonis pollicitationem susceperit: firmiter cum volumus possidere: sub eiusdẽ tamen canonis solutione quem nostre maiestatis autoritas per annos singulos soluẽdum esse ꝓscripserat. Nullamq; eos descriptionem siue adiectionem aut innouationem in posterum sustinere. Quoniam nimis absurdũ est eos qui nobis hortantibus fundos inopes atq; egenos magno labore impenso aut exhausto patrimonio vir forte meliorare potuerunt: vtpote deceptos inopinatum onus susciperet: illudque velut quadam circumuentione depositi quod si de daturos ꝓscissent fundos minime susciperet aut etiam colere paterentur.

SI qs predia patrimonialia cum deserta essent sub certo canone annuatim, pinde soluendo locata fuerit a hoc principe auctoꝛante. nõ debet alia in his predijs agi descriptio. nec adiectio vel innouatio tributoꝛũ, z rationẽ ponit. (Summe) ex pone vt. ſ. ti. ij. q̃n q. ij. (Susceperit) vt. ſ. e. locoꝛũ. (Sub eiusdẽ) ꝑ. (Canonis) tributi. (Maiestatis) maiestas dr q; maioꝛ poꝛestas (Per annos) loquit iuxta vulgare. vt. ſ. de meta. ꝑ annos. cũ his q̃ ibi scripsi. (Nullamq;) ver. (Descriptione). ſ. alia similẽ. j. de agric. z manci. l. penũ. z de fun. rei pri. l. ij. (Adiectione). i. augmentatione. ſ. canonis tributoꝛũ antiq. Et facit. j. de loca. ꝓdu. ci. l. fi. Et de fun. rei pri. l. ij. z. ſ. de exeu. mu. l. ꝓnuate. ¶ Ite not. ex hac. l. cũ predictis cõcoꝛ. ar. ad questionẽ que no. ff. de dã. infe. l. dãm. ſ. fi is q̃. in gl. ibi facte. in fi. q̃ ꝑ augmẽtũ dom⁹ plures ille q̃. ꝓmiserat recipere nõ teneat. Ad idẽ. ſ. de allu. z palu. l. ij. z vid q̃ scripsi. ſ. e. hac diffinitiõe ibi retinẽdũ. z. j. de fun. rei pri. l. ij. poſt gl. ij. (Quoniã) ꝑ. est ratio ꝓmissoꝛũ. (Absurdũ) indignũ, turpe. als est absurdũ z irrationabile. ſ. cõi. deleg. l. vlt. ſ. sed q̃. (Eos) tolle inopes q̃ est. ſ. (Hortatibus) hoc verbũ non importat necessitatẽ. de quo vide qõ no. ſ. de li. cã. cũ affirmes. q̃ facit cõtra plures dños cogẽtes vassallos eoꝛ recipere fundos hmõi excolẽdos, similiter z cõtra cogẽtes recipere gabellas increditi. ꝑcurãdas. (Inopes) i. steriles, vt. ſ. dr. (Et tanto) ꝙsumpto, dissipato, vacuato. (Utpote) tanq̃, veluti, quasi. (In opinatũ) subitus, improuisum. (Onus) predicte. ſ. descriptionis vel adiectionis, aut innouationis. (Illudq;) ꝑ. (Circũuentione) descriptiõe, z est sic. ſ. de his q̃ ve. eta. impe. l. j. (Depositi) vide. ſ. de superindic. l. j. in fi. (Si fi) ꝑ. (ꝑcissent) ante sciuissent. ¶ In glo. vlt. ibi caueãt adde. z. j. de fun. rei pri. l. ij. vbi et hec hortatio q̃ subijcit. ¶ In fi. gl. adde. z de ꝑdi. naui. l. ij. in fi. z de ex. mu. l. pr. uare. z. l. pe.

¶ De fundis limitrophis. z terris. z paludibus. z pascuis limitaneis. z castellorum. Titu. lix.

LImitrophis) alias limitrofis, als limitaneis. (Pascuis.) Pascuus ager est q̃ a diuisoꝛibus agroꝛum relictus est ad pascendũ cõter vicinis. forte hic ager melius diceretur compascuus: vt colligit ff. si ser. ven. l. testatrix. ſ. j. z ante fi. Paludes autem dicuntur a pale pastorali deq̃ paleas i. pabulas iumentoꝛũ nutriat? fm Isid ethi. z. xv. c. xiij. ¶ In glo. ibi limitrophis. adde ad qõ. ſ. tit. ij. l. penul.

¶ Et no. q̃ limites dicti sunt q; rem vel poꝛestatem iurisdictiones ve alicuius limitant vel determinant seu pertingunt. ff. de peric. z co. rei ven. id qõ. z. ſ. de offi. ꝓfec. ꝓeto. affri. l. ij. ſ. poſtq̃ vero. z. ſ. ꝑ limitaneis. z. ſ. e. z. ſ. e. l. j. Ethas ponit limes ꝓ agroꝛum discretione vt in ꝓemio decre. ſ. ideoq; alias ponitur ꝑ vsu militum qui stãt in limitibus. vt. ſ. ti. ij. l. oẽs. limites autem imperij z ipsoꝛũ custodiã ordinare debet ꝓfectus ꝓetoꝛo vt. ſ. j. z. d. ſ. poſtq̃. Item quid sit limes, z an limes, z qõ in eo fundat? est cõmune, an intelligatur ipso iure diuisus. z qd si fluuius qui erat limes fuerit ex siccat⁹. Et quid de ecclesia vel arbore in medio limitis posita. Quod eps nõ potest donare ea que sunt in limite. An limites ꝓscribantur vel eis adherentia, vel vltra limites existentia. Et qd si fluuius aliquos limites deiruat vel huiusmodi habes. xvj. q. iij. licet z extra de ꝓba. super eo. per Inn. z Host. z Jo. an. que ꝓbationes in ꝓbandis limitibus requirantur. habes extra de ꝓba. cũ causam. Qualiter ad limitationem faciendã per liberos antiquos z famã iudicis officium implorẽtur. nor. Inn. ibidem. z Archy. de cõsue. c. j. li. vj. z Rofr. in li. iur. can. ru. de parroch. An ꝑ scripturã factam super aliquo negocio principaliter faciens mentionẽ de limitibus incidenter ꝓbet limes. vide qõ no. ſ. de iure delt. cũ aliquis. z per Inn. z Ber. extra de censi. cũ olim. Utrũ per limitationes factas per ciues ꝓbentur limitationes dyocesim, habes extra de relig. do. c. j. vide etiã quibus modis ꝓbetur limes z limitatio. xvj. q. j. plures. z. q. iij. inter. Quid si diuise sunt parrochie ciuitatum duarum in qua fic scriptum est, teneat regiũ de domo dei vsq; massaliã, z intra hos terminos habeat dyocesim suã. an limes cedat limitato. z an dicta prepositio de, includat domũ dei. vel excludat de, eodem modo. Utrum prepositio intra vel. ſ. includat terminos vel excludat. q̃ alias nec dari sunt nec assignari. Ite an ꝓpositio vsq; includat marzaliã vel excludat. Has quelliones vide p Archy. xiij. d. ecclesias. Vide etiã qõ ipse no. xvij. q. iij. gcũq;. Ite not. q̃ ideo antiquitus limitabant agri cũ denuntiis hostibus capiebant vt sciretur qd cuiq; datũ esset, quid etiaz venisset, quid etiã in publico relictũ esset. ff. de acqui. re. do. in agris z hec potest esse ratio quare limes ꝓscribi nõ potest. vt. d. c. quicũq;. z. c. licet. z. c. inter memoratos. z ne ꝓuinciarũ regni aut imperij termini cõfundant. vt. d. c. gcunq;. z extra de decī. cum sint. in fi. Et ideo decet ꝓuisos limites veris signis cuncta monstrare vt. d. c. inter.

¶ Imperator Ual. Lex. i.

TIberianus ad possibilitatem singulorum quorumcunq; locoꝛum intuens statuit certas possessiones que ad militum frumenta conuenirent. Quocirca generali lege sancimus tyberiani dispositionem

sitionem oportere obseruari amouentes quicquid vel potentia cuiuscunq; elicuit vel furtiua deprecatio addentesq; nihilominus in futurum nulli licere aduersus vtilem vetustatem z presentem legem nostrum importuna z respuenda reposcere.

TIberianus. Per tyberianũ prefectũ pretorio statutũ fuerat, vt certe possessiones que in limitibus imperij site erãt deputare fotent ad prebendũ frumenta militibus q̃ erant in custodia limitũ deputati. Hoc statum confirmat imperator, adijcies vt nulla sit immunitas prefatis concessa possessionibus contra dispositionem eandẽ, quodq; nullus audeat talem immunitatem vlterius postulare. (Intuens) cura intuemur, aspicimus voluntate, natura videmus. (Certas) modus loquendi. (Possessiones) ſ. limitatas alias limitaneas. (Cõuenirent) oportet. vel expone. i. obnoxie forent z cõueniri possent. z dic militũ custodientium limites. als est li mitũ. (Quocirca) ꝑ. est fi. ſ. de agrico. z censi. cũ antea. vbi exponitur in glo. z. j. de cur. pu. nõ patimur. (Lege). ſ. hac. (Dispositionem). ſ. predictã. (Admouentes) ꝑ. i. dic. i. remouẽtes. (Quicqd) ſ. immunitatis. (Elicuit). ſ. cõtra predictas dispositionem. (Addentesq;) ver. (Vetustatem). ſ. statutum tyberiani (importuna) als importune. z deest z. (Reposcere) als deposcere. z facit ad hãc. l. ſ. de col. do. l. vnica. ¶ In prima gloſſ. ibi roma adde. i. cronica romana. ¶ Et ibi prefectus. Adde. ſ. pretorio cui commissum erat omnem limitem ordinare. ſ. de offic. prefec. pretorio af. l. ij. ſ. poſtq̃ vero deo placuit. Lucas de Penna.

¶ Imperator Mo. Lex. ij.

QUicunq; castellorũ loca quocunq; titulo possident cedant ac deserant: q; bis tantum fas est possidere castellorum territoria quibus ascripta sunt: z de quibus iudicauit antiquitas. Quod si vltrius vel priuate conditionis quispiã in his locis vel castellanus non miles fuerit detentator inuentus: capitali sententia cum publicatione bonorum plectetur.

QUicunq;. ¶ Non licet priuato possidere castrũ seu castello rum loca in limite imperij sine speciali precepto z ordinatione eius ad quem spectat. q̃ aũt in his locis nõ miles castellanus talia loca fuerit inuentus habere, capite z bonorum publicatione puniẽ. (Castellorũ) limitaneoꝛũ. Sunt aũt castella parua castra. (Loca). ſ. singularia. (Possident). i. detinent vt sequit. z est fi. j. l. prima. Dicit tñ Inn. z Host. extra de priuile. cum olim. ij. q̃ ois detinens presumit possidere nisi cõtrarium ꝓbetur ar. xviij. q. j. c. j. quos sequit Archy. iij. q. j. audiuimus. (Deserant). ſ. post hmõi. i. finuatione. ſi. j. de grege do. l. j. ¶ Et nor. ar. huius. l. q̃ si petatur ea Castrũ vt villa si petatur qua actione agetur. strum, ciuitas, vel villa, si quidem solus est actoris recte vendicatur cũ suis pertinentijs. Ad idẽ. ſ. de bo. vacã. l. ij. Si aũt non est solum actoris, tũc actoꝛ patet subiectionem ciuitatis ville seu castri ꝑ possessiõe. tũc actoꝛ patet subiectionem ciuitatis ville seu castri ꝑ possessiõe tantũ rerũ priuati veniãt depellẽdi. q̃ hec eis interdicta noscunt vt ꝓdictũ est, nisi ꝓuilegiũ ostẽdãt legitimũ cuius vigore valeãt possidere cogendi sunt illa dimittere vt patet. c. dil. contra morẽ. de ꝓscri. c. j. li. vj. z ex his q̃ plenius not. ibi in gl. magna. z per Ber. e. tit. si diligenti. in gl. vlt. z de ꝓcu. ex infinuatione. in gl. ſ. qua re cõpellit. z de of. ꝓ. c. ordinarij. lib. vj. z q̃ ibi no. in ꝑbo exhibere. Ad idẽ facit, ſ. de ꝓba. siue possideris. ij. rñ. xvj. q. ij. oẽs basilice extra de ꝓscri. cũ non liceat, de cõfir. vtri. cũ dilecte, in fi. de reli. do. cõstitutus. z. c. seq. z. ſ. de agrico. z censi. ultibus, post prin. vide etiã qõ no. ij. q. v. in prin. z ꝑ Inn. extra de ꝓba. cũ causam. de cõcef. ꝓe. q̃ cunctis in glo. cũ plures. ¶ Et breuiter hec est ipsa veritas dño tñ agente ad quẽ ipse res iure cõi ꝓtinent vt ꝓefert. ad hoc est satis aperte extra de decī. cũ cõtingat in fi. z. c. dudũ. ſ. vlti. z de elec. cõstitutus. cũ ibi no. z q̃ no. ij. q. v. in prin. Sic etiã beneficio ecclesiastico si qs spolietur restitutione petat cũ illud sine institutione ecclesiastica nequeat obtinere. de reg. iur. c. j. li. vj. nõ est restituendus, nisi ꝓbet q̃ autoritate superioris ad quẽ ex officio ꝓtinet habuerit possessionem vel installationẽ. vt not. Inn. extra de resti. spo. in literis. z Host. e. tit. in summa. ſ. qũ facienda. sub. ſ. in casibus aũt. ꝑfi. qd ergo. z Archy. de eo q̃ mit. in posi. cã rei ser. c. in gl. magna. li. vj. Sic etiam si qs teneat feudũ cuius possessio nõ cadit in eo vt clericꝰ mãcus debilitatus, z hmõi aut si frater illud ꝓtinere asserit ad se ex fratris successione ꝙius sit feudũ nouũ potest a curia seu dño spoliari possessio ne ipsius, nisi doceat in ꝓpria se sup hoc dispensationes habere. q̃ dic vt plenius no. Ad. de iser. in cõsti. de violent. l. j. ꝑpe fi. Fortius ergo tenent detentoꝛes hmõi in quos iura ipsa regalia seu bona demanialia nõ cadũt ostendere iura z titulũ seu possessionis, cuz talia ꝓ priuatos absq; dispensatione possideri nõ possint, nec etiã prescri vt predictũ est. Item facit ad hãc partẽ, ff. de act. emp. emptoꝛes in prin. ibi q; manifestũ z. c. de doli exce. l. dolo. de li. exhi. l. ij. ſ. nulo. vñ vbicũq; de exceptione liquere põt ꝓ iura scripta sine ꝓbatione facti. tñ. tñ. sup ea. ꝓnunciandũ est ne partes grauent laboribus z expensis. vt no. Inn. z Cõpol. extra de elec. cũ inter. ℞. z Archy. de resti. spo. c. vlt. li. vj. Et hec maxime locũ habent si ts q̃ bona hmõi possidere inuenit fuit actoꝛ vel officialis dñi q̃ sup his cõtendit. nam tales circa hec sepius malignant, z plura bona dñis aufferunt. vt li. fi. de cõtro. interdum z vas. de inuesti. feu. c. j. Et idez dicendũ est si ad reuocandũ ipsa bona de mandato regio ex officio ꝓ cedat secus si inter alios ꝓuatos causas de bonis his ventilet, tũc enim possessoꝛ sue possessionis titulũ z ius ostendere nõ cogeꝛ. vt ꝓz ex his q̃ no. Archy. d. c. cõtra morem. sup gl. q̃ enim. z Jo. an. de reg. iur. c. j. li. vj. Jura eiũ considerãda sunt ex ꝓpionis agentiũ z opponentium. ſ. de ꝓscri. xxx. ann. fi qs emptionis. si vero nullũ. ff. de testa. milĩ. l. militis codicillis. ſ. pe. z de sec. ta. q̃ ex liberis. in fi. vnde si ꝓ uatus alius vellet a possessoꝛe bona talia vẽdicare non cogeret possessoꝛ tũc ostendere iura z titulũ sue possessionis. quinetiã aduersus potentẽ honeste diceret quantũ ad te liberas edes habeo. ff. si ser. vẽ di. loci. ſ. cõpetit. in fi. Scias etiã q̃ vbi ꝙsumptio est cõtra possidentem cogit possessoꝛ titulũ sue possessionis ostendere. ſ. de fur. ciuile. z no. ij. q. v. in prin. Ite cum agit vel excipit de prescriptione cogit qui ex illa iuuat titulũ sue possessionis ostẽdere z ꝑbare fm Archy. q̃ hoc not. z. q. iij. q̃ in addi. dicas vt hoc melius. z. c. aũt cogi. ſ. de peti. here. loquuntur qñ possessoꝛ cõuentus accusatione reali simpli citer negat, quare cogi nõ debet titulum sue possessionis ostendere fm Archy. Et de hac materia qñ oporteat titulũ allegare in ꝓscriptionibus. vide qõ plenius no. Joã. an. de ꝓscri. c. j. li. vj. ¶ Sed o queritur qd si ꝓcuratoꝛ fisci agat cõtra possidẽtem castrũ seu baroniam vtrũ cogetur possessoꝛ ostendere titulũ sue possessionis, quo. ſ. res ipsa pertinet ad eũ cui bona hmõi non nisi ex regia concessione, possidenti facta vel ei a quo ipse ius z causas habet licerat possideri vt hac. l. ij. Et q̃ talia bona censentur fiscalia. i. ex fisco ꝓcedentia q̃ vt dic vt scripsi. j. tit. ij. l. ij. z de ca. pal. pec. l. j. videtur q̃ non. vt. d. l. cod

Universidad de Deusto
Biblioteca

instru.in cā bo.l.si dubitatio,ppe.fi.Idē etiā sentit ibi gl.clarius in tellecta quānis diffuse loquēs vacillare interdū videatur. ¶ Vltimo no.q possessiones quas tenent comites z barones in terris eorum presumunt ipsorū esse demaniales misi ꝓbentur esse feudales, sicut possessiones quas tenent essi presumunt esse de mensa ecclesie, nisi ꝓbent esse de feudo.vt extra de re.ec.nō ali.vt.ſ.cū ibi no.z vide qđ scripsi.ſ.de bo.vac.l.vlt.in verbo vna. ¶ Quid si comes aut baro molendinū aut clibanum.vel rem aliā cepit vt suaz demanialem possidere,aut qđ suū animum declarauit,an fiet demaniales.z simiſiter idē queritur in ꝓlato si rem aliquā cepit,sicut res alſ de mensa renere. an ex hoc facte intelligant esse de mensa. ita q nequeant in feudū poſtea dari? Videt aperte q nō possint in feudū postea dari.ar.ſ.de impo.luc.l.j.in fi.Ad idē bene facit.ff.de peti.here. itē veniunt.post prin.ibi fi vero nō pecunia.&c.qđ no.in ſimili.ff.de rel. ar.ſi gs.ſ.pleriq.in gl.igitur &c.Et qz talia iuxta suū arbitrium distinguere,z exinde suū animū declarare ipſius est sicut in seruis habetur.ff.de edil.edic.l.ſi.ſi.(Inuentus.) Ex inquisitione vel accusatione instituta. In glo.i.castrū cum territorio.adde sic accipitur ſ.tit.j.quicunqz.in fi.z.l.j.in fi.z.l.iubemus.sic alias exponit territorio.i.cpatu.vt in summa.xvj.q.vij.oēs ecclesie.z.q.v.c.j.z vide.ff.de leg.j.cetera.ſ.ſed videamus.vide qđ nos dicimus territorio.ſ. vbi habēt iurisdictio in temporalibus.ff.de iur.om.iudi.l.ſi.alias sm legem vocat dyocesis.in auten.qño oportet epi.ſ.non aūt aliter.ſ.ſi vero metropolita.cū ibi no. Ité appellatione territorij cōtinetur ciuitas,cuz em iex.phibeat alienari fundū q est in territorio.ff.de pollic.l.de pollicitationibus in fi.z fundi appellatione cōtinetur omne edificiū siue vrbanū siue rusticū.vt.ff.de verb.ſig. fundi ergo appellatione territorij cōtinetur ciuitas vt est dictū. Quid aūt sit vicus, qđ territorium.qđ vrbs.qđ opidū quid noie ciuitatis intelligit.vide de qđ legit z no.ff.de ver.ſig.pupillus.ſ.territorium.lxiij.dig.ego.z xxvj.q.vj.ſ.quāuis.qñ appellatione ciuitatis cōtinetur suburbia z continentia edificia.vide de sen.exc.ſi ciuitas.lib.vi. ¶ Vtrū appellatione ciuitatis cōmeantur territorū no.Archy.e.li.de elec.fundamenta.z de pen.felicis. Item no.q castrū z villa cōtinent honorez, iurisdictionem, districtū,z ius patronatus vt dicit Inn.extra de iu re pa.ex literis. ¶ Vtrū autem petens restitutiones castri sibi ablati possit petere etiā restitutionē animaliū z aliorū que custodiebantur in ipso castro licet nō essent petentes.an interdictū vnde vi cōpetat ꝓ restitutione castri capti,z ꝓ damnis ibi datis. z an talis petitio est ad mittenda peto mihi restitui tale castrū cum damnis ibi datis. not. Inn.extra de ol.cog.c.ſ. Ité pone cōcessit princeps castrū in quo habet merū imperiū,an etiam merū imperiū videtur eo casu

Castro cō cōcessuz? Videt ꝙ ſic.ſ.de bo.vac.l.ſi qſi.ff.de cōsti.ꝓin.beneficiū. cesso ꝙ ꝓn ¶ Cōtra est qđ plene scripsi.ſ.de iur.rei pu.l.ſ.ibi beneficio.vide ꝙ cipē an cō no.Sut.in Spec.de iurisdom.iud.vers.que aūt sunt meri imperij.z cedaſ me.qđ no.extra de restit.spo.cum ad sedem.z de iure pat.ex literis.z qđ rum impe scripsi.j.de priuileg,scola,l.j.in verbo deuegamus z de vetera.l.j.in riū qđ ibi ꝓbo augere. ¶ In glo.seq.ibi ascripta.Idde.ſ.prisca dispositione. haoebat. ¶ Et ibi principis adde ꝙ principes vt.j.tit.ij.l.oēs. ¶ In fi.adde ver.p limitaneis.vero z hoc est verius vt colligit.j.l.pri. ¶ In gl. i.antiq vt predixi adde.ſi.j.tit.j.l.j.in fi. ¶ Et ibi vetustas.adde.ſi. ſ.l.prima. ¶ Et ibi his locis.adde.ſ.singularibus. ¶ Et ibi alibi. adde.ſ.ꝙ in limite imperij. ¶ Et ibi facere.adde.i.habere castruz. Et ibi notat.adde.hoc vide qđ no.Inn.extra de resti.spo.pisanis.z ff.de ope.pu.l.iij.z de his q not.infra.l.athletas. ¶ Et ibi metro.l.j. adde.sic nec vlli extraneo greges in saltus ducos licet immittere j.de fun.z sal.rei do.l.j.ſic.z.j.tit.l.ij. ¶ In fi.glo.adde. ver.interea vero ſi alſ.z de cōse.dis.j.oēs basilice.z hoc ꝙ conditionem ex lege vel officio iudicis ad petitionem alterius cuius interest demoliri vt patet ex his que no.Inn.d.c.pisanis.in gl.sed nonne. ¶ In gl.vlt. ibi in nomine dñi.adde.ſ.ꝓ limitaneis.z.j.de diuer.offi.viros.

¶ Imperator Theo. Lex.iij.

Agros limitaneos vniuersos cum paludibus omniqz iure quos ex pisca dispositione limitanei milites ab omni munere vacuos ipſi curare ꝓ suo compendio atqz arare consueuerant:z ſi in presenti coluntur ab his in miter ac sine vllo cōcussionis grauamine deteneri z ſi ab aliis possidentur cuiuslibet spacij temporis prescriptione cessante:ab vniuersis detentatoribus vendicatos bisdez militibus sine vllo prorsus sicut antiquitus statutum est collationis onere volumus assignari. In his etiā contra eos qui preceptionibus nostris obviam venire tentauerint:proscriptionis pena valitura. Nam si quis forte(quod minime audere debuerat)emptionis titulo memorati iuris possidet predia; compellens ei actio venditorem intacta seruabitur.

Agros ¶ Casus.Omnes agri limitanei cū paludibus z omni iure antiqua dispositione ad vsum militū custodientium limites deputati,sunt immunes ab omni munere z omni onere collationis quos ipſi milites colere cōsueuerunt vel in presenti colūt,q nec possideri ab aliis possunt,z nulla obstante prescriptione sunt a quibuscumqz detentatoribus ipſis militibus resignādi.Cōtra hoc facientes pena prescriptionis bonorum puniunt,z q talia ꝓdita emit,de euictione venditoꝛe poterit quenire (Agros.) Quis dz ager.vide.ff.de ver.ſig.fundi.z.l.qō.eti.z.l.ager. (Paludibus)z terris z pascuis.vt in rubri.(Iure).i.cōmoditate. (Musca).i.antiqua.ſ.l.pri.z de offi.prefec.preto.affri.l.ij.ſ.ꝓ limitaneis.(Munere)z collationis onere subiecit.(Vacuos)immunes. (Curare).i.colere.vt.d.ſ.ꝓ limitaneis.z.j.subiecit.(Copendio)vtilitate.(Arare)exꝓde.vt.ſ.de thesaur.l.j.ad fi.z dic ꝓpriis manibus vel sumptib⁹.extra de decī.ad audientiā.Sed cōtra.j.tit.ij.l.ſi. Solu.hic tibi,ibi alijs.vt z.ſ.loca.l.milites.z.ff.de vſu.z ha.plenū. ſ.fi.sed nec sibi possunt alios agros colere.vt.j. de re milī.l.milites. vide qđ ibi scripſi.z facit.ff.de re militari.l.milites.z qđ no.ff.de te.l.j.in gl.bona ratio &c.Vel dic ꝙ ꝙ alios possunt,per se nullo modo j.de manci.z colo.patrimo.l.ſi.z de re milī.l milites.(Et ſi) verſic. (Hijs)limitaneis militibus.(Possidetur).i.detinentur.vt subiecit, qz ab aliis possideri nō possunt.vt.ſ.l.pri.z sic nec prescribi vt subiecit,qz sine possessione prescripto nō procedit.ff.de vsuca.sine z extra de pre.causam que.vbi de hoc.(Vendicatos)per ipsos milites. sic.ſ.de agrico.z censi.quemadmodū,z qđ dicit litera sequens que dicit assignari.dic.ſ.per executionem sententie.(Antiquitus).j.tit. ij.omnes.(Collationis)z sic ꝓ his tributa no prestant, nec ergo collecte. ¶ Sic tazz ꝓ hanc legem manifeste ꝓbatur ꝙ feudatarij regni q ꝓ eo feudis prestāt seruitia.vel adoas nō coguntur cōtribuere rg regni.ꝓ re cū aliis in collectis.Ad idem.j.de colla.fim.pa.l.ij.z.iij.qz nō de feudis ter bene grauari duplici onere.ff.ad.l.Rod.de iac.l.nauis bonuste.ſ.j. nitia prez Et sic no.An.de iser.lib.feud. que sint rega.in verbo z plaustrorū z ītāces sunt nauiū prestationes.Per cōstitutionem vero inclīti regis Karoli se a collectis cundi que incipit porrecta.excipiunt ab appreciō bona feudalia eo immunes mitū,baronū,ecclesiarū,z feudatariorū ipſius regis ꝙ quibus debitum seruitiū,vel adoam prestāt curie regis.Et q solum ꝓ his bonis sint immunes a collectis bene patet hac.l.Nam ꝓ agris nō limitaneis etiā milites militantes tributa prestāt,vt.ſ.de offi.pre.augl.j.z.ff.de mune.z hono.l.fin.ſ.ab hmōi.z qđ plene scripsi.ſ.de exacto.tribu.l.ſi.ad ſi.note magne,fortius ergo tenentur ad hec nobiles ꝓ bonis eoꝝ ꝙ quibus seruitia z adoas nō prestant curie regis.Licet quidā ignari dixerunt ꝙ nobiles coipſo ꝙ sunt nobiles solo genere a prestatione collectarū,z fiscaliū munerum sunt immunes.Et facit ad premissa.ſ.de excu.mu.l.priuate.z.l.peñ.z.ſ.tit.ꝓximo.l.ſi.z.j.titu.ij.l.ij.de agri.z manci.l.ij.de colla.fun.patri.l.ij.z de priuil.do.aug.l.ſi. In ipso tamen.c.citra medū inbetur solū bona burgensatica mobilia z stabilia in appreciō ipſo deduci. ¶ Quid aūt de mobilibus que feudatarius habet in feudo.vt animalia, pecora,z pecunia nō otiosa.de qua habetur.ff.de vſur.qui semisses.ſ. j. De otiosa vero habet instī.man.ſ.itaqz.que alias vocat sterilis.ff.de cōtra act.tu.l.ij.ſ.vſuras.z de vſur.debitor.Ait de his contribuent in collectis.Et dicit idem dñs An.ibidē ꝙ ea que sunt ad instructionez feudi,seu feudi feudalis,vt boues z similia ad impugnādum fenduz. hec sunt feudalia z ꝓ feudalibus censent ꝙ ꝙbus sunt instructa,vel ꝛstituta.ſ.de ver.ſig.l.ij. ¶ Alia vero vbi repositā ad cōmertium,vel nō ad feudum nō pertinere dicunt magine pecunia causa presidij,& nō ad negociādū ibi repositō. ¶ Que enim quis ideo habet vt illico distrahat,mercia magis loco ꝙ suorum habuisse credendus est.ff.de leg.iij.seruos ante fi.Et quo videt ꝙ mercatores q emunt z distrahunt illico pecora nō sint ꝓ illis in extima tarandi. nisi ex ipsa pecunia iterum negocientur.Potest in questione ipsa generaliter dicere,ꝙ predia feudalia que exempta z libera sunt ab onere collectarū,exempta z libera sunt cū omni iure suo, vt patet ex hac.l.Sub verbo autem omnes iuris continetur instrumenta dom⁹ vel fundi,z patrifamiliae ibi mozantis.ſ.de bo.vac.l.ij.z suppellex. ff.de supel.leg.cū quidam.z alia plura que habētur.ff. de fun. instr. queſitum.ſ.idem respondit. quod enim statuitur in re principali z in eius accessorio locum habet.ff. de edil.edic.ꝓinde.in princip.z commodati ſi vt certo.ſ.vſqz adeo.quod etiam in criminibus locū habet.ff.de furt.qui factum.z facit.ff.de seruitu.rust.ꝓed.l.ij.ſ.qui habet.cum ibi nota.z hoc est regulare,nisi accessorium speciales ꝓuisionem haberet.dicit Dy.de regul.iur.accessorium.lib.vi.z facit ff.commo.ſi vt certo.ſ.vſqz adeo ez quib.cau.maio.sed z ſi per pretorem.ſ.deinde.z de preca.quamuis.z id quod dictum est.ſ.de peconibus z mancipijs facit aperte.j. de fund.rei pri.l.ij. Sic z quod statuitur in aliqua re,statuitur z in alia sibi connexa.ff.de cōtra.actu.l.ij.ſ.iudicio.Item vide ad premissa.xvj.questione.j.ſ.ecce.z q scripsi.d.l.ij.ſ.de bo.vac.z de ꝓd.nauī.l.ij.z.j.de priuile.eo. cui in pala.mili.l.j.Pecunia vero fenori deputata non computatur inter mobilia.ff.de leg.iij.ſi chorus.ſ.j.eo enim casu nō censetur pecunia sterilis

sterilis.ff.de contra.act.tute.l.ij.ſ.vsuras.nec otiosas ſz negotiosa ff.de vſur.qui semisses.ꝓo otiosa vero nō est contribuendū. nā ꝓ ipſa etiam possessor maledici nō ꝓtat.vsuras.ff.ō peti.hered.si possessor.in pric.Et rōne simili. nec etiā ꝙ annulis, mragaritis, lapidibus preciosis,ornamentis mulierū⁹ z virilibus ex quib⁹ sola popa, z manis gñia sequit,nulli aūt cōmoditatis vsus inde percipitur,nā alſ totus valor z estimatio hmōi rerū in collectaruz munera verteret,si cer sit ar. cōtra quod no.ff.ad.l.rod.de iac.l.ij.ſ. plane Sed ibi tñ sed tantū ꝓ regno generaliter feudatarij sunt immunes a collectis. Videtur ꝙ non cogantur,ar.huius.l.z eozum q supra dicta sunt. ¶ Et qz in regno generaliter feudatarij sunt immunes a collectis. ac generaliter dictum generaliter est accipiendū.ff.de publi. de precio.de le.pre.l.j.ſ.z generaliter.Et qz hoc est fauorabile ergo z extendendū,ff.de li.z po.cum quidā. Ité qz ꝓ tuitione regni feudatarij prestant seruitia personalia,vel adoas, non ergo duplici onere sunt grauandi vt dictus est.Contra videtur z veritus.ff.ad.l.rod. de iac.l. ij.ſ.si nautis,ibi omnes cōferre debēt.z.ſ.ō qui.mq.vel ꝑ. ne mini ſi. exc.l.j.ſ.z.iij.de indi.l.j.de numismatice.l.j.de anno.z tri.l.iij.z.iij. de na,nō excu.l.j.z de ex.tu.nec senatorum.infra de priuileg.do.aug.l. ij.z.iij.z.ff.ad immuni.libertus.in princip.z.l.ordine.ſ.nn. Ad idē est.ſ.de censi.oē.z q ibi nota.vn nedum priuilegiū q quatenus tangit aliorū preiudicium restringendum est,sed etiam rescriptum principis incelligēdū est sm qđ honeste potest implerī dicit Inno.extra de preben.cū olim,maxime in ambitiosis vt sunt immunitates hmōi que in alterius preiudicij de facili conuertuntur.Preterea enim nemi ni vult priuilegium sui esse captiosum.ff.de prero.ſtipu. Paulus, z facit.ff.de trāsac.cuz aquiliana.de lega.iij.fideicōmissa. ſ.ſi qs.z. de vul.subiū.ez facto.ſ.j.z q not.ff.de his qui no.infa.l.furti.in gio. penul.z ex de decī.ſuggestum.c.prece.de censi.quāto.z q not.eo.titu.cap.j.de ver.ſigni.quid per nouale.de eccle.edifi.cap.ij.cum concessū.xxv.q.ij.c.viri.in fi. Itez licet q permittitur in maiori,z in minori intelligatur esse permissum.ar.ff.de re.iur.non debet.xij.q.j. preci pimus.extra de decī.ex parte.ij.et qui fil.sint legi.ꝙ venerabilem.j. responso.hoc tamen fallit in priuilegijs z dispensationibus.ar.extra de priuileg.sane.z not.Bosn.extra de rescrip.postulasti.z Bur.in spec.de legato.ſ.videndum.ver.sed nunquid nocet.in fi.ver.cum igit gitur collecte ꝑueniūt ob publicā vtilitatē,vt plene scripsi.ſ.de exacto.tri.l.fi.ad fi.vtinam note.ergo priuilegia immunitatis quia publicam vtilitatē impediunt venīūt retringenda supra si contra ius vel vtili.publici.l.fi.z de decre.vacuatis.ff.de pac.iuris gentium.ſ.ſi pacisear.z facit.xij.q.v.c.j.ſ.z.iij. Item facit ꝓ hoc multa genera lia q scripsi dicta.l.fi.de exacto.tri.ad fi. ginimmo etiam si rex voluisset personas hmōi priuilegiare in hmōi collectis.z tagationibus ex presse nō potuisset in preiudicium aliorū.vt patet ex his q ibi scripsi z co.tit.actores. ¶ Burgēsibus qđē z rusticis subtrahit ꝙ nobilibus priuilegiū ratio expolcit impenditur nec honorē esse dicendū eis cō ferri nobilibus in quo reliqui honores suos perdere cognoscuntur. xcix.di.ecce.nā ez eo qđ aliqui percipiūt cōceditur,intelligitur ceteris esse derogatū.e.di.c.nullus.nec debet aliquid nobilib⁹ exhiberi vñ reliqui scrupuloso corde moueant xvj.q.vij.decimas.cū cocor.z facit plura que ibi no.et.ſ.de statu,z ima.l.ſi.z que scripsi.ſ. de metropoli ber.l.j.ibi derogat.Dandarū ergo regium de ipſa pecunie summa imponēda z exigēda,in terris singulis vsqz ad summā generalis subiectiōis intelligendū est.ꝙ omnes in tali summa cōtribuāt, etiā ſi in generali subuentione nihil exoluāt,qz verba generalia cuius cunqz precepti non sunt intelligenda in his.z taliter ꝙ expresse mandare nō posset.ſ.de mune.non continu.l.j.ff.ad muni.iucius.ſ.peñ. nul.cū earuz concor. Ité ratio quare feudatarij nō contribuunt cū alijs in collectis ꝓ feudis eoꝝ (quia dominus An.super dicto per bo z plaustrorum et nauium prestationes plures indicat)est illa ꝓ rissima,qz domino personaliter seruiunt in exercitu in obsequijs rei publice qđ alijs non faciunt,sed pecuniā soluunt,z q grauantur in his. hoc ergo renelentur vt cum alijs in collectis non contribuant.ff.de iureur.cum qui.in princi.nec est admittendus quod ideo non contribuant,quia sunt nobiles vt supra dictum est.nulla enim hoc.l.cauetur,ergo talis immunitas semp minuta.ſ.de excu.mu.magistratū.in princi.z no.j.de prepo.hac.cu.l.ij.Hec illud qz pius soluunt seruitij non minus ꝑpta redditum quātitatem quam faciunt burgenses de bonis eozum,quia hoc solum verum est in feudis nouis,z q ex donatione regia processerūt,z ex publico seu patrimonio regni. At burgenses bona ꝓ quibus collectas exsoluunt non donatione regia vel fisco z patrimonio regni consecuti sunt. Sed vel successione parentū,vel alias labore z industria sua.nec in eis rex diuisum h⁹.sed solam protectionē z iurisdictionē iuxta verā opinionez.ſ.de qua.priuil.ti.quare ab his oneribus sunt potius leuandi vt liberis hominib⁹ non augeantur onera vel incōmoda seruituris. Videmus enim hucusque homines antiqua feuda tenere maioris valoris z redditus. modica etiam ꝓ his prestare seruita,vel adoas,et ea perraro cum ad ea prestanda non subuocentur,nisi quando rex ꝓ guerra quam ageret indiceret comitibus et baronibus seruitium generale, Burgenses autem et rusticos castrorum nunquam vel perraro quiescere, vt etiā preter guerrā c ollectas z humōi onera in plu

Feudatarij nō renē tur ad es cōtri buere col lectis.

Feudatarij nō renē tur ad es cōtri buere cū alijs in collectis ꝓ feudis eozū quib⁹ dominus An. ibidē ꝙ ea que sunt ad instructionez feudi,seu feudi feudalis,vt boues z similia ad impugnādum fenduz. hec sunt feudalia z ꝓ feudalibus censent ꝙ ꝙbus sunt instructa,vel ꝛstituta.ſ.de ver.ſig.l.ij. ¶ Alia vero vbi repositā ad cōmertium,vel nō ad feudum nō pertinere dicunt magine pecunia causa presidij,& nō ad negociādū ibi repositō. ¶ Que enim quis ideo habet vt illico distrahat,mercia magis loco ꝙ suorum habuisse credendus est.ff.de leg.iij.seruos ante fi.Et quo videt ꝙ mercatores q emunt z distrahunt illico pecora nō sint ꝓ illis in extima tarandi. nisi ex ipsa pecunia iterum negocientur.Potest in questione ipsa generaliter dicere,ꝙ predia feudalia que exempta z libera sunt ab onere collectarū,exempta z libera sunt cū omni iure suo, vt patet ex hac.l.Sub verbo autem omnes iuris continetur instrumenta dom⁹ vel fundi,z patrifamiliae ibi mozantis.ſ.de bo.vac.l.ij.z suppellex. ff.de supel.leg.cū quidam.z alia plura que habētur.ff. de fun. instr. queſitum.ſ.idem respondit. quod enim statuitur in re principali z in eius accessorio locum habet.ff. de edil.edic.ꝓinde.in princip.z commodati ſi vt certo.ſ.vſqz adeo.quod etiam in criminibus locū habet.ff.de furt.qui factum.z facit.ff.de seruitu.rust.ꝓed.l.ij.ſ.qui habet.cum ibi nota.z hoc est regulare,nisi accessorium speciales ꝓuisionem haberet.dicit Dy.de regul.iur.accessorium.lib.vi.z facit ff.commo.ſi vt certo.ſ.vſqz adeo ez quib.cau.maio.sed z ſi per pretorem.ſ.deinde.z de preca.quamuis.z id quod dictum est.ſ.de peconibus z mancipijs facit aperte.j. de fund.rei pri.l.ij. Sic z quod statuitur in aliqua re,statuitur z in alia sibi connexa.ff.de cōtra.actu.l.ij.ſ.iudicio.Item vide ad premissa.xvj.questione.j.ſ.ecce.z q scripsi.d.l.ij.ſ.de bo.vac.z de ꝓd.nauī.l.ij.z.j.de priuile.eo. cui in pala.mili.l.j.Pecunia vero fenori deputata non computatur inter mobilia.ff.de leg.iij.ſi chorus.ſ.j.eo enim casu nō censetur pecunia sterilis

Nobilitas negociat aut mercatur an desinat cōtribuere col lectis.

¶ Tertio queritur.an nobiles.i.tenētes bona feudalia nobilia sub comite,vel barone plana minima.z de tabula ꝓ quibus prestant ipſi domino militare seruitiū vel adoam teneātur ꝓ ipſis bonis cō tribuere cū alijs in collectis.Cōmuniter dicit ꝙ nō vt expresse cōtinetur in forma predicta.ꝓ quo facit.j.de colla.fun.pa.l.ij.z.iij.Sed cōtra.videtur aperte,nā.c.porrecta.de quo.ſ.mētio facta est nihil de feudis huiusmodi statuit,nō est ergo directo,nec vtiliter ad nihil trahendū.ff.solu.matri.ſi vero.ſ.de viro.nec debet rez talem immunitatē ipſis cōcedere in preiudicii reliquorū.vt plene scripsi.ſ.de exacto.tri.actores.immo cū ex generalitate legis oēs teneatur ad publicas functiones qui expresſa lege non inueniuntur immunes. ſ. l. cē.vel rel.l.omnes. Iuxta qđ Ezech.xlv.dicit.Dis populꝰ tenebit principē hūs i Israel.Sicut res ecclesiastica libera alſ ab onere collectarū ſi peruenīat ꝑ emphiteosim ad layca subit onera collectaz. vt scripsi.ſ.de impo.lu.descrip.l.j.ibi nō mutetur.Et no.An.o ibi.vol.ſ. Ita quidē vt in estimatione ipſi⁹ rei que facienda est ꝙ ipſas cū collectarū taxatione iuxta fructuū quantitatē.vt.ſ.de resciñ.vē.ſi quos.deducatur ea summa q ꝓ ipſa re nomine census z pensionis prestatur ecclesie ꝙ possessore ipſius ad hoc.ff.de contrahē.empt.ol icio.ita z ꝓ his bonis feudalib⁹ iuste venīret a possessoribus exigenda collecta,ad hoc facit ex ō decī.licet. Ité qz alij vasalli comitū z baronū ꝓ bonis q possidet duplici onere oneranť.na z regi collectas exsoluūt,comitib⁹ z baronib⁹ eozū dominis prestāt. Proinde redditus competēs vt patet.ſ.de agrico.z censi.omnes protingi. cū ibi no.z.l.seruos.z.l. si satis.ad ſi.z plene scripsi.eo.tit.titulus. post glo.i.tributa,eadē ergo ratione vt seruetur generalis equalitas,z ne extendatur huiusmodi immunitas, q aut procedit in preiudicium publici,aut reliquoꝝ de loco.vt.ſ.de anno.z tri.in fraudem.de immu.ne cōce.l.j.ſ.decur.vacuatis.z ꝑ lege scripsi dicta.l.actores.z eo. tit.l.ij. Tales nobiles deberēt ꝙ ipſis eozum feudis cōtribuere locī lectis. Hec sententia licet iustitia,z scripto iure tuuet,cōtrariuz tamē de facto seruatur z minime sunt mutanda z.ff.de leg.minime.iunat enim iure scripto sm quoddā.p.c.regis Karoli.ſ.q incipit porrecta. vbi ponit forma appreciū renouandi, z statuitur bona omnia tam mobilia ꝙ stabilia burgensatica extimari, z in appreciū deduci, iuxta quod in locis singulis collecte imponantur.z exigātur. Cum ergo narrat bona burgensatica extimari,manifestum videtur feudalia excepisse,licet in dicto.c.subdatur.feudatariorum nomiñ.Certe huiusmodi sententia inquātū heri potest retringenda est potius ꝙ laxanda,nec debet in his attendi ꝙ vel beneficio principis,vel vsu pacis ne praue consuetudinis fenda sint libera in aliorꝝ perniciē ab onere collectarū,sed potius ipſa equitatis z naturalis rationis vera iustitia q recta moderatione dispoūt oes pro his agris quos possidēt agnoscere debere publicas functiones.vt dī.d.oēs.ꝑ dicta.ſ.ſi cen vel rem.ar.ad hoc,ſ.de his qui.ve.era.l.fi.ff.de verb.obli.nulla.z ex his que no.in simili.ff.de posse.here.peti.lau.

¶ Quarto ex his q̄rit de ꝙstione facti. Rex patrie (vti etiam nūc est z de futuro ad tāe metumus) in regno suo incursione hostiū ad predā suozū fidelīū immaniter aspirantium vt spolient incolas, percutiant z occidant.z cum eius vires,opesqz non sufficiant ad depulsionem eozū more bom patris q consilium pro liberis capit.ff.de adulte.nec in ea,cum ipse sit pater subiectozum in regno suo,in auté,ne ꝛ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ribus ꝛ diuersis casibus coganꝫ.cũ importabili grauamine ac damno subire. Attenta itaqꝫ ratione ꝓpter quã non cõtribuunt ꝓ feudis cum aliꝭ burgensibus ꝛ rusticis in collectis ꝛ ueniũt ipsi feuda tarꝝ ꝓ eoꝝ feudis in talibus collectis ꝛ aliꝭ qũ nõ seruiunt ꝑsona liter in exercitu.q̃do nõ imponꝫ eo casu quo nobilis eo casu in exercitu ꝑsonaliter deseruiret nõ sine ratione cogẽdi.ar.eorũ q̃ scripsi.s. de colla.doñ.l.j.ꝛ q̃ scripsi q̃si in fimi.q̃stione.s.vt rusti.ad nul.ob de uo.l.j.ibi.nullũ aliud.q.ꝛ.Potissime dicẽda sunt hec in casu ꝓpositę q̃stionis,quo minus cõmodum ꝛ incõmodũ nulla distinctione seruata respiciũt oẽs equaliter,cũ ꝑ hos barbaros nemini deferaꝫ. nõ religioni,nõ ſexui vel etati,nõ comiti vel baroni.sed oẽs illis sunt hostes.ꝛ q dictoꝝ apud eos.portẽtioꝝ est.eorũ incursio satis immanis est in auten. nul.cre.agri.in princi.Ꝟ nequissimi ꝛ irreuerentissimi sunt a romanis lõge degeneres.Dicit Augustin⁹.ꝟ.de ciuitate dei.c.ꝟ.Quintilianus.c.apes pauperis.Barbaros procul.oĩs iuris humani societate submotos.proxima beluis natura efferauit,nulla ergo debẽt hũ feudatarũ ꝛ quicũq; alĩ ab hoc quod omnibus profuturuꝫ est ratione seiungi.ſ.ꝟ colla.fun.pa.l.j.quos ad prestãdas debitas funcriões sicut vnũquẽq; priuatoꝝ necessitas publice pẽsitationes astringit.e.titu.l.omnes.Non ob.que in contrariũ inducuntur cũ intelligenda sint in his collectis que commoda reipublice non principaliter aut directo respiciũt.Ꝟ hiis autem q̃ vniuersoꝝ cõmoda vel reipublice principaliter ꝛ directo cõsiderant possidentes fundos ex principis patrimonio eis in emphiteosim aliasve concessos nõ sunt immunes,vt in proxime alĩ.iur.paret aperte. Et in his in quibus datur eis immunitas nõ est accipiendũ ꝙ ꝓportione que illos cõtingeret alĩ teneanꝫ vt scripsi,ſ.de exact.tri.actores.ꝛ facit. ꝛxv.q.ꝟ.de ecclesiasticis.ꝛ.c.quod ꝓ.Sũt em̃ ꝓtilegia cõsiderata rõnis equitate indulgẽda.vt priuilegia videlicet q̃ religionis,vel necessitatis vel obsequĩ gratia concedũtur neminẽ relenãdo ita diuitem faciant,vt multoꝝ detrimẽta nõ circũſpiciẽdo in pauperratis miseriã nõnullos deiciat iuxta illũ apl̃m.Aliꝭ remissio nõ fiat aliꝭ tribulatio.ꝛ.causa.q.ꝟ.ꝑpe fi.Bone quidẽ rei nõ aũt inique dandũ est priuilegiũ hac tẽperamenti equitate seruata,vt cui tribuit cõpetẽs subsidiũ ꝙferat,ꝛ cui tollitur dãna grauia non infligat.ꝛũ.q.ꝟ.bone rei,ꝛ facit.ff.de vsu ꝛ ha.deniq;.cũ.l.seq.ſ.j.ꝛ.ĩ.extra de elec. dudũ. ĩ.in fi.ibi cũ intentionis nostre ꝛc.ꝛ plura que scripsi.s.de his qui in eccl.da.sunt.l.j.ibi nec prorogabit.q.ꝟ.Sic ꝛ dispensatio q̃ stricti in ris est nõ laxaẽ nisi inquãtuꝫ sonat.extra de cõsang.ꝛ affi.quod dilecto.ꝛ de fil.ꝓel.c.j.in fi.lib.vj.vide.quod not.Archi.e.ĩ, de rescrip. cũ aliq⁹.de pac.c.j.cũ concor.Et generaliter priuilegiũ immunitatis a muneribus publicis debet esse clarissimus,vt tã ipsa munera q̃ dignitatis insignia,vel causas ob quas trib uitur expresse cõtineat. s.de excu.mu.eã lege in ꝑncipio.ibi.expressis ꝛc.Ita ꝛ regulariter hmõi priuilegia reprobantur.s.de anno.ꝛ tri.in fraudẽ.cũ ibi not.ꝛ vide q̃ scripsi,ſ.de mu.pa.l.iĩ.in princip.Quin potius si volumus calcata equitate mundanos fauores amplecti,deberent rustici hac immunitate gaudere qua genere ꝛ facultatibus nobiles. Ipsi enim vere fundoꝝ agricole seu cultores rempublicã sustẽtãt annonis, ꝛ nobiles nõ scientia ꝛ virtute plus vacant illecebris ꝛ deliciis vt plerũq; videmus,ad hoc vide.s.de agri.ꝛ censi.l.j.ꝛ.l.colonos.ꝛ.s.vt rusti. ad nul.ob.deuo.l.j.ꝛ q̃ in eis scripꝫ.ꝛ eo.tit.l.ĩ.ibi terribiles. Item cõtraria loquũtur in colonis ꝛ emphyteoticarijs fundoꝝ patrimonialiũ,quoꝝ locationes præsserãt ex mero patrimonio principis seu fisci,nõ ergo trahẽde sunt ad feudatarios quib⁹ feudoꝝ concessiones per barones ꝛ comites facte sunt.ff.so.ma.si viro.ſ.de viro ꝛ facit.j.de priuile.do.Aug.l.j.ꝛ fi.Preterea bellum ideo geritur, vt ex eo pax acquirat vt mali cohercentur,ꝛ boni subleuetur.ꝛxiij.q. j.noli.ꝛ.c.apud veros.ꝛ.q.iiij.displiceat licet interdum causa dilatari de reipublice in qua deus colitur.ea.q.ſi nõ ex fidei.aut ꝓ recta ad deuꝫ religione,ꝛ ꝓ subiectoꝝ pariter libertate.in auten.vt li.de

Bellũ q̃ñ gerit ꝓ re publica, bonanobi

cero.ſ.hec similiter.colla.vj.Sed in bello gerẽdo nedũ bona quorũcũq; nobiliũ,sed etiam ipsa bona que sunt de patrimonio principis,imo ꝛ ecclesiarum a nullo onere,quinetiã nec ab angariijs publicis ci cursus expeditiõis tempore excusantur,vt patet ex iuribus.ĩ.in iſũ etiã ꝑn principio ad hanc partẽ inductis.ꝛ.j.de cur.pu.nullus. ergo multo fortius bona omniũ quorũcũq; obnoxia sunt ad contribuendum in clesiarum ea summa que ꝓ redemptione importabiliũ damnoꝝ ꝛ belli,quin nõ sint ex etiam personarũ vt pax tali modo queratur,necessario est soluenda, cusanda.

¶Quinto querit.Quid si quis habeat redditus aliquos annuos pura ciuiles annonas,an ꝓ eis cõtribuet i collectis:ꝛ Respõ.sic.cũ inter immobilia computentur.in auten.de non alie.ſ.vlt.autem lex,nisi ꝓ eis alia seruitia præster,vt seruatur in regno in ꝓuisionibus pecuniarijs que percipiuntur a curia regis.ꝓ quibus præstatur seruitium, sicuti ꝓ feudis cum iudicitur comitibus ꝛ baronibus regni.Quia nõ in simili quantitate. (Assignari)id est restitui ꝛ subaudi fine vltius exceptionis obstaculo vt.j.tit.ĩ.omnes. ꝛ vide de supra de murileg.l.murileguli.(In his)ver.(Etiam)id est præterea.(Ita si quis)ver.(Audere)in ma la parte simitur id est pro temeritate.(Iuris)timitanee. ¶In gl.cessat tbi qui falsam,adde

ꝛ infra ti.ĩ.ius emphiteotici ꝑs Ain.de bar.ꝛ.l.omnes.s.ꝟ aqueduc. diligenter.cũ concor. Sicum canones autem multi sunt casus in quibus ꝓscriptio cessat,vt puta tempore iudicis male iudicãtis. ꝛvj. q.iij.si sacerdotes.fm tertiam casus positionem. Item non ꝓscribitur obedientia.extra de ꝓscrip.cum non liceat. Item procuratio que debetur ratione visitationis.eo.tit.accedẽtes.ꝛ in multis aliꝭ casibus q no.predicto.c.cum nõ liceat.ibi etiam ponitur persone q ꝓscribere nõ possunt.ꝛ eo.tit.si diligenti.ꝛ.c.ex transmissa de consue.cũ inter.de integ.re.anditis.de censi.venerabili. Ain aute res inuasa rapta vel violẽter occupata vel ablata ꝓscribatur not.Innocen.extra de resti.spolia.cum ad sedem.An potestas excõmunicandi ꝓscribi possit ꝛ a quo.not.idẽ.eo.tit.olim iũ.An ecclesia a laico data possit ꝓscribi.ꝛ q̃do hec ꝓscriptio incipit, ꝛ fi prædecessor nõ habuit bonã fidẽ.an successor ꝓscribet,ꝛ an pacti ꝓ titu. habeatur. vide extra de causa pos.cum ecclesia.ꝛ de iure patro.cura.fm Innocẽ.An in beneficijs ecclesiasticis ꝛ aliꝭ spiritualibus ꝓscriptio sit sufficiẽs titulus.ꝛ an ecclesia sine vt beneficiũ siue vt ꝓprietas ꝓscribatur not.Innocẽ.extra de dolo ꝛ contuma.contingit.Item an possim ꝓscribere contra illud quod in meo priuilegio continetur, ꝛ an ꝓscribẽti detur rei vendicatio vel publiciana.habes extra de ꝓscript.veniens fm Inno.An etiã possint ꝓscribere decimas cistercien.vel aliꝭ populũ nõ habẽtes,habes ex̃ dicti.nup.ꝛ.ꝟvj.q.iij. ſ.potest.In quibus procurationibus currat ꝓscriptio, ꝛ in quibus nõ habes dicto.c.accedentes.ꝛ eo.tit.cũ ex officij.ꝛ de censi.venerabili.ꝛ.c.ꝓcurationes.ꝓ Inno.ꝛ alios.Utrũ ꝛ quãto tẽpore contra priuilegiũ ꝓscribatur.habes ex̃ de priuile.accedẽtib⁹.ꝛ.ꝟvj.q.iij. multipleq; ꝛ.Ain ꝛtra papã ꝓscribatur vel ipse ꝓscribat,vel q habẽt cau difficultas ab eo.no.Inno.ex̃ de elec.bone.ĩ. Quid si in casibus in quibus tas, plus nõ currit ꝓscriptio,vel dormitat. vel aliud impedimentum nõ cõ rescis cripleta ꝓscriptione incidat ac faciãt tẽpus impedimenti ipso iure sub ea ipsam duci.vel in integrũ restitutionem dari,ꝛ q̃ oporter a capite inchoari q̃stionẽ tã tantur,ꝛ an tempore hostilitatis vel feriarũ dormitet ꝓscriptio, ꝛ de qua hostilitate ꝛ de quib⁹ ferijs hoc intelligatur, ꝛ si non potest haberi copia iudicis vel rei an dormitet ꝓscriptio quibus temporibus non currit ꝓscriptio,ꝛ quando in rebus que sub conditione debentur currat vel non currat,ꝛ q̃ ꝓscriptio est o diosa ꝛ restringenda,qualiter in casibus in quibus dormit ꝓscriptio põt interruptio fieri.ꝛ de multis aliꝭ.Circa hec nota. Inno.extra de ꝓscri. ex transmissa,Utrũ excõicatus ꝓscribet vel contra eũ ꝓscriptio currat in iudicialibus vel extraiudicialibus,no. Innocen. extra de offi.dele.prudentiã,qualiter in spiritualibus fit interruptio ꝓscriptionis.habes extra de ꝓscrip.cũ ex officij.An illi q se asserit.ꝓscripsisse si non potest probare titulũ ꝛ bonã fidẽ sufficit iurare q̃ bona fide ꝛ iusto titu.possederit.habes.ꝛvj.q.iij.dilectio. Cum quis ꝓscribit vnũ capitulũ iurisditionis vel iuris epalis, vel ꝓscribit iurisditionem in vna persona an in aliꝭ personis ꝛ capitulis ꝓscribere videatur,ꝛ de quibuscã similibus habes extra de ꝓscrip. auditis,ꝛ de cap.mo.dilectus.fm Inno.ꝛ alios.Utrum quis ꝓscribens rẽ alterius mala fide spacio.ꝛxx.vel.xl.annoꝝ possit contra verũ dominũ rem ipsam defendere absq; peccato,ꝛ vtrum ꝓscriptio sit cõtra ius nature.Utrũ ꝓscriptio iuris canonici debuerit esse alia ꝛ distincta a ꝓscriptione iuris ciuilis. Utrũ in ꝓscriptione acquirat dñium,ꝛ vtrum ꝓscribẽs mala fide cũ raptore censeri debeat.Utrũ malafides aduenies ꝓscriptiõe cõpleta tollat ipsam ꝓscriptionẽ. Item vtrũ obliget ꝓscribentem ad restitutionẽ quem admodũ malafides ꝓuenies.Mas questiões licet per alios examinatas,melꝰ tamẽ ꝛ theologice determinatas ponit Jo. an. in regula iuris possessor in mercurialibus,ꝛ vide per Cyn.s.ex qui.cau.ma l.ĩ.q.iiij.Ultimo no.q̃ licet de iure ciuili fm veram opinionẽ vtile ꝛ directum dominiũ non queratur.vt.s.ꝺ bo.mat.auten. nisi tamẽ. de iure canonico secus est.vt.ꝛvj.q̃.iij.in summa ĩ fin.ꝛ.c. quicũq; ꝛ.c.inter,ꝛ.c.clerici,ꝛ no.Archidi.extra de ꝓscrip.c.j.in fi.lib.vj.

¶De pascuis publicis vel priuatis. Titu.lx.

¶Post glo.adde. ¶Et nota q̃ ꝓata ꝛ pascua ꝓ eodẽ ponuntur ff.de fun.instruc.seye.q.ꝛxane.Sed ꝑpue pascu' ager est q herbis ꝛ animalibus vacat. Ꝑratũ autem est cuius feni copia armẽtis est fm Papiam.ꝛ vide.ff.de verbo.sig.filua,in fi.ꝛ.l.se.

¶Imperator Ual'. Lex.j.

Cum nulla sua sit ratio cur in pascuis saltibusq; rei priuate pensio debeat ampliari:nequaq; ꝓhibidine ordinum augmenta facienda sunt. Et eñ ideirco grauioꝛem pensionem imponi ab ordinibus accepimus:vt aialia ex rebus priuatis nris a locorum pastibus arceantur. Quod si fieri non oportere diue memorie iulianus prorogata iussione constituit.Quare excellens auctoritas tua conuentis prouinciarum rectoribus non eam licitatiõis necessitatem patiatur inferri quam

qua im repentinã faciunt ciuitates:sed eã manere decernat quam statuit antiquitas.

Cum nulla. ¶Imperator habebat in patrimonio suo salcus ꝛ pascua sita in territorio quarũdã ciuitatũ que seu q locati erant sub certa annua pensione.habebat etiã aialia q sumebãt pascua i locis ꝓdictis. Sed decuriones ciuitatũ procurabãt ꝓ dictis pascuis maiorẽ pensiõ solueretur.ad hoc vt aucta pensione qꝫ mozantib⁹ inibi aialibus imperatoris ad sumendũ pascua vel animalib⁹ militũ nõ poterãt inde tñ vtilitatis foꝛsitã cõductores habere.Hoc imperator agnoscens ꝛ videns inde aliquid cõmodi ꝓuenire,statuit vt cũ talis voluntas ordinũ nulli habeat rationẽ licitationes,augmentationes,ꝛ incantus,que ꝓpterea repentia libidine fierent, decetero nõ admittant,sed id maneat ꝙ eit antiquitus cõstitutũ (Pascuis).i.pascuosis.sic etiã silua pascua dicitur.vt ff.de verb. sig.silua.Salꝰ aũt ꝓpie sunt vasta ꝛ siluestria loca vbi arbores in altũ saliũt,sine itinera angusta ꝛ quasi abscisa inter mõtes.siue densitas arboꝝ alta,sic vocata eo ꝙ in altũ saliat ꝛ in sublime cõsurgat ꝑs Ysi.ethimo.xiij. Et ideo hic addit pascuis.q: sicut est silua pascua,sic est saltus pascuus.vt ꝛ.ff.loca,sed addes.ſ.j.ꝛ si seruit. ven.l. antepenulti.ſ.j.(Ampliari)ergo.per ar.a cõtrario si rõ subesset cessaret hec lex.Et sic facit ad q̃stionẽ an auctis ecclesie facultatibus pensio debeat angeri,vide ex̃ de pac.cũ clerici. Quid in feudo si commoditas ꝛ fructus feudi aucti sunt,an dñs possit proinde mains ser

Volitas fine ratione nõ ſufficit.

vitiũ petere a vassallis:vide qõ no. Ain.de iser.li.feu. de cõrouer.in uelit.c.j.ꝛ i tl.ſ.finesti.s re.alie.ſ.vltimo.ꝛ i tit.hic finiſ.ĩ.ſ.si vassal ꝓ in feudo.(Libidine)animi cupiditate,vel i.prauꝛ ꝛ arguẽda voluꝓte.vt ꝛ.s.ꝓ quas ꝓo.no.acqui.l.fi. ¶Et no.hic non sufficere volũtatẽ vbi ratio deest,rationi eñ plꝰ inniteñ ẽ ꝙ opinioni:ꝛ ff de elec. bone,j,ante fi. Ꝺ eñ solum ꝙ ratiõe cõstitit eit lex,j.dt.consuetudo. Hã deficiente iure scripto allegari potest ꝛ sequenda eit.viij.di. frustra.ꝛ ĩ.ꝺ.di.fana,iimmo ex lege nature subiecti sumus rationi parere fm Tull.j.de offi. Quid eñ est non dicã in hoie,sed in omni celo ac ꝙ terra ratione diuinius,q̃ cũ adoleuit atq; perfecta est nobat rite sapiẽtia. Est igit qñ nihil ratiõe melius,ea q in homine ꝛ in deo pauma homini cuꝫ deo rationis societas. Lex aute est recta ratio imperãdi atq; prohibendi,quã q ignorat ts eit inuisꝰ,siue eit ilia scripta vspiam sine nusq̃ fm eũdẽ de legibus.lib.j.plura de natione scripsi.s.ne ni.rem quã vẽ.euinc.l.ĩ.vbi ergo ratio locũ habet, ibi ꝛ lex sine responsio.ff.s fource.l.j.ſ.hoc interdũ. Et interdictũ ob rationẽ sequentẽ precedẽs dicti generale restringit.ff.de calũ. hec actio, in pun,ꝛ de acqui.pos.si is q animo.ad quod etiam m.ff.de leg.q.cum pa ter.ſ.dulcissimis.ꝛ de bo.eo.l.j.Et ecõtra per precedentẽ rationẽ restringit sequẽs responsio generalis.ff.de vino le.l.ĩ.ſ.vltimo. Cessante autem ratione.l.animate vel inanimate dispositio ꝛ dispensatio cessat.ff.de manu.vin.alumnos iñ fi.ꝛ de iure pa.adigere. ſ. Quis.ꝛ posita rõne stante lex posita intelligitur patet.s.de re iu.l.ĩ. Quin etiam ipsa ratio semper subintelligẽda est.ff.de mu.ꝛ hono.vt grada tim.ſ.j. vide q̃ no.Archidi.ꝺ elec.cũ ex eo.post pmc.lib.vj.ꝛ facit.ff.de vẽ.in po.mit.l.j.ſ.etiã.ꝛ extra de voto magne.in fi. Interdum autem ratio legis artatur.s.ne de ĩta defun.quod est constitutum. Quãdo.ꝫ tamẽ in plus prorogatur lex quam legis ratio.ꝛix. q.iij.due.ꝛcviij.di.affros.ꝛ.ĩ.q.vij.ſ.tua.ꝛ no.Archi.ꝛix.di. si roma norum.ꝛ vide.ff.de leg.non oim in gl. ¶Et no.q̃ ratio est subiectũ quomodo oportet epiſ.ſ.fi vero non metropolita. Sed Tullius. j. de offi dicit q̃ veritas est subiectum,primum verius.(Ordini)cui tatis vt subijcit.(Etenim)ver(Idcirco)propterea.(Stantibus) amplioꝛe.(Imponi).i.augeri.(Accepimus)aliꝭ referẽtib⁹.(Ain malia)scilicet que nunc ibi pascuntur,ꝛ sunt ex rebus.(Locorum) id est salutum.(Quod sic fieri)ꝛ.(Diue)vide.s.de decur.diue,sed hoc sibi male cõgruit eo q̃ apposita tamẽ a nde,ꝛ perlectionem intulit in ecclesiam dei.Sed beatus Mercurius,vt in beati Basilij lezenda legitur,ꝛ a pluribus asserit,ipsum peremit in bello.Otosis us autẽ.vij.ad Augustinum refert ꝙ dum ipse in expeditionem proederet contra parthos dolo cuiusdam transfuge in deserta perductus infirmis ꝛ ardore solis,atq; insuper labore arenarum confectus periret exercitus,imperator ipse tanto rerum periculo angustus dum per vetita deterri incautius euagatur ab obuio quodam hostili equite conuictus interijt.Sic miserecors deus impia cõsilia imperij mote diuisolut.(Prorogata)aliꝭ pmulgata.(Quare)ver.(Excellens) prefulgens.(Conuertis)conuocatis.ſi infra leg.ſi.(Repentinam)ubiram.impromisam,ꝛ dic pro libidine.vt.l.ĩ.ꝛ cum coloze.vt.ff.de public.licitatio sed iustam supra de fi.iustru.ꝛ iur. hab.ſiſ.si tempora,ꝛ non animosam.ff.fa.mil.ercis.versi. si pignori.(Ciuitates).i.ordines ciuitatum.(Sed etiam)ver.(Constituit)aliꝭ statuit.ꝛ facit supra de nox.l.ĩ.ꝛ dic.ſ.citra modum solite conductionis.vr.ff.de public. licitatio ꝛ veteris consuetudinis fidem. infra de func.ꝛ sal. rei. do. leg.ĩ.ꝛ fm veterem consuetudinem.s.de agrico.ꝛ censi.cum satis. ſ.cauẽt.ꝛ secundum opinionem que antiquitꝰ habebatur ascripta supra de ꝓcd.nauic.l.fin. ¶Post glosſ.j.adde,ꝛ facit.j.de fun.ꝛ sal.rei do.l.j. ¶In gl.quasi dicat ibi.dat adde.i.dare,vult. ¶Et ibi accipi.i.accipere vult. ¶Et ibi milicu.adde.s.q ibi sumere pascua debebant. ¶Et ibi.ꝛ que subaudi.alia que vult conductor.

¶Imperator Archa. Lex.ij.

Ain signis auctoritas tua hac conditione a publicis pratis ac amenis palcuis aialia militũ ꝙ liberi ꝓcipiat.vt vniuersi cognoscant de emolumentis eorum tutique officij facultatibus duodecim libras auri fisci cõmodis exhibẽdas si quisq; post hac me morata prata mutilare tentauerit. Non minore decernenda pena etiam si prata priuatoruꝫ anthiochenorum fuerint deuastata.Ita tamen vt sine lctione ꝓuincialiũ prouideãt curiales quo pacto animalium militariũ pascui consulatur.

Isignis. Addat imperator magistro militũ vt ꝓcipiat,ꝙ liberi aialia militũ ꝙ nõ sumãt pascua in pratis publicis ꝛ amenis.adiciat penã.xij.librarũ auri,quam vult exigere ꝺ stipẽdijs eoꝝdẽ militũ ꝛ officialiũ ipi magistri,si talia prata fuerint vlteri⁹ mutilata.Eadẽq; pena iponit fi prata priatoruꝫ hoim anthiochie fuerit deuastata. Hoc cũ vult imperator locũ habere fi sine lesiõe ꝓuincialiũ curiales dicte ciuitatis ꝓuideãt modũ ꝙ quẽ aialia militũ pascua sumere possint. (Insignis)Glosa,nobilis,ꝓcipua,magne fame.fm Papi.ꝛ est sile ꝟbũ.ff.q̃ familia.cog.arbitrio.ad fi. ꝛ de cẽsi.l.j.(Cõditiõe)i.forma. Sic extra de resti.spo.oli.j.(Amenis)iocundis.viridib⁹ q̃ sic dicũt ꝙ amoꝛe ꝑstant.alꝭ eit a pascuis.(Militũ) i.militariũ vt subiũcit.(Vniuersi)i.milites.(Emolumentis)De his eñ solunt oes penas.in aute.de mã.pinc.ſ.qõ si delinquẽtes.(Eõmodis)subaudi,ꝙ(Quisq̃.i.militũ. Post hac)deinceps.(Admirabile)Hoc est integrũ aliq̃d detrimẽte.(Nõ minore)ver.(Decernẽda) ꝙ magistrũ militũ,ꝛ a militibus exigenda.(Priuatoruꝫ)Hoc. casũ in quo eodẽ priuilegio gaudet bona priatoruꝫ quoꝛ bona publica regulariter ꝛ.s.de fac.fan.ec.l.ĩ Sed pone comes aut baro hiis crastrum,statuit vt si qua aialia inuẽta fuerint in eius territorio.pascua sumẽtia,vel dãnũ dantia sine fida,soluat eoꝝdem dñs ꝙ quolibet aialiangustale vnũ.an valeat hoc statutũ?Videt ꝙ sic.cum ipse iurisdictionẽ habeat in terra sua.ergo ꝛ statutum condere põt etiã penale fm Post.extra de cõsti.ex iris.ibi in magistralib⁹ priuaret.Ain ꝛ ꝓ statuit sub excõicationis pena.de cõsti.c.j.li.vj. qua nulla est maior in ecclesia dei.ꝛxiij.q.ij. corripiant ꝛ incidit etiã metropolitanus fi cõtra statutũ facta licet sit eius superior. quia no tantum ab eꝓo q̃tũ a iure cuius auctoritate facit eꝓs litigari celetur.vt ibi clare not.Archi.Ain aũt ipse tũc sit excõicãdus.vide qõ not.Archi.e. l.de sen.ex statutimus in verbo canonica.ꝛ Jo.an.e.c.in verbo aliꝭ cõstitutionibus.De capitulo vtrũ ꝛ qñ possit sine eꝓo statutũ facere not.per Inno.ꝛ alios extra de cõsti.cũ oes.et.c.cũ accessissent.et Archi.ꝛ p Jo.an.ꝺ ver.sig.c.ĩ.lib.vj. Ité q̃ vniuersꝰ ꝛs iurisditionẽ suã defendere penali iudicio.ff.si qs iurisdi.nõ obtempera.l.j. in pun.Ain ꝛ vniuersitates q̃ iurisditione hñt pñt statuere sup obus q̃ ad iurisditionẽ suã ꝓtinẽt.dicit Inno.dicto.c.cum accessissent. in glo.iij. Ité quilibet magistratus iurisditionẽ hns ius cõstituere potest.ff. qõ quisq; iuris.l.j.ſ.j.ꝛ qõ ibi no.in gl.ꝓ hoc.ꝛ in glo.se.sic ex legatus in prouincia sibi decreta.extra de loca.c.j.de offi.le.c. vlti.ꝺ ꝟ.sig.ex parte.iij.Sic eꝑm,cũ capitis i eoꝝ ꝓcessib⁹ extra ꝺ sen.ex. inter alia,de ma.ꝛ obe.si qs.de cõsti.vt aiarũ.lib.vj.Sic et capitula ecclesiarũ circa ea q̃ ad illos spectãt.dicto.c.cũ accessissent.ꝛ.c.ti.cũ ẽiꝺ.dũ tñ contraria non sint legi cõi.vt not.dicto.ſ.j.ad hoc extra de elec.significasti,ꝛ.ꝟvj. dist.per totũ.iij.q.vij. dudũ. de quo etiam satis per Jo.an.de ver.sig.c.ĩ.lib.vj.sic ꝛ aliud colligit approbatũ extra de cõsti.ex lris. Ité synodus ꝓuincialis põt facere constitutionẽ.ꝟvj.dist.qõ dicitis.ꝛ epalis.ꝛxiij.di.de cõsiliis.ꝛ.c.decernimus.ꝛ vide que scripsi de vniuersitatibus.vt iũ possint statuta condere. ſ. de decre decur.in rub.ver.ꝛ no.et facit etiã ꝙbac ꝓte.s.de noga.l.ũ. Etiam interdum etiaꝫ bruta puniunt.ꝛv.q.j.mulier.ꝛ res maiora. vt scripsi.j.de cur.pu.l.qñ.Et hoies per ignoꝛantiam aut fortuito casu ꝓterminos suiũ casu positos amouẽtes verberibus cedunt.ff. de ter mi.amo.l.ĩ.in fi. Ité videtur expresse q̃ hoc statutum valeat.vt hac l.ꝛ.j.l.qui.Econtra videtur.alĩa pena sine peccato esse nõ põt cũ sit vindicta noxie.l.peti siue delicti.ff.de ver.sig.l.aliud fraus. in pun. ꝛ ꝙ pcõ imponit.e.ti.si qua pena.Et vbi no est pcm seu noxia imponi nõ põt.s.de pe.sancim⁹.Sz aialia non pñt dici pcã cõmittere ꝛ sic nec ipsa punirisi seu dns eoꝝ ꝙ eis põt, cũ voluntate nõ habeant ex qua pcã ꝓcedat.q̃libero q̃de meris arbitrio ꝛ deliquẽdi ꝓposito cõmittunt.Et pcm nisi quatenꝰ est in voluntate,pcm nõ est.ꝛv. q.j.post pun.Ain ꝛ Sen.lib.de moribus.Omne peccatum est actio, actio aũt omnis voluntaria tam honesta ꝙ turpis. ergo voluntariũ est omne peccatum.tollit excusationes, ne quo peccat ignotus, inde etiam vera innocentia est ignoꝛãte quid noceat.ꝛxij.qo.iiij. Innocens.quod verum est niſi crimina magnitudo aliud indicat Unde

Aialia an

Universidad de Deusto
Biblioteca

hereticus nesciens,auaro scienti coequatur.vj.q.j.quero. Itē ex voluntate z ꝓpositio malencia distinguntur.ff.de fur.g iniurie. in princ. z in eis nō extitus sed voluntas attenditur.ff.de sicca.duus. Uū infans z furiosus occideres hoiem non tenent.e.tit.infans.q; teneē alterū inocētia cōstāt,alterū fatti felicitas excusat vt ibi.hi qdē pati, facere vero iniuriā nō possunt.ff.de iur.illud.mala quoꝫ no sunt q nec crimine mētē implicāt,nec conscientiā ligāt.xv.q.j.c.tria.Danc z simile materiā vide ea.xv.q.j.ꝑ totū.Os si infans z furiosus a penis criminū sunt immunes,gs sāti capitis diceret aialia bruta,pinde dentie rit.Uū.e.q.j.c,firmissime dicit Zu.Aialia ꝑsentis secuti curius aut ornatū fm creatoris incōprehēsibilē peragūt voluntatē.q de suis factis nulla ratione redditura sunt que rationabilia nō sunt.Nunquid eñ cura est deo de bubus: boies vero quia rationabiles sunt facti z de se z de omnib⁹ reb⁹ quas in vsuꝫ presentis vite acceperunt rōne reddituri sunt deo,z pro suoꝝ actuū qualitate recipiet aut penā aut gloriā.z hoc veri⁹ puto.Ad hāc legē z similes ridet q tuere vt nullus imittat aialia i prata z terrā aliena licitu est.vt z.j. de fun.z sal.rei.do.l.j. Et idē est si statuaꝫ vt domini animalia ad ingressu ꝑhibeāt.vt.s.hac ea.l.vel vt arceant.vt.s.f.ꝓpri. sibi vero aialia ꝑ seipsa itrauerint secus est,tūc eñ statutū foret iniquū. Per cōstitutionē autē regni est ipsa cōstitio expedita.nā aialia inuecta in alterius territorio.si quidē dānū dātia,tenet dūs aialiū solū ad emendationē dāni. Qua autē actione tūc cōueniatur.vide.ff.de ꝑscri.verb.g seruāda rum.§.vlti.z ibi not.z q no.Rof.in bello de pastu pecoꝝ.Si autē pascua sumāt in trāsitu p vnā diē nihil exinde pōt exigi pene aut fide noie.Hec z alia prosequere de trāseuntib⁹ vicinis custodib⁹ z aliis dāna dantib⁹,vt clerius habeē in cōsti.de ti.alt.aial.l.cū per partes.q qdem cōstitutio satis continet equitatis licet maxima baronū iniquitate min⁹ seruet.fas est enim transire per agrū alienum iure diuino.vt in princ.decre.c.omnes leges. Extat autē forma in cancellaria literarū per quas mandatur iustitiario regioꝝ,ad istantiam comitis vel baronis.vt null⁹ scidat arbores,vel animalia immittat ad depascendū i nemoribus z foreſtis eoꝝ ex quo fugari possint animalia siluestria z coꝝ venatio impediri.(Deuastata)de populata,desolata.mutilata.(Ira tamē)ver.dic.s.ꝓata priuatoruꝫ nō denaātari in beimus.(Lesione)damno.(Pacto)i.modo.sic.ff.de operi.pu.l.omnes.ū.z.j.de pal.sac.lar.l.ū.als ꝓrato.i.loco.z facit.j.ō metaris.l.ij. sane.z.l.omnes.Et not.ꝓ iustitiarijs,stipēdiarijs z officialibus aliis in regno,q si in locis vbi hospitaut ignauia incolarum ꝓ se z equis eoꝝ nō inueniūt ꝓuisilia z pabula ꝓcio cōgruenti,ꝓcusandi sunt si ad bona ipsoꝝ incolarū ꝓ necessitate vite z necessariꝫ extendūt manus eoꝝ.Sed licet a pena que ꝓinde imponit venīat excusandi non tamen excusantur,quin ad emēdatione dāni ꝙ delectabiliter inferū velut hostes,ꝓout persepe sentim⁹ rationabiliter reneant.(Pascuis.)Etiā stabulo.j.de metaꝫ.l.ū.§.sane.ne desint eis. j.de cur.pu.animalia. Et nota hic q hec.l.loquitur de prato vnde ꝓuenit fructus herbe vel viue, vel ibi sate. Et ideo ab eis arcentur aialia,sed lex superior de pratis.i.saltubus in fructuoꝝ.z ideo ab illis aialia militus non arcenꝫ fm an. Et erit hec ꝓtio vt ipsi ꝓuati ꝓstent fenum sectū.vt.j. de ero.mili.an.ꝓincialiū.als milites iuste excusari quodāmodo viderent iuxta illud Cassio.ix. Variarū. Sub quadā excusatiōe peccare creditur cui necessaria nō ꝑbentur,z post pauca. Et dū mater criminū necessitas tollit,peccandi ambitus restringatur.z lib.iiij.epla.xiij. Disciplinā si quidē nō potest seruare ille tunus exercitus.dū qs deest semper ꝓsumit, armatus habeat qs cinat ne cogaꝫ cogitare quod auferat.necessitas moderamē non diligit,nec pōt imperari multis quod nequeunt custodire paucissimi. Furtuzex cusatur ꝓ pter necessitatem. Unde propter necessitatem famis quis excusatur a furto.xij.q.ij.ira ternitas.z extra de fur.c.iij.z ideo prouidendus est in his ne dū sum ꝓtus queritur ꝓdo grassetur.xvij.q.j.militare.z greg.in re.li.iij.c. xxxvij.cui vt ꝓsperimus fraternitas tua eius vite subueniat, ne forsitan ad male agendus excusationem sibi ex necessitate videatur assumere.

¶ Imperator Hono. Lex.iij.

PRata prouincialiū nostrorum z precipue circa priuate nostre perniciosum vel periculosum est militum molestia fatigari. Ideoque lege ad amplissimam ꝓfectu ram ꝓmulgata censem⁹ ne hoc deinceps vsurpetur. Super qua re vniuersos quozum interest conuenire tua magnificentia non mozetur. Neqs permittat possessores vel colonos pratorum gratia qua libet importunitate verari.

PRata. Quod dixerat in supioꝝ lege i pratis anthiochenis : in alijs pratis publicis,nūc ide repetit et i qualibet ꝓuincia ad maiorē exaggerationem ꝓhibēs.(Prata) Sic dicta q parata sunt ad fructum capiendū,q bus falce dūtaxat opus est.ff. de ꝓb.fig.ꝓtorum.(Precipue)subaudi,colonozū. (Permiciosum) morbosuꝫ,pdiciosum.(Militū)multominus ꝓatoꝝ.z dic.i.militū aialiū vt.s.l.ꝓi.i fi.(Ideoqꝫ)ver.(Sup qua)ver.(Re).i.cū.vide.s.de iur.ni.facultas.(Cuioz interest).i.illos de qb⁹ dz.j.de ero.milanno.l.prouincialiū. Conuenire exponeꝫ vt extra de excel.p.dilectus.in fi. Vel dic cōuenire.i.cōmouere z ꝓhibere site.s.de cau.lar. ti.l.penul.§.insup.(Magnificentia de hac scripsi.s.de peti. bo. sub. l.ū.z.j.de veteranis.l.j. Me v(Possessores).i.dictos ꝓuinciales. (Colonos).s.ꝓatozū reipublice.(Importunitate) Importunum dicim⁹q nō hz portū.i.quieē sine oportuno. inde oportunitas(Vegetius militib⁹, nō em licet in eis pascere.vt not.ff.de ver.sig.ꝓatū.

¶ De fundis patrimonialib⁹.z saltuēsib⁹.z emphiteoticis.z eorum conductoribus. Titu.lxi.

¶Patrimonialibus) Patrimoniū ꝺz bona vel hereditas q alicui obuenit a ꝓre fm Pap. Vel ꝺz oē lucrum ad qd ꝺz glibet honestis rōnibus anhelare.ff.de mu.z hon.l.cura.§.j.z facit.s.de mosfi.tel.l. fi.in fi.ff.de admē.le.l.pater.z de le.ij.adē seruandū.z.s. de debito. ci.l.ij.ver.z qz ad.l.iul.repe.l.iij.z.ff.ad trebel.cogi.in princ. sic z liberti nostri paterni dicunt.ff.de ver.sig.ij.§.j. ¶Post secdam glo. adde.ino.l.penul.z expone.vt.j. de fun.rei ꝓpi.in rub. ¶In glo.vl. ibi sunt.adde.vt.j.e.l.fundi.z.l.possessores.z.j.ō fundis rei ꝓua.l.ij. Patrimo niū quid signat.

¶ Imperator Con. Lex.j.

SI quis fundos emphiteotici iuris salua lege,si ei citra iudicis auctoritatē donauerit:donationes si me sint. Dummodo suis ꝙbuscunqꝫ tēporibus ea q a fisco pensitada sunt representare cogatur.

SI quis. Casus.Si ei tali emphiteota nisi donare emphiteoticā rē eiā citra supericias auctoritate,saluo canone que donatorio nō auferet ei debitis ꝓtib⁹ tributū z canone inde solnat.(Citra).i.ꝓter.s.de fa.fanc.ec.auct.qui res.vide.s.de iure fi. l.j.(Judicis) Not.q dicit iudicis nō principis vel fisci.(Auctoritatē)vide.j.de loca.p.ci.l.fi.i pun.(Donationes)multo magis pignoratiōes.ff.q res pig.ob.posl.j.z de pi.l.lex vectigal.vel dic vt dicēt. j.(Quibuscūqꝫ.al.qbuslꝫ. Tēporib⁹.q tpa sunt.j.de colla.fun pa. l.penul.(Cogat)als fund⁹ sibi auferē.s.de admini.re.pu.l.j. ¶In glo.vt initi.ibi cui⁹ est adde sed certe nō iō pōt vēdere irrequisito fisco qō pōt donare.ar.optimū.s.de p.cur.l.fi.sed requiret fiscū.sicut facit emphiteota ꝓuati.vt.s.de iure emphi.l.fi.qz ode iure vtif fiscus z ꝓuat⁹ vt not.ff.de peti.here. itē venit.§.in ꝓuatoꝝ. Sed q est rō quare pōt vteraꝫ donare sine cōsensu dñi,sed nō vendere? R.n. qz ex denūciatione venditionis consequit dūs beneficiū.vt.s.ꝓponat ceteris dādo verū preciū,at ex denūciatione donationis nō consequit hoc,hz eñ in multis alijs casibus sic cogat qs vēdere inuit⁹ cōtra regulā.s.de cōtrahē.emp.iuncū.nō tn cauet aliqua lege q inuit⁹ quis donare cogat,qz ia nō donatio diceret.ff.de dona.l. donari. de admē.rē legatā.Et qz qs cōtra rationē ꝛc.ff.de legi.qō vero cōtra z qz vendere ꝓhibuit ergo donare concedit.¶ In An.de bar. Et facit ad hāc rationē.l.feu.p.quos fi.inue.z per quos reci.c.j.§.sed z res cui⁹. z.ff.qui.mo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.sed.z si ꝓmiserit. Premissa etiā ratiōe vt q nō possit aiteri pignozare sine cōsensu dūi cū ex pignoratiōe dūs illud comodi sentire possit q ito casu fructus sibi non cōputabunt in sorte, z sic citius res poterit ad eū redire.ar. eñ. de feu.c.j.z de vsur.c.j.z c. conquestus,in quibus hoc not.lis z.s.de in re emphi.l.fi.z eñ de loca.potuit.no.q possit sine cōsensu dñi pignorare sicut pōt donare.ad hoc etiā vide qō no.Bul.in specu.de locato.§.nūc aliq.ver.cxxij. Et predictis pater fm an.q emphiteota priuati pōt alij donare dūo etiā irrequisito.z hoc idē no.s. de iure emphi.l.fina.post ꝓinci.q etiā approbat ibi Cy. Sed hec opinio videt mirabilis z nō vera.cū sit cōtra regulā cui⁹ ff.de reg.iur. Et quia appellatiōe venditionis omnis contractus per quē transferrtur dominū cōtinet.s.de re.ali.nō alie.l.fi.z.ff.de ita.l.i.statuliberis z quimo.pig.vel hypo.sol.l.sicut.§.venditionem.z in auten.de non alie.§. alienationis.vt sic ꝓhibita venditione rei emphiteotice dūo irrequisito.z ipsa donatio per quam non minus dominium transferrtur, intelligatur esse ꝓhibita.nam z vbi ꝓhibet alienatio ꝓhibetur vēditio ꝓmutatio,z transactio.z multo magis donatio.s. de ꝓdi. mino.l.iij. Ad idem.est.ff.de le.ij.pater.§.fundum titianum,vbi est verbum venūdari, licet alio respectu videatur esse cōtra. Hec aūt lex nō dicit fundum emphiteoticum posse absq fisci donari consensu,sed dicit citra iudicis auctoritatem quod longe diuersum est nisi velis exponere iudicis.i.fisci qō esset literā violare,z recti sermonis sententiam irritare contra.l.plaucius.ff. de auro z ar. le. Et posito q posset litera sic exponi hec.l. ꝓ tanto non obstat,loquitur enim in emphiteota fisci,vbi hoc specialiter z expresse statuitur secus est in emphiteota ecclesie vel ꝓuati ꝓ quo est li. feu. qua.feu.oīmpo.ali.c.j.z quod ibi no.An.de iser.Ad idem,s.de fideicom.voluntas.z vide quod ibi no.in verbo tertio.z sic intellige quod not.j. de loca.pre.ci.l.fi.in glo.fi.not.res ꝛc.Et hoc est quod gloss. hic statim subdit,z bene.facta enim fuit in casu huius legis ꝓ fiscum locatio in emphiteosim perpetuo. Unde translatū est dominū in emphiteosim.vt not. Donatio irrequisiti domini ꝓhibetur. Et quis ꝓpter ꝓhibitionem non tenetur semper ꝓ hibere.

fim.vt not.s.in rub.ad quod est.j.eo.fundi.z.l.possessores.z de fun. rei pri.l.ij. Unde nec princeps illi rem locatā de ordinata ꝓtare auferre potest.ff.eo.nulli.z de loca.pre.l.fi. Nimirum ergo fi donare ꝓtest vt not.s.in rub. Talia qdē predia potius dicuntur sensualia q patrimonialia per ea que not.extra de reli.do.constitutus. possunt eñ talia ꝓdia salua canone alienari.vt.j.e.l.fi.z ō fun.rei pri.l.fi. Itē inuti doca.§.adeo non diltinguitur cum cōsensu domini vel sine.z.l. vlti.z.s.de ꝓcu.loquit⁹ in alio casu ab hoc longe diuerso. Itē ex ꝓsse sit mētio ibi de precio quod ꝓpie cōcernit actū venditōis vt ibi.z.s.de rescin.ven.ꝓcū.nec videtur ideo ꝓhibenda vēditio rei emphiteotice,vel ꝓhibita ꝓpter preciū laudimiꝫ q inde cōsequitur domin⁹ ex cōsensu,vel vt ceteris emphonematibus ꝓponatur. Sed ideo qz periniquū est sine dñi volūtate alios diſponere ō rebus suis.s.de pac.l.fi. Quilibet em in re ꝓpria,nō aūt in aliena est mandator z arbiter.s.man.in re mādata.z iustū est cuiqꝫ sua cōmittā.s.de iude.nemo. Itez si qs posset emphiteotica rem donare,tam donaret alicui dño odioso q iniquissimū foret admitti,ac improbatū a iur.s.de iur.emphi.l.fina. Nō em debet domino inuito agnosci notus emphiteota,sicuti nec vassallus nouus.vt li.feu.de duo. fratri.de no.bñ.inue.c.fi. Nec nou⁹ socius inuito agnoscif.ff. ꝓ socio q admittitur.ad hoc est etiā.s.de contrahen.emp.dudū.z.ff. de iure. Mutatio in multis reprobat. do.cū in fundo.ver.ipsi⁹ autē.z q no.ex de loca.potuit. Uū z seruo rū interest dūs nō mutare.ff.de fideicō.li.nō tantū.§.cui.z plene scripsi.s.de agric.z censi.seruos.ibi dños.z de capi.ci.censi.ex.i.j. Et cōfortis nō mutare cōsortē.j. de agrico.z manci.do.l.fin. Vide qō simi libus ibi scripsi. Quietiam si donare domino irrequisito posset emphiteota.nunq̄ res emphiteotica rediret in potestatem ecclesie, vel dūi conceden⁹.cum omnis emphiteota potissime carens filijs donaret libere z successores eius singuli successiue,z nunq̄ ipsa donatio finē haberet.ꝓpter quod ecclesia,vel dūs rei dñio priuaretur, quod satis esset absurdū.ad hoc.s.de vfufruc.antiquitas.post principi.z li.feu.de ali.feu.c.j.ver.inde potest.z patet in aurē.de nō alie.§. neque illud. Et iō dic melius q emphiteota ecclesie,vel ꝓuati,aut donat extraneo dūo irrequisito z non consentiente,z non post.vt dicti⁹ iuribus. Nec est enim alienatio.ff.de ver.oblig.e.l.de se.ij. peto. §.fratre.z extra de consti.que in ecclesiarum. Aut filio qui in re ipsa est alias successurus.z tūc potest etiā fine consensu domini,quia eadem persona filius est cum patre.s.de impu.z ali.subsiti.l. fi. z inuti. de inuti.stip.§.et qui.ffon enim ꝺz alienatio que fit in eum qui in re ipsa est alias successurus.ff.deleg.iij.pater.§.quindecim.supra. de fi deico.l.voluntas. ¶Sub liberalitatis nāqꝫ appellatiōe tunc debitū naturale persoluit.s.de impo. luc.de.l.j.post principi. Et facit ꝓ hoc li.feu.per quos fi.inuesti.§.sed etiā cuius res. Vide etiam si placet ꝓ o z contra.quod not.An.de iser.eo li.de capi.coz.§.preterea.vide etiam quod not.Inno.extra de fi.instru.inter dilectos. ¶Item an ecclesia potest perpetuo locare in emphiteosim. Dicit quidam q potest etiam vltra tertiam generationem inter liberos in infinitum vt probatur.z no.ff.solu.ma.etiam,ad idez extra de re.eccle.nō alie. nulli. Hanc materiam ꝓsequere fm Bul.in spec.de locato.§.nunc aliqua.ver.vij.z ver.cxv.

¶ Idem. Lex.ij.

PAtrimonialis fundi pensitationem auraria seu frumentariam⁹ intra tempus omissam minoꝝ dūio non nocere precipimus. Nec ad fraudem iuris eoꝝm accedere:si quod solenniter debetur paulo sepius inferatur. Ita tamen vt(permanente substātia) paruulorum iudex tutorem vel curatorem per quem differtur illatio negligētie sue:z deserti officij sui penas exigat:z damna deplorare compellat.

PAtrimonialis. Casus. Si minoꝝ possideat rem patrimoniale in emphiteosim nō incidit ipsa res in commissum, vel penā legitimā nō patif si pēsionē debitam non exolnit.pena vero q ꝓterea veniret minoꝝ imponēda exigit a tutoꝝ⁹ z curatoꝝ⁹.quorum negligētia tributa nō sunt soluta,z predia sunt deserta. (Auraria) qz ex auro ꝓtabatur. (Frumētaria) qz ex frumento (Mec)v. (Francē) id est ꝓuationem seu diminutionē. (Juris) .i. dñij vt predixit.(Eoꝝ) quasi dicat,nec icidit incōmissum si quod ꝛc. (Paulo sepi⁹).i.paz dicit gl. Et no.q hoc verbū paulominus aut paulopl⁹ inducit q rta pōt⁹ qō pdixerat.vt pz i aut.vt eccla ro. post pn.ibi paulo lōgiora hz quosdā. Uel si diligētius cōputet potī intelligit tertiā.z vide.ff.ō ꝓb.fig.hec adiectio.cū ibi no.z als vt cō prehēdere tertiā.i aut.de exi.re.s.sancim⁹.z isti.de here.qli.z dif. §. Et pl⁹ qd importat. diui.z qs ibi no.als et minoꝝ portionē q sit ipa qrta.vt colligit.ff. de postu.l.j.§.puericiā. ¶Quid aūt ꝓtet hec dictio z plus Cy.s. de inoffi.test.li qs in suo.in fi.dicit q si ꝓferatur a lege intelligit arbitrio iudicis,si ab hoie tūc nihil inducat ꝓ quo facit.qz verbū plarū a.l.largi⁹ sumit q platū ab hoie.vt scripsi.j. ea.ius ephiteoticū. Hoc nō puto:ez,vt pz apte ex ꝓb.fi.cū inter vos,cum ibi no.z q no.Boff.extra de proba.licet ꝓ quo vide que scripsi.s.de iur.fi.l.j. in verbo citra. ¶Item quid si dicat z supra,vt qz dixit testis Titius possedit.xxx.annis z supra.Respōdeo.modicuꝫ tepus cōprehendi. vt no.j.q.iij.q̄stū.z vide extra de fi.instru.inter.§.quarto z ibi iura menta.z qō plene scripsi.s.de iur.fi.l.j.z qō not.fr.ex q.can.ma. ab hostibus.De dictiōe paruz z nihil.vide qō no.in aurē.de here.z fal. in pn. ¶Et no.q hec dictiōes parū,plus,amplꝰ,vltra,citra,z simi les licet possint diuersis modis accipi.tū si ponantur in libello,ex li cāde sunt.extra de dila.litere.z no.extra de ꝓb.fig.cuz inter vos.ꝓ quo est q no.ff.de iudi.si qs intētione.in fi.gl.secus aūt si sub cōditione hoc adūeret,vt peto quarta partē hereditatis tūi,vel si qd⁹ exinde me cōtingit,z hoc vbi est ꝓbabilis ratio dubitādi. ff. si pars heredi.pe.l.j.§.vlt.cū ibi no.in ꝓbo hereditatis.(Ira tū)ꝓ.z de hoc verbo vide.j.ō colla.fun.fi.l.j.(Permanēte)subaudi illesa. (Paruulorū) .i.minoꝝ.vt ꝓdixit.Ex quo not.q dicūt paruuli.(Judex). i.ꝓcurator fisci.Et ex hoc ꝓz q i bñficio hui⁹ legis fides sunt ꝓpiillus z adult⁹,sed als differūt in plurib⁹.q dic vt no.ff.ad tre.l.j.§.fin qstū (Deserti)No.q ō officiū deseruū si fiat negligēter q ferīde bunt diligēter.(Exigat)vt.s.de admi.tu.pupilloꝝ. (Et dāna) ver. (Cōpellat)hoc petēte rōnale,q hz exigere ab emphiteota,vt.j.ō colla.fun.pa.l.penul.Et no.hāc.l.aptē.ad qstionē q ꝛcitur. Si ecclesia possideat castrū in feudū,z ꝓlat⁹ submoniť vt ꝓtet seruitia,pinde debita hoc nō faciat.vtrū ꝓpterea ꝓdat feudū.Videt q nō.ar.apto hui⁹.l.vide.p hoc.s.de sacro.fanc.ec.iubem⁹.ej.q.j. si tributū. z qō ibi.not.z.q.iij.c.ꝓilegiū.z.s.ti.ij.oīm. Sed cū feuda cōparāda videāt ꝓdio fiscali in quo nō habet locū hec.l.vt no.hic.z.s. & admini. tu.l.fi tutoris.Videt q eo casu eccla ꝓdit feudū.vt.d.l.fi tutoris.sed aliud in minore q pōt ꝑ tutorē, curatoꝛēue regressū habere vt ibi. Aliud in ecclesia in cui⁹ dāno dilectū ꝓlati redūdare nō debet.ex de re.iur.delictū.lib.vj.Et cōtra qđ nō fit regressus haberi pōt.z cui⁹ administratio vt tutoris z curatoris tpe nō finiť. Aliud in eccla que cōtra ꝓlatū sui⁹ efficaciter z fructuose habere nō poterit,z q ꝓpterea ipsi ꝓlato sicut vxor viro subiecta cēset. Quod aūt feuda magis fiscalia q ꝓpatrimonialia cēseant colligit.j.s filētia.l.fi.z de castr.pat.pec.l.j.z ō castr.pec.mili.cū allega.s.ō qua.ꝑscrip.l.fi.in aurē. de exhi.re.§.optimū.z ex hūs q no.An.de iser.in ꝓabitio li.feu.q. iij.z in prima rubri.in prin. Ut fiscalia qsi ꝓpria z ꝓuata ꝓncipis sunt ff.ne qd in lo.pu.l.ij.§.hoc interdictū. ¶Sup hac materia vtrū feu da fint fiscalia.vel ꝓmonialia ego nō hoc puto nimiū dubitabile, ita an ꝓmā cū ꝓtū deferat ex electiōe z nō per viā successiōis.viij.q.j. monialia, ꝓtes.ex o elec.venerabilē poterit imperator.hr comitat⁹, baronias, z feuda sub se q habuit ante q ad culmē imperij cōuolaret.z tūc ipa feuda nō dicent fiscalia sed ꝓmonialia. Comitat⁹ aūt feuda,z baro nie q sunt in ꝓmonio nō impatonis sed ꝓtū. q z q subsunt solū imperio,vt sunt plures in ꝓalia.vt extra vt comitat⁹ ꝓuincie Sabaudie,z alij sunt mere fiscalia q ex fisco.i.imperij ꝓmonio ꝓmit⁹ ꝓcessērūt. Et q⁹ fisco imperij ꝓ eis debet seruitiū.z tributū.sic pōt in regno Sicilie dici.vbi nihil hz rex qō sit ex mero ꝓmonio suo, hz tocuz est fiscale ipsi⁹ regni. Ampli⁹ in ꝓmonio non suo,hz imperij,seu in ipso imperio posset imperator hr comitatū,seu feudū qō eet sui⁹ patrimoniale,nō ꝓterij seu fiscale. Quid em si cōes alige aut baro ꝓmitteret crimē aduersus dūm Karolū cesarē q nūc solū cōrentus terris impialib⁹ q sunt i germania,derelictis alijs fasces regis impij.pp q oia bona sua venirēt publicāda quos comitat⁹ z bona ipse dūs ipator publicata.z suo incorporata ꝓmonio.vt.ff.ō leg.j. apud iulianum.§.constat.z.s.de bo.vac.fi qñ.ij.z subsitatie sue ꝓuate.s. de aquedu.c.figs.j.z ꝓbat.ff.ad tre.nā qō.§.fi.z.l.fe. Alienat vt sua ꝓut vult.vel alij donat in feudū,dicem⁹ ne ipsa foze fiscalie,vel ꝓmonialia publicata vt predicitur,z sue subsitatie incorporata:certe cū sint ꝓuato suo ꝓmonio,z ꝓuate incorpata subsitatie, potius censenda sunt ꝓmonialia q fiscalia.vt pz ex iuribꝰ supiadictis.Et ita videtur intelligēda.l.vlti.s.de qua.ꝑscrip.cū dicit oia ꝓncipis esse i relligātur.i.fiscalia nouiter inuiscata.Hec em sicut z alia fiscalia intelligūtur esse ꝓncipis,nō aūt bona ꝓuatoꝝ intelligūtur esse ꝓncipis.vt ibi no.nec alia bona fiscalia q ꝓtius erāt in patrimonio fisci,z rei publice.nisi quo ad administratiōnē,z fructuū ꝓceptionē vt ex illis onera publica gerat.vt plene scripsi.s.tit.iij.quicūqꝫ.in verbodo mesticum. Dicuntur tū ista quasi ꝓmonialia z ꝓpria ꝓncipis ea ratione.ff.ne in lo.pu.l.ij.§.hoc interdictū. ¶Post.j.glo. adde.§.fina.vel forte de tpe qō est.j. de coll.pa.l.pen. ¶In glosa quia forte, ibi dūs.adde.et.s.de admini.tu.l.fi.in ꝓin. Itez deserti obsequū. vt s.qui per.tu.l.ij.xxiij.q.v.milites. ¶Et in fine adde.Uel dic vt dixi sed ꝓ o glo.facit.xvj.qo.iij.placuit.z quod not. Inno.extra de cens si.cum olim.in fi.gloss.que incipit in instrumento.

¶ Imperator Mal. Lex.iij.

QUicunque possessiones ex emphiteotico iure susceperint ea ad refundēdū vti occasione non possunt qua asserant desertas esse cepisse. Tam z si rescripta per obzceptionem meruerint.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Sz nec auelli eas ab his posse: nec si licitatio ab alio quo fuerit promissa: sed eas in perpetum apud eos qui eas susceperint: z eorũ posteritatẽ remanere: nec si super hoc rescriptum fuerit aduersus eos impetratum.

Quicũq; ¶ Possidentes in emphiteosim predia patrimonialia non excusantura pensione tempore debito non soluta pro eo q possessiones steriles receperunt, q̃uis in hoc priuilegium principis per subreptionem obtineant, preterea tales possessiones a possidentibus auferri, seu auelli non possunt, q̃uis pro eis pensio in licitatione ab alijs offeratur. Hec valet super hoc rescriptum in contrariũ impetrarũ. (Ea) alias eas ad refundẽdũ. (Occasione) causa vera occasio falsa, extra de maio. z obe. solite. vide. ff. de riuis. l. ij. z quod no. Archi. lib. v. de sta. reg. c. j. ij. dist. cõsequẽs. De occasione etiam dic q occasio non est dãda ad malum alicui, ꝓpter malum exemplũ. xij. q. j. nolo. Item nec ꝓpter fauorẽ, nec ꝓ auxiliũ. xiij. q. v. c. j. in medio. Item nec p coreptionis neglectũ. lxxxvj. dist. Dãni dãs facientis. Qui aũt occasionẽ dãni dat, dãnum ꝑ disse videt, extra nũ fecisse de iniur. c. vlt. cũ cõcor. Sic a simili sacerdos dat occasionem damnationis puero, cum per suam auaritiam, aut culpam mouẽ nõ baptizarus. j. q. j. placuit. videtur. vt vnusquisq; Sic ecõtra nõ culpamur si ex bonis factis nostris alij occasione mali assumãt. xxiij. q. v. cũ homo. z c. de occidẽdis. z. c. no frustra. Utrũ aũt teneat ad restitutionẽ eius q̃ occasiõe tui ad me puenit. vide extra de pec. cler. c. iij. (Qua) als quia. (Asserant) als asserunt. (Tametsi) ver. Et exponen. i. q̃uis. ff. ex qui. cau. in pos. ea. fulcinius. ij. si quis actione. (Obreptionẽ) De materia obreptionis no. Inn. extra de sen. exco. cum. ꝑ causa. vbi videtur sentire ꝙ nõ tenet quod fit ꝓ obreptionẽ, etiã si partes consentiãt. (Sed nec). als ẽ litera, sed nec auelli eas ab his posse, nec si licitatio ab eis fuerit ꝓmissa, sed eas i ꝓpetũ apud eas receperint, z eorum posteritatem remanere, nec si super hoc ꝛc. ¶ Post. ij. glos. adde. aliter exponitur. ff. de apo. pub. l. ij.

¶ Imperator. A. Lex. iiij.

Eundi patrimoniales z qui ex emphiteotico iure ad domũ nostrã diuersis gñib⁹ deuoluti sunt: sic eis q eos poposcerint cedũt vt cõmissi met⁹ esse nõ possit. Neq; eiñ magis cõmodam⁹ nr̃a: q̃s tradimus ea iure dñij. Ita tamẽ vt ea que in nostra possessione positi prestiterint in posterum dissoluant.

Eundi. ¶ Casus. Cõcessit imperator mihi fundũ patrimonialẽ, vel ad eũ als deuolutum, z dixit in concessione vt ꝙ pro eo vectigal, seu canonẽ annuũ ego non soluerim. non incidã in comissum. dicitur ꝑ ex tali cõcessione videtur mihi dñium acquisitum z possessio, teneo: tũ fisco soluere ꝓ illo fundo ꝙtũ ei solui cõsueuit anteq̃ de dñio principis exiret. z assignat rationẽ dicẽs, non magis ea cõmodamus q̃ traditmus iure dñij, ac si diceret. Qui commodat gratis cõcedit. Nos aũt nõ cõmodamus. i. nõ concedimus gratis q volumus pẽsionẽ vt in fine. Item qui cõmodat dominũ possessionemque retinet, nos cũ concedimus vtrũq; in aliũ trãsferre indicimus fm An. (Fundi qui sic dicti sunt q̃ sint rerũ oim fundamenta. (Douoluti) Forte p excadentiã, puta q deserti sunt a cultoribus, licet aliter glo. hic. z. j. de fun. rei. pri. l. fi. in. ij. glo. intelligerevi deatur. (Dopoſcerint) postulauerint, j. de fun. rei pri. l. ij. (Meſ) Quid si hic met⁹ colligit. ẽ. de vectig. l. iij. (Esse) licet non soluant tempoꝛib⁹ suis (Nõ possit). i. si nõ soluãt vectigal nõ punitur. certe hoc nõ videt cõcedi, sed q̃s sequitur. (Neque eiñ) ver. Et est ratio ꝓmissorũ (Cõmodam⁹) quasi dicat. Immo potius tradimus dominiũ rerũ nostrarũ q̃ eas cõmodemus ad tẽpus, quia bñficium principis debet esse mansurum. in aũt. constitutio que de digni. ff. illud. Dñũ appellatiõe an oe dñij (Tradim⁹) Facit ad. l. istã. ff. de vectigal. l. fi. ff. de publi. licitatio. ẽ. de cẽsi. l. fi. z de omni agro deser. locũ. (Dñij etiam directi). vt no. extra de reli. do. cõstitutus. i glo. hoc ideo ꝛc. ibi cũ dicit. Sed re vera ꝛc. hic nõ fuit cõtractus emphiteoticus in quo ꝛc. ibi ponitur verus intellectus huius. l. Item colligit ex hac. l. ꝙ appellatione dominũ omne dominiũ cõtinet. Ad idẽ in auten. de litig. ff. ad hec. Sed contra ꝙ solũ directũ cõtineat. ff. si. ager. vecti. l. j. ff. qin ꝑpetuũ. z de auro z ar. lega. quintus. ff. argẽto. z not. ff. de euic. minoꝛ. ff. j. Circa hoc Aac. de bel. dicto. ff. ad hec fic distinguit. Aut verbũ dñũ, ꝑsturꝛe spectu quasi dñũ, aut respectu vtilis dominij, aut respectu actionis hypothecarie, vel actionis ꝓsonalis. aut, ꝑstur simpliciter ex nullo respectu. sed ratione alicuius fauoris vel priuilegij. Primo casu continetur oe dñium z directum z vtile. ff. de exeu. rei iudi. si mater. ff. eadem. in fi. vbi est casus. Secũdo casu ẽtiam directũ tñ. ff. qui in perpetuũ. Tertio omne dñium cõtinet. ff. ad hec. Quarto si fauoꝛ exigit vt omne dñium cõtineat, tũc omne dñium continebitur vt hac. l. z. ff. eadem. vbi est casus si litera non calsuniet, tum qi ibi de rei cõuẽti fauoꝛe tractat. tũ quia sententiã absolutoriam meruit, tũ etiã quia actoꝛ cãm nõ expressit seu cãm cause. z ideo sibi est imputandũ. vt z. ff. de leg. iij. seruos. z. l. si qs seruos. z de noꝛ. quoties. ff. cum cõcoꝛ. Si vero fauoꝛ exigit ꝙ nõ cõtineat oe dñium, sed directum tm, tũc directũ dñiũ continebit solũmodo. ff. de. reli. l. ij. ff. si locum. z ad ille y. l. j. in pri. cum si. ¶ Illud aũt nota q̃ si dicat aliqua res esse alicuius, intelligitur ꝙ ipse sit illius ret dñs. vt. d. ff. in locũ. De quo tamẽ dic vt scripsi. ẽ. de decuꝛ. omnes. j. in verbo, sui. sed als dicuntur aliqua esse alicuius, quia ꝓ eo faciũt vt acta fisci que ꝓ fisco faciũt. ff. de iur. fil. in fraudẽ. ff. ne q̃s. (Ita tamẽ De hac cõiunctione vide. j. de colla. fun. pa. l. j. ¶ Possessione). i. patrimonio. (In posterũ) a tẽpore quo possidere ceperunt. ẽ. de omni agro deser. locum (Dissoluant) id est soluant etiam post commissum.

¶ Impera Gra. Lex. v.

Si qui a priꝰibus colonis vel ab emphiteotica rijs destitutum patrimonialem fundum a pere quatoꝛe vel censitoꝛe susceperint: perpetuo eum dem atq; inconcusso iure possideant nec quisq̃ secundꝰ petitoꝛ accedat.

Si qui. ¶ Casus. Perequatoꝛ concessit mihi fundum patrimonialem a colonis deserrum, dicit ꝙ hic fundus perpetuo meus erit. (Susceperint) vt dicit. j. de fun. rei. pri. hũ qui. ff. sane. Uel dic. vt. ẽ. de censi. l. fi. (Inconcusso) sic. j. l. proxi.

¶ Imperatoꝛ Gra. Lex. vj.

Si quibus patrimoniales possessiones per azianam z pũticã diocesim vel a nobis vel a diuinis parentibus nostris sacra largitate donate sunt inconcusse possideãt: atq; ad suos posteros trasmittãt. Quod quidem non solũ in heredib⁹ ꝫ etiam in contractibus z omni genere volumus custodiri.

Si quibus. ¶ Casus. Donatiões possessionũ patrimonialiũ facte ꝑ principẽ firme sunt, z possessoꝛes ad posteros trãsmittere, z alias alienare valent. (Donate) ꝓprie accipe. secus in emphiteota vt. ẽ. c. l. j. fm An. (Incõcusse) simile. ẽ. l. ꝑri. (Posteros) hoc eppõe vt scripsi. j. ẽ loca. pre. ci. l. fi. ff. sane. (Quod) i. quẽ trãsmissionem. Et est simile. ẽ. de anno. ci. l. j.

¶ Idem. A. Lex. vij.

Uicũq; ad emphiteosim fundoꝝ patrimonialiuꝝ vel rei publice iussu nostri numinis veneritis si redũdãtia fortunarũ idoneus fuerit ad restituẽda q̃ desertis fortẽ possessionib⁹ requirentur: patrimoniũ suũ publicis implicet nexib⁹. Sin vero minoꝛ facultatibus ꝓbabitur (datis fideiussoribus ydoneis) ad emphiteosim accedat. Scientib⁹ his quos taliũ rerũ cura sollicitat in se negligentie dãna (si huiusmodi cautio defuerit) esse vertenda.

Quicũq; Is cui locat fundi patrimoniales vel fisci caueret debet, bonaq; sua solẽniter obligare q̃ talia ꝓdia in detrimẽtũ principis nõ relinquat. z hoc verũ est si patrimoniũ eiꝰ esset ad obligationẽ huiusmodi. Quod si facultates eiꝰ adsũ mufficiũt. ydoneũ fideiussoꝛẽ, inde ꝓstare debet. Qui aũt ꝓdia cõcedere debẽt si talẽ cautionẽ z fideiussionẽ obmiserint, oẽ dãnũ eide cessari, vel fisco, quenies refarcire tenẽtur (Reipublice) Romanoꝝ q dicũt fiscalia. ẽ. titu. iij. quicũq; ij. in verbo domesticũ. (Jussu) id est auctoꝛitate vel hoꝛtatu. ẽ. titu. iij. l. fin. (Illuminis) tũ é maiestatis imperialis ad exẽplũ diuine maiestatis. Illã ꝓprie nunnẽ é diuina maiestas. z deriuat a nuo nuis sicut lux a luo luis fm Pa. Et habes idẽ ꝓbũ in aũt. ẽ nu. ij. q̃ vero nũc. i fi. ij. z. j. eo. possessoꝛes. z. j. ẽ. pri. sac. sacri. l. fi. in ꝓncipio. ẽ ero. milli. an. l. fi. z ẽ. de fiscali. vsu. l. j. (Redũdãtia) exuberãtia, affluentia. z habes idẽ verbũ. ẽ. de epis. z cle. l. ij. z facit in aut. de nup. ff. sed vt nõ causa. ver. si vero nõ valde. z insti. de satisda. tu. ff. ite ex inquisitione, als est litera abũdãtia. Quãtum ergo exigetur hoc casu vt fideiussoꝛ ydoneꝰ videat. Dicas cõmitti arbitrio eius qui habet predia ipsa locare. vt. ff. de iur. deli. l. j. z extra de offic. dele. de causis potissime, q: defectu ipse tenet. vt infra. in fin. l. Qualiter autem arbitrabitur. in hoc vide quod in similibus scripsi. ẽ. de mendi. vali. l. j. post gloss. laborando. z de expen. in. l. j. in nota. magna. (Ydoneus) Patet hic ꝙ ydoneitas cõsistit nimium circa bona, vt z supra de debi. ci. lege. ij. Pauperras enim insigna est vt si bi credatur. in auten. de nup. ff. sed vt non causa. versi. si vero vsus. ad idem supra. ẽ epis. au. de creationibus ibi ita. vt siquidem curatoꝛes ꝛc. Item circa personas. Nam certi sunt qui prohibentur ꝓpterea fideiubere, puta clerici. in autenti. de sanc. epis. ff. ad alium. curiales ff. loca. curialis. z milites eo. titu. l. fi. (Restituẽda). i. reintegranda (Suum). ff. aliud. Et nota. ex hac. l. ꝙ si aliquis est multum diues nõ sit grauãdus onere fideiussorie cautionis. (Nexibus) vinculis, viribus. (Sin vero) ꝝ. (Minoꝛ) minus ydoneꝰ. (Probabit) Oẽ ꝑsumitur cum

tur cum audias nat⁹ sit. glvij. di. sicut hij. als autẽ ꝓbatur paupertas qõ dic vt scripsi. ẽ. qui. iiij. li. fi. (Fideiussoꝛibus) qui tenebunt in defectu eiꝰ. vt colligit ex hac. l. Uel erit electio fisci, pur inatuꝛ. etiã i ꝑsuaco. ẽ. de fideiusso. tuꝛ nr̃o. Et sic facit q̃stionẽ antiquã, an fideiussoꝛ posset esse testis in cã principali. quare nisi reus inueniat⁹ min⁹ idoneus. nõ põt dici cã rei principalis eẽ cã fideiussoris. Item nota modo sumpta cã ꝓpria, p ꝛre propria est accipẽda de q̃ scz agit. ẽ. de testi. olo⁹. in gl. in fi. ad qõ et facit. ff. de pac. fideiussoris. sic z inder cognoscit an sit sua iurisdictio vbi eiꝰ peccuniarit nõ interuit vt scripsi. j. ẽ cantrensi. l. fi. in verbo prebeatur. Item quia edictũ de testibus est ꝓhibitoriũ, vt si admittat⁹ quicũq; expresse nõ prohibef. ff. ẽ testi. l. j. z. l. ex eo. Nec ob. qõ no. ff. qñ app. fit. l. j. ẽ. ꝙ no. Inn. ex ẽ testi. qm. qui videt includere ꝙ quicũq; põt appellare a testimonio super ea cã possit remoueri. ꝫ fideiussoꝛ põt appellare. vt. ff. de app. a sua. ẽ. j. ergo testimonio arceat. Illã gl nõ dicit illud determinãdo, sed arguẽdo. imo nõ est argumẽtatio bona qñ minoꝛ cã repellit agentẽ seu appellatẽ. z iudicẽ ꝙ testẽ. ex eo ꝙ facilius inueniunt cetum agentes z iudices ꝙ vnus testis dicit Bul. in ꝑncu. de iudice deleg. ẽ. excipi. ver. victimo. z de testi. ẽ. j. ver. Item secũdũ Boꝛ. z latius no. Inn. ex ẽ testi. qm. offi. dele. insinuante. z ber. e. ti. olim. ¶. licet criminosi in exceptis criminibus admittãtur. ẽ. ad accusandũ. q tñ a testimonio repelluntur. ex de accusa. multi. facultas eiñ probationũ nõ est angustãda. ẽ. de here. qñ. z facit qõ ibi no. z qõ not. Inn. ex ẽ de arbi. c. ij. l. gl. ꝙ gratia. imo pinguꝰ ãplãda. ẽ. ẽ re. cre. generaliter. post prin. Illã in hoc publica verba. vtilitas. in aut. de testi. post prin. z hec est equitas naturalis dicit Inno. ex de testi. dilecto. in fi. j. gl. Aũ z hac ratione latrones de alijs interrogãturqui alias testes esse nõ possent. ẽ. de fer. ꝓnunciatus. ff. de custo. reo. diu⁹. ad fylley. ꝓpius. z. l. z fi cert⁹. sic z mater admittitur ad ꝓbationem etatis ꝓ filio. ff. de ꝓba. etiã. q̃ tamẽ als repellit. ff. de testi. parentes. Accusatio vero dãnatur pot⁹ q̃ a iure approbet, dicit fm illaudabilis genus intentionũ. j. q. vij. si quis eps. ferre aute testimoniũ nõ prohibetur, imo iubetur cũ sit omus. vt no. ẽ. de testi. ij. qñ z dignitas. xxxiij. q. v. precepturn. Item accusatio dicit summa iniquitas. v. q. j. summa. Ferre vero testimoniũ est actꝰ legitimus. ẽ. de hereti. qm. Item electores admittunt ad testimoniũ pro electo ex de elec. cũ dilecta. Sic z vassall⁹ admittit pro dño ad testimoniũ, q: expresse prohibitus non docet fm An. de iser. lib. feu si de ineim. inter dominũ z vas. questio. oi. c. j. que tñ sit a materia in finitoriũ piuriorũ inducit. Item facit qõ no. in aut. vt ma. debi. z credi. ẽ. j. q: vero. in gl. magna. vltra mediũ. z. ff. finl. reg. l. penul. z insti. de testa. ẽ. legatariũs. Uũ z monach⁹ addmittit in cã monasteriũ, z ꝑ lar⁹ clericꝰ in cã ecclesie, cũ nõ eius noie lis agitur extra de iureiur. z si Christ⁹. de testi. insuper. Et vide qõ not. Inn. eo. ti. in literis. z. c. dilecto in fi. j. glo. z. c. ad hec. als incipit presentim. in glo. ideo hic obbas. z facit. xiij. q. ij. super prudẽtia. Di nãq; potissime sunt ad testimoniũ admittẽdi qui negotia tractauerũt vt ibi. z qui illa melius scinnt. extra qui ma. ac. po. c. iij. z vide extra de accusa. sicut i secũda gl. Illaz etiã fideiussoꝛ debitoꝛ est dicẽdus. ff. de ri. nup. si quis tutoꝛ ẽ. j. ad hoc etiam. ff. de ac. z ob. l. j. ẽ. verbis nisi fideiuberet i rẽ suã. ff. de pac. Ex si fideiussoꝛ. Tũ fideiussoꝛ conuenit actiõe est stipulatu. ẽ. de priuilegiis credit⁹. quis vẽditioni aut alij obligationi vt cõtractui accedat. nec aliqua daf actio no. Dy. eo. ẽ. verbis. Argu. in Gruꝫ ꝙ non possit esse testis. ad hoc est q: licet fideiussoꝛ videat obligat⁹ tamẽ ipsa obligatio est principalis. not. ff. de procu. tutius. Item ꝓpo hoc. ff. de le. j. si cui. ẽ. j. de ver. ob. si seruũ. ẽ. accessiones. ibi quare eñ facto suo fideiussoꝛ suã obligationẽ tollat. Sz pnmũ dictũ oimode puto verũ vbi. principalis est idoneus z soluendo ar. hujus. l. cũ fi. Inquietato em reo z ipse fideiussoꝛ cõsecutiue inquietari videt. ad hoc. ff. de li. le. l. xij. ẽ. sed quid si socij. z ricpellendus. nisi fideiussoꝛ als ex monib⁹ sit suspectus. oportet igitur iudicẽ i his secũdũ mores z qualitates personarũ decernere. ff. de testi. quesitũ. de iure deli. l. j. in fi. de li. causa. dim. in princi. de ac. z ob. l. fin. in fi. ꝙ. di. quisquis. z ꝙ not. Inno. dicto. c. in literis. z vide ꝙ not. extra de ꝛmo. per tuas in tertia glo. z. xxix. di. per totũ. z dicto. c. super prudentia. Et esi si mile ꝙ no. Jo. an. in regula iur. cũ quid vna. z in mercu. de procu. ad causam. cuius manu cõfectũ producitur instrumentũ, an fidẽ faciat. z post multa dicit hoc instrumentũ propterea non impugnari nisi a lias ex sui forma instrumentum sit suspertum, vel arguatur de falso. secus si ꝓdo fuit procuratoꝛ tale instrumentum confecit ex officij necessitate. Et si dominus non nominatim sed quasi quilibet alius vtilitates ex instrumento consequitur. ponit exemplum cum ex necessitate officij, puta quia procuratoꝛ erat notarius episcopi. vel cõmunis ad vectigal scripsit me solusse, vel aliud simile. Exemplum de secũdo. vt si instrumentum continetur pactum inter duas vniuersitates. vt ꝙ quicũq; attulerit vinum pro corde habeat tantum, vel hiisi militia. inducit. xij. q. vij. ẽ. tria. ver. hoc si contra parte. ff. de posiu. l. fin supra de adimini. tu. cũ quedã. cum concoꝛ. dicit tamen ꝙ inder quesoportet cuncta rimari, si videat hunc notarium procuratoꝛem suspe ctũ, vel non bone fame, sua subtilitate veritatem inquirat. vocando ad se testes inscriptos vel alterũ ex ipsis, z sic expediat, faciat ipsum

Fideiussoꝛ an ꝓ fit esse testis in causa quo fideiussit.

Numẽ q̃ signat z vñ dicit.

Procura

Fideiussoꝛ in plus fit obligari & ꝑncipalis.

Fideiussoꝛ fm leges multis noib⁹ vocatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

tare debet. (Negligētie) cuius pene sunt dāna. vt hic. z de hac scripsi. ſ. de numerar. ne diutius. (Defuerit) facit pro eo quod scripsi. s. de murileg. l. penul. in fi.

¶ Idem. A. Lex. viij.

OMnes fundi patrimoniales p mesopotamia z osdrozenam prouincias quos cōstat diuozum retro principiū sanctionibus limiti deputatos ad ius pristinū sine vllius assertionis renocentur obstaculo. Prebituri omnia que antea impendenda necessitatibus limitis preberi consueuerāt. Ita vt nulli penit⁹ audiantur: qui aut rescripto aut annotatione dominum vel emphiteosim vel conductionem a quolibet genere largitatis de nostra libertate meruerint.

OMnes. ¶ Casus. Certe predia in puincia mesopotamia z osdrozena fuerant ad vsum militum custodientium limites de putata, hec priuilegio forte aut rescripto principis, vel alias alienata, donata, vel cōcessa fuerunt. (Mandat imperator ipsa oia ad pristinū vsum cui deputata fuerat revocari, z omne onus qō pto eis prestari solitū erat, etiam nunc impendi. (Retro). s. tit. ij. l. h. (Ius). i. vsum militum custodientium limites. (Assertionis) id est prescriptionis, aut donationis, vel concessionis per principem inde facte. (Renocētur) Dicunt quidā ex hac lege q ea q sunt specialis tituli, seu speciali denoiatiōe vocata, aut speciali operi deputata, ne queāt per prelatū in feuduz dari, licet p predecessores aliquibus in feudata fuerunt. Sed idem. s. de peti. bono. sub. l. j. in fin. Circa. contra extra de feu. c. ij. z videtur hoc sentire Jnno. extra de re. eccle. nō alie. vt super. De hoc vide quod notat Ān. de iſer. lib. feu. tit. epīm vel ab. in princi. (Obstaculo) impedimento (Prebituri) ver. alias est litera prestaturi. ſ. fundi. vt. s. ti. ij. l. ſi. (Ita vt) ver. (Emphiteosim). ſ. dictorum fundoꝝ (De nostra) prohibetur igit quodāmodo princeps rem suam patrimonialem alienare, hoc ideo quia expedit rei publice. Nā ea ratiōe qua z cetera bona priuatorum subiecta sunt necessitati publice. Unde ipsoꝝ quidem redditus princeps necessitatib⁹ publicis frequētissime deputat. j. de priuil. do. Aug. l. h. z leuiandoz prouincialiū causa mādat rem suam priuatam ea cōditione q̄ cūctos subire necessitates canonicas. eo. tit. l. ij. Quomodo ergo dicemus ipsam rē que fiscalis est, z in patrimonio rei publice retinetur posse in preiudiciū publicū alienare. de hoc vide. s. de omni agro deser. quicunq; ij. in verbo domesticum. (Deseruerint) Revocat ergo princeps diuium in alium iam translatum sue rei patrimonialis. foztius rouocauit rem demanialem rex quam alienare prohibetur exp̄esse, z sic iuste potuit fieri curia capuana. vt scripsi dicta. l. q cunq; sic etiam revocantur predia concessa p principem si is cui locata sunt ad prestationem debiti canonis fiat minus idoneus. vt. s. eo. si q. z de cēsi. l. fi. z. j. de fun. rei pua. l. ij. ad fi.

¶ Imperator Arch. Lex. ix.

VIuentes cognoscant nihil priuato iure saluo canone fundis emptis cum patrimonialibus esse commune. Ita vt ad eos nunq̄ patrimonialium fundoꝝ perequatoꝝ accedat. Quod si multa feriendo eo qui statuta nostre clementie ausus fuerit temerare.

VIuentes. ¶ Casus. Emit fundū tributariū a titio saluo canone, non potest perequatoꝝ me cogere vt fundum patrimonialem desertum ego recipiā, quia in fundo mihi concesso a fisco vel principe secus sit. Quod si perequatoꝝ mihi emptoꝝ deserti pre diū assignare conatur, grauiter punietur. (Uniuersi). i. omnes. (Latōe) simile. j. l. proxi. (Empris) a priuato qui habebat a fisco. (Patrimonialibus) directe z immediate acceptis a fisco, vel a principe. (Ita vt) ver. (Quod si) ver. Et dic arbitrio iudicis. ff. de peti. hodie. de iur. deli. l. j. in fi. vel pena sacrilegij. j. de errog. milit. an. l. lege. in fi. (Ultra) impropzie cū sit a lege. ff. de verb. sig. si qua pena. (Eo) scilicet perequatore.

¶ Idem. A. Lex. x.

FUndos patrimoniales eos duntaxat qui saluo canone iure priuato nostra liberalitate concessi sunt: cum his patrimonialibus qui in conditione propria constituti sunt illustris auctoritas tua iubeat exequari. Ita vt relcuato onere rei quod imminet fatigatis: translato in eos qui integris viribus floreant; adscriptio tributoꝝ equa lance deuidatur.

FUndos. ¶ Casus. Possideo fundum patrimonialē locatū mihi per principē in emphiteosim saluo canone annuo vel tributo, remāserunt in patrimonio deserta z minus vtilia pdia, mādat iperator vt hec pdia adequentur, z mihi de ipsis desertis cōpetēs portio assigneꝝ, z onus tributoꝝ equa lance diuidatur. (Saluo canone) simile. j. ō pred. tamia. l. fi. z. s. l. proxi. (Onere) alias onere rei quod z. s. de colla. dona. l. j. (Fatigatis) scz p copia z reperendis agroꝝ fetibus. s. de censi. l. ij. vel predijs fatigatis. s. extraoꝛdinarijs onerib⁹. aut medie, aut tertie portionis obsequijs. j. de colla. fun. pa. l. ij.

¶ Imperator Mo. Lex. xj.

IUs emphitheotici predij q̄ sine obligationis vinculo retentatum est iudicio nostro immutabile pdurare precipimus. ¶ Possessionē aūt q̄ sine obligatione speciale fuerit vitiosa: vetustate temporis nolumus adiuuari.

IUs emphitheotici. Hec lex obscura diuidit̄ in duas partes. Sed̄ ibi. (Possessione. In prima ex pluribꝰ casib⁹ q in gl. ponūtur dūs An. hūc eligit p vertoꝛ pmittēs ad emendtiā q̄ ille cogitur soluere tributū q̄ precariū tributariū possidet, ponit sic. Titi⁹ fundū patrimonialē qui habebat in emphiteosim vēdidit, eo pacto vt ipe vēditoꝛ z nō emptoꝛ teneat soluere pēsionē, dicit q̄ nō obstante hoc pacto emptoꝛ tenetur soluere pēsionē, nisi iudicio, i. auctoꝛitate principis illud pactū fuerit cōirmatū, q̄ tūc immutat pactū illud p̄cipitur obseruari, z exponit sic. Jus emphitheotici. i. annua pēsio. q̄ retētaū. i. retēta a vēditoꝛe, sine vinculo. i. efficacia, obligationis, q̄ pactū fuit inefficax nisi iudicio zc. Uel fm eundem potest aliter exponi verbum illud iudicio nro zc. q̄si dicat. q̄ nō potuit retineri a vēditoꝛe ius emphitheotici q̄ pactū fuit inefficax vt est dictū. iudicio nr̄o p̄cipimus immutabile pdurare penes emptoꝛē sub. z sic nulla exceptio fiet ab eo q̄ in principio dicit (Iudicio). i. auctoꝛitate. eī de iudi. decernimus. lxij. di. c. j. (Ex quo no. q plus operat auctoꝛitas p̄ncip⁹ q̄ pactū cōtrahentiū. z hic est vn⁹ de casibus in quib⁹ auctoꝛitas principis exigitur. s. de iure fi. phibitū. sed certe hoc idē operaret auctoꝛitas priuati. nā simile pactū apositūm ter emptoꝛē z vēditoꝛē esset inefficax, nisi auctoꝛitate eius a quo teneatur pdi⁹, z cui debeꝰ pēsio roboꝛet. Itē potest p̄ceps statuere q̄ alicuius scripture credat, puta tabellionis, pacto aūt cōtrahentiū inducī non potest q̄ puata scripture fides adhibeatur. dicit Jnno. extra de fi. instru. cū D. rabel. Itē pōt lex adjicere penā mulieri cum a viro diuerteret, q̄ per pactū fieri, phibetur. vt patet. s. de nupt. neq; ab initio. in fi. glo. Itē potest cōstitutiōe vel consuetudine induci q̄ matrimoniū separari possit, quod pacto fieri non pōt. dicit Jnn. extra de p̄sang. z affini. de infidelib⁹. Plurima q̄ pōt solus p̄nceps, vt j. ō re mili. cōtra publicā in verbo augusta maiestas. z de loca. pre. ci. l. fi. in verbo donauerit. q. j. Ad primā partem maxime in. tij. v. vij. et viij. ar. z ante solutionē z in ipsa solutione vbi deporeātur p̄incipis plebe dissertū est. ¶ Cōtra q̄ nequeūt cōtrahentes, nec iudex, nec pretoꝛ, ne lex potest. ff. de acti. z obli. l. obligationes. Sz illud in his que ipso iure non valēt. vide q̄ ibi not. Prima em̄ species iuris est quod consensus efficit fm q̄ necessitas cōstituit. Tertiū q̄ cōsueti do cōfirmet. ff. de leg. l. penul. Regulariter aūt equa est potestas cōtrahentiū legis testatoꝛis z iudicis. s. co. dele. l. j. ibi cū eni zc. s. ō si deiul. l. fi. ō re. alie. nō alie. l. fi. z no. s. ō here. vel ac vē. l. fi. ad tē. ff. de pac. nō impossibile, vbi ō hoc. z. l. pactū. ō pig. ac nō est mirū, ō alt. le. l. ij. in prin. z qui z a qui. l. ille. ſ. fin. z de potti. re. pater. maxime in actionibus bone fidei. ff. de nego. gest. quia tanūdem. sic z in rollendis ferijs equa est potestas litigatoꝝ iudicis. ff. de fer. l. j. z de arbi. si feriatis. z q̄ ibi no. q̄uis tamen nō est par eoꝝ potestas. ff. de acq̄ri. re. do. quedā. z de acti. z obli. si cui. alias. l. is cui. z initi, qui, motu. fi. ſ. sed z si vsq;. vnde nō potest iudex in adiudicādo vsumfructū facere quod potuit testatoꝛ. no. ff. famil. ercis. z puto. ſ. j. Item in penis exigendis nō est equa ptās contrahentiū iudicis. z legis. Nā in penis legalibus z iudicialibus potest exigi res z pena. ff. de pigno. ac. si pignoze. in prin. de solu. id quod pene. cū cōcoꝛ. de arbi. si qs rē. z. l. nō distinguemus. in prin. Secus in pena conuentionali. vt. ff. pro socio si quis a socio. z. l. seq. cum no. in eis. Itē etiā interpretatio fit in his que agūt ex decreto iudicis, alia in his q̄ procedūt ex pacto cōtrahentiū. vt ecce pignus pretoriū creditoꝛi additum pro toto de bito datū esse creditur. ff. de re iudi. a duo. ſ. si pignoza. Non sic in cōuētionali. s. de iur. do. impe. l. fi. ſ. sed si quidē. z no. ff. de pig. act. l. j. Item confessio minoris tenet in iudicio sine curatoris auctoꝛitate, licet restituat. ff. de confes. certū. ſ. penul. Secus est in sua que nulla est ipso iure vtribi no. per. l. cū z minores. s. ff. aduer. rem indi. Ratio est fm Dy. quia confessio procedit ex cōsensu. Sētentia vero redditur in inuitū. ff. de verb. obl. inter stipulante. ſ. j. interdū maioꝛ est potestas iudicis q̄ testatoꝛis. Nā dispositionē testantis iudex commutat ex cā. ff. de annu. le. quintus. z vbi pu. edu. l. j. ſ. j. z. l. ij. in fin. z de admini. tu. l. ij. ſ. Quis. sic z potest iudex interpretari, z mutare pactum cōtrahentiū in certis casibus quos prosequere. vt no. Jnno. extra de p̄be. significatū. Uerū aūt legis iudex sic interpretari pōt sicut z doctoꝛ. quod p̄sequere vt scripsi. j. de p̄fes. q in vr. cōstan. l. j. in verbo interpretādi. Et tūc attēdat vr ipm p̄bū largi⁹, pinguiꝰ z benignius

nignius sumatur q̄ si prolatum foret ab homine: vt patet. ff. de don. filius familias. ſ. sed meminisse. in gl. z de ver. sig. alienatum. ſ. alienationis. minus quippe agitur cum lege q̄ cuz ministro legis. ff. de arbi. celsus. ¶ Itē no. q̄ regulariter operatur auctoꝛitas principis quantum prescriptio: vt not. j. eo. l. fi. sic z. ff. de aqua quoti. z esti. l. j. ſ. ductus. z est ratio vt colligit in quadā additione ō est. ff. de seruit. vr. pre. sed si inter me z te. sic equiparatur priuilegium z cōsuetudo. no. extra de iudi. nouit. in glo. no. q̄. z vide quod Host. not. extra de prescrip. veniens. z per gl. no. z Archi. c. di. contra morem. Sed interdum plus operatur prescriptio q̄ priuilegium principis. naz pūt p̄scriptione coloni a conditione colonaria liberari. vt. ff. de diuer. p̄scrip. l. longe. priuilegio aūt principis nō possunt. s. de agric. z censi. originarios. Hec z similia puto vera nisi princeps motus aliqua ratione hoc faciat: nō obstāte lege vel re certa scientia sua. nā si aliquid pōt prescriptio. foztius ipse princeps q̄ hanc auctoꝛitatē tribuit prescriptioni. vide. di. ij. romanoꝝ. in fi. ff. de offi. preto. barbarius. in fine. In casu etiam plus pōt priuilegium q̄ consuetudo. quē po. Jo. an. in cle. de priuileg. c. j. in fi. Scias etiā q̄ pactū z consuetudo equiparantur: vt no. s. de agri. z cen. dūi. in fi. prime gl. Sed econtra pōt aliquid fieri qō non pacto z aliqd pacto qō non rpe. ff. quēadmo. servamit. nam satis. ſ. fi vero. Itē plus operatur p̄scriptio q̄ pactum. vt no. ff. famil. ercis. l. j. Itē pacto sociorum fundo seruitus acquiri non pōt: sed p̄scriptione, sic. ff. de seruit. p parte. z de fer. vr. pre. sed si j. ru. Item pactū de diuidendo non valet: p̄scriptio tñ excludit diuidere cupientem. ff. cōi diui. in hoc iudicio. ſ. si conueniat. de hoc etiam. ff. pro socio. si conuenerit. z. s. de an. ex. l. j. ſ. ad hec. ibi tñ cōtrariū no. Ex. in. q. iij. qō videt melius. Testatoꝛ quoq; pōt prohibere diuisionem in fm glo. vt no. s. cōi di. l. fi. Itē ascriptitius sine gleba pacto vel contractu transferri non pōt. s. de agri. z censit. l. ij. z. l. quēadmodū. prescribi tñ pōt. ff. de diuer. pre. longe. Itē ex tempoze p̄sumit filij qui non est. ff. de ritu nup. q̄ in puincia. qō pactus afferre non pōt. ff. de pac. ius agnationis. Item fundus dotalis alienatione trāsferri, non pōt. ff. de fun. do. lex iulia. p̄scribi tñ pōt. eo. ti. si fundū. ¶ Cōtra p̄scriptio regulariter nō est tāte efficacie z potētie: quante est pactum cōtrahentium. nā z cū ius p̄scriptionis deducitur in iudicio: q̄ odiosa est: semp est restringēda. vt not. ff. qui. mo. pig. vel hyp. sol. l. soluitur. in prin. z de mino. l. iij. ſ. si minozes. Paria quidē sunt que tueri causam suā ex circunuentione z ex tempoze, in aut. de his qui ing. ad appel. ſ. fi vero pro veritate. colla. v. vnde frequēs vsus fori patio dicit. ff. ex qui. cau. ma. si qua militi. ſ. j. Item quod nō potest fieri pacto nec p̄scriptione: vt no. ff. de p̄scrip. l. j. ad fi. gl. magne.

¶ Possessionem. ¶ Casus. Aliquis habebat fundū patrimoniale in emphiteosim. titius possedit. xx. vel. xxx. annis. nullo modo sibi obligatum ab emphitheota qui illū vēdicat: opponitur a titio exceptio p̄scriptionis. ōi q̄ possessio. i. dominium vitiosa tēporis vetustate nō inuak. non p̄scribitur. z hoc est speciale in pdio patrimonialis fm an. ¶ In glo. vltim. ibi rubrica de patrimonialibus. adde pro quo est. s. de impo. lucra. de. l. j. z. ff. de iur. z fact. igno. regula. z de in diem adiec. imperatores. in fi. z vide que scripsi. s. de prebend. sal. l. j.

¶ Imperator The. Lex. xij.

POssessores vel emphitheoticariꝝ patrimoniales qui fundos minime nūcupatos comparauerūt: eodem largitatis modo nequaquā ad eoꝝ cōparationem vrgeantur. Sed tāquam precijs depenūs. sic nostri numinis beneficio potiantur; vt quod iuris alter inferendo precium consecutus est: hac nostra liberalitate predictus emphitheoticariꝰ habeat illud quoq; ius in quibus coluit predijs: quod aut ex successione aut ex cōparatione priuata aut nostri numinis liberalitate aut quocunq; modo possedit sciat illibatum intemeratumq; seruari. Licentia eis concedenda etiā libertates mancipijs ex fundis patrimonialibus atq; emphitheoticarijs (cum fundorum sint domini) prestare.

POssessores. ¶ Casus. Cogebant antea p̄uinciales ad emēdum fundum patrimonialem emphiteoticum: forte quia possessoꝛ ad inopiam vergere videbatur: eligebātur alij dittiozes qui talia predia emere cogebantur vel vrgebantur alias inde p̄cia soluere: ac si emissent. illudq; exinde in emphiteosim tenebāt a principe: sicut emuntur hodie feuda a comitibus vel a rege; z pre cia soluūtur. quod precium ad ejcusandum auaritie vitium vocant ius intrature. Ault igitur Theodosius vt ad talia non cogātur; sed si quis habeat fundū patrimoniale locatū sibi a principe in emphiteosim omne ius saluo canone translatum est in eum: ac si precium proinde soluisset: vel alias successione quesisset. vnde talis emphiteota poterit mancipia seu colonos eius fundi patrimonialis liberare. (Emphitheoticarij) idest censuales. s. eod. quicunq;. z not. extra de reli. do. constitutus. in gloss. hoc ideo dicit zc. ibi ponitur verus intellectus huius. l. z similium. (Urgeantur) cōpellantur. (Sed tāq;. ver. z dic. i. sicut. (Depēsis.) solutis. sic dicitis: quia pcia appenduntur: z dic depensis ipsi principi vel primato: quemadmodum hodie feuda comparantur a rege vt prediꝛi. (Sic) alias. sic eis. zc. (Beneficio) largitate. (Ut quo d.) ver. (Iuris) de mini. z cōmoditatis. (Illud quoq;.) ver. (Aut ex.) ver. (Aut quocūq;.) ver. z sicut hoc. p eo quod scripsi. j. de loca. pre. ci. l. fi. in verbo donauerit ad secundam partē prime qōnis. (Illibatū) intactū incontaminatum. (Licentia) ver. (Concedenda.) i. concessa per hanc legē. i. alias contradiceret superioribus: z nō procederet quod statim dicā. (Libertates) alias liberalitates. (Dūi) z sic directo z vtiliter vt scripsi. s. eo. fundi. Non ergo sunt veri emphitheote: sed cēsuales vt prediꝛi. z patet ex his que no. extra de reli. do. cōstitutus. in gl. vl. (Prestare.)

Emphiteota an habeat dominū vtile,

Dominus Ān. notauit hic q̄ emphitheota habet vtile dominium, quod in nulla alia. l. facilius. reperitur q̄ in ista. naz omnes leges dicunt q̄ habet actionem in rem: iz non sit dūs. vt. ff. si ager vectl. l. j. Uic autē satis patet eum habere dominū ex quo manumittit. vt. s. de his qui a non do. ma. per totum. ad idem facit. s. eo. fundi. z. j. de fun. rei pri. l. ij. vbi dominos eos appellat. z de loca. pre. ci. l. fi. ibi vr em zc. Sed certe hec lex loquitur in emphitheota principis q̄ vtile directumq; dominium habet. s. eo. l. j. z. l. fundi. z q̄ in eis dictum est. z potius iste cōtractus est censualis q̄ emphitheoticus vt pdictum est. p quo vide qō no. Jnno. z Ber. extra de reli. do. cōstitut. z vide qō no. in Spec. de locato. ſ. nunc aliqua. ver. elv. Ān aūt vasallus habet vtile dūium certe fic. vt no. extra de pigno. c. vi. sic etiā no. gl. z Ān. de Iſer. li. feu. de cōtrouer. inter epis. z alias de būn. c. j. Uoc aūt no. hic q̄ licet appellatione dūj directū intelligatur. vt. ff. si ager vectl. l. j. ſ. qui in perpetuū. nihil in habere videtur qui nudā proprietatē habet: vt in aut. de tri. z se. ſ. prohibemus. z. s. de bonis que lib. l. fi. ſ. vbi autem. Cōmodum quidem possessionis est habere fructus dicit Jnn. extra de resti. spo. in literis. z qui nō pōt naturalē z ciuilem possessionem in effectū dicit amittere, p̄prietatē. not. ipse. eo. ti. sepe. als. p̄prietas tanē dignioꝛ trahit ad se possessionē. vt cōsequatur dūiuz: q̄ iusto: est cā propietatis. ff. depositi. bona fides. extra de cā pos. cum dilectus. in fi. cū ibi no. De hoc plene scripsi. s. de reis po. l. j. post prima gl. z. j. de loca p. ci. l. fi. in verbo donauerit. q. ij. ¶ Ite no. hanc. l. ad. q. vulgatā an possit rex castrū feudale facere non feudale: vt sic ipsum in demanium perducat hoies a persona libus z alijs seruitijs quibus debitores sunt eozū dūs liberādo. Et dicitur q̄ sic. q. nō ordinarium facit ordinarium. s. de interdicti. l. j. Item q̄ instituit vectigalia noua. s. nona vectl. l. j. z sic no. Jnd. de Iſer. li. feu. de p̄pi. feu. ali. per fre. l. imperialē. ſ. Preterea ducatus. Idē. s. eo. l. j. z. l. fundi. z. l. hȳ quib⁹. nam z sic papa absoluit a voto: eriam in preiudiciū alterius. vt no. extra de voto. c. ij. cū tu votuz de iure nature sit, extra de iureiur. z si Christus. Sed cōtra. j. de fun. rei pri. l. fi. ad fi. z. s. de p̄scri. xxx. an. cōpetit. in fi. si em̄ hoc p̄scriptione fieri nequit: ergo nec rescripto seu priuilegio principis. s. l. pri. z qō ibi dictū est z no. ſ. eo. l. fi. illā p̄scriptio z priuilegiū principis equi pollent. ff. de aqua quoti. z esti. hoc iure. ſ. ductus. sic z donatoꝛ seu testatoꝛ quod non est de sui natura: castrēse non pōt facere castrense. ff. de castren. pec. si forte. si nec maritus pōt seruitutē dotali pdio de biram liberare: nec aliquā ibi imponere. ff. de fun. do. iulianus. z. l. ie. z de visufruc. sed si quod. ſ. vlti. z bene facit extra de arbit. cū tēpoze. Ibi de iure in nequeris zc. z. xij. q. ij. ēps q. Preterea fm assertionē plurium rex tenet̄ ab ecclesia vel alio regnum in feudū: talia castra z hoies eozum liberare: in demaniūq; perducere non vī posse: cum directum dmium penes superiozem sit. Liberare aūt colonos seu vasallos a seruitijs debitis species est alienationis. Ad hoc. j. de mār. z colo. zc. li. ij. z. iij. vbi videt casus p hoc. z. s. de his qui a nō do. ma. l. si non p̄petrate. Item cū castra z baronie deputare sint p vita militum ad defensionē regni z appulsatione hostiū inuentoꝛ: cū dei qdez benuolentia ad custodia subiectoꝛū rerū est ordinatio. in aut. neq; mi. neq; se. in prin. non vī ea posse rex diminuere. nam z fundos ad hmōi seruitū viuniq; dispositos alienare non pōt. j. l. pri. ergo nec homines castroꝝ z feudoꝝ ab his ad que tenent seruitia liberare: cū dato hmōi libertatis sit alienatio manifesta vt. d. l. si nō proprietate. z. s. qui manu. nō pos. si minoꝛ. Et hoc casu talis conclusio quo dāmodo procederet: certū in rege libero qui esset cētā directo dūs regni sui: potissime q̄ si passim hec permissio faceret minuerentur seruitia; z non existere militum vita defensio nō adesset. Uerum cōtra hanc positionē est expresse. l. ista cum cōcoꝛ. s. in hac no. signatis. ex quibus patet q̄ emphiteota pōt hmōi hoies liberare. Sed his respondetur q̄ hec. l. cum concoꝛ. loquuntur in emphiteota cui fundus a principe in emphiteosim perpetuā est locatus; z in quē ipse fundus eiusq; dominium perpetuo sunt translati. vt. s. eod. l. j. z no. s. in rubri. z. s. de omni agro deser. qui agros. vnde z donare pōt saluo canone vt. d. l. j. traduntur enim ipsa predia iure dūj vt. s. e. l. fin di q̄s si perpetuo translata nō sint: ea solū municipia liberare potest que postq̄ locatus sibi fundus fuerat acquisiuit in illis. vt. d. l. ij. j. de fund. rei pri. ibi, si quid adiecit zc, Aſt castra baronie iura de ma-

Castrum feudale possit per regez fieri non feuda le.

Universidad de Deusto
Biblioteca

nialia ꝛ hmõi non videntur esse patrimonialia sed fiscalia. Iz ipsa fiscalia quasi ꝛ patrimonialia ꝛ ppria principis sint. ff. ne in loco pub. l. ij. §. hoc interdictum. de quo tamen dic vt scripsi. §. eo. l. ij. Quicqd tñ per expquisitas rões in contrariũ ponaf; cõis tñ sententia periosum in regno est ꝙ rex possit de feudali facere demanium: ꝛ homines feudales ꝛ obnoxios ad seruitia personalia a tali munere libera re, dum tñ assit causa ꝛ non sit enorme qõ agit: vt in regni diminutionem ꝛ cozone preiudicium non verratur per. c. intellecto. cũ ibi not. extra de iureiur. ꝛ facit. j. Reg. xvij. Domum patris facier absq; tributo. ꝛ qõ no. An. de Iser. lib. feu. de cap. qui cur. ven. in. vj. col. Abfit ab humano iudicio vt minimus emphitheota possidẽs forte modicum fundum ex patrimonio Cesaris maiorem in his honorẽ ꝛ potestatem habeat ꝙ rex qui ratione dignitatis aliqd maioris dñij habere dicẽdus est. sicut absurdum est vt non dñs plus iuris ꝙ dñs videatur habere. ff. si vsufr. pe. g vsumfructum. in fi. ad hoc bñ facit. ff. de postli. re. l. in bello. §. si qs seruũ. in fin. §. ꝛ qui põt legẽ condere ꝛ tollere; ꝛ abrogare qui hz plenitudinem ptãtis ꝛ soli deo tenetur de peccato reddere rationem. de pe. di. iij. totam. Rex eñ omne qõ voluerit facier. ꝛ sermo illius potestate plenus est: nec dicere ei quisquã põt cur ita facis? Eccle. viij. Item Prouer. xvj. Dicitur diuinatio in labijs regis ꝛ in iudicio non errabit os eius. ꝛ statim sequit volũtas regum: labia iusta. Unde Salust. in iugurtino. Impune quemꝙ facere id est regem esse ad hoc etiam vide qõ no. Buil. in Specu. de legato. §. nũc ostẽdendũ. ver. lxxxix. de ptãte regis. vide Job. ix. ꝛ. xj. c. ꝛ. ij. zDacha. c. ij. dicitur possibile est sub ptãte regis cadere vniuersa. de hoc etiam plene scripsi. §. de loca. pze. ci. l. fin. in verbo donauerit. ꝛ de re milit. contra publicam in verbo augusta maiestas. Aliꝰ contra videtur per ea que scripsi. §. de omni agro defer. quicunq; ij. in verbo domesticum. Super his non insisto qr satis ruminata sunt per glo. ꝛ An. de Iser. in proemio. cõstit. ꝛ in preamb. li. feu. Utrum autem papa dans rem aliẽ ꝛ transferat dominium vel possessionẽ. vide quod no. Inno. extra de postu. pze. bone. ij. Utrum aliqua ciuitas possit se alicui dño dare. dicit Bost. extra de iudi. significaueruñt. quod non. ꝛ no. Arch. extra de hereti. presidẽtibus. li. vj. ¶ Post. j. glo. adde sic imponitur. §. de inpo. lucra. de leg. j. in prin.

¶ Idem. Lex. xiij.

NUlli tam in posterum licere precipimus patrimoniales seu limitrophos vel saltuenses fundos qui per tractum orientis positi sunt ad ius trãsferre priuatũ: siue dẽpto siue saluo canone iure fundorum immutatio postuletur. Legis temeratores. l. libr arum auri pena coherceantes: tam videlicet petitorem quam officium quod petitionem concedit admitti: licet annotatio nostra vel diuina pragmatica cõtra petitum proferatur.

NUlli. ¶ Casus. Fundi patrimoniales limitrophi ꝛ saltuenses siti in prouincijs orientis alienari non possunt in priuatum saluo canone vel non saluo. Nec valet super hoc rescriptum a principe impetratũ qui aũt contrariũ postulauerit: ipse ꝛ officialis qui talẽ petitionẽ admitti ꝛ trãsire pmiserit pena. l. libz arum auri puniendus est. (Dẽpto.) Sic, j. de fun. rei pri. l. fi. (Postulet.) i. petat. (Legis.) §. (Coherentes.) f. nos. (Officiũ) alias officium eius quod ꝛc. (Diuina pragmatica) spãle est quod hoc casu statuit in tali fundo. ꝛ est simile i regno vbi rex demanialis nõ põt alienari sine cõsensu regis ex certa sciẽtia interposito. vt in consti. de iure. reg. l. dignũ. q. phibitio satis iusta bene fundat ex hac. l. ꝛ de ipsa materia plene dixi. §. de oi agro de. quicũq; ij. in ꝟbo domesticũ. ar. his plus est: qz phibet rescriptũ eo casu cõcedi ꝛ cõcessum admitti: qre tñ nõ sufficeret ex certa sciẽtia rescriptũ esse cõcessum nisi diceret: nõ obstãte hac. l. vt scripsi. §. de epist. l. j. In reb⁹ aũt publicis puta q̃ sint ad vtilitatẽ non publicã ſz singulos ꝛ deputata vt molẽdina, lacus, piata, ꝛ hmõi an ea possit princeps alienare, vide ꝙ not. An. de Iser. li. feu. q̃ sint reg. in ꝟbo flumina nauigabilia. vide etiã q̃ scripsi dicto ꝟbo domesticũ. Sed in fundo feudali secus est ꝙ illud qõ hic statuit. Nã põt alienari dñi a quo tenet interueniẽte cõsensu. e. li. de ꝓpi. feu. alie. p Fed. l. tripalẽ. post prin. ꝛ in cõsti. de reuo. re. fe. l. cõstitutionẽ. alꝰ reuocaf. vt dictis iurib⁹ zimmo ipse vassallus alienans poterit reuocare in regno, vt. d. l. cõstitutionẽ. ꝛ cõgruẽtr⁹ est ipsum alienantẽ reuocare ꝙ dñm. ar. ff. ꝓ socio. si seruus cũ ibi not. Qñ aũt ꝛ intra qõ tps vassallus alienãs hoc valeat. ꝛ vtrũ possit ei sup hoc statui termin⁹ intra quẽ reuocet. Et qd si post terminũ veniat. Hec ꝛ alia de ipsa materia, psequere vt no. idẽ An. de iser. li. feu. de vassallis q ẑ cõsti. Lorth. feu. ali. c. j. ꝛ. d. l. cõstitutionẽ. Cõsensus quoq; dñi ꝛ subseq ꝛ pcedere põt: qz de eius iudicio agit. §. de emãci. li. nubemus. ff. de aq̃ plu. ar. in cõcedẽdo. in fi. Sec⁹ si ageret de iudicio alterius extra de fide instr. inter dilectos. quod psequere. vt ipse no. d. l. imperiale. post prin. põt quidẽ alienari feudũ sub conditione si dominus consenserit. arg. opti. ff. de manu. test. si quis locuples. ad fin. ꝛ. l. si socius. ꝛ qui ꝛ a qui. cum hereditas. ij. respõso. Idem extra de resti. spo. olim. j. ff. ad. l. fal. qui quadringenta. xxvij. q. j. non oportet cũ hoibus. ꝛ qõ no. xxij. q. ij. solet. i gl. magna. ꝛ extra de ap. c. fi. Ar. cõtra ꝙ prior consensus sine cõfirmatione sequenti nõ valeat. j. de preb. famia. l. ij. sed ibi tenuerat contractus absq; confirmatione. Illius. ex qua tñ. l. validior est. Itẽ contra: qz in matrimonio quod perpetuo, phibetur. nõ tenent sponsalia contracta sub conditione si papa dispensauerit. no. Inn. extra de condi. appo. super eo. sed illud est perpetuo, phibitum sicut ꝛ alienatio rei sacre. ff. de ver. obli. licet stipulantẽ. §. sacrã. hic aũt nõ ꝑpetuo; sed donec dñs consentiat. Itẽ in alienatione feudi est, phibitio, ꝓpter cõmodũ alienũ; secus aũt est in matrimonio, vbi tale cõmodum nõ attendit. licet aũt alienatio possit sub cõditione, pcedere; consensus tñ debet esse purus. ff. de auctoritas. ꝛ fi. ¶ Utrum obligẽt alienãs, pmittendo se curaturum ꝛ facturum ꝙ dñs consentiat, no. idem An. eo. li. de prohi. feud. alie. per Lotha. c. j. Scias etiam ꝙ alienatio cuiuscunq; feudi auctoritate legis diuine prohibita est. iuxta illud Leuitici. xxv. Terra quoq; non vendetur in perpetuum; qr mea est ꝛ vos aduene ꝛ coloni mei estis.

¶ Sed pone vassallus alienauit feudũ ꝛ iurauit non contrauenire: huic alienationi dñs non consentit: ꝛ sic alienatio nulla vt dictis iuribus: an repetet feudum non obstante iuramẽto? qõ vr vt. d. l. cõstitutionem. cũ aliꝭ ꝓdictis iuribus ad hoc. §. de leg. non dubiũ. ꝛ qõ no. §. de agri. ꝛ cẽsi. l. ij. ¶ Cõtra qr tale iuramẽtũ seruari põt absq; interitu salutis eterne: quare seruandũ est. extra de iureiur. sicut. ꝛ. c. si vero. ꝛ. c. de bitores. ꝛ. c. cũ contingat. non obstantibus ꝓdictis iuribus etiam in foro ciuili: ꝛ hoc verius cũ de periculo aie hic agatur. extra de pscrip. c. vlti. ꝛ facit qõ not. Inn. extra de renun. quod in duobus. Ad hoc etiã bene facit de ꝓben. si tibi. in prin. lib. vj. vide quod ibi not. Arechi. ꝛ. ff. de bo. auct. iu. pos. si seru. Sed de feudo qd hereditas penes emptorẽ sine dñi consensu esse non põt. d. l. imperiale. ꝛ cõstitutione penes venditorem: nõ ꝓpter vinculũ iuramẽti penes dum etiã non: qr nec alienationi cõsentit, nec feudum vult reuocare. ꝛ sic feudũ alienatũ donec superior confirmet alienationẽ est in pendẽti ꝓut in simili dicimus. ff. de re iudi. duo iudices. cũ concor. ꝛ extra. eo. ti. c. vlti. ff. cõ. pre. l. fi. post prin. ꝛ de don. inter virum ꝛ vxo. sed interim. §. pe. de vsufruc. fed ꝛ si quis. §. j. de re. du. quedã. de acq. re. do. in eo. de sti. seruo. si seruus cõis. § vlti. in aut. de non eli. secũdo nub. §. hoc aũt. cum ibi no. ꝛ de nup. §. qñ infirmas. in fi. §. ꝛ. ff. de solu. si quis offerenti. ad fi. ꝛ. l. qui res. §. j. inst. qui. mo. ius pa. po. sol. §. fi ab hostibus. cum concor. ꝛ qõ not. Arech. d. c. si tibi. in gl. hic quero ꝛ in gl. hic cõferre. ꝛ se. ff. de leg. iij. l. j. ver. ceterum. de leg. j. si tibi homo. §. cum seruus. de castrẽ. pec. hereditarẽ. §. pater. ꝛ quod ibi not. i fi. ¶ Potest dici ꝙ vbi expresse domin⁹ renuit cõsentire: ipse idẽ alienãs renocet non obstante iuramẽto; qõ tacitã conditione habere videt: si dñs alienationi cõsentiat. ar. extra de rescrip. constitutus. ꝛ de iure. c. veniẽtes. ad hoc etiam qõ not. Inn. e. ti. quẽadmodum. ꝛ facit extra de ma. ꝛ obe. dilectus. ꝛ quod ibi no. Inn. ꝛ Bul. in Spec. de cita. §. j. ꝓpe finem. de eo qui iurat intra dies non exire domum: ꝛ interim citatur a iudice. Itẽ facit aperte. ff. de leg. i. fi. §. vlti. ꝛ quod ibi no. in glo. vlti. Et vide qõ no. §. de decur. circenſiũ. in. j. gl. ꝛ. d. pterea. ꝛ. iij. di. c. j. ꝛ qõ no. Inno. de monacho iurãte an ꝑdicet monasterio, extra de iureiur. ficut. j. ꝛ qõ ibi etiã no. gl. ꝛ qõ scripsi. §. de agri. ꝛ manci. do. l. j. in nota magna. ad primã partẽ questionis. ꝛ §. de pred. cur. l. iij. in not. magna. ver. itẽ pone. ad primã partem questionis ipsius. Ad idẽ facit. ff. de solu. si quis offerenti. §. j. Vel qr ins quantum fieri põt iudex cõicari ds vt alienans contra suum iuramẽtum directe non veniat. ar. ff. de peric. ꝛ cõmo. rei vend. i. j. §. licet. ibi cõmodius aũt ꝛc. Ipse idẽ faciet feudum alienatum retinui vendi tori: ꝛ coget emptorẽ ad hoc ex officio suo. ar. extra de iureiur. ad nostram. ij. ꝛ. c. debitores. ꝛ ar. ex his que no. Inno. extra qõ met. causa ad aures. ꝛ. c. ad audientiã. Et qõ scripsi de ptãte iudicis. §. de consti. l. fi. in verbo silentio. ibi si quis aũt defectus ꝛc. Sed contra qr in ius ribus singulariũ personarũ maxime ciuilibus: vbi ꝛ ciuiles cõpetit actiones; iudex non, pcedit extra ordinẽ inquirẽdo: sed ordinario iudicio: ꝛ actionibus intentatis fm iura. Dicit Inn. e. c. ad nostram. quare tutior vr. j. rñso. Illã iuramentum non extenditur ad ea de quibus cogitatum non est: vel q̃ contra iura sunt: vt dictis. c. ad nostrã. ꝛ veniẽtes. ꝛ facit qõ no. Inn. extra de arbi. c. ij. in glos. ꝛ restituas. Quidã aliꝭ dixerunt hoc casu feudum fisco applicadum ranꝙ bona vacãtia: ꝛ ex regula generali quod ab indigno auferrur fisco applicatur. ff. de bof. te. papi. §. memmisse. Hoc petisme dicit. nam non põt dici bona vacãtia feudum spectans ad dominum quo ad directum dominium quod ab ipso dño per alienationem hmõi non abiecisse: ꝛ ex sola ipsa alienatione a vassallo alienante similiter non recesisse. ꝛ in emptorem dominium nondũ transtulit alienatio: que sine dñi cõsensu nulla censetur pro quo sunt oĩa iura probãtia ꝙ id quod de iure non habet effectum futuro actui non prestat impedimentum de reg. iur. non prestat. lib. vj. Et esse non dicitur quod de iure nõ est. ff. de verb. sig. paulus respondit. de in diem adiec. vbi aũt §. cũ igitur. ad hoc etiam. ff. de fideiuss. l. iij. ꝛ qui satisda. cog. l. quotiens. ꝛ lior. vj.

de voto.

Vassallus feudũ alienans sine consensu domini ꝛ iurans nõ contrauenire; á post iuramẽtum non obstante alienationem reuocare.

de voto. c. f. de spon. c. j. ꝛ. ff. de iniust. testa. l. iij. §. si cõtante. facit pro hoc etiam optime. ff. de ver. sig. alienarum. j. rñs. ꝛ de do. l. fi. §. lucius. Quneriam, alia in quibus portio? rõ videtur portius applicantur patri quã fisco per ea que not. ff. de calum. in heredem. in secunda glo.

¶ Tertio queritur de fructibus, puenientibus ex hoc feudo medio tpe dum est in pendenti: cuius esse debeant? Rñ. venditoris, vt eos ipse percipiat ꝛ non emptor. vt. ff. de peric. ꝛ com. rei ven. l. serui. Ad emptorem nam ꝛ tale feudũ ante regis assensum interpositum nondum competit. ꝛ ideo extra ipsius est bona sicut hereditas que defertur ad substitutum. ff. de acqui. rerum do. substitutio.

¶ Quarto queritur an venditor possit hoc feudũ interim in alium alienatione transferre? Rñ. non. §. cõ. deleg. l. fi. §. finautem auaricie. ꝛ. §. seq. ꝛ aute res que. ꝛ. ff. de leg. iij. item legato. §. j. ꝛ quẽadmo. seruamit. si partem. in fi. Ad hanc materiam vide qõ legit ꝛ no. ff. de acqui. pos. qui absenti. §. j. ꝛ de solu. sub conditione. ꝛ. §. de dona. inter virum ꝛ vxo. l. antepenulti. ¶ Post primam glo. adde, immo expone. vt. j. tit. iij. in rub. ꝛ. §. tit. i. l. j. ¶ In secunda gl. ibi hec lex. adde. vide que scripsi. §. de colla. dona. l. vnica post primam glo.

¶ Imperator Anasta. Lex. xiij.

IUbemus oẽs qui in quacunq; dyoceſi aut quacunque prouincia: vel quolibet saltu; vel ciuitate: fundos patrimoniales vel tẽplorũ aut agonoteticos seu relcuatorũ ius eorum vel cuiuscunq; iuris per. xl. iugiter annos. (Possessione. f. non solũ eozũ qui nunc detinent verũetiam eorum qui antea possedecrant cõputanda) ex quocunq; titulo vel etiã sine titulo hactenus possedere: vel postea per memoratum. xl. annorum spaciũ possederint: nullã penitus super dominio memoratorũ omnium fundorũ vel locorum vel domorum; a publico actionem vel molestiã: aut quãlibet inquietudinem formidare: sed impositũ canonẽ pro qualitate iuris cuius predia sunt vel loca per singulos annos soluentes pro certo habeant suũ esse quod possident vel postea possederint: ita vt omnibus ad excludendã omnem quolibet modo ex publico cõmouendam questionem nuda etiaz ex quocunq; titulo: vel etiã sine titulo corporalis. xl. annorũ iugis possessiõis exceptio possit sufficere. ¶ Hoc etiam adijciendo vt illi quoq; qui adẽpto canone hmõi fundos ab initio principali iussione datos sibi fuisse cõfirmant: si per. xl. annos adẽpti canonis beneficium iugiter possederunt: nec canonem eius cuius ademptionez. xl. (sicut dictum est) annorum possessio testatur: possint penitus profligari: eo ꝙ nostre pietati placuit in vtroq; casu. i. tam saluo quã adempto canone possessorum iura nostrorum in eo statu in quo per. xl. (sicut dictum est) iugiter annos manserunt: absq; vlla innouatione durare.

IUbemus. ¶ Hec. l. hz duas partes. Secũda ibi. Hoc etiã. In prima statuit vt qui possedit fundum patrimonialẽ aut templorum, aut alterius iuris spacio. xl. annorum continue cum titulo vel sine titulo quantum ad dominium: tutus est ꝙ nec a rationali, nec ab ecclesia fozmidare poterit questionem: ꝛ si canonẽ impositum ꝙ qualitate iuris cuius sunt ꝓdia annuatim exoluerit: securus erit ꝙ cõtra eũ lis occasione dñi non poterit agitari. (Oes) accipe nullam quod est infra. (Seu) expone vt. j. tit. iij. in rubrica. (Fundos) vel loca vel domos vt subiũcit. (Agonotheticos.) De his dicitur. j. de diuer. pre. vz. l. penulti. (Jugiter) idest continue. vt. §. de inofficio. test. liberi. ꝛ de vsufru. l. pen. §. sed nos. ꝛ de cano. fru. vz. ro. l. j. item iuge idest cõtinuum. §. de apostat. l. ij. ꝛ ad Velleya. si mulier. ꝛ de prescrip. xxx. an. sicut. ꝛ. l. omnes pscriptio enim nõ nisi cõtinuata possessione procedit. ff. de vsuc. l. iij. ꝛ. l. nũq; §. j. ꝛ. §. de pscri. xxx. an.

Hereditas cum notissimi. in prin. vnde cũ aliquis ex tpe quo possedit pscriptionis descriptio. nem suã non impleꝛ: sufficit aũt sibi ꝙ cõiungat: cũ tpe ꝓdecessoris datur sibi possessionis accessio. ff. de diuer. ꝓet. de accessionibus. cũ cõcor. cuius effectus est vt iungant tẽpora ꝓdecessoris cũ tpe suo. ff. de contrahen. emp. dolia. §. fi. ꝛ patet. j. ea. l. cũ dicit computata. hoc autem non fit ipso iure etiam in herede. ff. de empt. l. ij. §. etiam. ꝛ. d. l. de accessionibus. Quis alias hereditas sit successio in vniuersum ius qõ defunctus habuit. ff. de verb. sig. nthil aliud est hereditas. nã datur hec accessio soli ei qui declarat ꝛ dicit animum suum scilicet se velle ipsa accessione vti. ff. de acqui. pos. põnius. §. j. cũ ibi no. ꝛ. §. missio. ibi dãda qõ est future. nõ em dicit data. f. ad ipsa lege sed dan da. i. a iudice. ar. ex his q̃ scripsi de dilatione q̃ dat ab ipsa; ꝛ ea que datur a iudice. §. de cens. l. fi. in verbo filẽtio. ꝛ arg. d. l. pomponius. §. si is qui precario. ibi vti velit. ꝛ. §. sequenti. ꝛ de diuer. pscrip. an vtrum. ꝛ quod ibi no. in punc. ꝛ de doli exceptio. apud celsum. §. de auctoris. ꝛ. §. de pscrip. xxx. an. cum notissimi. §. finautem. in prin. Ad idem. ff. de iur. do. l. dotis. §. si res. ibi concedendam nisi em prescribenes, verbis palam hoc exprimat: pmisso dz haberi. ff. de verbo. obli. quicquid. in prin. ꝛ facit. de peñ. di. j. quem penitet. ꝛ quod not: insti. de re. di. §. seruos. in fi. §. nam ꝛ per verba voluntas cuiusq; probatur. patet ex his que no. ff. ex qui. cau. in pos. ear. fulcinius. §. quid fit latitare. ꝛ scripsi. §. de pred. cur. l. iij. §. j. ad fin. Unde videmus litigantes in suis positionibus dicere se velle accessione possessiõis vti: quoniam ꝛ in his que dicuntur fieri ipso iure necessarium est factuz hominis: patet in sententia que est nulla ipso iure: verum est accedẽte facto hominis hoc petentis: ꝛ iudicis hoc pronunciantis: sic ꝛ in testamẽto qõ est ipso iure nullum. Hec ꝛ alia, psequere latius: vt. ff. de leg. prestan. l. si quis in potestate. in prin. gl. fic est cõtra. ꝛ in Spe. de locato. §. nunc aliqua. ver. plvij. ꝛ facit qõ no. Archi. de elec. licet canon. in glo. ꝛ ita hic. Sed arg. contra qz in accessione possessionis neqz labor neqz factũ hois vr adesse: in sua vero secus. vt not. ff. de excep. rei iudi. si a te. §. iulianus. Item ar. contra. ff. ex quib. cau. maiꝰ. cũ miles. in prin. ꝛ qõ ibi no. in verbo quasi cõtinuat. (Possessiõe.) ver. ꝛ est quedã interpositio ꝛ ampliatio dicti. (Detinent.) i. possident. (Vel postea.) ver. (Dño.) i. iure. (A publico) alꝰ de publico. (Inquietudinem) cõmotionẽ. (Formidare) timere. ꝛ est ppie par uulorum. (Sed impositũ.) ver. ꝛ cõtrue sic. sed soluentes imposituz canonem ꝛc. (Qualitate.) f. patrimoniali templorũ. f. ꝛ aliorũ vt in principio dixit. (Predia) fundi, loca vel domus. vt predixit. (Pro certo) claro, indubitato: ꝛ est mod⁹ loquẽdi fm nos. simile. ff. de mi. in cause. ij. §. ꝛ giũaliter. ꝛ extra de priuileg. dilecti. j. q. j. baptizandis. Qõ aũt lex pro certo habet nos illud certũ esse tenere debemus. ff. de questio. l. j. §. pe. Unde sup eo qõ certũ est vel certius esse põt non est agẽda disputatio. ꝛ vj. di. c. bene quidem. post prin. Mihil autem est a deo certum indubitatũ q; inter hoies ꝙ non possit licet sit valde de iustissimum recipere quãdã sollicitã dubitationẽ. in aut. de tabel. §. si vero indignus. Unde Quintil. in cadauericbus pastis fallit vos opinio iudices si vllam causam ita euidentẽ deferri posse in foꝛũ putaris cui nulla ne mendacij quidẽ velamenta contingant. Certũ aũt dicit clarũ, indubitatũ, manifestũ, sic sumit. ff. de cõcel. certũ. i. princ. j. q. ij. certum. vij. q. j. c. vlti. ꝛ extra de here. excõicamus. §. vlti. Incertum vero qõ est obscurum ꝛ non manifestũ dicit Archi. de elect. c. ij. li. vj. Unde de futura beatitudine non põt haberi certitudo: sed credulitas tñ. vt dicit Inn. extra de iur. cal. c. fi. Item nihil certius morte, nihil incertius hora mortis. ff. de condi. ꝛ demõ. heres meus. in prin. Mihil etiã incertius ꝙ adolescẽtium vita. ztj. q. j. ac paria sunt aliquid esse certum ꝛ leuiter posse fieri certum. ar. ff. de dã. infec. Dani. §. fabiꝰ. de re iudi. ait ꝓtor. §. j. ꝛ. §. de adul. qualis. Hec ꝛ alia de certo prosequere fm Archid. de elec. si forte. ꝛ vide q̃ scripsi. §. de diuer. of. l. fi. in verbo subiecta. Ceterũ iudex possetenꝰ curare debet vt de incerto perueniatur ad certum. instit. de act. §. curare. xxx. q. v. iudicanti. Qualiter quis dicitur esse certus alicuius actus vel rei. vide qõ no. Arech. de preben. si beneficia. in gl. i. certi. li. vj. Multos casus in quibus reprobat incertitudo collige ex no. de elec. c. ij. eo. li. cũ suis remissionibus. ¶ Ecõtra dicim⁹ in dubijs in quibus nõ est ferẽda snia absolute. xxiij. di. habuisse. quinimmo tardanda est donec rimatis oĩbus possit ferri cũ plenitudine veritatis. ꝓ. c. iudicãte ꝛ. §. fe. vide qõ legit ꝛ no. v. q. j. quidã. xj. q. iij. graue. xx. di. de quib⁹. ꝛ. d. c. habuisse. Cũ em in dubio est animus paulo momẽto huc vel illuc impellit, dicit Terent. in andria. ꝛ tõ circa dubia in ecclesia eius est auctoritas requirẽda. zj. di. palam. vide qõ no. Inn. extra de sen. excõ. nouerit. ꝛ tunc illud sequendũ est qõ nõ est cõtra euãgelia nec contra sanctoꝛũ patrum ꝓcepta. xxiij. di. sicut. ꝛ quod maior ꝛ sanior pars obseruat. c. di. contra morẽ. ꝛ si dubitatio contingit ex verbis ad cõmunẽ intelligẽtia recurram⁹. extra de spõ. ex literis. Illud aũt scias ꝙ in manifestis non est dubitandũ. in aut. de fil. ante dota. inst. na. ꝓpe fi. ibi qz vero oĩno ꝛc. nec alꝰ dicatur dubitatio vana. eo. tit. in prin. ꝛ maligna. in aut. de tri. ꝛ fe. §. fi. in prin. Hec; em timidus dz esse index. ff. de penis si quis forte. in prin. dz em quis merito dubitare ad hoc vt dubitãs censeaf. extra de rescrip. cũ contingat. ver. ꝙ si sup hoc. §. ceterũ. ꝛ de ꝛmo. ꝛ si gõnes. ꝛ rõnabiliter. vt no. ff. si pars here. pe. antiqui. ꝛ ꝓbabiliter vt colligit ꝛ no. extra de his q̃ fi. a pre. tua aliqua ꝓsumptione dubiũ ingerente. ff. de carbo. edic. l. iij. §. cause, alias esset ridiculũ. ff. de testa. domicius. facit. ff. de carb. edic. l. iij. §. cã. ver. si vero. Hec facit ꝙ non ex sola dubitatione fiat dubiũ de mãdato procuratoris vt satisdare cogatur iz cõtrariũ. no. ꝛ male fm quosdã. §. de procu. l. j. ꝛ hoc ꝛz ibi Ly. Quid si quis procedẽs in negocio aliquid agit dubiũ: cũ illud ꝙut melius valere põt an valeat. vide qõ legit ꝛ no. de postu. ꝓ. c. vno. li. vj. (Possident) subaudi vel possederint. alꝰ est i rez. ꝛ. (Ita vt. ꝛ.) (Quolibet mõ.) i. o. hoc ꝛ dic. i. qlibet rõne. (Nuda) alꝰ nulla. ¶ In. j. glo. ibi in agone. adde. Vel verius actor ꝛ ꝑsidenti agoni. ꝓ quo facit. ff. de pollic. septicia. ꝛ. §. de expẽ. lu. l. j. vel plem⁹ dic de agoneta. Dicit agonis priceps q̃ certaminũ ꝛ ludis sacris ꝑerat; ꝛ agonetici erãt eoꝝ spectaculoꝝ vbiq; fundi assignati; vt ꝛ tã certãtes in tali spectaculo agones q̃ ꝛ ipsum

Universidad de Deusto
Biblioteca

certamẽ agor: ꝛ p̃nceps eius agoneta: ꝛ eius iuris res agonetice dicerentur: ꝛ priuilegio fulciebantur ipse res: eo ꝙ huiusmodi ludi bonis moribus informandis deuotissime celebrantur: quorũ disciplina in vbe eius p̃fecto in prouinciis earum p̃sidibus: vt maioris auctoritatis haberentur legibus erat commissa. ¶ In gl. quia capitis ibi remansit. adde. vt. s. de colo. tracen. l. j. ¶ Et ibi debent. adde. vt s. fine cen. vel reli. l. omnes.

¶ Hoc etiam adijciendo. ¶ Casus. Cœssus fuit mihi fundus patrimonialis liber, non salno canone, sed dempto canone. Jllũq; sic liberum possedi spacio, xl. annorum: nec proinde canonem illo rempore soluit: certe etiã a canonis p̃statione securus sum. (Ademptio) diminuto, detracto. (Hmõi fundos.) Si hoc verbũ referas ad oẽs fundos de quibus. s. in p̃in. dixit ꝙ p̃nceps põt tollere sine vlla cãrem alienam. de hoc plene dic vt scripsi. j. de loca. p̃e. ci. l. fi. in fine ꝛ p̃me questionis. (Jussione) idest imperiali beneficio vt subÿcit. (Confirmant) idest affirmant asserentes. (Beneficium) donum: largitatem. (Nec.) ver. (Canones) alias canone. ¶ Ademptionẽ.) i. ademptionẽ vt p̃dixit. (Profligari.) i. imperti. ſ. ꝙ talis canon. xl. annis per eos non p̃stitus peti nequeat ab eisdem. Et p̃m hunc intellectum nulla est hic probatio negatiue. dicit tñ Joã. an. in regula iuris sine possessione in suis mercurialibus ꝙ hic est probatio negatiue. quã tñ allegans, pbabit per quaternos: seu libros quos exactor seu receptor canonis de hijs que soluuntur sibi conficit: quos etiam confitere tenet: ꝛ ita tamen cũ distinctione debita continen. vt in aut. de in an. princ. ſ. coges. primus tamen vt verior intellectus. ſ. ꝙ probatio non requiritur. Sed ꝙ is qui fundum patrimonialem, per. xl. annos sine canonis p̃statione possedit securus sit: ꝙ nec sup̃ fundo nec super non p̃stito canone possit vlterius cõueniri. (Eo ꝙ.) ver. (Saluo) vt in primo casu huius. l. (Adẽpto) vt in casu huĩ⁹. ſ. Et ex hoc põt sumi decisio questionis si rex dedit feudum nõ determinato seruitio an postea possit imponi. ꝛ certe si canon exp̃resse remissus non nisi. xl. annis p̃scribitur, vt hic. l. quomodo dicemus illum peti non posse: etiã non conuentum. Jtaq; is qui recipit rem in feudum ad p̃stationẽ consueti alias debiti seruitꝰ est cogendus. vt no. s. de agr. ꝛ censi. l. dñi. in prima gl. Licet hanc questionẽ prolixe ponat An. de iser. lib. feu. in qui. cau. feu. amitt. c. j. Hec tamen breuis est veritas: ꝛ si hec vera sunt qũ sine illa exp̃ressione certi seruitꝰ feudum concessum fuit fortius locũ habebit qũ datum fuit vt proinde seruiat. Nam tũc seruitium cõgruum qualitatibus rei ꝛ persone pẽsatis rationabiliter exigetur. arg. ex eo qõ no. ff. cõi. pre. in tradẽtis. in verbo debeat. (Jmmouatione.) i. mutatione. ꝛ hoc ne hmõi possessores moztali timore teneantur. s. de p̃scrip. xxx. an. cũ notissimi. in p̃in. ¶ In gl. impetrauit. ibi eo pacto, adde inimo exp̃resse loquitur in immunitate concessa a p̃incipe. in fin. legis. ibi nulla liberalitate nostre clementie. ꝛ ibi vel diuina pragmatica ꝛc. ¶ Post ipsam gl. adde. sic ergo patet ex hac. l. ꝙ p̃scriptio concurrit cũ p̃uilegio. vt ꝛ no. ff. de diuer. p̃esc. si quisq;. Sed cõtra extra de p̃scrip. vemes.

Prescriptio ꝛ priuilegium non ad hoc, eo. ti. auditis. nã ꝛ põt priuilegiũ concurrere cũ iure coĩ. uilegiũ an extra de testi. c. cõstitutus. de vsu pal. ex tuarũ. de proc. qz in causis. possint cõ Jtem cũ consuetudine. extra de ver. sig. abbate. Nemo em prohibet currere, pluribus defensionibus vti. de re. iur. nullus. li. vj. vide qõ ibi no. ꝛ illud de hoc teneas. ꝛ. c. di. cõtra mozẽ. in gl. vide qualiter. Que aũt sit differentia inter cõsuetudinem ꝛ p̃scriptionem, vide qõ no. Host. in sum. de cõsue. ſ. vlt. sub. ſ. extra summa vsq; ad fi. vbi ponit sex differentias. Sed cõtra p̃missa q; priuilegium annulo ꝛ aureo ꝛ non põt cũ ingenuitate cõcurrere. vt. ff. de iur. annul. au. l. ij. ꝛ no. s. de legi. qs fauoie. sed illud magis operatur sibi qua ille p̃ collusionẽ obtinuit.

¶ De mancipijs: ꝛ colonis patrimonialium ꝛ saltuensium: ꝛ emphiteoticorum fundorum. Titul. lxij.

¶ Jmperator Vale. Lex. j.

Emphiteoticarios grauant coloni agros p̃ter consuetudinem vsurpãtes: quos nullis culturis erudierunt. Cum solẽnitates id eos attractare permittant: quod eorum labore vel oliuetis est insitum vel vinetis. Sed ꝛ irriguas fontium aquas vsurpare cognãtur: quarum fructus solis emphiteoticarijs debentur. Jdeoque placuit vt deinceps aquarum iura: potestates que penes emphiteoticarios permaneant: tantumq; ex colonis impartiatur quantum culturis eorum agrorum sufficere manifestum est quos ipsi colũt. Jdo modo autem superflue irrigationis quã vltra culturas suas vsurpauerint: emphiteoticarijs possessoribus pensiones: accessionesque p̃bebant.

Emphiteoticarios. ¶ Pone casum vt in glo. (Emphiteoticarios) supple possessores qõs est in fin. (Consuetudinem) que nimium ꝛ in oĩbus fere attendẽda est, vt scripsi. ſ. de ex-

actio. tri. missi. ſ. cum iudicẽ. (Nullis) propter qõs talia minus agere debent sicuti grauius crimẽ est epis auferre pauperibus qõ ipsi nõ contulerunt, xij. q. ij. ꝛ si illi. (Studierunt) satis impropꝛie ꝛ exp̃liciter loquit. nã eruditre est docere, ꝓpie imbuere literis ꝛ doctrina fm Dap. (Cum solennitates.) ver. ꝛ est bona ratio. ꝛ dic solẽnitates id est consuetudines. vt p̃dixit alias est cum solennitas. (Jd.) i. rm. (Eos.) ſ. colonos. (Permittant) alias permittat. (Labore) simile. s. de metal. l. j. (Oliuetis.) Oliueta, ꝓpie sunt oiee nõ alie arbores. (Jnsitum) alias obsitum, alias obtertum. (Vinetis) loca diuersis vineis consita. (Sed ꝛ.) versũ. (Jrriguas) ad irrigandum idoneas. (Fontium) vide. s. de aqueduc. diligenter. (Conantur) dicti coloni per se scilicet propria auctoritate. (Quarũ.) ver. (Fructus) qui multi sunt. (Solis) non alijs. (Emphiteoticarijs.) i. emphiteoticis. Jdeo. qz.) ver. (Placuit.) ſ. nobis legem constituendo. ff. de constit. p̃in. l. j. in p̃in. (Jura.) i. dominia ꝛ fructus, vt p̃dixit. (Possessores.) i. facultates ex eis agendi quod velint. (Venes.) i. apud. ff. de verbo. ſi penes. (Emphitheoticarios.) i. emphitheoticos. (Permaneant) perseuerent. (Tantũq;.) ver. (Impartiatur) ab emphitheoticis. alias impartiant. ſ. emphitheote. ꝛ dic tantũ scilicet ꝙ nõ pl⁹. ff. de leg. ij. l. fi. ſ. j. ꝛ vide quod scripsi. j. de p̃iuil. schola. l. fi. ſ. fi. ibi ꝛ fine vlla. (Sufficere) ita ꝙ nulla fit eis aque indigentia. Hã ita sunt paria scilicet nihil habere: vel habere qõ non sufficiat. vide. Cui satisfacit qõ habet satis illũ cõstat habere. Et cui nõ satis est, satis illuz constat egere. lv. di. c. j. vbi hoc not. Archid. inducens etiã extra de transla. inter corpoꝛalia. ꝛ vide qõ no. extra de rescript. cũ adeo. vbi ponit gl. q̃ sunt attendenda in beneficio: vel prebenda ad hoc vt sufficiens dicatur. ꝛ. xxj. q. j. c. j. ꝛ extra de p̃ben. de monachis. (Dzo modo.) ver. ꝛ dic modo. i. quantitate. (Superflue.) Dic no. ꝙ superfluum est illud quo ablato qõ restat sufficit fm Aristotelem. Jtẽ ꝙ superfluitas nõ dãnatur sic. ſ. de testa. testamẽta. Sed fm casũ. in p̃in. ff. di. sient. xij. q. ij. aurũ. Secundo in vsu ciboꝛ ꝛ potuum. xlij. di. ſ. j. ꝛ c. seq. Jnocent. cũ hec anime ꝛ corpori. de conse. di. vlti. nihil. ꝛ. ij. c. ſe. Tertio in vsu deliciarũ ꝛ lasciuiarum. xxxv. di. ecclesie. ꝛ. xlj. di. quis. Quarto in immoderata verborum effusione. xxiij. di. sit rector. ante fi. Quinto in edificiorum extructione. lxxxvj. di. nõ satis. aĺs est c. pulchra. ꝛ. xij. q. ij. multi. Et breuiter vbicunq; obest argueda est. ff. de edil. edi. offilius. ſ. j. infra dicetur. Nam ꝛ in docendo arguitur. non em̃ sunt superfluis onerandi qui vix necessarijs sufficiunt indagandis. vt ait Ber. sup cantic. ser. lvj. Ein aũt melius vt superfluum facere, ꝙ omittere. vide. xij. v. ij. non estimemus. (Ultra.) i. vltra ꝙ sufficiat eorũ culturis. (Usurpauerint.) ſ. coloni. (Emphitheoticarijs.) i. emphitheoticis. (Pensiones) aĺs pensionẽ, accessionem qz. (Accessionesq;.) Sed in quo attendentur hmõi actiones? dic accessiones ipsarum p̃tionum vt sic ponatur q; pro id est. Dicuntur em̃ accedere quia extra corpus agrozum veniunt ꝛ accedunt. nor. ff. de vsur. in rub. Vel dic accessiones. i. qz vltra id quod antea colont p̃stabant. duo pro agris noie pensionis debent nunc aliquid, p̃ supstue irrigationis modo p̃stare. ꝛ vide que scripsi. s. de aqueductu. l. vsus. ibi percipiant. ¶ In prima gl. ibi p̃dia. adde. ſ. quecunq; certa vinetis ꝛ oliuetis inserenda. vt p̃s in litera. ¶ Post glo. que est a iure. adde vel dic solennitas. i. consuetudo antiqua. vide que scripsi. s. de fide instru. l. ij. ibi solennitate. ¶ Post glo. vlt. adde. ꝛ. s. de aqueduc. l. iij. iiij. ꝛ. v. in fi. ꝛ. xvj. q. j. reuertemini. ꝛ. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. l. j. ſ. trebatius. in fi. ſ. vide patet ex hac. l. ꝛ. d. ſ. ꝙ tũc superflua resecant quando sunt diuisibilia. alias secus vt superius dictum est. patet. ff. de donat. inter virum ꝛ vxoꝛ. si p̃positus. ſ. generaliter. ad idem. ff. de edil. edic. plerunq;. ꝛ de separati. l. j. ſ. p̃terea. de reg. iur. cũ amplius. extra de of. dele. p̃terea. in gl. de sepul. sacris. ꝛ de cẽsi. cũ apostolus.

¶ Jmperator Val. Lex. ij.

Jbertates quas mancipijs ex fundis patrimonialibus atq; emphiteoticarijs qui fundoruz non sunt domini p̃stiterint: rationales huiusmodi p̃cepti auctoritate rescindant.

Jbertates. ¶ Casus. Jn fundis patrimonialibus locatis in emphiteosim erant mancipia. erant etiam coloni. forte inter colonos erat aliqs magne apud eos auctoritatis. hic libertauit mãcipia ipsius fundi: talis datio libertatis est p̃ procuratoꝛe Cesaris rescindenda. (Qui) subaudi hñ. (Precepti.) ſ. huius legis.

¶ Jmperator Gra. Lex. iij.

Cognouimus a nonnullis qui patrimoniales fundos in eruerunt colonos antiquissimos perturbari: arcq; in eorũ loco vel seruos proprios: vel alios colonos subrogari. Edicti itaque huius auctoritate sancim⁹ eos qui deinceps aliquid crediderint huiusmodi attentandum: bisdẽ possessionibus esse p̃uandos.

Cognouimus

Cognouimus. ¶ Casus. Js cui concessum est p̃diũ patrimoniale in emphiteosim, non potest ab ipso p̃dio remoueri colonos veteres quos inuenerit: vel alios subditos gare. (cognouimus) alias imperaroꝛ dicit cognouimus id agere. s. Jmperatoꝛ per vaꝛias leges dicitur cognoscere multiplis citer. de metalla. l. penul. xvij. q. ij. cognouimus ꝛ dic. ſ. per auditum. lxij. di. saloninane. in fi. aĺs dicit qualia plura nouimus in hac felicissima ciuitate cõsitere. in aut. de non alie. re. ſ. fi. vero alicuius. ꝛ hoc forte qz notoziũ erat ipsi ꝛ aliis testificatione ꝛ inspectione ipsius p̃dij. sicmile. s. de administ. tu. leg. qz. ſ. fed si parens. ꝛ in aut. de testi. ſ. sanci mus autẽ. sic ꝛ alias de notozio facti dicitur scisius subsectum. ff. de don. inter virũ ꝛ vxoꝛ. cũ hic status. ſ. fi mulier. Item aĺs dicit imperato in multis nouimus factum. in aut. de nup. ſ. fi quis eñ duxerit. Jtẽ aĺs dicit rome vulgo fieri videmus. ff. de iur. do. si ego. ſ. dotis autem. Sic alias dicitur: cognouimus quosdam viuere illicite. in aut. de leno. in p̃in. Aĺs dicitur. nouimus hoc in multis fieri gẽtib⁹. in aut. de man. p̃in. ſ. non permittas itaq; Alias ꝙ nũc fieri cognouimus. s. de indic. l. ij. Aĺs dicitur. nouimus eñ propter occasionez hmõi ꝛc. in aut. vt determi. sit nu. cle. post p̃in. ꝛ hoc qz ipse inquisitionerat: ꝛ inuestigauerat rem q; sic esse inuenerat. vt ibi subdit. Agnoscere eñ qs dicit id qs sibi insinuatur. in aut. de his qui ingre. ad appel. ſ. sed plurimi. Aĺs dicit iurisconsultus plerosq; scio stamina auertisse. alueosq; ꝛc. ff. ne in stu. publ. l. j. ſ. sed ꝛ si aliqua. Sic ꝛ aĺs papa dicit furẽ ꝛc. esse sentimus. xvij. q. j. non furẽ. Aĺs dicit papa cognouimus theodoũ seruis destitutuz. xij. q. ij. ecclesiasticis. Aĺtas dicit Biegozius. cognouimus contra catholicã ecclesiam dño eis aduersante colla subrigere. ꝛ fidẽ velle xpiani nominis relinare. xxiij. q. iij. sicut post princi. Aĺs dicit Imperaroꝛ. videmus hoc frequentari in hac ꝓpua ciuitate. in aut. de depositio. ſ. j. Aĺs dicit animaduertimus plurimos ꝛc. de his qui pot. not. l. j. De hijs plura apponere la boziosum ꝛ delectabile foret potius ꝙ subtile. ¶ Prosunt aũt hec scire. ꝓ questione an credaꝛ soli principi aliquid in suis literis asseratur. ꝓputa concedit comitatum: aut baroniã quam dicit ad fe rõnabiliter deuolutã propter crimen forte perduellionis qõ asserit possessorem eius baronem, vel comitẽ, perpetrasse. Hanc questionẽ examinat An. de iser. li. feu. quo tpe mil. c. si quis fecerit. ꝛ tenet ipse quod non eo ꝙ testificatur in facto ꝓpio. si aũt in literis eius: vel alio ei⁹ testimonio nõ contineaꝛ factum suũ sed alterius. tunc plus valet ꝙ testimoniũ vnius testis etiã tabellio. ar. s. qũ decre. opus nõ est. l. ij. sed melius facit. ff. de of. pro. barbarius. xvij. di. nobilissim⁹. xj. q. j. quicunq;. ibi testimoniũ enim ab vno licet eẽ ꝛc. Jtẽ qz qõ lex pro certo hz nos illud certum esse tenere debem⁹. ff. de questio. l. j. ſ. pe. hec vera nili esset ipse rex mẽdosus. ꝛ vide qõ nor. idem An. e. li. qui. suc. teñ. circa fi. ¶ Cõtra hanc sniam vt exp̃ressum in cle. de probat. c. j. vbi patet ꝙ verba literarum papalium in quibus papa narrat se bñficium aliqõ ad collationẽ sedis apostolice reseruasse: aut renunciationẽ alicuius recepisse: aut aliqué excõicasse: aut suspendisse ꝛ si milia plenaria fidẽ faciunt. Solu. ibi statur in hijs que papa ꝓprio factum narrat. secus si narratio tangit factum alienum. Sup quo rñ est attendendũ ꝙ vbi tãgunt factũ ꝓprium adeo staꝛ eius narrationi ꝙ non admittit. probatio in cõtrariũ. Si vero tangũt factũ alienum ꝛ tũc non ꝓbat nisi sup ipsa narratione intrẽtio pape fundet. nã tunc statur narrationi donec ꝓbet contrariũ. vt ibi no. Jo. an. in gl. ma gna. Sed pone. iudex mandat tibi sub pena aliqd parte fieri: vel non fieri qõ facere vel no fecere de iure teneris: mandato eius non obtẽperas ex eo ꝙ cause cognitio mandato nõ fuit adiecta. an in penã in cidis? Videt ꝙ non. s. de diuer. rel. l. fi. cũ similib⁹. ad hoc etiã extra de posito. c. j. ꝛ vt li. pen. c. j. dic cõtra. Hã põt iudex mãdare aliqd de posito. c. j. ꝛ vt li. pen. c. j. dic cõtra. Hã põt iudex mãdare aliqd per te fieri vel nõ fieri sine cause cognitiõe ne qs faciat qõ ius facere vel nõ fieri sine cause cognitiõe ne qs faciat qõ ius facere ꝓhibet, vt ꝓbat extra de pen. ꝛ re. noua. de excel. ꝓ. dilectus. ꝛ. c. dispendium. ff. de leg. iij. l. fi. ſ. fi. ꝛ ff. de leg. j. l. ij. ſ. fi. ꝛ ff. de leg. j. l. ij. ſ. fi. ꝛ ff. de leg. j. l. ij

Universidad de Deusto
Biblioteca

mina vel maiori parte suorum bonorum ciuiliter cõuenitur gaudeat priuilegio tali: cũ vt baro militariterq; non viuat in equis z armis ac alijs opportunis sed agriculture vel alijs sordidis que rusticos decet operam exhibet, videl aperte q̃ nõ: vt hac.l.cũ ꝑdictis iuriby. z ne sordidis actibus se miscentes decus qd baronia vel militia videntur adepti: ocij quietis vt tpe perdãt. ſ. de ꝓpo. fac, cu.l.ij. Mã regulariter milites z militares viri arcentur ab agrozũ cultura. alioquin custodia. z questibus mercimoniozũ. necnõ ciuilibus curis, nec armozum omisso vsu ad opus rurestre se cõferant. ſ. locat. milites. Et qi decet armis nõ priuatis negotijs occupari. vt ibi. q̃ si faciunt priuilegia perdũt. ſ. de re mili. milites. z. l. militares. z si opera faciũt rusticana ꝛ origine forte sint nobiles; porius tñ rustici sunt cẽsendi. ad hoc, ſ. q. j. cito. z. xxij. q. ij. ſ. itẽ opponit q̃ Jacob. nã mendacium est rusticana opera facere: z se nobiles ꝓtendi. e. cã. q. v. cauete. Et ꝛ hmõi nobiles in equis z armis honorabiliter nõ viuẽtes optima. l. est. ff. de iur. ĩmpũ, semp. ſ. licet. z illud vegetij. ij. de re mili. c. xv. qs credit militẽ bellicosum cuius dissimulatiõe situ ac rubigine arma sedantur. Ad hoc etiam facit q̃ nauicularius ita demũ gaudet immunitate si perseuerat in obsequio populi romani; z hõ naues nõ minozis capacitatis quinquaginta miliũ modioz aut plures singulas non minozes. z. miliũ z suas. vt. ff. de vac. mu. l. iij. z no. d. l. semp. ſ. negociatores. rãdiu namq; durat priuilegium q̃diu durat in priuilegiato illud ꝓpter qd priuilegium est ipdutum. d. ſ. negociatores. cũ concor. Ad idem. ff. de adul. adulter. in fi. z de manu. vin. alũnos. in fine sic z medicus nõ aliter gaudet immunitate a muneribus publicis q̃ si senatus dogmate scripꝫ sit: z circa operationem negligentiã nõ exhibeat. ff. de excu. tu. si duas. ſ. pe. sic etiã clericus gaudet priuilegio clericali q̃diu diuinis vacat quibus ipse depositus est. ſ. de epiſ. z cle. gñaliter. Si aũt negociationibus se immiscet pdicꝫ priuilegiũ clericale, put traditur. extra de vi. z hon. cle. c. vlti. facit etiã. ſ. de testa. mili. l. pe. cum cõcor. z facit. ff. de excuſ. tut. non cũ. in princ. Nec eũ debentur hmõi priuilegia z bñficia ex ea dignitate vel cã. q; sunt nobiles vel comites aut barones: sed potius ob merita vite ipsoz. ſ. de anno. ci. l. j. z quod ibi scripſi in verbo merito, honoꝛ nãq; taliũ immunitatũ cum sit virtutis ꝓmium non dz immerentibus tribui vel indignis. ſ. de sta. z ima. z virtutus. z vide qõ no. An. de iser. li. feu. de cap. q cur. vẽ. ſ. vl. z qõ scripſi. ſ. de re mil. cũ allegaris: ad secdam partẽ qõnis. qũ plura ꝓ hac parte poterũt assumi: neq; enim decet latronem adulterari vt lucra venentur. repellant aũt fortuna ꝓpter quã honoꝛe seu dignitatẽ baronie aut militie meruerunt. in aut. qui. imo. nat. effic. sui. ſ. cũ semel aũtẽ. Mã sicut ad positionem cause, positio sequit effectus. eo. ti. ſ. reliqui. sic ad remotionẽ cause effectus remotio sequit vt dictis iuribus. z vide qõ scripſi in simili. ſ. de priuil. schola. l. ij. post gl. vl. ver. qd aũt. sicut etiã pilib⁹ z indignis recõpẽsationes z largitates impẽdende nõ sunt; ſz fortibus z qui bñ fecerũt. ff. de bo. dã. l. pe. ad fi. z. ſ. de donat. l. pe. ſ. simili. Sic z immunitates z honores his q̃ cum decoze viuunt: non aũt cũ sordibus z immũditijs iusta rõne debent. Sz contra hãc determinationẽ est aperte. ſ. de vetera. l. iij. z hec. l. loquit in his qui fuerant ascripti; quare ſtatuit vt velut ascriptitij rura nõ colãt, vt vebus perso terant: ergo poterũt vt ibi. ſz illa in veteranis loquit qui lõgo tpe ex ꝓpis tribui ſhaustis laboribus militarũt. Mã ꝓpter hoc veteram gaudẽt multis priuilegijs q̃ habent. e. ti. l. j. z. ff. e. ti. ꝓtotꝫ. Secꝰ aũt in his q nũq̃ reipublice vtiles extiterunt, vt plene ſuperi⁹ dictũ est. cũ immunitates z priuilegia non dent nisi ob vite meritũ z virtutis vt dictũ est. z ſ. de anno. ci. l. j. z hñacit. ſ. de adul. q̃ adulteriũ. Et his debetur immunitas q̃ exacto labore cõpetenti sedulitate aliqñ eis commissum mun⁹ impleuerunt. ſ. de coarta. solita ꝓpter hoc eñ eis bñficia tribuuntur. ſ. de epiſ. z cle. gñaliter. ad fi. quinetiã sine habitu z ornatu debito icedẽtes legũ priuilegijs nõ letant. xvij. q. iij. vt pſoꝛteri. xxj. q. iij. epi. z. c. null⁹. z. c. fine ornatu. ff. de iniu. Itẽ apud. ſ. si quis virginem. z. xx. q. j. viduã. in fi. ſz si hec in ornatu z habitu ſtatuunt quãto fortius in opibus moꝛib⁹ arcẽ vita q̃ sunt ornatus aie interiores. de cõse. di. v. fucare. xxj. q. iij. c. ſi. non eñ sunt comites z barones q̃ tenẽt loca ipsoz. sed qui exercẽt opa comitũ z baronũ. gl. di. nõ est fatue. nã qõ nole retinet operib⁹ debet iplere. lvj. di. dñs. xxxv. di. eccle. sic z cultui veritiũ debẽt etiã ornamẽta operũ cõuenire. c. di. rõnis fortius cultui comitatus z baronie ꝓ quib⁹ priuilegia cõcedunt q̃ regulariter venũt restringẽda; q; priuãt legẽ. z vel in ꝓiudiciũ publicum vel alterius ꝓticie cõcedunt. Itẽ no. q̃ baro est nomẽ grecũ. dz eñ baro eo q̃ sit fortis in laboꝛib⁹. Bare eñ grece latine dz grauis qõ est fortis qõ est ꝛ ius q; leuis z infirmus ſm Jſid. ethimol. x. Unde Tull⁹. li. ij. de finib⁹ bonoꝛ z maloꝛ. hec cũ loqueris nos barones stupemus. Ellij dicũt q̃ poꝛi⁹ est hebreũ, bar eñ hebraice latine filij⁹. nã cum primo reges multos haberẽt filios: nec oẽs reges facere possent eo q̃ regnũ sectionẽ nõ patit ſm Jnn. extra de voto. li. vnã gdẽ soli eũ regni administratio cõmittẽda. not. Ferch. ij. q. vij. ſ. itẽ obij⁹cit. donabãt eis ampla castella cũ iurisdictiõe z ꝓperio: inde vocabãtur barões. i. filij alijs celsiozes. ¶ In gl. reuocant ibi cõditiões ad de. vl forte melꝰ dic q̃ loquit de illis colonis de qb⁹ dicit. ſ. l. j. z. iij.

¶ De fugitiuis colonis patrimonialibus: saltuẽsibus: z emphitheoticis. Titul. lxiij.

¶ Saltuensibus) expone vt. ſ. qui mili. non poſ. l. cura. vel vt. ſ. ti. ij. in rub. vel vt. ſ. tit. ij. i. penul.

¶ Imperator: Ual. Ler. j.

QUicunq; paruuli er municipib⁹ vel colonis patrimonialibus vel saltuẽsibus: quorum tamen aui ac patres implicati ab huiusmodi functionibus fuerint cõ nũcientia militaris officij ad stipẽdium castrense vel officia diuersa transierint: ad munera patrie vel ad agrozum cultus conuentis dudum eisdem tribunis ac ꝓpositis reuocentur. Neque his stipendia data ꝓsint.

QUicunq; municipes aut paruuli colonozũ patrimoniorum vel saltuẽrij ad diuersa officia vel militiam trãsierunt: illi qdẽ quozũ aut patresq; talib⁹ oneribus implicati fuerũt: nõ obstãtibus stipẽdijs q̃ ꝓpterea receperũt sunt retrahendi seu reuocãdi ad munera patrie vel cultus agrozũ. (Paruuli) vide. ſ. ti. ij. l. ij. (Municipib⁹.) Munera subeũtibus in eo fundo seu villa etiã non coloni: q; de his specialiter statim dicit. (Saltuensibus.) i. colentes fundos ꝓtimoniales vel saltus ꝓtimoniales. (Quozũ ẽ.) ver. z est interpositio modificans qõ ꝓdixerat. (Et patres.) Nota q̃ copulatiue ponit hoc: nã hec dictio ac est copulatiua vt. z. ſ. de sum. trinita. ad fi. z. xciij. di. q̃acom sunt. ad fin. xxvij. q. j. si homo. z. v. q. j. beatus. in prin. Aliter ponitur. ſ. de exacto. tri. l. pen. ad fin. z ibi de hoc scripſi. z de immuni. ne. cõe. l. j. z ad saturitatẽ habetur de hac dictione. ii. vi. de elec. ꝓnuncia. de sup. negli. pla. c. j. z. ſ. de postli. re. in pluribus. l. z. j. ti. iij. l. fi. z de domeiti. z ꝓtecto. l. j. de ꝓi. fac. scri. l. j. ibi etiã habet de coniunctione atq;. (Impũlicati) alligati. (Cõtinentia) vide. ſ. de coharta. p illiricum. z. liij. di. gnatis qõ eum hac. l. cõcordat. (Militaris officij.) Puta magistroz, militũ, ducũ, tribunoz, vel comitum. z ꝓpositoz vt subijcit. (Stipẽdium) qõ est fructus laboris militibus datũ. (Castrense) qõ militibus ꝓbẽt in castris. (Vel.) ver. Munera, vide quod no. ſ. de agr. z cen. l. j. in iij. gl. (Renouent) per rei ven. ad certa cã. de iur. quiritũ. ff. de re. ve. l. j. ſ. j. z sic intellige. ſ. de colo. pal. l. j. de colo. illiri. l. j. z. j. tit. iij. l. ij. z. ij. z. ſ. de agri. z cen. oẽs. z. l. quisquis. z in aut. de mã. ꝓm. ſ. sed z tã suscipiẽtes ſm gl. z hoc no. d. ſ.) De hoc vide q̃ scripſi. ſ. de ag. z cẽ. si coloni. q. iij. Et ad. l. ultã facit. xvij. q. iij. in vẽditionibus. Et hoc verum nisi tales essent necessarij rei publice ad officia illa gerẽda ad q̃ sunt assumpti. ar. ex his q̃ scripſi. ſ. ti. ij. l. oẽs. z arg. j. tit. ꝓti. j. in fi. cum ibi not. z. j. titul. iij. z quod ibi no. in secunda gl. (Neque.) ver. Ẽn prima gl. ibi milite. adde. Quid i matre an possit aliqui dare filium suũ ad seruiendũ ꝓ certa mercede z tpe certo: Ut q̃ non. cuꝫ dare filius illũ in ptãte non habeat. ſ. de adop. multeres. Itẽ q; filius nõ est de familia mris. no. ff. ad fille. z. l. j. ſ. de matris. nec etiã agit mr furti ꝓ dum pro filio subtracto. ff. de fur. matri. Econtra q; mr vendicat filiũ suum. ff. de fideic. ſ. pe. quod intellige officio iudicis. vt no. a30. in sum. ſ. de rei ven. ſ. veniunt. Itẽ q; manumittit filiũ suũ naturale. ff. de manu. vin. si rogatus. ſ. mulieri. Itẽ q; q̃ põt accipere spõsalicias arras. ſ. de sponsa. i. fi. ſ. patrẽ. Itẽ q; quo ad quedã ita est filꝰ in ꝓte matris vt patris. xx. q. j. c. ũ. z. c. quicunq; z. q. ij. si in qualibet. z ibi no. vnde z mater q̃ filio plurimum dz experiri fauoꝛe. z ipsum non dz extra cõ petẽte honoꝛe absq; remuneratione dimittere. de aut. de non eli. munu. ſ. j. z vide qõ no. Jnn. extra de regula. si quis. in secũda gl. (Adultas rõnes quibus vident portoꝛia iura matris in filium ponit quint. in geminis languẽtibus. Dicas q̃ põt. vt no. d. c. quicunq;. z nor. ſ. de lib. cau. post certi. Secõdo querit an mater possit filio stipulari? videt q̃ sic. ar. iurium ꝓdictoꝛũ vt ex ea vtilis actio acquirat filioꝛ hoc sub dubio forte dicit gl. ff. de solu. filie. ar. ad hoc. ff. fol. ma. gay⁹. sed ibi speciale in cã dotis. vnde verius vt q̃ non cũ mater sit extranea filio. ff. ad trebel. deducta. ſ. creditoꝛ. Actione aũt acquirere põt sicut quilibet extraneus. ſ. ad exhi. l. pe. in fi. z de dona. q̃ sub modo. l. j. z. l. quoties. Tertio querit quid in viro an poterit vxoꝛ stipulari. Eadem rõne videtur q̃ non. Ar. cõtraria sunt multa generalis de potestate quam hz in vxoꝛe q̃ scripſi. ſ. de re milita. quicunq; post pannam gl. De curatoꝛe autem qui põt dño stipulari. vide qõ no. Jo. an. de vſur. c. ij. li. vj. in verbo acquirere. Quid etiã in tabulario an stipulari possit absente iudice: non vident. ff. re pu. sal. fo. l. ũ. in fi. cum dicit apud iudicem. z. z hoc tenet Jo. an. d. c. ij. in verbo mandato. Contra q̃ possit. ff. de adopt. non enim. vbi nulla mentio de iudice habetur. Videtur dicendum aut de stipulatione ꝓtoris. vel eoꝝ que cozã ꝓtoze aguntur aut alia. Primo casu stipulari possit. Secundo vero nõ possit, vel melius etiam in stipulatione ꝓtoria sine iudice tabellio stipulari non possit absq; ꝓsentia: nam q̃ z mandato iudicis nõ potest acta conficere. vt scripſi. ſ. de iur. fisc. l. fi. Nec ob. l. non enim. ff. de adoptio. nã licet ibi nihil de iudice dicatur

suppletur

suppletur cũ in. d. l. ij. cui standum est. ff. de legib. l. non est nouum. de teſti. l. quesitum. Quinto arit de iudice an possit priuato stipulari vel fisco? Ut aperte q̃ sic. vt no. ſ. qũ mu. tut. offi. aut. matri. in gl. magna. z tunc videt q̃ detur vtilis actio parti vel fisco: z etiam sine cessione queratur: per ea que no. ſ. de lit. conte. aut. libellum: z per ea que no. ff. de fur. si quis vxoꝛi. ſ. si fugitiuum. Et hoc verũ dum tñ is ꝓ quo stipulatur sit subiectus iurisditioni eius. vt no. Cyn. d. aut. matri. Econtra q̃ non: q; etiã procurator non põt nomine dñi stipulari. z si stipulatur nec vtilis nec directa queritur dño ꝓterq̃ in casibus. no. instit. de inuti. stipu. ſ. si quis alij. vt no. ff. de procu. q̃ procurator. minus aũt iudex hoc posse videtur: cuius est officius iudicare nõ stipulari. Item videtur hoc expressum ꝓalleg. c. ij. de vſur. li. vj. vbi permittitur auctoritate ipsius cõstitutionis iudici ordinario vt delicet ẽpo, eiusq; vicario z rectoꝛi per stipulationem acquirere in casu decret. illius. z quod ibi no. Joan. an. in verbo quibus quidem. Ergo in alijs casibus ꝓhibetur. ff. de iudi. cum ꝓtoꝛi. ſ. de procur. maritus. Dic breuiter q̃ stipulari potest stipulatione ꝓtoria tantũ parti absenti z in defectu serui eius aut tabellionis: vel alterius persone legitime que possit als eius nomine stipulari, talis enim ordo manifestius traditur. ff. de magi. conue. l. j. ſ. exigere. z rem pup. sal. fo. l. ij. Cuius etiam ratio bene colligitur. ff. de procu. mutus. ſ. si pro curatoꝛ. in glo. alias aũtẽ puto q̃ nõ vt in iuribus ꝓ hoc allegatis. Et licet glo. instit. de inuti. stipu. ſ. si quis alij, dicat q̃ ex stipulatione z pacto iudicis, z notarij, z alterius persone publice queratur actio: tamen hoc premisso z non alio modo est intelligendum: z iura que allegat si recte attendantur ita loquuntur. Sed quod etiam stipulatione ꝓtoria stipulari non possit: multum facit. ff. de arbi. l. arbiter intra. arbiter autem stipulari penam potest vt eius sententie stetur quam ceder parenti cõtra non comparentem. vt not. ff. de arbi. l. litigatoꝛes. ſ. q̃ ait. Ultimo nota q̃ licet patris z matris inequalis censeatur esse potestas: equa tñ pietas debetur vtriq;. ff. de curato. fur. l. furiose. Unde filius ꝓtis vult se moꝛi quã aliquid asperum patribus videatur instigi. vt ait Cassiodo. lib. iij, variaꝝ. epiſtola. ij.

Ler. ij.

¶ Idem Aug.

QUisquis colonum patrimonialem aut solicitatione susceperit: aut occultatione celauerit nõ solum ipsum restituere: sed etiam libram auri pene nomine inferre cogatur.

QUisquis. ¶ Casus. Suscipiens colonũ patrimonialẽ solicitatione sua vel celans, aut occultans restituit ipsum, z vnã libraꝫ auri pene nomine soluit. (Solicitatione sua.) Occultatione sua vel ipsius coloni. (Celauerit.) Ex hoc patet apte q̃ nõ sufficit aliquem latronem, vel bãnitum vna vice recipere ad hoc vt de receptatiõe argui possit ad penã. quod ꝓsequere vt plene scripsi. ſ. de deserto. l. j. in verbo diu. z. ſ. de colo. trac. l. j. ad fi. ibi retinendũ.

Imperator: Mo. Ler. iij.

QUiscunq; annotationis vel oraculi dudũ impetrati: vel postea eliciendi auctoritate submota omnes quos patrimonialium: agrozum vinculis fortuna tenet ascriptos: sub quibuslibet gradibus militantes ad ꝓuincie moderatoris iudiciũ illico sub idonea intercessione mittentur.

QUiscunq;. ¶ Coloni patrimoniales in quocunq; gradu militie militantes nõ obstante rescripto quolibet impetrato, vel impetrando reuocandi sunt a militia. z ad forum ꝓsidis ꝓuincie cum idonea intercessione mittendi. (Intercessione) als cautione, alias ꝓsecutione. ſ. de defen. ci. l. defensores. iij. in fine. quod exponẽ. i. custodia. vel. i. fideiussione. in aut. de fideiuſ. ſ. si vero intercessoꝛ. z vide qõ no. ſ. de agri. z censi. l. oẽs omnino. in gl. vl. Interdum ponitur intercessio ꝓ suia iudicis. ſ. de reseind. vendit. l. ij.

¶ De collatione fundorum patrimonialium z emphitheoticorum. Titul. lxiiij.

¶ Imperator: Constan. Ler. j.

EMphitheoticarij possessoꝛes qui mansuetudinis nostre beneficio ad extraoꝛdinaria minime deuocãtur munera sicut ceteri ꝓuinciales ob sequium suum muniendis itineribus impendãt. Nulla enim ratione debent ab hoc quod in cõmune omnibus ꝓfuturum est seiungi.

EMphiteoticarij. ¶ Casus. Possidentes fundũ matrimonialem in emphiteosim immunes sunt a muneribus extraoꝛdinarijs, sed non sunt immunes ab itineribus muniendis ꝓ eo q̃ hoc est in cõe oĩbus ꝓfuturum. (Bificio) dono, largitate. (Extraoꝛdinaria) sed ad oꝛdinaria tantum. ſ. de exc. mu. l. penulti. (Muniendis) tuendis, firmandis, reparandis. (Itineribus) locis ꝓparatis ad facilẽ transitũ. (Nulla.) ver. Et est bona rõ ꝓmissoꝝ: ex Itinerium qua cõcludit euidenter q̃ in hmõi muneribus, z similibus, conferre refectio renentur feuda. z bona feudalia, quinetiã ipsa demania comitũ z ba ad omnes ronum. nã z bona ipsius principis z auguste in hjs muneribus cõ tam nobi pelluntur. ſ. de priuile. do. aug. absit z ecclesie lz alibi ipsa ecclia sita les quam sit, i aut, de ec. ti. ſ. ad hec. (In cõe) simile, ſ. de naui. nõ ex. l. j. hoc est ignobiles eñ ꝓcipue debitũ charitatis. vii Aug. de vita clericoꝝ. Charitas pertinet. de qua scripsi q̃ est q̃ nõ querit q̃ sua sunt sic intelligit q̃ cõia ꝓpria nõ, ꝓpria cõib⁹ anteponit. Et ideo q̃tomagis rẽ cõem q̃ ꝓpia vra curauerit: tanto amplius vos proficere nouerit: vt in oĩbus qui bus vtiq; transitoria necessitas supemineat q̃ pmaneat charitas. Mã z socius qui dãnũ sua negligentia intulit societatẽ: societatẽ augeret, industria sui cũ cõpendio nõ cõpensat. ff. ꝓ socio. de illo. z. l. seq. z seq. quinetiã ad virũ sapientẽ pertinet nõ soli sibi prodesse velle, sed liberis, ꝓpinquis amicis, maxime q̃ rei publice singulozũ esse facultates z copie dicũtur esse ciuitatis. vt ait Tullius. iij. de of. Natura quidẽ cõsequimur vt eoẽm vtilitatẽ nre anteponamus: vt eñ leges oĩm saluteꝫ singulozũ saluti anteponunt: sic vir bonus z sapiens, z legibus parens. z ciuilis officij, nõ ignarus vtilitati omniũ plusq̃ vn⁹ alicuꝰ, aut sue cõsulit. Nec magis vituperãdus est ꝓditoꝛ patrie, q̃ cõis vtilitatis, aut salutis desertoꝛ, ꝓpter suã vtilitatẽ. z saluteꝫ vt ipe dicit de fi. bo. z malo. l. iij. Econtra i cõe ꝓiudicãtes. ſ. de leg. z cõſt. l. iij. in fi. ¶ Post. ij. gl. adde z ꝓtotꝫ ti. ¶ Post gl. vlt. adde. z. ſ. de naui. nõ exer. l. j. z de exc. mu. maximaꝝ. Itẽ als. xvj. a. vũ. c. frigidꝰ.

¶ Idem Aug. Ler. ij.

PAtrimoniales fundos extraoꝛdinarijs oneribus: vel medie aut tertie portionis obsequijs fatigari non conuenit: cum eosdem z aurũ speciem: z frumenti plurimum modum constet persoluere. Ata vt qui violare statuta tentauerit: puniatur.

PAtrimoniales. ¶ Casus. Fundi ꝓtimoniales sunt immunes a muneribus extraoꝛdinarijs: z a ꝓstatione tertie portiõis, q; ꝓstant tributũ auri z frumẽti plurimũ quãtitatẽ: z punit hmõi statuti violatoꝛ. (Portionis.) Forte de hac portiõe intelligit id qõ ff. de vsufruc. si pẽdẽtes. ſ. si gd. vel verius. De hac media: z tertia portione ff. ſ. de anno. z tri. l. ij. (Fatigari) agitari, vexari. cõcutindi. (Cum) ſ. z est rõ. (Plurimũ modũ.) i. plurimã ꝓtitatẽ iuxta possibilitatẽ cuiusq;. ſ. de fi. limi. l. j. cũ cõe. (Cõſtet) certũ. idubitatũ fit. (Ita vt.) ſ. (Teruerit) ꝓsumpserit. z dic. i. violauerit. ſ. de exc. mu. l. euidẽter. Mã q̃ atrocioꝛib⁹ z vt conaꝝ. p ope. habeaꝝ. ſ. de epi. z cle. si gsnõ dicã rapere z vi q̃ scripsi. ſ. de cu. pu. l. ij. ibo putauerit.

¶ Imperator: Juli. Ler. iij.

OMnes qui patrimoniales fundos siue cõmuniter: siue ex asse retinent: ꝓ his conuenienti sunt ad vniuersoꝝ numerum ad eosdẽ fundos pertinentium ꝓ rata portione vel insolidum functiones: sicut vnumquemq; priuatoꝝ necessitas publice pensitationis astringit.

OMnes. ¶ Casus. Possessoꝛes fundoꝝ patrimonialium cõeniunt. ꝓ his fundis ad debitas pensiones seu functiones: z si quidẽ eoꝝ fundũ possideãt insolidũ si cõiter ꝓ rata soluere debent: quia sicut priuati tenentur ad publicas functiones. (Cõiter.) ſ. cũ alio. (Ad) Accipe functiones qõ est infra. Et facit hec. l. z. ſ. l. pr. ad. q. de facto q̃ scripsi. ſ. de fun. limi. l. fi. post secũdam. gloſſ. z vide que scripsi. ſ. vt nul. ex vic. ꝓ o ali. vic. l. j. in. q. vlti. ¶ Post secundam glo. Adde. z. j. eo. l. fi. z de colla. fun. fi. l. fin.

¶ Imperator: Ual. Ler. iiij.

PLacet vt emphitheoticoꝝ fundoꝝ patrimonialiumq; possessoꝛes quo voluerint tempoꝛe: z quãtum habuerint pẽsionis paratum (dummodo nõ amplius q̃ in tribus per singulos annos vicibus) officio rationalis assignent ac de suscepto ab eosdem securitatem eodem die ꝓ moꝛe percipiãt. Modo vt intra ianuarias ũ idũm diẽ omnis summa rationibus publicis inferatur.

¶ Grauissime pene subdendo officio si cuiq̃ quolibet anni tẽpoꝛe (dũmodo nequaq̃ numerũ trine illationis excedat solutionẽ facere gestienti negauerit susceptiõis officium. Vel si moram fecerit in chyꝛographo securitatis edendo. Super quo possessoꝛes: aut procuratoꝛes: vel magistratus: aut quicunq; in locis fuerint: qui conficiendoꝝ actoꝝ habeant potestatẽ conueniet contestari: vt z de officij insolentia constet in quo exercenda vindicta est: z his possit esse consultum.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Placuit. Statuit vt rõn.alis siue susceptor pẽsionis:z tributorum ad que principi fundorũ emphyteoticorum z patrimonialium possessores tenentur eam summam recipere pe cunie vel alterius speciei ꝙ ipse possessor vult pinde assignare: quãpis nõ integram tributi summã ad quã tenentur exsoluant:dũmodo per ipsas diuersas particulares ꝙ solutiones tres vices ipsorum tributorum prestatio nõ excedat. Ipse ꝙ susceptor teneatur eo die quo tributa recipit apochã facere de receptis. Omniꝙ summa pinde debita soluenda est publicis rationibus intra ydus Januarias. Si autem susceptor tales solutiones licet particulares recipere recusauerit:vel de susceptis securitates facere diffugerit,grauissime puniedus est:dũmodo ipse particulares solutiones tres sint z non plures. Debitor autem ipsorũ tributorũ vel procurator eius si summas quãpis particulares susceptor recipere denegauerit, poterit coràmagistratibus vel alijs coram quibus possint acta confici de hoc protestari ꝙ illam summam soluere est paratus,vt per talẽ testificationes eis possit esse consultum z de susceptis possit iuliquitate constare. (Placuit.)s.nobis:z sic lex est.ff.de constit.princi.l.j. (Ut) alias ne. (Emphiteoticorũ)in emphiteosim concessorũ. (Dũmodo.)ỹ.z est interpositio. (Tribus.) Nota non debere collectores pro collecta vexari vt vnica pstatione soluant:sed si parati sunt per tres vices illam exsoluere grauandi non sunt. Quod potissime locũ habet in rusticis qui priusq̃ fructus eorum possint cõmode vendere non sunt ad solutionem hmõi compellendi.vt statuit Bze.in regi.li.j.c.glũ. hoc autẽ in regno male seruat. Hã preter extortiones quas pro collecta iuitiarũ faciunt:si paruum exinde nummisma deficiat:vinculãt debitores z denegant apochã facere de susceptis. (Allignet)soluãt inferãt:hoc eis verbũ ꝙ traditione sumit.ff.de leg.iij.si quid earum ad fi.de peric,z cõ.rei vẽ.qõ si neq; in h.z ibi no. Add idẽ,s. de solut. debi.ci.l.j.z de auri.pu.perle.l.j. z assignari dicitur res etiam immobilis.extra vt lit.pẽ. Ecclesia.ũ.z binicium extra de pac. cũ pudez. (Ac de.)ver.z de cõiunctione ac dic vt scripsi.s.tit.pri.l.j.(Eode) officio.(Securitatẽ) debitam vt.s. de susceptor.l.j. Et nota hic ꝙ prius fit solutio z illatio ꝙ fiat apodixa:vt.z.s.de naut.l.ij. z de ag. z censi.litibus.ſ.fi. qui facit pro z contra. z quod hic dicit eodẽ die. alias dicit, xxx.diebus.vt z.j. de erog.mil.an.actuarij. (Die) quo scilicet assignant, (Promere) alias propere idest festine, ad hoc.s. de sum.trim.reddentes.alias pro more z melius i.cõsuetudine,vt.s.de decu.exẽplo.in fi.(Dõi vt.)ỹ.z est alia modificatio. (Januarias,) Januarius dictus est:eo ꝙ anni principium est : z ianua. lxxv.dist. ieiunium.z hoc mẽse debet oispensionũ summa publicis rationibus esse illata. vt hac.l. a kalendis etiam huius mensis officiorũ incipit administratio.vt.ff.de condic.z demon.publius.z de fer.predic.z in aut.de consul.ſ.quantũcunq; ergo. Et no.ꝙ ianuarius z februarius apud antiquos non fuerunt,cum.x.tñ mensibus consisteret annus,sed per Iulium Cesarẽ z Octauianum augustũ fuerũt adiecti. qõ dic vt no. Jo.and.in cle.de rel.z vene.ian.c.j.in verbo certũ diẽ. (Idus.) Idus exponit.l.diuisio.De hijs idibus:nonis,z kalendis ad saturticarẽ.no. Jo.an.in fi.li.vj,(Suma) vide.s.de vẽ.re,ci.l.fin in pincti.z de fisca.vsur.l.j.(Rationibus,)i.erario seu fisco publico.ex quibus illationibus rationcinia.i.rationũ cõputus omnẽ. (Januarias,) Ja. Officio)rõnali vt ꝓdixit. (Cuiꝰ) tolle solutionẽ, qõ est j. (Dũmodo,)ver. z repetit modificationem quã pmiserat, (Vel si.) ỹ. (Dotũ) dilationẽ, prtactionẽ per diẽ.s.vt.s.(Sup quo.)ỹ.z dic. t.sup qua negatione susceptionis, vel edictionẽ securitatis. (Possessores.)s.inferre nolentes. (Procuratores)subaudi eorũ. (Aut)subaudi eos.(conficiendorũ actorũ.)i.coràeis conficiendorũ actorum habeatur auctoritas z ptãs.vide q̃ scripsi.s. de omni agro deser.l.

Testor z rura. (Cõtestari,)i.ptestari.file.s. de suscept.z archa.l.j. Et no.ꝙ testis sua cõpostari est sibi cõfirmare.Contestari cũ quadã auctoritate confirmata qd sit re. Protestari manifeste cũ quãdũ denũciare. Obtestari aliquẽ iurare significant, cõpellere. Attestari,ad testimoniũ vocare. Detestari,execrãdo re spuere. Teitor fepe ad iuriurandum pertinet. Contestor:ad iudices, Obtestor ad aduersarios.vt hec no. Arch.iij.q.ij. testes. (Ut z.)ỹ. (Officii)rõnalis. (Insolentia) vide.s. de exactor.tribu.l.ij. (Cõstet) per hmõi cõstitutionẽ.simile.s. de defen.ci.l.fi.i fi.z.ff. de li dimi.l.j.

Crimẽ an possit pro bari per instrumẽtũ. Ex quo patet ꝙ aperte ꝙ maleficũ ꝓbari ꝙ instrumẽtũ. ad hoc etiã bene facit. viij.q.j.talia. Jtẽ qi parẽ vim obtinet mitra z testes,s. de fide instru.in exercendis. Et in pluribus casibus maior est scripture auctoritas ꝙ testium.quos plene ponit Buil.in spec.de instru.edit. ꝙ citat.ỹ.sed fi aũ.z se.maioritq; auctoritatis est instrm publicum ꝙ relatio presidis facta per ifas:vt ptz eo.ſ.ver.sed cũ literis.z plenius no. Archi. de elec.vt circa.lib.vj.in verbo instro publico. Pio hoc etiã est satis aperte.s. de proba.l.fi.ibi apertissimis documẽtis. Nam documentũ instrumẽto ponitur.s. de eden.auf.si quis in ali quo.z.s.quoꝝ ap.non recl.l.ij.vbi de instrumentis et expresse. Jtẽ ꝙ documentis probet dilucide.patet.ff.q.vij.plerisq;. z.c.si qs epꝰ. in fi.z.xxij.q.iij.forte est in populo.in fi. Aẽ etiã expressum extra de testit.spo.cũ ad sedẽ.ỹ.nos priuis.z de dol.z contu.veritatis. Jtẽ p instrm quo apparet iuratũ depositse,vel respõdisse contraria,ꝓbat periurium.de iureiurã.c,vlti.li.vj. Et per acta vbi cõtinetur ꝙ iurauit qs sistere in iudicio z nõ stetit,ſ.de dig.quotiẽs. Jtem p instrm alias confectũ quis de falso.extra de hijs q̃ fiunt a pla.quanto.z ex scriptura super hoc habita,ꝓbatur crimen conjurationis.de ỹb.sig. c.ij.li.vj. Et p acta vbi continetur ꝙ iurauit. Et ꝓbatur dilapidatio p instrumẽtum alienationis in quo alienãs se subscripsit.extra de re. ec.non alie.si qs presb yterorũ. Jtẽ ꝓbatur quis dedisse tutorẽ clericum qõ est crimẽ.xxxviij.di.neq;.z.xxj.q.iij. Cyprianus. Et epm ex traneum heredẽ instituisse qõ graue crimẽ est.xxxij.q.ij. sane ꝓfert. xxiij.di.quoniã extra de hereti.si quis epꝰ. Jtẽ ꝓbatur legatũ qs ascripsisse.ff.de fal.si quis legatũ. Et eandẽ rem duobus diuersis.rẽ poribus vendidisse.e.ti.qui duobus.z hoc no.expresse.gl.ff. ad tur. in senatus.in pin. Jtem qz iubet lex edẽda fore instrumẽta in ciuili z in criminali.s. de eden.is apud.de quo.ff.de iure fis.l.ij.ſ. idẽ diui. Nõ hac etiam parte nimium.facit.s. de defen.ci.iubemus.ſ.illud. z no. Buil in spe.de peritorio z possessorio.ỹ.postremo z.s. de hijs qui la.l.ij. post princi.ibi penas post documenta congrua subituros. Nam z quis põt vsurarius probari ex libris suis dicit Archi.de vsuris.ſꝑ.in.j.gl.li.vj.ad quos exhibendos cõtra se colligitur.in cle.e. ti.c.j.ſ.ceterum. Jtẽ per acta in quibꝰ continet ꝙ commisit aliquis defectum ꝓpter quẽ est inhabilis ad bñficium ꝓut ipse cõfessus fuerat quis ꝓinatur:extra de elec.per inquisitionẽ.de quo vide qõ not. Archi.de iureiur.cum in positionibus.li.vj. Econtra ꝙ non probetur quia testes in criminali sunt coram iudice inducẽdi.s. de testi. nullum nec põt ipsorũ audientia delegari.de fide instr.aut.apud eo quentissimũ.ratio est qz in criminalibus grauius est periculũ:z ideo subtilius est cõsulendum.ff.de carbo.edic.l.l.xlij.di.quiescam ꝰ. inde non põt minor.xx.annis in criminibus testis esse.ff.de testib.in testimonium.ar in ciuili sufficit etas xxiij.e.ti.li.ij.ſ. lege iulia. Sic z mulier secundũ canones repellit in criminibꝰ.xxxij.q.v.mulierẽ. extra de ver.sig.foius. Forte eñ in instrumento scriptus est minor.xx.an. qui is repelli possit.ac si productus esset coràiudice: tũ satis onerosum est reo cõtra quem producitur ipsius etatem probare:z sic interim in vinculis causam dicere: qõ si coràiudice produceretur: forte sufficeret eius aspectus ad repellendum amplius testes debent iuramenta prestare coram iudice: z non iurati repelluntur.s. de testi.iuslurandi.extra.eo.tit c.de testibus. quare instrumẽtum cum cõtineat solam assẽtionẽ repellendum est. Jtem testes debẽt reddere causam testimoniũ.s. de testi.sola.non ergo admittendum est instrumentum: in quo testimoniũ cã non continetur.alia nãq; fides testiũ: alia testimoniorum:testimonia quidẽ non admittunt. Testes aũt quos primo ceps interrogare solet;recipiuntur.d.l.iij.ſ.item diuus.ff.de testib. Ipse nãq; iudex debet testes examinationi subijcere:vt magis scire valeat quãta sit eis fides adhibenda.e.tit.l.j.ſ.j. vide quod ibi not. Plurimum quidẽ in ꝓcutienda veritate;etiã vocipsa z cognitoris subtilis diligentia affert.Nã z ex sermone zc.ff.de questio. de minore.ſ.tormenta.z facit.iij.q.ij. hortamur. ibi sub nostris aspectibus. Unde z inder ad locum ire iubetur. extra de offic.ordi. significauit. Electa quoq; habita in ciuili super eodẽ crimine:z inter easdẽ personas:solum qualẽqualeq; facitũ ꝑsumptionẽ.vt no.ad.l.iul. de vi pu. si quis ad se.vbi tamẽ casus contrarius huic dicto.i aut.de sanc.epi. ſ. si vero primo. vbi dicitur ꝙ si ꝓacta habita p iudicem ciuile constat de crimine cõtra clericum,est per epm illico a gradu sacerdotij depellendus. Sed ibi non fuerat actum ciuiliter,ſz criminaliter. Jtẽ cum accusatio sit odiosa;vt.ij.q.vij. si quis epꝰ. nõ sunt in ea ꝓbationes dilatande, sed cohartãde. vnde in criminali testes cogendi non sunt:ls in ciuili cõpellantur.extra de testi.cogen.c.dilectorum.z gñaliter odiosa restringuntur.ff.de liber.z posthu.cum quidã. Item qz consanguinitas non ꝓbatur p instrum entum.no. extra de testi.leries.licet sit contra.s. de proba.non epistolis.z instrumenta nuptialia ad probationẽ matrimonij non sunt idonea.s. de nup.neq;.z no. Jnno.extra de ꝓsum.illud.z qz iuxta canonicas sanctiones iudex reum punire non potest nisi fuerit conuictus testibus:vel ꝓpria vo ce confessus.ñ.questione.punia.inder criminosum.z capitulo prima tes.z questione.v.consuluisti.ver.spontanea.xv.q.v.c.vlt.in fin. Hec opinio verior est z turior : dum tamen ad ꝓbationem criminis directe producatur instrumentum: quia tunc fidem nõ facit.indirecte autem bene probat.qõ dic vt no. Jnn.z Host. extra de accusationi. super his.pio quo etiam facit extra de maior.z obe. cum ecclesijs.z quod ibi not. Jnnocen.z quod not.xxiij.questione.ij. sane.proferẽ. in glos.ſ.sed quid si,z hoc sentit Bof.in summa. de clan. desponsa.ſ.illud autem. Ratio quidem est inter alias : quia non mandante illo contra quem producitur scriptum est quod necessarium est,etiam in ciuili ad hoc vt fidem faciat q̃ is contra quem producitur hoc manauerit.in aut.de rabellio.ſ. nos autem . z per hoc intelligatur esse responsum.ad.c.ne.ꝓ.lxxxviij.distinct.z ad.c.Cyprianus.xxj.q.iij.z xxiij.q.ij.sane ꝓfertur, z de heret.si quis episcopus.z de reb.eccle. non alien.si quis presb yterorum.z.ff. de fal.si quis legatum.z.l.qui duobus;z si quibus casibus probatur per scripturam . z idem est in c.vltimo. de iureiuran,z.l.quotiens.ſ. de dignitati. z tacit quod ibi scripsi

scripsi in verbo seueritatẽ. De interrogãdo reo q deliquit iudice ꝓ tribunali sedẽte. Nec etiã ob.s. de fi.instru.in excercẽdis.qualitis nomen ciuile nõ criminale designat.ff.de verb.sig.litis nomẽ.qs aũtin vno dicit in altero denegatur.s. de procu.maritus.xxv.dis. qualis. Nec etiã.l.is apud quẽ,qa loquit in actis nõ in instrumẽtis. Et idez dicitur ad.c.vl.de iureiur.li.vj.ad.l.quotiẽs.ſ. de digni. Et qa ex eorũ tenore colligit periurij crimen vt scripsi dicta.l.quotiens ad hoc etiã facit qa quotiẽs qs ex debito ad agẽdũ aliquid tenet in scriptis z ex tenore scripture apparet illud nõ ee factũ ꝓbat id ꝑ scripturã.ſ. de numera.l.ij. Simile quotiẽs de officio alterius qs viurpat.eo.ti. in pincꝭ. Et generaliter scriptura facta p aliquẽ arguit eũ de cõmisso,pariter z omisso.non sic de scriptura facta ipso non mandante per alĩũ. Jtẽ ꝓbatur z aliter.nã si qs vtitur literis que fm stilum curie regi.strande sunt,probatur tũc eius falsitas ex eo q̃ litera sua non inuenitur in regi.stro conscripta.ſ. de tractato.le.j.z patet.ſ. de leser.l.ij.in scda glo.z ibi scripsi. Hanc partem tenet Buil.in spe. de accusatore.ſ.j.versi.sed quid si accusatus.z Jo.an sic determinauit eam.z Ly.s. de proba.l.vlti. Item non obstat.ſ. de diuer.offi.l.j. quia non dicitur ibi ꝙ ad solas relationis literas puniatur,sed in tellegendum est ꝓbatione super his q̃ referunt accedente legitima ad hoc.ff. de custo.reo. diuus. Nec etiã ob.c.forte in populo.m fin. quia ibi instrumenta nõ sufficiũt.z ideo dicitur ibi documentis,testibusq; conuincitur non dicit vel testibus.Sic etiam respondetur cõtinet ad.l.ij.s. quo.appel.non reci. Et scias ꝙ nomine documentorum testes z in continetur etiã tam instrumenta q̃ testes.vt legitur z no.extra de instrumenta proba.quoniã in fi.z fm Archidia.de.excep.pia . in glos.i.testibus li.vj.(Vindicta)pena.punitio.suppliciũ. Et quo ꝑ ꝙ vindicta dicitur etiam in pena arbitraria.z est ſ.j. de colla.fun.fil.li.in fin. z hoc vide.s. de vete.nu.potest.l.j.ibi de hoc scripsi. Post glo.que cõprehendit.adde.z fic facit aperte ꝙ emphiteota etiã priuati pro re ipa quã tenet debet subire onera collectarũ. Et idẽ i emphiteota ecclesie qõ ꝓfere vt not. Au. de iser.lib.feu.q̃ sint regal.in ꝓbo angarie. De hijs scripsi.s. de impo.lucra.descr.de leg.j.in ꝓbo nõ mutẽ.

Imperator Archa. Lex.v.

Per omnes prouincias patrimonialium fundorum ab ordinarijs iudicibus canon exigatur:z quicquid exactum fuerit dirigatur. Sciant vero me morati iudices nihil sibi ex priuate rei vel ex eo canone quod ex hijdem titulis contigerit ad necessitates alias transferendum. Nisi malint grauissima seueritate eorum licentiam coherceri.

Per oes. Casus. Prefides pinciarũ debent annuatim exigere a possessoribus canonez seu tributũ in pincijs sibi decretis z exactum ad erariũ destinare. De quo etiã nihil debent in alias necessitates cõuertere,si non volunt grauissima pena puniri. (Judicibus) qui exigẽt quãtũcunq; possessores alias priuilegiati sint, z ab officijs eorum exempti,ſ. de priuileg.scola.leg.ij. (Sciant).ſ.(Titulis) patrimonialium fundorum. (Cõtigerit) als exegerint. (Nisi)ver. (Malint) magis velint.(Grauissima seueritate) Sz q̃ erit hec grauissima seueritas: Nã deportationis z publicationis bonorũ.s. de his q̃ ex pu.rati.pec.su.li.ij. Et sic no. de his que ex pu.colla.illa sunt.l.fi.sed ibi ꝺr de pena capitis .Certe in ipa. l.ij. plus ferit quia vt publicus creditor pecuniam mutuauit,z fit furti crimen cõmisit,quinetiaz peculatus in quo pena deportationis imponit.ff.ad.l.iul.pecu.l.iij.nam talem pecuniã magistratus vel altius eius administrator in altũ vsum cõuertere vel apud se retinere nõ potest.eo.tit.l.iij.ſ. lege iulia. Jn hac.le.in alias publicas necessitates ꝓpria auctoritate conuertit.quod etiam non licet. Et ideo quia deliquit alias non videtur pena tam rigida puniendus sed sufficiat forte sibi alia inferior pena sez arbitraria,quia mandatum principis nõ seruauit.Nam z pena pecuniaria vocatur seueritas supia de epcu.mu.placet.Vel dic vt dixi pena deportationis z publicationis bonorum.

De fundis rei priuate ac possessionibus:z saltibus diuine domus. Titulus. lxv.

Hic possessionibus) alijs vt.ſ.e l.fi.z.l.vlus.z dic diuine domus. i.templorũ vt.ſ.e.vniuersi. Dic etiaz ꝙ saltus sunt vasta z siluestria loca vbi arbores exiliunt in altum, vt dicit Jsidorus ethimo.xxiij. vbi agit de montibus. Item vt ipse dicit li.xvij. vbi agit de arboribus,z etiã pap. Saltus est dẽsitas arborũ alta vocata hoc nose ꝙ in altum exiliat, z in sublime consurgit. vel exponevt.ſ. qui mili, non pos.l.cura.z habet ratio saltus hmõi.ff.de neg.ges.ex duobus vel exponevt no. Jo.an.in cle.de sta.mo.c.j.ſ.porro. Post glos. adde.vel forte melius. Dic propie rei priuate id est patrimonialis non fiscalis.neq; enim lex aliqua huius tit.de re publica vel fiscali loquitur. Hec obsit.ſ.ea.l.j.cũ dicit de fisco nostro,quia videtur intellegenda de bonis seu possessionibus deuolutis ad fiscum ratione publicatiõis seu ꝓscriptionis quas postea princeps incorporat patrimonio suo.z de illis disponit tanq̃ de propijs.vt.s. de bo.vac. li.ij.z scripsi.s. de omni agro deser. quicunq;.ỹ. in verbo domestic cum.vnde.s. de qua.pre.l.fin.in princ.dicit nostro erario.cũ tñ in le. ỹ.e.ti.dicat sacratissimo erario.z in.l.ſ.e.tit.dicit bonis vacãtibus. Vel expone de fisco nostro.i.priuato nostri patrimonij sacco.Nam fiscus idem est q̃ saccus.z talẽ fiscum quilibet põt habere vt scripsi supia de iure fisci.in rubrica.

Imperator Constan. Lex.j.

Mauersi cognoscant has possessiones quas de fisco nostro comparauerunt: seu comparant nullo a nobis iure retrahi: sed propria firmitate possessas:etiam ad posteros suos dominij perpetui durabilitate dimittit.

Mauersi. Casus. Uẽditiões facte rerũ fiscaliũ firme sunt nec retrahuntur.Sed possunt ad posteros transmitti perpetuo durature.(Possessiones).i.res possessa,s.ne vẽ.pro ma. li.ij.(Fisco nostro.)Nõ tamẽ in fisci patrimonio diu retentas,illas eñ alienare nõ põt.vt plene scripsi.s. de omni agr. deser. quicunq;.ỹ. in verbo domestic sed alias tpe alterius imperatoris deuolutas in fisc,eas eñ incorporatas patrimonio suo ꝓceps ꝓ libito alienat, qõ dic vt scripsi ibi.z.s. de fun.pa.l.ij.(Cõparauerũt) als cõparauerunt.(Posteros)q̃ propie intelligunt heredes nõ extranei.s. de in offi.tes.sanctm⁹.in fin.alias accipiuntur i.successores.s. de sacrosanc. ec.iubemus.ſ.yconomus.als posteri intelliguntur tantum liberi. ff. de le.iñ.quod his.in fi. de hoc scripsi plenius.ſ. de loca.pre.ci.l.fi. Posteri sumuntur tripliciter

Imperator Aug. Lex.ij.

Hi quos commoditas priuate rei predioruz ad ea postulanda solicitat:adeant tue dignitatis officium; vt modum sue deliberationis indicent perlibellos. certumque habeant quod vnaquaque villa cum eo onere;vel forma cui nunc habetur obnoxia ad noui domini iura migrauerit vt si quid adiecerit sumptus cura :vel solertia:quicquid mancipiorum vel pecorum accreuerit:capitationis aut canonis augmenta non patiatur:ſz solis dominis:heredibusq; dñoꝝ fit cessura felicitas. Si qs aũt i annis singulis nõ soluerit debitum ex re ipsius quod in reliquis remansisse clauerit:sine aliquibus dependere cogatur inducijs. Sane si quidẽ postea minꝰ idoneũ factum esse constabit nec ita vt expedit rõnẽ reddere:pensionis potest:res quas ex nostris reb⁹ acceperat ad alium idoneum iure quo sancimus transferentur.nec tamen decoctoris cuiusq; reliquis qui nouus accedit onerari.

Hi quos. Locatus est mihi fundus fiscalis seu rei priuate,ipsius redditus industria z cura diligenti augri mancipia z pecora illuc induci.officialis ad quem spectat maiorẽa me exigit pensionem certe non potest,sed illud tantum onus a me exiget quod tempore concessionis mihi facere ꝓ ipso fundo vel villa fisco debebatur. Si aũt ego singulis annis debitum canonem pro ipsa villa nõ soluero,de bonis meis soluere fine aliqua dilatione compellar,quod si possessor huius ville quo ad soluti onem debite pensionis minus efficiatur idoneus, trasferẽda est villa in alĩũ idoneũ possessorez qui ad debitũ ad quod possessor anteriꝰ tenebatur nõ potest.eo,tit.l.iiij.ſ. lege iulia. Jn hac.le.in alias publicas ven.quisquis. (Postulanda) similis postulatio fit.s. de sacrosanc. ec.iubemus.ſ.si quãdo.z.s. de fun.pa.l.fundi.z leg.si qui.z.l.nulli. (Tue)presidi loquitur. (Et modum)ver. (Deliberationis).i.postulationis.s. de omni agro deser.l.vlti.(Libellos) quos nos dicimus vulgari more petitiones(Certum q̃)ver.z dic.i.indubitatum z est si,supra.de fun.pa.l.fi.vide quod ibi scripsi.hec est aũt hortatio de qua ꝺr ibi. (Villa) Villa ꝓprie est edificiũ in rure ꝛstructũ.ff.de verb.sig.fundi.Et dicit a vallo.i.aggere,terre vel fossa fic dicta qs ꝓ limite cõstitui solet. Nã antiqui anteq̃ haberent ciuitatẽ,vallũ.i, munitiones faciebant et palis z fossa fm Pap. (Forma)penssionis vt subijcit.(Obnoxia)improprie.de quo vide.s. de decur.neminem in princi. (Dñi)alias dñi,i.hui⁹ postulationis.(Jura).i.dominia (Migrauerit)alias migrauit.(Ut)ver.als z (Si quid)etiã modicũ.Nã hec dictio ad modicũ refert.ff.ꝺ ꝛrahẽ.em.hãc legẽ.(Adiecerit).ſ.postea(Sumptꝰ)in pecunie factꝰ:z facit.s. de oi agro deser.l.fi.z de alu.z paluali.l.fi.(Cura vel solertia)als cura solertiaq; z dic ꝙ a coxde ſicſt cura.i.magna et immoderata sollicitudo. Cura z solicitudo differunt. (Cura vel solertia) dependere cogatur inducijs. (Sane si quidẽ postea minꝰ idoneũ factum esse constabit nec ita vt expedit rõnẽ reddere:pensionis potest:res quas ex nostris reb⁹ acceperat ad alium idoneum iure quo sancimus transferentur.nec tamen decoctoris cuiusq; reliquis qui nouus accedit onerari.) (Cura vel solertia) als cura solertiaq; z dic ꝙ a coxde ſicſt cura.i.magna et immoderata sollicitudo. Cura eñ est fine moderatione quasi coxuries vel a coxde ruens, vt no,in autẽ.de here.z fal.in ỹn. ſz sollicitudo est tpalis z moderata fm Pap. qui multas alias significationes de cura ponit.z vide quod scripsi,ſ. de curioſ. in rubrica. Jtem cura sollicitudinez precedit z inducit, vt colligitur.s. de fun.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pa. quicūq; ad quod. ī. eo. vniuersi. z plus importar q̄ diligentia. vt colligitur. j. Reg. vrij. c. Qui aūt est sine cura dicit esse negligēs: vt colligit. ff. de condi. in pu. o. l. ū. Ꝺ ītellige circa ea que necessaria sunt agēda. Que autē sint. z qd sit cura animaꝝ no. Archi. vij. q. ij. cognouimus. z Jn. extra de offi. archi. cū saris. A cura vero deriua tur curiosus: q propḝ dicitur is q maiores curas exhibere vult quā res exigat. ad. p. iij. di. denīq; de cōse. di. v. quinq; modis. z no. Jo. an. de renunci. c. j. lib. vj. Et q de his que non multū expediunt sepe disceptat. eo. li. de re iudi. abbas. ad fi. hic nō laudaṫ. ff. de crimi. sacri. l. ij. ff. de re iudi. quidam. ꝙ silebat. de noua. doli. ad fi. de bo. dam. diuus. z extra de symo. p tuas. ff. ad fi. Unde apostol⁹. j. ad Corin. v. c. Comedite omne q̄ apponeṫ vobis. Si q̄s infideliū vocauerit vos ad cenam: nihil pter cōscientiam interrogātes. z vide q̄ no. Jun. eṫ. de prescrip. si diligēti. in fi. z de voto q̄ super. ad fi. glo. mag. z facit. ff. de male. nemo. Jnterdū vero curiositas nedum laudaṫ: sed exigiṫ ff. de in rem verso. q̄renus. ff. quid tū. (Solertia) est solicitudo ī arte vigilātia, astuṫia, industria, instātia. fm Dab. z propḝ ꝙ sistit in mēs rem. ff. de his qui ve. era. l. ū. ff. sed fm Aristotelē solertia est virtus p quā subito z ī promptu inuenīt mediū ad cōclusionē. vt dicit ipe. j. posterio. v. vñ. polk. li. v. c. r. referēs de philosopho rege macedonū mozes. z vīcia sic ait. Jnter hec illi scilz eloquentia z ingnis ozatio accumulis z solertie pena: vt nec ornatui facilitas: nec faculi inuētio ni deesset ornatus. glo. vero in. pemio. insti. ff. cunq;. No. q̄ dicit a so lon. q̄ est totum z ars. Hanc materiā vide mel⁹ in fcā fcde. q. xlix. ar. iiij. Item¹ alīq̄do accipit ī mala pte. ff. ex qui. cau. ma. sed ad eos z de dolo. l. j. ff. non fuit. vbi ponitur p astuṫia. de qua Eccl. xix. Est solertia certa z ipsa iniqua: z est q emittit ꝑbum certum enarrās veritatem. Hic vero accipiṫ in bona: vnde q̄s supra dicit cura exponit id est cultura. ad hoc. ff. de fun. limi. le. fi. Ꝑ inci. z. j. de loca. pte. ci. ff. z hic solertia. ī. diligentia. vt. ff. de alu. z palu. l. fin. Item ad omnia subandi scz eius qui accepit rem seu villam. Ité facit. ff. de iure fis. non intelligitur. j. diui fratres. z. ff. de omni agro deserto. l. fi. ibi magno laboze exhausto z impēto ꝛc. z. l. quicūq; z extra da puile. c. vlti mo (Quicquid) ver. (Decozum) als pecoris. (Recreuerit) accrescunt mācipia z pecozā illis mancipijs z pecozibus que cum predicta villa donata sunt vt paret. ff. de bo. vacu. l. ū. (Capitationis) id est tributi quod pro numero capitum prestabatur. (Canonis) tributi quod pro possessionibus prestabatur (Sed solis) ver. et dic solista q̄ nullis alijs. (Felicitas) letiṫia, hylaritas, cōmoditas. (Si qs) j. (Jn annis) alias sine in. z melius (scz alijs) pter ipsam villam: omnia enim bona sua sunt propterea tacite obligata. ff. in qui. cau. pig. ta. contra. l. j. z si propter pu. pensita. l. j. z de exact. tri. l. ij. ff. fina. (Sine aliquibus) Not. q̄ elapso termino dato per legem aliqui ad soluendū id qd de iure tenetur: non debet per iudicē alia noua dilatio sibi dari. Jnducṫus). i. dilationibus sic dicte sunt quasi in dies ocia fm Dapi. (Sane. j. z dic. i. recte, certe. (Constabit) alias constiterit. (Expedit) alias expetit ratio reddere pensiones (Rationes reddere). i. solutionē facere. (Pensionis). i. canōis. (Res). i. villas predictas. vel. i. predia. vt. ff. in prin. (Transferentur) vt dicitur. ff. de fun. pa. l. fi qui. z de censi. l. fi. (Nec tamen) ver. (Decoctoris) quid sit dic vt. ff. de suscep. z arc. si aliquid. z de decurio. quilibet. (Onerari) Not. q̄ successor in re non cogitur ad p̄standa debita contracta p predecessorē sūm. z vide quod plene scripsi. ff. de fi. instru. l. fina.

Successor ī dignitate an teneatur ad debita predecessoris.

Sed quid in successore dignitatis alicui ex electione vel ꝓmissione vel tuo accepte per p̄decessorē, videtur aperte secus dicēdū. q̄. ff. teneat̄ nere debit⁹ operante hoc natura successionis. nā qui succedit in dignitate comta p̄decessor pellitur exequi adimplere z insinuare que priuata sunt. in auten. vt nul. iudi. ff. z hec vero subemus ergo z in hoc casu est cōpellendus cū debitū sit priuatū. Sedo quia omnē iussionē etiam publicā successor debet implere si nō ledit fiscus, vt eo. tit. ff. si vero huius. ergo cum ex hoc fiscus nō ledaṫ debet ad restitutionē vrgeri. Tertio q̄ vna videṫ esse dignitas p̄decessoris z successoris, eo q̄ nō moriṫ. extra de offi. dele. qm abbas. z in autē. quomō opz epis. ff. ff. z eadē. eo. tit. de offi. dele. gratū. z. c. relatū. z. c. licet. z de off. leg. c. ff. z. ff. de iudi. mortuo. z. l. ꝑponebat. z iō teneṫ emēdare successor qs illicite fecerat p̄decessor. extra de immuni. ec. aduersus. ad fi. xxv. q. ij. de cessorum. xvij. q. ij. sane. z. xxv. q. ij. quod qs. quinetiam id quod licite si pernicios um incipit esse. extra de decī. ex multiplici. xcvj. di. bene quidem. in fi. lxxij. di. j. verū. in fi. vbi de hoc. Quarto si quis impensam facit pro alterius dignitate illam repeti. ff. de neg. gest. que vtiliter. in prin. z de peti. here. l. fina. si ergo pecunia mutuata est pro dignitate successor obnoxius est ad restitutionem ipsius. Quinto successor teneṫur ex delicto predecessoris dicto. ca. aduersus. z. ff. quod cuiusq; vni. no. sicut. ff. z de dolo. sed z fi. ff. j. z. ff. ex delic. defunc. l. j. extra de ꝓben. cū, fm ergo fortius ex contractu cum regulariter pena criminis delinquentem non excedat. ff. de pen. sanctimus. Et de lictum persone in damnum: ecclesie non redundet. de reg. iur. delicrum. lib. vj. Sexto quia idem est in similibus. Ciuitas eīm acceptione mutui obligatur, z successores relinquit obnoxios. ff. si cer. pe. l. ciuitas. et dicta. l. sicut. ff. ergo idē in successore dignitatis. Septimo quia successor conuenitur ex rescripto contra predecessorē ipetrato. ex de iudi. q. v. z de alie. iudic. c. j. in fi. z de cōcel. p. ꝓpositi. Octauo inducitur casus in dignitate ecclesiastica. extra de solu. c. j. non ergo minus i singulari. nam z votū personale teneṫ implere successor. extra de voto. licet fortⁱ reale debitū teneṫ exsoluere. ar. insti. de iure naturali. ff. plane. ¶ Contrariū ostendiṫ per alias eiusdē numerationes. Primo quoties a predecessore in successore ex eius facto lucrum aliqđ non trāsfunditur nec onus poteṫ iusta ratiōe trāsfundi. ar. a cōtrario. ff. de reg. iur. secundū naturā. Cū ergo dignitas aureⁱ honoz vel cōmodum nō transfundaṫ a p̄decessore quam plerunq; relinq̄t inuitus: sed potiⁱ a ꝓncipe vel eius bñficio. in aut. vt iudi. fine quo⁹ suprā. ff. ff. ff. ad. l. inf. ambi. l. j. manifestū est. ff. successor ad soluēda p̄decessoris debita nō teneṫ. ad hoc est etiā. ff. de adop. si arrogator. z in aut. de nup. ff. solito. Secundo ex mutuo daṫ certi cōditio. ff. si cer. pe. fi qs certū. sed ipsa est actio personalis ꝓsonā afficiēs. z non rē vel dignitatē. insti. de actio. ff. j. z. ff. in ꝓsona vero. z. ff. ad trebel. l. j. ff. si heres. z de acti. z obli. actionū genera. non ergo successor in dignitate obnoxⁱ est, ne alias possit dignitas ipa ꝓclitari. Tertio ꝓbatur hoc ꝙ locum a sufficienti partiū enumeratiōe q̄ est validū ar. ff. de ac. z ob. obligationū fere. ff. placet. Aut eīm successor teneṫ ex ꝓpo. z tractu vel quasi aut ex delicto vt quasi, sed nullo istoꝝum casuū inuenīt obligatus ergo teneri non debet. vt instit. de ob. ex q̄si contrac. p totum z de ob. que ex male. z de ob. q̄ ex quasi p totum. nō enim existente obligatione actio que est eius filia non existit. ff. de procu. licet. ff. ea obligatio. sine actione autem non conuenitur. ff. de neg. gest. si pupilli. ff. fina. Quarto per locum a maiori. nam si is qui in alterius potestate se transfert: et bona sua confert in eum: tenetur ad debita et non arrogatori. ff. de pec. in arrogatorem. er institura de acqui. per arroga. ff. vltimo. Minus debet teneri successor qui ex fa cto predecessoris dignitatem acquisiuit. Sic etiam vir non tenetur ꝓ uxoris creditoribus satisfacere quamuis vxor se z sua sibi commisse soluere debeṫ. ff. de iure dotiū. mulier. Sic nec etiam monasteriū tenetur ad de bita que per monachum ante ipsius ingressum contracta fuerunt. in auten. de mona. ff. si quis autem semel. in fin. ff. Quinto quod ꝓ hibetur expresse fortius tacite, sed dignitas prohibetur obligari ex ꝓsse. vt patet in feudo. quod ramen magis consistit in corpore. vt li. feu. de prohibi. feud. aliena. per fre de. imperiale. ff. j. z. ff. que res pignob. pos. l. spem. ergo fortius dignitas incorporea. argu. ff. ꝓ toto. l. ij. et de pec. quis ergo. z extra de transe. episco. inter in princi. Sexto inducuntur duo proportionalia sicut se habet actio de peculio ad peculium, ita se habet actio ex mutuo ad dignitatem: sed sic se habet actio de peculio ad peculium quod nō committaṫ peculium sine scuo. vt. ff. de pec. quotiens. ff. fina. z. l. Sticho. et ibi not. et quādo ac. de pec. est anna. le. j. Ité heres. ergo sic se habere dz actio ex mutuo ad dignitatem vt nō committetur dignitatem sine persona que se obligauerat. et est etiam hoc casu ar. a maiori qⁱ si id de quo magis ꝛc. sed magis videreṫ inesse in actione de peculio que cōmittatur peculium sicut le pta. ff. de condic. inde. frater a fratre. nec inest ergo minus in nostro casu debet inesse. Septimo dignitas ex alieno facto nemini debet esse perniciosa supra de murileg. l. muriguli. i fine. Hic autem successori non gaudium tribueret sed merozem quod est horrendum. Octauo inducitur ꝓ hoc casus ad literam. ff. de decur. ꝓ uidendum. Junatur hoc etiam naturali equitate ac ratione que est vt nullus ex corpore aliquo ꝓ alio ex eodem corpore teneaṫ. ff. vt nul. ex vic. ꝛc. ꝓ totum. Unus etiā nō debet aliorū sarcinas ferre. ff. de censi. et. l. fin. vide quod ibi scripsi in verbo non patimur. ric nec filius ꝓ patre nec vxor ꝓ marito. ff. ne filius ꝓ patre z ne vxor ꝓ ma. per totum cum tamen sint vna persona quod dic vt plene scripsi. ff. de agrico. z censi. cum scimus. ff. illud. in verbo corporis. z. j. de re. milli. quicūq;. ¶ So. fm Jac. de. bel. aut p̄decessor accipit mutuā pecuniam ob honozem ꝓpium: aut ob aliam suam vtilitatem aut ob statum dignitatis, aut ob res dignitatis. Primo et secundo casu nullus successor teneṫur succedens in dignitate si non succedit etiam in hereditate. vt probant iura ꝓ hoc inducta. Tertio et quarto casu distingue, aut accepit pecuniam mutuo in causam voluntariam. aut in causam vtilem ipsius dignitatis, et tunc idem. quia in neutro casu teneṫur successor periura superius alle. Ad idem supra si cer. peta. si in rem communem: Aut accipit in causam necessariam vt puta ob statum dignitatis conseruande, vel res dignitatis conseruandas ne pereant. et tunc successor teneṫ. Et est ratio, quia tunc afficitur dignitas et res dignitatis et quodammodo persona dignitatem consequens et successor dignitatis. vt patet per iura ꝓ hoc allegata. Quo autem iure ad hoc agatur dicit agendum hoc casu actione personali ex contractu aduersus successorem. argu. extra de solu. capitulo primo. et. ff. si cert. petaṫ. ciuitas. et quod cuiusq; vni. no. sicut. ff. si. et quod cum eo. l. si. z supra quod cum eo. ei qui. Et maxime quia sepe propter causę necessitatem et vtilitatem mitigatur rigor iuris et tenetur qui alias non teneretur. vt. ff. de exercito. l. prima in principio. et. ff. j. z. ff. si is qui. et de instito. leg. j. ff. fina. et leg. ff. de peti.

ū. de peti. here. l. fi. ff. de pig. l. fi. z aut̄. ibi posita. Ité datur actio hypothecaria ꝓ rebus dignitatis in qbus facta est impensa necessaria ar. ff. in qui. cau. pig. ta. contrahi. l. j. z qui por. in pig. ha. interdū. z. l. se. z in auten. de equali. do. ff. his cōsequēs. alias successor. q successit tantū in dignitate nō teneṫ nisi in dictis casibus. q̄ quoties aliqua bona p̄sone vicē nō representant ex eis bonis nulla tunc trāsit obligatio nec eis acquirit nec obligaṫ. ff. de stip. seruo. seruⁱ cōmunis. in prin. z de iure dot. mulier bona. cū cōcor. vbi ergo dignitas vel bona p̄sone obligate vicē nō representant quod est quando successor nihil capit a predecessore. q̄ predecessor nō accepit mutuā pecuniā in causā dignitat̄. eo casu nō debet trāsire obligatio in successorē p iura predicta. Et ad maiorē declarationē huius materie subuniuersali distinguit. q̄ successorū alius est successor vniuersalis iuris ciuilis per multa exempla declarat. seu ꝓ⁹ vt heres. bonoꝝ possessor. z trebellianicus successor. vt. ff. de peti. here. l. j. ff. z ibi. z de pos. here. pet. l. j. z. ff. z per totū. Alius est successor vniuersalis q̄si iuris, vt est fiscus succedēs in alteri⁹ bonis vt. ff. de iure fis. l. ū. ff. cū ex causa. cū cōcor. Ité pater cū occupat omnia bona filij iure peculij, vt. ff. de castre. pec. l. ū. z nota. ff. de in inte. re. l. nō solū. ff. siue filij. Ité z dūs cū liber homo reuocatur in seruitutē vt seruus efficiatur, vt. e. l. ff. pinde. Ité monasteriū cū succedit in locū monachi vel cōuersi. vt not. in aut̄. ingressi. z. ff. de pec. l. speculiū. post prin. Ité ille q̄ succedit in peculiū serui, z etiā in seruū, vt. ff. de pec. l. ij. z. l. hinc igiṫ. ff. ꝓt. z. l. quoties. ff. ff. z le. Sticho. z ibi not z quādo actio. de pec. est an. l. j. ff. ité heres. z. de do. ple. l. ff. ꝓ cōtrariū. Et idē regulariter quotiēscūq; succedit qs in locū p̄sone obligate. z etiā in oibus bonis eius cū p̄sone obligata nō poteṫ connexiri nec esse in iudicio. tūc eīm successor eius semp cēsetur vniuersalis z quasi iuris. Alius est successor generalis tātū, z nō est iuris vel q̄si vt est vir, cui vxor dedit omnia bona in dotē. vt. ff. de iure do. mulier. z ille cui donauit omnia bona in mea in dotē. vt. ff. de dona. cū res. z ille cui vectigal hereditaṫ. vt. ff. de here. ven. l. ū. ff. eo. tit. l. j. ꝓ totū. Ité ille ad quē ꝑuenit peculiū serui fine seruo. vt dicto. ff. ité heres. z de pec. lega. l. fi peculiū. ff. penul. Et ꝓlatus q̄ succedit in locū alterius ꝓlati. extra de solu. c. j. Ité pater arrogator. ff. de pec. in arrogatorē. z insti. de suc. ꝓ arro. ff. fi. Et idē dicit etiā in eo q̄ succedit in dignitatē secularē ex electione vel etiā successione obuenientē. vt dicto c. j. de solu. z extra de rescrip. significauit. z. ff. quod cuiusq; vni. no. l. ficut. ff. fi. z. de iudi. ꝑponebat. Alius est successor singularis tantū vt est ille qui succedit in fundo vel in alia re singulari. vt. ff. de heredi. insti. l. j. ff. si ex fundo. z insti. de fideicō here. ff. si qs vna. cum fi. z hoc nor. ff. de iure fis. l. ij. ff. cum ex causa. sed glo. ibi non firmat pedem. z alie glose variant in monasterio. naz aliud not. in auten. de mo. ff. si quis autem semel in fi. ff. z aliud not. ff. de sac. san. ecc. auten. ingressi. Dicit autē super hoc ꝙ in primo z secōo casu idē est iuris z ꝙ successor iuris z quasi succedit in totū. z quo ad commoda z quo ad alia onera. vt. ff. de here. insti. quotiens. z dicto. ff. cum ex causa cum concor. Tertio casu non teneṫur successor nisi obligatio z actio afficiat rem. de quo dic vt dictū est. ff. in solutione. Quarto casu dic ꝙ successor singularis regulariter non teneatur actione personali sed reali. sic si res est obligata vel affecta vt. ff. ad treb. l. j. ff. si heres. z de vsufru. hactenus. cū concor. Ad hoc etiam facit. le. ista, cuius cōcor. Non ob. ꝙ dignitas ex successione venit. quia in dignitate non est ꝓprie successio licet dignitas ad successorem perueniat. Nam successor dicitur capere dignitates. z eā habere principali bñficio a quo proueniūt dignitates z cēs militie publice. vt in auten. de exi. re. S. optimus. post princip. z. ff. de le. ij. l. penul. ff. fi. z ad. l. fi. ma. l. j. z in auten. vt iud. fine quoquo suf. ff. j. z not. de hoc li, feu. de feu. marchie dux z co. in princi. z de feu. cog. c. ū. in fi. z qui succ. feu. c. j. in prin. z facit de eli. feu. ff. fi. z. ff. de interdic. z rele. l. ij. z de iur. pa. diui fratres. Item nō ob. de solu. j. c. nā debet intelligi ꝙ successor prelati teneatur soluere debita ꝓ ecclesie necessitate cōtracta ideo quia ecclesia est obligata. z qz ipse est successor generalis. nō autem est dicendū ꝙ ipse sit quasi heres ipsius. Nam hoc est falsum cum non sit successor vniuersalis iuris vel quasi iuris. sed dicendum est ꝙ prelatus successor teneṫur ibi ad similitudinem heredis vel filij z non quasi heredis vt dictum est. ff. in distinctione. Ad omnia alia generalia poteṫ breuiter responderi, quod aūt persona obligat aut dignitas teneṫ. aut afficiṫ dignitas vt res dignitatis. Primo casu non teneṫur successor dignitatis. vt dicit. lege. mulier. ff. de iur. do cū concordan. Secundo casu teneṫur successor. in auten. vt nul. iudi. ff. z hoc vero inbemus. z extra de offi. dele. qm abbas. cū concor. Tertio casu successor teneṫur. vt in auten. de quali. do. ff. his. z ff. se. z. ff. qui potio. in pig. ha. interdum. z. l. se. z de vsufru. hactenus z sic intelligenda sunt dicta iura. cū hac etiam distinctione intelligenda est glo. dicte. l. ij. ff. cum ex causa. ff. de iure fis. glo. etiam que est in auten. de mona. ff. si quis autē semel. que dicit monasteriū non teneri ꝑsonalibus actionibus nomine monachi est falsa, cum monasteriū sit successor generalis. z cū oia bona monachi ꝑueneriṫ ad monasteriū. z cū monachus trāseat in obedientiā z poteṫ abbatis nec debeat esse in iudicio ꝑ se. vt eo. tit. ff. cogitādū. z apud quos

opoꝛtet cau. dici. mo. in prin. z ff. j. Alia vero glo. que est in auten. ingressi. dicens monasterium teneri ꝑsonalibus actionibus est vera fm Jac. de bel. ¶ Post glo. ff. ij. adde. z hoc ió qz certa fuit hic pensio cōstituta ab initio tēpoꝛe cōcessionis. ad qđ etiam. z. q. vij. relatū. Et qz creuerunt fructus cura z solertia possessoris. vbi aūt̄ z inopinato euentu fructus immodice excreuissent videtur secus. puta si in fundo repente inuenta esset aurifodina. vel quid simile ar. ff. loca. ex cōducto. ff. j. ar. cōtra extra de cōsti cū. m. ¶ Jo hac materia vide extra de censi. ff. to. z qđ ibi not. z de pac. cum clerici. de ver. sig. c. fi. in fi. z qđ not. Jnno. eo. tit. de censi. phibemus. z Am. de Jser. li. feu. de contro. inuesti. c. fi qs de māso. z de inue. de re alie. ff. vltimo. z in tit. hic fi. lex. c. fi vassallus in feudo. ¶ Post gl. hac scz adde. immo dic vt si qđ adierit ꝛc. vt. ff. vel dic cū eo onere ꝛc. quod idez est ¶ Post glo. vlt. adde. vt. ff. de decu. prouidendus. Sed qđ fi vassallus vendit feudum domino cōsentiente ꝓ quo debitor erat ad prestationem seruitū realis. an conuenietur emptor? qđ videṫ. ff. de publice. imperatores. Econtra est. l. ista. cum concor. z. ff. de omni agro de. l. locoꝝ. vide. j. e. l. fi. z quod no. Am. de Jser. li. feu. que sit pena causa beneficii. amit. ff. sed nec iustior.

¶ Imperator Gra. Lex. iij.

Quicunq; possessionem rei priuate nostre accepta suo nomine vel iure perpetuo vel titulo conductionis ei crediderit esse tradendam: qui pensare vtilitatem patrimonij nostri soluendo non valeat ꝓ eo quem succedancum iuri requirit perpetue solutionis statuatur obnoxius.

Quicunq;. Titius recepit fundū patrimoniale seu rei priuate concessus sibi ꝑpetuo: vel ad tempus: z alij tradidit. q̄ inuenitur ad debitā pensionē minus idoneus. tenetur titius ad pensionem in defectu eius, cui ipse distraxit. (Perpetuo) id est in emphiteosim. vt z. j. de loca. pre. ci. l. fi. in prin. Sic etiā exponitur insti. loca. ff. adeo. et. ff. de officio. comi. re. pri. l. ū. alias. accipiuntur. ꝑpetuo. i. vsq; ad xxx. an. insti. de perpe. z tempora. ac. in prin. als accipitur. perpetuo. i. immutabiliter. ff. de suc. lan. ec. auten. hoc mo. vide qđ not. in auten. de non alie. ff. alienationis. perpetuo. i. sine tēporis. ꝑfinitōe. ff. de diuer. re. l. falso. sic z fictura intelligunt ꝑpetua, non ꝑaliter dilata. l. di. c. j. alias perpetuo. i. nō ad tēpus. ff. q̄ sit lon. cōsu. l. vlti. Interdum accipiṫ ꝑpetuus. i. naturalis. ff. de testa. mili. l. ij. Ité perpetuus. i. generale. ff. vbi de cri. agi. opz. auten. qua in prouincia. de insa. decreto. Item perpetuus. vsitatū. ff. de flu. l. j. ff. ceterum. Ité videṫ qđ id solū dicit esse alicuius qđ est eius ꝑpetuo. ar. ex his q̄ no. Jnno. extra de ꝓben. cū non ignorēs. ad hoc etiā. ff. de reli. l. ff. in locū. vide que scripsi. ff. de decur. oēs. in verbo sui. et melius not ry. q. j. possessiones. Ité dicit qđ perpetuū de nec aliqđ durat vt do nec est in scolis vel cū aliquo principe: quod dic vt not Jo. an. de ꝑscrip. c. vlti. lib. vj. (Pensare) id est soluere: alias pēsitare (Utilitatē) alias vtilitates (valeat) als valet (Perpetuo) alias perpetuo.

¶ Imperator Gza. Lex. iiij.

Vniuersi fundi tēpoꝝ ad rationalium rei priuate solicitudinē curāq; ptineant. Atq; ab his annuersarijs solutionibus postulatis pecuniarū (vt semper fuit) studio defendantur.

Vniuersi. Procuratores cesaris debet habere curaz z sollicitudinē pdiorū ecclesiasticoꝝ seu tēplorum. z defendere illa studio peculiari. z ab eis seu ꝑ eis postulare tributa. (Tēplorum) tēpium a cōemptione dicit, cuius nomē antiqui ꝑ quinq; quoꝝ sunt buscunq; magnis dicebant. z tēpla dicta quasi recta ampla: cuius partes, quatuoꝛ sunt ptes. antiqua ad oꝛtus. postica ad occasum. sinistra ad septētrionem. dextra ad meridiem. Primus moysen tabernaculum dño condidit. Salomon deinde tēplū fm Pap. z Archi. qui hoc not. xvj. q. iij. vniuersas. Et nota. q̄ ꝑs ingressus hierusalez primo templum adiit. z Dar. xxj. Dans nobis formam religionis vt quocunq; imus primū domū oꝛationis si ibi eis adeamus. z per oationes deo nos condemnemus. post ad agenda negocia recedamus. (Curamq;) Differūt hec vt scripsi. ff. e. leg. ij. Atq; ver. (Ab his) scz rationalibus vt scilicet ab ecclesijs tributa exigant. et illas ab insolentibus iniurijs violentijq; defendant. vel ipsi debent etiam exigere si qua debētur ecclesijs extructis forte vel dotatis a principe. quibus annui redditus sunt concessi. z ipsoꝝ redditoꝝ exactionem peragere debet procurator cesaris vt ecclesie ipse sic forte a tumultu exactionis cessare, diminisq; officijs facilius vacare possint. Sed dūs Dn. intelligit legem istam q̄ cum clerici cōsueuerunt eligunt forum principis ad instar minoꝝ. ar. g. huius. l. quod multis dicit esse incogitatum, sed hoc etiam si colorari posset ecclesia nō admittit. (Annuersarijs) ad hoc. ff. de colla. don. l. j. (Peculiari) vide. j. de proxi. sacro. scri. l. peculiari.

¶ Imperator Archa. Lex. v.

Universidad de Deusto
Biblioteca

VSus aque q̃ fundor nostrorũ vtilitatibus seruiebat plurimor dicitur vsurpatiõe sublatus. Jdq; pcuratorũ cõuentia vl dissimulatiõe perfectũ: vt agrorũ fertilitas destituta: nullos fructus cultoribꝫ pstet. Quia igit satis iniustũ est statũ florẽtis ante patrimonij aride sitis molestia fatigari: ad meatꝰ pstinos vniuersum aque modũ tẽporis pscriptiõe submota precipimus reuocari.

NSus. ¶Erant quidam aq̃ductus per quos aqua ducebat a predia principis vel fiscalia, ex his aquaeductibus nõnulli aquam ad eorum predia vsurpantes sustulerant: mãdat imperator omnẽ aque modũ taliter vsurpatũ ad meatus pristinos reuocari. (Aque) irrigue vt. ff. de manci. z colo. l. j. potes videre que scripsi. ff. de aq̃duc. l. pe. in verbo ortos. (Sublatus) furtiuis aquarũ meatibus. vt. ff. de aque duc. l. vsuꝫ. in fi. (Jdq;) ver. (Conniuentia) ff. j. ti. l. j. z. ff. ti. ij. l. j. (Dissimulatione) Dissimulat qui quod scit nescire se dicit (Perfectũ). i. peractũ vt subaudi ꝺz. (Agrorũ) scz nõrum. (Fertilitas) fructuũ abũdãtia. (Destitura) scz pdicto vsu aq. (Nullos) No. qꝺ agri aquarũ irrigatione aut pluuia carẽtes nullos fructus cultoribus prestant. vnde ortus sine aqua et quercus folijs desluens cõparãtur. Esa. c. j. ad fi. Et ideo agri qui pũt commode irrigari vt aquilani, sulmontini, z siles ampli⁹ tagari deberent in subuentionibus z collectis. cũ eis siccitas aeris in nullo possit officere: sed decurrentibus aquis irriguis fructus optimi ex eis pcipiunt. Ex agris quidẽ irriguis bis in anno capiuntur. ff. lo. ma. diuortio. §. qꝺ in fundo. Alij vero in arboribus z pratis detrimenta consequũtur. ff. si seruitus vẽ. is cuius in fi. z in hac. l. (Quia igit) ver. (Florẽtis) integris iuribꝰ. ẽ. de fun. pa. i. fundos. ¶Et no. florentis patrimonij vt hic. Jtẽ florẽtes ordines. j. ti. ij. l. j. Jtẽ florẽte romanã rem publicã, vt. ff. de offi. pfec. pto. affri. l. ij. §. sicut ergo pdictum est. Item florentissimã vrbem. ẽ. de aqueduc. l. fi. Item florentissimã ciuitat em. j. de cõsul. l. iij. in fi. Jtẽ florẽs imperij. xcvij. dist. ecclesie. in fi. (Aride sitis). i. sitis que ariditatem et siccitatem inducit. Sitis enim nihil est. sed vbi potus deest sitis nominat fm Pap. (Meatus) loca vnde aque meabant seu defluebant. (Modum) id est quãtitatem simile verbum. ẽ. tit. ij. l. fi. z fi. reg. quinque pedum.

florens multis rebus per leges attributur.

¶Jmperator Archa. Lex. vj.

EUm qui curie vel collegio vel burgis ceteriscue corporibus. per xxx. annos sine interpellatione seruierit: res dominica vel intẽtio puata non inquietabit. si colonatus vel inquilinatus ẽstionẽ opponere tentauerit: sed in curia vel in corpore in quo seruierit: remaneat.

EUm qui. ¶Colonus vel inquilinus fundorum rei dominice vel priuate si seruierit curie decurionum aut collegio vel corpori alicuius ciuitatis vel burgi. xxx. annis: z de sui conditione interpellat⁹ non fuerit vlterius ingredi non poterit. (Eum) s. colonũ vel inquilinũ vt subiicit. z dic. s. fundoz rei priuate vt faciat ad titulum: z qꝺ dicit. j. vel priuata intentio exponi vel proꝺ est (Burgis) Burgi sunt castra. i. crebra p limites habitacula ẽstituta q̃ burgos vulgo vocant fm Aug. z colligit. ẽ. de offi. pfec. pto. affri. l. ij. in fi. prime colũne. z inde hic z hec burgẽsis fm eũ. Jnde z burgũdionũ genti nomẽ inhesit. quos quõdam subacta germania vlteriori adrimo z tyberio ado ptiuis filijs cesaris p castra dispositos in magnã creuisse gentẽ: arq; ita nomen ex ope pstumsisse: qi crebra p limites habitacula ẽstituta burgus vulgo vocat fm Orosiũ. vij. ad Augustũ. z id nomẽ ex locis assumpserũt vt dicit Jsidor⁹ etlpi. Jnde dicit etam burg⁹ nou⁹. ex de iure pa. suggestũ. Jtẽ ide forte dicitur eps burgẽsis. Papias vo dicit q burgus est habitaculũ i agris ho spiritibus expositum: unde burgundiones dicti eo quod romani sub actos illos per habitacula que burgos vocant posuerunt. Jtez sunt milites z burgẽses. extra qꝺ me. can. c. ij. z de cle. exco. mini. ppositi z de presumpt. literas. dic vt ibi. z vide que no. An. de iser. li. feu. qꝺ dici. duc co. marchi. zc. z in consti. de. pba. in causa homi. prosequentes (Ceteris q̃ corporibus) collige hic q burgus est corp⁹. z sic possunt burgẽses p se facere sindicum cũ sit ꝺam vniuersitas per se: vt patet hic. z ff. de oti. tur. l. ij. §. deinde cum placuisset. z §. deinde cuz posit. sicut vicus. in auten. qui. mo. na. effi. sui. §. fi qs igit ex qualiber z. ẽ. vt nul. ex vic. p ali. vic. zc. l. j. z vt nemo ad suũ pa. vic. l. j. z. in rubrica. ff. de leg. j. si heres. §. vicis. z de leg. ij. cum pater. ij. §. vlti. z ad munici. qui ex vico. at quodlibet corpus potest facere sindicũ. vt. ff. quod cuiusq; vni. no. l. j. §. quibus. Jtẽ sunt hoies de torcona. extra de deci. cũ hoies. Jtẽ sunt parrochiani ville franche. extra de symo. suam. Jtẽ sunt hoies populares. ẽ. de offi. pfec. vi. l. ij. Item plebs vrbana. ẽ. de capi. ci. cenſi. extl. j. Jtez rusticana. ẽ. vt rustici. ad nul. ob. deuo. l. j. Sic est vniuersitas francigenarum constantinopolis et clerus. extra de ꝓbo. signi. ex parte. iij. z de insti. auctoritate. Sicut etiã vicinia corpus est. ex de hereti. ex cõicamus. §. adhicim⁹. Jtẽ que libet fraternitas est corp⁹. z hz rectorẽ. extra de cele. miſ. de hoie z in suprscriptione. Jtẽ est vniuersitas nouiter conuersorũ. extra de pur. vul. c. ſi. vbi de hoc. De hac materia plene vide p Jnn. extra de offi. or. cũ ab ecclesiarũ (Sine interpellatione). i. intermissiõe ad qꝺ. xxij. distin. c. ij. q. p intellige vt ibi no. Vel. i. indefinẽter xxxvj. distin. si qs. z. xxxj. dist. si laicus. z. xlij. dist. c. j. versi. hinc p Esaiã. z hoc quo ad mentis effectũ. xxj. q. iij. hij q. de cõsecra. dist. v. nunq;. ff. de condi. et de. si qs ita. vt semp cum op⁹ fuerit presto sit. j. de castrẽ. pal. pec. l. j. Ex quo arguitur cõtra sacerdotes q in eccesia debeant esse cõtinui: nõ extranagari. Ad idẽ. vij. q. j. puenit. z. xxiij. q. iij. sicut qꝺ intelligere vt predixi. alꝰ est interpellatiõe q idem est q interruptio fm Papiã. Vel. i. impeditio. ẽ. si cer. peta. eo q. dz em possessio esse continua nõ interpoluta. vt scripsi. ẽ. de fun. pa. l. fi. inverbo iugiter. vij pscriptio ꝺz incubatio diuturna. j. tit. pri. l. ij. ad fi. z. ẽ. ne rei do. vel. reſplo. l. fi. Et ptz. ẽ. de pscrip. xxx. an. cõperit. §. j. z de pscriptio. lon. temp. l. fi. ad q etiaz de aqueduc. decernim⁹. in fi. Et expõe diuturna vt scripsi. j. ti. j. l. ij. alꝰ pscriptio nõ pcedit. vt scripsi. d. versi. iugiter. Qꝺ si ob ꝺciaꝺ interpolationẽ aut interruptionẽ seu interpellationẽ pcessisse hoc obijciẽti onus pbationis incũbit. ẽ. de pboba. acto. ff. eo. ti. l. ij. Sed si hoc nõ dicaꝺ an teneaꝺ is qui se asserit prescripsisse. pbare q eius possessio continuata fuerit. z sic sine interruptione seu interpellatiõe pscripserit: videꝺ aperte q sic. vt patet. ẽ. de fun. pa. le. fi. Nam ibi p scribens. pbat se possedisse. et. annis continue: z canonẽ nõ soluisse. z sic negatiuam directã. qꝺ est difficilius q̃. pbare de possessione cõtinua. z q̃ interruptio seu interpellatio nõ pcessit. z maxime quia i pscriptione cessat presũptio ẽtinuationis rpis: ne. z em presumit ipa continuatio sicut non pstumit hodie possidere qui olim possedit fm Jo. vt not. ẽ. de pba. sine vnde q̃ operatione humana sit causam p petuã habuere non dicit. vt. ff. de serui. vr. pre foramẽ. z sic est in aqueductu q̃ pot habere z nõ habere continuationem. stillicidium vero semp habet quaſi perpetuã cãm. ꝓpter altitudinẽ vt ibi not. et aperte facit pro hac parte. j. de domesti. z ꝓtecto. l. iij. ibi continuasse mõ streſ. z. ff. de diuer. prael. l. penul. §. j. ibi q̃ conũcta nõ est. facit etiam qꝺ not. ff. de iti. actu. q̃ pri. l. j. §. ij. in gl. quid prodeſt. z in gl. se. z in glo. sez. xxx. Ad idem videt aperte casus. ẽ. de distrac. pig. z qui. ad fi. z extra de priuile. acce dentibus. z quod ibi no. ante fin. gloſſ. magne z de cã. po. cum ecclesia. ibi vlti. z immediate. z quod ibi not. et de pboba. ex literis. z. ẽ. de prescrip. xxx. an. cõperit. Jtẽ hoc est expſſum. xvj. q. iij. §. hec de prescriptionibus. ubi si fine interruptione pos sessa probantur. z. q. iij. alias. v. c. volumus. Ad idem. j. q. iij. quesitũ z hoc videtur sentire Bosſ. in summa. de prescrip. §. scdm. Et faciũt ad hec plura que scripsi. j. qui mi. non po. super seruis. post primam glo. in decisione prime questionis. ¶Contra q̃ non. ar. ff. de seruitutes. in prin. ibi nemo em zc. z de iti. actu. q̃. pri. l. j. §. ij. in fi. qui ergo probat se. xxx. annis possedisse intelligit cõtinue. Nam z si probatur se. xxx. annis possedisse hoc sufficit. j. q. iij. quesitum. sic et probatur cõtinuatio si probat q̃ donec vixit. ar. ẽ. de fideicom. l. j. ex. ff. de ali. le. Bayo. §. j. Item si probat q̃ ate annos. xxx. ff. de ri. nup. q tinuatio q̃ in prouincia. §. j. Et fortius si probat quod semper possedit ad hoc ff. de parrici. l. fina. per hec enim oĩa probatur cõtinuatio temporis ar. dictorũ iurũ. Ad idem. ẽ. de postu. l. fi. qꝺ nõ debet de momento ad momentũ tpis cõputatio fieri. ff. de condic. z de. si quis ita. et de vsuca. in vsucapionibus. Preterea videtur q̃ pbatur continuatio p extrema. ẽ. de apo. pu. le. iij. z. ff. so. ma. diuortio. ad fi. maxime si pbetur accessus reditus. insti. de re. di. §. in his autez. z facit pro z cõtra. quod scripsi. ẽ. de fi. instru. l. j. in nota magna. circa medium. et. j. de castren. pal. pec. l. j. in verbo semper. Idẽ si pbat se per. xxx. ãnos possedisse: nã videtur sufficere. ẽ. de prescrip. xxx. an. cum notissimi. §. vlti. z. le. seq. i princi. facit etiaz. ff. de verbo. sig. maiore. z vide etiã de verbo. sign. c. vlti. li. vj. in glo. penul. z fi. z. ẽ. de resta. cum antiquitas. post prin. z qꝺ legit z not. extra de eã. posſ. z ppie. cum ecclesia. §. pro parte vero clericorum. Item facit. ff. de aqua quoti. z esti. le. j. §. quod aũt. z xvj. q. v. volumus. Et breuiter ibi hec questio pro hac parte determinat in glos. Ad idem facit quod not. extra de cõuerconing. accedens. in glos. sed videtur ibi. z sic per primum zc. et hoc sequitur Bosti. in summa. de prescripr. §. que exigantur. sub. §. hoc quo ad res. ver. non tamen. Ad idem est quod no. Jo. an. de offi. or. ꝓtis in verbo continuatis. l. vj. Alij tenent primam sententiã. Nec videtur obstare. l. si quis ita. q̃ ibi non requiritur cõtinuatio tempo ris sicut hic. sed sufficit ibi annuatim quantolibet tempore. motari vt ibi no. in prima glo. Non ob. etiam. l. seruitutes. ff. de seruit. cũ cõ cor. que loquuntur in eo actu qui temporibus continuatis pcedere non potest. Hãc materiã optime tractat Roff. in libello. de confessoria in. ij. colũna. De hoc etiã scripsi. ẽ. de agrico. z cẽsi. cuz scimus §. illud. in no. ff. de fun. instru. zc. z in. l. colonos. (Remaneat) No. hic de effectu prescriptionis vnde etiam iur. cano. fm quod possessor malefidei non prescribit extra de pres. de reg. iur. c. ij. lib. vj. Quis post cõpletam prescriptionem superuenerit malafides: tamen absq; peccato

Possessio florẽs comunitas q̃ pbari potest.

Prescriptio quare fuit inducta.

peccato posſit deſ. nec tenet ad restitutionẽ. vt no. xxiij. q. ij. si virgo. Fuit nãq; inducta prescriptio ex bono publico ne res in certo. ff. de vsuc. l. j. ad vitandã seu pumendã miserorum segnitiem z longi tẽporis erroꝛẽ seu cõfusionẽ. extra de prescri. si diligenti. Sic z vsure non tã ꝓpter lucrũ petentiũ q̃ propter contumaciã non soluentiũ instiguñt. ff. de vsur. cũ quida. §. si pupillo. z ideo prescribens iure posſidet. ergo iuste. xxiij. q. iij. quid dicas. nec dicit alie nũ posſidere. sed suũ fm Hug. pout no. Archiꝺ. dicto. c. ij virgo. Cõtra autẽ est vt rẽ potius reintuat si remordet eũ cõscientia vide qꝺ not. extra de prel. vigilanti. z de cõcel. pre. c. j. z per Jnno. extra de iure pa. cura. in glo. vltima. z plenius Host. in summa de prelc. §. que exigantur. sub. §. verũ quicquid. ver. quid suã cõpleta. Quid si ille qui tutus erat exceptiõe pscriptionis soluat an possit repetere? Breuiter dicas q̃ sic fm Ly. vt no. ẽ. de iur. z fac. igno. cum quis. ¶In glo. ibi colonus. adde. vide quod de hoc no. ff. de decur. l. j.

¶Jmperator Thc. Lex. vij.

NEmo dempto canone ad cõparationem dñice possessionis accedat. q̃ si gs in posterũ ad interdictum contractũ accesserit: cui volum⁹ precia peti dere perpetuo. Nec expẽsarũ vel meliozate rei fructuũ exactiõi cõpẽsationẽ opponere. Nec tẽporis sibimet cõtra nfa. cõmoda prescriptiõe (excepto vetustatis auxilio) blãdiri. ¶Palatinũ etiã officiũ si quoquomodo cõtract⁹ eiusmodi fuerit celebrat⁹: vel si talẽ petitionẽ instruxit: quiquaginta põdo auri pene nomine iferre priuato nostre mãsuetudinis erario. Nulla liberalitate nostre clemẽtie: nulla sanctiõe cõtra tãta rei priuati cõmoda valitura. Licet annotatio vel diuina pragmatica sit que contra vetitum canonem vendere concedat vel penam palatino remitat officio.

NEmo. ¶Casus. Predium patrimonile non potest vendi nec alias acquiri sub eo pacto q̃ non emptor sed vẽditor teneatur pro illo soluere pensionẽ. Qui autez sic emerit amittit precium. Et cũ procurator cesaris tali ratione vendiderit, pcũ ab emptore non pot emptor obijcere q̃ in rei meliozatione facit expensas, sed ipam reum fructuũ restituet. Hec inuabitur emptor ipe tẽ poris prescriptione nisi vetustate sola sez. gl. annis. Preterea palatini si vel ipsi tatem contractum sic celebrauerint aut consenserint: aut emptorem super hoc aliqua forma instruxerint, in. l. libris auri puniuntur, nec valet priuilegium principis sup hoc mera liberalitate concessum. Vel pone casum q̃ non posſessor priuatus vendiderit ipsum predium, sed comes rerũ priuatarum aut procurator cesaris vel alius palatinus habens super hoc a principe potestatem, ita q̃ canonẽ emptor proinde soluere nõ teneret. z tunc procedunt melius que sequunt. (Canone). i. pẽsione q̃ pro ipsa posſessione prestatur. (Cõparatione) subaudi, petendã vt subiicit, vel postuladã. vt. ff. si. e. l. ij. vel facienda vt statim ps. Et dicas q̃ cõparatio propie sumpta cõprehẽdit omnẽ speciem actus quo res acquirit. vt. ff. de qua. pscrip. l. ij. emptio vero ppie interuentu precij fit. vt. ff. de contrahen. emp. l. j. §. j. z not. ff. de le. iij. si qꝺ earũ. §. j. Jtẽ cõparatio ẽt pro inuentione ponitur. ff. de iure. fil. in fraudez. §. fiscalibus. Qꝺ si qui) ver. (Perdere) alias deperdere. (Nec expensaruz). ver. (Fructuum) alias fructum, si iungitur litere precedenti. (Nec tpis.) ver. (Sibimet). i. sibijpsi (Palatinũ). §. Vel si) ver. (Instrugerit) prebens emptori aut cõparatori forte aliqua munimẽta, vel alias formans proinde petitionẽ vel notã puuiegii vel instrumẽti. (Nondo). i. hozas. vt. ff. de au. z ar. le. quintus. in. §. idem scribit. z. §. fi. z. j. de consul. l. ij. tuncca. l. iij. eo. tit. z hoc abusiue. et ens ait Jsi. xvj. ethi mo. vbi agit de ponderibus. Modus dicti ex eo q̃ in stare libras te pedeat, hinc z pensum abusiue autẽ pondus hora vna est. z vide quod not. ff. de here. instit. seruum meũ. §. fi. (Inferre) volumus. qꝺ est. ẽ. e. tit. ẽ. de fun. pa. l. penul. (Nulla) §. (Liberalitate) donatione. (Nulla) ver. (Vel diuina) imperiali qui a deo cõdendi leges pozteitatem accepit. in auten. vt hij q̃ obti. ha. le perhi. res mi. in princi. ¶In prima glo. ibi pensionẽ adde. hoc procedere nõ videt ar. ff. de oper. li. interdum. in. fi. pro quo etiam vide qꝺ not. in spec. de feu. §. qui. ver. si. z. ff. de bo. dã. i. fi. §. fi. fi in libertina. z. ẽ. de bo. pscri. si filius sed pro glo. est in aure. de aii. z. empti. §. j. in fi. ¶Dolt tertia gloſſ. adde. Jtẽ contra. ẽ. de fun. tuni. i. fi. in fi. lo. vt ibi. z vide quod legit z nota. ẽ. de agrico. z censi. quẽadmodũ. in medio. Item autez poterit agi p emptorem ad interesse. vide quod no. in feudo alienato sine diu. z censu. li. feu. de ppi. feu. ali. per tre. l. j. §. imperator lotharius. z quod ibi not. an. de Jr. ¶Dolt gl. i. vetustatis adde. pscriptio igitur. vl. annoꝝ dicitur vetustas propter quã vetustatem ius cõsuetudinarium certum fieri dicitur. vt ait Tullius. j. rhetorico. z intelle ge q̃ earum tps requirit in pscribenda cõsuetudine iuri aut ratioi cõtrarie. nã si alꝰ consuetudo immitiẽ equitati talis prescriptio nõ requiritur ad robur ipsius vt not. Joan. an. de cõsue. c. vltimo. li. v. Jte Archi. ibidẽ. Sz q̃ nõ prescriptio. vl. annoꝝ. sed tẽporis cuius memoria nõ exiſtit dicat veritas. ptz aperte extra de ver. sig. sup qꝺ busdam. Interdũ accipit veritas pro diligentione legis. ẽ. de testa. teitamenta. z de fun. tiui. l. fi. z vide quod not. ff. de aqua plu. arc. l. j. §. fi. z. l. ij. inp. in. z. §. idem labeo.

¶De fundis z saltibus rei dominice. Tit. lxvi.

¶Saltibus) exponẽ vt. ẽ. ti. progi. in rub. Jtem dic locis alijs. vt j. e. l. ij. in prin.

¶Jmpera. val. Lex. j.

SJ quis ouium vel equarum greges in saltus rei dominice alienus immiſit: ei tribunicio vendicentur. Quod si venalis procurator cuiusdam conniuentia: vt id deinceps teneatur admiſerit: eos grauissimo iubemus supplicio subiacere.

SJ quis. ¶Casus. Prohibentur immittit greges ouiũz vel equarũ in saltus patrimonij principis z fisci. qui autem immiſerit amittit greges. puniuntur etiã procuratores earuz rerũ si qua venali cõmuentiam greges in loca ipsa p aliquem extraneuz immitti pmiſerint. (Si qs) accipe. alienꝰ. qꝺ est infra. (Ouiũ) Oues ab oblatione dicte sunt, qz in initio non tauri sed oues in sacrificio mactabant fm Pap. Moraliter autẽ accipiuntur oues p ydiotis z rusticis. ij. q. vij. oues. z. vj. q. j. oues. (Equarum) Equi et eque ab equalitate dicunt, qz qñ in quadrigis iugebant equabantur pares (Vilice). i. principis. sic etiã exponitur. j. de gre. do. in rubri. idẽ in locũ hz in saltubus fisci. (Alienꝰ) fisle. ff. de ince. rui. nau. ne qd. ẽ. qñ z qui. quar. pars. l. j. (Admiſerit) alias immiſerit z melius z vide qꝺ scripsi. ẽ. de pascu. pub. l. ij. in verbo pinatoꝝ. z de nauinõ excu. l. ij. in verbo nauigij. (Dicendi) speciale est in fisco vel patrimonio cesaris. alias agit de pastu pecoris. ẽ. ad le. aql. l. fi. (Quod si) ver. (Venalis) facit. ẽ. de decur. si quos. vide qꝺ ibi scripsi. (Conniuentia) vide simile. ẽ. titu. j. vsus. (Admiſerit. Jmmiſerit. (Grauissimo) pena sacrilegij. j. vt digni. or. ser. l. j.

¶Jmperator. Theo. Lex. ij.

SJ qua loca ad sacrum dñium pertinentia cuiuslibet temeritas occupauerit: secundum veteris census fidem in sua iura retrahantur. Rescriptis per obreptionem impetratis: z pscriptione longi temporis: z noui sensu preiudicijs in hac causa submouendis. Neque enim aut precario colozata aut incubatio diuturna: aut nouella professio proprietatis nostre priuilegium abolere potuerunt.

SJ qua. ¶Casus. Predia occupata ex patrimonio cesaris reuocanda sunt z antiquus census proinde soluendus est. Nec ob. huic rescriptum si quod eit principe per subreptionẽ in contrarium impetratũ, nec prescriptio longi temporis, nec iuspositio noui cẽsus, z ratione reddit. Sacrũ) imperialem. Dominium) nostrũ. vt in fine. (Pertinentia) hoc verbuz late ptz. vt. ff. de verb. signi. verbũ ptinere. vide qꝺ scripsi. ẽ. de fi. iniru. l. ij. et de ven. rei. fi. cõi. cũ pul. l. j. (Occupauerit) ceperit. (Fidẽ) a lam posſeſſor ad prestationem census et debito fidei tenetur obnoxius. ẽ. de cenſi. l. ij. (Rescriptis) ver. (Obreptionẽ) quod pstumit. ẽ. de aqueduc. diligenter. (Et prescriptione) ver. (Et nou.) ver (Census) qz talis posſeſſor maiorem forte cẽsum obrulit. (Jn hac causa) ẽ. retractationis. et reuocationis. (Nec enim) §. z est rõ pmissorũ. (Precario) rescriptũ qꝺ ad precatione cõcedit. (Aut incubatio) v. et dic. i. pscriptio ex continua posſeſſione. pcedens. z est simile verbũ. xij. q. ij. hec hmõi. in fi. z. ẽ. ne rei dnice vel reſplo. l. fi. vbi est quasi de vno ad verbũ. (Diuturna) a perpetuitate dicit quaſi eterna fz Pa. (Aut nouella) vel. (Professio). ẽ. maioris census. (Abolere) delere. (Potuerunt) vide. ff. de cenſi. l. ij. ¶Dolt. in. gl. adde. vt. j. titu. ij. l. penul. z. ẽ. de agri co. z cẽsi. l. immunitates. z de pascu. pu. l. j. in fi. ¶In gl. ar. cõtra ad de. hec glo. signata est in verbo pfessio, sz melius signaret in verbo pcario. ¶Dolt ipsam glo adde ad hoc etiam facit. xvj. q. v. placuit. ¶In glosa maioris adde. hec gl. melꝰ signaret in verbo professio.

¶De agricolis z mancipijs dñicis vel fiscalibus rei publice vel priuate Titu. lxvij.

¶Jmperator Constan. Lex. iij.

AUllus omnino originalis colonꝰ rei priuate nostre ad aliquos honores vel quelibet alia ciuitatis munera deuocetur. Nõ cũ ciuitatum ordinibus: z ceteris ex quibus pro multitudine fieri nominationes oportet. omnia florentibus ad hec suprema presidia iniuriosa nominatione decendendum est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nullus. ¶ Casus, Colonus originalis rei priuate ad honores vel munera ciuitatis vocari non debet, z ratione ponit. (Originalis) nat⁹ ex colono z i villa principis. (Quelibet) als quilibet. (Ad munera) als munia (Deuocet) nominetur. z vide ff. ad mu. l. ñ. §. j. Et facit hec lex ad q̃ñe de facto. Quida locauit mihi opas suas p vno anno cõtinuo: z ipso durãte i ciuitate sua munera plonalia induc̃ũt an excuset? videt q̃ sic. ar. hui⁹. l. z. j. l. prima z. l. ij. z. v. z. §. de mãci. z colono. pa. l. fi. in pn. z. §. vt iusti. ad nu. ob. deuocẽ. l. j. Itẽ q̃ obligat⁹ est mihi ex cõuentiõe seruire: teneꝫ ergo implere q̃ pmisit equitate naturali. ff. de pac. l. j. in pnn. cũ ibi no. z sic talis obligatio p̃ statuta municipalia vl ciuilia nõ tollet. instit. de legi. agna. tu. in fi. vnde etiã festiuis diebꝫ seruire teneť: vt scripsi. §. de agrico. z censi. l. j. Sed dic contra. vt. ff. ad munici. libertus. in pn. z facit. eo. tit. l. ordine. in fi. cum concor. Nec enim ius publicum pactis priuatorum mutari potest. ff. de oper. li. cer donem.

Seruire alis quis iurauit

¶ Set aute hec materia melius pateat formanda est questio in eo q̃ teneť ali⁹ iurauit a seruitꝫ non discedere: ꝫ se assidue mozaturuꝫ. an iuramen to nõ obstante fi fibi munera iudicantur possit impune discedere. Cumento in ius similem in alijs terminis ponit Jo. an. de reg. iur. in pemis. li. vj. terpositor: in mercurialibus: z ex dictis eius abbzeuiatis: pauciscꝫ additis q̃ fi talis ad possit ostenditur pluribus rationibus.

munera

¶ Primo. Dic prius obligatus erat iure nature sue patrie obedire deuocẽ á re. vt plene scripsi. §. de decur. in filijs. Sed omnis obligatio secũda possit non fine priozis iudicio fieri intelligitur. ff. loca. in operis. de regu. turis obitãte iu qui prior. li. vj. cũ cõcor. pbatur etiaꝫ extra de fo. cõpe. c. pennl. de re ramento scrip. cũ cõtingar. de iur. pa. postulasti. de deci. ex multiplici. de sen. discedere, excõ. si vero. de iureiur. tua. z. c. veniens. z. c. intellecto. z. c. ea te que. loquuntur in iuramentis.

¶ Sedo sic. Cũ duobus cõtraria subẽtib⁹ quis est obligat⁹ obedire dum est maiozi. viij. di. q̃ cõtra. xj. qõ. iij. qui resistit. xxiij. q. j. qd culpaf. z facit ex de maio. z obe. p tuas. de prebẽ. si a sede. li. vj. in cle. vt lit. pen. c. j. ver. neutro. ff. de re iudi. contra pupillũ. §. j. Sed hic habemus cõductozẽ opaz cui iurauit secũ assidue mozaturũ ex alie parte est iussio patrie eit cui teneť etiaꝫ de iure nature. ff. de iusti. z iu. li. ij. z pater q̃ pferẽda est patri. vt scripsi dicta. l. i filijs. Ad idẽ xxiij. q. v. circũcelliões. z. c. est ozdo. z facit. e. cã. q. iij. duo ista. z q̃ no. xj. q. iij. qm̃ multos i gl. sed nũqd. in fi. z. xxx. diftin. c. j. Ac patria maioz operarum suaz cõductoze: maiusqꝫ est bonũ communitatis q̃ solius ciuis: quare pferendũ est. j. de pumipilo. vtilitas. cũ hꝰ q̃ ibi scripsi. z. §. de colla. fum. pa. l. j. i fi. Unde licet votum cõtinẽtie in monacho fit indispensabile etiam per papã. z hoc expresse lateqꝫ prosequitur sanctus Thomas in scõa scõe. q. lxxxviij. arti. xj. Juxta illud Eccli. xxv. Omnis ponderatio nõ est digna anime continẽtis: ramen ex eã causa q: bonũ cõmune melius est q̃ bonum vnius poterit papa dispensare in voto cõtinentie in casu: puta si per matrimonium alicuius solẽniter vouentis: etiã monachi posset pax patrie procurari: vel patri infidelis per ipm ad fidem conuerti: vel aliud simile. tunc enim absit q̃ monachelli continentiã tãto bono preferamus. vt clare prosequitur Jo. an. extra de sta. mona. cũ ad monasterium. super glo. vlti. z in regula semel deo in mercuriali.

Monachi ad cõtinẽtiam renẽtur: z vocũ cõtinẽtie i eis est dispensabile.

¶ Tertio sic. In omni obligatione etiam iuramẽto. vallata subintelliguntur ista quatuoz. Facultates rei perseuerãtia. verisimilitudo z cogitatus. de primo patet. ff. qui satisda. cog. l. ñ. extra de iureiur. breui. z. c. querelam. facit eodem. titu. quemadmodum. xxij. qõ. v. de forma. z. q. ij. faciat. §. de nõ nu. pecu. l. fi. z quod ibi no. Sed dic, est difficultas ꝑpter inobedientiã patrie cuius legibus viuere dz. ff. de mune. z hono. l. ij. in pnn. De scõo patet quia res non perseuerauit i primo ſtatu propter superuenientes mandatũ contrariũ: z sic ad illos iuramentũ no tenetur. xxij. q. ij. ne quis. facit extra de hereti. c. ñ. xv. q. vj. nos sanctozũ. Et sepe superuentens causa licere facit illicitum ff. de offi. consul. l. j. de elec. vt circa. z. c. nullus. lib. vj. z que scripsi. §. de decur. si quos. in nora malũ ergo. ad fi. z. j. de re mili. cum allegatis in nota magna. posit princi. ibi item in ipso assensu. zc. Tertium etiam patet per. c. cũ iuramento. extra de homi. Est eñ verisimile q̃ hic iurando non videatur iurasse id per quod videatur posse fieri inobediens patrie sue. aliquid enim esse vel fieri: aut esse vl fieri debere sunt patria. §. de rescin. ven. ſ. si quis. vñ vi. l. fi. si cert. pe. quod re. in fi. quod vi aut clam. l. penul. §. fi. Et iuramenta intelligenda sunt sm̃ intentionem iurantis. xxij. q. v. humane. extra de iureiur. venies ergo tenetur patrie obedire: z parendo non fit periurus. De quarto probatur extra de iureiur. c. penult. qi iuramentũ nõ extendit ad ea de quibus cogitarũ nõ fuit. Iste vero nec cogitauit: nec cogitare de huis venire contra legitimas sanctiões. eo. ti. ad nostram. iij. q̃ parta sunt. dicta. l. qõ te. z. ff. pro emp. qui fundum. §. seruus.

¶ Quarto sic. In omni iuramento intelligiť ancoritas superioris excepta. xxij. q. j. beatus. extra de iureiur. venientes. de rescrip. cõstitutus. z de don. inter dilectos. et facit qõ de pacto dicitur. viij. dist. que contra. z qõ dicitur de voto. xvij. q. j. §. cũ ergo. vñ excusat etiaꝫ eo ad qõ qs de iure tenet: puta ad residendum in ecclesia. viij. q. j. quemr. z. c. si qs in clero. z extra de cleri. nõ resi. ex parte. z li. vj. de elec. lz canon. Nam talis etiam iuramẽto astrictus ad id licite abest in seruitio epi. extra de cle. non resi. de cetero. z. c. ad audientiam. Et hoc procedit q̃ iurans alicui obedire non astringitur per id contra superiorem. vt not. xxij. q. v. de forma. z extra de iureiur. petitio. Itẽ cum pceptũ inducat necessitatẽ. xiij. q. j. qõ pcipit. z necessitas excusat a periurio. extra de iureiur. an. querelã. ff. q̃ satisd. cog. l. ñ. ergo excusandus est hic ciuis a periurio. nã z pceptũ iudicis ex causa a pena de reg. iur. qõ quis. lib. vj. ergo z pceptum patrie que per suum iudicem id exequitur qui persona rei publice representat. Item quia iuramentum solum astringit ad possibilia z honesta. de iure iur. c. j. li. vj. Inhonestum vero immo periculosum foret patrie nõ parere ergo ad id nõ astringit cũ nõ vinculet ad iniquitatẽ. extra de iureiurã. quãto. nec licet alterius pzeindicijũ. eo. ti. cũ contingat. Cõfunditur autẽ ozdo politicus si sua cuiqꝫ iurisdictio non seruatur sicut in ecclesiastico dicit. xj. q. j. peruenit. bene etiã facit quod no. Sul. i spec. de citati. §. j. ad finem. De illo qui iurat non egre domum intra tempus: z intra id tempus citatur.

Periurij excusat p necessitatem.

¶ Quinto. pbat hoc ex q̃litate iurantis. constat ciuẽ esse in potestate patrie. vt scripsi dicta. l. in filijs. Sed is q̃ est in potestate alicui⁹: in potestate alterius etiã p eũ in cuius potestate est trãsferri nõ pot. §. de patri. q̃ fil. distra. l. j. de adop. le. fi. §. j. ibi qs patiať zc. facit ex de pig. c. ij. munus ergo poterit ciuis in alteri⁹ se tradere potestatem nõ ergo tenet iuramentũ huic accessoriũ cõuentiõi extra de fo. com pe. si diligẽti. Si ergo ciuis reuocať ad patriã vt munera subeat, nõ teneť ad obseruantiã iuramenti. cũ alꝫ i humanã societatẽ z vitã politicã grauissime diceret excedere. ad hoc. §. si cur. rei. ci. z. c. l. j. z qõ ibi scripsi: z ex hoc non teneat ad observationẽ fidei q̃ promisit de reg. iur. in mal. lib. vj. z. c. nõ est. Et trãsgressio nõ inducit peririũ cum iuramentũ fuerit contra hois liberratẽ. facit constitutio reg. de homici. non. tem. rõe feu. le. qz frequenter. ibi nos eñ qui sum? eñi zc. facit etiã p hac pte. ff. ad munici. sed si id ez. l. sequẽ. in pnci. z. §. in actiua. z. l. lucius. in pn. z si quis cau. l. ij. §. fi qs municipalis. vbi videtur q̃si casus. Itẽ clericus sine licẽtia epi z filiusfamilias sine licẽtia patris votum pegrinationis nõ adimplẽt. primũ patet de conse. dist. v. nõ oportet. De sedo patet. xxij. q. iij. c. trib⁹. z. q. v. pueri. facit. Filiusfas etiã q̃ no. Imo. z Post. extra de voto scripture. q tenent votũ nisi intuitus familias etiaꝫ puberis pter votum religiõis pdere ex potestate pa possit sine tris. Item facit q̃ de vxore dicit. xxij. q. v. c. nolunt. z. c. manifesti. licetia pa eadẽ q̃ ratiõe iuramẽtũ ciuis qui a suo municipio pegrinari cogit sine tris votũ ne licentia reipublice in cuius est potestate nõ implebitur cum non emittere. plus alliget iuramẽto ciuis q̃ filius voto: vnumquodqꝫ enim est de iure nature. extra de iureiur. z si ꝓs. igitur hic ciuis patrie renocãti habet parere nec esse. z parendo periurium non incurrit. ¶ Econtra quia iuramentum in se licitum fuit. vnde licet diuersis modis sumatur periurium. vt no. xxij. q. ij. in summa. z extra de iureiur. tua. j. Propne cũ periurium est transgressio liciti iuramenti. e. q. c. j. z. q. iij. innocens. z extra. e. ti. querelã. z. c. cum contingat. Qd autẽ hoc fuerit licitum. pbant iura dicentia dari obsides. eo. tit. ex rescripto. de arbi. expolita. xxij. q. viij. vt pndem. que intelliguntur de iuramentibus stare certo loco donec solutũ fuerit debitũ. vt no. Innocen. et Post. dicto. c. ex rescripto. z scripsi. §. de decurio generali. Cum ergo talia iuramenta sint licita. extra de fideiuss. peruenit. in fi. et seruari possint sine salutis interitu: ergo seruanda sunt extra de iureiurã. si vero. de pac. c. fi. libro. vj. nec patrie super hoc excusat auctoritas. xxij. q. v. qui cõpulsus. z. ij. c. seq. nec em excusat i delictis superioris auctoritas. xij. q. ij. quicũqꝫ. xj. q. iij. nõ semper. z. c. sequen. xvj. q. j. in canonibus. z. q. v. decimas. xxv. q. j. omne quod. xxxvj. q. ij. nullus. z facit quod not. xxij. q. v. de forma.

¶ Secundo sic p̃missum iuramentũ hꝫ in se debitos comites: scz veritatẽ, iudiciũ, z iustitiã que tria requiruntur in eo. xxij. q. j. z. iurabunt. z. q. ij. ad aduertendũ. extra de iureiuran. z ꝓs. De primo scz de veritate satis patet quo ad iuramentum assertoriũ. Sed quia de promissorio loquimur illud debet habere veritatẽ in anima iurantis scz q̃ verificet id quo iuret alꝫ quo ad eum ipso instanti esset periurũ. xxij. q. ij. c. j. Itẽ debet habere iudiciũ. i. discretionem et delibe ratione. z tale fuit iudicium cũ forte ꝑpter necessitatẽ vite: aut fame lie aliter sibi subuenire non posset. nisi se taliter obligasset quod experientia sepissime docuit creditoribus vrgentibus: aut famis media succrescente. facit extra de cle. excom. mini. c. j. z. quod not. ff. de pig. acti. si conuenerit. in glossa vlti. ante fi. z de pigno. si fundus. in fin. z eodem titulo. sed an vie. in fin. vnde Ecclesia. xxix. Multi qua si inuentionem extimauerunt fenus: z prestiterunt molestiam huis qui se adiuuerunt. Donec accipiant osculantur manus dantis: et in promissionibus humiliant vocem suaz: z in tempore redditionis po stulabunt tempus: z loquentur verba tedij z murmurationũ et ꝓs causabuntur. Si autem poterunt reddere, aduersabũtur. Solidi vig reddent dimidium: z computabunt illud quasi adinuentionem. sin aure fraudabunt illum pecunia sua z possidebũt illũ inimicũ gratis et conuicia et maledicta reddent illi: et pro honore z beneficio reddent illi contumeliam. vt hec nostris temporibus videmus et sentimus

Iuramentũ hꝫ tres comites.

z sentim⁹. Unde increuit vulgare puerbiũ. Eis amittere amicũ mu tua sibi tuũ. Cõtra qs optime facit. ff. mã. si vero no remuneradi. §. si mihi. ibi ipse maiorib⁹ sen⁹ accepit vt fidẽ suã liberaret. z. l. qui⁹. ibi ꝑpter suã estimationẽ recusare noluisset, z ita pecuisset pudoꝛ suo. De tno cõtr. lcz iustitia dictũ est. §. ꝓte. ꝓt. p̃. c. ex rescripto. ex de iureiu. Et qb⁹ ꝓs q̃ tale iuramẽtũ de iu. diuino z positiuo teruadi e

¶ Tertio sic iuramẽtũ de se nõ est dispẽsationis susceptiuũ. Hec latis reuocatur in dubiũ an papa dispẽsare possit in licito iuramento. extra de iureiur quãto. z Buil. in spec. delegato. §. nũc tractem⁹. ver. sed si legatus. Igit apertissime ꝓs q̃ patria ex ꝓcepto suo non pot facere q̃ suus ciuis non teneat ad obseruatione liciti iuramẽti z q̃ sit graue periurij crimen. pater. xxij. q. v. alle qui.

¶ Quarto sic ostendit Patria indices munera z ciuẽ seu municipẽ reuocãs nõ cogitauit eũ obligatũ p iuramẽtũ. z etiã si illũ absoluere aut dispẽsare potuisset: nõ tamẽ id intẽdebat ex quo id ignorabat vel ex quo illud nõ expressit. z ideo ad illud obseruandũ teneať. inducit qi nõ expressit no obstãte iuramẽto. extra de rescrip. cõstitutus. de testi. cog. c. fin. z li. vj. de elec. vbi periculũ. ver. z nos de supplẽ. neg. prela. c. q. de re. eccle. nõ alie. c. ñ. facit. §. de testa. autẽ. hoc in ter libros. ff. de leg. iij. fi quis in principio. quod scripsi. §. de pubo. l. j. in nota magna. ver. illud. ibi. verũtamẽ zc. Ad idẽ quia nõ videtur nec presumit id agere quod ignorat. ff. de mont. testa. mater. de tran sac. q̃ cũ tutoribus. Ad idẽ. §. de mune. nõ. cõti. l. j. in fi. cũ cõcor. qs ibi scripsi. Immo si anteposterans reipublice foret, aut magistratus eius q̃ in eo iuramẽto possent rationabiliter dispẽsare no ꝑpter ea intelligunt dispẽsare etiã si fecerẽt iuramẽtũ interpositũ nisi dispẽsaret expresse. z hoc velle te dicerẽt. extra de testima. c. viti. cũ ibi not z facit in cle. de sen. ex. c. vlti. §. j. ff. de solu. ma. li. cũ dote. §. eo autez repone. z qõ scripsi. §. de decre. decur. sup glo. rubrice. ver. sed in generali renuntiatõe zc. Sed cũ papa dicat se nolle uiã aperire peru rijs. extra de iureiur. cũ cõtingat. §. de indic. vi. li. ij in fi. nec dare licẽtiã velnedi. ꝓ ꝓpriũ iuramẽtũ. eo. tit. de iureiur. si vero. z. c. mulier res. ne inde nascatur iniuriarum occasio vñ iura nascuntur. vnde vi. meminerit. multo minus hoc velle debet ciuitas seu magistratus eius. q. n. c velle possent. ꝓo hoc etiam facit quod scripsi. §. de postulo. §. de impo. lucra. de. l. j. post gl. no. sic in prima questione.

¶ Quinto arguitur ex puritate iuramenti in quo nulla fuit condicio z que sine conditione. ꝓmittunt zc. xxij. q. vlti. c. j. quinctia hoc ti seruanda est fides. xxij. q. j. noli. z. xxj. q. iij. innocens. De hoc etiã scripsi. j. de. dign. quotiens. i in verbo seuentiarem. z. §. de ponde. z auri illa. l. ij. multo fortius creditoꝛi z benefactoꝛi q̃ sibi roste in necessitate subuenit cũ debitis aut penuria grauaret. Peccatuz ergo mortale quod cõmittitur in transgressione fidei ob timoꝛem ciuium aut magistratus eoꝛ vel grauaminũ q̃ per eos possent inferri cõmitti non debet. potius qs debeat eis mala pati q̃ malo consentire. xxij. q. iij. sicut sanctus. z. q. v. ita ne. z extra qõ me. cau. cũ sacris. de renũpo. literas. de ten. eccõ. mgistrũ. Simpliter iste perples tus inter iuramentũ z ꝓceptum. Quis ciuitatis seu magistratus eius debet eligere minus malum quod est potius obedire deo q̃ cõtra iuramentum ꝓmus licite ꝓfectum: extra de iureiur. veniens. Jn veteri quippe lege scriptum est. Si reddẽ deo iuramẽta tua. eo. ti. z li ꝓs. §. apls. z si dubitaret an esset licitũ auctoritas pape requiretur. ex. c. j. de elec. venerabilẽ. z facit. §. de legi. l. j. Iuramentus tus. q̃ nomini pzeiitum impleri necesse est. ne iuſticit illud in mesius comitari. sicut dicitur in iuramento deo pmisso extra de iure iur. peruenit. vel ab eo cui pzetitum est absolutionẽ haberi q̃s pot eo tit. c. j. de cens. significauit. de spõ. preterea. Item sicut per sacramentum matrimonij mulier derelicta origine subit oia munera per sonalia in loco incolat⁹ viri sui. §. de inu. z in quo lo. mu. le. j. ff. ad mu. l. ñ. §. idem rescripserunt. nec ipsam pot locus originis ad munera talia reuocare, ita nec eus q̃ sio crediton sacramento ligatus est q̃ eis sacrarius matrimonio. in auten. de nup. §. que vero nunc. non poterit ad ipsa munera sua ciuitas reuocare. z vide q̃ scripsi. §. de prez. cur. l. iij. in verbo permutationes questione vltima.

¶ Soluto vt dzeuius pateat veritas questionis excludendi sunt tres casus impubũ. Primus est si ciuis seu municipalis in fraudem eius cui suas locauerat operas procurauit reuocationem sui. quo casu periurus eit. ff. si quis caut. leg. secunda. §. vlti. extra de offi. de le. patzonatus. in fi. z cle. de pe. multoꝛũ. versi. illis penam. Secundus si potuit prestare operas vel soluere interesse, quo casu dicitur contra iuramentum sua voluntate venire. z sic eit periurus extra de in reiur. querelam. z vide quod not. dicto. c. pastoralis. in gloss. vlti. z sic intelige q̃ si hic ciuis seu municeps poteit cõductoꝛi suo seu credidon per alium quod promisit impendere. tunc tenetur sibi p̃ sub titutũ idoneũ de seruire. §. de epũ. z cle. ad similitudinẽ. de ẽcur. nullus. z. l. neminẽ. j. de agẽ. in re. l. penul. facit qõ no. extra de postu. c. vlti. in glo. vlt. z in spec. de aduocato. §. j. ver. quod si is. z de fen. §. quomã. ver. ẽj. z ver. se. Tertius casus eit quãdo ipse ciuis seu municipalis pzius per iuramentum se obligauerat municipio vel eius rectoribus ad reditum vel ad munera subeunda. Jn duobus eñ iuramentis licitus primo pzestitum secundo pzefertur. extra de iureiur. intellecto. z. c. veniens. z facit quod scripsi. §. de pred. cur. l. iij. in verbo permutationes ibi. z nor. hic q̃ vbi mulier. zc. Et sic remanet dubium quãdo ciuis aut municeps nõ astrictus ciuitati vel municipio per iuramentum non ꝓcurans etiaꝫ reuocationes suam nec operas pzestare per se vel alium aut interesse pzsoluere volens reddit ad municipiũ vel ad patriam. Et tũc distingue. aut de licentia ciuitatis vel municipij accessit ad seruitia creditoris aut nõ primo casu vbi licentia fuit indeterminata non astringens eum ad reditũ ea die, nec excludens potentiam pzestandi iuramentum quod pzesti terat creditoꝛi seu conductoꝛi suo aretat illum iuramentum cum ex dactione licentie omnia intelligantur esse concessa que ꝓo vtilitate ipsius absq̃ detrimẽto municipij seu cõmunitatis expediũt vt dixi §. ad secundam partem. in secundo argumento ibi item. debet habere zc. Valeat ergo indissoluibiliter factuz de licentia tacita quod alias fine licentia non valuisset. sicut de pacto future successionis dicitur quando sit de voluntate eius cuius erat here ditas. §. da pac. l. fin. Secundo casu sicut eum non obligatum posset ciuitas seu municipium ad necessaria reipublice onera. reuocare. ar. ff. ad munic. libertus. in pzn. z. l. ordine. §. vlti. cum concoꝛ. ꝓ quo etiam facit qõ scripsi. §. de mu. et in quo loco mu. l. j. post gloss. vlti. Ad idem extra de cleri. non resi. ex parte. cum. c. sequen. sic z obligatum poterit eus ciuitas reuocare cum sue ciuitati vel municipio per iuramentum pzeiudicare nequiuerit. vt pz. §. de decur. qui derelicta. z quod no. eo. ritu. circẽsium. z. j. qui mil. nõ pos. l. j. ad idẽ. §. vbi quis decuriał. l. j. quare mandato ciuitatis. vel municipij nõ obstãte iuramẽto pa rere tenetur omnino. et parendo periurium non incurrit. hoc maxime per alle. ad primam partem. in. v. ar. alias dareturvia vt ciuitas obsequia fraudarentur, et paulatim respublice deperirent qõ abfit. ꝓo quo facit. ff. de vac. mu. l. j. in princi. z plura generaliter que scripsi. §. de exacto. tribu. actores. z. l. fin. ante finem questionis. ibi et generaliter zc. et de nauicula. l. ij. in verbo rapimus. z fi cur. relic. ci. j. z. j. titu. ij. l. penulti. ibi nam si priuati iuris zc. z in auten. de man. prin. §. ops igitur te. vbi dicitur publicum illesum esse seruãdũ. si eñ aliqui frequenter ad gerenda munera oppzimantur simul viris et viribus res publice destruerẽtur. ff. de mu. z hono. l. ij. §. preses. Nõ ob. c. qui cõpulsus. cũ sequen. que loquunt de hijs qui ad pzeceptus eñi falsum iurant. illi eñ non excusantur. quod etiã dicitur q̃ in delictis superioriz auctoritas non excusat. verum est cum pzecipit superior id quod ex se est delictum, vel cũ pzecipit quod ad suum non spectat officium. vr no. de reg. iur. quod quis. li. vi. z scripsi. §. de exacto. tri. quoties. z bũ facit quod no. xx. q. ij. in summa. in fi. vbi no. filiũ nõ peccare obediẽdo magis patri q̃ deo cũ canonis auctoritate id faciat. Ad idẽ. xxiij. q. v. ita manifestũ. z. c. noluit. Et qõ ibi no. vxoꝛe p gl. z Arch. Ad ꝛia reliq̃ sit ex tali distinctiõe respõsio.

Filius dz patri opa z xxiij. q. vlti est ordo.

¶ Ultimo no. de hijs operantibus q̃ filius patri debet operari. ff. ad. l. aquil. qua actione. in pzinc. z not. ff. de fur. cum. qui. §. fi filius. z xxiij. q. vlti est ordo. Filius quippe dz mediocritates patris z occupationes adiuuare. in auten. quib. mod. natu. effi. legi. §. sed neq; agricolam. in fin. §. z Eccli. c. xxx. dicit. Doce filiuz tuum z operare in illo. hoc añ intellige. dũ est in potestate nõ añ post emancipationẽ. ff. de obsequi. li. i. penult. Pater añ renet filiũ operantes alere. §. de bo. que li. i. fi. §. ipsum añ z vxoꝛez eius. ff. familie ercis. si filia. §. nec solum vxoꝛis. Item vxoꝛ tenetur operari viro. ff. de oper. li. sicut et sibi reuerentiaz exibere. ff. solut. matri. alia causa. in fi. z. §. de re. vxo. ac. l. j. §. cum autẽ. Sicut em seruus dño, ita filius patri, et vxoꝛ viro subiecti sunt in hijs q̃ cõtra dei mãdata nõ sunt. xj. q. iij. §. fi dius z. §. sequen. Uir autẽ dz vxoꝛi seu dare victũ z vestitũ. xxj. dist. vno z not. ff de dona. inter virum z vxo. si stipulat⁹. §. j. etiam si sit infirma ita q̃ ei non seruiat nec debituz reddat. xxiij. q. vij. propositi. vij. q. j. c. Sms. z not. ff. solu. mat. si cum dotẽ §. fi autẽ in seuissimo. z etiaꝫ si nulla dotẽ ꝓo ipsa receꝓit. ff. vt in pos. le. l. penul. z no. Inn. extra de dona. inter virũ z vxo. ꝓ nostras. in fine. Est etiã vxoꝛ pene famula viro, et dz ei sm̃ naturaleꝫ legem z ordinẽ seruire q̃ est dño eius. dicto. c. est ordo. z e. q. hec imago. z. c. cum caput. Itẽ clerici de bent opari ecclesie, xvj. q. j. vos autẽ. Itẽ liber hõ q̃ bona fide seruit. vt. ff. de acqui. re. do. liber homo, sunt eñ quodammõ tales opere ex re eius cui seruit. vt ibi. z eo. ti. qui bona. in pzin. Et scias q̃ seruire z operas pzestare ide sunt. ff. de fia. li. l. penul. §. penul. sic z in alteri⁹ ministerio esse. ff. de fideicom. li. tbars. §. here. Itẽ regulariter ibi dz quis operari vñ z alij ne alꝫ sit ei a quo alitur onerosus. xvj. q. vj. de lapsis. in fi. et. §. de hijs q̃ ad eccle. cõfug. l. fi. §. sanc. ibi diuti⁹ eñ zc. (Non eñ) ver. et est ratio. l. (Ordinibus) decurionũ, (Adulticudine) ciuiuz seu municipum. (Florentibus) facit. §. de decur. quis tũ. (Suprema) vltima. (Iniuriosa) viruperosa, vili, z infami, seu iniuria digna. ¶ Post primam gl. adde. ad idem. xxxiij. di. fraternitatis. z. iv. di. pzisciis. z quod no. Archi. dicto. c. fraternitatis. ¶ Post secundam gloss. Adde vide quod scripsi. §. qui eta. cum filios. facit. lvij. d. c. vno. in fi.

¶ Idem Augu. Lex. ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

COlonos nostros qui priuati sunt vel ad ratiocinia gerenda: vel ad colendos aggros idoneos retrahi iubemus: ac tantum colendis nostris rebus adijci. Quinetiam inposterum obseruari precipimus: ne quis eorū rem priuatam cuiuscq; gerēdam: aut aliquid administrandum suscipiat.

COlonos. Statuit imperator: vt coloni qui fuerint de priuato primonio suo fi aliorum rōnibus gerendis se immiscuerint: vel colendis agris retrahant: z tm colēdis agris principis deputentur. adijciens vt etiā futuro tpe nullus eorū colonorum negocia priuati suscipiat vel aliud administrādū. (Berēda) alias redenda (Retrahi) i. vendicari. fic. ff. de admini. re. ad ci. perti. l. fi. §. idē rescripserūt agros. z. §. de dona. ante nup. cum in re. z tūc maior est tristitia cum iā de renocandis reis aliquid ab imperatore pcipit ꝙ gra nascitur de ascito. lj. di. pterea. Et ideo cauendum est ab hīs propter tribulatiōes q̄ sepius exinde prouenium ciuitatibus. e. dist. designata. in fine. maxime in regno vbi tanta est quorundā cupiditas ob negligentiā iustitie nequā tyrānides ꝙ vassallos eorū etiā non personalibus seruitijs obligatos ex ciuitatibus retrahunt ferreis nexibus alligatos. (Cuiusq;) alias cuiusq;.

CIdem Aug. Les. iij.

SErui atq; colōi eor etiam filij vel nepotes vel quicunq; de fundis ac de possessionib⁹ nostris clanculo ad officia cōuolauerit diuersa: reddātur etiā si armate habuerint sacramēta militie. Nos cm̄ etiam eos discingi iubemus ac reddi qui protectorum fuerint nomen adepti.

SErui. CQuicūq; seruiet coloni de fundis z possessionib⁹ pncipis eorum filij z nepotes ad officia quecunq; transierint: etiā si armatā militiā iuramēto susceperit reddēti sunt ipsis pdijs atq; fundis, quimmo etiā si facti fuerint pectores sub ab ipsa militia discingendi. (Serui) alias est lex egtū z peditū serui. ꝛc. (Clāculo diminutiuū est aduerbij clā. als est clācul⁹ la. clācul⁹ dubi⁹ occultus. inde clanculo aduerbiū. i. occulte dubie: z habes idē ybū. xxvij. q. j. si gs sacro. als est. c. velate. (Mos em̄) ver. (Discingi) fic. j. de agen. inrcl. ij. z de hoc ybo. z de ybis accingere, succingere z pcingere notat Archi. ij. qō. vij. sicut inquit. (Protectorū) hū clarissimi sunt. j. de dome. z protecto. l. ij. z inter ceteros milites arma re militie habēt clarissimā dignitatē. simpler aūt militia non est dignitas. vt de hoc latius vide. j. de equestr. dig. l. j.

CImperator Gra. Lex. iiij.

EX ingenuo z colonis ancillisq; nostris natos natasve origini ex qua matres eorum sunt facies deputari.

EX ingenuo. CIsta lex per se patet. Dicit em̄ quod qui ex ingenuo nascitur z colona vel ancilla principis matris conditionem sequitur. Sic etiam natus ex inquilina principis z patre decuriōe: sequit cōditionē matris. vt patet in. l. eos. §. de eur. (Ancillis) Ancille dicte sunt ab ancho marcio q̄ is bello magnū feminaꝝ numerū ceperit. Inde ancillula diminutiuum. z ancilor. aris. quod significat ministro vel dedico me administrandum ad seruiendum more ancillarum que suis ministrant ac seruiunt heris vnde Licero. Nō em̄ vni priuatim ancillarus sum: sed ꝙtum quisque reipublice statuit tantum mihi fuit aur amicus, aut aduersari⁹. Est etiam ancillari, famulari, humiliter seruire, adulari. Unde ancillator id est adulator: fm Pap.

CImperator Val. Lex. v.

DOminicos colonos neque ad descriptionē putimur deuocari neque extraordinarias pati fūctiones. Maxime cum aduersus cōsuetudine memoratis onera dicantur inferri.

DOminicos. CColonis imperatoris non dz imponi onus descriptionis: neq; extraordinarie functiōes potissime si aliquid eis cōtra cōsuetudinem indicat. Et sic nota hāc. l. ꝙ cōductoriꝰ regalitū gabellaꝝ ꝙ ab onerib⁹ publicis sunt immunes. (Descriptionē) simile. §. de oi agro deser. l. fi. (Maxime) ver. Et vide quod scripsi de hoc verbo z similib⁹. §. de pre. cur. l. ij. (Ad uersus consuetudinem) quod esse non debet. j. de erog. mil. l. j. (Inferri) similis. §. in qui. cau. colo. l. j.

CImperator The. Lex. vi.

VOtientes alicui colonorum agrum priuati patrimonij nostri placuerit venundari: non vn⁹ tantum qui forte consortibus suis grauis ac molestus existat; sed alij quoque duo vel plures ex simili origine ac iure venientes in supra dicta emptione socientur.

VOtientes. CSi aliquis ex colonis imperatoris vult vendere agrū suū requirendi sunt alij q sunt de simili origine seu iure. nec est vendēdus alicui qui suis cōsortibus grauis z molestus existere dīnoscatur. (Patrimonij) als patrimoni, z est communis. (Grauis) superbus, arrogans, nō mitis. Et nota differētiā inter superbiā z arrogātiā. Nā prima nobilitū z potērū. Secūda ppe rusticoꝝ. xlvj. dist. in pnin. Vel dic melius qd supbia est mater: arrogātia vero eius filia. vij. Ysido. lib. ij. de summo bono. De supbia nascitur arrogātia: nō de arrogātia supbia. Nā niti pcessit occulta elatio mētis nō sequit aperta iactātia laudis. ita ergo inculpa preponit supbia arrogātie sicut plerūq; pcessit origine. (Molestus) turbator, cōmodis nēs alios. Et nota ꝙ hmōi ꝛuū. pbat ex cōuersatiōe. Si em̄ is q molest⁹ z grauis arguit ex cōuersatiōe sui initij. z honestus appareat z fortā testimoniū habeat aliorum ꝙ sit humilis: z honestatis amator ad cōductionē z cōpationē est admittend⁹. in aut. de moñ. §. ij vero is qđē. (Exīstat) facit. ff. de vsu z ha. l. fi. z. l. nō aliter. z ꝙ ibi no. z. §. de pac. inter emp. z ven. l. fi. z vide. xlj. dist. c. j. Requirit em̄ societas cōcordiā animorū. e. dist. ꝙ dicit. z. c. clericus. Itē facit ꝙ no. Inno. in duo z in subdito. extra de prescrip. audītis. z de offi. ord. cum vos i fi. Islam z vicarij subditis suis debet esse cōformis. eo. titu. quū. z vide. ff. de vsufruc. equissimū. ad fi. z. l. seqn. z seq. §. j. Utī socius nō posset vēdere alij rē cōem nisi valde idoneo. ad hoc. ff. pro socio. idē erit. Et si socius damnosus z iniuriosus est: nō expedit illū patisse potius societatē solui. eo. titu. si cōuenerit. in fi. Vide ꝙ no. Bal. de liser. li. feu. que sint rega. sup rubric. ad fi. Sic etiā executor publicus dari debet nō acerbus aut cōtumeliosus, sed moderatus, z cum efficatia benignus z cū instantia humanꝰ. ff. de vsur. si bene. Item facit. ff. de iur. dor. cū in fundo. §. ipsius. qui. mo. pig. vel hypo. sol. ficut. §. fi p̄ miserit. ibi ꝙ amicus erat. Hec ola bene facinnt ad cōstionē pone Legat⁹ cui cōcessus erat in singulis monasterijs sue legationis ponere monachum vnum scripsit vt aliquis reciperetur in monasterio cali neñ. an sublatus intelligat annus, pbationis q dat̄ pfitēt⁹ z pfessionem recipientibus. extra de regula. ad apostolicam. vt p cōcessionem legato facta generaliter non videatur cōmodū probatiōis monachis abstulisse papa qui circa monasteriorum trāquillitatem curiose predit. xvij. q. ij. ꝙ sit. Ad quod est optime lex ista cū aliis iuribus supradictis. Hanc quēstionem vide per Jo. an. in suis mercurialib⁹ de regu. iur. indultum.

CDe prediis tamiacis z de his qui ex colonis dominicis aliisque libere conditionis procreantur.

Titulus. lxviij.

CIn glo. ibi cellariū, adde. Sūt igit̄ ꝑdia tamiaca q̄ dabātur cellarijs .i. custodib⁹ cellarij. imperatoris. ad quod. ff. de fun. instruc. quesitū. §. cellarū. z hoc forte vel eius site est feudū guardie z custodie de quo. ff. li. seu. Sunt etiā alia q̄ dicuntur agonerhica. j. ti. j. si qui ex q̄ dabātur certātib⁹ in agone. §. de fun. pa. l. fi. Itē gomarhici iuris. j. l. ij. Sūt etiā fundi limitrofi qui dabātur militib⁹ custodiēndis limites. §. de fun. limi. l. j. z fi. Sūt etiam alij qui dabāt̄ in pmia veterans. ff. de euic. lucius. Sūt z alij etiam qui dabant ex largitate imperiali. Itē munificentia. Itē alijs titulis assignantur. §. de qua. pl. l. j. z. ij. i pnin. z. l. fi. §. qrigitur. Itē ex liberalitate ipsi⁹. §. fi soc. li. impia. in rubrio z nigro. Sūt etiaz bona alia que cōcedit imperator ꝑpetuo moturo. §. de peri. bono. sub. l. j. z. j. de cast. pal. pec. le. j. z qui mil. nō po. l. fi. z in aut. vt in. fine quoquo suf. §. opz em̄ eos ꝛc. que vocātur repetitio pcipua. eo. tit. §. eos autē qui ita. in fi. §. z largitatis remuneratio. §. de offi. pfec. pr. affri. l. ij. §. z nullū audeant. j. de pal. sac. larg. palatinos z de comeatu. l. ij. z hec largitates z repensationes non vilibus aut indignis: sed fortibus z qui benefecerunt impēdende sunt. ff. de bo. dam. l. penul. ad fi. z. §. de dona. l. penul. §. fimili.

CImperator Zeno. Lex. j.

SI liber colonus vel colōa libera tamiaco vel tamiace matrimonij iure copulet̄: filij vtrīq; ex huiusmodi cōtubernio procreati vl̄ procreate colōis dominicis ānectēt̄. Sin autem ascriptitij⁹ vel seruꝰ alicuius colona vel ācillā dominicā ducat in vxorē: vtrīq; ascriptitia vl̄ ācilla colono vl̄ seruo nubat dūico: z huiusmodi cōiūctionibus nati sunt liberi: veteꝝ legū ius tenere sanctimus.

SI liber. CSusceptus ex colono vel colona tamiaci quāuis ex alijs colonis liberis tamiacus est. Si aūt ascriptitius vel seruus alien⁹ ancillā vel colonā dūicā ducēt vxorem vel colonus dūicus vxorē duxerit ascriptitiā: vel ancillā alterius: nati ex his cōiunctionibus liberi sunt z materna ꝺditione sequunt. (Jungere) .i. vinculo. (Copulet) iungat, socientur. (Cōtubernio) .i. cohabitatione vel coniunctione vt subūcit ad differentiā veri matrimonij (Sinautem) ꝯ. (Ancillā.) Licet ecōtra legis materiaꝝ potes videre qđ de ancilla z mercenaria. no. Inn. extra de rest. spo. ex parte. (Ducat) ducere ꝓpie est animaliū que p se ire z per alios duci possunt. CEt facit hec litera ꝓ opi. pla. ꝙ vxor ducenda est in domum viri non vir in domū vxoris erat. ff. de ritu nup. mulierem. ista domus viri dicit domicilū vxoris nō econtra. ff. de iudi. exigere. CItem domicilium matrimonij. ff. de rit. nup. dentiq; qđ verū est in sponsa de futuro cū qua nō presumitur als matrimonij. aliud in sponsa de pūti quā solus affectus facit vxorem. xxvij. q. j. sufficiat hec z alia de his not. in aut. de nup. §. nuptias. z per Archi. e. causa. q. ij. pcessū. (Vel ascriptitia) ver. (Coniunctionibus) contubernijs vt predixit.

CImperator Aug. Lex. ij.

MEminimus pragmatica sanctione iussisse fundos tamiaci iuris in prouincijs positos: nec nō etiā possessiones gomatici saltus sub certa forma (saluo scz canone: z tributarijs collationibus huiusmodi prediis impositis) volentibus distrahi. quatenus quicquid ex precijs memoratorum fundorum possit restitui publico inferatur. Sed licet per eandem sanctionē huiusmodi venditionum cōtractibus plenissima declaratio sit cautio: attamen perpetue emptionis securitati cōsulentes huius etiam perpetue constitutionis auctoritate mu niri eosdem emptores precipimus.

MEminimus. CPermiserat imperator distrahi fundos tamiacos positos in puincijs, necnon z possessiones gomatici iuris salt⁹ saluo canone, z tributo debito. pinde prestādo nūc venditiones exinde factas presenti lege cōfirmet. (Nec no) bina negotio que affirmationem inducit. vide. j. de colla. fun. ff. l. j. z de li centiar. l. j. CEt no. ꝙ due negationes faciūt vnam affirmationem. vt hic. z. ff. de ver. sig. duobus, qđ est verū. nisi ex hoc resultet iuris cōtrarius intellectus vnde tūc vna abundat. ff. de dam. infec. flumīnū post pnin. Tres etiā negationes nō faciunt vnā affirmationem, sed remanet negatio. De quo satis no. Ly. §. de ser. fugi. l. j. q. vij. (Possessiones) alias. (Certa forma) ꝙ sicut ipsum impleri mandatū nec esse est, alias mandato nō intelligitur satisfactū. extra de restit. spol. c. vlt. vide qđ ibi no. (Volentibus) subaudi emere. (Distrahi) i. vēdi. (Quatenus) ver. (Restitui) .i. colligi, (Sed licet) ver. (Plenissima) .i. perfecta (Cautio) .i. securitas. (Securitati) alias securitate. (Auctoritate) simile. §. de decur. vt. ro. l. ij. (Munitri) firmari. ex hoc patet ꝙ perfectum potest recipere adiectionem. ad hoc in aut. vt li. cesse est.

Universidad de Deusto
Biblioteca

manu.per totum qui habent peculia qui publica sunt.ff.de ver.sig. inter pu.in prin.z vide insti.de re.di.§.vniuersitatis.z quod ibi no. ¶In prima gloss.ibi prouincie.adde.de qua fit mentio in actibus apostolorum.c.iii.z.j.de diuer.offi.l.vlt.in fi.

¶Impera.Arch. Lex.iij.

REstaurationi menium publicorum tertiã portionem huius canonis qui ex locis:fundis ve reipublice annua prestatione conferturcertuz est satis posse sufficere.

REstauratioñi. Quedam ciuitates habebãt predia ex qbus tenebant annis singulis prestare fisco nomine canonis vel tributi certũ qd.Et qz mœnia publica ipsius ciuitatis reparatione indigebãt vult imperator vt tertia pars ipsius canonis vel tributi reparationi menioñ ipsoñ impendat.(Restaurationi) que semper in ocio est tractanda qz male querit qñ necessaria iudicatur. vt ait Cassio.iij.varior.epi.xlviij.¶Et nor.q hec sillaba re.significationem habet veteris actus iterationis.vt no.ff.de his q.vt indi. polla.in fi.de quo etiã scripsi.j.de erog.mil.an.l.j.post primã gl. quetiam interdũ habet eundez quodãmodo effectũ. vnde detracta ex officio vt reponant sunt edificij.secus in his q parata sunt vt imponant.ff.de act.emp.fundi.§.pe.Sic z verbũ restituere habet significationem retrodãdi.ff.de leg.ij.cũ quidaz.hoc ꝓsequere.vt no.Vn. de iser.li.feu.q.mo.feu.cõfti.potest.als est ti.quemadmodũ feu. ad fe.perti.c.j.z sic habet significationẽ retrodãdi.vt etiam fructus cõprehendat.ff.de vsufr.videamus.§.infamia.z vide.ff.de do.ꝓl.iij. §.mulier.de ꝛ.sig.verbũ reddendi.z.l.creditor.§.cognoscere.z.j.q. vij.ꝓ illiricum.de verbo.reuerti.habes in aut.de restit.z ea que pat. post prin.Sic z redũdare exponit.i.vndas retro facere, vel ex aqua educere.ff.de aqua plu.arc.l.j.§.ij.z regenerari dici non põt is cuius generatio nõ ꝓcessit.de cõse.di.iiij.q in maternis.(Sufficere)arg. ex hoc q p talia verba hoc tibi sufficit vel sufficere põt fi ꝑferantur ad eo q donare põt intelligatur donatio fieri iuncta.l.fi.ff.de vectig. z de ope.pu.ne splendidissime.z vide.ff.de doli exce.l.fi.§.j.z qb ibi not.Sic z p verba fis cõtentus hac re.ff.de leg ij.peto.in prin.Item per verbũ sufficit intelligitur legatũ vt est expressum.ff.de leg iij.fideicõmissa.§.fi qs ita.¶In prima gl.ibi principe adde.vt preside.

¶Post secundã gl.adde.vel.i.ciuitibus pecuniis in aut.de mand. prin.§.fed etiã ꝓ vbertate.z.j.e.fi.q.Et nor.q in.d.l.fi.§.de vectig. imperator solũ excipit vectigal.qõ sibi debent ꝓincipales,vel ciues occasiõe aliquoñ predioñ que sunt de patrimonio suo,cetera vero dispendia z onera q ciuitates ipse vel ordines fisco soluunt diuidenda sunt.z due partes ad fiscale sunt erariũ destinande reliqua tertia debet in ipsis ciuitatibus remanere. Juste igit petebat ex parte nostre ciuitatis vt cũ hostes instarent,nec defensio tuta foret eo ꝙ mœnia nõ erant.z si qua fuerant vetera iam erãt ruina collapsa.tertiam partem gñalis subuẽtionis q preter equitatẽ in abundantia onerus singul.annis imponit,remitteret uberetqz in ipsis veteribus reparãdis,z nouis extruendis menijs erogari,nefas em est si menijs publicis destituris in lucrũ suũ z qõ grauius est luxuriã rez impendia his deputata cõuertant.xij.q. ij.quatuoz. Quinimo pupillo egenti etiam iusta tributa remittere dz,vt patet.ij.Eisdre.c.v. vt facit illud Cassio.iij.var.epi.xliij.¶Pro reparatione itaqz menioñ arelatenriũ vel turrium vetustarũ certam pecunie dixerimus ꝓtiatem.Victualia etiã que vestras relevare vident expensas fecimus reparari. Jtẽ in fi.iij.ij.legitur ꝙ theodoricus rex ad reparationem theatri vbis roime pecuniam propriaz destinauit sic scribens symacho patritio. ideo ꝛc.Siue talis fabrica potuerit refectionis studio inmonari, expensas vobis de nostro cubiculo curauimus destinare vt z nobis acquirat tam boni operis fama. z nostris temporibus videatur antiquiras decentius inmouata.Sed contra,§.de oper.pu.l.omnes.

¶Idem. Lex.iiij.

EOs qui actione prima fundoñ iuris patrimonialis:siue temploñ possessores effecti sunt vel fuerint firmum dominiuz tenere decernimus. Ne viterius vacillet vniuscuiusqz possessio: sed teneat quisqz ius ꝓprium qõ dato ꝓcio roboratuz est vel fuerit.

EOs. Qui emerunt predia patrimonialia siue templonum prius z possessionem eoñ adepti sunt firmuz dñium habẽt ipsoñm,nec viterius potest talis vacillare possessio. (Ne) veri,(et acillet)alias nullus esset rei finis.ff.de dam.infec.fi finita. §.postea.¶Et nor.ꝙ vacillare dicitur id ꝙ firmum nõ est.ff.de fal. eos.ver.de imprudentia.z hic.z vide in spec.de teste.§.j.versi. item q sunt varij z qõ scripsi.ibi.de apo.pu.l.iij.super glo.alias alluarius. z.j.de dignit.quotiens.in verbo seueritatem.(Sed teneat)ver.(Ato precio)non aũt de ipso fide habita nam tunc dñium nõ transfertur.ff.de iure fil.si procurator.in fi.z.ff. de fid.instru.l.iij. vide quod ibi scripsi in verbo exsolutum. ¶Post primam glo.adde,alias est auctione. z tunc expone.i.licitatione z sic glos.ista non erit necessaria.z pro hoc facit.ff.de indi. adiec.l.qõ aũt.ij.respõso.z melius j.tit.j.loca.z.§.de ven.re.ci.l.j.in fi. Est enim auctio crementum.publica venditio,auctionator qui auctionem facit auctionarius q res paruas emendo z vendendo lucrã auget multa. Auctio quia emenres z vendentes auget sm Pap. ¶In secunda gl.ibi semel adde. arg.j.tit.j.l.ij,z ibi actione adde,ad quod.j.tit.l.ij.

¶Imperator Valen. Lex.v.

SI qui ex titulo donationis vel emptionis siue ex alio quolibet titulo possessiones:vel domus vel ergasteria iuris duntaxat ciuilis que huius iuris esse vere ꝓbãtur cuiuslibet ciuitatis:z precipue huius eterne vrbis:cui maiorẽ debemus fauorez tam ciuilis(vt dictũ est)iuris:qñ etiaz agonotheticas possessiones a cõsulatu asonij z oltbrij dempto ciuili canone acceperunt:eos impositũ eis canonem iurta fidem publicorum monumentorum ciuitatis ad quẽ eedem res pertinuerũt ꝓbere iubem⁹.Nã si priuati iuris debita non patimur:denegari multomagis ꝓbenda sunt ciuitatib⁹ que iure debent.Cũ sufficiat possessorib⁹ qõ apud eos dñium in perpetuum ex nostra liberalitate permaneat.

¶Si que tñ possessiones iuris ciuilis canonem priuatis largitionibus in presenti prebẽt:vel nunqz ademptũ vel postea impositũ ad hãc iussionez nõ pertinebũt: sed priuato erario canonem quem nũc agnoscũt inferre ex more debebũt dominio firmiter apud eos successorezqz que eorum z detentatores pari moco permanente.

SI qui.Mandat imperator vt illi qui adepti sunt titulo donationis vel alio possessiones z predia ciuitatis alicuius translata in eũ p emphiteosim a ciuitate sub certo redditu fun Bin.¶In glo.i.qõ debetur priuato.adde si.in aut.de mã.ꝓc. §.oporet igitur re. vbi dicitur publicum illesum esse seruandum.

¶Imperator Zeno. Lex.vj.

HAc in perpetuz valitura lege sancimus:vt in cenetiũ ciuitati seu habitatoribꝰ eius tã ius eractionis quadringẽtoz solidorum annui canonis ciuilis redditus ad suaz patriã pertinentis:z possessoribus.i.calamaco z eliburno:necnon emptorio:vberatorioz z potio coñ sub territorio parmense ciuitatis constitutis:ex nuper lapsa tertia indictione cum ipsa restituz:qñ si quid ex quo sanctio Martiani diue memorie lata est ad eiusdem ciuitatis preiudiciũ gestum est infirmari. Et qõ ex eadẽ prouisione ciuitatibus delatum interserat qualibet occasione minuũ est ex hac autoritate cõstitutionis nostre serenitatis eisdez ciuitatibus redhiberi.Ita vt neqz iudiciaria autoritas: nec imperiale rescriptũ quacunqz videlicet adiectione munitum sepe dicte generalis legis vires possit infringere.Quod si aliquis aliter fecerit pena grauj plectetur.

HAc in perpetuũ. ¶Pone casum vt in glo.(Vt) alias z.z bene.(Seu)expositiue ponit.neqz eñ mœnia z edificia per se sola faciunt ciuitatẽ.(Tã)ff.(Ius)debitũ. (Canonis) l.pulsionis cõcesse illi a Marciano. (Quã)ff.(Sanctio)predicte pulsiõis.(Et qs)ff.(Delatũ est z qualiber)alias delatũ interserat qualiber z hec veriot (Ex)alias hac. (Cõstitutiõis).s.huius(Redhiberi)restitui. (Jta vt)ver.(Adunitum)nisi diceret non obs. hac l.ff.de leg.iũ.si quis in princi.z per ea que scripsi.§.de pusto.l.j.(Legis)huius scilicet Marciani.(Infringere)trãsgredi, imminuere. (Quod si)vers. Brauj,scilicet sacrilegũ.j.de eroga.mili.an.l. lege. ¶Post glo.vlti.adde.z.§.de discus.l.ij.

¶De locatione prediorum ciuilium:vel fiscaliuz:siue temploñ:siue rei priuate:vel dominice. Tit.lvj.

¶Post tertiam gloss.que est super rub.adde.que scripsi.§.de fun. ꝓs.l.j.in fi.magne note.

¶Imperator Gra. Lex.j.

DJui patris nostri aperta preceptiõe cauet fundos ex re priuata nostra ita tradi ꝓcuratoribus: vt periculo collocantium officio eumqz tradãtur. Neqz enim quicqz potest ex deuotionis plenitudine vacillare:si apparitiõe iudiciaria z fundi idoneis attributi sunt:vnde fiscalis indemnitatis idonea fideiussione munita. Quorum si alteruz vel vtrumqz negleceñ est:quo ex hoc titulo pensitatio canonica desideratur:ex officio eum facultatibus seruetur.

DJui. ¶Casus. Predicta fiscalia locari possunt perpetuo in emphiteosim idoneis cõductoribus, a quibus etiã idonea fideiussio recipiẽda est de canone debitis temporibus psoluendo.Qs si hec duo vel alterũ eoñ tam locatores ꝙ cõductores omiserint pensionem ꝓ illis predijs fisco solent.(Aperta)clara, manifesta.(Preceptione)lege vel forma.(Collocantiũ).s.iudicum vt subijcit.(Officioñ).i.appariroz vt subijcit.(Neqz eñ)ver.z est ratio premissoñ.(Deuotionis.)Propie deuotio est timoz z obseruatio sm Pap.(Vacillare)titubare,trepidare.z vide.ẽ.titu.j.l. eos.(Apparitione)alias ab apparitione.(Idoneis).s.ppetuarijs. z dic.i.diuturnis z in bonis abundãtibus. (Attributi)cõcessi z locati.(Et inde)ver.z exponeꝛi.ex ea locatione seu cõcessione.(Quorum)ver.(vtrumqz)hoc superfluit.nam quod statuitur ex duobus vno deficiente fortius si vtrumqz deficiat.(Que)subaudi ea.

¶Idem Aug. Lex.ij.

EUndi reipublice ab his q nec titulo conductionis eos detinent:quiqz meliores cultu patrocinante reddiderit:nec nostrarum quidez sanctionum ii forte quispiam per surreptionem meruerit mittibus auferantur iurta legem veterem.Semel tantum licentia faciende adiectionis indulta.

EUndi. ¶Concesso predio reipublice in perpetuũ saluo canone ꝓpie preitando etiã per rescriptũ principis auferri non põt a cõductore q illũ diligenti cultura meliorem effecit. Jn his enim.j. tractata repoza semel tm fit licitationis accessio. (Nec)pro nõ.(Cultu).s.suo.(Patrocinante)facit.ẽ.de omni agro deser.l.hñ.z.l.quicũqz.ij.z.ff.de iu.fil.non intelligitur.§.diui. (Neqz)

ẽ.de agri.z censi.litibus in verbo nõ idonea. ¶Post primam glos. ad.§.qui habebarea in emphyteosim a ciuitate sub certo redditu fun Bin.¶In glo.i.qõ debetur priuato.adde si.in aut.de mã.ꝓc. §.oporet igitur re. vbi dicitur publicum illesum esse seruandum.

¶Imperator Zeno. Lex.vj.

HAc in perpetuz valitura lege sancimus:vt inceneñ ciuitati seu habitatoribꝰ eius tã ius eractionis quadringẽtoz solidorum annui canonis ciuilis redditus ad suaz patriã pertinentis:z possessoribus.i.calamaco z eliburno:necnon emptorio:vberatorioz z potio coñ sub territorio parmense ciuitatis constitutis:ex nuper lapsa tertia indictione cum ipsa restituz:qñ si quid ex quo sanctio Martiani diue memorie lata est ad eiusdem ciuitatis preiudiciũ gestum est infirmari. Et qõ ex eadẽ prouisione ciuitatibus delatum interserat qualibet occasione minuũ est ex hac autoritate cõstitutionis nostre serenitatis eisdez ciuitatibus redhiberi.Ita vt neqz iudiciaria autoritas: nec imperiale rescriptũ quacunqz videlicet adiectione munitum sepe dicte generalis legis vires possit infringere.Quod si aliquis aliter fecerit pena grauj plectetur.

HAc in perpetuũ. ¶Pone casum vt in glo.(Vt) alias z.z bene.(Seu)expositiue ponit.neqz eñ mœnia z edificia per se sola faciunt ciuitatẽ.(Tã)ff.(Ius)debitũ. (Canonis) l.pulsionis cõcesse illi a Marciano. (Quã)ff.(Sanctio)predicte pulsiõis.(Et qs)ff.(Delatũ est z qualiber)alias delatũ interserat qualiber z hec veriot (Ex)alias hac. (Cõstitutiõis).s.huius(Redhiberi)restitui. (Jta vt)ver.(Adunitum)nisi diceret non obs. hac l.ff.de leg.iũ.si quis in princi.z per ea que scripsi.§.de pusto.l.j.(Legis)huius scilicet Marciani.(Infringere)trãsgredi, imminuere. (Quod si)vers. Brauj,scilicet sacrilegũ.j.de eroga.mili.an.l. lege. ¶Post glo.vlti.adde.z.§.de discus.l.ij.

¶De locatione prediorum ciuilium:vel fiscaliuz:siue temploñ:siue rei priuate:vel dominice. Tit.lvj.

¶Post tertiam gloss.que est super rub.adde.que scripsi.§.de fun. ꝓs.l.j.in fi.magne note.

¶Imperator Gra. Lex.j.

DJui patris nostri aperta preceptiõe cauet fundos ex re priuata nostra ita tradi ꝓcuratoribus: vt periculo collocantium officio eumqz tradãtur. Neqz enim quicqz potest ex deuotionis plenitudine vacillare:si apparitiõe iudiciaria z fundi idoneis attributi sunt:vnde fiscalis indemnitatis idonea fideiussione munita. Quorum si alteruz vel vtrumqz negleceñ est:quo ex hoc titulo pensitatio canonica desideratur:ex officio eum facultatibus seruetur.

DJui. ¶Casus. Predicta fiscalia locari possunt perpetuo in emphiteosim idoneis cõductoribus, a quibus etiã idonea fideiussio recipiẽda est de canone debitis temporibus psoluendo.Qs si hec duo vel alterũ eoñ tam locatores ꝙ cõductores omiserint pensionem ꝓ illis predijs fisco solent.(Aperta)clara, manifesta.(Preceptione)lege vel forma.(Collocantiũ).s.iudicum vt subijcit.(Officioñ).i.appariroz vt subijcit.(Neqz eñ)ver.z est ratio premissoñ.(Deuotionis.)Propie deuotio est timoz z obseruatio sm Pap.(Vacillare)titubare,trepidare.z vide.ẽ.titu.j.l. eos.(Apparitione)alias ab apparitione.(Idoneis).s.ppetuarijs. z dic.i.diuturnis z in bonis abundãtibus. (Attributi)cõcessi z locati.(Et inde)ver.z exponeꝛi.ex ea locatione seu cõcessione.(Quorum)ver.(vtrumqz)hoc superfluit.nam quod statuitur ex duobus vno deficiente fortius si vtrumqz deficiat.(Que)subaudi ea.

¶Idem Aug. Lex.ij.

EUndi reipublice ab his q nec titulo conductionis eos detinent:quiqz meliores cultu patrocinante reddiderit:nec nostrarum quidez sanctionum ii forte quispiam per surreptionem meruerit mittibus auferantur iurta legem veterem.Semel tantum licentia faciende adiectionis indulta.

EUndi. ¶Concesso predio reipublice in perpetuũ saluo canone ꝓpie preitando etiã per rescriptũ principis auferri non põt a cõductore q illũ diligenti cultura meliorem effecit. Jn his enim.j. tractata repoza semel tm fit licitationis accessio. (Nec)pro nõ.(Cultu).s.suo.(Patrocinante)facit.ẽ.de omni agro deser.l.hñ.z.l.quicũqz.ij.z.ff.de iu.fil.non intelligitur.§.diui. (Neqz) als ne.vel supple sancim⁹,als litera esset defectiua. vel in fi.l.supple est.(Meruerit).s.ipm ꝓnulegiũ vel rescriptũ.(Mittib⁹.)Jio. presumi colonos esse mites.alias presumunt seu dicunt agricole iuste licẽces,z creditores auari in aut.vt nu.mu.agri.in prin.Sic sunt illi de terra laboris,sic z presumit rusticus innocẽs z quietus.ẽ.de defen, ciui.vtili.Sed qd si talis colonus vel possessor nõ est mitis sed molestus.z superb⁹ est vicinis.an auferetur sibi possessio. ¶Puto ꝙ fic. ar.huius.l.a cõtrario sensu qõ est fortissimũ.ff.de offi.eius.l.j.§.hui⁹ rei.ad hoc etiã.ẽ.ti.iij.l.fi.z.ff.de vsu z habi nõ aliter.z qõ ibi not.z in aut.de mon.§.hinc aũt nobis,ibi tolerabiles aliqs monachis.z ꝙ plene dictũ est ꝓdicta.l.fi.(Semel ff.z dic.fintra tpa constituta ad hoc.ẽ.de fide instru.z iur.hal.fil.fi tempora.(Faciende)scilicet tempore contractus.vt ẽ.tit.j.l.eos.z hic not. ¶Indulta,supple est.

¶Imperator Do. Lex.iij.

LOca omnia : fundive reipublice propositis prius licenter edictis : debinc vbi in eum canonis modum contendentium augmenta succreuerint: vt extendi vltra aut superari ab alterius oblatione non possint:perpetuarijs conductoribus locentur.

LOca. ¶Addãt imperatoz vt ista loca z fundi reipublice primo ꝓpositis sup hoc edictis,si aliquis est q vltra id qõ alius paratus est conductor exsoluere,noie canonis z pensionis velit offerre,tali plus offerenti ꝓpetuo concedatur.(Propositis)si.j.de gre.do.l.j.(Licenter).i.q licitatione coneat,Licitare aure est cũ precio augmenti distrahere fm Adacrobiuz in saturnalibus.(Edictis)si.ff.de ve.nu.po.l.fi.(Debinc) Expone vt scripsi. ẽ.de omni agro deser.quicunqz.ij.(Vbi)postq.ff.(Modũ).i.Finite. (Contendentiũ)qz in his locationibus q sub licitatiõe fiunt cõductores hinc inde contendunt.ẽ.de rescin.vẽ.si volũtate.ibi post multas contentiones.(Succreuerint)alias succurrerũt.z dic tpe cõtractus.vt no,ẽ.l.proxi.¶Post.j.glo.adde. Et dic ꝙ edictum ex prin cipis imperiũ vel monitio extra dictũ z publicatũ fz Pap. ¶Jtẽ nor.ꝙ edicto ꝓmit licitario vt hac.l.Item edicto fit admonitio. vt.ẽ.de ve.nu.po.l.fi.j.de grege.do.l.j.ẽ.qui accu.non pos.l.iij.ff.de peti.here.item venitur.§.petita. Jtẽ edictis fit vocatio.ẽ.de ol agro deser.locoruz.z de adul.l.quis.ff.de iur.fil.l.ẽ.§.senatus.z.l.arrian⁹. z de fideic.li.cũ vero.§.pe.z in aut.de litig.§.omnem.z.ff.de suspect. tut.l.impuberibus.§.item si qs.z.ẽ. de decur.quis. Jtẽ renouciatio.j.de coarta si apparitor. Jrem declaratio.ẽ.de incol.ciues. Jtez vectatio.ff.ne de ita.def.l.fi, Jtẽ interdictio.ff.ad vellej.l.ij. Jtẽ cautio iust.de vsuc.§.edicto. ibi etiam no.qd est edictũ. Jtẽ preceptũ.ff.de leg,scienciũ.§.vlt.de incẽ.rui.nau.ne qd.z de fal.diuus. Jtez datur licentia.ẽ.qñ lic.vni.si.in.se.vin.l.j.z.ij. ¶No.etiam ꝙ talia edicta debet etiã per multos dies in publico manere supposita.vt.d.§.omnem.nõ paucioribus decẽ.in aut.de ali.z empht.in fi. Sũt etiã ꝓponenda primo in basilica imperatoris in auten.de iudi.in fine proponenda sunt etiã in eccles,s.in aut.qũo opꝫ epis.§.fi.z extra de parrochi.c.ij. de pe.z remi.c.ois.z.c.se, Jtem edicto ꝓponitur,z hi statutum.ff.de decu.l.qualiter.§.j.z vbi pu.z du.l.h.ẽ.j.q.ij.imperatores. ff.de cõsti.prin.l.j.§.j. Jtẽ edictio mandat.ff.de sepul. vio.l.iij.§.nõ perpetue. Jtem edictũ facit desertoꝛ.ff.de re mili.q cũ vno.§. edictũ. Sed cũ olim fieret vacatio seu citatio ꝙ edicta an etiam hodie possit fieri.?Idẽ ꝙ fic vt ꝓdictis iuribus q iura,qz nõ inueniunt so re correpta seruanda sunt.ẽ.de app.precipimus.in fi. Jn contrariũ est cõstitutio cle.de iudi.c.j, que primitit hoc epis depulsis a sede.ꝓpria cõtra depellentes cõsiliarios z fautores eoñm eo casu qñ pio naliter vocari,aut in eoñ domibus requiri nõ possunt,ergo in aliꝙs est contrariũ z ius cõe.ff.ad munici.l.j.in fi. Item in regno ꝓponunt hmõi edicta in cathus qñ clericus infert violentias laico. vt scripsi ẽ.de agri.z censi.si coloni.q.vlt. Forte si iudex secularis laicũ ob potentiam,vel alias p nuncia vel literas citare nõ potest ne succũbat, iustitia poterit ipsum in locis debitis z publicis p edicta citare.iar. iurium prenissoñ,cum sit eadem ratio in iudicio seculari que est in ecclesiastico.z per ipsam decre.cle.le.leges ciuiles abrogate nõ sunt vide qs no.in spec.de cita.§.j.ver.z nota.fm Uber. z de dolo z contu.§.restat.in prin. ¶In glos.emphyteoticarijs.adde.ẽ.de offi.comerum pri.l.ij.vide qõ scripsi.ẽ.de fun.rei pri.quicunqz.

¶Idem Aug. Lex.iiij.

COngruit equitati vt veteres possessores fundorum publicoñ nouis cõductoribus preferant. Si facta nobis per alios augmenta susciplant.

COngruit. ¶Quidã possidet fundũ publicus:sibi locatum ad tps si ipse petat illũ sibi in ꝑpetuus locari z paratus est tm noie pẽsionis exsoluere ꝙ alius nouo cõductori est rõnabiliter preferendus.(Equitati)ergo z legi que sup equitate fundatur,vt plene scripsi,ẽ.ne fil.rem quam ven.euin.l.ij. Equitatis em decet legũ conditorem esse fautores.ẽ.de pac.couuen. hac lege ipsa enim in iudicijs preferenda est,ẽ.de iudic.placuit.vnde Tullius.ij.

Universidad de Deusto
Biblioteca

heto.in iudicijs q̄ d equū sit querit z ibidē placet in iudiciali ordine fine equitate esse.hoc est parte quandā honestatis. (Veteres)an rig (Publicoꝝ) quoꝝcūq; fiscaliū.vel ciuiliū (Preferant) alias fieri videt ejs iniuria.ar.ff.de aqua.quo.z esti.l.j.§.pe.z extra de re. ec.nō alie.ad aures. Et sic no.p conductoribus z colonis antigs q̄ sint nouis.pferendi li tamē idem.p predijs soluere sint parati.Sz ar. cōtra. in aut.de nō alie.§.neq; illud.p quandā eiꝰ cōsequentiā, z revolutionē, z machinationē foret prediū onerī ppetue locationis subiectū.vt ibi.z hic est speciale in locatione p̄diorum publicorū, sicut z in domo cōducta p scolarē extra de locato.c.j. Regulariter cōtra ꝑ.loc.ne ejus.dic vt ibi. Tū in fiscalibus p̄dijs nō pōt emptor colonū expellere ante finē locatiōis.ff.de iure fis.l.fi.§.Papinian⁹. Jn alijs aūt secꝰ.§.loca.emptoreꝫ.ff.e.tit.fi merces.§.j.vel dic p nulla est hic specialitas.Nec ob.cōtra.q; hic loquit q̄s cōductor alius veniebat, z vererem expellere intēdebat.quare iniquū videt.vt si antiquus velit tantūdem exsoluere depellat.nec p hoc oneri ppetue locationis subiciť.nā si neutri locaꝛe vult nō cōpellit,sed pōt eaꝫ p libito retinere.Urrū aūt heredes succedāt in hmōi cōductionib⁹ fundoꝝ z vectigaliū publicorū, z q̄ sunt in hoc necessaria.vide q̄s legit z not. ff.p socio adeo.(Si facta)ꝛ.(Augmenta)vt.j.l.pri.§.vlt.(Suscipiant)secus forte si nō suscipiant.in aut.de nō alie.§.neq; illud.z.j. l.pri.§.vlt.z facit ad.l.ff.de mino.l.si in emptione.in fi.z extra de re. ec.nō alie.ad aures. Et no.p locatorē ꝺz certificare veterē colonū z notū facere sibi ꝑ ꝑ fundo quez renuit maior pensio est oblata ad hoc.ff.de in die adiec.l. necesse. Item no.q̄ augmēta hmōi versant in pluribus.puta in pcio in facilioꝛi z maturioꝛ eius solutione.in oportuniori loco.in idoneioꝛi psona.in leuioꝛibus cōditionibus z in omni eo qs pōt meliorem cōdictionē facere locatoꝛi. Hec z alia p̄ sequere.vt eo.ti.l.vbi.§.fi.cū.l.seq. Item q̄ licitamēta hmōi nō sunt leuiter admittēda, neduꝫ cōmodum querit conductoꝛes frequētius immutentur secundū Bꝛe.in registro.li.j.c.xlij. Ad hoc est aperte. ff.de mino.q̄ si minoꝛ.§.non semper, z.l.si fine.§.idem faciunt.

¶ Imperator Theo. Lex.v.

PRedia domus nostre si semel iure ꝑpetuo vel nostra pceptiōe:vel autoritate illustris viri comitis erariꝫ priuati apud aliquē fuerint vel iaꝫ dudū sint collata:ad aliū transferri ꝑpetuariū non opꝛ. ¶ Aperte eīm hoc diffinimus edicto vt a perpetuario nunqꝫ possessio trāsferat.etiā si alteri eaꝫ imperatoꝛ:vel exoratus:vel sponte donauerit.siue annotatione siue pragmatica.Cui fi forte cōtra perpetuariū vir illustris comes priuatarū rerū duꝫ allegabit acquiescet;z de ꝑpio ipse centū libras auri z alias centuꝫ fisci iuribus palatinum inferre cogāt officium. Nec tū post allegationem habebit hmōi iussio firmitatē. ¶ Sed nec locabit alteri:(licet ingenti superari videatur augmento)possessio. ¶ Jure igitur perpetuo publice cōtractus firmitate ꝑpetuarius securus sit:z intelligat neq; a se:neq; a posteris suis:vel his ad quos ea res vel successiōe:vel donatione:siue venditione:vel quolibet alio titulo peruenit: siue aliquando peruenireꝫ esse retrahendam.

¶ Sane q; nō ex omni parte excludēda est largitas p̄cipalis reꝫ diuine domus siue imperatoꝛ si velit donabit ei q̄ eam possidet iure perpetuo:siue ipse iam meruerit: siue cuiuslibet tituli iure successerit.Videt enim suā cōcedere pensionē; nō alteri liberalitas noscere: que possidentem iure perpetuo dominum eum vult vocari.

¶ Sane si quis nō perpetuo iure:sed ad tempus locatam ab illustri viro comitis rerum priuatarum possessionem videtur adeptus:nō erit obstaculo principalis largitas:si voluerit in alterum donationem trāsferre quod ad diffinitum tempus alter forte conduxit.

¶ Si vero p tali prediō ab altero cōductoꝛe offeratur augmentū sit in arbitrio conductoris p̄cioris cui res ad tempꝰ locata est: vt si ipse qd aliter adiecit obtulerit maneat apud eū tpalis illa cōductio. Si vero idē hāc ipsaꝫ rem aliquādo meruerit iure ppetuo possidere habebit z ipse superius exꝓessam perpetuam firmitatem.

PRedia. ¶ Hec lex habet duas ꝓs principales.Scēa ibi sane si qs.Prima subdiuidit in quatuoꝛ.Scēa ibi, sed nec Tertia ibi.iure igit.Quarta ibi.sane.Scēa in duas.Scēa ibi.si vero. ¶ Jn prima statuit imperatoꝛ ꝑ dita dom⁹ sue locata in perpetuū ex cōcessiōe sua,vel autoritate comitis rerū priuatarū nō possint auferri possessoꝛi z alij trāsferri.nec valeat alia cōcessio sine de facta cuicūq;,nec priuilegiū.pinde cōcessum. Et comes rerū priuatarū fi tale ꝓilegiū vel cōcessionē amiserit,punit in cencū libris auri,z in totidē eiꝰ officiū palatinū,z ipsa cōcessio nulla obtinet firmitatē. (Predia expone vt.§.de iur.fis.l.iij. Et dic p̄dia nō ea q̄ sūt in limitrib⁹ ꝑstituta.nā illa donari nequeūt,z donata reuocant.§. de fun.pa.l.oēs.Vel dic q̄ ēt illa donari possunt nō obstāte lege,z dona tā ēt poterūt reuocari,put dicet.j.in ꝛ.donauerit.q.j.(Moitre)Priuati primonij.(Semel)vnica vice.(Preceptiōe).i.cessiōe vel preceptione, vel ꝑprie q̄ imperatoꝛ fecerat sup hoc ſpāle mandatū.(Autoritate)ꝛsensu,approbatiōe.ff.de anto.tu.l.iij. Approbare ꝓ idem est qd laudare fm Hug.z hoc se hz in pl⁹ q̄ simplr pari.ff. de nota. l.iij.vide qs no.Jo.an.de re.ecc.nō alie.c.j.li.vj. in gl.magna. Ꝓpie aūt autoritas est supioris ꝛsensus inferioꝛis.§.de leg. humanū. (Illustris)vis.§.de pe.bo.sub.l.ij.(Erarij).i.rei.j.e.§.pe.z.§.de of. co.repti.l.j. Est eīm hoc nomē satis ſgiale.vt plene scripſi.§. de iu.fis. facultas.z ne fis.reꝫ q̄ vē.euim.in ru.(Apud).i.penes.q; ꝑpetuo.ff. de ꝛb.fi.penes.(Collata)alꝰ collocata.z expone semp.i.collocata. (Apte).§.z dic.i.clare q̄ manifeste.qs aūt dicaꝫ ius apertū vis qs no.instit.de act.§.sed z in stricti iuris.(Etiā si).§.(Exoratꝰ)cibus ff.de vi pu.q cetu.§.sed si pater.z est simile verbus.ff.de obseq.lib er. Titius.(Donauerit.)Ro.q; res donata ꝑ ꝑncipē ab illo cui cōcessa est tolli z alij donari nō pōt. ¶ Et sic facit ad q̄nēs inter peritos regni diutius ventilatā q̄ talis est.Rex donauit z cōcessit in feudū Titio quoddā castrū afferēs illis fore ad se rationabiliter deuoluturū, ipsumq; exinde p quendā anulū inuestiuit.subsequēter illud idē ea q̄ strū alij donat,euiqꝫ ti mulier inuestiuit q̄ possessionē adept⁹ est coꝛporalē.querit qs sit potioꝛ? Jn hmōi q̄nis q̄ frequens est examinatione hic erit ordo. Primo scēi donatarij iustitia roborabit. Scdo primi intētio ꝛfirmabit.Tertio fi scī iustitia resumit.Quarto cū distinctioē decisio apponet.Quinto ꝑ decisionis declaratioē alia q̄ subnectet.Sexto due vel tres q̄nes alique ſbuingenē.Ro scdo dō natario triginta rationes alique ꝓegnantes z prolixe inducuntur. ¶ Primo.Effectus vltime donationis q̄ debet tollere precedente vt est in alijs actibus viuentiū, cū vltim⁹ primo repugnat.primū tollitur per fm.§.de pac.pacta nouissima.ne de sta.defunc.si mater.ff.de pac.fi vnus.§.pactus.z.l.ab emptione. Item mouentiuꝫ.ff. de iure co.diuus.§.licet.de leg.j.fi mihi z tibi.§.in legatis.§.de testa.hac cō sultissima.§.pe.ff.ad treb.l.j.§.inde neratius. sic etiā dicemus z hic, equiparādo testatoꝛem leges z regem,qui omnes sunt leges,sed vltima lex tollit primam.ff.de leg.l.nō est nouum.§.de consti.c.j.li.vj. ¶ Scdo.Regi autoritas q̄ potest diuum rei alteri tam quesite auferre,z in aliū transferre.§.de quadri.ꝑscri.l.ij.z si fortius rem suā alij donatā ipsi donatario tollere,in alīūq; trasferre. Jn primū nāq; donatariū nō erat ius expresse translatū seu quesitū sed querenduꝫ. ar.ex illo generali plura impediūt cōtrahenda q̄ non diriműt iaꝫ cōtracta.ff.de postu.l.j.§.casum.de iudi.cecus.cum multis similibus. Qd etiaꝫ in primū donatariū diuum trāslatū non fuerit,pbat ex regula q̄ dicit diuia non nudis pactis,sed traditionibus z vsucapioni bus queri.§.de pact.traditionibus.que regula cū in priuatis vendicet sibi locum non minus idem erit in re.§.de leg.digna.ff. de le.iij. ex imperfecto.in auten.vt non fi.pig.§.illud.z.ccv.di.illud prope fi. ¶ Tertio q̄ ius acessus primo ex prima donatione oblati fit p scdam sic ostendit.Principes est diis ꝑsonaruꝫ.ps in ofti.de homi.nō,teñ. nō.seu.l.q; frequēter.in fi.p quā ꝛ q̄ hō nō pōt alij locare opas suas in ꝑpetuū. Et sicut imperatoꝛ est diis mūdi.ff.ad.l. Rod.de Jac.de ꝓcatio.ita z rep diis ꝑsonarū ergo z rerus in aut. de mona.§.illud. ff.de ado.l.ij.§.vlt. ¶ Quemadmodū ergo pōt iudex cōtra z dānare ꝑsonas,vt in eis penas leuiet,vl augmēter.instit.de iu.na.§.plane.in quo sola volūtas eius iusta cā est no.ff.de pe.relegati.in fi.ita z eoꝛ tolere bona. Et multo fortius bona hoim tollere q̄ ꝑsonas.xij.q.j.q̄ cipim⁹.xvij.q.j.ananias.ff.de dona.l.pe.§.pe.z.§.de sa.san.ec.sanctimus.qs indubitāter verū est rone duce vel cā.vt ps.xxij.q.viij.cōuenior.z.c.seq.in fi. Et no.Bul.in spe.de lega.§.nūc ostendendū.ꝛ. lvij. Cū dicit Jta.de iser.sup.premio ꝛstitutionū regni in ꝑma additione ad gl.q̄ donatio facta p regē de bonis ꝑuatoꝛū ꝑdicat diuoꝛ. ar.sumpto a ꝛrario sensu ex.c.qcūq; militū.xij.q.j.z hoc dignuꝫ z iustū est.nā idē possunt flumina z cēnitores autoritate regis.ff. de acqr.re.do.ergo.§.alluuio. Jtē ꝑscriptio.§.de ꝑsc.xxx.an.si qs.z q̄ plene no.ex de ꝑs.vigilāti.in.ij.gl.z qs scripſi.§.de fun.rei pu cuiꝰ q̄ in fi. Jtē ipsa lex noxia vel vt verꝰ loquamur lex viua.i.ꝑncepꝰ post mortē suā in multis casib⁹ sine possessiōe diuum trāsfert.vt ps.ff. p socio.si inter fratres.§.idem rūdit.ij.in fi.§.cū ibi no.forti⁹ ergo ipse rex ꝑdictis autoritatē impēdit.xix.di.si romanoꝛ. Jtē pōt ꝓceps ecclesiastic⁹ ius q̄situ ex ꝑsonali obligatione vouētis tollere. vt ps ex de voto.magne.z.c.qs sup.z scripſi.§.de agri.z maci.do.l.j.q.ij.li. ar.prime ptis. Fortius pōt ꝑnceps secularis ius q̄situ hoi ex ꝑsonali obligatiōe ꝛtractet donationis auferre, cū hō strictuꝫ deo ex sola pollicitatione liget ꝑ hoi ex quocūq; ꝛtractu.xxvij.q.j.c.j. si eiꝰ pn ceps de nihilo facit aliqd.vt.ij.q.j.i ꝓmis.z.ij.q.vj.hec q̄ppe ex de transac. transa.c.j.de monacho non monachum fm quosdā.vt not.extra de ſta.mo.in fi.de nō capaci capacē z eꝫ.vt no. Bul.d.§.nūc ostendē duꝫ.ver.q̄ viij.z.ꝛ.vlj.z seq.ergo eadē ratione de aliquo nihil faciet cum contrariorū eadē sit disciplina,immo ad destructionē alicuius actus vel rei temporalis sufficit q̄ ad ius cōstructionem ff.de acq.posſ.iij.§.in amittenda.extra de transa.epi.inter corporalia.in pnā.Et his concludit⁹ manifeste q̄ rex licite auferre potuit rem donatam per se primo donatario.z eam donare secundo. ¶ Quarto sic.Sicut ep̄s cōcedit bona alicui⁹ ecclesie sibi seruētibus.xvj.q.vj.illud. z tollit qs vult ex decimis z primitijs vni ecclie illiusq; data alteri.ea.cā.q.j.statuim⁹.z.§.sicut duo.cū habeat bona ecclarū in sua ꝑte.nā si alie hoim sunt ei ꝛmisse forti⁹ z ecclie bona.tq.q.j.ꝓcipim⁹,z facit.e.cā.q.q.aurū.z.c.gloria.z.c.sanctoꝝ.ita z rep bona vnius subiectoꝝ tollere z alteri ꝛcedere pōt:nā z de ꝑsonis facit rep prescriptum suum vt hō liber in alteꝝ trāseat ꝑ tem ff.de adop.l.ij.§.vlt.z p legē.§.de mē.vali.l.j. Et hoc ide facit ecclia Fillius sacerdotis ecclie in qua pater cū eiꝰ genuit deseruiit.xv.q.vlt.cū multe.fortiꝰ est seruus ergo hoc faciet de bonis eoꝝ,d.c.ꝓcipim⁹. cū nequeat salus hoim ecclie cui extimari.ff.de dōi.l.pe.§.pe. z.§.fi.neq; libertas.ff.de reg.iu. liberpatereꝝ tas. Cū ergo p̄mo donatario nō esset ei⁹ exꝓesse q̄situ ꝛ q̄rendū, vt deseruit. dictū est.z.j.dicet,si pōt diuum q̄situ tollere,fortiꝰ poterit z q̄rendum. hoc etiā bñ ꝓbat.ff.de doli exccp.apud.§.vlt.Cū eīm pater possit deteriorē eaꝫ filij facere.put ibi dī,poterit etiā princeps in rebus facere sabiectorum q̄ est pater eoꝝ.in aut.neq; virum qs ex dot. ꝛc.ad fi.colla.viij.nec est in hoc tūc ꝓiudicium ꝑtum ibi.cū possit recursus haberi intra quadrienniū cōtra fiscum.§.de qua.ꝑscī.in fi. ¶ Quinto sic.Rex pōt rem cōes quā habet cū alio etiā ob modicā ꝑticulā tā alienare.§.de vē.re.fis.co.cū pri.l.j.z nō solū rem cōem, sed etiā rem tā fisco ꝙ alijs creditoribus cōiter obligatā pōt.pcura toꝛ fisci vl Cesaris oibus inuitis alienare.ff.de iur.fis.res q.§. res au tē.Ergo rex multo fortiꝰ poterit castrū in quo directū hz diuum qđ incōparabiliter nobili⁹, digni⁹,z potēius est q̄ vile aliq̄ sēdo donare feudatario inuito.z hec rō nimis vrget vr.j. in solutione dicetur. ¶ Sexto fm hoc in rege ꝛtractus feudalis quedam ꝑcarij spēs.vt quemadmodū naturali egratet⁹ ꝑuato suū ꝑcarium ꝑ libito reuocare.vt.ff.de ꝓca.l.j.z.ij.§.j.ita z regi liceat cōcessuꝫ feudū ꝑ libito retractare ex ꝓrogatiua regie ꝑtis, maxime cū hoc videret reipu Feudum blice vtiliter expedire.Pōt eīm ꝛtractus feudalis sub specie ꝑcarij pōt a rege cōprehendi,sicut z ꝑuato cōtractus emphyteuticꝰ ꝑcarium dī.§. reuocari de ꝑscri.xxx.an.cū notissimi.§.vlt.z no.e.tit.li.vj. Jtē sicut ꝑcarius in quadamo ꝓ uno hz in fur donatiōis z bñficij qs cū ꝑ libito reuocaꝫ.vt.d.l.j. clium ꝓce cō.tit.inter dū.ita in rege feudū cōcessum ꝑ eum qs bñficiū dī posa fit cuꝫ expedire viderit ad sui bñplacitū reuocare, vt sic aliq̄d plus ꝑuato. videat hre dignitas regis q̄ est totius reipublice caput ꝙ ꝑuatꝰ si bi subiectus z minima reipublice portio,inter quos tanta est distantia quāta fere de nihilo ad totum. Ex quo equū est regi talia priuilegia iuxta ratione competere q̄ ꝑ re publica ꝛc.§.de qua ꝑscī.li. Nā z alꝰ pōt princeps p rescriptū suum incōmodum saltē paruuꝫ inferre subiectis.q̄ dic vt scripſi.§.de fi.instru.q̄ cum ꝓ.hic autē paruum est incōmodum ex eo q̄ ꝑmus donatarius ꝓ re si qs in re ipsa queſi nit hz ꝓra fiscuꝫ actionē vel intra quadriennū vt.d.l.fi.vel alꝰ ꝑ tradit.§.de doñ.si qs argentum.si ergo pōt hoc princeps in hijs bonis facit rep ꝓscriptum suum vt hō liber in alteꝝ trāseat ꝑ tem ff.de adop.l.ij.§.vlt.z p legē.§.de mē.vali.l.j. Et hoc ide facit ecclia etiā sine culpa ipsius hois statuēs vt filius sacerdotis fiat seruꝰ illi ecclie in qua pater cū eiꝰ genuit deseruiit.xv.q.vlt.cū multe.fortiꝰ est seruus ergo hoc faciet de bonis eoꝝ,d.c.ꝓcipim⁹. cū nequeat salus hoim ecclie cui extimari.ff.de dōi.l.pe.§.pe. z.§.fi.neq; libertas.ff.de reg.iu. liberpatereꝝ tas. Cū ergo p̄mo donatario nō esset ei⁹ exꝓesse q̄situ ꝛ q̄rendū, vt deseruit. dictū est.z.j.dicet,si pōt diuum q̄situ tollere,fortiꝰ poterit z q̄rendum. hoc etiā bñ ꝓbat.ff.de doli exccp.apud.§.vlt.Cū eīm pater possit deteriorē eaꝫ filij facere.put ibi dī,poterit etiā princeps in rebus facere sabiectorum q̄ est pater eoꝝ.in aut.neq; virum qs ex dot. ꝛc.ad fi.colla.viij.nec est in hoc tūc ꝓiudicium ꝑtum ibi.cū possit recursus haberi intra quadriennū cōtra fiscum.§.de qua.ꝑscī.in fi. ¶ Septimo sic.Rex ꝑ tm cūq; princeps magn⁹ tñ laic⁹ est:pater ex his q̄ scripſi.§.de fideī.l.iij. vbi ad imitationem.ſz laicus his ius Rex com ꝓ patronat⁹ in eccla.licet primo presentet aliquez ad hmōi bñficium paraꝫ pas non tñ acquirit aliq̄d ius ꝑsentato,immo poterit variare ꝑsentans trono laic⁹ alium ꝑsentare.vt patet extra de iur.pa.pastoralis.z.c.qđ autez.z eo. z alium ꝑsentare.vt patet extra de iur.pa.pastoralis.z.c.qđ autez.z tūc licet sēdo ꝑsentatus fuerit,melioꝛ tñ est ipsius possidentis cōditio.d.c.qđ aūt.z extra de ꝓef.ad aures.ergo idem z fortius fit dicēdum in rege q̄ poteſt aliquē re sua ꝑuare.§.de qua.ꝑscī.li.cū constet.z.ix.q.iij.cuncta z.c.per principalem.etiā sine culpa sua.xxij.di. ar.prime ptis. Fortius pōt ꝑnceps secularis ius q̄situ hoi ex ꝑsonali obligatiōe ꝛtractet donationis auferre, cū hō strictuꝫ deo ex sola pollicitatione liget ꝑ hoi ex quocūq; ꝛtractu.xxvij.q.j.c.j. si eiꝰ pn ceps de nihilo facit aliq̄d.vt.ij.q.j.i ꝓmis.z.ij.q.vj.hec q̄ppe ex de transac.

actiōem q̄ ab⁹ nulla erat vt esset valida **vel v:** non retraxerit valida re extra de trāsac.c.j.vt feudū qđ est bñficium ꝛ.j.dicet posse variā do alij concedere.z tūc ſdo possessione obtinēs iure potioꝛ censet. Nā z id qđ de iure nō tenuit et re nō integra existēte cōfirmat.ij.q. v.q.j. Joānes.z tollit cōcessum priuilegii sciēter faciens cōtra illud extra de re ind.suborta.z in multis priuat alsquē fine culpa iure suo no.d.c.renouātes.ipsiusq; sententia facit ius etiā si nō redigatur in scriptis.xxv.q.ij.institutionis.cum concord.z.§.de legi.imperialis. ¶ Octauo sic.Plus potest regnātis autoritas circa translationez iuris eius rei quam ipse donauit cū possit aliquem re sua ꝑuare vt dictum est,q̄ ignorantia distrahentis rem alienā quam putabat ꝓbabiliter foze suam. cum regulariter errans non trasferat dñium.ff. si cer.pe.cum fundus.§.j.Sed si quis distrahat rem quam ignorās post mortem eius restituere debet dominum transfert.ff. de leg.ij. l.si.§.vlt.ad qs etiam.ff.de transa.l.fi.ergo rex licet sciens donando secundo rem quam primo donauerat dominum transfert. ¶ Nono.Ꝓo hac parte satis aperte cōcludit sex possessionis apprehensione qđ ꝓbatur lege z ratione, Primo lege exꝓessuꝫ est.§. de rei ven.quoniens que in fi.donatione loquit.z.ff.de diuer. ꝓef.si duobus.de public.siue aūt.§.fi duobus.de act.emp.si ea res.§.j. in fi de re.di.§.interdū,vbi eque statuitur in re vēdita.z donata. Z d idem li.feu.si de feu.cōrouer,fac.si facta.vbi p glo.ꝓ hac parte que ſto terminatur. ¶ Ratione sic.Duobus simul concurrentibus ad idem ille obtinet q̄ potioza iura in re habet.patet hoc.§.de edict.di. adri.tol.l.fi.de le.here.aūt.cessante.sed hic secūdus habet potioza iura q̄ donationem vltimā que derogat prime vt predictū est,z coꝛ pozalem verā;q̄ possessionē.primus aūt donationem solam possessionez fictitiā. Item ꝑ inuestituraꝫ vera possessio nō acquiritur. dicit Jnno.extra de cōcess.ꝓeb.ꝓpositum.z ibi patet z.d.c.fi facta. Plus est enim possessionem dare q̄ ſ sit inuestituraꝫ cōcedere. xvj.q.ij.visis. Jnuestitura siquidem signū est tradite possessionis extra de dona.ꝓtuas.z no.extra de cōsue.ex literis.at veritas prevalet fictioni.ff.de offi.ꝓefid.illiteratus.§.veritas.§.plus valere qđ agitur per totum.§. de act.emp.si pater.z insti.de leg.§.fi rem. Item q̄ in pari causa potioꝛem conditio possidentis.ff.de verb.obli.si seruum.§.sequitur.in fi.z.§.de reg.iur.in pari causa.de ꝓeben.si a sede.lib.vj. ¶ Decimo inducit sc̄i donataꝛij diligentia.naz cū duo ad idē tendunt,potioꝛ est conditio occupātis.ff. de re iudi. inter eos de acqr. re.do.naturalē.§.j.instit.de re.di.§.illud. Diligentia q̄dem mater est oiuz artiū in opere suo,negligēria vero nouerca est eruditiōis.lxxx. iij di.c. nihil.vide plura q̄ scripſi ad hoc.§.de naufra.l.ij. z.j. de numera.ne diutius. Ad idē inducit simile. Jn obligatiōe q̄libi potioꝛ est ille q̄ primo ad rem puenit.ff.de pecu.si vero.de re iudi.inter eos in pn.cū cōcoꝛ.ergo idē z fortius in obligatione speciali. vt in re do nata ille sit potioꝛ q̄ prius donate rei possessionē adeptus est. Judex in honoribus z dignitatibus cū duo cōcurrunt, quoꝝ ambo habēt dignitatis honoꝛē,alter honoꝛē z administrationē hz.j. vt digni.oꝛ. ser.li.ij Simile dicimus in pluriꝫ habentibus ius ad rem, vbi sipius q̄ alijs ꝓferri debuerat in assequendo rem sibi debitā negligēter agat sēs solicite rem acquiraꝛ,eo casu sēs primo de iure ꝓferꝛ, vt de ꝓeb.si clericus.li.vj.cum tñ res ipsa nō fuerit expresse donata sēdo:fortius ergo obtinere dz atq; ꝓferri secundus cui res donata fuerit expresse,ac diligenter agens illius possessionem adeptus est. ¶ Vndecimo sic.Plus est aliquid verbo transferri z facto quā solo verbo. Probatur hoc de pen.degradatio.lib.vj.z qs ibi no.in fi. Sic idem extra de elect.in Beneſi in glo.videtur z.c de appel. dilecti.cū ibi not.ff.de leg de quibus.sed concurrentibus primo impetrante prebendam vacaturam,z secundo similiter vacaturam.tamen verbaliter annexam canonie vel dignitati ꝓefertur secundus ratione annexionis.de ꝓeben.qz sepe.lib.vj.in fi. ergo fortius in nostro casu secundus in quem fuit ius in castro ex regia donatione translatum ratione possessionis adepte que facti est.ꝓferendus est primo. ¶ Vltimo ꝓbatur hec ipsa cōclusio. Ubi primi z sēdi sunt equalia iura z sic sicut se habet vnio carnis ex matrimonio ꝓprio ad virū, ita se habeat vnio z applicatio iuris seu dñi ex cōcessione alicuius rei ad dñium,sed in vxore q̄ habuit plures viros hoc statuit q̄ vltimi etiā mortui domicilij sequit.vt.j. de digni. mulieres adeo q̄ si decedat est in eius parochia tumulāda.de sepult.is q̄ in fi.lib.vj. ergo dñus castri q; ex cōcessione facta ꝓ regem ex poteſtate z ꝓrogatiua vnitā est sēdo maneat apud eū.z nullū ius cōtra ipsum primus veleat vēdicare,quemadmodū domicilius z parochia primi viri nihil posset contra vxorem aut secundum virus de iuribus sibi debitis allegare. ¶ Vij. inducitur modicū damnus qđ pōt ex hoc primo donatario euenire.nam poterit ex hoc cōseq interesse vel aliud vice rei donate qđ loco rei succedit.ff.de petit.here.si z rem. Jnueniꝫ⁹ hoc qz non minori equitate fundatur immo maiori q̄ si tale castrum non a rege sibi donatum,sed alias vel ex successione vel aliud iuris titulo in ipsius dñio z ꝓpietate fuisset: ratio enim q̄si suū alias sine donatione regia fuisset,ne regia donatio in derogationem honoris regū retractetur,nullū ius persecutionis contra donatarium haberet:sed solum

Possessio realis z actualis multuꝫ ꝙ peratur.

Possessionis acte prio facit sedm ꝑferi primo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

cõtra ipm regẽ vt eius fiscũ ad preciũ intra quadrienniũ actionẽ. ff. de qua. præs. l. ij. z fi. Qdẽ ergo rõne vel maiore prim⁹ donatarius si qs ius ex donatiõe quesiuit, illud cõtra regẽ vel eius fiscũ ad interesse ad qs regulariter teneret hmõi obligati. ff. de re. iur. si qs ab alio. §. fi. de ꝓb. ob. vbi aũt. §. fi. non cõtra fm donatariũ ꝓsequat. Nam si premissa locũ hũt in bonis iam sine vlla refragatione q̃stis fortius in alijs ex ꝓmissa donatiõe q̃rendis. ar. ex his q̃e scripsi. j. de re mili. cũ allegatis in no. magna. vltra mediũ ibi, qs si hec locum hũt in bonis feudatario iam q̃stis ꝛc. Si em̃ seruus põt inquirẽdis pludicium inferre dño suo, vt. §. de acq. poss. l. fi. fortius princeps in re sua eius subdito vel seruo ex ꝓpria donatione querenda efficaciter potius ꝙ questa potuit ꝙppe rex castrũ a se donatũ ante traditionem retinere ꝙ post traditionẽ auferre. ar. ff. de cõ. inde. si nõ sorte. §. si cẽ tũ. in fi. cũ con. potuit etiã rem in pñs donatariũ ꝓferendo, z sic ꝓdẽdo. ff. de doñ. inter familias. cum q̃ aũt hidora obligãdo, ipse q̃ de tali obligatione sibi satisfaciendo. ar. ff. man idem q̃. §. fi. z. l. si vero nõ remunerandi. in pn. rẽ donatã sibi recipe. alij q̃ magis merito vel ex alia cã donare, cũ rex fit iudex in cã sua. §. vbi cau. fisc. ad fiscũ. nec est incongruũ tale priuilegiũ cõpetere ꝓncipi ob labores pluriꝫ mos quos ꝓ gubernãda republica sustinet. §. de qua. præs. l. fi. §. vlt. q̃ similia etiã sibi subditis permittunt. §. q̃ da. tu. pof. l. creditorem. ff. de admint. tu. quotiens. §. sicut. z de contrahend. emp. institutas. §. j.

¶ Xvij. sic. Cõparandum videt castrũ donatum arbori erute radici fuisse prioris dñi manet, sed si arbor ipsa alio translata coaluerit agro cedit, adeo ꝙ si rursus eruta fit ad priorẽ dñm reddeat, credit̃ le enim esse alio terre alimento aliam factam. ff. de acquir. re. do. si de meis. §. arbor. ad idem. eo. tit. adeo. §. fi. de rei ven. l. v. §. arbore. inst. de rer. diui. §. si Titus. Ita z castrũ secundo donatum per possessionis adeptionem secundo donatario cedat z iudicandũ sit alia donatione cuz ipsa possessionis adeptione secundi donatarij facta, adeo qs si postea ret habeat interdictũ vnde vi. §. vnde vi. cum ibi not.

Votũ sim pleꝝ soluꝫ

¶ Xv. sic. sicut votum simpleꝝ soluitur superueniente matrimonio. xxvij. di. sicut. z. xxvij. q. j. nap triarum. ita z fortius prima donatio, qtur ꝓ matrimoniũ fine traditione simpleꝝ fuit per secundam, cui adeptio possessionis accessit intelligatur iuribus vacuata.

subsequẽs

¶ xvj. Sicut sponsalia de futuro etiam si interueniat iuramentũ ꝓ superueniens matrimoniũ per verba de ꝓsenti cõtractus irrita fiunt. extra de spon. c. vlti. ante fin. ita z prima donatio que fine traditione comparanda videtur sponsalibus de futuro per secundaz donationem cui accessit possessionis apprehensio que comparari potest matrimonio de ꝓsenti censeatur suo roboze dissoluta.

Princeps potestas in res est mirabilis.

¶ xvij. Sic matrimoniũ per verba de ꝓsenti cõtractũ soluit ꝓ religiosus ingressus ante copulã carnis extra de cõuer. cõiug. ex publico. ita z prima donatio ante possessionis adeptionẽ ꝓ scds, cuius vigoze est apprehensa possessio intelligatur suis iuribus eneruata.

¶ xviij. sic. Rex est iudex iudicũ, vt scripsi. j. de re mili. cõtra publicam in ꝛbo augusta maiestas. ꝓ. xxvj. ꝛ precedenti. z ab eo tanq̃ a capite in oes velut in reipublice mẽbra honoꝛ̃ z potestatũ munera diffudunt. xix. di. ita dñs ex quo iuste hz plenitudinẽ ptãtis. z ideo mutat rerũ naturas. §. de re. vt. l. j. in pnc. de nihilo facit aliquid. iij. q. v. hec qppe. ex de trãsa. c. j. z põt facere qs ex placet auferẽdo cui vult. ix. q. iij. cũcta. z c. nunc vero. z. c. ꝓ principales. vbi de hoc ꝓ Archy. nec ei põt qs dicere cur ita facis. xix. di. in memoriã est em̃ apud eos ꝓ ratione voluntas. ff. de cõsti. prin. l. j. de peñ. relegari. in fi. gl. Et celeste arbitriũ censet habere. §. de sum. trini. l. j. in fi. qs em̃ licet Joui licet regi. dicit Seneca in hercule furente. Soli enim deo habet reddere rõnem dicit gl. sup illud pſ. Tibi soli peccaui. z habet de peñ. dist. iij. ca. cora ꝓpter qs põt iuri naturali sup addere, illud q̃ immutare. Et. xvij. de dit illi disciplinã z legẽ vite hereditauit illos. super quo dicit gl. legẽ vite a correptionẽ legis naturalis scribi voluit. Ex quo dicit iccus Thomas ꝙ lex scripta ꝓ principẽ dr data ad correptionem legis nature. vel qi suppler qs legi naturali deest. vel qi lex naturalis ꝓtum ad quedã corrupta erat intantuz vt estimarent alia qua esse bona que sunt naturaliter mala z talis corruptio correptione indiget, ꝙ princeps facere dz. vt etiaz hoc ptz apertẽ. xxvij. q. iij. dicti sarra. Adulteriũ enim in prima lege nature nõ inuenit fuisse ꝓ hiberũ qs tñ ꝓ lege zMosayca z Euangelica fuit scissima ratioe ꝓhibiti z damnatum. vt ibi de hoc not. Ber. extra de deci. a nobis. z Inn. extra de ꝛta. mo. cũ ad monasterium. xix. di. in summa. xv. q. vj. autoritatẽ. z ꝓ Archy. v. di. in pun, sed iudex põt interlocutoria a se lata variado reuocare. ff. de re iudi. qs iuste. cũ tñ ex ea ius partiꝫ sequitur. extra de re. iudi. cũ inter. quinetiã diffinitiua in casibus qui not. ff. e. tit. iudex. ergo rõnabilius põt rex q̃ hz plenitudinẽ potestatis, etiã. §. ius nature vt predictũ est, z sic supra dñs rerũ q̃ vel ipso iure nature vel gentiũ sunt instituta. de re. di. §. singulorũ donationem ꝓ se factã reuocare cũ diffinitiua sententia lata ab alijs ꝓ libito reuocet. ff. de peñ. dist. poit ꝓn. z laudabili⁹ est vt rex id qd egit cõsultius ꝓ seipsum ꝙ ꝓ alium retractet in aut. de nup. §. fi. de rel. z ea. q̃ par. §. hec nos. ex. q. j. certe. z. xxxv. q. j. qs qs. z qs no. extra de rescri. ab excõicato. nam z si qs iurat stare sñie vel mandato alicuius, si viderit aut putauerit eam iniustã licite põt appellare. no. ꝓ glo. z Archy. vj. q. iiij. qs bene. Forte enim scds donatarius est dignior ꝓmo, qꝛ plus diligit. aut qꝛ maiora obsequia impendit. aut cuz laudabiliori mente z puriori corde, vt hec z alia ponit Tullius. j. de offi. z Ber. scripsit. Si recte offers z nõ recte diuidis peccasti. de cõse. di. iij. si credis z deus remunerat qs bene fit nõ bonũ qs fit ꝓ ex de collu. c. j. nã benefacta male locata porti⁹ malefacta censent vt ait Ennius Tullius. ij. de offi. Nec em̃ decet sub zfusione largiri qs oportet sub ratione distribui dicit Cassio. ij. variarũ epi. viij. ad hoc etiã bñ facit. xvj. q. vij. decimas. Hec oia z similia sunt in regũ donationibus nisi mũ attendenda. qs ꝓsequere vt plene scripsi. j. de castr. pal. pe. l. j. in verbo a puluere. a. ver. litpedia qppe. vsqz ad ꝓ. alij fisco fauetes ꝛc. vt. §. de excu. mu. ꝓuare. in ꝓbo cõuenit. vel qꝛ ipsum castrũ fuerat ꝓgentoꝝ sedi donatarij. z sic honestius z iustius est ꝙ in eñ regia libertas dirigat, eo ꝙ nisi obstaret lex vel feudi cõcessio deberet in eũ sanguinis iure trãsfundi. §. de anno. ci. l. j. z ex ipso ordine sanguinis, j. de priui. eoꝝ q̃ in pala. milit. l. j. maxime si ex ea linea est vnde feudũ defluxit. ꝓut ex gbus ꝓferendus videt. ar. §. de codicil. l. fi. §. pe. z. ff. de priuil. cre. l. cũ fi. z li. feu. per quos fi. inuesti. c. j. §. sed z res. ꝓpter qs videretur eo casu lex velle reducere castrũ in eũ q̃ sm ius feudoꝝ antiquũ succedebat in illo, putauitq̃z ad septimũ gradũ vt in panna rub. li. feu. §. hoc quoq̃z. sic de taculi pmittendũ. arg. ff. de pac. si vnus §. qs in spẽ. ꝓ quo etiã facit. §. nõ lic. habita. metro. l. j. z qs ibi scripsi. z. §. de impo. luc. de. l. j. in verbo debiti. Vide qppe indultũ regiũ cõtinens donationẽ comitatus que possidebat comitissa quedã carens legitimo successore, facta cuidã alij q fibi nõ erat fm ius feudoꝝ rõnabiliter successurus. sed qꝛ licet remotus erat tñ ex domo seu familia vnde comitatus ipse ꝓcesserat, z quandã titulo originẽ ceperat, decernẽs ipse rex ex cuiuscũq egritis naturalis cõsu regz ordine regulice vtiliter expedire, comitatũ ipsum a domo viꝝ quadã radice ꝓcesserat nõ egredi p matrimonialem copulã ad extros successores potiusq̃z ad illos de domo ex qua exiuerat iusta ratione redire, facilius em̃ extrema ad ipsoꝝ originẽ trahunt. xxxv. di. ab exordio. z quelibet pars ad suũ totũ, z q̃libet res ad id vñ ꝓcessit ff. q. mo. pig. vel hypo. fol. si volũtate. §. j. de pec. peculiũ. §. pe. de li. z posthu. filio. de cecũ. ita q̃ ex liberis. ꝓ. plane. z priore naturã ex ea ipsa resumit. ff. de vsuc. ei q̃. ꝓ. si aũt. de acq. re. do. a deo. §. illud. Vl qꝛ pm⁹ donatari⁹ castrũ ipm sine graui scãdalo possidere nõ posset maxime ob suũ vitiũ, qre ꝓpter ipm scãdalũ depellẽdũ videt hmõi castro posse iusta ratione puari. extra de cle. con. cũ decoꝛe de ꝓben. cũ teneamur. de cle. egro. c. iij. z. iiij. h. di. aliquantos. cũ ibi not. ij. q. Institute v. ꝓ pter. xvj. q. vij. cõgregato. Sic z scdo institutus ꝓfertur primo secũdo ex instituto in assecutione hereditatis ex cã pura qꝛ primo institut⁹ sic causa prece alterius incõmodo illaz hre non põt. subsitut⁹ aũt põt vt ptz. ff. fertur pro de here. milti. si is q̃ soluẽdo. j. z. ij. z q. z a q. si quis hus. vlt. rñ. z facit mo instituta extra de iur. pa. c. j. z. ij. z de offi. de. cu vos. nõnunq̃ em̃ ex eã in fauo tuto. rem alteri⁹ ab equitate recedimus. z in ambiguis omittimus q̃ posset fieri q̃nes. ff. de relig. sunt ꝓne. ad fi. Sic idẽ bñ facit. ff. de sus pec. tu. l. iij. §. j. ꝓ. sed si patroni. ij. q. vj. sed q. z. ij. q. j. in primis. z q̃ plene scripsi. §. de agri. z censi. ibus. ad fi. note magne, vbi actũ est de sequestratione. z ꝓ hoc est lex aperte ꝛcludens, inuti. de re. di. §. cũ l. suo. z. ff. ad exhi. gẽma. z de solu. q res. in fi. vbi ptz q priuat quis dñio rei sue q̃ alieno edificio est inuimissa z hoc ne aliena edificia rescindant, qꝛo magis hoc locũ habebit ne seditiones z scãdala suscitent. Ait ꝓpter euitandũ scandalũ absolutit quis a iuramẽto ne extra de iureiu. qꝛo qs tñ est de iure nature. e. ti. z si ꝓs. fortiꝰ rex potest castrũ qs alicui ꝓsone pmo donauit ꝙ scãdalo vitando alij donare scdo. Ite ꝓpter scandalũ denegat restitutio spoliato. extra de pur. c. inter solicitudines. §. j. z. ij. de iur. pa. c. j. §. z. iij. z no. Hostiẽ. in summa. de resti. ispo. §. qn. sub. §. in casibus. ꝓ. ij. cũ ij regulariter ante oia fit facienda restitutio spoliato. §. de agri. z censi. si coloni. z si Scãdalus pusillorũ scandalũ est vitandũ qꝛo fortius regũ z dñoꝝ. extra de omniũ est ope. no. nunci. c. ij. aũ fi. qꝛ nihil est cũ scãdalo faciendũ extra de ꝓc. euitandũ. c. ij. aũ fi. vide qs ibi no. vij. z in matrimonio statuit aliquid ꝓ vitando scãdalo qs als nõ statueret. extra de spon. cũ in tua. z de cognat. spi. sup eo. nam z solũ scandalũ reddit hoiem irregulare. z pluſq̃ fama operatur. extra de homi. ex literis. cũ ibi no. Quinetiã ꝓ vtilitate puiant lex mo. tua tollit dñum rei a vero dño. z illud transfert in dñum. licet cũ ꝓcẽ iusti solutione. vt ptz. ff. de ꝓcu. here. tẽ ventũt post prin. vñ. si vero nõ pecunia ꝛc. z rem als onerosam heredi. malehedi possessor alienare põt. c. l. §. pe. qꝛ talis retentio gravat heredi. tatem. ff. de reli. si quis sepulchrũ aũ fi. sed a iudice aucrore alienare rei dñum trãsferꝛ in aliũ. e. tit. ar ti qs. §. sed si adita. z facit. ix. di. §. verũ. in fi. z. c. cũ Adrian⁹. abi sed futuri ꝓs ꝓspecta, z qs nor. in eis. Cum igit̃ concurrãt hic z vitatio scandali z regalis honoris cõseruatio, ipsiusq̃z ptãtis plenitudo, manifestum est ꝙ irrita facta prima donatione validior est secunda. Sic z ꝓ vitando scandalo renẽ vroz obedire marito in ꝓs q̃ sibi ꝓcipit, etiã cũ peccato. xxxiij. q. v. manifestum. z nor. Archy. e. q. qs deo. z ideo nõ est arguendum, immo iusta ratione laudandũ donationes hmõi etiam post ꝙ facte sunt sepius

sunt sepius recenseri. z prout magis expediũt reipublice in melius cõmutari. xxxv. q. ix. qs quis z c. graue. z c. sniam. qs enim als licite factum est si ramen aliquo modo incipiat esse perniciosum, debet illico emendari z in melius commutari. extra de deci. ex multiplici. xxvi. di. bene quidem in fi. lxiij. di. §. verum. in fi. vbi de hoc.

¶ Xix. sic. Rex habet celeste arbitriũ vt predictũ est. ex quo neduz põt. sed etiã ds imitari deũ. in aut. vt oẽs obe. iud. puinc. §. abripiat. sed deus ꝓcepit ꝓpo zsrael vt peteret vnusquisq̃z a ꝓximo suo vasa aurea z argẽtea. vestẽq̃z preciosam, z cũ eis recedentes egyptios spoliarent. Qui sic fecerunt vt patet. Exodi. xij. ergo licitum est regi qs alũ donauit auferre. illudq̃z dignius alij donare scdo. ꝓsumitur em̃ subesse causa in his que agit eo ꝙ cor est in manu dei. §. de summa trini. inter claras. ad hoc etiam. ff. de leg. non omnium.

Lex alata est fine cõparatione potentioꝝ lege inanimata.

¶ Ex. sic. Lex alata excessiue potẽtioꝝ est inalata lege. in aut. de cõ sul. §. vlt. z plene scripsi. §. de expe. lu. l. j. in no. magna. q. ij. z. j. dicẽt. sed in cõtractibus priuatoꝝ puta in pignoribus z obligationibus ei datur ꝓsecutio rei obligate fm iustitie debituz cui primo noscitur obligata. §. qui po. in pig. ba. si fundũ. z tũ ex causa in pluribus casibus cũctis q̃ statuit ẽt si mala videant⁹ si nõ ꝛta fidẽ ꝓi sunt. xj. q. iij. nolite. ibi simile. ꝛc. xviij. q. iij. ꝙ magnus. ita z hic rigor. z si ais iniustus esse videat, subditinẽdus si. ꝓpter honoꝛ̃ principis q est respublica. z respublica est in eo. vij. q. j. scire debes. cui parendum est. xj. q. iij. q. resistit. z. c. Julianus. xviij. q. j. gd culpat. in fin. Quinetiã in statutis inferioꝝ maius crimẽ est si cõtemnant, licet magnũ bonũ intendant. xxxv. di. cũ olim. de perdat ꝙ sit bonum z meritoriũ. si cõtra ea faciendo optimũ gd inde sequat. ff. de re mil. l. iij. §. in bello. Unde ꝓo honoꝛe iudicũ seu eorũ que agunt in iudicio etiã iniquitas tollerat. ff. de cõdi. inde. ele gãter. §. si qs post. fortius ꝓ honoꝛe ꝓncipis qui iudices cõstituit. z facit. ff. de admini. tuto. cũ plures. §. j. sic z als sustinet iniquitas in z facit. ff. de admini. tuto. cũ plures. §. j. sic z als sustinet iniquitas in casu in quo nõ tanta subest ratio equitatis ꝙ honoꝛis reipublice. vt ꝓter. ff. de pac. cũ in eo. Honoꝛ enim publicus publico cõmodo est ꝓferendus. §. de insti. z substit. reprehendenda. etiã si cum honoꝛe seueritas miscat. ff. de adul. miles. §. socer. quinimo in dolo esse ꝓsumit qui cõmodum ꝓfert honoꝛi. ff. si omiſ. cau. testa. Julianus.

Judex rẽ cor est in manu dei, z a quo ptãtes reliq̃ ꝓgrediunt fm Otof. §. ad Pũari eo augu. Sed iudex accipit iusto precio rẽ pũari, eo inuito in casib⁹, inuito in vt. ff. q̃ad mo. fer. amit. si locus. §. fi. Ite cũ pũarius hz sepulchrũ certis casi z itinere caret. ff. de reli. si qs sepulchrũ. cum tñ plus expediat reipublice regẽ q est caput eius habere in ꝓs debitũ honoꝛis ꝙ ad vnius acci pere põt sepulchrum habiliter accedi, ergo põt hoc ꝓ sui libito princeps vez auferre bona subditoꝝ ꝓ quibus soluturus se debitum precio pollicẽ tisto tñ ꝓ dato. ne als ipsius, maiestas z dignitas mutilari seu minui videant vt ꝓ missum est cũ sit caput reipublice z omniũ subditoꝝ. vt scripsi. j. de cõsul. l. iij. maior enim cura debet haberi vt caput honoꝛe debito vi geat ꝙ subditus bona sua ꝓ libito habeat. ar. xix. dist. ita dominus. lxi. di. miramur. prope fi. ibi nam totius ꝛc. z. j. q. j. villissimus.

¶ xvj. Sic donatio inter virũ z vxoꝛem quatenus est commodũ donatarij z donantis incõmodum ꝓhibetur. ff. de doñ. inter virũ z vxo. l. j. §. z. iij. z hoc est regulariter. sed si ex donatione queratur donatario dignitas, z honoris administratio tunc libere a iure permittitur. eo. tit. quod adipiscende. z. §. eo. fi ꝓpũs. ergo licet ꝓhibeatur princeps pro commodo suo bona capere subditoꝝm, simili ratione possit hoc ꝓ sue dignitatis honoze cum hoc modicum sit eoꝝm incommodum ex quo se soluturum precium pollicetur.

¶ xvij. Sic successio in regnis z principatib⁹ omni iure primogenito etiam diuino deferꝛ. z tñ ex causa hec prerogatiua sibi tolliturꝛ z defertur scdo genito. z deinceps puta si primogenitus est inhabilis. z indignus, alius vero est dignioꝛ illo vt plene scripsi. j. de ꝛroñ. li. z. Item ꝓnatus quis eriam regno qs possidet, alius q̃z ad eius regimẽ magis idoneus subꝛogatur. xv. q. vj. nos sanctorum. z. c. alius. eadem ergo ratione potest rex alicui quem ea re ꝓuare quam sibi rex ipse donauit potest etiam interdum quis priuari suis iuribus etiam sine culpa sua qs dic vt. xxij. di. renouantes. cum ibi not. z per Inn. extra de cle. egro. c. tua. z paret. §. fi qui. cau. pig. ta. contra. l. iij. j. de ꝓmipilo. l. iij. z. fi. Et qꝛ rex statuit nouum ius etiam contra naturalem equitatem not. Inno. extra de scisma. c. j. in fi. glo. magne.

¶ xviij. sic. De iure diuino debet vnicuiqz merces ꝓ labore. iuxta illud Leuitici. xix. Nõ morabit apud te opus mercenarij tui vsqz mane. Jdẽ iure ciuili. §. de questi. mihi z canonico. j. q. ij. c. si. z. q. iij. re larum. Et inxta mensuraz laboris. d. c. si. z. xij. q. ij. vulterane. z tñ lex mortua hijs iuribus detrahit. cũ ꝓo magnis laboribus statuat merꝛ cedulã dari. §. de nauicula. cũ nauarchorum. sic et rex honoris gratia modicũ dat ꝓ predijs captis. z militibus assignatis. ff. de rei vẽ. frem si verberatũ. §. ij. z dic honoris, scilicet, principis conseruandi.

¶ xix. sic. Delicta z crimina puniri quasi ꝓ ceteris reipublice interest. qs dic vt scripsi. §. de anno. z tri. l. oẽs. ij. ibi rector. z. j. de decurs. l. j. in verbo diffulerit. z tñ ꝓpter honoꝛẽ domus sue principes cõcedendo gliam abolitionẽ, aut alicui speciale boc tollit. z facit vt qs erat iudicandũ, transeat impunitũ ff. ad turpil. si interueniente. z. l. seq. in fi. z. §. de generali abolitione. l. ij. z fi. Fortius ergo ꝓpter honoꝛẽ regie dignitatis z sue persone circa res subditoꝝ ampliozem potestatem habebit. vt exinde disponat pro suo iudicio voluntatis.

¶ Ultimo facit ꝓ hac parte plenitudo ptãtis ꝓ rex regulariter in bonis temporalibus habet vt prs. viij. di. quo iure. qs dic vt scripsi in bonis temporalibus habet vt prs. viij. di. quo iure. qs dic vt scripsi §. de inco. l. fi. in verbo priuate ad sedam partes questionis. ibi bona ꝙppe tpalia ꝛc. Ex quo liberi põt vni auferre z alteri dare. no. extra de reli. do. cõstituris. z vide qs no. Guil. in spec. de legato. §. nũc ostendendũ. ꝓ. lvij. Et breuiter hoc videt expressum si violentia litere non inferꝛ. j. Reg. c. viij. Ibi agros vros vineas z optima quẽq̃ tollet, z dabit ea seruis suis. z. ij. Dach. c. iij. 82. Possibile est sub ptãte regis cadere vniuersa. Ite ptz. ij. Reg. c. xvj. Abi Dauid rex factissimus z iustissimus ex ptãte regia ꝓnauit zMiphiboseth filiuz Jonate obꝰ bonis suis ꝙ is imocẽtẽ z nõ vocatũ, z dedit ea Sibe seruo suo mentiẽti, nec illud voluit postea reuocare. vt ptz ibidẽ. c. xij. qs sequit. Quod si reuocasset rex iustissim⁹ si illud nõ tenere ex rõne iustitie cognouisset. De hoc vide qs scripsi. j. de re mili. Ꝙ publicã. ibi augusta maiestas. vltra mediũ note. sub. ꝓ. hãc opi. ꝛc. Nõ ergo dici põt Dauid ꝓ essisse in hũs more tyrãnico p ea q̃ no. fm Aug. de iser. li. feu. de capi. q cur. vẽ. ad fi. ẽstione de curia capuana. immo eo ipso iustũ hoc esse dicim⁹ ꝙ p aliquẽ sctũ virũ facrũ esse legim⁹. ix. q. ij. lugdunen. cũ ibi no. Et vide q̃ scripsi. §. de decu. exẽplo in ꝓn. z. ff. de castr. pec. milti. l. errat. in. j. no. q. r. Hãc partẽ fouet idem Aug. eo. li. feu. in tit. q successꝛ. reñ. z in tit. qd si inuesti. in ꝓn. facit et ꝙ hac parte qs no. extra de referi. ex dñm in glo. z ita z. §. de doñ. inter vir. z vxo. ff. de doñ. l. fi. §. lucius. z qs ibi no. z plura q̃ scripsi vxo. fi marit⁹ tunc. ff. de doñ. l. fi. §. lucius. z qs ibi no. z plura q̃ scripsi §. de hũs q in exi. da. sunt. l. j. ibi ꝓgabit in solutiõe ꝓme qõnis. z §. de hũs q in exi. da. sunt. l. j. ibi ꝓgabit in solutiõe ꝓme qõnis. z iij. q. ij. ibi zuiij cũ vidi ꝛc. qs no. Joã. an. de pneb. qꝛ sepe in fi. lib. vj.

Cõtractum principi piũ est valde attendendum.

Contrarij huius ostenditur per alias eiusdez numeri rationes.

¶ Primo. Qꝛ cõtract⁹ prime donationis ꝓfectus fuit arguẽdo ab initio qs in cõtractibus nimis attendit. ff. de po. l. j. §. fi ferunt. z de ꝓb. ob. fi filius. §. ad macedo. l. iij. z natura. q̃ attendẽda est cuius ef fect⁹ est vt facili⁹ qs obliget seipsum q̃ ꝓssit iam ꝛtractã obligatio nẽ dissoluere. §. de ac. z ob. sicut. z. di. ob zdi. ob cau. fi repetẽdi. z facit. §. q̃ li. ab emp. dicse. l. fi. bñ ẽt ꝓbat hoc lex ista. §. de fun. pa. l. si q. z de fun. rei pu. l. j. z facit. §. de agri. z cẽ. diffinim⁹. §. j. Et qꝛ rex donãdo ad traditionem se volũtarie obligauit. §. de bo. vac. l. ij. de don. si qs argentũ. §. pe. li. feu. §. de feu. ptr. feu. e. ti facit. nõ ergo fit in ipsi⁹ potestate hãc obligationẽ rescindere. et qꝛ ei⁹ ꝙ tenet qs restituet sibi est alienatione interdicta. §. cõia deleg. aut. res que. qs locuz habet in omni restitutione que necessario facienda est. arg. eius. qs not. §. etiam ob cyrogra. pec. z in rub. z. ff. de iur. z fact. igno. l. pe. §. z licet.

¶ Scdo. Principis infamia verecundia z ꝓdia est vitanda. §. si aduer. vẽ. l. j. ne fil. rem ꝙ vẽ. enim. l. j. z. ij. z. j. de cõsul. l. fi. §. si qtrariũ. hec aũt iuste succederent si irrita facta prima donatione scda tenes

Universidad de Deusto
Biblioteca

zet, vnde substinendū est dānū alterius ꝑpter honorē principis ꝙ ser
pādū. extra ne se. vac. c. j. ad fi. z de vsu pal. inſti. ¶ Et qr si dño pri
res furtiue tollit. licet ob ꝑsentiā non posset dici inuito sibi res sub
trahi. habet nihilominꝰ furti actionē si furāti ꝑpter pudorē z vere
cundiā nō obsistit. ff. de fur. l. pe. vide silia. ff. ex qui. cau. mq. hū q. §. j.
ad tre. qr potest. in fi. qō vi aut clā. l. j. §. fi qs imbecillitate. de fideic
cō li. cū ꝛo. §. j. de furt. si qs in seruit. de pe. di. j. l. ij. ꝑpter hoc. ¶ Et
qr rescripū ℨ fisci 2modū nullū est. ff. de ꝓcl. imp. offe. nec damnosa
fortꝰ nullū erit ꝑuilegiū. sēse donationis. ꝙ z incōmodū fisci. z iꝰ
famiā regis inducit ad hoc. ff. de inuti. z subſ. reꝑhēdēda. ff. de hūs q
no. infa. qd ergo. §. pena. vi. q. j. deteriores. z vis plura q̄ scripsi. ff. de
exacto. tri. l. fi. in solutiõe qōnis. vcs q̄ dicamur posse. z de ꝓfec. z me.
l. mꝛos. ibi moribus. z qs no. Inn. extra de iureiu. peritio. vbi equi
parat obtenta p importunitatē. z obtēta p metū. nō est intentio ꝓ
cipis aliquem suo bñficio granare. extra de priuil. pastoralis. z. c. qr
intentionis. z de reſcri. maudatū. cū cōco. Item facit ad ꝑmissa de
decur. infamia. z qs ibi scripsi in verbo adomināda. Et qr si ꝙcedat
regi ꝑpter bonū exemplū vt teneat alienatio rei aliene ꝙ facit. ff. de
qua. ꝓef. l. fi. ff. de rei ven. itē si verberatū. §. fi. z de eui. lucius. ergo ꝑ
oppositū. phibeat z impediat trāslatio dñi eius. ſ. rei ꝙ donādo tas
in eliū trāstulit ꝓpter malū exemplū. ar. ff. de li. cā. sicut semel. z ff.
de re. di. aristo. z ff. de don. c. j. ad idē plura q̄ scripsi. d. l. fi. ff. de exac.
cribn. Itē qr substinet vsucapio q̄ dñiuz tollit qr de bonopubli. ff. in
troducta. ff. de vsuc. l. j. z. l. vsucapio sustineat. z hoc q̄ infamia ꝓnci
pis est infamia publica, sicut z letitia ei⁹ est letitia pub. ſ. pu. leti. ff.
l. j. Inuat hoc etiā ex eo qd error ipsius & error publicꝰ. z facit ius.
qꝫ illū oēs sequi debent no. ff. de suppellec. leg. l. iij. in fi. Et qr ob pu
blicā vtilitatē ꝙr ꝓmipilli amittit dotē z fisco applicat. §. in quib.
cau. pig. ta. cōtraha. l. iij. ſ. de ꝓmipilo. l. iij. z filij tenent⁹ quāuis non
sint heredes. eo. tit. l. fi. z hoc licet culpa nō sit in eis. fortius hoc
cū bs cū agit de honoꝛe publico puta regis. ad idem facit. ff. de cloa
cis. l. j. §. qi aūt. vbi ob publicā vtilitatez nō admittit exceptio vsus
vi. clam. vel ꝓcario que alꝫ de iure admittenda foret. sicut cū ꝓ
dicta statuuntur iuste. ne publica ledatur vtilitas. ita z fortius hoc
statuꝰ intelligat ne publica ledatur maiestas. cum deterior sit hoꝛ
nōū corruptio q̄ directio rerū. vj. q. j. deteriores. Facit etiaꝫ ad re
uerentiā debendā facto ꝓncipis. ff. de doli exce. apud. §. aduersus.
in fi. §. Nec hoc est etiā illud Cassi. iū. variarū epist. xxv. liberalitatem
nostrā firmā decet tenere constantiā. qz in concussum esse debet
principis votū. nec ꝓ studio malignoꝝ euelli qd nostra nosciꝫ ꝓ
ceptione firmari. z. j. nec a quoꝫ metuas irrationabilē quēstionem
qui nostri bñficij possideas firmitatē. z li. j. epi. xxvj. q. seme annuꝫ
rescindi in ꝑpetuū nō verēt. Fiat⁹ em est qd ipse ꝙcedit. ff. Reg. ciꝫ.
¶ Tertio. ꝓ hoc arguit fortiꝰ z prolixꝰ. Ex ipsa em prima donatio
ne fuit dñiuz castri in primū donatariū iam trāslatū. z plurimū ius
quesitū in eo. z ipse rex ad traditionē eius erat obnoxius. d. l. si quis
argentū. §. pe. z instī. de dona. §. pficiunt. ergo ab ipso donatario nul
latenus auellendū. ff. de reg. iu. id qd nr̄m. de pac. l. fi. ope. dele. apud
Aluſidiū. Quod etiā ipsum ius primo donatario q̄situ fuerit. ꝓbatur
loga z optima rōne ex tribus necessario ꝓsurgēte. vcz donātis auto
ritate ꝙractus qualitate. z potēria inuestiture. ¶ Primū donātis
autoritas q̄ facit valere als donationes inualidas. z ex eis trāferri
ius q̄ priuatus ex sibi ꝙractu nō transfert. exemplū est. §. de don. in
ter vir. z vxo. l. pe. Vbi ptz q̄ donationes inter ꝓncipē z augustas il
les impe- lico fācte valent. z hñt vicem legis. nec aliquo adminiculo habent
rātoris et opus. vt ibi pluribus casibus sine traditiõe trāsferrt dñium qui nor.
augustę il ff. de rei vē. stager in quib⁹ nō maior. subest rō q̄ in donatiõe facta p
ſico facte ꝓncipē. cui et accessit inuestitura. Hijs etiā accedit qz regie donatio
valent. nes facte ceniēut. §. de qua. ꝓf. le. z. h. z. j. de pāt. sacra. lar. z l. palatinos. z qs plene scripsi. j. de castr. l. ij. in verbo celit⁹. Sed in hmōi
ſacris z ſpualibus nihil agi pōt ꝗtra collationē. nec possessio vendi
cari sibi locū. nec. l. quoties. §. de rei vē. vt hec no. Arch. hy. de ꝓbeu. si
posit⁹. ij. vj. an fi. glo. magne. ad qs est eo. li. de eo qui mit. in poss. cā
rei ser. c. ij. ergo in ipsa donatione regia nō obstāte possessiõe quesita
ꝑ ſm potiꝰ primus est cū in eū fuerint ius z dñium sola donatione
trāslata vt sepe dictū est et si facta esset collatio in absentes accepta
tione secuta. de ꝓbe. si tibi absenti. li. vj. Itē ꝓ hoc facit. §. de bo. q̄
li. cū nūtia. ff. de don. inſi⁹. ff. nonnunq̄. §. fi socius li. ij. paltis. l. j. q̄ lo
quit in donatione facta ꝓ principē in qua locū hz ius accrescẽdi ex
clusis olī⁹ fm verā optionē qō nō haberet locū in extraneis. ff. de
ꝓb. ob. si mihi z Titio. Ex ꝓsonis em̄ damnū z eorū q̄ dant debem⁹
cognoscere quid dari intelligat. vt colligit extra de don. pastoralis.
vbi hoc no. Inn. in. j. gl. Itē ex regis autoritate ꝓcedit q̄ donādo z
tradēdo re aliena dñium trāsferr. q̄ est et Ex ius nature vel gentiū au
feredo dñium. ff. de iusti. z iu. ex hoc. instī. de rer di. §. singulorū. Itē
cōtra rationē qr trāsfert plꝰ iuris q̄ ꝙ ipse hz. ff. de reg. iu. nemo por.
de acqui. rer. do. traditio. Fortiꝰ ergo ex donatione rei sue transferre
dñium in donatariū dz sine traditione, nec mirꝫ dz hic operari ant
mus solus in ꝓncipe q̄ solus⁹ est legibus potissime in re ꝓpria q̄ ibi
traditio, qō ꝓba. qr ꝓnceps qō vult fieri ꝑ facto habet. ff. de manu.
apud eū. Et plenius dicet. ſ. in qō seq. z hoc satis est rōnabile, cuz
etiā testatoꝛ sua dñium trāsferat. ff. de fur. a Titio. de leg. j.
si tibi homo. ſ. cū seruus. z nedū rei sue sed etiā aliene, pura legatarij
vel heredis. §. eo. de l. j. ꝑpe fi. z. l. ij. z ibi not. in ꝛbo in rem actio. Iꝫ
contrarium huius not. ff. de seruit. Papinianus. quinetiam trāsfert
dñium in ignozantē. ff. quēadmodū ser. amit. si partē. ad fi. z. d. l. a Ti
tio. in fi. cū cōco. sed z lex etiā dñium trāsfert. ff. de iur. dot. si ego. §.
j. §. de cōdic. ob cau. ea. l. z de re. alie. nō alie. l. fi. §. fortius princeps q̄
est lex animata, z excellsiue potēcioz inalata. vt dixi. §. ꝓ. xx. qō etiam
ptz ex eo qō lex animata. puta ꝓnceps hz cōditionez legis inolate
in sua ꝑsõe sicut pater filios. in aut. de incest. nu. §. dubitādū. Immo
ēt iudex ex sua dñium trāsfert. instī. de offi. iudi. §. vl. de quo ꝓ Inn.
extra de ꝓcef. ꝓb. cū nostris. ergo fortius rex q̄ est lex a quo iudex au
toritatē hz. xix. di. si romanoꝝ. ff. de offi. ꝓco. barbarius. in fi. §. de na
tu. li. nup. in fi. z cuius bñficia latius q̄ volūtates vltime testatoꝝm
interꝑetāde sunt. ff. de ꝗsti. ꝑin. bñficiū. z de reg. iur. in testamẽtis.
z in aut. de cōsul. §. fi. Et ideo qō facit sua iudicis hoc facit sine sen
tentia ptās legis. ff. de fideic. li. cū quasi. §. fi plures. Hijs rationibꝰ z
iuribus equū videt q̄ ꝓnceps ex ꝓcipua ꝓrogatiua regie dignita
tis, rem suam donando dominum transferat, etiam sine traditione.
¶ Secūa rō sumit ex qualita ꝙract⁹, qz in feudū. Vñ q̄uoz ex hoc
veniūt attendēda. Primū qz bñficiū. Secūm, qz benuola actio, sine
actus. Tertiū, qz gaudiū. Quartū, qz seruit⁹. prima tria patēt li. feu.
in prima rub. z in ti. q. mo. feu. amit. c. j. z in tit. q̄ sit prima cā. ꝓ totum.
Ad idē. §. de q̄. ꝓel. l. ij. vbi expresse donatio ꝓncipis & bñficiū. Sē
seruitus ptz. ff. de le. j. si tibi homo. §. fi. ¶ Ex his ꝛcludit q̄ quēad
modū duobus ꝛcurrētibus ad bñficiū eccl̄asticū obtinēdū, potioꝛ
est prior. l. q ꝓnus gram collatiõis obtinuit vt de reſcri. ci tibi. z. c. si
duobus. li. vj. ita idē in feudo. nam si quenūit in noie. qz vtrūq̄ bñfi
ciū. ergo z in effectu. §. de fer. a nullo. z vide que scripsi. §. de agrico.
z cēſi. diffinimus post prin. ꝑbat hoc etiā ex eo q̄ actiones difficili⁹
ſeparātur a bonis. §. de act. z ob. l. j. ff. de pec. quis ergo casus. z. l. iti
cho. z no. ff. ꝓ socio. l. iū. Sed data in solutū actiõe adiꝗ aliqua tra
ditione trāsferr vtilis. no. d. l. ij. fortius ergo donatio ꝓprie rei facta
ꝓ regem vtile dñium in donatariū trāsfert. Itez vsufructus est pars
dñi. ff. de vsuf. l. iij. sed ꝑius retentione transferr dñium in alium. §.
de don. q̄s. ergo fortiꝰ ꝓ traditione vtilis videat⁹ directū retentū.
z ecōtra ꝓ retentione directi videat⁹ vtile traditū. Preterea milite
dādo fundū in dote q̄e alius possidet dñium trāsfert etiā sine tradi Dñio vt
tione. ff. de fun. do. si fundū quem. Nec spāle est hoc in illo casu. pot enim dñium sine possessione queri in ꝙractibus priuatoꝝ. vt plene videt dire
ibi not. maxime in donatione que nō ex traditiõe. §. ex liberalitate cetum reꝛ
ꝑficitur. §. de don. si qs argentū. §. pe. fortius in donationibus regis tum z eco
que debēt maioꝛ ꝓrogatiua letari cū esse debeant ois diminutio⁹ tra
nis extranee. in aut. ꝗstituto q̄ de dig. §. illud. Vel saltē equali in au
tē. vt nō fi. pig. §. illud. xcv. di. c. illud immo qō ꝓuatis a rege ꝙcte
fortius locū habet in rege vt ibi ꝑpe fi. Quod ēt sine possessione do
minū transferat. ꝑbat ex eo qō not. ff. de rei ven. si ager. de publi. l.
iij. ꝓ derelicto si id. j. z. ij. ri. de ꝗrahen. emp. nec emptio. pari ergo
ratione vel maioꝛi rex donādo rem ꝓpriaz dñium sine traditione
transferat, maxime, qz fiscus z dos equiparant. §. de ꝓuis. ff. l. ij. Itē
in feudo cōſtitit honoꝛ qui nobilitat, qō dic vt scripsi. j. de dignit. mu
lieres. in ꝛbo nobilitamus. ꝓ. quarto. ex comitatu ꝛc. sed honoꝛ tri
buit ꝓnceps solo ꝛbo. in aut. ꝗstituto q̄ de dig. §. ꝓterea sicut z oꝛ
do solo ꝛbo ꝗfertur. xxiij. di. exoꝛcista. De hoc scripsi. j. de dig. iudi
ces. sup prima gl. ergo fundū tribuat z ꝙcedatur a rege sine traditio
ne, ꝑterea feudū est quedā seruitus. ff. de leg. j. si tibi homo. §. fi. qō
etiā probat ex eo qō feudatarius habet vtile dñium, z qz dns qui hz
directū. non pōt vti eo iuxta votū qō ꝑsequere. vt dicā. j. e. q. iij. Sz
cessa primo z secōo seruitute, ille potioꝛ est cui prius est seruitus cō
stituta. ff. de seruit. rustī. ꝓe. ꝓ quē. cōi. ꝓe. qui ꝓ certū. z de aqua quo
ti. z esti. l. lucio. z. l. hoc iure. §. si is qui in fi. cū ꝛco. z qō no. in eis. ad
qō etiā. ff. de seruit. vi. ꝓe. si dom⁹. ergo idē erit i castro in feudū tali
modo accesso. Item in seruitute is qui debet eaz nihil facere pōt ꝑ
qō et cui debet in seruitute ipsa ꝓeiudicium fiat. ff. de seruit. vi. ꝓe. si
arboꝛem. j. q. z. iij. respon. z. l. seruitutes. §. fi seruitus. minus ergo in
feudo id facere poterit quod est seruitus, vt tollat illud ex toto.
¶ Tertia ratio sumit ex potentia inuestiture que habet vim z effe
ctū vere possessiõis, qz possessio appellat. li. feu. qd fit inuest. in ꝓnc.
de feu. cogni. c. vlt. circa fin. Ita liquidem inuestitura ideo fit vt qō
nō potest dns ꝑsonaliter tradere aut corꝓoraliter, quodam animi
intellectu id tradat. ꝓ quo facit. ff. de rei ven. si ager. z. l. quedā mu
lier. de acqui. poss. qō in eo. de cōtrahen. emp. claudius. §. de acquire.
pōt. i. j. de don. l. j. z. quisquis. ad idem. ff. de lega. j. si seruū filij. §. eum
qui cyrographum. de leg. iij. qui cyrographū. vt patet qō legato cyro
grapho seu vendito no solum ipsum instrumentū intelligitur vendi
tum z legatū, sed etiā ius competens ex cyrographo, qō tamē ius
nō continet in cyrographo nisi ꝓ imaginem quandā. vt dicit Inn
ocen. extra de pact. cū pridem. q̄ ꝓ redditione instrumenti videt re
mitti ius z non vis instrumenti, de hoc nota. ff. eo. titul. posit⁹. sic z
qui iniuriatur

qui iniuriatur statue i mperatoris in qua nō est imperator, sed imago
Imagini ei⁹ tenetur. Iulia maiestatis. ff. ad. l. iul. ma. qui statuas. sic ergo
imperato annull⁹ cū manu z verbis regis sint imago vere possessionis z tradi
ris inue- tionis ipsi⁹ vt sic, tale misteriū cū sēz dicit rex te per nostrū annullū
niam inſe mueſtim⁹ aliquid operer. ff. de le. j. si qū vt sic etiā ꝙ donationem in
rens tene feudū z iuestituraꝫ p annullū, possessio sit translata. Quēadmodum si
tur crimi- quis stipulet ut rē sibi ꝛcdari, vacuāz possessionē tradi cōtinet etiā fructꝰ
ne lesema rei qs nō faceret si alterū eoꝝ tūc in stipulatione de ductū esset. ff. de
iestatis. vsur. si stipulatus. ¶ Quarto redeūco ad priorē materiā inducitur
ꝙ primo donatario forma ꝑuilegii sēdo cōcessi. nā cū in ipso ꝑuilegio cōtineatur clausula cōsueta iuribus alterꝰ semper saluis, per
hec verba intelligit donatio prima nō irrita sed firmata. Hoc ꝑbat
qr ꝑverba derogatoria in sēa volūtate seu actu appositā, ꝑm⁹ acꝰ manifesti⁹ cōrmat, etiā si alias so ret null⁹. ff. de le. j. si mihi tibi.
§. in legatis. de le. iij. si quis. in ꝑin. de inin. rest. posthum⁹. ff. si paganus. de noua. l. nouatio. iūcta. l. j. §. etiā ob ex⁹o. pec. z q ꝑti. in pig.
ha. l. ꝓior. z de distra. pig. l. creditor. Iꝫ enim secūdus creditoꝛ vincat
tertiū. ramē si in persona tertij sit facta reseruatio iuris primi credi
toris vincit sēm. vt ꝑdicta. l. ꝓior. Itē in ꝑuil. extra de ꝑuil. tue.
z. c. veniens. ad fi. z facit de cōcess. ꝑe. c. authoritate. li. vj. z extra de
ver. sig. dilecto. z qō ibi no. in verbo intētionis. Ex qbus videt q̄ ta
lis clausula habēda sit. ꝑ expressa. etiā si nō aponat, qz nō est intentio regis ꝑ suū ꝑuilegiū velle iuri alterius derogare. ff. ne in lo. pub.
li. §. merito. de mino. ex facto. §. de emanci. li. nec auus. extra de of.
dele. super eo. z vide plenius qō not. Archi. de rescrip. cū aliquibus
in. §. glo. lib. vj. Ex his ꝛcludit⁹ q̄ licet sēa donatio z secuta tradi
tio primaz donationē absq; traditione absoꝛbere videat cū propter
ꝑuilssam reseruationē iuris alterius remanent prima ꝑuilegia
illibata. Idem in protestatione per quā seruat⁹ ius in futurū. ff. qui
mo. pig. vel hyp. sol. si debitoz. z de acqui. here. cū metu. de q̄ scripsi.
§. de fi. fa. l. fi. fortius ergo ius ꝑtertiū ar. ff. de inoffi. te. mater dece
dens. de le. ij. si ita. §. j. de reg. iur. quod qs. nā z rei legate statiz moꝛ
tuo testatoꝛ dominiū est trāslatum vt ꝑdictum est. Sz si aliud vult
testatoꝛ, puta qz legat sub conditione vel ad diem aliud est, ergo in
donatione regia ꝓpter reseruationem aliud sit dicendum.
¶ Quinto probatur hoc idē z sic. Alienatio rei pure in alia translate fortius z rationabili⁹ ꝓhibetur ꝙ rei alienate sub ꝺitione. sed
si quis legat rem sub conditione z pendente conditione moꝛitur
heres illū ad rei traditionē relinquit obligatū. ff. de cōdi. z de lega
to. z de ver. ob. si quis titius sic etiā est in pigno. si qs enim obligat
rē suā sub cōditione. deinde conditione pendēte ab alio pecuniam
mutuans sibi eandē rē obligat z tradat, nō obstāte pignoris tradi
Pater Iꝫ tione potioꝛ est primus si cōditio existat. ff. qui po. in pi. ba. t. potioꝛ.
filiꝰ possit ver. videamus. cū multis cōcoꝛ. qō vide qz multū facit ꝓ hac ꝓte.
vēdere nō Ad idē. ff. de le. j. non quocūq;. post prin. de le. ij. meuius §. duobus.
tamen illi posit⁹ em dñiū translatū fuit in primum nullatenus trāsferri potuit
poterit ca- in scām dicto. §. duob⁹. cū ꝛco. Vñ z pater q pōt als vendere filiuz
strēse in scām. §. de pa. q fil. di. l. ij. Iꝫ illū p adoptionē in alterius trāsferat ꝓtāte
cultuz au pes sun. §. de ꝓa. q fil. di. l. ij. Iꝫ illū p adoptionē in alterius trāsferat ꝓtāte
ferre. sū. §. de ꝓa. q fil. di. l. ij. Iꝫ illū p adoptionē in alterius trāsferat ꝓtāte
antiquū. instī. de adop. in prin. peculiū cū castrēse filio ex hoc
auferre nō pōt. ff. de castrē. pec. l. pater q. Itē legatū z donatio cōs
tertūtur. ff. de le. ij. legatū, sed legatū sub cōditione relictum, Iꝫ con
ditio existat eo tpe quo testatoꝛ nō est dns rei legate sed heres eius.
vt. ff. de manu. teſt. ſtichus meus de iure dor. si ego. §. j. in adeo rem
iſſicit q̄ heres ꝑsimodi rē legatā alienare nō pōt. z si illā alienat
legatarius vindicabit eam exīstere cōditione. §. coia dele. l. ij. §. pen.
cā cōcoꝛ. z aut. res q minus grā gl. ergo fundū tribuat z ꝙcedatur a rege sine traditio
ne, ꝑterea feudū est quedā seruitus. ff. de leg. j. si tibi homo. §. fi. qō
etiā probat ex eo qō feudatarius habet vtile dñium, z qz dns qui hz
directū. non pōt vti eo iuxta votū qō ꝑsequere. vt dicā. j. e. q. iij. Sz
cessa primo z secōo seruitute, ille potioꝛ est cui prius est seruitus cō
stituta. ff. de seruit. rustī. ꝓe. ꝓ quē. cōi. ꝓe. qui ꝓ certū. z de aqua quo
ti. z esti. l. lucio. z. l. hoc iure. §. si is qui in fi. cū ꝛco. z qō no. in eis. ad
qō etiā. ff. de seruit. vi. ꝓe. si dom⁹. ergo idē erit i castro in feudū tali
modo accesso. Item in seruitute is qui debet eaz nihil facere pōt ꝑ
qō et cui debet in seruitute ipsa ꝓeiudicium fiat. ff. de seruit. vi. ꝓe. si
arboꝛem. j. q. z. iij. respon. z. l. seruitutes. §. fi seruitus. minus ergo in
feudo id facere poterit quod est seruitus, vt tollat illud ex toto.
¶ Tertia ratio sumit ex potentia inuestiture que habet vim z effe
ctū vere possessiõis, qz possessio appellat. li. feu. qd fit inuest. in ꝓnc.
de feu. cogni. c. vlt. circa fin. Ita liquidem inuestitura ideo fit vt qō
nō potest dns ꝑsonaliter tradere aut corꝓoraliter, quodam animi
intellectu id tradat. ꝓ quo facit. ff. de rei ven. si ager. z. l. quedā mu
lier. de acqui. poss. qō in eo. de cōtrahen. emp. claudius. §. de acquire.
pōt. i. j. de don. l. j. z. quisquis. ad idem. ff. de lega. j. si seruū filij. §. eum
qui cyrographum. de leg. iij. qui cyrographū. vt patet qō legato cyro
grapho seu vendito no solum ipsum instrumentū intelligitur vendi
tum z legatū, sed etiā ius competens ex cyrographo, qō tamē ius
nō continet in cyrographo nisi ꝓ imaginem quandā. vt dicit Inn
ocen. extra de pact. cū pridem. q̄ ꝓ redditione instrumenti videt re
mitti ius z non vis instrumenti, de hoc nota. ff. eo. titul. posit⁹. sic z
potioꝛ est primus si cōditio existat. ff. qui po. in pi. ba. t. potioꝛ.
videamus. cū multis cōcoꝛ. qō vide qz multū facit ꝓ hac ꝓte.
Ad idē. ff. de le. j. non quocūq;. post prin. de le. ij. meuius §. duobus.
post cyrographum. de leg. iij. qui cyrographū. vt patet qō legato cyro
grapho seu vendito no solum ipsum instrumentū intelligitur vendi
tum z legatū, sed etiā ius competens ex cyrographo, qō tamē ius
nō continet in cyrographo nisi ꝓ imaginem quandā. vt dicit Inn
ocen. extra de pact. cū pridem. q̄ ꝓ redditione instrumenti videt re
mitti ius z non vis instrumenti, de hoc nota. ff. eo. titul. posit⁹. sic z
potioꝛ est primus si cōditio existat. ff. qui po. in pi. ba. t. potioꝛ.
donatarius in qué fuit sola donatione sine vlla traditione trāslatuz
dominiū q̄uis sēs fuerit possessionē adeptus est potioꝛ in re seipsa
donata. ¶ Octauo sic. Regula est ꝙ perfectā donationē irrita face
re nemini lz. §. de vsuc. ꝓ dona. l. vltima lex igit seu legis ratio q̄ lice
re hoc nemini dixit principi non ꝓmisit. ff. de ser. vr. ꝓed. si seruitus.
z extra de ma. z obe. solite. §. nobis. Ad idē. §. de reuo. dona. si dona
tione. xxij. q. ij. nō enim. in fi. z quod not. Inno. extra de iudi. nouit.
Ber. extra de dona. c. fi. in ꝓnc. z Arch. xj. q. j. quicūq;. licet sit ar,
gtra e. c. solite. post prin. cū ibi no. z qēno. §. fine cē. vel reli. l. fi. ꝑn.
Quequidē rō de iure ligat regē sicut z alios q̄uis non de facto. arg.
ex his q̄ plene scripsi. §. de condi. in pu. oꝛ. l. fi. ibi nostro arbitrio. z. j.
e. ver. xx. Vñ videmus ex hoc iuris cōsultum principis constitutionē
arguere. ff. de rē iudi. ait ꝓor. in ꝓnc. z fibi derogare. ff. de abig. l. j.
§. q̄ꝫ. ad idē. ff. de posiu. l. iij. in fi. ff. de mi. emilius. imo etiam glos.
idē facit. ff. de plagiar. nō statim. in ꝑn. de castrē. pec. si militi. ad hoc
vide pleni⁹. xx. di. in prin. z. §. j. per totū. que quidē fi fozent illicitę
in legū voluminibus redacta nō essent. Quis ergo diceret regē legū
rationibus nō ligari si iustinianus summ⁹ iustitie cultoꝛ rōnes iuris
cōsultoꝝ cōstitutionibus principū derogāres eis ꝑferri voluit. z leꝝ
gū volumine iussit inferri. accepit nāq; a deo imperoꝛ imperiū fz le
ges z nō cōtra leges custodiendum. in aut. in me. lit. nō fin. lac. fol. §.
vlt. Et scripture sacre imperoꝛē legib⁹ esse subiectū ꝓcipit. xxv. q.
j. c. j. z. c. satagēdū. Vñ sicut iudicibus alijs authoꝛitāt⁹ liberras alie
no seruo data nō tenet. ita nec etiā inbēte ꝓncipe, §. de his qui a non
do. ma. l. fi. ita q; nō dubiū est ꝙ principes auferēdo rē primo dona
tario quā sibi donauit iniusticiā facit qō facere fibi nō lz. xxij. di. cui
conco. ¶ Nono sic. Quo nō ꝓfit in solidū esse dñi eius dem rei. ff. co
mo. si vt certo. §. si duobus. cū cōco. sed cū primus ex ꝓma donatiõe habeat ius in re vr sepi⁹ dictū est ergo nō secūd⁹. Ad hoc etiaz
bū facit qō not. §. de sacro san. ec. l. fi. in glo. in rē. l. vtile. z. ff. de cast.
ꝑe. hereditatē. §. pater. nec etiā pōt dici res facta secūdi donatarij q̄
ab eo potuit per primū euinci. ff. de le. iij. qui cōcubinā. §. heres. Itē Dñiū est⁹
res donata q̄ tꝛe quo donat nō fit accipiētis, data nō intelligit, im- dez rei nō
mo pinde habet ac si data nō essent. ff. de reg. iur. nō videtur data pōt duos
sed cū ex donatione sola factū fuerit castrū primi donatarij, z fic nō insolit
secundi vt ꝓdictum est. ergo perinde debet haberi ac si nunq; fecū dū simul
quod nullius. z. l. quod euincitur. cōpetere.
¶ Xma. sic. Quotiēs cōcurrit⁹ in idē duobus cōtrarijs iuramentū fz
ꝑiudicat primo qō de cupiditate ꝓcessit vt extra de iureiu. c. tuā. ita
z hic prima donatio q̄ ex liberalitate sēe q̄ ex vitio cupiditatis ma
nifeste succesſit ex iu. titie rōne ꝑiudicet. ad idē facit eo. ti. veniēs. z
c. ea te. z. c. intellecto. neq; dz sēa donatio aduersus p. imā qualiter
cūq; deduci que seruata. z prima irrita facta quodāmodo regie ho
nore cozone manifeste cōmaculat. e. c. intellecto. Quingētia nedū iura
metū, sed etiā simplex obligatio primi ꝓtulit a facit vt sine periculo
excommunicationis possit excommunicata communicari per eum
qui de obsequendo fibi se ante obligauerat extra de sen. exc. si vere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fortis? hic prima donatio facit vt nō possit ipsa res secundo donari.

¶ Xviij. sic Beneficium collati absenti priusq̄ ipse di sentiat tacite vel expresse alteri cōferri nō pōt de pbē. si tibi absenti. lib. vj. Itē legata serui optione si quē heres postea manumittit ex illis eum q̄ pō stea legatari? eligatis nō efficit liber. ff. de opt. leg. si cū optio vide 2 cor. ibi signata q̄o ergo res in primū donatariū presentēz inuestitura accipiētē donatione trāslata solū ex donantis perfidia sibi auferri potuit et iterū donari secundo? Certe nullo ficut em beneficii collatū absenti etiā anteq̄ is cui collatū est accepter, nō pōt dici liberata q̄ illud vel episcopus cōferēs, vel etiā superior puta legatus de latere cōferre nō pōt dicto. c. si tibi. ita z seruus electus a deo trāsit in seruitutē z dñm legatarij q̄ heredē vel aliū dari libertati nō potuit. Sadē ergo ratione res donata p regē nō pōt libera vlcrius dici regis, sed trāslata in seruitutē. i. dominij legatarij. huiusmodi sigde beneficia cōferri possunt etiā clādestine dūmō capacib? cōferantur vt no. extra vt eccle. beneficia. j. in verbo occulta quod etiā appro bat Archid. dctō. c. si tibi. post prin. faciunt etiā pro hac pte z alia plura que scripsi. s. de cēsi. l. fi. in verbo silētio. vltra mediū note. z qō notat Archid. d. c. si tibi. in gl. hic quero. z in eo. ti. si postēp in gl. magna. Sola em collatio tribuit ius in re q̄uis nō fuerit corporaliter possessio subsecuta. eo. ti. c. pe. z hoc ibi no. Archi. ¶ Xv. Princeps Deū imitari tenetur. in aut. vt oēs obe. iu. p. §. arriat. fz de? nō reuocat bñficia collata p eū, imo cū liberalitatē fecerit nō est verisimile q̄ reuocare velit. sed magis liberalitatis accumulare fasciculū. de pen. di. j. q̄tūlibet in fi. nō em p quēpiā auferēdū est q̄ donatur. xxij. q. ij. non em. ergo rex fi deū vult imitari donata reuocari nō debet neq̄ pōt. Et io princeps priuilegiū q̄ semel cōcedit ecclesie auferre nō pōt p l. pfectā. s. de don. q̄ sub modo. z not. Inno. extra de iudi. nouit. z ar. xj. q. j. quicunq̄ igitur eadē rōne q̄s cōcedit aliq̄, forte nō minus merito nō poterit retractare, z facit in aut. de non alie. §. i minus. ¶. q̄ em adiuuari quippe debet primus donatari? bñficio principis z nō decipi. ff. cōmo. in cōmodato. §. j. Quin etiā si immeritō z cessiset nō per ipsum regē sed per superiorē esset ipse donatarius spoliādus. extra de cleri. con. diuer sis. in fi. z bñ facit pro hac pte. extra de cōcess. pre. posit electionē. §. q̄n. sic ergo rex castrū aliud donare secūdo cui de euictione tenetur. extra de pbē. inter cetera. z. vij. q. j. pſentiū. z quod ibi no. Eius em est vt si nō pōt aliter secūdo donatario subuenire nisi primus ledatur, commodi? neutrū iuuare q̄ alterū grauare. xiij. q. v. denicq̄.

¶ Xvi. sic. Altiū? decessoris nocet heredi, invsu capione etiā ignorati. ff. de diuer. pre. cū heres. z hoc verū etiā si ipe heres vsucapionē a se velit incipere vt no. ff. p em. l. ij. §. si defunct?. Ad q̄s etiā facit. s. pro here. l. ij. cū ibi no. z cōmuni. de vsuc. i. j. z no. s. de acqui. po. l. vitia. in fi. gl. Ergo maiori ratione vitiū donatoris cū dño priori donatario iam quesito secō donatario debet obesse. sic z filius femine q̄ ideo repellit q̄ pugnare nō pōt. z aptius ad pugnā sic repellit, quia obstat ei vitiū z defectus matris, dicit And. de Iser. li. feu. in prima rub. §. hoc aūt. z facit. ff. de exce. rei iu. l. j. z. iij. Et vide quod ibi no. z. ff. de publi. siue ego. §. si duobus.

¶ Xvij. Ois actus regi? dz sup egtate fundari. s. de pac. cōuē. hac lege. in autuen. de nō eli. se. nub. §. vltimo. s. ne fil. rez quā ven. enunc. l. ij. z. j. de pti. fa. scri. in sacro. iij. §. z q̄n. cū his q̄ ibi scripsi. Cum autē ia in oībus exigat vt primo donatario satisfiat. ff. loca. in opis. si hoc nō fiat necessario cōcludit principē nō fm equitatē sed magis fz iniq̄tatē procedere. z sic dolose. ff. de doli excep. p egtate nā z dolus psumitur in eo q̄ se subtrahit vt nō faciat q̄d tenet. s. de pac. z positio inter emp. z ve. fi. ate. z mala fides in eo psumit q̄ alij agit. ō re illo absente cuius interest. s. de distrac. pig. si creditor. at in rege nedum execrabile est dolum malum adesse, imo presumitur non adesse. j. de diuer. offi. probationes.

¶ Xviij. Licet incōstātia sit in oibus arguēda. ff. de. pe. in cause. in prin. in rege quodāmō est dānāda seu vituperanda. s. ne fil. rē quam ven. enunc. l. j. z. ij. quod in ipsa. l. j. in prin. dixi. hec em incōstātia vocatur iniquitas. s. de re cre. li q̄s insurādū. z revocatio donationis ai leuitas. s. de q̄dc. ob. cām. si repetenti. que esset in principe satis est execrabile. nā cū sit aut esse debeat philosoph? s. ad fille. cū s̄pile y. nū exacta cōstātia in illo exigit q̄ a philosopho desiderat. ff. de edi. edic. si quid vēditor. post prin. talis itaq̄ varietas erubescēda est. s. de mō muicta. l. ij. in fi. ad idē. xxv. q. j. confidimus. z. c. nulli. ad fi. que eiā pcedūt de ore seu labijs. eius irrita fieri nō debent, sed cor eius Quemre ou pariter z ecōtra. xxij. di. psalmista. cum debeat subditis exēplar esse iustitie atq̄ vite. xcj. di. in sacerdotibus. vt eius cōparatione ceteri grex dicant. xxv. di. §. nūc aūt. Cū signanter in brachio seu armo rex inūgit. vt cor ei? ad prudentiā z cōstātiā dilatet. de ysa. di. v. c. j. mihi em est q̄s tā deceat regē z oēs q̄s in oi re gerēda q̄silio q̄ capiedo fuare cōstātia dicit tullius. j. de offi. Sine ipsa nāq̄ iusti tia nō est iustitia. ff. de iusti. z iure. iustitia. z ideo ē Sap. v. Strabūt iusti in magna cōstātia. Sed cū rex castrū per se donatū teneat ex propria fide nō renocare. in aut. de referenda. in prin. Fides aūt est fundamētū iustitie fm Tullū. j. de offi. z vbi sana fides nō est ibi iustitia esse non potest. xxij. q. j. §. j. ad quod etiam tenetur quilibet priuatus. ff. de euic. vendicantem teneaturq̄ rex pre. ceteris fidē integraliter obseruare. s. de pac. l. j. de legat. l. fi. z quod scripsi. s. d. ondera z auri illa. quoriens. ibi sua fide atq̄ industria. xxiij. q. v. regū. z plene scripsi. j. de digni. iudices ibi plebeios. alias nō dicēdus est rex. ij. q. j. scelus. cum rex debeat esse omnino iustus. z quodāmō iusto melj?, ipse est em directio legis. vt dicitur. v. ethicorū. ergo debet esse cōstans. z quodāmō cōstātia melioz, cū iustitia z cōstātia cōuertantur. vt predictū est. Hā z filius qui vna psona cū patre censet q̄s a patre gestū est reuocare nō pōt. s. de rest. mi. que a patre quis ne fidei atq̄ iustitie diceret posse regē castrū a se donatū auferre donatario ad cuius traditionē est fz institā cōpellēdus. vt inst. de dona. §. pficiunt. s. e. ti. si quis argētū. §. pe. certe nullus. Nec omittam? in hoc illud Bze. in reg. lib. vj. c. xvj. Istimis est asperū z pcipue bonis sacerdotū moribus inimicū niti quēpiā quācunq̄ rationis excusatione z que bū sunt ordinata rescindere z exēplo suo docere ceteros sua quādoq̄ post se cōstituta dissoluere.

¶ Xix. sic. De quo priuatus si cōmittit punitur in corpore nō est dicēdū licitū esse regi, fz si priuatus bis idē castrū in feudū cōcederēt i solidū tenereē crie fal. vr. ff. de fal. q duob?, ergo illicitū est hoc regi.

¶ Ex. Rex dz in se legē pati quā rulit in subditos z eo iure vti q̄ alios statuit. ff. quod quisq̄ iur. in rubro z nigro. z extra de cōstī. cū oēs. sed ipse princeps hoc statuit in priuatis, ergo idē in se obseruare tenetur. vij. di. ij. di. in illa palea iustū. iustū est principē legib? obtēperare suis tūc em iura sua ab omnibus custodieda existimet quā do ipse illis reuerētiā prebet. princeps legibus tenere suis dz nec in se posse dānare iura que in subiectis p̄stituūtur. Justa est em vocis ei? authoritas si quod populis prohibetur, sibi licere non putarint. Ex suscepto nāq̄ regie dignitatis officio nō licētiā peccādi sed necessitatē bene viuēdi se nouerit assecutū. xl. di. in prin. alias ptās regia iuste cor ripit. z ad terrā trahit nisi legib? cōseruet z bñ viuēdo laudetur. ea. di. sicut. in fi. ¶ Ex. Rex posteā est cōstitut? curare debet vt opera suā fit cōformator. z regni. z defēsor iustitie nō euersor. In semita em iustitie vita, iter aūt deuiū ducit in mortē. Proverb. xij. z Aug. iiij. de ciuitate dei. Remota iustitia quid aliud sunt regna nisi latrocinia. z li. ij. c. xxij. omnino. nisi magna iustitia geri aut itate posse rēpublicā. Sed si in seipso z in suis operibus est diuinus bñ acta per eū minute satagēs irritare, q̄o regnū in iustitie firmamē to z debita vnitate seruabit? Ois ergo act? z opus regiū aduersus seipsū destruet. xxv. q. ij. si ea bñ etiā facit. e. q. institutiōis. i fi. z qua si p totā. q. mūc ergo donata p seipsū rescindere q̄d alijs est q̄ sua opa dūmodo separe? hoc a regis debito est oīmode remouēdū. Hā q̄ secū dissident nulli cōuenit. xxij. q. vij. quod aūt extra de apell. solicitudinem.

¶ Xxij. Magis tenet q̄s nō rescindere imo rueri q̄s gerit q̄ alteri? opera cōseruare, cum magis teneat a seipso iniuriā q̄ alia propulsare. xxiij. q. v. si nō lz. z. c. placuit. Sed si rex bene ordinata p sua pōdelicie infringeret iniuria sibi diceretur inferre. xxv. q. ij. quod vero dicitis. ergo forius illicitū sibi est irritare q̄s ex sui liberalitate processit, nec censeatur sibi ipsi iniuriam irrogare. Ad idem. xxv. q. ij. omnimodis. z. c. apostolice. z. c. loci.

¶ Xxiij. Fugiendū est principē incurrere posse materiā qua opinio sua certa a vulgo ledat. ad hoc. xij. q. ij. quatuor. in fi. z. §. de decu. insama z q̄ ibi scripsi in verbo abhominada. Sz si regi p̄mittur posse donata p se iuxta libitū reuocare, tā decepto? nō rector iudicabitur subditorū. ad hoc. §. de omni agro. de se. l. fi. regis aūt auctoritate nulli decipiendi sunt. §. de his q̄ ve. eta. l. j. vnde z baptizati a iudā lz hereticos ēpi graz acceperunt. alias videretur baptizari ab eo ēpi authoritate fuisse decepti. nor. Inno. extra de hereric. fraternitatis. z vide q̄s de hoc scripsi. §. de exp̄e. in. l. j. in verbo securitatis. q. j.

¶ Xxiij. Omnis donator maxime rex p̄hibetur quod sancte z religiose donat simulata authoritate ad se retrahere. xvj. q. ij. visis. qui etiā de dolo se obligare dz z solet, ne quod benigne cōtulit fraudis cōsilio reuocet. ff. de edi. edi. ad res. in fi. ¶ Cū ergo reuocatio donationis ad cōsilium. i. astutia seu dolum, simulationem q̄ scribatur z fraudē z rōnē dignitatis grauius quis incidar in pctm. vt. xl. dist. homo ēplanus. extra de iureiurā. cū quidē. cū cōcor. Rex aūt in sublimiori dignitate sit positus, imo est fons z origo oīm tēperatiū potestatum fm Oto?, ij. ad august. ergo in eum grauioz esse agenda vidcta. l. di. q̄ sanctitas. j. cit. prohib. l. ij. in fi. z. §. de episc. z cleri. pter quos ibi cutra. Sed q̄ ad talē obligationē vigeri, vindicca q̄ in eū inferri non potest eo q̄ superiorē caret, exercabilius tū renocationem donationis p eū fieri q̄ p alios cēseamus. xj. q. iij. precipue. cum ibi no. Et quemadmodum papa grauius z mortalius peccare censetur q̄ prelatus alius si res ecclesie sine vtilitate ac fine honesta ac ratiōnabili causa in eos alienat, aut si vult res ecclesiasticas cōsumere in turpes vsus, vel dare consanguineis vt eos diuites pre alijs faciat vel vt ipsi cōtruāt inde palatia z hutuiusmodi. vt no. Archidi. fz Bugo. xij. q. ij. nō liceat. Hā papa licet habeatur plenitudinē potestatis, tamen cū sine cōmuni vtilitate, aut necessitate dispensat, non est fidelis hec dispensatio sed crudelis dissipatio secundum Ber. lib. ij. de consideratione. Ira z rex peccat grauius z mortaliu? si bona sui iectorum

iectorū aufert. z se facit exinde alijs liberalem. Et q̄ ex eo q̄ suptiore caret a solo deo iudicandus est grauiu?, z quodammodo sine venia sicut diabolus puniēd?, ix. q. iij. alioqui. cū ibi not. ¶ Xxv. sic mutationes huiusmodi volūtatū adeo sunt legibus odiose vt testator q̄ potest legatū p libito reuocare. vt. ff. de adi. leg. nihil. p̄hibet. cū alij ipsius mortē nullū ius legatari? habeat si rē legatā alienet. si q̄de ex necessitate debetur estimatio si idē ex volūtate nisi heres p̄hetq̄ suā in hoc mutare voluit volūtatē. ff. de leg. iij. fideicōmissa. §. fi. res. Quid ergo dicemus in donatione in qua volūtas mutari nullo modo pōt etiā per principē in quo dānabilioz q̄ in alio est mutatio vo lūtatis? Nō em decet principē labiū mēdax. Prouc. xvij. imoin hoc est nimiū erubescendū. iuxta illud. Eccle. xlj. Erubescite a p̄sidēte z a potente de mendacio a principe, z a iudice de delicto. Et breuiter quē murū integritatis, aut vallū fidei putdemus si incōstātia, migtas aut mēdacij principē venerādū dei tēplū eo q̄ quo ad tpalia dei vicē gerit in terris lanier vel subuertat. s. de epi. z cle. si quē. merepatur qppe rex dici tēplū dei cū ptās eius sit a deo. Roma. xvij. xxiij. q. j. quid culpat. Eccl. xvij. In vnāquāq̄ gentē potuit rectorē. z Senē. in hercule furēte q̄s lz ioui l'cet regi. Cū, pditor regis dr, pditor dei. e. cā. q. v. fi apud z. ij. q. vij. non p oteſt. Exv. sic in remissione peparū q̄ debent ex crimine plus potest rex q̄ in donādo rem alienā. ad hoc est de reg. iu. in pene. lib. vj. ff. de ac. z ob. arrianus. de pe. si pseſes. z. l. in exp̄etatione. Alle quidē hoc est remissiones penarum aut parū, aut nihil ledūt aliū hoc multum. s. de preci. impe. offe. rescripta. in fi. sed rex non potest remittere penā debitā delinquēti, nisi primo satisfaciat pti lese. ad hoc xxiij. q. iij. fi illic. z. q. vlt. pessimus. xxiij. q. vj. c. vlti. in prin. z q̄ plenius no. Bn. de Iser. li. feu. q̄ sint re. in verbo bona cōmittētiū crimē maiestatis. z de stat. z cōsue. §. item nulla. z scripsi. j. de coarta. l. ij. ar pariter. ibi p̄mittimus. ergo minus potest quod in aliū trāstulit auferre. z alij secundo donare.

Baptismi laus z efficacia q̄ nō tollit hbificiū ante pcessens.

Xxvij. sic baptismus qui est ianua sacramētorū. z in quo agit gratia dei immediate p quē deletur omne peccatū. de cōse. dist. iij. regenerante. z. c. nō ex quo. extra de pbē. nō bap. veniēs. potēti? est ad hoc q̄ in tollēdo ius alterius esse possit authoritas principalis. sed baptismus nō potest tollere mihi penā debitā ex crimine vel delicto in me cōmisso antea p baptisatū. vt not. Innoc. extra de diuor. gaudemus. in glo. vlt. z ber. eo. ti. z. c. in glo. vlti. z no. xxvj. di. deinde. z. xxvj. q. j. si quis. cū tū rex in penis infligēdis z moderandis amplioē potestate obtineat. inst. de iure natura. §. plane. z. §. de preci. impe. of. rescripta q̄ in auferendis bonis alienis q̄s est cōtra preceptus de calogi, nō furtū facies. Exodi. xx. Quodq̄ nō impugnare fed pcti? vsq̄ ad sanguinē z afiaz defensare tenet. xxv. q. j. sunt quidā. minus ergo princeps tollere poterit ius cōperēs. donatario in re quam ipse donauit. xvij. sic in qbuscūq̄ peccatū adest ibi cessat potentia impantis. ff. de condi insti. filius. xxij. q. ij. faciat. Cū tolerabilius est deficere a promisso q̄ facere quod est turpe. c. qō. vnusquisq̄. sed de alieno largiri est in auferēdis bonis alienis q̄s est cōtra preceptus de calogi, nō furtū facies. Exodi. xx. Quodq̄ nō impugnare fed pcti? vsq̄ ad sanguinē z afiaz defensare tenet. xxv. q. j. sunt quidā. minus ergo princeps tollere poterit ius cōperēs. donatario in re quam ipse donauit. xvij. sic in qbuscūq̄ peccatū adest ibi cessat potentia impantis. ff. de condi insti. filius. xxij. q. ij. faciat. Cū tolerabilius est deficere a promisso q̄ facere quod est turpe. c. qō. vnusquisq̄. sed de

Donare ē ppriū rei gib? z no dilibus.

alieno largiri est in auferēdis bonis alienis q̄s est cōtra preceptus de calogi, nō furtū facies. Exodi. xx. Quodq̄ nō impugnare fed pcti? vsq̄ ad sanguinē z afiaz defensare tenet. xxv. q. j. sunt quidā. minus ergo princeps tollere poterit ius cōperēs. donatario in re quam ipse donauit. xvij. sic in qbuscūq̄ peccatū adest ibi cessat potentia impantis. ff. de condi insti. filius. xxij. q. ij. faciat. Cū tolerabilius est deficere a promisso q̄ facere quod est turpe. c. qō. vnusquisq̄. sed de

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dignitas aggrauat delictum.

mū.l.ñ.in fi.z pz aptius.tj.q.iē.precipue.tl.di.hō christianus.videp ibi no.z.xvv.q.i.nulli fas quare sicut non posset abstz peccato adulterari vel occidere z similia,ita nec rē alienā dño auferre. Cōrarium nō est dicēdū z regib⁹ psuadēdū.vt in errore taliter dilabant.Mā vt ait Ber.in quadā epla.Principis error multos involuit .z tātis obest.qtis presēt.nec presētvt perdat sed vt regat.Ad idē.xlvj.di.si papa.z sen.lib.j.de clemētia ad neronē post multa q de his dicit.subdit tibi nō magis q̄ solt latere contingit,multa circa te lux eit, oim in istā conuersi oculi sunt,pdire te putas oriris.z.j.Quilibet nostrū dz aduersus opiniones malignas satis fiducie hre in bona cōscientia princeps debet multa etiā fame.qd ergo in alijs vacat a culpa in regibus illicita sunt habenda.xxxij.di.c.j.Ex his pz q̄ male intelligit d.l.bñ a zenone.a gbusdā equitatis z iuris ignaris,vel alijs passionib⁹ nō sine pcto subiectis.Sic nec eps pōt bona vni⁹ ecclesie tollere etiā fue cathedralis q̄ separatim ad capitulū pinēt.z alteri dare sine cōsensu capli.fm verā opi.Host.extra de dona.aplice.quā segt Archi.vij.q.ij.bone rei.z.q.iij,eps,lz Inn.extra dctō.c.aplice.cū ecclesijs donare sit laudabili⁹ q̄ comitib⁹ z baronib⁹ q nimis abūdēt summa enim rō est q̄ p religione facit.ff.de relig.sunt psone. Expedita secda pte veniam⁹ ad tertiā,z primam parte resumentes adhuc p sēdo donatario allegem⁹ rūdētes.primo ad hāc.l.z.l.hi quibus.ff.de fun.pa.q̄ hic z ibi erat possessio p principē tradita.qd etiā pz.ff. de cens.li.fi.de oi agro deser.locozū.de fun.pa.l.fundi.z.l.quicunqz.z.l. fi.q.z in hac.l.cū ōi collata .put qdā hūr.z.ff.cū dicit possessio transferat.vbi aūt possessio nō est tradita nō ita cogef princeps ad rei traditionē cū legibus sit solutus.ff.de leg.princeps q.q̄z psumit q̄ nō sine rōne aut sēdo donauerit,aut primo tradere deneget.Scriptum est em, diuinatio in labijs regis,z in iudicio nō errabit coz ei⁹.puer. xvj.Et qrere hz celeste arbitriū coz ei⁹ est in manu dei vt supius dictū est.Quod etiā obijcitur qer sola donatione sine traditione diutū trāsfertur, nō obstat, nā in donatiōe tūc trāsit diūtū qū traditio segt, ex hoc ipso nono iure iustiniani cōstituti est bona em donata, z q̄ plus est etiā in dote data.eozū qbus donantur,aut in dote dātur tūc demū sunt acēpientis qū traditione trasferunt in eos vt expressius est insti.de re.di.§.p traditionē.ver.sed si qdē.q expresse logt in his pāijs stipēdarijs z tributarijs vt sunt castra z feuda.ad idē extra de pueile.pastoralis.spāle quidē est in ecclesia q̄ sine traditione adipsi cit diūtū rei sibi donate,secus aūt est in putato,ff.de sa.san.ec.l.h.ex de .ff. ex lris.insti.z ibi notat z p gl.z Archi.xvj.q.j. moderamine.

Donator qui z tenetur p certa tra ditionem se ad traditionē pōt alij pignori obligare z tzius pignoris nec tollit traditione secuta vt not.ff.de in.fil.l.j.z est casus.ff.de don.l.h.§.luci⁹.ita z hic possit donator z marie princeps aū rei traditionē eādē rē alij donare trāsferat q̄z diūtū traditione secuta. Tūc etiā donator ad rei traditionē precise teneī qū facultatē hz rei tradende sicut dicūm⁹ in vēditore fm mar.d.l.j.ff.de ac.emp.qs approbat Inno.ex de sen.ex.sacro.in fi.gl.magne.ad qā tenebat donator nedū iure nouo iustiniani.ex.l.fi quis argētū.z insti.e.ti.§.pficiunt.sz etiā iure scz antiquo. ff.de bo.vac.l.ij.in fi.hic aūt reg nō hz facultatē rei tradēde, qz in illa possidet alter, put etiā dicit glo.in vēditione.insti.de emp.z vē.§.precīū.in verbo tradat.Si aūt dicamus aliud in nro casu cōcludem⁹ q̄ melioris conditionis sit donatari⁹ q hz cāz lucratiuā q̄ emptor.q p tū nūquerit z sic certat de dāno vitādo,z hz causaz nō lucratiuam: cōsequēs est falsuz.vt.ff.de iure deli.l.ti.§.licētia.z de codic.l.fi.§.pe. ergo z alis. Portissime ratia locū habēt in rege q legib⁹ est solut⁹ vt sepi⁹ dictū est,ppter qs sicut in spūalib⁹ quoz ad tpalia nulla cōpatio fingi pōt.ex de trālla.epi.inter cozpalia.de maio.z obe.solite.rez solo cōtractu factā alteri⁹ vt vxor cū qua ꝓba de pūti cōtraxit.z sic facta est eius vxor adeo q alij nubere phibeāt quis cōsuetudine in 2 tratū nō obstare.vt extra de spō.du.c.vlti.posset aliter statuere,vi delicet vt tale matrimoniū dissoluat si nō est carnali copula cōsummatū fm ea q̄ habeut z no.ex de 2.3 iu.ex publico. in fi.p Ber.z Jn.z Bof.z p Archi.xxvij.q.ij.quapropter cū tū ipsum matrimoniū tā q̄ spāle difficili⁹ dissoluat.pze.c.inter cozpalia.z hoc pp fauorē liberoz.ff.de repu.ifensū.in pūn.sic z fortius possit pīceps in bonis rēpozalib⁹ aliter dispouere,vcz vt rē donatā etiā si ex sola donatiōe absq̄ traditione vel p traditionē facta fit donatarij absq̄ offensiōe suitrie possint alij secundo donare,facilioz em̄ est sine vlta comparatione potestas in tpalib⁹ q̄ in spūalib⁹.xxxj.q.j. quomodo.ver.si aūt illa z iuri naturali poterit princeps derogare iz no possit illud in toū abrogare vt not.insti.de iure natu.§.sed z naturalia, de quo vide qs no.Ly.ff.si cōtra ius vel vti.pu.l.fi.in distinctiōe. Simile dicim⁹ in errore pone z cō tpiorū q nō dirimit matrimoniū ex sui natura sed ex cōstitutiōe ecclesie,vt no.xxix.q.j.in pūn.p gl.z Archi.sic z authoritate pūcipis efficit dūs q nō est,z pōnat dño is q naturali rōne dūs erat vt pz insti.de re.di.§.cū ex aliena.in eo q̄ corrigit.l.a deo.§.cū qs.in fi.ff.de acq.re.do.sup eo qs ibi dz despicis.z frumento.Si aūt diceret pūcipē rollēdo ex ptāte sua taliter ius alteri⁹ma le agere,nō est subditoz suoz illi⁹ examinare ꝓcessus.quinetiā q p eū acta iniuste noscunt exeq deiure tenent.ix.q.iij.c.nemo.z.c.seq.z se.z ex de offi.dele.pastoralis.§.pe.z qs ibi not.Inn.z de offi.oz.c.j. in gl.magna.nō est em̄ de illi⁹ ꝓcessib⁹ iudicādū qui positus est cunctos alios iudicare.d.c.nemo.z.xl.di.nos aūt.z Hier.in expositiōe simb.de remissione peccatoꝝ sufficere dz sola credulitas.Quis enim cās aut rōnes.regrat vbi indulgetia pūcipis est,cū ergo terrem pūcipis liberalitas discussioni nō sit obnoxia,cur ab humana fragilitate discutit diuina largitio.Quinetiā ꝓcepta pastoris iferiorū iusta vel iniusta,seruanda sunt.xj.q.iij.c.j.z.c.gb⁹.vbi ꝓ q etiaz iniusta ligant.nō est em̄ hō q ligat sz de⁹ q dignos facit hoies tanti honoris. e.q.c.nemo.ad idē.xxiij.q.j.qd culpat in fi. z.q.v.mlies.cū fi.Et qd not.xxiij.q.v.manifestū.aū fi.Et que vir tollerabilia sunt implere renemur.xix.di.in memoriaz bū facit.z.q.iij.quid ergo.z qdā no. opz em̄ semp statuta regia vim obtinere,z in oī loco valere.ff. de ꝓpul.vio.l.iij.§.diu⁹.in fi.nisi cōtra fidem xpi.xj.q.iij.iulianus.in fi.cetera q̄cūq; seruanda sunt vt ibi,etiaz si sint cōtra veritatez que ipa est.e.q.existimāt.Mas pōt rex aliquid fingere q̄ in re veritate nō est ac ꝓpterea illud idē cōstituere q̄ statueret ac si esset vr pz.§. de rei vxo.ac.l.j.in pūn.z vbicūq; lex aliquid psumit z pbationē strariaz pcepta ex nō admittit quinimo ex vigore huiusmodi potestatis cedit nature iusta sunt veritas potentie fictiōis vt pz.xxvij.q.ij.agathosa.in fi. Nec est em̄ seruanda. vna inter alias ptātes.ivj.di.ysmael.z no.Archi.l.di.ferrū. vbi ꝓnit causas alias ꝓpter quas lex fingit esse qd nō est. Ygit nō est huius ztratiū iudicādū,scz relinquēdū est hoc pot⁹ iudicio suo q̄ est necesse,p eo qs iudicū deficit alioz cū supioze in his nō habeat,z ab inferioribus iudicare nō pōt.xvij.di.§.hinc etiā.z.xxj.di.§. hinc autē.vel pp cāz occultā de qua iudicari nō pōt,sicut nec de crimine occulto.xxiij.di.habuisse.xxxv.q.vj.si duo.z.ij.q.vj.zsuluisti. Cā ꝓsemp in ei⁹ actibus psumit,cū coz eius sit semp in manu dei vt supius dictū est.Mā z p sentētijs psumitur inferioū iudicū,ex de re Vxor tenū.in pstentia,fortius presumetur p sentētia regis q̄ supioꝝ em̄ nō habet,nec pōt ab aliquo iudicari.Nos em̄ z fi rōne facti,pfunditate cuiusq; partis sui penetrare nō possumus manifestissime tamen scire debem⁹ z verū esse q̄ dicit,z iustū esse q̄ facit.ar.efficac.xxiij.q.iij.§.de ly rijs,vbi dicit glo.q̄ si papa aliquid facit q̄ vr iniustū vel nos ra tra deum de leg.non oim.Et sicut vxor parere tenet viro aliq̄ in fractionem voticōtra deū ꝓcipiēti,al⁹ mortaliter ipsa peccaret,cū tū parendo nec etiā venialiter peccet,lz maritus iubendo mortaliter peccet.xxxiij.q.v.manifestū.z q̄ ibi not.eo q̄ ex dei authoritate,ꝓcedit ea.q. noluit ita z q̄uis rex maleficia castrū donatū reuocādo z alij donā do teneat tū q̄ ipse agit,cū ad estimationē pinde teneat.vt sepi⁹ dictū est.Et ꝓ his benefacit q̄ not.Ly.§.de pci.impe.of.rescripta.q. iij.z.iiij.z vide quod ipse not.§.si contra ius vel vti.pu.l.fi.in distinctione.Et ideo subditi eius in hoc sibi pareant ne de inobediente culpa ipse peccare mortaliter censeantur. Ipse enim caput est reipublice nō est igitur in hoc eius dispositio cōtenēda,ne als contentes de graui culpa condēnētur a deo.e.q.cū caput.Quinimo si rex non aduertit in cōtemptū dei sue potestatis plenitudine peccare nō dicit castrū quod dederat auferendo z illud alij concedēdo, sicut vir peccare non dicitur qui prohibendo vxorē suam implere votū alterius nō in cōtēptū dei,sed alias vtitur iure suo.vt no.Archi.d.c.no luit.z vide quod no.Inn.extra de vo.scripture.Hec etiam maxime nes dicēda vident vbi primo donasset ante cozonationē.Secundo viro cipis facpost cozonatio ē z vnctione ipsius,magis enim psumimus eo casu cte post p secunda quod validioz sit ar.§.de qua.ꝓel.l.fi.in fi.Rex nāq; imū eius cozgitur, cōsecratur,benedicitur,z cozonatur,que oia precedere debet nationem examinatio, vt pz extra de elec.venerabilem.z ibi satis de hoc per z vnctio Inno.ac magis psumendum est q̄ validioza sint maioriq; ratione né ꝓsumā ꝓcedant ea que rex agit examinatus approbatus,inūctus, benedi tur longe ceus,consecratus,z cozonatus,q̄ acta per eū in quo nihil precesserit validioꝝ predictoꝝ,ar.xxvij.di.l.fi.lxxj.di.si qs sine.§.de testa.oim.in pūn. res illius z qui.test.fa.pos.hac consultissima.in fin.xxiij. diffin.qui episcopus. quasante xxiij.di.nullus.lxxv.dist.capitulo primo.§.de propo.lac.cu.l.j. in fi. fect. z vide quod plene scripsi.supra.de decu.li tale post princi.omnibus enim modis quod irreprehensibile est defendit ecclesia dicto capit. si quis. Examinari quidem z approbari ad honores z administrationes magis idonei indicantur supra de professo.z me.lege magistros ibi approbat issimis approbatus.z c.imo sine examinatione ꝓ mot⁹ deponēdus est.xxiij.di.si qs ꝓ yter.z vi de q̄ scripsi.§.de auro cozo.in rub.vltra mediū note,vbi actū est an valeat ꝓmittere quis a rege

rege nōdū cozonato cōcessum. Rex igitur coronatus ꝓmissis ꝓcedētibus pura examinatione aliūs ꝓsumptio est q̄ multa z melio ra cognoscit z nō festinet ad donationes ageudas.z alia que interdū fecisse penitet erudit⁹ ꝓbat ope corporis z sapiētia.in aut. quo opz epis.§.ops aūt.ver.si vero accusauerit vt fuisse nouimus sapientissime recordationis regē roberti,q adeo in donando moderat⁹ z grauius exterit q̄ nunq̄ donatū reuocauit q̄q̄ fere innumerabilia donauisset,nec ipsum donasse penituit,nec em̄ dubitādū est eū q ex laboribus multis ex operibus castis ex actib⁹ strenuis regie dignitatis ꝓmiū iuste meretur.lxj.di.miramur. q̄ ad donādū z alia indiscrete ꝓcedit,ne tū etiā ꝓsumitur diligēs rex in talibus errasse.ff.de ꝓba.cū de indebito.post pin.Seq̄ in iuuene aut fere ꝓdigo seu nimiū liberali,q sua donaria pdūt.ff.de dona.filio.in pūn.z man.si ꝓ nō remunerādi §.si adolescens.Dis em̄(put nōnullos vidim⁹)ante examinationē z cozonationē nō sic est donatio ꝓmittēda, eāq; si festinet facilius est revocatio ꝓcedēda.xxxv.q.ij.q̄squis,z vsq; ad finē qōnis quinetiā q̄uis sit exacte virtutis non sic faciliter sunt hmōi ꝓ mittenda nisi ꝓmissis precedētib⁹ cozoner,sicut sacerdos benedicet re ꝓhibet q̄uis boni sit meriti nisi fuerit ordinat⁹.j.q.j.dictū est ad fi.sic em̄ tali ministerio fungi dz.lxviij.di.ꝓ hyteri.in fi.z di.se.c.qui. Ad idē.xvj.q.j.adūcimus.nō em̄ in hīs solū sufficit excellentia virtutis sed etiā ptās oportuna censetur.xx.di.in pūn.q̄ examinationē, approbationē, z cozonationē intelligunt esse trāslata. Solutio Ex ꝓmisso themate duplex q̄stio cōsurgere pōt.Prima est vtrū pol fit rex castrū q̄s alicui ꝓmo donauit illud sibi tollere, aliūs donare secūdo. Altera est si ipsūz castrū secundo donauit quis erit potior, Circa primā diffinguo.aut q̄rit̄ he honestate sua ordinata ptāte, aut de absoluta.primo casu fine legitime vel honesta causa puta ratione publice vtilitatis.ff.de rei ven.ite si verberatū.§.ꝓterea,.z de enic.lucius.vel simili rē quā donauit aut ferre alijs donare nō pōt, z fic ꝓcedit iura z rōnes ad hoc inducte.z q̄s scripsi.§.de cōdit. in pu.oz.l.si.ibi nostro arbitrio.Sēdo casu pōt,dz tū cū cā.ff.de sena.l. fi. que quidē semp eius actibus inesse ꝓsumit vt superius dictū est. nec peccat si cū cā etiā occulta sz tū rēa hoc faciat, cū suo iure licite vti possit vt ꝓpe supius actū est,z facit q̄ no.xx.q.ij.in summa in fi. Vñ nō sine rōne z pōdere dicit.in aut.cōstitutio.q̄ de digni.§.illud. z de reg.iur.decet cōcessus a principe beneficiū ꝓpetuo esse manutū nō em̄ dz vel opz q̄ ꝓba necessitatē inducūt.ex de app.,ꝓpositū cū cozo.z vt ec.benefi.c.j.§.circa.in fi.§.z vide q̄ legit z no.xxv.q. j.cōsidimus.z hoc ꝓtū ad ipm principē cōcedētē.verbū decet cōsiderat honestatē.sz ꝓtū ad ipsum principē cōcedētē verbū decet con facit.ff.vrī possit.si duo.§.nō videor.z de ver.sig. bonefidei emptor. z quod ibi no.illā z eps cū cā rōnabili pōt ius vni⁹ ecclesie auferre illud.z alij ecclesie cōferre sine assensu capli.fm Host.q̄ hoc no.ex de reli.do.q̄sturus qué segt Archi.xvj.q.j.ec.opinio aūt contraria locū hz cū hoc veller sine cā rōnabili facere,tūc nō licet absq; sui capituli cōsensu. Circa secam similiter distinguo,aut possessio est apud regē aut vacat aut capta est q̄ aliquē ex donatarijs.primo z secūdo casu potior est primus donatari⁹.z rē donatā,rez de honestate pari ter z iure debet tradere primo.xvj.q.ij.c.visis. Tertio casu si quidē donatari⁹ primū in possessionis adeptione puenerit,tūc ipse po tior est.vt pz.§.de rei ven.quotiēs.cū aliis iuribus ad hanc ptē inducris. De hac etiā materia satis no.ff.de publi.siue aūt.§.si duob⁹ z facit ad hoc.ff.de in rē ver.l.quatenus.§.fi.cū.l.se.z d ac.emp.si ea res.§.j.Si vero prim⁹ rei donate pri⁹ possessionē adept⁹ fuerit,tūc idē hoc aūt verū puto nisi rex aliqua rōnabili,cā mot⁹ caltrum se do donauerit,z primā donationē reuocabit expresse. de hoc in scēa facciens mentionē.tūc em̄ q̄ de ius primo donatario ex prima donatione q̄stiūz ex derogatione seu reuocatione hmōi est sublatū,ar.a cōtra rio extra de decī.ex multiplici,de rescrip.cū ordinē.z.c.nōnulli.ff.de le.j.si mihi z tibi.§.in lega.de le.ij.si quis.in pn.de ad.le.sicut.§.de testa.aute.hoc inter liberos.cū si.§ de verbis derogatorijs loquuntur ꝓtūcū q̄s primus donatarius post reuocationē z donatione facta fm in possessionis adeptione puenerit ius sublatū z peremptum ij eo ex sua diligentia reuisciture nō potuit.ff.de solu.qui res.§.area cū suis concoz.neq; em̄ dicit potuit ipa donatio esse prima ꝓpter nul la.vij.q.j.fact⁹.Sicut etiā nec prima donatio seu concessio que non valuit, potuit impedimētū ꝓstare sede.ff.de leg.ij.si idē seru⁹.ꝓ, res pō.extra de imp.pat.illud.Sic z prima stipulatio q̄ nō valuit effectū impedire secunde.ff.de ver.ob.si dari stipuler.z sic primꝰ donatari⁹ eo casu sine possessionē vacāte sine penes regē existēte acceperit nihil agit,neq; em̄ iuste possidet q̄ nō iure possidet.xxiij.q.iij.q̄d dicaz

Obligatio mualda p rescriptū pn cipis valī dari posse.

Sitia licet ius fa ciat inter ptes tū p principez tolli pōt. Defensiones tolles re et alia mkta etiā ztra ius naturale potest ꝑn ceps facere.

Papa potest bene ficium au ferre, er multaliā q̄ vident a iure exorbitanti facere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

fi. glo. mag. quinetiã pōt p̄ p̄uilegiū tollere iusnaturę, seu dominiū.

Decime de iure nã. ꝫ dominio tenemur deo ad p̄stationē decimarū. ctū hoc debent de ius papa suo p̄uilegio tollit. etiāmēdo aliquē ab ipsa p̄statione. qđ iure diuino p̄sequere vt clare legit. ꝛ plene no. extra de decim. a nobis. Nō est mi no: pōt rñ rū fi p̄inceps castrū aliqui esse donatū possit auferre, illud. ꝫ dona papa alı̄ re fecit. Et ego vidi p̄uilegia dominoꝝ Bonifacij pape. viij. ꝛ La qui exime roli. ū. ac Roberti sicilie regū cōtinētia donationes ꝛ cōcessiōes plu re ab illa rñ cerrarū ꝫ locorū factas domino Rogerio de lauria militi strenui rū p̄siatio simo, ꝛ rei militaris prudentissimo, in qb⁹ rollebat oē ius cōpetens ne,

cuicūq; in eisde terris ꝛ locis donatis est qui buscūq; donationib⁹ ꝛ cōcessionibus pri⁹ factis de terris ipsis locisq; tā p̄ aplicā sedē q̄ p̄ eosdē reges ꝛ p̄genitorum eorū a quibus ipsi ius ꝛ cām in regno si cilie habuerūt. Certe ad decisionē huiꝰ q̄stionis hec forme solū sufficiūt, maxime p̄ster q̄ talis forma indulti ab aplica sed, peessit. ad hoc grauj. q. j. hec est fides. ꝛ. iż. q. iij. c. nemo. cū ibi no, nec est ipsa forma retractanda, seu dissoluenda sed sequēda. vt. e. q. ipi sunt canones. in fi. ꝛ. l. di. fi ille. añ fi. Et si dura hec aliꝭ videantur, obseruāda tū sunt ex quo statuta ꝛ facta sunt. ff. q ꝛ a q. p̄sperit. Nā q̄ rex p̄cipit ferendū est q̄ impat tollerādū. xxiij. q. j. militare. ꝛ. c. qđ culpat ꝛ hoc ꝫ sit inuisū. c. di. ꝛtra morē. in p̄n. cū ibi no, maxime ob reuerētiā regie dignitatis est tolerādū. nā ad p̄ces regis ꝫ mali, de celo descendit ignis, sicut ad p̄ces Helie q̄ prophęta sanctissimus erat fm Gra nū. j. q. j. cū scriptura. ꝫ qđā ꝫ vt ibi no. ſꝫ p̄ eo est q̄ Saul. cū malus ēet rex tū q̄ rex erat p̄phetauit. vt ea q. j. p̄phetauit. Sic ꝛ cayphas cū ꝑm p̄sequeret rū dignitate pōtificij vera meruit. p̄phetare. e. q. dictū est. Sic ꝛ iudas verū baptiſ. ꝛtulit. e. q. ꝑs. in fi. ꝛad pessimos sacerdotes sodomitis deteriores ꝑs leprosos mūdatos remisit. e. q. nōne. Igit̄ nō est mirandū si id quod rex agit ꝫ iniuste, validū tū est ob honorē regie dignitatis. ꝛ bñ facit p̄ hoc. viij. di. q. cōtra. suf ficit etiā ad saluté cōsciētie q̄ recipiat donatio de manu regis cui ita donare fas est. put in bello dz. xxiij. q. ij. dūs. Quid plura q̄ valeat ip sa cessa donatio ſꝫ primus donatarj⁹ ius haberet in castro p̄dicto. ij. Reg. xvi. ꝛ. c. xix. de bonis ablatis Miphiboseth p̄ regē Dauid q̄ nō erat in manu regis sine vlla causa q̄ alicui nocere esset, ꝛ ex aliꝭ iu ribus que supi⁹ sunt inducta. Quod si pōt p̄inceps tollere, ꝛ libito rē p̄natı̄ ex absoluta p̄tāte q̄tū ad donationē ipam ex hoc validan dam eo q̄ semp cām eius actibus esse p̄sumit. q. c. eius in manu dei est. ꝛ eius vices quo ad rpalia gerit in terris vt sepi⁹ dictū est in qbus nullū ius habet nisi gnale diuū. p̄rectionis ꝛ iurisdictionis. ē. de quadri. p̄scri. l. fi. Forti⁹ hoc pōt ifeudis q̄ ab eius munificētia p̄cesserūt in autē. de ex̄pi. reo. ſ. optimū. zob hoc directū diuū ꝫ i eis rōne cui⁹ tāq̄ potētioris, fortioris, ꝛ dignioris vtile diuū existēs pe nes aliū facilius ad se trahet. ad hoc. ff. de rei vē. in rē acti. ſ. j. ꝛ seq. de au. ꝛ arg. le. cū aurū. ſ. fi. cū cōcor. ꝛ. l. pediculis. in p̄inc. ꝛ ſ. j. qui multum facit. ꝛ. l. ꝛ si nō sint. ſ. pueniam⁹. de acq. re. do. q̄cq̄ d. ſ. si er go nunc. de pet. here. hereditas. ꝛ de appel. p̄cipim⁹. in fi. ex̄ de cōſe. ec. c. j. ꝛ. xxiij. q. iij. q̄. magnū. possessio qđē alienari nō pōt nisi a p̄

Dñius di rectū est

prio dño. iiij. di. abbati. Nota ergo verū. ꝑpio qđ exponēdū vide tur. i. q. rei. ꝑprietatē hz. ꝛ tō maiorē p̄tātē hz rex in alienādo castrum tili. qđ est rōne. ꝑprietatis ꝛ directi dominiū q̄ baro q̄ tin vtile hz. Potēcius q tanq̄ chy dē ꝛ dignius est diuū directū ꝛ vtile. cū appellatione diuj directū ac cipiam⁹. ff. si ager vecti. l. j. ſ. qui in ꝑpetuū. semp añt vnūqđq; denominat a dignioꝛi sui ꝑte. no. ff. de ver. ob. l. j. in p̄n. Utile vero est tāq̄ chymera fm Imo. ꝛ Host. in summa de feudis, qđ directo facili me recōsolidatur ꝛ reintegrat tanq̄ ps suo toto sine vllo p̄uilegio regie dignitatis vt sic accedat rei potꝰ q̄ p̄sone. ar. ff. ad trebel. papi manus tractat q. mo. pig. fol. ſi volūtate. ſ. j. de secū. tab. q̄ ex liberis. ver. plane. de acqui. her. q̄ patri. vt hec ꝛ alia bñ ꝓsequit Bin. de ise. li. feu. ti. de feu. fiue cui. no amit. c. j. ꝛ in ti. qua. va. ꝑp. feu. p̄i. c. j. in fi. quelibet em res ei⁹ esse cēſet vñ sua, pceſſit oz igo. ff. ar. fur. ce. ſi plu res. in fi. ꝛ ad id redire debet vñ ab imitio diuisa fuit. ff. de vſuf. accre. l. j. ſ. j. ar. fenda originaliter proceſſerūt ex fisco ꝛ munificētia regis. quod dic vt scripſi. ſ. de fun. pa. l. ij. ꝛ. j. de calū. pec. l. j. Et ideo qđ fis cū ꝛ ad regē facilius retrahuntur. ff. de pal. ſi vnus. ſ. quoꝝ in ſpecie ficut extremitas ad principium. xxxv. dūt. ab exordio sic ꝛ proprietas ran⁊ nobiliorꝛ trahit ad se possessionē extra de cau. pos. cū dilec tꝰ. in fi. cū ibi no. qꝛ iuſtior est cāsa ꝑprietatis q̄ possessionis. ff. de po. bona fides. ꝛ est simile. ff. de acceptil. si accepto lata. ad hoc ēt fa cit ex̄pſse. ē. de ven. re. fil. cōi. cum p̄i. l. j. ꝛ quod ibi no. r. in glo. i. di strahi. ꝛ quod supra ea scripſi. Et q̄ in feudis seu castris feudalibus plus iuris rex habeat q̄ in aliꝭ. ꝛ q̄ ipsa bona possessori ex regia do natione q̄tta pro libito cū leui cā possit auferre. ꝑz apte. ē. de fund. pa. dos. ꝛ de oi agro deser. qui fundos. ꝛ de fun. lim. l. ij. Ad hoc etiā facit. ff. pro socio. inerto. si etiā ipsa predia patrimonialia donata re uocent fi is cui donata fuerāt ad ꝓstationē debiti canonis inue niatur min⁹ idone⁹. ē. de fun. rei p̄i. l. ij. ſ. sane. de cēſi. l. fi. de fun. pa. fi qui. Itē iurisdictio est pars castri, ꝛ tamen reuocatur ex sola pro hibitione iudicandi facta per eum qui rege est inferior. ff. de iudi. in dicū soluitur. etiā posit ita. contesit. p̄ quā iudex dicitur fieri domin⁹ iuris no. ff. de ꝑcu. li rus. ad t. Item ꝓscriptio ꝑ ipsum dūm castri eius dominio iusta rōne p̄uiare. ē. de p̄script. xxx. ann. sicut. ꝛ in cō sti. de p̄sc. l. cōsuetudinē. Forti⁹ hoc ꝑ p̄inceps cū leui cā qui au thoritatē dat p̄scriptioni. xix. di. si romanoꝝ. vel saltē equalitr vtitur ptāte. ff. de aqua quoti. ꝛ esti. hoc iure. ſ. ductus. ꝛ de fozo cōpe. cum cōt. ngat. in fi. Leges vero dicēres regē nō posse tollere fundos alte rius loquūtur in bonis priuatorū in qb⁹ nullū ius habet nisi solā p̄ tectionē ꝛ iurisdictionē vt supius dictū est. ꝛ hoc si diligēter attēdatur. soluit cōtraria multarū legū qbus dicēres cōtrariū nimiū in nitunt. itaq; si fundos patrimoniales. ꝑ libito rex renocat vt dictis iuribus in quibus possessores eorū vtile directū. dominiū habēt. vt. ē. de fun. pa. l. j. ꝛ. l. quicunq; ꝛ. l. fundi. quātō magis tollere, ꝛ re uocare poterit castra feudalia in quibus directū ipse rex dominium hz vt predictū est. ꝛ facit. ff. de verb. sig. l. recte. in p̄inc. Hec poterit in hoc feudatarius contradicere, ꝫ posset castrū preter hunc casum ab alio vēdicare, posset q; in ipo casu rex ad interesse ꝓpterea cōue nire. ar. efficax. ff. de ope. no. nūci. l. ij. ꝛ de remiſſ. j. ſ. idem iuliano. ꝛ facit. ff. de acqui. here. additio. ſ. ꝑterea. ꝛ ad ille p̄. l. j. ſ. j. cū earū cō cor. de fil. seruo. l. feruū. de acqui. re. do. l. fructuario. cuꝫ ibi no. ꝛ. l. si is qui. ſ. q̄ si seruus. de procur. in cause. ſ. fi. de lo. pu. fru. l. j. ſ. ij. licet fit. ar. cōtra. ff. ad. l. aquil. itē mela. ſ. fi. ꝛ. l. ie. de vi ꝛ vi ar. si plures. ſ. j. Sic etiā pōt ep̄s inuito capitulo dare de possessionib⁹ ꝛ ꝑcūbus sue cathedralis ecclesie, sine ad suā mēsam ꝓtinentibus, sine libi ꝛ ipsi capitulo cōmunib⁹ alteri ecclesie etiā vltra quinquagesimā portio nē fm verā opi. Posti. extra de dona. pastoralis. ꝛ pbat. eo. tit. apo ſtolice. ſ. j. qđ sequit Archi. fū. q. ij. bone rei. ꝑ quo etiā vide in cle. de re. ec. nō alie. c. ij. vbi statuit de vnione dignitatū ꝛ ecclesiarū. Et si dicitur principē ex̄ pcipua ptāte sola donatione sine traditiōe trās ferre diuū. vt. ē. in. ij. parte. in tertia ꝛ in aliꝭ rationibus est ꝑbatum qđ puto indubie verū esse vbi hoc ex̄ certa scientia faceret, velin p̄ uilegio donationis exprimeret, put habet hodie forma p̄uilegiorꝝ vbi ds inuestiēres ꝛc. ꝛ subditur quā inuestitura viā ꝛ efficaciā vere traditionis volumus obtinere cū regulariter ex̄ inuestitura possessio nē queratur extra de donā. quas. ꝛ de hīs que fi. a ma. par. ca. ex ore. ꝛ in vtraqꝫ nota. ꝛ vice quod not. extra de insti. authoritate apertius rūdet ꝑ ex̄ eiusdē potestatis ꝓgatiua si hoc equū ꝛ expe diens viderit potest eandē rem quā alij donauit auferre, eāq; ꝛferre fcdo. Preterea idē videtur dicendū cū rex ab sua coronatione primo donauit. secūdo vero post examinatione, approbatione, ꝛ coronatione. vīdicit Archi. fm Laur. ē. dil. qm. ꝑ reges cū ex vnctione sint reges, que a nullo nisi a sacerdote haberi potest exemplo Dauid ꝛ Saulis qui a Samuele vncti fuerūt liquet omnem principem re gnorum a iudice ecclesie confirmationem ꝛ executionem consequi, act⁹ rū sunt distincti vt ibi de quo etiā vide qđ legitur ꝛ no. lxxv. di. ordinationes. bene etiā facit ꝓ hoc viij. di. que cōtra. Hec maxime locum habent in eo qui inſignis ꝛ ꝑclare virtutis, dignusq; regia di gnitate non est. aut est mulier aut effeminatus (vt nonnullos regnā tes, puncipatesq; victimus) qui ꝛ que. aut submoti vel accēſi libidi ne, aut adulatione, vel blāditijs, aliaq; deceptione deflexi eorū dona quadam prodigalitate. aut indiscreta liberalitate dispergūt. Non quippe largitiones non sunt dicende donationes sed perditiones. ff. de donatio. filius. in p̄inci. non liberalitates sed vilitates. ſ. de cō suetudi. li. ij. ꝛ vanitates. fm Tullium. ſ. de officijs. Talia dona rapi ne sequuntur, cum donando frequenter egere ceperint: subditorum bonis manus inferre coguntur. Et ait ipse. ij. de officijs. Ineſt etiā his liberalitatibus cupiditas plerūq; rapiendi ꝛ auferendi per in curiā vt ad largiendū suppetant copie vt ibidem in p̄mo. cū enim consumpserint, ꝓpria vinentes impudice, q̄q; furanē cōia. vt dicit tur. v. Dolūt. Hec nos ꝓpe sentimus. ꝓdere q̄ppe, male consume re ꝛ taliter donare sunt paria. ff. de per. he. verum in p̄inci. Vel si an la. ita q̄ ex hoc oporteret eū nedū inuitū donare, sed bona sua ꝛ regni iura plerūq; tractare, et supradictū per ea que habentur ꝛ scripſi. ē. de aur. colon. in rubri. Et q̄ in materia huius questionis iura ꝛ ra tiones q̄ nimiū discrepare plurimūq; magne authoritatis ꝛ scien tie viri inter se cōcertare videtur, sic visum est mihi eas ꝛtatares ꝛ contradictiones decidere, illas ad hanc cōcordantiam reducēdo. omnia tamen quilibet intelligens potissime doctor supplenda ꝛ cor rigenda suscipiat. Nā doctorū est vt cū laboratū nouerint sudores vel lapsus manus porrigere vel errantibus iter ostendere, carpere aūt ꝛ retrahere etiam imperiti possunt. dicit Hiero. super Ionam ad fi. Scriptor. qppe nō aliū q̄rit inſtituere, sed ab aliꝭ postulat edoceri, ex̄pedit et cūcta hec scripravulgo attendi, vt si quid arguendū sit id a pluribus corrigat. put de poetis veris dicit Tullius. j. de offi. Se cūdo querit. Eo casu cū rex possit feudale castrū donatuꝫ a se vel ab alio possessori tollere illudq; alij donare, an prius ꝛ ante ola p̄cij ꝓ ipo viri dominio feudatario debitū soluere teneat ꝛ Videtur apte q̄ sic. de fideicō. li. ij. si alienare. in p̄in. cū cōcor. ꝛ multis similibus. Ecōtra q̄ nō, ſꝫ intra quadriēniū habeat contra fiscum dominus seu feudatarius ad ꝑcium actionem. ē. de quadrien. ꝓscrip. l. ij. ꝛ fi. Itez qꝛ leges dicētes in hīs casibus ꝑcij exſoluendum nō dicūt ad oia

illud soluj debere. imo. l. ij. ē. pro qui. cau. seruj. ꝓd. li. acci. cui di centes cōtrariū plus videntur inniti. Primo dicit seruū romana li bertate frui deinde subdit. ꝛ eozū diū ꝓtectum a fisco percipīāt. Qua re cū ozdo legalis ſre ordinē ob seruationis ostēdat. ff. ad trebel. here des. ſ. vlt. cū cōcor. de cōſe. di. ij. in ꝑpo patre. extra de reſcri. cū dile cta. de ꝓbē. mandato. l. b. vj. nō prius sed postea ꝓcij est soluē dū Hec videt eo casu imminere deceptio posq̄ princeps offert se ꝓcij soluturū. Nā si exclusus a re sua nō dz qđ ꝓtoſe reliti futurū in inte grū pollicetur, vt. ff. de in integ. reſti. nemo. minus deceptus iudica bit is cui princeps dicit se ꝓcij soluturū. ar. ff. de offi. ꝓcto. barba rius. in fi. ē. de nat. li. nup. ver. ꝛ multomagis. xix. di. romanoꝝ prin ceps cū q̄ vult fieri ꝓ facto habetur. ff. de manu. apud eū. ꝛ quod mandat dari ꝓ dato habetur. ff. de anno. ci. li. ꝛ ibi scripſi. Sic ꝛ deportatus dicitur qđ mādauit deportari. ff. de re mili. q̄ cū vno. ſ. eū q. Et qđ dicit se daturū ꝓ dato habeē. xxj. di. in nouo. in p̄inc. Et papa qđē ab excōicatione absoluit solo verbo. not. xj q. iij. c. de bet. Et noiando aliquē ꝑmatē vel epm ex ea sola notatiōe ius in eū trāſferre censetur. ar. xciij. di. dūs. ꝛ. xj. q. j. sacerdotibus. ꝛextra q fil. sint leg. ꝓ tuas. in qb⁹ oibus hec not. Omne em q̄ voluerit facie t. ꝛ sermo illi⁹ ꝑtē plen⁹ est. Eccl. viij. Als nulla specialitas esset in re gē quod dicere satis ineptū esset. cū inter ꝑmatā fortunā ꝛ regium culmē lōga distātia fit. ē. de quadri. ꝓscri. l. fi. ſ. j. Nā ꝛ sola voluntas militis qui habet p̄uilegiū in testādo ꝓ testamento habeē. ff. de te sta. mili. eius militis. in fi. ꝛ l. seq. Itē q̄ sic est in vēditore q demū re tradita ꝓcio petit ab emptore. ff. de act. emp. iulian⁹. ſ. ex vendito. Vel si ſteterit per emptorē quominus sibi tradatur. insti. de empt. ꝛ vend. ſ. ideo. ꝫ fortius ergo idē erit in rege. Non ob. contraria q̄ hic rex eit ibi priuatus. Item hic fiscus qđ semp certū est esse diuitē ꝛ soluendo. Et ſō in casibus qbus priuatis satisdat fisc⁹ cauere nō co gitur. ff. vt leg. no. ca. l. j. ſ. si ad fiscū. cū cōcor. ibi priuatus. q̄ hoc in uenitur nō soluēdo. vt dicta. l. sed ꝛ si alienare. Itē in casu nr̄e ſstio nis ante verā traditionē nōdz ꝑfecte facta primi donatarj res dona ta. vt dicto. ſ. ꝓ traditionē. insti. de re. diui. Erat q̄ adhuc in ptāte ip sius principis donatoris in dicta. l. sed ꝛ si alienare. nūq̄ seruꝰ fuerat testatoris qui sibi fideicōmissaria reliquerat libertatē. Itē i. l. bñ a ze none. ꝓceps rē aliēnā possidebat suā. ꝫ esse putabat. at ibi ꝑ dūs possidebat, nullusq; testatoris qui seruū sunm putaret. error accesse rat. Tertio querit gra ꝓmissorū. Quid si dūs in ciuitate quā alū cōcessit in feudum iudicem cōstituere velit ac possit ꝛ Videt q̄ non cū cōcedo illa ola q̄ ꝓpterea eā spectabāt ad eū cōcessisse videatur seu intelligatur. ē. de fun. par. possessores. ꝛ. l. fundi. ꝛ. l. bñ. qbus. ꝛ. l. qcūq;. ꝛ quicquid in cōcessione reseruatū expresse nō fuit tāq̄ omis sum. ꝓ trāslato debet haberi. ff. de ver. ob. quicquid. ꝛ si qua excep tuata sunt reliqua integraliter transeunt, cū exceptio confirmet re gulaz. in aut. de nō alie. ſ. vt autē. ꝛ facit. ē. de here. ven. emptor. extra de donā. cū dilectus. Ad idē. ff. de acqui. re. do. traditio. ꝛ de cōtrahē. emp. alienatio. cum earū cōcor. Iniquū est etiaz si concessa velit au ferre potissime hoc locuz hz in papa, vel rege quorum donationes esse debent oīs diminutionis extranee vt sepe supi⁹ dictū est. nec dz liberalitatē revocare quā fecit portius liberalitatis accumulare fasci culuz vt de ꝑpo dicit Ambrosius de peñ. di. j. ꝓtū ꝫ. inſi. Quicqđigi tur honoris ꝛ cōmoditatis ex regno p̄cipi pōt regis est, qꝛ hoc etiā infructuario statuit. vt. ff. de vſufru. le. li. ité fi per totū. cū seq. Itē pa ret hoc in thesauro, qđ si emphiteota inuenerit suū facit, nec domi nus potest exinde petere portionē qđ prosequere latius fm And. de ifer. li. feu. que sint re. in verbo ꝛ dimidiū thesauri. cū em quo ad fruc tꝰ cōmodietatē cōcurrūt ꝓprietarj⁹, ꝛ fructuarius ꝑterē fructua rius. ar. cōstituendo hmōi iudices videt cōsecutiue impedire ipsum p̄cipere fructus rei. sic ꝛ in refectione dicim⁹. ff. de iti. actuq; priua. l. iij. ē. fi. ꝛ. l. ij. de riuis. l. j. ſ. deinde. Et sicut q impedit ꝑsentare vide tur consecutiue impediri p̄cipere fructus iuris patronat⁹. dicit Jn no. extra de iur. pa. consultationibus. Nihil aūt potest facere pro ꝑrietarius q̄ quod fructuū p̄ceptio deterioꝛ fiat de vsuf. ſꝫ ꝛ si qđ. ſ. ꝓprietarius. ꝛ. ſ. se. Est aūt fauoꝛ ꝛ honoꝛ creatis mgr̄atū. ff. ad. l. iu ambi. l. j. in p̄in. ergo ꝛ fructꝰ iuris eligēdi est electio. not. Jnno. extra de restī. ſpo. in literis. in p̄inc. Sic ēt fructꝰ rei est ipsam pignoꝛi dari posse. ff. de vsur. l. fi. ꝛ facit p̄o hac ꝑte qđ not. Archi. de offi. oz di. cū ep̄s in glo. hic quero. lib. vj. Solutio. Hec q̄stio fieri consueuit in regno sicilie cuius papa est ꝓprietarj⁹ an possit papa existente rege cōstituere balliū, seu iudicē in ipo regno: ꝛ ꝺz q̄ sic. inducit. ff. de vsu ꝛ habitatio. fi ita. ſ. j. ad idem. ff. de operis noui nūciatione. l. ij. Item quia modica particula ex maximo toto evicta, licet non agat ad duplā. ff. de euic. naue. agit em actione ex empto. ff. de vsur. cū q. ver. sinañr. Forti⁹ ergo itereſt ecclesie p̄videre ne p̄icula ꝛ mo dica regni nō minuat. ar. j. de cur. pu. l. fi. ꝛ ex his q̄ scripſi in verbo tu tio. cū remissio. Qđ verū dici pōt vbi ꝓceptio fructuū ꝛ iurij ipsius regni ex hoc deterior. nō fit. vel vbi alia iusta rō subest puta iustitie defectꝰ aut als. qꝛ regnū ipm male gubernat ꝛ regit de sup. ne. pla. grādi. lib. vj. de re iudi. ad aplice. ꝛ. d. l. sed ꝛ si qđ. ſ. j. ꝛ eo. ti. si pende tes. ſ. j. ꝛ facit. ff. de vsu. ꝛ ha. fundi. ſ. j. ꝛ de fur. inter omnes. ſ. seruꝰ.

Prelat⁹ mal⁹ mor tuꝰ fingit reputatur vidiuata.

ia fi. ſ. de ven. in pos. mit. l. j. ſ. pe. de sun. instru. si ita testō. ſ. multer. ꝛ l. queſi ū. ſ. si lx urtiū. vñ ꝛ statutū relcindit fi id in cui⁹ fauoꝛe qđ cō stituit eo abutaf. lxiij. di. ſ. verū. ꝛ p̄uilegiū amittitur pabusum. l. di. ex penitētibus. lxiij. dist. vbi. ꝛj. q. iij. p̄uilegiū. Hic ꝑ̄ potest age re fructuarius ꝓ qđ res deterioꝛ fiat. ff. de vsufru. hactenus in fi. ꝛ. l. si cuius. ſ. j. ꝛ. j. ꝛ. l. se. ſ. j. nec als res ꝛ ꝗstatem immutare. e. l. seq. ſ. sed si edificium cū cōcor. nec aliqđ nouū edificiū ponere, sed tm̄ q̄ accepit tueri dz eo. ti. vsufructuarius nouū. Et rex emphiteota expellit ꝑ p̄ busum a regno. dicto. c. ad aplice. Et tutoꝛ fraudulēter administrās remouetur. ē. de suspec. tuto. l. ij. Itē vacante imperio iurisdictio ad papam de iure devoluit. extra de fo. cōpe. licet. ad parta sunt vacare de iure ꝛ de facto. eo. tit. ex trālmissa. ꝛ. c. verū. ꝛ. c. ex tenore. ꝛ de in di. ceterū. Añ malꝰ ꝑlatus mortuus fingitur. de pe. di. j. scindite. ꝛ ex inde viduata ecclia repuratur ex̄ de trāsla. epis. inter. ver. sed neq;. vi de que scripſi. ē. de agri. ꝛ cēſi. cū scimus. ſ. illud in verbo nō idone⁹. Et sic hoc in imperio qđ exemptū est a ptāte pape q̄tū ad tēporalia fortius hoc dicetur in regno sicilie qđ q̄tū ad omnia subest pape ꝛ cui⁹ ꝓprietas est ecclie vt ꝑdictū est. Añ pōt ꝑprietarꝰ cohercere seruos in quib⁹ cōpetit alū vsufru. Nā ꝛ plenissimā cohertionem manifestū est eum hre. ff. de vsufru. l. locū. ſ. j. magis enim ꝑprietarꝰ hz liberā ꝑprietatē q̄ vsufructuarꝰ vsumfructū vt ibi. Et vsufructua rius modicam castigationē habet. eo. titu. sed ficuti. Hoc ꝑsequere latius fm And. de ifer. lib. feu. de ꝓhi. feu. alie. ꝑ Frede. impiale. ꝑpe fi. ꝛ optime per Jnn. dicto. c. licet in prima glo. ꝛ in glo. hoc est ꝑp. ꝛ. c. vbi ponit multos casus in quibus iudex ecclesiasticus seculari iurisdictioni se cōmisceꝛ. De hoc etiā scripſi. ē. de agrico. ꝛ cēſi. si coloni q. vlti. Si aūt rex rē mihi facit q̄ imputari sibi possit ad vitium vel de fectū, inique ꝛ extra ordinatā ptātē agereturꝛ (salua semper clauū re uerentia) si per ecclesiā ibi baliuus crearetur. ad hoc. ff. de oper. no. nū. l. ij. ꝛ de re. l. j. ſ. pe. cū aliꝭ iurib⁹ supradictis. Et ex his infertur ad quartā qōnē vez vtrū tabellio authoritate aplica creatus possit in ipso regno de rpalib⁹ ꝛficere instrm̄ta cū tabellio ex̄ locū ꝛ quo ptās sibi tributa est nequeat cōficere instrumēta. vt plene scripſi. ē. dedee. dunuitrū. Et papa ꝛferēdo seu trāſferēdo regnū in regē adeo videat a se iurisdictionē abdicasse. q̄ nihil ex ḥmōi ptātibus ꝛ iurisdictiōibus retinuit apud se, q̄ sibi nō reseruauit ex̄pisse. Cū aūt in ꝛta verba cōcessionis hoc sibi ex̄presse nō reseruauerit ex̄presse. Cū aūt in ꝛta verba cōcessionis hoc sibi ex̄presse non reseruauerit, ꝓs quod hu usmodi creatio tabellionū regi ꝑtinet, sicut aliozū magistratuū, z nō sibi. hoc tenet And. de ifer. in cōsti. de iuſtru. cōi. Iinſtrumentozū ro bur. Cōtrariū (salua reuerentia) videtur verius. ar. optimū extra de ꝓbē. dudū. ſ. nos igitur. ꝛ. ſ. considerantes. lib. vj. ꝛ. lxj. di. q̄m. ꝛ. ē. de metropoli. ber. ꝛ. l. j. vbi ex cōcessione dignitatis lex nō vult alte ri fi aliquo derogari, minus ergo sibūpsi, cum ordo dilectionis inci piat a seipso. extra de iureiu. petitio. de pe. dist. iij. qui vult. xxiij. q. v. si non licet. extra de vsu pal. nisi in fi. cum ibi no. Itē quia papa ma iozē potestatē habet in regno sicilie ex̄ in imperio altiozꝫ regnis ex̄ ꝑtis. ar imperio ꝛ vbiqꝫ per ozbem vt videmus notariꝰ seu tabellio ues papales cōficiūt instrumenta. z eis integraliter fides adhibetur z bene cū alius totus mundus erraret quod dicere foret insanū, cum etiā publicus error faciat ius. ff. de offi. ꝑe. barbarius. de supe. le. l. iij in fi. Aniuersale aūt aut plurium est iudicij ꝓferendū. xxj. di. Jsidorus. xix. di. in memoriā lxiij. di. c. vlti. ij. q. vij. non puto. in fi. ergo idem ꝛ fortius in regno sicilie cuius papa est proprietarius vt se pius dictum est. ad hoc extra q fil. sint le. per venerabilē. ſ. rationib⁹ Nec obstat quod in contrariū obꝰcitur, nō em ꝑsumēdum est papā cōcessisse regnū vt sibūpsi tollere potestatē creādi tabellioēs in eos quos indifferenter creat vbiqꝫ, neqꝫ enim quis ꝑsumitur velle il lud euertere quod tuetur ē. de inoffi. test. fi qñ. ergo nō ꝑsumitur vel papa ex̄ concessione regni velle ecclesiā tali creatione in regno pri uare q̄ augere tenetur sicut nō ꝑsumitur aliquā ecclesiā contra se ipsam p̄uilegiasse. extra de censi. cum instantia. cum ibi no. sic non ꝑsumitur princeps concedere p̄uilegiū vt suū mādatū nō tenea tur no. Jnno. extra de reſcri. c. j. Sicut etiā nō ꝑsumitur iudex con tra factum suū ꝓnunciare no. ipse. eo. ti. ꝑsenti ad hoc etiā. ē. de ar bi. ne in arbitris. ꝛ qđ no. Jnno. extra de arbi. c. ñ. restringatur ergo ipsa cōcessio generalis ne excludat ecclesiā a creatione tabellionum in regno suo que in vniuerso mundo sibi cōpetit vt predictū est. ꝛ fa cit quod no. Jnno. de ptāte pape qđ habet in iudeos ꝛ sarracenos z gentiles eozum leges non seruantes. extra de voto. quod super. ad idem facit. ff. de serui. vr. ꝓd. si domus. alias videretur papa cō cedendo regnū impugnare iudicia sua. quod secus est. ff. de testa. mi li. l. iij. facit etiā ꝓ hac parte. ff. de peti. ꝛ eo. tit. vel. l. j. ſ. pe. ꝛ. l. si. ꝛespon. ꝛ de pe. l. ſꝫ si dānū. ſ. peculiū. ꝛ ex̄ de elec. dudum. ij. prope fi. ibi cū inrētionis nō fuerit ꝛc. ff. ad munici. luci⁹. ſ. pe. cū ibi no. r. ē. de mune. nō cōti. l. j. in fi. Itē rex nō ꝺz inducere titulū regie digni tatis aduersus sedē apostolicā q̄ cōstituit ipsum regē. Nā p̄uilegio vtitur qs tñ cōtra eū a quo illud obtinuit facit etiā contra eum ꝓ pter quē illud meruit. ff. de excusationi. tutorum. amicissimus. ſ. lu cius. ꝛ. l. administratores. ſ. vltimo. Item quia huiusmodi indul

Tabellio papali au posſitinire instrumē ta confice re denego cūs tēpo ralibus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ta z concessiones apostolice sedis q̄ dignitatem z p̄cipuam potestatem diu pape videntur auferre, poss̄tulande non sunt. ē. de p̄reci. impe. offe. nec dānosa, z expresse concessa non veniūt admittēda. ē. de na. non ex cu. l. ñ. z facit quod plene scripsi. j. de re mili. contra publicam. in nota magna. p̄ope finem.

¶ Quinto ex his queritur. Ītem a rege Sicilie possit apellari ad papam? Hec questio sepe rangitur p doctores z peritos ipsius regni, z qui descēderunt ex semine placētini dicūt q̄ nō. de hoc tangit per glos. cōsti. ipsi' regni in p̄oemio, z post eū melī' ibidē p Bin. de iter.

Jn cōtrariū faciūt plura q̄ supērius dicta sunt. z p̄z extra de app. ſi duobus ante fi. vbi dī q̄ in terris ecclesie quo ad tēporale iurisdictio nē sibi subiectis pōt a ciuili iudice ante z post sniam appellari ad papā. ar ipsum regnum est ecclesie, quo ad tēporalem iurisdictionē z di rectum dñm. vt de re iudi. ad apostolice. li. vj. z i cle. e. ei. paſtoralis. Ītē p̄o hoc est satis apte. ff. q. vj. ad romanā. ff. z. vñ. q. j. omnis. Ītē si q̄ oppressum quēlibet z p quālibet nō possit ad sedē apostolicā apellari, satis incōgrue diceret papā vtrūq; gladiū z iurisdictionē habere q̄ secus est. ff. di. c. j. z. xcvj. di. cū ad verū. cū ibi no. z q̄ scripsi. ē. d incol. l. ñ. in verbo puate ad p̄mā partez q̄is. Et facit ad p̄mis sa. extra de mato. z obe. solite. ſ. nos autē. z q̄ ibi no. (Cui) ff. z dic. ſ. annotationi sine pragmatice. (Perpetuarū) scz p̄mus. (Allegabit) p̄z hic q̄ allegare est etiam facti simile. ē. de cēſi. l. ñ. vbi de hoc scripsi. de cōne. fil. debi. hñ qui. (Acquiescet) hoc admittēdo. (Officium). i. officiales. (Mecrū) ver. (Jussio) i. annotatio. (Firmitatem) Mora q̄ punit q̄ actus est cōtra legē, z nihilominus irritū est. sed an ex eo solo q̄s punit cōtrafaciēs intelligat etiā irritū q̄ est actus? vi det q̄ nō ar. hutus. l. q̄ nō cōtenta, punire vltra, p̄esse irritādo q̄ ac tū est. ad idē. ff. de diuo. l. ñ. Jn contrarium est. ff. de. p non scrip. l. j. post p̄ em ipsa rerū p̄ncipia p̄muntur z phibetur q̄s hī, nequaq̄ vltra p̄cruratione indigemus. in autenti. de non alie. ſ. ñ minus. Ad idem facit. lxxxix. di. decenter. z q̄s not. ff. de ope. no. nunci. p̄etor. ſ. j. et ibi dīs Bar. plene distinguit.

¶ Sed nec. ſ. Et dic casum. Predia locata z concessa (vt supra dictum est) non auferuntur ab eo cui locata sunt, etiā si alius magnum p̄ide augmētū offerat p̄fessionis. (Locabitur) scz possessio. (Videatur) licitator vel alius conductor. j. e. l. ſi. Haz z inutile foret p̄incipi, si q̄s in bonis eius p comitē rerū p̄uatarū agitur nō seruatur. ff. de admi. tu. cum plures. ſ. j. z p iniquū, alias si recipientib' hmōi locatio nes minus tradite vel infirme esse videātur. xix. distin. secundum.

¶ Post glo. nota res. adde. sed. l. ista non dicit hic fuisse contractū emphiteoticū, nisi diceremus impropte. sed potius cēsualem. extra de reli. do. constitutus. z q̄ ibi not. Jnno. Vel dic q̄ hic loquitur in emphiteota p̄ncipis non ecclesie vel p̄uati.

¶ Jure igr. ſ. ¶ Casus. Possessiones sic locata apud cōductorem ppetuo ñsistere debent, quas etiam inter vivos alienare, ac in testamēto cuicūq; relinq̄re pōt, z ab his ad quos puenerint ēt nequeūt Posteros renocari. (Et intelligat) ē. (Posteris) i. postea natis cuiuscū; sint sex', etiā si p femininā lineā sint defuncto ziuncti. ē. de cōdic. inser. l. latiōe qui j. z. ff. de ēb. fig. cognoscere. ſ. j. cū cōcor. sec' in immunitatib' z p̄ule cōtineant gūs. tūc em posteri ex femininā linea repellūt. ff. ē mune. z hon. l. vacatio. z de iur. imuni. l. j. z. l. ūū. Ītē sec' i his q̄ sunt penalia odiosa. Jn his em appellatio liberorū z posterorū eos q descēdūt ex femina lineā nō includit. de pen. vbicūq; l. vj. Interdū posteritas largi' sumit', q̄si postera etas. ē. de auro. p. clarū. Interdū strictius. ff. ē leg. ūū. q̄ his ēbis. in fi. vbi patet q̄ sub appellatione posterorū em liberi intelligunt. Nomē ēo prolis strictius accipitur, qi sub ea solūmodo masculina cōtinet, dicit Bn. de iser. li. feu. de gra. suc. i feu. c. j. iducit. ē. de epis. z cle. officiales. q̄ lex nō pl' de masculina q̄ de femina p bare videt. immo ītratiū p̄z. ex ē voro. l. j. in fi. z de do. inter vi. z vx. nup. ſ. j. z. ē. de agri. z cēſi. ne diutius. z. l. fi. de decur. si ille. z de na. li. dini. z aute. l. j. in corpore. aut. q. mo. na. effi. sui. ſ. fi quis igit. ex q̄libet. ē. z adhuc. z ſ. si vero etiā gualiter. z. ē. ſi q̄s aūt. ē. si ēo ille q̄dē z. ſ. trib'. z. ſ. si q̄s ergo. Et breuiter, ples z posteritas idem sunt. xix. q. ij. liberi. Quinimmo lex est expsse q̄ dicit hoc vocabulū femine potissime q̄uenire. ē. de leg i. her. l. lege vltra medū. Ītez not. q̄ appellatione posterorū ppue cōtinentur q̄ sunt vltra trineporē. Nam z fi lij vsq; ad trineporē vocant liberi, sicut parentes dicimus vsque ad tritauū. vltra ēo maiores appellamus. ff. de gradi. l. iurisconsultus. ſ. parentes. in p̄ma columna. (Alio titu.) etiā ex retrō. vt scripsi. ē. ē oī agro des. quicūq; ē. in ēbo domestici. (Retrahēdam) als retractandā, sed p̄imū melius. z facit. ē. de fun. pa. hñ ēbus. ¶ Jn glos. not. q̄ ibi in emphiteosim. adde. vt. ē. de offi. co. re. p̄i. ad palatinorum. z vide quod scripsi. ē. ē fun. rei p̄i. qcūq;. ¶ Post ipam glos. adde melius ēz ē hec. l. z. ē. l. ñ. cum fi. loquant in p̄tractu censuali. z tūc non ob. ē. de iure emphi. l. ñ. z sic cessabunt alia contraria. p quo vide quod not. Jnno. z Ber. extra de reli. do. constitutus. in fi.

¶ Sane. Licet imperator nequeat ei cui predia sunt ppetuo p̄facto mō cēsessa illa tollere vel reuocare pōt, tñ illi cui concesserat ea donare perpetuo, z dnium in eū trans ferre. z rōnē ponit. (Sane). i. re

verba in stipulatione. sed differentia inter recte et rite, vide. ff. de in offi. test. l. ñ. z de peti. here. sed si lege. ſ. scite. Vel dic q̄ hec aduerbia bñ, rite. z recte idē significant. vt p̄z. ē. de re. cre. gñaliter. ſ. z si iudex cū ver. se. z vide q̄s scripsi. ē. de bo. vac. le. ūū. (Largitas) donatio. (Diuine) imperialis. (Domus) i. patrimoñ. (Sue) ver. (Ipse) scz qui possidet. (Meruerit) nam immeritis largitates agende non sunt, q̄s facit p̄o eo q̄s supērius dictum est in q̄stione p̄ma. (Siue) ver. (Successerit) facit. p eo q̄s dixi. ē. in verbo alio titulo. Videtur ver. z est bona rō p̄missorū. (Cōcedere) facit. ff. de leg. j. si dom'. ſ. vl. de cōtrahen. em. qui tabernas. z extra de doñ. paſtoralis, de iur. pa. Cōcedo q̄ q̄s aute. ſ. vlti. p q̄ ue p̄z donationē intelligi p verbū concedo. ad idē liter accis ff. q̄s. vi aut clam, deniq̄. ſ. vñ. z. ſ. si ex sortis. de lega. iij. vnou. ſ. . cū pit z an p semel. z q̄s ibi not. et extra de re iudi. cū inter nos. et facit. ff. de lib. ip̄m pos leg. l. aurelius. ſ. legatū est. z. ē. de fun. pa. fundos. Ītē quelibet alie fi fieri do natio per verbū cōcedo intelligit vt colligit. ē. ē pac. cō. inter emp. nario. z ven. l. fi. z vide. ff. de reg. iur. cuim quis. Ītē p ipm verbū dat mandatū. ff. man. creditor. ſ. lucius. Ītez p̄carium. ff. de p̄ca. l. j. Ītē p cunia in dotē data dī cōcedi. extra de cōiug. ser. c. ñ. in fi. Aliqn vero accipit cōcedere. i. transferre. sic exponitur in sti. de iur. na. ſ. ēz quod si p̄incipi. z p̄our ibi colligit ppie p̄inet ad incorporalia, ad q̄s ēt ff. de serui. si cui. de serui. rus. p̄e. p fundū. de aqua quott. z etti. l. j. ſ. si quis hoc. Alīs dicit q̄ p verbū cōcedo simplr p̄latū nihil dat. ff. de pecu. nō solum. z de bo. li. paulus. ſ. patroni. z de doñ. l. fi. post pun. nisi fiat cū causa. vt p̄z ex his q̄ not. ff. de vsufr. arboz ib'. vsufructua rius. vbi etiā not. differentia intercedere z concedere. Interdum p bū concedo accipit titulo locationis. ē. de vsufr. cū antiquitas. Interdū cōcedo. i. remitto. ē. de colla. doñ. l. j. de iura. calum. l. ūū. ſ. pe. de vectigal. oim. et vide q̄s de hoc verbo nor. Jnno. extra de dona. paſtoralis. Ītez cōcedo. i. pmitto. ff. ne in lo. pu. l. ūū. in princ. Ne hoc verbo dicunt Bul. z Archi. et Jo. an. de vsur. c. j. lib. vj. quod ēt p bū gñale. z accipiendū est fm naturā cōtractus cui adiicit. ff. loca. fi vno ēz aute verbū simplex vt p̄e. c. paſtoralis. (Liberalitas). ſ. p̄incipis q̄ decet esse p̄e ceteris liberalem, ordinato quidem more ne sua iactet vt supērius dictum est. z de liberalitate dictū est. ē. ē petibo. sub. l. j. (Mocere) Mo. nemini nocet qui de suo largit. ad q̄s. ff. de iur. fi. sit. fidei. ſ. fi. (Dim) ertiam directo. ¶ Post glo. z sic multabitur. adde. scz p̄incipis. vt patet. ē. in p̄incip. leg. ¶ Sane. Secunda ps principalis. Hucusq; dixit de p̄dis in perpetuum, nūc de his que ad tps locata sunt. Et dic casus. Comes rerū p̄uatorū locauit mihi p̄dia p̄incipis ad certū tps. pōt p̄incepa etiā intra tps quo fuit mihi locatū illud alij donare. (Tempus) certum z determinatum. (Obstaculo). i. documento vel impedimento. (Sō) subaudi eius. ¶ Si vero. ¶ Casus. Pro ipsa re mihi locata etiā intra tps locationis ħz licitatio locum. Sed si ego tñ q̄tū z alius, p̄inde offero, si bi sum p̄ferēdus. pōt etiā mihi ppetuo res ipsa concedi. (Et si) ver. (Apud eum) De hac ppositione apud scripsi. j. de coharta. l. j. z. ē. de agric. z cēſi. litib'. in verbo nō idonea. ¶ Et no. si cabellotus cabelle publice paratus est tantū dare p futuro anno q̄tum alius licitator, preferendus est rationabiliter quicunq;. (Si vero) ver.

De conductoribus z procuratoribus seu exactoribus predictorum fiscalium z domus auguste. Titu. lxxj.

¶ Imperator Theo. Lex vnica.

Conductores hoies q̄ve augustissime dom' nostre quotiēscūq; de cā ad domū regiā p̄tinēte aliqd q̄stiōis emerserit. nō aliter q̄z ex legū ordine in q̄bus similiter oē hoim gen' tenet vel excipiāt vel inferāt actiōes. Nec alicui litigatorū negocio intercedāt. Nec sententiā iudicātū aut illicito patrocinij sui fomite iura cōturbēt. Nullive executionis sue turbulentum ministeriū audeāt cōmodare. Nō p̄uatis se negocijs nō publicis se misceant. nec quiescētē domū dilatio vlla sol licitet. ne eos inconsulte p̄tinacie sero p̄eniteat. Quod si eis pena constituenda est in hos qui nostri iuris sunt z nostra debent custodire mandata.

Conductores. ¶ Qui tenēt p̄dia locata sibi ex domo seu patrimonio p̄incipis, z alie quecunq; p̄sone ipsius domus siue patrimoñ cū litigāt, siue agāt, siue cōueniantur etiam de negocio ad ipsam domum regiā p̄tinente seruande sunt in his litibus iura z leges. ſ. romanorū. q̄ oēs hoies seruare tenent. ē. phibentur etiam hñ cōductores officiales z hoies fieri intercessores in litibus p̄uatorū. ē. phibentur quoq; fieri defensores z executores in q̄ib' nō debēt se immiscere negocijs publicis vel p̄uatis, nō debēt deferre in fiscū aliq̄d, vel assistere delatori. cōminat penam, z rōnem ponit. Et nor. hanc. l. contra secretos z cabellotos alios q̄z domestitcos regis sicilie. (Hoies) procuratores et actores, vel alios administratores rerū z dom' eius. (Ne) pro z (Augustū time) vtinā hodie solū foret augusta, z iustitia seruarē. (Dom') i. patrimoñ vel bonorū que ad domū spectāt z hec dicunt domestica. vt. ē. de oī agro, deser

deser. quicunq; ū. (Quotiescunq;) i. quodcūq; vicibus. (Cā) i. negocio vt infra p̄z (Regiā) habes idē verbū. j. de cursu pu. nullus. et vide. ē. nulli lic. in fr. z c. l. j. Et certe dom' regia vocat. ppie domus p̄imonij ipsi' imperatoris. nō ea q̄ sibi ex fisco vel impio p̄inet. vt p̄z. j. de re mil. neminē. cū ibi no. hoc idē p̄z. ē. vt nemo p̄n. ti. i p̄e. z c. l. j. Alīs trahūt hoc ad ipsā imperialē magestatē, dignitas q̄dē z p̄tās regia p̄iuscz imperatoria fuit z etiā in vbe. ff. de on. tur. l. ūū. ſ. i mitio. Ex iuregēnū q̄dē cū ipso gñe humano, p̄ditū est fuerūt ēdita regna. Et sic p̄ imperatorē suū iperialē cultū ornamētū z vsus regiū vocat. vt. ē. nul. lic. in fre. z c. l. j. Culmē quoq; sue p̄cellētissime p̄tātis magestatē regiā vocat. ē. vt nemo p. ti. z c. l. j. Et se asseres p̄n cipē. i. p̄mū caput oīs regnātis magestatē appellat. ē. de legi. digna. Et scriptura sacra dicit. Cor regis in manu dei est. nō dicit cor ipera toris. ē. de fū. rrini. inter claras. Hec iustinian' omittit enea romulū at q̄z numā a q̄b' romanū ipū sumpsit originē, sed eos reges dicit: nō aūt imperatores. in aut. vt ppo. no. impe. in p̄n. tū. etia ipatorē regē natio per verbū cōcedo intelligit vt colligit. ē. ē pac. cō. inter emp. nario. z ven. l. fi. z vide. ff. de reg. iur. cuim quis. Ītē p ipm verbū dat mandatū. ff. man. creditor. ſ. lucius. Ītez p̄carium. ff. de p̄ca. l. j. Ītē p cunia in dotē data dī cōcedi. extra de cōiug. ser. c. ñ. in fi. Aliqn vero accipit cōcedere. i. transferre. sic exponitur in sti. de iur. na. ſ. ēz quod si p̄incipi. z p̄our ibi colligit ppie p̄inet ad incorporalia, ad q̄s ēt ff. de serui. si cui. de serui. rus. p̄e. p fundū. de aqua quott. z etti. l. j. ſ. si quis hoc. Alīs dicit q̄ p verbū cōcedo simplr p̄latū nihil dat. ff. de pecu. nō solum. z de bo. li. paulus. ſ. patroni. z de doñ. l. fi. post pun. nisi fiat cū causa. vt p̄z ex his q̄ not. ff. de vsufr. arboz ib'. vsufructua rius. vbi etiā not. differentia intercedere z concedere. Interdum p bū concedo accipit titulo locationis. ē. de vsufr. cū antiquitas. Interdū cōcedo. i. remitto. ē. de colla. doñ. l. j. de iura. calum. l. ūū. ſ. pe. de vectigal. oim. et vide q̄s de hoc verbo nor. Jnno. extra de dona. paſtoralis. Ītez cōcedo. i. pmitto. ff. ne in lo. pu. l. ūū. in princ. Ne hoc verbo dicunt Bul. z Archi. et Jo. an. de vsur. c. j. lib. vj. quod ēt p bū gñale. z accipiendū est fm naturā cōtractus cui adiicit. ff. loca. fi vno ēz aute verbū simplex vt p̄e. c. paſtoralis. (Liberalitas). ſ. p̄incipis q̄ decet esse p̄e ceteris liberalem, ordinato quidem more ne sua iactet vt supērius dictum est. z de liberalitate dictū est. ē. ē petibo. sub. l. j. (Mocere) Mo. nemini nocet qui de suo largit. ad q̄s. ff. de iur. fi. sit. fidei. ſ. fi. (Dim) ertiam directo. ¶ Post glo. z sic multabitur. adde. scz p̄incipis. vt patet. ē. in p̄incip. leg. ¶ Sane. Secunda ps principalis. Hucusq; dixit de p̄dis in perpetuum, nūc de his que ad tps locata sunt. Et dic casus. Comes rerū p̄uatorū locauit mihi p̄dia p̄incipis ad certū tps. pōt p̄incepa etiā intra tps quo fuit mihi locatū illud alij donare. (Tempus) certum z determinatum. (Obstaculo). i. documento vel impedimento. (Sō) subaudi eius. ¶ Si vero. ¶ Casus. Pro ipsa re mihi locata etiā intra tps locationis ħz licitatio locum. Sed si ego tñ q̄tū z alius, p̄inde offero, si bi sum p̄ferēdus. pōt etiā mihi ppetuo res ipsa concedi. (Et si) ver. (Apud eum) De hac ppositione apud scripsi. j. de coharta. l. j. z. ē. de agric. z cēſi. litib'. in verbo nō idonea. ¶ Et no. si cabellotus cabelle publice paratus est tantū dare p futuro anno q̄tum alius licitator, preferendus est rationabiliter quicunq;. (Si vero) ver.

De conductoribus z procuratoribus seu exactoribus predictorum fiscalium z domus auguste. Titu. lxxj.

¶ Imperator Theo. Lex vnica.

Conductores hoies q̄ve augustissime dom' nostre quotiēscūq; de cā ad domū regiā p̄tinēte aliqd q̄stiōis emerserit. nō aliter q̄z ex legū ordine in q̄bus similiter oē hoim gen' tenet vel excipiāt vel inferāt actiōes. Nec alicui litigatorū negocio intercedāt. Nec sententiā iudicātū aut illicito patrocinij sui fomite iura cōturbēt. Nullive executionis sue turbulentum ministeriū audeāt cōmodare. Nō p̄uatis se negocijs nō publicis se misceant. nec quiescētē domū dilatio vlla sol licitet. ne eos inconsulte p̄tinacie sero p̄eniteat. Quod si eis pena constituenda est in hos qui nostri iuris sunt z nostra debent custodire mandata.

Conductores. ¶ Qui tenēt p̄dia locata sibi ex domo seu patrimonio p̄incipis, z alie quecunq; p̄sone ipsius domus siue patrimoñ cū litigāt, siue agāt, siue cōueniantur etiam de negocio ad ipsam domum regiā p̄tinente seruande sunt in his litibus iura z leges. ſ. romanorū. q̄ oēs hoies seruare tenent. ē. phibentur etiam hñ cōductores officiales z hoies fieri intercessores in litibus p̄uatorū. ē. phibentur quoq; fieri defensores z executores in q̄ib' nō debēt se immiscere negocijs publicis vel p̄uatis, nō debēt deferre in fiscū aliq̄d, vel assistere delatori. cōminat penam, z rōnem ponit. Et nor. hanc. l. contra secretos z cabellotos alios q̄z domestitcos regis sicilie. (Hoies) procuratores et actores, vel alios administratores rerū z dom' eius. (Ne) pro z (Augustū time) vtinā hodie solū foret augusta, z iustitia seruareť. (Dom') i. patrimoñ vel bonorū que ad domū spectāt z hec dicunt domestica. vt. ē. de oī agro,

naufrag. q̄riens. Vel q̄. i. ingstio p̄tatis p quā res expedit. ff. man. luci'. ad hoc in aut. ne q̄z virū q̄ ex dote. in p̄n. Interdū q̄ ēz etiam ex p̄te rei, pposita exceptio. ē. de in offi test. omnimodo. Als ēz ingstio. i. lupio. adiectio. ē. de diuer. re. l. fi. Ois aūt q̄ ēz esse p̄dēs. z super bono z difficili est fundanda. ff. de car. edic. q̄ labeo vt fiat sup eo de q̄ merito dubitat. extra de rese. cū contingat. ver. q̄ si tuo. donatio. z. ſ. ceterum, de symo. z si q̄nes. Ītē rōnabilis. ad hoc. ff. si ps here. pe. antiq̄ z p̄babilis. vt colligit z notat extra de hīs que fi. a p̄ia. c. tua als esset ridicula. ff. de testa. domici'. Stulta vero q̄ z fine disciplina vitanda est. q̄. litem p̄t. ñ. ad Thim. ū. c. (Ex legū). ſ. romanorum q̄ sunt diuinit' per ora p̄incipū. p̄mulgare. ē. de p̄scr. lō. tē. l. fi. xvj. q̄. iij. nemo, iple em sunt cōes z vere leges. ē. de iude. indei. z de hīs est intētio. Alie vo leges vt sunt lōgobarde nō merenť leges dici z ſ fecēs. Et attēde q̄ statutū hoc satis est iustū, nā ipatorē ħz legib' sic solut' z fm leges tū viuere vult. ē. de legi. digna. z inst. de test. in fi. Dispēsatio q̄ppe rez z legū est sibi credita nō q̄missa dispīatio. vñ Ber. iij. ad Eugenū papā. Subtrahūt abbates epis. epī archiepi scopis. archiepī p̄iarchis. siue p̄matib. bona ne spēs hec mirū si ex cusari q̄ar. vl' op'. sic factitādo, p̄batis vos hr̄e plenitudinē p̄tātis: sz iustitie forte nō ita. Facitis q̄ potestis. sz vtrū debeatis q̄ ēt. Vo norū z dignitatis grad' z ordines q̄busq; suos seruare positi etis, nō iudere vt q̄dā vr̄o' ait. Cui honorē, honorē. Spiritualis homo ille q̄ oīa dīudicat. vt ipse a nemine iudicet: oē op' suū trina q̄dā cō fideratiōe p̄enitet. p̄mū q̄dē an liceat. deinde ē deceat, postremo an z expediat. nā z si q̄set vtiq; in q̄piana philosophia non decere nisi z expediat, nō expedire nisi q̄ decet: z ſ: nō continuo tū oē q̄ licet. q̄ ſ:

Universidad de Deusto
Biblioteca

ac sine iustitie velamento prædatur. (Ordine) dispositiõe, summo cõsiliũ. Et erit ppue ordo cũ diuersarũ rerũ vnaquæq; ppriũ tz locum. (Oẽ hoim gen⁹) Quatuor fuerũt regna in orbe peipua. scilicet orientale. meridionale. septẽrionale. z occidentale qõ fuit romanorũ significata p metalla q̃uor q̃ fuerũ in visõe statue regis Nabuchodo nosor. vcz aurũ. argẽtũ. es. z ferrũ. vt dr Daniel. iij. Et cũ diu fuisset regna orientis illustria voluit dẽ occidentale ferreũ qõ tẽpore esset potentissime cõcessit hominib⁹ scz romanis ad domãda multarũ gentiũ mala. q tã laudis. honoris. z glie audi cõsulerẽt patrie in q̃ ipsaz gloriã requirebãt. salutẽq; ei⁹ saluti ppue ꝓponere nõ dubitarẽt. vt dicit Aug. v. de ciuitate dei. c. xiij. Romanũ itaq; imperiũ qõ ipsi virtutib⁹ pmeruerũt vt ait Vlger. xxvij. q. j. §. ex hijs. cuncta in omnib⁹ supauit. verũ. put dicit gl. e. c. iij. Sicut in pncipio romano imperio nihil fortius fuit ac̃q; durius. ita in fine nihil erit debilius cuj⁹ ptigia cernim⁹. z sentim⁹. Ecõtra dicit Methodi⁹. q regnũ romanorũ magnificabit sup ola regna gẽtiũ. z nequaq̃ delebit ab vllo eorũ in eternũ. habẽt eñ arma in expugnabilia p q̃ deijcieẽt oẽs aduersarij eius. qõ verũ dici posset de imperio romane ecclesie nõ capitolij. Legati eñ de latere educto gladio t̃yrannos deijciũt q̃us potẽtia peminẽtes. Cesares aũt interdũ oãtes plerũq; illecebris vacãt.

Regna q̃ tuor fuerunt per sterj⁹. sed imperij⁹ latitudine z magnitudine illustrius. idq; talib⁹ potissime cõcessit hominib⁹ scz romanis ad domãda multarũ gentiũ mala. q tã laudis. honoris. z ghie audi cõsulerẽt patrie in q̃ ipsaz gloriã requirebãt. salutẽq; ei⁹ saluti ppue ꝓponere nõ dubitarẽt. vt dicit Aug. v. de ciuitate dei. c. xiij. Romanũ itaq; imperiũ qõ ipsi virtutib⁹ pmeruerũt vt ait Vlger. xxvij. q. j. §. ex hijs. cuncta in omnib⁹ supauit. verũ. put dicit gl. e. c. iij. Sicut in pncipio romano imperio nihil fortius fuit ac̃q; durius. ita in fine nihil erit debilius cuj⁹ ptigia cernim⁹. z sentim⁹. Ecõtra dicit Methodi⁹. q regnũ romanorũ magnificabit sup ola regna gẽtiũ. z nequaq̃ delebit ab vllo eorũ in eternũ. habẽt eñ arma in expugnabilia p q̃ deijcieẽt oẽs aduersarij eius. qõ verũ dici posset de imperio romane ecclesie nõ capitolij. Legati eñ de latere educto gladio t̃yrannos deijciũt q̃us potẽtia peminẽtes. Cesares aũt interdũ oãtes plerũq; illecebris vacãt.

Statue ita buchodonosor significat.

Clerici si increse liti gent an eorum controuersia decidentur p̃m ius romanum.

¶ Quid aũt si clerici litigãt inẽ se an iudicabit in ea lite fm⁹ romanũ? Videt q̃ nõ ex de fo. cõpe. qõ clericis. Ecõtra q̃ sic. vt hac. l. addẽ. §. de epi. z cle. l. eũ clericis. j. ti. z hec videt ipsa veritas. vt. j. dicẽt. Mã si cõsuetudo laudabilis laicorũ ligat clericos. z est ẽt in foro ecclesiastico obseruãda. vt patet aperte extra de in integ. restit. cõstitu⁹. de eo q̃ mit. in pos. causa rei ser. cũ venissent. z de re iu. cũ cã. z ibi no. ad idẽ ex de do. cũ. Fortius est lex scripta seruãda in foro ecclesiastico. z dz clericos ecclesiasq; ligare. cũ lõge maioris auctoritatis sit lex scripta magne romane q̃ cõsuetudo. vt p̃z ex hijs q̃ scripsi. §. de impo. lu. de le. j. post gl. q̃ incipit nota sic. lz Host. in hoc cõtrarũ sentiat in summa de confue. §. de virtute. ver. sed pone q̃ inter laicos z hoc tenuit Bar. de sayo ferrato. Añ fm pcepta canonũ. teneẽ ecclesia exeq̃ qõ in humana lege cõtineẽ. xxv. q. j. ideo. z facit qõ no. Archi. xxiij. q. vj. inter hec. Sunt eñ leges diuinæ⁹ p̃oza pncipũ. p mulgate vt scripsi. §. in verbo ex legũ. Et ideo iudices ecclesiastici fz diuinam z humanam legem iudicare debent. xj. q. iij. summopere. Et sacerdotes licet prohibeantur audire leges. extra ne cle. vel mona. super Specula. possunt cũ vt per eas melius intelligantur canones z iura ecclesiastica decidantur. ar. dicti. c. summopere. z. x. di. si in adiutorium. z no. xxvij. di. c. j. Item est expressum q̃ causa ecclesiastica est romanis legib⁹ decidenda extra de ope. no. nũ. c. j. vbi de hoc per Jnn. quinetia p argumenta legalia. extra de sen. excõ. in quiẽtia. z eo. ti. si iudex. li. vj. Fortius causa clericorum q̃ põt esse de re temporali q̃ ecclesiã nõ cõtingit. Mõ ob. Jnũ. q. ibi nõ dr causas clericorũ nõ esse terminãdas iure ciuili. sed esse terminãdas iure canonico. lz gl. ibi mẽtionẽ faciat de iure ciuili. Ite illud verũ qñ inter se iura ciuilia z canonica discordarent z premissa bñ patẽt in premissis iurib⁹. z extra de cã pos. c. j. z. ñ. de iura. cal. c. j. z ceterũ. z. c. vl. cũ multis alijs similibus. Quinimo si qs volumina iuris canonici diligenter euoluat inueniet causas ecclesiasticas p romanos pontifices in defectu canonũ romanis legibus fore decisas. Tene ergo. p cõstãti q̃ vbicunq; lex non est directe contraria canoni. aut contra ecclesiasticã libertatẽ. ẽt in foro ecclesiastico est seruanda. z clericos z ecclesias ligat. Et faciũt hec apte p hijs q̃ scripsi. §. de q. mu. ne. lic. ex. l. ij. in verbo ecclias. z breuiter de hoc est casus. x. distin. certũ. ij. vide qõ ibi no. ad idẽ. xvj. q. iij. psulũ. z. c. inter memoratos. z. c. j. actione. De hoc ẽt no. Guil. in spe. de diſpu. z alleg. aduo. §. nũc videndũ. vers. Is nunqd in cã. Et vide q̃ scripsi. §. de pfe. z me. l. magros. ibi do. legus. z.c.

Ecclesiastice res si veniunt alienan. de que iura seruari debent.

¶ Secũdo q̃rit. Quid i alienatiõib⁹ rerũ ecclesiasticarũ in qb⁹ cum multa solertia z religiõe romani pncipes leges plurimas statuerunt an hodie sint seruãde? Añ p sic vt hac. l. ẽt q̃ oẽs maximã gtinent rõnẽ. ergo nullaten⁹ violande. Ite q̃ diuinit⁹ pcesserũt. xv. q. iij. ne mo. ergo nõ pter mittẽde. Ite q̃ fere oẽs redacte sunt in volumine decretozum. ergo p ecclesiã approbate. Ecõtra vr expressum. xcvj. di. bñ q̃dẽ. Sup hoc dicũt Jnn. z Ber. extra de re. cc. non alie. dudũ. q hodie est in. vj. q̃ i hijs alienationib⁹ statuta imperatoꝝ nõ seruantur vt sunt aut. hoc ius porrectũ. §. si sa. san. ec. z sibi ita iura. nisi sint spãli⁹ pecclesiã approbata. Mã ad sacerdotes voluit de⁹ q̃ ecclie disponendo sunt ptinere nõ imperatoꝝ ingratũ biũficioꝝ dei. Q̃ distãsitionez celestis ordis aliq̃d vsurpare. xcvj. dist. imperator. z vide qõ no. d. c. bñ q̃dẽ. z. viij. di. quo iure. p gl. z Archi. Sufficit aũt alienationẽ fieri seruata solũ solẽnitate illi⁹. c. q̃. q. ij. sine exceptione. ad hoc extra de coniti. ecclesia. z de iud. nouit. z xcvj. di. per totum. Nec ob. q̃ dicta aut. hoc ius z similes posite sunt in volumine decretozũ. q̃ illud actũ est ad ostendendũ quãtũ diligentie habuit imperator de rebus ecclesiarũ nõ alienandis. nõ q̃ fm eas fieri debeat nisi in casoue dicerẽt expresse. vt hec no. An. de iser. li. feu. qui succes. teñ. Posiũ. giũ vero cõcessum epis non haber vigorẽ cũ litigãt coram ecclesiastico iudice. vt not. Jnnocẽ. extra de test. nup. Vel dic de his forte melius vt supra in questione proxima dictum est.

¶ Tertio. Querit an sarraceni z gẽtiles ligẽtur iure romano? vt ap te q̃ sic. vt hac. l. Ite q̃ iudei hoc iure ligant. §. de iude. iudei nõ minꝰ sarraceni z gẽtiles. dr eñ hoc ius esse cõe vt ibi. z hoc est ius ciuile q̃s ẽt dicit esse cõe vt. §. de inofficioso. Ite ius ordinariũ. §. de rei vẽ. l. ordinarij. Dicas q̃ licet de iure ligent. nõ tñ de facto. Mã z rex fracoꝝ superiorẽ in tpalib⁹ nõ cognoscit. vt ex q̃ sint leg. p venerabilẽ. §. rõnib⁹. z de pnil. sup Spec. Secta. Ro ipsorũ nõ facit eos ẽptos. fz factio z potẽtia imperiũq; romani debilitas ignauia z secordia z hoc verũ in regnis z locis eorũ. §. aũt in tpalia vel locis alijs litigarẽt sarraceni z gẽtiles rũ cõno romane leges in causis eorũ seruãde foręt. Si inibi. als seruarent. ff. de testi. l. iij. in fi. de var. cog. l. j. in honorarijs. Dicit aũt Jnn. ex de voto. c. qõ sup. Q gẽtiles nõ habẽt nisi legẽ nature. cõtra quã si faciũt. papa illos punit re põt. Similiter z sarracenos si faciũt. l. machomeri. z iudeos si faciũt cõtra legẽ mosayc̃. sicut z pianos si faciũt cõtra legẽ euãgelij qõ durũ vt cũ exinde cõcecutiue inducant p ecclesiã ad pcm. Auferẽda vero sunt offendicula ola p q̃ ad fidem reprobã hoies inducũtur. vnde z p deos alienos. iurare phibent xpiani. xxij. qõ. j. z iurabũt min⁹. ergo videtur cogẽdi sarraceni p papã ad obseruãdaz. legẽ machometi. licet eã susceperint z pmiserint obseruãdã. cũ ipsi⁹ observatio necẽ inducar. ad hoc. xxij. q. iij. in malis. z. c. vnusq̃q. z p totam questionẽ. z pro hoc vide quod no. Jnno. extra qui fil. sint. legit. per venerabilem. q legitimatio facta p papã ad bona tẽporalia non extendit. z que plene scripsi. §. de his qui spon. nu. sub. l. fi. in verbo successores. q. vlt. vers. fi. z vt manifestius. z hoc puto verius z facit p hoc quod nota. Guil. in Specu. de consti. verſic. z nor. quem sequit Archid. viij. di. que cõtra. ¶ Ex his concluditur manifeste q̃ duobus laicis litigantibus coram ecclesiastico iudice non de spãli cã vel ecclesiastica seruabitur. l. pperẽdũ. §. de iud. z peribit ista causa p lapsuz triẽñ. nõ ob. c. venerabilis. ex. de iudi. qõ seruabit index ecclesiasticus inter clericos vel in cã ecclesiastica vel spãli. Et idẽ dicendũ est in testamẽtis q̃ cũ litigatur inter laicos coram ecclesiastico iudice seruet ius ciuile. §. de test. hac consultissima. pterq̃ in legatis ad pias causas in quibus locũ hz ius canonicũ. extra. eo. ti. relatum z cum esses. z. idẽ in oib⁹ sibi⁹ est dicendũ. pro hoc ẽt facit aperte. qõ not. ff. de postu. ex ea. in glo. vl. (Tenetur). z teneri seu ligari dz. nam imperator hz priuilegia pratis siue q̃ in administrandis legib⁹ publicis cõsecutus est. xcvj. di. si imperator. z sibi de⁹ res humanas regere de putauit. xcvj. di. c. j. in pri. nec ei⁹ ptãs depẽdet a papa no. d. c. si imperator. Quia eñ actib⁹ ppue z dignitatib⁹ distinctis officis potestatis vtriusq̃ discreuit. e. di. cũ ad verũ. Et ideo sacerdotes putare nõ dñt regis terreni leges soluẽdas cũ ipse dei filius cẽsũ cesari iusserit eẽ soluẽdũ. xj. q. j. magnũ. sunt eñ ipse leges diuinit⁹ p̃oza pncipum pmulgate. xvj. q. iij. nemo. viũ. di. q̃ iure. §. de pl. lõg. cẽp. l. finals leges dicũtur eos subditos detinere. §. de col. pal. l. j. Sz cõtra. §. de sum. tri. l. j. i pin. So. exponẽ hic tenẽt. i. teneri dz vt p̃dixi. z sic cessabit ois difficultas q̃ p docto. inferẽt ibi de relatiuo qs ¶ Sz qd in regno sicilie q̃ est ecclie z pcipui ei⁹ patrimoniũ. vt de re iud. ad apostolice. li. vj. §. finl i eo romãe leges oino seruãde? Vt p nõ. ẽt lõgobarde leges romãis legib⁹ veniant pferende. cũ p. §ti. Federici imperatoris z sicilie regis iudices iudicare debeãt pmo fz ipsas cõstitutiões z §suetudines ap. pbatas. qb⁹ deficiẽtib⁹ fz iura cõia lõgobarda vcz z romana vt in cõsti. de offi. ma. cãm. l. puritarẽ. Ex statuto ergo illi⁹ qui ptãt habuit cõdẽe legis in tpo regno ab hac. l. z sitib⁹ videt esse recessum. de §tic. c. j. li. vj. Unde dicũt cõiter pitj ipsi⁹ regni p dictã §stitutionẽ q̃ ne dñ §stitutiões. fz etiã ius lõgobardũ romano iuri pferendũ est in regno. Cũ eñ in ordie lre pferat in §stitutione pdicta. q̃ z in observatiõe. ordo enim lre ordinẽ observationis oñdit. ff. ad trebel. heredes. §. vlt. de lib. z po. gall⁹. §. ũ. de le. ũ. cũ pr. §. a te. de fideicõ. li. gnaliter. §. quid ergo. de cõse. di. ñ. i tpo pater. de pben. mãdato. li. vj. imo cũ p eundẽ latoꝛẽ ipsaz §stitutionũ. si. prae mũ. obs cõsuetudo q̃ ipsis cõstitutionib⁹ aduersat subtilata. sit ẽt post ipsas §stitutiões inducta. vt ibi dicit gl. p. l. eos. §. de vsu. nõ excusat cõsuetudo q̃cũq; si q̃ in §tium offẽdat. z hoc tenet. Bal. de iser. d. l. puritarẽ. z in §stitutiõe vt vniuerſ. i. si. z in pambuli. li. feu. q. iij. Qua re. z in diuersis regni ptib⁹ aliud obtinetur quetiaz ciuitatib⁹. naz in vna z eadẽ ciuitate nõnulli sunt romano iure viuẽtes. Alij vo lõgobardo. nõ q̃ fit. z q̃ fieri dz intuendũ est. ff. de offi. pſ. l. z. li. imo dicunt alij q̃ lõgobardo est ius cõe in regno p ea q̃ dicit pdicta. l. puritarẽ. Veri⁹ est q̃ ius lõgobar. romanis legib⁹ nõ sit pferendũ nisi eatenus gten. z in illis locis in q̃b⁹ z inter illas psonas iter quas §suetudo illud admittit. z hoc mãifeste pz. in. d. l. puritarẽ. cũ ibi sequit lra. pur q̃litas litigãtium exegerit iudicabũt: q̃ literã ipsam aliter intelligat idẽ doctor. Et hec sñia plene matureq̃ digesta semp obseruata. fuit in curia vicarie regni. Nec ob. dicta lra que ibi dr fm iura cõia longobarda vcz z romana. nõ enim verbũ iura cõia referẽdum est ad ius lõgobardũ qõ ex ipso noie pz esse ius singulare seu spãle. sicut z ius francozum. e. li. de iure frãc. in iudic. sub. l. j. Nam z frequenter per ipsas constitutiones aliud statuit in viuentibus iure longobardo. z aliud in viuentibus alio iure. vt pz. e. li. de pugnis su. l. monomachiã. §. qõ ius. z de testi. multi. l. obscuritatẽ. in pin. z de suc. no. in feu. l. in aliquib⁹. z. l. vt de successiõib⁹ in qb⁹ ius longobardum z ius francozũ correspectiue ponunt tanq̃ spes differẽtes. Quẽadmodũ ergo ius francozũ est ius spãle. ita z ius lõgobardum. ar. §. de diuer. res. l. j. de aduo. di. iud. restituende. post prin. ff. de testa. tu. si quis in principe. de pollici. l. j. si qs testi. li. esse iusti. l. j. hec actio. de noua. qui recte. de paric. l. ñ. de ri. nupt. senatus. de serui. rust. prædi. l. iij. §. q. hz. Ad idem facit qõ legitur z no. ff. de cura. furio. consilio. §. quæstrum. Ad idem facit qõ legitur z no. ff. de cura. furio. consilio. §. quæstrum. z iusti. de societate. §. illud. sed est referendum dictũ ꝑbum ad ius romanum qõ est ius cõmune. §. de iude. iudei. hoc est eñ vere cõe quo oẽ genus hoim detinetur. vt hic. z hoc nõ sine iustissima ratione pro cedit. ipsum enim venerandum est. xxv. q. iij. c. j. qõ iusta sniam ecclesie dei vt domestica testimonia omittamus diuinitus sunt per ora pncipũ. p̃mulgatum. xvj. q. iij. nemo. z. §. de pref. lõ. tempo. l. ñ. z vis de que de commendatione legũ scripsi. §. de superindi. l. j. ibi iudicio z de. pfes. z me. l. magistros. ibi doctores legũ. Nõ sic dici põt de iure lõgobardo qõ iam fuit a barbaris ac hoibus seuis z irrationabilibus. qui ex coniuratione acta per Nersen patritium type iustimiani filij maiozis iustimiani vocati ex pannonia moze prædonum. italiam velut nunc faciunt magne campanie inuaserunt. at romani pncipes vniuersum orbem tenuerunt. vt patet ipsius diuine scripture testimonio Luc. ij. Exiit edictum a Cesare Augusto vt describeretur vniuersus orbis. sub quo etiam ipse xps tanq̃ sub iusto imperio nascẽs z describi voluit. vt ibi. de quo dicit Orosius. vj. ad Aug. ad fin. Dñs noster Jesus xps hanc vidẽm. f. romanam nutu suo auctã deffensamq̃ in hunc rex apicẽ pertexit, cui⁹ potissime voluit esse cũ re sensamq̃ in hunc rex apicẽ pertexit, cui⁹ potissime voluit esse cũ re

Romani romanũ ipertũ ꝑtu tribus meruẽrũt hic ro. testis.

Regnũ sicilie an regatur legibus romanis vel iure longobardo.

Sarraceni z gentiles quib⁹ legib⁹ subeunt.

Laicis litigãt de cã mere ciuili z tpali. an seruabit lex q̃ est directe cotraria tigantib⁹ canonici vel ecõtra. seruabit. canõ. l. repulsa. Audet q̃ canõ. ar. ff. de coram iudice. testi. l. iij. §. fin. z de vac. cog. l. j. §. in honorarijs. Ad idẽ. §. de epi. z dicit ecclie. cũ clericis. z qõ ibi no. Ey. in fi. Ite q̃ leges nulli⁹ momẽti sunt §stico in canones. §. de fa. sanc. ec. pulsgia. cũ cõcor. z. dist. cõstitutiões. z fa causa me cit. e. d. c. j. z. ñ. z. c. certũ. z. c. iperiũ. z. c. suscipitis. z. xc. vj. di. cum ad re ciuili verũ. z qõ ibi no. in gl. ar. q̃ in causis z. c. Ecõtra q̃ leges sint ꝑferẽ bꝰ an sine de. z. di. si in adiutoriũ. z. c. qñ. z. c. de apłis. z. c. se. z se. z est expssũ. e. fernande dist. certũ. ñ. Mã si ecclesia teneẽ seruare leges in negocijs clericorum leges vel cũ canonib⁹ Ite directo nõ sunt vt ibi legit z no. p gl. z Arch. Fot canones. ti⁹ eas obseruare teneẽ in ciuilibꝫ z causis z negocijs laycoꝝ inẽ q̃s de re spãali nõ agit. nec de piculo aie litigat. quãus canonibus cõtradicãt. Quinetia in spãlib⁹ pura in matrimonio vbi lex nõ inueniẽ directo canonib⁹ obuiare. i foro ẽt ecclesiastico ẽ seruãda. xxij. q. ij. si qs ancillã. cũ ibi no. z qõ spiritualis pura de scro baptismi argumẽto legis diffinit. j. q. j. detrahe. per gl. z Arch. vbi q̃rit si aliqs baptizet in mari vtrũ tota aq̃ sint sacramẽtũ. z dicit q̃ solũ ea q̃ tãgit baptizatũ p. l. ij. §. cellus. ff. de reltg. z fic intelligẽ. x. di. qñ. z. qõ ibi no. xxvi. di. cũ ad vez z in erate cũ querit an possit epus cũ iniũ tuẽdo ad ecclesiasticã biũcia dispẽsare, statur legib⁹ qb⁹ iura canonica nõ gradiciũt. z no. extra de elec. cũ dilect⁹. in fi. in gl. Sic etiã in cã excõicatiõis inducit p cano. lex Justiniani. xxiij. q. iij. de illicita. post pnci. Ite p hoc. xix. di. in memoriã. in fi. ij. q. ix. dignum. z qz qõ mũdanis affrũ est legib⁹. ecclesia immune dz excedere. xxv. q. j. iõ ad hoc ẽt. vj. q. iij. si inter. xj. q. iij. summopere. Ite si ecclesia seruat cõsuetudines laicoꝝ in causis clericoꝝ, vt dictũ est. §. q. j. forti⁹ teneẽ obseruare scriptas leges i cõtrouersijs laicoꝝ. lz canonib⁹ sint contrarie. dum tñ possint absq̃ petõ seruari. p hoc facit etiam hec lex. Ite q̃ ẽt si contingat personas ecclesiasticas in foro ecclesiastico litigare. leges obseruari mãdant. li. ij. di. ex antigs. z. c. mancipia. z. c. qs aũt. z. d. c. de illicita. in pen. fortẽ obseruande sunt si contingãt solũ laicos z bona tpalia que tñ principi seculari subiectas noscuntur. viij. di. quo iure. xxij. q. viij. couemoz. z. xcvij. di. ecclesie. in fpin. z in quibus per ecclesiam aliqd ztrarũ legib⁹ q̃ ad salutẽ aie nõ pertineãt cõstitui non põt. ar. ex his q̃ no. Jnno. extra qui fil. sint. legit. per venerabilem. q legitimatio facta p papã ad bona tẽporalia non extendit. z que plene scripsi. §. de his qui spon. nu. sub. l. fi. in verbo successores. q. vlt. vers. fi. z vt manifestius. z hoc puto verius z facit p hoc quod nota. Guil. in Specu. de consti. verſic. z nor. quem sequit Archid. viij. di. que cõtra. ¶ Ex his concluditur manifeste q̃ duobus laicis litigantibus coram ecclesiastico iudice non de spãli cã vel ecclesiastica seruabitur. l., pperẽdũ. §. de iud. z peribit ista causa p lapsuz triẽñ. nõ ob. c. venerabilis. ex. de iudi. qõ seruabit index ecclesiasticus inter clericos vel in cã ecclesiastica vel spãli. Et idẽ dicendũ est in testamẽtis q̃ cũ litigatur inter laicos coram ecclesiastico iudice seruet ius ciuile. §. de test. hac consultissima. pterq̃ in legatis ad pias causas in quibus locũ hz ius canonicũ. extra. eo. ti. relatum z cum esses. z. idẽ in oib⁹ sibi⁹ est dicendũ. pro hoc ẽt facit aperte. qõ not. ff. de postu. ex ea. in glo. vl. (Tenetur). z teneri seu ligari dz. nam imperator hz priuilegia pratis siue q̃ in administrandis legib⁹ publicis cõsecutus est. xcvj. di. si imperator. z sibi de⁹ res humanas regere de putauit. xcvj. di. c. j. in pri. nec ei⁹ ptãs depẽdet a papa no. d. c. si imperator. Quia eñ actib⁹ ppue z dignitatib⁹ distinctis officis potestatis vtriusq̃ discreuit. e. di. cũ ad verũ. Et ideo sacerdotes putare nõ dñt regis terreni leges soluẽdas cũ ipse dei filius cẽsũ cesari iusserit eẽ soluẽdũ. xj. q. j. magnũ. sunt eñ ipse leges diuinit⁹ p̃oza pncipum

Romanis inexplicabilis ira.

Fames

Universidad de Deusto
Biblioteca

rannides, z potẽtias, ꝑ impẽsio ẽt honore dom⁹ regie ipsiusq; regis quietã sibi iurisdictiões z officia z imperia vẽdicãtes. Ad officiũ aũt ꝓsidis pertinet ne hmõi quietã aliorũ potentiũ ꝓcuratores per pera inceste cõmittãt. ff. de offic. rec., p. moderatores. Jn cauſis qdẽ semp̃ est ſuſpecta porẽtia dũ ꝓelle creditꝰ qꝫ poſſe iudicaꝛ. dicit Caſſio. iij. variarũ epi. xxxvi. Certe ꝓsides nostri pdcte tyrannides nustrũt, z uecãtes militiã libertates euertũt. Jmpletiq; cernim⁹ illd Tulliũ. iij. de offi. postremo ẽt in liberis ciuitatibus regnãti existũt cupiditates, qb⁹ nihil tetrius nec fedius excogitari põt. (Nulli) ver. (Excusatiõis), ꝓcuratiõis, vel defensiõis vt qñ aliqs citatus eis cõparet excusatores id allegans qꝫ nec decet nec debet admitti vt sic iudices eorũ potentie deferẽtes ius importẽtis litigatoꝛis offendãt. in aut. vt oẽs obe. iud. ꝓo. §. si ꝙ ille qdẽ. ad qꝫ. j. de diuer. off. ad ipses dictionis. alias est litera executiõis. puta qꝫ facilit ſe hẽri executores ꝓ aliqua sentẽtia lata forte min⁹ iuſta vel alterius mãdatꝰ, qꝫ ꝓna facie vr iuſtũ, intrinsecus aũt latentẽ hz iniquitatẽ. (Turbulẽtu) ꝛebrocẽ, impetu vehemẽtẽ. Ut Caſſio. xj. variarũ epi. viij. Furoꝛis gen⁹ est turbulento studere ꝓpoſita, z ett ſimile verbũ. ff. de lac. paga. xpi anis, z de epi. z cle. oẽs q. §. j. z. ff. de pe. capitaliũ. §. ſolẽt. (Admiſtriũ) obſequiũ (Non puaris) vẽr. (Negociis) Cauſis vel aliis. ett em nomẽ ſatis generale, vt ſcripſi. j. de dignit. quoties. (Immiſceãt) Sic z clerici z monachi deo militãtes nõ dñt ſe negociis ſeculariꝫ⁹ immiſcere. extra ne cle. vel mo. in ru. z ꝓtoũ. (Nec) ẽ. als ne. (Quietẽ tẽ) ſine turbatiõe imanentẽ (Delatio) ſubaudi eoꝛ. (Ne) ver. als ett nec. (Incõſultẽ) ſine ꝛfilio. (Pertinacie) ꝓtinax dr q ꝑnes iuſta cõtumaciter in ſui volũtate ꝓdurat. ff. de decur. ñ ad magiſtratũ. z. l. oẽs iudices. vel. i. temerari⁹ z audaꝫ vel ꝓtinax. i. vltra modũ cõſtans z dur⁹. ff. de app. qñ iudices. z hoc modo põt hic ſumi als⁹ eſ litera penitẽtie als⁹ eſt pulcrãte. i. inobediẽtie q̃ ꝓpue ſeruoꝛũ eſt. ciij. q. ij. ꝓ ꝓpoſterũ. (Sero). i. tarde. z eſt aduerbiũ qiratis. (Bauio) verſi. z eſt hic ratio ſatis notabilis q̃ hodie neꝛgia regnãtiũ eſt dece ꝛa ſicut z vera iuſtitia quo ad ipſoꝛũ ꝓpoſitũ eſt necaꝛa. Jmpietaꝫ quippe cernim⁹ illud tullij, iij. de offic. poſt tyrannidẽ ceſaris declamantis. Maiores noſtri aliud ius gentiũ aliud ius ciuile eſſe voluerũt qꝫ ciuile nõ id ẽtinuo gentiũ, qꝫ aũt gẽtiũ idẽ ciuile eſſe dz. Sz nos veri iuris germaneꝫ iuſtitie ſolidã z expreſſaꝫ effigiẽ nullã teneñ⁹, vmbra z ymaginẽ⁹ vtimur. eas ipſas vtinã ſequeꝛemur. ferũ tur em ex optimis nature z veritatis exẽplis z facit. ff. ad fulley. l. iij. §. i his cũ ꝛeor. ibi i gi. (Noſtri iuris). i. iuri ꝓcipui honoꝛis z fauoꝛis (Admdata) de his z ſimilibus mãdatis. Caſſ. x. variarũ epi. v. ſic loquit. Quicũq; ad domũ noſtrã noſcit ꝓtinere nullis ꝓſumptoꝛibus ſolescat, qꝛ ſol⁹ dicẽd⁹ eſt ille me⁹ q legib⁹ poꝛerit eſſe trãquillus augere fama nꝛam ꝓ patiẽtia noſtrã z ſi qs habuerit forte negociũ ad cõia iura deſcẽdite. fora vos rueant, nõ iniqua ꝓſumptio a domeſticis inchoare volum⁹ diſciplinã vt reliquos pudeat errare, qñ nris cõſtat excedẽti licentia nõ ꝑbere. z. j. nullũ ꝛtra legẽ ꝓmittaꝛis exceſſere. laus potius ad me veſtra ꝓueniat ꝙ aliqua ꝛela ꝓcedat, qꝛ bona ꝛſcientia tũc vere impat cũ ꝙaliter ꝓtare feſtinat. (Poſt glo. j. nõ deferat adde. z ſic ponit cõtines ꝓ ꝛẽto. z eſt figura q̃ dr metoꝛnomia, de q̃ no. Archi. de elec. ſũciamẽta. li. vj. (Poſt gl. i. nõ deſinquat adde. qñ aũt locũ habeat pna in delictis. vide. ff. de fur. q ea mẽte. (In gl. quã i altos ibi, meminerint. adde ſile. ff. de pe. capitaliũ. §. oia. z v. de quo legit z no. eꝫ de cle. vena. c. j. z. j. q. j. quteqd inuſibil. z. gl. di. hõ ꝓtan⁹. z. gl. di. nõ cogant. eꝫ de iureiu. cũ qda. xxiij. q. j. q ꝛ. ꝓ Ly. ff. de ſũs. tri. nemo. z Jo. an. de offi. dele. c. ij. li. vj. (Vel dic ꝛ Ja. d⁹ vel. ff. de epiſ. z cle. pbri citra, aut delicta ſe habẽt vt ex ꝛcedẽtia z ex ceſſa. z hoc caſu ille pluſ punit cui⁹ delictũ ꝓpoꝛat. ſi ne ſit ſernus. vt no. d. l. nemo in fi, ſiue nobil. ſi delingt i eo ꝓpter qõ ꝓuilegiũ hz, vel honoꝛe cõſequit. vt dignitaꝛe vel officiũ. vl delinquẽdo facit iniuria honoꝛi vel officio vel dignitati plus punit̃ nobilis q̃ plus ꝛcẽnt z delin quit ꝙ ignobilis. vt hic, z dicta. l. pbri. ff. de remiſi. l. ij. z. l. iij. §. in bello. z. l. oẽ. ver. j. z. ij. §. j. de pe. quedã. z. ff. de epi. au. nemo. aut delicta ſunt paria ſi qdẽ aliter ẽ nobilis, z alter ignobilis. ſi ex delicto pena imponit corporalis, plus punit̃ ignobilis q̃ nobilis. vt. d. l. nemo. cũ cõcoꝛ. ar. cõtra. ff. de fal. qcũq;. Si vero pecuniaria plus punit̃ nobilis vel veriꝰ dictio⁹ ꝙ ignobilis. i. paup. z ſic intelligẽ ẽtia. z glo. dicte. l. nemo. z ꝓbatur rõne naturali, qꝛ in pena coꝛporali plus affligit̃ nobilis de modica pena ꝙ ignobilis de magna, vel qꝛ magis penam ſentit z doloꝛẽ patitur. v ꝓpter maioꝛem verecũdiam. Et qꝛ modica pena in maiore maioꝛ reputat z magis timpuraꝫ ꝙ magna in minoꝛe. quod dic vt no. extra de cle. vena. c. j. z intelligẽ ꝙ tunc pena mitigãda veniat in maioꝛe, qñ non aliter fieri ſuaſerit eius nimia contumacie proteruitas ſiue culpa. nã tũc ea pꝛogatiua gaudere non debet. de offi. dele. c. ij. in fi. ſib. vj. Ecõtra eſt in pena pecuniaria qꝛ plus timet pauper delinquere ꝙ diues. diues enim facilius poteſt ſoluere magnã ꝙ ipſe modicã, ar. ff. de penis in ſeruoꝛ. §. fi. de iud. ſed ſi ſuſceperit. §. ſed ſi proponas. de ope. li. hee opere. in fi. z hoc contingit ꝙ diuerſe ſtatuantur pene in delicto patri ꝓpter circunſtantias id eſt ꝓpter varietatẽ qualitatis perſonaꝝ ſic z alias. ſ. de heret. quicũq;. §. quod ſi quis. z. ff. de adul. ſi adul

terium. cum inceſtu. ſed ſi omnes qualitates z circũſtãtie eſſent ce dem per omnia. tunc par z equale delictuꝫ equales z equaliter exigit pena. ſ. de epiſ. z cle. ſi queꝫ. in fi. z hoc eſt regulare ſm diuinam ſcripturã qua ꝓcipitur ita iudicari magnus vt paruus. liij. q. iij. c. vlti z extra de iudi. nouit. Nam interdum etiam a maioꝛibus vt crimina plecrantur eſt incipiendũ. l. di. z purgabit. lex em cũ in maioꝛibus negligit equum eſt vr in minoꝛibus cõtenat. vt aut ſalutius in carthlmario.

¶ Quibus ad conductionem prædiorum fiſcalium accedere non licet. Titu. lxxij.

¶ Occaſione eoꝛ q̃ in precedenti titulo z aliis dicta ſunt, ponit hic qui poſſunt eſſe ꝓdiorũ fiſcaliũ cõductoꝛes. ¶ Et nota q hic ꝓhibet lex hmõi ꝓſonis ſaltũ rerũ cõductiones. qñq; iudex in pena alicui res hmõi ꝛducere inferdicit. ff. de pe. mons. §. ſunt autem. vide que ſcripſi. ſ. de his qui in exi. da. ſunt. l. j. in verbo aduocationibus.

¶ Imperator archa. Aug. Lex vnica.

Nullus palatinoꝝ qui in officio rei noſtre priuate militat conductionis nomine: vel per ſe vel per quãlibet perſonam poſſeſſionum huiuſmodi conducendarum habeat facultatem. Cum neq; militi; neq; curiali hoc faciendum permittimus.

Nullus. ¶ Caſus. Prohibent palatini militantes in officio rei ꝓuate ꝓncipis cõducere ꝙ ſe vel ꝙ aliũ poſſeſſiões fiſcales q̃ milites z curiales ſiũ ẽt ꝓhibent. (Poſſeſſionũ). i. fiſcaliũ. vt. ſ. in rub. z ſic põt cũ rubrica cõtinuari. ff. de piſtoꝛib⁹. (Cũ) ꝙ qꝛ. (Militi) armatemilitie. vt. ſ. loc. l. milites. Vide bona diſtinctionẽ quam de hac materia ponit Jn. de ſer. li. feu. ti. de feu. gar. z caſtaldie. in fi. z qꝛ ſcripſi. j. de incris. aduo. l. ij.

¶ De collatione fundoꝝ fiſcalium: vel rei priuate vel ciuitatum: vel temploꝝ. Titu. lxxiij.

¶ Vel ciuitatum) De hoc nihil in nigro.

¶ Imperator Arch. Lex. j.

Rdinarioꝝ iudiciũ officijs: necnon ipſis rectoꝛib⁹, ꝓinciarũ actoꝛes ſiue cõductoꝛes dñicos cõueniẽdi licẽtia dam⁹. Jta tñ vt rõnalibus priuate rei ad exigenda fiſcalia debita: immineant.

Ordinarioꝝ. ¶ Caſus. Poſſunt preſides ꝓinciarum z officiales eoꝝ cogere ad ſoluendũ debitas penſiones, ſeu collectas cõductoꝛes z ꝓcuratoꝛes rei dñice vel priuate, ac aſſitere debẽt ꝓcuratoꝛib⁹ ceſaris ad debita fiſcalia exigenda. Jn dicũ). i. ꝓſidũ. ſ. de colla. fũ. pa. l. vl. (Hecnõ), p. i. ff. de leg. ij. Lucꝰ ij. §. qua marito. de hoc verbo etiam ſcripſi. ſ. de ꝓdi. tam. l. fi. (Jta tñ) ẽ. Et no. q hec ẽba facit ꝛdictionẽ. ff. de ꝛdi. z de. Julianꝰ nr. z l. eas. z reſtringit̃ ꝓcedẽtia. ff. ad tre. Lucꝰ. §. q habeat. ſ. de ſecũ. nu. hac edictali. §. j. hic tñ nõ facit̃ cõditionẽ. ſz exhortationẽ, vel monitionẽ q̃ſi dicta ſi nõ immeãt tenebunt vt ipſi rõnales vt pz ex gl. Jn terdũ ẽt nõ inducit cõditionẽ. ff. de manu. teſ. libertas. §. j. in gl. parua. ꝙ facit rõ q̃ eſt eo. ti. meuita. z. l. iperatoꝛes, z de vſurſ. le. gnali. §. duas filias. z de manu. l. cãm. §. fi, ſz facit modũ vt i. d. gl. z pz. ff. de leg. j. qdã teſtõ. ad hoc ẽt, ff. de colla. bono. ꝓtoꝛ. de le. ij. Lucꝰ. §. q̃qs. z. §. dame. de ꝓ. ꝛ. pmiſiti. z. l. ſi tibi. §. ſz ſi vex. in dict̃. ll. nõ ẽ ita tñ ſz ita vt. Jtẽ dictio ita tñ reſtringit̃ ꝓcedẽtia vt ꝓdicti ẽ. z pz. ff. cõi p. vẽditoꝛ. §. ſi ꝙſtat. ſz ꝙ inducat modũ facit lxiij. di. cũ lõge. xv. q. vj. tñ. ꝓſulũ. z. ſ. de iu. doꝛ. vbi. §. ita tñ. Jnterdũ ꝓcedẽtia dilatat z duꝑ biũ remoger. ſ. de his q ſpon. mu. ſub. l. iij. z iij. De dictione vt an ſciat modũ vl cõdictione. vide. ff. de cõ. z de. a teſtatoꝛe. ¶ Poſt gl. vlt. adde. no. q̃ ꝓdicti ꝓincie ſpecialit̃ oim renittẽtiũ in collectꝫ cũ aliis ꝛtribuere iuriſdicto eſt mãdata. ſic i aut. vt ind. ſine q̃quo ſuſſ. §. volum⁹. adeo q̃ſi qs dicaꝫ fact⁹ monaq̃⁹ vel querſus, z ꝓ ꝛ imunitꝫ ꝑſes de hoc cognoſcere dz i aut. de mã. ꝓn. §. neq; occaſione. vt ibi no. Jn his eñ cauſis null⁹ vtit foꝛ ꝓſcriptione. vt. ſ. vbi qs decur. vl cõbar. l. ij. v. ſup his. z in q. cau. milli. fo. ꝓ. vti. nõ po. l. vnica. i pn. z ꝓ ẽ ẽ exꝑſſus. j. de caſt. l. fi. §. vlt. z de ꝓui. ſcho. l. ij. ad fi. Tales q̃q; debito res ẽt ꝓ auxilia militaria ſi opꝰ ẽ cõpellẽdi ſunt, ſ. de offi. ꝓe. aug. l. j.

¶ Idem Augu. Lex. ij.

Palatinos q a viro illuſtri comite rerũ ꝓuatarũ cũ publicis literis deſtinant̃ ad cõmonitionẽ iudicis quo facilit⁹ et pdijs rei noſtre cõferãt debite pẽſiões: cũ ſumma degere ꝓcipimus diſciplina. De quoꝝ noib⁹ (ſi temere vſtati fuerint) ad ſublimitatẽ tuã referri per ordinarios iudices oportebit: vt in eos ſeueriſſime vindicetur.

Palatinos. ¶ Admdat impatoꝛ vt palatini q ſunt ſub comꝛe reꝛ ꝓuataꝝ ab eo miſſi ad rectoꝛes ꝓuinciaꝝ cũ liris ipſi⁹ comitis ꝙ debitis pẽſionib⁹ exigẽdis obediãt ꝓſidib⁹ ꝓuinciarum, vt

ſubeũda vtra debita loca ad ſpecieꝝ delationẽ ꝓtabiliter grauabañ. hoc remones imperatoꝛ mãdat vt poſſeſſiones z colõi ſui primo nũ deferãt ſpecies annonarias ad loca ſolita z nõ remota. (Canonicas) ordinarias (Neceſſitates). i. functiões, publica munera, j. de priui. c. q in pala. mi. l. pe. z fi. (Conditiõe) forma, vl ordinatioe. (Monumus) als volum⁹. z ſatis iuſte: cũ em ꝓncips honoꝛe dignitatis ꝛ poteſtarẽ ſit a ſubditis ꝛſecuꝛ, nõ dz illis ꝛ ſubditos vti. Haz puilegio qs nõ vtiꝛ nedũ ꝛ eũ a quo illud obtinuit, ſz ẽt nec ꝛ illũ apter que. ff. de exe. tu. amiciſſimos. §. luci⁹. z. l. adminiſtrantes. §. vl. (Sz exceſſit) ẽ. (Occaſio). i. dicta. cã. ſ. huiꝰ iuris. i. leniameti fic. ſ. ꝓ emp. l. fi. (Juſſione) q̃ ſepe cõtigit i aut. de referẽdar. in pn. z. ff. de rem. offi. §. j. ibi ꝛeoꝛtũ ꝛc. Ad idẽ. xvj. q. vj. c. j. (Loꝛ ſoliꝛ). i. ad loca ſolita de (Proide) ẽ. (Sinceritas) Sincerꝰ dr q̃ſi ſine coꝛruptiõe. vl. i. rectꝰ, ſanus, ſimpleꝛ, benigꝰ z ſine dolo fz Da. ad q. ſ. de epi. z cle. nulli. in pn. inde ſinceritas. (Antea reuocaꝫ igiꝛ ꝛceſſio z bũficii ſi in alteriꝰ aut ꝛcedẽtis incõmodũ vtiꝛ incipiaꝛ fic. ff. de peri. z cõmo. rei vẽ. l. j. §. pe. z. l. ij. ñ. rii. q dic vr extra de do. apt̃ce. de dec. ſuggeſtũ. de ẽ. ſi. qd ꝓ nouale. Sz aũt no. q cũ eſt neceſſe directe venire ꝛ ẽba puilegiũ, qõ eſt ſup illud ꝓncipi ꝓponẽda, qꝛ de nouo puilegiũ ipm tẽdit ad noxã, z ꝛ illud nõ dz ꝓpria auctoꝛitate veniri fz Lau. z hoc ꝙ ẽo credit Jo. an. de re. in. decẽ. li. vj. ſic ẽt intelligendũ eſſe ꝓdictũ. c. ſuggeſtũ. ¶ Jn gl. q a pluriboꝰ ibi. leui⁹ adde. z facili⁹. j. ẽ mu. pa. l. fi. in fi. ¶ Jn gl. als remanentem, adde qꝛ deferunt vſq; ad loca ſolita z non pl⁹, z ita remanent. ¶ Jn ſi. glo. adde. z extra de cenſi. quanto,

¶ Imperator Jo. Lex. iij.

Pro tyronibus in coꝛporibus poſtulatis: prædia conferri ex fundis perpetuarijs noſtre rei priuate præcipimus.

Pro tironib⁹. ¶ Caſ⁹. Jndict⁹ eſt certꝰ numeꝰ tyꝛonũ cui cã ciuitati vbi ꝓncips ꝓdia ꝓtionalia poſſideñ, vel vr ſol uaf pecunia, pinde opportuna. mãdat ipatoꝛ vt eſt emphyteoticariꝰ fundoꝛ ſuoꝝ in hoc ꝛferat (Tyꝛonib⁹) vide, j. de tyꝛo. i rub. (Poſſulatis). ſ. vt coꝛporẽ alicui militie: vl vt ab aliquo ciuitatis coꝛporẽ ꝑheãt. ff. de mu. z hono. l. fi. §. tyꝛonũ. z. j. de pri. c. q in pa. mili. l. ij. z hec magis plz. (Perpetuarijs). i. ephiteoticariꝰ q i ꝛpetuaz ephiteoſim ꝓdia ex ꝓncipis ꝓmonio poſſideñ. ſ. de offi. co. re. pri. ad palatinoꝝ. z de loca pre. ci. l. fi. ¶ Poſt ꝓmã gl. adde. vel ꝓpe idicta ſunt tyꝛões ciuitas forte nõ hz idoneos, vl vult ciues ſuos retinere, offert pecuniã ꝙ rotidẽ egtib⁹ ſeu pedtib⁹ aut militib⁹ ad mittẽda eſt, ſicut egit ſcipio cũ trãſferret bellũ in affricã ciuitatibus Sicilie, vt refert Titus liuꝰ de ſcõ bello punitio. li. ij. ad b. j. de ſi lẽtiar. l. ij. Eſt em militia munꝰ publicũ. ff. ad tre, cogi. §. ij pr. ſ. de a dul. ſi quõdã. z de cõdi. ob tur. cau. ꝙ euitãdi. z. ff. de re mil. q cũ vno. §. eñ q. z dic ꝙ reꝛ poſſit tyꝛões eligere. vt. j. ff. de. c. xiiij. in fi. Unde eſt ap. ꝓbatoꝛ militũ. j. qui mili. nõ po. l. j. vide ꝙ ibi ſcripſi. Sed cum hoc munus ſit mere ꝓſonale nõ vr ꝙ ꝓpterea in ciuitate cui indicit collecta poſſit imponi. ff. de mune. z hono. l. fi. §. tyꝛonũ. ſed ibi ſumptu publico hic etiã ſuo, qꝛ forte ſuper hoc grandis neceſſitas immineꝛbat. vt plene ſcripſi. ſ. vt ruſt. ad nu. ob. deuoc. l. j. in verbo nullum,

¶ Vel dic inductus eſt certꝰ numeꝰ tyꝛonũ ciuitati, ibi inductũ eſt munꝰ ꝓnis ſingularibꝰ. Ma tñc ad militiã cogit̃ qcũq; etiã nõ poſſeſſoꝛ. eſt em eo caſu tale munꝰ mere ꝓſonale vt. d. §. tyꝛonũ. Vel dic de ipſius tyꝛocinij munere ibi de tyꝛonũ. ꝓductione. i. noiatione eoꝝ ditioneve ipſoꝝ qo diuerſus eſt. ¶ Jn gl. i. ꝓtiones ibi. euidẽter ad de ivi tñ loquit̃ de alio ꝓcio q̃ b. Jtẽ de alio ꝓcio loqꝛtur. e. ti. l. illud.

¶ Idem Aug. Lex. iiij.

Abſit a nobis vt inſtructiones vie publice z põtium ſtrataruꝫ opera titulis maioꝝ ꝓncipum dedicata inter ſordida munera numeremus. Jgit̃ ad inſtructiones reparationeſq; itinerũ põtiũq; nullũ genus hoiz: nulliuſq; dignitatis ac venerationis meritis ceſſare oportet. Domos etiã diuinas tã laudabili titulo libenter aſcribimus.

Abſit. ¶ Caſus. Cũ poſſeſſiones z itinera ſunt inſtruendi et reparandi pontes, oes poſſeſſiones, ẽt primonũ ꝓncipis z eccleſie in tali ſumptu cõtribuere debẽt, qꝛ hec nõ dñt inter munera ſordida numerari. (Jnſtructiones) Dicit inſtructio qõ inſtringat z coherere faciat inſtructũ fm Dap. (Vie publice) hz extra materiam legis, tñ vt a via tpaliũ interdũ ad ſpualia diuertamus. Sciẽdũ eſt qõ ſeptẽ ſunt vie dñi p quas ſi ambuiauerimus ducimur ad ſalutẽ ſez innocẽtia, pñtia, mia, iuſtitia, tribulatiõis patiẽtia, ſtudiũ diuine ſapiẽtie, z charitas. hoc proſequere vr no. Archi. xvj. q. j. vos aũt. (Potũ ſtrataruꝫ) quoꝝ olim curã dz hr̃e ꝑſes ꝓuncie. in aut. de mã. pin. §. ſed ẽt ꝓ vbertate. dr aũt ſtrata quaſi vulgi pedibus trita, et eſt lapidata quaſi lapidibus ſtructa fm Hugo. Sic videtur hoc verbũ exponi. ff. de via pu. reſi. l. j. §. ſi quis. Et intellige q ad hoc onus cõpelluntur illi qui prope viam reſcindam ꝓdia poſſi

Universidad de Deusto
Biblioteca

dent.ff.de mu.z hono.l.ii.§.fi quis fuerit.ad hoc ẽt.ff.quẽadmodum ierui.amit.l.ii soci⁹.ñō em̃ hoc mun⁹ pfone ꝫ locoꝫ eit.eo.ti.de mu ne.z hono.l.ponoꝫ.§.viarũ.z forti⁹ q iurta uiã.d.l.ii soc⁹.§.j.ẽ de via pu.l.ediles.Sz qd si vir soluit aliqd ꝑ pdȝs dotalib⁹ indict⁹ ii bi ꝑ tali cã repeteret ne illud soluto matrimonio,vꝝ ꝙ sic ex eo ꝙ tꝫ les expẽse sunt necessarie.Dꝫ.Ȝ qꝛ hoc onus est fructuarij.ff.de viu fr.ii pẽdẽte⁹.§.ii qd ibi.hȝz si qd ad collationẽ vie ꝛc.z sic ipse no.ff. de impen.in re.dota.fac.neꝛ stipẽdiũ.(Dedicata)im.ppue,ná pro ptie dedicare ẽ cõsecrare,deo dare fm Pap⁹.(Ygit⁹)ver.(Kulliusꝫ) Nulla em̃ debẽt ad hoc qs in cõe oibus pfuturũ est ratiõe seiungi,ꝫ de coll.fun.pa.l.j.(Inderitis)qꝛ null⁹ põt ita mereri vt rã necessarijs cunctis muneribꝰ valeat excusari.(Domos)ver.z dic.t.primonũ.

Titulus I ture multi pliciter su nitur.

(Titulo).I.operi qs̃ pncipes fieri faciũt vt.ꝫ.in.j.glo.Quid aũt ꝑ ptie sit titul⁹.vide.ꝫ.de bo.vac.l.iij.z vide qs̃ legit⁹ z no.eꝫ de elec. dudum.ñ.de eta.z qua.i.cũ bone.z de off.arch.pxel.c.ñ.Ytẽ ex titu lus breuis annoratio sequentis operis.sic dicuũt tituli in legibus et decretalib⁹ vt in pemio.li.vj.siue tractat⁹.ff.de poss.l.j.z.ꝫ.de emẽ. iusti.codi.in prima col.z hȳ debẽt esse congrui.ꝫ.de no.co.cõpo.ad idẽ.ff.de ver.sig.pnũciatio.§.seruientiũ.Utrũ aũt hȳ tituli sint aut. vide de possi.di.j.c.hec autẽ.z in spec.de dif.z alle.§.vl.ver.vl.Dicit etiam titulus vexillum vel signũ qs̃ rebus fiscalibus in primi cõsue uit,d.l.iij.de bo.vac.z.pvj.q.vj.cõsuetudo.vbi ꝺ ꝙ si qs̃ clericus ꝓ dȝs suis aut ecclesie sue fiscali more iposuerit anathema sit.De iure vero ciuili qualis pena super hoc z similibus imponatur plene no. in aut.de man.prin.§.titulos.Item titulus būficiũ ecclesie sub quo aliquis ordinat.z vbi seruire teneãt ꝙdiu viuit.lxx.di.sctȯium.An autem possit qs̃ ad minores ordines sine titulo promoueri,habes extra de prebẽ.c.ii.z de cõuer.cõ.cõiugat.fm Jmo.Ytẽ titul⁹.i.ar gumẽtũ.xxvj.q.v.nec mirũ.Ytẽ plebs secularis vel eccla habẽs ple bẽ iurta qs̃ titulus cardinalis romana vbe accipit eꝫ de sup.neg. pre.c.dilecto.Que aũt cõpetat titulis cardinal.in ecclesijs sibi subie tis habes extra de elec.ꝙrelã.z de capel.moñ.c.ñ.Ytẽ titulus.i actio ñ.ne lic.po.l.ñ.z.ꝫ.familie ereic.non est.Ytẽ titulus.i.dignitas.Un de Ouidius,Gratulor ethalia titulis accedere nostris.Ytẽ titul⁹.i. archa thesauri principis.ꝫ.de exac.tri.in fiscalibus.Item titulus.i. superscriptio quedã.ꝫ.de his qui potẽ.no.l.j.z ne lic.po.l.ij.Ytẽ titu lus.i.onus.ꝫ.de qui.mu.ne.li.ex.l.j.Ytẽ titulus.i.modificatio pos fidendi.ꝫ.de pig.ac.l.pe.Quid si eps aliquẽ ad certũ titulũ ordinat qui euincitur ab eo vel calumate perijt,an sibi pximde teneat,Et an ordinatus ad titulũ primonij vendere possit illud vel donare,z an teneat de illo decimã soluere?z an talis possit aliam ecclesiam tran fire?vide extra de prebẽ.cuꝫ scȯm z.c.tuis maxime q̃ ibi no. Jnn. Item quid si quis probat se vxorem vel ecclesiam,vel rẽ aliquã diu possedisse,ꝑ suã,z probat vicinie famã,sic se habere ꝙ eam ꝑ sua possidebat an propter hoc obtinabit in petitorio,vel oportebit illũ

Titulus per temp⁹ probatur.

docere de titulo? no. Jnn.extra de prescum.illud.Ultimo no.ꝙ titu lus probatur ꝑ tẽpus.ff.de usur.cũ de in rẽ verso.z no. Jnn.extra de decī.dudũ.ad hoc ẽt vide qs̃ no.Ro.libel.vñ vi.añ fi.(Ulcribim⁹) exꝑone vt scripsi.ꝫ.de decu.eos.z vide q̃ scripsi.ꝫ.de exac.tri.l.fi.

¶Imperator Theo. Lex.v.

Excepto patrimonio pietatis nostre cuius quidem redditus necessitatibus publicis frequentissime deputamus:vniuersos possessores functiones in superindicijs titulis absqꝫ vllius beneficij exceptione agnoscere oportere ecnscimus.

Excepto. ¶Casus.Predia patrimonij principis onus superindicti non subeunt.quia ipse redditus quos inde percipit necessitatibus publicis frequentissime deputat omnes alij possessores omni repulso ipsorum beneficio tale onus subire debent.(Cuius quidẽ).i.quia eius (Necessitatibus) vide.ꝫ.de an no.z tri.nemo.(Publicis)Nota ex hoc ꝙ superindictiones facien de non sunt nisi quando publice necessitates imminent,hodie vero tyrannico more iurta libidinem.z absqꝫ vllo iudicio fiunt.De hac materia plene scripsi.ꝫ.de superindi.l.vnica.(Deputamus)Nam z ꝓ abusu rollendo ex ꝓuatis largitionibus iubet erogari. vt.j.ti. ii.l.fi.ante.fi.(Superindictiũs) simile.ri.j.l.j.

¶De grege dominico Tit.lxxv.

¶Qui grex reparatur.vt.ꝫ.de murileg.quo ad ꝓsens.

¶Imperator Arch. Lex vnica.

Propositis edictis sublimis magnificentie tue minimi matrimique moueantur: vt sciant singulas libras auri ex ꝓprijs facultatibus seruandas ꝓ singulis equis vel equabus:siue bei mogenitis:siue palmatis.Nisi sponte eos obtulerint.In his vero quos ex alijs gregibus occupatos esse constiterit: seꝛ auri vncias fisci iuribus inferendas.

Propositis. ¶Casus.Quicũꝫ aliquem equum vel equam ex grege principis occupauerit et non refignauerit, propositis super hoc ꝓtius edictis per prefectum preto.siquidem ex equis hermogenianis vel palmatis, ꝓo quolibet ipsorum equorum vel equarum detinens soluet libram auri vnam,ꝓo quolibet autem alterꝰ gregis soluet vncias auri sex,(Edictis)fi.de venu.po.l.ñ.sic z edicto denunciatur.ff.de edili.edic.scipiunt.in fin.et vide que de edicto scripsi.ꝫ.de loca.pze.ci.l.iñ.(Sublimis)vide.ꝫ. de anno.z tri.l.fin.in prin.(Magnificentie)vide.ꝫ.de pecu.bo.subl. l.ñ.(Et sciant ꝑ.(Seruandas)exigẽdas.(Equis)subaudi,de pan cipis grege detentis et occupatis.sore vicini erant greges eorum z aracie gregibus principis,z sic cõfugerãt mixti vel alias.(Obtulerint).i.resignauerint,etiam absqꝫ alia petitione z hoc post hui⁹.l.in sinuationem.ꝫ.i aut.neqꝫ mi.neqꝫ feu.z.ꝫ.de fu.limi.l.ij.z.j.q mill. nõ po.l.penul.z fi.vel ꝙ primum.ꝫ.de ope.pu.quicũqꝫ.Vel vt dicit extra ne cle.vel mo.ca.fin.vel vt.ꝙ.q.ñ.de laicis.vel incontinenti,extra de statu mona.cum ad monasteriũ.vel post edicta ꝓpositi post decem dies.ad hoc in aut.de alie.z emphi.§.fi.in fin.(Et nota ꝙ nec maximus nec minimus incidet in hanc penã donec edicta ꝓsata ꝓposita fuerint.Item quandocunꝫ fit monitio per literas. ꝫ.de operi.pu.omnes.ñ.Item nota.ꝙ dicit obtulerint,non enim sufficit dimittere vt alias sufficere videtur.extra de priuileg.cum et plãtare.§.primo.Nota etiam casum vbi per oblationem rei licet penam euitare.alios casus vide.ff.quod me.cau.si cum exceptione.§. hec actio.(In his)ver.(Auri)vncia auri est sex aureorum,quia sex ptuaginta duo aurei faciunt libram:ꝫ.de suscep.et archa.quoniens.cia quanat libra.xñ.vnciarum est.

Auri vn tum conti

¶De palaciis z domibus dominicis. Titu.lxxvj. nec.

¶Superius in multis titulis tractauit imperator de bonis patrimonialibus que alijs conceduntur,nũc de his que in vsum ꝓpriũ retinentur.(Palatijs)Palatium a pallade archadum pncipe dictum est,in cuius honore archades opidum construentes,z regias ipsius palarium vocauerunt fm Papiã.(Mũicis)als domesticis.

¶Imperator Theo. Lex vnica.

Consecratas nobis edes: id est inclyta palatia ab omni priuatorum vsu z communi habitatione excipimus.

Consecratas. ¶Casus.Palatia et domos imperatoris priuatus habitare,vel eis vti non potest.(Consecratas)iuspropriẽ nã consecrare est deo dare fm Pap⁹.vnde dicebant aliq hãc legem fuisse cõditã eo tpe quo impatores erãt idolatre.ho die null⁹ absqꝫ peccato reputare posset vr dom⁹ cuiuslꝫ pncipis sacra dicaꝛ,ad hoc i aut.vt in pri.do.sacra mi.nõ.ñ.post pn.Ná z ꝓpneq; ei dõi⁹ celebrare.de cõse.di.j.sicut nõ alij.z sacerdotes et in oratoꝛijs nisi de auctoꝛitate epi celebrare non audent.e.di.clericos. z.c.se.Quãuis i locis deo dedicatis z cõsecratis,quoꝝ vtiqꝫ factis stabulis deo z hoib⁹ abominatiões agant.Sz tu dic ꝙ logt hic im paro: im.ppue vt ꝑdicti de suis palatijs cõsecratis,no ꝙ fieret coꝝ cõsecratio sicut eccharũ fit,sed qꝛ oia bona pncipis dicebãtur sacra vnde dom⁹ ei⁹ dicit diuina.ꝫ.de qua.ꝑs.l.ñ.z patrimonũ eius sacra tissimũ.eo.ti.l.ñ.in verbo celitus.z sacrũ diuũ ꝫ.ne rei do.vel tẽplo l.iij.in prin.z sic de plurib⁹ alijs.Ratio aũt põt sumi ex his q scripsi j.de calũn.l.ij.in ꝓbo celitus.Theodosi⁹ em̃ lator hui⁹.l.inter oẽs xpianissim⁹ fuit,leges aũt imperatoꝝ dicunt cõsecrate.in aut.vt in di.fine q.suffra.§.itaqꝫ.z vt ecclesia romana.post pn.qꝛ no multum distat sacerdotiũ z imperiũ.in aut.de nõ alie.§.vt autẽ.ꝫ.z hȳ q.Et sit aũt ecclesia mater imperij in aut.vt determi.sit nu.cle.§.j.Quis aũt loc⁹.ppaie dicaꝛ sacer,qs religiosus,qs ꝓphan⁹,vide qs̃ legit z no. ff.ne qd in lo.sac.fi.l.j.z plenꝫ.xiij.q.ij.in ecclesiastico.An et ecclesia nõ cõsecrata gaudeat eodẽ priuilegio quo gaudet cõsecrata quãtũ ad defẽsionẽ z securitatẽ iu eã cõfugẽtiũ,vel vt eꝰ violatores sint cẽsendi sacrilegi.z quo ad alia vide.eꝫ de immu.ec.c.pe.z de conse.ecc.c. vlti.z qs̃ no.j eis.Ytẽ in quãtũ extrẽdit priuilegiũ ecclesie cõsecrate q̃ ad immunitatẽ.z an trãsgressores sint ipso iure excõicati,vide eꝫ de sen.excõ.tua nos.z.c.cõquesti.xj.q.iij.canonica.xij.q.j.nulla.xvj q.iij.omnes.z.c.sicut.z.c.si qs.z.c.frequẽter.z qs̃ no.in eis.An aũt ꝛfugiẽs ad ecclesiã:ex ea possit extrahi.z qd inde sit de iure canonico vide eꝫ de immu.ec.inter.cũ conco.de iur.ciuili vide.ꝫ.de his q ad ec.confug.i.j.z fi.z quasi ꝓ toto.z in aut.de mãda prin.ꝫ.ꝫ ne qꝛ.ꝫ.neqꝫ aũt,z.ꝫ.publicoꝝ,virũ is q cõfugit ad corpus xpi gaudeat immunitate.no.xiij.q.ij.c.quesitũ.Utrũ infidelis sicut fidelis cõfugiẽs nõ extrahat ab ecclesia.dicit Archid.idem esse de vtro.Ex dicto.c.quesitũ.Illud aũt scias ꝙ q cõfugiẽtẽ ad ecclesiã extrahi exinde in casu non permisso tenet crimine maiestatis.ꝫ.de his qui ad ec.confu.l.ñ.Et ꝛs de iure ciuili aliud statuat Jnn.cũ in hoc nõ admittit nisi casus expressos in canone.dic.c.inter. Signãter etiam sciendum est ꝙ de iure ciuili fides promissa maleficio seruanda nõ est.dicto.§.neqꝫ autem neqꝫ poterit contra promittentem z non seruantem legem vel iusticiam allegare,quam contempsit,vt ibi not.

Crimen le se maiesta tis cõmitt tur qui ꝛ fugientes ad eccle siam extra hit in ca su non per

Defensio

Defensio quippe templorum non ledentibus sed lesis datur a lege z impossibile est vr ledentem et lesum ecclesia tueatur.vt ibi.ad hoc etiam.xvij.q.iij.c.frater.Nam z secundum legem diuinam ad ciuitatem refugũ,cuius locum tenent hodie confugiebant solum innocẽtes vt tali priuilegio gauderent.Deuter.xix.Continet enim pactum hoc turpitudinẽ z ideo seruandum.ff.de pac.si vnus.§.illud.c.§. pacta.z de pac.dota.conuenire.z hoc etiã si iuramẽto vallet.ur.ad hoc xvij.q.iij.in malis.z.c.vnusquisqꝫ.z per totam.q.Item qꝛ primo iurauit sm̃ leges noꝝs inferre suppliciũ.in aut.iusiurandũ.qs̃ pres. ab his.ver.sed et requar.z de iudi.§.omnis,quare secundũ iuramentum maleficio prestitum,qꝛ iniustũ z inhonestũ, per qs̃ calcata iusti tia maleficus transit immunis a pena iustitie.primo iusto z honesto contrarium nõ est seruãdum extra de iureiu.ea re.z.c.intellecto.cuꝫ no.in eis.neqꝫ enim appellãda fides est: si ad peccatũ adhibeatur.e. q.iiij.si ad peccatũ.De hac etiã materia scripsi.ꝫ.de ponde.z aur.ille.quotiens.z bũ facit ad premissa.xxij.q.ij.vtile.z qs̃ ibi no.Arch. de papa Ulexandro.Quinimmo dolus circumuentionis fraudem inducens,z maleficus transit immunis a pena iustitie.primo iusto z honesto contrarium nõ est seruãdum extra de iureiu.ea re.z.c.intellecto.cuz

Universidad de Deusto
Biblioteca

Luce de Pẽna doctoris vtriusque iuris profundissimi ⁊ copiosa ⁊ subtilis enucleatio super duodecimum librum Codicis.

¶ Liber.xi. Codicis explicit.
Incipit Duodecimus.

¶ De libro, ⁊ de his verbis explicit, ⁊ incipit, plene scripsi. ē. in rubricis precedentium librorum.

¶ De dignitatibus. Titulus primus.

Dignitatis descriptio ⁊ ipsius multiplex acceptio.

¶ Dignitatibus) Dignitas est autoritas alicuius cultu, ⁊ verecundia, ⁊ honore digna, fm Tul. ū. rhetoric. Interdum vero dignitas ponitur pro fama. j. de re milit. l. iij. Interdum pro conditione. ff. de verbo. sig. nepos ante fin. Interdus pro potestate. vt. ff. de offic. que sto. l. j. qz is qui potestatem gerit eam digne gerere dz. ipsaqz dignus esse vt dicam timeam. Potest et dignitas sine potestate. i. sine administratione sumi, ⁊ hec vocatur dignitas honoraria. j. e. l. si. ż. j. vt dixi. Vel veri⁹ in hoc libro tractatur de vtraqz. Sic ⁊ in ecclesia est dignitas quãdo qs habet administratiõē rerũ ecclesie cũ iurisdictiõe. xxxix. di. volumus. ⁊. c. diaconus. Itẽ quãdo habet nomen dignitatis ⁊ prelationem seu prerogatiuas in ecclesia sua tã in choro ꝙ̃ in capitulo, quãuis nõ habeat administratiõē vel iurisdictiõē. extra de instit. cũ venissent. Itẽ põt esse dignitas ex cõsuetudine in ecclesia, qz hoc est in ipsa introducti ũ. ff. de leg. de gbus. ff. inueterata. ḡ. di. cõsuetudo. Hec ⁊ alia ꝓsequere. vt not. Arbc. de cõsu. ż. j. lib. vj. vbi etiã tractat plene de pẽsionarijs ⁊ beneficijs ecclesiasticis. de his etiã no. extra de cle. nõ resi. ga nonnulli. de elec. statuimus ⁊. iij. distin. deniqz. ⁊ fin Innocẽ. extra de preben. de mulcta. Aũ aũt capitulũ fine licẽtia pape tamẽ cum licẽtia ⁊ auctoritate sui epi possit nouã dignitatẽ statuere. vel statutã augere, vel aliquã ex dignitatib⁹ in ecclesia diminuere, vide qõ no. extra de cõst. cũ accessissent. ⁊. c. ex parte. ⁊ de cõsue. cũ olim. ⁊ qõ no. Inno. extra de prebẽ. vacante. ⁊ Host. in summa. de const. ¶. quando. sub. ¶. tertur. ver. cũ queritur. An dignitates licite petãtur. vide qõ legitur ż no. j. q. vj. sicut is. Vtrũ dignitates ecclesiastice sint fm. ll. vel fm cano. ordinate no. Inno. extra de offi. Archid. ad hec. Cterũ in dignitatib⁹ ⁊ magistratib⁹ administrãdis hec gñaliter ꝑsuadẽda ⁊ attendẽda sunt vt in splẽdore qde publice dignitatis memores sint ꝑpũe cõditiõis ⁊ sic attrẽdãt ꝑpũe cõditiõis statũ vt non deuenustẽt publice dignitatis gradũ. Sic etiã collari sibi honoris integritatẽ seruẽt vt aliorũ non minuãt dignitatẽ, ⁊ sic priuata quisqz polleat dignitate vt nõ fiat in iuria publice potestati fm pol⁹. li. i. ū. c. vij. Quãdiu ẽm dignitatẽ qs gerit, dz honorificare ministeriũ suũ. iuxta doctrinam apostoli. ż vt paruul⁹ esse i medio subiectoꝝ ita vt humilitatẽ seruet in mẽte, ż ordinis sui dignitatẽ teneat in honore, quatenꝰ in eis nec humilitas sit timida. nec rectio sit superba: vt ait Bze. in registro. li. iij. c. lxxx. Nec ideo se ceteris estimet ampliꝰ sapere q cernit se ampliꝰ posse, sed eo satagat plus omnibus sapere qz cõstitutus est omnib⁹ iusta potestate preesse. Sic ż pretor debet rationem habere vt tueatur decus honoris ⁊ dignitatem suam. ff. de post. l. j. in pin. ne sua dignitas cõtẽnatur. ff. de offi. presi. obseruandum. nam ⁊ alias dignitas ordinum ⁊ familiarum debet salua esse ż hoc publice interest. ff. de ven. insp. l. j. ¶. ż ꝛ si seruus. Sed qs hic est ż laudabim⁹ eũ: facit. ē. de off. pre vr. l. j. in fin. ż. lxxxvj. di. qñ. ibi ne apud eos quos oportet esse subiectos dum nimium seruatur humilitas regendi frãgatur auctoritas. Ad dignitates assumendi sunt viri nobiles, prudentes, fideles, optime fibi consẽti ꝓ mentis integritate. ē. de condi. in pu. bon. l. j. qui pro sua fide ⁊ qs industria, nec fallantur. ē. de ponde. ż auri illa. l. ñ. ż tã mozibus optimis predicti ꝙ̃ scientiam, peritiamqz rerum habentes. j. de agen. in re. l. penul. ad fi. vide que scripsi in eis. ⁊. ē. de leg. in rubric. et ibi de his plenius. Sic ergo qui in sublimi forte positus est dignitate, sit etiam debite magister rationis. xix. distinctione. in memoriam. in pũcipio. Cum autem ad dignitatem minus idoneus promouetur. fit iniuria dignitati. in auctenti. de sanc. epis. ¶. sed hec quidem. imo ż ipsi eidem cui tribuitur cum illa ir d gnus est. vnde Prouerbiorum vigesimo sexto. Stulto gloria indecens est. nam est sicut nix in estate, et pluuia in messe. Et Valerius. libro. iij. capitulo secundo. Ignominie loco apud iudigꝰ est dignitas. Et defomesit quos dignitate prestas ab his virtute superari. De hoc etiã Hieronymus ad Eliodorum episcopũ alias est ad pamatium de dozmitione pauline. Clarus honor vilescit in turba. ⁊ apud bonos viros indigna est ipsa dignitas quam multi indigni possident. Unde egregie de Cesare tullius, dum quosdam (ait) ornare voluit, non illos honestauit, sed ornamenta illozũ turbauit, ⁊ infra latent in multitudine laureę ⁊ triumphi. ż interdum triumphantium sordibus polluuntur. ¶ Od ante per manus parritus tradebatur ż sola nobilitas possidebat quo ad arius victoꝝ inuidia, ż theutonum atqz cymbrorum nobilitate familie putabatur indign⁹. Quod Scipio vitra annos pro virtute meruit. nunc sola militia possidet. et agresta dudum corpora nunc fulgens palma circundat. Quneriam dicitur periclitari res publica cum dignitas indignos conferrur. lvj. dis. cenomanensem. in fin. Illud autem notat ꝙ facilius crescit dignitas ꝙ̃ incipiat. vt ait Sein. epi. ii. xix. epi. C. Summa vero dignitatis sunt plurima. nam illustres a pluribus muneribus excusantur. ē. de excu. mu. maximarum. et infra hoc ti. in plurib⁹ legibus quas hic enumerare multum laboris afferret. Item precipuum est dignitatis habere subditos. in auten. vt iud. sine quoquo suf. ē. volumus. Auctoritas quoqz dignitatis fauorem persone exibet. nor. in aut. de mon. ¶. ordinatione. Item dignitas exornat. iiij. di. deniqz. Et vide quod de maioritate et dignitate not. extra de reseri. sedes. Item ratione dignitatis et maioris potestatis alicui reuerentia exibet. xvj. questio. ñ. vitis. et extra de renun. ante supplicationẽ. in fin. Et ꝓ his ꝙ sunt indignitate presumitur. lxj. di. miramur. et in aut. de colla. ¶. super hec. ver. ꝓ predictis. de his et similib⁹ plenꝰ dicet infra. e. mulieres. et scripsi. ē. de anno. et tri. obsistere. ¶ Illud aũt nõ omittas ꝙ ab hoc titulo generali vsqz ad rub. de re milit. tractat de dignitatib⁹. Ibi aũt dicit de re militari nõ de dignitate militari. Et ꝙ patet apte ꝙ militia nõ ẽ dignitas. vt plene dicet. j. de eq. dig. l. vnica.

¶ Pro superiorum ampliori declaratione notandi sunt quatuor ordines dignitatum, vt tangit glosa in proemio milt. ¶. cum. ż hoc. Quidam enim maxime dicuntur, vt superillustres. Alii magni, vt illustres. Tertij medij, vt spectabiles. Quarti vero dicuntur minimi, vt clarissimi. Quibus adiunguntur infimi, vt defensores ciuitatum, et magistratus municipales. Et isti merum imperium non habẽt, quod tamen superioribus competit. De his quatuor ordinibus dignitatum ponunt aliqui versus sequentes.

Illustris primus medius, spectabilis: imus,
(Ut lex testatur) clarissimus esse probatur:
Et superillustris preponitur omnibus istis.

¶ Imperator. Lex. j.

SIc vt proponitis ⁊ unum consularem ⁊ patrẽ pretorium virum habuistis: ⁊ non priuate conditionis hominis sed clarissimis nupseritis: claritatem generis retinentis.

Dignitas ⁊ prema plurima sunt.

SIc vt proponitis. ¶ Casus. Suscepta ex patre clarissimo clarissima est ⁊ hanc dignitatem retinent nisi nubat viro inferioris conditionis. (Non priuate) Nam tunc dignitatem seu nobilitatem quam ex paterno sanguine meruit perdit plebei nuptijs copulata. ff. de senatu. femine. vide quod ibi not. ⁊ in autenti. de nupt. ¶. non tamen. ⁊ de consul. ¶. hec itaque. in gloss. sanat. ⁊c. (Claritatem) Clarum et claritas dicuntur a celo quod splendeat. Et claritas propie est splendoris. ad quod. j. de questo. l. j. et. ē. de offi. ꝓfec. aug. l. j. Claritudo vero propie est nobilitas secundum Dañ. Qui ergo talem claritatem seu claritudinem sibi nititur vendicare studeat esse virtutum. morum operatione splendidus. et ipsarum obseruatione ꝑfulgidus. vt sic se celo dignum exhibeat. vnde Cassi. his clarissimis viris loquens. vij. variarum. Nihil iam obscurum agere patiaris. qui clarissimatus dignitate resplendes. hec et alia vide. ē. de canonicis. lar. ti. l. iij. in verbo clarissimos. (Retinetis) Regulariter filius sequitur conditionem patris vt hic. ż. ē. de adop. cum adoptiuum. ż. l. exemplo. ż. ff. de sta. ho. ingenue. ad muni. l. j. post pin. Sed interdum aliud est ꝓpter ratio fauoris vel odij hoc inducit. vt. ē. de decur. nati. ż de murilegulis. hũ qui. ż. l. ñ. ż. ff. de sta. ho. ż seruoꝝ. ¶. iurisgentium. vel ius alicuius priuilegij super hoc specialiter concessi. vt. ff. de constitu. pũcip. l. ñ. ad munici. l. j. post pincip. ē. de incol. priuilegio. ż dicta. l. exẽplo. ż quod not. iii eis. ż. ē. de rei vendica. partum. ¶ Et quia talis materia filiationis quotidiana est ż vtilis. ideo commodum visum est ob honorẽ huius pme legis hic eam examinare per aliquas questiones. ¶ Et primo videamus quis probare debeat in causa filiationis. ¶ Secundo qualiter sit probenda filiatio, ż que in tali probatione sufficiant, ż que requirantur. ¶ Tertio eorum quo iudice sit ipsa causa filiationis agenda. ¶ Quarto qui ordo iudiciarius est in ipsa causa filiationis obseruandus. ¶ Ultimo de exceptione filiationis modica differentur. ¶ Circa primum videtur quod ille probare debeat in causa filiationis qui se filium dicit. ff. de probatio. ni. l. prima. ż. l. si filius. ż. ē. quorum bona. l. i. ¶ Contra qꝛis qui negat probet eum non filium. ff. de his qui sunt sui ur. l. filium. ē. de probatio. non nudis. in fin. Distingue, aut filius est in possessione filiationis aut non. ¶ Primo casu incumbit onus probatiõis filio. sed et qui negat eum filium esse. vt dictis legibus. filium. ż non nudis.

Filiatio quem pro banda est.

¶ Secdo casu incũbit filio. vt in primis iuribus. Utrũ aũt sit dare tale possessorium fraternitatis sicut ż filiationis. gloss. ē. de pro. non epistolis. sentit ꝙ sic, qđ sequit ibi Petrus ż Cy. qui etiã tenet. ibi ꝙ ꝓbet fraternitas ꝑ epistolã cũ ipsa cõfessio ad liberationẽ tendit.

¶ Circa sedm cũ ꝓbatio rei gestę valere faciat qđ est actũ. ff. de pi. contrahitur. ad fi. licet canõ dicat sacerdotes potius rerum defensores ꝙ̃ cartarũ custodes esse debere. vt. xvj. q. j. in canonibus. Euertitur duo. Primo qualiter. ꝓbet ꝙ aliquis sit ex patre susceptus. Secundo qualiter ꝙ ex matre. Traqz vt ꝙ ꝓbatio filiationis ex pre seu

Filiatio respectu patris an

persona patris. i. ꝙ aliquis sit ex aliquo puta ex eo patre susceꝑ sit impossibilis. ff. de cõdi. ż de. Incius. de hoc dicit Aristo. viij. etpico, possit pro bari, ꝙua lunt. ꝓbare id ad qđ producunt hñt eoꝝ testimonium verificare per

Parẽtes magis sciunt q ex ipsis ꝙ̃ filij ꝙ ex ipsis. Testes ẽ qui vo

ipecie pro bationis.

cãm scientie aptam ż veram. in auc. de testib. ¶. ż licet ibi. Et caulam scientie facere manifestã. de quo satis. not. Inno. ż Host. extra de te fi. cum cãm. Bui. in spe. de teste. ¶. nunc tractandũ ż plene scripsi. j. de re mili. nemo. ad fi. in nota magna. Et nullo sensu corporis percipi põt aut cognosci ꝙ̃ Sey⁹ sit pr̃ Tyrũ. Ecõtra ż verius ꝙ̃ possit probari. ż si non clara ż aperta scientia tũ cognosci ż sciri põt alias sufficienti cognitione puta iuris ꝑsumptione seu fictione. Si ẽm ꝓbat matrimoniũ contractũ inter Titiũ ż Seyã ż ꝙ ipso constante mrimonio his viro ż vxore semp inuicẽ cohabitãtibus ita ꝙ sit carnalis ż ingis acra cõmixtio inter eos. is qui ex talibus viro ż vxore natus scitur, vicinis ż alijs scientibus fingit esse filiꝰ Seij. d. l. filium. ż. ē. de nup. si vicinis. ż no. ff. de. ꝓba. l. ñ. hec aũt ꝓbatio filiationis cessante plena. Itẽ ꝓbat ż aliter ꝙ indicia sed semiplene. Si ẽm pr̃ vocat aliquem filiũ sum in epistolis vel aliter. hec est ꝓbatio semiplena. d. l. fi. ż ibi no. ż. ē. de ꝓba. non epistolis. ad hoc extra de proba. ꝙ cũ ibi no. Sic ż pr̃ dicens aliquẽ nõ esse filiũ sum nocet ei, ż trãsfert onus probationis in eũ. ff. de li. agno. l. j. ¶. iulianus. Et not. d. l. non epistolis. ż. ff. de li. ż posth. si posthum⁹. in fi. ż extra qui filij sint leg. trãsmisse. ¶. ec ẽm verisimile est ꝙ pr̃ negaret eum filiũ suũ. esse ꝙ in rei veritate filiꝰ suus erat qñ sua viscera cõmouerent. extra de presum. afferte. ż. iij. Meg. c. iij. Quia nulꝰ amor est qui vincat paternũ. ē. de cur. fur. l. fi. ż. viij. ethicoũ dicit. parẽtes amãt filios vt seipsos. Hoc aũt verũ est nisi ad carbonianã bonoꝝ possessionẽ obtinendã ꝙ datur non obstãte asseueratione ꝑncta. ff. de carbon. edic. l. j. ¶. qꝰ ait. simo plꝰ vt ꝙ si Seyus. ꝓbat Titiũ vt filiã habuisse non est necesse ꝓbare ꝙ Titius habuerit Seyũ vt patrẽ. qꝛ aliter correlatis ꝙ datur non obstãte asseuerationẽ ꝑncta. ff. de carbon. edic. l. j. ¶. qꝰ ait. simm

Universidad de Deusto
Biblioteca

em possunt videri probanda sunt vere z per cām scientie sensus visus, z que audiuntur probāda sunt vere z per cā scientie sensus auditus vt plene scripsi.ff. de re mili. nemo. in verbo auribus. Vel distingue. aut is qui dicit filius est iuuenis, z mater eius z obstetrices q̄ interesse consueuerunt in partu viuūt. aut est antiquus z ille per quarum visum natiuitas posset probari sunt mortue, vel sunt pestilentia generali. vel epithimia, vel terremotu subito q̄ oia nostris tpibus vidimus ab hac vita subtracte vt primo casu necessaria sit probatio. vel per instrumenta natalium, vel per testes se hoc vidisse dicentes. ar. iurīū pro hac patre inductorū. Sedo casu admittatur probatio per famā z indicia vt in parte superius dictum est. sic enim probāt quis mortuus. vt no. Ly. ff. de repu. aut. hodie. z sol. ma. si quidem. p quo etiā videre potes quod not. gl. z Bn. de iser. li. feu. quo. tem. mi. c. j. z facit. ff. de repu. vtores ibi certum est. zc. z vide quod. not. ff. de acq. here. sed z si de sua. in. i. gl. Vel dic q̄ probatio hmōi per p̄sumptiones z indicia sicut admittitur in patre sic etiā admittatur in matre. vt patet. ff. de questio. l. i. §. ad questionē z extra de proba. per tuas. z qui filiū sint legiti. transmisse. que iura loquuntur in ambobus, z sic seruāt communiter q̄s est equinus z rutius. pro quo bene facit extra de p̄esum. afferte. z q̄s ibi no. Hoc aūt scias. q̄ sicut filiatio probanda est ab eo qui eā alleg. vt extra de fil. p̄sby. Michael. sic z qualitas filiationis. eo. tit. c. ij. quinetiā probatur filius illegitimus per cohabitationem. denominationē. communē opinionē. z alias sicut probatur legitimus fm gl. d. c. Michael. Quid si duo concertantes sup aliquo dicētes illū esse filium suum z ambo probāt per indicia, quod interdū accidere posset, cui eorum talis pro filio adiudicabit.

Filiationis causa coram quo iudice est agitanda.

Quid etiā si ambo isti moriant an succedet hic oibus, an alteri, vel neutri: vide quod not. d. c. afferte. Circa tertium videlicet coram quo iudice est ipsa causa filiationis agēda? Videtur q̄ coram omni iudice iurisdictionē z imperium habēte. ff. de ordi. iudica. l. j. cū multis similibus. Econtra q̄ solū coram iudice ecclesiastico. vt patet extra de or. coq. cuā. z qui filū sint legi. laroz. Item q̄ matrimonii iure poli nō iure fori tractandum est. ff. q. tit. §. hinc etiam colligitur. z extra de secun. nup. c. ſi. ergo z cā filiationis q̄ est ex matrimonio. nam quod statuit in aliquo statui intelligitur z in descendenti ex eo. ſ. de priuile. schola. l. ſi. in prin. ff. de prec. Huic. cum pluribus similibus. Unde z cā dotis q̄ dependet ex matrimonio in ecclesiastico foro tractanda est. extra de dona. inter virum z vro. per vestras. etiam principaliter. vt ibi. not. Anno. Ex viro quidē z vxore cōtracto legitime inter eos matrimonio filius nascit. ff. de his qui sunt sui iuris. l. filiū. At fm ius canonicum nō p̄sumit matrimoniū viro z vxore inuicē cohabitantibus nisi probetur fm iura contractū. no. xxx. q. v. aliter. Distingue aut talis questio est que pendet ex matrimonio q̄ dicat matrimoniū fuisse minus legitime cōtractū, z tunc ipsa questio etiā si incidenter proponatur coram ciuili iudice erit cognitio iudicis ecclesiastici. vt dictis de cr. tuā z latoz. Aut nō pendet ex matrimonio vt q̄ dicitur partus suppositus vel ex certa cōcubina susceptus, vel alia q̄ non fuit vroz z tunc erit cognitio etiā iudicis secularis. z coram ipso tractabit. z sic pōt intelligi. ſ. de or. iudi. l. j. Et est ratio diuersitatis, q̄ vbi pendet ex matrimonio est annexa spūali cause. arg. extra de iud. quāto. z ideo in foro ecclesiastico est tractāda. ad idem de sen. excō. ſi iudex. li. vi. z vide q̄s not. An. de iser. de crimine adulterij vtrū cognoscat iudex secularis, z de exceptione excōmunicationis opposita coram seculari iudice an de illa cognoscat. li. feu. q̄ fint rega. in verbo cōtrahenſiū incestas nuptias. De quarto dic breuiter q̄ ſi causa legitimatis agat coram iudice ecclesiastico pōt ea p cedi sine libello. vt no. in cle. de iudi. c. ſi. in verbo matrimonii. secus ſi coram seculari, q̄z papa nō intendit tollere iudiciarū ordinē nisi quo ad suum forū. no. e. c. in verbo vsuris. Talis enim cā filiationis ſi coram seculari iudice agitatur in ea regulariter est solēniter procedendum nisi cā alimentorū principaliter intentetur z incidēter ꝓponat causa filiationis, nā tunc ipsa cā filiationis summarie est tractanda. ff. de lib. agno. ſi quis a liberis. §. ſi vel parens. Sup vltimo queritur de exceptione filiationis vtrū sit dilatoria vel peremptoria. z q̄ sit dilatoria patet. ſ. qui accu. nō pos. nō ignoat. z de or. iudi. l. ū. ad q̄s etiā. ff. fam. ercil. l. j. sed hec iura in regno videntur esse correcta per constitutionē exceptione filiationis. vt etiā ibi notatur vbi dicēdum q̄ cū legū correctio sit vitanda. z magis expediat iura iuribus concordare. vt. ſ. de inof. do. l. j. z de elec. cū expediat. li. vj. Aut opponitur in vim dilatorie, aut in vim peremptorie vt primo casu dicte. ll. correcte non sunt imo seruentur. secundo casu intelligant esse correcte, z sic talis exceptio dicetur anomala. In. j. gl. ibi legitime ad de. z est expressum. ff. de senato. l. liberos. in fi. z gualiter in qbus filij sequitur patrē vide quod. not. d. l. cū legitime. Et ibi diuo. adde. vel dic q̄ extendit etiā vtra pronepotes in hūs rebus in quibus multiplicitū verticur neq̄ reipublice detrimentū. ſ. de ꝓpo. sac. cu. l. fin. in fi. z. ſ. de pe. impe. offe. rescripta fm exemplū ibi positū de muliere binuba intra tempus luctus z scenica. In ipsa. l. diuo agit de crimibus puniendis in quibus huiusmodi priuilegia sunt odiosa, z contra dei legē inducta, que statuit vt nulla sit personaruz acceptio, sed ita magnum fore iudicandum vt paruum. extra de iudi. nouit. versi. ceterum. pro quo est etiam. ſ. de priuileg. scho. l. ū. in fi. z quod super eam scripsi in verbo priuilegij. Et ibi ponitur, adde. hoc nō est verum immo ponitur pro marito. vt. ſ. eo. mulieres. z. ſ. de incol. l. fina. vide quod ibi scripsi in verbo virum.

Imperator. Lex. ij.

Neqs famosis z notatis: z quos scelus: aut vite turpitudo inquinat z quos infamia ab bonestorū cetu segregat: dignitatis poze patebunt.

Neqs. Famosus z notatus infamia, z illi quos scelus aut turpitudo vite inquinant. Et qui propter infamiam ab honestorum cetu segregātur, ad dignitatē nequeunt aspirare. (Famosis) nec alias criminosis. vt. ſ. de decur. ne quis officialium. z hic subūcit cum dicit scelus. neq̄ personis vilibus z indignis. vt extra de excess. prelat. inter dilectos. neq̄ periuris. vt. ſ. eo. l. penulti. Et nota hic famosos accipi in mala parte sic. ff. ad. l. iul. maie. famo Famosus accipit in mala pte. si. z de pen. capitalium. ſ. famosos. z. ſ. ſi. qui ex notoria fama dicunt insignes. ff. de appel. constitutiones. z manifesti. ff. de iniust. rupto z irrit. test. si quis exheredato. ſ. quid tñ. sic alias accipit in mala pte. bona pte. ff. de hūs qui not. infa. l. ſi. ſ. vlti. z. l. furti. ſ. j. alias dicunt publici. ſ. qñ li. fine iu. se vim. l. ū. Aliqñ vero hoc verbū accipitur in bona pte. in aut. de moñ. ſ. ſi vero intra. z iusurādum quod pzes. ab hūs. in fi. z Judith. c. viij. Nec erat in oibus famosissima qñ timebat deum. Et exponе hoc verbū famosis q̄ frequenter erāt de criminibus diffamati. Et q̄ multa z frequenti labozant infamia. Ite dic notari in famia. i. quozum infamia z infamie crimen scripsum est ꝓ iudicē. vel q̄ als sunt inquinati quasi manifesto scelere, z sordida vita sunt, a dignitate repellēdi. vt hec no. Inn. extra de accu. cū oporteat. in. ū. gloss. Vide pro hac materia que ibi sequuntur. z que no. Dy. de regin infamibus. li. sexto. (Et notatis) inquisitis, maculatis. adulteris. Nota l iuuenes mulieres pliciter sumitur. Quot vero modis accipitur hec dictio nota, vide quod legitur z notatur. lxxvij. dist. monachus. z fm Archi. de rescript. statutum. in princ. li. vj. Sed licet hoc sit extra materiam. l. tu dic plenius ꝓ nota sumitur pro infamia, vt. ff. de decurio. l. ij. §. in auo. z. ſ. eo. cit. nec infames. Item not. i. litere. ff. ex qui. cau. maio. inter eos. §. j. z de testamili. luctus. in prin. Unde dicitur notarij z tabelliones. vt ibi patet z notatur. d. c. monachus. in prin. Item nota. i. signa. ff. de bono. po. sed cum patrono. in fi. Item note sunt scripture publice, vel q̄ de publicis negotijs fiant. vel q̄ publica manu fiunt. ſ. qui milit. non pos. hūs quidem §. ſi quid autem. Unde dicuntur note instrumētorum. extra de fide instru. c. pe. q̄ sup testamentis z cōtractibus fiunt. z sole fidē non faciūt. ff. de test. mili. lucius. in prin. z no. ff. de leg. iij. fideicō missa. §. j. z idē Iauol. no. Ly. ſ. de fide inst. cōtractus. in fi. Ite. nota. i. cicatrix. ff. de fugi. tranditu. ſ. de pen. ſi quis in metallū, z extra de crimi. c. iij. Et illud Boetij. j. de consolatione. Moras insigniti fröibus pellerentur. de hoc scripsi. ſ. de fabricē. li. ij. z hoc modo pōt hic sumi. vt. ſ. percussus vel adultus infamia semper apud boies z populum deferre videat in fronte sua talis infamie cicatrice. Deriuatur autē nota scdm Hug. a noto notas. z est idē qd̄ macula vel culpa vel insignū qd̄ aliq̄d notat vel litera. vel repzehēsio. Inde notula z nota rella, z notarius q notas facit vt i chartis publicis. vū z ars notaria dicta est. z ars notozia q̄ olim consistebat in solis notulis q̄ perutilē beatus Gzegozius cōburi fecit cū alijs scripturis. Ite notat. i. repzehēdit. ff. de inof. test. tirtia. in fi. Ite notat. i. approbat. ff. de iurisd. omiud. ſi familia. in fin. Inde etiā dicitur noticia. ſ. de excu. arti. l. j. z. ſ. de diuer. off. l. ſi. ſ. z est. Ite no. i. libellus quem aligs in iure peritus ad declarationē alicuius dubie q̄stionis alteriusve materie cōponit. ff. pro socio. lucius. de rebus eo. ſi fundus. ad fi. z de castr. pec. ex no. z. ſ. de verer. iur. enu. l. j. ſ. sed neq̄s. quas alij glosas dicunt, alij vero postillas. Ego aūt cōgruentius notas vocari credo. q̄ tales scriptu re insignes z notande sunt. facit. ff. de aleat. l. j. ſ. ite notandum. ad. l. aquil. proinde. ſ. notandū. de migrā. l. j. ſ. illud. de mu. z ho. l. ſi. ſ. mixta. ibi notando. zc. z de an. leg. fundus. xxiij. q. iij. notandū. Sic glosator glosam. Joan. notulā vocat. ff. loca. ité qritur. ſ. fina. Unde frequenter incipiunt nota ꝓ zc. Vel qui notis. i. signis in scripturam sunt ad perpetuam memoriā reducēde vt oculis subiecte ipsarū veritas magis animus hoim infigat. insti. de gradi. ſ. sed cū magis. pro quo est quod scripsi de commendatione scripture. j. de pfes. qui in vr. cō stan. l. j. in verbo disserendi. Alij dicunt hmōi scripturas commentarias, z interpzetationes, vt cōmenta Virgilij. Et postꝙ repimus de hūs z similibus aliqua explicemus. Est igit glosa dicta grece latine aduerbiū fm quosdā, q̄ quicqd est illud vno verbo declarat. Unde glosarium dictū est ꝙ oium fere partiū glosas continet. Ex glosis aūt ille vtriores, melioresq̄s sunt, per quas verba, seu verboz sensus aut constructio, vel ipsa lex, aut constituto quasi grāmaticaliter ad literam vel intelligibilius exponunt: nec intellectus earum per glosantem depzauatur in aliquo, seu distoquetur ad aliud ꝙ litera ipsa sonat vt in extrauaganti. Nicol. pape. iij. que incipit. Egit qui semi nat. prope finem. Commenta sunt interpzetationes euangelij z Glose ꝙ dicuntur meliores. Glose ꝙ pius dicuntur re quam glose. Vita qualiter accipitur. configna

Cōmētū, configna sic dicta q̄ cū mente fixit. Et est breuiter, ordinate q̄z copo glosa, trāſ ſirtus liber. Sunt ēt expositiones dicte, q̄ ex sensu, vel littera in medio latio, z po aliquid ponūt, aperiūt, z insinuant. sed fm Hug. differt inter cōmentum, glosam, translationem, z textū. Cōmentū est expositio verborū iunctura nō considerans, sed sensum, deserunt em̄ expositioni suie alicuius libri. Accipit cōmētū qñq̄ largi⁹, ſ. pro quolibet libro z tunc sic diffinitur. Cōmentū est plurimorū studiū, vel doctrina in mēte habitozū in vnū collectio. Glosa est expositio sniam literarū cōmixtas z exponēs. Vel dicitur glosa quasi glossa. i. lingua doctoris, q̄ addit z exponit. z litere exponēdo insistit, z sensum enucleat, hec eadē vocatur ordinarius apparatus. ff. de trāſac. qui cum tutoribus. in prin. Translatio est expositio suie per aliā linguā q̄ nō sine difficultate fit. q̄ verba sepe inepta sunt ad transferendū de vna lingua in aliā. ff. de exc. tu. l. j. in prin. Et ideo apostoli z euāgeliste, ac doctores in trāſlatione scripturarū nō querūt verba, sed sensus. vt diffuse prosequitur Hieronymus in epistola ad pāmachiū de optimo gñe interpretādi. Textus est libri ipsius auctoritas, continēs tractatū suie litere sine expositione litere vel snie. ſ. de lati. li. tol. l. j. ſ. fancimus. cui p notas vel signa scribi non debet. d. l. sed cū patrono. in fin. z. ſ. de emenda. iustinia. codicis in fine. z de vete. iur. enu. l. ū. ſ. eandem. z de teſt. imperfec. post prin. Et etiam textus epistole. ſ. de sum. tri. inter claras. in fi. z. ſ. ū. q. ū. de viro. z textus oblate petitionis. vū. q̄ ꝓfessionis. Al glosa vero deriuatur glosula diminutiuū. z glosarius qui glosat, vel glosator. z glosor, z glosulo fm Dug. Postilla vero dicitur q̄ post bec oia ponit, vel facta est post illa (sicut dicuntur ſubſellia q̄ sub ſolio q̄ est tpronus, vel sedis regis. Vel postilla q̄ a pluribus ponit quasi positilla. iuxta illud. Scribūt indocti, doctiq̄ poemata passim. Nec tamē auctoritatis est quante cōmentum vr glosa. licet interdum postilla glossam iuste redarguat. pī quippe celeritis in spiritu veritatis qui docet oia nonnulla, qñq̄ absēdit sapientibus z pueris. Paruulis aūt gratiose releuat. Mat. xj. vi Seneca lib. de iij. virtutibus. Non mouebat dicentis auctoritas. sī quis sed quid dicat attendas. sic z interdū vicarius est melior principali. ff. de edi. edi. iustissime. post prin. Et minor iudex veritatē inuestigat, nec eam de irrogatur iniuria maioris, de of. rec. pro. portionis. Plura de hūs inuenies. ſ. de decur. oēs. j. post gl. vi. Quid aūt sit tractatus. no. ff. si pars here. pet. l. ſi. Hoc aūt sciendū est ꝙ licet glose possint z debeant in legibus fieri expositiones atq̄ interpzetationes, z postille. ff. de or. iur. l. ū. ſ. posit origine. vbi dicitur q̄ ius stare non pōt si non sit aliquis in iure peritus qui illud per interpzetationē suā producat in melius. Et q̄ naturaliter euenire solet vt latis legibus interpzetatio desideret prudētum auctoritatē, z necessariam disputationē heri ea. l. ij. Pro quo etiā facit aperte. in aut. qui. mo. natu. effi. sui. in prin. Tamen commētaria seu cōmenta prohibitū est in legibus fieri; qui aūt fecerit falsitatis reus cōstituetur, nec pōt facere quis verbosas legum interpzetationes, q̄ magis sunt perturbationes z facti cōmentarij. z tales interpzetationes sunt corrūpende. vt hec latius habent, ſ. de ve. iur. enu. l. ū. ſ. hoc aūt qs ab initio. Et tūc cōmētarij stricto modo accipiēdi sunt vt in primo modo fm Hug. superius dictū est; nec etiā predictus. ſ. hoc aūt. hodie. seruat ad vsuē. nasi si totaliter accusa. c. vlt. Sic z fame prodigus dicitur esse iudex qui nō fm iustitiam sed fm fauorem iudicat. de re iudi. c. j. ij. vj. Hinc aūt fame pauca clericos vel sibi subiectos restituit, extra de re iud. cū te. fm Inn. z vide quod ipse no. in principe. extra de fide instr. cū. ſ. z q̄ scripsi. ſ. de re mili. contra. Vel dic ꝙ infamia p priuilegium remittit a principe z senatu. ff. de posulā. l. ſ. ſ. deinde. z leq. Ite si maior q̄ quis debeat pene subiacitur. vel si. p pecuniaria subiacit corporali. ff. de his qui no. infa. quid ergo. ſ. pena grauior. de pen. in seruozum. ſ. ſi. z ad municip. ordine. post prin. Per appellationē quoq̄z relexatur appellans si eā. pſequi z obtinet. ff. ad tur. l. j. ſ. vlti. Ité no. ꝙ est infamia canonica. z hāc incurrit quis ꝓpter quodlibet mortale peccatū. vj. q. j. illi qui. z. ij. q. ij. ſ. hinc colligit. z vide q̄s no. vj. q. j. oēs. j. Infamia canonica incurritur per peccatum mortale. Que aūt dicat infamia iuris z facti. no. in lomb. de test. li. ij. z iij. Casus in quibus quis incurrit infamiā ipso iure vel per sniam. ponit Hug. in repertorio sup. ti. de pen. Scias etiā ꝙ omnis infamis infamia iuris dicitur capite minutus. ff. de var. co. l. pe. ſ. j. z homo non integer. ff. de popu. accu. l. iij. Cetera dic vt scripsi. ſ. de decur. nec in fames. z. l. infamia. De fama etiam vtrum probet z an faciat admiculum z an secundum quid quā famam sit limitum diuisio facieda, habes extra de proba. cū ea. vide etiā in quod no. Inn. extra de purga. ca. cū dilectus. (Honestorum) Honestus dicitur propie qui nihil turpitudinis hz quasi itacum ſeruās honoris fm Hug. ad quod. ff. de decurio. eos. z. j. de curios. per id. ad differentiam luxuriosi qui qualibet re abutitur. ff. de dam. infec. et damni. in pun. Honoz nāq̄z dignitatis honestat homines. nam illa sunt honesta in quibus sunt premium z honor vt dicit Aristo. in. rhetor. Sed econtra macula tur dignitas cum honor tribuitur inhoneste supra si ser. aut liberad decur. aspicit. ij. Unde philosophus dicit quarto ethicorum quod solus bonus est honorandus, ita z honor non debet tribui vilibus z indignis vt dicit Salustius. in catil. quinimmo solum honesti ad administrationem sunt dirigendi. in authentic. vt iudic. sine quaquo Fama bona nobis propter a lios est ne cessaria. Vita dupl

Universidad de Deusto
Biblioteca

suffra.ff.eos autem.ver.itaq;. Et q̃to quis maioribus pest:tãto honestior est.in aut.de defen.ciui.ff.nos igit. Itẽ paribus. Nã gloria regis in lata gente.l.q.iũ.ff.his ita ver.item Dauid.Et quãto maioza quis tractat,tãto maior est.de conse.dist.v.c. de his vero.vnde luciferum tanta species pulchrioze reddidit,quanta illi suppolita multitudo angelozum decoraut.de pen.di.ij.ff.hinc etiã Brego.in moralibus z Salust.in proemio carit.maximã gloziam in maximo imperio putauere, sed non ex hoc ad mentem suã quis censetur honestior q̃ maiozem habeat dignitatem.viij.q.j.illud cum cõcor. Et vide.xcv. distin.esto.z.c.ecce.z.xl.di.c.fi.z facit.ff.de anno.ci.l.j.z quod no.in aut.de defen.ciui.ff.audient. Honestas etiã potissime in sacerdotibus exigitur,in aut,quomodo oportet epis.in prin.z in ordine litere preferetur scieẽtie literarũ.extra de pben.graue.z in muliere ipsam honestas viris extraneis demonstrate nõ patitur.in aut. vt lic.ma.ff.j. Item honestas idem est q̃ bonum z equum.no.insti. de instit.z iur. ff.iuris.hec omni pecuniario cõmodo est preferẽda.ff.de instit.z substi.reprehẽdenda.ff.de adul.miles.ff.socer. Illa eñ in quibus est honor magis sunt ho nestaq̃ illa in qbus sunt pecunie.vt dicit Arist.j. rhetor. Hec honestas maxime in testibus attendit.ff. de edili.edict. quero.ff.vlti.de fideicõ.li.ff.pf.ff.fi. vt si honesti non sunt nullatenus eis credat.extra de testi.in lris.z de prob.li.ff.depo.l.j.ff.si pecunia. z in aut.de instru.cau.ff.si quis vult.z clare.no. Jnno.d.c.in literis. Vel dicit honestus ad differentiã infamis,vt hac.l.Vel dicit honestus locuplex ad differentiã egeni.ff.de fur.si quis vroxi.ff.cũ ritio.z no.ff.de deserto.l.j.Vel ad differẽtiã inferioris z vilis.ff. q res vẽ.nõ pos.l.fin.ad quod est etiã.ff.de spectа.l. si quo. vñ divitie,nobilitas, honoz,z potẽtia equipollẽt.extra de testi.fuit ep eo. Itẽ dicit honestus ad differẽtiã vulgaris.vt colligit.ff.de legi.tu.legitimos.post princ. Preterea honestas rei z vite suppler defectũ nationis.ff.de decur. gñaliter.ff.spurñ.nam splendoze facit.ff.de natura.li. si quis. non tñ cadit in seruo.ff.de ppo.sa.cu.l.iũ. Tanta añ est virtus honestatis q̃ adesse.l.exp̃esse requiritur.ff.ne fil.rem quã vẽ.euinc.l.ij. vide qđ ibi scripsi. (Ceru) multitudine, (Segregat) sepat,diuidit,discernit.

Infamis (Dignitatis) nec honozis.ff.de infa.l.j.libz.x. An autem possit esse an possit infamis tabellio? videtur q̃ sic.eo q̃ tabellionatus nõ est dignitas, esse tabel- sed vile officium.ff.de decur.vniuersos.z hoc tenuit p veritate dñs lio. Bar.de saxo ferrato z quidã alij sequentes eũ. Ego reputo hanc matem falsitatem.ar.eozum que.ff.dixi.z que scripsi plenius.d.l.vni

Portavñ uersos,(porte.) Porta fm derivationẽ dicit a portando intus z ex- **dicitur** z tra,sed olim porte dicebant ,pprie ciuitatũ quas edificare volentes **quid signi-** ducebant aratrũ ne terrã rangeret,a qua portatione dicta est porta. **ficat.**

Hodie añ latius accipitur etiã pro alio edificio. de cõse.ec. vel alt. c.j.li.vj. Itẽ sunt sanue.extra de bap.maiores.ff.caute.z.xxiij.q.iiij. tres psonas.ff.de serui.vi.p.l.fi.ff.j.Fozes.l.dist.i capite.Hostia.de pe.dist.j.importuna.Value.extra de spon.cõsultationi.in prin. Nec not.Jo.an.de reg.iur.infamibus.li.vj.in nouella.vide etiã quod ibi no.in gl.Porta ꝓ nostra sunt sensus corporis.xvj.q.ij.visis. (Debebunt.) An ergo remouebũtur ad tã quesita. Pone infamis aliqs fact⁹ est iudex hoc nõ licuit vt hic, poterit ne iudicare postq̃ fact⁹ est? dicit Jnno. extra de offi.deleg.cum sup abbatia.in gl.magna q̃ licet infamis ,phibeat vt iudex fiat: nõ tñ ,phibetur indicare postq̃ factus est.Econtra est expresse,ff.de iudices. Ad idem.ff.de decu.nec infames.z.ff.de vi pu.l.j.in prin.z quod.nor.lib.feu.an ille qui interfra.domini sui.c.fi quis.z hoc tener An.de iser.in cõstit.de redebã.

Infamis l.clementie. Item q̃ peccatũ est infamẽ substituere in aliqua digni- **si efficiat** tate.xxv.di.primũ. Et q̃ facilius repellit iudex a iudicãdo: q̃ teltis **iudex an** a testificãdo,vt dicit Jnn.extra de off.deleg.insinuate.z scripsi.ff.de **poterit in-** fun.pa.quicũq;.ij.in nor.multis modis, sed infamis repellitur a testi- **dicare.** ficãdo,vt plene scripsi.ff.de infa.l.vnica. ergo fortius a iudicãdo, z hoc videt verius.vel dic aut est iudex infamis notorius aut occultus. Primo casu nõ possit iudicare. Sc̃do possit q̃diu a principe tolerat.ar.xv.q.vi.c.fi.viij.q.iiij.nõne.z extra de cop.cle.vestra. Cꝛ In gl.post illud itẽ quod dicit turpitudo ibi.l.j.adde vel quod dicit vite turpitudo.dic vt est meretrix.ff.si a pat.quis fuer.manu.l.pãtonius, in princ, Item lena.ff.de poltli.reuer.fedissimã. Itẽ quod dicit dite dic idem.si ꝑtatus.arg.optimum.ff.ad turpil.l.j.ꝛ.accusationẽ.circa mediũ.ꝛ.j. Et ibi parui.adde.ar.l.pedius. Itẽ ab omnibus.j.q.j. ꝛ.ecce si clericus.z.ꝛ.se. Itẽ a testimonio.ff. de infa.l.vnica. vide qđ ibi scripsi.z gñaliter a quolibet actu legitimo.iñ.q.vij.c.j.z.ꝛ.tria.z extra de exceptio.c.j.z de reser.scisitatus.z de excel.prela.inter dilectos. Cꝛ In fi.ipsius.gl.adde.z.ff.de spectа.l.fi q̃.vide qđ ibi scripsi.

Cꝛ Imperator. Lex.iij.

Maior dignitas nulli debet circa prioris dignitatis seu militie priuilegia preiudicium facere.

Maior. (Per seipsam parer.z glo.etiam ponit exẽplum.(Facere) cõtra.no.lxxiij.di.c.si qui clerici.z.c.honorat⁹. Cꝛ In fin.gloss.adde.vide que ibi scripsi, z que dicam.j. de numera.nulli.in verbo danda.

Cꝛ Imperator. Lex.iiij.

SEnatorum substantias quas in diuersis locis z prouincijs possident z homines eorum; tam a remonarijs oneribus conferẽdis quam a ceteris prestationibus quas iudices describunt; necnon etiam ab omnibus sordidis extra ordinarijsq̃ z vilioribus muneribus liberos esse precipimus. Nullaq̃ forte constringi functionis indigne.

SEnatorum. Cꝛ Bona senatorũ vbicũq; illa possideat z homines vult imperator esse libera z liberos,tã a remonarijs oneribus cõferẽdis, z ab alijs gbuscũq; ꝓstationib⁹ quas ꝓsides ꝓuinciarũ indicũt,z ab oibus extraordinarijs sordidis vilibusq̃ munerib⁹,q; indignũ est q̃ ipsi tales subeãt functiões.(Senatorũ) vide.ff.de decu.oẽs.j. Et dic q̃ sub hoc verbo cõprehẽduntur ꝓcuꝰ z consules vsq; ad oẽs illustres,q; hꝫ soli ꝓt sniam dicere in senatu.ff.de sena.l.fi.ff.j.De electiõe vero senatorum habes.li.vj.de Senator elec.fundamẽta. Itẽ scias q̃ noie ppli continent etiã senatores.no. appellas Inn.extra de reser.sedes.(Substantias) facultates z bona,vt.ff.de tione quadr.ꝓe.l.ij.post prin.z vide qđ scripsi.ff.de bo.vac.l.iij. Sed inter cõprehendum ponit substantia ,p forma seu qualitate rei.ff.de rescin.vẽ.si vo⁹ dantur. luntate. Interdũ pro natura z essentia rei.ff.de ac.z.ob.l.iij. in prin. (Diuersis) seperatis z discretis. (Prouincijs) vide.ff. de bo.va.l.iij. (Possident) ipsi. (Voles.) seruos.ff.ff.de eunuc.l.ij.z.j.de pauile. eo.qui in fa.pat.mili.l.j.vel agricolas,ascripticios,z cẽsitos,z alios de quibus.ff.de agri.z censi. Unde trahũt aliqui ex hoc.ar.q̃ vassalli ecclesiarũ sunt immunes a collectis a quib⁹ ipse ecclesie sunt immunes.ff.de epis.z cle.l.j.z in aut.ita nulla.qđ nõ puto verũ:q; hmõi immunitates ꝓ eo q̃ redundant in grauamẽ aliozũ aut reipublice le ffonem sunt potius restringẽde p ea q̃ scripsi.ff. de epac.tri.actores. z.l.fi.z de apo.pu.l.ij. Vel loquit̃ in muneribꝰ sordidis extraordinarijs qđ ꝓz cũ dicit iudices describũt. Vel dic q̃ vult senatorũ substãtias esse liberas ab his onerib⁹ ,ita q̃ in descriptione seu taxatione ꝓinde faciẽda de mãdato iudicũ ipsa mancipia z serui nullatenus estimenť.nõ añt vult vassallos eorũ ,p bonis q̃ sub ipsorũ dñio possident,aut etiã ,p ꝓnis ,ppriis cẽ liberos z exẽpros,arg.ad hoc.ff. de priuil.do.aug.l.ij.z.iij.q.totũ. Nã si ꝑdle priuilegiũ in his hñt coloni pũncipis: vt a talibus onerib⁹ sint immunes.vt.e.ti.l.j,ergo in alijs est ius cõmune.ff.de leg.l.ius singulare, ad municipale.l.j. facit etiã. ff.de sac.san.ec.sacrosanctã. Iz q̃ intelligat ẽt de vassallis.facit.ff.ad muni.libert⁹.ij.rñ.Iz ibi loquit̃ i munere publico auctoritate ꝓnsto hoc in munere publico auctoritate z vtilitate. Vel dic q̃ sunt immunes ab angarijs z perãgarijs.vt.lxxxix.di.indicatum. z no. Host.in sum.de immu.ec.Ş.quib⁹.ver.ab angarijs. (Temonarijs.) si.ff. de pal. sacr.lar.l.j. (Judices) vt.j.e.l.qm. (Describũt) cõtra.ff. de exc.mu. placet Iz hoc intellige fm illã vt fiat ,put ibi statuit̃. (Liberos) alias liberas.f.substãtias.qđ est.ff.z melꝰ. Et dic.i.immunes vel quasi ꝓpie.nã subire hmõi munera est qđã spes seruitutis. (Nullaq̃.) ver. (Sorte.) l.fortuna.ff.de spec.l.vl.z qñ.z qui.quar.pars.l.ij.ff.ad filiorum.z vide qs ibi scripsi in verbo sorziatur. Sed interdum ponitur ꝓ titulo.ff.de agri.z censi.diffinimus. Interdum ꝓ cõditione.ff. de col.tracen.l.j. (Functionis.) f.ꝓ substantijs.de psonali em dicit̃. j.l.ꝓxi. Cꝛ In prima glo.ibi dictis.adde.vt.j.de ꝓxi.sacro.scri.iuũ. Cꝛ In fin.gl.adde.vel dic.vt.ff. de excu.mu.maximarum.Ş.pe.

Cꝛ Imperator. Lex.v.

NEmo prefectus vrbis citra preceptionem vel scientiam nostram vlli muneri subiuget senatorem. Nemo curiam nostram immani pulset iniuria. Si quid enim senatoria predictis dignitate fuerit forte mandandum: nostro est iudicio seruandum. sic nãq; dignitas nobis iubentibus substinetur.

NEmo. Cꝛ Senatores exẽpti sunt a prefecto vrbis:naz nihil eis põt indicere muneris. Si qd añt mandãdũ est eis seruãdũ est iudicio principali. (Nemo.) i.null⁹. (Prefect⁹) dicr⁹ ꝓtoria ꝓtãte pfit. (Citra.) i.absq;. (Preceptione) q̃ se hꝫ in pl⁹ q̃ sola sciẽtia. (Muneri) psonali. (Nemo.) ỹ. (Curiã) vid.ff. de ẽcu.de curio. (Immani) aspera,horrida,sine manu.i.mẽsura:nec etiã aliq. vr.j.e.ius senatorũ. (Pulset) cedat,percutiat sine dolore.z differt a verberare quod est cũ dolore.ff.de iniur.lex cornelia.ꝑ.iter. (Si qd.) ỹ. (Predictis) sublimatis,ornatis,ꝓlatis. (Mãdãdũ) vel a pfecto vrbis,vel ab alijs. (Judicio.) De hoc vide latiꝰ.ff. de pe.bo.subl.l.j. in fi. (Reseruãdũ) alis seruãdũ. Et facit ad q.qua q̃rit an iudex secularis eo casu quo inuocat⁹ ei⁹ brachiũ p ecclasticũ iudicẽ possit ipsi⁹ examinare ,pcessum,pone in clerico depositio p ecclasticũ iudicẽ q̃ relinquit̃ curie seculari punied⁹ an eo casu examinabit,pcessus habit⁹ antecꝑ secularẽ iudicẽ executio fiat.ar.ex hac.l.q̃ nõ.z hoc tz Jnn. extra de of.or.c.j.z Ar.xxiij.q.v.administratores.z facit qđ scripsi.ff. de exac.tri.quotiẽs.z idẽ tz in simili Ly.fm Jac.z Pe.ff. de indi.p perandũ.Ş.finaũt reus.q.viij.Iz An.de iser.li.feu.de cõtro.iter vas.z ali.de

Vasallis z liberate differunt.

Senatus dicit̃ cor rei publi ce.

De dignitatibus. 215

ali.de benefi.in fin. Et super proemio constitutionum. Hanc opinionem modificat distinguens inter causam ciuilẽ z criminalẽ.z aut est appellatũ aut non,sequens. Jnno.extra de offi.dele.pastoralis Ş. qz vero. De iure tñ ciuili hoc videtur expeditum q̃ possit z debeat iterum fieri examinatio.in aut.de sanct.epis.f.Ş.si quis añt litigantium. ver.si vero crimẽ.z ver.si vero prius.z ver. si vero disputauerit. put etiam ibi.no.in gl.nisi velimus ea iura intelligere distinguẽdo vt distinguunt doctores vt eorum sniẽ presaluentur.ad hoc vide quod dicetur.j.de priuil.scho.l.j.in verbo degradãdi.q.j.z.ij.(Sit nam q̃.) ver.(Si nobis) supple.quid.(Sustinetur) q̃ nomẽ nostrum decoret rẽ.vt inst.ad tertul.Ş.sed nos.Et facit hoc q̃ rabellionatus cũ creet z constituatur a principe nõ sit vilitas,licet aliter gl.no.Ş. de decur. vniuersos.quod profequere vt plenꝰ ibi scripsi. Cꝛ In glo,ergo nec. in fi.adde.vt.j.eod.l.ius senatorum. Et nor.q̃ hoc nemo generalius est quam precedens,nemo quasi dicat nemo scilicet alius.

Cꝛ Imperator. Lex.vj.

NEc quis ex vltimis negociatoribus:vel monetarijs:abiectisq; officijs:vel deformibus ministerijs:stationarijs: omniq; officiozũ fece:diuersisq; pactis turpibusq; lucris aliqua frui dignitate perceptet. Sed z si quis meruerit repellatur. Repulsos autem etiam propriis reddi consortijs oportebit.

NEc quis. Cꝛ Nõ põt aliqs ex vltimis negociatoribus vel monetarijs abiectis officialibus, vel deformibus, ministerijs, stationarijs.z quicũq; pact⁹ turpib⁹ lucris,seu officiozũ ad dignitatẽ afcẽdere, sed repellendus est ab ipsa qua fortita adipiscit, z repulsus propzio corpoꝛi est reddendus. (Ultimis) qui in ,pfessõe postremi z infimi sunt, vel q̃ tenues z infimas faciunt mercaturas, bũ etiam sordidi sunt cẽsendi. ꝓ quo vide qđ scripsi.ff. de ẽcu.mu. maximarum.ver.legatis.z.j.de coharta. si cohartalis. (Vel monetarijs.) ver.z de hijs habetur.ff. de murileg.l.j. (Abiectisq;) verti.z dic.i.de spectui habentis. (Officijs) hoc satis gñale nomen est vt ꝓz hic,nimirũ ergo si etiã tabellio habere censet officiũ.de hoc scripsi. ff. de decur.vniuersos. (Vel deformibus.) ver.alis est deformis minister̃.z referť hoc adiectiuũ ,pprie ad corꝓ cui forma deest .z vide. ff. de censi.q gravatos. (Ministerijs) obsequijs. (Stationarijs.) ỹ. (Oiq;.) ver. Et dicq; ꝓ z pactis oi officiozũ fece diuersisq; turpibus lucris. (Fece) simile verbũ.ff. de sac.sanc.eccle.placet loquit̃ añt exẽplariter:sicut eñ ex̃ se vasibus iungẽdo affigit sic z hꝫ vilissimi officiales adherent curijs officijs q̃ gerẽda suscipiũt, vide q̃ scripsi.ff. de decur.decurio. Vel q; sicut ex̃ plerũq; res sordida est;sic z hꝫ in coꝛ officijs sordescere nõ erubescũt. (Diuersisq;) repete ne qs ex pactis turpib⁹ lucris z ol officiozꝰ fece. (Pactis) al's pactib⁹. (Sed z si qs.) ỹ. (Meruerit.) i. obtinuerit meritis. (Repellat.) Not.q̃ Iz ꝑcedãt merita,ne tñ dignitas administrãtis fece sordescat repellitur qui foret alias admittẽdus. (Repulsos.) versic. (Consortijs) collegijs. Cꝛ In glo.q; custodiunt.in fin.adde.z hec est verior. Cꝛ In glos.rotum ibi saltuarius.adde.alias salinarius.

Cꝛ Idem. Lex.vij.

QUoniã diuersi iudices nonnulla opera in quibusdam extimant vrbibus extruenda:ad hmõi necessitatẽ senatorum substantia non vocetur.

QUoniã. Cꝛ Bona senatorũ cõtribuere non debent in sumptu operũ publicorũ que ꝓsides ꝓuinciarum in ciuitatibus iubent fieri vel edificari. (Quoniã) alias incipit diuersi,als quonam,z melius. (Diuersi) vide.ff.eod.sensatorum. (Nonnulla.) i. aliqua cuz geminata negatio affirmatio est.de hoc vide.ff. de predi. tami.l.ij. (Extimant) opinantur, vel precipiunt. (Necessitatem.) i. munus qđ ex necessitate subeundũ est. (Nõ vocet) facit.ff.eod.l.iij. z hoc verũ nisi ad institutionẽ pontiñ,z viarũ publicarũ.ff. de priuileg.do.aug,absit,z nisi in muris ciuitatum.ff.de qui.mu.ne. lic.ex.l.fi.z de ope.pu.ad portus.vide quod plene scripsi.in.d.l.final.

Cꝛ Imperator. Lex.viij.

IUs senatorum z auctoritatem eius oportunis in quo nos quoq; ipsos numeramus: necesse est ab omni iniuria defendere.

IUs senatorũ. Cꝛ Ab omni iniuria defendi iubet imperator ius senatorũ inter quos etiã seipsum connumerat. (Jus) i.dignitatẽ,priuilegiũ,vel honoꝛẽ,aut ꝓogatiuam. (Senatorũ) vide supra de decu.omnes.j. Et nor.fm Plutarchum, ꝓ in corꝓe reipublice senat⁹ obtinet cordis locum. Et ideo iuste seipsum imperator cõnumerat inter senatores. Ad hec etiam potes videre que scripsi.j. de apparito.proconsul.z leg.l.ij.super.glos.vlti.

Cꝛ Imperator. Lex.ix.

IBertorum filios adipisci clarissimam dignitatem non prohibemus.

LIbertorũ. Cꝛ Filij libertorũ ad dignitates assumi possunt, Et sic habet hic casus in quo pr̃ nõ põt aspirare ad dignitatẽ.filius autem sic:q; liberti iure isto nõ possunt dignitates assequi.vr.ff.si fer.aut liber,l.j.sed bene ipsorũ filij qui nõ sunt liberti sed ingenui.insti.de inge.in prin. Et ideo admittũtur ad dignitates vt alij ingenui. Hodie tñ vr etiã tangit glosa ꝓ manumissionẽ liberti efficiuntur vere ciues romani;z ideo ad dignitates admittũtur.vt no.d.l.j.ff.si fer.aut liber.z possunt esse aduocati.ff.de post.l.ij. z assessores.ff.de assel.l.ij. (Adipisci) cõsequi.obtinere fm Papiñ.

Cꝛ Imperator. Lex.x.

Sueram indagationem per tormenta querendi a clarissimo homine submouemus.

SUeram. Cꝛ Casus.Clarissimi nõ torquentur.(Seueram) vide.ff.de his que ex pu.colla.illa.sunt.l.ij.ff. (Indagationẽ.) i.inquisitionem.ff.de fal.vbi.alias est litera indignationez, Iniusta enim esset hoc casu talis indignatio,sed interdum est iusta. Jnuidia
ij.q.iij.innocentes.q; iustus indignari debet peccatori.xlv.di.vera, iustitia. vide quod ibi not.De hoc etiam scripsi.ff.de exacto.tri.l.ij, in verbo iratis.Potest ergo indignatio esse iusta z iniusta.ff.de qõ, vbi. Item vana.ff.de adult.sine mer.sed aduersus adulterã z adulterum deprehensos par est indignatio exercenda.ff.de adul.nihil.ij. responso.Et contra ipsam vroxem vir tunc debet irasci.e.ti.mariti. in princ.nam deus ideo nobis indignatur vt nos indignationis sue terroze conuertat.de peniten.dist.j.sed z continuo.

Cꝛ Imperator. Lex.xi.

SI senator vel alius clarissimꝰ ꝓnatos habeat filios:editos quippe anteq̃ susciperet dignitatẽ:qđ nõ solũ circa masculos digno scitur constitutũ: ver ẽtiã circa filias simili conditione seruãdum. Cꝛ Cum autem paternos honozes inuidere filijs non oportet:z senatoꝛes; vel solo clarissimo susceptum in clarissimatus sctẽdum est dignitate mansurum.

SI senator. Cꝛ Susceptus z suscepta ex senatoꝛe,vel alio clarissimo viro clarissimus z clarissima. (Clarissimus) vide.ff. de can.lar.ti.l.iij. (Priuatos.) i.sine dignitate.vel dic.vr in gl. (Editos.) i.natos. (Quippe.) i.certe,sine dubio. (Anteq̃) simile.ff.de decurio.l.ij.ff. in filijs.z vide quod ibi no. (Quod.) ỹ. (Adscules.) Dicit mas quasi maioris sapiẽtie q̃ mulier. Unde masculꝰ diminutiuũ qđ ꝓpie referť ad sexũ.vt hic ptz. (Cũ añt.) Ş. (Inuidere.) Inuidia est odiũ aliene felicitatis. Vel inuidia est ex aliena felicitate in aio cuiusq; innata tristitia fm Aug.vel alieni honoris, vt hac.l.vel cõmodi.vr.ff.de sta.li.si peculiũ. in princi.z.ff. de thesau.l., vnica. Inuidia ꝓ carer q̃ miser est.in aut.de nup.ff. si ꝓ vniuersa. Inuidia
Itẽ q̃ est sine virtute.iuxta illud. Inuidiã placare potes virtute recarent mi licta.non.ff.de off.proconsul.nec quicq̃.Ş.j. z Quintil.in milite masseri. riano.Emulos virtutibus offendis, hec inter pares libẽtius surgit. ff.de dolo.l.ij.z inter aduocatos.ff.de aduoc.diuer.iu.si qs. Interdũ iter maiores z minores.vt hac.l.z.ff. de spectа.l.j. z surgit interdum ex opulẽtia vt dicit Salu.in cathilinario. Vel dic ꝙ inuidia est odiũ Inuidie
arboꝛ cuius radix est maliuolẽtia,cuius frodes ira z odiũ,cuiꝰ flores notabilis
irrisio z derisio,cuius fructꝰ emulatio z detractio,cuius folia liuoꝛ z descriptio
pallor,z quẽ aspicit despicit, z quẽ despicit ireficit z coꝛrũpit.qđ ꝓ pie locũ hꝫ cũ ex iniusta cã procedit . nã põt esse iusta ficut etiã ira, vt scripsi.ff. de exact.tri.l.ij,in ỹbo iratis. Et odiũ, z alia plura de q bus scripsi.ff. de decur.oẽs.j.in ỹbo illiciti. Uñ ꝓout ait Tullꝰ.iij. de tuscula.questionibus. Jnuidentiã dicũt esse stoici egritudinem suscẽptã ꝓpter alterius res secũdas q̃ nihil noceãt inuidenti.nã si quis doleat eiꝰ rebus sẽdis a quo ipse ledat nõ recte dicit inuidere Pollio
ad Cesarem Augamenõ rex. Uñ ponit poll.lib. vij.c.xxiij. Si de tyra vt si hectoꝛi agamenõ rex. Uñ ponit poll.lib. vij.c.xxiij. Si de tyra ni vel pueri alicuius qs ,psperitate tristat nequaq̃ deturpat inuidie macula.nã z bonis displicet cũ in pnicie multoz succedũt hꝫ qui ad mala crediñť ꝓnoziꝰ.si ergo liuoꝛ bonis affligit alienis, planũ est q̃ a charitate plurimũ distat q̃ sua nõ q̃rit,Iz que ꝓmoꝛ.z.j.ait magnus Aug. Tolle inuidiã meũ tuũ est z tuũ meũ.z forte non erit ali quid tuũ vr meũ,Iz ola nã erũt.hec ceca est.Itẽ quicq̃ aliud nouit q̃ detractare virtutes,corrũpere honoꝛes fm Liuiũ ꝺ bello mac.liviij. Cꝛ In prima gl.ibi tãũ.adde.vt dicas in clarissimatus tñ ꝛc. Et ibi cõceptus adde,z natus.z sic est priuatus. Cꝛ Et ibi.z ante.adde conceptus. Cꝛ In fi.gl.adde,sed tñ vt verbum non est ibi, sed est.ff.de decur.priuilegio. Cꝛ Quid ergo si adeptus est aliquã rem vel aliam dignitatem cum filios antea susceptos haberet, an succedant in ea.Videtur q̃ non,sed tantum postea geniti.ar.huius. l.ad idem.ff.de decur.l.ij.ff.in filijs.z de senat. senatoris filium.z.ff. de decur.l.iij.z.l.neminem.z.l.seq.z.l.final.z.j. de princi.agen. in rebus.l.pe.ij.respon.z.j.q.iij.Ià ita ꝓz.legitur etiam in secundo.li.iusti. q̃ cerses licet quintus filius darij regis persarũ:q; tñ susceptus fuerat postq̃ Darij rex fuit regnũ adeptꝰ excludit Artchemenẽ filium

Universidad de Deusto
Biblioteca

darū primogenitum: eo quod natus fuerat eo tempore quo rex non erat pater ipsius. Vide quod not. de agrico. ⁊ censi. l. penul. ff. in gl. magna. ⁊ per Lyn. supra de nup. imperialis.

¶ Imperator. Lex. xij.

IUdices qui se furtis ⁊ sceleribus fuerint maculasse conuicti: ⁊ ablatis codicillorū insignibus ⁊ honore exuti: inter pessimos quosque ⁊ plebeios habeantur. Nec sibi post hac de eo honore blandiantur: quo scipsos indignos iudicauerunt.

Fures quibus penis sunt afficiendi.

IUdices. ¶ Casus. Iudices qui conuicti sunt se furtis ⁊ sceleribus in officio maculasse perdunt priuilegium ex dignitate acquisitum: ⁊ tanq̄ plebei ⁊ pessimi cōdemnant. (Furtis) facit in aut. vt iud. fine quoquo suf. ff. oportet cū eos. Unde apostolus ad Rom. ij. Existimas em̄ qui iudicas eos qui hec agūt: ⁊ facis ea q̄ tu effugies iudiciū. ⁊ vide. iij. q. vij. qui fine. ⁊. c. iudices. ⁊. c. seq. Et nota q̄ fures etiam clerici auctoritate superiorū possunt incarcerari. ⁊ torqueri quousq̄ res exquirātur. v. q. v. illi. xiij. q. vj. c. j. extra de deposito. c. j. Et presbyter deprehensus in furto ab oī honore deponit. lxxxj. di. presbyter. ⁊ fures latrones q̄ infames sunt. nec accusare, nec testes esse possunt. iij. q. v. cōstituimus. Quod verū intelligе in his furibus qui super furto cōdemnati sunt: vel sup eo trāsegerunt. vt. ff. de his qui not. infa. athletas. ff. vlt. Secus in his qui deprehensi in furto res restituunt. vt ibi no. Furē quoq; vel raptorē nullus dz in crimine vel als iniuste defendere, sed humanitatis cā p ipso intercedere pōt. xiij. q. vj. c. j. ⁊. c. hū qui. Furtū aūt ex auaricia cōmissum vt est illud q̄ iudices facīt̄ grauiꝰ punitur q̄ os ex inopia.

Furtum quādoq; licite permittitur.

Furtum quādoq; licite permittitur. ¶ Casus. Furtum nō facit necessitas: ⁊ uolūtas. de cōse. dist. v. discipulos. Et cū pro necessitate vite alienum rollit: quia omnia sunt cōia furtū non cōmittitur. xlvij. dis. sicut hō. ⁊. d. c. discipulos. ⁊ extra de fur. c. iij. vide q̄ no. Archid. xiij. q. v. penale. non tñ sic est in fornicatione. ff. de ritu nup. palā. ff. nō est. Mā potius dz quis oīa mala pati q̄ malo consentire. xxxij. q. v. ita ne. vñ bonis viris met⁹ stupri q̄ mortis maior debet esse. ff. quod me. cau. isti qui dem. ff. quod si decerint. furti aūt noie prohibita est in decalogo ois illicita vsurpatio rei aliene. ⁊. d. c. penale. ⁊ xxxij. q. iij. nō exerces. Item fur reputatur qui volens furari propter eimoziem humanum non furatur. de pe. dist. j. si. ꝓterea. ⁊ nō permisit rapinā qui furtum prohibuit. e. q. iij. meretrices. Qui etiam vt eleemosinam faciat subripit, furtum committit. xiij. q. v. forte. ⁊. d. q. iij. si non sunt. ⁊. ff. de furt. si pignore. ff. j. Et si quis ab inimico sibi debitū recipiat nō est furtū. xiij. q. v. nō sane. sic ⁊ iudei egyptios spoliādo furtum non commisse runt. q̄ diuo paruerūt. e. q. dixit dominus. Item platus dicitur fur qui nō curat de ouibus, aut non intrat per hostium ad officium prelature. xxiij. q. iij. tres personas. Quid sit furtus. ⁊ an furta sint paueribus eroganda, vel eis quoꝝ fuerūt reddenda. ⁊ quid iuris si fures non habeant vnde restituant. vide quod scripsi. ff. de nauti. l. iij. in verbo rapinas. An committat furtum qui percipit fructus biticū quo de iure ꝓuiatus est habes extra de elec. dudum. ij. ⁊ de preben. de multa fm Inno. qualiter teneatur qui cū fure partitur. ⁊ qualiter satisfaciet qui rem furtiuam alienauit. ⁊ q̄ emens scienter rem furtiuam nō pōt sine periculo aie retinere. Et si fur rē furtiuam alienet. ⁊ iterum ad eum peruenīat cui eam restituere teneatur. ⁊ de quibusdā aliis ad hec facientibus. not. Inn. extra de fur. qui cum fure. An celare furem vel peccatorē sit peccatum: habes. eo. tit. c. iij. de ſymo. nemo. Si p re cōmodata cōpetit alicui actio commodati ⁊ furti an altera per alteram tollitur. not. Innoc. extra de collu, detegen. c. fin.

¶ Quid iuris si clamē contra latronem, vel eum percutiam, vel procurem q̄ capiat̄. ⁊ exinde moꝛs sequatur. habes extra de homi. tua. ⁊. c. significasti. ij. per Inno. ⁊ alios. An fur vel raptor volēs restituere rem furtiuam dupli vel quadrupli penam uitet an statim furto facto is qui passus est furtū habet actionē vel ius ad quadruplum cōtra furem, an fur alienans ante cōdemnationem res suas dupli vel quadrupli penam vitabit. not. Inno. extra de elec. q̄ propter. Utrū res amisse per furtum ꝓbentur per solū iuramentū illius qui passus est furtū. no. Inno. extra quod me. cau. c. fi. (Scelerib⁹) vide. ff. l. ij. Et facit hec litera q̄ quis possit in eodem libello de pluribus criminibus accusari, qō verū est. iij. q. v. placuit. ij. q. j. in primis. ⁊. q. vj. an possit. fi quis ex pluribus. ⁊ extra de ſymo. iz hely. de iudic. exhibita. ⁊ de accusa. iz. We hoc no. Buil in spec. de inci. quesito. ff. j. versi. porro. ⁊ Archi. ij. q. vij. latoꝛ. in prin. nā potest in vno libello quis de adulteꝛio accusari, peti separatio thori. ⁊ dos restitui, peti postulari extra dem cōm vt lit. non cōtest. c. j. Ain aūt hoc locum habeat in oi casu: nō. no. subtinere.

Libellus accusatoꝛis quid sit plura crimina contra eū in eodem cōmittens.

distinctione vt no. ff. de accusa. qui de crimine. Item no. q̄ si qs accusetur de vno crie ⁊ fidei iussoꝛibus tradat: non pōt iterū de alio crie accusari, nisi esset accusatus de pertinaꝛ. vt. ff. de cultio. reo. l. ij. ff. fin. Secus aūt vt si propter crime in defectu fidei iussione cautiōis in carcere sit detrusus. ar. a ꝙo eius qō ibi dicit de oib⁹ sub fidei iussoꝛe factis. ⁊ fm hoc deteꝛioꝛ est conditio in carcere positi quā fideiussoꝛibus traditi nō cuius posset esse onus ⁊ grauamē inueniendi fideiussoꝛes, de quo plene scripsi. j. eo. quoties. post prin. Et ſō notabiliter dic. ff. si. in gl. necesse habet stare in cā eadē die. Jn aliꝭ aūt diebus ridendū est. Per quā gl. dicunt q̄dā q̄ iz sup eodē facto ꝓ quo aliꝭ cui competit criminalis accusatio ⁊ ciuilis nō possit accusatoꝛ simul vtrāq; ꝓsequi. vt. ff. de pu. iudi. interdū. cū suis cōcoꝛ. hoc verū est eodē die, sed aliꝭ diebus poterit. pura post accusationē institutā hodie, cras potest libellus offerri ciuiliter sup eodē facto: sic em̄ instituta accusatioe in crimine furti ⁊ aliꝭ hmōi constituo de crimine pōt iudex ex officio actis. ⁊ in eadē instantia reū cōdēnare de crimine cā rei subtracte restitutionem. Quinimmo etiam in cā inquisitionis probato crimine imponetur pena coꝛporalis. ⁊ honoris. ⁊ damna lesis restantur vt scripsi. d. l. quotiens. in verbo seueritatē. quare nō eadem rōne poterit diuersis rēporibus accusatoꝛ criminaliter ⁊ ciuiliter ꝓsequi iura sua certa ratio nō vī. Et hoc maxime roboratur ex. d. c. j. extra vt lite non conte. vbi simul ⁊ semel accusat̄ qs de adulterio. petit̄ seperatio thori ⁊ dos restitui. Ecōtra vī. quia in d. ff. accusatio interponebat̄ sup alio crimine, hic aūt sup eodē facto ⁊ ciuiliter ⁊ criminaliter intenditur. Et sic nec ꝓintentionē vnius reliqs preiudiciū fiat vī sec⁹ vt. d. l. interdū. Mā sicut preiudiciū fit integrata criminali si ciuilis ꝓponatur eodem die ita ⁊ si aliꝭ diebus. nō sic vbi due aut plures accusationes contra vnū de diuersis crimiibus diuersis temporibus proponuntur. Puto sup hoc melius distinguī. aut cozā eode iudice. aut cozā diuersis qs sup eodē facto criminaliter ⁊ ciuiliter accusat. Primo casu possit. arg. iuriū inductoꝛū. ꝓ hac ꝓte. Secō nō vt apte colligit. j. de re mil. l. fi. ff. qm̄. ⁊ ex his q̄ plenius scripsi ibi. Ad idem est ꝓe. c. j. extra vt lit. non cōte. ⁊. d. de iudi. nulli. Vñ si petito hereditatis ⁊ cā legitimitatis cozā papa verterent̄ possent simul agi. no. Inno. extra de oz. cog. tuā. quod fieri nō posset si ꝓposita hereditatis petitione cozā iudice seculari excipereꝰ de illegitimitate. nā tunc ipsa cā illegitimitatis remitteret̄ decidēda ⁊ cognoscēda iudici eccle siastico. vt. d. c. tuam. ⁊ sic vī intelligendum quod no. ff. ad. l. aquil. ex more. cum dicit aquil. ⁊ comel. non posse simul agi. ⁊ vide quod ibi no. in fi. glo. Sed an iudici de scelere patrato in officio solū accusato eo durante interdicat̄ administratio ipsius officij cā peti. non vī: q̄ non est possibile neq; portabile prouincia esse sine rectoꝛe. in aut. de administrato. ꝓpe fi. coll. vij. Unde qui tale imperiū absq; permissu principis deserit tenet̄. l. iul. maiestatis. ff. ad. l. iul. mae. l. iij. ad fine. Et q̄ lex exigit vt fine interuallo administratio cōtinuet̄. l. vt priores decedēribus aliꝭ succedant. j. de castrēſi. l. j. ⁊ periculū est fine regimine terrā esse dicit Jnn. extra de iudi. significauerunt. vñ cōmissa inquisitione cōtra abbatē. ⁊ ea pendente monachi intendere sibi ⁊ obedire tenent̄ extra de accu. oltim. ſ. prouiso. Ecōtra q̄ sic. arg. ff. de sus. tu. decreto. ſ. eo. ri. eum qui. eodē. Et paret. ff. de decur. l. ij. post prin. que loquit̄ in re legata ad tēpus. Et in remoto similiter ad tps: ⁊ q̄ sic est in plato. vt paret extra de of. deleg. venerabili. ⁊ de simo. iz hely. ſ. q̄ vero. ⁊. iij. q. ij. q. vj. ⁊ in procuratoꝛe. vt no. ff. de procu. que oīa. in prin. ⁊ vide quod not. Inno. ⁊ Ber. in. d. c. venerabili. Causa autē penden. alius in locū eius in officio. subzogabit̄. d. l. eū quē. ⁊ sic ꝓuncia sine rectoꝛe non erit. ad hoc. vij. q. j. scripsit. quod videt̄ verum si merito est suspect⁹. vt. d. c. venerabili. ⁊ vide quod no. Innoc. extra de simo. accusarū. An aūt ſeuis suspitio iudicat interdictionē administrationis. no. Inn. e. ti. licet. vī de eriam quod no. Archi. iij. q. ij. q̄ fi male. ⁊. c. seq. Qualis procedēdus habendus sit cum sup dilapidatione proceditꝰ aduersus plarum. no. Archi. xij. q. ij. vulterane. Item no. q̄ subditi ex necessitate tenent̄ iudices taliter excedentes principi nunciare atq; referre. vt in aut. vt iudi. sine quoquo suf. ff. necessitate. ver. sed etiā ipsos. Et forte si non fecerint punientur vltimo supplicio ⁊ pena triū librarū auri. arg. in aut. de armis. ff. sancimus. versi. defensoꝛum. vel pena decē librarum auri. ar. j. de ꝓuil. sco. l. j. ff. scrinio. (Maculasse) iudex maculatur a turpitudine ⁊ peccatoꝛ: vel potissime accipiendo quod illicitū est: tūc dicitur manus impuras habere. Lex quidē exigit puras esse iudicibus manus vt collatoꝛes tributoꝝ custodiant. in aut. vt iudi. fine quoquo suf. ff. si quis autē ꝓeter hec. nā ⁊ deus ꝓcipue querit facere dotū oīm puritatē. in aut. quomodo oporteꝛ epis. ff. si quis aūt talis. Ad idem in aut. de man. princ. ff. oportet ergo. ⁊ extra de vi. ⁊ honeste. cum ab omni. vnde ⁊ ꝑses iubetur assumere cōsiliarium virū optimum: purum vndiq; ⁊ contentū his q̄ a fisco dātur. in aut. de mā. pun. ff. festinabis. ⁊ qui secus agit dicitur fidē iniſtam non custodire: aliusq; assumi iubetur qui leges ⁊ iustitiam cum puris seruet mantibus vt ibi. Et nota q̄ iudex qui male se habuit in officio dz pius ⁊ ante oia satisfacere his quos lesit. ⁊ tūc demum pena digna puniri. vt paret. in aut. de administrato. ff. si quis aūt. coll. vij. ad qō etiā. ff. de superexactoꝛ. l. j. ⁊ in qui. cau. colo. cē. l. j. in fi. Item nota q̄ sicut per vnum membrum macula in omne coꝛpus diffunditur: sic in omnem ecclesiam videtur delinquere qui coꝛpus suum maculat. xxvj. quest. secunda sed ⁊ ecclesia siquidem christi absque macula ⁊ ruga est. vt xxxij. quest. iiij. recurrat. in fine. ⁊. xxiij. questio. j. in omnibus. Item macula coꝛporis notabilis remouet a ministerio altaris. xlv. distin. hinc enim. ⁊. j. quest. j. sacerdotes. Sacramēta vero ecclesie per malos ministros

Judices ⁊ sacerdotes debēt esse puri.

Ecclesia romana nunquam fuit hereſi sepcta purgat̄. xc. di. ne. ꝙ. (Coniuncti) legitimis ac districtissimis ꝓbationib⁹. v. q. vj. episcopanū. in fi. ⁊ extra de iudi. at si clerici. ad hoc vide quod scripsi. ſ. de decur. si ille. in verbo certe. Jn regno aūt per. c. reg. karo. secundi quod incipit. Item quod in omni casu si sup re his contra ꝓhibitione iuris acceptis nihil constare pōt purgari inde se debet per iuramentū ⁊ officialis ⁊ is p cuius manus dicit̄ accepisse. qō si recusauerit ꝓstare: stabit̄ contra eū iuramēto partis se solumse dicēris. ⁊ ad id quod iurat̄ fuerit. ⁊ ad penā in talibus constitutam ipse cōdēnabitur. (Infignibus) ornamētis, nobilitatibus, honoꝛib⁹; que omnia ex dignitate magistrat⁹ si bene gerit consurgunt. (Honore) iudiciali. ⁊ omni priuilegio. j. de veteranis. l. pe. vide quod ibi scripsi. ⁊ fic facit contra clericū delinquentē vt amittat priuilegium

Clericus non in sacris se seruitus immiscens amittat priuilegium clericale.

sui ordinis ⁊ honoris. Quid ergo si clericus non existēs in sacris exerceat seua ⁊ alia dānabilia, an perdat priuilegiū ordinis clericalis? Uidetur q̄ sic. ar. huius. l. ꝙ. d. l. pe. de his ⁊ similibus. Quis vtile foret hic scribere, tū ob prolixitatē vitādā remitto ad ea que no. Inn. extra de apoſta. c. j. ⁊ An. de Jser. in constit. de apost. l. apostatātes. (Exuti) spoliati, nam ꝓ his criminibus ꝓbyteri deponunt. lxxj. di. ꝓsbyter. An autem etiā salarijs priuabunt. ⁊ non vī cum debeamus cōtenti esse penis legibus cōprehēſis. ff. de ꝛ. obl. si stipulatio. Et q̄ non est nostrū extendere legem. ff. sol. ma. si vero. ſ. de viro. ma time odiosam. de reg. iur. odia. li. vj. ⁊ q̄ in penis benignior est interpretatio facienda. eo. ti. de penis. Ecōtra q̄ etiā pro negligentia tali pena punit̄. ſ. de anno. ⁊ tri. iudices. forti⁹ pro furtis atq; sceleribus, q̄ eadē est ratio. imo in maiori in eis. ff. ad. l. aquil. illud. ergo idē ius. Item pro hoc est aperte. ff. de an. leg. l. meuiā. in prin. ⁊ vide q̄ no. ff. de admi. re. ad ci. perti. l. ij. ſ. cōductoꝛe. (Pessimos.) Nota verbū. pessime nāq; ipsi delinquunt ⁊ faciunt. cum ceteri meliꝰ tuentes legem furta ⁊ scelera perpetrent iudices audac. ⁊ cum legis furoꝛe furantur. ꝓ quo vide quod scripsi fm polk. ſ. de loc. ⁊ itine. custo. l. j. in ꝛbo concussionem. (Plebeyos) minimus. qui de plebe sunt. Triplex q̄dem hominū est status. i. maioꝛ eoꝝ qui ad dignitatē fortuna prouecti sunt, mediocris eoꝝ qui sine dignitate alias ēi sunt nobiles ⁊ minimus plebeyoꝝ. in aut. qui. mo. natu. effi. sut. ſ. quisquis. qui. ⁊ in aut. qui. mo. natura. effi. leg. ſ. quisquis. qui sine honoꝛe sunt etiā decurionatus. ff. de decur. l. ij. ſ. in filijs. Judices ergo se furtis est stantibus deputantes perdunt dignitatē ⁊ honoꝛē magistratū queſiti. neq; enim debēt illius honoꝛ habere mmimē quē ipsi p scelus ꝓ pria despexerūt. Quis in regno talibus iudicibus maioꝛes augeamꝰ honoꝛes. Et nota q̄ iudex dicitur quasi ius dicens extra de ver. sig. fozus. Et cū ius ⁊ iustitia reddit optimi nomē, nobilissimi viri meretur. Si aūt a iustitia deuiat perdit nomen. xj. q. iij. ipse. xxiij. q. ij. c. j. ij. q. j. scelus. Judex em̄ debet esse iustus ⁊ quasi immobilis vt colūna. ij. q. j. reuera. vt nō se flectat cōtra legem sed eius integritatem custodiat. in aut. de trien. ⁊ se. ſ. si quis aūt annumerationē, sic enim iudices administrationes suas gubernare studeant vt nullus eoꝝ aut cupiditati sit dediꝰ, aut violētias aliquas vel ipse inferat, vel iudicibus aut officijs eoꝝ: aut quibuscunq; aliꝭ collatoꝛibus inferre permittat. ⁊. de offic. ꝓfec. ꝓet. affri. l. j. ſ. optamus. Item debet iudex esse vt neruus qui nō frangit̄ sed plicatur, nō extēditur nec lēsetur. vt scripsi. j. de diuer. oīa. ad splēdidioꝛis alias non est iudex. vt. d. c. fozus. ⁊ aliꝭ. Si ergo nō dicit ius vel iustitiaꝫ nō reddit, sed iniuriā ⁊ iniustitiā agit. furtis etiā se ac sceleribus maculando nomen optimi ac dignitatis priuilegium perdit. vt hac. l. omni quippe honoꝛe meretur exui ⁊ priuilegio. vt. j. de veteranis. l. pe. sic ⁊ vir nō mereī dici vir si non facit ea que sunt viri. in aut. de trient. ⁊ semis. ſ. ꝓhibemus. Cuius em̄ opera quisq; facit ꝛc. de pe. dist. j. ſ. si aut illam. ff. Item vt ꝓs ait si quis igit ea facit que sunt ꝓprie bruto. ꝛ alium pōt dici bruto animal ⁊ nō homo. xvij. q. iij. c. minoꝛ. in aut. de incest. nup. in princ. ⁊ colligitur. in aut. vt de cetero cōmu. eccliā. non fiant in fi. j. rel. ibi a viris gesta sunt ꝛc. xxvij. q. j. si custos. ⁊. c. si homo. ad quod etiam facit oprime. xxij. q. ij. ſ. ite opponitur. vsq; ad ſ. probatur. ⁊. xxxj. q. vij. ſ. sed illud. ij. q. vij. non oēs epi. j. q. j. cito. ff. de posiu. l. j. ſ. bestias. facit etiam. in aut. de nup. ſ. per occasionem. ⁊ vt lic. ma. ſ. pdicto. Cum em̄ homo a ratione discedēs sensui se subdidam sunt ciens sceleris: eis maculaī non meretur etiā homo nedum vir dicī; ſ; portꝰ bruta animalia. Uñ Chrysostomus cū recalcitres vt asinus, ferias vt equꝰ, luxuriēris vt mulus, castramargia patriaris vt virus, carnē tuam inimicis quā ho pūgues vt virulꝰ, rapias vt lupus, insidiaris vt fues, in ira frēdeas vt vipera, qualiter te hominē indicabo cum nulla charitatē in te reperio? Et in ꝑs. xxxj. Nolite fieri sicut equus ⁊ mulus quibus nō est intellectus. de quo etiā Boetius. xiij. de consolat. pſa. xlix. Euenit vt quē trāſformatū vitijs videas hoiem estimare nō possis anaritia ferueī alienarū opū violētijs raptoꝛ lupi simile diceris. Feroꝛ atq; iniquus linguā litigijs exerceꝛ cani cōparabilis, insidiatoꝛ occultꝰ surripuisse fraudib⁹ gaudet, vulpeculis exequet. Ire intēperās fremit leonis animum gestare creditur, pauidus atq; fugax non metuēda formidat seruo similis habeat, segnis atq; stupidus torpet, asinus viuit, leuis atq; inconstans studia permutat, nihil quibus differt, fedis immundisq; libidinibus immergit, sordide suis voluptate detinetur, ita fit vt qui ꝓbitate deserta hō esse desierit, cū in diuinā cōditionem transire nō possit, vertat in belua. Uñ hieronymus. Quotiens vincimur vitijs ⁊ peccatis, totiens christū negamus. ⁊. qō. iij. existimant. ¶ Ceterum politꝛ lex materia ꝓstat, qualitas quoq; tēporis exigit de malis iudicib⁹ loqui ⁊ superioꝛibus pura regibus ⁊ prelatis. Sciēdum est q̄ tales multis nobis appellant, pura canes mmpt. xlvij. di. sic rectoꝛ, leo rugiēs ⁊ quasi lupus rapiēs predā. Ezechie. xxij. dicunt̄ etiā lupi ex alia cā. lxxxij. di. nihil vt se non oues pascant ⁊ ꝓpria lucra perquirant. viij. q. j. sunt quidā. ⁊ ꝓpter hoc eis potestas administrandi colligit̄. Ezech. xxxvij. Item canis ipudicus ꝓpter defectus regimmis. ij. q. vij. qui nec. Jtē cozpus ꝓpter migredinē peccatoꝝ. ij. q. vij. non oēs. Item porcus. xlij. dist. mandatis. Dicit̄ etiā rusticus a rusticitate. xlvj. di. in prin. Jtē dicit̄ gallus gallinaceus. i., capo ex eo q̄ galline modum hz, sicut ēm galli na non cantat nec horas annuciat sic malus reꝛ nec iustitiam predicat nec pacem annunciat. Jtē sicut capo non generat sic nec rex hu iusmodi vel iudex vtiles fructus tranquillitatis educunt iustitie ob seruatione subiectis. Item sicut gallus gallinaceus non pugnat ꝓ gallinis: ita nec rex luxuriosus aut iudex ignauus ꝓ subditis suis pugnat. d. c. sit rector. Item sicut capo ad vocationem gallinarum nullas voces emittit: ita reꝛ aut iudex negligens ꝓ pauperibus ⁊ bono publico nullas iustitie leges neq; mias edunt, ⁊ hi iuste a subceptis honoribus deiciuntur. lxxxj. di. c. dictum. Item sicut capo se solum impinguat sic ⁊ reꝛ ⁊ iudex cupidi nullo iustitie zelo aut charitatis ardoꝛe feruent solū ꝓpriis dilatationibus student. Et ideo cū querunt epulas ⁊ diuitias, scipsos ponunt in igne inferni. vt dicit in ꝑs. ⁊. xxxvj. di. ecclesie. Item mali plari ⁊ reges qui non intrant ꝓ hostium, ⁊ quibus non est cura de ouibus ⁊ subditis vocāt̄ fures ⁊ latrones mercenarij ⁊ lupi. xxij. q. iij. tres personas. Amplius reꝛ ⁊ iudex in reddenda iustitia ⁊ pace annunciāda mutus, non verus est reꝛ sed salsissim⁹ iudex. Habet aūt solū similitudinē regis ⁊ iudicis, sicut ydolum quod non exercet officium hominis, sed est solū simile homini, non tñ est homo. Unde recte hmōi reges ⁊ iudices simulachra dici possunt, de quibus dicitur Baruch. c. vlt. Lingua eoꝝ polita a fabro, ipsa quoq; deaurata ⁊ argēteꝛa nō possunt loqui. Et qui tales creant similes fiant illis, ⁊ qui faciūt ea. Circa hoc autē clarius est sciendum q̄ gentiles habebat simulachra, vj. generum. i. lignea, lignea, erea, lapidea, argentea, ⁊ aurea. Hoc segin multis regib⁹, principibus, ⁊ iudicibus horrenda realitate sentimus. Mā lurea simulachra sunt ꝓlati carnales ⁊ reges de quibus dicit in ꝑsalmo. xvij. Et lutū plateaꝝ de lebo eos. Lignea sunt principes ⁊ reges indocti, rudes ⁊ insensibiles de quibus dicit Hiere. x. Signū est argento inuolutum, hū dicunt creati reges ⁊ iudices, q̄ creare est aliquid de nihilo facere. isti vere sunt chimere qui nō sunt nisi in opinione. Jtē sunt erei reges ⁊ iudices qui habent tantū eloquētiā secularem. Es enim sonoꝝm est. j. ad coꝛ. xiij. Factus sum velut es sonans, ⁊ cymbalum tinniens. Lapidei reges ⁊ iudices dicuntur qui facti sunt ex fortitudine rēporali, neq; enim tales sunt lapis qui ponitur in caput anguli. vt dicit in ꝑs. cxvij. Sed sunt lapides offensionū, ⁊ petre scandali. ad Rom. ix. Argentei sunt qui sūt per pecuniam siue diuitias qui dicunt. Quid vultis nobis dare ⁊ trademus vobis eū. i. christū. ¶ Matth. xxvj. qui est ipsa iustitia. ij. q. iij. existimant. ⁊ Malach. vlt. Ad pecuniam vero dignitas nō mesuratur. vt habet. ix. ethicoꝝm. licet nimiū secus hodie fiat, aurei sunt qui sunt sola sanguinis nobilitate pesata, aurū em̄ est nobilissimum metallorū: ⁊ in statua quā vidit Nabuchodonosoꝛ aurū erat in capite. Danie. iij. Interdum aūt malus reꝛ vel platus cōparatur ligniꝰ quod seipsuꝫ poluit sozdib⁹, alios vero lanat. j. q. j. si fuerit. xv. q. vlt. c. vlt. lxxxij. distin. ſ. vltimo. Quandoq; tamen lapideo carnali. d. c. si fuerit. Interdum monetario. eo. q. j. quod quidam. vltimo nota q̄ reꝛ bonus ⁊ iudex laudabilis inter ceteras seruare teuentur precepta philosophi sic dicentis. Cunctis esto benignus, omnibus equus, nemini blandus, paucis familiaris, ad iracundiam tardus, ad clementiā pronus, in aduersis firmus, in ꝓsperis cautus, oibus prodesse debes ⁊ nulli nocere. Unde preter alia incommoda que ex malis regibus prouenīunt reipublice cum deliquunt auferunt̄ sibi licentiā alios increpandi. in aut. vt iudic. fine quoquo suf. ff. ita q̄s. ⁊. ſ. eiī hoc quoq; sacroꝝm. ⁊. xxvj. distin. c. fi. ⁊ j. questio. prima in quibusdam. Quinimmo rege inuisto nihil peius; nulla enim comparatio est iniustitie ab hominem inustum. Hec em̄ decies milles petoꝛ est, piura enim mala facit malus homo quam bestia. vt dicitur in. vij. ethicoꝝm a polit. vij. Sicut perfectum animalium omnium homo est. sic ⁊ separatum a lege ⁊ iustitia pessimū est omnium. ¶ Et licet iam terminos solite prolixitatis transierim, non omittatur illud Cypriani. li. de. xij. gradibus abusionum. regem non iniquum sed correptoꝛē iniquoꝝm esse oporteꝛ, inde in semetipso dignitatem sui nois custodire debet, nomen enim regis hoc in

Idola gentium sex multos principes ⁊ iudices repꝛesentant.

Regum sactissima institructio suis subditis vtilissima.

Universidad de Deusto
Biblioteca

telligitur,hoc retinet. vt subiectis oibus rectoris officiuz procuret. Sed qualiter alios corigere poterit: qui proprios ne iniqui sint nõ corrigit. Quomiã in iustitia regis exaltabitur solium: z in veritate solidabuntur tabernacula populoꝝ, iustitia vero regis est neminẽ iniuste p potentiã opprimere, sine psonarum acceptione inter virum z proximũ suũ iuste iudicare, aduenis pupillis z viduis defensorẽ esse, cohibere furta, adulteria punire, iniquos nõ exaltare, impudicos z hystriões nõ nutrire, ipios ɔ terra pdere, parricidas z praue viuẽtes viuere nõ sinere, ecclesias defendere, pauperes eleemosynis alere, iustos super regni negocia cõstituere, senes z sapientes z sobrios cõsiliarios habere, magoꝝ z arioloꝝ, phitonissarũqz superstitionibus nõ intendere, tracundiã differre, patriã fortiter z iuste contra aduersarios defendere, per oia se deo conformare, prosperitatibus animũ non eleuare, cũcta aduersa pariter z patienter tolerare, filios suos nõ sinere ipie agere, certis horis orationi insistere, ante horas cõgruas cibum non gustare. Ue enim terre cuius rex puer est: z cuius principes mane comedũt. Hec regis, psperitatem in psenti faciũt, z regẽ ad celestia regna ad meliora perducunt z infra. Super oia regis iniustitia non solũ presentis imperij fuscat, sed etiã filios suos z nepotes ne post se hereditatẽ teneant, obscurat. propter placitũ eiꝰ Salomonis regnũ Israel dñs de manibus filiorum suorũ dispersit. z propter iustitiã regis Dauid lucernã de semine eiꝰ in hierusalẽ semp reliqt. Nota etiã illud Aristotelis. viij. ethicorum. Nõ est rex qui nõ per se sufficiens z oibus supereꝛcellens sic z romanus pontifex cũctos debet excellere scientia z virtute, soli eĩ Petro dictũ est. duc in altũ rethe hoc est in profundũ disputationis. xxiij. q. j. conturbat. z vide que scripsi. ſ. de ann. z tri. oẽs. j. in verbo rector. z de prenar. l. j. post secundam gl. (Quoſqz) alias quoqz. (Habeantur.) De pena qua p furtis puniendi veniant hic nõ explicat. vnde dic vt. ff. ad. l. iul. repe. l. lex iulia. ſ. hodie. z vide quod not. eo. ti. l. iij. z. ſ. ad. l. iul. repe. l. j. in gl. vlt. z plene de pena furum z latronuz scripsi. j. de deserto. l. fi. Ite dic ꝙ tenentur etiam pena periurij si pterea que sunt sibi a lege permissa reciptant aliquid cum iurent nihil recipere a subiectis, sed cõtentos esse his annonis que sibi assẽo dantur. in aut. iusiurandum. z vide ibi. ſ. viro. ver. sed sicut. Et vltra iuramentum ipsum etiã amplius ꝙ latrones exeedunt, cum legis quodãmodo vigore id facere videantur, totius enim iniustitie nulla capitalior est quam eoꝝ qui cũ maxime fallunt id agunt vt boni viri esse videãtur. dicit Tullius. j. de offi. Et quẽadmodum maius malũ est per deum verũ iurare fallaciter quam per deos falsos iurare veraciter. xxij. qõ. j. monet.

Iudicis Ita maius malũ est iudicẽ qui ex iuramento tenẽ non furari: imo furumest aliena furta punire si calcato iuramento spoliet ipse subiectos quos longe gra vindicare tenetur at qui legis auctoritate seu fauoze furatur immanius quã nisiume plus ꝙ latro peccare cẽsendus est. qõ psequere vt scripsi. j. sint furta de loco. z iti. custo. l. j. in verbo cõcussione. sic z plus ꝙ latrocinũ est alioꝝ. cũ tutor pupillũ suũ quẽ defensare teneꝛ bonus culis parentum spoliat. lxxxvij. distin. in religiosum. Hodie vero apud nos tales iudices pre ceteris iusti z catholici reputantur, z amplioribus dignitatibus cõfouentur. (Nec sibi.) ver. (Honore.) p dignitatẽ qñcõ vel qrendo. (Indignos.) simile infra. eo. quoriens. In prima glo. ibi. ſ. filius. adde. imo solo verbo cõfertur officium. in aut. cõstitutio que de digni. ver. ꝑterea. sic z ordo. vt patet. xxiij. di. exorcista z tribus. c. se. Princeps enim qs vult fieri pro facto habeẽ. ff. de manu. apud eus. Hec z alia vide. ſ. de loc. pre. ci. l. fi. in verbo donauerit. q. ij. Per eo dicillos autẽ probatur collatio talis vt hac. l. z. ſ. de man. princi. l. j. Item iurisdictio solo verbo z voluntate confertur. vt nota. extra de conse. ec. c. pe. Uel dic ꝙ p codicillos cõfertur dignitas officiꝝ: que. ſ. ex officio veniebat officiũ solo verbo: sed probaꝛ collatio per mandata literalia. vt. d. l. j. Unde codicilli sunt litere dignitatis: mandata litere ꝑtis: z modus in administratione seruandus. vt colligit ibi autem. de mã. pun. posit prin. cũ ibi. not. Administratio vero officij suscipitur in uramẽto quod ꝑstare tenẽ. in aut. vt iudi. sine quo quo suꝑa. ſ. necessitatem. In epo aũt z abbate hoc facit consecratio z benedictio per extranagantem Bonifacij iniuncte nobis ꝛc. Preterea q̃ sunt iurisdictionis que poteſt eoipso ꝙ solum est cõfirmatus. vt extra de electio. transmissam. ad fin. cum ibi not.

¶ Imperator. Lex. xiij.

Mulieres honore maritorum erigimus; genere nobilitamus: z eorum ex eorum persona statui mus: z domicilia mutamus. Si autẽ minoris ordinis virum postea sortite sunt: priori dignitate priuate: posteriores mariti sequantur conditionem.

Mulieres. (Casus.) Mulier nupta viro dignitatem vel honorem habẽti nobilitat: z sequit eiꝰ fozũ, seu domiciliũ, verum si eo mortuo nubit inferiori priuaꝛ dignitate a primo questa, z sequit cõditionẽ z domiciliũ sẽdi. (Mulieres) exponeꝛ. vt ſ. de hijs qui se defe. l. j. ¶ Et no. ꝙ solũ ꝑsone decorãtur honore virozũ, nõ tñ res earũ cõsequunt̃ puilegia q̃ hñt res maritozũ. ff. de ex cu. tu. spadonẽ. ſ. liberti. Et quo arguit̃ ꝙ si vir est immunis a collectis ratione propie dignitatis non trahaꝛ hec immunitas ad bona vxoris. (Honore.) De hoc vide. ſ. de decur. l. j. (Mariton̄) de hoc vide quod scripsi. ſ. de incolis. l. fi. vbi hec lex est de verbo ad verbũ. Ubi examinatum est qñ ꝑpie dicitur maritus verũ sit necessaria copula carnalis, vel an sufficiat matrimoniũ contractũ per verba de presenti vbi etiã scripsi. An si mulier tutela filiozum suscepta cõtraꝛat cũ alio ꝙ verba de futuro intelligaꝛ ipsa tutela foꝛe priuata. scripsi etiã an lex ipsa z similes sint correcte ꝙ cano. extra de secũ. nupt. cũ sedm. z. c. nuper. z quid de ornamentis z vestimẽtis collatis a viro in vxorẽ an sint viri heredibus restituenda. z de alijs pluribus ibi scripsi. (Nobilitamus.) Nota ꝙ vxor nobilitatur ex dignitate viri. secus in concubina licet honoze pleno sit diligẽda, seu diligaꝛ. ff. de hijs qui. vr ind. cũ tabulis. ſ. j. Quis dicit nobilis plene scripsi. ſ. de cõdit. in pu. hoz. l. j. Hic añ̃ not. ꝙ no. ꝙ nobilitas ꝓprie causatur z precipue ex nouẽ licet fm. ll. solum tripley hoim status. vt scripsi. ſ. l. ꝑt. ſ. maioꝝ, nobiliũ, z plebeyoꝝ. ¶ Prima causatur ex sapiẽtia, z hec nobilitas est ceteris ꝑferẽda. q. in sapiẽtia nobilitas vera cõsistit. Sapiẽ. vij. Oibus nobilibꝰ nobilior est sapiẽtia, ꝓponit enis regnis z sedibus ꝛc. Ibidẽ. Añ z meritũ scientie iuris ciuilis ipso iure pitum nobilissimũ reddit. ſ. de postu., puidendũ. Añ vlpianus dictus est nobilissimus. ff. de excu. tu. l. ditim. in fi. Ite clarissimus. ff. de pu. iud. custodias. quod idẽ est vt scripsi. ſ. l. j. Ma z princeps iuris peritis reuerẽtia exhibet. ſ. de aduoc. diuer. iu. quicqd. neqz põt esse aliqua fortuna quã nõ augeat literarũ gloriosa notitia dicit Cassio. z. variarum. Melior est enim sapiẽtia cunctis opibus pciosissimis. dicit. puer. viij. vbi de hac materia multa sunt. Quinimmo intantũ iuxta rei debitũ ꝙuis aliter de facto seruetur insignis est nobilitas iuris ciuilis ꝙ doctores legũ dicuntur viri celsiores, quoꝝ iudices singuli iudices ꝓmouẽdi sunt. z hi sunt ab oibus honozãdi nec debent aliꝰ ꝙuicuqz maximis fratres appellari sed dñi. ſ. de of. di. iu. l. quasi diuini. cũ tu Cesar augustus dñi appellationem declinauerit: z ne sic vocaꝛeꝛ graui edicto corripuit vt refert Orosi⁹. vj. ad Aug. ꝓpe fi. Quales añ doctores hmõi consequantur honores. vide q̃ scripsi. j. de profes. qui in vr. consti. l. j. super gl. sed vicarius. Ad premissa etiã videre poꝛes que scripsi. ſ. de discul. l. fi. in ꝓin. z de decu. oẽs. j. post gl. vlt. ¶ Sedo ex alia virtute. Nam nobilitas ex virtute capit. vt ait Salust. in iugurtino: Quis virtus z sapiẽtia cõuertant: vt qs de vna dicitur de reliqua dicrũ intelligaꝛ. Hieronymus ad celentiã: summa apud deũ nobilitas est clarũ esse virtutib⁹. Unde ille apud deũ maioꝛ est ꝙ iustior nõ econtra. xl. di. multi. in fi. Et exteriora virtutũ opera viros eminẽtes in hac vita constituit. xxij. q. iij. si non ex fide. ad hoc etiã extra de ꝓbatiõe. ex studijs. z Señ. in epistõ. Virtus veraꝛ in aĩa nobilitatem perficit quã natura inchoauit. ſ. per dispositionẽ. Unde nobilitas nihil aliud est ꝙ habitus operatioque virtutis in hoie vt in hac specie: illa etiã nobilitas q̃ procedit ex bonis moribus includaꝛ: iuxta illud. Degenerant hoies vitijs fiuntqz minores. Exaltat virtus nobilitãdo genus. Unde probitas mozum ꝓferꝛ docendi peritie. j. de profes. qui in vr. consti. l. j. z facundie. ſ. de professor. z me. l. magistros. vide q̃ ibi scripsi in verbo moribus z natalibus z alijs. ff. de verb. sig. pronũciatũ. in fin. Añ q laudabiliter exequitur debitum sui ordinis supernacuo queritur eius notio nobilitatis. extra de iud. cũ deputati. Interna qdẽ mozũ ornamẽta ex cozde mũdo procedẽtia etiã in futurã vitã celestiũ gaudioꝝ participatione virum glorioſum faciũt. z ostẽdunt. d. c. fi nõ est fidei. Hee due prime species cũ sint in aĩa spũales celestes piter z ex deo sunt olꝰ sequẽtibus q̃ sunt terrestres: z ex hoie sine dubio digniozes. Mã sicut aĩa ꝓfertur cozpori z sol lune. extra de man. z obe. solite. sic z nobilitates q̃ sunt spũales in anima pariter z ex deo ceteris ꝓferuntur. ¶ Quãtũ eĩ aurũ est pciosius plũbo. xcvj. duo sunt. tanto hee species sunt ceteris inferioribus celsiores. z de hoc melius. j. dicetur.

Nobilitas ex loco. Nobilitas ex splendido oriundus. Nobilis est. ad hoc. xl. di. nos q. z. c. illud. z. c. adam. z. ff. de excu. tu. nõ tñ. ſ. j. z. ſ. de vi pu. seruos. ij. respõso, facit. ff. de stat. ho. in vrbe. sicut ecõtrario rustic⁹ q ex rure seu villis z casalib⁹ est susceptus. vr. ſ. vr ruſti. ad nul. ob. deuo. l. j. z de agrico. z cen. cũ scimus. ppe fi. ¶ Non ex cõi opinione. puta si aliquis cõiter ꝓ nobili habeatur. ad hoc. ff. de fun. instru. cũ delationis. ſ. afinam. z de flumi. l. j. ſ. j. z. ſ. si cer. aut liber. ad decur. aspi. le. fi. ad fin. z qõ not. ſ. man. si pto ea. in ꝓin. Istozum nobiliuz hodie infinitus est numerus, talis enim cõis assertio non facit quem nobilitatem seu veram nobilitatem sed asserit. vr. ſ. hic habeaꝛ. Nihil eĩ stulti⁹ est ꝙ sentire opiniose vulgi aliquẽ esse beatũ. vt ait Tullius ti. de legibus. Haz z digni tatem nõ faciũt, sed asserunt hoiem virtuosum. j. de consul. l. j. Puta añ hmõi assertiones esse mẽdose. ff. qui z a qui. si priuatus. ij. riso. z de offic. ꝓcto. barbarius. vbi habeẽ ꝓ libero qui erat seruus, z hoc ob publicꝝ vtilitatẽ ne. ſ. gesta ꝓ eũ pereant. sic etiã falsa erat assertio quã de Jesu turbe faciebãt. Nam alij dicebant ipsum esse ꝓpheta alij Johannẽ baptistã. vt dicit Luce. ix. Et vide qõ in simplibus plene scripsi. ſ. e. l. j. in not. magna. q. iij. ver. hmõi. qppe assẽrationibꝰ ꝛc. Item no. ꝙ nobiles ex scientia z virtutibus ac bonis moribꝰ ꝓ ferẽdi sunt hijs qui ex genere aut diuitijs seu loco nobilitatis priuilegio extollunt̃. vr. ſ. in prima z in secunda specie est ostensum, nam virtus z malitia determinant nobiles z ignobiles, vt dicit. v. Politic, z. ff. rhetoricoꝝ. dicit aristo. ꝙ ille est generosissimus q est optimus. Unde z Tullius cõtra Salustiũ. Ego meis maioꝛibus virtute mea pluri. vr si ꝓius nori nõ fuerint a me sumãt initiũ memorie sue. z. j. Satius est me meis rebus gestis florere ꝙ maioꝛuz opimiõe niti, z ita viuere vt sim posteris meis z nobilitatis initiũ z virtutis exẽplum. Quinetiã tales preferẽdi sunt hijs q ex dignitate sunt nobiles iuxta illud Boetij. ij. de cõsolat. Dignitatibus ex virtute nõ virtu- Boetius. tibus ex dignitatibꝰ honoꝛ accedit. vide qõ scripsi. ſ. e. in rub. Neqz etiã nobilitas generis, sed virtutũ quem deo gratũ facit extra de ꝓben. venerabilis. Christus qdem nõ multos fm canonẽ nobiles elegit sz ignobiles z pauperes, qz nõ est personarum acceptio apud deũ ibidem. z vide qõ ibi not. ad hoc etiã facit. ſ. q accu. non pos. l. j. z. j. de consul. l. j. in fi. Ordo eñ qualitatis preferꝛ ordini temporis vt ibi. z religioni. xvj. q. vij. laicis. Unde z Salu. in iugurtino. Hoies noui solitj erãt ꝓ virtutẽ nobilitatẽ antenẽire. sic z in notabilitate moꝛũ q̃ plus oznat ꝙ genitozũ. xl. di. nos q. z nec loci nec generis nobilitate sed virute christi gratia acquirit, e. di. illud. z. c. se. Sicut enim verus ornat⁹ nõ in splendoze vestimentoꝝ z aliꝰ hmõi, sed in bonis moribus cõsistere dr. de cõse. dis. v, sicare. ita z vera nobilitas consistit in scientia maioꝛibus z virtute. Unde Cneo scipio, ne maioꝛis affricani filio refert Valerius li. iij. c. v. ꝙ quasi monstrũ fuit attenta gloria z virtutibus patris a qbus ipse plurimũ degenerauit, z ob maculas sue turpitudinis z vitioꝝ inter ceteras sibi illatas ignominias a ꝓpinquis e manu eius annullũ in quo caput africani sculptus erat detraxerunt. Et subdit exclamãs. Dij boni quas tenebꝛas equo fulmine nasci passi estis. Sapientia qdem cõfoꝛauit sapientem super decem principes ciuitatis, dicit Ecclesia. vij. z Sap. viij. Si diuitie appetunt̃ in vita, quid sapiẽtia locupletius q̃ omnia operaꝛ. Itaqz vilissimus reputãdus est qui honoze prestãtior est. si nõ alios virtute precedit. j. q. j. vilissimus. qz virtute decet non sanguine niti. Neqz enim generis sed virtutũ nobilitas vitaqz honestas deo gratum faciunt, z ydoneũ seruitoꝛẽ. extra de ꝓben. venerabilꝫ. nec ad fidem ita est sufficies dignitas sicut boni mores. ff. de tut. z cur. da. ab his scire. ſ. vlti. Et nec omnino est nec de virtute nec de vitio parentũ, aut laudandus aliqs, aut vituperandus, aut culpandus. Nemo inde vere aut obscurus aut clarus est. z nescio quomodo ille magis resplendet qui ex parentibus a virtutibus prorsus ipse alienus, fuit tñ de virtute mirabilis. lvj. di. nunqñ. ad hoc vide illud Boetij qõ scripsi. ſ. de incol. l. fi. in verbo. nobilitam⁹. Et ad eam elate arrogantie quã dam agnitionẽ quia qui ex genere diuitijsqz hodie nimiũ extenso collo replero ex bombice pectoze, sz capite vacuato, erectisqz super ciliis, sed fronte rugata insflatisqz naribus effuse discurrit. nõ omittamus illud posſ. li. viij. c. v. Si qdez nobilitas sola est atqz vnica virtus. generositas, z clari sanguinis lumẽ, z si ea quid esse per se symo nides glorient, nihil aliud sunt ꝙ mozum manifestatio, glorioſa quidem si boni fuerint, ignominiosa si mali. Hoc tamen vnum meo iudicio boni habet generositas quod necessitates inducit probitatis. Certe ꝓ vr ait Sal. in iugurtino. Melius est nobilitatem peperisse ꝙ acceptã corrupisse. Iam z sm Chrysostomuz sup Matthẽ. iij. c. Melius est de cõtemptibili genere clarũz fieri, ꝙ de claro genere cõtemptibilem nasci. q eñ de claro genere clarus nascit, gloria claritatis nõ est eius solius. sed cõmunis videt. Qui añ de contemptibili cõemptibilis nascit, eis turpitudo ꝛemptibilitatis solius eiꝰ nõ est, sed etiã generis. Qui añ de claro genere cõemptibilis nascitur, eis turpitudo eius solius est; ideo melius videt vr in te gloriemt parentes tui ꝙ tu in parentibus glorieris. Et Aug. in epistõ. ad inligną. Corporalis nobilitas atqz opulentia tuoꝝ intelligunt̃ esse nõ tua. Spirituales vero diuitias nullus tibi ꝓpeter te cõferre poterit. In his ergo iure laudanda in his meritõ ceteris ꝓferenda es, que nisi ex te z in te esse nõ possunt. Unde magis est meũ qõ ex mea ꝓbitate ꝙ qõ pareentessores acquiro. ff. de postli. re. l. si qd bello. Itaqz vt ait Hieronymus ad celentiã nunq̃ alicui te de ggijs nobilitate ꝓponas, nec obscuriore quoqz aut humiliore loco natos re inferiores putes z infra. Seruum z nobilem ex moribus natura ꝓnunciat sola apud deum libertas est non seruire peccatis. Summa apud deum nobilitas est clarum esse virtutibus, ad hoc, ſ. de incest, nup. humilem. Unde ipse Dei filius non abhoꝛuit, immo nasci voluit de bonis z malis humilibus z honoratis. lvj. di. c. sponsus. Et nõ solũ de aliemgenis, immo z de adulterinis gmixtionibꝰ nobis magnã fidẽ ciã pstãs vr ꝛlitercũqz nascamur, tñ vt eius vestigia imitemur ab ip- Nobilitas ꝓ sius corpe nõ separamur ꝛc. e. di. diuinis. Añ spuri⁹ si honest⁹ est re- pretas in z vita ad decurionatũ admittit. ff. de decur. generaliter. ſ. spurij. ad quo consi quem plebei nõ assumunt̃. eo. ti. honores. ſ. j. Sed cõtra, eo, dil. lvj. si stit. gens, ex ignobili quidẽ z ex inhoneſto actu nobilitatis non resultat vt ibi. Proprium autem nobilitatis est qõ sponte ꝓmittit exoluere, z in beneficijs crescere. extra de don. c. j. ad hoc. ff. de admi. tu. cũ plures. ſ. pe. z de doñ. inter familias. in aut. de nõ aste. ſ. fi minus. z de man. prin. ſ. fed neqz ibi custodies darũ ei verbũ. Añ Prouer. xxv. Ventus z nubes z pluuie nõ venientes dicit vir glorioſus pro-

Universidad de Deusto
Biblioteca

missa nō cōplens. Nam z interdū est q̄ pre cōfusione ꝓmittit amico z lucrat eū inimicum gratis. ſ. nō implendo ꝓmissa. Eccha. xx. vide qs ibi sequit. Scias etiā q̄ vere nobili tenet ignobilis reuerentiā ex hibere sicut puer seni. vt ptz Esa. ij. z Machab. ij. c. vj. Dicit ingenne nobilitatis caniciem humani quoq; moris est illū vereri cuius iudi cio z voluntate nunc erigit nunc deprimit. xvj. q. ij. visis. ¶ Ultimo per nor. ꝙ priuilegiū nobilitatis perdit ex piurio, falso testimonio vl de licto. ff de pur. cano. c. j. ad qs. ff. l. prima. z. j. eo. quoties. z de vete ra. l. pe. z qs plenius ibi scripsi. Ad idē de pen. dist. j. ſ. si autem. nam z adam qz nobilitatē virtutis abiecit nobilitate loci priuat⁹ fuit. xl. di. adā. Ecōtra incultu nobilitatis parcit delinquenti. extra de pen. c. ſi. xviij. q. j. qui ꝛtra. de hoc vide qs no. ibi. z in aut. vt iudi. ſi. quo quo ſuf. ſ. fic igitur. z de incest. nup. ſ. j. Sed ad quid tales difficulta tes diuersitatū ingerimus ſi nobis vnus est pater Adam, ſi mater z Eua. Cur ergo nō ſumus nobilitate pares. cū etiam nō ſit persona rum acceptio apud deū. extra de iudi. nouit. z de ꝓben. venerabilis. cū concor. facit. xxix. q. ij. oibus. z. c. ſi femina. Nūlio. ratione virtu tum pariter z vitiorū qbus merces premiūqz debent. ff. de iust. z tu. le. j. post prin. z. ſ. de ſta. z ymą. l. ſi. Mā z ex diuersitate ꝑsonaruz va riū ius ꝛſtituitur. ff. de rei vē. in fundo. ¶ In pluribus quippe nos cōditio in bilū dictioñqz cōditio est melioz ꝙ plebeyoꝝ. z pauperum. in pau multis est cis aūt est deterioz vt ecce. ¶ Primo nō agit plebeyus cōtra virū melioz ꝙ precepte autoritatis actiōe de dolo q̄ famosa. ff. de dolo. nō debet. plebeyoꝝ ¶ Secdo augeť cōditio z melioꝛ fit ꝑ eis interpretatio. primo in le gatis. ff. de iud. ſed ſi ſuſseperit. ſ. ſi. ſecdo in dotib⁹. ff. de iure do. que ro. z. l. cū poſt. ſ. gener. z de leg. iij. ſi filie. pat. tertio in donatione ꝓ pter nuptias. ſ. de epi. au. tam de mentis. quarto in ſalariꝰ ꝑ aduo catione. ff. de va. cog. le. j. ſ. ꝓinde. in gl. ¶ Tertio maioꝛ est ꝙ ipſi⁹ puſio in tutelis. ff. de excu. tu. nō cū. ſ. illustribus. ſ. de tu. z cu. illu. l. j. ¶ Quarto ꝓferunť nobiliores in honoribus z magiſtratibus gerendis. ff. de mune. z hono. rescripto. in prin. ſ. de decu. ad ſubeun da. vide que ibi ſcripſi. z in aut. de defen. ci. ſ. interim. ſi nobiles enim ſignificantur honore ac diuites z potentes, dicitur. iiij. Ethicorum. ¶ Quinto circa reſpublicas maioꝛ est eorum autoritas. ſ. de pred. cur. l. ij. in fi. ¶ Sexto circa legationes. ff. de leg. l. pe. ad hoc vide qs plene scripſi. ſ. de leg. in. rub. maxime. in ver. z. z. xij. ¶ Septimo di tiores exēſantur a ſanſcādo rempu. ſal. foꝛe. ſ. de epi. audi. de creā tionibus. ſ. ſinaīt teſtamentū. ¶ Octauo priuilegiuz habent in nō ponendis eis in carcerem in cauſa criminali, z poſitis aliter cuſtoꝛ diendis. ff. de cuſto. reo. l. j. z. ſ. de accuſa. l. ſi. z. j. c. ſi grauius. ¶ Nō ꝓferendi ſunt in teſtimoniꝭ. ff. de teſtib. l. iij. ſ. j. z. l. ob carmen. ſ. vlt. z. ſ. eo. tit. iurſiurandi. z in aut. eo. titu. ſ. ſi vero obſcuri. vnde ſtatur interdum dicto vnius nobiliozis. viij. q. iij. c. j. ¶ Generaliter maioꝛ eis fides adhibeť. ff. de eden. ſi quis ex argentariꝭ. ſ. j. vī eis ad domū ꝙ recipiendo iuramēto z teſtimonio magiſtratus mitt tunt. ff. de iureiur. ad perſonas etiam ſi alias pauper eſt. extra ne te ſtib. ſi qui. Et legatus clariſſimus abſqz literis legationis admittiť. xcvij. di. nobiliſſimus. ¶ Ex. illuſtris in criminali cauſa iniuriarū ꝑ curatorem conſtituit. ſ. de iniur. l. ſi. ¶ Xij. maioza alimenta nobili bus decernunt. ff. de tranſac. cū hij. ſ. ſed z perſonarū. vide qs no. ex tra de cle. non reſi. conquerente. ¶ Xiij. priuilegiati ſunt. qz clariſſi mi nō torquent. ſ. eo. ſcuerā. qō priuilegium habent etiā milites ar mate militie. ſ. de queſtio. milites z decuriones. ſ. de decur. omnes iudices. ¶ Xiij. maioꝛes vſure ꝑ eis conſtituuntur. ſ. de vſur. eos. ¶ Xv. facilius his permittitur poſſe donare. ff. de dona. filius. ſ. j. ¶ Xvj. in matrimoniꝭ par eligitur. impar aūt vel inferioꝛ reꝓbatur. ſ. de nup. vidue. ſic z in eligendo marito ꝑ puella cōſenſus nobi lis est ꝓferendus. xxxij. q. iiij. c. j. ¶ Xvij. nobiliores retinent digni tatem progenitorū qō in plebeyꝰ nō reperitur. ſ. eo. l. j. ff. de ſena. l. femine. ¶ Xviij. nobiliores in dignitate poſiti nō ita faciliter vt ple bey deprehenſi in adulterij facinore occiduntur. ſ. de adul. graccus ff. eo. tit. marito. ¶ Xix. in penis leuitantur. ff. de iniur. ſed ſi vnius. ſ. quedā. z. l. ſi. z. l. item apud. ſ. ait pretor. ſ. de incen. rui. nau. pedi'. de ficta. l. j. in fi. de adul. ſi adulterū cū inceſtu. ſ. imperatores. ſ. de ſac. pag. l. ſi. in fi. Et hoc habent etiā decuriones z comn filij qz nobiles ſunt. ſ. de pe. decurionū. cū concor. ¶ Xx. eoꝝ crimina facilius oc Eleemoſi na citius danda est nobilitati, z idē in beneficijs. lxxxvj. di. non ſatis. nobilibus pauperi bus quaz plebeyꝰ. cultant. ſ. de diuer. off. ad ſplendidionis. ¶ Xxj. in eleemoſinis ma gis ꝓtidenduz est nobilitati, z idē in beneficijs. lxxxvj. di. non ſatis. ¶ Conſideranda. qō intelligē in primis duabus nobilitatibus de qui bus. ſ. in prin. dixi. ad hoc extra de ꝓben. venerabilis. z qō no. ibi. z. xxiij. q. j. qm. ¶ Xxij. ꝓferuntur nobiles in debiti remiſſione. ff. de pac. maioꝛem. ¶ Xxiij. viri ſuperillustres accuſati nō incarcerā tur nec damnanť principe inconſulto. aliſ quoq; inferioꝛes dignita te nō damnanť inconſulto preſecto pretorio. j. eo. ſi grauī⁹. ¶ Xxiij. viri in dignitate poſiti nō damnanť abſqz illis q equa dignitate cū eis ſunt cōſtituti. ſ. de decuri. quinqz. vide qō ibi ſcripſi. ¶ Xxv. te ſtes vilis cōditionis cōtra vere nobiles ſeu in dignitate poſitos nō admittuntur ad teſtimonium. qō dic vt ſcripſi. ſ. de reis po. l. j. poſt primam gl. in fi. ¶ Xxvj. inſtrumenta z teſtamenta facilius deponū tur apud nobilem ꝙ ignobilem, z in hoc nobilis ei ꝓferť. ff. de fid. inſtru. l. ſi. cū concor. ¶ Xvij. augetur autoritas ex dignitate. vnde ſi lius ſenatoris agit in iudicio abſente patre. ff. de iud. ſi longius. in fi. ¶ Xxviij. alimenta z veſtimenta his nobilibus poꝛtio debētur. ff. de vſufr. ſed z ſi quid. ſ. j. ¶ Xxix. virtuoſus ſeu nobilis ex virtute fa cilius ad dignitatem aſſumit. in aut. de mona. ſ. ordinatione. ad hoc vide. lxj. di. miramur. ante ſi. z qs plene ſcripſi de ſecdo genito ꝓfes rendo filio primogeniti in regni ſucceſſione. j. de tyron. l. ſi. z. ſ. q mi li. nepotes. ¶ Xxx. nobiles nō continenť ſub clauſula generali cum minoꝛes vilioꝛesq; perſone in reſcripto apoſtolico nominanť. extra de reſcri. ſedes. vide qō ibi no. ¶ Xxxi. viles perſone ad accuſatione eoꝝ q ex ſcīētia, virtute, aut dignitate ſunt nobiles nō admittūtur ꝙ. vij. querendū. z. c. criminationes. ¶ Xxxij. cauſe eccleſiaſtice de cidende ſoluz illis q ſunt nobiles ex ſcīētia delegant. extra de cōſan. z affi. c. j. ſ. vl. vel ex dignitate, vt de reſcr. ſtatutū. ſ. ſi. vj. ¶ Xxxiij. nobiles ex certis dignitatibus ipſo facto liberanť a patria poteſtas te. in aut. cōſti. que de digni. in prin. z. ſ. j. z a curiali cōditione. eo. ti. ſ. generaliter. z. ſ. de decur. l. ſi. ¶ Xxxiij. plures ſunt de inferioꝛib⁹ plebeyꝰ q frui nequeūt dignitate. ſ. e. ne qs. Nobiles aūt potiſſime ex ſcientia z virtutibus aſſumunť ad illā. ¶ Xxxv. nobiles ex ſcien tia pura iuriſperiti ad cōſiliū principis aſſumunť. ff. de excuſ. tut. iuſ riſperitos. z hū ſunt nobiles, ꝓptereq; ꝑſone q iuxta principem eſſe merent. ſ. de teſt. oim. in ꝑn qs ptz, ibi cū ſubdit nobis medūs, z to to iure qs noſtris eſt ſcrineis. i. ſapientibus z iuriſperitis q nobiſcū ſunt cōſtituti. Et vide qs ſcripſi. ſ. de ꝓt. fac. ſcri. in ru. in verbo ſcri nioꝝ. Noc in aliis etiā nobilibus. quoꝝ nō eſt ꝓbata virtus z vita laudabilis nō habeť. immo tales ſunt a cōſpectu principis repellēdi ſicut infames. ff. de his q̄ not. infa. l. ij. ſ. ignominie. naz ipſe ꝑs dei filius noluit aplos eligere nobiles ſm carnē. ſed iuxta merituz fidei z virtutis. extra de ꝓben. venerabilis. Sic etiā viles inoꝛnateqz ꝑſone iuxta principē ſeu palatia nequeūt habitare ſed his tm̄ hoc ꝓmit titur quos legitim⁹ regie maieſtatis vſus z reſpublice diſciplina de legit. ſ. de ope. pu. qcunqz. Hij quoqz ſunt q ꝓferri debent aliis in cōcionādo, de qbus no. in aut. de defen. ci. ſ. q igit. Nā ſcriptum eſt. Eccli. xxxij. Primū verbū diligenti ſcientiaz. De hoc plene vide. ſ. de leg. in rub. parte. ij. ff. iij. ¶ Xxvj. nobiles ex dignitate immunes ſunt a munerib⁹ publicis. vt. ſ. j. l. pri. z. ſ. eo. ſenatorū. z. l. qm. z. l. ge neraliter. Alīi ſcīētia ꝓdicti z in dignitate poſiti, quinetiā veterani a pluribus munerib⁹ ſunt immunes, vt ptz in ꝑbs. ff. de vac. mu. in honoribus. ſ. ꝑbis. In ꝓfeſſoribus legū grāmaticis z medicis. ſ. de ꝓfeſſo. z me. l. medicos. z. l. ſi. z qs plene ſcripſi. ſ. de ꝓfeſſoꝝ. q in vi cōſtan. l. j. ſup gl. ſed vicarius dignisſime qdem. ꝓfeſſores enim legū ſunt quoꝝ ſcientia mundus illuminať. z deo z regib⁹ eius miniſtris vita ſubiectoꝝ informať. ſ. ne filius ꝑ pa. aut. habita potiſſime hic Scriptoꝝ res librorū rum magi ſtroꝝ no ſuꝝ ho noze dig nū. niarū, cōpilatoꝝ eſqz librorū qō vigiliarū plenū ſudoriſqz negocium est vt. ſ. Machab. ad ſi. his honorib⁹ dignioꝛes habent. Naz ſunt ve lut ſtelle in firmamento celi. Dan. xij. Et ſatis magni ſunt qui inue niunt ſapientiā z ſcientiā. Eccleſiaſtici. xxv. ſi on eñ ſoluz ſibi labo rant, ſed oibus exquirentibus veritatez. eo. li. c. xxxiij. De his vere dici pōt illud diuine ſcripture. Beati q ſeminať ſup aquas. i. ſup po pulos. extra de ce. miſ. cū marthe. ſ. verū. Semē quippe ſatū in car tis ꝑtuo maner. z quilibet lector inde metēs pōt ſumere incremē ta: ſed qō verbo diffundiť tanq̄ naturaliter fluiduz non ſic de facili germinat cū interdum ſupra petram, z ſecus viam, z inter ſpinas, z alias in mala terra ſepius cadat, vt dicitur Luce. viij. Hij ſunt q cū nihil videant agere, maioza ſiquidē z humana tractantes ſm Sene cā. li. j. epiſtarū. epi. viij. Hij ſunt q oibus gētibus recētes ſemp eduīt z floꝛidos ſapientie fructus e gb⁹ q̄ teneris etatib⁹ doctrinarū abū dantia ſatiank. optimos habēt ſapientie ſenſus inſtituūt ciuitatib⁹, z humanitatibus mores equa iura leges quibus abſentib⁹ nulla'ci uitas pōt eſſe incolumis. Cum ergo tāta munera alcriptoꝝ pruden tia priuatim publiceq; hominib⁹ fuerit ꝓparata, nō ſolū arbitroꝛ palmas z coꝛonas his tribui opoꝛtere: ſed etiā decerni triumphos, z inter deoꝝ ſedes eos dedicandos iudicari, vt hec legunť in li. victoriani architectonie. In his ergo merito ꝓferēdi ſunt ꝓfeſſores libroꝝ z operum ſcripture z ordinationi vacantes ꝙ clamoſe lectio ni pompoſius deſudantes, in quibus z facundia z ſonoꝛa voꝛ ab a liis ſoluz attenditur, a plurimiſqz nimiū extollunť, ſi enim artificio ſum est intelligere q̄ ſunt ex arte ſcripta, multo est artificioſius ipſuz ſcribere ex arte, qui enim ipſe ſcribet artificioſe ab aliis cōmode ſcri ꝓta vel dicta facile intelligere poterit, qui eligit facile nō continuo ipſe cōmode ſcribet. dicit Tullius. vj. rheto. z vide que ſcripſi. ſ. de profeſſo. z me. l. magiſtros. in verbo facundia. ¶ In aduocatis etiā Aduoca tis plures concedun tur immu nitates. immunitates plurime ſtatuuntur. ſ. de aduoc. di. iudi. ſancimus. nā z poſt impletū aduocationis officium ſi fit clariſſimi, z merentur co mites appellari. ſ. de aduo. di. iudi. l. j. In nobilibus. ex maximis di gnitatibus. ſ. de excu. mune. maximarū. Et in hoc li. xij. z in multis aliis caſibus z legibus in iuris corꝑe ſparſis, quos hic enumerare laboꝛis eſſet opus potius ꝙ decoꝛis. a quib⁹ plebeyꝰ z alij ſe ꝓeter virtutis z honoꝛis meritum extollentes nō ſunt immunes. ¶ Ecōtra in paucis z minimis eoꝝ cōditio deterioꝛ inuenitur. ¶ Primo nobiliores

Nobilius nobiliores natalibus z boñoꝝ luce cōſpicui. z patrimonio ditiores cōditio in phibenť mercari z negociari cū aliis. ſ. de cōmer. z mer. nobiliores. pauſis ca ſibus est deterioꝛ ꝙ ſit condi tio ple beyoꝝ. Boꝛ ꝓpter ſuperbiā que illis innata est. vt ſcripſi. ſ. de decu. l. mili taribus. ¶ Secdo nō poſſunt in dignitatibus cōſtituti cū inferioꝛis bus ꝛtrahere matrimoniū ſine dotalib⁹ inſtrumentis. ſ. de nup. im perialis. z in aut. maximis. ſed hoc est in fauoꝛe z honoꝛe potius di gnitatis. ¶ Tertio viri militares nequeunt cōiacre cū aliis inferioꝛ ris cōditionis negocia ciuitatum. d. l. militaribus. vide q ibi ſcripſi. ¶ Quarto nobiliores interdū grauī⁹ puniunť. ſ. de epi. z cle. ꝑ boꝛ teri. z. ſ. de cōducto. z. pcu. zc. l. i. ad fi. vide q ibi dixi. ¶ Quinto no biliores ex poꝛtia potius preſumunť violentiā z metū inferre quā pati. ff. qō met. cā. l. ſi. z. xxj. q. ij. lotharius. ¶ Sexto ruſtici z hmōi perſone inferiores nō ꝙpelluntur ad armata militia ad ꝙ nobiles gñe z ſimiles compelluntur. ſ. vt ruſti. ad mul. ob. deuo. l. j. z qō ibi ſcripſi. ¶ Septimo deterioꝛ est cōditio nobilū z potentū in eo ꝙ celiōes recipere nequeūt actionū. ſ. ne lic. po. l. j. z. ij. Et adde ꝑ vtraqz ꝑ te plures ex cauſis in quibus melioꝛ z deterioꝛ est cōditio pauperta tis. quos plene ſcripſi. ſ. qui. mu. li. l. ſi. z q ſcripſi de nobilib⁹ potenti bus, z diuitib⁹, in qbus ſunt laudabiles. z in quibus vituperabiles. ſ. vt ruſti. ad mul. ob. deuo. l. ij. in ꝛbo terribiles. ¶ Regulariter aūt in omnibus est eoꝝ cōditio ſimilis, in quibus nō ꝓbatur esſe diſſi milis cū non ſit perſonarū acceptio apud deum vt ꝓdixi. ergo nec apud reges z iudices qui deū imitari tenentur. in aut. vt oēs obe. in di. ꝓinc. ſ. abripiat. z. ſ. de dona. inter vir. z vxo. l. ſi. vn. de Ariſtote les ad Alexandrū. Miniſter iuſtitie nullā penitus differentiā fa ciat in gradibus hoīm, quos deus creauit equales. In ꝓdictis aūt z ſimilibus caſibus ſemp subeſt ratio inequalitatis. ſi qs leges diuer ſitatem inducentes diligenter attendat. (Forū). i. locū iudicij. z est Vir dicit quadru plicter. maſculini. ſed in neutro est mercatū ſeu locus rerū venalium. Sta tuimus) z domicilia muramus vt ſequitur. (Si aūt). ſ. (Virus). i. maritū. ff. qō vi aut clam. aut q. ſ. ſed z ſeruus. de iniur. l. ij. Quattuor enim modis dicit vir. puta ſexu quo naſcit vt maſculus ſit, lege qua maritus ſit. etate qua trāſit a iuuentute. aīo vt fortiſſimū aliquē di cimus virū ſm ꝓp̄. (Admonis). ſ. l. j. (Sortite) ſi. ſ. qui. z q. quar. pars. l. ij. ſ. ad filiozū. vide que ibi ſcripſi. (Mitote). i. ꝓtonis. i. mari ti vt ſtatim ſubiciť, cuius oblita fuit nubendo ſecdo inferioꝛi. z ideo ex ea iuuari non debet. aut. de nup. ſ. non tū permittimus. ¶ Poſt glo. vt. ff. adde. Item mulier quādiu manet vidua, retinet honoꝛem viri ſui defuncti. vt. ſ. de priuileg. ſcho. l. ſi. Et dicitur in eius matri monio remanere. vt. ſ. de bo. mat. l. ſi. per quā. l. dicit Ly. ꝙ poſt ſolu tum matrimonium anteq̄ alij nubaret viri heredibus est alenda.

¶ Imperator. Lex. xiiij.

PRecipimus vt senatoꝛi in qualibet prouincia constituto nullam habeant iudices iniungendi aliquid foꝛte publici muneris poteſtatem.

PRecepim⁹. ¶ Caſus. Senatoꝛes in quacūqz ꝓuincia con ſtituti ſint a muneribus immunes exiſtūt. Excuſanť eñ ꝓ pter eoꝝ dignitatē illustrē. cū de eoꝝ numero cenſeať esſe imperatoꝛ. vt dixi. ſ. in. l. ius ſenatoꝝ facit. l. ſenatoꝝ. z. l. nemo. ſ. eo. ti. (Precepim⁹) Precipere imperare, ꝓcupare, z iubere ſm ꝓp̄.

¶ Idem. Lex. xv.

CLariſſimis vel ſpectabilibus vniuerſis ad genitale ſoluz vel quolibet alio: z ſine commeatu proficiſcendi: z vbi voluerint commorandi habitandi vt permittimus facultatem.

Clariſſimis. Oēs ſpectabiles z clariſſimi possunt abſqz licētia proficiſci ad locū oꝛiginis vel quemlibet aliū z mozari vbi vo luerint. (Genitale) ſi. verbum. ſ. de operi. pub. nemo. (Alio) ad ſunt. (Genitale) ſi. verbum. ſ. de operi. pub. nemo. (Alio) ad verbialiter ponitur. (Cōmorandi) ſi. j. de re milī. l. iij. z Biere. c. xl.

¶ Idem. Lex. xvj.

SI grauius vllum facinus admittatur: nocenté perſonam extra carceralem cuſtodiam ſubſtitutione habita ſuper illustribus quidem nobis ſuggeri ſubemus. Super ceteris vero quadam mitioꝛe dignitate decoꝛatis ad tui referri culminis noticiam: vt ita demum quid de admiſſo crimine conſtitui opoꝛteat iudicetur.

SI grauius. Si delinquant ꝑſone in dignitate conſiſtētes: ſi quidē ſuꝑillustres ſint acculati eis extra carceꝛē cōſtituris ad imperatoꝛis audiētiā est eoꝝ accuſatio referēda: ſi infe rioꝛis ſunt dignitatis ad audiētiā ꝓfecti pretoꝛio, z ꝑ eos de cōmi ſſo crimine quid cōſtituī opoꝛteat est agendū. (Admittat.) i. cōmit tatur. (Extra) alias vltra. Et ſic no. ꝙ ꝑſone hmōi non incarceran tur, ſed fideiuſſoꝛib⁹ cōmittunť, etiā in caſib⁹ in qbus est oīs accuſa tus fideiuſſoꝛib⁹ cōmittēdus, a⁹s nullū eſſet eoꝝ priuilegium, niſi fit graue ſcel⁹. ff. de cuſto. reo. l. j. in gloſſ. (Nobis ſuggerit) vide. iij. q. vj. Quis. z. ij. q. j. c. ꝓmates. z. v. q. iij. c. j. z. ij. z qs no. extra de ma io. z obe. per tuas. z de tempo. oꝛ. cum in diſtribuendis. z facit. ff. de pe. diui. ſ. ij. z. ij. q. v. preſul. z. q. vj. decreto. Non eñ pōt aliquis dāna ri ex cardinalibus eccleſie romane, niſi de certo numero teſtiū loge maſoꝛ ꝙ alij quāuis dignitate pditi. Huius aūt est triplex ratio vt ponit Tho. de ag. in ſecda ſcde. q. lxx. ar. iij. in fi. Prima qz in eccleſia romana tales debēt inſtitui, quoꝛū ſanctitati plus credatur ꝙ mul tis teſtibus. Secda q̄ holes q habent de alijs iudicare ſepe ꝓpter iu ſtitiam multos aduerſarios habēt ad qs est in aut. vt iudi. fine quo quo ſuſſr. ſ. illud. z ex tra de accuſa. qualiter. ij. ſ. iij. vñ non est paſſim credendum cōtra eos, niſi magna multitudo cōueniat. Tertia qz ex dānatione alicuius eoꝝ derogareť in opinione hoīm dignitati z au toritati illius eccleſie qs est periculoſius ꝙ in ea tolerare aliquem peccatoꝛē niſi valde publicū z manifeſtū de quo graue peccatū onē ꝓtendit. vide qs ſcripſi. ſ. de agen. in re. l. ſi. Vel dic citandi post hāc le deiuſſionis. ff. ſi cui plus ꝙ ꝑ. l. fal. cū nō facile. in fi. vt in poſt. leg. l. iij. gē. (Cōcuſſione.) No. cōcuſſione fideiuſſionis vt hic. Ire est onus fi Item exactio. ſ. de princ. agē. in re. l. ſi. in prin. z. ſ. de fer. l. ſi. Ire est onus fideiuſſionis qua nō grauant idonei, inſti. de ſatiſda. tut. ſ. itez ex inquiſitione. z. ſ. de fun. pa. quicunqz. z. ff. de cuſto. reo. l. j. Item Satiſda est cōtumelia ſatiſdatiōis. ff. de teſta. zu. teſtamento, in fi. Ire est gra uamen fideiuſſionis. ſ. de epiſ. z cle. orphanotrophos. Ire diriment re non po rum. ſ. de ꝓtui. ſcho. l. ſi. ſ. hoc etiā. in fin. ſ. Quandoqz em̄ qs neqt eens in cā ob inopiā ſatiſdare. ff. de colla. bono. l. j. ſ. ſi cū duobus. z. l. vbi. ſ. fi. criminali z difficile est inuenire fideiuſſoꝛē. in aut. de depo. ſ. vlt. (Ire xentur.) regulariꝭ ſilo. caſum vbi qs nō cogit ſatiſdare: ſed cōmittit iuraꝛorie cautio ter incar ni. Regulariter aūt qui non pōt ſatiſdare in cauſa criminis ponit in cerāt est. carcere. ff. de cuſto. reo. l. j. In certis etiā caſibus ſi paratus fit accu ſatus fideiuſſores dare incarcerat. q habent z no. ea. l. j. z. ſ. de epiſ. au. l. iij. Unuz aūt dando locupleteim ſufficere puto cū huius verbi enunciatio ſemper ꝓferat in plurali. ad hoc. ff. de verb. ſig. non est ſine liberis. cū concor. z facit. e. ti. ꝓtimi. vt patet. ſ. de app. eos. ſ. ſi per his. vbi dicit in ſingulari idonei fideiuſſionis. Sed qd ſi ꝛra reū accuſatū cōſtat ꝙ vnū teſtes q ſufficit ad tormenta ſm verā opinio

Universidad de Deuto Biblioteca

nē.ff.de questio.l.marit⁹.vel alꝰ ꝙ indicia sufficientia ꝑpter q̄ indu-
bitare poni poterit ad tormenta ponet,ne in carceres ante publica-
tiones testiū non obstante .ꝑ eo fideiussione ꝑ ꝓbitit de iudicio sisti
vel expectabit ēhs ꝛ pūctū qb⁹ tormēta in eū sunt intelligēda? Vi-
detur ꝙ nō fit ꝛnidendus in carcere ante ꝙ torqueat ꝛ fateat. ꝑpter
hoc est regula ꝓsti. humanitate de hūs g fide. da. po. q̄ ꝓhibet hmōi
incarcerationes nisi in certis casibus inter quos hic nō est. quare in
hoc regula firma maner. In auf. de nō alie. ff. vt aūr. Itez q.l.ū. ff.
de custo. reo. ꝛ. c. regni. ab illo incohandus ꝙ hmōi incarcerationes
fiunt dicit in crimine deprehēsus ꝑ cōfessionem, vel id qđ cōfessioni
equipollet ꝛ vbi de admisso plene constiterit. ergo si nō plene sed se
miplene ipsoꝛ iurīū eessare dz effectus, nec est nostrū extendere le-
gem. ff. solu. ma. fivi ro. ff. de viro. nā ꝛ q̄ est sub fideiussoribus & non
posse reredere ꝛ equiparaf ei q̄ est in vinculis vel sub custodia. vt. ff.
ex q. cau. ma. necnon. ff. j. ꝛ vide in eo. tit. in eade. ff. j. ꝛ qđ ibi no. im-
mo ꝛ nobilis sub fide dimissus habeē ꝙ captiuo. vt patet in regula.
ff. de postli. re. l. v. ff. j. Sic ꝛ cautio ꝙ fideiussores fortior est q̄ ꝑ pi-
gnora facta vt ꝓbat in auf. vt nul. iudi. ff. si vero crimen. ꝛ ꝓa q̄ no.
extra de doñ. inter vir. ꝛ uxo. ꝙ vestras. ꝛ de pig. c. i. ad idez. ē. de om-
ni agro deser. l. ū. Item q̄ equiparanf aliquos esse in vinculis ꝛ sub
custodia. ff. de bo. eo. l. ff. ff. si quis aūr. Itez q̄ dānatus in criminali
ñ appellat cōmittit fideiussoribus. ē. de appel, minime. ꝛ. l. eos. ff. su
per his. Econtra ꝙ sit incarcerādus facit qđ nor. d. l. ū. ē. de custo.
reo. nam si cōstat cōtra eum ꝙ talem cōfessionem ipsius q̄ aduersus
eum ꝓbationem faciat semiplenā incarcerāf, vt ibi. sic ꝛ ꝙ confessio
nem factā extra iudiciū sīt incarcerāf. vt dicit glo. ff. de custo. reo. si
cōfessus. ꝛ talis cōfessio extra iudiciū habita, ꝛ per duos testes pro-
bata est iudiciū ad tormenta. nor. ff. de adult. c. v. Item facit ꝓ hoc
ff. depo. si holem. de incen. rui. nauf. ne qd. ff. j. ꝛ. ē. de colo. illice. l. j. ꝛ
qđ ibi scripsi. ꝛ. ē. de reg. re. l. ñ. Et ꝛ hoc inclinare videf ēn. de iser.
dicta cōsti. humanitate. in ꝓin ad hoc etiā bene facit. ff. de iniu. itez
apnd. ff. questionis. vbi dicit appellatione questionis cōtinef mala
mansio. i. carcer. fed ꝙ vnū testem quis ponitur ad tormēta. ff. de qō.
maritue, ergo fortius in carcere in quo rei ponunt ꝓ crimine explo
rando. no. ē. de hūs qui nor. infa. l. ū. Alīꝰ dicunt hoc esse in arbitrio
iudicantis. ff. de iur. deli. l. j. in fi. extra de offi. dele. de causis. ꝓo quo
est in cōsti. de rap. virgi. le. in qōnib⁹. in fi. vbi alternatiue hoc ponit
fide custodie fideiussoꝛi vel carceris. ꝛ tū ꝓbata ibi fuerant talia ꝙ
sufficiebant verisimiliter ad torturā. Sed certe que ꝓbata ibi erant
nō erāt valida ad torturā ex quo ad ꝓncipis cōsciēcia causa referf.
vt ibi sentit. ēn. de iser. Ego vidi tales in carcere poni nō obstāi. fi-
deiussoꝛia cautione q̄ licet sit cōmendata superius, tū fragilis est. ad
trebel. q̄ tit. q. j. qz ꝓpositū euadendi questiones ꝛ carceré nō immu
tat. insti. de suspec. tuto. ff. nouissime. Et hoc iustius puto vt malefi-
cia nō transeāt impunita, ꝓesumit enī vnusquisq; ad hoc intendere
vt suū sanguinē redimat etiā ꝙ fas ꝛ nephas. ff. de bo. eo. l. j. At si qs
sanguinē suū ꝙ euasione pene forte nō magne pecunie soluens redi-
meret, libentius ꝓ enadenda tortura pecuniā solueret q̄ quidez gra
uioꝛ pena est ꝙ vtriusq; manꝰ abscisio. in aut. vt nulli iudi. ff. vlt. col.
ix. ꝓ quo etiam bene facit. ff. de fugi. l. ñ. in fi. vbi dicitur ꝙ seruus ꝓ
fugienda inquisitione vel iustitia magis vult in arenam se dare quā
iusticiā subire. vnde Cassioꝺ. iiij. variaꝝ, epiſ. xlvj. Gratius est spem
cite mortis expectare ꝙ tormentoꝝ crudelia sustinere. scire enim
supremas anhelātis angustias portius est perire ꝙ viuere. ꝛ detesta-
bilis sensus penarū excludit dulcissime salutis affectū. ꝛ Seneca lib.
de beneficiis. Diuersi ordie genus est cito occidere. qz tormenti vti-
mum finē secum affert. Acerbissima vero crudelitas est q̄ penā tra-
hit. Et ad Luc. epiſt. xxij. Nemo tā timidus est vt malit semp pende
re ꝙ semel cadere. vñ facilius reperiunf q̄ se vltro mortī offerāt ꝙ q
dolorem patienter ferāt. vt ait Julius celsus li. j. (Sed per)tē. (Nō
nulegiū huiꝰ. l. (Iuratoꝛs) simile. j. de castren. l. ñ. ff. Et cū hypo-
theca forte rerū suaruꝝ. ff. vt le. no. ca. ſi filio. in fi. ē. de epiſ. ꝛ cle. ōēs
ꝛ. ꝑterea. in aut. de nup. ꝛ. sed vt nō rñ. Nam ꝛ inter cetera ꝑpter q
hmōi pſone cōmittunf iuratoꝛie cautioni est. qz eis vt plurimū sunt
amplissime facultates. ff. de custo. reo. l. j. ꝛ insti. de satisda. tu. ꝛ. item
ex inquisitione. ē. de fun. po. quicunq; vñ fiscus nō satisdat, qz dines
est. no. ff. de iur. fisi. nō puto. ar. cōtra qđ nō ex hoc ab onera fideiussio
nis releuenf. ar. ff. de ꝓcur. minoꝛ. ū. vlt. ꝛ in. l. seq. ꝛ se. Et tales fide-
iussiones fz qualitates pſonarū ꝓstāde sunt. ff. de ripa. muni. l. j. ꝛ.
is autē de hmōi satisdationibus vide in spec. de satisd. ꝛ. j. ꝛ. ū. Sed
qđ si reus vult dare iudicē fideiussoꝛem an admittatur iudex? Dicit
Bꝛ. ꝙ sic. ff. de fur. si quis vꝛoꝛi. ꝛ. ſi fugitiuus. Item no. fm quosdā
ex hac. l. ꝙ nobilis accusat⁹ nō incarcerāf, sed secus est vt no. Archy.
ñ. q. viij. qsuis. Durum tñ est hoc dicere ꝙ nobilis genere cōparef
illustri portissime tpe hodierno quo nobiles tales abiecto nobilita-
tis debito pluſq; inferiores facti sunt scelerati. ꝓ quo vide que scri-
psi. j. de vetera. l. pe. Vel illud est forte verum in nobili ex dignitate
scientia ꝛ virtute. de quibus ꝛ aliꝰs scriptū est. ē. eo. mulieres ad hoc
ē. de accusa. l. ñ. ibi. habita dignitatis estimatione. i. vt fm suam di-
gnitatem custodiat in carcere. vt no. Archy. d. c. quisquis. Itez qui

Nobiles accusati se cundum quosdam nō sunt in carcerādi.

cōmittitur iuratoꝛie cautioni incarcerāf si est alias graue scelus vt
no. ff. de custo. reo. l. j. Biaue aūt scelus dicit cōsideranda pena que
impoꝛitur. ff. de reg. iu. ad ea. in glo. xxiij. q. j. non afferamus, vel dic
iudicari hoc ex arbitrio iudicis. ff. de iure delī. l. j. in ñ. ꝛ extra de off.
dele. de causis. ꝛ no. d. l. j. ff. de custo. reo. Dyn. ꝛ alij multa exempla
Ponunt ibidē. (Tantūmodo) ita ꝙ nō alia. (Quam si) ver. (Negle
kerunt.) Si. j. vr digni. oꝛ. ser. l. j. ꝛ dic non cōparendo in termino eis
cōstituto sed an tunc indeꝛ poterit gratiā facere ꝛ ipsum in dieꝝ ex
pectare sequentēꝫ? Videtur apte ꝙ sic, ē. quomodo ꝛ qñ iu. l. j. ꝛ hoc
tenet Bn. de iser. in cōsti. de exoꝛ. ꝛ prepara. iudi. l. j. in ñ. Contrarius
videt verius fm quosdā p. l. ꝑperandū. ē. de iudi. ſ. finaurē. ęt gestis,
ibi nō moꝛetur. ꝛ. ſ. se ibi nō cesset. qđ expone. i. nō supersedeat. ē. de
peric. not. l. j. in ñ. ꝛ. ff. de solu. qui res. ſ. areā. per que iura prędicta. l.
quomodo ꝛ qñ iu. videf esse correcta. vel dic vt ibi not. videf ędem
equitas iudicem absentes expectare paulisꝑ ꝙ ad sniam festinare. vt
scripsi. j. e. l. in verbo seuerītatē de hoc. etiā extra de offi. dele. consu
luit. Vel dic aut seruatus est oꝛdo iuris. ꝛ liquet de causa, ꝛ tūc expe
ctare non pōt. Et sic intellige. l. ꝑperandū. Aut nō liquet, vel oꝛdo
iuris nō est seruatus ꝛ tūc nedum pōt sed etiā tenet. d. l. j. qūo ꝛ qñ
iu. ꝛ hec vera sunt inferenda diffinitiua. Quid aūt in interlocutoꝛia
que ferf ad dandū rem euictā ex ꝓio decreto. Ad hoc dicūt gdam
ꝙ pōt vt expectet ꝙ reus in sua cōtumacia ꝓcueret vt eo. tit. cōsen
taneū ibi ꝓseruarit. Ad idē extra de dolo ꝛ cōtu. cū dilecti. ibi ꝓm
diu vltra terminū duximus expectrandū. nec dz festinare ad decretū
interponendū. ff. de dam. infec. si finita. ꝛ. ſi forte. vñ si reus ꝓ obli
uione, aut qz nō credebat iudicē ad sniam festinare ꝛ sic cōtumaz est
dānatus licite appellat no. ff. de app. ex cōsensu. ꝛ. vlt. Ad idē videf
expressium. ff. si qs cau. ꝛ fi post tres. ar. cōtra. ff. de in inte. resti. diu⁹.
In regno aūt hoc est expeditū vbi ꝓ solitū ritum iudicioꝝ nō fit cō
dēnatio in die terminis/ed expectato triduo postꝫ ipsum terminum ꝛ
elapsiꝝ qđ nimiū hz equitatis. ¶ Quid ergo tūc si accusatus nō venisse, qz illicen
tiatus recessit vt no. Archy. xi. q. iij. certū. ad hoc vide. ē. de decur. si
quis decurio. ꝛ plura que ibi scrip. (Et) p. i. (Sacramentū) i. iura
mentū. (Procuratoꝛes.) Datet hic ꝙ contumacia ꝓcuratoꝛis non
eet dño. Ad idez. j. de exac. mili. an. l. ñ. vnde si ꝓcuratoꝛ appellat in
casu nō permisso. ē. de epiſ. au. si clericꝰ, ꝛ quo appel. nō reci. q̄squis
punit dñs. vt hac. l. que punit principalē pena periurī ob contuma
ciā ꝓcuratoꝛis. Quid aūt si ꝓcuratoꝛ in respondendo positionibus ꝓcuratoꝛ
variat? dic vt li. vi. de iurein. c. vlt. De contumacia ꝓcuratoꝛis, ꝛ an totis cōtu
ꝓcuratoꝛis negligentia noceat dño, ꝛ qualiter dño succurraf, ꝛ an macia do
dñs ob ꝓcuratoꝛis cōtumaciam vel dolū possit excōicari vel suspē mino pie,
di, vel missionē in bonoꝝ possessionez pati, vel solnat expensas. ꝛ in judicat.
cuius bonis mandabiť ęxecutioni cōdemnatio ex ꝑsentiaꝝ? vide qđ
nor. extra de offic. dele. cum olim vt lit. non con. c. i. ꝛ de pig. signifi
cante. de fideiuſ. c. penulti. de appel. significante de prebend. dilecto.
de causa pos. ꝛ ꝓpie. cum olim ꝛ de verb. sig. dilecto ꝙ Jnn. ꝛ Ber.
vide etiā. ff. si quis ius di. nō obtempera. l. j. de doli. except. si procura
toꝛ ꝛ. l. apud celsum. ꝛ. quesitum. ꝛ in aut. de tri. ꝛ se. ſ. si vero lis. ꝛ in
Spec. de ꝓmo ꝛ sedo decreto ſ. restat. ver. quid si reus agit. ꝛ subti
liter ꝙ Ly. de fac. san. ecc. inbemus nullā. ꝛ de ꝓcu. l. iij. Sed qđ si ęx
duobus ꝓcuratoꝛibus cōstituris ꝛ vnus cōsitef, alter negat in litis
contestatione qđ fiet? Hāc questionē ponit Buil. in Spe. de cōfess.
ſ. vlt. ver. sed pone. vt plurīū dicta recitat: sed tu die fm Jnno. extra
de ꝓcur. in ꝓsentia. ꝛ Jo. an. de ꝓcu. ſi duo. li. vj. ꝙ ꝓ tale responſio
nem nō intelligiť litis cōtestatio facta ꝛ ꝓcedendum est cōtra dūm
tanꝫ contra contumacem ꝓo eo ꝙ nō misit ꝓcuratoꝛez sufficiēter
instructū. Item qđ si ꝓcuratoꝛiꝫ repellit tanꝫ insufficiens ꝓo eo
ꝙ nō inuenit in eo ꝓo parte rei ꝓcuratoꝛ relevatus in forma debi
ta ab onere cautionis iudicatū solui? Hāc questionē vide ꝙ En. de
iser. in cōsti. de exoꝛ. ꝛ ꝑpa. iudi. l. editoꝝ. vbi dicit ꝙ cōtra cōtuma
cem dupleꝛ est pena statuta. Una ꝙ mittatur actoꝛ in possessionem
ex primo decreto, ꝛ hoc faciēdus est actoꝛe peteñ. Altera ꝙ ꝛdēnet
fisco ad penaz tertie partis nobiliū. ꝛ hec sibi remittenda sit, qi iudi
cem nō cōrempsit, ꝓo quo etiā facit qđ in simili not. Jnno. extra de
foꝛo cōpe. licet. in fi ꝓme glo. (Jn pecuniarijs) ver. ꝛ dic. i. civilib⁹.
vꝛi ꝓin. l. dixit. (Pertinentiū) large accipe. vt. ff. de ver. sig. verbus
illud pertinere. (Competens) qui quātum ad causas ac ꝛ personas
iurisdictionem exercere pōt in eos. ꝛ vide qđ not. ē. de bo. au. iudi. Cōtumaz
possi. cum proponas. in fi. (Jn criminalibus) ver. (Negocijs.) Nor. duplicipe
ꝙ etiam causa criminalis dicitur negocium. Est namq; negocium na punif.
generale nomen etiā commissum vel actum. aut maleficium cōpre
hendat in aut. vt defunc. seu. fu. post ꝓin. ibi negociuꝫ si quidem. ꝛc.
ꝛ de appel. in ꝓin. ꝛ. j. ꝛ. ſ. ꝛ. ꝛ in tit. hec cōsti. Jnn. consti. ꝛc. in ꝓin.
col. viij. ꝛ not. Archy. de ꝓcu. qui generaliter. in ꝓin. lib. vj. ꝛ pa
tet. ē. de epiſ. ꝛ cle. cum clericis. post ꝓin. Et scripsi. ē. de apo. ꝓ. u. j.

Jnterdū

Periurū discriptio qđ multi pliciter cō mittitur.

Jnterdū ꝓ testimonio ponit. iū. q. v. accusatores. ū. ꝛ vide extra de
ver. sig. fons. ſ. negociū. ꝛ. ff. de calū. l. j. in ꝓin. ꝛ. ſ. j. (Periurū). i.
peius iuramentū quasi malū iurium. Est aūt periurius falsa iuratio
ſ ignoꝛāter facta nō est peccatū nisi cū temere iurat. xxij. q. ij. hoies.
Ponunt ibidē. (Tantūmodo) ita ꝙ nō alia. (Quam si) ver. (Negle
kerunt.) Si. j. vr digni. oꝛ. ser. l. j. ꝛ dic non cōparendo in termino eis
cōstituto sed an tunc indeꝛ poterit gratiā facere ꝛ ipsum in dieꝝ ex
pectare sequentēꝫ? Videtur apte ꝙ sic, ē. quomodo ꝛ qñ iu. l. j. ꝛ hoc
tenet Bn. de iser. in cōsti. de exoꝛ. ꝛ prepara. iudi. l. j. in ñ. Contrarius
videt verius fm quosdā p. l. ꝑperandū. ē. de iudi. ſ. finaurē. ęt gestis,
ibi nō moꝛetur. ꝛ. ſ. se ibi nō cesset. qđ expone. i. nō supersedeat. ē. de
peric. not. l. j. in ñ. ꝛ. ff. de solu. qui res. ſ. areā. per que iura prędicta. l.
quomodo ꝛ qñ iu. videf esse correcta. vel dic vt ibi not. videf ędem
equitas iudicem absentes expectare paulisꝑ ꝙ ad sniam festinare. vt
scripsi. j. e. l. in verbo seuerītatē de hoc. etiā extra de offi. dele. consu
luit. Vel dic aut seruatus est oꝛdo iuris. ꝛ liquet de causa, ꝛ tūc expe
ctare non pōt. Et sic intellige. l. ꝑperandū. Aut nō liquet, vel oꝛdo
iuris nō est seruatus ꝛ tūc nedum pōt sed etiā tenet. d. l. j. qūo ꝛ qñ
iu. ꝛ hec vera sunt inferenda diffinitiua. Quid aūt in interlocutoꝛia
que ferf ad dandū rem euictā ex ꝓio decreto. Ad hoc dicūt gdam
ꝙ pōt vt expectet ꝙ reus in sua cōtumacia ꝓcueret vt eo. tit. cōsen
taneū ibi ꝓseruarit. Ad idē extra de dolo ꝛ cōtu. cū dilecti. ibi ꝓm
diu vltra terminū duximus expectrandū. nec dz festinare ad decretū
interponendū. ff. de dam. infec. si finita. ꝛ. ſi forte. vñ si reus ꝓ obli
uione, aut qz nō credebat iudicē ad sniam festinare ꝛ sic cōtumaz est
dānatus licite appellat no. ff. de app. ex cōsensu. ꝛ. vlt. Ad idē videf
expressium. ff. si qs cau. ꝛ fi post tres. ar. cōtra. ff. de in inte. resti. diu⁹.
In regno aūt hoc est expeditū vbi ꝓ solitū ritum iudicioꝝ nō fit cō
dēnatio in die terminis/ed expectato triduo postꝫ ipsum terminum ꝛ
elapsiꝝ qđ nimiū hz equitatis. ¶ Quid ergo tūc si accusatus nō venisse, qz illicen
tiatus recessit vt no. Archy. xi. q. iij. certū. ad hoc vide. ē. de decur. si
quis decurio. ꝛ plura que ibi scrip. (Et) p. i. (Sacramentū) i. iura
mentū. (Procuratoꝛes.) Datet hic ꝙ contumacia ꝓcuratoꝛis non
eet dño. Ad idez. j. de exac. mili. an. l. ñ. vnde si ꝓcuratoꝛ appellat in
casu nō permisso. ē. de epiſ. au. si clericꝰ, ꝛ quo appel. nō reci. q̄squis
punit dñs. vt hac. l. que punit principalē pena periurī ob contuma
ciā ꝓcuratoꝛis. Quid aūt si ꝓcuratoꝛ in respondendo positionibus ꝓcuratoꝛ
variat? dic vt li. vi. de iurein. c. vlt. De contumacia ꝓcuratoꝛis, ꝛ an totis cōtu
ꝓcuratoꝛis negligentia noceat dño, ꝛ qualiter dño succurraf, ꝛ an macia do
dñs ob ꝓcuratoꝛis cōtumaciam vel dolū possit excōicari vel suspē mino pie,
di, vel missionē in bonoꝝ possessionez pati, vel solnat expensas. ꝛ in judicat.
cuius bonis mandabiť ęxecutioni cōdemnatio ex ꝑsentiaꝝ? vide qđ
nor. extra de offic. dele. cum olim vt lit. non con. c. i. ꝛ de pig. signifi
cante. de fideiuſ. c. penulti. de appel. significante de prebend. dilecto.
de causa pos. ꝛ ꝓpie. cum olim ꝛ de verb. sig. dilecto ꝙ Jnn. ꝛ Ber.
vide etiā. ff. si quis ius di. nō obtempera. l. j. de doli. except. si procura
toꝛ ꝛ. l. apud celsum. ꝛ. quesitum. ꝛ in aut. de tri. ꝛ se. ſ. si vero lis. ꝛ in
Spec. de ꝓmo ꝛ sedo decreto ſ. restat. ver. quid si reus agit. ꝛ subti
liter ꝙ Ly. de fac. san. ecc. inbemus nullā. ꝛ de ꝓcu. l. iij. Sed qđ si ęx
duobus ꝓcuratoꝛibus cōstituris ꝛ vnus cōsitef, alter negat in litis
contestatione qđ fiet? Hāc questionē ponit Buil. in Spe. de cōfess.
ſ. vlt. ver. sed pone. vt plurīū dicta recitat: sed tu die fm Jnno. extra
de ꝓcur. in ꝓsentia. ꝛ Jo. an. de ꝓcu. ſi duo. li. vj. ꝙ ꝓ tale responſio
nem nō intelligiť litis cōtestatio facta ꝛ ꝓcedendum est cōtra dūm
tanꝫ contra contumacem ꝓo eo ꝙ nō misit ꝓcuratoꝛez sufficiēter
instructū. Item qđ si ꝓcuratoꝛiꝫ repellit tanꝫ insufficiens ꝓo eo
ꝙ nō inuenit in eo ꝓo parte rei ꝓcuratoꝛ relevatus in forma debi
ta ab onere cautionis iudicatū solui? Hāc questionē vide ꝙ En. de
iser. in cōsti. de exoꝛ. ꝛ ꝑpa. iudi. l. editoꝝ. vbi dicit ꝙ cōtra cōtuma
cem dupleꝛ est pena statuta. Una ꝙ mittatur actoꝛ in possessionem
ex primo decreto, ꝛ hoc faciēdus est actoꝛe peteñ. Altera ꝙ ꝛdēnet
fisco ad penaz tertie partis nobiliū. ꝛ hec sibi remittenda sit, qi iudi
cem nō cōrempsit, ꝓo quo etiā facit qđ in simili not. Jnno. extra de
foꝛo cōpe. licet. in fi ꝓme glo. (Jn pecuniarijs) ver. ꝛ dic. i. civilib⁹.
vꝛi ꝓin. l. dixit. (Pertinentiū) large accipe. vt. ff. de ver. sig. verbus
illud pertinere. (Competens) qui quātum ad causas ac ꝛ personas
iurisdictionem exercere pōt in eos. ꝛ vide qđ not. ē. de bo. au. iudi. Cōtumaz
possi. cum proponas. in fi. (Jn criminalibus) ver. (Negocijs.) Nor. duplicipe
ꝙ etiam causa criminalis dicitur negocium. Est namq; negocium na punif.
generale nomen etiā commissum vel actum. aut maleficium cōpre
hendat in aut. vt defunc. seu. fu. post ꝓin. ibi negociuꝫ si quidem. ꝛc.
ꝛ de appel. in ꝓin. ꝛ. j. ꝛ. ſ. ꝛ. ꝛ in tit. hec cōsti. Jnn. consti. ꝛc. in ꝓin.
col. viij. ꝛ not. Archy. de ꝓcu. qui generaliter. in ꝓin. lib. vj. ꝛ pa
tet. ē. de epiſ. ꝛ cle. cum clericis. post ꝓin. Et scripsi. ē. de apo. ꝓ. u. j.

Notorij ꝛ manifesti notitia.

suum coꝛā iudice. ē. qui ac. nō posl. pe. immo ꝛ cōstito iudici de cri
mine ꝓ modū accusationis in quo verſit interesse pecuniariū, pura
furti, violentie. vel hmōi potest iudex ex eisdem actis ꝛ in eadem in
stantia reū cōdemnare de crimine ꝛ rem restitui iubere. ē. de condi.
ob tur. cau. qđ euitandi. ff. de concul. l. j. ꝛ de vaſ. cog. l. medicus. Et
qđ plus est hoc idem locū hz si agitur de crimine in modū inquisi
tionis, tūc enim eo probato imponeref pena corporalis ꝛ honoris,
ꝛ damna lesis sarcientur. extra de accu. cum oporteat. ꝛ in aut. vt iu
di. sine quoquo suffr. ſ. si quis autem ꝑter. ꝛ. ſ. necessitatē. ꝛ vt nul
li iudi. ꝛ hoc qđ. ꝛ nor. Jnn. d. c. cum oporteat in glos. dic ꝙ vbi in
si. ꝛ vide qđ nor. extra de cōsue. cuz inter. ꝛ de eleć. cū inter. ℞. in gl.
q. vlt. Ad ꝓmissa etiā facit extra de elec. ꝓ inquisitionem. in fi. ꝛ vi
de qđ ibi no. Jnn. ad fi. glo. magne. facit etiā in aut. vt nulli iudi. ſ.
si quis vero accusatus ꝓout est ibi litera nulla alia accusatione, ꝛ ꝙ
no. extra de his nor. infa. l. ictus. ꝛ aperte facit. ff. iudi. solu. l. j. In cō
trarium est satis expresse. ff. de re milit. l. iij. ſ. fi ad diem. ꝛ. l. qui cum
vno. ſ. fi. potuit enim habere iustā causam nō veniendi. ff. qui satisd.
cog. l. fi. vel necessitas potuit eum impedire. extra de iureiur. c. ego.
ꝛ. c. querelā. vel difficultas. eo. tit. bene. Jtima quippe difficultas ꝛ
impossibilitas equipollent. ſ. de edil. ac. l. iij. ff. de statu lib. cū heres. Difficul
ſ. vnde ꝛ qđ. ff. ad munici. ejus qui. ſ. si quis. dicit ur difficilius. glo. tas nimia
xxj. q. ij. si quis iam translatus. dicit impossibile, nec dicimur posse ꝛ impossi
qđ est difficile. ff. de litig. l. j. ſ. j. aut si qua his similia. ꝛ hoc puto ve bilitas eq
rius. ꝓo quo etiam facit certa ꝓna. ar. dictoꝝ iuriuz. Et licet paratur.
idē dico in eo qui obligatus inuenitur in actis sistere in iudicio. aut
quid facere aut soluere ad certam penam. ar. dictoꝝ iuriuz. Et licet
super impedimento aut necessitate seu remissione iudex non debue
rit diuinare, debuit tñ seu debet inuestigare an ꝓmissa interueneꝛ
rint. immo ꝛ ꝑsumere q̄ is qui ſ. si quis. ff. si tabu. ꝛ. ſ. si quis. dicit ur difficilius. glo.
xxj. q. ij. si quis iam translatus. dicit impossibile, nec dicimur posse ꝛ impossi
qđ est difficile. ff. de litig. l. j. ſ. j. aut si qua his similia. ꝛ hoc puto ve bilitas eq
rius. ꝓo quo etiam facit certa ꝓna. ar. dictoꝝ iuriuz. Et licet paratur.
idē dico in eo qui obligatus inuenitur in actis sistere in iudicio. aut
quid facere aut soluere ad certam penam. ar. dictoꝝ iuriuz. Et licet
super impedimento aut necessitate seu remissione iudex non debue
rit diuinare, debuit tñ seu debet inuestigare an ꝓmissa interueneꝛ
rint. immo ꝛ ꝑsumere q̄ is qui ſ. si quis. ff. si tabu. ꝛ. ſ. si quis. dicit ur difficilius. glo.
tis. ē. ad. l. iul. repe. l. fi. ꝛ q̄ is qui se soluturū penam ꝓmisit nisi in
iudicio sistat, pecuniam soluat. vel aliud forte agat nō iacet pecuniā
iudicio sistat, pecuniam soluat. vel aliud forte agat nō iacet pecuniā
suam ꝙ ꝓo pena ꝓmisit, vt in penam ipsam nō cōparendo, nō sol
suam ꝙ ꝓo pena ꝓmisit, vt in penam ipsam nō cōparendo, nō sol
uendo qđ ꝓmisit incidere velit. ff. de probat. cum de indebito. ſ. j.
uendo qđ ꝓmisit incidere velit. ff. de probat. cum de indebito. ſ. j.
cum cōcordantiis. In his enim que ad eius spectant officiū ira ꝓo
cum cōcordantiis. In his enim que ad eius spectant officiū ira ꝓo
cedere debet, vt in humanioꝛe partez semper inclinet. extra de trāi
cedere debet, vt in humanioꝛe partez semper inclinet. extra de trāi
act. c. vlt. cū concoꝛ. Aliud est iudicem diuinare qđ nō tenetur, hoc
act. c. vlt. cū concoꝛ. Aliud est iudicem diuinare qđ nō tenetur, hoc
enim est illud ꝓo certo ponere ꝛ tenere, aliud ꝓmissa ꝑsumere. il
enim est illud ꝓo certo ponere ꝛ tenere, aliud ꝓmissa ꝑsumere. il
laq; inuestigare ad que tenetur. ē. de eden. l. ū. ꝛ argu. ē. de naufra. l.
laq; inuestigare ad que tenetur. ē. de eden. l. ū. ꝛ argu. ē. de naufra. l.
quotiens. ꝛ qđ plene scripsi ibi. in verbo inueniat ꝛ maxime ꝓo ab
quotiens. ꝛ qđ plene scripsi ibi. in verbo inueniat ꝛ maxime ꝓo ab
sente. ꝛ cū omni subtilitate iura sua perquirat. ē. de iudi. ꝑperandus
sente. ꝛ cū omni subtilitate iura sua perquirat. ē. de iudi. ꝑperandus
ſ. finaurem reus. Et sicut ꝑsentia iudicis cuius potestas est a deo
ſ. finaurem reus. Et sicut ꝑsentia iudicis cuius potestas est a deo
xxij. q. j. quid culpatur. supplear defectum absentis q̄uis per cōtu
xxij. q. j. quid culpatur. supplear defectum absentis q̄uis per cōtu
maciam qui alꝰ non auditur appellās, e. l. ꝓperandū. ſ. cum autez
maciam qui alꝰ non auditur appellās, e. l. ꝓperandū. ſ. cum autez
hermodicū. debet ergo iudex talem cōtumacem ante cōdemnatio
hermodicū. debet ergo iudex talem cōtumacem ante cōdemnatio
nem. ꝛ ante executionem iterum ad se vocare, ipsumq; arguendo in
nem. ꝛ ante executionem iterum ad se vocare, ipsumq; arguendo in
terrogare sic dicens ꝓout continet in actis vt sibi etiam legat acta.
terrogare sic dicens ꝓout continet in actis vt sibi etiam legat acta.
tu ꝓmisisti hoc te facturū in tali termino ad talem penā. vel iura
tu ꝓmisisti hoc te facturū in tali termino ad talem penā. vel iura
sti. hoc nō constat nobis q̄ impleueris qđ ꝓmisisti vel iurasti. imo
sti. hoc nō constat nobis q̄ impleueris qđ ꝓmisisti vel iurasti. imo
vsq; nunc per inspectionem actoꝛū nobis contrariū liquet, qua
vsq; nunc per inspectionem actoꝛū nobis contrariū liquet, qua
re nō impleusisti qđ ꝓmisisti ꝛ iurasti, ꝛ tunc si nullam iustam cau
re nō impleusisti qđ ꝓmisisti ꝛ iurasti, ꝛ tunc si nullam iustam cau
sam impediment aut necessitatis allegat cōdemnādus est, ꝛ executio
sam impediment aut necessitatis allegat cōdemnādus est, ꝛ executio
facienda, vbi autem impediment⁹ vel iustam causam necessita
facienda, vbi autem impediment⁹ vel iustam causam necessita
tis alleget, hoc iudeꝛ tenetur admittere si verus est vt. d. l. ū. ſ. si ad
tis alleget, hoc iudeꝛ tenetur admittere si verus est vt. d. l. ū. ſ. si ad
diem. ꝛ. l. qui cum vno. ſ. fi. ff. de re mili. ꝛ arg. eorum que. j. subium
diem. ꝛ. l. qui cum vno. ſ. fi. ff. de re mili. ꝛ arg. eorum que. j. subium
gam ibi, qđ autem supꝛadictum est ꝛc. ꝛ ver. hoc etiā notandum est
gam ibi, qđ autem supꝛadictum est ꝛc. ꝛ ver. hoc etiā notandum est
ꝛc. ꝛ ar. ꝙ. q. iij. eoꝝ. in fi. Et qz etiā expresse cōtumaz ante ꝛdemna
ꝛc. ꝛ ar. ꝙ. q. iij. eoꝝ. in fi. Et qz etiā expresse cōtumaz ante ꝛdemna
tionem iterum vocatur a iudice, ꝛ ad ipsius malicia superandaz, ex
tionem iterum vocatur a iudice, ꝛ ad ipsius malicia superandaz, ex
tra de dolo ꝛ contuma. ꝓout. ꝛ. ē. de iudi. auten. iubemus vbi datur
tra de dolo ꝛ contuma. ꝓout. ꝛ. ē. de iudi. auten. iubemus vbi datur
noua dilatio ꝓo litigatoris malicia superanda. Item obligatio fi
noua dilatio ꝓo litigatoris malicia superanda. Item obligatio fi
deiussoꝝ de iudicio sisti continetur in actis. Et si reus ꝓo quo fi
deiussoꝝ de iudicio sisti continetur in actis. Et si reus ꝓo quo fi
deiussit non stet in iudicio talis actus cōtumacie manifestatur ex ac
deiussit non stet in iudicio talis actus cōtumacie manifestatur ex ac
tis, ꝛ tū aduersus fideiussoꝛem nō ex hoc solo ad executionem ꝓo
tis, ꝛ tū aduersus fideiussoꝛem nō ex hoc solo ad executionem ꝓo
ceditur: sed vocatur coꝛam iudice ꝛ solenniter cōuenitur ꝛ quinciē,
ceditur: sed vocatur coꝛam iudice ꝛ solenniter cōuenitur ꝛ quinciē,
ꝛ dānatur. ff. qui satisda. cogā. l. ū. ſ. fi. ꝛ si quis cau. qui autem. ſ. j. ꝛ
ꝛ dānatur. ff. qui satisda. cogā. l. ū. ſ. fi. ꝛ si quis cau. qui autem. ſ. j. ꝛ
patet per Roffre. in li. de actione ex stipu. contra eum qui ꝓmisit
patet per Roffre. in li. de actione ex stipu. contra eum qui ꝓmisit
aliquem iudicio sisti. hec omnia satis iuste. nam etiam lata sententia
aliquem iudicio sisti. hec omnia satis iuste. nam etiam lata sententia
in absentem audiꝛ absens contra eam si iustam causam allegat. ff.
in absentem audiꝛ absens contra eam si iustam causam allegat. ff.
de dam. infec. si finita. ſ. si forte. dum tū re integra ꝛ ante executionē
de dam. infec. si finita. ſ. si forte. dum tū re integra ꝛ ante executionē
ff. vt in po. leg. si pecunie. in fi. vnde si tempoze late sentēcie vnus ex
ff. vt in po. leg. si pecunie. in fi. vnde si tempoze late sentēcie vnus ex
litigatoꝛibus cōtra quem iudicatū est impeditus forte nō affuit in
litigatoꝛibus cōtra quem iudicatū est impeditus forte nō affuit in
iudicio, perinde habendum est ac si lata sententia nō esset. ff. de re iu
iudicio, perinde habendum est ac si lata sententia nō esset. ff. de re iu
di. quesitum. Et si morbo impeditus aut reipublice causa occupat
di. quesitum. Et si morbo impeditus aut reipublice causa occupat
citatus adesse nō potuit, lata cōtra eum sniа nō est executioni mā
citatus adesse nō potuit, lata cōtra eum sniа nō est executioni mā
dāda. ff. de iudi. si ꝓtoꝛ. ſ. vlt. ad hoc etiā facit, qz in iudicijs admitti
dāda. ff. de iudi. si ꝓtoꝛ. ſ. vlt. ad hoc etiā facit, qz in iudicijs admitti
tur purgatio moꝛe. ff. si quis cau. ꝛ si post tres. Ad idem est expresse
tur purgatio moꝛe. ff. si quis cau. ꝛ si post tres. Ad idem est expresse
extra de re iudi. cū Bertoldus. ꝛ equitas de qua habeē extra de offi
extra de re iudi. cū Bertoldus. ꝛ equitas de qua habeē extra de offi
cio. dele. cōsuluit. Et ideo nō debet iudeꝛ minuī properare ad sen
cio. dele. cōsuluit. Et ideo nō debet iudeꝛ minuī properare ad sen
tentiam ꝓferendā. ē. d. ſ. fi forte. ꝛ no. d. ſ. cuz Bertoldus. Et qz ad
tenti

Universidad de Deusto
Biblioteca

sulam equius est nõ procedi: sed eũ iteruz citari, z iudicẽ aliquantis per expectare ꝑ ipsũ cõdemnare fm ff. extra. de procu. auditis. quem sequit Archy. de cõfec. c. ij. in gl. vlti. lib. vi. Nulla quippe lex damnat absentẽ. ij. q. iz. c. ola. nec iustus est mediator qui vno litigã tium pũte, altero absente lites decidere nõ formidat. e. q. reuera. pro his etiam plene facit qõ scripsi. j. de coarta. si apparitor ibi pmitti mus. adagis quippe iubet z gaudere dz ꝙ reus absens ex iusta cã impeditus nõ impleuerit qõd promisit seu iurauit ꝙ ꝙ contumaciter z sine cã in penã inciderit. ar. d. c. vlt. extra de trãsa. z de purg. ca. cũ in iuuentute. z de accu. lz in fi. Et facit. glvj. dist. q sincera. ibi suas magis ꝙ dei causas ꝛc. ff. de neg. gest. si pupilli. ꝙ. fed si quis. j. de appa. prefec. preto. l. ij. ff. ad. l. iul. ma. l. famosi. ꝙ. hoc tñ. de act. z ob. arriã

Judices debẽt esse promptiores ad absoluendũ quam ad condemnandum.

anus de peñ. respiciendũ. post pun. Nam z iudex z princeps dolent mo reo qui ob propriũ scelus iuste permittur. cxiij. q. v. quis em. immo tritatur. z gemit si qd de subdito percipit qõ sit deo vel hoibus odiosum. lxxxv. di. cum multa. Et Inge. dicit. cxiij. q. v. circũstellio nes. in fin. Mitissimi hoies. i. iudices facinus admissum diligenter atq; instãter examinare debent, vt ꝙbus parcãt inueniãt. Minimũq; parat⁹ debet esse iudex ab eo plura tolerare qđ vult esse correptũ. ea. cã. q. iij. ea vindicta. z ideo iudex amplius gaudere dz absoluere ꝙ cõdemnare, vt cõformet se legi cuius minister est. ff. de peñ. absentem. Vel distingue plenius. Aut est in obligatione factũ aut datio: si factũ si quidem allegat casus cõtingens in pſonam ꝓmissoris. Et admittendus est q: excusat eũ a pena. ff. ad. l. ro. de iac. l. si. ꝙ. pe. ibi si probatum fuerit nautam morbo impeditũ ꝛc. si quis caut. le. ſ. si qs in iudicio. z ꝓ totum. Si datio, aut allegat casus cõtingens in re dã d. i. in specie aut in pſona. Si in re, aut cõtingit culpa ꝓmissoris, z tũc qz nõ liberatur a pena. vt. ff. si quis cau. si eum. ſ. homo non est allegãs audiendus. aut sine culpa, z tũc aut postq̃ fuit in mora z nõ audiet, qz tenetur ad penã. ff. qui satisda. cog. si deceſſerit, aut anteq̃ fuerit in mora, z tũc est audiendus, qz nõ tenet vt ibi, z de verb. ob. si homo. Si allegatur casus cõtingens in pſonam z tũc aut in pſonã ꝓmissoris z nõ est audiendus, qz non excusat a pena eo qõ regulari ter difficultas prestationis primet ad incommodus ꝓmissoris. e. tit. cõtinuus. ſ. illud. qõ videt verũ in pena cõuentionali, secus in pena legali, vt in pena vtili. extra de iureiu. querela a contrario sensu. Aut in pſonã stipulatoris, z tũc siue defect⁹ ei⁹ siue casus interueniat, qz excusat a pena ꝓmissorem audiendus est. ff. de edil. edic. qõ si nolit ſ. pe. Et de vsur. pecunie fenebris. pio quo etiã videre potest ꝙ scripsi. ſ. de suscepto. z archa. l. j. in verbo liberatus. Et vide qõ no. ff. de arbi. ceſſus. ſ. pe. ¶ Nunc ergo aliquid de notorio iuris de quo hec lex loquitur explicemus. ¶ Sciendũ est igitur ꝙ omne delictuz vel crimen qõ cõmittitur in iudicio dicitur notoriũ iuris. z dic in iudi cio. i. apud acta iudicij. ꝓpterea quippe dicunt acta publica, qz sem per adsunt ibi multi. extra de excep. exceptione. ſ. fi. z ibi no. in glo. no. ſtud. z. ſ. de re indi. gesta. ibi etiã no. z patet. ſ. de custo. reo. l. ij. z. ij. q. vij. alieni. xxx. q. v. incerta. in fi. vnde qui delinquit ibi puniturꝺ Notoriuz iuris quãdo dicit.

ſtatim, z ad cõfessum ꝓcedit. sed eũ iteruz citari, z iudicẽ aliquantis per expectare ꝙ ipsũ cõdemnare fm ff. extra. de procu. auditis. quem sequit Archy. de cõfec. c. ij. in gl. vlti. lib. vi. Nulla quippe lex damnat absentẽ. ij. q. iz. c. ola. nec iustus est mediator qui vno litigã tium pũte, altero absente lites decidere nõ formidat. e. q. reuera. pro his etiam plene facit qõ scripsi. j. de coarta. si apparitor ibi pmitti mus. adagis quippe iubet z gaudere dz ꝙ reus absens ex iusta cã impeditus nõ impleuerit qõd promisit seu iurauit ꝙ ꝙ contumaciter z sine cã in penã inciderit. ar. d. c. vlt. extra de trãsa. z de purg. ca. cũ in iuuentute. z de accu. lz in fi. Et facit. glvj. dist. q sincera. ibi suas magis ꝙ dei causas ꝛc. ff. de neg. gest. si pupilli. ꝙ. fed si quis. j. de appa. prefec. preto. l. ij. ff. ad. l. iul. ma. l. famosi. ꝙ. hoc tñ. de act. z ob. arriã

Judices debẽt esse promptiores ad absoluendũ quam ad condemnandum.

anus de peñ. respiciendũ. post pun. Nam z iudex z princeps dolent mo reo qui ob propriũ scelus iuste permittur. cxiij. q. v. quis em. immo tritatur. z gemit si qd de subdito percipit qõ sit deo vel hoibus odiosum. lxxxv. di. cum multa. Et Inge. dicit. cxiij. q. v. circũstellio nes. in fin. Mitissimi hoies. i. iudices facinus admissum diligenter atq; instãter examinare debent, vt ꝙbus parcãt inueniãt. Minimũq; parat⁹ debet esse iudex ab eo plura tolerare qđ vult esse correptũ. ea. cã. q. iij. ea vindicta. z ideo iudex amplius gaudere dz absoluere ꝙ cõdemnare, vt cõformet se legi cuius minister est. ff. de peñ. absentem. Vel distingue plenius. Aut est in obligatione factũ aut datio: si factũ si quidem allegat casus cõtingens in pſonam ꝓmissoris. Et admittendus est q: excusat eũ a pena. ff. ad. l. ro. de iac. l. si. ꝙ. pe. ibi si probatum fuerit nautam morbo impeditũ ꝛc. si quis caut. le. ſ. si qs in iudicio. z ꝓ totum. Si datio, aut allegat casus cõtingens in re dã d. i. in specie aut in pſona. Si in re, aut cõtingit culpa ꝓmissoris, z tũc qz nõ liberatur a pena. vt. ff. si quis cau. si eum. ſ. homo non est allegãs audiendus. aut sine culpa, z tũc aut postq̃ fuit in mora z nõ audiet, qz tenetur ad penã. ff. qui satisda. cog. si deceſſerit, aut anteq̃ fuerit in mora, z tũc est audiendus, qz nõ tenet vt ibi, z de verb. ob. si homo. Si allegatur casus cõtingens in pſonam z tũc aut in pſonã ꝓmissoris z nõ est audiendus, qz non excusat a pena eo qõ regulari ter difficultas prestationis primet ad incommodus ꝓmissoris. e. tit. cõtinuus. ſ. illud. qõ videt verũ in pena cõuentionali, secus in pena legali, vt in pena vtili. extra de iureiu. querela a contrario sensu. Aut in pſonã stipulatoris, z tũc siue defect⁹ ei⁹ siue casus interueniat, qz excusat a pena ꝓmissorem audiendus est. ff. de edil. edic. qõ si nolit ſ. pe. Et de vsur. pecunie fenebris. pio quo etiã videre potest ꝙ scripsi. ſ. de suscepto. z archa. l. j. in verbo liberatus. Et vide qõ no. ff. de arbi. ceſſus. ſ. pe. ¶ Nunc ergo aliquid de notorio iuris de quo hec lex loquitur explicemus. ¶ Sciendũ est igitur ꝙ omne delictuz vel crimen qõ cõmittitur in iudicio dicitur notoriũ iuris. z dic in iudi cio. i. apud acta iudicij. ꝓpterea quippe dicunt acta publica, qz sem per adsunt ibi multi. extra de excep. exceptione. ſ. fi. z ibi no. in glo. no. ſtud. z. ſ. de re indi. gesta. ibi etiã no. z patet. ſ. de custo. reo. l. ij. z. ij. q. vij. alieni. xxx. q. v. incerta. in fi. vnde qui delinquit ibi puniturꝺ Notoriuz iuris quãdo dicit.

ſtatim, z absq; cauſe cognitione fit cõdemnatio z executio fm quos dam. Et est exemplũ in aduocato in iudicio delinquente. ff. de falsi. falsi. ſ. j. z. ſ. de iudi. properandũ. ſ. illo, pculdubio. z de excepti. si qs aduocatus. Itẽ in teſte. ſ. de testi. nullũ. Item in illo iuramento de quo dicitur extra de elec. venerabilẽ. ſ. sunt autem notoria. Item in iniuria ꝙ litigantes vel eorũ aduocati vicissim in iudicio sibi infe runt. ſ. de poſtu. quiſquis. statim enim post illatã iniuriam põt vr in famẽ condemnare inferentẽ vr ibi colligitur. Item in eo q̃ coram iu dice iurat per capillos dei in antẽ. vt nõ luxu. ho. contra naturam. in fi. Item in eo qui defert arma coꝛã iudice ꝙ tribunali sedentẽ. ff. de vi pu. qui dolo. ſ. item qui cum telo. vnde publice fieri dicuntur que apud magistratus fiũt. ff. de fug. l. j. z. ſ. vnuſquiſq;. z. ſ. in publicus. Quod autez supra dictũ est statim posse puniri delictũ in iudicio cõ missum sane intelligendũ est, vt. ſ. iudex coram quo ꝙ tribunali sedẽ te cõmissum est crimen ꝓinſq̃ damnet vel puniat delinquentez, vo cet ipsum coram se. ac ipsum interroget an crimen illud cõmiserit. z

Delictuz iudicio cõ negat statim teſtes ibi presentes coꝛã ipso delinquente sub iuramen missus an to prestito examinet. z si per eos probetur illud delictũ, statim con possit sta demnet z puniat. z hoc bene colligitur. ij. q. j. ſ. vltimo. De hoc etiã tiz puniri. not. Buil. in ſpecu. de noto. crimi. ſ. nam de notorio. ver. si vero sint, hmõi enim crimina que patrant iudice ꝙ tribunali sedente dicitur nosce iudex vt iudex. de conſe. dist. j. missas. z. c. iacerdotes. z dist. ij. hij qui. z Arch. no. ij. q. j. de manifesta. qõ licet alias crimen sit notoriũ iudici, nõ tñ dicitur sententiam ante ꝙ sibi ꝓbetur crimen per con fessionem rei vel alio modo fm Hug. per. c. deus omnipotens. c. q. j. ¶ Et hoc no. signanter q licet ꝓ tribunali sedeat iudex, nõ tamẽ quo ad crimen, nec põt dici vr iudex videre. qz non hz tñc animũ vi dendi crimina nec sedebat tunc ad videndũ crimina committeda: sed sedebat ad audiendũz causas vt iudex. Si reus interrogatus neget necessarij sunt teſtes, nec sufficit hmõi visus iudicis vt est dictuz, qz tunc iudex videt vr iudex qñ illi rei etiã animum adhibet vr iudex ff. finũ reg. si irruptione. ad fi. z ei rei fedet. ff. quis ex. in bonis. poſſ.

ſer. l. i. ſ. dies. z. ſ. ſe. z ad tertul. l. ij. ſ. confeſtim. qz nõ sufficit visio sine animo. ff. de auto. tut. l. i. ſ. fi. z extra. de cele. miſ. doleutes. z bene facit. xj. q. iij. eorum. q accuſant. z. d. l. falci. ſ. j. ff. de falsarijs. z facit a perte qõ no. ſ. de admini. tut. l. j. ſ. sed z si parens. cũ multis concor. quas scripſi. ſ. de cau. fur. vr. ro. l. j. post gloſſ. subijciendo, quinetiam mens videtur necessaria. in hoc ar. ff. de arbi. qualem. ſ. dicere autẽ. z de act. z ob. l. ij. ſ. j. z. l. in omnibus. ij. z de acqui. rer. do. ſi io qui. ſ. qz si seruus. ibi, nec ea ꝓpter. tunc terram ꝛc. z de acqui. poſ. l. j. ſ. per eum. ver. ceterum. Unde per eum seruum soluz possidemus qui has bet intellectũ possidendi. Item qz pro his solũ que ad eius spectant officiũ in iudicio vel extra iudiciũ presumit. z nõ als dicit Inno. ex tra de eo qui fur. or. rece. innotuit. Et facit ad premiſſa. ff. de fer. l. ij. ad ſi. fic rabellio. Quis aliqua videat vel audiat inter contrahentes agi, non tñ deber inde conficere inſtrumentũ qz de his soluz inſtru mentũ conficere debet, ꝙ ꝓbus a cõtrahentibus est rogatus. in aut. de tabel. ſ. nos aũt. z no. Buil. in ſpec. de inſtru. edi. ſ. poſtq̃. ver. itẽ nunquid. ibi z bene. ter scias ꝛc. Sic etiaz teſtes q adhibent conſe Teſtes de fiotu ſolutionis, aut teſtamento, debent p eum per quem inducũtur hoc esse ro esse rogati z certiorati. qđ ad hoc inducuntur seu vocant, z sup hoc gati z nõ attenti esse. in aut. de teſti. ſ. z licet. ff. de teſta. heredes. ſ. in teſtamẽ fortuito ſa tis. z. ſ. de teſtio. aut. rogati. de hoc ſcripſi. j. de proxi. ſacro. ſcri. vnis perueniẽ cuiqz. vltra medũ queſtionis. fortuiti namqz z trãseuntes nõ amice res. cũtur vt dictis iuribus. z bene patet hoc. ij. q. ix. de his. alias. c. si de bitum. qõ sumitur ex aut. de teſtib. ibi. dum ad hoc ipsum assumẽtur teſtes. z ſtatim. hec autez testimonia inania. z que ex tranſitu prohi bita sunt, vt ab eo qui propter aliud opus aduenies audiuit aliquo dicente se accepiſſe ab aliquo aurũ, aut debere alicui, nulla ratione valere cenſemus. ad hoc etiam facit. ff. de acqui. poſ. qui iure. z plu ra que scripſi. ſ. de agrico. z cenſi. cũ scimus. in fi. in nor. paret hic. z in Eſdre. c. vlt. dederunt oẽs ſenſum ad legem. ¶ Hoc etiã norandũ est ꝙ in predictis z ſimilibus casibus non debet fieri ſimpliciter seu dubitanter reuz interrogare an crimen illud cõmiſerit, immo debet aſſertiue dicere cõtra eũ. notoriũ est ꝙ tu cõmiſiſti tale crimẽ in hoc iudicio seu curia, iudice ſedente ꝓ tribunali z obiurgando z arguẽ do eum dicat, quare illud patrauiſti? Minimodi quippe dictiones pu ta quis gd. z ſimiles interdũ ponunt interrogando, interdũ arguen do, interdũ despiciendo qõ ꝓsequere. vt no. Archy. de pe. dit. ſi fa cerdos. sic fecit rex Abimelech. cũ interrogauit Ysaac dicens pipi cuñ est ꝙ vxor tua sit. cur mentitus es soꝛorẽ tuã esse? Geñ. xxvj. sic z Pylatus interrogauit Jesum dicẽs, tu es rex iudeoꝝ? qz nec rex nec Pylat⁹ dubitãter interrogauerũt, nec dixerũt an. sed vterqz di xit assertiue, qz nõ debet interrogatio dubitatiue fieri sup notorio, sicut nec super fama que poni debet assertiue. vt patet. xxxv. q. vj. si. duo. ad qõ etiã. ij. q. v. habet hoc ꝓxiũ. z. q. vij. sicut inquit. sic assertiue ad Moyses. Exodi. xxxij. dicit ad Aaron. Quid tibi fecit hic po pulus, vt induceres super eum peccatũ maximuz? sic assertiue Sa muel. j. Regũ. xiij. dicit Sauli q publice obtulerat holocaustuz qđ fecisti. i. quare fecisti hoc? Sic assertiue helyz. j. Regũ. ij. c. filijs suis dixit. quare facitis res hmõi quas ego audio ab omni populo? vr ar guendo quodãmodo nõ dubitando ipsum interroget: pz. xlij. Quaꝛ re tu enarras iustitias meas z assumis testamentũ meum p os tuuz tu vero odisti disciplinaz ꝛc? Sic Deus interrogauit Cayin q in cõ spectu eius Abel fratrẽ suũ occideraꝛ. Ubi est Abel frater tu⁹? Ge ne. iij. Sic etiã interrogauit Ada q aduersus Dei ꝓceptuz de ligno comederat, vbi es? Geñ. iij. Neqz enim a ꝓspectu eius erat in absco ſo cui oia nuda z aperta sunt. xj. q. iij. audi. z q absc̃ditoꝝ est cogni tor. Dañ. xiij. z q nihil ignoraꝛ. extra de in. nouit. immo oia nouit an teq̃ fiant eo. c. xiij. vbi etiã patet ꝙ Daniel senes pꝺos delinquen Reus ac res cõmunioſe interrogauit quoruz crimen sibi soli ex reuelatione cuſatus ſi notoriũ erat. ¶ Sed qd si reus accuſatus ſtito iuramento interro post iura gatur sup poſitionibus contraria directo respondet, an torquebitur mentũ in tanq̃ varius? nõ videt, qz licitũ est reo cõtraria excipienꝛ. opponere ueniturꝝ a ff. de excep. nemo. extra de ꝓbati. auditis. z qõ ibi not. Inno. in gl. ſcz rius an de exemptionis. de quo etiã satis ꝓ ipsum. extra de excep. cũ venerabi beat tos lis z redimere sanguinem suũ. ſ. de trãſac. trangisere etiã ꝙ fas z nefas querꝛ. fas. ff. de bo. eo. l. j. z etiã per calumniã. licet accuſando calũnia neceſ sario puniat vt sentit gl. ff. de pu. iu. is q in gl. si eũ q ſe. ac. z. ſ. q acc. nõ poſ. l. j. in fi. gl. que incipit. si. vt fuerit ꝛc. z hoc tenet An. de iſer. in Qsti. de homici. clam. si damna. z facit. ſ. de inge. ma. iugemum. Con trariũ patet. ſ. ex qui. cau. inſa. irro. l. nullã. cũ ibi not. z qz veritatem diuerſis cruciatibus z larebis suis religioſus torꝛor. i. iudex exigeꝛ re dz. vt dum penis corpoꝛa subijciuntur que gesta sunt fideliter z ve raciter exquirant. v. q. v. illi qui. naz ꝓpellunt hoies inuiti ad veritaꝛ tem cognoſcendã vel diligendaz. vt. xxxij. q. iij. displicet post pun. Et hoc potiſſime locũ hz in vario z vacillante. Unde Terentius in eunucho. nõ poteſt sine malo. i. sine tormẽto fateri video, modo air, modo negat. hoc z rationẽ z equitatẽ hz. Nam si qs in iudicio confi teatur incertũ. certificare cogitur. Alioquin accipieꝛ ꝙ magis exꝑdiet aduerſario dicit Jo. an. de reg. in. cõtra eum lib. vj. hoc sentit Buil. in ſpec. de accuſa. ſ. j. ver. ceterũ. z hoc puto verius ꝙ ius ipſe nihil

nihil alleget. nam. l. ex libero. in princ. ff. de queſti. z in aut. de teſti. ſ. si vero aũ. indiſtincte loquuntur in hoc ꝙ si teſtis varius seu vacil lans vr oĩm saluetur opinio torquetur. vr dictis iuribus. cuius de poſitio nulla est. ff. de teſti. qui falsa. Nõe potius torquendus est va rius puncipalis cuius dictũ lz varitũ in eo ꝙ cõtra se locutus est. re net. ff. de interro. ac. de etate. ſ. j. cũ ea que inutilis sunt. lex effugiat. ff. de inof. teſt. l. j. de fideicõ. li. inuitus. z. ſ. qui admit. ad ho. poſ. l. fi. z soluz necessaria amplectat. ſ. de teſta. cum antiquitas. in pnc. Ad idem, xx. q. i. illud. z. xxiij. q. vj. ſ. vlt. Itẽ qõ varietas cadat in princi pali satis videt expreſſium extra de tẽpo. oꝛ. dilectus, z vr eccleſia be neſi. c. j. de peñ. super his. z li. vi. de iureiur. c. vlt. z qõ no. extra de pꝛ sump. literas. z ꝙ Inno. extra de teſti. fraternitatis. in fi. z varietas in principali nedũ in respondẽdo veritatẽ sup poſitionibus, sed etiã in aliis iniudiciariis actibus iniquitas appellat. ſ. de re. cre. si qs post pun. Non ob. ꝙ licet cõtraria ꝓponere. Nam hoc verũ est in contra rijs diuerſis nõ aduerſis. vt est expreſſium. ſ. de nõ nu. pec. autẽ. con tra q per ꝙ dicunt doctores ꝙ nõ licet reo dicere se ad sui defensio nem peuſiſſe. z tpe illate percuſſiõis abſuiſſe. z ꝙ hoc est qõ no. d. c. fraternitatis. in fi. gl. magne. z de teſti. co. ꝛterea. z de of. dele. pudẽ tiam. in gl. quero. ad fi. Uſta enim se impediũt. ff. de reg. iur. nemo ex his. z repugnãtia sunt. z ideo reſcienda. eo. tit. ybi repugnãtia. z fa

Protestatio nõ semper est valida.

cit qõ no. Buil. in ſpec. depoſitio. ꝙ. v. ad fi. z. ſ. vũ. ver. xvij. z. ſ. ꝙ. hoc quoqz. Unde cũ quis ꝓ contrariũ actũ cõtradicit sue ꝓtestatio nõ sem ni, nec se inuicem ꝓtestatio. z factũ compariunt non valet ꝓtestatio dicit Inn. extra de cõſti. cum. ad. ad hoc etiã. ſ. de his qui spõ. mu. ſu sc. l. j. z de filiaſſa. l. ũ. z que ibi scripſi. z de muni. pa. pleſſio. in nor. cõtraria. Item cõtraria nõ directe sed sub eõditione ꝓponere lz. ſ. de exce. si quidẽ. ad diuersa etiam sine conditione qui eñ diuersas ꝓponit nullam videt fateri. dicit Inno. extra de re iudi. inter mona ſteriũ. Amplius contraria ꝓponi põt qñ sine petõ hoc fieri licet. ff. de condi. inſti. filius. Ut contraria ponere iuramento de veritate di cenda prestito, variare z cõtradicere non licet absq; peccato. Iudi

Actus iudiciales quidem actus ad inſtar bellozũ sunt cõſtituti. Unde dicunt co gnitionalia certamina. ſ. de preſcri. xxx. an. si qs emptionis. ſ. vlti. et dicunt q̃ de an. excepti. j. ſ. exceptis. z de plus petitio. l. j. z in aut. de his qui dam bella ingre. ad app. ſ. si vero. z certamina litis. ſ. de in. ca. le. ũ. in prin. z. j. seu certa de pſuile. ſchol. quotiens. ſ. in subeundis. z magni cõſticus. ſ. com mina munia. vel epi. l. ſi. in de militãt patroni cauſarũ. ſ. de aduoc. di. iudi. aduocati. Unde etiã defensiones iudiciales dicunt cõpetere iure na ture in eleme. de re iudi. paſtoralis. ad fi. sicuti brutis cũ inter se pu gnant. ff. ſi quadru. pau. fe. di. l. j. ſ. cum arietes vim enim z iniuriam ꝓpulsare iuris est naturalis ff. de iuſt. z iur. vt vim. Immo iudiciale certamen. ꝓpius z antiquius est hoim ꝙ ſit belluz. de quo Tullius

Hostẽ infidũ licet superare nõ tamen fidem illi prestitam violare.

i. de offi. Cum duo sint genera decertandi. vnũ per diſceptationẽ. alterum p vim. cuiꝝ illud ꝓpriũ sit hoim hoc. ſ. p vim beluarũ. confu giendũ est ad. posterius si vti nõ licet superiore, inde etiã lis dicitur. Giendũ est ad. posterius si vti nõ licet superiore, inde etiã lis dicitur. sino marte percurrere. ſ. de re. cre. generaliter. ſ. finaũt his. Sed con tra hostem licitum est dolo z inſidijs pugnare. xxiij. q. ij. duis. z. ff. de poſtli. re, nihil interest hoc verũ fide z nõ prestita. Nam si fides ei ꝓ ſtatur, seruãda est. e. q. noli, ꝙ quo etiã bene facit. iiij. Reg. vj. c. Ubi

Anime periculuz facit

ſtatur, seruãda est. e. q. noli, ꝙ quo etiã bene facit. iiij. Reg. vj. c. Ubi quis ad hoc cõiter alleget. sz qualiter voluerit vbi gl. notabiliter di cit. ſ. ꝙ pecuniã non ꝙ calumniam cũ de calumnia iuret hodie. Olim vero iure digestoꝝ de calũnia nõ iurabaꝛ, nisi ꝙ solos procuratoꝛes. suetudiné qõ dic vt no. Ly. ſ. de in. cal. l. j. q. j. z Joſti. in ſumma. de trãſac. ſ. j. z multa a per ꝙbus. post pn. dicit ꝙ hodie predicte. ll. ff. de bo. eo. q ante suiaz lia ceſſare ꝛc. nõ est ſtandũ eo, ꝙ pertñ fouet; ponit autẽ rationes in ſumma de offi. Archy. ſ. qõ si cuis officiũ. xvij. quare aũt contra visitationẽ ꝛc. dicens q ideo cõtra visitationẽ non ꝓscribit qz nisi fieret visitatio anime periclitarenꝛ. z ex quo de periculo anime agit ois cõſuetudo ceſſat extra de cõſue. c. ſi. z ois cõtitutio. extra de ꝓscri. c. vlt. z ois appellatio. extra de ap. ad nostrã. z. c. ſolutis. z. c. cũ ſpãli. z omne iu ramentũ extra de iureiu. ꝙto. xxij. q. iij. inter cetera. z omne priuile gium. ſ. vbi seu. vel cla. l. j. z de epiſ. z cle. raprotes. ad hoc etiaz. ſ. de tur. cal. l. ij. in pn. z. ff. de iu. ſi. imperatoꝛes. z eo. tit. de bo. eo. l. ij. z fa cit. ff. de pecuar. l. si. dz cñ quis ad defenſionẽ sue cauſe bona fide ve nire nõ aduerſarios aut iudices redimere z emptare. ea. l. imperato res. in fi. Ex quo infert ꝙ si ꝓ riſionẽ peruenias ad piurij non lz reo tũc tali modo redimere sanguiné suũ. Preterea vt ait Thom. ca. q. xxij. ar. ij. ꝓdicta. l. j. quadam equitate seu pietate mota uolunt tale coꝛruptiõis crimẽ de quo ibi loquit relinquere inultũ. multa eñ fm legem ciuilẽ inulta sunt q fm legẽ diuinaz pcta sunt. qz lex humana nõ exigit ab hoie virtute oĩmoda que paucoꝝ est z nõ poteſt inue niri in tanta multitudine ppũ. q tam humana lex hz suſtinere neceſ se. Un non omne illicitũ, punit a lege. ff. de vſufru. le. hois. in fi. cum cõcoꝛ. Dñ aũt aliqs nõ velit aliqđ pctũ cõmittere vr mozẽ euadat corporalez cuius periculũ in cã sanguinis imminet reo, est perfecte virtutis, qr omnũ terribiliuz magine est terribile moꝛs vt dicitur in iij. Ethicoꝝ. Et ideo si reus in tali cã coꝛrũpat aduersariũ suum peccat qđ inducendo eum ad illicitũ: non aũt ꝙde pctõ lex cuiꝰ

Universidad de Deusto
Biblioteca

adhibet penā ꝛ ꝓ tāto licitū esse videt. reo em̄ qui accusatus est licet se defendere veritate occultādo ꝙ confiteri nō tenet ꝓ aliquos cōmenientes modos, puta ꝙ nō rideat ad q̄ rīdere non tenetur, hoc aūt nō est se defendere ca'm̄niose: sed magis prudenter euadere. non aūt̄ lz ei vel falsitatē dicere vel veritatē tacere quam cōfiteri tenetur nec; etiam fraudē aliquā vel dolū adhibere q; fraus vel dolus vim mendacij hūt, z hoc est se calumniose defendere at regulariter ois dolus puniendꝰ est. etiam si nō alīs. sed ei q̄ illū admisit dānosus fuit. ff. de dolo. excep. si procurator. in fi. Itē ꝓpter simplex mēdacium in lite cōmissum vassall' perdit feudū. li. feu. si de feu. defunc. mil. ꝛc. c. si vasallus negauerit. rōnabili' ergo principalis vari' in causa criminis fit torquendus. Ad hoc etiā facit hec lex q̄ virū illustrē ipso iure dignitate ob iniuriū priuat. quodā namq; respectu periur' vincit homicidā. xxi. q. v. ille. z facit. c. q. si qs conuictus. z. v. q. v. illi q. Mā z q falsitatē cōmittit in eā, p̄dit eā. ff. de iu. fis. in fraudē. ff. quotēs. sic z qui subtrahit copias ꝓbationuz nō aduersario. iij. q. vij. ff. tria. z si qs aūt̄ extra de testi. c. intimauit. Rursus insidijs pugnare lz vt p̄dictū est. nō tū vt dicat hosti falsum, vel p̄missus vt seruet q̄ hoc est semp illicitū. z tali mō null' dz. hostes fallere, lz lz eos fallere illis ꝓposita nostra vel facta nō aperiendo. Nā inter strata gemmata rei militaris p̄cipuū est de occultādis cōsilijs. Hanc materiā p̄sequere in fēda scse. q. xl. ar. iij. Nec omittamus sup hoc illud Tull. iij. de offi. ius bellicū fideiq; iurisiurādi etiā cū hoste seruāda, lz nō semp. qđ em̄ ita iuratū est vt mens oportere cōcipit. id faciendū est. qđ aūt aliter si nō feceris nullū est periurū. vt si p̄donibus vel piratis pactū ꝓ capite ꝑcium nō attuleris nulla fraus est. etiā si iurasq̄dē non feceris. Nā cuꝫ pirata sit cōis oīm hostis nec fides nec iuramentū cū eo dz esse cōmune. Nam falsus iurare peiurare, ſs q̄s ex animi tui sīa iurauerit sicut verbis cōcipit id nō facere piurū est. Illa quidē p̄missa seruanda nō sunt q̄ eis ipsis inutilia sunt. qb' ipsa p̄miseris. Est em̄ iusiurandū affirmatio religiosa. Qđ ergo affirmaueris z quasi deo p̄miseris, id tenendū est. Et facit ad hoc qđ no. Jn no. extra de censi. significauit. ibi vel potes dicere ꝛc. z. ff. de non nu. pec. l. ñ. z qđ ibi no. Jo. an. in cle. de re iud. pastoralis. in verbo ꝙ vio sentiā dices ꝙ si capt'uus ad penā vel periculū mortis relaxat iuramēto suo de redeūdo ad carcerē certa die si mors erat inuiriosa redire nō teneat. z. ff. de dolo. l. j. §. nō fuit. Ad idē. xxi. q. iiij. vnusq; in fi. z. c. si ad petiū. z ꝓtotū nō tū ꝓpter p̄dicta ꝑoa Tullij recedendum est a canonica sanctione que vult omne iuramentus seruari qđ seruatū nō vergit in dispendiū eterne salutis, qđ ꝑsequere vt plene scripsi. ff. de pied. cur. l. ñ. in ꝓbo ꝓmutationes. Et no. qđ erubescere, palescere, titubare, incōstanter loqui, cōsiderē aliquid polliceri sunt signa malē conscientie. iuxta illud quintiliani. c. veneniū effusum nō tam ꝙ deꝑhensus obstupui facin' me tacente nō pallor nō est cōfessa trepidatio, nec ficut accidere nocētib' solet illā obuia semp erratiū patrōciniozū verba narraui cū me repente interrogatiōe subita aduocauit. abduxit. q̄siuit ꝛc. ad qđ ēt. ff. de qō. de minore. §. pe. Maz in exercienda veritate plurimū valet vox ipsa z cognitoris subtilis diligentia affert. Mā z ex sermone z ex eo qua qs ꝓtantia que trepidatio est quid diceret ꝛc. vt ibi. z vide q̄ scripsi. j. de cur. pu. l. iij. in ꝓbo reperꝰ. Sed sunt alij qui cū periculi magnitudine vel ob debilitate cordis aut pusillanimitatē hec z similia peragūt vt hec patent fm Tullij. iij. rhetori. Jdeo discretus iudex in his caute ꝑspiciet iuxta loca, tpa, z personas. ff. de ac. z ob. l. ñ. in fi. tit. quisquis. xxviij. di. p totū. iiij. q. ij. sup prudentia. ff. de iure delī. l. j. in fi. ff. de testi. quesitū. de li. cau. diui. in ꝑn. z extra de trāsa. c. vlt. ¶ An aūt tor' iudice possit ex crimine qđ ꝑfessus est, vt etiā ꝑte de quo tri actū ne. ꝛ inquisitū fuerat cōdemnari, cōsueuit dici ꝙ nō, vt ꝓz ex his q̄ scripsi. j. de castrēsi. l. fi. in ꝑn. in not. q incipit nota contra illos ꝛc. z plenius. j. de numera. l. j. in verbo cōmentozū. ¶ Quid aūt si tales illustres ꝑsone per ꝑcuratores cōpareāt, ꝙ quos etiā iurant de iudicio stāti an patient eandē penam si sunt cōcumaces ipsi, vel ꝑcuratores eoz̄. certe sic vr hac. l. Itē q; pōt quis se obligare iuramēto alterius qui illud nolit suo ꝑtar. vt legit z no. ixij. di. ribi dño z li. vj. de testi. ꝑsentiū. z de ita. regula. ꝓculoso. vbi de ß no. Archy. ad hoc. e. lib. de iureitur. §. vlt. ante fi. Illud etiā notandū est ꝙ non pōt dictura rius aut vacillans ad hoc vt torqueat, seu alias puniat nisi post ꝓtestium veritatis z calumnie iuramentū. Nam si eo nō ꝓtesto quis cōtraria dicat, non pōt varius dici. Si quis em̄ vna die vnū dicit alia dicat aliud videt excusandus, q; pōt esse ꝙ heri credidit vnum z hodie post mediationē credit aliud. ar. ff. de interro. act. de etate. §. vlt. z de pe. di. iij. videas. Nam hodie possum habere bonā conscientiam de aliquo ex superuenienti facto cras malā z econuerso. sic extra de symo. ex infirmatione. z lib. vj. de elec. vt circa. §. alioquin. ar. ad hoc infra. de excep. iū ꝑn. z. ff. de cōdi. inde. l. ij. §. si quid. z extra de frigi. fratermitatis. Hec ad literā no. Archy. d. c. vlt. de iureitur. in ꝑn. Addē extra de tēpo. ordi. dilectus. z qđ no. Bull. in spec. de testē. §. j. ver. z no. ꝙ teitis. Quando aūt z quibus casibus excusat qs a variatione vide qđ no. Archy. d. c. vlt. in verbo excuset. (Sumꝫ) §. (Comentionem). i. sniam citatoriā. ¶ In glo. mittendo. ibi mensura debiti. adde. mensura vero erit ꝙ plus valeat ꝙ summa petita maxime si est animal vt equus z alia q̄ expensas requirūt vt nor. §. bo. auc. iudi. po. aūtē. z qui iurat. timo debēt res in quorū possessione actor mittit valere. aut duplū. aut plus dimidia parte summe petite, vt si petit centū sīat missio in bona valentibus. cc. vel saltē. cl. vt no. in aut. de exhi re. §. fi. vero. in verbo mensura. ¶ Post gl. ipso iure. adde. simile. lxxxij. di. plurimi. in fi. Ad idem est. §. de asser. tol. li. §. oēs. vbi est simile iuramentū. ¶ Dicit alia gl. le. q incipit ipso iure. adde. hoc lex illa nō dicit immo ratio quare ivi testes nō sunt infames est, q̄ sua nō fuit lata cōtra eos ſz contra actorē eos ꝓducentem ex qua iusta vel iniusta fit alius grauari nō dz. vt ibi in fi. ff. Jn aūtē fit verū pura cū aliquis venit cōtra iuramentū absq; prosmissione interpositū sit infamis? videt q̄ nō. cū. d. l. si quis maiores. de transa. vtrūq; ponat. Item iuramentū absq; ꝑmissione, vel alio cōtractu interpositū nō inducit actionē. vt dicit Jmn. extra de iudi. nouit. z de insti. cū venissent. qđ etiā ꝑbat iure ciuili cū gñaliter pactum nudū nō inducat actionē nisi vestiatur. nulla aūt lege cauetur iuramentū vestire inter dū pactum nudū exceptis duob' casib' vno in liberto. ff. de ope. lib. vt iurisiurandi. Alius in legato relicto in testamento minus solēni. ff. de le. §. cū pater. §. filijs matrē. z de leg. iij. cū quis decedēs. §. codicillis. leges aūt que vident ꝛtrarie loquunt in exceptione inducēda vt sic dicere cōsueuit dñs mirabilis memorie Ray. de foliuio sup. d. l. vt iusiurandi. qđ etiā glo. hic dicit. Sed quicquid dicat aliud videt cū ex solo iuramento actio deb' qđ ꝓsequere vt no. Archy. xxi. q. v. iuramēti. z Jo. an. extra de insti. cū venissent. ¶ Post glo. que seueritas. adde. vel dic ꝙ seueritas cōsistit in eo ꝙ cōsilio ꝓ inspectionē actorū ꝙ ipse ꝑturus est inconsulto ꝑn cipe z absq; alia solēnitate iudicij ꝙ suiaz a dignitate ꝙ habebat de clarabit esse ꝓnuntius. qđ dic vt dixi in rex. ¶ Post glo. cōmonitoria. adde. circa principiū z ibi no. vel. i. cōuentionali vel interlocutoria q̄ si ꝓceptū. Et sic dicas cōuentionē. i. citationē. cū ergo specialiter indulgeat his vt nō possint citari sine ꝓcepto iudicis. ergo eius cōe vt quilibet citari possit absq; ꝓcepto scripto. Vel verius dic qđ est ius cōe vt quilibet citetur cū ꝓcepto iudicis habito fine scriptura, vt. §. de renoc. do. l. his, z in aut. de questo. §. fi vero aliqui aut vt cū scriptura. vt extra de foro cōpe. c. pe. z de resti. spo. ex cōquestiōe. z li. vj. de dolo. z cōtu. actoz. ff. de amini. tu. si plures. §. fi. ibi pretor ergo iubebit. Sed in istis est speciale vt sniaz. j. epistola citatoria deꝑ in scriptis alīs non valēt isti citari vt colligit hic z. ff. de ꝓm. agen. in re. l. si. §. hoc etiā. Et hāc differentiā voluit notare lex. §. de ꝑcu. l. si. z. j. de ꝓti. sac. scri. in sacris. iij. §. hoc si ꝓlata. z. l. pe. in ꝑn. z de priui. scho. l. ñ. §. fin. ¶ Preceptū em̄ quo qs citari iubet interlocutoria sua

Pactum nudum regulariter non venit per iuramentum.

Citari an possit aliquis sine ꝓcepto iudicis.

¶ Imperator. Lex. viij.

Habemus (salvo honore q̄ p vocationez sacre reuocatorie deferē durāte) licere cūctis tā minozes q̄ maiores potestates geritib' (nec non etiā honorarijs illustribus siue ex hac regia vrbe principali vel precedente consensu ꝑfecti fuerint siue in ꝓuincijs habitantes sacratissimū (suis scz poscentibus negocijs) petere maluerint comitatum; sine sacra quoq; revocatoria ad hanc regiam vrbem peruenire.

¶ Cetera. Gerentes maiores aut minores potestates. habētes honorem illustriū cū recedunt ab vrbe de licentia principis, vel morātur in ꝓuincijs. ꝓ negotijs eozū agendis cū comitatu ꝓncipis absq; alīs ſris' ꝓuincialibus vocatorijs, seu reuocatorijs poterunt ad vrbē. (Jubemus) Recipe licere qđ est infra. z deinde ab hāc ꝙ est in fine legis. (Comitatus) Sed quis erit iste comitatus puto qđ intentio huiꝰ legis est vr ꝓpter honorem debitum dignitatibus in ꝓuincijs comitiua z seruitute secū ducere possint armatos. ar. j. de ꝓpo. sacri. cu. l. ñ. fm primā exposītionem. Ad idē qđ pōt ꝑs dñ vadit in ꝓuincia sibi decretā ducere secum viros armatos. ar. vt scripsi. §. vt ar. vsus. l. j. super. ij. gl.

¶ De ꝓtorib' z honorē ꝑture. z collatiōe. z glebā. z claui z folli. z septē solidoꝝ functiōe sublata. Tit. ij.

¶ Pretores dñr idez q z ꝑfecti quaſi ꝓpostores ſz Jſido. xi. ethimol. Sed z hoc videt apte q̄ appellatur a ſnla ꝓtoris ad ꝑfectū vrbis. §. de appel. si apud. Item qđ sit maior ꝑfectus ꝑz. ff. de sui. tu. l. j. §. fi. ergo sunt diuersi. Dicas qđ nomen ꝑfecti est nomen gñale. vt scripsi. j. de erog. mili. an. ꝓuincialiū. Sz cū ꝑfectus vrbis fit' maior. q̄ appellat ad eū quare ꝓius ponit hic de ꝓtorib'. z. j. ti. ij. de ꝑfectis vrbis. Vel dic de hoc vt colligit. ff. de ori. iuris. l. ij. §. z hec omnia als. §. diuus. deinde Aug. vel dic ꝙ ideo ꝓius ponit de ꝓtoribus quia ꝓius creati fuerunt. vt ꝑz. e. l. §. deinde cum placuisset.

¶ Imperator. Lex. j.

Nemo ex clarissimis z spectabilib' q̄ in ꝓuincijs degunt ad ꝓturam postea deuocet. Maneat vnusquisque domi suetutus atq; secur'; et sua dignitate letetur.

Nemo. ¶ Casus. Ex ꝓuincialibus ꝙuis spectabilib'? z clarissimis nullus vocādus est ad gerēdā ꝑfecturā pretorianam, et hoc si habes in litera ꝑfecturā. (Prefecturas) alias ꝓturam et forte melius. (Unusquisq;) sz ꝓuincialis. (Letet) Nota. q dignitas honoraria letitiā ꝓstat. que aūt administrationem bs ꝑplrūq; parit amaritudinem z laborem. De hoc scripsi. j. de ꝓti. sacr. scri. iubemus. in verbo labore. ¶ Post. j. gl. adde. l. illa de ꝓtoribus loquitur qui ꝑsidebant in vrbe non de ꝑfectis pretorio.

Consules qui sunt: z vii dicūt.

¶ Idem. Lex. ij.

Glebā vel follē: siue septē soli dozū functionē: si quē libet hmōi collationē tam circa ꝑsonas q̄ circa res ac ꝑdia fundit' iubem' aboleri: vt omnis hmōi sopita perpetuo conquiescat exactio.

Follis dupliciter sumitur.

Glebā. Tollit exactionē glebe z folli z certa alia que min' iuste ātea locū habuerūt. (Follē) i. bursam. ff. de cōdi. z demon. cū seru'. Unde nūmi dicunt folles a foile. i. saculo q̄ cundūt ſz ysaꝑ. z Jſido. ethimo. xvi. vbi agit de metallis. Vel ꝑpe accipit ꝙ fit gen' monete q̄ vrbēā ꝓtores. vt ꝑz ex his. q̄ ponit Aug. xxi. de ciuitate dei. c. xx. z colligit ex eo ꝙ stari segē. (Septē solidoz) nos ēt in vulgari. dicim' follares. ſz Vegeti' dicit folles. i. saculos. (Funditꝰ) ita vr etiā nō remaneat fundamentū. alias est ſtirpis. §. de pe. bo. sub. l. ij. (Sopite) q̄netiā aboleaf' ei' memoria. §. de pac. pig. l. fi. ¶ Post glosam. s. aliam, adde sacris vi detur hic intellectus incongruus cū hmōi materie functionū z munerū nō in hoc libro vbi de dignitatibus agit, lz in ꝑcedentib' sunt discusse. nisi q̄ rerum gerentes dignitates q̄ in hoc libro continentur ab ipsorum numerum aliquibus sunt immunes vt in diuersis legib' huius libri, sed est intentio q̄ gerētes hanc dignitatem de cetero nō ꝓximo exigantur a collatoribus, nec a republica ꝓto se ipsis aliqua functio exigantur a collatoribus, nec a republica ꝓto se ipsis aliqua functio ne ꝓiout antea exigebantur q̄ imponebatur ꝓto gleba, vel ꝓto quo libet folle. s. saculo pecunie, quam recipiebant ex tractam per ꝑsides ꝓto tributis recipiebant septem solidos, vel aliquid simile.

¶ De cōsulib' z nō spargendis ab his pecunijs. Et de ꝑfectis. z magistris militū. z patricijs. Titu. iij.

Consulibus. ¶ Consulibus) Dicti sunt cōsules ab eo ꝙ p eos plurimum reipublice cōsuleret. ff. de orig. iur. l. ij. §. exactis. Vel a "consulēdo cunib'; vel a regēdi cuneta cōsilio quib' suffecti erāt. pcōsules. z dicti pconsules eo ꝙ vice cōsulis fungerentur. sicut ꝑcurator curator. i. actor fm Jſido. ethi mol. ꝙ. licet aliter no. ff. de offi. ꝑsi. l. j. Ad hoc vide qđ no. in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. §. hec aūt oia. Hīs autem ꝓconsulibus equiparantur legati si sunt de latere, alias equiparātur ꝓdictis dicit Jmno. extra de offi. leg. qđ trāslatione. vel dic de hoc vt not. Archi. de offi. legā. c. ij. li. vj. in glo. ꝓconsules ꝛc. Eps vero equiparatur defensori. Dicit Archiē. eo. li. de mag. z abe. ca. j. (Patricijs) Patricij dicti sunt quia sicut patres filijs, ita z ipsi ꝓuident rei publice fm Jſidorum. ethimol. xi. et Archi. de elec. fundamēta. l. vj. De hīs habet. ixij. di. adrian'. z. ñ. q. vj. oīs oppīsus.

¶ Imperator. Lex. j.

Antiquitus statutū est cōsularib' viris ceteros q̄dē honorat os ipsis tribuere summitate: pares vero insulis cōsideratiōe tātū ꝑis adñ c. Quis enī in vno: codēq; gñe dignitatis ꝓioz esse debuerat: nisi q ꝓioz meruit dignitatē. Cū posteriori etiā si eiusdem honoris ꝑtendat auspicia: cedere tñ illius tpis cōsuli debeat quo ipe non fuerit. ¶ Hoc obseruādo. z si iteratā vice fastigia cōsulatus aligs ascēderit. Repetiti z cū fasces virtutē sepe meriti cōprobāt: nō augent; qz nihil est altius dignitate. ¶ Quod si quis ꝓioz consul posteriori cōsuli: cidemq; patricio post habitū patriciatū postea consequatur: vinci cum opz qui ꝓioz meruit patriciatū: postq̄ iste honore patricie dignitatis decorat' ē.

Testes seniores aut sint iuniores ꝑsequendi,

Antiquitus. ¶ Casus. Inter cōsules is ꝑcedere dz q̄ meruit prius consulatū. z rōnē ponit. hoc idē locū hz lex vt. q ꝓius consul fuit ꝑcedat etiā si is q̄ sedo meruit iterata vice consul esset. est. q; talis iterata cōsulatus adeptio. ꝑbat eū esse virtuosū. non aūt auget dignitatē in eo. Itē hoc verū si nō is qui posteri' meruit cōsulatū cōsequat' ꝓius patriciat' honorē. tunc em̄ vincit is qui ꝓius fuerat cōsul. (Cōsularibus) subaudi ex (Sūmitate) magnitudine. ꝑcellētia. (Pares) equales. Jnsulis) i. fascibus vt subtilit. De insulis plene scripsi. supra de murilegul. murilegul. (Quis em̄) ver. z est bona rō ad ꝑmissa. (Hīs) hec dictio ponit hic. (Ꝓioz) Facit ꝓ testib' seniorib' sz ꝙ iuniorib' ꝑferant: lz in his nō eras lz virtē attēdēda est. vide q̄ legit z notat extra de ꝑiump. cū in nauēte. Senes nāq; possunt esse iuq. Daniel. c. penul. ad hoc. j. de ꝓti. sacr. scr. vnicuiq; z. ff. de edi. edic. ꝑcipiunt. z. lxxiij. di. c. vlt. Itē ꝓto doctoribus vt autiquiozū iudicio standū sit. De quo vide qđ no. xxv. di. iejunīū z. xvi. q. i. sic viue. Senibus aūt qui canicie graues sunt deferendū est. an aūt. de questo. §. fi vero aliq. vñ Leuitici. xix. Coꝛā cano capite cōsurge z honora ꝑsonā senis. z aphs. Seniozē ne increpaueris. ij. q. vij. paulus dicit. Et vide qđ legit z notat. xix. di. ita. Vñ seniozes relegēdus brenioꝛi tpe ꝙ iuniozes relegarut. ff. de termi. amo. l. ij. Itē no. ꝙ ꝓ senectute ꝑsumitur qđ sit in ea maior ꝓbitas. lix. di. si officia. Itē scientia. lxxxiij. di. porro. inozū grauitas. ꝑ. q. v. c. j. sermo veracioz. vi. xxxv. qđ. vj. cōsiguntur eos. iustitie examinatio. lxxxvj. si quid ꝙ. eccla dignioꝛ. e. di. nō saris. §. ītē cōsidetāda, vñ Ecclesia. xxv. Sua speciosa vetera nis sapiētia z intellect', z cōsiliū corona senum multa sapiētia z gloria illoꝛū timoꝛ dei. z i c. viij. Monte ꝑterea narratio seniozū, ipsi em̄ didicerunt. a patrib' suis. qm̄ ab ipsis dices intellectū. z in tpe necessitatis ruisum. Senibus quoq; eadē pene reuerentia q̄ magistratibus debetur. ff. de iure immuni. l. semp. in ꝑn. z ij. Macha. c. vj. Ingenue nobilitatis caniciem. Et subiungit. Hīc em̄ etatē nostrā dignū est fingere. vt multi adolescentium. z c. z facit. xviij. q. ij. diffinimus. Tligor em̄ deuotionis z fidei corpoꝛe seu ꝑsecrē nō deficit. ſz deorsum vergēte cōdictione corpoꝛea feruoꝛ spiritus in supioꝛa cōsecdit. extra de renū. c. j. ¶ Ad materiā z laudē senectutē vide latius quod no. Archy. l. di. dño sacro. Nec omittamus illud Tulli ij. de senectute. Hīc inrbus, nec velocitatibus res magne gerūtur, lz cōsilio antiquoꝛū. z scientia qbus non oꝛbari. sed augeri solet senectus. Qui aūt dicantur seniores qn̄ veniunt a testimonio ꝛequirendi. no. Jmn. extra vt lit. nō cōtest. qm̄ in gl. hic dicunt. ¶ Contra. iuuenes cōmendātur q̄ sint ꝓpicatiozes. ff. de libe. z postb'. u. l. gallus. in ꝑn. in glo. ecce cōsiliū. Vel dic plenius fm ꝓbm. ij. rhetoricoꝝ. Tā iuuenes q̄ senes in se hr̄e quoscdā moꝛes laudabiles. z quoscdā vituperabiles. Juuenes em̄ laudabiles sunt, quia vt plurimū liberales. animosi z bonefidei, magnanimi: non maligni, moꝛis, de facili miserabiles, verecūdi, z erubescitiui. Econtra vituperabiles q̄ sunt passiōni insecutiui, de facili vertibiles, nimis credull, cōtumelios, iuendaces: z oia quodāmodo ꝓtinaciter asserentes. omnia valde faciunt, modum in suis actibus nō habentes. At senes habēt moꝛes vituperabiles, nā sūt nimꝫ icredull, valde suspicios. timidi. z pusillanimes, illeberales, ꝑfectes, aut malefaciēdi: nō verecūdi, z erubescitiui. Ité nō sunt amatiui. i. ad amicitiā apti sed potius seueri. etenim raro gaudēt delectatione. Nullius aūtē potest ꝑ diem cōmoꝛari, cum triti. vt dicitur, viij. ethicoꝝ. Habent etiā moꝛes laudabiles. nā habent cōcupiscentias remissas, sunt miseratiui, dubie non pertinaciter assertiui. z nihil vide agentes. hoc melī ꝓsequitur. e. gidius. a. de regimine principum parte. iij. (Abemit.) Moꝛ enim alij quam mereant cōferenda est. de quo plenius. j. de diuer. offic. li. j. (Cum) ver. z est alia ratio. (Suspicia) similiꝫ ybm. s. de fer. quadragintta. z. l. §. z de interdic. l. ñ. z extra de cau. pos. pastoral. in princi. z xxvj. qō. vij. agitur. z ibi hoc exponitur. Sed in arte magica dicitur auspiciū diuinatio q̄ ex garritu auiū perpenditur. (Cedere) Optima est hec litera ꝛ filiū primogenitū ꝓ secundo genito, vt in successione regni comitatus z alia dignitatū hmōi in gb' est administratio veniat ꝛ eo. genit' ꝓfecturus. Sicut em̄ q primus hic meruit dignitatē ꝑfect, ita z ille q ꝑ-

Juuenes q̄ sunt laudandi vel vituperādi,

Universidad de Deusto
Biblioteca

meruit genitura. vñ z inter eos qui sunt eiusdē gradus z dignitatis ille pferatur q prius gradū z dignitatē meruit. vt hic z. ff. de albo scri. l. j. ibi antiquissim⁹. Sed certe nō est attrēdēda in his pfectas tpis, sed pcellētia scientie z virtutis. ar. j. e. l. in fi. cum his que scripsi. ff. ti. ij. mulieres. in verbo nobiltram⁹. ver. j. z ff. item no. z seq. Sic z alias in diuersis cōstitutionibus melioz z rōnabilioz pferatur ls tpe nō esset pferēda. xvj. dist. sexta synodus. ff. prima annotatio. z qđ ibi no. Sic z in decernēdo munere nō scritur successio generis. sed pfectio vite, sincerit⁹q; scientie. xxxij. q. iiij. §. his ita. Hāc questionē psequere vt scripsi. j. de ryon. l. fi. z §. q mu. li. nepotes. z de pfesso. z me. l. figs. Ad idem facit. ff. de suis z leg. her. l. post cōsanguneos. §. ij. xij. q. j. sicut manifeste. xvj. q. vij. filiis. z j. ti. prori. l. ij. in fi. Ad idē est. j. eo. l. in fi. cum dicit sequatur. z sic retrpsa nō sola spe. Et no. q aliud est cedere. z aliud decedere. Nā cedit viuēs sed decedit mortes de rescrip. susce ptum. lib. vj. z vide eo. lib. de prebē. Quis tibi. (Non fuerit) faeit ad hanc rattonē. §. q po. in pig. ha. l. fi. in fi. §. cōtra. ff. de priuile. cre. priuilegia. in fi. Et vide. lxxv. dl. ordinationes. z qđ ibi not. per gl. z Bt chi. z qđ. no. Jnno. extra de maio. z obe. ca. i. (Hoc obseruando). §.

Iteratioi multis re peritur. z plura eaz recipiuur.

(Iterata) §Nota hic plura q iteratione recipiunt. ¶Primo fastigia seu administrationes dignitatū vt hic. vel pcessiones. vt. §. e. l. penul. ¶Secundo manumissio. §. de manu. vindi. nihil. ¶Tertio tutorū dario. ff. de resta. tute. si hereditas. §. j. ¶Quarto appellatio. ff. quā do app. sit. l. j. §. j. ¶Quinto vēditio. ff. de rescin. ven. si id qđ §. j. ext. de fi. instru. cū Joānes. ¶Sexto hereditatis aditio. ff. de acquī. he re. cū solus. ar. cōtra. e. tit. si sol⁹ in fi. ¶Septimo violētia. ff. de ver. obl. si sic. stipulatus suz. ¶Octauo patrie potestatis solutio. ff. de le. iij. fidei cōmissa. §. si cui ita fuerit. ¶Nono honozuz obligatio. extra de pba. in plentia. ¶Decimo decimarū cōcessio. extra de his q fia pla. c. ij. ¶Xj. iuramēti pstatio xxij. q. vlt. vt pidē. z. c. se. ¶Xij. ele ctio extra de ele. cū vinton iēsis. ¶Xiij. postulatio. extra de postu. bo ne. ij. §. post hec. ¶Xiij. cōcessio siue donatio. extra de ex pla. inter dilectos. z de cōcel. pben. post electionē. ¶Xv. templi cōsecratio. de conse. dist. j. solēnitas. ¶Xvj. regis vnctio. j. reg. c. x. z xj. ¶Xvij. ite ratur matrimoniū. xxxij. q. ij. §. his ita ridet. Ar. cōtra. ff. de condi. z demō. hec cōditio. in pin. Et qđ no. lxviij. di. §. qđ ergo. ¶Xviij. ite ratur examinatio extra de eta. z quali. accepim⁹ in glos. intelligo. ꝛc.

¶Xix. possessionis acceptio. extra de app. bone. ¶Xx. iterat lectio que id qđ repetit facit ex validū z firmissimū. §. de emēda. instl. cod. i medio. ¶Xxj. iterat iussio. e. ti. §. vlt. ¶Xxij. iterat legis. platio. §. de epi. z cle. repetita. ¶Xxiij. iterat cautio seu obligatio. vt §. ad vt lex. si mulier. ibi etiā ptz q illud q iteratur censetur et deliberationi mente procedere. Jtē iteratur z alia de gbus. ff. de cōdi. z demō. si iā facta. z extra de simo. ex instinuatiōe. Quidā tñ actus nō sunt iterabi les vt est electionis examinatio. vt extra de offi. le. ls z probatur di cta. l. si iā facta. Jtē nō iterant baptism⁹. ordo. z cōfirmatio. j. q. j. qđ qđā de cōse. di. v. dictū est nobis. z. c. de hoie. Et hoc est ne p reitera tionē fiat iniuria sacramētis. d. c. qđ quidā. z de cōse. di. iiij. ondītur.

Electus q dam sunt iterabi les,

Figure grāmatī ces sunt multipli ces.

casu. ff. de cōducto. z procura. l. j. ibi gescentē domū ꝛc. extra de iud. c. j. z de ele. fundamēta li. vj. in sc̄a gl. parchi Tarologia. ff. de dote ple. in rub. ¶Leonasmos. §. de testa. ma. l. fi. §. ij. Amphibologia z equiuocatio. ff. de ṽ. obli. quoties. de euic. fundū. in glo. de. le. in libro rū. §. qđ igitur. Endiadis. §. de epi. z cle. l. fi. §. j. z de agrico. z censi. in rub. Cōpositio z diuisio. d. l. quoties. y pa/age. i. mutatio casuū. xvij. qđ diffinim⁹. Nozo sopopeya. i. insinuatio noue psone, de cōs. di. iij. q ris a me Anthonomasia cū per excellētiā aliqđ spāliter cuiq; ascribi tur. xxij. q. vij. aplus. Afferesis, cū principio dictionis aufert. z. q. iij, pisces xxv. q. iij. ecclesiastice, Syncopēcta perēdiadis qñ vnū ex duo bus subtātiuis adiectiuaꝫ. §. de agrico. z cēsi. in rub. Sinecdoche cuz pars ponit̄ p toto. lxxvj. di. scire dz. xxiij. q. iiij. meretrices. xiij. q. v. penale. Antiptosis cū ponit̄ casus p casu. lxviij. di. ordinationes xviij. q. ij. qđā. Intrāfitio. extra de testi. quoties. Alleotheta vel sinthesi. dipthoton cū pl⁹ dicit̄ z minus signaf. xxxj. q⁹. vij. qđ in oib⁹. xxj. q. j. qño z ginib⁹. Pleonasmos cū apponit̄ superflua adiectio dictioni vt monach⁹ regularis. xx. q. iij. psens. Temesi. cū eadē dictio iterdicit. ff. de mi. q⁹ si de speciali. de rei vē. si posit acceptū. Afferesis. i. expositio precedētis. xlvj. dist. seditionarios. Antropospatō cū attribuit Deo q⁹ cōuenit homini. xxiij. q. j. odi. Occupatio cū q⁹ dicit quod racere se diceraz. viij. q. j. mo yses. vide extra de ver. sig. ro rus. §. testes. in glo. est hic figura. Sinthesis. qñ pluribus vni⁹ act⁹ attribuitur vel pluralis numerus ponit̄ p singulari. vt sacri sunt. cū solus sacrus fuerit. Esaias. ff. de peti. here. dnius. ad fi. in glo.

¶Imperator. Lex. ij.

ORdinem cōsulatus ad antiquā reduc̄imus sanctionem. vt sella nostram honoris merito non raptendi studio populoꝝ agmina lecc̄tur (inuadi cupiditate deposita) venerabilem parentum habitum: z felicissima antiquitatis ornamenta cōspicerent. Hoc ergo crēplo z ceteros procedere cōsules volumus nec expedere eos sine effectu patimur. ¶Cessante ergo ista sparsēdi vilitate amplissimi cōsules, pcedēres deinceps abstinēat hoc errore pdendi. Optimoqz cōsilio operi necessario pficiat qđ erat incōpetenter pjciendus. ¶Ad instauratiōez itaqz aqueductuū hui⁹ amplissime vrbis cētena pōdo auri pstētur p singulos cōsulat⁹: vt z cōsul pfite dedisse nouerit. Et data māsura cē ppetuo.

ORdine. Reducit ordinationē consularius ad antiquū obseruantiā vt pecunia nō spergant prout antiquitus nō spergebant, sed quilibet cōsul centū libras auri soluat pro restauratione aqueductuū vrbis rome. (Ordine) .i. ordinatione vel expone vt. §. de cōducto z pcurato. ꝛc. l. j. Et no. q ecclesie duple z eiusdē ordo Ecclā est vez ecclesie militāris z ecclesie triūphantis. lxxxix. di. ad hec. Jn mi duplex. i. litanti ecclesia nihil dz esse inordinatuz. lxj. di. miramur. Et ecclesie militans z triumphātis nouē sunt ordines angelorum nouē generibus lapidum triūphās. designati. de pe. di. ij. pncipiū. Jnouē alij sunt in ecclesia militāri quoruz officia z derivationes habes. xxj. dist. cleros. Jn ordinatione autē sacerdoū sanctius est pauces bonos q multos malos hic. xxiij. di. tales. extra de eta. z qualit. cū sit. Et breuiter ordo in cunctis putilis est. vt. j. scripsi. vt digni. oz. fer. in rub. ordo nam q⁹ dat rei pfectionez. vij. q. j. nihil. Nullius qppe vniuersitatis bene administratio generetur, neq; subsistere posset nisi eam magnus differēte ordo seruaret. dicto. c. ad hec. (Antiquā) §. quā pecunia nō spergebatur. (Et) §. (Sellā) q a sedendo dicitur q⁹ si sedā, z est, ppie sella terreni iudicis sedes pura imperatoris aut consulis vt hic. Ecclxxxvij. Super se idē iudicis nō sedebūt. z differt a tribunali qđ ppie dicit celeste iudiciū. xj. q. iij. z si ad tps. ls interdū etiā terreni iudicis dicaf esse tribunal. xcv. di. nō ops. z maxime regis. ij. Paralipo. ca. xxxiij. ad fin. Stās in tribunali suo ꝛc. Jtē cuiuscunq; iudicis imperij z iurisdictione habentis. §. vbi z apud quos. Liij. in pin. hoc psequere. vt no. Archi. de re iud. c. j. li. vj. Sz interdū ōr sella etiā barbaricos. ff. ad l. aql. ite inela post pin. Jtē sedes vniuscuiusq; iudicis ordinarij. §. de iur. om. iu. nemo. (Merito) qđ principalius est attendendū. vt §. proxima (Rapiendi) Nā sperfom pecunia vnus de alterius manu rapit. Agmina legentium, als collatiōes. (Ac lucrādi) §. Cupiditate vide. §. de bis qui spon. inu. fu. l. ij. Et nota q⁹ cupiditas est radix omnium malorū. in auten. vt. iudi. sine quoquo suffra. ver. est hoc sacrorū. z depen. dist. ij. q. qz radix. bi videas. Unde mes alligata cupiditatis vitio cito avero deuiat. xcvj. di. bene qdē. Jtē est effrenata in pemio de creatiū. in pin. vide qđ ibi not. Seua. extra de iudeis. ita quoundam. Leca. extra de excel. pied. nimis rapax. ij. de munepa. pfesso. Jniqua. §. de vē. in. pote. l. fi. Mater iurū z materia iurgioꝝ. in pdi. pemio. in pnnc. Principium litis. xciij. dist. dyaconi. vltra modū. Et mater oim criminuz. xxiij. di. his igitur. Hanc ergo effūgere regnum est vincere lucrū sine dāno alterius fieri nō potest, vt dicit Sen. in puer. z bonoū auctor inherere alter non valentis nisi

Cupiditas multa malia facit

nisi cupiditatē a nobis q̄ c im maloꝝ radix est, abscindamus. xlvij. di. honozū. z vide. e. di. c. vtrū. z. c. sicut. z Tullius de paradoxis, nec solū augendi q habent, libidine cruciātur homines, sed etiam amittendi metu, de hac diximus ad alexādrū. Dia possidemus q̄ñq; nō cupimus. est em ferocissima pestis cupiditas, que solet egenos quos cupit efficere dū finē inquirendi non inuenit. sed z magis quo fuerat locupletara mendicat. De hac etiam not. Archi. de rescrip. ca. vl. li. vi. z scripsi. dicta. l. professio. (Venerabilē) adorabilē, supplicatione dignā, z multū honorabilem. j. ti. ij. l. iij. hoc em verbū etiam auguste conuenit vt ibi. (Hoc ergo) ver. (Procede) ad gerendum cōsulatum (Nec) ver. (Effectu) .i. fructu. Et no. non expēdendum sine vtilitate fructus cōmoditatis aut vtilitatis. Et vilitas est pecuniam taliter spergere vt sequitur. ad hoc. ff. de dolo. non deber, immo vt dicebat quidā venerabilis doctor. Mdaior fatuitas est pecuniā iactare qua lapides mittere. (Cessante) §. Et dic q illud cessat quod a tempus remouet. extinguiturve ro qđ in perpetuū tollitur. ff. de solu. q⁹ res. §. areā. ibi videf aūt magis ꝛc. de hoc verbo scripsi. §. de peric. not. l. j. (Spargendi) dissemināti. (Utilitate) vide. §. de spec. l. si qua. (Amplissimi) vide. §. de superindic. l. j. in fin. (Errore) Nor. hoc verbum. (Optimoꝝ) ver. (Cōsilio) De hoc verbo vide. j. de silētiar. in rub. (Proficiendū) spergendū. vt prediximus (Ad instaurationem). §. z est instauratio. reparatio ad instar. i. similitudinem prioris secundus Dapi. (Mondo) .i. libras. vt. j. l. prox. z. ff. de au. z ar. le. inter vestez. §. vlt. vide. §. de epis. au. iudices. (Ut z cōsul.) ver. (Mouerit) .i. sciat. (Et data) ver. (Perpetuo) phenniter, interminabiliter, nam z verba presidentiū data iusurandū dicuntur. in aut. de man. prin. §. sed neqz. Et not. q̄ data consuli decet esse perpetua sic z beneficia principū decet esse māsura, z omnis malitie z diminutionis extranea in auten, const. que de digni. §. illud. in fi. z nō auferēda. in auten. de rese renda. post prin. sic z datū ex pietate precipue ecclesie non potest revocari. xii. q. ij. §. sacroū. xvj. q. ij. visis. z. q. vj. illud. xvij. q. iij. sunt qui Beati⁹ quoqz est dare q̄ accipere. xvj. q. j. predicatoꝝ. extra de cele. missam. marthe. Quando cōcessio vel donatio presumatur ppetua vel temporalis, realis, vel personalis. vide qđ legitur z not. extra de instītu. cū venissent. z. vt ecclia. benefi. c. vt nostrū. xij. q. ij. c. vlt. z xvj. q. j. possessiones. Jtē not. q̄ interdū dicitur perpetuū quod est temporale vel quod non habet certū tempus pfinitū. vt no. Jnno. extra de coh. cle. clericos. vbi etiā not. que depositio vel excōicatio dicat ppetua. iurisditio vero z rescripta perpetua sunt. dicit ipse Jnno. extra de ard. innotuit. Ali aūt beneficia ecclesie sint ppetua vide extra de cle. egro. ex parte. Verūtamē interdū papa cōfert beneficiū suum ad tempus. de rescrip. si gratiose. li. vj. z vide qđ ibi no. Archi. in glo. hic no. ¶Post primā gl. adde vel dic q̄ consules cum creabantur procedebat equites sedentes in equo z in sella in q̄ imperator sedere cōsueuerat vt fieri iussit. Alssuer⁹ rex vero marcocheo. Hester. c. vj. Sz propria expositione est, xj. q. iij. z si ad tempus. ¶Post secundā glo. adde. Vel quia patres vrbis prus hanc dignitatē inuenerint inter quos brutus ob facinus actū in Lucretiā romane rei publice libertatis primꝰ auctor fuit. ff. de ori. iur. l. ij. §. exactis. ¶Post gloss. vlri. vnde Salu. in catilinario conurauere nobilissimi viri patriam incendere ꝛc. Item municipiū dicitur patria. §. de aduo. dist. iudi. l. ij. ad hoc est etiam. §. de decur. in filijs. cum multis si. ꝛc.

¶Imperator. Lex. iij.

NEmini ad sublimem patriciatus honorem qui ceteris omnibus anteponitur ascendere licear. Nisi prius aut cōsulatus honoꝛe potiatur: aut prefecture pretorio vel illiricii vel vrbis administrationem: aut magistri militum: aut magistri officioꝝ in actu videlicet posit⁹ gessisse noscatur. Ut huiusmodi tantum personis siue adhuc administrationem gerēdo: seu postea liceat: quando nostre sederit maiestati: patriciam consequi dignitatem. ¶Quoniam vero glorioseedēdi cē z reipsa per annū gerendi consulatus (impetrato vez principali iudicio) legitimā tribui facultatem. Ita vt peracta quā meruerūt pfessione nō nouū aliquid vel qđ nondū habeāt adipisci. Sz cōsulatus ius qđ semel eis cōsularis detulerit prosessio iteraſſe bsficio videātur z in adozāda nostra purpura vel in cōsequēdis cūctis consulū honozibus z priuilegijs ex anteriori tpe quectionis ordinē sibimet nouerit vēdicandū. ¶Hoc etiā obseruādo vt hmōi cōsul nec centū libras auri aque ductuꝫ hui⁹ inclyte ciuitatis pro tenore sacre cōstitutionis prebendas quas cū esset cōsularis prestiterat: cōsul postea creatus p ei soluere denuo compellatur.

Honozes conferre principis est.

Romane vrbis excellentia.

SAncimus. ¶Consulares impetrato a principe possunt officium cōsulatus gerere, quo peracto non possunt dici nouiter adepti consulatus officium. vel id quo. d. nondum habue-

Universidad de Deusto
Biblioteca

runt,sed dz censeri iterasse ius cõsulatus quod semel detulerat eis honor sibi collatus. Et tales consules anno finito in adorando principe z cunctis aliis eos cõsequuntur honores,z priuilegia quos alii consules consecuti sunt,nec opz eos cũ cõsulatũ actu gerendũ suscipiunt soluere centũ libras auri pro aqueductibus ciuitatis, quia illas cuz cõsulatus honorem susceperant exsoluerũt. (Excellentissimus) vide. ff. de erog. mili. an excellentia. (Iudicio) auctoritate. extra de iudic. decernimus. vide plenius. ff. de peti. bono. sub. l. j. ad finem (Ita vt) ver. (Peracta) completa (Nouũ) quod nouiter fit, recens quod nascitur. (Sed) ver. (Ius) i. honores z priuilegia vt sequitur. (Et in adorãda) ver. (Nostra purpura) vide. ff. de vest. olo. l. ii. z dic. i. nos qui induimur purpura. vel. i. nostre serenitatis imperiũ, vt. j. ti. ii. l. j. Imperium em tm est adorandũ vt ibi. z non purpura vt hic. vel dic purpura. i. serenitate, vt. j. de silentia. l. j. vel. i. adorando principe. vt. j. de comi. z tri. l. j. sed certe si proprie accipiatur adoratio nõ in principe, sed in solo deo cadit sibiqz soli est sacrificiũ offerendum vt nor. Innocen. extra de cele. mis. c. ii. ¶De specieb' adorationis. f. latria z dulia no. Jo. z Hug. de cons. di. iij. perlatũ. z. c. venerabiles. vbi plene de hoc per Archi. nõ tũ cadens deum quis dicitur adorare, sed si diligenter hystorie relegantur, nunqz deus sed idola vel demones cadendo adorati sunt, vt ait Hiero. super Damielem (Vel) versi. z ponitur pro z. (Hoc etiã). ff. (Compellatur) fi. ff. de impo. lucra. de. l. j. penul. Et facit hic finis ad questionẽ vulgatã. Quidã cõcessit tirio molendinũ in emphiteosim hoc pacto qꝺ deberet sibi z suis heredibus gratis molere. qui intrũ numero creuerunt qꝺ nihil aliud posset facere ꝑ illis molere, an posset eis inuitis renuntiare, z non videtur. ff. de act. z obli. sicut. E contra ꝑ fic. ne alias molendinũ fiat fiat inutile. ff. de vsufr. antiquitas. in prin. ad idem extra de deci. suggestũ in hoc est verius. Et vide qꝺ de hoc plenius scripsit Au. de iser. li. feu. ri. fi. de feu. defunc. mili. ca. omnes filii. ¶In glo. i. nos purpura ibi saluratur. adde reuerenter vt. j. de vetera. l. j. z veneratur ac attingit. vt. j. de appa. prefa. vt. l. j. vbi est similis expositio.

¶Imperator. Lex. v.

Sancimus. ¶Casus. Patricius eo ipso ꝙ ad patriciatus honorem per principẽ est assumptus eximitur a patria potestate z rationes ponit. Et subdit ꝙ licet raro cõtingat hoc, sez quia nõ est facile visum ꝙ aliquis patrez habẽs ad honorẽ patriciatus ascẽderit, tamẽ ne si eueniat hic casus sine legis determinatione consistere videatur, hoc imperator sic voluit terminare. (Excellsos) i. valde celsos, latos, imensos, eminentes. (Apicem) signũ. (Attestas) maiestas, maior potestas. (Retulerit) Alias extulerit. (Illico) mox, statim. (Prestitis) z etiam ante, in aurenti. constitutio que de dignita. ꝛc. §. propterea. (Liberari) superflunt hoc z facit ad id quod scripsi. j. de priuileg. sco. l. fi. §. vlt. ibi z sine vlla. (Ne videatur) ver. z est ratio. (Honorantur) nõ tamen sunt. z vide plura sissa. j. de castrẽsia. l. prima. ibi. in locum. (Quis enim) ver. z est alia ratio z est similis litera inst. qui. mo. ius pa. po. fol. §. filiusfamilias. z ponit hec dicto quis arguendũ. non autem dubitando vel interrogando. aut despiciendo. nã his z aliis modis ponitur vt no. Archi. de pe. dis. j. si sacerdos. De dictione quid not. extra de iudi. ar si in verbo minora. (Modũ, formã). (Nexibus) vinculis. (Relaxare, liberare. (Celsitudinem) quasi celsitudinẽ. (Patrẽ) honorádo z assumẽdo eũ. (Sibi fecit) si. lxviij. dist. quoniã. (Ne si) ver. z est ratio rõnis: qꝺ facit pro his qui ad probationem sue opinionis plures rationes inducunt. (Machinationem) cogitationẽ, instructionẽ, cõfectionem. (Maiestas). i. auctoritas z potestas. si hoc dicatur nõ posse facere quod sibi placet. (Minui) ecce minor ꝙ ptãs patria qꝺ esset absurdius ꝙ patrẽ naturalẽ filii sui patria potestate carere. Sic ergo permittitur absurdus vt emittetur absurdius. vt. z. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. §. quod si quis. alꝺ permisso absurdo sequit absurdus. ff. sol. ma. diuortio. post principi. vers. alioquin. Et ex his arguitur ꝙ sententia, que

Absurdũ permittitur vt absurdius emittatur.

absurditatẽ inducit fugiẽda est. vt z. ff. de ꝑpenſ. l. penul. post prin. z de seruit. le. l. penul. Ad idẽ. ff. de agẽ. in re. ex co. l. fi. z de exacto. z ex cu. l. fi. in fi. vnde ꝙ rex precipit feredũ est ꝙ impar tolerãdũ. xxiij. q. j. militãt. z. c. qd culpat. lz alꝺ sit iniuitũ. c. di. 3 morẽ. in princi. cũ ibi no. Et lz hoc videat absurdũ, absurdi⁹ tñ esset regi nõ obedire z cõtra pactũ humane societatis que dissoluit exinde quodammodo videret. viij. dist. q̃ iure. Ad idẽ facit. ff. q. z a qui. l. ꝓspexit. de cast. pec. hereditate. §. pater. ꝛ. aliogn. z facit. eo. ti q. z a q. iulian⁹ i fi. z ptz i aut. de nõ eli. sed o nu. §. finaute nõ valuerit. ibi alioquin ꝛc. z. ff. de rescin. ven. ratas. z. ff. de pecu. deposui. §. stichus. admittit quidẽ arg. ꝙ cõtra objectionẽ vt hic. z. ff. de acq. pos. l. j. §. offilt⁹. z. j. q. j. sicut vt gert. z ꝙ dubitationẽ ex risione orientẽ. ff. de li. causa. fi ꝓiter. autẽ. si. z de leg. iij. offidi⁹. (Et hoc) ver. (Raro) Hic not. ꝙ illud praro fieri dicit ꝙ fit semel. aut bis vt colligit. ff. de leg. nã ad ea. in fi. z. l. se. aut ꝙ mõeta. ff. ad. l. fal. bcia i fi. Aut nõ freqnter. ff. de acqre. re. dora. §. insulã. Rarũ etiã dicit omne ꝙ magnũ est. ii. q. vij. scta. Raro qdẽ accidit magnũ, z omne ꝙ raro accidit appetim⁹. xciij. di. legim⁹. vbi ra medũ. Exẽplũ est ibi de pulegio ꝙ apũ iudeos carẽ est pipere. Itẽ raritas facit ꝓciositatẽ. lix. di. si officia in fi. z. d. c. legim⁹. z i his q ra ro fiũt est miraculũ. in aut. de consul. ꝙrum. in fin. §. z. 3. de leg. here. fi maior. omne quoqz rarũ earũ ex de ꝑni. c. j. (Memo) ver. z est ratio. primi dicti. z facit. ff. de flu. l. j. §. j. ibi nemo demqz ꝛc. (Facile) qꝺ raro. (Dinouerit) alꝺ ꝓuehẽdũ. (Sz ne qꝺ) ver. (Sine legibus) No. mil. debere fine legib' inueniri. lz raro ꝛtingat vt hic. z. 3. de leg. here. si maior z de adop. l. penul. §. fz ne articulũ. ff. de verb. obl. l. fi. §. si inter eos. ifti. de re. di. §. insula. z. xix. di in canonicis. fz ar. cõtra. ff. de legi. nã ad ea. z in autẽ. vt ma. debi. z credi. §. qz ꝙ. vbi de hoc et de rabellio. §. si ꝛo indign⁹. ¶Solutio ꝙ raro ꝛtingit curãt legislatores vt hic. z dicta. l. si maior. Sz ꝙ valde raro ꝛtingit nõ curãt. vt dicta. l. nã ad ea. z. ff. si pars here. pe. antiq in fi. Et est rõ qz in his qꝺ valde raro contingũt est miraculũ. in aut. de consul. ꝙrum. in fi. §. Item nihil deber inueniri inemendatũ a lege. in autẽ. instru. can. §. vt autẽ. Oibus em dari dz ex lege remediũ. in aut. de tri. z se. §. considerem⁹. ne lex vt magistra ꝑfectiõis aliqd in se ipfectum ostendat. vt de apõ dicit Hiero. ad celanciã. Si qd aũt in his ꝑfectũ inueniat ab impiali sanciõe hoc repleat, z nõ solum iulianus edicti perpetui subtilissimus cõditor, sed z diu⁹ adrianus in cõpositiõe edicti z senatusconsultũ qs ex eo sequutum est apertissime hoc diffiniunt, vt si quid in edicto impfecte positum inueniat, hoc ad eius regulas eiusqz coniecturas z immutationes possit nona instituere auctoritas. vt hec leguntur. §. de ve. in. enu. l. ij. §. sed qz diuine. Ideo enim imperialem fortunã deus rebus humanis proposuit. z. ti. idez. Sed Aristo. dicit. v. ethicorum. Non omnia fm legem esse qm de quibus da impossibile est ponere legem. ¶In. j. glo. ibi. filiusfamilias ad de aliter exponitur. j. vt dign. ox. ser. l. ij. ¶Post ipsam glosz adde. Et not. ꝙ hij patricij statim literis patriciatus habitis possunt gere re dignitatem. Secus in presidibus et iudicibus imperium exercẽtibus, qz postquam eis decretam pronicia sunt ingressi, tantũ salaria cõsequunt. i autẽ de administratoribus. §. illud. z vide que scripsi. §. de dignita. l. ij. post primam glo.

¶De prefectis pretorio: siue vrbis: et magistris militũ in dignitatibus erequendis. Titu. iiij.

¶Prefecti dicuntur qz pretoria ptãe presunt, fm Jsido. erbimo. xj. ¶Magistri vero militũ idẽ sunt qz principes militie vt ptz Hieronie. ca. vlti. ¶Post glo. rubrice. adde immo dispares. nam prefectus pretorio ceteris dignitatibus antefertur. §. de offic. vic. l. j. z re presentat reuerentiã principis vt ibi no. z de ipsius preeminentia di gnitatis satis ptz. ff. de offi. prefec. ꝓto. l. j. erat em principis vicarius z prefectus. i. ꝓpositus ꝓtorio: qꝺ est auditorium principis sicut fuit Joseph tpe pharoanis in egypto, quem ipse pharao vno tm regni solio precedebat, z absqz sue ozis impio nullus pedem mouere poterat in egipto. vt dicit Benef. xlj. Item creat' presides et alios magistrat' vice imperatoris. in aut. vt iudi. sine quoquo suffra. post prin. Quineciam proconsules z rectores consulares. §. de offi. prefect. preto. af. l. j. §. deo itaque rerum quippe summa sibi commissa est. vnde imperator sibi loquitur in plurali. §. de decur. qlibet. er sibi causam cõmunicat. Et ad concedendã legẽ cõsilio signanter vtitur. in autẽ. vt iudi. sine quoquo suffra. §. hec oia. Et semp est in comitatu. principis. §. de appe. precipimus. §. hinc. immo dicit imperator se legem facere apud eum in autenti. de priuile. do. milie. here. non pre. §. his in omni. Et est emꝰ quasi pater principis. z dus vniuerse domus sue ac princeps in toro eius imperio Benef. xlv. Ipsius quoqz officiũ est ciuitates z castella nimie magnitudinis, z ꝑpter hoc perspicuus est eas non bene posse custodiri vt est ciuitas vnde mihi origo est. ad talem modum eas posse construere. vt possint per paucos bene seruari. §. de offi. prefe. preto. af. l. j. in hoc dñi. §. si vero. eadẽ ratione posset castella z villas que paucos habent incolas ciuitatibus conuenire. ad hoc. ꝛ. q. iij. vnio. ad fi. adde que de eius magnitudine scripsi. §. de susceptore, z arc. l. duos.

Imperator.

Prefecti⁹ pretorio dicitur ꝙ ante prefertur.

¶Imperator. Lex. i.

Prefectũ vrbis: z prefectũ ꝓtorio: Magistros equitũ: ac peditũ indiscrete ducim⁹ dignitatis. Vsqzadeo vez vt cũ ad priuatã secesserint vitã cum locũ volumus esse potiorem qui alios promotionis tempore z codicillorum adeptione precesserit.

Prefectus. ¶Casus. Equales sunt in dignitate prefectus vrbis, prefectus ꝓtorio, z magister equitũ z peditũ. Veruntamen administratione deposita ille preferendus est in loco qui prius ad officiũ ꝙmotus inuenitur codicillos dignitatis primꝰ habuisse. (Et ꝑfectũ) ff. (Et magistros) ff. Et dz magister quia maior in statione vt hic. alꝺ dicit ꝑfect⁹. in autẽ. vt ordi. ꝑfecture. in princi. vide quod scripsi. j. de erog. mili. an. nulli. (Dignitatis) ver. mane quidã sunt eorũ oim prãtea. §. de aduo. di. iu. di. l. ij. (Asqzadeo) ver. Et exponе. i. intrũ. (Secesserit) deponẽtes administrationẽ officiorũ (Eũ) i. eius. vt colligit. j. l. prima. (Potiorẽ) superiorẽ, altiorẽ, valentiorẽ, z in hoc est paritas z indiscretio. in ptãe vero est gradꝰ vt dixi in rubrica. ¶In glo. vlt. ibi. plana. adde, qz cum priuatus esset ad aliquam ex dictis dignitatibus est electus. ¶In fin. adde. z fic no. ꝙ hic attenditur dies dare literarum fic. §. fit. j. l. j. z ij.

¶Imperator. Lex. ij.

Quisquis magisteriũ equitũ: peditũqz susceperit z gesserit ita captã: a quocqz ꝑfecturã is cũ priuatus erit: honorẽ deposuerit: ex ꝑfectis qui puecti fuerint ꝑferatur. Sit igitur sedes prior aũ puectis. locus cõspectior decernẽdi: loquendique facultas antiquior: cui est splendor adepti magistratus vetustior.

Dubiculũ vide. j. de castrensi. l. ij. ibi celitus. (Cubiculi) Cubiculũ cubiculi est lectus. vñ hic cubicularius z hec cubicularia. i. custos vel fabricator lecti sm Hug. Vel verius cubiculũ. i. aula vel camera vbi cubat imperator. qꝺ debet esse sancta. l. immaculata, vt predixi ad cui⁹ custodiã boni z electi sunt cubiculariꝰ assumendi. ad hoc. §. de operi. pu. quis cun. ꝛ. non autẽ infames qui etiã in ciuitate vbi est imperator manere nõ debẽt. ff. de his q no. infa. l. ii. §. ignominie. z qꝺ plene scripsi. §. de spectaculis. si qua. Sic z eꝰ cubicularios bonos sibi debet eligere z si malos habet eos nequit a sua accusatione repellere. extra de accu. nulli. An aũt cõcubinariꝰ ad hoc assumantur vt sint testes dño rũ. an debeant eos accusare vel denunciare si ipsos viderint male facientes. z an monachus eoꝝ cuius est cubicularius põt sine abbatis licentia accusare. no. Jnno. eo. ti. cum. ꝑ. Itẽ not. ꝙ in cubiculo primꝰ cipis quidã magnificẽtissimus gerebat officiũ qui cartulariꝰ vocabat. z huius forte inter cetera erat officiũ vt codicilli. i. litere cõmissionis officiorũ ꝙ diuersis magistratibus mandabant, z ꝙ erãt ubique bende manu principis. vt. j. de diuer. offi. l. penult. z. fi. z de numera, l. actuarios. postea officiali creato dabantur, per ipsius cartulariꝰ manus procedebãt vt consuetũ erat tpe serenissimi regis Roberti, quã oẽs litere munitẽ de subscriptione manus ꝓprie cum nota fiat ꝑ manus ꝓcedebãt. nius. de hoc officio colligit. in aut. vt iudi. §. quoqz suffra. §. fic igitur. z ti. scripsi exẽ. j. in plurib⁹ locis. Hꝫ erãt ꝓ v ibi patet maiores primicerio notariozum quia in pluribus partibus eiusdem ti. sibi ꝓponit in ordine litere. Dicuntur aũt cartulariꝰ sacri cubiculi qz ipsius penetralia frequẽter intrabãt. Vbi quoqz hodie vocantur secretarij qz secretiora scribunt, dictant, z explicant. que. i. princeps secreto, puta in cubiculo iubet, ordinat z disponit, libellosque, puta epistolas z petitiones secrete principi legũt z explicẽt. Alias cubiculũ accipitur ꝑ cõscientia nra iuxta illud Ecclesia. z. Jn secreto cubiculi tui nõ maledixeris diuiti qz aues celi portabũt illud. Unde Augu. in ꝓ. xxx. Cubile nostrũ eoz nrz. ibi tumultũ patimur conscientie z ibi requiescamus qñ bona cõscientia est. Qui amat cubile cordis sui aliquid boni ibi agit, ibi est cubile vbi dñs Jesus ꝛps iubet oiarz intra cubiculũ tuũ z claude hostiũ tuũ, qd est claudere hostiuz tuũ: nqz talia expectare de domino qñ fornicatus sunt, sed ea ꝙ in trinsecus sunt ꝓpeter tuus qui videt in absc̃dito reddat tibi. Itẽ m di cũtur cartulariꝰ qui cartas z libellos seu epistolas secretiores qu os non oporteat deduci in publicũ tractant, z harũ cartarũ tractatibus occupantur. j. de agen. in re. l. penul. in prin. z vide. c. ti. l. fi. fic. z tunc cartularũ largitionaliũ titulorum qz largitionaliũ titulos tractat nt. §. de cañ. lar. ti. l. penul. in princ. z in fin. Sic etiam sunt cartularij defensores ciuitatis. in auten. scriptum exemplar. §. ad ti.

¶Imperator. Lex. iij.

Sacri cubiculi prepositi ea dignitate funguntur qua sunt prediti q eminentissimã pretoriana vel vrbanã meruerint ꝑfecturã: aut certe militarẽ magisteriam potestatem. Ita vt sit inter eos post depositas administrationes nulla discretio: siue nostre serenitatis adoraturi admittuntur imperiũ: siue ꝓ suo arbitrio solẽnes festiuitates z cet⁹ vel salutationes vel quelibet alia officia frequentent: vt in sedibus z cõcessu eis ordo seruetur: quem ordo prouectionis ostenderit: sub habitu videlicet ipsius cõsueto. Cum manifeste decretum sit cum esse qui precesserit potiorem: z illũ subsequi quem recentius probauerit examen.

Sacri. ¶Casus. Prepositus imperialis cubiculi equiparatur in dignitate prefecto pretorio, prefecto vrbis, ac magistro militum, z post administrationem depositã nulla est habenda differẽtia inter eos quantũ ad adorandũ imperiũ vel festiuitates vel salutationes agẽdas. equalis quidẽ eis seruãdus est honor in sedendo iuxta principem z sedibus collocãdis vt qui prius predictorum promotus ad officiũ reperitur. primũ locũ obtineat in sedẽdo. (Sacri) imperialis. (Dignitate,) immunitate vel honore, nõ tamen excellẽtia vel ptãe. (Orditi) sublimati, ornati, ꝓlati. (Eminentissimaz) excellentissimam. (Meruerint) neqz em̃ prebentur talia sine meritis. j. de diuer. offi. l. j. z ibi plene scripsi. (Aut) ver. (Certe) claret, manifeste (Ita vt) ff. (Depositas) finitas. (Discretio) differẽtia. (Sine) ver. (Serenitatis) vide. §. de cañ. lar. ti. l. iij. (Siue) ver. (Vt in sedibus) ver. (Consensu) alias consessu et melius. j. de ꝓpri. sacro. scri. l. fi. z. xcv. dist. eꝰ. §. (Prouectionis) i. promotionis. vt. §. ti. j. l. j. Sic et iure canonũ clericus priorẽ tpe ꝑferendus est in honoribꝰ qui. f. nõ continent administrationẽ, vt priusquã ceteri subscribat. et priorẽ locũ habeat i sedẽdo. xxij. di. c. fi. de quo. §. ti. j. l. fi. z prius vocetur ad ordines. lxxv. di. c. fi. z extra de ma. z obe. c. i. vbi de hoc. Nisi posteriori ordinatus sit a maiori. eo. ti. per tuas. vel in maiori ordine cõstitutus. c. ti. statuimus. vel maiores aut honoratis. ar. optimum. xvj. di. ferta. aũ medũ. Jn aliis vero honoribus qui cõtinet administratione. lz cõsulãt canones illud idẽ. lxij. dis. miramur. ad fi. z. c. statuimus. nisi prior sit nõ idoneus. vt. lxxvij. di. eꝰ. ozũ. z ar. optimum. ff. de mu. z ho. rescripto. post prin. vel nisi posterior sit, maiorꝫ meriti. viij. q. j. licet. z arg. xxiij. q. iij. sicut. circa medium. uam z bonitas cũ tempore cõpensatur. lxxvij. di. c. fi. vel nisi superior in ordinibus vel erate patiatur defectum. vt extra. de elec. cum in cunctis. z. c. dudũ. ij. ad fi. nisi etiã in aliis casibus supradictis. tñ sufficit iure illo ꝙ electus sufficiens sit. extra. e. ti. cum nobis. vltra medium. vel ꝙ non sit malus. xvj. q. vlt. monasteriũ. nam eo ipso qs cẽsẽt idoneus: ꝙ cõtrariũ nõ ꝓbatur extra de ꝓsum. c. vlti. z no. de hoc. viij. q. j. licet. Jl lud autem certũ est ꝙ in preceptiuis fructuum prebendarum z eozũ q̃ spectant ad mensam cõmunem minores canonici coequantur antiquis vt extra de cõst. cũ omnes. ¶Ex premissis autẽ sequitur ꝙ inferiores suis potioribus debent reuerentiam exhibere. §. de offi. rect. prouinc potioris, z extra de ma, z obe. statuim⁹, nec debet minor ex hoc irasci ꝙ maior ei prefertur. xj. qõ. iij. qui resistit. nam ideo diuer-

Delatis in consilio cõgregatis: qs inter eos sedere debeat

Minores maioribꝰ reuerentiam exhibere tenentur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

si gradus. z ordines sunt distincti, vt reuerentiā minores prioribus exhibeant. neq; creatura in vna z eadem qualitate gubernari vel viuere pōt. vt. lxxxix. dist. c. fi. ly apud deū nō gradus elegātior, sed vita melioris actio approbetur. xxiij. q. iiij. sicut excellentiā circa me. z gl. di. nō lora. q; nō in sublimitate graduū, sed in amplitudine charitatis acgritur regnū dei. extra de remp. or. ad aures. Ecōtra quoq; potiores minoribus debēt meritū dilectionis impēdere. vt dicto. c. fi. eosq; iurta conditionē status ipsoꝝ honorare. xcv. dist. esto. Illa z diūs qui nō impēdit mutuā vicē vasallo suo perfidus iudicatur. xxij. q̄. v. de forma. ad finē. Et vide illud. Cur ego te habeam in principem. cū tu me nō habeas vt senatorē? dicto. c. esto. Licet aūt minores debeāt suis maioribꝰ reuerētiā exhibere vt dicta. l. potioris. hoc verus nisi ex hoc veritas aut iustitia lederet. Unde licet in honore nō coequetur filius patri. tū in veritate preponit. vt. ij. q. vij. querittur necdebet maiore presente minor tacere. d. c. esto. nec ex hoc fi. minor veritatē inuestigauerit, nulla irrogatur iniuria potiori, vt prael. l. potioris. imo dz potior gaudere. tacereq; si minori veritas reueletur vt dicit Hieron. in epīs z pbris. q; sapiens filius est patris. lz in quibusdā ecclesiis fit cōsuetudo vt presentibꝰ epīs, pbri nō loquātur. dicto. c. esto in fin. Nihil em interest per quē veritas reueletur. xxx. di. z hoc scripsimus. q; nō quis loquatur, sed qd dicatur dz attendi. vt ait Seneca. lib. de. iiij. virtutibus. immo stultus est z mēbrum dyaboli dicit potest qui in eo se primū estimat vt bona que viderit vel audierit dicere a minoribus cōtemnit. xxij. dist. de Cōstātinopolitana. z xxviij. di. c. vlt. Nam in vna z eadē re sciens nescīēti z erranti nō erās ppo nēdus est. ea. di. Quis. ad hoc vide qs no. extra de maio. z obe. statuimus. (Cū manifeste) ver. z est rō legis. (Et) ver. als est lra vel (Recētius) impropie q; recēs nascitur, nouū fit fm Pa. (Approbauerit, i. approbauerit. (Examen) qd precessit ante pmotionē. Pro quo vi de que scripsi. ē. de decur. si ille. Post. j. glo. adde. sed ibi datur legato exceptio, ne impediatur legatio. Hic datur priuilegiū ob splendoꝛ dignitatis nō aūt ne impediatur eius administratio. Post gl. ciuil. adde. als cetus. j. collegiū. ē. de nauicula. l. iiij. Cetus autem senatorū dicit venerabilis. ē. de leg. l. iij. Et idem dicitur gloriosus. e. ti. l humanū, alias cetus est pisces maximus in oceano in quo requiescit Jonas propheta. De collegio scripsi. ē. cur. vi. ro. l. ij.

¶ Imperator. Lex. ij.

Hac nostre mansuetudinis eterna lege sancīmꝰ: vt oēs cubicularij q de nostro cubiculo exeunt anteq; primū locū obtineāt (excepto castrēsi z comite domorū) his priuilegijs perfruant. Id est vt neq; possessiones eorū angarias siue pangarias: vel etiam parauueredos in posterū dispositione etiaz tui culminis vel alicuius calūnia dare coganť. Ne sordidis astricti muneribus decus ministerij quod militando videbanť adeptit: pte ocij z getis amittāt. Domus quoq; eorū vel ihac sacratissima vrbe: vel in qualibet alia positas ciuitate ab oi hospitū cuiuslibet dignitatis inquietudine vendicamus. Prouinciarū rectoribus: eorūq; apparitoribꝰ denaz librarū auri dispendio feriendis: ñ mānsuetudinis nostre statuta dissimulare z ex aliqua parte violare tentauerint.

Ac nostre. ¶ Casus. Oēs cubicularij excepto castrēsi z comite domorū post finitum officiū etiam anteq; effecti sint maiores cubicularij, forte prepositi gaudent immunitate hac. l. q; possessiones eorū non prestāt vel subeunt angarias vel perangarias, nec parauueredos. Domus etiam eorū vbicunq; site sunt nō renentur suscipe hospitē, rōnez assignat z penā imponit. (Mansuetudinis) que nulla passione turbatur, z spāliter ira z furoze no rūpitur, quā q habuerit beatitudinē cōsequitur dñi voce pnūssam, vt terrā possideat. i. dñetur corpi suo. vt ait Hieron. libr. ij. super epi. ad ephes. vñ Eccli. iij. c. Fili in mansuetudine opa tua pfice, z super hominuz gloria diligeris. Hec virtus est pars temperāte potētialis. z est quodammodo gñalior q; clemētia. Illa em est animi lenitas a superiore ad inferiorem, hec est animi lenitas a quolibet ad quemlibet cui opponitur ira nō regulata ratione q; est per odiuz. Valde autem bonū est poim mansuetū esse, sex em beneficia inde cōsequunť qs pfequere vt not. Archi. de pe. di. ñ. querēdū. Facilitate quidem nihil est hominī melius at z clementia dicit Terentius in adelphis', vnde Hiero. super epi. ad titu. Re vera nil fedius preceptore furioso qui cum debeat esse mansuetus z eruditus ecōtra torno vultu, tremētibus labiis, rugata frōte, effrenatis cōiurijs facie inter pallorē ruborēq; variata clamore pitrepit z errātes non tā ad bonū retrahit q; ad malū seuitia sua precipitat. De mansuetudine vide. xlv. dist. sunt nōnulli. z. c. recedite. z. ē. de cōiuge. fil. debi. hij qui. (Primū) ppositurazꝰ (Locū). i. officiū. (Castrēsi) q gerebat officiū cum princeps erat in castris. (Comite domorū) z hic inter cubicularios ascribatur, magnū tū gerebat officiū, de quo vide. j. de co. z tri. scol. l. j. in verbo palatij. (Adē) ꝺ sz meliꝰ sez. ponit em priuilegia. (Possessiones). i. bona possessa. (Parauueredos) exponе vt. j. de cur. pu. l. ij. (Calūnia) impropie quasi ponit cū in iudice nō dicat calūnia cadere, sed in litigatore Sed largo sumpto vocabulo q; q; iudex inferior cōtra, vel pter ius agit calūnia dicit. supiozis añz dz dispositio. vt hac. l. Per litigatorem añt cōmittitur calūnia, siue agendo vel accusando, siue denuntiādo. siue excipiēdo. vt extra de accu. super his. z li. vj. de ele. c. j. in fi. cū concor. de calūnia. vide. ē. de iur. fis. iustas. (Nec sordidis) ver. z est rō ꝓmissoꝝ satis honesta q; facit ad questionē quā scripsi. ē. de māci. z colo. z cl. fi. (Domus) ver. vbi pont aliud priuilegiuz. (Vel in qualibet) ꝺ. (Inquietudine) cōmotione. (Prouinciarū) ꝺ. vbi ponit penā. (Denarū) viginti. ff. de leg. j. si quis testamēto. (Dispēdio) dāno. (Feriendis) punīēdis. (Statuta) huiꝰ. l. Et si statutū proprie quo in cōe aliqd decernitur vt hic. z ē. de epis. z cle. cū clericis. § statuimus. z differt a pnūciatione q; ppie est in sentētijs. ē. de sentē. excō. stipulatione. Generaliter añt ille habet ius statuēdi qui merū hz imperiū. e. ti nulli. sic etiā generaliter statutuz z pnunciatio idē sunt. ff. de ver. sig. pronunciatū. vbi de hoc. ¶ In glo. i. munus sordidū ad de. forte onus in aliquibus rebꝰ aliquo deferēdis. z potest forte de hoc munere loqui. ff. de mune. z hono. j. §. patrimoniorum.

¶ Imperator. Lex. iij.

Cubicularios tam sacri cubiculi mei q; venerabilis auguste quos vtroq; certū est obsequijs occupatos: z aule penetralibꝰ inherētes: diuersa iudicia obire non posse: ab obseruatione alioꝝ tribunaliū liberamus. Ut solummodo in sublimitatis tue iudicio propositas: adiacersum se recipiant actiones.

Cubicularios. ¶ Casus. Non pñt cubicularij principis z auguste ad alia tribunalia trahi. sed cōuenienti sunt coram ma. Augusta filio officiosus. Tam de tam z q; vide. ē. de bo. vac. l. finem gaudet (Venerabilis) reuerende. in aut. cōtritulio que ex alcrip. z li. mil. §. aromatio quia igitur. ver. etiā i iud. vel exponе vt. ē. ti. ij. l. ij. (Auguste) Que priuilegijs augusti priuilegijs gaudet. vt. ff. de iure fis. l. fiscus. in fi. z. l. fi. z de leg. augusti. gi. princeps etiam si esset vidua. ff. ad munici. filij. dum tamen in honesta viduitate perinaneat. j. de priuil. fco. l. fi. post pau. Nam z mnī steri auguste eodē quo z ministri imperatoris priuilegijs gaudent. vt hac. l. nō cū omnibus priuilegijs impialibus gaudet augusta. lz his q; nulli preiudiciū parāt vt hic vel modicū. Ire in nō pilandis vectigalibus. vt. ff. de publica. licitatio. §. fiscus. Ire tributur illi ea priuilegia q; cōueniunt mulieri; sed non ofa. vñ non pōt augusta condere leges z similia q; tributa sunt principi solū inspecta eius dignitate. vt no. dicta. l. princeps. Hec faciūt ad questionē in regno. agitarā cū rex vel eius fiscus ex cōtractu vel in iudicio leditur, pōt in integrā restitutionē petere p constitutionē regni beneficiū. An ergo si regina simili modo ledat. poterit ipsius restitutionis beneficiū impetrare: qō videť ar. iuriū p̄dictoꝝ, z sic dicitur alis fuisse pnunciatū. p domina Saucia regina, relicta quondā incliti regis roberti cum decepta foret in venditione castri mōtis albani. Et certe in ea restitutionis equitas iurta fuit que peculiū suum in ꝑpi obsequiuz deputabat alis aūt talis extensio forte esset iniqua. ar. ē. de puil. do. Aug. l. fi. z ex his q; no. dicta. l. princeps. z reg; nō rōne sue pſone, lz rōne rei publice quā substentat eāq; pcurat z seruat, tali beneficio gaudet. naz si alias in speciali ꝺm q; cōmoda vel incōmoda reipublice non respiceret, ipse rex seu eius camera lederet, non esse restituendus. ar. ff. ad l. iul. mal. famosi. §. hoc tū. z xlv. di. qui sincera. ibi suas magis q; dei causas. viij. q. j. sunt in eccla. z. ff. de leg. iij. ex imperfecto. vbi notabiliter dicitur solue esse videtur. no. ergo videť. nā z papa z imperator et legibus scripture sacre ꝺcipiunt esse subiectos. xxv. q̄. j. satagendu. z. c. j. de his plene scripsi. ē. de condit. in pu. hoz. l. fin. res etenim publica legibus ordinatur z exornatur. in auten. vt ꝓpō. nomen impera. in pin. Et fundatur. ff. de orig. iu. l. ij. §. postea ne diutius. Et facit. ff. de offic. presec. vigi. l. iij. § effracture. ubi lz in illis z. Et maxime ista lo cum habent hodie quo reges parū curānt de re publica sustentanda. z q; reges nimium sunt studiosi, immo etiam curiosi z astuti pro questu pecunie. ita q; nedū non decipiuntur, sed decipiunt alios. at beneficiū, propter hoc persone fragilitatē. z multis deceptionibꝰ ex posita fuit inuentum. ff. de mino. l. j. nō aūt pro astutis curiosis atq; fallacibus ē. si in. se ma dist. l. ij. Licet ante Fredericus imperator ad fiscū propriū tale beneficiū restitutionis spāli fauore, pduxerit in sua constitutione. hoc tū a rōne deuiare, videtur q; sic. pbatur talis restitutio licet sit cōtra ius cōe, tū sub naturali equitate fundatur. ff. de mino. l. j. z tū si fiscus contra suā venditionē vel cōtractū velit cōtrauenire esset contra equitatem. ē. ne fil. rem quam vend. cum. l. ij. ergo z. c. Item q; prior de qua vēdidit non facit fiscus cōtrouersiā. e. ti. l. j. sed controuersia fit etiam per restitutionem. vt. ē. si aduer. ven. l. j. ergo non petet restitutionem. Ire q; fiscus in reuocatione cōtractus vtitur iure cōi. ē. de rescin. ven. de contractu. sed de iure cōi nulli ex contractu restituitur. Item fiscus cum magna solennitate vendit. ē. de fi. instr. l. j. li. z. z per totū. z ideo non debet retractare. ē. de rep. nō dubiū. nam z minor qui alias restituitur, ppter talis subaltationis solēnitatē nō restituitur. e. ti. de fide instr. quecūq; lz in fi. Item p hoc est aperte. eo. ti. si tpa. a cōtrario sensu, z. ff. de iure fis. l. j. post pn. ibi vel magni precij. cum ibi not. Non obst. q; restituitur minor cui equiparatur fiscus. eo. ti. si procuratoꝛ. in glo. quia in isto casu minor nō restituitur vt ꝺcti. ista etiā obstat q; restituitur res publica. ē. de iur. rei publi. l. respublica. ex eo q; ꝓpie dicitū est. Ire q; lz in quibusdā equiparentur fiscus z respublica, non tū in omnibus. ff. de legi. sciendū. Nō obstat q; restituit aduersus rē iudicatā. ē. de senten. ad uer. fisc. la. l. j. q; loquitur in actu qui reddit in inuitū. z quē per aliū exequitur. hic aūt distrahit p seipm. z cū p. ecipua solēnitate. vñ in dubitanter videtur dicendū q; nō restituatur, nā si retractare cōtra actum in priuato est verecūdia grauis. ē. de rescin. ven. ratas in fisco est grauissimū. ē. ne fi. rē quam ven. cuius. l. j. z in aut. de nō referēda. §. j. de hoc etiam not. Cyn. fm Pet. ē. ex qui. cau. ma. l. respublica. quinetiam post translatum imperiū aliud est fiscus aliud est res publica romanoꝝ q; separata est a re publica regni seu imperij sicut z respublica aliārū ciuitatū vt ibi sublungit. Et nō, in aut. de here. z fal. in pri, z colligitur. ff. ad munici. l. fimile. in glo. ibi vel nisi roma na z c. pōt aūt rep ab administratoribus suarū rerū fiscalium eiusq; bonis sine damno seruari. ff. de mino. cū mandato. z sic non videtur equum q; rex prudētissimus z astutus quinetiā interdum cupidissimus ad fua cōmoda procuranda etiam cū incōmodis subiectorum ac si minor esset beneficio restitutionis in integrum potiatur. ar. cōtra. ē. de qua. pricl. li. §. q; igit. z ante fi. ibi q eiñ z c. Sz lz lex aiata possit pumilegia sibi z auguste sue, p libito sue rationis extēdere, nos tamē a talibus, phibemur. ff. so. ma. si vero. §. de viro. quod enim dispētative inducitur ad consequentiā nō trahitur. lvj. di. cenomanen sem lz etiā huiōi specialia possint extēdi hoc verū est p principē non per iudicē, dicit An. de Ise. li. feu. que sint regā. in verbo bona com. mitterēt crimē maiestatis. ver. queri cōsueuit. z facit quod not. ff. de pac. l. ij. in glo. vlti. z qui poē. in pig. hab. l. insulā. in gloss. quidam liberi. in fi. (Utroq;) alias vtriusq; (Inherentes). i. valde herētes z vide q; scripsi. ē. de decurio. eū qui. non ergo desides z remissos. j. de dome. z protecto. l. iij. in fi. (Observatione) custodia vel spectatione (Vt) versi. (In sublimitatis) Alias in sublimi solimodo tuo iudicio. (Judicio). i. foro. extra de iudi. quanto.

¶ Imperator. Lex. iiij.

Habemus oēs q; vel tā in sacrū cubiculum cuiusq; piam liberalitate donati alioye titulo dati vel dandi principalibus obsequijs inherere z vel ante meruerant: vel postea meruerint: licet nulla interueniente scriptura: nulla confectione gestorum: postq; deuotissimis cubicularijs fuerint sociati ad conditionē libertatis ingenuitatisq; rapiantur raptiq; videantur. ¶ Hoc non solum circa superstites: sed etiā circa mortuos volumus custodiri. Nam cum hoc priuilegium videatur principale esse propie maiestatis: vt non famulorum fiscī priuate conditionis homines: sed liberorum honestis vtantur obsequijs: periniquum est eos duntaxat pati fortune deteriozis incommoda. ¶ Sed restamēta qdē ad similitudinem alioꝝ qui ingenuitatis insulis decorantur: pro sua licebit eis condere voluntate. ¶ Intestatoꝝ vero nemo dubitet facultates: vt pote sine legitimis successoribus defunctorum fiscī iuribus vendicari. ¶ Hec omnia tunc diligenti obseruatione volumꝰ custodiri cū spōte suaq; voluntate quis decerit eunuchum sacri cubiculi ministerijs adhesurum. ¶ Si vero quidam fuerit violenter extortus: aut inuito dño vel ignaro intra sacrum ausus sit militare cubiculū licebit domino destinatuz sacra ex lege cubicularijs interpellare iudicium. Et eū quem probauerit nolente se vl' inscio sacrum penetrasse cubiculum vt z suum famulū cū peculio ꝓsequatur. ¶ Sz z sicut lcis implorā di ꝑdiū facultatē denegare nō cōuenit: ita nec calūniādi vīā patimur diutius esse patefactam. Jōq; tps quod nūꝑ perfinijmus intra quod cōtra eum suas debeant exercere q̄ones. Ut si medio tpe mouere distulerint. vlteriꝰ cis taq; in suū famulū vendicādi vel eius vt serui peculiū: vel bona quasi liberti copia deneget. ¶ Hec oia q; sū ꝓ deuotissimis cubicularijs sancimꝰ et ad cubicularias q; a dñis in sacrū cubiculū date vel dāde sunt vel suptūres atq; mortuas extendi propagariq; extendimus.

Habemus. ¶ Diuide hanc legem in duas partes. Secunda ibi, Nec omnia. In prima dic casum. Seruus postq; factꝰ est cubicularius imperatoris z cubicularijs sociatus: donatus quidam aut alio titulo datus a domino efficitur liber. z hoc locum habet non solū in seruis viuentibus, sed etiam mortuis. z rōnē ponit Testamenta quoq; per tales condita ita valeant ac si per ingenuos facta forēt: finaūt hi mortui fuerint intestati eoꝝ successor ē fiscus. (Omnes) scz seruos. (Dari) dare est accipientis facere. ff. de ver. ob. vbi añt. §. fi. z no. ex hac. l. differentiam inter dare z donare: Donare z nā donū est proprie qō qs ex liberalitate z gratis dat. non necessitā darecuius te. ff. de ver. sig. donare, dare vero est ex alio quocunq; ℥tu, vt hic sa sunt. parēt. z no. xxiij. q. vj. §. sed obijcitur. Ad idē. ff. de li. can. intīm. in fi. cū l. seq. z se. z. l. vltiq;. in prin. z vide que scripsi. ē. de cēsi. l. fi. post gl. ¶ Ire scias ꝙ est differētia inter dare z tradere, vt not. ff. depo. l. j. in princip. z inst. de actio. §. sic itaq;. Intrā aūt hoc nomen eit genere ale ꝙ etiā pcurator cū gstituitur dari dz. ff. de pcur. lz in prin. z §. j. (Obsequijs) officijs, seruitijs. (Videant). i. fingāt z estimēt. ē colo. trac. l. i. z ꝙ ibi scripsi. (Hoc). §. (Supstites) viuētes. (Mortuos) Ar. ad questionē theologicā, scz an indulgētie pfint mortuis qō vr, nā priuilegiū dat mortuis vr hic ergo z indulgētie. ¶ Ire mortuꝰ tie an pro accusatur atq; damnatur. ē. ad l. iul. maie. l. pe. z fi. z. ff. de acc. ex in accidentiōn. z in plurib' alijs casibus qui not. ē. si reus vel accu. mor. fu. l. fi. forti' ergo p indulgētia absoluet. ff. de ac. z ob. arrianus. ¶ Ire mortuo exhiberi dz honor z reuerentia sicut z viuo. ff. de doli exce. l. apud. §. nihil. ¶ Ire deportatis etiā mortuis pena manet adeoq; si in vita in ciuitate mozari non poterat post mortē neq; eat corpus eiꝰ illuc trāsferri. ff. de cada. dam. l. fi. forti' remissio seu mitigatio pene. ff. de penis, interpretatione. ¶ Ire dolor tāgit mortuos interdū q; dic vr no. Archi. xiij. q. vlti. fatendū. nā dicitur qs grahere. cum mortuis. ff. de reli. l. j. z ad mortuū locus in quo sepelitur naturaliter dicitur pertinere. e. ti. scriptus. Et aliqd in cōtumeliā mortui fieri. eo. ti. z si quis. §. iudex. Fit quippe in iuria mortuo. ē. de sepu. vio l. fi. z in aut. vt defunc. seu fune. in rubro z nigro. z eius anima dicitur cōristari. in aut. de nup. §. que vero nunc. Vindicare aūt iniurias mortuoꝝ ad famam z estimationem heredū pertinet. ff. de minor. l. j. §. Ire aut. in fi. §. Super hoc dic vt not. Inno. extra de pe. z re. quod Absolutio quādoq; potest ipēdi mozre penitus deesserunt. ¶ Ire vassallus q; adulteravit vxorem dotis. mini sui iam mortui amittit feudum si in viduitate permaneat. quia etiam sibi mortuo irrogauit iniuriam vt no. Ein. de Yser. lib. feud. de feu. fine culpa nō amit. c. ij. Et vide que scripsi. j. de silentiar. l. fin. in verbo defunctorū. ¶ Item nota ꝙ moriens interduz agit id qō viuens, naz moriens qs donat. ff. de dona. cau. mo. se ya. in fi. ¶ Item moriens quis vendi iubet z mandatur impleri voluntas eius. extra de testa. iudicāte. z moriens quis aliuz occidit vel de sansone dicitur Judicum. xvj. in fi. z moriens quis post tus posthumiū nanciscitur. ff. de postit. re. si patre. Dictus autem morientium non potest esse in suspensio sicut actus viuentium. ff. communia predioꝝ. l. fin. in fine. (Custodiri) observari. (Nam cum) ver. z est bona ratio ad premissa. (Famulorum) simile. j. qui milit. non pos. l. fi. z exponе. i. seruorum. ℥tū. qō. ñ. z si liberos. (Honestis) hoc male seruari hodie cernimus sicut z rara bona custodiri sentimus. z vide que scripsi. ē. de dignitat. l. ñ. l. fi. z de spectaculis. si qua. (Per iniquum) valde iniquum. (Dumtaxat) tantummodo. z vide quod de hoc aduerbio scripsi. j. de castrensi. l. fi. in principio. (Fortune). i. conditionis. vnde Pollicem. v. c. iij. conditionem quidem esse distinguunt fortunam persone statum quo aduersus deputamur, aut extollitur prosperis z alteruri' fortis naturā suppōsius facie protestatur quale est quod aliquos veneneramur ingenuos, alijs seruiles contumelias irrogamus. istoꝝ diuitias colimus, illozum contemnimus paupertatem. vel dic fortuna ne id est fati, vt scripsi. ē. quando z quibus quarta pars. l. fecunda. in principio. z tunc dic ꝙ fortuna pio facto propie sumpta deducit incommoda seruitutis vt hic. Sic z aduersa fortuna facit quem Fortuna qualr pro pie accipitur, z q sunt eius effectus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

pauperem z nō soluēdo. ff. de depo. l. fi. z ex infortunio patitur quis naufragiū. ff. de nau. feno. l. fi. z que ex naufragio supersunt, dicunt fortune miserrime. ff. de incen. l. nō. §. fi. z ex fortuna damnū patimur. ff. de cōmo. l. j. z ex inopinate fortune impetu res familiaris admittitur. ff. vt in pos. leg. posth. in princ. ¶ Item, fortune circūuentio lesionē inducit. in aut. de his qui ingred. ad appell. §. minimos. Ecō tra bona fortuna dat thesaurū. ff. de acqui. re. do. si is. §. qō si seruus. ¶ Ītē ex melioi fortuna peruenitur ad dignitatē. j. de diuer. off. ad splendidioris. vide. j. de comi. z tri. co. l. j. z de. pri. sacr. scri. iubem°. ibi. pceserit. Interdū ponitur fortuna pro re vel substātia alicui°. ff. de incol. ciues. z qui accus. nō pos. l. pen. z. ff. de mu. patri. l. j. Ista eīm pro credūt prout fortuna reddit aliquē prouidētū. vt ibi not. vnde ex redūdātia vel abūdātia facultatū quicūq; cēsetur idone°. ff. de fun. pa. quicūq; §. alias accipitur pro honore cū onere mixto pura decurionatus. ff. de his q spō. mu. fu. l. j. dicitur eīm fortuna maiestas imperatoris. ff. de iudi. l. fi. in prin. Sed certe huiusmodi incōmoda seruituris nō videntur esse a fortuna sed plerunq; a natura, fz quod statuitur vt inferior superiori seruiat. ff. de aqua plu. arcē. l. j. §. fi. tamen. vnde Egisippus de bello iudaico. lib. v. lex nempe nature eadē omnibus hoīb°, volatilib°, ferīs, bestīs, infusa est vt vnusquisq; cedat potentiori. z. j. Nō omniū° victoria datur, prestat paucis natura deditq; pluribus obtemperare, penes paucos eminētia, penes plurimos subiectio. (Sed z testamenta). §. (Infulis) ffo. q solum ingenuus absq; dignitate infulas ceuserit habere vt hic. alias infula pro dignitate ponitur. vt. j. ti. ij. l. fi. z. ff. de cōsul. l. j. z de murile. l. murilegi. z ibi de infula. plene dixi. (Intestatorū). §. z expone vt insti. de hered. ab intest. in princ. (Vēdicari) acquiri. In glo. monentes. adde sic econtra moriente, id est mortuo. ff. de lib. z posth. l. si quis posthumos. §. diuersum. ¶ Et ibi propte. adde. z pro hoc. j. e. l. in fi.

¶ Hec omnia. Casus. Premissa locū habent cū talis seruus spōte p dūm principi datus est, quod si inuito fuit seruus alicui violenter extortus. aut dño inuito z ignaro cubicularius est effectus ad petitionē dīi cū peculio seruus est reddendus. Ad talem aūt seruum re perendū p dūm statuit lex quinquennij rēpus intra qō si dūs ꝛ hūc seruum non mouerit questionē vlerius eū. eiusq; bona tanq; liberti nec eius peculū poterit vēdicare. Que dicta sunt quo ad cubicularios locū habent etiam ꝓtū ad cubicularias mortuas atq; vivas.

Eunuchor tria sunt genera. (Eunuchū) nomē grecū est quem nos spadonem dicimus. Horum tria sunt genera. Quidā sunt eunuchi propter naturalem frigiditatem, z hij vocātur castrati quasi casti nati. Quidam vero sunt propter sectionē z hij dicuntur spadones. insti. de adop. §. sed z illud. a spara vel alio ferro. Alij propter liberā voluntatē: z hij coram deo ceteris preferuntur: angelis eīm cōparant°. Nā in carne viuere z preter carnē agere est angelicum, de his dictū est, beati qui se castrauerūt. notatur. xxxij. q. vij. omnes. in fi. nam illi eunuchi deo placent quos nō castrauit necessitas, sed voluntas. xxxiij. q. v. qui sitit. Alij quoq; eunuchi si per incidias hoīm z plecutiones facti sunt vel per egritudinem aut sic nati sunt si alias digni inueniuntur, possunt ad episcopatum promoueri. lv. di. eunuchus. z. c. fe. z extra de co. vi. ti. c. j. z. ij. Nec requiritur vt eunuchus caruē illā seu pulueré secū portet. d. c. eunuchus. Qui aūt vt carnis lubrico vitaret seipsum castrauit promoueri nō potest. lv. di. si quis absciderit. cū. ij. c. seq. z extra de

Ignarus duplicit° accipitur. coz. vi. significauit. (Si vo). §. (Ignaro) inscio. §. de epi. au. si legib° z de in integ. rest. mino. de tutela. als accipit ꝓ insipiente. ū. de quater dri. p. l. fi. (Usus) in mala presumitur. vt. §. de decu. l. omnes. j. (Et eum). ꝛ. (Penetrasse) ingressum esse (Famulū) i. seruū. (Sz z fic) §. z est hic argu. a contrariis. vt sicut propositum in propositio, sic opositum in opositio. (Nec calumniandi) Arg. est hic a contrario sensu qō est fortissimum. ff. de offi. eius. l. j. §. huius. de quo scripsi. §. de decur. nominationum. (Intra) ver. (Eū). i. seruū. (Vebeant). i. dominī z trāsit de singulari ad plurale. (Ut si) ver. (Famulū). i. seruū. (Veneget) repellendo eum a petitione. (Nec oia). §. cubicularias ad maiorē expressionem de hīs adiecit cū alias masculinū cōcipiat femininū. ff. de verb. sig. l. j. ¶ Hec faciunt ad questionem an possit Feudum an possit per patrē filie relinqui in tertamento vel alias. parēs filiā femīnā que a feudorū successione repellitur in testamēto vel alias inter viuos ad ipsum feudum admittere, puta instituendo ipsaz heredē cū masculo, vel alias partem feudi in dotez, vel ex alia causa dādo. Et ꝙ possit videtur cū brificii seu priuilegiū concessum a lege marionis etiam ad feminas ꝓpagett vt hic. nec eīm videt equū vt in eis diuersa iura ꝛstituantur cum equaliter ad humani generis propagationem feminas z masculos natura produxerit. hec z alia scripsi. §. qui z qui. quar. pars. l. fi. in verbo satisfactum. z sic sentit gl. in consti. reg. de suc. no. in feu. l. vt de successionibus. in glosa que incipit istum versum z. In cōtrariū faciunt plura que scripsi ad commendationem consilii, an aliquibus. d. l. fi. in verbo satisfactum. Et quia quotiens concurrunt in idē z eiusdē cōditionis masculus z femina semp masculus preferetur. ff. de sena. l. j. Dignitas eīm virilis sexus preferenda. est vt ibi. ad hoc est etiā. ff. de in. inu. l. j. regulariter eīm deteriori est cōditio feminarum ꝙ masculoꝝ. ff. de ita. ho. in multis. Super hoc distingue, aut in hoc filius consensit aut non. Primo casu pater hoc poterit. z sic intellige dictā glo. consti. vt de successionibus. Secō casu non poterit ex eo ꝙ feudum maxime antiquum ex quodā ordine filio defertur post mortem parentis etiā sibi eodez ordine post ipsius parentis obitū videtur esse concessum. ar. ex hūs q̄ no. ff. de li. z po. gallus. in prin. in gl. q̄ incipit. i. nō dicit illa verba. z. ibi qd si filiū vel nepotē natū infitrul. z ar. optimū. ff. ad tre. heredes. §. fin. vnde pater nō potest preiudicare filio in iure quod est post ipsius obitum habiturus in feudo, nec valeat ordinario defuncti super hoc. li. feud. de suc. feu. post prin. nez eīm pōt pater alienare feudum sine filij cōsensu. li. feu. de alie. feu. pater. c. j. Imo indifferenter negatur patri filie feudum in dotem dare sine domini voluntate. ecti. de iuest. de re. alie. §. donare. licet dūs Alu. dicatur tenere ibi hoc locum habere vbi alia bona hz vnde donari possit, nihilominus tū attentis omnibus. z forma dicte constitutionis in aliquibus que filiā dū tū fm paragiū maritez a parētū bonis excludit qō paragium determinatur, debitum bonorum subsidium non excedere fm Alu. de Iser. in ipsa cōsti. Quis falsa glosa ipsius cōstitutionis dicat paragium esse ꝙ tm habeat filia ꝓtū mascul°, cui° falsitas apte liquet ex eo ꝙ fm hoc nullū esset priuilegiū masculoꝝ ad feminas. Qui° aūt contrariū constitutio ipsa dicit aperte mota ex auctoritate vetteris testamenti. Numeri. xxvij. Homo cuz mortuus fuerit absq; filio ad filiā eius trāsibit hereditas. ex quo manifestū est ꝙ vltra debitū bonorum subsidiuz nō possit filie pater in dotē dare. Puto ꝙ nullo modo nō consentiente filio possit feudū in dotē dare. vbi aūt plura feuda haberet dixit dominus Jo. de laudo in quadā questione 2 sultus posse patrē fi alijs bonis non feudalibus careat vnū feuduz filie sue dare in dotez etiā inuito filio, arguens ex constitutione que incipit fratribus ob dotes sororꝝ suarum z. permittens fratribus ex pluribus feudis vnū sorori sue obligare pro dote dicens ꝙ maiori ratione poterit pater vnū feudum in dotē dare, hoc tū a ratione iustitie deuiare videtur, neqz enim equū est id posse patrē de rebꝰ aut viribus filij ꝓsentibus, aut ex certo futuris facere inuito filio quod filius earū domiꝰ disponere pōt, in re nāqz ppria nō futura aliena hoc lz. man. in re. lz alias qō in ꝓpriis rebus male agitur fit cuspandū, qō tū agitur in alienis est punēdus. ff. so. ma. fi cōstante. §. fi maritus. Sz hūs satis est cōtra in aut. z de resti. ea q̄ pa. §. ꝙ autem. vbi res q restituēda venit poterit in dotē dari, sed illud in alijs rebus hoc in feudo qō generaliter prohibetur ad feminā puenire quimo iuxta ordinationē sapientissimi regis Roberti quā editā refragantē dicte constitutioni fratribus in registro vidi non poterit pater nec etiam frater obligare sorori feudum pro dote, sed solum fructus feudi vsq; ad certum tempus cum assensu regis.

¶ Imper. Anasta. Ler. v.

TUbemus duobus viris illustribus ꝓpositis vtriusq; sacri cubiculi tā nre pictatis q̄m serenissime nre coniugis q post finitā militiam senatorio fuerint ꝓsortio sociati: licere (quotiēs ad aspiciēdos agros suos vel ob aliā cām ꝓficisci voluerint) cingulo uti. Cum hoc ad implendum eorum desideriuz: ad nullius lesionem respicere videatur.

TAbem°. ¶ Casus. Propositi vtriusq; cubiculi, scilicet principis z auguste qui post depositū officium facti sunt senatores possunt vti cingulo cum proficisci volūt ad aspiciendos agros eorum vel alio. z ratione ponit. ¶ In glo. ense ibi. veh. l. ad. de. est hec vera z potes videre que scripsi. §. vt ar. vsus. l. j. z. super secunda glo. Vel forte prima etiam vera est pro quo vide q̄ de cingulo scripsi. §. de digni. l. fi. z. j. qui imi. nō pos. hūs quidē. De carruca, siue lectica, vel carecta, vide quod no. ff. de leg. iij. item legato in princi.

¶ De questoribus z magistris officiorū: z comitibus sacrarum largitionum: z rei priuate. Titu. v.

Questor fm canones quis dicatur.

¶ Hic no. q̄ ꝙtor dr tribus modis. vt no. in ꝓhe. insti. in. §. cūq; z in aut. vt diuine iul. zc. z. ff. eo. ti. l. j. in glo. cū iiij. zc. fz fz cano. ꝙtor dr q ad q̄rēdas eleemosynas destinat, q qualis debeat esse q dicere. a qb° abstinere, z de ꝓtate ipsorū hr. extra de ꝓiuil. tuarū. de peū. z re. cū ex eo. z. c. romana. z de here. cū offū. li. vj. Sic z tria sunt gña legatorū aptice sedis, qō dic vt extra de offi. leg. c. pe. z. e. tit. c. j. lib. vj. Questorū aūt officiū de quo hr. ff. e. tit. l. j. §. sane. qō in legēdis libris puncipalib° in senatu vocabāt, qui nos hodie dicim° logothetā vel fuit seneca crudelissimo neroni, put refert alter seneca in cronica illustri splēdore ꝓcipuū satis reipubli. foret accōmodū memorie qz tradendū, si viros ad hoc idoneos cernerem°. Nez eīm alijs est ꝙ legū doctoribus demādādū. vū Cassio. v. variarū. epi. ij. omnes eum quos ad questure culmē euehimus doctissimos estimamus. quales legū interptes z ꝙsilij nri decet esse participes. Dignitas q nec diuitijs, nec solis natalibus inuenitur, ibi de laude huius officij plura sunt, nā ab eo signanter legū peritia postulat vt ibi subditur, nostris aūt tpib° tale offiū solū dūs Bar. de capua digne meruit, ꝓbe gessit. Erit eīm assessor principis frenū z dux cōsilij sui q̄ ceteris noscere debet

Barrolo meruit officium questure Lucā dependens.

re debet regū cordis archana. de huius laude Cassi. vj. variarum sic ait. in formula qua ipsum cōmittebatur officium. Si tātum sunt clare dignitates quātum nostris aspectibus pertruuntur. Si frequens ꝓsentia probat dominātis affectum nullus ita iudicum pōt esse gloriosus q̄ ille qui est in cogitationum nostrarum participatione susceptus. Alijs eīm pecunie publice cōmittimus ꝓtestationem. Alijs causas concedimus audiendas. Illis patrimonij nostri iura delegamus. Quicquam toto corde suscepimus, quā nostre linguе vocem esse cēsemus, hec nostris cogitationibus necessario familiariter applicat vt, ppzie dicere possit qō nos sentire cognoscit arbitriū nostre voluntatis disponit, z ita mentis nostre velle suscipit vt a nobis magis putetur esse quod loquit. O q̄ arduum est subiectū verba dominantis assumere, loqui posse quod nostrum creditꝛ. z ꝓfecti in publicum decoram facere falsitatem, cōsiderare quid ponderis habeat pariter z decoris. Si quid dubitamus a questore perquirimus, qui est thesaurus fame publice, armarium legū paratus semper ad subi

Impera tor varios habet of ficiarios.

Ciceronis egregium dictum.

Questo tate custodiat. Talem eīm oportet esse, questorem qualē portare nis puncti principis decet ymaginem, nam si nos vt assolent causam gestis an pis mira dire contingat, que auctoritas erit lingue que sub oculis regale gestus possit implere. Adesse debet scientia iuris, cautela sermonis, vt nemo debeat reprehendere quod principē cōstiterit censuisse. Opus erit preterea firmitas animi vt a iustitie tramite nullus muneribus abstrahatur, nec nullis terroribus. Nam pro equitate seruāda nobis quoq; patimur contradici cui oportet etiā obediri, sed z vide vt tan tum doctrine deferas ꝓtum probabiliter exquisieris. Alie quippe dignitates assessorum solatia q̄runt, tua vero principi cōsilia submistrat, atq; ideo prudentie vel eloquētie tue fama prouocari questuram tibi, gloziam literarū ciuitatis templū genitricē oīum literaliū dignitatum, cōtinentie domicilū, virtutum ojum sede, per illam in tilian. in gladiatore, his cogitationibus attonito, z in sepulchro incantato attonitis agitata terroribus. (Splēdore) honore, dignitate, gloria magnitudine. (Acclamatione.) Magno vulgi, clamore. §. de officio recto. proum. Liij. j. de vetera. l. j. (Pretereātur.) i. quasi pretermittantur aut omittantur. (Incogniti) qui ergo cum acclamatione suscipitur incognitus non presumitur. vt hic pater in alienige nas vero z incognitos rara vel nulla exercetur humanitas. in aut. qui. mo. natur. effi. sui. in prin. ¶ Huius gratia z alios similes casus in quibus aliquid non presumitur, numeraliter annectamus.

¶ Primo. Non presumitur solēnitas extrinseca nisi probetur. ff. de publici. quocunq; z regulariter facilius intrinseca extrinseca difficilius presumitur. arg. ex his que. no. §. de contra. fi. l. j. z per Cy. §. de aduoc. duer. tuic. l. j.

¶ Secō. Non presumitur approbare actum p solēnitatē q̄ in actu requirit nō admittit. ar. §. de testa. nō codicilli. ff. de repu. l. fi. §. illud. prio cessante z prohibere videtur qui condītionē nō q̄rit. ff. de ri. nup. qui licet in ceteris. in fi. Ad pmissa etiā est. ar. ff. de fideic. liber. l. fi. in fin. Item cum tum casu quis rarā hz id qō sino noie gestū est vel actum debet ea solemnitas bus. obseruari que ab initio contractus per contrahentes agenda fuisset vt pater ex his que not. Jmno. extra. de emp. z vend. cum dilectus.

Salutis eterne qō presumitur imo.

¶ Tertio. Non presumitur qō dines vel ydoneus facultatibus nisi probetur. ff. de proba. non est necesse. ad hoc vide quod not. Archi. vj. q. v. accusator. z que scripsi. §. qui. nu. li. l. vlti.

¶ Quarto. Non presumitur de illo bonum quē pater, minus ydoneum reputauit. ff. de cur. fur. l. pe. in fi. nam z alias videtur talis esse infamis infamia facti. §. de his qui not. infa. ea que.

¶ Quinto. Non presumitur patrē ancillā suam velle liberam facere liberos vero ex ea susceptos relinquere seruituros. in aut. vt libert. de cetero aureo non indig. anu. §. fi quis. aut. liberam. in fin. §.

¶ Sexto. Non de facili presumēdum est malum de aliquo in sensu qui in inuentute bene vixit. extra. de presum. cū in iuuentute. xxxiij. dist. fraternitatis. immo de senectute multa bona presumuntur que scripsi. §. de consul. l. j.

¶ Septimo. Non presumitur quis ignorare quod publice factum est. extra. qui ma. accus. pos. cum in tua.

¶ Octauo. Non presumitur quis ignorare q̄ publice inter vicinos fiunt. xxxiij. q. j. paratus.

¶ Nono. Non presumitur quis posse ignorare sententiam propri sacerdotis. xij. q. ij. qui ex humanis.

¶ Decimo. Non presumitur prelatus vel alius symoniam committere qui prohibuit aperte ne fieret. extra. de symo. licut. ij.

¶ Xj. Non presumitur quis in inuētario aliquid contra se scribere. s. arbi. ru. l. fin.

¶ Xij. Non presumitur quis dixisse quod mēte non cogitauit. ff. de supellect. leg. l. ij.

¶ Xiij. Non presumitur quis donare vel pecunias suas iactare. ff. de proba. cum de indebito. nisi in casibus no. ff. man. si vero non remunerandi. §. idem Papinianus. z ad vell. sed si ego. in fin. z scripsi. §. de apoch. pu. quicunq;.

¶ Xiiij. Non presumitur donatio in dubio nisi quando rei traditio, fit ab eo qui donare presumitur. instit. de ac. §. si inimus.

¶ Xv. Non presumitur vir donare vxori vel econtra, quia lex inhibet. ff. de don. inter virum z vxo. si vxor.

Salutis eterne qō presumitur imo.

¶ Xvj. Non presumitur quis immemor eterne salutis. §. ad leg. iul. repe. sanctimus.

¶ Xvij. Regulariter non presumitur quis id velle, quod agere non potest. ff. de acqui. here. l. iij.

¶ Xviij. Nō presumitur nouatio nisi expresse agatur. §. de noua. l. fi. memor.

¶ Xix. Non presumitur qui per nouationem aliquid promittit plus deducere in secunda obligatione quam tenebatur in prima. ff. de vsur. si stipulatus.

¶ Xx. Non presumitur pro processu vel sententia iudicis nisi quatenus constat legitimis documentis. extra. de proba. quoniam. z vide quod not. extra. de renun. in presentia. statur tamen assertioni duorū iudicum licet de eo per acta non conster. no. iii Spe. de ien. §. iuxta. ver. sed pone. de hoc dic. vt no. Jmno. extra. de eo. qui fur. ex. su. Jmno tuit. z de elect. bene. j. z scripsi. j. de decurio. Lj.

¶ Xxj. Nō presumitur quis eligere viam per quam impugnet. iudicia sua. ff. de testa. mili. l. iij. nam z sultus est qui omisso quod eli facile ad id quod est difficile se perducit. inst. quod cum eo. §. ceterum.

¶ Xxij. Non presumitur seu non videtur restator id repetere quod legarum relictum per eum inutile. ff. de legat. j. seruo alieno. §. fi ab impubere. ad idem. ff. de fideicom. li. l. fin. in fin.

Baptisimus non presumit.

¶ Xxiij. Non presumitur quis baptizatus nisi probetur. de cōse. di. iij. paruulos. immo presumitur non baptizatus.

¶ Xxiij. Non presumitur ecclesia consecrata nisi probetur. immo presumitur non consecrata de consc. distin. j. solemnitatem.

¶ Xxv. Non presumitur quis ordinatus nisi probetur. immo presumitur non ordinatus. lxviij. dist. pbri. vbi notantur hij tres casus.

¶ Xxvj. Non presumitur fraus vel mala fides in his que pala agunt. §. de cōtrab. em. cū ipse. ff. de iur. fis. non intelligit. §. fi qs palam.

¶ Xxvij. Similiter non ꝓsumit mala fides in eū q rē a dño emit, nisi als si eis bonis itercictū a iudice vel a lege. ff. ꝙ emp. si qs cū sciret.

¶ Xxviij. Non presumitur pater velle filio suo hereditatem minue-

re per legata.ff.de iure cod.l.penul.in fin.in gl.

¶Lxix. Non presumitur dolum committere qui fraudem excludit. ff.de leg.ii.cum pater.§.Titio.cum concor.

¶Lx. Non presumitur restator velle compensare licet rem obligatam leget creditori suo.eo.tit.creditorem.

¶Lxj. Non presumitur matrimoniū contractum cum ingenua redempta ab hostibus, licet quis eo animo eam retinuerit vt ex ea liberos susciperet.ff.de postli.re.si quis ingenuam.in princ.z ibi.not.

¶Lxij. Non presumitur quis lesus ideo qr minor nisi probetur.ff. de iureiur.nam z postea.de.m.no.quod si minor.§.non semper.

¶Lxiij. Non presumitur quis subtrahēs aliquid ex hereditate maio anno inde subtrahere.no.ff.famil.erisc.aduersus.

¶Lxiv. Non presumitur ex gñalibus verbis fideicōmissi directis in filium cui z porcio hereditatis data,est adeptum legatū ei cui nihil aliud in testamento relictum est.ff.de legat.iij.vocem.§.felicissimo.

¶Lxv. Non presumitur hodie possidere q olim possedit.not.ff.de proba.siue possidetis.z ad exhi.l.iij.z hoc fm Joan.de Plac.vero ibi tenet Azo qđ approbant Pe.z Cy. Sed ecōtra qui est in possessiōe vni⁹ iuris,z alterius esse presumit nisi cōtra.pbet.ar.qđ q.ij.cognoscimus.z extra.de deci.cū in tua,z no.Jnno.de reli.do.c.j.ad hoc vide qđ no.vij.q.j.pontifices.in gl.prestabit.z quod ibi addit Archi.

¶Lxvij. Non presumitur pecunia soluta tutori pro venditione rei pupillaris exinde locupletatum esse pupillū nisi per emptorē probetur.ff.de pred.mi.l.prediorum.super quo vide quod ibi.not.

¶Lxviij. Non presumit ex debito cōtracto p̄latū vel alīs eccl̄esie noie eccl̄iam ipam locupletatā seu pecuniam in eius vtilitatem esse conuersam licet p̄latus hoc confiteat nisi.pbetur.not.Archi.z.q.ij. hoc ius.vbi etiā.not.qliter dicat aliq̄d in vtilitatē eccl̄ie conuerti.z vide qđ no.Jnno.extra.de pac.c.j.Et aūt sufficiat p̄sumptio diligētie p̄lati.gl.ff.de fac.fān.ec.aut.hoc ins.dicit q̄ sic.Cōtrarium.not.z bene.in aut.de ali.z emp.§.hoc etiā.vt ibi.not.Ja.de bel.z vide qđ no.Jnno.extra.de fideiuſ.c.ij.z qđ.no.in simili.ff.mā.creditor.in gl. aperte p his z similibus vide quod legit z not.ff.de exercitoria.l.ij.

¶Lxxix. Non presumitur debito ciuitatis soluto actori ciuitatis.z si hoc cōstat p apochas ipsius actoris exinde rē publicā locupletarī nisi.pbet,nec sufficit dicta apocha ad liberationē.§.solu.z ij.debici.l.j.z vide qđ legitur z no.ff.si cer.pe.l.ciuitas.z.§.si aduer.cre.l.j.

Violētia ¶Lxx. Non presumitur in iudicio violentiā inferri.ff.quod met.cau. non presu l.ij.z no.§.de agri.z cen.cum scimus.§.finautem.est.

mittur fieri ¶Lxxj. Non presumitur seu non vr quis renūciare iuri quod ignorat in iudicio. sibi cōpetere.ff.de transac.qui cū tutoribus.z de inof.testa.mr decedens.z no.in aut.qño oportet epis.§.igit ordinādus.in glo.no.hic.

¶Lxxij. Non p̄sumitur qs renunciare de facili etiā iuri quod scit sibi cōpetere.extra.de renū.sup.z no.Jnn.extra.de cōcel.p.post electionem. Et aūt renuncians p̄sumat certiorat⁹ eius būficij seu iuris cui renunciat.gl.ff.ad velle y.l.si.§.penul.videtur sentire q̄ in beneficijs non p̄sumitur,in alijs secus. Sed dūs Jac.de bel. in aut.quomodo oportet epis.§.sed etiā, dicit q̄ in nullo casu p̄sumendus est qs certiorat⁹,nā certiorato facti est.ff.de verb.obl.stipulatio.§.stipulatio.z.l.vbi aūt.§.q id qs̄ z est solemnitas extrinseca q̄ non p̄sumitur.ff.de publi.quecūqs.§.qui a pupillo.z.ff.de fide instru.l.j.li.z. cum alijs iuribus.vbi etiā subiungit q̄ nō p̄sumūtur testes rogati licet in tabellione secus,no.in aut.de tabel.§.j.vide quod no.Arch. de consti.c.j.in fi.li.vj.z quod scripsi.ff. de decre.decurio.in rubrica.

¶Lxiij. Non presumitur renunciare spōte qui renunciat spoliatus, extra.de resti.spo.c.ij.z no.extra.de renun.super.

¶Lxiiij. Nō presumitur aliquid finistrū de his qui in episcopali dignitate sunt positi.xj.q.iij.c.absit.

¶Lxv. Non presumitur malū de correctiōe diligētis.xxiij.q.iiij.c.j.

¶Lxvj. Non presumitur q̄ frater fratrem odiat,vel iniuste dicat aliquid contra eum.extra de presum.literas.

¶Lxvij. Non presumitur quis diligere quod nō obtat,vel nō eligit immo presumitur contemnere quod non diligit.xx.q.ij. presens. in medio.z.xxiij.dist.c.fin.in fin.

¶Lxviij. Non presumitur a parvo in magnū metus illatus.no.xxx. q.ij.Lotharius.

¶Lxix. Non presumitur quid metu agi nisi qñ probat metum, aut verba precessisse.no.Jnno.extra.de offic.deleg.causam matrimonij.

¶L. Non presumitur interuenisse metum cū aliquid amicis interuenientibus actum est.ff.de transact.l.transactione que.

¶Lj. Non presumitur circumuentus insidijs,nec potentia cōparationis oppressus venditor,comprobata cozam iudice cōpetenti necessitate rei vēdēde sub auctorū fide vēditio facta est.ff.de pred.cur.l.j.

¶Lij. Non presumit proximus pubertati illectus,z qui absq; probatione profecti sunt ad hoc ex deliberatione mentis processisse.no. Jnno.extra.de regula.ad nostram.

¶Liij. Non presumitur fraudādi causa latitare qui si iudicium acciperet absolui deberet.ff.de pec.eo tempore. in princip. dic vt ibi. Sic etiam non presumitur fugere seruus qui sperat libertatē.not.ff. de condict.ob cau.si pecuniam.§.penul.in verbo carere.

¶Liiij. Non presumitur esse in dolo qui errat in iure.ff.de pe.here. sed si lege.§.scire.in fin.§.z no.in aut.de ri.iur.§.j.

¶Lv. Non presumitur colludere qui suam vel suorum iniuriam accusando prosequitur.arg.ff. de fal.l.j.ff.de carbo.edict.l.ij. in fi.z no. in consti.si damna clandestina.

¶Lvj. Non presumitur cessio simulata in casibus quos.no.Jnno. extra.de alie.iud.mu.cau.fac.ex parte.

¶Lvij. Non presumitur q̄ iniquē agat is qui presente iudice, aut quolibet animo legali z ciuili officio obseruante aliquid exequitur. vt colligitur.in aut.vt defun.seu fu.post princip.

¶Lviij. Non presumitur suppositā quā parentes ambo dicunt caram filiam habuisse.ff.de questio.l.j.§.ad questionem. De hoc plene scripsi.ff.de dignī.l.j.

¶Lix. Non presumitur dolus in modica re committi.ff.de dolo.si oleum.ad fin.vt no.extra de cri.fal.c.penul. Dolus in modicare

¶Lx. Non presumitur dolus in certis personis que dolū agere nō non p̄sumuntur.ff.de dolo.non debet. mitur.

¶Lxj. Non presumit falsitas in literis merā iustitiā cōtinētibus,z q̄ possunt de facili impetrari.d.c.pe.de cri.fal.per bullam namq; papalem tollit suspicio.dicit Jnno.extra.de fide instru.ex parte.vnde contra positiones sub bulla transmissas extra curiam, q̄ examinare presumuntur mihi obiici potest.no.Archi.de testi.presencium.li.vj.

¶Lxij. Non presumitur q̄ iudex nolit audire volentem cozam se litigare.ff.de offi.ciuili.iudi.l.j.

¶Lxiij. Nō p̄sumit iudex cōtra factū suū,pnūciare.no.Jnno.extra. de reser.ad qđ z.ff.de arbi.ne in arbitris.z qđ.no.Jnn.ex̄ de ar.c.ij.

¶Lxiiij. Non presumitur certum tempus adiectum in stipulatiōe de re vendita defendēda quare vt defendatur omni tempore denunciare potest.ff.de euict.si rem quam.in fin.

¶Lxv. Non presumuntur insolita.ff.de inoffic.test.si qñ.ff. de constitu.l.ij.li.fen.que sit inuesti.c.ij.z ibi per Azo.de Jsr.immo difficili⁹ presumuntur ea in quibus aliquod impedimentum accipere potest. patet ex his que.no.Jnno.extra.de conuer.coniuga.ex parte.ij.

¶Lxvj. Non presumitur papam velle per suum rescriptū bene statuta rescindi.extra de eta.z quali.eam re.z de reiti.ipo.audita.

¶Lxvij. Non presumitur papa velle per suū rescriptū iuri alterius derogare.extra.de vsu pal.ex tuarum.z.d.c.audita.cum concor.

¶Lxviij. Non presumitur q̄ papa vna sola participatiōe,velit tollere iuris obseruantiam.no.Jnno.extra.de priuil.cum olim.j.

¶Lxix. Non presumitur ecclesia aliquem cōtra se priuilegiasse.extra de cen.cum instantia.z nor.Joan.an.extra. de immu.eccl.inter.

¶Lxx. Non presumitur papa dare priuilegium vt suum mādatum contemnatur.not.Jnno.extra.de rescript.c.j.

¶Lxxj. Non presumitur q̄ papa velit per suum rescriptum litigū causam dare.no.Jnno.extra.de concel.preben.c.literas.

¶Lxxij. Non presumitur esse in dolo qui credit se habere mandatum a domino.§.penul.in verbo credere.

¶Lxxiij. Non presumitur consentire is in cuius preiudicium inducitur cōsuetudo.nisi manifesto iudicio probetur. puta quia inde precium recepit.not.Jnno.extra.de consue.in rubri.

¶Lxxiij. Non presumitur quem immito auditori libēter referre.vj. q.j.ex merito.

¶Lxxiiij. Nō p̄sumit bonū de teste qui postq̄ locut⁹ est cū prib⁹ redit ad iudicē vt dictū suū obscurū declaret.no.in aut. de testi.§.qm.

¶Lxxv. Non presumitur bonum de eo qui semper, aut crebro de nūmis loquitur.xvj.q.j.si cupis. Bonū de eo non p̄sumitur q̄ semper de nūmis loquitur.

¶Lxxvj. Non presumitur bonum virum morum agere in arbitrali do.cum aliquid in suum arbitrium est collatum.ff.de leg.ij.l.j.

¶Lxxvij. Non presumitur quod quis inambus labonb⁹ se fatiget. no.Jnno.extra.de rescrip.nonnulli.

¶Lxxviij. Non presumit dñs ad eas species pecunie soluendas p̄ positus,q̄ solui non debuerant.ff.de solu.si is cū ad fin.vide concor.

¶Lxxix. Non presumitur dolum signatum ab emptore sibi traditum.ff.de peric.z com.rei ven.l.j.§.si dolum.

¶Lxxx. Non presumit offendi militaris disciplina similes suis negocijs supesse.ff.de procu.qui impedia.z inin.de epis.§.pe. z ibi not.

¶Lxxxj. Non presumitur mulier conare de facili.ff.de negot.gest. Mesennius.in fi.z no.ff.de peti.here.sed si lege.§.quod autem. Fatuitas de fatuis nō do

¶Lxxxij. Non presumitur matrimonium nisi pbetur. immo presumitur fornicatio.xxx.q.v.alter.vide quod.not.de scruti.in.o2.facti. nant. c.vnico.z quod scripsi.ff.de apo.pti.quicunq;.in nota. presumptionum.ver.qnq;.z.j.de cohar.si contractis.in verbo preiudicant.

¶Lxxxiij. Non presumitur p̄scriptio centum annorum posse probari.extra.de p̄script.si diligenti.in fin.

¶Lxxxiij. Non presumitur coacta mulier que per annum z dimidium a viro cognita secum morata est.extra de spon.ad id.

¶Lxxxv. Non p̄sumitur bonū de p̄lato qui negligētis bonis ecclesie patrimoniū suum indultus z laboribus auxit.xij.q.iij.quicūqs.

¶Lxxxvj. Non presumitur pater filium suum iudici offerēs ipsum non velle,sed corripi.ff.de re milit.l.milites.§.penulti. cum concor.

¶Lxxxvij. Non p̄sumit Iesus diligēs paterfamilias qui in actibus publicis

publicis industrius fuisse docetur.§.qui z aduer.quos.j.

¶Lxxxviij. Nō p̄sumitur iustū sed adulatorū id qđ a principio in nullidū,postea contēplatione potētiorū cōfirmatur.z.v.di.sane.i fi.

¶Lxxxix. Non p̄sumitur quis corrigere quod incōuenīēti fecerat. p̄batur.z no.ff.de condi.z demon.non ad ea.§.quod si pure.

¶Xc. Non presumitur fides voluntaria sed necessaria eius qui in egritudine baptizatus fuit.lvij.di.c.vnico.z vide quod ibi notatur.

¶Xcj. Non presumitur princeps indulgere.quod possit rationabiliter improbari.§.de peti.bono,sub.l.j.z.ff.de jmmo,denicq;.in princ.z not.Posti.in sum.de rescrip.§.quas vires,in fin.

¶Xcij. Non p̄sumit quis oculum spōte velle amittere.lv.dist.c.vlt.

¶Xciij. Non presumitur bonum immo dolus in parte qui deprehēsam filiam in adulterio adulterum occidit.filiam vero minime.ff.de adulte.nihil interest.in princ.z quod ibi nor.

¶Xciij. Non presumitur diligere sed potius odio habere litigatorem inder,qui appellauit ab eo ita quod si super alia causa cozam eo conueniatur ipsum poterit recusare.extra de appel.ad hec.j. Secus de iure ciuili.ff.apud eum a quo appel.z.l.vnq.

¶Xcv. Non presumitur quod iudex aliquid fecerit fraudulenter,licet eius sentētia retractetur.extra de p̄scri.cū olim.ij.§.pe. z ibi no.

¶Xcvj. Non presumitur quod iudex aliquid fine cause cognitione faciat.vt extra de verbo.signi.abbate.

¶Xcvij. Non presumitur papa vel alius velle per suum rescriptum reo defensiones auferre.extra de offi.deleg.ex parte.

¶Xcviij. Non presumit dominus seruo concedere id in peculio habere quod sibi debetur.ff.de pecu.sed si damnum.§.peculium.

¶Xcix. Non presumitur bona fides in eo qui saluis suis exīstētibus depositas res amisit.extra de depo bona fides.vide quod no.ff.e.ti. quod nerua.in fin.z est simile in tutore qui suam pecuniam bene collocauit, pupillarem vero dicit se bene collocare non potuisse.ff. de admi.tuto.tutor secundum dignitatem.§.j.

¶C. Non p̄sumit mala fides in eo qui factū alterius ignorauit.ff. qui por.in pig.ha.q Balneū.in fi.Utrū p̄sumat res q̄ p̄cit habet p derelicta,vel a qua possidēs recedit.vide.ff.de dā.infec.si finita.§. si quis metu,z ad.l.rod.de iac.qui levande.z instit.de re.diuil.§.vlti.

¶In gl. vlti.ibi de papa.adde.item in imperatore.vt.j. de vetera. l.j.in princ.z vide quod ibi scripsi in verbo deus te nobis saluet.

¶De primicerio z secundicerio:z notarijs. Tit.vij.

Primicerius (¶Primicerio)scilicet notariorū.vt.j.de met.l.pe.§.comites.z hic quis est spectabil⁹.vt.j.e.l.j. Ytē est primicerius fabricentium.vt.ij.de fabricis sumere, ptegere, dicit esse, bri.l.ij.cui⁹ officiū est arma publica a fabricēfibus sumere, ptegere, z quale est z seruare.no.c.ti.in rub.z in aut.de ar.§.j. Et nota q̄ quidam dicunt ex hoc.ti.q̄ notari⁹ habet dignitatē.qđ verū est de quodā officio quod tunc erat in palatio principis vel imperio, vt z alia plura officia nunc incognita q̄ dignitatem maximam afferebant. forte vt sunt hodie notarij dñi pape qui iuxta eū iugi tempore sistunt, vel vt sunt in regno cancellarie,notarij, vel forte potius secretarij.argu.ex forma ipsius officij qua scripsi.j.de prox.sacr.scri.l.primos.in princ. hz autem est accipiendū de tabellionibus qui hodie notarij vulgo dicuntur quoru officiū phibentur aduocati z decuriones exercere. quod dic vt scripsi.ff.de decurio.vniuersos.maiūqs de eisdē aperte p̄sumit.§.de censi.l.j.z.j. de numera.l.j.z.l.ne diuitus.z de priuile. eorum qui in pala.mili.ex aula.vt dixit.§.de anno.z tribu. mediterranee. Sciastetiam q̄ huic primicerio dabantur certe quantitates a singulis officialibus qui a principe creabantur p codicillis. qui et habebant aditoze sūt cū certa summa dabāt. vt in aut.scrip.ex̄.j. Et q̄ hmōi officia z dignitates puris legistis perraro sunt cognita.

¶Nota q̄ primiceriatus officium olim gerebat comes sacrarū largitionum tetiante Cassiod.vj.variar. cuius formula hec est. Gratia princip

Universidad de Deusto
Biblioteca

z in gl. non. phibet. z in gl. vlt. z d. c. singula. z in ramentum super hoc interpone an no ligat. vt. d. c. i. ne qz ei credendum est facile duabus etiã necessarijs causis vnum sufficere. ã. de assess. l. fi. Unde maledicit homo qui terrã suã duabus vijs ingreditur. Hec dz quis induere velit lanã lino qz contextã. extra de apost. qdã. vide q ibi no. Et cor ingredi ẽ duas vias nõ habebit requis. Eccles. c. iij. z. c. xxix. dicit.

Diurium vices aũ possit vn' solus sustinere.

Qui conatur multa agere incider in iudiciũ. Per priuilegiũ aũt qs pot agere vices plurũ personarũ in ecclesia. puta deposito z simplicis canonici. extra de elec. cũ inter. z no. Inn. extra de re iud. c. cũ olim. Itẽ pot ep's rẽ ecclesie sibi subiecte alienare. z huic alienatioi decretum interponere dicit Inn. de re. ec. nõ alie. dudũ. in prin. z minime etiã cã necessitatis pot qs plonas plurũ substinere. pot ẽ carnalis pr filium baptizare. nec ex hoc soluit mrimonium cũ vxore. xxx. q. i. ad limina. Sic z plar' pot in diuersis ecclesijs pbendere. z. q. iij. vnio. Sic ẽt pot cã vtilitatis. xvj. q. j. z ibi. Et vide solutionem dicti bo card. Utrũ quis possit sustinere vice duoz. d. c. singula. z extra de pba. ex lris. in. ij. gl. z de pnũ. mãdata. in. ij. gl. Aliã distinguunt in his z similib'. Aut qs pot cõmode vtrũq implere, aut non: primo casu vtrãq gerere possit. Secõ non. ar. a Bzio sensu. ã. de assess. l. fin. qs est fortissimũ. ff. de of. eius. l. j. ff. hui' rei. Et q cessante. cã phibitionis essare dz effect'. i. pbibitio legis. ff. de repud. l. fi. ff. q fait. z. ã. de epi. z cle. gliter. Ali z in duabus curijs qs sufficiens poterit assidere. puta si cause pace numeri sint in vtraqz. vt in vna de mane i altera de sera sedeat. ar. iuriũ pdictoz. Sup hoc Jac. de bel. ã. de no. codi. cõpa. j. j. sic distinguit. aũt qs hz plures dignitates sine administratione aut vnã cũ administratiõe. aut plures cũ administratiõe. Primo casu pmittit lex. vt. d. j. z. ã. de dign. l. iij. z de cõsu. l. j. z. ij. z hic. nisi q i perciperet stipẽdia ex vtraqz. j. qui milit. nõ pos. bis quidem. Secõs dicit idẽ q dictas leges. Tertio casu aut iter se cõtinent repugnãcia vel pactum vni' impedit administratio alteri' aut nõ primo casu nõ permittit. j. de pri. sacro. scri. hac pte. cũ similib'. Secõ sic vt hac. l. z. d. j. j. cũ conc. z facit. ff. de adop. si consul. z. l. seq. z de of. pfi. l. j. z. ij. z de of. assess. l. pe. in fi. nisi peiperet stipẽdia ex vtraqz. tũc ei non pot. excepris his q bus spãliter est a. l. pmissum. d. l. is q tẽ. j. fi. z ff. de off. assess. l. fi. In honorib' aliud obseruat. ff. de decur. herẽnius. j. ij. z ẽ vac. mu. a decurionatu. vbi de hoc. sz eosdẽ honores primum nõ licer. ã. de hono. nõ cõti. l. j. z. ij. z vide qs no. Inn. extra de priui. volẽtes. ll. vj. in gl. vl. z de reli. do. ne nimia. z. lxvj. di. c. j. i gl. ar. q z c. Tu aũt in his q volueris eligere poteris. ego eũ (vt dic. Brego. in hom'.) Melius puto saluã fide alieno intellectui cedere q contẽptionibus deseruire. z vide q scripsi. ã. de vẽ. re. ci. l. iij. in ver. sniam. vt eũ ait Hieron. y. in prologo sup Hieremiã aduersus calũniatoꝛ cõmentariorũ quos scripserat in epist. Pauli ad ephes. Indoctus nup calũniator eripit, q cõmentarios meos in epistõ. Pauli ad ephes. reprehendendos putat. nec intelligit nimia stertens vecordia leges commentariorũ in qbus multe diuersoꝛ ponunt opiniones, vel tacitis vel expressis auctoꝛ nobus vt lectoris arbitriũ si qd potissimũ eligere debeat decernere. z super Daniele. l. ij. Ut piculosum est de magistroꝛum ecclesie iudicare sentẽtijs. z alte z alteri pferre. dicã. quid vnusquisqz senserit lectoris relinquẽs arbitrio, cuius expositionẽ seq debuerit. Et rursum ad Suãdrũ pbrm. meũ fuit recitare testes. cũ de testibus iudicare. facit de pe. dist. j. ad fi. (Assumant) a seipsis statim q honorem aliũ de manu principis acceperunt. (Et si quis.) ff. (Assensus) als ad cẽsus z melẽ'. vt colligitur. j. l. pri. ff. his in hunc. (Discussiones) vide. ã. de discusso. in rubr. (Perequatiões) vide. ã. de cens. in ru. z q ibi scripsi. (Rẽ) vide. ã. de iur. fis. facultas in pbo rei z ne fis. rẽ quam ven. enim. in rub. (Extincto) expugnato, mortuo. Inn. j. gl. ibi in quietẽ. adde. sic subauditur. in. ff. ad treb. postulare. in fi. z in auc. de defen. ci. in prin. In gl. vl. ibi deposito. adde. z sic habeas minuẽdũ. Et ibi reiecto. adõ vocato, z sic habeas munẽdũ.

Imperator. Lex. ij.

Reclarã nobilẽqz militiã spectabiliũ tribunoꝛ notariorũ qui gloriosis obsequijs nõ nihil reipublice cõmoditatis afferunt: z decoris diuersis beficijs ornatus titulis muniendã credimus z augẽdam. Nã bicmales metas viro spectabilis p tempore pmicerio agendi muneris durimus statuendas. Nos aũt tribunos q suis negocijs occupati: minime sacrũ palatiũ curauerint frequẽtandũ nisi intra annale spaciũ reuertatur: cuius cõmeatus tura ptendunt, p absentia qdẽ vnius anni vnius grad'. Si vero duobus annis abfuerint: duoꝛum. si trib' trium: si quatuoꝛ similiter quatuoꝛ graduum debent subire iacturam: his qui inferiores eis fuerint postponendis. Qui vero per quinquennium integrum se representare cessauerint: exemptos matricula tantum nomine tribunoꝛum: nec vero ordine potiri. His in hunc modum dispositis vacationem census discussionis per equationis: z cuiuslibet alterius rei habituros. Illud precipue prouisione nostrã flagitare perspeximus: ne per ambitionẽ vel gratiã aut cuiuslibet occasionis obtẽtu vel laborum seu solicitudinũ specie publicorum cuiquam liceat aliquando graduum seriem cõturbare: z temporum ratione calcata dudum militantibus anteferri. Et que longis prolixisqz stipendijs defensa iam sibi pollicetur: senectus gratiosa festinatione surripere. Hoc etiam adijciendo vt primicerius post depositam publicam numeroꝛũ solicitudinẽ: ac si ipsam gessisset administrationem: cuius cõsequitur dignitatem magistri officiorum pro antiqua consuetudine insulas sortiatur. Omnibus vacantibus quamuis tempore precedentibus preponendus.

Reclaram. Diuide hãc. l. in duas pres. Sed ai ibi hijs in hũc. In prima extollit primo dignitatẽ eoꝛ qui sunt tribuni notarioꝛ. Deinde illis q nouoꝛ priuilegia donat eis. cũ pro quodam crimine penã interserit post electionẽ primũ priuilegiũ tribuit q primiceri' notarioꝛ vltra biẽnũ officiũ suum gerere non cogatur. Si aũt tribun' a gerendo sui officio in palatio principis abfuerit. fi intra annũ eius durat absentia, etiã si cõmeatũ recedenti se habuisse prẽdat postponend' est ei q vno gradu inofficio sequitur. Si duobus annis abfuerit, postponẽdus est ei qui duob' gradibus eũ sequit. si trib' ei qui tertio fi quatuoꝛ ei qui quarto. si quinquẽnio eximẽdus est de matricula notarioꝛ solo inde noie rerẽto pellẽd' ẽ. (Declarã) valde clarã, antepositã. (Nobile) festiuas, venustã. sic z aduocati sunt nobiles. ã. de postu. pudendũ. z vocant dñi. ã. de con traben. fri. l. iij. Ite tales notarij. sunt clarissimi. ã. de aduo. diuer. iu. laudabile. vũ Eccles. c. z. In manu dei prãs hois. z sup facie scribe ponet honorem. De nobilitate plene scripsi. ã. de dignita. mulieres. (Tribunoꝛum) exponẽ vt. j. de dome l. ij. (Gloriosis) claris laudabilib'. (Cõmoditatis) vtilitatis. (Mã.) ff. (Moras) fines, terminos cẽpotis. (Primicerio) notarioꝛ. vt in ru. (Munera) als agẽdis, numeris. i. regẽdis, q fortẽ cereros ipse regebat. z dic numeris als noꝛarijs. (Dos aũt. j. (Frequẽrandũ) cũ in eo frequẽtes esse debeãt sicut milites in numero. vt. j. de re mil. milites. ij. (Si ꝑo.) ff. (Si tribus.) ff. Si quiꝰ. ff. (Jacturã.) i. damnũ ex ꝑpio facto puenies. vt. ã. de fuscep. z archa. nemine. (Hijs q.) ver. (Qui ꝑo.) ff. (Repesentare.) i. se ꝑsentant facere. (Cessauerint.) ã. de cõsu. l. j. z vide. ã. de peric. no. l. j. (Exẽptos) extractos, repulsos. (Matricula) vide. j. de agen. in re. l. iij. (Illec ꝑo) p sed. (Ordine) vide. j. qui milit. nõ pos. his quidẽ. post prin. Et scias q clerici fic deferẽs eccl̃am suã vel pbẽdã, post ter mẽses spoliat ea. extra de cle. nõ resi. ex tue. oliꝫ, nõ erat alia pena. vij. q. j. si oẽs in clero. z. c. si quis pbr. z no. de B. l. di. z tumaces. Eps quoqz vltra annũ ab eccl̃a sua nõ dz abesse fraudulenter nisi iuste impialis detineat eũ. in auc. quo oportet epis. Illud diffinim'. z de fanc. epis. Inter dicim'. An aũt psumat clericꝰ abesse fraudulenter, z gliter in locũ vocati nõ venientis ali' possit eligi. vide qs no. ex de cle. nõ resi. gliter. z. c. ex tue. fm Inn. Sũ eps possit gerre biũcia eoꝛ qui nõ residẽt. imo absunt a suis eccl̃is, gliter z an eis vocatis citatis vel nõ z gliter, z vbi citent. vide. e. ti. tue. z. c. ex pte. z. c. inter q̃uoꝛ. z de ap. punit. ij vt li. nõ cõt. qm. fi ꝑo. l. di. z tumaces. z. vũ. q. j. ambitionis. Post gl. multũ. adde. aliter exponit. j. de castr. pec. mili. cũ allegas. Post gl. facit. adde. vbi tradit tur alia forma. Hijs i hũc. Casus. Tria dat eis priuilegia. Primũ ẽ q facit eos imunes a certis muneribꝰ. vt. ã. l. pr. Secũ q vult' eoꝛ q̃cunqz colore q̃sito, pot alijs auferri, nec dz hoc ab aliquo postlari. Tertiũ q z quartũ est q primiceri' finito officio cõsequit dignitatẽ magistri officioꝛ. (Hijs in hũc modũ) als ꝑ his dispositis. ã. de epi. z cl. l. fi. ff. his ita. z. vũ. q. j. qz fr. (Modũ) formã. (Vacatione) imunitatem. (Census) als tpis. (Cuiuslibet) als z cuiuslibet alteri' rei. (Illud.) ff. (Me.) ver. (ambitionẽ. j. ppnã. (Bram) alteri'. (Aut.) ff. (Vel laboꝛ.) ff. Et repere hic q scripsi de labore. ã. de suar. l. j. (Sue) distinguit ẽtiã hic ponit vt z. ã. de cõsu. l. iij. (Braduñ.) Bradatis nãqz vnusquisqz est ad honoꝛes z munera, pmouend'. ff. de mu. z hono. vt gra dartim. z nõ ꝓiusq̃ gsqz maioꝛe honorẽ nisi ꝓi' minoꝛe fuscepert re gere põt. e. ti. honoꝛi. ff. gerendoꝛ. Illã z gradatim sunt honores assẽdi. neqz ei oportet cũ simul totos honores dederint, rursus simul totos auferre. vt dicit Arist. v politi. z p grad' est ad ordines ascendẽdũ. glviij. di. sicut. Nã casus appetit q ad summi loci faistigia postpositis gradib' p abrupta q̃rit ascẽsum, ibiq̃ talis gradus nõ est series cõturbãda vt hic. z vide q scripsi. j. de nume. nulli. in ꝑbo dãda. In singulis aũt gradibus ordinũ z honoriũ cõferendis interstitia sunt seruãda. lxxvij. di. in singulis. z. c. se. z. ã. de mune. non contra. l. ij. Etas quoqz observãda est ad singulos gradꝰ ordinũ pmouendoꝛũ. e. di. p totũ. Grad' itaqz diuersi z status i eccl̃a cõseruãt eccl̃e vnitatẽ. lxxxij. dis. ad hoc. xciij. di. a subdyacono. z. l. di. in capite. aliꝰ eñ cõsistere nõ posset humanũ genus nisi qdã maiores quidã inmores existerent, sicut in angelis. d. c. ad hoc. z no. xvij. di. de Constãtinopolitana. i fi. Hãc materiã bene psequit. Emb. iij. de of. c. iij. Apud deũ ꝓo non gradus altior. sed vita melioꝛ approbat. xvij. q. iij. sicut excellentiã. nã nõ graduũ sublimitate, sed in amplitudine charitatis acquirit regnũ dei. extra de tẽp. or. ad aures. Scias ẽt q sunt gradus inter virtutem z virturem, quineciam in eadẽ virtute. de pe. dist. j. ff. hec que. z. c. dum sancta. Et nõ solũ sunt in virtute gradus. sed etiaz in petõ. z de pe. di. ij. c. ecõtrario. z. iij. c. seq. Nã tribus gradibus ad peccatũ peruenit, videlicet suggestiõe. z delectatiõe. z cõsensu. e. di. ij trib'. z di. vj. sed pẽsandũ. (Seriẽ) ordinẽ. (Et tpm.) ff. (Calcata) sic. ã. de murilegul. l. pe. circa fi. z expone. i. calce seu pede pressa. z vide. ã. de vesti. olo. rẽperent. ante fi. (Dudũ olim, antiquitus. (Milibus.) No. hic de participio. de quo vide. j. de pri. sacro. scri. in sacris. iij. in prin. (Et q.) ff. (Prolixis) extẽsis, inuolutis. qs verbũ sal rem bieñũ includit. ã. ad velley. fi mulier. in fi. (Stipẽdijs.) i. muneribus militantiũ. Defensa als defessa. i. deficiens fatigata. In sene quippe fm Liuiũ li. v. ab vrbe cõdita vmbia nomẽqz bois relictum est, vires corpis effete. sensus oculoꝛ atqz auriũ hebetes. memoria labat, vigoꝛ animi obtusus, z cõfectus senio paꝛ alo vz dicit Salus. In iugurtino. z Est inter alia vnũ de incõmodis senectutis. Aliud qz plerũqz habenẽ odio ab adolescentulis, vñ Terẽ. in echira. Odio sũ est hec etas adolescentul. Et medio equñ est exercedere, postremo iã nos fabule sumus senes atqz anus. Et tediosa frigida z ficca. vñ Macrobius in saturnalibus. Senecta extincto p vetustatẽ naturali calore fit frigida. z ex illo frigore gelidi z supflui nascunt humores. Cetez liquoꝛ vitalis lõgeuitate siccatus est. vñ senecta sicca ẽ inopia naturalis hũoris hũecta est abũdantia vitiosi ex frigore procreati. Hinc est q z i vigilijs etas grauioꝛ efficit, qz somnus q matime ex hũore cõingit, de nõ naturali hũore nõ nascit, sicut est imulsus in infantia q hũida est. abũdantia nõ supflui, sz naturalis hũoris, z iõ vt ait Tullius. j. de of. Senib' labores corpis muniẽdi sunt. exercitatiões ꝓo animi augẽde videnẽ: pot aũt exercitatio z tẽperantia etiã in sene tute conseruare aliqd pristini roboris ne sint in senectute vires, nec postulenẽ quidem vires a senectute, ergo z legib' z institutis vacat etas nostra manerib' his q pũt sine virib' sustineri, itaqz nõ modo qs nõ possum', sed ne ꝑtũ possum' quidẽ cogimur vt elicit ipse. lib. de senectute. plura etiã de senectute scripsi. ã. de decurion. l. decurio. (Festinatiõe) vide. ã. de his qui spõ. mu. fu. l. fi. in ꝑbo properauim'. (Hoc ẽt.) ff. (Numeroꝛ) als notarioꝛ alias munez. (Solicitudine) qr tale officiũ sicut z cetera solicite ministrãdũ est. (Ꝓdo antiq.) i. fs antiquã z vide qs scripsi de pro. ã. de bo, vac. l. fi. z de diuer. ꝓ. cc. l. j. (Cõsuetudine.) De hac vide pleni'. ã. de exac. tri. missi. (Oibus.) ff. (Vacantibus) officiũ nõ gerẽtibus. (Preponẽdis) als ꝓponẽdus.

Clerici aũ ꝓpter nõ residentiã possit priuari beneficio suo.

Post gl. no. sic adde. sed fm matriculam. vt. ã. de of. ꝓfec. vr. l. fin. qs si secus actũ fuerit postponẽdus est. vt no. xciij. dist. c. vlti. z facit hec lex cum oibus cõcoꝛ. in gl. p fœdogenito cõtra filiũ primogeniti vt plene scripsi. j. de rpo. l. fi. Post gl. i. dignitatis, adde nec puto q loquatur de illis q absente fuerunt quinquẽnio. immo de his qui tẽpus sũ implenerãt. ar. dicti. ff. hoc autẽ. z ar. ff. de neg. gest. qui negotia. In gl. vlt. ad fi. ibi. l. ũ. adde. nõ est l hoc spãle quintũ, qr lex illa cõcordat. In fi. gl. adde hec bona alias ꝓponẽdis. z mala.

Vt dignitatum ordo seruetur. Titul. viij.

Etiã in dignitatibus ordo seruãd' est z grad' vt ꝓ. ã. l. pr. z qs scripsi. nã bonũ cõsistit in ordine fm Aug. li. de natura boni. z oꝛ do dat rei pfectionẽ. vñ. q. j. nihil. Cto igit aliqd ordinari' est tãto id melius z pfect' est. ad hoc. ff. ad velley. l. ũ. ff. j. ibi recte atqz ordine.

Ordo est duplex. s. temporis z ꝙlitatis.

Et no. in his duplicẽ ordinẽ attẽdi. Anus ẽ ordo tpis. de quo dr. ã. de cõsu. l. j. in prin. z de ꝓpo. sac. cu. l. j. in fi. z. j. de. pr. sacro. scri. vnis cuiqz. z de rpo. l. fi cũ multis cõc. Alius ꝙlitatis seu maioritatis. vt. d. l. de cõsu. in fi. z. ã. de of. rec. p. l. potioris. z. j. e. l. ũ. z hic ordo potioꝛ est ꝓmo, qr vbi locũ hz ordo ꝙlitatis, de ordine tpis nõ curat. vt ptz. d. l. j. de cõsu. i fi. z. ã. q accu. nõ pos. l. j. vñ imitatio opis ꝑfect' ozigini carnis, xvij. q. ij. ẽ. Ite opponit qs Jacob. vide q sci ipsi. ã. de dignitatibus. mulieres. in ꝑbo nobilitam'. ff. Ite nota. De ordine lre qñ seruãdus sit. vide qs legit z no. ex de rescri. cũ dilecta. z. c. cãm q. ꝓ Inn. z p Ber. de purg. can. cũ dilect'. de ꝑb. mãdato. li. vj. z p Archi. e. li. de decimis. c. j. z de accu. c. j. Et vide q scripsi ꝑ ordine. ã. de ꝓfu. l. ũ. in prin. z. j. q mili. nõ pos. his qdẽ in ꝑbo ordinis. z post glo. militie.

Imperator. Lex. j.

Si quis indebitũ sibi locum vsurpauerit: nulla se ignorantia defendat. Sitqz plane sacrilegij reus qui diuina precepta neglexerit.

Sacrilegium multiplicitercõmittitur.

Sacrileg' ꝙ varijs modis pena pur nitur.

Sacrileg' ꝙ mandato ꝑter merũ bellũ. z tunc nedũ cõtenens. sed etiã negligẽs capite puniẽdus licer hec pena adiecta no sit vr. ã. de of. ꝓfec. ꝓo. ad fri. l. j. in fin. z. ff. de re mili. l. iij. ẽ. in bello. z. l. omne de iurisd. contumacia. Si ꝑbo nõ ẽtiã grãde piculũ. sz ꝓp lenitatẽ rex rescribit. z tũc erit pena extraordinaria nõ capitis. ff. de pen. sanctio. z. ã. de thesaurus. l. j. in fi. hoc satis hz equitatis. in crime si mãdatum negligit, secus si contẽnitur z vide qs legit z no. iij. q. j. i prin. z. j. q. j. ab fit. Cetera q hic desunt vide. j. de punil. eo qui in pala. mili. l. j. in ꝑbo cõtẽpserit. z de diuer. offi. quicũqz. z. ã. de nauicula. q fiscalis. z dic vt scripsi. d. l. quicũqz.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Idem. Ler.ij.

OMnes p̄uilegia dignitatū hoc ordine seruanda esse cognoscāt. Ut primo loco habeant hi q̄ in actu posti illustres peregerint administrationes. Scdo veniāt vacātes qui p̄sentes in comitatu illustris insignia dignitatis cingulū meruerint. Tertium ordinē eorū, p̄spicimus quib⁹ absentes cingulū illustris mittit dignitatis. Quartū honorariorū: qui presentes a nostro numine sine cingulo codicillos tantū honorarie dignitatis adepti sunt. Quintū eorū quibus absentibus similiter sine cingulo mittunt illustris insignia dignitatis. ¶ Sed administratores quidē etiā comites rei p̄uate oibus vacantibus honorarijs anteponi cēsemus. Vacātes aūt post administratores venientes non oēs oibus tam honorarijs credimus p̄ponendos. Sed eos vacantes illis honorarijs qui similē adepti sunt dignitatē: vt p̄fectus p̄torio non ḡstoribus p̄fectorio p̄ponatur. Pari quoq; modo ḡstori⁹ questorio nō vacās comes thesaurorū vel comes rei p̄uate honorario questorio vel magistro officiorū p̄ferat. ¶ Et inter administratores illos etiā numerari decernimus: quibus illustrib⁹ in sacro nostro cōsistorio cūctis aliqd ordinarie dignitatis vel ante cōmīmus: vel postea cōmittemus peragendum. verbi gratia si vacantiū magistro militū belli cura cōmittatur. Cur em̄ aut vir magnificus Germanꝰ magister militum vacans appellatur: cui bellū contra hostes mandauimus. Aut cur excellentissimus propetadi⁹ non exegisse dicitur p̄fectura: cuius illustribus cunctis dispositōibus vice p̄torianę p̄fecture miles in expeditione copia comeatu abundauerit.

OMnes. Ponit ordinē quē in rubrica statuit obseruandum. ¶ Et dicit primo ponēdi sunt illi q̄ illustres dignitates habent: administrationē gerētes officioꝝ. ¶ Scdo illustres q̄ gesserūt, sed officia deposuerūt. ¶ Tertio q̄ gesserūt z non p̄sentes eorū p̄incipe officiū fuscepuerūt, sz misso eis cingulo administrationis officij obtinuerūt codicillos. i. literas honorarie dignitatis, puta q̄ eēt aliquis ꝑsul ḡtū ad honorē absq; administratiōe. ¶ Quarto illi quib⁹ absentib⁹ absq; cingulo tales ſe trāsmisse sunt. Si aūt inter p̄faros vacātes. i. qui honorē dignitatis illustris absq; administratione habeat, cōcurrat comes sacrarū largitionū, z comes rerum priuatarū actu gerētes offīn p̄erunt eis. Prerea iter vacātes ēt modificatione agit; nā vult q̄ vacās p̄ferat aliis cōuacātibus, dum tū sit eiusdē ordinis. puta vt nō ḡstor vacās p̄fecto p̄torio p̄ferat, sed eadē rōne ḡstor nō vacās ḡstori vacāti comites p̄fati q̄ administrauerūt p̄fecti sunt ḡstori. z magro officioꝝ q̄ absq; administratiōe honoraria cōsecuti sunt dignitatē adhuc iter administrātes cēnumerari statuit. et eos qb⁹ cū vacarē officio cōmissa ē administratio. vt p̄ōt exēplū de duob⁹ Hermano. i. cui cū vacaret z missa ē iura belli gerēdi z ꝑpera alio cui z missa fuit administratio z gubernatio p̄fecture. (Oēs) accipe cognoscār. qs ē. i. (Esse) als deest. (Et primo loco.) ꝑ. aliter cōnumerant hi ordines. isti. i. premio. ſ. cūcti. (Peregerint.) Et ꝑ phat q̄ vita actiua melior ē q̄ vita cōtēplatiua, ſ ꝛ id qđ dr. Luc. x. Maria optimā partē elegit ꝛc. Ad idē. viij. q. i. scripturis. z. c. g epatū. ē em Tutior, iz actiua sit fructuosior, ex de regnū, nisi cū pdē. ſ. nec putes, vbi de B. Greg. dr sup Ezech. Vita cōtēplatiua maior est q̄ actiua, in vsu p̄sentis opis laborat. cont̄platiua vo labore ītimo vēturā iā requiē degustat. de B no. i aut. de mona. i prin. z p Hier. d. c. i scripturis. z. ij. q. viij. sancta. z scripsi. ſ. de digni. l. ij. in vbo vite. (Illustres) illustriū dignitatū. (Administratiōes) dū tū illas, ꝑ quas digne gesserint, fec⁹ fi furtis z latrociniis se maculauerint. ſ. de dign. iudices. Ite ad sub ditoꝝ modo, nō aūt omissis his, ꝑ quib⁹ vacauerint. ſ. de of. co. sacra. lar. l. j. Nā de publico ministerio nihil cuiq̄ ꝑer laudē ad ministrati officij accedere ꝺbere dr Valer⁹. li. iij. c. iij. vñ z Tull⁹. j. de of. Scire dicim⁹ q̄ in terris gignunt ad vsus hoi creari oia, hoies aūt hoi cā fuisse gñatos vt ipſi iter se alij alijs p̄desse possint. ¶ Ergo ꝺbem⁹ naturā seq̄ ducē. z cōes vtilitates afferre i medīū. Fūdamētū p̄mū iuſticie ē ne cui noceat, deide vt cōi vtilitati seruiat. Qui rei publice futuri sūt duo p̄cepta Platōis teneāt vnū q̄ vtilitate ciuiū sic tueāt vt q̄dq̄ agāt ad eā referāt, obliti q̄modox suoꝝ alteꝝ vt totū corp⁹ reipublice curēt, nedū vnā ptē tueant, reliq̄s ſferāt. vt em̄ tute la sic z ꝓcuratio reipublice ad eoꝝ vtilitatē q̄ amissi sūt nō ad eoꝝ q̄ bus ē amissa gerēda ē. Oē aūt officiū q̄s ad cōes q̄uītione, z ad societatē hoim tuēdā vꝛ. q̄n ponēdū ē illi ordō q̄s cognitioē z scia ꝓtinet. est em̄ hūane nature apti⁹ z vtili⁹ facit. viij. q. j. clemēs. z. c. sunt aūt. xj. q. j. fīc. Sic z Archiepōs volēs suā ꝓuinciā visitare pi⁹ ecclie sue caplm ac ciuitatē z dyocesim, ꝓpriā plene visitare ꝓcuret, nec sit solitus ergā maiorē, sed ēt minorē ecclīaz, nec circa clericoꝝ tm, sed et poꝑ q̄ locapri⁹ loꝝ visitatione ingētus. ꝛc. de cest. c. j. i prin. li. vj. z vide vbi q̄ scripsi. debet visitator visitare.

¶ Diuersi. Ler.ij.

DIuersi. Statuit vt magri olim scriniorum, etiā post depositū officiū sint immunes ab oi onere indictionis inungende si vel ꝑ aliquē iudicem militarē aut ciuilē ita q̄ nec ꝑfect⁹ p̄torio p̄t aliq̄d eis iniūgere, vt aliqđ onus publicū seu grauamē vel p̄inatum subeant. hoc p̄uilegiū extēdit ad ipsos ꝓximos sacrorū z ex proximos z penam ponit. (Olim) multa em̄ sunt vt no. ſ. de ꝓti. sac. scri. in rubr. (Benuolentie) q̄ quoꝺ modis captat fm Papi. ſ. a sui ipsi⁹ ꝑsona, ab aduersarij ꝑsona, a reipsa, ab audientibus. de hoc vide quod scripsi. ſ. de castrē. pec. milī. l. j. in verbo amicis. (Liberalitas) bñficiū. vt sequit. (tribuēda est.) Nā ex hoc meli⁹ z ꝑfectius ad fidei obsequia ꝓuocant, hoies em̄ plerūq; alterius impio z obsequio sepe ex causis ꝓuocantur: ducuntur em̄ ad hoc aut benuolētia, aut bñficioꝝ magnitudine, aut dignitatis ꝓtantia, aut spe id sibi fieri vtile futurum, aut metu vite vt parere coguntur, aut spe largitiōis ꝓmissionisq; capti. aut postremo vt sepe videmus mercede conducti. vt hec z alia bñ ꝑsequit Tull⁹. ij. de offi. Sd aūt ad hoc metu, aut vi qs deducat detestabile est ex oi ꝑte vt ibidē. Ad hoc etiā. ſ. de assē. l. j. z. j. q. ij. Ꝑpio. z. ſ. de inof. test. si qū. ſ. j. multe quippe necessarie cause rebus humanis vel comodis muitant vel demuntur. xiij. q. v. non sane. Excitati em̄ ꝓmijs z sua sponte multi in disciplinam cōueniūt. z a parribus trahunt. vt ait Iuſt. celsus, libr. vj. Licet sit. ar. ff. xviij. q. iij. c. dz. z qđ ibi notat. Sd vero mercede cōducant inhoneriū. nulla em̄ seruitus turpior est q̄ voluntaria. dicit Macrobius in saturnalib⁹, ad hoc vide. ſ. de decur. si quis procurationem. z qđ ibi scripſi. (Qui) alias qz. z est cā ꝓmissoriꝝ. (Quodāmodo.) i. quasi non ꝑ ola sed aliqualiter. hec em̄ dictio improꝑrietatē notat. vt. ff. de acq. poſ. siue in vacuā. z insti. de pu. sub. ſ. igit. ver. qđē assessor principis est q̄stor. vt scripſi. ſ. de questo. in ru. nō magr scriniorum. Ex hoc p̄t assumi opinio Bn. de bar. q̄ magister scriniorū possit in regno dici ꝓthonotarius qui post q̄storē plura de his q̄ ad directionem iuſtitie pertinēt iuxta principē exequit. z fm hoc verbū census non dz esse. in ru. q̄s puto verius. hic ꝓthonotarius interdū ꝑ subditum gerit officiū qđ non vī subrogare posse nisi qđ p̄ncepis duxerit apponendū. ar. ſ. de of. mag. officio. l. j. ſ. j. (Assidere) als aſſistere. (Ydeoq;.) ꝑ. (Ab oi) ꝓter q̄ ab ordinaria. ſ. de anno. z tri. ob sistere. z. l. in fraudē. z. j. de ꝓcu. sac. scri. iubemus. ver. solū canonice. z apparet ex his q̄ scripſi. ſ. de ꝓcu. mune. i ru. z de muner. patri. qui immunitatē. Aliī q̄ ꝑ hoc verbū ab omni. ar. ex his que no. ſ. de ꝓfes. z me. l. medicos. i verbo ab oibus. (Seu) exēplificatiue ponitur. (Prosus) totaliter, penit⁹. (Ut nec.) ver. z subaudi etiā. (Hoc beneficio.) ſ. (Ex primis) als ex primos. z meli⁹ z exponit. l. ex primis natos. Sic etiā dicunt exēplozini qui nati sunt ex cōsobrinis fm Jſi. Vel illis q̄ tali officio exeuntes vacāt. ꝓ quo vide q̄ scripſi. ſ. titu. ꝓti. l. ij. post. ñ. gl. (Propagari) extēdi, dilatari. (Quinquaginta.) ſ. (Adulcrando) improꝑrie, quia ꝑ legem. ff. de ver. sig. si qua pena.

Boke how many gyftes of dygnytes ar to be gyuen.

Comes q̄ liter accipitur z vnde ducit.

¶ De comitibus consistorianis. Titul. x.

¶ Dolē. ſ. ti. ꝓti. incepit tractare de spectabili⁹ ponit de his comitibus qui spectabiles sunt. vt. j. l. j. ¶ Et not. q̄ a como comis p̄ omare dicit hic comes comitis. z hec cōmissa se. z ꝺ comitiū. i. placitum qđ multi comites facunt fm Hug. z regunt. i. curiam. qđ sepe ab hystoriographis in plurali ꝑfertur. vñ Salust. in catil. Igit comitijs habitis cōsules declarātur. tñ D. Tull⁹. z. B. Aurom⁹. z. j. Dolē q̄ comitiorū dies venit ꝛc. Sunt etiā comitie cōuentus bona conuocatio, f. tractatous, rabellionis, z testium sup ordinatione testamenti. de qua habet. milī. de testa. in prin. z vera bona cēsenda est. q̄ de seipso, de alijs cōiunctis z alijs totaq̄ sua substantia tūc testator ibi disponit. Item est cōmentariū locus in quo p̄nceps cū consiliarijs suis ad mentē secreta reuoca. ff. ex qui. cau. ma. abelle. in fi. ¶ Et est cōmeatus curia principis. xxiij. q. viij. si vol. ij. ſ. de re milī. nemo seu ciuitas in qua p̄nceps morat̄. colligit ibi. z. co. ti. l. ſe. ¶ Et cēta cōmitatus ꝓnoīa magnorū iudicū habentiū merū imperiū, que nos curiā dicimus. ſ. de his qui p me. iudi. non ap. l. j. Comes igit nomē est dignitatis q̄ nunquā ds ornamento carere, potissime virtutum. Nam inomani morbus z virtutibus nedū a comitiua p̄incipis debent arceri, sed etiā nequeunt iugta eius palatiū habitare. ſ. de operi. pu. quicunq;. Ad idē. de conse. dist. v. fugare. z quod plene scripſi de vera nobilitate. ſ. de digni. mulieres. vñ sicut indecoꝝ mozis us nō decet pallio decorari. vt. c. di. cōtra morem. ita no decet comitat⁹ titulo insigniri. Tibiq; virtutib⁹ em̄ comes sicut z rex eo deſoꝛmioꝛ quo illustrioꝛ ꝑs. ff. iungd p̄t absconditi ciuitatis supra monte posite desolatio, aut latere fumus extincte lucerne sup candelabrū. Simia in tecto, rex fatuus in solio sedens. vt ait Ber. de cōsideratiōe. li. ij. z indignū ad honores ꝓmouere, nihil aliud est q̄ decipere. ly. dixi. quod proderit. Potius aūt in plurali numero comites Romani consules dicti sunt, q̄ semp duo erant. Inde etiā ex consuetudine vnusquisq; comitat⁹ ꝓutiorq; dē nos hodie capitaneū appellam⁹, ꝓtū ad officium belli cum licet vnus sit comes appellatur iccūdū Pap. Ad quod facit. j. de re milita. nemo. z. j. titu. ij. l. j. z. ij. z. ij. z fic accipitur comitatus. iij. q. vj. nemmem quamquam. in lib. feuda. comes z capitaneus sunt diuersi, z comes in plus se habet quam capitane⁹. in ti.

Vita cōtēplatiua ꝙ sic melioꝛ actiua.

Comitatus.

Scriniorū magistri olim comparanti sunt.

VIris. Statuit vt magri olim scriniorum, etiā post depositū officiū sint immunes ab oi onere indictionis inungende si vel ꝑ aliquē iudicem militarē aut ciuilē ita q̄ nec ꝑfect⁹ p̄torio p̄t aliq̄d eis iniūgere, vt aliqđ onus publicū seu grauamē vel p̄inatum subeant. hoc p̄uilegiū extēdit ad ipsos ꝓximos sacrorū z ex proximos z penam ponit. (Olim) multa em̄ sunt vt no. ſ. de ꝓti. sac. scri. in rubr. (Benuolentie) q̄ quoꝺ modis captat fm Papi. ſ. a sui ipsi⁹ ꝑsona, ab aduersarij ꝑsona, a reipsa, ab audientibus. de hoc vide quod scripsi. ſ. de castrē. pec. milī. l. j. in verbo amicis. (Liberalitas) bñficiū. vt sequit. (tribuēda est.) Nā ex hoc meli⁹ z ꝑfectius ad fidei obsequia ꝓuocant, hoies em̄ plerūq; alterius impio z obsequio sepe ex causis ꝓuocantur: ducuntur em̄ ad hoc aut benuolētia, aut bñficioꝝ magnitudine, aut dignitatis ꝓtantia, aut spe id sibi fieri vtile futurum, aut metu vite vt parere coguntur, aut spe largitiōis ꝓmissionisq; capti. aut postremo vt sepe videmus mercede conducti. vt hec z alia bñ ꝑsequit Tull⁹. ij. de offi. Sd aūt ad hoc metu, aut vi qs deducat detestabile est ex oi ꝑte vt ibidē. Ad hoc etiā. ſ. de assē. l. j. z. j. q. ij. Ꝑpio. z. ſ. de inof. test. si qū. ſ. j. multe quippe necessarie cause rebus humanis vel comodis muitant vel demuntur. xiij. q. v. non sane. Excitati em̄ ꝓmijs z sua sponte multi in disciplinam cōueniūt. z a parribus trahunt. vt ait Iuſt. celsus, libr. vj. Licet sit. ar. ff. xviij. q. iij. c. dz. z qđ ibi notat. Sd vero mercede cōducant inhoneriū. nulla em̄ seruitus turpior est q̄ voluntaria. dicit Macrobius in saturnalib⁹, ad hoc vide. ſ. de decur. ad sub. z. qđ plenius ibi scripſi. remoto em̄ fatuo dignitas contemptibilis iudicat. vt legit in hystoria tripartita, li. vj. Aut q̄ sine virtutum merito ad titulum comitat⁹ ex ambitiōe aut sola elatiōe peruentum, cōtra quos et illud Greg. in pastorali. c. j. qđ scripſi. ſ. c. p. ſ. l. (Tranquilitatis) vide. ſ. de can. lar. rit. l. ij. ad fi. ¶ Et no. q̄ signant in cōsistorio p̄incipis debet esse tranquilitas animi⁹ q̄ oium sensuum. v. q. i. in loco. ꝑ hoc vide qđ scripſi. ſ. de excu. artifi. l. j. i verbo octo. z de iu. fi. vi. ro. l. j. ad fi. (Consistorij.) Consistorium erat locus vbi sedebat p̄nceps ad audiendū causas. z iudicandum; vt patet. z not. in aut. de. appellat. ſ. ad hec. collat. iij. vnde Hester capi. v. ſ. sedebat super solium in consistorio palatij sui. (Deseruiunt) nequaquam enim sine virtutū merito huiusmodi cōmittuntur officia. (Decernimus.) si. j. de ꝓm. agen. in re. l. iij.

¶ Imperator. Ler.j.

VIros spectabiles: comites: consistorianos z cōiuges: z liberos: quinctiam seruos eorum atq; colonos: hisdem p̄uilegijs tā intentiones ab alijs ꝓponendas excipiendo quā suas cōtra alios exercendo perfrui iubemus: quibus vti ciarissimi p̄incipes scholarum agētium in rebus per sacram ꝓgmaticam sanctionem diue memorie zenonis vtuntur.

VIros. ¶ Casus. Comites consistoriani cum liberis coniugibus seruis z colonis eorum gaudent eo p̄uilegio quo z p̄nceps agentiū in rebus eū comeuniuntur z volunt alios comenire. (Spectabiles) vide. ſ. de decur. quinq;. z fic comites cōsistori sunt spectabiles cum tñ ipſi cōsiliarij z qui consistorio p̄ncipis intersunt, sint illustres, z quodāmodo pars corporis eius. ſ. ad. l. iul. maiesta. quisquis. (Coniuges) vxores. z vide. ſ. de p̄nci. agen. in re. l. finali. Quid autem significet coniunctio corporum z animorum que est inter coniuges, habes extra de biga. debitum. z. xxvj. distin. acutius. (Priuilegijs) tolle perfrui quod est infra. (Tam.) verficu. (Intentiones) idest actiones vel lites. (Excipiendo.) idest subeundo vel suscipiendo. (Quod suas.) verficul.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Scola qd figuificat z quor. pleq est.

¶De comitibus z tribunis scholarum. Titul.xi.

¶Et alias deest .z dic ꝙ ponit de his qui etiam spectabiles sunt, (Scholarum.) Hic not.ꝙ schola fm ℞ap. est nomen grecū latine vocatio:qa ibi studio vacam⁹. Alij dicunt ꝙ schola latcorum z maxime ribaldorum vbi exercent se in actibus tesserarū fm ℞ild.ethi mo.z ideo dicit hic scholarum in rubrica, qz plures erant z diuersorum actuum schole.ꝛ.de offi.ma.of.l.scholarium.z.l.ij. erat eñ vna que vocabatur schola agentiū in rebus.vt.ꝛ.ti.prī.l.ij.z j. de agen. in re.l.ij.in prin. Item alia.ꝛ. de of.ma.offi.l.i. Ite alia,j. de silencia. ne ad diuersa. Item schola equitum.j.de domest.l.ij.z vide.j.de pu ull.scho.in rubr. ¶Miles autem dicitur a mille,qz olim in vno erant mille, vtpote ꝑ millenarium distincti, vel quia vn⁹ vir de mille erat electus vt militiam exerceret fm Hug. Nos autē hodie scholas dicimus vbi discipuli vacant in discēda scientia z magistri in docenda ad hoc.xxxviij.dist.sedulo.z.c.ecclesiastica,quibus multa priuilegia sunt cōcessa. Qui assr sch'las tenere debeāt no. Inno.extra de vi.z hone.cler.vt vinusquisqz. An scriptores z cōsimiles ꝑsone gaudeant priuilegio scholarū habes.ex de loca.c.j. Qualiter,quidebit scholaribus vbi nō sunt distincte ꝑbēde.habes extra de ꝑben.lz. De his scholis didimus ad Alexandrū philosophum.Scholas minime frequentam⁹,quorū doctrina discors nihil itabile certoqz diffinit,quo rum vna pars in honestate,in voluntate alia bonū cōtinuit.Utrum aūt scholares sine magistris factāt vniuersitatē.vide extra de cōstit. ex literis,z quod no.ꝛ.de iurisd.om.iudi.l.ij. ¶Post glo.rub.adde. aliter accipitur scholarū,in aut,vt lic.ma.z ante.j.qꝰ aute a nobis.

¶Imperator. Lex vnica.

Repositos ac tribunos scholarū qui inquietudinis cpulis adhibent: z adorādi principis facultatē ant quitē meruerūt. Inter quos comites etiā sacri stabuli z cura palatij nostri numerant:si primi ordinis comitiuā ꝝ ꝓsitura meruerūt:z casu ad altiora nō peruenerint deposito scō inter eos qui comites egypti vel pōtifice dyocesēos fuerint; quorū par dignitas est habert ꝓcipimus. In aliis qui honore comitiue regimē fuerint nacti absolutos militia inter eos qui duces fuerint prouinciarum numerari iubemus.

Repositos. ¶Comites z tribuni scholariū q habēt curare ꝑ populis speratoriis z comites stabuli sperialis,z comes qui hz curaz palatij sperialis post finitū offiū, ēt si causaliter ad aliā dignitatē nō ascēderint hñt eandē dignitatē quam habēt comites pōti z egypti. Si autem ꝓfati comites z tribuni dignitatem sine administratione habuerunt postꝫ scilicet sunt a sacramēto ipso vel militia dicti officij absoluti, equiparantur ducibus prouinciar. (℞epositos, i comites vt in rub.(Inquietudinis :qz raro possunt inquiete persistere.vij Senec.li.de natur.questio. Quotidie aliquid subtrili⁹,aliquid elegātius excogitat luxurie furor: vsitata contēnēs. iam non sunt hoses ad cōcupiscentiam dentibus z ventre z ore consenti.etiam oculis gulosi sunt.z Hieron.cōtra Jōmacium. Carnes z exquisite epule ingenti cura ꝑparate maiorem penam habēt inquirendo ꝙ voluptatē in abutendo. Et ideo ꝓlati iubenť sola conuiuia pudica dcere z sobria.xxij.di.his ergo. Ad hoc vide de cōse.dist.v. c.sint tibi.z.c.quinq.z.c.nihil eñ.z.c.ne tales.xxxv.di.ecclie.xlviij. di.cōuiuia.z per totū.z maxime.c.ꝓo reuerentia.vbi sic legitur iter cetera. In omni sacerdotali conuiuio diuinarum scripturarū lectio miscef:per hoc eñ z aīe edificātur ad bonum, z fabule non necessarie prohibētur. Vel ideo dicit inquietudinis, qz epule faciunt corp⁹ inquietū potissime raro z ad amplitudinē sumpte, vnde Hieron.ad furiā.Nil fic inflāmat corpora z titillat membra genitalia, sicut cib⁹ indigestus ruptus z cōuulsus.z j. Multo melius est quotidie parū ℞ raro satis sumere.℞luuia illa optima est que sensim descendit ad terras,subitus z nimius ymber z preceps aruā subuertit. z facit de cōse.di.v.nihil.z.ij.c.se. Ite huiusmodi saturitas inducit oblitionē. Juxta illud eiusdē Hieron⁹ ad Riego.monachū aquilegie. Ex saturitate succedit oblitio,ex nescitur qd capiat ꝙdiu memoriā retinere cauerit eluries. (Epulis)improprie.nam sunt priuatorum ab opulēcia dicte, regie vero dapes vocanť fm ℞ap.de hoc habes.xxxv.di. ecclesie. (Adhibentur) adiunguntur. vij qui hodie dicunť senescalli regū vt plurimū epulis earumqz ministris inherere iubenť. (Inter quos.)℟.(Sacri stabuli)hū vocanť magistri marescalli i curia regis Sicilie.z subcomites quibus cura demandať palatū. (Palatij) hic prepositus erat custodie z cōseruationi z ornamento imperialis palatij. Erat aūt architector peritissimus olim ante pedes regios primus incedens aureum virgā ferēs in manu,hic pernigili cura laborabat circa decorē palatij vt antiquū nitorē in pristinū contineret, z nouā simili antiquitate prodūceret:nā prima frōte talis dūs esse creď quale eius habitaculū cōprobať. vt hec z alia de ipsi⁹ officio ꝓsequitur Cassio.vij.variarū epist.aula nā. (Prima ordinis.) Honor est dignitas siue administratione, ꝙ sic vocať vt ptz in fora ꝙ ponit de hoc Cassio.vij.variarū.(Casu)z meliori fortuna.j.de diuer.of.ad splendidiores. (Comites) iuti duo sunt maiores alijs,vt.j.titu.prōti. l.ij.z hic colligit.(In alijs.)℟.(Absolutos)per depositione officij. z est modus loquendi fm ꝓdictores, z vere ō: ꝓpter onera q̄ talia gerentes ferre tenent. ¶Post glo.est em adde. z vocant hī magri domus seu senescalli in curia regis sicilie.in aragonia vocantur maiores domus.fic.lxxxix.di.volumus. ¶Post gl.no.adde.z successu meliore.j.de silentiar.l.iij.in princi.z prosperiorus fortune iudicio.j. de ꝓi.sacro.scri.iubemus.in fi.z in aut.qui.mo.natu.ffi.sui.ℌ.legis timi.ibi qd in his qdem qui ꝛc.ꝛ.ś.de iudi.l.fi.i fi. z de quadri.pleri. l.ij.ℌ.fi.z de vete.iur.enu.l.ij.ℌ.sed quia diuine.z de nup.l.fina.in fi. De fortuna etiam vide.ś.de bo.ꝙ li.cū multa,z ꝙ scripsi.ś. de ꝓpo. sac.cu.l.iij.z,d.l.iubemus.in fi. Sed contra hoc vī qz gratia facerdotalium dignitatū est a deo.vij.q.j. remoto. in his em est dispensatio ꝙi non fortune imperiū.viij.q.j.illud. Item qz ꝓstanda est dignitas ob virtutū merita:non ex casu z fortuna.j. de veteral.l.ij. z de diuer. offi.l.j. Dicas ꝙ princeps in ꝓmotione virorū ad honores z dignitates attendere debet merita z virtutes. nam virtutes premia mer⁊ meritaꝫ rentur.ś.de sta.z pma.l.z virtutū. honor qdem est ꝓmium virtutis sonarū de fm Arist.iij.ethi. Nam dignitas dū ad incōgnitū venit donuz est. bēt attēdi cum ad expertū compensatio meritoz fm Cassio.j.variarū.epi.xiij. in assigna Item ob merita laborū,j.de re mili.contra publicā,in fi.ꝛ.ś. de offi. tione offic mag.of.nemo. z hec est veritas ꝙ talia nō sunt a fortuna sed a deo a cionum. quo est ois ptās,ad ℞oma.viij.xxiij.q.j.ad culparit.vñ nō fortuna sed diuinitate ,ppicia romanū deferť imperiū.ś.de of.ma.mil.l.vlt. in prin.si aūt fortunā acciptamus pro facto posset hec opinio sapere veritatem p ea q̄ scripsi.ś.qñ z qui,quarta pars.l.ij.i fbo fact. vide Salust.in ꝓlogo. Jugurtini ꝓmittens de humano gio dicit. Ubi ad gloriā virtutis via crassat:abunde pollēs clarjusqz est, neqz fortuna eget:quippe ꝓbitates industriā aliasqz bonas artes neqz dare neqz eripere cuiꝫ pōt.z.j. Ob si hoibus bonaz rez tanta cura esset ꝙ ta studio aliena ac nihil profutura multoqz etiā periculosa petūt,neqz regerentur magis ꝙ regerent casus,z ea magnitudine ꝓcederet vbi ꝓ mortalibus gloria eterni fieret.vt etiā ait Aug.li.j,cōtra achades micos q̄ vulgo fortuna nominať, occulto quoqđ ordie regit nihilqz aliud in rebus casum vocamus nisi cuius ratio vel causa secreta est. z Hieron⁹.li.de ꝑa circūcisione dicit nil ꝙ deū fieri sine rōne illoſqz cecos vocat q̄ putant fortunam habere aliqd ptās. de hoc etiam. pok.li.v.c.iij. Fortuna vt mitius agamus est inopinatorum euētuū forma.z licet conditioni videať plurimū vicinari eo ꝙ fortuitorum cursus ſtatū efficiat quē conditionē esse ꝓdicimus,in eo tñ plurimuz differt ꝙ cōditio nunc a natura nunc ab officio nunc a moribus est. nunc a figuris variis euentuum . fortuna semp consistit in his q̄ in ꝓuisa emergūt.eam vsqz quaqz mitiur euacuare plutarchus, z ex quatuor premissis locis nature officij morum conditionis totius re uerentie manare credit ordinem fi delectat materia ibi queras.

¶De comitibus rei militaris. Titul.xij.

¶De his comitibus dicitur,ś.ne comi.re.mil,ꝛc.l.j.

¶Imperator. Lex.j.

Qui cōtemplatione meritorum ducto inter prouincias trāsmarinas strenuissimo milite primi ordinis comitiuā fuerit consecuti: ea reuerētia altissimam dignitatum viris subiungantur. Ut his iocum prestant qui proconsulatus insignibus adornātur.

Qui contēplatione. Comites q̄ meruerunt ducere exercitum imperialē in prouincias transmarinas z ob hoc vocati sunt comites primi ordinis debent habere locum z honorē quales proconsules habent vel maiorē.ś. vt cū venerint ad cōsistorium assurgant eis z ꝑsint locū eoz. Et nota ꝙ tales comites vocant hodie capitanei exercitus vel ad guerram. (Contēplatione) contēplari est aspicere rimari secundū ℞ap.inde cōtemplatio. (Ducto) z eis credito simile.j.l.prozi.(Strenuissimo milite.) i.militibus vel militum exercitu.Strenuus aūt dicit potens ꝑcipuus,ꝑbar⁹ z spectatus fm ℣acrobiū in saturnal.nā z alis ōz ingenij dexteritas. Unde Tittus Liui⁹.viij.de scōo bello punico. Tāta aūt inerat Scipioni comitas atqz ad oia naturalis ingenij dexteritas:vt nō scifacem mō barbarū insuetū qz morib⁹ romanis, sed etiā hostē in festissimū facū de alloquēdo cōsiliaret. Et nota ꝙ strenuitas non solum consistit in corporeis viribus,sed etiā in cōsilio belligerendi.extra de vo.ex multa.ś.ij.z.ś.fi.z facit.ś.q.v.in prin.z.j.de ꝓi.sacro.scri.,primos.vide qs ibi scripsi. Sunt em quidā ad pugnandū inepti,sed ad disponendum apti.ff.de postli.re.l.postliminiū.ś.fi.(Comitiuā.)i.facti sunt comites primi ordinis. (℞euerēcia.) Honor est exhibitus cum panore (Aīis) alias turis. (Subiungantur.)i.adiungant seu applicentur (Ur.)℟.(Insignib⁹)vide.ś.de digni.iudices.z vt digni.oz.ser.l.ij.

¶Imperator A. Lex.ij.

Os qui sub comitiue primi ordinis dignitate peculiariter ad quēlibet ꝓuinciā vel ꝓuincias defendendas

defendendas milite credito autoritate nostri numinis destinantur:z eos qui vicem illustrium virorum in ꝓfo rū militum susceꝑnt pagēdā:ducib⁹ q̄ p egiptum z pōti cam in alijs prouincijs administrauerint adequamus.

Os. ¶Casus. Illi qui postꝫ facti sunt comites primi ordinis ad quācūqz ꝓuinciam defendendam cum militari exercitu mittūtur a ꝓncipe, necnō z qui gerunt vicē magistri militū equales sunt ducibus q̄ rexerūt ꝓuincias. exceptis ꝓuincijs pōti z egypti.(Dignitate).l.eos q̄ duxerunt exercitū z hic assecuti sunt dignitatem primi ordinis.vt.ś.l.ꝓozi.de q̄ dign.ś.tic.ꝓozi.l. j.(Vel ꝓuincias) Cū ꝓmiserit singulare ad qđ subdit hic etiam plurale:℞ideo non sine misterio,nam cum lex aut relatoꝛ a singulari idem verbū geminat in plurali,diuersitatem z ampliationem iuris inducit.vt patet.ff.de verbo.signi.quisquis.z.l.seruus.(Credito) sic creditur euāgelio.vñ.q.j.petrisi. ¶In glo.j.ibi specialiter.adde.vt ś.de ꝓi.sacr.scri.l.v. ¶In gl.i.militib⁹.ibi.l.ꝓi.adde.z.ff.de hūs q no.inſa.l.ij.ℌ.exercitū. ¶In fi.glos.adde.z tic singulare ponitur ꝓ plurali.fic.ff.de re mili.officium.ℌ.j.

Archiatri qui dicantur.

¶De comitibus z archiatris sacri palatij. Tit.xiij.

¶Post glo.adde.z facit.j.de metat.archiatros . Quidē dixerunt ꝙ archiatri sunt magistri hostiarū alꝫ hospitū.vnde archiatrus qua si ꝓiceps atrij,nā atriēses sunt ianitores z hostiarij fꝫ ℞ap.z inde archiatrus ꝓnceps eorū, hoc officiū in regno magni viri consueuerunt ꝑ magno munere gerēdum suscipe,hodie vero deficiente in fitia.huiꝰ sicut z ceterorū claritas est delera, ℌ pro glo.est formula Cassio.vj.variar.epi.que incipit inter vitimas.

¶Idem.A. Lex vnica.

Archiatros intra palatium militātes:si comitiue primi ordinis nobilitauerint gradus. inter vicarios tarart ꝓcipim⁹. Sine tia pridem depo fuerint militiam: siue postea depo fuerint. Ita vt inter vicarios z duces q̄ oēs administrauerit:z eos q̄ comitiuā primi ordinis meruerint nihil iterūt. Alias tēp⁹ quo quis administrauerit:vel comitiue adeptus est insignia.

Archiatros. ¶Casus. Principes gerentes militia mere intra palatium ꝓncipis,si quidem comites fuerint primi ordinis equiparātur vicarijs z ducibus qui administrauerūt, nec est differētia inter eos nisi ꝙtū ad tēpus quo susceꝑerūt insignia dignitatū. (Intra) Ob faciunt medicorū principes habētes curam ꝑsone regis z totius familie,sic em dicunt intra palatiū militare,nā z ceteri medici debent eis infirmorū insimare languores,causas,z signa.z ab eis remedia expetere, sic est hodie magister Johannes de penna in Italia precipuus ꝑbus z physicus.(Adolitaverint.) i. ex nobilibus ꝓtulib⁹ ꝓtuliſqz oplꝫ se dignos parefecerint.z ipm gradū ex hoc honorificauerūt. Nō em ꝓtulione ex dignitate, ℌ dignitatibus ex virtute bono accedit fm Boetiū. Tagari,numerari, extimari. (Siue)℟.(Sine postea)℟.(Vicarios)ꝓfecti prestorio quorū officiū magnum est.ś.de offi.vica.l.j. vel altorum magistratuum quorū vnū est auditorū, z eorū a quib⁹ ꝓtitumtur,nā ab eorū sententia nequit ad ipsum dūm appellari, de offi.vica.c.j. li.vj.de appel.romana.z vna ꝑsona vicarius z eū comitiues reputantur.no.Archi.dicto.c.j.hū ordinariā iurisdictionem habent,z eās auditūr per querelas simplices subditorū.Et generaliter q̄ in ꝓncipali statuta sunt:in vicario reputa intelligunt.ff.de peti.here.diffinitio ad hoc etiam.xciij.dist.c.vlti.vbi est verbū locumtenens ꝓ in cleñ.de offi.vica.c.j. Interdū plus exigitur in vicario q̄ in ꝓncipali.naz vicarius tenetur ad ꝓpetuā residētia non sic ꝓncipalis ex tra de ꝑbē.extirpande.ℌ.qui vero. Interdum vicarius minus pōt nā nō pōt alium vicariū ℣stituere,ꝑ extra de offi.vica.clericos.cuz ibi no.per Hosti.z locuꝫ tenere z cathedram tenere in effectu.idem videnť vt colligit.ñ.q.vij. non oēs. Quid poterant olim vicarij qui creabantur fm dictaz.l.j.z.ś.de offic, eius qui vic.ꝓesi. opti.plene tractat Archi.de offic.vica.c.vlti.in glo.vlti.ſlb.vj.vbi etiaꝫ habeť an vicarius conferat beneficia, vel instituat.verū generaliter casus episcopo specialiter reseruati possiūt per vicarium exꝑdiri. Hosti. dicit ꝙ non in summa de peñ.z remiſ.ℌ.cui cōtendum.℟.in primis. quē sequit Archi.eo.tit.c.j.ii.vj. Quādo mandatum facrū vicario vel rescriptū cōtra vicegerentē,vel vicarū imperratū ad dūm,exrē dať.no.Inno.exꝑ de rescrip.eā te. (Duces)q̄ ꝓprie dicunť in bello quasi ducentes exercitū etiā si reges sint fꝫ ℞ap.(Milij)℟.(Tēp⁹) alias tēpore. ¶Post glo.que est.adde.z.j.de puci.agen.in re.l.eos.

Vicarius an habeat olim eādē ptātē cum ꝓncipali.

¶De comitibus qui prouincias regunt. Titulus.xiij.

¶Prouincias).i.comitatus.vt colligit.ñ.q.vj.neminem. ¶In glo.ibi tholosanus.adde.itez comes romandiole z comes capanie qui per ecclesiam statuuntur z vocāt comites,vt patet de comite campanie.extra de vo.magne.

¶Idem.A. Lex vnica.

Os q̄ ab administratiōe ciuili ac prouincie gubernaculis sub iurisdictionis licentia comites quoque primi ordinis esse meruerint vicarie dignitatis post depositam administrationem priuilegijs frui oportet.

Os. ¶Casus. Illi qui post gubernationem z administrationem ꝓuinciarū ob bene merita vocati sunt seu positi inter comites primi ordinis gaudent priuilegijs vicarie dignitatis.(Ab) alias in,alias neutrus.(Vel) alias sub iurisdictionis licentia ꝛc.(Dignitatis) de qua.ś.c.ꝓozi.z forte erat dignitas vt est in regno curia vicarie. Uel dic ꝙ erat vicarius ꝓfecti pretorio qui eius aditorio ꝓsidebat.ś.de offi.vica.l.j.

¶De professoribus qui in vrbe constantinopolitana docentes ex lege meruerunt comitiuam. Titulus.xv.

¶Imperator. Lex vnica.

Grāmaticos tā grecos ꝙ latinos sophistas z iuris peritos: in hac regia vrbe profitentes suaz exercentes z intra statutos connumerates si laudabile in se ꝓbis morib⁹ vitaz esse monstrauerint: si docendi peritiam facundia maz dicendi interꝓtādi subtilitem copiamqz differendi se habere patefecerint: z certo amplissimo iudi cāte digni fuerint extimatione cū ad viginti annos ab obseruatione fugi ac sedulo docendi labore peruenerint placuit honorari:z ex his qui sunt ex vicaria dignitate connumerari.

Probus, promitas improbus z improbitas quid ſtorum.

Grammaticos. ¶Casus. Juris periti.i.doctores legum ,logici z grammatici,ſi pro eis in docendo in vrbe comātinopolitana cōcurrant nouem que in hac lege continentur,honorandi sunt z connumerandi inter eos qui sunt ex dignitate vicaria(Grammaticos)vide.ś.de profes.l.ij.(Grecos)a quibus doctrine a latinis autē virtutes sunt expetēde vt ait Tullius.ij. de oratore.(Latinos) qui a latino rege ꝛtalie dicti sunt. (Juris)exꝑone, vt.ff.de iusti.z in.l.j.ℌ.j.(Peritos) doctos.plenos.(Jn hac regia) ver.z incipit connumerare nouem. z hoc est primum . (Professionem)vide.ś.de mune.pa.professio . (Exercentes) Non ergo vagabundos,negligentes,desides,aut remissos. vel ambitionibus z ad ministrationibus inhiantes , vt sunt hodie plures solertissimi hoc tēporis malitia exposcente . z facit hoc ad ea que scripsi.ś.qui eta. l.j.poit.j.glo . (Et intra)ver.z est secundum . Si laudabilem)z est tertium . z dic.i.dignam laude z celebratione . (Probis)Probus dicitur quasi probata faciens , vel quasi probatus et compertus improbus improbata agens vel quasi dicitur improbus quia inuet etiam prohibenti fm Jsido . Juxta illud.Labor improbus omnia vincit fm ℞ap . dic ꝙ improbus est sceleratus.de hoc not. Archi.de elec.auaricie . in prin.lib.vj . Probitas autem potissime circa insitiam,pudorem,verecundiam , modestiamqz versatur,ra tionis probitas nequm in doctoribus , sed etiam in alijs quibuscunqz requiritur , nihil enim aliud videtur animozum salus esse ꝙ probitas , Nihil aliud egritudo quā vitia.in improbitate vero manentis bus omnem pessimam esse fortunam dicit Boetius,iij.de consolatione , Probitas quidē boni intellect⁹ est testimoniū sicut reprob⁹ bonum intellectū habere nō pōt.xxvj.q.v.nec mirū.vltra medium.

Doctor.

¶Sed doctor vltra hec etiam in alijs probitatem habere tenetur fm ii.de scholarium disciplina . puta vt sit eruditus, mansuetus,nō discipulos gidus,antiquus non negligens,non arrogans . Sit inq̄ eruditus, rum lex pius enim oportet vt discat ꝙ doceat . Tum quidem operationi bonas cō doctrine nouimus assistentem . Valde vero absurdum est et inis ditiones quum vt imperitus peritis , nouellus antiquus rudis preferatur habere dz emeritis.quod verbum rapuit Leo papa . lxj.di.statuimus. Mansuetus,qm qui discipulor⁹ elatione pati oportunū est,manuetudine vrēdum est. Rigidus,ſi scholarij em amplexu rigore frui ꝛmoditis mū est,vt scz errāti vindicta ꝑonat,scꝑ hiſcarū lites dissoluat,oblatrantes remordeat,obloquentes repuinat, pteruentes castiget,rotāqz decertatione d'alecticā faciat. Antiquus.nō annis,iz z petita scientia. Si vero virtutes affuerint ignoz erit cōditio.facit.j. de ꝓbi.sa.scri.vniqz ꝓsit ꝓm cum ibi no. Non negligetus,qm sicut in vno quoqz ope inuenit istantia, ita vniuerse doctrine z disciplīne,nouerca est negligētia.cōcor.lxxxiij.di.nihil.oportunꝰ vero esset ei mechanice deseruire,ꝙ negligentis ingo querari. Non arrogans quoniam in vas aquem scintilla extinguitur magistrantis , arrogantia , voluntas discendi diuinitus sequestratur . quoniam arrogantis magistri sedulitas fideliter vnꝙ instruxit neminem. facit extra de maio.z obe.huiml.cum ibi no.z arroganter aliquem instrues re speciem est superbie.clxj. dist.habet hoc.tranquille quoqz monendi sunt etiam detractores .ij.q.iij. inter ꝑba hi sunt qui quod recte

Universidad de Deusto
Biblioteca

sciunt hũiliter docere ꝛtẽnũt. ⁊ ꝓ recte sapiũt ꝛite ministrare negũnt qm̃ in fastidio positi, fastidio inctes despiciũt, nec in datoẽ scientie cãm referũt, ꝫ ꝓpria in se respiciũt experiẽtia, hi sunt q fimbrias dilatant, filacteriasq magnificãt, in publicis spectaculis eminentioꝛa q̃rũt sedilia, ab oibus rabi noie salutari desiderates. tales em̃ ois bo nozũ cõtio iure sodalitatis ablato a se relegauit. addeq̃ scripsi, ſ. de pfes. ⁊ me. l. magistros. post sc̃dam gl. Et no. ꝫ q̃sdam. ⁊ ꝑtz liber cõmuniter intitulaꝫ Boetio, ꝫ dũs Petrus dicit eũ boeriꝰ nõ fuisse. (Moribus). vlvj. dist. hoc ht̃ scriptum est em̃ verecũdos vel ꝑsentes facite filios vros ab omni imundicia. xxvij. q. iij. in eo ad idem vlvij. dist. ſ. necesse. ⁊ Cassio. x. variarum. epi. v. necessariũ ꝑbat esse reipublice plonas dignitatibus aptas eligere, vt cui iustitia cõmitetiꝫ mozbꝰ malꝫ nõ grauet, alioqn iefficax ẽt ab boie exigere q agnoscit nõ ꝓhe. Cõtra gñderer q̃rit q̃ inesse sentit ideo primũ nobis plaeuit mozes tuos inspicere sine quibus possunt optima quelibet displicere, vnde ꝑditus bonis mozibꝰ dicit hoc ipso habere dignitatez, iiij. di. admittuntur. ⁊ vide q̃ scripsi, ſ. de profes. ⁊ me. le. magistros.

Infamis sufficiẽter ꝛatus an possit ad summi ad honozem magistet.

¶ Sed quid si infamis infamia iuris vel facti sufficiẽs ad docẽdũ pe tit fiđi honoꝛẽ magisteriꝫ tribuian sit admittend⁹? Videtur q̃ sic, q̃ docere est on⁹ ad q̃ ideneus est cogend⁹. ad hoc, ſ. de exc. art. l. j. ſ. alias. l. ij. ⁊ q̃ ibi scrip. in ꝓbo cõpellim⁹. ab onerib⁹ aũt maxime q̃ publicã sapiũt vtilitatẽ infamis nõ submouetur. ſ. de infa. l. j. vnde infamis se a iudicando excusare nõ põt. no. Jn. extra de rescri. sciscita tus. Itẽ q̃ nõ refert quis doceat ꝫ qualita doceat. qix. di. seruũ. Itez q̃ verꝫ dũi nõ dz alligatꝰ esse. ij. ad Thimo. c. ij. ⁊ ad Philip. j. sive pocasionem, sive ꝓpitatẽ ꝓbo annũcietur in hoc gaudeo ⁊ gaudebo. ꝓ ⁊ ꝫ q̃ scripsi. ſ. de rei po. l. j. i ꝓbo hoozes. Scõtra q̃ doctoꝛ esse dz ꝓbus mozib⁹ vt hic. ⁊ primũ mozib⁹, deinde facundia dz excellere. ſ. de profes. ⁊ me. l. magistros. ⁊ qs ibi scripsi. ad idẽ q. ſ. scripta sunt. ⁊. ſ. de dig. l. ij. ⁊ q̃ no. Jo. an. Scle. de regula. vt professores. in verbo officia. Turpe em̃ foret vt hodie doces sederet i cathedra qui ꝓdẽ lusit in scena. vlviij. di. in ꝓncipio. Itẽ si deformes corpore a doctoꝛatus officio repelluntur fortius qui mentis vicio detinentur. xxxiij. di. vsq; adeo. vide que scripsi. ſ. q etia. l. j. in ꝓbo studijs. q. ij. et de digni. l. ij. in verbo vite. ⁊. ſ. e. l. post gl. per mores. Item quia magisterium seu doctoꝛatus est honoꝛ. Item quia magisteriũ seu doctoꝛatus est honoꝛ. Item quia magisterium seu doctoꝛatus est honoꝛ. Item quia magisterium seu doctoꝛatus est honoꝛ. Item quia magisterium

Universidad de Deusto
Biblioteca

extra de iure ciu. ℞o. z recte quinci. in auc. de tri. z se. ff. ℞ba qz legũ
pon̄t erare. Jurta illũ Esaie. xxxiii. vbi et literar⁹, vbi legis ℞oa põ
deras. subtilitaz alo diuersitaz legũ rões executere. ff. de vere. iu. enu.
l. j. ℞ñ. est em al. qd nouũ iuẽtũ, ℞ocette positũ ꝙ dissonãtie q̃re
lã dissoluit. z aliã naturã iducit discordie finẽ efficietẽ vt ibi. z tõ dez
cunt leges oscura eloquentiã interdũ scribi vt in eis ꝓiscere noster
intellect⁹. nõ solũ iunctionẽ. ſz et exercitatiõe deberet. put et de diuina
scriptura dicit Aug. uũ de doctrina ꝓpiana. Interdũ ℞o ad ipsam
decisionẽ ꝓcedere debet. nõ malicios⁹ seu duplici iure, sed simplici.
ff. de fur. l. ñ. ſ. tales. cũ cõcor. hec subtilitas potissime cõstitit in me
dio eligẽdo. i aut. de nup. ſ. qñ ſirmas. vbi hoc bñ colligit. z repete
hic q̃ scrip. ff. de ꝓfe. l. me. l. magistros. in ℞o facũdũ. Econtra ille
laudabiles z mala est nimia subtilitas q̃ impitaz imq̃ driam iuris i
ducit. ff. de leg. her. l. lege. post pñ. Ex hac nascit cauillatio p quã ab
euidẽter ℞is p̃ponẽtissimas mutatiões disputatio ad ea q̃ euidenter
falsa sunt. pducit. ff. de reg. iur. ea est natura. Ex hac sepe ad pniciez
puenit. ff. ad trebel. sancim⁹ post pñ. Ex hac et cadũt bone hoim vo
luntates. ff. de ꝙ. iti. veteris in ñ. z iudicia testãtiũ defraudãt. ff. de in
iti. z iudi. ſi qs pered. in ñ. z ipedit volũtatis ẽptiõ latitudo. ff. vt
acc. ab. her. l. j. ñ. Ex hac et magia ꝙsurgũt vitia nature accusatione
itroducẽtia. ff. de libe. ꝓcu. l. ñ. pñm. qde seducũt i subtilitate fmõ
vñ. q. j. suggestũ. ad ñm. Et tõ tales subtilitates a iudicib⁹ nõ ad mul
tũ. ff. qo. mo. pig. vel ꝙ. ſol. sicut. ff. ſi debitor. qz nõ semp disputã
dũ est de apicib⁹ iuris. ff. mã. ñ ſideiussor. ff. qdã. nã z sunt nonulli q i
legib⁹ nihil obscuritatis hab̃ib⁹ igerũt q̃stionẽ et studio. z ad tuã
inẽrtonẽ obscuritatẽ itroducũt. i aut. qsti. q̃ ex ascrip. z li. mil. in pri.
z hũ vocat cauilli. z fatui. eo. ti. ſ. j. Hũ sunt q grãdi aur torto naſo se
in gouldã mundiciib⁹ pluſ̃ necesse est exercẽtes ex nimia subtilitas
te tall it. ghg. hic di. etem. hũ sunt q ea docẽt q̃ ab auditorib⁹ nõ vz l
tell. gl. nõ ad eoz vtilitatẽ, ſ suã oĩtatiõnẽ. ghũ. di. c. vl. z hũ amonẽ
di hinc ad oĩtatiõe vulgari. ff. de ſtu. li. vz. ro. l. j. i pñ. Cõtra q̃s est
q legẽs sub ambage tradẽde nõ sunt. ff. de epcu. mu. ea legẽ. Sacrl⁹
en. et mutuum esse q̃ ꝙ nemo intelligat dicere. vt ait Tullꝰ in phi
lippica. ix. z illa i q̃ scribit Petr⁹ rauenas in q̃dã ſimõe. Odiolius
mihi est subtilitate vbi est sola subtilitas. q d em̃ pdeit in illis expẽde
re dies suos. q̃ nec domi nec militie, nec in foro, nec in claustro, nec
in curia, nec in eccia, nec alicubi, sunt nisi duntaxat in scholis scri
bẽs señ. ad Lucilliũ. Quid est inq̃d igenũ ꝙ sola subtilitate laborẽs
nulla in se resident grauitate. adeo vitiũ subtilitatis est nimiũ se olten
dere. vnissima aũt dissimulatio est subtilitatis q̃ effectu apper, habvs
tu iacet. facit. ff. de testa. qm̃ ad ℞ etiã põt videre ex̃ de iu. dile. dedo.
z qu. c. j. z. ff. de arbi. ne in arbitris. ſ. ſi de emãct. li. l. ſi. z de adopt. l.
ſi. de dona. l. ſi. z ꝙ no. in eis. z Aug. uũ. de doctri. ꝓtiana. Bon⁹ do
ctor vulgi more loquat̃ vt amoꝛguttates, obscuritatesq̃ vitet, non
sic dicat vt a doctis sed vt idoctis dici soleat. qd em̃ pdeit integritas
eloquentis quã nõ sequitur ıtellect⁹ audientis. ℑn docendo quoque
delectet no audiatur ꝙ equẽde laudis. sed ẽparitate seminade ꝓtas
tis. xxvii. q. uñ. obꝛiciunt. in ñ. Scia qdez non ad delectatione hoim,
sed ad dei laudẽ pdicãda est. xxii. q. ij. pmũ. Quis docẽs curare de
beat vt nõ tauca sed clara voce ꝓnũcier. xxi. di. cleros. Doctor ita
ℬ rudibus z imũemb⁹ nõ expedit̃ z profunda sue scie deoet effunde
re, ſz iuxta ıtellectuũ q̃ltates z facultates sui doctria retinere audi
tores. Illa aspa est nimia sapiẽtia idoctꝰ hoĩs⁹, vtdr Sapiẽtie. vi. z li
cet doctor debeat doctor esse magnoꝛ, nõ tamẽ semp̃ grauiter di
cere debet, ſz submiſſe. cũ aligo docet vt ait Aug. ibidẽ i pmo de do
ctri. ꝓtiana. Brãdes em̃ materias igenia praua nõ sufferunt. z in pri
mo conatu vitra vires causa succũbunt. dicit Hiero. ad Eliodorum
epm̃. Quinimo etiã ex hoc sua dicta vilificat. vt. Tulliꝰ de complã
ctu nature. Ille ma. eitate minuit secretorum q̃ indignus secreta dis
uulgat. z Brego. ꝓ uñ. moral. Dignũ qppe est vt q̃ pdicat audiez
modũ cõsideret qienus ipa pdicatio cũ auditoris sui incrementis cre
scat. sic qppe agere vniuſq̃sq̃ pdicatoꝛ dz, sicut i illo diuinꝰ agitur
vt nequa q̃ cũcta q̃ sentit i nrmis ſiniuet. qz z q̃ſq̃ ipe carne morta
litatis ırm⁹ est ea q̃ supna sunt cũcta nõ sentit pdicare igit̃ subdi
etis nõ dz q̃tũ cognoscit. qz z ipe de supnis miseriis q̃ta sint cogi
tare vz. z li. xx. Dz subtiliter is q̃ docet ꝓpicere ne pl⁹ dicere studeat
aũ ꝙ ab audiere capiat. pdicare dz ad infirmitatẽ audientiũ semetipz
ẽbendo delectere. ne dũ puis sublimia z idcirco nõ ꝓfutura loquit̃,
se magis curet ostendere quã auditorio⁹ ꝓdeſſe. hec Bregoꝛ. facit
ff. de vete. iur. nu. li. ñ. ſ. sed cũ prospectimus. z in oio⁹ dz agere tempe
rater vt a superfluis abstineat. nõ em̃ sunt auditores supfluis onerã
di q vix necessarijs sufficiũt idagandis. vt ait Ber. super cãtic. ſmo
ne. xvi. Ds aũt videnti involutũ necessario derelinquet. nemo em̃ hoc
repehendere aſo recto vlo mõ põt. Primo qdẽ ob ingenij mortalꝫ
egigutatem, deinde pp ipsius rei vitiũ q̃ multis inutilib⁹ plerum
q̃ ꝓmixtũ nulla sibi ad fruendũ põt ꝓbere copiã. e. l. ij. ſ. Hñ. liber
qppe legis dei legẽd⁹ est distincte z aperte ad intelligendũ, vt cũ
legit intelligat. vt dz. ñ. Esdre. c. viii. Et ideo decet pmũ studiosi ani
mũ simplicibus enutriri. vt sic ad altiora facilꝰ redigatur. vt. ff. de
vete. iur. enu. l. ñ. ſ. roma. z Brego. in pastora. c. lxiii. Sciendus quip-

pe ꝙ pdicatoꝛ est vt auditoꝛ, sui animũ vltra vires nõ trahat ne vt
ira dicã dũ plus q̃ valet mes ꝛcidat. corda rũpat. alta etenim debent
multis audientib⁹ cõtegi. z vix paucis apiri. Ad hec adde q̃ legit. z
notat. xlvii. di. in ſi. viii. q. j. ops. ex de maio. z obe. humilis. z in polic.
li. vii. c. cuꝫ. z p. Arcbi. xlvii. di. in pn. ꝙ docere dz q̃ auditoribus
sunt ignota. ociũ qppe est docere q̃ nota sunt dicit Hieronymꝰ sup
Hiere. xxvii. c. imo. put aũ ad Eustochiã ꝓgine. Stultissimũ est do
cere q̃ nouerit ille qui doceas vide etiã q̃ scrip. ff. de ꝓfe. z me. l. me
dicos. in ℞o doctores. z de ıtu. li. vi. ro. l. j. in ℞o discipuli. ff. uñ. z.
ff. v. Ẽ aũt magis peccet q peccat ex ıgnorãtia, vt alꝰ scieter quaz
peccãs ex negligẽtia, vt simplicitate. habes. xxiii. q. j. scisma. Illud
etiã nõ omittat ꝙ subtilitati ꝑferẽ equitas. ff. de iudi. placuit. (Los
piãq⁹). z hoc est septimũ. (Disseredi). i. declarãdi. z exponẽdi ſz
Pap. Jngrata illꝰ Matth. xv. Edissere nobꝫ pabolã. vl i. disputãdi.
ſz aliter gl. dicat, vñ aduocati ex hoc ducũt dissertissimi. ff. de aduoc.
di. iudi. petitionẽ. in pñm. ex quo vr ꝑferendã esse disputationẽ z ele
ctionẽ ꝓbalem studio literali. Ita ſm Bartũ. li. de ſcolastica. dicti.
facilꝰ disseredo plerũq̃ difficultatis scintillula repit̃ ꝙ ſi studiũ obs
seruãtie cõmitteret. Et Cassio. vi. variaꝝ. Efficacissimũ discipline inq̃
genꝰ est agẽdo instrui ꝙ legẽdo. z Sap. viii. Jn certamine loc le ipſi⁹
sapiẽtia z pclaritas in cõmunicatione sermonum eius. z facit. ff.
de mune. z bono. li. ñ. mixta. Unde sapiẽtia inuisa z thesaur⁹ ablcõ
ditus q̃ veritas est vtrisq̃ z cecha. gl. ſcia em̃ fine doctrine seu erudi
tiõis effectu. qd aliud est q̃ simulacrũ vanũ fine motu⁹ cos ingt hũ
z nõ ioquent. vt ait Rich. li. de mistico somno z vide q̃ scripti. ſ. de
ꝓfe. z me. l. medicos. in ℞o doctores. ibi ille aũt. z. Bõa etiaz au
ſcõdita in ore clauso q̃ſi epulaz appositões circũpositę sepulchro.
Ecclia. xxx. Sic z aliq̃d nõ esse vel esse z ignorãt ee pia sunt. ff. de re.
di. q habebat. z decõle. di. j. solẽtates. i ſi. ex̃ de clc ꝑ sai. pñm. c. j. in
ñ. ꝙ em̃ nemo nouit, pene nõ est. dicit Apuleius. x. meth. z ido dicit
Ecclesia. xxvii. Ante sermonem nõ collaudes virũ. Hec em̃ tenta
tio hominum. hec iocum habens potissime in doctore. xlvii. di. sit re
ctor. in medio. quãus em̃ reperiat magna pñs quid ꝑdeat sentire
si laudabiliter nõ possit exprimere, naturale est inuenire, sed facun
di decenter asserere, dicit Cassio. x. variarum epi. vi. vii. illud dicitur
esse quod omo est. ff. de li. causa. ſi pariter magna quidem admiratio
est copiose ſapienterq̃ dicentis quem aũi audiũt, intelligere etiam
et sapere pluſquã ceteros arbitrani, dicit Tullius. ũ. de offi. quinim
mo. ſm Epuleiũ. ñ. li. floridoꝝ. ſatis obeit cohibere vocẽ. Iam vt
gladius ꝙs splendescit, sicu rubiginat, ita vox in vagina silentij con
dita diutino corpore debetaꝫ d. suetudo omnibus pigritiam, pi
gritia veternũ parit. tragedim quotidie proclament claritudo aure
ꝛ̃s absolescit. Igitur idẽtidem boãdo purgãt rauꝫ. Ego aũt exp̃
tus sum veritatis scintillam studio z scriptura facilius reperiri quã
disputatione verbali q̃ vix põt absq̃ tumultu ꝓcedere. ℑn ocio nã
q̃ veritas melius percipitur z libertius intuetur. viii. q. j. q̃ episcopa
tum. z veritas primo tacẽdo discit⁹ postea loquẽdo ꝑdicat. xxxvi. di.
Ecce qđ. vñ. z ipe deus noluit in veteri testamento legẽ date verbo,
sed scripto. Exod. xxiii. Vado tibi duas tabulas lapideas z legem
ac mandata que scripſi. z. c. xxxi. Dedit dominus. Moyſi duas ta
bulas lapideas scptas digito dei, nobis prebens in lege ac mandati
ens exẽplum, vt magis ẽdiscere z docere scripto z silentio q̃ verbo
z clamore gaudeamus. que scriptura namque aguntur deliberatori
mente procedunt. z que scriptura docemur septus relegimus z per
fectius intelligimus ingta illud. j. Paralipo. c. xxviii. Omnia vene
runt scripta manu domini ad me, vt intelligerem vniuersa opera
exẽplariꝫ. vt sic intellecta melius z tenacius memorie commenda
mus. licet secundũ Julũ celsum. li. vi. Qui scis cõfidunt minus me
morie student. qõ fere plerunq̃ accidit vt pfectio literarum diligẽ
tiam in perdiscẽdo ac memoriã remittant. Hieronimus etiam ezra
hmõi clamosos z garrientes ad dapemonem sic ait nõ est grande
mi dapemon garrire per angulos z modicorum tabernas, ac de
mundo ferre sniias ille benedixit hic male. Iste scripturas nouit il
le delirat. z statim contra quemlibet pasim in triũ ſtrepere z cõge
rere. maledicta non crumina scrarum est z paratorum semper ad ſi
tes moueat manum. figat ſtilum cõmoueat se. z quicquid põt semp̃
ostendat, det nobis occasionem respondendi disertitudini sue, z pa
rum supra. Ad libros ꝓnouẽo, ad memoriam in posteros transmitt
tendam. Loquamur scriptis vt de nobis racitus lector indicet. Ũ
z aplus. ij. ad Cor. c. x. Eple. i. scripta gaues sunt z fortes, presentia
aũt corporis infirmat et sermo contemptibilis. z Jo. v. in fin. Si il
lius literis non creditis quomodo verbis meis credetis? quasi dicat
magis credendũ est literis. Multo enim plus ıtelligitur quod ocu
lis videt, ꝙ qs aure percipitur. Icit Hieronymꝰ ad fabiolam de vestib⁹
sacerdotali. sicut enim sensus visus perfectior est omnibus sensib⁹
corporis, immo cunctos sub se continet vt scripsi. ſ. de re mili. nemo
ad finem nota magna per scripturam melius rei veritas percipitur
z perfectius ıtelligitur eo quod visui subiicitur ꝙ verbo doctoris,
quod sensu auditus transitorie plerunque vix capitur. ar lex negli
genter audienda non est, in auren, qui. mo, natura, effi. sui. ꝙ. palam.

in ñ. ſ.

in ñ. ſ. in tumultu quidẽ z strepitu q vt plurimũ in disputatiõe sue
crescunt a veritatis intuitiõe pnimiũ ıpedimur. ff. de stu. li. vi. ro. l. j.
ad fi. vide qõ ibi no. in gl. vltima. z qõ sup eã scripſi. vii in discendis
artib⁹ accõmodat̃ ociũ nõ tumultus. ff. de excu. artif. l. j. post pñ. ſz
hoc est intra naturas z cõpleões hominũ, quidã em̃ tumultu etiã
nõ graui toto spũ cõmouent̃, z intellectu grauius cõfundunt. Hũ
sunt qui licet excãdescãt in trã nõ exinde obnubilat̃ intellect⁹ eoꝝ,
sed ampliori acumine illustrat̃. Tutius ñ est tenere id qđ Hieroy
mus vt pdixi. Ait Ysidorus. lib. iõ. De summo bono. Acceptabilꝫ
oꝛest sensibus lectio tacita ꝙ aperta. Amplius em̃ interitus instrui
mur quomõ voꝛ legentis quieseit, z sub silentio lingua mouet. Ita
clamare legẽdo z corpus lassatur, vocisq̃ accumine obtũditur. lon
gius quoq; preferenda scientia est que scripto tradita ꝙ que verbo,
nã illa semp̃ pdest, hãc semel. pdesse nisi scripto redacta manifestum
est facilius animo ullabitur de scriptiõe ꝙcepta ratio. ꝙ sermone ſm
Macrobiũ de somno scipionis. Prima ſnia tenenda est in doctore
qui querit actualiter edocere. Scia in his qui magis querũt veritã
tẽ agnoscere ꝙ cognitã alijs explicare. Unde auditu discim⁹, lectio
ne cognoscim⁹. de cõse. di. ñ. in quib⁹. z Hieronymus. li. ũ. sup epis.
ad Gal. Scriptura diuina edificat perfecta, ſz multo plus pdest ſi
literis vertar̃ in voce vt qui ꝙ epistolã decurrat, presens instruat au
dientes. z j. Epla nõ potest voce obiurgãtis exprimere, nõ valet ira
scientis resonare clamoꝛe, z doloꝛem pectoris apicibus exprimere.
Spectat etiã ad doctoꝛẽ ſm Boe. c. li. Anteꝫ ad doctoratus fastis
gia puehaſ quosdã habere q̃s secreto doceat libidoſq̃ legat. aliisq̃
rudimentis informet, vt sic intellecta sciat, scitaq̃ exprimere discat.
expressioe vsuz cõparet, vsu magisterũ, ppiner. Alios nãq̃ docere
ppue est facultas industrie, hosq̃ alios sibi allieiat, vt ego magistra
di oportunitas affuerit eoꝝ intrinseco gaudeat aspectu. Quid tur
pius est ꝙ in primo preparationis tẽpoꝛe sol⁹ destituꝫ attẽdere quo
q̃s doctoꝛes iuxta quoruñdã ſnias debent, vt nõ omnia que multo cũ
studij labore queſuerint, auditoribus suis ſinſinuet. sed aliqua debẽt
apud se retinere ꝑcipua quo se doctoꝛes ostẽdant, z plꝰ in eis esse dif
cipulorũ peritia vt in proemio. ff. ſ. his igitur. Hoc aũt videt̃ pos
tmodie virtũ ꝙ industrie virtus diuine scripture testimonio que aiꝛ.
quã sine fictione didici. z sine inuidia cõmunicaui, z honestaꝛe ilinus
nõ abscõdo. Sap. vii. vñ Ber. sup cant. sermone. lxxii. Scio homi
nẽ aliquid aliq̃ interloquẽdũ ex his que suggerebat spiritꝰ, z ſinõ
ſnsideli, minus tñ fidenti animo retẽrante z reseruãte sibi vt haberet
q̃ diceret denuo tractacturꝰ, z ecce voꝛ ad eũ vt qđ ei visus est do
lee ıtud renebis aliud non accipies qđ ſi retinuiſſet non prouiden
do sue inopie, sed fraternis profectibus inuidendo, nonne merito z
hoc ipsum qđ videbaꝫ habere auferet ab eo? Expedit etiã doctoꝛi
bus maxime circa cõmẽta vacantibus habere securitatem z ociuꝫ
liberoꝝ multitudinẽ, silentiũ, z libratioꝝ sedulitatem. vt ait Hiero
nymus ad marcellinũ. (Nõ fecerint) oſtẽderint (Et cetu) ſſ. z est
octauũ, z nõ dicas cetu senatoꝝ. vt glo. dicit quod patet in ℞o iu
dicante qs sequiť, vt plene scripſi. ff. de ꝓfe. z me. de. magistros. in
verbo curialiũ. vel vt saluetur. glo. dic ꝙ examinabitur ꝙ doctoꝛes ꝑ
sente vel absente senatu, z deinde ad instructionem seu relationem
doctoꝛũ examinantiũ dignus iudicabitur ꝑ senatuz. Vel dic ꝙ hic
nõ agitur de eo iudicio seu examinatione que facienda est cum quis
ꝓmouetur ad doctoratum. Sed de ea q̃ facienda est postꝫ doctoꝛ
fuit. z. xx. annis legit in cathedra, petit̃q̃ sibi tribui dignitatem co
mittatus seu vicarie de qua hic dr. tunc examinandus z iudicandus
est ꝑ senatũ si hec omnia nouẽ concurrunt in eo, quib⁹ muẽtis in
dicabit̃ ꝑ senatum ea dignitate foze dignus, z tunc sibi per ꝓnci
pem ipsa dignitas decernetur. (Dignũ) cõgrui, cõpetentes. (Ex
timati. i. existimatione que est iudicio animi indicati. z vide qõ scri
ꝓsi. ff. de decur. quinq̃ post gl. cũ eligerent. (Cũ ad viginti) ver. z est
sic. j. de proxi. sac. scri. li. iij. z idez tempus statuitur in armata militia
vt. j. de re mili. l. viginti. z. ff. de his qui nõ imple. ſtip. l. ñ. Sed in sile
tiarijs. ciij. anni. vt. j. ti. j. l. iij. in ñ. (Obseruatione) veneratione, z est
nouum. (Jugi) continua. (Sedulo) z prõpto. nã verus doctoꝛ semp̃
paratus esse debet ad consilium, vt de questoꝛe dicit Cassio. vj.
varia. epi. v. Ut idem sit repentinus qui preparatur ſm Apul. lib.
j. de deo socratis. Et hic est sapiens de quo dicit Sen. de clemen. ad
ner. ꝙ semper est prouidus, z in expedito consilium habet. talium
doctoꝛũ hodie brevis est numerus. nã sunt quidã honozem doctoza
tus, qui facilius acquiritur. difficilius admittitur. lix. di. ordinatos.
nec verbo nec scripto cõplentes, sed soluz lucro huic muneri inten
dentes. Alij voce sibila intonantes. non vt instruant, sed vt scire se
ostendant, in aures populoꝝ exclamant. Est aũt sedulus, studio
sus, frequens, firmus, solicitus, assiduus quasi agens sine dolo, se
dalo aut incessanter. z est aduerbium ſm Papi. debet em̃ doctoꝛ
oportune z importune ac sine intermissione docere. vii. q. j. sicut. z
nõ ferinere in initio, z postea deficere. e. q. nonatius. vide qõ ibi not.
Omne siquidẽ professoꝝ opus in disputatione ac doctrina persi
stat. xxviii. dist. ignorantia. Nã dispensatio scientie innuncra tibi est,
veꝝ ñ nõ sparserint veꝝ sitacuerint. Non em̃ leue crimẽ doctoꝛibus
incũbit siluisse quod cõgruit. xlii. di. diſpẽsatio. sic etiã scholaris de
bet abstinere intermissione studere. nã ſm Cassio. xj. variarũ in prologo,
Egrescit ingenũ nisi ingi lectione reparet. cito expendunt̃ horrea q̃
assidua nõ fuerint adiectione fulcita. thesaurus q̃ facile z fundit̃ si
nullis iterũ pecuniis cõpleat, sic z humanus sensus si cũ alieno non
sarcitur imeto, cito potest attenuari de pcepto. Quinetiã tanis de
bet collocutionibus seu collationi vacare. Ista collatio eruditoꝛũ z dulci
pulorũ familiaris z mutua, efficatioꝛ est ad instituendũ ꝙ lectio pu
blica. vnde Biego. super euang. Nemo. li. ũ. Collocutiõis vos cezda
respentia excitat pluſq̃ lectiõis, z quasi quada manu solicitudinis
vt euigilet ſez audientes pulsat, z in his omnibus doctoꝛ secũlo vag
cans cũ cõditione suã talia deceãt ornabit doctrinã dei. xxiii. q. v. ſi
apud. ¶ Et nota ſm fulgentiũ foze alia nouẽ ꝛã doctoꝛib⁹ ꝙ scholas
rib⁹ ꝙ docẽdis z discẽdis scientijs, z artib⁹ principaliter oportuna.
Primũ est velle doctrinã. Sed m̃ cſi delectari quod vellis. Tertiuz
est imitare ad id qđ desideratuz est. Quartum est capere ad qđ istas.
Quintũ est memoꝛari quod capis. Sextũ est inuenire aliquid de tuo
simile ad id qđ memineris. Septimũ e judicare qđ inuenias. Octauũ
est eligere de quo indicas. Nonũ est bene ꝑferre qđ elegeris. Hij ve
ro dicerũt a poetis nonem fuisse hec tas musas ꝙ quas designare di- Muse fin
cũt modos ordinẽq̃ discendi, z se habẽdi. Prima vt dicunt est cleo guntur ee
que doctrinã querens, Secũda melpomene curã habẽs. Tertia eu- re. a poe
terpe hi delectãs. Quarta erato memoꝛie cõmẽdas. Quinta terpsi- tis.
core auditoꝛũ recordãs, Sexta thalia similia conformãs. Septima
polymnia plura iciens. Octaua calliope cante docẽs. Nona vrania.
celeste vitã ducens, Alij has musas aliter ordinant z exponũt. De
hac materia scripſi plenius. ff. de stud. li. vi ro. l. j. in verbo discipuli.
(Docẽdi laboze) Hora cõtia multos sibi doctoꝛat̃ honoze z gloziã
vendicantes, in quibus licet aliqua precluoꝛũ noue, tamen pctiora
cõcurrũt. Hodie quippe cernimus plurimos glozie cupidos ex in
pero studio ex puritatis rostris iuste laudis inopes libellos ꝙs non
intelligũt vt edoceãt alios cũ doctrina indigent in doctoꝛat⁹ ho
noze estimata manu decerpere. vt impleri videamus qđ i triũpho
propbitũ refert valerius. li. ij. c. iij. z Ber. sup Cant. sermone. xvii.
Carnales id eit doctoꝛes indoctos hodie in ecclesia multos habe
mus. conchas vero. i. doctoꝛes perfectos per paucas, tante charita
tis sunt p quos nobis finenta celestia manãt. vt ante effundere ꝙ in
fun di veliint, loqui ꝙ audire peratores z prompti docere quod non
didicerint, z alus pesse gentes q̃ seipsos regere nescĩt. Et ideo in
terdũ inutilis ẽ edincatio discipuli cũ se maioꝛe videt esse magistro
viii. q. j. qualis. Sicut indecorum est patrem a filio regi. ff. de tuto.
z cur. da. ab his. l. his qui. ſ. j. ad hoc vide. liv. dist. ordinatos z per
totum. z quod plene scripſi. ff. de athle. i. j. Qui enim preter scientie
meritũ magisterium suscipit, manifest dici qđ nõ est concupiscit. j.
q. j. c. ũ. ¶ Et nota quatuoꝛ insignia que doctoꝛibus tribuũtur cuz Doctoꝛa
doctoꝛatus gloria decoꝛantur. videlicet liber vt scripſi, dicta. l. j. ibi t⁹ isignia
tribus. Jnfula seu birretum, de quo vide. ff. de murileg. murileguli. sunt quas
Anulus ad designandum ꝙ per eum factus est vere sponsus phi- tuoꝛ.
losophie z scientie quã profitetur, docẽdãq̃ suscepit. de quo vide. ff.
si ser. aut. li. ad decu. ad. l. j. Ité cathedra que sedes dicitur scietie z sa
pientie, que est quadrifons, in anteriori parte cuius depingendi
sunt duo iuuenes propter robur, per quos designatur amoz z labor,
hij namq; fons opus peragant, labor agat, amor perficit. Jn posteꝛ
iori que puelle. per quas intelliguntur cura z vigilia que intus in
secreto cõilium parĩunt, cura prouider, vigilia attendit. Jn alia
vero a latere describitur iuuenis accincturia modica secũ ferens, per
que intelligitur paupertas, quia nõ sectat superflua pertinet ad q̃
rendam disciplinam. vt em̃ ait Hieronymus in tractatu fidei z cre
dulitatis. Fluxu rerũ z vbertate copiarũ animus soluit̃, vigoꝛ men
tis infligitur. virtus corporis enervatur. at in paupertate non lasci
na cõmixta, non turpes poꝛationes oĩa sobria, oĩa rigida, oĩa hu
milia. nõ abiecta qñ pura cõscientia z virtute sunt plena. non faci
le ad diuitias animi. i. virtutes huius mũdi diues accedit. vide que
scripſi. ff. qui z qui. quar. pars. li. ũ. ſ. sed vbi. in verbo diuitias. Jn re
liqua vero vir fugientis presentans effigiẽ, q̃ philosophans z stu
dens volũtarũ exiliũ sibi debet indicere ꝓ scientia pergrenda. vt
hec Hugo in ẽdaſcolis. Sapientie em̃ cupido patria carioꝛ est. vt
ait Tullius de fine bono. z mal. li. v. Bloniosa quippe cathedra dz
esse doctoꝛ, vnde. iii. Esdre. c. vlt. Stetit esdras sacerdos z lector le
gis sup lignũ triumal. z ifra, z assumpſit Esdras libzũ coꝛã oi mul
titudine, ꝑsidebat em̃ in gloria i cõspectu oim. Alij addũt etiã oscu
lum de quo ꝙ Jo. an. iii. cie. ii. de mag. c. ij. in ℞o insignia. Ité not.
ee laboꝛe in discẽdo, q̃uetia in docẽdo. ff. de assel. l. j. z ne fi. ꝙ a. aũt.
habita. Nã dãda est opa studio. ff. q eta. ij. ¶ Et q hoc eniꝛe faciunt. Studẽ ñt
vt plurimũ venustate corporis pdunt. vñ Tipuleius pumo de ma- mietas
gia. Continuatio literari laboris omnem gratiam a corpoze deter- plurimuz
git, habitudinem tenuat, succum exoꝛbet, coloꝛem obliterat, vigoꝛ nocet.
rem debilitat. (Placuit) scilicet nobis. (Honoꝛari) scilicet comitia
na, (Et his) ver. Ordo est placuit ꝛc, vsq; ad finẽ grammaticos ꝛc.
¶ Post primã glo. adde, licet grãmatica sit origo z fundamentum

Universidad de Deusto
Biblioteca

omniū artiū rñēsi nō dñr eā pmo explicare. lxxxvj. di. cū multa. z re pete q̄ scrip. de grāmatica. ē. de execu. mu. magistrarum. Post gl. p mozes, adde. z. ē. de stu. li. vj. ro. l. j. ē habeāt. Itē debēt hr̄e q̄ dicunt viij. q. j. ops. z. j. de agē. in re. l. pe. in fi. z vide q̄ scripsi de vita. ē. de di gnita. l. ij. Itē debēt esse nō deformes corpe, sed decori z pulchri. vt plene scrip. ē. q eta. l. j. q. ij. De formes eñ z turpes nedū ad docēdus sūt ad doc cēdum in habiles. sunt inhabiles z ptēpribiles s. etiā ad discendū, vt ibi dixi potissime auté abiciend⁹ est, si secus fuerit; si claud⁹. vel si puo aur grandi vel torto naso, si fracto pede. si mane⁹. i. manu. mutilat⁹. si lippus. si gibbus. si albiginē habēs in oculo. si iugē scabiem. Si ipetiginē habens in corpe. vel si fuerit pōderos⁹. Hi oēs sunt a doctoris officio excludē di. xlix. di. hinc etenim. in pn. Et q̄d pdicta vitia corporis moraliter i mēte signāt plene ptēgit ibi Brēg. p totū. Unb⁹ si qs infect⁹ fuerit est sibe depellēdus. nā si deformes corpore ab hoc ministerio excludunt ꝓ to magis hi qui mēbris vitio detinent. xxxiij. di. vsq; adeo. vii Apl. j. de magi. Non est grau⁹ corpe ꝓ corde collabi, pede pot⁹ ꝓ mēte cōuere. i cubiculo despui ꝓi splēdissimo ceru detestari. ¶ In gl. vt recte ibi legis ad de. z pōlitates pandāt. ē. de stu. li. vi. ro. l. j. ē. penul. ¶ In fi. gl. Adde vel. i. sufficiant docere. vt. ē. de execu. art. l. ñ. in fi. ¶ In gl. l. senator. adde. z facit. ff. de execu. tu. si duas. ē. z nō ita q̄z Vel possint docendi auctoritatem a principe obtinere. ff. de oni. iu. l. ij. ad fi. ver. prim⁹. Unde sabin⁹ iurisconsultus docuit auctoritate impatoris tiberij. vt ibi sequitur. Sed multi hmōi sunt doctores quorum doctrina in errores adducit. vel intelligas vt supra dixi. ¶ In gl. sed vicarius. ibi z dur. adde nō sequitur hec argumētatio glose vt dicunt q̄dā. ē. pro eo. ꝓ pdicti pfessores habēt dignitatez vicariorum. z vicarij equiparant comitib⁹. ideo pfessores sint comites. sed habēt parē dignitatem ei quā habent comites z vicarij cum sint pares et similis militie. vt ar. ē. de pala. sacra. lar. le. ñ. z de princi. agen. in re. l. ij. melius arguit. ē. de comi. consi. l. j. immo. bene sequitur. Hā nedum pfessores legū, sed etiā aduocati post finitum eorum officium clarissimi, cernitis dignitate fruuntur. ē. de aduo. diue. iudi. l. j. Et silentiarū post finitum officiū gaudent magistri officiorum dignitate. j. tit. primo. l. j. Quinetiam hi doctores debent honorari comitiua z dignitate vicariatus si quid plus comite inueniūtur habere z hoc propter copulam z hic posita que habet addere z copulare diuersa. ē. per quas p. no. ac. l. ij. vij vicarius preferr comiti. prior enim loco ponendus est comes vero sibi adiuntus accedat. cū enim pfecture meritum ceteris dignitatibus ante stet, vicaria dignitas ex ipso vicariatus nole se eius trahere indicat portionem. ē. de offi. vic. l. j. Ad hoc etiam. xclij. di. c. vltimo. vbi est verbum locuz tenēs. z pone. e. l. j. dicit glo. Pfectus pretorio principis reuerentias re presentat. vicarius aūt pfecti. z sic per mediū pfectum representat reuerentiā principis. Preterea nedum hū qui in hac lege continentur, sed etiam proximi sacrorum scriniorū post impleros. xx. ānos merentur dignitatem honorarij consulatus. j. de prox. sacro. scri. l. iij. Et ideo iustū est ꝙ doctor in quo nouē predicta concurrunt vltra dignitatem comitatus seu comitiue assequatur etiam dignitatem vicarie. ¶ Et ibi iurisperito adde. z est ratio, quia vtrūque studium est liberale. ē. qui eta. vel profes. se excu. l. j. Vel ideo in professoribus harum scientiarū talē ordinē posuit, quia sic p ordinem addiscunt, nō quod magister grammatice sit in ea dignitate qua est legum doctor. pro quo vide q̄ scripsi. ē. de profes. z me. in rub. ¶ Itē no. q̄ do Doctores legum ctores legum dicuntur viri celsiores, quorum iudicio singuli iudices dicūt alio z officiales promouendi sunt, qui etiam sunt, ab oibus honorandi rum. dñi z nec debent ab aliis ꝓcūcunq; maximis in eorū literis appellari fra no fratres tres, sed dñi. Istiū facientes puniendi sunt. ē. de offi. di. iudi. l. ij. Ite preceptores. ff. de dā. infec. si edibus. z domini. ē. de fi. pro pa. auten. habita. Vocantur etiā honorati qbus ad cōsistoriū pncipis libere pbetur ingressus. eo. tit. l. fi. In. papa hoc secutus vocat eos dños legū. extra de re iudi. q̄ ad ꝙstitutiñ. ppe fi. ab⁹ vocātur preceptores. ff. de pulle. cre. pr̄ familias. post pncī. z comparant stellis. extra de mag. sup specula. Unī prima nobilitatis specie merito collocāt. vt plene scripsi. ē. de dig. mulieres. in ꝓbo nobilitat⁹. q̄ oia ꝓa sunt in his rñ q sunt doctores nō habitu sed sciētia. ē. de anno. ci. l. j. Ha Doctorū benda quide est cōsideratio scie, vt ea bñ cogniti hec pulegia ꝙsē progatur. nec eis passim fruant indigni. ē. de decur. euz q. p his. vide plu ne sūt mēra q̄ scripsi. ē. de athle. l. j. in verbo corruptis. j. de cait. pal. pec. l. j. in triplices. ꝓbo a puluere z labore. de diuer. offi. l. j. in fi. z ē. de decur. oīs. j. post gl. vlt. z de mānci. z colo. pa. l. j. in verbo guerrere. Optimi em scholares in his doctoribus ꝙsufficiētib⁹ pferēdi sunt. dicit gl. palle. l. j. ē. de anno. ci. Doctores q̄dē sine veritate scie ꝓtū ad formā z habitū sunt doctores. manes aūt quo ad affectum. z falsi sunt. j. q. j. sicut eu nuchus. z. ē. se. hñ em soli deo pbari sunt. q̄ bene docere possunt. xxiij. q. iij. c. vlti. ¶ Nō etiā hic z alias progatiuas doctorū. nā eis adhiberur fides. j. ad Thimo. ij. c. Veritatem dico non mentior doctor gentiū. de hoc dic vt dixi ꝓbo interpretandi. Quicunq; enim esset prout fuit apls in scia sua, nulli dubium q̄ fides foret sibi integraliter adhibenda, vñ Tullius de natura deoꝝ. li. j. Hegz ꝓbare solet quod de pictagoreis accepim⁹ quod fuerūt si q̄d affirmarent in dispurando cū eis hys ꝓret, ꝙre ita esset respondere solitos ipse. ē. dixit. ipe aūt erat pictagoras. cui⁹ tm optimo pdicata poterat vt etiaz sine ratiōe valeret auctoritas. nā z ꝓ potētia doctoris auget eius auctoritas ff. de orig. iur. l. ij. ꝙte si. ad. ꝓpter dignitatē. ij. di. inuramur. p quo etiā vide ꝙ scripsi. ē. de dig. in rubrica Reuerētia. xxj. q. j. sic viue. z. c. se. xcvj. dist. q̄s dubiter. vj. q. j. sacerdotes. z. c. ones. z. c. hoc neq; ꝓ. z. viij. q. j. ōlis. Honoratibus sedent. j. de ꝛ pion. l. h. Ipsoñ oz do ꝓcipu⁹ est in ecclesia. extra de here. cū eq̄uitio. Habent in uitates. ē. de pfes. z me. le. medicos. z. i. h. Dei cedes labouis vt ibi. qō dic vt not. xxxvij. di. de quibusdā. z extra de mag. c. pe. De doctoruz collegio admittūr ad magistralia. extra de comit. et literis. Postremo lapsis. xx. annis dignitatem comitatus assequūtur. vt hac. l. Cestera dic vt scrip. ē. de pfes. z me. l. magistros. z de decur. oms. j. post glo. vlti. Juste igitur comparantur itellis de mag. in pcipecula. vn de in primo nobilitatis gradu merito collocātur vt predictū est. Sz certe maiorem dignitatem cōsequūtur doctores anteqū status reipublice subuerteretur a Cesare, z huius scie splēdor inhumaniter deleretur z post necem ipsius vt patet ex hys que leguntur. ff. de oriz. iu. le. ñ. z. ē. iuris. ciuilis. vsq; ad fin. z que scripsi. ē. de cīgm. l. ñ. in verbo notatis. in fi. Unde quoq; in regno venit prophani delecti sunt in deriſum habiti z contemptum.

¶ De silentiarijs z decurionibus eorum. Titu. xvi.

¶ Quia inter ceteros ad consilium principis iurisperiti potissime assumunt. ff. de execu. tu. iurisperitos in pn. de qbus dixit. ē. ti. ꝙ. q. debēt ea que agunt in ꝙsilio secreta. z in silentio cōseruare. vn. silentiarij dicunt qui multis ꝓuilegijs digni sunt. ideo de his dicit. pro hoc vide verba Cassio. que scripsi. j. titu. iij. l. proximos.

Consiliuz duplez est

¶ Post gl. adde. z. ff. de execu. tu. iurisperitos. in pn. Sz fm Bug. si silentiarij lentiar⁹ est is q̄ in palatio pncipis vel alibi silentiū indicit. z est nomen ꝙsellemē dignitatis. z derivat a silētio seu a silētū q̄ est cuiꝰ iustitie. ē. dicatur. xxvij. Verba em sapientū seu iustitie aut ꝙsiū potissime iurisperitorū. in silentio sunt audienda. Eccle. xx. cū taciturnitate intenta. Job. xxix. Interi tacebāt ad consiliū meū. Videt q̄ silentiarij sunt qb⁹ imperator secreto sua silētia ꝙmittit. vt no. ē. de iudi. resti. quomodo. i. vt dic silētia. ea q̄ sunt secrete seruāda. vt ꝙsilia exquisita vt exprēda. z ideo impator eos vocat amicos. ff. de iure pa. dun. z merito. nā z apl⁹s ꝙs vocauit amicos. eo ꝙ oia secreta eis nota fecit, dicens. Vos aūt dixi amicos. q̄ oia q̄cūq; audiui a patre meo, nota feci vobis. Jo. xv. vnde de amicitia omnis repellenda est suspitio. z sic est cū amico ipsi cū altero ioquēdū. Hieron⁹. ad Augustinū. supra q̄ Latro ait. Consiliū archanum tacito cōmitte sodali. z hū possunt vere dici consiliarij. Un alij habēt rub. de consiliarijs z decurionibus eorum et hic est verus sensus. Erāt em plures ꝙ. xx. z tres decuriones vt. j. d. iij. ē. his adijcim⁹. ad hoc. ff. de iur. z cura. da. ab bis. z q. z q̄s ibi no. q̄s male cōgrueret his qui inducunt silentiū. hoc em consuenit esse preconis officium. Et huius gratia q̄dā de cōsilio z cō Cōsilium filiarijs hic dicamus, ꝛz aliqua scripserim. ē. de decur. oes. j. post gl. vel sumvlti. Sciendū igitur ꝙ cōsiliū tractū est ex more romano. ꝛpe emptis ouibus quo causa agebat. cōuenientibz oēs in vnū, cōmunicq; intentione tractabant. Un ꝙsiliū a gmunt intentione dictū est quasi cōsidium. d. de dicti. in. l. literā trāsferte. Vel ꝙsiliū dictū est ex cōmuni intentione. eo ꝙ in gmune dirigāt oēs mentis obtutus. q̄ supcilia oculoꝝ sunt. Un qui sibi met dissentiūt nō agūt ꝙsiliū, q̄ no sentiūt in vnuz vt hec leguntur. xv. dist. canones. in fin. z facit. ff. q̄s vi aut clam. semper. ꝙ. fi in fe pulchro. z. viij. q. j. ergo. versi. ego. tamen vsq; ad finez. z. z. v. q. iij. in. l. literā trāsferte. Vel ꝙsiliū dicūt est ex cōmuni intentione. eo ꝙ in. l. literā trāsferte. Vel ꝙsiliū dicūt est ex cōmuni intentione. eo ꝙ in gmune dirigāt oēs mentis obtutus. q̄ supcilia oculoꝝ sunt. Un qui sibi met dissentiūt nō agūt ꝙsiliū, q̄ no sentiūt in vnuz vt hec leguntur. xv. dist. canones. in fin. z facit. ff. q̄s vi aut clam. semper. ꝙ. fi in fe pulchro. z. viij. q. j. ergo. versi. ego. tamen vsq; ad finez. z. z. v. q. iij. in loco. vbi inter cetera notāda legit ꝙ ridentes a ꝙsilio expellūtur. ꝛz agūt dissidiū. cc. di. c. ij. z. c. dissidentes. z. c. iuuēdum. z. c. vi. De hoc not. Archi. di. xv. c. j. Sed sicut ait frater Egidius de reg. pnc. li. iij. parte. ij. c. xviij. Posset forte melius dici q̄s cōsilium dicitur a cō z lieo, vt illud dicatur esse ꝙsiliū q̄s simul alq̄ plures silēt z tacent. et hoc potissime decet in cōsistorio pncipis z senatu vbis, vbi totus orbis per magna cura gerit. Hoc etiam fuit quod apud romanam rē publicam augit imperiū. fidelitas consiliantium quibus q̄q̄ per cōsilium in eorum auribus dicebat, adeo secretū erat ac si no audiſent illō. vnde Valer⁹. li. ij. c. de institutis antiquis. cōmendans romanos cōsiliatores ait. Quā fidū z altū erat secretū cōsistorij reipublice, silētiq; salubritate munitū, cuius lumē inimicites abiecta priuata dilectione ita dilectioné publicā indue bāt. vt nondum vnum sed neminem audisse crederes, quod tam multorum auribus fuerat commissum. Et parum supra. Adeo autem magna charitate patre tenebantur, vt archana consilia patrum cōscriptorum multis seculis nemo senator enūciauerit. vnde dicitur in decretis. Officium singulorum sit nō solum oculos cautos seruare sz linguam. Hec q̄s in cuiusq; domo agatur. alie domus nūq; p eos notum habeant. vt. vj. q. j. ex merito. Una autem pena punitur huiusmodi reuelatores secretorum vide. ff. de re mili. Lomne. ē. exploratores. z ad. l. iul. ma. l. j. ad fin. et quod nota. Anroni. de ꝙser. lib. fen. de feu. da. mini. valuasi. ca. primo vbi et alia de secretis agit. Qualiter deber intelligi iuramentum de secreto tenendo vel de nō reuelando. vide quod notat Jnnoc. extra

no. extra. de accu. qualiter. j. Quid si quis iurat dño fidelitatē, dein de dño aliquid sibi secretū reuelat z mādat illud reuelari secretū, an si vasall⁹ reuelat illud incidat in periurū? dicit Joā. an. ꝙ fic. licet. tpe iuramēti illud nō esset exorū vel secretū tenēdū vt no. ipse ex de iuramēto reuelatur. c. penult. Quid si qs ex debito iuramēti tenet dño secreta sua cōsilia seruare, dūs aūt dixit z cōsiliū inuit de occidēdo aliq̄ z iniuste, qd faciet is q̄ iurauit. nā si reuelat peiur⁹ est. si nō reuelat est omicida. cū possit illū liberare ab interitu z nō liberat. vt scripsi. ē. de iudi. si. phibitū. Si ñ. nō dicat in publico. ad hoc. vj. q. j. si omnia. sed refert ei q̄ in hoc. pdesse possit, nō aūt obesse. xxij. q. v. hoc videt. z not. ñ. q. viij. plerūq;. Jn dubio taceat vt ibi. debet rñ cum cui iurauit secreto corripere vt auertat ab ipso homicidio volūtarē eius, vt no. xxiij. dist. nerui. z dic vt ibi no. in gl. iste admonebit. z de hoc ē. no. ex de iureiur. ego. Sacerdos aūt si ex cōfessiōe sibi facta scit aliquē occidēdū, vtrū illud debeat reuelare: satis no. Posti. ex de pe. z re. c. ois. ē. caueant. z. Archi. de pe. di. vj. sacerdos. ibi videas. z fm ꝙsa debet scribi. ꝙ sit vt cōsiliū. Ecōtra videtur ꝙ debeat scribi ꝙ vt cōsilium. a cō z cio cis quasi cōuocatio. z hoc tenuerūt q̄dā vt Aug. z Archi. xv. di. c. j. Utrūq; tamē dicū pōt verū esse. Nā cōsiliū per se idē est ꝙ sententia. de q̄ habetur. ff. de postul. l. j. ē. cafus ibi apt⁹. z. de albo. scri. l. j. ad fi. z de ꝙ dic vt scripsi. ē. de sen. aduer. fil. la. in rubri. Et tūc diffinit, cōsiliū est aliq̄d faciēdi aut nō faciēdi vere excogitata ratio ꝛz Tulliñ. j. rheto. Talia cōsilia in dubijs hoies exquirere debēt. xvj. q. ij. visis. z. q. iij. excellētissim⁹. z. xx. dist. c. h. z fm Senecā in q̄dā epla. Cū alludit vite ꝓsperitas. tūc em velut in lubrico retinebit hominē, nec dabit impetus sibi liberos. sed circunspiciet quo eūdum sit z quousq;. discipaně quidā cogitationes vbi no est consilium. vbi vero plures sunt consiliarij confirmātur. Probat. xv. Est aūt consilium necessitatis, perfectionis, z vtilitatis. Consiliū necessitatis est cōsilium pape seu principis cui ob reuerentiā obediendū est extra de ꝙmo. Matthetus. in fi. vj. di. testamentis. xxij. q. j. q̄s q. viij. q. ij. dilectissimi. extra de eta. z. q̄l. ad aures. vbi de hoc. Consilium pfectionis est illud. Vade z vēde oia que habes z da pauperibus. vt no. dicto. c. ad aures. Itē cōmētie que suaderi nō aūt imperari pōt. xxij. q. j. integritas. Alia dicuntur consilia vtilitatis sicdicta. q. nullus illis credere cogitur. q̄uis vtilia sint. ff. man. le. ij. in fi. Jn hoc prestando cōsilio semp ds attēdi veritas vt fidele prestet, z quid bonū prestiterit. p̄sentis vite habet subsidiū. z eterne remunerationis cōsequit premiū. xij. q. ij. bone. potissime rū tale consiliū impendendum est malis, quoū consulendum potius est vtilitati ꝙ voluntati. xxiij. q̄. j. paratus. Et si sapientum z recta suadentium consilia suscipere nolunt, arguendi sunt. lxxxiij. dist. c. j. Qui vero malū dant consilium puniendi sunt. lxxxv. di. tanta. in fi. vbi paret ꝙ gravius punitur ꝙ is qui peccauit. Gravius enim est suadere ꝙ cogere. ff. de fer. co. l. j. ē. persuadere. vide. l. di. mitoz. cuz ibi no. Consilium autē scriptum per eūdem est ꝙ convocatio prudentū ad consilium exquirendū. ad hoc. xvij. di. multis. vnde e sa. xv. Jn consiliū coge concilium. hoc em sepius agendū ē. ne multarū que correctio ne opus habent. z res ecclesiastice negligant. xvij. dist. peruenit. De hoc dicit socrates. Oriēte sole cōcilium, occidente conuiuium cogi quibus nō oportet eirum esse consiliū fm Brego. in regi. lib. ij. c. xxxij. tales z similes olim sunt a cōsilijs depellēdi. nā qui sibi causa perditionis est, multo leuī⁹ alij causam perditionis impendet. vt scripsit Aristo. ad Alexādrū Quinimmo nec extranei sunt ad cōsiliū admittēdi. Eccle. ti. vij. Cū extranei ne cōsilij habeas, nec emuli. Eccle. xxxvij. Apls tib⁹ te absēde consilio. Nec subiti, nec iracundi. Nam duo precipue contraria sunt consilijs. festinatio z ira. dicit Sen. in prouer. Quietiam nec inuenes quia scriptura dicit. Derelicto consilio senioruz locutus est iusta iuuenum voluntatem. ñ. Paralipo. c. z. Unde sapientes ex regio more adiunt regi. z illozum facit cuncta cōsilio scientium leges z iura maiorum. Wester. c. j. Et vide quod legitur et no. lxxxiij. dist. c. j. z quod plene scripsi. ē. de lega. in Rub. Et breuiter ꝓunt ait Ambro. ñ. de offic. aduertendum. q̄ in exquirendis consilijs plerumq; actingatur, vite probitas, virtutum prerogatiua, benivolentia vius facilitatis gratia. Quis enim in ceno fontem requirat? quis in turbida aqua potum petat? Itaq; vbi luxuria est ibi intemperantia. vbi vitiorum confusio quis sibi aliquid hauriendum inde existimet. quis non despiciat morum colluuionem? quis vtilem aliene videt quem sue videt inutilē vite? Nec ei sola prudentia in his exquirenda sed fides, immo primo fides, deinde prudentia. Ber. li. iij. de consideratiōe. Si quo minus fidelis inueniatur, aut prudens fideli potius committendum. prudentia quidem sine fide magis astutia est. Jn fide autem z rectitudo z voluntas adest, in astutia vero fugiunt. z idem Ambro. vbi. ē. Quis vero ꝙsis in structum ad consiliū opem difficili. tamen accessu ambiat, in quo fit id tanq̄ si quis aque fontem precludat. Quid enim prodest sapientia, si consilium neges. si consulendi interclusas copiam, claudis fontem. Et ibidem. Talis itaq; debet esse qui consilium alteri dat vt seipsum formam alijs prebeat ad exemplum bonorum operum in doctrina in integritate, in grauitate, vt sit eius sermo salubris atq; irreprehensibilis consilium vtile, vita honesta scientia de coza, quicq; nihil nebulosum habeat nihil fallax, nihil simulatum, quod vitam eius z mores refellat. nihil improbum ac malluolum quod consulentes aduertat. Econtra de iniquo homine dicit Brego. ix. moza. Habet consilium suum omnis iniquus presentia appetere, eterna despicere, iniusta agere, iusta deridere, sicut aūt iniquus sibi cōsulit, sic z alijs. de his etiā Augusti. ad quendā comitē. Elige tibi consiliarios deum timentes, z veritatem amantes. Sepe em adulatores blanda facie decipiunt animos audientium, se z perpetua morte interimunt. ad hoc vide que scripsi. ē. de leg. in Rubri. parre. j. ver. ij. z ver. v. Et inter cetero tres sunt a sanis et fidelibus consilijs depellendi, scilicet adulator, assentator, et palpo. Adulator enim omnis virtutis est inimicus z quasi clauum figit in oculo illius cum quo sermonem confert eo quod magis cauendus est, quo sub amoris specie nocere non desinit. Quid vero infidelius est q̄ eum cui fidem debeas circūuenire, verboꝝ blandiciis. ludibrio, habitus, traſiguratione gestus, z totius vanitatis lenocinio excecatum in sordes vitiorum impellere, et precipitationis abissum? facit. xcij. di. si inimicus. Quid odibilius fraude z dolo. quo sub ymagine amoris et fidei, in simplicem et credulum, z quod de tes strabilius est amicum perfidie, et inimicitiarum nequitia exercetur, hoc siquidem genus hominum omnia loquentium ad voluptatem ad veritatem nihil verba eius eius vanitas et dolus qui etiam erraptibus amicis ad eozum subuersionem ingeminat. Euge euge, assentatoris proprium est qui ad alterius iuit nutum, et anteqū sinuz proferat indicium de singulis expectat alienum. Ceterum palpo (qui tamen adulatoris z assentatoris censetur nomine. quoniam eadem res multis notatur indicijs) hominum mentes imploratpretentat voluntates vt cui rei voueris sensus accōmodet, vt gratiam illius cum quo agitur fraudulenter vsurpet. Item qui suo nomine (vt ꝓprie loquamur) dicitur adulator: vitia cuiusq; deaibat, et ne se ipsum videat oculos coloquentes quadam nube vanitatis implet. Aures q̄ falsis preconum titulis reficit, hec et alia de his prosequitur poli. lib. vij. c. xij. v. vj. et. vij. Hoqum hodie partem potissimam in curijs pncipum regnare videmus, z hi omnes quo dammodo sunt esca perditionis. ad hoc. vide. xlvj. distin. sunt non nulli. z quod ibi not. Archi. et. c. se. O ẽti hodie gnatoꝝ sunt sic miles cum sint leo fortuna, fama superiores, horū assentatio molesta cū ad vanitatē accessit autoritas. vt ait Tullius. li. de amicitia.

Consila q quibus p

Adulatores z, quidam alij sunt a consilio repellendi.

Palpōis optima de scripto.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ex quo premissa fere omnia rapuit policraticus, tales enim ad amicitiam nedū ad consiliū adhibere olim est lenitatis. Hā maiores hostes sunt q magnis laudibus adulant, vt ait Grego. in regul. li. ū. c. xxxii. Adulatio qdem est causa fallacie secūm Oro. siū. iii. ad Aug. z esca perditionis. xlvj. di. clericus qui. magis em adhibēdi sunt clauda, hoc est ignorantes ꝙ mozui vt sunt hypocrite. xii. q. j. nolo. Doctus em cecidit qui simulatoz est. e. q. certe hec vera si consideretur exteriora. Sed interiora duo sunt potissime que impediunt consiliū equitatis, delectatio, s. et tristitia vt ait commentator super. vj. ethi. eozum. Hec enim multos precipitant. Unde Orosius. ū. ad Augu. Expers consilij furoz dolorem virtutem purat, ꝙtum meditatur ira tm̄ promittit audacia. et Aug. Lozda sequentiuz delectationem inducit

pe.z fi.ff.ſi aduer.fiſ.l.j.z.ff. aut vterq; fauorabile ſed alter fauorabi
lioꝛ z is pferr.vt.ff. de priui.cre.ꝓuilegia.j gl.z j aut.de equali.do.
ff.hūs cōſequens.aut vterq; pereque fauorabile, vel nullus fauoꝛes
pretendit ratiōe cauſe,ſed quilibet pſone tm̄ inmittit priuilegio,z tūc
aut reus hz plures iudices ſibi z actoꝛi cōſtitutos ex priuilegio tri
buto vt in ſcholari ꝺz.in aut.habita . z putat q electio ſit actoꝛis p
tyra ꝓ actoꝛe.ff.allegata.aut reus hz vnū in eligendo priuilegio tri
buto vt patet in viduis ſimilibus, z tūc is q fm ius cōe eligit fortz
ſiue actoꝛ.ſiue reus preferr ei q eligit fortz ex priuilegio vt in iurib⁹
ꝓo ſecunda parte allegatis.ratio fm eus inter hunc caſum z prece
dentem eſt in eui denti,qz in precedenti caſu reus in eligendo vtitur
priuilegio tm̄ ſed actoꝛ in eligendo gaudet eodē priuilegio z vtit iu
re cōi, ergo pfertur.ar.ff.de edi.di.adri.tol.l.ſi.z in aut.de equali.z
vteri.fra.ff.ſi.ſed hoc vltimo caſu q fortz eligit ex priuilegio iuuatur
tm̄ priuilegio z cōtra ius cōe,cū priuilegiū dicatur lex priuata.z ad
priuatū cōmodum inducta cōtra ius cōe.ff.de leg.q⁹ fauoꝛe.iij. di.
priuilegia.Ault eñ p electionē facere iudicem eū qui nondū eſt iu
dex quantū ad fortz. Item trahere aduerſariū ad nō ſuum iudicem.
Item declinare ſeu recuſare iudicem ordinarū. Itez priuilegio vti
cōtra priuilegiatū eodem iure, ſed qui elegit fortz de iure cōi gaudet
eodem priuilegio vtit iure cōi.ergo pfertur cū facilius tollatur pri
uilegium q̄ ius commune,vt,d,l,antique,z.d.ff.qz vero ſimile.

¶ Imperator. Lex.v.

HAbemus clariſſimoꝝ ſilentia riorū preditos
militia z ſi genitoꝝ ſuoꝝm in poteſtate ſint
conſtituti quecunq; ſolatioꝝ ſeu emolumen
toꝝm vel donationum ſeu hereditatū nomine per mi
litiam: vel qualibet eiuſmodi cauſam his acquiſita ſunt
vel fuerint iure caſtrenſis peculij poſſidere. Nec ea poſ
ſe: vel parentes ſuperſtites ſibimet vendicare vel aufer
re. Vel etiam poſt eoꝝm obitum fratres vel eorū alios
heredes quaſi defunctoꝝm dominium pertinentia in
diuiſionem deducere. Nec enim oportet laboꝛes eoꝝ
alijs fructum vel lucrum afferre. ¶ Hac nāq; ratione
ſimul z contemplatione: nec ipſam militiam: vel ſuffra
gium: vel quodcunq; pro ea vel ab hiſdem viris deuo
tiſſimis ſilentiarijs vel a parētibus eoꝝm: vel quolibet
alio datum eſt vel fuerit: ab his patimur in ſucceſſione
defunctoꝝm parentum conferri: ſeu nomine collatio
nis in medium eaſdem offerri pecunias: vel his imputa
ri. ¶ Ad hec de tutelis z curationibus eos excuſari
ſancimus ne aliarum rerum adminiſtrationem ſubire
compellantur qui pꝛopter noſtra miniſteria: nec ſuis cu
ram ſeu pꝛouiſionem diligenter deferre poſſint. ¶ In
ſuper libꝛos eoꝝm qui dignitate virorum ſpectabi
lium comitum ſeu tribunoꝝ decoꝛati ſunt vel fuerint
nullatenus volentes adminiſtrationes pꝛefecture ſuſci
pere: ſeu pera gere. ¶ Omnibus videlicet antelatis pri
uilegijs qui in perſonam non tantum in preſenti mili
tantium: ſed etiam poſtea eidem conſortio inſerendo
rum tam tempoꝛe militie quam poſt eam depoſitam ob
ſeruandis.

HAbemus. ¶ Diuiſde hanc legez in duas partes. Secunda
ibi.ad hec. In pria dicit q̄ ſi lentiarij ſuꝝ ſint in patris po
teſtate,ſalaria q acquirūt, emolumenta q̄ donationū z he
reditatū noſe ꝓpter ipſius officū militiā,vel aliā ipſius cauſam ſibi
pꝛecipuū vt caſtrenſe peculiū vendicabūt,que lucra z emolumenta
parentes eoꝝ eis auferre nō poterūt,nec poſt obituꝫ patrū fratres
vel alij coheredes petere poſſunt vt ipſa diuidant ſicut alia bona,
qz nō decet laboꝛes ſilentiarioꝝ fratribus lucrū afferre vel fructū,z
hac ratione militia ſilentiarioꝝ:z quodcūq; ſuffragiū,necnō quic
quid hūs ſilentiarijs datū eſt poſt mortem parentū vna cū alijs fra
tribus ad ſucceſſionē veniunt,cōferenda nō ſunt,nec eis i portioneꝫ
aliquā imputanda, (Pꝛeditos) ſublimatos, ornatos, pꝛe alijs di
tatos. (Militia) a multitudine, vel a malo.l.laboꝛe dicta. (Beniꝛoꝝ) parentū. (Solatioꝝ).l.ſalarioꝝ. (Quamlibet cauſam.) Ar.ad
queſtionem ,p legatis q̄ dona illis cōceſſa p eos ad quos legatione
funct ſunt.nō poſſunt ab vnuerſitatibus a quibus miſſi fuerāt ven
dicari,ſed apud eos debeant remanere. Ad idem,j.de pꝛoꝛi.cuꝫ di
cit ſuffragium quodcūq; hāc vide plenius,j.de caſtr.pec.mili.l.j.in
verbo hereditates. (Jure).i.priuilegio. (Caſtrenſis.) Peculiū a do
ctoꝛibus z legū latoꝛibus diuidit in quatuoꝛ ſpēs, vez caſtrēſe.quaſi
caſtrenſe,pterectitiū,z aduenticiū.ff.de inoff.teſt.l.ſi.z inſti.p quas
perſo.no.acqui.ſ.ſancimus. Tu fm quoſdā ſi audacia cōcedatur ca
ſtrenſe nō incongrue ſubdiuidi pōt.vez vnū z hoc eſt nobilius qō p
eos acquiꝝ q in palatio pꝛincipis impatoꝛi vel regi diuerſis miniſte
rijs obſequunt.vt.j.de caſt.pal.pec.l.j.qd em̄ tā ex caſtris ꝛc.vt ibi
dez.q.d. nihil put ſunt etiā ꝓfliarij pꝛincipis.vt hac.l. Quis ex iuriſ
peritis hodie fere nullus hmōi regia dona pcipiat. Aliꝰ eſt qō per
milites armate militie in caſtris z bellicis expeditionib⁹ ſiue ex ſti
pendijs militaribus ſiue hoſtilū predis acquirit,vel aliter cōtempla
tione militie ſibi donat.ff.de caſt.pec.l.caſtrēſe.z.l.ſi forte.j.de caſt.
pec.mili.l.j.z.l.cū allegas. Talis differentia z nobilitas. vū colligit
ex.d.l.j.j.de caſt.pal.pec.z ex rub.de dignitatibus palatinoꝝ q̄ pꝛe
cedunt militiā.nā z dignitates ſunt que pꝛecipuā nobilitatem indu
cunt.vt ſcripſi.ſ.de dig.mulieres.in verbo nobilitamus. ipſa vero
militia nō eſt dignitas.vt no.j.de eque digni.l.j.z qō ibi ſcripſi. Cuz
ergo militia careat dignitate z ipſum peculiū qō p militiā acquirit
dignitate carebit.j.q.vij.dalbertū. Colligit etiā hoc, qz ipſi impato
res ſeparatos titulos de his peculijs effecerūt. vt patet.j.eo.li. Ex
quo aperte colligit z ꝛcluditur q ipſa ſunt ſeparata peculia.arg. ex
his que no.ff.de leg.iij.in rub. (Nec ea) ver. (Vendicare) acquirere.
(Vel poſt) ver. (Obitū) mortem. (Nec eñ) ver. z eſt bona ratio ad
pꝛemiſſa. (Lucrum) ſic z eccleſia nō querit lucrū cum damno alio
rum.xij.q.ij.fraternitas z.q⁹.iiij.c.j. (Mac nāq;).ſ. (Suffragiū qō
cūq;.) No. ex hoc z ſupioꝛibus ar.ad determinationē veteris gōis
an illud qō acquirit filiusfamilias aduocatus.etiā ſi hoc ſibi nō ob
ueniat ex publico noſe ſalariū, vt aduocato fiſci vl pauperū, patri vl fratribus cōferre teneaf. Cōter ꝛiſueit dici p doctoꝛes q nō tenet eus filius
tur cōferre,ſed illud pꝛecipuū quaſi caſtrenſe peculiū ſibi querat. li familias
cet glo.ſ.de aduo.di.iudi.l.fori.dubitare videat,p quibus facit hec an teneat
lex. Ad idem.ſ.de inoff.teſt.l.ſi.ſ.alijs.z.ſ.in his itaq; z hoc pꝛz ex cōferre qō
pette.d.l.fori.cū dicit vniuerſoꝝ iudiciorum,quicquid ex hmōi pꝛ acquirit a
feſſione vel ipſius occaſione queſiuerit.poterunt ergo in his lucris iiunde ꝙ
aduocati experiri atq; teſtari.qō em̄ ſufficit ad cōſtituendū quaſi ca e publico
ſtrenſe ſufficere deberet ad conſtituendū quaſi caſtrenſe.at in caſtre
ſi qō datur militia pꝛiuato cōtemplatione militie illud caſtrenſe eſt
j.de caſt.pec.l.j.z.l.cū allegas.z.l.cū ꝓponas.z.ſ.famil.ercī.ſi filiꝰ.
ſic z qō datur cōciliarijs a quocūq; vt hic.ergo eadē ratione id qō
acquirūt aduocati noſtri rpis etiā non de publico erit quaſi caſtren
ſe.naz z eo tpe quo ſalaria de publico pcipiebant,dabant eis ſalaria
p priuatos z vltra cōuentā pecuniā aliquid ſalarij noſe.ff.de var.co.
l.j.ſ.pen.de quo.ſ.de ſuff.l.j. Nec ob.ſ.de inoff.teſta.l.ſi.ſ.de alijs z
ſ.in his itaq;. Nam qō ibi ꝺz ſalaria z ſtipēdia publica intelligendū
eſt etiā ſi occaſione officij publici ſicut in aduocatione acquiret. vt
hac.l.z ſic intelligit.d.l.fori.p doctoꝛes. cū dicitq; eq d ex hmōi pfeſ
ſione.vel ipſius occaſione vt pdicti nō dicit de publico ad qō eo.ti.
cū aduocatio. ibi omne qō rogatis qualibet cā acquirit aut titulo.
ad idē.ſ.de aſſe.l.velut ibi ſi qd licitis,honeſtiq; lucris q̄ de alijs q̄
de ſalarijs publicis intelligēda ſūt,cū lex ſup dubitabili z difficili ſit
ponenda.ff.de carbo.edic.qō labeo. Itē pro hoc.j.de pala,ſacr.lar.
l.nihil.vbi pꝛincepa vocat palatinos ſeu clementie officiales comi
tis ſacrarū largitionum z rei priuate.z vide qō ibi ſcripſi in ꝛbo no
ſtre clementie. Sublata quidem ſunt aduocatis ſalaria q̄ habebant
ex publico eo tpe quo etiā a priuatis peipiebant. abſit dicere vt id
qō a priuatis accipiūt publico nō ſuccedat.z eius priuilegio nō lere
tur,cū odia reſtringenda ſint nō prauis interpretatiōibus amplian
da.ff.de lib.z poſthu.cū quidam . z in dubijs illa ſnia tenenda z ob
ſeruanda eſt,q ꝓ libertate facit.ff.de manu.l.lege.ij.z de re iudi. in
ter pares. Nā fauoꝛ libertatis benignioꝛes ſnia exprimit.ff.ad.l. fal
penales.in fi. Paret etiā ex hac.l.q cū ſunt plures fratres in vna do Frater v
mo.ſimul induſa bona ſeu cōta poſſidētes,z vn⁹ eoꝝ acq̄rit ex ope ſuis habi
ribus induſtria, vel ſcientia ſua vt aduocatus, medicus, tabellio z tanꝰ cum
hmōi q illud pcipuum ſuū eſt nec tenetur cōicare fratribus ſuis, ne fratrib⁹ ſi
laboꝛes ſui alijs fratribus maxime otioſis vel inertibus, lucrū afferꝰ aliqd acq
rant vt hic. Ad idē inſti.p quas pſo.no.acq.ſ.igitur liberi.in fin.ſ.z rat an illis
ſ.dep.l.ſi.in fi.cū ꝛcoꝛ. Si aūt acqreret ex cōi re cōicandum eſt. De cōmunes
hoc z qd in dubio vū pꝛeſumatur acq̄ſiſſe,plene no. Buil.in ſpe.de re debeas.
iud.ſ.legitur.ꝑ.vt aūt.z ſe.pro quo etiā vide qō no. Lyn.ſ.de colla.
ea demū. (Cōferri) Diis Alu.de bar.notauit in hac.l.ſimilitudines
inter caſtrenſia z quaſi.qz ſicut vera caſtrenſia nō conferunt,ita nec
quaſi.ff.de colla.bo.l.j.ſ.nec caſtrenſe.dicit etiā hodie nec aduentiꝰ
tia ꝛferuntur.ſ.de col.l.ſi.ſicut in caſtrenſi cenſetur paterfamilias,
z agit cōtra patrem,ita z in quaſi caſtrenſi.ff.ad mac.l.iij.z de iudi.
lius nulla. Itē ſicut caſtrēſia nō acquirunt patri,ita nec quaſi.vt inſti.
p quas pſo.no.acq.ſ.j.z ibi de hoc. Nā aūt in feudis quaternatis
cōcetiis p regē filiofamilias.pr̄ eius habeat vſumfructum.ſcripſi.j.
de caſt.pec.mi.l.j. (Seu) exponit z auget. (Offerri) alias conferri.
¶ Ad hec. ¶ Caſus.filētiarij a curationibus z tutelis minoꝝ ex
cuſant,liberi quoqz ipſoꝝ nō cogūtur adminiſtrationez pfecture
ſuſcipere.ojbus etiā priuilegijs alijs ſilentiarijs indultis,in pꝛopio
vooꝛe duraturis. (Ad hec.) Exponе,i,iuxta hoc ſic exponitur.ſ.
de coll.illud.ſ.ad hec.z eſt glunctio. (Tutelis) nō ſolū ſuſcipiēdis,
ſed etiā iam ſuſceptas deponūt.ſ.de excu.tu.l.n.ff.eo. tit. iuriſperi
tos.in prin.z de mi.verū.ſ.ex facto.vbi z alij caſus ponūtur in glo.

in quibus

Peculiuꝫ eſt quadruplex.

Pꝛelati an debeant negotia pꝛopria negocijs ecclie ſticis pꝛeferre.

Domeſtici qui dicuntur.

Pꝛotectoꝛes qui ſunt.

quibus tutela deponit ſuſcepta. Quid ſit tutela habes.ff.de tutel.l.
j.in prin.eſt aūt ꝓpie pupillorum.lxxxvij.di.de ſolatio. que in duo
bus cōſiſtit,vt vita a criminib⁹, z reo ab impioꝛuꝫ iniuria pſeruent
tū.q.i.c.j. Ipſe quoqz deus pꝛecepit pupillis z egenis tutionem im
pendi per.c.de ſolatio. Et clerici z monachi licet ad teſtamentarias
tutelas vel aliā non teneaf.ſ.de epiſ.z cle.generaliter.xxj.q.iij. Ly
pūanus.ad tutelā eū pſonarū miſerabilū teneñ.lxxxvj.dij.pueint.
z.c.licet.z.xvj.q.j.generiter.per eſm autem nō ſeculares iudicem
compellunt.ad hoc.lxxxviij.diſt.decreuit. An autem tutoꝛ poſſit
offerre pupillū monaſterio vel eū repetere ſi abſqz voluntate ipſius
intranit.no. Inn.extra de regula.c.ū. Item poſſit tutoꝛ pro pupillo
ſponſalia cōtrahere.not.ipſo de matrimo.cōtra interdic.ec.c.j. (Cu
rationibus) an excuſantur vt nō fiant inuiti curatoꝛes ad litem,cer
te ſic eadem ratione,immo maioꝛes.nam fm aliquos curatoꝛ ad li
tem nō datur inuitus.ar.ff.de cu.bo.dā.l.j.ſ. queritur cuius cōtra
rium puto veriꝰ.z cetra ſſuetudine,quo ſit venerabilius vacuū eſſe ꝺz.vt
tiarij excuſant a curationibus vt hic,ergo ab oibus cū indefinita lo
cutio equipolleat vniuerſali.ff.de re.du.ſi is qui.ſ.vtrū.ꝙ.di.ſi ro
manoꝝ. Igit in alijs obtineat ius cōe qō cōpellantur.ff.de leg.ius
ſingulare.ad mnni.l.j.in fi.z hoc tenet Lyꝛ.ſ.qui pe.tuē.l.j. (Excuſa
ri) immunitate gaudere. (Ne alienarū) verſ.z eſt ratio huius dicti.
(Miniſteria) obſequia.que ꝓ re publica potiunt. (Nec ſuis) ſimi
ſ.de doñ.in donatiomb⁹.extra de ſortileg.eccliā.z in ſpec.de teſte.ſ.j.
ver.ſunt etiā domeſtici.iij.q.v.in ſumma.z.c.j.z.c.accuſatores.z.c.
accuſatoꝛibus.xiij.q.j.in ſumma.xxxv.q.vj.in ſumma.z in prin.z in
c.accuſatoꝛib⁹.z.c.accuſatores.xiij.q.ij.in ſumma.qō.vj.in ſumma.
Pꝛotectoꝛes autem ſunt milites fortes perſonam pꝛincipis cuſto
dientes.vt ſunt in eccleſia dyaconi epiſcopis,xciij.diſt.dyaconi.
¶ Et no.q hūs habebant comitem qui omnibus pꝛeerat.j.de me.l.
pe.z.ſ.vbi ſena.vel cla.quotiens.poſt prin. De domeſticis cōmo
ſalibus.vide de verb.ſig.c.vlt.lib.vj.

¶ Imperator Lex.j.

DOmeſtici ac pꝛotectoꝛes oſculandi cum ſaluta
uerint vicarios tui culminis habēt poteſtatez.
Pena enim ſacrilegij ſimilis erit:ſi his honoꝛi
ficentia non deferatur:qui contingere noſtram purpu
tam digni ſunt extimati.

DOmeſtici. ¶ Caſus. Pꝛotectoꝛes z domeſtici pꝛincipis cū
ſalutāt vicarios pꝛefecti pretoꝛio poſſunt illos oſculari. Oꝛ
ſi talis honorificentia eis delata nō fuerint vicarij ad ſimi
litudinē ſacrilegij punient. (Oſculādi) oſculū reconſiliationis indi
riū eſt fm Iſid.ſup illud Geñ.xxvij. Accede,inqt, Iſaac ad Jacob,
z da mihi oſculū, vñ pax eſt obſculo reformāda.ū.Reg.xxij.c.m fi.
De hoc etiā Dmb.in exameron in tractatu ſexti diei. Quis loquar
de oſculo oꝛis qō pcaris z eparitaris ē ſignū oſculanē ſe z colūbe.
Sed qd ad humani oſculi veniſtare in quo amicitie inſigne humā
nitatiſqz pfulget,i quo plene charitaſ expꝛimit affect⁹ vñ p oſculū
caro carni,z ſpirit⁹ ſpiritui cōiungit dicit Archy.de cōſe.di.ij.pace
igitur. De oſculo ēt ponit Valer⁹.li.iij.c.j.in fi. Eſt ēt oſculū pedū z
manuū.de quo Ber.Sup canti.ſermone.iij. Vbibus qdē ita eſſe vi
demus ſeruos vez offenſores dñoꝝ oſculari pedes cū ab eis veniā
petunt,z pauperes diuitū manus.cū ab eis munus accipiūt,ac re
ges dñt ab hoc oſculo rēperare.nā qegd in excello faſtigio poſitus
eſt humili z cetra ſſuetudine,quo ſit venerabilius vacuū eſſe ꝺz.vt Oſcula
dicit Valer⁹ vbi.ſ.Papa vero ex paterna (vt credo) charitate cō qualia eſ
trariū ſeruat. ¶ Sciēdū eſt aūt q oſculū nō ꝺz eſſe laſciuū qō eſt li dilectionis,vt patris a quo filⁱ oſculādus, iz interdū caſtigādus.vz ſe debeat
bidinis incitamentū.xxvij.q.j.nec aliqua.ſz ꝺz eſſe charitatis z iuſte q.v.nō oſculank. Ab oſculo dñt monachi pꝛecipue abſtinere, quoꝝ z quibus
decet eſſe puriſſimos.de cōſe.di.iiij.monachi. Similiter abſtinendū pſonis pꝛ
eſt ab exercitatis,qb⁹ nō debemus obſculo cōſcare.xxj.q.iij. exercita hibentur.
tus.z.c.vlt. Quid aūt ſi papa vl eps exercitarū ſciēter oſculat, an ex
hoc ipm abſoluere intelligaf? vide extra de priui.cū olim eſſem⁹ in
fi. Illud aūt ſcias q̄ q dicit oſculū grauiꝰ pctm eſſe q̄ coitū, hereticꝰ
eſt cēſendus.in cle.ad noſtrū de here. (Saluti anerint) ſ.eos. Et aūt
ſalutare ſaluti optare fm Hug. Vñ papa ſciēter ſalutās exercitarū
ipm abſoluere intelligit.de ſen.excō.ſi papa.li.vj. An aūt videat qō
in electū ꝙſentire ſi eū ſaluter, habes extra de his.ſ.ſi.a ma.par.cap.
ex oꝛ.z.lxvij.di.cū adrianus. (Pena) ff. (Surpurū) idem facit late
ris comitar⁹.j.ti.pri.l.j.idem militatio circa latus.ſ.de excu.tu.l.ſi.

Lex.ij.

¶ Idem.A.

PRimicerius quidem domeſticoꝝm z pꝛotec
toꝝm vtriuſq; ſchole poſt adeptum tribuna
tum inter eos ſpectabili dignitate pꝛeferuntur;
qui ducarum gerere meruerunt. Alij vero qui decuſſis
ſtipendijs ab eodem.ꝛ. vſq; numero ſubſequuntur con
ſulari id eſt clariſſimatus dignitate perfruantur; cum
ipſa loci.z.pꝛimoꝝm acceſſione.

PRimicerius. ¶ Caſus. Pꝛimicerij pꝛetoꝝm z domeſti
coꝝm poſtq̄ primiceriatū adepti fuerint efficiūtur ſpecta
biles ſicut duces,puinciarū. Alij vero domeſtici z pꝛecto
res nō primiceriꝰ ſucceſſiue vſqz tū ad decez numero ſunt clariſſimi
habita quidem ratione tpis inter eos. Nam hi qui ſunt vltra numie
rum ipſum decem tali dignitate nō gadent. ¶ In glo.i. pꝛimiceriaꝰ
tuz ibi ſingulari.adde.z tūc dictiōes inter eos iunguntur cū ſu
pꝛioꝛibus.z facies longū punctuz poſt. ¶ In gl.adde.vel dic q̄ non
tranſit de ſigulari ad plurale,z dictiones inter eos iunguntur cū in
feꝛioꝛibus.z facies punctum longum poſt dictionem tribunatum.

¶ Idem. Lex.iij.

SI quis domeſticoꝝ nulla negotij publici ab
ſtrahente ſolicitudine: nec ei per comeatum ſo
lemniter vt abeſſet facultate conceſſa per bien
nium obſequijs ſerenitatis noſtre defuerit: is retroꝛſuz
in ordinem tractus inferioꝛem quinqz ſequētibus poſt
ponatur. Si vero triennium eius abſentia continuaſſe
monſtretur: vſqz ad.x. locum pꝛoculdubio degradetur.
Quod ſi quadrienniotenus abfuerit: nouiſſimus collo
cetur. Quinquennio aūt ſimiliter ſi fuerit deuagatus:
ipſo iam cingulo ſpoliandus eſt. Indignum quippe eſt
deſides a pꝛopꝛijs tanditu munijs aberrantes: quos con
uenit aſſiduos numerari.

SI quis. ¶ Domeſticus pꝛincipis qui abeſt ſine comeatu
ſeu licentia, nō qdem p negotio publico. Si quidem p trie
nium cū reuertitur retractus retroꝛſum in inferioꝛem ordinez
poſtponēdus eſt quinqz quos ipſe antea pꝛecedebat. Qui aūt p trie
nium poſtponendus eſt decem. Qui vero quadriennio, poſtponen
dus eſt oibus. Qui aūt quinquennio pꝛiuat officio, z ponit pulchꝛā
rationem. (Negotij) ſibi legitime demandati. Solicitudine) que ꝺz
eſſe publica negotia gerentibus. (Nec ei) ver. (Comeatū) licentiaz
diſcedendi. (Si vero) ver. (Monſtretur) pbetur, oſtendaf. Et facit
pro eo qd ſcripſi de pbanda cōtinua poſſeſſione.ſ.de fun. patri.l.ſi.
Idē idem.j.de comeatu.l.ſi.ibi deprehendit. (Proculdubio) certe.
(Degradet) alias regradet.ſic.j.de priui.ſcho.l.j. in prin. (Qō ſi) ſi.

(Quadriennioten⁹.) Nomẽ cõpositi ex quadriennio ⁊ ten⁹, qꝫ est aduerbiũ. (Quinquẽnio) ꝑ. (Deuagal⁹ vide qꝫ scripsi, ff. de ꝛpori. l. ibi vag⁹. (Cingulo) .i. dignitate q̃ ꝑ datione cinguli qꝫ est ligniũ eius acquirit, fic ⁊ detrahunt signa ordiniũ sacerdotũ⁹ cũ canonice degradant. de quo vide in Spec. de accu. ꝓmissa. ⁊ de pe., degradatio. libr. vj. (Spoliãdus) .i. discingẽdus, ff. de agẽ. in re. l. ij. In clericis qũt deserentibus ecclesiã vel ꝓbendas. vide qꝫ scripsi, ff. de ꝓmisce. l. ij. in verbo ordine. (Indignũ ꝑ. ⁊ est bona ratio ꝓpositoris. (Vesides) cessantes incohato ꝓposito ⁊ deserẽtes illud. ¶ Et no. vtrũ desidie arguendã, nã ⁊ nocet sanitati corporis ⁊ aĩe saluti, qua re nõ debẽt virtutib⁹ intendẽtes vt literati pusillosis cogitationib⁹ euagari, vt ad instar fornicatris Israel omni crãseunti diuaricent pedes suos, de cõse. di. v. nunq̃. vñ Querit egistus quare sit facẽ⁹ adsul Ouidius. tes. In promptu cã est. desidiosus erat. Itẽ vt ait Tullius⁹ de finibus bonorũ ⁊ malorũ. li. v. In hoc ign ⁊ in oĩ alali perspicua sunt indicia nature, vt appetat aĩo aliqd agere semp, ne ꝛ vlla cõditione quietẽ sempiternã possit pati. Item no. ꝙ prelati in his qb⁹ sunt ex officio debitores ꝺ periculũ ineste desidie. xxv. q. j. diuinis. ⁊. c. nulli. (Pro ꝓpũs ad ꝓpũ onus ꝓtinentes. (Assiduos) quasi assidẽb⁹ .i. fabulis ꝓtinẽ sedentes. ⁊ est hic quedã similitudo. nam ẽt in motu est assiduitas. ff. de an. leg. meuia. ⁊ ꝙne. ¶ In. j. gl. ibi vltimus. adde, vt ꝓtiũ. dis. precipimus. ¶ In gl. no. ibi gñaliter, ad de vagabund⁹ est q̃ necubi hꝫ domicilũ vel habitatiõ. ff. de dã. infec. l. iij. §. denuntiari. ⁊ ibi no. ad qꝫ etiã. ff. de agri. ⁊ censi. l. iij. ⁊ dicti plenius. j. de ry von. l. j. ¶ Post gl. j. esse adde. ⁊ ita leges. indignũ qppe est desides a ꝓpũs tãdiu munũs aberrãtes esse qꝫ est. j. quos cõuenit assiduos munerari. vel dic numerari. i. in numero haberi. ⁊ sic recte leges.

¶ Idem. A. Lex. iiij.

Lege pragmatica sine fine victura: prefinitendũ ac cõstituendũ credimus: vt si quis virorũ fortium presentialiũ domesticorũ in equitũ schola secundũ primicerij locũ adeptus diem ĩmercẽa clauserit vltimũ: heredes eius nõ reliqui tantũ tpis qõ idem gradui superesse monstrant. Ueruũctiam in sequentibus huius armi hoc est primiceriatus solatijs ac emolumentis fruantur omnibus; vt qõ ad questum ⁊ cõpendium militẽq; fructum ꝓolixe pertinet: similis habeatur ac si superstes permanserit ad finem vsq; supremum.

Lege. ¶ Casius. Primicerius protectorũ ⁊ domesticorũ electus, vt vsq; ad annũ tale gerat officiũ, si ante annum moritur heredes debẽt habere salariũ, non solũ totius tpis qõ superesset post mortem eius vsq; ad finẽ anni, sed etiã totius anni sequentis. (Lege) .l. vsq; hac. (In enim) vsq; ad finẽ mundi. (Credimus) ⁊ ita cõstituimus. (Fortiũ) debiles enim ad tale officiũ assumẽdi nõ sunt. pio quo vide qꝫ scripsi. j. de erog. mil. an fortissimi. (Elanserit) deus nõ ipse. ⁊ dic per mortem que est terminus vite. in aut. de here. ⁊ fal. §. his omnibus. (Ultimum) nouissimus. (Et quod) vel s. ⁊ est causa finalis. ¶ Post gl. ad annum. Adde. Ar. cõtra. j. de mer. hac. l. in prin. ⁊ vide quod dicetur. j. de primipilo. l. j.

¶ Post glo. i. longe. adde. ⁊ de tempore ꝓlixo. vide. j. de deserto. l. j. in ver. diu. ⁊. ff. de primicerio. l. ij. §. his adiũctis.

¶ De propositis laborum. Tit. xviij.

Laborũ) als labarũ. zelt regale signum in bello. fm Pap. ¶ In gl. ibi signa bellica. adde. Legit enim in. j. lib. hystorie tripartite ꝙ constantinus in somno signum crucis vidit in celo, ⁊ angelos astãtes ⁊ dicentes. Constantino in hoc signo vinces, ⁊ ex tunc signũ crucis in eis ante se ꝑferri fecit in acie. ⁊ in signiũ vel vexillũ crucis trasformari fecit signũ victoriale qꝫ vocabat labarũ, qꝫ; ante ipm ꝙleuebat in acie ꝓtius ferri, ⁊ tale forte est aurea flãma regis francorũ. Signũ aũt imperij romanorũ etiã ante cẽsares semp fuit aquila vt ꝓtat valerio. lib. vj. c. j. §. libidinosi. ⁊ li. j. c. de paĩnis. §. non sunt nos.

¶ Imperator. Lex. j.

Qui propositi laborum nostro iudicio promouent claritissimi sint inter electos. Ita vt ex consularibus habeatur. Nam ⁊ immunitate digni sunt: quos nostri lateris committatus illustrat.

Qui. ¶ Casius. Prepositus laborũ ꝓmotus iudicio principis est clarissimus, ⁊ immunis est a muneribus personalibus ⁊ ꝛationes ponit. (Ita vt) ver. (Nam) ver. als est literam. (Lateris) sic ⁊ purpura. ff. eo. titul. j. l. j.

¶ De proximis sacrorum scriniorum; cerriscq; qui in sacris scriniis militant. Tit. xix.

¶ Proximis.) Sciendũ est ꝙ magister in quarto sniarum notat. ꝓ primũ dici diuersis modis. s. ꝙ condicione prime nationalis, spe. couersationis ꝓpinquitate agnationis. vt. ff. de cõrahen. emp. duobus. ⁊ ꝛõne bonorũ exhibitionis. vt ꝓ Luc. ⁊. ff. in aut. vt iud. sine quoquo

Proximi multiplici ter dicit.

suff. ff. si qs de ꝓdictis. ver. sed si aliquo. adde rõne loci vel officialis. administrationis vt hic. Ite ordo fideles proximi nostri sunt de peti. di. ij. ꝓtimos. ⁊. c. fe. De prima si e quẽstionis ad deũ dicus q̃ eũ nõ facẽtur loca ꝙ merita. xi. di. no loca. ⁊ tur diugũ cũ ꝙ malo retrahitur. ⁊ ad collendũ deũ ꝓducit. xxiij. q. iij. c. vlt. facta em. primorũ reprehensione digna detendẽda ꝺo sunt. xxj. di. nolite nã ⁊ tunc primos sicut ⁊ nos diligim⁹ qui nõ ꝓpter sperata diuicia vt. ꝓpter cõsanguinitate. ꝙ. ꝓpter hoc tm. ꝓ ꝙ. iure nre sunt participes. cos diligim⁹, ⁊ ad colendũ deũ ꝓ posse inducim⁹. de pe. di. ij. cat. s. ⁊. c. q. iij. deus homo. in hoc em ꝓtimos tenemur diligere, vt de eorũ ꝓtitate doleamus, ⁊ ad correptione quotidie laboremus. ⁊. q. no ꝓt. ⁊. ff. de. ꝓximũ aũt rõne cognationis ꝙtis in erogadis eleemosinis preferre debeam⁹. xxxv. di. nõ facias. nã ꝓtimi ⁊ ꝙiuncti nobis sunt applicãdi. ff. de ita. ho. li. ij. in officijs tñ ecclesiasticis ꝓhibemur. xxix. di. decenter cũ. ¶ Item. Itẽ est ꝓtimi ⁊ clare. vt pubertati q̃ tunc vere ꝺ cũ hꝫ. xiij. an cũ dimidio. ff. de excu. tu. nõ tm. de hoc etiã vide extra de despon. impu. cõtinebat. Sed certe in. d. l. nõ cũ ꝺ. ppe pubertatẽ. ar. ꝓtimus est que nemo ꝑcedit. ff. de ꝟb. si. l. ꝓtimus. Quare tñc videt ꝓtim⁹ pubertati qi tri mestre tps cũ superesset. ⁊ eodem modo dici pot qi qs est infanti ꝓtim⁹. De qbus inst. de inutil. stip. §. pupillus. ⁊ ꝓbat hoc. ff. rem. pup. sal. fo. ferũ pupilli, ⁊ de ꝟb. ob. li. ij. §. j. Vel dic ꝓtimus pubertati q est circa tñ. anni, qui. extra de despon. impu. attestationes. ⁊ tunc hoc verbũ circa, potest ꝓmisso modo exponi. vide qꝫ no. Item extra ne spon. iumentis. ⁊ qꝫ scripsi. j. de deserto. l. j. in ver. duo dies. (Sacrorũ. ꝙ scriniorũ. ⁊ cri Scrinius nium ꝺ quasi secretorũ vel scriptorũ publicorum recõditio. Inde quia dicũtur scriniarij, libellarij, cartularij publici ꝛ Papie. ⁊ colligit hoc. xcj. di. cleleuterius. ⁊. j. de nume. scriptorios. Ad idem. xxxj. di. ranus. ⁊. ff. de quadri. pscr. l. ij. §. ad hec vbi exponit aliter. Sut etiã scrinia legum. vel iurisperiti. ff. de test. oĩm. post ꝓm. ꝙ semp intra lapsus principis ꝓ gñio dũt esse. ff. de excu. tu. iurisperitos. in ꝓn. ꝙuis illud ꝑbum aliter accipiat in textu ⁊ glo. ff. de cõsti. c. j. ll. vj. Un gñio. ꝙ est fons totius gñij regni dicit armarius legũ, cui adesse ꝺ scientia iuris, iubetur. qꝫ se totũ tradere legibus totiqꝫ responsis prudentũ fm Casiodo, vt scripsi. ff. de questio. in rub. ꝓtinet. qꝫ ad eũ ordinare de cõtroverse iuris, ⁊ dicit vox legũ. vt scripsi. ff. de decur. nemine. in verbo questores. Iuste ergo dicunt iurisperiti, scriniarij. et quo ꝺ questor armarij legũ. Quid aũt differt hic titulus ab eo q est. ff. de magistris scriniorũ? Rndeo his ꝓtimis dicendo ꝓdictos ꝓesse magistros. ¶ In gl. ibi hac parte. adde. In palatio nãq; militãt. vt. j. l. iij. ⁊ l. ij. quis. ¶ Et ibi dicit. j. adde. ea. l. hac parte. ⁊. j. §. quis. ⁊. l. ij. vel quasi tuor. vt. ff. de vetti. olo. l. ij. ⁊ plura vt. j. de pal. sacr. lar. ij. scrinijs.

¶ Imperator. Lex. j.

Proximos memorie epistolarum ac libellorũ atq; dispositionum ita vicariorum honore cumulamus. Ut inter eos merito dignitatis habeantur: qui prouecti ꝺ processes sibi creditas temperauerint: ex eo tempore ex quo eos splendor indempti ꝓximatus ostendat. In sequentibus ꝓponendi qui vicarias postea administrauerint. Et nullam iniuriam de scriptionis perhorrescant.

Proximos. ¶ Casius. Illi qui sunt proximi scriniorũ sacrorũ. in scriniis. ff. de memorie epla. ⁊ libellorũ ac dispositionũ ea dignitate leganter, q̃ vicariꝰ qui regit ꝓuincias data est hoc durante officio, eo finito ꝓponuntur eis vicarij aĩ gerentes, immunesq; sunt ab onere delcriptionis. (Memorie) id est memorarij seu repertorij vbi epistole, dispositiones, at. q; libelli conscripti reperiuntur ad similitudinem memorie naturalis in anima sistentis que est rei impte recordatio vel thesaurus repertorum fm Tullũ. ij. rhetor. Nam duz vim significatur corpus anima dicitur, duz scit memor est, mẽs futura. ꝓuidet. dũ spirat spiritus est, dũ recolit memoria est. cogitatio ꝓsentia complectitur fm Pap. Hãc materiã si delectat ꝓsequere melius fm Archi. xxxij. q. ij. ¶ Dorses (Epistolarij) Epistola grece latine dicit supra missa. Stola enim missa interpretat. naz ante carte ⁊ membranarũ vsum in dolatis ex ligno tabulis scribebatur fm Pap. (Libellorum) quos dicimus petitiones, qꝫ aliquid in eis a principe petitur. (Dispositionum. Disponere ꝓprie est opus vel consilium ordinare vel fe dus fm Pap. vnde mandata principũ, dispositiones vocantur. in auten. de man. ꝓnci. post ꝓnci. ibi salubribus dispositiones continentia. ⁊ tales ꝓximi sunt hodie in regno notarij cancellarie. Vel dicas ꝙ ꝓximi epistolarum erant illi qui scribebant epistolas vt sunt scriptores domini pape. Sed ꝓximi libellorum erant illi qui recipiebant libellos, quum romana curia dicũtur supplicationes, vel in curia regis ne sint petitiones ponas quam signate seu decretate per ꝓximum qui erat. quoq; debẽt eas registrare. Proximi vero dispositionum erant, vt si ut hodie in romana curia registratores. vt colligitur ex no. ff. eo. iubri. ⁊ hi vocabantur etiam comites dispositionum. vt. j. eod. i. proximos. (Emulam. ⁊ mulamus) augemus, ꝛeruamus. (Ut inter) ver. ⁊ declarat qꝫ dicerat. (Merito) .i. ꝓpter meritum. (Dignitatis) ꝓmatus. (Teneuerarũt) .i. temperate ⁊ moderate gubernarũt. vide. ff. de cano. lartit. l. iij. in verbo moderatorũ. vel qꝫ sibi subditos a vitijs temperare coegerunt. (Splendor) qz virtutibus splẽdere debent. vel qꝫ dignitas eos splendere facit. (Ostendat) als ostendit. (In sequentibus) versũ. (Proponendi) alias preponendi. (Vicarias) alias vicariam. (Et nullam) ver. (Iniuriam) id est grauamen. vel ꝓprie qꝫ cõtra iura sibi iniungitur. (Descriptionis) estime, de qua. ff. de apo. pub. l. j. (Perhorrescant) metuent, formident.

¶ Imperator. Lex. ij.

In sacris scriniis nostris militantes in prouincijs ordinarij: vel spectabilis iudicis a salutatione non arceantur: ⁊ inuiti in concessu accipiantur. ¶ Sciturus vel principe vel comicolario: vel capitibus officij trinas libras auri ex suis facultatibus erũdas: si consistorium nostrum sepe ingredientibus secretarij iudicij non patuerit ingressus. Aut sit reuerentia non fuerit salutatione delata: aut sedendi cũ iudice societas denegata.

In sacris. ¶ Casius. Addilates in sacris scriniis cum principez adorare, aliosq; salutare valeant, nõ sunt remouendi a salutatione iudicũ spectabilium vel ordinariorũ qui sunt in ꝓuincijs, imo etiã inuiti sunt trahendi vt cũ eis sedeant in pretorio vel cõsilium prebeãt. Punitur etiam officiales ipsoꝝ iudicum, si cũ dicti militantes voluerint ingredi ad cõsilium iudicũ, eis nõ fuerit paratus ingressus, aut si reverentia eis salutatione delata non fuerit, vel sedendi cũ iudicibus fuerit eis societas denegata. (In sacris) .i. imperialib⁹ ⁊ reipublice cuius quodãmodo omnia sacra dicuntur vt sepe dictũ est. (Addilates) vt sunt in regno sicilie notarij Domus cancellarie vt dixi. s. l. ꝓxi. (Ordinarij) .i. ꝓsides. vt. s. de modo dũ nihil mulcta, eos. sic dicti qꝫ ordinati ꝓ ceteris in eorũ operibus debent habeat in esse, ⁊ ad hoc sibi subditos ordinare. vñ nihil in domo domini debet ornatum. inordinatũ esse nihilqꝫ ꝓposterũ. Ita quidem vt qꝫ requiritur in corpore, semper inueniat in capite. Ingressus enim ꝓsidentiũ sacrus est subiectorũ. lxj. di. miramur. neq; etiã ipsum regnũ posset subsistere nisi magnus differentie ordo in talibus seruaretur. lxxix. di. ad hoc. ⁊ ideo beatus Augu. lib. de natura boni dicit ꝙ bonũ consistit in ordine. Quare aũt dicant clarissimi scripsi. s. de cañ. lar. tit. l. iij. (Spectabiles iudices) alias spectabilis iudicis. ⁊ melius. (Ad salutationem) alias a salutatione. ⁊ melius. (Inuiti) non solũ inuitet vñ. q. j. epi. (Consensum) alias cõsensu. ⁊ forte melius, vt. j. eo. l. in fi. ⁊. l. peculiari in fi. ⁊. j. de ꝓtin. agen. in re. l. iij. iij. rñ. ⁊ xcv. di. c. eps in ecclesia. ⁊ di. fe. bene quidem. ⁊. j. q. iij. in loco. in fi. vbi dicitur cõcessione. ⁊ illud Tullij lib. de senectute quibus cũ cuncto cõcessit plausus esset. ⁊ tũc etiam potest exponi consilium. i. consilium quasi consedium. in. d. l. literam transeũte. vt. xv. di. canones. in fi. xcv. di. bene quidem. ꝓ totus. ⁊. s. de prefe. preto. siue vr. l. fi. in fi. vide que dixi. s. tit. iij. in rub. Sed certe aliud est cõsilium, aliud consensus, vt colligitur. lxiij. dis. obeuntibus. in gl. videtur ꝙ cessio dicit cõuentus vel congregatio fm Pap. ⁊ ita debet hic sumi. sic etiã sumitur. v. q. iij. loco. in fi. ⁊. s. de ꝓpo. sacri cu. l. j. ⁊. xvij. di. c. fi. Nam etiã sedendo sit honor. s. de epi. ⁊ cle. deo nobis. Item facit. vñ. q. j. epi vel ꝓtoꝝ teri. j. q. vij. cõuenientibus. ⁊. xij. q. ij. eps vnus sed certe nõ est huius legis intentio vt ꝓ in predictis iurib⁹. ⁊. s. de offi. dis. iudi. l. fi. vt in consilium accipiant inuiti. Sed est intentio legis vt iudices nõ patiantur eos stare coram eis, sed per eos ad sedendũ iuxta se cogant inuiti. ⁊ hoc tunc demum qñ non habent dicere causam, nam tunc stare debent. vt. s. de ꝓtib. quisquis. in fi. Judex aũt cum tustitiam reddit, dz sedere sublimior. d. c. eps in ecclesia. (Acceptiant) per inadvertentiam forte vel pannos. ſ. ab ipsis iudicibus ponentibus eos iuxta se, extra de maio. ⁊ obe. foutte. vbi dicit iuxta se ⁊c. ꝛ inuitentur. vñ. q. j. Sciturus. ¶ Casius. Addilates in sacris scriniis cum principez adorare, aliosq; salutare valeant, nõ sunt remouendi a salutatione iudicũ spectabilium vel ordinariorũ qui sunt in ꝓuincijs, imo etiã inuiti sunt trahendi vt cũ eis sedeant in pretorio vel cõsilium prebeãt. Punitur etiam officiales ipsoꝝ iudicum, si cũ dicti militantes voluerint ingredi ad cõsilium iudicũ, eis nõ fuerit paratus ingressus, aut si reverentia eis salutatione delata non fuerit, vel sedendi cũ iudicibus fuerit eis societas denegata. (In sacris) .i. imperialib⁹ ⁊ reipublice cuius quodãmodo omnia sacra dicuntur vt sepe dictũ est. (Addilates) vt sunt in regno sicilie notarij cancellarie vt dixi. s. l. ꝓxi. (Ordinarij) .i. ꝓsides. vt. s. de modo dũ nihil mulcta, eos. sic dicti qꝫ ordinati ꝓ ceteris in eorũ operibus debent esse, ⁊ ad hoc sibi subditos ordinare. vñ nihil in domo domini debet inordinatũ esse nihilqꝫ ꝓposterũ. Ita quidem vt qꝫ requiritur in corpore, semper inueniat in capite. Ingressus enim ꝓsidentiũ sacrus est subiectorũ. lxj. di. miramur. neq; etiã ipsum regnũ posset subsistere nisi magnus differentie ordo in talibus seruaretur. lxxix. di. ad hoc. ⁊ ideo beatus Augu. lib. de natura boni dicit ꝙ bonũ consistit in ordine. Quare aũt dicant clarissimi scripsi. s. de cañ. lar. tit. l. iij. (Spectabiles iudices) alias spectabilis iudicis. ⁊ melius. (Ad salutationem) alias a salutatione. ⁊ melius. (Inuiti) non solũ inuitet vñ. q. j. epi. (Consensum) alias cõsensu. ⁊ forte melius, vt. j. eo. l. in fi. ⁊. l. peculiari in fi. ⁊. j. de ꝓtin. agen. in re. l. iij. iij. rñ. ⁊ xcv. di. c. eps in ecclesia. ⁊ di. fe. bene quidem. ⁊. j. q. iij. in loco. in fi. vbi dicitur cõcessione. ⁊ illud Tullij lib. de senectute quibus cũ cuncto cõcessit plausus esset. ⁊ tũc etiam potest exponi consilium. i. consilium quasi consedium. in. d. l. literam transeũte. vt. xv. di. canones. in fi. xcv. di. bene quidem. ꝓ totus. ⁊. s. de prefe. preto. siue vr. l. fi. in fi. vide que dixi. s. tit. iij. in rub. Sed certe aliud est cõsilium, aliud consensus, vt colligitur. lxiij. dis. obeuntibus. in gl. videtur ꝙ cessio dicit cõuentus vel congregatio fm Pap. ⁊ ita debet hic sumi. sic etiã sumitur. v. q. iij. loco. in fi. ⁊. s. de ꝓpo. sacri cu. l. j. ⁊. xvij. di. c. fi. Nam etiã sedendo sit honor. s. de epi. ⁊ cle. deo nobis. Item facit. vñ. q. j. epi vel ꝓtoꝝ teri. j. q. vij. cõuenientibus. ⁊. xij. q. ij. eps vnus sed certe nõ est huius legis intentio vt ꝓ in predictis iurib⁹. ⁊. s. de offi. dis. iudi. l. fi. vt in consilium accipiant inuiti. Sed est intentio legis vt iudices nõ patiantur eos stare coram eis, sed per eos ad sedendũ iuxta se cogant inuiti. ⁊ hoc tunc demum qñ non habent dicere causam, nam tunc stare debent. vt. s. de ꝓtib. quisquis. in fi. Judex aũt cum tustitiam reddit, dz sedere sublimior. d. c. eps in ecclesia. (Acceptiant) per inadvertentiam forte vel pannos. ſ. ab ipsis iudicibus ponentibus eos iuxta se, extra de maio. ⁊ obe. foutte. vbi dicit iuxta se ⁊c. ꝛ inuitentur. vñ. q. j.

Sciturus. ¶ Casius. Addilates in sacris scriniis cum principez adorare, aliosq; salutare valeant, nõ sunt remouendi a salutatione iudicũ spectabilium vel ordinariorũ qui sunt in ꝓuincijs, imo etiã inuiti sunt trahendi vt cũ eis sedeant in pretorio vel cõsilium prebeãt. Punitur etiam officiales ipsoꝝ iudicum, si cũ dicti militantes voluerint ingredi ad cõsilium iudicũ, eis nõ fuerit paratus ingressus, aut si reverentia eis salutatione delata non fuerit, vel sedendi cũ iudicibus fuerit eis societas denegata. (In sacris) .i. imperialib⁹ ⁊ reipublice cuius quodãmodo omnia sacra dicuntur vt sepe dictũ est. (Addilates) vt sunt in regno sicilie notarij cancellarie vt dixi. s. l. ꝓxi. (Ordinarij) .i. ꝓsides. vt. s. de modo dũ nihil mulcta, eos. sic dicti qꝫ ordinati ꝓ ceteris in eorũ operibus debent esse, ⁊ ad hoc sibi subditos ordinare. vñ nihil in domo domini debet inordinatũ esse nihilqꝫ ꝓposterũ. Ita quidem vt qꝫ requiritur in corpore, semper inueniat in capite. Ingressus enim ꝓsidentiũ sacrus est subiectorũ. lxj. di. miramur. neq; etiã ipsum regnũ posset subsistere nisi magnus differentie ordo in talibus seruaretur. lxxix. di. ad hoc. ⁊ ideo beatus Augu. lib. de natura boni dicit ꝙ bonũ consistit in ordine. Quare aũt dicant clarissimi scripsi. s. de cañ. lar. tit. l. iij. (Spectabiles iudices) alias spectabilis iudicis. ⁊ melius. (Ad salutationem) alias a salutatione. ⁊ melius. (Inuiti) non solũ inuitet vñ. q. j. epi. (Consensum) alias cõsensu. ⁊ forte melius, vt. j. eo. l. in fi. ⁊. l. peculiari in fi. ⁊. j. de ꝓtin. agen. in re. l. iij. iij. rñ. ⁊ xcv. di. c. eps in ecclesia. ⁊ di. fe. bene quidem. ⁊. j. q. iij. in loco. in fi. vbi dicitur cõcessione. ⁊ illud Tullij lib. de senectute quibus cũ cuncto cõcessit plausus esset. ⁊ tũc etiam potest exponi consilium. i. consilium quasi consedium. in. d. l. literam transeũte. vt. xv. di. canones. in fi. xcv. di. bene quidem. ꝓ totus. ⁊. s. de prefe. preto. siue vr. l. fi. in fi. vide que dixi. s. tit. iij. in rub. Sed certe aliud est cõsilium, aliud consensus, vt colligitur. lxiij. dis. obeuntibus. in gl. videtur ꝙ cessio dicit cõuentus vel congregatio fm Pap. ⁊ ita debet hic sumi. sic etiã sumitur. v. q. iij. loco. in fi. ⁊. s. de ꝓpo. sacri cu. l. j. ⁊. xvij. di. c. fi. Nam etiã sedendo sit honor. s. de epi. ⁊ cle. deo nobis. Item facit. vñ. q. j. epi vel ꝓtoꝝ teri. j. q. vij. cõuenientibus. ⁊. xij. q. ij. eps vnus sed certe nõ est huius legis intentio vt ꝓ in predictis iurib⁹. ⁊. s. de offi. dis. iudi. l. fi. vt in consilium accipiant inuiti. Sed est intentio legis vt iudices nõ patiantur eos stare coram eis, sed per eos ad sedendũ iuxta se cogant inuiti. ⁊ hoc tunc demum qñ non habent dicere causam, nam tunc stare debent. vt. s. de ꝓtib. quisquis. in fi. Judex aũt cum tustitiam reddit, dz sedere sublimior. d. c. eps in ecclesia. (Acceptiant) per inadvertentiam forte vel pannos. ſ. ab ipsis iudicibus ponentibus eos iuxta se, extra de maio. ⁊ obe. foutte. vbi dicit iuxta se ⁊c. ꝛ inuitentur. vñ. q. j. Scrinius

Socĩ bo

Dicet aũt esse socĩ passionum qui fuerunt socĩ consolationum. ⁊ quis iam econtra extra de sepul. c. j. ⁊ ꝓnt dicit Ber. li. de interiori homine. dibus est Amabilis socius oĩbus est officiosus ⁊ nulli onerosus, qz deuotus extollẽd⁹ ad deum, benignus ad ꝓximum, sobrius ad mundũ dñi seruus. ꝓ sed malus ximi socius mundi dñs superiora habet ad gaudiũ, equalia ad cõsummẽ fu sortium inferiora ad seruitiũ. ⁊ Prouerb. xviij. c. in fi. Vir amabilis giendus. ad societatem, magis amicus est q̃ frater. Item bonus q in bonitate permanet nõ polluit, si malo sociatur. xxxv. q. j. nõ est exemplum est ibi de osee ⁊ meretrice. Quãdoq; aũt habent boni societatẽ malorum. ſ. q. iij. turbat. Inde ꝓhibentur edificia priuatorum publicis menibus sociari ⁊ coherere ne ꝓssit inde ciuitas incendiũ vel insidias formidare. ff. de ope. pu. edificia. Igitur bonũ est malum socii declinare, ne sicut morbida oris infectiat congerie societatis. xxv. di. sed illud. xxiij. q. iij. resecande ⁊. c. ecce aũt. ⁊. c. illud. xxvij. q. j. sepe. extra de inde. ad hec. Nam difficile est incorruptũ manere. qui corrupto sociatur. xxiij. q. iij. quisquis in fi. Unde inhonestarũz rerum nulla societas est. ff. ꝓ socio. nam gñaliter ⁊ delictorũz turpis ⁊ fedacõio est. eo. ti. qꝫ aũt inde plures simul militiã deferentes cũ reuersi fuerint gradu pulsi, in diuersa loca distribuendi sunt. ff. de re milit. l. iij. ſ. si plures. Tripliciter aũt qs associat malis, omittẽdo, aut faciẽdo, aut nõ corripiendo. ⁊. q. iij. ita plane. Sed qñq; malorũ societas est tolerenda, qñq; fugienda. vñ. q. j. suggestũ. ⁊. fe. ⁊. c. vlt. vñ Chrys. super Matth. Bonus malo cuz conuersat, aut pares reddunt, aut cito abinuicem separant. Amicitie enim pares aut querunt aut faciunt. hec societas nimiũ affectanda ⁊ sequenda est. Nam ꝓut dicit Seneca in epla. Nullius rei sine socio iocundita est possessio nõ magis vtilitari est agere cũ reddibilibus amplis ꝙ socius equalis cũ moribus bonis sit tibi erga singulos falsi libra sermonis vt te blãdum pueri, comitem iuuenes, graue senes meritantur. Item Au. de bono cõiugali. Ob hoc deus ex vno voluit oẽs hoies cõdere. vt in sua societate nõ solũ similitudine in gñis, sed etiam cognationis vinculo tenerentur. Primaq; naturalis humane societatis copula vir ⁊ vxor, quos nec ipsos singulos deus condidit. ⁊ tanq̃ alienos iungit, sed alterũ creauit ex altero. signãs etiam vim cõiunctionis in latere vnde filia detracta formata est, lateribus em iunguñ q pariter ambulant. Sequens cõiugio societatis in filijs q̃ vnus fructus est. non coniunctio maris ⁊ femine, sed cõcubitus. Hoc bene ꝓsequit Tullius. j. de offi. c. de benevolentia vbi inter cetera dicit ꝙ omniũ societatum nulla ꝓstantior est, nulla firmior ꝙ cum viri boni mori⁹ similes sint familiaritate cõiuncti. Nihil enim amabilius nec copulatius ꝙ similitudo morũ bonorũ. Nam ⁊ natura rerum est amare collegam, dicit Cassio. xj. var. epi. xj. Quinimo inter dispares mores non põt esse amicitia fm Ambr. iij. de offi. c. vlt. vnde Epiphanius de bello iudaico. li. iij. Non solet diuersa inter se studia diuersosq; mores cõuenire. Similitudo enim morũ voluntatũ facit societatẽ, ⁊ cognita studia sibi nectunt nequissimos hoies q latrocinio sumptum exercent sumẽ ⁊ starium mihi cõe inuoctis cum ꝓdonibus, nihil cõmune sobrijs cũ se mebruantibus. ⁊ breuiter summũ humane societatis vinculũ est ratio ⁊ oratio. que docẽdo, discendo, cõicando, discernendo, iudicando conflat inter se hoies cõiunctiq; naturali quadam societate. dicit Tullius. j. de offi. Omni aũt societati sic studẽdum est, vt lucrum inde ꝓueniat. vnde inter eos lucrũ non compensatur damno. ff. ꝓ socio de illo. ⁊. l. non ob eam. ⁊. l. ꝛ ideo. Est etiam societas pestifera hominũ ⁊ demonum. que tunc exercetur cũ incantationes ⁊ magice artes hũt. xxvj. q. ij. illud. in fi. Qualiter matrimoniũz se habet ad initar societatis, habes extra de spo. c. ij. ⁊. xxvij. q. ij. cum societas. Tu aũt imputet socio crimen socij si ibi displiceat. habes. j. q. j. dns. ¶ Item no. ꝙ societas vel lata iuramento de cõi consensu dissolui ⁊ separari põt, ne deterius inde cõtingat. extra de

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſpon.c.ij. Preterea ſocietas obtinet vinculũ fraternitatis.ff. pro ſocio. verum.in princ. vnde pro illata injuria comſti in via eius ſocius agit iniurarũ.ff.de iniu.item apud.ſ.tenetur.cum ibi no.z vide pro hoc de pe.felicis.lib.vj.in verbo ſocius.z qđ ibi not.Arch. Benegara).i.ſi nõ fuerit oblata.quinimo etiam inuitis data.vt.ſ.in princ.

¶ In glo.i. cõſiliũ ibi dicunt adde.z colligitur de conſe.dif.iij.ſoler. Arg.contra.ſ.de aſſeſ.l.j.dic vt.ſ.ſubiungã. ¶ Et ibi conſulere. adde.ſed an gratis videtur q̃ ſic. Prouerb.xxiij. Nolī vendere ſapiẽtiam z doctrinam z intelligẽtiam. Item qui recte iudicat z premiũ remunerationis expectat.fraudem in dño perpetrat. qz iuſtitiam q̃ gratis impartiri debuit acceptione pecunie vẽdit.xj.q.iij. qui recte. z facit ipſum capitu.per totũ.z extra de ſymo.c.j.cum ibi no. Item Eccleſi.iiij. Non retineas verbum in tempore ſalutis, z nõ abſcondas ſapientiam tuam in decoꝛe eius. Item vt ait Grego.in quadaz homelia habens intellectũ curet omnino. ne taceat.habens rerum affluentiã vigilet ne aliqua largitate torpeſcat.habẽs artem qua regitur magnopere ſtudeat vt vſum atq; vtilitatem illius cuz q̃mo procuret. Habens loquendi locũ apud diuitem damnationes pro re rento talento timeat.z Hieronymus.lib.iij ſuper Danielẽ. Non ſufficit ſcire ſapientiam niſi alios erudias. Tacitus enim ſermo docterine alium nõ edificans mercedem octi nõ habebit. Et Ber.ſup Cantſermone.xviij. Fides, ſpes, z charitas propter nos dantur. abſq; his quippe ſalui eſſe non poſſumus. Nonno ſcientie ſeu ſapiẽtie ſermo gratia curationis ꝓphetia.ſimiliaq; quibus carere cum integritate ſaluris ꝓprie poſſumus, ꝓximoꝝ proculdubio in ſalutem expendenda monſtrantur. iniuſtiſſimũ quoq; eſt iuſtitie mercedem querere. vt ait Tullius lib.j. de legibus. Item qz fateri verum cadit ſub ꝓcepto. ſic ſermo vester eſt eſt, nõ non. extra de iureiur. z ſi Chriſtus. z illud celare peccatuz eſt. extra de teſt. cog. c.j. z.c. dilectorum. Nec pro ipſo dicendo vel tacendo eſt recipienda pecunia. ꝓ quo vide qđ legitur z not. extra de ſymo. c. nemo. z Tullius. lib.j. de legib. Jđ ipſum iuſtiſſimum eſt iuſtitie mercedem nõ querere. Et Sen. de bene. lib.iij. Rerum honeſtarũ ꝓtium in ſeipſis eſt. Sed dic q̃ nõ gratis, ſed ſalario conſtituto. vt no.ff. de poſtb.l.j.ſ. ait prꝛetor. ad qđ ij.q.iij. nõ licet. xviij.q.v. nõ ſane. xij.q.ij. charitatem. z ff. de admini. tu. a tutoꝛibus. ſ. vlt. z qđ ibi no. z latius in Spec. de ſalar. ſ. ſequit.

Scientie varie ſalaria miniſtrãt.

in princ. Unde interdũ non cogitur quis ad id qđ ſine ſuo incõmodo ꝓcedere poteſt. nor. ff. de euic. in creditoꝛe. z.l. ſi rem ꝙ. ſic enim meꝛlius ꝓuocatur. Ad hoc ar. ſ. de profeſ. z me. l. medicos. in fi. z. ff. de aſſeſ. l.j. Eſt enim intentio principis vt legum oratoꝛes diriſſimi efficiantur. in ꝓoemio. ff. ſ. nos vero. ad qđ etiam eſt ſ. de aduo. diuer.

Verſus.

iud. per hãc. ſ. ſequentis aũt. vnde verſus. Eſurit ars, decreta tumẽt, lex lucra miniſtrat. Pontificem Moyſes, thalamos medicina ſub intrat. Et Sapien. vij. Venerunt mihi omnia bona pariter cũ illa. i. cum ſcientia z innumerabilis honeſtas per manum illius igitur iuſtum eſt ſibi ſolũ ſalarium ne inopie metu iuſtitia deſeratur. xij. q.j. habebat in fi. Ad idem facit. j.q.ij. ſi quis propter. verſ. q̃ ſi aliquid z qđ nõ. extra de ſymo. nõ ſatis. in prima gl. z Prouerb. xviij. dicit. De fructu auris viri replebit venter eius. z genimina labioꝝ ipſi ſaturabunt euz. z.vj.c. De fructu oris ſui, vnuſquiſq; replebitur bonis. z.c. viij. dicit ſapientia. Decuz ſunt diuitie z gloꝛie. opes ſuper be z iuſtitia. nec in his caſibus z ſimilibus puta curis medicoꝝ ſcietia z virtutes emuntur, ſed occupationes z opere q̃ a ſuis actibus abſtrahuntur. Unde Sen. vj. de beneficiis reſpondens his obiectionibus ſic ait. Aduerſus hec reſpondetur quedam plurimis eſſe quã emuntur. Quis a medico rem ineſtimabilem vitam ac valitudinem bonam, a bonarum artium preceptoꝛe ſtudia liberalia, z animi cultum? itaq; his non rei pretium, ſed operis ſoluitur q̃ ſe deſerũt q̃ a rebus ſuis aduocati nobis vacant mercedem non merẽti, ſed occupationis ſue ferunt. Et dic q̃ ſalarium ſibi ſoluetur antecq̃ prebeat cõſilium. ar. bo. j. de erog. mil. an. l. ſi. ſic enim conſueꝛũ eſt fieri. vt z ar. ff. co. pred. venditoꝛ. ſ. ſi cõſtat. z ar. eius qđ no. ſ. de ſuſtr. l.j. z latius. d. ſ. ſequitur verſ. ſed qñ. ¶ Secundo querit quid ſi alter litis garoñ petat conſilium ſapientis an ille ſolus ſoluet an etiam alter contribuet in ſalario? Videt q̃ ille ſolus qui petit. ſ. de ſpectaculis l.j. z prealle. l. ſi. j. de ero. mili. an. z. ſ. de ſta. z ꝓma. l. ſi. licet. ꝓ vtraq; parte feraz conſilium. ad qđ no. Ber. extra de reſcrip. preſenti in gl. no. q̃ cauſe. hodie nõ habetur ſed reformata eſſe videt in decretal. c. ſtatuũ. eo. ti. lib. vj. vide qđ ibi no. finalr tñ computabunt cum ceteris litis expenſis, vt. ff. ſi. reg. l. iiij. ſ. ſed z ſi menſor. Item reſtis ꝓ vtraq; parte teſtimoniũ dicit. ſ. de epiſ. z cle. aũt. ſed iudex. z tñ ꝓducens ſolus illi exhibet alimenta. ſ. de reſt. qñ cum concor. Econtra q̃ alter etiã eſt. ar. ff. de eden. pretoꝛ. in fi. de edi. edic. l. ds. ſ. ceterum. dicit Buil. tñ Spec. de aſſeſſoꝛe. ſ. ſalariuz. verſ. quid ſi alter. q̃ aut peto aliquid qđ mihi ſoli pfuturũ eſt. z tunc ſolus petens conſilium ſalariũ ſoluaz. Aut peto qđ mihi z aduerſario profuturũ eſt. z tunc etiã aduerſarius meus cõtribuer. inducit. ſ. de re. cre. l. pe. ſ. expenſis. z.iij. q.iij. ſ. itez in criminali. vcr. venturis. hodie videt hoc expedire; nam licet ab vno poſtuletur, eſt tamen cõtra, pcurandus. de reſcript. fraturum. lib. vj. z ibi hoc no. Archy. ſuper verbo vtriuſq;

Conſiliuz ſapientis an ſit per vtrũq; litigatoꝛez ſalariãdũ vel per alterum dũtaxat.

vel illud in acceſſore qui ab initio cauſe aſſumitur, tunc qz commune negotium gerit, eſt communiter procurandus. Secus in cõſilio iuriſperiti quod ab vno partiũ petitur incidenter. nam tunc magis habet locũ diſtinctio ſupradicta. ¶ Tertio querit. Quid ſi vna ꝑs adeo egens eſt q̃ conferreſeu contribuere non põt ad hoc ſalarium an excuſet? Quid ertã tunc faciet iudex ſi alter litigatoꝝ q̃ dues nõ vult vltra portionem ſuã z ſibi contingentẽ eſoluere, an ipſum vltra grauabit? Item quid ſi ipſe iudex q̃ habet iudicare, aut iuriſperitus q̃ habet conſulere ſunt pauperes, quomodo in hoc negotio ꝓcedetur? dic no. Archy. e. c. ſtatuũ. ꝑpe. ñ. ibi cõiter ꝓuideri de hoc etiã ſtatim dicam. ¶ Quarto querit. Quid ſi iudex petit conſiliũ in cauſis fiſcalibus. aut ꝑ ſeipſo vt ſciat qualiter iudicare debeat an cogetur in iure peritus gratis illud ꝓeſtare? Dicunt quidam q̃ ſic per hanc. l. in ſacris. Ad idez ſ. de aduo. di. iudi. fancimus. z. l. nemini licere. in princ. z. ff. de excu. tu. iuriſperitos. j. rñ. z in aute. de ſcri. exemplar. ij. ver. quapꝛopter ibi nihil ab eis accipientes. per que iura dicunt q̃ iudex z notarius nihil dñr accipere a curia regia, ꝑ confectione inſtrumenti. Econtra. ſ. de aſſeſ. l. j. z. ij. z qz licet conſiliũ vedere. xviij. q.v. nõ ſane. xj.q.iij. nõ licet. z qđ not. d. ſ. ſequitur. in princ. Nam z ſacerdoti licet vendere operas ſuas ꝑ ſeruiendo alicui eccle ſie vel capelle. extra de prebẽ. ſignificati. z not. Inn. extra de ſymo, nõ ſatis. de quo tñ dic vt ipſe not. extra ne prela. vic. ſu. qm. z vide extra de mag. c. j. z qđ ibi not. Inno. z ꝓ indicatione furis vel fugitiui pecunia licite recipitur. ff. de condi. ob tur. cau. l. iiij. z de preſcrip. verſolent. videtur probabiliter diſtinguendum. aut iuriſperitus habet ꝓpter officium qđ gerit ſalarium de publico, puta, qz eſt aduocatus fiſci vel ẽls. z tunc tenetur gratis dare cõſilium. Aut nullum ſalarium de publico percipit. z tũc non gratis. ar. in aut. de mã. ꝓnc. ſ. oportet. z. ſ. illud tñ. z de iud. ſ. ne autem. z. ff. de pet. here. ſed ſi le ge. ſ. ſi quis. in fi. ſ. z qđ no. xij. q.ij. charitatem. z qđ no. ibi de notario cõficiente inuentarium z. d. ſ. ſequitur. in princ. z extra de mag. c. j. laboꝛauerit enim in ſtudio. d. l. j. ſ. de aſſeſ. z eccleſia. j. c. in fi. q adit ſcientiam addit laboꝛem. ingenia quidem noſtra que nos ambimur cioſi noſtri extimatoꝛes, ꝓxima diuinis credimus ad percipiendas diſciplinas multo laboꝛe deſudant. vt ait Quintil. in apes pauperis z ex iuſtiſſima cauſa abfuit. ff. ex qui. cau. ma. necnon. in princ. z ex diuite factus eſt pauper. ſ. ne fil. pro pa. aut. habita. laboꝛatoꝝ in dando conſilia. ſ. de quadri. preſcrip. l. bene. in fine. z de neg. guꝛor. z. ff. de adminiſtra. tut. tutoꝛes q̃ qui ſe, ſicut etiam in dubioꝝ diſcuſſione z in iudicando eſt laboꝛ. in auten. de iud. ſ. ne autem. vñ. q.j. c. vlt. z. xxxij. q.v. lucretiam. ar laboꝛ non debet eſſe abſq; mercede. eo. ſ. ne autem. vij. q.j. c. vltimo. Laboꝛibus enim debentur ſtipendia. j. qõ. ij. c. fin. z. qõ. iij. relatum. z merces. ſ. de queſtio. nihil ſibi. et xviij. queſtio. v. dicat aliquis. Sic z ſublato emolumẽto z onus ſublatum eſſe videtur. ff. de admen. legat. l. alumne. ſ. Seya. z Sapien. viij. c. dicitur. ſi iuſtitiã quis diligit laboꝛes huius magnas habent virtutes. ergo z remunerationes, cum etiam honoris premium virtuti debeatur ſecundum philoſophum. viij. Ethicoꝝ. Fortius ergo ꝓeſtanda ſit merces cuius ad honoꝛem nulla comparatio fingi poteſt. de laboꝛe ſtudiozum in acquirenda ſcientia ſcripſi. z alia. ſ. de ſtu. li. vi. ro. l. j. in verbo diſcipuli. hoc eñ habet plus eruditio ꝛeſa pientia quod vitam tribuit poſſeſſoꝛi ſuo. Eccleſia. vij. z Prouebio. viij. Jn vñs iuſtitie ambulo vt ditẽ diligentes me, z theſauros eoꝝ rum repleam. z. c. xj. Anima que benedicit impinguabitur. z qui inebriat ipſe quoq; inebriabit. Ipſa quoq; iura nimis aperũt literas os honoꝛari z ditari extra de prebẽ. de multa in fi. Añ z in caſib⁹ in quibus poteſt ex cauſa principes accipere rem ꝓuati z ipſum ꝓtua re dominio. non alias poteſt quam ꝓtio competenti ſoluto dicit Aln. de Iſer. libr. feud. de cap. qui cur. ven. in fin. z aduocatus nõ retinetur gratis poſtulare ꝓ rege ſicut nec alia perſonalia munera ſub ire cum ſumptu vel ſine. vt nota. Innocen. extra de iureiuran. ſicut. ij. poſt princip. ſic z alias differt vtrum habeat ſalarium de publico vel non vt. ff. de offic aſſeſſ. l. fina. z patet in auten. ſcripꝛum. ex ſecũdo. ſ. ſicut enim. ibi aut ſi non eſt ei aliquod publicum ſalarium. z. c. ſ. ſi vero. ꝓ iudicũ. Item hoc verum ſi conſilia que petuntur vel modica vel rara ſunt. Alias ſi vel frequentius experuntur, vel ſunt per maxime lites ſuper quibus conſulitur ipſe iuriſperitus, ita q̃ ſalariũ quod habet de publico ſit valde inſufficiens ad laboꝛem vel ad ipſius periti facundiam tunc dicerem q̃ non gratis. argu. l. bonum. ſ. de exacto. trib. apparitoꝛes. in fin. ff. de an. leg. meuia. ſ. fina. xij. quẽſtione. ij. c. charitatem. vide prędictum. c. ſtatutum. z quod ibi nota. Innocen. de notario. extra de ſymo. c.j. z ne prela. vi. ſuas. c.j. z vltimo. z quod ibi nota. Jn cauſa vero fidei licitum eſt ab inquiſitoꝛe ſalarium recipi. peti vero non licet quod proſequere. vt not. Archy diacon. de heret. vt commiſſi. libro. vj. z vide quod ſcripſi. j. eod. in ſa cris. iij. in verbo vnum ſolidum. z ſe. Ultimo not. q̃ iuriſperiti maxime doctoꝛes debeat conſilia ſua ſeu reſponſa dare ſignata. vt ꝓbatur. ff. de origi. iur. l. ij. ſ. poſt hunc maxime authoꝛitatis. ac. d. ſ.

Aduocatus an poſſit ꝓ conſilio ſalariũ petere, vt illud recipere.

Salarius quiz licite recipiat ꝑ conſilio.

¶ In gloſa vitima. in fi. adde. z in auten. vt ab illiu. z qui ſuper eos ſunt 2c. in fi.

¶ Impera

¶ Imperator. Lex. iij.

In ſcriniis palatij militantes. i. memorie epiſtolarum libellozũq; ac diſpoſitionum poſt. xx. annos tranſacte militie ſi diſcedendum ſibi eſſe decreuerint conſulari honoꝛe functi inter electos habeantur. hunc q̃ honoꝛem dignitatis teneãt qui ex conſularibus deferri cõ ſueuit. Nec eos quiſq; iniungendo aliquid; vel inbẽdo poſſit ab impartito octo ſeparare.

Dunera oꝛdinaria oes ſubi re tenent.

In ſcriniis. ¶ Caſus. Militantes in palatio principis in ſcriniis quidem memorie epiſtolarum libellozumq; ac diſpoſitionum poſt. xx. annum. ſi diſcedere voluerint ſeu diceſſerint, cõſularem honoꝛẽ cõſequunt. z debetur eis honoꝛ q ex cõſularibus deferꝛ. ita q̃ nullus põt aliquid eis inuitis inꝛogare vel inbere. (Explicatus) de hoc officio dicitur. ſ. de aquedu. l.j. (Diſcedendũ.) Forti⁹ ſi decreuerit pmanendũ. (Honoꝛe) ſubaudi illi. (Ex conſularibus) vide qđ ſcripſi. ſ. vt digni. oꝛd. ſer. l. ij. poſt. ij. glo. (Otio) tranquillitati, quieti. n.j. de coharta. ordinariozuz. z. l. ſi quis ex. z vide quod de hoc ſcripſi. ſ. de excuſa. arti. l.j. in princ.

¶ Imperator. Lex. iiij.

Tenemus vt primo omnium ſit eoꝛuz qui in ſacris ſcriniis noſtris. i. memorie epiſtolarum libellozum z diſpoſitionũ referuntur ſecura poſſeſſio ab omnibus ſoꝛdidis muneribus excuſata. Superindictum non timeant. aut venalitium non petatur. Solumq; canonice indictionis preſtent tributum. Laboꝛe dignitas conquiſita: extraoꝛdinarium munus ignoret. nec vllam prorſus themonis patiatur iniuriam. Equozũ tyronumq; preſtationem nullus agnoſcat: qui vel adhuc in ſcriniis militat: vel honoꝛem ꝓximi z cõmitiua primi diſpoſitionũ longi temꝓoꝛis ſudoꝛe queſiuit. ¶ Et hec quidem patrimoniis cenſuimus deferẽda. ¶ Quod autem omnibus conſtat deferri adiectus alterius dignitatis perire non patimur. Ut etiam ſi ꝓ ſperioꝛis fortune iudicio ab honoꝛis ornamenta ꝓceſſerint: vetera tamen eis ſcrinij laboꝛe priuilegia queſita ſeruentur.

Tãs cul minis eſt quedaz tẽ peſtas.

Ubemus. ¶ Caſus. Poſſeſſiones eoꝛum q̃ militãt in officio memorie epkaruz libellozũ z diſpoſitionũ ab oibus ſoꝛdidis muneribꝰ ſunt immunes, a ſuperindicto, ab onere ſeu munere neualitio. ſolũ ſubeũt canonicas functiões alia vero ſubire munera extraoꝛdinaria nõ coguntꝫ immunes ſunt a ꝓſtatione temoꝛnum, equozũ, tyronumq;. Et hec locũ hñt in his q̃ vel in ſacris militant ſcriniis, vel hñt honoꝛẽ ſeu officiũ ꝓximi, z comitiua primã diſpoſitionũ. q̃ priuilegia dant patrimoniis eoꝛũ. Ultimo dicit q̃ ſi ꝓ ſperioꝛis virtus, ꝑperionis fortune iudicio alterius dignitatis vel officij deſ honoꝛ. nõ admittrũr, priuilegia q̃ in officijs ſcriniozũ lõgo laboꝛe queſiuerũt, z nota legẽ ornate loquentẽ. (Jubemus.) Que differen tia eſt inter mãdare z inbere. vide qđ no. ff. qđ ſ iuſ. l. j. ſ. j. z. ſ. qđ cuz z. c. qđ ꝓcipit. z qđ nor. in eis ꝑ Arch. Sed videt q̃ in his ꝑbis nõ Mãdo et ſit aliqua differẽtia. ff. man. l.j. de leg. ij. peto. in pn. ſ. de teſt. qm. Et ꝓcipio i in dauda iuriſdictiõe refert vtrũ dicat reſcriptũ, mãdo an ꝓcipio reſcriptis vt no. ff. de inof. pſi. ſe. pe. Sup hoc dic latius ſm Jac. de bur. aut ver apꝓoſita, ba reſcripti dirigunt ad litigantẽ cũ cõtineat eius commodum que an iducãt cunqz ſint nõ inducũt neceſſitatẽ, ſunt eñ magis ꝓhibẽ. z ideo nõ ar neceſſita tem. tant. ff. de rei ven. qui reſtituere. z man. l. ij. in fi. z. ſ. de tranſact. age.

Aduocatus an poſſit ꝓ conſilio ſalariũ petere, vt illud recipere.

Etur dirigunt ad iudicẽ. z tũc aut ad ordinariũ, z ſimpliciter ſub ſoꝛma cõi. z tũc videt potius excitare q̃ de nouo magis artare. cum qz etiã ex lege cogebat ius dicere. ff. de mune. z honoꝛ. l. ſi. ſ. iudicandi. z tñ qñ cõtinet reſcriptus qđ ius cõe, ergo idẽ operat nõ plus. ar. ſ. de iudem. nõ recte. z. ff. de op. no. nun. nõ ſolũ. ſ. pe. Si aũt in delega to diſtinguit aut ꝓ verbũ mãdo, z in hoc nõ eſt neceſſitas a ꝓcipio nec eã deſignat. ff. mã. l.j. z como. in cõmodato. ſ. ſicut. Etur ꝓ verbis precipio aut iubeo. z tũc neceſſitatẽ inducit vt ſic loquitur gl. d. l. ſe pe. z in aut. vt nul. iudi. ſ. z hoc vero iubemus. vide qđ legit z nota. extra de off. del. prudentiã. ſ. adiçim⁹. Aut de comitendo ordinario ſub noua ſoꝛma vitra ius cõe. videt ei vt delegato cõmittere, qz cuz aliqđ addim⁹ 2c. ff. de iu. z iu. l. ius. z ideo diſtinguit. put in delegato. ff. de officio eius. z ſi ꝓtoꝛ. ſed in vltimis voluntatibus z ꝓtracto

Universidad de Deusto
Biblioteca

nogiorum ore plectat. de hac materia tene qđ scripsi. ff. de cõi. z tri. scho. l. j. z vide q scripsi de fortuna. ff. de ppo. sacri. cubem⁹. (Seruent) z est ratio q cũ priuilegiũ priuilegiato coneedit nõ ideo priuilegiũ primum sibi auferr. vt no. j. de agen. in re. l. fi. in gl. antepeñ. ¶ Post gl. manus sordidum. adde. vt. ff. de vsufru. si pendentes. §. sed z fi gd. De quo vide qđ plene scripsi. ff. de q. mu. ne lic. excu. l. j. in verbo cũ tps. vel dic venaliciũ. i. vectigal. ff. de vectiga. z comis. l. ex prestatiõe. ¶ Post gl. i. plaustroñ. adde. vt. ff. de excu. mu. l. magistratũ. z de dig. l. iij. ¶ Post gl. dic. adde. z. ff. de mu. z ho. l. fi. §. fi.

¶ Imperator. Lex. v.

DEculiari preceptiõis nostre fauore prestamus: vt in scrinijs memorie epistolarum: libellorumqz ab exceptoribus vsqz ad mello proximos dignitatem clarissimorũ: honorumqz percipiant. Et sicut reliqui qui in hisdem scrinijs militant liberum cum ordinarijs iudicibus ingressũ secretariũ cõcessumqz habere legibus meruerunt. Mi quoqz in quos hanc stipendiorum meritis clarissimatus conferimus dignitatem: cũ spectabilibus etiam habere sese reuerentiam recognoscant: vt consedendi: ingrediendive secretariam sciant a nobis licentiam contriburam.

PEculiari. Statuit vt militãtes in scrineis dispositionum epłarum z libellorũ ab exceptoribus vsqz ad mello proximos habeãt dignitatẽ z honorẽ clarissimatus, z put alij militãtes in hisdẽ scrinijs possunt ingredi secretariũ iudicũ spectabiliũ z sedere cũ eis. (¶ Peculiari) pcipuo, vt z. ff. de fun. rei pri. vniuersi. als ponit peculiare. i. ppriũ. vt. xxxij. q. iij. §. his ita re. (Fauore) laude assensi. (Exceptoribus) exceptores erant q scripta hmõi reciplebãt, vel ab offerẽtibus, vel a magistris scriniorũ, vel ab alijs supioribus ex eis aliqd postea fierer. (Vsqz.) Qualiter hec dictio accipiaẽ colligiẽ extra de dolo. z contu. cuz dilecti. post prin. de

Vsqz diuersimode accipitur.

inte. cũ ex literis. ppe fi. xxxv. q. iij. ppenitem. vbi ponit exclusiue. de hoc etiã no. extra de epis. q renun. epis. c. j. ff. de his q. vt ind. i. tj. in prin. z p ¶ ff. de le. iij. patronus. §. sempronio. z latius p Arch. de rescri. si gratiose. li. vj. in. ij. glo. Jo. and. e. li. de prebẽ. Quis. z scripsi. §. de naufra. quoties. Scias etiã q interdũ ponit hec dictio inclusiue in materia etiã odiosa. ff. de extraor. cri. sacculariũ. §. plerũqz. in fi. §. (Bello. primos.) Dignitas erit sicut dicimus priorẽ z superiorẽ fm Odo. (Clarissimorũ). i. clarissimat⁹. vt. j. §. i. (Et sicut) ÿ. (Secretariũ) vide. §. l. iij. (Cõcessum) als consensum als cõcessum. z melius z innuit. j. in fi. l. vel dicit de eo qđ est. §. eo. l. iij. z. §. de prepo. sac. cu. l. j. (Legibus). §. e. l. iij. (Meruerunt) subaudi, ita hi quoqz. (Stipendiorũ) virtutũ, laborũqz. (Meritis) q semp attenduntur. (Reuerentiã. ¶ No. reuerentiã exhibendaz hijs q possunt ingredi secretariũ, predidũ. (Vt cõsedẽdi) ver. z declarat qđ dixerat. z est fi. j. de agen. in re. l. iiij. (Contributa) qđ est dignitas vt colligiẽ extra de cõsue. cũ olim. z hoc nisi coza eis litigaret. Mã cũ sedendo nõ deferẽt iudicibus honor debit⁹. in aut. vt ab illustrib⁹ zc. l medio. ¶ Post primã glo. adde. vel. i. ppio sic. xxxij. q. iij. §. his ita rñdeñ. ¶ Post secundam glo. adde. vt. j. e. in sacris nostris. z. l. in sacris scriniijs.

¶ Imperator. Lex. vi.

PRo biennio annum soluz agere deinceps decernimus eos qui in trib⁹ scrinijs memorie epistolarum libellorũqz ordine ac merito stipendiorũ ad gradum peruenerunt proximorum.

PRo biennio. Militãtes in tribus scrinijs, scilicet, memorie dispositionum, epistolarum, z libellorum ad hoc ꝑ immunitatem z priuilegia dignitatis haberent opus erat vacare biennio, hodie sufficit eos anno vno vacare.

¶ Imperator. Lex. vij.

VNicuiqz qui in sacris scrinijs militant sui loci merita seruari oportere constituimus. Et vniuersos qui vltra numerũ statutorũ in hisdem scrinijs militant sui gradus respectu ꝓ ordine quã sortiti sunt indeficientiũ statutorum locuz (vt tũ vltimis scientur) subire decernimus. §. vt nemini penit⁹ liceat cuz sit posterior. tpe in locum precedentis abire. Nisi forte ab eo qui tpe vincitur laborũ comparatione separatur vt. xv. primatũ eiusdem scrinij testimonio cum sacramẽti religione subnixus precedentibus dignior iudicetur.

¶ Hanc quoqz obseruationem extra filios, primorum volumus custodiri: ceteriz vniuicuiqz, primo vnũ de suis filijs q temporis dũtaxat suffragio nitit: licet paruz obseruasse militiẽ cognoscaẽ. In sequentibus tpe qui laborum meritis muniuñt anteferri posse decernim⁹. ¶ Illum tñ qui locũ statuti mereaẽ, primo quidem ducentos quinquaginta solidos: mello, primo vero vel adiutori ꝓ cõsuetudine vnius cuiusqz scrinij. xx. aut. xv. solidos offerre precipimus. Quod si quis quidem de supernumerarijs in statuti locũ subire debuerat nec pecuniã offerat: statuti etiam gradũ recusare voluerit: sequenti tã offerendi quantitatis predicte: quã subrogandi licentia permittatur: Ita vez vt si secundus vel etiã tertius vel alterius cuiuslibet numeri in eadem excusationis voluntate durauerit: accedenti semper eadem copia quã precedens recusauerit tribuatur. Nos autem qui ad statutorum ordines ꝓgredi noluerint nec de suo gradu volumus remouerir: z cum vacauerit statuti locus cõditionem quam antea repudiauerant idem z offerende pecuniẽ z adipiscendi statuti locum liberaz habere recipimus facultatem.

VNicuiqz. Hec lex habet duas partes. Prima vsqz ad. §. ilium. ibi. Sed a. vsqz ad fi. In prima statuit imperat⁹ vt cuilibet eoz q in scrinijs militãt seruẽt locus, ppnus. z si fuerit aliquis vltra statutũ numerũ in his scrinijs militãtes. z aliquis ex nũmero moriat subrogeẽ ei is q nõ est de numero habito respectu ad gradũ eius vr vltimus de numero primi q nõ sunt de numero socium, z sic is q posterior est tpe nõ possit locũ precedentis ambire hoc locũ habet nisi posterior nolens omisso gradu precedẽti sibi preponi, alleget sui merita z virtutes ꝙ ipse qdem dignior est eo q ipsum gradu precedit z hoc ꝓ iura tam dispositione ꝙ primatũ eius scrinij in quo ipse subsistendus est cõprobeẽ. hoc tũ locuz non habet si is q mortuus est filiũ dereliquit. Nam tũc filius eius preponendus est is q meliora laborũ merita cõtra ipsum inducẽt. (Amicuiqz. subaudi, eorum. (Militant) ipso actu secus si nõ militãt. §. cir. ij. l. iij. in fi. (Loca) forte quilibet habeat locũ suũ sibi specialiter deputatum vt faciũt canonici ecclesiarũ, vel vt est cõsuetum in curia romana in ter, pcuratores audientie cõtradictarũ vel loci. i. gradus vel officij. (Merita) beneficia premijs que quisqz ꝓsequit ob administrationẽ officij. (Et vniuersos) ver. Gradus) qui, ppte z incessus vel fastigium quo ascendit. (Sortiti) vide. §. qñ z qui. quar. pars. l. iij. ad fin. (Deficientiũ) morientiũ. (Statutorum locum.) Not. vero moztuo vno de sex notarijs ꝙ consti. regni huius in terra qualiber institutis illum eius locũ debere succedere q prius in ipsa terra officiuz notariatus de speciali gratia est adeptus. ar. §. de cast. l. iij. z. §. tit. j. l. j. z. §. eo. cõperimus. §. vlr. z melius. ff. de excu. tu. si is qui tres. in prin. z. §. idem euenire. z. §. de cõmer. l. pe. z extra de instit. c. ij. z qđ ibi not. ar. pio z cõtra. §. de classi. l. j. filius tñ moztui solummodo põt huic preferri. vt. §. de aduo. di. iud. z nemini. §. filios. z. l. petitiones. §. filijs. z de aduo. diuer. iud. l. ad petitiones. §. z filios. qđ verũ est vt filij alijs preferãtur in aduocatis si solito tpe legiũ doctrinã meruerunt vt ibi z si sunt facũdia z studijs eruditi, z si sunt facundia ipsa cõspicui. eo. tit. ꝙ hãc. in prin. Ar. cõtra ꝙ sit ꝙ principe subrogandus z. §. de off. mag. offi. l. fi. §. pe. j. de re milit. l. neminẽ. non eñ videt in his honoribus z muneribus iure hereditario succedendũ. ff. de le. tu. l. iij. §. que ri. sed acceptãda sunt potius merita z virtutes. viij. q. j. (Moyses. z c. si ergo. ff. de mune. z hono. l. honor. §. de honoribus. z vide. §. de pfess. z me. l. si qs. ff. de re milit. q cũ vno. §. grauius aũt. qz q supra numerũ militãt quasi nec militãtes habenẽ. j. de apparitor. mag. mil. l. fi. expectet ergo vt locus vacet. ff. de decu. l. iij. post prin. z vide. ff. de test. si qs sub cõditione. z extra de iure pa. postulasti. z que scripsi. j. tit. j. l. pe. post gl. vlt. (Et inde) ver. z est interpositio. (Vltimi) alias vltimis. (Scilicet) ÿ. vbi declarat qđ pdixerat. (Penitus) omnino cũ sit ratio statuti. (Locũ precedentis). i. debitũ precedenti. vr. lxx. iij. di. eorum. (Nisi) ver. vbi accipit a premissis. (Bi eo) sequente. (Laborũ) q in his accedunt vnde sudoribus legũ beneficia deferuntur. j. de apparito. mag. l. pe. vt sic morũ hoc doceaẽ habere. ꝓbitas qđ. plura cõsuetudo non cõtulit. xxvi. dist. monachus nouitius. Et sic pater ꝙ labor z ꝓbitas defectum supplent etatis vide. §. de lega. in rub. prima parte. ver. viij. Interdum militia. §. fi mi. se maio. di. i. (Interdũ pudẽtia extra de despon. impu. vbi als. c. de illis. (Suo triarĩ qua peratur) precedens. (Primatũ) ptorum. (Eiusdem scrinij.) Not. ꝙ tuor. qđ scripsi. §. de. ꝓfess. z me. l. magistros. (Testimonio). i. iudicio a testimatione que ex testimonio sumitur. proprie autem testimonium est omne id qđ ex aliqua re externa ad faciendam fidem. z dicitur testis ꝙ tueantur statum. inde derivatur testimonium vel qz testis testamento adhiberi solet. vt hic not. Archy. iij. q. ix. testes. vbi etiam no. quid sit testari, quid proestari, quid contestari, quid detestari. z quot modis delinquit testis. (Sacramenti) qđ prestare teneatur omnis q habet iudicare testificari vel extimare. §. de testi. iuris iurandi.

de iud.

Etas supplet per

Sonores z munera iure hereditario alignari nõ debent.

Dinoxiũ

de iud. rem non nouã. in aut. iusiur. quod presta. ab his per totũ simi liter z cõsiliarij. §. de silentia. l. j. z qs ibi scripsi. vnde z presides, putciarum. z iudices cum absentibus mittitur eis a principe officij gerendi cõmissio, debent prestare solitũ iuramẽtum cozã metropolitano eño z primatibus ciuitatis, in aut. vt iud. sine quoquo susp. prope fi. ibi si vero aliquis in puncto zc. In tali quippe ureumrãdo admistratio accipitur. eo. ti. §. necesse est z in regno per. c. reg. ka. primi. quod incipit. Item recipiatur iuramentũ sine iuramento nequit officiũ exerceri, z si quis exercet tenetur eadem pena. qua tenetur is qui auctoritate propria officiũ sic vsurpat. z sic pena criminis maiestatis. ff. ad. l. iu. ma. l. iũ. ad fi. Et sic patet ex hac lege ꝙ ad subrogandũ aliquẽ. xv. primatũ iuratorũ exigitur testimoniũ. In testamẽtis autem sufficiunt septẽ. §. de test. hac cõsultissima. §. ꝙ nuncupationẽ. Idem in approbatione medici. §. de ꝓfess. z medi. l. magistros. z. l. pen. Interdũ requirũtur decez. j. de ero. mil. anno. l. pen. §. hoc vero adiẽciendo. Interdũ testimoniũ totius schole. j. ti. ij. ex agẽtib⁹. In terdũ exigitur testimoniũ totius vicinie. extra de here. excõmunicamus. §. adhẽim⁹. Et Bzeg. ois romane ciuitatis pro se testimonium inducit. xxxv. q. iij. qđ scripsi. Interdum plures, interdum sufficit vnus. hec z alia prosequere fm Bul. in spec. de test. §. restat. ¶ Hec faciũt ad questionẽ vulgatã, sepe tñ male decisam vez vtrũ per duos aut tres testes vel per publicũ iustrumentum habens inscriptionem testiũ sufficiat probari testamentuz conditũ coza septẽ qui vt predicitur in testamẽto in scriptis, vel nuncupatiuo necessario requi runtur. Et primo ad affirmatiuã arguit ꝓ sic. qz fm regulã iuris vbi expresse numerus testiũ nõ adiẽcitur, duo sufficiunt. ff. de testi. l. vbi duo vel tres testes z est hoc etiã fm legem diuinã in testamẽtis per quã in ore duoꝝ vel triuz testiũ elicitur omne verbũ. extra de test. cum esses. z. c. relatum. z est hoc etiã fm legem ciuilem derogari nõ possit. ff. de arbi. nã magistratus. dicẽdũ est in tali dubio standũ esse diuine legi z nõ regule iuris ciuilis. cũ imperator qui est lex animata in terris intendat in oibus sequi deũ. §. de dona. inter virũ zvxor. l. fi. z si aliud voluisset statuisset expresse. §. de cad. tol. l. j. §. penul. nõ statuit. ergo misit. ff. si. fo. ma. fi. vero. §. de viro. de verbo. ob. qui. quid. immo etiã ciuilium legũ quas principes z ꝓ libito cassat correptio est vitanda supra de inoff. do. leg. j. cum cõcor. Item hac ꝓ parte est. §. de fide instr. exercẽdis. artu. l. fi. de dona. in donationib⁹. de edic. di. adri. tol. l. fi. de proba. cum precibus. z. l. iubemus. ff. quemadmo. rel. aperi. l. fi. per que iura ꝓbatur credendũ esse instrumẽto. nisi contra probetur. ad quod etiã §. de cõtrahen. stipu. optimã. z insti. de inuti. stipu. §. item verborum. Item videtur expresse ꝓ hac parte. §. de bo. pos. fm ta. l. iij. ibi verũ si cundez numerũ affuisse probari potest zc. z quod no. §. de test. hac cõsultissima. §. per nuncupationẽ. z est hec opinio. Jo. no. §. de fideicom. l. fi. facit etiã ꝓ hac parte supra familie excis. in ipsius. vbi ꝓbatur per indicia mutatio voluntatis. ¶ In contrarium ad negatiuam illud est speciale. cuius cõtrarium est ius cõmune. ff. ad munic. l. j. in fi. sed specialiter. z in priuilegiũ rusticoz statutũ est. ꝙ quinqz sufficiant in locis vbi de hoc est consuetudo. §. de testamẽt. l. fi. ergo in locis alijs septẽ necessario requirantur, sic z in priuilegiũ filiorum statutum est vt per duos aut tres testes probetur conditũ testamentum. vbi autem extranea est admixta persona septem exiguntur. eo. tit. hac consultissima. §. ex imperfecto. sic etiam in testamento facto coram principe quod omnium testamentoruz superat solennitatem propter presentiam plurimũ qui sibi semper assistũt, duo saltem sunt necessarij. vt eod. titu. omnium. in fi. z ibi not. ergo in alijs talis numerus sufficere non videtur. Sic etiam dicimus in rescripto apostolico non posse cadere falsitatem. quia cũ multa maturitate decoquitur, multaqz peritoruz manus perambulat. xxxv. q. vlr. apostolice z no. extra de rescrip. c. ad audientiã. z de fi. instr. ex parte. j. Preterea vnũquodqz facilius destituitur ꝙ de nouo construatur. ff. de pec. nõ statim de acqui. poss. l. iij. §. in amittenda. Sed testamentum conditum per contrariam voluntatem reuocantis illã probatam per tres testes, aut acta nõ destruitur nisi transcurso decennio, vt. §. de testa. sancimus. alias septẽ requiruntur. in aut. de test. impe. §. pe. ergo per ipsum numerũ trium testium, aut per acta cõditum non probetur sic z test. militũ quibus permissum est quocuqz possunt z quocunqz vocati. posse testari p legitimas ꝓbationes. i. ꝙ duos testes. ꝓbandũ est. ff. de test. mil. l. luci⁹. in pn. Preterea facilius. ꝓbat dubietas cõdite voluntatis ꝙ ipsa voluntas. §. declaratio dubie voluntatis p septem testes in resto. z. v. in codicillis. z nõ pauciores in testo necessario. ꝓbatur ergo zc. maior est no. z ꝓbatur. qz põt legat⁹ interpretari mandatum dñi Pape qđ tñ statuere nequit extra de post. prela. c. j. Item z iudex z doctor interpretatur legem. ff. de le. naz vr aut. de iure fi. nõ puto. z ibi no. de quo plene scripsi. §. de ꝓfess. z med. qui in vr. consta. l. j. in verbo interpretandi. quẽ tñ cõdere nequeũt. §. de leg. l. vlt. ff. simo. expressa est. ff. de leg. ij. cũ ꝓponebat. ¶ Sol. dico ad ꝓbationẽ testamenti nũcupariui esse necessarios septẽ testes vt est expressum. §. de test. hac cõsultissima. §. per nũcupationẽ. z in testamẽtis. §. de fideicõ. l. fi. Ad eruditandũ nãqz periculum falsitatis. ne in testamentis accedat talis numerus a iure statutus. vt di. l. fi. bñ facit.

Officium recipiens debet iurare illud fidelitẽ exequi.

Versus, Testamẽ tũ an possit ꝓbari solenniter conditũ ꝓ duos vel expresse testes z est hoc etiã fm legem diuinã in testamẽtis per quã in ore duoꝝ vel triuz testiũ elicitur omne verbũ. extra de test. cum esses. z. c. relatum. z est hoc etiã fm legem ciuilem derogari nõ possit. ff. de arbi. nã magistratus. dicẽdũ est in tali dubio standũ esse diuine legi z nõ regule iuris ciuilis. cũ imperator qui est lex animata in terris intendat in oibus sequi deũ. §. de dona. inter virũ zvxor. l. fi. z si aliud voluisset statuisset expresse. §. de cad. tol. l. j. §. penul. nõ statuit. ergo misit. ff. si. fo. ma. fi. vero. §. de viro. de verbo. ob. qui. quid. immo etiã ciuilium legũ quas principes z ꝓ libito cassat correptio est vitanda supra de inoff. do. leg. j. cum cõcor. Item hac ꝓ parte est. §. de fide instr. exercẽdis. artu. l. fi. de dona. in donationib⁹. de edic. di. adri. tol. l. fi. de proba. cum precibus. z. l. iubemus. ff. quemadmodo. rel. aperi. l. fi. per que iura ꝓbatur credendũ esse instrumẽto. nisi contra probetur. ad quod etiã §. de cõtrahen. stipu. optimã. z insti. de inuti. stipu. §. item verborum. Item videtur expresse ꝓ hac parte. §. de bo. pos. fm ta. l. iij. ibi verũ si cundez numerũ affuisse probari potest zc. z quod no. §. de test. hac cõsultissima. §. per nuncupationẽ. z est hec opinio. Jo. no. §. de fideicom. l. fi. facit etiã ꝓ hac parte supra familie excis. in ipsius. vbi ꝓbatur per indicia mutatio voluntatis. ¶ In contrarium ad negatiuam illud est speciale. cuius cõtrarium est ius cõmune. ff. ad munic. l. j. in fi. sed specialiter. z in priuilegiũ rusticoz statutũ est. ꝙ quinqz sufficiant in locis vbi de hoc est consuetudo. §. de testamẽt. l. fi. ergo in locis alijs septẽ necessario requirantur, sic z in priuilegiũ filiorum statutum est vt per duos aut tres testes probetur conditũ testamentum. vbi autem extranea est admixta persona septem exiguntur. eo. tit. hac consultissima. §. ex imperfecto. sic etiam in testamento facto coram principe quod omnium testamentoruz superat solennitatem propter presentiam plurimũ qui sibi semper assistũt, duo saltem sunt necessarij. vt eod. titu. omnium. in fi. z ibi not. ergo in alijs talis numerus sufficere non videtur. Sic etiam dicimus in rescripto apostolico non posse cadere falsitatem. quia cũ multa maturitate decoquitur, multaqz peritoruz manus perambulat. xxxv. q. vlr. apostolice z no. extra de rescrip. c. ad audientiã. z de fi. instr. ex parte. j. Preterea vnũquodqz facilius destituitur ꝙ de nouo construatur. ff. de pec. nõ statim de acqui. poss. l. iij. §. in amittenda. Sed testamentum conditum per contrariam voluntatem reuocantis illã probatam per tres testes, aut acta nõ destruitur nisi transcurso decennio, vt. §. de testa. sancimus. alias septẽ requiruntur. in aut. de test. impe. §. pe. ergo per ipsum numerũ trium testium, aut per acta cõditum non probetur sic z test. militũ quibus permissum est quocuqz possunt z quocunqz vocati. posse testari p legitimas ꝓbationes. i. ꝙ duos testes. ꝓbandũ est. ff. de test. mil. l. luci⁹. in pn. Preterea facilius. ꝓbat dubietas cõdite voluntatis ꝙ ipsa voluntas. §. declaratio dubie voluntatis p septem testes in resto. z. v. in codicillis. z nõ pauciores in testo necessario. ꝓbatur ergo zc. maior est no. z ꝓbatur. qz põt legat⁹ interpretari mandatum dñi Pape qđ tñ statuere nequit extra de post. prela. c. j. Item z iudex z doctor interpretatur legem. ff. de le. naz vr aut. de iure fi. nõ puto. z ibi no. de quo plene scripsi. §. de ꝓfess. z med. qui in vr. consta. l. j. in verbo interpretandi. quẽ tñ cõdere nequeũt. §. de leg. l. vlt. ff. simo. expressa est. ff. de leg. ij. cũ ꝓponebat. ¶ Sol. dico ad ꝓbationẽ testamenti nũcupariui esse necessarios septẽ testes vt est expressum. §. de test. hac cõsultissima. §. per nũcupationẽ. z in testamẽtis. §. de fideicõ. l. fi. Ad eruditandũ nãqz periculum falsitatis. ne in testamentis accedat talis numerus a iure statutus. vt di. l. fi. bñ facit.

Dinoxiũ

Acts ad cuius pse

ratur vi

tiatur sive

nũ de nes

requi

Dinoxiũ

brandum

in auten. de instr. cau. cau. §. fi vero tale. in fi. §. z §. qui tes. fa. pos. hac consultissima. in fi. Nam cum testamentũ per testiũ solennitatẽ ostendi dicat, tunc z numerus testiũ z nimia solennitas requirenda est. e. l. §. cum enim igitur manifestum est ꝙ cum per testes condicum fuisse probandũ est non sufficiunt duo, sed septem necessario requiruntur quia nimia subtilitas exigitur ad confessionẽ z probationẽ ipsius vt ibi. Perfectum z non dicitur testũ ipso numero non cõpleto. §. de test. hac consultissima. §. ex imperfecto. Et quotiens ad perfectionẽ alicuius actus plura necessario requiruntur, vno deficiente virtiatur quod agitur. eo. tit. §. vnus. ff. de transa. cũ hij. §. fi pretor. de iti. actus que pnua. l. iij. §. itaqz. z extra de bap. non vt apponens in fi. xxij. q. ij. animaduertendũ. mihi enim est ex solennibus omittendũ. ff. de in integ. reg. diuus. z supra de app. nominationes. z. l. ex eo, nec ex contingen tibus. extra de accu. licet. Potissime si solennitas vel subtilitas verbi sit in eo. qđ deficit, ar. eo. que nor. ff. de bo. po. fm ta. l. j. §. fi rose. in glo. Unde Bzeg. Nihil vult omittere de his que pertinẽt ad causas relam. xxij. di. ꝙ fo. sic etiã nec ex summa subtilitate est aliquid omittendum in aut. de instr. cau. §. oportet vero. z §. si vero moniatur. immo falsuz presumitur si quid ex solẽnitatibus fuerit ptermissus. §. de nu. nulli. §. si quid aũt. nec vllã habet firmitatem infra de veteral. li. sed est ipso iure nullũ extra de inte. re. cõstitutus. Summo etiã mihi ex circunstantijs debet omitti. vt no. xxxv. q. v. notificam⁹. z ꝓ hoc est expresse quod no. An. de Yser. li. feu. de mili. vaf. qui contu. est. ad fi. inde dicimus ꝙ scriptura imperfecta nulla est. instr. qui. mo. testat. instr. §. vt ex eo aũt. Testamentũ qppe in nulla dẽ sui parte deficere, adeo vt ex eo sequatur effect⁹. §. de edic. di. adri. tol. l. fi. Pater idem in baptismo. j. q. j. de trahe. idẽ in electione. vbi si quid forme deficiat virtiatur, extra de ele. qz ꝓpter. z. c. cumana. Idẽ in sententia de re iud. c. vlt. li. vj. §. de feu. ex peri. reci. l. fi. z i ti. §. l. ꝓlata. Testes etiã ꝓ plerunqz veritati cõtraria perpetrãt z magis occultãt veritatẽ quaz proferãt. in aut. de testi. in pn. §. de testi. testiũ. bene facit. in aut. qui. mo. natura. effi. le. §. illud quoque. z. §. ꝓtum ꝓ. fi vero etiam. i. fi. ibi. fidem etiã solis testibus suspectã habẽtes zc. col. vj. qđ legitlator diligenter attendẽs statuit vt solutio debiti facienda per pauciores numeruz quinqz testiũ non probetur dicta. l. testiũ. Fortius ergo maior numerus scilicet septẽ exigendus est, z minor nõ sufficit in testamentis in quib⁹ dispositio totius substãtie testatoris z frequeter ad summas maximas ascẽdentis cõtenta manifestat. Jn testamentis etem maxime studet imperator. in aut. de instru. cau. z. §. hec aũt oia. Mã z testamẽti factio solũ sapiẽtibus est permissa. §. de testa. milit. l. fi. z facit qđ in simili no. Jnno. extra de frigi. accepisti. in fi. §. glo. z quãto plura signa sunt in instrmẽtis tãto cautiora sunt dicit gl. in aut. de tabel. post prin. z bene facit. ff. quemadmodũ. test. ap. l. j. §. vlti. in fi. z quod ibi no. Quigitur in hoc magis periculũ vertitur cautius est agẽdum. ff. de carbo. edic. l. j. gl. di. quiescamus. sic z in donatiõe maioris summe que irrita est nisi insinuetur. §. de dona. in hac. z. l. sancimus. licet hodie nulla insinuatione indigeat. e. tit. l. pe. vnde bonoz possessio ab intestato datur si testamentũ septem testiũ signis munitũ in contrarium non appareat. ff. si tabu. test. nn. extra. l. fi. sumpto a contrario sensu. ar. qđ fortissimũ est in iure. ff. de offic. eius cui. man. est iur. l. j. §. huius rei. sed gl. contrariũ no. z male. §. de bo. pos. fm ta. l. iij. Et breuiter ꝙ iure ciuili septẽ testes in testamẽto necessario requirũtur expressuz est extra de test. cũ esses. z. c. relatũ. qđ autẽ statuit ibi de benignitate canonica locũ habet in relictis ad pias causas. vt no. Ber. di. c. cum esses. pro quo est etiã dicta. l. sancimus. §. de dona. Ad cõtra. sic respõde ad. l. iij. §. de bo. pos. fm ta. z gl. di. §. ꝙ nuncupationẽ ꝙ plus videtur vigere. dico nõ sufficere duos vel tres ad probandũ testamentuz conditũ coza septẽ. Immo ipsi septẽ necessario exigũtur. qui frustra z ridiculose talis numer⁹ exigeret. z si de solẽnitate cõtento foret, ad probationẽqz ipsi testes nõ vocarẽtur: imo ideo testiũ ꝑsentia exigitur vt ex eorũ ore plata veritas eluceseat. §. de fideicõ. l. fi. z dicta c. relatũ. z. c. cũ esses. sic in casu quo. xv. requirũtur cũ iurato testimo. si sit celebrandum vocato celebrãdo vbi septẽ rogari exigunt. ff. de duob. nullũ. Sic z in septez casu libertatis ꝙ cunctis reb⁹ est fauorabilor. ff. de reg. iur. libertas. stes exigũ quinqz requirũtur vt fraudis materia ꝓcidat. §. de lati. li. tol. j. §. sed tur quem ne fraudãdi. sic etiã septẽ medici approbãtes inrãt. §. de ꝓfes. z me. admodũ i l. magistros. z. l. pe. ad qđ. §. de aduo. di. iudi. nemini. sic etiam. ꝙ. pri testamentarios z oes tribuni scholarũ multitie deponunt iurati sub obtutibus tis cõdẽ suis, z sub presentia sua vnusquisqz multitie susceepisse ei dextera ero dis. garcois salariũ z annonã. j. de ero. milit. an. l. pe. §. hoc ꝓ adiẽciendo. nec abhorrere debet iudiciũ peritorum. vt ad probandũ conditũ testamẽti septẽ iuramẽta prẽbent. ex quo interdũ. ꝙ interdũ. xv. z plura interdũ maioris numeri iuramẽta ꝓfuerit. ꝙ vr iura prestari. nã z interdũ rota vicinia iurat. extra debere. excõicam⁹. §. adhiciⁿ. sic et in alienatiane rei ecclesiastice in qua nõ sufficit ꝓsentia z cõsensus z etiã subscriptio est necessaria. ꝙ. q. ij. sine exceptiõe. vñ Zan. de ise. li. feu. de milit. vaf. qui contu. est. c. j. in fi. dicit qñ ius requirit certũ numerum testiũ. vt in testamentis z codicillis, z aliis casibus qui not. in. l. vbi. ff. de testa. z in hac. l. vniculqz si vnus deficiat nõ valet quod

Universidad de Deusto
Biblioteca

agitur.ſ.de testa.ſi vnus.ſicut ꝛ quando aliquid de substantialibus deest.ff.de transa.cū ḃñ.ſ.ſi pretor.ſine causa enim nō inuratur quod ius statuit.etiā ſi alias rōnabile sit alias leges statuentes ꝙ septē testes in testamentis necessario adhibeantur, tam iudicio forent qđ dicere est insanū.ſ.de bo.que li.l.ñ.ſ.pen. ꝛ verbis non rebus posite inuenirentur.ſ.cōmu.dele.l.ij.in fi.ꝛ superuacue mēbranas ꝛ inutiliter occuparent.ff.de postli.re.l.v.in fi.ſ.ij.di.ſi romanoꝝ.ff.de vsur. l.iij.ꝑba enim nō proferūtur in frustra,ſed vt aliquid operētur.ff. de leg.j.ſi quando. multo minus persone hominū q̄ non fine incōmodo a ꝓpriis negotiꝭ abuocātur.ff.qđ admo.ref.aperi.ſi quis ex signatoribus.ꝛ quoꝝ gra oia sunt inducta.ff.de vsur.in pecuđ. In scriptu ris quidē nihil dz esse vacuū seu frustra.lxxvj.di.huꝰ,ꝓo quo est.ff. de vi ꝛ vi ar.l.j.ſ.ait pretor.ꝛ qđ ibi not.nec idē verbuz in eis repeti. ex de elec.in genesi.adde plura similia q̄ scripſi.ſ.de execu.mu. eā legem.in verbo ambage. Item nō est legi aliqua illusio facienda.ſ.de agri.ꝛ cēſi.quemadmodū.sicut nec dz circuiri fieri pretoris imperiū ff.ne in lo.pu.l.ſi.nec decretū iudicis vel edictū.ff.de iud.cu.m pretor. Nec iurisdictioni alteri⁹ de priu.ne aliqui.li.vj.sic nec pape dz illudi. extra de postu.pre,bone.ij.ſ. nec nocebat,de renū.quidā. nec donationi per eū facte.extra de re iud.cum olim.nec mādato.extra de preben.dilectus filius,ꝛ.c.ꝓo illoꝝ.ſi nec filius vel ſeruus alicuius dz haberi ludibrio,alias agitur actione iniuriarum.ff.de iniur.ſi quis ſer uū nec ordo clericalis.extra te temp.ord,vel nō est. Itē testamentum lex est.in aut.de nup.ſ.disponat.ſed i lege nihil est dare frustra. quia nec supernaculū vel similē.ſ.de ve.iu.enu.l.ij.ſ. cōtrarium. Iudicio quoqz legis cōcordare debet effectus, vt qđ cōmectura credebatur prodesse experimento nō inueniatur inutile.in aut.hec consti.in not. consti.ꝛc.in prin.Inutiliter aūt septa vocarentur ſi ad probationem solemnitatis duo sufficerent.hec.l.refugit.ff.de fideicom.Inuitus.in fi.de inoffi.test.l.j.ꝛꝛ.q.j.illud.xxiij.q.vj.ſ.vlt.ꝛ negligit.ff. de decur. eos.in prin.ſic ꝛ inania que sunt captiosa excludit lex.ſ.qui admi.ad bo.poſſ.l.fi.ꝛ nō solum inutilia ꝛ inania,ſed etiā ea que necessaria nō sunt nullo patitur procedere mō.ſ.de testa.cuz antiquitas.in princi. bene etiā facit illud Quintil.in cadauere abiecti. Et laboꝛ oportet incumbere vbi effectus promittitur,ſtulta cura est que spem non habet.nam ꝛ vigilias quis ducere nō debet inuanū,ſed noctiꝰ vacare sub equalitate dieram,in aute,vt iud.ſine quoquo ſuffrag.in prin.facit.ff.ad velley,aliqñ.in fi.cum cōcor.ſic ꝛcōſtitutio scruttuꝝ quas non interest hominū interponi nullaest.ff.de serui.quoꝝtes inpain.l3. interdū aliqua possimus hre q̄ nobis vtilia nō sunt.ff.ſi seruꝰ.ven.ei fundo.in fi.Cū igitur septē testes necessario requirātur,patet ꝙ ideo requirātur.vt ſi de testamēti fide habeatur hesitatio p ipsum numerum cōpobetur. Debent nanqz testes cum rogātur certiozari ꝙ ad testū adhibētur,ꝛ tunc sup ipso testamento ſi opus est testimonium recte phibebunt,ꝛ nō als.ff.de test.heredes pala.ſ.in testamentis.ꝛ ipsaz testatoꝝ dispositionē audire.d.ſ.per nuncupationē.ꝛ sup hoc attenti esse.d.ſ.in testamētis.ꝛ in aut.de teſt.ſ.ꝛ licet.ꝛ no.inſtit.de test.in fi.Et cum sup ipsa dispositione cōdita interrogantur,debent dicere ſe scire ꝛ causaz sue sciētie faceret manifestā.d.ſ. ꝛ licet.ꝛ hoc per sensum auditus.ff.de test.mili.diuus.ad fi.q.l.bene intellecta determinat questionē.nam in testamento militis exitētis in actu militie necessariꝰ sunt duo testes.ad hoc aūt probandū testes ipsi producuntur qui deponere debent se audiuisse testatorē ſic fuisse testatum. Non ergo sufficeret in testamēto pagani duos testes deponere testamentum fuisse condituꝝ cōza septē,potest enim esse ꝙ ipſi septem certiozati nō fuerunt de ipsa voluntate condenda,vel ꝙ qui cōdita fuit nō erāt attenti,quare ipsoꝝ sola presentia foret inutilis vt dictus iurisꝑ. debent quippe testes esse presentes hūs que aguntur,ꝛ sup quibus deponūt,ꝛ videre vel audire alias ipsa cognoscere iuxta rerū de quibus agit qualitates,ꝛ intelligere q̄ aguntur.alias nō dicuntur fuisse presentes.ff.de ẏ.ſig.cōza.nihil eī intereit ab esse cum negotiū contrahitur,vel presente esse ꝛ nō intelligere quale est quod agit.in aut. da aucto.cu.nō multū.vide.iij.q.ix.testes.ꝛ in aut.de here.ꝛ fal.five ro absunt,ꝛ quod no.ꝛ latius in ſpeculo de teſte.ſ.j.ver.itē quod non perhibēt.vide etiā multas cōcor.faciētes pro hoc quas scripſi.ſ.de cani.fru.vz.ro.j.post gl.ſubjiciēdo ꝛc.Hec potissime in heredis institutione dicēda sunt quem oportet testatoꝛē voce ꝛ oꝛe ꝓpꝛio nominare.ſ.de teſt.tuoemus.ſ.oportet.ꝛ,d.l.diuus.ff.de teſt.mil. licet legatū nutu relinqui possit.ff.de leg.iij.nutu,ꝓo quo vide qđ not.Cy.ſ.de teſt.ſi nō speciali.Hec sufficeret duobus vel tribus testib⁹ deponentibus se scire ꝙ septē audiuerunt tale conditū testamentū,vel ꝙ de ipso cus rogarentur certiorari fuerūt,vel ꝙ cum cōderetur atteſi fuerūt.tale nanqz testimoniū reprobatū est vt ꝓz.iij.q.ix. testes.ꝛ ex his que no.ſ.de teſti.testiū.in glo.magna.ꝛ ex his que no.in ſpec.de teſte.ſ.j.verſ.ſi vero aliquis, vnde cum de testamento nuncupatiue condito post mortem testatoris ad perpetuam rei memoriaꝫ vel aliter testes recipiuntur sic interrogandi sunt, sic etiā deponere debēt vt optime de hoc in ſpec.de instr.edi.ſ. compendiose. ver.ad huius aūt.ꝛ cōſequenter,testes quidā antiquiꝰ superstites dicebantur,eo ꝙ sup statu cause testificantur,extra de verb,ſig,eozus.ſ.testes.Qua re ſi vnꝰ ſolꝰ ex his qui testamēti tabulas signauerūt,sigillū suuz abneget tabule ipe testāmēti suspecte sunt.ff. qđad.teſt. api.l.j.in fine. Sz his est argu.ẓ.in aut.de instru.cau.ſ.ſz et ſi quis.Solu.ibi soluz testes nō sufficiunt taliter deponētes sed cū eis erat etiam ſcriptura manu ꝓpria testatoris.Preterea ibi nō dicit ꝙ testes deponāt de ꝑsentia alioꝝ sed de ꝑsentia suppoſitoꝝ deponētiū.Itē adhuc ar.cōtra, qz testes ad ꝓbandū notoꝛium dicūt ꝙ delinquēs cōmisit maleficiū publice multis ꝑsentib⁹,vt not.Inn.ex de offi.deleg,ſtatuim⁹,vltra mediū gloſe.vlt.Sol.ibi nō dicit ꝙ videntib⁹.ꝛ ſi diceret nō obſtar. naz ls de visu alieno possit quis testimoniū ferre iuſta illo Ben.xlv. Nos vidiſtis,ꝛ oculi fratris mei beniamin videt ꝙ os meū loquitur ad vos.hoc tū potiꝰ de visu intellectiuo accipiendus est.Jn auditu vero nō sic est facile depōere ꝙ alius audiat,ꝛ ſi attentꝰ nisi interogatus qđ dictū sic audiēs referret illud, ꝛ sic ſtelligitur.ſ. de teſt. cū antiquitas ꝙ etiā ꝓz ibi cum dicit ꝛ ab eo vel ab eis tā restatoꝛez ꝙ alios testes scisciari ſi ea ꝛc.de hoc etiā ſcripſi.j.de re mil. nemo.in no.magna vltra medium. ver.immo dicunt aliqui ꝛc.Absit ergo dicere ꝙ duo sufficerent cum leges que septem exigunt nullam rōnem haberent, quare potius extirpande, ꝙ in legū volumine redigende fuissent lxviij. dist. coꝛ epi. Et adde qđ de omnium ratione reddenda notatur extra de rescrip.ſi qñ. Irrationabile autem est vt plures exigantur ad qđ sufficiūt pauciores.ff.de offic.prefec.vig.l.iij.de ori gi.iu.l.ij.ſ.nouiſſime ꝛ de admi.tu.l.iij.ſ. pen.in fi. Et sicut non admittitur quis ad ꝓbandū id quo ꝓbato eius nō subleuatur intētio.ſ.de ꝓba.ad probationē.ad qđ etiam extra de ſpmo.l5.hely.in fi. ꝛc. per tuas.ver.nos vero.ꝛ qđ no.extra de offi.de leg.cum cōtingat,ita nec ad cōuocandum vel ad coadiuuādum multitudinem testiū,quoꝝ numerus vocādi est inutilis eſtz dānosa vocatio.ff. qđ admo.test.aper.ſi quis ex ſignatoribus.ꝛ.ſ.de teſt.ſi quādo.Et contraria vero sententia sequeret absurditas, quod lex abhorret.ff. de li.causa.ſi pariter.de pec.depoſui.ſ.ſticus.de solu.reo.ſ.de rescin.vē. ratas.Absurdum est autem ꝙ tanta fides adhibeat duobus vel tribus testibus quanta septē,vt no.ſ.de fideicō.l.ſi.vbi hanc partē sonat Cy.ꝛ Pe.Non obſtat.ſ.artu.l.fin.ꝛ de dona.in donationibus, qꝛ loquuntur in contractibus vbi non tantus numerus teſtiū exigitur, sed duo sufficiunt iuxta regulā.ff. de teſti.l.vbi. Nō obſtat.ſ. de edic.di.adri.tol.l.ſi.imo cōcordat ſi bū inſpiciatur ,put ibi not. Non obſtat.ff.quemadmod.teſt.apert.l.ſi.imo ꝛcordat sano iudicio intellecta,cū testamentū non alias dicaſ autenticū nisi debita ſolēnitate vallatū . Non obſtat ꝙ ea q̄ fiunt sine ſcriptis possunt ꝛ debent probari p testes vel inſtrumenta quoꝝ auctoritas vna est.nam hoc verū est quod auctoritas inſtrumenti continentis ſubſcriptionem duoꝝ testiū duobus testib⁹ eqpoleꝛ, aut forte quatuoꝛ ꝓpter ſcripturā et ſubſcriptionē tabellionis qui obtinet vicē duoꝝ.ſ. de an.excepꝛ. vt perfectius.Sed ꝙ tale inſtrumētū eqpoleat testibus septez, falsum est vt dec ꝛ alia clare patent ex his que not.Butr.in ſpec. de inſtru. edi.ſ.reſtat.poſt prin.fm Odof.ꝛ.Jnnocē.extra de probat.tertio.et de fide inſtru. cum Joannes.Et breuiter de hac altercatione casus est inter alia,d.ſ.ꝛ licet in fi.in aut.de teſti.vbi ad exemplū testamē torum soluto debiti probanda est per quinque testes rogatos, qui debent deponere sub ꝑsentia sua debitum solutum fuisse creditoꝛ dicta lege teſtium.ſ.de teſt.ꝛ confeſſio solutionis predicto.ſ.ꝛ liceꝛ ibi.et hoc per attestationes demonſtrare. ſi tamen ꝓbetur tale testamentum legitime conditus coram septem,quoꝝ ipſoꝝm septem aliqua pars ex mortalitatis repentina clade subito sunt extincti,propterqz heredes ꝛ legatarij non potuerunt sibi prouidere vt omnes septem examinarentur ad eternam rei memoriā, equum est vt illis ob eam inopinatum casum subueniatur. ar. eo.que no. Bn. de Jſer. in conſt.de inſtr.conſi.l, inſtrumentoꝝz robur. Quidam vero in premiſſa cōne diſtinguunt, aut queritur de ꝓbatione voluntatis teſtatoris,circa heredis inſtitutionem , ꝛ tunc obtineat quod dictum est, aut circa legata, ꝛ tunc ſuper hoc quinq̄ ſufficiant. ff. de lega.preſtan.qui ex liberis.ſ. inteſtamento. Aut queritur de ꝓbatione declarationis dubie voluntatis, vt ſi de titio in testamento ſuo teſtatoꝛ habuit mentionem , ꝛ vnus titius cum duo fint ꝓbare vult qđ de ſe enſerit,ꝛ tunc dicunt duos ſufficere teſtes.ff.de reb. du.cohere.de aſſig.li.j.ſ.aſſignare. ꝛ no.ff. de teſt. heredes palam. ſ. in testamenti. Aut de ꝓbatione mutate voluntatis teſtatoris, ꝛ tunc aut circa heredis inſtitutionem , aut circa legata. primo caſu ſeptem requiruntur,oſa enim ex integro sunt agenda vt data hereditas videatur.d.l. heredes.ſ.ſi quis. fallit in caſu ſupra de teſt.no ſtram. Secundo caſu dicunt ſufficere duos argu. ff.de admen. le.l. ij.ſ.vl.ꝛ.l.ex parte.ꝛ vide extra de purga.c. cū in iuuentute. et quod ibi not. et hoc ſatis habet equitatis. Quod autem ſupradictum est teſtes in testamento rogatos esse debere dicunt aliqui non requiri necessario in relictis ad pias cauſas vbi ſufficiunt non rogati , ſed ſolum preſentes,ar.ff. de fideicom.li.ſi pater.ſ. vltimo et facit.ff. de religi.sunt perſone.in fine. extra de ꝓuileg.cum ꝛ plantare. in prīcipi.ꝛ.ca.in his.in princip, nam ꝛ in codicillis ſufficiunt non rogati ſu ꝛa de codicil.lege.finali.ſ.vlti.Scias etiam quod illud quod ita tuitur ꝓ canonē.extra de teſta.cū esses.locū habet qñ paꝛo chianus aliquis coza preſbytero ſuo ꝛ duobus vel tribus teſtibus facit teſtamentū ꝛ tūc generaliter valet etiā in nō relictis ad piascauſas,alias ſi nō esset preſbyter nō valeret in non relictis ad pias cauſas.qꝛ omiſſum est id quod ſubſtātiale est ſcz preſentia preſbyteri. Sz in aliis ad pias cauſas hoc nō requiritur,ꝛ ita loquitur decretalis ſequens relatā hoc tenet Buil.in ſpec.de inſtru.edi.ſ.cōpendioſe.ver. item per ius cañ.ꝛ Archi.ij.q.iij.in prin.ꝛ facit qđ no. Jnno.extra de ſen ten.exc.nouerit.vbi dicit ꝙ inter priuilegia cōceſſa eccleſie pricarii Chriſti est quod in legatis eccleſiarū ſufficiāt duo teſtes. Itē qđ dicitur preallē.c.cū esses.cū ſi.in ore duoꝝ vel triū teſtiuz ſtet omne verbū,exponе.i.nō paucoꝝ.vt extra de teſti.licet vniuerſis.ꝛ not. Boſtie.in ſumma de reſcri.ſ.quas vires.ꝛ.ſi declaratiuū. Item no.ꝙ de benignitate canonica teſtamentū quod nō valet vt teſtiū valet vt do natio ſimpleꝛ.vt ꝓbatur ꝛ no.xū.q.vlt.qꝛ Johānes. Scdo queritur gratia ſpiſſoꝝ vtrū credatur teſtamēto ſcripto manu teſtatoris ꝛ nō tabellionis,nec etiā publicato? videt ꝙ ſic,nā ſtia equipolleret videlicet ſcriptura publica.ꝛ ꝙ manu ꝓpria ſcripta est.ſ.de arbi.ne iure publice reſpōdiſſe.ff.de poſtu.l.j.ſ. puerilis, dicit enim Seneca epi.xcv.Sicut in minore corpore habitu poteſt homo esse perfect⁹, ſic ꝛ in minore tempore modo,ꝛ ſubdit ibidem.quod ampliſſimum vite ſpacium est viqz ad ſapientiam peruenire. Unde premittit ibi ꝙ non est cuꝝdum ꝙ diu viuamus,ſed ſatis est longa vita ſi plena eſt. tunc autē impletur cum aliquis ſibi ſuū bonum reddidit,ꝛ ad ſe poſtea reſtē ſui transtulit,quid illū anni iuuant per inertiā exacti? nō vixit iſte,ſed in vita moꝛatus est. Item qđ ſupra dicit ſuū ipſe infra ſubiungens exponit.i.ꝓpriū qđ est ratio perfecta.l.virtus eadem qz vocatur honeſtum.Sic ꝛ ſenectus venerabilis eſt.nō diuturna ꝛ numero annoꝝ computata.Cani quippe ſunt ſenſus hominis.ꝛ etas eius vita immaculata,vt dz Sapieñ.iij.ꝛ vide.xvj.q.j.ſic viue.viij.q.j.ls.in aute.de mona.ſ.ordinatione.ꝛ quod ibi no.ſi ꝛ canities hominū est prudentia.lxxxiij.di.c.vlti.ꝛ corona dignitatis canicies que in vijs iuſtitie reperitur. proverb. xvj. in fi. Et ideo tria ſunt deo nimis odioſa ꝛ in quibus valde aggrauatur.pauper ſuperbus,diues mēdax ꝛ ſenex fatuus ꝛ inſenſatus.dicitur Eccleſi.xxv.vide quod ibi ſequitur neqz enim cani,nec rnge repente auctoritarem arripere possunt: ſed honeſte acta,ſuperioꝛ eius etas fructus capit auctoritatis exire mos. Econtra nō differt fm eratē,aut fm moꝛes inuenturis vt dicitur.j,et hieroñ.de hoc Hieronymus ad paulinū de inſtitutione cleri coꝝ.Hoſti fidem penſare temporibus,nec me idcirco meliorem putes ꝙ prior in Chriſti exercitu ceperim militare. Paulus apoſtolus in vas electionis de perſecutore mutuatus nouiſſimus in ordine ꝓphetarum in meritis est,qꝛ ꝛ extremus plus oibus laboꝛauit.ꝛ Ambroſi⁹ ſup Luc.c.j. Juxta alē ꝛ corporis numeratur etates, nō pro ratione temporis:ſed ꝓ qualitate virtutis vt vir ꝑfectus ille dicatur qui careat errore pueritie ꝛ lubrico adoleſcētie animi maturitate non ſentiat. Puſillus aūt qui nullius virtutis adhuc videatur habuiſſe progreſſum ꝛ ibi admittitur.adde ſic ꝛ alias decez.vt.j.de erog.mil.an. l.j.ſ.hoc etiā. Poſt glo.hec eſt exceptio,adde. que tamen omnes sunt contra in hoc,qꝛ ibi ita demū filij ꝓponuntur extranei ſi sunt idonei.ꝛ facit.lxxiij.dist.epiſcoporum.

Testamē tum inualidū qñq; de benignitate canonica vz vtſimpleꝛ donatio.

Testiū optima in ſtructio qualit de beant esse attenti ꝛc

Seneca no omnis dicit esse venerabilis.

Paul⁹ de perſecuto re vas ele ctionis fa ctus plus omnib⁹ la boꝛauit.

Testes nō rogati ſufficiūt ꝙ puꝛ, cauſ ꝛ etiā i eo dicillis.

Jllum. Caſus.Cuz in locū defuncti est aliqs subrogādus substituatus iuxta cōſuetudinē,primo cui adheret ex subrogatione debet dare ducētos ſolidos mello.primo,ff.adiutori,xv.ꝛ fm hoc debes habere literā. Proximo mello primo ꝛ adiutori. Vel dic ꝙ is qui subrogatur ſi est in ordine primoꝝ debet dare ipſi ordini ducētos.ſi mello proximoꝝ.ff.ſi adiutori,xv.eiſdē ordinibus.ꝛ tūc habeas literam.Proximos mello primos ꝛ adiutore,ꝛ hic ſenſus magis placet hoc ſentit glo.ſ.eo.ſi quis.ꝛ hoc vſqz ad.ſ.ꝙ ſi quis. ibi vſqz ad fi.dicit ꝙ ſi is qui iuxta ordinē ſubrogādus erat nec pecuniā ſoluat, graduz etiā ſicut ſequentē recuſet ſuſcipere,tunc auctoritas ſe subrogandi ꝛ pecuniam offerendi ſequēti permittitur,ꝛ ſi sequens ſecundus vel tertius ꝛ deinceps hoc ſimiliter recuſauerint tunc sequens eos ad alia aſſumatur. Qui aūt ſubſtitui recuſauerit locū ꝓpꝛium non amittit. Et ſi cōtingerit iterato locū aliqđ ſi vacare habēt eandem copiā cum oblatione pecunie locū ꝓpꝛiū aſſumere ſicut primi tus habuerūt.(Solidos) vide.ſ.de pōde.ꝛ aurilla.l.j.(Adiutori) Nota ꝙ hoc ponitur poſt verbū mello proximos qđ facit vt mello proximus dicatur,primi ſubſtituti⁹.(Pro cōſuetudine)q̄ in his ſimilibus attendenda est vt plene ſcripſi.ſ.de exact.trib.miſſi. (Si quis).ſ.(Sup numerariis).i. ſuper numerū ſtatutis. (Pecuniā) predictā pro cōſuetudine debitā.(Gradum).i. locum qui gradatim conſtituitur.(Subrogandi)ſubſtituēdi.(Licentia)copia,vel facultas,vt ſubjcit.(Permittatur)qđ permittitur est voluntariū, quod vero imperatur est neceſſariū dicit Bulꝰ. ū.rhet.ad hoc. ſ.de decur.oēs.j.in fi. (Ira).ſ.(Humeri)quartus quintus.ꝛ deinceps.(Accuſationis melius recuſationis. (Burauerit) permanſerit. (Accedenti).i.ſequenti.Copia)factas vt ſtatim dicitur. (Excuſauerit) alias recuſauerit,ꝛ melius,vt patet.ſ.de ꝓpri.ꝛ j.ſubjcit.(Nos autē.).ſ.(Ordinem)locum vel gradum.(Gradu) loco vel ordine. (Et cum)ver.(Vacauerit)ſcilicet alia vice.(Repudiauerāt)ſpreuerant, reſpuerant. Et nota hunc finem ad queſtionē ſurgētem ex iure proꝑ thomiſeos.pone.Titius habet domū iuxta ſeyū venalē.ſeyo debet miſeos in primo ius offerēdi ꝛ emēdi domū tanq̄ victimoꝝ.deinde ſempronio, ris aliqua tertio martino.Vel pone in feudo ꝙ ſi alienetur poſſit intra annum lis de clapropiniꝰ renocare,res vel feudū alienatū est.ꝛ per ꝓpriniꝰ:ē non ratio. est renocatū.deinde feuduz vel res redit in potestatem alienantis,ꝛ iterū res venalitari exponitur.vel feudū est alienatū, nunc ꝓpriniꝰ factus ditioꝰ petit ſe preferri in emptione rei vel in renocatiōe feudi, quid iuris? Videtur ꝙ ſit excludendus ex quo prima vice quodāmodo remuntiauit.ar ſ.de remiſ.ꝓg.l.ſi.ff.de ſuc.edit.l.j.ſ. qui ſemel.ꝛ q.mo.vſufru.omit.l.iij.ſ.ſi.ꝛ.ſ.de rep.here.l.ſicut. Cōtrarij videtur verius.ar.huius finis.Et qꝛ ex nona cauſa igit⁹ ar admittendus. arg. de excep. rei in.ſi mater.ſ.eandem.ꝛ de bo.li.ſi.filius.ſ. paulus. ad idem.ff.de her.inſt.ſi re.ꝛ.ſ.de impo.lucra.de.l.j.ad fi.

Jdem.A. Lex.viij.

PRoximos sacrorum scriniorum quos fides ac diuturne obſeruationis industria:literaturaq; militia comite quinetiam diſpoſitionū quem probitas ac ſtrenuitas merito commendat: completo tempore ſue militie comitiue ſacri noſtri cōſiſtorij cingulo in diem vite potiri. Manentibus videlicet iam dudum preſtitis:ꝛ ſaluis priuilegijs proximis decernim⁹. Quibus enim pietatis noſtre archana merito committūtur: his pietas noſtra vitam cingulo ſupradicte comitiue ornandam decorandamq; decreuit.

PRoximos. Comes ſacrarum diſpoſitionuz ꝛ proximi ſacroꝝ ſcriniorū poſt impletū tps officioꝝ ſuoꝝ meretur dignitatē quā hūt comites cōſiſtorij ꝛ principis,nec ꝙ hoc rol lunt priuilegia eis dudū indulta,ꝛ rōne ponit.(Fides) Jō ls in oibus in hūs potiſſime requirit.ſic.ſ.de fide.l.j.horū debita fidē clarius colligimus ex forma ipſius officij quā ponit Caſſ.vj.varia. Jn hac ſerie non est dubiū omare ſubiectos principis ſecretū dum nulli extimatur nec ꝛecſſaria poſſe cōmitti,miſi qui fuerint fide magna ſolidati publicū est qđ oē qđ agim⁹,ſed multa nō ſunt añ ſcieda nſi cū fuerint deo auxiliāte pfecta,q̄ tanto plꝰ dñt occultari, q̄to amplꝰ defideraꝝ agnosci regis conſiliū ſolos decet scire grauiſſimos, inutari.ꝛ.inuta dñt fieri armaria q̄ cartaꝝ continent monumēta,vt qñ ab ipſis aliqua inſtructio q̄ritur tūc loquanf.totū qñ diſſimulari dz q̄ñ neſciāt ſcīēres.nā ſolicitꝫ inquiſitionib⁹ sepe ꝛ vultu prodit qđ tacef. Addit innocentia que cuncta cōmendat,qꝛ in placida mente regia debent verba reponi,Sed qñ te probatis moꝛibus inſtitutum bone cōuer

Universidad de Deusto
Biblioteca

sationis solicitudo nostra respexit, ab illa indictione notariū nostrū te esse censemus, vt ordine decurso militie ad primiceriatus quenias dignitatē. Honor qui efficit senatorē cui patrum aula referatur, non iniuria, nā qui nostris curis vel curiis militat assidua lugubratione iuste videtur z curiam libertatis intrare, z infra. Animari igitur debes ad labores qū tibi tale premium propositū vides quales se gaudent inuenisse summates. Ex hac forma satis mouentur consiliarij z notarij regū quos nos secretarios dicimus ꝙta cautela debent eorū consilia secreta seruare quanꝙ regulariter sit omnis apertura prohibita. ff. ad sille y. l. ij. §. aperire. ij. (Diuturne) longe, plixe, z assidue q̄ appetmitate dicit quasi diu eterne. facit. ff. de le. no diuturni. De verbo cōrinue qualiter accipiatur vide qs no. de cōse. di. v. sicut tibi. ij. z scripsi. ē. de fille. l. ij. (Observationis) .i. expectationis, seu prestolationis. z sic debet exponi. ē. de. test. si qū. vt obseruabat extra fores tenentis seu triclinij abra ancilla iudith, sic tales propterea mutātes horas cōgruas refectionis, z somni iuxta libitū z appetitū alternis ad fores aule regis vacātes epistolis rescriptis z negotijs principis obseruāt, vt plures sic agentes videm⁹ quorū substātia breui tpe periit z memoria pene deleta est, sic etiā pontur. ē. de epi. z cle. oēs q alias ponit ꝙ cura. ē. de decu. l. ij alias pro custodia. ē. de summa tri. liquer igitur. z spon. l. j. Sed obseruantia ꝙpie est fm Tullū. iij. rhe. ꝙ quā homines aliqua dignitate antecedētes cultu quodā z honore venerantur. ad hoc. ff. de postli. re. nō dubito. Qui aūt ad obseruationē tenetur etiā custodiā prestare dz. ff. de admi. tu. l. ij. §. nec puter. De ꝙbo obseruari vide. ff. de aur. z ar. leg. l. fillā. z. ē. de vsuc. z ꝙ empt. l. ij. (Industria) doctrina, studiū, vigilātia, assiduitas. cura, labor. instātia. z propie est exercitiū frequens circa rem honestā fm ꝙāp. De hac vide. ē. de pōdera. z au. illa. l. quoties. (Literatq̄ militia) Nota militiam literatā qua cōtinentur etiā clerici. lxxvij. di. inutile. Item est militia honesta. in aut. de defen. ciui. §. interim. Item est professio literarū. ē. de pfes. z medi. l. medicos. Item studiū literarū. ē. de stu. li. vi ro. l. j. in fi. Item studiū legis. in aut. de eccle. re. immo. alie. in prīc. Item literarū sciētia. ē. de test. l. fi. Item sūt magistri literaꝝ. vr. j. de mer. tat. archytatros. z studiorū. ē. de profes. z medi. l. magistros. Tm viri sublimes z literati equiparant extra de ꝓben. de multa. in fi. Sed p̄ ceteris literat militāt doctores legū, z patroni causarū, z eorū militia nobilissima est. ē. de aduo. di. iud. qcquid. z meritū hui⁹ scientie peritiū nedum nobilem sed nobilissimū. facit. ē. de postu. prouidendum. in prīn. Omnibus enim nobilibus nobilior sapientia. Sapientie. vij. De hac etiam Tullio. z. variarū. sic ait. Nec aliqua in mundo potest esse fortuna quā non augeat literarū gloriosa notitia. z Apuleius. x. metapho. habebat filiū pro literarū atq̄ ob id consequenter pietate z modestia precipuū. hij quoq̄ in sacris scriniis militantes scriptores sunt z memoriales vocātur. ī. e. hac parte. (Strenuitas) Strenuus dicitur fortis, efficax, gnau⁹, agilis. dictus a sternēdo ꝙ aduersa sterni z tenuar fm ꝙāp. Inde strēnuitas que potissime congruit militibus armate militie. ē. de comit. rei mil. l. j. Interdū vero accipitur etiam in cōsilio vt ibi scripsi. Interdum in accusatione pro vlciscenda nece dñi cōstanter instituta. ē. pro q. cau. ferui. ꝓ pre. li. acci. l. j. (Cingulo) de quo dicit. ē. de comi. cōsilio. l. j. z ij. (In diem vite) simile. j. tit. ij. l. j. principes. (Adauentibus) ver. (Quibus enim) ver. z est bona rō ad premissa. (Archana) sic dicta ꝙ ab eis oēs arceantur fm ꝙāp. (Merito) Nota hoc qs sepius dictū est. Jn. vj. glo. ibi proximus. adde. als ꝓpositus. z est verbi⁹ litera z hoc ꝑpter verbū comitē hic positū, z verbus comittive qs in textu litere sequit, q̄ sola aliquid plus dignitate proximatus ponere z significare debent.

Observatio multipliciter accipitur; z ab obseruantia distinguit.

¶ Imperator. Lex. ix.

IN sacris nostris scriniis militātes per commeatū non cōtinuatim prestitū ante cōuentionem profecti intra indultū temporis spatium ei ūt cū suis cōiugibus z liberis a conuentione securi. Aēdicationibus etiam publicoū vel ciuiliū muneruⁿ: z post completā militia in excusatione potiantur. Super domibus quoq̄ quas in prouincijs possident: metatorum molestia liberentur.

IN sacris. ¶ Casus. Militantes in sacris scriniis habito comeatu ad tempus conueniuntur coā omni iudice cum contugibus z liberis eorum, quia post comeatū non conueniuntur coā iudice suo qui est magister officiorum sed ante. Hi etiā post finitū tempus eorū officij a muneribus publicis z ciuilibus excusantur. domusq̄ ipsorū quas in principijs habēt a metatis pro receptione hospitū nequeunt molestari. (Comeatū) profiscendi licentia. (Non continuatim) als cōtinuatū, als cōtinuum. (Prestitū) raro z nō ibi ꝙ. concessum, parcissime em comeatus dandus est. ff. de re mili. officiū. §. officiū nec multis de numero. j. de erog. mil. an. l. pen. §. nō danda. Et nota ex hac. l. ar. q̄ si scholaris de licentia sui doctoris aut rectoris discedat a studio vt proficiscatur pro necessarijs suis, gaudeat priuilegio scholarib⁹ inducto. ē. ne fil. pro pa. aut. habita. secus si absq̄ licentia p̄ar. a cōtrario sensu. qs est validissimū. ff. de off. l. i. §. hui⁹ rei. (Ante cōuentionē) nam p̄ ipsam citationē intelliguntē esse ꝓuenti. ff. de iud. si quis pone. a. (Spatiū) interuallū. (A vēdicationibus) .i. alias est ab indictionib⁹. (Subiectorū) gñaliter. (Ciuiliū) specialiter. (Potiatur) fruantur. (Super) ver. (Molestia) iniuria. ¶ Jn. j. gl. ibi coā omni iudice adde. nota expresse contra scholares a studio recedētes q̄sint coā p̄side illius ꝓuincie in qua delinquūt cōuenīdi, z ide vr etiā si cōtrageritur ad ide. j. e. in sacris, v. ita vr si. z. j. de priuil. scho. l. ij. z in aut. vt iud. fine quoquo suffr. §. qs aūt. v. quia enim vide quod tibi no. z. j. de appart. prefec. preto. l. fi. in fi. z in aut. vt oēs obe. iud. pronin. §. fi. igitur. Sed si scholaris vel doctor actu vacāt, seu studens cōuentatur in regno ꝓ feudo quaternato in curiā magistri iustitiarij, poterit ne tale forū declinare quod videtur vt priuilegiū ex dicta auctēica habitra aliqd operet. ff. de leg. j. si qn̄? Dic cōtra cum cognitio causarū feudalium non oībus sed tantū pfatis duob⁹ iudicibus sit delata per cōit. reg. de reuo. re. feu. l. cōstitutionē. Non ergo posset scholaris electo alio i eisdē causis facere iudicē competentē. Cum nec vtriusq̄ partis consensus hoc posset. ē. de iurisdi. omn. iu. l. primarorū. vij etiā clericⁱ in feudo nō declinat foꝝ iudicis secularis, sed rūdet sub eo iudice sub quo feudū est situ. xj. q. j. in summa z. gratia de foro compe. verū. z de ind. ceterū. z no. Rui. in spec. ti. de reo. post prin. Sic etiā determinat in vidua z pupillo q possunt etiā declinare forū. An. de ister. in cōsti. de offi. magist. iud. statuimus. z facit qs no. Jnn. extra de priuil. recepimus, vbi dicit inter cetera q̄s exempti aliqua teneant que pertineāt ad iurisdictionē dyocesani de illis cōuenietur. sub eo al. e. ti. cum causa pel. z vide q̄ scripsi. j. de priui. scho. l. ij. post glo. ¶ Secūdo queritur quid si scholaris in prouincia cōmtat aliquod leue crimē an remittetur, an puniet⁹? Videtur q̄remittatur. ar. ff. de re mili. l. ij. z. milo. de custo. reo. militibus. z. l. non est. de accusat. l. fi. z. ē. de exhi. re. l. j. z pro hoc quod in simili no. Jnno. d. c. recepimus.

Legatus singulis cognitis rem duplicat canonicos duas habēti.

¶ Idem. Lex. x.

HAc parte statutos memoriales precepimus esse in scrinio quidem nostro memorie sexaginta duo: epistolarum vero. xxxiij. libellorum quoque. xxxiij. antiquarios vero qui habetur in scriniis memorie nunquam minus esse quam quatuor. ¶ Superscripti autem memoriales nullo modo duplicī fungantur officio: nec geminis chartis vtrepterint vt non occupentur plura in vnum se commoda collaturi: nihilque reliquis relicturi.

HAc pte. Cal⁹. adhandat vt in scriniis memorie pncipis sint memoriales' sexaginta duo in scriniis epistolaꝝ sint triginta quatuor. z in scriniis memorie sint antiquarij quatuor, z non pauciores quoq̄ horū gḃet officiū sūm gerat. nec se de officio alterius intromittat, nec duplici fungat officio, z rationē pōit. (Sparte) id est hac ordinatiōe, vt forsan hec fuit pars alteri⁹ legis. (Memoriales) exp̄ōe. ē. de per. bo. sub. l. ij. §. pe. z sic pt⁹ qs hij quodāmodo scriptorum officio fungebantur. (In scrinio) versi. (Epistolarum) versic. (Liberorum) ver. (Antiquarios) versi. Et sunt antiquarij qui iam scriptos libros transcribunt. Heronymus ad florentinum monachum. Habeo alumnos qui antiquarie artī seruiunt. Et Biegonius primo dyalogo antiquarios scribentes reperit. (Suprascripti). §. (Duplici) vnde Ecclesia. iij. Cor ingrediens duas vias non habebit successum. z. c. v. non venetles in omnem ventum z non eas in omnem viam. Sic omnis peccator probatur duplici lingua. Esto firmus in via domini z c. (Nec gemimus) verficu. (Chartis) id est notis vel matriculis infra qui mil. non posse lege his. §. fi quis autem. (Vt non occupent) ver. vbi ponitur. ratio ad premissa. Et sic ordina literam vt collaturi se non occupent plura commoda nihil z c. (Plura) nam z inertiam suam prodit quisquis secum multa portauerit. dicit Cassio. libro varia. z vide que scripsi supra de primice. l. j. sequentis honoris. bene facit. lxxix. dictincto. ad hoc. z. c. singula. (Collocaturi) alias collaturi simile. extra de cler. non resi. den. quia nonnulli. (Relecturi) simile. lxj. distinc. nullus inuitis. Et nota hunc finem ad questionem testatoris qui legauit. x. singulis canonicis alicuius ecclesie, quod licet aliquis ibi habeat duas prebendas non tamen sibi duplicetur legatum. de hoc nota Ly. super de suc. sau. eccl. l. j. ¶ Post gl. forte senes. ad de pel veritus antiquarios qui tantummodo vetera scribebant vt predixi. librarij vero qui z noua scribunt, z vetera fm Jsidorum ethimo. vj. c. xij. z. colligitur hic in fin. vbi dicit geminis. ¶ Post glo. nota duo z c. adde z infra de numer. in prouincijs et de exactori. et exec. leg. ij. ff. de manu. vin. an manumittere. et. lxxxix. distinc. singula. vbi de hoc. Et ex hijs iuribus videtur expedita questio an notarius factus iudex possit confiscere instrumentum. de qua die vt scripsi supra de primice. l. j. vnde Eccl. xj. filij ne in multis, sint tibi actus cui. quod ꝑsequēs

Bego. in

Bego. in pastorali. c. iij, rationem reddit inquiens, quia nequaq̄ plene in vniuscuiusq̄ operis ratione colligitur dñi mens diuersa patitur. ¶ Quid autem si tabellio fiat actorum notarius in aliqua ciuitate de quo habetur. ff. ex qui cau. ma. inter eos. z not. in auten. de trien. z se. §. z quod sepe. an poterit instrumentum conficere? Certe non. eadem ratione. Alij volentes eisdē assistere dicūt q̄ de his que aguntur in iudicio coram eis vt est tutorū datio, emancipatio, z huiusmodi, quia de hijs tenentur scripturā actorū conficere, possunt in de conficere instrumenta, de his vero q̄ aguntur extra iudicium nō de conficere instrumenta, de his vero q̄ aguntur extra iudicium nō possunt, vt dictis iuribus, pro quo est. j. qui milī non po. l. his. ad si. z. j. de nume. nulli. §. oia. Nam z potest quis etiaꝫ monachus habere plures curas eo casu quo vna depēdet ab altera, z vna subijcitur alteri, tunc enim non reputantur duo beneficia nor. Archi. de preben. extra de cōsue. Item quia scriptura actorū conficere, possunt in de conficere instrumenta, de his vero q̄ aguntur extra iudicium nō de conficere instrumenta, de his vero q̄ aguntur extra iudicium nō possunt, vt dictis iuribus, pro quo est. j. qui milī non po. l. his. ad si. z. j. de nume. nulli. §. oia. Nam z potest quis etiaꝫ monachus habere plures curas eo casu quo vna depēdet ab altera, z vna subijcitur alteri, tunc enim non reputantur duo beneficia nor. Archi. de preben. extra de cōsue. Item quia scriptura actorū conficere, possunt in de conficere instrumenta, de his vero q̄ aguntur extra iudicium nō de conficere instrumenta, de his vero q̄ aguntur extra iudicium nō possunt, vt dictis iuribus, pro quo est. j. qui milī non po. l. his. ad si. z. j. de nume. nulli. §. oia. Nam z potest quis etiaꝫ monachus habere plures curas eo casu quo vna depēdet ab altera, z vna subijcitur alteri, tunc enim non reputantur duo beneficia nor. Archi. de preben.

Scholares a studio recedentes cōuenīdi

Si qs in sacris. Corrigit seu declarat qd dixerat. ē. e. vnicus ꝙ. §. illū. z dicit q̄ si monatur aliquis ex statutis in scriniis memorie dispositionū eplarū z libellorū is qui subrogat in locū eius pecunie summā, de qua inctio acta est. d. §. illi heredibus successorib⁹ liberis seu creditoribus qui mortuo ꝙ acquirendo loco sui officij mutauerūt forsitan ad vsuras exsoluere dz. Et si defuncti hereditas suscepta vel adita nō est. prius dictis creditorib⁹ memorata pecunia est soluenda. deinde liberi agnati seu cognati defuncti nō iure hereditatis, sz nomine priuilegij recipiāt ipiaz. Vtrūo vult q̄ talis ordinatio mutatet⁹ retractet seu violet, z rationē ponit. Et si quis talū proximorū intra tps officij moriatur perceptione salarij tpis residui ad heredes suos trāsmittet. ¶ Et sic ordinat fam. Si qs tam cōmeratus institut⁹ in saris z c. Ab hac luce fuerit subtract⁹ defuncti heredes z c. Cōsequunt ab eo quicunq̄ z c. (Si qs) Lx hoc verbū masculos z feminas cōprehēdat. ff. de verb. sig. l. j. tu hoc casu z similib⁹ soli masculi cōtinentur eo q̄ femine a publicis officijs sunt remote. ff. de regu. iur. femine, qñ aūt masculinū prolarū a lege cōprehendat femininū z alias. z qñ nō. Vide Jo. an. de cle. gnali. in prin. lib. vj. (Jā cōmmeratus). Nō. de hac dictione iā, q̄ actū pteritū, perfectumq̄ designat, finite. lxxxj. di. cū omnib⁹. z in proemio digestorum in prin. z. ff. iud. sol. iam tū. in prin. z de suc. ed. l. j. §. qui semel. Interdū presens si verbo aut participio presentis tēporis adiungat vt. ff. de actio. emp. et empto. §. ego. in fi. §. ē. de iure fi. iustas. vide. j. neg. nec mil. l. vnica. Interdū etiā futurū tempus denotare potest. j. de re mil. l. fi. post prin. sic z in aliis modis z reperibus. ff. de ver. obl. cum sipulatus sum mihi in prin. (Lpce) vita humana, in qua dum vigemus lux nobis est. Subtractue) per mortē. Vtpote) tanq̄, vt luri. quasi. (Successores) alij. (Jta vt z) ver. (Periteratq̄) .i. priuilegio. (Seruata) hmōi summā quod est infra. (Liberi) ꝙ. (Non hereditatis) fke. j. de cast. pecu. mili. l. penultima. z in aut. de exhi. reg. §. optimū. ¶ Et no. ꝙ feudo qd debeat filijs etiā si nō sint heredes. de hoc in libro feu. an agna. repu. here. pos. seu, ret. c. j. Vide qd ibi not. An. de Jser. Item facit ad hoc. ff. ad trebel. debitor. §. fi. z. l. a filio. z ad. l. falli. pater filiū. cum concordantijs. z in aut. de nup. §. si vero fi lios. z. §. z super hijs. (Priuilegij) prerogatiue vt predixi. Fillius. §. Machinatione) molitione, cogitatione. (Cum) tolle nō dubitetur qd est in fine. (Maxime) ver. (Eorū) alias eorunde. (Immutationē) als immunitioe. (Trāsmittere) ipso ordine sanguini. j. de priu. eorū qui in pat. mil. l. j. z hoc etiā si patris nō sint heredes vt p̄dixit. Et sic faciunt hec pro filio primogenito vt licet pater eius decesserit anteq̄ feudū ex patris successione q̄fuerit, nihominus fructū huius prerogatiue seu prelationis primogeniture in filiū suū iusta ratione trā simittat, hz em aliqñ filius seu heres plusq̄ defunct⁹. ē. ti. §. Sz ad hāc. l. fidei cur q̄ hic expresse statuit vt illa summa debeat solui per substitutū creditorū⁹ deficti, aut filijs, aut agnatis, vel cognet, ex precipuo priuilegio nō vt prēdibus. ar in casu hmōi successionis non inuenit expsse p. l. aliquā constitutū q̄ priuilegiū primogenīture Jus nature concessū p̄i trāseat in filiū, anq̄ p̄ ei⁹ illud efficax. it cōsequat. Jte hic in q dat summā modicā maximā officij cōsequit emolumentū, ar i casu nre qōmodo do genit⁹ cui successio ex iure nature deferit a regno vt magio comitatu inueniret exclus⁹. Jte hic nulli ex hoc statuto inferī iniuria, lz in dicto casu ex tali progatiua primogenīture maxima z minuū pudicialz iniuria icōdo genito inuenitur illata. Jte qs dicitur in primogenitū debere trahere ius primogenīture z successionis in regno, etiā si prius nō fit hrs, q̄ tibi hoc huiusciū cōperit vt primogenito nō vt heredit. ar hunc. l. z. §. de lapi. li. rol. l. j. §. sed z si sub conditione. z in aut. de exhi. re. §. optimū. videt falsum apte. vt extra de voto. lz ibi p̄na successione le reddas indignū z hereditatis emolumeto puueris. Quare meli⁹ dicitur q̄ exclusio filio primogeniti secundogenitus admittatur. quod dic vt scripsi. g. l. j. z. j. de ꝓsum. l. fi.

¶ Idem. Lex. xij.

IN sacris scriniis militantes z parentes: atque vxores eorum: necnon liberos ex sententia tantummodo celsitudinis tue criminales siue ciuiles intentiones agentium excipere iubemus. Jnsuper etiam colonos ieu ascriptitios z seruos eorum: in hac regia vrbe degentes eodem beneficio potiri: pro fidei tempore adiutorijs viri spectabilis p̄fectiui vel vni⁹ ex statutis committendos: ita vt si in prouincia quicunque memorialis: reperti⁹ fuerit iuratorie cautioni cōmittatur. Et si non possideat immobilem substantiam: serui nihilominus z coloni ad eum pertinentes: fidei tuis tradantur. Quodum inluper sportularum ad mediocrem deduci quantitatem: z executoribus de schola agentium in rebus attribuendis vnum solidum singulos vsque ad finem negotij. Proque ingressu in iudicio tue magnitudinis quolibet modo faciendo

Universidad de Deusto
Biblioteca

duos solidos: z p editione gestorū exceptoribus dimidiam solidi partem. Et si apud arbitrū negotium ventilari contigerit: ipsi quidem arbitro vnū solidū: z nihil amplius. Exceptoribus autē cum obseruātibus tam p ipso quod implere videtur ministerio q̄s pro editione gestorū seu relationis vel diffinitionis tertiā partem solidi prebere sancimus. Nec pro tpe viri spectabilē fisci patronū vel executores quibus imminendi litibus solicitudo iniuncta est quicq̄s ab his exigere seu prostigare concedi dimidiā. s. expensarū quas in iudicio tui culminis a memoratis personis preberi statuimus: portione in iudicijs prouincialibus ab his agnoscenda. Ita vt si de ciuilibus annonis vel tutela seu curatione: vel noui operis nuntiatione litem eos subire cōtingat: in maiore quidem iudicio ad similitudinem sumptuū quos in iudicio eminentie tue dependere precepti sunt. Apud virum autem clarissimū prefectum annone seu fisci patronum vbicunq; magnifice prefecture: vel architectos pro modo eorū qui super arbitris z litibus apud eos exercēdis superius statuta sunt soluentes expensas nihil amplius agnoscere seu dependere cogātur. ¶ Que omnia custodiri iubemus: siue per se siue per procuratores aut etiā defensores lites exercere maluerint. ¶ Hoc si prolata scripris sententia moniti sint. ¶ Sinautem ex deposītione seu aliter quis eorum conuentus fuerit nisbil cum vel scrinio viri clarissimi adiutoris: vel cuilibet alij nomine spoztularum inferre compelli. ¶ Omnibus antelatis priuilegijs postea quibus per anteriores diuorum principum sanctiones defenduntur in persona tam eorum qui adhuc militant: z qui postea eandem militiam sortiti sunt: quam eorū qui predictā militiam gradu vacante tam deposuerunt: vel postea deposuerint seruandis. Vt eorum cō modo ipsi quoq; vna cum vxoribus z liberis colonis preterea z seruis propriis perfruantur. ¶ Et quoniam in controuersijs quas in iudicijs mouerī contigerit equalitatem litigatoribus volumus obseruari z aduertarijs eorum pro sumptibus z expensis similem antelatorū beneficiorum prerogatiuā custodiri. Propter hanc enim causaz z viros deuotos memoriales non tantum agendo in quolibet iudicio: sed etiam actiones ab alijs ingerendas excipiendo priuilegijs a nobis indultis potiri decernimus. ¶ Hisvidelicet qui militiam virorū deuotissimorum memorialiū gradu solito deposuerūt seu deposuerint: z si quietis amore per prouincias domiciliū fouere maluerint omnibus nihilominus priuilegijs que huiusmodi personis p sacratissimā legem nuper promulgatā: a nostra liberalitate prestita sunt minuēdis z eorum cōmodis atq; auxilio potiuntur.

Il sacris Diuide hanc legem in tres partes. Secunda ibi, hoc si probata. Tertia ibi z quoniam. In prima statuit q̄ militantes in sacris scrinijs parentes vxores z liberi eorum, coloni, ascripticij, seruiq; ipsorum ciuiliter z criminaliter cōueniuntur solum coram magistro officiorum quibus sufficit dare fideiussorem aduitorem progimi sacrorum scriniorum, vel vnum ex statutis in ipso officio scriniorum. hec locū habent in vbe. Smaurem in prouincijs litigatur, committatur iuratorie cautioni tantum eius qui conuenitur, etiam si non possideat immobilia cuius etiam fidei committuntur serui z coloni pertinentes ad eum, cum etiam prefati militantes litigant non integras cōsuetas spoztulas soluent. sed dabūt solidum vnū executoribus qui erāt duos in initio litis pro editione gestoriz diuidium solidū. si autem litigatur coram arbitro dabunt ipsi arbitro solidum vnum. Notarijs autem qui cum arbitro sunt tam pro officio quod impendunt in lite quam pro editione actorum aut relatione, aut diffinitione scribenda, tertiam partem vnius solidi. fisci autem patrono z executoribus qui secum sunt nihil dabunt. Et in summa vult imperator q̄ tales militantes soluant dimidiū nomine expensarum eius quod soluunt in curia magistri officiorum cum litigant in prouincia. Si autem litigant super annonis ciuilibus tutela, vel cura, vel noui operis nuntiatione coram maioribus iudicibus debent subire sumptus pro ea mesura quam soluunt cum litigant coram magistro officiorum. Cum vero coram prefecto annone patrono fisci magne vel vbicunq; prefecture aut architectz soluent sumptus p ea scz ptitate quā solūmt cum litigant coram arbitro, z hec locum habent siue per se siue p procuratores aut defensores eorū litigāt (Sacris) imperialibus. (Militātes z in hac vbe degētes. vt. j. sequitur. In p̄uncijs em forte sunt conuenienti sub p̄side vt rangit. j. e. in. glosa memorialis ze. z colligit. j. in ver. dimidia. z dic militantes. q. qui militant. s. e. vniculiz. in p̄in. z de p̄cur. militē. Et ex hoc not. q̄ principium ponit rem sic esse. Ad idē in aut. de nec. no. consti. s. ne igitur. z patet ex eo q̄ legitur z no. j aut. de mon. s. si vero vxoꝛ. ibi delinquens. ad idem. ff. mā. idēq;. s. si quis minoꝛ. in fin. ze de sta. mili. titius. ibi sed q̄ a militib⁹. militantib⁹ ze. de exe. tu. ad ministrantes. in p̄n. cū dicit administrantes. z subdit repōe administrationis z ad. l. aquil. l. iij. s. ler. vbi glo. exponit defensum. i. defensum nodere z leuo etiam dicitur qui semel questū de vxoꝛe sua fecerit. ff. de mēn actiē adul. mariti. s. q questū. Itē penites q̄ actu peniteꝛ. de pe. di. iij. penitentium z niteutes. Vñ prebēda eñe dicitur esse vacans q̄n etiā de facto vacat possessiū extra de concel. p̄e. cum nostris. Quinetiā negū participiū, sz etiaz ponit rē ipsum nomen adiectiuū ponit rem sic esse. vt pater. ff. de bo. eoꝛuz q̄ sic esse. ante sniam. l. ij. in p̄in. z possessiū. vñ bis dicit possessoꝛ rei qui rem possidet. s. de epis. z cle. l. vij. Et milea dicitur qui actu militat. ff. de testa. mili. titius, nō qui veteranus. s. de procur. militem. Et negotia eoꝛ qui z negotiāns. j. nego. ne mili. l. j. Sed cōtra. interdū ex hoc notatur q̄ antea fuit nō quod nūc est. Vñ Hieronymus ad ruffinum epi. j. non dicim⁹ permāsisse ecclesiā meretricē, sed fuisse. Sic symō lepr̄osus non erat cum hospitio recepit saluatoꝛez, sed prius fuerat. z matheus publicanus dicitur non quia manserit publicanus. Hec facūt ad q̄stionē sororis aut filie cōiugate q̄s non repellantur a successione feudoꝛū cū cōstitutio regni. vt de successionibus d. cat cōiugate z dotate a fratrum successionibus repellantur nisi ergo confecte eas fore dotatas reipsa cum datione non sola. p̄missione doris non repellentur a successione hoc prosequere. vt no. Bal. de Jser. li. feu. de natura. suc. feu. c. j. Itē ad questionem inferunt omnes cōtra eoꝛuz eo tēpore quo rex pulsus a regno licet de iure, non tñ de facto regnabat, quod non ideo minus valeant. quia nomen eius non cōtinetur in eis q̄us nomē regis in instrumento z actis debeat cōtineri. ri. aut. de admini. tu. si minoris. z. l. si fine herede. §. interposito. cum ibi. not. in glo. j. immo cōsuetius ponitur hoc modo in principio narrationis cum dicitur coram tali iudice. his omnibus suum decretum interponente. q̄ si dicatur in fine. quibus omnibus talis iudex suam auctoritatem interposuit. z decretū. ar. dicti. c. de laicis. z dicti. §. sed ex facto. Quinetiaz vt q̄ interpositio decreti actū cui interponit debeat preuenire seu precedere omnino. ad hoc. z. q. ij. hec vsus. ibi causa primi tue comprobetur. z. xvj. q. vj. fine exceptione. ibi tractatu ar. p̄z consensu id eligat z ex his q̄ no. Inno. extra de re. ec. nō alie. dudū. dz etiam per superiozē p̄o tribunali sedentē interponi. vt dixi. s. de decre. de. cur. l. vñ. Alij talē subrilitatez non obseruāt: sed in fine dcūt. Insuper dictus iudex sedendo iudiciali more maioꝛū habitaq; super hoc deliberatione z solennitate que in talibus adhiberi solet. z debet ad postitutionē talis cuius interest his omnibus z singulis sua autoritatē interpoluit. z decretū tanq̄ rite z legitime celebratis (Actoꝛes) Nota q̄ vxoꝛi gaudet priuilegio viri. z nobilitatur ex ei⁹ dignitate. s. de digni. mulieres. quinetiā debent viri virtute z exemplo regere feminas. xxvj. q. vj. indignātur. datur eniz vxoꝛi adeo. in auten. vt iudi. si. quoquo suf. §. hec omnia. Et q̄ hoc verū sit. tamen sicut qui naufragat multis se exponit periculis. ita z qui vxoꝛē ducit. xvj. q. ij. c. nos. Gramis quidem est cōiugium sarcina. xxvj. questiōe. vij. omnes cautiones. Unde Teren. in adelph. Quod fortunatū istī putant vxoꝛe nunq̄ habui. de hac materia plene scripsi z Biero. z Jouinianum. Sed econtra nuptijs nihil hominib⁹ est vtilius tanq̄ solis facere homines valēribus in auten. de resti. z ea que pa. §. hoc nos. de hoc vide. in secunda secunde. q. cliij. ar. ij. z ar. iiij. Vxoꝛe quoq; vir de dote sua sustentare dz, quod si nō facit, dotē habere nō debet. ff. solu. ma. si cum dotem. j. si autem in senissimo. de quo etiam no. Inno. extra de dona. inter virum z vxoꝛ. per nostras. vxoꝛi autē tenetur operari viro. ff. de ope. li. sicut. Et in antem vxoꝛi teneatur obedire viro. z in quibus. vide. xj. questione. iij. si dūs. xxviij. q. v. manifestū. Utruz propter p̄hibitionē viri, vxoꝛi debeat dimittere ieiunia voluntaria vel indicta. not. Inno. extra de obser. ieiu. in rubrica. Utrū papa possit facere q̄ vxoꝛ vnius nubat alij. no. Inno. extra de sta. mo. cū ad monasteriuz. (Liberos) vide. s. de decu. si quis. (Ex sua) in scriptis habita. s. de dignita. quotiens. in si. e. j. ti. ij. l. si. §. hoc etiam. z j. e. l. §. hoc si. (Intentiones) Proprie dr intentio propositū alicuius vel voluntas alicuid faciendi. z ex hoc pōt dici libellus ciuilis vel criminalis. vt hic pater. q̄s is qui agit intēdit vt reus sibi cōdemnetur. Unde dicitur intentiones, actiones que ex intentione procedūt. ff. de iud. si q̄s intentione. z vide q̄s no. Inno. extra de iud. examinta. Inde etiā dicit exceptio intentonis. ff. de excep. l. j. post p̄in. z. §. illud. ¶ Hoc autē ꝛs extra. l. materia est notandū q̄ intentio est in omnibus attendēda. q̄ nō intentio verbis. sed verba intentioni deseruiunt. extra de re. iu. in his z. xvj. q. v. humane. Unde deus plus respicit intentionē z voluntatē q̄ actus. xv. q. vj. si q̄uz a facerdotibus. in fin. z xvj. q. v. qui peierare. inde mala intentio facit bonū opus nō valere. xxiij. q. v. cuz minister. sic z rea lingua facit rea intentio. xvj. q. ij. hoies. z ij. c. sec. Officia quoq; vindicare bona intentione impleri possunt. d. q. v. officia. Econtra inētio bona malū opus nō excusat. j. q. j. nō est. de quo z quando mēs dr esse sine affectu peccādi. Et an ꝑpter bonū fit malum faciendū. vide extra de vsu. sup eo. xvij. q. v. forte. xxx. q. j. nosce. xxvj. q. iiij. de conse. di. ij. quotidie. Rursus intentio operi indifferēti finem impont. xlj. di. q. quis. Utrū aūt iuramēta fm intentionē p̄stantis aut recipiētis a deo iudicent. habes. xvj. q. v. quicunq; (Injsup) ℞. (Beneficio) priuilegio. (Notiri) s. iubemus (Fidei) ℞. dic. j. cautiōi que sub fidei vallatiōe p̄statur. Ex statutis in officio sacroꝛū scrimoꝛū. s. e. vnicuique. Et sic no. ex hoc q̄ scholaris cōuentus dando aliū scholarē fideiussoꝛē liberat. ad idē. j. ti. j. l. ij. Contrariū no. in auten. de exhi. re. §. sanctimus. in glo. magna. fuit hoc Bal. in spec. de sac. §. d. ℞. quid si scholaris. Distinguit aut pōt aliosdare. z tunc non recipiatur scholaris. aut nō. z tunc admittat. ita tñ q̄ renunciet priuilegio suo. ff. q. satisf. cog. fideiussoꝛ. post p̄in. z hoc melius est. (Cautionē) si. s. de digni. quoties. (Et si) ℞. (Modū ℞. expone. i. q̄titatē. (Spoztularū) Not. hic q̄ spoztule tā in ciuilibus q̄ criminalib⁹ cauſis p̄stantur, cū hec lex in ciuilibus z criminalib⁹ loquat. ad idem. j. de p̄in. agen. in re. l. ij. z de p̄uil. scho. l. ij. z p̄z in aut. de sanc. epis. §. spoztularū. q̄ est. s. de epis. z cle. aūt. sed hodie. z j. de re mili. l. ij. §. vt aūt. Erant aūt spoztule vasa in quibus reponebātur munera q̄ iudicibus a litigantibus p̄ laboze dabātur. z sic ponitur cōtinens pro cōtento. vt no. Arch. iij. q. iij. offeratur. z ipsa erant necessaria munera. Vñ qui eas soluit. nō vr cōsentire in iudicem. dicit Inno. extra de re iud. inter monasteriū. Et an aūt a clerico in foro ecclesiastico vel secular peranf. vide p̄e. c. offeratur. z xj. q. j. si quis cū clerico. z extra de plus peti. c. j. Et de materia spoztularū multa not. insti. de act. §. tri. z in aut. de iud. §. nullo. Quid aūt si cōmittat inquisitio sup crimine z in aut. de iud. §. nullo. Quid aūt si cōmittat inquisitio sup crimine cōtra aliquē, an inquisitor tūc exigat spoztulas. puto q̄nō. cū debeat p̄eses inquirere de crimināb⁹ sumptu suo. ad hoc. in aut. ve nul. iud. §. nulli. z de man. p̄in. §. illud. z s. de mon. l. j. §. j. circa med. z q̄ not. Archi. de here. vt officiū. lib. vj. z q̄ plene scripsi. j. de erog. mil. an. l. annonas. Itē nota q̄ etiā decuriones percipiebāt spoztulas de publico ciuitatum. ff. de decur. spurū. §. j. vbi est ar. q̄ iudex vel alius sumptus ad tempus ab officio nihilominus interim salariū de publico percipiat. (Mediocrem) id est temperatā, suauē, cōmunem, quia modicum illi sufficiat fm ℞. vel q̄ media cernit z curat. (Excusationibus) officiū erat latis onerosum z multiplex. z hi vocantur officiales de quibus nor. in auten. de mon. §. si vero reliquos. Item z ea que a iudicibus decernuntur implere debent. in auten. de defen. ci. §.

Periculosum se multis exponit naufragātis que cōparatur qui vxoꝛē ducit.

Sportule in gb⁹ cauſis p̄stan tur z quid propie dicantur.

ex prouinciali. z modis omnibus. s. de iud. sancim⁹. ralea iraq; oīa necessaria circa expeditionē causarum. z litium peragebant vsq; ad finem litis (Progressu) ℞. (Ingressu) introitu. (Judicio) foro in decali, vel actu. (Tue) loquitur magistro officiorū. vt no. s. in p̄in. (Et pro editione ℞. (Gestoꝛū) actoꝛū. s. de re iudic. li. ij. Et sic videt q̄ notarius actoꝛū licite pecuniam petit pro copijs actoꝛū. i. secundis scripturis. put ipsi dicūt. Et dere em̄ e copiā describēdi facere. ff. de ecc. l. j. §. j. Fortius ergo merces debetur eis, cum ipsi cōcurrunt. z tunc exponе editionē id est scriptionе. de hoc scripsi. j. ti. ij. l. ij. sed hoc videtur intelligendū cū salariū de publico nō petitur. vt in aut. iusiu, qō pres. ab his. circa med. z p̄z ex his q̄ no. in spe. de salar. §. j. ℞. si vero ordinatus. z dixi. s. l. ij. In regno per cōti. inclyti regis ka. p̄hibent actoꝛ notarij aliquid recipere p̄scriptiemb⁹ z subscriptionibus sententiarū immo z gratis debent scribere apodixas quod ꝑ de expositū est male seruatur. hec z similia debēt ēpt iustitiarii seu p̄sides. p̄hibere. z q̄ nō fiāt efficaciter operarij, als ad restitutionē eoꝛū que recipiūtur illicite sunt rationabiliter debitores. in aut. vt iudi. si. quoquo. fin. §. volumus. post p̄in. immo z si nō prohibent debēt ofᵭicio punari. z ad restituendū quadrupluz eius quod ablatū est condemnari. e. ti. §. fe. ℞. iz maxime. z facit. ff. de penul. l. motis. post p̄in. ¶ Sed quero hic. Primo quid in apostolis qui dāt appellāti seu libellis dimissoꝛijs q̄ alias dici cōsueuerunt epe. ij. q. vj. ab eo. cuius licut sumptib⁹ dandi sunt an appellātis. an iudicis, an actoꝛū notarij: vi prib⁹ detur q̄ appellāris nō actoꝛū notarij, ar. huj⁹. l. ℞ cōtra q̄ iudicis cū dandi. teneat illos offerre. in cle. de app. c. ij. z dare appellatoꝛi etiā nō petēti. s. de app. eos in fi. hoc em̄ significat verbū offerre. ff. de leg. iij. videt cōmissa. §. si re. ar. sicut libell⁹ reo p actoꝛē offert vltro etiā nō petenti z hoc importet verbū offerat vt ꝑdicti est. Sic z videt in apis vt cū hoc importet verbū offerat vt ꝑdicti est. Sic z videt in apis vt indicātia a quo appellat sumptib⁹ exhibeātur. Vbi z aliis rēndus motus. Jo. an. d. c. ij. in gl. sepius ze. dicit q̄ de iure sint iudicis z nō appellātis sumptib⁹ offerēdi. Sed de cōsuetudine dicit cōtrariū obseruari q̄ etiā equitatem dicit habere saltē in delegatis p quo facit hec lex. vt ꝑdixi. In ordinarijs aūt potissime in secularib⁹ potestatibus regni seruarē q̄ supra scripsi. Dicit etiā ꝑfatus doctoꝛ videē q̄ nō tenet appellās apis recipe sigillatos. z ratiovr. quia aliter tenetur venire vel mittere appellās q̄ delatū est. z aliter quando nō. extra de ap. sepe. z. c. interposita. interest ergo ipsi⁹ hoc scire. Paulus de leazaris di. ibidē aut sermo dirigit appellāti. z tunc aperti dandi sunt apis. aut supioꝛi. z tūc clausi. tamē iudex a quo certificare debet appellantē, vtrum appellatioꝛi detulerit. an nō. q̄ tenere tutius est. ¶ Secūdo. ex quo de his actoꝛū exēplis materia cepta est. quero de questione q̄ frequēter occurrit. Ecce offerūtur positiones in causa p̄ positio z parte actoris vel rei. an ei contra quē offeruntur priusq; de facto rei nus copia ꝑdeat exemplū seu copia vr vsualiter dicim⁹. z p̄z extra de rescrip. an sit dan cum cōtingat. z de accusa. olim. sit edēda. Ar. primo ad affirmatiuā da illi cui q̄ sic. nā post q̄ in iudicio offeruntur sunt pars actoꝛū, sed acta sunt tra quem edenda. s. de eden. l. ij. vt lite pendēte. l. ij. extra de proba. qm. ergo co fiunt priusq̄ pia ex eis est exhibenda. Itē q̄ generaliter edenda sunt oia quib⁹ lic q̄ ad illas tigatoꝛ apud iudicē est vsurus. ff. de eden. l. j. §. edenda. Et no. vsurus respōdeat q̄ est ꝑis futuri q̄ videtur includere vt prius q̄ vtatur edicto fiat. immo interdū ea ghus incertū est an vti velit ne in fraudez exhibeat ff. ad. l. fal. l. penul. §. fi. Sic z ante q̄ libello respōdeatur actoꝛ copiam libelli teneatur offerre. s. de lit. conte. aūt offerat. Quinetiā potꝛ ipsius receptū. xx. dicrū gaudet inducias vt possit instrui an cedere vel contendere velit ibidē ergo ide in positionibus est dicendū cū ratio diuersitatis reddi non possit. ff. ad. l. aquil. illud. de lon. l. j. §. hoc interdictum. de dona. cau. mor. illud. in p̄in. vt sicut in respondendo ad lis bellum hz inducias. sic in respondēdo sup articulis immo potius sup articulz meret inducias eo q̄ articulis rūdet p̄clusio iuramēto de testi. p̄sentiū. li. vj. q̄ nō est cū libello respōdet. Itaq; ne anticipet periurū ex resp̄sione subita subeat. ff. de in lit. iu. videam⁹. re. ano. marcellus. dicēdum est differri interrogatione eius donec plene instructus rideat veritatē cū circa maiora vertat periculū. xlij. di. distin. quiescamus. z ideo cautius est agēdum. ff. de car. edi. l. j. §. sed si quis facit. s. de ap. ne causas. z. l. ad dictos. de penū. qui sniam. Sic ex hoc ligatoꝛes periurium incurrant inuiti, z ignorantia indicum pietate compulsi. in auten. de iudi. §. qz vero. subtrisq; interrogetiombus ep̄ pessi. ff. de questio. vnius. §. viti. Et hoc maxime in causa criminali. ff. de pu. iudi. custodias. z ne ꝑpetrentur in respondendo q̄ diu iuste delibērāt. ff. de interro. acti. z q̄ nā opera z cōsilia nostra p̄cipitare non debemus vt nec eoꝛū ordinē coꝛumpamus. l. di. videam⁹. immo tpe indigemus vt aliquid maturius peragamus ibidē. z faciunt pro hoc plura ḡnalia q̄ scripsi. s. qui. z q̄. ꝑil. §. in verbo ꝑcipiēt. Sic etiā eduūt capitula cū ad inḡsitionē ꝑcedit. extra de accu. qualiter. ij. §. debet. que quidē inſtar habent positionū vt videmus in vsu. Itē quia pōt is cōtra quem offeruntur positiones impugnare. de quo satis no. Bal. in spec. de po. vj. z Jo. an. de cōfec. j. ij. vj. Sed illas impugnare nō poterit neq; discernere. an sint pertinentes vel inepte formate nisi p diligentē inspectionē earū. e impf cte precederet ablq; exemplo eximde prius habito. p quo facit extra de fi. instru. accepi

Universidad de Deusto
Biblioteca

Opa clas facta rep hendūt.

mus. z c. fcq. z de pnū. porro. z c. cū oli. z plura ō scripsi. ff. de delat. l. fi. l ꝰbo actoꝝ lectio. ꝑ hac pte facit etiā totū illud generale ꝙ argunt ea q̄ fiūt clā. ff. de in. fi. l. iū. in pri. z. ff. i. z optime ex de ereti. cū ex inūcto. post pri. ri. q. ij. nolite timere. Deinde facit. ff. de appel. ꝑcipimus. ibi scripta ligaroꝝ edāt. ¶ Ecce ira ad negatiuā q̄ sup posītiōib⁹ is q̄ offerūt dr̄s rūdere ꝑstito iuramēto. d. c. ꝑsentiū. ff. i. z. ℌterea. In hac aūt rūsione is q̄ respōdet nō potest vti ꝓsilio aduocati, nisi fit nimiū indiscreꝛ ex de iudi. pastoralis. Nā tūc de iudicī licētia pōt ꝑ aliū rūdere vt ibi, imo arcēdus est aduocatꝰ a cōspectu rūdentis ne ipm in rūdendo instruat saltē nutu. dicit Bul. in spe. de. ti. deposi. ff. iū. ppe fi. z. ff. v. ver. ite nota. Quietā si ex aliq̄ cā suspitio ne monet pōt dicere intētionē suā ad aures iudicis ne is q̄ pōt valeat istrui ex scriptura. fm Post. de. ti. ff. vū. ver. q̄ si ponēs z breui er sicut litigator non cogīt dicere aūꝑ dictionē nec a testiū ne ad uersariū instruat q̄ illos cor rūpere valeat. ff. de arbi. nō ex oibus. Sic nō cogeret dare copiā positionū, ne aduersarī ea receꝑta clā ex iudicū instrui possit rūdere. q̄ falsum est. z facit extra de fi. instruc. cōtingit. Auferrnda est autē occasio ꝑiurandi. insti. vi bo. rap. ff. ꝙ nedum talia. vt fic lex. z vigoꝝ iudiciarī. q̄ periuria punit: viaz ꝑiurīs nō aperiāt. ff. de indict. vidui. l. fi. in fi. cū concoꝛ. vt q̄ nō sit actoꝛ ꝑiurū vel ꝓdite. ff. si aduer. vē. l. j. neq̄z em est malitūs hominū indulgendū. ff. de rei ven. in fundo. cum concoꝛ. at frandes mel⁹ remoneri ne q̄ūt. ℭ si fraudandi facultas adimat. ff. de fabri. l. j. cū hūs q̄ ibi scripsi in ꝺbo facultate. Itē q̄ ꝑtoꝛ id agere dꝛ vt sine vlla malignitate, aut maligna suspitiōe res agat. ff. vbi pu. edu. l. j. z omnis suspitio potius est repellēda q̄ inducēda. vj. q. j. ones. Itē ꝑ hoc nō facit q̄ secreta cause aut iudicioꝝ nedū aduersario: sed etiā aliis publicā da z legēda non sunt. ff. ad. l. aql. si q̄s testū. ff. de. ꝓbi. l. j. ff. si q̄s rabulas. z hic talia faciēs tenet pena falsi. ff. de penis. l. si q̄s aligd. ꝙ si viui. z. ff. e. z. ff. e. cū cōcoꝛ. z ptz apti⁹. tū q̄. ū. si quis de clericis. j. z. ū. z ad ides facit. ff. de. arbi. l. iū. ff. j. ibi finge. z c. z quod no. eo. tit. si cū dies. post ꝑn. Prodi em. i. manifestari cuiquaz aliena secreta non debēt. ff. de cōmer. z mer. mercatoꝛes de oper pu. quicunq̄z. Benef. xlij. Proditiōi em proximū est aduersarios nr̄os, quos indigere nobis expedit etiā telis nr̄is instruere. ff. q̄ res exꝑoꝛ. nō v. l. ū. nec etiam sufficit solū oculos seruare castos, sed etiā linguā vt q̄s in curiusq̄z domo agit alteri⁹ dom⁹ nūq̄z ꝑ eos q̄dē nouerit. vj. q. i. ex mendacio. Fraus em est in eo qui releuat archana. v. q. v. qui ambulat. Nā generaliter cuius iustitie silētiū est. Esaie. xxvū. c. vnde generaliter ois apertura ꝓhibita est. ff. ad silley. l. si quis in graui. ff. aperire. ff. et assessoꝛ vel alius q̄ sniam ō ferēda est indicat tenet iniuriarum. ff. de iniu. itē apud. ff. idē ait eū. Ad idē facit. ff. de acc. q̄ explicādi. Respōdeat ergo reus vel actoꝛ contra q̄d ponit in iudicio nec aliqua dilatione indigeat, nā si deliberatoꝛie inducie sunt sublate cū hꝫ respondere libello, ꝑ cōstitutionē regni dilationes fortius omnis alteri⁹ dicī lectionis materia sublata videtur cū habet rūdere positionib⁹ eo ꝙ ꝑ ipsum libellū reus non aliter iā instructus debuit esse. Ad hoc est q̄ no. extra de offi. dele. insinuāte. in gl. hec cā nouit. Habeat etiam aduocatū suū in ipa rūsione ꝑitem, vt scribit. ff. de dela. oēs. post i. glo. vt si forte positiones impertinētes, aut inepte formate sint. aut rōne alia nō ꝓcedāt: ratiōabiliter impugnentur, z iudex eas reūciat vel admittat q̄ reūciede vel admittede fm iura vident z si est forsan implicita, seu plura cōtinens peritus iudex eas ꝑ partes z mēbra sepungat, faciatq̄z super vno quoq̄z mēbro sigillatim sufficienter a partibus rūderi. d. c. ꝑsentiū. ℌterea. In hūs nulla potest esse captio ex quo in iudicio fic procedit arg. ff. de ꝓdi. cur. l. j. ad fi. de hūs q̄ ꝑ metū iud. nō appel. l. j. ff. q̄s metus cā. l. fi. z fi de aliquo super quo interrogat rationabiliter discretus iudex ipm inuenerit dubitare, poterit admittere ipsi⁹ responsionē dubito, vel donationē tribuere cōpetentē, inter quā meli⁹ instruat. q̄s dic vt not. Buil. in spec. de quo fi. ℌ. vj. q̄ si interrogeꝛ. z ver. sed nunqd z sic est i iuramēto calūnie. vt no. ff. de iur. calū. l. fi post ꝑn. cui⁹ tū Iniū. no. ibi. Ey. fm De. q. v. vel si rūdet forte negādo vel cōfitendo. deinde plenius rei substantiā instructꝰ instrumētis vel eptis amicorum edoctus aliud nouerit audiendꝰ videt iudice vbi nulla captio est actoris. ff. de inter. acti. de erate. ℌ. vlti. Hoc tenere tuti⁹ est. Quis in aliqbus auditoriis vt in curia vicarij regni cōtrariū obseruet vbi aīi rūsionem habita copia nedū rūdet in iudicio cū cōsilio aduocati. sed ipas rūsiones ad singulas positiones formatas aduocati cōsilio offert. Os posset locus habere cōa iudice ꝑperito sicut dicimus i interrogatoriis offerēdis ꝑ quo ē, q̄ non ꝑsumunt tā ipe rūdēs q̄ aduocatꝰ eis eterne salutis inemores. ff. ad. l. iu. repetū. l. fi. Cuius Iniū plerūq̄z sentimus, nā litigatores ob pecuniaria cōmoda vel incōmoda inter iusiurandi relīgione contenta, z aduocati ob victorie pompā nimia ducuntur insania, z talia nō attēdūt. Eisdē rōnib⁹ vr q̄ anteq̄ sint oblate positiones hinc inde ipsoꝝ alteruter cui copia nō fit danda, ne alter ex iuribus alteri⁹ instruat in excipiēdo, vel replicādo. a rg. bonū. ff. de eden. l. fi. in fi. ff. de arbi. nō ex oib⁹. z extra de fi. instru. ℨ tingit q̄ie q̄ie acto ri dāda nō est, q̄ de suis iuribus debet edoctus esse. vt plene scripsi. ff. de fideinstru, si ꝛpa reo etiā dāda nō est cū potuerit ex libello istrui de positionibus quas actor formaturus erat. z de iuribus ō ꝓ defensione sibi cōpetunt similiter certus est. Ad quod etiā est q̄ nor. inst. de act. ff. si q̄s aliud. in princ. z ideo cōstitutio regni de processu iudicis. l. lite rōnabiliter statuit vnū ende. q̄z terminū vtriq̄z parti ad ꝓbādū. z iubet dari sīr vtriq̄z pri vnū z cūdē terminū ad ꝓbandū. Nā z dat vn⁹ z idē terminus ad ꝓbandū in principali, z contra personas testiū ꝓductoꝝ. extra de ꝓob. l. ꝑ post ꝑin. z est file q̄s no. In no. extra de rest. ad hec. in fi. Post rūsionē vo vt sup hūs formentur interrogatoria, etiā ad receptionē testiū copia danda est z sic seruat. ¶ Terro querit. pone celebrato ꝛtu coꝝ tabellione ipsoꝝ rogato exinde cōficere instrm per cōrahentes q̄s est necesse. in aut. de tabel. Tabellio cōtra quo pis se de. alter cōtradicit z ꝓhibet q̄d iuris: Videt ꝙ dandū sit exē factus est plū scede. ff. de seden. l. iij in ꝑin. z. l. argētarius. in pi. z. ff. j. vbi hoc contract⁹ no. apte. Sed tu dicas ꝙ fi instrm est cōe i. ad cōes vtilitatē cogēdus inter alios est. vt dictis iuribus. Si vero est ad vtilitatē vniuersū, nō est ei cōtra quos, an quē faciēdū est dāda copia scede. vt no. e. l. ū. ff. j. Os em sit ad vtilita sit cogenstrumēt vni⁹, eius est z nō alteri⁹ instrm vt ibi legit z no. Ad q̄s etiā fa cit. ff. de ꝓba. ad ꝓbationē. i. z. de edē. l. fi. in fi. z fi tabellio exinde in copiā scestrumērū ꝺbeat: puniēd⁹ est. q̄ ꝑdit instra vni⁹ aduersario suo vt sup dule illi ꝛ perius deductū est. imo vr eo casu tabellio teneri. et crimine peculaquem ins ri⁹. ff. ad l. in. pecu l. peculatū. ℨ senat⁹ q. ℨ. logtur in actis publicis. z strumētus vide. eo. ti. l sacrilegū. ℨ. pen. (Et si apud) ℣. (Negotiū). i. lis vel cau. tu vel fa vide. ff. de digni. quotiēs. (Cānū solidū) Nota q̄ maioꝝ quātitas spoꝛ ciendūest rularū soluēda est cū agit coꝝ iudice ordinario q̄ cūcoꝝ arbitro. Nā hic ꝑtak coꝝ arbitro dimidiū eius quod prestatur cū coꝝ iudice litigāt. sic. ī. ti. ū. l. fi. penul z de cast. l. fi. circa mediū. Et exponitur hic arbitrū. i. delegatū iudicē. sic. j. de ꝑti. scho. i. fi. ℨ i subeūdis. Delegar⁹ em licite exigit spoꝛtulas. vt ptz in aut. de iud. ℨ. ne aūt. z nor. in aut. de mā. ꝑin. ℨ opꝫ. hoc em iust⁹ est lucrū. vt plene scripsi. ff. e. l. ū. solū aūt ab iusto lucro iudices. ꝓhibent. in aut. vt in. fine quoqno susfra. ℨ. volum⁹. in fi. Nō sic vr de ordinario, maxie fm can. quo spoꝛ tule nō exigunt fm Post. q̄ hoc no. extra de wu. peri. e. j. Ex ꝑs enim quis cā clerico. vide q̄s ibi no. z ptz de rescri. statutū. ℨ. insuper. li. vi. ibi nullū munus. vel quicq̄ aliud. z q̄s ibi no. Archi. ꝑ quo etiā facūt plura q̄ statim dicā. Et si ordinario delegat cā fiquidē ꝓ illius examinatione prouinciā egredītur licite petet spoꝛtulas. alias autez nō ar. opti. vū. q. ū. charitatē. ℣. visitatoꝛes. ibi nō ꝑ se ciuitatis. z c. z. j. de erog. mil. an. l. fi. Sed si accipiāt hic in litera arbitrū ꝓprie ꝓ arbitro cōpromissario tunc vr casus illius questionis an arbiter exigat spoꝛtulas seu decima, put dicit gl. ℨ. e. l. ℨ. fivero ex. vel tricesimā. put dicitur in regno. ar. tricesima ꝑs litis, pinde ꝑstat vr eū q̄ sicut hic. Et q̄ arbitria redacta sunt ad instar iudicioū. ff. de arb. l. j. z q̄ gd in iudicijs obseruat aut statutū est. d. z ēt in arbitrijs obseruari. ar instar. z. ff. de iud. l. rē nō nouā. ℨ. i. z in oibus int similia in quib⁹ dr̄s similia nō ꝓbant. vr no. Buil. in spec. de arbi. ℨ. differt in fi. Et q̄ las borat sicut z iudex. ar. iudex ꝑ labore mercedē accipit spoꝛtularū q̄ uis habeat salariū de publico. in aut. de iu. ℨ. ne aūt. ibi volumus eis. z. Ecōtra videt q̄ ideo cōpromissa fuerūt lucta vr litigātes posset expēsas iudicioꝝ, sūpⁱ q̄s vitare. vū. z alias mitⁱ expedit coꝝ arbi. q̄ coꝝ iudice litigare. Nā ex eius snia nō exit acto sicut ex snia iudicis. z ob hoc alia in qb⁹ iudicū. z arbitrū q̄ not. Buil in spec. de arbitro. ℨ. differt. z alia q̄ not. ff. de mino. si minoꝝ. xxv. an. filio. ℨ. i. inde est q̄ si minoꝝ cōpromittat eo ipso ꝓbat esse decepⁱ. vt ibi legitur z no. Nā z snie arbitri ſtādū est. sue equa, sue iniqua sit. z sibi imputet qui cōpromisit cū z min⁹, ꝓbabile ferre debeat snias. ff. de arbi. l. diē ꝓferre. ℨ. stari. Et hec est nō satis efficax inter alios, quare snia arbitri nō reducit ad arbitrū boni viri. vt no. e. l. iū. z scripsi. ℨ. de dec. nemo iudex ꝙ⁹ det exceptio doli cōtra petentē pena eo casu quo peti nō pōt vt reducat ad ipm arbitrū, in casu cū arbiter ex nouis causis litigatoꝝ factus est inimicus. e. ti. nō distinguemus. ℨ. cū quidā. Videt dicendū q̄ aut cōpromittit de cā q̄ requirit laboꝛ examinationis z indaginis. z tūc exigat potissime iuriſperit⁹. ar. eoꝝ que scripsi. ℨ. e. l. ij. Aut nō, z tūc honeste faciet si abstineat maxime si litigātes sint pauperes, z ideo cū ꝓmiserunt vt spoꝛtule, aliaq̄z onera iudiciali⁹ sumptuū vitarentur. ar. extra de vsur. consuluit. z. xxxvū. dis. de solastis. z. c. seq. Ad arbitros quippe itur vt lites tollātur, nō vt sumptus augeantur. ff. de arbi. ℨ. quis vide q̄s no. extra de mag. q̄ nonnullis. z de rescr. statutū. ℨ. insuper. z. ℨ. se. z seq. lib. vj. z q̄s ibi notatur. Nihil amplius an ergo poterit esculēta z poculenta recipere. Videtur ꝙ sic. ff. de offi. proconsul. solent. z de offi ꝓsi. ꝑ ebscirio. Econtra ex ꝓsse est hec litera. z in aut. scriptum ex. ū. ℨ. sicut em z ibi hoc tenet glo. dicēs etiam ꝙ ꝓallegate leges sint corrēte ad idē est. cod. tit. ℨ. si vero ꝓ iudicio. vbi ꝓnitur z nihil vltra z scriptum ex. j. ℨ. ꝓ vnius. z vt ind. fine quoquo sui. ℨ. sic igitur a nobis. ibi, has em solas z. z. ℨ. eos aūt. qui ita ibi deinde nostros subiectos z. z ꝑ aperte. ℨ. ad. l. iuſ. repetun. l. fi. Item ꝓ hoc optime facit. ff. man. idem q̄ ℨ. idem labeo. in fi. ℨ. de admini. tu. a tutoribus. ℨ. fi. in fine. z paret in auten. de quest. ℨ. maxime. z. ℨ. fin. z de man. ꝓinci. ℨ. oportet igitur z extra

Vsurā cō mittit qui esculēta z poculēta recepit.

z extra de vita z hōesta. cle. cum ab oi. z. lxxxvj. disti. singulis. z. xxiij. q. j. militare. Nā talia esculenta z poculēta ꝙis modica ꝓtinēt ap pellatiōe vsurarū. z ꝓhibent ab eo recipi qui mutuat. xiij. q. iij. plescitis. z. c. se. Itē ꝑ hoc. ff. de eroga. mili. an. l. iij. z de salgamo. ho. non pre. l. vnica. z ꝙ ibi not. z de cursu pu. l. ū. z. l. cōperim⁹. z de lucer. ad no. l. ōter solēnes. vū. z ꝓ iusto viro dicit. Qui exercuit manū suam ad oī munere, iste in excelsis habitabit. xj. q. iij. q̄ recte. in fin. ignis ꝙpe denorabit tabernacula eoꝝ q̄ munera libenter accipiūt. dicit Job. viij. c Sup. hoc dicit q̄dā ꝙ de consuetudie is accipe fm ea q̄ no. in aut. de sanc. epis. ℨ. ℌ. neq̄z clerici⁹, veri⁹ puto. Iniuꝛ vt dictis iuriba⁹ ad hoc dal. l. iij. ff. de erog. mili. an. z aut. de colla. ℨ. ad hoc iubem⁹. Nā z ꝛperaroꝛ citra publicū cēsū nihil extrinsecus ꝛit. in aut. de iudi. fine quoq̄ suffra. in ꝑin. z sola fiscalia tributa. z nihil extrinsec⁹. eo. ti. ℨ. itē que deo z saluatoꝛi. in fi. ℨ. z hoc in iudicib⁹ ordinarijs. in delegatis aute⁹ sec⁹. vt vr expeditū. de rescri. statutū. li. vj. ℨ. insuper. z vide. z. q. j. iudices. z ꝙ ibi no. Archi. z ꝙ no. xv. q. vij. si aūt. z ꝙ no. xj. q. iij. nō ls. in regno aūt ꝑ cōstitutiones z capla ipsi⁹ regni videnf ex cusandi iudices etiaz ordinarij ab esculētis z poculētis, ꝑter quā ab vniuersitatib⁹ a qbus nihil accipere ls. a litigatoꝛib⁹ aūt semel tātū in cā. i. dū agit cā q̄ tū intra duos dies ꝓximos cōsumat. Commodius aūt est cōgruēti⁹ diuīe iustitie ab hūs abstinere potissime a imagnatis. vū Ecclesiasticī. xx. Qui operat iustitia ipse exaltabit. q̄ ꝛo placet magnatis nō effugiet iniquitatē exemta z dōa exēcāt oculos iudicū. z quasi mut⁹ in oze auertit corruptiōes eoꝝ. vide que scripsi. ℨ. de coarta. ꝑ illiricū. in verbo inania. ¶ Secundo quero. Quid si iudex ordinarius nō hꝫ salariū de publico, vel habeat, minꝰ tū suf ficiēs. an licite recipiet esculenta z poculenta, puto ꝙ sic vt dicto. ti. scripsi. ex. ℨ. ℨ. sicut em. z q̄s ibi no. ad idem. ff. de offic. ꝓfec. ꝓcoaffri. l. ū. ℨ. quī ideo ordinari. z no. in aut. iusiurandum quod ꝓcita. ab hūs in glo. vt tū. z. immo etiam expensas moderatas, dicto. ff. statutum ℨ. insuper. de rescrip. q̄ fez sufficiant ad mediocrē vite gubernationē. eo. tit. scripsi ex. ℨ. sicut em. ℨ. ℨ. accipiēt. nam z reliis vocatus ad iudicium pōt sumpt⁹ petere cōperētes. vr. ff. de. testi. qui. Sed arguit ꝛ. q̄s no. xxj. di. clericus victum. vbi dicit glo. ꝙ ls fructus eccle sint tenues ita q̄ ad sustētandā vitā clerici non sufficiunt, nihilominus clericus illā officiare teneī. z sibi imputet q̄ se ordinari permisit in illa. z est file q̄s not. Jo. an. de ꝓben. si tibi. in gl. vlti. lib. vj. et q̄s no. ff. de ꝙs q. vr indigni. post legatum. ℨ. quidā. primū dictum vi det verius marime in locis vbi de hoc est cōsuetudo. ar. ex hūs que no. extra de symo. suam. z. q. ū. placuit. in glo. aliud. z vide q̄s not. xxvij. dist. in princip. z. z. q. iij. aliud. (Exceptoꝝ) ℣. (Obseruantibus) custodientib⁹, vel sibi obsequētib⁹, vt sunt notarij actoꝝ⁹ q̄ debent iudicib⁹ obsequi. nā z reliqui officiales debēt iudicibus obedire. vt scripsi. ℨ. de decur. oēs. j. in ꝺbo officiū. (Videntur) a⁹ iubent (Ministerio) scz executionis vel exceptionis officio. vr. j. de nunez. exceptores. (Relationis). i. ꝑ scripturā literarum q̄ continēt relationē faciēdā ꝑ iudicem, de qua. ℨ. de rela. z in aut. vt iudi. nō exꝑec. fac. iur. valib⁹ quippe relationis lris facte ꝑ iudicē statur. z fidem facīunt. ℨ. de adulē. quamuis indubitati. Hanc materiam clare ponit Buil. in spec. de rela. z in ti. de remis. ℨ. vrle. ℨ. si. sed nunqd remissio (Diffinitionis). i. snie diffinitiue que ideo vocatur diffinitio quia diffinit. i. de se perfecte finit, declaratq̄z negotium de quo agitur. z hec dicitur plenissima, sed interdū iterlocutoria ōr diffinitio plena. ℨ. de iureiur. ginaliter. in ꝑin. (Hec. ꝙ tpe) ℣. z est solitus lo quēdi modus inter nos. (Imminēdi) instādi seu insistendi. (Imūcra) a⁹ cōtra quos, an quē faciēdū est dāda copia scede. vt no. e. l. ū. ff. j. Os em sit ad vtilita sit cogenstrumēt vni⁹, eius est z nō alteri⁹ instrm vt ibi legit z no. Nā z snie arbitri ſtādū est. sue equa, sue iniqua sit. z sibi imputet qui cōpromisit cū z min⁹, ꝓbabile ferre debeat snias. ff. de arbi. l. diē ꝓferre. ℨ. stari. Et hec est nō satis efficax inter a⁹s, quare snia arbitri nō reducit ad arbitrū boni viri. vt no. e. l. iū. z scripsi. ℨ. de dec. nemo iudex ꝙ⁹ det exceptio doli cōtra petentē pena eo casu quo peti nō pōt vt reducat ad ipm arbitrū, in casu cū arbiter ex nouis causis litigatoꝝ factus est inimicus. e. ti. nō distinguemus. ℨ. cū quidā. Videt dicendū q̄ aut cōpromittit de cā q̄ requirit laboꝛ examinationis z indaginis. z tūc exigat potissime iuriſperit⁹. ar. eoꝝ que scripsi. ℨ. e. l. ij. Aut nō, z tūc honeste faciet si abstineat maxime si litigātes sint pauperes, z ideo cū ꝓmiserunt vt spoꝛtule, aliaq̄z onera iudiciali⁹ sumptuū vitarentur. ar. extra de vsur. consuluit. z. xxxvū. dis. de solastis. z. c. seq. Ad arbitros quippe itur vt lites tollātur, nō vt sumptus augeantur. ff. de arbi. ℨ. quis vide q̄s no. extra de mag. q̄ nonnullis. z de rescr. statutū. ℨ. insuper. z. ℨ. se. z seq. lib. vj. z q̄s ibi notatur. Nihil amplius an ergo poterit esculēta z poculenta recipere. Videtur ꝙ sic. ff. de offi. proconsul. solent. z de offi ꝓsi. ꝑ ebscirio. Econtra ex ꝓsse est hec litera. z in aut. scriptum ex. ū. ℨ. sicut em z ibi hoc tenet glo. dicēs etiam ꝙ ꝓallegate leges sint corrēte ad idē est. cod. tit. ℨ. si vero ꝓ iudicio. vbi ꝓnitur z nihil vltra z scriptum ex. j. ℨ. ꝓ vnius. z vt ind. fine quoquo sui. ℨ. sic igitur a nobis. ibi, has em solas z. z. ℨ. eos aūt. qui ita ibi deinde nostros subiectos z. z ꝑ aperte. ℨ. ad. l. iuſ. repetun. l. fi. Item ꝓ hoc optime facit. ff. man. idem q̄ ℨ. idem labeo. in fi. ℨ. de admini. tu. a tutoribus. ℨ. fi. in fine. z paret in auten. de quest. ℨ. maxime. z. ℨ. fin. z de man. ꝓinci. ℨ. oportet igitur

Defensoꝛ sine mādato z interueniens i iudicio si supꝑ positiōib⁹ interrogat. z dicat se ignorare z nō credere an talis rūsio sit admittenda.

rantia tollerāda. ff. ꝙ suo. l. fi. z cū reus ꝓ o sīt ꝙstituere ꝓcuratoꝛe in rē suā etiā inuito actoꝛe. ff. fami. ercis. l. plane. in fi. cū ibi not. Ad q̄s etiā de ꝑti. here. ff. e. l. ℨ. si lege. ℨ. itē si reꝰ. si actoꝛ posset dcisenire ali modo repellere. q. id q̄ ipse pōt defensoꝛ ignoꝛare se dicit tā ꝓxui sio legis foret inutil⁹. z nō rebus ℨ. ꝑbis ꝑposita. ℨ. co. de leg. l. ij. in fi. Item cū defensio sit agēda arbitrio bōi viri. ff. de ꝓcu. l. pe. nemo vir bon⁹ arbitrareꝰ vr id fateaf. vr neget q̄ posset. ꝓbabiliter ignoꝛare. ff. de ꝓcu. nō cogendū. in ꝑn. Contra facit. j. ti. j. penultī. ad fi. q̄ dicit tunc ꝓbstituī esse admittendū q̄ est idone⁹, z rerū de quib⁹ agitur scientia z ꝓtiaz habēs. Itez videt expresse ꝓ hac pte. ff. de ꝓcur. si actoꝛ. z q̄ ibi no. gl. ibi tertio z ꝙsequēter. Qui aūt ignoꝛat nō hꝫ scientiam rei ergo repellendus. iuxta illū. Ignorans ignoꝛabitur xxviij. dist. qui ea. Nꝙpe aūt est ignoꝛātia cum ngscit illud q̄ sciri debet vr dicit Archi. de cōsti. vt animarū. li. vj. Itē ex defensiōe rei in nullo est actoris conditio deteriꝰ facieda. ff. ex qui. cau. in pos. ea. ꝓtoꝛ. ℨ. j. vnde defensoꝛ debet veritatem negotij scire vt ibi no. z id facere quod dominus. ff. de ꝓcu. sed hec. ℨ. defendere. at dominus non raliter respondereꝰ q̄ vel negaret, vr fateretur. ad idem facit. ff. de admini. tuto. l. generaliter. Itē q̄ defendere est cāde vice quam z rem subire. ff. de ꝓcur. minoꝝ. ℨ. j. nec videtur defendere qui nō rūdet, put esset dīs rūsur⁹. ff. de interro. acti. fi fine. ℨ. cell⁹. ij. rūso. Hoc em esset quod dāmō iudicij detractare q̄s nō ls. ff. ex qui cau ma i dez ait. ℨ. vlti. Et cū ois defensio boni viri arbitrio sit agenda z, vr ꝓdictū est, nemo vir bonus arbitrari deberet hāc rūsionē admitti, cum positiones inducte sint vt ꝑ rūsionē ad eas releuet ponens ab onere ꝑbationis vt plene scripsi. ℨ. de digni. quotiens. in no. magna. Itez recte agenda est defensio. ff. ex qui. cau. in pos. ea. hec autem. ℨ. recte. ar in ignoꝛantia veritatis nulla est rectitudo. vnde talis de calumnia iurat sicut ꝓcurato⁹ in rē suā vt no. ℨ. de ꝓcur. qui stipēdia. Itē oportet defensoꝛem hmōi esse soluēdo, alias si q̄dēnatus inuenīretur non soluendo, aduersus principalem recursus habetur, quod ꝓsequere vr. ff. de interro. acti. qui ex parte. z de admi. re. ad ci. per. le. iū. ℨ. iū. in glo. magna. z hanc partem puto veriozem.

¶ Secundo q̄rit. Pone ꝙ defensoꝛ interuenit absq̄ mandato, vult Positiōi actoꝛ reum principalē tanq̄ scientē meli⁹ veritatē sup suis positionib⁹ ꝑ actoribus interrogari. an rūdere cogeꝰ? Et non videt cum defensoꝛe ipso re in iudicio condēnato. actio iudicati nō detur in ꝑncipalē. sed ipm defensoꝛem cio ꝓpositi. ff. de ꝓcur. plauti⁹ ergo nō est principalis interrogandus cū cause tis a ꝑncipio modū z incōmodū nō spectet ad ipsum, cā ita⁹ non est sua. ff. qū palis vel app. fit. l. j. ℨ. in ꝓpria. si non est sua non est principalis interrogan⁹ ei⁹ defendus in ea, nō est ergo vocandus, si eius cōfessio ꝛ principalem nihil soꝛ cogenoparatur. ff. ad velleȳ. aliqñ in fine. z q̄s nihil opetur facit. ff. quemad. dus sit reser. aut. si partem. ℨ. fi. z loca, qui fundū. cū ſtib⁹. Ecōtra q̄ immo cā spondere, ipsa dicitur principalis q̄ defensoꝛ habebit actionem negotioꝛ gesstoꝛ aduersus eum. ff. de inter. act. qui seruū. nisi principalis ex causa aliqua interfuerit iudicium a defensoꝛe non suscipit. ff. de negᵒ. gest. cum pecuniam. in fi. ¶ Dicit⁹, aut principalis est legalioꝛ seu fidelioꝛ z melius scies substātiā veritatis, z tūc ꝓmissa rūsio nō admitteturꝛ sed principalis sit interrogandus. Si vero defensoꝛ est legalioꝛ vel eque legalis. z super eo interrogetur q̄ posset etiam ipse principalis ꝓbaliter ignoꝛare, z tunc nō sit principalis ꝓpteraq̄ fatigandus vt hec possunt colligi ex hꝫs q̄ no. ff. de ꝓcur. si actoꝛ. z familie ercis. l. plane. in fi. ad idem facit. ff. de dān. infec. qui bona. ℨ. fi. alieno. ij. responso. cum cōcoꝛ. z q̄s. ℨ. in ꝑin. dixi. z. ℨ. de excu. mu. procurans. ff. rerum amo. z Marcellus. ℨ. vbi neq̄z pater cū noie filij conuenit. licez q̄s heres cum ex facto defuncti iurare cogātur q̄ verum est si interrogātur de veritate. secus si interrogantur de credulitate. de testi. ꝓsentium. li. vj. ibi sciat vel credat. Quod aūt ꝓmissum est videt intelligendum si nō est actum animo nouādi q̄ dominus libereꝰ. vt pater ex eo q̄s not. ff. de ꝓcur. nō solum. in. ij. glo. Cū em ꝑ nouationem ipso iure sit ꝑncipalis dīs liberatus. vt ibi not. sibi acto⁹ imputet qui talem defensoꝛe admisit, cum ipsum ex ꝓdicta cā repellere ab initio ꝓtuisset vr ꝓdictum est. Ad q̄s est etiā. ff. de mino. cū mandato. in fi. de institoꝛa. sed z si quis. ifi. z. ℨ. de ꝑsō. l. fi. ℨ. his quoq̄. z de transactio. de fideicōmisso. z facit q̄s in fiſi not. Ey. de ꝓcur. le. fi. Et ꝓ hac materia vide q̄s plenius no. ibi cy. z vbi in rem actio. l. j. ¶ Illud autem scias ꝙ etiā procuratoꝛ cū mādato pōt de facto Procura positionibus rūdere, z fiquidē interrogatus confiteatur aut credat toꝛ mādatum sufficiē. nec tunc principalis vocandus est. Si aūt dicat se ignoꝛare tuz habēs vel dubitare, tunc vel vocabitur dīs, vel dabit sibi dilatio ad dīm positionis consulendum. ꝓcur legit⁹ z notat. extra de ꝓcur. dilect⁹. Et idē si ve bꝰ rūdere ritatē dicere nolit. Aut est procuratoꝛ iniquus, dom⁹ aūt legalioꝛ, potest. z sciens melⁱ veritatē. ℨ. de ꝓcur. l. ū. pōt etiā procuratoꝛ istrui. vt positionibus rūdeat sic vel sic. vt no. Jo. an. de iureiur. c. viti. ℨ. j. lib. vj. z tunc non esset dīs vocādus tanq̄ legalioꝛ z sciens melius veritatē. cū em ꝓcuratoꝛ de calūnia iuret. vr. e. li. de iur. calū. c. ij. ℨ. j. z facitus sic ꝑ litis contestationem dīs litis. ℨ. de ꝓcur. neq̄z. z sub ipso iuramento cōtineat vr interrogatus veritatem cōfiteat, satis manifestum est ꝙ etiā sine speciali mādato pōt de facto positionibus respondere vr supius dictum est. Ꝓ his vide q̄s not. Buil. in spec.

Universidad de Deusto
Biblioteca

depositio. ff. vi. ff. in summa. ¶ se. ¶ glo. ff. de procur. non solū. in pnc. dicit ꝙ vbicunq; procurator iurat ibi est interrogandus. Item ¶ qui dūs iurat pōt interrogari, procurator, etiā aū litem cōtestatā vt ibi ¶ ē dūs si iudici videt. Et subdit ꝙ vbi alo nouandi qs in se suscipit alterius obligatione etiam in iudicio qs est etiā qñ nō habet māda tū, nō est dicendus procurator sed dūs qz dūs desit tenere. ¶ sic dicit intelligēdā. l. solutione. ff. de solutionib⁹. Et no. ꝙ sicut recipiēdo in mutuū mo se iudicium inuit⁹, debitor liberaretur, ita ¶ p solutionē. ff. de solu, so dis libera lutionem, qs verum intelligitur si solutio nomine debitoris fiat, als ri poterit non. ff. de peti. here. si quis possessor, in pncipio. immo liberāt qs si solū ob obliga modo ꝓ ipso pmittat. ff. de don. inter. ¶ fi. ¶ hoc alo nouandi. ff. de tione qua solu. si debitor tuus, vel si qs ꝓ debitore cōstituat se soluturū. ff. de co teneā creditori. sti. pec. vtrū. vel si quo alio mō liberet eū. ff. de solu. solutionis. ¶ mā. inter causas. ff. si is qui. Sic etiam liberatur debitor. si ꝓ eo alius of ferat ¶ creditor recipere nolit. ff. de solu. q. ¶. ff. si cum mihi. ver. quez admodū. vbi ꝓbat ꝙ liberatio contingit, etiaꝫ si in obligatione pe na fuit adiecta. ¶ ver. pece. ad idē. ē. de postli. reuer. cum ¶ postliminiū. us. ff. de sta. li. ff. in fi. Et eo de mō nra pignora libe rant⁹ alio debitū offerēte creditori. ff. qui. mo. pig. vel hypo. so. ¶ Paulus. ff. si. Sed nō sic liberamur alio ꝓ nobis cōsentiente. ff. de compē. in rē. ff. j. Item liberamur acceptilatione facta ꝓ nobis de libe. le. nō solū. ff. si is q. Sic etiā liberāt debitor⁹ aliꝰ soluēdo voluntate cre ditorus. sibi em tunc videt⁹ exoluere. ff. de sta. libe. si mortuo. in fi. Et ſsimiliter liberat quocūq; mō fiat satisfactio creditori, qr satisfactio ꝓ solutiōe est. ff. de solu. satisfactio. Nō aūt ecōtra, ꝓ nobis stipulatio nez recipiendo eius qō nobis debetur auferr⁹ a nobis actionem. ff. de nouat. sticihū. ff. si. ¶ de neg. gest. soluēdo. Quid aūt si, ꝓcurator⁹ seu defensor⁹ taceat, qd ēt si rūdeat, aut qd si nō rūdēdo ē cōtumax, an ꝓ iudicet dūo. vide. nō. ff. de ꝓcu. nō solū in ꝓuci. in verbo racuerit.

Satisfacere an possit vnus ꝓ alterius.

¶ Tertio ex his q̄rit. An ēt spiritualiter possit qs ꝓ alterius peto satisfacere, ita ꝙ talis satisfactio valeat peccatorem a pena ꝓpetua liberare? Puto ꝙ sic. ar. iurium predictorū. Ad idē. iuꝰ. q. ij. anime. Si em in humano iudicio pōt alter alterū a pena ꝛ debito liberare, qs est opus ꝑcipue charitatis, fortiꝰ hoc videt⁹ hre le cū in iudicio dei apud quē plusꝫ apud hoies incōparabiliter charitas efficaciaꝫ hz. in hoc autem est differentia ꝙ in hoc mundano iudicio possim⁹ aliū inuitū ꝓ eo satisfactiendo liberare. ff. de solu. solutionē. Sec⁹ in iudicio dei. qz nisi ille ꝓ quo satisfit maneat in charitate vt opera eius meritoria ꝛ satisfactoria esse possint. petīs sibi nō dimittit, qd prosequere fm Tho. de agno. i tertia parte sc̄a sc̄de sue. q. cij. ar. ij. ¶ Et hoc verū in omni absolutione a peccato ꝓterq; a vinculo excōicatiōis aqua pōt qs inuitus absolui vt eadē sc̄a. q. cxij. ar. ij. De indulgēciis vero vtrū possit qs ꝓ alio illas acquirere habet in eadē parte. questione. cxvj. ar. iij. ꝛ. v. ¶ Post tertiā glos. adde. vide qs scripsi. ē. de dign. quoties. post gl. i. cōmonitoria. ¶ In gl. in his speciale ibidē. adde. f. vt possint stare in iudicio. ¶ In gl. i. ¶uis ibidē adde. ꝛ sic nō sanctidant cū fideiussorib⁹, etiaꝫ si non possident immobilia. ¶ In glo. memorialis. ibi prouincie adde. qō est forte verius vt ꝓ dicit qz dicit. j. ea. l. in ꝓuincialib⁹ iudicijs. ¶ Post gl. cōuētū adde. vel verius. eū. f. arbitrū gestoris cause relatiōis facie de ſsuperiori pē dēte causa diffinitiōis. i. ſsuie iā ꝓlate sic dicte qz causam diffinit. ij. q. vj. diffinitiua. ¶ Post glo. ꝓcurator adde. pōt aūt qs denunciare ꝓ procuratorez. ꝛ et denūciatione facta ꝓsequi. vt extra de testi. ex parte. j. ꝛ no. Imo. extra de ꝓsumptio. cū in iuuentute. Si aūt in causa criminali ꝓcurator interueniat ꝛ non repulsus immo admissus est, valent ꝙ cū eo sunt acta ꝛ sibi imputet qui eum cū repellere potuiſſet admisit. ē. de ꝓcur. ita demum. ff. e. si filiusfa. ¶ veterani. ꝛ no. ar chi. de iudic. c. j. li. vj. dicēs ēt ꝙ si de crimine agat nō criminaliter, pōt in ipsa cā procurator⁹ interuenire, als nō allegat. ē. de fal. l. j. ꝛ pa ret extra de ꝓcur. tuc. ꝛ maxime si crimen est priuatū. vt patet. ff. de his q̄ no. infa. l. furti. ¶ qui alieno. ꝛ ibi glo. ꝛ de procu. lꝫ. j. ꝛ idem est si sit cā mixta inter ciuilem ꝛ criminalē, vt dicto. c. ꝛ extra de ac

Procura tor in cā criminali

cu. sup his. ꝛ not. Archi. dicto. c. j. Et breuiter ad hoc vt procurator in causa criminis repellatur cōcurrere quatuor opz. Primum ꝙ sit iudicium criminale. i. qd agat de crimine criminaliter. vt ꝓz. ē. de repelli nō fal. de fide. ꝛ. ff. de iniur. ſsi mm⁹. ¶ idez iulianus. Secm ꝙ veniat ad dz nisi q̄ ipsum crimen defendendū. ff. de pu. iudi. l. penulti. ¶ ad crimen. ꝛ de noī cō

currant.

procur. ferunt. ¶ publice. Tertius ꝙ ad plene defendendū. ē. de ac cusa. l. ij. ꝛ. l. reos. ꝛ dicto. ¶. publice. Quartum ꝙ tale sit crimē ꝙ pena nā relegationis excedat. ff. de penis absentes, ꝛ ꝙ pena sit inflictiua, non aūt priuatiua, vt amotionis ab ordine ꝛ infia. De quibus plures sunt eo. ti. mous. ꝛ patet. ff. de ꝓcur. ſz hec. ¶. patronus. ꝛ. l. nō solū. ¶ ſsi status. fm Jac. de bur. ꝙ hoc tenuit i cōe illius de ranagese.

¶ Hoc si. ¶ Casus. Premissa locum habent si citatione solenniter habita. ꝛ in scriptis processum est ꝫ eos. Ubi aūt non ſsolenniter nec in scriptis sed aliter conuento aliquo eoꝝ nihil cōpellet⁹ soluere nomine ſsoxularū. Confirmat etiaꝫ ois priuilegia iam cessa ꝑ als leges memoratis proximis pro se vtentib⁹, colonis, ꝛ feriis eoꝝ vr illis gaudeant ꝛ militātes; ꝛ posteꝫ officia deposuerunt (Hoc). ſsi lo cum habeat. (¶ Stolata). i. missa, non tñ lecta ꝓudicē, nā nedum literas citatorias seu ipsaꝫ citationē. ſz etiā quālibet interlocutoriam pōt iudex ꝙ aliū recitare. ē. de sen. ex. pericu. reci. l. ij. ꝛ. iij. ꝛ ibi no. diffinitiuā vero nō nisi esset ꝑfectus ꝓtorio, vel alt⁹ illustre dignitatē habēs, vt dicta. l. ij. (Sinautē). ¶. (Comētus) citatus. coactus (Offerre). i. soluere. nā ꝓpzie offerre est vltro nō peteri dare. ff. de leg. iij. fideicōmissa. ¶. si rē. vel si ꝓprie accipias patet hic ꝙ litigatores debēt iudicibus ſportulas offerre. (Omnibus). ¶. (Bzadu). i. loco q est p gradū ꝛ ordinē deferendus. (Ut eoz). ¶. ꝛ dic idelt ꝓuilegiozū ꝛ est rō finalis. ¶ Post primā gl. adde vide q̄ scripſi. ē. de digni. q̄ Sylla non tiens post gl. cōmonitoria. ¶ In ſcōa gl. ibi scribit. adde. vt. ꝛ. ē. de accu. si qs se iniuriā. ꝛ de arbi. l. iij. ¶. j. ¶. iij. ꝛ iij. ꝛ in añ. in medio li ferrur in tis nō fi. sacra foz. ꝓ rotū. ꝛ de alie. ꝛ emphi. ¶. hoc ꝙ iubem⁹. ¶ Et sponte cō ibi extraordinarie. adde forte quia talis inuentus fuit in iudicio ꝛ fessum in petitū ¶ eū. ꝛ ipse rūdit vel ꝓfessus est de plano, ꝛ absq; libello. Aliaꝫ iudicio. ſz tūc nō ferr⁹ sylla ¶ eū sed q⁹ ꝓceptū sit sibi de soluendo incerto ter et tāntum mino. ff. de iudi. ſi debitori. arbitrio qdē iudicis statuēdo. vt no. initi. modo pre de inuitū. stipu. ¶. ff. de quo vide in Spe. de sen. excō. ¶. ſspecies. ſvi. est ceptū sit. quoq; ꝛ iō tūc ſportule nō debētur qr iudex modicū laborauit, ꝛ sic manifeste ptz ex. l. ista ꝙ a tali cōfesso tricesima nō petat⁹ de quo las tius p An. de iser. in cōsti. de tricesima. ꝛ sal. in. l. j. ꝛ hic subiungit.

¶ In fi. glo. adde. ad qō facit. ¶. de ꝓut. ſcor. l. j. ꝛ fi. videt⁹ aliꝰ ꝛrū, cū em istis hoc ꝓ ꝓuilegium cōcedat, in alijs obtineat ius commune. ff. ad munici. l. j. in fi. ꝓmuum tñ videtur equius. ¶ Post gl. de curia adde. immo dic ꝙ erat ꝓcipuum officiū in ipsa curia in quo rotius schole securitas constituta erat. ē. de offi. magist. offi. l. j. sic est hodie senescallus hospitū qui subest magno senescallo. ¶ Post gl. de his adde, ꝛ hoc videtur verius ꝓpter verbū. postea qō precedit. ¶ Et quoniā. Quia equalitas est in iudicij obseruāda statuit vt cū dicti viri litigant, ꝛ nihil ꝓ sumptibus iudicioꝝ egoluant, etiam ipsoꝝ aduersarij nihil ꝓinde soluere teneant. qō locum habet siue agāt siue cōueniant hec oīa hmōi. l. ꝓuilegia extēdunt etiā ad memoriales q deposuerūt officiū ꝛ amoue quietis ad ꝓuincias domi cilij trāstulerūt. (Judicijs) foris. extra de iudicijs quāto. ꝛ de hoc verbo vide plenius. ē. de pe. bo. sub. l. j. (Equalitate). An debēt am be ptes in eodē loco subire, ꝓbationes onus. extra de ꝓuile. cū olim. j. in iudicijs q; nō dz claudicare iudicium. ex de excepti. cū inter. Equalitatis em ꝛ est seruan

Equitas

dam⁹ in aut. g. mo. nat. effr. sui. ¶. filiū vero huius, ꝛ eadez mensura. eo. ti. ¶. in his. Equi ēt debēt esse ¶sides in iudicijs, ꝛ eq in publicis disciplinis. in aut. vt iudi. sine q̄uo suffra. ¶. eos aut. ꝛ equi vr que par. in auten. iusiurādū qō ꝓcitat⁹ ab his. ¶. ꝛ ꝓmū. nā ex equitate pax est. aut. de man. ꝓn. ¶. deinde. hāc iudex solicitꝰ sequi dz. ff. de re ii. et si qs. ¶. z gñaliter. Est em scrū inexpugnabile. Sapiētie. v. Jnduet ꝙ thorace iustitiā ꝛ accipiēt ꝙ galea iudiciū recrū, ꝛ sumet scu tū inexpugnabile equitatē vñ iudex cuius ptāti aliqd est cōmissum si illud equū foze viderit ꝛ nō fecerit peccat, vt no. de cōfes. c. j. lib. vj. Res enim publica iure semp equitatis augeť ꝛ cum temperātia di rigitur velociter, ꝓfectura succedunt dicit Cassio. ¶. vari. epla. xxvj. Item ꝙ hic ꝛ in similibus dicit equitatē esse in iudicijs obseruādā eorū est inter ꝑsonas actoris ꝛ rei vt regulariter qs nō lz vni non li ceat alteri de reg. iur. nō lꝫ. lib. vj. Secus aūt in ꝑsonas testium vn de fide dign⁹. ꝛ ad testimoniū habilis pōt contra inhabilem ꝛ indi gnū fide i testimoniū iduci, non tñ ecōtra qō dic vt legit ꝛ no. ꝓ Jo. Equitas an. in cle. de testi. c. j. Est aūt equitas fm Poll. li. xiij. c. ij. rerum conue descriptio. nientia q̄ cuncta equiparat rōne, ꝛ in paribus rebus paria iura desi derat, in oēs equalis, vniciuiqz tribuēs qō est suum. lex vero eius in terꝑs est. vt pote cui equitatis ꝛ iustitie volūtas inomit. Vel dic vt no. Archi. j. di. ius generale. ꝛ de confes. c. j. li. vj. vbi dicit ꝙ equitas vr ait Cyprianus. Est iustitia dulcore misericordie temperata, fm leges equitas ꝓ ipsa iustitia pontī. vt. ē. decēli. l. ij. ibi equitatis nō ne suadente. ꝛc. ſsā ius nisi equum ius nō est. ff. de iusti. ꝛ iur. l. j. post prīc. Nec est cpus sine mentis cum deuiatur ab equitate. ff. de inoffi. testa. l. v. in fine. sed portus de mētis. co. ti. l. titia in fi. ꝛ furiosi. ff. de lega. iij. patron⁹. ¶. fi. Vel de equitate vt nor. Cyn. ē. de leg. l. j. vbi etiam tractat an rigori debeat ꝓferri equitas ꝛ econtra. ꝛ ideo de cet conditores legū equitatis esse fautores. ē. de pac. cum hac lege Vel dicas quod ꝓpie equitas est quid benignus. ius vero ꝓprie est quid rationabile. ff. de leg. nulla. at simulata equitas non est equi tas, sed duplex iniquitas. quia simulatio est iniquitas dicit Poll. lib. v. c. v. qō etiā est equius ꝓferendū est equo. ff. de doli exce. apud ¶. marcell⁹. ¶ Sed pone. Rex ſsicilie a comite aliquo requisit⁹ dene gat sibi sup quadā ca iustitiā imiustrare vrtī amittat dūm qō dz gans in comitē ꝛ comitatū suū, ꝛ idem querit⁹ si cōmittat alias quaſcunqz culpas, ꝓpter quas vassallus si eas committeret in dūm, amitteret feudū. de quib⁹ satis habetur. li. feu. q mo. feu. amit. ꝛ q̄ sit prima cā an perdat bene amitten. per totum, ꝛ videt⁹ ꝙ sic, naz si vassallus dño suo iusti tiam facere noluerit, feudum perdit. ex. titu. q̄ sit prima cā. ¶. item q in eos dñs. dño. Sed dūs tenet vice reddere vassallo suo, neqz eniz ad imparia iudicatur. xxij. q. v. de forma ad finem li. feu. de forma fidē. c. in epla.

Rex dene fitia sua

ad finem

ad fi. ꝛ ibi. de hoc satis ꝓ gl. ꝛ An. de iser. ꝛ ideo qb⁹ culpis vassall⁹ si cōmittat in illas, admittit feudū ex. ¶. ē. de fi dūs cōmittat ꝓpter ea. ꝓuat. e. li. q̄ dūs ꝓpri. c. ex facto. Item ꝓ hac pte facit hec lex cū a alijs q̄ de egrate supi⁹ dicta sunt vt. ē. ne fi. rē ꝙ vē. eum. l. ij. In ꝓtū qua tale dominiū ꝛ iperiū q rez hz in eo inheret quodāmō regis of fibus adeo ꝙ ab eo separi nō pōt. ff. de peti. ſsicbo. ¶. l. quis ergo. ꝛ ꝓ socio. l. ij. in pin. cū ibi not. Ad idē facit. ē. de repu. cōsensu. in pin. ꝛ ēt de trāſac. iter corpalia in pin. etiā ipo rege nolēte. ff. de offi. pco ſul. l. pe. Unde ꝓ suū ꝓuilegiū ꝙtuncūq; plenū rez merū impiū i ali quem trāſferre nō pōt, qz tali mō illud a se abdicaret ꝙ nō lz vt predi ctum est. ꝛ ptz ex eo ꝙ no. Bul. l. ſsper. de iurisdi. om. iudi. ff. que aute sunt meri ipij. ibi verus tū plures ꝛc. Item qz rez nō posset exꝑsse per aliꝙ ꝓuilegiū cōmitem a sua dimittere ꝓtate. hocem esset alienare ꝛ diminuere ea q̄ sunt regalia ꝙ non lz vt plene scrip. ē. de oī agro de fer. qcūq; ij. in verbo domesticū. ergo nec tacite. ff. de ꝓbo. obli. l. eū q certarū. in fi. ē. solu. ma. l. ij. cū ibi notatz. Jā em posset hec ad frau dē fieri vt comes vl alⁱ⁹ a regis imperio eximat ꝙ est vitādū. Et hoc meliꝰ vitari nō pōt ꝙ ꝓ fi fraudādi facultas adimat. ē. de fabric. l. j. in fi. cū multis cōcor. qs ibi scrip. Item regnū diuidi non pōt. vt lib. feu. de ꝓhi. feu. alie. ꝓ fre. l. impiale. ¶. ꝛerea ducat⁹. ꝛ no. ex de voto. lz. i fi. ꝛ ptz in cōuentionib⁹ cū eccl. Nō est em diuidēdū ministeriū vnita tis. ex de elec. ꝙ sicut. ¶. ceteri. ꝛ. ꝛriū. di. quozūdā nisi ex necessitate. vt. vij. q. j. illis. ꝛ. c. nihil. Item ꝓ hmōi fraudes regnū ipm posset ad di uisiones plurias deuenire ꝙ est illicitū, ꝛ ideo ois via, q̄ pueniri pos set ad hec est anferēda vt ꝓmissum est ne ad mhilium redigatur. vt nor. dicto. c. ¶. Ad qō etiā. ff. de alimen. le. l. iij. ꝛ fac. lib. vj. de eo qui mittitur in pos. cā rei seruan. eū qui ꝛ qō no. Archi. e. li. de confes. c. fi. in v verbo pro cōfesso. ꝛ hoc qdā verius putāt. Qō aute in cōtrariū superi⁹ inducitur locū habeat in alio inferiori dño quā in rege. Que aute dicat tēperātia equitatis no. Jnn. extra de simo. per tuas. j. Jn quib⁹ casib⁹ ꝑsert equitas rigori ꝛ ecōtra. satis nor. Jo. an. extra de transac. ca. vlti. An liceat iudici vel arbitro a iure scripto recedere, ꝛ pur sibi equū visum fuerit iudicare. vide per Jnno. extra de cōsti. c. j. ꝛ. li. vj. de re iudi. c. ad hec. ¶. Ultimo nota ꝙ oēs homines essent equales si oēs vellēt esse boni. ꝛrū. diſſin. de constantinopolita na. in fi. (Aduersarijs) qui nō cēsentur prorsus extranei quia contin gunt eos occasione controuerſie. vt no. insti. de iur. natu. ¶. sed quod principi. in fi. ꝛ ſste no. in aute. de eccle. tit. ¶. pro temporalibus. in gl. quid si eccla. vide qs no. Dz. ꝛ glo. de reg. iur. in iudicijs. li. vj. ꝛ qō no. insti. q. alie. lꝫ. ¶. sed hoc etiā. in gloſſ. vel ſportularum. er. ē. ſsiſam rescin. non posse. l. ij. ¶. j. si quis cū clerico. ꝛ per Azo. i summa de ſportul. in fine. ꝛ in aute. de iudi. ¶. ne autem ibi ꝓuilegijs. Et nota ꝓuilegiū nō clausum in corpore iuris concessum ꝛ amissuz ꝓbatur per testes. ē. de fide instru. si solennib⁹. ꝛ no. Jnn. extra de ꝓuile. cuz olim ad fin. Sic etiam ꝓbant acta coram iudice habita. ē. de fide instru. emancipatione. ꝛ ſsita lata. extra de re iudi. sicut nobis. etiā per ipsos tunc iudices. Ꝙ dic vt no. Archi. ij. q. vj. statuendū. ꝛ Bul. in ſsper. de sen. ſsusta. ver. sed pone publicatis. ꝛ dicetur. j. de curi. leg. j. (Prerogatiuam) ꝓuilegiū dicunt quida hāc legē si in vno cōtinet equitatem in alio continere iniquitatem. nam talis prerogatiua re dundat in dāmum iudicum qui sine mercede remunerationis la borant. (Propter hanc) ¶. ꝛ est ratio impulsus. (Bus ¶. (Et si) id est ¶uis. (Quieris) que amanda est vt hic. Item optanda. ē. de ſsta tiar. l. ij. ¶. ſsis. (Per ꝓuincias) Not. ꝙ magis gesciť officiales in ꝓuincijs ꝙ in vbe, vel circa ꝓncipē. vnde dicit, Mileri qui castra sequunť. Nec enim tales alieni sunt a puluere ꝛ labore castrorū. ¶. de castren. pala. pec. l. vnica. ¶ In gl. ꝛ ideo ibi prouidendū. adde ꝛ de ſsalitas i ſsernanda equalitas in vltimis voluntatibus. vt. ē. de testa. mili. in te victimꝫ vo kēp. in integ. petende. ꝛ de app. l. vlt. ¶ Et ibi ꝓ filia. adde item est lontatis. ꝛ ſsamento. ꝛ. ff. de vulg. ꝛ pu iam hoc iure. Item ꝛ collationibus. ē. de liberatio. ꝛ cōlla. illud. Item in legis beneficio. ē. qui po. in pig. ha. l. fin. Item ꝛ re gulariter in contractibus ꝛ quasi qz ex cōtractu oritur vltro citroqz obligatio. ff. de verb. signi. labeo. ꝛ est exemplum in commodato pi gnoraticia mandato ꝛ de posito. in quibus oritur actio contraria et directa. In quasi contractu est exemplum in actione negotiorum ge ſstorum. insti. de obli. ex quasi contractu. ¶. j. Fallit interdum in con tractu. ff. de act. empti. l. penulti. ꝛ interdum in quasi contractu. ē. de nego. gest. l. fin. cū cōcor. ꝛ vbicūq; dicim⁹ cessare actionē negotiorū gestorum. Item seruať equalitas in solutione trib utorum. ꝛ mune ribus subeundis. ē. de anno. ꝛ tributo. in fraudem. Item seruať equali tas in aute. vt nō fi. pi. ¶. vlti. Item seruať equalitas, vt in autenti. de equa. do. in princi. Item in stipulatione pene arbitralis oportet in ter partes equalitatem esse. vt not. Bul. in ſsper. de arbi. ¶. vltimo. ff. sed circa hoc. Item seruať equalitas. ē. de ipu. ꝛ ar. ſsu. l. ¶. ꝛ. l. quāis. ¶ In fi. glo. adde. als aute penul. ꝛ insti. de aucto. tuto. ¶. j. Sed ille lud ideo quia impuratur illi qui contrahit cum pupillo sine auctoris tate tutoris. Item non seruatur equalitas in casu quem ponit Azo in summa. ē. de here. ven. ¶. ideo autem. Item in alio. qui no. ꝛ. q. ij. hoc ius. in glosa. j. quod ecclesia nil dat. ꝛc.

¶ Imperator. Lex. xiij.

Omperimus diuinitus quidem pridem fuisse dispositum viros deuotos adiutores tuc magnitudinis certos esse i numero. Hec ad huiusmodi nomen vel operam plures licitum esse aspirare qz in scrinio quidem sacre memorie duodecim tantum: leprenos vero in duobus reliquis scrinijs. i. sacraruz epistolarū sacrorum que libellorū. ¶ Sz posteriorum licētiam temporis supra modum in dulgendo ambitionib⁹ disturbasse rei meritaz ac in multitudinem diuulgasse: vt intra memorialiū ꝛ adiutorum numerū nō longū pene interſit. Sancimus itaq; reduci eis ac renouari statutum ordinis ter minū: non vt examinantur adiutoribus bi qui preter dictam dispositionē in ꝑsenti exuberant. Sed vt inter ea cibus alijs interdicatur ab affectando hoc nomen donec exeuntibus singulis ac recedentibus decresceře possit: vetita conglomeratio legitimusqz iaz resideat numerus. ¶ Nō prohibēdis virtis deuotis ad iutoribus desiscentibus: eodem officio cum vel ad later culensis gradum in scrinio sacre memorie promoti fuerint: vel scōz locum obtinuerint in duobus alijs scrinijs posteaz proximi creabuntur: licet nondum redacta sit qz titas pristina: tamen alios quos pro se eligerint sui regandos adiutores peterť: qui posteriores ei tit, ceteris. ¶ Illud etiam ꝺiſponendum duximus vt pote nonnullis anterioribus exemplis subnixum: necnon iustitie cōgruum vt ab his quibus concessum est adiutorium agimini pro se sociare libellus cesseratur vtro illustri pro tē pore questori: petēdaque eius subscriptio tempus atqz pore questori: petēdaque eius subscriptio tempus atqz hominem: necnon etiā rem ipsam cōtinens: id est quod inter adiutores ei quem ꝓ se sui rogat meriti premissum est. Ordinandis vez bisde adiutoribus ꝓ rēne tempora quibus libelli porrecti sunt: vt etiam si memorialiū materiala in inferiori loco sit: qui ꝓior in adiutoribus meruit. Adiutor qdem habeatur superior. Memorialis vero posterior ꝓ vtriusqz ordinis modo vel discretione. ¶ Quod etiam in alijs quoque pene omnibus officijs obseruari dignoscitur.

Omperimus. ¶ Diuide hanc. l. in duas partes. Secunda ibi Non prohibēdis. In prima statuit fuerat vt adiutores officij questionis non essent plures ꝙ ipsius officij memoria lex qui erant. xij. ꝛ liberoꝝ ꝛ epistolarū septē vel. xiij. Sed propter ambitionem hic numerus auctus erat. hoc imperator: hic remouet ꝛ vult ꝙ de his qui vsqz ad tēpus huius condite legis ad ipsum officium vltra dictum numez cōuolauerant. ꝛ nullus remoueat. Sed nec alius ꝓmoueat ad ipm officiū donec decreſcat numerus eoruz qui tūc erant. ꝛ eis taliter decrescentibus seu recedentibus ad preta tum numerū reducant. (Cōperimus) cognouimus, inuenimus (Diuinitus) imperialiter, qz leges diuinitus ꝓ ora principū ꝓmulgantur. ē. de ꝓscrip. lon. tem. le. fi. vij. di. quo iure. xvj. q. iij. nemo. (Certo) alias certos esse numero. (Nec ad) ver. (Septenos). i. xiij. ff. de leg. j. si quis testamēto. (Sz posteriozis). ¶. (Visturbasse) repere cō perimus. ꝛ facit. ē. de ꝓuile. do. Aug. li. (Rei disp ositionē) ꝓsenti. (Ac in) ver. (Multitudinem) que numerosa nil habet honestiin suten. de referendar. ¶. penul. In paucis em q̄ fm virtutem est vita saluať Pauci vt ibi, sic ꝛ in ecclesia melⁱ⁹ est paucos habere ministros qui digne ꝓsint opus dei exercere ꝙ multos inutiles q onus graue ordinaz tas iterdū rotī aduocant. xxij. dist. tales. ꝙ interdū aliud faciat quozumdam ꝑsert⁹ multitudo remissio sacerdotum, qui pompam multitudinis querunt, ꝛ putant titudini. ex hac turba aliqd sibi dignitatis acquiri. lꝫ. dist. ſsi officia. sic et in exercitu. numerosa multitudo arguitur paucitas vero docta lau dak. nam roboꝛe nō multitudine conficiť. dicit Orosius. ¶. ad Aug. Multitudo qdē indocta exposita est semp ad cedē. fm vegetium. Multitudo qdē indocta exposita est semp ad cedē. fm vegetium. officiant. ff. de edic. offilius. ¶. j. secus si proficient. ē. de testa. testamentum. cum cōcor. Interdum vero multitudo non est arguenda. nam ꝓsumitur facilius posse assumi bonum ex multitudine ꝙ ex paucitate. ad hoc. lxj. di. nullus inuitis. ꝛ. xciij. distin. miratus. ꝛ no. ff. de testi. l. j. in fin. (Diuulgasse) publicasse, omnibus notum fecisse. (Et intra) versi. (Pene). i. quasi (Interest) diffantia vel differētia sit. (Sancimus). ¶. (Terminū) modū. (Vt nō) als nō vt. (Preter) alias propter. Et no. hunc modum loquendi ad multa. sic. ff. de iter. ꝛ rele. relegatoꝝ. ¶. ad tempus. ꝛ in aut. vt deter. sit nu. cleri. ¶. finali. (Exuberant) tument ad moduz vberū, vel extra vbera manant. ꝛ sa

Universidad de Deusto
Biblioteca

cit.ad l.ē.de aduo.diuer.iudi.iubemus.ē.ita vt et .l.petitione post
puncī.(Sed vt) ver.(Omnibus alijs facit.ē.de sacrosan.eccle.non
plures.z in antē.qño oporter epūs.ē.sed neq; de referendar.ē.j.z de
mēsura.oī.ē.j.ver.z si quidē.(Interdicat.) phibeat.(Effectando)
desiderādo,appetēdo. ¶Et no.q phibet quis illicitū nedū ponere
lare,sed etiam affectare,cūe autē appetere,phibet cū postulās reali
ter nō admittitur.(Decrescere) diminui.(Cōglomeratio) Glome
rare est cōdēsare,cūulare,adunare,aceruare,cōgregare,in vnū colli
gere.Et cōponit cōglomerare.i.simul glomerare.ide cōglomeratio
¶Et nor.q talis est hodie cōglomeratio in curia vicarij regni vbi
decem fere sint iudices,quatuor enim ex eis periti officium omnīū
possent implere. ¶Post secundaz glo.adde z pater.j.in fin.legis.
¶Non prohibendis. ¶Casus prefati aditores si ad laterculense
officium forsan ascenderint in scriniis memorie principis,vel ad of
ficium proximatus libellorum z epistolarū, tamen possunt in offi
cio aditorie qđ relinquunt aditores alios subzogare, q̄ posit om
nes in dicto ponentur officio,veruntamē debet hic qui petit z vult
subzogare offerre questiō.qui pro tpe fuerit libellum quē nos peti
tionem dicimus. cui qstor ipse subscribat continētē nomē eī⁹ quem
vult subzogare tps. z q ad ipsum officiū subzogatus admissus est.
Talium quoq; aditorū noīa in matricula scribi debent , z per oz
dinem tpis,quo recepti fuerunt scribenda sunt. ita vt si iuxta rōnes
rēporis aditorū inuenīt ante receptus q̄ memorialis q maioz est i o
officio,aditor habeat ob prerogatiuā tpis superioz pro commodo
vel dāno qđ pōt exinde prouenire , q̄ oia in alijs officijs locum ha
bent.(Destituentibus alias de sistētibus z melius.(Mouerit) pro
mori.(Vel secundum) ꝟ.(Locū) gradum officij.(Subzogandos)
substituendos.(Posteriores) Nota ,p qstione ẽ filiū primogeniti
(Illud).ē.(Exemplis) facit.ff.de man.vin.an manumittere.z vide
ē.de decuri.exemplo .(Congruum) Nota q̄ lex dz esse insitie con
grua z anteriorib⁹ exēplis submitti.de his z alijs vide.ē.ne fis.rez
quam ven.enīc.l.ū.z de excu.mu.eam legez.(Ut ab) ver.(Aditoru
rium) vide.j.de numera.nulli.z de exacto.l.ū.in fin. hijs similes ho
die sunt scriptores in magna curia,qui vocātur subactarij,sed alius
est aditor,i in officio magistri officiorum. Cuius officium magnum
est.ē.de offi.ma.offi.l.j.alias aditores vocantur exceptores.j.de nu
mera exceptores.(Agmini),ppie agmen est exercitus ambulās ab
agēdo,id est eundo in longitudine a portis secūdū Pap.(Sociare)
subaudi alios.(Libellus) petitio.(Dereda) alias peratur vel sub
audi sit.(Nominem).i.nomē hois.(Rē) statim exponit.(Ordinan
dis) ꝟ.(Ut etiā) ver.(Matricula) exponē vt.j.ti.j.ū.(Inferio
ri) No. z filium primogeniti z pro scdo genito q̄ repellat per eum a
feudi successiōe.(In aditorib⁹).i.inter aditores.vt.ē.dixit. (Ad
iutor) ver.(Memorialis) ꝟ.(Modo).i.commodo . (Discrimine)
damno(Quod).ē.(Pene).i.quasi. ¶Post glo.i.gradus.adde.de
quo dicitur in autē.de man.puncī.post puncī.Vel dic q̄ est loc⁹ vel
camera forte ex latericulis.i.paruis laterib⁹ facta.vt not.in aut.vt iu
di.fine quoquo suffr.ē.hec oia.in ti.ē.Dicitur aūt sacruz eo q̄ sacre
leges ibi reponunt.pre.ti.de man.puncī.post puncī.Vel q̄ omnia
hmōi imperialia dicuntur sacra. Vel dic z forte melius latereculum
fuisse vas fictile in quo reponebant libri vt pmanerēt multis diebꝰ.
vt habet Hieremie.xxxij.ca . Sic fuit arcya lapidea in qua reperti
fuerunt libri sibilini latētes vt refert Valerius.li.j.c.j.ē. magna con
seruande.z Titus liuī⁹ de bello macedō.lib.x. De qua etiā habet.ff.
de relig.is q.ē.j. Hoc vas dicit alīs oreū libro.um.ff.de iure immu
ni.l.ū.alīs laterale.ff.de leg.iij.l.penul.j.z ij.rū.alias armariū vel ar
chiuus.xxx.q.j.c.j.in autē.de defen.ci.ē.precepta.

Latercu
lus multi
pliciter
potest ac
cipi.

¶Idem. Lex.xliij.

Hac lege sancimus si quando aditores viri ma
gnifici pro tempore questoris sacri nostri pala
tij:in accusationem ciuilis cause vel criminā
lis deducti fuerint: strictum iuris z integritatis congru
um ordinem conseruari. Alt si sine scriptis conueniendi
sint nomen eius precipientis ore de signatum esse sufficiat. Si autem scriptis in querimonia vnus aditorum aut plures forte ferendi sint:monumenta sententiarum in persona tantummodo conueniēdi aditoris precedentium equum z iustum initium futuro presidet certamini. ¶Et quoniam prouocationibus z exemplis q̄s indecore consuetudini decerat indulgeri: quod in vniuerso deuotissimorum scrinio libellensium cuicūq; se monstrauerit:id in aditores sacre memorie sacrarum etiam epistolarum transferendum censemus: vt qui liberam proficiscendi licentiā pronunciatione comeatus adepti fuerint sine qualibet stipēdiorū aut emolumētorū deductione pergere degant. Etenim pro tēpore viris clarissimis,primis z mello,primis aut eorū aditoribꝰ abscntie causa vel offerre de suo proprio:aut ex annēis seu stipēdijs qcūq; reliquere cogēdi: q̄uis famositas Kaledas induitū excedat spaciū:z intra se festū diē ꝺtineat. ¶Ad hoc illū obseruandū sancimus:ne alīꝰ ad iutor,pter quācūq; ambitione is q̄ ipsemet fuit vl̄ post cox diminutione addat:is i veterē numez redacti fuerit

Hac lege. ¶Duas partes ꝑncipales habet hec lex.Secuaꝫ ibi Et quoniā. In prima dicit q̄ cū aditores officij qstoris palatij ꝑncipis ciuiliter vel criminaliter sunt citandi ti quide fine scriptis nominad⁹ est voce z ore iudicis q citād⁹ est vt dicat in dex executori cita titiū,aditorē. Si aūt citatio in scriptis facienda ē ipse litere citatorie,debēt nomē eius q citād⁹ est rationabiliter cōti nere.(Stricrū) alia stricti. Integritatis exēplariter loquit.ibi.q ꝑ Integri
pue integritas est religiositas , vel incolumitas mentis z corporis. tas z inte
Unde integritas ꝓcēdētiū salus est subiecto z.ut.dic.n.ff.mar. Et grim qua
ppie integritas.i.incolumitas,vt scilicet a debita essentia nullo mo liter,accio
do desit.ad hoc.ē.de debitc.cimta.i.ū.in ꝓncī.nec in aliquo mutiet, ꝑuitur.
ē.de pecu.no.l.j.nec deficiat.ē.de dilitrac.pig.q̄diu ad idē.ē. de can
lar.ti.l.j.de fun.pa.l.fundos.de fru.vt.cōstā.l.j.quādo z q quar. pars
l.ij.ē.ad filiorū. Iteē illud dicit integrū qđ est ple nū cuiqz nihil adēci
pōt.vj.qstio.j.si omma.ē.de reput.que fi.iudi.l.j.z ti aduersus trā
sac.l.j.z cui si quid exet essentia detrahat , nō est integrū.ē.de sen
pas.l.j.ē.de bo.vac.l.ij.de agri.z censi.l.iij.Ad idē.ff.de verbo.sig.lo
cus.in ꝓnc.z de act.emp.l.quicqd.z vide q̄ scripti.ē.de agrico.et cē
si.si colon.qstio.ij.et.iij.qstio.j et.ij.in multis.ē. Iteē illud dicit inte
grū ex q̄ nihil diminuit,ex de verbo.sig . cum inter.z de decī.com
missum.z.c.non est.z.c.tua . quod est bonum z perfectum.ē. de sūf
frag.l.j.z ex omni parte totum.de conse.di.ij.qui manducat.z.c.sine
gusti.z de offi.deleg.c.vlt.lib.vj.vbi est integraliter.ff.de lega.ij.no.
men.ē.vltimi.z de punile.cum persone,li.vj.z.lxiij.di.extra.z bene
facit.iij.q.ij.reintegranda.z.q.ij.si episcopus. (Congruū) cōuenīs.
(Ut si) ꝟ.z declarat quod dicit. Sine scriptis) si.j.de punile.scho.
l.ti.ē.quotiens autem. (Conueniendi) citandi, cogendi (Qre).i.via
uoce.vt extra de dolo z cōtu.cū dilecti.(Sinaueē),ꝟ.(Querimo
nia) querela grauis.(Forte) alīs deest.(Ferendi) cogēdi z loquitur
exemplariter a quodam effectu quo tpe qui citabātur: q̄si quadā fe
rita concutiebantur. Aū Quintil.in veneno effuso impotula voce
percussus.hodie vero potius executores cum ad citandum vadunt
cōcutiuntur,immo audiui aliquos esse necatos,z nunq̄ ac citarem Citare ho
iudicem redisse adeo est in regno iustitia conculcata.vnde resumpti die pericu
sunt pōres modi citādi per edicta z alīs prout plene tractitur in cle. losum est.
de fo.cōpe.c.j.(Sententiarū) citationū.(Precedentius) melius pro
cedētium.l.sniarum.(Equū z iustū) hec duo idē sunt fm Aristotes
lem,j.ethicoz.(Initium) q̄ ppie est rerum quo quid incipit,prin
cipiuz vero est verboꝝ fm Pap . ¶Et no.hic aperte q̄ citatio est
initium iudicij, vt insti.de pe.re.litig.ē.ti.in fin.z equum vt hic . et
dicitur congruus ordo stricti iuris et integritatis , vt.ē.in princip.
Sed certe in primis negociū exponēdū est iudici.z hoc per libellos Citatio di
qui primo iudici offeruntur.ff.de adul.miles.ē.socer. Licet glos.et cit initiuz
doctores illud aliter intelligant z non bene,quoꝝ vnū iudex pro se iudicij.
ad sui instructionē retinere dz alterum reo cōparēti ad citationem
offerre.Deinde ad mādatuz eius vocatio in ius facienda est.vt col
ligitur.ē.qui ac.non pos.ti quis ex familiaribus.z.l.ti.et.ff.de adul.
miles.ē.septuginta.z de inofficio.testa.quēadmodū.nā z in causa crimi
nali denūciatio fit iudici ante libellum inscriptionis.ad quam solam
capitur denūciatus in casu q est in aut.de questore.ē.super hoc aus
tem.Et hec facti expositio dicit esse litis exordiū , vt colligit dicta
l.ti quis.Nam hmōi narratione negocij coram iudice facta z inseri
pta per libellum,vt fit extra regnum,iudex reum,citari facit,et ve
nienti reo libellum offert. ¶Ad qđ.ff.de fur.sempronia.z de app.l.
j.in.ti.z.l.cum quidam.z qñ app.fit.l.j.ē.dies.Et colligitur.ff.de re
iudi.diuus.z de adul.miles.ē.socer.z.ē.septuginta.z.l . denunciasse.
ū.respon.z ad turpi.l.quesitū.de diuoz.ti pentuit.ē.de inra.calum.
l.penul.ff.de dam.infec.l.iij.ē.tortōs . z de in ius vo.libertus.z no
eod.titu.l.j.z hic est primus qui pōt in secretario principis offerri.
ē.de accu.in causis.qui alius est ab excusatorio.ff.de adul.marici.ē.
penul.et.ē.de adul.ē.quis.et.l.sine metu.z vide quod not.in fin.aute.
de exhiben.reis.ē.sancimus.in glo.sed a quo.Et est ratio ne reus vel
actor possit ipsum mutare vt ex libello dato iudici formetur citatio
facienda.ne dicat actor citationem de alio factam q̄ ipse voluerit,
ar.dicte.l.denūciasse.ē.quid tamē.z no.aperte.ij.q.viij.c.q̄sq;.z.iij.
q.iij.ē.spacium.versi.libellus.et hic modus approbat in speculo de
compe.iudi.adi.ē.viso.post prin.z de hoc vide.eo.ti.ē.vl. in medio.
z extra de dilatio.c.q.in glo.per Ey.ē.de lit.cōtest.aut.offeratur.q.
ti.immo z per libellū principi datū iudicium sumit initiū.ē. qñ lib. Iudicium q
princip. da.l.j.et si in eo quis accusatorum se misatur, dz accusare, qđ z qui dz
adeo q̄ desinens sine auctoritate iudicis ex sententia incidit in tur incipere.
pis.secundū Joā,vt no.ff.ad turpil quesitū.z facit.ff.de adul. ¶Sed de

Sed de exordio litis dicit Jnn.ex de offi. dele.sup ꝗstionū. post pri. q̄ est litis cōtestatio.z hoc ꝓbat apte.ē.de fal.vbi.ff.ā ante litis con
testationē nō dicit iudicium not.ff.de iudi.iudicū solujtur nisi intelli
gas.d.legē vbi ꝑt superi⁹ dictū est. Vel dic q̄ iudicium incohoat ꝑ so
lā citationē vt hic.z insti.de pe.teme.litigantiū,ē.oim.z hoc ex pte
rei.ff.de iudi.si quis postea.z le.vbi.Sec⁹ ex pte actoꝛ.ff.rē ra.hab.
l.ampli⁹.z in aut.de sanctiss.episcopis.ē.si quis episco.z hoc si cita
tus erat de foro citātis.z forū declinare nō poterat.ff.de iudi.nō vi
det. De hoc etiā not.ff.de enic.hīe licere. Iteē intelligē q̄ iudicium
incohoat ꝑ solam citationem ex persona rei si ipe cōparuit in iudicio
ad ipsaz citationem.ar.eorum que not.ē.de iu.oim iudicū.in crimi
nali in gl.i.alieno z.actore similiter cōpente,alīs si actoꝛ z ipse cita
tus nō cōparēt, qz tūe edictū circunducit,z peride habeē ac si cita
tio facta nō esset,non pōt dici eā citationē initiū iudicij pere q̄ nullū
ꝑdurit effectū.ar.ff.q̄.quisq; iur.l.j.i fi.z de in i⁹ voc. q̄uis z de oz.
iur.l.ij.ē.post origine.ē.de posth.q̄ certatū.z extra de ꝟ.sig.c.iij.cuz
concoz.Hec eñ iusti fit q̄ se re⁹ tueaē ex ea citatiōe q̄ nō cōpendo
marijs autem vbi absq; litis cotestatione proceditur petitio dicitur
litis exordium.in ele.de verbo. fig.sepe, Ut in actionibus annalib⁹
perpetuand.ē libellus principi datus,z ad eum secura respōsio dicit
litis exordium.vt no.Jnn.d.c.sup questionum.Quantum ꝟo ad pe
nā imponendā temere litiganti litis contestatio dicit exordiū litꝭ
ē.de plus peti.l.j.interdū aūt ꝓbatio dz exordium litis.ē.de reg.cre
di.si quis.in fi.de preparatoriis litis.vide.ff. de liber.causa liberis. in
fi.z hec impropꝛie quodammodo.Nam ꝓpie exordia z preparato
ria litis non sunt iudicium,sicut non dicitur hō ante q̄ nascat .ff. ad
le.fal.in.l.falcidia.in fine. Pro hac materia vide quod not.in anten.
in medio litis.ē.penul.in gl.q̄ sunt ista.z qđ no. dicto.c. sup gōnum.
ē.q̄ si delegatus. Sed o casu fez cū q̄rimus de ipso iudicio sub distin
gue.aut q̄rimus de initio iudicij quo ad cām seu litez instituendam,
aut quatenus attendit ꝓsona iudicis,aut q̄ten⁹ inspicit ꝓsona acto
ris,aut quatenus cōsideat ꝓsona rei sine cōuenti,aut quatenus agi
tur de re in iudicium deducta.aut quatenus discutitur de ꝓsona pro
curatoris reuocādi. Forte hec lōga diuisio arguet.cū debeat esse bi
membris.ff.de re.diut.l.j.in ꝓncip.de statu.ho.li⁹.z Seneca epīa.
lxxviij.vbi idem vitiū hz nimia qđ nulla diuisio,similis cōfuso est,
ꝗ q̄ vsq; impuiuere securū est,z ꝑmittit philosophia in partes non
fruitra diuidā.diuidi eñ illā nō concidi velle,sed diligenter atten
ta est reducibilis ad bimēbre,igit primo casu vez cū q̄rimus de ini
tio iudicij attenta lite seu cā instituenda,z tunc aut querimus de ini
tio remoto z solēni,olim:hodie vero non solenni.Aut de initio ꝓxi
mo z solenni z olim z hodie.Primo casu iuxta conditionem di
uersorum temporū est dare initiū.Illā fm ius vel rēpus vetustissimū
ab aditione que fiebat ad collegiū pōtificū fm ius vetus ab aditio
ne q̄ fiebat ad ꝓtores a qb⁹ impetrabātur actiones.erat initiū iudi
cū.ff.de orig.iur.l.ij.ē.deinde.z.ē.olim.z.ē.postea.z se,vnde z fz ipm
ius nō solū actiones,sed etiā exceptiōes impetrabātur a ꝓtore.vt di
cit Tullꝰ.ū.rhero.z no.ff.de flumi.l.j.ē.Labeo. Sed in ꝓ⁹ ius nouū.
C.non erat necesse actōes impetrari,iꝫ sufficit actu ꝓponi q̄uis a ꝓ
tore non impetret.ē. de formul.leg.l.j.z.ij. Est tame necesse q̄ iudex
adeat,z sibi libellus offeratur,z sup eo reus citari petatur,z ab hijs
etiā iudicium sumit initiū.ē.q acu.non possunt.l.penul.z ti.ff.de fur.
sempronia.de adul.miles.ē.socer.z.ē.septuginta.cū alijs iuriꝭ supra
scriptis. Et ꝓ hoc est q̄ no. Jnn.extra de accusa.iꝫ.in ꝓn. Hec enim
sunt ꝓmia ex quib⁹ in vnoquoq; negotio initiū apud iudicē accipi
unt.de ꝗbus habetur in aut.in medio litis.ē.penul.vbi dicit glo. qđ
talia proemia sunt anni dñi. Iteē cū scribitur hic incipit talis cā. Iteē
libell⁹ cum ꝑtis inscriptione. Iteē citatio z similia.ex quibus plꝰ qđ
etiam ex ꝓmijs iudiciū sumit initium. Et q̄ inter ꝓmissa citatio
inseraē,nō est tū in eoz effectu ascribēda,cū ipsa sit iudicij fundamē
tum,vt.j.dicet.vñ dicit Jo.an.in cle.vl.lit.pedē.c.ij.qđ vtilis est ac
toꝛi libellū in citatione inseri ad hoc.vt litis pendentiā inducere vi
deat,Ultimo successit in regno quidā mos seu ius nō scriptum. quo
actoꝛ non adit iudicē per se vl̄ alium,imo z sine iudicis aditione citatā
tionis ſre impetrātur. Pro quo est q̄ no. Jnn.extra de accusa.licet.
j.gl. z hoc etiam mō pōt aliquale imitiū iudicij apppellari. Cū aūt
querit de initio ,ppinquo z substātiali,q̄ omisso nō valet q̄ agitur, z
cūe indubitāter dic esse citationē,vt est expūsus h.z insti.de pe.litiga.
ē.oim.z no.ff.de in ius vocan.in rub.z ē.de in ius vo. in rubri. z ꝑtꝭ
iij.q.v.c.j.z.v.q.iij.si egrotans.ad idē extra de dil.ꝑtera.z de ꝓba.
qm̄.Est eñ citatio initium iudicij iustum z equum vt hic ,antequaꝫ
nihil agitur qđ veram speciem z figuram, habeat iudicij vel inīar.
Ad qđ.ff.de ope.no.nunci.stipulatio.ē.opus. Justar qdez accipitur
ꝓ similitudine.ē.de inofficio.testa.l.ij.vel ꝓ exemplo.ē.de exerci.l.pe.
z fi. Item est fundamētū ordinis iudiciarij dicto.c.qm̄.z extra de co
z fi. Item est fundamētū ordinis iudiciarij dicto.c.qm̄.z extra de co
ſt.ecclesia de maso.z obe.inter.z no. Buil.in spec.de citatiōe.in ꝑn
cip.Non autē litis contestatio,als diceremus qđ in omni causa posꝭ
set absq; citatione z absq; libello procedi qđ sentire ineptum est. Il
lud est enim initium cuiuscunq; rei ante qđ nihil est in proemio di
gestoz.ē.in reliqua. ¶Preterea diceremus q̄ rubric. de in ius vocan
do.z omnes leges loquentes de his que precedunt litē contestatam
essent superflue, membranasq; inutiliter occuparēt qđ dicere est tur
pe.ꝑtic.di.si romanoz.z.ē.de veteri iur.enu.l.ij.ē.Item. Ubi Jnno.
lumen iuris ponit citationem libellū z litis ꝓtestationez esse de sub
stantia litis.extra de offi. deleg.cū in iure.in glo. hic videt z vide ꝙ
no. Jnno.extra de rescrip.paltoralis.in.ū.gl.in medio ibi, iuste reus
exciperet sic.hec cā iam initiū hz coza alijs iudicib⁹ per citationem
vñ vos vlteri⁹ intromittere non debetis,de app.vt debitus.vide qđ
ibi sequit z i gl.quid si dīcit ibi z si primo inceperit q̄ citetur z.z in
fi.glo.z facit.ff.de aqua quoti.z est.l.j.ē.caput. ¶Preterea dicerem⁹
q̄ si citatio non esset initium iudicij,libellus qui est de substantia or
dinis iudiciarij posset offerri reo ꝓsenti in iudicio,etiam non cita
to quod falsum est.cum litera auten. offeratur.ē. de lit. contesta, di
cat offeratur ei qui in iudicium vocatur, non ei qui in iudicio inue
nitur. De hoc scripsi latius.j.ti.ij.l.ū. Premissa vera sunt nisi agere
tur de actione perpetuenda seu in quadraginta annis extendenda.
Tunc enim necessaria est contestatio litis,z ante non diceret esse iu
dicium,ē.de ꝓscri.xxx.an.l.ij.z de an.excep.l.j.vñ.exceptis. Sed o
casu principali cum agitur de ꝓsona iudicis, subdistingue. aut ageꝫ
dit iudex ordinarius aut delegat⁹. Primo casu subdistingue, nam
aut conuentus est de foro citāris adeo q̄ nec ex ꝓuilegio fori eiꝰ
declinare pōt.aut pōt forum eius declinare. Si non pōt forū ei⁹ de
clinare ꝑ solam citationem quatenus agit de ꝓsona iudicis seu de
iurisdictione ipsius vt firma z indeclinabilis sit ꝑ conuentum iudi
cū factū est etiā ante litē ꝓtestatā z ante libelli oblationē facrāipsi
conuento,z ante comparationem in termino vt est expressum. ff. de
iudi.si quis postea. Et no.eo.tit.vbi in quadam aditione q̄ multi nō
habēt.Sed o casu cum pōt forum eius declinare,tunc ante litem cō
testataz non pōt quo ad iudicē z ipsum reum vere iudicium dici. ex
sic loquit eo.ti.non videt.ad qđ etiam.ē.de iurisdict.iudi.nemo. Li Exceptio
tis em cōtestatio ꝓcludit viam dilatorie ac declinatorie. exceptiōis nes dila
opponende,qđ ꝓsequitur.vt.ē.de ꝓba. exceptione,z de excep. le. torie z de
pe.z fi.z sic etiam pōt intelligi dicta.l.vbi. exponendo ceptum.i. ac declinatorie
ceptum ꝑ conuentum litem cotestando.ff.de edil.edic.ediles.ē. itez post litem
sciendū. Si autem velis exponere ceptum.i.inceptum,tunc sufficiat cōtestata
citatio sola vt predictum est. Illō em reus excipit de iudicio cepto,sz oppōi nō
ꝙ non potest sup eadem causa coram diuersis iudicibus conueniri, ponunt.
vt statim dicam.z sic dicta le.vbi hoc modo erit cōtra eum, vt post
litem cōtestataꝫ forum nequeat declinare. Primo vero faciat ꝓ
eo vt si eat ad aliud iudicū sola citatione tractus coram alio iudice Delegati
super eodē nequeat conueniri. An aūt pōt litem cōtestatam possit iurisdic
repelli a ꝓsecutione litis,ille cuius nō interest.vide quod no. Jnno. etio qui z
extra de accusa. sup his. ¶Si aūt qrit de iudice delegato, aut igit qđ dicit
de perpetuāda iurisdictione in ꝓsona eius, aut de ipsius recusatione ꝓpetuari
vel declinatorie seu delatorie exceptionis ꝓpositione. Si de iuris
dictione ꝓpetuāda in personaz eius , de iure canonico est expeditū.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quo p̄ solā citationē ꝑpetuāt̄ iurisdictio extra de offi. deleg. gratū ꝛ c. relarū. Nā perpetuāt̄ iurisdictio etiā sup alīs q̄ nō fuerūt expressa in cītatōne, dū tñ rescriptū sup eis fuerat impetrat̄ secūdū ⁊nno. extra de rescrip. pastoralis. in glo. qd si dixit. ibi. si aūt ꝑsone ⁊c. ⁊ vī de q̄ nō. ⁊nno. extra de offi. dele. li. ⁊ de testi. cū veniss̄ent. in. ū. glo. ⁊ de testi. cām q. vbi dicit ꝙ citatio est p̄ncipalis inter acta iudicū. ⁊ de app. sup eo. ij. ⁊ q̄ nō. Jo. an. in cle. vt lite penden. c. j. in glo. p̄ viā legia. Tēs nō dicit integra q̄n aliquid de substātialib⁹ negocij actū est. dicit ⁊nno extra de elec. in causis. in fi. ac citatio substantia lis est. vt. ꝛ. j. p̄. Quod aūt modis dicitur res integra plene nor. Archi. de elec. vbi. li. vi. in glo. hic dicitur. Quinetiam si delegatus cām subdelegauit nō in totū. licet moriat delegās ante ꝙ subdelega tus incipiat vti iurisdictione iurisdictio intelligit esse perpetuata ⁊m Joan. and. q hoc no. extra de offi. deleg. c. penul. li. vj. immo plus vi detur ꝙ eo casu q̄ solā rescripti p̄sentatione ⁊ receptione intelligatur ꝑpetuata iurisdictio. vt no. Bul. in Spec. de cōpe. iudi. adi. §. penul. in fi. Est em̄ rescripti p̄sentatio de p̄sūu. vt ipse no. ⁊ titu. de rescrip. presen. §. i. vbi. sed obijcit. Ad q̄s facit. ⁊. de dila. li. ū. ibi reportauerit. q̄s exponē. i. representauerit. Nā si iurisdictio cōmissa est etiā cōtra plures ⁊ cōtra vnū, cepta causa taliter intelligit ꝑpetuata ét ꝛ alios de here. ne aliqui. li. vj. q̄s tamē ꝓsequere. vt ibi no. Archi. De iure ciuili glo. determinat ꝙ sit necessaria litis cōtestatio. ff. de iur. om. iu di. ⁊ q̄ verius credo ꝙ etiā in foro ciuili ḥualeant canones p̄dicti q hūc articulū. ffitionis expresse determinant. ar. eorū q̄ not. Bul. in spec. de disp. ⁊ alleg. aduoca. §. iij. ver. ꝛ nunq̄d in causa. ⁊ q̄ scripsi. ⁊. de cōdūc. ⁊ protec. l. vnica. in verbo oē hominum genus. q. j. ⁊. iij. Sēd casu cū agit de ipsius recusatiōe vel de ipsius iurisdictione p declinatoriā aut dilatoriā exceptionē nō subeunda. tūc est necessaria litis cōtestatio. ad hoc vt vere dicat iudicū rā ex ꝑsona eius ꝙ ex p̄ sona cōuēti. ⁊. de iur. om. iudi. nemo. in aut. de exhiben. reis. §. quidā Judiciuz vero. ⁊ extra de excep. pastoralis. ⁊ ibi per ⁊nno. ⁊ hoc casu non per q̄s dicitur citationem. sed per litis cōtestatione iudicium sumit initū. ¶ Ter ceptū ips̄e tio casu p̄incipali videlicet cum agitur de iudicio, quatenus inspi cta ꝑsona citur in eo persona actoris. Subdistīgue aut cōsideramus iudicū actoris. quaten⁹ agit de persona ipsius actoris per se sola vel etiam mixta cōsideratione ꝑsone ipsi⁹ ⁊ rei per eum in controuersiam deducte. Aut ratione alterius controuersie q̄ resultare pōt aduersus eū vel aliū ob litē morā per ipsū actorē. vigore alicuius stipulationis ꝓcedētis. Primo casu ex sola oblatione libelli fm ius commune. vel ex sola citatione iudicū ⁊ quātū ad ipsum actorē. iudicē. ⁊ conuen tū. vt manifeste colligit. ff. de inoffi. testa. posthumus. §. fi. ⁊. l. se. ⁊. ⁊. de inoffi. testa. si pater. ⁊. l. sancimus. in fin. Fallit hoc in actionibus descendētibus ex maleficio que non transmittuntur in heredes de linquentis insolidum, nisi demum lite contestata quod ꝓsequere. ⁊. ex dele. defunctorum ⁊c. l. vnica. in textu ⁊ glo. magna. ⁊ vide. ff. de iniur. ⁊ d fi vnus. §. sed si pater. ij. ri. ⁊ q̄ ibi not. Si aūt ꝓsideram⁹ iudicū rōne alteri⁹ cōtrouersie q̄ resultare pōt aduersus eū ꝓmit tentem. vel aliū ob litem morā per ipsum actorē vigore alicuius sti pulationis precedentis. Et tūc aut stipulatio cōcepta fuit hoc mō ꝓmitto ampli⁹ nō peti. ⁊ eo casu ante litē cōtestatā non dicitur res seu lis in iudiciū deducta. seu ipsi⁹ cōtrouersie, non dicitur iudicū, ⁊ sic loquit. ff. rem ra. ha. l. ampli⁹. Nā hoc verbū peti. litis contesta tionē aperte designat. ff. de peti. here. fi bone fidei. ij. rū. cuz ibi nota. Item si ꝓmittatur ampli⁹ nō agi. fm glo. que dicit ꝙ agendo & lis contestata. vt not. ff. de ꝓcu. licet. §. si plures. Stipulatio enim tunc ante litem cōtestata ꝛ nō cōmittit. vt dicta. l. amplius. ⁊ no. ff. de ob. obli. si decem cū petiero. q̄ ibi petens aliquid ex sola petitione que rebat. ⁊ ideo sufficit petitio quocunq̄ mō facta. In dicta. l. ampli⁹ ex petitione ad penā vel aliud obligabat. ⁊ ideo cōtestatio requirit vt ibi not. dūs Bar. ⁊ vide q̄s no. ff. de transac. si gs maior. post princ. Aut stipulatio cōcepta fuit p hec verba. ꝓmitto tibi hāc rem habe re licere. ⁊ tūc q̄ p solā citationem etiā ante litē contestatā cōmittit in stipulatione si is q ꝓmisit cōtrouersiā inferat. iudicium dicit ex sola citatione vt est expssum. ff. de verbo. obli. l. stipulatio ista. §. si qs forte ⁊ hoc verū si is qui ꝓmisit. cōtrouersiaz moueat. Jdē si ꝓmit tat nō ꝛ fieri vt dicta. l. si quis maior. Jdem est si ꝓmittatur ratum haberi. ff. rem ra. ha. quo eū. §. fi. Jdem est si ꝓmittatur ad iudicem non iri. ff. de condict. ob cām. l. ū. in ꝓnc. vel alīs controuersiam non inferri. Nam tunc ex sola iudicis aditione in penaz committit. ⁊. de transac. fi qs maior. quicqd ibi no. fm Azo. vt hec patent in spec. de cōpe. iudi. adi. §. fi. Si vero alī⁹ controuersiā inferat. tunc demū stipu latio post diffinitiuā sniam cōmittetur re deducta. vt. ff. de euic. habe re licere. ⁊ ibi not. Quid si ꝓmittat gōnē nō fieri. vide q̄s no. ff. de transact. qui fidē. ⁊ in hmōi cōuentionib⁹ est sciendū ꝙ etiā ex par te ꝓmissoris cōpēsatio obūciat. vel qualitercunq̄ resistatur intelli gitur pena committi. Nā qualitercunq̄ retractetur q̄s actum est cō mittitur in penam. ff. rem ra. ha. quo eū. §. vlti. in fi. De hoc etiā no. ff. de ꝓcu. non solum. §. fi status hoc etiam verum est si in stipula tione huiusmodi pena adiecta non fuit. Nam tunc etiā ꝛ ꝓmissor penalis stipulatio non committitur, nisi demum lata sniā. eo. ti. vē dicante. ⁊. l. sed si. ⁊ no. dictam. l. habere licere. Ité hec vera sunt vbi agitur de pena cōuentionali. Quid autem obtineat in pena legali puta clericus trahit clericū ad iudicū seculare, vtrūz pena iup hoc statuta locū habeat sola citatione minstruta vel oporteat in causa per seuerare vsq̄ ad litem contestatā. vide q̄s nota. extra de ꝛo. compe. si diligēti. in verbo purgare. Quod etiam si non equales, sed superiorē suū ad iudicū trahit illicite, an sufficiat citatio sola: vide extra de exces. prela. grauen. et quod ibi nota. Sed istī de hoc parū hꝺetur. videt aūt ꝙ necessariū sit vt vsq̄ ad sententiam plueret. vt patet ff. de. ho. libe. cui cum maior. §. accusasse. ⁊. l. in seruitute. in. §. peti ssse. ¶ Quarto casu cū agit de iudicio ⁊ten⁹ inꝑicitur ꝑsona rei, aut Judicius ḡrim⁹ de iudicio. an dirigi ⁊ exerceri possit realit. ⁊ cū effectu. ꝓ ꝓtās q̄n ꝺz fieri seu iurisdictio iudicātis in reū seu cōuentū. Aut mixtim q̄rimus de inspecta p̄sona ipsi⁹ ⁊ re de qua mota est cōtrouersia. Primo casu citatio sola sona rei. facit esse iudiciū ⁊ eū. ff. de iudi. si qs politea. ⁊ no. c. titu. l. vbi in qua dā additione. ⁊ patet ex̄ de foro cōpe. ꝓpositi. adeo ꝙ nec ꝓ̄ sum reū si iudicē alīs declinare nō pōt, nec ꝙ ipsuz actorē aut alīū iudicē fieri pōt quo min⁹ causa talit cepta nō cozā ipso iudice ꝓmo citate, ⁊ cozā alio finiat. Nō q̄ vide multas ratiōes ⁊ iura, q̄s ⁊ q̄ scripsi. ⁊. de re mili. l. fi. §. q̄n in rūsione. Ad questiōes ibi no, no em̄ reus excē pit isto casu ꝙ iudicū cozā alio iudice ceptū est, sed ꝙ nō pot sup eo de facto. cozā diuersis iudicib⁹ queniri. ar. extra de rescrip. ex tenore ⁊ nota ⁊nno eo. tit. sup literis. in glo. immo fine. vltra medū. Loue tio em̄ idē est ꝙ citatio. vt patet. ff. de decur. si qs curialis. de digni. quotiene. de ꝑali audien. si q ex cōsensu. in fi. vel ad iudicū euocatio. extra de dona. inter. vi. ⁊ vbi. p nostras. Sic ⁊ pulsatio. ⁊. de epis. ⁊ cler. aūt. generaliter. Et cōuēcio sit p solā citatione dicit ⁊nno. extra de appel. vt debitus. in princi. Si em̄ reus q factus est. realiter cū effectu de foro citantis nō potest se ab illius iurisdictiōe eximere, multominus hoc poterit actor q iudicē eligens ipm̄ viterius declinare nō pōt, nec ergo cepta causam ⁊ ipm̄ reū a foro ipsi⁹ iudicis ab strahere poterit. ff. de reg. iur. nō debet. de neg. gest. pōnit. Exemplis si re⁹ cōuētus cozā iudice, nō pōt actorē cozā alio iudice solūmo cō uenire. vt. ⁊. de sen. cū Papinianus. ⁊ in aut. ⁊ cōsequenter. ⁊ inme insanum est dicere ꝙ actor ipsum reum quē citari faciendo ad iudi cū traxit ad aliud iudicū possit euocare eum quem elegerat iudicē tam turpiter elndēdo. ⁊ facit q̄ no. ⁊nno. extra de rescriptis patto ralis. in gl. quid si. ⁊ de inu. peti. c. j. ad fi. vbi dicit inter cetera q. l. cū Papinian⁹. intelligitur etiā ante litem contestatā. ⁊ q̄ no. Archi. de app. c. j. lib. vi. in verbo de partiū. ante fi. gl. ibi. notandum quod. ⁊c. Item si post citationem solā non pōt actor rescriptū aliq̄ impe trare ad eundem iudicē cōra ipsum reū vt. j. sequitur. Nonne fatuū est dicere ꝙ possit spreto iudice quem elegit eūdē super eadē causa citari faciendo vegare. immo iuſtū est vt in eū iura insurgāt. qui ius iudicem ⁊ partem eludit. de ap. c. j. li. vj. in fi. Preterea si citatu alis quis etiam super diuersis causis. nedum super vna coram primo ci tātem comparere teneā. ar. ff. de iud. qui prior. extra de fo. cōpe. pro posuisti. de app. vt debitus. ⁊. c. cum parati. de ord. cog. c. ū. ⁊ patet ff. de in ius vo. l. nū. ⁊ nota. Bul. in spe. de citationibus. §. viri. ver. penul. nisi esset maior secundus. ff. de re iud. contra pu. §. j. Quis ergo perstrus in legib⁹ dicet ꝙ citatus super eadē causa spreto primo citante plerūq̄ maiori coram secundo comparere possit teneatur. Plus dico si in cā in qua proceꝺi potest lite nō contestata necessa ria est citatio, pura in cā appellatiōis. ⁊. de rep. app. li. ij. illud. ⁊ ex tra. eo. ti. sepe. ⁊. c. ex infinuatione. ⁊ no. ⁊nno eo. ti. per tnas. de quo latius. eo. ti. cordi. lib. vj. nonne foruus necessaria erit in alīs causis. Sic ⁊ in notorio pōt lite non contestata ꝓcedi, nō tū absq̄ citatio ne. extra de iureiu. ad nostram. ū. ⁊ no. ⁊nno. de cohabita. cle. ⁊ mu lie. tua qui dicit of notorio necessariam esse citationem. Nec obstat huic extra de trāsla. quanto. ꝓut no. Jnn. extra de elec. bone memo rie magūtino in gl. no. ꝙ de hoc etiā no. Archid. de offi. dele. c. j. lib. vj. in verbo ab alia. Sic ⁊ in aliquo damnato de crimine per senten tiam contra quem ꝓlatus procedere vult ad ꝓuationem benefi cionum. Nam tunc licet crimen eius fit iam notoꝝium per sententiā contra eum latam, nihilominus est citandus. dicit Jnnoc. de accu. qualiter. ū. in glo. q̄s agitur vltra medium. ibi credimus tamē. Item quando proceditur summarie de plano ⁊c. nam tūc licet possit absq̄ litis contestatione. non tamen potest absq̄ citatione procedi vt no. ⁊nno. eo. ti. olim. ⁊ est expressum in cle. de verb. sig. sepe, vbi dicit glo. ꝙ sufficit vnica etiam non peremptoria. Sic ⁊ cum petitur in integrum restitutio in iudicio non est necessaria litis contestatio. ⁊ tū partis presentia. dicit ⁊nno. extra de in integ. rest. tam literis. in glo. ꝙ non. sic ⁊ in crimine hereſis necessaria est citatio qualitercunq̄. in cle. de here. c. j. post ꝓn. ꝙ de contestatione litis nō habetur. Sic ⁊ in appellatione interposita extra iudicium necessaria est citatio. dicit ⁊nno. extra de mato. ⁊ obe. dilect⁹. in gl. ū. Si vero q̄ritur vtrum de ꝑsona ipsi⁹ ⁊ re de qua mota est cōtrouersia subdistīgue. aut querit de ipso reo rōne cepti iudicij in mala fide constituendo. ⁊ tūc sufficiat in hoc citatio sola vt etiā ante litē contestatam mota cōtrouersia dicat esse iudicium, ⁊ reus ex hoc in mala fide ꝓstitu tur. vt

tur. vt est expssum. ff. de pet. here. ⁊ si lege. §. si aū. Et an hoc locū ha beat in iudicijs singularib⁹ sicut in vniuersalibus, vide supra de rei vē. certū ꝙ not. d. §. si ante. Aut q̄rimus de lite mortuo reo ipsona sui heredis transferēda, ⁊ tūc necessaria est litis contestatio. ff. de rei vēdic. si in rē. ij. ⁊ ū. vt ibi sentit gl. Jd ꝙ est ꝙ no. ff. de expli. l. sed si ad exhibendum. de iudi. si petitor. ⁊ vide ꝙ no. ⁊nn. ex̄ de iudi. qz. v. Sūt ⁊ alij casus in qb⁹ tēpus litis cōtestate spectādū est puta an ali quis locupletior factus sit. qd̄ protequere. vt. ff. de neg. gest. litis. de doñ. inter virū ⁊ vxo. l. q aūt i pn. Aut de impedimēto afferēdo cir ca rei acqsitionē ne cōuentus rē acqrat ex ꝓscriptione. ⁊ tūc sufficiat citatio. ⁊ hoc casu ex citatiōe sola iudicium est. ⁊ sic loquit. §. de ꝓscri. ꝛꝛt. an. sicut. ⁊. l. cum notissimi. post pri. ⁊ hoc in ciuilibus locū hꝫ, nā in pretoriis sufficit libellū offerri principi. ⁊ rescripti p̄ obtineri etiaz aū ꝓsentationē citationē. §. qū. li. pri. da. l. j. ⁊. ij. Quinto ca. ꝓncipali videlicet cū ḡrimus de re in iudicio deducta subdistīgue. nā aut ḡ ḡrimus de ipsa re, puta qū vitio litigio afficiat. aut qñ ꝓscriptio circa rē cepta interrumpat, aut alīs de lite rōne ipsi⁹ rei mota vel initiata. Judiciuz ra. Primo casu ꝺz iudiciū etiā ante litis cōtestatione ⁊z nos. in aut. qū dicit esse litig. §. j. q est. ⁊. de litig. ante. litigiosa. ⁊ canonistas q dicūt ꝙ etiā se ꝓtū ad post citationē solam. ⁊ aū litē contestatā si res alienet icidit in vitiū rem ipso litigiosi. vt no. Posti. in summa de ali. iudi. §. quiter. ꝓ. plus dico. vbi Ꝛo q̄rit qñ ꝓscriptio cepta interrūpat. scz vtrū per solā citationē seu executoris cōuēcionē, an sit necessaria litis cōtestatio tenē ⁊ not. gl. ⁊ maxime Cy. ⁊. de ꝓscrip. ꝛꝛt. an. sicut. Si aūt q̄rimus alīs de lite ⁊ rōne ipsius rei mota vel instituta, puta an ipsa pendente aliquid in ea valeat innouari, ⁊ tunc sufficiet citatio sola siue ante diffinitiuam siue post diffinitiuā, neq̄ hoc posset ꝓ rescriptum principis statui vr in ea aliqua in absentē fine citatione. ꝓcederē. ⁊. si per vim vī alio mō. l. ū. ⁊ vide vi. l. me minerint. de quo etiā ꝓ Bul. in spec. de rescrip. ꝓ sentatis. §. vī. ver. item nō valet. ⁊ est expressum. j. ti. j. li. vj. vbi de hoc dicetur. ⁊ patet. ff. de mino. in casu. §. causa. ⁊. l. etiam. §. fi. de re iudi. de vnoquoq̄. §. fi vt ab here. absti. aut. si omnes. cum concordā. Nec etiam ꝓ statutum vt de hoc satis ꝓ Bal. in de iser. in ꝓemio super lib. consti. nec per pactum contrahentium. arg. eoꝝm que scripsi. ⁊. de agri. ⁊ censi. l. fi. post glo. fi dees. ⁊ de fun. patri. ius emphiteotici. Sicut etiā nō pōt pacto contrahentium ꝓrogari triennium statu tum quo durat instantia cause, vt no. ⁊. de iudi. prop erandum. post ꝓn. in gl. q̄dā tamen. ⁊ facit ea q̄ scripsi. ⁊. de naufragijs. de submersis in nota magna. ⁊ q̄ scripsi de forma. ⁊. de iur. fisci. certa. ¶ Confir matur autem hoc pactum si non obstante inepta citatiōe seu procesſu compareat ⁊ coram iudice litiget. ⁊ sic intelligitur. ff. de fer. l. j. Item ꝓncipium est potissima pars cuiusq̄ rei. ff. de oziq. iur. l. j. ar in plu ribus casibus potest absq̄ citatione procedi. quos ponit Bul. in spec. de libel. concep. §. nunc dicēdum. ⁊ de teste. §. nunc tra ctemus. In nullo autem ipsoꝝm potest absq̄ citatione procedi vt ꝓmissis patet. Unde in processu quantuncunque summario cita tio non remittitur sicut ⁊ iuramentum calumnie. secus in litis conte statione. vt patet in clemen. de ver. sig. sepe. Ergo manifestum est ꝙ citatio in eis initium iudicij ⁊ non litis contestatio, que si foret initium omitti non posset q̄ tunc res absque initio procederet, quod est impossibile. ff. de oper. libe. l. si quis hac. §. iudicium. ⁊ de condi. ⁊ de mon. titio vsumfructū. ⁊ de reg. iur. nō pōt videri. Certi autem ⁊ so li sunt casus in quibus citatio nō est necessaria, cum in eis absq̄ cita tione sciētia sola sufficiat. §. vbicūq̄z snia lata ꝓiudicat alijs quā his contra quos lata est. q̄ casus habētur. ff. de re iudi. sepe. ⁊ extra. eo. ti. q̄uis. ⁊ ibi hoc not. ⁊nnoc. ⁊ de procu. in nostra. ⁊ de ma. ⁊ obe. c. vl. Et ꝛz obsit eis in hūs casibus lata snia nō sequit̄ qō citatio, in oibus alijs casibus non fit iudicij fundamētū cū aduersus eos q litigant ꝛ ferturſnia non posse absq̄ citatione procedi vt dicum est. in omni enī negotio de quo lis vel causa cōstituenda est, siue magna de tecta sunt, siue cōtract⁹ exīstūt op⁹ olo⁹ modis sup eis. ⁊ cōuentione elic. ⁊ citationem. ⁊ cripturam. ⁊. libellum cōuentionalem si opus fuerit. ap aut. vr oēs obedi. iudi. punc. §. hec cōsiderātes. cū ibi not. Omnis enī cōtra qđ iuſtitia pertur conuenīedus. ⁊. i. citandus oibus modis est. eo. ti. §. fi vero aliter. ⁊ vide q̄s no. ⁊nnc. extra de eo q mit. in pos. ca. si aduersarius. ⁊ facit in cle. de elec. causam. §. penul. ⁊ q̄s no. Archi di. de offi. dele. ū grra. li. vj. Hoc ex euāgelica doctrina. ꝓcedit iuxta quā noluit de⁹ villicū ꝛz diffamatū iudicare, nisi primo eum propriet ea citamisset. Luce. v. sic etiam ipse deus citauit Cayn de nece fra tris, cum diceret Ubi est Abel frater tuus. narrat et accusationem que aduersus eum oblata erat dicens. Quid fecisti? vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. deinde cōtra eū iniam tuit dicens Nunc ergo maledictus eris ⁊c. Beñ. uij. ⁊ de peñ. dilti. ij. Judas. Quis ergo dicat nō fore citationē iudicij fundamētū, cum ipse deus volens homicidam tpaliter iudicare accusatione recepta, priuus eum citauerit, deinde sup accusatione eum interrogauit, postremo condē nauit. ⁊ vide quod not. ⁊nnoc. extra de verb. signi. cum olim, prope si ne magne glo. Semp̄ tū intelligē ꝙ citatio cām vel libellum debeat cōtinere. q̄ ꝓsequere vt no. Cynus. ⁊. de lit. contest. aūt. offeratur q ij. ⁊ scripti. j. de cālre l. ñ. talis citatio sic facta contestatione acci pitur. ff. de acti. ⁊ obli. l. ꝓ ꝛstitutionibus. alias citatio nō esset legi tima. De initio, medio, ⁊ fine, qū spectanda sint habes extra de elec.

Procura tor in quo statu litis seu iudicij revocari potest.

Snia in q busdā casi bus valet et si citatio nō pre cesserit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

dudñ. z de cens. l. ij. Si hec distinctio est plica cũ vtilitatis magnitudine cõparet ita fortasse breuior etiã videbit. vt ait Tullius. ñ. de of. plurimũ. quocũ ꝫ vitarẽ odiose loquẽtiũ. hec tã pligre scribere sum coactus. ¶ Post. j. glo. adde. vel melius dic. Judicis qui preest ipm voce viua citari extra de do. z cõm. cũ dilecti z. ñ. de exhi. reis neminẽ. Et nõ solus citatio seu iussio de citando dz a iudicis ore ꝓcedere, sed etiã dz cõtinere cãm sup qua reus conuenendus est. ff. de adulte. denũciasse. ñ. qd nũ. z plene no. Sul. in spec. de cita. ñ. j. ñ. itẽ. q nõ cõtinet causaz vel libellũ iudicip actorẽ tpe admissis oblatũ. vt. ñ. dixi. z plenius no. Ly. ñ. de litis contest. autem. offeratur. q. ñ.

¶ Et quoniã. als z ꝑ. Et dic q si libellenses scrimiorum aberãt cõmeatu qsito z obtento nullam patiebantur deductionem stipendiorũ z emolumentorum. hoc idẽ cõcedit adiutorib⁹ sacrarũ epistolarũ. z sacre memorie. Et vult q primi. z mello. primi. aut adiutores eoꝝ paliter absentiũ non teneantur occasione absentie aliqd de suo dare aut de annonis seu stipendijs relinquere. Ultimo vult qd nullus ad iutor addaꝫ illis qui tunc erãt iz ꝑ diminutionẽ in veterẽ numerũ redigerent. (Et ꝑ) als est lra. z q. als z qñ ꝓbationib⁹. ex ꝑplisq; ꝑ in decore consuetudinis deceat indulgere ꝑ vniuerso. ꝛc. z est melior litera. (Indulgeri) ꝓestari, operã dari vel ignosci. (Excitise) alias meruisse. (Et qui) ꝑ. (Proficiscẽdi) ambulãdi, eundi. (Licentiam) Nota licentiã, proficiscẽdi seu discedẽdi. vt hic. z. ñ. de decur. si quis de curio. Remeandi. j. de re mil. nemo. Testandi. ñ. de sacr. sanc. ec. l. j. Sed nũ cas. est licentia ꝓsumptionis vt cum auctoritate. ꝓpria superiore sibi qs cõmissa dimittit. xxj. q. ij. placuit. Dispensationis vt qñ symoniaco quo qui ignoranter ordinem receꝑt exequendo officiũ licentia datur. j. q. v. c. officij. Occasionis. vt cum ex cõtinẽtia viri datur vxori licentia fornicãdi. xxvij. q. ij. si tu abstines. Permissionis vt qñ iudeis agẽdi cerimonias licentia dat. xlv. distin. q fincera. Approbatiõis sicut est licẽtia nubẽdi ab apõ data. xxxij. distin. de bũs. in fi. de q tamẽ dic vt scripsi. ñ. de incol. l. ñ. in no. magna. Interdũ ponit licẽtia ꝓ ptãte. ff. de offi. ꝓco. l. j. ñ. (Comeat⁹) licẽtie (Adepti) als adẽpti. (Stipẽdiorũ) salariorũ. (Emolumentorũ) fructuũ laboris. (Deductiõe) diminutiõe, defalcatiõe. Quid ergo si stipẽdiarij, vel alij officiales q de publico vel als sallaria ꝓcipere debent absint licẽtia seu comeatu recepto an ꝓciant ꝓ tpe q̃ absentes fuerint diminutionẽ stipendiorum? Videt apte q nõ vt hic. Item quia nec pũt interim alibi ciuiliter cõueniri. vt. j. de ꝓiudi. scho. l. ñ. ñ. hoc etiam. als licentia mhil eis oppitularet. qz sic deductionem patiunt. qñ illicentiati recedunt. ff. de re mili. q excubias. Ar. cõtra. ff. ex qui. can. ma. si cui. ñ. randin. Dicas ꝙ si otiose morantur deductionẽ patiuntur. eo. ti. q mittuntur in ñ. z. ff. de re mili. l. j. als non vt eo. titu. l. ij. ñ. si ad diem. z qs ibi no. z. ñ. seq. z hac. l. cum suis concor. Sik de dictionem patientur si propter cãm improbabilem licentiã absentie conscuti essent. vt. ff. de an. leg. menta. an ꝓin. secus si ꝓpter infirmitatẽ morant. j. de erogã. mili. an. l. pen. ñ. ñ. vide quod toi scripti.

Licentia est multiplex.

Officiales cum licentia absentes an debeant percipere stipendia sua.

Clerici absentes an ꝓfruantur fructibus suoꝝ beneficiorum.

¶ Sed quereꝝ. Quid si clericus abest de licentia sui ꝓlati an ꝓiudabit fructꝫ ꝓbendarum? Rñdeo non. vt hic not. argu. huius. l. ad hoc vide extra de concess. ꝑbẽ. qz diuersitatem cũ ibi no. ¶ Tertio q rit. Quid si abest absq; licẽtia. cũ ꝓpter infirmitatẽ residere nõ põt. an ꝓfert deductionẽ? Rñdeo nõ. vt extra de cler. non resi. ad audiẽtiã. vide qs no. ibi. z eo. ti. ex parte. ¶ Quarto qrit. An clericus absens accepta licentia. ad dicendũ diuinũ officiũ teneat? Dicũ quidam q si abest causa studioꝝ non tenet. secus si ob aliã cãm. de quo vide qs no. Archi. xcj. di. c. j. vbi rñ certũ qd nõ diffinit. Itẽ facit Jo. gan. extra de cele. miss. c. j. Boffr. in summa. eo. ti. ver. vl. Videt sentire q teneat. idẽ vincent⁹. z hoc etiã theologi tenent. sed Jnno. z Host. dicto. c. j. contrariũ dicunt. Quto q si clericus in minoribus constitens habens simplex beneficiũ in ecclesia in qua ob copiam ministrorum. ꝓpter eius absentiã diuino officio non detrahitur. qz in ipsa ecclesia perfecte singulis horis canonicis diuina officia celebrantur si absit cã studioziꝫ. z studio vacat in loco ad studium approbato ad dicẽdũ officiũ nõ tenet. arg. efficax. ñ. qui etate. l. j. ñ. z. ar. etꝫ qs hic no. z de ele. cũ ex hoc. ñ. vj. Et idem z fortius si de beneficio fructus nõ petꝑit. ar. extra de ꝑbẽ. cũ fm. in ꝑn. A ꝙo sensu qs est fortissimũ. ff. de offi. eius. l. j. ñ. huius rei. z. xxvij. q. ij. fane. j. ad dicendus añs diuinũ officiũ tenẽtur clerici in sacris ordinib⁹ ꝓstituti etiã si beneficiati non sint. In minoribus vero constituti non tenẽtur nisi beneficiati. vt no. Archi. xcj. di. c. vlti. At beneficiatus nõ dicit qui nudum beneficium habet. ar. ex his que scripsi. ñ. de decur. nemines. in verbo mane. z. ñ. eo. in sacris. in verbo militantes. Itẽ clericus nõ dicẽs diuinum officiũ dicit iniuriam facere proximo cui ꝓ ꝓuentibus que percipit spualia nõ refundit. dicit Archi. xcj. di. c. j. Si ergo tẽporalia. i. fructus non percipit. etiam non exiliens in studio ad ipsum officium non tenetur. hoc enim participiũ beneficiatus accipiẽdũ est cũ effectu. ff. de orig. iur. l. ij. ñ. exactis. si cer. per. l. ij. appellata. de ver. sig. tuguriũ. z. l. nomen. ñ. vlti quo cessante cessat etiam constitutio contra beneficiatum statuta. ff. qs quisq; iuris. l. j. ñ. hec autem verba. ¶ Tria ergo sunt q̃ faciunt clericũ ad dicendũ diuinũ officium debitorẽ. scz ordo sacer. titulus alicuius ecclesie. z diuicuius qs ꝑcepit ex ea. vt not. Archidi. xcũ. dist. c. vlti. Solus ergo ordo minor. z titulus ecclesie ad cogendum ipsa officia dicenda non sufficiũt. ff. de transac. l. cũ hỹ. ñ. fi ꝓncz. (Et eiũ) ꝑ. (Offerre) alias cõferre. (Cogendi) subaudi sunt. (Quãus) ꝑ. (Jndultum) ꝓstitutum (Festum) dicitur festum qz lerũ. locundum, seu locosum a feriando dictum. (Ad hoc) ñ. (Obseruandũ) custodiendus. (Ne) ꝑ. (Propter) alias per. (Ambitionem) que multimode exercet. vt scripsi ñ. de decurionibus eẽs oino. de q etiã vide. j. de re mili. Publicam. in glo. videt. ¶ Ubi absentibus. adde vide extra de cõcei. ꝑbẽ. qz diuersitatẽ z qs ibi not. An autem debeat intelligi ꝓs q sine comea tu. ꝓ ecclesie sue negocijs vel alijs abeat. vide. x. q. ij. hoc ius. z qs ibi nota. An etiam inferiores ꝓlati possint clericis dare licentiaz eundi ad scholas. z alia. vide qs no. Jnno. extra de cle. nõ residentib⁹ relatum. Itẽ virũ ꝑsumaꝫ clericꝫ fraudulẽter abesse. z qualiter in locuz vocati non venientis alius possit eligi. vi. e qs notat Jnno. eo. titu. tue. z. c. qualiter. An etiam is qui non residet in ecclesia ꝓnetur ea ipso iure. vel per sententiã. vide quod notaꝫ extra de ꝑbẽ. extirpãde.

¶ Illud autẽ nota licet extra materiã q̃ ꝓsens dicitur etiaz qui ꝓ epistolam sui ꝓsentiam facit. ly. dist. c. ij. Quot modis dicit quis esse ꝓsens not. in autẽ. de fideiuss. ñ. j. Nota etiam q absens quomõ intelligatur cũ testes recipiendi sunt an litis cõtestationem absente esse qñ ꝓpte. no. Jnno. extra lite non contestata. quoniã. post ꝑn. Item scias dicatur. q quo ad electionem dicit quis absens a capitulo qui eit in eadem villa. a d capitulum ramen ire non potest. vt nota. extra de electione quia ꝓpter. in gl. absentem. per Jnno. z vice quod de absente notatur. ñ. de ꝓscrip. lon. tempo. l. ñ. ñ. finaurem.

Absens

¶ Jmperator. Lex. xv.

Certe quedã sunt dispositiones nostri nominis quas super adiutoribus viri illustris ꝓ tpe que stoꝛis nostri palatij quorum obsequio res agitur ꝙstoria dedimus. Quarum prima qdez ad supplicationem eoũdez adiutorũ emissa numero cozuz q erant illo tpe quo ꝑces nobis obtulerit: neqz aliquẽ eximi: neqz adijci ꝑcipit. Ꝓterea ꝗs ꝗs cozũ vel ad latercules gradũ in scrinio sacre memorie: vl ad scom locũ in duobus alijs scriniis. i. sacrarũ epistolarũ sacrozqz libellorũ z cognitionũ. ꝓuectus fuerit. Mã his licere desistenti bus ab adiutoris officio alios ꝓo eo quos voluerint adiutores subrogare vltimum locũ hisdẽ adiutoribus obtẽturos: iz superiorẽ in memorialibus habeant: altera vero ꝙ sacrã ꝓagmaticã facta est ꝓ quam excelse memorie proculo viro suggerente ꝑcipim⁹: illos etiam ad iutores posse in suum locuz alios inducere q̃ aliquem fortuitũ casum min⁹ implere suũ officium valeãt: veluti sensum vel morbũ vel aliam necessariam cãm. Quod et ipsorum adiutorũ petitione idem magnifice memorie. pcul⁹ ad nos retulit. ¶ Sed in ꝓsenti ab alijs memorialibus tam in scrinio sacre memorie q̃ in ceteris duob⁹ sacrarũ epłar: sacrozqz libellorum z cognitionum relatis adijci cõperim⁹ diminutionez eorũdẽ adiutorũ impediri ꝓ memorataz ꝓagmaticam sanctionem. Et insuper venditiõis quodãmodo memorati officij locũ ꝛtroductuz esse quod ne decetero fiat ꝓtẽ sanctionẽ ad tuã magnitudinẽ mittim⁹: per quaz iubem⁹ illis tm̃mõ ꝓmissuz esse scdm ꝓius nr̃e serenitatis reseriptũ alios in suũ locũ surrogare: qui vel ad latercules gradũ in scrinio memorie vel scdm locũ in alijs duobus scrinijs adepti fuerint. Sed a nr̃a sanctione super hoc capitulo de cetero cessante. ¶ Nulliqz danda lnia cozũdẽ adiutoz ꝓterq̃z si ad memoratos gradus ascenderit aliuz ꝓ se eisdẽ adiutorib⁹ ex quocũqz fortuito casu ꝛnumerare: vt eo modo ad veterẽ numeruz ijdẽ adiutores redeant. Et. xij. quidẽ in scrinio sacre memorie. Septez vero in alijs duobus sint. i. sacrarũ epłarũ sacrozqz libellorum z cognitionũ. Illo vez obseruãdo ne alius adiutor per quãcumqz ambitionẽ his q in ꝓsenti sunt vel post eorũ diminutionem: lz in veterem numerum redacti fuerint addaꝫ. Nã si permutatione lz fortuitus casus inciderit prohiberi disposuimus: multomagis prioribus manentibus alios introduci vetamus. ¶ Ceteris. sanctionis sanctionis capitulis in suo roboze permansuris.

Certe.

Certe. Statutũ fuerat vt adiutoriũ numerus no excresceret nec minueret, sed si q eorũ ꝓmouerent ad latercul ense officium in scrinio memorie sacre dispositionum principis vel ad officia scriniorum eplarum z libellorũ z cognitionum poterant alios subrogare qui debebant inter adiutores virtutis tenere locum ꝙus ipsi subrogates in gradu memoratũ erant superiorem locum optinerant, z hoc habetur. ñ. eo. cõperimus. Alia vero lege quam nõ habemus statutum erat vt adiutores qui per senectute morbuz vel aliam causam necessariã impediebant officiũ gerere possent alios subrogare. Hac autem concessione adiutores aburebãtur quia forte fingentes vel non fingẽres impedimentum vendebant locũ ipsorum, hoc remouet imperator mãdãs vt illi tantũ adiutores possint alios in locũ proprium subrogare qui ad latercul ense officium memorie dispositionum vel ad officiũ scriniorum epistolarũ, z libellorum ꝓmoti sunt. Secũda lege quã non habemus in hac parte cessante mãdat etiã adiutoribus q tũc erant nullus addat iz ꝙ diminutionem ad veterem numerũ reducerent. (Obsequio) alias obsequijs, ministerijs spõte ꝓstitis. (Res) officiũ, magistratus. (Decimus) alias additicius. (Quarũ.) vers. (Numerũ) alias numero z melius. (Eximi) extrahi. (Preter.) ver. (Locũ. i. gradum. (Cognitionũ) cognitio eũ incognitorũ ꝓius notificatio fm Papi. (Nam his.) ver. Licere repete precipit. (Resistentibus) alias destituentibus. (Subrogare) substituere. (Ultimum.) Not. scdo genito cõtra filium ꝓmogeniti q licet ingrediatur filius ꝓmogeniti locũ patris tñ in scdogenito z omnibus simili gradu sitientibus ipse filius ꝓmogeniti ꝓponẽdus. (Memorialibus) i. in matricula memorialium. vt. ñ. ea. l. compertimus. in fi. (Altera.) ñ. z ꝓprie ex duobus est. (Pragmatica.) i. greca. (Excelse.) i. magnifice. vt subijcit vel immense, elate, fm Papi. (Viro) noiat eum virum qui ad hoc vt vere vir dicatur multa requiruntur vt scripsi. ñ. de digni. iudices. z hic proculus questor erat. z vir plurimum potens ex quo eius auctoritas maior fuit. ñ. de orig. iur. l. ij. ad finem. Suggerente) insinuãte. (Illos) declarat tenorem secunde dispositionis. (Locum) gradum. (Veluti) exemplificat fortuitum casum. (Sensum) que est vltima etas post grauitatẽ venies secundum Papi. (Quod.) vers. (Sed in ꝓsenti.) ñ. z dic. ñ. repete. (Adijci.) i. nos. (Pragmaticam.) i. grecam. (Et iniuper.) versicul. (Quodammodo) hoc verbum ꝓpterea ꝓmouerat nota vt z. ff. ad tre modo, vt bel. postulãte. ꝓpe finem. z de abs. l. j. ij. q. v. quia suspecti. ñ. ante ita dicti fin. ff. de acqui. post. si me inuacuam. z institu. de pa. sub. ñ. igitur. z de verbum suc. ti. ñ. penul. alias virtuo. z. ñ. de agri. z cen. cum scimus. ñ. illud. z vt sic dixe extra de elec. dudum. ij. post primi. z de priuileg. ꝓto. z. ff. de auro z rum deno. ar. le. Seya. ante fi. ꝓo socio. vers. in ꝑn. de fideiuss. cũ is. z de pig. tãt impio si fiudus. in fi. de donat. qui sagũ. de edil. edic. l. cũ autẽ. ñ. Julianus. z ꝑtetatez. ibi no. sic z verbũ vt ita dicerim. ff. de ori iur. l. j. post ꝑin. z de his q no. ins. l. furti. ñ. sed si iureuxorẽdo. z. l. quid ergo. ñ. j. de neg. gest. nam z seruus. ñ. j. de sta. libe. seruus si heredi. post ꝑin. z vide extra de priuile. quanto z quod ibi nota. in. ij. glo. sic z verbum vt sic dicerim. ff. de dona. inter virum z vxo. l. mulier. (Esse) repete cõperim⁹. (Ne.) vers. (De cetero) de nouo. iterũ, deinde. (Per quã.) ver. vbi declarat serie sanctionis. (Rescriptũ) concessum ad supplicationem. (Adiutorũ) vt. ñ. in ꝑin. (Latercul ense) simile. ñ. in ꝑin. (Gradum) locũ. (Vel fin.) ver. (Secta.) ver. (Cessante) vacãte. (Nulli.) ñ. (Cõnumerare) alias cõmemorare. (Et eo. ver. (Modo) obseruatiõe tropo, fine, vel termino. (Ex duodecim.) ver. alias est lra quindecim. (De memoratis) hoc dicitur regis ti. vt no. j. tit. ꝓ. l. ij. in fi. (Septem.) ver. (Illo.) ñ. (Obseruando) custodiẽdo. (Ambitionem) semper regnauit ambitio. tam frequẽter de ipsa loquitur legislator. (Ceteros) als veterem. (Nam fi.) versi. vbi ponit rationem premissorum z arguit a maiori negatiue. (Multomagis.) Nota hic argumẽtum a minori ad maius quod procedit negatiue, pura si non licet hoc quod facilius concedi posset, hec non negandum foret, ergo nec licet illud quod difficilius cõcedi posset, hec tiue ꝓcee argumenta ꝓcipue sumuntur. ff. de his qui in testamen. delen. l. j. ñ. dit.

Argumẽta maiori negatiue.

¶ Jmperator. Lex. j.

Nullus de schola agẽtium in rebus de cetero locum mortui conet inuadere. Sz is qui ordine stipẽdiorum z laborum merito ad gradum militie sequebatur statim atq illũ facta subductum in eis ꝓmia ꝑcipiẽda succedat: omni obreptione cessante.

Nullus. ¶ Casus. Mortuo aliquo de schola agentium in rebus is qui succedit et iugta ordinẽ schole in officio sibi successit z alius mortui locum inuadere prohibetur. (Decetero) facit. ñ. de decur. diue. ibi. non ꝓtereritis, cum his que ibi scripsi. (Locum.) i. gradum alterius vt subijcit. Et nota hic licet extra materiam legis q non locus hominem sanctum z sacerdotem facit sed locum sanctus homo sanctificat. gl. di. in ꝑin. z. c. multi. Nõ em ꝓpter locum finem, sed locũ ꝓpter gẽte dus elegit. q. Machab. c. v. Et fm Ambrosiũ. e. di. illud. attendendũ est q extra paradisum vir factus est, mulier intra paradisum, vt aduertas q non loci, non generis nobilitate, sed virtute vnusquisq; gratiam sioi coparat. Deinde extra paradisum hoc est in inferiori loco vir factus melior inuenit, z illa que melioꝛi loco hoc est in paradiso facta est, inferior inuenit, z qui preest nõ ex locorum vel generis dignitate sed moꝛũ honestate innotescere dz nec verbuz claritate sed ñdei puritate. e. di. nos qui z qui nobilitatem dei a se abiecit loci abiect⁹ nobilitate ꝓuatur. e. di. adã. nec facit cathedra sacerdotum sed sacerdos cathedram. d. c. multi. plura de his. e. di. poteris inuenire. Hec attendendus est locꝰ vt ex eo tantum ad gerenda officia statuantur, ex omni eñ gente qui facit iustitiam acceptus est deo. extra de iniud. ad decoꝛe. vide quod ibi no. Persone eñ nobiles z ingenes faciunt locum nobilem z ingenem, de rescript. c. statutum. ñ. j. cum ibi not. ñ. vj. z locus sumit denominationem ab actu. ff. de iustit. z iur. l. pe. ñ. alia. Itẽ fm Apul. j. de magia. Non vbi prognatus sed vbi moꝛatus quilqz sit ꝓcerandũ est, nec qua regione, sed qua ratione viuere meriti, considerandũ est. Et viculi solitaria municipia z obscura loca, non merentur habere sacerdotale fastigium. lxxxv. di. illud. nec titulum comitatus. vt scripsi. ñ. de comi. consi. in rub. (Jnuadere.) Jnuadere est alienum tollere vel possidere iniuste z vi tenere fm Papi. Sic z ecclesiam vel sedem alterius non lz inuadere, talis enim inuasor non secundus sed nullus eps est. vij. q. j. factus, quoniam etiam si scienter inuadat est a ministerio ecclesiastico repellendus, z ad tempus. in monasterio detrudendus. ij. q. j. in ꝓnnis. Jnuasor autem apostolice sedis anathematizatur. lxxix. di. ñ. quis ex episcopis. z. c. ñ qs pecunia. z vide. vij. q. j. ꝓsentium. iij. q. ñ. audiuimus. xj. q. j. perinus, z de ꝓbẽ. eum qui. li. vj. (Sed is.) ver. (Ordine) nota attendi in ꝓmotione ad dignitates z honores ordinem stipendiorum. i. temporis quo stipendia sunt ꝓcepta. nam etiam in omnibus iuridus est ordo. xlviij. distinctione. ꝓsbyteri. Et faciunt hec ad questionem de facto sepius venientem mater z ceteri qui ad successionem pupilli ex testamento vel ab intestato veturi sunt tenentur petere rutorem intra annum sibi constituit numerandum a morte patris. ñ. de legi. hered. sciant. ff. ad tertullianum. l. ñ. ñ. fi mater. z. ñ. fi mater. z. ñ. confektim.

Loc⁹ non hominem sed homo locum sanctificat.

¶ Dubitatur an omnibus competatur vnicus annus, an singulis qui eodem gradu sunt dentur alij, pura vt donec labatur annus qui ad hoc matri statuitur, non teneatur alij petere qui poit matrem ad successionem venium: z sic de ceteris gradibus. Videtur quod non, matri z alijs detur vnicus annus, sed singulis detur vnus. Quoties enim aliquid defertur a lege certis personis, tra quod id soiñ intra certum, diffinitumq; tempus consequentur donec deliberent illi q rantur non possint qui in sequenti gradu sunt, seu veniunt ad illud admitti, paret hoc ex ꝓcipue. ff. de bo. libe. si filius qui patri. ñ. cum hoc lua. ibi z fine dubio qui in sequenti gradu sunt, non admittuntur in terim: ad idem est aperte. eod. titu. quamdiu. z de acquiren. heredi. quamdiu. ij. z. l. ventre. j. respon. de iure deliberan. si plures. z. ñ. qui admit. ad bono. pos. quamdiu. z. ff. de succes. edict. l. j. ñ. fi intra cente simum. ibi moꝛtuus fuerit pluoꝛ statim sequẽs admitti poterit. z iuxti. de cap. di. ñ. vlti. cum concordan. z de bono. pos. ñ. pen. hoc idem paret hic. z. ñ. titulo proximo. vnicuique. in principio. z. ñ. illum. z ioi

Annus q datur matri z ceteris ad succedendum pupilli vel certis personis ad quos bona deferuntur

Titul. xx.

¶ Post gl. rubrice. adde. z expone in rebus. i. officijs ad quod eit. ñ. vt rusti. ad nu. ob. deuo. l. ij. z in aut. de administrato. ñ. illud. ibi etiã qui in rebus exercit. Et nota q agentes in rebus z comites domesticorum idem sunt. vt not. ñ. de silentiarijs. l. j. quod nõ puto verum vt ibi scripsi. dicuntur quoqz priuati agere in rebus proprijs. ñ. de decur. l. j. z de inoffi. dona. l. j. z. ff. de excu. tuto. l. pe. ñ. ñ. Sic z tales agentes in rebus principis seu publicis quia ꝓcito sunt actus⁹ publicis que sibi commissa sunt per agentes vel circa principem. j. de cadu. pa. pecul. l. vnica. Item de agentibus in rebus z eorum officijs dicitur. j. tito. ñ. l. ij. ñ. z vlti. Nam curioꝛ de ipso numero agentium in rebus sunt sicut z illi de quibus dicitur. j. eo. ex eo.

Universidad de Deusto
Biblioteca

clare.z.l.comperimus.§.vlti.z.j.cod.agentes.in.pri.z.j. de castrensia.l.j.z.ff.de albo scri.l.j.z.ff.cum concor.z extra de electio.ne pro defectu.Sed constat matrē preferendam esse in petendo tutorē filio suo constitui cunctis agnatis.z cognatis.ff.qui pe.tut.l. matris.z.l. cum a matribus.z.ff.eod.tit.l.ff.§.j.z.§.idem diuus.eo q eis in successione preferatur.ff.ad tertul.aut. defuncto. propter quā tutela defertur.instī.de legi.agna.tu.in princ.cui datur annus.d.§.conseltim. ergo manifeste concluditur q nisi vel annus matri a lege datus, elabatur vel moriatur, vel ipsa recuset.aliq sequētis in gradu petere nequeunt tutorem pupillo cōstitui, neq enim dicitur alicui pertinere tutela donec alius est qui illum precedit in gradu.instī.de capi.dimi. §.vlti.cum concor.Si ergo non possunt necessario. sequit q eis aliq annus a lege detur.z hoc patet.d.l.sciant. Nec pōt eis abesse si durante tempore concesso a lege matri, hoc non petierunt. vbi em non est petitio non potest dici adesse.ff.si cer.pe.l.lecta.§.penul. Et vide quod.not.li.seu.de suc.feu.ver.z olim.per glo.z Alu.de iser. facit etiam.ff.de leg.ij.cum ita.§.in fideicōmisso.z.l.cū pater.§. a te. z.l.pe.to.§.fratre.ad trebel.heredes.§.fin.de vent.inspicien.l.j.§. sed z si serus ibi.denūciari autem oportet hūs quos proxima spes ꝛc. bene etiam facit.ff.de testa.manu.l.fin.§.finautem per interualla.ibi aliq gradatim.ꝛc.z.ff.ad turpil.aut priuatim.§.fin.z.l.in senatus. i fi. cum concordan.ff.si pendē.appel.mors interue.l.hn. Sicut em est di uersitas gradus inter matrē z alios coniunctos.ita etiam sit diuersitas in petendo tutorē vt quādmodum ad successionē pupilli simul non veniunt.ita nec simul in eodem anno petere teneant. ¶Et breuiter inducitur ad hanc partem pro casu.d.l.ij.§.fin.ff.ad tertul. vbi dicitur q remota matre qtorem non petīt intra annum admittuntur qui venirent si mater,nō fuisset.ergo z agnati cereris succedunt.Item hoc videtur sentire.gl.d.l.ij.qui per.tut.in fine gl. dicens tantum proximum rem perdere non sequentes. z expressius notatur.ff.qui pe.tutor.l.neporibus. ¶Econtra videtur q oēs qui tenentur ad hoc vna cū matre habeant vnum annum. Cōtra eum hoc ad pupillorum vtilitatem fore statutum:ne vel persone, vel ipsorum bona depereāt,hoc nāq ad publicam curā pertinet.ff. qui pe. tutor.l.ij.§.idem diuus.Nā si pupillus absq tutore in pupillari etate moriat,presumitur mortuus ex eo defectu q tutorem non habuit dicit Boffre.in lib.de seu.con.tertul. Ac si matri vnus annus.z p singulos agnatos vel cognatos qui gradatim possent pupilio ab intestato successore daretur alius annus iam forte vel persona, vel bona ipsius pupilli perirent,vel ad pubertatē fine tutore veniret,z sic predicta lex hoc statuens foret inutilis,z verbis non rebus posita inueniretur quod abhorrent iura.§.de vsuris.l.fi.z cōmunia de legā.l.ij. in fi.Pro quo etiam faciunt plura genetalia que scripsi. de lega.debito.§.de excusa.mune.eam legem z ne fis. rem quā ven.euinc.l.ij.z est simile quod statuitur.ff.de succes.edic.l.j.in prin. Et pro hoc effi caciter facit quod notat in simili Joan.an. de consuetu.c.vlti. in gl. pe.lib.vj. Item q omnes ad successiones veniunt pupilli q̄us non simul.ergo pro vtilitate pupillorum hoc dicamus vt oēs intra vnū z eundē annū tutorē petere teneantur,z sicut mater repellitur ab ipsius successione legitima quasi existēs indigna, ipsam hereditatem acquirere negligēs petere tutorem pupillo constitui.ff.qui pe.tutor. l.ij.post prin.cui ob fragilitatem segus, z partus pericula faueri potius deberetur.§.qui po.in pig.habe.l.ij.§.sancimus.de iur.z fac.ig. l.fi.ff.de eden.l.j.in fi.ne matrimonium cuz tot tātisq difficultatib oppimatur,hīs etiam ponderibus cumuletur.§.de impo.lucra.de script.l.j.§.si vero.Pro quo est etiam illud Ambro. super Luc.ū.c.

Filiꝰ matri multa debet.

Tu matri debes pudoris iniuriam, virginitatis dispendiū, partus periculum, vteri longa discrimina, cui misere in ipsis natorū fructibus maius periculum est, z cum ediderit quod optauit partus absorbetur.Sic etiam repellantur alij pupillo coniuncti siquidem intra ipsum annum non petant tutorē pupillo cōstitui, alias qualis foret ,pulsio legis in casu isto ? certe modica, princeps enim qui est lex animata in terris.in aut.de consul.ad finem cōmunis est parer omnium.in aut.neq; vi quod ex dote.ad finem.z potissime pupillorum z eozum qui nequeunt sibi auxiliari.in aut.vt hij qui oblig. in fine.z facit eo.tit.in prin.Sicut diuus feuerus qui impuberum curam precipuam habuit.ff.de excusa.tu.l.j.ver.pe.Pro quo etiam vide.extiij. q.v.administratores.At paterna pietas cōsilium pro liberis capit. ff.de adulter.nec in ea.in fine. Consilium vero est suasio quedam ad alium bene regendum.ff.man.idemq.§.si quis ea z de tuto.z cura. da,ab hīs.l.is qui.§.diuus.Et tuendum,ff. de curat.furio. consilio in principio.Unde salubritate consilij sanatur egrotus,xlvij.distinc. c.vltim. Quod autem regimen,aut que tutio fructuosa vel sanitas eo casu consurgeret si vel singulis gradatim venturis ad successionē pupillo daretur annus? certe non video, cum lōgo tempore petitio tutoris pupillo in suspenso maneret quod lex abhoret .in aut. de nupt.§.sed vt non causa,z est simile.ff. de vsucapionib.l.j.§. de pre

Principis consilium debet esse

scriptio.xxx.anno.l.cum notissimi.in princip.Consilia quidem principis pre ceteris debent esse fructuosissima ,z omnis defectus alienā, ficut cius beneficia debent esse omnis diminutionis extranea in aut.constitutio que de digni.§.illud.vnde propterea consilio principis fructuospis:z pape obediendum est.extra de symo.matthens. in fi.vj.distin.sum ,z illi testamentum.xiij.q.j.quisquis.extra de era.z qualita.ad aures. vbi obediēdū de hoc. Nā z de ipsius consilio disputare crimen est sacrilegū.§. de est, nec de cri.sacri.l.ij. Scriptum est enim. Diuinatio in labijs regis.z in iudicio illo disputatio eoz eius non errabit. Prouerb.xv. Et ideo non presumitur in eo rare licet, ignorantia iuris.de consti.c.j.li.vj. nec solennitatem deesse hūs que in eius presentia celebrātur.§.de testa. omnium.immo q̄s princeps agit presumitur ad vtilitatem publicam redundare.j. de re mili.contra publicam. Cor eīs eius in manu dei est.§.de summa tri.inter claras. Quid enim maius, quid sanctius imperiali est maiestate.vel qs tante superbie tumidus est vt regalem sensum contemnat.§. de legi. l.ij. Nihil quippe tam studiosum in rebus humanis inuenitur quam legū auctoritas que diuinas z humanas res bene disponit, z omnē iniquitatem expellit.§.de vete.iur.enu.l.j.in prin.potissime recipiēda sunt hec in lege mortua. Dispositio em legis viue facilius restringitur q legis mortue.patet.ff.de iudi.heres.in prin.in gl.Et ideo lex principis nihil debet continere imperfectum.j.qui mili.non posl.ij. Sed debet esse vtilis z perfecta.in aut.de non aliena.§.dudum.ver. anastasius.vr leges ciuibus applicentur non ciues legibus vm Aristo.in li. politicorum q plenī enim fieri potest legis prouisio debet esse perfecta.ff.de acqui.rerum domi.statuas. De hoc etiam vide q scripsi.§.de excus.mune.eam legem.z ne fis. rem quam ven.euin.l.ij. vbi plura generalia pro hac parte facientia continentur. Illud autē Perfectū est perfectum cui nihil adiungi pōt.vj.q6.j. si oīa z q6 ex oibus suis partibus constat.ff.de origi.iur.l.j.in prin. Amplius coniuncti pupillo z qui ad successionem eius venturi sunt tenētur admonere magistrem super hoc,vt q maior pietas eā debet vigere,prius petat tutorem filio suo pupillo constituī.d.l.ij.§.quidergo.ff.ad tertul.z.§. sed suas pars fi forte absens,ergo z ipsi petere vt sic consideremus effectū ad q̄ teshabet. iura semper intendunt.ff.de origi.iur.l.ij.§.post originē,z de iureitor. l.sed z si possessori.§.sed si rerum. de eo per quē factum est.l.pe.§.docere.z.§. de instit.z substit.l.iij.z sic suppleatur iusta interpretatione quod legi deest.ff.de spon.oratio.nā z in testamētis que legis auctoritate iuuātur quotiens prouisio acta est per testatorē in vnū casum videtur sibi puidisse in omnem casum tendentē ad eundē effectū.§. de posth.le.fi. Et cū verbum dubiū profertur a lege, pinguior z plenior interpretatio fit q cum proferē ab homine.patet.ff.de do.filiusq familias.§.sed meminisse.in glo.que em a iure communi statuuntur quoze de difficilius tollūtur.ff.de testa.mili.l.eius militis. de actio. z obtig. bēt.habere in honorarijs.§.sed cum rescissa,in aut.de non alie.§.quia vero.facit re iterpretē etiam pro hac parte.ff.de bo.libe.l.castrensium. ibi z sine dubio qui rationem sequentis ꝛc.z vide.ff.de acquiren.heredi.si quis heres.cum cōcor. quam ver ¶In hanc sententiam inclinat Hosti. in summa de delict.puerorū ba ab hoq maiorem equitatem videtur habere.pro quo etiam faciunt genes mine prio ralia que scripsi de equitate.§.ne fil.rem quam ven.euinc.l.ij. Ilō ob lara. stat.ff.ad tertul.l.ij.§.vlti.vbi alius casus est. Nam ibi post cessationem matris pupillus est erogatus z mortuus certe non potest mater vendicare bona filij vigore stipulationis arrogatorie,z quia ipsa repellitur admittuntur alij qui venirent ad successionem filij si mater non fuisset. Unde non dicitur ibi quod post annum sed post cessationem matris. quod ipse Hostiē. intelligit verum esse si petierint tutorem eidem pupillo constitui matre viuente.d.tit.j. de delic.pue. Non obstat etiam prima ratio in contrarium inducta, quia illud habet locū in hūs que integraliter z insolidum alicui deferuntur, tunc non est mirum si donec ille cui deferuntur deliberat vel moriatur, aut recuset, vel tempus statutum elabatur non possunt alij qui subsequenter ex gradu veniunt ad illud admitti: vt hec patēt.ff.commo. si vt certo.§.si duobus.de libe.homi.exhiben.l.iij.§.si tamen plures. de accusationibus.si plures.de populā.acti.l.ij. z de adulter.l.ij.§.si simul. Contra naturam quippe est vt cum ego aliquid teneo,tu id tenere videaris.ff.de acquirenda possessione.l.ij.ij. ex contrario. Sec autem si non integraliter z insolidum, sed pro parte, seu pro aliquo iure competenti sibi quilibet ad hoc venit.ff.de sepul.vio.l.ij.§.si ad plures. Unde cum agnati z cognati,sicut z mater ad successionem pupilli si forte premoriatur legitimo iure vocentur, quilibet eorum licet gradatim non debet habere locum in petendo tutorem ipsorum prelatio, eo si quidem modo quod ipsorum quilibet annum habeat vt predictum est. Et facit ad hoc.ff. de administratione tutorum.si plures.§. penultimo.z final.z quasi per totam legem.z oprime.ff. de adulteriis.si maritus peruenerit.in principio.ibi si tamen vr quo ad primus occupet vtiq; tempora cedant. Item pro hoc est aperte.ff. de test.manumiss.l.final.§.finautem per interualla.z de iure deliberā. cum antiquionibus. penul.respōso.vbi residuum anni datur heredi z non alius annus. Item si agnati admitterentur ad successionē post annū exclusa,matre daretur eis licet posteriozibus quod matri quā uis priori per leges fuerat denegatum quod improbatur.§. qui pot. in pigno.hab.assiduis.prope finem , immo non debet posse obijcere matri id in quo ipsi etiam peccauerunt.§.de here.quoniā.z de mof. testamento. in arenam. Preterea illud debet operari posse dispo

sitio

sitio legis circa bona pupilli quod posset ipse pupillus adultus effectus cum regulariter dispositio legis testatoris z contrahentiū equipolleant.vt scripsi.§.de fund.patri.ius emphyteotici. Sed pupillus factus adultus absq vlla causa posset agnatos a sua successione depellere de suis bonis aliter disponendo,matrē vero nō posset, immo ipsam instituere teneretur.§. de inoffi.test.l.j.ergo i hoc dubio sic in terpretari debemus quod simili pena z simili temporis prescriptione cum matre ligentur agnati qui ad successionem pupilli etiam dissimiliter admittuntur. Uel dic ad primo allegata q locum habent cū in hūs que deferuntur,vertitur solum cōmodū etiam pupilli cui,pter emolumentū hereditatis sue q eo morīēte consequūtur petere tenentur sibi tutorē cōstitui: quare ad commodum pupillare ne alis prouisio legis videat inutilis dicendum est q non habeat locum dilatio talis vr oibus z singulis qui gradatim pupillo coniuncti sunt; detur annus. Uel vt omniū saluetur optimo in hac questione distinguc. Aut mater fuit in infirmitate vel alia magna causa impedita, ita q etiam p aliū hoc expedire nō potuit, z tunc non cōputet vnus z idem annus matri z cōiunctis alijs ad pupilli successionē venientibus,sed ipso anno elapso alij petere teneantur,aut nō fuit impedita, z tunc q statim qō potuit petere z neglexerit , incidit in penā dicte l.ij.§.fi mater,in prin.z.ff.ad tertul. z qui pe.tu.l.ij.§. idem diuus nō detur alius annus ad ipsius pupilli vēturos hereditatem , sed intra ipsum eundē annū petere teneantur. z hoc bene colligit.ea.l.ij.§.cō festim.ff.ad tertul. hec etiam videtur intentio fuisse legislatoris.d.l. sciant.§. de legi.here.z.d.§.confestim.ibi cum dicit ita tamē vr nullo modo annale tempus excederet z facit ad hoc.§. qui admit. ad bono.posl.l.fi.ff.de succes.edict.l.j.ver.quibus,instit.de bonoz.pos.§. pe.ff.de acqui.here.l.nolle.et gratia de concel.prebē. quia diuersitatem. z quod ibi notatur.z quod notat Boffre.extra de elect.eis quibus, z Archid.ne sede vacan.c.j.lib.vj.post prin.

Pupillo intra pubertatem mortuo.si mater quam oēs alij fuerāt negligentes in tutore petēdo qs tūc ipsi pupilli succedet.

¶Secudo queritur. Quid si tam mater q omnes alij negligenter agunt in petendo tutorem , z pupillus moritur intra pubertatem? Respondeo mater succedet , auferetur tñ hereditas ab ipsa tanquā ab indigna per fiscum.arg.ff.de hūs qui vt indign.l.iij.z ex hūs que no.in simili.§.de episco.audien.aut.liberi.z in aut.vt cum de appel. cogno.§.fi quis de predictis.Uel dic q non fisco sed potius ecclesie illius ciuitatis ex qua pupillus ortus est.ar.eo.tit.§. si vnum de predictis.z.§.z vniuersaliter.z hoc est equus dum tamen cōueratur in redemptionem captiuorum qs nostri tēporis epi forte nō facerent. Qui autē sunt captiui ad quos redimēdos teneatur ecclesia vide qs no.tit.q.ij. sicut oīno per gl.z Archid.z.c.sacrozum.in fi.z.c.sequēt. z per Archi.xvj.q.j.c. q; iuxta. Sed si hoc meo arbitrio poneretur egris laborantibus, z qui ob debilitatem z impotentiam victū sibi afferre nequeunt deficientibus captiuis qui sunt in manibus barbarorum z hostium fidei christiane distribuēda, hec decernerē erogan da.§.de epis.z cle.si quis ad declinandā.§.vbi aūt.Nos em alere qui debilitate faciente suis manibus laborare non possunt sumus obnoxij.ex precepto.lxxij.di.c.ij. ¶In hūs etiam attēdēda est eras,verecundia,que ingenuos prodeat natales z alia.lxxvj.di. non satis. Uel forte melius erogarentur pauperibus religiosis,z mendicantibus qui ob christi amozem bonis oībus renunciauerunt , cōcurrunt enim due rationes in eis.§.pauperias z religio.ff.de relig.sunt perso ne,z in aut.de consang.z vteri.fra.§.hec igitur.in fi.De hoc vide qs notat Archid.de testa.c.j.lib.vj.in verbo.christi pauperes. z scripsi plenius.§.de anno.ciui.l.ij. ¶Et post q de predictis cepta est materia nota q mater tenetur certum nominare tutorē constitui filio suo pupillo.ff.qui pe.tuto.l.ij.§.idem diuus.z ad tertul.l.ij.§. si mater.z hoc sentit gl.ff.de testa.tuto.si quis sub conditione.in fine magne gl. De hoc tamen melius notat Cyn.§.quando mu.tu.off.fun.po.aut. matri.q.v. Tenetur etiam petere idoneum operari effectualiter q detur.ff.ad tertul.l.j.§.non solum.z notatur.§.de procurat.l.aliena. z vide quod notatur.d.§.si mater.in glo.quod potuit. Sic etiā pri natur mater successione filij si cum pregnans esset nō petīt curatorē dari ventri.eod.tit.ad tertulia.l.ij.§.quod si cum pregnans. Sic etiā tenetur petere furiosū,z talem petere dz qui nō sit priuilegio vel excusatione munitus vt ibi sequitur,immo tenetur mater instare q tutor inuentarium faciat , iuret qz vtilia agere,inutilia pretermittere, §.de administra.tuto.l.fi.§.personis.z ibi no.q locū habet in eo tutore quem mater ipsa petīt. Secus in legitimo z testamentario.vt ibi no.Ly.Si hec nō faciat z filius impubes moriatur ab ipsius hereditate repellitur.§.de legi.here.sciant. Excusatur autem impedita infirmitate vel alia magna causa, ita qō etiam alij hoc mandare nō potuit. Similiter excusatur si filij mortalitate preuenta est , puta si mortuus est intra annum.d.l.ij.§.confestim.z est simile.ff. de lib.agnoscen.l.j.§.eleganter.ibi quippe.ꝛc.vel si filij pemtus sunt egeni.d. l.ij.§.si mater,versic.quod si penitus. Item si ab alijs ea non fructra petuēra est,vt ibi sequitur. Item si mater est minor.§.ij aduersus

Mfante iustatur in

delictum.l.ij.

¶Tertio queriē quid si pupillus habeat tutorem testamentarium aut legitimū,qui nō tñ administrāt,an teneatur mater instare q ge

rant efficaciter z inuentariū faciāt? videtur q nō,sed mater ex hoc stare q tu sit excusata.qz.§.de admi.tut.l.ij.§. pfonis. videtur solum de datiuis tor testaloqui cum dicit,eos quos ordinauerunt.i.ordinari fecerunt , ergo in metarius testamentario z legitimo secus.ff.de iudi.cū pretor.§. de procu.mas aut legitiritus.vt sic.predicta.l.sciant.§.de legit.here.cum concor.tanē odio mus nisi sa z rigida restringantur.de regu.iur.odia.li.vj.z hoc vt pdixi tenet sui gerat Ly.d.§.personis.ad hoc etiam facit, qz vbi plures eiusdē gradꝰ sunt circaciter pupillo coniuncti, vnus eozum tutelam gerit,bona tñ omnium sunt alis venitat pupillo ratione gestionis vnius tacite obligata.in aut.de here.ab in priuanda test.§.ex his pari ratione testamentario aut legitimo exīstēte mater successioe est a predicta sollicitudine excusanda , z videtur casus q hoc.§. qui ipsius. pe.tuto.cum iure.z not.§.ad tertul.matres. Sed cōtra hoc videtur aperte.quia parta sunt matrem tutorem nō petere vel administrare ex mandato patris sed non legitime, puta hoc nō petito a principe. ff.ad tertul.l.ij.§.fi mater. Item qz si ipsa gessit,aut alij gesserunt,nō tamen a iudice petierunt,nec inuentarium fecerunt,punienda est.vt ibi not.in gl.quod potuit ꝛc. Si ergo solennitas omissa punit eam, fortius punietur ex opere seu defectu ipsius administrationis vt pupillo erat expediens non secuto. Item cessante matre petere tutorez admittuntur ad successionem alij sequentis gradus, ergo manifestū est q pupillus eo casu legitimos tutores habebat. Et hoc videtur verius cum leges nō verbis sed rebus z rerū effectibus imponant. §.cōmunia de leg.l.ij. in fi.Et faciūt pro hac parte plura que scripsi. §.de decur.l.fi quis decurio.in nota magna. Ad secundam partē prime questionis.vnde si relinquatur seruo libertas.cū.z. dare poterit; q̄us.z.habeat possitq; illa dare non consequitur libertatē nisi realiter illa det.oportet enim q actus potentiam sequatur.ff. de sta.libe. l.ij.§.fi quis seruū. Si ergo in libertate pro qua multa specialia contra iurium rationes inducta sunt leges actum exquirunt, q̄uis testatoz solam potentiam designauerit, fortius z rationalibus pro vtilitate pupilli,z vt leges non sint ludibrio,testamentario aut legitimo existente,non tamen administrante iustū est non sufficere matri nisi actualiter operetur z faciet q administret;z facit.ff. de of.procōsul, si in aliquam.versicul.curatores.z quod ibi not.in verbo diligenter, In omnibus enim eadem est ratio scilicet pupilli vtilitas , ergo idē ius seruandum est.§.ad.l.fal.l.fin.in fi.cū §i.Lex quippe opus requirit,sed gratia voluntatem,cv.q.i.§i quis non iratus. Ad idem facit. §.de aduo.diuer.iudi.per hanc.vltra medium.ibi z omnino non pro hiberint ꝛc. Non obstat lex cū iure.qz tūc dicitur pupillus habere tutorem qi habet administratorem.ar.ff.p emptore. qui fundū.§. si tutor.de verb.signi.tuguri.in fi.cum ibi no.z facit.§.in qui.cau.tur. ha.l.,ppter.cum dicit tutelā administrāti.sicut possessor. qui re actu possidet.§.de epis.z cle.l.ij.z.ff.qui satisda.cog.l.sciendum. Ad hoc vide plura similia.§.ti.j.in sacris.iij.in prin.z fic respōde ad gl.que est in l.matres.§. ad tertul. habere em quis tutorē dicitur qi habet cum effectu.ff.de verb.signi.nomen.§.vlti. z de eo per quem factum est.l.pe.§.docere.nec em sufficit iure posse quid fieri,nisi z factum accedat.ff.de sus.tu.l.iij.§.idem erit.cū ibi notatis. Unde in his que dicuntur fieri ipso iure necessarium est factū hois alias in eis iuris dispositio cessat vt patet in cōpensatione in sua que ipso iure nulla est in testamento ipso iure nullo,quod prosequere vt no.ff. de leg.prest. si quis in potestate.in prin.z in spec.de loca.§.vltim.ver.glvij.quare in tutore legitimo necessarium est factum eius idest administratio. Cum ergo leges ideo requirant tutorem pupillo constitui vt personam resq; ipsius cum summa diligentia tueatur. ne ipso administratione cessante pupillus z eius patrimonium pereant quod patet, qz si in pupillari etate moriatur ea ratione mortuus esse presumitur, qz tutorem qui tueretur ipsum non habuit secundum Rof.in li.de sen. con.per tertullianum manifestum est non sufficere ad hoc solū tutoris nomen sed requiritur administrationis effectus. Item quia mater tenetur tutorē datum in testamento facere confirmari.ff. qui pe. tuto.l.ij.in prin. Ite tenetur cogi facere tutorē datū vt administret. plenū nāq; officiū circa hoc desideramus in matre.ff. ad tertul.l.ij. §.qd si non cōpulit,ergo plenum officiū exigat ab ea: vt faciet q tutoz legitimus administret, ne hoc illi obstet in hereditate sui filij vē dicāda vt ibi. Preterea cū plures tutores i testamēto dati sunt vno mortuo,tenet mater petere alium a iudice dari.ff.de administ.tuto. lucius.§.cū testamēto.cū tñ reliqui vincēs administrarēt,z persona z bona pupilli ex obitu seu defectu tutoris premortui, non perirent, fortius ergo tenet mī facere z curare cū sol? z vnic? est,q nō administrans tutoz legitim? administret,a deo nāq; in his administratio attenditur: vt etiam vna tutela si diuisa plurimum negotiosaq; fit pro pluribus computetur, z plures pro vna si parum in earū administratione sit vacatum.ff.de excusa.tuto,non tantum. in prin.z.l.si is qui tres.§.vltimo.cum earum concordan.(Ad gradum.) De ista prepositione ad,habetur.lxxiij.distinctio.presopter.lxxvij.distinct. episcopus.extra de in integrum restitutio.cum ex literis , de dolo z contuma.cum dilectus.z de dilatio.exposuit.in prin. ¶Et not.de gradu qui semp est in honorib attēdend?.ff.de mu.z honozi.vt gradatim.xciij.distin.legimus. Per ordinem enim non per saltum sunt

Tutorem testamēto datum tenetur mater facere cōfirmari.

Gradus semper in honorib attēdi debet.

Universidad de Deusto
Biblioteca

deferendi.lix.distin.si officia. Nam casum appetit qui ad summi loci fastigia postpositis gradibus p abrupta querit ascensum.tiviij.dist. ficut. Et qui per saltum promouetur,primilegiū nō meretur.ff.de adu.diuer.iudi.l.pe.in fi.z vide.ff.de primicer.l.ij.in verbo gradcum. Sic z in perpetrādis criminibus gradatim natura procedit. Iuxta illud Quintiliani in pariete palmato,innocētia per gradus ceteros ab hoc discedit, z ne in maximis trepidet audacia diu vires in mis noibus colligit, nemo inde cepit quo incredibilius est peruenisse. (Utqz.)i.postq̄.(Fata.)i.dei prouidentia.(Subduxerint) subtra xerint,abstulerint.(Premia)mercedes emoluméta,munera,vel stipēdia.vt predixit. Et nota p premiū a lege datum primatus auferre non potest.in aut.de nupt.§.si vero filios ex aliqua.nec minuere nec turbare vt ibi. (Subiectione) q̄ cum supplicatione potissime fit ab ambitiosis. Ambitiosus nāqz subsequitur z obsequitur,cuncros honozat,vniuersis inclinat,frequentat curias,incitat optimates. assurgit z amplexatur,applaudit z adulatur ꝛc.vt scripsi.ff.de decurion. omnes oino,alias est litera obiectione,alias obreptione. vt gl.dicit.

Ambitio si propriates.

¶Et nota p a crimine ambitionis videtur alienus qui se virtutum merito dignū honoribus esse cognoscit,ar.a contrario.l.j.dist.mirabimur. Adidem de offic.pret.barbarius.de decurio.eos. Sine peccato eñ quis honorem magisterij cōcedi sibi postulat si est dign⁹,vij.q.i.in scripturis.z no.Jo.an.in cle.de magistris.c.j. Iuxta q̄ etiaz Cassiodorus.ix.vaf.epist.viij. Poissonum dogmatibus eruditi opinionis gratia delectentur augeri. Nā quanto se vnusquisqz melioribus cognoscit actibus studuisse, tanto amplius grandioza presumit apperere. Adidem.ff.ad.l.iuk're.l.fi.in prin.z.j.de re mili.contra publicam,z quod scripsi.ff.de his qui spon.mu.fu.qui publici. Et illud Augustini in sermone de die consecrationis sue, laudari a male viuentibus nolo z detestato.z, laudari autem a bene viuentibus sic dicam nolo mentiozi,si dicam volo,timeo ne sim humanitatis appetēs tioz quam solicitatis. Quid ergo dicam.nec plene nolo nec volo.nō plene nolo in laude humana perielitari,nō plene volo ne ingrati sint quibus predico.vide quod not.cxxi.distin.tenere. vbi patet q̄ iusto liceat se laudare.i.q.vj.sicut is.z.cxiij.qō.iij.ecce. z quod scripsi.j.de coarta.l.final. ¶In gloss.fin.ibi.obiectione.adde.vel.i.subiectione que cum supplicatione fit vt predixi.

¶Idem. Lex.ij.

Nulli. ¶Casus. Non poterit quicunqz iudex aliquem agentē in rebus deponere,vel ab officio remouere. Et hoc q̄ probati per principē promouentur. (Copia) quia sunt a principe approbati.vt patet ex eo qd sequit.(Probata)per phatoriā.vt.j.l. priori.in fi.(Veteris)als veri als vereri. ¶Post sedam glos.adde. z.ff.de domesti.z protector.l.iij. ¶In gloss.iij.ibi scripta.adde.vt.j. de coarta.l.quicunqz cartas.z.j.de come.l.fin in fi. Et ibi de comes tu.l.fi.adde.z.ff.de aduo.diuer.iudicum.de constitutione.

¶Imperator. Lex.iij.

Matriculam agentium in rebus a tua celsitudine confectā admittentes iubemus :ne ducennarij plusquam.xlviij.in singulis habeantur in posterum :z numerum centenariorum ducenti viri quos vacante tempore gradus cōperientes admiserint. Partiqz modo biarchozū nomen meritūqz ducēti quinquaginta viri dūtaxat preterea circitozum.ccc.z equitū quadringenti.limplcant. ¶Sit in eternum illa quoqz firma:stabilisqz tue:sublimitatis dispositio:vt si quis de numero ducennariozum quos.xlviij.quotannis esse censuimus: forsan de luce migrauerit laborum eius fructum successozes ab intestato vel ex testamento venientes luctui dispensent. Et ita omnibus inter ceteros superstites potiātur solatijs: tanquam si vnius qui hec eadem diu sperauerat,sibimet vēdidisset. Qua de causa locum etiā eius successozum intuitu vacare cōueniet. ¶Nemo autem sine diuali probatoria quam codices i sacro nostro scrinio memorie positi debeant inserenda accipere militaribus eiusdem deuotissime schole :stipendijs vel priuilegijs potiatur.

Matriculam. ¶Cū plures essent numeri agentiū: z ipsi agētes in rebus magister officiozum reducit z ordinauit eos ad debitū,z matriculā inde scripsit in qua deberent omnes ipsi numeri z agentes cōtineri. Erat autem ordinario talis vt essent electi.ducennarū quozū quilibet preerat ducēnis viris agentibus in rebus esset.q; archozū numerus ducentozum quinquaginta, circiter rum etiam numerus trecentozū, z equitum quadringentozum quinquaginta.hanc ordinatione z matriculam approbat. Statuiqz vt si quis ex numero ducēnariozum morietur . succedentes eius stipendia mortui cōsequerētur:sicut cōsequerē mortuꝰ si vixisset, propter qd locus mortui etiam vacare dz. Nullus autē dz ad stipēdia z priuilegia militantiū dicte schole sine p̄batoria seu litera principis q̄ in registro est asserenda assumi. (Confectam.)i.conscriptam.lxx.di.sanctozum. (Pariqz.)verf. (Modo)forma. (Būtaxat)ipleat qō est.) j.z expone tantummodo. (Circitozum)subaudi numerum qō est.ff. (Equitū) supple viri.f. impleant qō est infra equitum.f. numerum. (Quadringenti.)f.viri.(Sit.)§.(Fixa)incerta. (Stabilis)non mobilis. (Et si quis.)ver.vbi ad dispositionē declarādo addit.(Luce) hac vita.(Emigrauerit.)exierit.(Luctui.)Luctus dict⁹ q̄ fit humano cordi quasi vulnus vel vlcus cui sanando cōsolationes adhibentur fm Papiam.(Et ita.)ver.(Superstites)viuētes.(Potiātur)fruantur.(Solatijs)salarijs.(Tanq̄.)ver.(Vendicasset)acquisset.(Sua de cā.)ver.z dic.i.ppter quā causam.(Nemo.)§.(Diuali)imperiali.(Memorie)registri.(Inserenda)registrāda. ¶Post primam.gl.adde.vt.j.de castre.leg.ij.z.ff. de testa.mili.scrimarios.z clare colligitur.j.de coarta.quicūqz.ij.Sed ppte dicitur matricula p̄uisionis. Unde legit in vita beati Siluestri q̄ habebat nomina viduarū z orphanozū in matricula sua scripta fm Hug.z est simile.ff. q.iij.quid obest. Sed pro gl.z facit.j.de come.l.ij.z.ij.z de diuer.of. l.iij.z in decretis.l.di.cōtumaces.vbi aliter exponitur per Archi.ad idem.liiij.dist.c.j.z.ij.q.j.nomen.vbi de hoc nisum.z.ff. de primicer. l.fi.§.hos ante.z.ff.si.fi.l.conperimus.in fi.z.ff. de aduo.diuer.iudic. petitionē.in prin.Sed aliter accipitur matricula.xxv.dist. perfectis. in fine. Item hec matricula vocatur alibi tabula : vt.ix.q.j.nolo. in fine.z.ff.questio.iij. quid obest homini : alibi vocatur breuis.ff. de colle.f.

¶Idem. Lex.iiij.

Ex eo. ¶Diuersi erant numeri agentiū in rebus,centenariū z ducentenarij.ff.l.prozim. itaqz agentes in rebus eoipso q̄ etiam de gradu centenariozū facti sunt cum in vrbe morantur non plus cozā alio q̄ cozā magistro officiozum conueniri , vel eo cui hoc ipse cōmiserit.plus quoqz aduersarios suos trahere ad dictū examē.qd locū hz non solum in ciuilibus,sed multo magis in criminalibus causis z rationem ponit. Os pmilegium vult locum habere etiā in alijs dicte schole qui vocantur subarrubij post depositum officiū.si cū inter centenarios fuisse inueniunt. Predicti quoqz centenarij si in puincia reperiant pro negotijs propijs:non quidem p eis aliqs munus publicū exequendū cōmissum sit , nō poterunt vti prerogatiua fozi,sed sub pfatibus prouinciarum poterunt cōuenire. (Quo)alias q̄.(Ducene.)i.ducenariozum. (Schola.) i.societate. (Pulsari)conueniri,citari.(Vel in.)verficul.(Examine)foro iudicialī. (Preterquam.) Et nota q̄ hec prepositio hic inclusiue ponit sic.ff.de pign.actio.l.j.in fine.z extra de prescrip.literas in fine.quā doque exclusiue.ff.de diuorcijs.nullum.vbi de hoc. Ad huius solutionem potest sic dici. Quotiens hec dictio ponitur post genus, aut aliquod aliud sub quo illud quod excipitur de sui natura posset includi , nisi exceptio facta esset , z tunc ponitur exclusiue. Do ue. ne exemplum , dono tibi omnia bona mea preter equum . At vbi non includitur tunc ponit inclusiue, verbi gratia , dono tibi omnes equos meos preter codicem, tunc q̄ codex non continetur sub nole equorum,ponitur inclusiue. Alij dicunt q̄ de sui natura semper excludit.d.l.j.in fine. Sed obstat.ff.de procurato.sed hec.§.preter satisdationem sed ibi constabat q̄ de iure tenebatur ad prestandam illaz satisfationem procurator. Unde ibi non potest intelligi quod excludat satisdationē, z idē respōdetur ad.l.pponimus.ff. de procu.§.sed z is.eo.tit.vbi hec soluto patet apertius. De hoc etiā no. Archi.xiij. q.ij.ebion.z Innoc.extra de elec.dudū.ij.in fin. Vel dic q̄ in his in quib⁹ vertit fauor z larga fit interpretatio includat.ff. de annu.lega. Seyo.§.vroni. At in his in qbus vertitur odium z stricta fit in eis interpretatio, puta in ambitiosis z rescriptis bñficialibus, tunc excludat,vt patet ex his que not. Bul. in spec. de lega.§.videndū.ver. quid si indulget. (Et cul.)ff.z subaudi ei. (Concesserit.)alias comisit Scholares p delegationē. (Quisqz.) alias qbusqz, alias quisqz,alias deest,z res conueniri neque nisi coram suo iudice. Mulier i magis.z sequentia pro dño Jac.de arer.q̄ tenet mulierē nullo modo posse in causa criminali testimoniū ferre,etiā de iure ciuili. nam pro minali an hibetur esse testis in testamento.ff. de testa. qui testamēto.§. mulier, possit testificari, fortius prohibetur in causa criminali vbi de salute hominis agitur, ff. de appellat.additos.circa materia enim periculum vertitur.glō. di.quiescamus.z ideo cautius est agendum.ff.de car.edic.l.j.§.sed z si quis.§. de fal.vbi varium quippe z mutabile semp femina testimonium producit.extra de vero.signi.foms.ad fin.vbi de hoc.De iure vero cāno.in criminalibus prohibetur omnino.xxxiij.q.v. mulieres. Alij tenent expresse q̄ possit.ff.de testi.ex eo . magime contra aliam mulierem.ff. de hereti.qui z qui admittitur in causa matrimoniali. extra de testi.tam literis.z.c.super eo.z in crimine Symonie.extra de Symo.tanta.z in causa denunciatiōis super crimine. extra de testi. qui.z in causa cum crimen in modum exceptiōis obijcitur.d.c. cum literis.z cum clericus accusatur q̄ delinquit cū monali potest se purgare cum alijs monialibus qō dic vt no.xvij.q.j.in decima. Sic argunt iurisconsulti.ff. de euicto.si per impudentiam.§. non mirum. (Cuius de nulla re.)i. de cuius vlla re non possit. Et not.q̄ qui prohibetur cognoscere de ciuili fortius arcēdus est a criminali, materia enī illis intelligantur esse prohibita quibus vetita sunt minora.ff.de seruis expor.cui pacto.z extra de sentē.epcom.cum illorum.ad idē. ff. de sena.qui indignus. Ar.cotra.extra de tregua.c.j.ij.dic de hoc. bzoc.pur ibi not.z vide.xiij.di.c.nulli.z.xxvij.q.ij.sunt qui.z quod ibi no. Item econtra cui conceditur quod est maius, concessum intelligitur quod est minus . extra de dec.ex parte.in.xvj.q.ij.c.vltis. xij.q.j.precipimus.cum eozum cōcor. Item a quo remouetur parū digninus,fortius remouebit magis indignus.xxxiij.dist.c.vlqz adeo. Scias etiā q̄ in cōtractis q̄uor sunt q̄ faciunt vt vno prohibito reliquum p̄hibitū vno permisso reliquū permissum intelligat, qō ppse quere.vt no. Archi.xiij.di.in prin. (Nūc aūt.)§.alias est ira. Aut⁹ aūt bñficij prerogatiua subarrubis etiā qui in singulis inuenūtur pro tēporibus deferri iubemus.Iz hanc in eozū persona more quoqz veterum seruari cognouerimus.z hec est verior litera.(Prerogatiua)priuilegiū.(Subarrub⁹)nota certoū officialtū seu ministrorum de schola,ipsoū agentiū in rebus.(Licet.)verfic. (Hanc.)f.prerogatiuam.(Ut tū.)verfi.z modificat qō predixit. (Ceteros)alias ceteros.z est cōis litera. (Ambigant) dubitent. (Predictas.)§. (Iuncta)alias iniuncta z subaudi ibi. Et nota contra scholares q̄ reperti in prouincia non vruntur priuilegio fori.§.item.j.in sacris.ff. vbi de hoc dixi.(Eosqz.)verficul. (Obedire)parere,obtemperare. ¶In gl.sic.ff.ibi latrunculator.adde.sed illud debet intelligi. vt cognoscat de crimine ex commissione principis. ¶Post glo.vt.j.ti.j. adde. Vel dic q̄ hec lex loquitur in subarrubijs qui sunt militiri. seu militantes in schola agentium in rebus vt officio multo licet alij vrantur priuilegio.hi tū non.nisi inueniantur fuisse inter ceteranos vt in casus compositione dixi.z hec solutio magis placet.

¶Idem. Lex.v.

Agentes in rebus qui per ordinem cōsequi solent principatus insignia: in vnoquoqz scrinio fabricarum z barbarozū quaternozum subarum solicitudine per annū dūtaxat integrum procedentes gradatim subire: hac in eternū valitura lege decernimus. ¶Exceptis videlicet vniuersis negotiatoribus quolibet mercimoniū pro se gerentibus interpositasve personas. Cū eis antea sacratissimis constitutionibus inter dictū sit militare. Exceptis nihilominus his qui possessionū alienarū solicitudine procurationemve susceperint. Eos enim ad hec officia volumus aspirare quozū labores schole agentium in rebus testimonio cō probātur. Illi quoqz sunt ab hoc liberalitate nostre mā suetudinis excludendi qui cum schole cidē societ̄ in sacris scrinijs:quibus viri spectabilis primicerius z tres ocerius presunt adiuuantes eos publicarum chartarū tractatibus occupātur z duobus officijs operam suam adhibere non possunt. Nam preter emolumenta que de predictis scrinijs consequūtur: principatus etiā solatio debent esse contēpti. Quod si morbo vel cratis senio captī z imperiti hmōi rerum vel quocunqz alio vitio prepediti per se memorati officij curam subire nequierint; consideratis predētibus eozū laboribus per substituti chartulariū eiusdem scrinij cui pfutur⁹ est: ipse ydoneū z tā moribus optimis pditum q̄s scientiam peritiamqz rerum habētem electione sua suarumqz periculo facultatum prefatum munus eos implere precipimus.

Agentes. Als est ante hanc legē rubrica de propositis agentiū in rebus,sed male q̄ nō debet hic esse rubrica. Dimide hāc legē in duas ptes. Scōa ibi,exceptis. In prima dicas q̄ in schola agentium in rebus erant officia que dicebant fabricoz, barbarozū,quaternozū,z subarrubozū. Statuit ergo imperator vt quilibet agens in rebus gerat officium suū in aliquo pdictozū gradum in quo assumpt⁹ est annuatim.i. p annū integrū. z gradatim procedentes vt vnus succedat alteri,iuxta matricule ordinē, z sic ad principatū ipsius officij perueniant ordinate. (Per ordinem.) No. aperte hic literā,p scōo genito cōcra filiū primogenitū. de quo plene vide.j.de priui.eo.q̄ in pal.mili.l.j.z de re.l.fi. (Barbarozū.)si.j.de priuil.schol.l.j.(Quaternarū) alias quaternozum z melius. (Soloci tudinem)i.officiū vel man⁹ vt dicit.j.in fine legis. (Būtaxat)tātū modo. (Decernimus)hic fume ordinē litere,decernimus agēces ꝛc. ¶Exceptis. ¶Casus. A predicto munere gerendo vel officio prohibentur oēs negotiatores quodlibet mercimoniū per se vel alios mercatores exercentes nec non bi q̄ possessionum alienarū solicitudinē procurationēve suscipiunt. Illā ad talia officia vult imperator solūmodo aspirare quozum labores comprobant testimonio schole agentium in reb⁹. Prohibent etiam illi q̄ occupati sunt i officio sacrozū scriniozū qbus plus pmicerius z tres ocerij⁹ adiuuātes eos in tractatu publicarū cartarū ꝛ de schola sint agentiū in reb⁹ quia duobus talib⁹ officijs operā dare nō pnt. Ultimo dicit q̄ si tales i sacris scrinijs occupati detenti sunt morbo vel etate. q̄ senes vel alio vitio impediti vel imperiti horū munerū agendorum inueniantur inhabiles ad curā ipsius officijs subeundā, aūtēris p̄decētibus eozū laboribus si hoc digni propterea iudicant⁹ tale mun⁹ poterūt p substituturū p̄doneū q̄ sit cartulari⁹ illius scrinij cui ipse p̄fectus erat ipse re. Ipse aūt subiuuat⁹ dz esse p̄doneus moribus optimis p̄ditus scientia peritiaqz rerū habēs quē ipse subiuuates eligat sub periculo sui z suarū facultatū. (Per se.) Nota hoc cōtra nobiles ianuēses, z venetos, q̄ honorē nobilitatis nō retinēt z facit pro neopolitanis qui cusriarū lenocinijs vrbis illecebris officioqz rapinis intemperanter expositi dicūt negotiationem nobilitatis ignominiā fore. (Cum eis.) ver. Et est honestia rō pmissoz. (Aut) als ante, als nō. (Exceptis.) ver. (Alienarū) in qbus si qd ppera agit⁹ est punīdum quod not. in p̄pūs est culpādū. ff. so. ma. si cōstante. §. si maritus. (Eos.) verficu. (Etiā) alias em. (Testimonio) ad qō.j.ti.j.l.iij. in medio. z.ff. ti.j. (Vniuersis.) (Illi quoqz.) ff. (Dare) als adhibere. (Non plus.) Ex hac litera sumpto argumēto a cōtrario qō est fortissimū. ff. de of. ei⁹ cui mand.est iur. l.j. §. huius rei. videtur q̄ qs possit gerere binā officia si ad ea gerenda virtutū merito est ydone⁹. nam cessante cā z rōne.l. cessat effect⁹.ff. de epi.z cle.similiter. de hoc scripsi.ff. de primice.l.j. vel intellige vt statim dicā. (Illa.) ff. (Post.) al. pter. (Emolumenta) fructus labor. (Principat⁹) q̄ erat de schola agentiū in reb⁹, z primiceps cartularioꝝ in officio scriniozum. q̄ dā p eos agēda erant minusterio officij z munerū sui agentiū in reb⁹ q̄ dependebat ab officio scriniozū, z tō vt p̄cete possent suū mun⁹ implere deputati erant cartularij scrinioꝝ vt p̄dictū est, z sic nō dicunt duo. sed vnū officiū exercere ,ppter cōnexitatē, illa alias non possent in vtroqz officio militare. vt.ff. ti.j. hac pte. (Duo si.) ff. (Rerū.) i. munerū p̄dictozū numerorum de qb⁹ i p̄ncipio dixerat. (Impiti) indocti. Et nota q̄ peritia est vitiū vt lequit, vñ culpe adnumeratur. ff. q̄ qlqs iuris. l.ij. cū concor. z ad.l.acquil. idē iuris. in fi. cum cōcor. Sed dicas q̄ imperitia seu ignorātia no est. ppue culpa sed pena fm Augu. xxj. de ciuitate dei vt dicet statim in verbo peritiā sicut ignorātia nō est peccū, sz pena peccati. p quo vide.xv.q.j. quasi per totū. Cū puer.xv. Os iustoꝝ pascetur imperitia tūc aūt est culpa qū quis se imiscuerit z imperitum agnoscens ingerit se aut ingeri patitur negotio cuius artem ignorat ad hoc.ff. de actioni. empt. iulianus. §. qui tamen. z.d.l.ij. z ad.l.

Universidad de Deusto
Biblioteca

aquil.si seruus seruū.§.pe.(Impedit)impediti.(Per substitutū.)
Officium suum pōt quis p substitutū im plere.
Nota ꝙ per substitutum seruit qs z munus implet. neq; eū remouet dus est egrotus si sui corporis molestiā irruerit. sed alius sibi subrogandus interim.vt hic.ec.vū.q.j.scripsit. Item z seruire dicitur reipublice infirmitate durante.ff.de sta.lib.cum heres.§.stich⁹. (Eiusdem scripꝫ sic z economus debet esse de gremio, z sindicus de collegio vel ciuitate vñ eligitur vt colligit.ā.de decur.l.curiales oium. z et eo.quod no.eo.tit.qs tam. z.l.notationum.in vno eū eodemqꝫ officio non dz dispar esse.pfessio.xvj.q.vl.in nona.z expresse ad idē. xvij.q.ij.⁊ ſt.z.xxxix.di.q; in qbuscā.z.c.iudicatum lxj.dis.obitū. z.c.nullus.cū ibi no.z.j.de pal.sac.lar.pulso.ad fi.z quod ibi scripsi in verbo enumero.z no.ff.ꝙ cuiusqꝫ vniuersi.noie.l.plane.ad idē.tz. q.iij.cum scimus.ignoti quidā nō sunt constituendi. extra de postul. p.ja.bone.ij.ad fi.z de preben.in lateranū.in fi. quod verū est nisi necessitas contrarium suadeat fm Bul.in spec.de sindico.versꝰdz autē. z tunc etiā querendus est optimus seu honestissimus.ff.de tut.z cura.da.ab his diuus.quod no.viij.q.j.l3.z extra de electio. cum inter canonicos.in gl.hic sumꝫtur. Iré subditus extraneo est preferēdus. nā qs per eū male gerit facilius emendatur.d.c.iudicatum. Facitur etiam pmissa iura ꝙ substituti ab economo z sindico debeāt esse de gremio.ad qs est satis aperte.extra de of.deleg.cum re.z qs ibi not. qs dic verum si ydoneus ibi pōt haberi.vt pdixi. (Ydoneū)facit.ff. de mune.z hono.l.vr gradatim.post pin.z.ff.de arbit.labeo.in fi.cū concor.Item sufficientem.ā.de sac.sanct.ec.qui sub ptextu.credidit eū princeps.zc.ff.de offi.prefec.ptor.l.j.§.pe.Nā z ab ordine recedē dum est si iurta ordinē ydoneus non habetur.ff.de leg.sciēdi.§.pe. Quid autē si magister cōuenit scholaribus vno anno legere ꝑ certo salario:z ante finē anni vult eque bonū substituere, an scholaribus cōtradicentibus hoc possit,ita ꝙ ei salariū debeat?vī ꝙ sic.ar.huiꝰ l.cū cōcor.De hac ꝙstione dic vt no.Joā.an.in mercuriali.in regula pōnit qs.an etiā consuetudo nō residendi in ecclesia rectorē excuset vt possit in ea per vicariū deseruire.no.Archi.xxxj.di. sacerdotib⁹. (Nobis optimis nam boni mores plusꝫ diutie operātur.insti. de sus.tut.in fi.z attende ꝙ dicit optimis z sic in superlativo. Et sic paret ꝙ propie ydoneitas attēdit circa mores.sic no.in procuratoribus. Jo.an.de procura.si duo.in fi.lib.vj.vide.ā. de cōue.fi.de.l.ij. Item industria ita ꝙ a malis hoibus non decipiat.ff.cōmo.argētū. Item nota qualis esse debeat substitutus: dz etiam esse laudabilis. ā.de cañ.lar.ti.l.iij.§.illud.vide quod ibi scripsi in verbo laudabiles. Sed vbi talis vicarius reperitur,vbi talis vir adest in singulis pre sentialis. (Predictum)ornatū,sublimatū,z preciarū clarificarum. (Scientiā)que propie est cū res aliqua certa ratione pcipitur; z est rerū que sunt comprehēsio veritatis immutabilium secundū ꝓap. (Peritiam)q̄ est plenitudo scientie z prouidentie fm eundē, vel artis perfectio.ā.de vsuca,p empt.l.ij.quod idē est.Ecōtra imperitia causat ab ignoātia.xxv.q.j.diuus. z ea nihil est impertinentius ſm Macro.in saturnalibus. Nam z incerti certaminis cōpositionē sepe generat.ā.de arbi.ne in arbitris.§.finauté in scriptura. z propie est circa artē in qua agitur.ff.de iurisdi.omniū iud.si per errorē.cum ibi nota. Quinimmo ipsa imperitia sicut insipientia pena est.Unde Aug.xxj.de ci.dei.c.xiij. Non parua pena est ipsa insipientia vel imperitia q̄ vsqꝫ adeo fugienda merito iudicatur, vt per penas doloribus plenas pueri cogātur queqꝫ artificia vl literas discere.ipsumqꝫ discere ad qs penis adiunctur tā penale est eis vt nonnunquā ipsas penas per quas compellunt dicere malint ferre ꝙ dicere. Alias imperitia z infirmitas equipollent vt colligit.ff. de li.ho.exhi.l.iij.§.si

Prelati vero. Et nota ꝙ puericia,eruditio,z scientia in prelatis z iudicibus debēt esse minus requiruntur vt hic immo tāta in eis dz esse scientia. z eruditio periti. eru ꝙ quicqd agūt,qcqd loquunt,fit doctrina subiectorū. vt ait Piero. diti, z scie ad fabiolā. Iré bene viuentibus se exhibere equalem quasi honore tes. suppresso z circa peruersos exercere iustitiaꝫ. vt ait sup Piere.li.xx. Et facit ad hanc.l.ff.de decre.ab ordi.facien.l.j.z.ā.de profel.qui in vr.constan.l.j.in proemio.insti.§.cūqꝫ. Scientia quidem valet quo ad cognitionem,experientia quo ad operationem. Nam z experientia equiparatur scientie.ā.de iudi.certi.z sic non sufficit aliquem esse peritum nisi z experientia habeat eius ad quod eligit.vt.ā.pater.z.j. ti.j.ex agentibus.in princi.fm Bal.z facit.in aut.de iudicibus.post princ.Unde z in libello non tam multitudo z virtus indocta ꝙ ars z exercitū solent pstare victoriā,exercitata quidē pauctas ad victoriam prona est,rudis autē z indocta multitudo expōsita est semp ad ceden.dicit Vegetius,j.de re mil.vide qd not.z legitur ibidem.li.ij. xviij.z.xxiij.c.z.li.iij.c.iij. Bellum quidē roboze nō numero confici solet.dicit Oro.ij.ad Augustinū. Iré nota ꝙ ille dicitur vere peritus in aliqua scientia vel arte puta medicina qui ita mumtus est regulis ꝙ in singulis egritudinibus presentia,preterita,z futura cognoscit fm Ypocra.vt not.Innoc.extra de eta.z qualita.ad aures. De experientia plura notantur per Archi.de elec.quam fit.libr.vj. Nota etiam ꝙ differentia est inter peritum z pudētem,qd dic vt legit z no.xj.q.iij.nemo peritoꝝ.z per Archi.de here.vt cōmissi.post p.in.lib.vj. (Merū.)ſ.hmōi muneris qd est.ā.in quo substitutus de

putandus est.(Periculo)discrimine,z sic impropie ponitur hic periculum.nā periculū propie est circa psonas,damnū vero circa res extra de dona.c.vl.ff.de ver.signi.aliud est capere.§.j.Aliter exponitur.j.tit.j.principes. periculo autem sine causa nos offerre nihil est stultius dicit Tullius.j.de officijs. (Facultatum.) Plot.hic expresse quod substitutēs aliquē in officio tenetur de cōmissis per substitutum ipsum defectibus z delictis.vt ad hoc quidā pertus insignis aucto ritatis hanc legē precipuā allegauit. Sed similis litera est.ā.de decur.neminē.c.j.nullus.ā.de epis.z cle.ad similitudinem.vide oīno.l. ex facto.ff.de neg.gest.ad idē facit.ā.de offi.co.sacra.lar.l.j. in prin. z.ā.de fun.rei prima.l.iij.cum cōcor.z.ff.de exerci.l.j.in prin.z na.ca. l.j.§.si quis.z l.l3.§.in factum.z.l.fi.in prin. vbi est verbum suo periculo. Item z teneē de cōmissis per vxorem.ff. de offi.procōsul.obtinare.§.proficisci.in fi.cum ibi not. Et de cōmissis ꝙ domesticos sub officiales eoīꝫ familiares.adhoc.ff.na.c.l.fi.i prin. z ratio colligi. z.ff.de actio.z obli.ex maleficijs.in fi. z de exerci.l.j.§.j.vnde si post administrationē iudicū deposita ad ꝙrimoniā prouinciarium seu curialium alicuius ciuitatis, aut aliqua alia publica necessitas postu lauerit.tenentur iudices suos domesticos exhibere pstes.ar.ā.de assess.si post.Et ꝙ plus est si ydoneus cā exegerit torquēdi sunt ad detegenda flagitia iudicū domestici extiterunt.c.tit.nu.lus.in fi.Et est si mile,qz si eos cū nō pōt psonaliter visitare ad hoc aliū deputat, tenetur si deputatus in aliquo excesserit.an.archi.de offi.ordin.si episcopus.li.vj.z vide quod no.Inno. in hmōi ppositis z officialibus, extra de fideiuſ.ꝙ quibuscā.in fi.magne glos.facit etiam.ā.de omni agro deser.l.iij.z.l.qsqs.de fun.patri.quicunqꝫ.z.ff.furti.aduer.nau. l.j.ver.cur.ergo.z seq.z de custo.reo.l.fi.in prin. Hoc etiam prꝫ.ā.de murileg.si quis ex corpore.Debet eū qui substituit alīs persona pstare non minus ydoneā loco sui.ff.de constit.pec.l.ij.§.sed z si quis. Dicitur aūt hec ꝙstio fuisse de facto in ciuitate acquil.vbi qdam erarius substitutus cōmisit crimē peculatus.arguebatur inde sub stituens, verum qz in rescripto regio ꝓ quod ei potestas substituēdi mandabatur,nulla erat mentio.ꝙ ipse de substituēdi per eū defectibus teneret,pronunciatū dicit fuisse ꝓ substituente.Contra hoc sunt expresse iura ꝓdicta. z qz rescripta principum ad formam iuris cōis sunt reducenda.ff.de vul.z pu.ex facto.ā.de inoffic.test.fi.qū. Et de his dixi plenius.ā.de men.vali.l.j.z de expen.lu.l.j.in.q.j. z facit.ff. de mune.z hono.vt gradatim.§.j.extra de sta.mona. cum ad monasteriū.§.rales aūt. Vñ licet prorindistincte loquatur, tñ exceptiōes legitimas non excludit.ff.de arbi.l3.in prin.Sicut z causę cognitionem.ff.de in ius voc.quāuis. Simili quidā modo verba sunt accipienda.ff.de testi.si cui.Et in cōtractu illa intelliguntur ꝙ ius intelligit: vt no.An.de iser.li.feu.admit.c.j.Ydo quo vide quod not. Innocē. extra de iureiur.venientes.z de resci.ex parte. Et semp intelligitur aliquid agi prout ius statuit:vt no.gl.ff.de euict. cum in ea.in punc.

Iré is qui notat aliquē ad munus publicū suo periculo notat,z pri⁹ Nominās conueniendus est ꝙ ipsius collega fidei rōne.ff.ad municip.imperaꝫ aliquē ad tor.z.l.quid ergo.ā.de pericu.no.l.j.de suscep.z archa.l.ij.z.l.exacto publicum res.ff.de admi.tut.l.lucius.§.imperatores.de ma.conuen. iulianus. officū rei in prin.z per totū z qs no.Inn.extra de eta.z qualit.ex rōne. in fine nec si mi prime gl.z hoc ꝙ eo ꝙ testimonium pro ipso perhibuit.liij.di.si ser nus idoneus.z in aut.de iudi.§.vno.vide qs scripsi de vicario z substituto.ā. neū nomi de cañ.lar.ti.l.iij.§.illud.z.ā.de decur.nullus. Iré ꝙ statuit in princi nauerit. pali filio ꝓmittere.locū hz etiā in patre, cuius iussu filꝰ ipse ꝓnistit.ff.de ver.oblig.si seruū.§.an filius. Et de his accessoꝝ vide plenius.extra de resti.spo.cum ad sedē per Inno.li.vj. de ver.sig.c.vlt. in.ij.gl.per Archi.Vel dic melius z plenꝰ.aut substitutus hoc egit ex voluntate aut ex uolūtate aut ex necessitate,puta qz iussus a principe vt aliquod negotiū exequaꝫ. iubetur loco sui alium subrogare. Primo casu locum hz ꝙ supra dictū est.Secō casu aut in eligendo substitutum cōmisit fraudē negligentiā vel defectum,qz minus idoneum substituit z tunc idem.Nam tunc potius ex facto ꝓprio quā substituti per eū conuenitur.ff.de neg.gest.nam z seruus.§.vlt. Ubi aūt in substituti electione fraudis negligentie defectus nihil adhibuit,sed eū elegit,qui fide dignus bonus z idoneꝰ publice habebat. z tunc ipse veniat excusandus,ꝙis substituteꝰ bonos mores mutet in malos.ar.ff.de admi.tu.etiam.z.l.fi res de magi.connē.l.j.§.si magistratus.de rei vend.si a bone fidei.ij.rū.ff.cōmo.argentū.z.l.in rebus.post prin.qz ignoscendum est ei.si non diuinauit.ff.man. si fidei iussor.§.si debitor z facit.ā.de testa.l.j.z quod ibi no.ff.ad macedon. l.iij.in prin.cum concor.Unde dicunt doc.Ꝫ.z alīꝫ per.l.si cū cornelius.ff.de sol.ꝙ si post mandatum factū,procurator aut ribaldus z neꝯ aut iuuenꝰ efficitur,vel alias mores suos mutauit, in malū, eo ipso mandatum intelligitur renocatum ad idem.eo.tit. cū quis. in prin.Et hoc tenet Ꝫ.ā.de fur.falsus.z benefacit.ff. de pecu.libe. Item facit ad premissa,ff.cōmo.l.cū qui.§.fi.z.l.seq.z seq. Interdū eū tempus z locus non patiuntur plenius deliberandi consilium.ff. de exerci.l.j.in prin.z scrupulosa inquisitio non est in talibus exigenda.ff.de iur.z fact.ignoran.nec suppina.facit.ff. de vsur.l. sed z si re. in principio.z quod nota.Archidiacō. de prebendis. si episcopus.

in glo.

in glo.penulti.lib.vj. Sufficit enim bene seu bonum substituisse,z si euentum aduersum habuerit.ff. de contra.em.tu.l.iij.§. sufficit quia in his bona fides tm exigenda videtur.ff.depositi.ꝙ seruus. Sicut z sufficit negotiū vtiliter ceptū esse z si effectū non habuerit.ff.de negot.gest.sed an vltro.in prin.Et vide qs not.Bul.in Spec. de iudi. y.specialia.ver.illud autem.z seq.Sid pmissa etiā facit,quia inter voluntaria z ea que necessitate agimus multum interest.ā. de calū.l.ij. cum concor.z.l.calūne.Ydo quo etiā faciunt plura que scripsi.ā.de delato.l.monente.post fēdam gl.z.ff. ex qui.cau.ma. sed si per prorem.j.rū.in fi.z.l.seq.z.l.reipublice.z de oper.libe.l. si quis hac.post princi.ibi non em.zc.z.ff. de iudi.interdum.in fi. Utrum aūt qui nō bonum cōmendat pro bono teneatur:si malus sueniatur. vide quod no.tit.q.ij.due. (Precipimus.)t.permittimus.sic exponit Archi.l. dilt.duo sancto.z.c.studeat vel.l.cōcedimus.in aut.de nup.§.de augmentis. alias hoc verbum esset contra mentē superiorīs distinctionis. Vel vr non recedas a cōgruo sensu litere.dic ꝙ hoc verbum precipimus determinat verbum idoneum, z alia que sequūtur vsqꝫ ad verbum implere. Post gl.vltimam adde. sed quid in casib⁹ hūs z similibus in quibus admittitur substitutus si his cui subrogatus est aliquis simpliciter vel ad tempus moriatur interim. An substitutus huiusmodi remanebit in officio, vel alius constituetur in illo? Videt ꝙ non debeat sibi substitutus remanere,sed is eligendus est cui meritorum suffragantur insignia.ſ.de diuer.offic.l.j. in fi. z quod ibi plenius scripsi.Econtra facit aperte.ff.de curato.z curat.da.ab his.l.curatorem.z de ture.l. quesitum.Dicas quod ista sunt in principis potestate.ā.de consuli.l.iij. z quod ibi scripsi in verbo sederit. Satis tamen iuste facit si subrogatū alijs preferat, dum tamē hoc mereantur virtutes eius vt dictis turibus vide quod scripsi.ā.titul. proxim.vnicuiqꝫ.post principium. z quod legitur z not.ff. de iudic. vendito.ſ.j.

Imperator. Lex.vi.

Hac salubertima sanctione decernimus agētes in rebus pro conuentionibus z modo sportularum executoribus prebendarum:proqꝫ quantitate iumptuum que circa litigia sibimet ab aliis inferenda:vel a se contra alios per semetipsos seu per ordinandos a sese procuratores exercēda:cōuenit ab his agnosci beneficijs que in sacro nostro militātibus ministerio tampridē per diuinas sanctiōes indulta sunt perpotiri. Fideiussorem idoneum de eadem schola: non autem extrancum offerre compelli.Ita tñ vt priuilegia queciōs centenarijs seu ducentenarijs seu chartularijs: seu viris clarissimis principib⁹. Post depositā quoqꝫ militiam tam per dispositionē principalem impartita: z nūc vsqꝫ obseruata esse noscūtur: intacta inuolataqꝫ custodiant. Cum per absurdum perqꝫ temerarium sit hanc nostre pietatis liberalitatem:quamquam astuta interpretatiōe non ad augmētum anteriorum priuilegiorum: sed diminutionem conuertere concedi. Simili videlicet forma pro matribus z proauis eorum: necnon etiam liberis sub eorum potestate cōstitutis:nec aliam sortiti vel sortituris militiam z necnon etiam seruis ad eos pertinentibus seruanda. Ita vt in prouincijs quoqꝫ supradicte persone deregentes simili beneficio perfruantur. Sportulas tamen z litium expensas pro tertia superius parte enarrate quantitatis solutore. Denarum librarum auri condemnationealiaqꝫ grauissima indignatione his ferendis quicunqꝫ nostra iussa quolibet modo seu tempore violauerint:seu violare consenserint.

Hac salubertima. Casus. Agentes in rebus gaudent eodem priuilegio seu prerogatiua, qua gaudēt proxim sacrorum scriniorum circa soluendas sportulas executoribus z aliis iumptus litis siue agant siue conueniantur vrqz non alium fideiussorem dare compellantur, quam idoneum de schola ipsorum. Priuilegia ētā concessa ducenarijs,centenarijs, cartularijs z prius cipibus agentium in rebus vult eis durare post finitum officiū z beneficium fore z rationem ponit. Que etiā priuilegia extenait in maioribus agentiū in rebus vxoribus z liberis in potestate ipsorum existentibus,dū tamen aliam militiam non susceperint, necnō z seruis eorum quibus priuilegijs gaudeant dicte persone etiam in prouincijs constitute, circa sportulas declarat specialiter ꝙ solum tertiam partem eius quod prestant in sacris scrinijs militantes agentes ipsi exsoluere debeant.z imponit penam violanti hanc legem z consentienti ipsam violari.(Saluberrima.)ſi.litera.j. de litton.z itinet.l.j. Et not. ꝙ dicit in superlatiuo qs satis est pro eo quod scripsi.ā. de iur.fi.l.certa.in verbo saluberr. Ad idē.ā.vt nemini li.in empt spe. l.j.vbi annullat quod in cōtrariū agitur.z vide.tj.q.iij.ꝙ. ité z quod ibi no.in prima gl.z quod post eam no.Archi. Unde z mādata principum debent esse saluberrima.in aut.de man.prin. post principiuꝫ, z lex debet saluberrima esse que rem sanct,omnemqꝫ ponat omnib⁹ medicinā.in aut.nu.cre.agri.in prin. vt id parēt iura vt negotijs qs medicamenta morbis.in aut.hec constitutio.in not.cōsti.zc.in prin. z ratio legis debet esse salubris.ā.de pres.lon.rēp.que pro libert.li. (In rebus)accipe beneficijs qs est,ſ.(Conuentionibus)cōtractib⁹. (Docto) quantitate. (Alios)accipe exercenda ꝙ est.ſ. (Aut)alias seu.(Diuitias)alias diuersas.(Fideiussorem.)versi.(Ydoneum)qs ꝓpie circa facultates attenditur vt scilicet sit possessor immobilium.vt no.in aut.de exhib.reis.§.sancimus, z scripsi.ā. de debi.ci.l. ij.ad idem facit.ā.de fund.patrimo.quicunqꝫ.ij.z de locat.pre.ci.l.j. Et si hoc in ciuili fortius in criminali.ā.e. ex eo.ad idē facit.ā.de pdi.cur.l.ij. Sed an ad talem fideiussionem prestādum cogetur accusatus ante litem cōtestatam vel post:? Videtur quod post.nam cum ante litem cōtestatā nō dicatur accusare,sed accusare velle.ff.rē ratam hab.amplius si cogeretur qs ad dandum fideiussores quod est onus.ff.vt in pol.leg.si is a quo in fi.cū hūs que scripsi.ā. de dignit. quoriens.in verbo concussione.z accusator ab accusatiōe desisteret stare ante ꝙ posset etiam multo reo.ā. de abol.l.ij.z.iij.tā reus inueniret fideiussionis cōcussione grauatus quod esse non debet. Econtra.ā.de li. cōtest.aut.offeratur.vbi ante ꝙ dentur inducie deliberatorie prestat post, fideiussio talis. Ad idem.ff.qui satisda.cogā. iulianus vbi dicitur ꝙ peritus z sic in futuro fundum,satis acceperat i iudicio fuit.Sed distingue aut reus comparet z recepto libello vult statim litem contestari,z tunc locum habeat quod primo dictum est vbi vero aliquā dilatoriā exceptionem,opponit etiam statim obiato libello ad fideiussionem cautionem vigendus est.magime si crimē est arduum,puta capitale.vt no.Archi.ij.q.viij quisquis. vel persona suspecta est. ar.ad hanc distinctionem.ff.de nego.gest.l.iij.in fin.qui satisda.cog. si fideiussor.§.vlti.z de iniur.l.j.in.§.aut pretor. In curijs autem officij cialium regni Sicilie velut in fluuijs iniquitatum ꝑpter extorsionē que fit per actorum notarios talis equitas nō attenditur, immo rei etiam ante libelli oblationem cogūtur ad talia,z interdum de personis etiam nulla de crimine informatione habita capiūtur. De hac materia no.Roff.in li.iur.cano.rubric.qualiter fiat citatio, quam sequitur Archi.d.c.quisquis.(Offerre.) Et hac lirera patet quod accusatius debet offerre fideiussionem cautione de iudicio sisti.non autem expectare ꝙ peratur ab eo z est simile.ā.de prēd.cur.l.ij.in fine, de euict.si post perfectam.z.ff.de periculo z commo. rei vendi.l.pe, in fi.qz sic hr sequētratio nisi satisdatio detur.ff.qui satisda.cogant, si fideiussor.§.vlti.z.ā. de agric.z censi.litteras.post prin.Et in regno est expeditum per.c.Karoli scdi, quod incipit in generalibus inquisitionibus. Ad idem facit.ff.de suspec.tu.l.suspectus. (Ita tamen) vide qualiter hoc verbum accipiatur.ā.de colla.fun.fi.l.j.(Priuilegia)tolle intacta quod est.ſ.(Obseruata)custodita. (Cū absurdū.) ver.alias per absurdū,z est bona ratio. (Quequam) alias quāquā, (Astuta)id est calida.alias a statuta. Et not. hoc ꝓ quo vide quod plene scripsi.ā. de excus.mu.eam legem, (Interpretatione) expositione.interdum vero pro correctione ponit.ff.de orig.iur.l.j.z vide plenius.ff.ad tertul.l.j.§.qui operas,z.ā.de profes. qui in vr.consti. l.j.in verbo interpretādi.(Simili.).ver. (Forma)tolle fernanda qd est.ſ.(Necnon.)ver.z vide.ā.de silentia.l.j.(Potestate)nota priuilegia que dant patrib⁹ z filijs extēdi solū ad filios in potestate,z vide quod legitur z no.ff.de priuil.veter.l.veterani. Sic z immunitates a muneribus publicis.ff.de mune.z honori.l.vacatio. (Ita vt.) ver sicul.(Degentes)viuentes,morantes. (Sportulas.)verti.(Denarum.)ver.(Indignatione)pena sacrilegij.vt.j.de eroga.milit.an. Liege.z vide.ā.de censi.li.ij.(Cōcesserint.)t.permiserint.ſi.ā.de mag. ser.l.j.in fi.z intellige de his qui ex officij aut potestatis vigore hoc cum impedire possent,potius permiserunt.vt patet. ex his que not. ff.de regu.iur.culpa caret.z per.di.e.ti.nō est sue culpa.li.vj. In his ergo no.ꝙ parua sunt peccare z peccanti consentire,z sic pariter punienda.tj.q.iij.qui consentit.in fi. Sed certe ad coercionem etiam priuati.t.potestatem publicam non habentes instante ratione tenētur. Quod si non faciunt in hoc mundo iuste flagellantur a deo. Vñ Coripere quādoqꝫ tenent priuati sed ꝑ illtis peri culosuꝫ ex

Augusti.j.de ciuita.dei.c.ix. Pierumqꝫ a docendis impijs ac monendis aliquando etiam obiurgandis z coercendis male delinquentes. Vel cum labores pigeat:vel cum eos eorum verecundiamur offendere vel cum eorum inimicitias deuitamur ne impediāt z noceāt in litis temporalibus rebus,siue quas adipisci appetit adhuc nostra cupiditas, siue quas amittere formidat infirmitas, ita vt quamuis bonis malorum vita displiceat,z ideo cum eis non incidāt in illam damnationem que post hanc vitam talibus preparatur, tamē ꝙ propterea peccatis eorum damnabilibus pereunt dum eos impunitos licet leuibꝰ z venialibus metuūt iure cum eis temporaliter flagellātur, quāuis in eternum minime puniantur iure istam vitam quādo diuinitus afflīguntur eis amaram sentiant cuius amando dulcedinem pec

Universidad de Deusto
Biblioteca

cantibus eis amari esse nolueriñ: vt.ſ. Ad hoc eñ ſpeculatores hoc
eſt populoꝝ prepoſiti cõdicti ſunt in eccleſijs nõ parcãt obiurgan
do peccata: nec iõ ti ab hmõi culpa penitus alien⁹ eſt, qui iꝫ prepo
ſitus non ſit in eis, tamen ḡbus vite huius neceſſitate coniungitur
multa monenda vel arguenda nouit z negligit, deintans eozum of
fenſiones propter illa quibus in hac vita non indebitis vtit ſed pꝫ
ꝑ debuit delectaꝫ. vide. xxiij. q. iij. c. vlti. z. q. iij. ecce. z. c. ſeq. z ſequẽ.
cum multis ſi. z quod ſcripſi. ſ. de re mili. nemo in verbo correctos.
ſ. de decur. ſi quos. z de fabricẽ. l. ſi. ad ſi. ¶ Poſt gl. ꝓnlegia adde,
ademptio enim facit quo minus aliquod beneficium debeatur non
collatio vt hic no. An. de bar. per. l. ff. de adimen. le. legata mutiliter
ad idem. ff. de condi. z demon. cum tale. ſ. falſa. Ande ꝓuilegiũ ſim
pliciter conceſſum extenditur etiã contra fratrẽ. ff. de excu. tut. iuriſ
peritos. ſ. qui ꝓuilegio. z facit. ad. l. extra de donat. c. j. z. xxv. q. ij.
quicunqꝫ. z de conſecra. di. j. c. vaſa. ¶ Poſt glo. facit. ſ. adde. z extra
de ver. ſig. olim tibi. vbi dicitur q̃ non debet aliter quã deceat in
terpretatio fieri, nec etiã per dura nec ſeuera est interpretatio facien
da. ff. de cuſto. reo. l. ij. ſ. j. De hac materia dixi. ſ. de excuſa. mu. eam
legem. z de profeſ. qui in vz. conſtan. l. j. in verbo interpretandiqꝫ.

Princeps quis dicatur z vnde deriuat.

¶De principibus agentium in rebus. Titul. xxi.

¶Principibus.) Princeps dicitur primũ caput tenẽs, vel primũ
capiens locum, vel alind, z nedum in regno vel ꝑterio, ſed etiam in
vna domo. Vñ dicitur princeps familie. ff. de verb. ſigni. l. familie. z
hoc modo poteſt hic ſumi de multis alijs principib⁹. vide per Joã.
an. in cle. de bap. c. vno. Dicit etiã princeps latronũ, qui ſi nõ equa
liter predã ꝓtius fuerit aut derelinquetur aut occidetur a ſoꝛijs. vt
ait Tullius. j. de offic. Itẽ eſt princeps delicti, qui cum habetur nõ
eſt q̃rendum is ad quẽ res pertinet. ff. de ſeruo corrup. in hoc. in fin.
Sed ꝓprie ſumptus ſim leges abſq; adiuncto ꝓ imperatoꝛe ſeu re
ge monarcha intelligitur. ff. de legi. principes. talis dignitas non de
fertur ex ſanguine, ſed ex merito vite. viij. q. j. Moyſes. nec ex loco
rum vel ex generis dignitate: aut vbiũ qualitate, ſed morum nobili
tate z fidei puritate. xi. diſti. nos qui. Unde Seneca. extreme partis
hoim antiquoꝝ optim⁹ animoꝝq; rectoꝛ eligẽbat, ideoq; ſumma
felicitas erat gentiũ in quibus nõ poterat eſſe potentioꝛ niſi melioꝛ.
principes eñ eſt poteſtas publica: z in terris diuine maieſtatis ima
go. ſim po. li. iij. c. j. z tanꝯ ſol habendus eſt vt ibidem. li. vj. c. xxvj.
Sol eminet vniuerſis vt cuncta videat z dijudicet vniuerſa. Solem
alterum principẽ eſſe credo. Unde dicitur deus terrenus. not. ff. ad. l.
fal. l. ſ. ad municipũ. hec vero ſi ſapiẽs eſt maxime iure peritꝰ. Vñ
Joſue. c. j. non recedet voluntas legis de oꝛe tuo. Nã vniuſquiſq; pri
ceps eruditus a lege bene iudicat dicitur in pol. Et Socrates, iugt
beatas foꝛe res publicas ſi eas vel ſapientes regerent, vel earũ recto
res ſtudere ſapientie contigiſſet. Item hec vera ſi eſt diuina pietate
referrur, nam qui vera pietate ꝑditi bene viuunt, ſi habent ſcientiam
regendi populos nihil eſt felicius in rebus humanis ꝯ ſi deo miſerã
te habeant poteſtatẽ ꝛm Aug. v. de ciuitate dei. c. xx. Hijs principi
bus Chriſtus eccleſiã ſuam tuendam commiſit. xciij. q. v. principes.
Nã ſua ordinatione ad regẽdos populos inſtituunt. viij. q. j. ſi ergo.
debẽtq; principes ſcipue eccleſias z platos eozum defenſare. lxiij.
Principis di. valentinian⁹. in fi. Epiſ reuereri, q̃ principũ colla debẽt ſubmitti
officiũ cir genibus ſacerdotũ vt ibi. z. x. di. certũ. z. xcvj. di. duo. in fi. De bono
ca que ver ſtatu eccleſie, ꝓidere. c. di. boni. Uiduas z pupillos ꝓtegere, ac ra
ſari ober. ptores refrenare. xxiij. q. v. adminiſtratores. motus ſuos improbos
potiſſime cohibere. principis eñ que digna ſunt principe cogitare,
z ipſe ſuper duces ſtabit. Eſaie. xxxij. Eſt enim princeps i regno ſuo
ſicut pluuia in terra que eſt celi benedictio, terre vita: viuentium iu
uamen. vt ſcripſit Ariſt. ad Alexandrũ, tales reges z principes pñt
rõnabiliter dici ſancti. vnde Greg. xxij. moral. Bene ſancti viri ſcri
pture ſacre teſtimonio reges vocantur, qui prelati cunctis motibus
carnis modo luxurie appetitum frenãt, modeſtiã auariciẽ tẽperant,
modo gloriã elationis inclinant, modo ſuggeſtiões liuioris obnũũ,
modo ignem furoris extinguunt. reges ergo ſunt, quia rentationũ ſua
rum motibus non conſentiendo ſuccumbere, ſed regendo preeſſe no
uerunt. De hoc vide plenius. j. de ꝛpoñ. l. final. Qui autem in hunc
principem delinquit ſine reſtitutione dãnandus eſt. xxj. diſt. incantũ.
(Agẽtibus) als agentiũ. z melius vt ptz. j. l. iij. z. l. principes. z ſubaudi ſchole, vt ibi. z. ſ. ti. j. l. j. z. ij. z de comi. conſi. l. ij. z. j. eod. l. final.
(In reb⁹.) i. in officijs. vt. ſ. vt reſti. ad nu. ob. l. ij. z dixi. ſ. ti. pr. iru.

¶Imperator. Lex. j.

AGentes in rebus poſt palmaꝫ laboꝛis emeriti
principatus honoꝛe remuneramus. Atq; ideo
officiales tam ad neceſſitates publicas quã pri
uatas non niſi a principe mittantur auctoꝛitate. Nullaꝝ
rumq; ſine ipſo cuiquam mandetur exhibitio perſonaꝝ
rum: etiã ſi intercеſſio in locis de gentis officij fuerit tm
partita. Cauſarum etiam patronos ita volumus eſſe cõ
uentos ne ignoꝛante principi vllam poſtulationem in
troducant. Neve ſub vnius ꝑſona ſuſcepta fraude qua
dam aliena negotia inferenda eſſe pertentent. Quod ſi
fuerit diffinitio contẽpta: decem libꝛas auri fiſco noſtro
ab officio tuo iubemus inferri.

Palma ꝓmium ſignum victoꝛie in certaminibus, z hoc ea rõne. cuius na
q; ſicut dicit Ariſtoteles in libꝛo ꝓblematum. z idem Plutarchus ture eſt. z
in. viij. moraliũ. Si ſup palme arboꝛis ſignũ magna põdera ponas, ꝙd repen
ac tm̃ grauiter vigeas z oneres vt ſubſtinere nõ queat, nõ in deoſſũ ſentaꝛ.
cedit, nec in terrã flectitur, ſz aduerſus pondus ſurgit. z ſurſum nitiꝛ
tur, recurrat nq; ꝙ, quare legis ingeniũ hmõi eſt, vt vigẽtibus oppri
mentibuſq; nõ cedat. Juſte igitur ꝙ lignũ hoc ſignificatur victoꝛia,
ferꝛur etiã ꝙ ramꝰ eius palme q̃ grece dicit barileos anelli non põt
ſi trahatur deoſſum. ſed ſi ſurſum producaꝛ cedit. Cõſtat añ q; trun
cus palme vel ſtipes a radice contrahit, ſed in ſuperioꝛibus dilataꝛ.
ſecus añ eſt in quauis arboꝛe q̃ tanto magis turgeſcit quo ad terrã
ſtipes vicinꝰ accedit. Per palmã ergo ſignificat iuſtitia immincibi
lis q̃ deſcenſum non nouit, ſed ſolũ ad ſuperioꝛa ꝓceſſum. vt in ꝓalmo. Juſt⁹ vt palma florebit. hec Poll. li. vj. c. vj. exponẽs illud Job.
Sicut palma multiplicabo dies. (Emeriti) ꝓprie dicunt emeriti
milites veterani qui tã ſoluti ſunt a militia ſm Vaſ. (Remunera
mus) vnde Caſſio. ix. variaꝝ. epiſt. vij. Propoſiti noſtri eſt honeſtos
laboꝛes palma remuneratiõis ornare, vt viciſſitudine qua prouecti
gaudent deſides moꝛdeantur, ſibiq; impucare poſſint q̃ clementiſſi
mis tẽpoꝛibus iudicij noſtri pimia non meꝛẽtur. Quilibet enim ſm
merita remunerandus eſt. ꝛx. q. j. ſ. ex eo. in fi. z. xxij. q. iij. diſplicet.
hoc eñ ꝓpriũ eſt gratie. vt dicitur. v. erhicoñ. Deus vero z tẽpoꝛ Deus tẽ
raliter z eternaliter remunerat. xxij. q. ij. ſi quemlibet. Spiritualiter pozaliter
eñ nemo pro bono ꝙ agit tẽporalẽ remunerationẽ ſperare dz. de pe. z ſpiritua
di. iij. ſ. ꝙꝙ. z. ij. z. c. ſeq. Nã qui pro bono qd agit tẽporaliter remu liter remu
nerari non querit, eternã remunerationẽ accipiet. xxij. q. v. dicat. de nerat.
conſe. di. v. ieſunũ. Indignus vero eterna remuneratione pro bono
qd agit tẽporaliter remuneratur. d. ſ. ꝙꝙ. Et mali q̃ bono qd agũt
in ꝑſenti remunerãtur in futuro plenius puniẽtur. e. d. ſ. ergo quid
turbantur. (Atq;) ver. z eſt dictio copulatiua. (Officialis) als offi
ciales z meli⁹. (Nullarũq;) ſ. (Ipſo.) ſ. principe. (Cuiꝯ.) ſi ꝑdicto
rum agẽtiũ in reb⁹. (Addeꝛ) facit. j. l. pr. z. j. ti. ij. l. viros. Etiã ſi.)
ſ. (Negetis.) i. vbi degit agẽs in reb⁹. (Cauſarũ.) ſi. als eſt ſra cau
ſarum ita etiam. (Neve.) ſ. (Inferẽda) als inferẽda. (Quod ſi) ver.
¶In gl. vel dic ibi ꝑdicto. adde. ſ. agentiũ in rebus. z hec eſt verior.

¶Imperator Arch. Lex. ij.

OMnia citatoꝛia omnium ſcilicet cauſarũ atq;
perſonaꝝ: licet ſint ſenatoꝛie dignitatis ad
principes ſpecialiter reuocari ꝑcipimus. Actꝰ
vero ceteros qui a ſacratiſſimo cetu ſenatus tractare cõ
ſueuerunt cenſualiũ ſollicitudine celebrari: nec aliquod
ꝓciudicium ex ſubꝛeptitio reſcripto ſuppliciꝫ inferri
ꝓcipimus.

Libellus oblatus ſuper ſimplici petitione ſine actione ſolet dari. ff. de
dicio ꝑſenti caſualiter forte ibi repto? dicit Bul. in Spec. de libelli an poſſit
cõcep. ſ. ſequitur. ad ſi. q̃ ſic, dũ tñ ſibi cõcedantur indutie deliberã offerri reo
torie z facultas ꝓponendi dilatorias z alia bñficia iuris, ꝓ quo eſt nõ cicato.
ſatis aperte in añ. de litig. ſ. ad excludẽdas. z q̃ ibi not. ſup verbo ſi in iudi
tenẽri. ad idẽ apertius. iij. q. ix. charte. p q̃ nouꝰ magnos viros dicẽ cio ꝓcicu
tes. q̃ ſufficit teſtes ꝑſentes in iudicio ꝓduci, z ſine alia cit atione in tialiter in
ratos teſtimoniũ ferre, z idẽ ſi iurãt parte ꝑſte etiã nõ citata, c. licet. ucntatur.

extra

extra de teſt. c. ij. dicatur admoneda. z. ſ. eo. ti. ſi q̃ dicant admoniti ꝛc. admonitio ideo fit vt cozã iudice veniant poſtꝯ ergo venerint eſt querendũ qualiter veniãt. ar. ſ. ſi man. ita fuerit alie. l. ſi. ff. quem admodũ ſerui. admittaꝫ q fundũ. vlti. riſo. de aqua quotid. z eſti. l. j. ſ. queſtũ. de ver. ob. cũ. ſeruus de ſenato. ſenatoꝛis filij. ſ. j. de inof. te ſta. poſthum⁹. ſ. ſi qs ex hijs. cũ multis 2cor. Sed in ꝓmiſſa qone in reo ꝓcipali dic cõtra ſm An. de iſer. q̃ iudicũ a citatione incipit. vt inſti. de pe. te. liti. ſ. oĩm. z bene ꝓbat hac. l. z. ſ. tit. ij. hac lege. vbi de hac materia plenius dictũ eſt. ſic ipſe no. in cõſil. de ꝛpoñ. z prepa. iudicio. l. j. Añ libellus offert et q ad iudiciũ vocat. ſ. de lit. cote. aut. offerat. nõ dicit ei qui in iudicio inuenit ſed ſi voluiſſet dixiſſet, nõ dixit, ergo omiſit. ff. de ver. ob. quicquid. nec eſt noſtrum ad caſus nõ expreſſum extendere. l. ff. ſol. mat. ſi vero. ſ. de viro. z eſt expreſſus v. q. ij. c. j. ij. z. iij. z ꝓ totũ. z vide qs not. Jnn. extra de dila. expoſuit. in gl. quare nõ teneꝫ ꝛc. Et facit pro hac parte. eo. tit. preterea. z. d. l. hac lege. z. ſ. de dignt. quotiens. in fi. Uel dic q̃ ſi citatus inuenit in iudicio tanꝯ citatus z cõparet aſſerens ſe nõ fore citatũ q: tunc preſumit ꝙ citatus ſit extra de elec. bone memorie. Magis rndere tenẽt abſq; alia citatione. vt pareꝛ ex hijs que no. Archy. xxxij. diſt. ꝓpoſuiſti. Quod ſi certũ eſt oĩno eum nõ fore citatũ locum habeat. qs dicit An. de iſer. Et hoc intelligo qñ is qui in iudicio inuenitur, aſſeritur fore citatus z conſtat ſaltem relatione citatis facta oꝛe tenus vel in ſcriptis, ille tñ negat adhuc ſe fore citatũ, nec de citatiõe alias legitime cõſtat. Cum eñ aduerſus cõmunes ꝓcedi nequeat ſine citatione ſolenniter ꝓcedente. ff. que ſen. ſine app. reſcin. l. j. ſ. ſtẽ cũ. z. ſ. qñ. z qñ iudex ea que ſi cõtra ꝑtes in iudicio ꝓcedi poſſet abſq; citatione ꝓcedente iaꝫ melioꝛis additionis eſſet ꝛtumaꝛ. ꝙ is q abſq; citatione in iudicio inuenit qs eſſet abſurdũ. ff. qs vi aut clam. ſeruius. z. iij. q. ix. decernimus. ff. de noxa. non ſolũ. z. ff. de don. inter vir. z vxo. l. ij. ſ. neq; enim abſens. cotumaciter meliꝰ ꝑſente putatur. in añ. vt omnes. obe. iudi. pun. ſ. ſi añ. z facit qs no. Archy. de eo qui mit. in poſ. cau. rei ſeruan. in rub. lib. vj.

Aper du pliciter ac cipitur.

¶Imperator. Lex. iij.

PRoconſularis. ¶Caſus. Principes agentiũ in reb⁹ eſt ſpectabilis vt ꝓconſul. (Apicis.) No. hic apice dignitatis habere ꝓcõſulem. Sumitur enim apex apicis ꝓ eminentia ſiue excellentia vt hic. z. ſ. de conſul. l. ſi. z de decu. l. ſi. z. iij. q. vj. dudum. xxiij. q. viij. triburũ. Interdũ ꝓ ſubtilitate. ff. man. fideiuſſo. ſ. queda. Et de hoc verbo vide qs no. Archy. in ꝓmio. li. vj. poſt pñ. z Joã. an. in cle. de iureiu. c. j. poſt pñ. (Decozari) ſimile. ſ. de comi. conſi. l. j.

Lex. iiij.

EX agẽtibus in rebus principibus: domeſticos
in ſuis actibus habere liceat cos: quoꝝ fidem
induſtriamq; ꝓbaram ſibi exiſtimant: z ſi ſepe
eodem officio fuerint ante perfuncti. Et ſi quis agens
in rebus poſt. xxv. annoꝝ curricula ob aduerſaꝫ corpo
ris valitudinem militie finem minime valuerit expecta
re: ſed ad honoꝛariam ex principe dignitatem teſtimo
nio ſchole ꝑſeuerit: hiſdem eum ꝓuilegijs muniri cen
ſemus: quibus hi qui ad principatus actuꝫ ꝓgreſſi ſunt
potiunt. Sed in ſalutationibus iudicum: conceſſibuſq;
ꝓtoꝛes eos qui per lõge militie metas ad principatus
actus peruenerint (z ſi actus tempoꝛe poſteꝛioꝛes ſint)
eſſe ꝓcipimus. Nihil cenſualibus vel apparitoꝛibus
aduerſus ꝓuilegia eozum excogitantibus: tanꝯ in a
ctu principatus fuerint verſati. Uicenarum libꝛarũ au
ri condemnatione contra eos ꝓpoſita.

Libellus

Filius ꝓmogeniti an ſit in regno ꝓferendus ſecundo genito.

EX agentibus. ¶Caſus. Poſſunt principes agentiũ in re
bus aſſumere domeſticũ ex ipſis agentibus ꝓ actis ſuis il
lum cuius fidẽ induſtriamq; ꝓbaram ſibi credunt, ꝙuis is
quem eoꝝ aliquis aſſumere vult, als fuerit domeſticus principũ a
liozũ. Si qs etiã ex ipſis agentibus poſt. xxv. annos, ꝓpter egritudi
nem ſine debitũ ſui officij expectare nõ poſſet z ſchole teſtimonio ꝓ
cedente factus eſt, ꝓ honoꝛe princeps eoꝝ, licet actu ipſius princi
patus nõ gerat officiũ, ita tñ cõſequit ꝓuilegia q̃ haberet ſi actu ꝓ
dictũ miniſtraret officiũ ad ſalutationeſq; iudicũ z ſedendũ cũ eis
ꝓtius ſunt admittendi q actu geſſerunt ls poſteꝛioꝛes ſint tpe. Con
tra que cenſuales z apparitoꝛes nihil agere debẽt ꝓ eo q̃ ipſo actu
nõ geſſerũt officiũ, z penam ponit. (Principibus) illis principali
bus. (Probatã) ꝓ experientia que ſatis a iure laudat. vt patet hic,
z. ſ. de iudic. certi. vñ Eccha. xxxiij. Vir expertus in multis cogita
bit multa, z q multa dicit enarrabit intellectũ, q nõ eſt expert⁹ pau
ca recognoſcit. vñ dicit Philoſophus. natura potentẽ, ars facilem,
vſus ꝓmptũ reddit artifiẽ. z ideo dicit experientia optima reruꝫ

efficaqꝫ magiſtra, de elec. ꝙ ſit in pñ. lib. vj. vide qs ibi no. Arch.
(Et ſi quis) ver. (Aduerſam) contrariã. (Adhinc) i. nõ. (Aluerit) alias maluerit. (Teſtimonio) ad hoc. ſ. titu. j. l. pe. ibi oẽs enim
ad hoc ꝛc. (Schole). ſ. agentiũ in rebus. ſ. ti. j. agentes. (Profiluerit) proceſſerit. ꝓgreſſus fuerit. (Potiunt) fruuntur. (Sed in ſaluta
tionibus) ver. (Conceſſibus) als cõcenſibus. vt. ſ. titu. ij. l. peculiari.
in fi. vel dic vt ibi. (Eos) tolle eſſe ꝓcipimus. qd eſt. j. (Adetas) ſi
nes, circuitus, vel terminos, aut menſuras, a merioꝛ. riris. vide. j. de
exacto. z executo. l. iij. (Et ſi) verſ. z dic. i. quãuis z eſt interpoſitio.
(Poſteriores) facit. ꝓ filio ꝓmogeniti q̃ ſit ſcõo genito z cuicũq;
alij qui ipſum etate precedit in regni ſucceſſione preferendus ſi eum
virtute laboꝛiſq; merito etatem ſuã vincere manifeſtus eſt. De hoc
plene ſcripſi. ſ. de ꝛpoñ. l. ſi. (Nihil) ñ. (Cenſualibus) niſi circa tribu
ta canonica. ſ. ti. ij. iubem⁹. ver. ſolũ. (Excogitãtibus) multominus
agentibus. vel exꝑone. i. facientibus. (Uicenarũ) ſſ. (Ꝓpoſita ꝓ
hanc legẽ. ¶In gl. foꝛte ibi bonũ. adde. ſ. teſtimoniũ. q: ſi optimus
vt in añ. vt iudi. ſine quoquo ſuffr. ſ. eos añ qui ita. in fi. ſ. eo. ſ. tit.
j. l. pe. Et ibi cogitandũ. adde. z de ſan. epi. ſ. in omnibus. z. ſ. tit. j. l.
pe. in fi. j. riſo. Et vide qs not. ſ. de vend. re. ci. l. iij. in ꝓincꝑio. Uel
foꝛte iurant omnes. Nam z interdum tota vicinia iurat, extra de ꝓbe
reti, ex communicamus. ſ. adijcimus.

¶Idem. Lex. v.

EOs qui ordine tranſcurſa militia poſt ducenaꝫ
ad deſiderati principis peruenerint gradum:
aut adiutoꝛes viri illuſtris magiſtri officioꝝ
exteriterint: cum inter honoꝛatos ceperint numerari vica
riane dignitatis titulis decoꝛari cenſemus.

EOs. ¶Caſus. Illi qui facti ſunt principes agentium in re
bus vel adiutoꝛes magiſtri officioꝝ conſequunt honoꝛem
vicariane dignitatis. h. d. (Uicariane) als eſt littera vicarie
¶Poſt glo. vlt. adde z. ſ. de comit. z Archy. ſacri palatij. l. j.

¶Idem. Lex. vj.

PRincipes agentium in rebus quos ſepe ſce
na pericula vitecꝫ interduꝫ renunciatio ad
memoꝛatum gradũ addurit: completo tem
poꝛe militie ſue comitiue primi ordinis cin
gulo in die vite potiri. Manentibus videli
cet dudum preſtitis ſaluis ꝓuilegijs decernimus.

Pericula a pereũdo dicta ſunt poſſe tenuis ſue ſtienda.

PRincipes. ¶Caſus. Principes agentiũ in rebus poſt fi
nitum tps officij ſui hñt honoꝛẽ quaz hñt comites primi
ordinis in tpe vite ſue, nec ex hoc tollunt alia ꝓuilegia
eis indulta. (Principes) ſubaudi ſchole agentiũ ꝛc. vt. ſ.
de comit. cõſi. l. ij. z. ſ. tit. j. l. j. z. l. ex eo. z. j. l. pri. (Pericula) que cir
ca maioza verſant. xlij. di. quieſcamus. z que amat is q ad. ꝓhibitaꝫ
rem accedit. in añ. de nõ alie. ſ. q: vero leonis. Dicunt añt pericu
la q: ſepe perire faciũt. z q periculum amat in illo peribit. Eccl. xij.
Uñ Aug. xxj. de ciui. dei. c. xix. Qui periculũ quantũ cauere põt nõ
cauet, magis tentat deũ ꝙ ſperet in deo, z ſi hz homo ꝙ faciat z ſue
ac ſuoꝝ ſaluti ꝙſulere nõ, ꝓcurat, z ſancte religionis detrimentũ nõ
ꝓcauet deum tentare videtur. xxiij. q. viij. ſi nulla. Et ideo imputat
ei q ſe in periculũ ponit. ff. ad. l. aquil. tẽ mela. poſt pñ. Nã z ſtultũ
eſt admittere qs euitari põt, dicit Terẽtius in eunucho. z Herony.
li. ij ſup Daniel. Non temere nos offeramus periculis, ſed inquantũ
in nobis eſt inſidias declinemus, z in epiſtola. iij. contra vigilantiũ.
Si fugero gladiũ euitaui, ſi ſtetero, aut mihi vincendũ eſt aut cadẽ
dum. Quid neceſſe eſt certa permittere, z incerta ſectari, aut ſcuto,
aut pedibus moꝛs vitanda eſt. Tu qui pugnas ſuperari potes z vin
cere. Ego qui fugio non vinco in eo qs fugio, ſed ideo fugio ne vin
car. Item nulla ſecuritas eſt vicino ſerpente dormire, põt fieri vt
me nõ moꝛdeat, ſed fieri põt vt me moꝛdeat. ad hoc vide. Eccle. xij.
quaſi ꝓ totũ. z. c. xij. z. xxiij. q. viij. ſi nulla. circa fi. Illud quoq; cer
tum eſt ꝙ imitãte periculo conſilijs de facili ꝓcipitaꝫ ſm Apul. ij.
metapho. Paulo enim momento duz in dubio eſt animus huc vel
illuc impellit, dicit Terentius in andria, imitãte quippe triſtitia ne
ceſſitate ve nõ adeſt in cõſideratione conſilium ſm Quintil. in egro
redempto. Et pericula que quis ꝓ republica ſubit remuneranda
ſunt, z merito ꝓmijs cozonãda. ff. de iur. immu. ſemp ſ. negotiato
res z hac. l. Ubi añt periculi eſt peccati in tuitionem parte eſt inter
pretatio facienda. xxx. q. v. aliter. Unde ſi dubitaꝫ an quis ſit excõ
catus preſumendũ eſt tutius ꝙ ſit excõicatus, vt ſic ſaltem abſoluaꝫ
ad cautelã. extra de ſen. excõ. per tuas. z no. extra vt lit. nõ conteſta.
c. j. in fi. z de regula. cõſuli. z pater eo. ti. de ſen. excõ. cum deſideres
z bene facit. ff. de fal. diuus. ſ. plane. in fi. ſ. z qs no. extra de cleri. ex
com. mi. ꝓpoſuit. z eſt ratio vt no. extra de ſcru. c. j. in fi. Sic z als ſuf
ficit colono iuſta cauſa timoꝛis, ꝙuis vere periculũ nõ exiſtat. ff. lo
ca. habitatoꝛes. ſ. j. vide qs ibi no. Sed ſi dubitatur an teneat appel
latio interpoſita ab excõicato potius eſt vitãdus ꝙ in dubio com

Universidad de Deusto
Biblioteca

municandū sit ei, vt no. extra de ap. dilectis. in fi. gl. vlt. (Seua) iniqua, mala, crudelis. (¶Sanctib⁹ ꝛ. ¶Post gl. vlt. adde vl'dic renū ciatio. i. abdicatio. iuxta qđ ꝑbs Luce. ix. c. ait. Si qs vult post me venire abneget semetipsum, ꝛ tollat crucē suā ꝛ sequat̄ me. Est ēt ꝑ prietatis adicatio. extra de sta. moñ. cū ad mōasteriū. in fi. ¶Propue aūt abdicare est denegare, remouere, separare, absentare fm Hug.

¶Et no. ex hac. l. ꝙ ꝓsumitur vite sue renūciare q periculo se supponit. nā ꝓpriā salutē despicere dicit. in aut. in medio litis ꝛc. versi. sed vel si quis, vnde Quintil. in gladiatore. in omnia preceps sine respectu sui, qm̄ iam apparebat vite nō parcere. ¶Huius gratia ꝓsumptionum casus periculorum ꝛ alios annecramus.

Presumptio in casibus in quibus hostium vel predonū. vel p infidiosa loca iturus, aut erate confractus est. vel cū negauit. vel p infidiosa loca iturus, aut erate confractus est. hos casus habes. ff. de do. cā mor. l. iij. iiij. v. ꝛ. vj. Et breuiter oībus in hoc mundo tota etate victuri inter inuisibiles hostes ꝛ pericula gradiendum est. de conse. dist. v. spiritus sanctus.

¶Primo ꝓsumit instare periculum homini cum quis est in manu hostium vel predonū. vel sub credulitate potētis aut eius odio. ¶Secundo ꝓsumitur instare periculum ei qui rem a lege prohibitam facit. ff. de publica. cotem. in ꝓin. ¶Tertio ꝓsumitur instare periculum ei qui solus peregrinatur. ff. ꝓ socio. si non fuerit. ver. item si. ¶Quarto ꝓsumitur instare periculū volēti multitudinē latronū capere sine ꝓsidio militari. ā. de his qui latro. l. ij. ff. ꝓ. ¶Sinautem. Expedit eñ magis occurrere vise raptis catulis, ꝙ fatuo cōsidenti in stultitia sua. ¶Proverb. xvij. ¶Quinto ꝓ. mutuatā pecuniā i refectionē nauis i ipsa refectiōe ouersā. si refectione tūc nauis indigebat. ff. de exerci. l. j. in ꝓin. ¶Sexto ꝓsumit fabricēs. qui gerit stigmata vel notā publicam fabricēsium. ā. de fabri. l. stigmata. ¶Septimo ꝓ. clericꝰ in dubio q clericales defert habitū ꝛ tōsurā. de sentē. excō. si iudex. li. vj. In habitu vero monachorū. ꝓfessorum vel nouiciorū. vide qđ no. Inno. extra de regula. si quis. ¶Octauo ꝓsumi. nupta mulier que anulum in digito defert. ꝓbatur in decretis. xxx. q. v. nostrates. ¶Nono ꝓsumitur accusator vt impleat accusationis solennia requisitus si non comparet nec ꝓsequit. siue cause renūciare. ā. qui ac. non pos. si ea. ꝛ de pact. postquam. ¶Decimo ꝓsumitur qs nolle alienos successores filijs suis anteponere. ā. de fideicō. cū acutissimi. ꝛ no. ā. de reuo. do. si vnquam. ¶Undecimo ꝓsumitur ꝙ nullus auarus querat cōpossessorem: nullus ꝙ dominandi cupiditatē inflatus: vel fastu dignationis elatus desideret habere consortem. xxij. q. vij. quod autem.

¶Xij. ꝓsumitur in dubio ꝙ voluntas testatoris est solennis. ā. de fideicom. l. j. ꝛ ibi no. ¶Xiij. ꝓ. in dubio ꝙ testator nollit assem excedere, vt ad dispondium transeat. no. ā. de leg. cum questio. ¶Xiiij. ꝓsumitur quis sane mentis nisi probetur insane. ā. qui testa. fa. po. l. ij. ¶Xv. ꝓsumitur furiosus qui verba ad furiosos apta loquitur. ff. de condi. instit. quidam. ¶Xvi. ꝓ. q semel fuit furiosus semp esse furiosus. iij. q. ix. indicas. vñ qui dicit aliquē fuisse postea sane mentis illud hz necesse ꝑbare extra de succ. ab intest. cum dilectus. ꝛ not. Archy. de her. fi. ij. li. vj. ¶Xvij. ꝓ. testator portionem vel ius habens in re quam legat solum ipsum ius vel portionem legare velle. ff. de lega. j. si dominus ꝯ. fi. ꝛ not. eo. tit. si ex toto. ¶Xviij. ꝓ. qui vicinos codicillos approbat precedentes reprobare vi. not. ff. de iure codi. conficiuntur in fi. ¶Xix. ꝓ. innocens qui in pauci accusant. extra de ꝓsum. cum in iuuentute. ad idem. ff. de adul. si adulterium. ꝯ. incertum. ibi ꝛ facilꝰ si reum nemo postulauit.

Abbatis acta presumuntur de consensu conuentus facta. ¶Xx. ꝓ. ad qđ agit abbas agere de consensu conuentus. no. Inno. extra de his que fi. a ꝓcia. c. ea. ¶Xxj. ꝓ. quis talem voluntatem habere quales verba declarant sensu cō. ff. de supp. le. habeo. ꝯ. tubero. ꝛ no. ff. de acqui. here. recusari. ¶Xxij. ꝓ. heres adicns hereditatem cuius partem coheres repudiauerat se velle oībus oneribus implicare. ff. de acqui. here. si duo. ¶Xxiij. ꝓsumitur volens aliquid id etiā velle sine quo primū vel le non valet. ff. de acqui. hered. ꝓ herede. ꝯ. papinianus. ꝛ ibi no. ff. rem ra. ha. l. iij ꝯ. fi. ¶Xxiiij. ꝓ. heres scriptus aliquid agendo. vt heres velle esse heres. d. l. fi duo. ꝛ no. d. l. ꝓ herede. in punct. de quo dic latius. vt ibi not. Hymus. ¶Xxv. ꝓ. si quis agit ꝙ agere potest suo iure ꝛ alieno potius suo quam alieno iure id agere. eo. tit. iulianus. ꝯ. si seruum. ¶Xxvj. ꝓ. qui est debitor ꝑ se ꝛ ꝑ alio si soluat potius ꝑ sua causa ꝛ debito soluere ꝙ ꝑ alio. ff. de solu. cum ex pluribus. ver. post hunc. ¶Xxvij. ꝓ. id qđ agit tutor iure pupillari agere vt tutor no vt priuatus. ff. quando ex fac. tu. post mortē. ꝛ. secus in ꝓcuratore. ff. de procura. procurator qui ꝓcuratione vide quod no. in eis.

¶Xxviij. ꝓ. testator omnia velle heredi suo dare. ff. de test. militia si certarum. ꝛ not. eo. tit. milles vnum.

¶Xxix. ꝓ. quis eius cōditionis cuius gesta ducit. ff. de iniur. item ap. la. ꝯ. si quis virginem.

¶Xxx. ꝓ. mandatum procuratorium interuenisse ei cui munimenta ad causam pertinentia sunt assignata, vt notat ā. de pac. conuen. l. fi. extra de offi. deleg. coram. in ꝓin. ꝛ in spec. de satisfa. ꝯ. visō. ver. sed qualiter. Et hec vera si is qui ostendit instrumenta est cōiuncta persona. fm Pet. vt no. Cynus. ā. de procur. maritus. quid autem si ostendit sigillum vide quod scripsi. j. tit. ꝓpri. l. j.

¶Xxxi. ꝓ. donatio facta a sponso sponse cōtēplatione matrimonij postmodū mera liberalitate fieri. no. ā. de do. ante nup. cum veterum.

¶Xxxij ꝓ. qui aliquid vrendum concedit alicui fm cōditionem eius cui tribuit id concedere. ff. de vsu ꝛ habi. plenum. ꝯ. equitū.

¶Xxxiij. ꝓ. testator q primo legauit centuꝫ. postea quinquaginta non centū quinquaginta, sed quinquaginta tantum deberi velle. ff. de adi. le. cū centum ꝛ ibi no. Secus si alio testamento quinquaginta legauit. vt ibi no. per. l. ff. de proba. quinquaginta ad hoc etiaꝫ vide. ff. de vsufru. si alij. de leg. j. plane. ꝯ. sed si non corpus. de dote ꝓlegat. l. ij. ꝯ. fi. de sup. leg. in ꝓin. cum earum concor.

¶Xxxiij. ꝓ. testator velle peculium legare seruo quāuis hoc non exprimat in casu qui est. ff. de pec. leg. l. deniq. ꝯ. interdum.

¶Xxxv. ꝓ. qui causas conjciunt non facile ad culpaꝫ venire si veritatem examinant. in aut. vt defun. seu fu. in ꝓin. colꝰ. v.

¶Xxxvj. ꝓ. quis arbiter electus cuius sententie stare sub pena ꝓmissum est, ꝛ econtra vt iudex si pena non est adiecta. no. ff. de iudi. li. De hoc satis per Inno extra de arbi. innotuit.

¶Xxxvij. ꝓsumitur dominus libēter carere seruo q libentius moritur quam eum redimere velit ꝛ pretium inde male. ff. de quesito. l. j. ꝯ. si quis vltro. in fi. ꝯ.

¶Xxxviij. ꝓsumitur consentire nominationi qui eppellat ab ea. ā. de filiofami. l. ij.

¶Xxxix. ꝓ. rusticus innocens ꝛ quietus. ā. de defen. ciui. l. iij. Rusticus ꝓsumit innocens.

¶El ꝓsumitur legatum ademptum si inter testatorem ꝛ legatarium graues inimicitie interuenerunt. secus si leues. non sic in hereditate que non ita leuiter adimitur. ff. de adimen. le. l. iij. ꝯ. fi. ꝛ quod ibi not. ꝛ. l. ex parte.

¶Xl. ꝓsumitur legatum relictuꝫ ciuibus. i. administratoribus ciuitatis ipsi ciuitati esse relictum. ff. de reb. dub. l. ij. ꝛ ibi notatur.

¶Xlj. ꝓsumitur matre cum filio impubere simul naufragio mortuis prius filius decessisse. eo. tit. l. fi que. Et idem in patre. eo. ti. qui duos. ꝯ. cum in bello. ꝛ vide quod not. ibi. ꝛ ea l. ꝯ. fi.

¶Xlij. ꝓ. vxor prius in naufragio decedere ꝙ maritꝰ. e. l. ꝯ. fi ma ritus. ꝛ hoc vbi agitur de dote restituenda. Secus vbi agitur de donatione habita inter eos. istam tunc ꝓsumit prius decessisse donator. e. tit. fi inter. Et generaliter ꝓsumit prius mori paruus ꝙ magnus. ff. de pac. do. inter. in ꝓin. De his no. ff. de reli. si possessor. ꝯ. j.

¶Xlv. ꝓsumitur regulariter prius mori qui prius natus est. ff. ad l. fal. hereditatum computatione. ꝛ de fideicom. lib. is qui ex causa.

¶Xlvj. ꝓsumitur legatum peculium adeptū filie si post testamentum factum debitorem testator exegit. ff. de adimend. legat. filio. in ꝓin. ꝛ in fi.

¶Xlvij. ꝓsumitur infans ineptus ad operas. ff. de vsufruc. arboribus. ꝯ. de illo.

¶Xlviij. ꝓsumitur impubes similiter ineptus ad operas nisi fiat histrio vel nummiculator. ff. de li. cau. l. fi.

¶Xlix. ꝓsumit testator legare liberationem debitori suo a quo dicit se debitū consequi nequiuisse. ff. de do. excep. l. fi. ꝯ. j. cum concor.

¶L. ꝓsumitur testator condens scēm testamentum non solenne in quo de fideicommisso qđ reliquit in primo solenni nullam mentionem fecit, vel aliud eidem legatario fideicommissum dedit, nolle primum rarum habere. no. ff. de leg. iij. fi iure facto.

¶Lj. ꝓsumitur notando ꝛ disputando bene ꝛ optima ratione de cerni. ff. de munc. ꝛ hono. l. munerum. ꝯ. mixta.

¶Lij. ꝓsumitur filius noluisse hereditatem sibi delatam per patrem acquiri si eo sciente ꝛ permittente dū pater hereditatem posset. ff. de acqui. here. l. qui in aliena. posi ꝓin. ꝛ vide. ā. de pact. hered. si filius. ꝛ qđ ibi not.

¶Liij. ꝓsumitur qui in alio loco stat per. x. annos ibi habere domicilium. ā. de incol. l. j.

¶Liiij. ꝓsumitur als fingitur princeps scire ꝛ sic consentire cum municipes ex certa eorum scientia contra leges faciunt. ꝛ sic pumendi non veniunt pena violate legis. vt no. ā. que sit longa consue. l. ij. in fine magne glo.

¶Lv. ꝓsumitur ꝓsentatio ꝛ eius procuratoris cōstitutio facte per abbatem, fieri de consensu conuentus nisi cōtradictor apparet qui hoc neget. vt no. Archy. xciij. di. Dpacon.

¶Lvj. ꝓsumitur id quod agit familia de voluntate domini agere. extra de restit. constitutus.

¶Lvij. ꝓsumitur qui habuit aliquod instrumentū tempore litis contestate

contestate. illud etiam nunc habere, ā. de fide instru. cum quidam in glo. quia ꝓsumitur.

¶Lviij. ꝓsumitur error testatoris in finibus. ff. de lega. iij. patronus. ꝯ. sempronio.

¶Lix. ꝓ. stare non posse ius positū ꝙ est conditum si non fit ꝙ liquis in iure peritus qui illud per interpretationem suam producat in melius. ff. de orig. iur. l. ij. ꝯ. post originem.

Jus ꝓsumit non stare si caret executore. ¶Lx. ꝓ. ꝛ fingitur alienare qui rem suam permittit vsucꝑsi. ff. de ver. sig. alienationis. ¶Lxj. ꝓ. affectio in cōiunctis. ff. de li. le. aurelius. ꝯ. titio. ij. ꝛ mā. cum seruus extero. Secus in extraneis. ff. de exec. tutor. petitus. ꝯ. j.

¶Lxij. ꝓ. qui impleto tempore cōductionis in re conducta remāsit, rem ipsam conduxisse. ff. locati. item queritur. ꝯ. qui impleto.

¶Lxiij. ꝓ. liberatione debitoꝛ in testamento relicta potius ex cā fideicommissi quam aliter debitor liberatus. ā. de dona. si donatio. ꝛ not. ā. de falsa causa. l. j.

¶Lxiij. ꝓ. iniuriatus remittens iniuriam in extremis in perpetuum remittere alias nō perfecte penitens diceretur. vt no. instit. de iniur. ꝯ. vlt.

¶Lxv. ꝓ. ꝓseneta affectare complementum eius ꝓpter quod laborauit ꝛ q firmū remaneat ne imponatur ei q non caute processerit vel auferatur ei quod datum est. ā. de assesso. l. fi. in fine. ꝛ not. in aut. de testi. ꝯ. quoniam vero.

¶Lxvj. ꝓ. ꝙ quis factum suum iuste vel iniuste tueatur. no. Inn. extra de arbi. c. ij. ꝛ de cleri. cum diuersis.

¶Lxvij. ꝓ. cognati ꝛ affines non omittere defensionem pupilli. ff. ex qui. cau. in pos. ea. hec autem. ꝯ. j.

Testes q deponsue rint an ꝓ fumantur fuisse rogati. ¶Lxviij. ꝓ. tabellio rogatus cōficere instrm. vt no. in aut. de tab. ꝯ. nos aūt. in gl. hic no. col. iij. An aūt sit idem in testibus qđ ꝙ sic ff. de ver. ob. sciendū est cōcor. Jac. de bel. in aut. quomodo oportet epos. ꝯ. sed etiā. dicit cōtrariū. qr potuerūt esse fortuitiz trāseuntes, ꝛ presentes, ꝛ nō intelligētes. in aut. de testi. ꝯ. z licet. Et qz lex iubet ꝙ sint rogati, opꝫ enim ꝙ ipsi testes vel sint ob id collecti, vel celeriter. ff. de testa. heredes. ꝯ. pe. ꝛ. ā. de test. hac cōsultissima, post ꝓin. Nec ob. ꝙ tabellio ꝓsumitur rogatus, qr tabellio cōficit instrumentuꝫ. Est ergo verisimile ꝙ sit rogatus cū eius factū interueniat. Sed aliud est in testibus cū eorum factū non interuenit, ꝛ de eorum audiitu poterit dubitari, qz sepe quis est presens ꝛ nō intelligens. ff. de ꝓb. fig. cotā de arbi. diem ꝓferre. ꝯ. si quis, ꝛ ꝯ. cotā. De hoc etiam plene scripsi. ā. tit. ij. vnicuiqꝫ. in verbo sacramenti. q. j. De hac materia plures notar vtiles questiones dūs Bar. ff. de ver. ob. sciendum.

¶Lxix. ꝓ. q simul eādem rem duobus obligat vnicuiqꝫ insolidū obligare. ff. de pig. si fundus. ꝯ. si duo.

¶Lxx. ꝓ. qui specialiter aliqua bona obligata accepit a debitore ꝛ omnia sua generaliter posse ex specialiter obligatis debitum suuꝫ consequi. vt no. ā. de pig. l. ij.

¶Lxxj. ꝓ. priuilegium concessum clerico causa ecclesie fore cōcessum. vt no. ā. de sac. sanc. eccle. non plures.

¶Lxxij. ꝓ. episcopus qui committit ecclesiastica officia coniunctis potius fauore sanguinis vel persone id agere, ꝙ alia iusta causa ltrr. di. decenter.

¶Lxxiij. ꝓ. pronior mulier ad intercedendum ꝙ ad donandum. ff. ad vellej. l. iij.

¶Lxxiij. ꝓ. vir cōstantior in bono ꝓposito muliere. no. in aut. de nup. ꝯ. mater.

¶Lxxv. ꝓ. qs vinus nisi probetur mortuus. ā. de postli. reuer. nec nos. ff. de dana. inter vir. ꝛ vxo. sed si mors. ꝯ. j. ibi expectanda est ꝛc. Sed de iure longobardorum ꝓsumitur mortuus qui stat extra ꝓuinciam per triennium in longobar. de his qui extra prouinc. l. j. sed nō est hec prima bestialitas fecis longobarde. vide qđ nor. ff. quem admodum rest. aperi. l. ij. ꝯ. dubitetur.

¶Lxxvj. ꝓ. vsufructus relictus filio potius sui ꝙ patris contemplatione relictus. ā. de vsufru. l. fi. in fine. ꝛ ibi not.

¶Lxxvij. ꝓ. legatū relictū tutori ita demū velle deberi. si admiratur ꝛ consentiret non si se excusset. ff. de excu. tuto. sed hec nimium. cum concord.

¶Lxxviij. ꝓ. filiusfamilias pecuniam sibi mutuatam in causam castrensis peculij conuertere. ā. ad maced. l. fi.

Diuitates suam quis libet diligere ꝓsumitur. ¶Lxxix. ꝓ. ꝙ oriundi ex ciuitate illam charius diligāt. ā. de omni agro deser. quis quis de offi. ꝓcto. l. iij. ꝛ de ope. pub. l. nemo. ¶Lxxx. ꝓ. ꝙ ditiores ciuitatis plus diligant ciuitatem illius. ā. de piedi. cura. l. ij. ꝛ de decur. ad subeunda.

¶Lxxxj. ꝓ. idē in nobilioribus. in aut. de defen. ci. ꝯ. interim. ꝛ. ꝯ. fi. qđ verus intellige de nobilioribus ex virtute. Secus aūt si ex alia terrena causa. ar. ex his que plene scripsi. ā. de decur. militaribus. et de dig. mulieres. vbi de nobilitate vera disserui. vnde. Brez. ij. dyas logor. Nobilitas corpis ignobilitatē mētis in multis prebere solet.

¶Lxxxij. ꝓ. idem in episcopis ꝛ clericis vt. d. ꝯ. interim. ꝛ. ꝯ. fi. ꝛ ꝯ. de epis. audi. iubemus. ꝛ de defen. ciui. defensoꝛus itaqꝫ.

¶Lxxxiij. ꝓ. ab omni sorde purgatus q per triennium vt virtutis amatoꝛ in honesta cōuersatione permansit. in aut. de moñ. ꝯ. fi vero.

¶Lxxxiij. ꝓ. in electione ꝛ zelus melioꝛ vbi numerus maioꝛ est eligentium. extra de elec. ecclesia nostra. lib. vj. eo. tit. si quando.

¶Lxxxv. ꝓ. eligeri virtus in iuuenibus si cum honestis senioribus constituantur. e. titul. ꝯ. cogitandum.

¶Lxxxvj. ꝓ. ꝙ possessoꝛ libentius redimat rem quam cōtra se in litem iurari patiatur. vt no. ff. de peti. here. si possessoꝛ. ꝯ. vlt.

¶Lxxxvij. ꝓ. in dubio res estimari vt faciat emptionem, ar. ff. locati. cum fundus. ꝛ not. ā. de iure dot. si inter.

¶Lxxxviij. ꝓ. quis facilius remittere qđ sperat ꝙ dare qđ possidet. ff. de leg. iij. vnum ex familia. ꝯ. fi rem. ꝛ de leg. iij. fideicommiss. ꝯ. item si quis.

¶Lxxxix. ꝓ. testatoꝛ cōdens scēm testamentū ita demū velle primum reuocare seu irritare si scēm est solenne. ff. de leg. iij. si iure.

¶Xc. ꝓ. eadem re diuersis temporibus relicta duobus illam cui libet insolidum reliquisse testatoꝛ. eo. tit. si res mihi.

Judex bonus ꝓsumitur qui ꝓ fm leges ꝛ iura ꝓnuntiat. ¶Xcj. ꝓ. bonus iudex qui nō fm arbitrium ꝛ voluntatem suam, sed fm leges ꝛ iura pronuntiat. iij. q. vij. iudicet.

¶Xcij. ꝓ. testatoꝛ iubens alij ꝙ heredi seruire seruum suū nō ꝓmittet ꝓsius legare sed operam. ff. de vsufr. leg. vel vsuꝛi. ad fi. ꝛ not. ff. de sta. lib. cum heres. ꝯ. stichus.

¶Xciij. ꝓ. testatoꝛ relinquens seruo libertatē sub impossibili conditione, vel post longum tempus infra qđ verisimili est seruum moriturum nolle sibi libertatem deberi. vt. d. l. cum heres. ꝯ. j.

¶Xciij. ꝓ. qđ edificia vetusta de facili corruant. in aut. vt nu. fabricet oratoꝛ do. ꝯ. si autem non sufficiat.

¶Xcv. ꝓ. non alias domum suam esse posse ꝙ si in periculo capitis sui serui tam domestici ꝙ extranei custodiam debeant. ff. ad sylleya. l. j. in ꝓin.

¶Xcvj. ꝓ. qui ꝓmittit aliquid qđ in mensura cōtinetur ad communem mensuram id velle prestare.

¶Xcvij. ꝓ. qui iubet heredes suos aliquid sub mēsura prestare id prestari sub ea mensura qua ipse prestabat. Hos duos casus no. In no. extra de censi. ex parte.

¶Xcviij. ꝓ. qui iubet aliquid dari de suo seu quod in eius est administratione id iubere dari. ff. de sta. lib. non videbitur. ꝛ. l. stichus. ꝯ. si heres. ꝛ. l. si decem.

¶Xcix. ꝓ. qui ꝓmittit aufert vel pollicetur aliquid hoc de suo facere. ā. de dot. ꝓmisi. l. vlt.

¶Centesimo ꝓ. virum qui intra decennij exceptionem nō numerate dotis nō opposuit velle seipsum, aut suos heredes illam de ꝓprio restituere. in aut. de temp. nō sol. pec. ꝯ. finaurem. ꝯ. vlt. col. vij.

¶Cj. ꝓ. testatoꝛ relinquens seruo militiam non reliquisse si seruus esse nouisset. ff. de leg. iij. fideicommissa. ꝯ. seruo.

¶Cij. ꝓ. qui condidit testamentū ꝛ legauit non ita legare vt ex legato ipso heres ꝓpter contractum cum defuncto habitū cōdemnetur. ff. de leg. iij. qui concubinam. ꝯ. qui fundum. cum concor.

¶Ciij. ꝓ. contra filij heredem cui pater legauit electionem nominum debitoꝛū. ꝛ ipse postea gerens negotia pluribus credidit hoc in fraudem fecisse, ita ꝙ electionem solum habet eorum qui debitores fuerunt tempore conditi testamenti. eo. tit. nomen. ꝯ. filio.

¶Ciiij. ꝓ. testatoꝛ qui patrimonium suum diuidens plura contulit filio ꝙ filie, voluisse etiam collationem doris cessare. ff. famili. erciscē. ex parte. ꝯ. in testato.

¶Cv. ꝓ. venditio fraudulenta ꝛ vsuraria si creditoꝛ debitoꝛ ꝓmi sit rem venditam reuendere ꝓ longe maioꝛi ꝓtio ꝙ in cōtractu ductum fuit. extra de emp. ꝛ ven. ad nostram. ꝛ de pigno. illo.

¶Cvj. ꝓ. inter homines imperitos incerti certaminis compositio facilius oriatur. ā. de arbi. ne in arbitris. ꝯ. sinautem.

¶Cvij. ꝓ. vbi plus donatur maioꝛ esse dilectio. de pecu. dij. iij. septies. in fi. ꝛ econtra ei plus donari qui plus diligitur. ff. de leg. j. si seruus plurium. ꝯ. vlt.

¶Cviij. ꝓ. qui nihil in concessione aut commissione sibi retinet. omnia que habet ꝛ pōt insolidū transtulisse. ar. extra de offi. dele. venerabil. ad fi. ꝛ not. Post. in summa. de consti. quis possit. ad fi.

¶Cix. ꝓ. qui exheredatur in testamento esse filius testatoris licet alias eum filium suum non esse in testamento diceret. ꝛ hoc facit ver bi ꝓpietas, que in extraneum est inepta. ff. de inoffi. test. si institutam. ꝯ. j. cum ibi notatis.

¶Cx. ꝓ. data dilatione ad soluendum tacite conuenisse ꝙ interim pignus non vendatur. ff. de distrac. pig. l. iij.

Presumptio ¶Ultimo no. circa materiā ꝓsumptionuꝫ qđ quiqꝫ ꝓsumitur ex ꝓtio sumi ꝓsenti circa ꝓteritū. xxxiij. q. ij. cū ꝓ bellicam ante fi. ā. de adult. tur ex vasi qui. xxij. q. ij. ꝙ ait. xxxiij. q. j. requisiuit in aut. restit. ꝛ ea que pa. ꝯ. rus remuꝫ. ibi vr apparere ꝛc. ꝛ. ꝯ. vlt. Unde q nūc est solūendo ꝓsumit̄ pōtibus, ꝛ antea soluendo fuisse. ā. de proba. ex persona. De his ꝛ aliis vide qđ not. gl. et Archy. xliij. di. multis. ¶Quandoqz ex preterito circa presens. vj. q. j. qui crimen. Ex presenti circa futura. xlvij. distinc. ꝯ. necesse. ante fi. Ex preterito circa preterituꝫ. xxvij. dist. quia sunt. Ex preterito circa presens. lxxvij. di quicunqz. extra de ꝓsump. cū in iuuentute de his no. eo. ti. scribam. Ire ex preterito circa futuruꝫ

Universidad de Deusto
Biblioteca

ertiũ.q.v.ſi apud. Item ſcias q̃ preſumptio ſurgit ex cã.c. cõ.q.viij. occidit. Et pona extra de pig.illo.z.c.decenter.lxxxix.di. z no.viij. q.iij. in ſumma. Et qualitate perſone qua preſumitur licitũ qs eſſet als illicitum.extra de pben.niſi in pũ,cũ cõcor. Et loco.xvij.q.iij. quiſquis.z.xlvij.di. quantũlibet.ad fi.vis qs ibi no. Et tpe.j.q.j. cõſtat.z.ff.de acqui.her.l.qui in aliena.poſt pũ. Et dignitate.xj.q.iij. ablit.extra de inſti.cũ veniſſent.cũ ibi no.z.ff. de re mili. lucius. ſ.j. Et taciturnitate.xxvij.di.Yaconi. Et pluribus negligẽtijs preſumitur futura negligentia extra de preſumpt.ſcribam. Et ex notio ludo q̃ damnũ inde ſequaſ.eo.ti.c.j. Et ex pluribus alijs cauſis que diligens lector inſpiciens caſus preſumptionum poterit inuenire.

¶ Preterea generaliter ſciendũ eſt id a iure vel ab homine ꝓſumẽdũ eſſe qs de iure licet.ff.de cõdi.inde.ſi ꝓcurator.ſ.celſus.z no.ff. ſo.ma.gaius.z de donationibus inter vir.z vxo.ſi vxor de pig. act. ſi vxor.de li.z poſthu.gallus.ſ.ſi eius.in fi. Ad qs etiã inducit.ff.ex qui.cau.ima.deniq̃.Hoſt.etiã q̃ vbi ex preſumptionibus ꝓceditur, multũ debet iudex tẽperare ſuam.z maxime ne cõdemnet,niſi raro z modice ad penã nec pecuniariã,nec corporalẽ vt colligit extra de ꝓſump.afferte.licet enim Salomon ex preſumptione filiũ adiudicauerit,non tñ ineretricem voluit punire,vt no. Jnn.e.tit.q; verſimile,hec z alia ibi videas. Et hec vera ſunt qñ ꝓceditur ordine iudiciario.nam tũc de facili preſumptiones ſequi nõ dz,ſed vbi nõ ſeruatur ſolennis ordo iuris magis poterit ſequi ꝓbabiles iuris preſumptiones.ar.ſ.vt in poſſeſſ.z de edi.di.adri.tol.l.iij. vt hec not. ipſe Jnn.extra de cõcel.preb.poſt electionẽ leui aut preſumptiõi nõ ſtatur ita vt nec ſacramentũ deferatur.ff.de mi.l.iij.ſ.idem tñ. z qs ibi no. Attendat etiã iudex vt cũ diuerſe preſumptiones hinc inde concurrunt illã ſequatur que magis cõgruit veritati.extra de preſum.li teras.ff.qs me.cau.l.ſi.rationabiliter eñ preſumptio preſumptiones tollit.ff.de li.ho.exhi.l.iij.ſ.ſi eus. Qualiter aũt diuerſe preſumptiones circa idem cõcurrũt z qualiter vna p alteram tollatur, z q̃ qñ neutra reliqua vincit, recurrit ad ꝓbationẽ:vt ꝓbaſ extra de elec.cum inter.r.z qui filij ſint legi.extraſſe. Ita aũt z qñ preſumaſ qs baptizatus vel nõ,ordinatus eccleſia conſecrata vel nõ,z qñ preſumaſ in matrimonio vide qs legitur z nor.lxviij.di.pbri.in fi.iij.q.iij. cõſan guineorũ.z extra de preſump.illud in gl. ſed quare. z q filij ſint legi. legiſlator.in gl.ſed videſ.vide etiã qs no.in ſimilibus.extra de ſcru ti.in ordi.fa.c.j.in fi. ¶ Notiſſime ſciendũ eſt q̃ preſumptio tollitur per aliam preſumptionem.ff.de in integ.diuus. Per ꝓbationem ff. qs mer.cã.l.ſi.xxxv.q.iij.extraordinaria. Per cõtrariam cõſtitutionem.j.q.ij.paſtor. Et q̃ cõtrariã cõſuetudinez vt ptz in eo qui ingreditur monaſteriũ dans ei ſe z ſua,nam cũ romana eccleſia hoc in fauorem religionis permittat cũ intra monaſteriũ,aliquid de ſuis bonis cõferre eliditur ſymonie preſumptio,q; vtitur eccleſia in contrariũz fin Hug.z Archy.l.di.ferrum. Et hec de materia preſumptionum de qbus plura in diuerſis ſparſim legibus hic dicta ſufficiant.

Preſumptio per multa tollitur.

¶ Imperator. Lex.viij.

QVicunq; ex corpore cohartalium militans in ſchola agentiuz in rebus filium,pcreauerit: an teq̃ ad metas militie ſue peruenial principat' honore decore. Licet ipſe poſt finitam militiam vtpote liber nulla debebat huiuſmodi conuentione pulſari. Filium tamen cohartali conditione relinquat obnoxium. Si vero poſtq̃ adeptus fuerit principatum ediderit filium:is qui natus eſt etiaz ſi in ſchola deuotiſſimorum agentium in rebusmilitiam ſortitus non fuerit:ita liber fit ac ſecurus vt nec vllus coartalis officij neribus obligetur quaſi iam ex patre libero:z ab hac conditione penitus alieno progenitus.

QVicunq; ¶ Caſus. Cohartalis agens in rebus filiũ ſuſcepit hoc nõ obſtante ſit princeps agentiũ in rebus, z ijs ipſe poſt finitã militiam q̃ agit in ſchola ipſorum agentiũ eo q̃ pectu coartalinoꝛũ illigatus eſt vexari nõ debeat. filius cũ cohartali cõditioni remanet obligatus. Filius vero ſuſceptus ab eo poſtq̃ ad principatũ aſcenderit ab ipſa cõditione liber efficit quãuis inter agẽtes in rebus nõ militauerit. (Decoret) hoc.ſ. vt ipſe ꝛc. (Licet) vſ. (Cõuentione) coartali. (Filium) ver. (Obnoxiũ). Lobligatum.z ſic not. q̃ dignitas patris nõ affert ſilio fructum niſi nato poſt dignitatem quelitam.vt hic z in cõcor.hic in gl. Et ſic facit cõtra filium progeniti q̃ excludatur a ſucceſſione feudi per ſecundogenitum patruum ſuum. Nam ſi in his in qbus fauoꝛ honoris,z libertatis vertit ex quibus nemini paratur iniuria beneficiũ ex dignitate ꝓueniens, nõ tranſferetur in filium iam ſuſceptum, quomodo ꝓrogatiua primogeniture q̃ odioſa eſt deprimens ſcõgenitũ,quez ſicut z primogenitum natura creauit.ar.ſ.de li.ꝓter.l.ſi.de legi.here.l. lege trãſmittet regnum q̃ pater nondum viuens habuit in filium eius ſcõgenito contra naturalis iuris rationem excluſo, huic aũt dicto reſpondetur q̃ primogenito ab ipſa lege delata eſt ꝓrogatiua,z priuilegiũ ꝓmogenture adeo q̃ homo ſibi auferre nõ poꝛ.ff. de adop, ſi arrogator.de reg.iur.indultũ,ii.vj. Cũ ergo ab ipſa lege ſibi cõpetat nõ eſt mirũ ſi in filium ſuum trãſmiſit hoc ius q̃ ſibi auferre nõ poꝛ.cum tranſmittat etiã q̃ ſibi poꝛ auferri.ſ.titu.ij. ſi qs in ſacris. Sed certe hoc ius nõ re ſed ſola ſpe cõpetere videbatur quare,tranſmittere nõ poꝛ.ad hoc de cõſecra.di.iij.nõ ex equo.ff.de cõdi.z de. heres meus.ij.riſo.quando di.leg.ce,ſi cuz heres.z.l.hmõi.in pũ. de le.iij.vꝛoꝛem.ſ.ſepa.vſufruct.legat. ſempꝛonius. Dz hac materia dic vt plene ſcripſi.j.de pnũ.eoꝛũ qui in pal.mil.l.j. z de ꝛeꝛoñ. l.ſi. (Si vero) ver. (Quaſi) ꝓto ſicut. (Conditione).l.cohartali.

¶ Imperator. Lex.viij.

MVltis deuotiſſime ſchole agentiũ in rebus adꝛtionibus permoti viꝛos clariſſimos ciuſdem ſchole principes q̃ finitis militie ſtipendijs exeunt quoties ex matoꝛis iudicis ſentẽtijs ipſi vel eoꝛum coniuges aut liberi vel ſeruꝰ aut coloni:ſiue per ſe ſiue p ꝓcuratoꝛes conueniantur: nõ amplius q̃z vnum ſolidum executoꝛibus ſportulaꝛũ nomine:prebere compelli. Apparitoꝛibus:vicariantis:ſeu preſidialis iudicij: nõ niſi tertia parte ſolidi tantum preſtanda: nullaſq; hiſdẽ concuſſiones aut vexationes in prebendis fideiuſſoꝛibꝰ ingeri. Sed eos fideiuſſoꝛes quos locoꝛum defenſoꝛ eſtimauerit dare. ita videlicet vt p tenoꝛe generalium edictoꝛuz bi qui vel in ſacratiſſima vꝛbe:vel in ꝓuinciis immobiles poſſident facultates adiuratoꝛie cautioni z ſubſtantie ſeu credantur. ¶ Hoc etiam adijciendo vt nunq̃ niſi ex ſententia in ſcꝛiptis ꝓlata penitus moneantur. ¶ Ad ſimilitudinem inſuper aliꝛum officioꝛum quotiens ciuiles vel criminales contra eoſdem cognitiones mouentur. Executoꝛes quidem negotij vſq; ad finem litis ciuilis ſeu criminalis vnius eſſe ſolidi ꝓteſtatione contentum. Et ꝓto inſinuandis noſtre ſerenitatis apicibus:vel ſimplici contra obnoxios eoꝛum poſtulatione deponenda:binos ſolidos ab his vel coniugibus eoꝛum ꝓheberi. Et quotieſcunq; exẽptaria poſtulantur:bi quoꝛum intereſt:accepto ſolido:quod petitur ꝓbere non differant. Ꝓto implendis vero monumẽtis vnde conueniendi tribuitur executoꝛibus facultas: non vltra quam tres ſolidos quibus competit imparti ri precipimus. Arbitro vero non amplius quam ſolidum: vt fiſci patronis dimidiam ſolidi partem. Notarijs vero tertiam vſq; ad finem (ſicut dictum eſt) cauſe preſtare ſuper editione chartularum ſolidi partem dimidiam ꝓbere:quod ſi non apud arbitrum: ſed in cõpetentibus iudicijs maioꝛibus cognitio celebꝛetur inducendi quidem negotij gratia non niſi quatuoꝛ ſolidos eoſdem viꝛos clariſſimos erogare. Veſtoꝛum vero exciꝑiendoꝛum cauſa duos tantummodo ſolidos dare. Et nullus vltra ſuꝑaſcꝛiptas quãtitates cuilibet alteri preſtandi ſumptus exactione vexari. ¶ His omnibus locum habentibus ſiue ipſi alijs litem ingeruntſiue ab alijs pulſentur.

MVltis.diuide hanc legez in duas partes. Scda ibi. ad ſimilitudinem. In pꝛima dicit q̃ principes agentiũ in rebus poſt finitum officiũ cum a maioꝛibus iudicibus conueniũtur ipſi vel coniuges liberi ſeruꝰ z coloni ipſoꝛum per ſe vel ꝓcuratoꝛes dant vnum tantum ſolidum executoꝛibus nomine ſportulaꝛum. Si autem conueniuntur a vicariꝭ vel preſidibus ꝓunciarum dabunt executoꝛibus tertiã partez vnius ſolidi nec ſunt vexandi ex actione fideiuſſoꝛie cautionis, ſed illum tantum fideiuſſoꝛem accipient iudices quem dabit defenſoꝛ eoꝛum. Si tamen poſſideant immobilia preſtãt ſolum iuratoꝛiam cautionem. Nec ſunt cõueniendi aliter q̃ in ſcꝛiptis. (Multis.) quoꝛ dicãtur multi.vide quoꝛ no. extra de cleri.ex mi.latoꝛes.z ſcripſi.ſ.quando z qui.quarta pars.l.ſi. in verbo filiab⁹. (Permoti) pdeit ergo importunitas vr.ſ.de peti. bo.ſub.l.j.z qui po.in pig.ha.l.ſi.in pũ.z ſollicitudines ſingulozuz. in aut.de here.z fal.in pũ. Et preces crebꝛe z ſtentes petitoꝛes. in aut.de tri.z ſe.ſ.conſideremus. Ad idem.in aut.vt ea que vocantur inſinuari ꝛc.in pũ.z vt facte nor.conſti.ſ.ne igitur vt omnes obediãt.pꝛouin.ſ.hinc nobis.alias dicit canoñ.ꝓpter nimias z multas reclamationes que ad nos venerunt.ñ.q.v.omnibus.z ꝓpter hanc nimiam

Importunitas quã docꝛ pro dest quam docꝛ eriã vituperat bilis est z arguenda

uimiam importunitatem deſiſtunt ſancti. Unde Bzeg. in regi. li. ij.c.xxj. potentiã importunitas fecit vt cõtradiceret nullatenus potuiſſem,talis aũt importunitas prodeſt ſuꝑiuſtis,z cõgruis,z cũ debita oportunitate adiũcta.ſupra illud apoſtoli.ſj.ad Thimo.iij. Juſta oportune z importune, ipſa eñ ſui vtilitate ſe deliruit ſi habe re importunitas opportunitatem neſcit.xlij.di.ſit rector.als importune preces ſuꝑ honoꝛibus videntur vitiũ ſymonie.j.q.j.ordinario nes ibi de hoc.z hec recte vocaꝭ importunitas ambitioſa.que ſemp arguitur.de reſcriptis.c.ſi.in pũ.li.vj. vide qs ibi no. Joan.an.z il lud Ber.de cõſideratione.lib.iiij. huic negotio nõ ſe ingerat rogãs cõſilio.nõ prece agenduz eſt. Sunt que neceſſario a nobis rogantiũ aut extoꝛquet importunitas. aut neceſſitas meretur ad iſtud in his que noſtra ſunt,vbi aũt nõ licet qs nolo facere quis locus roganti. z.j.alius.ꝓ alio,alius forte z ꝓ ſe rogat,ꝓ quo rogaris.ſit ſuſpectus qui ipſe rogat.ꝓ ſe iam iudicatus eſt. Hec intereſt an per alium an p ſe quis roget. Et ad eugeniũ per importunitatem extoꝛta licentia, nõ eſt licentia,ſed violentia.z facit.ff.de leg.iij.ſidetic.ſ.pinde ſi ita. in ſi.z vide plenius.de pe.di.j.importuna. (Cõiuges) dicit Iſidorus ij.ethimo. Cõiuges appellantur ꝓpter iugum qõ imponit matrimonio corꝑali ſiue cõiungendis,iugo enim nubentes ſubijci ſolẽt ꝓpter futurã cõcordiam ne ſeparentur.ad hoc.xxx.q.v.femine. Sed ſm Hug.cõiuges veriꝰ appellantur a prima deſponſationis fide q̃ uis inter eos ignoꝛetur cõiugalis cõcubitus.lxvij.q.ij.cõiuges. Sic Maria Joſeph cõiunx appellantur, inter quos nec futura erat carnis vlla cõmixtio.e.q.cõiunx.vbi hoc no. Archy. (Procuratoꝛes) põt ergo ꝓcurator nomine abſentis dñi cõueniri z tũc dabitur ſibi dicl.ij.ſ.pe.(Et quotiens) ver.(intereſt).ſ.exceptoꝛes.l.notarij.vt ſ.de ꝓcu.ſacr.ſcri.in ſacris. (Quod) alias qui. (Ꝓto implendis) ver.(Unde).i.ex quibus. (Executoꝛibus.) Multis modis dicitur executoꝛ.qõ dic vt not.ſ.de execu.re,iud.l.pe. Qui dicantur ꝓprie executoꝛes habes extra de offi.delega.ſuper queſtionum.ſ.j. Et vt credo hij executoꝛes erant qui locupletes periculo eligentium eas cauſas preparabant z ad iudicium compellebant, in aut. de iudi.ſ. nullo.z que a iudicibus decernebantur implebant in aut.de defenciui.ſ.ex ꝓuinciali. Executoꝛ autez pene poteſt quis eſſe in ſua cauſa z recuſari non põt.xxij.q.v. de occidẽdis. Illud aũt ſcias q̃ executoꝛ ſententie z executoꝛ teſtamenti equiparantur.ff.ſa. crciſc. qui erat.ad qõ etiam.ff.de pig.act.nõ eſt. Hec mirum cum leꝛ. teſtatoꝛ, z iudex equiparentur.ſ.communia deleg.l.j. ibi cum enim ꝛc, licet interduz plus poſſit iudex q̃ diſpoſitio teſtatoꝛis.ff.de an.le.l.quintus.ſ.in omnibus. Quid ergo ſi teſtatoꝛ dedit executoꝛi ſuo poteſtatem capiendi de bonis ſuis z diſtrahendi ac legãta erogandi, poterit ne manumittere.vt.ff.de reli. at ſi quis.ſ.j. ad quam rem vult, illãz diſtrahere.glo.ſ. quando decreto opus non eſt.l.ꝓcium.pu tat q̃ ſic.ar.ipſius.l.z.ff.de diſtrac.pigno.l.creditoꝛis. Contrarium credo vertius.ar.ſ.de epiſ.z cler.ſi quis ad declinandam.ver.z ſi qui dem.z ver.vbi autem.vbi cauetur q̃ executoꝛ ad executionem ꝓcedens in defectu pecunie debet id exequi per annuos redditus bonoꝛum teſtatoꝛis.qui ſi deſunt per venditionem mobiliuz ſeu ſe moventium rerum talis ſtatꝰ ordo hic obſeruabitur,qz regulariter oꝛdo litere legis ſeruandus eſt niſi contrarium appareat de voluntate cõdentis.ff.de excu.tut.ſi duas.in pũ.ad trebel. heredes.ſ.vlt. potiſſime in mandatis exequendis de preben.mandato.lib.vj.z ibi de hoc per Archy. Item qz in executoꝛibus id qõ eſſe poteſt in cõtroueꝛſia debet omitti, z ad id qõ eſt ſine controuerſia peruenire.ff. de re iudi.a dino.ſ.ſed z illud.cum concoꝛ. Nam z ſtultiſſimus eſt q̃ omiſſo qõ eſt facile,ad id qõ eſt difficile ſe perducit.vt inſtit.ꝓ cum eo.ſ.ceterum. Et multis quoqz bonis melius eſt amplectendum.ff. de ꝓcura.mutus.ſ.ſi ꝓcurator.cum ibi not. Satis quoqz cenſet iniquum ſi ꝓpter modicam forte pecuniam exſoluendam magna poſſeſſio diſtrahatur,ſed diſtrahenda eſt potius minoꝛ z minus vtilis q̃ vtiloꝛ z maioꝛ.ff.de reb.eo.magis.Sidem pretoꝛ.z vide qs le gitur z nor.e.l.ſ.nõ paſſim.z ſeq. Item pro hac parte eſt expreſſe.ff. de iure delt.l.igitur. Item qz hoc idem eſt expreſſe in parte, cuius ſi lius heres inſtitutus ad legata erogãda tenetur, Nam pater licet alias adminiſtratoꝛ legitimus, z qui plus iuris habet in bonis adquentiũs filij q̃ executoꝛ teſtamenti in bonis hereditariis,nequit tamen manumittere ad q̃ vult ex hereditate filio delata, ſed primo debet exſoluere debita ex redditibus annuis deinde diſtrahere mobilia,tertio immobilia,z ex eis primo ſterilia z que inutilia ſunt.ff. de bo.que lib.l.ſi.ſi autem legata.z facit.ff.de ſolu.l.j.ſ.j. z verſi. equiſſimum z ſeq. reſtringitur enim hoc verbum vult ad id qõ velle quis debet vt ibi.z.j.diſt.c.j.de conſe.di.j.miſſarum.z tanq̃ diſcretus ꝛc.extra de verb.ſig.queꝛiti. Et no.qõ ei placet,ſed qõ ſecundũ iuſtitiam z bono viro placet agendum eſt.ff.de fideicom.li.l. thaſis. ſ.ſoroze.cum concoꝛ.z.xlv.di.cum beatus.igitur qz verſimile eſt q̃ hoc bonus vir arbitraturus ſuiſſet hoc ſeruandum eſt.ff.de procur. non cogendum.ſ.j.z eſt ſi.ſ.de inoffi.donat.ſi totas.ff.de pact.l.ſi talem.ſ.vlt.cum ibi not.in ſi.vlti.glo.Nam qõ nõ cõtinetur in verbis legis ꝓ adiecto,tñ ex interpretatione debet haberi.ff.de neg. geſt.l.

Cõiuges a iugo dicuntur.

Procurator nomine abſentis dñi cõuenitur dãs da eſt dilatio.

Procurator qui 'in causa' inuenit an ſit condemnandus vel eius dñs,hoc eſt An ſententia deberat ferri cõtra ꝓcuratoꝛem vel dñm ſuum.

Petitio in cauſis ſummariis in qbus libell⁹ nõ offert qualiter debet fieri.

Teſtatoꝛ ſi dedit executoꝛi ſuo poteſtatem capiendi de bonis ſuis z illa diſtrahendi ꝛc. an poterit ipſe executoꝛ manumittere ad bona que vo let.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iū.§.sed z si quid.cum eadem ratio subest,ff.ad.l.aqui.illud.z qs plene de ratione scripsi.ē.ne fiſ.rem q̄ ven.eunc.l.ij.z de pascu. pu.l.j. Item qz executor inste cui executor testamenti equipoller vt predicitur est.Nunc ordinez seruare tenet,q̄ nō mittat manum ad q̄ rez voluerit,sed primo se mouentia ꝛc.ff. de re iudi.a duo.§.j.ergo idez in executore testamenti.ē.de interdic.l.j.ff.de leg. nō possunt. Item facit ꝓ hac parte.ff.de reli.si qs sepulchrum.§.si.Quidā quidē modo verba testatoris intelligenda sunt.ff.de serui.si cui.Nam z rescriptū principis ad formā iuris cōis reducendū est.ff.de vul.z pu.ex facto. Facit etiā ꝓ hac parte qd not.ē.de distrac.pig.quādiu.amplius debitor fiscalis q̄uis incarceretur, priusq̄ tū ab eo pignora capient.ff. ad.l.iul.pecu.sacrilegij.§.fi.alias est lex cum eo. Ꝑterea cū lex permittit venditionē ordo est,vt primo ad res tempore perituras, deinde ad alia bona perueniat.ff.de iur.delī.aristo.§.j.z.d.§.sinautem legata.ergo eadē ratione etiaz vbi testator q non plusq̄ ipsa lex sed minus pōt.ff.de leg.j.nemo pōt.Non ob.d.l.prędium.ē.qñ decreto opus nō est.Nam licet res pupillaris possit alienari sine decreto ex potestate a testatore concessa,nō ex hoc sequitur q̄ alius p legē statutus ordo circa bona accipienda seruari nō debeat immo cōtrariū verū est cum nequeat plura priuilegia cōcurrere circa idē.v.dist.ad eius.in gl.extra de elec.dudū.ij.ad fi.ē.de ꝓcu.maritus.de restī.milī.l.fi.de dot.ꝓ.l.j.in gl.Item si statutū est in aliqua ciuitate q̄ eccle sia rem sibi in testamento relictam teneatur alienare intra annū vel simile nō ꝓpterea talis alienatio fiet circa formam a canone cōstituta extra de re iudi.cū causa.licet statutū valeat quo ad iurisdictionem extra de fo.compe.cum cōtingat.z de app. romana.li.vj.z ibi hoc not.Archy.in verbo cōsuetudine. (Facultas.)Nō.executores nō posse aliquē citare sine licentia iudicis: vt hic.z.j.de castrē.l.fi.z ff.ti.ij.hac lege in prin.z de exhib.re.l.fi.(Arbitrio)ver.(Et fisci) ℣.(Notariꝰ ℣.a nobis sic dictis,vt scripsi.ē.de dig.l.ij.in ℣bo notaris.vel qz notis.i.literis acta scribunt.ff.ex quib. can.ma.inter eos. (Super editione)℣.(Quod si nō)℣.(Cognitio)causę examinatio. (Celebretur)celebrare est signo dignū facere, tunc ergo causa dicit celebrari qñ duce iustitia que ipse ꝑps est,vt.ij.qñ.existimat.causa discutitur z finitur.(Indicendi)alis indicendi z exponе.vt.j.de castr. l.fi.§.indicendū.(Bestoū)℣.(Et nullus)℣.(Cuilibet) alis cuilibet z melius.(Bis oibus).§.(Pulsent)cōueniunt. ¶In gl.scribendo ibi principis:adde apud acta qđ semp faciendū est.ē.de diuer.re.sancimus. ¶Post gl.hic illa adde. q̄ hodie notarij actorum vocant secundum scripturam. qñq̄z tertia pars solidi ꝓ vnaqz scriptura datur.vt.ē.tit.ij.in sacris.iij.§.z si apud.vide qđ ibi dicti in ℣bo gestorum.vnde patet hic q̄ separata solutio fit actorum notario ꝓ prima scriptura,z separata ꝓ exemplo.Arg.cōtra.ē.de consul. l.j.in impo.fi.de lucra.deferi.l.j.ante fi.In regno vero ex meliori iustitia quasi hec omnia sunt illicita,sed ex peiori nequitia neglecta in stitia,q̄ officiales ad predā sunt expositi hec sunt ꝛsimilia vsurpata. ¶Post glo.i.ꝓ scribenda epistola.adde certe magnum salarium erat istud q̄ ꝓ modico labore scripture tres aurei prestabantur. ¶Post glo.ꝓ dandis.adde talis autem quaternus an apud iudicem remanebit:satis videtur q̄ sic alij dicunt cōtrarium vide quod scripsi de hoc.ē.de omni agro deser.l.rura.

Executor sine licentia iudicis aliquez citare non potest.

¶De curiosis z stationarijs. Titu.xxij.

Cura vñ dicitur et quid differt a solli citudine,

¶Curiosus dicitur quasi cura plenus.i.multum solicitus studiosus auctius,vt colligit.j.c.l.ij. Ad qđ etiā in aut.de iureiu.amo.presti.§. sed pec quidem.Dicitur eñ cura quasi coz vrens z edens, vel a coz de ruens.vnde Ennius ad flameum.Si quid ego adiuto,curāve leuasso qua nunc decoqueris z te versat in pectore fixa.Et qua deperimeris ea quid erit pretiꝰ:Trāslatiue ponit hec tullius in prin.li.de senectute,z illud Terētij in eçhira.Cura a corde recessit.Sed solicitudo ꝓprie dicitur rpalis z moderata, cura vero sine moderatione. Adde que scripsi.ē.de fun.rei priua.l.ij. z ideo tales officiales congrue vocant curiosi a magna cura q̄ in custodia regionis, z in nunciatione criminū debent habere.ad hoc.ē.de priua.car.l.j.ibi datur is operaz semperq̄ futuris in speculis ꝛc.vt qđ in aliꝰ cura nimia est,in hoc officio potius sit ad virtutē.Unde ad hoc officiū interdū notarij deputant ad qđ tuende publice pacis vigilātia ptinet.exiij. q.v.circumcelliones.z hij sunt milites stationarij,de quibus dicit.ff. de offi.ꝓc.vr.l.j.§.quies.z hij debent esse religiosi.i.timentes deū z circunspecti.Ad hoc extra de sta.mona.in singulis.§.ordinetur.Curio aut dicitur preco theatri,q̄ pronunciat ppłō,qui curā gerit,z eit nomē officij fm ꝑap.Que aut dicat curiositas dic q̄ est cū diuina scriptura,nō fm sanctorū expositiones,sed fm secularē sapientiam z sensus ꝓpij vanitatē exponitur.xxxvij.di.vnio.Vel fm Ancelmum Curiositas est studium perscrutandi ea que scire nulla est vtilitas et hec ꝓprie est ipsius descriptio. De hac dicit Ber.li.de duodecim gradibus humilitatis q̄ est primus gradus supbie.de qua etiā multa ponit Sene.epła.xvj.xlv.z lxxiij.z lxxvij. Et sub dit Ber. ibidē q̄ malū sapere non est sapere,sed desipere.quinetiaz talis curiositas non laudatur.vnde Eccle.iij.Altiora te ne quesieris,z fortiora te ne scrutaueris,sed que precepit tibi dñs illa cogita tibi semper z in pluribus operibus ne fueris curiosus. Non est enī tibi necessarium ea que abscondita videre oculis,cuiꝰ superuacuus noli scrutari multipliciter. Plurima enī sup sensum hominē ostensa sunt tibi,hoc enī vitium est.q̄ quidam nimis magnū studium,multāq̄z operaz in res obscuras atq̄z difficiles cōferunt easdez non necessarias dicit Tullius,j.de offi.immo arguenda est.ff.de noua.doli.in fi.extra de iudi. cū deputati.z de pur.can.cōstitutus. cū cōcor.z de postu.c.j.in pn. lib.vj.z qz nocet etiam corpori.iuxta illud Eccle.c.vlt.frequens meditatio carnis afflictio est.z vide.j.tit.j.li.ij.in verbo ambitum. vide etiam.xxxvij.dis.sacerdotes.z.c.se.z per Archy.de postul.ꝓela. c.j.lib.vj. Item de curiosis habetur.c.di.legant.z de renun.quonā. li.vj. Interdum vero curiositas non solum laudatur, sed etiam ꝓcipitur.ff.de in rem.ver.li.iij.§.sed si fic.vide quod ibi notatur.

¶Imperator. Lex.j.

Curiosi z stationarij,vel quicūqz fungūtur hoc munere, crimina iudicibus nuncianda meminerint,z sibi necessitatez probationis incumbe rent citra periculum sui si insontibus eos calumnias ne.uisse contigerit.Esset ergo prava consuetudo per quam carceri aliquos immittebant.

Curiosi. ¶Casus.Curiosi z stationarij vel ꝓ eodē positi debent crimina que cōmittunt iudicibus nunciare q̄ nunciare tenent,z puniunt si insontibus imponunt calūnias, nec aliquos possunt ob crimina incarcerare.(Stationarij)quorum officiū est ꝑpue vectigal.exigere.ē.de vectigal.vniuersi,sed nō supegere.j.de coarta.li.j.vbi etiā dicitur qui sunt stationarij.Vel dicuntur stationarij,q̄ assidue quasi morabantur in statione alicuius loci vnde transitus publicus erat.z a longe poterāt speculari qđ officiū quasi tenebant in ciuitatibus tuscie ejercere cerdones sartores,z huiusmodi artifices morantes in plateis,z ibi stationes habentes qui scelera q̄ patrant ibi melꝰ videt,ideo possunt illa cōmode nūtiare. Sic etiam iunt officiales ꝓfidis.ē.de accu.ea quidā.z hij vocant eum qui apparitores.extra de accu.sup his ibi.ij.glo.z tales stationarij possunt esse qui sunt apprehendere fugitiuos.z in custodia retinere.ff.de fugit.ymi dicantur. narche.(Quicūqz).f.alius. (Fungitur)als fungitur.i.vtunf.(Admonere) vt tyminarcha,seu ꝓnarcipa.ff.de fugi tyminarche. z de cusso.reo.diuus.z.ē.de ꝓnarch.l.j.z not,j.eo.l.fi. (Crimina)que vbi cunqz fiunt.ff.de of.ꝓc.vr.l.j.§.vlt.z ar.ē.de aque.duc.l.omnis.in fi. z.cciij.di.ꝺyaconi.j.vbi dicitur z not.q̄ etiā committenda crimina debent nunciare. Per qđ patet q̄ magister iuratus debet nunciare illos qui deferunt arma cum quibus crimina cōmitti possunt. Sic z conseruatores eos quibus dati sunt ab iniuria cōmissa z cōmittenda tueri debent.vt no. ℣n.an.de offi.dele.c.j.iio.vj. Cuia vero pena puniatur si non renunciauerint scripsi.ē.de ꝓnarch.l.j.z.j. de puniteg.scho.l.j.§.j. Item videtur q̄ etiā manifesta z notoria debeant nunciare. Ad hoc.ē.de sunt tri.l.reddentes post punct.ibi nec enim patimur ꝛc.z facit ad hāc legem.extra de of.archipresb.vt singule. lxxx.di.nō debere.ē.de cussi.reo.l.j.in pn. ¶Quod modis accipit hoc nomen crimē.vide.xxv.di.§.criminis.z qđ scripsi.ē.in qui.cauciolo,cen.l.ij.z de iure fiſ.l.fi.in pn.(Et sibi)vbi.(Necessitatem)qui nunciant occulta,secus qui notoria.ē.de accu.c.z.ff.de custo.reo.diuus. (Incumbere)vt dicitur in.d.l.diuus,qđ intelligitur,ꝓbationibus dumtaxat exhibitis.ff.q.viij.c.quapropter.z vide qđ plene scripsi.ē.de delator.l.ij. ¶Et not.q̄ nō credit curioso z stationario crimina nunciati.qđ verū est fm Bart.in criminibus graubus,secus in leuibus,nam si ad ea scrutanda,z referenda est cōstitutus sibi creditur.ff.de offi.ꝓc.vr.l.j.§.quies.exemplum est in portatoribus armorum ludentibus ad taxillos,ambulatoribus nocturnis z similibus z hoc ipse not.ff.de custo.reo.diuus. Inducit etiā.ff.de accu.lecuia.z faciunt que dicuntur.j.℣.hoc aut.Certi autem casus sunt in q bus statur dicto vnius,quos vide in Spec.de teste.§.restat.Sed an credat nuntio referenti aliquē se citasse dicunt quidā q̄ nō ar.huius legis. Item q̄ nec iudici qui maioris est autoritatis extra de probeontra q̄ sic.ē.de accu.ea quidem.ff.de reb.eoꝝ.i.magis.ē.ne tū z extra de app.cū parati.in Spe.de citati.§.sequit.vers.sed nunquid. Tu dicas fm Archy.lxxij.di.ꝓpositi.z de sen.ex.venerabilibus. lib.vj.q̄ si quis inuenitur in iudicio z per nuncium citatus asseritur, presumit foꝛe citatus,z cogitur cūc ꝓ iudicē respondere.extra de ele. bone memorie magunt.no.alias aut nuntio nō credetur nisi de citatione legitime docebatur.Et ideo ponitur hodie in literis citatorijs vt referibat citator coram quibus ipse citauit vt sic citatus cōmuniꝰ dicat se non fuisse citatum possit per eos citatio facta reprobari fm Aut.de iser.in cōstitutio.extra de ejer.z prepa.iudici.l.citationis li tere.Ber.ramen not.extra de elect.q̄ sicut in verbo nō vocatos qđ si quis negat se foꝛe citatus,aduersario suo in hoc omnis ꝓbationis incumbit. ¶Hic autem notandum est quod creditur vnicuiqz in arte sua,nam doctor creditur de discipulo,z magistro militum de militie,ē.de offi.mag.milit.l.prima,medico,de infirmo,j.de re mil.sel fabro

Stationarij

Nuntio vt seruieri aliquem se citasse dicat an sit credendū.

Creditur cuiqz in arte sua.

De curiosis & stationarijs. 252

mel fabro z architectori de fabrica.in aut.de nō alie.§ qđ autem dicitur,naturali.de natura.ff.de sta.ho.vū.de sol.si pactum.messon de officio suo fi.reg.si irruptione.§.j.si messi.fal.mo.di.l.j.z extra de ꝓsump.q̄ indicante.z discipulo de opinione magistri sui.ff. de arbitr. talem qualem.§.pe.Tabellioni de officio suo.ē.de fal. si quis decu. Ad hoc vide qđ not.Inn.extra de offi.dele.cum in iure.in gl.hic videtur.z de ꝓba.quoniaz in glo.per hoc sat.ꝛc.maxime videt esse credendum notarij cōsiliorum.j.q.vij. commentibus.cum ibi no.in prin.z hi vocantur in tuscia notarij reformationum. Et generaliter cuilibet experto in arte sua credendum est.l.di.vt cōstitueretur. Ad qđ etiam.ē.de iudi.certi.in proemio.ff.℣.j.vide qđ scripsi.ē.in qui.cauciolo,cen.l.ij.z de iure fiſ.l.fi.in pn. (Et sibi)vbi.(Necessitatem)qui nunciant occulta,secus qui notoria.ē.de accu.c.z.ff.de custo,reo.diuus. (Incumbere)vt dicitur in.d.l.diuus,qđ intelligitur,ꝓbationibus dumtaxat exhibitis.ff.q.viij.c.quapropter.z vide qđ plene scripsi.ē.de delator.l.ij. ¶Et not.q̄ nō credit curioso z stationario crimina nunciati.qđ verū est fm Bart.in criminibus graubus,secus in leuibus,nam si ad ea scrutanda,z referenda est cōstitutus sibi creditur.ff.de offi.ꝓc.vr.l.j.§.quies.exemplum est in portatoribus armorum ludentibus ad taxillos,ambulatoribus nocturnis z similibus z hoc ipse not.ff.de custo,reo.diuus. Inducit etiā.ff.de accu.lecuia.z faciunt que dicuntur.j.℣.hoc aut.Certi autem casus sunt in q bus statur dicto vnius,quos vide in Spec.de teste.§.restat.Sed an credat nuntio referenti aliquē se citasse dicunt quidā q̄ nō ar.huius legis. Item q̄ nec iudici qui maioris est autoritatis extra de probeontra q̄ sic.ē.de accu.ea quidem.ff.de reb.eoꝝ.i.magis.ē.ne tū z extra de app.cū parati.in Spe.de citati.§.sequit.vers.sed nunquid. Tu dicas fm Archy.lxxij.di.ꝓpositi.z de sen.ex.venerabilibus. lib.vj.q̄ si quis inuenitur in iudicio z per nuncium citatus asseritur, presumit foꝛe citatus,z cogitur cūc ꝓ iudicē respondere.extra de ele. bone memorie magunt.no.alias aut nuntio nō credetur nisi de citatione legitime docebatur.Et ideo ponitur hodie in literis citatorijs vt referibat citator coram quibus ipse citauit vt sic citatus cōmuniꝰ dicat se non fuisse citatum possit per eos citatio facta reprobari fm Aut.de iser.in cōstitutio.extra de ejer.z prepa.iudici.l.citationis li tere.Ber.ramen not.extra de elect.q̄ sicut in verbo nō vocatos qđ si quis negat se foꝛe citatus,aduersario suo in hoc omnis ꝓbationis incumbit. ¶Hic autem notandum est quod creditur vnicuiqz in arte sua,nam doctor creditur de discipulo,z magistro militum de militie,ē.de offi.mag.milit.l.prima,medico,de infirmo,j.de re mil.sel fabro

Judici an sit semper credendū.

Contractus super homine libero procedens,probatur a lege,z hoc regulariter,ē.q̄ res pig.obli.possunt.qui liberos.z in aut.vt nu. iudic.§.qz vero,qđ aut dicitur.ē.de patri.qui fi.di.li.ij.est speciale. In contrarium est ergo ius cōmune.ff.de le.laius singulare. Ꝑterea cōtra liberum hominem.aut agitur de delicto z tenēt.z si non habet vnde soluat,init in corpore.ē.de ser.fugi.quicunqz.ff.de in ius vo.l.fi.aut ex contractu z tūc liber est,si paratus est cedere bonis,ē.qui bo.ce.

Contractus super homine libero procedens,probatur a lege

Creditur

post.l. Ꝑterea videtur ꝓ hac parte satis aperte.ē.de act.z ob.l. ob es.tuncra.l.ij.ff.de liber.ho.exhi.z qz nemo est dominus sui corporis.ff.ad.l.aquil.liber homo. In contrarij facit aperte.ē.de pac. si quis in conscribendo.cōmunia vtriusqz iudi.l.ij.ff.de re iudi.si cō uenerit. Item qz per pactum ꝓcedit operatio voluntatis exprelse,per fugaz vero ꝓcedit operatio voluntatis tacite ad hoc.iij.q. ij.decernimus z extra de ꝓsumpt.nullus.cum not. in eis. sed fuga operatur q̄ quis incarceratur ꝓ debito.vt in aut.de exhi.reis.§.si vero vero etiam quidā.z patet in cōstitutione de pena contest.inci. ca.l.si quis post litem.ergo fortius hoc fieri poterit vigore pacti, cū potentior sit operatio expressi q̄ taciti.ff.de ver.obli.l.eum qui certarum. Item qz hoc potest fieri lege.ē.de exacto.tri.l.ij.ff.de cri.pecul.sacrilegij.§.ab eo,ergo z pacto.ff.de pact.nō impossibile. de ac. z obliga.l.obligatione.ē.cōmunia dele.l.j. ¶So.hanc questionem peroptime disputauit,pfunde intelligentie dñs Jac.de but.z determinauit ꝓ prima parte inducens etiam q̄ carceratio est de mero imperio.vt.ē.dictum est. Que autem sunt iurisdictionis z imperij, conferuntur certo modo, non autez sunt dependentia ex potestate, priuati sed persone publice z iuris publici vt probat ipse per.l.more z.l.z qz.ff.de iuri.om.iud.sed que sunt de mero imperio vel mixto a lege tantum dantur.ff.de of.eius.l.j.§.qui mandatam. Item carceratio regulariter est a iure prohibita vt superius dictum est. Que autem procedunt contra legem prohibitorie disponentem nō tollunt nec alterantur ex partium voluntate. Ad hoc.ē.de leg.nō dubium. z qđ not.in aut.vt mat.debi.z credi.post prin.z.ē.ne fide.do.dentur l.j.Sed hec vt predictum est disponit lex prohibitorie,s. q̄ quis regulariter nō incarceretur,ergo pacto non tollit. Ꝑterea dicit ipse esto q̄ esset vitium in forma,puta nō seruata solennitate nō autez in substantia,adhuc tū idem esset.Certū est enī qđ a forma lege prefixa nō est recedendum.ē.de offi.pre.ꝓtio.l.formam.z qđ plene scripsi. ē.de iur.fiſ.l.certa.Et que iurisdictionis sunt non debent dependere a partium voluntate.ff.de arbi.qualem.ff.de reg.iur.nō est singulis, z licet pendeant vt possint transire per modū prorogationis,non tū possunt transire per modū noue concessionis.ē.de iur.om.iudi.priuatorum.Sed cōsentientes in iudicem sub alia forma q̄ sit data per legē vident potius nouam dare q̄ prorogare.ff.de arb.labeo.§.hec autem.de procur.sed z si manente ergo nō tenuit nec tenere potuit concessio.Item qz paria sunt aliquid fieri cōtra legem, z nō seruata solennitate legis.ē.de fac.fan.eccle.aut.que res,cum ibi not. Sed si carceratio esset prohibita a lege nō valeret.neqz pactum.neqz etiaz cōuentio.Circa idem ergo si cōtra solennitatez legis procedat eadēz esse dispositio iuris, sed forma legis est data vt primo cuiuincaz z dānetur.deinde carceret.vr.ff.de cef.bo.l.j.cū ibi not.z.ē.qui bonis.pos.l.fi.ergo alterare formā est facere cōtra formā iuris, qua non seruata procedit effectus ꝓhibitionis.Est ergo prohibitio duplex. prima ex lege prohibente que remanet non seruata forma permissionis.Cum enim regula sit prohibitoria z casus non est nisi in exceptione vel legis permissione,ergo in prohibitione siue regula prohibitoria iuxta legem quesitum.§.idem respondit.ff.de fun.instru.Et hec vera adhuc probat ipse per locuz a diuisione sic. Aut iudex carcerans carcerabit ex conuentione vel autoritate pacti aut ex lege z autoritate sibi ex lege cōmissa,aut mixta ratione vtriusqz.Si ex autoritate pacti certum est,vt iam premissum est q̄ ius carcerādi z potestas non procedit a iure publico iurisdictionis.immo a mero imperio,ergo non competit nec procedit ex pactis priuatoruz.ē. de iuris.om.iud.l.priuatorum.ff.eo.tit.si conuenerit.Aut ex autoritate z potestate legis.z tunc iudex sequi debet formam legis.vt in aut.ius iurandum.qđ ꝓsta.post prin.ē.de iudi.rem non nouam.z auto.hodie,z qđ plene scripsi.j.qui milī.non pos.his quidem,in verbo lege, quam formam si iudex non seruet,immo negligat nihil agit.cum facta contra leges,tam ꝓhibentes formā dantes,nec potest videri ex autoritate legis fecisse q̄ legis terminos nō seruāt.vt.d.l.formaz, z.ē.de testa.non codicillum.z.ff.man.diligenter his accedit vbi deficit forma legis,z lex.ff.ad fillepa.l.j.§.ite illud.ē.vnde vi.si quādo. Item vbi verba legis deficiunt, z lex.ff.solu.mat.si vero.ē.de viro. de accusatio.hos accusare.ē.omnibus. Aut ex vtroqz.z tunc nō potuit pactum priuatorum dare formā iurisdictioni vt iudex pacti terminos sequi habeat contra iura iuxta ea que superius dicta sunt, z per legem si conuenerit cum ibi not.ff.de inrisdi.om.iud.z que non possunt separata nec vnita quando non sunt eiusdem speciei z communicantia in effectu z potentia eiusdem.ff. de his qui sunt sui iur. patre,z de excur.tut. excusare.§.amplius. ¶Ex quibus sic manifeste concluditur qđ cum actus ille incarcerationis sit prohibitus in substātia z forma qđ pacto nō potuit validari vt lege nō dubiū.ē. alle. Item cū ipse actus carcerationis sit iudicis. z eius potentia ꝓcedens sit ex iure publico,z autoritate publici iuris nullam communionem habens cum priuatis,z de potentia priuatorum,sicut ius tertij non tollit pactum alterius.ff.de pac.si vnus.§.in scda. z.ē.res inter alios acta. per totum. Sic nec pactum vel dispositio potest tollere ius alienum.l.publicuz que sunt iurisdictionis vel imperij, vel

Carceran di ptās po test mīri plicter a licui comꝑetere.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de iuris rigore vel de solemnitate, nec alteratur vel mutatur tanquã super alieno iure ꝛ poteitate, ꝛ potentia pacisceñtis vt sic dicamus aut ad hoc nõ porrigi aut pactũ nõ valere, nec posse ipsum pudica re. (Carcere) als carceri. ꝛ vide q̃ de carcere scripsi. ff. de exacto. tri. l. ij. ¶ In. j. glo. ibi delinquentes. adde. vt. ff. de re milt. l. iij. §. q stationis. ꝛ ad hoc vt. p eodem accipiãtur facit illud apostolꝰ ad Thessaloniceñses. c. iij. vbi dicitur. Audiui quosdam inter vos ambulantes inquiete nihil operantes, sed curiose agentes. quasi dicit sine cura. Unde ad Thimo. v. c. dicit. Non solum otiose, sed curiose ꝛ verbose loquentes que non oportet. Vel dic. vt dici in rubri. ¶ In fine ipsius glo. adde inmo. Nam irenarcha moribus corrigendis ꝛ publice prefertur disciplinę. ff. de irenarchis. l. j. ff. de mu. ꝛ hono. l. fi. §. irenarche. ꝛ fic iurisdictionem habet siue correctionem, sed curiosus nullam iurisdictionem seu correctionẽ habet. sed solum in nunciatione criminum est ministerium eius vt hac. l. ꝛ. ff. ad turpill. ab accusatione. §. nunciatores. ꝛ. ff. de accusa. ea quidem. ꝛ vide quod not. in Spec. de accusa. §. j. versi. hoc autem. ad finem. §. ¶ In secunda glo. ibi ea quidem. adde. ꝛ vide. ff. de priuat. carcere. l. j. ꝛ facit. ff. de custo. reo. diuus. ꝛ ad turpil. ab accusatione. §. nunciatores. ꝛ patet. ij. q. vij. quapropter. vbi not. glo. ꝛ Archy. q̃ quilibet clericus tenetur nunciare crimen sui prelati.

¶ In fi. gl. adde. So. Si notoria nunciant nõ habent necesse probare. ff. de accu ea quidem. si alia sic. vt hic ꝛ not. extra de ac. licet in fi. vltime gl. fin Bof. ¶ In gl. vlt. ibi. l. j. adde. ꝛ. j. ea. l. fi. §. nos ipsos ad iudicem dirigat. ff. de defen. ciui. defensores. iij. cũ iudicibꝰ criminum si qua habet. puta cum falsis ponderibus ꝛ mensuris si in hoc reperit delinquentes. eo. tit. l. pe. in prin. ꝛ cuz ipso furto si furem capiat sim consti. regni baiulus si furẽ. ꝛ cũ omni expressione criminis ipsiuz accusatoribus. d. l. defensores sine ratiõe enim est mittere vinctum ꝛ causam eius nõ significare. vt dicitur Asturum, xxv. c. in fin.

¶ Idem Aug. Lex. ij.

Agentes in rebus in curis agẽdis ꝛ cuictionibus publici cursus inspiciendis nostrorum memores preceptorum credimus in oibus velle pro futura reipublice. Idcoq̃ solos agentes in rebus in hoc genere iussimus obsequiũ adhibere ꝛ non alio penitus officio. Ni vero peruigili diligentia prouidebunt ne quis contra cuictionis auctoritatem moueat cursum vel amplius postulet quam concessit euectio. ¶ Quisquis igitur aliquid tale perpetrare tentauerit: improbi cepti priuetur effectu. Demõstretur etiam iudicibus vel curiosis cuectio: etiã si quis nobis iubentibus festinare memoret in obsequium necessariũ nec prealeat contumacia vel dignitas: ergo nummum iam vetamus exposci pro animalibus in cursu minime constitutis. Quod si forte aliquis extimauerit perpetrandum eius quadruplũ quod accepit inferre cogatur.

Agentes. Statuit imperator: vt soli agentes in rebus vacent curis agendis ꝛ inspiciendis publici cursus euectionibus mandans vt peruigili diligentia prouideant ne ali quis absq̃ sua licentia iter arripiat, cũ annonam deferẽs cursum agit, debent etiã inspicere literã euectionis vt nõ cum pluribus animalibus cursum agat q̃ ipsa litera tribuit. Et si quis hoc tẽtauerit non permittant. euectio quoq̃ demonstranda est iudicibus vel curiosis qui habẽt inspicere qõ defertur, etiã si aliquis auctoritate principis vehereꝛ hmõi annonas, vel alia inspectio facienda est, nec dignitas aut nequitia vehementis qui forte inspectionem fieri nõ permittit iuuent eum in hoc, nec recipiatur pecunia pro animalibus pro quibus euectio cõcessa non est. Quod si qs pro his animalibus quid receperit, quadruplus eius qs accepit cogetur exsoluere, ꝛ not. q̃ ex hac. l. bene possent instrui ad gerendum officiũ magistri passuum ꝛ passagerii seu custodes passuz regni sicilie. si ad iustitie debitum ꝛ non ad iniquitatis compendium tenderetur. (Euectionibus) id est literis euectionum. vt colligitur. j. de cur. pu. l. iij. ꝛ fi. vel dic vt glo. dicit inferius. (Inspiciendis) in eas aspiciendis vt earũ tenorem contempletur inspiciens. (Ideoq̃) ver. (Solos) nõ alios. hec enim dictio intantum est priuatiua seu negatiua q̃ etiam personam heredis que vna cum restitutoris persona censentur excludi. vt patet. ff. de lib. leg. nõ solum. ij. §. tale. sed interdum qs est sibi similis non excludit. ff. de po. l. j. §. si quis seruum in fi. §. cum ibi not. ꝛ. l. publia. §. vlti. ꝛ vide quod not. ff. de condi. fur. ꝛ. §. de condi. inde. l. j. in fi. ꝛ de suis. ꝛ le. aut. in successione. (Venere) inspiciendis euectionibus. (Obsequium) seruitium. ministerium. (Et non alio) ver. Et attende q̃ hoc superfluere videtur propter verbum solos inter positũ quod implicitam habet in se negatiuam, vt no. in Specu. de positi. §. vij. verũ. viij. ꝛ patet. ff. de vsuc. l. fi. ꝛ de diuer. prescrip. si quisquã. Sic est etiam de dictione tantum, que semper intelligitur cum quis vnum dicit etiam si tantum non dicat. ff. de legatis. ij. l. fi. in princip. in glo. ꝛ de acquir. possess. predia. in glo. fi. ꝛ de ma. vindic. si collectaneus. Item dictio tantus non est restrictiua vt ꝛ alia similia nõ habeant eandem causam. ff. de predic. minoꝝ. ob eos. ff. de act. emp. exemplo. post punct. ꝛ de magistra. commun. l. j. §. ij. de qua etiam habetur ff. de pact. si vnus. ij. respon. ꝛ. ff. de transac. si ex falsis. vide extra de causa. poss. ꝛ proprie. cum ecclesia. ꝛ quod not. Abb. de iser. lib. feud. quid sit inme. ad fi. ꝛ quod not. Inno. extra de probat. licet in gloss. magna. ꝛ de biga. debitum. in glo. sed nonne. ꝛ quod not. in clemen. de tran moñ. c. ij. §. penult. in glo. negatiue. ꝛ quod not. ff. de admi. tuto. l. lex que. §. j. in glo. nota dorem. Sed interdum dictio solus nõ excludit casum sibi similem. ff. de edil. edict. sciendum. ij. Vel dic vt scripsi. j. de priuileg. schola. l. fina. §. vltimo. ibi ꝛ fine vlta. (Officio) subaudi huius obsequium adhiberi. (Uũ vero). §. vel vers. ꝛ dic hic, scilicet agentes in rebus. (Peruigili) valde vigili. est autem vigilare custodiam adhibere, circunspicere secunduz Pap. ꝛ est simile. j. qui milꝰ nõ possꝰ. l. iij. (Diligentia) que mater est omnium artium in opere suo. xciij. distinctio. nihil quinetiam circunspectione. xciij. distinctio. d yaconi sunt. cum tales debeant esse pleni oculis. extra de ele. scriptum. (Autoritatem) id est formam. (Vel amplius) versi. artium. (Euectio) id est potestas euehẽdi. ꝛ probat litera euectionis alias esset parpipus. j. de cursu pu. l. parpipum. (Cuiusq̃) §. (Improbe) alias improbi. (Demonstretur) versi. Et nota contra eos qui capiuntur in flagranti. de quo vide. j. de deserto. l. iij. ꝛ scripsi. §. de digni. quotiens. (Iudicibus) prefectibus, vel potius principalibus ad hec deputatis vt sunt in regno magistri passuuz vel magistri portulani in portubus. (Euectio) inspicienda scilicet, vt. j. eod. l. fina. et de cursu. pu. l. iij. (Etiam si quis) versicu. (Admonet) id est asserat. (Nec prealeat) versi. (Contumacia) que proprie est contemptus superioris a tumendo dicta, vnde forte tales non obstante contrario precepto ante inspectionem volunt iter arripere alias est litera contumelia. Ergo). §. (Nummum) id est pecuniam que per curiosos, aut agentes aliter petebatur pro animalibus transeuntibus absq̃ litera euectionis vt malitiosi custodes passuum faciunt in regno, et hic intellectus placet aliquibus. Ad quod. §. de excus. mu. illud. sed verius videtur q̃ gloss. dixit. (Cursu) publico. (Admitte) vt sic careat legum effectu quas frustrare conatus est. j. de met. le. omnes. (Quod si forte). §. (Aliquid) alias aliquis. (Inferre) soluere. in fiscum ferre. ¶ In glo. j. quod ibi vocantur. adde. alias vehuntur.

¶ Idem Anth. Lex. iij.

Per id tempus quo cursus tuendi solicitudinem sustinetis cõdemnationes prefectorum circa eos solos irrite sunt future: qui seruauerint honestatẽ. Erga eos vero qui inhoneste ꝛ contra decus seculi vel honorem militie versabuntur: non solum condemnatio mensura est: verum etiam grauior pena statuenda.

Per id. ¶ Casus. Agentes in rebus tracti ad forum prefecti pretorio cõdemnati sunt. eo scilicet tempore, quo cursui publico tuendo vacabant has condemnationes irritat imperator, sed eas solum que late sunt contra eos qui in officio se honeste gesserunt, contra eos vero qui inhoneste cõtra decus seculi ꝛ honorem militie sunt versati condemnatio firma, ꝛ pena grauior statuenda est. (Solicitudinem) simile. j. de cohar. l. ij. (Condemnationes) sententie condemnatorie. (Prefectorum) quorum iurisdictioni commissi non sunt. ff. titul. j. l. omnia. ꝛ. ff. titul. ff. l. nulli. ꝛ. l. ex eo. (Solos) scilicet notirum vel nobis. (Honestatem) vide. ff. de digni. l. ij. (Erga) versi. ꝛ expone. id est contra. (Decus) de hoc verbo vide quod not. ff. de postulatio. l. j. in princi. (Seculi.) Nota hic quod omnis peccans in aliuz quia ex hoc sex personas offendit sex rationibus puniendus est. Primo propter Deum. Secũ psonas ordo propter rempublicam. Tertio propter ipsum iudicem puniendi, et eum. Quarto propter personam offensi. Quinto propter seipsum de ideo segra fendentem. Sexto propter exemplum reliquorum. Nonum patet tiombus quia Deus decorum in hominum offensione offenditur. Iuxta illud Euangelij. Quod vni ex minimis meis fecistis mihi fecistis. iij. questione. j. nulli. contemnitur enim preceptum eius in offensione proximorum per quam ipsa charitas vulneratur, ꝛ ideo diuina iustitia impiorum flagellatione placatur. qua cessante flagellum perfidarum gentium ad vindictam nostram excitatum inducitur. xxiij. questione. iiij. si quos. ꝛ facit ead. causa questione. v. remittunt, tunc enim Deo sacrificium magnum offertur quando hij qui in aliorum perniciem debachabatur vigore iustitie compescuntur. ea. q. v. quali. Seuera ergo agenda est vitio in peccantes vt quanto illorum iniquitas deum potuit ad iracundiam prouocare, tanto eum placare emendatione districtissima valeamus. vt ait Gregorius in registro. l. vj.

stro. li. vj. ca. xliij. Secundum patet quia ex crimine offenditur fiscus lam vt hic, ꝛ respublica cuius interest penas ob malefacia solui. ff. ad leg. aquil. ita vulneratus. ad fin. de fidiuf. si a reo. Unde qui seipsum percutit non facit iniustum sibi, sed ciuitati vt dicitur. v. ethicorum. Tertium patet quia crimen impunitus iudici impetrarur ad penam. ff. de vi pu. seruos. de sacr. pag. l. j. ne sanctũ baptisma. le. fin. in fin. de priua. car. l. j. j. de deserto. l. j. in fi. §. de cõmer. ꝛ merca. l. iij. vnde Hieronymus ad rusticum. mon. nulli parcas vt soli parcas anime tue. facit. xxiij. q. iij. illud. in fi. qui enim crimina que potest emendare non corrigit ipse cõmittit. xxiij. q. viij. preterea. Quartũ patet. ff. de adul. si quondam. ꝛ ad tur. l. fi. debet enim offensus respirare ꝛ hoc sibi leges debent vt claudat gemitus vt sumat inde solatium. dicit Quintil. in diuite accusato. facit. ff. de pen. capitalium. §. penul. Quintum patet. xij. q. ij. fraternitas. naz ei qui corrigitur hoc prestatur ne ignibus gehenne tradatur. vt ibi. ꝛ ideo dicit Aristotel. ethicoũ q̃ pene sunt medicine, magis quippe diliguntur qui puniuntur q̃ qui impuniti relinquuntur. xxiij. q. iij. si ea. ꝛ. ea vindicta. Sextum patet. ff. ad. l. iul. repe. l. j. in prin. cum multis similibus. vnde Plato. c Sen. j. de ira. nemo prudens ideo punit quia peccatum est, sed ne peccetur. reuocari enim preterita nõ possunt, futura prohibẽtur. De hac materia copiose inuenies. ff. de anno. ꝛ tribu. le. omnes. in vendo rectores. ꝛ. j. de deserto. l. j. in verbo distulerit. Quisquis ergo dicit crimina potius dimittenda q̃ puniendꝰ cohibeat linguam, mutet sententiam. (Condemnationes) profectorum. salias est in textu. (Admissura) firma. Et quo not. hic arg. contra comites ꝛ barones inhoneste. ꝛ contra debitum honoris eorum agentes vt sententia lata cõtra eos fine presentia ꝛ consilio parium videlicet comitũ ꝛ baronum teneat licet per constitutionem regni vt vniuersis debeant ad condemnationes huiusmodi tales pares assumi, ꝛ fic propter crimen condemnati effi citur iudex competens qui alias de iure nõ est. Non enim attendendum videtur in eis solũ dignitatis nomen. Sed si more debito exercatur bonus quidam etiam si seruiat liber est malus etiam si regnet seruus est. nec vnius tantum hominis, sed quod est grauius tot dominorum quot virtutum. dicit Augustinus. iij. de ciuitate dei. c. xij. ad fi. vide que scripsi. §. de veteranis. l. veterani. (Granior) arbitrio iudicis. ff. de pen. si preses. Contra illos enim qui ex sola superbia despiciunt seuerior est vltio exercenda. vt ait Brego. in registro. lib. j. c. xl. Nam z omne delictum sit grauius dignitate. ff. de re milt. l. ij. in fine. xj. q. iij. precipue. xl. distin. homo Christianus. quia sicut magnitudo minorem precedit honore, ita ꝛ in crimine, l. distinc. quia tua. ꝛ sublimitas peccantium grauiora facit iudicia peccatoruz. xxv. questione ij. nulli fas.

Dignitas aggrauat peccatum.

¶ Idem. Lex. iiij.

Agentes in rebus singulos per singulas prouincias mittendo esse censemus: quibus tam inspiciendarum euectionũ tantum debeat cura mandari: vt nihil prorsus cõmune aut cũ iudicibus aut cum prouincialibus habeant. Nec naues debebunt illicita concussione lites vexare: nec libellos attestationes vel contestationes litis gratia suscipere: aut in carcerem quemq̃ trudere: sed cursu solum vacare.

Agentes. ¶ Casus. Per singulas prouincias singuli agẽtes in rebus mittẽdi sunt qui solum debent euictiones inspicere ꝛ alijs cum iudicibus vel prouincialibus intromittere se non debent. naues aliquas non vexare. libellos autez ꝛ contestationes litis non suscipere, nec possunt aliquem in carcere mittere; sed solum debeant cursum publicum obseruare. (Singulos) quoslibet per se quasi sine angulo. (Quibus) ver. (Euectionum) i. euectionum literis ꝛ id quod euehitur. vt. §. l. ij. Sed aliter accipitur. extra de cẽsi. cũ apls. (Tantum) vide. §. l. ij. Et nota q̃ ex hac lege bene colligitur potestas officij postulationũ ꝛ custodiũ passiuum in regno sicilie (Ut nihil) ff. ꝛ est simile. §. de exacto. tribu. l. penult. §. nihil. (Prorsus) proculdubio, omnino (Nec naues) ver. Et nota contra postulatores ꝛ magistros eorũ. (Concussione) hoc vitiũ proprie militiꝰ est. xxiij. q. j. militare. ibi neminem concutiatis. alijs vero quedam vitia sunt annexa. Unde Hieronymus in tractatu fidei ꝛ credulitatis in eo maxime quis peccat in quo quotidie agit aut vitiit, moneatur ergo miles ne concutiat, officialis ne calũnietur, iudex vt moderetur, rusticus vt non murmuret, vibamus vt non sit subdolus vel circumscriptor, ꝛ ne in rebus malis suum exerceat ingenium. negociator vt non peieret, agricola vt non optet annonam, optifex vt non illuddat aut fallat. (Nec libellos) ff. (Attestationes) protestationes. vel propter vt de testium examinatione forte ante litis contestationem ad eternam memoriam se non intromittant. (Suscipere) quia nõ debet propter hoc ad eos decurri. vt. §. de accusa. si quis se. (Aut) ff. (Trudere) includere. (Sed cursui. ver. (Solum) vide quod scripsi. §. l. ij. ibi non alio. (Vacare) operam dare.

Militibus vt plurimũ vitio cõcutiõnis contaminatur.

¶ De palatinis sacrarum largitionum ꝛ rerum priuatarum. Titulus .xxiij.

¶ Largitionum) id est remunerationuz. vt. j. e. palatinos. ¶ Post glo. adde. ꝛ. l. non aliter. ꝛ. §. de questo. l. j. habet enim princeps suas priuatas largitiones, vt patet. §. de cppel. ex loco dam. l. fi. in fine. ꝛ §. de diuer. pre. vt. rusti. l. penul. §. si que tamen. ꝛ j. de comea. l. ij. vbi exponitur. ꝛ. j. de numera. in prouinctis. Largitio enim dicitur retributio, meritum, premium, vel merces secundũ Pap. ꝛ vide que scripsi. §. de cani. larg. ti. in rubrica.

¶ Imperator. Lex. j.

Palatini pro capitibus: seu iugis suis tantum petitationem: atque obsequia recognoscent extraordinarijs: ꝛ fordidis muneribus ꝛ susceptionibus: ꝛ testimonialijs oneribus liberati.

Palatini. ¶ Dns Abb. nor. hic ad euidentiam q̃ palatini dicuntur duobus modis. ¶ Primo stricte qui mittuntur ad exigenda debita fiscalia, ꝛ ite dicitur palatinus priuatarum rerum, ꝛ sic sumitur in toto isto titulo, ꝛ licet diuersa sint officia, est tamen idem priuilegium, vt. j. e. l. fi. licet etiã mutatur ite palatinus ad exigendum nil exigit. sed tantũ infisitꝰ, presidi. vt. §. de cani. largi. ti. l. ij. ꝛ sic videtur esse idem officiũ eorum ꝛ palatinoũ. §. de exacto. tribu. missi. ¶ Secundo dicũtur palatini largo modo quicunq̃ habent officium in palatio, ꝛ in hac significatione potest dici palatinus prepositus sacri cubiculi, ꝛ proxini scrinioum ꝛ similes, ꝛ fi sumitur. j. de priuile. eorum qui in pala. mili. per totum. ꝛ maxime. l. j. ꝛ. ij. sed certe palatinus rerum priuatarum non ad fiscalia debita exigenda, sed ad ea que debebantur principi ꝛ priuato eius patrimonio mi ttebatur. §. de offi. co. rerum priua. l. ij. Dic ergo casum q̃ palatini sacrarum ꝛ rei priuate largitionũ immunes sunt a muneribꝰ sordidis ꝛ extraordinarijs, ꝛ susceptionibus hospitum, ꝛ honoribus temerarijs, seu temonarijs, solum debent subire functiones publicas pro capitibus ꝛ iugis eorum. ¶ In prima glosa. ibi pro eodem, adde. scilicet accipiuntur hec duo verba scilicet vicarij ꝛ palatini.

¶ In fi. adde. ꝛ forte melius diceret viri palatini. vij. eo. l. vltio. ꝛ. l. vlt. in princip. ¶ Post. ij. glo. adde. ꝛ facit. §. de immu. ec. conce. l. ij. ¶ Post glo. ses bonus adde. ꝛ in euangelio. Juga boum emi, vado probare ea. Vel dic ses terre. §. de epi. ꝛ cler. de bijs. ꝛ de colo. tracẽ. l. j. ꝛ de ope. pu. omnes. ij. ¶ In gl. vlti. ibi temonarijs. adde. de quo dicitur. §. de excusi. mune. maximarum. §. fi. ꝛ de digni. l. iij.

¶ Imperator. Lex. ij.

Nullus thesaurẽsis vel officialis comitis thesaurorum semel cursor deprehensus quocunq̃ pacto: aut repetat militiam suam: aut aliaz sibi requirat per ambitũ dignitatem; vel sese transferat ad aliam quancunq̃ dignitatem.

Nullus. ¶ Officialis in thesauris publicis deputatus sub comite sacrarum largitionum si repertus fuerit male gessisse priuatur officio ad quod redire non poteſt. nec ad aliud se transferre, nec ad dignitatem aliquam aspirare. (Thesaurensis) qui pecuniam que dicitur publicus thesaurus percipit. vel in ipsius thesauri ministrat officio hos dicimus nos thesaurarios ꝛ thesaurarie notarios ꝛc. (Officialis) alius qui in thesauraria gerit officiũ. (Thesaurorum) id est sacrarum largitionum pro eodem enim accipitur. §. de hijs qui ex pu. ratio. mu. pec. succe. l. fi. ꝛ de cani. larg. ti. l. j. ꝛ. §. de offic. co. sacra. lar. l. j. (Euersos) conturbatos. vt. ff. de in rem ver. l. quidam. ꝛ de seruo. cor. l. j. in fine. ꝛ. §. de episco. ꝛ cleric. officiales. (Deprehensus) vide. §. de peti. bon. sublatis. l. j. (Aut aliam) versic. Ambitum) id est ambitionem que est ad honores mundi sine suffragio temporis, sine merito laboris velle promoueri. lxj. dist. miramur. quod omnis ad virtutem tendens debet summe cauere vt supra vires ingenij non querat honores. vnusquisque propriꝰ terminis sit contentus. nec supra mensuram sui iuris. ad est meriti ꝛ virtutis affectet augeri. vij. questione. j. si quis episcopus. vnde psalmus. Neque ambulauj in magnis, neque in mirabilibus super me. ꝛ Ecclesia. iij. Altioza te ne quesieris. ꝛ fortiora te ne scruratus fueris. Quid enim necesse est homini meioza se querere cum ignoret quid conueniat ei in vita sua. dicitur Ecclesiastici. vij. Nulla quoque ingenia tam prona ad inuidiam sunt quam eorum qui genus ac fortunam suam animis non equant, quia virtutem ꝛ bonum alienum oderunt, vt ait Titus liuius de bello macedonico. libro quarto. Neque ambitionibus, sed bene merentibus honores ꝛ dignitates cõferende sunt. quod profequere vt infra de diuer. offic. leg. j. in verbo meritoruz. Qui autem querit altior esse q̃ melior non debet premium sed precipitium expectare. vt ait Bernard. in epist. (Dignitatem) si hoc verbum aliam includit, hic videtur ex hoc quod militia sit dignitas, sed hic non de armata militia loquitur, de hoc infra de eque. di. le. j. Item hec dictio alius non semper includit. pro quo vide. §. d e qui. mu. nemi. lic. l. fi. ante fi. (Vel sese) ver. (Quamcunq̃)

Universidad de Deusto
Biblioteca

similē predictis vel inferiorē, vz armatā. ¶ In glo. ij. ibi. i. modo ad de. fic. ē. de op. pu. omnes. ij. i. ratione. ff. que in frau. credi. pupillus.

¶ Imperator. Lex. iij.

PRisco iā nunc ordine reuocato de palatino potius officio ad regendū principatum officij comitis domorū per capadociam mittantur quales comes etiam domoruz si inhonestū aliquid gesserit vereatur. Idoneos itaq; singulis annis enumero mittendi sunt ordinandi ad hoc eligere debetis et mittere.

PRisco. Nouē casuz vt in glo. (Prisco) antiquo veteri. longeuo sm Pap. Et est similis litera. in aut. de mon. §. si vero is quidem. (Ordine) alias nomine. (Revocato) alias renouato. Officio, i. officialibus. (Regendum) vide. ē. de anno. z tribu. omnes (Officū) id est officialium. (Domorum) forte. i. thesaurorū (Vereatur) timeat, pauescat. (Idoneos) moribus z facultatibus. (Enumero) id est de vel ex numero non autem extra numerum nisi in numero nō inueniatur idoneus, vt. dicti. nullus cū multis ca. Collegū quidem graue, opprobrium est si in ipso idoneus non habetur. e. distinct. studij. Et nota q̄ sic z Archidyaconus de numero, id est de capitulo videtur assumi debere. extra de hijs que fi. a prela. c. tua. in princip. Quod an sit verum z qualiter intelligatur vide quod ibi nota. Inno. z Hosti. z Archid. le. distin. ca. j. post glo. ergo collatio, vbi etiam de hoc not. Inno. z facit in aut. de mensura. ordi. §. sanctimus. z. §. si vero. z quod scripsi. ē. de agen. in rebus. l. penul. in verbo. eisdem scriniū. Quod si extra capitulū seu numerum duabus saltem vicibus assumeretur, videretur quodammodo eligēdi de numero se potestate priuare. arg. extra de elect. venerabilem. ad fine. p̄z quo etiam vide quod no. extra de verb. sign. abbate. ¶ In glo. antea. ibi desuetudinem. adde. nam per desuetudinez lex neglecta inumbratur in proemio institi. §. igitur. z. l. non vtendo perimitur. in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. fi. facta quidem lex est longena z in iudicio approbata frequentatur. in aut. de test. z ea que pa. §. j. z per vsum lex amplectitur. insti. de iure nat. in prin. Ecōtra quod nō frequentatur aboletur. ē. de repu. l. fi. ad fi. z ideo cōquiescit insti. de except. in fi. z ex desuetudine pene paulatim omnino cadit, quia vsus hoc percipiens in aliā trasiit figuram in aut. de iud. in prin. Item plurima ex his que sancita sunt z neglecta, z non facile in republica tractata absq; lege esse videntur, z absq; latione consistere. in aut. vt ordinarie prefecture. in prin. coll. v. Per desuetudinē vero neglecta reparatur. in aut. de her. z fal. §. j. z hac. l. Ex quibus cōcluditur q̄ lex tollatur per desuetudinem. i. si ipsa in iudicio non vtamur. Alij dicunt q̄ desuetudo dicatur a deuio de uias. i. a consuetudine cesso, sm Hugo. z tunc abit in desuetudinē lex, cū in iudicio allegata nō seruatur. alias si per mille annos allegata nō sit, nō per hoc abit in desuetudinez quia interpellatione opus est. nam sic inducitur cōsuetudo contradictorio iudicio. vt no. extra de verb. sign. abbate. De his vide que scripsi. ē. de exequ. mu. euidenter. z de coll. do. l. j. ¶ Post glos. i. palatinorum. adde vt. j. l. placuit. vel dic q̄ erat inter eos scrini⁹ speciale q̄ hoc nomine vocabatur. vt. j. l. scriniū. §. scriniū mittendariorum. ¶ Post vlt. glo. adde. Prauis enim moribus grauis est vita bonorum. dicit Gregorius. ij. dyalo. z propterea. p. ij. ignozantibus quia inuident inferioribus literatis. nec patiuntur cozam se loqui. c. v. distin. esto. Execratio quidem peccatoris est dei sapientia. Eccle. ca. j. Et boetius. Tot sunt artis hostes quot sunt ignozantes, cozam his non sunt dicenda verba prudentie. p. xxij. In auribus insipientium ne loquaris, quia despiciēt doctrinam eloquij tui. Hij sunt erroris magistri, quia virtutis discipuli esse noluerunt. ij. q. vij. nos si. xxiij. q. iij. quid autē. hinc etiam Salustius. Regibus suspectiores boni q̄ mali sunt semper hijs virtus aliena formidolosa est. Et ex hoc boni efficiuntur eis q̄ nimiū odiosi moribz bonis viris propterea sequitur. Iuxta illud Quarini. Quem metuunt oderunt quem quisq; odit perisse expetit, multorū autem odijs nullas opes posse obsistere. si antea fuit ignotum nuper est cognitum. vt ait Tul. ij. de offi. z Hierony. in sermōe quadragesime. Difficile iniquorum euadit opprobria, cui est amica iusticia. De hoc Jo. os auri. in sermone z de decollatione Johānis Bap. Innocētie inimicis odiosa sit semper libertas. Nā virtus contraria vitijs. sacrilegis exosa sanctitas. inimica castitas impudicz, corruptis integritas, pena luxuriosis, aduersa fragilitas, crudelibus dura semper misericordia impijs pietas nō ferenda probat hoc euāgelista cum dixit. Dicebat Johannes herodi. Non licet tibi habere vxorem Philippi fratris tui. ecce vnde Johānes offendit. ecce vnde herodes furit. Malos qui monet offendit incurrit odium qui arguit criminosos. omnis quidem iniquus bonorum est inimicus omnis amicus huius seculi, dei est inimicus. Inimicus autez dei boni caris z iustitie est inimicus, ac per hoc amatores iustitie z bonitatis diligere nō potest. xxiij. q. iij. §. ex his omnibus. Nec omittamus ex quo de his loqui cepimus illud Chrysostomi in sermone de vendītione Joseph. O nephāda rabies iniquorum non licet Joseph. non licet inquam impunitum esse qui bonus est, non licet meliore tutum esse cū malis z ḡsi inuidi aliqd perdāt. aut dispēdiuz alicuius rei incurrant. sic bonoz vita detrimentū est pessimoꝝ. Zelant mansuetuz inuidi, modestū superbi, probum improbi. mittrem tumidi inimica emulatiōe lacescunt patiē. z Joseph sanctus innocētis vite invidiā z emulos i se fratres setā excitat vita. bonū mali videre nō possunt. Denigz vemētē ad se lacerāt, seuiunt, necare festināt, nolunt melio rem viuere, ne degeneres ipsi possint imperio sustinere. Ecōtrario viri scelesti apud reges z principes insigni hodie habētur honore frequentissimo quoque donantur munere, vnde Pol. li. v. c. x. Qui coꝝres z malioꝝ ruptior moribus z corruptior muneribus apud istos beatior est. et sunt vt j. Frequens est vr curia recipiat vitiosos apud quos inualescit aut pluriuz dacia delinquendi. Cum ex familiaritate potentū virtus indulgetur principis z. j. Curia philosophiam ejeludit res quidem monstruosa est phūs bus grata. curialis. Sz quid remora querim⁹? dns Osee. vij. dicit. In malicia sua letificauerunt regem, z mendatijs suis letificauerunt principes. Hec ad refrigerium literatorum qui sunt hodie, libuit hic scripsisse.

Adulatores

¶ Idem. Lex. iiij.

NIhil omnino vllis iudicibus cuz palatinis nre clemētie qcunq; a comitib⁹ dirigūtur sit cōe aut ḡ coniūctū. Sed (excepta reuerentia: que non solum ab inferioribus sed etiam a maioribz z in prouincia degentibus rectoribus prouinciarum debetur atq; defertur) suis quisq; necessitatibus obsecundet.

NIhil. ¶ Casus. Palatini qui dirigūtur in prouincias a comite sacrarū largitionū nō debent aliqd cōtra exequi cum presidib⁹, puinciarū, ḡ preter reuerentiā q̄ ipse palatin⁹ prefidi eo qō in sua puincia moraz exhibere teneā, palatin⁹ dz obsequi officio sibi cōmisso, z preses suū officiū exercere. (Nostre clementie) No. q̄ imperator vocat palatinos sue clemētie officiales comitum sacrarū largitionū z rei priuate q̄ pōt ad multa valere. vñ pi pena puninnē q̄ cōmittūt in principē z cōsiliarios q eius cōsilijs z cōsistorio interfunt, z in quēcūq; principē militantē. ē. ad. l. iul. maiest. l. penult. in ēp̄s cruci pin. Sic z ēp̄m crucifigūt. qui eū in suis sacerdotibus plequunt. ij. figere dq. j. nulli in fi. z ad iniuriā hoc priner ēp̄i cui⁹ legatiōe funguntē. ij. q. cuncti q vij. accusatio. in fi. dicente dño p̄ apphetā. Qui vos tāgit pupillā oculū sacerdoti mei. eo. c. in medio. z vide ipsuz. c. p totū. Vñ ꝓterea cōpelluntur tres persone ad satisfactionē ecclie sicut z illi sacerdoti cui iniuriā irrogarūt. ex quinturia tra de iudeis. postulasti. Sic z q sacerdotes ēp̄i spernit aut recepit, ēp̄m spnit z recipit. xxj. di. in nouo. viij. qō. j. qui vos. z cum illi affligūt, ēp̄s affligit xvj. q. j. reuertimini. Sic z qui vnitatē fratrū aliqua discordie peste cōmaculat, deū prodit. Et q veritatem ꝓpter pecuniam celat, christū. ꝓpter pecuniā celat, christū. ꝓpter pecuniam vendit. vj. q. iij. existimant. z. c. ab̄st. z qui statuta per ecclesiam teiunia solvit, videtur cū tradente tradere saluatorem. de cōse. di. iij. ieiunia z facit quia ēz maiestas pretoris z aliozū iudicū, vt scripsi. ē. de delato. l. fi. in fi. ptz apte dicta. l. penul. ibi vel cuiuslibet qui nouit militat vñ accusare dicit in ordinatione dei q eos q ab eo constituunt sacerdotes accusat vel dāmnare cupit. vj. qō. j. sacerdotes. Et diuinitati cōtumeliam facit iudex secularis q cōra monachos aut moniales aliquam sententiā profert. in aut. apud quos opoz. cau. dice. mona. §. sciāt igitur. coll. v. z vide q̄ legit z not. extra de offi. dele. cū olim. ū. in prin. imo. scelera cōmissa in officiales z mgrat⁹ ipso ecclesie sanctoruz̄ q̄ precepto, sunt seueriſſime vindicanda, q: dei nutu in alios talia presumūt, vt illis hmōi flagitia corrigentibus ab iniquoꝝ negocia possunt alios deo ꝓpiciāte munire. xxiij. q. v. relegentes. (Comitibus) domorū vt not. ē. l. ꝓt. vel verius thesaurozū. vt. ē. eo in illis (Sed) ꝛ. (Reuerētia) Honoz est q cū pauore exhibetur sm Tul. z propue a minoze maioꝝ vt hic rōne dignitatz. ff. de offi. dele. c. ij. li. vj. ē. de coll. z cardo. l. j. Et dicas q̄ inter deū z hominez, est religio ꝓpie loquendo. ff. de iusti. z iur. veluti. Inter ꝑatū z subditus obedientia. ij. q. vj. q se scit. Inter patrē z filiū dilectio. v. q. v. non oscula tur. Inter cōsanguineos pietas z inter patrem z filium dicatur. ff. de obse. li. j. De qua vide. ē. de nupt. lic. in fre. z. c. l. j. vide qō ibi scripti. Inter hoiem z hoiem officium. xxij. q. iij. c. ij. Inter libertum et pōnū obsequium. ꝓe. ti. de obsequijs ti. Inter seruū z dūm seruitium vel subiectio. insti. de iur. pso. §. seruitus. (A maioribus) isto. deberi reuerentiā a maioꝝ minoꝝ cum in domo maioris est minor. z econtra cum in domo minoris est maior. sic in auten. de defen. ci. §. non valente, in fi. §. z vide in auten. vt iudi. sine quo suffr. §. ediuerso. ver. nō simimus al. §. opz em. Item facit. j. de meta. le. ij. z. ij. q. vj. qui se scit. z. xxij. di. §ō. Regulariter autem minores maioribus tenent reuerentiam exhibere. maiores autem minoribus dilectionem tenent impēdere, sic enim vera cōcordia fiet, z ex diuersitate contrario z recte officiorum geretur administratio singulorum. lxxx. di. ca. vlti. z vide qō legitur z no. xcv. di. esto. An autem minor iudex vel prelatus possit exercere iurisdictionem z prelationē presente maiore vel expirer. z vide. xxj. distin. denuq; z extra de offi. leg. volētes. z primo leg. antiqua. z qō not. in eis. Interdū autē minor iudex exercet iurisdictionem

Maiores reuerētias exhibere debent.

risdictionem suā super re cuius controuersia delata est ad maiorem vr pater extra de app. cum teneamur. z in cle. de sequestra. pos. cap. j. Quot modis vna persona dicatur alijs ꝓesse. no. Archi. ea. di. Quis. an etiā possit induci cōsuetudine q̄ minoz iurisdictionem habeat in maiorem. no. Archi. ea. di. inferior. Item vide quod no. Inno. extra extra de app. dilectus. in glo. quidā dicunt. de ma. z obe. cu inferiori. z per glo. extra de rap. c. j. z per Archi. ij. q. v. c. j. Hoc autē scias q̄ preses prouincie potest officiales prefectorū in sua prouincia delinquētes punire, ita vr de ipsoꝝ culpa prefectos faciat certiozes. ē. de offic. rector. puin. l. iij. Et sic deber eps excōicans certificare aliū epm, de cuius iurisdictione sunt excōicati. dicto c. j. de rapto. z vide quod no. Archi. de consti. vt animarum periculis in glo. vlti. lib. vj.

Dominī duo. sunt eiusdē cas stri, vnus deligt, an possit per alium puniri.

¶ Sed pone duo sunt dñi eiusdē castri, vn⁹ delinquit, alter eū punire vult, numquid potest? videtur q̄ sic. ar. ff. de re. d. l. fi. in fin. Et quia quilibet eorū habet iurisdictionem insolidū. ff. de offi. cōsul. l. j. z ad munici. l. quid ergo. z. l. magistratus. Item quia preses punit equalē sibi. ff. de pe. si quis forte. §. si quos cōi tn. z. ē. vt lit. pen. l. j. Et quoscūq; ē exēptos, vt no. vj. q. iij. placuit. z extra de priui. ex tuarū. Buil. de cu⁹. dicit xtra in dī. l. fi. quia par in pare no habet imperiū. ff. de arb. l. nam magistratus. z ad trebel. l. alie a quo. §. tempeltiuū. Peccabat igitur comes hostis equitatis quia consortibus suis in castro in quo minimā portionem habebat ius herbagij qō fida vacatur ꝓo illoꝝ animalibus exigere satagebat. Collega em suū collega⁹ cōpellere nequit. ff. de admi. tuto. actus. nisi volentem. ff. de tu, z cur. da. ab his. l. vbi. §. fi. z de iurisdi. omn. iudi. est receptum. z vide qō no. ff. ad trebel. ex asse. in prin. vlt. gl. z in aut. de appel. z intra q̄ tēpora. §. illo videlicet. Non ob. q̄ preses punit equalem sibi, quia punit equalem dignitate non administratione. in aut. vt iudi. fine. quoquo suprā. §. q̄ autē sibi enim honorē ferre tenetur eo q̄ est in domo sua. Sic z archieps duz est in dyoceſi epi vt hic not. Vide etiā ad premissa extra de priuil. ex ore. z. c. volētes. z qō no. in eis Inno. z de fo. cōpe. cū contingat. z. d. c. cum inferior. z quod glos. no. in eis. Quis aūt sit par colligitur. d. l. nam magistratus. z. ij. precedē. in fi. z in aut. de app. z intra que temp. §. illo videlicet. ¶ Secōo queritur qd si sunt plures iudices ordinarij, an possit vnus eoꝝ solus audire, incipere, z examinare ac finire causam? Videtur ḡ sic vt. ff. de cur. fur. cōsilio. §. pen. z fi. quia insolidum

Iudices ordinarij si sint plus quā duo res an possint hoc. ff. de admi. tuto. decreto. §. fi. z de magi. cōue. i. j. §. fi pater. in fi. fit alter eoꝝ solus

deatur esse cōmissa, non tñ potest vn⁹ sine altero iudicare, quia hoc ius diuisi nō potest. vt. ff. ad muni. imperator. z. l. quid ergo. z extra de prebē. dilecto. §. preterea. z no. ē. de metropo. l. j. ad fi. magne gl. z vñ. q. j. non aut. Vide quod ibi not. z patet. ē. quando ꝓuno. non est necesse. l. iij. Sed debet oēs simul cognoscere, vt no. ē. de app. in offerendis. in glo. istis duobus ꝛc. licet em plures vnū magistratum generāt, vnius tamen hominis vicē substinē. ff. ad muni. l. magistrat⁹ z vnius sententia sine altero non valet vt ibi no. z facit de manu. apud eū. z qō ibi no. nam predecessoris z successoris in officio vnus est ma gistratus. ff. de offi. proconsul. memnisse. z que cozā amboꝝ vel vno cepta sunt, altero in absente per alterū expediri nō possunt. ff. de offi. consul. l. j. ver. sed non potest. cum cōco. z vide quod notat. Archi. de offi. deleg. cum plures. lib. vj. in glo. z sic apud. Non ergo poterit vnus eozum pronuntiare etiam si constet, vt extra de offi. Archi. ad hec. §. fi. in fi. z. ff. de li. cau. duobus z. l. aliena. §. j. q̄ sunt cōsulices. z vnius potestate fungūtur. ff. de le, j. l. plane. z extra de offi. oz. irrefragabilit. vbi de hoc in glo. z per decanū. Sunt em loco vnius. xxj. dist. nunc autē z. ff. ti. reg. l. vlt. §. fi cōmunem. z ꝓ vno accipiūtur. no. ff. de exercitor. l. j. §. fi plures. z de secū. tabu. l. j. §. si quis in duobus. Sicut est vna via licet ꝓ plures fundos cōstituatur. ff. de serui. resti. ꝓe. vna. nec nisi tota vsu retineri vel amitti potest, etiaz diuisa. ff. quem admo. serui. amitt. Luam saris. §. fi vero per latitudinem. z vide. ff. de pact. si plures. z. xvj. q. vij. pie mentis. Semper enim cōmissum intelligitur vt simul iudicent z cognoscant, nisi in contrarium actum sit. not. ff. de arbi. non dittinguemus. §. cū in plures. Ad hoc etiam facit quod no. xxiij. q. j. loquitur. in glo. no. q̄ ꝛc. z extra de sortil. eccle. in prima glo. z. ff. de duo. re. l. iij. in glo. ſimo ꝛc. z. ff. condi. z demō. hec scriptura. in punct. z. xvij. q. sicut domini. De hac materia dic vt no. Inno. extra de offic. delega. prudentiam. in glo. nobis videtur. z Joan. de arbi. c. ij. in fin. lib. vj. ¶ Vel vt plenius hec materia liqueat. Sic distingue secundum Bar. de sazo ferraro quando pluribus demandatur idem officium, aut est officium publicum auctoritate z vtilitate aut est publicum auctoritate sed vtilitate priuatum. Aut est vtroque iure priuatum. Primo casu aut est administratio ordinaria, z competit cuilibet insolidum. ff. de offic. consul. l. j. z. ij. z ad mum. imperator. z in auten. vt iudi. non eppec. sacra. in. §. si autem duo. Aut est administratio delegata, z tunc non est insolidum, sed commuiter intelligitur de mādata. ff. de re iudi. duo ex tribus, nisi forte esset talis delegatus qui ꝓ ordinario haberetur. eo. ti. le. pomponius. alias est si vn⁹. Secundo casu distingue eodem modo aut est administratio principalis z ordinaria, vt in pluribus tutoribus z curatoribus, z tunc cuilibet in solidum. vt. ē. de auc. ꝓce. l. fi. z si vnus ex pluribus tutoꝝ. l. j. Aut est administratio accessoria z quodammodo delegata. vt plures actoꝛes vnius tutoris, z tunc nō habet vnusquisq; administrationē insolidum. ar. eius qō ꝓdicū est de iudice delegato. Hec ob. l. decreto. in fine. ff. de admini. tu. qz ibi fuit administratio demandata vni ex pluribus contutoribus. Tertio casu aut plures ꝓponuntur seu constituuntur ab vno seu a pluribus non litigantibus z tunc aut certe vniuersalia administrationi. ita q̄ eis videtur consensa ordinaria administratio vt in tutore z magistro, z tūc potest vnusquisq; in solidum. ff. de insti. l. j. §. fz plures. Aut sunt alij administratores. z non potest vnus sine altero. ff. de procu. le. pluribus. z quod ibi not. Fallit si essent plures procuratores in re spirituali de procu. si duo. lib. vj. Item fallit in pluribus executoribus vltime voluntatis eius sanoze. e. li. de testa. c. vlti. ¶ Tertio queritur. Quid si sunt plures iudices vel collegę z coram vno ipsoꝝ fit stipulatio nunqd poterit coram alio agi super ipsa? Videtur ex premissis arguendum ꝓ o cōtra, Sed distingue vt not. in spec. de iudi. dele. §. vlti. ver. sed quid si plures. ¶ Ultimo. not. q̄ cum sint plures iudices ordinarij, z omnes ceperūt simul causam audire, z vnus iuret sibi de causa nō liquere p̄t alij pronunciare. Nam z si dissentirent plurium sententia obtineret. ff. de re iudi. si vn⁹. alias est. l. pomponius. Scias etiam q̄ si causa duobus est delegata por. sit vnus delegatorum parte alteri subdelegare alter eorum alij. z tunc ab eozum sententijs appellabitur ad papam sm Goff. quem sequitur Archi. de offi. dele. li. duo in fin. lib. vj. (Degentibus) viuentibus. mora agentibus. (Obsecundet) pareat, obsequatur. ¶ Post vlt. glo. adde. ibi si fuerint eiusdē ordinis tñ dez. z hoc etiam no. j. de meta. l. iij. z patet. ḡv. di. ecce. per totū.

¶ Idem. Lex. v.

QVidā post impletū ordinē militie palatine quē gesserant: honoreq; transactū ad exceptoꝝ scrinia trāsire nituntur. Hac igit̄ lege sancim⁹: vt nulli prorsus deinceps ista audēdi derelinquatur occasio: sed vnusquisque eius scriniū quem quidem primum militando elegit: ordinem prosequatur. Nec in alterius loco finem militie requirat: qui iam proprij ordinis transcenderit principatum.

QVid am. ¶ Casus. Prohibentur palatini post finitum officium et ordinem eozum transire ad officium exceptoꝝ. qui sunt in scriniis. et vult quod quilibet sequatur in eo officio in quo milite sue gradū assumpsit, nec' requirat finem militie sue in scriniis alterius officij quam eius in quo prius assumptus est. (Transactū) quia ad tempus assumpti erāt (Transferre) subaudi se trahire, alias est ad exceptozū scrinia mittūt. (Hac igitur) versic. (Ut milit) versic. (De hinc) vide. ē. de omni agro deser. quicunque. ij. (Audendi) in mala parte sumit. (Occasio) facultas, copia, potestas, conditio, loc⁹, tēpus. secundū Papiam. (Sed vnusquisq;) versic. (Perlequatur) id est perfecte sequatur z implear. alias prosequatur et melius. Unusquisque enim in ea vocatione qua vocatus est cōsistere debet. Ad Ephes. iij. Et facit quod notarius seu tabellio vnius prouincie non possit in alia instrumenta conficere, quod plene scripsi. ē. de decurio. duumuiruz. (Hec in) versicu. (Alterius) scriniū. (Loco) gradu. (Qui) alias quia. ¶ Post primam glo. adde. de qua dicitur. j. de numera. exceptoꝛes.

¶ Idem. Lex. vj.

AB officio palatinozum excellentia tua sciat istam penitus esse recedendū: vt neque ipsa post modum licitum sibi credat hijsdem aliquid iniungere. Et propterea prouincia rectores prohibeant quic quam vlterius tale conari.

AB officio. ¶ Casus. Non possunt palatini ab officio eis commisso discedere, propter qō nihil eis mandari potest, etiam a comite sacrarum largitionum et priuatarum rerū, cuius excellentie sunt subiecti, quoniam i prouincijs nihil eis debet iniungi. Vel pone casum in prefecto pretorio quod nihil per eum huiusmodi palatinis mandari potest, quia subiecti sunt comitibus eorum tantum vt. j. eod. viros. (Tua) scilicet comitis sacrarum largitionum, aut rei priuate secundum primum casum. Vel tua. id est prefecti pretorio secundū sm. (Hijsdem) scilicet palatinis. (Illiqd) Intellige nihil eis posse mandari per comitem scilicet aliud quam id ad quod sunt iuxta ipsoꝝ officio deputati per principē ad quē ipsoꝝ creatio spectat. vt. j. eo. l. non aliter. z hoc secundum primum casum vt predixi. (Et propterea) ver. alias est litera pretereq. (Lonari) simile. ē. de can. largi. ti. precepit.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Referiptū principis p subreptiones impetratus appellatur mendicatū suffragium.

¶Idem. Lex.vij.

SCrinijs omnibus largitionuz comitatensiū infra scriptas decernimus dignitates: vt his contenti ambiendi sibi aditū intercluſuz esse cognoscant: etiā ſi specialem beneficium emendicato ſuffragio quiſq; voluerit impetrare. Annonas etiā iuſta diſtinctū dignitatū moduz volumus preſtari. Nec amplius quicquam preſumi bzeuis q; dignitates per ſingula ſcrinia officiozū ſacrarū largitionū habere ſtatuimus. Hic eſt ſcrinij exceptoz perfectiſſimus ordinis ſecundi numero vnus. primicerius omnis ſchole perfectiſſimꝰ vnus. primicerius exceptoruz numero vnus: ducennarij duo. Unus tertiocerꝰ. z quartocerius vnus. cētenarius vnꝰ. vnus primicerius inſtrumentoruz. epiſtolares numero duo. Forme prime numero triginta ſex. Forme ſecunde numero quatuoz. Forme tertie nūero tres. ¶Scrinij numeroū prefectus ordinis tertij numero vnus. ducenarius numero vnꝰ. centenarij numero. duo epiſtolares numero duo. forme prime numero tres. forme ſecunde numero vnus. forme tertie numero duo. ¶Scrinij ſacri tabellarioū prefectus ordinis tertij numero vnꝰ. ducennarius numero vnus. centenarius numero vnꝰ. epiſtolaris numero vnus. forme prime numero tres. forme ſecūde nūero quinq;. ¶Scrinij canonū perfectiſſimꝰ ordinis tertij nūero vnus. ducēnarius numero vnꝰ. centenarij numero vnus. epiſtolares numero duo. forme prime nūero quatuoz. forme ſecunde numero quatuoz. ¶Scrinij mittendariozū ducēnarius nūero vnus. centenarij numero quinq;. epiſtolares nūero nouē. forme prime numero ſeptem. forme ſcde nūero triginta tres. ¶Scrinij auri maſſe perfectiſſimi ordinis nūero tres primicerius ſacre maſſe preſectus nūero vnus. ſecundicerus vnus. ducennarij nūero duo. vnus tertiocerius. z quartocerius vnus. centenarij nūero ſex. epiſtolares nūero quatuoz. ¶Aurifices ſpeciez preſecti nūero nouē. ducennarij nūero quatuoz. cētenarij nūero ſex epiſtolares nūero octo. forme prime nūero octodecim. forme ſcde numero quatuoz. ¶Aurifices ſolidoz ducennarij nūero vnus. centenarij numero octo. epiſtares nūero ſex. forme prime nūero nouem. forme ſecūde numero triginta. ¶Sculptores z ceteri artifices centenarij nūero vnus epiſtolares nūero quinq;. forme prime nūero ſex. forme ſecunde nūero octodecim. ¶Scrinij ad riſum per formā primā nūero vnꝰ. per formā ſecaz nūero duo. ducēnarij nūero vnus: cētenarij nūero duo. epiſtares numero tres. forme prime numero quatuoz. forme ſecunde nūero duo. forme tertie numero vnus. ¶Scriniarij ad limitem p formā nūero vnus. ducēnarij numero vnꝰ. forme prime nūero vnus. forme ſecunde nūero duo. forme tertie nūeroues. ¶Scrinij noſtri per formā ordine tertio numero vnꝰ. per formā ſecundi ordinis nūero vnus. ducennarij nūero vnus: centenarij numero vnus. epiſtolares numero duo. forme prime numero ſeptez. forme ſecunde numero decem. forme tertie numero quatuoz.

Lex iſta ſcrinijs reuera difficilis obſcura, quā tū fieri potuit, nō ſine antiq; rū reuolutiōe voluminuz caſtigata fuit. z p partes luculēter diſtincta.

¶Officialiū ſacrarū veſtium ducennarij numero tres. centenarij numero tres. epiſtolares numero duo. forme prime numero duodecim. forme ſcde nūero decem forme tertie nūero octo. ¶Deputati ſacre veſtis per formam ſecundi ordinis numero duo. ducennarij numero duo. centenarij numero duo. epiſtolares nūero duo. forme primen nūero tres. ¶Scrinij ab argentariis per formam ordinis nūero vnus. centenarius numero vnꝰ. epiſtolares nūero vnus forme prime numero ſex. forme ſecunde nūero tres. forme tertie numero vnus. ¶Ad pecunias per formaz ordinis numero vnus. forme prime numero vnus. forme ſecunde numero duo. forme tertie numero quinq;. ¶Argentarij comitatenſis. ducēnarij numero vnus. cētenarij nūero duo. epiſtolares numero tres. forme prime numero octo. forme ſecunde numero viginti quinq;. ¶Barbaricarij cētenarij numero duo. epiſtolares numero quinq;. forme prime numero octo. forme ſecunde numero vnus.

SCrinijs. ¶In hac lege ponūtur officiales z miniſtri q ſubſunt comitibꝰ ſacrarū largitionū. Et ſcias q; hec lex vt plurimū habet falſa circa literā, z ob incuriā, nō correpta ſicut z plurime leges horū librozꝝ, propter qō male intelliguntꝰ, z inducūtur. (Comitatenſiū) i. comitis ſacrarū largitionuz. (Bzeuis) alꝫ bzeues. (Quā) q; melꝰ quas. (Hinc eſt) alꝫ hic eſt. z accipe hic bzeuis qō eſt ſupra. (Perfectiſſimꝰ) alꝫ pfectiſſimꝰ (Forme) de hmōi formꝫ dicit j. tit. ij. l. ij. (Preſecti) alꝫ pfecti z melꝰ. alꝫ pfectus (Numerꝰ vnus) alꝫ nūero vnꝰ. (Artinces) alꝫ aurifices. (Ueilis) de qua. j. ti. ij. l. iij.

¶Idem. Lex.viij.

PLacuit iuſte omnibus mittendarijs: z palatinis officijs, pfutura ſuggeſtio quā inſinuaſti: vt ex hiſdē annis ſingulis ex ducēnarijs tantū: ex centenarijs (habito prouiſionis intuitu) cingulo liberentur.

PLacuit. ¶Singulis annis ex ducenarijs z centenarijs qui omnes ſunt palatini liberandi ſunt a ſolicitudine officij vt quieſcant. (Placuit) ſcz nobis. (Iuſte) alias iuſta, alias v trunq; deeſt. (Mittendarijs) expone. vt. ſ. l. iij. z. ſ. l. prozi. ſ. ſcrinijs mittendariozꝝ. (Ex) alias z ex. ¶Poſt gl. ſcz tue. Saltuo eo quod in ſuper ſcriptione forte cōtinetur. hec lex potius comiti ſacrarū largitionū, z priuatarū rerū, aut magiſtro officiozum loquitur q; prefecto pretorio, quia amotio z commutatio talīū palatinoū modicum ad ipſius officium pertinere videtur. ad quod eſt. j. co. l. viros.

¶Imperatoz. Lex.ix.

NOn aliter quiſlibet in officio ſacrarum largitionum vel priuatarum cingulū militie ſibi ſumendum exiſtimet niſi noſtre manſuetudinis annotationem meruerit.

NOn aliter. ¶Caſus. Nullus poteſt aſſumi ad officium palatinorum ſacrarum largitionuz, z rerum priuatarum. niſi ab imperatoze priuilegium ſue promotionis obtineat. (Prima tarum) ſimile. j. c. ad ſimilitudinem. ¶Poſt glos. adde. vel. i. probatoziam vt. j. de diuer. offi. probatorias.

¶Imperatoz. Lex.x.

PAlatinos qui ſacrarū remunerationū ratione tractātes inculpantur ad calcem termini numq; militie puenīētes: necnō aditozes z primiceros diuerſoū officioū ꝓcipimꝰ habere priuilegia: q; nup agētiū in rebꝰ ſchole noſtra ſunt mā ſuetudine cōtributa: ſed vt a tyronū prebitōe memorati reddantur exortes: ceteraque onera non agnoſcant.

¶Ad ſimilitudinē ſanctionis qui de proximis ſacroū promulgauimus: ſcriniozz etiā in officio ſacrarū largitionū atque priuataruz pro biennio annū ſub perpetua obſeruatione precipimus cuſtodiri. Ita vt z priuilegia que huiuſmodi officijs: vel primicerijs ſacris legibus deferuntur: integra illibataq; ſeruentur.

PAlatinos. caſus. Palatini ſacrarū largitionuz poſt ſtatutū officiū z adiutozes z primicerū diuerſoū officioū ꝓnt eadē priuilegia ſchole in rebus agentiū ſunt conceſſa, vt nec tyronū ꝓbitōe vexēt, z cetera mera ñ agnoſcāt. ipſi q; palatini ſicut z primi ſacrozū ſcriniozū q ātea p biennū eozū gerebāt officia hodie vno anno tm exercēt, z priuilegia q; hīs officijs vel eozū primicerijs collata ſunt, dūt illibata ſeruari. (Palatinos) oēs cū indefinita locutio magis alege ꝓ ra lata equipolleat vniuerſa. ff. de offi. preſi. l. iij. xix. di. c. j. Si vero ꝓfera tur ab homine liquidem in materia neceſſaria idem ſecus ſi in mate ria cōtingenti. Hec z alia proſequere melius vt not. Jo. and. de elec. vt circa. in prin. lib. vj. vide. j. de primi. ſcho. l. ſi. ſ. quotiens. ibi fine. vel a. (Remunerationum) i. largitionū, vt. ſ. in rubric. Ad quod. j. de come. l. ij. z. ſ. de offi. co. ſacra. lar. l. j. z de offic. preſec. preto. affri. l. ij. ſ. z nullū audeant. vbi dicitur de noſtra largitate remunerationū ꝛc. (Rationem) i. cōputum rationis que ex ipſa adminiſtratiōe cōſurgit. (Inculpantur) Simile. ſ. de ſilentia. l. ij. in fi. (Munētes) alias peruenientes z melius. (Illecnon) geminata negatio que affirmationem inducit vide. ſ. de ſileciatur. l. j. (Schole) ſocietati. (Scilicet) vt. z declarat quod generaliter dicerat. (Tyronum) ſimile. ff. de mune. z hono. l. ſi. ſ. tyronū. z. j. de priui. eorum qui in pala. mili. le. ij. (Exortes) extranei quaſi extra ſortem. (Cetera) ver. (Agnoſcant) ſubeāt. ¶Ad ſimilitudinem) quidam habent hoc, z quod ſequitur pro lege ſeparata, ſed non eſt. z continuatur cum hac lege palatinos. Nam ſic allegatur. ſ. de prozi. ſacri. ſcri. pro biennio ꝛc.

Imperatoz

¶Imperatoz Theo. Lex.xi.

VIros deuotos palatinos non oportere in hac regia vbe apud virum illuſtrē prefectū vbis litigare compelli: niſi de edificatione domoū z ſeruitutibꝰ z annonis orta videtur cauſa. In aliis vero cauſis tā pecuniarijs q; criminalibꝰ apd viros illuſtres tantūmodo comites ſuos reſpondere. Rectoribus aūt prouinciarū intra adminiſtrationis ſue fines inter ꝑſentes palatinos nec cauſis publicis occupatos cognoſcere tam p ciuili q; pro criminali cauſa pmittimꝰ. Sic tū vt nō aliter criminalis ſententia aduerſus eos proferat: niſi ex ſuggeſtione prouincialis iudicij vir illuſtris comes ſub quo militat certioratus hoc ei permiſerit.

VIros. ¶Caſus. Palatini morantes in vbe non poſſunt trahi coram prefecto vbis. niſi pro edificatione z reparatione domoū pro ſeruitutibus z pro annonis cauſa exorta eſſet. In aliis vero cauſis criminalibus z pecuniarijs cōueniuntur coram eo comite cui ſubſunt. In prouincijs aūt poſſunt preſides cognoſcere de cauſis que inter eos vertūtur criminalibus z ciuilibus ſi nō ſunt propter officium eozū cauſis publicis occupati. Pronunciare tū criminaliter cōtra eos nequeunt niſi referāt comiti ſub quo militant palatini, z ipſe comes hoc promiſerit. (Oportere) debere. (Niſi) ꝛ. z ponit hic dictio niſi eo q; negatiua precedit. (Edificatione) reparatione. ſ. de edifi. priuat. ſingularū. Et hic eſt ſpeciale q; ad edificationē aliquis cōpellatur cuz ſolum ad reparationē alū cogantur. d. l. ſingularū. z. ff. pro ſoc. cū duobus. alias. le. papinianus. ſ. idē reſpōdit. Palatini aūt ad edificationē cōpelluntur vt hic. Sic z alū curiales vt no. ff. de dam. infec. ad curatoris. in prin. (In aliis) verſ. (Illuſtres) alias clariſſimos. (Tantūmodo) aduerbiū negādi, z eſt ſimilis litera. j. de numera. l. penul. z fi. (Rectoribus) ꝛ. z dic. i. preſidibus. (Preſentes). ſ. actorē z reū. (Publicis) quarum vtilitates priuatis ſunt preferende. j. de pumpila. l. iij. (Occuparos) ſi. j. de apparito. preſe. preto. l. ſi. in fi. (Sic tamen) ver. vbi modificat quod predixit. (Certioratus) certioz factus. Et not. hanc literā ad mul. (Permiſerit) ſi. ſ. de prin. agen. in rebus. l. j. z. iij. q. vj. dudum.

¶Idem. Lex.xij.

IMater alias prerogatiuas quas antes meruerāt ſchole ſocietatis ſacrarum largitionum primiceriuz: z res primicerij ſcriniozum tribuni preztoriani militaris dignitate fruantur. Nulla eis ex cuiuſlibet iudicis preceptione iniungenda publica vel priuata neceſſitate.

Clericoū bona gaudēt eo priuilegio q; ipſi portūtur.

IMater alias. ¶Caſus. Primicerius ſocietatis palatinorum qui militat in ſcrinijs ſacrarum largitionum, z res eius gaudent eo priuilegio, quo gaudet tribunus militum prefectorum pretorium, nec eis poteſt iudex aliquis publicam vel priuatam neceſſitatem iniūgere. (Et res) Sic z eo priuilegio gaudent res clericozum quo z ipſi clerici z res eccleſiarum vt de hoc ſcripſi. ſ. de exact. tribu. l. fin. in fine.

¶Idem. Lex.xiij.

IUbemus viros deuotos palatinos rei noſtri numinis priuate ex eiſdez priuilegijs decorari: quibus etiam palatini qui in ſacris largitionibus deferuntur. Cum enim par ſimiliſque militia ſit iuſtum z competens videtur biſdem vtrunque officiū priuilegijs gloziari. Primicerios itaque officij treſez priuates ſcriniozum rerum priuatarum finito tempore militie inter tribunos militares pretorianos ſaluis biſdem priuilegijs preſtitis ſacris cōſtitutionibus noſtram clementiam adozare decernimus. Ita tamen vt nullam iniunctionem nullamq; ſolicitudinem priuati vel publici negocij quolibet iudiciario ꝓcepto ſuſtinere poſſint: ſed (excepta omni neceſſitate omniq; fatigatiōe indempta) dignitatis honoze potiantur.

IUbemus. Palatini rei priuate gaudē eodem priuilegio q; z palatini ſacrarū largitionū, q; par ſimiliſq; eſt ipſoruz militia, cire primicerꝰ ipſoruz palatinoū z tres primates ſcriniozum ipſiꝰ rei priuate finito officio ſicuti z tribuni militū pretorianoū preter alia priuilegia eis indulta, priꝰ principē adozare, quibus nullus iudex iniungere poteſt, id quod ad ſolicitudinē priuatā pertineat. (Rei) patrimonij. (Et hiſdez) alias ex eiſdem. (Cum enim) ꝛ. z eſt bona z cōueniens ratio ad premiſſa que ad multa poteſt induci. (Gloziari) preferri, z exaltari. Sic z quibus par ſimiliſq; vita eſt ſimilē ſentiant in legibꝰ diſcipimā extra de offi. ord. conquerēte. in fi. z de ſta. mo. recollentes. Et ex hoc patet q; priuilegiū conceſſum vni extēditur etiā ad aliud in quo eadē ratio ſubeſt. Primiſe, quod verū in priuilegio clauſo, in corpore iuris, z cum ipſa lex illud glozin in, extendit. vt hic. z. ſ. e. l. palatinos. z v. di. ad eius. Secus in his que re clauſa nō ſunt in corpore iuris. Nā illa index ad perſonā aliā nō extēdit. vñ. cōceſſum q. j. periſti. xvj. q. j. ca. hinc eſt. vide qō no. ibi in fi. z inſt. de iure na. ſ. vni ad ſa plane. Et hoc intellige niſi ad aduerſarios qui nō conſentur proſius hū extenſ extranei. vt ibi dicit glo. (Numicerios) ꝛ. z dic. i. priores. (Tribus ditur. nos) de quoz officio. vide. j. de re mili. trib. (Adozare) ſ. vt admittantur ad adozandū principem. (Ita tamē) ꝛ. (Subſtinere) ſubire.

¶De Stratoribus. Titu.xxiij.

¶Forte poſſet intelligi de his de quibus dicitur. ff. ex. can. ma. in eadem. z de iure immu. l. ſi. in fi. ¶In glo. ibi ſtabulū. adde. vel in ſellatura. vel ſtramentū. vel ſella ſine barda. i. illud quo equus vel aſinus ſternitur, vel ſellatur. z hoc verius videtur vt intelligatur hic titulus de his qui habēt ſternere. i. ſellare. vt nos dicim⁹ equos imperatoris qū volebat equitare vt vnum ipſe princeps equū equitaret. alīū ſtratoz dextera ſua duceret. Vi vocātur hodie in curia regis palafrenarij. Unde Titus liuius. viij. de bel. pub. Armatꝰ eques frena tos. ſtratoſq; teneret equos. ¶Et ibi geneſis. adde. xxxj. cap. Et ibi ſtratoris adde. alias eſt ibi litera abſconditq; ſubter ſtramenta, z ſedit deſuper. ¶In fine. glo. adde. Item dicitur ſtratoz qui captiuos cuſtodit in carcere. vt. ſ. de cuſto. re. l. j. z. ff. ex qui. can. ma. in eadem. Vel forte dicitur ſtratoz cuſtos ſtrate, ne equi ab inde tranſferantur vt ſunt in regno paſſagerij qui cuſtodiūt paſſus. z hoc modo poteſt accipi quod habetur. ff. de off. procōſul. obſeruare. ſ. j. Vel dic q; ſtratoz eſt qui ducit per frenum equum qué aliquis equitat vt facit conſtantinus imperatoz beato Siluestro. vt patet, xcvj. di. cōſtantin⁹. ꝛ. frigiū. vbi dicit. Ipſe cōſtantinus q; tenens equū ipſius beati Siluestri per frenū exhibuit ipſi ſtratoris officiū. Ad qō etiaz facit quod legitur Geneſi. xxiij. Et introduxit euz in hoſpitiū ac deſtrauit camelos. z. c. i. diſſellauit. z talis eſt forte ille clriſſim⁹. de quo dicit Gregoz. in reg. li. ij. ca. longino viro clariſſimo veniente ꝛc. Sed hoc modo non accipitur hic. Item. iij. Reg. c. xiij. dicitur. Sternite mihi aſinum, qui cum ſtrauiſſent aſcendit ſuper eum z abūt. Stratores qui dicuntur in iure.

¶Imperatoz. Lex.xxv.

PEr omnes prouincias edictum generale miſimus: vt a ſtratoribꝰ vnus tantū ſolidus, pro nomine poſceretur. Et in offerendis equis certam formā ſtatutam equalem prouinciales noſtri cuſtodiendā eſſe cognoſcant. Quos etiā fiſco noſtro certo ſolidoruꝫ modo obnoxios fecim⁹: ſi quod ſtratores petere interdictū eſt illi dare ſtratoribus non timent. Officiuz quoq; grauitati s tue centum auri libris mulctabitur: ſi ſciens predictam rem geſtam fuiſſe non illico eam ſeueritati iudiciarie prodidiſſet.

PEr omnes. ¶Caſus. Stratores habēt ſingulis diebus proprium ſtipendio vnuz ſolidū. z quando princeps donat aliquem equū cuſtos equi debet habere pro capiſtragio ab eo cui donatur ſolidum vnū. Et ſi donatarij vltra dederint, puniuntur ſicut z is qui illicite accipit. Punitur etiam qui ſciens hoc iudici nō denunciauit vt puniatur qui commiſit in hoc. (Edictum imperiale preceptū. z vide. ſ. de immu. ne. conce. l. j. (Stratoribus) alias a ſtratoribus. (Unus ſolidus.) Nota. ſalarium quod habebant olim ſtratores equorum imperialiū, hodie vero nobiliſſimi viri doctores legum vix de cimaz partem vnius ſolidi poſſunt a curia regis habere. (Oxopito) alias probus. (Et in ferendis) alias eſt in offerendis. alias eſt in ferrendis. (Equis) quos ſi vēditor per frenum aut capiſtrum tradat, eoꝝ dominium tranſfert. vt nota. inſtitu. de re. diui. ſ. item ſi quis merces. (Equalem) alias z etatem. (Quos) ꝛ. (Addo) alias numero ſeu quātitate. (Interdictum) prohibitus. (Ware) vel offerre tantum. j. de metat. deuorum. in fin. l. quia proptrerea ꝛc. j. de curſu pu. l. ij. in princip. z in auc. de queſtor. ſ. maxime. z vide. j. de ſalga. ho. non pre. l. j. z quod ibi notat. (Non timent) legis quippe ſtatuta metuenda ſunt. (Officium) verſi. z dic. i. officiales. (Brauitaris vide. ſ. de bon. vacan. l. j. (Centum libris) Hoc penam que imponitur ei qui tenetur ad crimina nuntianda ſi illa non nuntiat alias eſt pena. z. libraruꝫ auri. j. de punic. ſchola. l. j. ſ. ſcrimo. vide quod ibi ſcripſi. z plenius. ſ. de irenarch. l. j. poſt ſecundam glo. (Noluiſſet) nūciaſſet, manifeſtaſſet. vide quod de hoc verbo plene ſcripſi e. diſſelato. l. ſi.

¶De caſtrenſiarijs z miniſterialis. Titu.xxv.

¶Caſtrenſiani ſunt hi qui habent curā caſtroruꝫ. i. tentoriozū. q; ſunt mi in caſtris ſm⁹ Aū. Sic dicūtur atrienſes ſerui qui cuſtodiūt atriū. ff. de ſteriani q verb. ſign. in l. cenſoria. vel qui lauant. no. ff. de vſufruc. ſed z ſi quod ſunt z in ſ. j. Vel dicuntur caſtrenſiani qui faciebant tentoria in quibuſ puis quo ceps morabatur in caſtriz, pro quo. j. l. iij. Miniſteriani vero qui ſunt ru

Universidad de Deusto
Biblioteca

in alio ministerio principis deputati, vt. ff. l. fi. in princ. & dicta. l. iij. & dicuntur a ministro qui ideo sic dicitur, q; minor est in statione, siue q; officiū debitū manibus exequitur sin Pap. Erant eū in palatio plures gradus talium ministrorū, Nam & tres forme sunt in eis. vt. ff. e. l. fi. & vide. ff. de vesti. olo. l. purpure. Hi oēs habebāt cōmitti domorum primi ordinis, de co. ff. de comi. & tri. schol. l. j. & ff. ad. l. iul. repe. l. pe. Vel habebant alij prepositū vel comitū qui vocabatur caitrensis. de quo. ff. de prepo. sacri. cu. l. iij. Sunt etiam magisteriani executores in officio comitis magistri officiorum, vel magistri militum, & prefeciani executores in officio prefecti pretorio in auten. vt litig. in. §. & hec quoq; Sed aliter accipitur. j. de re mili. contra publicam.

¶ Imperator. Lex. j.

Pro officio spectabilis tue secundū formā dinaliū respōsorū post cōpletum tempus prefinitum. i. biennii prioribus discedentibus sequentes ad locuz pro merito laborū stipendiorumq; succedāt. Nec vlla licentia tribuatur his q impleti deposuerūt officiū denuo ad eandem militiam vel solicitudinem remeādi.

Pro officio. Castrefiani vel ministeriani qui biennio gesserunt officia debent ab eis dimitti, & ad illas sequentes assumi, attentis meritis stipendiorum & laborum, nec tales post depositum officium ad illud gerendū sunt vlterius admittendi. (Tue)co miri domorū forte loquitur vel aliquis alius erat forte ipsorū prepositus ad quorū curam tales & talia pertinebāt, sicut in thesauris & gynecijs imperialibus. ff. de murileg. l. penulti. & ad. l. iul. repe. l. penult. (Dinalium) imperialiū (Responsorū) statutorū (Insequētes) vna dictio est. als deest in & expone. i. subsequentes. v. j. ti. j. l. j. Est eū officiū & administratio continuenda non deferenda. ff. de admi. tut. turo res qui. & de eo qui pro tu. l. j. §. j. Alias est insecuti. ff. de testa. manu. cum testator. Alias est hic sequentes in locū. (Locū). i. gradū. f. discedentiū. & dic succedant sine vlla dilatione. & no. ex hoc & is qui teneat locus alterius omnibus prerogatiuis & priuilegijs eius gaudere debet. Ad idē. ff. de proxi. sa. scri. vnicuiq; & le. in sacris. iij. §. que oia & quod ibi scripsi in verbo defensores, Nā dicitur esse etiā corp⁹ eius cuius locū tenet extra de elec. significasti. cum ibi not. ad fi. & ideo sicut is cuius locū tenet, est honorandus, xciij, d. c, vlt. Item q; pacificantur diis, & is q est loco dñi. ff. de his qui. vt indi. portiones. & de re. iur. ad ea. & qs iuris est in dño idē iuris est in eo, qui est i loco dñi ff. de fur. interdū. §. qui tutelā, & de edil. edic. sciendus. §. penul. Sic & socer prohibetur in ius vocari sine venia, quia parentis obtinet locū ne venia i no. ff. de in ius vo. generaliter. per legē q; parētis. ff. solu. ma. Et qui ius vocari nō potest. nō est paterfa. habeē pro paterfamiliās. ff. ad mace. l. iij. Et hoc verum in omnibus que sunt iuris, i. vbicunq; ius aliquid fingit, exemplū est. ff. de rei vxo. acti. §. j. vbi stipulatio que nō intervenit, habet pro facta. Secus in his que sunt facti. ff. de postli. renu. in bello. §. facte. Nam & hoc idem locū habet in his q videtur facere posse testatore exemplum. ff. de le. ij. codicillis. §. vlt. Et nō dīs habetur p domino. ff. ad l. acquir. l. liber homo. §. si seruus. Econtra videtur alijs & possit. Nā & patricius est loco patris, non tamen est pater. ff. de consul. l. fi. & qui est loco & vice heredis, non est vere heres. ff. de bo. pos. l. ij. Et qui est loco posthumi nō est vere posthumus, insti. de exhereda. li. §. posthumum. Et qui est loco mercis nō est vera merx, vt no. ff. de ver. signi. mercis. ij. Quicq; enim quis est loco alterius quo ad quedam, nō quo ad omnia, vt no. ff. de li. causa. ordinata. in prin. & vide qō no. ff. de. v. obli. l. fi. §. cū mihi. in gl. alias ipso iure. & in spec. de offi. iu. di. §. deseruit, ver. vlt. no. Vñ qui est vicarius alicui⁹ ex ipso vicariatus nomine ipsius iudicat se trahere portionē. ff. de offi. vicar. le. j. Ad hāc l. & similes respondetur q hic tenebatur locus mortui nō viuentis. pro quo est. vū. q. j. nō hoc. persona quidē patris est, prima & immediata causa vt a filio in ius sine venia nō vocetur. Et aliud est vere absentē reipublice causa esse, & aliud vice absentis haberi. ff. de adul. si maritū. §. j. Et aliud est remissio, aliud quod vice remissionis habetur. ff. de oper. no. nūci. pretor. §. j. Item vicarius epi quodāmodo idem est cū episcopo, Nā idē est auditorū vtriusq; de cōsu. c. ij. li. vj. Et tamē ipse vicarius nō potest corrigere, inquirere, aut punire aliquos ex cessus, nec aliquos a beneficijs vel administratione b⁹ amouere. e. li. de offi. vica. ij. nec alia que ibi no, nec alia de quibus. e. ti. c. vlti. Itez qui est loco serui, nō est vere seruus. ff. de vsu & ha. ceterus post prin. Non est ergo talis lex ad personas alias extendenda. ff. de cōsti. prin. le. j. solu. marri. l. fi vero. §. de viro extra de offi. de leg. p. z. g. cuz similibus consuetis. Itē pater & filius dicuntur multis modis, vt scripsi §. de excu. ar. leg. j. ergo sequeretur q; nullo ipsorum modorum posset pater a filio in ius vocari sine venia quod absit ar. iurū predictorum. Sed posito q; dicta glo. l. generaliter. ff. de in ius vo. verū dicat. quid si gener vocauit in ius socerum sine venia puniretur ne pena. l. penul. & fi. e. ti. videtur q; sic. Nam in ipsa lege pen. dicitur adhuc fuisse facturum. Vñ cum dicta lex generaliter precedat, videtur q; etiam ipsius legis intentio includatur. cōtra quā dicta pena locū habet solū in casibus comprehensis edicto pretoris. Non autem in his qui de ciuili iure vocari prohibentur. vt no. d. l. fi. Ad. de cum persona soceri non inueniatur edicto pretoris expresse comprehensa, merito ipsa pena condemnandus nō est. & facit. ff. de reg. iur. in penalib⁹. de decur. generaliter, post prin. de pigno. in quorū. de pen. interpretatione. & l. fi preses, & de regu. iur. in penis. lib. vj. (Nec villa) ver. (Denuo) iterum. alias est de nouo. (Remeandi, redeundi, veniendi.

¶ Idem. Lex. ij.

Si quis prime vel secunde vel tertie forme specialiter inter statutos gradum celitus voluerit impetrare: super numerarijs vltimus forme ter tie in matriculis habeatur.

Si quis. Plures erant forme raliū militantiū seu ministrantium. Prima cōmunis, Secūa magna. Tertia maior. Hunc ergo aliquis super numerarijs in palatio principis impetrauit a principe q; militare posset in prima forma vel in secunda vel in tertia, dicitur q; scribendus est in matricula in vltimo loco eius forme in qua impetrauit vt si impetrauit q; militare posset in prima vltimo in ea forma locetur. Si in secunda similter, si in tertia etiam vltimus. (Si quis). i. numerarius q; est. j. z de huiusmodi formis dicitur. ff. ti. ij. l. scrinij. §. j. z per totam legez hodie pro eo q; talia officia in vsu nō sunt. clarior expositio vix posset assumi, tamen in curia romana vbi sunt plures auditorū scriptorum abbreuiatorum & aliorum officialium gradus, melior intellectus eorū exemplariter posset haberi. vide qō scripsi. ff. de magi. seri. in rub. & de prepo. sacri. cu. in rubrica. (Celitus). i. diuinitus a principe. dici gl. sūa & risum principis dicitur celeste. j. de re mili. nemo. Item sacrū oraculū. ff. si contra ius vel vti. pu. & si legib⁹. & diuinū risum. ff. di diuer. re. l. fi. ad cuius obseruantiā iurisperiti religiose mouētur. ff. de iure pa. dini. Itē est celeste oraculū. ff. de sac. san. eccle. iubemus. j. Inde imperator dicitur habere numē. e. tit. numinem. i. diuinum. quia est in terris. sicut deus in celo. in aut. de instr. cau. in prin. & consti. que de digni. §. illud. & lex eius dicitur. sanctio diuina. ff. de quadri. pre. l. fi.

Officiain tribꝰ vltimis in vsu nō sunt. clarioꝛ expositio vix posset assumi, tamen in curia romana vbi sunt plures auditoꝛū scriptoꝛum abbreuiatoꝛum & aliorum officialium gradus, melioꝛ intellectus eoꝛū exemplariter posset haberi. vide qō scripsi. ff. de magi. seri. in rub. & de prepo. sacri. cu. in rubrica. (Celitus). i. diuinitus a principe. dici gl. sūa & risum principis dicitur celeste. j. de re mili. nemo. Item sacrū oraculū. ff. si contra ius vel vti. pu. & si legib⁹. & diuinū risum. ff. di diuer. re. l. fi. ad cuius obseruantiā iurisperiti religiose mouētur. ff. de iure pa. dini. Ité est celeste oraculū. ff. de sac. san. eccle. iubemus. j. Inde imperator dicitur habere numē. e. tit. numinem. i. diuinum. quia est in terris. sicut deus in celo. in aut. de instr. cau. in prin. & consti. que de digni. §. illud. & lex eius dicitur. sanctio diuina. ff. de quadri. pre. l. fi.

libꝰ codicꝭ exp̄ssa hodie nō sunt in vsu curia romana exē plificari facile posset

¶ Imperator. Lex. iij.

Si qui in schola vestis sacre militat: vel matres eozuz vel vxores criminalem vel ciuilem litem e contra se commouenda in nullo alio nisi in sublimitatis tue suscipiant examine.

Si qui. Casus. Sineciarij & alij qui faciētes pannos principis militat in schola sacre vestis matresq; & vxores eozuz non possunt alibi q; coram magistro officiorum ciuiliter vel criminaliter conuenīri. (Schola) societate. (Sacre) imperialis, de qua dicitur. ff. tit. ij. l. scriniū. §. scriniū vestis. (Litem) que etiam criminaliz, de qua dicitur, vt hic patet. (Tue) loquitur magistro officiorum, vt. ff. de stlen. l. pen. & de agen. in re. l. iiij. & j. ti. proxi. l. ij. & not. ff. de prepo. sacri. cu. l. iij. Et nota q; magister officiorū ideo dicitur quia omnes gentes officia in eius audientia ciuiliter & criminaliter citabātur. ad hoc etiā. j. l. proxima. & ti. j. l. ij. ff. de agen. in re. ex eo. de offi. pre. vi. l. j. Et hic habebat nomina omnium officialiū scripta in matricula sua, vt probatur. ff. de offic. ma. offi. l. j. ff. de agen. in re. leg. iij. decens enim est nomen consonans esse rei. insti. de donatio. §. est & aliud. Item doctores legum dicuntur magistri in proemio. ff. §. his igitur. at magister dicitur quia maior est in testatione streno rege statio latine dicitur fm Papi. Unde & magister militie dicitur princeps militum. ij. Reg. x. cap. De hoc satis nota. Hostien. in summa de magistris. §. j. & Jo. and. in cle. e. ti. ca. ij. qui dicit. Hemini debet huiusmodi nominatio esse molesta cum eps sic a discipulis vocaretur Jo. ij. quod etiā ipse acceperat Jo. xij. Vos vocatis &c. iuxta enim. Item magister est is cui totius rei gubernatio est cōmissa. ff. de exercit. l. j. §. j. & facit. ff. de pact. l. ite magistri. rem rat. hab. actor. Vel dicuntur magistri a monendo vel monstrando. Nā quibus precipua omnium rerum cura incumbit, & qui magis & ceteri diligentiam & solicitudinem rebus quibus presunt debēt, hi magistri appellantur quinetiam ipsi magistratus per deriuationem, a magistris cognominātur. ff. de verb. sig. quibus. Idcirco magistri & iudices eodē ordine precepti ponuntur. Dentero. xvj. Judices & magistros constitues in omnibus portis tuis vt iudicent populum iusto iudicio. Hic etiam vocatur comes. j. de curiū pub. l. ij. & sic est forte magister vtriusq; edictis. d. l. actor. de quo vide quod not. extra de restitutio. spoliato. olim. Item magister officiorum preest translationi armorum. ff. de fabri. l. j. & ipsi fabricenses illi sublimit. eo. tit. l. pe. Item vt arma non fiant a priuato, neq; vendantur, neq; reponātur alibi q; in publicis armamentis. vt patet in aute. de armis. in fine scriptoꝛ. & in fin. & per totum. Hoc officium de quo sepius in legibus codicis fit mentio. Cassio. vj. variarū. In formula ipsius officij sic extollit. Renere dum honorem sibi assumit quisquis magistri nomen acceperit quia hoc vocabulū semper de peritia venit & in noie cognoscitur, quid sit de moribus estimandum, ad eum nimirum palatij pertinet disciplina ipe insolentium scholariū mores procellos moderationis seu ter minis

Magister officiorum magna est dignitas & insignis & rogatiua.

¶ Hec aūt priuilegia nō in eoz tantūmodo sed i matrū quoq; & vxoꝝ personis valere & ad integrū permanere. Filijs quoq; & maritis eadē fideiussionis noie (si necessitas interpellationis exigerit) tradi nec alios vades exigi. Ipsosq; dū militat & post emersam militiā cum hijs qui ex tēpore prioris prestite sibi pragmatice sanctionis eiusdem militie stipēdia impleſſe noscuntur: omnib⁹ priuilegijs per frui. Cunctis nihilominꝰ capitulis sacris affa-

minis prospere dissernat tam multi ordines sine aliqua confusione componuntur, & ipse sustinet onus omniū q; habet tutela discretum. Sic nos sui gravitate pfunctus ornat actibus principatū. per eum senator veniens nostris presentatur obtutibus, admonet & prudus, componit loquentē. Sua quinetiā verba solet inserere vt nos decenter omnia debeamus audire, aspectus regū haud irritus promissor collocutionis nostre gloriosus donator. aulitici cōsistoriū quasi quidam lucifer. Nā sicut ille venturū diem p̄mittit, sic iste desideantibus vultū nostre serenitatis attribuit. Causarū preterea maximum pondus in eius audientie finibus maxima securitate reponitur. Aerendonū quinetiam opportunā velocitatē quorum status semper in cursu est diligentie sue districtione custodit, vt solicitudines nostras quas cōsilio iunat būficio celeritatis expediat. Per eum exteris gentibus ad laudē reipublice nostre celsitudinis ordinatur humanitas, & nolentes redeūr quos merentes exceperit. per eū quippe nobis legatorum quis festinantiū pronuntiat aduentus, per eū nominis nostri destinatur enuctio, & isti principaliter creditur q; tam necessariū esse sentitur. His etiā laboribus estimatis potestatē maximam huic decreuit antiquitas, vt nemo iudicū p̄ prouincias fasces assumeret, nisi hoc & ipse fieri decreuisset. Subdit ei⁹ arbitrio altena iudicia vt ad ipsum rediret quod alteri visus est prestitisse, molestias quidē non habet exigēde pecunie, sed late bono fruitur potestatis adepte. Credo q; ex diuersis titulis de hoc areat dignitas ob leuamē principis institura. Decrequatores etiā victualiū rerum in vbe regia propria voluntate cōstituit, & tam necesse rei iudicē facit, ipse enim gaudiū populis, ipse nostris temporib⁹ prestat ornatū qui tales viros copie publice preficit vt plebs querula seditionem habere nō debeat sanata. Officiū vero eius tanta ingenium prerogatiua decorat vt militie perfunctus munerib⁹ ornetur nole principatus. Miroq; modo inter p̄torianas cohortes, & vibane prefecture milites videat inuenisse primatū a quibus sibi humile soluebat obsequiū. Sic in fauore magni honoz iustitia quedā a legibus venit dū alienis ex cubus propriis & alibi militasse declarat, aditor etiā magistri nostris obtutib⁹ presentat vt vicarie sorte būficij nos eligamus eius presidiū qui nobis prestat fidele solatiū. Manc igitur dignitatē tot titulis decoratā, tot insignibus opulentā per indictionē illam gubernandā, tibi congrua grauitate cōmittimus, vt per oia que gesseris qua nihil mortibus residuum relinquitur. si (quod absit) a rāta maturitate peccetur.

¶ Imperator magistro officiorum. Lex. iiij.

Ante omnia nullius alterius iudicis penitus minoris vel maioris sacro ministerio nostro deputatos; quorum officia sigillatim brevis subter annexus continet: nisi a tue duntaxat magnitudinis sententijs cōueniri: vt in nullo penitus alterius iudicis foro pulsantium nisi in tue tantummodo amplitudinis examine prebeatur aliquando respōsum. ¶ Sed ne in hoc ipso iudicio enormib⁹ molestētur dispendijs: vel ex nudis cōueniantur facile iudicis cuiuscunq; mādatis: ipsi quoq; sportulis & fideiussionib⁹ modū cōstituimus obseruandū. ¶ Ante oia decernētes: neq; sine scriptura vel interpellatione depositas ac snia prorogata tue magnitudinis eademq; nō edita conueniri posse. Conuenios vero non alium fideiusorem nisi actuarij: vel vnū ex primatibus sue schole executoribus pro sue p̄sone sponsione sine scripto p̄stare siue p se ipsi siue per procuratorem datū in iudicio respōsuri sunt. Et siue in causis ciuilibus appetantur siue in criminalibus accusentur. Nec vltra conuentionis noie sportularum q; vnum aureum executoribus vsq; ad finē litis p̄stent quemcunq; cōtigerit cōueniri. Inducendorum sane noie & cognitionis exercendarū tanteq; persone gratia ex simplici postulatione contra eos habita siue ex appellatione subsecuta vel alio quolibet modo in iudicio deponatur: trib⁹ tantummodo solidis vsq; ad terminū negotij eos qui acceperint sunt p̄cipimus semp esse contentos. In cognitionalib⁹ vō gestis cēdēis duos tātūmodo p̄stari solidos. ¶ Hec aūt priuilegia nō in eoz tantūmodo: sz i matrū quoq; & vxoꝝ personis valere & ad integrū permanere. Filijs quoq; & maritis eadē fideiussionis noie (si necessitas interpellationis exigerit) tradi nec alios vades exigi. Ipsosq; dū militat & post emersam militiā cum hijs qui ex tēpore prioris prestite sibi pragmatice sanctionis eiusdem militie stipēdia impleſſe noscuntur: omnib⁹ priuilegijs per frui. Cunctis nihilominꝰ capitulis sacris affatribus diue recordationis martiani quos se meruisse asserūt valituris. Excepto hoc q; in diuersis iudicijs tūc rē dere p̄cepti sunt hac sanctiōe decernim⁹. ¶ Aduocato quoq; fisci: exceptoꝝib⁹ etiaz q apud arbitros hoc vtunt officio ab exordio iciendo vsq; ad tei minū: neq; negotij tertiā dūtaxat p̄tē solidi p̄bituros. In hmōi aūt arbitroꝝ gestis edendis nō vltra p̄stare q; dimidiā solidi partē. ¶ Et cū per prouincias cōstitut⁹ fideiussoꝛe cōuētus caruerit iuratorie tatūmō cautioni cōmitti. Nec vllo tēpoꝛe nisi ex tue duntaxat magnitudinis sententia cōuentiri. Exceptis tributarijs & munerum functionibus: & criminibus que in locis squitri flagitarit vindicari generalia legum precepta constituunt: presenti sanctione decernimus. Viro clarissimo adiutoꝛe sublimitatis tue in speculis constituto ne quid ex his que statuimus aliqua surreptione violetur.

Litatus a non suo in dice an de eo apere.

Ante omnia. Deinde hāc lege plgram f̄ quoꝝ ptes. Secūa ibi hec aūt. Tertia ibi. aduocato. Quarta ibi. et cū p quinc as. In p̄ma statuit vt deputati ad ministeriū p̄cipis non cōuentiant coram alio iudice minori nec maiori q; coram magistro officiorum. & quēti alibi etiā nō rideant. Et ne ipo iudicio enormib⁹ dispendijs molestēt, vel nudis mādatis coram quocunq; iudice quemāt. modū etiā statuit sportularz, mandatq; vt no aliter q; in scriptis cōueniāt. Et q; eis talis epistola citatoria ostendat. Cū aūt cōuenīt nō cogit ad dādū aliuz fideiussoꝛē de iudicio sisti & actuarū, vel vnum ex primatib⁹ suę scholę, & hoc locū hz siue p̄ se siue p̄ procuratoꝛez litiget, siue in ciuili, siue in criminali cā. Executoꝛib⁹ q; eos cōuenīt, dabunt tantū vnū solidū nole sportularū vsq; ad finem litis. Executoribus qui inducendi vocantur, dabunt solum tres solidos. Notariꝰ autez pro editione gestoꝝ, dabit solidos duos. (Ante) De hac prepositione. vide. ff. de ver. obli. qui an. & l. eū q; tra. §. q; tra. & de questio. vn⁹. §. cognitorū. de ver. sig. amicul⁹. & l. ij. eod. di. & ps. (Penit⁹) Et. q; non sufficiat generaliter aliqd inhiberi nisi aliqua specialis expressio subdes quatur. & eū dixit nullus, & hic subdit prenitus. & est fi. s. ti. j. l. nihil. in pri. (Tue) loquitur magistro officiorum. vt. s. l. pri. z. j. tit. j. le. ij. (Suntaxat) tātūmō vt sequitur. & no. q; hoc verbū interdū restringit precedentia. vt. s. de prē. mino. l. fi. & hic interdū sequentia. vt. ff. de pecu. le. l. ij. & s. de epi. & cleri. l. iij. Interdum potest vtrumq; determinare. ff. de li. & posthu. l. gallus §. in oibus. Item aliter potest. ff. de publi. eū qui. §. si petenti. (Et in nullo) ver. (Postantū) conuentium. (Prebeatur) similis ita. ff. q. j. clericum nullus. & in autent. de litig. & excludēdas. ver. si vero, vbi ad libellū formatū preter solemnitatem iuris, lex nō p̄mittit cōuentū facere respōsum. & ibi trahitur argumentū q; sic citatur aliquis ad petitionem eius q notorie bānitus vel excoicatus est, nō teneatur citatus cōparere fm Jac. de bel. Patet etiā ex his apte q; si certū est vel esse debeat citatū nō esse de iurisdictione citatis nō teneat tre. Ad q; etiā ex. de app. si duob⁹ & qō no. Sūl. in spec. de citati. §. j. ad fin. & §. iā nūc. versi. penulti. & fi. & de spati. termino. post pri. Pyn⁹ ff. ex q. cau. i posi. ea. fulcim⁹. & §. si quis accusatione. pōt em esse q; citat⁹ amisit priuilegiū aliqn deli cto vel pacto, & hinc legi posset rideri, vez q; no p̄beat aliqn risum, seu vt cora iudice vocāte, apposita exceptiōe risum nō p̄beat. i. vt iuxta no cōmittetur que ad libellum actoris respondendo fit. & de lit. con test. i.) extra de offi. dele. relatum. De his vide qō no. Inn. extra de vero. sign. c. j. de rescriptis presentī. in glos. vl. & de cens. venerabilem de diuino. preterea. de app. romana. post princi. lib. vj. & quod ibi no. Archidi. in verbo expressa. ¶ Vel vt hec materia plene liqueat, sic distingue fm Egidiū cremon. & Jo. an. de regu. iur. scienti. in mercurialibus. Cū querit⁹ vtrum citatus teneatur comparere allegatur⁹ priuilegium suum vel non, aut citatus nō immittit alicui iurisdictioni, nec alias est notorīū citantē esse ordinarium citati, & tunc citatus ire non tenetur etiam allegaturus priuilegium suum. licet in veritate iudex iurisdictionem habeat ex aliqua lateti causa. ar. ff. si quis cau. fi seruus. & l. quotiens. & sic loquitur glo. vltima. decretalis hōe. ij. de 2petēs an electi. Pro hoc est quod not. Innoc. extra de offi. dele. prudentiam. possit. pce de hoc per Jo. an. de ap. romana. & de fo. compe. remana. §. ij. lib. vj. dere. cons. Si autem in citando nimittitur iurisdictioni, sub distingue, aut dele tra citatū gate, aut ordinarie. si delegate & i verbo delegatus est, vt asserit, cita z eū multus cōparere tenetur. Alias valebit sua contra eū lata excōicatiōis ctare si nō missionis, vel alia, z ois processus alias legitime factus. Si vero nil cōpareat, lam delegationem habet & forte falsum rescripti tenoze transmittit, tunc licet caute agat citatus cōparendo tame q; non compareat nihil valet processus habitus cōtra nō comparentem ex defectu iurisdictionis patet hoc ex not per Innocen. extra de dil. cap. ij. et ibi etiam per Joa. an. in glos. hic habes immo hoc casu tenetur iudex ad interesse citato, vt not. dicto. c. prudentiam, ad in. lecturde glos.

Judex in fi seruus. & l. quotiens. & sic loquitur glo. vltima. decretalis hōe. ij. de 2petēs an electi. Pro hoc est quod not. Innoc. extra de offi. dele. prudentiam. possit. pce de hoc per Jo. an. de ap. romana. & de fo. compe. remana. §. ij. lib. vj. dere. cons. Si autem in citando nimittitur iurisdictioni, sub distingue, aut dele tra citatū gate, aut ordinarie. si delegate & i verbo delegatus est, vt asserit, cita z eū multus cōparere tenetur. Alias valebit sua contra eū lata excōicatiōis ctare si nō missionis, vel alia, z ois processus alias legitime factus. Si vero nil cōpareat, lam delegationem habet & forte falsum rescripti tenoze transmittit, tunc licet caute agat citatus cōparendo tame q; non compareat nihil valet processus habitus cōtra nō comparentem ex defectu iurisdictionis patet hoc ex not per Innocen. extra de dil. cap. ij. et ibi etiam per Joa. an. in glos. hic habes immo hoc casu tenetur iudex ad interesse citato, vt not. dicto. c. prudentiam, ad in. lecturde glos.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Si aũt iudex inniti̇tur iurisdictioni ordinarie, vt quia dicit citatum in suo territorio liquisse vel contrazisse, vel est als ſm cõmunem opinionẽ in numero subditorũ, tamen per aliquã exceptionẽ declinare potest iurisdictionẽ eiusdem, tunc distingue an citatus nõ reperiatur in iurisdictione citantis, an reperitur. primo casu nessario ire non cogitur, ſic scz q̃ ſi non vadat possit multctari vel excõmunicari. Mã extra territoriũ ꝛc. ff. de iur, om. iu. l. ſi. de con. c. ũ. li. vj. Patent hec ex nota. e. li. de fo. cõpe, romana, §. cõtrahentes, ꝛ per Jnn. e. ti. licet. Si vero reperitur in iurisdictione citantis, tunc ſi ex parte iudicis vel citati nullũ subest impedimentũ iuris quominꝰ inter eos possit esse iurisdictionis exercitiũ, siue sit verũ siue fallsum, quod dicitur contra̅ esse sub eo, ꝛ tunc exemptus debet ire allegaturus p̃iuilegiũ suum alias procedi poterit contra eũ, cum iudicis sit cognoscere an sua sit iurisdictio ꝛ sic loquitur lex ſi quis ex aliena. ff. de iudi. ꝛ quod not. ff. ſi quis in ius vo, nõ ierit. l. ũ. ꝛ extra de reſcrip. ſuper literis, quod tamẽ intelligẽ vt ſtatim dicã. Si queratur q̃ tuin valet hoc casu processus habitus cõtra eũ qui de iurisdictione nõ erat de delegato nil valet, ſi fallsum erat qõd prętendebat. Si verũ, valet quicquid alias legitime fecerit. Si aũt ordinarius erat ꝛ sit fallsa causa quã prętendebat valet qõd fecit quo ad punitionẽ cõtumacie, ſz de principali cognoscere nõ poterit etia ſi sit talis causa in qua possit lite nõ cõtestata procedi. Et tunc locum habet ꝓ ſnia a nõ suo iudice lata nõ tenet. §. ſi a non cõpe. iudi. l. ſi. cuz cõcor. Nec emꝫ põt dici tacite nõ cõparentem iurisdictionẽ prozogasse, q̃ absens cõtradicere non consentire intelligitur. vt no. ff. de arbitris, sicuti de ritu nup, in eo. §. deinde. Si aũt subesset tale impedimentũ q̃ citans nullo modo posset esse iudex, vt quia citans priuatus est, vel citatus a laico clericus est, tunc ire non tenetur de necessitate. nec velet tunc processus ſi fiat cõtra ipsum. pater hoc ex no. in. l. j. §. vbi de cri. agi. ops. ꝛ in spec. de citati. §. j. ℣. sed pone q̃ idex. Quid ergo ſi priuilegiatus vel alias exemptus comparet coram iudice a quo citatur ꝛ obijcit de priuilegio suo ꝛ q̃ contra eum procedere nequit. An cognoscet de tali exceptione quod videtur. nã cognoscit an sua sit iurisdictio extra de reſcript. ſuper literis. ff. ad munici. de iure. quod verũ est ſi aliquod emolumentũ pecuniarium exinde indicãti nõ prouenit pura sportule. vel trigesima seu decimã vel ſimilia nõ deferuntur. vt no. d. l. de iure. vel ſi pronunciatio talis consecutiue commodum aliquod nõ induceret, puta ſi ꝓnunciaretur nõ exemptus, immo subditus. ꝛ ſi subitus ergo ad aliqua iura soluenda ſibi obnoxius, quod prosequere latius vt no. Jnn. extra de ver. ſig. ex parte. in glo. ſed nonne. ꝛ An. de Jſer. li. ſeu. de ſta. ꝛ cõſue. cõſtitutione habita in fine, ꝛ vide quod no. Buil. in spec. de compe. ind. adi. §. j. ver. ſed pone aliquis. ꝛ le. ꝛ ipſe Jnn. d. c. ſuper literis in glo. immo ꝛc. ꝛ quod no. Archi. de fo. cõpe. li. vj. in verbo inuenia tur, ꝛ de priui. cum persone. in pzin. ꝛ. §. j. ꝛ. ũ. ꝛ qõ ibi no. in glo. mirũ est. vbi patet q̃ hodie melius est q̃ sup hoc delegentur vel assumant iurisperiti alicui partiũ nõ suspecti. vide etiã no. Ly. §. ſi cõtra ius vel vti. pu. prescriptione. q. ũ. Utrum aũt possit a tali intellocutoria, qua iudex se iudicẽ ꝓnuntiat appellari. glo. §. ne filius pro patre aute. habita in ſi. tenet q̃ ſic. ꝛ hoc sequitur ibi Ly. inducens. §. de iud. aptiſſimi. Scdo queritur qd ſi obijcitur alias q̃ ipſe iudex est infamis vel seruus, aut q̃ nulllã habet in causa ipſa iurisdictionẽ vel q̃ est excõmunicatus, an talis exceptio cozã iudice proponetur ꝛ ꝓbabitur. An arbitri eligentur quemadmodũ ſit in cã suſpitionis? Jnn. extra de offi. deleg. cuz super abbatis. in glo. magna. dicit q̃ cozã ipſo iudice hmõi exceptiones opponẽde sunt ꝛ probãde, ꝛ subiungit q̃ tales exceptiões que cõtra iudicẽ opponuntur, ſ. tu es infamis, tu es seruus, tu es criminoſus ꝛ hmõi, non debẽt admitti contra ordinariũ positꝫ iudex factus est, ſed contra delegatũ. predicti eñ serui ꝛ infames prohibẽtur ne iudices ſi. non aũt prohibẽtur iudicare positꝫ facti sunt, que sequit Buil. in spec. de iud. ordi. §. vlt. in ſi. Pro quo etiam facit ff. de tut. ꝛ cura. da. ab his. l. nec mandante. §. j. cũ ibi no. ꝛ de decur. l. ũ. §. ñ. §. de infa. l. j. in ſi. ꝛ de digni. l. ũ. ibi dignitatis porte patebũt. q. turpius ejicitur ꝛc. extra de iur. quẽadmodus, ſed his satis est contra. ff. de ossi. aſſel. l. ũ. in fin. cum dicit fungi, qõ expoe vt ſcripſi. §. de dec. ne quis. de hoc dic vt scripſi. d. l. ñ. in ſi. §. de dignitatib⁹. Jn exceptione aũte ejcõicationis contrarius dicit Buil. vcz q̃ cozã arbitris sit probãda vt ipſe no. in spe. de recuſati. §. vlt. ℣. ſed nunqd ejcõmunicario. (Sz ne) §. de hoc aduerbio ne satis dictũ est. §. ne fin. rem quã ven. enic. in rub. (Judicio) fozo examine vt p̃dixit. (Enormib⁹) ingẽtibus ſine norma ꝛ mesura cui nihil adũci põt ſm Papi. ꝛ vide que ſcripſi. §. de anno ꝛ trib. mediterranee. (Dispẽdijs) damnis, detrimentis. (Vel) ℣. (Rudis) ſine scriptura. vel causa quod patet ex eo quod dicit interpellatione deposita. Quid ergo ſi iudex mandat hoc modo cũ presentia tuã ſit nobis ad presens plurimũ opportuna mandamus vt cites eum vt cõpareat cozã nobis. An valeat hoc vt titius cõparere cozam eo rationabiliter teneatur, videtur q̃ non cuz hoc mandatũ ſit nudus. i. ſine causa. vt hic. ꝛ. ff. de le. j. filiuſſa. §. deinde. ꝛ de le. ũ. pater. §. iullius cum cõcor. ad idem. v. q. ũ. c. j. ꝛ vlt. vbi hoc patet apertius. Sic ꝛ aſs dicitur, nuda voluntas que ſit ſine ſolennitate. ff. de test. milli. l. j. post pzin. Ad hoc etiã facit quia in eo q̃ iudices agunt causa est exprimẽda. ff. de app, reſcidũ, ꝛ bñ extra de app. constitutis. ũ. ver. nos igitur. maxime ſm literã quã ibi ponit Jnno. ad idẽ extra de fil. presby. veniẽs, ꝛ. c. proposuit. ꝛ. c. ex transmiſſa. de ele. posſ. ꝛ. q. ſ. no. An. de Jſer. li. feu. de milli. vaſ. qui cõtu. est. in pzin. Ea enim sola iudex mãdare potest ſine quibus cõmiſſum ſibi officiũ implere nõ potest ſicut de legato notat Jnn. extra de iudicijs iuris q̃ est in ſexto lib. Sed idẽ an. in constitutione de expo. ꝛ prepara. iudici. le. j. innitens cõſuetudini contrariũ ſentit. Et q̃ aliquid forte mãdare nolebat presenti. q̃ nõ decebat absenti. Huic est cõtra quia etiam deus nihil agit in terra ſine causa vt dicitur Job. v. c. Et cũ omnia possit, reddit tñ causas eorũ que agit ne aliquid facere videatur imitate ſm illud quod ſcriptũ est. vt iuſtificeris in ſermonibus tuis, ꝛ vincas cum iudicaris, dicit Hieron. ũ. ſup Hieremiã. ad ſi. Item pro hoc. ff. de his qui no. infa. l. ũ. §. ignominie. ꝛ de adimen. le. l. legata ad ſi. Principes autẽ humanus deũ sequi tenẽt. §. de do. inter vi. ꝛ vxo. l. ſi. in aute. vt omnes obe. iud. prouin. §. abstipiat. in ſi. Jtez quia ipſa lex ſcripta fere in omnibus casibus causam ponit ꝛ exigitur vt plene ſcripſi. §. de his qui non imple. ſti. l. j. preterq̃ in mere politiuis. ff. de le. non omniũ, posset forte ipſa cõſuetudo excuſari. ſi aliquid arduum subest, ar. etꝰ quod. j. dicit facile ꝛc. alias videtur iniqua. ſine magna quippe captione vię a noſtris negotijs aduocamur. ff. de reita. aper. ſed ſi quis ex ſignatorib⁹. Tertio queritur quid in principe viruꝫ possit aliquẽ vocare taliter ſine causa? reſpõſio ſic. Jn his enim quid rex agit causa non requiritur. vt. §. de metropol. be. l. j. ꝛ. j. q. vij. c. ejt gunt. ꝛ. c. donatũ. quia quod ei placet. l. eſt. ff. de conſti. pzin. l. j. quod tamen modifica. vt ſcripſi. §. de condi. in pu. o. l. ſi. vnde ſufficit cozã principe offerri libellũ in quo ſola facti narratio cõtinetur, licet nulla conclusio ſubsequatur. inſti. de codi. in pzin. ꝛ extra de inſti. cuz venisset. ij. q. j. notum. ꝛ. j. q. iij. quia prelatus ꝛ qõ ibi not. ꝛ extra de causa poſſ. cũ eccleſia. licet Poſt. ibi ſe involuat vt refert Archi. d. c. q̃ prelatus. Si ergo dicta iura intelligas, put iacent in papa, ois difficultas ceſſabit. Hoc etiã patet. Jo. j. Dñe ſiuſcles hẽo fuiſſet mortuus frater meus. ꝛ parũ supra, ecce quem amas infirmatur. nã ꝛ alias potest princeps de causa cognoscere altera parte presente ſecundũ vnã opinionẽ, vt no. §. de le. l. ũ. Et quia eius decretũ ligat ignorãtes de concel. preben. quia cunctis. lib. vj. Aliꝫ tamen contra, in hoc. e. ti. de legi. l. ſi. ꝛ. §. ſi per vim vel alio modo. l. ſi. Simile in papa ſufficit tota narratio facti. extra de cenſi. licet. vbi cecus ille ſoluꝫ exposuit ꝛ nihil petijt. Sic ꝛ diſcipuli dixerunt ieſu precepto: petis mus, nec aliquid petierunt. Luce. viij. Et mater eius dixit, vinũ non habent. Jo. ũ. Maxime tacita locũ habent in criminibus. Unde Ly. dicit. §. de accuſa. in cauſis q̃ etiam cozã omni iudice ſufficit in criminali causa offerre libellum continentẽ facti narrationem absq̃ concluſione ſeu petitione vt cõdemnetur eo q̃ pena est certa, ꝛ sic non deberetur ſeu non cedit lucro ſuo. Cuius tamen contrariũ est in ciuili. ꝛ patet hoc Daniel. iij. Ubi viri caldei denuntiauerũt socios danielis q̃ ſtatuã non adorauerãt. ꝛ Matthei. xix. Ubi ſeruꝰ nuntiauerunt domino qõ actum erat. potest etiã papa eũ qui defectũ ſuum absq̃ libello vel inquiſitione cõfeſſus est beneficio priuare, illudq̃ alij conferre qõ iudex inferior nõ potest. nã ℥ reum cõtra quẽ nil fuit actum ſine petitũ nõ debet aliqđ diffinire cũ vltra libellũ iudicis non extendatur potestas. ff. co. d. vt fundus, extra de ſimo. licet hely. Si ramẽ contra eũ postea in modũ inquiſitionis vel accuſationis agatur poterit amoueri propter cõfeſſionẽ predictã. extra de electio. per inquiſitionẽ licet in alio iudicio factã. nam idẽ esset etiaꝫ ſi extra iudicium fuiſſet preſente parte cõfeſſus. ar. ff. de po. publica. §. vlt. ꝛ no. An. de Jſer in cõſti. in causa depoſiti. Predicta patẽt ex hijs q̃ no. Jnno. d. c. per inquiſitionẽ. ꝛ de fideiuſſo. peruenit. Cõpoſ. de reſcriptis mandatum. in glo. vltima. ꝛ Archi. de iureiur. c. vltimo. lib. vj. in glo. de quo conſtat ꝛ facit quod ipſe not. eo. li. de reſti. ſpo. ca. vltimo. in glo. nam verus. vbi ſentit cum immo. dicente q̃ potest iudex etiam vltra id quod petitum est, ꝛ super alio in notorio iuris pronuntiare. inducit inter alia extra de reſcrip. ex tenore. vbi iudex qui de exceptione cognouit pronuntiauit q̃ imperator cõmodo careat vtriuſq̃ reſcripti. Sic ꝛ ſi iudex inquiſiuit cõtra vſurariũ ex officio potest eũ condemnare ad reſtitutionẽ absq̃ eo quod pars egerit. vt no. Jnno. extra de accuſa. cum oporteat. ꝛ vide quod not. Ly. §. ad. le. iuſ. de vi. pu. ſi quis ad ſe. in fin. Ad hoc est etiam satis aperte. ff. de adult. leg. ũ. §. ſi publico. vbi punitur maritus de lenocinio per viã exceptionis oppoſiti. immo videtur quod ſi reus vel inquiſitus committat aliquod crimen priozis causa pendente ſit deponendus. extra de dolo ꝛ contu. veritatis. ibi conſiderato preterea q̃ post ſententiam in se datam ꝛc. ad idem de iureiur. cum in poſitionibus. lib. vj. nam ꝛ propter nouũ factum potest quis ſe opponere electo. e. li. de ele. c. nulli. Quidam autem dicunt q̃ etiam in ciuili ſufficit cozam omni iudice facti narrationẽ proponere, etiam ſine concluſione petitionis ad hoc. j. q. iij. quia prelatus. cum ibi not. in. j. glo. ad idem extra de causa poſ. cum eccleſia. in ſi. ꝛ quod no. §. vri poſ. l. j. in gl. precario ꝛc. prope finem. Sed certe predicte iura loquuntur in papa vt predictum est. Item loquũtur in causa poſſeſſorii que deſcẽdit ex crimine

Unde

Libellus absq̃ concluſione i criminali bꝰ admittitur licet non in ciuilibus.

Unde constito de spoliatione iuſtũ est vt ex officio cogatur ad reſtitutionem q̃ in publicis ꝛ enormibus criminibus quis compellitur ad penitentiam. xvij. dist. nec licuit. xxxvj. q. viij. incestuoſi. quod dic vt no. Archi. ũ. q. j. in primis. in pzin. Ad idẽ facit. ff. quod met. cauſ. l. ſin. §. vlt. de concuſ. l. j. ff. de var. cog. l. medicus. §. de condi. ob tur. cau. q̃ euitandi. ꝛ quod plene ſcripſi. §. de diguit. quotiens. m verbo ſeueritatem. (Cõuenĩatur) citẽtur, moneanẽ. (Modũ.) i. ẽpitatem, finem, obſeruationem, vel terminum qui grece ὅροπος ſm Papi. (Fideiuſſionibus) in quibus dandis concuſſio verſatur interdum. §. de digni. quotiens. vide qõ ibi ſcripſi. (Ante omnia.) §. (Nequando.) i. vt nunq̃. (Depoſita) ſi. §. de prozi. ſacroz. ſcrin. in ſacris. iij. §. finaũt ex depoſitione. ꝛ. §. prozi. ꝛ hoc modo ὅτι teſtis deponere verbo dictum ſuũ. (In cognitionalibus.) ver. ꝛ dic. i. actis cognitionuꝫ ꝛ cauſarũ. Hec aũt. Caſus. Ola ſupradicta priuilegia extendũtur ad matres ꝛ vxores eorũ q̃ ſi conueniantur vel accuſent tradant fideiuſſioni filiorũ ꝛ maritorum. hec etiã locum habent durante militia, ꝛ ea ſuita confirmat etiam alia priuilegia his conceſſa p Martianũ imperatorẽ excepto q̃ ille diuerat vt in diuerſis possent iudicijs cõueniri. (Matrũ) mater dicit quaſi materia eo q̃ aliquid inde efficiatur ſm Papi. (Permanere) accipe decernimus quod est infra. (Filiũs.) ver. ꝛ vide. §. de decurio. filios. (Eadem.) ſ. priuilegia. alias eaſdem. ſ. matres. ꝛ melius. ꝛ tũc determinat predicta qõnem an in cã criminali neceſſarij nõ idonei fideiuſſori ſit ꝓ idoneo admittend⁹. (Uades.) i. fideiuſſores. (Ipſosque.) verſ. (Perfrui) subandi decernimus. (Cunctis.) ver. (Capitulis) subandi cõtentis in ſacris ꝛc. Et exponе vt. §. de iur. fiſ. facultas. §. ſane. Et habes idem verbũ. ff. de excu. tu. ſed reprobari. §. j. ꝛ. l. ſi is qui duas. §. eſt aũt. ꝛ. j. l. non ſolũ. §. qui pumipſilũ. ꝛ in aut. quib. mod. na. effi. ſui. §. primus. ꝛ est capitulum pars alicuius reſcripti imperialis. ff. de inter. ꝛ rele. j. vt est etiam. ff. de iudi. pars literarum. vide qõ ſcripſi. §. de iur. fiſ. prohibitum. in princ. (Affatibus.) i. reſcriptis. §. de diuer. reſcriptis. ſacri affatus. (Meruiſſe.) i. meritis obtinuiſſe. (Excepto.) ver. (Judicijs) fozis. (Precepti) per Martianum.

Capitulũ quid prozprie ſignificat.

Aduocato. Continuat ſeipſum. ꝛ dic assumptus erat aduocatus fiſci ad decisionẽ alicuius cauſe q̃ contra eos agitabatur. §. de prozi. ſacroz. ſcri. in ſacris. iij. post pzin. Vel alias ipſum oportebat esse presentem in examinatione cauſe forte pro eo q̃ cõſecutiue res publica raugebatur. vt patet. ff. de iur. fiſ. l. ñ. §. diuus. ñ. ꝛ ſcripſi. §. de ſen. adu. er. fiſ. la. j. huic ꝛ notarijs qui apud iudicẽ delegatum contra eũ vel assumpti arbitrum erãt pro examinatione cauſe ipſi⁹, datur tertia pars vnius ſolidi, pro editiõe aũte actorũ dimidia. (Arbitros) vide. §. de prozi. ſacr. ſcr. in ſacris. iij. ꝛ qõ ibi ſcripſi. (Exordio) principio, initio. (Dũtaxat tantũmõ.) (Debituros.) ſ. ipſos quod est. §. (In his.) ℣. (Bestis) actis. §. de re iud. gesta. (Prestare) subandi ipſos. Et cum per prouincias. Premiſſa vera ſunt cum conueniuntur in vibe puta vbi est imperator, ſi autem conueniatur in prouincia ꝛ

fideiuſſore careant, cõmittuntur iuratorie cautioni. Subdit rales nõ posſe conueniri alibi quam coram magiſtros officiorum, exceptis cauſis que oriuntur circa munera subeũda cauſis tributorum ꝛ criminalibus que agitande ſunt in locis vbi crimina ſunt commiſſa. Ultimo ſtatuit vt adiutor magiſtri officiorum prouideat, ne hec lex in aliquo violetur. (Conſtitutus) aliquis ex predictis noſtro miniſterio deputatus. (Caruerint) non habuerint. (Nec vllo.) ver. (Conueniri) cogi, citari. (Exceptis.) ver. (Tributarijs) cauſis tributorum. (In locis) in quib⁹ ſunt cõmiſſa. (Flagitari.) i. exigi. ꝛ hoc refertur ad tributa. ſed inquiri ꝛ vindicari ad crimina. (Uiro.) ver. (Clariſſimo) vide. §. de caſt. lar. ti. l. iij. (Adiutore) cuius officium magnum est. §. de offic. mag. offi. l. j.

De decanis. Titul. xxvj.

Decanus proprie dicit qui decẽ preeſt, ꝛ hec est dignitas in eccleſia que Archidiacono videtur equalis ad quem nõ debet assumi, q̃ esse diuerat nisi qui etate ꝛ moribus est maturus. lx. di. innouam⁹. ꝛ hic positꝗ assumptus ſi non est debet fieri preſbyter. alioquin honore fuſcet pro primandus est. ea. dist. c. j. ꝛ. ũ. ꝛ extra de eta. ꝛ quali. c. j. Decanus

Imperator. Lex. j.

Quatuor qui ex corpore decanorum ad primum militie gradum peruenerint biennij ſpatio primiceriatus gerant officium: neq; vlterius cuiquam liceat in hoc immorari. Ut omni gratia ꝛ ambitione ceſſante poſt duorum annorũ curricula ſuccedãt priozibus ſubſequentes.

Quatuor. Statuit vt quatuor ex decanis q̃ primitus peruenerunt ad ſue militie gradum ſpatio biennij primiceriatum inter decanos gerant, ꝛ ipſo biennio finito nullus vlterius mozetur in eo, ſed ſtatim ſequentes poſt depoſitionem priozum in ipſo primiceriatu ſuccedant. (Ex corpore.) i. collegio nam omne collegium ꝛ vniuerſitas exemplariter ꝛ moraliter vice cuiuſdã corporis in republica funguntur. vide. §. quemadmodum. ci. mun. iudi. l. j. (Neque.) verſicul. (Ut omni.) verſicu. (Gratia.) Gratia eſt in qua amicitiarum ꝛ alterius officiorum memoria, ꝛ alterius remunerãdi voluntas continetur ſecundum Tullium in rhetorica. Hec niſi gratis data vel accepta gratia non dicitur. j. q. j. c. j. vbi not. Archid. q̃ gratia dicitur octo modis, hec non ex genere ſed ex virtute comparatur. xl. diſtinct. illud. Et est gratia dei pro qua est vtq; ad ſanguinem laborandum, quam tamen nullus acquirere poteſt, niſi a virtus expurgatus. de pe. diſtin. j. non poteſt. ũ. post. §. alij ecõtra. ꝛ ſicut ſol equalit luce irradiat ſuper omnes, ſic gratia dei. ſicut ꝛ iuſtitia ſine acceptione perſonarum equaliter omnibus infunditur. de conſecra. diſtinct. iiij. nec quicquam. ſiue gratia ipſa quantruncunq; oculta ſit, ca, animam ſaluare nõ possunt, quia ꝛ de paradiſo homo ꝛ angelus de celo peccando deſcendit ſeu cecidit. xl. di. quelibet. dat enim ipſa gratia fidem ꝛ remiſſionem peccatorum. de conſe. di. iiij. gratia que. ꝛ. c. ſeq. ꝛ non ſolum facit malum vitare, ſed ꝛ bonum facere. ea. dist. placuit vt ꝛ. c. ſeq. Quineriam ſine ea mandata dei impleri non poſſunt. ea. diſt. c. vlti. Item est gratiarum actio ſecundum Tullium. li. de offic. ſuſcepti muneris laudatio quam deo agere debemus. ꝛ magiſtris noſtris p ſcientia q̃ erudimur. xvj. q. j. reuertimini. imo ꝛ de aduerſitatib⁹ ꝛ paſſionibus. xxj. q. vl. c. vl. Tunc aũt vere deo ſuper his gratias agimus qũ totũ ſibi ꝛ nihil hoi attribuimus vt dicit Aug. (Priozibus.) i. precedentibus qui diſcedebãt. (Subſequẽtes) ſi. ti. j. l. j. Gratiam dei nullus a virtus purgatus fit.

Imperator Theod. ꝛ Valen. Lex. ij.

Noſtre pietatis famulationibus adherentes de canos nõ oportet prozo deſiderio pulſantium ad alium protrahi iudicia: ſed viri illuſtris tãtum magiſtri officiozum obſeruare examen. Hoc nãq; modo neq; manſuetudinis noſtre obſequia decipiuntur: ꝛ agentibus aduerſus eos iure adhibetur reſponſum. Ad exemplum itaq; deuotiſſimozum ſcholarũ nulli licere memoratos ad aliud iudiciuꝫ trahere: ꝛ pulſatos priozi fidei ſchole permitti precipimus.

Noſtre. Caſus. Decani ad fozum magiſtri officiorũ ꝛ non alia iudicia, ſunt trahendi, ꝛ dando fideiuſſorem priozẽ ſchole in qua militant debent illi comitti. (Famulationibus.) Famulatio est obedientia ex debito, obſequium vero voluntatis ſecundum Pap. (Adherentes) permanentes, artiſſime inſiſtentes. (Oportet) alias oportere. (Judicia) fozos iudiciales. (Sed viri.) ℣. (Obſeruare) cuſtodire. (Examen) iudicium. (Hoc nam; ꝛ) verſic. ꝛ est ratio ad premiſſa. (Decipiuntur) ſi. §. de filen. ne ad. (Et agentibus.) ver. ꝛ dic. i. pulſantibus vt predixit. (Jure) ſecundum ius ꝛ iuſtitiam. (Ad exemplum.) §. (Deuotiſſimorum) alias deuotiſſimarum ſcholarum. (Judicium) fozum, vel examen. (Et pulſatos.) ver. ꝛ dic. i. conuentos. (Permitti) alias committi.

R

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶De mensoribus. Titul.xxvij.

¶De mensoribus. ¶In glo.ibi adde.z de conditis in pu.horre.l.j. mensores enim erant qui mensurabant annonam militarem. ff. de re mili.lege officium.ibi frudem mensure coercere.

¶Imperator. Lex vnica.

Rimicertus mensorum biennio expleto agentis in rebus vltimi militiam sortiatur.

PRimicertus. ¶Casus. Qui per biennium fuit primicertus mesorum.i.primum locū inter mensores obtinuit, post biennium completum sortitur militiam z dignitatem, quam hz ille qui vltimus est inter agentes in rebus. Et sic videt q consequatur spectabilem dignitatem.in qua sunt principes agētium in reb⁹. l.proconsularis.l.eos.z.l.fi.ff. de priu.agen.in re. ¶Et not.q officiū istorum durabat anno.sicut officiū castrensiarū.l.j.ff.de castrensian. Et officiū proximoꝝ sacroꝝ scriniorū.l.p biēnio.ff. de pri.fac.scri. Tabellariorum vero triēnio.l.iij.in fi.ff. de mune. (Vltimi.)i.eorum qui sunt in inferiori gradu.alias est militis,sed primū melius. (Sortiatur.) Sortior.iris. sortes facio, fiue per sortes aliquid recipio.z sorte aliquid cōsequor. Lacran.li.vj.vnde apparet hominem qui eo vtitur immortalem sortitum esse conditionē. Aliqñ sortiri.significat disponere. Virgilius. Sic fata deum rex sortitur, volutq vices,sic vertit ordo.vñ dicit papias. Sortiē disponit,ordinat.sortē emittit.

¶De priuilegijs eorum qui in sacro palatio militant. Titulus.xxviij.

Priuilegium quis cōcedat pluribus cōcessis quibus vni ecclesie.xvj.q.j. hinc est.non tñ ei que nondum erat, extra de liter eo v. ecclē.edifi.ad audientiam in fin.qñq; vnt ,puncie.xxv.q.iij.qō scribendum sit. pñ.ff. de censi.l.j. Semper tñ tribuendū est fine alteri⁹ iniuria, extra de priuil.pastoralis.z.c.q; intentionis.imo non est concedendū,nisi congruenti ratione inspecta.eo.tit.sane. Interdū autem conceditur in odium alterius.Nam z beneficium aliqñ conceditur in odiū alterius.xxiij.di.consulnit.in fin.vbi de hoc.dz etiam esse clarum.alia non probat.extra de prescrip.auditis. Et qui priuilegiū vltra intentionem concedētis ampliat illo abutitur.e.tit.de priui. vt priuilegia. nullus em fines eius excedere debet.eod.ti.porro. Priuilegia vero paucoꝝ non faciunt legem cōmunē.xxvij.q.ij.non exēplo. Ceterum priuilegiū sic debet intelligi;vt aliqd indulgeat.alias est illusorium. extra de verb.sig.abbare, non debent añt priuilegia plus concedere q̄ verba sonant.imo restringuntur ad eos quib⁹ z cōtra quos, z ad ea super quibus cōcessa sunt. hec patent per ordine.vij.q.j. petisti.z extra de priui.sane.de verb.sig.si ex parte. z ideo tenor ipius priuilegij inspiciendus est,cū ex eo controuersia nascit. extra de priuileg. porro. ¶Illud etiam.no. q̄ imperator nō potest auferre priuilegiū qō semel ecclesie cōcessit.ar.ē.de do.que sub modo.l.perfecta. z qō no.extra de do.c.fi.z hoc no.asserēdo Inn.extra de iudi.nouit quod Archi.tenet pro veritate.xj.q.j.quicunq;. Ito quo etiam facit.in aut.de non ali.ē.finimus.ver.quid enim. Scias etiam q priuilegiū solo verbo cōfertur.vt de hoc satis no.Archi.in.phe.lib.vj.z pater in cle.de sepul.dudū.ē.nos etenim.z ibi no.Jo.an.Sic z officium z ordo:vt scripsi.ē.de digni.iudices.super.j.glos. Utrum priuilegium concessum vsq; ad beneplacitum expiret, morte concedētis.habes de relcrip.si gratiose.lib.vj. De quo etiam per Archi.xvj.q.j.frater.

¶Imperator Constanti. Lex.j.

APalatinis tā his qui obsequijs nostris inculpata officia prebuerūt: quā illis qui in scrinijs nostris id est memorie epistolarū: libellorūq; vexati sunt: procul vniuersas calumnias siue nominationes subcimus esse submotas. ¶Idq; beneficium ad filios cozū atq; nepotes ipso ordine sanguinis perueniēt:atq; inunes eos a cunctis muneribus sordidis:z personalibus permanere:cum vniuersis mobilibus z mancipijs vbanis. Neq; iniurias eis ab aliquibus inferri: ita vt qui hoc contempserit indiscreta dignitate penas debitas exsoluat.

APalatinis. ¶Casus.Qui in obsequijs principis laudabile non culpatū officiū prebuerunt, z qui in scrinijs memorie epistolarum z libellorū militarūt, immunes sunt a muneribus patrimonialibus z personalibus. Qō etiā beneficium extenditur ad filios z nepotes eozum ipso ordine sanguinis, vt etiam sint immunes a muneribus personalibus z patrimonialibus sordidis. (Inculpata) culpa nō notata,sed ea vacua. sic z tertium vita debet esse inculpabilis z moderata.in aut.de testi.§.tanc⁹.vnde honesti viti sunt ad testimonium adhibendi.ff. de edilit.edict.quero.§.vlti. z de fideicōmiſ.li.si pater.§.viti,in prin. Et nisi honesti sint nullateꝰ eis creditur.extra de test.in literis.de proba.licet. Et not. Inn. d.c.in literis. Ad hoc vide.ff.depositi.l.j.§.si pecunia z in aut.de instru.cau.§.si quis vult.fortiꝰ ergo tabellioꝰ illesa debet esse opinio vt plene scripsi.ē.de decur.vniuersos. Debēt em testes esse viri fide digni.in aut.de testi.§.z licet.z optime opinōis.ff.quemadmodum testa.aper.sed z si quis.ver. z si forte probate vite, conuersationisq; fidelis extra.de test.licet vniuersis. Item probate opinionis.eod.ti. c.seq. Et inter eos fide digniores.sunt pferendi.in aut.eod.titul.§.si viro quidē.ff.eo.tit.ob carmen. At infamis non est fide digniꝰ.eo. titu.l.iij.cum pluribus si. Nam cum infamis dicatur sine nomine:vt scripsi.ē.de decurio.nec infames.ergo z sine fide:vt.ē.de fer.a nullo igitur fortius infamis arcebitur a tabellionatu cum scripture tabellionis non leuis:sed plena fides adhibeatur:vt hec z alia plene scripsi.d.l.vniuersos.z facit.ē.de silentia.de decurio.in fi.z quod ibi scripsi.z de pala.sacr.lar.palatinos. (Officia)exponе vt.ē.de fide instr. l.j.que expositio probatur ex eo quod sequitur ꝓhuerunt. (Omnes) alias vniuersas. (Calumnias.) Generale verbū est pro omni eo qō cōtra legem agitur.de quo vide que scripsi.ē.de iur.fisc.iustas.vnde dicit hic gl.q; esset calūnia exigere a palatinis aliquid nomine patrimonialium munerum.Et intellige q nō tenent palatini ad munera patrimonialia que extraordinario iure debentur, ab ordinarijs em nullus immunis est.ē.de progi.sac.scr.iubemus.ibi solū canonice.zc. z scripsi.j.l.pe. z de cast.pala.pec.l.j.in vbo a puluere.ad fi.no.z.ē. de profes.z medi.l.medicos.post glo.de psonalibus. (Idq;)§.alias idēq;. (Beneficium.)priuilegium:vt patet ex tu. (Atq;.) versi.z est copulativa,z vide que scripsi.ē.de fugi.colo.l.j. (Sepotes.) Patet hic priuilegium immunitatis concessum alicui trāsferri ad nepotes sicuti ad filios.etiam ipso ordine sanguinis vt sequitur.paterniꝰ em nepos locum suscipit.vt in aut.de here.ab inst.§.fi quis igitur:z gradum ingredit.in aut.vt fra.filij.in prin.z sic facit pro filio primogeniti contra secūdogenitū patruum suū. Banc materiā plene scripsi. ē.qui no.li.nepotes.de ꝓfes.z medi.l.fi quis z.j.de ty.lo.l.j,vbi nihil est alienū auctore suppresso.verū q; post predicta scripta mihi dela ta est ipsa questio proliti⁹ disputata mere legaliter per profunde in telligentie virum dñm Nicolaum ruffallum. vel vt alij dicunt dñm Aut.de iser.qui generaliter formauit eā in omni feudo in quo vinit iure Francorum ideo questionem ipsam de sacro sepius venientem. In cuius;decisione in regno Sicilie sepius est erratum,pnā aliqua detrahens.pauca ex me interferens. Incongruum enim esse putaui questionem tam bene determinatam tacere latentem in cetulis z nō in aliquo opere,velut in registro conscribi.

¶Constitutio predicti regni de successione nobiliū in feudis post prefactionem suā sic statuit. Sancim⁹ feuda tenēti filios z nepotes z ex eis pronepotes in infinitum ex descendenti linea descendentes cuiuscūq; sexus sint libere z absolute posse succedere,seruata tñ sex⁹ prerogatiua vt mulieri masculꝰ pferat, necnon maiores etate inter eos q vinūt in regno spāli iure Francozū,hoc planū est qñ in eodem gradu est primogenitus quo z secundogenitus. Quid si in diuersis vt si nepos ex filio primogenito pmortuo sit maior q̄ filius patruus nepotis, z frater pmortui primogeniti sit minoris etatis q̄ nepos, minoris tñ q̄ premortuus pater nepotis tpe quo auus, idēq; pater moritur.Verum dicemus nepotē haberi locū primogeniti.an filium qui nunc inueniuntur primogenitus,vr sic auo idēq; patri suo prefe ratur in successione. Idem queritur qñ datum est feudum cū hac ex pressione tibi z primogenitis tuis.Et videtur quod pferatur nepos.

¶Primo qz cum agitur de tali successione descendētiū, z cōcurrit nepos ex filio pmortuo cum alio filio aui, z patruo nepotis, nepos succedit in locum patris,in aut.de here.ab intest.§.j,vbi etiam dicit an siti suc nolumus in hoc ordine queri gradū, sed nepos tantā portionem de cessione ꝓ here.d.tare viuētis accipit quantā habuisset, pater autem eius si viꝰ ferēdꝰ pa neret tanquam primogenitus haberet totū, ergo nepos tantūdem cruoluo q accipiet.vnde z in aut.vt fra.fi.in prin.dicitur q nepos hic paternū est secum a dnō redditur gradum.De hoc scripsi,d.l.nepotes. dogenit⁹.

¶Sedo nam nepos z filiꝰ idēq; pater sic sunt vna persona,vt.ē.de impu.z aliꝰ subsiti.l.fi.vt hac sola nō distinguaf p quā distinguit ge nitor ab eo qui est genitus.ff.de fi.z posth.in suis.si sunt vna eadēq; ꝑsona sicut pr idēq; filius habet ius primogeniture.sic z habebit eo dem iure nepos filius suus,maxime qz nepos filius dicit. Nam non minus dulcion noie nepotes q̄ filij appellant.ff.de ver.sig.liberozū. §.fin.Cū ergo filius idēq; pater,nepotis bonozū paternozū fuerit in vita aui patris sui dūs.inst.de here.qua.z diffe.§.sui.ē.pro heredit. mhil. z possessor quodāmodo.ff.ꝓ here.l.ij.§.nihum.ita q̄ sola admi nistratio dz in filiū trāsire mortuo patre,qz statim zc.ff. si quis omisā testa.l.j.§.q sunt.nec est mirum qi spe tali aliquis dicit dūs z possessor.sicut mulier viuēte viro in dote.ē.de iur.do.in rebus. z q por. in pig.ha.l.fi.z sicut is cui destinata est fidei commissa libertas.ff.de fideicō.li.i.cū vero.post prin.hoc eodē modo nepos vna z eadē persona cū patre pmortuo,censetur em habere vnus qō alter,z loqui id qō alter loquit.inst.de inu.stip.§.ei q.De hoc no.d.§ sui adde plura ex his q̄ scripsi.ē.de agri.z cen.cū scimus.§,illud in verbo corporis.

¶Tertio

Palatini ad q̄ mu nera tenē tur, z ad que non.

Primogeniture sus patre viuē te, per filiū alienari potest.

¶Tertio quia mortuo in potestate existēti, vel de potestate exēuti statim nepos succedit in locū sui patris eiusdemq; filij, z p agnitionem naturitur ius sui heredis ac si filiꝰ esset vt anus teneat hunc nepotem sicut filium instituere,vel exheredem facere.inst.de exhere.li. §.postumorum. Item statuitur ex legis velleie consilio.ff.de libe.z posth.l.gallus.post prin. Item ius quod habet filius naturalis z legitimus ex filio etiam si premoriatur hic filius.ē.de natur.lib.l.vlti.

¶Quarto quia illud ius primogenniture queritum filio premortuo transfertur ad filium,eūdemq; nepotem, etiam si premoriatur viuo auo patre suo,ꝑtis nepos non sit maioris etatis. nam mortuo filio in potestate viuente patre nepos idemq; filius in potestate habebit ex persona premortui patris morientis ius collationis, q̄tus emancipato non cōferat.ff.de cōiug.cū eman.li.l.j.§.fin.j.riso. Fm primū casum in gl.eadem em portio nepoti emancipato conferetur. que cōferri deberet patri in potestate si viueret.ff. de colla.bo.si nepotes.z emancipato collatio non fiat.eo.tit.l.j.§.portiones. Et sicut confert z ad collationem venit equaliter filius in potestate si viueret, eodē modo equaliter nepos ex filio premortuo auo, nec refert sit nepos in potestate vel emancipatus.vt.e.ti.cū emancipati.§.si duo.z eodē modo soluit legatū sicut pater si viueret.ff.de conim.cū emā.li.l.ij.

¶Quinto,qñ si pater idemq; filius sit in culpa ius reuerentie z ob sequialis opere debet nepoti etiam viuente patre excluso per culpā propriam, z artificialis etiam vbi patri nil acquireretur.ff. de iure patr.diui.z ibi gl.de bo.li.quero.de in ius voc.adoptiuū.§.fin. Per quod videtur q̄ personalia transferuntur in nepotes ꝑviuente auo, vbi filius idemq; pater erat inhabilis. Item ergo si esset mortuus, qz non esse z inhabilem esse patia sunt.ff.qō cuiusq; vniuers.noie.l.j. §.quibus.inst.de succes.liber.§.sed nostra. Item si primogenitus p ter culpam z delictus suū esset inhabilis ad successionē, vt qz patrē offendisset, z merenter exheredatus esset eo mortuo viuo patre filiꝰ idemq; nepos succederet auo in feudo,sic ēm determinatur in summa.de feu.tit.vtrum exheredatus succedat in feudo.ad qō est.ff. de in ius voc.adoptiuum.§.fi.z de sena.emancipati. in fine. z ibi glos. Si culpa z inhabilitas primogeniti mortui viuo patre suo. eodēq; auo primogenito,eidēq; nepoti non obesset, nec mors primogeniti oberit,quia idem est non habere filium, z inhabilem habere ad succedendum. puta quia querela repellitur.ff.de inofficio.testamen.patet.in aut.de nupt.§.quoniam infirmas .vt sic minus obstare possit filio primogeniti morientis, quam primogeniti culpantis seu maculati eo quod mors omnia soluit.in aut.de nupt.§.deinceps.

¶Sexto, qz damnato patre ad filium transeunt ea que tribuuntur a genere, nec fisco applicantur sicut est ius succedendi liberto.ff. de inter.z rele.l.iij.z de iure patr.iura.§.de bo.lib.l.j. z de lati.li.tol.l.j. §.si sub cōditione.Si ergo feudum hoc est ab auo nō patre hoc trāsmittetur ad nepotem.z ad alium filium aui non trāseat mortuo primogenito in vita aui sicut non transiret ad fiscum damnato ipso primogenito patre nepotis.

¶Septimo,quia primogenitura quesita filio in feudo auito seu paterno cum sit a genere, vt dictū est videtur acquiri nepoti vt casus patris eiusdemq; filij non faciat amittere quod queritur a genere, nam z quesita dignitas a patre non amittitur per causam patris. ff. de sena.filiam.z.l.emancipatum.in fin.

¶Octauo, ius primogeniture cōpetit filio patre viuēte nā cedere z vendere possit illud ius filius cui competit.vñ.q.j.ꝑ periculosum. z posset filius spoliari isto iure,Nam Jacob secundo natus abstulit a fratre suo Esau primo nato y saac cōi patre viuēte. vñ dicit Esau cōtra Jacob.¶Primogenita mea ante tulit. Beñ.xxvij. Ergo si competit vt vendere, cedere, z spoliari possit illo iure transmittet hoc ius ad filiū suum nepotē.sui.ius etenim competens transmittitur ad filium etiā si non fuerit agnitus.ē. de cad.tol.§.in nouissimo. de his qui ante aper.tabul.l.j.Nam qō non cōpetit non repudiatur. ff.de succes.edicti.j.§.detracta.z de leg.ij.si ita.§.si sub conditione.z hoc facit spes peruenture successionis in eum. Nā z alias ita cauet ratione spei sicut z rōne rei.ff.vsufru.quemadmo.cauea.si tibi.ij.rñ. z.l.si vsufructus.in prin. quia iura conferant qō euenire potest.ff. de aqua plu.arc.in diem.in fi.cum concor. vt sic in spē vite primogeniti potius inclinemus quam in contrarium per quod ipsius morte expectare videamur cum casum mortis eius expectare satis est inciuile.ff.de verbo.oblig.inter stipulantem.§.sacram. Item ius accrescendi transmittitur ad filios z heredes, z successores etiam si decedant antequam accrescat.ff.de suis z legi.si ex pluribus.

¶Sono, ꝓmisio quā si quis facit de re aliqua vꝑ ter stipulationem que est stricti iuris extenditur ad heredem prouidentis z stipulatis, etiam si non dicatur aliquid de herede.ff.de vsufruct.sed z si quid.§. si operas.de proba.si pactum.in fi.de verb.obliga.stipulatio iita.§.j. Sic ergo promisio legis, z constitutionis istius per quam primogenito datur successio,extenditur ad filium z heredē primogeniti.Nec enim paria sunt posse contrahentium z legis.ff. de pact.nō impossibile.ē.de fideicō.l.fin.in fi.maxime vbi non prouidetur persone tantum,ac cum persone tantum sit ꝓmisio, ad heredē non transit,vt.ff. de liber.leg.aureliꝰ.j,responso.z.l.nō solum.§.tale.de quo etiā.ē.de excu.mune.sordidorum,z vbi non distinguitur personalitas semper intelligitur q̄ sit realis ad heredē porrigatur.ff. de pac.iurisgent.n. §.pactozū.ē.de cōtrah.stip.veteris. Et idē distingue in ꝓmisione legis vt semp sit realis,z in heredē trāseat nisi ꝑsona sit cōprehēsa, seu expresse a lege dicatur.ff. de oper.noui num.no solum.§.n.z ibi in gl.

¶Decimo,si hec ꝓmissa cōstitutionis ꝓuisio equiparetur ꝓmissioni z stipulationi quam idem primogenitus fecisset vt dictum est inueniemus oino ad heredē transmittere, licet decesserit anteq̄ esset ꝓmissionis habende.i. mortis patris per feudum patrimū, nam et qui stipulatur sub cōditione no cedit dies,nec venit ante cōditionis euentum.ff. de verb.sig.cedere. Et si decedat ante conditionis euentum transmittit ad heredem.ff. de actio.z obli.is cui.inhit. de verb.oblig.§. ex conditionali. illa ratione qz factum suum interuenit in prouidēdo.ff. de sol.l.fin.cui equiparatur ꝓuisio legis,idem in eo qui stipulatur post mortem alicuius,qz dies incertus conditionem facit q̄tum ad transmissionē in heredem.ff. de condi.z demon. dies.ē. de cad.tol.§,finautem sub cōditione. Et q̄tus fuerit hic primogenitus in ptāte patris ius sibi competens transmittit ad filios suos,hodie etiam acquisita per filium si nō ex re patris non acquirit patri nisi quo ad vsumfructum, z relinquit filijs suis.i. nepotib⁹.ē. de bo.que li.cum oportet.z.l.quecunq;.z.l.fi.¶Multo magis in feudo vbi nihil acquirit patri ad similitudinem castrensis peculij.eo l. cum oportet.§.j.qz militie de publico sunt.in aut.de exhi.re.§.optimum. z quia nullum feudum est in ipso regno cui⁹ nō sit solꝰ regis confirmare contractus, sine qua confirmatione nihil valet alienatio feudi per constitutionem regni, z sic ipse videtur dare datū ab alio quod ipse confirmat.ff. de ver.sig.l.lege obuenire.ad.l.fal.l.j.in prin. z si in datis a rege nihil patri ꝯfē.eo.ti. de bo.que liber. cum multa.

¶Undecimo,qz cuz donato:dat alicui sibi scilicet z filio primogenito,sicut hodie habet forma donationis feudozum in regno quod ꝓsumitur etiam si nō comparet in datis z priuilegijs,quia est vel debet esse hoc.z ꝓsumitur esse ita q̄ non posiit in contrariū ꝓbari saltem vt perinde sit ac si esset expressum. extra de constit.cum. ¶D. Ferrariēsis.z maxime in casu nostro vbi lex expressius dat primogenito feudū aliquod ius primogenture haberet in vita patris, illud ius relinqueret quod pater qz tale feudum sic datum primogenitus haberet,etiam si non esset heres patris.ff. de verbo.obli.quodcūq;. §.fi ita quis.de ope.li.si operarum iudicio. Et fic non videtur obuia re fortis oppositio illa, q̄ hereditas non delata non transfertur ad quemquam,delata z non agnita ad filios tantum,ē. de caduc.tol.§. cum igitur.z.§.hereditatem.quoniam non vt hereditatem habebit hoc feudum a patre,imo a munificentia donatoris qui donauit patri z primogenito.z ex vi concessionis hoc habeat vel legis,z istius constitutionis deferentis hoc feudum primogenito.arg.ff. de leg.ij. cum patronus.de adoptio.si arrogator.alias.l. si pater.§.arrogato. z tanquam eo alienum a patre consequitur.argu.ff.ad.l.fal.pater filium.cum concor.etiam si non sit heres.argu.in aut.de nupt.§.soluto.ver.si vero filios.z.§.z super his.

¶Ex, quia filius parrom premortui succedit liberto vna cum patrono parris sui in operis deductis in stipulatione.vt.ff. de ope.lib. a duobus.que tertia est in titul.

¶Exiñ.videtur expressum q̄ filius filij succedit in feudo qñ est diuisibile vna cum patruo z quādo communiter succedebatur. vt dicitur lib.feu.de succes.feu.c.fi quis igitur decesserit,ergo si solus primogenitus preferetur filius primogeniti solus succedit.

¶Exiñ.determinari videtur per hoc quod dicitur filium cum omni priuilegio patris i eius locū succedere excluso patruo vt fi sint tres fratres,duo vtriuq; cōiuncti, alter ex vno latere descendēte vno de coniunctis vtriuq; relicto filio,z post altero vtriuq; coniuncto simi liter mortuo sine liberis, nepos ex fratre excludit patruum qui erat propinquior.in aut.de here.ab intest.§.ex diuerso.

¶Exv.hiniliter videtur expressium.ff.de coniun.cum emanci.lib.l.j. §.liberos. ibi plane si sint zc. ambo enim in locum suozum succesferunt. Item bene facit pro hac parte.ff. de fideicom.lib.l. cum vero. §.cum quidam. z.§.seq. Sed ibi fauore libertatis.ad quod.ea.l.§.si pro non scripto.

¶Econtra videtur patruum admitti,z nepotem filium primogeniti excludi.

¶Primo quia cōstitutio iuuitat ad successionem primogenitum, siue eum qui maioris etatis existit, de filio primogeniti tacuit,ergo in eo qui est omissus legis seu constitutionis,vel expresse conuentionis ꝓuisio,locum non habet.ff.sol.matri.si cum dotem.j.responso. de lib.z posth.commodissime. Si enim idem voluisset in filio primogeniti expressisset,sed nō expressit,ideo omisit.ff. de legat.j.talis scriptura.in fi.ē. de cadu.tollen.§.penulti. si omisit pro omisso habetur, etiam in stricti iuris negotijs.ff. de verbo.oblig.quicquid. omnia vero sunt stricti iuris que non communeratur inter bonefidei.ff. de donatio.eum. immo sunt odiosa huiusmodi, z odium continentia, vt vnus filius succedat, alius repellatur, cum naturaliter etiam mulie-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ree nedum cum omnes masculi sint equaliter successuri, z accusatores nature censentur qui contrarium dicunt. ff. de li. preteri. l. fi. quod dic vt scripsi. ff. qui z qui. quar. pars. l. fi. in ꝓbo fartiſſaccu. ſi cōtra rōnem est. vt primogenitus excludat alios non trahendū ad consequēdam in nepote, filio vel primogeniti. ff. de leg. quod vero. nec est ampliandū imo restringendū. ff. de lib. z posthu. cū quidā. Item de primogenito dixit de eo tantū, z non de filio intelligemus. ff. de verbo. obli. si minor. z cū de herede non sit meritio in cōpromisso, non ligat nisi cōpromittentē mortemq; soluit tale cōpromissum. ff. de arbi. die. §. si heredem. sicut societas. in hit. pro socio. §. soluitur. z cū defecerit lex seu legis prouisio: vt de filio primogeniti nihil exprimerer, nec di recto nec vtiliter ad hūc omissum trahet. ff. fol. ma. si vero. §. de viro. Item negari non potest ꝙ hoc est priuilegiū seu quedā prerogatiua prout dicit litera ipsius cōstitutionis, vt primogenitus succedat. i. priuata lex contra ola. s. iura. que dicūt liberos equaliter succedere. ff. de suis z le. here. aut. in successione, z in aut. de here. ab intest. §. j. vnde illa sumitur. Nec aūt prerogatiua siue priuilegium, ita demum a patre porrigitur in filios si in ꝑsona patris nō fuerit maculatio. ff. de questio. diuo. j. de coarta. coartatis. Tū si hic primogenitus fuisset, z esset inhabilis ad successionem feudi vt mācus debilitatus vel alias a iure ꝓhibitus, repelletur ipse z filius eius, qz qō obstat patri. obstat etiam filio in succedendo. ff. de reg. iur. in his. §. nō debet. z. l. aliud. §. fi. z. l. quod ipsis, Sed si inhabilitas vel macula cōtra prerogatiuā primogeniti, obstat filio primogeniti, ergo z ꝑ os primogeniti, qz nō esse z inhabilem esse, patri sunt. ff. de epis. aud. de creationibus. §. si aūt testamenti. ff. qō cuiusq; vni. no. l. j. §. quibus. imo minus est non esse, qz hoc est nihil ꝙ esse inhabile ꝙ est aliquid, z inhabilis pōt spes esse, vt ad habilitatem reducatur. In mortuo aūt e nulla spes est ꝙ reuiuiscat nisi per miraculum ad qō iura non consi tuuntur. ff. de leg. iura. Item mortuo patre viuo auo nepos est heres suus auo ex persona sua non ex persona filij in cuius ꝑsona succeſſio locum non hz. insti. de exhere. li. §. posthumorum. ergo primogenito in vita patris mortuo filius primogeniti directe non ex persona primogeniti patris sed ex sua succedet. Sic ex ꝑsona patris non sua hz querelam cōtra testamentū aui: vt no. ff. de inof. test. pater. Si ex sua non inuenit primogenitus, qz patruus eum etate ꝓcedit. ergo ex clusus ditur ita em dicit dicta cōstitutio ꝙ maior etate succedit, z sic est cō uentionis lex in donatione apposita q seruanda est. §. de pac. legē. ff. de posi. l. j. §. si conuenerit. nec erit suus heres auo ex ꝑsona patris ꝑ mortui, sed ex sua etiā si post mortē aui decessisset, filius pater nepotis. ff. vñ leg. scripto herede de suis z leg. l. j. §. sciendū. z. §. idem erit. Sicut ergo ius suitatis nō trāsit, ita nec ius primogeniture imo minus qz ius suitatis est oibus filijs cōe, z sic fauorabile. Jus aūt primogeniture est soli? primogeniti, z sic odiosum, quare illud extendē dum, hoc aūt restringendū. in aut. de non alienā. §. qz vero simile ibi oportet em ꝛc. Item illud trāsmittimus, ad filios z heredes quod est i bonis nostris. vñ hereditas nisi agnita nō transmittit nisi in filios q transmittūt delatā vñ oportet ꝙ supuiuat ꝑ, alias est hereditas in cā ꝓ nō scripti si decederet viuo eo de cui? hereditate agitur. §. de cad. tol. §. cū igitur. z. §. hereditate. de his qui ante apert. tab. l. j. Sic etiā illud transmittimus in heredes quod ꝑ nos nostro actu actum est seu ꝑparatū. ff. de fideiuſ. fideiuſſor i oqui. in priuilegio oq; dat mari to ne cōdener, z vt dānum vitet qō facilime cōcessis in filiū egredit. ar. ff. de supfi. l. j. §. ꝙ ait de actio. z obli. arrianus. de penis absentē. de re. iur. fauoꝛabiliores. cū cōcor. z ex qui. can. ma. l. fi. z melꝰ. ff. de neg. gest. l. iū. §. pupillus. de condi. inde. si in area. de cōpē. si cū filio. Sic est in bñficio velleiani qō ideo dat heredibus, qz obſicitur i no dum exceptionis. §. ad velle. heredes. z est simile qō no. ff. de constit. pec. j. §. cū qui. in fi. gl. q̄ incipit ar. qō ꝛc. vbi aūt ex bñficio seu priuilegio qs vult conseq actione z lucrū vel ius contra aliū vendicare, tunc non pōt qz eo casu extinguit cū ꝑsona vt ꝑz. ff. de minor. si minor. ñ. Et hec est ipsa veritas, lz gl. z aliꝫ subtiliſſent, nō cū ſuccessiōi sed ꝑsone primogeniti q̄ ꝑcipuus fauoꝛe meruit succurri vr. z ideo talem fauoꝛe etiā ad suū filiū non trāsmittit. ff. de admini. tu. ex pluribus. l. fi. cū cōcor. Alio ꝑ fertim filio eodēq; patruo i medio existēte. §. ad orā. l. j. ff. ad tertul. l. iū. §. si quis ex liberis, ver. sed si non sit. alias rationes z iura pro hac parte vide. j. de tryoñ. l. fi. z. §. qui nu. li. l. fin. Solues ꝑfatus dñs. N. dicit illud attendi quod actū fuit inter contrahentes vt sic mens legis z cōtrahentis primo inspiciatur vbi de ea primo constare possit. Sed si de ea cōstare nō possit, vt per cōsuetudinem fit hoc interpretandū, stabimus interpretationi consuetudinis. ff. de reg. iur. semper. de leg. mmme. z. l. final. de interpretatione. Sed si nec hoc cōstare possit iudicandū vt contra neporem, qz constitutio dicit illum succedere qui est maior. Sic em dicit litera ipsius cōstitutionis feuda tenenti ꝛc, nō aūt est successio viuo eo. ff. de vulg pu. sub. l. iū. §. interdum. Sic z cum querimus quis sic suus exigim? quod fuerit in ꝑte z proximior tpe mortis eius qui ab intestato decessit. instit. de here. que ab intesta. deferūtur. §. ita demum. z. §. cum autem. Et cū queritur quis sit ꝓximior inspicimus vel tempus mortis eius de cuius hereditate agitur facto testamento vel ab intestato tempus

homo z talis, qualis eius etas est talis &c. vnde &c qs annīculus qz annum non excessit. Sic z de alijs etatibus. ff. de verbo. signi. annicu lus z no. ff. de noua. li. ideirco talia q̄ sic persone intrinsece z subſtā tialiter insunt cum persona simuntur, nec ad heredes etiā filios trāseunt sicut expresse dicitur. ff. de aqua quot. z est. l. j. §. pe. ibi qō enim datur persone ꝛc. de censi. l. iū. §. ñ. §. de exeu. mu. fozdidozū, trahit? personam etas, sine qua esse non pōt vr cum ipsa etate finita z ꝑsona quantū ad effectū ipsi? etatis finita esse videat. ff. de pe. le. l. nā q̄ in ꝑin. Vñ talis qualitas tanq̄ naturalis ꝑponderat qualitati accidē tali quātūcunq; violēte. ff. de tutel. l. iū. in ꝑin. z §. j. Si ergo primogenitura vr etas p mortē filij perit ita ad filiū eūdemq; nepotē non trāsiuit: vt ꝑbat ergo nec cā, q̄re idē nepos succedere dederat excluso patruo in eū transiuit z fi cessat hec cā, cessare dz successionis effectus. ff. de re pu. q̄ ait. §. qō ait. de leg. ij. ricia. §. vsuras. §. de epi. z cle. gñaliter. Item sicut feudū debetur primogenito ex beneficio dicte constitutionis vt ostēsum est ita filio arrogato in bonis arrogatoꝛis ex bñficio cōstitutiōis diui ꝑ debet quarta. ff. de ado. si arrogator. Quarta Sed ipsa quarta viuente arrogatore arrogato filio nō sic debetur vt obsta filio ipse ad here. de suū tran mittat, sed tantum mortuo arrogatore. ff. de arrogato l col. bo. l. j. §. si impubere arrogato. ita z primogenitura seu feudū ꝓ bonis ar ꝑter primogenitura ipsi primogenito nō aliter debebit vr ad filium rogatoris eundēq; nepotē sing heredē transmittat nisi tantū mortuo patre ꝑ non debe mogeniti auoq; neꝑtis. Sed cōtra hoc est, qz bñficium qō dat ma tur ipi nisi rito vt condenetur inanitū facere pōt est ꝑsonale. ff. so. ma. qz perso arrogatoꝛ nale, z tā transit ad filiū, lz ad heredē nō: vt eo. ti. etiā in ꝑinc. z. §. de remortuo. priuil. dot. l. j. Solutē ꝙ dictū bñficium ꝑsone mariti inest, nō subſtā tialiter z ex eā intrinseca. sed accidētaliter z ex eā extrinseca. nā persona mariti posset esse absq; eo ꝙ nunq̄ maritus fuisset z matrimonium cōtraxisset, z sic illud bñficiū abesset a ꝑsona eius, ꝑter subiecti eius corruptionē ergo tale bñficium sibi adest accidētaliter. Item ex eā extrinseca nō intrinseca, qz nō eo ipso ꝙ persona mariti fuit homo maritus extitit, sed postq̄ homo maritus fuit z contraxit matrimonium cū vxore habuit illud bñficiū suo tpe, ergo matrimonium fuit extrinseca z mediata z extrinseca ab essentia ꝑsone mariti. Et ad hoc concord. Also. in sum. sol. mat. vbi querit de cā quare maritus hz tale priuilegium seu bñficiū vt cōdemnet inquantū facere pōt, z dicit ꝙ turpe esset, maritus qui recubuit supra pectus vxoris si ea mortua cōdemnaret insolidū ad dotis restitutionē z mendicaret si nil haberet vxorius. facit. ff. ad tre. mulier. §. cū ꝑponebat ibi mulieris pudicitie ꝛc. z re. amo. l. iū. z. iū. z. ff. so. ma. l. alia. §. j. vbi ꝑz ꝙ dicto priuilegio ne. s. maritus condēnet inquātū facere pōt, renūciari nō pōt, qz hoc esset contra bonos mores, z ꝑpter nimiā reuerentiam, marito debet ꝙ in priuilegio primogenitureꝛ, locū nō hz cū illi possit renuntiari: vt. vñ. q. j. §. periculosum. vñ cū eas vt ꝑbat est insit subſtātie ꝑsone, z es sentia eius respiciat necessario cū ꝑsona finit, z ad filiū non trāsibit. Sic etiā hereditas ex fideicōmisso restituenda, nō alij ꝙ fideicomissa rio restitui pōt. ff. de iure do. si mulier. §. ꝙ asse. in fi. §. nō ergo heredi suo. vt no. ff. de condi z demō. a testatore. in fi. z facit. e. ti. cū ita dar. z. l. q heredi, z de ver. ob. cū qs sibi. nā in ꝑsona tm demōstrata pura primogenito, adheret dispositio cōcedentis seu legis. ar. ff. de ita. li. seruus si heredi. in ꝑin. non ergo filij sui vt bñ colligit ibi. Vel dic z melius ꝙ lex etiā. in ꝑin. ff. so. ma. loquit. in priuilegio qō dat mari to ne cōdener, z vt dānum vitet qō facilime cōcessis in filiū egredit. ar. ff. de supfi. l. j. §. ꝙ ait de actio. z obli. arrianus. de penis absentē. de re. iur. fauoꝛabiliores. cū cōcor. z ex qui. can. ma. l. fi. z melꝰ. ff. de neg. gest. l. iū. §. pupillus. de condi. inde. si in area. de cōpē. si cū filio. Sic est in bñficio velleiani qō ideo dat heredibus, qz obſicitur i no dum exceptionis. §. ad velle. heredes. z est simile qō no. ff. de constit. pec. j. §. cū qui. in fi. gl. q̄ incipit ar. qō ꝛc. vbi aūt ex bñficio seu priuilegio qs vult conseq actione z lucrū vel ius contra aliū vendicare, tunc non pōt qz eo casu extinguit cū ꝑsona vt ꝑz. ff. de minor. si minor. ñ. Et hec est ipsa veritas, lz gl. z aliꝫ subtiliſſent, nō cū ſuccessiōi sed ꝑsone primogeniti q̄ ꝑcipuus fauoꝛe meruit succurri vr. z ideo talem fauoꝛe etiā ad suū filiū non trāsmittit. ff. de admini. tu. ex pluribus. l. fi. cū cōcor. Alio ꝑ fertim filio eodēq; patruo i medio existēte. §. ad orā. l. j. ff. ad tertul. l. iū. §. si quis ex liberis, ver. sed si non sit. alias rationes z iura pro hac parte vide. j. de tryoñ. l. fi. z. §. qui nu. li. l. fin. Solues ꝑfatus dñs. N. dicit illud attendi quod actū fuit inter contrahentes vt sic mens legis z cōtrahentis primo inspiciatur vbi de ea primo constare possit. Sed si de ea cōstare nō possit, vt per cōsuetudinem fit hoc interpretandū, stabimus interpretationi consuetudinis. ff. de reg. iur. semper. de leg. mmme. z. l. final. de interpretatione. Sed si nec hoc cōstare possit iudicandū vt contra neporem, qz constitutio dicit illum succedere qui est maior. Sic em dicit litera ipsius cōstitutionis feuda tenenti ꝛc, nō aūt est successio viuo eo. ff. de vulg z pu. sub. l. iū. §. interdum. Sic z cum querimus quis sic suus exigim? quod fuerit in ꝑte z proximior tpe mortis eius qui ab intestato decessit. instit. de here. que ab intesta. deferūtur. §. ita demum. z. §. cum autem. Et cū queritur quis sit ꝓximior inspicimus vel tempus mortis eius de cuius hereditate agitur facto testamento vel ab intestato tempus

to tempus quo intestatus decessit. ff. de suis z le. l. j. §. proximū. vnde leg. si ex duobus, vnde liberi scripto, vnde col. j. §. proxim?. z. §. si qs proximio?. Cum ergo patruus inueniatur genitus primo seu maior etate ille succeder. nec succedet alius ꝙ ille quem constitutio inuidet iuitat ad succedēdū, etiā si par vel maior rō esset in alio. Sic em lata est lex que clara est. ff. qui z a qui. prosperit. imo z si dubia essent verba que non debent offendi. ff. de leg. non dubiū. de quo plene scripsi. ff. de profes. qui in vr. constā. l. j. in verbo interpretandi. super tali dubio verba constrictionis seruanda sunt. ff. de exer. l. j. §. igitur. de leg. iij. l. non aliter. Sic si detur hoc pacto a cōcedente vt ad primogenitum veniat feudū. vel apparet sit facta cōcessio tibi z primogenitis tuis, pōt em qs rei sue pactū z legē apponere ꝙ velit cū vnusquisq; sit rei sue moderator z arbiter. ff. man. in re. ff. de pac. legem. ff. depo. l. j. §. si conuenerit. de sol. l. j. Semper tū seruabitur voluntas dantis si ea apparet etiam si contextus verborum aliud soner sensum enim non verba semper inspicimus. ff. de admi. legat. l. iij. §. conditio. ff. de li. preteri. l. iij. vnde in hoc casu qū apparet concessio dantis sic facta tibi z primogenitis si constaret de voluntate dantis ꝙ veller primogenitum in vita patris ius habere, vel ꝑtē quotam, z pater vel ꝙ filius primogeniti haberet, tunc certū esset ꝙ ius primogeniture ad filium primogeniti transiret, etiam viuo auo sicut habebat primogenitus pater suus. Nam voluntas illius qui concessit seruabitur. Voluntas per verba declarat, ip ipsa em intrinseca manifestā tur. Omnis enim actus maxime qui spectat iuris effectum determinat quo ad ipsum effectum a sua cā efficienti. i. a voluntate z mente agē tis. ff. fi cer. pe. non omnis. in ꝑinc. de act. z obli. obligationum substantia. in ꝑin. z de suppel. leg. l. labeo. in fi. que quidē voluntas per verba declaratur. ff. ex qui. cau. in pos. ea. fulcim?. §. quid sit lactare. in gl. que ad hoc sunt instituta vt ꝑ ea qui. §. z quas cogitationes in al terius notitiam proferat. ggg. q. ij. is autē qui mentitur. De quo ple ne scripsi. §. de pe. cur. l. iij. in verbo relatione. z. j. de vete. l. j. in verbo dixit. hoc est quod primū locū rīsioni dat. ff. de cōdi. z demonst. in conditione. z. l. pater seuerinā. de leg. j. si mihi z tibi. §. fi. §. de leg. l. cum qō. ad fi. Si hoc non apparet videtur dari vr per ordinem de patre pueniat ad filiū, de filio ad neꝑtē. z fic de singulis. ff. de leg. ij. l. peto. §. fratre. z. l. cum pater. §. a te. ad trebel. heredes mei. §. finali. Sicut qui instituit filium z nepotē hoc ordine instituisse videtur vr viuo filio nepos nō succedat, sed eo mortuo, vr not. l. gall?. §. institues. z. §. j. in gl. que incipit. i. etiam si non dicat illa verba &c. vnde quātūcunq; dicat concessio do tibi z primogenitis tuis, primogenitus ꝑbebit demū mortuo patre, interpretamur em bas cōcessiones sicut de iure intelligitur. ff. de vul. sub. ex facto. in ꝑin. que loquitur in bñficio indulto per principē, z regulariter ea intelliguntur in his q̄ ius intelligit. De quo saris dic per Jnn. extra de iuretur. veniētes. z. c. quemadmodum. z Aln. de iser. li. feu. qui. mo. feu. amit. Sed z si dicit ser Titio z Seyo filio suo primogenito do feudum idē z petius esset ꝙ donatario. Nā tunc cōstat nomē expressum demonstrasse, vt illi tā tum filio. ſ. Seyo voluerit dare. ff. de stip. seruo. l. si seru? cōis. §. si seruus. de cōdi. z demō. cū ita datur. in aut. vt nulli iudic. §. z hoc vero iubemus. Nominatus em tm habebit z non alius. §. ve ver. sig. l. fi. ff. de leg. ij. cū ita. §. in fideicōmisso. Et sic Seyus post mortē patris sui feudū debet habere, qz non constat aliud de voluntate dantis vt. §. dictū est. z mortuo ante patrē, z viuo patre non transmittit. ad here dem dñi reuerretur. Seyo enim datū est sub die incerto. ſ. post mortē patris qui facit cōditionem vt non transmittat ad heredē. ff. de cōdi. z demon. heres meus. z. l. dies. §. de cadu. tol. §. fed z si sub cōdi. z idē est in contractu hoc casu qō in testamento. ff. de sol. l. fi. nisi iste Seyus fuisset stipulatus vt per factū suum vel ministerium daretur heredi. vt. e. l. j. nā z sic tanq̄ ex sua stipulatione transiret ad heredē. inst. de ver. obl. §. ex conditionali. cum ibi no. z no. §. de inuti. stip. l. fi. vbi aūt nepos ex filio primogenito ꝓmortuo esset maior etate patruo cū succedat in locū patris, vt nō queram? gradū, z q̄ paternū adingressus est gradum. vt in aut. de here. que ab intest. §. j. z vt fra. ñ. in ꝑin. sicut in ꝑima parte allegatū est, videret neꝑtē maioris etatis ꝑferri patruo. Nā liberorum appellatione etiā nepotes continentur, z cū non distinxerit qui liberi, oēs etiā inferiores intelligunt. vt. ff. de verb. sig. liberorum. z ipsa cōstitutio vt de successionibus in ꝑin. videtur idē dicere qō ipsa lex liberorū. Sed verius vr hoc casu patruum minorē ꝑferri nepoti maioris etatis patre eius primogenito ꝓmortuo viuo auo. Nā cum inuitātur aliqui de gñe vel de familia videntur nisi obstet aliud inuitari per gradū; vt primo filij, z q inter filios primogenitus est amittatur. sc̄do nepotes z qui inter nepotes est primogenitus, z sic de singulis. ff. de leg. ij. peto. §. fratre, z l. cū ita. §. in fideicōmisso. de lega. iij. pater. §. j. z. l. is qui cum plures. §. j. z ad treb. heredes. §. vlt. cū cōc. Hec vera puto in feudis z baroniis modicis. vbi aūt esset regnū, principatus, ducatus, marchionatus, comitatus z hmōi, in quorū successione magis attendit cōmodum subiectorū ꝙ gradus z vtilitas successoꝛi dicerē nō attendi ꝓrogatiuā etatis, lz meritoꝛ pariter z virtutū, qō ꝑsequere vt scripsi. §. q nuiner. li. nepotes. de ꝑfes. z medi. si qs. z plenꝰ. j. de tryoñ. l. vl.

¶ Nunc igit rndet ad primū ꝙ lz ex legis bñficio non ꝙratur gradus inter filiū neꝑtē, z qz adingredit gradū filij ꝑ bñficium noue le legis. vt dictis autē. negari non pōt filiū patruū in primo, neꝑtē in scdo esse gradu. sicut dat exēplū de fenestra. insti. de gradu. co. in ꝑin. p gl. Nā z si datum et bñficium neꝑti; vt sit loco patris sui in Filij ꝙ eq̄ assequēdo vr. s. ad equet cum patruo, non tñ est datū in ꝑferēdo vr. s. liter patri ꝑferatur ei. ius em adequationis est equū, qz cōsiter debet filij succe succedant dere patri, nā primus locus in successione est liberoꝛ. insti. de here. ab est equus, incest. §. j. ius vero ꝓtationis iniquū. ar. l. maximū vitiū, vñ equū ad ꝙ alter al iniquū trahi nō debet. vt idē fit. ar. §. ꝑ emp. l. fi. ibi ad iniquū cōpen teri prefe dium nō trahat etiā iuris occasio, immo iniquū ad aliud iniquū nō ratur inu trahat etiā similitudinarie. ff. de lega. qō ꝛo. Si dicat ꝙ hec inigtas quum, remanet in patruo, z nepote. rndetur ꝙ sic placuit cōcedēti feudū vr maior succederet. §. mā. i re. Item cōstitutiōi ꝑdicte q̄ z si sit perꝙ du ra seruanda est. ff. q. z a qui. pipezit. vñ qui dicim? ius iniquū vt patruus excludat nepotē impare natu, qz sic voluit dās aut lex id indus cens, vel etiā maiorē, qz ꝙ gradū vr ad hoc accedere vt dictū est, ista inigtas ꝓcedit a voluntate eius q dedit, vel legis q̄ z si ꝑdurat sit ser uāda est. Sed si hoc vellim? dicere in nepote nō inueniem? ad hec voluntatē dāris vel legis, z nō sustinemus in patruo non in nepote.

¶ Ad scām dicendū ꝙ Quis nepos contineatur appellatione primogeniti si non sit primogenitus. z si sit fictiōe iuris vna persona cū patre veritas est ꝙ sunt due nec succedit vere in locum patris vt sit pater, sed bñficio z interpretatione iuris q̄ hic locū non habent. Nā quotiens lex vel concedens non oibus liberis bñficiū altqō prestitū voluit, sed solis his succurrere quos nolatim enumerat, nunquā, alij non notati gaudēt cōcessione. vt. l. liberorū. ff. de verb. sig. qō hic est. Nā illos q sunt maioris etatis tñ voluit z vocauit ad successionē vt in principio istius constitutionis dī, z fic oēs ꝑdicte oppositiones cessant. Nam etiam obstat ꝙ dicit filiū quasi diim z quasi possessoꝛe in vita patris. Item dñm spe. Nā presumptio est ꝙ supuiuat filꝰ ꝑ?, z hoc est cōmune votū parētū. ff. vñ liberi scripto. in fi. de bo. li. mihi. Et maiores etate ꝑsumuntur ꝓius mort. ff. ad. l. fal. hereditatū. pro ꝑter hanc cōputationem natureꝛ dicim? filiū quasi dubitatione fue cessurum patri z superuicturū eidem q̄si diim z possessoꝛe ꝑpter spē dñi sed ꝑsumptio tollitur p probationē. ff. de in integ. rest. diuus. de his qui sunt sui iuris. filium. Tū cū constet filiū vere ꝑmon patri, z turbari ordinem moralitatis. ff. de inof. test. nam z si ius quasi dñi vel possessionis per illam spē toraliter deficit, qz perinde est ac si sibi nunq̄ cōpetisset ꝙ pater, qz ad heredem non trāsferꝛ, immo nepos ex sua ꝑsona fit suus auo, vt. l. scripto. cū si. §. alle. Sicut z si legatarij decederet vel repudiaret pendēte cōditiōe ante adita hereditatem. Perinde est ac si semp fuisset res legata heredis. ff. si cer. pe. ꝑinde. Hoc idē in oibus quibus spes debet ꝑpter aliqō futurū, z illud futurū euanescat vel nō existat, illa spes oino nulla efficit. initi. q. mod. ius pa. po. sol. §. si ab hostib?. ff. de vsuf. si fur. in fi. z. l. sed z si q̄s itipu lecut. §. j. cū si. z hoc siue ex pulsione legis siue testatoris siue cōtrahentis deberet ius alicui de aliquo futuro, qz nunq̄ heredi illi? da bitur si sibi nō. ꝓideat ꝑ stipulationē, z sic soluunt multa cōtracta. Et ꝑ hoc patebit, responso ad multa iura. vt. j. sequitur ad quod est. d. l. fi. ff. de sol. z insti. de ver. obli. §. ex cōditionali. Item ꝙ dz possessionem cōtinuari in filiū seu neꝑtē z heredē verū est quo ad cōple dam vsucapionē. vt no. ff. ex qui. cau. ma. cū miles. in ꝑin. Zē conti nuatur impropie nō aūt ꝓprie. Nā z ipsum dñium qō facili? acquis filium vel ritur ꝙ possessio. ff. de acq. pos. cū heredes. in ꝑin. nō dicit cōtinuari heredem ꝓprie, sed impropie. ff. de lib. z posthu. in fuis quod pater in ꝑbo quo ad v quodāmodo. ibi posito, ꝙ impropietate inducit. §. de ꝓi. iac. scri. l. sucapionē fi. cū multis cōc. quas ibi scripsi. Et hec magis nudo intellectu z pu complenro ꝙ alio sensu ꝓcipi ꝑit vr no. d. l. in suis. fozt? impropie citur cōtinuari dam. possessio q̄ non acquiritur nudo aio, sed actus corporeus est necessarius in acquirendo. z sensus in agnoscendo. §. de acquir. posse. licet.

¶ Ad tertium dicit ꝙ licet succedat in locū patris ꝓmortui non succedit in primogenitura illi? que nullam ꝓrogatiuā sibi ꝑbuit patre viuente, nisi sola spem vt predictū est cum z fi institutus fuisset a patre, z mortuus esset viuo patre fieret ꝑ non scriptū. §. de cad. tol. §. cū igitur. quod patet qz ex ipso? neꝑtū ꝑsona fiunt sui auo, nō fi liorum ꝓmortuoꝝ. vt ibi dicit, ergo fi fint loco ꝓmortuoꝝ ꝑtū ad gradum vr habeantur in numero liberorum cū non sint maiores etate repellentur. Sed z si essent maiores ꝑh; nepotes donec illi q ꝓiore gradu sunt vr filij supersunt non videntur inuitari nepotes q sunt in viteroꝛi, vt. §. respōsum est. l. fi. §. de na. lib. non est contra qz non dicitur ibi ꝙ succedat nepos ꝓmortuo filio, sed ꝙtū filio debuit relinqui tantum z neꝑti, z quod in filio dicitur idem ad nepotes extenditur in nostro autem casu non poteſt fieri talis extensio quia limitata sunt verba z enumerate persone. §. que sunt maioris etatis.

¶ Ad quartum est responsio multiplex. Nam si dicam? illud de cō iun. cum eman. li. i. j. §. fin. intelligi ex ꝙ sua ꝑsona petat collationem emancipatus a suo vel quod emancipatus fuerit non ab auo, sed a patre sicut ibi sunt opiniones. non est contra. Si vero intelligat sm primam positionē. gl. sm quam procedit. ar. dicim?, patrem nō ꝓmortuo auo, sed post annum, z nepos filius seruus petit collationē ex

Universidad de Deusto
Biblioteca

persona patris sui, cui ablata fuit successio, ꝙuis nõ agnita quod ꝓ3 qz dicit gl. ꝙ illud maxime intelligit ꝙ patri in vita sua, cantũ fuerat de collatiõe alias qũo cauet in vita patris ei in ptãe existẽti : z qũo hereditatem non delatã ex qua ius hmõi collationis depẽdet transmittet non vr per.l.ã.de cad.tol.ꝙ.cũ igit.z.ff.hereditatẽ. Et si intelligatur ꝙ vivo auo fuerit premortuus, rũsio erit ꝙ nepos ex bũficio legis illius qs hodie vr corrigi.ff.hereditatem. vel si non corrigatur quasi ius collatiõis trãsmiserit vocatus ex bũficio legis illius ad ptẽ filij ꝑmortui patris sui.z qz vocat ad prẽficut vocatur cũ onere suo, qz soluit legata quẽadmodũ pater. vt.e.ti.l.ij.ita cum cõmodo collationis quemadmodum ꝑri cõferret vt qui sentit incõmodum,z cõmodum sentiat.ã.de cadu.tol.ꝙ.ꝑ scõo.ff.de regu.iur. fin naturam. At hic ex beneficio legis seu constitutionis vel dãtis nõ vocant filij ꝓmogeniti, imo remouẽtur, dãdo eis illi q est maioris etatis relicti omnes qui sunt minoris.ã.de ꝓcura. maritus.ff.de iud. cum ꝓtor.

¶ Ad quintũ z sextũ rñdet ꝙ licet personalia transferant in filium mortuo patre vivo auo qũ est inhabilis ergo z qũ est mortuus in nostro casu locũ habere nõ põt vbi successio est limitata ꝙ legẽ seu cõstitutione regni q dz seruari ꝙuis sit pdura, vel a cõcedẽte ꝙ legẽ ꝙ potuit apponere rei siue q̃ lex c.ſ.vt maiores etate ꝑferant. Cũ ergo nepos nõ sit maioris etatis ex tenore ꝓuisiõis legis vel cõcessiõis donãtis repellit. Jde ñ trãsferant in nepotẽ vt ex sua.l.ueportis ꝓsona illius tus habebat rõne spei que spes deficit ꝙ mortẽ ipsius.vt.ã.dictũ est.

¶ Ad septimum rñdetur ꝙ primogenitura non erat quesita nepoti dum filij ideꝝ pater viueret vt habet locũ qs dz in.l.cõtraria.ff. de sena.filiã.imo nec ipso filio erat q̃sita nisi supuiueret patri, eideꝝ auo.eo.ſ.filio. ergo ꝑmortuo deficit omnino ex ꝓsona primogeniti. ad hoc.ff. vnde liber.l.scripto. Item ex persona sua.ſ. nepotis nullo modo cõpetijsset etiã si fuisset maioris etatis quam patruus, qz pcedunt nepotes patrui qui sunt potiores in gradu.vt.ã.allegatum est.

¶ Ad octauum rñdet ꝙ ius ꝓmatuũ ꝓtũ ad successionem heredi tatis paterne nõ cõperit filio vivo pfe. ꝓmature em agit de here ditate viuẽtis.vt ꝑdictum est.z in c.ꝙ piculosum. accipit ius ꝓmogenture pro dignitate q̃dã cõpetenti hijs in vita patris ꝙ dignitas erat in hoc primogeniti pre aliis in festiuis sacrificia offerebãt. z ꝙ sedebant ad dexterã patris. ꝙ cibos duplicatos recipiebãt sicut in d.c.no.in gl. In hoc autem gl. ipsa non vr bene dicere. Nã de oi substantia patris primogenitus duplũ eius ꝙ alij capiebat. Vñ Deutero.xxj. Si habuerit hõ vxores duas vnã dilectã aliã odiosam, genueritq̃ ex eis liberos. z fuerit filij ꝙ odiosi ꝓmogenitus, voluerit q̃ suam substantiã inter filios suos diuidere, nõ poterit filiũ dilecte facere primogenitũ z ꝑferre filio odiose, sed filiũ odiose agnoscet filiũ primogenitũ dabit ei cũcta duplicia. Jste em principiũ libroꝝ est, z Bñdictio huic debent ꝓmogenita. Jtẽ ꝙ Jsaac dedit bñdictionẽ Jacob serdata Jacobam Esau primogenito, intelligitur sm doctorem eundẽ qui hãc cob post materiam dispurauit mistice z figuratiue quasi quoddã plagium vt posito Ez daret intelligi populũ dñicũ priuandũ bñdictione celesti. z ad illam sau primo populũ gentiliũ admittẽdũ. Sed qs dz primogenita mea antetulit genito qd ũ intelligamus de tpalib rerũ priuatiõe dictũ, aut intelligamus de mistice re ꝑdicta dignitate offerendi primo sacrificia in festis, sedẽdi ad dexte presentat. ram patris, z cibos duplicatos recipiẽdi, z sic intelligit de iure tunc cõpetenti ipsi Esau. Aut si intelligamus de successiõe paterna qz dz Bene.xxvij. Dñus tuum illũ cõstituit z seruituti illius subiugauit zc. dicemus necessario hoc oi iure distinctionẽ seu correctionẽ recipere qz non licet parenti filium sine iusta cã exhereꝺare pro quo faciunt predicta verba. Deuter.ix. ꝓxime scripta, Unde dicemus id factũ fuisse cũ cã iusta aperta atq̃ legitima, qz ius diuinũ distinguit ꝙ ciuile.ã.si cõtra ius vel vti.pu.l fi.in gl. Cũ autẽ vr.ſ.figuratio ex permissione, diuina, feudum em̃ equaliter ad oẽs filios ꝓtinet, nisi dari fuerit alia lege vt.ſ.viuat in eo iure Francorum. Nec põt pater vni dare feudũ excluſis aliis vt fecit Jſaac.in auc.de non elig.scõo nub. ſ.ꝙsperimus.z.ff.de assig.lib.l.liberi.z nor. in summa vtrum vni ex filijs pater feudũ dare possit.ſ.peter. Pro his tñ vide qs nor. Jnn. extra de sup.negli.pla.grandi.li.vj. Non obstat etiã ꝙ ius accrescẽdi trãsit ad heredẽ q̃ decesserit pater ante ꝙ accresceret. vt.l.ſi ex plu ribus.cum suis filijs em̃ pater idẽꝝ heres iam succederat defuncto. Quis ergo decedat ante filium cuius portio vacat z cuius portio ac crescit trãsmittit ad filiũ z heredẽ suũ ius ꝙ ſibi cõpetierat eo viuo. z sic cũ oi suo onere illud ius trãsmittit vt etiã accrescat iuito. vt.ã. de inpu.z aliis subdit.l.testamẽto.cum ſi. Accresc it em̃ rei.i.portiõi potius ꝙ persone.ff.de acq.her.qui patri.z ad treb. Papi.tractat.

¶ Ad nonũ z decimũ rñdet ꝙ ꝓuisio legis equiparat contrahẽti, non autẽ ipsi ſtipulanti, vnde sicut ſi cõtrahens ꝓuideret mihi sub cõditione nõ trãsiret ad heredẽ meum nisi ego ſtipularer.z.ff.de sol. li.fi.in fi. Sic cũ lex ꝓuiderit primogenito in die mortis patris q̃ pro conditiõe habeꝺ mortuo primogenito in vita patris non dabit filio primogeniti nisi primogenit⁹ ꝓuideret sibi p ministeriũ suũ sicut per ſtipulationẽ vt ꝑdictũ est.z sic itellige.ff.de ope.li. ſi operaꝝ iudicio z.l.ſi qs operas.z.l.vt iurisiurãdi.ſ.ſi liberi.z de ver.obl.,gõcũqz.ſ. ſi qs ita,cui contrarij sentientes nimium miranꝺ. Pro quo vide qs no.ff.de condi.inde.si non sorte.ſ.libertus.in gl.magna.ibi,sexto dif ferunt zc. leges autem q̃ dicũt ꝓuisiones cõtrahentiũ esse reales vt ad heredes porrigant non loquunt in his q̃ dant sub conditione vel in diem certũ nisi per spẽ, que cũ defecerit quo transfert qs ipse non habuit certe nullo mõ.ff.de acq.rer.do.traditio.cũ ſi. Jmo loquuntur in his q̃ plene acquiruntur statim per cõtrahentem vel legis pro uisionem siue operationẽ. vt illud sicut ipse habet plene ita z heres suus habeat ne alias personale fuisset quod datum fuerit.

¶ Ad.xj.qs dz in.l.qcunqz.ff.de ver.obli.z de ope.li.ſi operarum. ꝙ in his succedat primogenitus etiã si non sit heres nõ est cõtra,eo eñ ꝙ superuiuẽte patri tã exitit cõditio vt feudũ plene habeat,z sic p cõsequens si decedat in heredes trãsmittat,sed vbi ꝓmoritur patri sicut in nostro casu deficit oĩno spes diei incerti qui habeꝺ pro cõditione. Vel melius dic vt ꝑdixi,nõ ob.etiã leges cũ patron⁹. de le.ũ. z similes quasi non a patre habeat,sed ex legis ꝓuisione z ex munũ centia donantis,qz verum est ꝙ si supuiuat patri nõ a patre hoc hꝫ, sed vbi ꝓmoriꝫ nil est ei acquisitũ,qz cũ donauit patri z primogenito interpretaꝺ vt post mortẽ patris ad primogenitũ perueniat vt supradictũ est,imo z si diceret ꝙ a patre nõ habeat, sed a lege nihilominꝰ si ante mortẽ ꝑris moritꝰ ꝓmogenit⁹ in suũ filiũ,hoc ius trãsmittere nequit,vt patet in hereditate abintestato q̃ deferꝺ a lege.ff. de suis z leg.si ex pluribus.z idẽ in bonorũ possessione.ã.qui admit. ad bo.pos.l.iiij.z.ff.de bo.pos.l.iij.ſ.accrere. Hiaz z circa ea que dñr fieri ipso iure nullus resultat effect⁹ nisi facto hois mediãte vt circa nullus ra tanto acriora sunt.ff.de oꝛi.iur.l.ij.ſ.populo deinde aucto.ad idẽ. ff.loc.in operis.ã.de serui.prefes.de reg.iur.qui prior.li.vj.alias si di nocẽt que ceremus nepotem ꝑferri filio non esset ordinẽ sanguinis obseruare, sed potius extirpare qs huic.l. non placet que in ordine litere primo ponit filios ꝙ nepotes,quinetiam inuenitur(ordine sanguinis tur baco)bũficium successionis posteriori cõcedi,z posteriori.ſ.filio.cõ tra iustitiã tolli quod lex hoꝛret.ã.qui pot.in pig.ha.l.ſi.ſ.exceptis.

¶ Hoc etiam soluit.ex.z vltimum.ar.l.ſ.liberos.ff.de cõ.cũ emã. libe.hic enim a tenore legis seu conuentionis concedẽtis datur successio,quo casu ſm verba legis z conuentionis seu concessionis,admittitur ille qui est maioꝛ etate excluſis neporibus. Sicut cum pretoꝛ dat bonorũ possessionẽ, aut ad hereditatẽ vocat paternos tanꝗ ꝓximiores filijs ꝓmoꝛtui patronis ecclusis.ff. de bo.li.cõi. de op.li. a duobus ibi nor.ſ.in.ſ.liberos nepotem z filiũ alterius nepotis ra tio sanguinis ad hereditatem vocat.ff.vnde cognat.l.ij.(Peruenis re) quadam perfusione seu transfusione.ã.de anno.ci.l.j.ex ipso ordi ne sanguinis. vt hic z facit.ff.de bo.li.l.ſi.ſ.ſi cũ patronus. (Atqꝫ.) ver.(Jmmunes) vacantes.(Mobilibus) z ꝛc etiã se monẽtibus.ff. de vsufr.l.generali.ſ.ſi puta pecoꝛibus.vt.ã.de fund.rei pri.hi quos z ad id quod dicit mancipijs facit.ã.de epiſc.z cle.l.j.z de dignit.li.ij. Item vide.ã.de impo.luc.descri.l.j.in prin. (Neqꝫ.)ꝙ. (Jta vt.)ꝙ. (Contempserit.)i. vilipenderit z depreciatus fuerit.ff.de vac.mu.in honoꝛibus.ſ.pe.z componitur a cõ,z tẽno,Et nota ꝙ tẽno,nis.non habeꝺ ꝓ in ꝓsenti,sed est ibi m ante n fm Bug.z Sol. Jtez nota ꝙ no.ſ.q.vij.metropolitanum.in gl.ex contemptu.z.l.xiij.q; per ambi tiones. Ad idem.xij.q.ij.qui z humanis.z.xj.q.iij. excellentissimus. in fi. Et prosunt hec scire quando queritur qs dicat aliquid cõmitte re in contemptũ.vt hec no. Arch.lv.di.c.nullus.frequenter em̃ iudices ad predã ꝙ ad iustitiam aptiores subiectos eorũ de contemptu mandati,o vtinam iusti,plurimum inquietant.z vide.ã. de nauicul. qui fiscales.z vt digni.ordo seruetur.l.j.z qs in eis scripsi.z.j. de diuer.of.qcũqz.in fi.z qs no.Arch.de ap.c.j.li.vj.in verbo contemnere.z.xiz.di.nulli.in fi. Sed interdũ contẽnes z negligens equiparan tur vt scripsi.j.de numerarijs ne diuti⁹ in ꝛbo negleꝛerint. Et quo videtur verior eoꝝ sniã qui dicũt ꝙ non parens mãdato iudicis in quo certa pena adiecta nõ est arbitrio iudicis puniat. vt si qdem ex superbia non paruerit sed contẽnens vilipenderit z depreciatus fuerit grauiter puniatur. Si vero negligenter parere omiserit, tunc leuius cõtenetur,ꝙ qualitate culpe pariter z ꝙsone. Ad hoc.lxxiij. dist.ſ.verum.z.c.ꝙsonam.vñ Numeri.xv. Alia q̃ ꝙ superbia aliquid commiserit, siue ciuis sit ille siue peregrinus, qñ aduersus dñm rebelis fuerit,peribit de populo suo. verbum dñi contẽptit z ꝓceptũ eius fecit irritum. Jdcirco delebitur z portabit iniquitatem suaz z Exod.xxj. Si genuerit homo filiũ contumacem qui nõ audiat ꝓris aut matris imperiũ,z cohercit⁹ obedire cõtẽperit,lapidibꝰ obruet eũ populꝰ. z Deuter.xvij. Qui superbierit noles obedire sacerdotis imperio qui eo tpe ministrat domino deo tuo,z decreto iudicis mo riet homo ille,z auferes malũ de medio Jsrael, cũctusq̃ populꝰ audiat vt nullꝰ intumescat in superbiã in mãdato aũt legis animate z inanimate sine ex superbia sine ex negligẽtia non pareat,semper pena grauior instigat, maxime si grauis res aut periculosa est q̃ mandato cõtinet. talis em̃ contẽptus est quid hereticũ.xxv.q.j. violatores.z.c. generali.z.c.ofa,z no.Arch.xx.di.de qbus. Eque em̃ punieꝺa est eo casu negligentia sicut z dolus.vt.lxxj.dist.dictum est.in fi.z ibi no. Quinetiam si alterius iudicis impleri mandatum per superbiam negligatur vt contemptus eadem pena punitur.l.ditin.contumaces. Jdem interdum negligentia z superbia equipollent.de pe.dist.ſ.pe digerat.z mandatum domini cõtemnere est eidem violare.xxiij.q.v. ſi apud. Quinetiã z ipsum deum blasphemare.nã verbum dñi blasphemat cũ cõtemnit dei sniã,z pro nihilo ducit.xxxiij.q.v. cum capnt. vide que scripſi.ã.vt digni.oꝛ.serue.l.j.z facit qs no.ã. de excu. tu.quinquaginta.in fin. Vel dic vt scripsi.j.de diuer.offic.quicunqz. ¶ Quid si qs mandatum aliqs sibi factũ cõmiserit aliꝙ exequẽdũ, an excusetur? Dixerunt quidam indistincte ꝙ nõ, sed pena veniat pumendus.ff.man.ſi procuratoꝛem.ſ.ſi tutores. z de admi.tut.tres tutoꝛes. Sed distingue, aut tale negotiũ mandabatur qs aliꝙ consueuerat vel poterat demandari vt tũc excusetur, qz qs legitime sit penã nõ meretur.ã.de adul.grach⁹.ne ats auctoritate legis decipi videatur.ã.de his qui ve.eta.l.j,nisi in cõmittendo mala electione habuisset.ff.de neg.gest.nã z seruꝰ.ſ.ſi. cũ cõcoꝛ. aut nõ poterat commode ꝙ alium expediri,vel qz specialiter electa fuit industria mãdatarij, z tunc non excusetur vt in primis turibus. z pro hoc est aperte quod nor.ff.pro socio,non ob eam.(Penas debitas) alias pena debita.

¶ Idem. Lex.iij.

De cubiculis nostris vacatione donatos vel diuersis obsequijs palatinis. Memoriales etiaz qui in scrinijs memorie epistolarum: libellorũ: sacrarũ.z.ꝙ dispositionum referuntur. Necnon z si qui in vtroꝫ officio palatinoꝝ comitatensium: singulorũ ve ꝛbum z officio amissionũ: z castrensis sacri palacij militant priuilegia volumꝰ habere. Ut nec ipsi: nec filij nec nepotes eoꝝ ad honoꝛes vel munera municipalia denoccentur. Quibus oĩbus cõdonamus: ne exactoꝝ vel temerariorũ (quos capitularios vocãt) curam subeant. Vel obsequium remuneratoꝛum vel pentha ꝓcie: aut etiã tyronis presentationẽ agnoscant. Nã beneficijs nostris ita digni sunt vt etiam censualibus vel personalibꝰ vel corporalibus muneribus liberentur. Et habeãt castrense peculiũ: siue adhuc palatiũ obseruẽt: siue optata quiete donati sunt. ¶ Quibus oibꝰ priuilegijs cõiungimus agẽtes in rebus iꝫ militaribus videant esse subnixi.

De cubiculis. ¶ Statuit vt cubicularij post impletam militiam palatini,z plures in hac lege cõtẽti,necn ó filij z nepotes eoꝝ ad honoꝛes z munera ciuilia nõ vocent, curã non subeant exactoꝝ vel temerariorꝝ q cubicularij nũcupant obsequiũ temerariorum ꝛꝛonũ ꝑtinent aut on⁹ pẽtha ꝓcie non agnoscãt z rationem ponit, subijcit etiam vt castrense peculiũ habeant, siue adhuc in officijs militant, siue militiam deposuerint his adiungit agentes in rebus ꝙuis adhuc in officio militẽt nt. (Honoꝛes) dimissos. (Obsequijs) seruitijs, sponte ꝑstitis, qbus inexperti non sunt dispurandi.xix.q.iij. monasterijs. (Demoniales.) vers. (Nec non.)ꝙ. vide.ã.de filẽ.i.j. (Utroqꝫ) sacrarum largitionũ z rei priuate. (Singularum) qz in singulis vrbibus erãt aliqui per eosdẽ comites deputati ad procuranda z principis negotia z reipublice. (Administrationum.)i. administrantiũ. (Castrensis) spãlis officialis in palatio vel in castris qz sic dicebatur. (Volumus.)ſ.q sequuntur vt nec ipsi ꝛc. (Ut nec.) ver. (Quib⁹.) vers. (Temerariorum) als numerariorꝝ. (Capitularios.) Nota vulgare nostrus sed capitularios eos dicimꝰ qui in ciuitate capitula ordinant, corrigunt, vel statuta z ea statuta seu capitula q tales electi statuunt, seruanda sunt ac si tota vniuersitas illa tulisset.ff.de oꝛig.iur.l.ij.ſ.deinde.j.z hij debẽt esse iurati. vt sentit Tullius.j.rhetoꝛ.z vide quod no.in aut.de defen.ciuit.ſ. interim.in verbo circulum. (Vel obsequium.) verſic. (Temerariorum) simile.ã.de pala.sacr.lar.l.j. (Vel penthapꝛocie.) ver. (Aut.) vers. (Prestatione) simile.ã.de pala.sacro.lar.l.palatinos.z de priuil.do. aug.l.ꝓ ꝛꝛonibus.z de silen.l.ij. (Stam.) ver.z est ratio ꝓmissoꝝ. (Bũficijs.)i. priuilegijs. (Censualibus) extraordinarijs, licet patrimonialia sint ordinaria vero subeunt.ã.de ꝓpri.sacro.scri.iubem⁹. ibi solũ canonice indictionis ꝛc.sic intellige.ã.l.ꝓxim. Nã z bona patrimonialia principis subeunt canonicas functiones.ã. de priuil. do.aug.li.z vide q scripsi.ã.de profec.z medi.l.medicos.post gl.de lia princi personalibus. (Et habeãt.) ver. (Optata) quiete.nota q̃ labor quie pis a fun rem optat,sed hodie qz voraces palatini ꝓ preda z stipendijs milicionibus tant quamuis senescant in curijs ob rapacitatis ꝓpositum q̃ siue canonicis nescit in eis regias fores z aulas non relinquunt, vide quod scripsi. exꝑta nõ j.de appel.prefec.preto.l.iij. (Quibus.) ſ. (Subnixi.subiecti. sunt.

¶ Jmpera. Gra. Valen. z Theodo. Lex.iij.

Exaula nostra discedentes viri ab oneribus inuinctis habeantur immunes. Numerariorum fastus: vel rapaces questus tanquam experientes z idonei non patiantur.

Exaula. (Cãsus. Qui fuerunt in obsequijs aule imperialis post discessum immunes sunt vt nihil in eis muneris possint iniũgi ꝓpter fastũ, superbiã, z rapacitatẽ ipsoꝝ frequẽter exgrũt. (Aula.) De aula, camera, z palatio vide ſ cle.de bap.c.j. z extra de appel.qua fronte. (Numerariorum.) ver. (Fast⁹) vide quod scripsi. j. publice letitie ꝛc.l.j.in verbo fastus. (Rapaces) queritus. Notate notarij qualem ꝓsumptionẽ de vobis legumlatoꝛes habuerũt ab annis fere mille, vel circa delapsis ad idẽ.j.de numer.l.j.z ne diuti⁹.

¶ Post glo.l. qui sunt adde imo dic fastus.i.superbia.vt.j.pu.letitie ꝛc.l.j. vnde z fastidium superbie.ã.de legi.l.fin.

¶ Idem. Lex.iiij.

Omnes qui in palatio militando diuersis actionibus paruerint volumus intãtũ eius dignitatis cuius meruerint missionẽ obtinere insignia: vt his omnibus ꝓferantur in ordine atque concessu: qui posteriore tempore regendas ꝓuincias: dignitatesque susceperint palatinas. ¶ Si quis autem temeraria vsurpatione statuta violare tentauerit: sacrilegij penam sustineat.

Omnes. ¶ Casus. Qui in palatio principis diuersis obsequijs militarunt post depositũ officiũ ꝓponendi sunt in ordine sedendi his q post eos regendas ꝓuincias susceperũt, vel dignitates sumpserint palatinas z penam imponit. (Paruerint) alias peruenerint. (Insignia) vide.ã.de dignit.iudices. (Consensu) alias concessu.z est melioꝛ litera vt scripsi.ã.de ꝓpri.sacro.scrin.l.ij. (Si quis.) ſ. (Temeraria.) De temeritate scripsi.ã.de profec.z me. l.magistros. Sed dic plenꝰ ꝙ põt dici qs temerari? (maxime iudex agens qõ non dz agere) multipliciter. ¶ Primo generaliter agẽdo qõ oibus est illicitum.ã.de decur.oẽs.z.l.militarib⁹. z de excus.mu. placet. Vñ ecclesiastici vigoris ordo cõsundit ſi aut temere illicita ꝓ sumant, aut nõ concessa ipune teꝛeñ, exxv.q.iij. loci. ¶ Secõ cũ qs lz aliꝭ forsan est licitũ, ipse tñ ab hoc est ꝓhibit⁹, z hoc ẽ regulare, vbicũqz iudex est incõpetẽs rõne iurisdictionis.ã.ſi q nõ cõpe.iudi.p totũ.xj.q.j. testimoniũ.z.q.iij. in clericoꝝ.z.xj.q.ij.z.q.iij.p totũ sine rõne psone.vt.d.c.in clericoꝝ.extra de consue.ad nostra.z.c.quãto. z de iudi.ar ſi clerici, sine ratione cause puta q layeus de re spirituali cognouit.extra de iudi,decernimus. Neqꝫ eñ licitum est ꝙ iuuꝫ

Temeritas multipliciter fieri dicitur, z in multis actibꝰ inuenitur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

etum dignoscẽtur alteri vsurpare.ĵ.de exacto.z exectut.l.ũ.cum multis concor.quas ibi scripsi. ¶Tertio ratione loci puta quia in loco non sue iurisdictionis,ff.de iurisdi.om.iud.l.fi. de foro cõp.romana. z de consti.vt aliarum.libz.vj.Vel q; in ecclesia tulit sniam iudex aut processit cũ secularis esset.de immu.eccle.decet.li.vj. ¶Quarto ratione temporis puta diebus feriatis quibus renuntiari non potest. ĵ.de fer.l.ñ.ff.eod.tit.l.j.z.l.fi feriatis.ã. quomodo z quando iudex. vt si proponis.vel de nocte.extra de offic.deleg. consuluit. vel quali cunq; alia ratione. vel causa iudex agit quod illicitum est ratiõe sui vel alterius,aut cause vel rei quod diffuse no.Bul.in Spe. de iudi.

Prelatus multiplis ciret dicit

deleg.ĵ.excipi.z de sentẽn.ĵ.iuxta. ¶Secundũ canones aũt iudex vel platus dicit etiã temerari? multis modis. ¶Primo ratiõe negligentie propter quam deponitur.xxxj.dis.dictum de quo.ĵ. de nũ temerari?. me.ne diutius. ¶Secũdo ratione pusillanimitatis cõtra quos scriptum est.Canes muti non valentes latrare,nec oppoluistis vos pro muro domus Ysrael.xliij.di.sit rector. De hoc scripsi.ã.de decurio. quinq;. ¶Tertio ratione vite abominabilis.de quo dicit. Cuius vita despicit,necesse est vt ei? pdicatio cõtemnat.ũ.q.vj.ĵ.item testatur. ¶Quarto rõne doctrine.de qua habeẽ.lxxxvj.di. cũ multa. ¶Quinto rõne societatis peruerse.ũ.qõ.vij.peruenit. z in psalmo. Cum sancto sance? eris,z cũ peruerso peruerteris. xvj.q.j. sic viue. ¶Sexto ratione austeritatis.de consec.di.v. non mediocriter.xlv. di.cũ beatus.z.xlvj.di.c.j. ¶Septimo rõne capacitatis.xxiij.q.ũ. tres personas.ĥ.q.vij.non omnis z.c.qui nec. ¶Octauo rõne vane laudis.lxxxiij.di.nihil. ¶Nono rõne ꝑsumptionis habite in confessrãdo.vij.q.j.eps in dyocesi.Hos casus ponit Archi.d.c.j.xlvj.di.

Temerarius

¶Sed certe postquam hanc materiã sumus ingressi alios plures z veriores habemus. ¶Primo enim dicitur temerarius quicũq; lesus dicit gum scita violare tentauerit vt hac.l.z.ĵ.de ero.mili.an.l.lege.in fin. quis mul? z de mera.l.ũ.in fin. ¶Secundo si contẽpserit.ĵ. de cursu pu.nemo. tis modis §.j.aut si contra ipsam aliquid dixerit.ã. de his qui spõ.mune.suscel.fin.ver.nullo.huiusmodi quidem violatores z transgressores legis vocantur apostate.iũ.q.iij.beatus. Reum quippe ante cõspectum diuini iudicij se esse cognouerit qui nititur finita rescindere,ac robora quolibet ausu violare.xxxv.q.ij.loci. ¶Tertio si ipsa obseruare negligerit.ã.vt ord.se rue.l.j.z de defen.ciui.l.ñ.in fin. ¶Quarto qui iudiciarij precepti obliuiscit.ĵ. de cõe.l.ũ. vide quod ibi scripsi. ¶Quinto qequid agit gratiosa cõiuentia, vel dissimulatiõe ignobili.ã.de excu.mu.placet.ad fi. ¶Sexto qui legem violat z circum scribit hic etiam dicit? maiestatis reus.ã.vt oẽs tã ci.l.j.ĝ.qõ si quis. ¶Septimo qui aliquẽ immunẽ ab oneribus inquietat, z hic pena capitalis punitur.ã.de ꝓmic.l.j. ¶Octauo qui ꝓuilegia ecclesiarum violat.ã.de epis.z cle.li ecclesie. ¶Nono iudex qui discedit a loco vbi gessit officium ſndicationis tempore non impleto.in aut.de administra.post ꝓnc.collatio.vij.ꝓout exponitur ibi audaces.i.temerarij sic.ã.vnde vi.si quis in tantam.de sepul.viola.pergit.de iudi.ꝓperandum.post ꝓin.iiij.di.facte.extra qui filij sint legi.per venerabilẽ.ver.videbat.z li.vj.de cens.exigit.z.ff.si test.li.esse.i.l.j.§.j.

¶Decimo qui affectat quod non licet.ã. de decur. si quis decur.ũ. ¶Xj.quicunq; faciens qõ a lege prohibitum est, z hic vocatur ausus temerarius.xiij.qõ.ũ.illud vbi habetur ausu temerario molitus qõ verbum sepe in libellis apponitur.in aut.de nupt.§.sed etiam ca ptiuitatis.z.ã.de can.larg.ritu.l.iij. post ꝓincip.z.l.ũ. alias dicitur ausus temerarius.ĵ.de cursu pu.nemo.ver.viri.alias dicitur temerarius,z inconsultus,z inconsideratus ausus.ã.de decur.militaribus. ¶Xij.temerarius est pretor cum quid agit sine cause cognitione.ff. vbi pu.educ.l.ũ.§.sed z si non constat. ¶Xiij. qui ad honorem quo indignus est conatur ascendere.ã.de professo.z medic.l.magistros. ¶Xiiij.qui emit rẽ quã z possidere nõ licet.ã.de fun.limi.l.fin.in fi. ¶Xv.qui legi obuiare conaẽ.ĵ.de re mi,militares. ¶Xvj.q aduersarium suum ad diuersa tribunalia trahit, z hic etiã dicit iniquus. eod.titul.l.fin.§.quoniam. ¶Xvij.tribunus qui vltra triginta milites tribuit comeatum,ĵ.de eroga.mil.an.l.penulti.§. non danda. ¶Xviij. erogator qui infra duos aut tres menses stipendia militibus erogare differt ea que apud se retinet,capitu.j.§.hoc videlicet. ¶Xix. qui ius publici cursus omnibus interdictum vsurpat.ĵ.de cursu pu.euectionũ. ¶Xx.qui ꝓuilegium ꝓncipis nõ ad augmẽtum sed ad diminutionem astute interpretatur.ã.de agen.in re.l.fin. ¶Xxj.qui bona deuoluta in fiscũ postulat sibi dari.ã.de per.bono. ſub.l.j. ¶Xxij.qui supplicat vt possit thesaurum in alieno perquire re,aut perquirens inuenerit.ã.de thesau.l.j.§.quod si nobis. ¶Xxiij.qui rem sibi ꝓhibitã tangit.ã.de condit.in pu.hor.l.fina. ¶Xxiiij.qui legez aliquã per vim facit.ã.de decur. si quis decurio. ¶Xxv.dicitur temerarius vir qui repudiatur ab vxore cum causa. vel qui vxorem repudiat sine causa,z idẽ est in vxore,in aut.de nupt. §.mitiores. ¶Xxvj.quicunq; rem tibi debitam per iudicem non repossit.ff.quod metus causa.extat.ũ.q.vij.lator.

¶Xxvij. temeritas est admittere ad accusationem eum qui accusare nõ potest.ã.qui accu.non pos.nõ ignorat. ¶Xxviij.temeritas est in factũ.ĵ.q.iij.cauẽdum. ¶Xxix.temerarius est omnicredulus. xxxij.q.ĥ.omms. ¶Xxx. temerarius est omnis qui fallitur.e.q.§.ille ergo.(Violare)quippe iniurii facit auctori qui eius cõstitutionem violat vt ꝓbatur z no.fm Hug.z Archi.ĵ.dis.certã.sic z q canones violat dicitur blasphemare in spiritum sanctum.xxv.q.j. violatores violãs spi z not.Archi.d.c.certum.z violatores legum crimen sacrilegij cõmittunt vt hic z ĵ.de erog.mili.an.l.legem. Canones

¶De ꝓuilegijs scholarum. Titul.xxix.ꝓhemal,

Et post glossi.ruduce.adde.sic vrantur fortissimi.ĵ.de ero.mil.an.l. fina.z hec est verior.z erant vndecim hec ischoie.vr.ã.loca.l.fi.z hoc no.in aut.vt lic.magri z aute.ĵ,quod autẽ a nobis.z vnaquęq; ischola suum caput habebat.vt.ĵ.de ero.mili.an.l.pena.§.hoc vero addiciendo.Sic exponitur schole.i.societatis,ã.de tilen.l.penulti. z vide quod scripsi.ã.de comi.z tri.scho.in rubr.

¶Imperator. Lex.j.

VIris spectabilibꝰ comitibus scholarũ verberandi degradandi ve senatores ac ducenarios licentiam denegamus. Ea nãq; que tali cõmotione digna sunt ad tue sublimitatis volumꝰ referri notitiam. ¶Insuper etiam domesticos eorum non senatores vel ducenarios: centenarios ve fieri decernimus: pena quinq; librarum auri plectendo quisquis hanc diuinam iussionem excesserit. ¶Scrinio vero barbarorum si tale quid vel attentari passum fuerit: vel attentatum cõtra leges non suggesserit:decem libras auri condemnatione plectendo. ¶Illud etiam obseruari non fine ratione cõuenit:ne is cui domestici officium vel militie gradum per quinquennũ tempus interdici censuimus: z familiaritate comitis simulata rem prohibitam alio nomine valeat vsurpare.

Verberare

Vris. ¶Casus. Non possunt comites scholarum seu militũ, vel magistri militũ verberare aut degradare senatores, aut ducenarios,ꝙuis sint de schola sub eis, z ipsi senatores ducenarij z centenarij nõ debent fieri domestici predictorum comitum z magistrorũ militũ, penãq; imponit cõmitteri in cõtrarium z permittenti.Subiungit q; qui ꝓhibet fieri domestic? ꝓpter militie gradum vt supra dixit,vel infra tps qnquennũ qõ propter vacationẽ concessum est,nõ põt ꝓhibita familiaritate ipꝰ cõtis hoc officiũ sibi ꝓhibitu vsurpare. (Verberandi) nisi ꝓ grauioribus culpis.arg. xlv.di.cum beũs.z qõ ibi no.z vide ipsum.c.ꝓ totũ. Ista aũt ꝓprie & verberare g cuz vinculis verberar.ff.de penꝭ veluti. vel cũ flagellis. ff.ad.l.aquil.si ex plagiis.§.j.fin Hug. vel cum virgis.xxiij.q.v.c.j.z ĵ.iniur.ite apud.§.vnde queritur. Et vide quod de hoc ꝙbo notat.ar. d.c.cum beatus.vbi etiã no.ꝙ pater verberans filiũ suũ.in sactis or dinibus constitutum excõicationis sniam non euitat fm Hostien. qui hoc not.extra de etate z quali.indecorum.notat idem.xxiij.q.v. circũcelliones.ad hoc extra de senten.excõ.sup eo.ꝓo quo etiã bene facit hec lex. An autem iudex ordinarius, vel ꝓlatus,vel delegat? possit verberare,vel alias punire impendentes suã iurisdictionẽ,vel temeritatem litigantiũ, vel punire iniuriam sibi facta aduersus eũ, vel ecclesiam suam,vel comunitium sibi dictũ:vide extra de penis. dilectus.z.e.ti.romana.li.vj.z de senten.excõ.dilecto.extra de cler.male.c.j.z.xlv.dist.z qui mandat.ũ.qõ.vij.si quis ergo.xxiij.q.iiij. inter querelas.z quod not.in eis.z qõ notat Inno. extra de verbo.signi. ex parte.j. Et nota ꝙ verberatio fit aliquando ex malitia vel odio, z hoc est peccatum mortale, z in clerico inducit depositionẽ.xlv.di. c.j.z.c.ẽpm.z.c.cum beatus. Quandoq; vero fit ex charitate vt cã correctionis, z hic in omnibus potestatem habentibus est licita in suos subditos.d.c.cum beatus.cum ibi not.Episcopus autem vemi nem debet suis manibus verberare.lxxxvj.dutin.non licebat.sed hoc potest per alium.v.q.v.illi qui. Et si verberandus est clericus nõ debet illũ verberare per laycum, alias tã episcopus ꝙ verberãs incidere nt in excõicationẽ.extra de sen.excõ.vniuersitatis.nisi clericꝰ adeo esset incorrigibilis ꝙ per clericos capi z corrigi non posset.eod.titu. vt fame. Ité nota ꝙ pot epus laycum delinquẽtem verberibus castigare,z reos in carcerem mittere.xxiij.q.v.c.j.z.xxvj.q.iij.contra idolozum.z ibi not.Sunt z alie persone habentes cohertionẽ verberũ. quas vide.xlv.di.cũ beatus.in princ.z xxiij.q.iiij.duo.z.c.quisquis. z.vij.q.j.sicut.z vide qõ no.xlv.dist.in iumma. Utrum dns possit si delem vel rusticũ suũ verberare,dicit glo.constit.de ndeiuf.do.j.vaf. l.j.in fi.ꝙ atrociter non,leuiter aũt pot.ad hoc facit in aut.de nupt. §.ascriptitio.z.ã.de agr.z cẽ.l.ĥ.vis qõ ibi scripsi i ꝙbo castigatiõe. Que sunt cõsideranda in ꝙberibꝰ ꝓ correctiõe clericis infligẽda.no. Arc.xlv.di.sup summa. (Degradãdi)alꝫ degradãdi.sic.ã.ꝙ dome. z pte.l.iij.z ep̃one.i.de gradu sui ordinis vel dignitatis deponẽdi. hoc ꝙbo vtunt frequẽtius canonistẽ, z hec degradatio vocat apud eos soleus depositio.extra de verbo.signific.nouimus.ĵ.q.iij.eps. de penis degradatio.li.vj. de qua vide in spe.de accu.§.ꝓmitta.de gradã gradat enim clericus.i.de gradu sui ordinis deicit?.vt.lxxiij.di.hoc tur cleric? notatus.ipso iudice seculari presente sibi tradit puniẽdus.vt dictis in trib? ca iur.z hoc in tribus casibus.Primus in crimine heresis.extra de he fibus, ret.ad abolẽdã.§.j.z.c.excõicamus.ĥ. Et tũc cã facere poterit epꝰ sine alio episcopoꝝ numero canonibus diffinito cõuocatis abbatibus,aliisq; prelatis religiosis ꝓnsis ac literatis sue dyoc.vt de here.c.j.libz.vj.ifta in aliis criminibus antiqua iura seruãda sunt,vt ibi not.Jo.an.Secus in falsatore literarũ papaliũ,ex de cri.fal.ad falsariorũ.Terti? in eo q parauit insidias aut calũnia vel cõuitiũ intulit episcopo suo,tj.q.j.fi qs sacerdotũ.z hic casus est inter ceteros ipsalis,vt ibi not.Jo.z Ber.d.c.ad abolẽdã.in gl.trib?,Sz idẽ Joã.ũ. q.iiij.c.clericus.z Ber.extra de iud.at si.in glo.vltima.dicũt in casu dicti.c.si qs sacerdotũ ꝙ nõ statim clericus depositꝰ traditꝰ curie seculari,sz cũ post depositionẽ sit incorrigibilis.Illa eo casu demeritus est in ꝓfundũ malorũ,z ecclesia nõ hz vltra qd facere.extra de iud. cũ nõ ab homine,hoc tenere tutius est. Illo sunt enim paria inferre calũnia vel cõuitiũ aut insidias parare episcopo,z ĝ idem catholicã sentire,vel papales literas falsificare qõ punit? grauit? ꝓpter ex plũ alioꝝ.Tale siquidẽ crimẽ tanꝭ dei z salutis publice inimicũ ecclia dei ꝙ nimiũ detestat, ob fructus pestiferos quos producit vt em habeẽ in registro sedis apl̃ice ꝓpter falsariorũ sceleritu cõmenta confunditur veritas.erroze interdũ mendacij prevalente prosternit iustitia.iniquitas inualescit.multiplicanꝭ seminaria turgiorũ.huius ne societatis cõcordia violat,z rupto nõ nũꝙ pariete sanctuarij fucũbunt sancta,ꝓphanis,dũ ad spũalia numina z munera militie clericalis,nõ per ostiũ sed aliunde pulsantibus aditus aperit.Sine vllo igit dissimulationis colore circa succidendã illi? morbi materiã. tanto solertius vigilare dz ecclesie medicina,ꝙto dãnosius ꝙto dãnabili? eã fineret ꝓsidentiũ cõniuẽtia puagari. Unde dicit Bu.ꝙ textus dicti,c.si quis sacerdotũ.nõ dicit depositus moꝝ tradat,sed dicit moꝝ depositus tradat,qz nedũ significatio z rectus sensus verborũ.ſs etiã ordo qui in ipsorũ prelatiõe seruatur,attendẽdus est.ff. de vsuf.quotiens.cũ cõcor.de preben.mãdato.li.vj.z est simile.ff.de sol.l.ĥ.§.j.cũ ibi no.z qõ no.Joã.an.de elec.cupientes.§.ꝙ si.j.ez.li. vj.in gl.ex q aũt.z qõ no de adop.l.ũ.in secũda.glo.Quinctia ꝓcer inter aliquas dictiones ꝓpositus aut ꝓsposit? facit sensum z ea sum variũ z diuersum.vt ꝓz in cle.de sta.reg.c.j.z qõ ibi not. Joã. and.in verbo imbi.Sic z aliud est bonorum possessio, aliud possessio bonorum.vt not.ff.de bo.pos.l.iũ.§.j. Hã prima in ius.scda in fa ctuz resonat.vt not.Ex.ẽ. vnde li.l.certũ.Clericus emꝭ depositus nõ debet tradi statim, sed dz poni in monasterio vel alio loco ad agendã penitẽciã.lxxxj.di.c.dictũ.Et si ꝓsequi refugerit,nec ibi esse in pace noluerit, factus est cõtumax, excõicabitur si nec postea nec aliquo mõ possit corrigi per ecclesiã, tũc vltimo tradendus est curie seculari.i.puniend? est. Sz z ꝓcipiẽdum iudici seculari vt eum capiat z coherceat.z sic dz intelligi qõ dz ꝓz.c.si qs sacerdotũ.z e. q.statuim?.z.iũ.q.iiij.clericus.z.xxiij.q.v.de ligurib?. ergo tunc de mum cleric? tradend? est cũ p ecclesiã corrigi nõ põt. Scias etiã ꝙ cleric? depositꝰ traditꝰ curie qnqs vt seruiat eo mõ sz q legit z not. inst.de nup.§.vlt.z in aut.de mona.§.si vero relinquens.quando.qz vt ibi puniatur.vt dictis.c.si quis sacerdotũ.z statuimus.z clericus publice puniendus est cum non vult,desistere a malo,seruire dz cum vult cessare. nisi forte in tanto crimine sit ꝙ necesse sit eum puniri ꝓpter alios est in casu dicti.c.ad falsariorũ fm Hug.z archi.qui hoc notant.d.c.si quis sacerdotum. ¶Sed pone lata est sentencia perpetue depositionis in sacerdotẽ,solemnisq; degradatio celebrata et traditus iudici seculari per eum pena legitima puniendus, an secularis iudex debeat eum z causam eius, crimina iterum examinare?Rñdeo.de iure ciuili nulla est qõ qz est expressum ꝙ sic.in aut. de san.epi.§.si vero crimen.in tex.z gl.Sz canoniste qui dñari z reuereri cupiũt,dicũt contrariuz vt no.arch.fm opinionem laurẽ.ĵ. q.j.statuimus.z.xxiij.q.v. administratores.vt sic acta habita coram episcopo fidẽ faciat cor̃a iudice seculari, Ad hoc.ĵ.q.j.in primis.z extra de accu.ad petitionẽ.z qõ ibi not.z cõsequenter absq; vlterio ri examinatione fit ad pen̄ legitimã cõdemnandus tanꝭ de noto rio,cuius crimẽ factũ est notoriũ seu manifestũ per probationes legitimas coram suo iudice factas,vt no.d.c.statuimus.Ad qõ extra de ver.sig.cum olim,sicut in ꝓsentes nulle sunt partes iudicis nisi in condẽnando.ff.ad.l.aqil.pinde,nã ꝓ iudicatis habent.ã.de consel.l.j.ad idẽ.ĥ.q.j.manifesta.z.c.de manifesta.z extra de fil.ꝓsbyq̃m.z hoc ne lis consurgat ex lite.z finis vnius sit principiũ alterius. ã.de re.cre.fi qs iusiurandũ.z de fruc.z liti.expen.terminato.in fin. Sed qcqd dicãt dñi canoniste puto ꝙ iudex seclaris eũ debeat iterũ examinare.z siqdẽ spẽ cõceat dãnet eum. alias non lz eius sint valide predicte rões z auctoritates infignes,nõ tñ ꝓpter eas a rectitu legũ est recedendũ.ff.de supel.le.labeo.z ꝙ dicãt pre.§.si vero crimẽ esse correctũ.hoc tñ aperte negatur cũ nullus ius.ipsi ad hoc iudicent nec inueniatur aliquis canõ p quẽ liceat dicũ.§. esse correctum. Et cum non inueniatur canon aliquid tale dicens,nec nos dictum eorum debeamus admittere.in aut.de nõ eli.secũ. nubẽ.§.sin autez nõ valuerit. Erubescendũq; est legẽ correctã ꝓbere,z corrigẽ tẽ nõ allegare.in autẽ.de triẽ.z se.§. cõsideremꝰ.hoc est sententiã ꝓpriã magis vacua quadẽ opinione iactare.ꝙ debita ancroratate roborare.xxxviij.q.j.nũqd.a d idẽ.xxvij.dist.relatũ.Quod ergo canon aliquid expresse legẽ corrigens aut clare cõtrariũ statues nõ diffinit arguendi sunt doctores hmõi volẽtes cõtra expressiaz legẽ quã canones venerãdã dicũt.xv.q.vij. nemo ꝓprijs sensib? diffinire.xxxj.q.j. ꝙ si dormierit.z facit.ix.di.ergo solus.ĵ.q.iij.cõsuluisti.xv.q.vij.§.vltimo ꝓpe fi.xxvj.di.deinde.ibi ꝙ ita sentire.z.c.vide ad hoc qõ plene scripsi.ã.de profes.z me.l.magistros.in verbo legũ.ad scdam partẽ ũ.q.z.j.qui mili.nõ posſ.his quidem.in verbo legẽ.z in verbo obierint,z de cõductor.z ꝓcu.z.c.l.j. in verbo omne hominũ gen?.q.iij. z.q.j. Ité.lex nõ corrigitur nisi expresse in aut.de mini.off.§.vltimo z qui.mo.na.effi.sui.§.tribus,vel quando posterior lex directe cõtrariũ statuit.de cõsti.c.j.lib.vj. Et nullo iure cauet ꝙ iudex secularis absq; aliqua examinatione debeat degradatũ post assignationẽ sibi factã immediate punire imo cõtrariũ patet.d.§.si vero crimen. qõ ergo nõ imitantur stare nõ probibẽt.ã.de app.ꝓcce.primus.in fi.Stã dũ est ergo potius dicto aũt.z.§. si vero crimen.ĝ rõnibus z auctoritatib? ꝓmissorũ doctorũ.tũ qz in foro ciuili agit.tũ etiã qz casus et qõnem expresse determinat per ea que nor.Bul.in spec.de dispu.et all.§.nunc videdũ.ver.sed nũqd.in cã.z ĝ scripsi.ã.de ꝓbe.et med. l.magistros.in prima no.q.ũ.Unde si lata esset contra clericũ sentẽtia per iudicẽ seculare ꝛsuper crimine sibi in modũ exceptiõis opposito,nõ posset iudex ecclesiastic? punire clericũ ex illa sententia quasi cõuictũ.vt nor.ũ.q.j.multi in gl.ĵ.de reb?. Et qõ dicit ꝙ snia in vno iudicio lata fidẽ facit in alio.p.l.si duo.ff.de ureturan.z.ã. de li.cã iubemus.verũ est in alio iudicio depẽdenti a primo.z sic intelligendo de sunt dicte.ll.vt ibi not.Arch.Et bene facit ꝓ hac parte.ff.de custo.reo diuus.vbi hoc idẽ tenet dñs Bar.z idẽ Ly.ã.de iud.ꝓperã dũ.§.sinaũt.Ité ꝓ hoc videt cauas.xxiij.q.v.circũcelliones.vbi clerici z monachi de heresi cõdẽnati,z sic traditi curie seculari per ipꝰ seculare iudicẽ torquent,interrogant, z cõfitent ipsa crimina ꝓ eos cõmissa vt ibi not.in verbo cõcessos. Preterea iudex seculars aut est executor ecclesiastici iudicis aut iudex nõ executor illi? nõ est executor.qz ille ꝓprie & executor qui snias latã exequit.ã.de exec.rei. iu.l.pe.ergo erit iudex.vt ꝓz.extra de cler.excõ.mini.c.ĥ.in fi.z de ꝛ. fig.nouim?.ibi seculari fozo cc.ibi in suum forum cc.iuncto.c.fons.et.si iudex necesse est scẽz leges indicet eũ.ac fz leges est reus ꝓ iudicẽ diligẽter examinãd?.ã.de cust.re.l.j.ꝓscntib? iurisperitis.ff.de pu iud.cuſtodias.de qõ.vnꝰ.§.cogiturũ.qz merita causarũ cc.ã.vnde vi.meminerint.z si ꝙ vim vel alio modo.l.ĥ.de sen.ex.peti.recl.i.fin. xxx.q.v.nullum.z.c.iudicantem. Solum quippe spontanea confessione vel testium approbatione sunt publicata crimina regimini iudicario iudicare commissa.ũ.q.v.cõsuluisti.z presente accusato,ꝙ ꝙ se rationẽ reddente causa eius examinãda est.ũ.q.j. in ꝓmis.z quasi per totũ alꝫ nõ posset iudiciali? ꝙdenari.c.q.c.j.z.c.multi.de hoc vide qõ plene scripsi.ã.de agri.z cẽ.l.ĥ.q.j.z ẽ simili argumẽtatio extra de elec.venerabilẽ in ꝓnc.Cõcludit ergo manifeste ꝙ iterũ sunt crimina cũ ipso reo ꝓsecãrẽ iudicẽ examinãda,z si forte clerici crimina voluerint ꝛiteri primo sunt degradandi,deinde torquẽdi. Nam sic milites primo exautorant,deinde torquent.ff.de re mil.proditores. Quinimo cũ is deputat? ad sentẽtie executionẽ q alꝫ fungit offitio iudicãtis teneẽ admittere exceptiones ꝙ snia lata fuit per falsa instrũ vel ꝙ aduersariũ dolũ z hmõi.ff.de iudicijs.si pretor.§.marcellus.z no, extra de offi.dele.pastoralis.§.qz vero.in prima glos,

Pena que ſtio tangi tur hic.

Clericus solemniter degradatus et iuste dicti tradi tus secula ri,an sit p iterũ eum examinan dus et ei? causa rum discutienda.

Clerici de gradatus iuste an de hoc cogoscet ipse iudex secularis.

¶Secundo queritur quid si talis clericus dicat se contra iustitiam degradatũ,vel aliquid aleget per quod appareat eum degradatum iniuste an fit de hoc per ſecularem iudicez cognoscendum? Ex sententia canonistarum videatur aperte ꝙ non,quia si non potest examinare crimen minus potest episcopi examinare ꝓcessum.Cõstat r? fialleget enim iudicẽ seculare in hoc ipso epm esse inferiorẽ ex eo ꝙ potest ad se iuste hoc cogi.xxiij.q.v.administratores.z extra de officio ordin.c.j.z de fuisse demaledic.c.ũ.ad inferiorũ nõ est superiorũ suorũ examinare ꝓcess?, sed etiam iniustas sententias exequi de iure tenentur vt not. Inno. ĵ.q.j in glo.magna.z de offi.dele.pastoralis.§.penul.z ibi per Inn. in glo.vel ex causa,z in glos.mirum videtur. non enim iniustum facit scẽz leges qui parere tenetur,licet q ꝓcipiuntur iniusta sunt. vt dicitur.v.erbicorum.Nam quedam sunt in quibus vsurpandis arguitur audacia, in exequendis autem laudatur obedientia. xxiij.questio.quinta,lex eterna.Et facit illud Bzego.in suo pastorali.Subiectis inferiora gerenda sunt,a rectoribus summa cogitanda.vt scilicet oculum qui prouidendis gressibus ꝓeminet cura pulueris non obscuret.caput namq; sub ectozuz sunt cuncti qui ꝓsunt,z vt recta pedes valeant itinera ca rpere,hoc ꝓcul dubio caput debet ex alto prouidere, z licet subditi causam sententie nesciant ad inquirendum tamen curiosi esse non debent. satis enim plena ratio est ꝙ superior iubet secundum Quintilia. in gladiatore.Item qz examinare vtrum teneat degradatio vel non.est causa

Universidad de Deusto
Biblioteca

mere ecclesiastica de qua seclaris iudex cognoscere phibetur. Sed ꝙ do incidit cōa eo ad ecclesiasticū iudicem remittere debet extra q̄ fil. sint legi. lator. ꝛ de ord. cog. tuā. ꝛ de senten. ex. si iudex li. vj. Itē q̄ ex eo quo est per episcopū degradat⁹ ꝑsumendū est qō iuste extra de renū. in ꝑsentia. lex em canonica nō ep̄s degradauit eu⁹. xviij. q. v. cū iuste. Jn contrariu⁹ est q̄ iudex secularis adhuc dz examinare cām criminis. vt. d. ℔. si vero crimē. fortius ergo dz attēdere vtrū sit eo ca su iudex cōpetens vel nō. prius em̄ querendus est de persona quaz de alia ratiōe. ff. de inr. codi. quidā referunt. cū concor. extra de despon. impu. ad dissoluendū cū co⁹. Hoc autem non ꝓcederet nisi cognito prius an reus sit rite ꝛ secundū iustitiam degradat⁹, ꝛ sic ꝓuileglo ecclesiastico nudatus, siue potestati relict⁹, ne precipitādo actus in os iudicet seruū alienū q̄ nō sibi sed suo iudici stat aut cadit, ꝛ ideo prius oportet ipsus cognoscere qs est ipse qui iudicat fm aplm. xxx. q. v. nullū. nec excusatur ex ignorātia vel falsa opinione cū teneat sci re ꝙ alienū quodq̄ suū est. ℨ. de rescin. vē. quisqs. vū vi. l. i. ꝛ q̄ talē scientiā nō ꝫ puniend⁹ est. xj. q. iij. ve qui dicitis. Bonus em̄ pastor cognoscit oues suas. Joā. xv. Sic ꝛ licet iudex debeat delinquentez remittere ad regitiōē iudicis in cuius iurisdictiōe deliquit als⁹ pu nitur. in aut. vt oēs obe. iudi. ꝓuin. ℨ. fi quis vero cōprehensoū. dz tamen super ipso cōmisso crimine aliqualis ꝓcedere cognitio, ne re mittēdus sine culpa ex hoc infamet. vt no. Joā. an. in cle. de re. iud. c. ij. in ver. de more. Et hoc puto verū, nā cum de periculo pos⁹ ꝛ salu te conscientie hic agatur est in hoc canti⁹ ꝓcedendū. ℨ. de app. addi tos. ff. de car. ed. l. i. ℨ. sed si quis. xlij. di. c. gelasinus. ꝛ de elec. vbi. li. vj. Quid em̄ si ep̄s ex casus in canōib⁹ expressos degradauerit sacer dotē. dicemus ne ipsum mox per secularē iudicem puniendū? Absit marie ꝛpe hodierno quo ꝓlati plurimi licet ex dei indicio cōstituti, plus tamen pecunie obediunt sepe ꝙ deo. Quinimo nedū secularis iudex qui habet potestatē sua a deo ficut ꝛ iudex ecclesiastic⁹. xxxiij. q. i. qd culpatur distinctā p se nō procedentē ab ecclesia. ꝛ cvj. dis. cum ad verum. ꝛ c. duo. in aut. quomodo oportet epos. in princi. cum ibi no. imperiū em̄ a deo est vt ibi. ꝛ ea. dist. si imperator. in ꝓin. ꝛ distin cta est eius potestas ab ecclesie potestate. vt. d. c. cū ad verū. ꝛ. ℨ. di. quoniam. sed etiā si esset merus executor ꝛ subditus ecclesiasticus iu dici si in causa criminali sciret sniam iniuste latam, dz ab ipsa execu tione potius abstinere iuxta confitū Jnn. d. c. pastoralis. ℨ. quia ve ro. ꝛ. eo. ti. cū in iure. ꝛ Archi. xj. q. iij. q̄ resistit. in verbo contemnis. ¶ Si vicius em̄ ille degradat⁹ si celebrat cōsicit vt no. Ber. de cler. ex cō. ministran. c. ij. ℨ. gl. ꝛ Jo. ꝛ Archid. ꝛa. l. di. accēdes. Et character impressus ei non tollitur per degradationē. sed etiam post mortem retinetur. vt no. dictis iuribus. Item ꝙ hac parte facit aperte. ff. de adul. l. denunciasse. ℨ. fi. ꝛ ꝙ ibi no. in gl. vlt. quare multū tremule dz in hac ꝓcedere secularis iudex vt in sacerdotē domini nō nisi eviden ter fm ius ꝛ iustitiā degradatum ingerat manus suas. xxx. q. v. nul lus. ꝛ. ℨ. q. i. multi. ante fi. Nā si recto iudicio per epm̄ degradatus est ꝛ sic hominū opinione videtur ab ecclesia pulsus, nō ex hoc ipsa le ditur extra ecclesiā esse. adhuc tamen intus est. xviij. q. iij. si quis nō Sententia lata matri in cā matrimoniali etiam nulla appellatiōe suspēsa retractatur qñ monialī la cunq̄ appuerit ecclesiaz fuisse deceptā. vt extra de re iudi. lator. ꝛ. c. ta renouca. tenor. ꝛ. ca. cansanguinei. ita ꝛ fortius sententia degradationis lata tur quādo etiam nulla appellatione suspēsa retractanda est ꝙ do apparet eccle cūque ap̄siam fuisse deceptā, cum minus sepabilis sit ordo sacerdotalis a fa parueritcerdote quā vxor a viro nec pōt dici hoc speciale in causa matrimo ecclesiam niali, quia idem est in omnibus vbi periculum anime vertitur, ertā si fuisse dec sententia per sedem apostolicaz lata esset. vt no. xxxv. q. ix. in summa ceptam. ꝛ patet. e. q. ℨ. quis. ꝛ. c. apostolice. ꝛ. c. sententiam. ꝛ. c. graue. ꝛ. l. dis. si quis prepostera. ibi mandāt martyres ꝛc. vsq̄ ad finem. et vide de rescrip. c. vltimo. li. vj. ꝛ quod ibi not. in verbo emendāre. ꝛ extra de elect. nosti. ꝛ quod ibi not. in gl. vlt. Sic ꝛ vbi periculum anime ver tetur potest quis turpitudine suam allegare. extra de testi. ex tenore. Nam illa sententia preferri debet per quam corrigi valeat quo erra tum est non est illa per quam in errorem amplius inuoluamur. argu. in autenti. de nup. post principiū. extra de accusa. qualiter. j. cum ibi not. Et ideo iudex non solum in iure sed etiam in facto cum est noto rium supplere debet extra de excep. pia. in. fi. lib. vj. ꝛ ibi not. Joānes andre. Itē facit adpremissa. ff. de admini. tut. quotiens. ℨ. sicut autē. ꝛ. ff. de re iudi. diuus. Nec hoc etiam est qō no. Hostien. dicto. c. con sanguinei. dicens ꝙ sententia excommunicationis nunq̄ trahit in rem iudicatam cum tangitur periculum animarū. arg. de excep. pia li. vj. Inducet etiaz quia queritur de iniustitia ipsius sententie licet ab ea non fuerit appellatū. de of. delega. ꝛrenti. ꝛ. c. cū cōtingat cum not. in eis. Itē qz talis sententia per mortē non soluit. ad hoc inducit quod legitur et notatur extra de sent. excommunic. a nobis. ij. ℨ. j. ad finem matrimonium vero secus. in autenti. de nup. ℨ. deinceps. Itē quia in hūs vbi conscientia remordet non debet iudici obediri. arg. extra quod metus causa. sacris. cum ibi no. Itaque ꝛ si hoc non fit expressum in iure propter idemptitatem, tamen omnimodā de hoc et illis idem merito est tenendum. argu. extra de translā. epis. c. q̄. ℨ. j. ver. sicut ergo, ꝛ facit. ff. de questio. l. j. ℨ. si qs vltro. extra de fri. ꝛ ma. c. j. laudabile. ꝛ. c. fraternitatis. Itē opatio expressi potētior est quaz operatio taciti. ff. de ver. ob. l. eū qui cerrarū. Sed clericꝰ expresse con sentiēdo ꝛ confitendo crimen cōa seclari iudice, nō posset ab eo pu niri. vt extra de foro compe. si diligēti. ꝛ de iudic. at si clerici min⁹ er go falsum crimē confitendo cōa ecclesiastico iudice facere poterit, qui in veritate o: dīne suum degradatiōe secuta perdat. Et licet pre cepto episcopi resistendū non sit, ne videatur diuine ordinationi resi sti, vt. d. c. qui resistit. tamen si iubeat quod fieri nō debet cōtenneda est potestas eius. ꝛ leges humane sunt attendende vt ibi. Addm di uinā ꝛ humanā legē, si quis in sacerdotem dicentē se cōtra iustitiam degradatū ante cognitā huius rei veritatē manus iniceret, magis deum offenderet per obedientiā ꝙ cōtenneret per inobedientiā. xj. q. iij. nō em̄. ꝛ. c. sequē. extra de sen. excō. inquisitionī. nam ꝙ lex prohi bet. olō fieri non ꝫ. xxviij. q. j. iam nunc. Et ꝙus debeat bonū ꝓpter obediētiā. Item iti nuꝰ ꝙ tu dz ꝙ obedientia malū fieri. xj. q. iij. qd cer go. ꝛ qui consentit alterius errori. cū illo est culpabilis indicandus. ea. q. c. seq. qui ergo vult suam cōscientiam saluam facere, ꝛ dānatio nis periculum euitare, nō adhereat pertinaciter humano iudicio ꝙ falli sepius consuenit. xxvij. q. j. nec aliqua extra de frigi. c. fraternitatis, ꝛ de senten excō. a nobis. ℨ. sed amplectatur ꝛ foueat veritatem que ep̄s est q̄ falli nō potest, qz manifestata nō subsistit vbi tale peri culum imminet res iudicata. nā cōsuetudo que maioris est efficacie quam sententia cedit veritati. viij. dist. c. veritate. ꝛ. c. frustra. ꝛ. c. qui cōtra ꝛ p totū. Sed hoc etiā bifacit, ex de pur. vlg. c. ij. ꝛ ꝙ ibi not. ꝛ de diuor. ex literis. ¶ Tertio q̄rit cū symoniac⁹ sit hereticꝰ. vt. j. q. j. eos q. An sacerdos symoniac⁹ veniat degradādus a seculari iu dici tradendus ad pena? Videt ꝙ sic. nā min⁹ malū est aliter sentire de spiritu sctō ꝙ ipsum vēdere ꝙ symoniaci faciūt ꝙtū ipse est vt ibi. Et hoc tenuit quida doctor iuxta ius ignis authoritatis. Sed contra quia hoc nullo iure cauet, sed illi solū clerici veniūt ꝓ crimine heresis degradādi qui aliter sentiūt de corpore ꝛ sanguine Christi sacramen tis ꝛ aliis que spectāt ad fidem ꝙ sentiat sancta mater eccla. ꝛ simili bus. vt extra de hereti. ad abolendā. ℨ. j. ꝛ. c. excōicam⁹. ij. Itē clerici eo casu quo degradādi sunt si volūt penitere ꝛ errorem abiurare de gradationem euitāt. Sunt tū in ꝓpetuo carcere detrudēdi vt ibidē, ꝙ in symoniacho locū habere nō posset. eius quidē pena est ab ordi ne vel honore suscepto ꝑpetua depositio. vt. i. q. j. reperiūt. monachi vero sunt in carcere ad ꝑpetuā penitentiā recludendi. vt extra de symo. quoniā. Si ergo de symoniacis vt degradēt ꝛ punīdi secula ri iudici assignent. sacris canonib⁹ nō est cautū, nō est nra admuētio ne ꝓsumendū. ij. q. iij. consuluisti. Preterea in crimine heresis ꝛ in falsatore literarū papaliū est pena corporalis ciuili iure statuta, vcz in primo vltimū supplicii. ℨ. de here. arriani. ꝛ. l. gentes. ℨ. nemo. In secundo pena capitalis. ℨ. de fal. vbi in fi. ꝛ ideo in his clericꝰ degra datus pōt ea pena puniri, ꝛ cū crimine symonie est pena depositio nis perpetue. ℨ. de epis. ꝛ cleri. si quenq̄. ad fi. in autē. de san. epis. ℨ. ꝓ oib⁹. ꝛ vēdētes ꝛ emētes ecclasticā dignitates, aut aliq̄ sacramētū puta chrisma, vel oleū sanctificatuz ꝛ hmōi, priuant honore ꝙtus ꝛ nō infamie percellunt. j. q. iij. c. vlti. Sed hec pena qz est mere canōi ca melius imponitur ꝑ ecclesiasticū iudicē ꝙ per ciuilē. qui etiam pe nas canonicas nō infrigit. extra de sn. c. ij. ꝛ. xvj. di. bene quidē. circa mediū. ibi modo sancta synod⁹ ꝛc. Et licet omnis symoniac⁹ largo sumpto vocabulo dicatur hereticus. vt. j. q. j. eos q. ꝛ. c. quisquis per pecuniam. ꝛ. c. fertur. ꝛ. c. quicunq̄ sacros. ꝛ. c. cum liqueat. Et sic sy moniacus dicitur quodammodo infidelis. i. non habens partem in fide. c. q. j. Petrus. vel quia infidelitatis perditionis suficitur. ea. q. ca pi. se. ꝛ ita est hereticus. secūdum propositū Gratiani. vt ibi no. nō autem a fide deuians. Item hereticus dicitur etiam omnis excōmu nicatus ꝛ qui se abscidit ab ecclesie vnione. vt. iij. q. j. quod autē hū tamen ꝛtum ad hoc non sunt delinquentes huiusmodi inter hereti cos ascribendi sed qui male sentiunt de fide, et corpoie ꝛ sanguine Christi, sacramentis, ꝛ alūs que pertinent ad salutem vt predictum est. Proprie enim hereticus est qui errat in expositione vel intelle ctu sacre scripture fz Hieronimum. xxiij. q. iij. que. iū. heresis. Et de hoc no. extra de hereti. c. iij. Vel dic plenius vt ibi no. Archid. ꝙ heresis diuisio interpretatur, quia ergo prima adunatio fidelū sit per fidem, ideo diuisio a cōi fide heresis appellatur, qz vero nullus a dispositio ne nominatur simpliciter, sed a perfecto habitu, ideo non quicunq̄ deuiat, sed qui pertinaciter deuiat propie hereticus nominatur. ad hoc. c. q. iij. in ecclesia. ꝛ. capi. qui alioum. ꝛ. ca. dicit. Unde ad ratio nem heretici duo concurrunt. Unum est error in ratiōe quod est he resis imitium. Alterum pertinacia in voluntate quod est heresis cō plementum. Tales ergo ꝓprie dicuntur heretici secundam Ray naldum. ꝛ Tho. ꝛ subdit qō licet hereticus sit qui errat in hūs ad quoum cognitionem explicitam teneī cīs homo, sufficit pertinacia vt dictum est. cū errans in hūs ad que explicite credenda non tenet non est hereticus. Idē de dubijs de quibus inter doctores sunt opi nionesquouscq̄ ꝓ ecclesiā fit determinatum sc⁹ Tho. ad hoc. xxij. q. ij. in ḡbus. ¶ Quarto mō potest hereticus dici fm Augustinum, qui

Criminosus nō est ad iudicē delicti remittēdus nisi ꝑmissa aliquali cognitione.

Symōiacus ꝛ nummo tanq̄ deo reuerētiaz ꝓhibear, et sic quodāmodo fit hereticus nō est tamen degradand⁹

Symōiacus facere degradandus.

Symōiaci heretici.

q dicuius rēporalis comodi ꝛ maxime vane glorie ꝑcipatuꝛq̄ sui falsas ac nouas opiniones, vel signit vel sequit. c. q. iij. hereticꝰ. vbi dicit Archi. ꝙ hereticus dicit ab hercisco hercisceris. i. diuido. dis inde iudicii familie hercisciūde. i. hereditatis diuidēde. unde heremi ta quasi diuisus ab aliis. Item heresis dicit diuisio. i. separatio a fi de catholica fm Hzo. ꝛ Hosti. ꝙ ita notant in summa de hereti. ℨ. j. ℣. ij. ꝛ subdit ibidē Archi. ꝙ hereticus deprehēdit etiā his qui leui salem argumento iudicio catholice religionis ꝛ tramite siue a fide catholica detegit deuiare. ℨ. de here. l. ij. et intelligit leue. id est ꝓbabil ꝛ qs de facili apparet, ꝛ sic vocat leue ꝓpter leue ꝓbationē leōz Hosti. ꝙ ita notat in summa eo. tit. ℨ. qualiter dephendat. ver. qz. ꝛ se. Dzit etiā alijs modis qs hereticus, vt no. xxiij. q. iij. inter scisma. q tenen nō vltimo supplicio puniunt. Cū ergo verbū hoc heretic⁹ seu rimē heresis accipiēdū sit in suo potiori significato sicut domi nūs ꝓlatū simpliciter directū denotat. ff. si ager vecti. l. j. ℨ. q in ꝑpetuū ꝛ ann⁹ qui est nō bisext⁹. ff. de statu. li. cum heres. ℨ. incipus Si vo merū imperiū nō est annexū castro per regem, ꝫ rex illud se partim exerceret vt sec⁹. ℨ. ꝙ nō trāseat vt. d. c. j. de capi. q cur. ven. vbi est adheres puta qz rex sub noīe ipsius castri baronie vel co mitat⁹ mixtiz. ꝛ idiuisa cūcta hēbat cū iurisdictiōe ꝛ ipso, ꝛ sic ea vobat dato castro comitatu vel baronia vt oia dare ad hoc. ff. de legū. pdus. ℨ. balneas. ꝛ de ẓhē. empt. si aḋuct⁹ ꝛ de colle. illici. l. j. in ℨ. de fun. limit. li. ij. Vel dicas plenius ꝙ oia q̄ rex ibi habet vi det donare, q̄ rū pūt ꝙ punatū ꝛ subditum possideri. q̄ ꝓ sunt res gaa mere vt ptās concēdē legis, creare magistratus ꝛ tabellioēs, mercā cudere. ꝛ sita, q̄ quidē nō pōt cadere i punatū donasse nul lam⁹ intelligat, qz ista velut regis ossibus inhereūa nequeūt a pta re tgia separi. qō dic vt scripsi. j. de vetera. l. j. in ꝓbo augere. ꝛ vide quōnem. j. de re mili. contra publicā. in verbo augusta maiestas. Credo q̄rit ex hoc an cōcesso mero iperio videat cōcedit et bono rū ꝛfiscatio: puto ꝙ sic ar. ℨ. de bo. vac. l. ij. Itē qz eqparat hīe iurisdictionem in dīio ꝛ in administratiōe, intelligit et cōsecario trāsire mero imperio in administratione, intelligit et cōsecario trāsire. ℨ. ne fine iur. ꝓn. cer. iud. lic. cōsec. l. j. ergo ꝛc. Itē qz ex quo castrū est donatarij. g̃ ꝛ emolumētū ꝛfiscationis qō ex eo ꝓcedit. ar. ff. si rei vē. soli. ℨ. meū. de viur. arbores. ℨ. fi. ꝛ. l. vsufructu. legato. ℨ. j. Ex quo Imperio etiā ꝓs sibi date est in ꝓpositis. fortiz in reb⁹. ℨ. de agen. in re. ex eo. mero con et de mpo. lucr. de. l. j. ℨ. ij. Ad hoc vide q̄ scripsi. j. de re mili. l. cōtra cesso vide publicā. in verbo augusta maiestas. in qōne ibi posita. Et videtur tur conce idē dicēdū i pscriptiōe, vt si pscriptū ē merū iperiū eo tpe q̄ pōt pu sa bonum ta tpeui⁹ memoria hoim nō exitit fm quosdā pscribat etiaz cons cōsicatio. fiscatic, qz ꝫ pscripta vna re ad aliā separā se pscriptio nō extēdat,

tū ad cohereūē ꝛ dependēte se extēde. vt dicta. l. ij. de bo. vaca. ꝛ. ff. de le. iij. pdus. ℨ. ij. ꝛ de fun. limit. pdus. ℨ. ij. ꝛ de iij. actuqs ꝓua. l. j. ℨ. iulian⁹. Itē qz talz ꝑscriptio ꝓ lege seruāt. ff. ꝺ aq̄ q̄ti. ꝛ eius. ℨ. iure. ℨ. duct⁹ ꝛ tū si ꝙ lege paberet merū impiū. haberet ex cōsecariōne vt dicta. l. j. ā. ne fine iur. ꝓn. cer. iud. lic. cōsec. ij ergo. ꝛc. Itē ad hoc facit rō. l. j. ℨ. ā. cū. l. le. ff. de li. agn. ꝛ de pig. si supar. De ꝑscriptiōe meri iperij rene qō scripti. j. de diuer. offi. l. viros. (Ea) ℣. (Eoz). ℨ. cōitū scholarū

¶ Jnsuper. ℨ. Et sic ordina literā. Jnsuper etiā decernimus senato res qucnarios cetenariosve nō fieri domesticos eoz scz comitum vel militū, qz comites illi nō debēt habere tales domesticos q vide ant sibi subesse. in veritate aūt ꝓtelint. in autē. de man. ꝓnc. ℨ. nō ꝓ mittas. j. ad qō. xvj. q. iij. in venditionibus. Hō est em̄ seruus maioz dīo suo, nec aplis maioz illo qui misit illū. Jo. xiij. ca. vide. ij. q. vij. ꝓ totū. ꝛ facit extra de offi. dele. c. vlti. ij. ꝛ. iij. vñ. Nec discipulus sup magistrū, vj. q. j. sacerdotes, animo celet infamia si filius patrē, discī pulus magistrū, aut superiozem inferior subiugare conet. xcvj. dis. quis dubitet. Sic nō debent monachi manibus laborare, ꝛ eoz ser ui ociari. xvj. q. vlti. in venditionibus. ꝛ facit. ff. de excu. tuto. l. ij. ℨ. j. vnde si inuerta ad eaz dignitatē peruenīat, vt incōueniens sit ꝓsita re patrono opas ipso iure intercidunt. ff. de oper. li. inter fine. ꝛ facit. ff. de iena. con. ciau. l. j. ꝓlt ꝓin. ꝛ de epis. ꝛ cleric. iubem⁹. in fi. Nulla ꝙpe militia ē vt maioz minoz fiuat. xxiij. q. vj. vl. est ordo. ij nōnunꝙ vicarius est melioz pincipali. ff. ꝺ edil. edi. iuxtissime. poti ꝓn. et filꝰ esse potest in maiozi dignitate ꝙ pater. ff. de iniur. sed fi vnius. ℨ. in terdū. ꝛ. iij. dist. nūꝙ. in fi. ꝛ heres potest maioris vel minozis dignitatz esse ꝙ defunctus. ff. de. cur furi. cuius bonis ibi cū accidere ꝛc. Itē potest filius esse maioris vel minozis meriti. ff. de. cōtratab. l. tiꝫ. ℨ. fi emancipatus. in fi. ℨ. (Pena) ℨ. (Quinta) imperiale. vt sepi⁹ dicū est. (Scimo) ℨ. ꝛ dic. i. officialib⁹ q ad hoc scrinīū deputari sunt fisse. ℨ. de appe. eos. ℨ. super hīs. ꝛ hij dicunt als scriniarij. (Passus fuerit) Hiora hoc verbū indefinite ꝓlatū ꝓ eo quod dicet. j. pu. leti. vel. cosul. ꝛc. l. j. in verbo pacis. q. xvij. (Suggesserit) Jnfinuauerit. (Percelledo) feriedo, punīedo. ꝛ hoc latis iuste, illā ꝛ q nō teneī ex officij sui debito, mozaliter peccat si crimen fratris sui ꝙ probare pōt ecclesie nō denūciat. j. q. j. quilqs ꝓ pecunia. ꝛ. ij. q. vij. qua ꝓpter Et nota ꝙ qui tenetur ad crimina nunciada superiozi si hoc non faciat, punitur pena decē libzarum auri vt hic als punit pena trium libzaruz ꝛ vltimi supplicij vt in aūt. de administra. ℨ. sancim⁹. ℣. de fensores. Jnterdū punit pena qnq̄ libzarū auri. ꝛ aut. qō oportet epi. in fi. De hoc etiam scripti. ℨ. de ꝓnar. l. j. post ꝓn. in. fi. glo. Que cunq̄ aūt pena imponit iustissima rone procedit. nā cum ex officio eoz teneantur qd crimina nūciada. si sec⁹ ꝙ opz eueniat, non iudi cantes id facere qui cūcta equa moderatiōe disponūt, sed ipsi ꝓ eo rum tacenē desidia videāt, qō ciuitatis quietē ꝛ reipublice pacem perturbare valeat admisisse. xcvij. di. ecclesiastice. ꝛ facit. ij. q. vij. qua ꝓpter. Paria quidē sunt aliquod malū facere, ꝛ per alios id facti cū ad hoc teneē ex officio nō publicare. j. de ero. mili. an. l. fi. ꝛ de re. eccl. nō alie. c. ij. lib. vj. ¶ Sed infra q̄rit ꝓs est talis nūciatio faciē da? Rñ. illico. vt. ℨ. de stratoꝝ. l. j. in fi. vbi imponit nō nūciāti pena centum libzarum argenti. ꝛ expone illico. i. infra triduum. ℨ. de iudi. cum speciali. vel melius arbitrio iudicis. ff. de iur. delibe. l. j. in fin. ꝛ extra de offi. dele. de causis qui arbitrabitur iuxta locoz. ꝛ tem pozū qualitates. ff. de re iudi. l. ij. quod magis intellecto percipi po test. ff. de solu. qō dicimus vt attendatur in hoc pot⁹ debitū diligē rie ꝙ defect⁹ negligentie inspecta possibilitate eiūdi ad iudicē. ꝛ ipsa crimia nūciādi nō alia. ff. de ꝓbo. ob. cōtinuꝰ. ℨ. cū ita. cū ibi no. Itē scias ꝙ hij q teneī ad crimina nūciāda non tenent ifitere, ꝫ solum probationes exhibere. vt. ij. q. v. ij quapropter. (Jlli). ℨ. (Obseruari) custodiri. (Ratiōe) de qua vi. ℨ. de iure fi. l. j. de pascu. pu. l. j. (Bra dum) qui semper attendendus est in dignitatibus, bonoribus, ꝛ of fitijs decernendis, vt non ꝓius maioꝛem deinde minozem gerat. ff. de mune. ꝛ hono. l. honoz. ℨ. gerēdoz. ñ sed gradatiz tuncta procedāt. e. titu. vt gradatim. in ꝓin. (Quinquēnij) quo vacare debuit. vt. ℨ. de mune. ꝛ hono. non cōti. ab honoribꝰ.) Simulata) Simulare est fingere ꝙ non est. (Usurpare) in mala parte hoc sumitur, de quo vi de. ℨ. de decur. omnes. i. in verbo. ꝓtionia. ¶ Post primam gl. adde. immo sunt ꝓprie comites, vt patet. ℨ. de comiti. rei mili. l. j. ℨ. ij. qui funguntur vice magistri militum. e. l. ij. ꝛ sunt spectabiles, at magister militū est illustris. ℨ. de decur. l. ñ. ꝛ de prefec. preto. l. j. ꝛ. ij.

¶ Jn glo. vlt. ibi defensozē. adde. ad qō infra de exacto. ꝛ executo. l. fine in fi. ℨ. de colla. do. l. j. ꝛ de pala. sacra. lar. quidam. ꝛ supza de of fi. indi. mili. l. nemo. et patet de elec. auaritie. li. vj.

Bzadg in quibus ar tendi de bet.

Filius po test esse in maiori di gnitate ꝙ pr eius.

Crimina ꝺnunciāt debens si epi. in fi. De hoc etiam scripti. ℨ. de ꝓnar. l. j. post ꝓn. in. fi. glo. Que non ꝺnun

¶ Imperator Leo ꝙ hono. Lex. ij.

Hac lege decernimus vt qui in singulis scholis militant: quinq̄ post emerita stipendiorum curricula: ad primiceriozum gradum peruenīunt ꝛ adozata nostre diuinitatis purpura virozum clarissimozum comitum meruerint dignitatem tam cīn

Universidad de Deusto
Biblioteca

gulo quā puilegijs ofbus ſibimet cōpetentibus pfruāt ac deinceps vſq; ad finem vite foro tue celſitudinis tm̄ ſubiaceant. Nec ex alterius cuiuslibet ſententia ciui le ſubire litigium compellantur. ¶ In criminalibus ſane controuerſijs z in publicis tributis; ita z aduerſus tales viros prouincias moderantium congruam iuriſdictionem volumus obſeruari. Ne ſub pretextu conceſſi priuilegij vel flagitiorum creſcat autoritas; vel publica vacilleſ vtilitas.

Hac lege. ¶ Caſus. Militantes in ſingulis ſcholis z q facti ſunt primicerij gaudent cingulo z priuilegijs comtū z nō alibi q̄ coram magiſtro officiorū valent ciuiliter cōuenirī. Sz in controuerſijs criminalibus z cauſis que mouent circa tributa cognoſcūt aduerſus eos pfides prouinciarū z ratione pōit. (Emerſa) finita. (Curricula) repoza. (Diuinitatis) .i. maieſtatis, q̄ ꝺdāmodo eſt diuina vt ſcripſi. ſ. de decur. diue. z de caſtr. l. ij. ibi celitus. (Deſeruerint) nā immeritis dignitas non preſtat. j. de diuer. offi. l. j. z qō ibi ſcripſi. Et attede q̄ tales domeſtici in obſequijs principis militabant, z dicebantur ſcholares. vt hoc tit. Poſt certū tempus ſi mere bant fiebāt primicerij, deinde comites domeſticorū. vt hac. l. ad hoc vide. lxvij. di. per totum. (Quā) De hac dictiōe quot modis accipiatur ſatis no. Archi. de cōſe. di. iij. qūo. (Ac deinceps) ver. (Foro) iudicio. (Subiacet) ſi. in aut. vt omnes obedi. iudi. prouin. ſ. hec cōſiderantes. (Nec ex alterius) ver. Et no q̄ dicit tantūmodo. z ſub dit nec ex alteri⁹. Et ſic facit ad id quod dicēt. j. l. prozi. ad fi. (Sententia) citatoria. (In criminalibus) .ſ. (Controuerſijs) .ſo. hic cōtrouerſiā dici cauſam criminalē. ſic. ſ. vt oēs tā ciui. l. j. ad finez. Itē querimoniā dici cauſam criminalē. vt e. l. poſt princi. z vide q̄ ſcrip. ſ. de iur. fiſ. facultas, ibi cōtrouerſia. Et dic potiſſime hūc. ſ. locū habere in violentijs z ſeditionib⁹ in qbus nulla eſt fori pſcriptio. in auten. vt iud. ſine quo ſuffra. ſ. qō autem primit⁹. Item dic criminali bus ſiue agaſ criminaliter ſiue ciuiliter ex crimine, vt ibi cū dicit z q̄ hinc oriūtur leſiones. (Et in publicis) ver. z dic. i. reipublice debitis. (Tributis) qz illorum ad pincias z pfides ſpectat exactio, z ideo equū eſt vt omnes lites q̄ occaſione tributorū etiam inter priuilegiatos aliās verti poſſent dirimant pfides. qō facit vt quāuis lis pecuniaria ſit z ciuilis, cum tamē de collectis agit cognoſcant iuſti tiarij qb⁹ recollectio z exactio funtionū z collectaz fiſcaliū p dege tas eis prouincias eſt cōmiſſa. Ad qō etiā. ſ. de caſtrenſia. l. ſi. ad fi. z de coll. ſim. ſi. l. j. vbi etiā de hoc ſcripſi. z vide q̄ in ſimili no. Inn. extra de priuileg. recepimus. (Hec ſub) ver. et eſt optima ratio hui⁹. (Priuilegij) Priuilegia declinandi fozum ſunt occaſiones male ficia committēdi. vt hic. z in aut. vt iud. ſine quo. ſuffra. ſ. quod autez primitus. z vt omnes obe. iud. pro. poſt prin. imo ne duz huiuſmodi priuilegia, ſed etiā penarum electio eſt materia criminū iuxta illud q̄nti. in duite accuſato hoc tantū ab effectib⁹ noſtris omniū mortalium noſie peto ne cui nocēti pene pſtetur arbitriū. Inſimitā iudices ſceleribus aperietis audacia ſi penam liceat eligere comdemnato, nec iam nullam mortalium innocentiam trepidatione contineas. Que enim eſt iſta iuſtitie bonitas vnica palpare crimnoſos z vul nera vſq; in diē iudicij incurata ſeruare. l. ſi q̄s d'yacon⁹. min⁹ etiā in dignū minuſq; impiū eſt flagitijs preſidia querere, vt petulentie ſeruire liceat ꝛc. ſupia de na. libe. l. lege. in fin. bene facit. xciij. di. puenit. ij. in fin. z. xxij. q. iij. eſt iniuſta. cum concoz. eoz. vnde remiſſio pec cati non dat licentiā delinquendi. j. q. vij. exigūt. z vide. j. de cohorta li. ſi apparitor. in fi. z qō no. extra de here. ſicut. z. c. ad abolēdā. in fi. z de priuile. tuarum. (Flagitiozum) Flagitiū eſt quod agit indomi ta cupiditas ad cozrumpēdum ſeipſum ſecūdum Papiam. (Vacille) titubet, trepidet, vnde vacillans dicitur inſtabilis. ſ. de veteri iu. enu. l. ij. ſ. ſed cum proſperimus. (Utilitas) circa tributa in quorum exactione publica verſat vtilitas. vt de hoc plene ſcripſi. ſ. de exac. tribu. .l. fin. nota magne. hec ſi quidē vtilitas negligenda nō eſt. xxiij. q. viij. ſimpliciter, duo enim ſunt fundamenta iuſtitie. Primum eſt vt ne cui noceatur. Secundum vt communi vtilitati ſeruiatur dicit Tullius primo de offici. ¶ Poſt gloſ. vlti. adde. oppone ſecundum Lind. z videtur quod ex quo dat in pecuniarijs fozius in criminali bus, ſ. de agen. in re. ex eo rūdit glo. z bene. qō ibi deliquit in vbe, dic in prouincia z optima eſt ſolutio ſi bene intelligatur deſcendens ex illo fonte, q̄ quilibet debet cōueniri vbi deliquit. in aut. qua. in p vincia. ergo cum deliquit, in vbe. z ſi habeat priuilegiū iudicis non tamē loci. qz in loco delicti punitur, vt ibi. z cozā iudice ſpeciali. ſ. ſi deliquit in prouincia cū in prouincia ſit tantū vnus iudex. ſ. preſes. nam omnia prouincialia deſideria que rome diuerſos iudices ha bent in prouincijs ad preſidem pertinent. Cum ergo debeat puniri in loco in quo deliquit merito non habet fori prerogatiuam, qz non eſt iudex ali⁹ niſi preſes, rūdebit ergo cozā preſide. ¶ Unde collige argumētum cōtra fatuum ſcholarem vtſi delinquat neapoli habeat priuilegium fori ſcz iudicis, dic non loci, ſecus ſi extra neapolim qz tūc ſub illo preſide rūdebit in cui⁹ prouincia deliquit, qō eſt notan dum z ſi ſcholares habeāt pro malo ſm Bn. z facit ad hoc. ff. de ic cu. l. ſi. de cuit. reo. dinus. z. l. de militibus. ſ. de exhi. re. l. j. z q̄ ibi no ta. Azo in ſumma. z. j. de re mili. nemo. in fi. z qō no. vj. q. iij. placit. Schola z vide q̄ ſcripſi. ſ. de primi ſa. ſcri. in ſacris. ij. Quid aūt ſi ſcholaris ris reſi extra ſtudiū in loco forte propriæ originis moraſ, ibi tamē animum deo extra reuertēdi an gaudeat priuilegio, vt quod ſic. ff. de poſtli. reuer. l. j. ſ. ſtudium, pe. z fi. z inſti. de re diui. ſ. in his. hoc poteſt dici verū eſſe vbi non habēs tas octoſe moratur. nam tunc ſecus. ff. ex qui. cau. ma. ſi cui. ſ. tandū. z. men anſi. qui mittuntur. in fin. de re mil. l. ij. ſ. ſi ad diem. z. ſ. ſe. z quod n. in mum. rede eis. z. ſ. de epi. z cle. l. fi. ſ. huius. l generaliter. ibi non denegāte aut ūdi an de circa diuina miniſteria defides. z iaut. de ſan. epiſc. ſ. ſi ſeru⁹. z acit beat priui ad vtrāq; queſtionem. ſ. de reſti. mili. l. fi. ar ſi infirmus. vel impedi legio poſt mento alio teneaur priuilegium retinet. ff. ex qui. ca. ma. l. j. ſ. j. in. ri. fi. de ſerui. rufti. pre. attilicinius. z facit ad premiſſa. ff. de iure. iurā. ſemper. ſ. negotiatores. ꝛc. de adul. adulter. in fin. de execut. tu. ld et milites. ſ. fi. z extra de magiſt. quia. ſ. pen. z. ca. fi. ſ. fin. Vel diſtingue aut perpetuo decreuerat in ſtudio morari non vt primo caſu trines at priuilegium, ſecundo non. ar. ff. de ver. ſig. malum. in fine. ex pre miſſis quidem dicunt quod ſi mulier cōiugata que poteſt cōſtituere procuratozem in cauſa criminali ſz regni conſtitutionem po cām ceptam fiat vidua, irrita ſit procuratoris conſtitutio z teneatr ipſa perſonaliter litigare. d. l. adulter. in fi. ad idē facit. ff. de execu. tuto. l. ſi is qui tres. in in princi. Deuenit enim in eum caſum a quo icipe re non poteſt. z. ff. ad. le. aquil. qz in eū. Ad idē facit. ff. de le. ij. tia. ſ. vſuras. z de tute. z ra. diſ. ſi tutor. j. in princip. ff. de poſtu. l. iij. reſp. de adm. tuto. l. tutorem qui. ſ. inde deſcēdit. z de tute. z ra. d. ſ. ſi tuto⁹ z p. o ſoc. ſi id quod. ſ. ſi filius. Ar. contra. ff. de vſu. z arbi. z terū. ſ. fin. ſed ibi eſt caſus contrarius videlicet quod fuit habitati lega ta vidue deinde contraxit matrimonium. certe poterit etiam ſm vi ro cohabitare per quod pater quod ſi pendente cauſa criminali ce pta contra viduam in ipſa contrahat matrimonium, poterit conſti tuere procuratozem. Item q̄ durer facit quod no. ſ. an q̄a in tereſſe nō eſt neceſ. l. j. Ad ides. ff. de inſtito. an eum. ſ. j. ibi vgetate ſtatus nō mutabitur. de neg. geſt. pomponius in negotijs. de eū. l. j. in princ. de iuriſ. om. iudi. cum quedam. ij. reſpō. z illud generaliter tū ſpectandum. d. ſ. ſi filius. z man. ſi procuratozem in princip. doc. l. j. ſ. ſi ſeruus depoſuit. Itē quia priuilegium quod fozitur vgoriente marito, retinet etiam eo mortuo quandiu in viduitate manz. j. h. proxima in principio. z. ff. ad muni. l. filij. ſ. j. de ſena. femine. manūt. de nup. ſ. non tamē. Dano materiam vide per Joā. an. in materia. de reg. iur. decet. z per Ly. ſ. de epiſ. z cler. l. ij. Unde etiaz quo nor. Archi. de ſepul. is qui in gloſſ. vlt. lib. vj. z Buil. in ſpec. de iti. de leg. ſ. vltimo. ver. quis ſit cauſa. ꝛc. z ſeq.

¶ Imperator. Lex. iij.

Quotiens ſuper cauſa ciuili vel etiam crimina li ex ſententia vcz iudicij tui culminis ſcholares vel eozum coniuges ſiue adhuc viuerent eruz maritī: ſiue poſt mortē eoz̄ in viduitate cōſtitute ſint: matreſve eozum in viduitate permanētes aut liberi qui nō ſpecialiter alteri⁹ iudicis iuriſdictiōi ſubiecti cōi tionem ſortiti ſunt: z ſerui ad eos pertinētes cōuenunt: minime eos ceaſve extranei fideiuſſoris exactiōe veari. Sed p cōſuetudine vetuſtiſſima z iugiter obſeruati nu merarīū videlicet ſue ſchole fideiuſſozem prebere ibemus. ¶ Hoc videlicet obſeruādo vt in criminalib⁹ cau ſis qnq; alios primates ex triginta viris a primiceri⁹ vſque ad tricefimum retro numerādis: vna cū numerato volētes. ſ. z nō recuſantes prebeāt fideiuſſozem: aut: tru ſantib⁹ quinq; ſicut dictū eſt viris extraneis in crimna libus tantūmō publicis fideiuſſoz vna cū numerario p beat: ita vt executozib⁹ nō ampli⁹ ab his quaz vnus olt dus ſiue per ſe ſiue p procuratozē rūdeꝛ maluerint pbāt. ¶ In ſubeūdis autē cognitionalib⁹ certaminibus quo tiens cā fuerit arbitro delegata p cōteſtatione litis nūſolidum: z p diffinitione ab arbitro recitanda alteum vnum. Et nihil amplius dari decernimus. ¶ Quod ſi cauſa in iudicio tui culminis ab ipſa conteſtatione litis vel relatione iudicis: aut appellatione interpoſita ven tilatur: pro inducēda cognitiōe nō ampli⁹ quam tres ſo lidos z chartarum vel recitandozū in cognitionibus in ſtrumentozū nomine editiōis: quetiā geſtozum duos tā tummodo ſolidos dabunt. ¶ Quotiens ſane apud vi ros clariſſimos prouinciarū moderatores ex delegatio ne. ſ.

ne. ſ. ſententie tue magnitudinis cōtra viros fortiſſimos ſcholares vel eozum coniuges: vel libe ros: vel ſeruos cognitio celebratur: non amplius q̄z dimidiam partem conſuetorum ſumptuum preberi decernimus.

¶ Hoc etiam adijcendo vt qui acceptis comeatibus ad prouincias profecti fuerint: vſq; ad quinq; menſiuz ſpacium intra quod ipſis erat remeandi licentia nul lam penitus actionem ſuper ciuili videlicet negocio ex ceptis criminibus z tributarijs ſanctionibus ſuſtineāt. ¶ Ne tamen ibi quoq; poſt quinq; ſcilicet comeatus menſes ex ſnia iudicij tue magnitudinis conuentis: in exi gendis fideiuſſoribus aliquod ſentiant detrimentum: iu ratorie eos cautioni ſubemus committi.

¶ Quotiens autem ex verbis z fine vlla ſcriptis prola ta ſnia ijdem fortiſſimi ſcholares vel eozum matres ſeu coniuges vt dictum eſt aut liberi aut ſerui moneantur: nihil ipſa executione ſportularum noie penitus eos vel eozum matres ſeu coniuges: aut liberos ſecundum ſu perius datam diſtinctionez: vel ſeruos prebere decerni mus. Sed ſi talis ſit negocij vilitas vt etiam ſine ſcriptis conſentientibus videlicet partibus ſuper ea poſ ſit cognoſci: expectato ſine ſcriptis (ſicut dictum eſt) ha bende cognitionis euentu: ſi deteriozem calculum re portauerint ſportularum nomine vnum tantummō ſo lidum executori preſtabunt. Si vero cauſe qualitas ha bendam in ſcriptis cognitionem flagitauerit in hoc ne ceſſe eſt caſu interlocutione in ſcriptis proferenda ea q̄ ſupertus de ætatate ſportularum decidendarumq; co gnitionum diſpoſita ſunt obſeruari.

Quotiens. ¶ Diuide hanc legem in quatuor ptes. Sed a ibi In ſubeundis. Tertia ibi. Hoc etiā. Quarta ibi. Quotiens autem. Caſus in prima. Scholares conuenti cauſa ciuili vel criminali coram magiſtro officiorū. matres cōiugeſq; ipoz in vidu tate pmanētes. ac liberi qui ſpāliter alicuius alter⁹ iudicis foro ſub tecti nō ſunt. et ſerui nō debēt. p dādo fideiuſſore vegari. ſed ſufficit eis numerarij ſue ſchole fideiuſſozē dare. In criminalib⁹ vo cauſis dari debēt fideiuſſores quinq; alij primates. a primicerio ſchole vſq; ad tricefimū retronumerandi ſi volunt z nō recuſant. z q̄ ſi recuſant vnus extrane⁹ cū numerario dādus eſt. z pmiſſi citati nō dabūt ege cutoribus ampli⁹ q̄ vnū ſolidū noie ſportularū. (Iudicij) fori. (Cul minis) eminētie, ſublimitatis. (Cōiuges) vgores (Matre) q̄ eſt ter min⁹ vite. in aut. de here. z fal. ſ. his oibus. z q̄ inopinate venit. ff. de condi. z de. l. lege. z repente. in aut. vt facte no. cōſt. ſ. penul. maxime propter peccatū. gj. q. iij. epi ſi ſacerdotali. vide qō ibi no. illā ꝓpter illud homo cirtus moritur. de pen. diſt. j. predixerat. Item propter co gitationē turbat humana fragilitas. ā. q teſt. facere poſ. hac cōſultiſſima. ſ. ar cū humana. Item mors omnes tam liberos q̄ ſeruos abſorbet. ff. qui acc. de pec. eſt an. l. j. ſ. alienatio. Eius enim fortuna cōmunis eſt omnib⁹. ſ. de pac. l. ſi. ofa quo. ij ſoluit. omnium terminꝰ eſt. in aut. de. nup. ſ. deinceps. vide qō ibi not. z in aut. vt fra. fil. ſ. ſi igitur. Antiquus autem ſano z in bona valitudine poſito debet ex humana ſorte cogitatio mortis eſſe. ff. de do. cau. mortis, ſenatus. ſ. mortis multis quippe gūbus mortis periculū metuēdū eſt. vt ibi. Platonis quoq; ſnia eſt. Omne vita ſapientis, cognitionem mor tis eſſe, dicit Hieron⁹ in ep̄o ad Eliodorū ep̄z. Itē de morte quid ſit, z de alia triplici morte. ſ. acerba immatura z matura, vide qō not. Archi. de preb. priui. lib. vj. De triplici morte ſcz nature culpe. et pe ne. vide qō ibi no. q̄. q. iij. precipue. Quot modis accipitur mors in ſcriptura z quot ſunt ſpēs mortis. vide qō ibi not. ij. q. vij. placuit. Dotra bona que de morte conſequimur no. Archi. de pe. di. ij. valiſ pellatione da. (Viduitate) cuius horatoz eſſe nō pōt. qui cōiugia frequentauez que mulie rit. xxvj. di. vnam nūn. in fi. Et no. q̄ vidua largo ſumpto vocabulo res comz dicit. etiā que nūq̄ virū habuit. ff. de ver. ſig. malū. ſ. viduā. imo ſm prehendū quoſdā appellatione vidue continetur etiam ſpōſa. ff. pro dote. l. j. ſ. eſt quomodo. Item ſicut ſponſus dicitur qui nō habet vgorez vt ibi dicitur. Ita & illa ſponſa q̄ nō hz maritū. ſed illa dicitur vidua que virū nō hz. d. ſ. viduā. ergo z ſponſa dicetur vidua q̄ virum non hz, ratio quippe correlationum aliter non paterētur. Et em de neceſſi tate ex quo ſponſus non eſt maritus. z ſponſa non eſt vgor. argu. ad hoc. ff. de fideiuſ. vranius. z ad credē. l. j. ſ. queritum. z extra. de reſti. licet. ij. in fin. vbi not. q̄ probato q̄ aliquis habuerit aliquem vt fi lium, nō eſt neceſſe. pbare q̄ ille habuerit euz vt patrē. q̄ aliter cor relationum ratio non paterētur. De quo tamen dic ve ſcripſi ſupra. de exacto. tributo. l. ij. ſuper gloſ. dicere. Quando q̄z enim fallit rō correlationum, qz interduz eſt ſeruus ſine domino. ff. de li. cauſa. l. ſi vſumfructū. Sed arg. cōtra q̄ ſponſa nō dicat vidua. xxvij. q. j. ſ. ecce. impoſſibilitas. z. xxxiij. di. vidua. z. c. ſeq. Item quia ſponſa cōtinetur appellatione vxoris. ſ. de bo. que li. nō ſine ad fi. ergo nō vidue ſ. de inoffi. teſta. filia. z. ff. de. condi. z demon. titie ſi nō nupſerit. vna qdē z eadē ꝑſona vel res publici iure cēſeri nō poteſt. ff. de vſucapi. eū qui. z ſi quis teſt. li. eſſe inſ. fuerit. l. j. ſ. j. Vide etiā. ar. in cōtrarū ea que ſcripſi. ſ. de incol. l. fi. in verbo mariton. Item dicto. c. vidua dicit fz Bol. q̄ vidua dicitur quaſi a viro ꝺdua. i. diuiſo ſeu ſe parata. z ſic accipitur hic ꝺduo ꝺduas. eſt diuidere vel ſeparare. Et dicit ſic ab ꝺd⁹ q̄ eſt diuiſio vel ſeparatio. inde dicit vidua ſine. diu tate dicta. l. malū. ſ. viduā. in fi. ſ. (Permanētes) Mo. pmanētes. illa em vidua eſt honorāda que vere vidua eſt. Mā que delitijs vacat vi uens mortua eſt. j. ad Timoth. c. v. Nō em luxuriāt⁹ hz pudicis lex poſita eſt. in anten. qui. mo. na. effi. ſui. ſ. fi vero eſtuſa. vnde mater tu telā filiorū gerens ſi luxurietur, alias ſine matrimonio ab ipſa tute la repellitur. vt nor. ſ. quādo mulier tut. offi. aūt. ſacramētū. Solent quoq; vidue ingo ſeruitutis excuſſo agere ſe liberius, adire balnea, volitare p plateas. z vultus circūferre meretricios. vt ait Hieron⁹. ad occeanū de morte fabiole benefacit illud eiuſdē ad aggruentias de monogamia. Legimus in veteri teſtamēto. pōtifices ſemel mari tos z filios ſacerdotū ſi vidue fuerint veſci debere de ſacerdotalib⁹ cibis mortuiſq; ſicut patri z matri ſic exhibēdū feriarū officium. Si nantē alios viros acceperint alienas eas patre z a ſacrificijs fieri. z inter externas debere reputari. Quod quidē obſeruat z gentilitas in cōdemnatione noſtri ſi hoc nō exibeat veritas chriſto, quod tribuit mēdacijs d'yabolo. q̄ z caſtitatis reperit p̄tricē. hicrophanta apud athenas euitat virū. flamen vnius vgoris ad ſacerdotiū admittitur. flamita quoq; vni⁹ mariti vxoz eligitur ad thouri egyptij ſacra ſe mel maritus aſſumitur. z infra. Nam cum ſementem terre bone cen teſimum, ſexageſimum, z tricefimum fructum euangelia doceant. z centenarius pro virginitatis corona primum gradum teneat ſexa genarius pro viduitatis labore. In ſecundo ſit numero trigenarius federa nuptiarum ipſa digitorum coniunctione teſtetur bigamia in quo erit numero immo extra numerum, certe in bona terra non erit ſed in vepribus z ſpinetis. vide. xxxj. q. j. quoniam. De hac materia ſcripſi. ſ. de incol. l. fi. ¶ Et not q̄ dicit permanentes. i. valde effica citerq; manentes z continentes. pre poſitio enim per. auget. ff. de verbo ſign. vbana familia. z plene ſcripſi. ſ. de cenſi. in rub. ¶ Sed pone mulier per virum ſuū executrix in teſtamento relicta ad quod admittit ea z conſuetudo. vt nor. de teſta. c. vlti. lib. vj. ante finita exe cutioné ad ſecūdas nupcias cōuolauit, an priuetur executiōe ſicut z tutela in aūt. vt ma. debi. z credi. ſ. propterea. Et videtur q̄ non, qz hoc nō inuenit cautū in iure. vt no. in ſimili. in aut. de reſti. et ea que pa. in fi. vlti. gl. z qz qō iurto regulis non exprimitur ſupitio. ſz adimentione nō eſt pſumendum. xcvj. di. vbi nam. z extra de tranſ la. epi. inter corporalia vitra medū, cū ibi no. oportet em in his mo dos ſeu cauſas facere manifeſtos in aut. qui, mo. na. effi. ſui. ſ. ſi quis igitur fuerit. z vt liceat matri z auie. ſ. predictis. vbi memoratas, ex ff. de acti. z obli. obligationuz vere. ſ. placet. facit. ff. de verb. oblig. quicq d. ſo. ma. ſi vero. ſ. de viro. cum multis ſi. que ſcripſi. ſ. de inpo. lucr. deſ. l. j. poſt glo. que incipit no. ſic. ad primaz partem prime queſtionis. Et qz non eſt lex aliquid tale dicens. in aut. de non eli. ij. nuben. ſ. finaurem non valuerit ergo nec. nos dicemus. ff. de publi ci. de pactio. Unde caſus omiſſus a principe vel impetrante habetur pro omiſſo de reſcrip. ſuſceptum lib. vj. z a lege. ſ. de edi. pri. an in to tum. z que ſit ſon. conſue. l. j. z a teſtatore. ff. de li. z poſith. commodiſ ſime. de exeu. tu. ex hijs. z a pacīſcēte. ff. ſo. ma. ſi cum dotem. in prin. z. ff. de pac. con. l. ſi. z ab ipſo canone. extra de tempo. ordi. dilectus. et de ſen. excom. ſi qui. li. vj. Econtra q̄ malefomagis expellat ab exe cutione teſtamenti nam per ſecūdas nuptias fregit fidem primam ar. xxvij. di. ſi nupſerit. xxvij. q. j. c. j. in fine. Item fregit fidem primo nubēdo ſcdo. ff. de in ius vo. ſed ſi hac. ij. rū. que em prioꝝ ablata ꝛc. in auten. de nupt. ſ. non tñ. Et quia hic agiſ de anima que eſt rebus eteris preferenda. ſ. de ſacroſanc. eccl. ſancimus. ſi enim pro cauſis corporalibus cogitamus ꝓmagis pro animarū ſalute prouiden tia eſt noſtre ſolicitudinis adhibenda. vt in aut. vt cum de app. co gno. ſ. que obtinere. Magis em conſulendum eſt his quibus pericu lum magis intendit. ff. de car. edi. l. j. ſ. fi. circa maioza enim piculuz vertitur. glo. dift. quieſcamus. z circa vtiliora propenſior eſt cura ad hibenda in aut. de referen. ſ. in prin. Oportet autez aie defuncti me deri. in aūt. de nup. ſ. que vero nunc. ver. qz igitur. z in magnis peri culū vertitur. in aūt. de reſti. ſ. hec ofa. in prin. ſ. de appe. addictos. ar. ꝓ ſpūalib⁹. qz portiora ſunt ampli⁹ faciēdū eſt. xxiij. q. iij. diſplı cet. ver. ſi ergo. z inferdū nō minus pro eccleſia q̄ pro aia in aut. vt ele. qui recte ꝛc. in fin. q̄ ſi cura maioz debet haberi ne fame corpo rali qs pereat. ff. de car. edic. ſed ſi is. ſ. an aūt. maxima ne cibus aſe deficiat eſt habenda. Ineſſe aūt cōditio vſ ſcz vt manēs vidua q̄ ceſſet vgor exequatur. ff. de dona. inter virū z vgo. ſi antea. z cū non ſit vgor ꝛc. cum ibi not. Item ſi curandum eſt de liberatione captino rū. in aut. vt cū de app. cogno. ſ. ſi vnū de predictis. cuz ſalus hois

Viduę q̄ dam ſunt honoran de, quedā vo vitupe rande.

Periculū vbi mai⁹ vrītur ibi cauti⁹ eſt agendū.

Priuile gia ſunt cauſa mul torum ma lorum.

Delīq̄ns in loco de licti cōe niri debet

Mulier executrix teſtamēti viri ſi con ſtet adhe cudas nu ptias an p ſecutur exe cutione.

Universidad de Deusto
Biblioteca

extimari non possit.ff.de dona.le.pen.§.fi. Fortius curandum est de executione relictorū ad pias causas per que anime liberantur.d.§. si vnū de predictis.ver.vnde illi ꝛc.ꝛ.xiij.q.ij.qui oblationes.i.ꝛ.xij.ri. ꝛ.c.clerici.ꝛ.c.anime defunctorū.imo q differūt,vel q difficulter hu iusmodi relicta reddunt exōicandi sunt.vt ibi dicitur. Cura eñ nobis est vtilitatē anime cōseruare.in aut.vt clerici q rece.ꝛc.in fi. Itē quia ordinādo vxorē suam/executionē vt exequat vxorem esse opꝫ i. eius fidei ꝛ puritatis quibus est vxor.puta in viduitate pmanētem que perinde habeā ac si maritus viueret.vt hac.l.cum si.qꝫ ius vxo rium ipsa nō habuit vxoris pnilegio ex officio nō gaudebit.ar.ff. de castren.pec.hereditate.§.i. Separatio eñ fidei dissoluit executionis officii.ff.de sena.femin in fi.de lega.iij.l.ītē legatū.§.penu.quam eñ ad vxorem cōmisit.illud nō quasi ad extraneā.ff.de dona.inter vir.et vxo.cum his status.§.fi. Jn viduitate scz permanentē vt hic, qs est necesse cū participū permanētes ponat rē sic esse vt scripsi.§. de p ci.sacr.scri.in sacris.iij.in prin.imo cum sit honoꝛ viro vxoꝛ ad secū das nuptī. nō transire.in aut.de nup.§.hac nā.in fi.§.trāsiens, vxoꝛ ad secunda.voto priozi viro irrogauit iniuriā.iuxta illud Piero. Ad Elidorū monachū. Vbi honoꝛ non est.ibi cōtēptus est. vbi contem ptus, ibi frequens iniuria. vbi autē iniuria,ibi ꝛ indignatio. ad hoc ꝛꝛ.q.iij. presens.circa mediū. Igitur quadā presumptiōe intelligitur p ipsam legē ꝓterea reuocata.ar.§.de fideicō.fideicōmissum. ꝛ qs ibi no.in fi.gl. Itē cū mater diligat filiū vt seipsam.ff.qs metꝰ causa isti qdem.ꝛ trāsiens ad secda vota presumat adimere vitā filijs ꝛ illaꝫ dare secdo marito.§.de admi.tu.l.ley q.§.ley eñ. Nōne fortiꝰ pīsume tur fraudare animā viri sui pmoꝛtui.cuius oblita pīsumit ꝛ certe sic. in aut.de nup.§.nō tamen.Et facit.ff.de in offi.test.non eñ.eo.ti. de nup.§.de augmentis eū ibi no. Ex viri qppe seductionibꝰ pīsumitur mulier faciliter decipi,ꝛ ppria iura negligere.ut autē.vt immo.ante nup.do.§.j.Et omnis mulier ob infirmitatē nature de facili circūu scribif.vt in aute. de equa.do.§.his cōsequēs,ver.vnde volum⁹.Et aduersus cōmoda ipsius cōsilijs plerunq laboꝛat.§.de spō.l.iij.in fi. ꝛ iō regulariter a publicis actibus remouetur.ff.de reg.in.l.ij.Quid ergo pīsumet ex his postquā secundā virū accipit,sic eñ subdita sibi ꝛ pene famula eius vt hec ꝛ alia plene scrip.j.de re mili.quicūq; sup prima glo. Inimica etiā facta videtur mulier priozi viro per mortē. ad hoc videt.ff.do iur.do.cū in fundo.§.sed si non sit.ꝛ de penis. ci cero. ꝛ extra de postu.bone.j.in fi.ꝛ qs ibi not.in glo.vlti.ꝛ.ff.de his qui.vt iij.lig. si inimicitie.vnde multe gaudent de morte maritoꝝ dicit gl.ff.de condi.ꝛ demō.pater seuerinā.§.socrus.in fi.§.nā diuersa virorum caruisse lectant.querunt̄q alios nō quibus iuxta dei sentē tiam seruiant,sed quibus imperent.vnde ꝛ pauperes eligunt, vt nomen tantū virorum habere videantur,qui patienter rivales sustineant.si mutauerint illico proijciendi vt ait hieronimus ad principiam virginē de vita ꝛ obitu marcelle. Tales mulieres blasphemāt deū, ꝛ infamāt ꝓi euangeliū dū contra legē fidemq; nature ea q̄ ꝓtiana est,ꝛ ex lege dei subietta viro imperare desiderat.cū etiaꝫ gētiles fe mine viris suis seruiant cōi lege nature.xxxiij.q.v.cū caput. Item fa cit.ff.de rit.nup.quāꝫ.de leg.ij.vnū.§.pe.ꝛ.ff. de auro ꝛ arg. le.l.iij. in fi.ꝛ l.iiij.ff.de cond.ꝛ demō.cum vir.ꝛ.l.cuꝫ fuerit,ꝛ quod. nor.ff. de fideic.li.ij.lucius.in gl.q.nō videtur ꝛc.ꝛ plura ex his q̄ scripsi.§. de inco.l.§.in verbo pūnate ad secundā ptem questiōis ex hec tenes re tutius est.(Aut)ver.(Liberi)vide.§.de decur.si quis.(Speciali ter)spem quippe cū genere cōcurrente preferī species.ff. de penis. sanctio.cū plaribus similibꝰ.(Sortiti)vide.§.q̄do ꝛ q.quar.pars. l.ij.§.q̄ si.in verbo sortiatur.(Fideiussoris)alias fideiussionis.(Ex actione)vide.§.de digni.quotiens.ibi concussione.(Sed pro)versi. (Consuetudine)q̄ plurimū valet in iudicijs,vnde murat ꝛ tollit iudi ciarium ordinem.vt no. Jnno.extra de libel.obl.ꝛ.i.vide que scripsi. j.de diuer.offi.l.viros.ꝛ.§.de exacto.tribu.missi.(Obseruata)custo dita,ꝛ videtur hoc superfluo dictum postquam dicit verissimaꝫ. (hoc vꝰ).§. (Primates)pores.(Volentes)scz primates.(Recu santes)refugientes.in his enim non cadit obligatio.(Aut)versicu. (Extraneis)extra se holā.(Tantummodo publicis) Ex hac litera videtur quod solum in causis criminalibꝰ q̄ p publicis criminibus intentatur prestetur fideiussio de iudicio sisti. cōtrariuꝫ tū seruatur. (Numeratio)eratio.qui sic dictus est,qz publicū nummū pro stipē dijs erogat.(Ꝛra vt)ver.(Amplius)nō plus.(Unus solidus) qui dabatur per rales citatos ipsis executoribus ꝛ citatoribꝰ initio litis ꝛ cause. ¶ Jn subeundis.Casus.Cum cōueniūtur scholares coꝛā iu dice delegato per magistrum officiozum dabūt ipsi iudici nole spor tularum pro contestatione litis vnum solidū,ꝛ pro diffinitiōe.i.sen tentia vnum alterū.Si autem conueniantur coram magistro officio rum ab ipsa contestatione litis, vl relatiōe facta per iudicem aut ap pellatione ad eum interposita in litis initio dabūt magistro officio rum tres solidos pro admittendis ꝛ recitandis munimētis ꝛ instru mentis.ac actorum copijs vel exemplis duos solidos soluent. Si ve ro cōueniantur coꝛā presidibus prouinciarum ex delegatione magi stri officiozum,dabūt dimidiam partē sumptuū p dictoꝝ.(Certami nibus)pugnis iudicialibus,in quibus locum habet defensio que de iure naturali debetur.i clem.de re iudi.pastoralis,sicut i pugna que extra iudiciū fit.ff.de iniū.ꝛ iure.l.ū.que etiā brutis cōpetit.ff. si q. pau.fe.di.l.j.§.cuꝫ arietes ꝛ habes idē verbū.§.de presci.ꝛꝛ. anno. l.fi.in prin.(Diffinitione).i.sentētia diffinitiua.§.de prox.sacro.scr. in sacris. iij.in fine.(Recitāda)in scriptis,pferenda ꝛ legenda.§. de ven.re.ci.l.iij.ad fi.(Alterū) vnus modus loquēdi fm nos.(Et ni hil)ver.Et est simile.§.de proꝛ.sacr.scri.in sacris.q̄ post pn.Utrū aūt possit esculentū ꝛ poculētum recipe.ibi scripsi.(Quod si cā).§. (Judicio) foro.(Tui culminis) sublimitatis,excellētie.ꝛ loquitur magistro officiozū.(Relatiōe)q̄ forte cā erat delegata,nō diffinē da,sed referenda.(appellatione)ex hoc dici cōsueuit q̄ iudex appel lationis licite potest exigere sportulas.nā illas exigit delegatus,d.l. in sacris.in prin.licet illa intelligit in arbitro,de quo vide qs ibi scri psi.¶ Et nota quod iudex appellationū debet ex maioribus iudici bus cōstitui.in aut.vt omnes obe.iud.,pun.§.arripiat.ꝛ hic pōt fer re sententiā in domo sua.ꝛ vbiq; in loco publico ꝛ honesto.vt no.§. de sena.cū sententiā.(Solidos)dabūt .quod est.j.(Chartarū).i.pū de bilcarum que fidem faciunt.ꝛ vide quod scripsi.§.de tabular.gene rali.(Recitandoꝝ)Nota qs ea dicūtur recitari que scripta sunt.de hoc scripsi.§.de ven.re.ci.l.iij.§.in pronūciās.(Bestiarum) actoruꝫ. ꝛ de gestis vide quod no. Jnno.extra de procur.c.j.(Quotiens) §. (Sane) recte, certe.(Celebratur) digno modo agatur.

Appellatiōis re sententiā in domo sua.ꝛ vbiq; in loco publico ꝛ honesto.vt no.§. de sena.cū sententiā.(Solidos)dabūt .quod est.j.(Chartarū).i.pū de bilcarum que fidem faciunt.ꝛ vide quod scripsi.§.de tabular.gene rali.(Recitandoꝝ)Nota qs ea dicūtur recitari que scripta sunt.de hoc scripsi.§.de ven.re.ci.l.iij.§.in pronūciās.(Bestiarum) actoruꝫ. ꝛ de gestis vide quod no. Jnno.extra de procur.c.j.(Quotiens) §. (Sane) recte, certe.(Celebratur) digno modo agatur.

¶ Hoc etiam.Casus. Adilites redeuntes ad prouincias comeatu accepto intra quinque mēses cōueniri non possunt nisi criminaliter ꝛ sp̄functionibus tributoꝝ, ꝛ si post quinq; menses cozaꝫ magistro officioꝝ cōuenientur nō coguntur ad exactionem fideiussoꝝ sed cōmittuntur iuratoꝛie cautioni.(Comeatibus) licentijs proficiscen di.(Tributarijs)vide.§.i.proꝛi.(Nec temē).§.(Judicij) foꝛi(Detrimēti) damnum.ꝛ vide.§.de digni. quotiens in verbo concussione. ¶ Jn gl.ꝑprie.ibi tributis.adde.sic impꝛopꝛie ponit exceptio. §.de profes.ꝛ medi.l.reddatur. ¶ Jn gl.scz in pronūciās ibi,dictus, §.fi.adde,sed certe.ibi de hoc nihil dicitur.

Sniai no tonis an sit proferē da in scri ptis.

¶ Quotiēs. Casus. Si tales nullites,matres,vxores,liberi,aut ser ui eoꝝ.i.famuli cōueniantur verbaliter absq; literis citatoꝛijs,non dabūt aliq̄ nomine spōtularū, sed si causa sit adeo modica in qua de partijs cōsensu procedi valeat sine scriptis ꝛ illi succūbāt in ea da bunt nomine spōtularū vnū solidum executoribus q̄ si cause quali tas exigat vt in scriptis procedat in ea,q; tunc in scriptis est,ꝓferē da sententia,dabunt spōtulas q̄ supius sunt distincte. (Sine vlla) Nō videtur suffecisse quod dicit verbis scz adiecit sine vlla scriptura quod facit pro eo qs not.ff.de leg.ij.l.fi.§.j.in gl.quasi dicat.ad idez. §.de legi here.l.fi.§.cum autē.ꝛ in aut.de instru.ca.§. in his. ibi tres ꝛ nō vnus,ꝛ de here.ab intesta.§.si igit.ver.hmōi.ꝛ.§.de epis.ꝛ cler. l.fi.§.j.ver.a sponsa autē.Ar.cōtra.xix.di.si romanozū.cū multis cō cor.in gbus pt̄ qs verba gnialiter aut indiffinite,plata oia particu laria cōp̄hēdūt.ad idē.ff.de wa.vin.si collatane⁹.§.ꝓterea.vbi cū de vnus intelligit tū.ꝛ qs no.ff.q.mo.pig.vel.hypo.sol.l.sicut.penult. risso.ꝛ vide qs no.extra de dona.pastoralis.in ij.gl.ꝛ qs not. Arch. dicto.c.fi romanoꝝm.ꝛ Jo.an.de elec.vt circa.in gl.mag. li. vi. vbi plene discutit qs indefinita locutio equipollet vniuersali.ꝛ.ff. de dolo.nō debet.ꝛ qs ibi no.in fi.(Adhoneatur)scz tā in ciuili q̄ in crimi nali.(Nihil)patet hic quod vbi ꝑcedunt ex non scripto sportule nō prestantur.ad idē.§.de proꝛi.sacro.scri.in sacris.iij.§.fi vero ex depo sitiōe,ꝛ in aut.de man.pūn.§.fit tibi. Alij contra.ꝛ hoc fit in pnule gium militum cōstitutū.sic ꝛ in.d.§.fi vero ex depositiōe.vbi de hoc scripsi. Item.in.d.§.fit tibi.litigatores erant pauperes.ꝛ sic videtur sentire Bul.in spec.ꝛ de fala.§.j.pfi. si vero est ordinarius.(Ipsa) alias ab ipsa.(Diffinitionē) alias distinctionē.(Sed si)versi.(Utilitas) facit in aut.de manda.princip.§.fit tibi.(Cognosci)Hec litera allegatur pro casu quod libellus de consensu partium possit exꝑesse remitti. cōmunis tū doctoꝝ opinio est quod nec tacite nec exꝑesse remitti pōt.vt plene scrip.j.de re mi.l.fi.§.vt aūt.vbi ꝑtenditꝰ. Pu to melꝰ distinguī.aut loquimur de libello offerendo reo ad iudiciū vocatoꝛ,ꝛ hic possit exꝑesse remitti vt hic patet apte cū suis similibus q̄ aliter senserit Ar.de iser,vt scripsi.§.de naufra.de submersis. Aut de libello offerēdo iudici ꝛ hic nec tacite,nec exꝑsse remitti potest ꝛ sic intelligo rationes ꝛ iura cōtraria. Promptum est enim leges legibus concordare.§.de in officio.do.l.j.vnde ꝛ lex.que maio ris est potestatis quā pactum contrahentium.vt scripsi dicta.leg.de submercis.quamuis in summarijs statuerit non offerendū libellum particum fm petitionem sententia fit dicranda,voluit tamen quod petitio que idem est quod libellus fit iudici offerenda.in clemēti. de verborum significasepe.(Deteriozem)Quid si meliozem.an hec lex locum habere non videtur.argu. a contrario quod est fortissimum. ff.de offic.eius.l.j.§.huius rei.ꝛ quia hoc statutum est vt consoletur ex cōtraria sententia quam reportat ne afflictio superadderatur afflicto.ff.de offici.ꝓfi.dinus. hoc cessante cessabit ꝛ dispositio summe (Calculum.).i.determinationem ꝛ diffinitionem sententie.vj.q.iij. si inter.extra de fide instru.cum dilectus.ꝛ de resti.spo.literas. Ire calculus dicus est carbo cum quo curatus est.Esaias.vij.q.j.in scri pturis

Libellus an possit de consen su partiuꝫ remitti.

Calculus modo sen tētia, modo carbo nem signi ficat.

pturis.(Tantūmodo)facit pro eo quod supra dictū est.(Si vero) ver.(Fiagit auerit)exegerit.(Interlocutione)id est diffinitiua.(In scriptis) patet hic q̄ cū in causa procedit ur in scriptis pura oblata libello ꝛ aliꝫ solēnitatibus obseruatis sniain scriptis est ꝓferenda Econtra.cum ex non scriptis.naim est necesse vt snia feratur in scri pris nam tunc scz cum proceditur.absq; libello etiam sine scriptis causa examinatur vt no.in auten. vt iudi.sine quoquo suffra.§.necessitate.m.de hoc in spe.de senten.§.iuxta.ver.non valet etiam.

Sententia interlocutoria non est necessitate in scriptis ꝓferenda.

¶ Sed quid interlocutoria? Respondetur non est in scriptis necessario proferenda,sed in actorum scripturis redigenda.vt no.extra de proba.quoniam.ꝛ per Jo.an.de re iudi.c.vlti.in prin.li.vj.vbi etiam agit de diffinitiua.ibi videas.in verbo instrumentum.

¶ Secundo queriꝭ an interlocutoria possit ferri absente parte? Vi detur aperte quod sic.ff.de arbi.l.diem proferre.in prin.ꝛ hoc no. eo.ti.§ interpellatur.ꝛ.ff.de offi.proconsul.nec quicq̄.ꝛ per Jnnoc. extra de accu.ad petitionem,ꝛ de procura.auditis. Puto melius distinguī.aut absens est contumax, ꝛ nullum sibi ex interlocutoria paratur preiudicium vt tunc possit fieri absente parte.arg. iurium predictorum. Aut non per contumaciam abest ꝛ sibi ex interlocu toria preiudicium paratur,ꝛ tunc non possit.vt.§.de dik.a proceden te.ff.de reg.iuꝛ.oia.ꝛ qs ibi not.ꝛ.xij.q.ij.oia.ꝛ.c.non oportet.ꝛ c.ab sente.ꝛ plene scripsi.§.de agri.ꝛ censi.l.fi.in no.magna.q.j. Si enim contumaciter abest,tunc pro presente habetur. in auten.vt omnes obe.iudi.proum.§.fi vero neq; secus in non contumace.ff.de re iu di.de vnoquoq;.§.quo ꝛ quādo iudex.ea que ꝛc.extra de re iudi.cū bertholdus.in gl.ꝛ facit extra de appel.significante.ꝛ quod ibi not.

Tertio querit quid in notoriis an sit in scriptis snia proferen da? dicit Jnno.extra de verb.signi.ex parte.in gl.sed dices.ꝛc.q̄ si crimen.vel fauria est notoria nō est necesse ferri sniam. Ber.vero no.contrariuꝫ extra de dinoꝛ.poꝛo in pn.super hoc dicit Archi.ij. q.j.que lotharius quod non est necesse in scriptis ꝛ solemniter ferri. p ea q̄ no.dicto.§.necessitatē. Jn causa matrimoniali ob fauorem filiozum rener sententia lata sine scripto.extra de testi.albericus.

¶ Quarto queritur quid si appellatur ab iterlocutoria vtrū sit ne cesse in scriptis appellari. Videtur q̄ nō cū in scriptis non ꝓferatur vt predictū est.ergo nec in scriptis appellabitur ad idē est qs not.ff. de apel.l.ij. Econtra est apte de appel.c.j.lib.vj.ꝛ hoc vt approbare Petrꝰ.§.de opp.eos.in fi. Utrū aūt sententia que fert sup̄ peremptoria admittēda vel nō sit iterlocutoria,vel diffinitiua.not. Jo. an.in clem.de appel.c.vlti.(Sa)tolle obseruari.quod est infra.

¶ Jn glo.scz citatoria ibi de iure.adde.subaudi speciali.vt ar.§.digni.l.pe.in fi.ꝛ de pn.agē.in redꝰ.l.fi.§.hoc etiam. ¶ Jn gl.vl.ibi in fi.adde,sic ꝛ aliud relaxatur de consensu partium.in auten. de litig. §.ad excludendas.in fi.ꝛ.ff.de fer.l.j.ꝛ extra de testi c.cuis.

De castrensi omnium palatinorum peculio.

Titulus.xxx.

Peculius clericonꝫ est duplex

¶ (Peculio) Peculiū non cadit in libero patrefamilias.ff.de verbo.signi.paterfamilias. Quid autem sit peculiū habes.ff.de pec.l.j. multi autem sunt peculium habentes videlicet palatini milites ꝛ alij de quibus cura non est,quia nota sunt in ecclesia vero habent peculium clerici.extra de pecu.cleri.per totū. De quo ad simpliciū legistarū notitiā. Dic q̄ est duplex scz ꝑpium,ꝛ ab ecclesia quesi tum.ꝛij.q.j.ēpi de reb⁹. De peculio ꝑpio vl ꝓpter ecclesiam acqui sito.potest clericus sicuti voluerit ordinare ibide.ꝛ.c.ij. sequētibus ꝛ tale peculiū clerici dicerni debet a reb⁹ ecclesie per scripturam.c. q.manifesta.ꝛ extra de pecu cle.presbyter. De peculio ratione eccle sie habito quod volunt facere nequeunt, quia non sunt nisi dispen satores ipsius,eo.titu.inquirendum.ꝛ dicto.c.epi.ꝛ.q.ij.per totum. Presbyter quoq; peculium ꝓpium non habens si ꝓtemat̄ prędia illius ecclesie debent esse ad quam nil habens ipse peruenit.eo. tit.vt vnusquisq;. Et ideo de oblationibus vel votis fidelium cleri cus peculium faciens nō debet ecclesie subtrahere,si nō vult cum iu de fure sacrilegio dānari.dicto.c.inquirendū. De prelato qui de pe culio ecclesie,seu pecunia emit nomine ꝓpio seu alieno.habes di cto.c.presbyter. Item si de rebus seu de peculio ecclesie emi equum an ille sit meus.habes.ij.q.j.res ecclesie. An potest successoꝛ renoꝛ care q̄ prelatus nomie alieno de peculio ecclesie,seu de bonis ab ec clesia procedentibus comparauit.habes dicto.c.inquirēdū. Item ad quem successio vel ordinatio rerum clericoꝝm ab intestato mo rientium debeat pertinere,vide p Jnno.ꝛ Bart.extra de verb.signi. cum tibi. An donatio illa quam facit prelatus in egritudine.de qua plene no. Jnnocen.extra de testi.cum in officijs.sit sine traditione. Et ad eā implendam tencatur successoꝛ. vt not. Jnno.extra de pe cu.cleri.ad hec. An etiā episcopus quicquid post suam cansecratio nem acquirit de peculio siue bonis ecclesie,acquirere ꝓsumatur. Et an tunc empta heredis ipsius prelati,vel ecclesie debent esse ha bes.eo.titu.c.j.de succes.ab intesta.c.ij.ꝛ de ꝑiuil.cū olim.ij. Quid etiam si prelatus de peculio ecclesie potuit acquirere ipsi ecclesie ꝛ non fecit an debet restituere.habes.xij.q.iij.quicunq;. De his ꝛ si militibus ꝛ plura not⁹ Jnn.dicto.c.cum in officijs.

¶ Imperator Constan. Lex vnica.

Omnes palatinos quos edicti nostri tādudum certa priuilegia supfundunt:rem si quam dum in palatio nostro morantur: vel si parcimonia ꝓpria ācierit:vel donis nostris fuerit cōsecuti, vt castrē se peculiū habere precipimus. Quid enim taꝫ ex castris est:q̄ quod nobis conscijs:ac prope sub conspectibus nostris acquiritur. Sed nec alieni sunt a puluere ꝛ la bore castrorū qui signa nostra comitātur qui ꝓto sunt super actibus quos intentos:ꝛ eruditis studij itinerum prolixitas:ꝛ expeditionum difficultas exercet. Jdeoq; palatini nostri qui priuilegijs edicti vti potuere pe culia sua precipua retinent:que dum in palatio nostro constituti sunt:aut labore vt dictum est ꝓpꝛio:aut do natione nostra quesierunt.

Omnes. ¶ Casus. Adilitantes in palatio principis que ac quirūt ex donis iperialibꝰ,aut parcimonia eoꝝ aut labore, pcipuū habent vt castrēse peculiū.ꝛ ponit pulchras rones. (Palatinos)item alios de quibꝰ dicitur.j.de castren.pec.mil.l.fi. (Quos hoc relatiuū ponitur hic declaratiue.sic.ff.de iust.ꝛ iure.l. oēs populi.ꝛ.§.ce sum.trini.le.pū.fꝛ vnū intellectū illius quos no stre clemētie ꝛc. Interdū ꝓ ponit restrictiue.vt.ff.de leg.iij.ea ta me. Interdū vero inducit cōditionē.ff.de manu.test.testamēto.ff.cū ita. De hoc no.ff.de penis.l.nā quod.in fi.de ali.le.a filio,in fi.de cō trahen.emp.si debitoꝛ.§.i.de vino.le.l.v.Vel.dicas fꝛ Bar.in.d.l.f. §.de summa trini.Aliquādo p relatiuū adiungitur qualitas natura lis q̄ inest omnibus de genere,ꝛ tūc ponit declaratiue.vt.ff. de iust. ꝛ iure.oēs populi.Nā ibi ponit oēs qui legibꝰ ꝛ moribus ꝛc.q scit cet oēs. Aliqn per relatiuū adiūcitur qualitas que naturaliter non inest oibꝰ de populo,ꝛ tūc aut apponitur cum copula,ꝛ ponitur an gmentatiue. Aut sine copula ꝛ ponitur restrictiue.vt.d.l.ea tamen. (Edicti)precepti.(Certa) nam priuilegium debet esse certum,vt causas ꝛ cuncta contineat.vide que scripsi.§.de exec.mune.eam le gem.(Superfundūt).Hoꝛa q̄ priuilegium dicit superfundere pri uilegiatū. Itē decozat eum.liij.dist.frequens.est em lex priuata,ꝛ ideo vltra publice legis bñficiū debet aliq̄d superaddere priuilegia to,ꝛ murare dicitur causam ipsius.ff.fi qs cau.qui auten.in princip. (Parcimonia)propria vt ꝓpio labore.vt dicit.j.in fi.legis. (Do nis)scz beneficio principali collatis in eos.ff.de euict.lucius de rei vend. Item si verberatū.§.fi.§.de per.bo.sub.l.j.in fin,ꝛ de qua pre scri.l.j.ꝛ.de re mili.l.j.ꝛ de ero.mili.an.fortissimi.§.de pala,sacr.lar. palatinos.xvj.q.vj.illud.vel munificentia.in aut.de ex.res.§.optimū.vel.j.liberalitate.ff.de leg iij.patronus.ij.risso.ꝛ.§.si soci.libe.im pe.l.j.ꝛ.d.l.j.supra.de peti.bo.sub.vbi ꝓ eodem accipitur munificentia ꝛ liberalitas.(Vel prouisionibus supra de episco.ꝛ cleri.le.ij. hec dona.Interdum imperiali manu penduntur.j.titu.iij.l.ij.post princ.Ex his liquide patet q̄ feuda sunt castrensia.ad quod etiam. ff.de mino.l.iij.§.fi ge minoꝛi.ibi ius militie ꝛc.ꝛ.§. de silentia.l.fi.

¶ Huiusmodi enim dona ꝛ donatarium. ꝛ donatoꝛem quam nos bilitate sublimant.vnde Cassio.vij.varia. Nostrum dare nobilitas est dona regalia suis parua sublimant, quia simul et multoꝝm gratiam reperisse creditur qui principali munere sublimatur. Nam ꝛ omne donum ꝛ remuneratio species est honoꝛis.in aut.de nō eli, secundo mibi.§.j. Ad qd.ff.de le.prestā.illū.§.fi legata.ver.sed etiā. vnde hec dona dicūtur cōcitoria. qr citāt animos militum ad obe diendum principi fm Bug. Et ex dono licet si nō ꝓstetur nulla sit reprehensio,plerūq; tū laus est si ꝓstetur.ff.de verb.signifi.cedere. §.munus vnde Prouer.xxij. Hiam ꝛ honoꝛē acquirit qui datu mu nera,animā autez tollit accipientis.ꝛ.c.xvij. Donum hominis.di latat viam eius,ꝛ ante principes spaciū ei facit. ¶ De premissa materia vtrum feuda sint castrensia tractat An. de Jser.prima ru bri. li.feu,ꝛ in pream.qō.iij. (Et castrense peculium) non ergo filiusfamilias talia dona querit patri suo.vt in concoꝛ. hic in gloss. Sed quid in aliꝭ non palatinis.puta ambaxiatoribus quibus rex donat interdū an fiet hoc donuz castrensis peculij.certe non cū ces sent in eis rationes hic posite.ergo ꝛ lex.ff.de iure patro.adigere.§. Quis.de repu.l.fin.§.ait lex. Tunc remanet vetus qō an teneantur ea reddere ciuitati que misit illos. hanc questionē vide infra de cas stren.pecu.mili.l.j.ibi hereditates.(Habere) sine adhuc palatiū ꝛc, supra titu.j.in fin.(Quid enim)ver.Et est bona ratio ꝓmissoꝝm. (Ex castris) Nota hoc ꝓ eo quod scripsi.§.de omni agro deser. qui per potentiam ibi ex eadem substantia.(Sit)hoc verbū cū per se subsistit, nihil aliud significat q̄ existit.ff.de iud.si fideicommis sum.fol.ma.si cum dore.§.trāsgrediamur.ꝛ de le.j.cū reo.ij.respon. ꝛ ibi no.(Conscijs)cōscius est particeps in cōscientia. (Prope)als prope.(Cōspectibus)aspectibꝰ,qs est cū volūtate videre.(Sz nec) ver.Et est alia rō ad ꝓmissa.(Alieni)extranei.(A puluere)ac sudo re.§.de pri.sa.scri.iubemus.Et ex hoc sumitur,ar.ad qōē an comi

Universidad de Deusto
Biblioteca

tes ꝛ barones habẽtes feuda,si cũ principe in eĩ⁹ obseq̃ijs iugiter morã trahunt teneanꝫ pro feudis q̃ sub rege possidẽt p̃stare seruitia vel adhoas que p̃starẽt alĩs ꝓ feudis eisdẽ.Et videt qõ nõ, sed ad hoc debeãt immunitate gaudere, ar, huius litere. Jtẽ ob ministeria que regi exhibẽt,nec suis gdem negotijs curã vel pmotione impendere possume supra de filẽtiarijs.l.fi.ℊ.ad hec.Quinimmo arcentur ꝛ ꝓhibẽtur expresse sibĩ alienisq̃ obseq̃ijs vacare.j.de re mil.nemo. cum ibi no.Et quia regulariter oẽs palatini sunt immunes patrimonialibus.ℊ.tit.ℊ.l.j.ꝛ.ĥ.ibi nec etiam ꝛc.Nã ꝛ medici ꝛ doctores legum alõsiq̃ literarũ professores a patrimonialibꝫ sunt immunes .ℊ. de profes.ꝛ medi.l.medicos.ꝛ qs ibi not.in ꝓbo ab oibus,ꝛ alij de q bus scripsi.ℊ.de muneri.patri.l.ĥ.in quib⁹ non tanta vel saltem non maiori immunitatis est rõ.Cũ ergo in eis par vl similis sit militia gu etiã maior par vl simili ac maiorꝛ fructuosior sit labor cõsiliũ iusti ꝛ cõpetẽs videt hũsdẽ vtrosq̃ priuilegijs gfari.ℊ.de pala.sacra.lar.l. fi.cum concor. Ad idẽ facit.ff.de excu.iurispitos,ℊ.eo.ti.ie.ĥ.cũ con cor.extra de cleri.nõ resi.decetero.ꝛ.c. cũ dilectus. ꝛ.li.vj.de priuil. c.ũ.Immunitate nãq; digni sunt quos regũ lateris comitatus illustrat.ℊ.de propo.la.l.j.sed cupiditatis inexplebilis fiscus hãc hodie iustitiã nõ attendit. Et ideo quidã dicunt cõsiderandas esse adhoamentozũ seu seruitiozũ q̃ debẽtur p̃states ꝛ eoz que p eos impẽdun tur obsequiozũ seu munerũ qualitates. Quid em si regis hostiarius teneret a rege baroniã ꝓ qua debeat.ɣ.aut plura seruitia militũ,dicemus ne tota remitti debẽt.immo non. arg.ℊ.de agri.ꝛ cen,queadmodũ ibi parua portione terre ꝛc.ꝛ extra de testa.relatum.ũ.ibi iura seruitũ mentum ꝛc.de priuille.vt priuilegia ibi ne si ꝓ duobus aut tribus denarijs ꝛc.olias plus dispendij q̃ compendiũ ex talium obseq̃ijs reipublice redundaret quo d lex abhorret.ℊ.de anno.ꝛ tri. mediterranee.et quod ibi scripsi.Ad idem de iur.immu. sup.ℊ.licet. ꝛ.ℊ.negociatores. vbi non omnis negotiator gaudet immunitate , sed is qui nauigat sua naui.ꝛ non minoris capacitatis decem militũ modiorum.Neque enim omnis qui dignitatem habet, hac debet immunitate letari,sed solum is cui meritozum suffragantur insignia.ℊ. de anno.ci.l.j.de comi.rei mili.l.j.ℑ.de diuer.offi.l.j.cum multis.con cor.quas ibi scripsi. habenda quidem est consideratio meritozum vt hoc bene cogniti priuilegium consequantur. nec eo passim fruantur indigni.ℊ.de decurioni.eum qui.ꝛ qui suis potius quam publicis obseq̃uis adherent.ℊ.de diseuss.l.fi. Stipẽdia quippe rei publice non ex otio,sed longo sudore querũtur.ℊ.de vesti.olo.l.fi.in fin. Sic ꝛ immunitates pariter ꝛ honozes.ℊ.de ꝓpri.sacro.scri. iubemꝰ ꝛ beneficia sudoribus conferuntur seu deferuntur.ℑ.de appari.mag. mit.numerarios,ꝛ de appa.prefec.pieto.l.iij. post prin. Ergo iuxta congruentiam ꝛ exigentiam meritozum sit concedenda vocatio munerum.Unde talia p̃stantur iuxta cuiusq; locum ꝛ meritum.ɣij.q. ij.vlterane.ꝛ laboꝛez vt iuxta illius modũ fiat diuisio meritozum.vt ibi.ꝛ.q.ij.c.vltimo. Ad idẽ est.xxxix.di.ℊ.j.ꝛ quod ibi no,nã dona ꝓ officiozum sedulitate sunt distribuenda.ea.q.ij. concesso.Et remunerationes fiant his qui fortiter fecerunt.ff.de bo.dam.l.penult. ℊ.fi.Ad quod etiam.ℑ.de ero.mil.an.fortissimi.ꝛ.ℊ.de doñ.le.penult. ℊ.Simili etiã modo.ibi aliquis fortissimus miles ꝛc.ꝛ de offi.ꝓe.pretor.affri.l.j.in fi.ij.col.ibi.fm laboꝛes suos de imperiali largitate/remunerationem sperare debent. Jn conferendis enim beneficijs debet esse dignitatis in quo ꝛ mores eius erunt spectandi in quem beneficium conferetur, ꝛ animus circa nos comitas ꝛ societas vite, ꝛ ad nostras vtilitates officia ante collata.dicit Tullius.ℑ.de offici. imo etiam successores antistitum remunerare debent eos quos cõstituerit discipline ꝛ charitatis obseq̃io predecessoꝛi suo fideliter parauisse.ɣij.q.ij.hec huiusmodi.quia durum est ꝛc.ꝛ.c.in fine.et talibus preferendi videntur qui prius obseq̃ia prestiterunt. ꝛ qui prius predecessoꝛi quam fibi ar.ℊ.de ope.pu.le.fin.de na.libe.l.iij.in fine ꝛ quo.in pig.ba.l.fi.ff.de ope.pu.l.fi. ¶ Alij fisco fauẽtes his omnibus non attentis contrariũ dicunt, asserentes iam in feudalibus quã in censualibus secus esse.Nam in feudalibus rex habet directum dominium feudatarius vsile. Jn censualibus vtrũq; dominium transit in possessoem.ℊ.de feud.patri.feudi.ꝛ extra de reli. do.constitutus. Sed hec ratio est contra id quod not.ℊ.ti.ĩ.l.j.que dicit generaliter a patrimonialibus immunes esse.ꝛ contra dictam.l. medicos.ℊ.de profess.ꝛ medi.ꝛ quod ibi notaꝛ.Tempoze quidẽ istarũ legum nõ erat cõtractus feudalis.sed solũ ꝓ bonis p̃stabantur tributa vel cẽsus nisi diceres q̃ vocabaꝛ cõtractus stipendialis a predijs stipendiarijs dictus.inst.de re.di.ℊ.per traditiones.vt scripsi.ℊ.de oi agro deserto quicunq; ɣ.in verbo domesticum. Et q; non rõe directi dominij,sed ratione vtilis reipublice seruitũ quod p̃stant has immunitates ꝛ priuilegia consequũtur. Cum ergo eadẽ rõ sit in his ergo idem ius.ff.de fonte.le.j.ℊ. interdictũ hoc,ad leg.aquil.illud de legibus non possunt.ꝛ quia in dubijs non est crimen cõtra fiscum respõdere.ff.de iure fisi.non puto. Ad quod etiam supra de secundis nup. l.prima.ℊ.omnium.in auc.de nup.ℊ.fi igitur.siue filijs.ff.de adul.mi les.ℊ.socer.in fi.Hec namque intrant administrationes,publicas suscipiẽtes omnem iustitiam in publicis causis priuatisq; seruare,etiã si exinde fiscus iustitiã patiatur.in auc.iusiurã.quod p̃stat ab his. ver.ꝛ omnẽ.Unde vult impator fiscũ minui vt a iudicibus leꝛ cultoꝛ diatur,ꝛ man⁹ pure seruenẽ. in auc.de iudi.ℊ.ne autẽ.Et ꝓ hoc bene est illud Cassio.j.variarũ epistoꝛ.xx.L audabilius a pte fisci perditur cuz iustitia nõ habetur. Nã si domin⁹ vincat,oppressiõis inuidia est.Equitas vero creditur si suplicẽ superare contingat sic interdum mala causa fisci vt bonus princeps esse videatur. maioꝛi quippe cõpendio perditur q̃ si nobis indebite victoria suffrageꝛ. Ad idem iuꝓa de cad.tollen.l.pri.ante fin.ibi tantum enim ꝛc.Nihil quidez perit ex vtilitatibus publicis si que sunt aliena reddantur.liij.dist. generans.in fi. Jtẽ inducunt qs excellens domin⁹.Bart.de capua.logotheta ꝛ ꝓnotarius regis sicilie cuius obseq̃ia ꝛ cõsilia rei publice pre ceteris fuerũt vtilia vt posteriozi probauit euẽtus,inuenitur hoc in speciale priuilegiũ impetrasse quod nõ fecisset vbi a iure scripto habere potuisset supra de thesau.l.pri.cum cõcoꝛ. in aut. in medio litis.post prin.ibi quod emin legum ꝛc.Sed licet hoc sit probabile satis ob eminentẽ illustrumq; scientiã tanti viri tamẽ necessario non concludit.sepe em precibus posti̇latur q̃ iure communi concessa ditur.extra de procur. quia iu causis.de vsu pal.ex tuarũ de iureiur. ꝛ si Christ⁹.in fi.de do.c.ũ.Nam ꝛ interdũ specialia priuilegia indulta per principẽ scripta lege firmantur.ℊ.de aqueduc.l.fi.Et quod iuste actum est ad auferendã suspitionẽ a principe confirmantur.ɣij. q. ij.sacrorum Et per vnã legem indulta, per legem aliam roboꝛantur supra de cur.vi.ro.l.ij.ℑ.de cohartal.solita,ꝛ quod per vnam legem est stabile,per legem aliam ius que fitum personis singularibus vt a gatur securius validatur.ℊ.de prẽd. tamia.l. secun. Et quia plus timeri solet,specialiter iniñgitur, quam quod generaliter imperatur ɣij.dist.quãq̃.vbi satis de hoc extra de herc. si aduersus. Et quia que notabiliter fiunt ꝛc.ff.de iniur. Jtẽ apud labeonẽ.ℊ. hoc edicto. Unde inzerdum datur in mandatis quod in iuris corpoze continet. ɣij.q.ij.mos est et capitu.concesso.Plus enim valent specialiter expressa quam generaliter.in autenti.de nup.ℊ.si vero filio. ff.si cau.le.iij.ℊ.quesitum.Dic verius quod non sunt immunes.vt ptz.ℊ.de anno.ꝛ tri.obsistere.de exac.tri.actozes.de ꝓpri. sacro.scri. iubemus. ibi solũ canonice indictiõis prestent tributũ,vbi cuz enim inueniatur generaliter a patrimonialibꝫ concessa immunitas,intelligendus videt ab extraozdinarijs,secus in ozdinarijs.ℊ.de anno.ꝛ tri.in fraudem.ꝛ le.obsistere.ℊ.de priuil.do. Aug.l.ĥ.vbi ptz qs etiã bona patrimonialia principis subeũt canonicas sanctiões cũ his que scripsi ℊ.de exact.trib.l.fi.ad fi.q. Unde ꝛ ecclie.ab his seruitijs ꝛ tribu. ozdinarijs nõ sunt immunes.vt ibi dixi.ꝛ sic intellige.ℊ.tituto.ĥ.l.j.et ij.prout etiam ibi dixi.ꝛ vide que scripsi.ℊ.de muni.patri. le.iij.ꝛ de excu.mun.post glo.rubrice,ita facit aperte ꝓ hoc.ff. de mu.ꝛ hono. cui muneris.(Laboze) Quintilianus in milite mariano loquẽs de laboze,et molestia multũ sic ait.Nemo nostrũ recusat itineris labozem,nec iniunctũ sup arma fascẽ,nec estiui solis ardoꝛẽ,nec sub pellibus actã hiemẽ,ꝛ si ferienda sit saltigatio fossa,ꝓ vallo portiq; vigilandũ fortiẽ ancipites inibim⁹ eugnas vulnera laude pensabimus moꝛs erit ignominia potioꝛ q̃ egq̃ impugna patimur viroꝛũ ẽ etiam. De ẽ Hiero.ad egrotũ. A fortissimo milite semper in acie standum est,ꝛ q̃renda occasio qua virt⁹ enitescat excussa.amatoꝛi em premio rum ornamẽta sunt vulnera (Castrozuz) loca sunt vbi milites stetezrint dicta q̃si castra.vel,ꝓ ibi castrẽ libido ꝛ pap.vel licẽtia euagãdi sc̃m Aug.Modie vero castra militũ ligis scorziq; repleta sunt cõtra disciplinã metelli.ꝛ minozis africani.cũ numãtiam expugnauit,tõ facili⁹ ꝛ frequenti⁹ rapdis castra q̃ hãnibalis videm⁹ euerti. vide.ℑ.de ero.miii.an.l.ficut.i ꝏbo castra.(Signa nra.) Nota hic fi gna impialia sunt.etiã signa dei.ff.de auc.ꝛ ar.le.titia.ℊ.seꝛa.i. aut.ℊ mo.ℊ.j.ꝛ.ℊ.ĥ in.ili.l.fi.ℊ.finaũt dubi⁹. Jtẽ signũ saluatozis.ℊ. nemini lice.fig.sal.ꝛc.i rubzo alnigro. Jtẽ signũ venerabilis crucis.i aut. de testi.ℊ.j.de q̃ satis no.i cle.de sum.tri.c.j. Hoc signo debem⁹ nos in nostris actibus ꝓmunire.ar.ɣj.di.eccleasticaru. De hoc etiã venerabili ꝛ salutifero signo ꝓut legiẽ.in.iij.li.hystorie tripertite. scripsit Cõstantinus imperatoꝛ ad regem psarũ Hũc deũ colo,cuius signu deo dicatus meus excercitus portat in humeros.ꝛ aquo dum iusto sermone aliqs poscit ꝛ petrat.ad hoc vide de conse.di.v.nunqd. Item sunt signa numeroꝛum q̃ pariũ obscurrtatez,ℊ.de veteri iur. enucle.l.ĥ.ℊ.pe. Jtẽ no.q̃ signũ est res preter speciez quã ingerat sensibus aliquid aliud ex se faciens in cognitionem venire,ꝛ omne qd est signum alterius debet esse illius. simile de conse.di.ij. signum. ꝛ.species.Ho.etiam ꝓ in .d.ℊ.seꝛa.dicit gl.quod rẽpoze legũ digestoꝛum Cristus non venerat in virginem.Cuius cõtrariũ ptz.ff.de excu.tu.spadonem.ℊ.iam aũt.ꝛ iudei.ꝛ de decur.l.iij.ℊ.vl. Alij tenent glo.ꝓ quib⁹ facit.ℊ.de veteri iur.enu.l.j.ℊ.sed his .ꝛ.l.ij. circa pn. ibi erat emẽ mirabile ꝛc.(Qui) ꝏbi, (Presto sunt) prestolant, in pñsentia sunt,occurrunt.vl.i.presentes sunt.ℊ.de dolo.l.j.ꝛ.j.de decur.pu. l.ij.ꝛ fa.ℊ.de ꝓpri.sacro.scri.l.ꝓmos (Semper).i.quotiẽie vel assidue.ad quod in ꝓoemio decretaliuz vt ficiũ fieri fine intermissione dicatur,licet actus medius interueniat ar.ff.de ver.obli.continuus in pncĩ.ad hoc.ff.de duo,re.l.duos,ꝛ decondi,ꝛ ed mon.si quis ita.

Et facit

Et facit ꝙ aliquis dicaꝛ semper iurisdictionem exercuisse vel posse disse licet interdum fuerit absens. Ad qs etiã.ff.de ser.vr.ꝓ.le.l.fora men.ꝛ extra de ꝓeb.significatum. Aliter exponiꝛ semper.i.in omni tpe vel in ꝓpetuum.ff.sol.mat.l.j. de iure dor.l.j.ꝛ de parri.l.fi. Per ꝙ dicũt periti ꝙ si cõcedaꝛ res alicui vt eam semp habeãt intelligiꝛ omni tpe.i.perpetuo,vt ibi exponiꝛ.ad idem.ℊ.de presori.xxx. an.l. ꝓscriptionem. Sic ꝛ monachus semp debet ferre habitũ monachalem,xxij.di.sanctimonialis.Et quo verbo sumiꝛ argumentũ q̃ monachus factus eps nõ debet habitũ mutare.vt ibi no.Archy. vide que scripsi.ℊ.de fun.rei pri.eum q.Jnterdũ dictio semp, exponitur legitimo tpe,vt ptz et eo qs no.extra de trãsac.contingit.in fi. vltis me gl.Et vide qs de hoc aduerbio not.extra de in integ.c.j. Item not.semper negligentes in operatione suã iuris beneficia nõ consequuntur.ff.de excu.tu.si duas.ℊ.pe.ℊsi.sed vtiqs. Unde Prouerbi. ꝛ viij. Qui mollis ꝛ dissolutus est in opere suo frater est sua opera dissipãtis.(Quos) ꝙ.(Intentos)ad audiendus parateos. (Eruditos) doctos.imbutos.(Prolixitas)longitudo, extensitas,implicitas.ꝛ est simile verbum.ff.quẽadmo.resta.a peri.l.ĥ.ℊ.pen.in fi.(Jdeoq;) ver.ꝛ bene infert ꝛ cõcludit ex premissis.(Nostri) in nostro palatio militantes.Precipua singularia,vel expone.vt.ff.sol.ma.l.j.(Quedam)ver.(Cõstituti.)Not.ergo palatiũ principis gerentes officia tali priuilegio gaudent.Sed cõtra.ℊ.de aduo.diuer.iudi.l.fori ꝛ de assess.velut.Sed ille in quasi castrensi hec in vero ꝛ nobiloꝛi castrensi vt scripsi.ℊ. de silentiar.iubemus.(Donatiõe) donatio est datio ex animi liberalitate ꝓcedens.extra de doñ.c.j. vnde dicta est donatio quasi doni datio vel actio.ff.de doñ. cã.mor.senatus.ℊ.ĥ. ꝛ inde ele mosina sub nomine donatione nõ cadit cũ ad danda ipsam quis naturaliter reneaꝛ.ar.ff.de doñ.l.hoc iure.ℊ.fi quis seruo.ꝛ.xlvij.di.virum. vbi de hoc,ꝛ scripsi plenius.ℊ.de anno.ꝛ tri.l.fi.ꝛ de men.vali. super rub. Jn donationibus añ est larga interꝓtatio facienda ex tra de donatio.cũ dilecti.ꝛ.c.pastoralis. ꝙ locum habet si donator indigenti ℑ.pu.leti.vel consu.in.l.j.Nam alias donare.est perdere.j. q.ij.pastoꝛ. Item not.ꝙ quandoq; ex donatione alicuius rei etiam aliud vel ratione loci vel temporis,vel cõtractus dedisse intelligaꝛ vt in claubus datis iuxta horreum.ff.de contrahen.emp.claubus. ꝛ in instrumentis obligationũ redditi.ℊ.de doñ.l.j. de quo not. Jnno.extra de fide instru.c.ĥ. vel etiã ratione persone vt si donatoꝛ cõditionem eius cui donat nõ ignoꝛat.ff.de vsu.ꝛ habi.plenũ.ℊ. equitij.ij.riso.ꝛ extra de doñ.pastoralis ꝛ qs notat Jnn. in prima gloss. Et facit ad premissa.ff.de iudi.sed ꝛ si susceperit.ℊ.j.ꝛ.ij. Cõtra generaliter qui aliꝙ rem donat videtur soluz ius qs̃ habet in ea donare. Dicit Jnno.d.c.pastoralis.ꝛ extra de deci.dudum.vide qs nor. ff.de leg.ij.meuius in glo.pe.Sed si quis donat vnum principaliter vt puta villaz ꝛ postea generaliter omnia que sunt in ea, illa generalitas non extenditur ad ea que sunt alterius iuris vel conditionis ꝙ id qs̃ principaliter donatur,nisi de illis expressam fecerit mentionem fm Jnn.extra de iure patro.ex literis.data autem villa vel castro videtur data iurisdictio,honoꝛ districtus, ꝛ ius patronatus vt ipse notat ibidem,qs verum puto si talia cadunt in donatarium vt predixi,ꝛ scripsi.ℊ.tit.ꝓpri.in verbo denegamus. Ceterum donatio fm canones ꝓpter multa reuocatur.

Donatio fm canones ꝓpter multa reuocatur.

Parcimonia laudanda est.

Christꝰ ꝑsonam aliquos rẽpore dignitatis non venerat in virginem. Sed i mitrepit exponit.

Labor militume gregi⁹ est, militisq; pli cultus obnoxius.

Castra metatoꝝ dicte esse castra ꝛ omnium scorzoꝝ expta, sic gua sunt multiplicia.

Precipua sepe postulat quod iure communi concedit.

Donationes ꝓpter emolumẽta non ꝗrunt sine labore.

Militia ꝙ aut ordine recipiens a maioꝛe plus laudãdus est quam recipiens ab inferioꝛe.

Bella olim indicẽtes dicebãtur ꝓfectiales

Donas chus fa⁹ episcopus habitum muta re non ꝺ.

¶ De equestri dignitate. Titu.xxxi.

¶ Equestres.Milites dicti sunt ꝙ sedent in equis,vt dicit Jsidor. ethimol.li.x.c.iiij.ꝛ dicunt ad differentiã peditus.ℊ.de aduo.diuer. iudi.restituende.ℊ.licentia.sed de his nõ dicitur hic vt ptz ex his q̃ not.j.in tex.ꝛ que post glo.scripsi.Hec dicit rub.de equestri militia, sed de equestri dignitate,qs longe diuersum est. Item fm Jsidor. ethimol.ix.vbi agit de ciuilibus ꝙ primi ordinis senatoꝛũ dicũntur illustres.Secundi spectabiles. Tertij clarissimi. Nam inferius tertium,aliudq; genus nõ est.Quãuis enim senatoria quisq; origine essent vsq; ad legitimos annos eques romanꝰ erat. deinde accipiebat honoꝛem senatoꝛie dignitatis.(Dignitate.)De hac dignitate dicitur.ff.de mili.test.l.pe.ꝛ de oriz.iur.l.ĥ.ℊ.pe.ꝛ fi.ꝛ.ℊ.de comea.ꝓtec.ꝛ.l.fi.Sed in dictis legibus nihil de dignitate dicitur,ℊs de scho la vel ordine que sunt diuersa,nisi dicas ꝙ est que dat dignitas quã gerentes medij certaminibus interueniunt per quam vtraq; pars equam fidem seruat secundum Papi.ꝛ hũ forte sunt indices hastiludiozum.ꝛ facit.ff.de dona.inter virum ꝛ vxoꝛem.l.nuper.

¶ Jmpera.Justi.August. Lex vnica.

Equites romanos secundum gradum post clarissimatus dignitatem obtinere iubemus.

Equites. ¶ Casus per se patet. (Equites).i.equestrem dignitatem habentes,vt patet in rub. ¶ Post.ꝙ.gl. adde ad idem.ℑ.tit.ij in rubrica cum dicit ad militiam vel dignitatem.Et cũ dicit vel duplici militia,vel dignitate ꝛ militia.ℊ. de sac. paga.l.fi.ad fi.ꝛ de cõmer.ꝛ mer.l.fi.ante fi.imo fm Diego. potius est seruitus.liij.di.c.multozũ.L tibertus quoq; potest esse miles.ℊ. de li.eoꝝ libe.l.libertine.ꝛ.ff.de test.mili.si quod us. ad dignitate autem si aspirauerit,punietur,ℊ.ad.l.iul.l.vnica.Et tñ armata multitia honoꝛ.vt coll.gitur.ℊ.de decur.ℊ⁹ms.in.pen.ℑ.de re mili.liij.nã ꝛ honestatem habere dicitur.ℊ.de agri.ꝛ censi.colonos.ĥ.Vel si vis tenere ꝙ hec lex loquaꝛ de militibus equestribus expone dignitate.i.ordine.Ad qs.ff.de oriz.iuris.l ij.ℊ.post hunc maxime.ꝛ.ℊ.seq. ibi in equestri ordine fuit receptus.vt patet.ff.de do.inter vir.ꝛ vxo. l.nuper.ꝛ sic videtur etiã intelligendum ibi dignitatis sue.miles ascribitur.ibi tñ loquitur de alta militia ꝙ armata.qs̃ pater cum subdit atq; ideo hec sententia potest dici,verbi gratia militibus,ꝓtectoribus,cunctisq; rectoribus licet autem hoc fit ipsa veritas,milites tñ nostri temporis exinde grauius trascuntur,sed eoꝝ ignoratie pariter ꝛ superbie respondere difficile est, pores tñ videre politicaticum.lib.vj.c.iij.ꝛ.vj. qui laudabiliter in eos inuehit.Unus añt nota ꝙ qui militiam a rege suscipit magis est honoꝛandus ꝙ is q̃ recipit ab inferioꝛibus.arg.ff.de albo scri.l.ĥ.de conse.di.ij.c.vlt.ꝛ extra de tempo.oz.cum in distribuendis.ꝛ qs̃ ibi not.ꝛ lib.v). de prebẽ.hũ qui.ꝛ.c.si a sede.ꝛ extra de maio.ꝛ obe.per tuas.cum cõcoꝛ. ꝛ arg.ex his que scripsi.ℊ.de dign.mulieres.in verbo nobilitamus. ver.xiij.ad fi. Ellia enim claritas solis,alia lune ꝛ stelle,differũt in claritate, vt dicitur ad Roñ.xv.Nam qui digni a principe iudicantur sunt aliis preferendi.ℊ.de aduo.diuerso.iudi, restituende, in fi. vide quod ibi notaꝛur.

¶ De perfectissimatus dignitate. Titu.xxxij.

¶ Jn fine glo.adde ad qs.ℊ.de natu.lib.l.j.vbi parificantur senatoribus.sed perfectales sunt qui bella publice indicebant fm Hugo. vt fuit quintus Fabius legatus romanoꝝ ad carthaginenſ,de quo habetur.ff.de oriz.iur.l.ĥ.ℊ.deinde.quintus ꝛ clarius ponit Titus liuius de secũdo bello punico.lib.j.vnde alij habent rubricã de perfectatus dignitate.ꝛ forte melius.ar.ex his que scripsi fm Papi. ℊ.tit.ꝓpri.in rub.in verbo dignitate. ¶ Ceterum de perfecto scias ꝙ perfectus est qs̃ iam habet quicquid oportet.perfectius est qs̃ in se perfectum est,ꝛ ex superabundantia eius bonus procedit ad alia. Vel fm Aristotelem. Perfectum est cui nihil adiici potest.vj.q.j.si omnia.nec detrahi.ad hoc.ℊ.ne sacrum bap.te.l.j.ꝛ de vindic.libe. l.ij.hoc autem naturaliter est impossibile.nam vt ait Tullius,ij.rhe toꝛ. Nihil simpliciter genere omnibus ex partibus perfectum,natura expolit.Sed cõtra in aut.vt libe.de cetero.post prin.ꝛ.ɣj.ꝛ.q.ij.ꝙ predecessoꝛ.Vel illud est perfectũ qs ex omnibus suis partibus cõstat.ff.de oriz.iur.l.j.in prin. Vel illud est perfectum in quo adest ꝙ adesse oportet ꝛ abest qs̃ abesse debet.ℊ.de ar.l.j.Nemo autem perfectus est qui perfectioꝛ esse nõ appetit,ꝛ in eo perfectioꝛem quisq; se probat quo ad maioꝛem tendit perfectionem.vt ait Ber. in epistol.ad drogoñ,monachũ. Hanc materiam si delectat vide in secũ

Universidad de Deusto
Biblioteca

da secunde.q.lxxxiiij.Scias etiam q perfecti viri debent temporalia cõtemnere.xij.q.j.clericus extra Christum nihil querere.e.q. cui deus,iniurias patienter tolerare.xiij.q.j.qõ debetur.z in charitate ille perfectus habetur,qui pro fratribus mortez subire paratus est. de peñ.dist.j.episcopus.z.ꝟ.seq. Item not.q perfecta non habentur que perfectionis ordine non complentur.vij.q.j.nihil.exemplus est ibi de missa per sacedotem alium non complenda.

¶ Imperator Constan. Lex vnica.

COdicillis perfectissimatus fruantur qui imperauerũt si abhorreant a conditione seruili aut fisco aut curie obnoxij non sunt, vel si pistores non fuerint vel non in aliquo negotio constiterint nec sibi honorez venali suffragio emerint,nec rem alicuius administrauerint.

Negatiue qualiter sunt prohande.

COdicillis. ¶ Casus. Illi fruuntur dignitate perfectissimatus seu perfectiatus,aut perfectitiatus qui hoc a principe impetrarunt,dum tamen sint liberi z nõ obnoxij curie vel fisco,z pistores nõ fuerint.vel in aliquo negotio vili alterius res nõ procurauerint,z hanc dignitatem non ere emerint. (Qui) subaudi eos. (Si abhorreant) ver. (Aut fisco) ver. (Obnoxij) vide.ff. de de curi. neminem. (Non sunt.) Qualiter hec negatiua z alie inferiores probabuntur. vide qs scripsi.ff. de fabricen.l.iiij.z de fide instru.l.j. Vel dic fm Bart.qui de hac materia satis not.ff. de verb.sign.in il la stipulationis q iudex debeat instare petitoꝛe mittere nuntius qui de his se instruat z referat,z si constiterit per eius relationem rez sic esse sufficiat.Quod autem iudex ad hoc teneatur probat per.l.cum quidam.ff.vlt.cum.l.sequen.in fi.ff. de le.ff. cum dicit explorandũq; an alij sunt petituri,z de verbo.obl.si ita stipulatus.ff.q; si ab initio ibi fuerit declaratuꝫ ꝛc.Si vero nuntius referat se inuestigasse, hac nihil sufficiens inuenisse,dicit presumendum esse pro negante. inducit.l.que bene facit.ff. ad trebellia.ex facto.ff.penul. Cum dicit quis ante,z quis postea exitisse conditionem ꝛc.ad idem facit.ff. eodem titu.eum qui.cum conco.Cum enim talia non possint liquido probari dicit sufficere si ex vehementi opinione se informet.ff. de re mili. non omnes.ff.a barbaris. Ad idem.ff. de cõdi. in pu.hoꝛil.j.z qõ ibi scripsi in verbo opinionibus.hec ad multa facit. Pone comes vel baro petit subiectionem vel seruitiũ a vassallis,obijcitur sibi q ipse non perstitit seruitium regie curie qõ necesse est secundũ quoddam. z idem in similibus.puta in feudi prescriptione p constitutionẽ qua dragenalem.de prescrip.z alijs que prosequi longuz esset. dicit ipse q fi ex solutione commodum consequatur priuatus aut respublica ex sola negatione intelligatur intentio negãtis esse fundata inducit

Tutoꝛi a

ff. de re milit.l.iij.ff. ad diem.z le.qui comeatus.in princip. Quid si gẽri fi obij tutoꝛi agenti obijcitur q non fecit inuentarium,quis hoc habet ne cit q non cesse probare tutoꝛ,q illud fecit vel excipiens? Respõdet ipse,q cũ facit inue tutoꝛ ad hoc excusetur interdum.ff. de administratione tutoꝛum.tutarium cu toꝛ qui repertoꝛius,tutius esse q pponatur in hunc modum.dico te ius erit p non fecisse inuentarium,z si te fecisse appareat peto inde copiam mi

bare,

hi fieri constat petenti copiam esse dandam.Si ergo non datur eius intentio est fundata.z idem dicit in eo qui arguitur amisisse hereditatem.q; legata non soluit iutra annum.ff. de fideicom.autenti. hoc amplius.vt si quidem is dicat cui legata soluenda erant in hoc sufficiat sola negatio,nisi ex aduerso probetur.Secus autem si alius, nã tunc necesse est quod aliter res ipsa probetur per ea que not. Inno. extra de accus.per hõs z scripsi.j.tit.j. super serui tbi minime probetur. Et idem poterit dici cuz arguitur venditio rei pupillaris esse nulla.eo q absq; decreto processit.ff. de prędi.mino.si prędium.z si ma. fact.l.j.vt scilicet teneatur emptoꝛ probare interuenisse decretum z non minoꝛ.vt patet.ff. de pu.quecunq; ff.vlti. Et facit ad hanc legẽ ij.questione.vij.querendum.z.c.crimmationes. Quidam alij dicunt non fore aduersario inuentarij copiam exhibendam.ar.ff. de ali.pu. prest.l.ij.z.ff. quãdo z qui.quarta pars.l.ij.sed vbi. qs non puto verum.Quid enim si tutoꝛ aliquid peteret qõ inuentario nõ posuisset, nonne videretur dolose petere? certe imo,quare omnino videtur vt ad talem exhibendam copiam teneatur. (Vel si) ver. (Pistores) vide.ff. de pisto. (Nec sibi) ver. (Venali suffragio.) Nota ad honoꝛes non esse volandum per venale suffragium, sed per merita laborum pariter z virtutum.quod prosequere vt scripsi.j. de diuersis officij.l. j.in verbo meritoꝛum z.ff. de pala.sacra.largi.l.ij. in verbo ambitu. Item nota venale suffragium,simile.ff. de decurioni.si quos.de quo suffragio dz.ff.qõ cuiuscũq; vniuer.no.illud. Item est emendicatũ suffragium.ff. de accus.finguli.z de pala.sacra.largi.in scrineis. Sic est ordinatio emendicara in auten. de defen.ciui. post princi. Item est venalis concordia.ff. de pact.do.si liberis. Item est venalis sententia.ff. quando prouo.non est necesse,venales. Item venalis cõmuentia.ff. de fun.z sa. rei dominice.l.prima. Item venalis consensus.ff. de decurio.si quos. Hec omnia in regno vbi iustitia pessundatur in imis abundant.

¶ Qui militare possunt vel nõ. Et de seruis ad militiã vel dignitatem aspirantibus. Et vt nemo duplici militia,vel dignitate z militia simul vtatur.

Tit.xxxiij.

¶ Dicturus de re militari premittit qui possunt militare. Cũ prius sit de persona quam de ratione querendum.ff. de iure co.quidam.

¶ Imperatoꝛ Seuerus z Anto. Lex.j.

SI militie nomen dare vultis, offerte vos his qui prodandi ius habent. Non autem ignoratis eos qui litis causa militiam appetierint(postulantibus aduersarijs) solui sacramento solere.

SI militie. Quidam volentes milites fieri adierunt imperatoꝛẽ.ipse remittit eos ad duces belli z magistros militum q iuxta officij debitũ habent eos inspicere z pbare, an ad militiam apti sunt vel idonei. z subdit mocrigiãdo vt vulgariter dicimus q philosophi dicũt scoma fm Macro.in saturnal. Vel stomachãdo vt sciant q si q ob euitandã litem militiam susceperint,aduersarijs postulantibus sacramento soluunt. (Militie.) Hic nota q duplex est armata militia de qua intendit agere in hoc tit.z se.vez equestris z pedestris.ff. de nup.a calligaro i gl.z.ff. de re mili.non oẽs.ff.q in pace. Inde magister militũ dicit magister equitum z preditũ.ff. de offi.prefec.pret.l.j.z.ij.z de offi.magist.militi.l.j. Equestres milites vocant equi milites fm Titũ Liuiũ de bello Macedo.li.xlij. Ire est militia secularis z spũalis.liz.di. ti officia. z.xxiij.q.viij.reprehensibilis seculares quidem licita est. nam miles precedens ad bellũ si occidat aliquem nõ est reus homicidij. qz legitima supioris autoritate occidit.xxiij.q.v.miles. Dauid quoq; milites susceperat.z Achis fidem implenti.j.Reg.xxvij.c. Ipsa quidem nõ culpatur.sed abusus.e.ca.q.j.p totum. Que quidez circa tria versatur. Primo in cõcussione innocentiũ. Secdo in exactione immoderata stipendij. Tertio in exercitio indebito.vt si fiat ad ostentationẽ virium cũ nocumento aliozũ sicut sunt torneamenta z duella cũ gladijs,lanceis,iaculis,z similibus.alias est licita. Instituta enim est ꝓpter duo.s.ꝓpter iniuriã ꝓpulsandam,z vindictã inferendã.e.q.ꝭ. Sed in ea arguitur libido dominandi, z alia de quibus scripsi.ff. vt armo.vsus.l.vnica.in verbo tribuat. Est aũt exercenda ea intentione vt mali coherceant,z boni subleuent.e.q.j.apud.z.c.seq. Hã z plerigz sacri patres militiã laudabiliter exercuerũt.e.q.noli. Huius aũt militie summa laus est cõi vtilitati intendere.e.q.summa. Sed z sic militandũ est vt vltra stipendia nil queratur.ea.q.militare. Ad hanc militiã z quamlibet alias gradarum quisq; ꝓmouendus est vt scripsi.j. de numera.l.j.fortius aũt hoc in celestii.d.c.si officia.z.c.se. Spũalis militia est clericoꝝ ꝓ quos in ecclesia diuino ministerio deseruitur. huius multi sunt ordines de quibus habetur.xxj.dist.cleros.z.xxvj.di.perlectis. Qui huic militie aggregãdus est, nõ debet alijs ligatus esse.lxij.di.nullus. Nemo quidem militare deo simul z mundo potest.xxj.qõ.iij.c.j.z.ij. Milqz beatius est quã vt quomodo imperatoꝛ noster ꝓs iussit in sacris ordinibus militetur.xl. di. ante omnia. Horum autem militum arma sunt orationes z lachrime. xxiij.q.viij. conuenioꝛ.z.c. reprehensibile. In omni aũt militia inde cens est prius soluere militie cingulum q̃ cedat victorie aduersitas prelioꝝ. extra de renun.c.j.in fi. Multo enim sanctius est bellũ nõ mouere,quã motum omittere. vt ait Titus liuius de bello macedonij. (Dare.) i. si vultis in matricula militie scribi, hoc est enim dare nomen militie,vt no.lxxvij.di.in singulis.in pn. Ad qs.j. de coarta. qcũq; cartas.z.ff. de oꝛ.cõsti.l.j.z vide.ij.q.j.leguz. Vel dic vt de cõse.di.iij.baptizandi. (Offerre) subaudi oportet vel debetis. (Prohandi) i. eligendi.vt.ff. de cond.ob tur.cau.q; euitandi.z.ff. ad.l.iul. reper.eadem.ff. lege.z de re mil.qui cũ vno.ff.ij.q.iij. Militia est multiplex z est eius causa impeditur ab eius obseruantia qõ iurauit.vt not.ff. de mavin. si collacraueus.in fi.imo z iudex interdum relaxat illicita iuramenta.vt scripsi.ff. de cenſi.l.ij.in vltio silentio.z facit ad.l.data de obli.ad rati.c.j.z ne cleri.vel mona.c.j.z.ij.z vide qs dicetur.j.e. super seruis super.j.gl. Vel dicas solui.i.exautoꝛari.ff.eo.tit. qui cum vno.ff. nõ omnis.z expone.i. deponi a malitia z reiici. ¶ De hac materia vrum z quando z in quibus casibus z per quos iuramenta licear dispensari,z quando denunciatur potius nõ tenere videas qõ nor. Inno.extra de elec.venerabilem. Guil.in Specul.de legato.ff. nunc ostendendum.ver.xxiij.glo.z Archy.xv.q.vj.autoritatem.z xxij.q.iiij.qui sacramento. Illud autem nõ est omittendum q nõ solum in temerarijs iuramentis,sed etiam in licitis. licet cõtraenire sine autoritate superioris si necessitas vigeat.z non possit haberi superioꝛ a quo petatur absolutio.ar.xj.q.iij.antecessoꝛ. Et ide est si magna vtilitas spiritualis hoc exigat.fm Innocentium qui ita notat d.c.venerabilem.quem sequitur Archi.d.c.qui sacramento. ¶ Sed pone quidam iurauit creditoꝛi suo certa die pecuniam restituere, is autem obtinuit moratoriam dilationem a principe, q vsq; ad longiozem diem soluere nõ teneatur quod princeps facere potest.ff. de preci.imper.offe.quoriens.an fit periurus? videtur q non.ar. huius l.z similium.per que patet posse in huiusmodi iuramentis principẽ dispensare. alias hic debitoꝛ inueniretur autoritate legis z regis fore deceptus,qõ est iniquum.ff. de his qui venia etatis impe.l.j. Ad idem facit.ff. de iure delib.l.fi.ff. donec. alias dilatio sibi data a principe foret inutilis ei,qõ vitandum est.vt no.glo.in vito.ff. de rei vxoꝛ. actio.l.j.ff. exacto.in verbo restituendis. Ad idem facit qõ not.ff. de procura.minoꝛ.in princip.in glo.hic habes.ad finem. vnde cum lex permittit alicui fraudem admittere vt commodo suo prospiciatur vt est exemplum.ff. de nego.gest.ac qui natura.ff. cum me intelligit permittere etiam aliam fraudem per quam prime fraudis sequatur effectus.vt patet ex his que no.ibidem. ad idem glo.magne. Et qui vult aliquid. intelligitur velle omne id per qõ deuenitur ad primuz velle.ar.ff. de acquiren.here.illud.z de iurisdi.omnium iudi.l.ij. cum cõcoꝛ. In contrarium est quia debitoꝛ iurans pecuniã soluere,tribus modis periurium incurrit,scilicet non soluendo,iudicem interpellãdo, z principi supplicando.ff. de trãfactio.si quis maioꝛ. at hic principi supplicauit. Sed si rex moratoriam motu proprio concessisset, non esset periurus hoc videtur verius per ea que notantur in simili. extra de iureiuran.veniens.in fi.dicens q in.d.l.si quis maioꝛ. est spetiale in transactione quod non puto propter vinculum iuramenti q omnino debuit obseruare,nisi ad ipsam moratoriam vel necessitas vel difficultas nimia induciſſet,vel alias princeps eam motu proprio concessisset. (Sacramento) id est iuramento.iurant enim milites omnia se strennue facturos que precipit imperatoꝛ nunq; deleraturos militiam,nec mortem recusaturos pro republica.vt dicit Vegetius lib.ij. de re milit.c.vj. sed proprie sacramentum dicitur qz sacrat mentem,vt sunt baptismus,ordo, penitẽtia,z huiusmodi. Est enim sacramentum inuisibilis gratie visibilis forma. Sacrificiũ vero visibile est inuisibile sacramentum.i. sacrum signum de cõse. dist. ij. sacrificium. de hoc.ff. de rhesaur.l.j.z vide.j.q.j.ff. sed notandum. z extra de transac.veniens. Qualiter autem res z que iurat in sua coronatione. vide extra de iuran.veritatis.z.c. intellecto. Iuramentũ qõ prestat imperatoꝛ pape habes.lxiij.dist. tibi domino. Et not. de iuramento q nõ est actus illicitus sed permissus. nam ipse deus legitur crebro iurasse.xxij.q.iij. in communitabilis. Iurare quippe dei

Debitoꝛ q iurauit soluere cerra die si a principe moratoꝛiam dilationes seu quinquennale impetret an pꝛ iuruz in currat.

Sacramẽti decipio.

Iuramentum de re nõ est actus illicitus.

tra de

est a seipso ordinata nullatenus conuellere ibidem. In quibusdã autem casibus iuramentũ interuenire precipit,qui no. extra de iureiu. nullus. In pluribus prohibet vt quotiescũq; censeri poteſt prestitũ contra bonos moꝛes.de reg.iur.nõ est obligatoriũ.li.vj.z hoc exemplitica,vt ibi not. Dy.z Jo.an. Vel fm glo.vbicunq; iuramentum est contra ius aut naturam,aut libertatem, vt si nõ faciat esse liberũ qõ liberum esse debet.vt not.ff. de pac.pactum qõ dotali. Jurare vero frequenter prohibetur.de quo extra de iureiur.z si ꝓs. Nec prohiberur hoc ex seipso tanq; malum,sed eius libido z assuefactio prohibetur.xxij.q.j.c.ij. Nam dum iurameti vsus habetur,de facili per iurium incurritur ibidem.vnde Eccle.xxiij. Iuratiom nõ assuescat os tuũ multi enim casus in illa,noiatio vero dei nõ fit assidua in ore tuo,z nominationi sanctoꝛũ non admiscearis, quoniã non eris immunis ab eis. Sicut enim seruus interrogatus assidue, a liuore non mundatur.sic omnis iurans z nominans in totum a peccato non purgabitur. Vir multum iurans replebitur iniquitate,z non discedet a domo eius plaga. Non est enim iuramentũ malum sed a malo.s.infirmitati eoꝛũ quibus aliquid suadetur.d.q.j.ita ergo. Facit aũt iuramentum valere qõ als est invalidũ. extra de iureiu. sicut.z.c. cũ contingat.z de pac.c.ij.lib.vj. vnde si ꝓmitto tibi soluere de centũ,licet de iure ciuili nõ teneat Titio,insti.de inutil.stipu.ff. alteri. tñ de iure can.teneoꝛ magime si interueniat iuramentũ.ar.ff. de const.pec. l.j. Hoc not.gl.j.q.vij. quotiens cozdis,in gl. Vr. contra z.xxij.q.v. iuramenti. Sed Jnn.de iud.nouit z de instit.cõueniſſent videtur dicere q ex iuramento nulla est prodita actio ciuilis nisi ex iudiciali vel necessario. De hoc dic vt no. Archy.d.c.iuramenti.z Jo.an.d. c.cũ ventisset. Quid si quis ex pluribus capitulis vnuz iurat. z vult illud extendi ad capitula reliqua verum sufficiat. dicit Archy.q nõ nisi realiter iuret.vt not. ipse.xxij.q.ij.ne qs. Ad hoc vide plenius q not. Jn.de iser.li.feu.de pac.iura.fir.ff. item sacramenta. ibi ite queritur.in tertia glo.z seq. Item iuramentũ non extenditur nisi ad cogitata z expressa extra de iureiu.clericus. sicut nec de trãfactio.ff. de transac.qui cũ eutonibus vnde qui iurauit renunciare,nõ iurauit nõ repetere.vt patet extra.qõ met.cã.in.c.ad audientiam. Quid si effi cacius vinculum,an iuramentum, an votum not. Archy.xxij.q.j.in princ. Quid de iuramentis que frequenter interponuntur per deus per sanctum Jacobum ego faciam hoc vel huiusmodi. si nõ seruentur an peccetur mortaliter an venialiter? Quid etiam si quis iurat nõ intercedere pro aliquo an sit licitum satis no. Arch.d.q.j.in.pn. Item quid si quis iurauit stare mãdato vel sententie alicuius, an licear ei tunc appellare? certe sic.vt not.vj.q.iiij.qõ bene. Et vide qõ ibi no. Archy. ad idem extra de app. preterea.z.c. questioni. ¶ Vltimo not. quod vbi ius exigit prestari in casu aliquo iuramentum,in eius z de eius prestatione scriptura conficienda est.viij.q. iij. artaldus vbi hoc no. Archy.qui z alios casus ibi ponit quibus scriptura exigitur.

Juramentũ z transactio non extenditur nisi ad expressa.

¶ Imperatoꝛ. Lex.ij.

NOn tantum decurionũ filijs sed oibus in fraudem ciuiliũ munerum nomina armate militie dantibus fraudem prodesse displicuit.

NOn tantum. ¶ Casus. Filij decurionũ z omnes alij volentes fieri milites vt ciuilia munera euitare valeant repellendi sunt. (Dantibus) expone vt.ff. l. proxi. (Prodesse) nam nemini patrocinium fraus offerre potest,vt extra de empt.z ven.ad nostram.z de rescrip.c.sedes.in fi. cum concoꝛ.

¶ Imperatoꝛes Diocle.z Max. Aug. Lex.iij.

CUra peruigili obseruare debebit sublimitas tua,ne coloni vel saltuenses aut vltro se offerẽtes ad militiam suscipiantur armatam, aut cogantur inuiti.

CUra. ¶ Casus. Coloni predioꝝ z saltuuz principis cogi nõ debent ad armatam militiã, z volentes repellendi sunt. (Peruigili) simile verbum.ff. de decu.l.ij. ¶ Jn glo.ibi.l. fi.adde.imo.l.pe. Vel expone.vt.ff. de fun.rei priua.in rub.

¶ Imperatoꝛ Leo. Lex.iiij.

OMnes omnino curialis vel coartalis cõditionis constituti,nullam armatam militiam in posterum arripiant.

OMnes. ¶ Casus. Curialis vel coartalis condictionis existens ad armatam militiam non assumitur. Ratio est, qz suam curiã dimittere non possunt nã z coartales sunt etiaz magis curiales.s.magis coartati z astricti ad certum officium curie,vt emendi chartas.z pugillares pro actis z scripturis curie.l.quicunq;.s. de coarta. Et isti z eoꝝ filij erant adeo curie obligati, vt nec vlia prescriptione,xxx. vel.xl. annoꝝ liberentur.l. si coartalis. s. de coarta.vide.l.quicunq;.s. de princi.agen.in rebus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Imperator Justinianus. Lex. v.

His quidem quibus indultū hactenus demonstratur, quo binis ac ternis pluribusve mercantur cingulis nō coniunctis ex prisca consuetudine, sed abiectis atq; discrepātibus detur electio, quez retinendum sibi potius censeant quam deserendum cognoscant. Ut in eo qđ optauerint firmiter maneant, eo qđ desperexerint fine dubitatione repellantur. ¶ In posterum vero nemini prorsus facultas pateat eodē tempore plusq; ordinis nomen affectare. Interdicēdis in commune cunctis vt dictum est binis pluribusve militijs, nec dignitatem coniungere cuilibet alij cingulo cōcedi. ¶ Et qui supplicandum de re vetita nobis extimauerint pena decem librarum auri pro temeritate quam uis infructuosa plectentur. Et qui susceperint iussiones augustam per surreptionem elicitam qđ nonnunq; contingit decem librarum auri mulcta feriantur. Scrinijs etiam necnon officijs quorum hoc interest si non restiterint, z hanc pragmaticam legem abiecerint decem librarum auri dispendio puniendis. ¶ Si quid autem cōtra hoc perpetretur sciāt omnes qđ extra cōcessum ad missum est aut actum fuerit, vel notis cōscriptum publicis simile habeatur, ac si nec impetratum nec pronunciatuz omnino, nec insertum esset vllis matriculis. ¶ Scituris etiam omnibus qui merentes z in ordinibus armatis sue ciuilibus administrandas prouincias seu gerendos quoslibet numeros seu iam etiam sunt, seu de cetero fuerint iussione nostra sortiti, z vt seruetur eis gradus pro meritis augusta sanctione parum iudulgendam sibi licentiam, postq; depouerint soli citudinem, aut in priori cingulo protinus persistendi, nullo vendicādo titulo dignitatis quam solicitudo media presiterit, aut retinendi splendorem quem acquisierint administrationis obtentu. verum priore cingulo desistendi. ¶ Monente tamen innata nobis clementia liberum esse cunctis perspeximus, si militia qua deducendum est inter eas habeatur, quas volentibus licet distrahere, z in alios eam conferendi z pretia consequendi prout in eisdem agminibus consuecuerint hactenus. ¶ Excipiendis, videlicet nec deducendis in banc perpetuo conseruandam legez pragmaticam eis qui binas militias simul compositas z sociali nexas consortio fuerint assecuti. Ut in viris de notissimis scholaribus atq; candidatis fieri moris est. Necnon viris deuotis latercolenibus z pragmaticarijs vel assecretis contingit. quos memoriallz aut etiā agentium in rebus adoznat cingulus. z si qui simili stipediozum iunguntur copula.

His quidem. ¶ Unde hāc legem in duas partes. Secabi. Monente. In prima dic casum, Cōcessum erat aliquibus duo officia militias vel dignitates habere nūc dicitur q no est accipiendū vt ambabus vti valeāt, imo eligant qs eoz ma luerint retinere, vt vacent illi officio qs elegerint. ei vero, qs respuerint nullatenz se immisceant, deinceps nullus audeat duo officia, dignitates, vel militias affectare vel dignitatem dignitati cōiungere. Qui autem super hoc principi supplicauerit, licet forte obtentum iuste sit, tū ppter temeritatem eius in. z. libris auri punief. q etiaz tale rescriptū admiserit pena falsi exigef, z eadem punitur officiales sacris scrinijs deputati, ad quos etiam spectat hoc, si nō restiterint. Et si forte adhuc talis impetrans ad ipsa bina officia, dignitates vel militias est admissus, perinde habend' est ac si non impetrasset, in matriculisq; nō foret insertus. Si autem aliqui milites, vel eli quo dignitatis gradu sistentes ad dignitarem aliquā officiūve promori fuerint, ea finita illis datur electio vt aut in priore cingulo, puta militie vel dignitatis maneant. aut si splendoz z honoz quesito ex dignitate secunda maluerint adherere, priozem ordinem vel cingulum omnino dimittant. (Bis) accipe, datur electio qs est. j. (Indultum) permissum. (Quo) prout. (Lingulis). i. ordinibus. vr. j. eo. §. j. qđ patet ex eo qs statim dicit quem retinendū. (Cōiunctis) connexis. vr. j. e. l. §. vlt. (Militia) als ex prisca, als e prisca. (Discrepantibus) discordantibus, differentia habentibus. (Ut in eo) ver. (Firmiter maneant) z perpetuo perseuerent. lxx. di. sanctorum. (Eo qđ) ver. (Despexerint, contempserint. (In posterū). §. (Prorsus) omnino. (Ordinis). i. militie. Ordo enim est pariū disparium; rerū suaz cuiq; loca tribuens dispositio fm Aug. xix. de ciui. dei. c. xiij. vel ordo propzie est compositio rerum in aptis z accommodatis locis fm Tul. j. de offi. z ex hoc militia potest dici ordo qz apte commode oz dinare laudabiliter z virtuose milites viuere debent qui ordo per eos hodie minime obseruatur. Nā prout ait Petrus bleseñ. in quadam epistola. Ordo militium est, ordinem nō seruare seu tenere. Naz cuius os maioze verborum spurcitia polluit, qui detestabilius iurat, qui minus deum timet, qui ministros dei vilificat, qui ecclesiam nō veretur. iste hodie in certu militum fortioz et nominatioz reputatur. Hodie quidem militaris disciplina quaz Vegetius z plures alij docuerunt prorsus euanuit. olim se vinculo iuramenti milites obligabant q̄ starent pro reipublice statu in acie non fugerent z q̄ vite ppte vtilitatem reipublice prehaberent. Sed z hodie enses suos recipiūt de altari, vt prohibeantur se filios ecclesie atq; ad honorez laicerdotij ad cultionem pauperum, ad vindictam malefactorum, ad patrie liberationem se gladios accepisse. Nonro in contrarium res versa est. Nam ex quo hodie militari cingulo decozantur tiatim insurgunt in Christum domini z deseruunt in patrimoniuz crucifixi. spoliāt z prędātur subiectos sibi paupere. z imm; serabiliter atq; immisericoditer afflugunt miseros vt in dolozibus alienis illicitos appetitus, z inordinatas impleant voluntates. (Interdicendis) ver. z expone prohibendis in superiozem aut per hanc. l. z facit. lxx. dist. sanctorum. (Cunctis) hominibus. (Cingulo) quo cingitur is q̄ miles fit. ff. de test. mili. citius. z. l. penul. Cum autem miles cingitur de militare debet dici prohibitum illud, accipe sanctum gladium in quo deficies qđ signat aduersarios populi mei Israel vt habetur. ij. Machab. c. vlti. vbi z cum qui etiaz patet q̄ gladius quo miles cingitur debet esse aureus id est de bus verbz auratus hoc autem cingulo si forte spoliari sunt omne perdunt mi datur. litie priuilegium. Interdum accipitur cingulum pro ordine clerica li. iij. di. ex antiquis. Et not. q̄ cingulo militari prouida maiozum institutione gladius insertus est, z hoc vt collato honoze cinguli, potestas quoq; ipsius gladij aliqualiter intelligatur esse collata. Et recte cingulo decoratur ad militiam quisquis accedit qz eum expedi tum esse ad munera reipublice officij sui necessitas exigit accingi, namq; solet cui gerenda imminent, z cui vacatio datur licet esse distinctuz. Unde illud in li. regum. ifion eque gloziabitur accinctus z discintus qz solicitudo laboziis imminentis gloziam diligentia nō amittit. vt ait Paul. li. vj. c. xiij. Si delectat hec z alia de cingulo ibi videas. Item nota q̄ miles paratus accingi habetur pro accincto ff. de testa. mili. l. pe. Ider quam arguitur q̄ rex paratus ad coronationem habetur pro coronato. Sic etiam dicitur contingere non soluz ea que ducta est fm legem, sed z illa que adducendum z contingū est parata. xxvij. q. ij. §. iuxta. vide qđ ibi no. Ar. contra. extra de reli. do. c. j. z qđ ibi no. in gl. j. z. ff. de rer. diui. sed diui. z de test. is qui. Et in. d. l. pe. non solum erat cingi iussus quinetiaz exonatus z in comitatu principis retentus erat. qđ plus est. priuilegio autē militari nō gaudet licet electus sit, ateq; recipiatur in numero. vt. d. l. pe. z eod. tit. l. fi. z. l. ex eo. Ad idem est. §. de decur. l. fin. z. l. neminem. z qđ ibi scripsi. z extra de priuileg. c. pe. z qđ ibi not. habetur enim pro accincto quo ad commodum reipublice, sed non suo. arg. in auc. de collat. §. ad hec. versi. ateq;. vt ibi dicit Jaco. de bel. z facit. q. j. si quis iam translatus. z qđ not. xvij. q. j. in princip. z. xcij. distinc. si quis episcopus. j. z. ij. (Et qui) §. (Uetita) prohibita. (Temeritate) not. z vide qđ plene scripsi, §. de priuileg. eo. qui in pala. mil. l. fi. (Plectentur) fic. §. de per. bo. sub. l. j. (Et qui susceperint) verfi. (Subreptionem) q̄ presumitur per hanc. l. z. §. de aqueduc. l. diligenter. (Feriantur) puniantur. (Scrinijs) ver. z dic. i. scriniozum officijs. (Non restiterint). s. legitime. vr. j. de exact. executo. l. contra. z hic subiicit. (Legem) de legibus plura scripsi. §. de stu. li. vib. ro. l. j. in verbo legum. Omnis autem iudex debet custodire leges, z fm eas proferre sententiam. in auc. de iudi. §. omnis. prope finem. citra. Nam debent omnia fm leges agere z iudicare. in auc. vt iudi. fine quoquo suffra. §. q̄ autem priuatus. hec namq; iurant. in auc. de defen. ciui. §. iusiurandū. ideo vnusquisq; princeps erudit' a lege bene iudicat. vt dicitur. iij. politi. Debet igitur lites audire illas q̄s dirimere. altercationibus finem imponere pro sui z legiz scientia. §. de iudi. certi. vt leges z canones diligenter intelligat. nam alias in lab yrinthum impingit, si ante iudicat quam intelligat. xxix. di. sciendū. Sufficit autem si per suos assessores hoc faciat. vt not. d. l. certi. Qui enim iudicat non voluntati sue obtemperare debet. sed tenere qđ leguz est. iij. q. vij. iudicet. nam in iudicādo magis est custodia veritatis quam obediētia voluntatis ibidē. Sic ergo semper ante oculos lege ferar, nam qui per ferre nouit legalem scientiam cuncta nouit. In omni enim sapientia dispositio legis. Eccl. xix. Econtra qui derelinquunt legem laudant impium, qui custodiunt succedunturt contra eum. Proverb. xxviij. z. j. qui custodit legem filius sapientie est. Nam illegalitas cōtinet omnem iniustitiam z commune est omnis iniustitie. vt dicitur v. Ethi. vt etiam habetur. cod. lib. ix. ethic. Legalis iustitia est virtus preclarissima, precipit enim omnia virtutum opera vt fortis facere, puta

Ordinis descriptio

cere, puta nō derelinquere aciē, neq; cōtinere, neq; fugere, neq; arma abiicere, z q̄ teperati, puta nō mechari neq; furtiari, z q̄ mansueti, puta nō petere neq; grēdere. Sic' aūt z fm alias virtutes z malitias hoc qđ iubēs, hoc aūt phibēs. De his plura scripsi. §. de suscep. z archa. nemine. in pho iustitie, aut etiā habet in libro magnorū moraliū lex precipit actus oim virtutuz, z ideo dicit Boetius. j. de ꝯsolatiōe. Legū agi frenis z obtēperare iustitie summa libertas est. Et sicut pfectum asaluz est hō sic z separatū a lege. z iustitia pfimū est oim. vt dz. j. Pollit. Et no. q̄ nomen legis grīale est. Nā sub eius appellatiōe interdū ꝯprehendit ius diuinū. vt. j. q. vij. si qs omnē. z. xxxj. di. in cena. Interdū ius humanū. ff. de le. l. j. iusti. de iu. na. §. lex est. Interdū ius diuinū z humanū. vt. l. di. §. tum. xxij. q. v. si qs iuste. Interdū ꝯsuetudo. j. q. j. ventū. Interdus pcīn originale. de ꝯse. di. iiij. p baptismū. Interdū regula ecclesiastica. xxv. q. j. sunt qđē. z. ij. q. vj. leges. (Abiecerint) facit p eo qs scripsi. §. de decuri. oēs. j. in pho inferre. post gl. vlt. In resistēdo qđē presidi inique agēti. z cuicūq; lex est obiicienda. vt hic. Quis aūt hoc poterit nisi peritus in iure idē dic abiecerint. z oino nō phibuerint ne qđ ꝓtrā vti cōrariū. §. de adue. diuer. iud. p hāc n. primates. Itē obiecerint. z oēs dēderint. in auc. vt iudi. sine quoquo suf. §. qs aūt primitus. Idē idē in cle. de elec. cām post prin. Et est sic. in aut. hec cōsti. etc. ad fi. Idē idē facit. §. de ap. qm̄ iudices. in fi. xcvj. di. bū qđē. xvj. q. ij. inter memoratos. dūt et legere z recitare. §. de vete. iur. enu. l. fi. §. his itaq;. vt facū fuit. d. c. bū qđē. Idē idē. §. de edi. dum. adri. tol. l. fi. §. finaūt. de bo. que lib. nō fine. §. quo qs or. con. l. j. in fi. in aut. de man. pnc. §. deinde cōperēs est. in fi. §. ff. ad treb. q̄ filiū. §. fabin'. ver. tutores. ibi recitabant etc. de act. emp. l. titius. j. ibi lectum etc. initi. de eo cui. lib. causa bo. adqci. in fi. Nā z imperator inducēs legē eius verba recitat in aut. vt ecclesiastican. dot. §. illud. §. de test. cū antiquitas. §. cū aūt. z iurisconsultus in pluribus locis saltē capitulū eius. ad qđ inducitur est recitandū. ff. de excu. turo. l. sed z milites. §. est aūt. z de testi. l. iij. §. idem. diuus. z man. §. procuratorem. §. si ignorātes. z de edil. edi. edi les aūt. §. iuramentoū. z extra de eta. z qualita. multis. z ds p ea probare qs dicit i aut. de nō eli. sedo nuben. §. si aūt nō valuerit. ibi nec est lex aliqđ tale dicēs. vbi etiā subdit q̄ si ex expositione vel intellectu legis aliqua resultat absurditas, talis intellectus vel positio non pcedit. Ad idē in aut. de trie. z se. §. cōsideremus. ibi erubescim' em etc. Ad idē. ix. di. ego solus. xiij. q. §. ex his oibus. §. itez legiḃ'. xv. q. iij. §. si. §. cum em̄ grīaliter. iuxta fi. z. xxvj. dis. deinde. ibi q̄ ita sentiere etc. qz nō ex̄plis, sed legibus est agendū. i. pbandū. qs dz. §. q. vij. §. hoc dictū. in fi. §. ad idē. xlv. di. c. §. z qs no. xxxj. q. j. c. vlt. ad fi. vnde z ipse imperator cū legem ꝯstituit suā intentionē legibus fundare conat. in aut. de ꝯsan. z veterinis fra. §. vult aūt. §. plurima. Autoritati bus qdem est in hac scientia insistendū. d. c. ego. z. l. di. dño sancto. z xxxvij. di. relatum. z pho certandū, disputatione pugnandū, ratione vincendū, dicit Augu. xxiij. v. vj. vides. z Bre. in reg. li. iij. ca. xl. nos lz in oibus causis in his pcipue q̄ dei sunt rone magis stringere homines q̄ prāte festinamus vt scriptura. solerti studio ꝓhensa modis oibus attendat. xxxvij. di. oēs. §. serie pboruz. z insia quasi nō tm superficie pboruz. sed etiā intelligendi z exponendi rone. vr ibi dicit Aug. z Archy. inducens. ff. de. l. scire dūt em̄ oēs. caute ad rem facē tes requiri z plegi vr exinde qs est validū assumat sicut fecit imperator. §. de diuor. l. fi. in fi. §. et qb' satis ꝓcludit ꝛ gl. que ꝓcedit ex ingenio nō informato autoritatib'. vt no. Archy. d. c. dño sancto. z vide qđ no. ipse Archy. xj. q. iij. nolite ibi in scripturis. (Dispēdio) dāno. (Si qđ autē). §. (Extra) als ꝛ. (Matriculis) i. matriculis vt subiicit. de notis plura scripsi. §. de dig. l. ij. (Sciturus). §. (Merētes) imerētes eñ talia nō ꝓsequunt. de quo plene scriptū est. j. §. diuer. of. l. j. (Berendos) als regedos. (Vel als seu z melī'. (Promeritis) als ꝓmeriti. z melī'. z repete fuerint. (Pertisti) accipe aut qs est. j. (Administrationis) s. puncie, vel numeros regedi. Desistēdi. ii. o. ꝛ tabelliones seu notarios volētes bina officia, imo et trina. s. tabellio. inerēs

Universidad de Deusto
Biblioteca

securitate mutua pascenda est, non est opus latera montiū excidere multiplicibus muris curriousq; sepire saluū regem clementia in aperto prestabit. vnū est inexpugnabile munimentum, amor ciuium. Et Prouer. xj. Clemētia preparabit vitā, execratio malorū mortes.

¶ Decimū est q clemēcia regnū roborat, Prouer. xx. Misericordia z veritas custodiunt regem, z roborat clementia thronus eius. ¶ xj. est q bonitatez z principis z populi z cōfirmat. Prouer. xvj. Clementia regis quasi ymber serotinus. sicut ymber temporaneus est ad griationem. sic ymber serotinus est ad maturationē: temperaneus inchoat q̄ serotinus cōsumat. Sic clementia regis benūca est his q male se habent q̄ eis consummate bonitatis, z facit vt populus suus vitam suam bene cōsummat. Adulti bene finiunt vitam suam, qui male finissent nisi clementer cum eis actum fuisset.

¶ xij. est q clemēcia facit vt princeps tpalis in futuro vniuersalem iudicē clemētez inueniat fm illud, Luce, vij. iquacūq; mesura mensi fueritis, remetiet vobis. ad idē Prouer. xj. Clemēcia pparabit vitā, et eternā. Et vide q̄ de clemēcia scripsi. ē. de sufce. z Archa. l. duos. (Prolperiū) accipe z in alios q̄ est. j. (Decedendū) alis discedē dum. (Pretiū) alis ptia. (Alginimibus) exercitibus ppte ambulāti bus ab agendo. (Exceptis). ȝ. (Ut in) ver. (Vicarissimis) alis clarissimis. (Cādidatis) lealbatis, albis sine macula factis. fm Pap. vt sunt hodie insulati, quos decet sine macula esse q̄ dic vt scripsi. ē. de murilegul. murileguli. in verbo insulas. Vel dicas q̄ insula deriuat ab insulo las; q̄ idē est q̄ valde pulchrare z decorare. inde insula vt predixi remota litera. l. valde pulchras z decorās, q. in se pulchra z decora seu nitēs, pulchrū, nitorū intendē, z cādidatū hoiez redit. Hȝ; tū hodie in luxuriosa ciuitate odio habiti. z derisiōi subiecti fuit. (Necnō ȝ). (Secretis). no. de officio secreti q̄ vix reperies alibi. sed de alio secreto hic loquit q̄ de officio secreti q̄ est in regno q̄ aprū est, nō ad iustitia, sed ad predā. (Quos) ȝ. (Et si qui) ȝ. (Copula) societas. ¶ Post gl. i. ȝsequi. adde. vel quos. ē. dicit liberē sub audi arbitriū, z tunc ppte stat ȝferendi z ȝsequendi. ¶ In gl. vlti. ibi viuētis. adde sic z als sic dra inter pūlegiū legis z pauliegiū pūcipis viuētis. vt no. ff. de iudi. heres absēs. in pun. z in aut. ve iudi. sine quo. fuf. ȝ. qs aūt primit. ¶ Post ipsam gl. ads. misi vna pēdet ex altera vt hic colligit. z est expressiua ēt de ele. dudū. ū. circa fi. Itē misi vt dr extra de pbē. extirpāde. ȝ. q vero. lxx. di. sanctorū. z di. seq. c. clericos. Et vide q̄ legit z no. extra de etat. z qual. eā re. z de pbē. de multa. z. c. pterea. z. c. cū ignores. z. c. cū iam dudū. z. c. expo suisti. de rescriptis. ad aures. de cleri. nō resid. clericos. de of. iud. c. j. z p Inn. ēt de excep. ecclastice, sino in gnexis siue ziunctis ea natura est q̄ vnū recipit pōt cogi vt recipiat reliquū. Vñ q recipit dignitatē pōt cogi vt recipiat ordinē arg. xlv. di. de iudeis. j. q. iij. si qs obiecerit. z. c. saluator. ȝ. sed beat. vt ptz ex his q no. gl. z Archa. lx. di. innouimus. Sic cū due questiones gnere ꝓponunt si rūdeat ad vnā etiā ad reliquā intelligit esse respōsum vt no. j. q. j. si qs p ignorantiam, per gl. z Archy. z vide q̄ scribitur z no. ū. q. v. interrogatū per glo. z Archy. In his ēm que sunt indiuidua, etiā ꝓsonale pūlegiū extendit ad ziunctū. ff. si ser. ami. si cōem. in pn. vide q̄ not. ē. q. cau. in integ. re. post. l. j. z q̄ not. Cy. ē. de diuer. re. l. j. Sed qd si qs habeat i casu pmisso plures pbedas. an habeat vocē z sic canonic⁹ in oibus, videt q̄ sic. ar. huius. l. dic de hoc vt no. Inn. extra de pbē. q in tū. z. c. de multa. in vlti gl. z de ȝcel. pbē. literas. in vltima gl.

Ordinē recipere cogitur inter dum, q dignitatē recipit.

¶ Imperator Justinia. Lex. vj.

SUper seruis qui postea ad quandā militiaz aspirare temptauerint, vel scientibus ignorantibus dominis ꝓcipimus. Si quidem ignorantibus, eis eam meruerint licere dominis adire cōpetentem iudicem z sua ignorantiā (eo q̄ contrariū minime probetur) ostendere. Eoq; modo spoliatos eos militia in suuz dūium trahere. Sinuero scientibus his serui militauerint, cadere quidem eos nō tñ dūio eorum, sed etiam omni patronatus iure. Illos vero ingenuos effectos si quidem vtiles ad militiam eis datam visi fuerint ea durare. sinuero minime idonei sunt ea priuari. ¶ Super illis aut seruis q tam militauerūt z adhuc in eadem militia perseuerant licentiaz damus dominis in tra. xxx. dierum spacium ab eo tempore connumerando rum quo presens sanctio diuulgata fuerit, vel nostram adire clementiam vel competentes iudices z suaz ignorantiam commendare eos q̄s in suum dominium recipere. Quo tempore transacto similimodo tam domino quam omni patronatus iure cadere eos necesse est.

SUper seruis. ¶ Casus. Si seruus ad militia connaluerit z dño ignorante pōt dūs adire iudicem cōpetētem z pbare ignorasse hoc ipsum dūm q̄ pbarur eo ipso q̄ cōtrarium de scientia nō probat, seruus ea militia spoliatur. z in dñi sui dūium retrahit. Si aūt dūs hoc scierit amittit dūiu serui z oē ius patronatus. Et seruꝰ ex hoc effectꝰ ingenuꝰ fi eit vtilis militie durat in ea. Si aūt inutilis spoliat. De seruis aūt q ante hāc legem militauerūt z adhuc militāt possunt dūi intra. xxx. dies a diuulgatione presentis legis principē vel iudicem adire, de suaq; ignorantia mō ꝓmisso decere, ipsumq; seruū retrahere, q̄bus elapsis dnio z patronatus iure ꝓpinatur. (Seruis) dicit Isidorus eth. imo. lib. x. c. nū. Seruos nunq̄ militasse constat, nisi seruitute depositā excepto hannibalis tpe cuz dū psumit scientia, vt. ē. de pscri. long. temp. emptor. z. l. sup. z. ff. ad treb. ȝ heres. ȝ. j. ¶ Et no. ex hac. l. cū ꝑcor. q̄ negatiua positio probatur eo ipso q̄ ponit. Sz quid si dico p viā accusationis aut exceptionis Titiū iurasse dare. x. in kalendis Januarij, z q̄ nō soluit in termino eū dico ꝓiurū, ꝓbo q̄ iurauit, z q̄ terminus est lapsus nō tū ꝓbo q̄ deteruerit nō soluendo, an sufficiat vt q̄ sic. ar. huius legz. Itē q̄ negatiua ꝓbata est, eo ipso q̄ ponit z trāsfert onus ꝓbationis in aduersariū. ē. de nō nu. pec. si ex cautione. z no. e. ti. l. ij. virtus eīm pure negatiue est trāsferre onus ꝓbationis in aduersariū. extra de elec. bone memorie. j. ēt si iudex aduerset. extra de ꝓba. qm. imo negatiua regulariter ꝓbari nō dz nisi in casib⁹. ¶ Primo qū ꝓsumptio est extra negantē. vt ptz ex his q̄ no. Inn. extra de offi. deleg. cuz in iure. z vt eccl. benefi. c. j. de succes. ab intest. c. vlt. de ꝓbat. post cessionē ad idem. ē. de codicil. nec codicillos. de fica. l. j. de iniur. si non committ. ¶ Secundo in graub⁹ delictis q̄b tū intellige. vt. j. dicē. ¶ Tertio qū ꝓbat negatiua ꝑ sacramentū ex cōmissione iuris vel iudicis, vt ptz de his qui ad eccleſi. cōfug. l. fi. vltra medū cum suis cōcor. z lib. vj. de testi. presentiū. z. c. pe. de sent. excō. si vero. de elect. vt circa. z. c. nulli. ¶ Quarto cū negatur scriptura vel ꝓbatio actoris ē. de ꝓbatibus. ȝtipu. l. optimā. z extra de testib. et renoze. Hȝ casus ponunt ꝑ doctores. Quid si onus probādi pecuniā nō soluta in dubio incumbat accusatoꝛi, cum hoc nō possit aliter q̄ rei vel accusati ꝓfessione probari de ȝfessis. statuimus. eo. li. z fm Joā. an. vt dicē statim. Reus aūt hoc semp negabit. ff. de ver. ob. inter stipulā tem. ȝ. j. magnus q̄ cogitabit redimere suum sanguinē qualitercūq; ꝓterit. ff. de bonis eoꝛū qui ante senten. l. j. in fi. nunq̄ tale periurū crimen probabit extra legem. ē. de here. qm. z que scripsi. ē. de fund. patri. quicunq; ū. z sic remanebit multū contra iura. ff. ad. l. aquil. l. ita vulneratus. de fideiuſſi. a reo. ȝ. vlt. Et facit ꝓ hac parte q̄ not. Ant. de iser. in ȝstitutione exceptione filiationis. Itē q̄ hoc solū ꝓbato ad penā quentionalem damnaf. ē. de ȝtrahen. stip. magnā. ergo idē in legali. z facit ꝓ hac parte. ē. de ꝓbat. actor. ff. e. tit. l. ū. z q̄ no. ē. de iure empti. l. ū. in gl. magna, vbi tenent q̄ debitor ꝓbare debeat se solusse, als cadit a iure suo, z q̄ scripsi. ē. de fide instru. l. j. z q̄ no. Inn. extra de pign. significāte. in. iū. gl. z seq. z q̄ legit z not. ff. de vsur. cū quidam. ȝ. ex locato. ē. de trāsac. l. si quis maior. ibi nō implendo, ꝓmissa etc. z. ff. sol. mat. l. moza. Qui ēm iurat aliquid facere nō statim cū cessat est periurus. extra de iureiur. querelā. sed cū in terpellatus etc. ff. de coll. bo. si quis filiū. ȝ. j. Sufficiat ergo interpellato diei, licet q̄nq; etiā ante aduentū termini possit dici periurus. ff. de ver. sig. cū stipulatus sim. Item q̄ ex eodem iuramento vbi ci uiliter agit ꝑdemnatio sequeret. z sic criminaliter succedere absolutio, q̄d satis videt incōgruū ar. eorum q̄ scripsi plenius. j. de re milit. l. vlt. ȝ. vl. Et q̄ nō dz vnus z idē actus parere diuersos effect⁹. ff. de lib. z posthu. gallus. in fi. cū si. Quid eīm si eedem ꝓbationes inducū tur, z mihi in vna cā interueniāt diuersiz ab alia quomodo in vna cā in qua cumliter actū est, ꝑdenabit in alia. ſ. cuz criminalis accusatio de periurio, ꝓcessit, absolutio subsequeret. Sic z vbi testes possunt sup eodē facto z inter easdē ꝑsonas, vel als septus, ꝓduci, nō valent eorum dicta si contraria deposuerint, dicit Inno. extra de testib. ve nientes. in gl. mirū videt. Contrariū determinat ipse Inn. extra de accusa. super his. z de rest. cogen. c. j. in fi. gl. z vide q̄ not. ipse extra de testi. testimoniū in glo. de crimine z de ꝓeb. extirpande. in glo. vlt. z de cle. excō. mi. propositū. z facit q̄ no. ipse de offi. dele. cū ꝓtingat. in glo. ſ. magna. prope finem. ibi rñ. q̄ magna est differentia etc. facit etiā pro eo. ff. de verb. ob. in illa stipulatione. Item q̄ talis negatiua onus ꝓbandi nō trāsferat in aliū. probat. ff. de ꝓob. cum de indebito. z extra de solu. is qui. fic inductis. Certū est q̄ repetens indebitum q̄s soluit habet necesse ꝓbare q̄ fuit nō debitū, sed hoc. ſ. q̄ fuit indebitū impossibile est ꝓbari aliter q̄ per cōfessionē aduersarij fm Joā. an. qui hoc dicere consueuit extra vt lit. nō contesta. qm. super gl. vlt. z de rescrip. nonnulli. z. c. ex parte. ij. nō tñ per hoc transfertur ꝓbatio in aduersariū. Et Inn. dicit extra de iudi. nouit. ad fi. q̄ valde difficilis est, ꝓbatio q̄ quis cōtra cōscientiā teneat, alterius eīm ȝscientia videri non pōt. extra de elec. c. iiij. qualiscūq; sit homo interioꝛ sciri oīno non pōt. lxxv. di. florentinū. z facit. xxij. q. v. is aūt. z. c. humane.

Seruus apud roma nos nō mi litauerit nisi tpis hānibal⁹.

Negatio an debeat ꝓbari per illum qui negat.

Negatiua ꝓbari nō debet nisi in certis casibus.

Rei vendicationi ꝓscribit diuersis temporibus z spacijs.

Actꝰ vnius diuersos effectꝰ pa rere non debet.

r. c. humane. de pe. di. j. in actione. Item facit ad premissa de priui. cū persone. li. vj. z de consue. c. iij. vbi ꝓbat allegās prescriptionez z cōsuetudinem negatā. ſ. q̄ nō subest epō, z q̄ nō requisiuit eps consilium capituli. Ad idem facit. ē. de fun. pa. l. fi. ad fi. vbi allegat pscriptio. xl. annoꝝ in canone nō soluto, quem approbat allegās ibi. xl. anno. possessio restat. ad idem. ē. de serui. l. fi. vbi allegat prescriptio. xx. ann. contra nō ventem seruitute. ad idē. xij. q. ij. c. vlti. palea est. vbi ꝓbat occidens ꝑ fine odū meditatione se suaq; liberādo latronem occidit. Et breuiter vbicunq; negatio est causa intentionis alicuius siue agentis, siue excipientis. ei q negat incumbit onus ꝓbandi. Fallit in exceptione nō numerate pecunie, vt. ē. nō nu. pecu. si ex cautione z. l. assueratio. z not. ē. de excep. l. j. vt si est causa actionis ꝓbat actor. ff. de ver. ob. in illa stipulatione. z. l. ita stipularus. ȝ. q̄ si ab initio. idem si est causa exceptionis. exemplū si volo ꝓbare q̄ de bitoꝛ nō est soluendo. ē. de fideiuſſ. aut. presente. idem si. est causa offi cū exequendi exemplū sume. ff. de re. eorū. l. magis. ȝ. ne passim. z. ē. de fabri. le. iiij. Cōtraria vera sunt q̄ si negat cui res aut factū debetur, tunc eīm sola negatio trāsfert onus ꝓbationis in aduersarium ē. de ꝓba. actor. cū concor. Et hec vera nisi ꝓsumptio iuris faciat ꝓ negāte. vt si dicat se nō deliquisse, aut cām ingratitudinis nō commisisse. ff. de leg. ij. cū pater. ȝ. rogo. z. ē. de inoffi. testa. oīno. cū si. Et ideo siue in stipulatione cū iuramento sit dies adiecta solutioni siue non, cōmodius est reū cozam iudice interpellari q̄ soluat. Pro quo est. ē. si ꝑpter pu. pen. l. fi. ibi apud iudicem interpellatione celebrata. z q̄ no. ē. de fide instru. l. j. lib. x. in gl. ordo. z. c. z talem interpella tionem cū nō facta solutione vtile est redigi apud acta q̄ que facili reus ipse cōuinci poterit q̄ nō soluit. Item q̄ interpellatio sit necessaria post terminum. facit. ff. de pericu. z co. rei ven. l. j. ȝ. licet. Tunc aūt est periuꝝ qñ iusta causa eum nō impedit. vt not. ff. de ma. vindi. ſi collactaneus in fi. de excu. tuto. scire. ȝ. sufficit. si quis cau. l. ū. per totum. l. qui satisfda. cog. l. fi. insti. qui manumit. nō pos. ȝ. cadē. l. ff. de remilit. l. iij. ȝ. si ad diem. z. l. qui comeatus. z extra de iureiu. bzeui. vbi de hoc not. ¶ Super hoc Archy. vj. q. vlt. acto. dicit q̄ si exceptio periurij ꝓponit a tertio, ſ. q̄ iurauit z in termino nō soluit, tunc incumbat sibi ꝓbatio negatiue. ſ. q̄ nō soluit. Secus si a creditore, z est simile q̄s ipse notat in furto. xiij. q̄. v. penale. Si enim dñs furti agat nō est necesse singula ꝓbari. vez q̄ eo inuito etc. q̄ hoc ꝑsumitur. secus q̄ agit alius, q̄ qui dolum dicit etc. ff. de ꝓba. quoties. ȝ. qui dolo. z est sic q̄ no. ff. si ager vecti. l. ū. z. ē. de iure emphy. l. ij. Quedam eīm cōcedūtur cōtra extraneū que non contra dūm. ff. de no. ope. nunci. l. ij. z de publi. l. ij. Item not. q̄ qui iurat soluere intra certum diem, si postea soluat, liberatur extra de voto per tuas. z sic nō deierat ar. ff. de ver. obl. continuus. ȝ. item si nō incohek. z. l. cum interdū, z de act. emp. l. qui per collusionem. ȝ. fi. z not. xxxij. q. j. ca. apud misericordem cōtrarium tū ibi not. Archy. vt scripsi. ē. vt nemo. ad suū pa. su. vica. l. j. in verbo cōscribere. ꝑpe finem. ver. q̄ aūt. Prima opinio videtur equior. qñ iurans vult omnē indemnitatē ꝓstare creditori. ar. ex eo q̄d no. ff. de arbi. vriq;. Item cū in cā criminali sit libellus offerendus. ff. de accu. libellozū. ē. de lit. cōtes. aut. oferatur. Aū dabuntur accusato inducie deliberatorie de quibus habetur dicta aut. Jo. ij. q. ij. in summa dicit q̄ nō cum certus debeat esse reus vtrum velit crimen fateri an negare cum sciat se reū vel nō. Post. cōtra in summa de dil. ȝ. j. quem sequitur Guil. in Specu. de dil. ȝ. j. ver. deliberatorie. Ultimo not. q̄ in quibusdam criminibus ꝓsumitur necessaria z probabili, ibi videas exempla vñ iuramentū qñq; iuris ꝓsumptionē excludit extra qui ma. ac. posc. c. vlt. cum ꝑcor. Sic etiā probat amissio instrumenti ꝑ iuramentū. ē. de fide instr. l. fi. z no. extra de ꝓbatis. cū olim. j. in fi. z vide q̄s no. Inn. extra de ꝓbatis. ij. in gl. sed nōne sufficiebat. z Archa. de tempo. ordi. c. j. lib. vj. in verbo scienter. vide etiā q̄s no. ar. q. j. ꝓbationes. extra de homici. significasti. j. z de tit. ꝓtest. veniēs. ¶ Sz quid in casu quo lex ꝓstari exigit ꝓpriū iuramentū, an illud ꝓstari poterit ꝑ procuratoꝛē ad hoc habentē spāle mandatuz? Guil. durādi. no. ꝑ sic de ele. vt circa. li. vj. in fi. sed Archy. ibidē notat cōtrariū q̄s Jo. an. ibidē dicit satis equitatis z rationis habere, z ponder ad iura que ꝓo eo magis faciunt. z opinionem Guil. defendit. ¶ Et ibi in exceptionibus. adde. vel dic q̄ probat solū allegando. q̄s ꝓ hic cū dicit ostēdere. z. j. cū dicit gmendare. cū enim ignorantia in alio z mente gstat non aliter melius q̄ suis verbis hoc pōt ostendi. xxij. q. ij. is autem qui mentit. q̄s prosequere vr plene scripsi ē. de pe. cur. l. ij. ibi relatione. ¶ Inn fi. adde. in ipsa. l. nō mutant. seruus aspirauit ad ciuiles honores. Sed quid in casu. l. barbarius. ff. de inoffi. ꝓcto. an ille seruus factus fuerit liber? dicit ibi gloſ. q̄ fi nec decipiantur. licet lex obscure pertranſeat. Contrarium videt verius qz ibi nō fuit intentio populi eum facere liberū sed ꝓtorem. ar. ff. de in ius voc. sed fi hac. ſ. patronū. ē. qui admit. ad bo. posſ. bonozum. Ignoās qdem z errans regulariter nihil agit. ff. de iurisdi. om. iud. si ꝑ errorem. de acqui. re. do. si ꝓcurator. ē. de rabula. gñaliter dr sanctio pmulgium speciali persone indultū. ē. de loca. pre. ci. l. ij. de hoc scripsi. ē. de statu li. vj. ro. l. vna. Differentiam inter consti

Dilatio dari nō debet fine magna ratione.

Ignorantia tripliciter ꝓmatur.

Juramentus ꝓpriū ꝓtare debens an possit illo ꝓcura torem ꝓstare habē tē mandatum ꝓspeciale.

Universidad de Deusto
Biblioteca

z ibi quasi pretor non fuerit z sequitur pretura functum, alias plura priuilegia concurrerent circa idem qs improbatur. ff. de meta. omnes. §. fi. z penul. ff. de condi. z demon. multeri. in glo.

¶ Idem. Lex. viij.

Si quis seruũ suũ dignitatem habere quẽ admodum militiaz fuerit passus, spolietur z dominio serui, ziure qd pertinet ad patronos. Cui enim ferenduz est hoics a nostra manu donationes accipientes adhuc inter seruos haberi, z forte cum suis dominis nostraz purpuram adorantes. ¶ In his itaqz casibus in quibus non militia sed dignitas volentibus dominis seruis acquiritur, eadem iura reseruentur que antea posita sunt. Ne videatur nostra sanctio aliquid habere imperfectum. ¶ Sciant ante domini ad exemplũ preterite nostri constitutionis que de huiusmodi seruis loquit q nisi hoc intra triginta dies ex quo eis hoc fuerit notum manifesta uerint, z cõpetentem iudicem adierint, z spoliare eos dignitatibus curauerint, z dominii eorum z ius patronatus amittant. Nobis deliberantibus postẽ dño serui fuerint liberati, z inter ingenuos cõnumerati si oportet eos habere dignitatem vel ea quasi indignes spoliari.

Si quis seruũ. ¶ Casus. Si dñs permisit seruũ suum dignitatem habere, amittit seruum z omne ius patronatus, ratio ponitur. Et quemadmodũ statutum est. ff. de anno. z tri. obstitere. (Spolietur) priuet. (Iure). ff. patronatus. vt subsecit. j. z. ff. proxim. Alios casus in quibus dñs priuatur dominio serui not. gl. extra de priesum. illud. (Cui eñ) vers. Et est satis honesta ratio premissorum. (Ferenduz) patiendũ. (Manu.) Manus dicitur q fit totius corporis munus, per ipsas namqz mãdamus, z eis munimus. (Seruos) fide. ff. de prep. lacr. cubic. pe. (In his). §. (Jura) leges. forme. (Posita sunt) militia. ff. proxi. (Sic videatur) ver. z est bona ratio. p omnia nãqz lex dz esse perfecta. in aut. de nup. §. si quis enim. in fi. §. (Imperfectũ.) Not. q lex nihil imperfectũ continere debet, deus enim nõ nouit opus imperfectum. extra de bapt. maiores. §. veruz. nec ego principis opus qui teneẽ imitare deũ. in aut. vt oẽs obe. iudi. prouin. §. abripiat. debet esse imperfectum, imo legislationes debẽt vndiqz perfecte videri. in aut. de exhi. reis. §. fi. in fi. z vt quecũqz agit ad perfectionez dicat. in aut. de nõ ali. in prin. Non enim dicitur esse qd imperfectũ est ff. de orig. iur. l. j. ff. de his q. vt indig. cũ fillenianum. in fi. z instit. q. mo. testa. inur. §. ex eo. vnde z pretor nihil relinquit in tractatum. vt not. ff. como. l. j. in prin. Quinimo quicquid a sapiente proficiscit id continuo dz expleruz esse oibus suis partibus dicit Tullius de fin. bonoum z malo. li. iij. Sicut eñ perfecta laudem pariunt, ita z virtuperationem generãt que in medijs conatibus egra deseruntur. defectus enim reruz aut consilij tribuare, aut vires arguit defuisse dicit Cassiod. iiij. variar. epistola. xxx. (Sciant). §. (Exemplum) vide. ff. de decur. exemplo. (Notũ) per diuulgationem. ff. proxi. (Nobis) verific. (Deliberantibus) premeditantibus. cogitantibus. retractãtibus.

Lex nihil imperfectum continere dz.

¶ Negotiatores ne militent. Titu. xxxiij.

¶ Negotiatores. Qui dicuntur negotiatores vide. ff. pro socio. l. coheberi. z de leg. iij. l. legatis. Dicitur autem negotiator a negotio. de quo vide extra de ver. sig. for. §. negotiũ. z qs plene scripsi. ff. de dign. quotiens. Quantum ad negotiatorem accipit negotium pro cõtractu. insti. q cũ eo. in rub. z. ff. de ope. pu. l. ũ. §. j. Et sic proprie negotiator est mercator dispositus assidue ad emendum vendẽdumqz vt exinde questum agat. z sic accipiendum est hic. vide. xxxiij. dist. efficiens. z qs not. Archy. de censi. q. lib. vj. Et talis negotiatio p se non est cõmercium, negotium vero proprie est in causis. d. c. forus. §. negotium. est autem negotiatio duplex, videlicet licita z illicita. Licita est que aut fit ex causa necessitatis quã isti agunt, z hac apostoli negotiati fuerunt. z religiosi negotiantur quibus propter frequentes necessitates occurrentes interdicenda negotiatio non est. extra ne cleri. vel mona. c. j. Aut ex causa pietatis vt tribuatur pauperibus, z pupillis. z hec permittitur etiam clericis. vt. xxxvii. dist. decreuit. Illicita vero est negotiatio cupiditatis a qua debent maxime clerici abstinere vt ibi. z. e. dist. consequens. z. c. fornicari. z. xiij. q. iij. clerici. z. c. cauã. Vel plenius dic qd illicita negotiatio p̃sideratur ex quatuor, vlz ex psona, ex cã, ex tempore z loco. Ex persona qz clericis z religiosis est interdicta nisi ex causa necessitatis, extra ne clerici vel mo. c. j. per totũ. vnde dicit Hieronymus. lxxxviij. dist. Negotiatorem clericum, z ex inope diuitem, z ex ignobili gloriosus, quasi quandam pestem fuge. Tales post excommunicationis interminationem sunt deponendi si a negotiatione ipsa nõ cessauerint. xcj. di. omnes. monachi vero districtius puniuntur. extra ne clerici vel mona. sed nec. z si quid contra prohibitionem lucrati fuerint, debent pauperibus erogare. xiij. q. v. qui habetis. Ex causa. puta si ꝓpter auaritiam fiat, seu improbam diuitiarum cupiditatem nõ ad necessitatem sed ad alium finem malum hec enim omnibus interdicitur xlvij. di. omnes huius. z. c. sicut hij. Ex tempore, vt si fiat diebus festiuis in quibus ab operibus est cessandum, z diuinis laudibus intendendum. de cons. di. iij. ieiunia. Item predicationibus, virtutibus, z regularibus disciplinis. extra de sta. mona. cũ ad monasteriũ. nisi immineat causa necessitatis. Item inhonesta est negotiatio si de nocte fiat. extra de offi. dele. consulit. licet facta valeat. ff. de trãsac. nõ minoz. Ex loco, puta in ecclesia in qua negotiari nõ licet. lxxxvij. di. ejiciens. Item in loco inhonesto vel suspecto nõ est negotiandus sic nec iudicium agendum. ff. de arbi. si cũ dies. §. si arbiter. tita enim equiparantur extra de fer. c. j. Omnis aũt negotiatio vix potest sine anime periculo exerceri, q difficile est inter ementis, vẽdentiqz cõmercium, nõ interuenire pctm. de pen. di. v. qualitas. z. c. consideret §. in omnibus. Inter medium nãqz emptionis z venditionis angustiabitur peccatis. Eccl. xxvij. vnde gens negotiatorũ ad lucrũ potius vel turpiter faciendum, pnius est. ff. de edil. edic. iustissime. §. j. potissime circa annonam. Multi sunt illicita cõmittentes. ff. de extraoz. cri. annonam cũ concoz. z ideo de substantia mali mercatoris vltimo nõ remanet aliud q pctm. lxxxviij. di. ejiciens. vnde super illud Ps. l. Quia non cognoui negotiationes, introibo in potentias dñi. dicit postilla. negotiator, audius acquirẽdi pro damno blasphemar. pro pretijs reruz mentitur z peierat, sed hec sunt hois vitia, nõ artis que sine hijs vitijs agi potest. Sicut in omnibus artibus male agitur non ex eis quippe sed ex hominibus. ars enim vitia nescit. quare licet ars vitia nesciat, q tñ facilius huius artis ministri labuntur in vitijs debent milites ab ea qui habent certare, pro republica abstinere. Antiquitus enim romani nõ admittebant ad militiã sceleratos. vnde Titus liuius de bello macedonico. li. xl. Hoc sacramento (inquit) initiatos iuuenes milites faciendos celestis. hijs obsceno sacrario eductis arma committenda. hij coopertis stupris suis alienis pro pudicitia coniugum, ac liberorum nostrorũ ferro decernent, minus tũ esset si flagitijs tm effeminati foxent. Juste ergo milites negotiari nõ debent. ff. de cõmer. z merca. nobiliores, nec mercimonijs insudare. j. titu. j. milites, alias militia priuabuntur. vt. j. in litera. Et maxime talia locum habent si mercatura est tenuis, aut si mercantur a mercatoribus qs statim vendant. Nihil enim prosiciunt nisi admodum mentiantur dicit Tullius. j. de offi. Quis decurionatum, aliũqz honorem nõ phibeantur. expetere etiam qui vrenfilia negotient z vendãt. ff. de decu. eos q. Et illicite negotiãtes nõ ꝓpterea sunt als reprobãdi vt odio habẽdi. Nã necessarij sunt i ciuitate sicut agricole. extra de voto, qs sup. z fine hijs oibus nõ edificabitur ciuitas. Eccl. xxxviij. in fi. z Plato cuz instituere quem admodum ciuitas bene debeat ordinari, in primis negotiatores necessarios dixit. ff. de nũdinis. l. ũ. in greco. ibi in. fine posito humane quippe vite constat eos esse necessarios fm Cassio. vt scripsi. ff. de primicer. in rubr. z hoc qz necessariam operam publicis vtilitatibus exhibẽt. ff. de iure immu. semper. §. pe. Unde florentini qui plurimũ sparsi negotiantur in explebili cupiditate quintum elementuz fore sciarant. ¶ Demissam materiã negotiationis an sit licita vel illicita. prosequere in secunda sede. q. lxxvij. art. vlt. vide ẽt qs no. Archy. de censi. c. pe. lib. vj. in verbo negotiandi. De clericis autem secularem negotiationem exercentibus an gaudeant priuilegio clericali vel pdant. vide extra de vita z hone. cleri. c. fi. Et qualiter puniantur negotiationem prohibitam exercentes. vide. xcj. dist. clericus quibuscum ibi not. Item not. q interdum quis ad negotiandum cogitur. ff. de penis. motus. §. sed z damnari. qs intellige de aliqua speciali negotiatione exercenda quam consuenit alias facere. ar. eius qs nota. xxiij. q. iij. nimium. z. ff. de ope. libe. hec demum. que lex est arg. qs possit cogi exercere negotiationem quam deserunt. debent enim artifices necessariam operam vtilitatibus publicis exhibere. ff. de iure immu. l. pe. §. pe. vbi de hoc. z vide. ff. de excusa. tuto. sed z milites §. fi. z hoc ius est regis. j. Reg. c. viij. Item vt cogi possit facit. xj. q. j. te quidem. z. c. sicut enim. z xxvij. q. ũ. placuit. z. ff. de orig. iur. l. ũ. §. postea ne diutius. Nam z apud Platonez illa ciuitas bene legit ordinata in qua propijcs quisqz nescit affectus. viij. distin. in princ. debet enim quisqz operari sue ciuitati vt in auten. de questo. §. fi vero occasionem. z vide. ff. de iure immu. semper. §. negotiatores. z. §. penul. Item quia etiam in ecclesia constitui potest noua dignitas. extra de consuetu. cum olim. Ad idem facit extra de magi. c. j. z. c. quia. z Exodi. xxviij. z Actuum. vj. z hec faciunt quod etiam ad annonam compellatur. quod prosequere si libet vt scripsi. ff. de excu. arti. l. ũ. alias. l. j. §. vlti.

¶ Imperator.

Ergasterius vnde dicatur z quid significat.

Mercator nego tiatur.

Negotiatores militares.

Negotiatoz nus mechanicoz quidã sũt ꝓpter dignitatis priuilegiũ alij vero non.

¶ Imperator Justinianus. Lex. vnica.

Eos qui vel in hac alma vrbe vel in prouincijs cuidã ergasterio presunt militare de cetero prohibemus. Exceptis argenti distractoribus qui in hac alma vrbe negotiantur. hos enim vtpote vtiles omnibus contractibus armata quidem militia penitus abstinere sancimus. Aliam vero quamcumqz sine metu presentis sanctiõis posse sibi acquirere. ¶ Si qui vero negotiatores quos omni militia iam prohibuim⁹ militarent eis licentiã damus: negotiationem quidem relinquere militiam vero retinere. Sciẽtibus quod si postea negotiantes apparẽãt: militia priuabuntur. ¶ Quod z in argenti distractoribꝰ huius alme vrbis si armatã militiam iam sortiti sunt tenere volumus. Ut relicta negociatione liceat eis in eadem militia durare. Negotiãtes etenim post hanc sanctionem huiusmodi militia priuabuntur. ¶ Illis qui ad armatoruũ extructionẽ suã professionem contulerint minime prohibendis ad competentem sue professionis venire militiam. Et huiusmodi negotiationem nihilominus retinere.

Eos. ¶ Casus. Qui psunt alicui stationi, seu negotiationi in vrbe vel prouincia prohibentur militare preter argẽtarios seu distractores argenti qui in vrbe ad armatam militiã conuolare nequeunt, aliã vero inermẽ acquirere possunt. Qui aute hanc legem militauerunt, possunt in militia perfistere, negotiationẽ vero derelinquant, quam si exercuerint, postea militia priuabũtur. et hoc idem statuitur in argẽtarijs vbis rome, qui armatam militiam sunt adepti. fabricẽses autem possunt negotiationem armoꝝ retinentes in armata militia militare. (Alma) sancta, pulchra, excelsa secundũ Pap. (Ergasterio) ergasterium grece latine opus. inde hic et hec ergasta. i. operatoz vel vicinus. ab ergo z sterio quod est statio quasi operaria statio fm Pap. hoc ergasteriũ, sterij locus vbi aliquod opus fit qua si operaria statio. z ergasterium dicitur magisterium quod fit in tali loco. vnde Chrisostomus per hoc ipsum q ergasteriũ huius artis apernit fm Hug. ¶ Et nota q non solum illi qui psunt ergasterio prohibentur militare vt hic sed etiam cuncti qui diuersarũ rerũ negotiantibus detinentur sez trapezite z gemmarũ, argẽtiqz, z vestitũ venditores apothecarũ etiaz z ceteri institores aliarũ mercium qui buscunqz ergasterijs adherentes prohibẽtur a militia, officijs, z honore. vt. j. de cohar. si coharralis. §. sed etiam. quod est cõtra ius entiquũ. ff. de decur. eos qui. z vide que scripsi. ẽ. de ejusa. arg. in rubri. In regno iuxta errorem gallicoũ z germanoũ prohibetur ascendere ad militarem honorẽ quicunqz non sit de genere militũ, vt in constitu. de hono. mili. l. cõstitutione. (Prohibemus) in omni militia, vt patet. j. §. si qui vero. (Exceptis) ꝑ. (Argenti distractoribus. i. argentarijs. in aut. de fideius. §. vlt. z patet statim cuz dicit, hoc eñ vtpote oim contractibus ze. Et nota distractoribus non aũt sub fenore mutãtibus hoc est eñ negotiari, vt no. de insti. l. penul. in prin. (Utpote) tanq̃, veluti, quasi. Etiam) ꝑ. (Si qui vero) ꝑ. (Jam) aũ hanc legem. Et nota de hoc aduerbio iam. simile. ẽ. tit. proxi. l. penul. z de proxi. sacr. scri. si quis sacris, vbi de hoc scripsi. z. j. de erog. mili. an. l. penul. §. sciant vero, (Prohibuimus) sez in prin. huius. le. (Licentiã) Nota q licet de esse legis sit vt ad futura z nõ preterita negotia se extendat. ẽ. de decur. diue. in fi. z quod ibi scripsi. tñ intẽdũ etiam super preteritis modificatiue disponit. vt patet hic z in. §. sequenti. (Militiam) acceptã ante hanc legem. (Scientibus) ꝑ. z dicit. scire debentibus. (Postea). i. post hanc legem. (Quod). §. (Sciti) hoc verbo sepius lex vtitur. vide qñ z qui. quar. pars. l. ũ. §. q si paretum (Ut) ꝑ. (Eadem militia) ante hanc legẽ accepta. (Durare permanere. z loquitur iuxta vulgare. (Manc sanctionẽ). i. diuulgationẽ huius. vt. ff. ti. j. super seruis. (Negotiãtes) ꝑ. Et nota q supra dixit negotiatores. nunc vero dicit negotiantes. vide qs scripsi. ẽ. de proxi. sac. scri. in sacris. §. ij. in prin. (Illis) ꝑ. (Extructionem) alias instructionem. i. fabricã. (Cõpetentem) armatã. Vel cõpetentem. i. vt non equites sed pedites militẽt. Huiusmodi nanqz fabricenses plerunqz fortes z robusti sunt, z ideo a militia nõ repellũtur, sed admittũtur ad illam. Ꝑo quo vide que scripsi. j. tit. j. l. milites. in verbo exercitio. z de eroga. mili. an. fortissimi in princi. Et negotiatores vt plurimum sunt debiles, imaledi, malo de facili succũbẽres, ob vite suauitatem z indeficientem, habentes animum ad questum: negotiationis z lucrum. argu. supra loca. milites. z infra de cohar. si choartalis. ante fi. ibi detinentur. z. ff. de edil. edic. iustissime. §. primo. Et ideo a militia pelluntur. Quia quod infirmum est inutile inuenitur. Sapientie. ij. De hoc plenius. Vegetius. j. de re mili. cap. ũ. dicit piscatores, aucupes, dulcarios, lintones, omnesqz qui aliquid tractasse videntur ad artem pertinens longe arbitror pellendos a castris. Fabros ferrarios, carpentarios, marcellarios z cerutorum, aprorumqz venatores conuenit sociare militie. (Et huiusmodi) ꝑ. ¶ Posit prima glo. adde. quandoqz tamen copulantur tanquam diuersa stationes z ergasteria. supra de oper. pu. l. penul. ¶ Im. ũ. glo. ibi vili officio. adde. videtur ex hoc quod negotiatio est vile officium. Et tamen negotiatio alias non vilis, vt colligitur a contrario sensu supra de dignitate q i s. z vide que scripsi. supra de excu. arti. maximarum, ꝑ. penult. z infra de cohar. si cohartalis in verbo contagionibus. z supra. e. in rubrica in medio note.

¶ De re militari. Titulus. xxxv.

¶ Dic nota q dicit de re militari, non de dignitate militari. cum tamen supra dixisset de equestri dignitate, quod facit aperte q militia non est dignitas, vt plene dictum est. e. tit. de eque. dig. l. j.

¶ Imperator Augustus. Lex. j.

Stipendia z donatiua temporis quo apud hostes fuisse te dicis restitui tibi postliminio regresso restitutoqz non iure desideras.

Stipendia. ¶ Casus. Miles captus ab hostibus, z reuersus non recuperat stipendia eius temporis quo fuit in captiuitate. (Stipendia) Merce des militum a stipe dicta. eo q stipes. i. modica era colligantur. ff. de verb. sig. ager. §. j. ad quod etiã. ff. de colle. illici. l. j. post prin. z differunt stipendia z salaria vt nota. ff. pro socio. si inter fratres. in principi. An aute stipẽdia clerici capiantur in causa iudicari, z an possint pignori obligari no. Innocẽ. extra de fideius. puenit. (Hostes) Hostes sunt quibus ppls romanus publice bellum decreuit, vel ipsi pplo. ff. de posili. re. l. hostes, alis autez licet sint inimici non sunt hostes. ff. de ver. sig. l. hostes. De hoc aute verbo licet extra materiam legis. mozaliter dic plenius ꝑ duplex est hostes. s. exterioz vt sunt homines. z interioz vt est mala voluntas. xxiij. q. j. paratus. Item vitia puta luxuria, libido, z alia de quibus differit Valerius li. ix. c. de luxuria. Talio eñ sunt inimici nostri. de quibus. Persequar inimicos meos z cõprehendam, z nõ conuertar donec deficiant. xxiij. q. iij. si ecclesia. Adulto quide multoqz seipm ꝑ hoste superare operosius est. dicit Valeriꝰ. li. iij. c. j. Et Salomõ prouer. xix. Doctrina viri per patientiam cognoscitur, z gla eius est iniqua pretergredi. De his hostibus dicit Titus Liuius de secũdo bello punico. lx. ffon est. tantum ab hostibꝰ armatis eratis nostre periculũ, Etum a circũfusis vndiqz voluntatibus qui eas temperantia sua frenauit z domuit. Adulto maius decus maioremqz sibi victoriam repperit, ꝑ nos stiphate victo habemus. z Lassio. ix. varia, epi. vltima. Hoste aggredi varius semp enẽtus, indubitata vero victoria est morum custodisse mensurã. Et. puerbi. xvj. Melioz est patiens viro forti, z qui dñatur aio expugnatore vrbium. z. ca. xiij. Qui patiens est multiplicat sapientiam, qui autem impatiens est exaltat stultitiam suã. Sz hoc est facilius dici ꝑ fieri. vn de Tullius de orat. l. j. Memo. fere est qui acutius atqz acrius vitia iudicet, ꝑ recta vide at. z Beriñ. in epla. Ergo de me expertus sum, quod dico et facilius imperare, z securius preesse aliis multis quam mihi soli. feruoz enim iracundie z indignationis impetus non est in ptãte hois, ideo dicit Hieronymus ad theſifontẽ. Fernet animus, ꝓba continere non possum. Et Salomõ. prouer. xxvj. Impetũ cõcitari spũs qs ferre põt, quasi dicat nullus. Quare qui ira vincitur, ecrudari meret. Mã z. pũt dicitur. vij. ethicoũ. Ira obsequit aliqualiter rõni, cõcupiscentia autem non. Turpior igitur incontinens quidem ire a rõne aliqualiter vincitur, qui aurem concupiscentie etiam nõ ratione. Quotus enim quisqz philosophorum ze. vt scripsi. ẽ. de itu. li. vj. ro. l. j. in ver. ostentare. Maior si quides virtus est patientie ꝑ miracula facere fm Gregoz. j. dyalogo. Exteriorem autez hoc necessitas debet deprimere nõ voluntas, vt. xxiij. q. j. noli. z eo capto misericordia debetur, nisi pacis periurio timeatur. Ibidez z Tullius. j. de offi. Adea quidem suia paci que nihil habitura fit insidiarũ opa semper accommodanda est. Et si iuste bellum cum hoste agatur, non refert vtrum ex aperto an ex insidijs pugnetur. ea. caul. qõ. ij. dominus. ¶ Que sunt prohibita deferri hostibus. z de multiplici pena deferri hostibus et de multiplici pena deferentium. habes extra de iudeis. ita quorundam. et ea. ad liberandam. et. c. significauit. (Postliminio) ex quo pone vt infiti. qui. mo. ius pa. po. sol. ẽ. si ab hostibus. vers. dictum. ¶ Dolt. j. glo. adde. vt patet. ẽ. de offi. pre. preto. affri. l. ũ. z. §. z vnus predis et quemqz. ibi magis eñ debẽt ze. z. ẽ. tit. ij. l. fi. z meretibus z precipuã reconpensationem. in aut. vt iudi. fine que quo suffra. §. eos autem vis interquitaz in fi. z. §. oportet eñ eos ze. z. ff. de bonis dam. l. pe. ad finem. Et not. q milites nullum omnino alium questum ꝑ ex in periali personas munificentia sperare debent. in aut. de exhi. re. §. optimũ. Nam proecclesiasti per predam militare peccarũ est. xxij. q. j. militare. Modie vero preter as seuisse de z latrocinio sine aliquo labore militie soluz intendunt, nec seruire aliisque in equales, aut qui se teneri z obsistere valeant. Sed in sacerdotes multis ex z christos domini in patrimonium crucifixi aduersus innocentes seuis facies z quietos rusticos animantur. z gloriantur si eozum vires experiantur in viros doctos, z prudentia gloriosos, grassantur in mer tuoluntz.

Militares moderni

Postea est duplex. s. exterioz z interioz.

Universidad de Deusto
Biblioteca

catores pauperculas spoliant.predantur insontes,plerunq; socios⁊ amicos,nec de omnibus talia dicim⁹,sed de illis maxime qui ex luxuriosa vrbe geniti cuius in vicina fuerũt vires hannibalis enervate quibus potissime studium est luxuriose agere ampleti vitia concul care virtutes.formare leonina corpora.vt pectore,humeriſq; premi neant posterius gracilescant.cum tamen leo ad nullius,hũ ad quo rumcunq; militariũ virorũ pauescant occursum.videntes munitum galea fugiunt. indecoratum infula potissime impzonisum audacter insurgunt.Et aut scelera exercabilia fouent. aut fiunt litium redem ptores.vide que scripsi.ff.ti.ij.his quidez in verbo ordinis.Quinim mo apud eos in tantum error inualuit vt iniuriam facere⁹ putẽt fore virtutem.aliena possidere potentiam.innocentem circumuenire pru dentiã,humilem despicere summam nobilitatem,leges horrere per fectam eloquentiam dicant,veram non Christũ sapere sapiẽtiam.et ad hoc vsq; apud eos veritas obscuratur vt in seno vitiorum iacere beatitudinem iudicent.⁊ quia indigne semp ampliores ambiunt di gnitates,non ad hoc monim prohibrate sed armonim feritate conan tur,querunt gradus summos duz animos gerunt infimos sedes pri mas cũ exhibeant vitas imas linguas magniloquas ⁊ manus otio sas,sermones multos⁊ fructꝰ nullos,vultus graues ⁊ actus leues. ingentes auctoritates ⁊ nutantes stabilitates.pọpti ad conspiran dum,alacres ad despiciendum.conturbatores in otio, desertores in periculo,assueti latrocinijs,bellozũ insolentes,disciplinam contem nentes,rem militarem ignorantes.

¶ Idem August. Lex.ij.

Viginti stipendia si implestis, sordida munera vobis non militie indicentur.

Viginti. ¶Casus.¶Milites qui viginti annis militiam im pleuerũt a muneribus sordidis sunt immunes.(Viginti)scz annozum.vide.ff.de his qui no impleuerunt stl.l.ti. Et nota q idẽ tempus statuitur in militia inermi ⁊ magis gloriosa,ff.de pzo fes.qui in vrbe consti.docent.l.j.idem.⁊ in alia minus gloriosa.ff.de pzozi.sacro,scri.l.iij. (Sordida) que sunt sordida munera vide.ff.de mune.⁊ honoꝝ.l.fina.¶ Inter personalia.⁊.ff.de excu.mu.l.maximarũ. ¶ sordidozum.⁊ de prepo.sacr.cubi.l.ij.

¶ Idem. Lex.iij.

Milites ignominia missi cum infamia notantur nullis honozibus qui integre dignitatis homi nibus deferri solent,vti possunt. ¶Habeãt au tem mozandi vbi velint potestatem.¶Preterq; in eis lo cis in quibus specialiter arguentur.

Milites. ¶Casus. Qui cum ignominia mittitur ab exercitu notatur infamia,honozibus vti nõ potest.mozari autem po test vbi vult preter q̃ in locis hũ vbi specialiter pohibitus est mozari. (Ignominia) que sic dicta est quasi sine nomine,qui em in aliquo crimine deprehenditur definit habere nomen. (Infamia) quasi idem significat q̃ ignominia.vide.ff.de decu.nec infames. (In tegre)incolumis plene. (Dignitatis).i.fame(Habeant.) ¶.vbi ve lint) Simile.ff.de digni.le.clarissimis. (Preterq;) versꝰ.Et attẽde q̃ hic remouet dictio preter eo q̃ affirmativa precedit. ¶Post.j.gl. adde.sic etiam ponitur.ff.de episcop.⁊ cleri. cum clericis.alias cum pro quibus ibidem.alias cum quia.ff.de tranſact.de fideicommisso.⁊ ff.de legat.iij.l.pamphilo.j.responso.alias est aduerbium,⁊ denotat tempus perfectum ⁊ discretum, requirit autem hoc casu verbũ fu turi temporis. vt cum volam vel voluero.ff.de verb. oblit⁹. centesi mis.¶.si ita stipulatus.⁊.l.si quis stipulatus sit stichum aut pamphi lum.⁊.ff.de here.ven.cum here ditatem.vel presentis.ff.si seruus exp⁹ veniendo.lib.j. vbi exponitur cum.i.quando.vel preteriti perfecti aut imperfecti.vt cum fui vel cum eram.Ad q̃.ff.de lega.iij. qui concu binam.¶.vxori.⁊ locati.cũ apparebit. Sed cum succedit ei verbum subiunctiui modi,tẽporis presentis.aut preteriti perfecti vel imper fecti,tunc est conjunctio vt titia cũ decederet.⁊.ff. de leg.ij.titia.cum decederet.de acti.emp.titius.⁊ loca.l.si.in prin.de seruis expoz.cum venderet. Item cum.i.qñ.vt.d.l.j.¶.si seruus expoz.veni.⁊ de vsuca. pro.here.l.j. Item cum.i.pro.ff.de dolo.rem quandã. Item cũ inter dum auget.vt lego seruos cũ peculio.ff.de lega.j.si cui.in prin.⁊ tũc habet vim copule. ff.de verb.signifi. triplici. Interdum equipollet coniunctioni.vt si matoris,aut cũ matoris dare spõdes.ff.de verb. obli.quocunq;.¶.non solum. Interdũ differunt eo.titu. cente similis. ¶.si ita. Interdum exponitur cum.i.de.¶.de exac.tribu.l.ij.¶.si quis ⁊ vide qs no.ff.de condi.indebiti.qui promisit. Interdum ponitur cum pro in, nec tũc implicat.ff.de mor.infe.negat.⁊ vide.ff.de vsu ⁊ habi.l.imo.⁊ quod ibi no. De hoc etiam scripsi.¶.de decu.omnes.j. post gl.vlt.Utrum idem sit dicere titio cum filijs vel titio ⁊ filijs do. lego. Cynus.¶.de impu.⁊ ali.subſti.l.fina.dicit q̃ sic,dicens genera liter ad hoc ⁊ similia q̃ quedam sunt que adiacẽtia ⁊ accessoria sunt alijs rebus. quedam non in primis non operantur idem cum.⁊.ff.de pecu.le.l.ij.⁊.iij. In nõ adiacentibus neq; accessorijs bene operatur illud idem. Et ex hoc patet q̃ idem est dicere titio ⁊ filijs,⁊ titio cuz filijs,cum filij non sint res accessorie.vt probatur insti.de le.¶.si quis ancillas.ad hoc vide.ff.de vsufruct.si quis titio.

¶ Imperator Gordia. Lex.iiij.

Defunctoꝝ in desertione bona confiscari, diuus marcus ⁊ antoninus pater meus constituit.

Defunctoꝝ.Seipsam summat.(Confiscari) hoc fm plurium opinionẽ videtur esse correctũ, in auté. vt nulli iud.¶,vlt. Et hec est cõmunis opinio q̃ hodie pena confiscationis nõ ha bet locũ nisi in crimine lese maiestatis ⁊ heresis.de here.cum scdz.li. vj. Et cum careret su cessesore ab intesta.vt.d.¶,vlt.Sed ibi loquit cũ delinquẽs. damnat ad penã mortis naturalis aut ciuilis,quo ca su cũ pena sit ꝓportionata delicto iniquũ vr,vt in bonis etiã puniat, nã tũc magis eẽt in penã heredũ q̃ nõ deliquerũt q̃ delinquentium qui nullã penã ob mortẽ quã patiunt,sentiũt ex ablatione bonoꝝ.⁊ qñ sola pena.cõfiscationis bonozũ imponit vt est in multis casib⁹ in uentre,tũc ille.¶,vltim⁹ nõ vẽdicat sibi locũ. tũ qz legũ correctio est vitanda.vt.ff.de inof.do.l.j.⁊ lex nõ corrigit nisi qñ est expressum.in aut.de mini.offi.¶.vl.⁊ qui.mo.natu.effi.sui.¶.trib⁹.tũ etiã qz ex his multa crimina trãhrẽt inulta qs esse nõ dz.ff.de fideiuſ.si a reo. cum cõcor.⁊ vide qs de hoc scripsi.¶.de exa.⁊ executo.l.ti.ad fi. Item quid in bonis cõtumacis in crimẽ annotatis vsq; ad annũ.fm.l.ff.de re gr.reis.l.j.cũ cõcor.vtrũ elapso anno debeat cõfiscari,vel an sint ipa iura correpta p.d.¶.vt in aut.vt nulli iud.dicit Bul.in spe.de accu. ¶.vl.ver.sed qualiter fiet,sub dubio forte q̃ sint ipse iura correcta qs equitatẽ habere vr. Sed pro meli⁹ distinguẽdũ, aut agit de crimie de quo iponit alia pena corporalis.⁊ tũc locũ habet pdicta snia. Si vero pro crimine imponit sola pena cõfiscationis bonoꝝ, ⁊ tũc se cus,vt leges q̃ ipsam penam statuerũt nõ intelligantur esse correcte. arg.eoꝝ que in questione proxima dicta sunt.nam alias huic delin quenti nulla pena ratione criminis ⁊ cõtumacie inueniretur infligi.

Crimina non debẽt remanere impunita

¶ Imperator Gordia. Lex.v.

Cum allegatis septez annos in desertione egisse maritum sozozis vestre ⁊ indulgẽtia nostra esse restitutum,nõ recte desideratis vt id tempus ac si in castris fuerit habeatur. Proinde exempto eo tem pore qõ ad desertores pertinet restitutus indulgẽtia no stra residuo militare debebit. Jdeoq; nec stipendia tem poris quo in desertione fuerit exigere poterit.

Cum allegatis. ¶Casus.Desertor ex beneficio principis in integrũ restitutus eius temporis quo in desertione fuit sti pendia non recuperat.(Allegatis) Allegare est tam ius q̃ factũ proponere.vt hic.⁊.¶.de conueni.fil.debi. hũ qui.⁊ de censi.l. fi.vide quod in vtraq; scripsi.(Desertione) que est vacatio ab eo ad qõ tenet munere derelicto.(Egisse)loquitur iuxta vulgare.(Proin de)¶. (Indulgentia)remissione.(Residuo) quod superextat(Mi litare.)Sed an poterit quantumcunq; restitutus militare non pre stito nouiter iuramento.puto q̃ non.ar.ex his que no. Post.in sum ma de iureiur.¶. quomodo censeatur.ver.sed et si.vel vbi rationabi liter dicit q̃ si vassallus post prestitum iuramentũ fidelitatis fidem fregerit,in reconsiliatione iterum iurare debet, ⁊ etiam forte suffi cientius cauebit pzout poterit.arg.j.q.vñ. quotiens.⁊ extra de pre sumptiteras.¶.ñ. de maio.⁊ obe.cum in ecclesijs.⁊ de appel.questio num. De quo etiam plene ibi not.ad idem facit in auten. de exhi. re. ¶.si vero.que est.¶.de bo. aucto.iudi. pos.auct.⁊ qui iurat. Quinim mo nedum eo casu quo ex desertione, ⁊ sic ex proprio vitio militie sacramento solutus est, sed etiam si a duce exercitus dimissus esset sine nouo iuramento militare non posset. vt ait Tullius.j. de offic. Eius verba hec sunt.Pompilius imperator tenebat prouinciam, in cuius exercitu catonis filius tiro militabat. Cum autem pom pilio videretur vnam dimittere legionem, catonis quoq; filium qui in eadem militabat,dimisit.Sed cum amoze pugnandi in exercitu remansisset cato ad pompilium scripsit vt si eum pateretur in exercitu remanere.Secundo eum obliget militie sacramento.q̃ prioze amis so iure cum hostibus pugnare non poterat. adeo summa erat ob seruatio in bello mouendo. Marci quidem catonis senis est epi stola ad marcium filium in qua scribit se audisse eum dimissum a consule cum in macedonia bello persico miles esset Monet igitur vt caueat ne pretium ineat, negat enim ius esse qui miles non esset cum hoste pugnare,⁊ hoc idem pater in causaria missione.¶.l.pzozi. (Jdeo)ver.(Nec stipendia)nec enim meretur stipendia ex eo quem exhonorat.in aut.de nup.¶.si vero filios ex aliqua ver.vnde si tantũ. vnde qui dignitatem sui gradus non custodiuit, contentus sit ani mam saluare.reuerti enim ad gradũ pristinum difficile est. l.di. qui cunq;.Et hoc locum habet nisi iussio principis hoc expresse indul geat.ff.eod.titu.qui excubias.¶. responso.⁊ in aut.vt cum de appel. cogno.¶.si vero post hanc,⁊ not.¶.eo.l.j. Sic ⁊ excommunicatus iu ste postea absolutus fructus ecclesie non recuperat. vt notat extra de appel.pastoralis.in gloss. vlti. ¶Hec faciunt ad questionem re bellis ⁊ infidelis qui ante rebellionẽ obtinuit vt posset emere castrũ vel feudum

Milites militia pẽ uar⁹ si re stituatur militare non pote rit nisi de nouo iura mentũ pẽ stiterit.

vel feudũ.qua durãte emit ⁊ possessionẽ seu tenutã nactus est, alius quoq; illud emit regio accedẽte assensu,infidelis vero postremo resti tuit esset in integrũ an cõfirmet emptio p indulgẽtia ⁊ restitutionem?

Vassall⁹ pter re belliones

Ut q̃ sic.¶.de sentẽ.pas.l.j. cũ hijs q̃ scripsi.¶. de hijs qui ⁊ exil.dati. sunt.l.j.in verbo prozogabit.q.j.¶bo em restitutionis restituti vtili tas cõtinetur.ff.de verb.sign.cũ pretoz.⁊ qz restituere est in pristinuz bonis suz priuat⁹ si statũ reducere qs fit cum aut tollit id quod factũ est, vel reponur postea re stituatur, an recupe rabit om nia iura sua?

statum.a.ff.de iusti.⁊ iur.l.ij. ita ⁊ fortiꝰ is q apostatauit a fide dñi a mittit feuda ⁊ que sunt ex feudis.que sunt de iure ciuili,nec est ei⁹ re stitutio approbãda.Nã qui delinquit in pncipẽ est fine restitutiõe dã nãdus.xxj.dist.in tantũ. Item p hac pte facit aperte.ff. de dona.inter vi.⁊ vxoꝝ cum vir vxoris.in prin.nec em ex mutatiõe tali succeden te in personam ipsi⁹ emptoris marie ex eius crimine põ dici dñium trãslatũ in cũ.⁊ sic nec a vẽditore abcessisse,ff.ex qui.cau.ma.nec vti lem.de soluti.cũ quis.¶.j.sed ,ppter infidelitatẽ ⁊ rebellionẽ ipsius in telligatur tacite ipsius abcẽsus renocatio facta.ar.¶. de donati.inter vir.⁊ vxo.a marito.cũ concordat.ff.de adi.lega.l.iij.in fi.⁊ de his q.vr indig.¶ inimicitie. Sic ⁊ peccatoꝝ nõ est dignus pane quo vescitur. dicit Aug.super illud Jo.sine ipso factum est nihil ⁊ maxime nõ ha bẽs charitatẽ.i.veră dilectionẽ ad deũ.vt pz.¶.ad Ebozin.xiij.⁊ per q̃s nihil mereri põt .ita is q p suã perfidiã extra charitatẽ.i. ex gra tia regis est,nihil ex gra regis acquirere põt.vnde dici consueuit ex premissis q̃ facta opa extra charitatẽ per peccatoꝝ existentẽ i pec cato mortalis nõ sunt meritoria.q̃ p sequere pz Tho.in tertia parte summe sue.q.cij. ar.iij.⁊ facit.lxxj. dist.sequi ⁊ p totũ. ⁊ sicut is q non est cũ episcopo in ecclesia esse nõ põt.vñ.q.j.scire debes.ita qui nõ est cũ rege ⁊ in fide eius in republica esse nõ põt. ergo nec feudũ in regno ipsi⁹ reipublice possidere. Sic etiã legis priuilegiũ tollit fi lijs macula aspsis.¶.de questio.diuo. Debet em hoc casu attẽdi tem pus vendicatiõis sibi facte nõ aũt tps quo impetrauit assensum or bonũ.ff.de pigno.si legatũ.Nam q̃ rex intuitu fidelitatis cõtulit,ir ritum est,infidelitate succedẽte sicut eximunt religiosi a beneficio q̃ religiose viuẽtes meruerant cũ a religione cessauerũt.xxv.q.vj.¶.vlt. ꝓpe finẽ. Et facit ad nostrã qstionem aptius qs statuit in ecclesia scismatica.extra de elec.q̃ diligẽtia. Et est simile quod not. Archi. de elec.cupiẽtes li.vj.in gl.ultra.iiij.in casu sufficit.⁊.c.ibi vnde si ecclesia me tropolitana scismatica est,⁊c. immo sicut peccatoꝝ existẽs in pecca to mortali qz est rãqua membrum mortuũ q̃ ex alijs membris vtuis ali quã influẽtia recipe negt,nihil põt spualis indulgentie cõsequi ide m Tho.in tertia pte summe sue.q.cxvj.ita ar.j.infidelis nullũ fruc.gre tempalis assequi posse dz. Qui em sancti non sunt,sancta attrectare non possunt.lxxj.di.matrimian⁹.ergo q̃ fidelis nõ est, feudũ quod a fide dñ attrectare nõ poterit alienusq; sit a⁹ ministerio,⁊c.vt ibi.⁊ fa cit ea.di.vz. Preterea infidelis durãte infidelitate,a suis vassallis ni hil exigere potest ex fili so soluti.li.feud.hic finitur lex.c. dño guerram.ad hoc est.xv.q.vj. nos predecessorum.vide q̃ ibi not. Fidelitatẽ ete ñ q̃ christiano comiti seu principi iurauerũt deo.⁊ re gi q̃ q̃ ad tpalia vicẽ dei gerit i terris eius sanctꝰ.i.mgr atib⁹ aduer santi,⁊ eorũ precepta calcãti,nulla,phibẽt auctoritate psoluere.ea. q.iuratos.⁊ facit.xxiij.q.j.ois q.ij.que.j.multi.xj.q.ij.sicut apostꝰ li.⁊.c.seq.cũ.multis cõcor.Haz ⁊ tales impune videnẽt posse offendi ar.xxiij.q.v.de excõicatoꝝ.sicut etiã hereticus hz clericus not. Jnn. extra de sen.ex.si ꝑo.Nã sicut excõicat⁹ extra ecclias ẽ z debzi dia boli.xj.q.iij ois christian⁹.⁊.c.fe.ita ⁊ rebellis ⁊ infidelis extra iusti tiã ⁊ gratiã reipublice regis ⁊ mẽbrũ hostis est tam diaboli quã alte rius terreni principis reipublice inimici. Ad idem inducitur extra de senten.ex.cõ.in audiẽtia.⁊.c.cõtingit.ij. vbi solũ adjcis ⁊ non re sumens habitũ ⁊ tonsurã,puat⁹ priuilegio clericali. Quid ergo de infi deli q̃ fidẽ abiecit,⁊ regi.i.terreno ꝛpo pericula machinat⁹ est. Bau debit ne bñficio assensas intuitu fidelitatis obtenti ? certe non. im mo fortius repellerur. vt vassallo ⁊ castra nouiter nõ acquirat.ff. de his qui sunt sui iur.l.patre.de actio.⁊ obli.leg.obligationem fere .¶. placet extra de iureiur.quẽadmodũ.cũ multis concor. Feudũ quoꝝ que a fidelitate dñ q̃ infidelitate succedẽte in tale emptorẽ nõ cadit sicut ⁊ q extra eccham est,nihil põt nõie eccle possidere.viij.di.quo iure.xxiij q.vij.c.j.¶.xiij.⁊ xxij.di.eos.⁊.c.pter.hoc.⁊ no. extra de app.pastoralis. Et hoc in castro seu feudo certum est q̃ sine regis aſ sensu emi nõ põt.marie p infidelẽ ⁊ rebellẽ quẽ sicuti barbaros non opz.fortelicijs instruere vel munire cum eos deceat potius idigere. pernicioſum namque ⁊ proditioni proximum est ⁊c. supra que res expoz.non possunt.l.ij.que loquitur in ferro simplici et informi, immo et in alijs bonis sub dominio regis. videtur idem arg.dicti.c.in ratos,et ecclesia.xij.Me de certis impio,prohibe panes illi dari.ne in illis potentior te sit,Unde regulariter eum ranquam male meritum

Vassalli durante infidelitate sui dñi sunt a iuramento soluti.

Heretici sunt ab ecclesia pzecisi et in cimiterio sepulti de eorum hereticis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

expedit,publica semp egestate laborare.ff.depositi.bona fides.Sic z bannit⁹ nō pōt debitorē cōuenire, ne fuga eius fiat institutio.ff.de regr.reis.l.ñ.in fi.zexcōicato cuiper iurametū añ excōicatiōē sibi prestitū,suīz obnoxius ad dandū pecuniā soluere nō debeo,vt no.xv.q.v.nos predecessorū.per gl.z Arch.vt no.Ber.z Inn.extra de her. c.vl.z de concess.prebē.cuz nostris.per Inn.z facit extra de vsuris q frustra.z qō ibi no.Sic z qō turpiter amittit nō reperit.ff.de positi. reue.l.ñ.in fi, imo ex turpi amissiōe punit.ff.de re milit.l.ñ.§.miles. nec iuuat eū traditio sibi facta,qm̄ non vr.sibi datū illud qō habere nō pōt.ff.de leg.iñ.q cōcubinā.§.ñ heres.z res data q tpe quo datur nō cadit in capiēte vel nō sit ipsi⁹,data nō intelligitur.z pinde dz ha beri ac si data nō eēt.ff.de re.iur. nō vr data.z facit ad hoc.ff.de acq. pos.nō vr.de rescriptis si eo tpe.li.vj.z idē si fieri nō pōt,ēt sine culpa ipsius accipiētis qō pl⁹ ē.ff.de do. añ nup.ea q. sic z legatū relictuz vtoti ita demū debeē si vtor mortis tpe inuenit.ff.de le.iñ.l.ite lega to.§.vlt.z vñ vir.l.iñ.§.vt añt. Nec etiā iuuat restitutio eū q nō pōt opari totū ad qō pcedere poterat añ reatū.ar.ff.de cōdi.z demō.fal sa.§.i.Sicut nec dispēsatio sup defectu nataliū egparare pōt legiti matū als nato,legitie ar.ff.de vsufru.q vsumfructū post pn.ℏ.l3 em de vac.mune.l.ñ.§.adoptiui.z ptz de sil pl⁹ y.c.ū.li.vj.z ibi hoc not. Arch.in ℏbo.expēsum.z rō reddit ℏ3 eū.e.ti.c.j.i ℏ.Ad idē.ff.de sta. ho,hō liber.§ liber.cā cū pacto.cū cōcor.lz sit ar.ℨ.ē.de nup.impia

Restitutio intelligit fieri sine ꝓiudicio iuris alieni.

lis.post pn.de iur.ann.aur.l.ñ.in fi.ff.de natal.re.l.qris. Talis em re stitutio semp intelligit fieri sine alieni iuris iuria, vt ꝓ apte exde re scrip.cōstitut⁹.z.e.ti.c.Quis.li.vj.Ad idē facit extra de remū.ex trāsmissa.z.c.insinuatiōe.z.ℨ.de remiss.pig.l.ñ.z ꝓ ex his q no. Arch.d. c.Quis.in.j.gl.de hoc scripsi plenī⁹.ℨ.de his qui in exil.dari sunt.l.j. Itē qr talis restitutio solū extēdit ad ea,q habuit tpe fidelitatz qñ ca strū tūm vel feudū qō nactus est ipso tpe infidelitatis nō pōt celeri ha buisse regio de fidelitē cōsensu. Ꝑro quo est illud gñale cū pla regrūt ad pfectionē alicui⁹ act⁹,vno defectē,totū vitiat qō agit.ℨ.de test. si vn⁹.z.j.de nume.nulli.§.nulla.ff.de trāslac.cū hi.§.si ꝑtoz.z facit extra de iureiur.quēadmodū.xv.q.in fi.z.l.di.quicūqz.z.di.c.q; diligētia. extra de ele.z de cōcess.ꝑben.q diuersitatē. Itē ꝓ hac tpe facit.ff. de iur.do.l.stipulatio de dote.cū.l.se.vbi si mulier ꝓmittat dōtē nō agi tur ex ea stipulatiōe interueniēte repudio.lz post libellū habita recō filiatione eidē nupserit,stipulatio nō qualescit.Sati⁹qz dz restituta ad ꝑcipuū cōmodū reputare qō ad pacē admittit qn hostis pacis extra terat nec restitutionis būficio reuertēs ad regē apud eū illa retinere castra vl arma gb⁹ rebellauerat ℨ regē.j.q.vij.c.j.Ad hoc ēt.xij.q.ij. q z ꝓuanis imo apostatarz exēplo nō vr his remissio cōcedenda nec seruāda ꝛcessa.ℨ.de aposta.hi q.Ad qō ēt in aut.de man.pn.§.neqz aut.z qō ibi no.z ptz.xij.di.in tm, vbi dr ꝙ q delingt in pncipē ē sine restitutiōe dānād⁹.Quidā alr intuētes i ℨiū arguerūt dicētes ꝙ ta les pene cōtra eū effectuz nō pariāt nisi ipso de crimine cōuicto.Ad hoc.ℨ.de hereticis qcūqz.ℏ.ꝙ si fecerint ibi in examine iudicis ap ꝓbatū,z statim iubem⁹ adici.l.ꝓ suīz.z.l.manicheos.ibi nō donā di nō vēdēdi nō emēdi, nō postremo ℨhēdi cuiꝙ cōuicto relinquimus facultatē.z infra q maniche⁹ fuisse quicūq.z de apostā,apostatarz.ad fi.ibi. comꝓbata phidia z statim rescissis.ſ.ꝓ suiam.ad idē.ff. de in iusto testamēto.siqs filio.§.ℏ3 nec eo.z.ibi dānata est.z xvij.q.iiij.siqs deinceps.ibi iudicatū canonice. Pōt dici vt oīs dicta salueē aut rebellio ē notoria aut occlta.ꝓio casu indubitāter videē⁹a q supius dicta sunt ar.efficax.l.di.de his ℏo.z ex his q no.extra de adul.c.vlt. z ꝓ Inn.ex de ordi.cogni.cū dilect⁹.Ho.z Cōpostell.de ele.cū inter R.z Arch.de rest.ſpol.c.ij.li.vj.Ad idē ex de fil.ꝑso.qm̄.vñ cū deli quēte notorie dispēsatio,ꝑbiber qō nō ē i alijs.l.di.sacerdotes.sic z fi delis auctoritate propria fine iudicio eccle dimittit ziuge infidelē. xxviij.q.j.si infidelis.z qō ibi no.forti⁹ hoc locū h3 in tpalib⁹ q faci lē corrūpūt ꝙ spūalia ex de transla,epi.iter corpalia in pn.Si ℏo est occlta rebellio locū habeant q̄ prime dicta sunt z hoc sentit Inn.de ise.li.feu.q tē.mi.c.ū. alſ.c. sancim⁹ q ōt nō ee necessariā fniam cū re

Būficius quo quis est ipso in re pīuat⁹ cōferrip⁹ test ꝙ colz latorē nul la senten tia expectata.

bellio est notoria actu ꝑmanēte sec⁹ in culpa actu trāseūte. Ꝑro quo est aperte,ñ. Reg.c.xv.i pn.lex enim factū nō fniaz no.ff. de ritu nu. palā.ℨ.q i adulterio q būficit ad hoc.ad idē.ff.eo.ti.l.qui cūvno.§.i gnominia.z.ℨ.de nup.ipialis. post pn.z qō ibi no.ar.z qō no. Inn. extra de cohabi.cle.z muli.tua.q dicit in notorio ztinuo,puta cum Ziuramentū publice dīs ꝑsequit⁹ null⁹ iuris ordo regrit nec ꝓbatio z vide q scrip.j.e.nemo in ℏbo repti.Unde cuz ius ꝑuat aliquē ipso facto,re,būficio,vel honore statim potestis ad quem spectat cōferre seu eligere nulla alia fnia expectata. Ad quod ex de ꝛcel.ꝑbē.nulla, z li.vj.de offi.ordi.ca.ordinarū.§.j.i fi.z de re iudica.ad aplice.ad fi. de homici.ꝓ bñani.ꝑpe finē.in quib⁹ nihil de citatione dr aut cause cognitiōe Ad idē.ff.de cōdi.isti.l.fi.z de cōdi.z demō. in testamēto. Nā regulariter res nras,aut ad nostrā collationē pertinētes donare possumus,aut quocūqz titulo trāsferre,detentatione alteri⁹ nō obstante.ff.de reg.iur.q pōt.de cōtrahē.emp.q rabernas.ℨ.de her.ve.p totū.z facit.li.vj.de ꝑbē.iz.ū.hec z alia ꝑsequere.vt not.Arch.d.c. ordinarū.§.fi forte.z de ele.licet canō imo nedū rē nras,ſ ēt q nostra pōt eō donare ꝓssumus.z tenemur ad traditionē cū nra facta est.ff.

de cōtrahen.emp,nec emptio. z sic dicim⁹ in fundo ꝙ si ranq̄ apertum sibi dūs cōcedat.cōhrmatur cōcessio ipso aperto.z ℨ ab eo tpe quo fertā fuit.vt no. Ant.de iser.li.feu.q suc.tene.z vide ad ꝓmissa qō no. Inn.extra de resti.spol.accepta. Itē snia de ꝓuatiōe possessiōis tunc solū est necessaria cū possessio vel usita rōne vel auctoritate iu dicis est quesita.vbi añt is qui possidet sola detentatione ℨ.q.z tunc derētatio talis nullū sortita est iuris effectū,nec dz impedimētū pre stare scōo emptori q fidelis eḡus cū legitimo regis assensu rē de qua agit iusta rōne q̄siuit ar.de reg.iur.nō ꝓtar.li.vj. Sicut electio que ipso iure irrita est nō ꝑstat impedimētū electiōi scōe ex de electio.lcp. Electio si cū.z.c.cōgregato.z.c.bone.z.c.cū vinto mēsis.z de app. cōstitutis.z ꝑso iure ir vide qō no.ff.de don.l.ñ.§.luci⁹.in gl.magie ꝛc.z ex de ꝑsō.cū in apo rita nulli stolica,in gl.sic ptz,ꝛc.z ꝓ Arch.de ꝑbē.13.li.vj.in ℏbo coferre.ad n. prestat im z in ℏbo nō vocato.Qō si hec locū hūt in bōis feudatario tā q̄stis, pedimen fortius i q̄stis.ff.de.iu.iudex de postu.l.j.§. casūz de his q sunt sui in tuz securis prē.z.ℨ.in qui.cau.in ite.nō est necesse.l.ū.i ñ.Sic z in q̄stis seru⁹ de.

Ꝓiudiciū dño negt afferre secus in q̄rēdis.ℨ.de ar.posl.l.ñ. Difficil⁹ em acquisita pdūtur ꝙ acquiri q̄reda impediatur, vt ibi.z.ff.de solu. l.filiusfamilias.ℨ.de pac.filī⁹.cū cōcor.ℨ facil⁹ em querēdū pditur ꝙ questū ar.ff.de reg.iur.minus.z ꝑz.ℨ.de sacrosan.eccle.l.h.in gl.neqz em est par eadēqz rō lucra nō capere z debita amittere. ℨ.de codicil. l.fi.ℨ.peñ. Uñ si qs habeat in re aliqua tā quesita plura iurano cogit eligere,quo iure ipsum rē ꝓsequat,secus añt est in iure acquirēdo,qz tunc cū agit ad rē ipsaz eligere cogit de ele.vt li.vj.z ibi no.Arch.in ℏbo eligere. Itē clericꝰ nō pōt būficiū obtentū renunciare in manu layci.sec⁹ in obtinēdo, extra de renū.vemēs.z no.Inn.eo.ti.q in duḃs.z Arch.de offi.de leg.deliberatiōe.li vl.in gl.ꝙ cōtra legem ꝛc. Itē in beneficijs acquirēdis ꝓsumitur ambitio qō nō est in acqui sitis retinendis vt no.Arch.de ꝑben.si mortu.ꝓprio.in ℏbo huius. Ceterū leges quibus aliquī inniteruntur dicentes ꝙ in crimine lese maiestatis nō ipso iure sed ꝑ sententiā dominus perditur.vt.qui z a quibus.l.quesitū.vt sit necessaria sententia.ff.de acq.here paul⁹ als pātominus.§.rei pduellionis de le.ij.cū filius.§.ñ.de bo.eo.l.ij.cū si. locū habēt in dñio directo,ar in feudatario vel barone qui in cattro vel feudo nō directum. sed vrile dñium habet.de quo plenius in cōsti.regu.que incipit.Si dubitatio nō est tanta solemnitas obseruāda. Nā illud qō est ranq̄ chimera faciliter recōsoliditur directo vt hec subtiliter ꝑsequitur Ant.de iser.li.feu.de fe.fine cui.nō amit.c.j.in ti. z in ti.qualiter.vas.prope feu.pti.c.j.in fi.z vide qō no.aple in ti.quo temꝑ.imi.c.iij.ad fi. Itē ꝙ snia fit necessaria solū in questis, nō añt in querendis,ptz:nā si primogenitus cōmitti crimē ob qō debet per dere feudū absq; vlla sententia ipso iure ꝓuatus est.z secūdogenito defertur feudū imo z si princeps post mortē patris primogenito cri men indulgeat non ꝓpterea repellitur scōgenitus cui ob crimen primogeniti ius est iam in feudo quesitum vt hec latius ꝓsequitur ipse doctor in ti.que fit prima causa.post ꝓn.in.iij.z.iij.coll. Sic et in bonis vacātibus fisco rationabiliter devolutis,que tamē fisco de nunciata nō sunt,ea procedit vsucapio que als nō curreret contra fi scuz.ff.de vsuca.quis. Itē non debet plus opari restitutio principis q̄ legis imo min⁹.ar.ex his que no.ff.de iuḃ.heres.in ꝓn. nam z cū verbuz dubiū ꝓferrur a lege pinguioz z plenioz interpretatio fit ꝙ cū ꝓferetur ab homine.ff.de don.filiusfamilias.§.sed memmisse, in glo. Ad idem facit.ff.de testa.milī.eius militis.in aut.de nō ali.§. qz vero z que scripsi.d.l.j.de his qui in exil.dati sunt in verbo prorogabitur.q.ū.ad fi.Sed de ditus hostibus redeat iure post liminiū ciuita tem nō recuperat.ff.de postli.reuer.l.iij.minus ergo recuperare de bet ex restitutione qui rupta fide seipsum hostibus dedit. facit.ff.de acqui.re.do.l.transfrigam,vbi aut bona ex crimine publicātur,puta heresis maiestatis z huiusmodi. Utrum alienationes cōtracte post ipsum crimen valeāt vel an renocentur.z vtrum emptores pretium a fisco recuperent, z quid si alij ab ipsis emptoribus cōparauerunt, z sic res per multas manus ambulauerunt. z quid si pretiū ipsum vel aliud loco pretij in bonis heretici inueniatur an tunc fiscus ea restituet.hec z alia super his plene nota. Arch.de here.cum fm.lib.vj. Utrum etiā tunc necessaria sit snia super bonis, vel sufficiat sententiam super crimine ferri per quam declaratur eum huiusmodi crimi na cōmisisse.no.ibidem.Sz plenius de homi.ꝓ humani in glo.vlt. et de penis felicis in verbo infamis.z in glo.penul.vers.sed nunquid ꝛc.dicit ꝙ in notorio non requiritur sententia in scriptis z solemniter proferēda.Sed sufficit quedam notificatio siue declaratio quam facere potest ipse idem cardinalis qui notorie offensus est.Hoc tamen in fine corrigit dicens ꝙ melius est ꝙ per superiorē fiat ne quod du bium est vel esse pōt pro notorio videatur habere extra de app.con sulnit nos.Quid de his z simili⁹ obtineat in regno.vide quod scrip si.ℨ.de peti.bo.sublatis.l.j.in verbo plectendi.

Idem Augustus. Ler.vi.

Semel causaria missis militibus instauratio nō solet concedi obtentu recuperate valitudinis melioris,quando non temere dimittantur. Nisi quos

quos constet medicis denuntiantibus,z iudice competente diligenter examinante vitium contrariſſe.

Semel,Casus. Miles ob causam egritudinis dimissus licet recipiat sanitatem,militiam tñ non recuperat.Nec ob ipsas causam egritudinis est faciliter dimittendus, nisi medicus hoc tribuno denuntiet,ipseqz tribunus hoc diligēter examinato in ueniat rem fic esse.(Causaria).i.causa egritudinis.(Instauratio).i. recuperatio.(Ab instar).i.similitudine rm Papi.(Valetudinis) q valendo bene vel male dicitur.(Nō temere)ver. Et conuerte lite ram z dic qñ.i.quia.ℨ.qñ ꝓuo.nō est necesse.l.ñ. pater.z ideo dicit temere,qz non mittitur ꝓpter breuem seu leuē febriculā vel egritu dinem,sed ꝓpter aduersam z longinquā corporis valetudinem.ar. ad poc.ℨ.de princip.agen.in rebus.l.ex agentibus.z.de excusa. turo. sed in hoc,z de edil.edic.l.j.§.proinde,z.ℨ.de offic.ꝑe.ꝓco.l.iij. z fm hoc dices infra vitiū.ℨ.aduersum z magnū z longinquuz.vt dic z fm hoc dices infra vitiū.ℨ.aduersum z magnū z longinquuz.vt dic citur.ea.l.iij.Uitium enim ꝓprie dicitur perpetuū corporis impe dimentū.ff.de ver.sig.inter stupruz.§.uerū.Uel dic nō temere.i. non facile vel indistincte.ff.de au.z ar.le.l.cum in restamēto.vel dic vt j. homi.significasti.ñ.Et dic medicis salē duobus ar.ff.de resti.l.vbi. z de ma.re.libertas.§.fi.de ver.sig.inter illā.§.ñ.z ar.optimū in aut. Citat⁹ infirmus si mittat excusatoez cuz instrumento cōtinēte testimoniuz medicoꝝ & suo mo bo testificanꝝ an sufficiat.

Medicꝰ vnicus an sufficiat ad faciendam relationē mor bi.

Ꝓ quo vt liceat matri z auie.§.quod añt a nobis. Uel dic vno si plures non possunt haberi.ar.dicti.§.qō autem dicatur.z.§. predicto, qō autem a nobis. ibi enim dicit si eī adest. Et nota ꝙ ille.§. melius facit ad nobis. ibi enim dicit si eī adest. Et nota ꝙ ille.§. melius facit ad excusationem que per medicos cōsueuit fieri ꝙ lex ita.z vide qō no. excusationem que per medicos cōsueuit fieri ꝙ lex ita.z vide qō no. Ant.de iser,li.feu.ti.hic finitur lex.§.ꝑterea. Alij dicunt ꝙ talis ex cusatio nihil valeat vt patet.ff.de testi.l.iij. idē dicunt.z.§. gabino, cusatio nihil valeat vt patet.ff.de testi.l.iij. idē dicunt.z.§. gabino, vbi dicitur ꝙ testimonijs hmōi non est credendū, quare mittendus est excusator qui ꝓponat excusationem,z probet vt patet.xvij.di. eos.z.c.placuit vt quotiens.z tribus.c.seq. Nā z hic medici videtur esse excusatores qs patet ex verbo denuntiantibus. Ad qō etiam.ff. de ꝑsō.in metallū.j.z dic.duobus eo ꝙ loquitur in plurali. extra de homi.significasti.ū. Quinetiā tribunus debet hoc inspicere.ff.e.offi. presto sunt egris.ff.de iur.immu.l.fi.in fi.z ar.de cōse.di.iiij.egrotan tes.z.xxvj.q.vj.his qui. Qual.añt debeat excusatio cōcipi. colligit ex clero.egro.ex ꝑte.z vide qō de excusatore notat Inn.extra de accu.veniēs de app.ex parte.de dila.exponit.z de testi.in noie. Itē vide extra de app.bone.j.de ꝑtiū.ex ꝑte,de ꝓcu.querelā.z de do.z cōtu.cū dilecti.z qō no.in eis.z ꝓ Bul.in spec.de cita.§.vlt.ver.qui si altera.z seq. Ex ꝑmissis. Pone vt de facto frequenter occurrit ꝙ citat⁹ aliquis infirmus hic cuz excusatoꝛe mittere teneatur,lz nō pro curatoꝛe.vt d.c.cū dilecti.z.ff.de diuer.ꝓscrip.l.j.in gl.mittit ad in dicē suū excusatoꝛe q allegat eū tpe citationis infirmū,eo lāguore q̄ veniē nō pōt,z hoc ꝓbat ꝓ publicū instrm cōtinens tenorā mozē testiꝝ moniū medicoꝝ,vel medici,cū nō possint plures haberi sub eoꝝ iu ramento asserentiū coīa iudice cōtractus tabellione ac testib⁹ citatꝝ cū pati,adeo ꝙ ad iudicialē citatis ire nō pōt,an hoc sufficit,nō vr.vt ptz ex iuribus supradictis,maxime in ℏbo alij. Itē nō vr credēdū me dicis,qz nō sunt adhibiti a iudice,sicut nec obstetricib⁹ nō adhibitis a ꝓtore fides adhibēt.ff.ō.vē.inspi.l.j.ℨ.z notandū. Sz vl⁹ iudicioꝝ equitare suadēte cōtrariū ſruat,qz modicū ꝓiudiciū est actoꝛi diferi u⁹.ℨ.de cura fur.l.ñ.ſ.tali.z de sen.q ꝓ eo qō interest.l.j. Et qz cū ꝑe gnās asserit mulier lōgioꝛ pōt dilatio itercedere,intra quā ꝓetoꝛ ad ceat,z obstetrices dari peranť.vr.d.ſ. z no.at nō sīt mō fieri pōt vr cō tumacē habita citatiōe nō ꝓcedat. Et qz credēdū est medicis appto pātib⁹ cū apptoꝛi sint ꝙ deiereē,ℨ.ad.l.iul.repe.ſancim⁹.de ꝑcu.z med.l.ñ.z.d.l.j.ſ.j.de vē.inspi.nec est bonū arguere de ꝑbāda egritu dine militis ad ꝑbāndū lāguoꝛē infirmi citati qm̄ i milite index seu ma gr militū,aut tribun⁹ medic⁹ z miles infirm⁹ vt plurimū sunt in eodē loco,vñ z ipe tribun⁹ inter cetera hoc inbeē inspicere.ff.e.officiū i ñ. qō nō posset vbi ab exercitu abesset vt eī ex hac.l.cū supradictis in rib⁹ pōt colligi lāguēte milite medici illi⁹ legionis vel numeri acce dētes ad curā eius cognito ꝙ iusta est missio debēt denūtiare tribu no, z tūc tribun⁹ hoc inuestigare z inspicere qō si ita esse inuenerit, dz tūc dare lras missionis.neqz eī pōt medicus ob medēdi curā ab exercitu seu legiōe discedere,sicuti nec a principis comitatu.ℨ.q. nō ob.lō.rē.ꝑ.l.ij.Citat⁹ añt nō est in loco iudicij, fm plerūqz abide ab sens magnā safq; subiret expēsas vbi oporteret illū excusatoꝛē mittere,z medicos cū rari sint hodie medici,z q sine alioꝝ laugueriū peri culo forte abesse nequeūt ꝓ testimonio infirmitatis ꝓducere coāmu dice. Ꝑro quo faciūt iura q scripsi.ℨ.de anno.z trib.mediterranee. i fi. Itē hec vera videē in medico approbato z habēte lras practicādi. ar.turiū.ℨ.in principio hui⁹ note inductoꝛū. alr añt in regno practi care nō posset sine pena carceris annalis.z publicatiōis bonoꝝ vt in gliſ.d med.nok.l.vr.militari. Qō añt supradicti infirmū nō cogi mittere ꝑcuratoꝛē.ex de sen.excō.l.ſ.proinde,z.ℨ.de offic.ꝑe.ꝓco.l.iij. z fm hoc dices infra vitiū.ℨ.aduersum z magnū z longinquuz.vt dic citur.ea.l.iij.Uitium enim ꝓprie dicitur perpetuū corporis impe dimentū.ff.de ver.sig.inter stupruz.§.uerū.Uel dic nō temere.i. non facile vel indistincte.ff.de au.z ar.le.l.cum in restamēto.vel dic vt j. homi.significasti.ñ.Et dic medicis salē duobus ar.ff.de resti.l.vbi. z de ma.re.libertas.§.fi.de ver.sig.inter illā.§.ñ.z ar.optimū in aut. Ꝓ quo vt liceat matri z auie.§.quod añt a nobis. Uel dic vno si plures non possunt haberi.ar.dicti.§.qō autem dicatur.z.§. predicto, qō autem a nobis. ibi enim dicit si eī adest. Et nota ꝙ ille.§. melius facit ad excusationem que per medicos cōsueuit fieri ꝙ lex ita.z vide qō no. Ant.de iser,li.feu.ti.hic finitur lex.§.ꝑterea. Alij dicunt ꝙ talis ex cusatio nihil valeat vt patet.ff.de testi.l.iij. idē dicunt.z.§. gabino, vbi dicitur ꝙ testimonijs hmōi non est credendū, quare mittendus est excusator qui ꝓponat excusationem,z probet vt patet.xvij.di. eos.z.c.placuit vt quotiens.z tribus.c.seq. Nā z hic medici videtur esse excusatores qs patet ex verbo denuntiantibus. Ad qō etiam.ff. de ꝑsō.in metallū.j.z dic.duobus eo ꝙ loquitur in plurali. extra de homi.significasti.ū. Quinetiā tribunus debet hoc inspicere.ff.e.offi. cium.in fi.l.z.ar.ſ.de men.vali.l.j.in ꝑn. Item facit.ff.de acqui.re. do.l.lacus.in fi.z hoc ideo, qz lāgoz z egritudo fingitur z simulatur. vt ptz.ū. Reg.xiij. Sic z dementia.ff.de offi.ꝓcōſi.diu⁹.z de cur.fur. obseruare.z de hoc no.iij.q.iz.indicas.ad idē.ff.eo.ti.omne.ℨ.expo liatores.z vide quod scripsi.ℨ.qui mozl.ij. Itez dic.medicis,ſ.illius legionis in qua miles eger militabat.ℨ.de ꝑsō.z. medi.l.j. vel illius legionis.ff.de his q no.infa.l.ñ.ℨ.exercitū.in fi.Spirituales eū sunt mi nūeri.ff.de his q no.infa.l.ñ.ℨ.exercitū.in fi.Spirituales eū sunt mi litum medici.vt patet.ff.ex q.cau.ma.inter eos.ℨ.ñ.Sic ergo medici denuntiante z inde examinat vt hic dz.z dic examinar. ſ.ab his qui presto sunt egris.ff.de iur.immu.l.fi.in fi.z ar.de cōse.di.iiij.egrotan tes.z.xxvj.q.vj.his qui. Qual.añt debeat excusatio cōcipi. colligit ex clero.egro.ex ꝑte.z vide qō de excusatore notat Inn.extra de accu.veniēs de app.ex parte.de dila.exponit.z de testi.in noie. Itē vide extra de app.bone.j.de ꝑtiū.ex ꝑte,de ꝓcu.querelā.z de do.z cōtu.cū dilecti.z qō no.in eis.z ꝓ Bul.in spec.de cita.§.vlt.ver.qui si altera.z seq. Ex ꝑmissis. Pone vt de facto frequenter occurrit ꝙ citat⁹ aliquis infirmus hic cuz excusatoꝛe mittere teneatur,lz nō pro curatoꝛe.vt d.c.cū dilecti.z.ff.de diuer.ꝓscrip.l.j.in gl.mittit ad in dicē suū excusatoꝛe q allegat eū tpe citationis infirmū,eo lāguore q̄ veniē nō pōt,z hoc ꝓbat ꝓ publicū instrm cōtinens tenorā mozē testiꝝ moniū medicoꝝ,vel medici,cū nō possint plures haberi sub eoꝝ iu ramento asserentiū coīa iudice cōtractus tabellione ac testib⁹ citatꝝ cū pati,adeo ꝙ ad iudicialē citatis ire nō pōt,an hoc sufficit,nō vr.vt ptz ex iuribus supradictis,maxime in ℏbo alij. Itē nō vr credēdū me dicis,qz nō sunt adhibiti a iudice,sicut nec obstetricib⁹ nō adhibitis a ꝓtore fides adhibēt.ff.ō.vē.inspi.l.j.ℨ.z notandū. Sz vl⁹ iudicioꝝ equitare suadēte cōtrariū ſruat,qz modicū ꝓiudiciū est actoꝛi diferi u⁹.ℨ.de cura fur.l.ñ.ſ.tali.z de sen.q ꝓ eo qō interest.l.j. Et qz cū ꝑe gnās asserit mulier lōgioꝛ pōt dilatio itercedere,intra quā ꝓetoꝛ ad ceat,z obstetrices dari peranť.vr.d.ſ. z no.at nō sīt mō fieri pōt vr cō tumacē habita citatiōe nō ꝓcedat. Et qz credēdū est medicis appto pātib⁹ cū apptoꝛi sint ꝙ deiereē,ℨ.ad.l.iul.repe.ſancim⁹.de ꝑcu.z med.l.ñ.z.d.l.j.ſ.j.de vē.inspi.nec est bonū arguere de ꝑbāda egritu dine militis ad ꝑbāndū lāguoꝛē infirmi citati qm̄ i milite index seu ma gr militū,aut tribun⁹ medic⁹ z miles infirm⁹ vt plurimū sunt in eodē

Citat⁹ infirmus si mittat excusatoꝛez cuz instrumento cōtinēte testimoniuz medicoꝝ & suo mo bo testificanꝝ an sufficiat.

Medicꝰ vnicus an sufficiat ad faciendam relationē mor bi.

als inuestigāte z examinate.Lan sint dimittendi vel no.vr.ff.de pe.in mere. metallū.j.z videte.ℨ.de epiſ.audi.iudices dūcis.z ispicte.ff.e.offiñ. in fi.z ℨ.de cā.fru.vi.ro.l.j.z hoc post denūtiationē medicoꝝ ne figat egritudo.ff.de offi. ꝑsi.diu⁹.z post testationē.ff.de cust.reo.l.ñ.ſ.peñ. (Utrū) quo ꝓcitat sanitas.vt.ℨ.de testi.cū antigras.cū sit ꝓpecun. ar.ff.de vac.mune.ꝓtoz.in ꝑn.Et dic vtrū animi vz corꝑis ꝑ qō mi n⁹ idone⁹ militie reddat.vt.ff.milites.ñ.ſ.missionū.vt ptz.ff.ō peñ. in metallū.Secus si simulat.ff.e.oē.ſ.iij.z de vitio z morbo.vide.ff. de ꝑb.fign.inter.ſ.verū. Hoc añt scias ꝙ dria est inter egritudine z egrorationē,nā ꝓima ꝓpie est ai,sēa ꝓ corꝑis vt ait Piero.sup Jo.Post.j.glo.adde.Sic exponit.ſ.qū,ꝓuo,nō ē nec.l.ſ.ꝑ. Jn gl.vlt.ibi missionū.adde. ibi etiā dicit ꝙ medici debēt ꝑ denūtiare.

Idem Augustus. Ler.vij.

Rustra vereris ne nota que ꝓpter delictū mi litare intercessit:extimationem tuam iam vete rani leuisse videarur: maxime cuz nec ex eo deli cto quod in paganorum potest cadere personam:nota tos milites post missionem placuerit esse famosos.

Rustra. Casus. Miles de crimie militari vt cōi dānatus, nō infamat militia durāte,nec ēt postēꝙ factus est veteran⁹. Ex hoc primo colligit duplicia esse crimina. Quedā em dicuntur crimina militaria,vt militia deserere,arma alienare,z fikia vt.ff.e.l.nō oēs.z.l.q cōmeat⁹.ſ.arma.z ꝓ totū. Quedā ℨo dicuntur cōia vt illa q nō solū i ꝓfanis militū ſz ēt paganoꝛ inuenūtur vt legz aglie vi bo.rap.furti.z in ꝑsonis alijs delictis enumeratis.ff. de pu blic.indic.z de acc.cū multis alijs.ti. Sc̄do ex ista.l.colligit ꝙ mi lites agit cū milite ꝙ cū pagano ꝙ ad infam⁹ ; qz vbi pagan⁹ ex de licto cōdēnat⁹ infamaret,ipāle est in milite,vt dānatus nō infameē, nec dū militat nec dū ē veteran⁹. Et hoc nīl ignominiose remittat, vt.l.j.ℨ.de his q nō ꝑle.inp. Et istō introduxit cū rōne publice vti litatis,vt respublica plurib⁹ adiuueē defensorib⁹,q mozari possint z rome z alibi vbi resident imperatoꝛ.q nō possent ſi infamarent.ℨ.e.mili tes. Quārū cū ad alia pena ꝙ infamie imponendā.nōnūqz puniē mi les graui⁹ ꝙ pagan⁹.ff.de penis.l.q̄dā.z hic in gl. (Paganoꝝ) Paga gan⁹ villan⁹ a pago dict⁹ ab eo qō est ꝑpe.i.fons de quo rustici po tant. Pagani etiaz nuncupati sunt eꝝ locoꝛ um agrestiū compitis z pagis.in quibus gentiles z ꝺola statuebant secundum Papiam.

Milites aliqñ sunt ꝛ meliozis conditionis ꝙ pagani aliqñ sunt ꝛ deteriozis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

C Imperator Philip. Lex.viij.
Lusaria missus nulla extimationis macula aspergitur.

C Lusaria. C Casus. Missio causaria pura propter infirmitatem vel aliam iustam causam non irrogat infamiam, Secus esset ex causa ignominiosa quia talis infamaret. Ideo in missione causas exprimere oportet, vt appareat an missus a militia sit infamis vel non. ad hoc facit. l.j.ff.de his qui nō imple.sti. Unde miles qui ignominie causa a militia missus est, z a sacramento absolutus, non assumit honores z dignitates, sed munera publica, z onera sine honore bene supportat. Quia cū sit remissus z a militia soluta ignominiose ex delicto per eum commisso. vt quia prodidit, vel arma vendidit contra preceptū ducis belli, z sit factus infamis, pena nō debet esse ad premium. vt. l. vnica. ff. de infa. z. l. infamia. z. l. nec infames. ff. de decurio. Nec potest talis ignominiose remissꝰ mozari in vrbe, vel alibi vbi imperator est. l. ij. ff. miles. ff. de inf. z. ff. eo. l. milites. Secus si sit remissus ex alia causa scilicet honesta finita militia causaria propter morbū, vel quia subiuerat militia causa euitandoꝝ munerū z de quibꝰ. in. l. ij. ff. ignominie. ff. de infa. quia tūc nō est infamis. ideo ab honoribus nō repellitur. d. ff. ignominie. Et est causa in missione (vt iam dictum est) a remittente exprimēda. vt appareat an sit infamis. Et in dubio ea nō expressa intelligitur ex causa z non famosa, sic in mitiorem partem. vt tenet glo. in. d. ff. ignominie. Quod dicit. est q ignominiosus z infamis excluditur ab honoribus z non a muneribus limitandum est esse verū cum vocatur ad munera in quibus potest, z in loco vbi potest habitare licet si infamis. Secꝰ si vocetur ad munera ad loca sibi interdicta. vt rome, vel alibi vbi sit imperator, quibus habitare non potest. vt superius dictū est. quia tunc non tenetur ire. l. sed z milites. ff. ignominia. ff. de excusato. cuto. Quod no, pro bannitis z relegatis. z aliis citatis ad loca in quibus non est tutus accessus vt non teneatur ire. vt ibi per Bar. z in cle. pastoralis. ff. esto igitur, de re iudica. vide predictam. l. j. ē. de his qui non impletis stipen. (Adacula) Adacula dicitur turpitudo, ac sordes. Plinius. Fullones eas maculas e vestibus rollunt. Quandoqz ponitur pro nota seu signo. Aliqz pro rotis foramine seu plaga. Aliqz macule dicūtur signa im marmore. Seu. epistola. cxvj. Delectāt nos ingētium macule colūnarum. A macula descēdit macuiosus. i. sordidus; immundus. Plautus. Sozdida ac maculosa facie. Item dicitur varius ac notis plenus. Vergilꝰ. Succincta pharetra ac maculose tergmine lyncis. Adaculo. las signficat fedo, turpo, hinc commaculo, as. z immaculatus qui est sine macula. f m Ambrosium calepinum.

Miles ignominiose missus militia non assumitur ad honores sed bene ad onera,

Citatꝰ ad locum nō tutum nō tenet ire,

C Imperator Constan. Lex.ix.

Si quis barbaris scelerata factione facultatem depredationis in romanos dederit, vel si quis alio modo factaz diuiserit, vinus comburatur.

Si quis. C Casus. Nonnulli comites z magnates inuaso regno per hostes contracta factione cum eis facultatem prebuerunt vt preda in regnicolas ageretur, alij cum ipsis hostibus predas z rapinas eorum diuiserunt. Certe hij sic prodicioze delinquentes viui sunt cōburendi. O si huius legis saluberrime fructus realiter sentiremus. (Factione) i. proditione f m Hug. z dicitur hic talis factio scelerata. i. sceleribus plena alias dicitur cruenta. ff. de iniusto testamento. si quis exheredato. ē. hi añs. Sunt etiā duces factionum. ff. de app. constitutiones. et vide. ē. ad. l. iul. maiest. quis quis. Proprie autem factio est consensus plurium optimatum in ciuitate ad rem publicam non secundum iustitiam gubernandam. sicut dicitur de tyrannus rex qui regnum suum non prout suadet iustitia gubernat et regit secundum Tull. iij. de republica, z Augusti. ij. de ciuitate dei. cap. xxi. Vel factio est consensus plurū in malo sicut concordia in bono, z differt a cōiuratione que fit cum iuramento, et conspiratione que sine iuramēto. fit. xj. q. j. cōiurationem. (Facultatem) Hec enim est proditio in subdito manifesta. in amico et socio amicitie federisqz violatio. Duabus enim his maxime rebus amicitia violatur si socios meos pro hostibus habeas, z si cum hostibꝰ te coniūgas. secundum Titum liuium de bello macedonico libro tertio. (Diuiserit) facit. ff. de receptato. l. j. in fi. z si alias augmum z consilium dederit. extra de iude, ad liberandā. Paria quidem sunt fraus, violētia, z rapina. xvj. q. ij. c. j. z. iij. q. j. reintegrāda. C Sed pone q de facto peccatis facientibus frequenter occurrit) dum bellum geritur irruentes in nos hostes predas egerunt, z animalia plurima abegrunt, milites stipēdiarij nobiscuz mozantes eos persecuti eripuerunt ab eis predas z animalia, queritur an ea nobis restituere teneantur? Dicunt ipsi q non, quia talis preda z animalia iam hostium facta erant, z eoruz dominium perditū ab eis recuperare non possumus. ff. de acquirendo rerum domi. transfugam. ij. respōso. certe hoc est sententia latronum potius q baronum, z vere stipendiarij nostri temporis non sunt milites, sed latrones. Unde dic quod ipsa preda z animalia q diu recuperari possunt z consumpta non sunt nostra manent, z ea interim si quis eripiat, restituere denegat nobis furti actione tenetur quemadmodū est in eo quod animalia fera pura lupi z alia nobz auferūt. z sicut est id quod ex naufragio nobis subtrahitur. vt hec patent apertius. ff. de acquir. rerum do. pomponius. Ad idem. ff. de postli. re. si captiuus. ē. j. debent namqz militi spredam de manu hostiū propria recuperare virtute. eo. tit. si quis ingenuam. ē. quod si publice. neqz etiam capta sed recepta dicenda sunt, z milites nostros defensores eoruz decet esse nō dominos. vt supra. de postli. reuer. ab hostibus. vbi est casus cōtra eos. Quinimodi namqz debēt eis restitui quibus ablata sunt nō ad vtilitatem proficere alienam, quia si actores esse violentie viderētur fm Greg. in Reg. li. c. xlij. Ille aūt defensor dicendus est proprie qui tuetur innocentem. dicit Cassio. xij. varia. epla, vl. Unde apd romanos cautū erat vt pro aucto imperio nō recuperaris his que populi romani fuissent triūphus decerneretur. Tantum enim interest adūcias aliquid an detractum restituas, quantum distat beneficij initium ad iniurie finem. vt dicit valerius. lib. ij. de iure triūphandi. hec est ergo ipsa veritas. Sed vt videmus hodie lacerata est lex z non peruenit vsque ad finem iudicij quia impius preualet aduersus iustum, propterea egreditur iudicius peruersum, Habacuc. cap. j. exercituales enim expensas. &c. vt dicitur. j. l. fi. in verbo abstineant. z bene facit illud Cassio. iij. varia. epistola. xxxvij. vbi exercitus dirigitur non grauandi, sed defendendi causa potius extimetur. z infra. Uiuat noster exercitus, ciuiliter pro sit eis. scilicet quibus destinata defensio nec aliquid a nostris illos tristatis pati quos ab hostium nitimur oppressione liberari. Ad idem supra de offi. prefect. pretoz. affri. l. in nomine. ē. post ē. ē. ficut autem z sequen. Sed ex his hodie fructuz modicū interuenire sentimus potius intuem illud Lucani. Nulla fides pietasqz viris qui castra sequuntur. z quod ex ferocitate hostium cōtra naturalem equitatē inuentum est per cupiditatem nequissimorum infertur supra de sena. com. clam. toll. l. i. post prin. Et ideo vt cernimus z gustamus. omnis lex in conspectu illoꝝ corruit. Inter armozū namqz strepitum verba iuris ciuilis exaudiri non possunt. dicit valerius. lib. v. c. ij.

Militesnostri qui ab hostibus animalia et bona nra eripuerūt illa nobis restituere tenentur.

C Idem. Lex.x.

Uicunqz militez ex nostra auctoritate familias suas ad se venire meruerint: nō amplius quam coniuges, liberos, seruos, etiam de peculio castrensi emptos: nec ascriptos censibus ad eosdem excellentia tua dirigi faciat.

Uicunque. Si concessum est per principem militi vt familiam suam ad se venire faciat non alios potest aducere quā vxorem, liberos, z seruos emptos de castrensi peculio, et censibus non ascriptos. (Familias) non autem alias necessarias si personas potest ad se venire meriti, vt. j. de tracta. z stat. le. j. Huiusmodi enim litere seu concessiones non extendunt. sed sunt stricti iuris sicut regulariter omnia scripta. vt no. extra de rescipt. edoceri. in glo. vltima. Sicut etiam arbitraria. vt no. extra de arbi. compromissum. Ad quod. ff. eo. tit. non distinguemus. ē. fi. Item procuratoria. extra de offi. delegat. cū olim abbas. Item prohibitio iudicis. ff. de pig. in quorum Item transactio. not. ē. de transact. sub prextu. in glo. vltima. Sed ecōtra priuilegium concessum alicui extenditur ad familiam suam. ad hoc. ff. de vsu. z ha. l. ē. j. z. l. se. z se. z. l. imo. z. l. non solum. z bū facit. lxxix. dist. iudicarum. xij. q. ij. ecclesiarum seruos. ff. ad munici. assumptio. extra de indeis ad liberandam, z quod no. in aut. de non alie. ē. quod ante dictum z apertius. ff. de aūt. z ar. le. vxori quis. ē. j. z no. xj. q. j. c. iij. Econtra si quis arcetur ab aliquo intelligitur eius familia esse prohibita. ff. de vsu z ha. si habitatio. ē. fi, z prohibita familia intelligitur principalis esse prohitus. ff. de ✠. obli. si stipulatus fuero vide concordan. Qui autem continentur appellatione familie vide. ff. de ver. si. pronūciatio. ē. j. de leg. ij. peto. in fin. cum concor. Et quod no. Jnno. extra ad ar. cum olim. Et not. q etiam duo non faciunt familiam. ff. de verbo. signi. detestari. in fine vide quod ibi not. Preterea scias quod familiam. suam quis corrigere potest. ē. de emen. pro. l. j. z de emen. fer. l. j. quinetiam ad bonum debet incitare. xlvij. dist. ē. necesse. non tamen culpatur paterfamil. faciens quod debet si aliquis in familia remaneat incorrigibilis. ea. distin. quantumliber. Episcopus quoque cauere debet ne aliquem in sua familia indisciplinatum habeat dicto. ē. necesse. z secunda questione. vij. peruenit. Nam propter culpam familie negligens pater familias punitur tā corporaliter quā eternaliter sicut pater heli. d. ē. necesse. Utrum autē habeat iurisdictionem super familiam. no. Jnnocen. extra de vo. quod super. z sic vxorem suam corrigere debet. que sub appellatione familie continetur. vt hac lege. Quinetiaz ex causa legitima potest eam flagellis z fustibus cedere. vt in autentica v. t liceat ma. z aute. ē. si quis autem. moderate tamen. vij. que stione j. sicut alterius. xxv. distin. vnum. et extra de iureiur. quemadmodum in fine. at mater non videtur esse in familia filij. ff. de adop. qui in adoptionem. versi. ita nec. Sed larga significatiōe etiam amicus sub appellatione familie continetur. ff. de verbo. significa. late. ē.

Rescripta arbitraria et multa alia a dicūtur esse stricti iuris.

Familie appellatione cōtinetur vxor.

amicos ibi colligitur in verbo familiaritatis. Item affinis. ff. qui pe. tu. l. iij. in pun. De familia quod modis accipitur. vide. ff. de verbo. si pronuntiatio. de le. ij. peto. ē. fratre. z. ē. de verbo. fig. l. fi. Quinetiam inanimata inter se familiaritate quandā habere dicuntur vt emptio venditio. Item locatio z conductio. ff. locā. l. ij. ē. j. Item de multipli ci familia. f. religiosa perpetua mercenaria z prophana. z illa que nec est perpetua nec mercenaria. Et vtrū he oēs familie gaudeant priuilegio domini q ad mittantur ad diuina tempoza interdicti. satis no. Archi. de priuilegiis licet in verbo familiaribus. lib. v. c. vide quod no. Jnno. extra de arbi. cū olim. z Cynus. ē. de testi. etiam. vbi de testimonijs domesticoū multa ponūt. Qui dicuntur familiares dinide. li. vj. de verbo. fig. sicut familiares autem in quibusda equiparantur seruis. Illā sicut seruus dūm suū de crimine accusare vel deterre prohibetur. z si facit punitur, ita etiā familiaris eū cuius familiaritati inheserit. ē. qui accusari nō possunt. l. pen. z bene dicit inheserit. Nam familiares non domestici debent vicino loco iuxta dum habitare, ne ab eis quoz ministri sunt lōgius deuagentur. in proemio. ff. ē. tertij. (Castrēsi) si. j. ti. j. l. j. in fi. (Ascriptos) si. infra de appar. magmil. l. iij. (Faciat). i. consentiat vel permittat. si. j. de curiis pu. iudicibus. vide quod ibi scripsi. C Jn gl. j. ibi. ē. sane adde z. ff. qō fall. tut. auto. l. penul. z de iudi. interdū. z si quis can. sed z si quis. Item cōsanguinitatē. ē. de furtis. l. fi. ē. cum autem. z in aut. vt defun. ē. ū funera. ē. sancimus. Item sunt vir z vxor vna caro. ff. de ritu nup. l. j. quod ex his in Christo z pro Christo, quia eā habet a Christo. Ben. ij. subiecit. certum est eam mihi habere, dare vel accipere, sine viri licentia posse. xij. q. j. non dicatis. constituit enim vxor contrahendo matrimoniū ipsum virum suū vice dei supra caput suum, sicut monachus abbatem se monachum faciēdo. xix. q. iij. statuimus. Et ideo mulier subiecta est dominio viri, z nulla auctoritatez habet, nec docere potest, nec testis esse, nec fidem dare, nec iudicare. dicit Ambrosius. xxxiij. q. v. mulierem. nec etiā loquendi potestatem habet. ea. q. mulier debet videlicet coram episcopo vt ibi. z coram matre. ff. de postu. l. j. ē. legum. nec confessionem peccatoū audire, nec etiā licet sit sanctissima benedicere. extra de pen. z remiss. nouaz. xxiij. dist. mulier. Item vxor est pene familia viro, z debet ei secundū naturalem legē z ordines seruire, quia est dominus eius. xxxiij. q. v. est ordo. &c. hec imago. z. c. mulierem. z. c. cum caput. z sicut pumendus est vir qui nō subditur Christo qui est caput eius, ita pumenda est vxor que nō subditur viro qui est caput vxoris. vt ibi. Unde satis iuste illa z honesta

Uxor dicitur ingalz a iugo matriti quod ferre debet.

Mundiū quid sit.

marrona vocabat virum suū charissimū dominum. ff. de dona. inter virum z vxorē ea que. inde potest vir vxorē tenere i vinculis, z casti gare. e. causa. q. ij. placuit. z no. extra de iureiur. quemadmodū in fi. z vide quod no. xij. q. ij. ebron. in glo. nunquid ergo. c. vij. q. j. sicut alterius. Quod intellige cum causa. nam alias punitur ea pena que ponitur in aut. vt lic. ma. z aute. ē. si quis autem propriā. z supra dictum est. Item iudicare z de ipsa disponere. di. c. sicut alterius. in pun. nō est enim mulier ad ymagineꝫ dei facta, sed vir. d. c. hec ymago. at castigare est corrigere secundū Hug. corrigere autem est affligere, inmutz ad bonū dirigere vt scripsi. j. eo. nemo. in verbo correctos. z hoc vsqz ad necē iuxta illud ps. Castigans castigauit me domin⁹, z mozti non tradidit me. Nam z sic dominus potest suū ascriptitium plagis me diocribus castigare. in aut. de nup. ē. ascriptitio. z vide quod not. xvij. q. ij. nullus. z ppetuo quis exilio castigatur. xxiij. q. j. qui contra. Item vxor tenetur operari viro. ff. de ope. li. ficut. z sibi reuerentiam exhibere. ff. sol. ma. alia causa. in fi. z. ē. de rei vxo. act. ē. cum autē. si operari ergo z seruire. vt premissum est. Nam z seruire z operari paria sunt. ff. de stat. li. j. penul. ē. pen. Sic z seruire z in alterius ministerio esse equiparātur. ff. de fideicom. li. thais. ē. here. de. Quod si seruire z in viri ministerio esse tenetur, z sibi reuerentiam impendere que est honoz exhibitus cum panore. cum reuerentia cogat aliquam alij obedire. vt. viij. q. ij. c. j. ergo fortius erit sub eius mundio quod ad tutelā mulieris inuētum est. z ideo sequitur domicilium viri. ff. de iurisdic. om. iud. cum quedam. z ad municipa. l. penul. ē. fina. z. l. fidem. ē. rescripserunt. ij. ipsa quoqz potestas a iure diuino et oze dei processit. Benef. ij. c. Sub viri potestate eris. Unde maritꝰ dicitur dominus. vt dicta. l. ea que. z. ē. de inoffi. doñ. fi. liquet. licet vxor etiam domina vocetur a viro gratia honoris. ff. de anna. legat. qui marito. z de auro z argen. legat. l. fin. ē. j. Et quantum ad obedientie debitum equiparantur seruus, vxor, z filius, vt teneantur. seruus domino, vxor viro. z patri filius obedire in his que non sunt contra dei mandata. xj. q. iij. si dominus. cum. ē. sequen. pro hac etiam parte facit. ff. quod vi aut clam. aut qui. ē. sed z seruus. imo concurrentibus in eandem mulierē patrefamilias z viro, prestantior est auctoritas viri quam patris. ff. de li. et. l. j. in fine. cum. l. sequen. Quinetiam si vir aliquid vxori precipiat contrarium deo, id tenetur implere. xxxiij. q. iij. manifestum. Preterea karolus expositor longobarde in titul. quas liter mulier amittat mundium. in rubrica. dicit quod mundium defertur viro a iure nature, quia ipso iure defēdit maris z femine coniugatio, quam nos matrimonium appellamus: quod etiam ab extraneis z iure romanorum videtur initium habuisse. iuxta sententiam marci cathonis quam refert. Titus liuius de bello macedo. lib. xiij. his verbis. Maiores nostri nullam ne priuataz quidem rem, agere quidem feminas sine autore voluerunt in manu esse parentū, fratrum, virorum, z hic forte erat tutor de, quo refert Apuleius. ij. de magia. his verbis. adest etiam tutor autor mulieris vir sanctissimus z grauissimus omnium cum honore inclite nominandus. Lassiusiongius. quere maxime cuius emptionis auctor fuerit, quantulo precio mulier locupies agellum suum prestinauerit. id eit comparauerit, sed illico concludit quod mulier nupta habeat mumialdum seu actorem alium quam maritum. C Econtra quia mulier non transit in potestatem viri nisi quo ad debitum carnis. ff. de oper. li. sicut. ē. de condi. insef. si vxor. sed manet in potestate patris. vnde vxor magis dicitur subesse nobis affectui quam potestati. ff. de iniu. l. j. ē. sine autem ibi spectat enim z c. Item patet in aut. de equali. dor. ē. penul. ver. finauem sub potestate. Dicitur autem esse potius sub dominatione z custodia aliorū, z maxime paratumphi qui forte dicitur mumialdus. xxx. q. v. aliter. z. cap. sponsus. Sic etiaz filius adoptimus in nullo eximitur a potestate patris naturalis, vt etiā qō acquirit sibi acquirat. ē. de adopti. le. nā. ē. j. ver. omnia z ibi not. Et romano iure non intelligitur derogari per longobardam, nisi quatenus hoc inuenitur expressum, non ergo mutetur supra de app. precipimus. quinimo necesse est contra ius romanum consuetudine roborari, quod dic vt scripsi. ē. de cond. et procur. &c. le. j. in verbo tenetur. Ipso quoque romano iure libere potest mulier absque mariti consensu res suas alienare. ē. de reuo. donati. l. velles. ad quod in dubio fecilioz est recursus. ff. de pact. si vnus. ē. quod in specie. xxxv. distin. ab exordio. maxime quia rationabilius est z sanciori prouisione sancitur. vt scripsi dicto verbo tenetur. Item potest curator mulieris etiam viro absentes res eius alienare. ff. de iure, dot. siue in fin. Ad idem facit. ē. de vindica. lib. i. ij. Pro hac etiam parte facit. ff. ad velleia. l. j. ibi ita multo magis. &c. statim sed etiam periculum rei familiaris &c. Preterea ipso iure longobardorum mundium emitur per maritum dicti ka. eodem lib. vt mulie. leg. ma. in leg. ij. ibi pura, quia emit. et de raptu. leg. si quis puellam. ij. et ij. glosa. in textu cum dicit. et mundium eius sicut placuerit faciat. quod congrue diceretur empi si mundium esset viri, cum sue rei emptio non consistat. ff. de contrahenda empione sue rei de regulis iuris ne que pignus. de vsuc. ei a quo. in fin. z. l. non solum. ē. si rem tuam nec qz vsu capio. ff. de postli. re. in bello. ē. si quis ierunt, z quod viri est

Uxor potest gare. e. causa. q. ij. placuit. z no. extra de iureiur. quemadmodū in fi. z a viro in vide quod no. xij. q. ij. ebron. in glo. nunquid ergo. c. vij. q. j. sicut alterius. Quod intellige cum causa. nam alias punitur ea pena que ponitur in aut. vt lic. ma. z aute. ē. si quis autem propriā. z supra dictum est. Item iudicare z de ipsa disponere. di. c. sicut alterius. in pun. nō est enim mulier ad ymagineꝫ dei facta, sed vir. d. c. hec ymago. at castigare est corrigere secundū Hug. corrigere autem est affligere, inmutz ad bonū dirigere vt scripsi. j. eo. nemo. in verbo correctos. z hoc vsqz ad necē iuxta illud ps. Castigans castigauit me domin⁹, z mozti non tradidit me. Nam z sic dominus potest suū ascriptitium plagis me diocribus castigare. in aut. de nup. ē. ascriptitio. z vide quod not. xvij. q. ij. nullus. z ppetuo quis exilio castigatur. xxiij. q. j. qui contra. Item vxor tenetur operari viro. ff. de ope. li. ficut. z sibi reuerentiam exhibere. ff. sol. ma. alia causa. in fi. z. ē. de rei vxo. act. ē. cum autē. si operari ergo z seruire. vt premissum est. Nam z seruire z operari paria sunt. ff. de stat. li. j. penul. ē. pen. Sic z seruire z in alterius ministerio esse equiparātur. ff. de fideicom. li. thais. ē. here. de. Quod si seruire z in viri ministerio esse tenetur, z sibi reuerentiam impendere que est honoz exhibitus cum panore. cum reuerentia cogat aliquam alij obedire. vt. viij. q. ij. c. j. ergo fortius erit sub eius mundio quod ad tutelā mulieris inuētum est. z ideo sequitur domicilium viri. ff. de iurisdic. om. iud. cum quedam. z ad municipa. l. penul. ē. fina. z. l. fidem. ē. rescripserunt. ij. ipsa quoqz potestas a iure diuino et oze dei processit. Benef. ij. c. Sub viri potestate eris. Unde maritꝰ dicitur dominus. vt dicta. l. ea que. z. ē. de inoffi. doñ. fi. liquet. licet vxor etiam domina vocetur a viro gratia honoris. ff. de anna. legat. qui marito. z de auro z argen. legat. l. fin. ē. j. Et quantum ad obedientie debitum equiparantur seruus, vxor, z filius, vt teneantur. seruus domino, vxor viro. z patri filius obedire in his que non sunt contra dei mandata. xj. q. iij. si dominus. cum. ē. sequen. pro hac etiam parte facit. ff. quod vi aut clam. aut qui. ē. sed z seruus. imo concurrentibus in eandem mulierē patrefamilias z viro, prestantior est auctoritas viri quam patris. ff. de li. et. l. j. in fine. cum. l. sequen. Quinetiam si vir aliquid vxori precipiat contrarium deo, id tenetur implere. xxxiij. q. iij. manifestum. Preterea karolus expositor longobarde in titul. quas liter mulier amittat mundium. in rubrica. dicit quod mundium defertur viro a iure nature, quia ipso iure defēdit maris z femine coniugatio, quam nos matrimonium appellamus: quod etiam ab extraneis z iure romanorum videtur initium habuisse. iuxta sententiam marci cathonis quam refert. Titus liuius de bello macedo. lib. xiij. his verbis. Maiores nostri nullam ne priuataz quidem rem, agere quidem feminas sine autore voluerunt in manu esse parentū, fratrum, virorum, z hic forte erat tutor de, quo refert Apuleius. ij. de magia. his verbis. adest etiam tutor autor mulieris vir sanctissimus z grauissimus omnium cum honore inclite nominandus. Lassiusiongius. quere maxime cuius emptionis auctor fuerit, quantulo precio mulier locupies agellum suum prestinauerit. id est comparauerit, sed illico concludit quod mulier nupta habeat mumialdum seu actorem alium quam maritum. C Econtra quia mulier non transit in potestatem viri nisi quo ad debitum carnis. ff. de oper. li. sicut. ē. de condi. insef. si vxor. sed manet in potestate patris. vnde vxor magis dicitur subesse nobis affectui quam potestati. ff. de iniu. l. j. ē. sine autem ibi spectat enim z c. Item patet in aut. de equali. dor. ē. penul. ver. finauem sub potestate. Dicitur autem esse potius sub dominatione z custodia aliorū, z maxime paratumphi qui forte dicitur mumialdus. xxx. q. v. aliter. z. cap. sponsus. Sic etiaz filius adoptimus in nullo eximitur a potestate patris naturalis, vt etiā qō acquirit sibi acquirat. ē. de adopti. le. nā. ē. j. ver. omnia z ibi not. Et romano iure non intelligitur derogari per longobardam, nisi quatenus hoc inuenitur expressum, non ergo mutetur supra de app. precipimus. quinimo necesse est contra ius romanum consuetudine roborari, quod dic vt scripsi. ē. de cond. et procur. &c. le. j. in verbo tenetur. Ipso quoque romano iure libere potest mulier absque mariti consensu res suas alienare. ē. de reuo. donati. l. velles. ad quod in dubio fecilioz est recursus. ff. de pact. si vnus. ē. quod in specie. xxxv. distin. ab exordio. maxime quia rationabilius est z sanciori prouisione sancitur. vt scripsi dicto verbo tenetur. Item potest curator mulieris etiam viro absentes res eius alienare. ff. de iure, dot. siue in fin. Ad idem facit. ē. de vindica. lib. i. ij. Pro hac etiam parte facit. ff. ad velleia. l. j. ibi ita multo magis. &c. statim sed etiam periculum rei familiaris &c. Preterea ipso iure longobardorum mundium emitur per maritum dicti ka. eodem lib. vt mulie. leg. ma. in leg. ij. ibi pura, quia emit. et de raptu. leg. si quis puellam. ij. et ij. glosa. in textu cum dicit. et mundium eius sicut placuerit faciat. quod congrue diceretur empi si mundium esset viri, cum sue rei emptio non consistat. ff. de contrahenda empione sue rei de regulis iuris ne que pignus. de vsuc. ei a quo. in fin. z. l. non solum. ē. si rem tuam nec qz vsu capio. ff. de postli. re. in bello. ē. si quis ierunt, z quod viri est

Mumialdus dr autoz alius a marito sine cuius auctoritate mulier nō potest mundiū a tenare secūdum legem longobardas Potest etiam accisi pro paranipho.

Uiri pōt viculiste ad neceꝫ excludi si ne castigari.

Universidad de Deusto
Biblioteca

amplius eius esse nō pōt. ff. de excep. rei iu. an eadē. §. actiones. insti. de actio. §. sic itaq; & extra de fide instru. inter. §. ceterū. Dicta q̄dez ipsius ka. satis vt in aut sunt probata. Amplius sicut tutela ita & mū

Mundiū dium defertur ad proximos parentes. e. li. de spō. si quis filiā. & quia sicut & tu- ipsum mundiū etiam ex successione deferrt. e. li. de succe. l. si fuerint tela defer filij legitimi. vbi probatur ꝙ pater etiā naturalis tantum sit sue filie turad pro legitimus mumialdus & si mundiū dicitur fieri. vt. d. l. si quis puellā. ximos pa Sequitur ꝙ maritus nō sit legitimus mumialdus, cum is qui est le- rentes, gitimus non dicatur fieri, sed esse, quemadmodū in tutoribus dicimus. Nam tutor legitimus dicitur esse. instit. de le. agna. tute. in prin. Testamentarius & datiuus dicuntur sic fieri in filio legitimo. & legitimato. vt plene scripsi. ē. de his qui spon. nunc. sub. l. si. in verbo iuc cessores. ver. & circa hanc materiam, Iure quoq; romano quod fuit cum meliori prudentia & iustitia constitutum, & sepe in melius refor matum, maritus nullam poteſtatē habet administrationis in rebus vxoris. imo nec etiam cōmunionem. ē. de pac. con. hac lege. de pro cura. maritus. decet enim cōditores legū equitatis esse fautores, vt nullo modo maritus (licet vxor seipsam viro cōmiserit, aut sibi a pa rentibus sit cōmissa) in his que extra dotem sunt se audeat immisce re. di. l. hac lege. Unde natura vtrunq; corpus tā viri ꝙ vxoris simul edidit: vt maneāt suis viribus immortales & alterū alter ius auxilio semper egeat. ē. de legi. here. l. lege. in prin. non ergo debemus natu ram offendere que feminā procreauit, & iuri legitimo derogare. ea. l. §. huiusmodi. iuri. scilicet quod neminem esse voluit in poteſtate alte rius preterꝙ patris. instit. de patri. po. in prin. Non est ergo iustum vt mulier cōiugata sit in poteſtate alterius, sed potius est ab his oneri bus relenāda, nec matrimoniū quod tantis pōderibus aggrauatur. his etiam oneribus cumuletur, ē. de impo. lucra. descrip. l. j. §. si vero miserandū. illis est ergo & sufficiant eis obsequia q̄ maritis prestāt, & propter partus pericula eorum procreatione magis fouent ab huius poteſtatis vinculis eximende. ē. qui po. in pig. hab. l. fi. §. sanximus. Hererea mumialdus ex mala administratione obnoxi⁹ est mulieri. sicut tutor pupillo, vel curator adulto: sed si vir in mundio mulieris male administraret, subſtantiā eius ob amorē potius meuidicaret ꝙ eum proinde conueniret. ar. ff. de dona. inter virum & vxor. l. j. §. fi. & ar. eius quod not. instit. de exēp. tuto. §. penult. in verbo excusare, & ē. ad velleia. aut. si qua mulier. De muliere ꝙ expressius prohibetur intercedere pro viro suo. facilius enim quis remittit sibi debitum & quod sperat ꝙ donet quod possidet. ff. de legat. ij. vnū ex familia. §. si rem. & de lega. iij. fideicōmissa. §. item si quis. Quid plura ea iuris sima ratione qua prohibetur vir dari curator vxori sue si furiosa fiat ff. d cur. fur. l. virum. & etiam non furiose cum est adulta. ē. qui da. tu.

Mariꝰ nō potest dari cura tor vxori sue nō

po. l. ij. de excusa. tuto. amplissimi. & ff. eo. tit. l. j. §. vlti. cum ibi nota tis. Quinetiā socer nurui. ē. eo. ti. licet. Debet etiā prohiberi vt mu mialdus vxori sue cōstituatur, vbi eīs eadē ratio est, idem ius. ē. ad l. falci. l. fi. cum concor. & facit. ē. de inter. matri. fi patris. & l. si tutor. & ff. de ritu nupti. tutor. & l. senatus. & l. nō est. & patet apertius ipsa ratio male administrationis. & non reddende rationis. eod. ti. liber tum. §. j. & l. nō solum. §. sed videamus. & §. si quis. Presumitur enim mulier faciliter viri seductionibus decipi & propria iura negligere. iu aut. vt imo. ante nup. dono. §. j. ibi muliere quippe mariti &c. imo & si certum esset ꝙ maritus bona mulieris ex fide administraret, ni hilominus ab ipsius mundio est arcendus vt arg. & l. non solus in fi. & pro hoc faciunt plura generalia que scripsi de libertate. ē. ne quis li. inuitus. l. j. ad idem. instit. de excusa. tuto. §. penul. & quod ibi nor. & ff. de excusa. tuto. l. j. §. fi. vbi dicebat Odoff. ꝙ sponsus nō potest esse curator sponse, quia maius est officium quam procuratoris, potest vir ab vxore cōstitui. ē. de procur. maris. & ideo potest a muliere vo luntate cōraria renocari. ar. curator & tutor non sic de facili renocan tur, inuitisque minoribus dantur. Sic & in mumialdo dicendum est & fortius maxime marito qui potest vxorem affligere & in compedi bus ponere vt supra dictum est. mumialdus quoq; partem percipit compositionis pro iniuria illata mulieri sm ipsius longobardum quod in tutore & curatore nō est. Licet autem hec satis rationabilia sint, tamen propter necessitatem ipsius talis qualis legis longobar dorū secundum ipsum ius. sic distingue, aut mulier habet parentē in cuius sit poteſtate vel fratres. aut filium cuius pater fuerat mumial dus, aut caret his cōiunctis. Ité aut alius extraneꝰ habet mundiū in bonis mulieris aut nō. Primo casu est in mundio patris seu fra tris. & aliorum deficientibus patre & fratre & hoc iure naturali, vt col ligitur & notatur per Ra. e. lib. de spon. l. fi. & l. si quis filiā. & de sacro scrinio. l. si qua mulier. & l. si quis puellam. Si autē careat predictis personis viro defertur tunc, vt probant iura inducta ad primā par rem. & idem est si habeat prefatas personas ibi legitimos mumial dos, est tamen pereque tradita viro seu eius volētibus maritū acce pit. Unde vidi in partibus apulie vbi tale eius sine propter summi tatem incolarū, siue quia longobardis preceptis parue sunt, nimis inualuit dum mulieres nubunt in facie ecclesie patres & mumialdos illas tradere viris, protestantes se mundium retinere. Optima est er go dubitationis huius interpres consuetudo ipsa, ff. de leg. minime

& l. si de interpretatione. Sed o ꝙ ta irrationabilitas est hec si auda cia concedatur nō obstante consuetudine que legem irrationabilem confirmare nō potest, neq; enim populorum iussis, neq; principum do decretis, neq; decretis iudicum contra rationem iura cōstituunt. optima le vt plene de hoc ponit Tullius. lib. de legibus. & ideo iura huiusmodi di videntur nō esse seruāda. ff. dist. c. j. & maxime quia etiā alie leges pres, legē in apulia constitute, quia irrationabiles nulle sunt vt dicit Tullius in ramē irra eodem lib. de leg. Nec etiam obstantibus iuris ad partem rationabilē inductis que intelligenda sunt in persona & operibus mulieris. Sed cōfirmare cus in administratione bonorū eius, vt probant prouidentissime ac nō potest. iustissime inuente romane leges ad contrariū allegate. Ja per quod dam indirectum maritus admittitur ad id a quo per iura ciuilia san ctissime prohibetur. nas & pater si prohibetur administrare negotia filie sue, illa vt curator administrare non poterit. ff. de tuto. & cur. da. ab hijs. l. scire. §. si pater. fortius hec ratio attēdenda est in marito. ff. de ritu nup. libertum. §. j. & l. non solum. §. videamus. & §. sed si quis. & facit quod scripsi. j. de exacto. & executo. l. iij. in fi. longe quidem pa trinus maior est ꝙ tutoris & curatoris, vel alter alterius defensoris, per consequens mumialdi. ē. de spon. l. iij. & si nup. ex re. petan. l. j. ff. de repudi. iulianus. Si vero ex postfacto nupta mulier casu aliquo amittat mundium, erit in poteſtate sui eligendi mumialdum. e. ti. de rap. l. j. in glo. & qualiter mumi. amit. mundium. per totum. & vt mu lier legi. ma. in. l. fi. & is qui vxorem duxe. alias superindi. l. j. Sed con tra. di. l. si quis filiā. de spon. vbi dicitur ꝙ mundio amisso redeat ad parentes. dici consuevit ꝙ illud locus habet de voluntate mulieris. vt ad fi. ibi colligitur. & si ille male tractaueri. & fuerit probatū, tunc liceat ei ad parentes suos reuerti. Hoc similiter videtur irrationabi le satis. nam perabsurdum est in eligendo mumialdo firmus videri, eius mulieris esse iudicium cuius infirmus regitur auctore mumial do consilium. ff. de ma. vindic. l. fi. in fine. & ad idem. ff. qui pe. tuto. l. fin. §. fi. & de seruis expor. si minor. in fine. plerunq; enim ipsius femi ne aduersus commoda propria inuenitur laborare consilium. ē. de spon. l. iij. in fi. & etiam sine voluntate mulieris mundiū redeat ad parentes est arg. efficax. ē. de nup. vide. in prin. Quod autem supra dictum est mundium deferri ad filios mulieris procedit. vt predixi, quando vir etus, idemq; pater habuerant mundiā, tunc enim ipsum mundium transit per successionem in filium sicut & cetera bona sua. & patet hoc. di. l. si qua mulier. ubi si filios habuerit in quorū mundio esse inuenitur &c. Alio namq; modo mundiū in filium transferri nō posset. Hec vera sunt in muliere maiore. an autē minor erit sub mun dio, vel sub tutela ka. e. li. quib⁹ tutores dādi sunt. l. j. dicit ꝙ nō sub tutela. & ꝙ ipsa lex prima dicit tutores habeāt. intelligit de his q̄ iu re romano vsunt. Si vero iure longobardorum debent habere mu mialdos qui eas adiuuent & defendant, & ꝙ nomen tutoris non acci pitur ibi in propria significatione. sed in generali, exponens tutores. i. defensores. melius dicitur ꝙ dicta lex prima loquatur in vero tu tore, & muliere legitime etatis. vltra vero etatem minorem locuꝫ ha beat auctoritas mumialdi vt magis etati consultum esse ꝙ sequi vi deatur arg. ff. de tute. qui habet. §. j. de mino. l. verum. §. fi. in fine. & l. sequen. in fi. Hoc etiam videtur sentire ipse ka. e. li. de probi. ali. mun di. l. iij. in glo. ibi intellige eos ad quos tutela &c. Talis autem tutela durare videtur secundum ipsum ius longobardorum vsq; ad. xviij. annos. vt colligitur in legibus eiusdem rituli. de ali. mundi. in regno per consti. de resti. mu. est statutū. ꝙ legitima etas est. xviij. annoꝝ. Sed in tutela reditur ad ius romanorum, vt in consti. de iure baliū. j. benefacit ad premissa in longobarda de mulie. que instan. nup. l. fi. vtinam tale ius in egilium damnaretur sicut venerāde memorie do minus. Bar. de capua protulit audiui conatus fuit illud auferre. multi vruntur eo iure, alij vero non: sed & in nōnullis ciuitatibus alij vsuū eo iure alij vero illud abiciunt. Ecce quanta est absurditas nō sine ratione: vnde dominus An. de Ise. vocat leges illas ius aſſinū, li feu. de controuer. inter do. & fide. de inue. fe. c. j. & ideo congruentius foret plurib⁹ ex his legibus tanꝙ irrationabilius nō optemperari. Quisquis enim legibus a malis imperatorib⁹ latis, vel sine ratione de statutis non obtemperat grande premium inde consequitur. & merito retur. ix. dist. c. j. Et faciunt plura generalia que de statuto nō seruan ius affini do scripsi. j. de cur. pu. vr agendi. & ē. de superindic. l. j. in not. magna num. circa medium. & de decur. omnes. j. post primam. glo.

Lēgobar vocantur

¶ Imperatores Gratianus, Ualentinianus, & Theodosius. Ler. xi.

TRibuni vel milites nullā euagandi per possessiones habeant facultatē. Cū signis propijs in mansionibus solitis, ac publicis maneant. At si quis tam necessaria scita contempserit, de eo ac tribuno eius ad nostram scientiam rectorum, ac defensorum relationibus protinus referatur. Quatenus seuerissime in eos animadueritatur.

Tribuni

TRibuni. ¶ Casus. Tribuni & milites delectādo se aut co ledo possessiones vagari nō debēt, imo signis & māsionib⁹ propijs manere tenēt. Qui aduersus hec fecerit principi nūciādus est. (Tribuni) Tribuni dicti sunt eo ꝙ tēpore q̄

Tribuni qui dicantur, et q̄le est eorum officium.

primum creati fuerint in tres partes populꝰ diuisus erat. Uel quia tri buni suffragio creabant. ff. de origi. iuris. le. ij. §. hijsdē tēporib⁹. Erāt enim tribuni scelerū ea. l. ij. §. prece. Item erant tribuni qui preerant plebeyorum magistratui, & interrogabāt plebē q̄ cōstituebant leges que dicte sunt plebicita not. instit. de iure natu. §. plebiscita. Erāt no tariorum tribuni q vocabātur alis primicerij. ē. de primice. l. fi. Erāt etiam tribuni militum de quib⁹ dicit hic. & j. eo. nemo. & de comea. l. j. & ē. de decu. militaribus. & ff. de testa. mili. tribun⁹. & xviij. q. j. sum ma. hodie vbiq; vocantur marescali exercitus. hij equitibus perāt & secundum locū a regibus obtinebāt. d. l. ij. & in initio. & no. de hoc ff. de hijs qui no. infa. le. fi. in prin. Debent autē esse viri strenui. Exo. xviij. in fi. Et fortes viribus. j. Machab. c. ij. Fortis virib⁹ a iuuentute nobis principes militie. sic Dauid qui interpretatus est manu fo tis fuit tribunus regis Saul. j. Reg. xviij. c. Cū autem a rege creat debet sibi extēsa manu dextra dari gladi⁹ aureus. & dici. Accipe san ctum gladium in quo deijcies aduersarios populi mei Israel. prout habetur. ij. Machab. c. vl. De huius officio multa i scriptura sacra. & in vtroq; iure, dictis quoq; poetarū statuta reperiunt satis memo rie commendanda q̄ ponenda vident ad simpliciū iuristarum notitiam, vt si opus fuerit eos qui hijs rebus rale solū ad prede portionē, nō ad virtutis opationem gerunt officiū arguere sciāt. Nam sm scri

Milites in multis per suos tribunos sunt dirigendi.

pturam sacram debēt milites ad pugnā preparare, instruere, & precepta dare, vt formidolosi etiam corde pauidi, & pigri ad pugnā inhabiles reuertant i domum. Deutero. c. xx. De iure ciuili plus in obseruāda disciplina q̄ in precipienda eius consistit officium. ff. eo. tit. officium. in princip. Debeut aūt parcissime comeatum dare, & quū militarem extra prouinciam suam duci nō permittere, ad opus piscatū, venatū, militem nō mittere, sed miles in castris re tinere, ad eccercitationem pduicere, claues portarū suscipe, vigilias interdum circuire frumentationibus cōmilitonū interesse, frumētū probare, mensorū fraudem coercere delicta hmōi fs suā auctoritate castigare principijs frequēter interesse, querelas cōmilitonū audire valitudinarios inspicere. vt. e. l. per totum. De iure canonico debent milites monere & instruere vt parati sint ad laborē, in hostes etiam a dorso excurrere. & vt viros fortes condecet laborare, q̄temis eorū optimo ex laboris qualitate amplius in republica deo auxiliante per ficiar. Scultasq; & exploratores mittere, quicquid hostes faciant in dagare, ita quod in aliquo reprehendi nequeunt, nec vtilitas rei pu blice negligatur. iuxta monita Grego. xviij. q. viij. vt pridē, vtq; om ni timore & terrore deposite contra inimicos sancte fidei. seu reipu blice omnū religionū aduersarios viriliter agere studeāt. adijciēres ꝙ si quis eorū monetur p fidei veritate, patrie defensiōe ac saluatio nē christianorū a deo celeste pmiū cōsequet. ea. q. cā. q. iij. si nō ex fidei. vt sic nomē christi per subditas gētes fidei prēdicatione circū quaq; discurrat ibidē. & forensib⁹ bellis debēt aduersarijs catholice ecclie. p christiano populo vehemēter obsistere, & ecclesiastica pre

Bellatorum opti ma instru ctio preser tim impe rantis seu capita nec eorum

lia sicut decet bellatores diū fortiter dimicare. e. q. sicut excellentiā. nō cupiditate aut crudelitate bellare sed pacis studio vt mali coar ceantur, & boni subleuent. e. cā. q. j. ca. apud. Et est hec summa mili rie laus inter alia bona merita. Obedientiā reipublice vtilitatibus exhibere, quicqd sibi vtiliter imperatum fuerit obrēperare. e. q. sum ma. Secūdū poetas & scriptores hystoriaꝝ. de hac materia plura in uenīuntur. Ita sm Salust. in iugurtino de metello & marito referēem debēt trāsuersis itineribus castra mouere iusta, ac si hostes adessent vallo fossaq; munire vigilias crebras ponere, & eas ipse vt per alios circuire. In agmine interdū, in pmis, modo in postremis, sepe in me dio adesse ne quisq̄ ordine egrediat, sz cū ordinibus frequenter inter cedere. quid hostes agāt diligenter, explorare, vbi opus est cunctam militiam secum habere, ac vt formido & fuga hostiū lati⁹ crescat di uersa castra agitare simul. ac si nullo ꝓposito omnia prouidere apud omnes adesse, laudare & increpare merentes. Itez prelijs interesse. nam ob pudorem sue presentie augetur audacia pugnatoribus, non tamen se certamini faciliter ingerat. Nam in milite vnus sors est in imperatore periculum vniuersorum, dicit Egisippus de bello iudai co. li. vj. secundū Quintill' in milite mariano. debet tribunus milites continere vt alij exeubent armati, alij claustra portarum tueant. alij vallo fossaq; scutis inuixi eingant exercitū, cibumq; stantes capiāt. Et (prout ait petrus bleseñ. in quadam epistola) mihil dānabilius est in milite ꝙ otium, per quod vsus armorum deficitur, nutritur pusillanimitas, vires fatiscunt, obrepit inertia, et ad immundicie rerus animus occupatur. Item debent continere militiā, castrensis discipline, percipere seueritatem, imperatorē vt regē christi maiorib⁹ districto delicta militum cohercere, & peccata corrigere, ad ipsos cō fugiendum coram ipsis querendū est. ideo his milites parere lex iu

Exercitū regentis officium quale esse debet.

bet. q̄ nō solum militibus, sed etiā centurionibus propositi partem quadam impatore obtinet potestatis dicit Quinti. ibidē Plenꝰ in hoc Egisippꝰ de bello iudaico. li. iij. singuli comitia sibi munera nō deferere, instruere muros, manū legere bellatoriam, ex quibus Gole phus galileam descēdens munire castella instaurare, ꝓpugnacula, validissimos quosq; z bello ꝓptissimos adscire sibi impigre cura bat regiōes latrocinijs defendere quoticie in castro militem roma ne militie more exercitare. dividere ordines, distribuere quo facili disciplina ab omnibus exigeretur. ne quē latere queuncq; munera propria deseruisset. Instituebant etiā vt agnoscerent excitationes tubarum & reprehensione sequerētur ordines, acie dirigerent, cippeos integerent, vt murali vice si forte magna vis hostium irrueret, sic se aduersum incursantes defensarent, subuenirent laborantibus feisis cōpati, pericula aliorū in se transfundere, nec solum belli artes imitar romane militie docere, sed etiam ante bellū que amplius bel lantes iuuarent denūciare, vt miles sibi cibum & arma portaret, val lo & fossa se muniret, castrisq; ponendis preueniret hore, obtempa re ꝓceptis furtis ac rapinis abstinere assueceret, lucrū propriū pus taret si nihil dispēdij ruralibus cultoribus ingeratur. Quid enim di stat ab hostibus qui ipse hostiū modo auferat, & socios quā aduersa rios spoliat, plerumq; in bello valere bonā conscientia eo quod am plius de diuino auxilio presumerat, qui se nulli affinem crimini reco gnoscerat. ¶ Et nota ꝙ differētia est inter fossam & vallū. Haz fossa est que fit in terra in circuitu castrorum a fodiendo dicta. Uallū vo est munitio ex palis ligneis facta supra seu extra fossam. & dicitur a vallo, las. z differt a valuis qui est propriē in vineis. Un versus. Ual lus vineris, sed vallum dicitur vbis, secundus Catholicum vallum equiparatur muro ciuitatis. ad hoc. ē. de epis. & cleri. li. quenquam. Equa enim pena punitur trasicedens vallum. & per muris castra in grediens qō si fossam trasiuit militia reiicitur. ff. e. ti. l. iij. §. in bello. (Euagandi) discurredi. Quin. ver. & causatiue ponitur. e. e. l. ij. vbi de hoc vel connectitur. (Signis &c. Gillis. (Mansionibus) castris vt locis aliis ad hoc deputatis. (Manēant). i. manere nec inde discē dere debent. ff. eo qui cau. ma. l. penul. Item & ipsi tribuni debent ma nere & non vagari. Officium enim regētis exercitū nō tantum in dā da, sed in obseruāda dicti plina cōsistit. ff. ea. l. officiū. in prīc. ne alias dicatur aduersus eum illud apostoli ad Romanos. ij. Qui alium do ces, te ipsum non doces, qui predicas non furandum, furaris, qui di cis non mechandum, mecharis, qui abhominaris idola, sacrilegiū facis. qui in lege gloriaris. per preuaricationem legis deum inhono ras. xxxij. q. v. c. j. & vide similia. xxv. dilim. c. vna. & xxxv. dist. eccle sie principes. & xlviij. dist. necesse. & quod not. extra de elec. duduū. ij. post prin. in aut. vt audi. sine quoquo suff. §. opter em eos. cū conco. & quod scripsi. ē. de hi. rem & ven. eunc. l. j. in prin. & xi. di. multi. vbi no. Archi. hos versus. Infelix qui recta docet, & vitia imitat. vt. d. ca. multi. Infelix q pauca sapit, spernitq; doceri. vt. xxxviij. dist. c. vlti. Infelix cuius multi sapientia ꝓdest. xv. q. j. reuertimini. (Ait) ver. & pontifex sed. (Siquis) miles. (Scitā) Scitū dicitur decretum, iudi cium, vel statutū. vt no. xviij. q. j. achatius. ij. & habet Helier. ca. ij. & ꝓprie scita sunt que plebs in cōitiis dicta iō & plebs illa sciat vel ꝙ scitatur, & rogat vt fiat sm Pap. fs hec possunt dici de plebi scitis. instit. de iur. na. §. plebiscitum, Uel dic ꝙ scita sunt aliqua sapiē ter constituta per legem vt hic. & ē. de nup. l. imperialis. §. his q eis. & de bo. que libe. l. ij. & ē. de decu. l. fi. Et est simile verbum. ij. q. vj. iudicet. xxxj. q. ij. si v. rum. Item sunt scita iudiciū. ē. de offi. eius qui vic. presi. obtinet. l. j. & scita pancipium. ē. de assen. in cōitijs, sic dicit scitu domicij oratoris. cur ego inquit re vt principem. cū tu me non habeas vt senatore. cv. di. etio quod ibi exponit. i. sapiēter. & discre te statutū, & ideo scitu dignum. Et illud Tullij de amicitia, scitum est illud Catonis multo melius de quibusdaz acerbos inimicos me reri ꝙ eos amicos qui dulces videāt, illos verū sepe dicere, hos nū ꝙ (Cōrēpserint) vide. ē. de pnite. eo. qui i pa. mi. l. j. (Eius) ilo. ꝓ his q scrip. ē. de decoēs in verbo sui. (Quaten⁹) ver. & pontifex. put (Animaduertat). i. animaduertēdo vindicet. Sz an ad solā relationē eoꝝ de faciam vt ꝓdicit absq; alia rei examinatiōe talis vindicta inferetur? videtur ꝙ sic ar. l. huius. l. Ad idē. j. de diuer. offi. l. j. cū his que ibi scrip. in verbo retractus. Ecōtra, qz relatiōe facta quid fieri opor teat decernetur. vt. j. e. nemo in fi. z q̄ oportet relatū negotiū examinari: vt ex personis & cōditionibus hominū facta pensent. ē. si quis impera, maledixerit. l. j. ff. e. l. nō omnes. §. a barbaris. q; non omnes eulogia ex fide bona scribere compertum est. ff. de cultu. reo. diuus. Unde qui varietatem causarum connectunt non facile ad culpam venunt, si veritatem examinant. in auten. vt def. seu. fu. in prin. Itez quia non debet princeps esse procliuus ad credendum sinistre de mi litibus. xxxv. dilim. si quid vero. extra de symo. licet Helī. §. j. dicit quippe nimis facile sequitur multitudo. extra de purga. ca. cum in iuuentute. et circ opinione mouemur. dicit Seneca. libro ep. ij. epi stola. xiij. immo calumnie genus est circa crudelitate moueri. dicit Quintillia. in cecp in summe. et facit. xj. q. iij. in cunctis & non solum reus est qui falsum de aliquo profert, sed etiam qui aurem cito cre

Hominuꝫ infeliciuꝫ tria sunt genera.

Universidad de Deusto
Biblioteca

minūb' p̄bet.e.q.nō solū.z audita mala nullū monere debēt,nec pas
sim dicta absq; certa probatiōe quisq; nunc̄ credat,sed ante audita
diligēter inquirat nec precipitando quisq; aliquid agat. ¶xx.q.vlti.
nullū. Ad idē.ea.q.iudicante.ff.de sente.ex peri.recti.l.fi.ff.q.iñ.sum
mopere.xvij.q.vij.episcopus nullus.ff.q.j.deus oīpotens.z.c.multi
in fine.z vide quod plene scripsi,ff.de agrico.z cēli.l.fi.post glo.si de
est.z de p̄di.naui.l.fi.post glo.i.cēsuēle. Pro hoc est etiā illud Quin
tiī.ca.infamis in matre accusatoria,rumor est res sine teste,sine iudi
ce,res est incerta,impiissima,maligna,fallax,pessimum iudices.
humanarū mētiū malū est,qđ semper auidius nephāda finganť,nec
nunc̄ maius opereprecciū putant maligni facere sermones,q̄ cū in
credibilia,quasi deprehensa narrantur,necesse est q̄ cōtēptosus lo
quaris quod p̄obare non possis,z affirmationem sumit ex homine
quicquid nō habet ex veritate. Est tamē hoc inquisitū de loqua
citate populi qđ plerūq; accidit cōtentio nō credentiū fame. Et qui
penurią probationū aut criminū habet, solis cōuitijs implet accu
sationē dicit Apul.j.de magia. Jnt̄dū q̄q; reus qđ p̄mere auctori
tas crimina nō p̄t,turba cōfundit. Jnterdū grauius iudiciū repu
tatur cū is accusat,qui ignoscere soleat.vt idē Quintil.in gladiatore
Ablit.ita;q; a Christianoꝝ iudicio ea q̄ maledicorū hominū cōten
cta credimus,in qualicunq; etiā modulo suspitionis adduci z infra
Sanctitas vestra debet mentem suā a maledictis hoīm rumoribus
atq; obtrectatiōibus diffungere,z sola que eterne vite sunt atq; vi
tute subditorum proficiť cogitare.ex.q.iñ.in cunctis. Permittit
em̄ de' omnipotens malos in obtrectatioñe z obiurgatioñe bonoꝝ
p̄ozipere,vt si qua culpa ab oze laudantiū in corde nascit,ab oze qui
dē vituperantiū suffocetur.dicit Greg.vj.q.j.sunt plurimi. Quinc
tiā facilius creditur qđ aut siccū libēter audit,aut nō scīt vt fingat
impellit.vt ait Hieronym' ad asellā. Jmitet ergo deū iudex qui cla
moze ciuitas inquit. Descendam.z videbo vtrum clamoꝝ zc.ū.q.
j,deus omnipotens cū cōcoꝝ. Etenim q̄uis forte verū relatio facta
Credulitas est pe- contineat,non tamen credenda est nisi in certis iudiciis demonstre
riculosa,z vt ait Seneca.ñ. de ira.fmo licet sit apertissima contrarioꝝ repre
multa ma- hensio,verumtamen oportet ab his qui dari sunt ad eorum examis
la facit, nationem ordinem seruari.e.q.c.se. Et breuiter licet vitium sit nulli
credere,vitium est etiam omnibus credere.illud tutius,hoc hones
tius,dicit Seneca.maxime in actrocioribus,ad que non nisi preces
dentibus minoribus perueniťur. Jnnocentia quidem certis gradi
bus ab homine discedit,z ne in maximis trepident audacia,diu vi
res in minoribus colligit.nemo inde'incepit vnde incredibile est pe
uenisse.dicit Suetō.in pariete palmato,vnde idem in infami accu
satoꝝ. Jnfinitum est quantum debeat ante fecisse filius,vt de inces
sto sibi pater credat,z ideo indicia debent esse attentis personis et
qualitatibus delictoꝝ. Nec omittamus in hoc(quis satietatem for
te afferat)illud terculiani in apologetico,Fama malū quo nō aliud
velocius vllum. Cur fama malum? quia vt plurimum mendax.que
nec tunc quidem est cum aliquid veri affert sine mendacij vitio,non
est derrahens aliquid aut adjciens de veritate. Ea quoq; illi condi
tio est,vt non nisi cum mentitur perseueret.firme ergo non credit ni
si inconsideratus,q; sapiens non credit incerte,ne forte illudos men
dacij seminauerit.z Hieronymus ad rufinum epistola.j. Multum
in vtramq; partem famā mentitur,z tam de bonis mala q̄ de ma
lis bona falsorum oza concelebrant. Unde etiam apostolus doctor
gentiū infamabatur a pluribus dū se currere asserit inter infamiam
z bonam famā.vj.q.j.sunt plurimi.z vide q̄ scripsi.ff.de pred.nau.l.
fi.post glo.i.censualem. Hec aduersus impios z crudeles iudices q
ad solā famam rozquent hominem,qui interdum minus bene ac per
iguaros testes,p̄bata est.quiq; tyrannica potestate non auctoritate
legitima damnant,z sicut nonnullos gratia fauoris sublimant, ita
quosdam odio inuidiaq; humiliant,z leui opinionis aura condem
nant.xv.q.vj.c.j.hic sufficiat perstrinxisse.vide etiaz que scripsi.ff.de
decur.infamia. Pro hoc etiam optime facit quod legitur. Eccle.
xxviij.vbi in pluribus confundik lingua nequa. In prima gl.ibi
facit.adde.scilicet vt cum seq.debeant intelligi.

¶Imperator Archa.z Hono. Lex.xij.

Cum supra vitētes fluminū ripas ois legionuz
multitudo consistat:tō prouida auctoritate de
cernim' :vt null' oīno immūdo fimo sordida
tis nuctis cōe poculum polluat. Neve abluendo equo
rum sudores deproperans:publicos oculos nudatus
incestet. Sed procul a cūctorum obtuitibus in inferio
ribus partibus fluuiorum hoc ipsum faciat.

Cum supra. ¶Casus.Non debet aliquis cum exercitus est
supra vel iuxta fluminum ripas prōcere fimū.vel immun
dicias in fluuio,nec se aut equū sudore madefactum ablue
re,sed si vult agat talia remotus ab alijs in inferiori parte fluminis.
(Uirentes)memoriosas,(Fluminum)alias fluminis;(Ripas)loca
proxima fluminibus a rapiendo dicta, qr aqua quotidie dissoluan
tur fm̄ Pap.ideo inceptiue ponitur sicut alias,dictio ergo que nō
ponitur illatiue sed quasi inceptiue sequētis rationis,extra de trans
la.inter.ñ.j. sic z dictio igit.ff.de cōdic.ob tur.cām.l.j.ñ.j.cū cōco.
de le.iñ.re cōuncti.de iudi.z iur.ius ciuile.ñ.hoc igit.vide qđ tbi no
z.ff.de admi.tuto.l.iñ.ñ.apparet.sic dictio itaq;,in aut.de nō alie.ñ.
qđ itaq;,alias est litera ad.(Prouida)sagaci.procul visa,premeditā
ra.(Fluuio)stercore.(Fluentis),i.fluminis,q; semper actu z potentia fluit.(Cōmune)qr oēs indifferēter ex eo bibunt seu potāt.(Pos
culū)ponit contēt̄u pro cōtinēte,nā poculū est omne vas in quo bi
bēdi est cōsuetudo fm̄ Pap.(Polluat)inquinet,maculet.z est simi
le.ñ.de relig.mor.tuoꝝ.z.ff.de extraord.crimin.l.j.ñ.j.z Deutero.c.
xxiij. (Neve)versi.(Deproperans)hinc z inde properans nuat' z
equitans,vel de.i.valde,pperās als est de,ppans,z sunt due patres
(Publicos)ñ.ñ.de indeis,ne qs.(Nudatus)ex facto suo,nō em̄ di
cit nudus.z est ñ.ñ.de offi.rect.,puncte.i.oēs nudatio ,nā ad ignos
mīnā est.nā is q̄ fustigat debet nudari qñ fibi verbera inferant di
cta.i.oēs.Unde mulier prohibetur cū viris extraneis se lauare, als
iuste repudiat in aut.de nup.ñ.qr vero.hoc em̄ luxurie magne signū
est.ñ.de repu.l.ñ.ñ.inter.z facit.xxxj.di.c.nō oportet,nā principiū sta
tuī est(vt ait Enn')inter ciues nudare corpora.dicit Tullius,lib.
iij.de tuscul.q̄stio.Nostro quidē more puberes filij cū parētib' nō la
nantur.cuius soceris generi.retinenda ergo est huiusmodi generis ve
recundia,presertim natura magistra z duce.ibidem Ambrosius.j.
de offi.z subdit lz pleriq; p̄tum possunt in lauacro legant,nec vel il
lic vbi nudū totus est corpus hmōi intecta'portio fit.Sic z sacerdo
tes nudis capitibus incedere nephas est.xxj.di.cleros.in medio.fa
cit.ñ.qñ tu.vel cu.esse desi.l.fi. ¶Et no.q̄ ille dicit nudus qui nō est Nudus &
rectus aliquo regimine.de pe.di.ñ.sapiens.cum.ñ.c.ibi se. Ad idē.z. qui nullo
q.j.episcopus.z.xij.q.j.clericus qui.in ñ.z no.Arch.de penis felicis regimine
li.vj.in verbo nudis. Item no.q̄ dū quis verberatur nudus ob cri rectus est.
men talia verbera sibi debent mirri q̄ inde sanguis egeat,nor.ff.de z cū quis
pari.l.pen.in princ.quod tñ non posset ecclesiasticus iudex extra de sic ob cri
j.de offi.rec.prouin.moderatores. Et dic q̄ centum celsi est zona.pel ratur,ide
aspectū.z.ñ.qñ tu.vel cur.esse debe,de.ñ.(Sed)versi.(Procul)quia egeat,
debet erubescere coram alijs talia facere,ñ.de testa.cum antiquitas
multos enim corrumpit sue prauitatis exemplo.xxvj.q.ij.sed z illud
z extra de cle.pereg.tue.cuius ibi no.z facit de voto.c.j.ñ.vlti.ñ.vj.vii
patet q̄ grauius excedit qui peccat palam q̄ qui clam. Tolerabi
lior enim est culpa ñ lateat q̄ ñ culpe vsurpetur auctoritas.xxxij.qō. Culpa ma
iij.nemo.vide qđ ibi no. Econtra bona opera publice sunt agenda. nifestia est
vnde sancti viri omna faciunt in conspectu dei, z ñ peccant coram grauior
deo velocius ex confessione saluantur,de pe.di.j.z venit. Item contra occulta.
primū est.lxxxj.di.clericus.z qđ ibi not.z illud Ber.de interiori ho
mine.Magis timeo illud malum? qđ facio in abscondito q̄ quod in
aperto,malū qđ nemo videť nullus reprehendit.z vbi non est repre
hensor,ibi securius accedit,tētator.z facilius ppetuatur iniquitas.
De hoc dic vt no.d.c.nemo.z per Cy.ñ.de summa crim.l.iij.ad finē.
Illud autem no.q̄ pretumitur quis non libenter crimen suum pu
blice confiteri,j.q.vij.didici.(Obtuitibus)aspectibus.Nam obtui
tus est facies immobilis intentio oculorum fm̄ Papiam. z habes
idem verbum.j.xi.ñ.l.pen.ñ.hoc vero adjciendo.z.ñ.de murileg.si
quis ex corpore.z.xxxiij.dist p̄ebyteri.

¶Imperator Archa.z Hono. Lex.xiij.

Nemo miles ex his q̄ p̄sentes diuino obsequio
nostre clementie deputati sunt:z q̄ in hac alma
vrbe p̄senti comitatui cōcessi sunt qve de alijs
numeris vel legionibus sunt vel sibi vacent:vel aliena
obsequia sine nutu principali peragere audeant.

¶Qui aūt in hmōi facinore fuerint conuicti:militia
cruti penas consentaneas luere cōpellant. Si vero qui
in p̄uato obsequio militem retinere fuerint reperti.
quinq; libris auri mulcte nomine feriantur. ¶Sin ve
ro quisq; missus a numero vel a tribunoꝝ ad comitatuz
serenitatis nostre puenerit(aliter enim eos hoc facere
vetamus)illico se viris illustribus comitibus sub quo
rum regimine constituti sunt offerre festinet:z causas
profectionis exponat.vt z responsum celeste mereatur:
z etiam remeandi accipiat facultatem.

¶Si quos autem milites per prouincias(relictis
propijs numeris)passim vagari p̄sides earum co
gnouerint;correctos faciant custodiri. Donec de his
clementie nostre auribus intimetur:z quid fieri opo
teat decernamus.

Nemo

Nemo ¶Casus.Nō p̄tialiquis miles ex hīs qui ad obseq
tum vel comitatum principis deputati sunt vel alijs nume
ris seu legiōibus ociose vacare sibi,aut aliena tractare ne
gotia qui cōtra facit punit'.Priuatus aūt qui militez i obsequio suo
retinet,in quinq; libris auri punieť. Qui vero petito comeatu mit
tūtur a tribuno z ad comitatum principis puenīunt.illico debent se
coram comitibus sub quorū regimine constituti sunt offerre.z expo
nere causam aduētus eorū,z tūc habito respōso a principe cū cētalī
centia reuertant',milites aūt qui relictis numeris eorū z p̄ pueias
vagādo discurrūt capiēdi sunt z custodiēdi, ac de ipsis est principi
nunciandū,z quid de illis fieri debeat ipse decernet. (Nemo) .i.nul
lus.(Presentes)qui semp exhibere debēt se p̄sentes,cuius op' est ad
principis comitatū vt sunt stipēdiarij q̄ debent dūm custodire. z cū
op' est impēdere sibi militariter comitatiuā.z vide.j.eo milites.z q̄
scri.in verb. quotidiano.(Diuino)imperiali.(Obsequio)seruitio vo
luntarie p̄stito.(Et qui)ver.(Alma)vide.ñ.ti.prox.i.l.j.in p̄n.(Qui
ve)ver.(Aliena)sed publica sola.vt.j.e.milites.(Mētu) als nutu.
(Audeat)in mala parte sumit',vide.ñ.de decur.omnes.j.(Qui aut
tē).ñ.(Facinore) Facin' est qcqd alteri nocet.(Eruti)spoliati(Cō
sentaneas)licet enim vnicuiq; nō facere cōtra legem z sic nō punīri
in aut.de incest.nup.ñ.si vero cōringerit.est enim in eius electiōe vel
a temeritate criminis abstinere.vel statuta ,inde supplicia sustine
re,ñ.de commer.z merca.l.ñ.in fin.inde dicitur fraus p̄meditio pe
ne.ff.de verb.signi.aliud in p̄n. Item pena dicit consortiū z cōuberni
um delinquentis.xij.q.ij.indigne.ad ñ.vñ seipsum quis subiicit.ff.de iure fis.in
l.ingt.ñ.de summa trī.l.ñ.seipsum quis pene subiicit.ff.de iure fis.im
perator seipm quis delinquēdo probat indignū.ñ.de digni.quoties.
plura similia vide.ñ.de decur.ad finem.lū.in nota mag.ppe finem.nullus em̄
a lege.ſz a seipso dāmificat.in aut.de hīs q̄ ingre.ad appe.ñ.illo tan
tūmō.in fi.ñ.(Uere)deplorare,solere.(Nō vero)ver. (Priuato)
suo proprio.de hīs hodie infinitus est numer'.(Reperti)simile.lxx
viij.dist.c.ne.q̄.Et nota hic esse notoriū actu manētis z est simile.ñ.
l.pri.z.ñ.de postu.si qui.z de prima.car.l.i.z in aut.ve non luxu.con
tra natu.ñ.fin autem.z de leno.ñ.p̄econissamus.z.ñ.seq. Sic est etiā
cū iudeus christianā vel ecōtra tenet vxōr.ñ.de iude.nemo.j.vel cū
p̄ses vadit romā fine licētia principis.ñ.de offi.recto.proūin. nul
lus. Hanc z alias notoriū species p̄cīre fm̄ Inn.ex de cohabi.cle.z
mulie.tua.z Bussi.in spec.de noto.crimi.ſi.iā de notorio.z vide que
scrip.ñ.de digni.quoties.in verbo seueritatez.(Sin vero).ñ.(Au
mero) quod qñq; fit vt.j.ti.ñ.l.pe.ñ.vlti. ¶Et nota hic q̄ numeri z
cohortes idē sunt. Unde in primo li.hystorie tripartite.ex illo ante
romanorum cohortes q̄ nūc numeri nuncupātur.singule fecerūt ta
bernacula propria z sacerdotes atq; dyacones distributos haberēt.
Item nota quod licet qs electus sit tyro.i.miles nouus z accepto sti
pendio ad exercitū iter faciat sumptu publico.nō tamē cōsequit p̄
uilegiū militare priusq̄ i his numeris recipiat.ff.de testa.mili.ex eo.
(Aliter) interpositio est.(Facere).i.venire sine hmōi visiōe (Aeta
mus)prohibemus.(Illico)statim.cōtinuo,subito.(Comitibus) si
mile in aut.de sanc.epis.ñ.inter dicim'.z est comitat' curia p̄cipis
vt hic.z.xxiij.q.viij.si nobis.ñ.de hīs q̄ per me.iudi.non appel.l.j.et
sic itellige.ff.de testa.mil.l.penulti.(Et causas).ver. (Professiōis)
als pfections.i.causas ppter quas venerit z est melior litera ad qs
in aut.quomodo oportet epis.ñ.nō aliter.(Exponat).i.insinuet.z est si
mile.j.de ero.mili.anno.l.pe.ñ.pe.z ita p eūs ad nos intret.fit in aut.
de sanc.epis.ñ.interdicim'.(Ut z)ver.(Celeste)imperiale. fic dictū,
qi dz esse iustū.z celo dignū.(Et citā)ver.(Remeādi)redeūdi.(Fa
cultatem)sic.ñ.de decu.si qs decurio.j.(Si quos aūt) .ñ.(Cogno
uerint)flora z.ñ.e.tribuni loquīť de militib' vagabūdis
qui militiā nō deseruerūt.in hīs aūt q̄ deseruerūt loquit.j.de deser.
l.j.cognoscit em̄ p̄ses an sit desertor.ff.eo. ti.l.iij.in p̄incip.(Corre
ptos)p ypenarchas.ff.de mune.z hon.l.fi.ñ.ypenarche.z.j.de deser.
l.j.ñ. si vero.Vel dic p moderatorē p̄ouincie.vt.j.de exac. z execu.l.
Corrigere & corripere differūt ¶Et nota hic q̄ est dif
cōtra ,vel p rectorē qui idem est.ñ.e.tribuni. ferentia inter corrigere z corripere,lz interdū ponat vnū pro altero.
ista corripe est corpaliter flagellare z castigare,corrigere vero ad bo
nū dirigere.xlvij.dist.ñ.necesse.in fi.z hoc est solius dei.xxiij.q.iiij.si
cut nō est.corripiēdo aūt quis corrigit.e.q.forte. Item nota qs corre
ptio ex debito imminet iudicibus z platis vt scrip.ñ. de anno.z tri.
omnes.ñ.in verbo rector.Nam malos non corripere, sed fouere, est
alios in discrimen adducere. xxiij. q. qui vitijs. z. xlv.di. sed illud.
Quia cum increpare delinquētes noluerit eos proculdubio tacēdo
pastor occidit.xiij.dist.ephesijs.in fi.Quare propter subsannationez,
aut persecutionē ab ea esse cessandū nō est, quia z si illi nō proficiāt,
ipse tū faciet quod suū est.ea.dist.scimus.cū ibi not. vñ Aug.Dole
stius est medicus furenti frenetico z pater in disciplinato filio. ille lz
gando,ille cedendo,sed ambo diliguntur.z Ber.de consi.lib.iij.Si
dum fronte sunt durato z tu econtra tuam.Nil ram durum quod du
riori non cedat. dūs ad prophetā dedi frontē tuā duriozē frontibus
eorum.Si autem illos negligant z perire pmittāt.ista post falsa mā
suetudo crudelitas est. Falsa etiam z periculosa misericordia indul
gentur,vbi per asperitatē vel blandimēta lingue correctio posponit',
l.dist.si quis d pacon'.Et licet dei sit principaliter corrigere,tamē p̄e
latus nō debet suā correctionē negligere.xxiij.q.iij.sicut nō est. Hā Errat qui
facientis culpaz habet q cum pot corrigit, negligit emendare.ixxx. alios ab
vj.dist.in facietis.Et qui alios cū pōt ab erroꝛe nō reuocat,leipsuz er erroꝛe nō
rare demōstrat.ex de here.c.ij.z a peccato cōmittendo etiam q̄libet reuocat
tenet aliū occulte corripere.eo.ti.cū ex iniūcto. Sunt etiam crimina cum id fi
nō corrigit, non dicit episcopus,sz canis impudicus.lxxxiij.dist.nec bi facere
mo.z ideo punēdus.xxxiij.dist.eos qui. Hā qui pena punit ipse deli liceat.
quens,eadē punīendus est q̄ illū prohibere z punire p̄t si non faciat.
j.de exac.z execu.l.fi.in fi. Synodi quoq; episcopoꝝ ad hoc fieri de
bent vt delicta que emerserint corrigant.xviij.dist.puenit.z.c.seq.z.
xxj.q.ij.vitijs.in fi. Dum em̄ plati vni peccāti parcut vniuerse eccle
sie molunt' inerituz. Que ein est ista bonitas q̄ misericodia vni par
cere z oēs in discrimē adducere? polluitur em̄ vno peccante popul',
z ex vna oue morbida greg tot' infitcitur dicit Origenes sup Josue
Ome.xviij. Ceterum in correctiōe ordo,modusq; seruādi sunt ordo vt
primo seipsum corrigat qui alios corrigere vult vt reuertat ad con
scientiam vt prius ,ppria corrigat,z tunc aliena reprehendat.iij.q.vij.
qui sine.z.ñ.c.sequenti.z.xxv.distin.primū.cum similib'. Has si is q
debet aliena peccata corrigere petora cōmittit nō discipulus veritas
est,sed pre ceteris magister errozis.ij.q.vij. nos si incōpetenter. Correctio
Hemo enim recte monitoris plonas suscipit,nisi q̄ actibus suis erra quo ordi
ta cōdēnat,z amoꝛe innocentie conuersatiōe demōstrat.lxxxj.distin. nem seruādi
non recte,ió non pudeat nostros errozes corrigere zc.extra de accu. sit vt cū
qualiter.Et imperator dicit:Melius est nram corrigere legē q̄ sub non recte
iectos despicere periculū sustinentes.in aut.de testi.z ea.q̄ pa.ñ. hec
nos deinde familia sua.in aut.de questo.ñ.magie.z de ma.ñ.fi.Tertio puemat
ad subiectos,z inter eos prius monēdi sunt viri intelligentes.z plaz
ti q̄ veri similiter monita correctoris accipiēt,quib' acquiescentibus
cetera multitudo frangat.xliij.dist.cōfessiones. Hā z in punīdis
crimib',z indicandis ab his incipiēdū est. Juxta illud. Si sanctis
meis incipite,i.a sacerdotibus.l.dist.z purgabit. Quin etiā qñ aliqs
est corripiēdus coram talibus est increpatio facienda.lxxxiij.di. pue
nit. Jtez faciēda est cū maturitate consilij que esse non pōt vbi non
est ordo iudicij,vt ait Hiero.xx.super hieremia.z vide pio ordinatio
ne correptionis.ex de sta.re.ea q̄ z quod tbi no. Modus aūt seruan
dus est vt cū mansuetudine fiat nō superbe.xxiij.q.iij.a malis.in fin.
Qrum p cuiusq; gradu atq; persona salua pace fieri pōt cū vtilitate
que nō violet disciplinā.e.q.recedite.quod etiā locū hz in rustico q
poterit aliqui prodesse.e.qō qui fm carnē.vt plequat diligendo nō se
iuendo vt corrigat,non euertat vt reuocet ab erroꝛe,non vt p̄cipitet
in erroꝛe.e.q.si ecclesia,ista correctio mendax est in ira cōtumelioſi.
vt dicit Ecclesiasticus.xix.in fi. dz aūt esse correptor vt medic' vt dili
gat eū qui sua correctiōe curand' est,at quo corripiet eum qui fasti
dio habeat q se conēptui non cōpassioni medico putat esse futurū.
de peni.dist.j.serpēs in fi.z preceptor si moderate vtat discipulo suo
sibi iaste fuge pbet occasionē.ff.de editi.edic.qs sit fugitiu'. ſ.j.idez
z si cū eo seueri' agit vt ibidē subiungit. De hoc etiā pclare Bze. Correctio
in registro.li.vj.c.cliz. Jn correctiōe hunc ordinē nouerīs observans quo ordi
dum vt p̄sonā diligas z vicia persequaris,ne si aliter agere forsaſ nem seruā
se volueris,trāseat in crudelitatem correctio,z pdas quos emendare dum fieri de
desideras. Sic enim vulnē debes abscindere vt nō possis vulnerare bet.
quod sanum est,ne si plus q̄ res exigit ferrum impresseris, perimas
cui prodeste desideras.ipsa enim vite dulcedo cauta sit non remissa
correptio vero diligens non seuera. Sed fic aliter cōdiatur ex altero
vt z boni habeāt amando quod caueant,z praui mutuendo quod
diligant.fiat ergo medendi animo non seuiendi.lxxxvj. dist. odio.
xxiij.q.iij.ita non duriter,aut imperiose,magis aūt plerumq; docē
do q̄ iubendo,magis monendo q̄ mittando. Sic em̄ agendum est
cū multitudine peccantiū.seueritas aūtē agenda est in peccata pau
corū,z si quidem minatur cū dolore fiat.xliij.dist.commessationes.
z cum distinctius agitur non ex furoze, sed ex charitate agenda est.
xxj.q.ij.fraternitas. Beneraliter q̄q; debet ex charitate agenda est,
se iuxta culparū diuersitatem extendere.xxiij.q.iij.corripiantur. Ai
de q̄ no. Archi.ij.q.j.si peccauerit z de consuetu.non est.libr.vj. in
verbo corrigendis.z de sentē.excom.si clericos.in verbo debita. nā
si p̄latus modum correptionis excedat deponendus est. xlv. distin.
cum beatus.correptio itaq; plus debet habere mansuetudinis q̄ ri
gozis.ea.distin.qui sincera. Nam asp ritas nimia correptionem non
recipit,nec salutem.leuiter autem castigatus reuerentiam exhibet
castigauti dicto.ca.cum beatus. Unde modica castigatio concessa
est docenti,vt.ff.loca.l.item queritur. ſ.idem iulianus. Hoc potissi
me in filijs z discipulis locum habet.de quo dicit Aristoteles,x.ethi Filij & dis
corū.quēadmodum in ciuitatibus potestatem habent legalia z mo scipuli nō
res, sic z in domibus paterni sermones et mores, z adhuc propter aspe sunt
cognitionem z beneficia,etiam enim diligentes z facile obedien corrigēdi.
tes nature. De hoc etiam pclare Terentius in adelphis Pudore et
liberalitate liberos retinere satius esse credo quaz metu.et infra.Errat

Universidad de Deusto
Biblioteca

qui imperiū credat grauius esse aut stabilius vi qs sit, q̄ illud quod amicitia adiūgit. mea sic ē ro. sic animū induco meū, malo coact⁹ g suū officiū facit dū id rescitū iri credit tantisper cauet. Si sperat fore clā, rursus ad ingeniū redit, ille qué būficio adiungas, ex alo facit studet par referre, absens presens q̄ idē erit. hoc patrū est pon⁹ cō suefacere filiū sua sponte recta facere, q̄ alieno metu benefacit. ff. de remen. propin. l. j. Cōsiderare nāq; debēt parentes, q̄ ipsi filij fuerūt, z eadē a suis parentibus sperauerūt in aut. vt cum de appel. cogno. §. hec aūt. z tales erga subiectos debem⁹ existere quales nos si subiecti essemus nostros prepositos esse vellemus. lxxiij. dist. quoniā. z. xcv. di. esto. xxij. q. v. de forma in fi. z vide. ij. quēnio. vj. qui scit de correptione filiorū, vide melius Ecclesiastici. xxx. Hanc materiā luculētius prosequitur Gregorius in pastorali. c. xxj. Regulariter aūt debet esse mixta asperitate z benignitate. xlv. dist. disciplina. Cūq iuste iudicat staterā in manu gestat, z in vtroq; penso iusticiā z misericordiā portat. c. ei. dilo. is. z Grego. episcopo mediolanen. in registro. li. iij. ca. j. decet vos sacerdotali benignitate subtectorū mono⁹ in oīb⁹ eorūq; necessitatib⁹ pia cōpassiōe cōcurrere. Si quoz forsalle sunt vitia hec maturis obiurgatiōibus increpare, vt ipsa quoq; indigna tio virtuti sit admixta dulcedinis, quatenus z rune a subiectis animari debeat, ēt cū granter metietur, que res persona nostrā apud eos iudiciū ad magna quoq; reuerentiaz adducit, q̄ sicut preceps furor vsiratusq; despicitur, ita z culpas discreta pietatisq; quo tarda fuerit eo amplius sit timenda. Si vero talis mansueta z benigna correptio non fructificat, tunc plus de asperitate q̄ de benignitate correptor immiscear. xxj. q. ij. fraternitas. Item, si pro vnius culpa gradu atq; persona salua pace fieri pōt. xxiij. q. iij. ecce. z. c. ic. z. c. illud ma gime erga inobedientes cum vehementia qppe cōtra inobedientes agenda est correctio. in aut. de mandat. princi. §. sed etiam suscipientes potissime si crimē est atrox vt idolatria z similia dicro. c. disciplina. Coercetor itaq; prius oratione, secō cōminatione aut terrore compescat. deinde prāte prosternat. xxij. q. iij. quis nos. Hij aūt quib⁹ non pōt prodesse correctio nō parcat abscisio. xxiij. q. iij. illud. cum vero corrigendi scelerati sunt, z monita correptionis irridenē nō est orationibus, sed gladijs intendendum. aspero qdē abscisiōq; castigationis genere nequitia indiget perueršorum, qi contēnentes imperium publicū arma de facili capiunt, que vbi a recto tenore desciuerint oppressura sunt iuū opprimantur, vt de militibus ponit Ga le. li. ij. c. ij. Et idco talia ferro necesse est vt abscindatur vulnera que beneficium seu fomentum non sentiunt medicine. lxxxij. distin. plurimos in fine. Melius quidem est cū seueritate diligere, q̄ cum lenitate decipere. v. q. v. non ois. z. c. non osculatur, nec est sanitas hz languor, vbi mali mores nō corripiuntur. xxiij. q. v. non putes z. c. se. Et hec vera in his qui potestate habent correptionis vt in iudicibus, prelatis z alijs, de quibus habetur. xxij. q. iij. duo. Secus in socio z amico qui solum possunt admonere z reprobare quod male actuz est. vt no. z. q. tolerandi. tales quippe non diliguntur quando nō corriguntur. e. q. v. non pures. An aūt z qñ appellat a correptione. habes extra de app. de priore. z. c. cuz speciali. z. c. ad nostram z melius per Archi. xxvij. q. j. ij. pono. Item an eps possit subditos subdictozū illis omissis corrigere. no. Imo. extra de off. ordi. irrefragabili. Nec est omittendum q̄ priuatum crimen non publice arguendum est, sed vbi contingit malū ibi monitur. ij. q. j. si peccauerit. in fi. vj. q. ij. si tantum. Correptio etiā debet fieri q̄tū p vniuscuiusq; gradu atq; persona salua pace fieri potest. xxiij. q. iij. ecce. z. c. quisquis. z. c. cuz quidam. z. c. ipsa pietas. Et vide. xlv. di. in summa. z breuiter correptio agenda est iuxta criminis qualitatem, nec dignuz ferula gladio vindicet vel eōtra vt ait Hieron⁹. cōtra pelagianos. facit de pe. di. ij. querat. z. xxij. q. v. vnū z fortius ne puniat innocentē. Nil enim in hominibus turū est si innocentia crimīosa est, vt idem ad pammachium z ad marcellam. ij. Videant igitur correptores ne stateră gerant dolosam vt idem in prouerbijs. Ne correptionē ꝓpter nobilitatē z potentiā pretermittat, vt idem. lib. j. de ministerio agni, z muneribus fauore vel consanguinitate iudicent. vt idē super pš. ciij. De correptiō etiam vide Eccle. xix. vbi dicitur inter cetera q̄ qui odit correptionem immuet vita. de quo etiam Grego. in registro. li. ij. c. xxxvij. Ab oibus corripi, ab oibus emendari paratus sum. z solum mihi amicum est dico, per cuius linguam ante apparitionem dñi tri iudicis mee maculas mentis tergo. Scias etiam q̄ plures sunt q̄ gratia correptionis possunt inferre verbare tñ moderata z temperata, vt inde. ꝓterfamilias, materfamilias, magister, dñs z maritus. vt no. xlv. di cum beatus. ¶ Ultimo no. q̄ no solū prelati z ꝓpositi, hz etiā qui ꝓtē publica nō sunguntur ad correptionem tenent. vt ēm ait Augus. j. de ciui. dei. c. ix. ad hoc speculatores hoc est populo rū prepositi constituti sunt in ecclesijs vt non parcant obiurgando peccata nec ideo tñ ab hmōi culpa penitus alienus est. qui licet pos itus non fuerit in eis, tñ quibus vite hmōi necessitate coniungi tur, multa moneda vel arguendo nouit z negligit, diuinans eozum offensiones propter illa quibus in hac vita non in debitis vtitur, sed pinsq̄ debuit delectatur, z vide. ē. de agen. in re. l. ij, in fi. z q̄ ibi ferī

Correptio tenent nedum prelati hz multi alij.

psi. z qs no Jo. an. de re. iur. peccati. li. vj. Nec de correptiōe que hodie parū diligit hic dicta sufficiant. Cetera vide. j. de deser. l. j. in verbo distulerit. q. j. ij. z. iij. (Donec) ver. z de hoc verbo. vide. ē. de decur. si ad magistratum. in verbo permittantur. (Auribus) z ad nostrā scientā. ē. e., tribuni. per que simul innecta patet q̄ ea dicimur scire que etiam sensu audit⁹ accipimus. xxj. q. hoc videtur. z. no. ex de spon. tua. Et imperator dicit se agnoscere que sibi insinuantur. in auten. de his qui ingre. ad appel. §. sed plurimi. propne autem illud scire dicimur, q̄ sensu visus accipimus. vt no. ff. de aqua. plu. ar. le. ij. §. item labeo. vnde Quintilianus in sepulchro inquantato. Res indignior non est q̄ ꝓ tibi de eo postulas credi quod non vidiūt. veritas namque humana est noticia certe rei maxime sensu visus. vt no. in auteu. de instru. can z. fide in prin. Dic de hoc vt not. extra de fimo. per tuas. z. fin Innocen. extra de iura. calum. c. fi. z. vide quod no. Archi. ij. q. vij. beati. xxij. q. v. hoc videtur. sensus quidem. visus est sensu generalis ad omnes. cuius appellatione omnis sensus continetur. vt dicit augu. super illud Jo. Palpate, z videte. z in li. re tractationum non dubitemus dicere scire nos. z q̄ percipimus notris corporis sensibus. z q̄ fide dignis creditimus testibus. dum tamen inter hoc z illud quid distet intelligamus. Unde post, li. v. c. iij. Videndi nomen ad appellationem vtriusque nature dilatabis q̄ p senestram z pure non sentiet homo deum z videt, nisi forte ea sensiuꝫ parte que corporis nescit angustias, nec defectus temporis sentit. z Hieronymus sup Hiere. ca. xvij. Per oēs sensus ad iudiciū z intelligentiā animi perueniūt, sed magis mēte retinet q̄ oculis cernit.

Testes ci ca sua p causa scie tie veri care debēt

¶ Ad clariorē aūt huius materie noritiā ēt sciēdū q̄ testis habet verificare dictū suū ꝓ causa scietie. ē. de testi. fola. in aute. eo. ti. §. q. vero. ibi z cām scientie facere manifestā que debet esse plena seu iusta. ar. ff. de li. causa. si pariter. locati si merces. in pnci. z latius ex his que scripsi. ē. de his q̄ nō imple. fit. l. j. quod verū est si testimoniū testis, vt ibi dixi. hec aute causa scientie pcipit ex quinq; sensibus corporis. vt pt. ij. q. ix. testes p. in gl. i. aliquo sensu. &c. vt hec lati⁹ ꝓsequit. Imo. z Bart. extra de testi. cū cām. z Bal. in spe. de testa. §. nūc tractādū est. de quo ēt ꝓ Ly. ē. de testi. testiū. Illa qdē que solo sensu visus percipiunt debet testis cū interrogat de causa scientie dicere se vidisse nō se audiuisse. Nam si testis interrogatus Titi⁹ percussit Seyū, dicat q̄ percussit. In cā scientie interrogatus, dicat se audiuisse, falluz vel falce inuitie est testimoniū eius. q̄ deponit qs est impossibile hz naturā quā ea ꝓprie scire dicimur que sensu visus percipimus. vt supra dictū est. ad hoc etiā ff. de interro. act. fi is. in fin. z insti. de gra. cog. §. hactenus. ver. sed q̄ z quod ibi not. Unde Jsi. ej. etbi. c. j. dicit. Unicuiq; sensui propria natura est data

Universidad de Deusto
Biblioteca

reddere rationem, z qs ibi no. De hoc no. Archi. de testi. presentiū, libr. vj. in verbo interrogatoria. z pro z contra que scripsi. ff. de testi. olo. l. vellera. Videt tale dictū, pbabiliter admittendū z repellendū attenta qualitate z conditionibus deponēris. ar. ff. de actio. z oblig. l. fi. ii. fi. ff. dift. gsqs. xxix. dift. p totū. xiij. q. ij. alienationes. Item de testi. ſtitū de iure deli. l. j. in fin. de ii. causa dim. in pnc. extra de transac. c. vltimo. Et ar. ex his que not. Jnno. extra de testibus. in litteris. Uñ Dauid. xiij. Scio q spiritū sanctorū deoū habeas, z papa dicit. Scim⁹ vos non ignorare. xij. q. j. Scimus vos. et de maleficio dicitur, licet eius falsuz esse iurarum. xxij. q. j. illeg. z. c. fe. z. c. hoc videtur plura similia vide. ff. de ma. et colio. parri. l. ij. Immo dicunt qđā admittendā esse tale testimoniū scio qđ talis sciunt. ar. ff. de testa. mili. l. ij. z. ff. de testa mili. l. ij. z. ff. de testa. cum antiquitas. ver. finaute longior. vbi testes intelliguntur scire que acta sunt a testatore. z. vt predictū est que tamē. l. aliter intelligitur ff. Ricardi mal. vt ibi not. Et. Itē nō solum testes subrogati mittuntur de his que prius acta fuerunt alijs testib⁹ q a principio interfuerāt sed etiā ab ipso testatore qđ patet ibi cū dicit. z ab eo. vel ab eis taz testatore q alios testes testificari. z. Qđ etiā admittat prefatū testimonium de absentia scientia expressum est. xxx. qđ. ij. qđ scripsi. z clarius. xxiij. q. ij. sane ibi. z hoc sciūt homines omnes qui degūt hic rome. Itē admittit testimoniū de viro alieno. Beli. plv. Vos videtis z oculis fratris mei Benjamin viderūt q os meū loquit ad vos. Jn audītu aūt eit secus. vt scripsi. ff. de prox. sac. scri. vnicum. z. in verbo sacramenti. q. l. ij. aliter not. ff. de testi. l. testium. et facit. ff. de proba. si autem. in fin. Vel dicas q tale testimonium non admittitur nisi cuz difficilis est probatio p aliquē sensum corporis vt in adulterio qđ nō nisi cuz magna difficultate videtur. Tūc etiā admittit pbatio p famā z alias pbabiles presumptiones, z dicit quis illud icire ablq eo q illos viderit cōmiscēri. vt patet ex tra de testi. preterea. vide qo ibi no. per Jnnocen z Ber. Ad idem. ff. de cōdi. in pu. ol. j. z qđ ibi scripsi in verbo optimoribus. ¶ Sexto cūdo queritur quid si quis agens rei vendicatione ad pbādū se dominū, qđ est necesse, ff. de rei ven. l. in re acti. in prin. p ducit testes q interrogati an ipse sit dns rei de qua agitur, dicunt q sic. an sufficiat hec testimonia? dicit Bul. in ſpecu. de telte. ſ. nunc tractādū. versi. quid si quis ergo. q. non. immo reus absoluet nisi actor alia q probet, q. tales testes non redāt testimoniū de facto sup quo p ducunt iz de iure. Hmōi ratio z alia saris est eui dens. nō ens iuramētū testis potest facere actorē esse dominū q nec ꝑ in ipsius actoris hoc poſſet facere iuramētū. ff. de iure patro. si iurauero. sed iudicis est dicere aliquē esse dnm rei petite. vt pz ibi. z. ff. de rei vendi. ex diuerso. ſ. j. z de procur. pomponius. ſ. denig. in aut. de litig. ſ. j. z nota Bul. dicto versic. gd. ergo. sicut et in crimine falsi initi nūci tu dez pronunciat illud falsuz vel nō falsuz. ff. de fal. athletas. Et tenās qđ pbādū testimoniū iuris nō ꝑducit, q. in hoc inducit. is q est in iure peritus. ff. de re. di. utārū. in fi. z. ff. de cōdi. inde, si qs seruū. in fi. dz ergo testis vt ibi dicit Bul. interrogari qualiter scit q actor sit dominꝰ z ex qua causa habuit dnīū. extra de fide mitra. cū ioānes. z si respōdet q ex causa emptionis vel alterius cōtractꝰ interrogetur a quo emit. q. nō oēs vendere possunt. xij. q. ij. alienationes. Item de precio sine quo emptio nō cōstitit. ff. de cōtraben. emp. l. ij. Itē si fuit traditū, q. sine traditione dnium non transfertur. ff. de pac. traditionibus. Itē si tota vel quota eius portio, de multis alijs. q. ꝑsequere vt dicto ver. quid ergo. Videtur autez sufficere si testis dicat, scio q Titius est dns talis rei q. emit eam. ar. j. q. j. eos qui per pecuniam z vide qđ not. in spec. depositio. ſ. vij. ver. ciij. z sequen. Itez si testis dicat q Titius gessit se pro dno talis rei tanto tempore, videt sufficere ad prescriptionē. vt dicto ver. quid ergo. z not. Jnno. dicto. c. cū causam. Pro quo facit. ff. de acqui. pos. minus. ff. de solu. tritia. z de condi. insti. quedam. Cuius tamen contrarium videtur verius. ar. ex his que scripsi. ff. de digni. l. j. in verbo retinetis. q. ij. Non igitur que rendum est a teste dicit Bul. vbi supra. an Petrus sit dominus talis rei, z an sit iracundus vel ebriosus. ad hec tamen z similia nō tenetur testis respondere. nam fm Jnno. z Hostien. dicto. c. cū causam, nullo corporis sensu comprehendi pōt q. Nō. sit dns alicuius rei, vel q sit iracundus vel ebriosus. sed oculo mentis scz ratione. vt extra de sacra vnc. c. j. ſ. q. Pro. ver. in vertice, vel corde. j. q. vij. quoties cordis seu intellectus, vt supra dixi. qui quidez intellectus seu ratio ex his que comprehendit ab extrinseco inedientibus sensibus corporis bene pōt ipsum. Pro. iracundum, ebriosum vel dnm iudicare. Pro quibus est argu. ad hoc. ff. de edil. edic. quid sit. ſ. idez ait interrogatus ſ. sinauté in hoc. z ſ. sicuti in quibus dicitur quod seruus animadvertebat dnm suum se velle verberibus afficere. z iracundū ee. z ar. ff. Dolus ex de dolo. q. ti. cū scires et facultatibus labi. hec ex signis percipitur insidijs q qs dic vt scripsi. ſ. de exacto. tribu. l. ij. in verbo iratis. Sic etiaz pro spicuis ꝑbatur dolus ex perspicuis insidijs. ſ. de dolo. l. dolum. que in le extrarius faciunt videri oculo mentis z indicio intellectus dolū de quo agitur, ad idem est arg. ij. q. v. si mala fama. z extra de adulte. signis calti. vbi dicit quos scim⁹ se velle perurare. z. xij. q. j. scimus. xxiij. q. ij. ille. z. c. qui exigit. z. c. hoc videtur. in quibus dicit, vident cum vi

Testis dicens pro ducentem ipsum esse dñz rei an probet.

cium precipitio z ipsum currere in precipitiū. z. xxx. q. j. ad limina. vbi dicitur morientem aspiciens. Itē cognoscitur quis esse in extremis. ff. de admen le. l. alumne. ſ. fin. ad idē. xij. q. j. videtes. z. q. ij. cū deuotissimā dominā sciā z. c. xvij. q. ij. c. ij. in pn. ibi. cupiebas. z. xxiij. q. vj. in prin. z ꝑpe. finē. z. j. q. j. ſ. ecce quādo. z. c. vide. z de pen. dist. j. Testis ꝑ vide ad idē. xvij. q. j. nō nouimus. Itē in crenie. c. j. dicitur. Videte si est dolor similis sicut dolor meus. ad idē arg. ff. de iudi. heres. ſ. j. ibi ad testis quē scit cōfelitz inde. pfecturū z recessurū. z in autē. de defen. ciui. ſ. deinde eos. ibi vt inornate agentes videant. ipse aūt testis adducit in testē. nō in iudicē nō iuris sed facti, nō ergo assumat partes aduo cati, cuius est officiū allegare leges p quas diriminuntur ambigua causarum. ſ. de aduo. diuer. iudi. aduocati. neq; iudicis cuius est officiū ꝑ dicēdi. extra de ꝓ. signi. fonus. Sicut etiā tabellio videt assumere partes iudicis cū dicit in instrumēto. Vidi talē scripturā nō abolitā. nec in aliquo viciatā z nō bñ dicit. q. sic dicēdo iudicis partes assumit cuiꝰ est officiū hec inspicere. ſ. de cau. fru. vi. ro. le. j. z de edi. di. adri. tolk. l. fin. Pro quo faciūt plura que scripsi dicta. l. j. post glo. subiūgēdo. z de inr. fid. l. ij. Tabellio itaq; talia facere nō debet. ar. ſ. de execu. rei iudi. l. ſi vt proponis. nec alienis partib⁹ se ingerat impudēter. j. de apparito. pcon. z le. l. fin. ſtam z grani pena punitur qui de alterius officio quid vſurpāt. j. de exacto. z exec. l. iij. cum concor. Qui enīz qđ nō accepit assumit, improbabili temeritate labōrat. xxv. q. ij. sic decet. De his scripsi. lati⁹. c. ti. de exact. z executor. l. ij. Sic etiaz nec preses debet se intromittere de officio assessoris vt scripsi. ſ. de decu. omnes. j. Vide ad hoc qđ notat Bul. in spec. de instru. edi. ſ. ostenso. ver. sed nunquid creditur. z ver. ſe. ibi posset etiā z. nō haberet potestatem a iudice fm Jnno. extra de testi. alberi cus. Si ergo testis in talibus vult deponere, testimoniū eius nō prejudicat nisi vltra procedat, vt videlicet sufficientem causam fuit ne testimoniū reddat sic dicendo scio q petrus est dñs talis, quia vidi z presens fui quando emit lanam de qua fecit sibi vestimentum de quo agitur, hoc em casu probat dominū non ratione pme partis, scz ratione sciē. i. cause scientie quam deponit. in qua cum ex his que videt dñm iudicauit ar. iuriuz ꝓmissorum. nec est malum. dicit Bul. ibi dem si testis vel ratio bene iudicat ex his que sensibus corporis apprehendit qđ index cōcordet cū eo ex quo sufficiēte causam testimoniū reddit alias non. Alijs autē videt nō esse necesse reddere rationem vel causam scientie in hmōi casibus ar. xv. q. j. aliquos in fi. sed sufficiat si dicant eum iracundū, vel ebriosum, vel demente. vt ibi. sicut sufficit cum dicitur esse disciplinatus z honestatis amator, in autē. de mosi. ſ. si vero is quidem qui dicit. sic z alibi dicitur. Oēs autez sue virtutis testimoniū acceperunt. ſ. de veteri in. extra. l. ij. ſ. que ola. in fi. ſ. z Ruth. c. iij. dicitur Scit ois populus qui habitat intra portas vrbis mee, mulierem te esse virtutis. Haz dicunt valere dicturz testis cum dicit q tales sunt amici ar. ff. de le. iij. pamphilo. in prin. z. ij. Reg. xvij. c. Sz certe cū oia huiusmodi iudicare z estimare vel testimonium ferre virilis sit animi. ff. qui pe. tuto. l. fin. ſ. fitora vis esse videtur in causa scientie quam testis in suo testimonio reddit, an sit sufficiens fm Innocē. Hostī. z Bul. vt predictum est z bene. Nam etiam de conscientia seu cogitatione alicuius reddi potest testimonium. xij. q. ij. cum deuotissimam. Item de affectu seu cupiditate. xvij. q. ij. nos nouimus. z scripsi de hoc latius. ſ. de ꝓ. cur. l. iij. ad fi. Nec verum similiter credo qđ dicit Bul. dicto ver. qđ ergo. scilicet q testis adducitur in testem non in iudicem, quia si bene aduertatur nisi testis in animo suo vel intellectu. z in scipso primo rē talem esse iudicet non potest testificari de ipsa, et per hoc impubes non potest esse testis, q. non habet hmōi iudicium, nec est rationis capaz. extra qui ma. accu. poss. cū in tua. de quo vide. j. de deserto. l. j. in verbo dūs. Si enīz testis intra se iudicium hmōi non haberet quomodo testificari posset illud qđ dicitur, extra de testi. lz ex quadam. in fi. scz se vidisse personas in vno saltem gradu cōsituras pro consanguinei se habere, z idē est in omnibus que supra dixi. Unde Job. c. v. in fi. Judicium mente pertracta, z ꝓpterea testes vocant arbitri. ij. q. iij. abbt. in fi. Ben. xxxix. c. vbi dz fine arbitris Hieronymus ad merriadem cū iam nuptiarum instaret dies z futuro marrimonio thalamus prepararetur secrete, z absq; arbitris z. eo q dñt arbitrari z estimare z iudicare id quod visu aut alio sensu corpis percipiunt. qui qualeve est sicut arbitratur legislator seu iurisconsultus in casus decisiōe. ff. de religi. z si quis. ſ. si vero pupillus z index ff. fa. ercisci. ſ. si filia. in prin. z insti. de ac. ſ. preterea. cuz pluribus. fi. Ad hoc optime facit. j. Reg. xvj. c. Dit Saul ad seruos suos: prouidete mihi aliquem bene psallentes z ducite ad me. ¶ Nota ergo ꝓ videre qđ est virtutis intellectiue, z respondens vnus de seruis ait. Ecce vidi filium Jsai berlemitem scientem psallere z fortissimū robore, z virum bellicosum z prudentē in verbis, z pulchrū virū z dominus est cū eo. misit ergo Saul nūcios ad Jsai dicēs mitte ad me dauid filiū tuū. ¶ Nota ergo ecce vidi z alia q sequunt. Illa accepit rex testimoniū eius. Ojs em sensus reducit ad iudicium intellectus iuxta illud Job. xxxix. Si ergo habes intellectum audi qđ dicit. et auscultа vocem eloquij mei. z ideo dicitur ibidem ad fi. Dir sapiēs audiat

Testis ꝓ ductus non dz alijs sumere pcati res aduocati cari vel uti dicis.

Lucas de pēna se ho neste excusar de nimia prolixitate quā interdum habet.

audiat me. ſ. intellectu. z. c. xxxij. Audiui prudentiam vestram donec disceptaretis sermonibus. i. donec diceptaretis sermonib⁹ quos audiebam, iudicio intellectus cognoui prudentia vestrā. z ideo subditur donec putabā vos aliqd discere ꝙ sderabā ad idē. xvij. di. ꝓ psalmista. ibi vide ꝙ oze eātas. coide credas. z ꝙ coide credis opib⁹ cō, pbes. Et hoc est in oib⁹ q pcipiunt quocūq; sensu corpis. Uñ ꝓ inspectio nez ꝓbatur etas z robur corporis. ſ. de men. vali. l. j. que tñ corporeo visu cōsiderari nō possunt. sed inspecto corpore dñdicant visu intellectuo. z robur z etas hominis. sic z in lāguore. ff. de re mili. officiū in fi. Sic z in morte Judicū. xix. ad fi. ibi quā mortua intelliges. nota intelliges z testimoniū estimationis ex his insurgit de quo scrip. ſ. de cōdi. in pu. hoz. l. j. Et de hoc visu itellectiuo sunt accipiēda verba Jsidō. xj. ethi. c. j. q superius scripta sunt. Ad hoc etiā. ff. de testa. libe. labeo. Ultimo nota ꝙ si testis dicat Titiū percussisse Baȳū de nocte tpe obscuro z ꝙ vidit ictū satis ptz suspectū esse testimonium suū fz Host. in summa de testib⁹. ſ. super qb⁹. sub. ſ. z cūcta. in princ. ¶ Sepius ops me de prolixitate quā facio excusare, qđ nō puto nimiū expedire. cū facilius sit viris iferioris ingenij qb⁹ loquor detrahere longitudini ꝙ supaddere brevitati. que qdē pfert imaginez cognoscēdi, fz aufert vigorē intelligēdi. fz Otto. iij. ad Aug. Saluti nā qs ob plurima excitare fastidiū q detrahere fidei q deesse consueuit in paucis. in reb⁹ qppe arduis nullū vz lōgior diligētia, in aptis vero piget esse pligū. dicit Symach⁹ i epistolis. z Tull. ū. de tusc. qstio difficile est in philosopia pauca ei esse nota, cui nota sunt aut plura aut ola. Nā nec pauca nisi e multis eligi possunt. Sapiētes quides solus inspecto ꝓncipio ex se reliqua opinār. in aut. de cōsan. z vter. fra. ſ. j. ver eque. (Jntimetur. j insinuet. (Et qđ) ver. (Decernam⁹) cen seam⁹. iudicem⁹. ¶ Post primā gla. adde. z ꝓsto sunt semp actib⁹ ff. de castrē. pal. pec. l. vna. Et dicūt executores qui ex cubias agētes in porticibus ob regis custodiam fz Jsid. ¶ Post gl. nec propria. adde passim. vt. ſ. e. l. in fi. z expone. i. fine causa. Sed in. l. qui stipendia. rei sue gerende vacabat. i. liti exercende. Unde illud lx. hoc non. sed videtur ꝙ nec rei sue vacare dz, ꝙ em illi cōsert publico decerpit. xij. q. j. cui portio. z. c. clerie⁹ q. lxxxiij. dist. neq;. z. i aut. vt neq; miles neq; fed. in ỹn. adde. q scri. ſ. de exac. trib. appitores. i fi. ¶ Post gl. velocez adde. Item citior habetur. ff. de aqua plu. arcen. l. iij. ſ. fi vicinus. Item citatio. e. ti. l. j. ſ. ij. ſ. ij. z. ij. Reg. c. xvij. habetur cito gradu. z Eccleſi. iij. dicitur. Moli esse citus more tuo. Sic etiam dicitur cita pena. xxiij. q. v. quid ergo. De cito habetur. lxxiij. di. quid est cito, xxiij. di. ſ. j. z. xij. q. j. indigne.

¶ Idem. Ler. xxiij.

Contra publicā vtilitatē nolum⁹ a numeris ad alios numeros milites nros trāsferri. ¶ Sciant igit comites vel duces qb⁹ gerende militie cura comissa est: nō solū comitēsib⁹ ac palatinis nūcris ad alios nūcros milites trāsferri nō licere. Sz nec ipsis qdē seu de comitatēsiū legionib⁹: seu de castris rippēsib⁹ castrēsianis. ceteris q̄z cuiūz coīū trāsferēdi copiā militē attributaz. Nisi hoc augusta maiestas publice vtilitatis gratia fieri iusserit. Quia honoris augmētū nō ambitione: sed labore ad vnūquēque conuenit deuenire. Quod si quis cōtrafecerit per singulos milites singulas auri libras se nouerit erigendas.

Contra publicā. Miles deputatus in aliquo nūero puta ps latinoz⁹. comitatensiū. ripariēsiū. vel hmōi. non pōt ad alius numerū transire sine auctoritate principis. z ratione ponit z penā cōtra militē trāseūtem statuit. (Nūeris) Quot modis accipitur numerus. plene no. Archi. li. vj. in proemio in verb. scrīū. hic accipit pro cohorte. vt scripsi. ſ. l. proxi. z vide ꝙ no. ſ. loca. milites. in fi. (Alios scilicet maiores. (Nostros) i. reipub. (Sciāt) ſ. z vide. ſ. de his q ex pu. rat. pec. mu. ac. l. ij. (Duces) q prope sunt in exercitu. Et vide qs dicet. ſ. e. l. fi. in verbo. ducū. (Comitatēsib⁹) subaudi de. qs est. ſ. proxi. (Ac) copulatiua est, de qua scripsi. ſ. de fug. colo. l. j. (Palatinis) qui in palatio principis deputati sunt. (Trāsferri) a⁹ transire. ſ. per seipsos z auctoritate propria z est melioz litera. (Sed nec) versi. (Ripariēsibus.) Ripparius est q rippā tenet fm Papiā. Inde castra ripariēsia q̄ iuxta ripas alicuius fluminis cōstituta sunt. ſ. e. cum. ſ. puta rheni. ff. de emic. lucius. (Castrensianis) dignitas est in castris. sed hic accipit pro omni milite qui in castris statutus est. vel castrēsiani erāt milites qui principis tentoria custodiebāt. vt ſ. dixi. de castren. in rubrica. (Aliſ) versicu. (Augusta) maiestas. Nota qđ translatio militie ad solum principem pertinet vt hic. sic z trālatio episcopoū pertinet ad solū papam. extra de translati. epis. c. j. Sunt z alia plura que solus princeps potest.

Primo em solus princeps vniuersalem legem cōdere potest. ſ. de leg. l. fin. ipse enim supra ius est, ac solutus legibus. ff. de le. princeps.

Secundo. Solus princeps legem dubiam vel inter equitatem et iuris rigorem interpretatur. e. ti. l. j. de quo plene scripsi. ſ. de profes. q in vbe constī. l. j. in verbo interpretandi.

Tertio. Auctoritas belli gerendi est in solo pricipe. ſ. vt ar. vsus l. j. xxij. q. j. quid culpatur.

Quarto. Mutat substantiā quātum ad inducta per ius ciuile. ſ. de rei vxo. acti. l. j. in principio.

Quinto. Solus princeps ratificat quod ipso iure nullum est. ff. de adop. adoptio. ij. de reb. eo. l. ij. iij. qō. v. hec quippe. ij. q. j. i primis. ex de accusa. ad petitionem. iz. q. ij. c. j. in glo.

Sexto. Solus remittit crimen delinquenti ita ꝙ nō dicat qs tale crimē ipse cōmisit dicit Un. de Jser. li. fen. q fit. j. cā. ſ. preterea.

Septimo. Solus princeps nouam dignitatem cōstituit. ſ. de metropoli. heri. l. j. ff. de offi. questo. l. j.

Octauo. Solꝰ ipse de inhabili facit habilē. ff. de re iud. q dā cōsulebat. z de indigno facit dignū in aut. qui. mo. na. effi. sui. ſ. discretz.

Nono. disputare de cōsiliis principis incurritur crimē sacrilegii, an dignus sit quem ipse elegerit. ſ. de crimine sacri. l. ij. vide. ſ. de aduo. diuer. iud. restituende. in fine. cum ibi not.

Decimo. Solꝰ princeps creat tabelliōes z statuit ꝙ eius scripture fides adhibeat. ſ. de tabu. gñali. de hoc satis nor. Jnn. extra de fide instru. cum. Ut tabellio. z in spe. de instr. edic. ſ. restat. Item aduocatos. ſ. de postu. quisquis. ſ. vltimo. z de aduo. diuer. iud. nemo. z expressius in regno per consti. de offi. aduo. l. j. Itē approbat medicos essz dat licentiam curandi egros. in consti. de me. de. vol. l. j.

Vj. Solus princeps facit gratiam jusiurandi. ff. ad munic. l. fin. in prin. Ad idem. ſ. tit. ij. l. j. vide ꝙ ibi scripsi. in fin. de quo latius no. in spe. de legato. ſ. nunc. ostendendum. versi. xxiij.

Vij. Solus princeps concedit veniam etatis. ſ. de his qui. venia etatis. l. j. z. ij.

Viij. Solus princeps dat immunitatem a munere publico. ſ. de his qui a prin. vacc. acce. l. j. z de agri. z cen. immunitates.

Viiij. Solus princeps immunitatē tribuit a tributis. j. Reg. xvij. Domū patris eius faciet absq; tributo. Illā z pluribus ciuitatibus imperatores remisere tributa. ff. de censi. l. j. z fi. de quo tñ dic. vt scripsi. ſ. de profes. z me. l. medicos. posī glo. de personalibus. etc.

Xv. Solꝰ princeps cōmittit causas suas cui vult. vt. ſ. vbi causa. ff. l. j. z. ij. z de leg. no. Jnn. extra de verb. signi. ex parte.

Xvi. Solus ipse qs vult fieri ꝓ facto habeē. ff. de man. apud eum. non sic in alio. ff. de pec. non statim preterꝙ in milite cuius testamentum sola voluntas perficitur. ff. de test. mili. miles. fi testamentum. Consequitur em hoc casu princeps priuilegiuz Christi q dixit beato Petro. Tibi dabo claues regni celoruz. z ex hoc verbo q est futuri temporis. potestatem in eum ligandi z soluendi transiuisse cēsetur. xxi. di. in nono. z vide qs nor. l. di. ponderet. in glo. j. se datur nūn. Un de z lex mortua hoc facere pōt. ff. de fideicom. li. cum quasi. ſ. si plures. vbi ptz. Et nota ꝙ lex facere potest id idem qđ pōt sententia indicantis. z idē patet in omni casu in quo est fictio vel presumptio iuris z de iure. que probationē contrarij non admittit. vt. ſ. de rei vxo. act. l. j. in prin. vide. ſ. de appo. pu. l. iij. in no. presumptionum. ver. v. z ſ. de loca. predi. ciui. l. fi. in verbo donauerit. q. ij. Assignare quoq; dicitur princeps quod statuit assignanduz. in autentica de interdic. co. l. here. in fine.

Xvij. Solus princeps remittit penā merenti. ff. de pe. ad bestias. insti. de iure. na. ſ. plane. in quo sola voluntas eius est iusta causa. de quo tñ dic vt scripsi. j. de deserto. l. j. in verbo distulerit.

Xviij. Solus ipse auget penam a lege statutā. vt. d. ſ. plane.

Xix. Solus princeps instituit noua vectigalia. ſ. noua vecti. l. iij. z extra cens. innouamus. Vide qs ibi not. Jnnocē. z Ber. z de ver. sign. super quibusdam. Item tributa munera z collectas. ſ. de anno. z tri. l. iij. Itez super indicta. ſ. de superindi. l. j. vide. j. ver. xlij. Quod intellige de his que veniunt fisco applicanda. Secus in alijs quod dic vt scripsi. ſ. de qui. mun. nemini ii. excu. leg. l. fina. in verbo munerum. q. vlt.

Xx. Solus ipse pōt iubere vt alicui salarium de iuribus reipublice tribuatur. ſ. de preben. sal. l. j.

Xxi. Solus princeps restituit natalibus. soluſqz ius aureorū annulorum tribuit. Nam facit de seruo ac si ingenuus natus esset. ff. de natal. restī. queris. ſ. de iure anu. aure. l. j. z. ij. z de nup. imperia.

Xxij. Ipse solus cuz dignitatis donatione omnem maculam abstergit. e. l. imperialis. ſ. fi miles.

Xxiij. Solus ipse legitimat naturales. in aut. qui. mo. natura. ſ. j. z in colt. vij.

Xxiij. Solus ipse potest trāsferre milites de vno numero ad aliū numerum. vt hac. l.

Xxv. Assumere militem ad aliquem numerum vel limitem custodiendum ad solum principem pertinet. j. e. neminem.

Xxvj. Solꝰ ipso remittit infamiā. ff. de post. l. j. ſ. proinde.

Xxvij. Solus princeps restituit in integrum ad famā, ad primos natales. ad ordinem propium. ad honores. ſ. de sen. pas. le. j. qđ verū est si specialiter ad hoc z expresse restituit, alias aūt si solaz indul-

Bznicipit soli tā spirituali q̄ seculari mixta sunt reseruata.

Famam, natales, ordinez et honores restituit solus princeps.

Universidad de Deusto
Biblioteca

gẽtiã facit infamiã nõ tellit. ff. de generali. aboli. ingulgẽtia. z de sen. paſ. l. cũ patre. z. l. cũ tutor. z. l. generaliter. vide qõ no. Jnno. ex de re iudi. cũ te. Jte scias q remittit infamiã. i. infamie penã vt ſic infamia ſibi nõ poſſit opponi, z hoc mõ dicit Dempipena, tũ culpa perẽnis erit, vt dicta. l. indulgẽtia. et ibi nota. talis eñ infamia dicit hominẽ viere z eũ infigere notã. i. cicatricẽ. q ꝗtũ ad rei veritatẽ nulla medicina ſanat. ff. de decur. oẽs iudices, z ideo ibi notabiliter dicit nec imperiali qdẽ reſcripto notã elidere mereatur, quaſi dicat ꝓncipẽ non poſſe infamiã tollere, ſz fingere ipſe nõ eſſe infamẽ, huiuſmodi eñ criminoſi et infames ſemp habẽt caput vulneratũ. j. q. j. vẽtus. qz z ſi peniteãt, remanet tamẽ macula q̃ p penitẽtiã nõ delet. l. di. illud. z. i. q. vũ. ſi qs omnẽ. z. ũ. q. ũ. ff. hinc colligit. z no. exẽ de ſimo. p tuas.

¶ Xviij. Solus ipſe legitimat filium propium tanq̃ ſubditum. extra qui filũ ſint legi. per venerabilem. ff. verum.

¶ Xix. Generaliter ſolus ipſe cõcedit indulgentias, priuilegia, reſtitutiones, z abſolutiones etiam contra ſententias in criminalibus vt. ff. de ſen. paſſ. l. i. z. ũ.

¶ Xx. Solus ipſe aufert rem priuati, z dat eam militibus. ff. de rei ven. itez ſi verberatum. ff. de quo plene ſcripſi, ff. de loc. pre. ci. l. ſi. in verbo donauerit. q. ſ.

¶ Xxi. Solus princeps dat comeatuz z remeatum ab exilio. ff. de pe. relegati. in fine.

¶ Xxij. Solus a militia propter crimen ſine ſpeciali auctorizate principis militiam non reſumit. ff. de diuer. offi. l. ũ.

¶ Xxiij. Solus ex conſortia cohartaliorum vel alterius militie aut officij ſimiliter ſine speciali eius auctorizate militiaz ſeu officiũ non reſumit. ff. de cohartal. ſi quis ex grege.

¶ Xxiiij. Solus princeps liberat curiali fortuna. ff. de decur. l. fina.

¶ Xxv. Nullus aſſumitur ad officium etiam apparitor ſine litera probatoria principis. vt. ff. de diuer. offi. probatorias.

Decretuz principis ligat ignorantes.

¶ Xxvj. Solus princeps per ſuum decretũ ligat ignorantes de cõceſſ. ꝑben. c. j. lib. vj. vide quod not. archi. e. li. de preben. ſi apoſtolice. in glo. hic vedetur.

¶ Xxvij. Solus ipſe cognoſcit de cauſa, preſeritione tẽporis non obſtente. ff. ſi inge. eſſe dica. l. j. ff. ſi.

¶ Xxviij. Solus princeps cognoſcit de innocentia alicuius poſt lam in eum ſententiam etiam ſine appellatione vel in integ. reſtitutione. ff. de queſtio. l. j. in fi.

¶ Xxix. Solus princeps cãm q̃ nõ inueniẽ legib⁹ diffinita diffinit, put ſibi vr. ff. de legi. cũ de nouo. ff. de fideic. li. itaq̃z. cũ earũ cõcor.

¶ Xl. Solus princeps inmiro patre liberat filium a patria poteſtate ff. de conſul. l. ſi. in auten. conſti. que digni. ꝛc. inprincipio.

¶ Xlj. Solus ꝓceps tutorẽ ante finitam tutelam abſoluit ab ea. ff. de excu. tuto. idem vlpianus. ff. ſunt eñ. z idẽ ſi aſſumpſit virũ periũ tutorem vel curatoꝛez alicuius in cõſiliarũ ſuũ. e. ti. iuriſperitos.

¶ Xlij. Solus ꝓceps indicit, aut auctoꝛitatem indicẽdi tribuit ex traoꝛdinaria munera z collectas. ff. de excu. mu. placet. ff. ſ mu. z ho no. l. ſi. ff. patrimonium. z no. ff. de cenſi. forma. ff. ſi vero his q agruz.

¶ Xliij. Solus princeps committit cauſaz appellatione remota. ff. a qui. app. non licet. l. j. ff. ſi.

¶ Xliij. Solus ipſe committit cauſam ſublato ſolenni iuris ordine, quod dic vt no. Bal. in ſpec. de leg. ff. nunc oſtendendum.

¶ Xlv. Sol⁹ princeps facit vt nõ liber in alteri⁹ trãſeat poteſtatẽ. ff. de adop. l. ũ. ff. vlti. z hoc p reſcriptũ. idẽ et p legẽ. ff. de mẽdi. vali. l. j. Quinetiã ſine facto ipſi⁹ hominis i penã alteri⁹. ff. v. vlti. cũ multe.

¶ Xlvj. Solus princeps põt rẽ quã hz cõem cũ alio ob modicã ꝑticulam totã alienare. ff. de ven. re. ſi. cõmuni. cũ pnua. de. j. Et idem in re ſibi z aliꝭ communiter obligata. ff. de iur. fiſ. res. que. ff. res autẽ.

¶ Xlvij. Solus ipſe p reſcriptum ſuum põt incommodum ſaltem paruum inferre ſubiectis, qõ dic vt ſcripſi. ff. de fide inſtr. quecũqz.

¶ Xlviij. Solus princeps deportarum aut in metallum datum, ex ſua lege priuat iure ciuili ſibi aꝭs competenti, vt ſcz non ſuccedat liberis parentibus z libertis, quem ſi reſtituit oia in eum reintegrare cenſetur. ff. de contra ta. l. j. in fi. de iure patro. ſiue in prin. de bo. li. le. iũ. ff. ſi deportatus. de inter. z rele. ad ſucceſſionem.

¶ Xlix. Solus princeps adoptionem que nulla eſt confirmat. ff. de adop. adoptio. ũ.

Obligatio q̃ nulla eſt per reſcriptum ſuum.

¶ L. Solus ipſe obligationem pignoꝝ que nulla eſt roboꝛat per ff. de rebus eo. l. ũ. in fi.

¶ Lj. Solus ipſe tranſactionẽ que nulla erat vt ſit aliqua vel vt nõ reſcriptus retractetur validat. extra de tranſac. c. j.

principis roborari poteſt.

¶ Lij. Solus ipſe id qõ alias de iure non tenet etiam re integra nõ exiſtente confirmat. ff. ũ. q. vlt. qz ioannes.

¶ Liij. Solus princeps tollit conceſſuz priuilegiũ ſcienter faciens contra illud. extra de re iudi. ſubozta.

¶ Liij. Solus principis ſententia facit ius, etiam ſi non redigat in ſcriptis. ff. de leg. l. ſi. ff. vv. q. ũ. inſtitutionis. cuz concoꝛ. De hoc tamẽ dic melius vt no. Cy. e. ti. de leg. l. iij.

¶ Lv. Al ſolo principe tãꝑ a capite in oẽs rei publice membꝛa honoꝝ z poteſtatũ munera diffunduntur. ff. diſtin. ita dominus.

¶ Lvj. Nullus ei dicere poteſt, cur ita facis. e. di. in memoriam. Eſt enim apud eum pro ratione voluntas. ff. de conſti. ꝓin. l. j.

¶ Lvij. Solus princeps ſoli deo hz de peccato reddere rationẽ. de pe. di. iij. totaz. Soli eñ celo deber innocẽtie rationẽ. ix. q. iij. aliozũ.

¶ Lviij. Solus ipſe propter honoꝛem domus ſue concedit abolitionem generalem in criminibus, z alicui ſpecialem, z facit vt quod erat vindicandum, aꝭs tranſeat impunitum. ff. ad turpil. ſi interueniente. z. l. ſe. in fi. z. ff. de generali aboli. l. ũ. z fi.

¶ Lix. Solus ipſe fingit quod in rei veritate non eſt, z propterea illud ſtatuit quod ſtatueret ac ſi eſſet. liij. di. fratermitatez in fi. vide q ibi no. ad idem. ff. de rei vꝛ. acti. l. j. in ꝓin.

Fingere q̃ non eſt ad ſolũ ꝓpcipẽ pertinet.

¶ Lx. Solus princeps tollit poteſtatem domini quaz habet in ſeruum que eſt de iur. gen. ff. qui mil. non po. l. penul. z fi.

¶ Lxj. Solus princeps tollit ſententia latam z eius effectum. ff. de penis diui. poſt ꝓin. z no. archi. exxv. q. ix. omnibus.

¶ Lxij. Ipſe ſolus reuocat bene ſtatuta per predeceſſoꝛes. vt not. Archi. xix. di. ff. hoc autem.

¶ Lxiij. Solus princeps tollit priuilegia conceſſa per quemuis. ff. de indictio. l. j. ff. j. lib. x.

¶ Lxiij. Solus princeps imponit vel mandat imponi penam capitalem alicui ex principalibus, vel decurionibus alicuius ciuitatis. ff. de pe. diui. fratres. ff. j.

¶ Lxv. Solus princeps prozogat bimeſtre aut trimeſtre tẽpus ad inuemendum pecuniam ad quam fiſco tenentur. ff. de iur. fiſ. in fraudem. ff. fiſcalibus. in fi.

¶ Lxvj. Solus princeps remouet officialem quem ipſe ꝓbauit, ff. de agen. in re. l. ũ.

¶ Lxvij. Solus princeps cõtra libertatem iam conceſſam dat beneficiũ in integrũ reititutiõis. ff. de mino. l. j. in fi. qõ exꝑſſicat. put ibi no. Cetera q hic deſunt vide in Spec. de legato. ff. nunc oſtendendũ. Generaliter aũt ampliſſima eſt ꝓas eius z prerogatiua. Jlã qõ ipſe facit z nos facere debem⁹. extra de re iudi. in cauſis. de quo vide qõ no. extra de tẽp. oꝛ. c. j. Magna qdẽ eſt eius poteꝛia. vnde. iij. e. de re. c. iij. dicit. Rex ſup oia precellit, z dñaꝛ eozũ, z qscunqz dixerit illis faciunt, z verbũ regis nõ ꝓtereunt. Jtẽ ab eius poteſtate oẽs poteſtates alie ꝓgrediunt. dicit Ozoſ⁹. ũ. ad Aug. p eũ gppe qſi quoddã caput imperiũ. in oẽs diffundit. de elec. fidamẽta. ff. j. lib. vj. z oẽ qõ voluerit faciet z ſermo illi⁹ poteſtate plen⁹ eſt. nec dicere ei qſqꝫ põt, qre ita facit Eccl. viij. Et hoc nõ ſine ratione, quoniã diuinario in labyꝛ regis, z in iudicio non errabit coꝛ eius. Prouerb. xvj. Et ideo difficilibus ipſe ſine imponit. in autẽ. de inſtru. ca. ſ. qz igit. cuz his q̃ plene ſcripſi. ff. de tabu. l. ũ. ꝑpe ſine note magne. Et qd plura? temerarium eſt maieſtatem regiam velle terminis limitare. Jta illud. ꝓuerb. xxv. Scrutator maieſtatis oppꝛimetur a gloria. Eſt eñ rex in terris, ſicut deus in celo in aut. de inſtru. ca. in princi. z de cõſti. q̃ de digni. ff. illud. Jlã dicit habere numen diuinũ. ff. de ſacroſanc. ec. ne minẽ. de fun. pa. quicunqz. at de deo etiã vera dicere. iuxta ſententiã ſapientis periculoſuz eſt. dicit Hieronymus in expoſitiõe ſymboli. z preceptũ eius iuſtuz metũ mortis inducit. xxiij. q. viij. cõuenio. poſt princi. Jlã ſolũ ipſius nomẽ tremẽdũ eſt. j. q. j. paulianiſte.

Sacrileg⁹ gum eſt ſimile dicere deo

Et quemadmodũ mẽtiri deo vel pape ſacrilegiũ eſt, vt de pe. ditin. j. serpens, ita forte z ipſi princip. ſacrilegiũ eſt falſa referre. Quantũ ergo ſit pondus regie dignitatis, ptz clarius ex premiſſis. O vtinam aliquẽ ad hoc idoneũ cerneremus. O vtinã qui ſunt reges illud bñ portarent z nõ intumeſcerent in offenſaz dei z pnicie ſubiectoꝛũ, liz etiã pñcet autẽ ꝓinceps habeat plenitudinẽ poteſtatis, melꝛ rũ facier cir cipi. ca regimen reipublice ſi eius onera cuz aliꝭs parciatur, extra de pre ſump. mandata. Non eſt enim facile vnum ſpicere multa, oportet igitur multos eſſe ꝓncipes cõſtitutos ſub ipſo. ſ. ꝓncipe, immo vt dicit Ariſtoteles in polit. Nec eſt ꝓtermittendum q̃ quis in currrat ſententiam excõmunicationis ipſo iure in. exx. cauibus ſedi apoſtolice reſeruatis ſm ius antiquũ quos ponit Hoſti. in ſumma de ſen. excõ. ſ. iij. in ꝓin. Sunt z aliꝭ. exxij. contenti in lib. vj. quos ponit Jo. an. e. lib. z ti. eos qui. Sunt etiam aliꝭ caſus quinquaginta in ducti p conſtitutiones clemẽtis. quoz. xv. pape ſpãliter reſeruantur, quos ponit ipſe Jo. in cle. e. ti. c. j. in verbo excoicatiõis. Excõicatio ipſo iure incurritur in. cxij. casibus. Sũt z alia in gbus auctoꝛitas ꝓncipis requirit. q̃ nor. ff. de iur. fil. ꝓhibitum. Et vide q̃ ſcripſi. ff. de fun. pa. poſſeſſoꝛes. Vtrum aũt poſſit mihi tollere diuinũ rei mee. vide per Cy. ff. ſi cõtra ius vel vti. pu. re ſcripta. z ſcripſi. ff. de loca. pre. ci. l. fin. in verbo donauerit. q. j. Vtrũ poſſit aliquẽ cogere ad cedẽdũ iuri ſuo. vide per Jnno. extra de elec. cum inter R. Jtem ſunt regalia q̃ ſoli regi competunt in regno ſuo q̃. ꝑſequere vt li. feu. q̃ ſint regalia. Jllud aũt attẽdendũ eſt q ꝓmiſſa oia vel maioꝛ pars cõpetunt ſolũ ꝓncipi ſuꝑmo. i. romanoꝝz imperatoꝛi. Naz is ſolus ſolut⁹ eſt legib⁹. ff. de le. digna. ff. e. ti. ꝓnceps. Et ipſe ſolus dicitur mũdi dñs. ff. ad le. rod. de iacr. depeꝛcatio. ff. de qua, ꝓſ. l. fi. Jpſe etiã eſt vn⁹ inter ſeculares ꝓncipes, p q̃ neceſſe eſt rei publice conſuli cui z datũ eſt ius vt qõcunqz conſtituerit ratũ ſit. ff. de orig. iur. l. ũ. ff. nouiſſime. Hanc igitur plenitudinem ptãtis nõ ꝑſummimus extendere ad aliquez alium ꝓncipẽ ſeculare. q̃ nus z multi

multi aliꝭ non ſolum reges, ſed etiam ꝓncipes ſeculares inferiores hanc ꝓrogatiuam ſibi appꝛopꝛiet vſurpando, ſed errant vt patet z eo quod legitur z notatur extra qui fil. ſint leg. per venerabilem. ff. j. z de ꝓuile. ſane. fm Jo. an. qui hoc no. extra de immuni. eccleſ. pertinet. in gl. magna. Cuius tũ maxime in regibus contrariũ obſeruatur. p quo eſt quod ſcripſi. ff. de fun. pa. poſſeſſoꝛes. z de condic. z p cur. l. j. in verbo regina. Hoc aũt no. q̃ illud qõ ſolus ꝓncipis poteſtati ſubijcitur, de iure impoſſibile iudicatur. ff. de leg. j. apud iulianum. ff. ſi. z no. ff. de ver. obli. cõtinuus. ff. cũ qs. Quod facit ad qõne eius qui ꝓmiſit ſe curatorũ. z facturuz, q̃ ꝓncipis alienationi de feudo facte cõſentiat q̃ non valeat. qz ſuper impoſſibili. inſti. de inu. ſtip. poſt ꝓin. econtra. ff. de aqua quori. z exti. l. j. ff. ꝓ. Hanc queſtionem vide per An. de Jſer. libz. feu. de ꝓhi. feu. ali. per Loth. l. j. ibi qd ſi vẽditoꝛ feuda. ꝛc. Que aũt põt ſolus papa not. extra de officio del. q̃ trãſlatione. z de trãſla. epi. c. j. Sed latius. no. Bũi. in ſpe. dele ga. ff. nũc oſtendendũ. in qbus ꝓhibet diſpẽſare. vt no. e. ti. ff. nũc bre uiter. Sed pone, rex conceſſit titio comiti in ſuo comitatu regalia. q̃ ritur an poſſit ipſe comes in comitatu ſuo leges condere, creare magiſtratus z tabelliones, z imponere vectigalia noua z huiuſmodi. Et ſimiliter queritur de oibus que ex prãte precipua ꝓtinent ſolꝭ regi vt ſuperius dictũ eſt. videt aperte q̃ ſic, ſiã ſi põt rex per ſe talia exercere, ergo z aliꝭ concedere ſeu illa exequẽda aliꝭ cõmittere, iuſta regulã, que poſſum p me, poſſum p aliũ. ff. de leg. j. ſi mihi. ff. regula. z de reg. iur. poteſt quis, li. vj. Jtẽ qz precipuum priuilegiũ fiſci eſt in bonis debitoꝛis ſui habere tacitam hypothecam. ff. in quib. cau. pi. ta. cõtra. l. ũ. cũ cõcoꝛ. z tũ hoc priuilegiũ ꝓncipis ciuitatib⁹ tribuit. ff. de priuile. credi. anthiocenſiũ ad muni. ſimile. z. ff. de iur. rei pu. l. ũ. ergo z hoc rex cõcedere põt. Jtem donat comitatus z alia de demanio. que nõ vergũt in ꝑpetuũ coꝛone ꝓiudiciũ. extra de iureiur. intellecto. z que ibi not. Jnno. vt ſic etiã beneficiũ ad hoc ꝓncipis largiſſime interꝑetemur. ff. de conſti. ꝓin. biſiciem. Ad hoc ade que ſcripſi. d. l. ũ, in verbo beneficio. ad primam partem queſtionis. Jtẽ quia ſi tales comites ab coꝛ ſubditis offendantur, cenſetur hoc crimen leſe maieſtatis. ar. ff. q. j. in primis. ad fin. verſi. ſi vero. Et notat Archi. de pen. felicis. li. vj. in verbo leſe maieſtatis. Et ſi pertales viros dantes res ſuas apponatur pactũ impedit tranſlationem dominũ ſicut z ipſa leꝛ, qz cõtract⁹ ꝓncipis habet vicẽ legis. ff. de donat. inter virum z vxoꝛ. donationes. ũ. z tales dñi licet de facto ſuperiozem nõ recognoſcant, z ideo quod cõtra pactũ ipſoꝝ actũ eſt ſicut actum cõtra legem irritum eſt. vt hec no. Cyn. d. l. donationes. Unde z ſenatus legem facit. ff. de leg. nõ ambigitur. z pfectus pretorio. ff. de offi. pre. pretoꝛ. l. ũ. z hoc qz ꝓncipis autoꝛitate id faciunt. Et breuiter hoc tenet aperte An. de Jſer. lib. feu. que ſint regalia. in ſumma. dicens q̃ ſi rex vel imperator cõcedat cõmiti regalia vel imperialia in terra ſua, videlicet omnia que perſone ꝓncipis coheꝛent: videtur concedere, ſcilicet que ad eam vtilitatem tendunt. Si vero generaliter z indefinite concedat regalia ſine quibuſdã enumeratis, qz genus in enumeratis non tagatur, niſi quando conſtat de voluntate. ff. de ſupellec. le. l. legata. in princi. z de fundo inſtruct. l. que ſitũ. ff. j. Unde videtur ſenſiſſe de oibus que concedens habet. z ſic videtur conceſſiſſe q̃ poſſit in ſuo comitatu facere leges, z quia cõſtituere magiſtratus habentes merũ imperiũ quod cõpetit ſoli ꝓncipi, nõ eſt minus quam leges facere; vt hec faciat ipſe comes auctoritate ipſius eiuſdem legis qua facit rex concedens. Econtra videtur manifeſte, quia rex demania regni ſui alienare non poteſt. vt plene ſcripſi. ff. de omni agro deſert. quicunqz. ũ. in verbo domeſticum. Si ergo talis ꝓhibitio eſt iuſta z efficaz, ꝓ eo quod ad vitam decentem honoꝛabilem hz regi deputata noſcuntur; vt qz negotia vniuerſitatis regni rex ipſe de publico valeat ſuſtentare, illiqz deficientibus non cogatur ad bona ſubiectoꝝ ꝑ iniquitatem extẽdere manus ſuas; vt plenius ibi ſcripſi. Fortius hec dicenda ſunt in conditione ſeu conſtitutione legũ z aliꝭ ſimilibus, quoꝝ oim autoritas z ꝓas eſt ſolis regibus z ꝓncipibus a deo conceſſa; vt ſic videat ad talũ executionem electa induſtria perſonarum nequeat ꝑ altos hec ex ꝑdiri. ff. de ſolu. inter artifices, minus hoc aliꝭ concederes; vt id vigoꝛe ꝓprio exequatur; vt ſic etiam hmõi ꝓrogatiue precipua ranꝗ regum z ꝓncipum oſſibus inꝑentes ab eis difficile z quodammodo impoſſibiliter ſeparẽtur. ar. ff. ꝓ. ſocio. l. ũ. cum ibi not. Ad hoc etiam. ff. de repu. cõſenſu. in princ. extra de tranſla. epiſ. inter coꝛ poꝛalia. in princ. Sicut etiam in ordine ſacerdotali quem depoſitus clericus retinet vt bene proſequitur Archi. l. dist. accedens. Videnꝛ ergo hec z ſimilia quamuis accidentalia, qz tamen naturaliter regi enim hec z ſimilia ꝓpriis accidant ſubſtantialiter ineſſe regie dignitati. arg. ff. de ſeruitu. vr. pre. quod aũt. in fi. cũ ibi no. nõ ſic in bonis rẽpoꝛalibus quoꝝm poſſeſſionem z dominiũ de facili perdimus. ff. de acquir. poſ. ſi rem. Et ꝓ derelic. l. j. e. ũ. z per totum. Vt etiam ſicut epiſcop⁹ ea que ordini ſuo pontificali ꝓcipue ſunt anneza: vt ſint ordinum collatio, eccleſiarum conſecratio, criſmatis z olei ſancti confectio, z ſimilia, non poteſt aliũ expedire; vt pater ex eo quod legitur z no. vũ. q. j. pontifices extra de conſecratio. eccle. vel altar. cap. penul. de elect. transmiſſam. de conſue. quanto. xviij. diſtinctio. quoniam dam. xlviij. diſtin. quamuis. z de elect. is cui. lib. vj. ita z rex vel ꝓncipis huiuſmodi ꝓcipua regie dignitati. que ex vnctione ac benedictione rex videtur potiſſime affectus nequeat aliꝭ demandare, igitur minus cõcedere poterit alicui; vt ea de cetero auctoꝛitate ꝓpria exequatur. Et ideo cõceſſa priuilegia q̃ bona vacatia poſſit aliqua ciuitas occupare tãquam nulla, quia hoc eſt fiſcale ꝓcipuum reuocantur. vt. ff. de bo. vac. l. j. q̃ nõ fieret ſi tenuiſſet. Nam tunc ea ꝓncipis de ordinata poteſtate z ſine cauſa, reuocare nõ poteſt. xxv. q. ũ. c. j. z ũ, z. c. ſi. ea. de regu. iur. deeret. libz. vj. ff. de lo. pre. ci. l. final. in aut. cõſti. que de dignita. ff. illud. z de referẽd. poſt princip. non ergo dicẽdũ eſt q̃ ꝓncipes talia in ꝑpetuum concedere poſſit cũ hoc ſit dimiuere poteſtatem regie dignitatis, z hoc vergi poſſit in grande preiudiciũ rei publice cuius nõ eſt dominus, ſed vir z ꝓlatus ſeu rex, vt ſcripſi dicta. l. quicunqz. Ytaqz ſi in his que ſpectãt alicui ex dominij ratione cõcedẽdo vnũ ita intelligit eſſe cõceſſum q̃ ius aliud remanẽs cõcedẽti ex cõceſſiõe ipſa nullatenus violetur. vt. ff. ſi ſeruꝰ, vt. pre. ſi dom⁹. fozti⁹ q̃ rex ſicut ꝓlatus, qz nõ eſt dñs, ſed adminiſtrator iurium reipublice, tam illuſtria z inſignia regalia nõ poſſit in aliũ transferre, olim dicat, z facit ꝓ hac parte. ff. de ſolu. fugitiu⁹. ver ſi. ſed z ſi aliũ. z. ff. de theſau. l. j. ver. in alienis. ibi nec valentibus. in q bus ptz q̃ aliquãdo põt qs per ſe q̃ nõ ꝑ alium. z interdũ põt aliq̃ de mãdare qõ per ſe exercere nõ põt. de elect. is eui. lib. vj. & hoc plen⁹. ff. de admini. re. ad ci. pertĩ. l. ũ. ſ. j. Hec opinio videt verior. Non obſtat q̃ dr ſi poteſt ꝓncipes ꝑſe, ergo z ꝑ aliũ. Nã hoc verũ non eſt vbicũqz eſt electa induſtria ꝑſonalis vt ꝓdictũ eſt ꝑ. l. inter artifices. ff. de ſolu. z de ſtatu libe. ſticũ titio. ſ. vlti. cũ ſi. at in cõſtitutiõe legũ. inſtitutione qz vectigaliũ nouoꝝ. z huiſmodi et perſonaltis induſtria electa cẽſetur. z alie plurime ratiões poſſunt induci q̃ in aliũ comitẽ poſſent. niſi rariſſime inueniri. Ꝓnceps enim ſemper habet iuxta ſe ꝓceꝛus peritoꝝ. z nobiliũ multitudinẽ. ff. de leg. humanũ. z de teſta. omniũ. ff. de excuſ. tuto. le. iuriſperitos. in princi. quoꝝ cõſilio poteſt cõdere leges. Jtẽ dicit ꝓbie plen⁹. ff. ad fille. l. penult. eo q̃ ſemp ex regia poteſtate habet vel habere poteſt iuxta ſe copiã phoꝝ. i. iuriſcõſultoꝝ q̃ debẽt verã nõ ſimulatã philoſophiã affectare. ff. de iuſti. z iur. l. j. poſt ꝓin. Et qui ſint ſacerdotes. i. ſacra dãtes. i. iuſta nõ prophana z iniqua ſed iuſtitiã colãt, z boni z equi ſuiam ꝓſeqꝛeant ibidẽ, z q̃ omni ſancta lege fint edocti. lxvij. diſ. preſoꝛt. ri. et inde dicitur coꝛ eius eſſe in manu dei. ff. de ſum. trini. inter claras. et ſententiã eius q̃ apud homines iniqua videtur. ꝓ iuſta cẽſenda z ſer uãda eſt. qz apud Deũ iuſta cẽſet. Vñ Dauid cõtra innocẽtẽ Jonathe filiũ ſuam dedit. vt poſſeſſiones ſuas cũ ſeruo ſuo diuideret. vt legitur. ũ. Reg. ca. vlt. z hoc ex eo q̃ verba ipſi⁹ ſerui rex mentientis audiuit. q̃ tamẽ qz ꝓpter dauid factũ fuerat. z oculto dei iudicio iuſtũ credimus. et tũ humana ratione q̃ter iuſtũ fuerit nõ videmus. rit iuſta. ſm Hiego. ſ. d'galo. Et ꝓ. ꝓpter ipſe dicit ſup Exechie. Dauid licet ſpiritu ꝓphetie plen⁹. ſeruũ tamẽ cõtra Dꝰ. ſoſteth dñm ſuum mẽtiendo nõ cognouit. z facit. xxiij. q. iij. de ꝛ. ꝓ. z ꝓbi not. Premiſſa tã

Dauidſen tentia ꝛ liũ Jonathe an fuerit iuſta.

Regalia z ꝛmania regni rex neqz cõcedere neqz alienare poteſt.

Comes cui conceſſa ſunt regalia ſuo comitatu an poſſit ibidem leges cõdere ꝛc.

Eps põt tradi ordi nes annexa per aliũ expedire non põt.

Regalia q̃ inſignia ſolꝭ comiti ſunt annexa.

Regalia nõ poſſunt ꝑ alium expediri.

Universidad de Deusto
Biblioteca

consilio reges abrogãtur,z alie iustiores pro temporis varietate cõ
stituuntur,iusta erit tunc ipsa concessio, quia ex ea non subuertitur
status reipublice, sed in illo cõmutatu ex plenoi diligentia conserua
tur,z sic de reliquis.z tunc videtur posse nedum nouas leges in co
mitatu suo condere,sed etiam veteres abrogare. Sicut ergo episco
pus ea que sunt ordinis non iurisdictionis potest solum alii episco
po demãdare.vt.lxviij di.presbiteri quos.z no.extra de consue. eccle.
vel altar.c.penul.de consue.quãto.de elec.trãsmissa. Ita.z rep hmõi
precipua regie dignitatis nõ alij ꝑ ei qui ipsa probitate optima me
reatur ac digne gerere valeat, poterit demandare.ad hoc est de e
lec.ts cui.lib.vj.ff.de turo.z curato.da.ab hijs.ius dandi.institu. de
attil.tuto.ʃ.sed hoc iure. vbi causa indelegabilis non delegatur pri
uato,sed alias iurisdictionẽ habẽti. Sic.z in defensorẽ de causis me
ri imperij prorogatio fieri prohibet,eo ꝙ maximos exigat iudices.

vt no.ff.ad municipa.l.inter. Itẽ sicut epꝰ in capite ac brachijs cuꝰ
uunctione debita consecratur,ex quo ea que sunt ordinis solius intel
ligitur cõsecutus.vt no.dicto.c.penult.ita.z rex in brachio, vel hu
mero,seu armo inungitur.z benedicitur,z ex hoc iustũ est ꝙ talia ꝑ
cipua regie dignitatis intelligatur ex potestate seu ex cõcessione di
uina realiter assecutus.inungitur enĩs rex in brachio seu armo,vt ex
tra de sacra vncti.c.j.ver.sed vbi.2 ver.refert.z ex hoc cõfertur. ibi
gratia.z veritatis augmẽtum.Illa cor eius ad prudentiam dilatatur.
de cõs.di.v.c.j.Augẽr in eo gratia fortitudinis ꝫ hostes extrinsecos,
z intrinsecos,puta vitia.ea.di.c.ũ. Et iõ inungitur vt potestas in eo
plenior ex dei benedictione descendat, Iuxta illud Esa.lx. Factus
est principatus super humerũ eius.dicto ver.sed vbi. Quemadmo
dum ergo prohibetur epꝰ alij ꝙ epo executionẽ eorũ que sunt epa
lis ordinis.z que consecutus est in consecratione committere vel in
pallij susceptione.vt extra ẽ elect.ꝙ sicut.ʃ.preterea.cũ ibi notatis.
ita.z rex iuste phibẽt executionẽ hmõi precipuorũ illis cõmittere q
neꝫ puncti sunt, neqꝫ ꝑ Dei ecclesiã benedicti,nã si in rege uncto
z benedicto tunc demum agit cum digne sumitur absq; dubio qꝺ
designat.vt dicto.c.j.ʃ.i.in ſi.de sacra uncto.quomodo iuste transl
ferri potest in aliquem dignitas regie potestatis qui nec inunctus
est.nec benedictus. Eis autem qui ex insigni virtute possunt ad ex
ecutionẽ illorũ probabiliter idonei reputari ad tempus poterit proba
bili ratione committi,sicut ex dispensatione apostolica possunt ꝓes
biteri defectibus epis baptisatos unctione chrismatis illinire. vr.
xcv.dist.peruenit. Lapci vero etiam auctoritate pape hoc non pol
sent sin quosdam.vt nor.extra de cõsue.quanto.in princ.Nec obstat.
ẽ.de offi.prefec.preto.l.ũ.quia ibi non inueniuntur concessa regalia,
sed ex plenitudine iurisdictionis z potestatis officij iubetur seruari
forma seu norma ab ipo prefecto pretorio constituta vice legum, si
tamẽ legi contraria.z per principem innouata non inueniturꝫ sic vi
deꝛur intelligendũ quod in religs magistratibꝰ dicit ꝙ ius cõstitue
re possunt.ff.ꝙ quisqꝫ iuris.l.j.ʃ.z qõ ibi no.in gl.ꝓ hoc.z in glo.ſe
quẽ.de quibꝰ scripsi.ẽ.de pascu.pu.l.ũ.in verbo puaroꝝ.Vel in ꝑfec
to ꝓtorio erat alia rõ.Nã eligebatur ex toto orbe vir nimium singu
laris vt fuit Ioseph.tempore pharaõis in egipto.vt scripsi.ẽ.de iust
cep.z arch.duos.z habebat in adiutorio suo turisperitos, z docto
res insignes.cui pauci sunt reges hodie qui possent sibi in virtutis
bus z consilijs adequari,nimirum si coudende legis habuit potesta
tem. ¶Pone etiã exẽplũ ꝙ ipse comes vult nona instituere vectiꝫ
galia qui ad hoc veriſimiliter iusta rõe procedit, quiꝫ omnes ius
stos propriosꝫ reditus vtilitatibus reipublice deputa, z cuius con
silio etiã alia vectigalia noua iuste instituunt,eadẽ rõne poterit etiã
vectigalia sua in comitatu suo nouiter instituere. Vbi aũt hmõi rõ
nes cessant,pura quia ipse comes est iniquus,aut moꝛbus indisce
tus,in quem ex virtute propria non cadunt cura z põdus regie dig
nitatis,in quibꝰ magis attendenda sunt cõmoda subiectorũ ꝙ virtio
sa vtilitas.z luxuria dũoꝝ.vt plene scripsi.ẽ.qui.mili.li.j.ſi.ẽ.ty
roñ.l.fin.Ut de hijs plurimos videmus qui etiaꝫ comitatu vno,z ca
stro modico sunt indigni,dicere oꝝde secus esse.abstẽm vt gladi
rei prãtis in furiosum aliquem vel inutilem.z minus idoneũ transfe
rat.xxij.q.ũ.ne quis. Cuꝫ tales nedũ ad hoc deputãti nõ sint,sed etia
si reges essent sunt ab ipso regimine potius amouẽdi,vt plene scrip
si dicta.l.fin.de tyroñ.abslt etiã vt potestas regie maiestatis sic pas
sim omnibus tribuatur.cum talia postulantes sint potius repellen
di z puniendi.ẽ.de peti.bo.sub.l.j.Quinetiam non licet hec illicita
affectare.ẽ.de prohi.sacr.scrin.comperim quia nec dꝫ rex talia sicut nec
ipsaꝫ cõmodare coronã.extra de vsu pal.c.ũ.Scriptũ est enim. Mos
li ab hoie petere ducatũ,neqꝫ a rege cathedram honoris. Eccle.vũ.
Sed z iudicatꝰ quis non dꝫ appetere si nõ valet virtute irrumpere
ingrates ibidẽ.z Baruch.iij.Ne tradas alteri gloriã tuã, z dignis
tatem tuam genti alienigene.Et Deuter.v. Ne des alienis honos
rem tuũ.z infra.Vabeto aquas tuas solꝰ,nec sint alieni participes
tui. Quinetiam nec presumit princeps in tales minus idoneos hec
insignia iura velle trãsferre.de ñt.presbyꝝ.ꝝ qui.lib.vj. Iam z papa
constituens legatum in prouincia non intelligitur sibi cognitionem
cause ardue demandare.cvj.q.j.frater vester.exemplum est de causa

Epꝰ ea q̃
sunt ordi
nis epa-
cõmittere
nequit nisi
fi epo.

Rex ad
quid inun
gitur.

fidei.vt not.Jo.and.de reg.iur.in generali.lib.vj. Sic etiam dico de
potestate creandi tabelliones qui debent esse in iure periti.vt no. ẽ. Tabellio
de tabu.in generali.in.ij.glo.z prudentissim.vt ibi scripsi z ex preci nes debet
pua potestate principis est ꝙ stetur scripture eius quod non potest esse iniure
facere pactum contrahentium.vt no.Inno.extra de fide instrumen. periti. z il
cum ꝑ.tabellio.Quare examinatio z approbatio tabellionum in loꝝ exami
ste spectat ad principem qui eorum quibus iuste est examinatio cõ natio ad
mittenda copiam habere potest. Et sic satis iuhoneste cõmittur a principẽ
lijs z omnibus ex eis descendentibus,qui vt plerumqꝫ, videmus z pertinet.
sentimus in cerris imperij creant infames,illegitimos,inhabiles,in
doctos,solũ in hoc ex cupiditatis vitio pecunie suffragium attendẽ
tes ex quo plurima instrumẽta inutilia interdum falsa conficiuntur
super quo longe melius prouisum est in regno.vt scripsi.d.l.gnati.in
verbo ordinentur. Et pro hac determinatione facit aperte quod no.
ff.de leg.l.princeps. Iam licet princeps illa ea dẽ priuilegia q̃ habet
ipse auguste conferat.vt ibi.hoc verum in hijs que fiscus habet. z q̃
mulieri conueniunt, neqꝫ enim põt ex hoc in ea trãferre priuilegiũ
condendi legem.vt ibi no. Si hec locum habent in augusta que vnũ
quodammodo est cum principe,vt plene scripsi.ẽ.e.quicunqꝫ.fortꝫ
obseruanda sunt in alio priuato qui subiectus est regi ne sic reputes
tur subiectus, in veritate aũt exemptus,vt presse videatur.in aut.
de man.prin.ʃ.non permittas. Itẽ talium executio non cadit in ami
quam in eum qui habet apicem regie dignitatis.ar.lxviij.dist.quis.
in ſi. Cum ad principẽ spectet alta semper z magna tractare. Iuxta
illo Esaie.xxxij. Princeps que digna sunt principe cogitabit, z ipse
super duces stabit vñ appellatio nõ venit ad eum nisi sit causa vitra
summã viginti librarũ auri.ẽ.de appel.in offerentis.z ad eũ maiora
de facili referuntur.extra de appel.vt debitus.in ſi. Quare dicendũ
vt ꝙ talia concessa veniant retractanda seu reuocanda.xxxv.q.ij.ꝙ
quis.vsqꝫ ad ſi.q. Et qz hmõi regalia administrare est quodãmodo
maiestatẽ minuere ſm Tull.ũ.rhetor.quod dic vt scripsi.ẽ. vt nemo
ad su.pa.su.vic.l.j.in verbo plectentur.z.ʃ.de coartal.l.j. Et gloriam
regie dignitatis nõ põt,nec debet rex imminuere, vnũ quidem rege
debẽt habere vnaqueqꝫ prouincia.z nõ plures, Ialias sub se minos
res potestates,nec debet esse facilis ad degradanda taliter ipsa pro
uincia.vj.q.iij.scitote.ab ipsa qꝫ natura nullus in dominio seu regno
desiderat habere consortẽ.xxxiij.q.vij.quod autem.z vide quod scri
psi.ẽ.de delato.l.fi.in prin.imo pro ipsa gloria conseruanda, debet se
portius periculo mortis exponere. Iuxta illud apostoli.j.ad Corin.c.ix.
Bonum est mihi magis mori ꝙ vt gloriam meam quis euacuet. igi
tur iuxta personarũ z causarum qualitates in hijs responsio aptãda
videt.ff.de rei vend.in fundo.(Suia honoris.) vers.z est bona ratio
premissorum.(Augmentum) quod si quãdo prouenit etiam cura so
licitudinis cum eo debet exercere.c.dicti.rationis. (Ambitione.)
Ambitio est ad honores mundi sine suffragio tẽporis,sine merito la
boris velle promoueri.lxj.di.miramur.vbi plura sunt de ambitione.
Item ambitio est subtile malum, secretũ virus, pestis occulta,doli
artifex,mater hypocrisis,luxurie parens, vicioꝝ origo,tinea sanc
titatis,excecatrix cordium,ex remediis morbos creans, ex medici
na languores generans. dicit Bernar. in sermone quadragesime z Ambitio
in epistolis. Ambitio mater hypocrisis latebras amat, z tenebras
lucis impatiens est, ambitio spurcum vitium in imo lucet videt tñ nis ampla
omne sublimẽ,ſz videri ipsa refugit. Hoc vitiũ excecat oculos z rue descriptio
re facit in litigiorum anfractus, z iudiciorum ſrepitibus ſignanter
inuoluit.de elec.quorundam.li.vj.z Seneca in epistola.lxxv. ſRelin
que ambitum,tumida res est,vana z ventosa nullũ habet terminũ,
laborat duplici inuidia,cum inuidetur z inuidet. De natura ambi
tiosi plura scripsi.ẽ.de decur.oĩs omnino. de hac etiã Polli.lib.vũ.
c.xxj.dicit qõ domari non põt,Si ẽ manifeste non audet clanculo
serpit z fraudulenter ingreditur,z capitulo decimoseptimo,de radi
ce superbie subrepit ambitio potentie.ſ. cupiditas honoris vr hinc
vires habeat ne ꝓmatur,hinc ꝓcuniat reuerentia ne vilescat, ne
mo enim est qui non gaudeat libertate,z qui vires quibus eam tue
tur non optet,nihil est quod in permutatione eius veniat, si locus
adsit,Seruitus est quedam mortis imago. Et liberras securitas vi
tezinde est quod ad consiliandum potentiam effunduntur opes, z
quãto quis potentie cupidior est,tanto eas facilius expedit.Cum ve
ro potentiam nactus est, erigitur in tyrãnidem z equitatem nature
z conditionis consortes inspiciente,Deo deprimere non veretur.Et
licet omnes principatus occupare nõ possit aut regna,tyrannide ra
men omnino in manus est, aut nullus,aut rarus.z ideo cauenda est
vitanda qꝫ ambitio, namqꝫ per eam sunt malo inchoata principio
etiam si moribus z actibus bona sint, difficile est vt bono peragan
tur exitu.j. q.j.principatus.z capitul.nullus. Ad honoris itaqꝫ fasti
gia non ambitiosi, sed probate vite sunt assumendi.ead.cau.qõ.vũ.
sanctimus. Ad idem.xl.di.capitul.multi.z.lix.distinctio. qui ecclesia
stice.z capitul.hoc ad nos inde boni prelationis honorem non am
biunt.nec se alijs tanquam dignioꝛes ꝓponunt.viij. questiõ.j.ille
lud.z.xvj.quelitione.j. nos autem. Et episcopus qui ambiens cele
briozem locum suam sedem deserit vtramqꝫ sedem perdere debet.

vũ.q.

bet.vũ.q.j.si qꝭ episcopus.z.c.sequẽti.z.c.quanto. ¶Sed quia si ali
Doctoꝝ quis est idoneus ad doctoratũ vel ad aliud munus,illudqꝫ sibi po
tium appe stulat importune concedi an poterit de ambitione argui. Videt qꝺ
tens qui si sic,arg.viij.qõ.j.in scripturis.extra de elec.qualiter.xl.distinc.multi.
lo dignus vbi dicitur inter cetera ꝙ qui desiderat primatũ in terra,mienet cõ
est an sit ẽ fationẽ in celo.z patet.j.q.vj.sicut is.z ꝙ ibi not. ẽ contra ꝙ nõ.ar.
ambitiõe c.dist.prisca.z qõ ibi no.z vide que scripsi.ẽ. de hijs qui sponmune.
norandꝰ, su.l.ũ.in verbo cupiditate.z de agen.in rebus.l.j.in fi. Itẽ facit.vij.
q.j.qui epatũ. Aũ is qui idoneus est si ꝙ cõmunicanda sciẽtia docto
ratum sibi concedi postulat meritorium est.peccat aũt si idoneus nõ
est.vt no.Archi.lxviij.di.phibentur.z hoc ſm Thomã de aquino.
Prohibetur eĩ affectari dignitas eo fine ꝙ prẽsit nõ ꝙ prosit.vnde
Bern. Studeprodesse quibus preeo,nec preesse refuge dum ꝓdesse
potes,q.nec quidẽ si preeo z nõ ꝓdes.Sed veh grauꝰ, si qꝫ preesse
metuis ꝓdesse refugis,ſz etiam ambitio sit vitium,est tñ propꝰ vir
tuti.nam gloriã z honorẽ z imperium bonus z ignauꝰ eque sibi op
tant.sed ille.ſ.bonus vera via vritur hute q̃ bone artes desunt dolis
z fallacijs contendit.vt ait Salustius in catilinario. Et hoc verũ dũ
tñ vitra propẽ virtutis meritũ nõ ambiat quis honorẽ,nulla qudẽ
ingenia tã prona ad inuidiam sunt ꝙ eorũ qui genus ac fortuna suaz
animis non equant,qꝫ virtute z bonum alienũ oderunt.dicit Titus
Liuius de bello macedo.lib.iiij. (Laboꝝ) vñ Hiero.ad paulinum
in epist.bonus homo ẽ. nihil sine magno laboꝝ dedit Deus ipse
moꝛtalibus,inde magister militum ex sudoribus clarus fit.ſ.vbi ſen.
vel clar.l.fi.post prin.Iam z pecunia laboꝝbus queritur z paratur.
z.ff.de mino.ꝙ si minoꝝ.ſ.fecuola.Et repete hic que scripsi de labo
re.ẽ.de suar.l.j.(Quod si qs.)ẽ. Per singulos ẽ ꝓpone.vt.ẽ.de bo.
vacan.l.iiij. Et est simile.ſ.l.proꝛim.in fi.de cursu pu.l.nemo. in fine.
¶Post gl.ſ.militia.adde.sic z alias oblitus fuit.ff.de resti.mili.l.in.
¶In glo.cum solennitate.ibi.arripiat.adde.vt enim non ſz aliquẽ
in numero militum redigere fine principis auctoritate.vt.ſ.l. nemi
nem. Sic z de numero ad numerum transire vel trãsferre non licet
vt hac.l.dicitur.nec de loco ad locum.vt.ſ.de cur.pu.l.cursum.

¶Imperator Leo. Lex.xv.

MIlites gẽ a republica armantur z aluntur solis
debẽt publicis vtilitatibꝰ occupari. Nec agro
rum cultui:z custodie ciuium vel mercimonio
rum ẽ ſtui:sed propꝛie munijs insudare militie. ¶Nul
lum ꝓterea ex militibus posthac predictis obsequijs
vacare magnitudo tua patiatur: sed frequentes in nu
mero suo esse iubeat, vt armoꝝ quotidiano exercitio
ad bella se preparẽt. ¶Quod si quis ex militaribus iu
dicibus vllos militum tam diuinis quã regijs vel pri
uatis domibus ac possessionibus: diuersisqꝫ aliꝫ obse
quijs contra interdictum serenitatis nostre credideꝛit
deputãdos: sciat se ab eo qui cõtra veritum fecerit z ab
eo qui ausus accipere militem fuerit: per singulos mili
tes singulas libras auri protinus exigendas.

MIlites. Casus. Prohibẽtur milites le immiscere agroꝝ
culture, animaliũ custodie,z quelibi mercimoniorum,imo
debẽt publicis vtilitatibꝰ occupari.frequẽtes esse, armoꝝ
que vsu quotidiano z exercitio ad bella se preparare. Si quis aut mi
litaris iudex ꝫ legem hanc milites ad tales vsus vel ad alios prohibi
tos deputauerit in libra auri vna ꝓ quolibet milite punietur.(Mi
lites) tã ẽpi ꝙ seculi.xviij.q.viij.reprehẽsibile.(Aumtur) ff.not.qꝺ
altario viuit altari seruire debet.vt.ẽ.loca.l.milites.in fi.z. xxxj.di.c.
nobis.z ecõtra. Qui seruit altario,de altari viuere debet.ẽ. de epi.z.
cle.ſmiliter.in fi.(Occupari) preuenire. (Iter) ff.z.repete occupari.
Et cũ preeeserit verbũ solus,facit.ꝙ eo qõ scripsi.ẽ. de ſpule. ſcho.l.
fi.ibi z sine villa. (Agroꝝ) nisi limitanearoꝝ,vt.ẽ.de fun.limi.l.ũ.nõ
Milites se aũt alienoꝝ.vt.ẽ.de fabri.l.fi. Quid aũt si eis ſtipendia publica non
cularis nõsufficiũt,an possint agros alienos cõducere excolendos:nõ videtur.
ds opꝰ ru cũ hec lex loquaꝫ ſmiliter z ratio phibitionis durat.ne.l.ab obsequijs
rale exer reipublice abstrahatur.Vir.cõtra.xcj.di.presbyz.c.clerici.z extra de
cere ꝙ tra deci.dilecti.z qõ ibi no. Inno.z Ber.in princ. Sed aliud in clericis q
men milꝫ nõ simplr z perpetuo ad agroꝝ cultura prohibentur.vt ex de cle.
ri celestimi.c.j.cũ ibi no.in ꝓbo rurale.aliud in militibus,quoꝝ vagatio pos
non est in,sec esse reipub.periculosa.Iam manifeste eorũ est obseruãda respubli
cerdictũ. ca ſm Hegetiũ,vt.j.dicetur.z prꝫ.d.c.clericus.cũ dicit absq; sui of
ficij detrimẽto.z.ẽ. de procura.qui stipẽdia.ibi in offensa disciplina.
(Adercimoniozꝫ.ſi.ũ.j.l.j.(Quelibi) vel alias sibi vacare.ẽ.e.ne
mo.(Sed propꝛie) ẽ. (Inhibidare) qꝫ stipẽdia que percipiũt longo tẽ
doꝛe queruntur. ẽ.de vellti.olo.l.ũ.vide qõ ibi scripsi.z.j.de appart.
prefect.preto.l.ũ.(Militie) quicqd ẽm ad alia cõertur officia, hoc
ipsi militie decerpitur.ꝙ.q.j.cui portio.vide q scripsi.ẽ.de epac.tri
bu. apparitores.in fi.(Iulium) ẽ. (Tua.) Loquitur tribuno cuius.
est officium milites ad exercitationem producere.ff.e.officiũ.ẽ.offi
cium.z patet.ẽ.de offi.prefec.preto.affric.l.ũ.ẽ.z vnũquemqꝫ.(Sed
frequentes.) ver. Et est ſl.di.continuaces.ẽ. de primicerio.l.ũ.z.ff.
de of.proconsul.nec quicquam.ẽ.observare.z de vacat.munerũ ho
noꝛibus.ẽ.pe. Et nor.frequentes.nam infrequentes dicũt absen
tes, milites em cũ vocati non aderant, absentes dicebatur ſm Va.
(Ut armoꝝum.) ver.z est ratio finalis.(Quotidiano.) ẽ.assiduo,nam
ſm Vegetiũ.j.de re mili.c.ix. Nihil est quod non assidua meditatio
ne facilimum reddatur. Itẽ diuturno:vt.ẽ.de of.milit.iudi.l.duces.
vt si quã necessitas exegerit possime resistere inimicis.ẽ.de of.ꝓfe.ꝓe.
affric.l.ũ.ẽ.z vnũquẽqꝫ. Nec enim a signis discedere possunt.ff.ẽ q.
cau.ma.l.ve.z.ẽ.e.tribuni.non cũ omne momentum ẽ.ff. de condi.
z demon.si quis ita legauerit. De hac materia dicit Vegetiꝰ.ũ. de
re militari.c.xxiij. Militem decet exercitijs manibus seruanda res publi
ca studiosius oportet sciẽtiam dimicãdi: vsumque reipublice ingis
exercitijs custodire,z.j. Miles sacramẽto lectꝰ ab exercitio armoꝝ
vel nouellus,vel etiam vetustus cessare nõ debet. Cui pugnandũ est
ꝓ salute propria z libertate cõmuni. Plertim cũ antiqua prudẽtiaꝫ
sit suia,ocs artes meditatione cõsistere. Si materia delectat vide.e.
li.c.ix.xv.z.xxiij.z ii.iij.c.x.z optime in policrato.li.vj.c.ij. (Exercis
tio.) i.exercitatione,vñ exercitus nomen traxit.ff.de testa.mil.l.j.ſi.
Exerceri em z militare debẽt milites vt communibus vtilẽ sint res Milites
bus.in aut.neque mi.neqꝫ fes.in prin. Sicut z iudices promouendi z iudices
experimento cauisarum multarum aut plurimi ꝓpositi magnis cau nõ cen en
sis multitudine rerum esse debent exercitati in aut. de iudic. tur idonei
ẽ.qꝫ vero.vnde Esaie.ũ. Non exercebuntur vitra ad plum, ferociꝫ nisi fuerit
quippe corda,longa pace mollescunt.z terribilis hominibus est co exercitati.
flictus ſi nõ sit assiduus.z nisi vsu plumiaꝫ cõcertãti fiducia non ha
betur.dicit Cassio.in var.epist.j.z ii.ix.epist.xl. Ars bellandi si non
preluditur cum faerit necessaria nõ habebitur.discat miles in otio qõ
facere,alias quo proficere possit in bello,animos subito ad arma nõ
erigunt. nisi q se ad ipsa idoneos ꝑmissa exercitatione confidunt. z
post plura exempla subiungit primordia cuncta parãda sunt,z aliter
timiditas non tollitur,nisi cum rebus necessarijs nouitas abrogaꝫ.
z in epistola precedenti.Matura si quidem humana sicut diuinis labo
ribus instruitur:ita per otia torpentia fatuatur. Et ideo tribuni offi
cium est,z ducum,milites ad exercitationem procedere.ff.eod. offi
cium.ſ.j.ẽ.de of.prefect.preto.affri.l.ũ nomine.ẽ.hec autem.z vide
e.ti.l.ũ.ẽ.fi presidis.z que scripsi.ẽ.de vesti.olo.l.ũ.in verbo lõgo sui
doꝛe.z de fabri.l.in rub.De his quedã pclare scripsit Tullius.ũ.de
tuscula.questi.que licet superflua z forsan tediosa,hic in verecundiã
modernorum militũ inferere libet,inquit enim. Nostri exercitus pri
mum vide nomen habeãt:vides. Deinde quis laboꝝ quantũ agmi
nis ferre plusquam dimidiati mensis cibaria, ferre si quid ad vsum
velint.ferre vallum. Iam securũ,gladium,galeam,in onere nostri mi
lites nõ plus numerãt quam humeros,lacertos,manus. Arma em
membra militis esse dicunt. Que quidẽ ita geruntur apte,vt si vsus
foꝛet,abiectis oneribus,expeditis armis vr membris, pugnare pos
sent. Quid exercitatio legionum? quid ille cursus,cõcursus,clamoꝝ
quanti laboris est? Ex hoc ille animo in prelijs paratus ad vulnera.
adduc pari animo inexercitatum militem,nuller videbitur. Cur tan
tum interest inter nouũ z veterem exercitum, quantum experti su
mus etas tyronũ pleriqꝫ melioꝛ est.sed ferre laboꝛem, contemnere
vulnus cõsuetudo docet. Quinetiaꝫ videmus ex acie efferri sepe sau
cios.z quidem rudẽ illum z inexercitatũ, quitis leui ictu plorantus tur
pissimos edere,at vero ille exercitatus z vetus,ob eamqꝫ rẽ fortioꝛ
medicum modo requirens a quo obligetur. Et vide q scripsi.ẽ.de
ca.pala.pec.l.j.in verbo laboꝛe. Hodie aũt exercitũ nostroꝝ militaꝝ
est in otio crapula atqꝫ vino,et cum deserent cunctaagere expedire
nitagantur multis vinculis,vt vix se ad terram flectere possint, nec si
cauliculiter cadũt exsurgere valent,z sicut milites nutrijt comas,
qõ subiectionis non dominationis est signũ.xxj.dist.ẽcunqꝫ.(quod
si quis.) ſ.(Militres) alias melitus.(Se) tolle per singulos quod est
j.(Ab eo) sile.xxj.q.ũ.cyprianus.z cypriãus sequentibꝰ. Et no
ta ex hac.l.cum predictis iuribus arguitur efficax cõtra epos z sa
cerdotes q faciunt se cõstitui magistros rõnales et ꝓsidentes ad rõ
nes officiaũ z iudicium discutiẽdas. Ididem est apte.xxxviij. dis.
inutile.z.c.relatũ.z per tota distinctionẽ ꝙ nullus archidiaconus ver
bũ rõcinium ibi positũ intelligat ꝙ nequeat cõstitui ꝓcuratoꝛ
secularium.vñ rõcinijs implicentur,sed verius est qõ ꝓdicti. Ad qõ
e.dist.c.episcopus.z.c.relatum.z.c.se.z se.extra.ne cler.vel mo.ꝓ to
tũ.ẽ.de epi.et cle.repeta.et de tenta cõsulta. Quinimo etiam rei fa
miliaris curã epo aliqua ẽ nõ licet,sed oratioꝝ,lectioꝝ,z ꝓdicatio Epi nõ de
nũ tamẽ mõ vocare debet.e.dist epꝰ nulla nã ꝓsumit si sec bent depu
agat cu tari ratio
piditatis causa id ꝛepete.vt no.ca.di.decretum.cum ramen oporteat ciuius offi
nimiũ laboꝛari circa rones huiusmodi percunctãdas,ꝓcurandas, cialium,ſz
examinandas,dispurgandas z exercitedas.ff.de stat.hde.ſi statutũ orationi le
ra pene.ẽ.vlti. at episcopi non in palatijs principum, sed in eccle ctiõi z pre
sijs certare tenentur.xxiij.quest.viij.comienio.quinimmo si in plã dicationi
citis ecclesiasticis (exrepta defensione orphanoꝝ) disputare pro tãtummo
hibetur.extra ne cle.vel mona.c.j.quomodo poterit de officialium doyacare,

Universidad de Deusto
Biblioteca

rõnibus iudicare. licet in regno cõtra seruetur z male. nam epi adeo sunt ambitiosi, vt etiam talia onera cõtra decus sacerdotij pro magno honore habere cõtendãt. vide. lxxvj. di. quenerit. z. ff. de decurs. si qs procuratorẽ. z de epi. z cle. placet. immo q sacerdotes dñi ad talia admittit officia, peccat mortaliter, z forte ipsam excõicationis incurrit. d. c. cypianus. Debẽt em sacerdotes sacris assidue vacare. ff. de arbi. non distinguemus. §. sacerdotio. non a sacro ministerio abstrahi. in aut. vt clerici apud epos. in pnc. Et ideo ipsi sacerdotes si in talibus inueniuntur suscepti officijs fraudem aliquã admisisse, nõ debet eis per ecclesiã in aliquo subueniri. extra ne cler. vel mo. c. ij. Officio enim clericali neglecto, vt pdictibus placeant fluctibus seculi se immoluũt. eo. ti. c. iij. verbũ ergo rõcinioriũ positũ. dicto. c. inuitile. Intelligẽdũ est de cõputo z calculatiõe in quo introitus z exitus cõputãtur. ff. de excu. tu. spadonẽ. §. ratiocinatio. z. §. neque. Eadẽ rõne ꝺberẽt epi ab officio cãcellarie abstinere. si tã de suarũ animarũ ꝙ omniũ sibi cõmissarũ essent salute soliciti. Mã plerũq; sigillãt literas principũ, quarũ vigore sanguis humanus per seculi pdictes effundit. ꝙ est satis illicitũ. extra ne cler. vel mo. sententiã. Oportet quippe sacerdotẽ dñi irreprehensibiliter viuere, z summo studio inniti, vt oẽs hmõi vite occupationes abſciat, vt nec in aliqua prorsus inueniatur mũdanis negocijs occupatione perplegus neq; iudicẽ fieri neq; cognitorẽ seculariũ negotiorũ. ne pretocar' presentibus curis hominũ verbo dei vacare non possit. xj. qõ. iij. te quidẽ. nã z impietatis est crimẽ neglectis ꝑbis Dei studij solicitudines suscipere seculares. e. q. c. sequẽti. z ferit. v. q. iij. quia epi. Sed his satis est cõtra. xxiij. qõ. viij. sepe. z extra de rapto. in archiepatu. z ꝙ nor. in eis. (Veritñ) interdictñ. (Eius) in mala parte sumitur. vt z. ff. e. nemo. (Singulas) ff. l. j. prori. z. j. de curſu. pu. nemo. in fine. vide plura q ibi scripsi. (Exigendas) miles etiã ipse punitur. ff. loca. ti. l. ff. sic

Clericus z in clerico. xxj. q. iij. per totũ. ¶ In prima glo. ibi. l. milites adde. ꝓbendam per cuius finẽ cõsueuit dici ꝙ si clericus prebẽdar' postulat gtra ecclesia habens in ecliã in qua prebẽdã obtinet, prebẽda ipsa priuetur. vt no. iij. q. j. nul ecclesia, il. ij. z. j. q. vij. c. j. §. meli' facit. §. ꝺ adiuo. diuer. iud. l. ij. z ptz extra ꝺ pola pdit §. ij. tu. c. viri. z de his z similibus dic vt ibi plene no. Utrũ aũt vassalgra ipsã ec'ie possit impune cõtra dñm postulare vel ecõtra. vide ꝙ no. An. ꝺ eccliã pos. iser. ii. feu. de fo. fidel. c. in epla. z. xcvj. di. si imperator.

stulat. ¶ Idem. Lex. xvj.

Militares viros ciuiles curas arripere prohibemus: aut si aliquam hmõi solicitudinẽ forte susceperint: z militie statim z priuilegijs omnibus denudari decernimus. Formidãtibus his motũ nostre serenitatis qui temeritate saluberrimis statutis obuiãre tentauerint.

Militares. ¶ Casus. Prohibẽtur viri militares suscipere ciuiles curas. i. munera psonalia: qꝺ si fecerint priuantur militia z omni priuilegio militari. z alias pro morte principis puniuntur. (Militares) Militaris proprie dicitur castrensis hostilis, verus miles sm Papiam. Sed Ang. de iser. in consti. vt vniuersis scripsit militares viros dici eos qui deferunt signa militaria ad usu principis vt sunt doctores legũ qui deferũt calcaria deaurata. et hũ habent etiam matorem dignitatem vt ibi subdit. Et plenius scripsi. ff. de profes. qui in vr. const. l. j. super glos. sed vicarius. Itez dicit militares viros posse dici filios militum, qui nondum militare ceperunt, nec habent feuda, sed habent dignitatem z honorẽ a signo. ad quod. ff. de pnile. eo. qui in pal. mih. l. j. sed hic expone prout dixi. vñ Salust. in catilinario prope finem dicit. Nõ militaris qui amplius xxx. annis tribun', aut pfectus, aut legatus, aut pretor, cum magna gloria in exercitu fuerat. Et facit pro hoc. ff. de decur, militaribus. z. j. de mer. l. ij. §. fine. (Curas) negocia que cuiꝰ cura gerunt. (Aut si) versi. (Denudari) spoliari. (Decernimus) facit. ff. de veteranis. l. viri. (Formidantibus) ver. (Notum) alium sez grauiorẽ. (Obuiare) aduersari, contrarium esse. ¶ Post. j. glo. addẽ. z. ff. de decurio. militibus. Sicut ecõtra curiales non debent militare. ff. de decurio. qui derelicta. Sz negocijs ciuitatũ intendere, sic z sacerdotes sacris non litibus vacare ops. ff. de arbi. non distinguemus. §. sacerdotio.

¶ Impera. Zeno. Lex. xvij.

Neminẽ in vllo numero equitum vel peditum: vel in quolibet limite sine nr̃i nois sacra probatoria in posterũ sociari cõcedimus. Cõsuetudinẽ q̃ bacten' tenuit antiquata: que magisterie potestati vel ducibus probatorias militũ facere vel militib' adiũgere licentiã tribuãt: vt hi tñ in numeris vel militibus militẽt: q; nostra diuinitate probatorias consequuntur. ¶ Uiros aũt eminentissimos pro tpe magnos militum. nec non z viros spectabiles duces supplere nũeros pro

his qui fatalibus sortibus decrescẽt: necessariũ esse putauerint veritate discussa ꝑ suggestionẽ suã norste mansuetudini declarare: q z quãti z in quo numero vel limite debeant subrogari: Ut ita demum prout nostre sederit maiestati: diuina subnotatione subniti militiam sortiantur. Officio quod tue sublimitatis actibus obsecundat. c. libz arum auri dispendio ferendo: si ex aliqua parte que statuit nostra serenitas fuerint violata.

Neminẽ. ¶ Casus. Ad aliquem numerũ equitũ vel peditum vel quemlibet limitẽ custodiendũ, nullus pot assumi nisi cuꝰ fa. pbatoria principis consuetudine q̃ hoc alijs pmittebat in hac parte sublata. Si aũt magistri militũ vel duces propter aliquos forte mortuos viderint solitũ numerum, diminuti, debẽt principi nũciare, q z quot z in quo numero debent milites subrogari, vt tñe ad ipsum numerũ ex mãdato z subrogatiõe principis statuãtur. Ultimo penã ponit. (Neminem). i. nullum. (Militie) alias limite, z hec verior. vt ps. j. cũ dicit vel limite. (Nostri nominis) probare aũt z examinare tyrones debet princeps militũ. vt ptz Here. c. vir. z dixi. ff. ti. ij. l. j. (Sociari) sic nec trãsferri. vt. §. e. l. cõtra. nec ad aliqꝺ deputari. vt. j. tit. ij. l. fi. (Cõsuetudine) ver. (Antiquata) euacuata. sm Pap. z dic. j. circa pbatorias vr hic, sed circa iurisdictione iudicialem reseruata. vt. j. de diuersis. offi. l. viros. (Adiungere) subaudi aliquem. (Probatorias) sic. ff. de offi. magi. offi. l. fi. z. j. de diuer. offi. l. penul. z fi. (Viros). §. (Hec nõ.) ver. (Decrescent) per mortẽ que dicit sors fatalis. (Discussa) examinata pquisita. (Dedicare) alias declarare z est cõmunis. (Ut ita) versi. (Subrogatione) alias sub notatione. (Obsederit) alias obsecundat. (Statuit). per hanc legẽ.

¶ Imperator Ana. Lex. xvij.

Tam collatores z puinciales q̃s fortissimos milites, put opꝰ gubernari: minimeq; lesionẽ aliquã seu despendiũ ppeti, pperantes esse necessariũ, pterim': dicatissimos milites q ꝺ diuersis pntalib' nr̃is p ortẽtis ptes nosc̃tur cõsistere: viroꝝ spectabiliũ ducũ iussionib' obedire. Ut qcqꝺ emerserit qꝺ, p cõsecuritate curãdũ ẽ: hoc, ptin' vt pote militari pfidio in primis locis cõstituto cõpetẽs possit adhiberi remediũ. ¶ Ita vez vt ẽt agẽtib' cãsta criminaliter q̃s ciuiliter pfati milites siã nõ apꝺ magnificã magisteriã p orientẽ ptãrẽ: vl' ex sentẽtijs seu preceptioꝺ' eius: q̃s per interlocutiões seu dispões tã excelse tue sedis sub cuius iurisditiõe cõsistũt: q̃ eozũꝺẽ ducũ rñdeãt. ¶ Eo. s. obseruã dor: vt rñsuꝝ qꝺ de officio tue sublimitatis bucusq; ad pdictã magisteriam p orientalẽ ptãtem moris erat destinari viris spectabilib' ducib' inbesuris mittatur: tam p se quam per aditores suos eosdem iudices obseruare: et iussiones eozũ implere curaturos. Licẽtia ei nõ denegãda ẽt ad rñsuꝝ q̃ de officio alteri' viri excelsi magistri militũ pñtialiter pro hac nr̃a dispẽne destituatur in locis, in qbus apparitiõis tue sublimitatis ad rñsuꝝ nõ cõtigerit reperiri suã solicitudinẽ ꝑ emergẽtibus marie causis pagere. Cui' ẽt illi q de altero officio mittẽdus est prebemus facultatẽ vt non tãtũ p aditores suos. i. ad rñsum q̃s etiã inuicem se adiuuando: nec publicis nec priuatis cãis vel executionibus adeẽ videatur. Ad singlos eteñ duces ad rñsum de apparitoribus nr̃is non pspeximus oportere destinari ne p multitudinẽ eozũ qualẽ machinatione ꝺanna cõtra milites nostros augeri contingat.

¶ Ut aũt oĩa rã tam publice cõmoditati quam fortissimis pꝛospiciatur militibus: spoꝛtulaꝝ nihilomin' exactionẽ merito censuim' modꝝrãdã. Et iubemus nec ipis ad rñsũ nec aditoribus eozũ, p crialibus seu ciuilibus cãis: ẽt si ex publicis cãis descẽdere vl' ad publicã cãz pti nere dicãtur licere aliqd plus q̃ vnũ solidũ a singulis vel nolentibus vl' spõtanea volũtate offerentib' suscipere militib'. Ita vt si vniuersitas nũeri seu principiorum monẽda sit duplicata q̃titate tm̃mõ spoꝛtulas accipiãt. In his etenim cauſis nec plures quam duos primates quorum noia semel ac primum gestis interuenientibus fuerint publicata: patimur conuenire. Sindico vide licet (prout consuetudo depoſcit: legibusque cautum est) ordinando: Hoc quoque adiecto vt pro omnibus

quibuslibet

quibuslibet expensis faciendis ingressis in iudicio duciano vnũ tantummodo solidum nihilq; amplius milites vel sindici litigantes dependere cõpellãtur. Ut huiusmodi solatiũ ad commodum z ad responsum z eius adiutorũ z exceptorum proficiat. nihil sibi vr̃upare vel suo nomine poscere vel viris deuotis principalibus q ducianũ obseruãt iudicium vel duciana apparitionem de priuatis litibus concedẽdis. Ita videlicet vt super litis expensis in personis etiam eozũ quicunq; milites pulsare maluerint: eadẽ forma seruetur. ¶ Erit autem arbitrij atq; extimationis virorũ spectabiliũ ducũ pro qualitate negotiorum vel quantitate que deuotissimis militibus ab aduersarijs eozũ ingeritur. Uel suã audiẽtiam interponere litigijs; vel eozum discussionem dicatissimis principijs seu arbitris in locis degẽtibus committere. ¶ Quibus viris spectabilibus ducibus z eos obseruantibus ad responsum seu aditoribus eozũ cure sit si quãdo ad eosdẽ duces milites accersiti fuerint. Uel de locis in quibus constituti sunt mouere precepti ne quolibet modo curiales seu collatores quibuslꝺã afficiãtur dispẽdijs. Ita scilicet vt pro militibus in speciẽ dis quãdocunq; voluerint viri spectabiles duces etiã presentales deuotissimos milites adhibere nõ in modicam multitudinẽ eozũ tempore pacis cõuocare procurent. Si vero etiam necessitate poscente milites ad alia perueniant loca. lesionibus cõtra curiales seu collatores nihilominus modis omnibus abstineãt. Et si tam in eũdo quã redeũdo. xxx. tantũ dies oportet eos proficisci: ipsi suas expensas sibi prebẽdas collatoribus seu curialibus minime pregrauandis suscipere nõ cessent. Sinaũt vlteriore tempore in alijs locis necesse sit eos cõmorari: expensas eis vltra iuris: (vt dictum est): ẽporis atq; peruenerint loca ministrari. ¶ Quonia vero cõperimus quosdã temerario animo atq; iniquo proposito anteriore tempore certos de memoratis militibus tam in iudicio sublimitatis tue: quã apud excelsam magisteriã per orientem potestatẽ: in accusationem deduxisse eosdẽ: z eodẽ tẽpore ad diuersa quoq; ptrahisse iudicia. diuersas quoq; super bisdẽq; cauſis z negotijs prolatas fuisse sententias. Ne postea nihilominus tale cõtra milites nostros insidie tãraq; cõfusio ꝛrelis quas eis ingeri cõtigerit generet: meminꝰ licere apud sedem magnitudinis tue accusatione cõtra militẽ seu milites presentales depolita cõuentioneq; oblata; eundẽ vel eosdẽ milites criminaliter vel ciuiliter per iussionẽ virorũ spectabiliũ iudicũ vel ducũ inquietare antequã negotiũ ex priori actione priozeq; cõuentione finẽ legitimum sortiat. Idẽq; versa vice obseruare vt si quidez miles seu milites presentales, puisione viri spectabilis ducis incusati admoniti fuerint licẽtia denegetur agenti: postulationẽ seu accusationẽ in iudicio tue sublimitatis cõtra eundẽ militem vel eosdẽ milites deponere. Nec si eũdem vel eosdẽ tam criminaliter quã ciuiliter obnoxios esse fir mauerint; facultatẽ eidẽ agenti superesse separatis intentionibus suis pro criminalibus qui dem tue celsitudinis iudicium; pro ciuilibus autẽ viri spectabilis ducis sublimitatẽ seu versa vice occupare.

¶ Si quis vero ad buiusmodi tã audacissimũ tanquã equitati cõtrarium conamẽ prosiluerit eũ pro pecuniarijs quidẽ negotijs factura litis z ꝺanoꝝ q̃ vitio eius cõtigerint solutiõe precelli. Pro criminalibus autem qua si calumniatoꝛ in coniectũ: legum aculeos sentire.

¶ Dispositiones aũt ante latas non ad imminuendã potestatẽ magisterie per orientẽ administrationis: sed pro tuitione locorũ ac securitate publica noscimur prestitisse. Cum non dubium sit ipsos etiam duces quibus fortissimi pesentales milites parere precepti sunt; subeadem excelsa potestate esse constitutos.

Iam collatores. Hec lex habet quinq; partes principales. Secũda ibi. vt aũt. Tertia ibi. erit aũt. Quarta ibi. quib' viris. Quinta ibi. qñ vo. In principio facta ornata, iusta q̃ pfatione statuit vt milites de diuersis numeris q sint i oriẽtis pub' cõstituti. obediãt ducib' eoz z poſsint quenire ciuiliter vt criminaliter nõ solũ cora mgro militũ coz vt olim statutũ erat, sz etiã cora pfectio pretorio z ducib' eoz hoc vsq; ad ver. eo tẽp. quẽ ver. z se quẽ. illustris scientie dñs Odofred' scripsit se nõ intelligere. qd ego dicẽ q nec eodo nec fred' sus, sz a dñs Ang. ꝺ bar. sup hoc mi scripsit. Ut posset dici q̃ intrẽtio hui'. i. esti. vr cũ hodie milites nõ cora mgro militũ sint quenieꝺi solũ, sed etiã cora pfecto pretorio vt pdixit. ne propter hoc militia deesse videat, z milites aliqua dãna sustineãt, qz causis militarib' erat antea solitũ delegari z cõmitti cauſas mgro militũ aut aliqua pceptra mittit sibi. nũc ex hac le, talia delegatiõis aut ala preceptra p officiũ pfecti pretorio. de cetero nõ mittãt ad officium magistri militũ, sed ad duces exercit' inhesuros. i. qz eoꝝ officio z his pceptis seu mãdatis eẽdis valde inherere tenent, qui quidẽ duces rã per se q̃ per aditores suos obseruare debẽt iudices. i. officiales pfecti pretorio z curare vt impleant iussiones eozũ. Et hoc vsq; ad ver. licẽtia. ibi dicit q̃ si forte p rationi ipetratione appitoris. i. ꝺ officiales pfecti pretorio ad rñsum. i. rescriptu seu mandatu z pceptis impetrandũ nõ contingerit repiri. licet his qb' expedit adire magistros militũ z ab eo ipetrare rñsum. i. rescriptu atq; mãdatũ. Ad duces exercit' maxie pro cauſis emergẽtibus q mãdata hmõi solicite exequẽtur, z hec duces nõ solũ p propos aditores sed etiaꝫ p alios exeq; poterũt, z duces seminicẽ adiunare tenẽt in executionib' rationis mandatoꝝ vr sic nec publicis nec priuatis cauſis abesse videãtur. nec super hoc expediet mãdata specialia singulis ducib' p apparitores, i. officia. pfecti pretorio dirigi. sz singuli debebũt in executiõe hmõi se iuuare sine alio speciali mãdato eis, ppter ea dirigẽdo, ne p multitudinẽ talium mãdatoꝝ aliqua dãna cõtra milites augeant. (Collatores) q annalia tributa cõferũt. vt no. in aut. vt iud. sine quoquo sit. in pun. (Quos oportet) z in singulis oportet rempub. gubernari, z in nullo deffici nec dũ principes vnã partẽ tueat reliquas deserat sm Tull. j. de offic. vide. ff. vt digni. oz. ser. l. ij. ibi administratores. (Bilpẽdiũ) dannũ, detrimẽtũ. (Perpetui). i. ppetuo. vel valde pati. z habes idẽ verbũ. §. de obseq. pa. p. l. libertos. (Properãtes) in bonis q dẽ agẽdis nulla debet esse morositas. ſſã lesionis gen' ẽ. pretura tardare, nec possumus extimare iocũdũ q̃ ingrata fuerit dilatioe suspesum dicit Cassio. ij. var. gl. epi. Et dicas q̃ apperat q vnũquodq; trã fit mature. Ita Sueton'. lib. ꝺ. xij. cesarib'. August' crebro dicebat satis celeriter fieri qꝺquid bene fit. Et illud catõis. Sat, cito fit. Et bene dicit Hieron' q. ad Eliodo. episcopũ festinat vero qui fimul multa incipit nec perficit. de quo. j. de curſu pu. lege hijs (Diligentissimos) hec verior al's dediligentissimos. (Presentalibus) qz dẽt ei esse pseutes. (Ducũ). i. tribunoꝝ. §. ꝺ domesticis z ptect. li. vel quorumcũq; alioꝝ, vt sunt magistri militũ, z alij. Ita hoc nomẽ ppriẽ gruunt hijs q̃ presunt exercitui a ducꝺo. licet forte melius diceretur gubernatores ar. ei' q̃ not. ff. ad. l. aquil. quẽadmodũ. §. si nauis. De bẽt emoꝛdines instruere, tẽpora ostẽdere, z tramites p quos sit eũdũ manifestare in ꝓhemio digestoꝝ. §. ij. vt nihil ex militari arte relinq̃tur ignotũ, vt ibi. Hijs aũt cessantib' z exercit' z populi corruũt. ff. loca. li. querit. §. ij. z puer. §. j. vbi nõ est gubernator ppls corruit. Sal' aũt vbi multa cõsilia, hij ergo duces veri' z utili' pugnãt. vñ Ouidi'. xiij. meth. Quippe manu fortes nec fũt tibi marte secũdi. Cõ filijs cessere meis, tibi ꝺegtra bello Uritan genĩũ est q̃ eget moderamine nostro. Tu vires sine mẽte geris milꝛi cura futuri est. Tu pugnare potes, pugnãdi tẽpora mecũ. Eligit atrides. tu tãtũ corpore p ba ad aia des. Ulos animo, quãto q̃z raẽ q tẽperat ãeit. Remigis officiũ, quã cemto dux milite maior. Tãtũ ego ex supero, nec nõ i corpore nr̃o. Decrora sunt potiora manu, vigor ois in illis. Pro hijs aũt erũt q̃ salute honesta mors a militib' ẽt appetẽda. vt ait qntil. in apes paupis. p pe fi. Sal' em subiectoꝝ poli deũ ex illoꝝ incolumitate ꝑẽdit. p ducẽpo gl. ꝺixi. fi papa. a's ducẽ periculo deseri vel nõ. pregit cũ potest. illo neste mori occiso capite puniẽꝺ' ẽt. ff. eo. l. iij. §. fi. q i ol. p forto logtur, habeꝫ ꝺebẽt esse eũ ac si ipm occiꝺisset. c. tit. oẽ delictũ ppe fi. immo z ois cõtumacia parati. Z ipm ducẽ cõmissa p milites. capite puniẽꝺa est. ea. l. §. j. Si qs etiã deserat expeditas para. ij. ducis belli eaꝺẽ pena ꝺãnat. eo. titu. q exeubias. z. j. Reg. xxv. Unit dñs qñ filij mortis estis vos, qñ nõ custoꝺictis dñm vestrũ. Ꝺe aũt sit offin ducis in bello habeẽ. e. l. officiũ. §. officiũ. z scripsi. §. ea. l. tribuni. Utrũ aũt duces belli q hodie dñr capitanei ad guerrã possint indicere treugas z inducias. de qbus. ff. de pactis. reuer. postliminiũ. §. in ducie. Prime qꝺem sunt in longũ tps. Sede in breue. vt ibi nota. Et verũ possint aliquos in fedus z amicitiã recipere. de qꝺ'. e. ti. no dubito. q vnio possunt hodie dici vel ligue videt q̃ sic, vt. ff. ꝺ pac. cõuentionũ. cũ ibi nota. Ad q̃ facit plura ex his q. §. scripta sunt, Et cõtra q̃ non vt patet exeplo Josue q gabaonitis hostibus popult israel nõ solus, sed vna cũ principibus ppli se curitatem dedit, z cũ eis treugas egit. xxij. q. iij. innocens z latius.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Josue.ix.cuius exemplo sequenda sunt.vt plene scripsi.ſ.de decur. exemplo sic ꝛ fed⁹ habitū per Mancinū cōſulē Romanoꝝ cū numantinis,senatus (quia sine eius auctoritate actum fuerat) dissoluit, ipsum mancinū dedi mſi.ff.de le.l.ſi.ſ.h.ꝛ plenius ponit Orosius.v. a.f aug. ¶Videtur distinguendū aut expedit hoc fieri ad cōmodū ꝛ honorē eius cuius bellū geritur.ꝛ hoc certū est aut nō expedit.ꝛ hoc similiter certū est.aut est dubiū. Primo casu tenet qđ per ducē belli actū est.Secō casu nō tenet.ar.ſ.de pac.pactū procuratoris ꝛ de ad mi.curo.nō omn.ꝛ.ff.p emp.qui tutōſ.tutor.Tertio casu similiter tenet si qđ dux procedit in hoc bona fide,nec vlla prius male geste rei eius culpa pcessit.ar.ff.de ad.mi.tut.cū plures.ſ.j.h.ꝛ.ii.vnde Romani arguunt ꝙ fed⁹ actū ꝑ dictū mācinū irritū fecerint vt ibi dicit Orosius.Similiter ꝛ ꝙ fedus habitū cum samnitaribus apud furculus cādinas,proconsules.vt ibidē dicit in.iij.vbi ait inter cetera.Hodie Romani aut olim non essent,aut samnio dūante,seruirēt si fidem federis quam sibi seruari a subditis volunt ipsi samnitibus obseruassent.(Jussionib⁹) siue iudicialibus,siue extra iudicialibus que ad bellū pugnam vel prelia spectant. Hȳs nāq; iussionib⁹ summe parendū est.ꝛ si quis contennat eas etiā si rem prospere gesserit, capite puniendus est.ff.eo.l.iij.ſ.in bello. Ex tali quippe obedientia victoria sequit,ꝛ satis iperij gloria parta est.vn Quint.in milite mariano.Si vere extremus imperiū populi Romani ad hanc diē militari disciplina stetit,non em nobis aut multitudo maior est ꝙ ceteris gētibus,aut vehemētiora corpora ꝙ vel hȳs ecce in cimbris aut maiores opes ꝙ locupletissimis regnis aut mortis cōtēptus facilior ꝙ plerisq; barbaris cām vite nō habētib⁹, principes nos facit seueritas institutoꝝ, ordo militie amor quidē laboris ꝛ quotidiana exercitatiō assidua belli meditatio. Ytaq; plus pene moribus ꝙ viribus vicim⁹ cum captiue quoq; sctē habeoant ꝛ cōtumelia etiam hosti aberat.Que oīa longa supe nobilitatis interimissa luxuria tui nobis mores retulerunt ꝛ facit quod supra protine scripsi.ſ.Si in bello sepius vindicatū fuit in eos qui contra imperiū in hostē pugnauerant,quitq; tardius reuocari plio excesserant ꝙ qui signa relinquere,aut pulsi loco cedere ausi erant.vt refert Saluitius in catilin. Militaris est quippe discipline tenacissimum vinculū in cuius simul ac tutela serenus tranquillusq; beate pacis status acquiescit vt ait Val.lib.ij.c.ij.in princi. Disciplina siquidē militaris acriter retenta principatum Italie Romano imperio peperit multarum vbiq; magnorum regum validissimarum gentiū regimē largita est,fasces pōtici finus patefecit,alpium tauriq; mōtis cōuulsa claustra tradidit. Ortūq; e parunla Romuli casa totius terrarū orbis fecit columē. vt ibidē in fi.(Ut quicquid.)ver. (Emerserit)extraneneri,ex surrexerit.(Presidio)ſidiū est alicui loco vtile positum auxilium qđ ab exteris datur fm Pap.(In proximis)facit.ff. de of.pfect.augusta. l.j.ver.erat.ꝛ.ff.de of.pfefe.pr.affr.l.in nomine dñi.ſ.postꝙ.ꝛ.j.pr. cum dicit innicem.ꝛ quod ibi dicam ꝛ.vij.q.j.illud.ibi habeat vicis Superios ni solaminis adiutorem. Ad idē,ff.de auct.pre.clarū. Debent qppe res adiu magistratus officiales ꝛ presides mutuum auxilium ꝛ cōsilium pro uicem de gubernatione subiectoꝝ impendere,in oibus cōcordare,ac opē sibi bēt esse cō ferre vicissim.ꝛc.di.precipimus.ꝛ.c.fin.vnde Las.ꝛ.varia.epistol.iij. cordes ꝙ Astra celi ipsa mutuo regunt, auxilio ꝛ vicario labore participata tranquilli mūdo sua lumina administrāt,ipsi quoq; homini duplices man⁹, so tate subie ctorum. cias aures,oculos-geminos diuina tribuerunt:vt robustius perage retur officiū quod duoꝝ fuerant societate complēdum. Nutrienda est ergo potissime cōcordia magistratuū in republica. Nam bonos mores vel malos mores nō faciunt nisi boni vel inordinati amores fm Aug.epist.cxxviij. Pro hoc faciūt plura ꝙ ponit Ambrosi⁹.iij. de offic.c.iiij.ꝛ vide que scripsi.ſ.de exactori.ꝛ executor.l.ij.in verbo vsurpare.(Jta.)ſ.Sententiꝝ literis citatoriis.ſ.de prori.sacr.scri. in sacris.iij.in prin.cum concor. (Preceptionibus) siue scriptis habitis.eo.ti.hac.l.in prin. (Excelse)valde celse,elate,imense,alte,eminentis fm Pap.(Eo.ſ.)ſ.seu.ver.(Observando)custodiēdo.(Responsum) hoc verbum eo ꝙ ambiguum in intellectu huius dicti.ꝛ sequentium difficultatē ingerit.Videtur aūt ꝙ possit pro relatione poni.vt.ſ.de exhibend.re.l.i.Vel melius pro rescripto seu mandato vt predixi.Ad hoc,ff.de castren.l.j.ꝛ.l.iij.in prin.de transact.vt responsum ꝛ in aut.de man prin.ſ.ꝛ nō permittere,ibi ꝛ rnsum nō dabimus.(Huc.)i.hoc tempus.(Inhesuris)alias inhesurus. vt dicit gl.alias in mensuris,ꝛ hoc similiter difficultatem pro intellectu huius legis induxit.(Mittatur)nō expulsit quis vel quid. (Eos)al's eosdem.(Judices.) i.officiales pfecti pretorio. (Eorum) iudicium. (Implere)curaturis.(Licētia.)ver.(Eis)alias ei.(Presentalis) alias presentialis,ꝛ est cōmunis. (Dispositione)lege.(Cuius.)verſ. (Inuicem)facit,ff.de of.pfefec.preto.affri.l.ij.ſ.postꝙ vero deo.extra de treu.ꝛ pace.c.j.ꝛ.xxiij.q.v.principes cum sequentibus.xj.q.j. sicut enim.iij.qō.j.nulli.ꝛ quod scripsi,ſ.eod,in verbo in proximis. (Ad singulos.)ver.(Nec.)ver.(Multitudinē)vnde spargi dicitur ꝙ per plures administratur.ff.de admini.tutoꝝ.ſi plures.ſ.apparet. ¶Ut autem. Casus. Statuit vt cum citantur milites ciuiliter,aut criminaliter executores non exigant,nec etiam ab eis volētibus accipiant plusꝙ vnū solidū nole sportulaꝛ.cū vero vniuersitas ipsius numeri,puta legio vel cohors citatur duos solidos executorib⁹ soluent.Et cum vniuersitas ipsa cōuenīda est iusticet duos primates ipsius numeri citari q ab initio ,pterea sunt eligēdi.ꝛ ipsa electio in scriptis rediligenda est,ꝛ syndicus ab ipsa vniuersitate ordinabit qui etiā in criminali cā respondeat. Cum aūt litigant minutes vel syndici eoꝝ cōza ducibus in ingressu litis dabūt vnū solidū que summa cōferenda est ꝑ salario nisi exceptoꝝ ꝛ adiutoꝝ omiq; ducū. Apparitoribus aūt ꝛ principalib⁹ ipsoꝝ apparitoꝝ vt sunt hodie consetabuli nihil exinde preepturis quas etiā sportulas dabāt aduersarij militū vt equalitas obseruetur.(Omnibus.) Habes idez verbū.ſ.de hȳs q sub mō.ꝛ de epi.ꝛ cle.ſi qs presbyter. Et expone.i.in omnem ptem.vel in oībus modis sic ponit multifariā.i.multis modis.ff. de incē.rui.nau.ne qđ.in prin. Alias est plurifariam.ff. de iur.immuni. semp.ſ.pe. De dictione oino.vide quod no. Arcipi. de elec.l3 canon. li.vj.(Moderādā)tēperandā q̄ a modo ꝛ tēperie dicit. Et ex hoc ꝓbo ptz ꝙ moderatio ad diminutione ptinet. Ad hoc vide quod plene de moderatione scripsi ſ. de ca.lar.tut.l.iij. in verbo moderatoꝝ. (Et iubem⁹).ver.ibi ponit moderationē eius quod dixerat. (Hec ipsis)alias est nec ipsis executorib⁹.(Rusum)forte,sliteris rusalibus in quibus cōtinetur exemplū epistole citatorie. (Aduiorib⁹)quos ducebāt forte secū executores , cū ad citandū irent eo ꝙ nō cōmode ad hoc soli ꝓcedere poterant. (Pertinere)hoc ad ciuiles causas referendū est.(Molūtate)offerentibus. Nota illud offerri dicit quod spōte dat.vt.j.de merat.denorū.in fi.cxxij.q.v.tunc saluabitur.ꝛ vltro.ff.de legat.iij.fideicōmissa.ſ.si rem.ꝛ.ſ.de iur.emphi.l.ij. Ad qđ est.ff.de ope.noui nun.stipulatio.ſ.j.ꝛ de lege cō. si fundus.ſ.vlti.de fideicom.li.si qs rogatus.ſ.de luit.pig.l.ſi.Nā ꝛ alias exponit offerre.i.dare.ff.de do.prele.vroꝛ in prin.Econtra ꝙ sit opus interpellatione.ff.quoꝛe.l.ſi.ſ.i.ꝛ vt in posſ.le.l.j.ſ.non exigit.verſ.non tamē. Prosunt hec scīri ꝑ determinatione qōis antique,vez an libellus tacite possit omitti.ꝛ dicit gl.ſ.de lit.contest.aut.offeratur. in fin.ꝙ non tacite pōt,etōsse nō. Alij dicūt ꝙ expresse pōt.ſ.de prinil.scho.quo ꝛ tiens.a i fi. Alij ꝙ expresse nō pōt.ſ.de iura.calū.l.ij.ſ.sed qꝛ. Nā in mitti, teresť etiā iudicantis libelli ꝛ offerri cū iurta ei⁹ tenoꝛe ista sit dicta da.ſ.de fideic.li.l.ſi.ꝛ.ff.cōi dividun.vt fund⁹. Jtē tacite nō ex eo ꝙ lex vult illū offerri.d.aut.offeratur ꝛ sic nō exigit:vt hac.l. cū cōcor. Et hoc ptz.in aut.de exhi.re.ſ.sancimus.vbi dicit modis oibus offerri libellū.ꝛ qꝛ cassat litis contestatio secuta nō oblato libello ꝛ bē approbat ibi Jaco.de bel.ꝛ rūdet contrarijs hoc etiā approbat extra de libel.obla.c.i. vbi etiā ptz ꝙ libellus dz esse subiectioē man⁹ ppie roboratus.Et ad id quod dicit modis oibus facit qđ no.Arbi.de dictione oino.de reli.do.c.j.li.vj.ad fi.ꝛ de dictiōe penitus.e. li.de sen.excō.romana.in gl.ꝙtus ita ꝛc.Sic etiā litis contestatio re mitti non distinguendū vt scripsi.ſ.de prinil.scho.l.ſi.ſ.vlt.i verbo cognoscī.Vel dicas vt no.Ly.ſ.de lit.cōtest.aut offeratur.q.xj. (Jta vt.) ver. (Universitas) q̄ dicta est ab vnitate eo ꝙ in vnū colligatur fm Pap.seu vertat.quēadmodum rota in asse vertit. Nā ꝛ collegio deficiente.in vno residet ff.quod cuiusq; vniuer.no.sicut.ſ.vl.De quo plene vide extra de postul.pla.gratū. Talis quidē ꝛ ois vniuersitas non vī probabili rōne subsistere nisi eā magnus differentie ordo cōseruet.ita vt minores prioribus reuerentiā exhibeant,priores minoribus dilectionē impēdant.ꝛ vera cōcordia fiat ex diuersitate contestatio ꝛ recte officioꝝ geratur administratio singulorū. vt hec legū tur.lxxix.di.c.vlti.Sic etiā ab vnitate exordiū proficiscit.cxiij.q.j. loquit. Et nota ꝙ sub nole ciuitatis,aut castri nō cōtinent ipsarum vniuersitates.vt scripsi.ſ.vt rust.ad nu.ob.Quoc.l.j.ibi extra muros. Qui sunt vocādi cū agit aliquid in ciuitate vel collegio spectās ad cōmodum vel incōmodum vniuersitatis.no. Jnn.extra de ope.noui nun.cū ex iniuncto. (Principiorū.) que sunt collectiones in litum. (Monenda.)i.citanda. Et nota ex hoc ꝛ eo quod supra dicit pro criminalibus causis etiā si ex publicis causis ꝛc. ꝙ pōt vniuersitas criminaliter accusari.lz contrarij notat Jnno.extra de symo.dilectus. ꝛ de sen.excō.grauē.ꝛ Butl.in Spe.de accusato.ſ.vlti. Et in regno est expedituꝝ ꝙ constitu.gūalia iura.ꝛc. (Duplicata.) Nota hic ar.ꝙ in causis vniuersitatum debēt duplicate solui sumpt⁹ litis. Sic ꝛ salaria aduocatis. sed hoc verū in vniuersitate huiꝰ militie rēporalis, vniuersitas militie clericalis soluit tīn quātū singularis ꝑsona ꝑstat. in aut.de sanc.epis.ſ.sportularū.ꝛ.ſi vero pro vna. (In hȳs.)verſic. (Primates)priores. (Publicata)oibus nota facta. Et no.ꝙ capitanei ad guerrā,mareſcali,comestabuli.ꝛ alie ꝑsone officia gerentes in bello:debēt citari publice,ꝛ alīs non esse. (Conueniri) citari,moneri. Et no.ꝙ cū citāda est vniuersitas sufficit ꝑmares seu rectores eius conueniri.Nō est em citatio singulorꝝ aurib⁹ inculcāda.xxj.di.qđ dicitis.xij.q.ij.q ex humana.extra de postu.pla.c.i.ad hoc.ſ.ti.ij. pnunciatiū ibi cū dicit tribunos vel comites,vbi etiā de Ƀ scripsi.ꝛ.ſ. de leg.l.pe.in fi.ꝛ sic intellige qđ nota.ff. qđ cuiusq; vniuer.no.l.j.ſ. quod si nemo.Sic ꝛ in cā filij sufficit patrē citari sicut sufficit citatio facta

Libellus an possit tacite omitti

facta domi.ff.de li.agno.l.j.post prin, quod verū est vbi principalis copia non habetur vt ibi.Sed dic meli⁹ vt scripsi.d.l. pmincialiū. ꝛ.d.l.pe.Hoc aūt scias ꝙ postꝙ vniuersitas cōstituit syndicum ꝛ admissus est sufficit eum postea in singulis actibus citari ꝛ requiri . vt ff.quod vi aut clam.l.aut qui aliter.ver.ꝛ si forte. Et vide qđ ibi no. extra de dolo ꝛ cōtu.causam.ꝛ qđ ibi scripsi.ſ. de prin.agen.inre.l. si.in verbo procuratores.(Sindico.)ver. Et nota hoc iure constitui syndicum seu defensorem in cā criminali,etiam publici criminis. Ad idem.ſ.de epis.ꝛ cleri.l.placet,regulariter cōtra.ff.de pu.iudic.l.pe. ſ.ad crimen. Fallit in casu huiꝰ.l.ꝛ in alijs quos ponit Bul. in spe. de ꝓcur.ſ.j.verſ.sed ꝑcedens. ¶Et sic patet ꝙ vniuersitas pōt criminaliter accusari. Ad idē facit.xij.q.ij.eps.ꝛ quod ibi not. pōt em delinquere sicut ecclesia interdum adulterat.v.q.j.sicut. Quidā aūt canonistę dixerunt contrarīū,qꝛ non pōt excōicari,xxiij.q.iij. si habes.de sentē.excō.romana.ſ.vlti.li.vj.nec dolum pōt cōmittere,nec etiā cōsentire.ff.de dolo.sed si ex dolo.ſ.j.de lib.vni.l.j. Jtē qꝛ patia se defendere dz,ac in criminalibus causis principales debent adesse persone.ff.de pu.iudi.l.pen.ſ.ad crimē.v.q.iij. in criminalibus.extra de accu.veniens. Contrarium verum est vt hic patet. Alīs dicit ꝙ ꝛ vniuersitas non possit accusari,pōt tn inquiri de ipsius excessibus ꝛ pōt puniri. Sed illi plus veniūt puniēdi quos cōtat magis causam cōmissi criminis ꝓbuisse. Ad hoc extra de symo,venīes.ꝛ.c.dilect⁹. vbi de hoc.ꝛ de cle.excō.ministr.latores.xxv.q.ij.ita nos. ¶Verius est ꝙ pōt etiam accusari vt ꝓcitū est,qꝛ ꝛ delinquere pōt.ꝛ ideo puniri pōt diuersimode fm criminis qualitatē , vel ꝙ sniam interdicti. Ad hoc extra de postul.c.j.de of.deleg.sane.de spon.non est. Aut ꝙ deiectione.extra de cleric.vel mo.relatū. Aut ꝙ cōmertū adoptione. ſ.vicinoꝝ locorum ad hoc.extra de heret.ad abolendā.ſ.j. Aut per sedis ēpalis ꝓuationē ibidē.ꝛ.d.c.ita nos. Aut certe pecunie condemnationem.ad hoc extra de iniur.olim. Aut per infligendā exēcōicationem illis exceptis quos cōstiterit innocētes.ꝛ fm hoc intelligē qđ dz excōicari nō posse vniuersitatem.ſ. innocētes de vniuersitate. Jtē qđ dicitur vniuersitatē non posse cōsentire, nec dolū cōmittere. supple facile,sicut illud quod raro fit vī fieri non posse. Juxta illud. Si sacerdos peccauerit qs ozabit ꝙ eo.l.di.alienū.de pēn.di.ſ.ꝓ. test.ꝛ no.ff.de dolo.sed si ex dolo.ſ.j.vbi dicit gl. ꝙ eo ipso videntur municipes ratum habere delictuꝝ cōmissum ꝙ rectores eoꝝ.ſi id qđ puenit ad eos ex delicto illoꝝ non cōstituunt. Quod etiam dicit in criminalibus causis debere principales ꝑsonas adesse , verum est si agatur ad penā que relationē excedat ad hoc.ff. an per aliū ꝛau.ap. l.j. Aut contra vniuersitatē inquantū vniuersitas ad rales penas non agitur,sed ad alias vt ꝓdixi,ꝛ hoc iure canonico. Nam de iure ciuili quid ex hoc obtineat plenius dicetur.ſ.de exactor.ꝛ executor.l.iij.in verbo procuratores.(Sindico.)ver. Et nota hoc iure constitui syndicum seu defensorem in cā criminali,etiam publici criminis. Ad idem.ſ.de epis.ꝛ cleri.l.placet,regulariter cōtra.ff.de pu.iudic.l.pe. ſ.ad crimen. Fallit in casu huiꝰ.l.ꝛ in alijs quos ponit Bul. in spe. de ꝓcur.ſ.j.verſ.sed ꝑcedens. ¶Et sic patet ꝙ vniuersitas pōt criminaliter accusari. Ad idē facit.xij.q.ij.eps.ꝛ quod ibi not. pōt em delinquere sicut ecclesia interdum adulterat.v.q.j.sicut. Quidā aūt canonistę dixerunt contrarīū,qꝛ non pōt excōicari,xxiij.q.iij. si habes.de sentē.excō.romana.ſ.vlti.li.vj.nec dolum pōt cōmittere,nec etiā cōsentire.ff.de dolo.sed si ex dolo.ſ.j.de lib.vni.l.j. Jtē qꝛ patia se defendere dz,ac in criminalibus causis principales debent adesse persone.ff.de pu.iudi.l.pen.ſ.ad crimē.v.q.iij. in criminalibus.extra de accu.veniens. Contrarium verum est vt hic patet. Alīs dicit ꝙ ꝛ vniuersitas non possit accusari,pōt tn inquiri de ipsius excessibus ꝛ pōt puniri. Sed illi plus veniūt puniēdi quos cōtat magis causam cōmissi criminis ꝓbuisse. Ad hoc extra de symo,venīes.ꝛ.c.dilect⁹. vbi de hoc.ꝛ de cle.excō.ministr.latores.xxv.q.ij.ita nos. ¶Verius est ꝙ pōt etiam accusari vt ꝓcitū est,qꝛ ꝛ delinquere pōt.ꝛ ideo puniri pōt diuersimode fm criminis qualitatē , vel ꝙ sniam interdicti. Ad hoc extra de postul.c.j.de of.deleg.sane.de spon.non est. Aut ꝙ deiectione.extra de cleric.vel mo.relatū. Aut ꝙ cōmertū adoptione. ſ.vicinoꝝ locorum ad hoc.extra de heret.ad abolendā.ſ.j. Aut per sedis ēpalis ꝓuationē ibidē.ꝛ.d.c.ita nos. Aut certe pecunie condemnationem.ad hoc extra de iniur.olim. Aut per infligendā exēcōicationem illis exceptis quos cōstiterit innocētes.ꝛ fm hoc intelligē qđ dz excōicari nō posse vniuersitatem.ſ. innocētes de vniuersitate. Jtē qđ dicitur vniuersitatē non posse cōsentire, nec dolū cōmittere. supple facile,sicut illud quod raro fit vī fieri non posse. Juxta illud. Si sacerdos peccauerit qs ozabit ꝙ eo.l.di.alienū.de pēn.di.ſ.ꝓ. test.ꝛ no.ff.de dolo.sed si ex dolo.ſ.j.vbi dicit gl. ꝙ eo ipso videntur municipes ratum habere delictuꝝ cōmissum ꝙ rectores eoꝝ.ſi id qđ puenit ad eos ex delicto illoꝝ non cōstituunt. Quod etiam dicit in criminalibus causis debere principales ꝑsonas adesse , verum est si agatur ad penā que relationē excedat ad hoc.ff. an per aliū ꝛau.ap. l.j. Aut contra vniuersitatē inquantū vniuersitas ad rales penas non agitur,sed ad alias vt ꝓdixi,ꝛ hoc iure canonico. Nam de iure ciuili quid ex hoc obtineat plenius dicetur.ſ.de exactor.ꝛ executor.l.iij.in

Universitates delinquere ꝛ criminaliter accusari potest,

Universitas an possit constituere syndicum ad accusandum.

verbo ꝓcuratores. Scias etiā ꝙ tunc vniuersitas dicit deliquere cū ꝙ aliquod signū vniuersale apparet eos qui sunt de ipsa vniuersitate cōmuniter deliquisse.extra de elec.j genesi.circa mediū.ꝛ.ff. de pec. quā tuberonis.ſ.scire.vt si cāpana sonata dicit gl.ff.de dolo.sed si ex dolo.ſ.j.ibi videas. Vel qꝛ in cōmuni de hoc tractauerit sicut dicit in alienatione rei ecclesiastice. Pro quo vide quod no. Jo.an.de re. ec.nō alie.c.j.li.vj.in verbo tractat⁹. Vel qꝛ maior pars cū signis officialibus ꝛ ministris ad id ꝓcedēs.ff.de regu.iur.aliud.ſ.referetur. de.ꝓcur.ſ.j.verſ.sed ꝑcedens. ¶Et sic patet ꝙ vniuersitas pōt criminaliter accusari. Ad idē facit.xij.q.ij.eps.ꝛ quod ibi not. pōt em delinquere sicut ecclesia interdum adulterat.v.q.j.sicut. Quidā aūt canonistę dixerunt contrarīū,qꝛ non pōt excōicari,xxiij.q.iij. si habes.de sentē.excō.romana.ſ.vlti.li.vj.nec dolum pōt cōmittere,nec etiā cōsentire.ff.de dolo.sed si ex dolo.ſ.j.de lib.vni.l.j. Jtē qꝛ patia se defendere dz,ac in criminalibus causis principales debent adesse persone.ff.de pu.iudi.l.pen.ſ.ad crimē.v.q.iij. in criminalibus.extra de accu.veniens. Contrarium verum est vt hic patet. Alīs dicit ꝙ ꝛ vniuersitas non possit accusari,pōt tn inquiri de ipsius excessibus ꝛ pōt puniri. Sed illi plus veniūt puniēdi quos cōtat magis causam cōmissi criminis ꝓbuisse. Ad hoc extra de symo,venīes.ꝛ.c.dilect⁹. vbi de hoc.ꝛ de cle.excō.ministr.latores.xxv.q.ij.ita nos. ¶Verius est ꝙ pōt etiam accusari vt ꝓcitū est,qꝛ ꝛ delinquere pōt.ꝛ ideo puniri pōt diuersimode fm criminis qualitatē , vel ꝙ sniam interdicti. Ad hoc extra de postul.c.j.de of.deleg.sane.de spon.non est. Aut ꝙ deiectione.extra de cleric.vel mo.relatū. Aut ꝙ cōmertū adoptione. ſ.vicinoꝝ locorum ad hoc.extra de heret.ad abolendā.ſ.j. Aut per sedis ēpalis ꝓuationē ibidē.ꝛ.d.c.ita nos. Aut certe pecunie condemnationem.ad hoc extra de iniur.olim. Aut per infligendā exēcōicationem illis exceptis quos cōstiterit innocētes.ꝛ fm hoc intelligē qđ dz excōicari nō posse vniuersitatem.ſ. innocētes de vniuersitate. Jtē qđ dicitur vniuersitatē non posse cōsentire, nec dolū cōmittere. supple facile,sicut illud quod raro fit vī fieri non posse. Juxta illud. Si sacerdos peccauerit qs ozabit ꝙ eo.l.di.alienū.de pēn.di.ſ.ꝓ. test.ꝛ no.ff.de dolo.sed si ex dolo.ſ.j.vbi dicit gl. ꝙ eo ipso videntur municipes ratum habere delictuꝝ cōmissum ꝙ rectores eoꝝ.ſi id qđ puenit ad eos ex delicto illoꝝ non cōstituunt. Quod etiam dicit in criminalibus causis debere principales ꝑsonas adesse , verum est si agatur ad penā que relationē excedat ad hoc.ff. an per aliū ꝛau.ap. l.j. Aut contra vniuersitatē inquantū vniuersitas ad rales penas non agitur,sed ad alias vt ꝓdixi,ꝛ hoc iure canonico. Nam de iure ciuili quid ex hoc obtineat plenius dicetur.ſ.de exactor.ꝛ executor.l.iij.in

Universitas an possit constituere finditum ad accusandum.

dicus nō accusabit nole vniuersitatis, ſz suo, exemplo tutoris.ſ.qui accuſ.nō pos.l.ij. Ad hoc multas rōnes adducit. Prima est regula dicti.ſ.ad crimen. Secūa qꝛ deficeret pena criminis in accusante. Nā sua calūnia nō est,qꝛ suo nole non accusat. singuli etiam de vniuersitate non,qꝛ singulorū nole nō accusat.xij.q.ij.qui mandauerit. Vniuersitatis non,qꝛ non vī capaꝛ pene,de quo vide plenius.ſ. de exac. ꝛ execu.l.iij. ibi prioribus. Ad hanc.l.respondet:vt.ff. dixi. Jdē etiā tenet Dy.in quadā sua qōne q̄ incipit quidā sindicus. De hoc etiaz satis no. Ly.ſ.qui accusare nō pos.l.ij.q.iij. Jn regno est expeditum ꝙ pōt per consti.gūalia iura.vbi statuit ꝙ tam ad accusandum quā ad defendendū constituit sindicū. Et idē in mulere coniugata constituitur per constitutionem eandē. Qualiter aūt eo casu formari dz procuratorium instrm? Rūdeo vt ipsum crimē ꝛ persona que dz ac cusari clare ꝛ singulariter in ipso procuratorio exprimantur.ad hoc. ff.de procur.non solum ad fi.ibi notatim.ꝛ.l.seq.post prin. Deturqꝛ sibi speciale mandatum iurādi corporaliter in alam constituentis ꝙ ipse cōstituens credit ipsum crimen expressum verum esse , ꝛ se illud posse ꝓbare.vt patet in simili.de elec.procurator.li.vj. vbi autem post litē contestatam ꝛ prestitum a principali de calumnia iuramentum ad ꝓsecutionē ipsius accusatiōis cōstituit procurator, lz ipsum iuramentū sit prestitum,iterū tū prestandū est per ipsum procuratorem in ala sua vt sureē calumnia,etiā si a principali quid ponere . qđ respondere, quidve agere debeat sit instructus.eo.li.de iura.calum. c.ij.ſ.j.ibi hoc habetur expresse. Dico quo est.ff.de procu.qui ꝓpio. in prin.cum ibi no.ꝛ.ſ.de iura.calum.aūt principales.in.ſ.prime gl. ¶Secō qro, an eo casu aduersarius vniuersitatis per procuratorē suū aget cām criminalem? Aī ꝙ sic ꝓpter equalitatē seruandam.ad hoc extra de mu.peti.c.ij.cū ibi no.ꝛ.ſ.de prori.sacro.scri.in sacris. iij.ꝛ qm.cum ibi no. Econtra.ff.de consti.prin.l.j.ꝛ qđ quisq; iuris. l.j.in fi.ꝛ insti.de iure natur.ſ.ꝓhibe. Hoc verius quidam putant qm non tantū in ꝓuilegijs quantū ex cā necessaria talis progatiua conuessa est. Vniuersitas eiū caput nō hz,nec ad penā sanguinis dānari posset,igitur constituit sindicum in quem pōt sua ferri,vnde in causa liberali ex parte actoris pōt interuenire procurator. vr.liij. distin. ex antiquis.non tamen ex parte rei.vr.ꝙ q vj.ſi quando.ꝛ no.d.c.ex antiquis. Et vide quod no. Jnno.ꝛ Ber.extra de symo. dilectus.ꝛ quod no.in spe.de accusa.in fi.ꝛ qđ scripsi.j.de exac.ꝛ execu.l. iij.ibi prioribꝰ. vide qualiter puniant crimina cōmissa per vniuersitatem. ¶Tertio quero quid si citatur vniuersitas tempore messium ꝛ vindemiarum an excipiet de feriis? Respondeo non vt sentit Jnnocē. extra de iudi.significauit.

¶Ultimo no.ꝙ sindicus dz quasi singulorum cām dicens.extra de Sindicis sindi.c.j.ꝛ de proba.licet.ꝛ.ff.de mune.ꝛ ho.l.vniuersi.ſ. defensores vnde dici ꝛ ꝙ cuiusq; vniuer.no.l.j.ſ.quibus.ꝛ aut.ſi. Et cum super posſrioni tur.ꝛ an ꝛ bus aduerse partis sindicus interrogat,absq; iuramēto ramē quid qualiter inde sciat vel credat dicere debet.de testi.e.j.lib.vj.ꝛ hoc pro eo qđ respōdere de facto agitur alieno. Sīlā cum de facto ꝓprio agitur is qui cōueꝛ debeat po nitur tenetur,ꝛ cogit etiaz si super crimine fiant de facto positionis fictionibus respondeo.ff.de re.amo.marcellus.ſ.j. partis ad

¶Quarto quero. Vniuersitas cōstituit sindicū vt hic:sed qđ si cōstituit procuratorē an valeat? Rūdeo qđ facientes pertinaciter in nominib⁹ differentiam dicunt ꝙ non,qꝛ si voluisset de procuratore exhibisset qđammodo hic de sindico dixit:qꝛ hoc nō facit omisse videtur.vr.ſ.de cadu.tol.l.j.ſ.pen. Sed cōtra est.ff.de procur. filiſ ſ.milites.ibi cōem cām oīs sui nūeri.ꝛ est expressum extra.e.tit.quia in causis.ꝛ de iura.calum.c.pen.vbi de hoc. Nā ꝛ constituī procuratoꝛe in cā vbi constituēdus est actoꝛ.extra de dolo ꝛ cōtu.c.vle. An autem possit sine decreto constituī scripsi.ſ.de decre.decur.in rub. (Consuetudo) q̄ in plurimis casibus est attendenda.vt scripsi.ſ.de exact.trib.missi.(Hoc quoq;)ver.(Adiecto) premisse moderatio ni.(Judicio)foro,egamine.(Duciano).i.ducū, militum.(Nihilqz amplius)facit ꝙ eo quod scripsi.ſ.de prinil.scho.l.ſi.ſ.vlt.ibi ꝛ fine vlla.(Ut hmōi)ver.(Rusum)alias rusi.ꝛ melius.(Aduiorum) al's aduiorib⁹.(Exceptorum) al's exceptoꝛis.i.scriptoꝛis autoꝛum.(Nihil)ver.(Usurpare)in mala patre fomitur.de quo vide.ſ. de decu, omnes.ſ.(Principalib⁹)vt sunt hodie cōmestabili apparitoꝝ ꝛ seruientiū.(Observant) i.custodiūt assistētes. Vel dic vt.ſ.de apparl, magistri militum.l.penul.(Apparitionem) i.apparitores . (Jta) ver. ¶Post glo.quia equalitas.adde.ad idem.in aut.de iudi.ſ. ne autem.ibi ꝓuilegijs.ꝛc.et idē no.inſt.qui.ali.licet.ſ.sed hoc etiā in glo.vel sportularum.ꝛ.ſ.sen.rescin.non posse.l.ſi.ꝛ.ꝛj.q.j. si quis cū clerico.ꝛ per Azo.in summa.ſ.de sportulis.in fine.

¶Ext. Casus. Possunt duces militum cum conueniunt milites coram eis habita consideratione negocij vel personaliter de illis cognoscere,vel coram principalibus delegare.(Estimatiōis.) Estimare est apud animuz nostrum. Arbitrari vero iudiciū animi ꝓferre. (Bucum.)Hȳ vocantur in regno mareſcalli exercit⁹, vel capitanei exercitus.(Vel stam)ver.(Vel eoꝝ)ver.(Vicatissimis)cōsecratissimis qs sit per iuramentum qs ꝓbent se non euitaturos mortem ꝓ republica,ꝛ per signa que ꝛ eoꝝ brachijs inferuntur. (Prin

Universidad de Deusto
Biblioteca

cipijs.ff. principalibus vt sunt hodie comestabili stipendiariorum qui sunt minores tribuno, z capitaneo, quinetiam centurione.ff.eo. l. milites.§.irreuerens. Dicuntur aūt comestabuli,q comitiue stabiles debent esse p eos non debent relinquere, sed corrigere z docere. vide quod scripsi.ff.eo.milites.ibi quotidiano z ibi exercito.z.j.tit. ij.l.pe.§.j. ¶ Quibus.Casus. Expedit ad mandatū forte principis aut prefecti pretorio, vel alias duces militū conuocare milites pro faciendā monstra, vel alia causa, statuit vt duces (ne prouinciales in quorum prouincia sunt milites ex tali conuocatione, seu congregatione dispendijs afficiantur) tpe pacis nō conuocēt magnā multitudinem militū. Cum aūt necesse est milites sic vndiq; aduocari debēt modis omnibus abstinere, vt nō inferant dāna possessoribus illoruꝫ locorū per q̄ transituri sunt. z ad que sunt accessuri, z sic computato tempore quo oportet illos ire z redire triginta dies sufficiunt ad id propter quod cōueniuntur. debēt pro ipso tpe ab erogatore necessarias expensas accipere. Quia si oportet eos vltra dies triginta morari, expense illis ministrande sunt in locis ad que ipū peruenerint. (Rūsum) de quo.ff. post prin.ver.e.ſ. (Accessiti) alias acerſiti.i. vocati.z est melior litera sic exponitur.ff.de lega.iij. pāphilo.§.j. ſ fere vtriusq; est eadem significatio sm ¶ Pap. (Vel de locis.) §. (Dispēdijs propter hmōi vocationem seu preceptionē. (Jta.ſ.) verſiculo. (Inſpicere) attēdere, cōſiderare, intus agnoſcere quod intellige.i. pro faciēda monſtra: vt hodie dicimus. (Quandocūq; voluerint.) Nota q̄ stipendiarij tenentur facere monstra qūcunq; duces quos nos capitaneos dicimus, hoc precipiunt. (Non immodica.) i. valde modica. ſ magnā sic exponitur.ff.loca. ſi in lege.§.vis maior. q̄n tpe pacis tute possunt milites a limitibus euocari. (Si vero.) verſicul⁹. (Neceſſitate) inſpectionis. vel alia. (Abſtineant) alienis quippe rebus abstinendum est. in aut. de man. prin. §. sed etiā ſuſcipientes. ſſ. oportet em. ¶ A in hoc est p cipua custodia pacis. lxxj. dist. primatus. In exercitu quippe Romano nō solum virtutem corporis, sed etiā mentis requiri. nec tantummodo fortitudinē in hostem, sed etiā disciplinę nomam spectari. ne crudelis, ne impius, ne insoleus miles sit. ne prede potius quam victorie intentus prout inquit Titus imperator sm eg̃ sippum de bello Judaico. li. v. ¶ Et nota q̄ hic exhortatorie loquit̄ siue pena statuēs eo p propter multitudinem vel mores eorū aptos ad predam vt pūt ab hmōi lesionibus abstinere. Vn Caſſio. v. var. epiſtola Quis his ꝛc. militibus loquēs rex sic ait. Illud necessario cōmonentes vt venientium null⁹ prouenire possit excessus ne possessorum segetes aut prata vastentis, sed suo omni cōtinentia properantes, q; igit̄ exercituales expēſas subimus vt ab armatis custodiatur intacta ciuilitas. Sic etiaz lex alias exhortatorie loquitur. in aut. de nup. §. illud. ver. hanc itaq;. Jubēs eū dicit exercitus procedere p laſciuiā. vt. ff. locati. ex conducto. §. idēq;. z transitus, exercitus, maior vis appellat̄, z sterelitati cōparatur. vt ibi z. e. ti. ſi in lege. §. vis maior. in gl. vide quod scripſi. ē. e. ſi qs. z de paſcu. pu. l. ſi. z facit ad legē. j. ti. ij. l. ſi. ſ. ne opere acolt. exig. l. j. vbi de hoc. z in aut. de man. prin. §. illud. (Et ſi.) ver. (Ipſi) ſic construe ipſi nō cessent ſuſcipere suas expēſas ꝛc. (Collatoribus.) §. z est interpositio. (Sinant.) ver. (Ulteriore) longiore. (Adminiſtrare) als miniſtrari. ſ. a fisco. ¶ Om. ¶ Casus licet milites possint coram pfecto pretorio z magiſtro militum ciuiliter z criminaliter conueniri, nō tū possunt coram altero accusari, z cora altero similiter accusari vel cōuenti. Nec alias coram ducibus inquietari ante finitum negotiū quod ceptum est cōtra eos. Et si milites cora ducibus incusati vel conuenti sunt non pūt his causis pendētibus cora pfecto pretorio accusari, vel conueniri. imo z similes ciuiliter z criminaliter vni, z eidē dicatur obnoxius, nō pōt ciuiliter in vno, z criminaliter in alio litigator admitti. Qui aūt cōtrafecerit ciuiliter z criminaliter agendo punitur. Et q̄ dicta sunt nō sunt statuta ad minuendā potestatē magistri militū q̄m z duces qb⁹ nūc p hāc legē potestas militū data est ipſis magistris militū sunt subiecti. (Accuſatione) q̄ in ſcriptis faciēda est. ff. de accu. libellorū, z legenda per accusatorē ipsum si legere nouit. vt legitur z notatur. ff. q. viij. §. hꝫ calixtus. (Et eodē.) ver. (Diuerſa) quod fieri non dz. ē. de filen. ne ad diuersa. (Diuerſas quoq;.) verſi. (Nec.) ff. (Inſidie) doli, fraudes. (Cōfusiones) turbatioīs, mixtioīs. (Depoſita) propoſita. (Conventione.) ſ. ciuili. (Inquietare) in iudicio vexare, turbare, commouere. (Antеq̄.) Nota q̄ pendente cā criminali cepta contra aliquē non licet contra eundē ciuilem instituī. Et econtra ciuili instituta non hꝫ criminalē moueri. Banc materiam pſequere. vt. ē. de ordi. iudi. l. j. z. ff. de pu. iudi. l. interdū. cum cōcor. (Ydēq;.) ff. (Verſa) cōuerſa, retrouerſa. (Ut ſi quidē.) verſ. z hec est obſeruatio. (Incuſati) criminaliter. (Adoniti) ciuiliter. (Agenti) subaudi. z (Poſtulationem.) ſ. ciuilē. (Nec ſi.) ver. (Eodē. ſ. milites pſentales. (Firmauerint.) i. affirmauerint, dixerint. (Agenti) z accuſanti. Separatis) diuiſis, seorſum poſitis. z est ſimile. ff. de acquirere. cū ſolus. (Judicū) forū, examen. (Occupare.) Quia hec materia vtilis est. Formemus hic aliquas ſtiones. ¶ Primo igit̄ q̄o prout finit de facto. Titius sub dnio plurium tenet feudum pro quo sub vno ex eis ad certa annua cōuenitur z petitur ad petita condēnari per illū dñm coram quo cōuenitur pro portione qua est illi subiectus, q̄rit̄ an talis petitio de iure pcedat. Videt q̄ sic. arg. ff. de in iur. pater. ad idē. ff. de appel. cū in vna. in princ. z. l. appellanti. de admi. le. l. legata. §. ſi. de excep. rei iudi. l. iudicante. z de elec. ſtatuimus. lib. vj. z quod ibi no. Jnno. in gl. benedicit. z Archi. in gl. ſiue ſit. ad idem. ē. de inof. teſta. cum duobus. z clarius. ff. eo. ti. circa. z extra de iud. c. vlti. Econtra q̄ non. ex eo q̄ hoc est dividere cause continem tiam. quod non lꝫ. ē. de iudi. nulli. z. l. licet. cū ibi no. Sicut nec lꝫ trahere plures turores seu ipsorum heredes ad plures iudices, sed vnū solū iudicem adire debēt. ſ. arbit. tu. l. cū oēs. Item pro hoc est. ff. de eden. ſi quis. §. j. Sic z vbi plures dicūt seruū suū esse, ad eundē iudicem sunt intitendi. ff. de li. cā. cognitio. §. j. Et vbi proprietarius aut vſufructuarius cōtra aliquē de ſtatu sui cōtrouerſiā facit̄, z lite ipa pendēte contēdere velint, ad eundē iudicē ire debēt. eo. tit. ſi pariter. Et vbi mater z filij de ſtatu ipsoꝝ litigant coniungenda sunt ipsoꝝ iudicia vel differēda est cā filij donec de matre iudicetur. e. ti. ſi vnus fructum. §. j. z vbi cōtendūt de dñio serui coram diuersis iudicibus coguntur ipſi iudices cōſentire alias si pro libertate ab vno ſuia fert totus erit ipse liber. e. tit. duob⁹. z vbi inter plures familie erciſcūde, cōmuni dividūdo, finiū regundoꝝ, aut actione pro socio agitur, idē iudex sumēdus est. ff. de qui. re. ad eundē iudicem eatur. l. j. Pro hoc est etiā optima rō ibi in glo. poſita. ſ. vitāde absurditatis. Poſſet em esse q̄ vnus dñoꝝ pronūciaret ipsum Titiū pro feudo seu ipm feudum dnoꝝtū esse annue pſtationi que petitur, alter, pnunciaret cōtrarium, quod foret absurdū. Pro quo est. d. l. duobus. z quod notat Jnno. extra de of. deleg. cū contingat. in gl. magna ibi. ité dicunt quidam ꝛc. Adidem. li. vj. de elec. c. pe. §. j. z quod no. Jo. an. eo. li. de of. dele. cū plures. in verbo de eodē. ad idē. ff. rem pu. ſal. fo. l. ſi. diuerſoꝝ quidem officioꝝ confuſio, renaciter est vitanda. ē. de compenſat. l. j. Esset enim hec inexplicabilis difficultas. ff. de excep. rei in ſingulis. Unde eum causa legitimitatis opponitur hereditatē petēti differt̄ queſtio hereditatis, donec matrimonū cā coram eccleſiaſtico iudice ſiniatur. extra de or. cogni. tuā. hoc ideo esse ibi dicit Jnnoc. q̄ ſi cauſe matrimonialis z hereditatis ſimul cora diuerſis iudicib⁹ agerentur. cū ſeinuicē cōtingant, z contingeret eccleſiam iudicare filiā hereditatem petentē legitimā, z iudex ſecularis abiudicaret illi hereditatem ſequeretur absurditas z contrarietas intolerabilis. Sed ſi coram eodē iudice ageretur puta cora papa forte posset cā vtraq; ſimul agi. z vide q̄ no. vij. q. j. non autem. Item pro hoc est. l. iſta. z ē. de ſiden. ne ad diuersa. extra de reſcript. q̄ nonulli. z. e. tit. diſpēdia. li. vj. Non est em vna z eadem intētio in diuerſis iudicijs ſeparāda. vt dictis iuribus. ſicut nec miniſterij vnitatis. extra de elec. q̄ ſicut. ver. ceteri. z. vij. q. j. illud. z. c. nihil. Sic z diuiſio vnius etiaz de ſacramenti ſiue magno ſacrilegio prouenire non pōt. de cōſe. di. ij. comperimus. Jn ſnia lata cōtra reum tractum ad diuerſos iudices super pluribus personalibus actionibus nō tenet. nec etiā proceſſus habitus. Quis in contrarium hoc nō fuerit allegatum sm Jnno. z Ber. z Jo. an. q̄ hoc no. d. c. diſpendia. z vide quod no. d. c. q̄ nonnulli. in gl. ſecus ꝛc. Item facit. ff. de pu. iudi. interdum z vide. ff. de adul. denuntiaſſe. §. vlt. nau. cau. ſta. licet. §. ſi. de nox. in delictis. §. ſi. de li. ho. exi. l. iij. §. pe. ibi amplius q̄ ſemel ꝛc. Hec em ſunt connexa quare eo dem iudicio sunt terminada. ff. de admi. tu. ita autem. §. ſi tutor. cum concor. z bene facit quod no. Jnno. extra de reſcri. paſtoralis. in gl. quid ſi dicit. z Gui. in Spe. de compe. iudi. adi. §. j. ver. quid ſi pupillus. z ſeq. z quod no. an. de Jſer. in conſti. de rap. vir. l. penā corporalem. vbi dicit q̄ in vno z eodē libello accuſanti sunt rapto. z cōſci⁹. Item facit. ff. de lega. j hmōi. §. cum pater. ibi conuenire ꝛc. z quod no. extra de iudi. c. vlti. de ſequeſtra. poſ. c. j. qui filij sint legitimi. per venerabilem. §. preterea. de pe. di. v. conſideraret. ff. de leg. j. non am plius. §. ſi. z. l. ſeq. de damn. infec. ſi finita. §. ex hoc edicto. ver. ſi vero iuncta z. l. emptor. §. ſi agri. z famil. erciſc. ueuius. §. arbiter. cōmuni diuidendo. ſi quis putans. §. ſi fundum. z. §. ſeq. z inſti. de of. indic. §. q̄ ſi commode. Iſto est em quid lacerandū in plures controverſias. ē. q̄ z quib. quar. pars. l. ij. z vide. ff. ſi ex noxal. cauſa aga. l. iij. in fi. z ſi pars here. pet. l. permittendū. z quod ibi no. z in aut. de duo. re. verſ. finaurem hiſdem. z quod no. Jnno. extra de conſti. cum. ¶ D. in fine.

Continentia cause dicit̄ multipliciter.

¶ Et nota sm Jac. de bell. qui hec ſcripſit. ē. de iudi. nulli. q̄ continentia cauſe dicitur multis modis, videlicet vbi est identitas perſonarum actionis z rei petite. Item vbi est idēritas personarum z rei, licet non actionis vt in iudicio petitorio z poſſeſſorio. Item vbi est identitas personarum z actionis ſed non rei: vt in actione tutele vel vtili negotiorum geſtorum. Item vbi est diuerſitas personarū z rei, ſed actionis identitas cum ex vno eodemq; fonte procedit contra plures. Item etiam vbi est identitas actionis z rei, ſed diuerſitas personarum sicut est in duplicibus iudicijs, z probantur hec. d. l. nulli. z. l. licet. eod. titu. z. ē. de duo. re. l. ſina. de accuſatio. qui de crimine cum concor. z. ff. de qui. re. ad eun. iudi. ea. l. j. z. ij.

¶ Querit etiam idē Jaco. an exceptio incompetentis iudicis rōne continentie cauſe diuiſe possit opponi post litis conteſtationē, z videtur q̄ ſic quia. d. l. nulli. z hec lex prohibet z imponit penam ergo

quicquid

quicquid secutum est ꝛc. vt. ē. de leg. non dubium. z de regu. iur. que contra lib. vj. z ar. ē. de iurisd. omn. iudi. in criminali. Ar. contra. ē. de excep. l. penul. z ſi. ſoluit q̄ ibi. l. non reſiſtit nec aſſiſtit.

¶ Tertio querit nunqd is qui hꝫ debitorē in. C. possit eū cōuenire ad. r. reliqua ſumma in alia inſtantia iudicij reſeruata videt aperte q̄ nō ar. eoꝝ que dicta sunt. ē. in. q. j. Ad idez facit. ff. de vſur. tutor. §. lucius. de pigno. q̄ pigno. de act. emp. iulianus. §. offerri. z. ē. de diſtrac. pigno. q̄ dm. Si em creditor nō compellit̄ q̄ debitore particularem ſolutionē recipere vbi de toto debito cōſtiterur. vt dictis iuribus ne an pos bus. z no. inſti. p quas perſonas nobis. obli. acquirit. ſ. ité p accepti lationem. ver. ſicut aūt. multominus poterit creditor partez debiti petere z partes in alio iudicio reſeruare. Fauorabiliores nāq; sum⁹ ad liberandū q̄ ad obligandū. ff. de act. z ob. arrianus. nec dꝫ ſibi actori licere q̄ reo de iure foret illicitū de re. iur. nō debet. li. vj. Sed cōtra. ff. de duo. re. l. iij. z. l. reos. in princ. ſed ibi plures erāt obligati p eadē ſumma q̄uis inſolidū. non est mirū ſi creditor cōmodo z fauori ſuo renuntiās p parte illos cōuenire pōt. Sed huic dicto cōtra q̄ etiā ſi vnus est obligatus. ff. de cōmo. in commodato. §. duabus. z depo. l. j. §. fic iſtā. de cōdi. fur. ſi ſeruus. §. bone. z de mino. etiam. §. j. vbi de hoc in quibus pt̄z q̄ rebus ſeparatis exiſtentib⁹ pōt p ſingulis ſeparatim actio intentari. Sed certe q̄uis possit ſumma pecunie separari trī gratia minuendarū litium vnū ſolū iudicū. i. vna inſtantia iudicij p tota ſumma intentāda est. Nā z p plurib⁹ hereditatib⁹ ſimul eoſdē ex diuerſis cauſis cōes ſunt, vna inſtatia iudicij fa. erc. intentāda. est. ff. fa. erc. heredes. §. de pluribus. Ad qd. ē. fa. erc. l. bona. Sic z p plurib⁹ ſocietatib⁹ inter eoſdē coītis vna p socio actio intentat. ff. p socio. cū duobus. §. ſi plures. Item facit p hoc optime ff. de act. emp. nō est nouū. z qō ibi no. z de inſtr. pretor. §. ſi plures. de furtis inficiēdo. §. infans. z de leg. j. ſi mihi z tibi. §. j. z qō ibi not. in gl. nō ob. ibi. ſed alij cōtra gratia minuendarū litiū cz. ſlec cōgrue dicendā esse. z p cōſequens vnicā actionē vnica inſtātia intentandā ff. de ver. ob. ſcire. in princ. §. j. z qō ibi no. Contra hoc aūt videtur aperte inſti. de act. §. ſi minus. z qō ibi no. z. ff. de admi. tuto. ſi minoris. z qō ibi no. z de neg. geſt. cū actum videt̄ p habiliter diſtinguendum, aut hoc obijcit̄ ante lit. cōte. aut poſt primo caſu libellus nō p cedit gratia minuendarū litiū, nunq̄ em reperit̄ q̄ vnica actio possit in partes diuidi, z in diuerſis iudicijs intentari. Sc̄do caſu locū habeat. d. §. ſi minus. z. le. ſi minoris. z qō not. in eis. Et facit p hoc qō no. Jnn. extra de cōſti. cū. ¶ D. ferrarien⁹. ad ſi. Nāz z legatarius nō pōt rem legatā p parte acquirere. z p parte repudiare. ff. de leg. j. le gatarius. z de le. ij. l. iij. z. v. Sicut nec in grege legato q̄ diuiſionē recipit non pōt vnū pecus reſpuere, z aliud vendicare. e. tit. grege aūt legato. Sic etiā nō pōt qs partem hereditatis acquirere parte amittere vel repudiare. ē. de iure deli. quidā. z. ff. de acqui. here. ſi ſolus. z l. j. z. ij. nec etiā vna parte adire alterā differre. vt no. e. tit. l. ij. vt in alia actione reſeruetur. Interesset em rei frequētibus litibus z ſumptibus nō vexari. ff. de minō. l. minoribus. xxv. an. Nā litigātes litib⁹ atterunt. an aut. in meō. litis nō fieri ſacra. for. §. ſi. colla. viij. Et metu horum ſumptuū qs cogitur ius ſuum relinquere indiſcuſſum. ff. de peri. here. illud. §. j. Pro hoc vide q̄ ſcripſi. ē. de anno. z tri. medi terranee. Item pro hoc facit. ff. rem pu. ſal. fo. l. ſi. in fi. z de edili. edic. cū eiusdem. z. l. pe. in pn. z §. j. z. l. qō ſi nolit. §. ſi plures. z. l. pōnius. z. l. ſi ti. §. pe. ibi apparuiſſet quaſi de eo qō ante fuerat vel tempore ipſi⁹ libelli oblati erat nō liceat aliā actionē ſeparato tpe intentari. facit etiā qō no. Ber. extra de reſcrip. cū in multis. de ſeque. poſſeſ. c. j. z Jnn. de reſcrip. paſtoralis. in gl. quid ſi dicit. z de appel. vna z de preſcrip. ad audientiā. in fi. z. ff. quemadmodū ſerui. amit. ſi cōem. in prin. Vel dic sm Bar. q̄ de hoc no. ff. de ver. obli. ſcire de bemus, q̄ ſi in ſtipulatione vel cō tractu aliquo deducaī qd integra le. vt domus, nauis z hmōi, z tūc non possit ſeparatim agi p aliqua ipſius rei particula niſi diſſolutione facta. ff. cōmodati. l. in cōmoda to. §. ſi in pluribus. ij. rūſo. cū ſibi notaris. z de cōd. fur. ſi ſeruus. §. bone. Si vero ſtipulatio vel ꝛctractus cōtinet aliqd nō integrale vt famulū, gregē, vel oēs seruos, z tūc ad quemlibet agere possum. ff. de leg. iij. ſi chorus. in prin. Est tū differētia in modū agendi q̄ ſi. pmiſi ſti itichū z pamphylum tūc quelibet res petit tanq̄ pmiſſa, q̄, sunt plures ſtipulatiōes. ſed q̄ est vna pmiſſio vt q̄ pmiſiſti oēs seruos vel familiā, tunc non peto vnū tanq̄ pmiſſum, ſed vt debitū ex causa ſtipulationis preambule. vt no. d. l. ſcire. in gl. vt cuz legauerat. ad ſi. ad idem inducitur. ff. de act. emp. z ſi vno vbi dicit esse caſum. Et idē dicit ſeruandū esse cuz petit portio ſumme pmiſſe vt ſi petatur tanq̄ pmiſſa nō possit. Secus ſi tanq̄ ex pmiſſione debita. z ſubdit q̄ ſi quis petat. l. tanq̄ ſibi promiſſa, z nō q̄ber ſibi pmiſſa esſe. l. ſed centū licet male petierit, tamen q̄ verba libelli cū non possunt prout ſume ſumi debent ſunt improprie. ff. de iudi. ſi quis intentionem. de iureiu. ſed ſi poſſeſſori. §. item ſi iurauero. z de ver. ob. inter ſtipulantem. §. ſacram. ſit accipiendum illud. l. q̄ promiſiti. videlicet ſub ſumma ſeu generalitate centū ad hoc. ff. de verb. ob. l. j. §. ſtipulanti.

¶ Quarto queritur. quid ſi in eodez auditorio plures ſunt iudices, z coram vno cauſa examinata est. an possit per aliuz terminari: Videtur aperte q̄ non. ff. de inoffi. conſu. l. j. cum ibi notatis. z de iudi. vbi. z. l. de qua re. z de vaca. mu. pretor. in fi. De hoc tene quod ſcripſi. ē. de pala. ſacra. largi. nihil.

¶ Quinto queriī. quid ſi citatus est aliqs vt cōpareat cora vno iudice ſup quadā cauſa ciuili vel criminali z cōtumaz est an poterit ſu cōtumaz per eadem cā cora alio iudice iterū p citationem trahi? Videt aper cozaz vno te q̄ nō ar. huius. §. cū alijs cōcor. ſuis. ē. in. j. q. inductis. Ité q̄ pri iudice an mus iudex prevenit alios, ergo eum alij ꝓperea vexare nō possunt possint cō ff. de iudi. ſi quis postea. cū concor. Sed q̄ cora eo iudicium ceptum ram alio est, ergo ad finem accepte debet. e. tit. l. vbi. Dic breuiter aut ex pri citari, ma citatione cora iudice primo cōſecutus est effectus, vel ſequi pōt puta q̄ actor positus est aut pom pōr in poſſeſſione bonoꝝ debitoris citati z cōtumacis siue reali siue pſonali actione cōuentus reus fuerit, z tūc non possit iterū cora alio iudice conueniri. ar. iurū p hoc inductorū. Aut effectus ipſius citationis z contumacie cora primo iudice cōtracte ſequi non pōt, vt q̄ citatus est vagabundus, z tunc poterit iterū coram alio iudice conueniri. ar. ff. de eo q̄ cer. loco. l. j. de ope. libe. qō niſi. in fi. z que in frau. cre. vt pretor. §. ſi debitore. Aū equum est qō creditor ſine incomodo ſuo ꝓpter factū debitoris ſuā iuſtitiā conſequat̄. ff. de iudi. l. ij. §. pe. z hoc locū hꝫ in ciuili, ar in criminali ſecus: nam licet quis ſit in loco delicti, vel alterius domicilij ſui bannitus deinde ipſo loco relicto vageť per orbem vt iuſtitie pene eludat poterit nihilominus cora alio iudice vbi repertus fuerit accuſari sm Ja. de bel. qui hoc tenet in quaſtiōe ſua queſtione que incipit florentinus cōmſit homicidiū. ar. predictoꝝ iurium. z. ē. vbi de crimi. agi opꝫ. l. j. z vbi qs de curia. l. j. Non enim debet cōtumaz ex ſua contumacia cōmodum reportare. extra de reſcript. ex tenore. z. c. ſedes. Et q̄ nemo debet ex delicto ſuo cōditionem ſuam facere meliorem. ff. de reg. iur. nō fraudantur. §. j. Nec debet bānitus ex ea citatione ſentire cōmodum q̄ citatus non cōparendo contempſit. ar. de reg. iū. ex eo. lib. vj. (Si quis vero.) §. (Audaciſſimū) in mala parte. vt z. ē. de dec. oēs. j. (Equitari) que legis est fundamētum. vt ſcripſi. ē. de fil. rem q̄ vedi. enuca. l. ij. (Factura) ppie, nam est dānum ex ſuo facto prouenieus. (Percelli) puniri, elidi. z penitus am putari sm ¶ Pap. (Pro criminalibus) ver. (Conuincti) preſumptio ne huius. l. Est enim calumnia manifeſta. z vide q̄ ſcripſi. ē. de dig. quoties. in verbo ſeueritatem. (Aculeos) i. ſtimulos. (Diſpoſitiones) §. (Cum) ver. z est ratio proxima dicti. (Sub eadem.) Ex hoc patet aperte q̄ marescalli in regno qui hoc iure vocatur tribuni militum z capitanei ad guerram, z cuncti officiales in libello ſubiecti sunt magno comeſtabulo qui hoc iure vocatur magiſter militum qui vocatur alias comes. vr. ē. de offi. magi. milit. l. j. Dicitur aūt magiſter, qz maior in ſtatione militū vel a monitrando, qz debet inſtruere z docere milites. Et est maior queſtor z magiſtro officioꝝ vt patet ex ordine titulorū. ē. lib. j. (Conſtitutos) ſic. ē. de offi. magi. milit. l. ij.

¶ De caſtrenſi peculio militum, z prefecti annone. Titulus. xxxvj.

¶ Imperator Alexan. Aug. Lex. j.

Si in poteſtate tua filius tuus fuerit eo tempore quo quedam nomine eius emiſti, ea tua esse non dubitatur. Peculio autem caſtrenſi cedūt res mobiles que eunti in militiam a patre vel matre, aliſve propinquis vel amicis donate sunt. Item que in caſtris per occaſionem militie queruntur, in quibus ſunt etiam hereditates eoꝝm qui non alias noti eſſe potuerunt, niſi per militie occaſionem, etiam ſi res immobiles in his erunt. Matris autez hereditas (quamuis in militia delata ſit) ad peculiū caſtrenſe nō pertinet in caſtrenſi vero peculio predium donatum eſſe non conſtat, quamuis empta ex caſtrenſi peculio predia eius conditionis efficiatur.

Si in poteſtate. ¶ Caſus. Res empta per patrem nomine filij ſui in eius poteſtate ſitentis patris est. Si aūt filiofamilias eunti in militiā aliquid a patre vel alijs donet illud efficitur caſtrenſis peculij. z quecūq; in caſtris militie occaſione queſiuit, in quibus continent hereditates eoꝝm q̄ fibi noti ſunt nō als Per occaſionez militie etiā ſi in his hereditatibus ſint immobilia, hereditas vero matris delata filiofamilias militi non est de peculio caſtrenſi. Et ſi huic donetur prediū, non est ipſius peculij, quis ſi de caſtrenſi peculio, filius predia caſtrenſia peculij fiat. (In poteſtate) que multis modis ſumit. ff. de ver. ſig. poteſtatis. (Fuerit) qō preſumitur eo ipſo q̄ probatur ex nuptijs ſuſceptus. iniſti. de pat. pote. in prin. z no. ff. ſol. ma. titia. (Peculio) ver. (Eſti.) filio militi. (A matre.) Oppo. sm Bal. ff. e. ſi militi. in prin. vbi ſi nō notus ex cauſa militie dedit militi res mobiles, nō ſunt caſtrenſis peculij. Sol. ibi non

Universidad de Deusto
Biblioteca

ibat ad castra, z sic nō dedit contemplatione militie qō est necesse, vt.ff.e.fi forte. Hic sic vt hic ptz, z in fi.l.cōtrarie. ¶ Secundo op.p d.l.si forte vbi nō notus contemplatione militie, tū affectione militie donauit, z illud efficit castrēsis peculij, quasi plus valeat veritas qꝫ opinio. Sol. ibi fuit res inhabilis ad militiaz puta immobilis vt j. ver. in castrensi. Vel hic donabat eunti, ad castra ibi nō qō est videre. dicit An. cuz donat nō notus cōtemplatione militie, Ex qbus liquet aperte qꝫ cū notus donat tria sunt necessaria ad hoc vt dona ta efficiant castrensia qꝫ donet res habilis ad militiā, qꝫ eunti ad castra, z qꝫ cōtemplatione militie vt ptz hic. z.d.l.fi militi. in fi. Sed so la affectio cū dꝫr non eunti ad castra nō sufficit vt in.l.fi forte. fm An. (Propinquis iure cōsanguinitatis. (Amicis) quibus magis qꝫ extraneis largiendū est vt dicit, viij. ethicoꝝ. ¶ Not. equiparari opus ꝓpinquozum z amicoꝝ, paria quoꝫ sunt quem in re sua z in ter amicos agere mozā. ff. de postli. reuer. l. v. post prin. vnde interdū qō ꝓ me stipulor. et ad amicos meos vt impendat extenditur. ff. de ope. libe. si libertus artem. z cū aliquid in absentis prejudiciū est agendū eius amici vocādi sunt. ff. eꝫ q. cau. ma. l. ergo. z vbi pu. edu. l.

Amicus fi. z ad solutionē z sīlia facieda sunt amici adhibendi, per quos ꝓba quodam modo ri possit qō agitur nō extranei, vel inimici. ff. de vsur. sciendū. Quin etiam amicus habet quodāmodo loco patris. Unde qui tali amici tia moꝝ in rem alterius aliquid erogauit exemplo patris a reperi habetur. tione submouet. ff. de neg. gest. is q. Et nō presumit posse accedere me tuz vbi adsunt amici. ē. de trāsac. l. trāsactionē. z ideo de numero ma lorum habenꝫ quorum fortuna est causa esse sine amicis, vel paucos habere amicos, z etiā separari ab amicis est miserabile. vt dicit Ari stoteles. ij. rhetoꝝ. z in. viij. ethicoꝝ sine amicis nullus eligeꝫ viuere habēs reliqua bona omnia. Hoc aūt scias qō sub appellatione ami corum oēs cōiuncti continent. vt enim ait Quintil. in amici vades. Si quis omnia vera ratione respiciat quicquid liberos fratres pro pinquos inuicem tenet amicitia est. z in gladiatore. Neque em̄ repe rio quid in rebus humanis natura excogitauit prestātius amicitia, quid concordia cōtra fortunam maius auxilij. ¶ Ideo licet extra legis materiā, aliqua tū hic de amicis z amicitia explicemus, nā le gulatores magis circa amicitiam qꝫ circa iustitiā studeūt. Amicis quidem existentibus nihil opus est iustitia, iusti aūt existentes indi gent amicitia. vt dicit. viij. ethicoꝝ. Futura quidem vita hoīs de serta est nullius amicitie aucta presidio quare tam necessariū subsi dium temere assumi nō d3, semel aūt apprehensus sperni nō ꝙuent, vt ait Valeriꝰ. li. iiij. c. vj. z ideo inbent curare pīsides, vt mali po puli ciuitatū alterutri seditiones faciāt, sed ois pax est ciuitatibus, dum equitas erit ex pace subiectis seruanꝫ. in aut. de mand. prin. ꝙ. deinde cōuenies. Igit querendi sunt amici primo fidelissimi. ff. de excu. tu. amicissimos. nam fidelissimis amicis nostra filiozū nostro rūqꝫ negotia cōmittenda sunt. ff. de an. leg. se yo. in prin. Vide q scri. ē. de condi. in pu. hoz. l. j. in verbo fidelis. deinde prudentes pura tū risperiti. ff. de in. pa. dnū. Melius enim est a sapienti corrigi qꝫ stul

Amicitia tozum adulatione decipi. Eccl. vj. c. Perfecta quidem amicitia est pfecta est bonozū, z fm virtutem simillū, z sola bonozū amicitia in trāsmuta bonozum z bilis est. Qui enim ꝓpter virtutem sunt amici, promptiores sunt ad vertuoso bene operandū. Et ideo vtilius est prudentiores habere, qꝫ formo rum. fiores amicos. xxx. distinct. sedulo. z qui temeritate dilectionis iu stitiā nō omittat. vnde Hon ois qui parcit amicus est, nec ois q ver berat inimicus. v. q. v. nō ois. z. c. seq. xxiij. q. iij. quid facier. Plusqz nocet lingua adulatoris qꝫ manus interfectoris. dicit Aug. sup ps. lxix. Nō est em̄ amoz ḡ laguoz, vbi mali mozes nō corrūpūt. xxiij. q. v. non putes. habet aūt vera amicitia plagas suas q̄ dulciores sunt cū amarissime inferunt. v. q. v. nō osculat. xxiij. q. j. c. parat. z. d. c. nō putes. Qui ergo hunc amicū inuenit, beatus est, Eccl. xxv. z vt eius animam diligere debet. Deute. xiij. Nam bonis eius cōsilijs anima auleorat. Prouerb. xxvij. Tales amici querendi sunt magis qꝫ ser ti amicoꝝ quippe nec alicui satis fuit. In his aūt qui ꝓcul absunt in quibus offense minimus est, amicitia oportunior est. dicit Salust. in iurgurtino. In amicitia enim talū delectatio bona, z in operib⁹ manuum eozū honestas sine defectione dicitur Sapien. viij. Non tū ꝓpter amicum offendendus est Deus. xvij. q. ij. miror. Hec veritas qꝫ plehonorare sanctū est vt dicit, j. ethicozum. Contrahit aūt amī citia faciliter ex frequenti cuersatione, nōnunqꝫ etiā cena poculoqz cōi carioz, carioꝛqz factus, qꝫ maioz amicitia z familiaritas inter

Ité in iu epulas cōtrahat fm epicuros vbi facilius qs decipit vt not. xxvij. re multi q. j. vis. in prin. Similiter amicitia inducunt filis eas officia, hdes, pliciter ac amantem quippe odisse nemo pōt. vt idem Quintil. in gladiatore. cipi inue Ité virtus z habitatio vicina, vt ait Terentius in Heautontimo nitur, rumenon, fatuo aūt non erit amicus. dicit Eccl. xx. Hec homm ira cundo. Nouer. xxij. Et de amico vide plura Eccl. vj. z. xxij. Item scias qꝫ pōt amicus ꝓ absente appellare. dummodo is pro quo ap pellatur intra decem dies ratum habeat. vt no. Archy. n. q. vj. nō so lent. (Item que) ver. Et nō, hic de dictione item, qꝫ cōtinuationem inducit, alias inducit repetitionē. ff. de le. iij. in repetendis. z de pu. blici. l. ij. Interdū includit. ff. de Señ. l. j. §. fi. Interdū corrigit. ff. de pig. act. l. si cum venderet. Interdum copulat. d. l. in repetendis. Interdū alternat. ff. de iniur. preto. §. qō aut. ¶ Circa hoc Jac. de bel. in aut. vt cum de app. cogno. in prin. in solutione. iij. q. fic distinguit, aut loquimur de repetitione ꝓncipaliū, z hoc nunqꝫ intelligit in di ctione item. d. l. in repetendis a cōtrario sensu, qō etiam patet ibi, qꝫ conceditur de quibusdam. i. de conditione z die, ergo de principali negarum esse videtur vt ibi not. Aut loquimur de repetitione quali tatis vel alterius accessorij, z tunc aut dictio item profertur ab ho mine aut a lege. si quidem ab homine, z est personarū z rerū identi tas. vel personarum z non rerum. vel ecōtra eo casu repetitionem in ducit in dubio. e. l. in repetendis. cum concoꝛ. vbi de hoc. Ad qō est inst. de socie. §. illud. Si vero est personaruz z rerum diuersitas, si qꝫ dem mens ad repetitionem se habet inducendam, tūc repetitio in telligitur. ff. de condi. insti. cum seruus. z de leg. ij. cum pater. §. ab in stituto. de pact. do. cū pater. in prin. de verb. ob. titia. §. idem. respon dit. de pac. item qz. §. fi. Si vero econtra mens se nō habet ad repeti tionem includendā eo casu repetitio non intelligitur esse facta. ff. de an. leg. se ya. §. pe. de act. emp. si venditor. in prin. de cōrahen. empt. qui fundū in prin. Idem est vt repetitio nō intelligatur qn in sequen tibus adhibita est specialis pronuntio vel speciale grauamen. ff. de he red. instī. sub conditione. vbi de hoc. z idem est qn precedentia odiū continent. ē. de vsur. per retentionem. idem est etiam vt non intel ligatur repetitio qū in precedentibus specialis fauoꝛ versatur. ff. lo ca. ea. l. in prin. z de condi. z de. legatū sub conditione. Sed aīs vbi cunqz repetitio potest esse vtilis z fructuosa, semper repetitio intel ligitur. d. l. cum pater. in prin. cū concoꝛ. Ad idem facit. ē. de institut. z sub. l. fi. quāuis de dictione ipsa nihil ibi cōtineatur. aīs dictio item, non inducit repetionem sed cōtinuationez. ē. de verb. sig. l. j. z. ij. Si vero dictio item, ꝓferatur a lege, si quidem est ratio causa, z vtilitas in sequentibus. quemadmodū z in precedentibus, z mens z volun tas legis cōcoꝛdare videnꝫ, vt repetitio inducat, z ex precedentib⁹ z sequentibus demonstrat quoquomodo tūc dictio item, repetitio nem inducit. ff. de publica. l. j. in prin. z ver. item si damnum. z qō cu iusqz vniuersis no. item eozū, alias nō repetitionem, sed cōtinuatio nem tm̄ inducit. ff. de his q sunt sui iuris. l. Item in poteſtate. de pe. here, item veniunt. in prin. de pac. item qz. §. fi. cū concoꝛ. z eade pō sunt dici de copula z. De his z similibus. vide qō not. Bur. in spec. de instru. edic. §. nunc aūt. ver. z not. z Archy. de prinile. si papa. itb. vj. Scias etiam de copula z, qꝫ si plura ꝓferantur seu ponunt sine ta li copula z vltimo adiciat, in omnibus precedentibus repetita cen setur. ff. de here. instī. cū in testamento. ad idem extra de app. sedo. re quiris. z idem est si plura fine copula ꝓferatur, vt lucius titius, Pu blius menius heredes sumpto. ff. de ver. sig. triplici. vbi etiaz habet de copula cū, z de copula, qz, ꝓ z. Sed de ipsa copula z, dic plenius fm Jac. de but. Primo qꝫ natura ipsius copule est augere nō deter minare, vel restringere. ff. de leg. iij. ea tū de fun. instruc. l. seye. §. ga yo. z. l. questū. §. pe. Secdo qꝫ eius natura est diuersa copulare, z vt diuersa sumi qō ꝓbatur, qō etiā eadez vere mediando plura facit su mi vt diuersa. Sed ḡrit cōcurſuz copulatorū vt diuersoꝝ z pluruz, z ea vt diuersa z separata copulat, vt. ff. de fideiuſ. si titius. de verb. ob. stipulatio istia. §. cū qui. §. de cōpen. l. j. Ad idem z melius. ē. per quas perso, no, acquī. l. fi. ibi ignorat z nescit. Tertio est eius natura plures copulatos vocare ad dispositū virilīter vt plures. z licet respectu aliozū non copulatorū videanꝫ vniri inter se, tū ponunt vt di uersi. z vt partibus separatim ascriptis, vt. ē. de cad. tol. l. j. §. fi vero quidā. ¶ Et ex his etiā distinguens assumit decē. Primo qꝫ copu la z, interdū ponit inter cōtraria. Sedo inter ea q sunt sic vt vnū in sit alteri. Tertio inter ea quoꝝ vnus est species, alterū eius speciei individui. Quarto interea quoꝝ vnū est genꝰ, alterū eius species. Quinto ponit inter diuersa, ita q sunt subiantie seu corpoza copu lata. Sexto inter diuersa appellatiua nō respectu alicuius subſtātie. Septimo inter diuersa respectu alicuiꝰ subſtantie. Octauo inter plu res oratiōes respectiuas inuicē p modū accidētis. Nono iter plures pliciter z nō respectiuas. Decimo iter adiectiuū z appellatiuū. Primo casu nō copulat, sed ponit ꝓ aut. ff. de vsuf. l. si titio fundū. ē. ex qb. cau. infa. irro. impoꝛtbus. Secundo casu abscitur copula z, alterū reloquit in accidens seu adiectiuū alterius qō nō patiebatur copulā. vt. ff. de pact. l. j. §. j. z ꝓ socio, cum duobus. §. fi in coeunda. Tertio restringit individuū ad suā speciez. ff. de fun. instru. quesitū §. pe, z. l. cum delamonis. §. cui fundum. z de suppellec. leg. l. legato. Quarto non restringit quo ad numerum, sed quo ad qualitatem fm speciem expressam. vt dictis. ll. z de vino lega. l. vlti. §. cum dulcia. z not. Dy. in regula iuris generali. lib. vj. Quinto ꝓpie ponit, z vt de pluribus disponat, z faciat dispositionem ipsam respicere sic, vt ve lut plures ad vnam dispositionem reducant, z partiant eande. ff. de leg. j. hmōi. §. fi titio. z. l. si duobus. de contrahen. emp. l. fundū. z de leg. iij. quesitum. §. pe. z. l. qui cōcubinam. in prin. Segro idem vt di ctis legibus. quesitū. z qui concubinam. z. eo. tit. ea tū. Septimo vt diuersa coniungant ad suum subiectum, mediante verbo, vt in hoc themate seruos textores z vernas. ff. de leg. j. titie textores. z in hoc

Et, copu la multas notabiles habet pro pterates.

titius albus z niger. Octauo exigit cōcursus copulatoꝝ ad esse sui principalis dispositi, non tū vt copulata vniant, sed concurrāt, sic lo quitur r. ff. de condi. instī. si heredi plures. z instī. de here. instī. §. fi plu res. Nono nō copulantur sic vt concursus sit necessarius, sed ex quo libet fm id qō ꝓcedit dispositū. sic loquit. ff. de his qui not. infa. l. j. z de testi. l. iij. §. l. iulia. de euic. qō dicitur de sicca. l. j. de fal. l. j. in qui bus sepius ponitur ve pro z. Decimo addit z copulat sicut si inter duo subiecta, z facit, vt qō debebat adiacere, sumatur loco subſtan tie z per se subsistentis. d. l. ea tū. ff. de leg. iij. Interdū ponit expositiue z ꝓ id est. ff. de flumi. in rub. (Occasionem) .i. rationem vel eau sam, nam causa vera, occasio falsa, extra de maio. z obed. solite. post prin. (In quibus) ver. (Etiā) ver. (Hereditates.) Not. ar. ad ques stionem de qua queri consueuit sepius. an legati qui vulgo dicun

Ambas tur ambassiatozes. teneanꝫ hūs qui miserunt illos restituere dona fiatores que illis ꝓpter eos ad quos directi sunt donata fuerint? Et videtur an teneā aperte qꝫ nō, sicut enim ea que filiusfamilias miles occasione militie tur sibi do donata sibi, ad alioqui eū solum ex ipsa causa militie notū habebat nata resti sibi nō patri acquirit vt hic. z. j. eo. cuz allegas, ita z is qui legatus tuere his missus est a ciuitate sua quecunqz sibi donata p euz q non ais qꝫ ex q illos mi causa legationis notum habebat, sibi nō patrie sue querit. imo fo serunt. rtius cū filiusfamilias regulariter que lucratur acquirat patri, nō sibi ciuis autem indistincte quicquid acquirit sibi, nō patrie sue quer. Item ꝓ hac parte facit aperte. cū. q. iij. pōtifices. In contrariū qꝫ ciuitati debet restituere, qz id qō ꝓpter legationem accepit lucrifa cere nō debet. ff. de pet. hered. cuicta. Item ꝓ hoc. c. tit. ar. vbi z pro socio. l. socium. in fi. cū ibi no. ad treb. debitoꝝ. §. fi. de distract. pig. re scriptum. §. j. ver. z cū per iniuriā. z qō ibi not. in verbo probauit. de condi. inde. l. indebiti. §. j. de iure do. iure succurſum. §. j. de dol. cau. mo. qui alienū. de vul. z pu. sub. sed si plures. §. in arrogato. z qō ibi no. in versū. beneficio. z de dolī excepī. si procurato. z quod ibi not. in glo. vlt. z. ff. de ꝓcurato. qui ꝓpio. §. vt in ceteris. z qō not. ibi in gl. pura ipsam presumit enim cōtemplatione legationis donatio fa cta. z sic ciuitati restituenda est. ar. ff. e. ti. si forte. z. l. miles. z. l. dotē. §. fi. z. l. hereditatē. in prin. z so. ma. si vero. §. itez quicquid. z ibi not. vbi Dy. distinguit aut donato⁹ legatū antea notū habebat, aut non aut dubiū est. Ar. econtra. ff. de vsu fruc. sed z si quid. Ja. de ra. pre supponit qō donatū fuit intuitu ciuitatis, z hoc sit presumendus. ē. de sum. trī. liquet igitur. in fi. z tunc nō sit ciuitati restituendū, qz li bere persone sunt ambassiatores, ergo sibi acquirere potuerūt. Hec intelligenda est pona ciuitatis si in donatione expressa nō fuerit. ar. ff. de ver. ob. si ita stipulatus. §. grisogonus. in fi. z de leg. j. ciuitatib⁹ c. de abstinentia. Quintus fabius gurges z numerius pretor legati romanoꝝ ad Ptholomeū regez missi munera que ab eo priuatim acceperant, in erariū z quidem publicū ad senatū legationes referrēt intulerunt. ē. de publico ministerio. nihil cuiquā preter laudem bene administrati officij accedere debere iudicantes, facit. ff. ej qui. cau. ma. l vcz z melius. ff. man. ex mandato, in prin. cū ibi not. Nihil em̄ preter laudē bonis innocentibus, neqꝫ ab hostibus, neqꝫ a socijs re portādū, dicit Tullius. li. iij. de legibus. Talia exempla virozū illu

Valerij strium, qz memoratu z scriptura digna extimata fuerūt, sunt etiam maximi p imitatione dignissima. nam ꝓut. e. c. dicit Vale. hij. demuz penates clarum di ea ciuitas. ea regio, eterno gradu facile steterit, vbi nec minimū vi cerum. rum veneris, pecuniez qꝫ cupido, sibi vēdicauerit. Nam quos iste hu mani generis certissime pestes penetrant, iniuria dnatur infamia fla grat linguis, miserrimus qdem animus incidet in hec munera ocu los cupiditatis inuicere. ē. de indi. ꝓperandū. §. finaute veraqz. Sed certe vt ibidez subdit dona, que prefati legati in erariū deposuerāt decreto senatus z permissu populi eis restituta fuerūt, ita in hūsdē Ptholomei liberalitas legatoz abstinētia tenatus, ac populi equi tas probabilis facti portionem obtinuit, z ideo videtur equius qō hmōi dona in diuum eranscant legatoꝝ. Et ꝓ hoc est satis aperte ff. de acqui. here. additio. §. fi. cū concoꝛ. z de leg. l. penul. ibi itineris cōpendiū. Nam cū ibi premittat de sumptib⁹ legationis. deinde sub dat itineris cōpendium non videt sub hoc verbo aliud cōprehendi qꝫ ea que consueta sunt donari legatis. ff. de bo. dam. l. peñ. §. barba ros. Hec satis videtur equa decisio. licet sit arg. contra. extra de te sta. requisiuit. xij. q. iij. pontifices. ff. de ann. leg. annua. §. j. cū concoꝛ. Sed ad hec iura pōt respōderi, qz in eis a legato relicto nō totaliter excludunt cū parteꝫ habeant, videlicet vsum rei legate. vt no. d. c. pontifices. Item legati cogunt onus legationis subire. ff. de munē. z hono. l. fi. §. legati. z ꝓpter legationē agendā interdū pericula seua incurrūt z vite renuntiare vident. ē. de ꝓm. agen. in re. l. principes.

ad hoc etiā. ff. ꝓ socio si nō fuerit. ver. itez si de dona. causa moz. l. iij. iiij. v. z. vj. z ideo remunerandi sunt nō donis fraudādi. ff. de iur. im mu. semper. §. negotiatores. Et si grauant inuiti, relenent ex hoc vt dona restituere nō cogant. ff. de inrem. eū qui. in prin. z hac forte rō ne princeps nō solū dona legatis tribuit, sed etiā ꝓcedit priuilegia graties z honores. ē. de leg. l. ij. vnde possunt vti cursu publico z in hoc pūciales angariare. j. de cursu pu. l. hūs. qō non pōt alius qꝫ ꝓnceps ꝓfectus ꝓtoto z magister officioꝝ. e. ti. iudicib⁹. Quare li cet ꝓpter legationē, qz tū nō ex legatione queritꝰ videt qꝫ restituere nō teneant. Ad hoc. ff. ꝓ socio, socij. §. fi. z. ē. de filen. l. fi. in prin. z §. j. z. ē. de aduoc. diuer. iudi. l. fori. ibi qcquid ex hmōi ꝓfessione vel ipsius occasione quesierint. (In his) hereditatibus. (Adatris) ver. (Ista pertinet.) Opponit. ff. e. l. diuus. in prin. Respō. ibi cōtempla tione militie pura qꝫ eūti ad castra. vt ibi no. z sic idē est in hereditate qō in re mobili. Et est rō, qz hereditas cū sit vniuersitas mobilia in se cōtinet. ¶ Ité nō. hic argumentū qꝫ in feudis filiofamilias ex materna successione delatis, pater habeat vsumfructū. nam z hic qz hereditas materna delata filiofamilias militi, z in actu militie exi stenti nō efficit castrensis peculij. ergo in ea, pater hz vsumfructū. ē. de bo, que lib. l. cū opz. Cum ergo res sumat cōditionē a ꝑsona z nō ecōtra. ē. de in. po. lucra. descrip. l. j. circa medium. sicut hic nō fit ca strensis peculij qꝫ extra castra vel eorū ca querit, ita z ibi desinat esse castrēse qō filio nō militi deferī a matre. Contrariū sub dubio forte determinat An. de iser. in. j. rub. lib. feud. ꝓ quo facit. ff. de manu. serui. (In castrēsi) fi. (Esse nō constat) qz certū z verū est z vndiqz stat, nec in aliꝙ partem pōt declinare. Sed cōtra. ē. fami. ercisc. si fi lius, in fi. Sol. ibi donator erat notꝰ ex causa militie, qz cōmilito hic incognitus fm An. q vltimo distinguit. Cū militi filiofamilias do natur ab incognito aut a noto ex ca militie, cum donat incognitus tria sunt necessaria. vt. ē. cū donat notus nō distinguit, dederit eunti ad castra vel nō, rem mobilem vel immobilez, qz semper est castrē sis peculij qō donatur militi. (Quamuis) ff. (Pzedra) z seruī. ē. ti. j. quicunqz. ¶ In gloss. vlti. ibi ꝓponis adde. idem in peculio cler. vt extra de pec. cleri. c. j. z per totum. z. xij. q. ij. apostolicos.

Feuda si materna, an in illis pater habeat vsum fructum.

Lex. j.

¶ Idem Aug.

Filiusfamilias alienationē illius rei sine volūtate patris habet: nisi castrēse peculiū habeat.

Filiusfamilias. ¶ Casus. Pōt filiusfamilias alienare sine consensu patris res peculij castrensis vel quasi, sed non res alterius peculij. Et concludo quod nec res patris nec res ꝓfectitij, peculij potest filiusfamilias alienare, vel obligare sine pa tris consensu, nisi habeat liberam peculij administrationē, quo casu pōt ꝓ vtilitate peculij. l. si cōuenerit. §. fi. cū. l. seq. ff. de pignoz. act. z. l. si liberam. ē. qō cū eo. Sed ꝓ debito alieno siue extranei nō po test, ꝓtumcunqz liberā habeat. l. j. §. j. ff. que res pig. ob. nō po. Simi liter nec res peculij adueniticij pōt filius ipse alienare, obligare vl in emphyteosim dare sine cōsensu paterno. Quis ipse filiꝰ in his ꝓpriē tatem habeat. qz non pōt ꝓtiudicare patri in vsufructu. l. fin. §. filijs ē. de bonis que libe. In castrensi aūt z quasi castrensi habet ꝓ patre familias. ideo in eis cōtrahere pōt etiā cū patre. z cuz extraneo fine consensu patris, qz nullū ius pater habet in eis. j. e. l. pzi. z in cōcoꝛ. hic in gl. alle. Et idē in beneficialibus in. c. fi. in fi. de indi. lib. vj. Ac etiā potest esse in iudicio cum patre de castrensi vel quasi. l. iij. §. j. z ibi not. ff. eo. e. z sic nō requiritur cōsensus patris vt ibi. sicut in mul tis aliis casibus not. in. l. iis nulla. ff. de iudic. venia tamen petita. l. adoptiuum. ff. de in ius voc. (Peculiū.) Peculium ꝓpriū personarum z seruoꝝ sine pastorum. Nam peculius est qō pater filio, vel dñs seruo suo ꝓ suo tractare patitur. dictum a pecudibus in q bus contabat vniuersa substantia fm Papiā. De multiplici pecu lio vide per glo. instī. per quas perso, no. acqui.

Lex. ij.

¶ Idem.

Errat qui tibi persuasit qꝫ neqz paterne potestatis iure sacramenti solutus esses. Manēt enim nihilominus milites in potestate parentuz, sed peculium castrense ꝓpriū habent. Nec in eo vllum ius patris est.

Errat. ¶ Casus. Filiusfamilias ꝓpter sacramentuz militie nō eximit a negu patre ptatis. peculiū aut castrense ꝓprie ipsius est. z nullū ius in eo pater habet. (Errat) similis itte ra. ē. de adul. §. abolitionē. Et aūt errare aliud ꝓ alio putare. xxij. q. ij. in quibus. z facit. ff. de vsuc. cessus. z vide qō not. ff. de iur. z ac. igno. in rubrica. z. xj. q. iij. si quis dixerit. z. c. seq. Hec est consequens vt erret cōtinuo quisquis aliquid nescit, sed si quis existimat se scire qꝫ nescit. xxviij. di. quis. dixerī etiaz ab imperitia. Nam error in facto imperitia vero iuris. ff. de iur. z fac. igno. l. pe. §. pe. z not. ff. de aqua. plu. arc. sed hoc ita. consensui quoqz nihil est tam contrarium qꝫ er ror qui imperitiam detegit. ff. de iur. omni. iud. si per errorem. Nulla quidem voluntas est errantis. d. l. sed hoc ita, ꝓpriū aūt erroris est

Universidad de Deusto
Biblioteca

approbare veruz p falso preal.c. ꝙuis.ac discretionem impugnare. ff.de eo q p tuto.l.j.post prin. Item erroem inramentū non confir mat.ff.de iur.patr. si iurauero. Neqz em̄ errore veritas amittit.ff. de municip.assumptio.neqz vitiat.ff.de offi.preto.illicitas.ℌ. veritas. Quis aūt dicat errorē intolerabilis.habes extra de sen.exc.p tuas.z c.tit.venerabilibus.li.vj.neqz mediocriter errat q magno bono me diocre bonū prefert.de confec.di.v.nō mediocriter. ¶ Et no.i hac lege curiales humilēqz loquendi modū,als dr minus instructus est q te sollicitū reddit.ff.de acq.pos.l.ij.als dicitur blāditus tibi est qui tibi persuasit.ff.de fideiuſ.blanditus.alias nimia credulitate circuꝫ uenta es.ff.de act.z ob.nimia.als scire debuisti.ff.de cōtrahen.emp. scire.als neqz equā neqz vtiletam rem desideras.ff. si certuz pet.l.j. Sed interdū argute loquit dicens viam veritatis ignorās.ff.locat. viam als dicit falso tibi persuasum est.ff.de cōi.re.ali.falso.als falso asseuerat.ff.de diuer.re.l.falso.als falsuz tibi asseuerauit.ff.de trāsa. ꝙuis.als falsa persuasione credis.ff.de excu.tuto.l.j.alias temere de sideras.ff.de in ius vo.l.ij.in fi. ¶ Hec faciunt ad questionē. Aliqs dicebat te fecisse furtū vel qd simile,cu diffiti cōtra eū mentiris vel falsum dicis,an cenearis iniuriarū.z certe nō ar.iurtū premissoꝝ.ff. de reg.ca.l.j.z de euic.ſi rem ℌ.in prin.de pecu.diffinitio.de iniur.l. pe.als fi.z de ver.sig.aniculus.ff.si.z.di.de capitulis.in fi.simili ꝙ bo vtit Ynno.extra de pur.ca.cuz dilectus.post prin.z pater aperte Hieremie.xxxvij.ibi. Ad caldeos trāsfugis rūdit Hieremias falsuz est. Et Boetius.j.de cōsol.pha.iij.ℌ vt alicuius sceleris admixtio ne fuscarent ob ambitū dignitatis conscientiā me sacrilegio polluit se mentisti suū. Hoc idem ptz.xxxiij.q.ij.admonere.ff.de bo.li.q cuz maior.ff.si libertus.in prin.z.z.di.de capitulis.in fi.ad idez.ff. de dolo.q enim̄ licet enim dicere mentiris ei q falsum dicit.ff.de iura. cal lum.l.fi.z q accu.nō posſ.ſi qs ex.de accusa.l.ij.q.ij.accusatio.ff.de peñ.di.ij.ſi eñ inquit.ff.de trāsac.ꝙuis.in fi. Et idē ſi dicat nō est ve rum.ff.de manu.vin.l.iij.post prin.vel falsuz est.ff.indi.sol.ſi seruus. Quia sepe in quodā falso crimina nominanf.ij.q.j.multi.in fi. z im ponunf.ff.de crimine stell.l.iij.ℌ.item ſi qs.vnde q iustus est iniuste vocaf iniustus.xxxiij.q.ij.ſi virgo. Item Exodi.xxiij.z.ij.q.vij.ac cusatio.ij.ꝺ nō ſuſcipies vocez mendacij. Et facit ad premissa.v.q. j.c.quidā.z.q.v.q ambulat.z.ſ.ſeq.z.ff.de ſuſpec.tutor.tutor quoqz ff.tutor q.z iuſti.de ſu.tu.ff.ſed ſi qs ꝑsens.ff.de euict.qui libertatis. ff.quid ergo.z ptz in aut.vt lic.ma.z aute.ff.qs aūt.xxij.q.ij.cum hu militaris.ff.de interro.act.ſi seruus.z iudi.ſol.ſi seruus. Rūdendus est ergo huic ſtulto ſm ſtultitiaz ſuam,ne sibi ſapiens esse videatur, Prouer.xxvi.vt ad correptionē ſaltem sibi ꝓcedat. Nam ſm Aug. li.de verbis Dñi.ſermone.xvj. Qui negligit iniuriantem corripere peiorē iniuriāte,ille em̄ iniuriā facit,z iniuriā faciendo grauī ſeipſū vulnere pcuſſit,tu em̄ vides perire negligis,peior es tacēdo.ℌ ille cō uincendo. Et.contra ꝑmiſſa.j.q.j.Prophetauit. Apud ꝓtores eñ hec finiti opz.ff.de ꝓcu.q oīa.ff.j.cū ibi no.de q̄ſt.l.j.ff.ſi.Sed ꝑ ꝓto dicto multū facit.ff.de car.edi.l.j.ff.ſed ſi qs.z.d.ff.ſi qs ꝑſens.vbi colligitur ꝙ vocans te,potius teneaf z puniatur. Ad idem.xxxv.q. vj.notificam⁹.z hoc puto verius. Item.iij.Reg.c.iij.dicit mer trix ius filius viuebat alteri meretrici mentiris,qꝺ mendacium appa posſea iudicio Salomonis, nec ipſa legit ex hoc fuiſſe punita. Jo... Eccli.xiij.dicit.ſile accipias faciens aduerſus faciez tuā, nec adu... animā tuam mendaciū. Unde ſm Jo.licet hoc modo con nitiari,vt no.ff.de poſtu,quiſquis in glo.videtur ꝙ vtilitas ꝛc.

¶ Poſtꝙ aūt de hīs materia cepta est querit ſcdo. Nonne ꝙ te ha bente verba iniuriosa cū titio dixiſti. Non ſum ego ille qui fecit fur tum,nunqd tenearis illi actiōe iniuriarū? Rñ ſic.videris eū dicere ꝙ ipſe furtiuꝫ fecerit,vt colligit ſm Hugo,ff.de dolo. naz z ſubdole pōt quis cōuitiū dicere.arg.ff.de leg ij.codicillis.ff.matre. vbi de hoc z.d.l.quiſquis.xxiij.q.j.omus.in fi.ff.de fal.eos qui.ff.deinde de oꝛi.iur.ff.ſeruus aūt ſupplicius.ibi nāqz cum dixiſſet ꝛc. vñ Ma cro.in Saturnal.Si timiditſſimo dixero achilli vel herculi cōparan dus es,aut famoſe iniquitatis viro ego te ariſtidi in equitate ꝓpo nā,ſine dubio verba laudem ſonantia ad notam ſue vituperationis vtercz tractaturus es.t.z de hīs z ſimilib⁹ ibi multa ſunt. Item vide in auten.qui.mo.na.efficiū.leg.ff.illud.colla.vj.vbi lex volens mulierē adulterā nomināre,dicit ſeipm iniuriauerat,z ſubdit.ſufficit hoc di cere.z Quintil.in milite mariano de iniuria noſtra latine queri non poſſum⁹,parcendū est verbis nubēda magna,ex parte veritas ſi pu dorem habeo. Quinetiā ſine aliqua verbali ꝓlatione res turpiſſima nominatur.xxxij.q.iij.in eo,vltra mediū.in aut.de reſti.z ea que pa rit.ℌ.vnum,ibi erubeſcimus quomodo eius verba dicamus,ſlaz ex turpi verbo etiā audientium aures polluunf.d.c.in eo,Sic z ecōtra ſubdole quis laudare pōt ſicut Chriſtus laudauit Jo.in Euangelio dicēs. Quid exiſtis videre in deſerto arundinē vēto agitatā. Matt. xj. Et vide qō no. Guil.in Spec.de aduo.ℌ.tam nūc.ℌ.hoc tñ. Sic z alias Chriſtus fuit loquutus ſubdole cū dicit Petro. Vado Romā iterum crucifigi.extra q ſil.ſint legi.ꝙ venerabilem.ℌ.ſane. Sic z Biego.xlv.diſt.diſciplina.ibi ac ſi ei diuina ꝛc.Et de hmōi figuris ſcripſi,ſ.de cōſul.l.ij.Sic z riſu ſit contumelia.v.q.iij.in loco in fin.

Loquēdi modos cu tiales ex puniūt a liquādo le ges,

Jnt⁹ rez an facere preſumat q dicit al teri non ſum ego il le q furtū fecit vt ali qdſim ille.

Arg.cōtra.q.in certe ꝑsone cōuitiū nō ſit.ff.de iniur.itē apō.ℌ. cui. ¶ Tertio querit quid ſi quis dicat alteri,ego ſum ita bonus vt tu, vel melior ℌ tu? Reſpon.non tenetur iniuriarum,vt colligitur.ff.q. vij.Paulus.z.c.ℌ.z.c.puto.z.c.querit.vij.q.j.illud.z.c.qualis z.c.vereor.z.c.quid aūt.z.c.nec ſufficere.z not.vij.q.j.licet.in glo. hanc comparatiuā temperat Hug.z.de conſe.di.v.ſi inter bonos. z.c.cū tantū valeat.z.ſ.de vete.iu.enucl.l.j.ſ.omnibus aucrontati bus.z.ff.de ver.ob.vbi autē.ℌ.j. Item poteſt quis meliorari vt pa tet.ff.ad exhi.l.pe.z de dona.aquilius.z vide qō not.vj.q.j.quero.z ℌ.ſeq.z.xvj.q.j.ſic vine.z.c.legi.vij.q.j.omnis in fi.ix.diſ.ſicut vete rum.vbi de hoc.xxvij.diſ.quamuis.z qō not.lxxvij.diſ.monachus. z quod not.xxj.di.in nouo.z.ff.de iureiu.li.ij.

¶ Quarto querit quid ſi tu mihi z ego tibi iniuriā dixi? Rñ.tene mur ambo.ff.de dā.infec.l.dāni.ℌ.ſi vicinas.z argu.eius qō not.ff. de adult.quoniaz.in glo.ſed cur non licet.z.xxij.q.ij. ſi quis per.nec admittit compenſatio.ff.de compen.ſi ambo.in prin.z.ij.quotiens.

¶ Quinto querit qd ſi tu me ꝓuocaſti verbo vel facto vt dicere tibi iniuriā.Rñ.non teneor vt no.Buil.in Spe.de accu.ℌ. quid ſi te vocaui,z aſſ.ff.ſi qua.pau.fe.di.l.j.ℌ.cum arietes.z extra de offi. de leg.ſuſpitionis.z.ſ.de vi pu.qñ.ff.de bo.li.q cū maior.ℌ.ſi libert⁹. l.di.ſi quis.ꝓpoſtera.xliij.di.in mādatis.in fi.ij.q.v.accuſatores. z illud Aſpi ad Ephe.vj.z Colo.iij.z vos patres nolite filios ves ſtros ad iracūdiā ꝓuocare.qō habeť.xlvij.diſ.ℌ.neceſſe.z facit.ff.de inofficioſo.teſ.ſi filiā.ff.de li.bo.exhi.l.j.in fi. Numenda em̄ eſt ꝓuocatio xxij.q.v.ille q.nam z ſi quis ꝓroꝛ filiū ſeruū, aut ꝓximū ſuuz pluſq̄ oꝛtet exaſperauerit,peccat venialiter.xxv.diſ.ℌ.alias ead.mum. Quinimo non ſolū ꝓuocāti nō cōpetit iniuriarū actio,ſed infamis vj.q.j. infames,eſt etiā ipſe ꝓuocās puniēdus qz grauius delinquit ar.bo.lvj.di.c.ſi.in fi.z ibi not.z patet.ff.ſi qua.pau.fe.di.l.j.ℌ. cum ariectes.ℌ.ideo.Unde z pugnandū est interdū.nō qz velis,ſed qz ho ſtis cogaf.dicit Titus liuius de bello mace.li.j. Item facit optime ad hāc queſtionē.xxiij.q.j.cepit.humanū quippe iudicium tūc ſcit maledicta,pferre cū conuitijs aut iniurijs ꝓuocaf.e.ca.q.ij. Deus. z.c.ſi habes ibi niſi grauiſſime cōmouerer.z.j.q.j.ſuperuenute.z.d. c.in mādatis.in fi.z.xxij.q.ij.ſi qs ꝓ vetus teſtamenti.por enim iu ſtus homo ſiue iuder alicui maledicere interdū dicit Archy de cen ſi.c.j.ad ſi.li.vj.vbi vide concordā.vnde Ambr.de offi.heri nō pōt vr nō iterū in dignitate moueamur. alioquin nō virtus, ſed ignitus do z remiſſio iudicaf.z Ieſus animus vociferatione paſcit.dicit Caſ ſio.ij.var.epſa.xxv.Et ex accepta iniuria quis incipit inſanire.dicit Terentius in adelphis.Mā z ſi qs iratus inſtiget inſanit.vt idem in Andria.z ideo vt dicit Hiero.cōtra vigilantiū.ℌ.Quicquid amens loquit clamor z vociferatio dicēdū eſt.Mā impetū cōcitati ſpūs qs ferat:quaſi dicat nullus Prouer.xxvij. Facit etiā illud Hieronym. ad Aug. Aut tuū negato libruꝫ ſi tu⁹ nō eſt,z deſine flagitare reſcri ptum ad ea que nō ſcripſiſti,aut ſi cuus eſt ingenue cōfitere,vt ſi ali quid in defenſionem meam ſcripſero ſit in te culpa.qui me ꝓuocaſti,nō in me qui tibi reſpondere compulſus ſum. Item ad eundem in alia epla.Nō ego tibi,ſed cā cauſe ridit,z ſi culpa eſt reſpondiſſe qſo vt patiēter audias,multo maioꝛ eſt ꝓuocaſſe. Item q nō ꝓuocat iniurijs z cōtumelijs pfect⁹ esſet vt Xps q nō ꝓuocabat hijs.ff.di. epm. Cū em̄ ego cōtumelijs etiā violētiā pati dicaf.ff.de li.ho.agno. alimēta.ℌ.j.licet cōtumelijā contumelijs repellere,ſicut iniuriā iniu ria,ſicut vim vi.ff.de iuſt.z iu.vt vim.z maledicēri maledicere. alꝰ eſſet vt Xps.d.c.epiſcopū. Item facit.ff.de cōdi.fur.ſine.ℌ.ſi.z.ſe. ¶ Sexto querit qd ſi alicui trāſeūti p plateā artifices(vt mos tur pis est eis vnūquēqz ſubſanare) ꝓcurunt bācas vel acicēs vel alio modo ſonādo z clamādo faciūt ſtrepitū,an teneanf,iniuriarū: Rñ. ſic.ar.ff.de iniu.ite apud.ℌ.cōuitium.z.ſ.feciſſe.z.ſ. et hijs apparet z.ℌ.ſimiliter.z.ℌ.ſe.z.v.q.iij.i loco.z melꝰ extra de iud.ſicut iudet.

¶ Septimo queritur quid ſi quis vocet meretricē illaz que fuit, ſed modo nō est,an teneatur iniuriarū. Dicūt quidā ꝙ ſic.ar.ff.de nup. imperialis.ℌ.j.ibi neqz vocabulū inhoneſtū ꝛc.z in gl.no.arg.ꝙ ꝛc. z.ff.de fe.a nullo. Sed certe ibi auctoritas principis z matrimoniuz ſubſequutā tollit omnem maculam vt ibi dicitur.tanta est nāqz vis matrimonij ꝛc.extra qui filij ſunt legitimi.tanta.z ar. ꝓ hoc.ff.de adul.ſi vꝛoꝛ.ℌ.plane.z.ℌ.ſeq.in glo.hoc eſt cōtra ibi vel hīc de ea ꝛc. vnde dicas illum nō teneri. licet enim intermiſſa ſit turpitudo, non tamen est abolita.ff.de ritu nup.palaz.ℌ.j.Arg.contra ꝙ ſit abolita. d.l.ſi vꝛoꝛ.ℌ.penul. Item ka.notat in tomb.de iniur.mul.l.ij. ꝙ etiā ſit mupta ſi hodie z vocetur meretrix que fuit,non teneatur iniurias rum qui vocauit. Nam z que hactenus mercimonijs publice pre fuit,dicitur humilis.i.vilis,quinimo filia tabernarij dicitur humi lis.ſ.de inceſt.nup.humilem.

¶ Octauo querit qd ſi natus de legitimo matrimonio patre mor tuo,cū eius mater nūc vidua ſit,z mala meretrix,vocetur filius me retricis:Rñ.vocās teneť iniuriarū.nam licet mater nūc fornicet ſi lius tū ꝑez legitimū habuit.ff.de adu.miles.ℌ.ꝙ pp.ar.ℌ. defuncto.

¶ Nono queritur quid ſi quis vocauerit aliquē furem vel latronez qui in rei veritate fur ſeu latro erat,an teneatur iniuriarum. Quia dam breuiter

Injuriaz non teneť q alteri dicit ſimilia vel melio⁹ tu.

Injuriaz non teneť ſcḋm̄ nocentiā.

Injuriaz non teneť ſcḋm̄ nocentiā.

Accuſas nocentem animo iniuriādi an teneaf iniuriarum.

Criminā non ſunt prodenda

Confeſſio facta in iu dicio ꝑer erroꝛes non ꝓiudicat erroꝛe ꝓbato.

Erroꝛqua liter ꝓbatur.

dam breuiter ſe expedientes dicūt ꝙ nō.peccata em̄ nonceritū nota fieri z oꝛtere z expedire.ff.de iniu.l.eū qui in prin. Et ꝓpone tūc nocenteꝫ.i.peccatoꝛē q nocens est.ff.de edi.edi. qd ſi in prin.z de pe abſentem.ℌ.j. Item intellige ꝙ ipſum infamauit nō publicādo eum extra iudicū diffamādo,ſed infamauit.i. deteꝛit eū coraz iudice ac cuſando vel denuntiādo,z est ſimilis expoſitio.ē.de nego. geſt.l.j.z de ſu.tu.pietatis. Et facit ad hāc expoſitionē.ff.de acq.re.do.adeo. ℌ.cū quis in fi.de adul.l.ij.in prin.ē.de ꝓcur.l.iij. Vel dic infamauit i.infamiā irrogari fecit.ſa iudice qō in idē recidit. Et ad hāc expoſi tionē facit Luce.xij.c.in fi.ff.de admi.tu.l.ij. De his qui not.infa.l. furti.ℌ.mādati.z.l.qd ergo.ℌ.ex cōpromiſſo.z de q̄ſtio.l.j.ℌ.ſi.ē. ad l.iul.re.iubemus in gb.cau.ſerui.ꝓ.ꝓe.li.ac.l.j.xxvij.di.qſunt cul pe.in prin.z ꝑbatur hoc.v.q.v.ꝓ totuz.z.ē.q.j.quapꝛopter. alias in famatio ꝓhibetur.ij.q.vij.accu.j.z ℌ.de his.etiaz illud anacleti vbi patet expreſſe.z.v.q.v.c.j.z.ij.z not.ij.q.vij.in prin. Et facit ad hoc oꝑtime.ij.q.j. multi.in ſi.v.q.j.q in alterius.vj.q.ij.c.j.ꝓ totum. xv.q.v.c.j.z.ij.viij.q.j.quid aūt. Item inſultās arguitio ꝓhibetur ꝓhibetur.ij.q.j.ſi peccauerit.vbi not.qualiter.d.l.eū qui intelli gatur.in gl.ſed nonne. Iuxta qō Prouer.xxv.c.82. Que viderūt oc gatur,in gl.ſed nonne. Iuxta qō Proꝛuer.xxv.c.82. Que viderūt oꝛ culi tui nō ꝓferas in iurgio cīto.ne poſtea emandare nō poſſis cū dehoneſtaueris amicū tuum. z ſic erit bona ratio que ponit.d.l. eū qui peccata em̄ ꝛc.qz peccatū fit notoriū per inſiam.vt patet extra ē de fama.li.j.ex affectu enim exrimaf iniuria.ff. de iniu rijs.z gl.ē.de fama.li.j.ex affectu enim extimaf iniuria.ff. de iniu textu z gl.ē.de fama.li.j.ex affectu enim extimaf iniuria.ff. de iniu rijs.illud. Item tenetur iniuriarum ſi crimen in accuſatione perdure iur.illud. Item tenetur iniuriarum ſi crimen in accuſatione perdure rat.nō probauit.v.q.j.c.j.z.ij.q.v.ꝑ totū.nam z qui manifeſtū infert cōuitius tenetur.ꝛc.di.ſi quis monachus. Infamatio ergo li cita eſt cū fit in iudicio contemplatione iuſtitie,cū iurgio vero inſul cita eſt cū fit in iudicio contemplatione iuſtitie,cū iurgio vero inſul tans ex impietate improbanda eſt.d.c.qui ambulat.z.ℌ.ſeq.z facit. tans ex impietate improbanda eſt.d.c.qui ambulat.z.ℌ.ſeq.z facit. xv.q.v.c.j.in ſi.ij.q.vij.pleriqz.z.ℌ.ſeq.z.ff.de iniur.qō rei. ibi nō ea mente ꝛc.z.l.nec magiſtratibus.z.l.peñ.in fi. Et vide qō no.xxj.di. nolite. Item Eccli.c.xix.dicitur. Audiſti verbum contra ꝓximum tuuz cōmoꝛiatur in te fidens quoniā non te diffrumpet. Sed contra quitur.peccata enim nocentiū ꝛc.nemo nāqz poteſt peccatū alteri norū facere.niſi in iudicio ꝓobet ac notificet illud.ē.de ꝓoba.l.ſi.z dic nota esſe.i fieri per ſententiā iudicis.alio infamāte.i. accuſatioꝛe erat z loculos habens.ſic Hieronymus in Jouinianū contumeliaz dixit ſcribens ſic cōtra pelagianos Jouinianus romanaz fidem me abſente turbauit taz elinguis, z ſic ſermonis putidi vr magis mia di gnus ſit ꝙ inuidia.vnde perſone vilioꝛi damnū faine non est iniuria ē.vt intra certū tps cri.q.ter.l.ij.z patet.xxvij.q.j.omnis.in fi.vbi le gitur ꝙ beatus Policarpus marchionem hereticū vocauit primo genituꝛ ſathane.ℌ vir ſanctus extra iudiciuz nō fecisset ſi iniuriarū accuſari potuiſſet.ix.q.ij.Lugdunenſ cū ibi notatis. Itaqz ſanctoꝝ in hoc exempla ſequenda videnf,z fm ea iudicandū.xx.di.de q⁹ cū cōcoꝛ.vij.q.j.ois qui.xxxvij.di. qui de mensa. z.xxxij.q.j. non est culpādus.lxxxj.diſ.legimus. Nam ſequendi ſunt q bene viuunt. in aut.vt nō luxu.contra naturā.ℌ.z qm̄.z facit.viij.di.que cōtra.ibi ſi ſtatutū nō erat ꝛc.Sic z exempla ꝓncipū ſunt ſequenda.ff.ad tre bel.apud iulianū.ad fi.Sic etiā exempla eꝑoniz.xvij.q.vlt.quicūq. Item exempla doctoꝝ.ff.de ma.vin.l.v.de hoc plene dicꝝ est.ē. de decur.exemplo. Imo non ſolum exempla laudabilia ſunt ſequenda, ſed etiam ſi maioꝛum quis ſequatur erroꝛem est excuſandus. ff. de tranſla.inter.ℌ.ſane.idem in erroꝛe communi.vt.ff.ad magc.l.iij.

¶ Undecimo querit. Quid ſi quis vocat aliquem cecū vel ſurdum qui in rei veritate ſic est an teneaf iniuriarū? Communiter diſtingui tur, vt ſi ex fuo facto aut delicto in hoc inciderit non teneť q voca tur, vt ſi ex fuo facto aut delicto in hoc inciderit non teneť q voca uit.ar.d.l.euz qui.nam male mentis ꝛc.ff.depoſi.bona fides. Si aūt a natura,fortuna,vel caſu hoc habuerit z nihil ipſe peccauerit,cum in nō ſit qō illi imputeť,tenetur qui hoc imꝓuperauit. ar.ℌ. qū impe. te talis est inter pu.z vidu.l.j.ibi fortune iniuria miſerabiles ꝛc.non enim licet accuſare naturaz.ē.de li.pꝛete.l.ij. Nec est qō imputeť illi.ff. de ꝛb. ſign.queret aliquis,niſi ꝓpria culpa inciditſſet in caſum.xv.q.j.ℌ.ſed culi tui nō ꝓferas in iurgio cīto.ne poſtea emandare nō poſſis cū dehoneſtaueris amicū tuum. z ſic erit bona ratio que ponit.d.l. eū in fi.z.l.iij.ℌ.illud.z.l.di.ſiudeat.z.vij.q.j.Quis. ibi z ideo qz.c. Et fac.Jo.ix.Quis peccauit hic an parētes eius vt cecus naſceretur? neqz hic,neqz parentes eius peccauerunt,ſed vt manifeſtentur ope ra dei in illo.z Leuitici.xix.Non maledices ſurdo.z coram ceco non pones offendiculum. Et oꝑtime.xv.q.j.illa cauenda.z.c.vt itaqz.z c.ſeq.z illud Ariſtotelis.iij.ethicoꝝ. Nullus itaqz imꝓoperabit ceco natura vel ex infirmitate vel ex plaga, ſed magis miſerebitur. Sed ꝙ indiſtincte teneatur qui vocat ſiue delicto,ſiue natura voca r⁹ ſit z cecus.claudus,vel etiā pauper. Eſt ar.optimum in aut.qui. mo.natu.effi.ſui.poſt.pri.ibi nō enim vltio z interdicto ꝛc. Per qō vr ꝙ ſi qs vocat aliquē ſpuriū licet ſit ſpuriꝰ teneť iniuriaz.q naſci de adulterio non est eius culpa q naſcitur lvj. di.naſci.in aūt.de in ceſt.nup.in.ꝓn.z qz ꝓpe nihil admiſit.ff.de decur.ſpur.ij.q.j.genera liter.ℌ.penul.ſed alieno vitio laboꝛat.ē.de na.libe.l.legē. Ad hoc etiā facit exꝰ renunci.niſi.ℌ.perſone.ff.ō ſta.hominū.l.iij.ℌ. penul. de penis.criminis.exꝰ de elec.innotuit.ℌ.multa.vbi exponit reatus. i.defectus.de purga.cano.accedēs.ff.de bo.dāni.l.ſi.in pin. Hmōi em̄ cōuitia ſunt nō leuiter vindicāda etiā ſi als ab amicis ꝓferant. diſſoluūt enī amicitiā ad quā legumlatoꝛes nimis intendunt vt ſcri pſi.ē.de metropo.l.j.in princi.vñ Eccl.xxij. Lapidem in vola tilia deūcet illa. Sic z qui cōuitiatur amico diſſoluit amicitiā ad a micuz z ſi ꝓduxeris gladiū nō deſperes. Si aperueris os.triſte nō timeas.est enim concoꝛdatio exceꝑto conuitio z impꝛoperio,z ſup bia,z miniſterij reuelatione z plaga doloſa in hīs omnibus effu git amicus. Illū contra.ar.j.de coharta.l.ſi coartalis.ibi maioꝛum ſuoꝝ exempla preiudicant. Eid idem.xv.q.viij.cum multe.nam cō funditur ex peccato ſoboles.in aut.de inceſt.nup.ℌ.j.nō enim mere tur dici filius,nec ali tanꝯ filius.in aut.qui.mod.natu.effi.ſui.ℌ.fin. hec z alie proſequere ſm Bn.de iſer.lib.feud.de pace iur.fir.ℌ. iniu riam. Et not.ſm Ja.de ra.quem ſequitur Cy.ē.de iniur.ſi non con ſultū ꝙ ſufficit iniuriam paſſo ꝓbare ſibi illaram iniuriā.ſuper cir cunſtantijs autem ſtabitur iuramento ipſius ſicut dicimus in vio lētia.j.vij vi.ſi qū.extra ꝙ mer.cā ſup eo.z qō.ibi not. Jnn.qō an ſit verum peritiores attēdant. ¶ Uidimus plura de materia iniuriarū nunc de materia erroꝛis modica explicemus. Scias igitur confeſſio etiam in iudicio et erroꝛe procedens non ꝓiudicat erroꝛe ꝓbato ff.ad.l.aquil.inde neratius ℌ.vlt. Sic z erroꝛ aduocati corrigitur.ē. erro.aduo.l.ij. vbi autem confeſſio nō ex erroꝛe,ſed ex deliberatione ꝓceſſit irreuocabilis est, tunc ꝓo damnato habetur.ē. de confeſ. l.j.ff.ad.l.aquil.ꝓoinde.ℌ.notandus.tunc enim ꝓbare non poſſet erroꝛem.de quo vide qō not.extra de dilꝰ.et literis.z per Archy. de iureiuran.lib.vj.c.vlti.in glo.de accuſa.c.j.in glo.ij. ¶ Qualiter autem ꝓbatur erroꝛ dic ꝙ eo ipſo, ꝙ ꝓbat reuocans rem aliter fuiſſe ꝙ ꝓtur confeſſus est.d.l.inde neratius.ℌ.vlti. z patet ex hīs que notat. Jnno.extra de accuſ.cum dilectus.in glo.vlt.vide quod nor.ibi.z.ff.de inter.actio.de etate.in gloſſ.vt ibi ſed nonne ꝛc. z de here.inſti.nemo.in fi.victima.gloſſ. ¶ Jn ꝓbatione autem erroꝛis admittenda,z modo est cum ſumma diligentia intendendum. plu res enim in hoc malicioſe procedunt. Nam poſt dicticta retractata aſſerunt ſe erraſſe ꝙ forte inquo ſtudio commiſerunt. vt ſic admiſſi ad reuocationem erroꝛis ſubomatis reſtibus intentiones ſuas ꝓo libito ꝓbent.qō fieri nō debet. Nam hec est regula vt ſiue in cauſa ꝓncipali,ſiue appellationis,ſiue reſtitutionis quotiēs timetur ſub omationis periculum is qui ꝓbare vult ad productiones teſtium admitti non debet.in aut.de teſtib.ℌ.qz vero.cū ſimilibus. Admit tenda igitur est ꝓbatio erroꝛis per obliquum, non per directum iurta ea que not.ff.de ꝓoba.cum de indebito.ad fi.z per Cyn.ē. de iur.z fac.igno.l.erroꝛ.q.ij. Sic z minoꝛ reſtitutus nō pōt nouas ꝓo

vi.bocz. conſ.q.z 25.vbi idez.
ſequitur de.l.2.tit.9.lib.4. ordi.colu. 1490.et bocz. conſ.4.nū.17. colū.3.
ſequitur bocz. conſ.4.nū.3.
Meretrix cez vocas illam que fuit ſz mo do nō est, an teneat iniuriarū, ſequitur bocz. conſ.4.nū.5.
ſequitur bocz. conſ.4.nū.6.
vi.bocz. conſ.4.nū 36.

Universidad de Deusto
Biblioteca

batiões inducere super antiquis positiõibus ꝑpter periculũ subornationis. vt nor. Cy. s. si sepius in integ. restit. po. ad fin. z patet ex eo qꝺ not. Buil. in Spec. de in iure. §. vlt. ver. sed nõ videtur. z hoc manifestum esse videtur. Nam z testis volens corrigere errorem suum nõ est audiendus postq̃ est locutus cum partibus timore subornationis. vt no. in aut. de testi. §. illud. Eadem ratione principalis vbi hoc timetur periculum. est repellẽdus. z vide qꝺ no. in Spe. de dila. §. vlt. §. in summa. Quis etiam ꝓbet errorẽ. dic ꝙ is qui illuꝫ allegat ff. de ꝓbat. l. ii. Fallit in hijs qui possunt impune ignorantiam iuris allegare. arg. s. de hijs qui sibi ascri. l. pe. qui z aduer. quos. l. j. z. ff. de ꝓbat. cum de indebito. §. finautem is. ¶ Ultimo nota ꝙ iudex qui errauit aut interloquendo. vel alias male processit emendare tenetur qꝺ perperam egit. extra de re iud. cuꝫ olim. de appel. cum cessante. z de accusa. qualiter. j. ad idem. ff. de ꝓcto. stipul. l. j. §. ii. ibi oporteat. licet alii contra. ff. de re iudi. qꝺ iussit. ibi potest. nõ ergo tenetur. ff. de iudi. non quicquid sed primum verius. Contraria nõ intelliguntur in hijs que magis sunt facti ꝙ iuris, puta dilationũ assignatio z huiusmodi. ad qꝺ. ff. ad turp. l. j. §. j. ibi fari quidem questio ꝛc. z de verb. signi. verbum oportere. z in aut. in med. litis non fin. sacra. for. post prin. z qꝺ notat Jnn. extra de offi. deleg. consuluit. z de expecrando contumacem in diem sequentem. quotiens enim nõ impetratur qꝺ equitate suggerente concedendum. aut faciendum est. dicitur iniuria fieri postulanti. ff. de aqua quoti. z estima. l. j. §. penult. z vltiꝰ. q. v. non sane. in prin. Ad idem facit qꝺ scripsi. s. de agri. z censitis. l. fin. in nota magna. q. vlt. ¶ Persuasit) in animo tuo posuit, te admonuit. (Rexu) vinculo. (Manent) ver. (milites) etiam celestes nisi ꝑtum ad spiritualia. de iudi. c. vlt. lib. vj. z notat Jnno. extra de

Militia etã. z qua. indecomꝫ. z de ꝓcur. accedens. (Jn potestate parentũ.) non tollit Nota ꝙ per militiaꝫ filius nõ eximitur a patria potestate. hoc satis patriã po est iustũ, neq; enim ipsa dignitas est. vt not. extra de equestri digni. testatem. l. j. licet error modernorum in regno contrariũ dicat. ꝓ quibus est constitutio de iniur. nobilis perso. l. vr dignitatum. vbi legitur qꝺ militia est dignitatis cuiusꝫbet fundamentum. vnde talis constitutionis originem trageritꝰ licet plurimis annis scripturatus. nunc̃ tamen potui reperire. Sed dignitates que sit erant filium a patria potestate, z a curiali fortuna sunt duo decim. in aut. constitutio. que de dig. l. si a pa. pote. z. s. de decur. l. ii. ¶ Sũt z alij modi quibus liberatur

Filiꝰ multi filius a patria potestate, puta emancipatione coram iudice competenti actu solenni iuris ordine. s. de emanci. non nudo. cum concortis modis z de offi. ꝓfec. ꝓeto. l. j. ver. nec sane. Delicto patris ꝓ quo damnatur sine amissione ciuitatis. vt sit cõtra ꝓ incestas nuptias. in auctoritate. de incep. nup. §. sanctimus. Item cum damnatur pater in metallum. vel in opus metalli, vel deportatur in insulaz. Nam si relegatur nihilominus retinet liberos in potestate sua. vt instit. qui. mo. ius patpote. sol. §. cum autem. z. §. pene. Item si pater fiat hereticus. ipso facto filij efficiuntur sui iuris. de hereti. c. j. §. vlt. lib. j. Item per lenocinium commissum per patrem in personaz filie. s. de spectа. l. ii. vbi no. qꝺ fit sui iuris. licet. s. de epi. audi. si lenones. notetur ꝙ per sententiam. primuz tamen puto verius. vt scripsi. d. l. ii. Item potestas patris soluitur per baptismum. vt not. z probatur. xx viij. q. j. iudeorum. Item per circumcisionem. puta cum iudei post baptisma suscepturn redeuntes ad eorum perfidiã suos filios circuncidunt. de consec. dist. iij. plericꝫ ex iudeis. Quid ergo si filiusfamilias fiat monachus. an liberatur a patria potestate. Et non videtur arg. huius. l. ad

Monas- idem extra de diuor. gaudemus. ibi cum per sacramentum. ꝛc. Eõ charus an tra ꝙ sic. in aut. de moñ. §. sancimus. ibi nam si in multis. Jtez quia tollat patriam ꝓ capite minuitur. vt no. eo. titu. §. illud quoqꝫ. z perdit ciuitatem. ingressus enim comparatur morti. s. de episc. z cleri. l. fin. Item quia testatem. filius liberatur a patria potestate illis modis quibus liberatur a curiali fortuna. s. de decur. l. ii. sed monachus liberatur a curiali fortuna. in auten. de mona. §. ii vero relinquens. ergo z patria potestate fi cut etiam parer ꝓuatur a potestate filio facto seruo pene. vt. d. §. pe. ꝛc. sta z per ingressum religionis. vt not. ff. de mino. si ex causa. §. papinianus. z hoc verius. Per susceptionem vero sacri ordinis nõ exi mitur filius a patria potestate. s. de epis. z cleri. sacrosancte nisi quo ad spiritualia. vt not. Jnn. extra de eta. z qualita. indecomꝫ. Jn spiritualibus autem cautis, z dependentibus ab eisdem maioz. xxij. annis per se vel per procuratorem suum litigat sine consensu patris de iudic. c. vlt. lib. vj. z not. Buil. in Spec. de accroe. versi. sed nunquid in casibus ꝛc. qꝺ verum videtur in layco. Nam in spiritualibus nulla illi est auctoritas imperandi. xcvj. dist. bene quidez. extra de constit. ecclesia. z de reb. eccle. non alie. cum laycis. z de hoc sentit Archyd. c. vlt. in fin. vide si sacerdos habeat filium in potestate sicut causam suam ꝓpriam tractare poterit. ita z causam filij. ¶ Secũdo queritur. Quid econtra si pater ingrediatur monasterium an filium suum in potestate retineat. Videtur ꝙ non. qꝛ talis ingressus morti comparatur. s. de episco. z cle. l. ii. Et qꝛ per ingressum alienanit a se clarissimos suos. z suis se abneget qui seruire Deo elegit. xij. q. j. cui portio. in fi. z voluntati ꝓprie renuntiauit. per suam obedientiam alterius voluntati z imperio in Christo z ꝓ Christo se subdidit. e. q. non dicatis. z cõstituit hominem. l. ꝓlatuꝫ vice Dei supra caput suuꝫ. xix. q. ij. statuimus. ipso enim ingressu se z sua deo dedicauit. s. de sacrosan. eccle. auten. ingressi. z sic alium in sua potestate habere non ꝓterit. ff. de adul. sic eueniet. de acquirenda rerum do. homo liber. s. de legi. tut. l. ii. z hoc nulli dubium est.

¶ Tertio queritur. Quid erit tunc de patria potestate. Dicunt alii qui tunc patriam potestatem esse apud monasterium, vel abbatem per dictaz aut. ingressi. z qꝛ sic est. in arrogatore. Si enim paterfamilias ad arrogandum se dederit transeunt in potestatem arrogatoris bona omnia arrogati. z liberi qui erant in potestate sua, potestati arrogatoris subijciuntur. vt. ff. de adop. l. ij. z. l. ij. paterfamilias. l. arrogare. Quod durum est dicere. iam enim ex hoc filij conditio durior efficeretur. Nam omnium monachorum quodãmodo filius diceret esse. z in eorum potestate consisteret. ff. de in ius vocan. sed si hac. §. q ma numittitur. Et omnium abbatum seu ꝓlatorum qui ꝓfecerentur eidem monasterio successiue potestatibus subijceretur. itaqꝫ nunq̃ ab hijs potestatibus nisi morte liber euaderet. Item qꝛ si per monachationes patris in potestatem abbatis monachorumve transiret, necessario tempore ipsius monachationis volũtas filij debuisset exquiri, ne in alienam potestatem transiret inuitus. ff. de adopt. in adoptionibus. z. l. nam ita. de aqua plu. arcen. in concedendo. in fi. cõmunia ꝓ. est receptum. s. de omni agro deser. quicunq; ij. in fin. extra de fi. ꝓtestatem. Nam omnium monachorum quodãmodo filius diceret esse. z in eorum potestate consisteret. ff. de in ius vocan. sed si hac. §. q ma numittitur. Et omnium abbatum seu ꝓlatorum qui ꝓfecerentur eidem monasterio successiue potestatibus subijceretur. itaqꝫ nunq̃ ab hijs potestatibus nisi morte liber euaderet. Item qꝛ si per monachationes patris in potestatem abbatis monachorumve transiret, necessario tempore ipsius monachationis volũtas filij debuisset exquiri, ne in alienam potestatem transiret inuitus. ff. de adopt. in adoptionibus. z. l. nam ita. de aqua plu. arcen. in concedendo. in fi. cõmunia ꝓ. est receptum. s. de omni agro deser. quicunq; ij. in fin. extra de fi. ꝓtestatem

Universidad de Deusto
Biblioteca

aquitū.vinum eñ aqua mixtū cito in hñc saporem vertit.vnde accidunt quasi aquidū fm Dap.Qualiter fiat acetū.no.ff.de contrahē.emp.in venditionibus.ad fi. Et no.acetuz dari militibus ne assiduo vini vsu.debilitati ebrietate concidant. Vnde ꝓpter crapulā multi obierūt.q autem abstinens est adūciet vitā Eccl.xxv.Multi autez ipsos occi sunt qui in ebrietate mouūt ꝑ quos vir ecclesia permittit orare ex dētes mul tra de reliquijs z vene.sanc.c.j. Sic z ꝑ his qui seipsos interimunt tiuz aliꝰ nō nō est orandū.neqz cū psalmis ad sepulturā sunt eozū cadauera deducenda xxiij.q.v.placuit.z.c.si nō licet. vbi de hoc nec in cimiterio se peliendi nec ꝓ illis orandum est,

Ebrij z se ipsos occidentes.

Ebrietas que a Noe qui vineam plantauit initium sumpsit.Nam ab exordio generis humani vsqz ad diluuium ignorabatur.xxv.dist.Negro die.fomes est z nutrix vitiorum.z.distin.ante omnia.xv.q.v.sane.vnde Loth.quem multos de non vicit Sodoma vicerunt vina.e. dist.j.j. Sic z Hannibilem pecepit ad num quem ferrum Romanozum superare nequiuit,vicerunt vina. huc hodie z fomēta campane.vt ait Valerius.lib.ij.c.de luxuria. Item est cō multa ma tumeliosa.z voi ebrietas est ibi furor z luxuria dominatur.e. distin. la facit. de luxuriosa.z.c.di.venter.obcecat etiam conscientiam z sepelit ratione.xv.q.j.sane.z extra de vita z honesta.cleri.a crapula.ppius namqz ipsius est denudare z ad luxuriam incitare.d.c.vj.z a crapula. Item ꝓnum facit ad ꝓmittendum,tristem ad exsoluendum, Exemplum de Herode z Johanne baptista. xxij.q.iij. vnusquisqz nihil enim aliud est quam voluntaria insania.omne vitium incendit z detegit obit autem malis verecundiam remouet.vt ait Sen.in epistola.Assuefacta vero ebrietas est mortale peccatum.xxv.di.§.als. sed non assuefacta veniale.d.c.sane z inebriauerunt.Qui autem ꝓpter ebrietatem qz non cessant excommunicantur non solum cibus non est sumendus cum eis,sed etiaz in aliis sunt vitandi.xj.q.iij. ad mensam. Inter ceteros autem maxime clerici quoꝝm sensus vigere debent ab ebrietatibus abstinere iubentur.e. dist.j.z.d.c.crapula. Item reges Prouer.xxxj. Noli regibus dare vinum, qz nullum secretum vbi regnat ebrietas ne forte bibant z obliuiscatur iudiciorum z mutent causam filiorum pauperis,z breuiter omnes debent abstinere a vino. Vnde Prouerbiorum.xxiij. Non intuearis vinum quando flauescit cum splenduerit in vitro color eius ingreditur blande,sed in nouissimo mordebit vt coluber z quasi regulus venena diffundet. De hac materia satis habetur.d.c.xxxj. Sed quid si aliquis occidat per ebrietatem an puniatur.videtur ꝙ nō.ff.de re milit. l.omne.v.per vinum.vbi dicitur ꝙ nō capitaliter punit, sed militia mutatur. Ad idē.xv.sane.z.c.inebriauerūt.z.xxij.q.iij. vnusquisqz. z.ff.de ficcar.l.lege.z.§.si quis impera.maledi.l.j. Econtra si delinquens assuetus erat inebriari nec exinde corrigi se volebat.d.§.als. z.c.ad mensam.nullam quippe sceius rationem habet. dicit Titus Liuius de.ij.bello punico.lib.xx. Excusario quoqz ebrietatis culpam non diminuit sed augmentat. Nam vt ait Tullius.iij.rethoric. Qui se per vinum aut amorem aut iracundiam fugisse rationem dicet ipsa animi vitio videbitur nescisse nō imprudentia se defendet,sed culpa contaminabit personam.z.j.iracundia inductus peccauit,aut adolescentia.aut amore humanoꝝ enim deprecationes si probabuntur impune peccata maxima diluentur,z hoc puto verius. Nam ebrietas non assuefacta licet excusatura tanto,non tamen a toto.vt.d.§.per vinum.z qd ibi not. Et vide multa in quibus excusatur quis a toto, sed non a toto.§.de raptu. generali.in verbo ignorantiam.

Ebrietas ꝓbatur a specta et batur hoc etiam. Oculi etiam eius quos pene fames clauserat aperti sunt vt ibidem dicitur. Sic etiam probatur dolor cordis z meticti a.ij. Machab.c.iij. Jam vero qui videret vultum summi sacerdotis mente vulnerabatur,facies enim z dolor immutatus declarabat intrinsecum animi dolorem. Turcifusa enim erat mestitia quedam z horroz corporis per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur. Ad idez eo.li.c.ij. post prin. Et generaliter sensus z virtutes ex facie cognoscuntur. Juxta illud Ecclesiastici.xix. Ex visu cognoscitur vir, z ab occursu faciei cognoscitur sensatus. z facit.ff.de offi.presi.observandū.z illud Saluiti in Catilinario. Prorsus in facie,vultu qz recordia inerat.Nam cor hominis immutat regulariter faciem illius, siue in bonum siue in malum. Ecclesiastici. xxij.in fi. Item probatur ebrietas,qz inter vina z in ipso bibendi actu,vel statim post,qō obijcit fecit.xxij.q.iij. vnusquisqz,vbi etiaz notatur ꝙ ebrij ꝓmissio nō tenet. Item si fuit vinis secundos calices exhaurire.d.c.a crapula. vel tota ea die in ebrietatibus z potationibus manere.in auren.de confu.§.si enim egerit,z.xv.q.j.sane. Item qz plus solito tūc biberat.xxj.di.denigz.z Judith.c.xij.in fi. Item si semper nimis bibit.xxxv.dist.luxuria.per totum dist. Tunc autem maxime patet per ebrietatem quid fieri debeat qī post ebrietatem resipiscens hoc agnoscit.z dicit.e.di.segro die.xar.ff.de reg. iur.ꝙ caloze per ea namqz que postea dicit z facit perpendi potest verum per ebrietatem id fecerit.arg.l.dist. si quis Dyaconus. tunc enim nesciebat quid loqueretur.d.c.sane.sed tacebat sepius. vt ibi z vide.xxv.di.§.alias demum.in glo.ebrietas est etc. Item i vt ebrij loquebatur.ff.de tut. z cura.da,ab hijs.l.is.§.diuus.z extra de suc. ab intest.§.fi. Item ex frequenti z immoderata potatione vni quis inebriaf.extra de iureiur.z si Christus.prope fi.maxime in conuiuijs. vt de Baal carmello dicitur.j.Reg.xxv.c.z vide qō notat Jnn.extra de testi.cū causam.z Hui.in Spe.de teste.§.nunc tractandum.

Ebrietas ꝓbatur a specta et batur hoc etiam. Oculi etiam eius quos pene fames clauserat aperti sunt vt ibidem dicitur. Sic etiam probatur dolor cordis z meticti a.ij. Machab.c.iij. Jam vero qui videret vultum summi sacerdotis mente vulnerabatur,facies enim z dolor immutatus declarabat intrinsecum animi dolorem. Turcifusa enim erat mestitia quedam z horroz corporis per quem manifestus aspicientibus dolor cordis eius efficiebatur. Ad idez eo.li.c.ij. post prin. Et generaliter sensus z virtutes ex facie cognoscuntur. Juxta illud Ecclesiastici.xix. Ex visu cognoscitur vir, z ab occursu faciei cognoscitur sensatus. z facit.ff.de offi.presi.observandū.z illud Saluiti in Catilinario. Prorsus in facie,vultu qz recordia inerat.Nam cor hominis immutat regulariter faciem illius, siue in bonum siue in malum. Ecclesiastici. xxij.in fi. Item probatur ebrietas,qz inter vina z in ipso bibendi actu,vel statim post,qō obijcit fecit.xxij.q.iij. vnusquisqz,vbi etiaz notatur ꝙ ebrij ꝓmissio nō tenet. Item si fuit vinis secundos calices exhaurire.d.c.a crapula. vel tota ea die in ebrietatibus z potationibus manere.in auren.de confu.§.si enim egerit,z.xv.q.j.sane. Item qz plus solito tūc biberat.xxj.di.denigz.z Judith.c.xij.in fi. Item si semper nimis bibit.xxxv.dist.luxuria.per totum dist. Tunc autem maxime patet per ebrietatem quid fieri debeat qī post ebrietatem resipiscens hoc agnoscit.z dicit.e.di.segro die.xar.ff.de reg. iur.ꝙ caloze per ea namqz que postea dicit z facit perpendi potest verum per ebrietatem id fecerit.arg.l.dist. si quis Dyaconus. tunc enim nesciebat quid loqueretur.d.c.sane.sed tacebat sepius. vt ibi z vide.xxv.di.§.alias demum.in glo.ebrietas est etc. Item i vt ebrij loquebatur.ff.de tut. z cura.da,ab hijs.l.is.§.diuus.z extra de suc. ab intest.§.fi. Item ex frequenti z immoderata potatione vni quis inebriaf.extra de iureiur.z si Christus.prope fi.maxime in conuiuijs. vt de Baal carmello dicitur.j.Reg.xxv.c.z vide qō notat Jnn.extra de testi.cū causam.z Hui.in Spe.de teste.§.nunc tractandum.

¶ Qualiter autem ꝓpter furorem aut dementia, vel mania, vel alia similia vide.vij.q.j.c.vlt.ff.de condi.instit.quidam,de tuto.z cura.Lis cui.§.fi.z.§.de codicil.nec codicillos.z quod no.in eis. (Verumtamen.) Ueruez a viribus dictus est,quia ceteris oibus sit fortior vel ꝙ sit vir.id est masculus.vel ꝙ vermen habet in capite cuius ex citari poterit inimicem se concutiunt,z pugnantes magno feriuntur impetu secundum Jsido.(In duobus) subaudi scilicet.

Castra qd notant,et vnde dicuntur.

¶ Post primam glo.adde imo die repetita.id est iterum z iterum petita,donec scilicet fuerit continuando prescripta.hec enim mono sillaba reiterationem not.§.de hijs qui.vt indig.l.ij.in fi.in gl.Sic z is dicitur aliquid ꝓprie referre qui ad statum ꝓtritū reducit.ff. de itine.actuꝝ prima.l.iij.§.pe.z de via pu.resi.l.j.§.j.Sic z nō dicit regeneratio cuius generatio nō ꝓcef.de cōsec.di.iij.q. in materiis.

¶ Post secundam glo.adde vel expone.i.panem factum ad modū circuli.z sic in medio concauum quem vulgariter dicunt bucellatū, vel biscotum,vel torta,z qui etiam dicuntur torte panis.j.Reg.x.c.

¶ In gl.cum lactucis.ibi dicit.adde.hic.z.j.e.iubemus. Et ibi forte sic adde imo non, qz debet se conformare hijs cuz qbus viuit xij.di.quisquis.z.c.quod dicit.e exemplo Dauid.vt ea.di.delitie.

¶ Imperator. Lex.ij.

Jcesimo nō amplius lapide milites sibi iubemus paleas conuectare.

Vicesimo. ¶ Casus. Milites debent sibi deferre paleas intra viginti miliaria,z non vltra ꝓ hijs progredi. (Milites) scilicet munificos,non autem alios qui sunt in aliquo officio vel gradu.vt dicit Vegetius de re milita.l.ij.c.antiqua.z ca. sed quoniam. (Conuectare) id est comehere vel portare. ¶ In gl. ibi vocati.adde.z.§.de offic.prefec.preto.affri.l.ij.§.ꝓ limitaneis. z.§.sequenti. ¶ In fine gloss.adde.sic dimittitur in apulea z terra laboris,

¶ Imperator. Lex.iij.

Enaticoꝝ nom ine milites z eoꝝ superstantes nihil penitus a prouincialibus accipere audeant. Sciant etenim milites ꝙ oportet eos commoda sua que in annonarum perceptione adipiscuntur accipientes extrinsecus detrimentis prouinciales non afficere.

Lena vnde dicitur.

Enaticoꝝ. ¶ Casus. Milites z supestantes eoꝝm non debent aliquid a ꝓuincialibus exigere ꝓ cena ipsoꝝm,sed oportet eos in hoc conuertere cōmoda que percipiunt ex annona publica. (Lenaticoꝝ.) Lena dicitur a cenō Grece qō est cōe quasi a cōione vescendi.antiqui enim publice z ꝓ patulo comedebant.nō solitarij z ꝓuate sicut modo ne singularitas delitijs luxuriam generaret fm Hug. (Eoꝝm).s.militū. (Super hijs statēs) alias superitātes,z hec verior.z est vna dictio.z expone.i.ꝓpositos vel prefectos.vt colligitur.ff.de offi.prefec.vigil.l.iij.ij.riso. (Accipere.) Jd ꝓpie dicitur accipi qō ab alio capitur. sumere vero est a seipso.ad hoc.xvij.q.j.si vero vers.sicut deus.z.z.xij.di.miramur. z.xxiij.§.ecce quod in fi.sed ibi impꝛopie.sed ꝙ etiam ex seipso interdum quis dicatur accipere.patet.ff.de ficcar.in lege. De hoc vide.§.de agric.z censi.domini. Inter accipere autem z capere est differentia.nam capere est cum effectu scilicet vt habeat.accipere vero etiam si quis non sic accepit vt habeat.ff.de ver.sign. aliud est capere. (Sciant) ver. (Detrimentis) damnis. (Afficere. Nec aliquid qō hominum vel animalium pastui sit necessarium ꝓstulare.j. de mesta.l.deuotum. Debēt enim contenti esse stipendijs suis.xxiij.q.j. militare. ¶ In gloss. ibi mutinentibus,adde vel versus est vna dictio ꝓut dici z est vulgare nostrum.

¶ Idem.

¶ Idem. Lex.iiij.

Sicut fieri per omnes limites salubri perspectione precipim⁹, species annonarias vicinioribus limitibus a prouincialibus ordinabis ad castra conferri. Sed in veteranis castris constituti milites duas alimoniarum partes ibidem de conditis sumant. Nec amplius quam tertiam partem ipsi vehere cogantur.

Statizcō festim que répoza cō phendūr.

Sicut. ¶ Species annonarie deferende sunt militibus in exercitum per prouinciales vsqz ad viciniores limites, vbi autem milites non sunt in castris id est in exercitu, sed morātur in castris antiquis vbi sunt horrea publica in quib⁹ annonarie species sunt condite,prouinciales tertiam partem annone deferent, reliquas duas milites ex horreis sumant. (Sicut) De hac dictione vide.§.de capi.ci.cen.exti.j. (Species annonarias) omnes preter fenum z paleam que sibi debent milites deferre.vt.§.e.l.ij.z.j.e. prouincialium.in fine. Sic etiam dicit Vegetius. lib.ij.de re.mili.c. sed quoniam.in fine. (Vicinioribus) propinquioribus.z vide.§.de omni agro defer.quicunqz.ij.in verbo vicinas (Limitibus) Qui proprie sunt terminī agris positi.vt instī.quib⁹ modis ius pa.po.sol.§.dicti est. (Ad castra) Castrum dicitur a castro castras,quia castratur in eo voluntas vel licentia inhabitantium ne passim vagari liceat, z pateāt hostibus.eadem ratione dicuntur castra in expeditione, tamen in plurali.vel quia tanquā casti debent ibi viuere. Luxuria enim vires eneruat.vnde Quintilianus in milite mariano. Jdeo meretrices ab exercitu submouentur. Intrare castra feminis non licet. Deuter. xxiij. Quando egressus fueris contra hostes tuos in pugnam, custodies te ab omni re mala, si fuerit inter vos homo qui nocturno polutus sit somno,egredietur extra castra,z non reuertetur prius ad vesperam lauetur aqua.z.j. Dominus deus tuus ambulat in medio castrorum vt eruat te,z tradat tibi inimicos tuos vt sint castra tua sancta,z nihil in eis feditatis appareat,nec derelinquat te. Vel dicitur castrum quia in alto loco situm est a casa alta. Inde castellū z castellanus,na,num. qui habitat castrū. z hic castellanus dominus castri secundū Hug. z secundum primaz expositionem accipitur etiam clausturaz monialium de quo habetur vij.q.j.c.vlt.z.ij.vj.de statu regula.ca.j.per Archidia. Et nota ꝙ di castra qd notant,et vnde dicuntur.

Militesidoneieſſe non poſſint q tenere z delicate nutriti ſunt.

¶ Imperator. Lex.v.

Actuarij (nisi expleto triginta dierum spacio pitacia autentica confestim tradiderint) species quas ex fiscalibus conditis diffimulauerint excludere. vel cuius numero ratiocinia pertraxerit; superfederint erogare: de propijs facultatibus vel militibus ipsis, vel fiscalibus horreis addicantur inferre.

Actuarij. Casus. Debēt hij actuarij intra triginta dies tradere hijs qui presunt fiscalibus horreis scripturas autenticas de assignatis erogationibus ex conditis in eisdem horreis ipsaz species militibus erogare.quod nisi fecerint,punitur. (Actuarij) Qui faciunt acta fm Papi. sed aliter accipitur in hoc titulo,quonia habet species annonarias militibus erogare. De hoc dicit. j.e.excellentia z.j. de numera.actuarios.z.l.ne diutius.et in autem. vt li.ma.z ante.§.quod autē a nobis. vbi etiam vocantur cartularij. (Dictacta) idē est breues z modicas scripturas, seu epistolas vel cetulas de membranis ex eius fm Pap.in quibus fatentur species que ex horreis publicis susceperunt.ad quod.j.e.l.penul.§. super hijs. Vel expone vt accipitur piracium.lxx.x. dist.si quis papa,vel vt exponitur.xxvj.q.vlti.non obseruetis.vel vt.xxx.q.iij. piracium. (Autentica) Simile.j.de diuer.offi.hac lege.z.l.probationes. (Cōfestim) id est statim. ff. de verborum obligatione.l.cū qui kalendis. z hoc propter tempus quod precessit.z ro.instī.eo.ritu.§.pure. non antē alia.dilatio ei danda est.vt alias fit.ff.ad tertul.l.ij.§.confestim. Ad quod etiam.ff. de procura.qui procuratorem. necessarium tamen videtur aliquod tempus interuallum z temperatum ff.de solu. quod dicimus.ita quod sine incommodo,vel periculo possit perfici quod incumbit.de consecratione distinctione. ij. preb yter cuꝰ charistiam. Unde statim id est intra sex horas.e.distinc.tribus gradibus. Vel statim.id est paulo post.lxxv.distinct. quicunqz. Alias ponitur.statim pro vno mense,vel duobus,extra de frigi. z male.c. j.§.vlti. Semper autem hoc verbū recipit aliquod interuallum. dicta.l. quod dicimus.z nor.in auten.de rest.§.fi vero quis dicat, De multo,magno,prolixo,et breui tempore.z alijs vide.j. de deserto.l. j.in principio. (Tradiderint) hijs a quibus species susceperunt.§. de manic.comperimus.in fine. Et nota ꝙ hic dicit triginta.alias eodem die.§.de colla.fun.pa.placuit. Sed ibi de cyrographo securitatis id est apocha continente solutionem sacram rationali.id est illi officiali qui prepositus erat ad tributa recipienda,hic de pitacis q̄ ad alind sunt parata. (Dissimulauerint,) Propꝛie is dissimulat qui quod scit se nescire dicit. Vel qui relicto quod scit verum, prosequitur quod scit esse non verum. ff.ad turpil.l.j.§. j. prevaricatorem. Ad idem.xxxiij.q.j.officiū.z hec est detestabilis vt hic.z dictis iuribus. Interdum vero dissimulatio est laudabilis z discreta,vt extra de cognā.spi.super eod.z.xxiij.q.iij.quidam cum bonorum. Vel repete. vel quas numero cuius etc. (Fiscalib⁹) Simile.§.de suscep.z archa. l.frumenta.que alias dicuntur horrea.publica.§. de conditis in publicis horreis. ¶ Post primam glos.adde.sed ibi de erogatione pecunie dicitur,hic vero specierum. ¶ Post glo.vlt.adde.vel dannetur secundum papi.

¶ Imperator. Lex.vj.

Fortissimi ac deuotissimi milites annonas z capita singulis diebus,aut certe competenti tempore. id est priusquam annus elabatur de horreis consequantur. Aut si per susceptionem suam ac si debitam studio voluerint protelare,z id quod competenti tempore minime perceperint,fisci nostri commodis vendicetur.

Fortitudo animi z corpoz per quinq decim inuatur.

Fortissimi. ¶ Casus. Debent milites annonas z ea que dantur illis pro capitibus se personis eozum de horreis singulis diebus, vel alio tempore competenti percipere, alias amittunt quod tempore competenti recipere distulerūt. (Fortissimi) sic.j.ritu.ij.fortissimus. Et sic nota ꝙ ad militiam que a malo dicitur nō debent assumi debiles,sed fortissimi bello idonei, preparati ad pericula z prelātis animi.vt dicit Quintilianus in milite mariano. Infirmos enim tela sua vulnerant,nec potest bene vti armis qui ea ferre non nouit.vt ait Ambrosius super Lu.iij.c. z facit extra de voto.quod super post prin.vnde Petrus blesens.in quada epistola Vegetij renati testimonio,inutilis est militie nutritus tenere, z deliciis assuetus. Cuz autem censet prelijs aptiorem qui sub diuo z sole nutritus labori est patiens,imbre,nocies,balneorum nescius,eque feres pruinas z calores,rudis in causis,simplex in actibus,cibo moderatione contentus, qui non erubescat fossam ducere, retexere aggeres, ferre lapides,z cementum lignorumque materias comportare. Hanc materiam bene prosequitur frater Egidius de regimine principum.lib.iij.parte.ij.c.iij.z prece.z se.z quasi per totū. Quod si milites nostros ire in expeditionem quandoque oporteat,homerij non ferre sed vino,non laneis sed calceis,non ensibus sed ventibus,nō habitis sed vitibus onerantur,credas eos ire ad conuiuium non ad bellum. hoc hodie videmus,agnoscimus z sentimus,z idem qui contra inimicos crucis vires suas exercere debuerant in potibus z ebrietatibus pugnant, vacāt otio, marcent crapula, vitamiqz degenerem in immunditijs trahigentes,nomen z officium militie dehonestant.

¶ Illud etiam z moraliter nota ꝙ quindecim sunt que fortitudinem z corporis.z animi iuuant.

¶ Primum. Timor domini. Prouer.xiij. In timore domini fiducia fortitudinis. Judicio namqz dei claruit sine hac religione arma non vincere,sed sine armis religionem vindicare. vt ait Egisippus de bello iudaico.li.v. Dalis quippe religio.i.dei timor illud ex pellit,propter quod vel scitum,vel magime timendum est scilicet peccatum,ideo merito reddit hominem fecurum. Item timor facit hominem pure operari quod valet ad fortitudinem. Job.xvij. Mundis manibus ad fortitudinem. Preterea timor facit hominem in se deficere,ideo in deo roborat. Bern.in sermonibus. Utilis profectus infirmitas que medici manus requirit z laudabiter a te deficit quem deus perficit. Item super Cant. Optanda infirmitas que Christi virtute compensatur,quis dubit mihi nō solum infirmari,sed penitus deficiat z deficere a memetipso vt domini virtutis virtute habitet, ita ꝙ vt cum timore gaudeat in deo.Nam gaudiū domini est fortitudo. ij. Esdre.c.ix. Item timendus est ille creator non hostis vt ait Valerius lib.ij.c.ij. Postimus quippe timor plus periculi q̄ fortitudinis affert. vt scripsi.j.de veter.l.j.in verbo magnificentia.

¶ Secundum, Fides, mercedem bonorum operum ostendendo. ij. Paralipo.xv. Confortamini et non dissoluantur manus vestre. erit enim merces operi vestro. adhoc supra de assel.l.j. Et quippe

Universidad de Deusto
Biblioteca

laboꝛi oportet incumbere vbi effectus promittitur. Stulta vero cura est que spem non habet dicit Quintilianus in cadauere abiecti. ¶Tertium. Spes. Esaie. xxx. In silentio z in spe erit fortitudo vestra, spes eꝛ fortem efficit omnipotenti mirificiendo. Phili. iii. Omnia possum in eo qui me confoꝛtat. ¶Quatum charitas. z hoc dupliciter. Uno modo adiutoꝛiū proximi habēdo, Prouer. xviii. Frater qui adiuuatur a fratre quasi ciuitas firma. Ecclesia. iii. Meritus est duos esse simul q̄ vnū, habēt enim emolumentū societatis simul. si vnus ceciderit ab altero fulcietur. z in eodē si quis preualuerit cōtra vnum, duo resistēt ei. Secundo modo veritati adherendo. Sic. in moralibus. Qui veritati inheret nullo modo succūbit, quia dum forti pede cogitationes intus intentione figerit omne qđ foras mutabiliter agit, ad artem mētis minime pertingit. ¶Quintum sapiētia. Prouerb. xxiii. Uir sapiens fortis est, z vir doctus robustus ꝛc. Hiero. in moralib. Valde fortitudo deijt uitur. nisi per cōsilij fulcitur. z Titus liuius. lib. ij. de secundo bello punico. Maloꝛe te sapiens hostis metuat, qđ stulti ciues laudent. oia audentē cōmunet Hannibal. nil temere agentem metuet. nō enim tantū viribus corporis z la certis fortitudinis gloria est, sꝫ magis in virtute animi. dicit Ambrosius. j. de offi. z Tullius. j. de offi. Parua sunt foris arma si nō est cōsilium domi. z. j. Nobis rempublicā gubernātib⁹. nonne toge arma cesserunt? z Salustius. in proemio carth. Diuꝰ quam inciplas cōsulto, z vbi consulueris mature, opus est facto. Unde z fuerūt gigātes antiquitus nominati illi qui ab initio fuerunt statuta magna scientes bellum, nō hos elegit dominus, ne q̄ viam discipline inuenerūt prosperea perierunt. et quoniam non habuerunt sapientiam, perierunt propter suam insipientiam. vt dicitur Baruch. iij. Nō sic dicitur de viro sapiente de quo legitur Ecclesiastici. xlvii. Surrexit filius sensatus, z propter illum delecti omnem potētiam inimicorum. Expedit enim interdum astuta insidiāq̄ pugnare magime cōtra eos qui nequeunt aperte deuinci. x. q. ij. dominus noster. unde Hegesippus in regi. lib. ij. capit. vlti. Terrenus hostis qui munita loca cupit innadere pugnandi, arte sic vtitur: latenter quidē ponit insidias z ad vnus loci expugnationem eorum ostendit, vt dum ad defensionem loci illius vbi instat periculuꝫ cōuentur, loca alia de quibus nulla est suspitio capiantur, z euenit vt qui cognitus resistēris virtute repulsus est, latens obtineat quod certando nō potuit obtinere. Nam duꝫ aliud attenditur, aliud non cauetur. ¶Sextus iustitia, sine qua fortitudo eque non sensetur virtus, sed vitium in aut. vt omnes obediūt. prouin. in prin. Fortis enim animus in homine nō perfecto nec sapiente ferunteꝛ: est, dicit Tullius. j. de offi. Et rursum. Sicut scientia q̄ remota iustitia, calliditas potius quā sapientia est appellanda. sic z animus paratus ad periculū si sua cupiditate nō communi vtilitate impellitur, audacie potius nomē habet quā fortitudinis. Fortes z magnanimi sunt habendi, non qui faciunt, sed qui propulsant iniuriam. tunc enim fortitudo virtus est, cum pro equitate pugnat ibidem. Ad hoc. xviii. q. iij. non inferenda. z. cap. fortitudo. non autem aliud qđ lex iustitie censenda est fortitudo. dicitur Sapientie. ij. capi. z Ambrosius. j. de offic. Fortitudo sine militia inutilis materia est quo enim validioꝛ eo propticꝰ vt inferioꝛe opprimat. ¶Septimum eleemosine seu beneficia. Prouerb. xxii. Uictoriam z honorem acquirit qui dat munera. Ecclesia. xxix. de elemosina dicitur. Super scutum potentis z super lanceam aduersus inimicum tuum pugnabit. ¶Octauum, denota oratio que inultuꝫ valet ad fortitudinem. De celo enim est fortitudo. j. Machab. c. iij. z capit. xj. Scidit Jonathas vestimenta sua z posuit terraꝫ in capite suo z orauit, z reuertus est ad eos in prelium, z conuertit illos in fugam z pugnauerunt, z Exodi. xvij. Cuꝫ leuaret manus Moyses vincebat Israel.

Fortitudo sine iustitia virtutis non est censenda.

¶Nonum, temperantia que in prosperis seruet. Hiegesippus. iij. mo rallium. Nulla aduersitas deijcit quem prosperitas nulla corrumpit. Itez in hac vita qui nulla pipera appetit, nulla aduersa pertimescit. Primum pertinet ad temperātiaz. Secundū ad fortitudinē. ¶Decimum exercitatio. Bern. ad fratres de mōte dei. Rusticus habet duros nernos, fortes lacertos, exercitatio hoc facit, simul cum corpore mollesceꝛet, voluntas facit vsum, vsus exercitium, exercitium vires in omni labore ministrat. De hoc plene scripsi. ff. de re milit. l. milites. 10. exercitatio. Undecimum exempla robustoꝝ. vnde. ij. Machabeoꝝ. vj. Hoc modo vita decessit. eleazarus memoria mortis sue, exemplum virtutis z fortitudinis relinquens. ¶Duodecimuꝫ disciplina corporis que hoitem domesticum debilitat. Ber. Quid mirum si hoste debilitato, tu fortioꝛ efficeris ex firmitate quidem mentis trahitur prorsus in membra cōstantia, sed qui pariter in lectulum metuiq̄ resolutus est alienus a curis, solicitudinibus impar, efficitur delicatus, z similis egro dicit Quintilianus in egro redemo pro. ¶Tertium decimum maiorum exhortatio. Deut. xx. Appropinquante iam prelio stabit sacerdos ante acie, z sic loquetur ad populum. Audi Israel, vos hodie contra inimicos vestros pugnam cōmittitis, non pertimescat coꝛ vestrum. ꝛc. ij. Machab. c. viii. legitur de Machabeo q̄ armauit socios suos non clipei z asce munitione, sed sermonibus optimis z exhortationibus, z in eodem Exhortati ita

Machaioꝝ z capitaneoꝝ exhortatio milites fortes facit.

qꝫ inde sermonibus bonis valde statuerunt animare z cōfigere fortiter. De quo etiam Hieronymus ad demetriadem. Equonium cursus fauoꝛe permitioꝛ fit, pugilū fortitudo clamoribus incitatur. paratus ad prelium acies strictosq̄ mucrones sermo imperatoꝛis accedit. ¶Quartumdecimum laudes ducis exercitus cum ab eo milites de strenuitate laudantur. Titus liuius secundo ab vbe condita addebantur z laudes quibus haud minus q̄ premio gaudent militum animi. Unde ex laudibus etiam militia interdum augetur. ff. de seruo coꝛ. l. j. §. sed verum. z. lvii. diſſin. sunt nonnulli. Uir quippe ad gloriam eruditus nullam partem animi tam mollem habebit quam non meditatione z ratione coꝛroboꝛet, vt ait Tullius. ij. de tu sculanis questionibus. ¶Quintumdecimum si habeatur notitia q̄ hostes territi sunt, z pauent. Judicum. vij. Confoꝛtabuntur manus tue, z securioꝛ ab hostium castra descēdes. Nam subita bella contur bant etiam fortissimos milites, z ante cogauntur fugere q̄ possint arma recipere. dicit Hieronymus ad Augustinum epistola. Tres simul, ꝛc. (Diebus) simile. ff. de anno. c. i. l. centuꝫ. (Comperent) super alio. dummodo non amplius q̄ in tribus per singulos annos vicibus vt. §. de colla. fun. pa. placuit, vel duꝫ exercitus hoc tempus statuer (Consequantur) id est percipiant, z sic bene sequitur aut si ꝛc, z quod. j. dicit voluerint subaudi z protelauerint si ff. de solu. qui decē. (Acsi) id est quasi. cum nō sit debita. in aut. de exhi. reis. §. omnem. z. iij. distin. omnis autem. z. lx. distinc. nullus inuitus. z. §. de anno. et ca. admit. l. j. in fine. (Studio) i. fine causa. ff. de solu. qui decē. alias ex studio. i. dolo. in aut. de iudi. §. quia vero verticu. scientibus. vel ex industria. ff. de re milit. milites. ij. §. irreuerens. Uel id est dolo malo. in aut. consti. que ex ascriptitio z ij. mul. in prin. z de mu. §. ij. vero ipse quidem. (Protelare) id est dilatare z prolongare secundū Papiaꝫ. (Vendicetur) i. retineatur.

¶Imperator. Lex. vij.

Nulli militarium pro his annonis que in prouincijs delegatur repudiata ad tempus specierum copia, z inopie occasione captata pretia liceat postulare. Ita vt si quis propter annis abundantiam in suscipere oblata neglexerit, ac postea impositus pro necessitate rerum pretijs repudiata taxauerit, neq̄ id quod cōtra hāc legem expetit sinatur exigere. Neque id quod accipere dissimulauerit consequatur.

Nulli. Cum deberent milites annonas de publico percipere, delegabantur eis prouinciales qui fisco ad species annonarias erant obnoxij ob tributum. prouinciales autem offerebant annonas militibus, z hij recipere recusabant vel negligebant, quia tunc erat abundantia rerum, z proinde precia ponebant iusta qualitatem temporis quo petebant annonis forte cartioribus factis. Hoc remouens imperatoꝛ statuit eos exigere non posse quod petunt z que recipere neglexerunt amittere. (Militum) alias militarium. (Repudiata) spreta. (Specierum) annonariarum. (Copia) abundantia, multitudine. (Inopie) paupertatis, egestatis, scilicet vi cualiū que tunc cariora sunt. (Pretia) alias et precia z melius. vt patet. j. c. annonas. z not. hic z ibi in glo. z. j. ri. ij. l. ij. z est simile. ff. de li. causa dominus (Iraꝰ) ver. (Rerum). i. species. vr. §. dicitur. z subaudi repudiauerit. (Taxauerit). i. taxata petierit. (Neq̄ id) ver. (Quod accipere) Simile. vij. q. j. si quis episcopus. Et facit ad hanc legem de censi. exigit. z. c. felicis. li. vj. ¶Et nota q̄ non debet exigi pecunia pro specie debita vt hic, nec pro administratione seu munere personali. vt. §. de exc. mu. illud. z. ff. de mu. z hono. estimationem. nisi pro tyrannibus. §. de prori. sacro. scri. iubemus. z de panileg. do. Aug. pro tyrannibus. vbi de hoc dici. (Smatur) permittatur.

¶Imperator. Lex. viij.

Prouincialium commodis nos conuenit subuenire. Ad domum itaq̄ numeroꝝ siue vexillationum, aut etiam scholarū tribunos vel viros illustres comites sublimitas tua faciat peruenire vt meminerint fenum militibus iustis capitibus prestandū iuxta legem diui Valentiani. Nec tamen ad opidum deferendum.

Prouincialium. ¶Casus. Debent prouinciales fenum deferre militibus, non tamen, ad opidum in quo morantur. Et hoc statutum debet intimari prefectis seu principibus militum. (Prouincialium) quorum commoda propria reputat imperatoꝛ. §. de caducis tollendis. l. prima prope finem. Nam tunc z imperium et fiscus abundabit cum subiecti locupletes sunt. in auten. vt iudi. sine quoquo suffra. §. j. vnde Tullius. iij. de offic. Singulorum facultates z copie diuitie sunt ciuitatis. Ad hoc vide q̄ scripsi. §. de superinci. l. j. in verbo iudicio. ¶Et no. q̄ ibi proe

Fiscus abundat vbi subiecti sunt locupletes.

prie sunt prouinciales qui in prouincias habitāt. nō qui inde sunt oriundi. ff. de ver. sig. prouinciales. (Subuenire) adiuuare. (Ad domū) ver. z ex hoc patet q̄ in cōmune. ex de loca. c. j. in fi. Itē no. z ex hoc qualiter citetur collegiū seu capitulū alicuius ecclesie, vt hic. z. d. c. j. in fi. z. xvj. q. j. similiter. Item monasterij de quo not. ex de elec. licet. j. z facit. §. de indeis. l. ij. z vide. §. de lega. l. penul. in fi. z quod ibi dicti. Uniuersitas alicuꝰ ciuitatis aut opidi citāda est in parlamento aut arenga. vt no. ff. de regu. iur. nō pōt videri dolo. z de hoc vide q̄ no. extra de elec. bone memorie. j. in verbo singulares. Uel melꝰ vt not. in simili Jo. an. de concel. prebē. si capitulo. in verbo factā. li. vj.

Uniuersitas vel capitulum qualiter citari debet.

Itē scias q̄ ibi dicitur esse collegiū vbi est maioꝝ pars eius, prout dicimus in conuenta. vt patet ex eo q̄ legitur z no. lvj. dist. apostolica. z extra de elect. cū inter canonicos. j. riso. z. ff. ad municip. quod maioꝝ. z de testi. presentiū. li. vj. z ibi hoc no. Archi. in verbo illos. et vide quod not. ipse Archi. de reseri. statutum. in verbo vniuersitatem. Quid aūt si talis vniuersitas nō vult congregari, put tenet z debet vt extra de excel. prela. dilectus. ad hoc vt non possit citari vel aliqđ mādari sibi? Respōsio. debet executoꝛ legere in platea citatione vel mandatū, vt probatur Luc. ca. x. ibi. Exeūtes in plateis ꝛc. z Hieremie. c. vij. z. liij. dist. c. nulli. vide quod scrip. §. ri. ij. l. ij. §. vt autē (Uexillationū). i. eoꝝ qui sub vno vexillo militāt. quas nos hodie bāderiam appellamus. dicitur aūt vexillū quasi besillū. i. belli signum. sm Dap. Sed sm Vegetiū. li. ij. de re milit. c. j. Uexillario est q̄ alā dicebant antiqui. z hij erant equites qui veluti ale corpus exercitū pregebāt. q̄ verius est. Nā z fz leges vexillario plus est q̄ cohoꝛti. §. de hūs qui nō imple. sti. l. ij. z idē verbū habes. §. de here. decur. l. ij. vbi dicitur q̄ si quis ex legiōe vexillatione vel cuneo sine legitimo successoꝛe decedat, bona eius non ad fiscū sed ad ipsam legionē, vexillationem vel cuneū in qua militauerit peruenire debēt. (Aut etiam) facit pro hac disiunctiua. ff. de excusa. tuto. l. scire oportet. §. qui aūt. Item videtur scire domus ex quo sciunt isti. ff. ad munici. municipes. j. Et ex hac disiunctiua clare probatur quo sufficiat citatio facta domi, vt z dicto. §. qui autem. Alij dicunt hoc verum si persone citande copia non potest haberi. Cum enim citandus abeit, nunciatio fit ad domum. ff. de damno infecto. l. iij. §. pretoꝛ. Ad idem videtur ex presse. ff. de li. agno. l. j. §. j. Edictū enim qđ in citati notitiā non pueniat, citatum artare nō potest. ff. que sen. sine ap. rescin. l. j. §. item cum ex edicto. Pro hoc est etiam. ff. quod vi aut clam aut qui. §. j. versic. z si forte. z extra de dolo z contu. c. iij. Sed cōtra no. §. de an. et ccp. z si forte. z extra de dolo z contu. c. iij. Sed cōtra no. §. de an. et ccp. z si forte. quod videtur verius sm quosdam per dictū. §. qui aūt cū in disiunctiuis sufficiat alteram partez esse veram. ff. de condi. insti.

Citatio vbi fieri debet q̄ do citād⁹ non inuenit familia cōmoꝛantur, z recepto a familiaribus iuramento, quod quā ritur. Ru cito poterunt citationem notitiam citari perducant. (Scholarū) re stici an li pete. ad. (Peruenire) simile. §. de here. decurio. l. vniuersis. z. xv. q. j. similiter. Et no. ex hac. l. q̄ si contra rusticos aliquid statuatur non iuris fibi tenentur si contra faciāt nisi statutum illis fuerit publicatū. arg. hu non publicatus. l. z. §. de iude. l. ij. z melius in aut. de incest. nup. in fin. Unde precaris. z an cipitur q̄ statuta canonica frequenter in synodis z consiliis prouincialibus publicent. extra de accu. sicut in prin. z de symo. quoniam symoniaca. in fi. z de iudeis. ita quoniam dam. c. ad liberandam. ummo videtur q̄ vocandi sint ad statuendum. extra de his que fi. a prela. c. vlti. Nam et ipsi de plebe sunt. ar. de conse. distin. iij. rogationes. z patet. §. de here. decur. l. ij. z de comer. z merca. l. fi. z in auten. vt facit no. constit. in fi. ti. z melius. §. de grege. do. l. j. immo plebes p se rustici. faciunt et constituunt. in autenti. qui, mo. nat. effi. le. §. legitimi. si quidem que dicitur plebs rusticana. vr. §. vt. ru. ad nul. ob. deuo. l. j. ad differentiaz plebis vbane. de qua dicitur. §. de capi. ci. censi. ex i mē. l. j. z prz. §. de fer. l. ij. z q̄ rusti. de plebe ciuitatis sint, facit. xviii. distin. decerninus. Illos enim astringit lex ad quos peruenit. xxxv. q. j. in princip. ibi porro ꝛc. z. lxxii. distin. proposuisti. in glo. ex hoc videtur ꝛc. Bene enim legum aduersus scientes parate sunt. ff. de cre. ab ori. fa. l. fi. in fi. Et exponе scientes. i. qui scire potuerunt. Hieremie. ff. si certum petatur quod re. z pro emp. qui fundum. §. ferunt z ad macedo. le. penulti. vel debuerunt quales sunt ofa. §. de leg. i. de ges. z de iur. z facti igno. constitutiones. Preter milites, mulieres rusticos, z minores. §. de iur. deli. i. fi. in princi. z. ff. de iur. et fac. igno. l. regula. in princ. z. §. j. ij. z. iij. Unde omnes presumuntur scire leges, preter illos qui presumuntur ignorare nisi contra probetur. in aut. de incest. nup. §. similiter quoq̄. ¶Quod verū est in statutis generalibus ar statuta specialia ignozantes z absentes scire non tenentur. ff. de cre. ab ord. fa. l. fi. in fi. z extra. de iudeis. sicut iudei. in fin. z no. extra de consti. c. ij. in gl. vlti. z. arg. extra qui ma. accu. poss. cū in tua. z dicto. c. proposuisti. vbi de hoc. Item illi qui sunt de iurisdictione decernentiuꝫ. §. de summa trinita. l. j. vbi de hoc. viij. distin. que contra. vbi de hoc. z. §. de incest. nup. le. final. tamen ex quo sciuerunt. tenentur seruare decretum dicto. c. que cōtra. xij. q. ij. de laicis. z extra

de senten. excōmunica. a nobis. vbi de hoc. vide qđ plenius no. Hostien. in summa. de consti. §. quando constitutio. (Fenum) quod est optimū pabulum ad nutriendum equos, sed in scripturis accipitur vij. modis quod prosequere. vr no. Arch. xxv. distin. §. nunc autem ibi alias ea ꝛc. (Prestandum) a prouincialibus. (Nec tamen) vers. (Opidum) vide. §. de spectа. nemo. Quid etiam sit opidum, quid vicus, quid vrbis, quid territoriuꝫ, quid nomine ciuitatis intelligatur, habes. xx. iij. q. vlti. §. quāuis. z. §. in qualibet. z. lxii. dist. ego Iodouicus. (Deferendū) scilicet fenum. Sed alias species annonarias deferre debent militibus pronunciales, vt. §. eo. c. sicut. Idem in omnib⁹ fasciculis. i. lignis, freno, aqua z stramine, que milites ipsi sibi deferunt vt dicit vegetius. ij. de re milit. c. sed quoniā. in fi. z patet. §. eo. l. ij. vbi ipsi sibi deferūt paleas. Et facit ad. l. istam. §. de pascu. publi. l. vlt. ¶Post primā glo. adde. sed hic accipiēdus est comes pro magistro militū. ad quem precipue huius. l. z similiū obseruātia pertinet. z quod dicit sublimitas tua prefecto pretorio loquitur. Item magister militum vocatur alias prefectus. in aut. vt ord. vi. prefec. in prin. Nā z cohoꝛtis prefectus erat. ff. de ritu nup. prefectus. Ad idē j. de vetera. l. i. in prin. Prefectus aūt z prepositus idem sonare videntur. vt colligitur. ff. de offi. prese. vigi. l. vij. post prin. Item dicitur prefectus pagi vel vici. qui ꝛes pigno. oblig. possit. executoꝛes. z vide. ff. de testa. mili. quod cōstituitur. est enim nomen generale vt colligitur. ff. ne in loco pu. l. ij. §. hoc interdictum. ver. sed si forte.

¶Idem. Lex. ix.

Excellentia tue erogationis per susceptoꝛes facere modum quantitate breuium conferri precipiat. Ita vt quo die numeris datum sit diligentius exploꝛetur. Ac si quid amplius actuarios vel opinatoꝛes accepisse constiterit, qđ breuium datoꝝ scriniis nostris veritas continet, memoratī in duplum reddere compellantur. Susceptoꝛibus ea summa imputanda quam semel flagitantibus eisdem erogasse monstrauerint. Nam ad illustres quoq̄ viros magistros vtriusq̄ militie sacri apices concurrerunt, quibus prouida sanctione deceꝛnim⁹ vt breues ante indictionis principii summa fide ac veritate cōfecti ad nostra scrinia dirigan tur, secundū quos a susceptoꝛibus erogatio celebretur.

Excellentia. Erant susceptoꝛes seu exactoꝛes vel opinatoꝛes. vt. j. eod. opinatoribus, qui species annonarias per prouincias debitas accipiebāt. erant qz actuarij qui actuarij a susceptoꝛibus tales acceptas species militibus erogabant, vice quorum actuaroꝝ hodie sunt in regno magistri camere. Pro quo est. j. de numerar. nemini. nunc igitur mandat imperatoꝛ prefecto pretorio vt faciat ab actuariis susceptoꝛibus fieri breues. i. apochas. de his que per susceptoꝛes illis erogatoꝛibus sunt soluta continentes modum z quantitatez, z illas susceptoꝛibus dari vt sic facta collatione cum breuibus. i. liberis seu quaternis quos susceptoꝛes de habitis z exactis a prouincialibus. z deinde actuariꝰ exolutis facere debent z ad scrinia principis destinare, cū breuibus seu libris quos actuarij faciunt de his que militibus erogant qui debent continere diem et q̄titatē, necnon personas eoꝝ quibus solutio facta est z diligēter exploꝛato quo die militibus prestita est annona. si actuarios vel exactoꝛes seu opinatoꝛes vltra q̄titatem in breuibus compreheſam aliquid accepisse cōstiterit, in duplū reddere compellantur. Susceptoꝛibus vero in computo rationis admittetur, ea summa quam docebunt se erogatoꝛibus prestitisse. Ultimo dicit imperatoꝛ se misisse literas magistris militū continētes vt breues summa fide ac veritate confecti ante principium indictionis ad scrinia principis dirigātur sm quos susceptoꝛes debent annonā erogatoꝛibus erogare. (Excellentia) ad excellentiā pertinet maxime quidā insignis magnanimitatis actus q̄ aliquis beneficiat z quod si communicatiuus z plerunque retributiuus. vt patet in. iij. ethi. z secunda secunde. q. cxxx. ar. iij. alias dic. ar. j. rheto. q̄ excellentia videtur insinuare virtutem. (Modum) i. q̄titatem z tempus. (Breuium) i. breuibus contenti. z dicitur breuis. i. pressus, cōtrarius longo. (Cōferri) alias offerri. (Percipiat) alias percipiat. (Ita vt) ꝺ. (Quo die) si. §. de nauicula. comperimus (Exploretur) exquiratur. l. per collationez faciendā in computo rationis quā ponent actuarij. ¶Et nota q̄ multū studuerunt imperatoꝛes cauere sē z fraudibus z damnis quas z que tales qui hodie dicuntur notarij in singulis eoꝝ officijs minstrabant. Sic j. de numerar. ne diutius. (Et si quid) ver. (Accepisse) a susceptoribus (Demorari) actuarij, z opinatoꝛes (Reddere) illud amplius (Susceptoribus) vers. (Flagitantibus) i. petentibus scilicet opinationibus, (Dominī fauerint) i. patefecerint. i. susceptoꝛes. (Nam) ver. (vtriusque) scilicet maris et terre. vel id est equitum z peditum. j. de apparitoꝛ. mag. milī. i. secunda. (Apices) id est litere vel epistole. vt. §. questione secunda. ca. ij. z. xcvij. dist. nobilissimus. et vide. §.

Notarij z olim z hodie fraudibus z damnis multos afficiunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

de pun.agen.in re.l.ñ.(Concurrerũt).i.per cursores directi cito fuerunt si.c.di.in ea.alias habet discurrerunt.xv.vij.dist.prius. dic cursores.i.festinãtes vt habetur Hester.c.ij. Qui etiam dicuntur veredarij discurrẽtes ibidẽ.c.v.(Quibus)ver.(Decernimus) alias decernimus.(Summa)prestantissima. (Fide) ac veritate) Et nota q̃ scripture summã fidẽ z veritatẽ continere debent.z sic plus q̃ verba les testificatiões. ¶Post.ñ.gl.adde.imo actuarijs.vt.ś.e.actuarij.

¶Idem. Lex.x.

Tenemus per omnes prouincias cunctis numeris ac militibus a nouembri mense de nouello vino annonem dari,quoniam veteris dispendiosa videtur erogatio.

Nouẽber duplicem habet deriuationẽ.

Tenemus. Cunctis militibus cum vinum pro annona prestandum est,debet a mense nouembri dari de nouo z non de veteri,quia tunc minus est carum.(Nouembri) sic dicto secundum aliquos quia nouum vinũ.ipso mense cõmode bibi potest. vt hac.l.z melius tunc q̃ toto anni tempore de vno vase transfertur in aliud,vel verius dicitur nouember quia noui imbres tunc sunt in aere secundum Ysaĩ.(Mense)facit.ff.de vino.le.l.vetus. (Annona) vinum continetur appellatio annone vt z.ś.e.l.j.imo z omnia que annuatim ex terre fructibus renouantur. Sic etiam dicitur annona.vt patet ex notatis.ś.in rubri. Et eodem modo etiam caseus potest cõineri appellatione annone qui etiam bonus est pro vsu militum,de quo Urcp.xiij.dist.denique,sic notauit caseus cõmendat seipsum,z dicit quas confert vtilitas.Unde versus.

Caseimultiplices sunt vtilitates.

Iguari medici me dicunt esse nocium.
Sed ramen ignorant eur nocumenta feram.
Expertis reor esse ratum,qua commoditate.
Languenti stomacho,caseus addit opem.
Caseus ante cibum confert,si desinat alnus.
Si constipetur,terminat ille dapes.
Ad fundum stomachi,cum sumpta cibaria trudit,
Uim digestiuam,non minus ille iuuat.
Si stomachus languet,vel si minus apperit,ille
Fit gratus stomacho,concilianſq̃ cibum.

(Dispendiosa)burse videlicet,nõ persone.hoc enim magis attenditur.vt no.ś.e.l.j.vinum etiã vetus melius est.vt ait Jesus Luce.v.z paret.ff.de rebus credi.cũ quid.Et nota ex hac.l.q̃tam curã principes habuerunt ne annona periret.iuste quidẽ z prudentissime hoc agebãt pro salute cõmuni vt non fame nec siti aut nec vlla penuria cõficeretur exercitus.Nunq̃ enim(vt ait vege.lib.iij.c.ix.)periclitati sunt q̃ in his frugalitatẽ inter copias seruare ceperunt. Quod facit p episcopis z principibus qui diligẽtia exactissima,curãt ne huiusmodi vrensilia vel fraude ministrozũ subtrahant, vel negligentia pereant.Tollitur eũ necessitas principibus exẽdẽdi quotiens assueuerunt ppria moderari dicit Cassio.x.var.epistola.ij.z Tull. ij.de offi.Habẽda est ratio rei familiaris quaz quidẽ delabi sine reflagitiosum est.Sed cõtra eos est.lxxxvij.dist.episcopus nullam,er quia species infidelitatis est,fidem fidelibus nõ habere.vt ait Greg. in reg.lib.iij.c.xxj.Et o vtinã talẽ diligentiã gereret ne perirẽt fideliũ anime vel ne calcara iustitia cederẽtur animata corpora subditoruz.Unde cõtra huiusmodi prelatos z principes Ber.de cõsi.ii.iij. sic ait.Quid episcopo turpius q̃ incũbere supellectili z substãtie seruari oia, de singulis scisciari, de omnibus morderi suspitionibus,moueri ad queque perdita vel neglecta,ad verecundiam dico quorumdã huiusmodi scrutantiũ omnẽ substantiã suã numerantium singula,z de minutis z quadrãtibus exigẽtibus rationem.Nõ ita ille egiptius qui Joseph oibus traditz ignorat qd haberet in domo sua. Erubescat christianus christiano,sua nõ credẽs,homo sine fide fides habuit seruo,super omnia bona sua constituens eum,z hic erat alieuigena. Dira rẽs satis superq̃ Episco pi ad manũ habẽt quibus animas credant,z cui suas cõmittant facultates nõ inueniunt. Optimi videlicet estimatores rerũ qui magna de minimis,paruã aut nullã de maximis curã gerãt. Sed(vt liquido dak intelligi)patiẽtius ferimus Christi iacturã q̃ nostrã.Quotidianas expẽsas quotidiano reci procamus scrutinio z cõtinua dñici gregis detrimenta nescimus de pretio escarũ z numero panũ cũ ministris quotidiana discutio. rara admodũ cũ prebyteris celebratur collatio de peccatis populi. Laudit aliqua z est qui subleuet eam.perit anima z non est qui reputet.

Episcoporum intendentes circa suppellectilẽ z minuta sunt digni magna nota.

¶Idem. Lex.xi.

Opinatoribus id est exactoribus militaris annone nullum sit cum prouinci alibus commercium:ita vt a ducibus vel officio prouinciali omnis summa debiti postuletur intra anni spaciuz conferenda.

Opinatoribus. ¶Casus. Exactores z opinatores militaris annone debent intra annum a presidibus prouinciarum seu ducibus annonã recipere,nullumq̃ debent eum prouinciali bus.habere commertium.(Exactoribus)Sic exponitur.ś.de exac. tri.missi.z.j.ti.l.j. alias hi vocãtur palatini,si ad incũbendũ principi vt tributa exigat destinantur.ś.de cau.largi.tit.l.ij.(Postuletur).i. exigat.ś.de offi.recto.prin.l.nullũ.(Anni)vt dicta.l.missi. in prin.

¶Idem. Lex.xij.

Septẽ diebus per quos tribuni pretoriani emolumenti gratiam solenniter stellature nomine consequuntur. species testantes nõ aliter adhe rentur nisi vt in foro rerum venalium distrahuntur.

Septem. Cuz species annonarie deferebãtur ad castra nõ stabant vendebãtur:sed interdum septẽ diebus in foro tenebãtur. Tribuni pretoriani capiebant illas,z longe minus pretium proinde soluebant,z commodũ inde sumebãt quod vocabatur nomine stellatura,hoc remouet imperator,z vult q̃ pro eo precio distrahẽbantur qb̃ pro eis in foro rerum venalium soluerentur.(Gratia) alias gratiã z melius.(Stellatur:)Sic enim vocabatur tale cõmoduz seu cabella, sed Odof. dicit q̃ hoc dabat in memoriã ambagiate sue,vel erat nomen officij.Alij habẽt literã stellature.(Species) puta,frumentũ,ordeum,z alia huiusmodi.ś.vt nemini liceat in emptione specierũ.z.l.j. (Foro rerũ venalium) hoc forũ quod pro foro talium rerũ venaliũ accipitur.dicitur a foris aduerbio loci eo q̃ semper sit foris,z hoc alias vocatur mercatũ. in aut. vt non fient pign. in prin.z extra de fer.c.j.alias dicitur mercatus.tx.q.iij. mercatus. Sed hic forus pro loco iudicij dicit a fando q̃ ibi fatur fm Hugo. z Jsid.extra de verbo.signi.forus.in prin.de quo dicitur.ff.de execu. tuto.si duas.ś.super hũc.(Distrahuntur) .i.cõmuniter.ff.ad.l.falsi. precia.non aũt pro libito naz alias quicquid plus iusto quis appetit, siue empto: siue sit vẽditor hoc turpe lucrũ est.extra ne cleri.vel mo. c.j.in prin. Omnes sunt hoc virio cõmuniter imuoluti,vt vili pretio emant,z caro vendant.dicit Augu.xiij.de ciui.dei.c.xij. facit.ff.locatio item si pretio.ś.vlti.Mã plus laudat vnusquisq̃ quod possidet vt ait Hieronim ad marcellã.in epistola ambrosius ꝛc. Et ideo nõ equales sunt vbiq̃ frumenti vuez mensure,z vbi quidem emuntur maiores,ibi venduntur minores,vt dicitur, v.etbi. Et bene facit illud Cassio.ix.var.epistola.v.ne quis venditionem sibi impositã conquerat. Sciat libertatẽ in crimine non requiri. Sed illud boni ingenij magis est si nõ festinet excedere. Vendat itaq̃ sub iusta ratione qui distrahit consentit si operatur laudes suam.si discrepat nostrũ facit sunt pdo esse preconum quando bonũ est inbentis si iustitia imponatur muneribus.z lib.xj.epi.xij. Pzedoni similis est qui sub iniquo cupit volumine distrahere,vtroq̃ em cõstat velle diripere.z cõsideratione iustitie nõ habere vide q̃ scripsi.ś.de peti.bo. sub.l.j.in verbo sperare. z.lxxviij.dist.quid est.z.c.ecclesiarum.z.c.quonã.z verba Hiero.z Tul. q̃ scripsi.j. de cursu pu.l.j.in ẏbo.agitari.z.ś.de naui. nõ excu.l.ij.in verbo nauigã. ¶In glo.j.ubi resistẽtes.adde.alias residentes z melius.vel restãtes.i.residue. ¶Post.ñ.gl.adde.z aliter exponit.ś. de colla.do.l.j.ś.z.j.ti.ij.l.ñ.z dic adderentur,scz ipse residue species.i. ades reducãtur.i.estimentur.z taxẽtur.z appreciẽtur. Et ad hãc expositionem verbũ distrahuntur qd sequitur.z.ś.e.nulli.ibi pretijs tauerit.z.j. de coparta. specibus. z.j.l.proxi.z.l.annonas.in fi. vbi dicit pretijs taxatis. Item aderare est de ere aptare fm Papi.

Decime debentur episcopis ꝓpter executionẽ officij pertinẽtibus ꝓ militibus.

¶Idem. Lex.xiij.

Lege repetita censemus vt si quis milituz interclusam specieruz exactionem refricare tentauerit,vel aderationes statutas ausus fuerit immutare tam vir spectabilis dux centum libraruz auri q̃z eius etiam officium pari condemnationis summa quatiatur. Adiecta sacrilegij pena que diualium scitozũ violatores palam insequitur.

Lege. Si quis miles exactionem specierũ annonariarũque illis interdicta est ausus fuerit instaurare. vel aderationes seu estimationes specieruz iam factas vel statutas ausus immutare punitur pena in hac lege distincta.(Interclusam).i.interdictaz.(Refricare).i.renouare,instaurare,iterare, rescindere recusare secundus Papi.(Staturas).ś.l.proxima.fi.ś.ne comi. rei mil.laua. presten.l.j. (Quatiatur)punitur,vt tremescat formidet.z est simile verbum.j.pu.letitie vel consul.ꝛc.l.j.in fi.(Adiecta) ver.(Diualiũ) imperialiũ.(Scitozũ)expone.vt.ś.ti.ij.tribum.(Violatores)contemptores,corruptores. (Insequitur) vt.ś.vt dignit.or.seru. l.j.z de pinil.eozum qui in pal.l.viti. Unde Cassio.iij.var.epistola.xv. illud maxime inultum esse non patimur quod in contemptum nostre iussionis constat admissum,que enim presumptio plectenda nõ audeat si sacre iussionis reuerenda contemnat.

¶Idem. Lex.xiij.

His scholaribꝰ quibus laborum intuitu regendos nũeros dederimꝰ de crarijs annonis singulos solidos per opinatores;caballatiõis quoz rationem

rationem pro ad ministrato tempore debitã quando militibus erogatur sine mora preberi oportet, vel si quis eorum ante cz̃ accipiat in facta concesserit qõ ex vtraq̃z causa ei debebatur heredibus eius restitui.

His. Statuit singulis vi scholaribꝰ.i.iuuenibꝰ militibus qui bus laborũ intuitu cõcessum fuerit numeros regere, dentur per opinatores singuli solidi.z habeant rationẽ caballationis quando militibus fit erogatio quod ius percipiendũ transmittunt etiam ad heredes si moriãtur ante perceptionẽ eius (Laborũ) quibus attentis virtutum z peritie rei compage societatis hoc meruisse cernuntur.(Regendos numeros)cohortes vt scripsi.ś.ti.ij.l. nemo.puta quia facti sunt comestabuli aut ceturiones.z data est eis banderia,vt dicimus in vulgari.(Erarijs).i.pecuniarijs fi.j.l.proxima.(Caballationis)forte aliquod erat commodũ quod percipiẽtes hũ regentes numero plusq̃z alij pro singulis equitibus qui sibi subesse rant quod caballatio vocabatur.Sed contra hoc est quia duces militum nihil lucri de ipsorum emolumentis sibi debent acquirere:sed secundum laborem eoz̃ de largitione imperiali remunerari sperare debent; z non de ipsorum stipendijs lucrum sibi acquirere. vt. ś. de offi.prefec.preto.affri.l.in nomine.ś.hec autem,sed dic q̃ tale commodum non a militibus,sed a fisco percipiebãt. (Tempore) .ś.quo numeros retinent z tale officium ministrarunt. (Erogatur) .ś.stipendium vel annona. (Reditui)scilicet oportet.

Caballatio quid olim signi ficabat.

¶Idem. Lex.xv.

Annonas omnes que vniuersis officijs atq̃z sacri palatij ministerijs z sacris scrinijs ceteris q̃z cunctarum adminiculis dignitatũ assolent delegari,quasq̃z hi qui ad earum exactionem mittũtur pro cupiditate z libidine sua graviter ex prouincialiũ visceribus eruebant,ad similitudinem militum quibus eraria prebẽtur annone adherere precipimus vt omnibus supra designatis emolumenta debita in precijs dispositio tui culminis pro publica vtilitate taxatis precipiat erogari.

Uiscera dicũtur z intestina z quicqd sub corio est.

Annonas. Officiales curie principis notarij vel alij debent recipere salarium eoz̃ vel alias promissiones de regis camera per manus thesaurariozum,nõ autem mittendi sunt per prouincias vt illud eruant quasi de visceribus subiectozũ. (Uniuersis).i.omnibus. (Administrijs) obsequijs. (Cunctarum)omniũ. (Adminiculis).i.adiutorijs. (Libidine)cupiditate animi. (Uisceribus) que non tantum sunt intestinoz̃. sed quicquid sub corio est a visco quod est inter carnem et cutem fm Papi.qui de his etiam alia posuit.z facit.ś.de inoffi.do.si mater,vbi dicit euisceratis. (Eruebant) euerrebant,inuestigabant. (Erarie)ś.l.proxima. (In predijs) alias in precijs et melius.vt.ś.eo.l.nulli. (Taxatis)aliase exactis. Et facit ad hanc legem extra de censi.exigit.z.c.felicis.libz.vj.z.ś. & an.z capi.ꝛc.l.j.in fine.de offi.rec.proum.l.nullum.de cau.lar.titu.l.ñ. de ex ac.tribu.l.penult.j. de exact.z excu.l.j.z de appari.prefec.preto.l.ij. ¶Et no.ex hac.l.argu.q̃ si rex mittat capitaneum ad ciuitatem aliquam magime non petitum,ipse teneatur salariũ soluere sibi ex eratione non autẽ ad prestandum illud possit ex iustitia cogere incolas ciuitatis vt frequẽter vidimus iniuste fieri.nã tenenẽ reges in regno suo propriꝰ.z nõ subiectozum sumptibus iustitiam ministrare, qz redditus quos habent sunt ad hoc quasi stipendia constituta, vt in terra iustitiam seruent.z si ob defectũ eozum latrones increscunt z predas agunt,ipsi reges debẽt restituere damna passis,vt ait dñs Thomas in scda scde.q.lxiij.arti.iij.vnde Hieron.y. ad Damasum papam epistola.xj.Omnes grecorum doctores predicant,protestãtur z clamant decimas z oblationes deberi solis episcopis propter executionẽ pontificalis officij,sicut terrena stipendia,vectigalia et tributa debentur solis potestatibus seculi ꝓpter administrationes publice functionis.sicut enim illi habẽtes vasa interfectionis in eo subseruiunt subdictis quod malos a malo repumunt, z bonos in bonis nutriunt,z omnibus equitatis iura proponunt.ac p hoc oĩm subiectozũ stipendiũ cõsequũtur.Sic ecclesiastici principes christiane reipublice curaz gerentes,z ecclesiastica sacramẽta singulari priuilegio ministrantes oblationes z decimas singulariter z specialiter sortiuntur in suos vsus z familiariũ etiã deputandas. ¶Satis ergo manifestum est q̃ rex teneatur nõ de substantia subiectozum,sed de tributis z alijs que ab eis percipit stipẽdia capitaneis z alijs magistratibus exhibere.Quare sicut procurationes ratione visitationis debẽtur episcopis z prelatis,vt extra.ś. cẽsi.procuratiões.z.c.cũ venerabilis.z.c.cuz super.ita z collecte et alia tributa regibꝰ ratione regie dignitatis z potestatis propter administrationem iustitie iusta ratione debentur,nisi aliud sibi rex possit ex consuetudine vendicare.argu.xviij.qo.ij.seruitium.et ex eo quod not.dicto.c. procu

Litere de iustitia

Litere de re sigilli cũ litera iustitia cõtinet,nihil omnino recipiendũ est,vt dicit capitula honorij pape dudum reformationem regni statura.gratis sunt subeunt debet iustitia z iudicia reddi,j.q.iij.vedentes.z.c.nõ solũ.Spiritualia quidẽ vendi prohibent acturisdictio est qd spirituale.ea.q. tis conmultis.z ideo qui cõmittit illã,dz pro illius executiõe dare pecuniã.non recipere,z debet dare tantam.i.summã nominatam,nõ quo nec pro il tam.i.partem prouentuũ z condemnationẽ,ar.d.ver.quibꝰ.z extra de appel.peruenit.de presbi.cũ ex officij.de eleri.egro. de rectoribꝰ.lo aliquid z.q.j.precarie.xij.q.ij.charitatem. Hec z alia prosequere fm Jo.in est exigen summa ne preiu.vices suas.ver.patet ex pmissis. Item si ordinarius dum delegat aliquẽ ad vniuersitatẽ causarũ debet sibi de oibus,puidere, z sicut ipse nihil pot a subditis absq̃ peccato recipere, ita nec delegatus eius vt no.Jo.an.p multa iura.de reseri.statutum.ś.insuper. in verbo moderatas.li.vj.licet hec z alia iustitia male seruetur.De iudicibus delegatis an exigant sportulas vide quod scripsi.ś.de pbri.sacro.scri.in sacris.iij.in verbo vnum solidum. ¶Sed contra.qz bailuli z iudices tricesimã que loco sportularum est exigunt. vt in cõsti.de tricesima z sal.iudi.l.cum circa. quinetiam bailuli z iudices committum z baronum vt ibi not.Un.de Jser.z si habeant iudices salarium de publico debẽt illam exigere ad opus z cõmodũ curie regis vt ibi in cõsti.precedenti.ergo eadem rõne z salaria pro suis magistratibus rex exigere pot. ¶Certe cõstitutiones ipse continent forte ini quitatem.ar.iurium pmissorũ. lex enim nullo priuato statuentis cõmodo,sed pro cõmuni bono ponẽda est.xiij.di.erit.ac cogere subditos ad salaria magistratuum,que de fisco rex deberet exsoluere satis videtur iniquum. vnde iusti principes preter sportulas. de propio salario iudicibus pedaneis largiuntur. in aut. de iudic.ś. ne autem. Gratis quippe debent reges prelati z iudicare nõ iudicium vendere.xiij.q.v.non sane.xj.q.iij.qui recte. z in aut. de mandat.principi. ś.oportet.z facit.j.q.j.placuit.x.q.iij.cauẽdum.xxj.q.j.c.j.xxviij.q.j. iam nunc.in fi.z extra de censi.cum apostolus.in princip.vbi autem rex ad ipsius prestatione salarij esset inhabilis,vt quia frementibus bellis in regno fructus z prouentus solitos non perciperet z capitaneum vniuersitas aliqua pro sui regimine postularet.si quis diceret eam tunc ad soluenda sibi stipendia de iure z equitate teneri forte nõ erraret.nam in hoc veritur salus eozum.lxj.dist.mirandum. quia non sunt ferendi ciues ex hoc commodum sentientes,onus autem subire nolentes.ś.de cadu.tol.l.j.ś.pro secundo. Et facit quod no.in simili Jo. an.de ele.cupientes.ś.ad hec.li.vj. in verbo aliũde.

¶In prima glo.ibi pertinere,adde.alias perferre vel portare z melius,vt.ś.e.l.septẽ,vel melius appreciare,vel ad era vel precia duce

Universidad de Deusto
Biblioteca

re. ¶ro quo est quod not. Azo. in summa. ℞. ne comi. rei mili. laua. pref. l. j. ℣ nor. ℞. de colla. do. l. j. ¶Iam eris appellatione cõtinetur omne genus pecunie vt nor. j. de numera. l. iij.

¶Idem. Lex. xvi.

PEr hanc diuinam dispositionem iubemus eos quibus ex officio tue sublimitatis militarium meritorum seu cuiuslibet prestationis committitur erogatio. in primis iurare pro iustitie ratione inuictam sibi solicitudinem peracturos. Et secundũ presentem saluberrime nostre dispositionis obseruatiõis, solatium (sicut dictũ est) publicũ erogator manu sua sine vllo dolo ℣ fraude singulis militib⁹ nũcret. Quatenus vnusquisq; miles accepto per suam manũ solatium ipse cum actuario de negotiatione actuarijs permissa, secundũ rationẽ agat iustitie. ¶Hoc videlicet obseruando vt pro singulis solidis actuario sue statim sue post, vnũ, duos ve, seu amplius annos restitutũ fuerit debitum, minus quidẽ vno tremisse pro temporis. scz breuitate pascisci liceat. Amplius autẽ cũ vnus tremissem nullus actuari⁹ pro quoquo tẽpore seu annorũ spatio pactici penit⁹ permittatur. Nec vlla possit actuari⁹ machinatiõe pro tem poris prolixitate vnius quantitatẽ tremissis excedere.

¶Si qua tamen inter actuariũ ℣ milites super pactione vel negotiatione tempore erogationis emerserit dubitatio: iubemus eidem militi dandas pecunias ab erogatore principis dari: ℣ secundũ hactenus obseruatam consuetudinẽ tales pecunias: vel ab erogatore principis, vel ab actuario retineri. Quatenus causa apud deuotissima principia (propositis sacrosanctis scripturis) inter actuarium ℣ militem tractetur. Vt ex omni parte miles nullum damnuz sub quacunque occasione: preter quam id quod eum ex iusta ℣ permissa actuarijs negotiatione debere cõstiterit patiatur. ¶Super his vero quos datis forte comeatibus abesse contigerit: hec volum⁹ obseruari: Vt pecunie que erogande sunt vsque ad. cxx. milites quos tantummodo datis comeatibus dimitti sacra constitutio continet apud deuotissima principia secundum modum tractata vtriusque partis indemnitati similiter consuletur. ¶Non danda pro tempore tribuno licentia. cxx. viris amplius sub comeat⁹ occasione dimittere. ¶Sin vero celeberrimam constitutionem offendendo amplius quam. cxx. viros datis comeatibus tribunus dimittere ausus fuerit, pecunias quidez que post prefatorum. cxx. virorum numerũ per comeatus dimissis militibus erogande fuerant publice rationis: erogator non dubitet reportãdas. ¶Sciat vero tribunus preter tam constitutas super huiusmodi facinore interminationes sese de propijs facultatibus singulis militib⁹ quibus vltra numerum. cxx. virorũ sub nomine comeatuum eos dimittendo causa nõ publica consequendi solatia dederit quicquid ob iniquam dimissionem amiserit soluturum. Nec prius idem tribunus ab eodem discedat nũero nisi omnes huiusmodi milites. i. quos post premissam. cxx. virorũ quantitatem comeatus nomine dimiserit indemnes in hac parte atq; illeses reddiderit. ¶Hoc vero adiciendo vt sub gestorũ testificatione tã. ex deuotissimis principijs primates eorum videlicet quam vnusquisq; caput schole iuratus deponat sub presentia sua rem sicut supertius dispositum est fuisse subsecutam: ℣ sub obtuitibus suis vnumquemq; militem solatium suum manu sua ab erogatoris dextera suscepisse ex huiusmodi gesta relatiõe a viro clarissimo tribuno, vel deuotissimis principijs intra tres menses mittenda, ex quo profectus fuerit numerandos ad nostram referat pietatem. ¶Hoc videlicet ante omnia curando vt pro tempore erogator postq; date fuerint ex publico pecunie intra duos vel tres mẽses seu quatuor, pro qualitate scilicet spaciorum cõmissam sibi solitudinem erogationis non dubitet faciendam. Vel si vlterius apud te pecunias publicas differendo erogationem ausus fuerit retinere, sciat se modis omnibus damnum quod ex negotiatione miles sustinuerit ex propijs facultatib⁹ militi soluturũ. Scientibus his qui prefate dispositionis observantiam siue in differendã vltra sigillatim diffinitum temporis spatiuz erogationẽ, siue in qualibet alia parte fuerint egressi nõ solũ sese militie cinguli amissionẽ. verumetiam facultatũ quoq; suarum publicationem pro tanto subituros flagitio. ℣ nuper erogationũ quoq; solicitudinem ab officio tue celsitudinis (si imperatoria fuerit violata dispositio) ad alios transferendã. ¶Si vero idem officium simulatq; huiusmodi fuerit a quolibet factum perpetratum, ad notitiã nostre mansuetudinis vel certe ad sciam illustrissime magisterie referre curauerit potestatis vt eiusdem apparitionis periculis tale flagitiũ principales minime possint aures latere. Quatenus ex omni parte eodẽ delicto reuelato quicunq; saluberrimas nostre cõstitutionis vel pietatis ordinationes ausus fuerit violare, interminatas minime possit penas euadere. Ita vt in singulis diebus militibus qui nõ obseruato in eorũ persona tenore date dispositiõis lesi fuerint, liceat sacratissimũ nostrum per vnũ forte vel etiam binos milites pro omnibus verba facturos petere comeatũ. Et porrectis precibus q; contra nostram dispositionẽ passi sunt approbare, eoq; facto statutis violatoꝛ imperatorie dispositionis supplicijs percellatur. ¶Illud preter ea omnibus modis obseruari decernimus vt erogator omnes pecunias que mortuis militib⁹ vsq; ad die mortis eorũ debite fuerãt, secundũ iam datã diualem dispositionẽ proprijs⁹ vel liberis eorũ nõ dubitet ministradas.

PEr hanc, alias incipit Jubem⁹. Hec lex diuiditur in sex partes principales. Secũda ibi. si tamen. Tertia ibi. super his. Quarta ibi. hoc vero adiciendo. Quinta ibi. hoc videlicet. Sexta ibi. illud preterea. In prima parte ad euidẽtiam premittit q; cum imperatoꝛ in aliqua regionem mittebat exercitũ plerunq; magnum ℣ copiosum habebat in ipsa prouincia susceptores qui ab ipsis presidibus percipiebant annonas ℣ species tributorũ, quas presides ab ipsarum prouinciarum collatoribus exigebãt. mittebatq; erogatorem qui a susceptoribus pecuniam ℣ species annonarias capiebat huic ℣ sub eo erat alius officialis q; actuarius dicebatur eo q; omnia que in talibus. f. cum susceptoꝛ dabat erogatoꝛ ℣ erogatoꝛ militibus scriptura sua redigebat in actis. interdũ ipse actuarius erogationem agebat. ℞. e. actuarij, talis etiaz actuarius cũ militibus erogationem agebat forte mutui q; inde aliquid percipiebat qõ hec lex voluit refrenare vt. j. c. ij. responso. Statuit ergo imperator vt predictus erogatoꝛ iuret in primis huiusmodi officium sibi cõmissum pro iustitie ratione peragere, ℣ iuxta hui⁹. l. dispositionẽ salariũ debitũ singulis militib⁹ (dolo ℣ fraude remotis) manu propria erogare vt sic miles ab erogatore percepto salario q; quid negotiationis cum actuario agere volet possit sine iustitie ratione. ¶Modus autẽ hui⁹ negotiationis est vt pro singulis solidis miles actuario prestet vnũ tremissem, vltra quem actuario pacisci nõ liceat q; tumcunq; prolixo tempore miles in pecunie restitutione cessauerit. (Aderitoꝛũ). i. stipendioꝛũ. (In primis iurare) si. ℞. de dona. si quis pro redẽptione. Et quo pacter q; executor testamẽti iurare tenetur ante ola se fideliter peractuꝛum. de quo no. Sut. in spec. de instr. edit. ℣. nũc vero. ℣. sed nũquid deber iurare. vbi determinat q; post executionẽ finitã. Sed melꝰ est q; iuret anteq; incipiat, vt hic patet aperte. tunc em potest iuramentum seruare ℣ nõ periurare, sed si postea iuret poterit periurare si nõ fideliter gesserit. ℣ pr̃optiozes sint hoies ad iurandũ de futuro ℣ seruandum, de preteritis aute infamiã metuentes de facili degerant. Et pro hoc est satis aperte qõ no. Arch. de iuit. c. ij. li. vj. in gl. hic videt. Pope tuẽ gl. z illud qõ no. Ly. fin ℘e. ℞. de reb⁹ credi. in bone fidei. in fi. cum dicit iuramentũ potius deferendũ actori q; reo cũ reusma gis timeat reliquere qõ possidet q; actoꝛ cupidꝰ sit acquirere qõ nõ habet. Facilꝰ em perditur qõ nõ habet, q; illud qõ hr̃. ar. ff. de re. iudicatus. ℣, ℞. de codi. l. fi. ℣. pe. ℣ ar. eius qõ no. ℞. de sacr. fan. eccl. l. fi. in glo. hoc em. ad idem, ℞. de acqui. possel. l. fi. ℣. ff. de solu. filiusfamilias.

Et presumitur

Executor testamentarius tenetur fe ola fideliter peracturum.

Negligentia potius presumit circa habenda, q; circa habita.

Et ꝑsumitur quis negligẽtius agere circa ea q; sperat habere quam circa ea q; possidet. ff. de lega. scdo. vnus ex familia. ℣. si rẽ. ℣ de leg. iij. fideicõmissa. ℣. itẽ si quis hoc tamẽ iure cauẽ. est expeditũ. qz est in arbitrio iudicãtis cui deferat eꝝ de iureiurãdo. c. vl. ℣. j. ℣ hoc tenet glo. in autẽ. de nup. ℣. sed vt non causa. in verbo iureiurando. Sic ℣ testis primo dz iurare, postea deponere. ℞. de testi. iusiurãdi. ℣ ex eo. tit. c. de testibus. ibi super quo deponerent nõ iurati fm veriorẽ opinionem quã sequit Arch. iij. q. iij. iusiurãdi. fideliter emẽ est erogatio faciẽda. ℞. de epis. audi. l. ij, ℣ sub omni conscientia. ℣ j. q. j. nobis. ad qõ etiaz. ea. q. cõcesso. ℣. c. quatuoꝛ. vnde tenetur executoꝛ inuentariũ facere, de quo latius in dicto. ℣. nunc vero. ver. sed nũquid tenetur inuentariũ. Ad qõ est etiã. Eccli. xvj. Datũ ℣ acceptũ omne describe. ℣ rationẽ reddere. in clemẽ. de testa. religiosus. vnde suspectus ab executione remouetur. ar. ff. de annu. l. meuia. in fi. ij. rũ. ℣ in autẽ. de eccle. ti. ℣. si quis edificationẽ. in fi. ℣. et. ff. ꝑ emp. qui fundũ. ℣. qui sciens. ℣ paret in autẽ. vt cũde appel. cog. ℣. si quis autẽ eꝑs. ver. rectoꝛ. Hã et olim in veteri testamẽto remouebãtur. ij. ℣. Reg. xij. Jrẽ cũ decreto iudicis, executoꝛ habet exercutionẽ suscipere fm Bul. dicto. ℣. nunc vero. ver. hoc etiã sequitur. ibi item dicũt quidã. ℣ ideo cuz iudex in hoc suum decretũ interponit tale iuramẽtuz ab executore debet exigere (¶ro iustitie ratiõe) Similis litera. ℞. de li. cau. l. antepe. (Et fm) ver. si. (Solatiũ). i. meritũ vt. ℞. dicit. (Manu propria) sc̃z dextra vt. j. c. ℣. hoc vero adijcit de. sic ℣ alias dicit sua manu. ff. de pig. si fideiussoꝛ. ℣. j. De manu scribi. si. ℣. qui mili. nõ po. l. fi. ℣ facit ad lege. ff. de leg. iij. ndeicõmissa. ℣. vl. (Fraude) q; nulla gñetudine de hmõi stipendijs debet aliquid ad suũ lucrũ erogatoꝛ retinere. vt. ℞. de, offi. prefec. preto. affri. l. fi. ℣ limitaneis. (Et numeret) intra tempus. quod est. j. c. l. ℣. hoc vero ante omnia. (Quatenus) ver. Suã manũ) sc̃z erogatoris. vt. j. c. ℣. hoc vero. (Ipse) sc̃z miles. volebat em̃ erogatoꝛ forte actuario soluere pecunias quã debebat ei miles. (Hoc videlicet) ℣. (Actuario) Sic lege acturio pacisci. minus quidem vno tremisse siue statim restituũ fuerit debitũ, siue post vnũ, duo siue, aut amplius annos, amplius aũt z c. (Statim) eodẽ anno. q; patet ex eo q; sequitur. (Tremisse) exponе. vt. j. tit. ij. l. penul. Pascisci) forte nomine vsurarũ. (Ampli⁹) ver. (Quoquo). i. quantocũq;. (Hec vlla) ver. (Machinatione). i. molitione, cogitatiõe, instructiõe, fabricatione, cõfessione fm Pap. (Prolixitate.) longitan quitate. inuolutiõe. ¶In tertia glo. bi actuarius. adde. vt patet. j. eo. ver. si qua tamen. in fi. z ver. hoc videlicet ante ola. ibi damnũ quod ex negociatione. ¶Post glo. videtur. adde z de officio huius actuarij dicit plene Tiegerꝰ. i. ij. de re militari. xix. z. c. xx.

¶Si qua tamẽ. ¶Casus. Occasiõe talis negociationis de quasupra dictũ est inter militẽ z actuariũ cõtẽtio nata est dicẽte actuario militẽ sibi teneri ad. ℣. pura ex quo tpe erogationis faciẽde petebat actuarius retineri. ℣. de stipẽdio qõ miles inficiebat. ¶Dãdaz igitur lex vt hec. ¶. dẽrur in sequestro pricipi. ei⁹ numeri de quo z in quo mile⁹ est, z ꝓpositis sacrosanctis scripturis causa agitata inter militẽ z actuariũ si, ꝑ actuario iudicet ipsa. ¶. retineant. als miles soluantur actuariũ si, ꝑ actuario iudicet ipsa. ¶. retineant. als miles soluantur (Erogationis) faciẽde militi ꝑ erogatoꝛẽ. (Emerserit) extraneuerit, (Dubitatio). i. lis. (Dãdas) pe erogatoꝛẽ. vt. ℞. (Mari) in sequestro, vt. j. ℣. progi. (Et fm) ver. (Pacenus) tẽpus preteritũ. (Cõseruatã) Mora seruari qõ cõsueti est. Hã minime sunt mutuãda. z c. ff. ℣ leg. mi. nime. Sic z pulca debẽt. ꝑ sua reuerẽtia iniustitura manere, q; vbi nulla rerũ vel tẽporũ viget angustia regulariter cõuenit custodiri. iv. distꝰ. pulca, z ideo arguũtur q; nouitates inducũt. ix. distin. quis nesciat. Consuetudo an ꝓbet actionẽ prodere. q; discordia pariunt nouitates. cꝰ de cõsue. cũ cõsuetudinis. ¶An q; aũt possit ex cõsuetudine agi vt peto hoc q; consuetũ est? Videt q; sic. ar. habi. ℣. z. ℞. de expẽs. lu. l. j. z de execu. mune. negotiantes. De hoc vide qõ no. extra de verbo. signi. abbate. in prin. z in spec. de consuetu. per Jo. an. extra de cõsue. cũ tãto. ℣. circa quartũ. z. ff. de edil. edi. ad res in fi. z. xviij. q. ij. seruitũ. z per Ly. ℞. de epis. z cleri. generaliter. (Decennias) sc̃z stipendioꝛũ. (Retineri) iub. si ꝓ actuario ꝓ ipsum principẽ numeri. ꝓuitietur. (Suatenus) ℣. z ponitur pro vt vel donec. (Principia) numeroꝝ vt. ℞. de initi. codi. consi. l. j. ℣. pe. Vel dic q; ibi principes erãt quidã officiales magistri militũ quasi ꝑ ma capiẽtes, maiores quidez alijs, vt no. j. de apparitio. magr. milit. l. pen. Vel dic latius prout de hijs ponit Tiegerꝰ. ij. de re milit. c. vij. z viij. (Et ex omni) ver. (Preterq;) ℣. (Justitia) alias iusta. ¶In gl. videt. ibi. militi. adde. z sic ponitur retineri pro detineri. sc̃z in sequestro vt subijcit. j. ¶Et ibi soluto. adde. z. xxvij. q. ij. martinomũ.

¶Super hijs. ¶Casus. Tempore erogationis quã erogatoꝛ agebat actuarius petitionẽ similẽ cõtra plures milites faciebat, qui peracto cõmeatu aberant, statuit hec. l. vt stipẽdia hijs militib⁹ absentibus erogãda, dũ tñ triginta militũ numerũ sic absentiũ nõ excedat. Similiter apud numeroꝝ principe sequestrẽtur eoꝝ sc̃z contra quos scripturas obligationis actuarius profert, z redeũtib⁹ ipsis militibus causa. vt. ℞. dictũ est apud ipsũ principes terminetur. Comeatuz vero tribunus amplius q; triginta militib⁹ dare prohibetur. Quod si fecerit erogatoꝛ summas pecuniarũ que hijs militibus debebãtur

Sequestratio fieri non debet, nisi prius recepta probationẽ super negotio.

si non fuissent absentes ꝓ fisco retineat tempore cõputi resignaturus. Tribun⁹ vero militib⁹ quos vltra numerũ triginta dimiserit fingulis eoꝝ stipendia de proprio soluet. Hec primo discedet ab ipso cui ꝓesse numero donec oẽs ipsos milites quos vltra ipsum numerũ triginta militũ abire pmiserit seruet indemnes. (Comeatibus) profiscendi licentijs. (Observari) custodiri. (Ut pecunie) ℣. (Apud) Nota. q; sequestratio faciẽda est apud personã z in loco sed nõ penes. vt scripsi. latius. ℞. de agri. z cẽsi. litibus. in verb. idonea (Deuotissima principia). i. deuotissimos principes vt sunt hodie comestabuli. z sic no. sequestrationẽ fieri apud personã idoneã, que sc̃z rem sequestratã cũ diligentia cõseruare valeat, z ipsius plenã z debitã curã gerat. vt in clemen. de sequestra. po. c. j. (Illozũ ver. vbi modificat qõ generaliter dixerat. (Piracia) alias pitatica que sunt scripture breues obligatorie. vt scripsi. ℞. e. actuari. z. xxx. q. iij. pitaciũ, z no. lxxix. di. si qs papa. (Protulerit.) Nota qõ cuz ad sequestrationẽ proceditur probationes super negotio sunt prius recipiẽde, videlicet vt causa propter quã ad sequestrationẽ proceditur legitime comprobetur, z possessoꝛ volens dicere de cõtrario audiatur. in clemẽ. de sequestra. pos. c. j. z qõ ibi not. Quid aũt si iudex procedit ad sequestrationẽ rei nõ seruata forma iuris vel in casu nõ scripto quaꝛter subueniat priori possessoꝛi. Dicas q; sequestratio q; de iure nõ processit, nõ debet soꝛtiri effectũ, z quia res ipsa vitio trãsijt z ideo nõ obstãt sequestratione iudiciaria subuenit dum est priori possessoꝛi contra sequestrũ. Võ prosequere fm An. de iser. in cõsti. de violẽ. l. circa. De materia sequestrationis plene scripsi. ℞. de agrico. z cen. litibus. (Quatenus) ℣. z ponitur pro vt. (Nõ danda) ℣. (Dimittere) q; parcissime debet comeatũ dare. ff. de re milit. officium. ℣. officiũ. Sed cõtra. j. de comea. l. j. So. nõ potest dare comeatũ tempore expeditionis vt ibi, sed alio tempore potest dare triginta militibus ad plus. vt hic. (Sin vero) ℣. (Celeberrimã) celeste approbatione dignissimã. vel. i. venerabilissimã fm Pap. sed secundum Hug. habetur etiã alias significatiões, nã dicitur celeber: festivus, solẽnis, famosus, sanctus, notus, frequẽs z frequentatus. (Constitutionẽ) scilicet hãc. (Aliq⁹) ꝑ temeritate ponẽ. (Sciat) ℣. (Interminationes) Interminari est prohibere nequit fiat, z minas inferende pene adijcere. vide. ℞. de vsiti. olo. l. purpure. (Facultatibus.) Simile. ℞. de anno. z tribu. l. ij. q; omnib⁹ modis agendũ est ne vnus causa deteriez fiat ex alieno facto. ff. de alie. iudi. l. j. cum concor. Et dic facultatib⁹ soluturũ quod est. j. singulis z c. ¶Dederit) sc̃z comeatum. (Inquaꝛ) qz vltra numerũ. (Dimiserit) sc̃z quilibet illoꝛ militum vltra prefatũ numerũ dimissoꝛ (Hec pri⁹) ℣. (Discedat) Mora optimum arg. ex hoc ver. q; index possit alicui mãdare ne discedat de curia vz de palatio, nisi prius solverit qõ ipsiz debere cõstiterit. Sic se cit Joseph fratribus suis. xxij. q. j. ℣. sed obijcitur. Ad idẽ Matth. c. iij. z Luce. c. xij. in fi. z sic fit quotidie in marchia z lõgobardia. Ad qõ etiã facit. ff. de inter. z rele. l. vl. ex de voto. no eli. xvij. dist. c. placuit. z expresse ex de ra. c. j. Jrẽ i regno posset iudex impune mãdare alicui ad certã penã qõ soluat vel quid aliud faciat prius ꝙ de curia discedat. nec per hoc videretur ille detentus esse per iudice. Ad hoc ℞. de offi. recto. prouin. qui ordinaria. z ar. de re iudi. l. ij. z de arbi. qd tamen. ℣. solutionẽ. z arg. eius qõ no. ff. cõmuni diui. in hoc iudicũ. ℣. si cõuenat. z de preca. cũ precario. z d. c. placuit. Licet sit argu. cõtra. ff. de aleato. solent. z hoc mandatũ ex cohertione aliqua modica descendere potest, que etiam magistratibus municipalibus est permissa. ff. de iurisdic. omnium iudi. l. magistratibus. Jurisdictio enim sola sine tali cohertione id est imperiolo nulla est. ff. de offi. eoꝝ. l. fi. ℣. Mandatus quanto primo. Quid autem differt inter mandatum primum z secundum doq; licet colligitur. ff. de conditioni. et demonstra. tritio centum. ℣. tritio. j. z. l. excedere. cum tale. Que est ad hoc arg. contra. et. l. in facto. ℣. fina. z de acquirenda rerum dominium. l. iij. in secunda glosi. vide etiam ad hoc. ff. de via pup. l. ediles. videtur enim statui tempus mandato. ff. de pigno. si fundus. ℣. finq. ad quod dett. ff. de pollicita. l. de pollicitationibus. extra de re iudic. teneoz in fin. de matri. contrac. contra. inter eccle. capitu. penulti. z fin. de appellat. preterea. ℣. Item videtur posse mandare vt quicquid fiat prius ꝙ extinguatur candela. extra de ele, cum in veteri. Est enim hoc mandatum ad tempus. vt no. dicto capitulo fina. argu. contra. ff. de verborum significat. qui neqz in fine et de lib. ho. exhi. l. ij. quotes videre que scripsi. j. de cohabita. l. prima.

¶Illud aute nota q; licet fines mandati sint diligẽter custodiendi. ff. manda. diligẽter. de excep. rei vendi. l. prima. ℣. celsius. ℞. de procu. marius. in fine cum concordan. tamen interdum licet excedi. Nam sufficit fieri id quod est vicinum mandato licet hoc mandatum non fit. ff. iud. sol. tam tamen. ℣. quid tamen. z. ff. manda. l. rogatus. et. l. fin. ℣. primo. et de procu. ad legatum. Item sufficit interdum id fieri quod non est diuersum a mandato. Nam si mandatum est collegio q; eligat posteà postulare, extra de elec. in cunctis, z de renuntiat. post translationem. in prin. Hanc materiã vide. viij. q. j. licet. z xxij. q. iij. innocens. in fin. z ij. dist. nullus militis. in fi. glosi. magne. Item premissa regula vera est cũ mandatum factum est de re certa, quia tunc ea forma seruanda est, aliud quoriens mandatũ est de re incerta vel

Universidad de Deusto
Biblioteca

plurimum causarū. Nam tunc licet non seruare formā mandati ⁊ aliter illud implere. si tamē hoc mandatori expediat. ff. man. si quis ꝓ eo. Interdū autem non sufficit fieri quod est vicinū mandato, vnde is qui ad rei restitutionem renetur. licet paratus sic cauere de restituendo non liberatur nisi restituat. de elect. qz sepe, ⁊ de immuni. eccle, quoniā. in fi. li. vj. Itez licet fines mādati sint obseruādi, possunt tamen vltra mandatum omnia fieri sine quibus primus actus expediri non potest. vt not. de arbi. nō distinguemus. ℌ. de officio. (Nisi) id est ꝙ per alias deest. (Admissam) alias permissam. (Indemnes) i. sine dāno. (Reddiderit) alias tradiderit. ⁊ dic. ſ. soluendo eis quicquid ob iniquā eī⁹ missionē de stipēdijs amiserint. ℂ Hoc vero. Curās impator ne fiscus decipiat, ⁊ ne milites defraudēt, statuit vt de solutiōe stipendiorū faciēda militib⁹ fiat scriptura cōtinens solutionem factā, necnon iuratā despositionem seu restificationē tā decem ex principibus numerorū ꝙ vniuscuiusq; capitis stole militū depo nentium ⁊ testificantiū erogatoré soluisse dextra sua vnicuiq; militi recipiēti manu sua stipendiū suuz sub presentia ipsorum, ⁊ sub obtutibus quod plus est, que quidem scriptura mittēda est ꝑcipi facta ipsa relatione ꝓ tribunū vel ꝑcipes numerorū intra tres mēses post quam erogator ad tale gerendū officiū est profect⁹. (Numinates) pores. (Caput) tribunus vt subiicit (Juratus deponat) alias iurati deponant ⁊ meli⁹. (Obtuitibus) exponе. vt. ſ. ti. ij. cū. ſ. Et not. qđ testis iurat sub suis obtutibus nō est actā fuisse. alibi dicit sub oculis, ſ. de epiſ. audi. mathematicos. Ite sub cōspectibus. ſ. de noua. ve. l. fi. Et sic no. ꝙ nō sufficit dicere in ꝑsentia sua factū. ff. de ver. signi. cora. ⁊ de auc. tut. l. j. ſ. fi. Lz sit contra. ſ. de testi. l. testiū. De hac materia scrip. ſ. de ꝓt. sacro. scri. vnicuiq; in verbo iurata. q. j. ⁊ de re mi. nemo. ad fi. in nota mag. Et vide qđ scri. ſ. de caſi. fru. vt. ro. l. j. (Dextera) alis dextra qua iusurāduz prestat. vt ptz. j. Mach. c. vj. ⁊ Esa. lxij. Iurauit diis in dextera sua. Et vide qđ de hoc verbo notat. Archi. de elec. fundamenta. li. vj. ⁊ que ſcripſi. ſ. de aqueduc. l. j. et eſt ſi mile manibus propijs ꝛc. extra de deci. licet. ⁊. c. penul. ⁊ de here. c. ij. lib. vj. ⁊ manu sua. ſ. ea. l. in prin. ⁊ suis manibus. ſ. de cadu. rollen. l. j. ſ. fi vero talis. Ad idem. ff. de testa. le. penul. de fal. impuberē. ſ. q codicillos. ⁊ in auten. vt liceat matri et aue. ſ. hiſs quoq;. ⁊. ff. de publica. l. iij. ſ. j. alias est ꝑpria manu sua. de heredi. c. vj. li. vj. Eps aūt prohibet quedā facere manu sua. vt. lxxxvj. dist. nō liceat. ⁊ in aūt. de san. epiſ. ſ. sed neq; liceat. ēt. lxxxviij. dist. eps. gubernationem. ⁊. ſ. 8 epiſ. ⁊ cleri. aūt. sed neq;. Sic ⁊ alias refert an aliquis faciat suis manibus an alienis. ff. ad. l. aquil. Item si obsterit⁹. in prin. ℂ Premissa possunt ad plures questiones induci: puta an cōpatentas contrahatur per procuratores quā ponit Jo. and. in regula iuris pōt quis in mercurialib⁹ vbi determinat ꝙ nō contrahāt. ꝓ quo faciunt iura predicta. ℂ Ite ad aliā questionez videlicet an in casu quo. l. exigit propriū iuramētū sufficiat illud prestari per ꝓcuratorē hītē speciale mādatū. Dicit Archi. ꝙ nō. de elec. vt circa. li. vj. licet Buil. durā. ibidē cōtrariū dicat. ℂ Ite ad aliā questionē videlicet an executor datus in testamento possit illud ꝑ aliū exequi. ⁊ videt ꝙ nō. arhuius litere cū alijs iuribus supradictis. Ad idē. ff. de leg. iij. fideicō. missa. ſ. vl. ⁊ de diuer. prescrip. l. penul. ſ. q ſi is. ⁊ de offi. eī⁹ cui. mā. est iur. l. j. post prin. ⁊. ſ. de exacto. tribu. missi. ſ. j. et sequē. Et qz deus nō requirit quid sed a quo detur. xxiij. q. v. scriptū est. ⁊ sic sabin⁹ noster de facto respondit, sed nō videtur bñ dixisse cū regulariter possit qs omnia per aliū que potest facere per seipsum. de regu. iur. potest quis. libz. vj. A qua regula iste casus nō inuenitur excep⁹. ergo in eo est firma. in autē. de nō alie. ſ. vt aūt. omnis aūt exceptio sub eo cōcluditur ꝙ aut ratione rei vt est in causa criminali. Aut ratio ne persone puta qđ agenduz est per vnū alū nō cōuenit: ⁊ ideo nō potest per aliū expediri. vt not. glo. dicta regula. potest quis. Vel quia ad illud electa est industria ꝑsonalis. ff. de soluti. inter. nō enim refert a quo fiat dūmodo fiat. ſ. de institu. ⁊ substi. l. iij. cum cōcor. de verb. obli. cū seruus. de soluti. solutionē. persone quidez opus. nō ipsa persona requiritur. j. q. j. quales. ad idē. xxiij. q. vj. vides. vij. qđ faciendū imminet sufficit etiā si casualiter fiat. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. ij. in fi. Vide ad hoc que scripsi. ſ. de curſu pub. in nota per eos. ℂ Puto autē equius dici ꝙ in hīs in quib⁹ electa est executoris industria: vt quia vult aliqđ arbitrio suo fieri, nequeat in hoc per aliū arbitrari. d. l. inter. Ad hoc. ſ. de epiſ. ⁊ cleri. nulli. ibi ⁊ ꝓ sua conscientia votū impleat testatoris. vt ex de ꝑben. significatū. ⁊ patet de offi. dele. is cui. li. vj. ij. risso. vide qđ ibi no. Jo. an. in vlt. gl. de offi. lega. c. penū. in verbo. cuicunq;. bene etiā facit extra de offi. delega. c. fi. ſ. is aūt. ℌ. ꝑter. ⁊. ſ. vlt. Et similiter dico in oibus in quibus ipse poteit ad exequendum personaliter laborare. ineptū est ēm premissam regulā nō fallere si equitas videatur. in aut. vt ma. debi. ⁊ credit. post prin. cū ibi no. Alias aūt ixta ipsaz regulā possit exeCutionis officiū per aliū expedire. ⁊ hoc tenet Buil. in spec. de in instr. edic. ſ. nūc aliqua. ver. ⁊ vt plenius in fi. ℌ. ⁊ idē Archi. de test. c. fi. in fi. li. vj. Nam ⁊ per aliū possunt iuramenta prestari. vt patet. lxij. dist. tibi dño. xij. q. iij. metuentes. e. dist. optatū. ⁊ extra de iuramen. calū. in pertractādis. Ad idem est satis aperte de ele c. penū. ſ. porro. lib. vj. ⁊ quod ibi no. Jo. and. in verbo de certa. Lynus. ſ. de epiſ. ⁊ cleri. id qđ. dicit. ꝙ in iudicialib⁹ nequit ante litis cōtestatione in alijs per aliū pōt. ⁊ vide qđ ipse notat. ſ. de ꝓcu. maritus. ℂ Facit etiā hec litera ad alia questionem. constitutio regni de pena percu. ⁊ nō can. punit percutiente pena manus cuz qua percussit an ponendū sit in locilo ⁊ articulis cū qua manu? Certe sic. arg. eī⁹ qđ no. ff. de edil. edic. ediles. ℌ. Item sciendū. in verbo prestaret. ſ. alias ꝑbarno posset cū ea solū probemus q ꝓ nimus. ff. de procu. que omnia. ⁊ de ꝓba. l. j. ⁊. l. in exceptionibus. Ite quia magis est necessariū scire cū qua manu peccauit accusatus cū hoc iudex curare debeat vt certā sententia ferat iuxta. de actio. ℌ. curare. ꝙ sciri an erogator sua dextera soluit. ⁊ tamen testis interrogat⁹ vel non. deposuerit forte valebit dictū eius arg. ex his que not. Buil. in spec. de teste. ſ. j. ver. quid ergo si capitula. vbi vero quis accusatus vnicā solam manū haberet nō esset opportunū tunc exprimere manum eo ꝙ illa vnica sibi amputanda veniret. ar. ff. de contrah. emp. si ēmptiōe. ſ. pe. ℌ. sed si pariter. ⁊ no. ſ. de seruis fugi. aūt. nouo iure. (Et hmōi) ℌ. (Bestia) i. apodixas que hodie in regno dicuntur apodixe iudiciales. (Tres mēses) sic fieri consueuit in regno de prouentib⁹ vt singulis tribus mēsibus quaterni mittātur ad curiā. (Referat) Erogator. ℂ Hoc videlicet. Mādat vt erogator: post receptā pecuniā intra duos vel tres aut quatuor menses ꝓ dictatia scz loco rum q̄ circuire debet suā erogationē perficere teneatur, qui aūt vltra hoc tempus erogationē distulerit, pecuniasq; publicas apud se retinuerit damnū qđ forte miles ex negotiatione quā cū actuario vel cū alio cōtraxit incurrerit. de. ꝓpio sarcire tenet. ⁊ si adalis partes erogator accesserit, non perfecta vt debuit erogatione, bona ina officio etiā amisso publicabūtur. ⁊ erogator alius per prefectū pretorij statuet. Addit ꝙ officium magistri militū debeat tale mandatum ꝓuincijs nuntiare, vel ad magistrū militū referre. alias erit eis periculū. Aduersitates etiā ex hoc lesi fuerint, possunt petere comeatu, ꝓpterea se ad ipsum principē cōferendi, vt pnū vel duos eoz qui loquunt pro oibus hoc exponere ⁊ ꝑbare, quo facto ecedentes suppliciū debitis punient. (Date scz sibi. (Seu quatuor) In solutione tributorū diuersa cēpora statuunt ista in principali tributario si nō est tempus adiectum. alias statur arbitrio iudicis. De quo dic vt no. ſ. de iur. fis. minori. In alio vero principali statuunt ter meles. ſ. de an. ⁊ tri. obstere. Ad tributū exigendū datur exactor annus vt ibi. ⁊. ſ. de exac. tribu. missi. Ad exactū restituendū. xxx. dies. Ad restitutū erogadū habet locū qđ hic dicitur. (Vel si vicarius) ℌ. (Negotiatione) quā fecit miles cū actuario. vt. ſ. e. l. post prin. ⁊ ℌ. si qua tū. in fi. vel forte ea ex alia. Vel dic ex negotiatiōe quā facit erogator cū ipa pecunia. ⁊ hoc forte dicit gl. hic signata. ⁊ sic faciebat dñus ille ꝑtr⁹ de venisio. (Scientibus). ℌ. Et dic. i. scire debētib⁹. ſ. erogatorib⁹. (Prefate) i. ꝓsentis. vt. ſ. in prin. huj⁹ legis. (Indifferēter) alias differendo vt differētes ⁊ meli⁹. (Flagitio) impropie. Illa hic ex altera pluſq; sibi nocuit. Flagitiū em̄ ꝓprie dr quicquid agit indomita cupiditas ad corrūpendū seipsuz. ad hoc. ff. de re. milli. l. iij. ℌ. pe. ⁊ est ꝓprie quod peccamus in deū, facin⁹ ꝓo qđ alteri nocet sm̄ Pap. pleruꝝ tn vnū ꝓ altero ponit. vt patet hic. l. interdū ponit flagitiū ꝓ ingratitudine, vel ꝑ quoliber maleficio, qđ ꝑsequere vt no. Archi. liij. dist. qui ex famulis. Interdū vero ꝑ crimie grauioz vnde ⁊ homicidiū dicit satis immane flagitiū. l. dist. miror. ⁊ hoc si fiat in vroze dicit finaliter simū facin⁹. xxxiij. q. ij. admonere. (Et insuper) ℌ. ⁊ subaudi scias. (Si vero). ſ. alias si tū. als hoc vero. ⁊. j. ꝑcuret vel ꝑcurabit. (Officiū) i. officiales prefecti pretorio. (Eiusdem) scz magisterie potestatis. (Quatenus) ℌ. ⁊ ponit ꝓ vt. (Nostre) huius legis. (Posse) alias possit. (Iravi) ℌ. (Dispositionis) huius legis. (Pro oibus) q sunt eiusdē numeri. vt. ff. de procu. filiusfamilias. ℌ. veterari. Et est simile in aut. de quest. ℌ. si vero forsan. Sic faciebāt phaliſei cū contēdebāt aduersus Jesum, vnūquidem ex eis eligebāt qui vice omniū loqueretur. vnde Ehrysо. super Matth. xxij. Phariſei apud se dicebant vnus loquatur pro omnib⁹, ⁊ oēs loquātur per vnū. vt si vicerit omnes videamur victores. Si aūt victus fuerit, sol⁹ videatur cōfusus. ecce sagacitas malignātiū. (Verba) bona, dicit Hier. xviij. c. ⁊ equitatem. Job. xxiij. (Facturos) ſi. xxxiij. di. lector. ⁊ in aut. de restti. fi deicō. ſ. sed hū qui pro. ff. de procur. seruū. ſ. publice. de dolo. si dolo ac ibi talis vocatur aduocatus vt ibi no. ⁊ exponе. i. daturos ⁊ recepturos vt. xxiij. q. v. de liguribus. ⁊ in aut. de questo. ſ. fi vero forsan. Et facit. ſ. ti. ij. ſ. fi. ita vt ſi. ⁊ melius. in aut. de nup. ſ. nouimus. ⁊. ff. de fideicō. li. l. iij. ſ. creditorib⁹. alias accipitur facere verbū ꝓ predicare. vij. q. j. episcopi vel ꝑbyteri. ⁊ vide quod no. ff. qui ⁊ a qui. ille. in prin. Item q ꝓ alio interuenit in causa. quandoqz dicit suffragaroz. vt. ſ. de procu. militem. in fi. ⁊ no. ff. de penis. l. inoris. ℌ. ꝑ aūt. Ite Job. xxiij. dicitur. Si fuerit ꝓ eo. i. peccatore angelus loquens vnū de similibus vt annuntiet hominis equitatē miserebitur eius. ſ. deus. ⁊ dicet libera eum vt nō descēdit in corruptionē inueni enim i quo ei ꝓpiciet. (Petere comeatū) i. licentiā. vt. j. de cōme. l. j. ⁊ ei se offerre. de quo dicit. ſ. ti. ij. nemo. (Et porrectis). ver. (Dispositionē) scilicet hāc. (Appiobare) alias eis nō creditur. ff. de procura. que omnia, de ꝑiulle, credi. si creditores. de ycn. in posse. mitten. l. j. ſ. j.

Compatrimonium an possit ꝓcurator.

Executor intestamē to dat⁹ an possit offi cium suum per alium expedire.

Flagitius multipliciter sumitur et diffinitur.

Pharisеorum cautela et malignitas tentando dominum.

ten. l. j. ſ. j. de ver b. signi. iudicasse. extra de re iudi. cum super. ibi ꝓ positum ⁊ ostensum ꝛc. ⁊. c. subdzra. ℌ. j. ſ. qđ metus cauſ. li. ij. ti. iij. q. l. quisquis. in fi. ⁊. xviij. dist. placuit. in glo. no. ꝙ. (Eoqz.) ver. (Violatorum) id est violatores. (Percellantur) violatores. ⁊ est similis litera. ſ. de epiſ. ⁊ cle. si qua per. de monopol. l. j. ⁊ expone. id est percutiantur, eliduntur, amputentur secundum Pap.

ℂ Illud. Casus. Erogator debet mortuis militibus oēs pecunias debitas eis ꝓ stipendijs vsqz in diem mortis eorum vroribus ⁊ liberis ipsorum militū ministrare. (Usqz ad diem mortis) ergo est debita etiam dum egrotat quod est bene notandū. Ad qđ est extra de cleri. egro. c. j. ⁊. xxxij. q. vij. qđ proposuisti. vide. ff. de vsufruct. arboribus. ℌ. de illo. ⁊ de ista. li. cum heres. ℌ. stichus. ⁊ qđ no. ff. loca. si vno. ℌ. cum quidā. An autē clerici egrotantes requirantur in collationibus, scrutinijs ⁊ alijs huiusmodi. vide qđ no. Inno. extra de elec. qz ꝓpter. Sed aliter fit solutio fisci patronis. vt. ſ. de aduo. diuer. iu. post duos. aliter domesticis. ſ. de domest. ⁊ ꝓte. l. fi. Et scias qđ ex predictis iuribus dixerunt quidam licere paciſci huc modo, ꝑmittis mihi legare centum. ad qđ. instit. de inuti. stipu. ℌ. post mortem. in fin. ℌ. Sed melius hoc ꝓbatur. ſ. de sacr. sanct. eccle. iubemus. ij. ad finem. videtur tamen aperte contrarium. ff. de iure fis. res que. ℌ. vlt.

ℂ Idem. Lex. xvij.

Cum sepe contingit ꝓpter quaſdā marimas ⁊ inexcusabiles rōnes quibuſdā ad custodiā: vel ob aliā hmōi causam milites deputari: vel etiā tam deputatos esse. Et nō conuenit hoc modo publicū aliquod dānum: seu dispendiū sustinere iubemus: si qui fortissimi milites ex quocūqz numero curijs: vel quibuſdam corporibus: vel sacrosancte ecclesie: vel alijs personis ꝓ custodia vt dictū est: vel tali alia causa a nostro numine deputati sunt vel fuerint. (Ne per eoz translationes circa annonarū vel capitū ꝑbendorum erogationem publicis rōnibus quedā lesio ingeratur) eandē rem de ꝓprio psonā: seu etiā personas cui vel qbus deputati sunt vel fuerint hec modis oibus agnoscere. Hoc tā tummodo de publico ꝓ hiſdē annonis ⁊ capite ꝑbendo: ⁊ imputando qđ in locis ex qbus ꝑfati milites pueniunt: seu peruenerint imputabāt. Et si ante larā prestationem supradicte psone recusauerint eosdē milites nō recedere de suis locis vel eos q decesserint sine quadaz mora ad ea redire. ℂ Hoc omnifariā custodiēdo vt nec mo deuotissimoz militū cuicunqz persone seu corpori sine spāli nře serenitatis iussione in scriptis, pferēda deputetur. Officio tue celsitudinis si in hāc nostre māsuetudinis formam quoties sup militibus quibuſdā deputādis aliqđ statuū fuerit gestis insinuare. Et qđ eos quibus ꝺati sunt, put nobis placuit agnoscere opz ad idem publicare minime curauerit: tā dispendiū quodcūqz publicū hac ex causa sustinuerit et de ꝓprio refarcire quaz triginta librarū mari mulctā, ꝓpter desidiā suam: immo magis conniuentiam dependere cogendo. ℂ Rectoribus nihilominus prouinciarum ⁊ apparitoribus eoruz (si statuta nostra violauerint: seu violari concesserint) eiusdem condemnationis solutione percellendis.

Cum sepe. Imperator septus deputabat milites ob certas rationes ad custodiam vel aliam huiusmodi causam in obsequiū ordinum seu curiarū forte vel corporū, ecclesiarū, vel aliarum personarum, ⁊ quia ob translationem talium militum circa erogationem annone respublica ledebatur, statuit vt hij qui petunt tales milites in eoz custodiam vel obsequium deputari, exhibeant illis annonas, de publico aute percipiant illud scilicet ꝙ ꝑter annonas antea scilicet in locis vnde recedant stipendij nomine percipiebant. Si si hij qui tales milites ꝓ custodia sibi ⁊ obsequio deputari postulant exhibere illis predictas annonas recusauerint mlites a loco vbi morantur non debent recedere, ⁊ si recesserint illico, id est sine mora ad locum pristinum redire iubentur. Nullus autem miles deputandus est ad tale obsequium sine speciali principis licētia vel mandato in scriptis propterea dirigendo. Punimur quoqz officiales prefecti pretorio. vel si contra hāc legem fecerint. vel si facerum non publicauerint, necnon presides pronunciarum ⁊ apparito res eoruz si hanc legem violauerint pena in hac lege contēta. (Inexcusabiles). ſ. inexcusabiles. (Et non.) ver. (Conuenit). i. conuenies est. (Publicū). i. rem publicam. vel id est publicam rationē vt subiicit. (Damnum.) Damnum proprie est diminutio patrimonij. ff. de damno infecto. l. iij. Vel damnum est amittere quod lucrum est habere, aut si habeat vult emendum est. vt dicit Quintilianus in apes pauperis. Sic. ff. ne in loco publ. l. ij. ſ. damnum. ⁊ hoc verum est impropie. nam propie secus est. ff. de damn. infec. proculus. vide. ſ. de bo. vac. l. fi. in verbo dispendium. ⁊ de decurio. l. curiales. ij. Lucrū vero large dicitur si qualitercunqz voluntas accipientis impleatur. ff. de condic. ob causam. l. pe. in gl. (Dispēdium) dammum vel detrimentum. (Curijs) decurionū. ſ. de decur. decurio. (Numine) vide. ſ. de fun. patri. quicūqz. ij. (Ne per eozū.) ver. ⁊ est interpositio ⁊ ratio premissoz. (capitum.) Vide qđ no. in aut. vt iud. fine quoquo suffr. ſ. illud. (Eandem rem.) i. annonas ⁊ capita dictorū militum. vel. i. erogationem. vel. i. lesionem. vel dic. i. prestatione vt statim subiicit. (Agnoscere) subaudi ꝓtuſq; milites ꝺ suis locis decedāt. vr. j. subiicit. ⁊ ar. ff. ad trebel. sed sciendum. Et est argumentum ꝙ ille soluat tabellioni pro instrumēto ad cuius cautelam fit fm̄ An. ad qđ. ſ. de appel. eos. ℌ. si quis aūt post. Vide quod scripsi in simili. ſ. de ꝓpri. sacr. scri. l. ij. super gl. i. consilium. (Hoc tantūmodo.) ver. (Prebende.) ſ. deputatis militibus. (Et ſi.) versic. (Ante latam) predictam. (Hoc.) ver. (Omnifariam) vide. ſ. tit. ij. l. final. ℌ. fina. (In scriptis.) Nota casum vbi exigitur scriptura. de hoc. ſ. de iure fis. prohibitum. (Proferenda) non rū recitanda. (Officio.) versi. ⁊ dic. i. officialibus ad quos hoc pertinet. (In hanc.) ſ. contra hanc. alias deest in. (Hoc mam) id est legem. (Bestis) scripturis eozum. (Insinuare) per qđ videtur ꝙ eozum literis in hoc fides adhibeatur. (Et quid.) versic. (Placuit.) ſ. hac lege. (Id idem.) ſ. officium tue celsitudinis. (Publicum.) i. res publica. (Et.) ſ. reipublice. (Conniuentiam) forte grauiosam. Simile. ſ. de excu. mu. placet. vel venalem. vt. ſ. de fun. ⁊ fal. rei do. l. j. Et nota hic puniri iudicem qui patitur fieri qđ lex prohibet. Judexpubet. Simile. ſ. de fabri. l. fin. in fi. ⁊. ff. de sepul. viola. l. iij. ſ. diuus. Ut nēdus est Bzegorius colubo episcopo. in regiſtr. lib. ij. c. lxxxv. hec. ſ. crimina quādo id si fieri cognoscis non patiaris, sed instātes obſiste quoniā si hec aut fieri ꝑmit inuestigare neglexeris, aut intellecta celaueris nō solū illos qui hoc tit ꝙ lex agunt peccati vinculū illigabit, sed te huius rei non leuis ante Deū prohibet, culpa respiciet. Vide que scripsi. ſ. de ꝓrenar. l. j. post gl. ⁊ de ꝓiulle. schol. l. j. ſ. pe. ibi percellando. ⁊ intellige qū patitur ⁊ pōt impedire. ff. de noxa. in delictis. i. prin. ad quod. ff. de iure pat. adigere. de hijs qui not. infa. quid ergo. ſ. certe. ⁊ de re milli. l. omne. ſ. fi. ⁊. lxxxviij. di. periatum. in fi. ⁊. ſ. de assel. l. ij. ſ. pe. ⁊. l. nemo. in fin. Ad hoc vide qđ scripsi. ſ. pu. leti. ⁊ c. l. j. in verbo pacis. q. xvij. (Rectoribus.) ſ. expone. ſ. de anno. ⁊ tribu. omnes. secūdo. (Percellendis) puniendis.

ℂ Post. ij. glosſ. adde. vt. xxiij. q. v. c. de occidēdis. sed hoc videtur corrigi. in aut. neq; miles, neq; fede. ꝛc. ℂ In glosſ. videtur. ibi nuntio adde. i. custodi. ℂ Et ibi legem istā. adde. ⁊ ar. ſ. de decur. circensium. ⁊. l. curiales qui sese. quatenus ipsi ꝛc. xvj. q. vj. de lapsis. ℂ Et ibi custodiri. adde. ⁊ argu. ff. ad sille. l. in lege. ℂ Post ipsam glosſ. adde. ⁊. ff. ad exhi. sed si hereditas. ſ. quo aute. ⁊. ſ. proinde. Ad hoc etiam. ſ. de spectа. l. j. in fi. ⁊. ſ. de ita. ⁊ imagi. l. pe. ⁊. ff. de testi. l. iij. ſ. gabino. ⁊ patet hoc. ſ. ꝓpri. vbi dicit cui ⁊ a quibus ꝛc. ⁊. j. eod. l. j. ibi ⁊ quid eos quibus dari ꝛc. ⁊ ar. extra de statu monachoz. ea que. ſ. illoz autem. ⁊. ſ. de testi. quoniam. ⁊ ff. de iniur. lex cornelia. ſ. vlt. vbi dicitur quod ꝓ modo subſtantie accusate persone. Et facit. ſ. de appel. eos. ſ. si quis aute. ℂ Et faciunt hec ꝙ si quis faciat equū, vel aliud animal, ꝑ iudice sequestrari, renetur ipse ꝓ animali sequestrato expensas impendere. arg. iurium predictorum. ff. de posit. si in aſia. ſ. j. ℂ Sed quid si sequestrata possessio indiget expēsis necessarijs ꝑ cultura, vl'imminet ꝑ ea tributi ꝓtatio qđ hec onera subiet? Videtur ꝙ is ad cuius instantiam sequestratio facta est. arg. iurium prescriptorum. Vel dic ꝙ is qui prius rē possidebat hec ola subeat. ar. ff. ad. l. aquil. quemadmodum. ſ. municipalis. ij. respōso. ⁊ de pigacti. si seruos. ⁊ vt in possel. lega. is cui. ſ. qui legatorū. ⁊ si cessat tūc is ad cuius petitionem rei sequestratio facta est. vt ibi. ⁊ argu. eius qđ not. ff. de bo. auct. iudi. poſ. preto. in principio. ⁊ vide. ff. de dam. infect. si finita. ℌ. si quis metu. ⁊. ℌ. si quis damni. ⁊. ℌ. hoc amplius. ⁊. ſ. de pig. in summa. cum concor. que loquuntur in re obligata. Nā de positarius seu sequester cū gratia ipsoz ista non fiant. nullum onus tio si fiat sentire debent. vt no. ff. depo. ſi fine. ⁊ contra ius est ab eo talia desiderare, qui in custodia rerum ꝓstat beneficium. eo. tit. lucius. ad fi. ra rei se Vel in prestatione collectarum dicas ꝙ cum ꝓsentur fructuum questtrationе. vt. ſ. de anno. tribu. l. j. ⁊. ff. de vsufruc. hactenus. ⁊. l. fi pēdētes. ℌ. sed ⁊ si quid. ille talia onera subeat qui fructus percipit, sine sequester qui primo poſſ. det, siue alius percipiat fructus. Et si nemo percipit ille qui inde percipere pōt, eius tn facto non percipiuntur. ar. ff. de rei ven. si nauis. ℌ. ⁊. ſ. instī. de offi. iudic. ℌ. illozum. Si vero culpa in hoc multus arguitur, tunc ille ad cuius petitionem sequestratio facta processit vt predictū est, ⁊ hoc verum nisi ex ſterilitate vel alio ceū vitio fructus non percipiantur. Illa tūc habenda est cōsideratio tēporis preteriti, ⁊ compensatio presentis cum eo qui ex possessione fructus noscitur antea percepisse. vt dicitur in conductorie. ⁊. loca. lz ⁊. l. excepto. cum ibi no. De quo etiam vide extra eod. titu. propter. in princ. ⁊. ſ. de iur. emphy. l. j. in fi. ⁊. ff. de cen. forma. ℌ. illam. nisi dicas quod predicta iura locī habent in emphiteota ⁊ conductore.

Dāni descriptio seu declaratio.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Secus in rei ppie possessore. Is enim postq̃ precedentibus annis collectam p suis fructibus reipublice solvit, iniquum est vt eo tempore quo sterelitatem patitur, soluere compellatur, potius ergo videtur ad incommodum reipublice imputandum nisi possit hoc per alios eiusdem loci possessores reparari. ad hoc. ff. de cẽsi. omne. Vel breuius dicas hoc onus ad sequestrum pertinere cũ ipse habeat percipere fructus. vt patet in clem. de sequestra. pos. c. j. ibi de fructibus ipsius debitis supportatis oneribus. Ad idẽ extra de offi. ordi. cum vos. z lib. vj. de of. ordi. presenti. ff. porro. z. ff. de pig. in fin. ff. de loc. pu. fru. ediles. ¶ Item de captivo queritur. Quis sibi sumptus debeat ministrare? Respondeo ipse idem sibi ipsi. vt patet. ff. de re iud. si victum. z ad. l. aquil. quemadmodum. ff. magistratus. z no. extra de regula. ne religiosi. in fin. ad idem. in aut. vt cũ de appel. cog. ff. vnũ de pdictis. z de incest. nup. ff. si vero cõtigerit. z qõ ibi no. in quibus ꝓbatur q̃ a suis alendus est. Vel dicas q̃ custos de expensis debeat prouidere captiuo. ff. de epis. audi. iudices. z no. xvij. q. vj. diffinimus. Alias contra rationem ei custodita psona ad mercedem aliquã teneretur. In regno hmõi sunt expedita. nam dz captiuus expẽsis ꝓpijs custodiri. z ipse custodi satisfacere de suo si habeat vñ. alias expensis curie custodiendus est vt in constit. de hijs qui fi. da. po. l. humanitate. z vide extra de elec. vt preterite. z qõ ibi no. Inno. De humanitate congrua quam custos in custodia captiuorum dz habere. vide qõ legitur z no. ff. de custo. re. l. j. z fi. z. l. ad commentariensem. de epis. audien. iudices. z de pen. l. omnes. z. l. seq. ¶ Et specialiter est notãdum in ꝓposito carceris q̃ si ꝓtio corruptus custodiam sine vinculis agi aut venenũ vel ferrum infern in carcerem passus est. officio iudicis. l. fine accusatore puniẽdus est. ff. de custo reo. l. carceri.

Captiuus cuius sumptibus a lectur.

Sed vbi hoc ex eius ignorantia vel negligentia est admissum ab officio custodie remouetur vt ibi. ¶ Preterea sciendũ est q̃ relictum est alimoniam captiuorum si victũ aliũde non habeãt, dicit ad pias causas esse relictum. vt. d. l. iudices. Sic z relictum cecis. extra de cẽsibus relicta. ff. licet. Item relictum mulieri ꝓ dote. nam causa dotis censet pia. ff. de condi. inde. cũ is. ff. mulier. etiã filie. ff. si quid in frau. patro. l. j. ff. si libertus. Item causa tributorum dicitur pia. in aut. vt iudic. fine quoquo suf. in pin. Item qõ vltra legitimam sibi ꝓuidere relinquũr liberi z parentes qui sibi debent mutuã pietatem. ff. de inof. test. l. ij. z de cur. fur. l. iij. Ité ola legata largo sumpto vocabulo possunt dici pia cũ lex ola vocet sancta. vt colligitur. ff. de relig. z si quis. ff. sed si res legata. in verbo sanctius. qõ est ibi. Alios casus in quibus aliqd relinqui dicitur ad pias causas. vide in Spec. de mitru. edit. ff. nunc vero. vet. z scias. De hijs cum litigatur non sunt sportule soluende, ne humanitatis obtentu relicte pecunie iudicioꝝ dispendijs erogentur. ff. de epis. z cle. nulli. ff. ita tñ. ¶ Item notãdum est q̃ custos debet in captiuorum custodia solertissime vigilare. Aliam mortuꝰ in carcere ꝓsumitur custodis culpa vel negligentia mortuus. ff. de custo. reo. l. fin. ver. q̃ si ipse tenetur eũ videre illum ne sibi ipsi manus inferat. vel se precipitet. aut alias se occidat. vt colligitur ex ibi no. Et facit Actum. xxiij. c. prope fi. vbi dicitur de beato Paulo transmisso ne eius occisio ascriberetur culpe tribuni. z. c. xxvj. in fi. vbi volens seruare Paulum ꝛc. Et vide qõ no. Inno. z Ber. extra de regu. iur. Quis. z. ff. loca. si quis fundum. ff. imperator. Idem dicimus in omni custode per dicta iura. z facit quod no. An. de Iser. lib. feu. de feud. dato. mil. vas. c. j. z est hoc speciale cum aliter z de cõmuni iure teneatur is culpam ꝓbare qui eã allegat. ff. de probat. quoties. ff. qui dolo. De hoc latius. d. l. fin. ff. de custo. reo. Custos enim periculo sui capitis tenetur adhibere custodiam. ff. ad fille. l. j. in pin. z in aut. vt lic. ma. z anie. ff. pe. ibi suo periculo personas diuise custodiat. qui. ff. loquitur in custodia captiuorum vt iuxta personarum z criminum qualitates vinc̃la inferat. viro forti z robusto grauiora, infirmo vero leuiora. vñ Quintil. In gemi. Languentes in carceribus z in illa profunda nocte penarum religiosus ille anheli pectoris pallor inspicitur, non sic confundunt obuios cathenis colla stridentia z diutino squalloꝛe concreta facies vt ille quẽ ad singulos conatus egressusq̃ labentem vix trahit, impellitq̃ longus ordo victorum, z inter tot destinatos, tot q̃ perituros omnium tñ in se retorquet oculos vnus eget. z vide. ff. de of. presi. diuus. in fi. z de pos. si hommem. in pnic. z quod no. ff. de edmini. tuto. fine herede. ff. j. z quod not. Archi. extra de of. archi. ea que. Tenetur quippe custos resistere violentie. ff. loc. in lege. z. l. item queritur. ff. exercitu. als cõsentire videtur. xxiij. q. v. regum. z quod no. lxj. di. quid. pdest. in fin. De hoc etiam vide quod legitur. z no. xxij. q. v. de forma. hoc prosequere. vt no. Archi. li. vj. de elec. gñali. in gl. ij. q. vij. Qui autem tenetur resistere z nõ facit, eque punitur vt faciens sm id qõ legitur z not. x. q. ij. ẽps. xxiij. qõ. ij. qui pot. z. c. vlt. z. ff. de commer. z merca. l. ij. cũ concor. Et facit ea que scripsi. ij. de iure fis. phibitum. z de exact. tribu. quoties. z. ff. pu. ler. vel cõsul. l. j. in fbo pacis. q. xvij. ¶ Dz ergo custos vides captiuũ egrotante coꝛa testibus preꝛari q̃ ipse captiuus absq̃ sui culpa mortitur. qõz in eius custodia nihil egit. ꝓpter q̃ captiuꝰ periculo mortis incurrerit. vt videmus quotidie fieri p dictã. l. fi. ff. de custo. reo. z no. apte. ff. de leg. ij. l. ola. als est. l. cũ ita. ff. species. z facit. ff. de re mi-

Captiuꝰ fi egrotet, qd facere dz custos carceris.

lit. semel. Et tales protestationes faciendę sunt coꝛa alijs custoditis z eis deponentibus z firmantibus rem sic esse vt in vsu videmus. hec omnia licet extra materiam legis nosse vtile est.

Carceris custos diligens debet esse in ofício suo.

¶ Ultimo queritur. Quid si captiuus dum est in carcere non ꝓtest super causa criminis ꝓpo quo tenetur ad defensionem sui testes inducere, an terminus seu dilatio data ad ꝓbandũ si labatur ꝓiudicet ei. vel an restituatur: Videtur expresse q̃ restituat. ff. ex qui. caus. ma. l. succurrit. z. l. seq. z. ff. ex qui. cau. ma. l. ij. Nam z ꝓ singulis impedimentis singule dande sunt dilationes. ff. de fer. l. fi. in glo. z si illud in ciuili fortius in criminali z maxime reo. vt ibi patet. Et contra videtur. arg. ex hijs que not. Inn. extra de ꝓcur. querelã. in glo. vl. ibi ité dicimus ꝛc. z de testi. vltra tertiam. Et An. de Iser. in constitu. in pecuniarijs. ad fi. Semper enim donec est in carcere tale durat impedimentum. ergo semper restituetur. absit. nam sic nunq̃ cause finiretur. ꝓ quo est qõ no. Innoc. extra de fer. c. vlt. in verbo ob necessitates. ibi quia si hoc diceretur sequeretur absurditas ꝛc. Et ideo do. Bar. no. ff. de pu. iudi. l. pe. §. ad crimen. quod captiuus ꝓ positus in carcere ꝓ crimine capitali potest in omnibus que ad ꝓsecutionem cause pertinent constituere procuratoꝛem, preterquã ad sententiam audiendam, qõ satis habet equitatis cui ex toto quasi incarceratus concoꝛdat An. de Iser. in consti. in pecuniarijs. Potest dici q̃ cum restituere pẽdeat ex cognitione ꝓtoris. ff. de minoꝛ. q̃ si minoꝛ. §. fi. si iudex eum vere videbit impeditũ ita q̃ vel defectu aduocati, vel alias nõ potuit inducere iura sua vt tunc restituatur. arg. dicte. l. succurritur. z eo. tit. l. j. in fi. z bene facit. ff. de pu. iudi. custodias. de questio. vnius. §. cognitorũ. ff. de epi. audi. iudices. de cust. re. l. fi. supplet enim ꝓtoꝛ id quod legi deest. ff. de pre. vxb. quia. z facit. ff. de testib. questum. de iure deli. l. j. in fin. z extra de offic. deleg. de causis.

Procuratoris contumacia nocet dño illam non purganti.

Procuratoꝛ potest p cõstitui p sententiam

¶ De excoctione z translatione militaris annone. Titulus. xxxviij.

¶ Imperator. Lex. j.

Opinatores milites quibus species in diuersis prouincijs delegantur cõtra omnem consuetudinem nullis consistentibus familijs excoctionem panis efflagitãt. Illustris igitur auctoritas tua nouam vsurpationem cõgrua auctoritate repellat: vt cum opinatores in prouincijs delegantur; vetus cõsuetudo seruetur.

Consuetudo in multis iurib⁹ negatur.

Opinatores. Cum milites ad prouincias mittebantur, dabantur eis species annonarũ, illicq̃ ex frumento iuxta consuetudinem faciebant prouinciales coquere panes, ipsi vel qui habebant annonas exigere ꝓ militibus. Si igitur milites vel huiusmodi exactoꝛes in locuꝫ aliquem hospitent, vbi familia deest que panes non valet excoquere pauci qui reperiunt ad talia cogẽdi nõ sunt. (Species) puta frumenti, ordei. z alie vt. §. vt nemini liceat in emp. specierum ꝛc. l. j. (Delegantur) ꝓparande militibus. vt dicitur in fine legis. (Consuetudinẽ) qz non erat consuetũ in his locis in quibus nõ cõsistebãt familie flagitari panis excoctionẽ. Similis negatio cõsuetudinis est. ff. de agri. z cen. dñi. z de agri. z manc. do. l. dilicos. iuxta qõ Beñ. xxij. c. 82. Non est in loco isto consuetudo vt minoꝛes ante tradantur ad nuptias ꝛc. Et Dauid. j. Reg. xvij. c. dixit. Non possum sic incedere q̃ non habeo vsum. Item alias dz non soleꝛ. ff. vt le. no. ca. l. j. §. fi ad fiscum. Item dz quid non posse fieri, q̃ cõsuetũ nõ est. ff. de aqua plu. arc. si ꝓius. §. j. ibi nõ est cõsuetudinis ꝛc. Ad hoc etiam. ff. de publi. licitatio. §. earũ rerũ, de leg. j. apud iulianum. in fi. l. de in die. ad. l. iiij. §. j. de ap. recl. l. j. de penã. diui. fratres. extra de confir. vtil. ad nostrã. vide q̃ scripsi, ff. de exac. trib. missi. z de collat. don. l. vnica, (Familijs.) i. personis. vt. j. l. proxim. strictius autem hoc verbum accipitur. §. de re mili. qcunq̃. (Efflagitãt) cũ nõ esset cõsuetudo. vt. §. Iz eum hoc sit munus patrimoniale. vt. §. de excu. mu. maximarum. §. sordidoꝛ. tñ non debet ab hmõi locis in quibus non cõsistunt familie flagitari. qz persone debent coquere panẽ. vt. j. l. proxi. (Illustris.) verfic. (Monam.) Si. §. recti. no. per totum. quinetiam si vetus soleꝛ esse potius abolenda tanꝑ iniquitate fulta, talis enim consuetudo non minuit peccata sed auget. extra de simo. non satis. in fin. (At eum.) ver. vbi declarat quod dixerat. (Seruetur) ad hoc. §. de exac. tribu. missi. §. cum iudicem. z de agri. z cen. l. pe. §. caueant. z. §. in quibus ca. colo. l. j. z de agri. z manci. do. l. pe. de cano. larg. ti. l. pe. in pin. z. l. fi. in fi. z de auro. coroñ. l. j. z melius. §. de excu. mu. l. negotiantes. z. j. de cursu pu. l. publici. ¶ In glo. si. non petat ibi excusat. adde. vt no. ff. de public. l. publicanus. §. j. in fi. ¶ Et ibi provincie adde. §. de excu. mu. negotiantes.

¶ Idem. Lex. ij.

In excoctiõe buccellati quod deuotissimis militibus conuenit ꝓpararꝛi: in translatione etiã annone nullius excipiatur persona. Videlicet vt nec nostra quidem domꝰ ab his habeatur immunis. Et si

Et si quis q̃ (quod non opinamur) implere que sunt ꝓcepta neglexerit: in procuratoꝛem eius seuerissime vindicetur. Ita vt si huiusmodi contumacie dominum conscium esse constiterit: quadruplum id quod ꝓ eius capitatione poscitur post habita dilatione soluetur.

Excoctione. Casus. Ab excoctione buccellati seu panis qui p annona militibus debet nullus est immunis. nã z domus patrimoniũ principis subire tenetur hoc onus. z si tale inuncũ onus non adimpletur, ꝓcuratoꝛ eius possessionis cui indicitur seuerissime punitur, z dominus si cõtumacie procuratoris est conscius. punitur in quadruplum eius qõ ꝓ sua possessione z captatione taliter est iniunctum. (Bucellati) expone, vt. §. titul. j. l. j. (Dioperari) als pparari. vt. j. tit. ij. denotũ. (Videlicet) ver. (Immunis) vacans hoc munere. (Et si.) versi. (Non opinamur) modus loquendi sm nos. (In procuratoꝛẽ.) §. pdictum. vt. §. qõ cũ eo. l. fin. (Ita vt.) versic. (Contumacie) impropꝛie, ꝓper verbum negleꝛit. nã ꝓpꝛie contumacie est contentus superioris per inferioꝛem, a tumendo. (Conscium) ex hoc patet q̃ quandocunq̃ procuratoꝛ est cõtumax si dñs eius contumaciam non purgauit, punit ex ea. de hoc no. Bof. extra de ap. nicolao. z Archi. de procur. licet. lib. vj. de cõtumacia. Bof. extra de ap. nicolao. z Archi. de procur. licet. lib. vj. de cõtumacia procuratoris quando noceat dño. scripsi. §. de dignu. quoties. (Capitatione) prestabatur enim hoc onus ꝓ singulis capitibus. (Seruetur.) i. soluetur. ¶ Post primam glo. adde. hi buccellati in re guo vulgariter biscocti vocantur. z expone vt dixi. §. tit. j. l. j.

¶ De militarium vestium canone. Titul. xxxix.

¶ Canone. (i ordinario tributo,) z dicas q̃ nedum ꝓ salute militũ qui ad tuitionẽ z conseruationẽ sunt reipublice constituti. vt. §. de re militari. milites. z qõ ibi scripsi. sed etiam oĩm duo maxime requirũtur. §. panis cuius appellatione ola que sunt ad victũ necessaria continentur. vt vestes. Eccl. xxix. Initiũ necessarie vite hoim est aqua z panis, z vestimentum ꝓ tegens turpitudinem. Unde vestis victualia z reges equipollent. §. de his q. ad eccle. cõ. l. fi. §. j. Et pari a fortiori sunt aliq̃ esse in vinculis, z sine vestibus. vt in publici nudus exire cogatur. ff. ex qui. cau. ma in eadẽ. §. j. cũ ibi not. Ex quo optime trahitur. ar. q̃ sicut non possunt ꝓ executione sentẽtie capi, serui aratores, boues, z instrumenta aratoria. vt. §. que res pign. ob. pof. executorũ, ita nec etiam vestimẽta, ne alias videatur ipse debitoꝛ quodammodo in vinculis ꝓ debito poni. qõ non licet. vt. §. de act. z obli. ob. es. z aut. immo. z. §. de exact tri. l. ij. Et hec vera puto in vestibus ne cessarijs, secus in his que sunt, ad ornatum, z delectationem: vt ea sunt necessaria militibus quo ad victũ: vt ꝓ eis habendis adhibeat cura, z superhabitis cõstituat mensura. i. frugalitas. Subiungit de vestibus que etiã sunt necessaria vt predixi. Circa duo enim ista hominum intentio est versanda. Nam ex cura z mẽsura queruntur z seruantur opes. Ex sobrietate z veste bona preseruatur vita. Est z tertium pura requies seu domus. de qua. §. titul. ꝓxi.

Lex. j.

¶ Imperator.

Omnem canonem vestium ex Kalendis Septẽbris ad Kalendas Aprilis; nostris largitionibus tradi precipimus. Ꝓposita pena rectoꝛibus ꝓuincie vel eius officio condemnationisq̃ tue iustitie videbitur.

Procuratoris contumacia nocet dño illam non purganti.

Omnem. Casus. Tributa que debent fisco prouinciales pro militũ vestibus dz preses prouincie a Kalendis Septẽbris vsq̃ ad Kalẽdas Aprilis exactas sacris largitionibꝰ assignare. Si corrahat, punietur preses z eius officiũ arbitrio ꝓfecti ꝓpoſita. §. (Iustitie.) Mora q̃ pena arbitraria dz iustitie cõuenire, z de dictionibꝰ ex. z vsq̃. vid. §. de nauf. quoties. i fi. (Nõ prono. Ex)

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ De metatis ⁊ epic̃ meticis. Titul. xl.

¶ In fine glo. adde, vt dr̃ l. j. vel versus dic de metatis. i. hospitijs. vt. j. l. omnes. ⁊ colligit. j. l. j. Et dic de meta. i. finis vel terminus. ide m̃ q̃z metaris, ⁊ est propie metari diuidere castra, vel mutare, vel ponere. fm Bug. q̃z incertas metas castra constituebant ⁊ fossis circundabant, vt. ff. de epis. ⁊ cler. ofa. ¶ Metator autẽ est qui locum præparat aduentui prãtis. dictus q̃ castra designat a metiendo fm Papiam Ysi. autẽ. xv. ethimo. vbi agit de habitaculis dicit Hospitium greco sermone dicitur vbi quis ad tempus hospitãdi iure habitat, ⁊ iterum. Inde trãsiens migrat ⁊ inde metatũ q̃ mutatur. vñ legit, castra metari. sunt. i. mutauerunt. non tñ ille exercit⁹ permanet, sed transit. ¶ In regno assignare hospitia singulis tẽpore exercitus pertinet ad marescalos, quib⁹ gñaliter pertinet cura exercitus ordinare castra, ⁊ facere explanari. Vias ⁊ pões curat vt exercitus trãseat facilius ⁊ abilius. cõstituere custodias. Primo p̃ regis psona, ⁊ secõ p̃ toto regno, plura ẽt ad ip̃m pertinẽt q̃ eidẽ tribunus agebat.

¶ Imperator Theo. Lex. j.

SI quis mensorum nostrorum manum qua deputatas singulis quibusq̃ domus cnotãt: ⁊ postibus hospitaturi nomen ascribunt delere nõ dubitauerit: ad instar falsi reus ex hac auctoritate teneatur.

SI quis. Cum proficiscitur imperatoris exercitus ⁊ hospitatur in aliqua ciuitate, metati hũt deputare singulis militibus pro hospitijs domos, ⁊ scribunt in ipsarũ domorũ postibus nomẽ eius militis seu militũ q̃ illic hospitaturi⁹ est, vel sint. Si quis igitur talẽ deleuerit, tanq̃ falsarius punietur. (¶ Manum.) i. scripturã manu factam. si. ff. de ꝓba. quidã. (Deputatas) per signa ⁊ vexilla. vt di. Numeri. q̃. c. in prin. vel alias vt dr̃ Exodi. cxl. (Eneatur) vt ff. de ope. pu. l. ũ. si. ⁊ ad muni. l. cicio. ¶ In prima gl. ibi funeri adde. ⁊ fm hoc puncta post verbũ nostrorũ sed non dicit hoc ista lex, immo dicit q̃ si quis deleuerit tenetur ad instar falsi, ⁊ hoc est quasi falsum de quo dicitur. ff. de fal. l. j. §. vlti. ⁊ per hanc legem posset ibi pom exemplũ. Ad idem. ff. de diner. of. l. h. § his. ff. ⁊. ff. de probat. iubemus. ⁊. d. l. j. §. tutores. ⁊. §. in rõnibus, ibi arcq̃ si erant falsarij. ⁊. e. ti. si quis obrepserit. ⁊. l. eos qui. ⁊. l. diuus. j. ⁊ in his omnibus quasi falsus pena deportationis imponitur. d. l. j. §. ff. de falsi. ¶ In glo. j. hospitis ibidem adde. ff. de vsufruc. si cuius rei. §. sed neq̃ dictas. Et est positio latens domus ingressus in parte posteriori, qui respicit occidentem. Antica vero in anteriori vel qui respicientem orientẽ fm Bug. Unde dicitur Exodi. xij. Et sument de sanguine ⁊ ponent super vtrũq̃ postem, ⁊ in superliminaribus domorum ⁊c. ⁊ Deut. xj. dicitur super postes ⁊ ianuas.

¶ Imperator Ar. Lex. ij.

IN qualibet vel nos ipsi vbe fuerimus: vel in qua hi qui nobis militãt cõmorantur oium tã mensorũ q̃z etiã hospitum iniquitate summota duas dñs. ppzie domus tertia hospiti deputata: eatenꝰ intrepidꝰ ac securus possideat portiões vt in tres domꝰ diuise ptes: primã eligendi dñs habeat facultatẽ. Secũ dã hospes quã voluerit exequat: tertia dño relinquẽda. Plenũ eĩ egtate atq̃ iustitia est vt q̃ aut ex successione fruitur: aut emptiõe vel extructiõe gaudet electã: pcipue iudicio suã ptez teneat ⁊ relictã. Ergasteria vero q̃ mercimonijs suis deputanẽ ad p̃dictã diuisionis iniuriã nõ vocentur: sed geta sint ⁊ libera: ⁊ ab oi hospitum iniuria defensata solis dñis cõductoribusq̃ deseruiãt. Sane si stabulũ vt assolet militari viro in tertia domus parte deputauerit ex ergasteriis (nisi id dñs qualibet occasione, quiderit), p animaliũ numero vel domus qualitate deputabitur. Illustribus sane viris nõ tertiã partẽ domus: sed dimidiã hospitalitatis gratia deputari decernimus: ea dũtaxat conditione obseruata: vt alter ex bisdem quilibet quiꝫ maluerit diuisionẽ arbitraria equitate faciat: alter eligendi habeat optionem: ⁊ firmissimũ perpetuo quod iussimus pseueret. Ita vt. xxx. libras auri qui illustrissima sunt prediti dignitate fisco nostro se illaturos esse cognoscant. Ceteri vero militia sciant se esse priuãdos si generale preceptum amplius vsurpando quã iussimus reprehensibili temeritate violauerint.

¶ Qualiber. ¶ Hec ornata lex remouet iniquitatem hospitum ⁊ mensorũ, qui vel maiorẽ q̃ deceret vel minorẽ dabẽt hospitibus portiones, ⁊ statuit vt in quaciũq̃ ciuitate militum sub dubio forte pre. §. idem labeo. ⁊ arg. ff. de dã. infec. qui bona. §. cum inter. ⁊ fin. reg. l. ũ. §. j. ⁊. l. fe. ⁊ inst. de of. iudi. §. finiũ. vbi ptz q̃ pro dirimenda lite põt iudex accipere de predio vnius, ⁊ adiudicare alteri portiuus. ergo poterit cõpelli vt inter eos cõmunis paries extruaĩ. Item plures cogũtur ad domos non iter edificãdas. §. de edi. prima. singularis. quare ergo nõ eadẽ rõne cogentẽ socij ad parietem non iter extruẽdũ: vt illud qõ posset ex tali quodãmodo induisa domo eroziri scandalum vitet ad hoc. §. de furt. l. fi. in fi. ⁊ quod scripsi. §. de agri. ⁊ censi. l. litibus. in no. magna. q. pe. ⁊ de loc. ꝑd. l. fi. in ꝓbo donauerit. in prima pte prime questionis. ver. xvij. ⁊ facit. §. de pal. sacr. larg. le. viros. ⁊. §. ne fin. dot. den. l. ũ. in fi. ⁊ extra de donat. inter virũ ⁊ vxo. p nostras. in fi. ⁊ qõ scripsi de equitate. §. ne fil. rẽ quã vẽ. enim. l. ũ. Urbana qdem edificia plerũq̃ cõtibus parietibus discriminantur. ff. fi. regun. l. iij. §. pe. ne alias due domus vna esse videatur. ff. co. pze. si quis duas. §. si quis partẽ in fi. §. ⁊ qõ no. ff. pro derelict. l. ij. in fi. ⁊ vide. ff. de leg. j. quod in rerum. §. vlt. cum ibi no. Item ne ex continua ⁊ indiuisa domo alicui ex eis dãnum contingere possit. arg. §. de fru. alex. l. j. ⁊. j. de numera. ne diutius. Presumitur eũ ne dum ex ꝓximitate indiuisa domo, sed etiam ex vicino predio dãnum datum si qs in re ipsa reperitur vr probatur. ff. de fun. instru. si ita. §. vl. ⁊ de incẽ. ru. naul. l. ne quid. Ad idẽ. §. de fal. mone. l. j. in fin. ⁊ de his q la. l. ij. §. dũl. fortius ad tale maleficium oportunitatem captare potẽrit socius domum possidens indiuisam, aut parietẽ inter mediũ non habentẽ. §. de dona. data. cum concordã. ⁊ de lati. lib. tol. l. j. §. sed ne fraudẽdi. Presumit quippe domesticus furari qs in domo subtrahitur. §. q. v. sepe cõtingit. ⁊ ad hoc habilius põt. ff. de li. ca. liberalis. vñ Eccli. xli. Erubescite a patre ⁊ a matre de fornicatione, a prefidẽte ⁊ a potente de mendacio. ⁊ principe ⁊ iudice de delicto. a finagoga ⁊ plene de iniquitate. a socio ⁊ amico de intulitria, de loco in quo habitas. vbi de furto. ⁊. c. seq. dicitur. vbi manus multe sunt. claude. ⁊ facit de elec. vbi periculũ. lib. vj. ibi nullo intermedio pariete ⁊c. de conse. eccle. vel alr. c. j. §. vlti. ff. de seruit. leg. si is qui. ad idẽ facit. qvij. q. ij. diffinimus. vñ prohibent similr eodem monasterio monacha ⁊ monachus habitare. Adulterium eĩ intercipitur colloquiũ. vt ibi. beat aditum monachus ad monacham secreto ad colloquiũ. vt ibi. ⁊ facit. c. q. in nullo. Ad idem est optimũ. arg. ff. de ven. inst. l. j. in cõ clausi. ⁊. §. de custo, reo. qm̃. in fi. de edil. edi. quid si fugientis. §. apud cecilium. ⁊ xxvij. q. j. velate in fi. Et cum ad officium pertineat iudicantis ne dum cõmissa delicta punire, quinetiam facere qõ nõ committantur. vt scripsi. §. de ꝓuenarch. l. j. de fabricẽsi. l. j. in fi. ⁊. j. de numer. l. j. hmõi fraudib⁹ nõ põt prõpri⁹ cõsuli, q̃ si fraudãdi facultas adimatur. e. l. j. de fabricẽsi. Unde proꝰ curã agere dz repiimẽde improbitatis hominum. ff. de na. ea. l. ũj §. miratur. ⁊ facit. eo. ti. l. j. §. j. Et omnis peccati oportunas adimenda est. xliij. q. iiij. nec hoc. m ñ. facit etiam. ff. de vsufruc. equissimum. in fin. j. respon. ⁊ illud Job. v. Dissipat cogitationes malignorum. ne possint implere manus eorũ q̃ ceperãt. Fructuarius autẽ non põt per cenacula vel habitacula diuidere domum: vt eius forma mutetur. d. l. equissimum. §. vlti. dz secus sit in platis. §. de sacrosanc. eccle. iubemus. post princ. ¶ Utrũ autẽ qui reficit ecclesiam ruine dispositã de cõsensu epi acquirat sibi ius parronatus? Certe sic, vt no. extra de iure patro. c. iij. ad qõ bene facit. ff. de oper. pu. l. fi. ⁊ melius. in aut. vt nul. fabri. oza. dom⁹. §. j. vers. finautem. colla. v. (Plenũ.) §. ⁊ est bona rõ ad pmissa. Et quo not. q̃ dispositio legis debet esse plena. i. cõpleta equitate atq̃ iustitia. De hoc plene scripsi. §. ne fil. rem quã ven. enim. l. ũ. (Successione.) §. domus. (Empto:) alias emptiõe ⁊ melius. (Suam.) §. primã relictã. (Ergasteria.) §. ⁊ dic. i. statiões. dicta ab erga qõ est opera, ⁊ steriõ qõ est solitarũ statio. vt no. §. de vsur. eos. §. illos. ⁊ de epis. ⁊ cler. l. ij. ⁊ neg. ne mil. l. j. vbi etiam hoc exponit. Quandoq̃ tñ copulãtur vt diuersa ergasteria ⁊ stationes, vr. §. de oper. pu. basilica. (Predicere) alias ꝑdictam. (Iniuriã) grauamen, onus, vel molestiã. j. e. fabricẽsiũ. (Si quieta.) §. (Libera ergo alie domus dicuntur seruituti seu muneri subiecte. (Conductoribus,) s. ipso cõtra ergasterium. (Sane.) §. ⁊ dic. i. certe, recte. (Stabulũ) locus vbi cõsiũt equi q̃vt plerũq̃ equi stant, vel a sordibus eoꝝ qõ stabulũ vulgo dr̃. (Militari viro.) i. viro militanti. (Prouiderit) faciendo stabulũ in alia parte domꝰ ex quo sibi stercus animalium recipiat pro mercede. j. de cursu pub. in olbus. ⁊ facit ad hanc ꝓfessionẽ. §. de pascu. pu. l. ij. in fi. (Illustribus.) §. ⁊ expone. §. de per. bo. sub. l. ũ. (Eã.) §. (Uiagat.) i. tantũmodo. (Quilibet) alꝰ cuiuslibet, ⁊ melius quicquid gl. dicat. (Uiui fionem prõtionẽ. (Optionẽ) liberã voluntate, arbitriũ. (Et firmissimum.) §. (Iussim⁹) hac lege. (Ita vt.) §. (Ceteri.) §. (Preceptũ) huius legis. (Quã) hec dictio interdũ ponit pro valde. ⁊ tũc est adverbium q̃titatis. xxiij. q. iij. q̃ magnum. Interdũ pro q̃tuz. ij. q. j. nulli. ⁊ de elec. q̃ sit. li. vj. Interdũ est aduerbiũ similitudinis. vt hic. Interdum est coniunctio electiua. vt bonũ est sperare in dño q̃ sperare in principibus. Interdũ est aduerbium cõparãdi vt ille maior quã ille fm Bug. (Uiolauerint.) ¶ Io. qui vsurpat vltra quam sibi sit a lege concessum, dr̃ temeritatẽ agere. ⁊ legem ipsam violare. ¶ In gl. pferur ibi. §. ij. adde vbi de hoc alꝰ est. §. ne autẽ. ⁊ facit. ff. famis

Domus vñ dicitur ⁊ quid cõtinet.

Partis appellatione quid cõprehendatur.

Donacha⁹ ⁊ monacha no debent habitare vna.

Jus patronatus acquirit, qui ecclesiã ruinosam de cõsensu epi scopi reficit.

Quã. multipliciter ponitur.

no. sub dubio forte pre. §. idem labeo. ⁊ arg. ff. de dã. infec. qui bona. §. cum inter. ⁊ fin. reg. l. ũ. §. j. ⁊. l. fe. ⁊ inst. de of. iudi. §. finiũ. vbi ptz q̃ pro dirimenda lite põt iudex accipere de predio vnius, ⁊ adiudicare alteri portiuus. ergo poterit cõpelli vt inter eos cõmunis paries extruaĩ. Item plures cogũtur ad domos non iter edificãdas. §. de edi. prima. singularis. quare ergo nõ eadẽ rõne cogentẽ socij ad parietem non iter extruẽdũ: vt illud qõ posset ex tali quodãmodo induisa domo eroziri scandalum vitet ad hoc. §. de furt. l. fi. in fi. ⁊ quod scripsi. §. de agri. ⁊ censi. l. litibus. in no. magna. q. pe. ⁊ de loc. ꝑd. l. fi. in ꝓbo donauerit. in prima pte prime questionis. ver. xvij. ⁊ facit. §. de pal. sacr. larg. le. viros. ⁊. §. ne fin. dot. den. l. ũ. in fi. ⁊ extra de donat. inter virũ ⁊ vxo. p nostras. in fi. ⁊ qõ scripsi de equitate. §. ne fil. rẽ quã vẽ. enim. l. ũ. Urbana qdem edificia plerũq̃ cõtibus parietibus discriminantur. ff. fi. regun. l. iij. §. pe. ne alias due domus vna esse videatur. ff. co. pze. si quis duas. §. si quis partẽ in fi. §. ⁊ qõ no. ff. pro derelict. l. ij. in fi. ⁊ vide. ff. de leg. j. quod in rerum. §. vlt. cum ibi no. Item ne ex continua ⁊ indiuisa domo alicui ex eis dãnum contingere possit. arg. §. de fru. alex. l. j. ⁊. j. de numera. ne diutius. Presumitur eũ ne dum ex ꝓximitate indiuisa domo, sed etiam ex vicino predio dãnum datum si qs in re ipsa reperitur vr probatur. ff. de fun. instru. si ita. §. vl. ⁊ de incẽ. ru. naul. l. ne quid. Ad idẽ. §. de fal. mone. l. j. in fin. ⁊ de his q la. l. ij. §. dũl. fortius ad tale maleficium oportunitatem captare potẽrit socius domum possidens indiuisam, aut parietẽ inter mediũ non habentẽ. §. de dona. data. cum concordã. ⁊ de lati. lib. tol. l. j. §. sed ne fraudẽdi. Presumit quippe domesticus furari qs in domo subtrahitur. §. q. v. sepe cõtingit. ⁊ ad hoc habilius põt. ff. de li. ca. liberalis. vñ Eccli. xli. Erubescite a patre ⁊ a matre de fornicatione, a prefidẽte ⁊ a potente de mendacio. ⁊ principe ⁊ iudice de delicto. a finagoga ⁊ plene de iniquitate. a socio ⁊ amico de intulitria, de loco in quo habitas. vbi de furto. ⁊. c. seq. dicitur. vbi manus multe sunt. claude. ⁊ facit de elec. vbi periculũ. lib. vj. ibi nullo intermedio pariete ⁊c. de conse. eccle. vel alr. c. j. §. vlti. ff. de seruit. leg. si is qui. ad idẽ facit. qvij. q. ij. diffinimus. vñ prohibent similr eodem monasterio monacha ⁊ monachus habitare. Adulterium eĩ intercipitur colloquiũ. vt ibi. beat aditum monachus ad monacham secreto ad colloquiũ. vt ibi. ⁊ facit. c. q. in nullo. Ad idem est optimũ. arg. ff. de ven. inst. l. j. in cõ clausi. ⁊. §. de custo, reo. qm̃. in fi. de edil. edi. quid si fugientis. §. apud cecilium. ⁊ xxvij. q. j. velate in fi. Et cum ad officium pertineat iudicantis ne dum cõmissa delicta punire, quinetiam facere qõ nõ committantur. vt scripsi. §. de ꝓuenarch. l. j. de fabricẽsi. l. j. in fi. ⁊. j. de numer. l. j. hmõi fraudib⁹ nõ põt prõpri⁹ cõsuli, q̃ si fraudãdi facultas adimatur. e. l. j. de fabricẽsi. Unde proꝰ curã agere dz repiimẽde improbitatis hominum. ff. de na. ea. l. ũj §. miratur. ⁊ facit. eo. ti. l. j. §. j. Et omnis peccati oportunas adimenda est. xliij. q. iiij. nec hoc. m ñ. facit etiam. ff. de vsufruc. equissimum. in fin. j. respon. ⁊ illud Job. v. Dissipat cogitationes malignorum. ne possint implere manus eorũ q̃ ceperãt. Fructuarius autẽ non põt per cenacula vel habitacula diuidere domum: vt eius forma mutetur. d. l. equissimum. §. vlti. dz secus sit in platis. §. de sacrosanc. eccle. iubemus. post princ. ¶ Utrũ autẽ qui reficit ecclesiam ruine dispositã de cõsensu epi acquirat sibi ius parronatus? Certe sic, vt no. extra de iure patro. c. iij. ad qõ bene facit. ff. de oper. pu. l. fi. ⁊ melius. in aut. vt nul. fabri. oza. dom⁹. §. j. vers. finautem. colla. v. (Plenũ.) §. ⁊ est bona rõ ad pmissa. Et quo not. q̃ dispositio legis debet esse plena. i. cõpleta equitate atq̃ iustitia. De hoc plene scripsi. §. ne fil. rem quã ven. enim. l. ũ. (Successione.) §. domus. (Empto:) alias emptiõe ⁊ melius. (Suam.) §. primã relictã. (Ergasteria.) §. ⁊ dic. i. statiões. dicta ab erga qõ est opera, ⁊ steriõ qõ est solitarũ statio. vt no. §. de vsur. eos. §. illos. ⁊ de epis. ⁊ cler. l. ij. ⁊ neg. ne mil. l. j. vbi etiam hoc exponit. Quandoq̃ tñ copulãtur vt diuersa ergasteria ⁊ stationes, vr. §. de oper. pu. basilica. (Predicere) alias ꝑdictam. (Iniuriã) grauamen, onus, vel molestiã. j. e. fabricẽsiũ. (Si quieta.) §. (Libera ergo alie domus dicuntur seruituti seu muneri subiecte. (Conductoribus,) s. ipso cõtra ergasterium. (Sane.) §. ⁊ dic. i. certe, recte. (Stabulũ) locus vbi cõsiũt equi q̃vt plerũq̃ equi stant, vel a sordibus eoꝝ qõ stabulũ vulgo dr̃. (Militari viro.) i. viro militanti. (Prouiderit) faciendo stabulũ in alia parte domꝰ ex quo sibi stercus animalium recipiat pro mercede. j. de cursu pub. in olbus. ⁊ facit ad hanc ꝓfessionẽ. §. de pascu. pu. l. ij. in fi. (Illustribus.) §. ⁊ expone. §. de per. bo. sub. l. ũ. (Eã.) §. (Uiagat.) i. tantũmodo. (Quilibet) alꝰ cuiuslibet, ⁊ melius quicquid gl. dicat. (Uiui fionem prõtionẽ. (Optionẽ) liberã voluntate, arbitriũ. (Et firmissimum.) §. (Iussim⁹) hac lege. (Ita vt.) §. (Ceteri.) §. (Preceptũ) huius legis. (Quã) hec dictio interdũ ponit pro valde. ⁊ tũc est adverbium q̃titatis. xxiij. q. iij. q̃ magnum. Interdũ pro q̃tuz. ij. q. j. nulli. ⁊ de elec. q̃ sit. li. vj. Interdũ est aduerbiũ similitudinis. vt hic. Interdum est coniunctio electiua. vt bonũ est sperare in dño q̃ sperare in principibus. Interdũ est aduerbium cõparãdi vt ille maior quã ille fm Bug. (Uiolauerint.) ¶ Io. qui vsurpat vltra quam sibi sit a lege concessum, dr̃ temeritatẽ agere. ⁊ legem ipsam violare. ¶ In gl. pferur ibi. §. ij. adde vbi de hoc alꝰ est. §. ne autẽ. ⁊ facit. ff. famis

¶ Idem. Lex. iij.

Uictos iudices scire volumꝰ a pretorijs ordinarioꝝ iudicum bis presentibus abstinẽdũ.

Uictos. ¶ Casus. Prohibentur iudices q̃tumcunq̃ maiores hospitari in pretorijs presidum eis presentibus ⁊ de gẽtibus ibi. (Judices) maiores. (Pretorijs) loca sunt vbi cause ventilantur. vt no. §. de oper. pu. l. ũj. sic sunt hodie in ciuitatibus Italie. extra regnum palatia communitatum. (Judicũ) vt. §. de of. rect. prouincie. l. fi. Et quod dicitur iudices, dic quibus debeꝫ hospitium. §. de profect. ⁊ medi. l. fi. vide quod ibi scripsi. ¶ In glosl. ibi presentibus adde. Sed an eis volentibus liceat? Uidetur q̃ nõ. §. de strato. l. j. ⁊. j. tit. j. l. j. ⁊. j. eo. deuotum. in fin. cum concor. Econtra. ff. de var. co. l. j. §. proinde. j. q. ij. c. ij. xvij. dist. de eulogijs. in fin. xiij. q. ij. questa. ⁊. c. se. Puto q̃ si sibi episcopus ratione iurisdictiõis seu legationis est subditus non liceat etiam eis volentibus, als sec⁹. Ilam ⁊ tenetur episcopus ex debito iuramenti, legatum sedis apostolice honorifice tractare. extra de iureiurã. c. ego. ⁊ domus episcopum debent esse communes. xvj. q. j. quoniam quicquid. Unde q̃ ab hospitalitate abstinet, phibetur episcopus ordinari. lxxxv. di. c. j. Et hoc verum si facultates ecclesie supperant, nam bona ecclesiarũ sunt pauperum. vt. d. c. quoniam. non dubium legatorum licet alias bona ecclesiarum dicantur esse communia nõ propie episcoporum. xij. q. j. expedit. ¶ In fin. glo. adde. ⁊ not. hoc. §. de palat. sacra. larg. l. nihil. ⁊ vide extra de immuni. eccle. c. j.

¶ Idem. Lex. iiij.

Abricensium domibus vbiq̃ constitutis omnem molestiam hospitũ precipimus amoueri.

¶ Quod etiam Antiochensibus ⁊ ceterarum ciuitatum fabricis similis domorum excusatio prebeat. absente. s. sacro comitatu.

Abricensium. ¶ Casus. Domus fabricensium constitute vbicunq̃ ab hospitum receptione libere sunt. Que immunitas tribuenda est Antiochie ac alijs ciuitatibus nisi quando princeps fuerit. (Qs etiam.) §. (Ceterarum) superfluit hic. §. propter aduerbium vbiq̃ constitutis quod est. §. ad hoc vide qs scripsi. j. de tractatoz. l. j. (Absente.) §. (Comeatu) alias comitatu, ⁊ melius. §. de his qui per me. iu. non. ap. l. j.

¶ Imperator. Lex. v.

Duotum possessorem ab omni inquietudine liberamus. Primo igitur omnium ad nullum predium publicũ vel priuatum domus nostre vel cuiuscunq̃ iuris: nullus inetator accedat si a quoq̃ fuerit destinatus. Licẽtiam enim domino actoꝝ ipsiq̃ plebi serenitas nostra cõmisit: vt cũ qui preparandi grã ad possessionem venerit expellendi habeat facultatem. Nec crimen aliquod pertimescat. cum sibi arbitrium vltionis sue sciat esse concessum. recteq̃ sacrilegum prior arceat qui primus inuenit. Administrãtem vero ciusq̃ officij proceres quorum precepto inhibitã personaz ad agrum aliquem destinauerit: in tẽpore prescribi debere censuimus. ¶ Solam sane hospitalitatem sub hac obseruatione cõcedimus: vt nihil ab hospite quod vel hominum vel animalium pastui necessariũ creditur: postuletur. Omniq̃z fit acceleratũ iter atq̃ cõtinuũ nec ylli liceat redere ne diuturnitas cõmanẽtium villa ex parte predium veret. Decem etiam librarum auri multa feriatur quisquis administratoꝝ togatus apparitoꝝ vll⁹: vel militans. s. vel iter agẽs vllo in loco aliquid ab hospite postulauerit. Intantum enim inhiberi scelleratum morem iubem⁹. vt ipsis quoq̃ prebẽtibus impunitum esse non patiamur: si quid sponte contra preceptum nostrum probati fuerint obtulisse.

Duotum. Hec lex pulchra ⁊ bona est, sed ob negligentiam iustitie, peccata prouincialium ⁊ nequitiam militum male seruatur. Statuit hic imperator vt nullus metatoꝝ, mensoꝝ, seu miles accedat ad aliquod predium publicum vel priuatum domus principis vel alterius causa preparandi vel hospitandi. Qs si

Universidad de Deusto
Biblioteca

accesserit licentiam tribuit dominis ꝛ procuratoribus eorum. ꝛ plebi eum realiter expellendi. ✠Magistratus autem qui hunc destinauerit relegatur ad tempus, vult autem solum eis hospitiū in domo cōcedi. ita quidē vt nihil petant milites a dominis domorum pro vsu eorum equorumq; suorum. ✠Laudat eos non immorari post ēp in ciuitatibus fuerint hospitati vrq; residentiam nullam agāt. Qui autem a domino domus vltra hospitiū postulat punitur. Et qui sponte aliquid donat, etiam puniendus est. (Deuotum.) No. ꝙ imperator vocat subditos suos deuotos ꝛ amicos.

Imperator subditos suos vocat deuotos ꝛ amicos.

z ff. de iure patro. diui. z Joā. xviij. Si hunc dimitis non est amicus Cesaris. Nostri autem reges vocant eos fideles ꝓpter iuramentum sibi prestitum fidelitatis, qđ ab eis accipiunt ipsum quippe iuramētum sibi prestitum fidelitatis eum dūm facit, extra de exce. prela. grauē. Nā talis fidelitas est q̄dam seruitus not. ff. de vsufr. si cuius. §. i. Sicut ꝛ generaliter omne debitum iugum illud Salo. Qui accipit mutuum seruus est fenerātis. no. ff. de lega. iū. fideicōmissa. §. si re. Et qđ plus est recipiunt oscula pedum etiā a nō subditis, ac si quo ad ola vice Xpi fungerētur in terris, quinetiam inferiores hoc ipsum faciunt, vide ꝓ his ꝛ. di. certum. ꝛ. c. fuscipitis ne. lxiij. di. Valentinianus. ꝛ. xcvj. di. quis dubitet. ꝛ qđ ibi no. Archi. Item nota ꝙ subditus dz dño suo excellentiā fidei ꝛ eum honorē deferre sue domui quem dz etiā loco sacro. vt dicit Aug. de peñ. di. v. consideret. in prin. Et ex hoc vī iuramentum fidelitatis rōnabiliter processisse ad quam seruandā ac si iurasset. ꝛ sine iuramēto teneī. extra de iureiu. veritatis. ad id. exiij. q. v. si apud. vbi ptz ꝙ inter cetera que spectāt ad fidem est sui domini insiones implere. Nam fides dicitur ex eo quia fit quod dicitur.

Fidelitas ꝛ vide quod de hoc scripsi. §. de condi. in pu. hor. l. j. in verbo fidelis.

tisiuramē tum an sit ꝙ a dño feuda non possident. Dic ꝙ sm consuetudines feudorū si in prestandū iurisdictione ipsius habitāt tenenī. vt li. feu. qua paſ. iur. de fide. c. j. per ciues ibi si in iurisdictione eius sit. Als nō. Sed And. de Iser. e. li. de no. a domino fo. fideli. dicit per. pre. c. j. ✠Burgen. in eius territorio possidētes. feuda non possidentes.

Et No. Ad hoc tenēnr qđ nō puto verū ad hoc. ff. de stat. hominū. in vibe. cum ibi no. ꝛ de ritu nup. si quis officium, in prin. vbi participant domicilium ꝛ origo. Et qđ sic itritaretur sua recti sermonis dicti verbi fit. qđ non lz. ff. de aur. ꝛ arg. leg. plautius. in fi. ꝛ recederemus ab ei significato qđ simliter inprobatur. ff. de leg. iij. nō aliter. ꝛ de exer. l. j. §. lz si sciente. Interdum vocātur deuoti dilecti monialiū. in aut. quomodo opz epi. §. si vero qđā. ff. volumus. alī tū habent ibi literā dilectos. (Sed pone fidelis regis contra vel ꝓter voluntatē regis iurauit fidelitatē, alī dño qua pena punietur? Rn. breuiter aut hoc iuramentum pstitit ei qui erat hostis regis aut nō hosti. Primo casu cōmittit crimen maiestatis, ꝛ sic pena capitis puniendus. vt. ff. ad l. iul. maiest. l. ij. ibi priuatus ad hostes profugit. ꝛ. l. iij. ibi cinē hosti tradidit. Si non hosti tunc qꝛ p iuramentū fidelitatis qđ regi pstitterat debuit seruare honestatem ꝛ vtilitatem regis. vt. xxij. q. v. de forma, honestas autem idē est qđ status honoris, vtilitas vero idē est ꝙ integritas vel augmentū rerū, pstando tale iuramentum alī lesit maiestatem regis detrahendo honori suo, lesit etiā vtilitatē, ꝛ sic venīat pena plurū puniēd', ꝛ tāto grauius ḡro excellētior est persona quā lesit. ar. xxiij. q. iij. quid ergo. ꝛ ar. ex his q̄ scripsi. §. de his q ex pu. rō. pec. in. l. ij. in verbo aurū. Vñ simpler mendacū factum pape sacrilegiū est. de pe. di. j. serpens. qđ in alio non est. vbi aūt tale iuramentum pstitit subdito regis pura comiti vel baroni salua fide quaz regi debebat puto ꝙ sit aliter castigādus sicut ascriptitius qui mutlieri libere se cōiungit. in aut. de nup. §. ascriptitio. ꝛ. §. de agric. ꝛ cē. l. fi. (Primo.) ✠. (Predium) vide. §. de iur. fisc. l. iij. (Juris) als viri. (Accedat) grā pparandi vt subijcit. (Licentiā.) ✠. ꝛ dic. facultatē, prāē. (Ipiqz plebi.) Hor. ꝙ etiā populus resistere pōt cū alicui ex eis irrogat iniuria, ꝛ facit apte. ej. q. iij. si qs eps. ij. in fi. Quinetiam dz vt ibi. ꝛ. xxiij. q. iij. fortitudo, ꝛ plene scripsi. §. de iur. fisc. pbitū. ꝛ de ex. tri. quoties. vr. s. cū arceat ab ipsa nequitia quā committit.

Sic etiam pōt insurgere ppls ꝫ vsurariū manifestū vt ipm ab vbe depellat. qđ dic vt legit ꝛ no. p gl. ꝛ Archi. de vsur. c. j. li. vj. Sic ꝛ ꝫ sacilegū quē etiā cū licitū est occidere. ij. ✠Dac. c. iij. ꝓpe fin. sic etiā iubeī occidi ad rumorē ydolatra. ꝙ si ppls hoc negligerit a dño sue cidēt. Leuit. xx. Si qs dederit de semīne suo ydolo ✠Moloch, morte moriet. populus terre lapidabit eū, ꝛ infra, ꝙ si negligerit populꝰ terre ꝛ quasi parū pēdens imperiū meū dimiserit hoīem q dedit de semine suo ✠Moloch, nec voluerit eū occidere ponā faciē meā super hoīem illū ꝛ cognationē eius, succidāq; illū ꝛ oēs qui cōsenserunt ei vt fornicaret cū ✠Moloch. Itē hereticus expellit de ciuitate ad rumorem ppli. §. de fum. cri. l. ij. in fi. Itē leno. in aut. de leno. ✠. sed etiā ipsos. Itē plures alī de qbus scripsi. §. de spectaculis. l. fi. ꝛ vide qđ no. de vsur. c. j. li. vj. in ꝛbo expellāt. (Comitit ꝙ hanc legē. (Preparandi) ea. §. q̄ sunt hominū vel aialiū paitui necessaria. vt. j. §. solam. (Expellendi.) i. extra pellēdi. ꝛ eit sic. §. de ītu. li. vi. ro. l. j. ꝓius tñ cō monendi sunt vt eꝛeāt. xxj. q. j. quidā monachi. ꝛ. xj. q. j. petim". ꝛ. c. iij. si quis eps. ꝛ sic nō recipiēdi sed repellēdi sunt. in aut. vt nul. iudi. §. ad maiorem. (Nec crimen.) ✠. (Pertimescat) ꝓpter expulsionē, q eū peccat legis auctoritate, peccare non dicit. §. de adul. gracchus. xxiij. q. iij. q peccat. Sicut nec aliqđ ḡ Deū fieri putaī cū illud De ipse fieri ꝓceperit ꝛ voluerit. xxiij. q. v. nolunt. in fi. Et faciunt hec ꝓ eo q interficit bānitū pmissōe itaruti, aut foꝛindicatū in regno pmissione cōstitutionis q̄ peccare nō dicanī etiā quo ad eū, nili hec fuit ex odio. xxiij. q. iij. de occidēdis. ꝛ. c. miles. ꝛ. c. se. ꝛ. c. cū hō. ꝛ. c. cum minister. ꝛ. §. vlti. ꝛ quasi ꝓ totā, q. leges eū sunt q̄ puniunt delinquentes ꝛ interficiunt. iij. q. iij. cōsanguineoꝝ. ꝛ leges delinquentes abripiunt, ꝛ ad penas iudicibus tradunt. in aut. de queſt. §. si vero aliq. ꝛ legib' offerenī rei. §. de his qui lat. l. ij. §. inauté. leges aūt sunt dimittus ꝙ ora principū. simulgate. xvj. q. iij. nemo. §. de pscri. io. te. l. fi. potissime que feruntur ad vindictā hmōi excedentiū. Nā Deus in eoꝝ punitiōe placat. xxiij. q. iij. si quos. ꝛ quod plene scripsi. §. de anno. ꝛ tri. omnes in verbo rector, neq; peccare dicendi sunt qui sequētes legem vindictam legis exquirūt. xxiij. q. iij. quod Ihesus.

Homicidium linguā committit pliciter.

(Sed pone duo inimici capitales pacem fecerūt ad inuice penali obligatione ac iuramento vallatam, vnus eoꝝ foꝛindicatur postea aūt bannitur, alter eū occidit vtrū incidat in penā? Aī ꝙ non. argu. iur. ꝓdictoꝝ. Ad idem. ff. de sicca. furem. §. qui lic. vnicuiq; sine iudi. vin. l. j. ꝛ. ij. ꝛ de his qui ad ec. conf. l. iij. hec ꝛ alia ꝓsequere. vt scri psi. j. pu. let. vel consul. nūc. l. j. in ꝓbo pacis. q. xxvj. (Cū filo.) ✠. ꝛ eit rō ꝓximi dicti. (Ultionis.) i. expulsiōis. vr. §. dixi, ꝛ multo magis. i. repulsionis. sic exponit. xxiij. q. ij. dūs noster. Item expellere est de loco pellere. eiscere. euertere, abijcere ꝫ Pap. Ad qđ in aut. q. mo. nat. ef. e. §. qñ autem. ff. ad. l. aquil. quintus. §. ꝓponius. ꝛ. xxvj. q. ij.

Pace inter se facere inimici capitales bannitur ꝛ pinsch. Et est ratio qꝛ cū officialis facit a iure, ꝓhibita vim inferre occidere vr. ff. de in ius vocan. pleriq; alias nullū esset hoc ꝓiuilegiū. vt no. per alterꝫ. §. qñ lic. vni. sine iudi. vin. l. j. ꝛ facit in aut. vt lit. iur. §. ex hoc quoq;. ā occidēs §. vt nemini sine iudi. auto. signa. impii. licet. l. j. ꝛ de ope. pub. nemo. incidat in ff. de vsu ꝛ habita. §. habitatio. §. pe. extra de exce. prela. cū ad quoꝝ penam. dam. lxj. di. nullus inimitis ꝛ. lxiij. di. qꝛ per. ꝛ ibi not. ꝛ. q. iij. qꝛ cognoscimus. ꝛ. xxj. q. iij. qui resistit. ꝛ. c. non ds. (Item no. ꝙ vtroꝝ ꝓpter facit ne impune facta sit iniuria, defensor vero curat ne fiat fm ꝓa. ꝛ colligitur hic. ꝛ. d. l. nemo. Aī vltio est vindicte retributio ꝓ iniuria irrogata, sed vindicta est virtus spontanea qua tā vitia quā iniurias propulsamus. ꝛ fm Tul. iij. rethо. vindicatio est per ꝙ vis iniuria ꝛ omne obfuturum defendendo aut vlciscēdo propulsantur, qui aūt libidine hmōi accusat aliquos peccat. xxiij. q. iij. in prin. vsq; ad §. his ita. ꝛ in fi. Ultionis eīm quemadmodum acres ita ꝛ iusti aculei sunt qui lacessīti concitantur acceptum dolorem pensare cupientes quos larius complera no attinet, dicit Valerius. lib. ix. capitul. ꝛ. Et inde dicitur vltriꝛ sententia. §. de his qui ad eccl. conf. l. j. in fine. ꝛ li. vj. de of. or. c. ij. Scias etiam ꝙ ꝓsumitur ꝙ quis velit se vindicare dicit Innocen. extra de reser. qꝛ nōnulli. qđ ꝓpria auctoritate quis agere prohibetur vt etiam dicit ipse. extra de postul. bone. ij.

Percussit me, an potero repercutere ꝛ fugiendo repercutere.

(Sed quid si violentum interficiam? Consuenit cōiter dici ꝙ si cū moderamine inculpate tutele hoc factum est nō teneor. extra de homic. significasti. moderamen aūt attenditur circa tria. vt no. §. vnde vi. l. j. Alij dicunt ꝙ hoc cōmittit arbitrio iudicantis. ff. de iure deli. l. j. extra de of. delega. de causis. ꝛ sic no. Jo. d. c. significasti. Tu dic sm Archi. ꝛ alios ꝙ moderamē est illud quo omisso violēta repelli nō posset. extra de sen. exc. vt fame. in fi. sic no. Archi. xxiij. q. j. ꝛ pin.

Percusserunt se inuicē duo, ꝛ ignorat vter ictus inceperit an ambo sint liberā di.

(Secundo q̄rit' q si me percutias, potero ne te fugientem inconti nenti repercutere? qđ videtur. Nam que incōtinenti fiūt ꝛc. ff. si cer. pe. lecta. cum multis concoꝛ, hic in gloss. Contrarium tenet Bost. ꝛ Ber. extra de homici. c. iij. Hoc eīm non ad defensionem sed vltione fieret quod iuris regulis prohibetur. xxiij. q. iij. inter querelas. Ultio autem solum spectat ad iudicem. §. de iudeis nullus. Unde iniuriarum suarū vltores a promotione. repellunt. xlvj. di. sedicionarios hoc sequitur Archi. l. di. de his. vbi etiam no. ꝙ licitū est punire occidere volentem, q. licitum est repellere seu propulsare iniuriam. §. vnde vi. l. j. (Videtur autem talis sic percutiens non vr dolosus, ꝫ vt culpabilis puniēdus. sm Ja. de are. ꝛ Ly. qui hoc not. §. vnde vi. l. j.

Percusserunt se inuicem percussisse, nō constat quis eoꝝ primo percussit, aut rixe inceptor vel pronocator fuerit, quia tunc videretur in dubio ille puniendus, ꝛ alter absoluendus. arg. ff. si qua. pauperiem fecisse dicat. l. j. §. cum arietes. cum ibi not. de seruo corrupto. in hoc. in fi. §. de vi pu. l. quoniam. lv. distin. si euangelica. in fi. neq; enim incipit qui aliquid ira facit, sed qui ad iram pronocat. dicitur. v. ethi. Queritur an ambo sint liberandi? videtur quod sic. argu. ff. ad. l. aquil. scientiam. §. cū stramenta. ꝛ quia sanctius est ꝛc. ff. de pe. absentem. ✠Contra ꝙ omnes puniātur quia percutiendo deliquerunt. ergo sunt puniendi. ff. de lega. j. l. fina. §. de peñ. sancimus. Et si alter vel ambo allegant ꝙ ad sui defensionem percusserunt sibi imputent si hoc probari non poteſt. non enim sibi ius deucit. sed probatio. ff. de testa. ru. duo. nonnunquam enim defectu probationum quis ✠nocens condemnatur. vt patet. iij. q. iij. in fine. Et iple Christus fuit ad falsum testimonium condemnatus. ✠Matthei. xxvij. Nouissime venerūt duo falsi testes ꝛc. ꝛ beata Susanna.

sanna. Daniel. xiij. Cum ergo de percussione constet ꝙ autem licite aliqua ipsarum illata fuerit nihil doceatur, manifestū est ambo esse dānandos, cum inde sequi debeat effectum ꝓbationum. ff. de iureiur. si possessori. §. sed si rerū, ꝛ hoc verius. ar. ff. ad. l. aquil. ité mela. §. si plures, ꝛ de his qui dele. l. j. §. vl. ꝛ. l. seq. ꝛ se. Aī si plures percusse runt non cū ꝛ literaliter, vnus aūt mortifere ex cuius ictu perīt, si non pōt sciri cuius ictu perīt oēs de occiso tenentur. no. ff. de sicca. l. fin. vide in Spe. de homici. ver. pone quatuoꝛ. ꝛ propter vnū seruum vitiosum aut iumentum morbosum alia non morbosa vel non vitiosa rehibentur. ff. de edi. edic. cum eiusdē. ꝛ. l. se. ꝛ. l. ediles aiunt. §. si iumenta. Puto aūt ꝙ hoc casu iudex clemēter ꝛ iuste ageret, si penā oibus leniaret cum dicerent ambo se ad sui defensiones percussisse. ar. ff. de penis. interpretatione. ꝛ de reg. iur. in penalibus. ꝛ ar. eodem que dicam de clementia. ff. de desertoꝛib. l. j. in verbo distulerit. q. vñ.

Homicidium committitur lingua tribus modis. ꝛ quodlibet ipsoꝝ mortale est. ſ. precepto iniusto, puta eius qui precipiendi auctoritatem non hz. item cōsilio. ſ. iniusto vel corrupto. hū enim vere sunt homicide. de peñ. di. j. periculose. ꝛ extra de sent. ex. mulieres. §. j. qđ non sic aperte alibi inuenies cum ola iura q̄ ad hoc inducuntur. dicant videtur, non sunt vel faciunt: vt qui per alium faciunt per seipsos facere videnī vel dicuntur. ff. de vi ꝛ vi ar. l. j. §. dereiciſſe. Et defensione. ſ. illegitima alias si iusto ꝓcepto iudicis vl ꝓ testaris iusto consilio accessoris legitima defensione interueniat homicidium nullum peccatū est. primū probatur. xxiij. q. iij. q̄stū. ꝛ. c. q. §. illud. tertiuꝫ. e. cā. q. v. aliquī. ꝛ. §. is ita vsq; ad. §. in registro. ꝛ. §. de fic. l. j. ff. ad. l. aquil. scientiam. §. qui cū aliter. ꝛ. l. sed quēcumq; in prin. hec not. Archi. l. di. fi quis viduā. vbi etiā dicit ꝙ homicidium cōmittit quatuoꝛ modis. ſ. facto, ꝓcepto, cōsilio, ꝛ voluntate, adiēcit etiā quintū sub dubio forte si ratū quis habeat homicidiuꝫ noie suo cōmissum. extra de symo. sicut. ꝛ hoc ꝙtū ad penā excōicatiōis, ꝛ similem. de sen. excō. cū quis. j. rnso. li. vj. Sed'm ius Romanū pōt etiam addi sextus, puta incātationibus diabolicis q̄ vocant fusurre magice. Nā etiā hūs hoies occidunt. inst. de pu. iud. §. eadē lege. ꝛ. §. de mal. ꝛ matth. eoꝝ. in prin. cū dicit ꝫ salutē hoīm molīri. qđ etiaz vr sentire Aug. ꝛ. xxv. q. v. nec mirū. ibi magis sunt ꝛc. Nam pūt dēmones morbos immittere ꝛ ipsuꝫ aerē vitiādo morbidū reddere. e. cā. q. iij. c. sciendum. Et not. ꝙ homicidiū est horribilius ꝛ terribili' omni peccato. l. di. miroꝛ. ꝛ. c. placuit. ꝛ no. Bost. in sum. de peñ. ꝛ re. §. ꝛ de quibus. sub. §. illud aūt. ver. tertium. (Cōcessum) ꝓ hanc legē. non est ergo crimen qđ lex statuit vel pmittit, ꝛ multomagis possessoꝛ posset illū expelli facere ꝓ magistrū militū. §. tit. ij. l. j. ꝛ. §. de iuꝰ. in stipatoria. xxxv. q. ij. loci. ꝓpter magnitudinē transgressionis. xxvij. q. j. si cuidos. ꝓpter culpam inobedientie. xij. q. ij. diuinis. ꝓpter debitum obedientie. xciij. di. c. j. vide qđ ibi not. Archi. ꝛ ꝓpter rectitudinem dispensationis. xlv. dist. disciplina. vt hec not. Arc. d. c. mala. in pluribus alijs casibus prohibetur quos ponit ipse. xxiij. di. communis. ꝛ vide que scripsi. §. quando ꝛ quib. quarta pars. i. ij. §. j. (Contenuum) coniunctū sine interpellatione. ꝛ dic cōtinuū ꝛ rectū. vt. j. de cursu pu. si quis ꝓ publicum. nec ibi paulatim tenet ꝓpetuo permanere. vij. q. j. si quis pbr. Item de ista cōtinuatione. no. de offi. ordi. Quis. li. vj. Et faciunt hec contra eū cui debetur seruitus vie. vt ſ. debeat accelerato itinere vti ꝛ continuo, non aute residere in loco. ad idē. ff. de itinere actuq; priua. veteres. ꝛ vide q̄ scripsi. j. de cursu pu. parpipum in fi. (Nec vlti.) ver. (Residere) amplius ꝙ vna die. ꝛ. q. iij. inter cetera. vel quinq; vt. j. de tractato. l. j. Et no. ex hac litera ꝙ residere est cōtinue in aliquo loco morari. vt no. Archi. de electio. licet canon. li. vj. vt veluti colonis diligens ab inde non discedat, sed loco semper insedeat. §. de omni agro deserto. qui agros. De tripliciaūt residentia, larga, stricta, ꝛ stricti'ma, ꝛ in qbus būficijs sit agēda. Et qualiter intelligatur. satis nor. Archi. d. c. licet. in glosi. verbum residentie. (Biturnitas) que a perpetuitate quasi eterna dicit fm ✠Dapi. (Commanentium) alias cōmeantiū. (Decē.) ver. (Militās) alias militaris. (Aliquid) quod hominū ꝛc. vt. §. dixit. (Intantū.) ✠. (Scelerum.) i. scelere seu peccato plenum. (Ipsis.) ſ. dominis. (Obtulisse) ꝛ dedisse qs predictis interdictū est postulare. §. de fisca ro. l. j. ꝛ vide que scripsi. §. de re mili. l. fi. §. j. (Post glo. no. ꝛc. ad de. ꝛ. j. de exacto. ꝛ executoꝛ. l. contra. in fi. (Post gl. vlti. edde. vbi de hoc no. ꝛ. §. de strato. l. j. Sed ar. cōtra. xviij. di. c. eulogijs. in fi. ꝛ. j. q. ij. sicut episcopum. ꝛ. xij. q. ij. postquam. §. de pen. bo. subi. l. j. in fi. ꝛ in aut. de sanc. epis. §. si quis autem episcopoꝝ.

(Idem. Lex. vj.

(Hoc prospectū est vt infasta hospitalitatis prebito tolleretur. Nec balneum quilibet a domino edium postulet.

(Hoc ꝓspectū. als ꝓpositū. Et dic casum ꝙ milites in hospitijs nō horribiles, nec superbi, sed humiles manere debēnt, nec debēt a dūis edijs balnea postulare. (Infasta) sine u. Et no. ꝙ hāc legē maxime theutonici ꝛ neapolitani qui in hoc arrogantiā imitant eoꝝ. pessime seruāt. (Nec balneū.) ✠. immo et luminaria cōfectiones, ꝛ que q̄z vtilia nedū postulāt quetiā rapiūt ꝛ extorquent.

(Idem. Lex. vij.

(Euotissimos milites ex procinctu reduentes: vel proficiscētes ad bella muri sacratissime vrbis. singulet turres in pedeplanis suis suscipiēt.

(Euotissimos. (Milites cum recedunt ab apparatu belli, vel ad ipsa bella procedunt, debent recipi iuxta muros ꝛ turres ciuitatum in locis que vulgariter pedeplane dicuntur. (Procinctu.) Procinctus dicitur apparatus belli vel pugne. precinctus dicitur etiam miles armatus expeditꝰ. vnde in procinctu dicitur cui bellica sunt arma fm Pap. ad hoc. inſtit. de teſta. in prin. ꝛ habes idem verbū. ff. de bo. po. ex test. mil. l. vna. (Bella.) Bellū dicit a bono per antiphrasim. Antiquitus aūt dicebat duellum eo ꝙ due partes erant. vna vincens, altera perdens fm Pap. sed secundum Cassio. j. variaꝝ. epist. xxx. Post pugnas que sic dicte sunt, quia pugnis fiebāt belus, seu bellus gladium ferreum primus produxit. a quo ꝛ bellum placuit nominari. De bello etiam scripsi. §. vr ar. vsus. l. j. ibi tribuatur. (Hic autem nota licet extra materiam. l. quod septem sunt genera bellorum.

Bellorum septē sunt genera.

(Primum est (Romanum quod agunt fideles impugnādo infideles. extra de hereti. excommunicamus. ij. sic dictum. quia Roma est caput fidei. xxiij. q. j. hec est fides. ꝛ. c. quoniam.

(Secundum iudiciale qđ fit auctoritate iudicis legitimi habētis merum imperium non dicentis sibi ius, sed alias ordinem iudiciarium obseruantis, ꝛ ex continuacie causa hoc concedentis.

(Tertium presumptuosum qđ faciunt iudicibus inobedientes.

(Quartum licitum quandocunq; hoc fit auctoritate iuris quo ad illum cui conceditur. xxiij. q. ij. c. j.

(Quintū temerariū quo ad illos q hoc faciūt cōtra autoritatē iuris. j. de deserto. l. ij. extra de sen. exc. ꝓpediꝰ. de iud. cū nō ab hoie.

(Septimum voluntarium quo principes nostri tempoꝛis frequentius vtuntur, ꝛ est plerunq; iniustum.

(Septimum necessarium qđ faciunt fideles defendendo se auctoritate iuris contra vim inferentes. ff. de iusti. ꝛ iur. vt vim. §. ꝛ. deuotum. Hec ꝛ alia latius prosequere fm Archi. xxiij. q. ij. c. j. De materia belli (vt audiui) doctoꝛ modernus ꝛ precipuus dūs Joannes de Anguario Bonon. quendam libellum composuit perutilem ꝛ decorum. Ber. etiam de nona militia dicit. Si bona fuerit causa pugnantis, pugne exitus malus esse non pōt. Sicut nec bonus iudicabitur finis vbi causa non bona. ꝛ intentio recta precessit. vñ dicitur Prouer. xvj. Cum placuerint dño vie eius, oēs inimicos eius conuertet ad pacem. (Turres.) Mihi omnius tame noui murī turres vsui seruiant eorum pro quoꝝ ꝛc. §. de oper. pub. turres.

(Idem. Lex. viij.

(Archiatros nostri palatij: necnō vbis Rome: ꝛ magistros literarum pro necessarijs artibus: ꝛ liberalibus disciplinis: necnon picture professoꝛes si modo ingenui sunt hospitalitatis molestia quo ad viuent: liberari ꝓcipimus.

(Archiatros. (Calus. (Principes medicoꝝ aut maiores medici. tam qui sunt in palatio principis ꝙ in vibe Roma na, magistri literaꝝ, pictureq; professoꝛes, dū tame sint ingenui ad hospitū receptione sunt liberi ꝛ immunes. (Artibus) hoc referas ad medicos quoꝝ ars est necessaria. Ecclesiastici. xxxviij. c. De hominum quippe salute medici curam agunt. ff. de var. col. l. j. in prin. ꝛ vide que scripsi. §. de profes. ꝛ medic. in rub. (Liberalibus) hoc referas ad magistros. (Disciplinis) que sunt precepta quibus acceptis qđ desideramus, implemus, a discendo dictis, vel a discitur ꝛ plena fm Pap. (Professoꝛes) vt Jortus florentinus, ꝛ Lucas Adrianus qui nostris temporibus ceteros exceſſerūt. (Hospitalitatis) militis ꝛ iudicis. §. de profes. ꝛ medi. l. vltim. Et vbicunq; domus eoꝝm posite sunt vr ibi.

Medicorum ars est necessaria

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Idem. Lex.ix.

OMnes qui metata in suis domibus prestant: siue hospitia prebuerint metatoribus: seu quolibet pacto satis eis fecerint: nullam: vel pensionis: vel discussionis domus gratia melestia sustinere cogantur. ¶ Deinde neminē volumus cuiuslibet loci vel ordinis in hac florentissima vrbe domū propriā ercusantes metatum sibi in alienis edibus priuilegio militie vendicare. Qđ tñ in primis obseruari opz. ¶ Ceteris vero quib⁹ illustris dignitas sub cingalo: vel citra cingulū pro suo solo honore delata est: exculandi ñ edili licentiam penitus denegam⁹. Hoc iuris in his etiā precipim⁹ obseruari: quos ipsa quidē administratiōis condicio spectabiles nouit: honoris ti aditus a nostra liberalitate reddit illustres. ¶ Sciturīs osbus q̄ si quis cum cingulo perfruat: z excusatione, ppie dom⁹ impetrauerit: vt a pensione etiā portionis tertie sit immunis: z militie cā metatum alienis domibus sibi credident vēdicandum: siquidem honore preditus excusatiōis sus habeat: carebit leguz priuilegijs quas fraudare conatus est. Si vero inter eos quibus nulla suffragatur dignitas numeretur: centum librarum auri sacratissimis largitionibus pendendarum illati one mulctabitur.

OMnes. ¶ Casus. Recipientes in domibus eorum milites, aut als pro hospitio eis satisfacientes ad alia pensione: vel discussionem pro ipsa domo cogēdi non sunt. Aut aūt pauli legū hz Rome: vel in prouincijs vt in domo sua hospitem recipere non cogatur non poterit in eisdē locis in quibus potuit preteritu militie in alienis domibus metatum. l. hospitium vendicare. l. vt ab alijs ad hospitium recipiatur iunctis. Qui etiam illustris honoraria fuerus est dignitate suas edes a receptione hospitū non excusat. Si militer z is q ex administratione officij spectabilis facrus est, honoreq̄ sibi addito illustrem meruit dignitate. Js vero q ex priuilegio ad prestandā tertiā sue domus militi p hospitio nō tenetur si voluerit in alienis edibus tus metatum vturpare, si propter honorē talis excusationis priuilegium habeat, pdit illud. Qđ si in dignitate non est cōstitutus, centum libras auri pene nomine fisco dabit. (Pacto.) i. modo. Simile. ff. de pascu. pu. l. pe. in fi. z de pala. sac. dar. l. ij. (Sufficere) sibi ab ipsis militibus inferendam. ff. de curiosis. l. ij. in fin. z. j. de cursu pu. l. non patimur. Vel dic etiā ab exactoribus vt eo anno ad tributorum vel alterius oneris prestationē non teneat ne videat duplici onere pregrauari. ff. de ag. z māci. do. l. pe. de omni agro des. l. fi. z de excu. mu. l. priuate. z. l. pe. ff. ad. l. rod. de iact. nauis. ¶ quid ergo. z quod dixi. ff. de fun limi. l. fi. ¶ Jn hoc tñ aduertendum est q̄ omnis hospitū, ppter diuturnitatem tēporis quo duravit, pōt oneri pensionis q̄ petitur compensari. ar. eius qđ de re emphiteotica scripsi. ff. de impon. luc. descript. l. j. in verbo non murentur. (Deinde.) ¶ (Edibus subaudi eiusdem Florentissime ciuitatis. (Vendicare) acquirere. (Qđ.) vers. (Obseruari) cuius odiri. (Ceteris.) ¶. (Solo) q̄ sine administratione, z hoc vocatur inanis honor. ff. de decur. neminem. ad fin. vide que ibi scripsi. (Hoc.) ¶. (Jsiouit.) i. notos esse monstrauit z fecit. (Scitutis.) ¶. (Pēsione) alias prestatione. z melius. (Alienis) sub. in. (Preditus) sublimatus, clarus, platus. (Leguz) subaudi illarum. Et not. hic. z. ff. e. ¶. j. satis aperte q̄ nō possunt plura priuilegia cōcurrere circa idem. vt z. ff. de dot. pre. l. j. in glo. ff. de cōdi. z demō. mulieri. in gl. z. v. di. ad eius. (Fraudare.) Nota graue delictum est fraudare legē q̄ cum sancta sit. ff. de leg. l. ij. puta oēs verum dicere, fidemq̄ seruare prout ipsa in fide z veritate fundata est. Sancta quidē erat antiquis tpibus fides vt fallere aliquos posse nō crederent. ait Ambro. iū. de of. z subdit. qs hoc reprehendat in sanctis qui ceteros de suo affectu estimāt. Et q̄ ipsis amica est veritas, mentiri neminē putant, fallere qđ sit ignorant, libenter credunt qđ ipsi sunt, nec pūt suspectū habere qđ nō sunt. hinc etiā Salomō ait. Innocens credit omni vbo, nō vituperāda facilitas, sed laudanda bonitas, hoc est innocentē esse ignozare quid noceat (Si vero.) ¶. (Suffragatur.) Patrocinatur, auxiliatur. (Mulctabitur) imp̄ prie. ff. de verb. signi. si qua pena. ¶ Post gl. vlti. adde. So. cū quis fraudat legē perdit priuilegiū illius legis qđ fraudauit non altarū. arg. xvij. q. iij. nullus clericoū, z fic lex ista soluit hoc brocardum, si subaudias legū. l. clarū quibus ꝛc. fm Old. z pōt hec solutio colligi ex gl. que est in aūt. de mand. prin. ¶. neq; aūt homicidis. z. ff. de iur. delī. l. fi. ¶. si vero post q̄, ibi quā contēnendā ꝛc. z extra de reb. eccle. non alie. c. fi. in fi. ¶. q̄ ¶. qui z humanis. xvij. q. iij. c. frater. z. c. nulli⁹. ff. solu. ma. l. viro. ff. de peti. bo. sub. l. j. ¶. respon. z de thesaur. l. j. ¶. pe. ff. de epis. au. l. iij. ibi De⁹ etiā ꝛc. ff. qđ met. cā. extat. i gl. ſ nūquid in via. ff. ad treb. Paul⁹ nūdit si certa. z ex qb⁹ causis i pos. ea. fulcimur. ¶. qđ a diuersis. in fi. de hijs ḡbus vt in dig. heres qui. z in aut. vt lic. ima. z ante. ¶. viti. Sed videt ibi cōtra. in gl. simpliciter ꝛc. Dic vt no. de reg. iur. frustra. lib. vj. z extra de vsur. qui frustra. Jtē vt q̄ perdat priuilegium olim ppter vnā. qz qui cōmittit sacrilegiū in vna ecclesia vnam vice perdit priuilegium olim. vt no. xvij. q. iij. ad qđ de pe. dil. v. fratres. Jdē perdit z extra de foro cōpe. c. fi. de reg. in. defleat. ne cler. vel mona. sacerdo. priuilegijs ribus. de immu. eccle. c. fi. vbi de hoc. z. ff. ad silleia. l. iij. ¶. si qs tabu olim alla laz. Jtē vt cōtra qđ no. ff. de iure fisi. li. j. i pin. ¶ Illud aūt scias q̄ rum. lz miti⁹ agatur cū lege q̄ cū ministro legis. ff. de arbit. celsus. in prin. tñ cum fraudatore legis durius agitur quā cum fraudatore hoie. ff. de iur. patr. si libertus. Arg. cōtra extra de cle. exco. mi. si celebrat. z de elec. illa in gl. Jtē grauius peccat q̄ fraudat interpretatione legis q̄ per ipsam legē. ff. de iur. fisi. ra fidei. Et econtra cū verbū dubiū p fertur a lege pinguj⁹ z plen⁹ interpretat q̄ si ab hoie. pferat. vt ptz ff. de don. inter vir. et vxo. l. ij. ¶. si mihi. z. ff. de fideiussoribus. l. ij. ¶. si. ¶. ij. ¶. ij. ¶. ij

Universidad de Deusto
Biblioteca

Sic etiaꝫ necessitas excusat ab idolatria, ꝙ dic vt legitur ꝛ not. l. di. preseꝫ ceteros qui immolauerũt. ꝛ facit. xlviij. di. qm̃. in princ. ꝛ qõ ibi no. Item qꝫ decurio nõ potest cogi ad petitionem priuati exire ciuitatez, sed si publica vtilitas exigat, poterit. ſ. de decurio. curiales vltra, ergo ꝛ monialis pro vitãda morte poterit exire clausturz. Item magis ligamur ad id ꝙ voto ꝛ iuramẽto ꝓmittimus, ꝙ ad id ad qõ superiorꝭ inssio nos cõpellit. hoc prosequere vt scri. ſ. de pred. cur. qui liij. in. j. not. in questione mulieris longobarde iurantis. ibi preterea qꝫ mulier sine cõsensu mariti dicit ꝛc. ꝛ de suscepto. ꝛ archa. le. j. in ver. liberatus. questio. j. ibi. in nostro autẽ casu ꝛc. Sz necessitas excusat a voto ꝛ iuramẽto vt predictũ est, ergo ꝛ a precepto superioris. Sic etiam excusat necessitas a celebratione misse in peccato mortali, qõ dic vt no. extra de cele. miss. de homine. in gloss. vlti. Sicut ergo miles secularis superueniente languore ipso facto militia soluitur vt pdictum est ita, ꝛ pro recuperanda sanitate monialis ꝙuis non solua tur a regula, tamen ab obseruantia clausꝛi solura est. Amplius põt infirm⁹, immo debet inuitus curari. vt not. Bul. in Spec. de saiar. ſ. postremo. ver. quid si infirmus. freneticus inuitus ligari. Item vigilꝭ inuitus excitari. v. q. v. c. j. ꝛ. ũ. cũ cõcor. Pro dãnato cum perire festinat inuito appellari. ff. de ap. non tantum. alias leipsum infirmus occideret, ꝛ tunc non est dignus ecclesiastica sepultura, vt scripsi. ſ. de ero. mili. an. l. j. Eadem ergo ratione vel maiori poterit monialis inuito superiore extra claustra curari. Nam si talia bona prestant inuitis quare nõ volentibus inuito superiore? Teneмur enim vnicuiqꝫ bene facere. lxxvj. distin. non satis. z plene scripsi. ſ. de medi. vali. in rubrica. Et si tempore periculi quo ad mortem quis rapitur, plus apud aliquem valet pecunia quã vita moriturꝰ ni est leue peccatũ. e. dist. c. fe. in fi. Sic non debet plus valere apud prelatum licentia procedendi renacitas ꝙ vita monialis breui tempore si non detur licentia periture. Cuncta enim gratia hoim sunt inducta. ff. de vsur. in pecudum. z pellem. ꝙ pelle. ꝛ cuncta que possidet dabit homo. pro anima sua. Job. c. j. Et sicut nimie increpationis asperitas, nec correctionẽ recipit nec saluteм. xlv. di. cum beatus. cũ pluribus etiam aliꝭ generalibus ꝙ scripsi. ſ. de re mili. nemo. in verbo correptos. Ita ꝛ nimia seueraꝫ tenacitas circa licentiã procedẽdi causaram necessaria exigente, nec seruat clausꝛuz nec saluteм inducit. Preterea quis põt pro euitãda morte occidere violentũ. ſ. de ficcariis. in q. ff. ad. l. aqui. scie

Homicidiam, ſ. qui cum aliter. Quinetiã pro tutela rerum temporaliũ. ff. de dium põt ficca. furem. z hoc etiam iure diuino. extra de homici. si perfodiens. committi cum nec tunc sit homicida dicendus. xxiij. q. v. si homicidiuz. ꝛ. c. se. pro morte ꝛ nedum necessitas euitande mortis. sed etiam necessitas officij nos euitanda, excusat ea. q. de occidẽdis. immo ꝛ aliũ defendendo nõ solum possiuz ꝛ pro rerũ mus sed etiã debemus cõmittere homicidiũ qui eм peritura succurrit, occidit. ꝙ prosequere vt plene scripsi. ſ. de iu. tẽporaliũ rere põt ꝛ nõ succurrit, occidit. ꝙ prosequere vt plene scripsi. ſ. de iu. custodia. fil. prohibitũ. cũ tamẽ preceptũ Dei sit, nõ occides. fortius ergo poterit monialis ne taliter occidaꝫ petita ꝛ nõ obtẽta licẽtia exire clauꝛtrum ꝓ ipso periculo euitãdo. Plus autem peccaret platus licẽtiã denegãs si moꝛs inde sequatur ꝙ ipsa cõtemnens mandatũ eius si ex hoc mortem euadit. Et sicut is q pro euitãda morte alieꝭ occidit, nõ est homicida censend⁹, vt ꝺictũ est sic ꝛ talis monialis in casu nõ non est cõmunꝫ reputãda. Sicut etiam sentẽtia que mãm verat fugiẽda est. l. di. põdere. in fi. Ita ꝛ fortius depellenda est sententia que talem pro cedendi licentiam denegarer. Facit etiam pro hac parte quod scripsi de lege locali extendenda vbi est eadẽ ratio. ſ. de colla. doñi. l. j. Et ꝙ dicit de. l. inducta. ꝓpter necessitatẽ simuliter extenden da. ff. de reg. iur. que ꝓpter necessitatem. vt. ſ. de sacrosanc. ec. illud. Amplꝰ gratia onera meutibus ad penitentiã ipoñda nõ sunt. si eм fascẽ sup humeros adolescentis q non põt baiulare posueris, necesse habet vt aut fascem reꝛiciat, aut sub põdere confringat, sic et homo cui graue põdus penitentie imponis, aut penitentiã reꝛiciet, aut suscipiẽs dũ sufferre nõ põt scandalizatus amplius peccat. xxvj. qõ. vl ti. allegant ad hoc. ff. de excu. cu. l. penul. ſ. vl. Que autẽ fozet monialis que monasterũ ingrederetur si in langoꝛe niciderꝫ nec ibi sanari posset ꝛ consecutiue moꝛẽ incurreret, certe potius vitam ꝛ penitẽtiam religionis effugeret ꝙ intraret. ꝛ si moniales hoc fuerint exemplo edocte, nulle de cetero que ecclesie militent, poterunt inueniri. vt ait Bꝛegoꝛius in registro libꝛo. ũ. c. v. Ad hoc bene facit. de cler. egro. c. j. xxxj. q. jũ. presens ibi super hũs omnꝰ potestatus ꝛc. qõ ibi no. glo. ꝛ Archis. iam quod pro remedio peccatoꝝ viaque salutis ꝓuisum est ad noxam facilius tenderet. xlv. distin. licet. Unde si quis vouit religionem illam ꝙ professus est, non tenetur eã seruare si regula in vitam aliam austerius reformetur. vt ar. ſ. de omni agro deser. l. si. ance fi. z. l. quicunqꝫ. ũ. in fi. ꝛ ps ex hũs que not. Inn. extra de regula sup. co. Ray. in summa de voto ꝛ cranſgreſin rubri. de voto terne sancte. ſ. ꝛez pone aliquis secularis ꝛc. ꝛ Archis. de regula. c. j. li. vj. in verbo firmiter. de quo vide per Jo. and. e. libꝛo. de regulaꝛ. quod oẽs. Nec omittratur in hoc illud qõ sanctissime religionis ꝛ obedientie beatus Bernꝝ. scripsit libꝛo de preceptis. Si abbas (inquit) meus mihi aliquid imponere teuraverit quod non sit secundũ regulam non imminet mihi necessitas obsequendi, solum quippe id a me potest exigere potestas imperantis quatenus attigerit votum profitentis. Quamobrẽ quisꝗ professus nec vltra obedientie legem cogendus est nec citra est inhibẽdus ꝙ suasit professio nihil me prelatus ꝓhibebit horum que nõ promisi, nec plus exigat quã promisi. vota mea non augeat sine mea voluntate, nec minuat sine certa necessitate. Necessitas quippe nõ habet legem, ꝛ ob hoc excusat dispensationem, ablꝗ tũ necessitate remissio voti non dispensatio est sed dispatio. Subintelligenda est enim cõditio in eo voto circa obseruantiam clausꝛi si res in eodẽ statu pmanet. ff. de solu. cũ gs. extra de iureiur. quemadmodũ. si poterit. ff. q satisda. cog. l. fina. ii salua sanave erit. ff. de po. publia. Pro hũs potes videre quod no. d. ca. quemadmodum. per gl. ꝛ Jnn. de rescrip. ex parte. ꝛ ꝓ Archi. capi. j. lib. vj. in glo. penul. ꝛ quod legitur ꝛ no. xxij. q. v. t. beatus. in gl. qꝫ omnia 26, ꝛ q scripsi. ſ. de re mili. cum allegatis. in verbo nec ipedia. ibi itẽ in ipso assensu ꝛc. Multa alia que intelliguntꝫ in iuramento ꝓmissorio vi de per Hostien. in summa de iureiur. ſ. qõ species. ver. habent autez cum pluribus versi. sequen. Item clericus aosqꝫ licẽtia prelati etiaꝫ iusta de causa ab ecclesia sua non potest abesse. de cõse. di. v. nõ oportet. extra de cleri. non resi. relatũ. Fortius ergo si non abesse iurauerit, ꝛ tamen pro ecclesie sue iuribus abesse potest non obstante etiaꝫ iuramento. eo. titu. ex parte. vide quod ibi not. Fortius ergo põt abesse monialis non obstãte voto ꝛ ecclesie statuto exire clausꝛum pro euitando mortis periculo, ꝛ consequenda sui corporis sanitate quaꝫ in monasterio nequit hre. Igitur non est probãda hutusmodi gubernatio, tenacitasꝗz prelati, que non sanat egrotum, non illuminat cecum, non curat infirmum, sed magis occidit, atque in desperationez periclitantem mittit. Boni quippe rectoꝛes ex sua infirmitate aliorum infirmitatem pensantes magis ꝙ humiliterem ꝛ mãsuetudinis leuamentum studeꝛt infirmes a mortis laqueo eruere, quam per austeritatem in foueam perditionis ꝓpellere. Unde doctoꝛ gentiũ factus sum (inquit) infirmis infirmis. xlv. di. recedite. ꝛ facit. ii. de iure pa. adigere. quãuis. ꝛ. ſ. vlti. in fi. ꝛ quod legitur ꝛ no. extra de iureiuran. veniens. in gl. ar. iuramenta ꝛc. ꝛ in gl. j. ꝛ quod plene scripsi in si milibus. ſ. de re multa. nemo. ibi correptos. Item in ergo banc pro cedendi licentiam prelatum in tali causa cõcedere, nam si dominus Largꝰ cur dispẽsatoꝛ auarus? si Deus benignus cur lacerdos eius austerus? Malus est autem de misericordia quã de crudelitate redere rationem predic. c. alligant. z. lxxxvj. di. compatiatur. vera quippe iustitia miseris compatitur. xlv. dist. vera iustitia. z facit. e. distinctio. disciplina. ꝙ quod plene scripsi vtrũ sint licite compositiones in criminibus. ſ. de deserto. l. j. in verbo distulerit. Item prelatus ꝙ prohiber vel nõ ꝓmittit ea ꝓ que mors vitetur concedere curiue mortẽ euadicet. ff. de li. agno. necare. sic ꝛ occidere dicit qui causam mortis quoliꝫ bet modo prebet. ff. de ficca. l. mipil. cum concor. ꝛ ad. l. aquil. ita vulneratus. in ꝓn. z facit. ꝙ. qõ. vij. negligere. Nõ est en gradus differẽtia letum inferas vel amittas mortemqꝫ lãguentibus probatur infligere ꝙ hanc cum possit nõ excludit. lxxxiij. dist. in princ. ꝛ facit ea. distinguer totũ. Sic ꝛ is qui tenetur aliquẽ protegere si nõ facit, occidit. ff. de re mili. omne delictũ. ſ. fin. ꝛ qui tenet ad dotandum etiã si codicionem non ẽrit. prohibere matrimonium. dotemqꝫ negare videt. ff. de ritu nup. qui liberos. in fin. z facit. ff. de ince. rꝛ. nau. pedius. ſ. j. de peñ. respiciendum. in principi. z qõ not. Bul. in spec. de lega. ſ. vlti. ver. vltꝛ. notar. Cum itaqꝫ prelatus eo casu nullam causam contradicendi habeat. vel si quam habet ea iniustissima ꝛ crudelissima est, discam⁹ monialẽ posse absqꝫ ipsiꝰ licentia ad balnea ꝓ euitãdo periculo mortis accedere. ar. ff. solu. ma. l. dotẽ. ꝛ. l. ũ. ſ. voluntatem. ꝛ. l. si cum dotem. ſ. eo autẽ tempore. cum eorum cõcor. Et si prelatus cõtrariũ iubeat sibi nullatenus est parendum. xj. q. iij. nõ semper. ꝛ. c. prece. ꝛ. c. si domin⁹. ꝛ bene facit. l. dist. si qs ꝓpostera. z dict. q. iij. q resistit. ꝛ. c. sequen. ꝛ. c. si is qui preest. ff. de acti. ꝛ obli. seruus. de regu. iur. ad ea. ꝛ. ad. l. aquil. liber homo. in ꝓn. z quod in eis plene not. Hã si nõ tenetur seruus parere dño in atrocem offensaꝫ alterius. vt dictis iuribus quomõ parere tenebitur in eo ex quo seipsuꝫ interimet. Absit hec sententia ex labijs sapientum. xxiij. q. v. si non licet. cum trib⁹. ꝛ. sequen. Bonus quoqꝫ prelatus nõ solũ de animarum, corporiuꝫ salute, sed etiã de extrinseca vtilitate ꝛ salute debet esse sollicit⁹. xxxix. dist. per totũ. ꝛ largã manũ debet habere, vt necessitatẽ patientibus occurrat alienam egritudinem suã credat. lxxvj. distinc. fratre. Offici cinz ꝓlati est pascere fibi subditos velut oues. viij. qõ. j. in scripturis. Ac hic potius necare videt cũ licentiam denegat qua periculũ mortis euꝫet. Habenda est igitur cura infirmitatis corꝑis, vt ad vsus exercende virtutis habeatur. xliij. di. cõuinia. neqꝫ enim sunt corpori necessaria subtrahenda. de conse. di. v. non mediocriter. imo sic habenda est cura. vt spacia necessaria ad cultum corꝑis relinquant, quia sic est in liberto. Quod prosequere vt scripsi. ſ. de agrico. ꝛ cen. l. j. nec est corpus immoderate affligendum, vt vel amentie, vel tristitie notam incurrat. dicto. c. non mediocriter. Immo opꝛ nos humani generis infirmitatem ꝓtegere. in autent. vt nulli iudi. ſ. quia non. col. ix. Et primo corꝑis curã necessariã esse ꝓuez ꝙ eam que anime. Siquidem igitur a principio legislatorem videre opꝛ quaꝫ liter

liter corpora optima fiãt eoꝝ que ducanꝰ. dicit Aristo. vij. politic. Omni quippe generi aiantiũ principio est ipsa natura tribuiũ, vt ſe, ꝛ vitã, corꝑisqꝫ tueatur. declinetque ei nocitura videantur ola que sunt necessaria ei ad vitẽdũ acqrat fꝫ Tul. j. de off. Cũ si qs iurãdo iuramento firmaret aliquid se facturũ, quo secuto corporalis salꝰ vel spũalis adimaꝰ. vel sine ꝙ vtraqꝫ salꝰ, vꝰ altera reparari vel cõseruari nõ possit, tũ seruare nedũ nõ tenetꝰ ꝛ etiã ꝓhibetur. vt habes multa exẽpla. xxij. q. iij. ũ. vlti. ver. iuramentũ itaqꝫ multipliciter. ꝛ no. Hosti. in summa de iureiurã. ſ. quomõ. censeatur. ver. qsqs ergo. Sic etiã ꝓhibeꝰ infirmus vocare ad sui curationẽ medicũ iudeum. xxvij. q. j. null⁹. hoc habet locũ, nisi periculũ mortis imminear, aliũ qꝫ innenire nõ possit fꝫ Hug. ꝓout ibi no. Archi. Qui autẽ cõtra debitũ charitatis ob preceptũ superioris in ꝓnciẽ deduciꝰ, audiatur ẽ se prophete sentẽtiã. Declinãtes autẽ in obligationẽ adducet dñs cũ operãtibus iniquitatẽ. vt dicit in psal. Tales sunt q magis parent precepto abbatis quã charitatis vt dicit. Bernꝝ. ad adaꝫ monachũ. Igit malũ facere potissime cõtra seipsuꝫ quocũqꝫ iubẽte cõstat nõ esse obediẽtiã, sed magis ꝛnobediẽtiã. ꝛ subdit ibidẽ vbi etiã plurima sunt que faciunt pro hac parte. Prelatus itaqꝫ debet esse pastoꝛ nõ ꝑsecutoꝛ. xlv. dist. c. j. vt subditũ nõ põcat ad necẽ. xlviij. di. c. ũ. nec debet cum auꝛeritate ꝛ potentia imperare. xlvj. dist. c. j. Debent eм prelati esse forma gregis ꝛ nõ dñantes in cleꝛũ. ꝛ. q. iij. quia cognouim⁹. nec dñe exercere tyrannidẽ. e. q. c. seq. Quinetiã simoniacis in hac parte ad balnea nollet accedere, videꝛ ad illa inuita poti⁹ dirigenda, quemadmodum si quis inimicum piculosis febribus facẽ frenetiꝰ currere videret in ꝓceps, malũ pro malo redderet si fic eũ ire permitteret, ꝙ si eũ cozrigeret, z ligaret ex quo eũ ligare teneꝛ, xxiij. q. iij. nimiũ. z vide. e. q. c. displicet. Et si ex eo languoꝛe decederet suꝑstes esset homicida, quẽadmodũ clericꝰ irato aio se ꝑcutiẽs est excõicat⁹. vt not. Archi. xxiij. q. v. si nõ licet. Hoc eм casu qꝫ imminet bonũ necessitatis, puta vita videꝛ ad hec in vita cogenda. ff. de ap. nõ tm̃. xxiij. q. v. displicet. xlv. dist. z qui emendat. Ita ꝛ ꝓ hac ꝑte facit qõ no. Jnn. extra de sen. excõ. inquisitioni. An ꝓcepto pape iniusto sit obediẽdũ, puta ꝙ det alicui libꝛos suos pena excõi catiõis. ad idez bũ facit. xxi. di. c. j. in fi. ꝛ. c. j. in ꝓn. z. lv. di. nullus. in

Occidere seipm̃ horribilꝰ est ꝙ alium.

Tũc eũ manet etiã in papa nõ solũ in ꝓtis petri ꝓuilegiũ quãdo ex equitate ꝛ nõ ex iniqtate fertur iudiciũ. xxiij. q. j. manet ad idem xxxv. q. ix. loci. Pretera maiꝰ ꝛ horribilius crimen est homicidium in se ꝙ in aliũ. ff. de edi. edic. cũ autẽ. ſ. malus. de bo. eo. qui ante sen. qui rei. ſ. sic autẽ. xxiij. q. v. si nõ licet ꝛ. c. placuit. sed ꝛnus non tenetur dño suo parere nedũ vt aliuz occidat, sed nec vt aliꝰ furetur. ff. re amo. si mulier. ſ. j. ꝛ de act. ꝛ obli. seruus. Quis ergo sane mentis diceret monialem obedire debere ꝓcepto ꝓlati per cuius obseruantiam seipsam interimat. immo talis prelatus hec iubens, grauissime est puniendus. ff. de hũs qui sunt sui iuris. l. j. ꝛ. ſ. j. ditimũt questionem si questio dici posset. Facit etiam pro hac parte, qꝛ in oi vinculo voti aut iuramenti intelligitur auctoritas superioris excepta. extra de iureiuran. venientes. cum concordan. Multo magis intelligitur excepta necessitas ꝓpie sanitatis, aut vite. cum ordinata charitas incipiat a seipso. ſ. de seruit. prefes. z ordo dilectionis ꝓximi incipit a seipso. xxiij. q. v. si non licet. de pe. dist. iij. qui vult. Ad hoc extra de iureiuran. petitio. ꝛ quod scripsi. ſ. de mendi. vastati. li. cũ heres. ſ. j. ad quod etiam. ff. ad munici. eius q. ſ. si qs iustruectus. ibi difficile. Quod difficile ponitur pro impossibili. xxj. q. ij. si quis iam. in gl. de quo verbo etiaz nor. j. q. j. ꝓncipatus. vnde apls permisit discipulo Thimotheo qui iam statum perfectionis eligeꝛat vti modico vino ꝓpter stomachum licet vsus vini alias luxuriam generet. extra de iureiurã. z ſi Christus. ſ. penul. vide quod ibi not. Stemus ergo iudicio medicoꝝ vt patet aperte extra de homi. significasti. ij. ne contrarius dicentes velimus apostolo perfectioꝛes videri. Amplius si probabile est iudicium medicoꝝm licet aliquid contra religionis obseruantiam possit contingere non pro tuto est iustum eoꝝm iudicium retractandum, et ad mortem in⁹ monialis ꝓpter claustri obseruantiam ꝓcipitãda. arg. ff. de mi. verum. ſ. si occupleti. iij. fi. ſ. z extra de his que fiunt a pre. sine cõsensu. c. tua. in fi. cum ibi not. Et quia tenetur monialis infirma que de ꝓpria salute curã debet habere ne alias seipsas ꝓmere videatur vt predictũ est, credere iudicio medicoꝝm vt sepe dictum est. ar. xxij. q. j. quid culpatur. ver. ergo. xj. q. iij. iulianus. z. c. qui resistit. Doꝛes in hoc forte melius diſinguere. habita cõsideratione et distinctione medicoꝝm, vt si periti et insignes dicant mortis imminere periculuz nisi vadat ad balnea, et vel nullus vel alius non eque peritus contrarium dicat, locum habeat quod superius dictum est ipsam posse libere ad balnea proficisci. vbi vero peritiores contrarium dicunt secus est. In dubio autem cum de hoc certitudo non poteſt haberi, vel est contentio inter medicos tutius est quod ipsa monialis in claustro moriatur. argu. bonum ad hoc. j. questio. iiij. ſ. vltimo. verſicu. si quis vobis dixerit. et ex his que scripsi. ſ. de de cu. omnes. j. post glo. vltimam insolutione questionis. Et quia debet quis merito dubitare ad hoc vt a cura salutis ꝓpie retrahaꝫ

Clericus ab eccle sia abesse non põt si ne prelati nia.

Prelati boni offi cij circa que versaꝫ debet.

Virginis vaga bus vaga cit in ꝓohemio. ff. ſ. tertꝛ. z. ſ. de arbi. l. ſi. z de iudi. c. ij. lib. vj. Bone ri pericu las qde vite in muliere viris extraneis se mõstrare nõ patitur. in eu losum est ten. vt lit. iur. ſ. ſi vero mulier. ne cõtumelia matronalis pudoris ire ob hoc eiũ uerenter irruant. ſ. de ꝓcur. maritus. Mã feminas quas moꝛũ honedyna filia stas mentis qꝫ solertia cõmendat ꝓpter ipsarũ pudoꝛẽ z verecun Jacob diã certa publice demonstrari nõ cogimus. ſ. de hũs q ve. etatis. l. fuit stupra

Universidad de Deusto
Biblioteca

tur.ar.ad hoc extra de rescrip.cū cōtingat.§.qō si super hoc.z.§.cete rum.z facit.cxvij.q.ij.sane.j.extra de simo.z si questiōis.z .ff. si pars here.peta.antiqui.z vide.ff.de acqui.here.cū quidē.§.quid ergo.cū cōcor.q bene facitū ad premissa.Cum ergo ex temeritate aut leuitate corde nō bono z egritudine ficta monalis vult claustrū exire, omnino est sibi licēcia denegāda .Cū autē medicis insignibus z pfecte opinionis asserētibus de grauitate langoris z instāti periculo nil vadat ad balnea,ipsa licētiam pcedendi humiliter postulat sicut ad ipsam postulādā tenet cū puritate procedere ita z preiat⁹ sine difficultate z prauitate qualibet debet ipsam licentiam indulgere.extra de regular.licet.Sicut etiā ibi an sit causa.rationabilis transeundi cū est probabile dubiū superioris est iudicū requirēdum.vt.e.c.§.si vero. ita z in casu nostre questionis cum est dubiū de languore .An sez periculum immineat,iudicū est medicorū hmōi requirendum.z habitū observandum.Et hoc verius videt.Monialis cū sotum in his que sm Deū obligatur superiori per obedientiā,z non in aliis.q.q.iij. quid ergo nec in his omnibus sed tantū in his que spectāt ad supioris imperiū nō in aliis .Si em superior velit et iniungere districtiorē vitam non tenetur ei obedire vt superius dictū est.z hoc not. Hug. cxij.q.j.non dicatis,quē sequitur Archid.cxj.q.j.§.ītē.quomodo ergo parebit sibi in his q sunt ad interitū vite sue cōtra omnia iura naturalia,diuina pariter z humana.talis obedientia nō haberet virtutis meritum,sed vite z damnationis interitum.Et premissis patet quādo ipsa monialis non obseruans preceptū superioris incidat in canonem,z qū non.Vel dicas quod in premisso casu quo ad deum nō incidit in canonem nisi preceptum contempserit.Nam tunc magis cū cōtempnit quam ex precepto ligatur.quo ad ecclesiam est ligata sed probata causa necessitatis est per ecclesiam gratis illico absoluāda. ar.ex his que legūtur z not.extra de retti.spo.literas .de sen.ex tuqui stione.z.iij.q.v.c.j.per gl.z doctores.

Abesse fine comea tu ex iusta causa an possit qs consuetu dine pmit tēte, qnū te.lib.vj.

¶ Secundo querit an possit consuetudine introduci qs quis iusta ex causa possit abesse etiam sine comeatu? Breuiter puto q sic licet cōsuetudine induci nō possit q sine licentia quis vageat q hoc esset in preiudiciū reipublice .ar.ex his que not. Jan.extra de clericis nō residentibus ex tue.in gl.magna.

¶ Tertio querit an sufficiat tacitus consensus in casu quo requiritur licentia alicuius? Respōdeo nō vt sentit Archi.de elec.ii abbatēte, qnū te.lib.vj.(Si qs)ver.(Facere)loquit quasi more vulgari.(Alius) quid valet in mala parte ponitur.(Interdictus)prohibitū(Barbaroū)Barbari vnde dicū tur z qui sunt.

barus dicit a barba z rure q nū q in vibe ꝫ semp in rure cōuersatur do hoc in sm Pap.sed ꝫ leges barbari gnāi sunt omnes hostes ppli romaproduces. ni.ff.de postli.re.i.ff.de re mili.nō oēs hostes.§.barbaris. z nor.in phemio.insti.post pn.(Exteriterit)nūc namq debēt potius milites in procinctu consistere q discedere .Unde Cassio.ij.ver.epl.v.in nn. In procinctu semper erit qui barbaros prohibere contendit, quia solus metus cohibet quos fides promissa non detinet. (Abfuerit) Nota casum vbi iussus iudicis non excusat.si.xj.q.iij.si dūs.xij.qō. ij.quicunqz.z.c.de rebus.cxvj.q.j.in canonib⁹.z.q.vij.decimas.z extra de tempore or.dilectus.licet alias contra.ff.de var.cog.l.ij.z de aqua plu.arc.quāq.post pnc.vide q nota.ibi.z de regu.iur.quod qs lib.vj.per gl.z Dy.per Archi.j.qō.iij.ea que.Si quod autem pecuniarum,damnū licenciatus incurrerit per licentiantem tibi sarciendum est.§.de erog.mil.an.l.penul.§.sciat vero tribunus. Et facit ad legem.quia iudex debet custodire leges.in aut.de iudi.§. omnes autem.ad fi.ti.non ergo ipsas violare potest quas tueri z defendere tenetur.ff.de euic.vendicantem. ¶ Post glo.vlti mam.vide quod scripsi.§.de excu.mu.euidenter.in fi.

¶ Imperator. Ler.xj.

Quicūqz de scrinijs aut agētib⁹ in reb⁹:vel etiā ex officijs palatinis, bis vez q sacrarū z priuatarū remunerationum comitib⁹ obtecundantes.vi mēsium spacium supra dictē comeat⁹ aut iussionē excessionis adhuerit his in inferiorez locū(quinqz antelatis posteriorib⁹)deuoluatur. Ijs vero q anni vacationem arbitratu propio iudiciarij precepti oblit⁹ assumpserit:a decē post se militantib⁹ transferat. Ac deinde cum iā aliquis debita quadrienij officiū propium adire neglexerit,quadraginta de sequētibus postferatur. ¶ Qui vero nec post quadrienniū quidem tempus militauerit:nō in meritō matriculis auferatur.

Quicūqz. Si aliquis ex militantibus in scrinijs agentiuz in rebus aut gerens officium palatinū sub comite sacrarū largitionum z rei priuate post habituz comeatū supra dictē itaz tutum abfuerit p sex mēses.ponēdus est in inferiorē locū.ita;vt quinqz qui post eū erant sibi in ordine pferant. Qui autē p annū, postponendus est decem. Qui autē per quadriennū postponendus quadraginta. Qui autez vltra quadrienniū abfuerit delectus ex matriculis ab officio repellatur. (De scrinijs).i.in scrinijs militantib⁹. Videt eīm quodāmodo scrinijs annexi.(Officijs)ofi cialib⁹ (Pmutaratus) si.ti.de cañ.lar.ti.i.neqz.(Remunerationum)ad hoc.§. de pal.sacra lar.palatinos,(Obsecundant)obsequuntur,dicto parent(Suecrionis)si.j.de cursu.pu.li.vj.§.j.(Js vero)versic.(Annam) ans anni. (Oblitus)Ro.punit q precepto iudicis or inuseit.ad qō.ij.q.vij.ar guta.Vñ Prouer.xix.Qui custodit mādatū,custodit animam suā. z Eccle.c.ix.Qui custodit preceptū,nō experietur quicq malū. z vi Precede q scripsi.§.de decur.in filijs. Jtē Ose.c.iij. Obtinaces legis dei pta z Dei tui,obliuiscar z ego filiorū tuorum.Et Deut.xxvj.nō preteriui ma z superiora data tua,nec sum oblitus impij. Talia nāqz semper i memoria sunt rum cuito habenda.§.de contrahen.fit.magnā.z nō obliuioni tradenda.ff.pro dire. muiemp.qui feudum.§.seruus.in gl.iuno z timenda. Jam eoū fruct⁹ tas cōfert pac est.Prouer.xiiij.Qui timet preceptū,in pace versabitur,z.c.iij.vltimates Re obliuiscaris legis mee,z pcepta mea custodire cor tuū.Logitudine em dierū z annos vite pacem apponent tibi. Omissio aut diuini precepti est peccatū mortale.arg.xiij.di.que cōtra.cxxvij.q.vij.ne quis.z no.Archi.ij.q.j.si peccauerit in.q.q.(Assumpserit) propie a seipso vt pts hic.z scripsi.§.de agri. z censi.dūi in verbo accipiant. (Transeatur)alias transferatur sez in matricula.vt dicit in h. legis. (Ac deinde)als est litera demū.(Desidia)ignauia.pigricia corpis, a valde sedendo dicta fz Pap.(Qui vero).§.(Quadriennū) alias quadriennio.(Matriculis)vide.§.de agē.in re.l.iij.(Auferat).si.j. l.pri.z facit.xciij.di.precipimus.z.ff.de re mil.nō oēs ꝫ barbaris. in fi.§.z.l.qui cōmeatu.§.de epi.audi.l.iij.de superetac.l.j.ff.de peñ. capitalib.§.solent.z.§.grassatores.Diuturnior⁹ em de formatiōe peccati maius supplicium sibi peccator accumulat.de peñ.di.l.§.illud autem.greg.xxij.Un deterius de illo presumitur qui sepe corrept⁹,z admonitus millarenus emēdatur.cxxxvij.di.c.j.Et grauius punitur delictum iteratum.xv.q.vij.hi qui.xi.dist.hoc vetre.Ad magnam quoqz iustitiam pertinet indicantis vt nūq careat supplicio qui in hac vita nunquaz volueruit carere peccato.de peñ.dist.j. voluissent. z vide quod plene scripsi.j.tit.iij.l.j.in verbo distulerit.q.ij. ¶ Sed Adulteri pone cōmisit aliquis adulterium quo lōgo tempore perseuerauit.vl um multi commisit fornicatione sacerdos tenens publice concubinā pluribus plicatum, annis quomodo puniet.Et quia difficile esset singulis vicibus qui z fornicabus crimē fuit admissum in punitionem deduci videtur quod sit pe rio diutina mitiganda.ff.de pñ.si diutino.z no.ff.de adul.mariti.§.sex mēsū. na qualis z vide quod not.ff.de furtis vulgaris.post prin.in glo.immo videt z ter puniri facit in aut.de ince.nup.§.j.z.§.hec quidē.z vt iudi.si. quo.fall.§.fi. debent. z vide de peñ.di.v.consideret.z qs ibi not.Vel distingue fz Jac.de Bel.q hoc not.d.§.z hec quidem.aut adulteriū commissum est per vim aut in volentem.Primo casu quor sunt fornicationes tot sunt crimina.z tot voluntates illicite.z tor cause nocendi z prosequendi z per consequens tot pene imponende.ff.de iniur.preter.§.si mihi. z ad.l.aquil.illud.§.fi.z.d.l.si diutino.z.§.de accusa.qui de crimine.z Bi casu,dicit,procedere gl. que est de peñ.di.v.mutare.Secūdo casu muli eri nō dicit fieri iniuria,ꝫ viro z pptus.ff.de iniur.l.j.§.vlqz adeo. z de ficta.l.lege cornelia.z.§.de rap.vir.l.j.post prin.z hoc casu accusario vna z pena vna locū habebit,ꝫ augebitur.vt.d.l.si diutino.z tali casu pō intelligi q not.d.§.lex menstuz.z.d.le.vulgaris.z. xxvij. q. j.virginibus.z hec possunt dici locū habere in penis que nō iterari, sed vix augeri seu exaggerari pōt vt mortis. vbi autem pena posset iterari,puta pecuniaria.vel quia pro percussione manus mutilanda esset cuz plures diuersos homines percussisset vt exaggerari vt suspēdendus per terram trahatur.vel continuari vt carcer,tūc z multipli cauda z exaggeranda z continuanda est.alias nō videtur quo ad vindictam.z offensis z iustitie satisfactum.arg.ex his que scripsi. ē. de decur.si ad magistrum.z.l.si quis decurio.in nota magna.q.j.z. ij. z j.de cursu.pu.nemo.in nota magna.q.ij.z alijs sed certe.in.c. imitare.vj.q.j. nulla fuit illata violentia.et pōnt ibi aperte no.qui sepius fornicatur siue cum cadē,siue cum alia muliere debet sepi⁹ penitere ad hoc extra de peñ.c.j.z.li.vj.de re iud.ad apostolice .§. deieravit multoriens.z quod ibi not.Archi.z qui longiori mora cum excōica to participat, debet durius penitere.extra de omici. sicut dignū.§. illis preterea.Qualiter aūt intelligatur illud.non indicabit bis deus in idipsum.vide quod legitur z nota.lxxxj.dist.presbyter.xiij.q.ij.q. sicut.cxiij.q.v.quid ergo. de peñ.dist.iij.§.auctoritas. z per Archi. de hereditate.super eod.li.vj.post primam gl.z de hoc dicetur.§.de offi.co.sacra.lar.z de offi.co.rerum priuatarum.

¶ Imperator. Ler.iij.

Quisquis sine comeatu aliquo annum in penatibus propijs vel in quibuslibet locis desidia sua tempus transegerit;decē sequentib⁹ postponatur. In quo vero biennalis culpa deprehenditur.vt.sibi ante positis congemiscat.Tertius aūt annus.xxx.prelatos iure deflebit .ita vt quartus exempto matriculc nullam veniam derelinquat.

Quisquis

Quisquis. ¶ Casus. Js qui abest a militia in qua receptus est sine comeatu per annuz,decē sequentibus cum in gradu postponendus est.Qui autē per biennium,xx.Qui aūt per triennū,xxx.Qui vero per quadrienium de matricula est delendus absqz venia quod ad pristinū honorem de cetero nullatenus admittatur.(Comeatu).i.licentia.(Desideriosa) alias desidiosa (Postponatur).si.xciij.di.c.fi. (In quo)v.(Deprehēditur)vide.§.de per.bo.sub.l.j.in princi.(Cōgemiscat)debat lugeat(Tertius)ver.(Jure)z iuste.(Ita vt)versi.(Exempto).i.delero.xij.qō.j.nolo.z ij.q. j.nomen,vbi de hoc in summa.z facit.vū.qō.j.si quis in clero et c.p sentiū.xcij.di.c.vlti.z extra de cleri.nō resi.c.ij.(Vlulā venia)vide.j. de coarta.si apparitor.in eodē ꝛbo . Sz cōtra videt q postea possit in matricula ex causa referri,vt patet.l.dist.cōmunces.z qō ibi no. vū.q.j.ambitiōis.z.cxvij.q.j.nec aliqua.in glo.Et no.q sufficiēs cā pōt esse cognita virtus z pfecte penituit.Illā tales interdū meliores sunt sicut infirmi qui fortius resurgunt de peñ.di.j.pōt.sic z Petrus cōstantior fuit in fide,postq Christus abnegauit.l.di.fidelior.z hoc in defectū aliorū.xij di.nos cōsuetudinē.in fi. (Vereliquac) vide assidue peccantū,etiā deus de facili nō miseretur.xij.di.q diaconi sunt.in fine.Et quarto errori apud romanos nō subuenit .dicit valerius.ll.ff.c.de institu.in antiquis.§ . inde massilienses . z facit illud Tullij.j.rhetо.Primo decipi incōmodū est.iterū stultū,tertio turpe.vnde z.§.de epis.audi.l.iij.in fin.dicitur.Remissionē venie crimina nisi semel cōmisse nō habeāt.Et deserto militie rome muentus capite punitur . Alibi apprehēsus ex prima desertione reiuuitur.si iteruz deserat.capite puniendus est.ff.de re mili.non oēs.§.deserto.

Peccantibus assidue, non est miserēdum,

¶ Et not.q si intra diē cōmeatus nō reuertit habēda est cōsideratio tēporis quo tardidius reuersus. Jtē tēporis trimestris z nauigationis,vt si.pbet se detētū impedimēto,z pptera intra diē nō rediisse, restituat.eo.tit.q comeatus.Cōsideranda quippe est vtrū diu vagatus sit vel post,plusq tpis redierit vr sic emanso: vel deserto: dicat. eo.tit.l.iij.§.emāsor.vel desertor.vel forte ibi dicitur de tēpore quod habetur hic.z.§.l.pri.vel de eo qō habet.ff.de publi.cesar.Sed z si premissa impediēta probaret , si tamen morose iter egit nō est restituēdus ar.op.in auten.de administratoribus.§.illud.debet enim acceleratū esse iter atqz continuū.§.item.ti.devotus.z.ff.ex qui.causa. si cui.§.plane . z per viam compendiariā.ff.de iti.actuqz prima. veteres.§. si quis autē.z directā.j.de cursu pu.si quis per.non pōeaz que est ex circuitibus.ff.de excu.tu.non solū.§ . annus autē copulatoum z facit dicta l.si cui.§.tam diu.z.ff.de vac.mu.l.tempus.

Citat⁹ aliquis ad certū diez post citationem se absentauit purās hōe tēpus sufficiens ad redeundum, qui tñ impeditus fuit an sit excusandus?

¶ Primo queritur circa hanc legez.Pone citatur aliquis vt vigesimo die post citationē cōpareat.qui nō statiz post citationē iter arripuit, sed eo die de domo recedit quo verisimile est eū posse in termino cōparere,z qz impedit⁹ tēpestate,vel alias nō cōparuit in termino sibi statuto p iudicē an excusef.§.Et nō videt.qz se necessitati supposuit z se arripuit cre est sibi imputādū.ff.si qs cauti.l.ij.§.si qs tamē cōcor. de dam.infec.cū posuallassez.§.de dini.tu.l.ij.ibi.vel tarde.z.z.§.de tē.app.nemo.in fi.extra de elec.cū in veteri.ppe fi.vbi hoc no.Bof. z casus cōtingens,postea debet sibi rationabiliter imputari.de reg. iur.imputari.lib.vj.a cōtrario sensu.ad idē.ff.de cōdi.z demon.in testamēto.ij.z.le.titio §.si cū ante nuptias.Et qz debuit prouidere qō euenire potuerat.ff loc.si quis domū.§.j.cū cōcor. z de homici.is q. z de seruis nō oxdi.c.penulti . li vj.cū cōcor . Debuit em accelerare suū iter z cōtinuare vt.§.scripsi efft.z nō intra terminū sibi statutū a iudice mundinari,seu negociari.§.de requi.rei.l.ij.Ecōtra videtur q excusetur. vt saltē restituatur. ff. de re mil.qui comeatus.post prin. z dicto.§.si quis tamē.z.l.cū.postulassem.z de ver.ob.continuus.§. cum ita.ibi cū id agat ꝛc.z de excu.tu.non solū.§.annus autem copulatoum.z de vac.mu.l.tempus.quod videtur equius z benignius oēs em dies qui dantur ad comparendum videtur vtiles quo ad iterandū.ff.si quis cau.l.ij.§.si quis in iudicio.z se.fic z in bonorum possessione petenda.ff.quis or.in bo.pos.ser.l.ij.in prin.habuit forte necesse prius iter arriperet componere mestos penates.dicta.l.ij. de requi.re.aut sarcinulas componere,vel aduocarum querere.ff.ex qui. cau.ma. ab hostibus.ad fi.aut suis negocijs ordinandis vacare.vij.qō.j.presentium , alias si statim post citationem iter arripere ad iudicem teneretur,sequeretur q etiam ante terminum oporteret ipsum coram iudice comparere , z sic quodammodo concessa dilatio sibi longior vt interim se z sua preparet.foret inutilis nec aduenticij casus imputandi videtur.ff.qui.z a qui.iulianus.z facit de elec. cupientes.post prin.li.vj.z quod ibi no.Jo.an.in verbo commode. z in verbo sine non.z in §.ceterum.z in verbo octo dies.z quod not. Archi.eo.tit.cum ex eo.in fi.in gl.magna.Contrarium tamen tenet Bof.vt dictuz est in prealē.c.cum in veteri.quem sequitur Archi.xj. dō.iij.eoum.sed quod predixi equius z benignius est.

Citatus si pbet se pati pficisci sez si impeditū ee nō

¶ Sedo queritur qd si pbet solūmodo se pati pficisci sed impeditū esse.Rū.nō est cōtumax licet nō pbet se cepisse iter ad pficiscendū ar.xxiij.q.viij.z pridē.in pn.ad quod etiā facit.ff.de cōdi.ob causam.si pecuniā.in prin.z extra de app.cū parati. Ubi autem citatio facta esset a iudice vt reus compareat eo die quo ipsum est impossibile comparere dixerunt gdā hoc esse nullū, qz talis impossibilitas est contingēs pōt cadere sub precepto.ff.de reg.iur.impossibilium. Ecōtra dicūt max. Bof.z Post.ef de dolo z cōtu.cū dilecti.q hoc mādatū nō est oino inutile.vt licet nō possit in termino.tcneat tamē pōst terminū cōparere.quod Jo.an.approbat.de re.inr.nemo pōt.li.vj . dicens q pōt esse ratio quia principale est ibi q veniat , sed assessorium q veniat tali die, z principale q est ibivt veniat,non vitiat ibi propter accessoriū,sed potius ecōtra.vt not.ipse Jo.e.ti.accessoriū.Hoc enim mandatuz duo continet vt sez cōpareat. z qō tali die cōpareat licet igitur nequat termino,tenet tamē post terminū cōparere.ff.de arb. celsus.§.sed ipe.Sic et alias expectanda est dies intra quā sub cōditione aliqd est promissuz,licet certum sit cōditionē nō extiturā.not. ff.q satisda.cog.si decesserit.Sic est etiā in eo qui citatus ad iudicū ꝓpter vim fluminis aut tēpestatem,ire nō potest.ff.si quis cau.le.ū. §.si qs et extra de re iudi.cū Berthold⁹.cui nec imputari potest q non miserit procuratorem maxime si causa est ardua.ar.extra de p cur.c.ū.si tamen resumptis viribus per se vel ꝓcuratorem idoneum non accessit.et ad contumaciam imputabit,licet dies promissionis aut cōparationis esset elapsa,cuz vires resumpsit ar.extra de sen.ex com.quod de his.z.c.de cetero.z de noto.quod super his.et de dolo z contu.cum dilecti,vltra medium.Nam duo sibi precepta fuerunt sez primo q veniret z q ad diem veniret vt probatur ibidem.

¶ Tertio queritur de questione q de facto frequenter occurrit citatur aliquis q veniat intra nouem dies quoz tres pro primo tres p secundo . reliqui tres p tertio z peremptorio termino assignati fuerunt in primo z secundo termino cōparuit reus sed nō actor. In tertio actor cōparuit sed non reus.Quid fiet.Dicebat Jaco.de are.q reus est in vltima mora et vltima mora nocet,ideo cōtra eū procedit poterit tanq cōtra cōtumacē.et idem Bui.in specul.de cita.§.viso, ver.quid si.in princi.Sed dominus Bar.ff.de verbo.obli.qui ante Kalendas credit reū nō esse cōtumacē sic arguens. Si in primo termino cessat reus,punitur in expensis idē si in secundo.Contumacia vero tertij termini aggrauat eū vt possit puenire decretū.Hec not. extra de ,pcur.c.ij et p Ly.§.de iudi.sanctimus.z ex hoc apparet q reus est cōtumax si nō venit in prima citatione , ergo eadem ratione actor si nō venit z ipso actore cōtumace,edictū circūducitur,z incusata cōtumacia actoris reus licentiatus recedit.ff.de iudi.et post.et sic ipsa citatio nō arret eū,immo ampliori ratione eū magis teneat actor instare q re⁹.ad hoc.ff.ex qui.ca.ma.idē ait.§.vlti.z.l.secūm.et ideo maior est cōtumacia actoris q rei.vt.iij.q.iij.c.j.z no.de dolo et cōtu.c.j. li.vj. Jtē citatio secūda z tertia fiunt ad cōuincendā maliciam rei si non venerit in primo termino.§.de iudi.autem , iubem⁹ si ergo reus comparuit in primo termino apparet q prima z secunda dilatio euanuit.z eius conditio defecit.que est si in primo termino non venit , et ipsum amplius secunda z tertia dilatio non arret hec dicit vera esse nisi iudex elegerit expectare actorez.quodlporest per id quod legitur z no.dicta.l.z post.in prin.tunc si reus illicēciatus recederet dicit eū contumacem habendum per ea q no . Inno. errta de offi.dele.consuluit.z de penis.calūniam.et ideo consulit vt si de licentia iudicis reus recedit hoc scribatur in actis Ad hec etiā benefacit quod no.Archi.xj.q.iij.certum.dicēs inter cetera q si ille qui non comparuit in termino etiam culpa sua , postea veniat pars que primo venit z illicentiata recessit , condemnabitur alteri parti ad expensas,nec obūciet compensationem contumacie alteruis,qz licet hic qui vltimo comparuit aliquando fuit contumax , purgauit tamen contumaciam primam postea comparendo.Sed primus semper fingitur contumax cuz non dicatur comparuisse qui illicentiat⁹ recessit.ad hoc.§.de decur.si qs decurio,de re mili,nemo.§.sin vero in auten.qñ ops epis.§.non aliter.ver.pro eo.z quod not.idez Archi.de elec.si postq̄.lib.vj.in verbo recesserit.

De Tyronibus. Titu.xliij.

Tyrones vnde dicti sunt.

¶ Quia tyrones. Id est noui milites consueuerunt pre alijs sepius petere comeatum,de quo.§ titu.proxi.z interdū sine comeatu fieri desertores.vt.j.ti.j.l.j.et ideo de his dicit.Dicti sunt autē tyrones a tyro ciuitate.vnde primitus venerunt dicit Archi.xvj.q.j.si clericatus . Ujs autem sez tyronibus non habentibus dabatur equus publicus vt cōsuerit Bononie fieri.z hoc inter cetera erat censoris officium.secūdum Titu.liuiū de bello macedonico.lib.ix.Ad unus autem tyrocinij est publicus z a quo pauci exeūsant.Sed excusat inter ceteros qui noniter acceptit vtorem.Deuteroū.xxiij.Cum acceperit homo nuper vtorem suam non procedat ad bellū, nec ei quippiam necessitatis iniungat publice.sed absqz culpa vocabit domui sue vt vno anno leterur cum vtore sua.Nam z in vibe erant milites proletarij qui proli gignende vacabant,et ob egestatez militia exercitabantur , iteram ob defectum militie sunt ascripti . vt refert Augu.iij.de ciuitate dei.c.xvij. Jtez nota q a magnis viris,magna qz diligentia tyrones eligi conuenit iuniores,exercitusqz nunq̄ proficit tempore belli cuius i probandis tyronib⁹ electio claudicat.vt ait Vegetius.j.de re mili.c.viij. Item cōmutatio tyronū sine causa.

Universidad de Deusto
Biblioteca

facienda non est. Nam vt habetur. e. lib. c. xxvij. vtilius constat eruditos armis suos quam alienos mercede cõtueri. De tyronib⁹ alias scripsi. ff. de pnule. do. aug. le. iij. ¶ In glo. ibi militibus. adde vt j. tit. ij. l. j. §. nec̃.

Vagus multipliciter quis dicitur.

Lex. i.

¶ Imperator Val.

Illustyro vagus, aut veteranus: aut cessibus honorius ad militiam accedat.

NUllus. Casus. Non est recipiendus ad militiã aligs vagus, aut veteranus, aut cessibus obligat⁹. (Vagus) quia frequẽter dz cõtinue inherere. vt patet. ff. de re milit. milites. z q ibi scripsi. z idẽ de militibus celestibus dicit. ff. de epis. z eleri. generaliter. z. vij. q. j. peruenit. vbi de hoc. Et nota q vagus est qui inutiliter varia loca delectant, qui iudicio nõ obsequit rõnis vt in aut. de mõn. §. si vero relinquẽs. ij. vñ Quintil. in apes paupis. Animal vagũ z liberũ z extra imperia positum. Vagario autẽ. est inconstãtia animi p desideria vel varia loca mentis fluct⁹ z negligẽria rationis. Item vagus dicitur dissolutus z dispersus errãs q discurrit, varia agens secundũ Pap. z facit. ff. de edi. edic. qs sit fugitiuus. §. erronẽ. z. ff. de re milita. nemo. q parũ distat a fugitiuo. vt. ff. de publica. quãte. §. penul. Itẽ vagus est quieris impartes nec valens in loco consistere pedibus suis nunc fotis nunc in plateis, nũc circa angulos ꝛc. vt dicit Prouer. vij. Sic z seruus q est in fuga non dicit alicubi morari. ff. de seruis expor. l. penul. Itẽ dicitur vagus. vt nor. in summa. xxj. qõ. j. monachi vagantes. z. c. abbates. z. ff. de ope. pu. li. p nisi. in fi. z qui assidue. pisicit. ff. de an. leg. l. meuia. §. vlt. z per diuersas pronincias inutiliter discurrit z pernagat. j. de exacto. z executo. l. j. z magne ingentibus alienis. Eccle. xxix. Sicut vagi, per defertum sine domicilio numerosũ. xiij. Item his dicitur vagus qui nõ rõne quo libuerit vadit. ff. de colon. tract. l. j. z Esaie. lvij. Abbt vagus in via cordis sui, in magne qui sine domo est z medicat. Esaie. lvij. Ege nos vagosq; induc in domum tuã. ac vagabundus est similis vabo sicut mozbundus similis mozienti secundum Pap. ad quod in autẽ. vt def. seu. fun. §. sancimus. vel qui ciuitate relicta z amissis bonis egulat nudus. ff. de capi. di. tutelas. in fi. Qui autem vagabund⁹ est pupillegium perdit vt nor. ff. de dome. z prorec. si quis domesticorũ. Item potest vbicunq; inuẽtus fuerit accusari z cõueniri. vt. ff. vbi de crimine agi opz. le. j. vel dicitur vagabũdus iter faciens querens quo se conferat atq; vbi consistat domicilio relicto. ff. ad mun. eius qui. §. penultimo. per semiteam vite non ambulant. Vagi sunt gressus eorum z inuestigabiles. Prouer. v. Est etiam vagabundus qui cubi domiciliũ habet. ff. de damno infec. l. iij. in gloss. sed et sic erras, lxxj. dist. eps. z semper querit quo se conferat z vbi consistã. vt. no. ff. de iudi. heres. §. hac si quis. in gl. nisi ratio. z quagatur omnem terrain. vt dicitur. iiij. Reg. c. xvij. Qui nõ habet nidũ z de ecclesia vbicunque obscurauerit quasi succintus latro de ciuitate in

t it. extra de elec. cum ad nostr am. in fi. z facit quod not. extra de eo qui ducit in mat. super eo. pa ria quoq; sunt malum facere z procurare q fiat. extra de excel. pe. inter. §. preterea. (Proditus) manifestatus. z dic proditus z conuictus. ad hoc. ff. de verbo. sig. indicasse. de procur. que omnia. §. pe. de priuil. creditorũ. si creditores. ad idez iij. q. v. quisquis. in fin. z quod not. xvij. di. placuit. in glo. no. q. s. qõ me. cau. l. ij. in fi. extra de re iudi. cũ sup. §. j. ibi propositum z ostẽsum ꝛc. z. c. subdorta. §. j. z de hijs que fi. a ma. parte. ca. ca. j. ibi obiectus et ostensum. z quod ibi no. z per Archi. de sen. excõ. soler. in verbo ostẽsa. lib. vj. z de app. romana. in verbo dicatur. et de elect. cupientes. §. quod si. ver. nisi in verb. probandum. z. ff. de dolo. l. j. §. j. z si qua pa. fe. dic. l. j. in prin. z qui z a quibus. sed si martius. §. vltimo. Hec faciunt contra eum qui conuentus rei vendicatione dicit se alieno nomine possidere, q nõ stetur dicto suo nisi aliter probet. Sic not. Ey. s. vbi in rem. ac. l. ij. (Erario) fisco ad hoc est quod no. j. de numera. in prouinciis. (Mancipio) ver.

Lex. iij.

¶ Imperator.

Tyrones in scholis loco semper posteriore ponantur. Nec enim patimur quemquam celsiorem gradũ obtinere. Nisi cui z laborũ assiduitas z stipendiorũ prolixitas suffragantur.

TYrones. Casus. Tyrones ponendi sunt in vltimo gradu seu loco. Nã ad maiorẽ gradum nõ est promouend⁹ nisi qui assidue pro re publica laborauit, z stipendia tẽpore prolixo recepit. (Semper) omni tẽpore. de hoc verbo scri. s. de cast. pal. pec. l. j. (Nec enim) ver. (Celsiores) sublimiorem. a celo dictũ. (Gradũ) ascensum, fastigiũ. (Nisi) ver. (Assiduitas) vide. s. de domest. z protect. l. iij. in fi (Prolixitas) lõgitudo, extẽsitas. Officia namq; secularia pancipale locum nõ vestibulum actionis ingressus, sed per primos gradus examinatis deferunt. lix. di. si officia. in princi. de hoc satis dicetur. j. Sic ergo maiores seu antiquiores semp in alioꝛ loco ponũtur. vt nor. insti. de bo. pos. §. alia. z potissime in conciouãdo. vt no. in auc. de defen. ci. §. igitur. z plene scripsi. s. de leg. in ru. parte. ij. ver. ij. Et hoc est vnũ de pnuilegijs senectutis. Alia progatiua est q pl⁹ ei credit q̃ iuuenib⁹. xx. de quib⁹. qz illoꝛũ sermo veracioꝛ est. xxxv. q. vj. consanguineos. alia in dignitatũ collatiõe. lxj. di. statum⁹ in elemosinarũ largitiõe. lxxxvj. di. nõ satis. indepositionis approbatione. ff. de hõe imitr. si de tabulis. in penarum impositione. ff. de ter. mor. l. ij. xxvj. qõ. vltima tempora. z. lxxxvj. di tanta. Item indiscretionis discretione. lxxxvj. dist. si quid vero. Et vide que scripsi. s. de cosul. l. j. in verbo puoz. z plenius. s. de prepo. sacri. cubi. leg. j. Sic z puoꝛes ad aduocationis fisci officium promouentur. s. de aduocatis diuerso. iudi. bimos. (Regulariter em mai⁹ minoꝛi pferur. s. de oꝛdi. iudi. l. ij. z puis qbusq; prima cupata. pcedũ. ff. de fund. instru. cũ delationis. §. alimũ. Unde noia filioꝛũ Israel. precepit Deꝰ scribi i vestẽ Dauid iuxta ordinẽ natiuitatis eoꝝ. Exodi xxviij. Hec sanciũe ad terminationẽ vetuste questiõis. regnũ z hmõi principatus q vtrum de nõ patiunt sectionez q; regulariter honozes nõ dñr diuisiões perpetuari. z. di. le. sed eoꝝ successio defertur pmogenito li. feu. de. pbi. feud. cumdoge. al⁹ Fredericũ imperatoꝛe. §. preterea ducat⁹. z ptz. ij. parali. c. xxj. ibi regnũ aũt traditur Joza. eo q esset pmogenit⁹ nihil est em i heredi. b⁹ carius pmogenito, dicit Aug. in sermone de. x. preceptis. z. x. plag. genti. Ipse est em principũ liberoꝝ et⁹, z hinc debent pmogita. Deutero. xxj. De hoc etiã no. Jnn. extra de voto. lz quis possit donare aliis si lijs et ciuitates munitas. vt ptz. d. c. j. Quẽte rege patre, mortu⁹ est pmogenit⁹, relicto filio eodẽq; nepote, an succedet in regno sedoge nitus, an fil⁹ pmogeniti. Videtur q secũdogenitus excluso filio primogeniti. ar. huius. l. cũ supradictis iuriba⁹ ad idẽ. s. de offi. prefec. vr bis. l. fi. in fi. de ageñ. in reb⁹. l. j. de pri. sacro scri. vnicuiq; in princ. z. §. illũ. z. l. cõperim⁹. §. nõ. phibedis. z. ff. de albo. scri. l. j. z. fi. cũ cõcor. de succ. edi. l. j. §. si intra ceremiñ ibi remota matre amittitur q veniret si mater nõ fuisset. ¶ Pro hac etiã pte facit. ff. de escus. tu. si is q tres i prin. z. §. idẽ euenire. z de lega. tu. l. iij. §. proinde. z. §. cõi põt. de testa. tu. si quis sub condicione. z. s. de cõmerc. z merc. cessante. z extra de instit. c. ij. vide quod ibi not. Itẽ quia non debet filius secũdogenitus deteriozis conditionis esse quã nepos. immo melioris. s. de hõis mater. si auia. vbi pro hac parte Cy. determinat questionẽ. z intelligit filium eundemq; nepotem obtinere locum patris in hereditate diuisibili. secus in regno quod est indiuisibile. Et regulariter qui prior est in gradu, potioꝛ est in successione. s. communia de succes. annuncio. pro quo est aperte in auren. de heredi. ab inte. §. j. versicu. sic tamen. Et sicut antiquiores ecclesie per nouas fiam iniustitiam non debent amittere. xvj. qõ. j. cuicunq; ita ita z antiquiores filij per nepotes non debent excludi, ne priori denegetur quod posterioꝛi conceditur supra qui potioꝛes in pignus habeantur. lege si nali ante fuem. Prouideri quippe filijs debet primis z secundis et cogitari quoniam filij ambo sunt. in autentic. de nupt. §. illud quoq; z facit. s. de natu. libe. cum quis. in fin. Preterea primogenitus

decedens

decedens in filiũ suũ, ius successionis z primogeniture q̃ sola spe habuit, nõ potuit de iure transmittere. ff. de acqui. here qui superstitis. de suis z le. §. ex plurib⁹ de here. sust. liber homo. §. vltim. de vul. sub. sed si plures. post prin. z. l. q liberis. §. hec verba. cũ cõcor. de bo. pos. l. iij. §. acquirere. s. q admit. ad bo. po. l. iij. ff. de cõdi. z demon. l. j. §. j. z de vsuf. semptonius. que satisfaciunt p hac parte. de bonis li. pau. §. parroni. ad. l. aq. nã ficut. §. j. Nã sicut hereditas q̃ nõ est. nõ põt vẽdi. ff. de be. vẽ. cũ hereditaꝛe ita nec in heredẽ successiõe trãsferri. vendi z faciqs no. inst. de ver. ob. §. ex cõditionali. z. ff. q po. in pi. l. portioꝛ. j. responso. z li. vj. de rescriptis. si p te. z de spo. c. j. vltimo rũso. Que cũq; eñ pone coherent, morte extinguñt. ff. de li. leg. nõ solũ. ij. §. tale. q. mo. vsuf. amit. l. iij. in fin. z facit. s. tit. l. j. penu. rũso. ff. de leg. ij. §. qs titio. in pn. cũ cõcor. Itẽ sicut nõ trãsmittitur hereditas nõ adita sic nec ius successiõis no. ff. de condi. z demõ. z testatoꝛe nec ergo i⁹ primogeniture. z facit p hac parte. ff. de pac. si tibi. §. pactũ. z quod ibi no. Nec hoc etiã bnfacit. s. de natura. lib. coniun. ante fi. ibi q si ante pfentẽ. ꝛc. z est si. ff. si qs re li. esse. iusl. j. §. scenola. ij. rñ. s. de oꝛdi. iudi. l. fi. z vide. s. de testi. mili. l. j. z qs ibi no. Et q̃ a priuilegijs personale pson̄a sequit z extinguit cũ persona. s. de excusi. mu. sordidoꝛ z de reg. iur. priuilegijs. li. vj. Et q; etiã hereditaꝛe patris non aditã post mortẽ defuncti qs ad heredẽ suũ alio defuncto maxime portioni gradu cõiuncto existente in medio nõ transmittit. s. ad. orti. l. ij. z. ff. ad tertull. l. ij. §. si quis ex liberis. §. fed si nõ sit. Et facit satis aperte qs nota. xvij. qõ. j. c. j. in fin. In his eñ que in heredes veniunt trãsferẽda nõ tẽpus quo spes est sed posterius z efficacius est spectãdũ. s. de consti. inser. si vroꝛe. ij. responso. ff. de pig. si legatũ. z quãdo dile. ce. si vsufructus. §. j. z. l. si cũ heres. ¶ Et quẽ admodũ legatũ reli cũ alicui ab heredẽ cũ moꝛiet ipse heres, est cõditioale, nec trãsmittitur ad heredẽ legatariũ nisi heres a quo legatũ est legatario viuẽte decesserit. vt. ff. de cõdi. z demõ. heres me⁹. ij. rñ. z quãdo di. le. ce. si cũ heres. z. l. huiusmodi. in pn. ita z hic feudũ quod debeꝛ primogenito cum debeatur sibi tunc tantum cum pater eius idemq; rex seu princeps moꝛiẽ, non transmittitur in heredem primogeniti, nisi pater ideꝛq; annus reꝛ aut princeps viuẽte suo filio primogenito moꝛiat Quinimmo sicut non transmittit res in heredem, ita nec transmittitur spes habẽde rei. ff. de vsufru. l. semptonius. z facit ad premissa. ff. de le. iij. vroꝛe. §. seya. z est simile. ff. de adul. si vroꝛ. §. diu⁹ ibi neqz spem. Preterea primogenitus comparandus videtur adiecto solutioni. immo plus videtur adiectus habere q̃ primogenitus. Nam adiecto potest solui, ad primogenitum autem viuente patre feudus peruenire non põt. sed si stipulatus esse pater sibi aut primogenito suo dari aliquid. si ante solutionem decederet primo genitus, filio soluꝛ non posset. ff. de verb. obli. cũ quis. z de solu. si stipulatus sum. in prin. huiusmodi enim que in facto sunt personam nominatam non transeunt. ff. de cond. z demon. qui heredi. in prin. ergo mozien te primogenito ante Pẽ feudum ad eum facto peruenias ad heredem feudum peuenire non potest, cum z alius ipsum gradu precedat, pares quidem sunt in his dispositiones legum z contrahentium. ff. de pac. nõ impossibile. de ac. z obli. obligationes. Preterea dispositio legis z testatoris equiparanꝰ. in autẽ. de nup. §. disponat. s. cõi. del. l. j. sed si testatoꝛ in conditione sue dispositionis personam aliquam demonstret, in ea tantũ adheret condictio, ita q̃ si ante existentiam conditionis moriatur, in personaz heredis impleri non debet. vt. ff. de condi. z demõ. cum ita datur. ad idem. ff. de iur do. si mulier ita. §. ex asse. z de testa. li. seruus si heredi. ergo z nostro casu cum dispositio legis in personã primogeniti sit impleda, z ipse decesserit ante conditionem impleram quod est per mortem sui patris, non possit ammodo ipsa dispositio in personaz sui filij eiusdemq; nepotis impleri. Item quia regni constitutio vt de successionibus. que primogenitum prefert dicit in sui principio feuda tenenti. Cum itaq; primogenitus patre viuente feudum non tenuerit, patet q̃ illud in filiũ successionis titulo non transiuit, participij eñ actum determinatum exquirit vt scripsi. s. de proꝛi. fac. scri. in sacris. iij. in prin. Et si gnanter attende si significatũ huius verbi tenenti. Nam tenere est rẽ habere, possidere, astringere. sm Pap. Unde Matthei. xxj. Data est mihi omnis potestas in celo z in terra. Ideo qui habet ius ad rem non habet ius in re. Ut no. ff. de acq. rer. dom. l. ij. in fi. Et ideo si quis rem alienam scienter emerit, z ante traditionem ab emptione discesserit, non acquirit sibi dominium

Universidad de Deusto
Biblioteca

periculosum. Sicut etiã alia plura sunt non existẽtia, cũ q; spes est q̃ existãt, cõtractus in eis pcedere potest. ff. de cõtrahen. emp. nec eius ptio. in prin. cũ ibi no. z. l. estimo. z de here. vẽ. nã z hoc, z facit. ff. de euic. l. pater. famil. ercis. propter. ad. l. fal. in quãtitate. §. magna. ergo per contrariũ vbi renũciatio vel factũ primogeniti nõ pcessit dicamus filiũ eius ad successionẽ ipsam omnimode admittẽdũ. Item sicut legatũ vsufructus qui per fideicõmissum alij restituẽdus est, non perit ex psona legatarij, sed ex persona fideicõmissarij. ff. q. mo. vsuf. ami. si legarũ. Jta z ius primogeniture q̃ per primogenitũ venit ad filiũ suum, sicut p legatariũ venit ad fideicõmissariũ vsufructus non pereat ex persona primogeniti, sed filij sui eiusdẽq; nepotis. ad idem ff. de vsufr. l. si quis vsufructũ. cum cõcor. Item p nepote q̃ sic in eũ facta transmissio, facit. ff. de suis z legi. here. si ex pluribus. ad trebel. postulante. z. l. quidaz. ¶ Solu. hec questio, ñ. in diuersis legibus tracta est, sed plenius. ff. de priuile. eorum qui in pal. mili. l. j. vbi proposita est generaliter in omni feudo. z puto esse iura secũdogeniti potiora. Sed quia dignitas regia vel alia precellẽs nonnulla precipua consideranda requirit, ideo pluribus que cõsurgũt ex auctoritatib⁹ scripture sacre dictis sanctorũ z philosophorũ, necnõ canonib⁹ z decretis, ppterea cũ ratione discussis ne ex praua sniã in cã illustris dignitatis adiudicatiõe contingat (quod absit) errari. Dicas q̃ regni z hmõi principatuum successiones deferende sunt, non tam ad vtilitatem succedentiũ q̃ ad cõmoda subiectorum. j. q. j. ẽcce cũ. z. c. le Ad idez facit. viij. q. j. qui ẽpatum. z. c. in scripturis. z. xviij. q. ij. in decima. vbi probatur q̃ rex dz esse talis cuius subiecti nõ soluz gubernaculis tueri sed etiã doctrinis edificari possint. vnde prouerb. ca. ij. Dñs dat sapiẽtiã, z ex ore eius prudẽtia z scientia. z clarius Tullius. de offi. Tutela z procuratio reipublice ad eorũ vtilitatẽ quib⁹ cõmissi sunt, non ad eorũ quibus est commissa gerenda est. Adde que scripsi. ff. de diuer. offi. ad splẽdidiorẽs. in verbo studio exercende. An de negotia regni dicuntur negotia vniuersitatis z ex hoc sufficit cõsensus maioris partis maiorum regni. Quod psequere vt not. Inn. extra de iureiur. quanto. z vide q̃ ipse not. extra de pscri. auditis. z de offi. ordi. cum vos. in fi. Et sicut aia regit corpus z conseruat, ita rex statuitur ad regni gubernationẽ z regimẽ. z sicut aia est salus et vita corporis, sic z rex z hmõi pricipes si recte principãtur sunt salus z vita regnorum. vt pẽ. Aristolem. iij. politice. Et sicut se habent medici ad corpora, sic se habent reges et legumlatores ad aias subditorum. vt pẽ. j. rhetor. Dicitur enim rex pastor populorum. vt habetur. viij. ethicorũ. Talis ergo est in eius assumptione adhibenda cautela q̃ non constituatur inhabilis, sed sit per se sufficiens z omnibus superexcellẽs, vt nullo indigeat, vt habet ibidẽ vez; sit in eo legis claritas z scientia. viij. q. j. si ergo. in fin. Unde in rationali iudicũ q̃ ab est vestis sacerdotalis z regia, ponuntur doctrina z veritas q̃ debent esse iugiter in pectoribus eorum. Exod. xxviij. In eius itaq; assumptiõe ordo vite ac meritorũ magis q̃ aliud attẽdẽda sunt. xv ij. q. ij. abbatem. ij. Ad hoc vide breuiter plura exẽpla sacre script. q̃ sunt. xxxvj. di. §. ecce vsque ad fi. Et in summa. Sicut cũctos rex ipse potestate pcellit, sic z virtute debet excedere. ad hoc est. xix. di. in mẽ moriaz. in pn. alias erit statuta vel signũ regis an principis. z neque rex neq; princeps. Nam z reipublice caput est. vt scripsi. §. de cõsul. nemini in verbo capitis. z facit̃ plura q̃ scrip. §. de digni. iudices in verbo plebeyos. Quantũ vero debeat alios virtutib⁹ habitibus ac bonis passionibus supare per sanctos philophos z doctores aptissime scriptũ est. Sz si qs cupiat instrui videat inter cetera. xxiij. dist. qui episcop⁹. z. c. z. di. qui in aliquo. z. xxxvj. di. per totũ. Et que de rectoris officio prolixe, ornateq; scripsit beat⁹ Brego. i suo pastorali. z epistolã Aristo. ad Alexandrum. z que scripsit frater Egidius romanus de regimine principum. li. j. z quasi per totum. Rex quippe tenetur pro toto regno suo confulibz z laboribus die noctuque laborare. §. de ca. pscri. l. fin. in fi. in autẽ. vt iudices sine quo. suffragi. in prin. Nã in eorũ quiete quiescit. de offi. le. c. j. li. vj. z in eorũ laboze laborat in autẽ. vt di. iud. in prin. z de resti. spoliat. frequens. lib. vj. potissime circa leges constituendas omne suũ dirigere studiuz vt pter salutẽ suã legum ordinationi cuncta postponat. in autenti. de nup. ad fi. Ais verus z dignus rex oia iura in scrinio sui pectoris censetur habere. §. de testa. oim. de q̃sti. c. j. li. vj. p interpratione. scilicet, verãq; intelligentiam, non autẽ per perfectam integralem q̃ scientiam. Ipsum sicut z alios homines quandoq; fallit obliuio. xxiij. di. ppter ea vide qs ibi not. princeps enim constituendus dz esse notus z familiaris. Adopti. i. legi z scientie ac virtutũ claritas q̃ possit instruere populum. viij. q. j. si ergo. in fi. vt q̃ magnanimitas z potentia sibi plurimum subfragentur de supel. ne. prela. grãdi. li. vj. Singulis eñ iuuare tenetur quibus pceesse vult, singulos. put poterit releuare, q̃ singulorum onus z solicitudinem portat. e. q. clemens. Scripsi etiaz nostris temporibus epistolaz super hoc mirifice perutilem z luculentã dñs Petrarchus laureatus q̃ incipit. Jaz tandẽ vir clarissime p institutione serenissimi dñi nostri regis Ludouici quam barbarus sulmonensis amicus eius laudanda commenti expositione lustrauit. Hinc etiã Tull. ij. de offi. Adipi quidem non apud medos soluz, vt ait Herodotus, sed etiã maiores nostros iustitie fruende causa vidẽtur bene morati reges cõstituti. Naz cũ premeret in ocio multitudo ab his qui maiores opes habebãt ad vnũ aliquẽ cõfugiebãt virtute prestantẽ q̃ cũ, phiberet tenuiores equitate cõstituendo summos cũ infimis pari virtute pertinebat. Eadẽ constituendarũ fuit legũ causa q̃ regũ, ius eñ semp quesitũ est equabile. neq; eñ aliter esset ius si lud si ab vno iusto z bono viro cõsequebant̃, erant eo contenti cũ id minus contingeret, leges sunt inuente, q̃ cum omnibus semp vna ac eadẽ voce loquerent̃. ergo hoc quidẽ perspicuũ est eos ad imperãdum deligi solitos, quorũ de iustitia magna esset opinio multitudinis. Et ideo principar⁹ dignitas in populo nõ defertur ex sanguine sed ex meritis. viij. q. j. Moyses. ppinquis aũt agrotum z predioz relinquatur hereditas, sed gubernatio tradat̃ ei quẽ dñs elegit. scz tanq; boues z. c. q. ij ergo. vt in hoc attẽdãtur z vite meritũ z sapiẽtie donũ. lx iij. dist. sanctorũ. sic ẽm vt Hieron. Romani virtutib⁹ suis promeruerunt imperium. xxviij. q. j. §. ex his. Sic etiã Salomõ studuit regnum pmereri virtutib⁹, qui cũ esset cõstitutus rex sup populũ israel, non petijt a deo diuitias, potentiã, z dies multos, sed solũ sapientia z scientiam, vt posset iuste populũ iudicare cui dictũ est a deo. Petisti sapientiã z scientiã multã. vt possis iudicare populũ meũ super quẽ cõstitui te regẽ. Sapientia z scientia date sunt tibi z. c. vt legit. ij. Paralipo. capi. j. Debent eñ qui preficiendi sunt, moribus disciplina z scientia esse diuites. vt his republicã valeãt sustẽtare. j. q. iij. calcedonense. Qui aũt in hoc sui debitũ non impendit, sed tãte potestati sed inutilem exhibet, a suscepto regno deponit̃. z alius sibi vtilior subrogatur. z. v. q. vj. alius. Ideo etiam in honoribus muneribusq; regendis cum queritur in primis consideranda persona est eius cui defertur honor sive muneris administratio. ff. de mune. et hono. l. honor. §. de honoribus. z si quis est virutibus pollens coactus ac dedat dicit Bre. i pasto. c. ix. Ad hoc etiam. viij. q. j. illud. in fi. Omnis eñ vite institutio ad id qõ tendit se ratione confirmat. lix. dis. c. vlti. Quia igitur estate proiecti plerumq; sunt aptiores ad regimina populoruz vt patet ex his que scripsi. §. de cõsul. l. j. q̃ iuuenes qui agentes stolide interdũ a regni succession̄e se priuãt. vt patet in Roboam z eius cõsilio iuuenili. iij. Reg. xij. c. z. ij. Paralipo. c. xij. Tales enim semper esse desinunt qõ immature esse festinant. vt ait Brego. in registro. li. ij. c. lxxxvij. Nõ filio primogeniti. sed secundogenito succesiõ deferẽda est ar. iurium ad primam partem inductorum. z. ff. de le. ij. cum pater. §. pluribus. Sic etiam dicimus in tutela. ff. de lega. tu. li. ij. §. proinde. Qui enim virtute est celsior ille dz administratiõe potior esse z potẽtior. z vj. q. j. sunt nonnulli. in fin. ac puero regi administrationem tribui est exercrabile. Jurta illud Eccl. z. Ve tibi regno cuius rex puer est, z cuius principes mane comedũt. Beata terra cuius rex nobilis est, z cuius principes vescunt in tẽpore. Ad reficiendum q̃dam non ad luxuriaz, vbi Biero. videt quidã reprobare iuuenes principatũ z luxuriosos iudices condemnare quod in altero per etatem sit infirma sapiẽtia, in alijs matura eras delicijs eneruetur. Econtrario probare principez bonis moribz z liberaliter institutũ, z eos iudices predicare. qui nequaq̃ voluptatem negotijs ciuiũ preferant, sed post multorum labores z administratiõe rei cibum capere quasi necessitate cogant̃. Et prout dicit Aristo. z. ethicorũ ex iuuene rege recta sortiri ad virtutem difficile est. nisi sit legibus enutritus. Tẽperate eñ viuere z peseuranter nõ est delectabile multis minusq; iuuentutib⁹ propter q̃ oportet legibus ordinari nutritionẽ z ad inuentiones. Nõ enim erit tristitia cõsuetudinaria facta. nõ sufficiẽtes aũt fore iuuenes existentes in nutritione, z cura sortiri recta, sed q̃z factum virum opz adiũuenire ipsa z assuefieri, z circa indulgentiam legum, z totaliter circa omnẽ viram. Et ideo nõ adolescentibus. sed qui prudentia z merito vite clarescunt, regales concedant̃ honores. lx. di. innouamus quorũ mores vitaq; discutiendi sunt, vt puectiores etate ac mundi corpore, non autem inferiores z inutiles ad regale fastigium assumãtur. j. q. j. estote. Et sicut neophitus in xpane religionis habitu repetite plantatus ab ecclesiasticis honoribus est arcendus, sic z iuuenis in corpozis forte proceritatem premature prouectus, anteq̃ ingenũ vires in virtutum numerositate pronunciet a regũ culminis honore pellendus est. xlvij. di. sicut. Jo enim qui summum locum ascendere nitit gradibus vel passibus, non autẽ saltibus eleuat. vt ait Brego. in registro. lib. vj. cap. cciij. Et quemadmodũ edificati parietes non prius tignorum pondus accipiunt, nisi a nouitatis sue humore siccentur, ne si ante pondera q̃ solidentur accipiant cũctam simul ad terram deponant fabricã. vt ibidem. Jta z iuuenes non prius regni pondus accipiant, q̃ a iuuentutis sue caloze qui potius coartandus est. §. de bo. que libe. l. fi. §. filũ aũt. debita eruditione oportunaq; tẽpore successione currentur, ne si ante etatis maturitatem, virtutisq; meritum non solidari gubernandi onus accipiant, se simul ac subditos z regem publicã perdãt. Vñ quoq; solũ ad regni gubernationẽ z regimina populorum digni estimandi sunt quoz ois etas a puerilibus exordijs vsque ad perfectiores annos per discipline stipendia, ois

dia, omnis quidem iustitie ac regnatiue prudentie concurrerunt. vt ad hec debitũ testimonium prior vita pbeberet. lxj. dist. c. mutamur. vt per oes seculares decurrens ordines, deinde si meruerit rex cõstituatur. lxxvij. di. c. j. in fi. vt sic ad regale fastigiũ talis accedat, cuius z nomen z etas ministerij impleat, pbitatis. lix. di. si officia. z facit ea. di. per totũ. z. xlviij. di. in prin. z per totũ. Naz qui ad regimen improuidus z ob hoc precipitatus accedit, qz ammonitione subiectos edificet, cuius exemplũ non rationem docuit, sed errorem, pudet p fecto tales alijs imperare. qõ ipsi nequeunt custodire, vt ait Brez. in registro. lib. vj. c. cxiij. Decet itaq; nõ tam attendi vires corporis q̃ ingenij, vt etiã si expediat magis claudicer rex q̃ regnuz fm Oro sium. iij. ad Augus. Nam vt ait Seneca de tranquilitate animi post principẽ. Non is solus reipublice preest qui tuetur res z de pace bello q; censet, sed qui iuuentutem exhortatur, qui in bonoũ precepto rum copia virtutem instituit, qui a pecunia luxuriaq; mentes retrahit. Si enim moratur in priuato, publicũ ramen negotiũ agit, neq; enim viribus, aut velocitatibus, aut celeritate corporis res magne geruntur, sed autoritate, consilio, z sentẽtia, que in cene vigent, in iuuene desunt. vt ait Tullius. libz. de senectute. Regale autem opus est sapere z dñudicare dicit ipse li. de diuina. Et Isi. arte q̃ armis prudentia. q̃ potẽtia, ratione q̃ imperij potestas regit z regitur. Et breuiter fm Aristotelem. viij. ethicorũ. Similis est comparatio regis ad subditos, patris ad filios, pastoris ad oues. Paterno enim more pie debet regere populum z clementer ad hoc in aut. de man. prin. §. ralem. cũ cõcor. z neq; virũ qõ ex dote. §. vlt. vt iudi. fine quo quo suffr. in prin. z vt hij qui obli. ad fin. Hinc etiam ipse Xps q̃is verus Deus z perfectissimus homo ante perfectã etatem annoruz xxx. noluit dignitatem prelationis, z officium predicationis assumere. vt pẽ. Luce. iij. Ipse Jesus erat incipiens quasi annoruz xxx. Sic z Joseph. xxx. annoruz erat qñ stetit coram Pharaone, z successit administrationem Egyptii vice ius. Ben. xlj. Sic z Dauid. xxx. annoruz erat cum regnare cepisset. ij. Reg. c. j. Et Ezechiel. xxx. annoruz cũ ceperit Prophetare. Ezechiel. c. j. Quod aũt in cõtrariũ legitur. de Salomone, Hieremia z Daniele ex speciali dispensatiõe pcessit fm diuine sapiẽtie ordinẽ. vt ait Thomas de aquino in tertia parte sẽe sue. q. xxxix. arg. iij. z patet. lxxvij. dis. presbyter. z. §. hoc reginaliter. z. c. se. Non enim constituendi sunt reges nisi quos multo ante nota, pbabilisq; vita cõmendat. vt. lxj. di ẽpm. at ex specialibus lex nõ constituit. ff. de leg. nam ad ea de vsucap. iusto, imo ex specialis generalitas magis in reliquis cõfirmatur. in aut. de non alie. §. vt autẽ. Et bene facit ad premissa illud Tullij. li. de senectute Memeritas est floretis etatis. pudẽtia aũt senectutis. Unde qui legere z audire antiqua noluerit maximas respublicas ab adolescentibus labefactas, a senibus aũt sustentatas vel restitutas reperiet. Impedit enim consilũ voluptas rationis inimica, ac mentis oculos pestringit. nec habet vllũ cum virtute cõmertium, z idcirco non est facile inueni regni administratio tradenda, sicut nec tyroni custodia cõmittẽda. ff. de custo. reo. l. fi. in prin. ¶ Preterea vt ait phũs j. ethicorũ. Politice nõ bonus auditor inuenis. inexpertus eñ est eorũ q̃ fm vitã sunt actuũ. vt in. vj. inuenis expertus nõ est. multitudo eñ ex pis facit experientiam. minus ergo erit idoneus rex q̃ debet esse politice auctor atq; fundator. z ideo indignũ est puerũ pncipa tinat. j. q. j. pueri. z. xlviij. di. sicut. Nam z scelerate regnũ cupit qui transcendere festinat ordinem etatis nature. fm Titũ liuiũ de bello macedonico. lib. x. Et terũ q̃ minoze dicit maior, huic spei rue obstat etas mea. obstat gentiũ ius, obstat vetustus macedonũ mos. obstat vero etiã patris iudiciũ cum eñ talis nesciat gubernare seipsuz quomodo assumet ad regimen populoruz certe hoc imponẽtiũ z indebitũ esset. extra de eta. z quali. indecorũ, hoc naq; est ars artiũ. e. tit. cũ sit. z vide qõ no. Archy li. vj. de rescrip. si eo tpe. in. ij. gl. Talis etiã etas caret iudicio. ff. de iudi. cũ pretor. §. pe. de quo digi latiꝰ j. ti. ij. l. j. in verbo dño. Quinimo licet necessitas penurie cogat, non sunt impuberes ad honores admittẽdi. ff. de iur. immu. l. ij. §. j. Neq; enim possunt sapientiũ iura tractare. §. de testa. mili. l. fi. vnde reprobauit diuus pius imbecillis admodũ etatis homines. eo. tit. de iur. immu. sempel. §. nec omnibus. Sic etiaz Zacharias papa reprobauit Childericũ regem Francorũ, licet alꝰ ex regio semine descendisset, fidiq; delatum regnũ ex successione fuisset illudq; ideo tpe posse disset eo q̃ ignauus z inutilis erat, z Pipinũ patrez Karoli magni q̃ nõ erat alias successurus, sed ex administratione maioz domus in ipso regno vocabatur cõstitutus seu eligendũ iussit. De quo habetur xv. q. vj. ali⁹. z clarius hoc patet in cronicis. Simplius qui perfectior dus est debet esse grauis moribus, etate maturus, z literarũ sciẽtia eruditus, vt in seipso possit ostendere qualiter alios sibi subditos valeat gubernare. extra de eta. z quali. ea re. z. c. in decorũ. z de elec. cũ in cunctis. xxiij. di. q̃ ẽps. in prin. z facit. xj. q. iij. illa prepositorum vt nõ verbis sed moribus pseueretur. xcix. di. ecce. Haz indecorũ moribus nõ decet pallio decorari. c. di. cõtra morẽ. Hec ergo q̃adem te insigniri z facit. ff. de cõsti. tu. in cõfirmãdo. in fi. Ordo etenim naturalis seruãdus est. vt q̃ ex defectu etatis aut virtutis sub alterius tutela pistere dz, alijs sub sua gubernatiõe habere nõ possit. §. de le. tu. l. vlt. Tũ cũ dãno publico honoze iuuenẽ cõmitti nõ est dicenduz etiã cũ ipsius pncie minoris. ff. de mune. z hono. ad rẽ publicã. in fi. ar iuuenis nõ solũ is dici meret q etate posteriori est sed q̃ iuuenilib⁹ desideriis occupatus nulla in se moꝛũ grauitate constringit vt. xxxiij. di. quoniam di. Maioze quoq; honorem seu magistratũ nõ prius q̃ch̃ nimiorem susceperit gerere põt, neq; ab omni etate. e. tit. de mune. z hono. l. honor. §. gerendoꝛũ. Expedit quippe non a summis habere pncipiũ, sed ab infimis sumere incremẽtũ. lxj. dis. ttatuimus. Si ergo in municipalibus honoribus talia locũ habent, fortius attendenda sunt in regia dignitate a qua dignitates z potestates reliquę pgrediunt. vt ait Orosius. ij. ad Aug. Rex eñ semp ola precellit z dominat eorũ, z omne quodcũq; dixerit illis facit̃, z verbũ regis nõ pteribit. iij. Esdre. c. iij. Quare si in quibuslibet reipublice gradibus, puideter, scienterq; curandũ est vt in ea nihil inordinatuz sit nihilq; preposteri, quãto magis elaborandũ est vt in successione seu ordinatione regis q̃ super oes gradus constituit nõ erret. Nam totius regalis familie status z ordo mutabit si qõ requirit in reipublice corpore nõ inuenitur in capite. i. rege. lxj. dis. muramur. Et ideo amplius in eius cõstitutione vigilandũ est. de elec. vbi periculũ. lib. vj. z pẽsanda sunt in hijs que cunctis expediũt. viij. q. ij. dilectissimi. Nullus est aũt quem oporteat plura vel meliora scire quez principẽ dicit Vegetius. j. de re milli. z bene facit. xl. dis. p totum. viij. q. j. opz z. c. si ergo. z. q. iij. c. iãta. xxxij. q. iij. sicut excellentiã. hmõi eñ principes sicut z primates nõ ex ordine loci aut̃ statutarijs reipublice vite meritis eligendi sunt, qm̃ apud Deũ non gradus elegãtioz, sed vite melioris actio comprobãt ibidem. Quinetia irreprehensibilez esse cõuenit quem pceesse necesse est corrigendis. longa dz sua vitam pbatione mõstrare cui gubernacula cõmittunt̃ reipublice, z discere quis debet anteq̃ doceat, z exemplũ irreprehensibilis querẽtibus de se potius alijs prestare q̃ sumere emendationẽq; cõuenit populo esse quem necesse est corrigere populũ vt hec z alia legunt. lxj. di. in sacerdotibus. Et ideo talis rex debet cõstitui cuius cõparatione ceteri grex dicant. xxvj. di. §. nunc aũt. z qõ no. extra de eta. z qua. l. j. c. vlt. vt nõ contra debitũ rationis ad tante dignitatis fastigiũ constituatur inutilis. lix. di. c. ordinatos. tantoq; in ipsius cõstitutione summa prudentia intendendũ est quanto positꝰ est cõstitutus difficilꝰ remouetur. viij. q. ij. dilectissimi. Et sicut sacerdotũ nõ debet inter dignitates esse vltimus, nec facilius tribui cũ difficilius impleatur. d. c. ordinatos in fi. sic nec regnum. faciunt etiaz plura ex hijs que scripsi. §. de dign. mulieres. in verbo nobilitamus. z. j. de diuer. offici. l. j. in verbo meritorum. z. xxxviij. distinctione. c. primo. z per totum. Quis autem (experto sene ac virtuoso reiecto) in puero virtutes regnantis exquiret, abfit. talis enim rex potius ad regni periculum seu pernicies ordinatur. Jurta illud. Eccle. z. ve tibi terra cuius rex. vt predictũ est. Cuz tamen ille sit rex cõstituendus qui se z alios virtutibus regat. xj. q. j. duo. Non aũt ille qui legibus nescius z tortus magnanimitatis ignarus nõ ab infimis sumere incrementum sed a summis querit habere principiũ. lxj. di. statuim⁹. Et sine virtutibus anima regis. i. domus Dei dirupta cẽsetur. j. q. j. Prophetа. nec talis qui cedere sui moribus eligat z volũtatis relaxet habenas. Sed qui ponitur ad regimen populoruz nõ fiat ruina multoruz. lxj. q. iij. ita corporis, nec talis qui prohibet qõ Deus fieri precipit, nec iubeat qõ Deus fieri prohibet. e. q. ij. si is. Hec etiã qui querat que mundi, iz que Christi sunt vt Christum gratis diligat, vt Deuz ppter Deum querat, nõ lucris humanis inhians temporalia cõmoda psequatur, z regium culmen vt solũ prefit hominibus appetat. viij. q. j. sunt aũt iz vt puter dispensatiõe Xpi z iustitie nõ imperiũ se i homines conse cutum. e. q. illud. vtq; mercedem nõ amet iniquitatis nec doctꝰ ab indoctis redarguat, neq; carnis cõcupiscentie manciparius. verbuz veritatis z iustitie amore pecunie ac desiderio rerũ temporaliũ adulteretur. ij. q. vij. secuti sunt. vtq; nõ sit sal infatuatũ dignum a subditis cõculcari, nec exemplo sue vite interitũ aliis prebeat. e. q. Paulus dicit. z. c. nõ oes. nõ illicita eneruatione virtutũ moribus corporis sui cedat, sed appetitus suos salubri regimine frenet. alꝰ rex dici nõ meretur. e. cã. q. j. sceleus. Non sit in discutiendis causis z criminibus subditoꝛ indulgens. nec in eis iudicadis preceps sed ois prius pbet, posttea credat. e. q. Deus omnipotens, vtq; ne dum solo verbo, sed etiã cõuersatione valeat gubernare subiectos, z totius semet ipsum imitatoꝛe virtutis ostendere, teste q̃ doctrine. xcõuersationez bonã habere. lxij. di. Valentinianus. ¶ Clerũ si secundogenitus esset inutilis. filius aũt primogeniti ad regni gubernationẽ z regimen habilis sapiens, potens, z vtilis, si quis diceret secundogenito preferendũ, non erraret. ar. §. de adnota. diuer. iudi. petitionem. §. filijs. Quis ibi de extraneis loquat q̃ cũ eo volebãt amitti. Nã tunc ẽt regnantis z sequentes essent secundogenito preferẽdi. Ad idez. §. de pri. sacro. scri. vnicuiq; post prin. z qõ ibi scripsi in verbo laboz. z in verbo digniꝰ. z super glo. nota nõ sufficit. xc. vide Proue. iij. Bloniam sapientes possidebunt stultoruz exaltatio ignominia. z.

Princi patus ex meritis deserte de ber.

Regnum auferur inutili et subrogat vtilis.

Regnum infelix est cuius rex puer est.

Regna et principa tꝰ deferri debẽt non taz ad vtilitatez succedentiuz quam subiectorum.

Rex vt potestate, sic z virtute alijs pcellere debet.

Dignitates z ad ministrationes ate tatem competentem assumende nõ sunt.

Pipinus pater Karolimagni fuit assumptus in regem Francie deposito Childerico inutili.

Gubernacula rei publice q bus committenda sunt.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶Posside sapientiã, z in ol possessione tua acquire prudentiã. arripe illã z exaltabit te gloificaberis ab ea, cũ eã amplexatus fueris. dabit capiti tuo augmenta gratiarũ z corona inclyta protegẽte nõ ergo corona inclyta q̃ nõ debeẽ nisi viro sapiẽti, z in pũ.xxiij. Dñs ꝑtũ ipse est rex. mihil em differt inuenis fm etatẽ, aut fm mores iuuenil. vt ff.j.etiã horũ ad idẽ.xxxiij. di. quoniãdã. z ij.q.vij. ¶Paulus dicit. cũ multis. c. sequẽtib⁹. ¶Ar. tñ cõtra. q; minor. xxv. annis. nõ ordinaꝛ in presbyterũ. licet alꝭ valde dignus inueniaꝛ. lxxvij. di. c.j. z vl. sed hoc verũ nisi dispensatiue. j.q.vij. c. tali. Et lz ea que superius plenius dicta sunt talis conclusio directe procedat. Adhuc tñ aperte probatur ex scriptura sacra iuribus alijs z rationibus. j. scriptis.

¶Primo ex scriptura sacra id aperte patet. ij. Paralip. c.xj. ad fi. vbi sic legitur. Cõstituit in capite Abiam filiũ Maacha ducẽs suoẽs fratres suos. ipsum em regem facere cogitabat, q; sapiẽtior fuit z porrior⁹ suoẽs filios eius. z sequiꝭ. im. c. xij. in fi. Regnauit Abia filꝰ eiꝰ p eo. Sicut em pꝛs. j. Para. c. vlt. ad fi. z. iij. Reg. c.j. de Salomone q fuit filꝰ regnũ obtinuit qui qui eum ꝓcedebant in gradu per patrem eius adhuc viuentem rexerũ fuit instituta. sed ꝓpter sapientiã quippe datur iuueni ꝛtra maiores ter filios natu imo etiam puero Senectutis honor. Danielis. iij. Et ideo in Dauid vl uenes virtute ꝓestãtes sunt in successione regnoꝝ maioribus ꝓfectimogeni rendi. in quibus nõ subest virtus que in regibus debet esse. Nam regibus sicut z sacerdotibus ꝓceptũ est positũ, vt habeaẽt scientiam discernendi inter sanctum z profanũ, inter pollutum z mundũ. Leuitic. x. Et quo ergo per scripturam sacram hoc tam clare decisum est, satis videtur temerarium esse hoc vlterius disputando refricare ix. di. quis nesciat. z. xxxvj. q. vlt. §. vlt. z. xx. dist. de quibus.

¶Secũdo ex lege canonica ꝓbatur hoc satis aperte. lxxiij. di. eporum. Et q; optimus dignitate vacante ꝓficiendus est. lxiij. di. metropolitano. in fi. Jtez q; illustris ꝓferendus est. xciij. di. legimus. Ve hijs affluenter superius sunt inducta. vnde sciunt omnes z certi sunt, q; qui ꝓestantior est ex populo, qui sanctior, qui doctior, qui omni virtute eminentior, ille ꝓficiendus est. viij. q.j. licet. Ad idez faciunt plura que scripsi. §. de athle. l.j. in verbo corruptis.

¶Tertio patet hoc in iure ciuili. ff. de decu. honores. j. rnso. vbi sic legitur Honores nõ fm ordinem geniture, sed potioribus quibusq; iniungendi sunt. Ad idem. ff. de verb. obl. si seruum. §. si vero. vbi autoritas celsi adolescentis inducitur, q; virtuosi z ob hoc approbatione digna. In decernendis enim muneribus z honoribus nõ attenditur ordo cũ fm ordinem idoneus non habeatur. ff. de legatio sciendum. §. pe. z q̃ scripsi. §. quemadmodum ci. munera indi. cuz te. ad idem facit aperte. ff. de excus. tu. sed z milites. §. j. vbi patet q̃ nepotes militum nõ gaudent illo ꝓuilegio, sed computãtur inter puinos qõ in filijs secus est, vt ibi. ad idem. §. de anno. ci. li. j. cũ concor. quas ibi scripsi in verbo meritis. z in verbo merito.

¶Quarto cõcludit hoc ex autoritatibus sanctorũ z philosophorũ, ait em Aristote. ij. politice. Si reges assumi ex determinato genere electo ex his eligibiles magis q̃ fm etatem. i. melius est q; fiat p electionẽ quam fm etatẽ, puta ꝓmogeniti assumant. nã q intelle ctũ. §. hoiem prudentẽ iubet principari videt iubere principari Deũ z leges. q aũt hoiem iubet. §. cõcomittante appetitu sensitiuo apponit z bestiã. ibidẽ Tullius. ij. retꝛoiconoꝝ. Ea re legis scriptoꝛẽ certo ex ordine iudices certa etate ꝓdictos cõstituisse vt essent nõ q scriꝑtum sunũ recitarent qõ qs puer facere posset, sed q cogitatione esse q possent, z voluntatẽ interpretari. Valerius. ii. iij. c.j. Jniquũ est eũ nondũ honoꝛi tempestiuũ videri q iam virtuti maturus est Ossiꝰ iij. ad aug. refert q̃ Jligrasꝰ licet iuuenis electus fuerit dux athenieẽsiũ q adolescens admodũ vix duũ annos. xx. natus, infirmitatẽ animi natura mutiebat Chalsostomus in tractatu de simbolo. libr. iiij. ¶Principatus nõ sanguini debeẽ sed meritis. z inutiliter regnat q rex nascit z nõ meret. Jtẽ ¶Policratꝰ. lib. iiij. c. vj. Forte q̃ quoꝺ die legẽ sacerdotes legere debeãt nõ frequenter inuenies. ¶Preceps vero quotidie ligit etiã diebus vite sue, q; qua die nõ legerit leges ei nõ dies vite, sed mortis est. vnde hoc illiteratus nõ faciet. z. j. Si tri ex dispẽsatione ob egregie virtutis meritũ principem cõtingat esse illiteratũ eũdem agi literatoꝝ cõsilijs vt ei res recte ꝓcedant necesse est. z. j. satis notabiliter dicit. Nescio qñ contingit q̃ ex quo ꝓncipibus virtus lãguit literarũ, armate militie infirmata est manus, z ipsius ꝓncipatus q̃ ꝓciosa est, radix. nec mirũ cũ sine sapientia nullus esse, aut stare ualeat. ¶Principaꝰ. Et ideo inlte regrit in ꝓsona ꝓficiendi scientia literarũ que idoneitas reputaꝛ. extra de elec. in causis. ad fi. Vide ꝓ hijs que scripsi. §. de decu. expertes. Et beatus Hie. i registro. li. vj. c. xxvj. qdã instinctu inanis gloie illecti, ex lapso repẽte habitu sacerdotij honoꝛẽ arripiũt, z q̃ dicere pudet z grane tacere est regẽdi rectoꝛes. z q̃ docẽdi sunt doctoꝛes, nec erubescãt videri. nec metuunt ducatũ aiarũ impudenter assumunt quibus ignota oĩs via doctoꝛis est. z quo vel ipsi gradiantur ignari sunt. q̃ q̃ prauũ: q̃ sit temerariũ, seculari etiã ordine z disciplina mõstraꝛ. Nã dux exercitus nõ nisi laboze z solicitudine aꝛpertus eligit. Quales animarũ duces esse debeãt g epatus culmẽ immatura cupiũt festinatione cõscendere, z aggredi repente inexꝑtos labozes sustineãt. Sic ceca honoris ambitio z ipsis in pena sit, z alijs pestifera erroris semina iaciãt, quippe q nõ didiscere q̃ doceãt. Et ideo iuste regitur in ꝓsona ꝓficiendi regis scientia literarũ q̃ idoneitas reputaꝛ. extra de ele. in causis. ad fi. vide p hijs q̃ scripsi. §. de decu. expertes. Ex his manifestũ est q̃ in ꝓstitutione regũ z principũ sapiẽtes sunt ꝓferendi ignoꝛãtes aũt licet etate ꝓcedãt, sunt tñ a regimine repellendi qm̃ in his qui ꝓsunt ignoꝛantia nec excusatione digna est. nec venia. xxxviij. di. in laycis. Unde illiterati rustici humiles. i. viles eodem ordine ponunt. ff. de excusa. tu. athletes. §. vlti. De tali materia scripsi plenius. §. de decu. expertes. z. l. oẽs. j. post glo. vlt. Quinimo patiens literature defectũ cõparat ceco. extra de renũ. post translationẽ. §. ite si qs. Als inuerecũde ducatũ tales accipiũt q necesse ad huc miles didiscerit. Quid em putam⁹ hij subditis ꝓbaturi sunt q anteq̃ discipulatus attingũt limẽ, locũ regiminis nõ formidãt tenere. lix. di. hoc ad nos. ¶Tria quidẽ potissime in regibus exquirunt. literarũ scientia, etatis maturitas. z moꝛum grauitas. extra de elec. cũ in cunctis. Nam z ignominiosum est si cũ ceteros teneant virtute ꝓcell-re. Juxta illud Aristo. viij. ethicoꝝ. Non est reꝝ q̃ nõ p se sufficiens z oĩbus supeꝛcelles ille a subditis virtute superet, tunc em̃ ignominie loco esset apud eũ ꝓcellentia regie dignitatis. vnde Valerianus. lib. iij. c. ij. ignominie apud dignũ est dignitas z deformẽ ab his quos dignitate ꝓstas virtute superari. Et similiter ignominiosum est si cũ ipse debeat alios instruere, querat ab alijs edoceri. in aut. de san. epis. §. damus. cũ nõ debeat aliorũ doctrina indigere. j.q.vij. cõuenientibus. Ad hoc est etiã. e. cã. q. j. vltissimus. z. lxj. di. in sacerdotibus. ¶Juste igitur venerande memoꝛie gloriosus z sapientissimus reꝝ Robertus fuit dño Karolo nepotis sui satis inuenti filio dñi Karoli fratris sui primogeniti ꝓmoꝛtui viuente cõi patre dño Karolo sedo in regni Sicilie successione ꝓlatus. z facit §. de offi. ma. offici. l.j. Unde is gradus ceteros antecedat quem stipendia meliore vel arboꝛ ꝓlixio fecerit anteire. e. ti. l.ij. vide etiã ꝓ hoc q̃ scripsi. §. de ꝓi. sacr. scri. vnicuiq;. in ꝓin. facit etiã ꝓ hac determinatioe qõ scripsi. §. de his q̃ in exil. da. sunt. l.j. in verbo ad tps in solutione. j. questionis. ¶Quidã vero dixeruꝛ q̃ alicui successio in regno aut ꝓncipatu alio de iure deferꝛ. ꝓtr̃cũq; sit ad regimen minus idoneus z inutilis nõ sit repellendus a regimine. z alius licet idoneus plurimũ ꝓficiendus in illo, q; ius delatũ sibi nõ dz ex inselicitate sui casus. defectusve amittere. ff. de reg. iur. id qõ nostrũ. nesibi ex hoc afflicto superadaꝛ ꝓmationis afflictio. ff. de offi. ꝓcõsi. di uus. vũ. q.j. cũ percussio. Sed ꝓstituendus alius sit q vice curatoris fungaꝛ aut coadiutoris z regnũ ꝓncipatiue hac potestate gubernet. extra de cler. egro. c. iij. z. c. cõsiltationib⁹. e. tit. c. vnico. li. vj. vij. q.j. petisti. z de supplen. negli. ꝓcla. grandi. l.vj. Et distinguunt quẽ admodũ distinguit in tutoꝛe cũ remouet. Nam aut impedimentum eius est perpetuũ aut tpale, si perpetuũ habet locũ tutoꝛ legimus sequentis gradus. ff. de legi. tu. l.j. §. interdum alibi. z §. item in liberti nis. z. §. fi. z. l. agnatio in fi. Aut ꝓpter impedimentum tẽporale vt q; excusatur vel vt suspectus remouetur, z tunc habebit locũ datinus. e. tit. l. iij. §. quert potest. sic no, in Spec. de tuto. §. fi vero. ad fin. Sed cõtra hos est aperte. xv. q. vj. c. alius. z in. d. c. grãdi. regnũ erat iam ipsi regi delatũ cuz sibi defectus z inhabilitas superuenit. quare non sic de facili remouetur, hic autem ante vel eo tempoꝛe quo si bi deferꝛ ante q̃ admnistret inhabilitas z defectus viget in eo, quare facilius repelli z suscipiendo q̃ deiciaꝛ a iam suscepto. ff. de his q̃ sunt sui uris. patre. extra de iureiu. quemadmodu. Jtem ibi non erat alius regi fm ordinem successurus, sed ipsi q est inhabilis z cui curatoꝛ constituitur erat futurus heres si is ablq; filio ꝓcederet.

¶Adhi aũt qui scripturã sactã cũ vtroq; iure ac philosophicis rationibus libẽti coꝛde cõpenso videꝛ qõ superius dictum est. Rex namq; inutilis moꝛtuus censẽt de pen. dist. j. scindite. Et exinde viduata respublica reputaꝛ. extra de transla. inter corpoꝛalia. versic. sed neq;. Sic z colonus inutilis est minus idoneus. §. de agrico. et censi. cuz scimus. §. illud. vide quod ibi scripsi in verbo nõ idoneus. Ad idẽ. ff. de pen. in metallum. Non est ergo iuuenis ambitiosus. cui virtutũ nõ suffragantur insignia admittẽdus ad fastigium regie dignitatis. Maz etiã ab his quibus offertur nõ est. honoꝛ suscipiẽdus, nisi prius qui adipisci desideꝛat vires suas cum honoris onere metiatur. j.q.j. nõ est. Ad idẽ. ff. de vac. mu. l. ij. §. fi. z God. xvij. Supra vires suas est negotium ꝛc. z quod scripsi. §. de decur. filios. Preterea vt scripsi. §. de expẽ. lu. l.j. in verbo securitatis. in vj. q. Lex posituna que fertur in populos nunquam recte ligat nisi imitatur auctoꝛitati regis vel alterius ꝓncipãtis. Et sicut lex nature est supra ipsũ regem, ita ipse rex supra legem positinam. Cum igitur (ꝓout existimat Aristo. in polit.) melius regat regi optimo rege, q̃ optima lege posituna. Et clare hoc ꝓsequitur z determinat frater Egidius de regimine ꝓncipium li. iij. parte. ij. ca. xxij. Manifeste pater q̃ tum periculum vniuersis afferet regem constitui iuuenem, aut fm mores iuuenilẽ. cũ sit custos iusti z equalis. vt dicit. v. Ethicoꝝ Et adieũ spectet dirigere positiua legem, z nõ obseruare legalem in stitiã vbi obseruãda nõ est tam summus vigilũs z laboribus adinuentam. §. de inof. te. si qñ. Inter clemẽtiã q̃ ac seueritatẽ incedere. put ad eius spectat officiũ. xlv. dist. disciplina. Ipsumq; oꝑtet esse iustum, z quodãmodo iusto melius ipse est directio legis maxime vbi lex deficit. Non enim omnia fm legem sunt, qm̃ de quibusdã impossibile est deponere legez quare sentẽtia regis indiget. Indeterminati enim interminata est z regula fm Aristo. e. li. ethicoꝝ. Non enim sibi sufficit. sibi subditis iguoꝛãtibus adequari. viij. q.j. nec sufficit.

¶Ad allegata in cõtrarium facilis est rnsio. Nã loquuntur in casibus in quibus nepotes extraneis veniũt ꝓferendi. In casu nostro concurrit cum filio sibiq; patruo qui iuxta rei veritatẽ ipsum ꝓcedit in gradu vt ꝓdictũ est. Item in dictis legibus substituũtur pariti eoꝝ, hic autem talis nepos si admitteꝛetur iam videꝛetur subsiti tui auo suo, z ꝓferꝛi ipsius aui filio non extraneo. Item tunc filij aduocati ꝓmoꝛtui locũ patris occupant, z ꝓferendi sunt alijs in officio aduocationis quando solito legum tempoꝛe doctrinam meruerunt. vt. d. l. petitionem. §. filios. cum concord. Et qñ sunt facundia z studijs eruditi. z ipsa facundia z veritate cõspicut. §. de aduo. diuer. iudi. per hanc. in ꝓin. Nã interdicenda est cuncti⁹ licẽtia pernectendi progressus seriem quam ipsius tẽporis oꝛdo suppeditat. z vt in mercatoꝝ contractibus loca permutandi vt ibi de hoc scripsi. §. de ꝓxi. sacro. scri. vnicuiq;. in ꝓin. in le. ij. de li. ꝓeter. nepos solus erat qui licet fuisset in ptãte sui aui, eum tñ auus ipse ꝓtereũt quare testamentũ rumpitur ex legeveller a. tota em̃ hereditas ad eũ de iure pertinuit, vt in fi. ibi dicit. de hoc etiã scripsi. §. qui nu. li. nepotes. z de ꝓfes. z medi. l. si qs. Nec etiã obstat q̃ filius idẽq; nepos paternum adingreditur gradũ. Nam hoc verũ cũ moꝛit filius idẽq; pater eius post moꝛtẽ sui patris eiusdẽq; aui. Secus si ante vel paternũ adingredit gradũ. §. vt habeaẽ loco sui filij, non enim duleiori noie ꝛc. ff. de ver. sig. liderorũ. non aũt vt habeaẽ loco primogeniti, q; tũc plura specialia concurreꝛent circa idẽ qõ improbãt aiure. §. de dot. ꝓe. l. fi. in gl. ff. de cõdi. z demõ. mulieri. in glo. neq; em̃ semper nepos filij appellatione cõtinet. Sed regulariter cõtra vt dixi. §. ad primã partem. ver. amplius. fm ꝓpiam ꝛc. q em̃ habeꝛur loco filij nõ est verus filius. Sicut is q est loco heredis nõ est vere heres. no. ff. de bono. pos. l. ij. z q est loco posthumi nõ est vere posthumus. institi. de exhere. li. §. posthumoꝝ. Qñq; enim qs est loco alterius quo ad quedã, nõ quo ad oia. no ff. de li. cã ordinaꝛa. in ꝓnci. Vel habeẽ loco filij in hereditate diuisibili. Secus in regno qõ est indiuisibile fm Ly. vt in ꝓin. dicti. Hãc sniam plurimi veꝛã putãt nisi p superiorem facta cõcussio de regno, ducatu, ꝓncipatu, vel hmõi contrarium sapiat. Nã tũc lex seu forma in cõcessione apposita obseruabit §. de pact. legẽ. ff. deposi. l. j. §. si cõuenerit. z §. sepe euenit. de re. iur. cõtractus. ver. sed hoc ita. Jn re em̃ ꝓpria vnusquisq; dicit legẽ quã vult. §. man. in re. Vel nisi approbata ꝙsuetudo cõtrariũ induciat. ff. de leg. si interpretatione. z. l. cũ de cõsuetudine. z. l. minime. q̃ verũ puto in alijs feudis q̃ in dignitatibus supradictis, cum secundogenitus z filius ꝓmogeniti essent equales q̃tum ad regimen subiectoꝝ. Als si secundogenitus esset exacte virtutis, filius aũt ꝓmogeniti defectuosus seu vitio deditus, vel ꝓuer aut etate moꝛbosus interioꝛ, seu mulier tunc dicere secus esse. ar. eoꝝ. que superius dicta sunt. z. ff. de mu. z ho. vt gradatim. §. j. §. de ꝓfes. z medi. l. si qs. Sonum casu cõsuetudo hmõi esset grauis z onerosa, z ideo repꝛobãda ẽt. di. ola. z extra de cõsue. c. j. z. e. tit. c. j. z. vũ. li. vj. z qõ ibi no. Staꝛ quoq; reipublice deformaret ex hoc z si talis consuetudo est irrita. Sicut nõ valet vbi statꝰ eccle decoloꝛat, ea. di. vũ. nos cõsuetudinem. Et sicut dico de cõsuetudine retrinxenda vel interꝑretãda, sic z de cõuentione cõtrahentiũ. p ea que scripsi. §. de fun. patri. ius em ꝓpteoꝛiet. Ubi aũt minoꝛ superesset q̃ succedit in regno. licet regia cõmoda peꝛipiat, non tñ administrare põt. ff. de decu. l. spurñ. §. j. sed q alium idoneũ gubernabit regnũ. de sup. ne. pe. grandi. cũ cõcoꝛ. li. vj. z idez iuris est in quolibet alio ignoꝛãte. vt licet ex iure dñi in commodis regni succedat, ꝓpter defunctuz tñ ignoꝛãtie sue carens clare discretionis z virtutũ alios, gubernare, soluere, z ligare nõ potest. vt ibi. z ad idem de elec. ex eo. li. vj. vide qõ ibi no. Jo. an. in verbo suffragiũ. Ad idem facit. xxviij. di. presbyterũ. vbi dicitur intercetera q̃ ignoꝛantia est delictum z iniquitas. Ad idem. e. dif. c. finã.

¶Utrum autem melius sit reges per viã electionis assumi an ipm regnum successione deferri. Disputat frater Egidius. e. lib. iij. parte ij. c. v. vbi determinat commodius esse regnum successione trãsferri. vide quod not. Archy. ꝓes. c. grandi. z. viij. q.j. ¶Doyses.

¶De littorum z itinerum custodia. Titu. xliij.

¶Littoribus.) De littore scripsi. §. de nauicula. qui fiscales. alias est litꝛa littoriũ. z est simile. xxiij. q. viij. igit. (Custodia.) Hic not. q̃ est custodia itinerũ seu littoriũ. Item est alia limitũ deputata custodia. §. de adul. q̃us. in fi. z de comer. mercatoꝝ. Item est custodia publici curꝰus. j. de cursu publico. l. iij. Item est custodia portuum z viarum. de qua in longobar. de erra. z tabul. l.j. ij. z. iij. Item est custodia ꝓincie. §. de offi. ꝓfec. ꝓet. af. in nomine. Jtẽ custodia poꝛtarũ ciuitatis. de qua ꝛc. Reemie. c. vlt. que per vices agitur. Vbi ere. xxvij. ibi. Erat custos porte p vices cuius officiũ est apprehendere perfugas vt ibi subiungitur. Et hij volentes ab hostes cõfugere ea pte punuñ. ff. de re milit. i. iij. §. his qui ad hostes. ij. rii. Item est custodia anguste uimeris z passus. de qua dicit Judith. vij. ¶An aũt rex possit exercitũ nõ hostiũ vel alicui sibi odioso ꝓhibere ingressum z meatum in regnũ suum. videt q̃ nõ. xxiij. q. ij. §. notandũ. Lõtrarium tenet An. de iter. li. seu. que sint regal. in rub. Jtez custodia pupillorũ qua remota ipsoꝝm vita facile ꝓditur. §. de administ. tuto. lex que. ¶Et no. licet extra materiã legis q̃ custos tenetur rem sue cõmissam custodie illesam seruare. vnde tenetur si furto ab alio subtrahat. z ꝓpterea torqueri põt. ff. de off. ꝓfe. vig. l. iij. §. efractu re. z hoc intellige de seruis vt ibi. z. ff. locat. dijs horreoꝝ. Aide qõ ibi not. de hmõi custodia. Et sic dici cõsueuit in custodijs ciuitatũ qõ sane intellige si furta nõ fiãt in locis occultis vnde custodes consueuerũt perraro transfure q; loca sunt ad que nõ facile itur. ar. ff. qõ vi aut clam. l. semp. §. hoc interdictũ. ver. sed z si is sit locus ꝛc. z de edil. edic. q; vulgo. cum earũ concoꝛ. Nam qua custodia fieri põt vt damna per inuriam ab alio dari non possint. ff. cõmo. ad eos. z loc. sed de damno. cũ cõcoꝛ. ¶An autem sup ipso damno stabitur iuramento damnum passi, z nõ videtur ar. §. de in li. iur. l. ij. §. peri. z fi. z initi. de verb. oblig. §. fi. z qõ ibi not. d. l. semper. §. in hoc. in glo. f. vlt.

Custodes multis rebus appti catur.

¶Econtra videꝛur, quia tales custodes eo casu torqueꝛentur z puniuntur vt dicꝛum est ergo videtur cõtra eos sufficere iuramentuz. z rerum z ad hoc. §. vnde vi. fi qñ. z. ff. de vi z vi arm. si vi me. ij. vide super hoc aliaruz dicta plenius qõ no. Jnn. extra qõ me. cau. l. vlt. z qõ scripsi. §. de naufra. bent esse l. ij. Jtez de custode dic plenius q̃ custos tenetur circa rei custodiã vigiles z vigilare z nõ dormire, sicut pastoꝛ super oues. lxxxj. di. oꝑtet z in diligẽtes. psalmo Lepaui oculos meos dicit, Ecce nõ dormitabit neq; dormiet, q̃ custodit Jsrl. ¶Ecõtra. mihil tam simile mortuo q̃ dormitis aspectus. fm Tullũ. ij. de diuinatiõe. z melius de finibus bono. z malo. li. v. Quinimo ipse solus, z hoc etiam si nullũ periculum immineat. extra de immu. eccles. c. ij. in gl. Propue tñ custos apponit ad custodiendum ea que alias saluꝛe esse nõ possunt. ff. de ven. in pos. mit. l. j. §. peri. Item scire tenetur quisagitur de re sibi cõmissa. Unde Cham interrogatus a Dño vbi esset frater eius rndit nescio. nũq̃ custos fratris mei ego sum. de pe. dist. j. serpens. q. d. si custos essem, scire deberem vbi esset. xxvij. q. j. si custos. z extra de testa. c. ij. vnde nõ excusatur pastoꝛ si lupus comedit oues. extra de reg. iur. Ezechiel. xxxiij. dicitur. Ego ipse super pastoꝛes requiraz gregem meum de manu eoꝝm z ibi satis habeẽ de offi. z pena pastoꝛũ. Preterea is ad quem rei custodia pertinet, nõ debet eam in cautelis relinquere. extra de custo. cuchа. c. j. imo ꝓ ipsius rei salute periculose mortis exponere. xxiij. q. viij. cõuenioz, nec permittere debet vt dilãbatur. sed eam in bono statu seruare. de elec. generali. in fi. lib. vj. vnde fructuarius ꝓpter custodiam rei que sibi cõmissa est. tenetur in terpellare. prescriptionem. ff. de vsuf. quemadmo. ca. l. j. in fi. cũ. l. seq. Sic z venditoꝛ domus, q; ante traditionem ipsius custodiaz debet tenetur si opus est facere sibi de damno infecto caueri, poc enim ipsius diligentie z custodie pars est. ff. de act. emp. venditor. Item tenetur custos resistere violentie. ff. loc. in lege. z. l. item querit. §. exercitu qõ intellige inquantũ põt cum aduersus vim custodia parum ꝓsit. ff. de act. empt. si ea res in ꝓin. Et intellige custodia sola nisi ad resistendũ vires adhibeantur vt ꝓdixi, quas periculo sui capitis tenetur impendere. ff. ad l. ꝑle. l.j. in ꝓin. Quod intellige in seruis z pastoꝛibus. d. c. conuenioz, q; bonus pastoꝛ ponit animam ꝓ ouibus suis. xxiij. q. iij. tres personas. Alij vero adhibere tenentur diligentem exactamve custodiaz, vt quilibet bonus paterfamilias in rebus suis facere cõsueuit. ff. de peric. z eo. rei ven. l. custodia. Unde tenetur in tutioꝛem locum rem transferre. ff. de dam. infect. vbi z in. §. qõ si nõ fecerit, etiam si fozuito rapiaꝛ obnoxius est. ff. loca. item quaritur. §. fi fullo, nam eo casu inter casum fozuitũ z leuissimã culpam nihil est medium. no. ff. nau. cau. idem ait. §. miratur. Et breuiter si mercedem ꝓ custodia recipit ad exactissimã custe diaz tenetur alias de leui culpa. ff. loc. qui mercedem. cum ibi not. z vide q̃ legit z not. eo. titu. dns. in ꝓin. z nau. cau. l. nau. in ꝓin. Et ad vim in alteri deputãda esset, nõ debet eam nisi suo tempoze illi committere. ff. de re milit. qui comeatu. in fi. Et ideo nõ sine ratione lex statuit vt res assignata custodienda veniat custodi ꝓius resistuenda q̃ domino. ff. nau. cau. l. j. §. idem ¶Ponomus, alias est. l. ij. z agitur furti te sibi subtracta. e. titu. sed z ipsi. Quinetiam custos scire debet quic agatur in ea sicut tutoꝛ scire tenetur quid agatur in rebus pupilli sui. §. de fal. mo. l. j. in fi. Unde latratu canum z baculo pastoꝛum arcendi sunt lupi. xlij. di. in ꝓin. z Esaie. lvj. in fi. z facit q̃ nõ excusat custos. lxxxj. dist. c. dictum. z ca. oꝑtet. z. j. q. j. qõ quidem. xlix. dist. c. fi. Et idem vbicunq; tenetur quis principaliter custodire. Maz custos adhibeat vt res commissa sibi saluꝛe sit, nec alij malũ inferat nec fabijpsi exitio sit. ff. de off. ꝓfi. diuus. §. fi. z no. ff. de custo. reo. l. fi. §. ergo. z de edẽ. si quis ex argentarijs. §. vlt. z scripsi. §. de erog. milit. an. l. fi. post glo.

Lupi duo bꝰ modis a pastoꝛis arcent.

Sapientes z literati sunt in alia secutione regni z ꝑtiꝑ ceteris ꝓferendi.

Tutorem oꝛto qs gerere debet tutelã

Consuetudo grauis statum reipublice deformãs vt ecclesie sit tum deco lorans, est reꝓbanda.

Sicilie regnum fuit darũ sedo genito filio primogeniti.

Universidad de Deusto
Biblioteca

videtur ꝛc. Idem ſi videtur ſi ſecundario ad cuſtodiã teneatur. ar. ff. nau. cau. l. nauta. ꝛ loca. ſi quis fundũ. ff. imperator. ꝛ. l. itez queritꝫ ff. ſi fullo. maxime ſi mercedem accepit ꝓ cuſtodia. ar. e. tit. qui merꝫ cedem. ꝛ de fur. eiꝰ qui. ff. vlt. vnde paſtor ex officio cuſtodire teneꝫ ar. extra de offi. Archy. ea que eũ fortibus ꝛ robuſtis canibus. de ac qui. rer. do. põnius. in prin. Tenetur etiã cuſtos de leuiſſima culꝑa. qꝫ dic vt no. ff. de loc. in iudicio. ꝛ de negligentia. d. l. diuus. in fi. Debet enim cuſtos de longe ſpeculari. Ezechiel. xxxiij. ꝛ vide ff. cõmo. ſi vt certo. ff. cuſtodiam. ꝛ. l. in rebus. ꝛ de reg. iur. contractus. in fi. xxiij. q. vj. c. j. Quid pertinet ad cuſtodem dicit. ff. vt in poſ. leg. is cui. ff. qui legatorũ. ff. le. ꝛ extra de offi. cuſ. c. j. ꝛ. ij. ꝛ de offi. Arch. c. iij. ꝛ lib. vj. de elec. generali. in fi. qꝫ nõ debet pati res cuſtodiẽdas dilabi ſed eas in bono ſtatu cõſeruare teneꝫ. vt ibi. cuſtos enim cura re debet in rei cuſtodia. extra de offic. ſacrũ. ca. j. Cura vero ſe habet in plus ꝙ ſollicitudo. Nam cura dicitur quaſi cor vrens. vt ſcripſi. ff. de fundo rei pri. hiſ qui. ꝛ de curioſis in rubrica. ꝛ vide queſtionẽ. ff. de exacto. ꝛ executo. l. ij. ſuper glo. no. ꝛc. Item nor. ꝙ paſtor differt a mercenario. xxiij. q. iij. tres perſonas. Et qꝫ ſit officium mercenarij vel paſtoris. colligit Beñ. xxij. vbi dixit Jacob ſocero ſuo Viginti annis fui tecum, oues ꝛ capre tue ſteriles nõ fuerunt. arietes gregis tui nõ comedi. nec a beſtia raptus oſtendi. ego damnũ omne reddebam. quicquid furto perierat a me exigebas ꝛ hoc merito. ff. ꝓto ſoci. cuꝫ duobus. ff. damna. die noctuꝫ eſtu vrebar. ꝛ gelu fugiebat ſomnus ab oculis meis ꝛc. Si igitur ſic laborat ꝛ vigilat qui cuſtodiebat oues Laban, ꝙto labori ꝙtiſqꝫ vigiliꝫ debet intendere qui cuſtodit homines oues Dei. vt ait Brego. in regiſtro. lib. vj. c. xxiij. quod bene facit pro his que ſcripſi. d. l. ij. De his cuſtodibus Ber. ſuper canti. ſermo. lxxvj. Quam boni cuſtodes qui vigilantes animo atqꝫ in orationibus pernoctantes hoſtium inſidias ſagaciter explorant ꝛ anticipant conſilia malignantium, ꝛ deprehendunt laqueos ꝛ eludunt tendiculas, rhetiacula diſſipant machinamenta fruſtrantur. hũ ſunt fratrum amatores ꝛ populi chriſtiani qui multum orant pro populo ꝛ vniuerſa ſancta ciuitate ꝛc. ꝛ vide qꝫ ſcripſi. de condi. in pu. hoꝛ. l. j. in verbo cuſtos.

¶ Imperator. Lex vnica.

Saluberrima ſanctione cẽſemus ne merces illicite ad natiões barbaras deferãtur. Et quecunqꝫ naues ex quolibet portu ſeu littore dimittuntur, nullam concuſſionem vel damna ſuſtineant. Ita tamen vt cauꝫ nauclerij deponant in quam prouinciã ituri ſunt, vt hoc manifeſtato nulla contra eos poſtea indignatio ſeu cõcuſſio quomodo procedat.

Saluberrima. Statuit vt merces illicite nõ transferãtur ad barbaras nationes ꝙqꝫ naues ex quolibet portu dimiſſe vel littore nullam cõcuſſionem vel dãnum patiant, dum tñ nauclerij deponãt in ꝙ prouinciã ſunt ituri quo ſcito nulla contra eos indignatio vel cõcuſſio fiat. (Cenſemus) ſubaudi littora ꝛ itinera cuſtodiri vt colligitur ex rubrica. ꝛ ſic bene ſequitur ne merces ꝛc. (Aderces) vide. ff. de ver. ſig. mercis. (Nationes) que ſic dicte ſunt, qꝛ prius cognationibus terminate gentes vocant ſm Pap. (Et queꝫ cunqꝫ) ver. (Portu) locus vbi eſt tutiſſima nauium ſtatio. (Dimittuntur.) Neqꝫ enim poſſunt ex portu naues diſcedere abſqꝫ licẽtia eius q preeſt portui in regno qui dicit magiſter portulanus. (Cõcuſſionem) ꝙ ſibi libenter inferre ſolent, ꝛ inferunt portulani. hmõi em publicani ꝛ exactores permittiõe temeritatis ſunt. ff. de publica. ꝙre ne pudore medicus ex termini nonne immanior eſt furibus publica nus? Fur nãqꝫ vel timens furat, hic aũt delinquit audacter. fur laqueos legis timet, hic quicquid fecerit legẽ putat. lex furem deterret ab illicitis. hic ad inquã malitie ſue cõpendium legem trahit. Quis eo iniquior q verbis iuſtitie iuſtitiã damnat, ꝛ armis innocentie ſpoliat, vulnerat, occidit innocentes. lege vtiqꝫ legem perimit. ꝛ dum alios vigetad legem exleꝛ eſt. ꝛ. j. Nec aũt ad oium magiſtratuum officiales pozrigunt vt ab eo nihil amplius exigat. apparitores itaqꝫ licenter exigunt qõ eis debet ex portulis ꝛ omniũ ſtratilatum ordines ſalariũ conſtitutũ iuſte accipiũt, concutere tñ ex vexatione nõ licet vt extorqueãt munera. Si delectat materia ibi videas Totius qdem iniuſtitie nulla capitaliꝰ eſt ꝙ eoꝝ qui cũ maxime fallunt id agit vt boni viri eſſe videant, dicit Tull. ſ. de offi. ꝛ facit illud Quintil. qõ ſcripſi. ff. de iure fiſ. iuſtas. ꝛ in aut. vt iudices ſine quo. ſuf. ff. ꝙ aures primitus. ver. vt nobis. nullo alio ꝛc. ꝛ. xxxvij. di. irreligioſum. horrendũ qdem eſt cũ hi qui debent oppreſſos vindicare inueniunt oppimere. in aut. vt differentes iudices. ff. ſi vero re furauerit. colt. ix. Sic ꝛ horrendũ eſt ꝛ deteſtabile lucrũ aleatorum. Naꝫ latronibus ꝛ mortuoꝝ ſpoliatoribus comparant. Turpes em oẽs lucratores ſunt. oẽs enim lucri gratia negotiant ꝛ oppꝛobria ſuſtinent. Et hi puta latrones ꝛ mortuoꝝ ſpoliatores pericula maxima gratia lucri. hiꝰ. ſ. aleatores ab amicis lucrant qbus oportet dare vt dicitur. iiij. ethi. ꝛ vide qꝫ ſcripſi. ff. de dig. iudices. in fi. In regno Sicilie ꝙ expeditione reipublice ordinatũ fuit ꝙ exinde nõ trãſferantur equi ad arma. hoc magiſtri paſſuum ad iniquitatis cõpendium, ꝓtrahentes etiã minuta pecora immaniſſime rapiunt nedum in regni finibus ſed citra per milia paſſuum. xl. Et ideo nõ ſine cauſa damnamur. vide qõ no. Añ. de iſer. li. feu. que ſint reg. in rubr. (Ita tamen) ver. Et ſcias ꝙ hoc verbũ facit conditionem. ff. de condic. ꝛ demon. iulianus noſter. ꝛ. l. eas. de quo ſcripſi plenius. ff. de colt. fun. fiſ. l. j. (Mauclerũ) vide. ff. de nauic. l. j. (Deponãt) priuſq̃ diſcedant de portu. ff. de can. fru. vt. ro. l. j. (Ar'hoc) ſ. ꝙ nõ vadant ad barbaros. ff. extra de iudeis. ſignificauit. (Manifeſto) per iuramentuꝫ eorum. d. c. ſignificauit. ꝛ ar. eius qõ not. ff. de fide inſtru. comparationes. in verbo deponentibus in regno per. c. inclita reg. ha. primi. casu endum ed hoc caſum ſi fideiuſſoribus. quod. c. hinc forte ſumpſit originem. Sed quid ſi prius occupentur in hoc? Reſpõſio. puniẽtur. vt. ff. de commer. ꝛ mer. l. ſi. ꝛ. d. c. ſignificauit.

¶ De deſertoribus ꝛ occultatoribus eorum. Titul. xlv.

¶ Dixit. ff. tit. ff. de tyronibus. ꝛ qa tyrones cõſueuerunt militiam plerumqꝫ deſerere. ideo de deſertoribus dicit. Sunt autem deſertores qui relictis militaribus officiis euagantur ſm Pap. ꝛ hoc ſi prio tempore. ff. de re mili. l. iij. ſ. emanſor. ij. reſponſo. vel diu. eo. tit. qui cum vno. ſ. edictum.

¶ Imperator. Lex. j.

Si quis forte deſertorem in agro tectove ſuſceperit atqꝫ apud ſe diu paſſus fuerit delitescere. actor quidem vel procurator loci qui hoc ſciens prudẽſqꝫ commiſerit, capitali ſupplicio ſubiugetur. Dñs vero ſi huius rei conſcius fuerit predij in quo latuerit deſertor amiſſione puniatur. ¶ Si quis autem deſertorem prodiderit mediocris loci ingenuus immunitate potiat. Neqꝫ ſolum de his loquimur qui prorime ſignis felicibus applicati militie rudimenta timuerunt. Verumetiam qui ſtipendijs militaribꝰ degenerem latebrã prebuiſſe monſtrantur. ¶ Deſertor autem habebitur quiſquis belli tempore abierit a ſignis horum qui ſponte proceſſerit peccati anteriori ſupplicium non timebit. ¶ Sin vero fallitioſa ſignauia delitescat per cuꝫ in cuius domo fuerit inuigilantibus extrinſecus quoqꝫ officijs publicis vbicunqꝫ correptus ſeueritati iudicis offeratur de generi morte gladium ſubiturus. ¶ Sin autem rector prouincie ꝓpoſitam ſeueritatem vel gratia vel diſſimulatione diſtulerit, patrimonij atqꝫ eſtimatiõis damno ſubijcia tur. Et in officij priores capitaliter vendicetur.

Si quis. ¶ Caſus. Qui deſertorem in agro aut domo ſuſceperit, ꝛ diu paſſus fuerit apud ſe latere. actor quidem ſeu procurator loci in quo latitat ſciens capitali pena punit. Dñs quoqꝫ ſi hoc ſciuerit predius in quo receptatus eſt pdet. Qui hunc deſertorẽ, pdiderit, ſi pauper eſt immunitate gaudebit. hoc aũt non ſolũ in tyronibus locũ hz, ſed etiã in antiquis. Is vero deſertor habẽdus eſt qui rpe belli abeſt a ſignis. Qui ſponte ſe pdit priuſq̃ manifeſtet ab alio anteriorꝭ peccati pena dimittat ei. Et ſe adhuc latitat p eũ in cuius domo ipſe morat, ꝛ vbicũqꝫ repertus fuerit offerẽdus eſt iudici ꝛ capite puniendus. Quodꝫ preſes ꝓuincie hoc agere quadã diſſimulatione diſtulerit, infamis efficit, ꝛ bona ſua publicabunt. prouinciales ſui officij capitaliter dãnabit. (Forte.) Quot modis acciꝑiunt hec dictiões forte ꝛ forſitã, habes de peñ. di. j. Gobẽ. extra de reſcri. ſup literis. de renũ. miſi poſt prin. deuoto magne. ꝛ. c. tua. ſm Inn. ff. de pen. inuitus. in pn. (Agro) i. quocũqꝫ loco. vt ſubiicit. (Tertio) domo. (Suſcepit) hoc verbũ ad corpus ꝛ animã refert ſm Pap. vt. ſ. cum voluntate ſuſcipiat corporaliter. ad qõ. ff. de ſum. trini. reddẽtes. ſ. ſuſcepimus. cuius ſignificatio facit ad queſtionem receptionis ꝙ ſtatim ſubdam. Similis litera eſt. ff. de pen. metrodorũ vbi ſcienter hoſtem ſuſcipiens deportat. ꝛ qui ſciuit eũ occultari diu diſſimulauerit. i. indici nõ nũtiauerit, relegat. (Diu) ſic. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ de offi. preſid. congruit. poſt prin.

¶ Et ſcias ꝙ hec dictio, ꝓpie ſumpta minus continet quaſi plurũ tps qõ dz poſt biennũ. ff. ad velleia. ſi mulier. in fi. interduꝫ vero dz Tempus trimeſtre ꝛ bimeſtre tps. ff. de iure fiſ. in fraudes. ſ. fiſcalibus. vtrũqꝫ cauſaꝫ cõmittit arbitrio iudicantis. ff. de re mili. l. iij. ſ. emanſor. Sic ꝛ alibi diu no. Archy. de reſti. ſpo. c. ij. in. ij. glo. lib. vj. Sic eſt randiu que ponit pro vno anno vel medio vt colligit extra de fri. ꝛ male. c. j. ſ. illa. ꝛ deſpon. ad id qõ. Scias etiã ꝙ eſt multum tempus. i. quinquennũ. inſti. de lit. ob. ſ. vltimo. ꝛ de ſepara. l. j. ſ. qõ dictum. Item eſt magnũ. i. quadrientum. ſ. de repu. vtor. vel verius multum tempus dicit quãdo dicat multũ vt magnũ

pus dicit arbitrio iudicis. no. ff. de priuil. credi. ſi creditores. ſ. plane in recenti. ꝛ de vſur. ſi furtũ. in fi. Sic ꝛ modicũ dicit arbitrio iudicis. ff. de le. j. ſi domus. ſ. in pecunia. ꝛ no. ff. ſol. mat. ſi cõſtante. ſ. pe. de quo ſatis ꝙ Jo. an. in cle. de rebus eccle. nõ alie. c. j. in fi. Sic et breue tps. ff. ex' g. cau. ma. nõ enim. quod. etiã no. extra de eta. ꝛ qua.

Receptationis pena an in currat ille qui tñ ſemel perſonas probitas recepit,

preterea. Ytez qõ modis accipit hec dictio diu no. ff. g ꝛ a qui. ſi cũ fideicõmiſſa. ſ. ariſto. ꝛ extra. de cõiu. lepro. ca. j. ꝛ ꝙ Archy. iij. q. ij. ſi eꝑs. ¶ Sed pone hic aliquis ſemel tñ recepit in ſua domo vel ꝓdio. vel apud ſe, deſertorem, hereticum, latronem, foꝛndicatũ aut bannitũ quos oẽs ꝓhibitũ eſt receptari. quero an pene receptationis puniẽt, videt ꝙ ſic. vt. ſ. vnde vi. inmaſor. de epiſ. ꝛ cle. raptores. ſ. vlt. ꝛ de rap. vir. l. j. ſ. penas. ꝛ de his g lat. l. j. ff. ad ſil. ſi qs in gratui. ſ. ſi quiſqꝫ. ꝛ de arbi. l. ſi. ſ. j. ꝛ hac ſentit Archy. de hereticis. c. ij. lib. vj. in verbo receptatores. vbi etiaꝫ dicit ꝙ ts de iure ciuili ꝓpue dicit receptatoꝛ q latenter recipit ꝛ celat vt cõſeruatus manus iudicis euadat. inducit. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ. ij. in fi. Ad idem facit ſ. de colo. illiſ. l. j. ibi dñs fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabit ꝛc. ff. de adulꝛ. mariti. ſ. q queſtus. ibi ſiue ſemel acceꝑ. ꝛc. ꝛ. ſ. de ſeruis fugit. quiſcũqꝫ in prin. Sic ꝛ dz qs percuſſor ex vna percuſſione. xlv. diſ. c. j. ꝛ. c. ꝑm. Et fur dz ex furto vnico. ff. de edil. edic. ꝙ ſi nolit.

Receptatoꝛ malefactoris ſi careat dolo, carebit ꝛ pena.

¶ Econtra videt expreſſe ꝙ eo ꝙ hic dicit diu, vt ſic vnica receꝑtio nis puniẽt, videt ꝙ ſic. vt. ſ. vnde vi. inmaſor. de epiſ. ꝛ cle. raptores. ſ. vlt. ꝛ de rap. vir. l. j. ſ. penas. ꝛ de his g lat. l. j. ff. ad ſil. ſi qs in gratui. ſ. ſi quiſqꝫ. ꝛ de arbi. l. ſi. ſ. j. ꝛ hac ſentit Archy. de hereticis. c. ij. lib. vj. in verbo receptatores. vbi etiaꝫ dicit ꝙ ts de iure ciuili ꝓpue dicit receptatoꝛ q latenter recipit ꝛ celat vt cõſeruatus manus iudicis euadat. inducit. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ. ij. in fi. Ad idem facit ſ. de colo. illiſ. l. j. ibi dñs fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabit ꝛc. ff. de adulꝛ. mariti. ſ. q queſtus. ibi ſiue ſemel acceꝑ. ꝛc. ꝛ. ſ. de ſeruis fugit. quiſcũqꝫ in prin. Sic ꝛ dz qs percuſſor ex vna percuſſione. xlv. diſ. c. j. ꝛ. c. ꝑm. Et fur dz ex furto vnico. ff. de edil. edic. ꝙ ſi nolit. ſ. j. ¶ Econtra videt expreſſe ꝙ eo ꝙ hic dicit diu, vt ſic vnica receꝑtio nis puniẽt, videt ꝙ ſic. vt. ſ. vnde vi. inmaſor. de epiſ. ꝛ cle. raptores. ſ. vlt. ꝛ de rap. vir. l. j. ſ. penas. ꝛ de his g lat. l. j. ff. ad ſil. ſi qs in gratui. ſ. ſi quiſqꝫ. ꝛ de arbi. l. ſi. ſ. j. ꝛ hac ſentit Archy. de hereticis. c. ij. lib. vj. in verbo receptatores. vbi etiaꝫ dicit ꝙ ts de iure ciuili ꝓpue dicit receptatoꝛ q latenter recipit ꝛ celat vt cõſeruatus manus iudicis euadat. inducit. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ. ij. in fi. Ad idem facit ſ. de colo. illiſ. l. j. ibi dñs fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabit ꝛc. ff. de adulꝛ. mariti. ſ. q queſtus. ibi ſiue ſemel acceꝑ. ꝛc. ꝛ. ſ. de ſeruis fugit. quiſcũqꝫ in prin. Sic ꝛ dz qs percuſſor ex vna percuſſione. xlv. diſ. c. j. ꝛ. c. ꝑm. Et fur dz ex furto vnico. ff. de edil. edic. ꝙ ſi nolit. ſ. j. ¶ Econtra videt expreſſe ꝙ eo ꝙ hic dicit diu, vt ſic vnica receꝑtio nis puniẽt, videt ꝙ ſic. vt. ſ. vnde vi. inmaſor. de epiſ. ꝛ cle. raptores. ſ. vlt. ꝛ de rap. vir. l. j. ſ. penas. ꝛ de his g lat. l. j. ff. ad ſil. ſi qs in gratui. ſ. ſi quiſqꝫ. ꝛ de arbi. l. ſi. ſ. j. ꝛ hac ſentit Archy. de hereticis. c. ij. lib. vj. in verbo receptatores. vbi etiaꝫ dicit ꝙ ts de iure ciuili ꝓpue dicit receptatoꝛ q latenter recipit ꝛ celat vt cõſeruatus manus iudicis euadat. inducit. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ. ij. in fi. Ad idem facit ſ. de colo. illiſ. l. j. ibi dñs fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabit ꝛc. ff. de adulꝛ. mariti. ſ. q queſtus. ibi ſiue ſemel acceꝑ. ꝛc. ꝛ. ſ. de ſeruis fugit. quiſcũqꝫ in prin. Sic ꝛ dz qs percuſſor ex vna percuſſione. xlv. diſ. c. j. ꝛ. c. ꝑm. Et fur dz ex furto vnico. ff. de edil. edic. ꝙ ſi nolit.

Receptare ꝛ multa alia verba frequẽtias denorant, ꝛ actus geminatos.

¶ Econtra videt expreſſe ꝙ eo ꝙ hic dicit diu, vt ſic vnica receꝑtio nis puniẽt, videt ꝙ ſic. vt. ſ. vnde vi. inmaſor. de epiſ. ꝛ cle. raptores. ſ. vlt. ꝛ de rap. vir. l. j. ſ. penas. ꝛ de his g lat. l. j. ff. ad ſil. ſi qs in gratui. ſ. ſi quiſqꝫ. ꝛ de arbi. l. ſi. ſ. j. ꝛ hac ſentit Archy. de hereticis. c. ij. lib. vj. in verbo receptatores. vbi etiaꝫ dicit ꝙ ts de iure ciuili ꝓpue dicit receptatoꝛ q latenter recipit ꝛ celat vt cõſeruatus manus iudicis euadat. inducit. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ. ij. in fi. Ad idem facit ſ. de colo. illiſ. l. j. ibi dñs fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabit ꝛc. ff. de adulꝛ. mariti. ſ. q queſtus. ibi ſiue ſemel acceꝑ. ꝛc. ꝛ. ſ. de ſeruis fugit. quiſcũqꝫ in prin. Sic ꝛ dz qs percuſſor ex vna percuſſione. xlv. diſ. c. j. ꝛ. c. ꝑm. Et fur dz ex furto vnico. ff. de edil. edic. ꝙ ſi nolit.

¶ Econtra videt expreſſe ꝙ eo ꝙ hic dicit diu, vt ſic vnica receꝑtio nis puniẽt, videt ꝙ ſic. vt. ſ. vnde vi. inmaſor. de epiſ. ꝛ cle. raptores. ſ. vlt. ꝛ de rap. vir. l. j. ſ. penas. ꝛ de his g lat. l. j. ff. ad ſil. ſi qs in gratui. ſ. ſi quiſqꝫ. ꝛ de arbi. l. ſi. ſ. j. ꝛ hac ſentit Archy. de hereticis. c. ij. lib. vj. in verbo receptatores. vbi etiaꝫ dicit ꝙ ts de iure ciuili ꝓpue dicit receptatoꝛ q latenter recipit ꝛ celat vt cõſeruatus manus iudicis euadat. inducit. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ. ij. in fi. Ad idem facit ſ. de colo. illiſ. l. j. ibi dñs fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabit ꝛc. ff. de adulꝛ. mariti. ſ. q queſtus. ibi ſiue ſemel acceꝑ. ꝛc. ꝛ. ſ. de ſeruis fugit. quiſcũqꝫ in prin. Sic ꝛ dz qs percuſſor ex vna percuſſione. xlv. diſ. c. j. ꝛ. c. ꝑm. Et fur dz ex furto vnico. ff. de edil. edic. ꝙ ſi nolit.

¶ Econtra videt expreſſe ꝙ eo ꝙ hic dicit diu, vt ſic vnica receꝑtio nis puniẽt, videt ꝙ ſic. vt. ſ. vnde vi. inmaſor. de epiſ. ꝛ cle. raptores. ſ. vlt. ꝛ de rap. vir. l. j. ſ. penas. ꝛ de his g lat. l. j. ff. ad ſil. ſi qs in gratui. ſ. ſi quiſqꝫ. ꝛ de arbi. l. ſi. ſ. j. ꝛ hac ſentit Archy. de hereticis. c. ij. lib. vj. in verbo receptatores. vbi etiaꝫ dicit ꝙ ts de iure ciuili ꝓpue dicit receptatoꝛ q latenter recipit ꝛ celat vt cõſeruatus manus iudicis euadat. inducit. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ. ij. in fi. Ad idem facit ſ. de colo. illiſ. l. j. ibi dñs fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabit ꝛc. ff. de adulꝛ. mariti. ſ. q queſtus. ibi ſiue ſemel acceꝑ. ꝛc. ꝛ. ſ. de ſeruis fugit. quiſcũqꝫ in prin. Sic ꝛ dz qs percuſſor ex vna percuſſione. xlv. diſ. c. j. ꝛ. c. ꝑm. Et fur dz ex furto vnico. ff. de edil. edic. ꝙ ſi nolit.

¶ Econtra videt expreſſe ꝙ eo ꝙ hic dicit diu, vt ſic vnica receꝑtio nis puniẽt, videt ꝙ ſic. vt. ſ. vnde vi. inmaſor. de epiſ. ꝛ cle. raptores. ſ. vlt. ꝛ de rap. vir. l. j. ſ. penas. ꝛ de his g lat. l. j. ff. ad ſil. ſi qs in gratui. ſ. ſi quiſqꝫ. ꝛ de arbi. l. ſi. ſ. j. ꝛ hac ſentit Archy. de hereticis. c. ij. lib. vj. in verbo receptatores. vbi etiaꝫ dicit ꝙ ts de iure ciuili ꝓpue dicit receptatoꝛ q latenter recipit ꝛ celat vt cõſeruatus manus iudicis euadat. inducit. ff. de receptatoribus. l. j. ꝛ. ij. in fi. Ad idem facit ſ. de colo. illiſ. l. j. ibi dñs fundi in quo alienus fuiſſe monſtrabit ꝛc. ff. de adulꝛ. mariti. ſ. q queſtus. ibi ſiue ſemel acceꝑ. ꝛc. ꝛ. ſ. de ſeruis fugit. quiſcũqꝫ in prin. Sic ꝛ dz qs percuſſor ex vna percuſſione. xlv. diſ. c. j. ꝛ. c. ꝑm. Et fur dz ex furto vnico. ff. de edil. edic. ꝙ ſi nolit.

go tali intentione recipit, crimen maieſtatis incurrit per ea q ſcripſi. ſ. de exact. tributo. quoties in verbo ſuſcipiat. ꝛ vt nemo ad ſuã pa. ſuſci. vic. l. j. in verbo plectant. ꝛ. ſ. de cohortal. l. j. in verbo. cuſtodiã. Magis enim attendendũ eſt in eo qõ in animo ipſius prependerat ꝙ ipſa receptio. ar. ff. de ſta. ho. querit. cũ ſuis cõcor. de tutel. l. iij. ſ. j. de iure do. cũ pater. ꝛ. l. ſi ſerua. ſ. j. cũ ibi no. Nam ab effectu aiorum talia ſunt eliminanda. ff. de edi. edic. qs ſit fugitiuus. in prin. ꝛ ſ. j. ſ. j. ſ. idem ait interrogatus. ꝛ. ſ. illud. Et generaliter voluntas ꝛ ꝓpoſitum diſtinguunt malefacia. ff. de furt. q iniurie. Magis etiã cauſa facti ꝙ ipſum factũ inſpicienda eſt. ꝛ. tit. verũ. ij. vij. q. j. ſcias. xxiij. qõ. viij. qd facies ꝛ. q. viij. occidit. Ad hoc etiã vide que ſcripſi. j. pu. let. vel cõſul. nunci. l. j. in verbo pacis. q. xxv. ver. vel dicas. ꝛ facit extra de biga. nup. cũ cõcor. ꝛ qõ plene in ſimili ſcripſi. ſ. vt nemo ad ſuuꝫ pa. ſuſci. vic. l. j. in verbo cõſcribere. poſt ſolutionem queſtionis. Et ideo cautũ in his iudicẽ eſſe op3, vt qõ veriſſimũ eſt in ea re ſequaꝛ ff. de plag. nõ ſtatim. poſt prin. ꝛ ver. plane. Ita qppe de receptiõe tenetur q ſcit eũ de quo agit apud ſe eſſe. ff. de li. ho. exhi. l. iij. ſ. his q neſcit. Aliut ſcire debet que paria ſunt. ff. de reſcin. ven. quiſquis. ꝛ vii vi. l. ſi. ꝛ. ff. loc. item querit. ſ. ſi fullo. cũ cõcor. ꝛ pariter punienda vi. Scire et dentur. ff. de fal. mo. l. j. ſ. domus. ꝛ de inceſt. nup. cũ ancillis. in fin. ſic ſcire debe ꝛ ſcire poſſe. ꝛ ignorare non debere ſunt paria. ff. de fideiuſ. ſi titius. re paria in prin. ſicut ꝛ aliquem poſſe prohibitũ ꝛ ſcire aut ſcire debere ſe eſ ſunt. ſe ꝓhibẽdũ ſunt paria. ff. ad. l. aquil. ob id. in fi. Tunc etem lata culꝑa comparatur dolo. ff. depo. quod nemo. ꝛ de ver. ſig. l. magna. ꝛ ꝙ ibi not. ꝛ de accuſa. ꝛ ob ii. l. j. ſ. is quoqꝫ. Nam prope fraudem eſt. ff. de ſu. tuto. l. impu. beribus. ſ. j. Ob hz locum vbi agitur de pena pecuniaria imponenda. ꝛ ſic intelligẽ. ff. ſi agrimenſ. fal. mo. di. le. j. ſ. j. ſecus ſi ageretur de pena corporali. vt pz. ff. de ſiccca. l. j. ſ. ciuus. ꝛ. l. in lege. ꝛ qõ ibi not. ꝛ de ſuſ. tu. l. iij. ſ. fin. vbi dicit gl. licet ſub dubio forte ꝙ in actionibus ex quibus reus lata ſententia fit infamis lata culpa nõ cõparatur dolo. Ido quo ramẽ vide qõ legitur ꝛ no. inſti. ꝛ. tit. ſ. ſuſpectus. ꝛ. ff. de in iure. iur. in actionibus. ſ. ſed in his. ꝛ ibi de his ꝛ ſimilibus eſt optima glo. ſ. hoc tenet ſine dubio forte. Illa quidẽ peccata veniunt puniꝛda q libero metus arbitrio. ꝛ delinquentis propoſitio committunt. xv. q. j. in prin. Aliut ignorãs nõ offendit. ff. loc. ſi ignorans. de iniur. Item apud ſi qs virgines. ꝛ. xxiij. qõ. v. ſi ad peccatũ. Et hoc eſt regulare vbicũqꝫ agit de dolo in crimine puniendo. Nã tñc quelibet ignorantia etiã iuris excuſat. ſm Jo. vt no. ff. de plagiat. l. plagiũ. ij. ¶ Et ex his videtur apte ꝙ etiã in amiſſione predij diu ignorans nõ puniaꝛ vt pz ſtatim cũ dicit ſciens puniendẽqꝫ. ꝛ in dicto. ſ. domus dicte. l. j. ſ. de fal. mo. eſt ſpeciale. Cum regulariter nemo ſine dolo veniat puniendus. vt ibi no. ꝛ paret in iuribus ſupradictis. ꝛ. ff. de ſicc. l. j. cum concor. ꝛ facit. ff. de pig. actitutor. ſ. ſed vtrum. Et ſic intellige. ff. de ſepl. viol. l. ij. ſ. reſponſo. Pateria eñ ſola, vel negligentia, vel culpa, quãtacunqꝫ nõ eque puniꝛ

Incẽdium cõmittẽs fortuito venia dignꝰ eſt nõ autẽ ſi negligentia vel data opera.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in eo quod dicit eum qui reciperat consanguineū vel affinē sore minꝰ puniendū. (Passus fuerit.) qđ facere nō debuit. Nā qui aliquē recepterari ꝓhibitū neqꝫ bona, neqꝫ probabili ratione etiā sentē retinet, dolo malo nō caret. ff. de li. ho. exhi. l. iū. ſ. si quis volentē. Quinetiam dolose agere censendus ꝛ puniendus est si sciens eū nō expellit. ar. in autē. vt neqꝫ mi, neqꝫ fe. ſ. sint igitur. ꝛ. ſ. de hīs qui lar. l. j. ꝛ. l. ū. in prin. ꝛ. ſ. dñi. ꝛ. xxj. q. ū. placuit. ꝛ lib. vj. ne cleri. vel mona. c. ū. ꝛ extra de parrochi. c. ū. in fine. (Delitescere.) i. latere, vel se occultare. (Actor.) ver. (Vel) ꝓ id est. (Scies) sic. ſ. ō plagia. si qs seruū. ꝛ de here. c. ū. in prin. li. vj. ꝛ est similis litera. ff. man. si procuratorē. ſ. si ignorantes. ꝛ vide. ſ. de hīs qui ex pu. rat. mu. pec. sul l. ū. (Præsumendi) i. ꝓcul videndi. ꝛ sic videtur ꝙ prius ꝛ non subito ipsum esse sciuerit desertorē, ꝓpter qđ nō videtur de scientia subita puniendus. Vel dicas ꝙ sufficit a principio illū scuisse esse talis cōditiōis, ꝙ eū sit ꝓhibitū recipere. Vel ex postfacto. ad hoc. j. q. j. cōstat. ꝛ xxvij. q. j. ſ. ad fi. ꝛ. ſ. de hīs quī fa. l. j. ſ. cri. pec. l. j. ū. nisi. ꝛ facit. ff. de incen. l. ū. ſ. nō em. ꝛ de edil. edic. cū autē. ſ. excipiē. dūmodo ipm occultet ꝛ teneat. ad hoc vt iudicis potestatē iustitieqꝫ vindictam euadat per ea q superius dicta sunt. ad dicitur em scies quare debet scientes hoc ꝛ dolo malo facere. ff. de plagia. l. iū. ac suscipere ꝛ celare. c. titu. cū qui. ꝛ. l. penul. ſ. fin. ꝛ. ſ. de fabricē. l. fi. in prin. ꝛ sic ponetur dictū qꝫ nō cōtinuitue sed diſiunctiue ꝓ vel, pura scies ex postfacto, vel prudens a principi. Ité facit in auten. de leno. ſ. si quis autē patiatur. ff. de incen. qui edes. vbi est similis litera ad idem. xv. q. j. c. aliquos. ꝛ. c. lequē. ꝛ. c. inebriauerūt. ꝛ. c. nō est. ꝛ. c. nec is. ꝛ. xxxiij. q. ū. in lectrū. ꝛ. c. si virgo. vsqꝫ ad fi. q. ꝛ. ff. locati. si ignorās. ꝛ de adul. l. penul. ꝛ. ſ. de sac. paga. l. fi. Hoc autem. scias ꝙ potius ꝓsumitur in his ignorātia ꝙ scientia. ff. de ꝓbati. ver. nisi factū esset notoriuꝫ vr nota. ff. de recepta. lege. j. ꝛ facit ꝙ no. supra. ſ. peri. tu. l. pen. Pœne rea sciendum ꝙ semper grauatur culpa receptatoris attenta qualitate persone quā receptauit. vt patet hac lege. ꝛ. ff. ad filiet. lege. iū. ſ. si quisqꝫ. ꝛ vide qđ no. ff. de fugitī. l. j. in prin. (Quid ergo si qs receptauit latronē famosuꝫ aut aliquē homicidā, vel malefactore alitū ob aliquas circumstantias vt personarū in quas delinquitur gravius exercendi. ꝛ sic est in eū pena grauior instigenda, puniturne ipse receptator ea grauiori pena qꝫ videt. ar. dicto rū iuriſ. Et qꝫ hoc est regulare. ff. de recepta. l. j. Cōtrariū tū tenet Ly. ſ. de epis. ꝛ cleri. raptores. (Supplicio) vide. ſ. de bo. vacap. l. iū. ad fi. (Subiugetur) sic. ſ. de incest. nup. cum ancillis. (Dūs.) ver. Et nota ꝙ dūs ꝓdū punitur, qđ verū est nisi sit impubes. ſ. de fal. mone. l. j. ad fin. quia eras eius quod videt ignorat vt ibi. Ité nō sentit. vt. ſ. de in offi. testa. si quis in suo in fi. Fragile qdē ꝛ infirmū est ipsius etatis cōsiliū ꝛ. ff. de minō. l. j. in prin. Quinetiā lubricū. ff. de testi. l. iū. ſ. pe. ꝛ ideo lex resistit eius ꝓsilio quasi parū firmo. ff. de ser. expor. si minor. in fi. multiqꝫ est eorū animi iudicium. instī. qui. nō lic. face. testa. ſ. ꝓterea. nec voluntas. extra de despon. impu. ca. j. nec stabilem habēt mentem. ſ. de testa. milī. l. fi. nec est rōnis capax. xv. q. j. firmissime. ꝛ. ſ. ex eo. ꝛ. j. qō iuꝫ. qui apud nec criminis. ſ. ne sac. bap. l. ū. nec sentiunt, nec cōsentiunt. ꝛ charitatē. nō habēt. extra de sap. ca. ij. post princ. ꝛ nescīūt qđ vtile sit. in aut. de nup. ſ. est quoqꝫ. nec sunt pleni animi. ſ. de acqui. pos. donatorū. sed boni ꝛ mali distantiam ignorāt vt ꝛ. Dēnter. c. j. Et hec ratio quare nō pōt impubes testimoniū ferre, qꝫ non pōt reddere causam scientie ꝙ oportet reddere testem. ſ. qꝛ non est capax rationis. Item qꝛ nondū pōt vti libero arbitrio. de consensu. ff. ti. ominis qs iaꝫ ideo nō pōt facere testamentū. vt. ad. ſ. pretera. Item nec scire nec discernere pōt. ff. de acqui. her. pupillus. nec est cōsilij capax. e. ti. in ore. ſ. ſi. preter cōsilium innocentie. ff. de sicca. infans. ꝛ marimum est eorū iudicū. ff. de manu. vin. l. fi. ꝛ ideo supplet per tutores. ff. de acq. possel. quis. ſ. infans. Et hec vera puto etiam si testificat sup hīs qui videt in pupillari etate, nam quomodo licet pubes factus testificari pōt sup hīs qua cū vidit ea perfectione debita nō cognouit. Pubertas enī superueniens facit eū nunc habere notitiam rerū ꝛ iudicium rationis. ꝛ alia q dicta sunt quibus in pupillari etate carūt nō ea prius habuisse declarat, nisi ea vidisset in ꝛpe quo erat capax rationis. ꝛ ꝓximus pubertati ꝓ ea que prędicti, ꝛ que. j. dicā. Sed ecōtra pupillus ēt ꝛ tenet in ꝓmissis fides imple re. ff. de manu. is qui. ſ. nihil aūt. Item mentiri. vt. ff. de dolo. qđ em plena quidem est puerilis etas furtis, mendaciis, ꝛ ꝓuisis, extra de del. pu. c. j. vide qđ ibi no. Et talis etas suspectiores eos facit ad mētiendi facilitatem. ff. de questio. ex libero. ſ. j. Sed ꝛ potest sibi aliuꝫ obligare. instī. de inuti. stipu. ſ. pupillus. ꝛ se alteri quandoqꝫ obligare. ff. de religi. ꝛ si quis. ſ. pe. ꝛ per traditionez ab alio accipere. ff. de aut. tut. l. obligari. vbi de hoc. ſ. de acqui. pos. l. iū. ꝛ donationem accipere. ſ. de dona. si quis in emancipatum, ꝛ conditionem implere. ff. de condi. ꝛ demon. l. v. ꝛ iuramentum. sibi delatum prestare. ff. de iureiur. l. fi. Et alias iurare, ꝛ operas prestare. ff. de libe. causa. l. fin. ꝛ vide quod not. Ita, de iser. li. feu. de pace iur. fir. ſ. item sacramenta. (Circa hoc dic ꝙ impubes doli capax committit crimen furti et damni iniurie, ꝛ ex eis accusatur. ff. de fur. impuberem. ꝛ iniuriarum ꝛ ff. de iniur. illud. dicitur autem doli capax cum est proximus puberati. vt no. d. l. impuberes. qñ autem est ꝓximus pubertati dic vt scripsi. ſ. de ꝓb. sacro. scri. in rub. Sed verius puto ꝙ nō eo ꝙ pupillus est ꝓximus pubertati sit doli capax, posset enim etiā antequ fieret ꝓximus esse capax rationis, ꝛ in ipsa etate ꝓtecta nō habere vsum rationis itaqꝫ ad hoc vt teneret furti, opꝫ ꝙ sit ꝓximus pubertati, ꝛ intelligat se furtum vel delictum facere. vt inti. de obli. que ex delicto na. ſ. pe. in fi. Unde ꝓximus pubertati nō dicit cōtrahere matrimoniū, nisi malitia etatē actu suppleat. extra de despon. impu. attestationes. ꝛ no. Hosti. e. tit. de illis, qđ sequit Archy. e. ti. c. j. lib. vj. Et hoc ēt ptz. d. l. impuberes. cū dicit culpe capace. ꝛ. ff. ad. l. acq. ſ. ꝛ si quēcūqꝫ. ſ. infans. ibi, sed si iniurie iam capaz ꝛ. d. l. illud. ibi iniuria ex affectu facientis cōsistat. ꝛ ibi nemo facere nisi q scit se iniuriā facere. Ita rōnis capaz ꝛ doli capax idē sunt. j. q. iij. qui apd. cū ibi no. Ita em ꝓprie dicit scire aliquid qui illud intelligit, vel q rationez eius reddere pōt. Veritas nāqꝫ humana est notitia certe rei magime sensu visus. vt no. in aut. de iniur. ca. ꝛ ſ. in prin. Affectio vero nō sine ratione vel discretione ꝓcedit. qū etiā vincit eam interdum. ſ. de excus. tut. humanitatis. ibi inhibeat affectu. ꝛ hoc est qđ tener Host. extra de homici. exhibita. ꝛ Archy. xv. q. j. illud. ꝛ habetur in tertia parte sēde sancti Thom. q. xxxij. arti. ij. in fi. vbi dicit ꝙ in quibuscā magis accelerat visus rationis ꝙ in aliis. ꝛ vide qđ no. Archy. de pac. c. ū. lib. vj. (Prędū) vide. ſ. de iure fi. si minozi. (Si qs). ſ. (Neqꝫ) ver. vel. ſ. (Loquimur.) Loqui est naturaliter homīs, etiā sine lingua. ſ. de offi. ꝓfe. ꝓcto. l. j. post pun. obloqui detractoris. xvij. q. ij. monasteria. Alloqui oratoris persuadentis vel videtis seu ꝓdicatoris. xxxv. q. vj. eps in synodo. ꝛ idē est de verbo ꝓ loqui. xliij. di. in mandatis. Et no. ꝙ etiā scripto loquimur vt hic et charta loquit in qua. de tabel. in prin. Item pacta ꝛ trāsactiones. ſ. de fer. l. fi. Et scriptura ꝺz loqui. v. q. j. c. ū. Et lex etiam loquit. ſ. de decur. fi ille. Item no. ꝙ sicut ꝓcauende sunt feu ꝓsidende inciꝺie ꝺyaboli. sic ꝛ hominum obloctiones, ꝺ. ca. monasteria, ꝛ facit xij. q. j. noli. vbi dicit inter cetera ꝙ qui negligit fama suaꝫ crudelis est. Ité in ꝓmissis locutionibus est quedā figura que dicit ꝓsopeya. sicut ꝛ cū dicit lex erubescit in aut. de nup. ſ. ꝛ ira circa taliuꝫ. Item cū dicit Ambulat legis potestas. ff. de fundo do. l. erit. vide qđ no. ff. de ope. nouī nun. le. ſ. ꝛ in consti. de violen. l. circa. (Proximę) nouiter. vt sunt tyranni. (Signis) bellicis. (Applicati) adūcti. (Rudimenta) initia. (Timuerunt) vt plurimos victimus. Interdū qui prius ad tube sonitū concutiebant. postea figuras hostiū cōtemplant. ꝛ audacter oppugnāt. (Verū) ver. (Degenerem.) Degener est qui de genere nobili nascit ꝛ a debito virtutis deuiat. ꝛ inhonestē viuit. ꝛ hic dissimilitudinarie loquit. (Latebram) vide. ſ. de decur. quidam. (Desertor.) ſ. (Tempore belli). ſ. quo barbaroum incursio. ꝛc. ſ. de comeatu. l. j. vel als vt. xxj. q. ij. placuit. ꝛ. c. seq. Si vero tempore pacis eques militie gradū pedes aut militiaꝫ amittit. ff. de re mili. non oēs. ſ. qui in pace. (Signis). i. a loco apud quez habet signa. vij. q. j. si quis in clero. ꝛ idem si a locis alijs debitis abierit. ꝛ. de comeatu. l. j. ꝛ. ff. de re mili. l. iij. ſ. is qui. (Horum) versicu. ꝛ subaudi is. (Sponte) ꝓpria voluntate. (Non timebit.) Mora qui fugit ꝛ rediſt meretur veniam ad qđ. ff. de ali. iur. l. iij. ſ. fi. cū deber hic rediens de nouo militie iuramēta prestare. ar. extra de malo. ꝛ obe. cū in ecclesijs. ꝛ scripsi plenius. ſ. de re mili. cū alleg. post prin. Sed extra qꝛ deportatur in insulā vr. ff. de re mili. nō oēs. ſ. qui in desertione. Solu. illud in aliis militibus, hoc in tyronibus. vt hoc exigebat hic meritum vite. vel alie cause, vt. e. l. in prin. ibi mihil eorū. (Sine vero). ſ. (Flagitiosa) flagitio plena. Dicitur autem flagitiū ꝺecus ꝛ peccatū. vnde dicit Ysido. Flagitium est quicquid agit indomita cupiditas ad corrūpendū seipsam. facinus vero qđ alteri nocet. Sz ſm Pap. flagitia sunt que in Deū peccamus. facinora vero que in hoīem. Idem Poll. ꝛ vide. xxxij. q. vij. flagitia. in prin. ꝛ qđ ibi no. Arch. ꝛ ibi de hac melius. Vitia vero a flagitijs ꝺifferunt. nā flagitiū eīus leuiora sunt ſm Polk. li. vj. ca. xxvj. (Ignauia) vide. ſ. de decu. quidam ignauie. (Per eum in cuius domo.) Ar. satis efficax. ꝙ de linquens repertus in fragādi potest per quemlibet illum inuenientem capi. De hoc vide qđ no. Ita, de iser. in consti. de offi. iusti. l. iustitiarū vero k'a ꝛ de hīs qui fideiusso. ꝺatur. po. l. humanitate. ꝛ libr. fen. de pace iur. fir. ſ. receptatorib⁹. (Inuigilatibus). i. valde vigilantibus. ad qđ. ff. ad filleta. si quis in grauī in prin. cum cōcor. vt sic augear. ff. de libe. ꝛ postbu. gallus. Ille casus. ꝛ ad. l. falci, circa legem in fi. vide qđ no. in auten. quomodo oportet epis. ſ. fi vero nemo. Interdum ponitur in ꝓ non, vt dicto. ſ. fi vero. ꝛ tunc habet vim ꝓnationis. vnde dicitur infamia ꝓuiatio fame. Interdum ꝓ cōtra. ſ. de heret. l. iiij. Interdum ꝓ sine. vr. ſ. de ꝓcur. qui stipēdia. Quāqꝫ ꝓ apud. ſ. de iudi. nulli. Quando ꝓ cum. ff. de adulte. ca. quinto. in prin. de penu. le. l. iij. iij. riso. Quādoqꝫ ꝓ con. ſ. de inoffi. testa. omnimodo. ꝛ. l. quoniā nouella. Quandoqꝫ ꝓ sub. in autent. de instru. cau. ſ. j. Quādoqꝫ ꝓ vsqꝫ. ſ. de vsufru. si pater. Quando ꝙ exponitur. ꝛ ꝓpter. ff. de acqui. heredi. l. penul. Quandoqꝫ ꝓ interff. de rebus du. l. fi. Quandoqꝫ ꝓ super. ij. q. iiij. ſpoyter. ꝛ hoc not. ſ. de instī. codi. cōfir. ſ. j. Quādoqꝫ ꝙ minus, vnde ꝺz crimen iniurū. i. non est perfecte vltum. extra de ꝺeſ. pu. c. ū. ꝛ incredulus. i. parum vel minus credulus. de pen. ꝺif. ū. ꝺum sanctā. ff. de migrādo. l. j. ſ. j. ibi j frequens. Qñqꝫ ꝓ sine. ff. de cri. pecul. sacrilegū capite. ſ. pen. Qñqꝫ ꝓ ex. ff. ad treb. si patroni. ſ. j. ꝛ de ꝛ. sig. salua. Qñqꝫ ꝓ ſm. ff. de dam. infec. inter quos in fin. Qñqꝫ notat circunstantia ipis. puta quis ꝺicit esse annorum. xxv. cū est in annis. xxv. vt exponit gl. ff. de fal. senatus. Quandoqꝫ ponit ꝓ post. vnde ꝺicit in ꝛpa. i. post tps. ff. ad treb. ꝺeducta. ſ. j. Et in reatu. i. post accusationem reatus. ff. de bo. dam. cū ratio. ſ. fraudis. Qñqꝫ ponitur in vi modi. ꝛ tūc ꝙ ꝓ, seu ꝓ ad. ff. de fideicō. li. si legatario. in prin. Quandoqꝫ ponit ꝓ cozā. j. q. j. qđ quidā ibi in populo. i. cozā populo. (Officij.) i. officiali bus. (Abiectus) i. repertus fuerit. j. de cursu pu. l. iū. ꝛ hoc maxime si inueniatur in vrbe. nam tūc est grauius puniendus. ff. de re milit. nō omnes. ſ. desertor. (Correpti) per dictos officiales irenarchas. ff. de mune. ꝛ hono. l. fi. ſ. irenarche. ad qđ. ſ. de re milī. nemo. ad fin. vbi multa de correptione scripsi. ꝛ. ff. de custo. re. ꝺiuus. vel etiaꝫ per quoscūqꝫ inuentores. vt. j. l. pri. ꝛ. ſ. qñ lic. vni. si. iudi. vin. l. j. ꝛ. xxiij. q. vij. c. vlt. ibi respondeo. qꝛ nō facio iniuriā ꝛc. Item facit. ſ. de aquedu. l. ois. in fi. ꝛ de epis. ꝛ cleri. si qs. iij. (Scueritati) integritati, rigoꝛi. ꝺistrictioni, iudicio iracundie ſm Dap. ꝛ vide. ſ. de excu. mu. l. placet. ꝛ de his que ex pu. colla. illa. sunt. l. sciant. (Iudicis) ꝓuincie. vt subūcit. Et nota ꝙ clerici eorā ꝺeserentes ecclesias vel prebendas vocauē similiter ꝺesertores. xxj. q. ij. placuit. qđ cū hac lege bene cōcoꝛ. ꝛ capi possunt ab hīs quorum consortiū ꝺeclinare nituntur. ar. xvij. q. ij. abbates. ꝛ no. extra de cleri. non resi. inter quatuor.

Decapitatio non est mos nobilis.

(Degeneri) ignominiosa, sordida, incongrua generi vel militie. vñ no. ex hoc ꝙ decapitatio nō est nobilis mos, imo degener ignobilis, ꝛ sic est contra nobiles illos ꝙ cuꝫ ꝓpter crimina puniri ꝺebent potius decapitari eligunt ꝙ suspendi. Sed hec est ꝓrogatiua nobilium potissime illorum qui ꝺicime nobilitatem ex militia vendicari. vnde ꝓpter ipsius turpitudinem mortis miles nō potest ad furcaꝝ suspendiū cōdemnari. ff. de re milī. l. iū. ſ. is qui ad hostes. nec etiam de consuetudine. vr not. e. l. iij. ſ. j. nisi ꝓpter latrocinium per qđ ꝺi

Milites nō ꝺebent ad furcas cōdemnari.

priuilegio exuitur. ſ. de vetera. l. veteraui. ꝛ. ſ. qñ lic. fine in. vin. l. j. ꝛ ñ. ꝺicitur enim tale supplicū mors infamis. de pen. ꝺist. iij. scelerato. ꝛ. ſ. ꝺisciplina militari. Nam ꝺictus est qui pendet in ligno. Deuter. c. xxj. in fi. Item super illud Psal. vide humiliatem meam. ꝺicit Cassiod. per caput intelligitur rationalis sensus qui regit omnia membra sicut caput totum corpus ꝺirigit ꝛ sensibus implet. Unde q turpiter ꝛ bestialiter agit capite ꝺamnatur vt hominis forma priuet is qui nō renuit sapientie rationem. De pena nobilium ꝛ ignobilium ꝛ priuatorum no. xxiij. q. j. q contra. ꝛ. ff. de plagia. l. fi. ꝛ. ſ. de questio. milites. ꝛ vide qđ no. extra de penis. c. vlt. de statu mona. ea que de offi. dele. pastoralis. de heret. excōmunicatus. ſ. credentes. ꝛ. xxj. ꝺist. nō cogātur.

(Sed pone ꝺamnatus est aliquis ad suspendiū cum publice se ꝺiceret innocentes, ac (vt interdum victimus) ꝓcaret ꝺeum ꝛ sctōs vt ꝺe sua innocentia quiꝺ miraculosum, ꝛ veritatez ostēderet. speculator. i. vinꝺex capitaliū scelerum ꝺe quo habetur. ff. de bonis ꝺam. ꝺi

Miraculose libera tus an ceu sentur sus pensus, q fracto laqueo sine lesione ꝺe

nus. alligato ꝛ parato laqueo vt moris est qui suspendio puniuntur eum ꝺimittit q fracto laqueo cadit, nihil aut modico lesus. Queriꝭ verū sit ꝺonec moriatur iterū suspenꝺēdus. presuppositio ꝙ ꝺubium est an hoc ex miraculo ꝺiuino, ꝓcedat, nam eo casu quo ꝺe miraculo certuꝫ est, magis ꝺebet ab iterato supplicio abstineri, qꝛ qđ ꝺucit lege Dei nulla ratio est vr ab humana lege cōstringat. xxj. q. ij. ꝺue

fectus an ceu sit ꝺefectus

sunt. presuppositio etiā ꝙ in laqueo vel executore nihil est vitiū vl ꝺefectus qđ etiam certum est. Et vide ꝙ sic vr sententia suum cōsequatur, ꝓpter effectū, qꝛ parum est sententia terri nisi ꝺebita ꝛ efficaz executio sertim qñ subsequatur. ꝺicit glo. ſ. ꝺe execu. rei iu. in rub. ꝛ ꝓbatur extra de re

publice se ꝺigerat in

iudicū aliquibus. ꝛ. ff. de constī. pec. ꝓmissor. ſ. cōstituto. Et qꝛ effectū rei iura cōsiderant. ff. de oziq. iur. l. fi. ſ. post oziginē. de eo ꝙ quē

nocēte ꝛc.

fac. est. l. pe. ſ. ꝺocere. de ver. sig. inguriū. ꝛ. l. nomen. ſ. vlt. nec est hoc pusillanimiter amplectenꝺū vt iuꝺicantis solertiā in tumiꝺitate aꝺducens seipsum a puniendo reum ꝺetrahat, sed abiecta mollicie illum ꝺe iure scripto pena feriat qua ꝺamnauit eūꝺem. ar. ſ. ꝺe cōpe. l. fin. ꝺebent em iuꝺices cum magnanimitate velociter lites ꝺecidere. in aut. vt cleri. apud propri. epi. ſ. fi vero aut. ver. clarissimis. Ité qꝛ hmōi miracula per malos angelos fiunt ꝛ per magos. j. q. j. tenemus. ꝛ ea. ꝓphetauit. ꝛ optime ꝺe hoc ꝺifferit sanctus Thom. in prima parte. sēde sae. q. cx. arti. penult. ꝛ. q. cxiij. art. vltimo. Angelus enim sathane se transfigurat in angelū lucis. vt ꝺicitur. ij. ad Corint. c. xj. ꝛ extra de regula. licet. ſ. si vero. ꝛ facit. l. ꝺi. si quis prepostera. ante fi. ꝛ. xj. q. j. sacerꝺotibus. ante fi. quare non statim miraculo est credenꝺū. no. extra de hereti. cum ex inuncto. ſ. qđ si forte. ꝛ facit. j. q. j. Spiritus sctūs. ꝛ qđ ibi not. Cue autem requiruntur vt verum miraculū censeatur not. Archy. ꝺ. c. tenemus. Et ideo in nullo habet se vltertus intromittere, nisi vt iusta suam sententiam consequatur. ſ. ꝺe pen. cum reis. Nam ꝺamnatus vltionem ꝺeoꝛtam consequatur. ſ. ꝺe pen. cum reis. Nam cum iuꝺex teneatur sm ꝓbata iuꝺicare. ff. de of. pref. illicitas. ſ. veritas. ij. q. j. nos in quem. ꝛ hoc legū autoritate quas seruare iurauit

in aut. iusiurandū qđ pre. ab hīs. post prin. iij. q. vij. iuꝺicet. cuz suis similibus. ꝛ ad hoc sit ꝺebitor ex precepto ꝺei. Custoꝺitio em leguz cōsummatio est incorruptionis. Sapientie. vj. cū pluribus q scripsi. ſ. ꝺe pfes. ꝛ medi. l. medicos. ibi doctores. q. ū. ꝛ ꝺe superīnꝺi. l. j. ibi iuꝺicio. ꝛ ꝺe ꝺecur. oēs. j. post glo. vlt. (Ad primā partem queritio nis ꝛ in eius ꝺecisione nedū in hoc ꝺubio sed etiā si angelus Domini hoc preciperet. vt. ſ. reus cōtra quem constat legitime nō puniat, nō qꝛ ipse iusserit, sed qđ leges precipiunt faciendū est. xxiij. q. iij. ſ. sed si qui perseuratoribus. ver. ites galarchis. Et bene facit ꝙ hac parte. xj. q. iij. si quis preest. Certe cotra Dei spiritum ꝺucere ſi rūc iuꝺex contra iustitiā ꝛ veritatem que sibi in figura iuꝺicij est probata aliquiꝺ attentaret ꝛ nō Dei spū, sed contra Dei spiritū qui est veritas, ꝛ iustitie lumen potius ageretur. extra de renuntia. nisi. ſ. sed ꝺicees. (Econtra ꝺicet, qꝛ in ꝺubijs ꝓpensiores sumus ad liberationem ꝙ ad vltionem. ff. de act. ꝛ ob. arrianus. ꝺe pen. inter preparationem Item qꝛ in obscuris inspicimus qđ est verisimilius. ꝛ qđ plerūqꝫ fieri cōsueuit. de reg. iur. inspicimus. lib. vj. ar. verisimilius est ꝙ mirabilem hoc ꝓcedat ex Deo ꝙ ex operatione malorū angelorum vel magorum que rarissime fiunt, ꝛ ad ea que raro ꝓcedunt iura non adaptantur. ff. de le. iura cōstituit. ꝛ. l. nam ad ea de vsuc. iusto. ꝛ quia nō presumunt inso ira. ſ. de inof. test. si qñ. ꝛ de cōsul. l. fi. ꝛ li. fe. quid fit inuel. c. ñ. imo ꝺifficilius presumunt ea in quibus aliquod impeꝺimentū accꝺere pōt. vt patet ex his que nor. Inn. extra de cōuer. con. ex parte. ſ. Et qꝛ ꝺubio via tutior est eligēꝺa vr. ſ. illud qđ putatur esse maleficij potius relinquat impunituꝫ ꝙ forte ꝙ iteratū supplicū puniat innocentem. ff. de pen. ab sentez. ꝛ facit. xj. q. iij. si eps. Item qꝛ inter ꝺuas sententias mitior est preferenda. ff. de reg. iu. an ter pares. ꝛ semper in ꝺubijs benignior ea iura preferenda. ff. de reg. iur. semper in ꝺubijs. Item qꝛ qđ a lege priuata ꝺucitur hoc est a lege Dei. nulla ratio est vr a publica lege pura principum cōstringat vt prediction est. que eīm spū Dei agunt ur nō sunt sub lege. ꝺ. ſ. sed ꝺicees. ꝛ de regulari. licet. ꝛ facit aperte qđ not. xxvij. q. ij. ſ. cū ergo. in glo. fic ergo. Et hoc videtur verius, nam tunc vera est sententia prefidentis qđ eterni sequit arbitriū iuꝺicātis. xj. q. iij. tūc vera. legimꝰ eīm sepe maxime in libris miraculoꝝ beate Marie virginis. ꝛ ꝛlegendis beatorū Jacobi ꝛ Nicolai hoc euenisse ac ꝺānatos post mo

dum absolutos esse, nec tū imestigatuꝫ legimus an id ex miraculo vere prestiterit. Sic ꝛ beatus Bricius ad voces vnius puerī. xxj. ꝺies ab ortu habentis innocens probatus absolutus est. iij. q. iij. in fine. a puero. Quod sancti viri iuꝺicio ecclesie nō fecissent, si hoc a iustitia ꝺeus. xxj. ꝺierū re nouissent. ix. q. ij. Lugꝺunen. ꝛ qđ scripsi. ſ. ꝺe cāsa. pecu. errat. in innocens prima no. q. ꝛ. in fi. Simile refert Hieronymus ꝺe septies percussa. ꝺictus est epistola. xxxiij. qđ licet post septimā percussionem aliqui leuiter in eam tū reꝺꝺita fuit libertati. Docti enim viri cautela magna ꝺebet esse nobis instructio. lxxxj. ꝺi. legitur. Simile refert ꝺeuotissim⁹ Jo. an. ꝺe beato Hieronymo. q ꝺuo iuuenes romani innocentes ꝺānati fuerūt meritis sancti eiusꝺem a gladio incenꝺio ꝛ suspendio ꝙ Constantinopolim liberati. ꝛ hoc in suo hieronimiano quem elegantissime scripsit. Simile ꝺeclamationem ponit Sen. li. ꝺeclamatio num in. ū. ꝺecla. ꝺe virgine vestali ꝺe saxo. ꝺelecta ꝛ non peremta. (Sed o queritur quid fit ꝺictum est in hac vt solitū est. ꝛ probatur hac. l. ꝛ. ſ. ꝺe sacrif. pu. l. j. cōꝺenan⁹ Ditū ad furcaꝝ suspeꝺiū, ita qꝛ moriatur in eis quid tunc faciet iuꝺex cum functus sit officio suo ꝛ iuxta ipsius tenorem sniа exequenda est, nec ea iuꝺex mutare potest. ff. de re iuꝺi. iuꝺex. cum concoꝛ. Ꝛdhuc ꝓ tutiori sniа ꝺicet ꝺem qꝛ regulariter inspicimus in obscuris qđ favorabili⁹ est ꝛ minimum de reg. iur. in obscuris li. vj. cum cōco. ꝛ ꝺicta. l. semper. Sed vt cautius agat ꝺicetur tutius forte ꝺicendum qꝛ iuꝺex hoc principi referat. ff. de questio. j. ſ. si quis vltro. ꝛ sequen. cū his q scripsi. ſ. de tabula. l. ū. ante fi. note magne. vt ex personis ꝛ rerū qualitatiḃ⁹ is q est lex animata in terris. in aut. de consul. ſ. vlt. ꝛ in nomis condendis iuribus ꝛ veteribus interpretādis habet plenitudinē potestatis. vr. ſ. de leg. cum de nouo. ꝛ. j. ꝛ. l. fi. ꝓcur sibi meli⁹ videbitur. fore decernat. ſ. si imperator male. l. j. ꝛ. ij. ꝺistin. quisquis. ff. de act. ꝛ ob. l. fi. in fi. princeps nam qꝫ est vel esse ꝺebet omnino iustus, ꝛ quoꝺāmodo iustio melius, ꝛ ipse est ꝺirectio legis magime vbi lex ꝺeficit. nō em oia ſm lege sunt, qm ꝺe quibuscā impossibile est ponere lege quare sniа regis inꝺiget. inꝺeterminati em inꝺeterminata est ꝛ regula, vt ꝺicitur. v. ethic. (Et not. ꝙ famosi latrones, grassatores, ꝛ homicide sunt vltra penam mortis seuerius puniꝺi. ff. de pen. capitalium. ſ. vlt. vr si alij sunt in furtis appenꝺendi tales ꝙ cuntate veniāt ꝓtra hendi. ꝛ sic seruatur. in sceleroso qui augēꝺa est pena. ff. ad. l. iul. pec. sacrilegū. in prin. (Morte) Quot sunt species mortis. ꝺic ꝙ quinqꝫ scilicet spiritualis, ciuilis, secularis, affectualis. ꝛ eternalis. not. Archi. ij. q. vij. placuit. ꝛ vide quod ipse not xxj. q. j. placuit. ij. Item nota ꝙ ꝓpter peccatū qꝫ ciuis monꝰ. xxiij. q. iij. ca vinꝺicta. Ꝺ hoc est illud Ezech. xxj. in ꝺolis que feciſti, appropinquare feciſti ꝺies, ꝛ aꝺꝺuxiſti tempus aduentꝰ tuorum. Valer. li. vij. c. ij. in fin. Cretes cum acerrimā ꝺetestatione aꝺuersus eos quos vehemēter oꝺerat, vti volunt vt mala consuetuꝺine ꝺelectentur, optant: modestoque

Recepta tionis pena ex qualitate ꝓsone recepte grauatur.

Impubes res mulctas hīt i ꝓfectiōes.

Pupilli obligare ꝛ obligari potest.

impubes doli capax de iniuria re linque re potest.

Mortis qnqꝫ sunt species.

In multis pliciter ponitur.

Flagitiuꝫ qđ ꝓprie signat, et qualiter ab differt a cinore.

Universidad de Deusto
Biblioteca

voti genere efficacissime vltionis euentū reperiunt: inutiliter eū ali quid cōcupiscere. z in eo perseuerāter morari extrio vicina dulcedo est. vide secunda secunde. q. xl. ar. vū. Gladiū qui vltor est iniquitatum. Job. xix. z est simile. ff. de adult. Quis. in fi. z huius gladij prin ceps potestatem accepit a Deo, super bonos z malos indifferenter sed in eos qui gladio male vtunt. extra de maior. z obe. solide. circa mediū. de gladio plura scripsi. ff. de gladiator. in rub. ¶ Et not. gla dius licet enim multis modis suppliciū mortis possit inferri, vt furū capitaliū. in prin. z. l. aut damna. §. j. hee eū pene licite inferunt, non aūt vt veneno quis necetur. e. l. §. proinde. Item nec vt in securi aut relo quis occidat, aut laqueo strangulet. ea. l. §. j. Quinetiam nec vt dānatus quis eligat sibi mortis speciē ibidem nec etiā vt arbore vel saxo precipitet. e. tit. non pōt. volvit tū hic lex distinguere suppliciū modū, qō facit contra iudices imperitos qui damnāt reos ad pena mortis nō distinguentes qualiter, quāq; morte damnatū subire vo lunt. Quid ergo si sic lata sententia inueniatur an teneat? Videt ex nō, qz multis modis infligit pena mortis vt premissum est. Item qz di uersimode accipitur mors vt patet. ff. p soc. versū. §. intereūt. z de cō tracta. l. j. §. filium. Cum ergo sententia sit incerta nō valet. ff. de sniā que fine cer. §ti. l. j. z instī. de act. §. curare. Econtra qz appellatione mortis naturalis intelligit. ff. de ver. ob. ex ea. §. insulam. z sic nō re fert qualitercūq; moriatur dūmodo naturaliter moriat. Dic breui ter qz aut crimen. p quo reus damnatus fuit est ordinariū. aut extra ordinariū. Si ordinariū aut habet certā mortis speciem cōstituram vt est hic z in similibus, z eo modo quo lex statuit infligeť. Istam tūc idem esset si absq; damnatiōe ad mortē vt capur. f. amputet diceret, puntio titiū esse militie desertoē vel adulteriū cōmisisse. ff. ad tur pit. l. j. §. j. cum ibi no. z ad muni. l. ordine. z. ff. de his qui not. infa. si te. in aut. in me. lit. nō fi. sacr. fo. post prīnc. col. vū. z quomodo opz epiť. §. ne qz aūt secūdas. z qō ibi no. in verbo ꝙ diora. Aut nō habet certam speciem distīctā a lege z tūc recurrendus est ad interpretatiōē ipsius vel successoris eius. ff. de pretor. ſt. in pretoriis. z de ap. ab executoꝛe. que interpretatio seruabiť, dus tū modū solitum in ta libus aut rationis debitū nō excedat. ff. de peñ. hodie. z. l. respiciendum. in prin. z. l. capitalium. §. fi. z de incendio, pedius. vbi vero crimen extraordinariū est, tūc idem vt recurrat ad interpretationem ipsius vel successoris eius dum tū modum seruet vt dixit. his autez cessantibus pena mitior est infligenda. ff. de peñ. si preses. z. l. pe. z de reg. iur. in pe. li. vj. (Subiturus) pstratus in terrā. §. de maleficijs. z matt. l. nemo. in fi. z vt gladio vltoze sternať. §. de sac. pag. l. j. (Sinanteni) §. (Dzopositā) per hāc legem. (Gratia) vide. §. de ero. mili. an actuarij. (Dissimulerit) ne qz eū poterit in talibus aboleri culpa licentie. nisi fuerit in eis per illationem pene subsecuta coreptio. xxj. q. ij. placuit. in fi. Et vo. ꝙ iudex. penas a lege statutas differre non debet vt hic. nec etiā debet mollioꝛe inferre, ꝙ lex inferat. §. de vi pu. l. seruos. in fi. vbi pa ret ꝙ parta sunt remittere penaz delinquenti eam differre z mollio rem inferre. Quod si fecerit ea pena ꝙ remissit puniendꝰ est. §. de pri uā. car. inhi. l. j. z ne sac. bap. l. ij. in fi. Et si penā a lege impositam nō exegerit exactaq; fisco nō intulerit. de suo debet eam fisco complere in aut. vt defun. seu. fu. §. pe. Hoc enim satis est iustū ex parte ipsius qui cum sit minister legis passioni subditus legem offendit ex parte eius cui offenso debetur vindicta z ex parte offendentis cui pene le galis illatio medicina est. Haz pene medicine sunt. dicit Ari. j. ethi. Ad qō etiam. §. de emen. p. l. j. ff. q. §. fraternitas. z de peñ. dis. j. iu dicet. vbi dicit Aug. ꝙ penitētia doloꝛis est seuera medicina, sed tū est vtilis. Si eū qui cozrigiť hoc pretat, ne geheme ignibus tradatur vt ibi ad idem est satis aperte. l. di. si quis Dyaconus. ante fi. z vide que scripsi. §. de decur. l. ū. in verbo secuť. Et ideo accusatoꝛ q ad accusatiōnē nō inuidie liuoze, sed iustitie zelo pcedit salutis pu blice custodiā gerit. §. de famo. li. l. j. Eadez ratione cogit quis aliū accusare de crimine officio iudicis licet nō iure actionis. vr nor. per glo. z Archy. xxj. q. j. si quis ꝙ capillum z Bul. in Spec. de accusa to. ver. qd si nullus. Primus eū innocentie gradus est odiſſe nephā da. lxxxvj. di. facientis. z vide ipsum. c. per totū. licet dominus Bar opposituū dicat. ff. de accusa. in eum. vbi dicit esse casum. ad idez in ducit. §. e. ti. l. si quis homicidij. sicut nō teneť quis iudicare iure a ctionis, cogitur tū a iudice vt prouincias purget malis hominibus no. ff. de con. ob tur. cau. idem est. §. si tibi. qō dicit esse verū in omni crimine preter ꝙ in homicidio, pro quo est etiam qz accusatio dicit damnabilis. ij. q. vj. decreto. z qz nedū accusationes, sed etiā ipse ci uiles questiones interdū materiā crimīnibus prebent. in aut. de tri. z se. §. si vero aliquis. z. §. de iudi. properandū. in princ. Et ideo ac cusatio dicitur illaudabilis genus intentionis. ij. q. vū. quapropter.

¶ Sed dicas ꝙ est dānabilis qū nō, pcedit iustitie zelo. sed nequitie odio. Hīa debet ex charitate accusatio, puenire. extra de accu. c. ij. q. j. petimus. Item illaudabilis dicit quo ad vulgi opiniones z presu mit ad hoc magis inuidiose pcedi. v. q. j. si ola. Hīa p via detractiōis hoc nō is, e. q. sapiens. z. c. se. z se, ad idē in aut. de nō alie. §. vir. cū ibi no. z patet aperte. q. v. c. j. ū. z. iij. Unde ꝑ pace seruanda licitum est alijū accusare vt mali puniant. z boni quiete vivant. xxiij. q. v. nō fru stra. extra de accusa. accusasti. z qō ibi no. de hoc plene dictus est. §. de delato. l. ū. post. ij. gl. vel Quis nō sit cogendus a iudice cogit tū a iure. d. c. quapropter. z. §. de famo. li. l. j. vnde accusationes iuste sunt extra. psecutionem iniurie que pcedunt a spiritu. i. bona intentione vt quies publica ex correptione sequatur. que autem pcedit a carne. i. carnali intentione, puta odio vel nequitia, dānabilis est. ad hoc vj. q. j. §. verū. z. c. se. z vide que scripsi. §. de cast. pec. mil. errat. in pn. q. x. ¶ Vindicta igitur ex crimine psequenda est, nam delinquēs na turaliter obligat. ff. de his q nor. infa. seruus. in glo. Nam acrio que ꝑ ipsa vindicta cōpetit ex bono z equo pcedit. ff. de sepul. vio. quesi tum. de iniu. nō solū. §. j. Unde cotra adiocatos q reos a iusta pena conant expugnere dicit Boetius. iij. de cōsola. prosa. iij. Oztores qui graue qd, acerbūq; perpessi sunt miseratione iudicātis ezcitare conant, cum magis admittētibus iustioꝛ miseratio debeať, quos nō ab ira tis sed a ꝓpicijs potius miseranibusq; accusatoꝛibꝰ ad iu dicium veluti egros ad medicos duci oportebat vt culpe morbos supplicio rescarent, quo pacto defensoū opera vel tora frigeret vt si ꝓdesse hominibus malent in accusatoris habitū potius verteretur. Et auguſti. Misericordius cpez nostrā talibus subtrahimus ꝙ im pendimus, z qui ꝓ homine ad hoc interuenerit ne male ablata resti tuat. z q ad se fugiendē ꝙtum honeste pōt nō ad reddendū cōpellit socij. e esse fraudis z criminz. xxiij. q. v. c. j. Ad hoc est ēt. xxiij. q. iij. si qs fortitudinē. z. q. iij. si ea. Et. c. ea vindicta. vbi ꝓbat qō magis ēt ligunt q puniunt ꝙ qui impuniti relinquunt. Ben em pietas est illos retringere q cōtra nature ordinē scelerastis se docent actibus miscuisse. dicit Lassi. ij. var. epi. xiij. ¶ Ex is igitur ptz aperte indi ces arguendos q calcatis legibꝰ relectisq; penis legalibus in crimi nibus maxime grauioꝛibus pecuniarias ꝓpositiones admittūt. Hīa is cuius opem. cōsilio. dolove malo fit vt deliquens deprehensus pecunia aliave pactiōe se redimat eadē pena qua z ipse delinquens damnādus est. ff. de adul. is cuius. in prin. Et qz cōpositiones iple af fectione pecunie in qua ois felicitas hodie ponit in regno vbi iusti tia exulat, nimiū excreuerūt. adeo vt nec aduocat' quātuis scien tia ꝓfluus nisi cōpositionum actibus censeat idoneus nec iudex his Aduocat' cet magnus in iure peritus nisi ꝑ has cōpositiones thesaurꝰ regis ei z iudic impleat. puteť honorificentia dignus. Nam hodie rara est etiā in re ces nō cē gnātibus manus clausa, z aperta iustitia cōtra illud Lassiod. vj. vas sene ꝓdo riarū epi. xx. Institue pecunias nō querere, z agnosces tibi copiosa nec mi cō munera. puenire, hoc em humanis actibꝰ diuina posuerūt vt ille ma positionis gis possit ditescere q lucra turpia nescit optare. Et Ber. in epistola. vt ipsum Vera illa z mera sapiētia est que turpia lucra cōtemnit z indignum ros regis fibi iudicat eode cū ꝓdoloꝛi seruiture cōtubernio frui. Econtra vbi impleant. aurū placet z vitiū. dicit Bzeg. in regist. li. vj. c. xcvj. Hec decet fiscū lucris turpibus inquinari ibidē. li. j. c. xlij. Seminati quippe iustitiaz merces fidelis dicitur. Proverb. xj. Igitur lege dante occasionem de compositionum materia examinemus hic aliquas questiones.

¶ Primo querit an ꝑ viā cōpositiōis possit hoc fieri vt. §. pena ista Pena lex tura ꝑ legem in pecunia cōuertať. z nō videť. ar. iur. ꝓdictoꝝ. Item gra qz nō ds prio intervenīente debita pena dimitti sicut nec vitio cupidi ne per via ratio inferri. §. ad. l. iul. repe. iubemus. Ité qz nō debet esse iudex cle cōpositio mentior. l. in aut. de iudi. §. opz. nec flecti cōtra legem. in aut. de trie. nis in pre z se. §. si quis aūt ad numerationem. nec em clementie gloria, sicut cunctatus nec seueritatis affectāda est. ff. de penis. respiciendū. Sicut nec etiā conuerti austeriorꝰ ꝙ lex ds esse. xxvj. q. vlt. alligant. Item qz non pōt dare iu dex liberā facultatē reo eligendi mortis. ff. de peñ. aut damna. post prin. minus ergo in pecunia cōponere iuxta beneplacitū suuz. extra de delic. pu. c. ij. in fi. Imo' debēt iudices supplicia inferre legitima, nec pinde aliqd accipere etiā cōsuetudinis noīe, in aut. de collat. §. iubemus aūt. Hec em ex radice cupiditatis z auaricie pcedere vidē tur, z ideo ꝓhibenť extra de peñ. is. Jurant nāq; noxius fm legē in ferre suppliciū. in auten. iusiurandū qō pte. ab his vers. sed exequar ze. nec ꝓtextu huius nois hoc licitū erit quasi nomē cōpositiōis vi deať honestū. nam quodcūq; nomen imponas si recedas a pena sta tuta ꝑ legem iniquus est, sicut diximus in symonia z vsura. extra de symo. ea q. z qō ibi no. Obseruare quippe ds iudex vr nō aliter iudi cet ꝙ qō legibus, aut cōstitutionibus, aut moribus pditū est. instit. de offi. iudi. in pri. Cū ergo iudicibus gnāliter sit mandatū vt iustī tiam faciāt. nō videť pmissum eis vt de peñ. ꝑ maleficijs debitis cō ponant. ar. ff. de procur. mādato. cū concor. Ois quoq; iudex leges custodire tenetur, z fm eas ꝓferre sententiā. in aut. de iudi. §. omnis ad fi. ti. Ut leges nō in pecunia sed in corporibus puniūt delinquen tes cū debeant esse pene ꝓpio digne factnoze. §. de malefi. z math. z fi excepta. in fi. z ꝑ admissi mesura. ff. de extra. tri. secularij. §. in ea ꝓpo. z hoc maxime fm legē diuinā vt iuxta mensurā culpe sit plaga rum modus. Oculū ꝑ oculo, manū ꝑ manu, dentē ꝑ dente. Exodi. xxj. z Deute. xix. Quinimo fm Ari. j. magnoꝝ moralū. pena debet excedere crimen, non est iustum si quis oculum eruisset alicui nos con tra eueli solum, sed plura pati consequentes proportionem. etenim incepit

Statuta incepit prius z iniustū fecit. Unde nō valeť statuta in italia q pro ho micidio penam pe cuniariaz imponūt sunt inua lida,

Mortis suppliciū multz mo dis inferri potest.

Pene sūt medicina les.

que ꝑ ho micidio dno. z alias ite illud de quo etiā no. li. vj. ne cler. vel mona. c. si de sen. exco. venerabilibꝰ ad fi. Posit in summa de cōsuetu. §. quarto. in fi. z extra de offi. ordi. dilectꝰ. de delic. pu. c. ū. de cōsu. cum in tanto. z ibi de hoc no. Jo. an. in prin. Ad hoc etiā facit apte illud Numer. xxv. Non recipies pretiū ab eo qui reus est sanguinis. z Prover. vj. in fi. Zelus z furoꝝ viri. i. iudicis qui debet esse vir a virtute. scilicet iustitia q est regina virtutum nō parcet in die vindicte. nec acquiescet cuz iusq; precibus nec suscipiet pro redemptione dona plurima, horten dum est em vt salutaria statura legū ad quesſi pecunie cōuertantur. extra de offi. ordi. irrefragabili. §. vlt. z facit. ff. de inter. z rel. j. Et qz penas pecuniarias imponere videtur iudex in paupertatē. instī. de iniur. §. pena. z hoc vitiū miserrimis animis iudicātiū cōsuevit innasci. ē. de iudi. properandū. §. finante vtraqz. vn' e in personis est exceden tiū nō in eozum cōmodis vindicandus fm Bzeg. in regist. li. i. c. xvj. Ité qui i in personis nō in facultatibus sunt crimina vindicāda. xvj. q. vj. illud. Item quia si negligenter ea que male vsurpantur omittī mus excessibus viam alijs apperimus. xciij. distin. peruenit. ū. in fi. Et si reges z iudices in his pigri aut negligentes esse presumpse rint criminibus que censura z pena debita punire omiserūt, nouerint se esse participes. ū. q. vij. sicut inquit. nec debet aliquod blādimentū quemq; iudicē a punitione criminū emollire, vel a veritate exercere. sed potius ad inuestigandā causam iudicialiter se ꝓpter Deū accin gere ibidem. Sic etiā salubris legū prouisio circa reipub. cōseruatio nē plenioꝛē cōsequetur effectū si relaxatio penarū de facili nō proce dat. ex de ꝓben. grauē. ad fi. Poteris pro hac parte adūcere plura ex hūs q scripsi. §. de anno. z tri. l. iij. ibi rector. j. de numera. l. j. ibi' inhi bendū. z. §. de fabric. l. j. ibi facultate. Videntur ergo premisse cōpositiones illicite ꝑ quas recedit ur a pena statuta ꝑ legē z ad penā pecu niariā deuenitur, maxime si fiāt principe incōsulto. ar. ff. de trāſ. nulli z facit ꝑ hac parte. i. q. i. nullus epūs grauamē. z. c. se. z se. vsq; a fi. que stiōis. z. q. iij. vendētes. ¶ Econtra videtur qz iudex potest in sniā mi nuere penā cū causa. pura ratione senectutis aut imbecillitatis, vel quia sine dolo deliquit. Ité ratione publice vtilitatis. ad hoc. ff. de peñ. ad bestias. vū. q. j. scias. Ité propter filios nutriēdos. extra de his q filii occi. c. ū. z. ff. de ritu nup. qui in. pūncijs. §. j. Ité ratione dignitatis Pena lex z persone vel hmōi. hec parent. ex hūs que notātur. ff. de hūs. qui no. galis ex certis cau sis minu er mutari potest. infa. quid ergo. §. pena grauior. ij. q. iij. §. notandū. z qō ibi no. Arch. Etas em ad eruditionē multā habere facit differentiā pene. xxvj. q. vij. hoc sit. Unde z q perfectionis etatis est z maioris sapiētie cōsiliq; que existit. honoꝛes cōsecutus est z cognoscit criminum qualitates, maioꝛi pena dignus est. xxvij. q. j. viduas. hinc est ꝙ Deus incarnari z ꝑ hoc redimere voluit hominē qui minoꝛ z ignobilis creatus nō tā grauiter peccauit, nō dyabolū qui nobilissimꝰ z immortalz creatꝰ ex angelica natura granius excessit ipse ꝙ homo. vt no. Archi. de peñ. di. j. §. ex his. alias. §. deniqz. post gl. irreme diabile ze. Sic z cesar gra Cesari q uiꝰ z indigniꝰ excessit. qui cū oēs superiozes quibꝰ honoze par esset. graui' ex sciētia facile vicisset eius ꝛpe vsurpationeꝝ diū vt honoꝛes. vt oēs cessisse di dignitatis gradus. fic etiā sciētie iuris ciuilis splendoꝛ delectus fuit. crus est. vt ait Tullꝰ. ū. de off. Ité qz nobilitas facit leniarī penā. xxiij. q. j. q. cōtra. z ex de pe. c. vl. cū tamen. ipsa nobilitas z elationē pariat z terro rē. §. de cōmer. le. ij. ne lic. poteſ. l. j. de quo etiā Quintil. in milite ma riano oīa superbe nobilitatis intermissa luxuria rut nobꝰ moꝛes retu lerūt z ibidem, Maiore quidē hominibus nouitatis incremēta ad uersa nobilitas vt hec z alia. De his scripsi. §. de decu. milit. Et ipse princeps defert alicui ne verecūdetur. ff. de iudi. obseruandū. Quinimo etiam lex quedā impunita relinquit. ff. de relig. at si quis. §. z ge neraliter. ꝛ. diuus. cum concor. Ité quia ratione amicitie hoc licere videtur. l. di. clerico. xxv. q. ix. penā. z extra de offi. leg. nisi. Cum tū satis est cōtra illud Proverb. xxviij. Qui cognoscit faciez in iudicio non facit bene iste. z ꝓ bucella panis deseruit veritatem. Hīa pecca tum laudabilius amoze vindicatur ꝙ impunitum relinquitur. xxiij. q. iij. ea vindicta. z vide quod no. Inn. dicto. c. nisi. Preterea etiam licet hoc vbi ex rigoze vindicte nascereꝰ scandalū, quia tunc rela xatio iuris scripti permittitur. l. di. vt cōstituere tur. xxiij. q. iij. nō po teſt. extra de symo. ꝑ tuas. Et vide ꝓ hoc extra de reg. iur. qui scan dalizauerit. nihil enim cū scādalo faciendū est extra de ꝓfectip. c. ij. de tempo. ordi. ad aures. Et breuiter potest iudex augendo vel mi nuendo commutare pena' a lege statuta ex causa que sumitur ex per sona. ex etate. ex tempoze. ex loco. ex rei conditione. ex criminū vni uersitate, z ex peccatoꝝ qualitate. vt hec omnia colligunctur z pa rent. ex. l. si quis aliquid. §. instrumenta. z. l. absente. §. ij. z. l. aut facta. §. j. z. ff. de pe. de ficca. le. iij §. j. de determi. mo. leg. ij. ad. le. iul. pecu. sacrilegij penā. in prin. de incē. ru. na. le. pedius. §. primo. z in aut. de non alie. §. hūdes penis. xlv. di. disciplina. z. c. omnes. z. j. q. j. iudices. z. c. si qui episcopi. xxv. q. vlti. alligat. z. xxix. di. per totū. z extra de pen. licet. cū no. in eis. Et in summa. Et in simplicibus crimīnibus iudex semper lenitatē exercere debet. in grauioribus aūt seueritas cū tēperamento aliquo subsequatur. ff. de peñ. reſpiciendū. in princip. In penis etiam legalibus interdus nedū poteſt iudex dispensare ac mi sericordie gratiā impendere quinetiā tenetur. vt. l. dist. c. domino san cto. z. c. si quis d'paron'. z. j. q. vij. dispensationes. z. c. exigunt. vbi de hoc no. Archidia. dicto. cap. omnis. quod dic vt plene. no. Butt. in spec. de lega. ij. §. genera. Et breuiter vbicunqz pona, res, locꝰ, z tē pus exigit. vt no. Archis. d. c. si quis d'paconus super glo. no. dispen sationem. Ad hoc enim Deus quosdam sub altioꝛi esse potestate pmisit, vt sub equa moderatione, seruetur z vtilitas disciplinę. z mā suetudo clemētie. z nemo audeat alterius delictis veniam denegare. re. qui ꝑ suis optat accipere, vt ait Leo papa in sermone quadrages sime. xj. z est simile. §. de nup. imperialis. post prin. z facit ff. de minor. dinus. non est enim supplicium, sed benefecium nuncupandus, vbi ex commutatione pene, seruendi non relaxatur audacia. nec penitēti. salutaris subtrahitur medicina. xxiij. q. v. circumcelliones. Quinimo scandalum est aliquem virtuz alias innoxiū statum ꝑ vno delicto pu nire, quare magis expectandus est z coripiendꝰ qui illico puniendus. xlv. di. licet plerunqz z facit de pe. di. j. liberi. Judex quippe z omnis princeps terrenus tenetur imitari Deū. in ait ten. vt omnes obediant iudi. pro §. abripiar. Sed natura diuinitatis clemens eſt z pia, magisqz ad clementiam quā ad vindictā pzona. Qui non vult mortem peccatoꝛis, sed vt conuertatur z viuat. Si quis poſt lapsum peccatoꝛū ad veram penitentiā se conuerterit, cito a misericordę ius dice veniam impetrabit. de pe. dist. j. q. j. diuinitatis. Item quia tam eas cōsuetudo probauit ergo tollerabiliores esse videntur. ff. de poſt. imperatores. in fi. z. xxvij. q. iij. obijciuntur cū concor. Et regnan res nostri eas tolerāt. immo z ipsi manifeste cōponunt, z sic id idem iudicibus mandare videnť. ar. §. de epiſc. an. l. ij. in pn. ff. de pecu. pro curato. toto. z de neg. gest. si negotia. z ꝙ no. in eis. Unde iudex als iurisdictionē habens, poteſt excōfuere dine plenaria ꝑ homicidio pe nā pecuniaria imponere. vt no. extra de dcti. pu. c. ij. in fi. z ꝑ Archi. xxiij. qō. v. si nos. super glo. z ita ze. si hoc fieri poteſt per viam sentē tie z condemnationis, fortius in dubio ꝑ viam compositionis. Nam z que errore introducta sunt, si tamē longa obseruantia in consuetu dines sint indicta difficilime reuocantur. xcv. di. ecce. ad fi. Error em tamē lex custoditur. Sapien. xiij. Et alias consuetudo qō est illicis ē facit licitum. in aut. de de'en. ci. §. qz vero. licet als dicetur prava consuetudo que dat criminis impunitatem. xxvij. q. j. si qua. z facit extra de tempo. ordi. c. ij. cū concor. Cū itaqz vbi crimē liquide est ꝑ Pena añ bariū liceat iudici minuere penā a lege statuta ante sententiā, etiam sniam mi si deberetur pena mortis. xxiij. quesito. v. circumcelliones. z xxij. q. iij. nui poteſt innocens. vbi etiā hoc no. Posit in iam vero lata licitum z in soli pape plus vero vel regi. vt ibidē no. Archi. etiā cōpositiones cōsuetudo probare tion. rit, fortius permittēda videť cōpositio in dubio prius ꝙ de crimine liqueat. Hīa delicta occulta leuius, manifesta seuerꝰ puniūtur. xxiij. qō. iij. cum quis. z cū occultū est crimē facilius dispensatur extra de apoſta. ca. ij. Cū em ꝓbationes nō habetur cōpositiones faciliꝰ ad mittuntur. ff. de pac. cōtra iuris. §. ij. cum ibi no. Valet igitur cōpo sitio ante litem contestatā z poſt facta, dūmodo non sit certuz fore crimen admissum. ar. ff. de con. inde eleganter. §. z z si poſt. Hoc vi deť verius dū ei fiāt ex causa vr predictū est. Ad hoc. ff. de peñ. aut facta. §. vlti. z. l. capitalū. §. solent. z. §. oia vbi et causa exacerbat pe na eiusdem criminis, als imponi statuta. fortius ergo ex causa mitī gari licet. arg. e. tit. interpretatione. Item patet qa ratione dignitatis mitigatur pena. e. l. capitalium. §. venenarij. Ad idē. l. di. vt constitu erctur. in fi. xxxvj. di. tanta. z facit apte ꝙ nor. Inno. extra de cons ti. c. j. ante fi. glo. magne Ité qz pōt ordinarius cū fidi subiecto in minoribus criminib' poſt peractam penitētia dispensare. extra de iudi. at si clerici. li. secus in delegato. extra de offi. deleg. de cauſis. Ergo z componere poterit ordinarius in debita pecunie summa, vt sic ipsa pecunia locoperacte penitētie seu susſinē de pene ad commo dū reipublice conuertatur. z nō trāſactionis, sed emuſde pene com mutationis imtur obtineat. ar. ex his que no. extra de trāſia. c. ij. Cū em iudex procedit ad inquisitione ex officio suo, pōt ꝑ pena legitī ma leuiare. qō nō pōt cū in crimine ordi. ataccusatione. pcedit. ex tra de symo. dilectus ij. Ad hoc etis. xxv. q. j. de raptorib'. z. lxxxij. di. pcē. ꝑter. prope fin. cuz ibi nor. in glo. z ita ze. z extra de voto ex multa. in fi. z. c. j. vbi de hoc nor. Si enim de crimine reus ab aliquo non poſtulatur, sioi facilius indulgetur. ff. de adul. si adulterium. §. incestum. Hīo eſt igitur arguenda cōpositio si debito modo fiat iuxta ꝑsonarum z criminum qualitates. Nam ꝑ ablationes pecunia rum atq; bonorum criminosi deterrentur z cohercentur. xxiij. q. v. si vos. dicitur enim quod dāmodo vitā auferre qui bona tollit. a. q. iij. si quis obierit. Quinimo vbi est causa z iusta ratio componendi peccat iudex si reuz ad compositionem admittere deneget. xxxiij. di. fraternitatis. z no. l. dilt. domino sancto. i gl. ex ꝙ vbi. hoc au

Universidad de Deusto
Biblioteca

rem sciendum est qꝫ cõpositio ⁊ transactio idē sonāt. ff. ad tur. ab accusatione. in prin. ⁊ extra de transac. de cetero. 2. c. vlti. ꝑprie autē videtur dici cõpositio nullo dato vel retento. eo. tit. super eo ad fi. Itē compositio ꝓprie est in pecunia que per delinquentē interdū inferꝛtur pro crimine, extra. de pe. c. ꝓsbyteri. ¶ Secūdo ad plenioꝛē intelligentiā queritur que cõsiderāda sint in his cõpositiõibus ad hoc vt iuste ꝓcedant. Rufio plura vcȝ vt fiant cū causa qꝫ sumitur ex ꝓdictis. Itē licita est cū ex multitudine delinquentium graue scandalum timeret. extra. q. iij. non pōt. 3. q. vij. quotiēs a populis. Nam tūc detrahendum est seueritati. l. dist. vt constituerꝛetur. Itē cū attēta conditione eius cum quo est cõponendū, alī ad frugē meliꝰ vite faciliꝰ traherentur. ar. 3. q. vij. cõuenīt. ꝛibus. ⁊ extra de diuoꝛ. viti. 2 q. filij sint legi. c. vl. cum ibi nor. Item vbicunqꝫ excusatur quis a tanto sed nō a toto. ff. de sicca. l. j. ꝑ. sed si clausa. 2. l. iij. ꝑ. sed ex senatusconsulto. de remiti. l. iij. ꝑ. h. 2. l. milites. ꝑ. penul. Item cū presidens seu regnans est debilis ⁊ potēcie imbecillus vt delinquentes nequeat seuerioꝛi legum pena punire. tūm tunc melius est cõponi de crimine ꝙ eos impunes omnino trāsire. Ad hoc. extra. q. iij. quida cū bonoꝛis. Item cū delinquēs motus aliqua causa pietatis seu affectionis crimen admisit. extra de apost. c. j. Nec em culpa facili⁹ abstergit. extra. q. ij. si quelibet. Item si deliquit ex precepto superioris aliquē, alias poterit iusta rōne timere. tūm licet nō teneat sibi in atroci⁹ obedire. ff. de reg. iur. ad ea. ⁊ ꝙ plene no. ibi. 2 ad. l. aquil. liber hō. cū ꝛamen mitius est agēdū. extra de homici. sicut dignū. ꝑ. ill. s. ⁊ quod ibi no. ā. de sepul. viol. l. iij. Itē si delinquens vel eius progenitores ꝓ republica laboꝛarūt. ar. ā. de pēn. honoꝛ. cum concoꝛ. 2 extra. eo. tit. c. iij. in fi. Item cū vel persone conditio vel temporis, aut locoꝝ qualitas rigoꝛe iuris exigit relaxari. extra de sentē. ex eo. super eo. cū concoꝛ. alī ꝓpter varietatē temporū ⁊ locoꝝ iura varia statuunt. ff. de exerc. l. j. post prin. ⁊ ꝑ. merito. Itē cum excedēs nō malicia sed simplicitate peccauit, simplicitaꝛi emm de facili parcetur. vij. d. c. penul. xxxvj. di. tanta. de cõse. di. ij. c. iij. 2 extra de rescip. super literis. ⁊ de transac. epis. inter. ad finꝫ. Et in his ⁊ similibus semper attendāt vr fiant iuxta personaꝝ ⁊ crimiuum qualitates. nam maiora crimina maioꝛibus pecuniis abluunt. de pe. di. j. c. Dē diffinitionē. nō qꝫ iusticia fiat ꝓcinde venalis, sed qꝫ ipse reus ex suo crimine cõstituit se in hac parte venalē. de pe. di. i. medicina. pluresque alias circūstantias, iudices in his attendere debent quas colligę. ff. de iniur. l. fi. cū cõcoꝛ. xxiij. q. vlt. occidit. xxvj. q. vlti. c. tempoꝛa. cum ibi nor. extra de homi. sicut dignū. de pēn. dist. v. consid. ter. l. dist. vt cõstitueretur cū multis. c. se. xxj. q. iij. inocēs in fi. 2. j. q. vij. ꝑ. multoꝝ. ⁊ ꝑ. nisi. ⁊ se. vsqꝫ ad fi. ⁊ ꝙ plene no. Archi. ea. q. c. tali. Ita qui dem ꝙ nullo modo crimē trāseat impunitū. de pe. dist. j. fi peccatum ⁊ remissio peccati nō prebeat licētiā deliquēdi. Alī hoc iniuria Dei

Diuites penis pecuniarijs sunt grauius puniendi quam reliqui.

ratis abhoꝛret. j. q. vij. exigit. Itē aduertāt vt grauēt in talib⁹ dictoꝛes, ita qꝫ metu pene a similibus abstineāt, ⁊ alīj terreant exemplo. nec ad leuiendū ipsaꝝ cõpositionē passione aliqua moueant. ne amore cupiditate, timoꝛe, odioꝛe iustitie detrahat, ⁊ summa congrua ꝓ qualitate personaꝝ ⁊ criminū minuat. xj. q. iij. quatuoꝛ. ne puerrant iudicū. Xꝑi. qui est iustitia ⁊ fructus eius in amaritudine vertant. e. q. c. se. ⁊ bñfacit. xxiij. q. iij. est iniusta ⁊. c. se. 2 ie. 2. ca. displiceꝛ. Bene em operans sine cā rationabili nulli parcit. vt dicit Xꝛisto. li. politi. 2 Hieroꝛy. ad Rusticū monacū. Nulli parcas, vt soli parcas animę tue. facit. xxiij. q. iij. illud. in fi. Sunt ⁊ alie cause minus idonee nō modo ad cõponēdū sed etiā ad ignoscendū quas vide. j. de coarta. si appariton. in verbo permittimus. Siue autē penā ꝙ iura statuūt mitigent siue nō, hoc solum attēdatur. quod vita hominū corrigatur. xxiij. q. o. ꝓbet. Quicquid etiā in his agitur ad reipublice vtilitatem referendū est secūdum Tullīū. j. de offi. Nemo em vt Plato ait ideo punit qꝫ peccatū est sed ne peccet. Reuocari em preterita non possunt. futura ꝓhibēntur dicit Seneca. j. de ira. facit. ē. ad. l. iul. repe. l. cū similibus. Sic ⁊ puulus vapular a parentibus ne peccet vt terius. xxiij. questione. iij. ea vindicta. post prin. Et bene facit illud Mag. de verbis dñi. Qui negligit iniurianteꝫ corripere, peioꝛ est in iuriante. Ille enim iniuriā fecit, ⁊ iuriā faciendo grauī se ipsum vulnere percussit. ru em vides perire, negligis, peioꝛ est tacēdo ꝙ ꝛe cõstituendo. Ydiden. xxiij. q. v. qui vitys. ⁊. v. q. v. c. j. ⁊ ij. Talis ergo summa cõpositionis nomine exigat⁹ ampli⁹. vel tantūdē ꝛtū pena statuta a legis iustitie seu Deo verisimiliter videat acceꝑta ex de voto. c. j. cū ibi no. vide ex his videt ꝙ pena ꝙ magis timet infligenda sit. extra vt lit. nō conteſt. quoniā in fi. ⁊ vide ꝙ scripsi. ā. de decur. ad magistratū. ibi permittunt. facit etiā. ff. de pe. l. j. ꝑ. fi. cū concoꝛ. Sed humanius est cõtrariū vcȝ ꝙ pena poti⁹ mitigeꝛ ꝙ exasperet. Nec fecꝛus quippe ꝓpter ꝓpis quo nō solū merita, sed corpoꝛa ipsa hominum defecerunt, districtionis rigide nō patiꝛ manere cēsurā. xxxiij. di. fraternitatis. Et nō tanta debet esse pena ꝙa equitas humanitaꝛ qꝫ patiꝛ dicit Tul. ū. de offi. Interdum namqꝫ ex infirmitate peccatur quā sati⁹ est ad penā peti ꝙ ad ipm ꝛmere peccatum. iij. q. ij. iudicas. Leges enim nō vehemēter dure ꝓstituende sunt, sed mediocris iuꝛta nature humane cõditionē. in aut. de tabel. ꝑ. vt tamē ⁊ nō solum corꝑales, sed etiā pecuniarie pene mediocriores cõstitui. in aut. vt nulli. in ꝑ. vltī. Et ideo pena debet esse mediocris, clemens ⁊ delicto congruens. in aut. de tri. ⁊ se. ꝑ. illud. vbi autē extremitas, ibi est in iustitia vt dicitur. v. ethicoꝝ. Et ibidē. Iniustia est contrarius iusti. hoc autē est superabundātia ⁊ defectus. Hā ⁊ ois scientia sic opus suū bñ perficit, ad medīū respiciens ⁊ in hoc inducens opa. sup abundātia quidē ⁊ defectus coꝛrumpunt ois, mediū vero saluat. ibidē in fe. Sic ergo ꝓ iudices procedatuꝛ vt nec pariētie noie ꝛorpeatur, ne obrēm diligentie seu⁹ arguatur. xxiij. q. iij. quidā cum bonoꝛū. in fi. Iraqꝫ absit in hoc iudicib⁹ iuste cõsulens misericordia ⁊ pie seuiēs disciplina. xlv. dist. disciplina. in prin. ⁊ per totum ⁊ maxime vide. ea. di. c. se. ⁊ ꝙ ibi nor. in prin. ⁊ c. se. que bñ faciunt ad hoc. Justa ergo erit cõpositio i criminib⁹ sez si discrete nō aio pecuniā cumuiādi aut nos endi cupiditate ꝓcedat. xxiij. q. v. ꝑ. dist. xx. q. ſ. fraterni. de sen. excom. c. j. in princi. li. vi. ⁊ hoc sine mollicie animi iraqꝫ hat. Hec em due sunt calliginis cause, ira scilicet ⁊ mollioꝛ affectus, is iudicꝫ cen suram enervat. illa ꝛcipitat. Quō ab altero nō periclitetur, aut pietas clemẽtie, aut zeli rectitudo turbatus ꝓre ira oculus, clemẽter nil intueꝛur, suffusus quadā fuꝛua ⁊ muliebri mollicie animi rectū nō videt. vt ait Ber. ū. de consideratione. Hinc est qꝫ sepe vitia virtutes esse mẽtimur. vt crudelitas zelus iustitie remissio, pietas esse videaꝝ. xlv. di. sepe. Quare ⁊ qꝫ seueꝛius inuestigare necesse est non seuientis plectendū est, sed medentis. lxxxvj. di. odio. ¶ Sit igitur iudex in his cautus ⁊ prudēs vt sequat mediū in quo est virt⁹. Hīa medietas in oibus est laudanda, extrema aut neqꝫ recta neqꝫ laudabilia sunt. debet deīde tū vero est nō ꝓ rei, sed quo ad ꝓfonas, vt traiciatur ⁊ milereat scendere qñ ops. ⁊ in quibus. ⁊ ad quos ⁊ cui⁹ gratia ⁊ vt ops. vt plene docet penas. Aristo. ñ. ethico. Ad ꝙ. ff. de testa. tu. l. ñ. in prin. xxxvij. di. ꝓ totū. xxvi. q. vl. de his ⁊ ſequētibus. ⁊ extra de transac. c. vl. in fi. cuꝫ concoꝛ. Vt iustitie zelus in crudelitatez nō trāseat, neqꝫ pietas in remissionem. xlv. di. sepe. Ytiõ enim ꝓ utilitate vel necessitate reipublice mutātur ⁊ relaxant⁹ ꝓcepta legalia. j. q. vij. ⁊ fi illa. Et ꝙ corrigēdū est interdum negligim⁹ ꝓpter ꝓis qualitatē. in aut. qū oꝑtet epis. ꝑ. ij. neqꝫ effusas. Et breuiter vt colligitur ex his que ponit Seneca. ñ. de clementia ad Neroneꝫ prope fi. In his tria possunt attēdi, scilicet venia, misericordia. ⁊ clemẽtia. ꝓma semper est illicita. Est em venia debite pene remissio ꝙ reꝓbobat a iure, vt ſupeꝛius dictū est. ⁊ ꝛtz. j. de coarta. si appariton. in fi. vide ꝙ ibi ſcrip. Hec nō datur delinquentibus nisi in casibus in iure expreſſis. no. ff. de fal. si quis legatus. ꝑ. si patroni. Ignoscendo qdem malis necessario pdunt⁹ boni. dicit Salustius in iugurtino. Innocentesqꝫ tradit exitio ⁊c. xxiij. q. iij. est iniusta. Et qui sunt nequam, sunt ꝓpter spem venie nequiores extra de sen. excom. vt fame. Misericordia etiam est illicita neque em voluntate cohercetur, neqꝫ rationi subiicit, iustitia meritum querit. misericordia miseriam intuetur, nō iudicat, sed afficit, nō utitur dicſentione occasione cõtenta. Nō em exp̃mit ratio, vbi affectio trahit. vt ait Ber. in epla. Hā est vitiū miserie, habet em aliqd, trahitqꝫ ex ea. vnde si qs mouef ad lachrymas aut ad cordis mestitia ꝓ dānato aliquo, licet iuste ſupplicū patiaf. Nemo em parricide aut prodītoris ſupplicio misericordia iuste monetur. vt ait Tulli⁹. iij. de tuſc. questio. Et sicut inuidere, ita nec miseꝛi cadit in sapiēte, z hoc sm stoicos est egritudo animi de rebus alterius aduerſis. ibidem facit. ff. de poſt. si hoiem. ⁊ de dolo. elegāter. ꝑ. idem Labeo. ⁊ extra de maledic. c. ñ. in fi. ⁊ ff. de offi. preſi. obseruādum. ⁊ dicto. c. est iniusta. Preterea quidē si elemosine nō debemus ꝙ iniuſtū est iudicare. dicit Hierony. ad Sabinā. ⁊ Exo. xxiij. Et Pauꝑis in iudicio nō miserebꝛis. Nec⁹ em est mia vni parcere, ⁊ alios in discrimen adducere. xlv. di. ſz illud. Que em esset ipsa bonitas inimica iustitie palpare crimiꝛosos, ⁊ vulnera vsqꝫ in diez iudicū incurata seruare. l. dist. si qs dya comma. ⁊ facit ibidē. ꝑ. viti. ⁊ ꝑ totū. Quinimmo vt verius loquamur ipsi ꝙ debite pene inflictio mia dicit. Hā ꝙ finē fecit pctō, misericors est. de pe. di. vlti. c. fi. in fi. ⁊ ꝓmissa patēt. xxiij. questiõe qrta. duo ista. ⁊. c. ea vidicta. ⁊ xlv. di. ois. i. ꝑn. ⁊ ibi no. nec⁹ em est crudelitas ſz pietas ꝙ Deo punire delicta. ea. cā. q. vl. legi. ⁊ bñ facit. v. q. v. c. ñ. ⁊. ij. Judex ex Quapropter in iudicijs prima debet esse veritas atqꝫ iustitia. deinde sequi potest misericordia. vt ait Hierony⁹. ñ. ſup zacaria. Nam ⁊ a Deo ita impendit largitas misericordie vt nō relinquatur iustitia discipline. de penā. dist. j. nullus dubiteꝛ. Est em misericordia cum seueritate miscenda. ea. di. vide. qꝫ peccatum nequaqꝫ sine vindicta relaxatur. e. dist. si peccatū Dauid. absit ergo a regnātis ordinata iustitia vigoꝛem suum, tam prophana felicitate dimittere, ⁊ nerues iuste seueritatis debito maiestatis enerꝛo dissoluere, hoc enim non esset misereꝛi vel parcere, sed (vt verius loquamur) occidere. l. dittin. absit. ⁊ licet opus misericordie sic peccanti peccata dimittere, tamē oporteꝛ vt iustus miseꝛeatur iuste de peniten. distinctio. prima quem penitet. prope finem distinct. Et hec est vera clemẽtia id est pietas que est pars iustitie semperque licita, neque enim penam sine iusta ratione dimittit. leuiaꝛ vel commutaꝛ. vt ex supꝛadictis colligitur euidenter et clarius ibidem prosequitur Seneca. Si de certat ibi vi-

judex interdum miseretur eos inter quos seuiēs

judex ad misericordiā non debet iniuriā rei punire

ficit vigoꝛ iustitie semp feruidus nunꝫ ꝓ peeps. dicit Ber. ad Roth. Archi. ⁊ Cassio. j. variaꝝ epi. xxx. Benigni principis est nō tā delicta vllius velle punire ꝙ tollere. ne aut acriter vindicādo extimetur nimius aut leniter agēdo putetur impotēs. Vera quoqꝫ iustitia cõpassionē habet. i. pietatē, quadragesima quinta di. vera iustitia ꝓ

Compositio super criminib⁹ est probibita a canonibus.

nis. c. di. disciplina misericordia ꝓ virtute ponatur, si ibi accipienda est, misericordia ꝓpterate que sic ꝓcedere debet, vt nō plus ꝙ ex pediat paꝛcat. vt ibi dicit. Et q nimis em ägit elicit sanguinē. extra de renū. ca. nisi ſ. ꝓpter malitiā. in fi. ſ. cū ibi no. Unde nōnunꝫ amplius ꝓdest indulgēri clemẽtia ad parẽtiam ꝙ lapso ad correctionē. xxiij. q. iij. quod christus. Ois quoqꝫ lex ad clemẽtia apta, est in autem. de exhib. reis. ſ. qm̃ Et sp aliqd cõsiderare debet adſolā naturā clemens. ⁊ sp clemens aliqd diffinere. in aut. de tri. ⁊ ſe. ſ. cõsideres. m⁹. Añ ⁊ Prouer. c. vlt. dicitur. Lex clemẽtie in lingua eius, ergo ⁊ legis ministri qui iurāt ola secūdū legē agere, debent esse ad clemẽtiā pni. in aut. de defen. ciui. ſ. iusiurandū. Et ois iudex debet cultoꝛ dire leges ⁊ secūdū eas sentẽtiā ferre. in aut. de iudi. ſ. ois. prope fi. Unde Tul. j. rhetoꝛ, iudices qui ex lege iurati iudicatis legib⁹ obtēperare debitis, obtēperare autē nō potestis nisi id quod in lege scriptū est sequamini. ergo debent sequi ⁊ custodire clemẽtia que ꝓ cedit ex lege. Et ideo btoꝛ satis clementer agit cū reo. ff. quod metū cā. si cū exceptione. ſ. satis. huic etiā in secundo in adulterū ⁊ adulterā. in facinoꝛe depictēlos maioꝛē potestatē patri ley tribuit ꝙ marito ꝑmittens eū et paterna pietate poti⁹ parcere ꝙ occidere. ff. de adulnec in ea. quedā em admittunt interdū quibus magis consulendum ⁊ cõparandū est ꝙ veniant punienda vel etiā modo aliquo ferienda. iij. q. ix. indicas in fi. Et ideo leꝛ nō sine ratione statuit sancti⁹ esse impunitū relinqui facinus nocētis ꝙ innocentē condemnare. ff. de peñ. absentē. in prin. Opꝛ enim nobis humani generis ſinfirmitatē ꝓtegere. in aut. vt nu. iu. ſ. qꝛ vero. ad idē. xxxiij. di. fraternitatis. ꝓ quod dicit glo. l. di. c. dño sancto ꝙ peccat eps si nō dispensat vbi est ratio dispensandi, ⁊ parat⁹ debet esse iudex etiā plura tolerare ab eo quē vnlt esse coꝛreptū. xxiij. q. iij. ea vidicta. Aide plura ⁊ q de iustitia cõpassibili scripsi. ā. de ſuscep. ⁊ archa. nemine. ibi iuſtitie. de comeaſtu. l. i. in no. magna. Et ⁊ scripſi de clemẽtia eo de tu. de ſuscep. l. duos. ⁊ qui mil. nō pos. his quidē. ſ. monente. Et quod ponit Tho. in ſecūa ⁊ qui mil. nō pos. his quidē. ſ. monente. Et quod ponit Tho. in ſecūa ſece. q. lxvij. art. iij. ¶ Quis igitur vult ad benefeciū compositionis admitti, predictis cauſis exiſtẽtibus debet medico. i. iudici ſe curans rationabile nō obſtitit bonū quoꝛ⁹ erit ꝓ clementia iudicis implo randa, si ꝓ delato multi rogabunt. de pen. dist. j. ſtear. quis prodeſt. ⁊ facit extra de elec. innotuit. ſ. multa. ⁊ de dolo ⁊ cõtu. veritatis. ſ. nos igitur. ff. de re milit. milites. ſ. penul. Intercedendū est aūt non ꝓ iniquis sed ꝓ bonis, potiſſime ſi eius roboris vel artificij ſint ꝙ se poſſint vtiles poculo exhibere. ff. de peñ. ad bestias. Iniqui aūt raliauxilionō sunt adiuuandi sicut calamitate digni liberalitate nō sunt confouēdi. vt ait Tullius. ñ. de offi. quia expedit hominē malefici publica semp egestate laboꝛare. ff. de poſi. bona fides. ideo in his nō est admittenda deprecatio pene. ff. de mi. auxilijs. ſ. in delictis. Judex etiā qui vult ad cõpoſitionē admittere nō debet crimen ſubtilꝰ, di ſtrictius aut vehemẽtius agitare. j. q. vij. dicit ad fi. nec exaggeraꝛe qꝫ geſtū est ne cogat vidicare qꝫ dignū est. lxxiij. di. vbi nec ds illico inter posita ſupplicatiõe ad ipaz cõpoſitionē annuere, ſz differre donec videat delinquēte cõtritū ⁊ humiliatū, ac de crimine penitēte ꝓ ipſa cõpoſitiõe importune ꝓcātē. de pe. di. j. importuna. Si em cõfeſtim hijs circunſtātijs nō diſcuſſis delinquēte ꝙ buſiciū cõpoſitionis absoluerit, gratia ſua ⁊ iudicialis auctoꝛitas in hoc vileſcet, dilata vero charioꝛ acceptabit. xxvj. quetio. ij. inſtituit. Adulti quoqꝫ ex facilitate iudiciaria coꝛrūpēt exemplo. ⁊ fient ad patranda crimina ꝓmptioꝛes. Cū facilitas venie incētiū tribuit delinquēdi. xxiij. q. iij. est iniuſta. in fi. cū concoꝛ. ⁊ miſericordie lenitas in perniciē est ceſtra. vt ait Saluſtinus i iugurtino. Quinimo iudex ꝙ facilitꝰ ꝑmiſſis non plene diſcuſſis cū lenitate aurē ſue mētis accōmodat ⁊ voluntem inclinat. penā ꝓ reus ex crimine merebat in se trāſferri feſtinat. de pe. di. j. nōnulli. nqꝫ em ꝙ in Deum aut ex nos in aliū cōmittūtur poſſum⁹, niſi cum magna diſcretione. nec in ſine penitētia relagare. xxxiij. q. iij. ſi is ꝙ. ¶ Et nor. ꝙ qñ ignoſci crimina poſſumus⁹, ꝓpter cõceſſio dicit ꝙ diuidit i purgatione. ⁊ deꝑcatione. Purgatio est cū conſulto negam⁹ a nonis factū. ⁊ hoc diuidit in neceſſitudine, ſoꝛtu nam, ⁊ impudentiam. Deprecatio est cū deliquiſſe fatemur, ⁊ id no bis ignoſci poſtulamus. Hec⁹ alia curioſus videat ſecūdum Tull. iij. rhetoꝛ. ea nimis faciūt ad ꝓmiſſa, q⁹ decoꝛa ⁊ rationabilia ſunt. ¶ Tertio queritur cum quibus ⁊ qualibus ſeu in quibus crimiCompositiones super criminibus cuz multis fieri vetant.

bus hmōi compoſitiones veniūt faciende. Riſio cum oibus cõpoſitiones ſuper criminibus cuz multis fieri vetant. ni poſſe predicto modo exiſtẽte cā legitima cum quibus lege vt noꝛ ne prohibitū nō docetur. ff. ex qui. ca. ma. necnō de ꝓba. ab ea. Prohibentur. aūt cum pluribus fieri vt cū illis quoꝝ ꝓbabilis est ꝑsum ꝓtio ꝙ in poſteruꝫ eorum vita nullatenꝰ coꝛrigatur. xxiij. q. v. ꝓ deſt. in fin. ⁊. q. iij. eſt. iniuſta. xxiij. q. j. legatur. ā. de apoſt. hn. qui in fin. de his qui ſi aſcri. l. iij. Et cum illis qui beneficium cõpoſitionis vendicare ſibi quadam ſuppoſitiosa temeritate nituntꝰ. i. dif. ciſio ſancto, Prohibent fiꝛ cū illis qui nō erroꝛe ſed malicia crimine admittuntur. ā. de his qui ſi. aſcri. l. penul. ⁊ ſi mi. ſe ma. di. l. ij. cum cõcoꝛ. Prohibentur etiam cum illis qui peccant aſſidue. aut ꝙ impunitatem veteris commiſſi non emendationi, ſed conſuetudini deputarunt. ā. de epi. audi. l. iij. in fi. Iſtam remiſſionē crimina nisi ſemel commiſſa nō merentur habere. vt ibi. Et qui delinquendi actum arti ⁊ conſuetudini deputarunt. ff. de abſg. l. j. ſ. non em debet ſepe ad gratiam peccatoꝛ recipi. extra de adulte. c. ij. in fi. cum concoꝛ. Aſſidue aut peccantium etiam Deus de facili nō miſeretur. xxiij. di. diacom ſunt. in fi. vnde ſi delinquentes tractatiꝰ clementer. iterū in ſcelere deprehēſi in eadem temeritate propoſiti ꝑſeueranter, ſunt ſeueri⁹ puniendi. ff. de peñ. capitaliū. ſ. ſolent. Cum predictis em non clementia eſt, ſed ſeueritas exercenda. ad hoc est. l. di. ſi quis diaconus. ⁊. c. abſit. ⁊ lv. di. c. nullus. in fi. ⁊ melius. xxiij. q. iij. iuſtum. Sicut enim peccantibus miſericordes eſſe iubemur. ſic impenitentibus ⁊ obſtinatis in malo, miam impendere prohibemur. e. cā. q. iij. nō potest. in fi. Hijs quidem remiſſio peccati prebet licentiā delinquēdi cōtra illud. j. q. vij. exigūt. oporteꝛitq; inobedientibus ⁊ degenerionibus exiſtentib⁹ penas ⁊ punitiões apponere, inſanabiles aūt. i. qui per indulgētie aut cõpoſitionis gratiā nō reuocāt⁹ a malo toraliter exterminare. vt dicitur. ꝛ. ethico. ⁊ ſeneca. li. j. de clemẽtia ad neroneꝫ. Adhibēda moderatio est que ſanabilia. i. corrigibilia ingenia diſtinguere a deploratis. i. incorrigibilibus ſciant, nec promiſcuā, habere nec vulgarem clementiā cpoꝛtet nec abſciſam. nā tā omnib⁹ ignoſcere crudelitas est ꝙ nulli. hoc est ignoſcere et peꝛere omnibus crudelitas elt, quia ſeruantur incorrigibiles qui inficiunt alios, nulli parcere eſt crudelitas. quādo corrigibiles nō ſeruātur. Et ideo tales ad beneficiū cõpoſitionis admittendi nō ſunt, ne exemplū ad ruinā ceteris facere incipiant. xxvij. queſtio. j. nec aliqua. in fin. et vide plenius de pe. di. iij. adhuc inſtant. 2 diſtin. j. voluiſſent. ⁊. xxiij. queſtio. ij. legatur. et ꝙ ſcripſi de ſeueritate. ā. de his que exꝑtu. colla. illa ſunt. i. ſciant. et de excuſa. mu. l. placet. in. verbo ſeueritas. Ꝓbo vno aūt peccato commiſſo quē alias laudate puniri ſcandalū eſt. xlv. diſt. licet. cū ibi no. cõpoſitio eſt laudando. Itē nō est agenda cū illis qui claues iuſtitie ſeu reipublice cõtenentes, vel aliter eoꝝ crimina ſatagunt cū iniquitate tueri. l. diſtin. accedens. ⁊. xxj. q. v. c. penul. ⁊. c. ſi quis a ꝓpio ⁊ per totū. Sic indigni tali clementia videntur illi a quibus gaudia ⁊ letitia publica verisiſt cõtamināda foꝛe plumunt. Non est cū ſacrilego indulgendū, non adulterꝰ aut ſtupꝛi vel incesti, reo ignoſcēdum nō raptoꝛib⁹ virginū, nō ſepulchꝛoꝝ violatoꝛibus, non reis maiestatis, nō parricide, nō homicide. ſed hij qō fecerūt ſemper expectent. dicta. Lūi. ā. de epiſ. audientia. In his enim ⁊ ſimilibus culpis culpa est relagare vindictā. xxvj. di. qꝛ ſunt. Iſtam ſummoꝛū facinoꝛū ipſa ſmanitas innocētia eſt. dicit. Quintil. in infame defenſoꝛa. Et idem dico in his criminibus exceptis, puta in criminibus maieſtatis cõtra principem, aut ꝓpria ciuitatem peculatus, aut deſertoꝛe militie, de quo loquit hec lex vt. ā. de aboli. l. ſi. Cuida vero diſerūt ij oī crimine licere cõponi ꝓter ꝙ in criminibus adulteꝛij ⁊ falſi. ſ. de trāſac, trāſigere. Sed lex illa intelligenda est aliter, videlicet cum accuſatione ordinaꝛia agitur inter partes. qō patet in verbo accuſatione ibi poſito, ꝙ ad iudicū ordinariū refertur, vtrū videlicet liceat inter acculatoꝛem et accuſatum tranſigere de crimmibus. de quo vide ꝙ ſcripſi infra pu. liti. ⁊c. l. j. verbo pacis. queſtio. xj. ver. tertia. ⁊ ſic intelligitur dicta. l. tranſigere. ū. queſtio. iij. in omnibus per glo. ⁊ Archi. no autem in compoſitionibus que nunc fiunt cum iudicis

Universidad de Deusto
Biblioteca

bus ex officio procedẽtibus in criminib⁹,vel posset eozũ dictũ locũ habere cuz aduersus hmõi grauiter excedẽtes,nec plene cõstat, nec per indicia quibus possit cõtra eos ad tormẽta ꝓcedi sed solũ aliqȝ iudiciũ est vel famã cõtra eos laborare cõpertũ est. ¶Scdm canones in crimine componi nõ põt,cũ crimẽ est manifestũ vel fama sup crimine aliquẽ vexat. Itẽ propter rationẽ dicte.l.trãsigere,ff. de trã sac.cũ ecclesia,penã sanguinis nõ imponat extra de rapto.in archiepiscopatu.z ne cler.vel mo.sententiã.z.xxiij.q.viij.his a quibus.Videtur in nullo crimine ecclesiastico posse cõponi fm Archi.qui hoc notat.ff.q.iij.in oibus.z.v.q.ij.si primates.ꝙ verũ est inter ptes.An de possunt ais cõponere graris vt ibi subiungit,z idẽ no.glo.d.c.in omnibus.potes videre qȝ no.extra de collu.c.j. ¶Sapientissimus autem noster rex Robertus in talibus iuste ꝓuidit statuens per suũ capitulũ qȝ incipit.ad peruersoꝝ refrenandã audaciã ꝙ cũ hoibus male conditionis z fame nullatenus cõponatur,qui pro aliquo maleficio fozẽt personaliter puniẽdi,cũ alijs autem cõponi possit si aliquẽ offenderint vel percullerint nisi letale vulnus inflexerit,vt ex offensione vel percussione huiusmodi offensi seu percussi mors aut mẽbri mutilatio subsequat.Dẽc z in ipso regno male seruantur vbi facilius obtinẽt nedũ compositionẽ sed etiã venią z remissionẽ homicidioꝝ alioꝝqȝ scelerũ grauioꝝ in exterminũ, aut graue perniciez reipublice cominiscẽtes latrones insignes persidi proditores z immanissimi grassatozes,quã qui casu in aliqȝ leuioꝝ criminũ prozuerũt. cum tamen voluntas sit in criminibus irremissibiliter punienda. casu aũt cõmissa venią mereantur,ly.dist.qui parcẽ,z leuiora sunt ea que repentino aliquo modo accidunt,quam ea que meditata z ꝓparata inferuntur.dicit Tullius,j.de offi. Hoc est em cõtra illud maleficos non patieris viuere super terrã.xciij,q.v.ꝙ.hinc apparet.z illud Numeri.xxv.Non recipies preciũ ab eo q reus est sanguinis.ad idem Deuter.xiij.Non parcat ei oculus tuus vt miserearis.z occultes eũ sed statim interficies eum.z.c.xij.de homicida dicitur. Adiuetur, nec misereberis eius. Item ps.lviij. Nõ miserearis oibus q operãt iniquitatem.z Tull.iij.rethoꝝ.malorum misereri nõ oportere. Ibi etiã facilius componitur de criminibus que sepius cõmittũtur cuz tamen illa sint seuerius vindicanda.ff.de abig.l.j.in pun.cũ concoz. ideo nõ fiue ratione ꝓ superioꝝ culpis affligimur. Cũ z vno peccante super ceteros deseruiat ira Dei.l. di.si quis dyacon⁹ in fi. Flagellum quidẽ perfidiarũ gentium frequẽtissime deguitamus, vt diuine vltionis iracũdia ex hoc sceleratoꝝ accusatione cõmota belli pestis interimat quos delinquentes ad rectitudinis viã Dei ꝓcepta non reuocant.dicit Hiezo.xxiij.qõ.iij.si quos.z.vij.q.j.scisciteris. Ad idẽ.lvj.dist.figẽs.in fi.z.v.q.v.nõ omnis,z.xxiij.q.v.remittũt.z.ij. seqẽ. Propter iniquitates quippe delentur nationes a Deo.Deuteroiz. Itẽ propter auaritiã. Amos.c.vlti. Auaritia est in capite omiz z nouissimũ eoꝝ gladio interficiã. Sic etiã ꝓpter fornicationes. Isaiẽ.c.iij. Arcẽ execrabiliter impietas auaritia vel fornicatio,ꝙ cõmutare Xpm q est vera iustitia,xi.q.iij.existant.cũ pecunia em iure plectimur.vt ait Tullius.ij.de offi.Nisi em multozũ ipunita scelera culuisse mus,nũꝙ ad vnũ tanta licentia puenisset.parcit em delinquẽtis sacello,sed coz interius vulneratur,z tãto negoz ille reddit,ꝙto ãpli⁹ iustũ sibi fauere cognoscit.xxiij,q.iij.ne amisso,Nũ nõ querũt mi regno vindictã scelerũ,sed vt hostis impleatur ex sanguine perẽptoꝝ. Nũ recte multã nutrisse pestilentiã,q nedũ austeriozẽ dissimulãt. sed nec vltã misi,ꝓ pecuniali cõmodo studẽt adhibere medicinam.lxxxij. di.c.i.z vide ea.dist.facientis.cũ cõoz. Hij sunt q peccata populi comedũt.quasi dicat pcõrus ꝑcia egigũt,z peccãtiꝫ debitã solicitudinẽ nõ ipendũt.nec vilã cura eis est de virgis exterpadis,ſ de marsupijs enarcuadis vt ait Bernar.sup canti.ser.lxxvij. Cũ tamẽ Deus a prelatoꝝ z iudicũ officio nõ aurũ,sed alas querat fz Hiezo. in registro.li.iij.c.cxxvij,datur em eis occasio ex tali venia iteꝛata flagitia cõmittẽdi.l.di.de hijs ꝙ fieri nõ debet melioz est em religiosa castigatio,ꝙ blãda remissio.Hã qñ castigatur q diligit, tũc circa eum pietas excercet.v.q.v.nõ osculatur.z vide.e.di.c.piece.Nec debẽt ꝑ fides reos dimittere,ac delicta eoꝝ vendere.in aurẽ. vt iudi.sine quoquo suffragi.ſ.quapropter.ibi admiñstrationes namqȝ ꝛc. Nec debent pro quenq pecunie innoxios condemnare,noxios vero ad ꝑ stationem adiuuare,vt ibi sequitur. Auari quippe iudices nesciunt ꝗtum delinquunt.Hãm cũ vendunt alienã crimina,sua faciunt esse perã.dicit Cassio.lib.vj.var.epla.xxj.vnde parta sunt iustitiam vendere,z symoniam committere.extra de pur.ca.accepimus.ad fi.imo grauius crimen est vendere iustitiã ꝙ prebẽdã. Legimus em Xpm esse iustitiam.xj.q.iij.existimant. Non legit aũt esse prebendam, sed culpa tanto grauioꝝ quanto res in qua culpatur est sanctioꝝ. vt ait Bernard.Cum ergo vendere prebendam inter cetera crimina grauius reputetur.j.q.vij.c.ñ. vẽdere iustitiã que Xps est.grauissimum est cẽsendum.z Petrus bles.in quadã epla.Acceptabiliozẽ est Deo iustitia ꝙ prebenda.ideoqȝ cum in vtroqȝ possit symonia committi. dãnabiliozẽ est tamẽ ois venalitas in exhibitione iustitie.ꝙ in vẽditione decime vel prebende.facit.ij.qõ.iij.z.ca.abũt.c.se.Occidunt ergo itaque a regnantis imperio tam hij quibus taliter indulgetur, qliũ.di.Ephesijs.in fi.ꝙ alij qui hmõi sceleratoꝝ factionibus permiscentur.xxiij.q.iij.inuita. Quis enim sine periculo non furetur quis nõ latrocinabitur sine reatu ad talem admiñstrationẽ respicies.aliũ namqȝ videꝰ oia auro vedentẽ z plumens qȝ quicquid egerit illicitũ hoc pecunias dando redimet,hinc homicidiu adulteriu, ꝛc.in aur. vt iudi.sine quoquo suffra.ſ.est hoc sacroꝝ.ibi videas,Nõ sic faciũt iusti principes z sapientes qui dissipant impios no iuuenant. Prouer.xx.Et qui indulgentijs nõ subleuant crimina z venia delinquentibus nõ permittũt,ſ.de coart.si apparitoꝛ.in fi.Iam z vindicta seu pena legis nõ est inferenda ipsius amoze vindicte sed zelo iustitie nõ vt odium exerceatur:sed vt pauitas corrigatur.xxiij.q.iij.c.ita plane.z.ſ.vlt.z quasi per totam.q. Minus in numinis coercenda videretur:quozum acceptio est pcauricatio veritatis. ẽj.q.iij.qui recte. Ad quod enim.ſ.de excusa.mu.illud.cum concoz.Dicunt enim pretiatio ciuilium munerũ non est pecuniarũ prestatione taxanda ꝙ eo minus est pecunijs iustitie exhibitio distrahenda.Et ꝙ talia cum summa iniquitate indefesse cõrescant magis ab electis eozũ consiliarijs de tanta relaxatione,imo venditione iustitie comendatur. Juxta illud ꝓpheticum Laudatur peccatoꝛ in desideꝛijs anime sue,z cum inique egit benedicitur.lxxxvj.dist.donare.z qȝ plene scripsi.ſ. de ꝑbala.sacra.lar.prisco.post glo.viri.Certe si apud reges z principes crimina transeunt multa per cõpositiones huiusmodi, no tamen apud Deũ dimissa cẽsentur,qui nõ sic cito dimittit sicut rex indulget,z sicut sacerdos absoluit. de pe.dist.j.quez penitet. ¶Similis ꝛcrotitio fit in regno ab hijs qui ab accusatione desistunt,quibus abolitio sine pecunia nõ cõceditur, cũ tamen iusta causa petita negari nõ debeat. ſ.de aboli.l.ũ.z in consti.qui incipit Accusatoꝛi temeritatem.in fi. Quinimo debent iudices discedentes magis ad pacem ꝙ ac iudiciũ cohercere,ꝛc.di.obsecndũ. Nec debet iudex cogere accusatoꝛe prosequi suã causaz etiã lite cõtestata si vult remittere crimen:z accepta accusatione desistere.vt ibi no.in glo.antiqua,licet gl. noua illud intelligatur in ciuili.secus in criminali.cum peccata nocentium expediat esse no.ff.de iniur.cũ qui. Inimicũ eis em exaggerari ius cuius rigoz debet pro bono pacis potissime relaxari. extra de despon.impu. c.ſ.in fi.Ar.contra.extra de colluſ.c.j.z.ñ. Et o veniam in his solis extorsio fieret,in alijs autez iustitia seruaretur. Nam ꝑsides hodie recipiocãt.imo peruertunt ordinẽ,eos quidẽ qui digni sunt pena, dimittunt,illozũ aũtem auferũt res.alios pro alijs punientes in aur.de man.pũn.ſ.oꝛs ante. Recedunt qȝ de via z scandalizãt plurimos in lege.vt dicitur Malach.ij.c. In loco etiã iudicij eozũ est impietas,z in loco iustitie iniquitas. Eccli.iij. Et ideo tales officiales regnicole socij sunt in crimiñibus delinquentiũ, qz eis tale impendunt patrocinijũ.xxiij.q.vj.c.j. in medio. Et vere illi qui⁹ tam periculosa z falsa mia indulgetur. Cuz ante tribunal Xpi pro tantis peccatis dãnandi adiuerint, cõtra nostros principes cãm acturi sunt, dicetes ꝙ dum aut asperitatẽ lingue ipsoꝝ expauerunt,aut falsa blãdimẽta z periculosas adulationes eoꝝ libẽter acceperint in ipsis pmanere pctis eis inutiliter indulserũt.aut ipa angere peccata pmiserunt.l.dist.si quis diacon⁹ ad fi. Tẽp⁹ quoqȝ oi rei erit,z iusti⁹ z impiũ iudicabit dñs. vt dz Eccli.c.iij. ¶Quarto querit qd si cũ illis cũ quibus licitũ est z premisso mõ cõponi cõpositio fiat. An excludet alios volẽtes cõponẽte iterũ de eodẽ crimine accusare? dicunt quidã aut cõpositio facta est de voluntate offensi seu pris ad quã videtur principaliter pertinet vel ad eius denũtiationẽ z excludet eũ.ar.ſ.ad tur. Quis.xxiij. q.iij.si illic.z.ff.de adul.si marit⁹.ſ.si negauerit.z de sepul.vtol.li.iij. ſ.si is.vbi per cõtestationẽ litis ab alio factã repellit sed accusatoꝛ quippe negauerat se accusaturũ, fortius ergo per cõpositionẽ excludet etiã alios in crimiñ⁹ in quibus potest fieri trãsactio. de quib⁹ dz.ſ.de trãsa.trãsigere.Nã in his criminib⁹ vbi ille ad cuius dolorẽ principaliter spectat puniri crimẽ remittit,ꝑcludit via omnib⁹ alijs. Ad hoc.ff.de iureur.cũ q.ſ.in popularib⁹.de prenar. Quaricatores de sepl.vio.sepulchri.de li.ho.exhi.li.iij.ſ.si tñ.Et qz in crimiñb⁹ potest iudex componere inter ptes.v.q.v.ſi primate. Vbi vero iudex ex mero officio procedit ad inquisitionẽ, dicunt quod cõponens potest de ipso crimine iterũ accusari,quia tunc iudex nõ potest penaz a lege statutam minuendo tollere ius offensi.de quo plene superius dictum est. Ad hoc.ff.de trãsac.leg.iij.in pun.cum concoz.z ſ.j. Ad idem est quia licet reipublice vindicta crimiñ debeatur,ff. de fideiuss.si a reo.cũ concoz. Principalius debetur priuata qui ex crimine lesus est cum illam a iudice poscit supza de adulter.si quondam.z ad turpil.leg.fi.in fin.ff.de procura.licet in principio.z.ſ.j. Et prater per Thomam de aqui. secunda secunde queſt.lxvij.artic.iij. z in pena pecuniaria non potest dici vindicta consistere.quod dic vt scripsi supza de vet.nu.po.leg.j.non est ergo fibi auferenda iustitia que illi debetur in corporalis inflictione vindicte.nec iudex hoc sibi fieri vellet,non ergo id inferat offenso.glv.distinctio.licet.in fin. cum itaque hic concurrant interesse publicum z priuatũ estimatur priuatũ atqȝ prefertur.ff.de procura.licet in pñ.z leg.non cogendum.ſ.qui tra. Item sicut post dispensationem z peractam penitentiam potest quis de crimine accusari. vt.xxxiij. questione.ij. admonere.z quod ibi no.

Composicio super criminib⁹ est ꝓhibita a canonibus.

Auaricia ꝓcul esse debet a iudicibus.

Justitiaz vendere grauꝰ est quã vẽdere prebendam.

Criminosus per cõpositionẽ liberatus an possit iterum de eodem crimine accusari.

sbi no.z extra de scisma.c.ñ.ita z is que de crimine composuit. cum non penã legis sed pecunie penitentiã subierit, poterit iterũ de ipso crimine accusari.z vide quod no.extra de temp.ordi.queritũ.z pro z contra quod no.extra de elec.cũ dilectus.in gl.pen. Et facit ꝙ non excludãtur alij.ſ.de trãsac.si de fundo.in fi.z quod no.ff.de rei vendicatione.si quis.ꝛc.ff.de publicia.cũ qui.ſ.si petenti. Itẽ compo nendo de crimine videtur ei comparandus qui conuentus populari actione litis extimationem prestare maluit ꝙ parere iustitie,vtroqȝ enim casu videtur quilibet se pecunia redemisse.at is qui conuentus populari actione litis extimationem soluit,potest iterum conueniri. vt.ff.de li.ho.exhi.l.iij.ſ.si tamen reus.ergo z qui cõponit de crimine poterit iterũ accusari. Preterea pro hac parte videt casus.ff. de vi pu.qui cetu.ſ.fi.ſ.denique.ma.ingenue.ff.de pa.iurisgentiũ.ſ.si pacisear.z.ſ.item si quis.z.l.si vnus.ſ.z in summa. ¶Equius videtur ꝙ si premisso modo z cum hijs qui ad cõpositione admittendi sunt cõpositio facta fuit,ita ꝙ de nulla collusione possit argui.vt.d.ſ.ipo pularibus.nequeat retractari z pariat exceptionem rei trãlacte z finite.ff.de transac.eleganter.ſ. si quis poñ diuine hoc imitatione clementie que semel dimissa in vltionem redire non patitur.d.c. si illic. xxiij.q.iij. Quinceps quidem z omnes iudices imitari deũ tenẽtur. in aut.vt oẽs obe.iudi.pouim.ſ.arripiat. Sed apud deũ crimẽ quod remissione semel deletũ est nõ debet crimen vlteriꝰ appellari.xxij.q.j. quod durũ.z.c.se.z.se.z facit ꝙ hoc.l.dif.ponderet cũ multis sequentibus.z.ff.de nup.imperialis.ſ.j.z.ñ,ibi nedz vocabuli ꝛc. Unde in criminibus pactũ habitũ ipso iure tollit actionẽ.secus in contractibus qi ope exceptionis.ff.de pa.si tibi.ſ.quedã.z le.si vnus.ſ.pactꝰ. nisi in crimiñibus exceptis in quib⁹ iudex dispensare prohibetur expresse.vt.ff.de aboli.l.fi.ad fi. Ubi aũt lesus docet compositionem z processum habitũ ignoraſſe,tunc admitterur ad accusandũ.ff.de accusa.si cui.ſ.fidem. Satis enim videtur hec idonea causa vt admittatur.ff.de adulte.si maritus.ante fi. Uel etiã si sciuit, probat tamen collusionem aut corruptionem.pro quo vide extra de collu.dere.c.j. z vlt.z quod ibi no.z.d.c.cum dilectus.z de accusa.de hijs. cum ibi notatis.z.ff.de diuer.pre.si intra.z quod no.ff.de lib.exhi.l.iij.ſ. si tamen reus.z de iureur.cum qui.ſ.in popularibus cum concoz. Hijs cessantibus videtur cõpositionem retractari non posse.ar.iuriũ predictorum.Et quia id quod solutũ est nomine cõpositionis loco pene que erat imponẽda succedit.ff.si quis caut.si eum.ſ.qui iniuriarum. cum cõoz.Et iterum de admisso eiusdem hominis nõ est quereudũ. ff.nau.cau.licet.facit.ij.q.v. habet hoc z quod no. Jo.an.de pen.felicis.in gl.pen.li.vi. Regulariter enim de hijs criminibus quibus aliquis absolutus est non potest accusatio replicari.extra de accusa.de hijs. Nam z vbi princeps concedit abolitionem publicã ob res prospere gestas.vel similes causas que non abolent crimen,sed vsqȝ ad tempus differunt accusationem de crimine.vt.ff.ad tur.si quis repetere.ſ.vlt.cũ lege sequen.z sequen.l.si intercuniente. z hec sunt ferie repentine.ſ.de fer.a nullo. Uel vbi preses prouincie concedit abolitionem ex iusta z necessaria causa.vt.ſ.de aboli.l.ũ.accusatio nõ potest reperi post.xxx.dies.ff.de accu.libellorum.ad fi.z.di.l.si interueniente.z.eod.titu.aut.ſ.fina. Multo ergo magis excludenda videtur secunda accusatio vbi ex causa facta est commutatio pene.maxime in debito ante sniam z reus per cõpositionẽ est a crimine absolutus. Auctoritas quoqȝ iudicis facit esse licitũ quod alias censetur illicitũ.ff.de hijs qui no.infa.l.furti.ſ. qui iussu.ad idẽ facit.ff.fami.ercis.cũ putarem.z quod ibi no.z de here.ven.li.ij.ſ.solet queri.ver.ꝙ si condemnatus.Nam propter honorem eozũ que aguntur in iudicio etiã iniquitas tolleratur, ff. de coudi.inde.eleganter.ſ.si quis posteſ.cũ ibi nota.z facit.ff.man.si fideiusſor.ſ.in omnibus.z ad trebe. seruo inuito.ſ.cum pacto.z.ẽ.de transac.fratres. Nec debet componens de crimine circũuenire auctoritate iudicantis.ẽ.de hijs qui vecta.l.ij.z.ff.de excu.tu.qui testamento.ad fi. Est enim quilibet iudex iustitia animata ad quã cõfugiunt homines,vt dicitur.v.ethico.nazz nec auctoritate priuate persone venditionis spem emptoꝛis decipi equũ est.ẽ.cod.deleg.l.fi.ſ.sed quia,in fi.ſ. Et in huiusmodi cõpositionibus z transactionibus nimiuz operatur superioris auctoritas extra de trasac.veniens.z.c.de cetero.ad hoc etiã bene facit.ff.de solu. ſi stipulatus.ſ.j.z in fi.z quod metus causa.l.fi.in fi.z ꝙ fal. tu.aut.l.ñ.de aqua plu.arce.ꝙ ꝑ.in pun.cum cõoz.z quod no.extra de purg. can.ex tuarum.in glo.vlt. Adde que scripsi.ẽ.de cens.l.fin.in verbo silẽtio.q.j.ibi si quis aũt defectus cõclusioꝝ ꝛc. Hec sẽa opinio z cõsuetudine,z equitate fulcitur.prima tñ subtilioribus rõnibus roboratur. ¶Hoc aũt circa hãc materiã attendendũ videtur ꝙ vbi iudex aliquo denũtiante, vel alias ex publica fama motꝰ ex officio inquisiuit z ad cõpositiones super crimine de quo actũ est vult procedere, tunc iuste faciet si per oportunã requisitionẽ.vel alias prefiget terminum volentibus accusare,ac tunc demũ nemine cõparente ad cõpositionem cũ inquisito procedat. Hoc enim casu compositio iusta erit, excludetqȝ alios volẽtes postmodu accusare.arg.extra qui fil.sunt legitimi.z qui ma.accu.post.cũ in tua.z de pur.cañ.ex tuarũ. vide qõ ibi no.in glo.vlt. Nam sine huiusmodi requisitione ad purgationem nõ proceditur indicendã.nec volẽtes accusare possunt cũtã purgationem factã sine requisitione hmõi repelluntur.vt no.ij.q.v. preso.Item per gl.z Archi.z Buil.in spec.de aboli.z purga.ſ.ij.ante fi. Nõ ergo procedendũ videtur ad cõpositionẽ sine requisitione ꝑdicta.hec requisitio iusta videt,nõ obstãtibus hijs q scripsi.j.de cohartal. si apparitoꝛ.ibi sntia ꝑferatur.q.j.non em tũc iudex ꝓcedit ad requisitiones ipsas ex malicia motas,sed fama publica,vel denũtiatione alterius instigatus.vt si cõmissus est crimen illud pumat,non autem.vtcrimi nosius ꝓ cõpositionẽ absoluat,z bñ facit.ff.de adult.si maritus. ij.ſ.si negauerit, fm verũ intellectũ ipsius quẽ ponit ibi gl.dicens ꝙ iã ab alio ibi accusatio cepta erat propter qȝ iuste videtur acta requisitio patris z mariti si volebãt ex ꝓuilegio accusare,qȝ patet ex ẽbo negauerint ibi posito quasi dicat ꝙ interrogati a iudice id negauerit. ¶Quinto queritur ex generali remissione vel indulgẽtia criminuz que sepius ad fouenda scelera procedit in regno.edictũ est ꝙ in nullo crimine commisso hactenus ex officio possit inquiri seu procedi. Titius de crimine suã vel suoꝝ iniuriã ꝓsequẽs accusationẽ instituit ꝙ admittitur cum indulgentiã principis sus ordinarie accusationis offenso cõpetens nõ intelligatur foze subiatũ,eo ꝙ fine clericus iniuria talia ꝓcedere intelligũtur.ẽ.de emãci.li.nec annus.ff.ne quid in loco pu.l.ũ.ſ.si quis a principe.de rescrip.ꝙuis.li.vj.cuz hijs que scripsi.ẽ.de fide instr.l.pen.de hijs ꝙ in exilio da.sunt.l.in verbo prorogabitur.in solutione prime questiois. Hic accusatoꝛ illicite ab accusatione destitit propter qȝ succedit officium,inquirẽs de ipso crimine.ẽ.de aboli.l.ij. An eo casu possit inquiri? Et nõ videtur cuz teneamur diuinã clementiam imitari.ẽ.de dona.inter virũ z vxoꝛe.l.fi. Diuina vero clementia quod semel remissione deletũ est,nõ pertur in vltionem redire.d.c.si illic.xxiij.q.iij.cum alijs iurib⁹ in proxima questione sequenti. Item qz talis indulgentia processit ex beneficio principis ergo plenissime interpretãda.ff.de consti.princi.l.ſi.vbi dicitur ꝙ.i.valde plenissime.Nam in contractibus talis remissio dilatatur vt sit fructifera z non vana.ff.de pac.si vnus.ſ.illud.cũ ibi no. Item qz fauorabilis z sic amplianda sed accusatio eiꝰ odiosa,dicitur enim illaudabilis.genus intentionis.ij.q.vij.si quis epus.ergo reiicitur genda.de reg.iur.odia.lib.vj. ¶Econtra videtur ꝙ non obstante predicta indulgẽtia, seu remissione possit inquisitio ipsa procedere. Tales enim remissiones z indulgentie sunt inique, z ad nutrienda crimina promptiores vt pateꝛ ex hijs que plene superius dicta sunt, z ideo restringẽde.ff.de leg.quod vero.de libe.z posith.cum quidam de rescrip.c.vlti.lib.vj.cum similibus. Tunc autem beneficia principi cia principum largissime sunt interpretanda quando ex diuina indulgentia pis quam procedere dignoscuntur,vt dicitur in litera dicte legis fina. Et hoc do debent non ex diuina indulgentia procedit que statuit crimina potius des largissimẽ bere puniri,ꝙ indulgẽtijs subleuari.vt.j.de cohartal.si apparitoꝛ in me interfi. Et plene superius dictũ est,sed potius humana facilitate ex negle pretari, ctione iustitie consurgente, ac ideo recipi z admitti sine manifesta decoloratione non posset quod omnino vitandum est,j. q. vij.z si illa.imo licet eo casu beneficia principum sint large interpretanda.sint tamen beneficiales magisne que aut ambitionem contnent aũt iniquitatẽ parit̃.sunt potius restringende.de pbeben.ꝙuis. lib.vij. Et per iniquũ videtur actiones ad vindictam que non verboꝝ obligationibus,sed sanguinũ effusionibus nate sunt tam leui remissione deleri.arg.ff.de acceptil.an inutilis.ſ.acceptũ.z de solu.l.ꝙ vt cum concoz. Nec generalis indulgentia principis eo modo cõcessa videtur aliqualiter posse comprehendere ius inquirendi ex officio super crimine ob desistentiam illicitam futuri accusatoris,ꝙ respublica cuius per nimiũ interesse puniri flagitia.ff.de fideiuſ.si a reo. Uel princeps qui est caput eius.z ad maleficia vindecun.z claruerint punienda ꝓpositus.xxiij.q.iij.ecce.z qȝ plene scripsi.ẽ.de anno. z tribu. omnes, ibi rector tẽpoꝛe ipsius remissionis z indulgentie sibi posse competere ignorabãt.vt probatur satis aperte.ẽ.de fur.l.fi.ſ. fin aut tem nescimus.ff.de transac.qui cum tutoribus.in pñ.de inoffi.test. nihil.ſ.pe.z.l.mater decedẽs.ẽ.nec em.z.l.si qui.j. riuo. Quinimo tale ius qȝ de nouo superuenit adiuuandũ est.ff.de interroga.act.de etate.ſ.ej cã.z vide ad hoc qȝ no.di.l.mꝛ.in ver.cõpetere.ad idẽ facit.ẽ.de aboli.gnali.l.ñ. Cum enim de crimine nõ est satisfactũ offenso aut remissione transactũ pot⁹ vindicta in cri.minosum exercenda est q aium sanare possit afflicti ꝙ ipsa remissio excẽdeꝛa.xxiij.q.iij. si illic. Inungendã qdem est satisfactio ꝓpter rẽ publicã z lesum. z alios q offendũtur.vt scripsi.ẽ.de cur.l.iij.in verbo secuti. Et sic debent remissionis gram cõsequi delinquentes.ij.q.ij.lugdunẽsis. Et hoc potissime debẽt leges offenso,vt reliquiet ex pena offendentis vt claudat gemitus vt sumat inde solatiũ. dicit Quintilianus in dure accusato.z facit.ff.de penis capitaliũ.ſ.pen. Ubi autem offensus vult debitã satisfactionem lesio impendere, potest offensus ad cõoz diam recepta satisfactione cõpelli.ꝛc.dist.si quis contristarus.z hoc puto verius. Itẽ quia premissa indulgentia solũ ea comprehendere debet in quibus poterat procedi ex officio ad inquisitionẽ tempoze ipsius indulgentie.non ea in quibus postea ejoꝛũ esse inquiri. vt clare colligitur.ff.de cõtrahen.emptio.le.in lege.fundi.z.l.rutilia

Aboliõe generali cõcessa accusatio post xxx. dies non repetitur.

Offensus quãdo ꝑ potest ad cõoꝛdiaz cuz defenpelli.

Universidad de Deusto
Biblioteca

polla.de trãsac.nõ ext.ũ.rũso.cum cõcor.de dam.infec.l.dãi.§.is cui⁹.de aqua quoti.z esti.l.j.§.illud.de auro z ar.lega.si ita.z.l.medi⁹ eo.de leg.iij.vbi.vide.§.testamẽto.de ver.ob.l.si ita stipulatus fuero illud.§.j.in cle.de rescri.c.vlt.Mã paria sunt aliquid nõ esse z ignorari.ff.de reb.du.q habebat.vlt.rũso.z quemadmodũ test.aper.ff. duobus.§.vlt.z Apulei⁹.ix.li.met.q nemo nouit pene nõ fit.z lib.vj. nõ sunt beati quorũ diuitias nemo nouit. sic z sacerdos mou dicit cũ de ipso sontius nõ auditur.xliij.di.sit rector circa mediũ. ad idez facit extra de iureiur.clericus.z qs ibi not.Et q illud seruandũ est in his in gb⁹.pcedit ex officio poterat tpe indulgentie.aliud in hijs que postea emerserunt.ar.extra de excep.c.pastoralis.z de testi. cogen.preterea cũ eozũ concor.Ad hoc etiam videas qs no.extra de renũ.c.§.in.pun.Generalitas etiam dicte remissionis artãda est ne p eã ius cõe legaĩ fi aliter põt habere effectũ.extra de priui.in hijs. z.c.pastoralis.z eo.tit.vt priuilegia.lib.vj. Itẽ ne per eã ius aliter inquirendi q̃ ex mero officio competens summe z publice poterĩ ad punitionẽ criminũ videat esse remissum.arg.ff.de seruit.vrb.pre. si domus. Sicut etiã restringẽda est.vt eã tantũ inquisitionẽ compre hẽdere videat.que in similibus fieri cõsueuit.ff.de cõtrahen.emp. si stulas.§.vlt.de dam.infec.fi finita.iũ.rũso. Itẽ sicut generalis concessio restringit vt solum ea cõprehẽdat q̃ genus ꝓprie, totaliterq; participãt.ff.de leg.iũ.hoc legatum.de priuil.abbates.lib.vj. Sic z premissa indulgẽtia restringenda est vt solũ eaz inquisitionẽ cõprehendere videat.q̃ toraliter z proprio noĩe debite inquisitionis ꝓcedit.puta ex mero officio iudicãtis nõ z que aduersus accusatũ fieri

Iudex an possit de z accusatore illicite desistente.

dz accusatore illicite desistente. ¶Queritur sexto. Quid si offensus de presente iudice z autorante,seu consentiente remittit offensori oẽm criminis; culpã z offensam.An possit iudex iterum inquirere de crimine? Ui quirere si detur qs fic,q; res inter alios acta z.c.ẽ.res inter alios acta. per eo pũre. tũ.Ad idẽ est qs legitur z no.ff.ad filleia.diuus.in glo.viri. ¶Econtra q̃ nõ arg.ff.fi certũ pet.quidã.de ope.no.nũci.l.j.§.inde querif.

offensus offensori offensa re

cũ cõcor.xxiij.q.iij.fi illic.extra de act. veniens.cum ibi not . Et q iudex discordãtes potius debet ad pacẽ vigere q̃ panem habitã ir ritando ad vindictã intendere.z.c.di.ostendendũ.als incipit studendum.z qs ibi no.z q; tunc permittitur inquisitio accusatore a suis iuris prosecutione cessante,qũ desistit illicite.ẽ.de aboli.l.ũ.ad fi. Secus quando licite iudice autorante per ar,a contrario sensu quod est fortissimus.ff.de offi.eius.l.j.§.huius rei.xxiij.q.ij.sane. De hoc tene quod scripsi.j.pu.let.vel consul.z.c.l.j.in verbo pacis.q.xv.

¶Septimo ex hoc queritur.quid si quis interrogatus dicat titiũ nihil iniurie sibi fecisse,an poterit suã confessionem retractando de ali qua iniuria ipsum titiũ accusare? Quidã dicunt q̃ non potest,induc cit.ff.dona.l.donari.§.j.z extra de accusa.licet. Sed his videtur ẽ.ff. de sepul.viola.l.iij.§.antepenul.z qs ibi not. fm Jo. z de pac. iurisc gentiũ.§.fi paciscar. ¶Ultimo notaq̃ presides tenentur in singulis locis cõtra maleficos inquisitionẽ facere generalẽ.in auc.de colla.§. iubem⁹.qui sic est intelligẽdus.Ad idẽ.ff.de offi.presid. cõgruit z de cri.pecu.le.iũ.§.j.debet eũ preses in vestigãdis maleficiis.z seueri tate cõgrua cohercendis diligenter insistere,vt quibus nõ prodesse

Iniuria dixi inter rogat⁹ mihi non feciſſe, an potero te postmo dum de iuria accu sare.

poterit correptio non parcat abscisio.xxiij.q.iij.illud.Et in regno est expeditũ per constitutionẽ inquisitiões generales.z p c.regis karoli scõi quod incipit generales inquisitiões,pro quib⁹ nihil accipi licet

Inquisitio generalis contra male ficos fieri debet.

noĩe compositionis suis fit hoc alias cõsuetus.d.§.iubemus.ꝑ.neq; pro hijs Alij tamen hoc intelligunt. s. q̃ nihil accipiatur ad hoc vt cõpositio ipa nõ permittat.inducũt.ex de offic.ordi.irrefragabili.§. vlt.Sed per illud vtrum ꝛ prohibitũ dici poterit. (Et in officũ) ver. (Quiores)maiores.z vide que scripsi.j.de exacto.z executo.l.iij. in verbo priorib⁹. (Amdicetur).i.pena capitis inferatur. Culpa enim est in hijs culpis relaxare vindictã.xxxiij.dist. qz sunt. Et per huiusmodi legitimarũ relaxationes penarum iudices ad malum cogunt subiectos eozum.xxiij.q.v.qui vitũ ficut z alijs modis videlicet adulando,xliiij.dist.comessationes.xxij.q.ij. primũ. Malum consilium dando.xxxiij.q.v nõ pures.persequendo z opprimendo. l.dist. presbyteros.vt hec no.Archi.ea.q.nõ vos. ¶Post primã glo.adde.ex quib⁹ iuribus patet aperte q̃ si comes,aut baro tenens z receptans in suo castro latronẽ vel alium quẽ est illicitũ receptari eũ presidi offerre non curauerit requisitus pro meritis puniendum, licite potest ipsius castri possessione ac dominio spoliari.vt patet in dictis iurib⁹ maxime.d.l.ij.§.domũ. ¶Post glo.i.manifestauerit.adde.vt. ẽ.de mendi.vali.l.j.z de strato.l.j.in fi. ¶Post gl.i.homo.adde.vel dic

Hominũ status est triplex.

i. homo nobilis qui scilicet est fine dignitate. Nam tripleꝛ est homi num status, scilicet primus eozum qui in dignitate sunt positi. Secundus nobilium fine dignitate.Tertius inferiozus vt sunt plebei, qui nec ertiã decuriones esse possunt.quod dic vt scripsi.ẽ. de digni. iudices in ꝓbo plebeios.z tunc expone infra literam loci.i.conditionis vel status,vel gradus.z ingenuus.i.nobilis. ¶In glo.munerus. ibi.l.fi.adde.Vel dic ꝙ detur immunitas circa impunitatem ipsius scelerꝛ si circa hoc ipse deliquit,quia vltra id datur etiã pretiũ.lxxix. distin.si quis papa.in fin.z.ẽ.ad.l.iul.ma.quisquis.§.sane,quia sic est in coniuratione vt ibi, z plenius hoc ponit Salustius in catilinario.de hijs qui coniuratione Catilline reuelauerũt.z idem Liui⁹ de bello macedonico.li.xl.ad idez.ff.ad.l.falci.l.eris. Itẽ quia comuratio probatur p cõiurantes.extra de testi.cogen.c.vl.z de iureiu. ficut nostris.nec est mirũ cũ z socius criminis admittatur,in casibus. ẽ.de maleficijs.l.j.z.ff.de custo.reo. diu⁹ de re mili.nõ omnes.§.ñ.ꝓtis ibi non essent socij.Ad idẽ.ẽ.de fal.monẽ.le.j.z de fer.prouinciarũ. z fm. Jnno.extra de testi.quoniam.z eo.titu.c.j.li.vj. Que autẽ coniurationes sint licite vel non,z quando coniurantes dicantur scisma tici.An coniuratores sint deponendi.z an simper coniuratores presumantur vide quod no.extra de scismaticis.c.j.fm Jnn. vide etiã quod no.An.de iser.li.feu.de pace iur.fir.§. cõuenticulas.z Archi. de verbo.significatio.capi.ñ.li.vj.in glos. magna. ¶Post ipsaz glo. adde.z in auteñti. de eccle.titu.§. si quis in sua. ¶Post gl.licet. 2c. adde.de simili desertione.no.vñ.q.j.§.ambitionis.in gl.cũ quis sine 2c.in gl.j.qui se.ibi manifestatur.adde.ar.ff.de iure fil.edict.z.ẽ. ad. l.iul.ma.l.penul.in fi.Regula quoq; est q̃ cũ cõiunctis durius agit. xvj.q.viij.si quis ꝓ sopter.xij.q.j.nõ dicatis.j.qõ.vij.si quis.z ibi hoc no.per Archi⁹. Ad hoc vide que scripsi.ẽ.de hijs qui se defe.l.j. in verbo fidei.

¶Imperator. Lex.ij.

SJ desertores inuẽti resistẽdũ atq; armis oppugnãdũ putauerint,tanq; rebelles in ipis temeritatis sue cognatibus opprimant. Jta tamẽ vt pronunciarũ iudices solicita cautiõe disquirãt ne sub falsarum tractatoꝛarũ nomine desertionis sue crimen defendere moliãtur. Nec suppositis aut commẽtitijs epistolis cuadendi habeant facultatem.

SJ desertores. ¶Casus. Desertores fugientes capiẽdi z coꝛrigendi sunt.vt.ẽ.l.proxi.hi si capientibus resistere vel eos oppugnare putauerint sunt ꝓpterea tanquam rebelles in tali oppugnatione,z resistentia opprimendi. Presides quoq; puniciarum cũ inuenerint milites hmõi euagantes diligenter inspicere debent literas tractatoꝛias ne sint falsę,z sub earũ nomine tueantur desertionẽ eozum,z ne per tales suppositas commẽdatitias euadendi habeant facultatem. (Jnuẽti) vel alꝰ casualter reperti. Mã inuenire est propue cum inquisitione.ff.de seruit.ru.pre.labeo.reperire p ter inuentionem z casualter. (Resistendũ) facit.ẽ.de his qui.lat.l. ñ.ver.finautem.z quod nota.ẽ.de pig.l.iij.in prima gl.Si quis em in iuriam iuste irrogatam non receperit,dicitur iniuriam facere irrogãti.z.q.iij.qui iubente. non est enim iniuria,superbo imponere disciplinam.xxiij.q.iij.fi ecclesia. Potest enim iniuria esse interdum iusta z digna.vt ibi dicitur z congrua.vt.j.titu.j.l.ij.z iuste qs quandoque vocatur iniustus.xxxiij.q.j.fi virgo.Unde principatũ habẽs percutiat aut destruat nõ debet repercuti.vt dicitur.v.ethi.Ex quo bellanti z resistenti violentia iuste infertur.xxiij.q.j.noli in fi.z.d.c.si ecclesia.z qõ.v.quis enim.z facit.c.causa.q.vj.scismatici.ibi. si resistere ei voluerint 2c.z.ẽ.de his qui ad eccle. confu.si seruus.Unde si is quem iuste insequeris se tuendo te occidat irregularis est,secus si iniuste fm Post.arg.extra de eta.z qua.ca.j.que sequitur Archi.l.di. quia quasi post primam gloss. Si vero non resisterint, sed cesserint tunc non sunt opprimendi.argumẽ.ff.ad.l.aquil.qua actione.§. plane si cedentem.z.l.quemadmodum.ante fi.z extra de sen.excom. vt fame.in fi.sed reuocandi.xxiij.q.ij.abbates.z.xx.q.iij.monachus.ñ. Que autem pena imponat ei qui manus intulit suo duci, magistro vel coreptori,vide quod no.extra de eta.z qualita. cum bone.z.ix. questione.iij.patet. Item nor.qõ resistere proprie dicitur quis facto vt hic.z.viñ.q.j.in scripturis,in fin.z.ff.de re milit.milites.§. irreuerens.ibi si vitem 2c.vt sic intelligantur resistentia plena,d.c.in scripturis. Item pertinaciter.ff.de sul.tute.le.iñ.§. tutores. obũciendo. manus dicto.§.irreuerens.z.ẽ.de his qui lat.l.ij.§.j. sed quãdoq; re sisterur verbo.vt cum assessoꝛ resistit presidi.ẽ.de decur.omnes.j.in fi.z de app.quoniam.Sic z.ẽ.de bo.mater.l.j.z extra de offi. dele. si quando. Sicut Paulus restitit in faciem Petri.ad Galath.ij.cap. Et tunc non sufficit assessoꝛi minime consentire his que preses agit contra,vel preter consilium eius,sed oportet ipsius expresse cõtradicere.hoc enim modo resistere sibi dicitur.aliud enim est nõ consentire aliud expresse contradicere.vt extra de bap.maiores.prope.fi. Interdum quis resistere dicitur precepto superioris non parẽdo extra de consti.ex literis.

Resistere alteri dicitur quis multiplicter.

¶Utrum autẽ ei qui dãnat ad mortem liceat se defendere vl fugere si facultas adest.Distingue aut iuste dãnat aut iniuste.Primo casu non possit.Sed o vero secus,hoc prosequere fm beatum Tho.ꝑ ut not. Archi.xxiij.q.v.cum homo (Oppugnandum) vincere tentã dum.(Tanq̃ rebelles) Nota tanq̃ qz rebelles proprie sunt qui pace facta bellum reintegrant fm Pap.z colligitur.j.q.vij.capitu.j. hec enim dictio tanq̃ improprietatem seu filitudinẽ no.iuxta illud tanq̃ ad latronem exitis cum gladijs z fustib⁹ 2c.z patet.ẽ.de bonis maꝛ ter.l.j.ubi tanquam solidũ perfectum dominium 2c,neq; enim solidum perfectũq; dominiũ habet pater in rebus filij quas alienare nõ potest.vt ibi subiungit.q̃ potissimũ est de ratione dominij.j.q.j. eos qui.z vide extra de ma.z obe.solite.cum ibi no.z de biga.nuper. Interdũ vero ponit ipsam rei ꝓpietatẽ.extra de elec.quod sicut.§. preterea.z de iudi.examinata.de hoc etiã extra de sent.excõmu.cuꝰ pro causa.z vide.ff.de condi.ob.cau.q; seruius.ad fi. Itẽ alio mõ sunt rebelles.j.q.j.fi qs inquis.z.vñ.q.j.fi qs vero clericoꝝ. extra de sta. mo.ea que.z de ma.z obe.inter quatuoꝛ.Sed hoc mõ vt hic accipit z extra de sen.excõ.vt fame.in fi. Itẽ alio mõ.l.di.de his vero. Item alꝰ.xxxviij.di.c.vl. Itẽ aliter extra de homi.postulasti.z de offi.dele. sane.ñ.z aliter de ele.vbi.§.porro.li.vj.(Oppziamur) occidant.ẽ. de malꝛ.z marb.le.fi.affligant.obuiant fz Pap. Propẽ eñ hoc verbum ꝓsonã respicit.ẽ.de ꝓiua.car.inhi.le.j.xxxiij.q.v.de ligurib⁹.z. 2c.di.oblationes.cũ multis cõcoꝛ.quas ibi ponit Archi. Item qõ hoc verbũ ꝓprie significat mortem patet extra de his q fi.occid.c. vlti. Itẽ ꝙ hic dicit appziamur tempera videlicet vt procedat ad hoc,cũ moderamine inculpate tutele.ff.ad.l.aquil.si ex plagis.§. tabernarius.quod ꝓprie est illud,quo omisso desertores oppzimi z affligi nõ possent.vt pater ex his q̃ no.extra de homi.significasti.z per Archi.xxiij.q.j.in prin. Et vide quod legitur z no.extra de sent. excom.vt fame.in fi.immo laborandũ est vt potius capiant, z iudici assignent si fieri potest q̃ occidantur.vt ptz hic ad quod.ff.de furtis si pignore.§. furem.z de sicca.furẽ.quia z sic agendum in foꝛindicato ne videatur occidens in se culpam geminare.vt nor.gio.in consti.de pena.in cri.ca.l. penam eozum.

Dannitũ occidens ex forma statuti si post ea cõ stet suã am banni nul laz esse an excusetur ipse occidens.

¶Sed pone quidẽ occidit dãnitũ quẽ est forma statuti licitum est occidi,cõstat q̃ lata cõtra eũ bãni suã nulla est. An excusetur occidens. Videt aperte q̃ sic ar.ff.de here.ven.l.ij.§.solet.ver. qõ si condemnatus,de iudi.fi ꝓoꝛ.in prin.de edil.edic.qõ si nolit.§.in factũ.z de lib.exhi.l.j.§.fi vero.ñ.pari modo.de iureiur.nõ erit.§.dato. cum conco2.z.ẽ.de repu.l.vlti.z de adulter.eus ꝙ z de his qui ad ecclesiã confu.l.iij.ff.eo.tit.l.penul.q allegat q̃si pro casu.Itẽ qz in his requiritur dolus.ẽ.de sicc.l.j.qui videt abesse vigore scie late. Mã z suffi cit sibi ꝙ pro bãnito publice habeatur.ff.de offic.pretoꝛ.barbarius. ad mace.l.iij.in prin.cũ conco2. Nec debet ancroziate legis occidẽs inuenire deceptꝰ.ẽ.de his qui veni.eta.l.j.Preterea cõstat iudã hereticum fuisse.ar.j.q.j.eos. z tamẽ qui ab eo baptizati fuerũt verum baptisma z Christi gratiam receperũt. Alias peccasset is q misit eũ ad predicandũ cum sic baptizati ab eo decipentur.e.q. Christ⁹.z. c.de dit.z no.hoc Jnno.extra de hereticis.fraternitatis.ergo qui statuti auctoritate occidit cũ veritatis iustitia dicẽdus est occidisse.et vide que scrip.j. de numerar.actuarios.super gl.vlti.z facit.ff.quod fal.tu.auto.l.ũ.ñ. respõso.als videret ley iñcere laqueũ.q̃ nõ decet. ff.ad exhi.l.fi. xxvñ.q.j.de viduis.z facit qõ not. Joã.and.de pos.pre la.c.j.li.vj.in ver.de cetero. ¶Ecõtra q̃ occidere est contra precẽptum decalogi non occides. xxiij.q.v.in prin.z contra ius nature.et hoc horribilius omniũ peccatoꝝ.l.di.minor.z.c.placuit. Unde is q bannitũ occidere voluit cũ ex precepto dei z iure nature scituerit, aut scire debuerit,q̃ parta sunt.ff.si cer.pe.qs te.cũ cõco2.hoc esse ꝓhibitũ inuestigare debuit an esset rite bannitus. Mã alias nõ põt dici bãnitus fuisse.ff.de re iudi.l.iij.§. cõdemnatũ cũ conco2. Debuit ergo q volebat occidere cũ repugnaret sibi ius diuinuz pariter z nature diligentioꝛ esse,ac minime curiosius z inuestigare diligẽtius an ia ta contra eum sniã esset iusta vel iniqua. Mã hmõi sniẽ que in contumaces aliquos ꝓmulgauẽ quodãmodo ꝓesumũt iniquę.ff. de eniẽ. si ideo,z ex contumacia vigoꝛe capiũr nõ ex crimine. Unde exceptio rei iudicate que etiam nõ ex contumacia lata est magis rigoꝛ q̃ equitati innitit.notaꝛ.ff.de condi.inde.q exceptiõe.z talis sniã lata no tacit ius inter ptes.ff.de in offi.testa.q repudiãtis.§.ñ. cũ eĩ a⁹ sententia,p veritate recipiaꝛ.ff.de sta.bo.ingenuũ. Et vide q̃ not.ẽ.de leg. l.ñ.in prin. Ideo debuit in hoc esse plurimũ curiosus hoc exposcẽte presumptiõe iuris imo z ratiõe ac diligenter exploꝛare,sicut qui succedit in ius alterius z vult agere.ff.de regu.iuꝛ.q in alterius.que nisi mis faciunt pro hac parte ne ex sui desidia z deum offendere, et pro ximum absq; iustitie ratione occideret. Quia non solum vbi ius diuinum z nature tam patenter obsistit,sed etiam vbi ius ciuile solum offenditur.etiam in pecuniarijs negotijs talis diligentia z oportuna curiositas requirantur vt paret.ẽ.de sacro.sanc.eccle. aut. hoc ius. ff.de excitoꝛ.l.fi.§.penul.z de in rem verso.le.iñ.§.sed sit. Et hec est ipsa veritas.licet aliter videatur hanc contrarietatem soluere q.ff. de iur.z facti igno.nec supina innocentia quippe subiecta nõ est per quẽpiam subito ferienda.ẽ.de accu.l.fina in prin. Et ideo iuste arguendus est hic occidens,qui credulus fuit.ff.de eo per quem fac. est.l.j.§.j.quod no.ff.commo.si mei.z plene scripsi.ẽ.de re mil. tribuni. Debuit etiam hic occidens magis attendere ius diuinum prohibens homicidium ꝓ humanum illud forte leui ratione permittens, hec enim inter se unium differunt vt vno.quod me. cau.accusatio nis.z tenere certum videlicet nõ occidere ac in dubio abiscere qõ est incertum de peñ.dist.vñ.si quis autem in fin. Et in perplexis eligere quod est tutius.xxiij.dist.c.j .z.ñ.Ad hoc etiam facit.ff.de ven.in po

Jus diuinuz ꝓtiꝰ ꝙ humanuz attendere dz q bãnitum occidere vult.

Dãnatus ad mortem an possit se defendere.

Tanq̃ qualiter accipitur.

mit.l.i.§.sed si incertum.z.§.se.z ab his in dubio abstinere.instit. de nup.§.fi vbi. Haz iusti viri etiã a licitis abstinẽt.xxvñ.q.ũ.sunt qui. z.xxxiij.q.iij.christiano.z facit qõ scripsi. de nõ sequendo sententiã latam qũ maiꝛ exinde resultaret.ẽ.de ꝓiui.schol.l.j.in verbo degradandi. q.j.z ñ.Nam licet statutũ permittat occidi bannitum intelligendũ est si rite bãnitus est.ff. de mu.z hono.vt gradatim.§.j.ad idẽ. ff.de arbit.l.s. Et q; ciuili mõ id accipiendũ est.ff. de serui.si cui.z bene faciũt q̃ scripsi.ẽ.qñ z q.qr.pare.l.j.§.j. in ẽbo. precipitẽt.z de fi de iustr.fi trpa.in no.magna.ad fi. ¶Non obstãt.ẽ.de repu.l.vlti.de adult.eũ qui.z.ff.e.ti.l.pen.q allegatur pro casu qz in eis ozigo adulterij vel stupri sup quibus accusatio ꝓcedebat erat licita,iusta,z honesta.puta matrimonij de iure nature ꝓcedẽs.ff. de iusti.z iur.l.j.§. pen.ex cuius occasione stupriũ z adulteriũ processerunt,ar.ad hoc.ff. de cõ.sine cã.l.fi. ibi non enim stupri, sed matrimonij 2c. Nec etiam obst.ẽ.de fi.c.l.j.quia ibi deliquerat sine fraude casualiter,z ex impruuiso.hic autẽ ex studio z cũ ꝓuisione. Itẽ nec ob.ff.de here.ven.l. ij. §.solet. quia longe aliud est heredẽ cõdemnatũ soluere illud, ad qõ licet indebite condẽnatus erat in quo modica põt esse ꝓnicies, quia resarciri potest. Aliud hoiez occidi vigoze inique sententie qui resuscitari nõ potest. Nec est cõgrua cõparatio de rebus cozruptibilibus ad vsum hois preparatis ad ipsius vitã,gratia cuius omnia sunt inducta quez tanq̃ inestimabilis est reb⁹ ceteris ꝓferẽda.ẽ.de sac. sanc.eccl⁹.sancimus.xij.q.j.precipimus. Item pro hac parte facit satis aperte.ff.de adul.l.pen.ad fi.,put est ibi litera fine aduerbio ne. ¶Videtur dicendũ aut occidẽs erat officiaꝛ.ad quẽ ex officij debito ptinebat huiusmodi bãnitos cape,prosequi,occidere,vt sunt in partibus tuscie baricelli ad hoc precipue deputati,aut priuat⁹. Primo casu puto eũ excusari.z illi sufficere q̃ fuit pro bãnito sibi per vniuersitatem aut iudicẽ assignatus z scriptus. Et sic intelligo prima iura cum officij necessitas eũ a diligentioꝛi curiositate fecerit excusari.ar.ẽ.qui accu.nõ posl.ũ. de delatoꝛ.l.ij. cum his que ibi scripsi post.ij.gl. Si vero fuit ꝓinatus credo eũ non excusari. ar. iurium secundo inductoꝝ, z hoc maxime si occidens fuit inimicus occisi. nã tunc magis ꝓesumẽdus est ad eius necem odij nequitia q̃ zelo iustitie processisse.ar.ff. de questiõ.l.j.§. questioni. Quinetia si officialis. ad hoc ex odio processisset homicida potius est censendus.xxiij.q.v. cum minister. Vel dic aut causa propter quam lata sniа bãni fuit nulla,erat notoria aut occulta. Primo casu non excusetur occidẽs.nam debuit credere bona fide.ff.qõ fal.tu.l.ij. Secundo videtur excusandus nisi cõstaret q̃ ex odio ad hoc ꝓcesserit vel q̃ fuit inimicus occisi.z hec bene ꝓcedunt.ar.ff.de adul.miles.§.fi iunior. Itẽ diceseñ exeri sari a tanto nõ a toro.sed pena in eũ veniat mitigãda pro qualitate ꝓsone.ar.ff.de fi l.j.§.fed si clausa.z l.iũ.§.sed ex senatus.xxij.q. vñ.quemadmodũ.xxiij.q.j.si quis dederit. cum cõco2. Cum enim in his seueriter puniẽdis,dol⁹ necessario requiratur.ff.de ficta.in lege, de relig.ossa.§.fi in locũ ex qualitunq; culpa veniat excusandꝰ a tãto nõ a toro ad qõ.ẽ.de plag.l.Nagũ.ñ.cũ ibi no.z q̃ scri.ẽ.l.pri.i ꝓbo din.z in verbo pendens. ¶Secundo queritur de veteri questiõe videlicet,an captus in fragrãti possit absq; examinatione cause puniri vel saltem dãnari. Pro quo videtur q̃ sic,vt ar. huius legis hoc etiã patere videtur z bene.pbatur.in aut.de defen.ci.§. deinde eos q z.ẽ.de sepul.viol.l.ũ.in pri.z de epis.et cle.quicunq;.ff. de via pu.l. sus in greca.ediles. ibi abominare fustigetur, et de sicca.l.iũ.§.fi.in auten. grãti delꝰ neq; mi.neq; fed.§.penul.z vt nõ lux. cõtra na.§.fi.et vt lit.jur.§. et cto capt hoc quoq;.ff.de offi.presi§.illicitas.§.illicita de peric.z com.rei vẽ. an possit l. lectos.cum sequẽ.locati.itez queritur.§.si quis mẽsuras. de iniur. absq; cautem apud.l.prima.§.adnectur.in fine.§.de re mili.militẽs.§. irreuerens de peñ.capitaliũ.§.solent.ẽ.de rap.virgi.l. prima. §. primo de tione dõcõmer. et mer.l.ij.z fi.de seruis fugit.l.iñ.de defen.ci.l.penu.z.l.vñ.z nari vlpu de aquedue.l. prima.cum conco2.Mã si deserto2 captus iudicẽ non poterit opprimi. vt hic fortius absq; alia examinatione per iudicem iudicaric facit etiam.ẽ.de cursu pub.l.j.z.l.quoniam. Diffrice enim iudex agit qui in manifesto negotio tempus teri non patitur. Dicit Valerius.l.ij.c.iij. ¶Econtra videtur q̃ non statim quod inuentus est puniri valeat,debent enim deprehendẽtes illum in publicum prodere.ẽ.de mendi.vali.l.prima de male.z Matth.l.fin.z debet iudicibus tradi.ẽ.de fal.mo.l.in prin.z de defen.ci.l. defensores.iiñ.z seueritati iudicis offerri,ẽ.l.proxi.vt sic seruata reuerẽtia iudicibus quibus subiacet penam suscipiat quam meretur.ẽ.de his qui ad ec. confug.l.fin.§.j. ¶Solut.hanc materiam diffuse prosequitur Aud. de Jser.in consti.de hos qui fide.dar.po.l.humanitate.distinguens. aut captur a iudice ꝓ tribunali sedente,aut ab officialibus deputatis ad hoc.de quibus scripsi.ẽ.de exactori.tribu.quotiens. Aut a ꝓinatis puta ab accusatoribus vel alijs. ¶Primo casu nullatenus statim puniatur,sed interrogatus z sic fieri potest confessus damnetur z puniatur. Pro quo vide quod plene scripsi. ẽ. de dignita. quotiẽs.in verbo seueritatem. Alijs autem casibus diuersus procedendi modus seruandus est.debet enim taliter captus in flagranti accusari si per priuatos captus est.vt patet Joan.viij.de muliere in adulterio deprehensa,quã ihs noluit sine accusatione dãnare. vel in

Crimino

Sẽtentie incõuma ces ꝓinul gare quo dammo ꝓ iumuntur inique.

Refistere alteri dicitur quis multiplicter.

Universidad de Deusto
Biblioteca

quiri cõtra eũ cõuici ⁊ puniri.ſ. de rap. virg.l.j.ibi poſt legitimas ⁊ iuri cognitas ꝓbationes duriſſimis pents afficiãt ⁊c.cũ aliis iuriꝫ ſupra ad hanc partẽ inductis. Sic Jeſus a principib⁹ facerdotũ fuit demonſtratus ⁊ traditus, dicebãtq; ipſi Pylato. Si non eſſet hic malefactor.nõ tibi tradidiſſemus eũ. Jo.xviij. Jtẽ Luc.xxiij. dicitur Duxerũt Jeſum ad Pylatũ ⁊ ceperũt eũ accuſare, dicẽtes. Hũc inuenim⁹ ſubuertentẽ gentẽ nr̃am.⁊ ꝓhibentẽ tributa dari ceſari ⁊ dicentẽ ſeipſum regẽ eſſe. Pylatus aũt interrogauit eũ ⁊c.⁊ bene fecit. Pylatus eũ interrogãdo ꝙuis ꝓductus ⁊ oblat⁹ eſſet Jeſus tanq̃ in flagrãti captus. Nemo eñ dãnari põt niſi aut conictus, aut ſpõte confeſſus. ũ.q.j. nos in quẽq;. ⁊ poſt legitimas ⁊ iuri cognitas probationes ⁊c.vt.d.l.j.ſ. de rapt. virg. Jnſtar eñ habet barbarice ferita tis. aut tyrannice impotentie dãnare aliquẽ in auditũ. dicit Ẽpul. ⁊.meth. facit. xv.q.c.ij. Multi quippe ſunt qui indiſcuſſos tyrannica prãtare, aut verius prauitate non auctoritate iudiciaria damnant, ⁊ ſi cut nõnullos gratia fauoꝛe ſublimãt. ita quoſdã odio, inuidia, ⁊ huiuſmodi. ⁊ leui opinionis aura cõdẽnant quoꝝ crimẽ nõ approbatur. ea.cã.q.vij.c.i. Querẽda eſt igit ſemper veritas vt inquiri debeat vtrũ accuſatũ nocta cõdẽnet, an pena innocẽtia parefacta ſubducat. xxviij. dif. qz ſunt. ꝓ hoc etiã facit. xj.q.tij.c.eozũ q.in fi. Quis loquatur in ſolis manifeſtis nõ autẽ in notoriis ſm Archi. qui hoc not. de accu.c.i.li.vi. in gl. de penis. c.j. in gl.j. famoſus. Jſta enim ſatis differũt vt no. Buil. in Spec. de notorio crimi.ſ.iã de notorio. ⁊.ſ. ſequitur. dicitur enim manifeſtũ quaſi manu factũ, notoriũ vero quaſi no tum per oia qz per oza oim̃ note. i. apte volitatur. de hoc etiã extra de coha. cle. veſtra. Et hoc intellige niſi is qui inuenitur in flagranti ne capiatur telo reſiſtat. vt hac.l. Tunc eñ abſq; vlteriori examinatione criminis oppr̃imẽdus eſt vt hic ⁊.ſ. qũ lice. ſine iudice viu.l.j. ⁊.ũ.⁊ de his qui ad ec. cõſu. ſi ſeruus. ⁊.ff. de ſic. furẽ. cũ ibi no. Unde ſi clericus obſiſtat iudici ſeculari eo caſu quo iuriſdictionẽ habet in eum poteſt illũ iudex nihilominus cõpellere, nec incidit in excõicationẽ. vt dicit Jnn. extra de ſo. cõpe. verũ. ad qũ. ff. ad. l. aquil. quẽ admodũ ante. ſi. ibi violẽtias faceret. Illud aũt no. ꝙ nõ valet iuramentũ preſtitũ ꝙ in notoriis ſeruet ꝙ oia ordo iur, qz ꝙ hoc poſſet cõringere ꝙ remaneret malefacta impunita. extra de iureiu. ad nr̃az. ũ. Et no. Hoſt. in ſumma de iureiu. ſ. quo ceſſeaf. ver. qd. Celociter eñ iudicandũ eſt qz iuſtũ eſt. Eſa. xvj. Quis aũt ordo eſt ſubſtãtialis qui ſeruandus eſt in crimin⁹, qs nõ ſubſtantialis qui poteſt omitti. vide qs no. Arech. d.c.j. in gl. vl. Dicit autem Andr. de Iſer. lib. feu. quo tempore miles ea. ſancimus. alias. c. ſi quis fecerit. ꝙ in notorio iudice pro tribunali ſedente ⁊ in notorio actu pernanente, non eſt neceſſe ferri ſnam, nec ſeruari ordinẽ iuris. pro quo facit eꝛ de ſi. preſ. qm̃. Verius tñ credo ꝙ in quantumcunq; notorio interrogãdus ſit ipſe delinquens magis increpatiue ꝙ dubitatiue, tanq̃ ſuper certo nõ tanq̃ ſuper dubio. ⁊ ſi negat probationes aduerſus eũ inducãtur abſq; ordine iuris. eo modo quo ſcripſi. ſ. de dig. quotiens. in verbo ſeueritatẽ. circa mediũ note. Sola eñ ferri nõ poteſt niſi aut in cõuictum legitime, aut ſpõte cõfeſſum. ij.q.j. nos in q̃ q̃ ⁊.c. multi. Et in quocũq; notoria ſnia eſt neceſſario proferẽda. no. extra de acti. euidẽtia. ⁊ de pur. can. cũ dilectus. ⁊ de diuor. porro. Quod aũt dz in notoriis nõ ſeruandũ ordinẽ iuris, vez eſt in examinãdo. ſecus in pronũtiando. vt no. dictis iurib⁹. (Jta tñ) ꝙ. (Cautione) cautela. (Diſquirant) aſpiciẽdo ſeriẽ earũ. vt.j. de cur. pu.l.iij. (Adoliãtur) conentur. nitãtur. (Nec ſuppoſitis) ꝙ. (Cõmẽtitus) a. tractatoꝛibus ep̃lis predictis ꝓpoſitis ſub cõmento. i. fraude. vt.ſ. de agri. ⁊.c. ꝙadmodũ. cũ cõcoꝛ. quas ibi ſcripſi. (Facultatẽ) poſſibilitatẽ. Poſt.j.gl. adde. ſ. de his qui ad eccleſiã cõfug. l.iij. ⁊.xxiij. q.iij. diſpliceꝛ. Et no. milites cũ delinquũt ſeuerius ꝙ grauius aliis puniẽdos. aſpero eñ ⁊ abſciſo caſtigatiõis genere militaris diſciplina indiget, qz vires armis cõſtant que vbi a recto tenoꝛe deſciuerint oppreſſura ſunt niſi oppr̃imat. vt dicit Valer. li. ũ. c. ſ. in his eñ ⁊ ſimilib⁹ cõſuetudo medicorũ imitãda eſt q leuiter egrotãtes leuiter curãt. Quamuis aũt mo bis piculoſas curatiões ancipites adhibere cogũr ſm Dull. j. de offi. Jn. ij. gl. ibi licentiationũ adde. q falſitas ꝓbabitur per libr̃ũ in quo h̃ moi tractatoꝛie ſcribũtur. vt.j. de tractatoꝛ. l.j. cũ ibi notta.

Occidere quãdoq; licet in flagranti crimine dep̃hensum.

Ordinem iuris in notoriis per omnia ſeruari nõ eſt vtile.

Dilites delinquẽtes ſunt grauiꝰ aliis puniẽdi.

Jmperator. Lex.iij.

Qui relictis militaribus caſtris ſe ad depredationes vel latrocinium contulerint, ſeueritatem iudicis non euadant.

Qui relictis. Caſus. Puniẽdi ſunt ſeueriter qui relictis caſtris militie ſe ad predas vel latrocinũ cõtulerũt. Depredationes). i. prede actiones ⁊ diſſipatiões ſm. Pap. (Latrocinũ) Latro eſt qui homines latẽter ſpoliat. ⁊. de poſ. l.j. cõmodati que fortuit ꝛ. ⁊ in aut. nulli iudi. ſ. peñ. Et latro a predo pro eo q̃d ac cipiũtur. ff. de verb. ſig. hoſtes. ⁊ extra de fur. c.ij. (Seueritatẽ) Sic clericus depreheñſus in adulterio degradatur ⁊ detruditur in monaſterio ad perpetuo penitentiã peragendã. ⁊ idem ſi in alijs magnis ſceleribus. extra de pe. rue. Jn furto vero deponitur. Ixxxi. diſt. pl̃ vbi ter

Sed primo quero in quo erit iſta ſeueritas? Rñdeo vt puniatur. tanq̃ deſertoꝛes qs patet, qz in hoc tit. poſita eſt hec lex. Ad hoc. ff. de in diẽ adiec. impatoꝛ. in fi. ⁊ quod no. ff. de cõdi. inde. l. ſi. in prin. ⁊ vtrobi. l.j. in fi. j.gl. ⁊.ſ. de debi. ci. l.j. Jtẽ puniunt grauius, ꝑter crimen adiunctũ. vt melꝰ. j. patebit. Et quia ita habẽdi ſunt ac ſi nũq̃ militauerint. ff. de excu. tu. ſed ⁊ milites. ſ. qui nimirũ. Aliꝰ ſi dicunt eos puniri extra ordinẽ poſt q̃ nõ inuenit aduerſus eos per legẽ pena diſtincta. ff. de effractoꝛ. l.j. in fi. eꝛ de offi. deleg. de cauſis. ita quidẽ vt ſi res exegerit etiã capite puniãtur. ar. bonũ. ff. ad. l. iul. repe. l. lege iulia. ũ. ſ. vl. Aliꝰ q̃ ſunt furca figẽdi. ff. de pe. capitalib. ſ. famoſus. qs videt quodãmodo verꝰ eo q̃ ſimpleꝛ deſertoꝛ abſq; vlla depdatione aut latrocinio puniꝛ amputatione capitis. vt. e. l.j. ſ. ſi vero. ꝙuis. d. ſ. famoſos lex. loquatur⁹ ea qui palã furripuit ⁊ eſt famoſus taſem nam; pena eis imponi videtur exigere deſertio militie q̃ capitalẽ penã imponit, ⁊ depredatio aut latrocinũ ſibi adnũctũ. Et de hmõi penis latroniũ ⁊ furũ vide qs ibi notatur. Et die plenꝰ aut furtũ cadit in ſpeciale nomẽ delicti, aut non primo caſu obtinet pena in ipſo delicto ſtatura vt ſacrilegiũ qs punit. ff. ad. l. iul. repe. ſacri leg. ũ. Jtẽ peculat⁹ qs punitur. eo. ti. l. iũ. ⁊. l. ſi. Jtẽ abigeatus quod ciale plagiar. l. ſi. Jtẽ qñ; per furtũ cõmittit crimen falſi. ff. de fal. Dauluſ. qs punitur. eo. ti. l. j. ſ. ſi. Secõ caſu qñ nõ cadit in ſpeciale no dq; nomen delicti refert. aut cũ armis furtũ fecit quis portãdo arma ad fu ⁊ ſecundũ randũ. ⁊ tunc tenetur pena legis cornelie de ſicca. ff. de ſicca. l.j. poſt prin. ⁊ hoc propie eſt latroniũ cum armis aggredit ⁊ ſpoliare. ff. de ſe pul. vio. l. iũ. ſ. aduerſus. vbi etiã dicitur ꝙ hũ qui taliter cadauera ſpoliãt ⁊ capite plectuntur. Aut ſine armis. ⁊ tunc aut furtũ fecit eꝛ eſt. domũ. aut in domũ aliena ſe cõferendo? Primo caſu ſi de nocte fecit, punitur ad plus. ſi plebey⁹ eſt. punitur ad opus publicũ ad tẽpus. Si honeſtior amouebitur ordine ad tempus, vel excedat patria ad tempus. ff. de furt. bal. le. j. ⁊ de effractoꝛ. l.j. ſ. expilatores. niſi cadauera ſpoliarent. Nam tunc vſq; ad pena metalli procedi poterit cõtra eos. d. ſ. aduerſus. Si de die minoꝛ eſt pena, minuet em pena gradus. ar. ff. de furt. bal. l.ũ. eꝛdinarie tamẽ vnumquodq; punit de iure antiquo. vt ptz eo. tit. l.j. cum ibi notatis. licet cõtra no. ⁊ male. ff. de prima. delictis. l. ſi. Secundo caſu quando de domo ſubripuit domum intrando grauius puniẽdus eſt. ff. de extraoꝛdi. criminibus ſeculariũ. ũ. riſo. Locus enim vñ ſubtrahitur crimen aggrauat. ff. de abige. l. ſi. ſ. j. Et ſm hoc poteſt intelligi in auf. vt nulli iudi. ſ. penul. Secundo queritur. quid ſi ſepius quis furtũ fecerit? Reſpondeo penam augeri. ar. ff. de penis. capitalũ. ſ. ſolent. ⁊. ſ. graſſatoꝛes. ⁊ eſt expreſſus. ſ. de ſuperegacto. le. i. De hac materia vide qs plene ſcripſi, ſ. de comeatu. l. ũ. in fin. Tertio queritur. quid in graſſatoꝛib⁹ Furis pequali pena puniẽtur? Rñdeo hmõi graſſatos q dicunt predatoꝛes, na augent aut ſimpliciter graſſantur. ſeu depredãtur ſine alio crimine, puta ho auctoꝛ furmiſcidio vel percuſſione, aut cũ homicidio, vel percuſſiõe. Primo caſu, ſi ſi ſepius ⁊ in itineribus hoc fecerũt, ⁊ tunc capite puniũtur. alias Baſſiano ignobiles in metallũ dãtur. nobiles vero deportanꝛ. d. ſ. graſſatoꝛes. res ſeu vellam ⁊ illa pena eſt legibus iulie de vi publica. ff. de vi pub. l. aupeti. ſpliones in fi. ⁊.ſ. de vi. pu. ſeruos. ⁊ facit. ff. de penis. in ſeruoꝛũ in prin. Si cuꝭ qualiẽ pu homicidio, ⁊ rũc capite puniũtur etiã nobiles cum eꝛ adiectione de nuꝛi debet ſieri maioꝛ pena debeat imponi. ar. ff. de re mill. nõ omnes. ſ. j. ⁊.ſ. de vi pub. qm̃. Si cum percuſſione angebritur in eum pena que percuſſoribus imponitur. in regno amputationis manus cũ qua percuſſit. in conſti. de pena. percuſ. ⁊ non occi. ſi quis. Jn regno vero per ipſas conſtitutiones ⁊ capitula ſuper furti multipharie eſt prouiſum.

Furtum manifeſtũ cõmiſiſſe dici, nõ probo de manifeſto autẽ ſis condemnandus.

Furtum quãdoq; cadit i ſpeciale nomen delicti, quandoq; non, hoc diuerſimode puniendũ eſt.

Furis pena.

Furtum an quam ſuã eſſe putabat, an poſſet accuſari de furto? videtur ꝙ non, vt is cõmitt. ff. de fur. inter oẽs. ſ. certe. ⁊. l. qui reg. ⁊ ne vis fiat ei qui. l.j. ſ. ſi quis tam q rem ideo. ⁊ no. extra de elec. dudum. ũ. Et hoc eſt qz dolo caret qui in his aliena ſub principaliter exigitur. ff. de ſicca. in. l. quod enim malo animo non fit trahit ꝙ penã nõ meretur. ff. de acqui. here. ſi ſeruũ. ſ. amouere. cũ multis cõ ſuam eſſe coz. Illud quoq; dicitur crimẽ qs dolo tm̃ admittitur. ⁊.de ſicca. l.j. putat. at qui erranꝛ rem alienam tanq̃ ſuam ſubripit dolum non cõmittit. Dolus enim ſicut ⁊ peccatũ eſt in voluntate. xv.q.j. poſt prin. Et in corde vnde procedũt homicidia ⁊ adulteria. xxvij.q.viij. occidit. ⁊.xv. q.vj.c.j. in fin. de hoc extra de hoi. ſicut dignũ ⁊ ſcripſi. ſ. de paſcuis pu.l.ij. in verbo priuatorum. Item facit. ff. de fur. falſus. ſ. qui alienum. ꝙ. ſed ſi nõ fuerit. ⁊ ſeq. Jtẽ quia talis occupans ſine dolo rem alienam quã ſuam eſſe putabat, non tenetur conditione ex lege cõmi querebatur. ⁊. vnde vi. ꝓnut ibi not. in glo. ignozantia ⁊c.⁊ hec vera ſunt ſi non queſito colore ignozantie hoc fecit. ſed iuſtis rationibus ductus. ff. de abige. l.j. in fin. falſe namque ſuſpitioni non ſtatur. ff. de incend. l.j. ſ. penulti. ⁊ ideo debet cauſa exiſtimandi ſubeſſe. ff. de ſolut. ſi cum Cornelius. Sic ⁊ in eo qui putans dominum permiſſurum rem alienam attigit, ſine falſe ſue id vere putet. ff. de fur. inter omnes. ſ. recte. ad quod etiam. ff. ne vis fi. ei qui. l.j. ſi quis ideo. de libe. cauſa. le. agitur. ſ poteſt. Vel dicas ꝙ indiſtincte qui ſtulte putat dominum permiſſurum rem ſuam accipit non precedente contracta, puta commodati vel alio bono imtio tenetur furti. vt. ff. de fur. qui vas. ſ. vetare. vbi de hoc. ad idẽ. ff. ꝓ deret. nemo ⁊ depoſi.

qs ſeruus. per totam legẽ. ⁊ no. inſti. de oblig. ex mal. ſ. placuit. ⁊ hec vera in vna re. Vbi aũt quis furripiat duas res, quarũ vnã alienam eſſe ſciat, alterã ſuã putat, eiꝰ tãtũ rei ꝙ ſcit alienã cõmittit furtuꝫ, ⁊ de fur. vulga. ſ. idẽ Julian⁹. vide ꝙ ibi ſequit ⁊ no. Debet em̃ q excuſandus eſt iuſtis rõibus duci? hoc putare. ff. de abige. l.j. in fine. vide ꝙ ſcripſi. ſ. de cenſi. l. ſin. in verbo. ꝓbabili ratione. Quinto qritur qd ecõtra ſubtrahit ſuã ꝙ putauit alienam, an accuſabit de furto? Videt ꝙ ſic rõne doli ⁊ piaue volũtatis. ff. de fur. q iniurie. in pn. Et ar. a cõtrario ex hũs q ſuperi⁹ dicta ſunt. nulla eñ ſceleris rõne habet. dicit Tit⁹ liui⁹ de ſcõ bello pu. li. xj. Cõtra ⁊ verꝰ ꝙ ꝓba eo ipſum rẽ ſuã ſubtrahiſſe nõ teneaf. ſ. de plagia. preſes. cũ ibi nota. Hoc verũ niſi eius cui res ſubtracta eſt aliq̃ intereraꝛ. d. l. iniurie. ſ. vlti. Ad hoc melius vide ꝙ nor. extra de ſen. excõ. c.iij. ⁊ qꝛ not. Jn no. ⁊ Hoſt. extra de reſti. ſpo. olim cũ. ⁊ Archi. cũ gl. xiij. q. v. nõ ſa

Universidad de Deusto
Biblioteca

trirelliquit ibidē, z. ccvj. di. cōstantinus. Itē palatiū lateranense z romanā vbē z omniū italie z occidentaliū regionuz puincias ipsius beati Petri successoribꝫ assignauit dicto. c. cōstantinus. Dedit etiā priuilegiū vt sicut imperator caput erat mundi, sic romanus pōtifex caput sit oīm ecclesiarum ibidem. Et de ipsius maxima reuerentia ad clericos z presbiteros habeē. e. ds. iū. scripturis. z. d. c. futurā. gl. q. j. sacerdotibus. z in pluribus alijs. Hūc beatus Bzego. ostendit vitā feliciter terminasse dicens pie memorie cōtra illos qui mendaci ter asserunt ipsuz baptizatū fuisse. dicto. c. sacerdotibus. z. c. futuraz. vbi dicit religiosissim⁹ fuisse. (Auguste) Augusⁱ⁹ vt imperator seu princeps ab augendo imperiū dict⁹, saltē q̄tū ad ꝓpositū. initi. in proemio in rubrica. z in prohemio digestoū in rubrica. interdū etiā papa dicit augustus. s. de relig. l. fi. (Deus) cuius nomē vbiqz celebrandū est. s. de sum. trī. l. ij. Cuncta em pūdet z cuncta dijudicat. z. q. j. quecūqz. hic solus est adorandus. z soli tibi sacrificiū est offerendū. dicit Jnno. extra de cele. missa. c. fi. bon⁹ em in omnib⁹, vt aperta viscera ei⁹ omni hominī pateāt. j. q. vj. fi quis oēm. Judex quoqz z testis est de peū. di. j. poro. Sualiter sit cōsīdēū de iustitia vel mi sericordia dei. z de peccato desperationis. z de cōfessione ade z eue habes. e. di. nullus. z. c. serpēs. z. c. agite. z. c. nemo. Hoc aūt nomen deus hebraycum est. latine timor. qz timet ab omnib⁹. Hiece dicit theos a theozo. i. video seu videns qz videt cūcta. vel. i. cura. qz cūcta curat fm Papi. Unde deus est alpha z o. principiū z finis. cui sē cula nec acceserūt nec coeterna sunt. Et z quo omnia p quē om nia. z in quo omnia quo nihil melius cogitari potest. finis quo ad vniuer sus spectat. quo ad dilectionē salus. Voluntas oipotens benuolentissima virē. lumen eternū. incōmutabilis ratio. summa beatitudo. creans mentes ad se participandū viuificās ad sentiendū. afficies ad appetendū. dilatās ad capiendū. iustificans ad ꝓmerendū. accedens ad zelū. fecūdās ad fructū. dirigēs ad equitatē. formās ad benuolētiā. moderās ad sapientiā. roborans ad virtutē. vitifās ad cōsolatiōnē. illuminās ad cognitionē. perpetuans ad imortalitatē. implēs ad felicitatē. circūdās ad securitatē. nō min⁹ pena puersoz q̄ humilīs glozia. Rationabilis q̄da egritatis directio. incouertibilis atqz inde clinabilis actionis vbiqz logitudo. latitudo. sublimitas. z ꝓfundū. vt hec z alia de indicibili eius essentia. larius ꝓsequit Ber. v. de cō sideratiōe. Vel dic breuius fm Tul. et Augu. ep̄ū. de ciui. dei. c. xx. Deus est mens q̄da soluta z libera secreta ab oī cōcretiōe mortali. omnia sentiēs z mouēs ipsaqz predita nutu sempiterno. (Te nobis seruet) Bene appetebāt iūi pzo se z cōstātino bona deprecates. als pape dicūt est vita fit. xvj. q. j. in canonib⁹. in fi. Sic z Sauli. viuat rex. j. Regū. x. Et regi Salomoni populus dixit. viuat rex Salomō iū. Regū. c. j. Sic z acclamatione mādat rex fieri certis officialibus ē. de offi. rect. prouin. l. iij. z. ē. de quest. l. j. ité pape. l. ij. d. ij. electōes in fi. ff. z. c. cū lōge. in fi. (Edunati) ver. z dic. i. cōgregati. in vnū acti (Exclamauerunt) subaudi dicētes. (Quo) als cur. (Facis) ics repu tari. (Indulgentiā) i. remotionē vel gratiā. (Cōstātinus) ver. (Con ueteraris) Ho. q̄ imperator vocat se veterānū. sic et als se cōmilito nē vocat. vt pz. ff. de testa. l. j. Sic z scīus Petr⁹ vocat se cōpresbyterū. xciij. dist. i. gimus. post prin. z Aug. dicit se esse in numero clericoū. xvj. q. j. legi. vnde rex Sedechias ait principibus. Nō est phas vobis regē quicq negare. Itē Dauid prepositis z principib⁹ suis aggregatis dicit. Audite me fratres mei z populⁱ me⁹ ꝛc. j. Paralip. c. xxviij. Itē Hiero. Malū se cōnumerat vt eos licētius arguat. Sic z apls imperfectis. xvj. q. j. §. hoc idē Imperator quoqz se cōnumerat in ordine senatoū. s. de di. ins senator. q̄ qdē vbi z quādo fieri debēt. pz. xcv. di. c. penul. (Beatitudine) id est liberalitatē z munifi centiā. sz fz Arist. x. ethicoz. Ad verā felicitatē oportet concurrere vera q̄ di ꝓsperitatē sanitatis corporis. z rerū mūdanarū copiā z speculatio nē intellectus. Quare sapiēs in quib⁹ cōcurrūt hec felix. Et tūc dic beatitudo. i. felicitas. Mā beatitudo cōsistit in habēdo qō velit. z nihil habēdo qd nō velit. fz Pap. Vel tūc beatitudo est cū virtus fortune cōiungit. vñ Tull⁹ de senectute. Recte scire te beatū fuerūt, qūi virtuti rue fortuna cōiuncta est. er hec est p se ipsa perfecta z mūda na beatitudo quā accidentia tribulant z cōturbāt. Tribulatus enī in ferūt z ipedūt mētis operatiōibus vt dz. j. Ethic. Si qua vero est humana beatitudo vt ꝑdictū est necesse est ad eā cōcurrere exterio rē ꝓsperitatē necnō z corporis sanitatē. z rerū familiarū copiā. Et rursus. Vere felix nullo indiget. fz p se sufficies est. ibidē. in. x. Vera aūt beatitudo est reuelatio glorie magni dei z saluatoris nostri Jesu christi. z de cōe. di. v. §. iennūb. Et hec solūmō membra christi parat. de pe. dist. j. §. hoc idē auten. §. alij. e. Zito. vnde dicit. x. Ethic. q̄ dūs ois vita beata. hoīb⁹ aūt est simulitudo beatitudinis. nullū ño aliud animal est beatū. ideo a nemine extra ecclesiā posito ꝑcipit. de cōse. di. iij. ecclesia. De hac aūt nō pōt esse certitudo scīe. fz crudelitas tm. extra de iura. calū. c. fi. in fine. De q̄ etiā Ber. in quodā sermone. Una cūctis erit beatitudo letitie. q̄uis non vna sit oīb⁹ sublimitas vite. z in illa beatitudine erit culpe memoria. no qz mētem polluat. sed que nos letitie artius astringat. (Augere) facit in auteē. comit. q̄ de di. §. illud. z de referēda. post princi. (Sed pone. rex donat tibi castrū simpliciter dicēs. dono tibi hoc castrū. vtrū intelligaē ola iura que haber in eo in te trāstulisse? videt q̄ fic. ar. humis litere cū prē dictis cōcoz. Itē qz sic est in puncto. ergo forti⁹ in rege. Dicas q̄ oia Rex do iura q̄ possunt cadere in puncto in te trāstulisse videt. q. aūt nō cadūt nās alicui in aliū q̄ in regē. z q̄ ipse rex etiā si vellet expresse a se z maiora dno rei castro an intelligaē tibi retinuisse coreptionē. cvj. q. ij. vilis. Itē visitationē z que in eo ꝑcurationē extra de cēsi. cū venerabilis. Itē cathedraticū. extra de habet. dona. pastoralis. ad fi. aks posset fieri fraus legi que statuit regna z hmōi principat⁹ nō pati diuisionē. extra de voto. licet ꝑ Jnno. x. di. lege. z lib. feu. de ꝓhibi. feu. ali. ꝓ Frede. imperialē. §. ꝓterea ducat⁹. z vide q̄ scripsi. ē. de iur. reipu. l. fi. ibi brīficio. de fun. li. ij. sup gl. i. ca stru. z de re milī. contra publicā. ibi augusta maiestas z. ē. de priui. scho. l. j. ibi denegamus. (Victorū⁹) ver. (Honorib⁹). s. municipali Honoris b⁹. Est aūt honor administratio reipublice cū dignitatis gradu. siue descriptio cū sumptu siue sine sumptu. ff. de mu. z ho. l. honor. in princ. z ab his honoribus excusari est priuilegiū vr hic. Habet em honor seu digni tas onera. ff. de colla. bonozū. i. §. fz an id. vñ Bze. Oīe qō hic emi ner plus meronib⁹ afficit q̄ honorib⁹ gaudet. cxij. di. nemo. z q succe dit in honore succedit in onere. extra de immu. ec. aduerius. z de pig ex literis. Suare in honore maioz in sanctitate z solicitudine debet esse pfectior. xcix. di. ratiōis. z. j. q. j. viiissim⁹. z nō qu maior est in ho nore iustior est. fz q iustior est ille maior est. xl. di. multi. in fin. Als di cit honor ꝓmiū virtutis fz Aristotelē. j. z. viij. ethicozū. hoc ꝓpleque re. vt in scda scde. q. cxxxj. Hic nō debet indignis tribui. fz q̄ gloria imperiū. z honore bonus z ignar⁹ eque sibi exoptat. fz ille ics bon⁹ vera via nitit huic ics ignauo. qz bone artes desunt dolis. z fallacijs cōtēdit. vt dicit Salu. in catil. (Cōueniri) cōstringit (Sinamur) per mittamur. (Cōstatine) ver. (Dixit) Hoc. in hac. l. lepi⁹ vbi dixit qō intellige sez verboten⁹. ff. de edil. edi. sciendū. §. dictū. ad qō. ff. de restimisti. duus. de his q in te. dele. proxime dele. iij. pamphilo. §. propositū. de act. z ob. l. iij. §. fi. z. l. j. §. j. de verb. obli. l. j. in prin. qō me. causa extat. de auto. tu. l. penu. de suple. l. labeo. §. penul. z fi. de re. du. l. ij. ē de epis. z eleri. nec honore. iij. q. vj. absente. z. c. testes. ꝓ quācūqz. ij. q. iij. si qs irat⁹. cxiij. q. j. loquit. extra de elec. olius. de li. ob. c. j. de cōsi appo. c. fi. cū fere inanitis si vba em hominis sunt q aliqd dicunt. ff. de his q no. infa. l. j. in prin. Per q̄ pte q in. pfessioe qua fuisti. ir vbo fieri scriptura nō est necessaria. prout qdā magne auctoritatis cōtra me arguebat. pfessio em z votū tūt si vba ad hec apta z cōgrua dicaūt. vt pte ex his q̄ no. extra q cle. vel vouē. c. rursus. immo vina vo ce pfessio est facieda. dicit Jnn. extra de reg. ex parte. Ad hoc. cxiij. dif. psalmi ita. vide qō ore cāras corde credas. z qō corde credis ope rib⁹ cōprobes. z. j. ad Cor. in. cxiij. c. Ita z vos nisi p linguā manifestū sermonē dederitis. qūo sciet id qō dz. z statim. nihil est sine vo ce. Itē in matrimonio carnali cōtrahēdo necesse est interuenire vba matrimoꝫ extra de spon. tue foruius p vba cōtrahit matrimoniū spuale. nā fo nium fine cilius hoc cōtrahit. z p alⁱs presumptiones psumitur quis fieri mo verbis fz nachus q̄ coniunx dicit Jnn. extra de reg. si quis in. vj. gl. immo vt aliquos pfessio negari nō possit viua voce cogit. pfiteri. no. ibe. e. ti. ex parte contrahē vide qō qs vbo dicit facere dicit. ff. de iniu. Itē apud. §. generaliter non pōt. z ibi hoc bene colligit. Sic z sunt verba. s. de eroga. milī. an. i. peū. vbi de hoc dixi in verbo facturos. de hoc etiam scripsi. ē. de iur. fi. prohibitum. Interdū accipitur hoc verbum dicere. pro accusare vel denunciare. extra de accu. c. iij. Large autem seu impropie compe hendit etiam id quod scriptura profertur. ff. de fur. in actione. §. j. et §. de vesse. z de iniur. pretor. edixit. in princ. z Luce. j. Politulas pu gillarē scripsit dicens. Johannes est nomē eius. Cūtruz aūt profes sio possit fieri. z facta valeat in manu monachi absqz licentia abba tis. Distingue. aut q̄tū ad bona professi ꝓfessio sic facta nō teneat z sic intellige quod no. Host. in summa q cle. vel vo. §. quis vouens versi. vel si renunciauerit. z se. quo ad seipsum ligandū deo bñ valet vt no. Sui. in spec. de sta. mo. ver. q̄tū. Et sic sunt doctores discordātes in hoc ad cōcordantia reducendi. vt no. Archi. xx. q. j. vidua vbi de hoc. De materia professionis z ꝓfessionꝫ. z de diuersis habitib⁹ p fessorū z nō ꝓfessorū. vide qō legit z no. in cle. de regula. c. q. (Apertius) clarius. manifestiⁿ. (Cōmuersi) ver. z propie dicunt q̄m vnum versi. ad vnū rendunt. (Dixerūt) hic z vniuersia synodus dixit vt pa ret. cxiij. di. in canonibus. Itē alⁱs dicit omnes dixerūt. xxj. di. nunc aūt. z in euāgelio passionis dūice. Clāmauerūt oēs z dixerūt. (Perspicis) perfecte aspicis. (Constantin⁹) versi. Et de hac dictione vide ē. de ꝓpri. sacro scri. si quis in sacris. (Hunc) sic construe iam nunc prospicenū sit a magnificētia mea id omnibus esse cōcessum ne quis ꝛc. (Magnificentia). l. a magnificentia. z facit. ē. quādo ꝓnoc. non Magnifi est necessaria. Et nor. quod magnificētia inter cetera ei⁹ in centia re principe exquirenda. Juxta illud ꝓs. cxviij. Vox domini in virtute. gia cētra vox domini in magnificētia. Facit namqz principem admirabilem vertuntur. z eit operis virtus in magnitudine vt dicitur. iij. ethicozum.

¶ Hec autem vera in rege magnificentia circa. xij. precipue versatur officia

De⁹ solus est adorandus z illi soli sacrificium offerendum.

Beatitudo vera vbi consistit.

Moses q bonus est durus assuere se debet.

Hostibus pacta sunt fraudare.

officia tria in pace. z reliqua noue sunt i bello. In pace primū vt sic vtilitatē ciuiū tueaē. vt q̄cūqz agit ad eā referat cōmodozū suozum oblitus. ¶ Secūdū est vt totuz corpus reipublice curet. nedū alīq̄ parte tuet ꝛc. fz Platone ꝛc. vt pōit Tul. j. de offi. ea scrip. ē. vt dig. oz. ser. l. ē. ibi administrationes. Mā q z parti vbis consulit partē de serunt. pernitiosaz seditionē in ciuitatē inducunt. ¶ Tertium vt cō rentioē caueat. dicit enim Plato similiter facere eos q inter se cō renderunt. vter potius rempublicā administraret. vt si naute certa rent tēpore tēpestatis quis eozum potissimum gubernaret. ve refert Tulius ibidē. Reliqua noue in bello attendunt. ¶ Primū ea intē tione suscipere bella. vt sine iniuria in pace viuat. Augu. li. j. de ciui. Dei. Constat pacem. belli optabilem finem. Idem ad bonifacū. pa cem debet habere voluntas. bellum necessitas. ad eundē bellū geri tur vt pax acquirat. xxiij. q. j. moli. z. c. qd culpatur. ¶ Secūdū est an re congressiones belli diligentē ꝓparationem agere in clientulis et mācipijs. sumptib⁹ z armis. gubernaculis eīn tractanda sunt bella. Prouer. xx. z Seneca. Longa belli ꝓparatio celerem affert victo riam. vnde Judich. ij. ca. Vocauit ad se oēs maiozes natu. omnesqz duces bellatozes suos. z habuit cām eis ministerū q̄tū sui. z j. tūc Holofernes vocauit duces z magistratus virtutis assirioz ꝛc. ibi de ordinatione belli z ꝓparatione multa sequunt. Ea em sola vir⁹ bellica dici potest cui comes sit prouidentia. Nam sine consilio forti tudinem temeritatem videri. nec vsquam magis pneuacandum quā in victoria. Verite em cū superioze vicerī triumphus est. Cōsulendus itaqz ne videatur eueīus fuisse qs vicerit. ignominie qd cōsortiū pi cula nō euaserit fm Egisippū de bello iudaico. li. v. Plurimū qdes in bello prudētia valet cautra semper z perspicax incertozū prouidet Casus ibidem. omnia aūt prius experīri quā armis certare sapienē decet. vt ait Terētius in eunucho. z Tulli⁹. j. de offi. cū sint duo ge nera decertandi. vnū per disceptationē. alterū per vim. illud ꝓpriū hominis. hoc belluarū. confugiendum est ad posterius si quoze vti non licet. ¶ Tertium ne temere desperet propter ignauiam. Nias q timet hominem cito cornet. qui vero sperat in dño subleuabitur. di citur Proverbiozū. xxix. Salust. in Cathil. Sēper in prelio maximū est periculum his qui maxime timent. Audacia pro muro habetur. z Seneca in trage. Deioz est in bello timor ipse belli. Ber. ad Robertum nepotē suū. An q⁹ fugisti ex acie putas te manus hostiū euasisse? libentius te insequitur aduersarius fugiente q̄ sustineat repugnā tem. z audacius insistit a tergo quā resistat in facie. z infra. Sola cau sa qua possis victoriam perdere fuga est. ideo pauendus z formido losus z corde pauid⁹ vadat z reuertat in domū suā ne pauere faciat corda fratrū suozū sicut ille timore pterrit⁹ est. rex aūt imperturbat⁹ esse ꝓcipit. z cōsistere inter pspera z aduersa animēta virtutū. semp eīn iubet q̄ designat. oratius quo sicut sacerdos vtroqz humero est ambiēdus. cxiij. dist. ecclesiastica. nec deīcere quēq̄ pōt si qs fuerit. tā ante. pstratus. xviij. q. j. aperte in fi. aut ne ꝓpter cupiditatē vni⁹ cōfidat. vt ait Tull. j. de offi. in priculū eīn ducit imoderat⁹ amoz. has bendi. Unde dominandi libido culpatur in bello. xxiij. q. j. c. qd culpatur. ¶ Quartum est plus turpitudinē timere q̄ mortem pl⁹ ad honestatē quā ad salutē tēporalē z alia cōmoda spectare. Salusti. in iugurtino. Illa multa oportuniora reipublice doct⁹ suz bostē ferire, p̄sidia agitare, nihil metuere nisi turpē famā, hiemē, z estatē iuxta pa ri. humi requiescere, eodē tēpore inopiā z laboꝛē tollerare. ¶ Quin tum est copias suas crebris laboribus exercere, de quo scripsi. ē. de re milī. l. milites. ibi exercitio z ꝓ eo milī. an. fortissimi. in prima no. vnde z poeta. variam semp dant otia mentē. z vide q̄ scripsi. ē. de ex cu. artific. l. j. in verbo otiū. ¶ Sextū postq̄ ad bellādū vētū est hoz tando idolam bonam exigere modo laudibus animos extollere mō admonitionibus desidias discutere. ij. Mach. c. vltimo. exhortari in de sermonibus optimis. de quibus extolli posset impet⁹ z animi iu uentū cōfortari. statuit dimicare z ꝓfigere fortiter. z Salu. in catbil. Unūquēqz nominans appellar. hortatur, rogat se vt meminerit ꝫ la trones inermes, pro patria, p liberis, pro aris atqz focis suis certare homo militaris qui amplius annos. xxx. tribunus, aut prefect⁹, aut legatus aut pretor. cum magna gloria in exercitu fuerat, ea comme morando militū animos accendebat. ¶ Septimū est in concursu ad pmos impet⁹ atterere inclinatis opē ferre. habētes fulcire. ¶ Octa num est habita victoria seruare eos qui inculpabiles fuerunt. Tul lius. j. de offi. magni viri est rebus agitatis fontes punire, multitu dinē conseruare, in omni fortuna recta atqz honesta retinere, et rur sum parta aut ē victoria conseruanda sunt. hi q non crudeles in bello non immanes fuerunt. z infra. Hea quidem sentētia pati que nihil habitura est infidiarum semper est consulendum. bella enim z ꝓelia gerenda sunt contra violentos, adulteros, fures, z alijs prauis actī bus intendētes. Deus eīn Deuī z illoz correptiōe placat. cxiij. q. iij. si quos. ¶ Nonum est federa z promissa hostibus seruare. cxiij. q. j. c. noli. z. ff. de leg. l. fi. exēplo reguli q captus a penis duce Xācip po lacedemonio z iuramento prestito quod rediret missus est romā pro commutandis captiuis quo vt venit dissuadēs patrie captiuos reddi. illos em adolescētes esse z bonos duces se iam senectute con fectū cuius cū valuisset auctoritas, captiui retenti sunt ipse cartagi nem redit. neqz eū charitas patrie retinuit nec suozū cuz ignorabat se ad crudelissimū hostē, z ad exquisita supplicia, ꝓficisci, sz iuramē dū ꝙuādū putabat. vt hec z alia pclara de ipso refert Tull. j. z. iij. de offi. sz. possit ipse bel. vbi iuitū est etiā dolus agere. cxxiij. q. iij. vti le. cxxiij. q. ij. dūs. cū notat in eis. (Veteranis) Nō aute filijs eozū. ff. de vac. munē. in honozibus. §. vacatio. Est aūt veteranus ꝛc. vt dī xi in rub. (Concessum) per hanc legem vel epistolā vr. j. dicit. (Per spicuū) manifestum. lucidū. simile verbū. s. de prescrip. lon. tēp. l. pe. (Me quis) verfic. (Meqz) ver. (In operib⁹) Sed cōtra. s. de ope. pu. ad portus. So. hic speciale (Meqz in nulla) ver. (Meqz) ver. (Uectigalibus) immo soluere debēt. vr. s. de vectig. z cō. ex pitatione. So. hic in nūdinis ibi extra vel ibi loquit de vectig. octauaz. hic de alio vel ibi emebat vr mercaret. hic vero ad ꝓpriū vsum. (Mundims) cō mercijs. mercatiōibus, locis mercati vniuersi fz Papi. (Nulla) als nulla aduectionem. (Publicani) versi. (Assolent) Nō aute filijs eozū. ff. de appari. mag. milī. le. j. (Examinantes factum) iuxta vulgare loquit (Nō sui sz facti. (Qualitate) vide. s. de colo. illiri. le. vnica. (Coerceāt) puniant. ff. de concu. l. j.

¶ Imperator Lex. iij.

Veterani qui ex negligētia vitē nec rus colunt: nec aliquid honestum peragunt: sed latrocinijs sese dederunt: omnibus veteranorum priuilegijs eruti: penis competentibus a prouintiarū rectoribus subijciantur.

Veterani. Qui post depositam honeste militiam veterani effecti vite negligētia nec rus colūt: nec aliquid honestuz agūt, sed se latrocinijs prebent, amittunt priuilegiū veteranoium z per prouinciatū presides condemnatur (Honestum) als honeste. (Latrocinijs) a qbus debent viri militares precipue abstinere. s. ti. ꝓpri. l. fi. ¶ Sed quid si non latrocinantur, sed latrones suscipiūt z receptant. Responsio idem vt hec lex in hoc vēdicet sibi locū cū latrocinari, z latronem sucipere sint paria. s. de repu. cōsensu. §. j. ibi si latronem. vel latronem suscipientem. Sic etiaz paria sunt latroci nari z latrom fauere. e. l. §. fi. ibi latronum fautricem. (Priuilegijs) Nota hic q priuilegium amittitur propter crimen apīnato cōmissum. ¶ Item ꝓpter scandalum. iij. q. vj. hec quippe. ¶ Tertio ꝓ pter fauorem alterius loci vel persone. xxij. di. renouātes. Quarto propter criminis atrocitatem. xxv. q. ij. ita nos. extra de verborum signifi. abbate. Quinto etiā ratione heresis amittit quis priuilegiū. exemptionis et ipsi tunc tanq̄ delegati a papa tales puniunt. extra de hereticis. ad abolendas. ¶ Sexto admittitur propter enorme alterius detrimentum. extra de verborum sig. quid per nouale. vide quod ibi not. in fine. ¶ Septimo clericus amittit priuilegium suuz

Priuilegii ex quibus amittūtur

Universidad de Deusto
Biblioteca

fi in heresim cadit, z cõuincitur dicto c. ad abolendã. z not. Inno. extra de senten. excõmunī. si vere. ¶ Octauo si cõtrahit cuz vidua vel corrupta. lxxxiij. di. q. quis. z de big. altercatiõis. li. vj. ¶ Nono clericus si de furto suspectus habeat, torquetur clericali priuilegio non obstante extra de deposito. c. j. ¶ Decimo si se seuis immiscuit z ali qd irreparabile egit. de quo sat. no. Inn. extra de apostat. c. j. ¶ Undecimo propter abusus, vj. q. iij. priuilegiũ. z vide quod no. Innocen. z Ber. extra de cõsti. cũ accessissent. de statu. mo. recolentes. z de priuilegijs. accedẽtibus. z de deci. suggestũ. z omnino videas qd not. Joan. and. de regu. iur. decet. lib. vj. Qui dicit qualiter intelligenda sit ipsa decre. suggestũ. z Archi. xxij. dist. renouates. z Bui. in spe. de instrumen. edic. §. nunc autẽ. prope fi. et que scripsi. ã. de re milit. cum allegatis. z que statim dicã. Et generaliter scias q ea que ex priuilegio cõpetũt facilius pereũt in auten. de non alie. §. quia ꝓ simile. ã. ad vell. antique. in gl, etiã si priuilegia redacta sint in corpore iuris z hoc quia cõtra ius cõmune priuilegia cõcedunt. iij. distin. priuilegia. c. dist. cõtra morẽ. vnde qui ius prætẽdit ex priuilegio dicit certare de lucro captando, is autẽ cõtra qué cõtẽdit de dãno vitando. no. ff. de iudic. l. ij. §. cõuenire. (Ezuti) hec est summa iustitia. Mã cũ veterani debeant in his exẽplar aliꝫs esse iure nõ agere negligenter, sed aut rura colere maxime ꝑ alios vel alia honesta misteria exercere, nõ ꝑde latrocinijsꝫz vacare vt hic contrarium agentes, z sic eorũ debitum offendentes, z in hoc plurimũ delinquentes puniendi sunt in eo quo plurimũ deliquerũt. Sic etiã yiuat qs in collatiõe ordinũ z sacramẽtorũ si in hoc ipe deliqt. j. qi. si q ẽpi. Sic z in increpatione z iusti tie recognitiõe in prãte ligãdi z absoluendi. Itẽ in priuilegio z honoris collatiõe. vt plen⁹ ibi no. Et no. hoc ad determinationẽ qstiõis, cõstituto regni prosequẽtes contra comitẽ vel baronẽ aut militẽ de persona accusatum, aut de maiori parte bonorum vel castro comunitum requrit certum numerum testium z qualitatem ipsorum. Sin ergo tale priuilegium habet comes baro vel miles latrociniũs se immiscẽs aut depredationibus vel tales maleficos suscipientes, z recepiãs, vt plurimos hec z enormioza nonimus effecisse. Et idem que ritur de priuilegio alterius constitutionis que incipit vt vniuersis. Breuiter determinatur ex hac. l. q. nõ aũdiẽz. ã. titu. j. l. fi. z in autẽ, quomodo oportet epi. §. fi autẽ aliquis presbyter. Neqz enim honor seruandus est ei qui se deduxit in feudã. ff. de ritu nu. senatoris. Sic nec militie priuilegio dignus est miles iudicandus qui patrem aut matrem a quibus durit educatum maleficos appellauit. ff. de obsequijs lib. l. j. in fi. Nõ enim debet prætextu priuilegij publica vacillare vtilitas, z crescere maleficioz auctoritas. ã. de p. schol. l. ij. in fi. vide quod tibi scripsi in verbo priuilegij. Publica vero vtilitas precipue versatur in hoc, vt maleficia puniantur. ff. de fideiuss. si a reo. cum cõcor. z quod pleue scripsi. ã. de an. z tri. omnes. in verbo rector. z. §. tit. proximo. l. j. in verbo distulerit, nec permittenduz est nocẽtes aliquibus priuilegijs vti. in auten. de mã. prin. §. q si delinquente. o. ad idẽ extra de hereti. sicut. z. c. ad abolendam. in fi. z. ff. de adult. si tis q immo z priuilegio omisso grauius est puniendus. ã. de dig. iudices. et. l. quotiens. de asser. toll. l. j. §. omnes. et de heretic. l. j. de iudeis in deos. z de epi. z cle. presbyteri citra. lxxxij. dist. plurimi. in fi. xl. dist. homo christianus. l. di. q. sanctitas. in auten. vt iudices sine quo. suf. §. oportebit. z. §. j. versi. est hoc sacrorũ &c. z sequenti. z. j. q. vij. z fi tit le. xxv. q. j. nulli fas. xj. qõ. iij. c. iij. z quod ibi no. ã. de condu. z procura. &c. l. j. in fi. de suscepto. z archar. si aliquid palac. lar. l. ij. de decur. iuramẽta. de offi. preſe. pto. si quos. ff. de re milit. l. iij. §. z is qui nolẽs. z §. in bello. Sic z non dicitur vir qui non facit ea que sunt viri. in auten. de tri. z se. §. prohibemus. Cuius enim opera quis facit eius filius est &c. de penizen. distin. j. §. si aũt illam. versi. item vt ait Christus. Nam z dicitur brutum qui facit ea que sunt brutorum. xvij. q. iij. miror. z in auten. de nupt. in prin. Sic z qui naturam hominis nõ erubuit, dignus est z pecuniꝫ, z gloria, z alijs omnibus condemnari. in aut. vt defun. seu fun. §. j. z bene facit in aut. qui. mo. na. effi. sui. §. z cum semel. z. ã. de adult. que adulterium. z quod scripsi ã. de dig. iudices. in verbo plebeyos. Beatus etiã omnem dignitatem excludit. ã. vbi se. vel cla. l. j. cũ concor. ibi no. Bonum enim debet esse dignitas immaculata, z vita inculpata, sicut eorum qui in sacro palatio militãt debent esse officia inculpata. ã. de priui. eo q in sacro pal. multi. l. j. Quinetia plus videtur ꝙ fiat bonos mores ipse redierit, quia tamen ex sui culpa tali priuilegio se priuauit illud non recuperat. Nam priuilegia ex culpa perdentis amissa nunq̃ redeunt dicit Innocen. extra de ope. no. nun. c. ij. in prin. Item facit ad premissa, ã. de hereti. quoniam. z de inoffi. testa. in arena. in fi. Si enim sceleratus hereticus deo z vniuerse matri ecclesie inimicus cõtra hereticum inductus admittitur vt ibi fortius admittendus est rusticus contra scelerosum comitẽ z baronẽ, cũ non ex proprio vitio ab hoc testimonio repellatur, sed ob priuilegiũ comitibus baronibus z militibus contra diuini z humani iuris rationem indultum que est vt in iudicijs nõ sit accepta personarum aduersus eos ad testimoniũ nõ admittitur, Et breuiter pro hac determinatione satis est expresse extra de pur. cano. c. j. in fi. z qõ ibi not. ¶ Unde contra

Priuilegia de facili perduntur,

Baro vel comes priuilegiat⁹ vt nõ possit cõuinci nisi per cẽtos testes, an perdat priuilegiũ propter enorme flagitium?

Heretic⁹ contra hereticus testificatur.

sacerdotes z clericos male fame admittuntur ad accusandum z testificandum qui alias repellũtur extra de fimo. per tuas. Et not. vj. q. j. in princi. ad idem. ij. q. j. in primis. z quod not. extra de testi. c. vlti. z de accusa. cum petrus manconella, z maxime si est causa ciuilis dicto. c. per tuas. Quinetiam vbi alias testes repellendi venirent illi solũ repelluntur qui presumuntur ex odij fomite aut deprimere veritatem, aut deponere falsitatem puta inimici, conspiratores z huiusmodi vt ibi. Que enim est iustitia repellere testes eo ꝙ rusticus, z burgẽsis cõtra comitẽ baronẽve, inductus quibus plerũq̃ magis zelum iustitie z veritatis videm⁹ inesse ꝙ is cõtra quos ad testimoniuz inducuntur quoscq̃ vt plurimum ꝙto maiores tanto cernimus nequiores. Vel dicas ꝙ comitib⁹ z baronibus duo priuilegia sunt concessa, vnum per constitutionem vt vniuersis, vt non possint nisi per compares iudicari. Aliud per constitutionem prosequentes de numero testiũ, z qualitate, primum facilius tollitur, secm quia tota vis negocij pendet in testimonio. vt not. dicta. q. j. in princi. z. xv. q. iij. in fi. sede glo. non sic faciliter auferatur, sed attentis qualitatibus personarũ discretus iudex dirimet questionem. ff. de rei ven. in fundo. de li. ephi. l. iij. §. iulianus. de act. z obliga. l. fi. xlj. distinc. quisquis. extra de transac. c. vlti. vt magne opinionis et fidei rusticos, et laudate vite burgenses contra facinoziosum z infamatum baronem z comitem, etiaz in capitali crimine non reprobet sed admittat. arg. iurium predictorum. Contra ciuiliter aũt conuentum si est male fame ac sceleratus. burgenses z rustici si sint alias testabiles, nullatenus reprobẽtur arg. dicto. c. per tuas. Detestandum est enim vt dignitas comitatus z baronie aliꝫ nocumẽtum afferat, z iustitiaz ini que subuertat. ã. de statu. et ima. z virtutũ. Et cum ad testimonium sint vocandi q magis possunt scire nescire negocij veritatez. xxxv. q. vj. videtur. xiij. q. ij. super prudẽtia. Comites aũt et barones cũ volunt delicta nephanda committere, nedum a conspectibus aliorum coequalũ se subtrahunt, quinetiam aliorum vt in consti. de violen. l. in questionibus. Mã z regulariter omnis qui male agit odit lucem. xviij. q. ij. perniciosam, quomodo de commissis per eos criminibus conuincentur. Certe ipsa constitutio prosequentes non solus ad probationem difficilem, sed quodammodo impossibilem se restrinxit, z ideo potius cohartanda ꝙ dilatanda est, cum probationum facultas ne veritas occulteur sit potius dilatanda, vt propterea testes qui alꝫ non sunt ydonei admittantur. xiij. q. ij. ꝙ. ã. de hereti. quoniam. ff. de testi. serui. respondeo. z vide quod not. Joan. And. de re iudi. cum ab vno. in glo. penulti. lib. vj. (Competentibus) que autem sunt competentes. scripsi. ã. ti. j. l. vlti.

¶ Imperator. Lex. iiij.

NUllus cozũ qui sacramentis inherere defierint: vel volẽs ꝓmittar vel inuit⁹ cogat militare seruare iudiciũ. Sententijs q̃ nõ his obseruatis late fuerint: nullã firmitatẽ habentibus. Nisi forte ibi reperiant vbi tẽpore militie cepta cognitio. Tunc enim vel necdũ congulo depositio sub militari iudice rez tractari finitiqz precipim⁹. Nisi principali beneficio specialiter indulto quidam ex his sese defendant.

NUllus. ¶ Casus. Veterani ad militare iudiciũ nõ cogunt nec volẽtes etiã admittunt ad illud. sententiaqz proinde lata nõ tenet. Si aũt ante ꝙ militia soluerent causa aliqua ipsoũ cozã magistro militũ cepta fuerit, cozã ipso finienda est. Nec lo cũ habẽt si imperiale rescriptũ cõtrariũ nõ inducat. (Inherere) Vide. ã. de decur. eũ q. (Defierint) cessauerint. puta qz sunt dimissi. j. ci tulo j. l. j. (Sententijs) versi. z vide. ã. de iure fis. l. ij. (Obseruatis) cu stoditis. (Nullam) tanquaz ab incompetenti iudice lata. ã. si a non compe. iudice. l. ij. extra de iudic. ac si clerici. (Nisi) versic. Et ponit hec dictio nisi eo ꝙ negatiua precedit. vide. ã. de iur. fis. l. vlti. (Ibi) scilicet in iudicio militari. (Reperiantur) casualiter sine inquisitione vel id est inueniantur. (Tunc) versi. z de hoc verbo vide. ã. de iure fis. prohibitum. ¶ Tractari) Nota hic arg. expressum ad questionem delinquentis qui post commissum crimen z causam ceptã factus est clericus ꝙ non valeat declinare forum iudicis secularis. Iz causa sit per ipsum iudicem finienda. Ad idem. ff. de iurisd. om. iud. l. penult. in princi. ff. de ind. si qui postea. z extra de foro compe. ca. penult. Et quia priuilegium questum lite pendente non prodest. ff. de adulte. adulter. §. j. z de excu. tut. non solum. §. sunt z alij. vbi hec questio consueuit examinari per Dyn. ¶ Econtra videtur ꝙ sit ad iudicem ecclesiasticum remittendus. cum iudex secularis eius punire non possit. extra de iudi. at si clerici. xj. q. j. de persona. z. c. clericuz nullus. ¶ In hac questione. Guille. specu. de reo. ver. sed quid si est criminalis. z Archi. e. q. j. c. j. vbi satis de hac materia dicunt ꝙ sententia ferenda est aduersus eum per iudicem secularem ex ratione legum prius inductarum z similium. Executioni autem mandabitur per ecclesiasticum. z vide quod legitur z no. ff. de accusa. hoc accusare. §. j. ¶ Sed cõtra hanc sententiam sic instatur. Aut iudex secularis

Clericus scripturaz falsam cora seculari iudice presentãs an possit ex hoc deteneri.

Clericus ꝓ suũ iudice tradit punietur iudici secular an debeat iterũ sua cã examiari.

Priuilegiatus qõ nõ reneat cozã pdicto aliquo ritu si in ei⁹ iurisdictione deliquerit co ram eo cõuenit⁹ po terit.

clericus efficit delinquens post amissum crimẽ z cãz ecclesiã, an possit ob id declinare forũ secularis iudicis.

cularis cõdẽnat eũ ad penã legitimã puta sanguinis vel hmõi, z tũc iudex ecclesiasticus nullo modo hãc sententiã exequet cũ penas sanguinis z similes, ecclesia nõ ꝓponat. extra de raptor. in Archiepisc. z ne cleri. vel mona. sententiã, cuz multis si. immo reos sanguinis defendere teneẽ ecclesia, ne sanguinis effusiõe ꝓiceps fiat. xxiij. q. v. reos. z. q. vlti. his a quib⁹. Aut ad penã canonicã puta excõicationis vel suspensionis, depositionis, vel aliam simile ꝓ imponit ecclesia, tũc similiter has sententias nõ exequetur iudex ecclesiasticus, qz tales sentẽtie nulle sunt eo ꝙ secularis iudex nedũ in clericũ qui p̃ caracterem ordinis a seculari foro exẽptus est, sed etiam in Laycũ penas hmõi imponit. extra de iudic. c. ũ. z. xcvj. distin. bene quidẽ. citra medium. ibi modo sancta synod⁹ &c. z sic ranꝫ ab incõpetẽti iudice late ne sententiã nomẽ habere merentur. ã. de senten. ex peri. rect. l. fi. in fi. z fi a non cõpetenti iudice. l. fi. (Ordo eñ clericalis postꝙ ille resuscipit eum adeo sibi annexus est. facit qz illũ exemptũ a iudicio seculari ꝙ etiam si deposit⁹ esset, celebriare tamẽ posse. ffam etiã post mortẽ talis ordo veluti affix⁹ anime retinet. arg. j. q. j. ꝙ quida de cõsecra. distin. iiij. ostẽditur. xxij. q. ij. licite. vt hec z alia. de his no. Archi. l. distin. accedens. nisi esset seruus. qõ dic vt no. extra de relig. do. ad hoc z vide que scripsi in similibus. ã. de decur. expertes. Itẽ omnis iudex secularis iurat fim leges nozijs inferri supplicij. in autẽt. iusiurã. ꝙ pãta. ab his ver. sed eyequar. nõ ergo fz canones quorũ pene sunt lõge a legibus aliene, pene etiã delictorũ nõ iudicis arbitrio fz legis auctoritate sunt cõstitute. ff. ad turpil. l. j. §. j. ver. si vero. qua re iudex illas non poterit preterire. nec etiaz cõmutare nisi ex causa prout scripsi. ã. titu. j. l. j. in verbo distulerit. q. j. z. ij. Eũ ergo regulari ter prohibeak a iure clericũ coram ciuili iudice trahi. ej. q. j. ca. j. z. ij. z. c. null⁹ iudicũ, z. c. relatum. z. c. clericũ. z. c. si que cause. z. c. de persona, manifestũ est ꝙ quocũq̃ tpe clericus inuentus fuerit, licet cepta sit causa criminis cõtra euz ab omni potestate secularis iudicis est exẽptus, z ad iudicẽ ecclesiasticũ remittendus. de senten. excõ. si iudex. li. vj. Deuenit eñ causa eius in eum casum a quo incipere nõ potuit ff. de serui. ꝓ parte. ad. l. aquil. qz in eũ. Hoc rutinus z veritas dicit puto vel dicas predictã sententiã spec. z Archi. locũ habere in causa civili. Secus in causa criminali in qua eam non reputo esse veram per ea que superius dicta sunt. Et rant antem forzne literarum sapientissimi regis Roberti quarũ vna icipit. Sicut ex iustitie regula ꝙ quas contrariũ huius infertur. mandat enim retractari sententia bãnitio nis lata cõtra clericũ si crimẽ ꝓ quo bãnitus fuerat, nõ arguitur commisisse antequã rõsurã assumeret clericalẽ z si ante citationẽ z tẽpore ips⁹ citationis fuit clericus incedẽs in tonsura z habitu clericali. Mandatur etiam per rescriptũ aliud cõtra clericũ nõ procedi, si de clericatu suo legitime doceat. sicqz i possessore clericalis habitus et tõsure, nec arguat sumpsisse clericatũ post cõmissum peñ quis flagitiũ ad euitãdã in de penã iudicis secularis. Credo aũt ꝙ his nõ obstantib⁹ turi⁹ adhuc iudex secularis abstineat. ar. iurium ꝓmissorũ. z. ã. de sentẽ. excõ. c. ũ. §. j. z per ea q̃ no. Archi. xj. q. j. c. j. princeps eñ secularis nihil de personis ecclesiasticis ꝓstituere põt. xcvj. di. bene quidem. extra de cõsti. ecclesia. cum plurib⁹ simlib⁹. ¶ Secundo q̃ritur quid si clericus scripturã falsam coram iudice seculari presenter, an poterit ex hoc deriueri? Dicũt q̃dam ꝙ sic Archi. cõtra. qz iurisdictio laico in clericũ nũꝙ dat ex de senẽ. excõ. c. ũ. §. j. fz Sosti. q ita not. ex de cri. fal. super eo. vt hec z alia no. ipse Archi. xix. di. in memoriam. ¶ Tertio queritꝙd si clericus per iudicez ecclesiasticũ tradit puniendus iudici seculari. An poterit eũ iudex secularis, vel causam cõtra eũ habitã iterũ examinare? Dicit Inno. ꝙ non extra de offi. or. c. j. quẽ sequit Archi. xxiij. q. v. administratores. Sed contra eum est satis aperte ꝙ legit z no. in autẽ. de sanc. episco. §. si quis aũt litigantiũ. versi. si vero crimẽ. z. versi. si vero disputanerit. z scripsi. ã. de tabula. l. ij. in. ij. questiõe. z plenius. ã. de priui. scho. l. j. in verbo degradandi. q. j. ¶ Quarto queritur quid si clericus de crimine cõmisso impetitur propter quod pena priuationis bonorũ puta feudi puniendus est. an possit per secularẽ. an debet per ecclesiasticum iudicem ad hoc condemnari? Rñ. per ecclesiasticũ vt not. Inno. exẽ de foro competen. postulasti. z vide qõ not. Archi. de homi. c. j. li. vj. z qõ no. Inno. e. ti. de foro cõpetẽ. verum vltra medium gl. magne. ¶ Quinto querit an possit papa z episcopus causam criminalem clerici, Laico delegare. vide ꝙ no. glo. extra de iudi. c. ũ. z Archi. de cleri. coniuga. c. j. li. vj. ¶ Ultimo no. ꝙ cũ clericus negotio seculari testis interuenit in prouidẽtia est sui episcopi vtrũ coram se z coram cõpetẽtibus iudicibus. An aꝰ honorifice testimoniũ dicat. xiij. q. ij. ꝙ. (Nisi) ver. (Beneficio) priuilegio. ¶ (Specialiter indulto) Quid si rex concedat alicui priuilegium vt nõ reneatur cozã aliquo preside respondere, is aũt delinquat in iurisdictione presidis. an conuenietur coram eo tali priuilegio nõ obstante? Rñ. sic. ã. vbi de cri. agi opor. auten. qua in prouincia. z ptz ex his que not. ff. de adulte. si maritus. §. z generaliter. in glos. que incipit. vt. c. xc. Et ex his que scripsi. ã. de priui. scho. l. ij. post glo. vlti. Ad idẽ de priuil. ne aliqui. z. c. j. li. vj. ibi enim ptz quid hoc exẽptionis priuilegium operet. z vi de quod ibi no. Jo. an. z. Arc. in gl. hoc vult dicere. Et est expressum

ã. de castre. l. fi. §. vlt. z vide qõ legi. z no. vj. q. iij. §. vlt. extra de priui. tuarũ. Priuilegia quidẽ exẽptionis qz cõcedunt in preiudicium ordinarie iurisdictiõis z potestatis. q valde est fabozabilis. vt. ej. q. j. peruenit. z. qõ. iij. q. refutit. stricte interpretanda sunt. no. Archi. de priui. per exceptionẽ. li. vj. vel dic vt no. vj. q. iij. placuit. vel dic vt no ex de priui. tuarũ. z vide clari⁹. e. ti. c. j. z. c. ne aliq. li. vj. ¶ Secũdo queritꝙd si qs obtineat priuilegiũ ꝙ nõ possit alibi ꝙ cozã aliquo iudice cõueniri an si delinquat in iurisdictione alterius, inpliomin⁹ possit coraz eo iudice cõuenir. in cui⁹ iurisdictione deliquit? Rñ. sic eadem ratione, z qz generale dictũ z speciale. in his egparari videt. ar. ã. de ꝓscrip. xxx. an, omnes. ff. de admi. tu. si duo. de lega. iij. li chorus in pri. z de viu z ha. fi ita. z hec vera sunt nisi expriment in rescripto no obstãte aut. qua in. principia vt no. d. ꝙ. z generaliter. nec sufficiet eo casu clausula generalis, sed ex certa ira scientia vel alia similis. vt scrip. ã. de pistor. l. j. ¶ Tertio qrit ex hoc. ¶ Pone ꝙ iudex cozaz quo obtinuit vt posset solũmodo z nõ cozã alio cõuenri. habet iurisdictiones in ipla. principia vbi arguit deliqse vt est in regno vbi curia vicarie q̃ habet in toto regno iurisdictionẽ. is aũt q tale obtinuit priuilegiũ, deliquit in aliqua. principatu regni q̃ iuitriarii hz. Rñ. tunc non poterit cozã ipso iuitriario cõuenri. Hoc eñ casu rõ z subtilitas. auten. qua in prouincia. cessant, qz delinques non extra. principia trahit puniendus, hz ex plurib⁹ iudicio⁹ in eũ potestatẽ habẽtib⁹ vnus solus eligitur qõ no est a iure. principio. ff. de repu. l. fi. §. aut lex. de vsuc. vbi. §. j. Hã z sunt plures q̃ no possunt multi cogi cozã plidere respondere vel alio iudice quis alꝫ copetenti, sed ipsum declinates ad aũ eligunt remittunt. ã. quãdo impera. inter pu. z vi. l. j. §. de silen. l. penu. de agen. in re. l. iij. ce decanis. l. ij. de cañten. l. ij. de palatinis. l. vi ros. de priuileg. scho. l. ij. de priui. lacrosci. in sacris. aũ. in prin. z. §. de offi. magi. mil. l. ij. z. j. de ap parito. magi. mil. l. fi. z. ã. de castre. l. fi. §. vlti. z si qua. pre. po. l. j. ad finem.

¶ De filijs officialiũ militarium qui in bello moriunt.

Titulus. xlvij.

¶ Imperator Constan. Lex. j.

IJ qui ex officialibus quorumcunque officiorum geniti fuerint (siue eorum parentes adhuc sacramento tenẽtur: siue iam dimissi fuerint) in parẽtum militiam vocentur.

IJ qui. ¶ Casus. Filij officialium quorũcũq̃ officioz ad officium sea militiam paterna vocati sunt, siue parẽtes ab officio sint soluti, siue adhuc officium agãt. Et racit ad. l. ff. de nego. ge. nam z seruus. §. pe. cũ concordantijs.

Filius ministerium paternus sequi dz.

¶ Imperator. Lex. ij.

Filios primipilariorum paternam sequi condicionem oportet.

REgios. ¶ Casus de se ptz. Dicit eñ ꝙ filij officialiũ militarium etiã primipiariorũ paterna sequnt coditione, z in militia defunctorũ patrũ vocant. vt. ã. l. xxi. Ad alia aũt militia ꝙ fuerit pater, vocari no possunt, qñ ad illa origine sint adligati. sicut n lij tabellarioz. l. j. nali. ã. de tabula. nõ em debet familie dimidi, vt filius ponat in alia militia ꝙ fuerit pater. quali debeat filꝰ ipse seq arte z ministeriũ patris sui, vt. l. originarios. z de agri. z cẽs. (Filios) subaudi. etiã si nõ sint here. patris suoz primipilariorz. l. fi. j. de primipi.

¶ De oblatione votorum. Titulus. xlviij.

Votoruz materia p remissionẽ declarata.

¶ Votorũ) De quib⁹ dicit. ff. de po. l. ij. per tota lege. z de verbo. fig. si calumniet. §. j. z facit ad hunc ti. extra de pecu. cleri. c. penulti. et de cens. ex parte. Ad hãc aũt oblationẽ subiecti cõpellunt interdum ã. de an. z. tri. omnes omnino. est aute ꝓpie votũ donum ꝓ ponte datum vel promissum fm Papi, alꝫ aũt fm canones diuerlimode appellantur. xxvij. q. j. c. ij. cũ tot no. vide etiã ꝙ no. Archi. de voto. c. j. lib. vj. in prin. Et qz materia votoz magis est canonica z decretistis notior ꝙ ciuilis, ideo aliqua hic de ipsa exquiramus z more solito remittamus. ¶ Quot modis hat votum z quando liceat a voto discedere. z quomodo peccatũ sit votuz frangere. vide. c. q. j. c. nec ꝙs, et xvj. q. j. in summa. z. q. ij. c. ij. An ex nuda. pmissione facta Deo quis possit cõueniri, vide. xj. q. iij. sanctimus. z. xvij. q. j. quedã. extra de ttã tu. mo. qõ Dei. in fi. z qõ no. in eis. z. xxvij. q. j. c. ij. z. quod no. Inno. extra de frig. z malefic. fraternitatis. Etrũ votum impulsu animi vt alioz instinctu, vel sine deliberatiõe emissum obliget, habes. xvj. q. iij. c. ij. extra de voto. c. iij. de reg. ad nostram. de conuersa. coniug. dudum. Que conditiones intelligant in voto z si non apponantur. Et an talia, vota sint licita, voneo tre ad sanctũ Jacobũ, vel hoc facere si Deus dederit mihi salutẽ, vel si aliud factũ fuerit. z ꝙ votũ irritetur ob defectũ cõditiois z potestatẽ superioris no. Inn. extra de voto scripture, sed melior est sententia Bo. quã no. ibidẽ. z Archi. xj. q. j. sanctim⁹. Item ꝙ votũ est licitũ, clerico, monacho, episcopo, seruo. z devoto impuberis vel puberis z filijsfamilias. Et an votum religionis liberet a patria potestate. An etiam vnus coniugum votum

Universidad de Deusto
Biblioteca

mittere possit sine alterius voluntate no. Jnn. extra dicto. c. scripture. An in regis mereatur qui facit aliquid ex liberalitate, ꝙ qui facit id qꝫ tenet ex voto. habes. xxviij. q. j. laz nunc. z xxxiij. q. v. qui sunt extra de observa. feiu. c. vlti. Et melius Archidi. j. q. ij. ni quis. z per Jo. an. in cle. de reli. z vene. san. c. j. ℣. Oadmirabilis. in ver. scipsum An etiam vatū emissum in etate minori obliget habes extra. de voto. c. ij. Quod sit grauius frangere votum, vel adulteri. habes. xxvj. distin. vir. z. xxvij. qꝫ. j. proposito. An conuersi eo ipso ꝙ conuerti in religiantur vouisse. habes. e. q. vt lex. An etiam votū soluat iuramētum habes. e. q. si quis votū. Quid si quis vouit pro sanitate sui vel alterius an cogetur persoluere quod in voto pollicitus est. no. Archi. xij. q. j. scimus. An beata virgo continentiaz vouit, z an eius cōfessio necessaria sit in voto. habes. xxvj. qꝫ. ij. post punc. ℣. sed queritur. z extra de conuer. coniug. quidam. Utrum in translatitio voto liceat dispensari, optime tractat Archi. xxv. q. j. sunt quidam. Omittuntur alia gratia euitande prolixitatis in votis multa sunt attendenda. z illud precipue ꝙ vouēs non pro turpi aut mundana re vouēat, cuius ꝓ certe perficiet, si id a deo postulauerit, qꝫ ipse ꝓpiꝫ tia vtile vel expedies iudicat. Ut em ait Aal. li. vij. ci. sapient. dicta Socrates hūane sapientie ꝙsi celeste oraculum nihil vltra petēdū ee a dijs immortalibus arbitrabatur, ꝙ vt bona tribuerēt eo ꝙ ipi scirent qd vtile esset. nos autem plerūqꝫ id votis intimur expetere qꝫ melius esset nō impetrasse. z prout ait Antenodo' ℣ocyus. Tunc te scito omnibus cupiditatibus absolutum: cum eo peraueneris vt nihil Deum roges, nisi quod palam rogare possis.

¶ Imperator. Lex vnica.

Quando votis communibus felix annus apperitur: in vna libra auri z solidis obriziatis principiꝫ offerēdi deuotionē animo libēti suscipim⁹. Statuētes vt deinceps sequētibꝫ annis vnuscuiuiqꝫ sedulitas ꝓncipibꝫ suis talia inferāt semp et deferāt.

Quando. Fiebant oblationes z dona principibus, statuit vt fiant quando annus est felix seu fertilis, vtqꝫ non offeratur eis minus vna libra auri, z de pecunia solidorum obriziatorū qꝫ tractuit obseruari, seꝫ in donis offerēdis etiā alijs, vt gliber subiecti offerāt ꝓncipi suo. ¶ Et nota ꝙ sicut deꝰ iubet offerri sibi vota atqꝫ donaria vt Deutero. c. xij. z Esaie. xix. Uota vouebūr dño z soluēt. sic z ꝓceps vt hic. Mā est terris sicut deꝰ in celo, in aut. de in stru. cau, in princ. z cōstitutio. que de dig. ℣. illud. Sed contra hoc est qꝫ plene scripsi. ℣. de sup indic. l. j. in ꝑbo iudicio. z in ꝑbo deposcat

Benefacere nemo cogitur.

Memo enim benefacere cogit, sed male facere prohibet. xxiij. q. v. ad fidem. (Cōmunibus). i. singuli singulariter. ff. de poll. l. totiens. ℣. j. de conse. dist. j. omnis christianus. z patet. j. in verbo vniuscuiusqꝫ.

Felicis vi ri descriptio,

(Felix). i. fertilis z habundans. ℣. de ero. mil. an. l. nulli. At felix vir potest vere dici is cui z accipere lucem, ꝑspere z reddere placide cōtingit. vt ait valeri⁹. li. ix. c. xij. in ꝓn. vel secūdū Tull. lib. de senectute. Felix est ille cuius virtuti z ipi fortuna coniuncta est. Uel verius felix est qui non habuit animi sui tristitiam, z non excidit a spe sua. vt dicitur Eccle. xiiij. Ipsa aūt felicitas nisi reperetur ꝓmixta. Si fuerit gacissimis bonis credit cito deserit, z vt non deserat affligit paucis deponere felicitarē molliter licuit vt ait Seu. epla. li. xi. epist. lxxiij. (Principalib⁹) als principib⁹ z semp dic seꝫ decurionū vel officiorū. ℣. de sent. pa. l. j. z de decur alexandrini, z de impo. luc. deferi. l. j. in fi. (Obriziatis) als obriziatis, z facit. ℣. de vet. nu. po. l. fi. Et dic ꝙ obriziū dicit aurum qꝫ obrizadiat splēdore. Est em colouis optimi ſm Paꝑ. Unde de ipso optimo donandum est vt hic not. Optima enim z electa. erunt cuncta. vt dicitur Numeri. xix. c. z Exodi. xxv. z xxxvi. Sicut z abel de pinguib⁹ offerebat Gen. c. iiij. Sic z imperator cui plurima deus dedit habere, melioza donat. in aut. de non alie. ℣. fi minus. Hec satis est melioza dari nisi z citius impēdant. vn de ver. Denigrat meritum dantis mora. Mam data raptim munera plus laudis, plus ꝙ fauoris habēt. Unde dicit minus soluere qui tardius soluit. ff. de verbo. signi. sicut in fi. z facit ad primum. de preben, si pluribus. j. rnso. lib. vj. z dic latius vt ait Tull. j. de offi. liberalitate z beneficētia nihil est nature hominis accōmodatius. Uidendum est primus ne obsit vel illi cui dat, vel alij. Sunt em multi cupidi splēdoris z gloie q alijs eripiunt qꝫ alijs largiant, z sic alijs nocēt vt in alijs liberales existāt. Nos aūt ea liberalitate vramur que amissis prosit, deinde ne maior sit liberalitas z tantumdem vt ꝙ dignitate cuiqꝫ tribuat qꝫ est fundamentum iustitie, nihil est liberale qꝫ nō sit iustū. Spectādi sunt mores eius in quē beneficia conferuntur, z animus eius circa nos, z comitas z societas vite z ad nostras vtilitates, officia prius collata. Jtē Seu. ij. de beneficijs. Sunt quedam nocua impetrantibus que non dare sed denegare beneficium est. Estimemus itaqꝫ vtilitatem potius ꝙ volūtatē petentiū. Sepe est noxia que ꝙ cōcupiscimus, nec respicere ꝙ pernicioſa, licet, qz in dicū interpellat affectus. e. li. iiij. Turpissimū genus dāni est inconsulta donatio, grauiusqꝫ est beneficium male dedisse ꝙ nō recepisse

(Deinceps) si. ℣. de anno. z tri. oēs omnino. (Annis) sequentib⁹ scilicet felicibus. (Sedulitas). i. assiduitas. sm Paꝑ. z est si. ℣. de suceptor. z archa. ne minue. z. j. ℣ cohorta. li. ij. (Talia). ℣. vota. ¶ Post prima glo. adde. sic fuit apertum. j. Parali. vlti. ¶ Post secam gl. adde exēplo abel. qui de pinguibus obtulit. vt dicit Gen. c. iij. Alis nimis arguunt qui Deo cecū animal offerūt. xlix. di. c. vlti. quod exponit de his q ad honores ꝓmouēt indoctos. vt ibi. ¶ Et bzeuiter in oblationib⁹ offerendis attēdenda sunt hec. videlicet qd vt hic. et dicto. c. vl. a quo. vt. ij. q. vij. in grauibus. ꝓ quo. vt. j. q. j. dicti est, an tequam. de conse. di. ij. dixit. quid a quo. z ꝓ quo. j. q. j. neqꝫ.

¶ De numerarijs, actuarijs, z chartulagijs, z aditutoribus, sine scriniarijs. Et de exceptionibus sedis excelse, ceterorum que iudicium tam militarium quam ciuilium. Titu. xlix.

(Numerarijs) Numerarū vocati sunt, qꝫ publicū nummū erariū inferant sm Jso. xj. ethimol. (Actuarij) De hijs dictum est. ℣. de eroga. mili. an. l. actuarij. z. l. excellētia. z. l. penu. post prin. z. ℣. j. (Chartularijs) de his dicit. j. e. nulli. (Aditutorib⁹) De hijs habes. j. e. nul li, z. l. ne diutius. z vide qꝫ scripsi. ℣. de proti. sacro. scri. comperim⁹. Item vide. ℣. de custo. reo. l. penul. z de agen. in re. l. penul. ℣. illi.

¶ Imperator. Lex. j.

Volarz. z fraudulentū numerariorum ꝓpositum qui diuersis obsequijs rectoribus obsequendi licentia inhibendum est, vt antea sanc mus: et nunc itidem sanctimus conditioni eos subdi tormentorum z eculeis, atqꝫ lacerationibus subiacere.

Volarz. ¶ Casus. Numerarij qui hodie notarij sunt, seu rabularij. vel ꝓprius erarij vocant. j. l. ꝓri. in curijs ꝑdū ꝓuinciarū diuersa gerētes officia semp vocaces erāt et fraudulenti. ¶ Statuit ergo imperator vt ad refrenandū negtie ipsorū ꝓpositū sub dātur eculeis tormētorū, adeo ꝙ ipsa corpora lacerenē. (Uolarz) est gulosus, gluto, deuorator, edax fz Paꝑ. sicut ignis, vñ dicit Jsidoꝰ. xx. Cūctas vbes z vitulos bēiamin volarz flāma cōsumpsit. z xii. Matth. xi. Ecce homo volarz. i. de voracitas. ℣. ne lic. pot. l. fi. (Fraudulētū) psumptiōe hui⁹ legis. Sic. ff. de public. a. quāre. Jtē rapar. ℣. de prini. eo. q in pal. milī. l. penul. Sic etiā est primaz z anara, preritas executorū. ℣. de epi. et cleri. oēs. ℣. ꝓterea. Et hoc idem pōt de oīb⁹ dici q ꝑdib⁹ obsequūtur, vt sunt actuarij. rabellitōes, excepto res, scriniarij, de qb⁹ oibus in hoc titu. Et hozū omniū apparitorū e praua venalis pdicia. ℣. de pe. ne diu. hū oēs executores malitiosi psumunt qa citra lites immozant. ℣. mā. l. fi. in ꝓn. Dia qdē executores maliciose adimeniunt. in aut. de exhi. rei. ℣. illud. Et idē videt ꝙ sumi contra oēs officiales. per ea que not. in auten. vt hū qui obl. zc. in princi. Jtē executorū illicita est auaricia quā pfidis reprime re debēt. ff. de offi. presi. illicitas. ℣. vl. (Proposituꝰ) institutum, iudiciū, voluntas, studiū sm Paꝑ. (Osequūs) seruitus, spoute prestitis. (Inhibendū) impediendum, phibēdū. Mā er phibitiōe huiusmodi saluti delinquentiū prouidēt. extra de excel. pla. accedentib⁹. De linquentes quippe coercere nō est contra leges agere, sed legi subdituz facere. extra de priuileg. c. primo, alias. ij. vide qꝫ ibi no. z Brego. dicit in registro. li. vj. c. lxvij. Cū sit propriū discipline ab illicitis phibere, z excessus culpas salubriter resecare, studioſe eius seruanda cēsura est. Mā si negligēter cōcta in cōfusione deuenīunt dū alter destruit quicqd ea custodiēdo alter edificat. sic z malitijs hominum obuiādū. ff. de rei vē, in fundo qmb⁹ dediti nihil mali est qꝫ non inueniāt. in aut. vt hū qui obli. in prin. hoc tamen humana virtute perfici nō potest. Nam malas hoīm voluntates ad plenū cohibere nā possumus. xxxj. q. j. c. hac ratione. in fi. z ideo dicit papa vt viam malitij hoīm prout est possibile ꝓcludam⁹. de elec. vt circa. in prin. li. vj. vide qꝫ de hoc ibi not. Jo. an. Sed hoc attēde diligēter ꝙ nūꝙ meli⁹ crimina committi, phibenē ꝙ si cōmissa puniunt. vt hic patet. ad qꝫ eriaz. j. de luc. aduoca. l. ij. in fi. z. ℣. de plagia. qm. xxiij. q. v. circūcelliones. in medio. ij. q. iij. c. j. in fi. Reges em z duces sibi subditos per terrores leuiū penarū a grauioribꝰ malis, phibent. z compescunt. xxiij. q. iiij. qui peccat. z alij tradūtur per apām fathane vt discāt nō blasphemare. e. c. post prin. Debēt quippe indices iniusticias remouere. psumptiones abscindere, laboratib⁹ succurrere, opprobijs z calamitatib⁹ eoū locū nō prebere. sed ei qui vel calūniā. vel opprobiū patit. aditutorium ferre, illū etiā q calūniā vel opprobrium facit abscidere. iij. q. j. c. deus. vide que scripsi. ℣. de irenar. l. j. post. ij. gl. Debent etiam iudices tueri subiectos nec illatas illis iniurias inultas abire permittere. j. de luc. aduoca. l. ij. in fi. Scelestoꝝ enim crassatur iniquitas si eoꝝ psumptio transit impunis. z ideo rigide in eos exercenda est iudicialis auctoritas, z ne amplius crescat eis spes ralia cōmittēdi iudicū coertionib⁹ reprimenda. xxiij. q. v. relegētes. z optime facit ea. q. regū est. Jndignari quoqꝫ debet iudex vt subditos indignationis sue terrore conuertat, vt sic nō vltionis executio sed magis absolutionis sit operatio. de penitē. distinc. j. sed et con

sed z continuo. Jnde z religio plantari, z plantata foueri non aliter potest ꝙ si nutrite que recta sunt, z corrigere que ꝑuerti vitutis impedimt cōmissa a nobis auctoritate curemus. extra de priui. cum et plantare. in prin. z vide qꝫ plene scripsi. ℣. de apo. publi. li. j. in verbo rectore. z de fabrice. li. j. in fi. Et ibi plene qꝫ modis z causis quis retrahit a peccando. vnde per pene impositionē delinquentes a deliquendi conamine repelluntur. in prohemio. digestorū. ℣. hec autē tria. Sic z a cupiditate. ℣. de super exact. li. j. in fi. ꝙ em in fraudē legis pro hibētis attendat, id ex pene ipositiōe corrigit. ℣. de naui. non excus. li. j. in fi. Pena quippe sapiēte facit qđ culpa oſtēdit inspiētē. xxxviij. dist. qz ea. z ideo pena docet crimnis qualitatem extra de offi. l. nisi. Jdeo etiam iura prudentissime statuerunt vt ad malū omnis opportunitas precidat. xvij. q. ij. diffinimus. extra de cohabi. cler. c. j. facit. ff. de offi. presi. cōgrunt. in princi. z in aut. de armis. post prin. ¶ Ecōtra per indulgētia datur occasio z licētia iterata flagitia cōmittendi. l. dist. de bijs. j. de cohorta. si apparitor. in fin. (Conditioni) fortune, casu, eritui. Et em hoc nomē satis generale vt ꝙ forma cōtractus etiaz accipiat. vt. ff. pro socio. si societatem cogeris. vt. ꝙ teno re verboū. e. ti. l. societatē mecū. Et ibi no. qđ facit ad excusationez imperitie, seu ad excusandam imperitiā rabellionuz ꝙ hoc verbo in instrumētis maxime testamentorum sepius abutūtur. Et est simile. j. tit. ꝓori. l. quoniā z. ff. de vsur. seꝫa. Interdum ponitur conditio ꝓ tempore. ff. de pig. acti. idēqꝫ. z vide. ff. de manu. te. mena. (Tormētorum) Nota hic tormenta inferri non ad inquisitionē veritatis, sed ad penam. Sic z pro vilibus furtis fur torquendus est donec illa restituat. in aut. vt iudi. sine quoquo suffr. ℣. ꝙ diuerso. Nam z questiones pene dicuntur. v. q. j. illi qui. Regulariter aūt questio infert pōnes ad veritatis inuestigationē ꝙ ad crimiꝝ punitionē. ff. ad filicia num. l. j. ℣. questionem. Hec res fragilis est z ei nō de facili est credēduz. ff. de questio. l. j. questioni. Confessio em nō compulsa sed sponta tanea fieri debet. Omnis etiam cōfessio q fit ex necessitate fides nō est nea Confessio ergo in talibus nō dz extoqueri sed sponte ꝓfteri. Pessimum est enim de suspitione, aut extorta cōfessione quemꝙ iudicare. xv. q. vj. c. j. quod dic vt ibi no. i summa vbi z alia no. de materia tormentorum. Inferenda aūtē sunt tormenta in magnis sceleribus non extrēo eculeo, non sulcantibus vngulis, nō vēribus flammis, sz verberibus. xxiij. q. v. circuncelliones. vnde Tullius. iij. rhetor. Dolori credi non oportere ꝙ alius alio recensioz sit in dolore qui ingenio sioz sit ad commiscendū qđ denique sepe dicere aut suspicari possit qđ queritor velit audire quod cū dixerit intelligat sibi finem dolorus futurum. z Quintil. c. infamis in matrem accusatoria. Hec bū illā ꝓ tum homines interroges que non animo sed dolore respondet. Decem veram sm canones z potissime olim. Mā hodie viz possunt adinueniri tormenta que sufficiant ad celestorum nequitiam depumendaz. Jtē inferenda sunt ꝑcedētibus argumētis z indicijs. ff. questio. l. j. in pn. z. ℣. ad questionē. z. ℣. sed si vnus. z. ℣. in ea causa. z. de. vm⁹. ℣. j. ñ. z. ℣. z illud ab eo qui commisit audire. idē no. extra de ſymo. per tuas. ℣. Puto qꝫ talis cōfessio sola sufficiat ad tormēta ꝓ ea que no. ff. de adulte. capite quinto. Nō ob. c. hoc videtur. quia. illa sunt paria ꝙ tu ad hoc vt ille qui audiunt crime a committere, hic teneat ad denunci audum illud ac si vidisset. nō autem vt ex ea sola cōfessione damnetur, ac si per testes deponentes se vidisse torqtuple convict⁹. gl. tamē illud. c. etiam in testimonio intelligit z facit extra de excel. prela. quā sit. Sunt etiā alia indicia nimium violēta, puta maleficij receptare, defendere, vsitare, assotiare, aut dona vel munera ei mittere, seu fauorem sibi impēdere. z hys similia. de heret. accusatus. ℣. ij. h. vj. ꝙ uis loquatur in hereti. Uidetur autē idem in grauibus alijs. vt eo. li. de homi. c. j. An autem tormenta locum habeant in ciuili. videt apꝰ qđ sic, de natu. li. j. vnde z testis vacillas torquetur etiam in causa ciuili. no. ff. de questio. ex libero. in. prima glos. ℣. verum intellige si iudex q de ciuili cognoscit, talis scit qui possit inferre tormenta. non enim hoc potest defensor ciuitatis. vel alius pedaneus not. in aute. vt defen. seu fun. ℣. illud etiam. z. ℣. de testi. nullū. Hec em potest quicunqꝫ iudex vltra ꝙ sit forma sue iurisdictionis. ff. de fal. diuus. ij. vii licet clerici torqueri possint, nō tamē a iudice Layco. no. v. q. v. illi q pro hoc etiam facit in aut. de testi. ℣. fi vero ignoti vbi dicitur qđ tūc facere iudex debeat qui torquere non pōt. Item pro hac parte facit hec lex. z in auten. vt iudi. sine quoquo suffragio. ℣. ꝙ diuerso. E contra quia regulariter liber homo non torquetur in ciuili. ff. d eappella. reci. leg. ij. ℣. Et quod dicitur in dicta. le. j. de natu. li. est exceptio ab ipsa regula. Item quia etiam serui tūc solum torquent in ciuili, cū aliter veritas haberi nō potest. ff. de questio. diuꝰ. in pun. ergo liber homo etiam si aliter veritas non habetur non est torquendus. De iure vero canonico ex quo mitiora etiā statuuntur. d. ca. circuncelliones. potest haberi quesito etiā in ciuili. nor. ij. q. vj. non solet. z dicto. z dicto. z qui. vide quod not. Jnnocentius. extra de oper. no. nūci. c. penuit. In regno per. c. regis Karoli secundi qđ incipit tormenta. possunt ipsa tormenta inferri solum in criminibus, penam vero relegationem inferentibus vbi per ipsum. c. z duo sequentia in talibus salubriter est prouisum. ¶ In foro autem ecclesiastico prelatus non per se debet,

Conditio est nomen generale, z pro multis accipitur.

Tormēta sunt inferenda nō pro veritate inquirēda, sed ꝓ pena,

Adulterū indicia sunt multiplicia,

Meliora dāda sunt et sine mora.

Indicia debēt esse ꝓpria ipsi⁹ ꝓpria qualitates crimi num.

Tormēta nō esse iusta dices iſer re possunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

sed per alios delinquentes huius inferre tormenta. lxxxvj. distin. non licet. Similiter etiam superiores malefactorem subditu sed magis z minus excedentes torquere potest dicto. c. circumcelliones. Et quandoq; damnus. quandoq; verberib⁹ inferuntur. xvj. q. vj. fraternitas. ¶ Sed ponе aliquis legitime tortus multa crimina est confessus. Et postea fit de omnibus condemnari? videtur q; sic, quia in confitentem nulli sunt partes iudicis nisi in condemnando. ff. ad. l. aquil. proinde. ij. in fi. immo habetur, pro iudicato. ff. de confes. l. j. Super hoc dicebat dominus Bar. q; si accusatio processerat super hijs q; confessus est possit licite cōdemnari. Nam tunc confessus habetur pro condemnato quando extitit accusatus. not. ff. de li. causa. si filiū. z sic dicit intelligendum quod not. Innocen. extra de accusa. qualiter. alias autem non. iam enim si quis confiteatur crimen sibi per exceptionem, oppositum posset ex ipsa cōfessione damnari qđ falsum est. vt extra de excep. c. j. z de ordi. cog. cum dilectus ad fi. z not. ff. de adulte. l. ij. §. si publico. nisi crimen oppositum contingeret crimen de quo agitur vt extra de confes. c. ij. ¶ Puto melius dici aut contra hunc tortum processisse accusatio vel inquisitio specialis super vno crimine, z tunc habeat locum qđ predictum est, vt pro hijs criminibus de quibus in iudicio actum non fuerat, condemnari nō possit. Aut processit contra eum inquisitio nimis extraordinaria tanq; contra famosum, z de multis criminibus labefactum, vt sit in regno auctoritate literarum regalium que incipiunt, de iuris censura. ꝛc. quia tunc talis infamia habet loco accusatoris. vt extra de simo. licet hely. post principi. Et potest idem esse accusator? z testis. xj. questio. iij., precipue ad fi. possit de omnibus criminibus que confessus est licite condemnari. Nam tunc crimina vndecūq; clarueriūt punienda sunt. xxiij. quest. iij. ecce. in principi. z facit pro hac parte extra de offi. ordi. c. j. z quod ibi no. Arg. contra, de accusa. c. j. lib. vj. Sed certe nō videtur tortus et confessus in iudicez cōsentire qui sine vlla z tortura z violētia videtur inuitus qđ spontaneus litigare. ff. de verborum obligatione inter stipulantem. in prin. Item facit pro hac parte quia sine litis contestatione ferri non potest diffinitiua. ff. de aur. z argen. legatis. §. de hijs qui ad eccle. confug. presenti. in glos. Item contra premissam sententiā domini. Bar. est quod not. ff. de fal. l. falsi. qđē. in fi.

Questio ni supposito quod aliquis legitime tortus multa crimina est confessus. est crimina an de omnibus condemnari possit.

¶ Ultimo no. q; criminosi z viles nō admittunt? ad testimoniū. nisi prius subiecti questionibus torqueant. in auctē. de testi. §. si vero ignoti. z. xiij. qō. iij. §. si autem ea. Sed his questionib⁹ subiecti nō debent, nisi alie presumptiones precesserint. not. Innocen. extra de sponsa. per tuas. in fi. De tormentis etiam quedaz scripsi. ff. de decur. omnes. j. Verum autem liceat clerico interesse in iudicio, quando rei torquentur. no. Archid. q; in seuitijs non, sed in leuibus licet dicto. c. illi q. (Ecclesis) habes idem verbum. xxiij. d. v. circumcelliones. Et est quoddaz genus tormētorū in quib⁹ is q torquetur extendit? secūdū Papiā. vt sunt cordule seu fidicule. ff. de q̄stio. decuriōes. z ad. l. iul. ma. nullus. (Laceration ibus) dilaniationibus, lassationibus, dirutionibus, que fiunt fulcantibus vngulis. ff. de male. z mathe. z si excepta. in fi. z dicto. c. circumcelliones. (Subiacere) vt z. j. l. proxi. ꝛc.

Lex. ij.

¶ Imperator.

QUi numerarij appellari consueuerant consulatum ac presidum, dumtaxat tabularij post hanc nostram sanctionem vocabuntur. Scientes se tormentis esse subiectos: nisi iudicibus vel his qui pro ouecti nostro iudicio ad prouincias venerint: vel exactoribus debitorum aut reliquorum modum frequenter ingesserint: sub actorum testificatione. Quos scire oportet cum his qui debitores sunt? sese ad solutionem esse retinendos: nisi omnia debita ipsis fuerint indicantibus persoluta. Triennij tantum spatio tabulariorum decet tempus omne concludi.

QUi numerarij. ¶ Casus. Qui ante vocabantur numerarij. Nammodo vocandi sunt tabularij. Subijcientur autem tormentis nisi prehidibus exactoribus tributorum aut officialibus alijs quorum sunt obsequijs deputati se frequenter ingesserint ad conscribendum in actis que agenda succedent. immo z pro ipsis debitis fiscalibus vna cum debitoribus capientur seu tenebuntur si propter eorum defidiam ipsa debita non fuerint officialibus persoluta. Nullus autē tabularius vltra triennij debet in officio suo morari. (Numerarij) exponе vt dixi in rubrica. (Mutatat) tātūmodo. de hoc vide. §. in q. cau. eo. cēli. j. ij. (Scieres) vbi (Subiectos) subiectidos. §. l. prima. Sz cū octo sint genera penarū fm Dul. vt scripsi. §. de his q ex pu. rat. mu. pec. fusce. l. j. z August. xxi. de ciui. dei. c. ij. inter q̄s tormēta nō sunt, qđ est qđ statuit hic. z. §. l. pxi. cū his que ibi scripsi tormēta. p penis inferri? forte exponēda. sunt hic tormēta. i. carceres vez vt tā diu sint in carcere donec impleat q̄ tenent. z sic videt intelligēdū qđ dixi. §. l. proxi. De minimis furtis vt fur ram diu torqueatur donec ea reddat. Nam z appellatione questionis carcer cōtinet. ff. de iniur. Item apud. §. cōstitōis. z depositi. si nomine (Iudicib⁹) cōsularib⁹ z p̄sidibus. (Iudicio) auctoritate. xxiij. dist. c. j. de hoc vbo vide. §. de pe. bo. sub. l. j. (Modū) i. q̄ntitez in scriptis vel debito modo redactū. (Frequēter) facit. §. de exact. tributo. l. j. z. l. missi. (Ingesserint) obtulerint. et impozune ostiederint. (Auctorū) i. scripturarū. Nā propie acta sunt que in iudicijs iudicis mādato z auctoritate cōficiunt vt scripsi. §. de iur. fi. l. ij. (Quos) ꝑ. (Retinendos) pro debito fiscali. de quo plene scripsi. §. de exact. tri. l. ij. (Indelicantibus) z exponе. i. frequēter in gerentibus. vt. §. dicitur. (Triennij) ꝑ. (Decet) facit. §. de susceptor. z archa. neminē. (Tempus) officij.

Judex q̄ re litē suā. no. ij. q. vj. hoc etiā placuit. z. xxiij. q. ij. dominus, extra de do foro cōpe. cū sit generale. Item patet. ff. de iudi. filiusfamilias. z vide. facere litē ff. de iniur. iniuriarū. §. item labeo. in fine. §. extra de priuile. dilecti filij suam. vbi de hoc. z. ff. et qui. cau. ma. sed z si per preces. §. ait preces siue. z §. sequēti. Item iudex qui negligit facere iustitiā ad quā faciēdā necessitas eū tenet. §. de sen. ex peri. recitā. l. ij. extra de ꝓbatio. quoniā. §. vlti. z dicto. c. domin⁹. Debēt eīm oēs obseruare leges. ꝛc. q. iij. cū scimus. facit litē suam. §. de epis. z cleri. si quis in cōscribendo. in fi. Et proinde punitur vt dicitur. §. de iudici. sancim⁹. z de offi. ꝓefe. au. l. j. de sua negligentia. vt no. xxiij. q. vlti. propter que punitur etiā alio modo. §. de an. z tribu. iudices. Item si trāsēdit legē facit litē suam. z ipse tenetur eius legis pena vt in auten. de iur. z semi. §. iudū. Item si nō admittit probatiōes vbi debet. ff. de eden. argētarius. §. sed an hec. Item si differt examinare testes. §. de testi. si quādo. in fi. Item si ipsum audiēriā cōmittit in casu quo nō pōt. vt in causa feudali. vt nor. An. de de Iser. in cōsti. in pecūiarijs. Item si supersederit lites termināre punit?. §. vt oēs tā ci. q̄ milita. l. vnica. in fine. Aut protragerit. ar. ff. si menſ. fal. mo. di. si menſor. in prin. Item si differt. penas inferre. §. de deserto. l. j. in fi. Item iniuriā facit litigatori iudex q; cōdenat ipsum iniuste. vj. q. iij. illud plane. z. ff. de iniur. iniuriarū. §. idē labeo. Et nota q̄ iudex qui facit litē suā efficit aduersarius z inimicus litigatori. §. de appel. si appellationem, aut quālibet aliā culpā admiserit. arg. extra de senten. excō. sacro. §. quicunq;. Item vide qđ no. An. de Iser. lib. feu. de cōtro. inf. do. z em. in additiōe, vbi tractat an teneat iudex ignorās ad emēdationē dāni si fecit omne qđ potuit circa hoc? Nam z inuēticne. z qđ not. Innocē. ex de iura. calu. c. fina. in glo. vlti.

¶ Sed quid in questione de facto. Emancipatio que debet fieri co Emancipatio ram iudice ordinario actu z z solenni, iuris ordine. z cū ipsius decre pacto si nō to. §. de emā. li. nō nudo. cū cōcor. z de offi. pto. l. j. ver. nec sane. et. ff. rite facta quo etiā vide q̄ legit? z no. ff. & adop. emācipari. z. §. de offi. et? q vic. dicem an p̄si. ob. l. ij. de fi. instru. emācipatiōe. vbi pt? q̄ dz etiā in actis redigi habeat sicut z inuētarij. §. de epis. z cleri. nulli. §. cū aūt. z. ff. de admi. tu. cy? emancipatio rographis. celebrata fuit in regno vbi fūt instrumēta p tabellionez ius regni cū subscriptiōe iudicis q dz iudex ad cōtract?, z testiū. p qui. instru sum cōmeritorū robur cōtā ipso tabellioē ac iudice ad ꝓtract?. Cui et decre tra ipsum tū interposuit ꝓpter qđ emācipatio vitiata est. ar. §. de adopt. ado- inducemptio. z dū vellet taliter emācipar? inferre litē exceptiōe repulsus p/ tanq; fece pter hec alia dānū ipse sustinuit qđ sibi p talē iudicē postulat refarci ri liceat quasi fecerit litē suā, an iuste peterat? Videt q; nō. cū. l. ij. ff. de var. suam. co. dicat si iudex litē suā fecerit. Et hic nec iudex est cū ius dicere ne queat extra de verborū significa. forus vt scripsi. §. de digni. iudices. Verbū em ꝓlatū alege accipiēdū est in potiori suo significato. vt plene scripsi. §. de imp. iuc. de le. j. post gl. que incipit nota sic in. §. q. ifec pōt difficilis negotiū emācipatiōis qđ extra figurā iudiciariā celebrar, sed ꝓpie in foro cōtētioso accipiēda est. lis em a contēdo limitum nomen accepit. vt dicit Isido. extra de verbo. signi. forus. de qua plura scripsi. §. de agrico. et censi. ultibus. in principi. Unde in diebus feriatis poreit emancipatio heri. §. de fer. actus. lis tamē agitari nō potest. vt patet ex decretulo. l. ij. z. ff. eo. titu. l. in fin. Et pro hoc est quod not. Archi. de re iudic. c. j. li. vj. in glo. fella. in foro contentioso iudicantibus per quam glo. fuit ipsa questio diffinita per quendam iurisperitum insignis auctoritatis. Pro quo etiam facit ff. si menſor fal. mo. dix. l. j. §. hec actio. vt sicut ibi melior de solo dolo nō aūt de imperitia tenet, ita et hic talis iudex ad tē. ff. qđ quisq; iuris. l. j. ad fi. z in auten. ti. de iudi. §. quia vero. vet. scientibus. ibi si autem ex ignorantia. ꝛc. Item pro hac parte facit quod no. Joan. dicto. c. j. in verbo in iudicio. ¶ Sed certe videt in hoc perperā processisse ac nō rationi legis, sed litere inhesisse. Constat em hunc iudicem deliquisse. quod suum non est, immo alterius officiū vsurpando. vt probatur. §. de offi. co. rerū prima. si quis iudiciū. de decur. duūtur infra eo. in. puncti⁹. de exacto. z executo. l. ij. cū multz aliis iuribⁿ q̄ scripsi. §. gl. nota. ꝛc. z dicta. l. duūtur. Qđ si deligit q̄ punit dus ē. ff. ō leg. j. l. si. §. de pen?. simcim⁹. ff. de var. co. si iudex. ibi z vtiq; peccasse alīq̄ it elligat, ad idē. §. ō per. bo. sub. l. ij. §. cū nec. actiones em que nascūtur ex hijs ex bono et equo. pcedūt. ff. de inur. nō solū. §. j. z ipsa natura equū est qđ male agit? no esse impunitū. ff. si te li. esse iust. l. j. §. j. Et actus pietatis est punire delicta, an aut. scen. non solu. ver.

Judex q̄ facere litē suā. no. ij. q. vj. hoc etiā placuit. z. xxiij. q. ij. dominus, extra de do foro cōpe. cū sit generale. Item patet. ff. de iudi. filiusfamilias. z vide. facere litē ff. de iniur. iniuriarū. §. item labeo. in fine. §. extra de priuile. dilecti filij suam. vbi de hoc. z. ff. et qui. cau. ma. sed z si per preces. §. ait preces siue. z §. sequēti. Item iudex qui negligit facere iustitiā ad quā faciēdā necessitas eū tenet. §. de sen. ex peri. recitā. l. ij. extra de ꝓbatio. quoniā. §. vlti. z dicto. c. domin⁹. Debēt eīm oēs obseruare leges. ꝛc. q. iij. cū scimus. facit litē suam. §. de epis. z cleri. si quis in cōscribendo. in fi. Et proinde punitur vt dicitur. §. de iudici. sancim⁹. z de offi. ꝓefe. au. l. j. de sua negligentia. vt no. xxiij. q. vlti. propter que punitur etiā alio modo. §. de an. z tribu. iudices. Item si trāsēdit legē facit litē suam. z ipse tenetur eius legis pena vt in auten. de iur. z semi. §. iudū. Item si nō admittit probatiōes vbi debet. ff. de eden. argētarius. §. sed an hec. Item si differt examinare testes. §. de testi. si quādo. in fi. Item si ipsum audiēriā cōmittit in casu quo nō pōt. vt in causa feudali. vt nor. An. de de Iser. in cōsti. in pecūiarijs. Item si supersederit lites termināre punit?. §. vt oēs tā ci. q̄ milita. l. vnica. in fine. Aut protragerit. ar. ff. si menſ. fal. mo. di. si menſor. in prin. Item si differt. penas inferre. §. de deserto. l. j. in fi. Item iniuriā facit litigatori iudex q; cōdenat ipsum iniuste. vj. q. iij. illud plane. z. ff. de iniur. iniuriarū. §. idē labeo. Et nota q̄ iudex qui facit litē suā efficit aduersarius z inimicus litigatori. §. de appel. si appellationem, aut quālibet aliā culpā admiserit. arg. extra de senten. excō. sacro. §. quicunq;. Item vide qđ no. An. de Iser. lib. feu. de cōtro. inf. do. z em. in additiōe, vbi tractat an teneat iudex ignorās ad emēdationē dāni si fecit omne qđ potuit circa hoc? Nam z inuēticne. z qđ not. Innocē. ex de iura. calu. c. fina. in glo. vlti.

¶ Sed quid in questione de facto. Emancipatio que debet fieri co Emancipatio ram iudice ordinario actu z z solenni, iuris ordine. z cū ipsius decre pacto si nō to. §. de emā. li. nō nudo. cū cōcor. z de offi. pto. l. j. ver. nec sane. et. ff. rite facta quo etiā vide q̄ legit? z no. ff. & adop. emācipari. z. §. de offi. et? q vic. dicem an p̄si. ob. l. ij. de fi. instru. emācipatiōe. vbi pt? q̄ dz etiā in actis redigi habeat sicut z inuētarij. §. de epis. z cleri. nulli. §. cū aūt. z. ff. de admi. tu. cy? emancipatio rographis. celebrata fuit in regno vbi fūt instrumēta p tabellionez ius regni cū subscriptiōe iudicis q dz iudex ad cōtract?, z testiū. p qui. instru sum cōmeritorū robur cōtā ipso tabellioē ac iudice ad ꝓtract?. Cui et decre tra ipsum tū interposuit ꝓpter qđ emācipatio vitiata est. ar. §. de adopt. ado- inducemptio. z dū vellet taliter emācipar? inferre litē exceptiōe repulsus p/ tanq; fece pter hec alia dānū ipse sustinuit qđ sibi p talē iudicē postulat refarci ri liceat quasi fecerit litē suā, an iuste peterat? Videt q; nō. cū. l. ij. ff. de var. suam. co. dicat si iudex litē suā fecerit. Et hic nec iudex est cū ius dicere ne queat extra de verborū significa. forus vt scripsi. §. de digni. iudices. Verbū em ꝓlatū alege accipiēdū est in potiori suo significato. vt plene scripsi. §. de imp. iuc. de le. j. post gl. que incipit nota sic in. §. q. ifec pōt difficilis negotiū emācipatiōis qđ extra figurā iudiciariā celebrar, sed ꝓpie in foro contentioso accipiēda est. lis em a contēdo limitum nomen accepit. vt dicit Isido. extra de verbo. signi. forus. de qua plura scripsi. §. de agrico. et censi. ultibus. in principi. Unde in diebus feriatis poreit emancipatio heri. §. de fer. actus. lis tamē agitari nō potest. vt patet ex decretulo. l. ij. z. ff. eo. titu. l. in fin. Et pro hoc est quod not. Archi. de re iudic. c. j. li. vj. in glo. fella. in foro contentioso iudicantibus per quam glo. fuit ipsa questio diffinita per quendam iurisperitum insignis auctoritatis. Pro quo etiam facit ff. si menſor fal. mo. dix. l. j. §. hec actio. vt sicut ibi melior de solo dolo nō aūt de imperitia tenet, ita et hic talis iudex ad tē. ff. qđ quisq; iuris. l. j. ad fi. z in auten. ti. de iudi. §. quia vero. vet. scientibus. ibi si autem ex ignorantia. ꝛc. Item pro hac parte facit quod no. Joan. dicto. c. j. in verbo in iudicio. ¶ Sed certe videt in hoc perperā processisse ac nō rationi legis, sed litere inhesisse. Constat em hunc iudicem deliquisse. quod suum non est, immo alterius officiū vsurpando. vt probatur. §. de offi. co. rerū prima. si quis iudiciū. de decur. duūtur infra eo. in. puncti⁹. de exacto. z executo. l. ij. cū multz aliis inribⁿ q̄ scripsi. §. gl. nota. ꝛc. z dicta. l. duūtur. Qđ si deligit q̄ punit dus ē. ff. ō leg. j. l. si. §. de pen?. simcim⁹. ff. de var. co. si iudex. ibi z vtiq; peccasse alīq̄ it elligat, ad idē. §. ō per. bo. sub. l. ij. §. cū nec. actiones em que nascūtur ex hijs ex bono et equo. pcedūt. ff. de inur. nō solū. §. j. z ipsa natura equū est qđ male agit? no esse impunitū. ff. si te li. esse iust. l. j. §. j. Et actus pietatis est punire delicta, an aut. scen. non solu. ver.

solu. ver. sciente. de quo plene scripsi. §. de anno. z tri. oēs in verbo rector. z de deserto. l. j. in verbo dilutierit. Et si dicas eum puniendum extraordinaria pena pro morti iudicis. ff. de pen. sanctio. tanq; violatorem legis. §. vt dignit. ordo. ser. l. j. que pena in hac parte sufficiat: eaq; deoeamus esse cōtenti. ff. de verb. ob. si stipulatio. cū pene sint alias mitigande. ff. de pen. interpretatione. z hec tanq; odiosa omnes de restringenda. ff. de li. z posthu. cū quidā. z sic ad interesse per eum qui ipsius est nō conuenirī, hoc male dicit cū iudex minister legis magis adnertere debeat indemnitatē litigantiū ꝙ fisci commoda prospicere. §. de secun. nup. l. j. cum ijs que scripsi. §. de castren. pal. pel. l. j. in verbo laboze. ibi z qz in dubijs ꝛc. Quāmmo in pena ordinaria z certa lege statuta iudex ob crimen ipsius ab officio remotus. debet primitus restituere dāna passis, deinde legis pena punitri in aur. vt nulli iudi. §. quoniā vero. ver. si enim. z de administrato. §. si quis autē. col. vij. z patet. §. de superexact. l. j. z in qui. cau. colo. cenū. l. j. in fi. z scripsi. §. de cohartal. si apparito? in verbo permittimus. Regulariter em in penis fiscalibus creditores pferendi sunt fisco. §. in penis fiscal. cre. pferri. in rubro z in nigro. Creditor? aūt est is cui ex quacūq; cā debetur. ff. de ver. signi. creditores. z. l. creditorum. z seq. cū cōcor. Neqz etiam dz fiscus lucrū cum alterius dāno sentire. §. de naufra. l. j. in fi. ac nemini dubiū, qz hic iudex qui aut dolo, aut culpa, seu imperitia lesit emancipatū de omni dāno sibi tenetur. ff. de of. pref. illicitis omisit in instrumēto propter qđ instrumenti ipsum est vitiatus vt ad interesse similiter teneat. Quinetiā posset hoc casu pena falsi puniri. §. de testa. iubemus. in fi. j. eo. nulli. §. fi. quid aūt. Et ad pmissam determinationē facit aperte hec lex cuz sua gl. Nam hic nō erat controuersia, vel lis aliqua. Et cū dicitur numerarius facere litē suā ex eius desidia, qz testificationē pront debuit nō ingessit. vt sic cōsideremus effectum. ff. de origi. iur. l. ij. §. post originem. de verb. signi. tutorij. z. l. nomen. §. vlti. z de iureiur. sed si possessor. §. sed si rerū. non differentiam nominū, z de vana vocabula rerū. §. de constit. pec. l. ij. Utilissimum nāqz est intēdere cōtroversiā propter nominum mutationem. dicit Tull. iij. rhetor. Et si numerarius dicitur facere litē suam qui negligerer agens debitorum noīa nō ingessit. z sic deliquit in omittendo. Fortius is qui vsurpans alienū officiū fecit quod non debuit. z sic deliquit in cōmittendo quod est grauī. ff. ad filleia. l. ij. in gl. z. l. lege cornelia. §. respon. in gl. Regulariter em dolus preponderat culpe. ff. ad. l. aquil. si obsterit. z pater. j. q. j. quicquid inimicitijs. Item pro hoc est satis aperte quod no. Jo. an. de vsur. c. vj. libr. vj. in verbo teneatur debuit em talis iudex poti⁹ suscepit officium iudicatus clare cognoscere in quibus summi officiū cōstitebat. ff. qō quisq; iuris. l. vj. cum ibi notatis. immo si ignorauit est in dolo presumpto. d. l. iubemus. in fine. vel saltem in lata culpa que dolo comparatur.

Aduocatus clientulo est obligatus si per imprudētiā causam pdat.

Culpa lata dolo cō paratur.

Questio inter doctores opinio, an executetur iudex si erroneam in pronuntiatione iuris si est do sequatur responsio in his que non sunt contra Deū z bonos mores, humanior opinio etiam si sit erronea si iudex eā sequitur ecclesiasticus extra de crimi. fact. c. vlti. nam sic z in his rebus in quib⁹ nihil interest ad capescendum regnū Dei, non est peccatū errare. i. aliud pro alio putare. xxiij. q. iij. in quibus. Jn alijs aūt que sunt cōtra iuris doctrinam Dei z bonos mores illa est opinio preferēda que meliori nititur ratione. extra de fer. capellanus. ff. de suppel. leg. j. labeo. Si vero ius erroneū sequitur doctorum opinionem non quidem ignoti. sed cuī? antiquioz z potior extat auctoritas. arg. l. di. dño sancto. in fi. etiam si sapere in veritate errorem. ad hoc est latis. ar. efficax. exemplū perfectionis beati Pauli quā errans in iure intulit q̄ dimissa fidei fuit. qz ignorās fecit. viij. di. consuetudo. Nam z si exēpla sodomitarum per ecclesiā inducuntur. ij. q. v. accusatores. z. xxij. q. vj. leges. z observationes heretcorum allegantur. xxxj. di. submittitur. Portius sequenda videtur doctoris opinio que prima facie iusta videtur, ꝛz postea ex subtilitate rationis iniuriatur iniqua. ¶ Contrariū videtur. ar. §. de of. rectoris. potioris. Nam z sua presbyteri preferenda est sententie episcopi si est melior. xcv. di. esto. Sic z puer. Daniel presbyteros indicat. q. vij. nō oēs. iuxta qđ Sen. li. de quatuor virtutibus. Nō te moueat. dicentis auctoritas non quis loquatur, sed quid dicatur attendas. ad idem. ix. di. ego. in fi. z. c. sana. xxiij. q. iij. si habes. Sic etiam licet nō solum contra opinionē doctoris quantūcunq; famosi facere, sed etiā contra disciplinā ecclesie Romane cum iustitie ratione. xix. distinct. in prin. z. c. j. z ibi de hoc no. Archi. Quod em est rōnabile in ius pertinet deducendum est. §. de lati. li. rō. l. j. in princ. Quod aūt rōne caret extirpandum est. ix. vij. di. eos epi. Nam ratio super qua lex fundatur est in ordine litere principum constitutionum prepontur. ff. de condi. z demonst. falsa. in princ. z ex lege nature subiecti tamus rōni parere. vt ait Tull. j. de offic. Non ergo videtur excusandus iudex q ex defectu. ꝓprio intellectus z imperitie nescit inter opiniones doctorum discernere que meliori nititur ratione cū non debuerit assumere officium iudicandi si non viderit in hoc se oportuna diffinitōe peritum, iuxta illud Eccle. vij. Noli nec iudex fi non vales virtute irrumpere iniquitates virtute. ii. scientia. Debuit ergo laborare, nō negligere donec inuenīat super dubijs veritatez. Nā alias negligentia videtur in hoc dolo quodāmodo cōparanda. j. eo. ne diutius. z. §. de naufra. l. ij. z quod in vtraqz plenius scriptum est. vbi plures cōcordantes pro hac parte. ¶ Dicas aut iudex fuit hic creatus inuitus z reclamans z de imperitia sua protestans, aut non, sed portius data opera q̄ crearetur vt hodie ab omnib⁹ fit cōmuniter. Primo casu, aut negligenter nihil egit in veritatis investigatione in consulendo peritiores, ita q̄ circa hoc de necessarijs nihil omisit, z tūc venīat excusandus tam quis qui maiorum errorem sequitur vemia dignus est. vt extra de crimi. fact. epi. inter. §. penul. tamen etiam quia regulariter delinquens per ignorantiam non ligatur. supra de tabular. generali. Et ignorantia non est peccatū, sed peccati pena fm Augu. in epist. ad Sixtum immo est causa peccati. vt dicit. iij. Ethicorum. Nā pec ē pena peccati est in voluntate, inuoluntas aūt causatur ab ignorantia, z ita intelligo q̄ excusetur a culpa, non tamen a toto. extra de translat. inter corporalia. §. vlti. cū dicit. Misericordia petens iudicium non requirens. Nā regulariter imprudentia est in iudice punienda. inst. de obl. q̄ quasi male. in prin. Nā z furiosō delinquēti cum ad sanā mentem redierit, imponit penitētia aliqualis. xv. q. j. si quis insanierus. Si vero sup hoc processerit negligenter, tunc non venīat excusandus, sed tanq; litem suam faciens q̄ tum iudici equum visum fuerit condemnandus. ff. de var. cog. l. ij. de ar. z obliga. ex maleficijs. Cum ergo in hijs casibus venīat damnandus ad restitutionem eius in quo lesit aduersarium est omnimode coercendus. in aut. de questo. §. si vero aliq. z de administra. §. si quis aūt. z. xxiij. q. viij. pessimaz. Secundo casu cū opera data non videtur excusandus per ea que scripsi. §. de censi. per quatuoz. neqz em affectare debuit illud in quo intelligere potuit imperitia suam aliq damnosam futuram esse. ff. ad. l. aquil. idem iuris. ante fi. cum concor. z qđ plene superius dictū est. z vide q̄ scripsi in similibus. §. de agen. in reous. l. penul. in verbo peritiam. z hec

Ignoratia peccati z non peccatur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

est sua ꝑe. quā sequit̄ ¶ yn.ſ. de iudi. aut. hodie. ¶ Sed cum ex mia z inordinata plerūq doctorū subtilitate varietas opinionū se pe consurgat, quid tūc faciet iudex indoct⁹, z potissime in regno in quiratis vbi omnes fere magistratus nō solū data opera, sed etiam pecunia ꝓmouent? Puto q in dubio exequetur si opiniones sequit equiozem per ea que scripsi. ſ. ne ſi. rem quam ven. enim. l. ij. in verbo equitatis. nisi ius scriptū contrariū patenter ostenderet. ꝓo quo vi de quod no. ¶ y. ſ. deleg. l. j. q. vlti. z quod dicet ſm Dulc. j. eo. actua rios. super gl. vlti. Vel disquirat attētius si qua ipsarū opinionum in uenitur cōsuetudine approbata illam diligenter obseruet. ff. de legi. si interpretatione. quia ꝓo ea satis ꝓsumitur. in aut. de vsur. nau. ſ. vlt. z patet hoc extra de deci. cum sint. Qua deficiente negotiū refe rat principi, qui est lex animata in terris, z difficilibus finē imponit. in aut. de instru. ca. c. ij. cū igitur. z de san. epi. ſ. si vero disputauerit. ad hoc etiam. ff. de questio. l. j. ſ. fi. z de pecū. diui fratres. z quod in si milibus plene scripsi. ſ. de tabul. l. ij. ante fi. note magne ibi vel negotium ꝛc. Vel dicas ꝓout in simili not. y. ſ. de legi. cum de nouo.

Iudex ar bitrio suo iudicare nō debet.

¶ Hoc aūt signanter attendas q iudex nō debet iudicare arbitrio suo. i. ꝓout sibi vr. ſ. de iur. fiſ. ꝓhibitū, z de decur. nemo iudex. hoc em esset immixti prudentie sue qd ꝓhibet. extra de cōsti. ne immitaris prudentie. sed iuxta leges z iura pronūtiare debet. nihilq; paratum aut ex ꝓprio ingenio sententiā inferre. ij. q. vij. indicet. Hā ſm leges iudicandū est. in aut. de iudi. ſ. omnis aūt. z nor. in aut. iusiurandum quod ꝓstatur ab hūs. fiſ. z omnē equitatē. vñ z si mandatur alicui q faciat aliquid ſm qd sibi vr intelligendum est discretione ꝓuenia. extra de ꝓben. expositi. fortius intelligendū est ꝓuenia lege scripta.

¶ Idem. Lex. iij.

Numerarios amplissime tue sedis cingulum habere: z militie ordinem tenere iubemus.

Numerarios. ¶ Casus. Numerarij ꝑfecti ꝓtorio habent ordinē militie z cingulum dignitatis. (Sedis) hec sedes ꝑfecti ꝓtorio vocatur hic amplissima, sed. ſ. in rub. vocatur ex cella. j. ti. j. l. ij. vocat sublimissima. In ecclesia vero quatuor sunt sedes ꝓtolice excelse, vcz Constantinopolitana, Alexandrina, Anthiochena super oēs z Hierosolimitana. xxij. dist. renouantes. z extra de puuile. antiqua. est z ad il. Super oēs aūt maior est Romana que apostolica, sicut in re publi lam est in ca imperialis. Nam prima est autoritate z dignitate, q̄uis Antio archa rediis re sit ꝛpe ꝓtor. xxj. dist. nunc aūt. xviij. q. j. rogam⁹. ij. q. iij. nemo. currendū, z. c. seq. de quo etiā habetur. in aut. de ecc. tit. ſ. j. ipsius quidē maior est autoritas in iudiciis. c. q. patet. z. c. ipſi sunt. huius cōstitutiones ab oībus sunt seruande. xj. dist. sequens. nulli de eius iudicio iudicare ꝓmittitur. xvij. q. iij. nemini. z in fidelitatis crimē christianꝰ incurrit qui sedi apostolice obedire contēnit. lxxj. di. si quis in ſi. xciij. di. qui cathedrain ad hanc quippe sedē est in arduis z dubijs recurrendū. xvij. di. nec licuit. xvj. q. j. super. z. d. c. rogamus. z extra de bap. maio res. z in libris z opusculis quicquid ipsa, pbauit est obseruandū. xix. di. si Romanorū. Sine eius autoritate gñale cōsiliū nō celebratur. xvij. dist. per totū. Ēpi quoq; sine ipsius iudicio condēnari non ꝓt. ij. q. vj. accusatus. z. c. seq. Sic z senatores z alij illustres nequeunt condemnari aut carcerari ꝓncipe inconsulto. ſ. de dig. nemo. z. l. si grauius. Et nullus epoꝝ sine ipsius auctoritate sedem suā mutare pōt. vij. q. j. mutationes. Cōstantinopolitana vero sedes ꝛ repōte vltima fuerit tū ob dignitatē translati imperij ex statuto cōsilij post Romanam sedē primum obtinet locū. xxj. di. ſ. hac. c. z. ſe. z. ſ. hinc. z. c. diffinimus. in aut. de eccle. ti. ſ. j. Alexandrina quā beat⁹ Marcus euāgelista in honorē sancti Petri instituit. olim post Romanaꝫ ꝓtor fuit, z post illā sedꝫ fuit Antiphochena in qua beatus Petrus residebat anteq̄ Romā veniſſet. e. dist. sacrosancta. Sunt etiā sedes epales q̄ non in villis vel castellis, sed maioribus locis constituī debent. vr. lxxx. di. per totum. z vbi non fuit antiquitus non dz instituī nisi fidelis excreuerit multitudo. xvj. q. j. precipim⁹. z. c. felix. vel nisi noua gens cōuertatur ad fidē. xciij. di. nulli. Et constituto de loco ad locū auctoritate sedis apostolice mutanē ex cā. xvj. q. j. z ꝛpis. z ex cā vnius, pura ob alterꝰ loci desolationē ibidē. z. c. ſe. z ex culpa auferuntur. ſ. ꝑpter eoꝝ suoꝝ occisionē. xxv. q. ij. c. vlt. Qualiter z q sedes nō mouī ſi moriaī papa vel ꝓlatꝰ eius. vide ex de ꝓbē. c. misi. z q ibidē. no. Jnn. z li. vj. de reſcri. ſi gratiose, z q ibi no. Archi. ante fin.

¶ Imperator. Lex. iiij.

Ad ꝓuincijs singulis duo numerarij qui etiam tabularij colligātur quo ad vnū fiscalis archeratiocinium ad alterū largitionales pertinere tituli iubeantur. Hoc sciturꝰ q si ex alienis quicquam actibus ad alteram partem illicita fuerit vsurpatione trāſlatum is qui culpam iudicis dissimulatione texerit: grauissimo sit supplicio subiugandus.

Ad ꝓuincijs. Mandat imperator vt in singulis ꝓuincijs duo numerarij statuantur quorum vnus agat ratiocinium archē fiscalis, alter largitionaliū titulorum officiū exequat. Alterq; de alteriꝰ officio nō vsurpet, z penā ponit. (Singulis) quibusq; per se quasi sine angulo. (Tabularij) sub. vocātur. (Duo.) ſſ. (Archē) que dicta est q visum arceat ſm Pap. (Fiscalis) q alias dicitur archa publica. Hā est archa publica. z fiscus. z cultores archē. vt habeť. j. Eſdre. c. vj. (Ratiocinū) forte introitus. (Ad alterum.) ſſ. (Tituli) puta equus. (Videant) alīs iubeant. Et nor. q hi duo numerarij seu tabularij suberāt duob⁹ susceptoribus q erāt in qualibet ꝓuincia deputati, quoꝝ vnus percipiebat aurū largitionale, alter species tributarias. vr. ſ. de susceptor. z archar. duos. cum ibi notatis. (Hoc scituri.) ſſ. z dic tabularij. ſ. (Usurpatione) in ma la parte hic ponitur. Hā non licite alterius officiū vsurpari. j. de exactori. l. ij. in fi. cū pluribus q ibi scripſi. Et ideo in regimine dz vnus ꝑfici z non plures. vt plene scripſi. ſ. de delato. l. pe. in verbo dūs. vñ Cassiodo. vij. var. epiſt. xxv. vbile est vnū semp eligere cui reliqui debeant obedire, quasi voluntas diuersoꝝ vaga relinquit, cōfuso cuiparum amica generat. z Hieronym. in epiſto. xcij. In omni republica dz vnus ꝓncipari ne diuisio fiat, z ideo hic singuli archis singulis ꝓponūtur. Juxta illud. Unus dūs vnum rēpium, vnū baptisma, vnum sit mīisteriū. xcv. diſt. ecto. z. xxiiij. q. j. loquitur. Hā si diuerse professionis homines nō sunt in eodē officio sociādi, q̄ non dz in eo dispar esse professio. xv. q. vij. in nona. Ꝙto minus diuersarū voluntatum hoies sunt in vno eodē officio collocandi. In cōsimili em imperio nisi cōcordia iesit ꝛc. ſm Val. vr scripſi. ſ. ſi ꝓpter inimici. creatio. fac. fu. l. j. de hoc etiā scripſi. j. de diuer. of. l. vltos. in fi. prime que stionis. Sed hec z similia q̄nis iusta z rōnabilia, cū ad iniqua ꝓtracta sepe in ciuitatibus inducere tyrannos, plerūq; eīm sub veramēto boni ad queq; pessima deuenit. ff. de re mili. officiū. ſ. j. xv. q. vj. c. j. z Salust. i. catpil. Oia mala vbis a bono initiū habuerūt. vide. xcv. di. olim. (Tenuerit) alias texerit. ¶ Post gl. q incipit. i. q ipsi adde. Interdū aūt talis dom⁹ vocat aulā iperialis. ſ. de qua. p. i. ſ. q oia.

Utrū aūt fiscus z res publici imperij sint idem vel diuersa, videtur q non sint idē. ff. de bo. poſ. non est ambigendum. vbi coniunguntur per copulam, z que habet copulare diuersa. ſ. per quas peri. no. acq. et l. iij, hoc etiam patet. ff. de iegar. sciendū. in gl. z de iure fiſ. in fraude. §. neq;. Sed in. d. l. non est. gl. dicit q sunt idē ꝓ quo est. ſ. de iudic. vel ꝓperandū. poſt ꝓin. z cā fiſci dicitur causa publica. ff. de iure fiſci. sa. apud Julianum. Jtē q sint idē, est expressum. e. ti. in fraudē. §. neq;. de hoc satis not. glo. in ſti. in suo ꝓologo. z dns Bar. ſ. de iur. fiſc. in rub. Sed quicquid dicāt alij, mihi vr q cum res publica sit quoddā corpus vniuersitatis. vt no. j. de apparito. procon. z legat. l. ij. fiscus. z erarium q idē sunt, vt hac glo. dicit, est pars ipsius reipublice sicut fiscus meus. l. saccus in quo reponuntur pecuniola mea est pars totius patrimonij vel thesaurus seu cymiliarchiū ecclesie est pars totius patrimonij substātie ipsius ecclesie, non est ergo respublica nisi quatenus vt pars sui totius nomē sortiri pōt. Sic eps est de capitulo semper tamquā caput alij sunt membra. not. extra de of. ordi. irrefragabili. in gl. vel per decanū. z patet extra de his que fiunt a prelat. c. nouit. vide que scripſi. ſ. de omni agro deserto. quicun. ꝙ. ij. in verbo domeſticū. Unde z lex dicit fiscus vel res publica. ſ. ne fiscus vel respublica ꝓcura. ali. patro. ꝛc. in rub. z ꝓz. co. ti. l. j. q̄ loquit in re publica, reliqe in fisco. Esset aūt in eis superfluitas si fiscus z respublica idē foret quod in legibus arguitur. de vetere iur. enuc. l. ij. §. liquid aūt. z de ap. l. fi. §. in refutatoriis. cum similibus. Hā si fiscus z respublica idē essent quare diuersis nominibus nuncuparent certe inutiliter. ſ. de codi. ſi idē. quare ne confundatur ius vtriusq; separata sunt eorum nomina, cum etiā effectus sint iusta ratione discreti. instituer. eo. ti. §. in codicillis. Et ex his videtur q neduz regis liberi, sed etiā ciuitates si que sunt liberē vel etiā alij subiecte ꝓt habere fiscū suū. Et ecclesia fiscum habet in quem devoluuntur bona clericī condemnati. no. extra de concess. ꝓben. quia diuersitatem. z in cle. de hereti. cis nolentes. vide quod ibi not. Joā. And. ꝓo quo etiam facit. xvj. dist. q. iiij. quisquis. licet illud ius dicatur ecclesia perdidisse non vtendo vt not. xv. q. vlti. cum multe. z hoc patet satis aperte in omni collegio approbato, neduz in qualibet ciuitate. ff. quod cuiusque vniuer. not. l. j. §. quibus. licet enim his habere archam communem, vt ibi, fortius fiscum, qui precessit archam, z qui se habet in minus quam archa. vt hic notat. Sic z quelibet ciuitas dicitur habere publica. not. ff. ne quis in loco publico. l. ij. §. j. Quinimmo etiam priuati qui libet dicuntur habere archam. vt est expressum. ff. pro socio. l. ante penultima. licet aliter gloſſ. illud intelligat. z patet clarius. ff. de contrahenda emptio. hec venditio. §. huiusmodi. de legat. j. sed z si seruos. z lege plane. §. secundo. Sic z pauper homo dicitur habere saccellum. xciij. quelibet quarta. ne admisso. Et de hoc non puto esse questionem. Sed alij clarius in hoc loquentes querunt, an quelibet ciuitas vel ecclesia, non dico reges liberi, habeant fiscum id est ius seu priuilegium fiſci. Et huic respondeo breuiter quod non. vt patet ff. de verborum significatione. cum qui vectigal. z supra de bonis vacan. lege prima. z. ff. ad municipalem. simile. cum concor. vide quod scripſi. supra de iure fiſci. super gloſſ. rubrice. z de diuersis pre. verba. z ru. lege etiam.

Fiscus z res publica diuersa.

Ecclesia fiscum habet.

¶ Idem.

¶ Idem. Lex. v.

Exceptores omnes iudicibus prouincialibus obsequentes qui nec cohartalem militiam sustinere videntur: neq; a fisco vllas consequuntur annonas. absq; metu dare ceptis operam (etiam si decuriones sint) minime prohibemus. Dummodo munera propriæ ciuitatis agnoscant. Et peracto secundum morem officio exceptionis ad propriam sibi curiam redeundum esse non nesciant.

Exceptores. Quicūq; sunt in curijs presidum prouinciarum exceptores. i. scriptores actorum qui z a fisco stipendia non percipiunt nec sunt militie cohartali astricti q̄uis decurio nes sint vel fiant, debent tū perficere quod ceperunt dūtamē subeāt suarū onera ciuitatum. Et finito exceptionis officio ad ꝓpriam sibi curiam redire tenenť. (Exceptores.) Excipit qui dolo suscipit vel cuz

Exceptor cura.

Et dicuntur excepta que grece scholia vocanē in quib⁹ ea que quis dica sunt obscura vel difficilia summatim perstringuntur secundū Pap.

tur esse.

Sic sunt in curia regis auditores summarie rationis, vel dic q exce ptor est scriptor vel notarius sic dictus, q̄ hominum dicta excipit. i. recipit vt no. in aut. de defen. ci. ſ. ex prouinciali. z ex his qui sunt cū preside vnus deputandus est defensor: vt ibi, alium de suo assumere

Actꝰ de scriptio.

debet. vt ibi not. (Actu.) Actus est initiatis vel futuri pericli cā mētis trepidatio. ff. qs met. cau. l. j. §. j. Vel metus est motus animi interior subitus, factꝰ ex aliqua triſti recordatiōe, sine quolibet alio terroze ſm Pap. Habēt aūtē sub se metus alius animi passiones vt timorē qui est metus mali apropinquātis, pauorē metum mentem loco mouentē, examinationē metū subsequentem z quasi comitē pa noris, cōturbationē metū excutientē cogitata. Jtē formidinē metiz permanentē ſm Tull. iij. de tuscul. questio. Et metu aliq̄ſi fit bonꝰ. ff. de iusti. z iur. l. j. ibi bonos non solū metu penarū, ꝛc. ſ. de transac. si quis maior, z ad. l. iul. re. l. j. Adulta de metu reali verbali iudicis. z alia ad metum pertinentia. plene vide. xv. q. vj. si a sacerdotibus.

Dummodo modū denorat z non cōdis ctionem.

Dummodo (Sint.) i. fiant vel sub. facti sint. (Dummodo.) vers. Et no. ex hac dictione q dei ostat modū z non conditionē. vt z. ſ. de fund. patri. l. j. z de colt. fundi patri. placuit. z de thesau. l. vnica. ij. vlſo. extra de elec. iudic. l. ij. §. exceptis. z ex de hereticis. ex cōcamus. §. si ꝓo. z de elec. si electio. in fi. ij. vj. z de priuile. volētes. in cle. de cele. miſ. c. j. auc. fin. z vide extra de iureiuran. z si Christus. Et idē videtur de dictione si modo. vt. ff. de contrahen. emp. fundi parte. Sed ibi potius vī indu cere conditionē. vt. ff. de contrah. emp. fundi parte. sed ibi vī potius inducere conditionē. vt. ff. mādati. idēq; §. pe. z de fideicō. li. ſi debi tor. in ꝓin. z q̄s vi aut clam. is qui. §. pe. z. l. cōpertū. in ꝓin. z de leg. ij. quidā. vide. ff. de an. leg. l. titia. §. j. z de libe. cā. idē est. z. l. seq. in fi. z l. quod aūt. z de flumi. l. j. §. superius. Scias aute q hee dictiones dū modo, z simodo, pñt esse due z pñt esse vna. dum differt a dictiōe cū, que pōt esse aduerbiū z coniunctio. de qua scripſi. ſ. de re milit. milites. Sed dū, semper est aduerbiū. z recipit significatum ab eo verbo cui adiūgitur vr duz volā dū volo dū volut. de hoc no. Jn. de Jser. in constitutio. de suc. no. In fe. i. alīquibus. Et ex his vī q hee dictiones dūmodo, z simodo attento verbo cui adiūgunť possint dici, denotare modū vel conditionem. (Et peracto.) versic. (Exceptionis) alias exceptoris. ¶ Post primā gl. adde. z. ſ. de ap. ꝓcipim⁹. §. fi. Et sunt scriptores actorum. in aut. de defen. ci. ſ. ex prouinciali. z. ff. vt leg. no. ca. l. etiam. vbi exponit exceptio iudicū. i. susceptio. z sunt exceptorum scrinia. de quibus dicitur. ſ. de pal. sacro. larg. quidam.

¶ Imperator. Lex. vj.

Ne diutius ad cunctorum perniciem: actuarij numerariorum consortijs aduncentur: illustris auctoritas tua cunctos ex numerarijs actuariorum societate ꝓcipiat abstinere. atque ab eorum communione discedere. Quod si hoc moniti custodire neglexerint: hisdem penis sequentibus actuarios non ambigant subiacere.

Ne diutius. Quicqd gl. z alij dicāt vī casus ita ponēdus. ꝓmisso ad euidētiā de actuario id q̄s scripſi. ſ. de erog. mil. an. l. excellēta. z. l. pe. in ꝓin. Jn negotiatiōe q̄ agere poterat actuariꝰ cū militibꝰ. de q dicit pal. l. pe. poſt ꝓin. cōrahebat societatem cū eo numerariꝰ q pecunias publicas dabat ex erario, vel in eo ponebat. Et q ex tali cōpēdio fraus poterat machinatiōe illoz. z militibus immere. ꝑhibet ac ponit pena. (Pernicie.) i. dānū a pneo pnecas. (Actuarij) q facīt acta fz Pap. z Bu. Sz ꝑ expone vt. d. l. excellētia. z. l. pe. z de ero. mi. an. q: sicut i ꝓncipio. Sic z i vbe talia erāt officia ordinata. (Cōsortijs) societatibꝰ vt segī. erat aūt numerariꝰ maior actuario. vt ꝓz. j. c. nulli. (Abstinere) si. ſ. de fru. ale. l. j. Bestias z iustū ꝓsumť eīm malꝰ ex ꝙsortio mali deteriꝰ fieri. ad q̄. ff. de edi. edic. ediles. §. ꝑaūt. z q̄s no. ff. nau. cau. l. iij. in ꝓin. Sepe em malozū cōsortia etiā bonos corrūpūt. xxviij. q. j. sepe. Uñ mores a cōiuncto

Bonoriz formant.

no. in aut. de mona. §. cogitādū. z facit. ij. q. vij. ꝓuenit. z. ff. consortia de edil. edic. ediles. §. hoc aūt. Et ecōtra ex sedula visione exemplū plurimuz boni sumit a coniuncto. e. q. cū pastoris. z Biego. in regul. libz. vj. c. sunt vtī xxxvij. Utilis semper est docti viri allocutio, q̄ aut dicit audiēs q̄ lia, nescire se nouerat, aut cognoscit quod est amplꝰ id q̄s se nescire ne sciebat. z vide q scripſi. ſ. de ꝓbē. ſi. ſ. de ꝓbē. c. ſi. ſ. de ꝓbē. c. misi. z q ibidē. no. Jnn. z li. vj. de reſcri. ſi gratiose, z q ibi no. Archi. ante fin.

¶ Imperator. Lex. iiij.

Ad ꝓuincijs singulis duo numerarij qui etiam tabularij colligātur quo ad vnū fiscalis archeratiocinium ad alterū largitionales pertinere tituli iubeantur. Hoc sciturꝰ q si ex alienis quicquam actibus ad alteram partem illicita fuerit vsurpatione trāſlatum is qui culpam iudicis dissimulatione texerit: grauissimo sit supplicio subiugandus.

Ad ꝓuincijs. Mandat imperator vt in singulis ꝓuincijs duo numerarij statuantur quorum vnus agat ratiocinium archē fiscalis, alter largitionaliū titulorum officiū exequat. Alterq; de alteriꝰ officio nō vsurpet, z penā ponit. (Singulis) quibusq; per se quasi sine angulo. (Tabularij) sub. vocātur. (Duo.) ſſ. (Archē) que dicta est q visum arceat ſm Pap. (Fiscalis) q alias dicitur archa publica. Hā est archa publica. z fiscus. z cultores archē. vt habeť. j. Eſdre. c. vj. (Ratiocinū) forte introitus. (Ad alterum.) ſſ. (Tituli) puta equus. (Videant) alīs iubeant. Et nor. q hi duo numerarij seu tabularij suberāt duob⁹ susceptoribus q erāt in qualibet ꝓuincia deputati, quoꝝ vnus percipiebat aurū largitionale, alter species tributarias. vr. ſ. de susceptor. z archar. duos. cum ibi notatis. (Hoc scituri.) ſſ. z dic tabularij. ſ. (Usurpatione) in mala parte hic ponitur. Hā non licite alterius officiū vsurpari. j. de exactori. l. ij. in fi. cū pluribus q ibi scripſi. Et ideo in regimine dz vnus ꝑfici z non plures. vt plene scripſi. ſ. de delato. l. pe. in verbo dūs. vñ Cassiodo. vij. var. epiſt. xxv. vbile est vnū semp eligere cui reliqui debeant obedire, quasi voluntas diuersoꝝ vaga relinquit, cōfuso cuiparum amica generat. z Hieronym. in epiſto. xcij. In omni republica dz vnus ꝓncipari ne diuisio fiat, z ideo hic singuli archis singulis ꝓponūtur. Juxta illud. Unus dūs vnum rēpium, vnū baptisma, vnum sit mīisteriū. xcv. diſt. ecto. z. xxiiij. q. j. loquitur. Hā si diuerse professionis homines nō sunt in eodē officio sociādi, q̄ non dz in eo dispar esse professio. xv. q. vij. in nona. Ꝙto minus diuersarū voluntatum hoies sunt in vno eodē officio collocandi. In cōsimili em imperio nisi cōcordia iesit ꝛc. ſm Val. vr scripſi. ſ. ſi ꝓpter inimici. creatio. fac. fu. l. j. de hoc etiā scripſi. j. de diuer. of. l. vltos. in fi. prime que stionis. Sed hec z similia q̄nis iusta z rōnabilia, cū ad iniqua ꝓtracta sepe in ciuitatibus inducere tyrannos, plerūq; eīm sub veramēto boni ad queq; pessima deuenit. ff. de re mili. officiū. ſ. j. xv. q. vj. c. j. z Salust. i. catpil. Oia mala vbis a bono initiū habuerūt. vide. xcv. di. olim. (Tenuerit) alias texerit. ¶ Post gl. q incipit. i. q ipsi adde. Interdū aūt talis dom⁹ vocat aulā iperialis. ſ. de qua. p. i. ſ. q oia.

Utrū aūt fiscus z res publici imperij sint idem vel diuersa, videtur q non sint idē. ff. de bo. poſ. non est ambigendum. vbi coniunguntur per copulam, z que habet copulare diuersa. ſ. per quas peri. no. acq. et l. iij, hoc etiam patet. ff. de iegar. sciendū. in gl. z de iure fiſ. in fraude. §. neq;. Sed in. d. l. non est. gl. dicit q sunt idē ꝓ quo est. ſ. de iudic. vel ꝓperandū. poſt ꝓin. z cā fiſci dicitur causa publica. ff. de iure fiſci. sa. apud Julianum. Jtē q sint idē, est expressum. e. ti. in fraudē. §. neq;. de hoc satis not. glo. in ſti. in suo ꝓologo. z dns Bar. ſ. de iur. fiſc. in rub. Sed quicquid dicāt alij, mihi vr q cum res publica sit quoddā corpus vniuersitatis. vt no. j. de apparito. procon. z legat. l. ij. fiscus. z erarium q idē sunt, vt hac glo. dicit, est pars ipsius reipublice sicut fiscus meus. l. saccus in quo reponuntur pecuniola mea est pars totius patrimonij vel thesaurus seu cymiliarchiū ecclesie est pars totius patrimonij substātie ipsius ecclesie, non est ergo respublica nisi quatenus vt pars sui totius nomē sortiri pōt. Sic eps est de capitulo semper tamquā caput alij sunt membra. not. extra de of. ordi. irrefragabili. in gl. vel per decanū. z patet extra de his que fiunt a prelat. c. nouit. vide que scripſi. ſ. de omni agro deserto. quicun. ꝙ. ij. in verbo domeſticū. Unde z lex dicit fiscus vel res publica. ſ. ne fiscus vel respublica ꝓcura. ali. patro. ꝛc. in rub. z ꝓz. co. ti. l. j. q̄ loquit in re publica, reliqe in fisco. Esset aūt in eis superfluitas si fiscus z respublica idē foret quod in legibus arguitur. de vetere iur. enuc. l. ij. §. liquid aūt. z de ap. l. fi. §. in refutatoriis. cum similibus. Hā si fiscus z respublica idē essent quare diuersis nominibus nuncuparent certe inutiliter. ſ. de codi. ſi idē. quare ne confundatur ius vtriusq; separata sunt eorum nomina, cum etiā effectus sint iusta ratione discreti. instituer. eo. ti. §. in codicillis. Et ex his videtur q neduz regis liberi, sed etiā ciuitates si que sunt liberē vel etiā alij subiecte ꝓt habere fiscū suū. Et ecclesia fiscum habet in quem devoluuntur bona clericī condemnati. no. extra de concess. ꝓben. quia diuersitatem. z in cle. de hereti. cis nolentes. vide quod ibi not. Joā. And. ꝓo quo etiam facit. xvj. dist. q. iiij. quisquis. licet illud ius dicatur ecclesia perdidisse non vtendo vt not. xv. q. vlti. cum multe. z hoc patet satis aperte in omni collegio approbato, neduz in qualibet ciuitate. ff. quod cuiusque vniuer. not. l. j. §. quibus. licet enim his habere archam communem, vt ibi, fortius fiscum, qui precessit archam, z qui se habet in minus quam archa. vt hic notat. Sic z quelibet ciuitas dicitur habere publica. not. ff. ne quis in loco publico. l. ij. §. j. Quinimmo etiam priuati qui libet dicuntur habere archam. vt est expressum. ff. pro socio. l. ante penultima. licet aliter gloſſ. illud intelligat. z patet clarius. ff. de contrahenda emptio. hec venditio. §. huiusmodi. de legat. j. sed z si seruos. z lege plane. §. secundo. Sic z pauper homo dicitur habere saccellum. xciij. quelibet quarta. ne admisso. Et de hoc non puto esse questionem. Sed alij clarius in hoc loquentes querunt, an quelibet ciuitas vel ecclesia, non dico reges liberi, habeant fiscum id est ius seu priuilegium fiſci. Et huic respondeo breuiter quod non. vt patet ff. de verborum significatione. cum qui vectigal. z supra de bonis vacan. lege prima. z. ff. ad municipalem. simile. cum concor. vide quod scripſi. supra de iure fiſci. super gloſſ. rubrice. z de diuersis pre. verba. z ru. lege etiam.

¶ Idem.

Fiscus z res publica diuersa.

Ecclesia fiscum habet.

Bonitio an sit semper necessaria ante punitionem.

Bos coniugata est nupera dño damnosus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ma.con.l.j.§.magistratib⁹.lxxxiiij.di.nuntiatū.xxvij.q.j.si custos ibi euigila.z excitatus ⁊c.ꝛ.c.si homo.§.in qui.ca.turo.habenti.l.j.ꝛ.ff. de re iud.de vnoquoq;.§.fi.in fi.ꝛ no.eꝫ de sta.mo.ea que in gl.quia publice.Nam tunc premonitione precedente opere quod debuit nō secuto dolus.non negligentia est censenda.ff.de euic.si cum vēditor. in princ.Alij dicunt ꝙ non est necessaria monitio,maxime vbi tempus nō est adiectū per ea que no.ka.in lomb.de spon.l.j. sed hoc est falsum.vr.d.c.indigne.Et nor.Archi.de inur.ꝛ dam.dat.c.j.libr.vj. in.ij.glo.z vide.quod ipse nor.e.li.de sup.negl.prela.grād.in glo.hic Negligen assignat.Item no.negligentiam comparari voluntari.xj.q.iij.c.vlr. tia compa ratam equiparantur negligentia,pigritia,ꝛ cōemptus.ij.q.vj. sicut raꝫ volunt inquit.Sic etiam equiparantur negligens ꝛ lentus.xxvij.q.j. si hostati, con mo.ver.nam si quod est verū fi fit remissa.§. de peri.tu.l.ꝛ si scisses.ꝛ cēptui, ver factū puniri.de cōse.di.j.nemo ꝙ ignorantia.ꝛ ibi no.q; negligē multis a tia punienda est.vr.§.de fun.pat.l.ij.in fi.ꝛ.ff.de custo.reo.l. carcera lijs. ri.ꝛ.§.de aquedu.l.j.nā ꝙ negligit facere dr.ff.de pact.nō impossibile.§.de ca.lar.ti.l.precipit.ꝛ negligere est nō facere qđ dꝫ cum sciat ꝛ possit id facere.vr.ix.q.iij.cū scimus.ꝛ ptz.§.de suspec.tu.l.ij. Item cōparaꝫ negligentia ꝛ conniuentia,vū ambo dicunt colludere.j. de diuer.offi.l.fi.§.his scientibus. Itē cōparaꝫ negligentia ꝛ dolus. extra.de rescrip.si aūt.ꝛ.c.ex parte.§. Itē negligentia ꝛ malitia.eo.tit. plerūq;.vide extra de pe.ꝛ re.quetiū cum ibi no. Interdū differūt negligentia ꝛ cōtemptus.xx.di.si decreta.ꝛ de elec.§ꝑ.ꝛ.c.si cōpro missarius vide qđ no.in eis. Itē cōparaꝫ negligentia ꝛ superbia. de pe.di j.§.dixerat.vnde si peccator gratiā sibi a Deo ꝓmissam nō fi bi cum deuotione impleri suppliciter postulat ex inde facit quodam modo se indignū,ꝛ securitas eius negligentiā,negligentia vero generabit offensam ibidē.Qui eīm negligit negligendus est.e.di.quem ꝛtinet.Nā qui cuꝫ pōt bene facere negligit nulla venia dignꝰ est.§. de nup.imperiali in pin. Item no.ꝙ negligētia omnia ledit.in aut. de quest.ppe fi.vnde Salust.bonus tantūmodo segnioꝫ fit vbi negligas vt malis improbior.Nā paulatim crescit malū ex negligētia vt dꝫ,ꝛ.Eſdre.c.iij.Talis quoq; negligētia i libello agit,nulla venia digna est,cū ibi de salute agat.vt dicit Vegeꝰ.iij.de re mili.c.vj.ꝛ lib.j.c.xiij. In alijs rebus sicut ait Cato. Si quid erratū est postmodum corrigi pōt.ꝓtelioꝫ delicta emendationē nō recipiūt cū pena statim sequaꝫ errorē. Nā aut cōfestim pereūt qui ignaue imperite q; pugnauerunt.aut infugā versi victoribus vltra pares esse nō audēt. Pena quippe nō deserit negligentē.in aut.de mona.in fin.vū Prouerb.xix. Qui negligit viā suā mortificabit.negligētia quoq; dissoluta cōparaꝫ dolo.ff.man.si fideiusſor.j.rū. Preterea vt predictū est negligētia ꝛ cōemptus equiparauꝫ.in aut.vt cū de ap.co.§.si vnus de predictis.teneꝫ eīm festinare qui aliquid facere debet vt ibi. ꝛ de elec.cupientes.li.vj.§.q; si.ꝛ.§.electos. Et eque punit qs propter negligentiā sicut ꝛ ꝑpter dolū.lxxxj.di.dictū est.ad fi.vide qđ ibi not. Et intellige de negligētia magna,hec eīm vere dicit culpa que sicut dolus punienda est.ff.de ver.sig.l.magna.vide qđ ibi no.ff.de act.ꝛ ob.l.j.§.his quo;.ver.negligentie.Fraudez eīm prope est sul.ru.im puberibus.§.j. ꝛ hoc regulariter ꝑterꝫ in criminib⁹ in quib⁹ dolus exigit.ff.de sicca.in.l.Et cum retractatur sniā lata ex ꝑuaricatione aduocati,nā tunc oportet dolū ejus intervenire:vt.§.de aduo.diuer. iudi.l.j. Secus si ex nimia negligētia.vel lata culpa aduocati sniā lata fuit.vt ibi not.Cy.fin Jaco.de Ra.Sic etiā equiparantur negligentia ꝛ malicia.ff.qui pet.tu.l.ū.§.liberti. ꝛ extra de reſcri.plerūq;. Item est negligentia lata ꝛ simplex que est cum quis non diligēter agit quod facere debet.ff.de admi.rer.ad ci.perti.magistratus. De materia etiam negligentie scripsi.§.de naufrag.l.j. in verbo.negligētiam. Negligēti quoq; nullus se cōmittere dꝫ, alias sibi imputatur. insti.qui.mo.tol.obli.in prin. Et fructus negligētie dānum.§. de cōinsti.qui.mo.tol.obli.in prin. Et fructus negligētie dānum.§. de cōin pu.or.l.ū.lꝫ interdū sit lucrum. Eccle.xxix. Perde pecuniā ꝓpter fratrem ꝛ amicum.ꝛ ne abscondas illā sub lapide in perditionem.ꝛ Teren.in adelphis.Pecuniā in loco negligere,interdum maximuꝫ est lucrum.Nullus quoq; dꝫ suam negligentiā ad alienā iniuriam referre.ff.de transac.l.iij. Interdum vero negligentia iuuat.vū contra negligentē non sic procedit ꝓsumptio debiti ex longa ꝓscriptione,sicut procedit cōtra diligentē.ff.de vsur.cū de in rē verso.in glo.Sed hoc rarissimū est,nam ꝛ alias tārus est effectus negligētie vt sit cā quare perditur efficacia actionis.ꝛ per cōsequēs dāium in ꝓscript.xxx.an. quod dic vt subtiliter no.Cy.fin Pe.§. ex quib.cau.ma.l.viti.q.iij. Negligen tia quali ter proba tur, Qualiter aūt ꝓbet negligētia?Rū.ꝓ indicia.extra de here.excoi camus.§.vlti. Item eoipso probat qđ non apparet factū quod fieri debuit.j.ti.j.nō patimur.in fi.extra de ꝓsump.scribā.xvij.di. peruenit.ꝛ de cēsu.§.Romana.li.vj.Et sic vbi quis arguit de pena ꝙ mandatum iudicis nō impleuit probato de mandato eoipso cōtra eum intentio officij vel iudicis est fundata.ꝛ vide quod in simili⁹ plene scripsi.§.qui milit.non pos.super seruis.ibi minime probet.ꝛ de perfec tissi.dig.l.j.ꝛ facit.xxiij.q.v.administratores.ad fi.ꝛ.§.de re iudicata.no quoq;.§.j.ꝛ de re milit.l.iij.§.fi ad dic. Zn.j.gl.ibi actuarū. adde.immo numerarij recipiunt pecunias.vt.§.dictū est. Et ibi numerarij.adde melꝰ diceret actuarij vt ptz. Et ibi.l.i his.adde. quia hij numerarij sunt rapaces.§.de priuil.eo. qui in pala.mil.l.pe. ꝛ voraces ac fraudulenti.§.e.l.j. Sic ergo ex his no.ꝙ cū malis animi citia ingere,est occasio ad peccādū. Sunt ꝛ alie circa talia occasiōe seu ad pec fm Zisid.li.de numero. Prima est per plateas ciuitatis discurrere,ꝛ candū oculos impudētes extēdere. Secūa est noticiā cū mulieribus ingere. Tertia est cum potentibus amicitiam appetere. Quarta est vanilo quia ꝛ cōfabulationes carnales diligere,ꝛ vide que scripsi.§. de deser.l.j.in fine. Peccādi casiones sunt multi plices.

Imperator. Lex.vij.

Actuarios tam clarissime vobis Constantinopolitane quam chimellee: quarūcq; curialium ciuitatum diuersarum nō aliter nisi vbi consueuerant:ꝛ manus sanxerit principalis:sublimitas tua precipiat ordinari. Quod si quis talis sub tua fuerit iudicatione convictus profecto irritis his que vetita contra cranerit:congruam indignationem incurrat.

Actuarios. Casus.Mādat imperator prefecto ptorio: vt nō aliter faciat ordinari actuarios vbis Cōstantinopolitane alīarūq; ciuitatuz nisi ꝓesserit in hoc iussio probatoria principis:vt cōsueuerant.ſantea ordinari.Si contra fiat irritat q̄ sequuntur ꝛ ordinatus punitur. Literam construe vt ex his apparet. (Actuarios)expone vt dixi.§.l.ꝓi.vel dic qđ est scriptor publicus qui acta facit fm Pāp.(Quarūcq;)quasi dicat quarūlibet.(Cōsueuerant)subaudi ordinari,(Sāxerit.)l.subscripserit.vr.j.de diuer.of. probatorias.Et sic accipitur hic verbum scribere pro sancire.Alias significationes huius verbi no.Archi.xlv.di.c.disciplina.(Quod si quis,)ꝛ.(Talis)subaudi ordinatus fine manu principali.(Judicatione)examinatione.(Profecto)vtiq; proculdubio.(Irritis)inanibus frustra facris.Et no.contra dūm Petrum magne intelligentie virum qui dicit iuramentum ꝓstitum per mulierem Lōgobardā fine consensu mumialdi valere pro eo qđ fm illud ius,punit qui tale iuramentum ab ipsa recipit muliere:vt in Long.de eo qui multi.alīs fac.nu l,si quis mulierem.Nā qui facit contra statuta legis punit, ꝛ irritant acta per eū vt hac.l.Quotiens eīm lex punit quod cōtra eā actū est improbat faciendū.ff.de pro.nō scri.l.j.ꝛ extra de ꝓtule.cū ꝛ plantare.in fi. In omni etiā ꝓhibitione intelligit ꝓceptio ꝛ ecōtra.dicit Archi.fm Hug.xxxiij.di.interdixit.vbi exponit interdixit. i.statuit ꝛ ꝓcepit.ꝛ ipsum verbū prohibitium ponit pro verbo ꝓcepti no.Sed ipsum iuramētum ligat mulierē ex multis rōnibus: vt scripsi.§.de pred.cur.l.iij.in nor.magna.Sic ꝛ epūs ꝓhibet dispēsare in pluralitate dignitatū ꝛ ecclesiarū parochialiū ꝛ eoipso ꝙ contulerit punit.vt no.extra de prebē.de multa.in fine.Sic ꝛ qđ infirmari vel vituperari pōt,ꝓcauendū est extra de ser.nō or.c.j. Itē epūs ꝓpter quendū aliquē illicite punit.extra de elect.nihil nō ergo ex hoc cū eo intelligit dispēsare fm Jo.an.de etat.ꝛ quali.c.j.in gloſ.vlti.libr.vj. Epiſcopꝰ in pluralitate dignitatū ꝛ eccleſiarū parochialiū ꝛ eoipſo ꝙ contulerit punit.vt no.extra de prebē.de multa.in fine.Sic ꝛ qđ infirmari vel vituperari pōt,ꝓcauendū est extra de ser.nō or.c.j. Itē epūs ꝓpter quendū aliquē illicite punit.extra de elect.nihil nō ergo ex hoc cū eo intelligit dispēsare fm Jo.an.de etat.ꝛ quali.c.j.in gloſ.vlti.libr.vj. Zn gl.vlt.ibi electo.adde.vr.ꝛ.§.de diuer.offi.in his. Et in fi. gl.addē.ff.de of.pret. Sed ibi cōmunis error.hic nō. Itē vbi maius officiū ꝛ maius interest reipublice nō infirmari que acta sunt:circa maiora eīm periculū vertit.xlij.di. quiescamus.ꝛ ideo sup eis dispōsitio relaxat.de elec.vbi maius periculū.li.vj.l.dil.vt cōtitueret. ac in modicis nō sit.Nā de eis lex paruā hz curā.ff.de dolo.si oleū.in fi. cōmo,in reb⁹.§.possunt.ꝛ de integ.restit.scio. Sic dicimus in plato qui cōtra iustitiā tenet ecclesiā. Nā lz in rei veritate nō sit,platus tñ vere absolutiones ꝛ penitētie quas iniūxit,parochianis eccle tenēt ꝛ valent ꝓpter fidē eorū quā habebāt in sacramēto. Nā alias aīe illorum perirēt.ar.ad hoc.de cōse.dis.iiij.baptismi vicē.j.q.j. dictū est.ꝛ.c.vt Episcopꝰ in pluralitate dignitatū ꝛ eccleſiarum parochialiū dispensare nō potest. Curatus puratius cōmenta.

Imperator. Lex.viij.

Scriniarios vel numerarios officij tue magnitudinis subemus nullaten⁹ in posterū aut mutuā pecuniā sumere:aut polliceri cuiqz ꝓ publicis expēsis cogi.quos nulla post depositam militiaz inquietudinem sustinere volumus.

Scriniarios. Statuit vt scriniarij vel numerarij qui deputati sunt cum prefecto pretorio non cogantur sumere pro expēsis publicis pecuniā mutuo vel ipsam mutuare similiter polliceri q̄s etiā vult nullā inquetudinē sustinere offō finito.(Quos.) s.scriniarios.ꝛ dic quod scriniarij sunt cartularij publici fm Papi. Leges plures si ſe dicerent vident qđ obſeruanda eſt.

Imperator. Lex.ix.

Eminī licere deinceps iubemus in quacunqz militia cōnumerato solicitudinē actuarij subire.vel post depositā eandē curā ad militiā aspirare. Quaten⁹ iter ꝓuiatos agēs oiqz militari ꝓuilegio denudar⁹:nihil nūdinatiōis vel fraudis circa cōmendā ratiocinia quibus obnorius est attemptare valeat.

Nemini. Casus. Nullus officialis vel quacunqz munitus militia cogi dꝫ officium actuarij exercere nec aliquis actuarius post finitum officium potest ad militiam aspirare, ꝛ rationem ponit.(Neminī)nulli.(Vel post.)ver.(Curam.)i.solicitudinem actuarij. (Militiam) armatam, vel forte quancumqz aliam. (Quatenus.)ver.ꝛ ponitur pro ut.ꝛ est ratio premissorum.(Agēs.) s.actuarius.ꝛ dic ꝙ si aspirauerint,nō obstāte ꝓuilegio questo ad priorem conditionem remittendi sunt vt.§.de epiſ.ꝛ cleri.officiales. (Denudatus)nudus. (Mundinationis)deformationis,aut callide machinationis. (Fraudis)vide.§.de iure fi.iustas.

Imperator Zeno prefecto pretorio. Lex.x.

Nulli scriniario liceat pro tempore militie numerarios plusquam quaternis vicibus nec his tamē cōtinuādis adiuuare. Idemqz hoc super chartularijs prebēda pro tpe numerarijs opera obseruari decreuimus. Ita vt adiutorū quidē bienij.chartulariorū vero vnius anni interuallo cōtinuatio interrumpatur. Nulla adiutoribus ad chartulariorum solicitudinem quā semel dignati sunt descendendi danda licentia. Ita vt orientalis quidem tractus per tempore numerarijs non nisi ab his scriniarijs qui in.xxx. vtros a numerario retro numerandos. Asiane vero dyoceseos numerarijs non nisi ab his qui intra quinquaginta numerarios similiter retro numerandos inueniuntur. Pontice vero et tracie dyoceseos passim:et pro suo libitu et omni multitudine eligendorum adiutorum tribuatur facultas.

Omnia sane cōmonitoria vel ꝓceptiones aut euectiones seu quelibet publica instrā non solū adiutorib⁹: verā etiā ꝓuincie illi⁹ de q̄ disponit tractatoꝛ inspiciēdi: ttiōēqz subscribendi:alioꝝ quoqz q vna cū eo tractant in eadē subscriptiōe mentione habenda necessitate incūbere. Si quid aūt sine hac obseruatione ex orientali vel asiano vel traciano scrinio fuerit emissum:falsi suspitione non careat. Exceptis publicis instrumētis que a scrinio pētice dyoceseos emittunt ꝙ pbsdē instrumentis solū numerariū ciusdē dyoceseos ciusdē aduitoremz chartulariū subscribere magnitudo tua disposuit. Ita vt siquid huius legis fuerit violatum,numerarij quidem tā gradus sui q̄z solennitatū seu solationum vniuersi anni iacturam:adiutores vero quīquaginta librarum auri:ꝛ chartularij quindecim itidem librarum auri penam subeant.

Nulli. Als cōtinuatur cū precedēti fm quosdā,hoc nō credo: q:leges Codicis nō cōtinuātur.vt not.§.de per.bo.fub.l.ij. in princ.Et diuidit hec lex in duas partes.Secūda ibi,oia. In prima statuit vt nullus scriniarius possit aduiuare numerarium in officio gerēdo p eū. Aut in cōpilatione rōms vltra quattuoz vices q̄ nō sint cōtinue sed interpolate,q̄ vult locū habere, etiaz vt iuuare nō possint chartularios numerariorū in his oꝑib⁹ q̄ habēt eis de numerarijs exhibere. Aditorū ꝓo officiū biēnio,chartulariorū ꝓo anno vno durabit qui qđē aduitores ad officiū chartulariorū qđ est parū non hz licentiā descēdendi.Hoc vsqz ad versum,ita vt ibi dicitur ꝙ numerarij nō habēt facultatē eligēdorū aduitorū nisi eo mō quo sequit,vez in quīcia oientis ex his scriniarijs q̄ sunt itra.xxx. viros numerādos a numerario retro,in Asia ex his q̄ intra.l.viros, a numerario similiter retro numerādos in pōto vero ꝛ tracia passis, ꝛ ꝓ libito suo ex oi multitudine q̄ sunt ibi.(Numerarios)q maiores scriniarijs erāt,quoſqz nos erarios dicimus.(Aduiuare.)Si.§.l.ne diuti⁹.ꝛ ꝛ custo.re.ad cōmentarieſes.ꝛ facit.xxvij.q.j.sepe.xviij q.ij. in decima.ꝛ.lxxj.di.in oibus.ꝛ.c.oꝑs quasi vsqz ad fi.di.Als est ira adunare,ꝑsunt eīm ex tali ꝛlequēti reuerationē malū. Et re no.ꝙ tum imperatores studuerūt vitare fraudes notariorum, hec oia faciūt ꝓ q̄stione q̄ scripsi.§.vt nemo ad pa.fil.vic.inter.l.j.ibi conscribere. (Idēqz.)ꝛ.ꝛ fic cōstrue idēqz hoc obseruari decernimus,sup opa ꝓ tpe numerarijs ꝓbēda a chartularijs.(Ita vt.)ꝛ.ibi modificat ꝛ declarat qđ dixerat.(Interuallo)aliud interualliū habet.§. de mune.ꝛ hono.nō continu.l.j.(Cōtinuario.)als continuato.(Interrūpat.)s. opa.(Nulla.)ꝛ.aditorib⁹ q maiores chartularijs erāt.(Dedigna ti sunt)spreuerūt,respuerūt. (Bēda.)si.vij.q.j.nequaqz.vbi de hoc. Nouū eīm ꝑmutatiōis genus est putificare maiorē ex de trāl.c.j. In dignitatib⁹ qđē descēdēdi licētia denegat vt hic, imo regulariter de minori ad mai⁹ ꝑmotio faciēda est.vt not.vij.q.j. mutatiōes rōms eremēst maioꝛib⁹ honorib⁹ functos ad minores nō vocari.§.quēad. ci.mu.iudic.l.maioꝛibus.vbi de hoc dixi.Nā ꝛ in mrimoniꝭ idē est. ff.de ritu nup.obseruādū.Ūū dyacon⁹ nō dz in eccliā eplam legere vel cātare lz alijs inferiores qz sic ab ordine suo recedere videret ad hoc.xcij.di.i sancta.Et no.extra de vita ꝛ ho.cler.c.ū.lz als q magis ascēdit magis turbet.ff.de vsufr.equissimū.§.idem ꝛuna.ꝛ hec vera nisi necessitas vigeat.ff.de mu.ꝛ hono.l.honoꝛ.in fi.ꝛ.d.ti.quemad. ci,mu.l.pe.Et nisi in aduocato ad cuius officiū pōt rediri post depositum ꝓfidatū.§.de aduo.diuer.iudic.si qs.sed ibi nō dicit descēdere sed redire ad aduocationis officiū.qđ est etiā maxime dignitatis.vt notatur.§.de postul.quisqs.§.penult.ꝛ nobilissimū.eo.tit. puidēdū. decet eīm prouidēdū in meliori fortuna poni.infra.ō diuersis offi.ad splēdidioris.Et si talia locū hūt ioffichs secularib⁹,fortⁱ⁹ in eccleſia sticis.lig.distinct.si officia.per ꝙ patet sumi argumēta.ō causis secu li ad causas eccleſie.vt ibi nota,ꝙ facit ad id ꝙ scripsi.§. de condutor.ꝛ ꝑcu.ꝛ.c.l.vnica.in verbo oē hominū gen⁹.qō.iiij.ꝛ dic ꝙ not. extra de elec.cū monasteriū.Sic etiā nobilis habēs feudū si clericꝰ fiat,ꝛ sic ad maiorē id est ad celeſtē militiā cōuolauit.nō potest redire ad militiā secularē quā semel fuerat dedignatus.vt scilicet recuperet feuduz ꝙ illico domino feudi fuit apertū.vt li. feu. de bene.feim. c.j.in fi.si de feu.contro.fuerit qui clericus,ꝛ de mil.vaſſ.q arm.bel. depo.c.j,ad idez,in autē.quomodo oporteat epiſ.§.semel autez.ꝛ de sanc.episcopis.§.ꝛ generaliter..ꝛ.xxvij.q.ij.scripſit . ꝛ. ix. q.iij.presens.in princ.ꝛ ibi not.immo ꝛ si parre viuente fiat clericus mil statim mortuo patre deponēs habitū ꝛ tonſurā clericalē redeat ad laycatū nō admittetur ad succeſſionē,quia in ipso clericatu in quo erat intelligitur velle perſistere.arg.de ritu nup.minoꝛ de ſponſ. queſitū.§.de nup.ꝛ si cōtra.ꝛ.xxx.q.ij.c.j.ꝛ fic tenet. Bn. de Jter. dicto capi.j.de mil.qui.ar.bel.depo.ꝓ quo etiā facit hec lex cū aliꝭ iuribꝰ supra dictis.(Ita vt.)ver.vbi apertius modificat ꝙ predixerat. Et collige constructionē ex his que dixi in casus positione.(Tractus) plaga,regio. (Scriniarijs) qui numerario minores erant,als est litera scriniꝭ.(Intra)alias in.(Numerādos)supple inueniunt,quod est infra eligendorū ⁊c.quod est infra. (Numerarijs)sub.ꝓ tēpore alias numerarios,ꝛ male vt credo. (Inueniuntur)eligendorum ⁊c. quod est infra. (Dyoceseos)sub.ꝓ tēpore numerarijs. (Passim) vulgo in ordine promiscue,diſperſe,vbiqz,ꝑmixte fm Pap. (Nibil tu:desiderio,volūtate. (Adiutoꝛ⁹ ciuitatū)scriniariorū. (Adiutoꝛ⁹ diuinorū als adiutoꝛ⁹ bñ. Post gl.scriptores,adē de officio istoꝝ habes)

Ascensus facilius p mittitur quam descensus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

in aut. vt iudic. fine quo. fuf. ℌ. ſic igitur a nobis de armis. ℌ. hanc igitur. z de ali. z emphi. ℌ. emphiteof. z. ℌ. de cano. largi. titul. l. penulti.

¶ Omnia. ¶ Caſus. ¶ Mandat imperator vt non ſolum adiutores dicte prouincie, ſed etiã tractatores inſpiciant z ſuſcipiant omnia ꝑcepta cõmonitoria puta citationes z ꝓceptiones alias, literaſq; euectionum que cõceduntur, z ꝙlibet alia publica inſtrumẽta eorum. ſ. que fiunt in officio coꝝ eis, ita ꝙ mentionẽ queq; faciant eorum in ſcriptionibus z ſubſcriptionib' ſuis de illis q ſecũ pũtes ſunt his q aguñ z vna cũ eis hec tractent. Si aũt ex dictis, puncẽ aliqua ex ꝑfatis ſcripturis emiſſa fuerit que dictã ſolẽnitatẽ non contineat tãquam falſum ꝓſumptũ nõ admittatur, in publicis aũt inſtrumentis q a ſcriñs põti prouincie dimittunt hec non vult locus habere qñ in his ſufficit ſolos numerariũ cartulariũ adiutoresq; ſubſcribere vltimo penã imponit. (Sane) certe, recte. (Cõmonitoria) epiſtola eſt qua quis monet vel alia ſcriptura. Sic exponit. xxxj. q. ij. Lotharī'. (Preceptiones) mandata, iuſſiones. (Euectiones.) ſi literas ꝑ quas euectio ꝓmiſſa probat. j. ti. j. l. iij. z vlti. (Seu ꝙlibet publica inſtra.)

Acta an cõtineant appellatiõe inſtrumentorũ.

Conſueuit queri an appellatione inſtrumentorũ contineantur acta? videtur ꝙ non. ꝑ quo facit hec litera q̃ ponit inſtrumenta vt ſpecies differẽtes a precedẽtibus que ſunt acta, ſic. ff. de iure fiſci. in fraudẽ. ℌ. ex his. Econtra eſt quod ſcripſi. ſ. de fide inſtru. an ru. ibi inſtrumentorum. Hoc dicitur propter qõnem vtrũ cõficiens acta falſa puniat pena qua punit cõficiens falſum inſtrumentũ. Et diſs Bart. d. ℌ. ex his tenet ꝙ ſic. ad hoc. ff. de fide inſtru. l. j. vbi teſtimonia hoc eſt teſtium dicta que cõſtat eſſe de actis dicuntur inſtrumenta, de fide inſtrumen. emancipatione. ſon ob. ℌ. ex his. q. nõ eſt incongruum vt inter genus z ſpecies ponatur quandoq; copula. ff. de vino le. l. ſi. ℌ. cui dulcia. z de fun. inſtru. queſitum. ℌ. pen. Et ſic etiam põt ad hanc literã reſpõderi. (Tractatori) qui etiã cartulari' dicit. j. z. ſ. de can. lar. ti. l. precepit. (Vtidẽ) ad ipſum. (Jura) als vna. z dic, cũ eo. ſ. tractatore de quo tractaru dicitur. ſ. de agent. in rebus. l. penulti. ℌ. illi. (Mentione) hinc inolenit forte mos quẽ ſeruant hodie tabelliones dicentes in principio inſtrumentorũ. Nos talis iudex z talis notari' z ſubſcripti teſtes, videlicet talis z talis. notũ facim' z teſtamur. ꝛc. ad quod eſt. ꝛc. ff. de eden. ſi quis ex argentariis. ℌ. j. ibi aut certe vm? edictoni ſubſcribere. z. j. q. vij. quotiens corditis. in fi. z patet. cũ. q. ſi. cum redemptor. z. ſ. de iure delib. ſcimus. ℌ. finaũté dubius. in fi. ℌ. vi de q̃ ſcripſi. ſ. de cõne. ſil. debi. l. ij. Et nota ꝙ hanc legẽ bene ſeruãt notarij q ſunt in banccha ciuitatis Perufij in literis citatoriis z aliis ſubſcribẽtes, z in exemplaribus alienarũ ſcripturarũ. pro quo etiam vide quod no. Buil. in ſpec. de inſtrumentorũ edic. ℌ. oſtenſo. verſic. finauté velis. Cauſas aũt propter quas requirit ſubſcriptio z ſigillũ in literis. no. Archi. d. c. cum redẽptor. vbi etiã notat de loco apponendo in inſtrumento. De ſigno. quoq; ex figillo ſatis no. Innocen. extra de fide inſtru. c. ij. Item colligee ex hac litera formã qua ſuſcribere debent inſtrumento iudex notarium z teſtes. Subſcriptio etiã teſtium colligitur. in aut. de inſtrum. ca. ℌ. ſi quis igitur. z. ℌ. ſequenti. Forma etiã ſubſcriptionis que dicit ſignum crucis propriæ manꝰ ꝛc. colligitur. xx. q. j. vidua. in verbo ſigno quod eſt ibi. Qualiter autem ſubſcribat principalis habetur. d. c. quotiens corditis. j. q. vij. Item alia forma ſubſcriptionis traditur. xxij. di. ℌ. hinc etiam. in fine. z alia de qua dicitur. ff. de fal. l. j. ℌ. inter. Item põt quis per aliũ ſubſcribere. extra de re iudi. cũ inter nos. ſ. de teſta. hac conſultiſſima. ff. de accu. libellorum. ſubſcriptiones quoq; debent eſſe varie ſicuti varie ſunt ſcribentiũ manus vt no. extra de priuil. cũ olim. ℌ. Et de ſubſcriptionibus contrahentium z teſtium in inſtrumentis habetur Hieremie. xxx. ℌ. c. ¶ Item nota ꝙ inſtrumentum non vs niſi ꝓ eo ꝙ quo factum eſt. ſ. de probatio. ad probationem vti. ad idẽ optime facit. ff. de eden. l. ij. ℌ. j. ibi quod mei cauſa ꝛc. z quod tibi no. in glo. no. quod meum ꝛc. Secus in rationibus q̃ ſunt communes vt ibi no. Eñ cauti notarij dicunt in fine inſtrumenti ſe facere illud inſtrumentum ad cautelam omnium quorũ intereſt. Quinetiã hoc non videẽt ſufficere. nam ad hoc vt fidẽ faciat inſtrumentũ. oportet ꝙ ille contra quẽ ꝓducitur hoc mãdauerit. in aut. de tabel. ℌ. nos autez. z vide quod no.

Primõ⁹ nius an ꝓbetur per dorale inſtrumẽtũ.

Buil. in ſpec. de inſtrumen. edit. ℌ. poſtq̃. verſi. item nunquid. z quod no. d. ℌ. nos aũt. z inde per inſtrumentum dotis non probatur matrimonium. dicit Inno. extra de preſum. illud. in gl. inſtrumẽto aũt ꝛc. contra quod eſt in aut. vt fratrum filij. ℌ. illud. ¶ Nota etiam ꝙ ſubſcribens ſemper debet vti eodem ſigno. ſ. de aſſeſ. l. ſi. circa medium.

Signum ſuum falſum teſtimonium dicit, pena falſi tenetur. ff. de fal. eos. ℌ. j. z vide quod no. in aut. de here. z fal. ℌ. ſi vero abſunt. in gl. ergo a contrario ꝛc. ¶ Item quid ſi is qui ſubſcribere debet hoc nequit nimia ſenectute vel tremore, an tunc licite manus eius capiẽt per aliquẽ peritũ, z dirigẽt ad ſcripturaz? videtur ꝙ ſic. arg. in aut. de teſti. poſt prin. l. diſtin. preſbyteros. xxxv. diſtin. ſi quis vult. xxij. q. v. qui rogãt. in fi. xxij. q. vj. timor. ſicut tente fuerunt manus zidonenſis. Exodi. c. xvij. hoc puto verum ſi is cuius tenẽt manus ſit ſanus mente, z hoc fiat in preſentia teſtium ipſo mandante. (Incumbere) ſub. volum'. vel repete decernimus quod eſt. ſ. (Si quid autem. ℌ. (Emiſſum) ab officialib' qui ſcrinio preſunt. (Falſi. Mota falſum preſumitur id in quo aliquid ex ſolennibus fuerit preteremiſſum vt hic. De iure caũ. ſi ſtilus in dictamine ſolitus fuerit in reſcripto mutatus falſum eſt extra de crimine falſi q̃ grauꝰ. z generaliter quod contra iura ſit falſum dicitur. j. q. j. ordinationes. vel ab integritate ſui aut rei veritate ſeu ſubſtãtia deficit. de pe. diſ. v. fratres. Nã z qñ repente ſit licet alias dignus ſit, in fraudem actum eſſe preſumitur. ff. di. hoc ad nos. z ibi. not. in fi. immo id quod agit ſolenni bus pretermiſſis ipſo iure nullum eſt. extra de in integ. reſtit. conſtiturus. Et ideo non habet firmitatem. ſ. de vetera. l. ſi. quia nõ eſt aliquid ex ſolennibus omittendum. ff. de trãſact. cum hñ. ℌ. ſi preto. de adop. non enim. nec ex his que pertinent ad cautelam. xxij. diſ. ſto. niſi forte fuerit aliquid leue. ff. de vent. inſpic. l. j. ℌ. ſi. Arg. contra qz nihil ex circunſtantijs debet omitti. vt no. xxxij. q. v. notificaſti. multominus ex ſubſtantialibus, extra de bap. c. j. z vide quod not. Inn. extra de eo qui fur. oz. ſuſcep. innouit. z que ſcripſi. ſ. de ꝓpri. ſacro. ſcrin. vnicuiq; in verbo iuramenti in ſolutione. j. queſtionis. (Exceptis. ℌ. (Quod.) l. q. (Tua) loquitur prefecto pretorio. (Jta vt.) ℌ. (Vniuerſi) alias vnus. (Jacturam) damnum ex ꝓprio facto.

¶ Imperator Zeno. Lex. xj.

Officio tue magnitudinis datis precibus poſtulante vt numerariorum actus non in biennio: ſed in vnum annũ ſtatuanẽ: noſtra pietas hmõi petitionibus annuens diſpoſitionẽ que ſup biennio ꝓmulgata fuerat ſuper vno tantũmodo anno renocauit.

Officio. Antiquitus officium numerarij per biennium durabat imperator Zeno. ad ſupplicationẽ officij magiſtri officiorum ſeu militũ reduxit vt anno tm valeat exerceri. (Annuens. Nota hoc z expone. laſſentiens ſm Pap. Alias dicit imperator ꝓdictum humane cõmoti. vt. ſ. de offi. procõſ. z le. als ꝓmo prius permittimus. ſ. de ſpecta. l. j. als humanitatis neceſſitate cõmoti. ſ. de ſuſcep. z archa. modios. (Super.) i. ad vnum annum.

¶ Imperator Ana. Lex. xij.

Der hãc diuinã pragmaticã ſanctionẽ decernimus qõ ante a tribunis ꝓtoriantis dũ dignitas eis q in ſcriñs ſeu gradib' officij tue celſitudinis deponit militia pbeat' z cuſtoditũ fuiſſe dinoſcitur. Hoc ſup hõore quoq; comittue dignitatis eis impartiri: vt ſnia pro fine coꝝ militie proferenda dignitatis etiã mentionẽ cõtineat. Hoc quoq; tantũmodo z ſine ſpãli codicillorũ vel diuinorũ apicum ſanctione ad eandẽ dignitatẽ adipiſcendã z priuilegia eam ſequentia ſufficiat. Jta tñ vt primi ordinis comitiua per interlocutionẽ eiuſdẽ ptãtis mereantur. Jd eſt comicularius z chartularius z primiſcrinius z numerarius ſcrinij Macedonie z ſcrinij Datie z ſcrinij operum z ſcrinij auri: hoc eodem in his etiam qui poſt nouellam diſpoſitionez diue memorie Zenonis q̃ de eiſdẽ perſonis loquitur z de biſdem penis depoſuerunt militia obtinente.

Per hanc. ¶ Tribuni prefecti pretorio illurici z aliꝰ officiales poſt finitũ eorũ officiũ laudabañ de ipſo officio p eos bñ geſto, z de hoc ſcriptura quedã fiebat, z ita p gradus ad officia maiora ꝓmouebantur, nunc igitur. Anaſtaſius imperator ſtatuit vt hoc locũ habeat in honore comitiue vt ſicut illi taliter, ꝓmouebantur ad tribunatũ, ſic etiã ꝓmoueantur ad comitiuã: vt. ſ. talis ſcriptura ſnie, pferende in fine officij eorũ contineat nomẽ dignitatis ad quã de nouo ſunt ꝓmouẽdi, que quidẽ ſnia ſufficiat ad dignitatẽ ipſam adipiſcendã, z priuilegia. pinde cõpetẽtia etiã abſq; literis ſeu codicillis imperialibus de ipſa dignitate vel officio miniſtrando, dũ eñ p talẽ interlocutionẽ, ſeu ſnsiam ad eam comitatus dignitatẽ ꝓmoueanꝰ in primis comiciularis, z chartularius primiſcrinius z numerarius quorũdã ſcrinioz. Ultimo cõfirmat in hijs qb' ſtatutũ eſt. ſ. l. nulli. (Diuinã.) i. imperialẽ, qz a Deo cõdẽde legis ſeuerator ptãtẽ accepit. i aut. vt hñ q obli. in pri. z. xcvj. di. ſi iperator. (Pretorianis) prefecti ptorio. z ſic cõſtrue tribunis ptorianis cuſtoditũ fuiſſe dignoſcit dũ dignitas eis ꝓbeat q in ſcriñs ꝛc. (Depoſuerũt.) i. finiũt vt ſubiicit. (Prebeat) als ꝓbeãt z cuſtoditum ꝛc. (Atſnia.) ñ, z ſubaudi. i. (Mõo fine.) i, p officio geſto i fin. (Proferẽda) z hoc interlocutoria forte eſt illa q̃ vocat hodie ĩa fiudicationis. de qua ẽt põt colligi. ſ. de ꝓbat. z me di. l. ſi. de pala. ſacra. largi. qdã in fi. ſ. de fide inſtru. ſi ſolennibus. z. ſ. de re mili. multes. ℌ. ſ. miſſionum. z de hijs qui not. infa. l. ij. ℌ. ignominie. ¶ Modus aũt procedendi ad ſindicationem bene colligitur. j. Regũ. xij. c. vbi Samuel ſic ait ad populum Loquimini ad me coram domino. z coꝝ Chriſto eius vtrum bouem cuiuſpiam tulerim, aut aſinum ſi cuempiam calũniatus ſum, ſi oppreſſi aliquẽ, z ſi de manu cuiuſquam munus accepi, z contem. nam contemnam illum' hodie, z reſtituã vobis, z dixerunt, non es calumniatus nos, neq; oppreſſiſti, neq; tuliſti de manu alicuius qppiã. Et dicit ad eos. Teſtis eſt diis aduerſus vos z teſtis Xps ei' i die hac, qz nõ inueneritis, qppiã in manu mea, z dixerũt. teſtis. z vide q ſcripſi. ſ. de coarta. l. ordinariorum. Jtẽ no. ꝙ in litera findicartionis qui le in officio laudabiliter habuerũt, ſunt publice cõmẽdandi. ſ. de of. recto. puin. iuſtiſſimos. z in Pſal. xxxij. Rectos decet collaudatio.

Laus bonis exhibita eos ad melioꝛa incitat.

Ex laude enim hmõi virtuoſi iudices diſponũtur amplius ad veritatem. Nam ſicut iguis aura flante fit grandior, ita bone mentis iudex Caſſio. j. varia. epiſt. xiij. Debetis bene agentibus. vt eos laudi veſtre comitetur aſſenſus. Nã ſi equorum curſus hominum clamoribus incitatur, z inſonantium manibus agit, vt a multis aialibus velocitas appetat, quãto magis poteſ inde itimulari poſſe creditimus quos ad laudis auiditatẽ natos ſingulariter inuenimus. Secus aũt ſi male ſeſſerint, qz tunc ꝑter legitimas penas ſunt etiã vituperandi. vt. d. l. iuriſtiſſimos. De hoc etiam ꝑclare Hiero. ſu. epi. ad Marcellã nemo repetẽdat qõ in epiſtolis aliquos aut laudamus aut carpimus cũ in arguendis malis ſit correptio ceterorum, z in optimis ꝓdeãdis bonorum ad virtutes ſtudia concitentur. Et nõ ſolum magiſtratus laudabiliter agentes, quinetiam aliqua reprehenſibiliter exercentes honorãdi ſunt vt ſic eorum actus increpatione digna ceꝛ laboribus vtilibus reipublice cõpenſentur. Juxta illud Bernar. ſup Cant. ſermo. xj. fratres reuerentur epiſcopos, ſed vereamur labores eorum. Si labores penſamus non affectamus honores. Dignoſcamus imꝑares vires noſtras nec delectet molles z femineos humeros virorum ſupponere ſarcinis nec obſeruemus eos. ſed honoremus. Jnbumane nempe eorũ redarguis opera quorum refugis onera. Temerarie obiurgat virũ de prelio reuertẽtem mulier in domo quieſcens. Dico eñ ſed nec qui de claſtro eſt cũ q verſat in populo interdũ ſi min' diſtricte, mihi' circũſpecte agere deprehẽderit, vbi gra i cibo, in ſummo, in riſu, in tra, in iudicio. nõ ad iudicãdũ cõfeſtim ꝑſiliat, ſed meminerit ſcriptũ vcz, Eccle. xlij. Melior ẽ iniquus vir q̃ bifacties mulier. z facit qõ ſcripſi. ſ. de delicto. l. j. in ꝓbo diſſulerit. q. iij. ℌ. aũ crontas quoq; iudicis ꝛc. Et hoc ne vilefcat auctoritas iudicantis. extra de accuſ. ſiliter. j. z de vſu pal. miſi. Et qz parati ſupeſſe dñt ſubduci a magiſtratu plura ẽt illicita tolerare que vt alios apte corripe valeat, velle dñt eſſe correptũ. xxij. q. iij. ca vindicta. vñ nõ minoz ex hibend' eſt honor magiſtratui poſt depoſitũ officiũ q̃ ſibi exhibeat ipſo durãte. vt. ſ. de q̃ito. l. pe. ad ſi. cũ plurib' concoꝛ. quas ſcripſi. ſ. de decur. oẽs iudices. ſuper. iij. gl. z ſic intellige qõ ibi notaui. Quinimmo decet in hac laude regnãtes ipſos plurimũ gloriari. Nã vt ait ipſe Caſſio. li. ix. epiſt. vl. Glorioſis dñs generoſa ſunt ꝓconia q̃ tribura, qz ſtipẽdiũ z tryũpo pẽdit, ꝓdicatio aũt niſi bono principi nõ debeẽ. (Dignitatis) ad quã de nouo ꝓmonet. (Hec quoq;) ff. als hocq;. (Jta tñ.) ver. vbi modificat qõ prediximus. (Poteſtatis.) ſ. ꝑfecti ptorio. Jdẽ als idẽ z deeſt comiculari'. z exponẽ hoc verbum vt. j. ti. ũ. l. j. (Operũ) qz ex eo ſcrinio pecunia q̃ erogabatur operibꝰ publicis ꝓcedebat. (Hoc eodẽ,) ℌ. z accipe obtinente qõ eſt in fine.

¶ De curſu publico, z de angariis, z perangariis. Ti. I.

¶ Curſus a velocitate currũ vocaꝰ. Eſt eñ curſus velocitas, ſeu celeritas pedũ ſm Jſid. ethimol. xviij. c. ſpectacula. z de hoc dicit. xxxij. q. viij. ſuppliciter fruſtra aũt velociter currit qui pziuſq̃ veniat ad metas deuicit. de peñ. di. iij. incaſſum. Huic aũt curſui deputati erãt equi, muliq; de publico, quem inhibuit ſuo tpe Julianus apoſtata

Salomonis gloria riq; vituperant, qz remoto faſtu palatij conẽptibile vĩ imperũ. Ut fuit inter hec habẽtur in li. vj. hyſtorie partitre. z in pol. li. viij. c. xxj. vij inter cetera i ex ceteras gñas z diuitias. Salomo. xl. milia ꝑſepia equorũ curruliũ quorũ coꝝ z. viij. milia ex equeſtrib' legit habuiſſe. iij. Reg. c. nũ. De angariis z perangariis vide quod no. Cyn. ſ. de ſacro. ſanct. eccleſ. neminem.

¶ Imperator. Lex. j.

Equos qui publico curſui deputati ſunt non lignis vel fuſtibus ſed flagellis tantũmodo agitari decernimus. Pena non defutura contra eum qui aliter fecerit.

Equos. ¶ Statuit vt equi ad opus publici curſus. i. ad deferendum arma z annonã militibus deputati non agitẽtur fuſtibus ſeu baculis ligneis z penã imponit. (Fuſtibus) fuſtes ſunt quibus iuuenes ferũnt, dicti ꝙ ſint in foſſis ſtent quos ruſtici palos dicunt. ſm Pap. z ſm hoc videtur ꝙ melius dicantur a figo q̃ a fundo ſm Jſid. (Flagellis) de fumiculis. illa eñ ꝓprie ſunt flagella. vt patet. j. q. iij. ex multis. vel etiam de virgis. Nam flagella ꝓprie virgarum ſunt ſecundum Pap. vel dic. i. locis. ſ. de emen. ſer. l. j. iuxta quod Dzouerbio. xx. vlti. c. dicitur flagellum equo, z camus aſino, z virga in dorſo imprudentium. Eſt etiam flagellum celeſte z inuiſibile: vt flagellus Dei, quod aliquãdo eſt ad vindictã aliquando vero ad hominis purgationẽ, vij. q. j. cũ pcuſſio. Interdum autem quis flagellat per ꝓpoſituros ad correptionẽ q̃ debet diſcreta eſſe z ad hoc vt ꝑficiat de qua plene ſcripſi. vide. ſ. de re milit. nec mo. in verbo correptos. Sicut aũt pecora errantia paſtor flagello reducit, ſic errantes p flagella ſunt reducẽdi. xxij. q. ij. diſpliceat. z. c. debet. z. c. nimiũ. vnde p flagella de nolente fit volens. eo. cã. q. vj. vi des flagellato aũt nõ eſt addẽda afflictio. d. c. cũ pcuſſio. (Agitari) p eos q exercẽt munus agitandi. ſ. de ſpec. eos qui. z qõ ſequit cũ. ſ. agitatorem. Hoc etiã locum hz in equis publicis. vt pdictus eſt qui non ſunt dure agitandi, ſed leniter conducendi. Alios vero equos licitum eſt vigeri calcaribus, z agitari flagellis, potiſſime videmus hoc fieri equis qui currunt ad brauiũ. ¶ Quid ergo tunc ſi plurib' currentibus ad brauiũ vnus eorũ cadat ab equo, ſed ipſe equus ad brauiũ primo puenit, an cadens lucretur brauium, diſtingue aut bra re puenit nium eſt appoſitũ vt ſola virtus equoꝝ currẽtiũ oſtendat vt ſit ple puin⁹ ad rũq;, aut vt virtus militũ ſeu equitantiuꝝ in hoc pareat an apti ſint metaꝝ, an ſeſſores in equis: vel vt quis eoꝝ ſit aptioz, aut eſt dubiũ. Primo debeat ſet caſu non exigit vt ſeſſor prius cũ equo puenat, ſed ſufficit ei' equus ſor obtine primo ad brauium puenire. ff. de aqua quoti. z eſt. l. j. ℌ. queſitum. z re brauiũ. quẽadmodum ſerui. amit. qui fundũ in fi. quẽadmo. teſt. aperiã. ſi in duobus. ℌ. j. z. l. antepenul. ℌ. j. cum concoꝛ. z de verb. obli. cũ ſeruus ſn fi. z facit. ff. de inof. teſt. poſthumus. ℌ. ſi quis. Secundo caſu ſubdi ſtingue, aut eecidit ſeſſor culpa ſua vel imperitia, qz artis equitatus neſcius vt pleriq; ſunt ſacerdotes, medici, z doctores. z tunc nõ ſufficit. immo ſibi imputer. ff. de off. preſi. illicitas. ℌ. ſicuti. ad. l. aquil. ſi ſeruus ſeruum. ℌ. ſi calcẽ. z. l. qua actione. ℌ. fin. cũ. l. ſeq. z. l. ſi. z locati. ſi quis fundũ. ℌ. pen. z qõ quiſq; iur. l. ij. ſi vultra eñ velocitet currit q̃ priuſquã perueniat ad metas decidit. de pe. di. iij. in caſſum. nam z ſi facto quis cũ equo primitus peruenireẽ eo caſu non ſufficit. ff. de cõdi. z demon. l. ij. in fi. z facit. ff. de man. te. ſi ita fuerit. ℌ. j. de act. emp. Julianus. ℌ. ſi Titius. de dã. infec ſi finita. ℌ. hec ſtipulatio. z. l. ij. dã ni. in prin. z de leg. iij. ſi ita legatum. Nullum eñ bonũ niſi volẽtarũ. xx. q. iij. preſens. cũ concoꝛ. z Philo. iij. ethi. q̃ ex innoluntarijs non laudamur neq; vituperamur. Et rurſus ibidẽ. Nullus eſt beatus niſi volens. Ad idẽ. xxij. q. v. ſicut peccatũ. Voluntas namq; ꝓponderat facto. ff. de adul. nihil intereſt poſt prin. Aut culpa alterius, z ſi quidem illius qui poſuit brauiũ vel alteri' facto eius, tunc nõ eſt imputandũ equiti. Iz ab equo ceciderit. ad hoc. ff. loca. qui fundũ. de ſtatu li. ſi arethuſe. z. l. ij. ℌ. ſi quis ſeruum iuſſum. z. ℌ. nõ ſolum. z. ℌ. ſe. z. l. cũ heres. ℌ. ſtichus. cũ concoꝛ. Ad idẽ. ff. de re. iu. in iure ciuili. qñ dileg. ce. ſi poſt diem. ℌ. item ſi qua. de condi. z demonſtr. iure ciuili. z. l. quibus diebus. in prin. Aut alteri' non ex facto ei' qui apposuit brauium. z tũc aduerſus eũ habeat actionẽ cuius facto illud amiſit. ff. ad. l. aquil. ſi ſeruus ſeruũ. ℌ. pe. z. l. quintus. z. l. ſeq. z ſe. in princ. z. l. ſi quis fimo. in prin z. l. inde nerati'. ℌ. j. z. d. l. gbus dieb'. in prin. z vide qõ no. e. ti. in teſtamẽto. Qui ſi ſoluẽdo nõ eſt ex equitate põt dici vt admittat ad brauiũ. ar. ff. de eo p quẽ fac. c. l. ſi. ℌ. plane. z de cõdic. z demõ. titio. ℌ. ſi z ar. ei' qõ no. ſ. de inſti. z ſubſti. l. j. maxime aut in hoc rũe puniẽdus foret is qui ad brauiũ cũ eo currebat ſi quid fraudis adhibuit aut violentie. Nã iſta equipollent metus, fraus, z vis. xv. q. v. c. j. itẽ eſt z hoc ꝛc. vt eñ ait Tull. iij. de of. Qui ſtadiũ currit emiti z contendere dz q̃ maxime poſſit vt vincat ſupplantare eũ qui cũ certet aut manu depellere nullo modo dz. z facit ad hoc. de pen. di. j. põt fieri. z diſt. iij. ille rex. vide ea. ſ. de athle. l. j. in ꝓbo coronati. Nã turpis eſt victoria dolo queſita. dicit Jſidoꝛ. ethimolo. xv. vnde Hiero. ad pamachium. De optimo genere interpretãdi legimus in vetereb' hyſtoriis ludi magiſtrũ qui faliſcoꝝ liberos. pdiderat vinctum pueris tradituꝝ z ad eos quos pdiderat remiſſum. Hec ſcelerata quidẽ populũ Romanũ ſuſcepiſſe victoriã. Pirrũ epiroꝛum regẽ, cum caſtris ex vulnere curaret medicine fas duxit ſui, patrione interfici fabricius, quin potius vincẽ remiſit ad dñm, vt ſcelus nec in aduerſario cõmoꝛaret. z iterũ. Turpe tibi eſt hoſtem dolis ferire non viribus, nec omittatur illud in hoc. Einſdem Tull. ſ. de officiis. Cum duobus modis. i. aut vi, aut fraude fiat iniuria fraus quaſi vulpecule, vis leonis vr, vtrũq; alieniſſimũ ab hoſe eſt. Sed fraus odio digna maioꝛ, totius aũt iniuſtitie nulla capitalioꝛ q̃ eorum qui cuꝝ maxime fallũr id agunt vt boni viri eſſe videanẽ. Et iterũ nemo qui fortitudinis gloriã cõſecuturus eſt iniſidijs z malicia laudẽ adepꝰ eſt, nihil eñ honeſtũ eſſe põt qđ malicia nõ vocat, immo doloſa ſuaſio grauioꝛ eſt q̃ violẽta. ff. de ſeruo coꝛ. l. j. ℌ. ſuadere. hec eſt ipſa veritas. Licet ſic. ar. contra. ff. de poſtli. nihil interẽſt. xxij. q. ij. diis. z qõ no. ff. de reg. iu. in iure ciuili. z hec locũ habẽt ſi equꝰ ſiue primo peruenit. ¶ Si vero impeditus fuit ex caſu fortuito ex nullius perſona cõtingente idẽ videtur dicendũ. ſ. vt brauiũ lucret. ar. ff. ꝺ var. co. l. j. ℌ. diuus. z ar. ex his q̃ no. ff. de le. l. legatus ante q̃ j. Aꝛ. cõtra, ſatis efficax. ff. qui. mo. vſu. amit. ſi vſufructuarius poſt prin. ibi de ea olea q̃ per ſeipſam decideret. Si aũt eſt dubiũ z rũt etiã brauiũ cõſequeꝝ. Preſumit eñ in his potius electa z q̃ſita equoꝝ celeritas z agitatio q̃ ſeſſoꝝ maxime in ſolutis feſtinatibus ſpectaculis ſine ludis. arg. pdicta z. ll. l. j. ℌ. q̃ſitũ. de aqua quo. z eſti. z locis qui fun. i. ſi. (Fecerit,) i. agitauerit vel egerit, vt. ff. locat. qui inſulam. ℌ. qui mulas.

Flagellis multis modis ſumitur.

Sindicario ſiue modus ꝓcedẽdi ad ipſas cõgitur et cris trib.

Injuria duob⁹ modis fit ſecundum Tullium.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Idem prefecto pretorio. Lex. ij.

PResidibus z rationalibus ceteriq; qbus prop terea respublica: z annonas z alimeta pecorib⁹ subministrat: vsurpādi parauereditis licētia derogetur. Sed nec per aliam viā eundi quisq; habeat facultatem. Nisi per quam cursus publicus stare dinoscitur. Excepta videlicet tua sublimissima sede: cui cursus publicus si proficiscendi per eum licentia z vbi ratio erigerit presto est.

PResidibus. ¶ Ad euidentia dic q antigrus arma militib⁹ annone z hmōi onera dferebant de loco ad locū i peraueredis. i. plaustris q pequos vehūtur seu ducunt. z his paueredis nō poterāt vti alīq absq; licentia principis. Ad hec em cogebātur ces exceptis pluribus q a rali onere immunes, mercede tñ solita. i. e. l. pe. z. s. de fabricē. t. ñ. de hoc etiā no. Ain. de Jser. libr. feu. q̄ sunt reg. in verbo z plaustrorū. z nanium prestationes. Ille aute possent imitres ab exercitu fugere certe vie pate erant p quas iri debebat. z paueredi duci z onera ferri. qm ibi custodes positi erāt qui curiosi vel agētes in reb⁹ dicebant. s. de curio. l. ij. vt nullus inde trā firet q licentiā. t. euectionis ifas non ostendebat. Nūc igit dicit hec lex q̄ presides prouinciarū z aliī rōnales necnō officiales habentes annonas publicas militibus z aliis dalibus q sunt in exercitu mitti strare vti nequeūt paueredis, nec p aliā viā ire pūt q̄ per eas q pparata erat ad cursum vel iter agendū, pfectus aūt pretorio p aliā viam prout voluerit ire pōt. (Rationalib⁹) officiū erat de quo vide. s. de bo. va. l. iij. qs nos dicimus magistros rōnales. (Propterea) als pter ea. (Annonas.) s. p ysonis. (Decozib⁹. i. tumētis. j. e. ne uo. ñ. z. ff. s edi edic. ediles. ñ. j. um: tozū vel camelor. Judic. ij. c. z facit ad. l. in aut. de sstore. ñ. maxime. (Sz nec.) ñl. (Tūa) nec etiā fallo duplōma te. ff. de fal. cos. ñ. vlt. (Illi.) ñ. z ponit hic coniunctio nisi, eo q̄ negatiua p̄cedit. (Per q̄.) l. militare. ff. de loca. z iti. pu. l. vie. (Excepta.) ver. (Tūa) vt. j. l. iudicib⁹. z loquit pfecto pretorio. vt. j. l. prop. i. z. l. pe.

¶ In scōa gl. ibi fm Bug. adde. tu expone melius veredus dicitur currus a veho z reda. inde veredus. i. currus curreus. instit. de re. di. ñ. i. z. ff. de supel leg. l. iij. Item & veredus equus trahens redā. fm Bug. z hoc modo ibi sumitur. Vel dic q̄ veredos antiqui dicebant equos eo q̄ veherent. i. ducerēt redas. vel q̄ vias publicas curreret vnde dicī reda positus. Jte veredarius dicit a vehendo, q̄ festinater in equis tur. z quid currit, habetq; pēnas in capite vt intelligatur ruineris festinatio fm fignat. Pap. z B mō sumit Welter. c. v. z. j. e. non patimur, z hi dicunt forte cursores, de qb⁹ legit. ñ. Paralt. c. xxx. Igit cursores pergebāt velociter de ciuitate in ciuitatē. ¶ Post gl. vlt. adde. ñ. ff. de fun. instru. q̄ sitū. ñ. fi fundū instructū. z de fideiuss. ñ dubitet. z. s. de inof. te. scim⁹. ñ. illico. vbi exponit. i. leadē pudicia morat. Jte ꝑto pūs. s. ñ dol. l. ñ.

¶ Imperator. Lex. iij.

EUectiones ab omnibus postulētur. Et tam iudices q̄ custodes publici cursus minime trāsire patiantur antequam seriem euectionis aspexerint. ¶ Quod si quis putauerit resistēdum z sine euectione iter facere detegitur: vel vltra tempus quod euectioni insertum est publico cursu vti conatus sit: vbi repertus fuerit ibidem iubemus retineri. Et si quidem dignitate preditus sit: de eius nomine ad prudentiā tuam: z ad illustrem virum comitem z magistrorū officiorum referri. Aduersus ceteros vero protinus indignatio cōpetens exercenda est: quos sinceritas tua pro loco gradu q militie ibidem coherceri posse crediderit.

EUectiones. Mandat vt iudices z custodes publici cursus non patiantur aliquē itinerantē transire anteqū inspiciant literas euectionis, quas debent ab omnibus transire volentibus postulare. Si qu⁹ autem iter faciēs putauerit resistēdum: vt ab his talibus literis trāsire conet: vltra tempus q̄ insertum est literis euectiōe vti. in ipso quo repertus est loco detineatur. Qui si in dignitate positus est, remittendus est ad pfectum pretorio: vel ad magistros officiorum. Alij vero non facta etiā relatione aliqua p ipsum pfectū puniēdi sunt. (Euectiones) exponе. vt. s. de decur. l. ij. c. col ligāt. j. co. l. vlti. (Oibus.) f. transeūtibus p cursus publicū vt subiit. (Et tā.) verl. (Judices) vt sunt hodie magistri passū in regno qui deputati fuerunt, ne qui militares q̄ vulgariter dicūtur ad arma extraherent a regno. Hodie vero tirannis extēderunt ad iniquitatē manus eorū, q̄ pecuniā z ꝙlibet vtensilia rapiūt loge intra regni confines. De hoc satis vtiliter z ordinarie pulsum est p. c. Bonorū pape qō incipit. Regibus futuris tū z fere nulla bene statuta seruant. (Custodes) vt sunt hodie passagerij. (Trāsire.) s. aliqs. (Serie) q̄ tractatoria dicit. j. e. l. cursum. z. j. ti. j. l. j. z inspicit potius

me vt sit falsa. s. de deser. l. ñ. in fi. etiā si qs in obsequiū nostrū nobis iubentibus festinare se dixerit. s. de decur. l. ñ. ¶ Forma litere euectionis colligit. ij. ad Dacha. ij. c. in fi. Jte in Logobarda de cera. l. fi. (Euectionis) vt. j. e. l. fi. (Aspexerint) aspicere cū voluntate, videre cū natura. (Quod si qs.) s. z dic. s. trāseūtiū. (Putauerit) z ad actū processerit. s. de epis. z cle. si quis non dicam. Nam sola cogitatio nō sufficeret. ff. de peñ. cogitationis. z est simile in aut. de nup. ñ. ingratitudine prope fi. ti. ibi q morē voluit fratri inducere. qō expone. i. vi sus fuerit. z. ti. q. ij. c. octaua. Illud aūt not. q̄ interdū reperit nuda cogitatio q̄ punit. s. de his qui adec. cōfug. l. fi. in princ. ad tīd. ꝙvij. nuda cogitatio
di. qm̄ multi. Quādoq; punitur sol⁹ nisus vel ausus. de pe. dif. j. fi qs sus solus
pulsatus, nō ñ solus nisus remuneratē. s. p qui. ca. ferui. p. ti. acci. l. j. z multa ad
interdum sola attētatio. d. l. fi qui⁹ nō dicā. z. s. de postu. nemo. inter lia citra fa
dum solus contat⁹. ꝙvij. q. ij. q̄n multi. Ar. cōtra. ff. q̄ quisq; iur. l. j. crum cōsi
in fi. Quādoq; sola volūtas. xxvij. q. j. nuptiarum. de peñ. di. j. si cui. stentia pu
z vide. ꝙvij. di. oportet. ad fi. cū ibi no. Quāq; sola expectatio. ꝙvij. q. nimur.
ij. si fenerauerit. Quāq; sola intentio. s. de siccar. is q. Quāq; sola scīē
tia maleficij p aliū cōmittendi. ff. de parri. vtrū. z. l. seq. Et idē si iam
cōmisit vt est exēplū. s. de deser. l. ij. ñ. cū concor. Conscius em̄ cri
minis iz extraneus pena parricidij punit. instituit. de pu. judic. ñ. alia.
Item conscius z minister. s. de sac. pag. l. pe. Quāq; sola solicitatio,
ꝙvij. qō. j. fi qs rapuerit. Quāq; sola aggressio. s. de siccar. l. penulti.
¶ Quid aūt de hac materia obtineat de iur. can. sic distingue. Aut Volūtas
sterit in ambus voluntatis. aut processit ad aliquē actū. Primo casu sola an fi
in iudicio quidā aliarū reus criminis iudicat. vt extra de symo. tua. de iure ca
in fi. de vsur. cōsuluit. de peñ. di. j. sicut. z. c. prece. Deus em̄ nō ex ope nonicopu
ribus iudicat sed ex cogitationibus z ex corde. ꝙvij. q. vlt. qui peiera nienda.
re. ꝙvij. q. v. fi qd. vñ illud. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdā ea. z c.
ꝙvij. q. v. q̄ viderit. z illud. Cū seinuicem sibi tacēte lingua cōsperni
mutuo cordia nūtiant impudica. z c. vt in. c. pced. In iudicio aūt ec
clesie militāris nō punit nuda volūtas. p ea q̄ no. extra de spō. c. vlti.
nisi forte quo ad ꝓmotionē eius q̄ conflitit in assidua criminis volū
tate. ar. ꝙz. di. c. j. ad fi. ñ. ponderosus. z idē in crimine heresis. extra
de here. ad abolendā. in prin. z. c. excōicamus. j. ñ. credētes. In scōo
casu. i. cū qs ad aliquē actū puenit bene punit. Et ita loquūtur iura
canonica q̄ dicūt solā attentationē puniri. ꝙvij. q. vlt. diffiniūt. Et so
lam voluntatē. ꝙz. di. nulli. z. c. fi. z. ꝙvij. di. vouentibus. Et solū defi
dertiū. vij. q. j. sicut. Et solū studiū. j. q. j. q̄studet. Et solū animū. ꝙvij.
q. j. oēs. Et solā petitionē quā fecit femina ad sinum deceptore. ꝙvij.
q. v. proposito. post prin. Et solū conatum. ꝙij. di. c. j. cuq. q. iij. q̄n.
Dicunt cū doctores hoc locū habere in accusatōibus tantū. Item
cum per eā non stetit quo minus cōsummaret. ar. ꝙz. diū. c. vlt. z qs
no. vj. q. j. verū. Illud aūt certū est q̄ post cōsummatum crimē nō
est loc⁹ penitētie etiā iure illo. vt. v. q. v. c. fi. Exceptis casibus q̄ his
iurib⁹ cōmenf. l. ꝙxxv. di. c. j. extra de elec. qō sicut. in fi. z qō ibi no.
z de rebus ec. nō alie. fi quis. de loca. c. fi. z pe. z de rapt. c. ij. de furt.
si quis. ité no. q̄ his q̄ pius egit seu peregit in crimine acrius punit.
extra de ho. sicut dignū. Utrum cōstitutio ecclesie militātis possit li
gare suis penis occulte peccantē? Certe sic. vt plenī⁹ no. Jo. an. i cle.
de here. c. j. ad fi. in ꝓho eo ipo. Utrū sola ītētio faciat quē vsurariū?
vide extra de vsur. cōsulūit. Utrū sola volūtas faciat symoniacū. no.
extra de of. deleg. ex pte. j. (Resistendū) z hoc ꝓpie contumaciter.
s. decurtosis. l. iij. Alias est litera resistendū. z hoc nō. z. q̄ dz accele
ratū esse iter arcz cōtinuum. s. de met. deuotū. (Detegit) vel amplī⁹
postulare q̄ cōcedit euectio. vt. s. de curi. l. ñ. (Vel vltra.) ꝙ. (Tps)
de quo dicit. j. ti. j. l. j. z. ff. ad munici. l. ñ. s. fi. (Repertus) q̄ ibi deli
crum. pcitur. li. feu. de pace tenen. s. fi qs rusticus. z. ꝙvij. q. ñ. abba
tes. z. s. de deserto. l. j. s. pe. ¶ Et nota hanc literā ad questionē vnī Occidit
gatam. Si aliquis stās circa flumē proiciat lapidē vel sagittā vltra. aliqs ex
z homiē occidat, sub quo iudice talis acculabit. hāc ponit Cy. vbi stens ivna
de cri. agi oportet. l. j. z gl. cōstitutionis. de maleficiā. fi dāna in fi. parte flu
Sed diffusius Jo. an. de reg. iur. in obscuris. in mercur. vbi determi minis ho
nat q̄ vtrobiq; sed reo p alterū punito alteri poterītas puniēdi p̄clusa minem in
est, q̄ nō iudicabit bis Deus in idipsum. ꝙxxj. di. ꝓtoꝑter. ꝙij. q. vlt. altera par
c. vlt. extra de of. leg. l. z de accu. de his. z. ff. ñau. cau. l. z. ¶ Jte ad aliā re, a quo
questionē dicrat statutū q̄ si quis ceperit bānitū percipiat eq̄ came iudice pu
ra cōmunitatis ceuēū, aliud mādat sub pena q̄ nullus ingrediat alte merur.
rius ciuitati territoriū. B. videt bānitū in territorio vbi capi potest
instituit in eū ut ille fugiens ingressus est territoriū alterius ciui
tatis. B. in persecutione persistēs, secut⁹ cepit ipsum ipū in ipso ter
ritorio z curie ꝓsentauit. querit an cōsequat premiū vigore pmi sta
tuti. an pena vigore sedit? Et dicit q̄ pena. ar. ext. presso. ff. de edi. edic.
quis sit fugitiuus. ñ. idē celsus. fm Jac. de bel. qui hōc questionē di
sputauit. p quo facit hec lex cū iuribus supradictis. ¶ Jte facit ad
questionē parochiani alicuius in alterius parochia delinquētis, cui
talis delinquēs debeat cōsteri. que no. ꝙv. q. j. c. j. in gl. dicit quidē.
z vt plerūq; male consueuit haberi. Sed dicuter hoc vult dicere q̄
ille in cuius dyoceſi deliquit parochianus alterius imponet penam
delinquēti de iniuria facta quo ad satisfactionem dānum passo. Sed
ordinarī? iudex delinquētis iponet penitētiā de peccato fm Archi.
qui hoc

qm̄ hoc no. de cōsti. c. vlt. in ñ. li. vj. ¶ Jte no. q̄ repert⁹ in loco vbi
scelus cōmissum est, quodāmodo est argumentū z indiciū cōtra eū.
ff. ad silley. l. j. ñ. qd ergo. z. ñ. hoc aūt. z. ñ. eodē. Et est iudiciū nimiū
violentū. Alī fur &. deprehensus si inuenit, aut occidisse, aut fregisse, aut effudisse. ff. de cōdi. fur. l. fine manifestus. ñ. j. Sic z ecōtra. in
quentus in alio loco nō reuertens a scelere est innocētie argumentū
vt dicit Quintil⁹ in pariete palmato. Quid aūt si inuenit in loco p
pinquo? videt idez ac si reperiat in loco ipso. ar. ff. de via pu. ediles.
in prin. de flumi. l. de mune. z ho. l. ñ. ñ. si quis. z quemadmod.
ser. amit. si locus. ñ. cū viam. z melius insti. de leg. aquil. ñ. item si pu
tator. ibi ꝑpe viaz. z li. vj. de sent. excō. si ciuitas. qō puto verū si nu
mis est ꝓpinquus. z quasi cōtiguus videat. Secus aūt si remotus.
ad hoc de cōse. ec. c. vnico. li. vj. non est vt tantā ꝓesumptionem faciat, sed ꝓ vicinitatis z distantie ītitate. ar. s. de an. z tri. l. ꝓ locis.
z. l. pe. de suīce. z ar. l. modios. ñ. subnotis. z. ff. de abig. l. iij. ñ. j. Jtez
no. q̄ repertus in crimine vt plurimū certis passionibus agitat. De
quibus Apuleius. z. li. meramorphos. Ingēs ecpinde verberonē, cor
ripit trepidatio. z inuicem humani coloris. succedit pallor infernus
ī. niger. p̄ que vniuersa membra frigidus sudor emanabat. Tunc pe
des incertis alternationibus cōmouere, modo hanc modo illā capi
tis partem scalpere z ore semiclauso balbutiens nescio quas fannas,
i. distortiones oris effutire. i. inepte loqui cepit. vt eū nemo prorsus
a culpa vacuū merito crederet. z Quintil⁹ in ceco in lumine. Silentiū est admiratio subita miserotū. nescit facere deprehēsoris scelerū
trepidatio. Et melius in veneno effuso. Ad subitū interuentum patris nō tanꝭ deprehēsus obstupui facinus me tacente nō pallor nō
est cōfessa trepidatio, sine arditare nūdi z c. Hec oia optima sunt
indicia ad roborenta vt ꝓbabilī. ff. de questio. de minore. ñ. ꝓe. Oma
z fi subintionib⁹ reus vtget torquendus est. e. ti. l. ñ. (Retineri, cura
i. rectoris, puncie illius in qua repertus fuerit. s. vt oēs tam ciui. i. j.
ñ. ipse aūt. z de deser. l. j. ñ. pe. z. ꝙvij. q. fi. abbates. (Et si qdem) ver.
(Creditus) qui sine literis euectionis vel vltra tps earum iter facit
(Prudentiā.) Ho. prefecti pretorio prudentiā dici, qō est cōtra multos magnates qui si prudentes in epistolis dicunt in iram grauissimam ecā descunt. Certe ne dū in eo. sed etiā in cunctis magistratibus prudentia satis exquirit. vt em̄ ait Cassio. xij. var. epla. ij. Si qs
populis preesse cognoscit non vno cōsilio preditus inuenit. feroces
districtione puniēdi sunt. mansueti ciuiliter admonendi. Dolosi caute, simplices sub lenitate tractādi sunt. z ideo vbiq; ꝓbatur necessaria prudentia, qm̄ rebus oibus adhibere videt accōmoda. Cōtra nullum aliū erigaris. nisi q legibus parere desperexit. Ad fortū trahe q
iusta nō recipit. sub cōtinētia irascere, sub maturitate distringe. Timeri te amplius nolumus q̄ ꝓbari, q̄ maxime illud vigori tuo res
purabitur, si nullius presumptione peccet, cogitet pecunie publice
pre oibus fidelis exactio. z. c. facit in aut. ita iusurā. qō prestat ab his
ñ. z. primū. Item Hiero. ad fabiolā. Tanta prelati z iudicis eruditio z scientia dz esse, q̄ quicquid agit, q̄cquid loquit sit doctrina sub
ditorū. z ad celantiā. Cauere debēt ꝓlati z iudices. ne ipsi q̄ sunt du
ces itineris, sint comites erroris. Dimissa melius patent in scriptura diuina legit Deut. j. Date ex vobis viros sapientes z gnaros, z
quorū conuersatio sit ꝓbata in tribub⁹ vestris. Et sequit. Precepit
eis dicēs. Audite illos, z qō iustū est iudicate. z c. Per hoc em̄ qō dicit viros, exigit virtus cōstantie z fortitudinis que ꝓpie viri est fm
Tul. j. de tusc. qōstio. q̄ sapientes, requirit debita sapientia legū z
iurium. Judex em̄ datus dicēs extra de ver. sig. fotus. Quia gnaros
experta industria, s. de agen. in rebus. l. pe. ad fi. Bnarus em̄ dicitur
peritus, doctus, sciens, strenu⁹, q̄ peritiā primo veritatis insinuat,
fm Papiā. Quia cōuersatio, ꝓbata. i. laudabilis z redolēs fama. vide. ñ. de. ca. ñ. lar. tit. li. ij. ibi laudabiles. Et bzeuiter prudentia iudicū
potissime cōsistit in quatuor vt faciliter nō credāt. vide. s. de re mili.
tribuni. vt exquisite discutiant. vide. s. de naufrag. quoriens. ibi in
uenit. vt ꝓposita diligenter examinēt. ibidem. vt cū deliberatione
ꝓnuntient. s. de sen. ex peric. recī. l. ij. vide. s. q̄ z q. quar. pars. l. ñ.
ibi precipitē. Propie aūt prudētia in rebus humanis. sapientia dicitur ascribitur. Item prudētia est rerū bonarū z malarū vsq; sententia. Eius partes sunt memoria, intelligētia. z prudentia fm Pa
pi. z Tullū. ñ. rhetor. sed fm philosophū. vi. ethicorū. Prudentia
est habitus cū ratione actiuus circa bona hois z mala. huius subie
rū est ratio. vt habet ibidē vide. s. de condi. in pu. o. l. j. z de pond.
z aur. illa. l. quotiens. ¶ Et not. q̄ licet prudentia fm philosophos
morales sit origo virtutū. z prima inter ceteras cardinales, tū ipsa
Prudē- sine fortitudine fere inutilis est. Quid em̄ pdest prudentia si fortitu
tia sine fo do desit? Scire em̄ cuiq; qō nō potest facere, pena magis q̄ virtus
titudine est. Sed qui prudenter intelligit qō agat. z fortiter agit qō intelle
est inutilꝭ xerit. iam pculdubio iustus est vt dicit Bzego. super Ezechielē ho
me⁹. ij. in hac pen⁹ multi fre quertius agitant. In multa quidem sapientia multa est indigi atio. Eccl. c. j. ad fi. Item prudentia sine in
stitia nihil valet. in stitia vero sine prudētia multū poterit fm Tul. ñ. de offi. Unde Hiero. super ps. xiij. ex toꝭ it iustitia super oēs virtutes cardinales. quoniā ipsa valet ad ꝓpri mū. alle manent in habente. verū z ipsa iustitia per se sola quodāmodo inutilis est. Haz seruus rimi a fortī. z a sapiēte viro nō valet. vt ait Tul. de ñi. bonoꝝ. z malorum. li. v. Inde principanti necessariū est existere potentiā que custodiat leges. vt dicit. ñ. pollit. Sed interdū accipit prudentia ꝓ astutia extra de cōsti. ne inuitaris. vel ꝓ malicia. extra de despon. impu. c. fi. Sic z Luce. vj. Filius huius seculi prudentiores sunt quaz filij lucis. Ad qō etiam est illud. Sapientes sunt vt faciat mala. z est
ꝓtonia. vt z. ñ. de inof. tes. fratres. Nec omittatur illud. Ambrosij in
exameron, vbi prudentia. ibi z malitia. vbi fortitudo, ibi iracumia.
vbi temperantia, ibi impatientia plurimū aut alia vitia. Ubi autez
iustitia, ibi cōcordia est virtutū ceterarū, non em̄ pars est aut p se iustitia, sed quasi mater oīm. (Comitem) z magistrū officiorum, q̄ sic
dictus est q̄n magistratus sit oīm officiorū, q̄ oēs in officio z dignitate positi, ad eius pertinent iurisdictionem. vide. s. de castrensia. l.
ij. (Aduersus) ver. (Ceteros) reliquos nō ꝑditos dignitate. (Protinus) s. nō facta relatione. z sic statim fic exponitur. instit. de here.
quali. z dif. in prin. z vtz. s. de deser. l. ñ. (Sinceritas.) Sincerus dicitur quasi sine corruptione. inde sinceritas. vide. s. de ꝓiuileg. do.
aug. l. ñ. (Ibidem) vbi repertus fuerit. ¶ Post secundam gl. adde.
vel dic melius, s. per publicus cursum proficiscentibus. vt. s. l. priori.
¶ Post terriam gl. adde. Item curiosi vt. j. e. nō patimur. ¶ Post
glo. fic. ff. adde. z. s. de comeatu. l. ñ.

¶ Imperator. Lex. iiij.

PArphippum cum videri z habendum esse qui vsurpato vno vel duobus veredis quos solos euectio continebat, alteruter tertiumve extraordinem commouerat. Nihil autem interesse debet nec ad crimen vocari vtrum agens in rebus suo stipendio an ne multionis sub iungendo modo euectionis date formę licentiam non excedat.

PArphippū. ¶ Litera euectionis dz cōtinere vnū vel duos veredos. vt. l. cū eo numero posſit agere cursum publicum, is aūt qui vltra dictū numerū voluerit agere cursum, habebitur parphipp⁹. Sed dūs Bn. aliter intelligens hāc legē permittit ad euidentiā q̄ alia puta equi z plaustra q̄ euectiōibus z cursu publico deputari, a. puncialibus exigebant. s. l. iij. z nō accipiebantur oēs veredi siue equi in quolibet cursu, sed vice qualibet capiebatur quarta pars eorū z plaustrorū, vt. j. l. in oibus. Si igit agēs in rebus subtrahit z mutat equis siue veredos quos euectio cōtinet. i. cursui publico deputatos, q̄ sunt de quarta ad euectionē deputata z alios veredos nō deputatos ad euectionē extraordinē. i. iniuste cōmouet deputat cursui publico, z sic relenet nō releuādos, z mittit nō mittē dos vocatur parphippus, vt hic manifeste colligit fm eū, z no. j. e. iudicibus. Et patit ille parphippus pena cōtentā. in. d. l. iudicibus. z. l. si quis pio vna. Secundo dicit q̄ agens in rebus ad que ipectat euectio z cursum mouere nō peccat, si velit vti veredis ꝓ equitatu
ris suis siue ꝓ multionibus p quos mittit respublicas dūmodo non
excedat debitū modū, z formam euectionis. Et hoc dicit lex ista obscura fm eum q̄ pauci intelligunt. (Parphippū) alias est forte litera paphippum, alias est parypp⁹. Est em̄ nomen aialis onerarii vt dicimus nos somerū, alij burdonē. De hoc Cassio. iij. var. epistola. Parphippus est no aialis onerarij.
Assidua re foueda &c. quinquaginta sol. multam iam nō veredarij sed barabulenſis incurrat quisquis vltra centum libras parphippus crediderit onerādū. z li. v. epla. v. Parypis quinterna nō vltra quā centū libras inbemus imponi. nimis em̄ absurdū est, vt a quo celeritas exigitur, magnis ponderibus opprimatur. Et infra in eadē epla vocat eū quadrupedem z publicū equū. (Tertiumve) dictio copulativa est. ff. de ver. sig. sepe. ñ. at cū. z. l. cognoscere. in fi. Alibi dicit in vna altera vere. s. de bo. vac. l. fi. Alibi vna aliqua re deducta. insti. de fideco. here. ñ. si quis vna. Item alias hereticū hominem post vnā z alterā correptionē deuita. ꝙxiij. q. j. que dignior in fi. al's melī⁹ em̄ est alterū z tertiū virū vnum nosse q̄ plurimos. ꝙxj. q. j. quomodo. Al's post vnū vel alterū. ff. de iud. nonunq̄. Al's ꝓfectez vnum atq; alterū. s. de ingenu. ma. diffamari. al's vn⁹ aut alter. ff. de plag. l. pe. (Extra ordinem) sunt due partes quasi. dicat vltra numerū cōtentū in euectionibus. i. in litera euectionis q̄ dz numerū aialiū cōtinere vt hic, nec dz amplius postulari q̄ litera cōtinet. vt. s. de cur. l.
ij. vnde custodes semp debent inspicere literā ꝑpter hoc vt ibi. z. s.
e. l. ꝓt. ñ. rū. z. j. e. l. fi. z est pena. vt. j. e. neino. ij. in fi. ¶ Et no. ex his Seruitus
ar. ad questionē duo sunt habēres curtum seu viā cōm, vel debetur debita vni
alteri seruit⁹ p fundū alterius. vnus emit aliā domū seu predium in predio ad
ꝑta sua ad qd trahit vsuz vie seu curtis cōis, aut seruitutē cū fibi debet an possit. Rū. nō. Ar. hui⁹. l. cū cōcor. z ptz apte. ff. de aqua quo aliō trahi
ti. z elti. l. j. s. ite. q̄rit. z. s. fe. z. s. illō tū. z. s. fe. in fi. s. ff. de ser. rust. pie. nō debet.
ex meo. z qō ibi no. z. s. de servi. nō modus. Qui em̄ vnī taliter cōi,

Universidad de Deusto
Biblioteca

vel alia re,nō pōt vsum dilatare aut producere,aut exaggerare, aut deprimere.ff.de itiñ.actuq; pri.l.iij.§.pe.Nec pōt prædium seruiens amplius onerare ꝙ pati dz.ff.de ser.vr.prę.l.cui⁹.ad idē.ff.de ser.vr. pdi.seruitutes.§.fi stillicidiñ.z qō ibi no.z de dam.infec.l.dāni infecti.§.fi is q̄ vicinas.cū ibi no.z de separa.l.j.§.preterea.Quinimo si vsus licitus est inseparabilis ab illicito,pōt etiā a licito phiberi.arturiū pdictoꝝ ad idē.ff.de edil.edi.plerūq;.z de doñ.inter vir.z vx. si sponsus.§.gñaliter.z de iur.dor.siue generalis.z de reg.iur.cū am plius.z extra de sepul.sacris.z de censi.cū aplīs.z de of.dele.pterea. Debet enim is,ppriam tenere mensurā.xciij.di.dyaçones.xciij.dist. c.vlt.z.j.q.j.sic ergo.nec assumat ex se qō ab alio nō accepit.als improbabilit temeritare laborat.xxv.q.ij.sic decet.ad idē.vij.q.j.si quis epūs.Quinimo seruitutes nō cōstituunt nisi q̄rentis fundo cui seruitus ꝓpus est.ff.de seruit.rū.prę.ergo in fi. Ite facit ad ꝓmissa.ff.de fur.si pignore.z l.q rē.in pūn.z de fal.eos q.§.j.ibi fallo duplomate. z.ś.l.pri.ibi vltra tps ꝛc.z.ś.de pascu.pub.l.j. De hac q̄one ponit Roff.in libello de cōtrouersia.v.§ illud q̄rit.Vel dicas qō aut est ali qō detrimentū ex hoc dño pdō seruientis cū seruitus sibi debeat,seu vicini cū quo vīa seu curtim hz cōem,aut nullū est piudiciuz eius vt pro casu phiberi possit.sed vero nō,si postꝙ ingressus est domuz cui debet seruitus vie,p eam ad als suas vadit.vt.ff.de aqua quoti. z esti.l.j.§.illud laboo.Et vide qō legitur z not.ff.de seruit.rū.prę. ex modo.z qō scripsi.ś.de meta.denotū in verbo cōmunem.Pōt autē vicini cōditio deteriorē fieri,si is cui debeꝭ est arrogās,superbus,improbus vel molestus,z sic repellendus.ar.§.de agri.z mīaci.do.l.fi.z de loc.pdi.ci.l.fundi.z qō plenius in vtraq; scripsi,(Mihi) ꝛ.vel.§.

¶ Imperator. Lex.v.

SI quis per publicum cursum iter faciens cuiuscūq; dignitatis,vel militie ab itinere recto deuerterit,pena in eum cōpetens perferatur.

SI quis.¶Qui vadit per iter,publicū z diuertit ab eo, pu niendus est.(Diuertit).i.ad aliud diuersum iter se vertit. vñ.¶Prouer.ij.c.Qui relinquit iter rectū z ambulat p vias tenebrosas.Dz em̄ non mozosum z diuerticulosuz vt hic, sed accele ratū esse iter arcp̄ tinuū.vt.ś.de meta.denotū.z.j.ti.j.l.j.ś fi.¶In §.gl.ibi.§.j.adde.z.ś.de nauic.qui fiscales.Js em̄ dr agere cursum q dirigit rectā viā,nō ea que est ex circuitibus.ff.de excus.tu.nō soluz.

Pena post prin.Uno qdē z directo tramite qs discit ambulare.ś. de lati. multiplex li.tolł.l.j.§.pe.¶Post.ij.gl.adde.vel vt dz.ff.de fal.eos.§.fi. Quid si per legē imponat cuius erit eligere.

aūt si lex multiplicem penā imponat cuiusve erit electio.Distingue aut sunt oēs peccuniarie,aut oēs corporales,aut vna corporalis,z a lia pecuniaria.Primo casu eligit is cui pene sūt infligēde.ś. de ser. fugi.quicūq;. Secō iudex.ff.de effract.l.j.§.expilatores.de iniur.in iuriarū.z.l.vlt.z ar.ff.de penā.aut dāna.§.j.z.l.respiciedū.§.fi. z.l.ab senteñ.in fi.z.l.aut facta.p totū.z.ś.si imperator.mal.l.j.¶Tertio casu.idē.ś.de here.Arriani.z.d.§.expilatores.hoc est verū ꝙꝑ alios cōfuse.no.ś.de serui.fugi.quicūq;.z vide qō no.Aū.de iser.li.feu.de pace.tenen.c.si miles.z.c.si quis rusticus.Vel dic fm Bar.vt not.d. l.j.de effracto.Aut verba legis diriguntur ad iudicē.z tunc ipse eligit.ś.de serui.fugi.l.iij. Ita tertius dicit ibi, aut pede amputato debilitent,aut alia pena afficiant.sic extra de iude.c.sicut. in fi.cū ibi vot. Aut referuntur ad reum,z tūc est electio rei.vt.c.tit.quicunq;. ibi reddat.z sic referē ad reum. In dubio ipse dubitat, cū putat electionem esse rei.ar.ff.de penis.interpretatione. Sed qcquid dicant leges earūq; doctores apud morales philosophos iniquū videt ꝙ penā possit eligere cōdemnādus.vii Quintil.in diuite accusato,hoc tñ ab effectibus vestris omniū moralitū-nomine peto, ne cui nocēti pene pfleatur arbitriū. Infinitā iudices sceleribus aperietis auda ciam si penā licet eligere cōdemnato. Nec iam nulla moralitū innocentiā trepidatione cōtineas, si parit deprehēsus quisq; qō maluit ꝛc.ibi bene .pfequit ꝙ nō est pena nisi que irrogat inuito.z subdit. per fidem nostram iudices nocentibus supplicum sui contigat electio.unus iniquū est vt euadat nocens penā ꝙ vt cōtemnat. Ite Hiero.ad quēdam egrotū.Seruus non eligit quo verbere castigeꝰ. Quod enim ex maioris pendet arbitrio nō est in potestate subiecti. Item ad tertiū membrū est cōtra,extra de foro compet.si diligenti.

¶ Imperator. Lex.vj.

EJectionum copiam senatui cum proficiscendi ad nos necessitas fuerit serenitas nostra largita est. Ita tamen vt cum a nobis cuocatur, aut a clementie tue veneratione decedat. ¶Si quis ergo post hac contra vetitum sibi cursum publicuz illicita temeritate presumpserit,motum in se nostre manſuetudinis excitabit.

EJectionum.¶Senatores cū euocant a principe, vel cuz recedūt a ꝓfecto pretorio redeuntes possunt agere cursum publicū,als pro motu principis puniunt. (Copiā) facultatem.(Largita est) p hāc legez.(Ita tū) ꝛ.(Ut) sub.tūc copiaz euectionuz habeat,z de loco in quo morat,discedat.(Aut) ver.(Clemētie) q̄ asserbit ēt ꝓfecto pretorio.vt hic ptz.(Veneratione.) Ipse nāq; meretur venerari,adorari,coli sibi supplicari,z gratiarum impendi munera,sicut Joseph in Egypto.vide que ibi scripsi.ś. de fuscept. duos.(Discedat).i.,ptiscatur.(Si quis).ś.z dic.l.senatoruz.(Uetitum) puta qū non euocatur a nobis, vel a veneratione tua discedit,sed hz liberū comeatum.ff.ad munici.filiꝰ libertoruum.ś.penult.

¶ Idem. Lex.vij.

IN omnibus prouincijs veredoꝝ quarta pars reparetur. Stabula autez vt impēsis publicis extruantur contra rationem est cum prouincia lium iumptu in quoruz locis stabula statuta sunt citius arbitramur apparanda z vtilius tam publico quam his quos stercus animalium pro suo solatio habere concedimus.

IN omnibus.¶Quarta pars oīum veredoꝝ in omnibus pro uincijs reparāda est publicis expensis.Stabula vero equo rum que sunt in domibus priuatoꝝ non sunt expensis publicis reparāda,sed dīi domozū hoc onus subire debent, z ratione ponit.(Oīum.) Dic no.ꝙ differētia est inter signū oīs z singū quēlibet.Nā primū est signū vniuersale collectiuū,q̄ em̄ omne dicit,nihil excipit.ff.de seruit.rusti.prę.si seruitus.lxxv.vj.dī.in singulis.xij.q.j.c. ij.Et hoc est signale contraria sunt specialia.vt nor.d.l.si seruitus.ad idez est.vij.q.j.denuiz in pūn.vbi dz vt indignatus inquit dñs omni semini Jsrael. Et nota ꝙ dicit omni semini,z nō non tribui Jude z Benjamin,ad idem extra de postu.bone memorie.ij. vbi dz ꝙ oēs conuenerant in Colocensem archiepm,z nō quinqz ecclesiensis non cōuenerat.Unde,p vno vel ꝑ duobus nō minus.qō dic vt no.in ꝑ emio decretalū in glo.sic ergo.z vide qō no.Jmm.extra de censi. ro mana.z Archyd.ibidē in gl.no.verbū.Interdū signum ois resolui in particulari.vt ois.i.aliquis.j.q.vij.si quis oēm.xv.q.j.mulier.Et econtra,p quo vide.ff.de pign.act.si necessarias.§.fi annua.z qō ibi no.Sed signū quilibet est signum vniuersale distributiuum ꝙ si accedat negatio remouet illud qō als vniuersaliz distribueret.ꝙ pseque re vt no.Archyd.de elec.indemnitatibus.lib.vj.in verbo quolibet modo.z put no.ff.de lega.ij.§.si plurib⁹.Sic z signū quicquid.ff.ad treb.lucius.§.heredū.z.§.seq.licet interdū hoc signuz ad maiorem partem restringit.xxv.di.qō die.Sic z signum quicūq; ꝺ quodā modo effrenatū nullū excipiens.extra de maio.z obe.solite.ante fin. z de preb.si tibi absenti.lib.vj. Et ibi hoc not.Archyd.z facit.ś.de exacto.trib.l.fi.in pūn.z de fide instru.z tur.hal.fil.l.pe.nullum enim censetur excipere qui ponit quemcūq;.de cōse.di.iij.vt ostenderet. Interdum vero signū quicunq; restringit vt in premio.ſtozum.§.j. ver.itaq;.Item no.ꝙ signū quantūcunq; in plus se habet ꝙ signuz quicquid,qz in duplū vt not.ff.ad treb.balista.(Veredoꝝ) exponе.vt.ś.l.ij.(Reparet) impensis publicis.vt colligit.j.tit. prozi.in aduersariua aūt,sed stabula debent reparari sumptibus principaliū eo ꝙ consequuntur exinde commodum ex stercore,vt sequit.(Stabula) ver.(Extruantur) in hoc est contra.ś.de oper.pub.nemo.§.fi. Sed hic intellige extruantur.i.reparentur,z ita non erit contra,z sic apparenda.quod est.j.exponе.i.reparanda.

¶ Imperator. Lex.viij.

VT agendi itineris possit esse moderatio denī veredi per dies singulos exvtraq; parte dimittantur.pena quinqz libzarum auri minime detutura contra eos qui statuta nostra neglexerint.

VT agendi.¶Dandat imperator: vt illi qui habent curā publici cursus singulis diebꝰ dimittāt .xx. veredos ex vtraq; parte.vnde recedere debent,qz sic erit itineris actio mode rata,z seminiciem obuiando nō impedient.z penaz ponit.(Veredi) exponе vt.ś.l.ij.(Negligexerint) vide.ś.tit.j.ne diutius z qō ibi dixi. Et nō ꝙ statutū impiale nō debet negligi,sic z apostolici,nec et as violari,nec per cōcertationez cōturbari.xxv.q.ij.amputato. Sic em statutū ꝓpter honestatem renendā.xxv.q.iij.porro. Propter vtilitatem habendā.j.q.vij.tali. Propter inutilitatez euadenda.xij.q.v. terrulas. Ite causa diligentie habēde.xvij.di.peruenit. Causa negligētie remouēde.lxxxix.di.nolumus. Item cā felicitatis.lxxx.dist.tranquillitatē.Causa necessitatis qua cessante statutuz cessare dz.j.q.vij. qō ꝓ necessitate.Causa maioris mali euitādi.xij.dist.c.j.z.ij. Causa maioris boni adipiscēdi.xix.q.ij.due. Causa oppressiōis vitāde.xvj. q.j.predicator.Item causa subiectionis seruāde.xcv.di.etio. ¶Ceterum qō legitime statutū est ex causis dissoluī pōt.vt ꝓpter potestatis ibi cōcesse abusum.lxiij.dist.§.verum. Propter auctoris detestationem.xvj.di.canones. Propter famosē prouisionem.de consti. di. j.nasci. Propter statuti nimium rigorem.xxxj.distinct.aliter. Propter exempli perniciem.xcvj.di.bene. Propter grauamen quod infert,vel

Quilibet z omnis differunt.

Statutus multiplex de cā fit.

Statuta ꝓpter multa dissoluuntur

fert,vel inutilitatē ꝙ ztinet.xxxj.di.an.c.di.nouit. Propter ꝙis varietatē extra de sanguī.z affi.nō dz. Ite si iudicat periculū animarū.viij.q.ij.cerre. Vel ex ēplū mali.d.§.verū. ¶Ite no.q̄ ꝑsideranda z intelligēda sūt statuta ex cā,loco,tpe,z ꝑsona ex qa tradita sunt. vt.xxix.di.p totū. An aūt sufficiat allegare statutū si cā eius nō assignet z videt ꝙ sic.ff.de legi.nō oīm cōtrariū no.vij.dist.oia. De hoc no.extra de rescrip.si qñ.z.xvij.q.iij. Nabuchodonosor. Dic An. de Jser.in sedā rub.li.feu.dicit ꝙ in mere positiuis ratio legis cōsti tute nō attendit,sic intelligit lex nō oīm. An possit dīs tpalis sub quo clerici tenēt bona statuere aliquid ꝓpter qō ipsa bona publicē tur,z offenso dño applicentur.Dicit Jnno.ꝙ sic extra de foro com pe.postulasti.Post.contra ibidem. Item no.ꝙ cū dicimus statutuz intelligimus perpetuuz.l.di.si lapsis ad fi.De hac materia satis no. Host.in summa de reseri.§.quas vires.ver.si queratur.

¶ Imperator. Lex.ix.

IAdicibus faciende euectionis copiam denegamus. Cum id tantum nostro nomini z tue sedi necnon viro illustri magistro officiozum sit reseruanduz. Cum neqz prefecto vrbis nec magistro militum,nec ducibus nec vicarijs nec cuiscp̄ alij ꝓter me moratas duas potestates a nobis hoc concessum sit. His etenim tantum ambulandi facultatem iudices ex suo arbitrio prestari sunt,quos in transmissionem publicarum functionum persecutores videt int constitutos.¶Sciturī si diffinitionem nostrā excesserint,se quidem viginti quinqz auri libzis,officia vero quinquagin ta esse multandos.

IAdicibus.¶Casus.Nullus iudex aut magistratus potest concedere literas euectionis.Hoc enim precipuum est prin cipis prefecti pretorio z magistri officiozum.sed agentes in rebus qui talibus prosunt hūs tantum permittere debent per cursum publicum cum veredis.ś.ambulandi qui publicas deferunt fan ctiones.z penam statuit.(Judicibus) omnibꝰ preter eos qui sequūtur cuiuscunqz sint dignitatis.vt j.eo.cursum.in fi.(Faciende.).cō cedende.vt patet.j.in verbo prebituri sunt.z.j.eo.cursum. in fi.licet glo.aliter intelligat hanc legem. Et est simile.ś.de re mil.quicunqz. Facere in fin. Et nota ꝙ facere quis dicitur multipliciter, puta per effectuz cum in veritate quis operatur z efficit per causaz.xi.q.j.placuit vni uersos.z.c.ipse ligandi.z.j.q.j.si quis inquit,per exemplum, per opes rum attestationem,per auctoritatem, per vite meritum, per appro bationem.per bīficū sibi tractionem. Hec psequere fm Hug.z Ebi.d.c.si quis inquit. Dr etiā quis facere cū non facit,puta cum negligit qō facere dz. Item dicitur quis facere alīū sollicitando.ff. de pac.non impossibile. Et qui obligat se ad aliquid non faciendū obligat se ad duo.ś.ad non faciendū.z ad curandū z faciendum qō non fiat.ff.de verb.signi.facere.z de verb.obli.in illa stipulatione. vii Val sallus qui iurat dño suo fidelitatem,z sic nihil inferre sibi qō illi vergat in perniciem corporis,aut secretoꝝ suoꝝ,aut municipiozū,aut cōtra honestatē ipsius:vt de infidis vel alijs q̄ spectant ad honorez ipsius z sue dom⁹,non solū reneꝰ pdicta non inferre, sed nec pati vt ab alijs inferant.ar.iurū pdictoꝝ.z ptz.xxij.q.v.de forma.in gl.nec sufficit ad pfectissimā obseruantiā iuramenti nō esse in cōsilio vel in facto vt vitā vel membrum pdat,vel mala captione capiat,sed opz vt vbicūq; senserit dīm periclitantem ad insidias cohibendas occurrere.ar.ś.de his quib.vt indig.l.pe.z.d.c.de forma. z no.extra de iureiur.ego. Ite dī quis facere puta vim non patiēdo fieri quod quis ire facere pōt.ff.de itine.actuq; pri.vetereꝰ. seu non permittēdo.ff. de iniur.iniuriarum.§.si quis me vel non finiendo.ff.de vi z vi ar.vis facit. Item facere quis dicitur lingua sicut z manibus.patet aperius de pe.di.j.periculose. Item dicitur quis facere pmittēdo.ś.de vena.fer.l.j.eū em̄ verbum facere satis generale.vt no.ff. de condi.z demō.in facto. Nam z verba dicuntur fieri.ś. de erog.milit.an.l.pe. in fi.ff.de procu.seruiū.§.publice. Lu.ij. Videamus hoc verbum qō factum est in nobis.z verbo fit cōuitium.ff.de iniur.item apud.§.cō uitium.z seq.vide etiā qō legitur z no.ff.de ver.sig.licet.in pūn.z.d. c.de forma.in glo.vide.s.(Copiam) facultatem. (Cum id.) verificul. (Tue) vt.ś.e.l ij.z loquit ꝓfect.ꝓtono.vt.j.e.l.pe.z fi.(Cū neqz.) ꝛ. (Ademoratas) z legatos vt.j.e.l.his.(Potestates) vide.ś.de silen. l.ij.z.j.de exact.quicunqz.(Uias) §.(Cimbulandi).i.cursum publi cum agēdi,nā als qs p viā publicam ambulare ,phibert non posset. (Functionum.).i.specierū q̄ percipiunt ex publicis functionibus. Ite pecuniarum vt.j.e.l.fi.(Scituri.) §.(Quindecim) als.xxv.z est cōis.

¶ Idem. Lex.x.

GRauissime.¶Casus.Qui res phibitas vēdi repertus est vehere,punitur amissione merciū z aialium.(Acerbitate) Acerbꝰ z acerbus dz immaturus,inde acerbitas.z est similis litera ś.de epi.z cle.quisquis emersis.in pūn.z in aut.de incel.nupt.§. qō vero.z de fideiuſ.§.fi vero intercessor.vbi exponit acerbū.i.duruz z crebule.Nzo quo est.e.tit.§.agnoscant.vbi patet ꝙ acerbitas a cle mētia differt.z.ff.de li.ex.l.j.§.vlt.in fi.Ite sunt nuptie acerbe q̄ cō trahuntur per mulierem intra tempus luctus.in aut.de restit.z ea q̄ pa.in fi.z facit hec litera pro eo qō scripsi.ś.tit.l.j.ibi inhibendum. Contractus).§.venditionis.(Publicorum.) simile.j.eo. animalia. (Distrahentis) item locantis z conducentis. Et not.bonam legem pro iuribus passiuum regni Sicilie. Item pro statutis terrarū q̄ nul lus extrahat victualia sub pena ipsarum rerum z animalium. acerbitas qd signāt.

¶ Idem. Lex.xj.

NUllus euectione vtatur priuatus,tametsi voluerit impetrare.

NUllus.¶Casus.Nullus priuatus euectionem habere pōt z rescriptum super hoc impetratuz nō tenet. Quinimo nec magistratibus,licet mīsi quibusdam nominatis.ś.e.l. iudicibus. Et facit contra eos qui gratis vel mercede faciunt sibi commodare equos stipendiozum ad custodiam publicam deputatos.ꝙ non licet arg.huius.l.z.ś.proꝑi.(Uratur).i. possit portare aliquas suas res super animalibus publicis.(Impetrare) obtinere,accipere.mereri sīn Papiam.

¶ Imperator. Lex.xij.

QUoniam veredoꝝ quoqz cura pari ratione tractanda est seraginta libras auri sella cuz frenis seraginta itidem auerta nō transeat. Ea cōdictione,vt si quis prescripta imperatorie moderationis libramenta transcenderit,eius sella in frustra cedatur.Auerta vero fisci iuribus deputetur. Exceptis aurigenarijs que necesse est ab hypocomis insolitis iaculis reportari.

QUoniam. Veredi habebant sellā,frenū,z auertā,z hec oīa multū fiebāt ornata z magni valoris, qz nō oes veredo vti poterant,z qz in talibus ornamentis luxuriose agebat per nimiū expendendo,statuit vt sellas cum frenis libras seraginta.z auerta altas seraginta nō trāseat,z ponit penā z exceptionem facit. (Sella) que dz quasi sedet.(Ea cōditione) ver.z exponе vt.ś.titu.j. l.j.(Impetratione) rescripti.als imperatone.(Moderationis) vide.ś.de caū.lar.tit.l.ūi.ibi moderatorū. (Libramenta) equilibria. (In frustrā) particulas.quasi cruntias.(Cedat.) Nota sellā in frustra cedi,z sic res punitur que nō deliquit.Et sic est cōtra.in aut.de mā.princ.§.opz.als fit decalnatio capitulozū.xxxij.q.j.de benedicto. Sic z als res punit.ff.de peric.z co.rei ven.lectos.z loc.z con. Ite querit.ś.si qō mensuras.z.ś.de aque duc.l.j.in fi.de sacri.pag.l.j. de hereti.quicūq; in fi.ff.fa.erc.cetera.§.j.z.ij.q.j.denīqz.in fi.xv.q. j.mulier.tit.q.iij.mādamus.z.ś. si cur.rel. ci.ius hadet.mal.l.j. vbi scripsi de hoc z de here.c.ij.li.vj. Sic z ad oyses.cesir z cōmunit vi tulum aureā factum a populo Jsrael.Exo.xxxij.z Deute.c.ix. Sic z dānata est pecunia Symonis magi per beatū Petrum dicentez. Pecunia tua tecum sit in pditionem.j.q.j. duces. Unde Hieronymus.li.hebraycarū questionum.in.q.iij.regū.iumenta ideo uber interficit vt nec in iumentis eius memoria fieret. Pununtꝰ quoqz interdū loca ꝓpter maleficia ibi commissa.j.q.iij.ecclesia.z.§.item ꝙ peccato ciuū.z.§.his ita.z li.v,.de here.c.ij.de penā.felicis.in fi.z de elec.vbi.§.ciuitas.de hoc etiā not.Aū. de Jser.li.feu.de cap.cor.in fi.(Aperta) ver.(Exceptis) ver.(Auri centenariis) als aurigenarijs z credo ꝙ melius.erat aūt ornamentum q̄ ferebant equi veredarij forte ꝑcedens ab auribus inclusiue vsqz ad mandibulas z genas equi.Et illud custos veredi per viam currens debebat in facies portare.cum vero ingrediebantur ciuitatem aut exercitum pro honore vtentis curū imponebant equis.z hoc patet ex eo qō sequitur ab hypochomis in solutis sacculis deportari. (Hypochomis) exponе vt.j.l.prozi.(Jn solutis) alias insolutis id est ligatis. Punitur quādoqz res que nō deliquit. Aurigenarij erat quoddam ornamentū equoꝝ

¶ Idem. Lex.xiij.

ON patimur hypochomos per eos qui veredis vtentur indigna spoliatione verari, siquidem nonnulli veredarij sagas eozum dicuntur auferre vel precidere. Quocirca per omnes iudices z curiosos miseranbilis remouēdatur iniuria. Scientibus cunctis vt si obseruata non fuerit nostra sancio,non solum damna resarcire,verumetiam notam z multam qui neglexerit infubire cogentur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

NOn patimur. Utentes veredo seu cum vtebantur cursu in curru sedentes deridebāt eos q ducebāt currū z sedebāt in anteriori parte ipsius z agitabant equos, nam precidebāt sagas, i. indumenta ipsorum, hoc mādat removeri, z penam statuit. (Per eos) veredarios vt subijcit z expone. vt. ē. e. l. ij. (Siquides) ver. (Sageorum; als sagas eorū. z melius, z dic eorū. s. hypochomorum. Item dic sagas silicinas, vt dicitur Exod. c. xxvj. vel est vestis tenuis z subtilis. vt glo. dicit ad q̄s. ff. de. pro so. cū duobus. §. quidam sagariam. (Auferre) i. spoliare. (Precidere) vt. ē. de metat. l. oēs. Sic Dauid precidit oram clamidis Saul. vt dicitur. j. Reg. xxiiij. c. (Quo circa) ver. z expone. i. propter q̄s. (Remoueatur) ab hypocomis. (Scientibus) ver. z dic. s. iudicibus z curiosis. (Observata) i. custodita. ¶ Post primam gl. adde. Vel dic hypos id est equus, sic exponitur. ff. de de act. emp. l. pe. in prima glos. Et dicitur sic hypocomus. i. custos vel comes equi ducentis veredum. Et idem dicitur mulio. ff. locati cum in plures. §. pe.

¶ Idem. Lex. xliij.

PUblici cursus exhibitio secundum locorum cōsuetudinez vel curialibus, vel cohartalibus debet committi, vel his qui suo periculo ab eminentissima prefectura sub competēti cautione excipiāt.

PUblici. Officiū cursus publici cōmittendum est cohartalibus vel curialibus fm cōsuetudinem locorum. s. vt faciant onerari plaustra fm glo. Vel veritus vr cogant. pūnciales ad tales angarias exhibendas, vel illis q a prefecto pretorio sus. ipere nolunt tale officiuz sub cōperenti cautela. (Exhibitio) i. munus exhibendarum angariarū. vt. ē. sumptus iniuncti muneri. l. j. z quēadmodum. ci. mu. indic. l. j. (Cautione) alias cautela, sed melius est cautione. quoniam regulariter is qui habet rempublicam gerere cauere debet. p quo vide que scripsi, ē. de murileg. l. primate. ¶ Post primam glo. adde. vel dic veritus exhibitionem. id est coactione exhibendarum angariarum vt dixi ꝛc.

¶ Imperator. Lex. xv.

SI quis vel pro vna mutatione veredum superducendum esse crediderit, in quadruplum superducendorum animalium pretium fisci iurtibus inferat.

SI quis. Eligens in rebus vel quicunq; aliis qui talibus preest, si cū mittendi fuerint. xx. equi. vel. x. l. vt agedi plures misit. vel cuz fuerint mittendi in certo numero, ducētes curum plures inutiliter adiunxit. Vel cum deberet aliquorum equos mittere eis releuatis grauauit alios, punit pena in hac lege cōcta. (Superducendorū) alias superductorū, alias supradictorū. plura. q dez animalia simul iuncta ducunt veredū, puta quadriga. alia enim pena statuitur per singularibus animalibus. j. e. nemo. q.

¶ Idem. Lex. xvj.

HIs tantummodo vtendi cursus publici facultas concessa est, qui legati de diuersis gentibus ad nostram clementiam properare festinant.

HIs. ¶ Casus. Legati venientes ad principez ob festinantiam z negotiū forte graue q̄ eis commissum est cursu publico vti possunt. (Legati) si. ē. de exc. mu. magistratuz. in fi. (Festinant.) Si. verbum. ē. de ex. mu. l. pe. in fi. z. ff. de acqui. here.

Festinatio cum solus. z ad fil. l. j. §. ferui. z expone. i. properant. Festinatio enim tio z vitu. pprie desinat vitium. extra de elec. q; sicut. §. preterea. vnde nihil cū peratur z festinatione agendū est. xxxiij. q. v. notificasti in fi. z. ff. de admini. tu. laudatur. tutor. qui. in fi. q; animū precipitare dicitur. ē. si aduersus. l. j. z casus inducit. j. q. j. pueri. z ideo punit. in aut. de resti. z ea que pa. §. fi. z. de sanc. epis. §. fi quis autem ante. nec als est premio digna. ff. de iur. fis. z. d. §. cū aūt. Nam semp improuida est z ceca dicit Tullius. li. ij. de seco bello punico. Unde z subitantia festinata. i. festinater acquisita nuquef. Prouer. xiij. pprie cū ex subito fit. inst. de obl. ex quasi ex tractu. §. j. de hoc etiam scripsi. ē. de his qui spon. mō. fusce. l. fi. Vel dic propie festinat cum precedat properare, legati em̄ nedum pperant ad principem, sed festinant vt hic. Unde legati debent esse impigri ad onus legationis iniuncte. vt plene scripsi. ē. de leg. in rub. In his em̄ que sceleritatem desiderant, festinandū est. ē. de edi. pri. l. fi. als est trr. de ope. no. nun. l. vnica. Sic em̄ festinandū est in reorū punitione post̄ crimina liquido iudici sunt ꝓbata. ē. de custo. reo. l. fi. z de pen. cum reis licet sit ar. cōtra. xj. q. iij. cum apud. z. xxiij. q. v. penam ad fi. Sic etiā festinandū est ad peccatorū cōfessionem vt per eā cōuertantur ad Deū. In peccatis em̄ perseuerantes nec a Deo nec ab homine absoluuntur. xxiij. q. ij. legatur. vnde Ecclesia. c. v. Noli esse sine meru, nec adijcies peccatū super peccatum z ne dicas misera tio Dei magna est, z multitudinis peccatorū meorum miserabitur. Misericordia enim z ira ab illo cito proximat. z in peccatores respicit ira illius. Non tardes conuerti ad dñm, z ne differas de die in diem, subito em̄ veniet ira illius, z in tpe vindicte disperdet te. z. c. xvij. Non demoreris in erroze impioū ante mortē cōsitere mortuo quasi nihil sit, perit cōfessio. Cōfiteberis viuēs z sanus cōfiteberis, z laudabis Deum. z gloriaberis in miserationibus eius. Quod magna misericordia Dei z ppiciatio illius conuertentibus ad se. Ad hoc vide de pen. di. viij. c. j. z. ij. z. c. nullus. z per totū. z melius Host. in sum. de pen. z remiss. §. qualis. sub. §. festina. vbi ponit. vij. optimas rationes, quare debemus ad cōfessionez z penitentiā festinare.

Et no. ex hac. l. q; priuilegiū datum alicui propter ministerium vel officium sibi commissum extēditur etiaz ad id tps quo laborat, in veniendo ad locum vbi exequi debet illud q̄ sibi commissuz est. Unde est ar. q; officialis dum vadit ad prouinciam sibi commissam potest ducere seruientes armatos si eos armatos potest in ipso officio retinere. ad idem. ff. ex qui. cau. ma. qui mittuntur. §. eleganter. z §. illud. z. l. cum postulassem. ij. respon. de excu. tu. administrantes. §. j. cum ibi not. arg. contra. ff. de testa. mil. ex eo.

¶ Idem. Lex. xvij.

NEmo mulionem mutationibus deputatum vel per solicitationem vel obreptionem subtrahere audeat, decem libras argenti pene nomine infer re formidans.

NEmo. ¶ Casus. Prohibet vt nullus subtrahat mulionem deputatum ad euectiones agendas per rescriptum aut per solicitationem faciendo ipsum fugere, z penam imponit. (Quadraginta) versicu.

¶ Idem. Lex. xviij.

ANimalia publica dum longe maioze ac per inquo pretio extimentur pabula per mancipes atq; apparitores aperte verantur. Ne id contingat sublimitas tua disponat vt nec pabula mutationibus desint, nec prouinciales (vltra q̄z iustitie finit ratio) pregrauentur.

ANimalia. Erāt mancipes z apparitores agentiū in rebus. Et hi cū agebāt cursum publicuz exigebāt a pūncialibus maiores pabulorum ꝓtitates q̄ eis necessarie forent iuxta numerū equorū, vt faciunt magistri domorū z forrerij officialiū discurrentiū p regnū minus ad iustitia q̄ ad predā, z minores dabāt equis. hoc removet ista lex. (Animalia) puta mulos. ē. l. pri. Ire camelos. ff. de mu. z hoīs. l. fi. §. camelasia. q. §. bene facit. ad hoc. (Extimētur) facit ad. l. fitā. j. de luc. aduo. l. ij. z extra de emp. z ven. c. j. (Pabula) a pasco dicta vt gramen, herba, flores, prati, spes orte. inde dr pabulari, gregē pascere, z pabulator pastor. q pabula ꝑbet fm Pap. Item sunt pabula peccorū. xxiij. q. iij. mimū sunt. z facit. ē. de muti. pa nō videt. (Mācipes) de his habes. ē. de pistor. l. j. z. ē. de vect. z com. si q̄s. z tales erant mācipes q; eis cōmissa erat cura exhibēdarum angariarū sic dicti forte q; manū capiebāt a sella. pūcialiū cuz opus erat. vel forte mācipes erant publicani. de q̄bus habet. ff. loc. qui fideiussor. Et facit hec lex ad questionez statuti nostre ciuitatis q̄ nō valeat q̄ scripsi. ē. de predijs. na. l. fi. ad idem facit. j. l. progl. in fi. (Ne id) versi. (Mutationibus) expone vt. ē. l. proxima.

Mancipes quales erant olim.

¶ Idem. Lex. xix.

COmperimus prouinciales z pabula z pecuniā pro cursu equorum censualium solenni ratione conferre, z extrinsecus etiam paraueredorū onere pregrauari. Prouinciarū igitur rectores procurent ne vnq̄ cursus publicus veniat in querelā. Et occasio deceptionis curiales vel prouinciales animalia indebita prestare compellat.

COmperimus. Qui habebāt curaz publici cursus exigebāt prouincialibus pabula p equis z censum p illis forte emēdis, z licet prouinciales hoc soluerent adhuc illos onus paraueredorum subire cogebant. Nam ad angarias hmōi preter pecuniaz, z pabula cogebantur hoc remouet ista, mandās presidibus prouinciarū vt faciant q̄ talis deceptio nō compellat pūnciales in debita animalia prestare. (Censualiū) i. publicā pecuniam. vt. j. co. l. fi. z sensum ferentia ar. ff. de nac. mu. l. ij. §. quem ita, als dicitur curialiū. ē. de mu. pa. nō videt. (Extrinsecus) si. in aut. vt iud. fine quo suff. §. itaq; Deo. in fi. §. (Prouinciarum) ver. (Genitat in querelā) modus loquendi fm nos. (Et occasio) ver. z repete ne.

¶ Idem. Lex. xx.

EMo ducum ingressus semel prouinciam suam postmoduz itineribus faciendis cursu atq; angarijs ipse suo vtatur officio. Sed expeditionem militarem tumentis propijs exequatur. ¶ De cohartalibus vel officijs

vel officijs cadē lege sanctimus, ne quis ex his p̄ punctiā suam discurrens vercdo vti conetur in posteruz. Cum sacra prohibitum sanctione cognoscāt. ¶ Quod si quis ducum, vel apparitorum, vel cohartalium officiorum temerario animo ea que decreuimus contemnenda putauerit, per singula animalia quibus vsus fuerit singularum librarum auri illatione multabitur.

NEmo. ¶ Casus. Prohibetur quibet dux z eius officiales post̄ ingressus est. punctia sibi decretā agere cursum atq; angarijs hmōi. punciales afficere, sed id q̄s p ipsum circa expeditionē militarem agendū est numeris ꝓprijs dz exequi hec eadem. phibitio locū hz in cohartalibus. Si q̄s aūt dux apparitor vt cohartalis cursu publico de cetero vsus fuerit, p singulis animalibus q bus in cursu vsus erit punietur i libra auri vna. (Ducū) q̄ ꝓprie bello ꝓsunt adducēdo et si reges sint. z vide. ē. de re mili. l. nam pu. (Officiū) i. apparitores ei⁹. vt subijcit. (Sz expeditionē) ver. (Iumentis) q̄ hoc nomen traxerūt eo q̄ nostrū laborez vel onus suo adiutorio subuectādo vel arādo iuuent fm Pap. (Propriis.) Quod si pro pijs careat an poterit ꝓpter hoc aialia capere subditorū ꝓtio solu to. dic vt scripsi. ē. vt rusti. ad nu. ob. deuoci. l. ij. in verbo bouez. Et in regno est expeditū q̄s pōt. vt in cōstitutione q̄ incipit sic nostra li. j. vbi etiā statuit certa ꝓtitas p mercede. z vide. j. c. l. pe. que facit ad hoc. z vide que scripsi. j. de luc. aduo. l. ij. ibi sine ꝓtio. (Et requet.) tā ipse q̄ eius officiū. (De cohartalib⁹.) §. (Officijs) officialib⁹. Eadem) sub hac. (Cū sacra) §. (Sanctione). s. ista. z vide que scripsi de sanctione. ē. de stu. li. vz. ro. l. j. ibi diuine. (Cognoscāt.) i. cognoscere debeāt. (Os fi qs). §. (Temerario) vide. ē. de decu. oēs. j. z de puil. eo. q in pala. mi. l. fi. (Animo) q̄ ꝓprie cōsiū, discretionis z vigoris. fm Pap. (Decreuimus) hac. l. (Contenenda) vide. ē. de puil. l. j. ibi contempserit. (Per singula.) Si. ē. de re mi. cōtra. in fi. z. i. c. in po. mit. l. j. §. quare. z fi. ¶ Vel vt olim saluet. optimo cū pluralis locutio duoz numero sit cōtenta. ff. de test. l. j. vbi dic aut qs extraxit duos equos tm̄ z tūc soluat vnica. z. aut plures, z tūc p singulis singula. z. soluat. posset em̄ in hoc fieri fraus. z nō grauius punitet q centū aut plures q̄ si solū duos extraxit q̄ foret absurdū. nam extra est dictātia in numero equorū tanta etiā est in crimine. xxij. q. j. quo. ergo z in crimine pena q̄ p qualitate z numero peccatorū sunt instigende. ē. de colon. illiric. l. j. z q̄ ibi scripsi in ꝓbo qualitate. pro hoc etiā facit. ff. de adul. si a dulterū. cū incestu. in pun. Nā si adiuncta qualitatis facit augeri z minui pena. vt ibi z. xxvij. q. j. virginibus. z. xxvij. di. vir. z no. Hug. z Archy. d. c. virginibus. fortius hic augebitur pena ex augmento numeri equorū. Item si q̄s plures res furto subtrahat p singulis punit licet sit feretur cas. ff. de furt. si q̄s ex bonis. §. j. Quia ergo magis interest reipublice plures equos non subtrahi q̄ vnicum equus est vt p singulis equis extractis singula de rem soluat. vt sic dicamus quotiens pena imponit ab hoīe vel a le-

Equos ex trahens p statutū i aliquis ex trahit vnū cū, an incī dat in pe nam int grā vel di minician.

ge tū rone interesse augeat, z multiplicet pena ex multiplicatione. delictorū aut reorū. d. ri. ꝓhibitarū, z sic intelligēdū est q̄ no. in spe. de sent. pro lat. §. ij. ver. pe. z p modernos. ē. de fer. fugi. quicūq;. z. ff. de puna. delictis. nunc p̄ vbi p diuersos terminos formant plurimas questiones. Non sic in inia excōmunicationis que pro pluribus percussionibus in clericum vno impetu illatis vna tantum inia excommunicationis percutiēs imponitur. qd̄ placuit vt no. Joan. an. in mercurialibus in rub. delictum persone.

¶ Secundo querit qd si extraxit vnuz tm̄. Statutū vero loquitur in plurali. equos. an soluat decem vel dimidiū. puta quinq; z videtur q̄ nō soluat decem, qz regulariter plurale in singulare resolui nō potest. ff. de leg. ij. memus. §. eū qui. in glo. i. nō ꝓsumit. z extra de pri uil. in gl. vlti. Et qz si actiunctum augeat penam. vt. d. c. si vir. ergo z equus minutus minuat penā. ¶ Econtra q̄ soluat integra decē. ar. ff. de ver. sig. nō est fine liberis. z de vi vi ar. l. j. §. familie. vi bo. rap. l. ij. §. yel cuius. z. §. hoies. z insti. e. tit. in prin. ff. de li. ho. exhibend. l. iij. §. j. de condi. z demon. falsa. in fi. de acqui. here. fi seruus. §. ait pretor. de test. cu. si qs uta. §. j. Et hoc versus ad hoc. ff. de termino. mo. l. iij. in prin. vbi videtur casus. z de neg. gest. l. iij. §. j. z. ē. de specu. l. ij. Unde qd̄ statuit canonista in electione aliquibus viris idoneis vices omnium cōmittendas vt extra de elec. qz propter. sufficit vni cōmitti. vt ibi no. Vel distingue aut causa prohibitionis est arcta, z nimis vrgens. z tūc soluat integra. z. Aut non est arcta sed leuis z voluntaria. z tunc pena venit mitiganda. ff. de pen. interpretatione.

¶ Tertio queritur quid si statutuz loquatur in singulari puta si qs extraxerit equum soluat. z. Aliquis autem plures extraxit an punietur. Rn. sic. ar. ff. de assig. li. l. j. §. j. qd̄ falso tut. aut. l. j. in fi. z de li. homīn. expli. l. ij. §. j. nno videtur q̄ pro singulis equis singula. z. soluat ar. huius. l. cum supradictis concor. ¶ Et post̄ q̄ de his materia recepta est, examinemus hic z alias questiones.

¶ Quarto igit quero. Pone. statutū est q̄ si qs percusserit aliquez Statutuz punit in centū. Aliud est si qs percusserit aliquem in facie, punit in vnum pu ducentis. Quidā vno ictu percussit aliū in manu z facie, an vnica vel n t percu duplici pena puniet. videt q̄ vnica. ff. de pen. interpretatione. Item tenetes in qz vno actu seu ictu cōtinuato vtrāq; percussione, ergo vnicū est crimen, sicut z vna re iogo tpe z tractata vna dat actio furti. ff. de fur. terū punit ei q. in pun. Et si quis longo tpe appensum quid in publico teneat, in ducētis vna est appēsio. no. ff. de iurem. eū qui. §. in popularibus. Et in multis percutiens alijs flagitijs hz quis iogo tpe in crimine maneat, vnū tū est crimē in facie men z vna cōpetet accusatio hz pena grauet qd̄ dic vt legit z no. ff. percussit alidē pen. fi. diurno. Cū ergo vnus fuerit ictus quis plures percussiones quis vno inde secure sint, vnū tū censendū est crimen. z pena vnica puniendū, icta in ma ficut vna est via hz plures fundos. z p plures dños imponat. ff. de nu z in fa ser. ruit. pre. vna est via. Item cū causa percussionis z vulneruz ictus cie, an vni fuerit originalis pariter z efficiens, cū singule cause singulas penas ca vel duinducāt. ff. ad turpil. in senatus post prin vnus ictus. vnica nō duas plici pena penas inducet. ¶ Cōtrarū ostendit p plurimas rones. Prio qz ma punietur. nifestū est duo vulnera esse illata. ergo duo crimina, cū iudicādū sit in hijs potius ex effectu q̄ ex alia origine vel cā efficienti. puta ictu vel intentione. ad hoc. ff. de pen. aut facta. §. euentus. z de iniur. illō. §. vlt. z. l. eū q §. fi iniuria. preualet em̄ in hijs q̄ est principale. puta iniuria facta. preualeat ergo z hic principale. puta duo vulnera esse illata. Tertia diuersitas vulneris facit atrocitatem. vt e. tit. l. vulneris. ergo diuersitas vulnerū faciat diuersitatē penaruz. Preterea si ex vno ictu plures hoies percusserit, oibus vindicte iustitia deberet. vt ptz. ff. de iniur. l. j. §. fi. ergo eadē rōne pluribus vebis eiusdē hominis vulneratis p oibus vindicta ex hac sub sequat. Preterea sicut arbor vnā habens radicis origine, diuisa tū sup terrā. si excidat nō dicet vna arbor excisa sed due. vt. ff. arg. fur. ce. l. si gemina. ita et hic duo vulnera illata in manū z in faciem cū ipsa membra sint apte diuisa, hz vnius ictus originē habeāt in vnuz etiā corpus inflicta sint duo vulnera in veritate sunt, duasq; penas ex iustitie ratiōe requirent. Et hoc est verius. ar. huius. l. cū. s. scripta concor. ad idez. ff. de termino mo. l. iij. in p. in. de adul. si adulterū. in prin. z §. j. §. de rap. virgi. l. j. §. que multo magis. z de plagia. l. j. de accusat. q. de crimine. ff. de pua. deli. nūq̄. z extra de eo q̄ cognouit. cōsan. vxo. sue. c. iij.

Statutuz priuat ma tu percu tientē cuz armis pro hibitis ali quis duos vno impe tu pcussit qd̄ iuris.

¶ Quinto queritur fm regni cōstitutione de pena percutientis, z no occidētis. Cauēdi est vt percutiēs cū armis phibitis manū cum qua percussit amittat, nunc Titius cuz armis phibitis pcussit Seyū z Sempronū vno impetu, a quibus eodem tēpore coram eodē iudice de ipsis percutiombus accusatur. Concurrūt hic plurime questiones, videlicet an inter eos sit locus in accusando prelationi, z an in sententia. z an executione. z si ex vnius accusatione sententia est secuta z executio condemnationis accessit, q̄ manus cuz qua percussit est Titio mutilata. Utrū ex altera percussione pro qua nō lata sententia sit codēnandus z qualiter. presuppōsito semper q̄ ambo accusatores in libello petunt eum condemnari ad mutilationem dextre manus cum qua percussit fm formam constitutionis eiusdez. Has questiones optime disputauit excellens dominus Jac. de bel. cuius scripta paucis additis z mutatis subijciam reuerenter.

Universidad de Deusto
Biblioteca

¶ Et primo arguit ex initio. Cū cōstat quis primo fuit pcussus ergo ille pferēdus. ff. ad inaced si causam. z māda. si pcuratorē. in pnc. Nam z instigenda pena delicti tempus inspicit. ff. de penā. l. j. in pnn.

¶ Sēdo cū plures simul accusant eundē pferri idoneos. ff. de hō. exhi. l. iij. ff. si tū plures. z de popula. acti. si plures. sed primo per cuius censendus est ad accusandū idoneos, cum z vindicte iustitia sibi primitus debeat. ff. loc. in operis ergo pferēdus. Nam z q pro vno crimine arcet, nō cogitur p alio rūdere. ff. de custo. reo. l. ij. §. fi. De quo vide qđ scripsi. ē. de digni. iudices. in verbo scelerib⁹. ergo videtur oīno prelationi locū ab initio fore. Quinimo z si dubitet vi detur locus prelationi, qz ambo eādem penā. l. amputatiōe eiusdē manus petūt imponi. z quotiescūqz duo cōcurrūt in eandē rem ratione alicuius iuris, quoz̄ quilibet petit solidū z cū cursu aliū impedit. est locus prelationi. ff. de vsufru. quotiēs. in pnn. z q. mo. vsufru. amit. l. ū. §. fi. z de serui. rusti. pre. itinere. quare videt primo pcussus pferat. vel q gratificationi iudicis locus sit. ff. de relig. l. fi. z facit qđ no. d. l. iij. §. si plures. de li. ho. exhib. Preterea vbi res est dubia in iure pluriū ad idē cōcurrentiū ordo spectat. ff. de fideic. lib. gñaliter. §. qd ergo. z de here. instī. q soluendo. z. ē. de agen. in rebus. l. j. z qđ plenius ibi scripsi in verbo q ordinē ergo ꝛc. Vel videt preferendus saltē q primo litē est cōtestatus in psequēdo. ar. ff. de pcu. pluribus. z de le. j. si plurib⁹. §. fi. z de ver. ob. si Titius. ¶ Ecōtra videt q nō sit locus prelationi in accusando, qz ex pluralitate pīonarū p silentiū ad eiusdem psone accusationē de delictis ex diuersis factis puenientibus. vel ex eodē per accusationē vnius nō impedit vt tollitur alterius accusatio. ē. de accu. qui de crimine, ergo nec in isto casu cū plura sint facta, z plures persone, ergo z plura delicta hic continuata. vt. d. l. z. ff. de pnna. delic. nunq̄ z de adul. si adulterū cū incestu. in pnn. z. §. j. Idem z in ciuili iudicio, p eadē re pluribus actionibus nō fit prelatio in agendo vt ptz in pertione hereditū. ff. de petit. here. l. peñ. in rei vendi. ff. de rei ven. is a quo. in nogali. ff. de noxa. si quis a multis. in actione de peculio. ff. de pecu. si vero. Et in plurib⁹ agentibus ex eadem causa. ff. de re iudic. inter eos. ergo nec in iudicio criminali cū pluribus accusationibus plures eundē accusant, nō videtur q sit locus in accusando prelationi arguendo de ciuili ad crīminale qđ licet. ff. de iudi. omnem. z in aut. vt oēs obe. iudi. p. §. hec cōsiderantes. ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. sed mulier. Nō in sententia sit locus prelationi videt q quotienscūqz qs pluribus teneāt eiusdez rei nomine, preuenientis ad sniam melior est cōditio, z reus scēdo nō tenetur in eo q primus preueniens meruit sniam vt ptz in pluribus agentibus pro eodem peculio. ff. de pec. si vero. cū concor. ergo ꝛc. Preterea cum de iure duoz̄ ratione ordinis dubitaz z ambo insolidū in eūdem re. contra eundē agendo pretendūt. melior est cōdictio occupātis. i. ad sniam puenientis. ff. de pig. si debitor. ergo ꝛc. Itez in sua vltimi supplicij. z sic toto corpori ex accusatione vnius imposita trahit ad se executionē. z per cōsequens alij accusatori p̄cludit viā cum ex tūc p mortuo habeaī. z delinquente mortuo omne crimē regulariter extinguit. ad hoc. ff. de peñ. qō ad statū. z. l. qui victimo. z. ē. si reus vel acc. mor. fuerit. l. fi. z. ff. ad turpil. in senatus. §. si ppter. ergo z si parti corporis imponaī. idem videt ar. de toto ad partem. ff. de rei ven. que de tota. de vsuf. q fcit. ē. de bonis vac. l. fi. Item casus cuius euentus nihil operatur, expectādus nō est. ff. ad velle. aliqñ. §. fi. z de fideiuſ. l. pe. sed snia p scēdo nihil operaī cum tendat ad eundem effectū cum primo. ergo ꝛc. ¶ Ecōtra videt q non sit locus prelationi in snia, qz cuz de pluribus delictis quis accusaī ex vno secuta cōdemnatione nō impedit snia alterius quo minus feratur. licet occupātis melior cōditio habeat vt. d. l. inter eos. Et idē videtur in reali vel mixta actiōe. ff. de pet. here. l. pe. z. d. ll. is a quo z a quo. ff. de rei ven. Itez cū per sniam nō fit executio tm̄ expedita. videt q ex alio delicto subsequi debeat snia nihilominus, licet aliter preuenerit in snia vt sic vindicta postea sumaī ex snia alterutri⁹ nec refert ex cuius, qz nō interest a quo quid fiat, cōmodo bene fiat ff. de ver. ob. cū seruus z de inoffi. test. posthumus. §. fi ꝛs ex. Quod in executione sit locus prelationi videt qz quotiescūqz de ordine constat in iure eiusdē rei licet cōtinuatio ꝛpis interueneriī si cōtra eūdē experiaī, preferī executio prioris in ordine. ff. de pigno. si fundus. §. si quo. z. l. si debitor. ergo primo pcussus videt in executiōe preferri. Item quotienscūqz impossibile est aliquid fieri duobus priori primo debet satisfieri. ff. loc. in operis ergo cū Titius pcusserit duos cū eadez manu, videt prior preferri. ¶ Ecōtra videt q in executione nō fit locus prelationi rōne ordinis vel sententie, qz cū plures cōtra eūdem pluribus actionibus agendo, meruerint sniam diuersis ꝛpibus nō preferī prior posteriori in executiōe, posteriore puenieute prioꝛem postea ad executionē. vt. ff. de re iudi. l. in iudicari. Item cū de pluribus delictis quis est dānatus non attēditur ordo ꝛpis vel snie in executiōe. vt. ff. ml no. ap. pē. l. j. in fi. ergo ꝛc. Preter ea nulla lege cauef in criminibus sit locus in executiōe prelationi ergo ꝛc. ar. ff. de pruaricat. l. iij. z. §. fi. z de publicis iudi. l. j. imo gñaliter lex pluribus accusare pmittit. vt. ē. de acc. qui de crimine. z. ff. de leg. presb. l. j. §. z gñaliter, ergo ꝛc. ¶ Hūc igit videndū est an si ex alterius accusatiōe Titius dānatus fuerit, z executionē passus sit p alteri⁹ vulnere puniendus z qualiter z q p̄ alteri⁹ delicto nō puniatur. §. j. cuius pena est extraordinata. vt. ff. de priua. delict. l. fin. de fur. le. fi. z ad turpil. z in priuatis. de pruarica. ab imperatore. in qua pena imponenda iudex sequi debet rationem. ad eū consuetam penarum impositionem. vt. ff. de peñ. hodie.

¶ Sexto querit. Pone vter. z istoz̄ dictoz̄ accusatoz̄ vel alter nō petierūt eum puniri pena dicte cōstitutionis, sed ꝓout est hodie forma libelloz̄ fm iura penā in ipso crimine irrogātia grauioꝛē, accusatus lata snia est punitus ex snia seu condemnatiōe lata pro vno vtrum iterum punietur pro condēnatione alterius? Rñ. sic eadē rōne. in qua pena inflīgēda iudex attēdet debitas circūstantias qō vin dicta secundo debita qui sniam obtinuit non minuaī, sed exerceatur acerbitas vt animus sanari possit afflicti. extra. q. iij. §. illic. nec leniter offendēs ex alia pena q̄ pertulit. ita cū frequenter ipse diuina p̄cepta p̄uaricatus sit duos hoies vulnerādo, frequēti dz pene illatio ne puniri. extra de peñ. ca. j. vj. q. j. mutare. Et geminata culpa penaz exigit duriozē. extra. q. vl. ita nos. non aūt pene alleuiationes. ē. de epi. aud. l. iij. in fi. ad idē facit. extra. di. in nole. in fi. extra. di. si qs aūt. Sicut eīm augeī crimē ex pluralitate delinquētiū vt tot dicanī esse crimina quot delinquētium sunt persone. ff. de iniur. si plures. Ita z ex dem rōne quot sunt pſone offensoz̄ tot sunt crimina, tot etiā videtur debeant. Nā q tū qs distat in nūero delictoz̄. cū z in nūero criminū tm̄ ergo z in nūero penaz. extra. q. j. quomō. vbi crimē Laym septies est punitum. Crimen vero Lamech fuit septuagies septies vindicatum. Unde pro iniuria illata seruo plurium dominoꝝ. oīb⁹ debetur actio z vindicta. ff. de iniur. Itē apud. §. fi. Sic z in sepulchro plurimū violato. ff. de sepul. viol. pretor. si ad plures. Quare dicerūt qdaz z bene q̄ si ad primā sniam secuta est executio mutilatiōis vnius manuū altera debeat sibi amputari. ē. de ser. fugi. quicūqz. cū licet arguere de ciuilibus ad criminales vt superius dictū, al' pīa percussio immunitatez pareret in scā q̄ iniquissimū foret. ff. de priuat. del. nūq̄ de adul. si adulterū cū incestu. in pnn. z. l. vim passas. §. pen scriptione. Et faciunt plura iura q̄ inducētur in q uestione sequenti. Unde excōmunicatus pōt amplius excōmunicari, vt qui in sordib⁹ est sordescat amplius. extra. di. ē. tumliber. in fi. z nota. de iudeis ita. z suspensus amplius suspendi extra de rescrip. capitulum. z facit. ff. de pe. capitalium. §. in exulib⁹. z. l. relegati, nec vindicta queritur ob diuersitatem actuum, sed offensarum.

Crimen vnū si plures offendat oībus vindicta debetur.

Crimē ex pluralitate delinquētiuz augeī tur.

Pena lesgalis z ca nonica an possint simul impoīi p eodē crimine.

¶ Septimo querit ecce pro eodē crimine inuenitur pena imposita per legē canonicā z ciuilē an vtraqz locū habeat. vel vna cessabit p alteram. Videt q primus preueniens meruit sniam vt ptz in pluribus agentibus pro eodem peculio. ff. de pec. si vero. cū concor. ergo ꝛc. Preterea cum de iure duoz̄ ratione ordinis dubitaz z ambo insolidū in eūdem re. contra eundē agendo pretendūt. melior est cōdictio occupātis. i. ad sniam puenientis. ff. de pig. si debitor. ergo ꝛc. Itez in sua vltimi supplicij. z sic toto corpori ex accusatione vnius imposita trahit ad se executionē. z per cōsequens alij accusatori p̄cludit viā cum ex tūc p mortuo habeaī. z delinquente mortuo omne crimē regulariter extinguit. ad hoc. ff. de peñ. qō ad statū. z. l. qui victimo. z. ē. si reus vel acc. mor. fuerit. l. fi. z. ff. ad turpil. in senatus. §. si ppter. ergo z si parti corporis imponaī. idem videt ar. de toto ad partem. ff. de rei ven. que de tota. de vsuf. q fcit. ē. de bonis vac. l. fi. Item casus cuius euentus nihil operatur, expectādus nō est. ff. ad velle. aliqñ. §. fi. z de fideiuſ. l. pe. sed snia p scēdo nihil operaī cum tendat ad eundem effectū cum primo. ergo ꝛc. ¶ Ecōtra videt q non sit locus prelationi in snia, qz cuz de pluribus delictis quis accusaī ex vno secuta cōdemnatione nō impedit snia alterius quo minus feratur. licet occupātis melior cōditio habeat vt. d. l. inter eos. Et idē videtur in reali vel mixta actiōe. ff. de pet. here. l. pe. z. d. ll. is a quo z a quo. ff. de rei ven. Itez cū per sniam nō fit executio tm̄ expedita. videt q ex alio delicto subsequi debeat snia nihilominus, licet aliter preuenerit in snia vt sic vindicta postea sumaī ex snia alterutri⁹ nec refert ex cuius, qz nō interest a quo quid fiat, cōmodo bene fiat ff. de ver. ob. cū seruus z de inoffi. test. posthumus. §. fi qs ex. Quod in executione sit locus prelationi videt qz quotiescūqz de ordine constat in iure eiusdē rei licet cōtinuatio ꝛpis interueneriī si cōtra eūdē experiaī, preferī executio prioris in ordine. ff. de pigno. si fundus. §. si quo. z. l. si debitor. ergo primo pcussus videt in executiōe preferri. Item quotienscūqz impossibile est aliquid fieri duobus priori primo debet satisfieri. ff. loc. in operis ergo cū Titius pcusserit duos cū eadez manu, videt prior preferri. ¶ Ecōtra videt q in executione nō fit locus prelationi rōne ordinis vel sententie, qz cū plures cōtra eūdem pluribus actionibus agendo, meruerint sniam diuersis ꝛpibus nō preferī prior posteriori in executiōe, posteriore puenieute prioꝛem postea ad executionē. vt. ff. de re iudi. l. in iudicari. Item cū de pluribus delictis quis est dānatus non attēditur ordo ꝛpis vel snie in executiōe. vt. ff. ml no. ap. pē. l. j. in fi. ergo ꝛc. Preter ea nulla lege cauef in criminibus sit locus in executiōe prelationi ergo ꝛc. ar. ff. de pruaricat. l. iij. z. §. fi. z de publicis iudi. l. j. imo gñaliter lex pluribus accusare pmittit. vt. ē. de acc. qui de crimine. z. ff. de leg. presb. l. j. §. z gñaliter, ergo ꝛc. ¶ Hūc igit videndū est an si ex alterius accusatiōe Titius dānatus fuerit, z executionē passus sit p alteri⁹ vulnere puniendus z qualiter z q p̄ alteri⁹ delicto nō puniatur. §. j. cuius pena est extraordinata. vt. ff. de priua. delict. l. fin. de fur. le. fi. z ad turpil. z in priuatis. de pruarica. ab imperatore. in qua pena imponenda iudex sequi debet rationem. ad eū consuetam penarum impositionem. vt. ff. de peñ. hodie.

¶ Sexto querit. Pone vter. z istoz̄ dictoz̄ accusatoz̄ vel alter nō petierūt eum puniri pena dicte cōstitutionis, sed ꝓout est hodie forma libelloz̄ fm iura penā in ipso crimine irrogātia grauioꝛē, accusatus lata snia est punitus ex snia seu condemnatiōe lata pro vno vtrum iterum punietur pro condēnatione alterius? Rñ. sic eadē rōne. in qua pena inflīgēda iudex attēdet debitas circūstantias qō vin dicta secundo debita qui sniam obtinuit non minuaī, sed exerceatur acerbitas vt animus sanari possit afflicti. extra. q. iij. §. illic. nec leniter offendēs ex alia pena q̄ pertulit. ita cū frequenter ipse diuina p̄cepta p̄uaricatus sit duos hoies vulnerādo, frequēti dz pene illatio ne puniri. extra de peñ. ca. j. vj. q. j. mutare. Et geminata culpa penaz exigit duriozē. extra. q. vl. ita nos. non aūt pene alleuiationes. ē. de epi. aud. l. iij. in fi. ad idē facit. extra. di. in nole. in fi. extra. di. si qs aūt. Sicut eīm augeī crimē ex pluralitate delinquētiū vt tot dicanī esse crimina quot delinquētium sunt persone. ff. de iniur. si plures. Ita z ex dem rōne quot sunt pſone offensoz̄ tot sunt crimina, tot etiā videtur debeant. Nā q tū qs distat in nūero delictoz̄. cū z in nūero criminū tm̄ ergo z in nūero penaz. extra. q. j. quomō. vbi crimē Laym septies est punitum. Crimen vero Lamech fuit septuagies septies vindicatum. Unde pro iniuria illata seruo plurium dominoꝝ. oīb⁹ debetur actio z vindicta. ff. de iniur. Itē apud. §. fi. Sic z in sepulchro plurimū violato. ff. de sepul. viol. pretor. si ad plures. Quare dicerūt qdaz z bene q̄ si ad primā sniam secuta est executio mutilatiōis vnius manuū altera debeat sibi amputari. ē. de ser. fugi. quicūqz. cū licet arguere de ciuilibus ad criminales vt superius dictū, al' pīa percussio immunitatez pareret in scā q̄ iniquissimū foret. ff. de priuat. del. nūq̄ de adul. si adulterū cū incestu. in pnn. z. l. vim passas. §. pen scriptione. Et faciunt plura iura q̄ inducētur in q uestione sequenti. Unde excōmunicatus pōt amplius excōmunicari, vt qui in sordib⁹ est sordescat amplius. extra. di. ē. tumliber. in fi. z nota. de iudeis ita. z suspensus amplius suspendi extra de rescrip. capitulum. z facit. ff. de pe. capitalium. §. in exulib⁹. z. l. relegati, nec vindicta queritur ob diuersitatem actuum, sed offensarum.

¶ Septimo querit ecce pro eodē crimine inuenitur pena imposita per legē canonicā z ciuilē an vtraqz locū habeat. vel vna cessabit p alteram. Videt q primus preueniens meruit sniam vt ptz in pluribus agentibus pro eodem peculio. ff. de pec. si vero. cū concor. ergo ꝛc. Preterea cum de iure duoz̄ ratione ordinis dubitaz z ambo insolidū in eūdem re. contra eundē agendo pretendūt. melior est cōdictio occupātis. i. ad sniam puenientis. ff. de pig. si debitor. ergo ꝛc. Itez in sua vltimi supplicij. z sic toto corpori ex accusatione vnius imposita trahit ad se executionē. z per cōsequens alij accusatori p̄cludit viā cum ex tūc p mortuo habeaī. z delinquente mortuo omne crimē regulariter extinguit. ad hoc. ff. de peñ. qō ad statū. z. l. qui victimo. z. ē. si reus vel acc. mor. fuerit. l. fi. z. ff. ad turpil. in senatus. §. si ppter. ergo z si parti corporis imponaī. idem videt ar. de toto ad partem. ff. de rei ven. que de tota. de vsuf. q fcit. ē. de bonis vac. l. fi. Item casus cuius euentus nihil operatur, expectādus nō est. ff. ad velle. aliqñ. §. fi. z de fideiuſ. l. pe. sed snia p scēdo nihil operaī cum tendat ad eundem effectū cum primo. ergo ꝛc. ¶ Ecōtra videt q non sit locus prelationi in snia, qz cuz de pluribus delictis quis accusaī ex vno secuta cōdemnatione nō impedit snia alterius quo minus feratur. licet occupātis melior cōditio habeat vt. d. l. inter eos. Et idē videtur in reali vel mixta actiōe. ff. de pet. here. l. pe. z. d. ll. is a quo z a quo. ff. de rei ven. Itez cū per sniam nō fit executio tm̄ expedita. videt q ex alio delicto subsequi debeat snia nihilominus, licet aliter preuenerit in snia vt sic vindicta postea sumaī ex snia alterutri⁹ nec refert ex cuius, qz nō interest a quo quid fiat, cōmodo bene fiat ff. de ver. ob. cū seruus z de inoffi. test. posthumus. §. fi qs ex. Quod in executione sit locus prelationi videt qz quotiescūqz de ordine constat in iure eiusdē rei licet cōtinuatio ꝛpis interueneriī si cōtra eūdē experiaī, preferī executio prioris in ordine. ff. de pigno. si fundus. §. si quo. z. l. si debitor. ergo primo pcussus videt in executiōe preferri. Item quotienscūqz impossibile est aliquid fieri duobus priori primo debet satisfieri. ff. loc. in operis ergo cū Titius pcusserit duos cū eadez manu, videt prior preferri. ¶ Ecōtra videt q in executione nō fit locus prelationi rōne ordinis vel sententie, qz cū plures cōtra eūdem pluribus actionibus agendo, meruerint sniam diuersis ꝛpibus nō preferī prior posteriori in executiōe, posteriore puenieute prioꝛem postea ad executionē. vt. ff. de re iudi. l. in iudicari. Item cū de pluribus delictis quis est dānatus non attēditur ordo ꝛpis vel snie in executiōe. vt. ff. ml no. ap. pē. l. j. in fi. ergo ꝛc. Preter ea nulla lege cauef in criminibus sit locus in executiōe prelationi ergo ꝛc. ar. ff. de pruaricat. l. iij. z. §. fi. z de publicis iudi. l. j. imo gñaliter lex pluribus accusare pmittit. vt. ē. de acc. qui de crimine. z. ff. de leg. presb. l. j. §. z gñaliter, ergo ꝛc. ¶ Hūc igit videndū est an si ex alterius ac-

Vicesimaꝰ q plurib⁹ simul per exe cutionem sententie vnius sit liberatus.

l. diuus

l. diuus. cuius pena est. e. ti. l. iij. §. legis. z insti. de pu. iudi. §. itez lege cornelia. Vel posset accusari iniuriarum. vt. ff. de iniur. pretor. §. j. cuius pena est extraordinata. vt. ff. de priua. delict. l. fin. de fur. le. fi. z ad turpil. z in priuatis. de pruarica. ab imperatore. in qua pena imponenda iudex sequi debet rationem. ad eū consuetam penarum impositionem. vt. ff. de peñ. hodie.

¶ Sexto querit. Pone vter. z istoz̄ dictoz̄ accusatoz̄ vel alter nō petierūt eum puniri pena dicte cōstitutionis, sed ꝓout est hodie forma libelloz̄ fm iura penā in ipso crimine irrogātia grauioꝛē, accusatus lata snia est punitus ex snia seu condemnatiōe lata pro vno vtrum iterum punietur pro condēnatione alterius? Rñ. sic eadē rōne. in qua pena inflīgēda iudex attēdet debitas circūstantias qō vindicta secundo debita qui sniam obtinuit non minuaī, sed exerceatur acerbitas vt animus sanari possit afflicti. extra. q. iij. §. illic. nec leniter offendēs ex alia pena q̄ pertulit. ita cū frequenter ipse diuina p̄cepta p̄uaricatus sit duos hoies vulnerādo, frequēti dz pene illatio ne puniri. extra de peñ. ca. j. vj. q. j. mutare. Et geminata culpa penaz exigit duriozē. extra. q. vl. ita nos. non aūt pene alleuiationes. ē. de epi. aud. l. iij. in fi. ad idē facit. extra. di. in nole. in fi. extra. di. si qs aūt. Sicut eīm augeī crimē ex pluralitate delinquētiū vt tot dicanī esse crimina quot delinquētium sunt persone. ff. de iniur. si plures. Ita z ex dem rōne quot sunt pſone offensoz̄ tot sunt crimina, tot etiā videtur debeant. Nā q tū qs distat in nūero delictoz̄. cū z in nūero criminū tm̄ ergo z in nūero penaz. extra. q. j. quomō. vbi crimē Laym septies est punitum. Crimen vero Lamech fuit septuagies septies vindicatum. Unde pro iniuria illata seruo plurium dominoꝝ. oīb⁹ debetur actio z vindicta. ff. de iniur. Itē apud. §. fi. Sic z in sepulchro plurimū violato. ff. de sepul. viol. pretor. si ad plures. Quare dicerūt qdaz z bene q̄ si ad primā sniam secuta est executio mutilatiōis vnius manuū altera debeat sibi amputari. ē. de ser. fugi. quicūqz. cū licet arguere de ciuilibus ad criminales vt superius dictū, al' pīa percussio immunitatez pareret in scā q̄ iniquissimū foret. ff. de priuat. del. nūq̄ de adul. si adulterū cū incestu. in pnn. z. l. vim passas. §. pen scriptione. Et faciunt plura iura q̄ inducētur in q uestione sequenti. Unde excōmunicatus pōt amplius excōmunicari, vt qui in sordib⁹ est sordescat amplius. extra. di. ē. tumliber. in fi. z nota. de iudeis ita. z suspensus amplius suspendi extra de rescrip. capitulum. z facit. ff. de pe. capitalium. §. in exulib⁹. z. l. relegati, nec vindicta queritur ob diuersitatem actuum, sed offensarum.

Pena lesgalis z ca nonica an possint simul impoīi p eodē crimine.

¶ Septimo querit ecce pro eodē crimine inuenitur pena imposita per legē canonicā z ciuilē an vtraqz locū habeat. vel vna cessabit p alteram. Videt q primus preueniens meruit sniam vt ptz in pluribus agentibus pro eodem peculio. ff. de pec. si vero. cū concor. ergo ꝛc. Preterea cum de iure duoz̄ ratione ordinis dubitaz z ambo insolidū in eūdem re. contra eundē agendo pretendūt. melior est cōdictio occupātis. i. ad sniam puenientis. ff. de pig. si debitor. ergo ꝛc. Itez in sua vltimi supplicij. z sic toto corpori ex accusatione vnius imposita trahit ad se executionē. z per cōsequens alij accusatori p̄cludit viā cum ex tūc p mortuo habeaī. z delinquente mortuo omne crimē regulariter extinguit. ad hoc. ff. de peñ. qō ad statū. z. l. qui victimo. z. ē. si reus vel acc. mor. fuerit. l. fi. z. ff. ad turpil. in senatus. §. si ppter. ergo z si parti corporis imponaī. idem videt ar. de toto ad partem. ff. de rei ven. que de tota. de vsuf. q fcit. ē. de bonis vac. l. fi. Item casus cuius euentus nihil operatur, expectādus nō est. ff. ad velle. aliqñ. §. fi. z de fideiuſ. l. pe. sed snia p scēdo nihil operaī cum tendat ad eundem effectū cum primo. ergo ꝛc. ¶ Ecōtra videt q non sit locus prelationi in snia, qz cuz de pluribus delictis quis accusaī ex vno secuta cōdemnatione nō impedit snia alterius quo minus feratur. licet occupātis melior cōditio habeat vt. d. l. inter eos. Et idē videtur in reali vel mixta actiōe. ff. de pet. here. l. pe. z. d. ll. is a quo z a quo. ff. de rei ven. Itez cū per sniam nō fit executio tm̄ expedita. videt q ex alio delicto subsequi debeat snia nihilominus, licet aliter preuenerit in snia vt sic vindicta postea sumaī ex snia alterutri⁹ nec refert ex cuius, qz nō interest a quo quid fiat, cōmodo bene fiat ff. de ver. ob. cū seruus z de inoffi. test. posthumus. §. fi qs ex. Quod in executione sit locus prelationi videt qz quotiescūqz de ordine constat in iure eiusdē rei licet cōtinuatio ꝛpis interueneriī si cōtra eūdē experiaī, preferī executio prioris in ordine. ff. de pigno. si fundus. §. si quo. z. l. si debitor. ergo primo pcussus videt in executiōe preferri. Item quotienscūqz impossibile est aliquid fieri duobus priori primo debet satisfieri. ff. loc. in operis ergo cū Titius pcusserit duos cū eadez manu, videt prior preferri. ¶ Ecōtra videt q in executione nō fit locus prelationi rōne ordinis vel sententie, qz cū plures cōtra eūdem pluribus actionibus agendo, meruerint sniam diuersis ꝛpibus nō preferī prior posteriori in executiōe, posteriore puenieute prioꝛem postea ad executionē. vt. ff. de re iudi. l. in iudicari. Item cū de pluribus delictis quis est dānatus non attēditur ordo ꝛpis vel snie in executiōe. vt. ff. ml no. ap. pē. l. j. in fi. ergo ꝛc. Preter ea nulla lege cauef in criminibus sit locus in executiōe prelationi ergo ꝛc. ar. ff. de pruaricat. l. iij. z. §. fi. z de publicis iudi. l. j. imo gñaliter lex pluribus accusare pmittit. vt. ē. de acc. qui de crimine. z. ff. de leg. presb. l. j. §. z gñaliter, ergo ꝛc. ¶ Hūc igit videndū est an si ex alterius accusatiōe Titius dānatus fuerit, z executionē passus sit p alteri⁹ vulnere puniendus z qualiter z q p̄ alteri⁹ delicto nō puniatur. §. j. cuius pena est extraordinata. vt. ff. de priua. delict. l. fin. de fur. le. fi. z ad turpil. z in priuatis. de pruarica. ab imperatore. in qua pena imponenda iudex sequi debet rationem. ad eū consuetam penarum impositionem. vt. ff. de peñ. hodie.

¶ Sexto querit. Pone vter. z istoz̄ dictoz̄ accusatoz̄ vel alter nō petierūt eum puniri pena dicte cōstitutionis, sed ꝓout est hodie forma libelloz̄ fm iura penā in ipso crimine irrogātia grauioꝛē, accusatus lata snia est punitus ex snia seu condemnatiōe lata pro vno vtrum iterum punietur pro condēnatione alterius? Rñ. sic eadē rōne. in qua pena inflīgēda iudex attēdet debitas circūstantias qō vindicta secundo debita qui sniam obtinuit non minuaī, sed exerceatur acerbitas vt animus sanari possit afflicti. extra. q. iij. §. illic. nec leniter offendēs ex alia pena q̄ pertulit. ita cū frequenter ipse diuina p̄cepta p̄uaricatus sit duos hoies vulnerādo, frequēti dz pene illatio ne puniri. extra de peñ. ca. j. vj. q. j. mutare. Et geminata culpa penaz exigit duriozē. extra. q. vl. ita nos. non aūt pene alleuiationes. ē. de epi. aud. l. iij. in fi. ad idē facit. extra. di. in nole. in fi. extra. di. si qs aūt. Sicut eīm augeī crimē ex pluralitate delinquētiū vt tot dicanī esse crimina quot delinquētium sunt persone. ff. de iniur. si plures. Ita z ex dem rōne quot sunt pſone offensoz̄ tot sunt crimina, tot etiā videtur debeant. Nā q tū qs distat in nūero delictoz̄. cū z in nūero criminū tm̄ ergo z in nūero penaz. extra. q. j. quomō. vbi crimē Laym septies est punitum. Crimen vero Lamech fuit septuagies septies vindicatum. Unde pro iniuria illata seruo plurium dominoꝝ. oīb⁹ debetur actio z vindicta. ff. de iniur. Itē apud. §. fi. Sic z in sepulchro plurimū violato. ff. de sepul. viol. pretor. si ad plures. Quare dicerūt qdaz z bene q̄ si ad primā sniam secuta est executio mutilatiōis vnius manuū altera debeat sibi amputari. ē. de ser. fugi. quicūqz. cū licet arguere de ciuilibus ad criminales vt superius dictū, al' pīa percussio immunitatez pareret in scā q̄ iniquissimū foret. ff. de priuat. del. nūq̄ de adul. si adulterū cū incestu. in pnn. z. l. vim passas. §. pen scriptione. Et faciunt plura iura q̄ inducētur in q uestione sequenti. Unde excōmunicatus pōt amplius excōmunicari, vt qui in sordib⁹ est sordescat amplius. extra. di. ē. tumliber. in fi. z nota. de iudeis ita. z suspensus amplius suspendi extra de rescrip. capitulum. z facit. ff. de pe. capitalium. §. in exulib⁹. z. l. relegati, nec vindicta queritur ob diuersitatem actuum, sed offensarum.

Statuti Pena puniꝰ an possit fit ordinaria puniri.

¶ Octauo q̄ritur. Pone statutū est in ciuitate q̄ si quis vocauerit aliquem homicidam puniaī in. x. Titius appellatus est homicida z denunciauit iniuriātem q punitus est pena statuti. Utrū possit eum Titius de hac iniuria ordinarie accusare? Videt q nō cū de crimine eiusdē hominis nō sit sepius ingrendū. ff. nau. cau. l. §. vl. Itez qz Deus nō iudicat bis in idipsuz, ne cōsurgat duplex tribulatio. extra. q. v. quid ergo. igit nec nos q Deum imitari debemus. in aut. vt oēs obe. iudi. pro. §. abstpiat. Item pro hoc est satis aperte. ff. de fur. interdū. §. q fure. imo p penā statuti a pena legis recessum esse videt secūduz quosdā. ar. ff. de re mili. qui cū vno. §. grauius. ibi ꝛ mutato ꝛc. q tñ est falsum. ar. ē. de sepul. viol. l. iij. z. ff. de act. z obl. q̄tiēs. Immo z iura q. ē. in pozi. q. inducta sunt. Posset dici forte nō male q̄ pena statuti est ꝛgrua delicto pariter z pſone. aut nō vt primo casu nequeat puniri pena statuti de iniuria ipsa vlteri⁹ accusari als vero secus, in eo saltē q plus est. Ad hoc. extra. q. v. c. ij. z q no. ex de iudi. at si clerici. ad fi. vbi dicit gl. nō posse qđ duplici pena puniri, ita q vtraqz sufficiat. als bene pōt iudex iferre duas penas ad idē vñ. q. j. c. ij. Nam in. d. §. q fure fur deducī⁹ fuit ad iudicē ad maiozis pene periculū. Im. d. c. quid ergo erat pena sufficies irrogata, nō ergo pena q̄ fisco applicaī z modica est debet tollere penā q offenso est applicāda. ff. de publi. iudicatio. §. q illicite. z facit etias. ff. de sepul. viol. sepulchri. in fi. de enic. q dicit. in pnn. z in fi. z qō not. ē. qñ cl. acti. l. j. in gl. vlti. ibi sed ideo. ibi non agit criminaliter ꝛc. ff. de iniur. pretor. §. j. z vi bo. rap. l. j. cum cōcor. z. ē. de sepul. vio. l. iij. ibi officio nūciauerit. Quidaz alū dicūt contra pea q̄ ibi not. Ex. e. ti. l. j. qñ ci. actio. in ñ. iij. z se. questionibus. sed non obstant, nec est hec ipsius intentio cum dicat si actū est vno iudicio z secuta condēnatio non repellitur agens iterum ciuiliter aut criminaliter. Si vero absoluturia, distingue. aut pronunciatū est super facto pura crimen non esse cōmissum, z tunc repellit agens iterū, aut super iure, vt quia dixit iudex absoluimus, quia crimen non est probatum, z tunc admittetur.

¶ Nono ex hoc queritur. An tunc acta habita in vno iudicio fidez Acta vni faciant in alio. Videt aperte q sic. Nā etiā acta habita cozā non suo iudice fidē facīūt cozā suo. vt. ñ. q. j. in pmis. z extra de act. ad petitio nem. z ibi no. Dic breuiter vbicunqz nō procedit iudicium fz fidē facīāt alio. ciāt i alio. ciunt, qz sine illis actis rens absoluetur, vbi vero ꝓcedit iudicium secundum tūc aut primo fuit actū criminaliter. sed o ciuiliter. z prima acta facient fidē sed o iudicio. ad hoc in aut. de sanc. episco. §. fi vero crimē. z qō no. ē. de ede. l. ñ. in fi. ñ. gl. z. ff. de cri. ex. her. l. res aut ecōtra primo ciuiliter z secuta condemnatio. Deinde agitur criminaliter, z tūc faciunt presumptionē, nō aut plenā. pbationē. ē. de pba. l. fi. z qō not. ē. de vi. pu. l. si quis. in gl. quali. ni si aduersarius consentiret. extra de testi. veniens. ñ. vbi vero fm iudiciuz intendīt in eo q plus est in scā actione q̄ in prima, tunc acta habita inter easdem pſonas in prioꝛi iudicio fidē faciūt in secundo. vt. d. §. fi vero crimen. z vide q no. Ly. d. le. j. qñ ci. acti. l. j. q. vl. Sed si ex priuilegio persone criminalis accusatio nō posset institui ad penam corporalem, sed actio in factum vt est exēplū. ff. de accusa. hñ tamē. §. j. z. ē. de fal. l. falsi qui dem tunc acta causa super actione in factum et probato de crimine, iudex damnabit ex officio z eisdem actis illum contra quem probatum est crimen. vt no. d. l. falsi. Quando autem acta habita in vno iudicio fidem faciant in alio. no. Ly. ē. de eden. l. ñ.

¶ Decimo q̄rit. Utrū pena conuētionalis z legalis possint simul exi gi. pone exēptum in eo q̄ hodie faciūt comites z baro. in terris eoz̄. Galis z cō Curāt eīm sine affectiōe pactī, sine ad pecunie q̄stū vt homines seipso uētioalis rum curie obligēt pacifice viuere, ne minēqz offendere vel aliquē no- an possint minatim nō ledere sub certa pena. p quo est li. feu. de pace iur. fir. l. j. simul exigi. §. j. Si ꝫ fiat poterit ne ipsa pena. p̄missa exigi a delinquētib⁹, cuz sit etiā pena legalis inflicta. Dixerūt qdā nō leuis auctoritatis qō nō per ea q̄ no. Ly. d. le. j. qñ ci. acti. Econtra videt exp̄ssum. ff. de verb. obli. qdaz cū filiū. ver. quo tū casu vbi testamētuz filio et heredato in stante ꝓnunciaī in officiosum z pena p̄missa per testatorez patri ipsius et hereditatis etiā peti pōt. z est simile in cle. de reser. c. j. in fi. Plures eīm offendēdo, plures penas iniuste meretur. extra. di. c. j. in fi. extra. ciiij. di. si qui. z facit. ff. de re. in. quotiēs duplici. de acti. z obli. qui ens lex. de precario. z hz. §. cum quis. z. ē. de pac. cum. l. fi. extra de in di. at si in glol. penul. z ptz de re iudic. c. j. in fi. li. vj. Et pro hac parte bene facit quod no. ff. de eo per quem factum est. l. fi. in glo. vlti. z de con. fur. si pro fure. §. j. de eo quod certo loc. ver. neqz eīm de peni. felis cis. §. per hoc. lib. vj. z. ē. de sac. sanc. eccle. placet. Itē quia ficut delictum vnius potest duplici pena puniri, cum inuenit ipsa pena diuersis legibus cōstituta. vt dictum est. e. q. vñ. ita z cū per legē z per pactum contrahentium inueniuntur diuerse pene statute. nam pactuz contrahentium lex est. ē. de pac. legem. ff. e. titu. nō impossibile. z de pos. l. j. §. fi conueneriī. z vide qō scripsi. ē. de curio. l. iij. in verbo seculi. Preterea ad

Universidad de Deusto
Biblioteca

inci.ca.l.penam,ad idem facit.ff.de pe.capitalium.§.solent.ibi a pre side admoniti.cum ibi no.ergo fortius in nostro casu,licet sit pena legis inflicta etiam pena qua se soluturus spōte promisit et veniat imponenda.z vide que scripsi.ē.de cur.si ad magistratum.in verbo permutantur.z.ē.titu.j.ne diutius.in verbo monitī.Nec vera puto licet premisse obligationi sit arg.contra.ff.qua.re.acti.non det.l.j.§. nerande z.l.ū.§.fi.Non enim debet dominus vasallum suum in eam obligationem deducere q̄ semper timeat eum vt ibi.Sz illud verus forte esset si se obligaret non offendere dominum.hic aūt se obligat non offendere alium quod longe duersum est. ¶Ultimo no.q̄ pena
Pena an possit excedere quadruplum. conuentionalis aut apponitur per hec verba duplum,triplum,qua druplum,z similia,z tunc non pōt excedere quadruplum .Aut per expressionē quantitatis certe vt promittis facere vel dare hoc,alias dabis.c.nomine pene,z tunc vltra quadruplum ingtum vult procedere potest,vt not.ff.de eute.si pictum.in princip.Et facit quod no. secundum Jo.ff.de pac.l.sumptus.z vide quod not.Ly.ē.de sent. que pro eo quod interest.l.j.in.ly.oppositione.

¶Imperator. Lex.xxi.

NUllus penit⁹ cuiuslibet ordinis seu dignitatis vel sacrosancte ecclesie:vel domus regia tempore expeditionis excusatione angariaruz seu perangariarum habeat.

NUllus.Tempore expeditionis nullus potest excusari ab angariis exhibendis cuiuscunq̄ fit dignitatis,etiam si sacrosancta ecclesia vel domus regia pretendat immunitatem. (Regia)vide.ē.de conductoribus z procu.z.l.j.

¶Imperator Leo prefecto pretorio. Lex.xxij.

VErsum ambularem ab omni orientali tractu: necnon ab his ciuitatibus aliarum regionum quarum instructio tui culminis meminit rotti amputariq̄z decernimus.Ita tamen vt in transitum forti ssimorum militum quando nostra serenitas dispōsuerit et ex alijs ad alia cos loca deduci:euectionesq̄z animalium secundum consuetudinem a nostra fuerint serenitate consecuti:z in armorum taz confectione q̄ translatione seruata cōsuetudine in profectione:quinetiam legatorū animalium dominis qui ea solent accepta mercede locare prebēda pēsio arche tui culminis imputet.

¶Tractatorias videlicet animaliuz super memoratis causis nulli alij iudici cuiuscunq̄z sit dignitatis: nisi tuo ratum modo culmini faciendi licētiā patere decernim⁹.

CVrsum.Prouincie orientis propter frequentes exercitus nimium grauate erant publici cursus angarijs. Similiter z quedam ciuitates aliarum regionum,z ad petitionem prefecti pretorio imperator Leo talia grauamina remouet. Ita tamen vt quando milites de locis ad loca alia sunt transferendi z habuerint literas euectionum a principe tam pro euectiōe quam pro translatione armorum consuetudo seruetur vt aialia scilicet dūoruz tūc capi valeant,qui scz soliti sunt ea locare mercesq̄z illis soluenda est de pecunia que est in archa,spectante ad ipsum prefectus.Et idē dicit de legatis Literas autem tractatorias quorūcunq̄z aialium q̄ in cursu publico ducenda z transferenda veniant.nullus iudex concedere pōt preter q̄ prefectus pretorio (Curium),i.angarias z perangarias.(Ambularem).i.publicum vel publici cursus.(Tractu) i.plaga vel regione sm Pap.(Amputari)precidi.(Decernimus) per hanc legem vt eo non grauentur.(Ita tñ)ver.(Fortissimoruz) si.ē.de re milit.l.contra.(Alijs)scz locis.(Deduci)in bona parte vide.ē.de profes.z medi.l.medicos.(Sz)pro et,z repete quādo.(Fuerint)scz milites prefati .(Consecuti)per prefatā dispositionē.(Armorum)scz supradictorū militū.(Confectione)alis euectione z melius.(Solent)Ar.huius.ver.dixerit quidē magni viri q̄ si ille qui locauit equum ad vecturā cōcedit illū alicui nulla cōuēta mercede debeatur sibi merces aq̄ quā cōsueuit locare.ad hoc etiā facit illud generale qd dr attendi debere consuetudinem patrisfamilias.ff.de pig.act.vel vniuersorum.z como.si vt certo.§.custodiā.z qō ibi not. in verbo vinctus.ad idē.ff.co.pre.venditor.§.si constat.z extra de rebus ec.non alie.ad nostram.z qō ibi no.in fi.ff.de pre.ver.si tibi posit.z.l.naturalis.§.ac eyz do.z de peric.z co.ei ven.l.ū.§.si vero.z de vsufruc.sed z si quid,§.sed an locare.z de auro z ar.leg.cum in testamento,z.l.pediculio.§.item cum queritur.Item facit.ff.man.inter causas.§.fi.in fi.z fi.reg.l.ūlt.§.§ z si mensor.z ad leg.ro.de iac.l.fin. ūlt,rñ.z de vsuris.l.gayus.z.l.qui semisses.§.vltī.z extra de prebē.cū scoim q̄ dignius est mercenarius mercede sua,ytō.q.ū.quicunq̄z.z.c. charitatem.z extra de mag.c.fi.in fi.Item q̄ pmittēs vti re aliqua vē pmittere eo modo quantitate z loco quibus alis eiusdez rei vsus habitus est.ff.de aqua quotid.z esti.l.j.§.illud tamē.Nec ob.si acciderit fit cōsanguineus cōcedēs.q̄ etiā si frater eius esset nō,ppterea gratis acciperet,vt ōi Bene,ytō.ibi nū q̄ frater meus es,gratz mihi seruies:quasi dicat nō,z no.ē.locati.excepto.in gi.vir.Pro quo erit etiā extra de testa.relatū.ū.§.licet.z.vj.q.j.c.fi.j.q.ij.c.fi.§.q.ūlt.relatū.in aut.de iudi.§.ne aūt.qi laboꝝ debet merces.ē.de agri.z cēsi. Locis profugi.z preminz.tū.dist ois.Ar.cōtra.ē.de vsur.z redditoꝝ illud propter odiū vsurarū.Ytē ad hoc vide inin.de loc.z coduc.§. qua de causa.z qō ibi no.in fi.§.et instī.man.§.fi.Ytē facit vt debeat sibi merces etiā si nō cōsueuit locari,qi quinq̄z diebus debitorē acgrit.ff.de fur.si pignore.z de peti.here.l.z in lege.§.cōsimilt.z in aut.de nō eli.secūdo nup.in pn.Sz cōtra facit.ff.de actī.z obli.l.iij. de cōtrahen.emp.nuda.z de acceptil.an inutilis.in prīne.Sine conuentione quippe nō nascit obligatio.ff.de pac.l.j.§.fi.nā z iniurarū actio nō nascit nisi cōtra eū qui se scit iniuriā facere.ff.de iniur.illud z sic est in furto.ff.de fur.si qd fur.in prin.(Prebēda) de publico.ē. de fabri.l.fi.§.quotiens.z pabula.ē.de iur.ūl.penul.(Impuretur) accepto ferat.si.ē.de ope.pu.l.ū.z.ē.de ero.mili.an.l.n.(Tractatorias).§.(Tue)loquitur prefecto pretorio, vt .ē.l.ū.z not.j.l.progl. (Culmini)necnon magistro officiorum.vt.ē.e.iudicibus.

¶Imperator. Lex.xxiij.

IUbemus neminī licere cuiuscūq̄z schole vel officij:vel militie seu coditōis p totū orientalis tract⁹ partes ob quācūq̄z cām ,pficiscēti seu redeūti supra vnū veredū:vnūq̄z paraueredū:cui euectiōe tamē mouerī.Nisi specialis ei pstita sit nostre serenitatis q̄titatē aialiū cōtinēs euectio.Exceptis,penitus dubitis qui pecunias publicas deuehunt,cum in hac parte sine nostra quoq̄z speciali autoritate tanta careant animalia moueri: quanta trāsuehende pecunie summa z eius quātio deposcit.Quinquaginta librarum auri cō demnatione bis sci tendis quicunq̄z nostra iussa quolibet mō seu tēpore violauerint seu violare concesserint.

HAbemus.Nullus potest per prouinciam orientis cuiuscunq̄z schole,militie,vel conditionis existat in eundo vel redeundo ob quācunq̄z causam vti amplius q̄ vno veredo.z hoc cum literis euectionis a prefecto pretorio vel magro officiorum sibi indultis,nisi a principe speciale rescriptum obtineat cōtinens q̄ maiori aialiū numero vti possit.Ab hac lege excipiuntur publicas pecunias ad erariū deferentes,qbus pmissum est tot aialia perducere quot p ipsarū pecuniarū delatiōe z defensiōe viderint expedire.vltio pēnā ponit.(Schole)societatis.(Tractus)plage regionis (Nisi)ver.z ponit hic dictio nisi ,p eo q̄ negatiua pcedit vt in pluribus dictū est. (Serenitatis).ē.l.pri.(Quantitate).i.moioꝝ.(Alia lū)veredoꝝ seu parauredoꝝ.(Euectio).i.ira euectiōis.Et no.p capitaneis passuū regni quid debent litere cōtinere q̄ cōceduntur his qui regnū cum equis ,phibitis exire volunt.(Exceptis).§.als.ver. (Proculdubio)certe longe a dubitatiōe.(Pecunias)vel alias publicas functiones.vt.ē.e.iudicibus.(Cum)ver.z expone.i.quando (Moueri)si.de fabric.l.fi.(Summa).i.pondus, (Tritio)nor.non minoz est virtus q̄ querere parta tueri.ē.in fēsa consti.C.in princi. z in auren.vt hi qui obli.§.qm autem.z.ē.de oper.pu.l.fin.z de edipti.singularum.z qō ibi not.Nam cū opere simpl est orta custodia. ff.de edil.edic.queritur.§.j. Posuit em deus adam in paradiso vt operaretur z custodiret illum, Gen.ij.z vide.xij.q.iij.quis quā.cum ibi no. Jus em sicut ad acquirendū,ita z ad cōseruādus cōtinuū.in de leg.i.fi.Consultusq̄z est regi sua tutari q̄ aliena adiungere.dicit Egisippus de bello iudaico.l.ij.z in.iij. Plus est reseruasse romanum imperium q̄ propagasse.Immo paria sunt aliquem dona dare,z per aliū donata tueri.in aut.de ecclesia ro.§.habeat.Sic z species ingrediendi vt possessionē est phibere ingredienti vim fieri.ff. de acqui.pos.l.pe.§.fi.Et in mandatis ordo est vt retineam quesita. Sed vt acquiram.Tertio ne veget.ff.man.l.ij.z ibi not,in verb.negocia.z qui pōt ius in re aliqua seruare z augere magis presumitur illud velle seruare.ff.de distrac.pig,cuz posteriori.vide que scripsi.ē. de q.minne.ne lic.ex.l.j.in verbo tps.(Quinquagintā)ℳ.(Feriēdis) puniendis.(Quolibet)alias quoquo,(Concesserint) permiserint.

¶De tractatoriis z statuis. Titulus.lj.

¶In glo.ibi cursuum.z.l.fina.in fin . adde z hec placent Anto. vt probatur supra de deserto.le.ij. Vel dic quid sit tractatoria vt in lon gobar.si quis literas imperatoris despexerit.l.prima.z de epi.z cle. vt missi nostri.vbi dicitur q̄ tractatorie sunt litere quas imperator pro suis nunciis recipiendis et tractandis mittit . Simile extra de iureiur.ego in fin.quod etiam hic bene colligitur.z.ē.de excu mune,magistratuum.§.legatis.scilicet qualiter illi qui tractatorias portant tractari debeant. Item patet.ij.dacha.c.ij.z Hoemie.c.ū.in fin.vide qō no. Innocen.extra de cler.peregr.in rubr.z.c.j.ij.z viti. Item vide extra de cle.non resi,fraternitati.lviij,di,inter episcopos z qō no.

Tractatorie que dicuntur.

z quod not.in eis. Item in eo quod dicit Statuis dic q̄ in tabulis literis apponebatur quedam bulla vel quidā annulus vbi impressa imago forte ad figuram statue principis ob cuius reuerentiam deferentes benigne tractabantur. Sic vocantur hec litere in romādiola bullatine.a bulla.i.annullo impresso in eis ze.

¶Imperator. Lex vnica.

TRactatorie cum statuis solitis tantummodo biduum tempus accipiant. ¶Nulli vero penitus cum necessarijs sibi personis prebeātur. Nisi bis tantummodo qui animalia atq̄z equos sacro vsui necessarios persequuntur.Ita tamē vt his dimissis in tractatoriarum corpore quinq̄z dierū numerus asceri batur:vt nullus vltra hoc temporis spatium ad residendum in quo libitum fuerit loco coptam nanciscatur.

TRactatorie. ¶Casus. Illi quibus litere tractatorie conceduntur, habent spatium triū dierum ad recedēdum de loco postquā literas habuerint, que quidē non cōceduntur vt cō tineantur in eis necessarie persone preter eos qui habent ex eorum officio cursum publicum agere , z equos ad hec deputatos agitare seu ducere. Ipse quoq̄z litere continere debent diem date ipsarum quod z nullus cui tales litere cōcedunt in loco aliquo vltra quinq̄z dies morari valeat. Et hec litere omnes sunt in libro aliquo registrā de. (Statutis) expone hec duo verba vt dixi in rubrica. (Nulli.).§. (Nemitus.)si generaliter.(Precipiendo).(Prebeantur.)si tractatorie. Nam z si pbite fuerint restringentur.vt.ē.de re milita.quicunq̄z. (Nisi.verbo.)
Genus z species quādoq̄z copulant. (Bis)de quibus.ē.ti.i.non patimur.(Animalia atq̄z equos)copulat genus z speciem.sic.ē.de seruitu.z aqua.in rubric.z.ff. de noua.z deleg.in rub.z in euāgelio Marci vlti.Dicite discipulis eius z Pe tro ad idem.ff.de admini.tutor.tutor.rerum.ūltī.dist. cum longe.ē. de legi.z const.de here.z maniche.vbi notat Azo.in rub.quare hoc sepe fiat.z.ē.nulli lic.in fremis.z.j.l.j.in prīc.vbi copulat curare quod est z iacinctos.z.ē.de fun.lūi.l.fin.in prin.vbi copulat curare quod est genus.z arare quod est species.z.ē.de pūsil.eo.qui in sac.pa.milit. vbi copulantur mobilibus z mancipijs.(Ita tamē.)ver.(Quinq̄z) subaudi aliorum.(Aferibatur.) St.verbum.ē.de decurioni.omnes. vide quod ibi scripsi.(Ut nullus.)versi.(Spatium.)si.quinq̄z dierū. (Ad residendum)nisi vt dicitur.d.l.longobar.ē.in rubri.vel vt.ē.de meta.deuotum.

¶De apparitoribus prefectorum pretorio z vsualegijs eorum. Titul.liij.

¶De apparitorib⁹ dicek.j.tit.j.in ru.(Priuilegijs)de hoc.j.e.l.ū.

¶Imperator. Lex.j.

QRefectuire comicularios q̄ annis singulis exeunt post transactos comiculos nostraz adorare purpuraz volumus. Quo honore perfunctis cum iam missionem tenuerint liberum otium damus:vt ad susceptionem vel cuiuslibet necessitatis officium minime denoscentur.

PRefecture. ¶Casus. Comicularij prefectorū pretorio qui singulis annis creantur, eorumq̄z officium finiunt,officio finito introducendi sunt ad imperatorem.z.ē.de oper.pu.l.fin.z de edipti.singularum.z qō ibi not.Nam cū opere simpl est orta custodia. ff.de edil.edic.queritur.§.j. Posuit em deus adam in paradiso vt operaretur z custodiret illum, Gen.ij.z vide.xij.q.iij.quis quā.cum ibi no. Jus em sicut ad acquirendū,ita z ad cōseruādus cōtinuū.in de leg.i.fi.Consultusq̄z est regi sua tutari q̄ aliena adiungere.dicit Egisippus de bello iudaico.l.ij.z in.iij. Plus est reseruasse romanum imperium q̄ propagasse.Immo paria sunt aliquem dona dare,z per aliū donata tueri.in aut.de ecclesia ro.§.habeat.Sic z species ingrediendi vt possessionē est phibere ingredienti vim fieri.ff. de acqui.pos.l.pe.§.fi.Et in mandatis ordo est vt retineam quesita. Sed vt acquiram.Tertio ne veget.ff.man.l.ij.z ibi not,in verb.negocia.z qui pōt ius in re aliqua seruare z augere magis presumitur illud velle seruare.ff.de distrac.pig,cuz posteriori.vide que scripsi.ē. de q.minne.ne lic.ex.l.j.in verbo tps.(Quinquagintā)ℳ.(Feriēdis) puniendis.(Quolibet)alias quoquo,(Concesserint) permiserint.
Iam in paradiso positus est ad operandum z custodiendū.

Comicularius quis esse dicat.

¶Eadem. Lex.ij.

PRefectianos ad perniciem prouincialium exactionibus in prouincijs vel portius lucris z questibus suis fese immiscere vetam⁹. ¶Preterea vel horreorum gerere custodiam vel curarum ius atque arbitrium sibi presumere his denegamus. ¶Horum si quis presentis legis temerator existat,volumus eum competenti motu z indignatione perceli.

PRefectianos. ¶Prohibet officiales pfecti prorio immiscere se exactionib⁹ eorū que p̄ nunciales reipublice debebant, qz talis exactio ad ḡitum z lucrū proprium redūdabat. Statuit etiā vt non assumātur ius curarū seu arbitriū.vt.i.aliquem a cura publicorū munerū eximāt, vel aliquos ad hoc instituant, z idē vult, vt nō gerāt custodiam publicorū horreorū z penam ponit. (Prefectianos)habes idē verbū.in aut.de mā.prin.§.deinde.z vt iij.tit.§. hoc quoq̄z vt differāt.iudi.§.fi.z hū ,phibent inter cetera cursum publicū leuiare.ē.de of.recto.,puta.in officiales.(Pernicie)qd presumitur vt hic.z.ē.de eroga.mili.an.l.annonas.(Preterea.)§.(Custodiam)vt.ē.de condit.in pub.hoz.l.j.(Vel curarū.)ff.q̄ quide cure multe sunt.ff.de muner.z hono.l.j.§.j.z.ū.(Horum.)§. (Copelli) facit ad id quod scripsi. de nume.l.j.ubi inhibendum, alias est litera perceli.i.puniri. ¶Post primam glo.adde.sic etiam vocantur magistriani officiales,magistri officiorum qui pro aliquo exequendo negotio in prouincias mittebantur.in aut.vt diffe.iudic.§.fina.z de manda.princi.§.deinde.z de hijs vide.ē.de castren.in rub.

¶Imperator prefecto pretorio. Lex.iij.

COmicularij z primiscrinij numerarij insup qui in officio tue sublimitatis per ordine obsequijs militie terminatis desiderata laborū requie sortiunt:pro multis erga rēpublicā sudoribus ab oibus indictionibus tā militarij q̄ ciuilij iudicij semp habeantur immunes. Et ciuilij tñ iudicij nō etiā militari tñ iurisditioni subiaceat. ¶Mute sanctioni addendū esse cēsem⁹,vt si qs pfectian⁹ dū militat:vel post depositū cingalū sine testamēto qō legibus cōprobat:nullisq̄z ab intestato successoribus derelictis fati munus impleuerit: omnes eius patrimonij facultates prouisione manifice tue scdis non fisci iuribus,sed arche tui culminis rationibus vendicentur. ¶Scrinarijs autem z exceptoribus ceterisq̄z qui in officio tui culminis merent cū in legione prima adiutrice nostra militant audientiam tantummodo in causis in quibus pulsantur tue celsitudinis deputamus.In prouincijs vero commorātes rectoribus earum eos respondere iubemus. Nisi publicum officiū aliquod eis iniunctum sit.

Requies est finis laboris a multis multū expetita.

COmicularij. ¶Statuit q̄ comicularij z numerarij qui sunt in primo scrinio cōstituti,sedis seu officij pfecti prorio post functum eorum officium liberi sint,ita q̄ null⁹ iudex ciuilis, aut militaris aliquid eis possit indicere qui etiā nō iudicū militarij sed q̄ ciuilij sunt iurisdictioni subiecti. Si quis aūt officialis cū sede ipsius pfecti prorio deputatus dū gerit officiū , vel post finitū illud sine testamēto qō a legibus cōprobatur,nullisq̄z ab intestato successoribus derelictis decesserit,bona eius nō fisco,sed iuxta .puisione pfecti prorio in archa eius deducenda sunt.Ultimo statuit q̄ scrinia rij z exceptores sedis eiusdem pfecti prorio conueniant tantum coram ipso pfecto dū.ē.gerunt officiū.Cum aūt in .puincijs cōmorant coram pfidibus eorum, nisi publicū in eis aliquod officium gerant. (Primi scrinij).i.prepositi primo scrinio.(Desiderata).i.optatam. (Requiez)quietem,tranquillitatem q̄ finis laboris est. (Humanus quippe genus ideo militat, vt peractis sudoribus conquiescat dicit Cassio,ēj.varia.epist.xvij. Sed multi sunt hodie magistratus qui iz thezauros immense cōflauerint muneribus tū nunq̄ implent, nunq̄ lassati laboribus,nunq̄ corporeis doloribus fatidici requie q̄runt, z quāquā prolixis bene rēporibus luxerint pausam tñ facere nescisunt. Contra quos illud Aristotel.in mathematico. Finge tibi velut ipsas proclamare naturā receptus es in hoc pulcherrimū mūndi , rerūq̄z consortiū z per succedentiū vices in ordinē moraliū natus bona nostra vidisti,admitte posteros,cede retro venientibus.Ar ipsi nostri rēporis curiales q̄uā senectute languidi muneribus pleni, omnuz delitiarū fecunditate potati,nunq̄ tū volunt admittere posteros solum proles eorū ineptissimas ad magistratus insignes latagūt subrogare.(Sudoribus)ad quos ferendos enguntur.ē.de cadtre.pecul. pala.l.j.In quicunq̄z recipiens administrationē officiorū iurant se propterea omne laborē ac sudorē cū fauore sine dolo, z sine arte qua cunq̄z suscipere.in aut.insuurandum quod pcīt.ab hijs.in prin.vnde magister militū sudoribus clarus .ff.ē.vbi sen.vel cla.l.fi.post princ. z vide.ē.de vesti.olo.l.fi.z quod ibi scripsi.z ex hijs ptz fore incogruā exp̄sitionē gl.e.l.j. Et ciuilij.)ℳ.(Nunc.)ℳ.(Legibus cōprobat) vt sint in eo septē testes.z vide.ē.de decur.diue.ibi legiⁿ cognitis. (Tue,)si,pfecti prorio.vt in ru.Et hinc forte inolevit abusus qui in Romanis est in Romana curia obseruatus. Cum em decedit aliqs ēt legitimis relictis heredib⁹, z iterūm testō solēniter cōdito,q̄ ipsa curia officiū gesserat,puta abbreuiator scriptor , aut officialis alt⁹, defuncto cardinalis itra cui⁹ libraria ℳ officℳ moraⁿ ē,atq̄z ēcessit,occupat omnia bona

Romanus abusus in retinēdis

Universidad de Deusto
Biblioteca

nia bona sua. qđ ẽ tum sit equum nouit is q oĩa nouit antequã fiãt. (Mõ fisci.) ſ. vniuersalis. Nam z archa prefecti ptorio pars fisci erat. Et nota casum vbi fallit regula. ſ. de bo. vacan. l. vacantia. alius est. ſ. de here. decur. l. j. alũ. eo. tit. per totum. (Vendicent) acquirãtur. (Scriniarij.) ſ. als est ifa scriniarijs. quoq; exceptoribus ꝛc. (Adherent) als inherent. (In prouinchs.) ver. (Rectoribus) vide q̃ scripsi. ſ. de. pri. sacro. scri. in sacris. ũ. z de priuil. schola. l. ũ. (Misi.) versic. (Publicũ.) Simile. ſ. de palat. sacra. largi. l. viros. ſ. rectorib⁹. aũt. (Iniuncti ũ sit) qr tunc forte cosã magistro officiorum conueniet ur.

Apparitores qui dicebant.

¶ De apparitoribus prefecti vbis. Tit. liij.

¶ Apparitores dicebantur qui reos apparere cõpellebant in conspectu iudicum. ab apparẽdo dicti. ad qõ est. ſ. de apparit. prefe. an. l. ũ. z in aut. de defen. ciui. ex prouinciali. z. ſ. de of. diuerso. iudic. l. j. z de sportul. l. j. Sed Pap. dicit q apparitores dicunt precepti obedientes. z dicitur apparitor eo qõ apparet z pñto sit ad obsequium. z est pro hac secunda significatione. extra de homici. tua nos. ſ. vlti. qriũ. q. j. c. vlti. in fi. z. j. q. j. fu pueniente. z. ſ. de testa. mil. scriniarios. z. d. l. j. de sportul. Item apparitor. i. seruiens. quia appareat z pñto sit ad obsequium. Vel melius apparitores dicimus eos qui reos apparere faciebant in conspectu iudicum secundum Hug. vnde. j. Reg. ca. xix. dicitur. Misit Saul apparitores qui raperent Dauid. Item per istos inferunt verbera iudices. in aut. de testi. ſ. si vero ignoti. z puniunt delinquẽtes etiaz pena mortis. d. c. supueniẽte. z. c. vlti. in fine. ¶ Et not. q minusterium apparitorum. z fastigium tribunalium veneradum exhibent magistratuum maiestatem. vt sentit Valerius. lib. ũ. c. vlti. z facit qđ scripsi. ſ. de cursu publi. in rubri. Unde magistratus sedere debent quasi reges exercitu circunstante. per hec enim designatur vigor regiminis. xlv. di. episo in ecclesia. Plures aũt gradus in tribunali sedere sublimior. xcv. di. episo in ecclesia. Plures aũt gradus debet habere tribunal. videlicet primum z supremum in quo sedere debet ipse magistratus ad ius reddendum. secundum z inferiorem vbi recipiendi sunt viri illustres cum personaliter coram eo super criminali actione disceptant. Tertium est infimus. qui reliquis altercãtibus deputatur. vt patet. ſ. vbi senat. vel cla. l. quoties citra medium. Puto aũt q in secundo gradu. seu loco huius secretarij debeant esse aduocati. de quo fit mentio. ſ. de offic. diuer. iudi. l. finali. non aũt in primo. vt de offi. iudic. l. j. Locatur autem talis locus seu tribunal vbi iustitia redditur locus benedictionis. v. qõ. tiũ. in loco. Quantũcũq; autem sit maximus z illustris nõ est honos iudicibus sedere cũ eis in tribunali. in aut. vt ab illustribus ꝛc. circa medium. Item nota q apparitores coram alio iudice conuenire non pũt quã eo cuius sunt apparitores. ſ. de offi. ma. mili. l. ij. z vide. ff. de re milit. officium. in fin. z hoc est regulare in omni ministro z officiali vt sub eo magistratu z pñside conueniatur. ad cuius prouidentiam z indicũ illius ministeriũ z officiũ noscitur ptinere. vt est exemplum. ſ. de fabricen. l. pe. Opus eñ armozũ ad magistrũ spectat officiozũ. e. tit. l. fi. Et ideo fabricẽses qui arma imperialia fabricant sub eo conueniuntur. vt. d. l. pe. ad idẽ. ſ. de pala. sacra. larg. l. viros. ſ. in alijs. cum concor. Cuius rõ est ne videanť ab eius abstrahi ministerio. cuiꝰ obsequio deputati sunt. ſ. de silent ia. l. pe. z de decanis. l. ij. Et hoc verũ est si talis magistratꝰ z pñs eiꝰ litis z cãe de q̃ agit hz cognitionem. Uũ mites quis eoz ministeriũ ad officiũ mgri milituz ptinere noscať non tñ sub eo conueniunť. p alia cã. quã. p crimine militari. ſ. de re milit. l. fi. in pñn. z de iurisd. om. iu. magisterie. cũ ibi no. Et facit ad hoc extra de foro cõpe. cũ cõtingat. ad fi. cũ ibi not. Item premissa vera sunt pterquã in causis tributarijs. nã tũc sub eo tantum preside sup hmõi causis rndere debent in cuius prouincia bona pro quibus tributa petunť. scita inueniunť. ſ. de castren. l. fina. ſ. vlti. z de priuil. scho. l. ij. ad fin. cum concor. Quid aũt in apparitoribus magistrozum rõnalũ q sub pretu priuilegiozũ ab accusationibus in criminibus se excusare nituntur cum citanť propterea in curia vicarie vel alia. Uideť qõ non sint admitendi cum magistri rõnales non habeant in hoc merum imperium z gladij potestatem. Item presentado seqz defendendo in curia vicarie non excedunt pronunciam. nec laborant. z ideo non sunt audiendi. ff. de adul. si maritus. ſ. quod si quis. cum concordan. Item non abstrahuntur ex ipsa vocatione ab obsequijs eozũdem. ergo priuilegio gaudere non debent. ar. a cõtrario sensu. ſ. de silentia. ne ad diuersa. in princip. cum cessante ratione legis ꝛc. ſ. de epis. z cler. generaliter. cum simil. Item pro hoc est aperte. ſ. vbi ca. fis. l. pen. z. ff. ex quib. cauſ. maio. z qui data. ſ. vlti. z quod not. eo. tit. qui mittuntur. ſ. prefectus.

¶ Imperator. Lex. j.

PReter eos qui de officio eminentiũ potestatũ numero stipẽdiozũ curriculis euolutis vbisque prefecture z serenitatis nostre annis singulis attingere purpuram; venerariq; preceptí sunt; nulli prorsus eozum qui prouincialia officia peregerunt trãquillitatis nostre muricem adorare fit liberum; omniuz suffragiozum obreptione cessante.

PReter. ¶ Casus. Nullus ex his qui in prouincijs gesserunt officia potest ad principem ingredi, cuiusq; purpuram adorare pter apparitores ad officiales, z officiales ptecti vbis z eminentiũ potestatũ ac ipsius principis quibus post limtũ officiũ hoc est concessum. (Potestatum) hoc est eozum qui tales eminentes gesserunt potestates. ſ. de silentia. l. j. (Adorare) dic. vt. ſ. ti. j. l. j.

¶ Imperator. Lex. ij.

QUicunq; illustris vbane sedis apparitor clandestina fraude pistorẽ cõcussit; accusatus atq; cõuictus perpetui beneficij nexibus abdicetur.

QUicunq;. Prohibetur apparitor prefecti vbis fraudare seu concutere pistorem vbis, alias punitur. (Nexibus) facit. j. de apparitor. prefec. an. l. j. ¶ In gl. ibi speciale hic. Puniri adde. Sic est speciale. ſ. de fabricen. l. stigmata. z est ratio specialis. debet i eo tis. vt. j. puniatur in eo in quo deliquit. in quo deliquit.

¶ De apparitoribus magistrozum militum z priuilegijs eozum. Titul. liiij.

¶ Imperator Ualentinus. Lex. j.

QUi sese in officijs magistrozum equitum ac peditum militare monstrauerint, ab omni nominationis iniuria excusentur.

QUi se. ¶ Qui militant in officio magistrozum militum, equitum. ſ. vel peditum ad aliquod munus publicum nequeunt nominari. (Peditum) simile. j. l. prozi.

¶ Imperator. Lex. ij.

UI in officio magistrozum equitum ac peditum militiam sortiri sunt; ordinis sint militaris.

UI in officio. ¶ Casus. Apparitores vel officiales qui officio magistrozũ equitũ vel peditũ obsequunť. censenť ordinis militaris. (Peditũ) fi. ſ. l. pri. z. ſ. de of. mag. mil. l. j.

¶ Imperator. Lex. iij.

PRobari apparitores magisterie potestatis neq; curiales in aliquo officio neq; cohartales neq; censibus ascriptos volumus.

PRobari. ¶ Casus. Non possunt ad officiũ magistri militum equitũ. ſ. vel peditũ apparitores assumi, qui sunt curiales aut cohartales vel cẽsibus ascripti. (Probari.) Sic cõstrue neq; curiales neq; cohartales, neq; cẽsibus ascriptos volumꝰ in aliquo officio probari apparitores magisterie potestatis. z facit. ff. de re militari. quicunq;.

¶ Idem. Lex. iiij.

NUmerarios virozum illustriũ magistrozũ militum tam presentaliũ quã oẽtaliũ quiordine z stipendijs militie fuerint decorati, exeũtes tribunis protianis partis militaris sudozibus cozuz beneficium deferentes sociari precipimus. Ita videlicet vt post completam militiam ab omnibus indictionibus tã militarium quã ciuilium iudicum semper habeãtur immunes. Principatus vero munere functos tribunis vigilum militaribus aggregari volumus.

NUmerarios. ¶ Magistri militum habent numerarios, hũ si ordine militie sunt assumpti, z stipendia de publico percepernnt, finito officio habent eam dignitatẽ quã tribuni protiani, adeo quod post ipsum p eos finitũ officium immunes sunt, ita q nullus iudex ciuilis aut militaris aliquid eis potest indicere. Qui aũt inter milites habuerunt honorẽ principatus cõsequuntur eã dignitatem quã habent tribuni vigilum. (Ordinẽ.) Ordo qppe rem decorat vt hic, sicut z nomen. inim. ad tertul. ſ. sed nos. Mã z bonum consistit in ordine fm Aug. li. de natura. boni. vide. ſ. de cõsul. l. ũ. in pñn. z qui mil. non pos. his quidẽ. in verbo ordinis, z post. gl. ſ. militie. (Sudozibus.) No. q beneficia sudozibus deferunt nõ lasciuis aut solatijs vel ebrietatibus. pro quo vide q̃ scripsi. ſ. de stu. li. vi. ro. l. j. in verbo discipuli. ver. xvij. z est fi. ſ. ti. ũ. l. fin. vide quod ibi scripsi. (Ita vcs.) ver. (Principatus) hũ sunt principia. de quibus. ſ. de erog. mil. an. l. pe. ſ. j. z. ſ. hoc vero. z de re milit. l. fin. ſ. vt autem. Ordo z nomen de cozant.

¶ Imperator. Lex. v.

EOs qui in officijs nostris merentes statutorum numero tantummodo inserti sunt fori prescriptione muniri. Ceteros vero qui supra huiusmodi numerum militare noscuntur; quasi nec militantes

nec militantes z apud illustrissimas prefecturas z apud claríssimos prouinciarum rectores. de quolibet pulsari z conueniri et sine singuli prescriptione respondere negotio sancimus.

EOs. Certus erat numerus apparitozũ caliozum officialium magistrozum militũ. z hũ scripti erãt qui cozã magistris militum cõueniendi sunt. Illi autem qui supra ipsum numerũ militare inueniuntur. quasi non militantes habentur. z coram prefecto pretorio. z coram presidibus prouinciarũ conueniuntur. (Eos) accipe sancimus quod est infra (Merentes) neq; enim immerentibus prestantur officia. ſ. de diue. offic. l. j. z est simile. ſ. tit. ũ. l. fina. fm vnam literam. alia est inherentes. z exponе vt. ſ. de decuri. cum qui. (Tantummodo) determinat verbum eos. z repete hic ea que dicti. ſ. ti. prozi. in rubrica ibi. item not. z sequenti. (Prescriptione) excepcione declinatoria. (Ceteros) vers. (Munire) .ſ. sancimus quod est infra. (Negotio) liti vel cause. nam hoc proprie est in his. extra de fo. fig. forus. ſ. negotium. ¶ Post j. gl. adde. immo magistris militum vt ptz ex rubrica. z. ſ. de offi. ma. mil. eos. ¶ Post gl. certiam adde. z. ſ. de offi. ma. mil. l. ũ. nam quilibet magistratus vti non debet opa malozum hominum. ff. de acr. z obli. ex maleficij. in fin. immo curare debet vt culpa careant. ff. de exerci. le. j. ſ. j. sic enim ex seipsis melius ostendent suam firmitatem z cautelam si eos puniemus delinquentes. in aut. de quesito. ſ. maxime. Unde qui familiam suam male regit, presumptio est quod gubernet deterius alienam. Hor. hec z alia ex vñ. dist. ſ. necesse. in prin.

¶ De apparitoribus procõsulis z legati. Titu. lv.

¶ Imperator. Lex. j.

OFficio quod tuis meritis obsecundat non curialem quemquam; nec ex ceteris corporibus volumus aggregari. Ac si qui crũt inter apparitores huiusmodi: restitui eos munijs debitis mox iubemus.

OFficio. ¶ Casus. Qui est curialis aut de aliquo alio corpore non potest esse apparitor in officio proconsulis. z qui assumpti fuerint restituuntur. (Meritis) quibus attentis officium tibi cõmissum est. ſ. de diuer. offi. l. j. vbi de his latꝰ dictus est (Obsecundat) .i. obsequitur. z dicto paret. fm Papiam.

¶ Imperator. Lex. ij.

APparitioni tue z legatorum quadringẽtos cẽsuimus deputandos, de his dumtaxat, quos ex se sibi detractos reipublice membra non querunturs.

APparitioni. ¶ Casus. Procõsul. z legatus eius habẽt seu habere debet quadringẽtos apparitores qui nõ debẽt ad alĩ quod aliud esse mun⁹ vel officiũ alligati. (Legatorũ) sic tuozum. (De his) ꝟ. (Dũtaxat) tñmõ. (Querũt) alias querũť z melius Respublicus. ¶ In. ũ. gl. in pemio. in fi. adde. vbi dicunť partes reipu. Sicca habet eñ corpus vnum est z mẽbra hz multa. ola aũt corporis mẽbra cum animam sint multa vnum corpus sunt. ita z Xps. j. ad Corinth. xij. Et eodem corpus et xpo. multa reipublice mẽbra vnũ corpus sunt. i. res publica. Ad hẽ membra. eriaz est. lxxxix. di singula. vbi de hoc. Sic z scripturꝰ sunt quodãmõ membra terre. ſ. de agric. z censi. cũ satis. Hanc aũt materiã q̃ moza lior seu magis pollitica est ꝙ legalis diffusius pfecꝰ est. Plutharcus in libello qui appellatus est institutio troiani, cuius initium est. Post saluť modestiam tuã nouerã nõ appetere pncipatũ ꝛc. Posunt aũt rempublicã. p quodã corpe qđ diuini muneris instar beneficio animatur z regitur, summe equitatus agit mutu. z regit quodã moderamine rõis. huius corpis animã dicit esse platos diuine religionis, princeps obtinet sustar capitis. cordis locũ senatꝰ hz. a quo bonorũ z malorũ, pceduť iniria. Oculorũ artũ z lingue officia sibi vendicant iudices pzouinciarũ. z pides. Officiales z milites q semper assistũt pncipis lateribus brachijs assimilanť. Questores z commentarienses, nõ dico illos q̃ carceribꝰ presiunt, sed comites sacrarũ largitionũ z rerũ priuatarũ ad ventris z intestinozũ refert imagines. Deckibus ꝛo solo fugiter inherẽtibꝰ agricole coaptãť. De hac etiã materia scrip. ſ. de agri. z censi. l. j. z de questio. l. j. Hec etiam habenť in polic. l. v. c. ũ. z facit extra de his que fiunt a pla. nouit. ¶ Ire qui liber fidelis Xpianus est membrum ecclesie in aut. de priui. dot. here. mal. non pre. post pzinc. z filius. xij. q. ũ. q. ũ. q. abstulerit. Sic z senatores sunt pars corpis impatoris. ſ. ad. l. iul. maiest. quisqis. in pne. quod ex pone. i. imperũ. quia eoꝝ cõsilijs gubernať z regit. Et vide que scri si de colonis z ascripti. ſ. do agri. z censi. si quis. sup gl. vl. ¶ Premisa faciunt ad qstionẽ. Illatã est iniuria in ciuẽ ex aliqua ciuitate. an possit ipsa ciuitas indicere bellũ inuriauti? Consueuerũt dicere doctores qđ sic, si iudicũ copia nõ habeť ar. ſ. de decu. gnali. z. ff. quod vi aut clã. si alius. ſ. belissime. cum ibi no. Ita sicut q̃ aũt tetigit totum tetigisse vt. ff. de fur. vulgaris. in pñ. ita z qui ciuẽ offendit q est pars corporis ciuitatis, totũ ipm corpꝰ offendisse vt. ar. q̃ sit dr tute lã corpons iure fit. ff. de iniu. z iur. le. ũ. magie inuigeritum q̃ inducta sunt bella. e. ti. ex hoc facit q no. ſ. de iudeis null⁹. Item q ciues z collegia dicant habere corpꝰ. patet q̃ cuiuscq; vni. l. j. in pñ. de col. li licitis in rubri. ¶ Item no. q rotius orbis q̃ tũ ad directionẽ z obseruationẽ iustitie vna pot dici respublica. hec ex iustitia obseruata vbiq; peresit, quẽadmodũ vna est ecclia q̃ in multitudine latius in cremẽto fecũditatis extendit, z q̃ luce pfusa p totũ orbẽ radios lucis porrigit. vnũ tñ est q̃ vbiq; diffundi nec vnitas corpis separat. xxxiij. q. j. loquit. z. vñ. q. j. monuitan⁹. Ad idẽ. xxj. di. q̃ uis. ¶ Hec facit aut ad questi. ei⁹ q̃ genit magistratus ex sua pruncia in aliquo regno q̃ dicat abesse cã reipublice, nec p scribat fibi in pruncia sua, q̃ restituat. ff. de integ. l. fi. z ex q̃ cau. ma. Ité q rei. z. l. sed si p ptoz. ſ. idez puto. ubi ex qlibet pruncia euocatꝰ. cũ similib⁹. Ad idẽ. ff. de adcu. fimanť fit. ſ. j. Ad idem facit, qz edificiũ seu ornamẽtũ vnius civitatis z alia trãsferri nq; vbiq; publicũ dez est. ſ. de edifi. priua. si qs. Ité q̃ fic delinquẽs in vna ecclia, in nulla ecclia de cetero tuꝰ erit. ff. xvij. q. iiij. frater. Et exercitatus ab vno episcopo ab alio nõ recipitur sed est p ex cõicãdo vitandꝰ. officio beneficioq; priuandꝰ. xj. q. iij. cum ibi no. Et pmissa vera puto si nõ causa cõmodi sui absit sed coactus. ff. ex qui. cau. ma. ret publice. cum concor. ꝛc.

Abesse cã reipublice, ex cuius tra statu pruncias magistratus gerit.

¶ Imperator. Lex. iij.

IN procõsulari pruincia efficiuz procõsulare postulet quod exigeri ex cõsueuit. Nec alienis se partibus impudenter ingerat.

IN pconsulari. ¶ Casus. Debet procõsul id exeq in cõmissa sibi pruincia q̃ exigere z agere consueuit, nec alterius officijs ds ingerere impudenter. (Alienis) punit eñ q̃ de alterius officio qđ viii. pat. ſ. de iniuria. in pncipijs. z vide que scripsi. j. de exactor. z exercut. li. ũ. post gl. no. xc. (Ingerat) Hoc verbum vitium denotat. de quo etiam habetur. ff. de procura. que omnia z de re mdi. c. j. li. vj. z de elect. anatitie. in princi.

¶ De apparitoribus comitis orientis. Tit. lvj.

¶ Imperator. Lex. iiij.

IN officio comitis orietis nõ ampliusq; sexcẽti apparitores habẽtur. Quos quidem publicis necessitatibus nouimus abunde sufficere.

IN officio. Statuit vt officio comitis orientis sint sexcẽti apparitores, quoniam tot ad hoc abunde sufficiũt z plures assumendi non sunt. (Necessitatibus) fic. j. tit. j. per illricum.

¶ De cohartalibus z principibus cozniculariis ac primipilarijs. Titu. lvij.

¶ Coartalibus) qui de aliqua erant cohorte. j. e. si cohartalis. z habebãt prefectũ. ff. de ritu. nup. prefect⁹. Et not. q̃ sic cohartalis absq; legitimo successore decedat, bona eius nõ ad fiscum. sicut alia bona vacãtia. vt. ſ. de bo vac. l. vacantia. hz ad ceteros cohartales illius pertinere denoluuntur. ſ. de here. decur. l. ũ. ¶ In fi. glo. adde quorum principes sunt cozniculariꝰ. fm Bal. De ipsorum officio dicitur. j. e. quicunq; charras. De cozniculariis. vide. ſ. ti. v. l. i.

¶ Imperator. Lex. v.

OMnes stationariꝰ neq; super exactionem quideant, neq; carcerem habeant. Neve quis personã (licet pro manifesto crimine) apud se habeat in custodia. Sciens quod si quid tale fuerit commissum: capite puniendus est.

OMnes. ¶ Casus. Coartales vt sunt hodie seruiẽtes vt burruerij. presidũ z magistratuum vt castellani seu sub eis cõstituti. positi qđ ad aliquozũ locozũ custodiã, seu cõsuũ aut limitũ, non possint aliquid superexigere, nec alicui quem licet manifeste crimẽ cõmiserit in custodiam habere. Qui aũt cõtra aliquid horũ fecerit capite punietur. (Audeant) in mala parte sumiť. vt. ſ. de decur. omnes. j. (Carcere) vide. ſ. de exac. tri. l. ũ. (Neve) ꝟ. (Quis) .ſ. alius vbiđ. (Apud se) large accipe vbicũq; sit. ff. de castre. pec. l. j. ſ. ſ. de vi. pu. vel pri. l. j. z ti de pena. car. le. j. ad hoc etiam. xxvij. q. j. pernemt. fin. le apud se in aut. de monachis. ſ. cogitandum. ũ. q. j. in primis vitra medium. ¶ Et notat quod dicit aps se vt forte personam illam criminosam concutiant vel tormentis exponant pro pecunia extorquenda. vt. ff. quod me. cau. le. penultima. Et est simile apud. supra de iure fi. facultas. de debit. ci. lege secunda in principio. ff. de receptatoꝝ. eos apud de edil. edic. quis sit. ſ. apud cellum. z supra de desertoribus. lege prima in principio. Item apud quemlibet. ſ. de agri. z cen. seruos. Item apud quem. ff. de alea. l. j. in pñn. Item apud quos delitescunt. ff. de fug. le. j. vltra me. Aliquãdo vero ponitur apud pro in. de preben. statutum. z de consue. c. vl. li. vj. vbi dicit Arch. q̃ debet scribi per d. Aliquãdo vero ponit pro ad.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſ.de vſufruc.li.iiij. Alis aũt ſi penes ſ.de do.ante nup.cũ te,in fi.ff. de concub.l.i.plus eſt aũt dicere penes me ꝙ apud me.ff.de ver.ſig. penes. ¶ Itẽ nota ꝙ hmõi officiales licet habeãt poteſtatẽ capiendi maleficos,nõ tamẽ apud ſe detinẽdi vt hic pt̃z. Nã debent ſtatim eos ad iudicẽ dirigere puniẽdos.ſ.de defen.ci.defenſores.iuj.et.ff. de cuſto.re.l.iiij. Poſſent aũt forte illos cuſtodiendos alijs tradere. ar.in aut.vt lic.ma.auie.ſ.vlt.in fi.7.ff.de adul.c.v. donec audicribus hoc denunciẽt.ſ.de curio.l.j.7.d.ſ.vl.7.q.q.j.in primis 7.vet.ipſe au tẽ.ſ.de re milit. nemo.in fi. Seruos tñ fugitiuos cape 7 cuſtodite poſ ſunt.ff.de fug.l.j.ſ.vl.7.d.liminarche. Jn regno aũt poſſunt banniti ca

Bãniti et malefactores pũt in regno capi per bailos.

pere malefactores 7 bãnitos 7 illos cũ fidei iuſſionib⁹ vel ſine captiõ los mittere ad iuſtitiarios regionũ.vt in cẽſti.de iure capto.l.bainus.7 in alia conſtitutione q̃ incipit.ad officiũ.ad ꝙ eſt in aut.de defen.ciui.ſ.audirẽt. Poteſt etiam bainꝰ includere.in aut.vt lit.ſtr.ſ quoq; ꝓcipimus.7 mittere in exiliũ. Nã 7 defenſor ciuitatis in exiliũ mittit.in aut.de ſan.epiſ.ſ.vlt. Itẽ põt infligere verbera per apparito rem ſuũ.in aut.de teſti.ſ.ſi vero ignoti.7 modice caſtigãt.ſt.de iuriſ. om.iu.magiſtratib⁹. Nouarius aũt nullus põt aliquẽ ꝓ maleficio ca pere.niſi eſſet vaſall⁹ capitẽis. Nam tũc ꝓ maleficio patrato poterit eũ dñs capere.nõ tamen detinere vltra duos dies.7 illũ in detenti ſi detinẽdo cautiõis cautiõ tranſmittere ad ꝓſidẽ pũncie dꝫ.vt in c.ſi.reg.ſta.ſedi que incipit amplꝫ nulli priuato habẽt eũ comites 7 barones in his poteſtatẽ in terris ſuis tã in capiẽdis maleficijs quã in criminib⁹ nunciãdis ſimilẽ magiſtro nrãto. vt in cõſti. ſapientiſſimi regis Roberti q̃ incipit ad getẽ publicã. ¶ De iure aũt cõi vide tur ꝙ ex auctoritate legis põt aliquẽ capere, neq; ipſum tenere vltra ẽ.horas.ff.de adul.c.v.7 hoc verũ,niſi habet coneptionẽ ſeu rotherionẽ in eum.vt eſt expreſſũ in patre q̃ põt includere seu incarcerare filiũ.ſic d.is ſeruũ.ſ.de 7.pa.l.j.7.ij.ff.de his q̃ ſunt ſui iur.le.ij.7 iuſti. c.ti.ſ.ſed 7 maior.7 de li.ho.exhi.l.iij.ſ.is q.7.ſe. Itẽ in vxore ꝙ põt vir corrigere,caſtigare.7 in vinculis ponere,vt.ẽ.vlt.q.ſ.placuit.7 nota.extra de ſponſa.quẽadmodũ.in fi.7 ſcripſi.ſ.de re im. quicunq; ſuper.j.gl. In his tñ q̃z 7 ſimilibus nõ eſt ipſe detentionis diſtinctus ſed tanꝺiu poterũt in carcere detineri donec debito more corrigãt. 7 ad bonũ dirigantur.ad hoc extra de apoſt.c.penul.li.ẽ.vi.de diuiſ. luit.ẽ.vj.tam vero.ẽ.vj.q.q.ſi quis de potẽtibus.7.c.ſe. Tales em̃ nõ dicuntur commutere priuatũ carcerem.vt pt̃z ex eo ꝙ not.ſ. de priua.car.l.j in his aũt locũ habet.qõ de ẽ.horis ſuperius dictũ eſt puta in capiẽte adulterũ in adulterio.d.l.capite. Jn capiente falſatorẽ monete.ſ.de falſa mo.l.j. Jn captiente fures.ff.ad.l.acquil.ita q̃z.ſ.lex.7.de ſicc.furẽ. Jn capiente debitorẽ fugiente.7 ſecum pecu niam ferentẽ.ff.que in frau.credi.ait pretor.ſ.ſi debitorẽ 7 in alijs q̃ poſſunt impune detineri,non ramen ex aliqua poteſtate cohercẽri q no.7 de exhi.rei.l.ſi.in ſpec.de accuſa.ſ.j.ẽ.hoc tñ.7 vide que ſcripſi ſ.de decur.gualt.ibi.an electiõe cõceſſa. ¶ Quid aũt ſi baro vel ma giſter iuratus aut bailus.poſtq̃ cepit videt ſe male feciſſe,an pote rit liberare captiũ? Rñ.ſic.vt.ff.de fur.ſi qs vxoꝝ.ſ. ſi fugitiuum. poſſunt aũt hmõi barones 7 officiales cõmittere maleficos ſideuſſorib⁹ quãdo ipſi captũr illos.ar.dicti.ſ.ſi fugitiuũ. Si aũt capti p alios illis aſſignent nõ cõmittet ſed captiuos ad ꝓſidẽs diligent ſm dñm Bar.de cap.ad q̃.ſ.de defen.ci.defenſo.iiij. ¶ Scias etiã q̃ i

Aliena animalia oberrãtia apud ſe retinere non licet.

regno qcũq; aliena alia oberrantia vel furto ſubtracta apud ſe in uenerus eſt retinere,ex ꝓſumptiõe violẽta punir vt fur ꝙ verum eſt ſi vtat.Secus ſi retinet vt cuſtos vt ea dño reſtituerẽt.vtan cõſti.7 de ẽti.ali.alia.l.peruenit.7 eſt ſimile.ff.de iucen.l.iij.ſ.non tñ.opz eiã vt alia q̃ pena capitalem inducit.ꝙ dolũ 7 negtiã cõmittatur.ff. de.c.dic.edi.cũ aute.ſ.excipitur.7 facit illud Gene.xlviij. Apud quẽ cum ẽ inuenerũ fuerit ꝙ queris mozaꝫ.7 Joſeph ſubiũxit ſiat iuxta ſententiã noſtrã apud quẽ inuentũ fuerit ꝛc. (Cuſtodia) q̃ non niſi pu blica.dr.ff.de verbo.ſig.vinculoꝝ.7 ex gbꝰ cauſis ma.ſ.ſuccurrit.i. qs eã exercere,ſolũ publice cõperit prãti.vt hic pt̃z. 7 hec dicitur cuſto dia officij.ſ.ad curpit.l.j.7 facit.ſ.de penis ſi vindicari. Vñ ſi qs pa riarus hãc exerceat tenet crimine maieſtatis,ſ.de priuat.car. inhib. l.j. Nã 7 qui habet poteſtatẽ capiẽdi ſi cuſtodiaz carceris agat tenet pena capitali.vt hac.l. ¶ Quid ergo ſi qs capiat aliquẽ 7 ipſum ſcluſ

Capiens aliquem 7 includens qua pena puniatur.

dat qua pena tenet. Videt ꝙ pena capitis.vt hac.l.immo tenet cri mine leſe magiſtatis.ſ.de priuat.car.l.j. Vnde hodie officiales ap ti ad penam in ſimplici captione aut incluſione ad penã priuati car ceris,pcedunt. Et omiſſis latronibus 7 his q exercentes cuſtodiam vſurpãt iperiũ aduerſus ipotẽtes calũnias agũt. Vñ latrocinia et extorciones exercent.inducunt.ff.de li.ho.exhi.l.ũ.de ſta.ho.l.iiij.in ꝓn.ẽ.ſ.j.ex qui.cau.ma.in eadem.7.l.ſuccurritur.de acqui.re.do.l. ẽ.in fin.7.l.v.in ꝓn.ad idem.ff.de verbo.ſig.qui.neq;.7 qõ ibi no. ¶ Et q̃ hec materia frequenter occurrit ad plenioꝛe notitiã ſic di ſtin. Aut qs includit ſeu capit aliũ quaſi habens publicã poteſtatez vel vtã ꝑtam vſurpet vt plurimi comites 7 barones fecerunt ab ha etenus 7 calcata iuſtitia indefeſſe peragunt aut ſimpliciter extra ca ſus coloꝛẽ. Primo caſu tenetur crimine maieſtatis 7 ſic loquit dicta l.j.ſ.de priua.car.inhibitus.ibi priuati carceris exercere cuſtodiam. Hec q̃z em̃ cuſtodia niſi publica dici poteſt vt predictuz eſt,talis enim cuſtodia exercetur cũ qs ponit aliquos in carcere veluti perſonas ac cuſatas. vt ibi no.7 ſic agit hec ꝓ per modũ unpeꝛ exercẽdi quod eſt grauius puniendũ.ſ.t atrẽde ſignificatũ huius verbi exercere,quod eſt aliquid ſepi⁹ 7 frequẽter agere.7 quaſi quotidie.ad qõ.ff.de teſt. milit.l.j.in fi.de rtu nuo.palã.ſ.lenocinia.7.ſ.ſequen.ẽ. de re milit.l. milites.7 qõ ibi ſcripſi i ẽpo quoꝛidiano.7 in ẽpo exercitio.7.ff.eo. tit.officiũ.ſ.officiũ. ibi ad exercitationẽ ꝓducere.ita q̃ iudex 7 ar ti.de iuriſ.om.iudi.ſ.fi.de iiu.li.vi.ro.l.j.ſ.illos. velut agricola q̃ ſua di ligẽtia vult deſertũ fundũ ꝙ doneũ fertilemq; ꝓeſtare,ẽ. de omni a gro deſer.quicunq; in ꝓn.ad idẽ.ff.de abig.l.j.ſ.j. Et hoc verus eſt ꝓpꝛie.ſed improꝛie ſi actũ quis illicitũ faciat etiã ſi ſemel tantuz ad id proceꝛdat,dicitur illud exercere.ff.de adu.mariti.ſ.qui queſtũ. Interdũ etiam ſi ad actũ licitũ proceꝛdat ſemel,dicit exercere.ſcripſi. di.ſaloutane.in fi. Itẽ facit.ẽ.ex qui.cau.infa.arro.l.imꝓdõũ.ff.eo. tit.atlethas.ſ.ait pretoꝛ.7 de exerci.l.j.ſ.exercetoꝛ. de iure immuni, ſemper.ſ negociatio.ad mum.nihi.ſ.ii.7 extra de iudeis ita.7.c.ad li beraudã. Jn hoc em̃ offendit 7 in quit in aeſtatem,7 ideo actius eſt plectẽdus,qi nõ ſibi cõceſſam a dño poteſtatẽ abutens vſurpare nõ timuit.ẽ.vlt.qui peruenit.in fi. Itẽ vt ait Tull.ũ.rhetoꝛ.maieſta tez minuere.eſt de dignitate.aut amplitudine,aut ꝓtẽ populi,aut eoꝝ quib⁹ populus poteſtate dedit,aliquid derogare.ꝛ.j. Maieſta tem minuere eſt aliquid de repuo.cũ poteſtatem nõ habeas adminiſ ſtrare.ad hoc dũfacit.ẽ.dꝫ.di.oẽs.ff.de ver.oo.ſtipulatio ſita.ſ. ſi qs forte.ibi em̃ aliquid minuit 7c.ad idẽ.ẽ.vlt.q.v.de forma. ibi vtile ne fit eſt in damnũ de ſuis poſſeſſionibus 7c. licet ſit modicũ. Ar.cõtra quod no.ff.de capi.li.i.in fi.vlt.glo.neq; etiã crime maieſtatis in curriꝛ q̃ qualecũ ꝫ ſimpliciter agit crimẽ,ſed qui proceꝛdit ad hoc in iuriã maieſtatis alias dicerenius ꝙ ex illatis verberibus vel per cuſſionib⁹ in quẽcunq; cõmutatur crimẽ leſe maieſtatis q̃ ſentire foꝛet ineptũ.ad hoc.ff.de poſtu.re.ſi qs ingenuã.ſ.in ciuitib⁹.7 in re gno eſt expeditũ.ꝓ.c.reg.ſta.primi contra etrenata ſibi turiſdictionẽ indebite vſurpãtes. Crimẽ em̃ leſe maieſtatis eſt celeriſſimũ.ẽ.ad.l. iul.maie.l fiu.7 peſſimũ oim̃ peccatoꝝ.in aut.de nup.ſ.ſi igitur.ſm Theodoſ.Et cũ multa ſint crimina maieſtatis,nullũ grauius eſt eo quod aduerſus ipſius corpus iniurie exercentur.vt ait poli.lib.iij.c.vi. 7 vide que ſcripſi plenius.ẽ. de exact.trib. quotiens.in nota magna. circa med. Quamus c 7.ẽ.de iniur. ſi non comiu videatur ſentire q̃ ois iniuria illata officiali regis actu gerenti officiũ intelligitur facta regi.ar.ff.de off.eius cui.7 ſi pretoꝛ.ied ꝓ eo mel⁹ facit quod ſcripſi ꝑ pſi plenius.ẽ. de pa.ſac.lar.l.mihil. Secũ caſu aũt ille agit cuſtodiã qui ex cauſa poteſt capere,7 aliq̃diu tenere.nõ quidem vt eũ puniat ſed vt ad aliũ eũ puniendũ mittat. Aut alius priuatus q̃ nec etiam capi poteſtatẽ habet. ¶ Primo caſu punit pena capitali vt hac l.hoc aũt ideo q̃ concella ſibi capiendi 7 includẽdi aburiit poteſtate, ideo grauꝰ puniẽdꝰ eſt in aut.vt iudices. ſine quoquoſu.ſ.opz igit. ꝓ quo vide 7 alias rõnes 7 iura q̃ ſcripſi.ſ.vt nemo ad ſuũ.pa.iuſtici.vic.l.j.in verſo coſeruere in ſolutione quius quã ibi notaui. 7 facit. ff.de fugit.ẽ.minarche.parui em̃ refert ad ipſo principio vſurpare vel le qõ ſolius eſt maieſtatis 7 imperij,an ex pontracto ar.ff.de peti.he re.ſed 7 ſi lege.ſ.de eo.quia ergo tanter delinquendo exceꝺ.7 termi nos ſuos,iuſtũ eſt ꝙ etiam a no ſuis terminis exceꝺitur.ẽ.vlt.q. quo anſu.ff.de pol.iutius. ¶ Secũdo caſu videt.cet cũ hoc facit ꝓ uarus q̃ in his poteſtate nõ habet ſubdiſtingue. Nã aut talis delin quens eſt capere 7 includere cõmet⁹,7 tũc dicũt quidã eũ teneri cri mine plagũ. Eſt hoc.ẽ.de plagiar.ſi frater.7.ff.eo.ti.l.pe.ad ſi.7 not. ẽ.de fur.ſi abducta. Eſt idẽ facit.ff.de aoꝛig.l.j.ibi quaſi arte.7c. Sed certe in dictis.li.de plagia.nihil de cõſuetudine dꝫ.7 ideo videt ve rius q̃ nec eũ crimine plagũ teneat.qũ ideo liberũ holez includit in uitũ ex eius ſeruitio velut ſeruũ poſſet vti,vel vt vẽderet eũ. Aut nõ eſt id agere cõſuetus,vel nõ includit liberũ hoiem vt eius ſeruitio ve lut ſeruũ vteret. Aut eũ vẽderet.tunc ſiquidẽ de tali violẽta captiõe vel incluſione accuſat criminaliter,aut eã cõmiſit cuz armis.7 tunc tenet de vi publica,aut ſiue armis,tũc tenetur de vi priuata.ẽ.ad.l. iul.de vi pu.l.iũ.ff.eo.ti.qui ceru.ſ.j. Si vero ſup hoc ciuiliter cõue niat,7 tũc qualitercũq; impediat ire quo vult hꝺ locũ interdictũ de libero hole exhibẽdo.ff.de li.ho.exhi.l.ũ. Quod ſi talis captus 7 de tentus leſus eſt per aliũ.tunc largius etiã hoc accipit ad indulgen dum ſibi beneficiũ reſtitutionis in integrũ ẽ hꝺ locũ d.l.ſuccurritur.ff.ex qui.cau.ma.cũ ſi. Generaliter enim conceditur vbicunq; ꝓetoꝛ iuſta cauſa videtur.eo.tit.l.j.in fi.ad idẽ.ff. quod fal.tut.auto. interdũ.7.l.nouiſſime.poſt ꝓn.7 quod no.ff.ſi quis caut.l.ſ.ſ.in gl. fonte.7c. Sic ſunt iura premiſſa que videtur inter ſe diſſona ad cõcoꝛ diam reducẽda.ẽ.de moꝛt.cauſa.l.ſi.7 vide qõ no. Jnpo.de ſenten.ex com.ſuper.in ꝓn.ff.de vi 7 vi ar.l.j.ſ. penul.7 quod ibi no. in glo. quia nõ diſtat.7.ſ.idẽ iulianus.in glo.ſ.te.7 de vſucap.nõ ſolum.ſ. ſi dominus.7 quod ibi not.7 quod ponit Thom. in ſecunda ſecunde. q.lxv.arg.vlt.in fin. Item nota ꝙ precludere iannam domus ne ibi mozans poſſit ire quo vult eſt vim inferre.ff. quod vi aut clam.vim facit.in ꝓn.7 in qui,cau.ꝓ.taci.contra.l.eſt differentia.7c.

Imperator

Crimẽ leſe maieſtatis tenetur q̃ holez liberũ ſcludit vt eo tanquam ſeruo vtatur.

Plagij crimine tenetur q̃ holez liberũ includit vt eo tanquam ſeruo vtatur.

Exercere ſignificat̃ quod attẽ dit debet.

¶ Imperator. Lex.iij.

NVllus iudicum quemcũq; ſine ſacra probatoria ſe probare audeat vel prouchere. Excipimus tamen officia prouincialia curſus publici ſolicitudinem ſuſtinentia. Nec enim tanto muneri adminiculũ denegari publica permittit vtilitas.

NVllus.ſtatuit vt nullus iudex approbet ſen permoueat aliquẽ in cohartalẽ. vel ad aliud officiũ ſine littera probatoria principis. Ad hoc excipit agẽtes in rebus quibus permittit ſub officiales eligere ſibi.(Sacra)ſperiali. (Probare).i.approbare vel admittere,de hoc verbo vide.ẽ.de iure fiſ.l.j.(Audeat) ſ.in cohartalem vel aliud officium.(Ne ve)ver.alias nec. alias vel. (Excipimus)ꝟ.(Officia)officiales.(Nec em̃)ꝟ.7 ponit rationem.(Utilitas q̃ eſt circa delationes 7 euectiões ſpecieꝝ annone militaris 7c.

¶ Imperator. Lex.iij.

SOlita cohartalibus ſiꝛi ꝓiuilegia que a ꝺi uo diocletiano poꝛrecta ſunt atq; conceſſa nos quoq; poꝛreximus. Aciubem⁹ eos nõ ad ſolicitudinẽ baſtagie, nõ ad functionẽ na uicularẽ ꝺcuocãdos,nõ inuitos curialibus cetibus aſcribẽdos. verũ peracto labore militie paſtus ꝓimipili competenti ſolicitate functione trãſacta pꝛerogatiuam his recuſationis offerimus.

Diocletian⁹ fuit magn⁹ ecclie perſecutor.

SOlita. ¶ Caſus. Diocletianus imperator conceſſit cohartalibus ſiꝛie immutatione ab onere quod haſtagia vocatur, necnõ ab honore nauicularie functionis vt etiã nõ creentur curiales inuiti. Nec eadẽ imperator cõfirmat hic adũctes, vt ꝓmipilarij poſt finitũ officiũ eadẽ immunitate letẽtur. (Priuilegia) alias incipit priuilegia,7 deeſt totũ qõ precedit. (Diuo).i.diuino.ẽ. de decur.dine.ſed hec laus nimiũ ſibi fuit incõgrua. Nam exceſſiue perſecutus fuit in numeris cladibus eccleſiam Dei. (Poꝛrecta)extenſa, propiciata. (Ac iubemus)ver. (Cõperenti).i.bene cõuenieti. (Sedulitate.i.ſolicitudine vel.i.aſſiduitate ſm Papi. Vnde Quintil.in apes pauperis. Illa vero ad miranda ſedulitas q̃ operi totus inſu mitur dies 7c. vide quod ꝓpoꝛteat officialem agere ad hoc vt immunitatẽ conſequatur (Functione).i. onere functionis 7 officij. quod geſſit. (Tranſacta).i.peracta. (Pꝛerogatiuam).i.priuilegium.

¶ In ſecundam gloſſ.ibi.i.iiij. adde.dic de hoc vt ibi ſcripſi.

¶ Imperator. Lex.iiij.

OFficia rectoꝝ prouinciarum tue magnificẽtie literis volumus admoneri vt ſuſceptos in officio ꝓꝓrio vel probatos cohoꝛtꝰ nomine vel legionum ꝓiuilegijs exꝛtinent inferendos.

OFficia. Per ſe patet. (Cohoꝛtium) dicuntur enim cohoꝛtes officialium. vt ff.ad.l.iul.repe.l.j.7.ff.de his qui no. infa.l.ij. ſ.exercitum.7.j.eo.tit.ſi cohartalis.

¶ Imperator. Lex.v.

QVicunque per oſdrenam ꝓimipilarius maioꝛe letetur numero filiozum, vnum loco ſuo velut hereditario iure ſubſtituat. Alterum ꝓo amoꝛe patrie oſdrene curie tradat obſequijs. Ceteris qua voluerit militia ꝓouiſurus. Sinautem duos ꝓoꝛcuauerit tantum cohoꝛti ſatiſfacere cogatur 7 curie. Quod ſi vnum ꝓocreauerit: eundem ordini patrie reſtituat. Nullo contra hanc formam beneficio valituro. Damus ſane licentiam tam patribus coꝝm quam ſpſis qui huius legis auctoꝛitate ciuitatum obſequio aggregantur: vt ſi quos curiales patrocinio principalium inuenerint excuſatos in medium ꝓoferant vt 7 ipſi ſimilibus officijs deputati careant impetratis.

QVicunq;. In prouincia oſdrena ſi ꝓimilarius habeat quatuoꝛ vel plures filios,vnũ debet in officio ſuo velut iure hereditario ſubrogare, alterum debet curie decurionum ſue patrie deputare reliquos in ea qua voluerit militia poterit aggregare. Si aũt duos habeat,tenetur ambos deputare,vnum ſcz in cohoꝛte loco ſui,alterũ curie. Quod ſi vnum ſolum ipſum curie debet dare 7 reſcripti cõtra hoc impetratũ eſt nullũ. Abiuero aliqui ſub defenſiõe 7 patrocinio principaliũ reſcriptoꝝ cum deberent curie deſernire a tali onere excuſari conantur,poſſunt alij filij curie deputati 7 patres eoꝝ de hoc querelã exponere,qui reuocabiꝛtur ad curiã 7 beneficio impetrato carebũt. (Vnũ.ſ.de filijs.) Hereditario,contra.ẽ.de mu. 7 hoñ.non cõti.inter.pa.7 fit.ꝓ totũ.potes dicere ꝙ hic eſt ſpeciale. (Jure).i.munere. (Alterum)ꝟ. (Amoꝛe)de quo vide.ſ.de decuri. Amoꝛ patꝛie ſi cur.re.cunit.rus.ha.malu.l.j.Et gbꝰ patet ꝙ amoꝛ patꝛie 7 ꝙlꝫ ſatis eſt cõmẽdabilis. Quinimo 7 oꝛis amoꝛ dum tñ honeſtus. Nã et alius amoꝛe gaudius venit totaq; humane vite letitia. per eũ rerũ natura honeſtus ſacra ꝓmoꝛdia totiuſq; mundi elemẽta creuerũt ea tenet figitoꝛ 7 eſt laudabilis. Et dic ceteris ſaltem duobus.ff.de reſt.vbi 7 ex quo nota maioꝛẽ numerum filioꝝ dici quatuoꝛ. (Sue)alias qua. (Sinautez)ver. (Coꝛtori) Pꝛimipilarie vel ipſi coꝛtori.quia erit ꝓmipillarius cohoꝛtis vt 7 poter eius erat. (Sed ſi..)ver. (Ordini)ſcz decurionum ꝓ ſue patrie comodis. Et nota ex hoc ꝟ.ꝙ vbi ꝛeurrunt in ide ciuitas alij cuius 7 res publica imperij ſiue regni plus 7 ꝓius ciuis tenet ſue ciuitati ꝙ imperio ſiue regno. Eld hoc vide qõ no.ẽ.vlt.qõ. v.de foꝛ ma.in glo.ſic ẽ.7 facit.ẽ.de fũ.rei pu.l.pe.vbi ꝓ cõmodo alicuꝰ mu nicipij preſcribit cõtra ꝓcipem, cũ alis nõ preſcriberet.ẽ.de ꝑcri. ẽ.an.oẽs.7.ẽ.vlt.q.viij.ſi nulla vbi ſordine ſe ꝓmo eſt deffenſio ꝓpria.ſecũdo patrie tertio legus paternarum. ¶ Quid autem ſi cõ currũt in idẽ pater 7 ꝓnceps diuerſa iubẽtes.quis eoꝝ ſequat. Videt qõ pater q̃ etiã patrie ꝑferi in ordine litere.ff. de iuſti.7 iur. ꝓnceps velut.i. Pro quo etiam eſt ſatis apeꝛte.ff. de poſtlim. hũ q.vbi pt̃z ꝙ diuerſa iu aduocatus fiſci poteſt fiſcum poſtulare pro ſe liberis parentibus et bene viri pupillis quoꝝm tutelam agit. ad idem eſt illud Egiſippi de bello porius pa tudaic.li.iiij. Tuo pluris viſa eſt paterne pietatis reuerentia q̃ ꝓin rendũ eſt. cipalis poteſtatis quod in conſulto patre ſi pretenderet,nec ipſi qui dem ꝓncipi placitarum ꝓuaret,huius ram gloꝛioſi ꝓncipis exẽ pla ſequenda ſunt.ff.ad trebel.l.apud iulianum.ſ.fin.in auten.vt no luꝛ.cõtra natu.ſ.7 quomã.7 ꝙ plene ſcripſ.ẽ. de decu.exemplo. Sed cõtra hoc eſt quod ſcripſi.ẽ.ciuu.in filijs.inꝓn. Quid enim ſi filius videt patrem aliquid in parriam delinquentem an debeat ipſum manifeſtare. Videtur ꝙ ſic,nam in eum etiam inſurgere dꝫ vt ſcripſi dicta.l.in filijs. de hoc tene qõ ponit Tul.ũ. de offi. ſic dicens. Oẽ ſi pater ꝑhana eꝛpiret,cuncti los agat ad erariuz,indicet ne id magi ſtratibus filius,ne fas id quidem eſt,q etiã deffendit patꝛe ſi arguat non igitur patria ꝓeſtat oibus officijs,immo vero ſi ipſi patrie con ducit pios habere ciues in parentes. Quod ſi tyrannideni occupare ſi patriã prodere conabitur, pater ſilebit ne filius, immo vero obſe crabit patꝛẽ ne id faciat.ſi nihil proficiet, accuſare minabitur et ad extremũ ſi ad ꝓnicies res ſpectabit patrie ſalutem anteponet ſaluti patris,ſic 7 vir poteſt vxoꝛem ſuam tyrannidis ꝓeparare conſeſa repudiare, in autentica. de nupt̃s .ſ. ſed ruſſus,et ecotra vxoꝛ vi

Universidad de Deusto
Biblioteca

rum.eo.tit.§.precedenti. ꝛ vide que scripsi.§.de de decu.in filijs. in verbo retinendis.(Nullo)ver.(Beneficio)priuilegio.(Damus)ff. (Municipalium)rescriptoꝝ.seu priuilegiorū ꝛ beneficiorū. ¶ Post primam glo.adde.ꝛ.ij.ꝛ de proximis sacro.scri.vnicuiqꝫ.§.j.

¶ Imperator. Lex.vi.

SI apparitor.ꝛ defugerit criminosus edictū quo reuocari possit adiecta conditione legibus subsequatur. Cui nisi fuerit satisfactum merito in latitantem a iudice pro qualitate peccati sententia proferatur. Ceterum enim talibus non permittimus nec indulgentijs crimina subleuamus.

SI apparitor. ¶ Casus. Committit apparitor crimen ꝛ fugit, vel requisitus non cōparuit, citandus est ad iecta comminatione, ꝙ nisi veniat, condemnabitur. qui si etiā non compareat cōtra eum licet absente pro peccati qualitate sententia proferatur, ꝛ ratione ponit. (Defuerit) alias defugerit. (Edictū) preceptū vel citatio. (Conditione).i. cōminatione. propter quod pater sententiam ferri ob contumaciā in absentem, ratione huius cōminationis ꝛ facit.ff.de manumi.fi.§.Si aūt aliqs citet ad certū ꝛ speciale articulum, puta ad publicationē faciendā, vel ad videndū testiū iuramenta, vel alia hmōi ꝛ nō venit, nō dānatur ex hoc, sed iterū citādus est ad publicationē testiū ꝛ ad alios actus, ꝛ ad sniam extra de restitu. cum olim.in fi.ꝛ arg.extra de offi.dele. consuluit. ibi conficere quod incumbit.ꝛ de re iudi.cū olim.ꝛ ar.§.quō ꝛ qū iu.ea que. Super hijs oībus. vide qō no. Jnno.extra de procur. auditis.ꝛ de accu.ad petitionē. Sed si ad certū articulū citatus non fuerat, sed generaliter ad procedendū in causa, vel etiam ad certum articulū siquidem adiecta sit comminatio talis. ꝙ nisi cōpareat, ad alia cōtra eum ꝛ sniam non procedetur. eo ampli⁹ citatio poterit exhiberi quilibet cōtumaciam etiā si officialis non fuerit, dānari ob cōtumaciam talē. nec est alia citatio ne opus vt patet hac.l. ad idem extra de dolo ꝛ contu.c.vi. Pro hac etiā cōmonitione vide.ff. de admi.tu.l.tutor qui.§.si deponi. Et hāc materiā vide per An. de Jser. lib. feu. quo. tem. mu.c.j. in fi.ꝛ in cōsti. in pecuniarijs, Sed Hosti. in o. dicto. ꝛ auditis. ꝙ equinus est aliquantisper expectare absentem. ꝛ de nouo citare ꝙ cōtra eum diffinitiue procedere. vbi etiam alꝫ posset. ar.ff. de dā. infec. si finita. §. si forte. ꝛ extra de voto. qō super.§. inde creditum. Hoc etiā tenere vī Archi. de cōfes.c.ij.li.vj. in glo. vlt. pro quo etiam facit. §. de iudi. properandum. §. finaliter reus. ꝛ de procu. exigēdi. ꝛ qō plene scripsi. §. de dignī. quotiēs in verbo. scueritate. ad secundā partē prime questionis. (Cui) ver. ꝛ die sc̄z edicto. (Nisi) alias si non. (Qualitate) Simile. ff. de custo. reo. milites. in fi. ꝛ.l. si. in prin. (Peccati) Cū propter peccatū auertamur a Deo, ꝛ in damnationē tentatione dyabolica ꝛ nostro vitio rapiamur nō incōgruū est hic aliqua de peccato (cuius materia ex canonibus magis ꝙ ex legibus nota est) explicare. ¶ Quid sit peccatū? Dic ꝙ petm est opus iniquitatis. de peū. di.iij. ille reg. Vel petm est aliquid dictū vel factū, aut concupitū cōtra legē Dei. Vel petm est voluntas retinēdi vel consequēdi quod iustitia vetat. ex.q.j.§. sed z hoc. ꝛ vide quod no. Archi. de immuni eccle. decer. li. vj. Differt aūt a crimine ꝛ delicto. nam petm est pcont.§. dicitur. Vel propie petm est prauꝰ actus. Crimē vō est petm graue accusatiōe ꝛ damnatione dignissimū. lxxxj. di.c.j. §3 delictū est desertio boni quasi derelictū sincopa faciente. de hoc no. de pe. di.j. si peccatū. ꝛ de reg. iur. petm. li. vj. Et inde ignorantia delicti dicitur que ex hoc etiā dicitur iniquitas. xxviij. dist. pbr̄. Et stultitia dicit delictū. ff. de edil. edi. cū mācipiū. post pin. Delictū differt a crimine, vt no.§. si a aduersario. li.j. ¶ Omne aūt petm aut est originale, aut est actuale. de peū. di.iij. quasi per totū. ꝛ de cōsec. di. iij. in multis. c.ꝛ. vide. j. q. iij. §. econtra dūs. ꝛ. xv. q. j. §. sed hoc. de pe. dist. j. perfecta. c.c. ſc. ꝛ dist. iij. ille reg. ¶ Originale petm dicitur infirmitas carnis, langor nature concupiscētia carnis. xv. q. j. §. vt traḡ. cū tali petō ois homo ꝙ cōcubitū cōcept⁹ nascatur. de cōse. dist. iij. firmissime. Cōtra illud in veteri legi valebat circūcisio in noua, baptismus. e. di. ex quo. vide quod legitur ꝛ no. extra de bap. maiores. j. q. iij. iā traḡ. ¶ Quare aūt imputetur aie petm originale, cū a carnis corruptiōe procedat. habes de cōse. di. iij. placuit igitur. Jtē quare dicātur peccata originalia in plurali habes. de peū. dist. iij. si Judas. Quas penas patimur ob petm primi hois no. Archi. xxij. q. j. si petm. Licet baptismus deleat originale petm ꝛ omne aliud, tamē fames nō omnino deletur. de cōse. dist. iij. nō ex quo. ꝛ. c. p baptismū. filij traḡ. in originali peccato patris polluitur ꝛ non in actuali, quia in originali vnum cum patre fuit, sed in actuali alter effectus nō pollnitur si non consentit. j. q. iij. iam traḡ. xxiij. q. iij. §. i. ad n. ¶ Actuale vō duplex est scilicet mortale ꝛ veniale. de peū. dist. j. tres sunt. Mortale petm est voluntas retinēdi vel cōsequendi quod iustitia vetat. ex. q. j. sed hoc non. Memo tale petm cōmittere appetit propter ipsum petm. sed propter illud quod ex eo cōsequitur. e. q. merito. vide qō legitur ꝛ no. xxv. dis. vnū p glo. ꝛ Archi. ꝛ hoc petm nō est nisi voluntarij. xv. q. j. post pin. tale. peccatū incurrit qui sciēter facit cōtra prohibitiones canonū vel precepta. no. Archi. de concess. preben. detestanda. li. vj, Jtē mortalia peccata dicuntur criminalia ꝛ capitalia. ꝛ quē sunt illa habes. xxv. dis. §. alias. Potest videre ō scripsi. §. in qui. ca. col. cen. l. ij. in verbo crimiū. ¶ Mortale petm trib⁹ modis impletur. videlicet suggestiōe, delectatione. ꝛ cōsensu. vj. di. sed pensandum. de peū. dist. ij. sicut tribus. Hoc petm multis modis aggranatur. Nā in eodē peccato gīe plus peccat ille cui Deus plura bona dedit ꝙ alī⁹. de peū. dist. v. c. j. ¶ Jtē ex circūstantijs. s. petis. loci. tpis ꝛc. qr dignitas peccātis aggranat petm. ff. de re mili. l. ij. in fi. ij. q. iij. precipue. xl. di. homo ꝓpius. ꝛ grauiora petā facit sublimitas peccātis. xxv. q. j. nulli fas. l. distin. qz tua. de peni. dist. v. cōsideret. ꝛ sicut aggranatur si ex circumstātijs alleniatur. xv. q. j. inebriauerunt. Jtē grad⁹ habet inequalitatis. qr adulterij vincit fornicationē, incest⁹ adulterij, vtrū cōtra naturā, incestū. ꝛ sic in similib⁹. xxvij. q. v. ca. als. §. sicut em. ꝛ. iij. ca. seq. Et quātitas ei⁹ pensat ꝛ peccātij qualitatē. xxiij. q. j. qui cōtra. xxvi. q. v. cōtra idolozū. ꝛ extra de iureiur. cū quidā. ꝛ. ff. de re mili. le. ij. ¶ Rursus peccare qs dicit⁹ grauiꝰ altero m⁹ripliciter. videlicet cōfederato lapsu a bono maiori. xxvij. q. j. hec ꝓ. vbi dicit ꝙ virgo velata plus peccat frangendo votū ꝙ vidua nō velata. Jtē ex qualitate pene petm grauius iudicat. xxiij. q. j. nō afferam⁹. Jtez exēplo qō inde sumit. xj. q. iij. scipue. Jtez quātitate peti. xxxij. q. vij. adulterij. Jtē diuturnitate ꝛ frequē. iteratione. de peū. di. v. ꝛ sideret. vbi ꝛ alia aggrauātia ponūt. ꝛ xxiij. q. j. scisma. Jta ratiōe pseuerātiōis vnde in petis perseuerātes nec a Deo, nec ab hoie absoluūt. xxiij. qō. ij. le gāt. ꝛ. c. dānatiōis ꝛ de peū. di. v. falsas. ꝛ vide de pe. di. j. voluissent. Sic ꝛ assidue peccantiuꝫ Deꝰ vix miserēt. xciij. di. dicanti sunt in fi. De nullo quidem sic trascit Deus qño si petōr surgat, ꝛ erect⁹ ac rigidus nō flectat in fletu. nec misericordiā postulet ꝙ delicto dicit Piero. lib. iij. sup epla ad Ephes. immo vt dicit in sermone quē fecit ad fratres in trāsitu suo. Dines fact⁹ homo supbit. per ꝙ polluitur vie ipsius, ꝛ cogitat ineritū innocētis respicietis in pauperem. ꝛ in fidias refert illi vidēs Deū dormiēre ḡsi crapulatum a vino, ꝛs cum plus mozat Deus ad iudiciū, plus inebriat ira, ꝛ iō plꝰ centuplo timēdū est cū diu tolerat mala ꝙ cū festināter punit. ad hoc vide que scripsi. §. de cursu pu. l. hūs in ꝓbo festinat. ꝛ Bern. sup cātic. sermo. xlij. Si te zelus ꝛ amoꝛ nec eꝛis amoꝛe dignꝰ ꝙ indignus castigatione censeris. vides qꝛ tunc magis trascitur Deꝰ cū nō trascitur. Deꝰ tamē non trascit. Miſereamur (inquit) ipio ꝛ nō discet facere iustitiam. Esaie. xxvj. Jtē rōne defensionis. Nā ꝙ peccanti defendit, actius ꝙ ipse peccans cohercendus est. xj. q. iij. ꝙ cōsentit. ꝛ Quintilianus in apes pauptis. Cui cōfessum defendit non absolutionē sceleris petit sed licentiā. scilicet delinquēdi. Hoc em⁹ ad cumulū malorū dānationis habet extra de sympo. sicut ū. ꝙ loquit in defensiōe peti. ppīi. Hoc. ps̄ēre melꝰ fꝛ Archid. li. vj. de hereticis. c. ū. in ꝓbo. defensores. vbi dicit inter cetera ꝙ aliud est defendere errores ꝛ aliud errantem ne ad manus iudicis pducatur. nā primū grauꝰ est. Jtē aggrauatur petm rōne persone vt rei ꝙ peccat. xū. q. ij. gloria. xxv. j. monuer. xxvij. q. j. nuptiarum. ꝛ. ff. de pen. aut facta. ꝛ. ff. de re. milita. qui comeatu. §. j. Nā ꝛ in eodē peccati gīe grauꝰ peccat ꝓpanꝰ ꝙ paganus. xxxij. q. iij. in eo. ꝛ vide ꝙ scripsi. §. de his qui ex pu. rat. mut. pecu. ac. l. ij. in ꝓb. aurū. Jtē rōne voluntatis. Nā petm voluntariū grauꝰ est inuoluntariū ꝙ ex ignoꝛātia, infirmitate, vt coactiōe. pcedit. xv. q. j. §. j. ꝛ. c. ſe. vsqꝫ ad. c. mulier. Imo nō voluntariū nō est petm. d. §. j. ꝛ. ꝛ xxij. q. v. sicut em. ꝛ scientiū petā petis ignoꝛantiū ꝓponūtur, vj. q. j. qro. Aug. aūt dicit in enchiridiō ꝙ petā leuia ꝛ grauia nō humano sed diuino sunt pēsanda iudicio. Jtē rōne maioris pdicie. Nā si cōsuḡēte ad re necessitatis tpe deponentēqꝫ apud te res suas decipis ei depositū iniciādo, graui⁹ est talis pdicia videanda. ff. de pōnī. l. j. §. hec aūt. Jtē ꝛ cū peccatur ꝙ alīū. hoc em⁹ est in aut. vt iudices fine quoq; suf. §. eos aūt cū cōcor. ibi nota. nā cōsulēs plus interdum punitur ꝙ faciēs. vt patet i medico ꝙ dedit venenū filio vt daret pī. ff. de parri. vtrum. ꝛ nota eo. ti. l. j, in fi. fꝛ Tull. j. rhetoꝛ. ad fi. Quinde cim sunt que mouere possunt alīm iudicātū ad augēdā penā in petis. Si delectat ibi videas vbi agit de indignatione. Jtez rōne persone eius in quē peccatur, vt qꝛ comitt⁹. ꝙ quo vide que scripsi. §. de castre. pec. mil. cū allegas. in verb. fraterne. in. q. ꝛ. vide. ff. de pēnis. aut facta. ꝙ totū. ¶ Petā autē venialia plura sunt quorum aliqua vide xxv. dist. §. alias. vsqꝫ ad fi. §. ab his nullus est immunis. de pe. di. j. Venialia si em. Memo qppe illa vitare pōt. qr ex humana fragilitate cōmittun petā a quitur de peū. di. j. tres sunt. ꝛ dist. iij. de quotidianis. nō tū sunt delecta bus multe biliter cōmittēda, qꝛ non refert si nauis ꝑpter fluctꝰ sine per guttas est immersa. Paulatim subintrantes immergatur. eodem etiuio tres sunt. nam si nis, minus placent ob delectationem mortalia sunt. xxv. distinctione. §. crimi modus remus. ¶ Venialia peccata delentur per oratiōnem dominicam quam dicentes cum peruenimus ad illud. Dimitte nobis debita nostra, debemus tundere pectora nostra, et per ieiunij castigationem. dicto capitulo tres sunt. Item aspersione aque benedicte. de consecratio. distinctione tertia. aquam sale. Eucharistie digna sumceptione de consecra. distin. ij. cum omne. ꝛ. c. panem. per episcopi vī presbyteri benedictionem. xxviij. distin. presbyterum. ꝛ. j. questione. j. dictum

Citatus ad certū articulū si nō veniat iterum ci tādus est.

Peccati descriptiones.

Peccato rū species

Peccatū actuale duplex est

Pctā aggrauātes circūstantie sunt multiplices.

dictum. j. ¶ Jtē est peccatum publicū ꝛ occultū. Occultū nāqꝫ peccatū est ꝙ nec ꝓbatione, nec cōfusione publicat. ꝛ. v. q. v. c. vlti. ꝛ tale petm nō est publice arguendū. ū. q. j. si peccauerit. ¶ Jtē est petm in spiritū sanctū quo cōmittit q ex proposito bonū deserit, ꝛ malū vsqꝫ ad mortē facit de penitē. dist. j. §. potest etiam. ꝛ dist. iij. inter hec. ū. in fi. ¶ Ceterū licet peccare sit satis gñale. Nā oēs excepto Deo peccare possunt. de peū. di. ū. si em. ꝛ cōtra naturā est vt sine peccato quis sit. xxv. di. vnū. ver. opz. ꝛ sine crimie vix est aliquis. l. dist. quia tua. inquantū fieri valet ab oīb⁹ est abstinendum, potissime a mortalibus in quoꝝ vno si quis offendit factus est omniuꝫ reus. ꝛ ex hoc eterna vita primatur de peū. di. v. fratres. De quo lari⁹ no. Archid. xxv. dist. qualis. ꝛ potissime ad cōmodū alienū, cui satis est indecens Peccatū crimen impendere. xlvi. di. sicut nō. Nā negꝫ venialiter quis peccare nullum si debet vt alter mortale vitet. xxiij. q. v. cū hō. in fin. xxij. q. ij. faciat. et ne pena re vide. xiiij. di. quod ait. cū ibi not. ꝛ qō no. Jnno. extra de sympo. ad aū mittitur, res. ¶ Licet etiam petā multis modis remittant. de pe. dist. j. multiplex, ꝛ. c. trea sunt. ꝛ di. v. fratres. ꝛ de cōse. di. iij. ecce, charitas. nullum tamē sine pena, quia aut Deus punit aut homo. de peū. distin. j. si petm. ꝛ semel dimissum vltra non punit. de peū. di. iij, auctoritas. Tanta aūt petōris posset esse contritio ꝙ momenteanea penitentia sufficeret ad salutē. de cōse. distin. iij. baptismi. ꝛ no. xlvij. dist. omnes in gl. i. tm. Ex vi enim immense contritionis tollitur tota pena vt ait sanctus Thomas in tertia pte summe sue, q. lxvij. arti. ij. in fi. ¶ Tantus em⁹ moꝛēti penitētia ꝑ omnibus satisfacit. xxvij. q. vj. si ꝓfessiter. als esse moꝛēti salutē adimere. ꝛ de dñi misericordia despare. q. etiaꝫ ad sibuenidū moꝛienti sufficere. vel i momēto posse nō crederet. e. q. c. agnouim⁹. ibi videas. Que aūt sunt dimissa recogitāda nō sunt ad delectationē sed ad penitentie amaritudinē. de peū. di. iij. Judas. ꝛ. xxv. q. vij. nō solū. ¶ Peccatoribus ꝛo cōsulendus est vt in statu pcti bonū facere nō omittant. de pe. di. v. falsas nā ꝑpter hoc Deus aut cor eoꝝ ad peitentiā illustrat vt ibi. aut ipsis eternū supplicium tollerabilius fiet. de pe. di. iij. ꝙ pōt etiā. ꝛ. c. ſe. ¶ Ultimo nor. ꝙ quotiens vincimur vitijs ꝛ peccatis, totiēs Xp̄m negamus ꝛ ecōuerso. quotiens bonū quid agim⁹ Deū ꝛ cremur. Nec arbitrandum 'elt in die iudicij illos tantuꝫ a Dei filio esse denegandos. qui in martyrio Xp̄m negauerūt. sed etiā illos omnes quoꝝm ope ꝛ sermone vel consentia gitatiōe Xp̄s negatur. hec ꝙ alia ꝓsequere. xj. q. iij. existimāt hec de in crimini peccatis hic scripta sufficiant (Snia proferatur) Nota qō in crimib⁹ I absen nalibus sniā ꝓfertur in absentes. etiā lite nō cōtestata. de quo tū dicitem ferri plenius vt not. Guil. in spec. de ingſit. §. nūc tractem⁹ post pnc. ꝛ de poteſt lite aut. §. sequit. de hoc etiā vide ꝙ legitur. ꝛ no. ex de do. ꝛ contu. veris non conte tatis. iij. q. ij. in summa. ꝛ ibi ꝙ Archi. ꝛ. c. j. ꝛ p totum. ꝛ intellige abstata. sentē scilicet requisitū. ꝛ ex de re iudi. cū olim. in fi. Sic videt intelligēda hec ler. ꝛ ex de app. cū sit. in fi. fm Umed. ꝛ Archi. q hoc no. ij. q. j. de manifesta. in fi. Et sic ptz ex hac. l. ꝙ ad cōtumaciā suam reus amittit cām. ꝛ est speciale vt qs habeat ꝑpter solā ctumaciā ꝙ ꝛ ſo. Sic. §. de asse. l. iij. ꝛ pen. ne diu. ꝛ ij. q. ix. decernim⁹. Regulariter aūt nō habetur cōtumax ꝙ ꝛ ſo. vt not. ex. de iudic. c. j. ꝛ. §. vbi qs decuriali. l. ij. in fi. licet posset. q decreto pretoris nō opēperatur in carcerem duci. ff. de iniur. iniuriarum. §. ij. Cū q absens amittit cām magis vī lite ob defectum absentie ꝙ sue iustitie perdidisse. ff. de euic. si ideo. ꝛ nor. ff. de inoffi. te. qui repudiātis. ad fi. ¶ Quid ergo in accuſatoꝛe videt idem. §. de censi. l. ij. de omni agro der. l. locoū. vbi de bſcripsi. Et si reus amittit q fauoꝛabilioꝛ est, fortius bī dicendū est i accusatoꝛe. de reg. iu. non licear. li. vj. Et videt exꝑssum. §. de remi. pu. si eo tpe. ꝛ. ff. de opti. le. mācipioꝛ. immo elapso tempoꝛe statuto a iudice si nō cōpareat, accusatoꝛ sue accusationis debitum impleturus renunciasse cause intelligitur. §. q accusare non po. si ea. de pact. post. ꝙ. cū ibi no. ꝛ facit. ff. si cui plus. ꝑ le. fal. l. j. §. cū dicit. de here. isti. si quis instituāt. ꝛ de bo. auto. iudic. pos. si seruus. de cura. bo. da. l. j. de dam. infec. a quo fundus. ff. de accusat. titia. ad turpil. ab accusatione. §. j. rem ra. haberi. l. bonoꝝ. ꝛ quod no. ff. de neg. gest. sꝫ hic go, facit etiā. §. de inge. manu. diffamari. ꝛ de adulter. ob commissa. De hoc Cy. §. de iudi. properandū. §. finaliē ex gestis tenet ꝙ post cōclusionē posse sniā ferri absente accusatoꝛe p. l. quis. §. de adulter. ante conclusionē etiā possit instāte reo. ¶ Unde videmus iudices cum ex officio procedunt in crimine vel alia volentes ad absolutionez rei procedere solenniter citare ꝛ requirere illos quoꝝm interest, vt si voluerint accusationē suā prosequi cōpareant intra terminū certū coram eis prosecuturi accusationē ipsius criminis, ꝛ recepturi iustitie com plementum immo cōminantur ꝙ nisi in ipso termino compareant. de cetero nullatenus audiantur. Si eīm hoc lege fieri potest vī pacto vt fiat preclusio vel expressa remissio accusatōis. ergo z iudicis poꝛtestate. ff. de pig. acti. non est mirum, de quo vide latius vt scripsi. §. de fun. pa. ius emphiteotici. potissime fauendum est vt potestas accusandi restringatur que illaudabilis genus est intentiōis. ij. questio. vij. si quis episcopus. ꝛ quod plene scripsi. §. de delator. le. ij. post. ij. glosſ. igitur cohartanda. ff. de lib. ꝛ post. cū quidā. Cū instātia cause ciuilis triennio, criminis biennio terminat. §. de iudic. properandū. in princ. vt intra certū tps cri. questio termi. l. §. ij. facit eo. ti. l. j. ꝛ. ij.

Accusatoribus pñt iudices terminuꝫ ꝓfigere ad accusationes ꝓsequendas ꝙ⁹ quem non audiēntur.

Anni. xx. statuūtur de offi. ordi. cōquerēte. in. §. gl. ꝛ vide qō ipse not. extra q sit. lint leg. ad accusatoꝛ. in glo. cōtra. ¶. ꝛ. c. Sed tacēti ꝛ nihil faciēti nō poterit index mi sandum. nuere biticū a lege sibi cōcessum. xxviij. de his. Nec auferre. v. di. ad ei⁹. §. de adu. adulter. de reg. iur. indultū. li. vj. tēpus. §. xx. ann. ad accusandū sibi a lege statutū. §. de fal. querela. ne ꝑtipatur sibi ius, qō equale cū aliīs vel forte maius habet. ff. de adulter. si maritus. in prin. cum sit in eius potestate qñ velit experiri. ff. de regu. iur. qui in alteri⁹. §. fi. in fi. de doli. ex pure. §. fi. accusatoꝛ enim trahere debet alios ad iudiciū. ꝛ nō trahi per alios. §. de dil. si quando. in aūt. de litig. §. omnē. xj. q. j. nullus clericus. ꝛ. c. iij. ꝛ. c. inolita. Sicut ꝛ creditoꝛ. ff. de fideiu. fideiussoꝛ creditoꝛi. ꝛ quod ibi no. ꝛ. §. de pig. creditoꝛ. forte eī habet iudicē inimicum, quare nō est cōtā eo accusare cogēdus, ꝛ ꝓpterea trahendus. ff. de li. ca. si pater. post pnc. que lex ad hoc optima est, ꝛ sic intellige. ff. de peti. here. si quis libertatē. §. plane. vel ibi est speciale fauoꝛe libertatis, ꝛ quia causa est cōnexa cum querela inofficiosi. Jtē facit opt. quod no. extra de reg. ꝛ trans. ad reliq, statuimus. in glo. nota ꝙ est habitus ꝛc. ibi satis posset dici ꝛc. ꝛ quod no. Ego in summa. §. ad turpil. post pnc. ꝛ. §. de his qui se def. l. j. ff. de edendo. argentarius. §. penul. ꝛ fi. ꝛ qō no. extra qui ma. ac. pos. cum in tua. in glo. ꝛ ita qui intra tempus ꝛc. ibi, nisi forte tacuit ideo quia nō habuit tunc probationes ꝛc. ꝛ extra de app. cū sit romana. in gl. ma. ꝛ. ff. de le. j. qui cōstetur ꝛ de le. §. fi legatarius. ꝛ aperte facit. §. q. vij. pleriqꝫ. §. de inſtr. liquidem. ff. de iud. interdū. ad turpil. qui citꝫ ꝛ. l. querebatur. ꝛ melius. ff. de custo. reo. l. ū. §. j. Et sic intellige quod no. §. de vsur. pu. l. ij. in fi. vlr. glo. Nam alias tertiū consiliū qō ibi posnit glo. de iure inualidū est. sed⁹ aūt intellectus verus est. ¶ Audat ergo ad eludandaz nequitiā malignantiū qui vocatus est, ꝛ dicat se non posse vel nolle tunc accessare. ꝑ quo facit. ff. de sepul. viol. iū. in prin. ꝛ. d. l. ij. §. j. nec intra tempus ei cōstituti. ꝛ protestetur ꝙ si ex offō ꝓcedit cōtingat ius suū ei nihilominus saluū sit. ꝛ nullū ꝑ ipsius ꝓcessum ꝓiudiciū ei fiat. cū eīm tps hoc sit ei ꝙ legem indulti nō pōt minui vel turbari nisi forsan vocatus ipse vel accusatoꝛ cās de derit, vt probatur in aut. de nup. §. si vero filij. ex aliqua. ꝛ sic vbi nō potest minui vel turbari multominus auferri pōt. §. de adul. adulter. in fin. ¶ Utrū aūt possit tūc adesse cās vī testes inducere. videt ꝙ nō. ar. ex eo ꝙ nō. ff. de iof. test. si suspecta. in pri. ex quo ei nō est diū cās testes ꝓducere negꝫ vt ibi. in legatarijs no. audeꝛ tū pōt et nūtiare simili se ꝓcedere ex offō velle. vt post ea se ignoraſſe dicere neqat. ff. de accusi cui. §. j. Et hoc mō videt illi posse ꝓiudicari sicut ꝓtendicat in cōnexis vni acta habita ꝑ alteꝛ. vt si aduocat⁹ accuſet de ꝓuaricatiōe cōuincat ꝛ dānet fiqde ꝓtestante ꝛ sciēte aduersario q ex ꝓuaricatione cōmodū habuit, tunc acta habita ꝛ sententia lata cōtra aduocatū sibi ꝓiudicāt. vt no. Ly. secundū Jaco. de are. ꝛ alios. §. de aduo. diu.

Universidad de Deusto
Biblioteca

iudi.l.j.ad fi. Non aute ei statuere terminū ad accusandum vel etiaꝫ cōminari se preclusurum viā de cetero accusandi. Sed his ei⁹ ar. cōtra extra qui fil. sint legi. de electi. quod sicut. ꝛ qui matri. accus. posse. vlt. Item ꝛ cum episcopus facit cōmendam ecclesie, si patroni vel alii quorum interest ad hoc vocati non cōparent de cetero volentes contradicere non audiuntur. no. Archi. de ele. nemo an glo. magna. li. vj. Sed in dicto c. latore papa statuit terminum duorum mensium ad causam finiendam. Vn alijs nullus inuenitur terminus a lege statutus ad agendū vel accusandū, ꝛ ideo statui p iudices potest. in casu nostro est tempus. xx. annorū. ff. de fal. querel. que lex per iudicē tollitur pōt cū iuris executio in eius prāte nō sit. ff. ad turpil. l. j. §. j. pro quo etiā facit ꝙ scripsi. ff. qui mil. nō possunt. his quidē. verbo legē. Nec puto vera nisi accusatio aliqua vel denunciatio facta super crimine fuerit aut iudex fama publica instigatione super ipso crimine fecerit. Mā tunc benefacit si anteꝙ ad absolutionem procedat tegrat volētes reū de crimine accusare: dum tamē ad hoc moneatur potius zelo iustitie puniēdi crimina ꝙ excludēdi. alīs forte ut rū accusare volētes, ꝙ prosequere. vt scripsi. ff. de desertor. l. j. in verbo distulerit. q. iiij. in fi. bene etiā facit si cōparētibus propterea aliquibus recipiat testes per cōparētes hmōi nominatos ad ꝓbationē crīminis potius ꝙ alios. ar. ex eo ꝙ no. ff. de inoffi. testā. si suspecta. in pri. An anteꝙ possint hmōi persone si reū tunc absolui cōtingeret appellare. videtur ꝙ sic. ar. dicta. l. si suspecta. ij. respon. si tamē admittēdꝫ a le si fuerunt, vel testes nominati ꝙ eos recepti fuerūt. ¶ Et ꝙꝙ super gestatu nō hoc ꝛz an possit iudex tps a lege statutū minuere per plures docto an possit res scripta diuersa reperiantur, vt per Dy. dicta regula indultū. ib. pertinditē vj. Cy. ꝛ alios. ē. qui ac. non po. si ea. ꝛ quomodo ꝛ qñ. aute. q semel minui. videlicet aut tēpus limitatur a iudice cum cause cognitione aut fine. Et aut tēpus statuitur a lege cū ministerio iudicantis aut sine ꝙ qualiter accipiatur collige ex his que not. Archi. de exce. pia. li. vj. in ver. probare. ad qꝫ est etiā ꝙ no. ff. de fideicō. li. i. thais. in fi. j. resp. scripsi clarius. ē. de cēsu. i. fi. in verbo silentio. Verius tū credo ꝙ iudex nullo alio casu possit tempus a lege statutum minuere ꝙ in his casibus in quibus hoc sibi expresse ab ipsa lege permittitur, nec ꝙ eī iudex lege clementior esse debet. in aute. de iudi. ꝙ oportet, nec flecti cōtra legē. in aut. de tri. ꝛ semis. ꝙ. fi quis aūt ad numerationē nec austeriorē lege. xxvj. q. vij. aligāt. Et cū sit minister legis. ꝛ iuret ofa secūdū legē agere. ē. de iud. aut. hodie nō debet legē a qua ius ꝛ imperiū habet in aliquo violare. ar. ff. a quibus app. non licet. l. j. in j. resposo. ꝛ. vj. q. j. fi omnia. ꝛ ar. eoꝝ que scripsi. ē. de primil. sexto. l. j. in nor. sic ordina ꝛc. ad idē extra de cōsti. c. j. de hoc etiā Tul. j. rhetor. Audices qui ex lege iurati iudicatis, legibus obtēperare debetis. Obtemperare eīm nō potestis nisi id ꝙ in lege scriptum est sequamini ꝛ facit. ē. de exhi. re. l. ij. ff. de ver. obli. qui rome. §. j. ver. ītē quero. Et videtur expressum. ff. de re iud. l. iiij. §. si quis. Hāc opinionē tenebat subtilis ingenij dñs meus Henricus accōzaiocus de rauello. ad idē facit. ff. de man. vin. l. fi. in fi. ꝛ Job. v. Manducat factore suo puriores erit vir. ꝛ. c. xxvj. Cuius adiutores nunquid imbecillis ꝛ ꝛ sufficientes brachiū eius qui non est fortis? Esa. c. Nunquid gloriabitur securis cōtra eū qui secat in ea aut exaltabitur, sarra contra eū a quo trahitur? quomodo si eleuetur virga cōtra eleuātē se, ꝛ exalteturꝫ baculus qui vti. ꝛ lignū est? Necesse est eīm vt caput mēbra sequātur nō econtra. ē. de veter. inf. enu. l. j. §. nulla. in fi. §. vide pro his que scripsi. ē. de desertor. l. i. in verbo distulerit. ꝛ de medi. vali. l. j. post gl. laborando ꝛc. Hec puto vera sine causa. Mā causa existēte hoc posse videtur. ff. de edil. edi. ꝙ si nolit. §. ītē si tps. Mā si existente causa lesionis minimus sequeretur posset lesus restitutionis beneficiū postulare. ff. ex quibus cau. ma. l. j. §. fi. Fortius hoc permittendū est ante lesionis euentū cum melius sit ante tempꝰ occurrere ꝛc. ē. in qui. cau. in integ. restitutio. nō est nec. l. ñ. ꝛ ptz ex eo ꝙ not. Archi. de excep. pia. lib. vj. in verbo ceco. Ītē quia potest iudex cū causa cōmutare certā pēnā a lege statutam. vt plene scripsi dicta. l. j. ē. de desertor. in. e. verbo distulerit. Fortius ꝛ ipsam dilationē q minus est mutare poterit. vide etiā. j. c. q. iij. Ītē facit in aute. vt sponsalar. §. hoc quoqꝫ. ē. de iudic. ꝙ perandū. §. finaute vera. ff. ex qui. cau. ma. sed ꝛ si per pretorē. ꝛ ꝙ no. in eis ꝛ quod not. ē. de temp. app. aute. ei q. ꝛ ptz ex eo ꝙ no. Jo no. extra de accusa. ad petrū. in glo. quidem dicunt. ꝛc. Et hoc in dilationibus que licet certo mō ab ipsa lege prefinite ꝛ cōstitute sint. vertitur tamē in eis cōcedēdis aliquod ministerium iudicantis. In

Excusatores excludit

Excusatores excludit

Excusatores excludit

aliis aūt datis a lege in quibus mihil agit ministerium iudicantis. vt est dilatio decē dierum que datur ad appellandum ꝛ similes sessus a ꝙ cus puto. ꝓo quo vide que scripsi dicta. l. fi. ē. de cēsu. Jn hīs enim curione ꝓ ꝓtuincunqꝫ subesset causa nō potest iudex mutare legē quam seruas iudicem si re ꝛ custodire iurauit vt predictū est. ¶ Secūdo queritur. Pone in posteā ad dex fm supra scripta diffinitionem statuit accusatori terminū ad accusandū vel suam accusationē prosequendā, ꝛ qr hoc non fecit excludit accusatorem, et sua ꝓ eo sus est. d. l. si ea. cū concor. Iterū accusat, nec de termino statuto alicui erat an quid est oppositū, ꝛ lata est ꝓ eo sententia, queritꝫ an teneat? Videtur ꝙ sic, qr contra ius litigatoris lata. ē. qū prouoca. non est necesse. l. j. Ītē aut ꝑmissa ex ceptio reo competens est dilatoria, ꝛ tūc ante litem contestatā opponenda fuit. ē. de proba. exceptionē. ꝛ de excep. l. pen. ꝛ fi. Aut peremptoria ꝛ tūc in regno intra biduū per cōstitutionē lite legitime cōtestata. fm ius romanum vel ꝛz ad sua. ē. senten. rescin. non po. peremptorias. non vltra nisi in casibus. qui nota. ē. de iur. ꝛ fac. igno. l. j. inter quos hic non est. quare ad talem casum non directo, nec veliter trahende sunt. ff. de acti. ꝛ obli. obligationū fere. §. plaeet. fol. ma. si vero. §. de viro cum filiabus cōsueris. Sic ꝛ restitutioni in integrū certa sunt tēpora prestituta. ē. de tēp. in integ. l. ū. ꝛ tamē sententia lata post ipsa tempora valet. vt not. in quadam additione ibidē. licet sit cōtra. ff. de excusa. tu. scire opꝫ. §. cōsequens fm vltimū intellectum. ¶ Contra videtur. Nam sua lata post finitū triennium non valet. licet nō fuerit oppositum. patet ex his que not. ē. de iudi. properandū. post princi. in glo. quedā tamen. in fi. ꝛ videtur expressum dicto. §. consequens. fm vltimam opinionem glo. quā Dy. ibi approbat. ꝛ facit. §. quando prouoca. non est necesse. cū non eo die. quod enim. ī. tempus ꝑmissum est post tempus prohibitum videtur. ff. de vulga. substit. si ita de lega. ū. statu. liberū. §. fi. cuius. ꝛ hoc vidētur verius. Nec ob. ꝙ hoc admittēdū nō est. quia nō dilatoria, nec vt peremptoria. Mā hic iudicū nullum est. sua nulla, quia post tps cause prefigum ꝛ quia alias nullus esset ittū finis cōtra dicta. l. pro perandū. in prin. cū si. Et facit ꝓ hac pte qꝫ no. Archi. de resci. c. ū. in gl. ista expressio ad finē. ꝛ. c. dispendia. in glo. dicit Ber. ꝛ de offic. dele. si delegatus in glo. vlt. ibi ꝙnis de hoc nō fuerit exceptū ꝛc. ꝛ c. sequē. in glo. ꝛ sic apud ꝛc. ꝛc. statum⁹. in fi. in glo. ¶ Tertio queritur. Quid si in termino sic statuto ꝓ iudicē vt ꝑmissum est fraude rei vel moza vocatus ad accusandū sit impedit⁹, ꝛ ex hoc termin⁹ sit elapsus an audiatur hoc nō obstāte? Non videtur. qr ex cui intentione statuitur ob defectū iudicis perit. d. l. properandū. §. fi aūt vtraqꝫ. Dic cōtra ar. ff. de excu. tu. si cū ipse. de mino. intra vtile. ē. de tem. in integ. peren. de adol. l. fi. non ob. d. §. fi aūt. qr ibi perit instātia cause. at in casu nostro periret etiā ius accusationis in quo maius periculum vertitur. ergo in eo cautius est agendū. ne ex moza vel fraude rei accusator damnū sentiat. ff. de car. edic. l. j. §. iij. distin. quesciamus. nec debet alteri per alterū ꝛc. ff. de reg. iur. non debet. de alie. iudi. l. j. in prin. cū cōcor. ꝛ solu. ma. si moza. ꝛ facit qd no. Jnn. extra de offi. dele. de causis in gl. magna. iuxta fi. ad idem benefacit. ñ. q. vij. plenius ꝛ quod not. extra qui ma. accu. po. c. vlt. in glo. ꝛ ita ꝛc. ibi nisi forte tacuerit ꝛc.

Delegatus ad tps an possit dare tempus quā ꝓ pium ꝓpem.

¶ Quarto queritur an possit alius ꝙ princeps iudicem delegare in causa vsq; ad biennū vel annū vt sic cōtra illud tēpus tantūmodo cognoscat, ꝛ cause instātia minuatur? Cōmuniter dicūt doctores ꝙ nō. vt no. Cy. d. l. ꝑperādū. §. finaute. in me. ad hoc inducit in aut. de iudic. §. oēs. Hec ob. ff. de iudi. l. ñ. §. sed ꝛ index. ꝛ ex de offi. delec. de causis. q loquunt in delegatiōe q̄ fit a principe. ¶ Jn ctrariū videtur aperte. ē. quādo ꝓo. cum nō eo die. Ad idē dictus. §. sed ꝛ index. ꝛ ff. de arb. si cum dies. §. fi intra. ꝛ ꝙ not. Bul. in specu. de iudi. del. §. vlti. ver. ītes ꝙ imrsdictio. nec obstat ꝙ minuit tēpus instante quia hoc potest ex causa. ar. d. le. si ea. cum suprodictis similib⁹. Vel verius in casu proposito nō ꝛ̄ ꝛ̄gitur tempꝰ instātie, ꝛz iudici ꝙ permittit vt patet sane intelligenti. ē. vt oēs tā ci. l. j. §. ꝙ si intra. iuxta h. legis.

¶ Quinto queritur an tunc sublate intelligant inducte deliberatorie. xx. dierū. ē. delic. contest. aūt. offeratur. Jnno. not. d. ca. de causis. in prin. ꝙ non sunt sublate. sed inder eas cohartare debet. Pro quo est qd no. Archi. in simili. de penis felicis. li. vj. in gl. quero quomō. ibi quarto opponitur ꝛc.

¶ Sexto queritur quid si ex forma statuti iudex intra breuiores terminum teneatur finire causas ꝛ non finiuit. An possit eo elapso intra triennū procedere fm l. properandum. Bul. in spec. de iudi. dele. §. restat. versū. quid si in statuto sentit ꝙ sic. ar. ē. de nog. l. ū. ꝛ. ff. de public. l. j. §. vnde queritꝫ ꝛ idē tenet in causa criminali. ꝛ facit. ff. de act. ꝛ obli. quotiens. ē. de sepul. viol. qui sepulchra. ad fi. cū eoꝝ cōcor. Et vide quod not. Cy. dicta. l. properandū in princi. (Veniam) ver. Et est ratio premissoꝝ satis iusta. nā facilitas venie incentivum tribuit delinquēdi. xxiij. qō. iij. est iniusta. in fi. licet adolescētibus facilius tribuatur, senibus vero denegetur. vt ait Titus Iuuus. ꝙ. ab vi. de condita. ꝛ Terentiꝰ in adel. accipienda ꝛ multanda iniuria adolescentū est, vnde venia solū datur impudentibus, nō aūt calūniantibus. ff. de iur. fis. senar⁹. in prin. Ītē penitēribus nō in errore durantibus. xxiij. q. ij. legatur. errātib⁹ ſpōte cōfitentib⁹ ꝛ denote supplicātibus. extra de transl. epi. c. ij. §. pe. Mā regulariter venia. i. indulgētia nisi correcto. i. contrito non datur de regu. iu. c. pctī. li. vj. vide quod ibi no. Et dicas ꝙ venia interdū sumitur pro licētia. Eccli. xxv. Ne des mulieri nec̄ venīā prodeundi. i. licētiam, copiā. ꝛ libertātē. ꝛ facit. ē. de in ius vo. l. venia. fic ꝛ indulgentijs def venia. i. licētia delinquendi. xxiij. q. iij. est iniusta. in fi. ꝛ. xciij. dist. pernent. ñ. in fin. Quādoqꝫ sumitur pro indulgentia ꝛ remissione. ē. de here. manicheos. ꝛ. ff. de excu. tu. plane. in fin. vel impunitate. vt. iij. ci. dentqꝫ sub specie. hmōi venie non est peccandū. de conse. dist. iij. quādo quis. extra de cleric. ex. mi. illud. Sed contra. quāto qs pūbus confitet sub spe venie turpitudinē criminis. tāto facilius consequitur gratiaꝫ remissionis. de peñ. di. j. quem penitet. Nec venia nō est ꝓ prelatum deliquētem in

Venia indulgentiarum delinquendi tribuit, et iumenib⁹ facit⁹ dat ꝙ senib⁹.

Cā multis ꝓpꝫ in relagandis crimib⁹ debet attendi.

in subditum venialiter ab ipso subdito postulanda, sed a Deo. ne dū nimium seruatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. lxxxvj. di. quando necessitas. Secus si euz offendat ex odio. qr tunc tenetur iniuriarum. ff. ad. l. aquil. quēadmodum. §. municipales. ꝛ no. d. c. quāto. ꝛ dicitur venia a veniendo, quia venit a licentia vel indulgente. Propīe quidē venia est debite pene remissio. fm Senecā. lib. de clemētia ad Neronem. (Permittimus) ita nāqꝫ dꝫ vitia vnerum. xv. q. j. sane. ꝛ. c. inebriatur. Item cā insanie ꝛ leuitatis. ē. si imper. mal. l. j. Ītē cā ire. ar. ij. q. iij. si quis iracus. qr sepe ira nocentes ad crimē adducit. xj. q. iij. ira etiam principes virtuosos. e. q. cum apud. Item vbicunqꝫ excusatur quis a tāto. lz non a toto. ff. de siccu. l. j. §. sed si claua. ꝛ. l. iij. §. lz ex senatus ꝛ de re mili. l. iiij. §. fin. ꝛ. l. milites. §. pe. Item cā futura vt scandalū. vt si multi fuerunt peccantes vel pauci. multos tū ad negotiam secum trahunt. l. di. vt cōstitueretur, j. q. vij. quoties a populis. xxiij. q. iiij. cū quis. ꝛ. c. non potest. ¶ Locus vt si in agro vel nemore, aut in honesto vel turelebri. Mā sicut honestus vel celeber, aut publicus facit iniuriā in grauiorem ꝛ penam durioꝛ inferri: vt. ff. de iniur. pretor. §. atrocē. cum concor. sic econtra is cōtra ius facit minui pena, Ytes si in domo grauius peccatur ꝙ si extra domū, ꝛ grauius in propria ꝙ in aliena. ē. ri. lex cornelia. in princ. ꝛ. §. domum. de furt. Bald. l. j. ꝛ de effracto. l. j. §. expilatores. Et grauius si in ecclesia vel in foro quam si extra. ¶ Tēpus, ꝛ hoc aut ex qualitate aut ex quātitate. et attēdit in

Locus in penis attē di debet.

Tempus

Gratia Posset aūt hoc loco de potestate principis remittere crimē ex his causis quas ꝓ principis sequitur. Tull. iiij. rhetor. vt si plura aut maiora officia vel obsequia seu remiss. quā maleficia videbuntur constare. Si qua virtus aut nobilitas erit fio cōcedi ī eo qui supplicabit. Si qua spes erit vsui futura si fine supplicio dispōt ex cer cesserit. ff. de peñ. ad bestias. Si ille ipse supplex mansuetus ꝛ miseris cōrios in porestatibus ostenditur fuisse. Si ea que peccauit nō odio, nec crudelitate, sed officio ꝛ recto studio cōmotus fecerit. Si tali de causa alijs quoqꝫ donatum est. Si nihil ab eo periculi nobis futurū videbitur si cum missum fecerimus. Si nulla aut a nostris ciuibus, aut ab aliqua ciuitate vituperatio ex ea suscipietur. Hec vera ī principe qui pōt crimen indulgere cum causa tamen. vr. d. l. ad bestias. ꝛ tuiti. de iur. naturali. §. plane. A iudice aūt non est postulandū ignosci. nam difficile est ab eo qui peccatorum iudex esse dꝫ vri ignoscat impetrare. vt ibidem Tull. in. §. offi. ¶ Sunt ꝛ alie septem rōnes quibus ꝓ cuncta superiores ad miserendum. quas ponit ibidē in primo. ad fi. vbi agit de cōquestione. ¶ Secūm iura quinqꝫ sunt que pter quinq; in criminibus faciunt relaxari penas, vel alias leuiari, videlicet perque relaxā sona, causa, locus, tēpus, ꝛ dignitas. ¶ Persona ꝛ hec multiplex vidētur. delicet peccantis, ꝛ in quē peccatur. vt si senex in iuuenem vel alias peccet. ff. de termino mo. l. ij. lxxxvj. dist. tanta. Vel minor ex defectu etatis. ff. de minor. auxilium. §. in delictis. ad idem extra de apo. c. ū. de delī. pu. c. j. de senten. ex. c. vlti. Etas em ad eruditionē multam facit habere differentiam pene. xxvj. q. vl. hoc sic. Vel si magister in disciplinum. ff. loc. item queritur. §. nihil. Vel si coniunctus in coniunctum non tū si ex inimicitia vel odio. ē. de emen. pro. l. j. vel etiā si no bilis ex virtute vel dignitate peccet in ignobilem ex vitio seu gradu. ad hoc. ff. de iniur. sed si vnius §. quedam. ꝛ. l. fin. ꝛ. l. item apud. §. ait pretor. ū. de incendio. pedius. de siccar. l. j. in fi. de adul. si adulterium cū incestu. §. imperatores. ꝛ. ē. de sac. pag. l. fi. in fi. Vel si maior in subditum suum ratione potestatis: vt dñs pr aut marit⁹. xj. q. iij. si dīs. Item cum plurimi sunt peccantes nō tunc est pena leuianda. l. dist. vt constituerel. in fi. xxiij. q. iij. non pōt. j. q. vij. quotiens a plurimis. de quo etiam vide qō no. extra de temp. or. c. ū. Ītē persona puniens: vr qr presidens vel regnans est debilis, ꝛ potentie imbecillis: vt delinquētes nequeat seuerioꝛi legum punire pena. Nam tūc melius est penam mitioꝛ imponi ꝙ peccantes fine pena dimitti. xxiij. q. iij. quidam cum bonomin. ꝛ. c. fi ecclesia. Ītē persona alterius vt qr receptant consanguineum vel affinē. ff. de recepta. l. ñ. Vel alias peccant ꝓ salute ꝓximi. xxij. q. ij. si ꝙlibet. vide extra de apo. capi. j. Ītē cū attenta cōditione peccantis si pena mitigetur aut relaxetur alī, vel ad fidem. vel ad meliorē vite frugē facilius traherentur. ar. j. q. vij. conuenientibus. ꝛ extra de diuor. c. vlti. ꝛ qui filij sint legi. c. vlt. cum ibi not. Ītē persona intercedentis. xxiij. q. v. prodest. maxime si sint multi. de pe. di. fleat. ꝛ. xxij. q. ij. Item opponitur. ad fi. Ītē persona eius in quem peccat. vr si excōicatus zelo sancte matris ecclesie occidatur. xxiij. q. v. excommunicatorum. ¶ Causa ꝛ hec est multiplex, vel pietatis prehabite in alijs. d. c. si q̄libet. ꝛ. d. l. ij. Ītē future vt ꝓpter filios nutriendos ex de his qui fi. occi. c. ū. ꝛ. ff. de ritu nup. qui in pronicia. §. j. Item cā impietatis qua peccans detestatur cū illam committi videt. vr patet in Johannes. xxiij. quest. viij. occidit. Item cā necessitatis vr si peccauerit ex ꝓcepto superioris quem als pōt iusta rōne timere. vt. l. dif. ꝓpteros. extra de homi. sicut dignū. §. illis cum ibi no. tunc em pena mitigat vr ibi. lz als non teneat sibi in atrocioꝛibus obedire. ff. de re. iur. ad ea. ꝛ ad. l. aquil. liber hō. cum ibi no. Item vnius ꝛ alterius vtilitatis. ff. de peñ. ad bestias. vij. q. j. scias. Ītē qr peccans vel progenitores eius ꝓ re publica plurimū laborauerunt. argu. ē. de pe. honor. ꝛ extra. e. ri. c. iij. in fi. ꝛ. ff. de re mili. nō oēs. §. fi. Ītē cā simplicitatis aut boni zeli, quib⁹ peccatoꝛ inductus excessit extra de sorti. ex tuarum. Mā simplicitati venia datur. de cōse. dist. ij. scriptura. Item causa rusticitatis. ff. de iurisdi. omnium. iudi. §. quis id. ē. de in ius voc. l. ij. Item causa nimie ac importune humilitatis quā peccās flebiliter exhibet in supplicādo penā sibi dimitti. de pe. di. j. importuna. Ītē cā vnitatis vr qr peccans vnica vice tm excessit. xlv. di. licet. plerunqꝫ ad idem. de pe. di. j. libenter. Item cā ebrietatis. ff. de re mili. omne delictum. §. per vinum. xv. q. j. sane. ꝛ. c. inebriatur. Item cā insanie ꝛ leuitatis. ē. si imper. mal. l. j. Ītē cā ire. ar. ij. q. iij. si quis iracus. qr sepe ira nocentes ad crimē adducit. xj. q. iij. ira etiam principes virtuosos. e. q. cum apud. Item vbicunqꝫ excusatur quis a tāto. lz non a toto. ff. de siccu. l. j. §. sed si claua. ꝛ. l. iij. §. lz ex senatus ꝛ de re mili. l. iiij. §. fin. ꝛ. l. milites. §. pe. Item cā futura vt scandalū. vt si multi fuerunt peccantes vel pauci. multos tū ad negotiam secum trahunt. l. di. vt cōstitueretur, j. q. vij. quoties a populis. xxiij. q. iiij. cū quis. ꝛ. c. non potest. ¶ Locus vt si in agro vel nemore, aut in honesto vel turelebri. Mā sicut honestus vel celeber, aut publicus facit iniuriā in grauiorem ꝛ penam durioꝛ inferri: vt. ff. de iniur. pretor. §. atrocē. cum concor. sic econtra is cōtra ius facit minui pena, Ytes si in domo grauius peccatur ꝙ si extra domū, ꝛ grauius in propria ꝙ in aliena. ē. ri. lex cornelia. in princ. ꝛ. §. domum. de furt. Bald. l. j. ꝛ de effracto. l. j. §. expilatores. Et grauius si in ecclesia vel in foro quam si extra. ¶ Tēpus, ꝛ hoc aut ex qualitate aut ex quātitate. et attēdit in

Locus in penis attē di debet.

Tempus

Baptismus licet omnes deleat macula, peñā tamen tē porale nō tollit crimi commissio debitam.

Reyan possit sententiā fo rindicatio nis remittere nolen tem pro quo lata est.

Excusatores excludit

Excusatores excludit

Excusatores excludit

Excusatores excludit

S

Universidad de Deusto
Biblioteca

liquerat. Cetera dic fm An. de Yser. in consti. de pena con. in cri. ap. l. penam eorū. Et ꝛ constitutio ip̄a omnē actū seu aditū iudicū fori indicato precindat. Hoc seruari esset iniquum. nā hoc pōt quilibet iudex inferior in vere cōfesso. ff. ad. l. aquil. inde neratius. §. vlti. fortius princeps in confessum ficticie puta per contumaciam. iij. q. ix. decernimus. Veritate nāq; manifesta nō obstat res iudicata. extra de pur. vulg. c. ij. Veritas quoq; ꝛ consuetudinem ꝛ opinionē semper excludit. viij. dis. veritate. Res ēm iudicata licet pro veritate accipiatur. ff. de reg. iur. res iudicata non tū est. Nam ꝓpter nostrum affirmare vel negare, veritas non muratur. ff. ad municip. assumptio. Ite facit ad hoc. ff. de condi. sine cā. §. fullo. qñ act. de pec. est an. l. ū. ex de fig. fraternitatis. xxiij. q. j. regissti. extra de diuor. ex literis. ꝛ de re iudi. latoꝛ. ꝛ qs no. Inno. extra de cohabi. cler. ꝛ mul. tua. vbi no. q; in notorio in quo quis non audit appellans post latam sniam ꝛ executiōi demandatam cōtra eū poterit de novo procedi ꝛ iudicium agitari, ꝛ hoc per eam. l. quidē. §. de accu. ꝛ subiungit qs retractabuit prima snia vel processus si probabit falsum esse qs obijciebat. vel etiam nō notoriū per dictā. l. ea quidē. Ad idē facit. §. de ficca. eū qui. ꝛ qs no. Bul. in spec. de act. §. vlti. ver. sed pone. i. fuit. ꝛ qs not. Inno. extra de resti. vtra, de recipiendis restibus ꝓ reo post suias latā. ad idē. ff. de iur. fis. res que. §. j. Eadē ratione irritāda esset talis snia si forindicatus cū lata fuit adhuc sus eum snia banni aut forindicationis cessauit fuit ad locū non tutū vt ptz in cle. de re iudi. pastoralis. ꝛ p ea que no. Jo. And. de rescrip. statutum. li. vj. ꝛ Inno. extra de dolo ꝛ contu. cum dilecti. qs intellige si hoc notorium erat; vt dictis iuribꝰ. ꝛ faciunt plura. q̄ scripsi. §. de priuil. scho. l. j. in verbo degradādi. q. j. ꝛ ij. (Hec indulgentiꝭ.) Vera nāq; indulgentia fit per penitentiam non per veniā. j. q. vij. si qs omnem. indulgētiam aūt ꝑstat peccatori conuertenti. de pen. di. j. §. sed hoc idem. at malicijs hominū non est indulgendum. ff. de reb. ven. in fundo. ꝛ extra de rescript. plerumq;

Furiosus

Unde si insaniens quis delinquit, ls ipso furore punitus fit. ff. de offi. quid in furiosi. Diuus. nec ēm pōt reus constitui qui necesse hz qs fecit. cū si ad rore delis sanam mentē redierit, imponitur sibi penitentia aliqualis. xv. q. j. si quit si sas quis insaniens. ꝛ hoc ne disciplina ecclesie deseratur. vt ibi not. arg. mitaꝛ reoptimū, xxiij. q. v. excōicatoꝝ. qño ergo sic de facili ꝓcedetur ad veparata- niam crimina indulgēdas. Et faciunt hec contra platos ꝛ pōtifices liquid pe- indiscretos ad indulgentias cōcedendas. neq; ēm sacrificium Deo ntentie ꝓ maius pōt offerri ꝙ pulsa venia, cuius facilitas incentiuum tribuit ꝓper hoc delinquēdi. xxiij. q. iij. est iniusta. in fi. peccatores penitentie debito sgere de compescant. xxiij. q. v. quali in fi. ꝛ vide q scripsi. §. de an. ꝛ tri. l. oēs. bet. in verbo rectoꝝ. ꝛ de numer. l. j. in verbo inhibendum. ꝛ de priuileg. scho. l. ij. in verbo priuilegū. Indiscreta quidē indulgentia extra priuilegium clauiū videtur procedere, nā tunc in ecclesia manet priuilegium Petri quando ex eius equitate ferī iudiciū. xxiij. q. v. manet.

Indulgē- tie secun- dum aliqs non valēt tantū quā tū pronun tiantur.

Immo cōtra indulgentias hmōi cōsueuit obijci, qs non valeant tū quantū pronuntiantur. indulgentie ēm non habent effectū nisi ex vi clauium, sed ex vi clauium non pōt habēs claues dimittere de pena peccati, nisi aliquid determinatū cōsiderata qualitate peccati ꝛ cōtritione peccatoris, ergo cū indulgētie fiant ꝓ libito institutētis indulgentiā, vī ꝙ non valeant tantū quantū pronuntiantur, ꝛ ꝓ hoc est qd in simili dicitur. Nā dispensatio q̄ est quedā species indulgentie non valet, nisi fiat ratione duce non errante claue, alīs peccat ille qui dispensat, ꝛ dispensatio non prodest: vt no. Buil. in spe. de legato. §. nunc dicendum. ver. ꝛ not. De hac materia indulgētiarū vide qs no. ꝛ legitur extra de pe. ꝛ remiss. qs autem.

Clauis est duplex.

Circa hoc dic fm Thomam de Aquino in parte tertia summe sue. q. xxiij. ar. ij. ꝙ clauis est duplex. ꝛ ordinis ꝛ iurisdictionis. Clauis ordinis sacramētale quoddam est, ꝛ qz sacramentorum effectus non sunt determinati ab hoie. sed a Deo non pōt tolli sacerdos ꝙtum per clauē ordinis in foro confessionis de pena debita dimittat, sed tantū dimittitur quātum Deus ordinauit. Sed clauis iurisdictionis non est quid sacramētale ꝛ effectus eius arbitrio hois subiacet, ꝛ hmōi clauis effectꝰ est remissio, q̄ per indulgētias est, cū non ptineat ad dispensationem cōmunis bonoꝝ ecclesie, ꝛ ideo etiā legati indulgētias facere pssit. Cū in arbitrio dantis indulgentias sit taxare ꝙtum ꝓ indulgētiam de pena remittatur. Si tū inordinate remittat ita ꝙ hoies quasi pro nihilo ab operibus penitentie retrahantur, peccat faciens indulgētias tales, nihilominus tū quis plenam indulgentiā consequitur. facit. l. di. vt cōstitueret. (Subleuamus.) Simile est de sent. excō. vt fame. vñ Titus liuius. j. de bello Macedonico. Magis illud periculum est ne nimis facile victis ignoscendo. plures ob idipsum ad experiendam aduersus nos fortunam belli incitemus. Ex venia enim datur occasio iterata flagitia cōmittendi. l. di. de his. Nā si prauę rei habitus anteq̄ diu pareat aut non claudatur, vsu fit latior. ꝛ erit cōsuetudine licitum, qd ratione constat esse prohibitum. vt ait Brego. in registro. libr. vj. c. cxvj. Deteriores quidam oēs licentia sumus. dicit Terent. in heautontimorumenos. Post primam glossam adde. vide latius de hac materia in spec. de accu. §. vlt. Item vī quod etiā in alijs criminalibus causis possit in absentem sententia ferri. vt. §. de adul. Quis. ꝛ ff. de li. ho. exhi. l. iij. §. pe. De hoc satis supradictum est.

C Imperator. Lex. viij.

Ordinariorum iudicūappa ritores qui vel speculatorū vel ordinariorū attigerint gradum nullo annorū numero: nulla stipendiorū contemplatione laxentur priusq̄ primipili pastum digesta ratione cōpleuerint. C Quod si ante debitum locū qui huic functioni habetur obnoxius: vel egri corporis labem. vel defesse senectutis extrema ad impetrandā quietem crediderint pretendendā: nam prius otio condonetur: quam omne quod primipilo debetur expenderit.

C Eos etiā qui ꝓ sceleribꝰ suis soluto militie cingulo addicunt infamie: nec integro peculio sub hac occasione letentur. Ita cōdigne vltioni eos volumus subiacere: vt functioni quoq; que extreme militie debetur nihil ex eorum facultatibus subtrahatur.

Ordinariorū. Statuit vt apparitores presidum vel aliorum iudicū ordinariorū q̄ vis longo tēpore in apparitione militauerint, ꝛ stipendia longa peeperint, non cū a tali apparitionis militia soluantur, nisi prius onus primipilatus gerāt ꝛ de gesto ipso ponāt digeste cōputum rōnis, ꝛ si ante ꝙ ipsum perfecto tēpore gerant officiū, petant onere huius militie liberari sub pretextu egritudinis vel senectutis, nō sunt absoluēdi. nisi prius id qd tale officium dz soluant. Apparitores. i. cohartales qz de his rub. dicit. i. ipsi etiā apparitores erant vt hic ptz. (Hiadum incensum vel fassi gum quo ascenditur. (Contēplatione) cōtemplari est cum tota mente rimari, aspicere. ide cōtēplatio. (Digesta) ordiaria, exposita. (Qd si.) §. (Labem) egritudinē ruinam, morbū. fm Dap. aīs ponit ꝓ turpitudine vel horrenda immunditicia. §. de aduo. diuer. iudi. si quis. ꝛ de his qui not. infa. decreto. (Defesse.) Si. verbū. §. de debi. ci. l. iij. §. j. put est ibi litera in defessa. ꝛ expone. i. deficiētis fm Dap. de quo die latius vt. §. in. ij. constitutione. C. post primi. (Extrema) vltima. nouissima. (Otio) quieri. (Primipilo.) i. officio primipili. (Expenderit) exsoluerit. Et no. hic qs is qui tenetur alicui ad ponendū cōputum rationis dz etiam sibi libū aut volumē rationum assignare, hoc ēm reliquoꝝ appellatione cōtinetur. ff. de man. test. si ita fuerit. §. pe. ibi in reliquis ꝛc. hoc idē ptz. ff. de tutel. ꝛ rat. dist. l. j. §. officium. ꝛ de condi. ꝛ demon. si cui. ꝛ. l. cū seruus ibi legendas offerre primū. deinde cōputandas ꝛc. Corpora itaq; rationum. ꝛ si quas ex officio res aut pecunias detinet restituere, ac de singulis instruere dz. ff. de fideicō. li. si pure. in fi. ꝛ vide. e. ti. tayn. §. stichus. i in fi. Quodq; ipse rationes sunt in membranis scribende. ff. de edē. argentarius. §. edi. Quinetiam docere dz oia fideliter se gessisse, qz nihil subtraxit ex his que administrauit, neq; aliud ꝙ veritatez in rōnibus scripsit. ff. de condi. ꝛ demon. qui sub conditione. Ite cuz officialis ponit fisco rōnez de officio gesto p eū. dz cauere ꝙ iura fisci passiua nō fuit sua negligentia deperire fm Bart. de capua qui ad hoc inducit. ff. de pig. act. creditor. ꝛ sol. ma. si filio. §. maritum. immo de his cauere dz pr̄ ꝙ officij administrationem accipiat. de quo vide qs scripsi. §. de mu rileg. priuate. C Hec faciunt ad q̄stionem. An is qui vocatur ad ponendum computū rōnis de officio gesto possitin hoc procuratorem cōstituere. Et vī aperte ꝙ non. argu. iurium ꝓmissoꝝ. ꝛ ptz ex his q̄ no. extra de procu. ꝛelam. in gl. magna. ꝛ de iudic. postoralis. Neq; ēm per alium expediri pōt ꝙ per ipsum principalē. de bo. ꝓo. l. j. In regno iuxta ritum curie admittitur cum ꝓfoneo cautione. i. fideiussoribus de solvendo toto eo in quo per computum rationis debitor apparebit ꝙ satis hz equitatis. C Sz an hodie in regno ipe sindicationis si officialis accusatur de malegestis in officio prestabit fideiussores de iudicio sisti cum per cōstitutio. de his qui fide. da. po. l. humanitate, quilibet accusatus si nō prestat illos incarceratur. de iure vero. C. videtur cōmittendus fideiussori cautioni. §. vt oēs tam ciuiles. §. ita vt. Puto ꝙ non ex eo ꝙ generalitas illius constitutionis non extenditur ad ea de quibus est speciali prerogatiua ꝓ visum. ff. de peñ. sanctio. de ali. le. alimenta. §. basilice. Ite q; lex communis superueniēs nō tollit priuilegiū. extra de rescriptis cum ordinem. ꝛ de re iudi. inter. ꝛ. li. vj. de constit. c. j. Satis ēm hoc iustum ꝛ equum est, ne iudex extra suam patriā ꝛ forte remotā, officij gerēs ꝛ iustitiā rigidā in maleficoꝝ punitiōe seruās; tributaq; vehementer exigēs ꝛ ꝓinde odio habitꝰ a subiectis. in auté. vt iudi. sine quo. suffra. §. illo vez grauetur onere seu cōcussione fideiussionis. §. de dignitatibꝰ quoties cū hūs q̄ scripsi in verbo cōcussiōe qnā etiā in loco incolatus. ꝓpā est difficile inuenire. in auté. de depositio. §. vlt. ꝛ sic tenuit q̄dam dns. put in quodā scripto vidi. (Eos. §. (Scelerisꝰ) peccatis potissime furtis. §. de dig. iudices. de quibꝰ licētia dat vnicuiq; iudicē post finitū officiū accusare. §. ō of. rec. p. iustissimos. immo etiā tenenť ad hoc oēs vt principi referat, ꝛ cognoscat ꝙ aut iustitiā vēdiderit: eoq; dignus penis adūciat. in auť. vt iud. sine quo quo suffr. §. necessitatē. ver. sed etiā ipsos. Et si post depositū officiū de prouincia fugerit. ante reddita rationē ꝛ obtentā licentiam discedendi. pōt ꝓ prouinciales auctoritate propria capi, ꝛ cā eius p eēm loci ex non scripto examinari. d. §. necessitatē. ꝛ qs plus est creditur contra eum sacramēto agentis vt no. ibi. ꝛ. §. de re. cre. in bonefidei. in glo. magna. Ad idē extra qs met. cā. c. fi. Fuga ēm eo casu violentie cōparatur. §. vñ vi. fi qñ. Debent aūt in hoc subiecti cum summa cautela tēperantiaq; procedere, de iudicibus ēm non dz maior esse q̄rela q̄ iniuria sit. Grauioraq; subiectorum iuuidia q̄ commissoū pretia. Sepe ēm qui primo verecūdius deliquerint accusati insolētio res fiunt, ꝛ qui occulte antea furati sunt, postea palā latrocinant. vt ait Egisippꝰ de bello Judaico. li. v. q̄ rapacitas iudicū subiectis eorū necessitatē inducat eorū grauamina in publicū deferēdi. ꝛ. q. iij. inter cetera. (Addicūtur) coguntur lata snia. (Ultioni) vindicte, punitioni. C Post sedam. gl. adde. hoc procedere non vr. nam est contra casum. j. eo. l. fi. qua. phibētur hmōi plone ad prouincie regimē, vel alterius militie cingulū aspirare. Et similiter dic. j. in gl. se. quare vr dicēdum q̄ hmōi officia speculatorū ꝛ ordinariorū erant gradus inter cohartales seu apparitores. De quibus hic titulus loquitur.

C Imperator. Lex. viij.

Speciebus primipilaribus adherendis eadem preciorum taratio seruetur: que in venalibus publicis poterit reperiri.

Speciebus. Quedam species annonarū erant perferende in exercitum, quod precipue spectabat ad officium primipili. mandat vt tales species extimentur prout in foro rerum venalium distrahuntur. (Adherendis) alias ademendis. ꝛ vide. §. de erog. mili. an. l. septem. (Venalibus.) i. in foro rerum venalium. vt. d. l. septem. C In glos. ibi deducendis. adde vt. §. de mil. vest. cañ. l. fi. Et in fin. adde. ꝛ. l. annonas.

C Imperator. Lex. ix.

Per illiricum in quo plurima ac maxima necessitatum publicarum emolumenta officijs constat presidalibus expediri: centeni numero singulis iudicibus obsecundent. Nec vltra hunc modum vel ad militiam vllus aspiret: vel conniuentia iudicum perseueret. Adhibendi autem sunt ad huiusmodi ministeriorum obsequia nō illi qui vano militie nomine inania lucra sectentur: sed qui necessitatem officij sollicitudinibus debitis exequantur.

Per illiricum. Statuit vt singuli presides prouinciarū illiricī habeant centum apparitores, ꝛ vltra hunc numerū nullus admittatur, sed admissis repellatur, ad qs mādat admitti eos qui id officiū debita solicitudine exequanť, non eos q sub eius occasione inania lucra sectentur. (Illiricū.) §. Sclauonia seu omnē Greciā. vide. §. q. mune. nemi. li. ex. l. j. (Necessitatē) simile. §. ti. j. l. j. (Judicibꝰ). i. ꝑsidibus. (Nec vltra.) ver. (Vel.) vers. (Conniuētia.) i. tacito consensu. xij. q. iij. fine exceptione. vel patiētia. xxiij. q. v. regū. Et est simile verbū. §. de excu. mu. §. plz. §. fi. ꝛ de fun. ꝛ sal. ret do. l. j. ꝛ. §. de fun. rei priuat. l. vsus. ꝛ. §. de. pc. l. ad ꝓbationē seruitutis. ꝛ de bo. li. l. ij. ꝛ. §. de fabri. l. fin. in fin. ꝛ de ven. re. ci. l. iij. de fug. col. l. j. ꝛ de erog. mili. an. l. fi. in fi. ꝛ de murileg. edicimus. ꝛ. j. tit. ij. l. fi. §. his. ꝛ. §. de here. l. ij. de postul. quisquis. ꝛ quoniam ap. non reci. quisquis. vbi habetur ignaue conniuentiam. Et dicas ꝙ conniueo connues idez est ꝙ oculos claudere vel palpebras iungere, ꝛ ponit sepe ꝓ assentire, qz clausio oculorum assensum significat. vt colligitur in textu ꝛ glo. xxiij. di. obeuntibus. ꝛ. d. l. ad ꝓbationē seruituris. Et cōponitur a con. ꝛ vij. qz vir aciem oculorū prestringit fm Hug. ꝛ est ꝓ hoc extra de priuile. quāto. in fi. ꝛ. ff. de manu. is qui in priu. vbi dicitur conniuentibus oculis. Ite collige quid sit ꝛ qualiter puniatur interdum conniuentia. vr. §. de erog. mili. an. l. fi. §. pe. ꝛ. §. de bis qui poté. no. titulos ꝛc. l. j. vbi exponit. i. consenserint. ad idem. §. de fabri. l. final. (Adhibendi.) ver. ꝛ dic. i. assumēdi. promouēdi. (Obsequia) seruitia sponte prestita. (Vana) inani fluxa, vacua. (Inania.) Vide verba Cassio. que scripsi. §. de deser. l. j. in verbo distulerit. ante primā questionem. Talia quippe lucra magis parimt thesauros criminum ꝙ patrimoniorum facultates. j. q. j. cito. in fi. Nam pecunia male acquisita corpus animāq; cōmaculat. e. c. in pin. Immo qui talia lucra sectatur, a subditis facile contēnit. Jurta illud Prouer. xij. Qui vanꝰ ꝛ excors est, patebit contēptui ꝛ insite, qz talia diligere munera ꝛ inania lucra sectari insidere, non nisi miserrimis animis consueuit. §. de iudi. properandū. §. finaūt vtra. xj. Nihil etiam iniquius est ꝙ amare pecuniā. hic ēm animā suā venalē hz qm̄ in vita sua placit ictima sua. dicit Eccli. x. ad hoc vide. xj. q. iij. qui recte. ꝓ totū. c. Quinetiā talia inania lucra sectari ē iudicū pusillanimitatis. Jurta illꝰ Eccl. xvj. Qui minoraī alo cogitat inania, ꝛ vir ipudēs ꝛ errās cogitat stulta. Sz o ꝙ male talia attēdunť, potius ipletū cernimus illud Esaie. c. j. Principes tui infideles socij furū oēs diligunt munera, sequuntur retributiones, pupillo non iudicant, ꝛ causa vidue non ingredit ad eos. Hodie quoq; de facili hmōi genera hoim reperies, nōnulli humanitatis officia vendunt mercature cōpēdijs. Adhsera fames auri nihil sequendum putat, nisi ꝙ ad presens lucrosum, nihil honestum ꝙ pecunie vacuum. dicit Egisippus de bello Judaico. lib. v. (Secretur) vt. j, e. ti. ij. ad splēdidiozis. cū rñ ex publico ministerio nihil preter laudez bene administrati officij accedere debeat. vt ait Valerius li. iij. c. de abstinētia. Hodie autē potissime officiales ꝓpter lucra plus ꝗrunt administrationes, ꝙ vt eorum diligentia reipublice consulatur. Dānabile aūt est ideo rem publicā gerere, vt ꝓpterea inuiste diuitias augeamus. xxiij. q. j. militare. (Sed qui.) ver. (Necessitudinem) vinculū vel affectū. (Solicitudinibus debitis.) Nam ad honores sine examinatione ꝛ longa experientia virtutum nemo est ꝓ mouendus. lxj. di. miramur. in fin. Debent etiā gerentes honores cō peterti sedulitate laborare. §. eod. solita. annone quippe ciuiles pro singulorū meritis tribuuntur. §. de anno. ci. l. j. Tales autē viri sunt pte ceteris commendandi. vñ Ambro. ij. de offi. Quid precellius eo viro qui auro moueri nesciat contēptui pecuniā habeat, ꝛ velut arte quadam despiciat hoim cupiditates, qs qui fecerit hunc hoies supra hoies esse arbitrantur. nec omittat illud Hierony. sup Prouer. c. xx. Tūc ciuitates bene ordinate sunt, tūc res ecclie recte agunť. Cū ꝛ fortiores quiq; viribus necessarijs insistunt operibus, ꝛ seniores maiori prediti scientia, de his q agenda sunt salubriter cōsulunt, maxime si discretione muniti sunt, que virtutum oīum mater est. j. q. v. presentium. Hodie vero nostri magistratus non lupis depellēdis vacant, sed ouibus depilādis quinimmo velleribus euellēdis. (Ere quantur.) Brego. dicit. Pensandum est ad culmē dignitatis qualiter quisq; perueniat, ad hoc recte peruenieus qualiter viuat, ꝛ bene viuens qualiter doceat, ꝛ recte docens infirmitatem suam quotidie quanta cōsideratione cognoscat subesse quidam officio ꝛ dignitati vnusquisq; dicitur non preesse. xliij. distri. multis. tanquam ponderi ꝙ multum granat. xiij. distinc. neruit. ꝛ xl. dist. omnia. ꝛ sub gradu honoris existente. vt. l. dist. qui sub gradu. vide que scripsi. §. de apparit. presec. preto. l. j. in verbo sudoribus. ꝛ de progr. sacroꝝ. scrim. iubemus in verbo labore. C Post secundā gl. adde, ꝛ facit. §. de col. ꝛ car. l. j.

C Idem. Lex. x.

Vicunq; chartas vel tabulas: vel quodcunq; aliud ministerium cohartalis optauerit nō ante accedere permittatur: nisi eius nomen matricule receptum primitus fuerit. Pena ꝓposita his qui contra statuta celestia crediderint: suscipiēdos aliquos aut quolibet eis officium iniungendum.

Quicunq;. Multa ministeria exercebantur ꝙ apparitores in officijs presidum ꝛ aliorū iudicū inter q̄ erat ministerium emendi chartas vel tabulas in quibus acta vel alia monimenta publica scribebātur. Nullus igitur ad tale ministeriū permittatur accedere, nisi prius eius nomē scribat in matriculis officij iudicum, in quo militat. Et ponit penam contra inuentores eis talia ministeria priusquam fuerit hoc obseruatus. Hic est intellectus fm gl. Tu dic forte melius ꝙ erat officium tractādi chartas. i. largitiones titulos. Dū enim de cohartalibus assumuntur. §. de can. larg. ti. l. iij. in prin. (Chartas) que intelliguntur de papiro. ff. de leg. iij. libro rum. §. quod tū cassius. (Tabulas) vide. §. de pred. curia. l. fin. §. fina. (Accedere) ad administrandum. (Nomen) prius. §. ab eo datum. §. qui mil. non pos. l. j. (Pena.) verſie. (Preposita) per hanc legem. (Celestia) imperialia que auctoritate Dei qui est in colo procedūt. (Eius) alias eis ꝛ melius.

C Imperator prefecto pretorio. Lex. xj.

Si quis ex grege cohartaliorum vrgente criminis insectatione stipendijs fuerit exemptus aut otio traditus: quietis artibus immoretur. Aur si ad pristina sacramenta precum miseratione maluerit repedare: indultum nostre maiestatis oraculum amplissime tue sedi offerat allegandum.

Si quis. Si cohartalis propter cōmissuꝫ crimē priuatus est officio aut otio traditus quiescere dz. Qd si ad officiū priscum redire voluerit, hoc dz a principe impetrare, ꝛ reiscri prū proinde obtentū ꝑfecto ꝓtorio intimare vel ꝑsentare. (Urgēte) qz vrget crimē admissum, delinqūtibus penā inferri. (Insectatiōe) insequitur eēm frequēter crimen eius actoꝛ ꝛ iuste cū factus sit eius seruus. Joan. viij. q facit peccatū, seruus est peccati. (Immoret) qz nequaq̄ apd nos habeť ꝛc. vij. q. j. nequaq̄. Ite dic immoret. qz postquam. §. remotus est aliqbus discēdis artibus se cōmittet. q. l. in otio ꝑfecti addiscunť. §. de excu. artī. l. j. i pn. vid qd ibi scripsi. (Aur si.) ver. (Miseratiōe) qz pcibus dz miseratione postulare. (Repedare) vulgare nostruz est, ꝛ habeť. §. Dacha. c. iij. Accepto exercitu repe

Universidad de Deusto
Biblioteca

Dauid ad regem. z expone. i. reuerti remeare, vel pedez retro facere fm Hug. z Pap. (Allegandum.) i. intimandū. sic accipit. ff. de his qui ven. eta. l. ū. in prin. z est simile. ff. de aqueduc. si quis p. ¶ Post primam glo. adde quia vile officiū est cohartalis. ff. de aduoc. diuer. iudi. cum aduocatio. z. l. nemini licere.

¶ Imperator. Lex. xiij.

SI cohartalis apparitor aut obnoxius cohorti ad ylla aspirauerit dignitatem: spoliatus omnibus impetrati honoris insignibus ad statū pristinū reuocetur. Liberis etiā in tali eius cōditione susceptis fortune patrie mancipādis. ¶ Nō si quis ex his auius fuerit vllam affectare militiam: nulla prescriptione rēpotis muniatur. Preter eam. s. que ex. xxx. annis colligitur. Sed ad conditionem propriam retrahatur. Accipse vel liberi eius post talem ipsius statū procreati, quod cohorti debetur valeant declinare. Sed nec ad alia cohartalinus vel cohartalini filius audeat aspirare fortunam: cui maiorum suorum exempla preiudicant. ¶ Sed etiā cunctos qui diuersarum rerum negotiationibus detinentur trapezitas scilicet vel gemmarum argentiq vestium venditores apothecarios etiam ceteros q̄z institores aliarū mercium quibuscunq; ergasteriis adherētes iubemus a, p̄uincialibus officijs remoueri: vt omnis honor atq; militia contagione huiusmodi segregetur.

SI cohartalis. Cohartalis apparitor obnoxi⁹ cohorti, si ad aliquam dignitatem ascēderit, ea z honore q̄sito priuatur. immo z filij eius quos postquam fuerat cohartalis suscepe rat. in ipsius cohartalis conditione sunt deputandi. Et licet ad aliquam militiam vt predicitur cōuolauerit, non obstante p̄scriptione alia q̄. xxx. an. est ad conditionem pristinā reducendus, nec ad aliam ipse cohartalinus vel cohartalini filius pōt aspirare fortunam, q̄ p̄judicant sibi suorū exēpla maiorum. Ultimo statuit vt nullus negotiator trapeorum. s. vel gemmarū, argēti aut vestiū, vel quiuis trapezarius aut institor: aliarum mercīū quibuscunq; ergasteriis adherēs possit ad prouinciale officiū p̄moueri, z rationez ponit, (Obnoxi⁹) debitor. (Insignibus) vide. ff. de dig. iudices. (Liberis.) versi. z expone. ff. de decurio. si quis. ij, (Conditione) fortuna. (Aspiscipandis) q̄ cohartali conditioni sunt obnoxij. ff. de p̄inci. agen. in rebus, qui cunq;. (Qs si quis.) versi. (Alius) in mala parte sumitur. vt. z. ff. de decur. oēs. j. (Prescriptiōe) si. ff. de decur. siquis decurio q̄ est cōtra. Solu. vt ibi. (Dieter.) ver. Et ponitur hic dictio p̄ter p eo q̄ negatiua p̄cedit. (Triginta annis) sic. z. ff. de decur. eū qui. (Qz ad.) ver. (Illec.) ver. als ne. z est rō. p̄mi dicti. (Statū) militiā. (Declinare) vitare, derelinquere. (Qz nec.) vi. (Cohartalinus) cohartalis. vel ex cohartalino genere ortus. (Fortunā) cōditionē. (Maiorū.) i. geniторum. z vide qs no. ff. de decur. l. ij. ff. pe. in gl. concor. z. ff. de inof. test. si quis in suo, ante fin. z plen⁹. ff. de iur. patro. diui. in gl. magna. z. j. q. iij. in fumma. vbi de multis generibus penaruz satis habet. z quibus penis vnus pro alio puniendus est. (Preindicant.) Nocet ergo defectus patris filio suo vt hic. z. ff. de li. z eorū li. l. ū. cum suis concor. de quo etiā no. ff. de iure pa. diui. fortius crimen eius vi spurius a patris successiōe repellitur, z hoc est etiā in suppliciū patris. in aut. qui. mo. na. ef. sui. ff. vlti. z. xv. q. vlt. cū multe. De hac materia plenius scripsi. ff. de his qui spon. mune. su. l. fin. in verbo successores. Qs si propter hoc crime punit filius q nō peccauit. vt. lvj. dis. nasci. fortius mr adultera q̄ peccauit ad bona eius cū quo adulterata est. nullū pōt habere participiū. ad hoc. in aut. de incest. nup. ff. j. magis eū puniēda est adultera q̄ p̄opua vitā cōmaculat, q̄ filius ei⁹ qui a peccato innoxi⁹ est. lvj. di. nunq̄. Et suis nāq; venenis animus p̄ditoris cū ipsa fornicantis infectus fuit. ff. de na. li. l. j. ipsas. Et q̄ mensura in naturalibus constituta locū hz in matre. i aut. qui. mo. na. ef. sui. ff. ne igitur. vij. col. Dec est ipsa veritas, lz quida iuris signari his fauentes adulteriū contrariū dixerint. Si eū posset p̄ adulterum aliq̄d relinqui mulieri cū qua adulteratus est, ergo z cōsecutus hoc pueniret ad filium, qd est falsum, cū ex ipsa p̄hibitione legādi filio spurio intelligat p̄hibitū legari omni p̄sone, a qua possit ad ipsum spurium puenire. ff. de incest. nup. si quis incesti. z. ff. de proba. q testamentū. j. e. l. ff. si de suscepto. l. ū. ff. de bo. li. q̄ritur. ne als ipsa lex p̄hibens non rebus sed verbis posita inueniatur. ff. co. dele. l. ij. in fi. Ar. cōtra. ff. de don. affectionis. vbi p̄z q̄ his mulieribꝰ legari pōt. Sed illa in cōcubina cui donat honeste meretrici aūt donatio est honeste vt ibi i fi. Et no. ff. de cō. ob tur. cau. idē est. ff. lz qs meretrici. ¶ Ut aūt in hoc plenius instruaris distingue tres species mulierū preter vxores ad quas homines accessum habere consueuerunt, sicut sunt tres species filiorum illegitimorum qui suscipiuntur ex eis.

Patris defect⁹ nato solet esse nociu⁹.

¶ Prima species est concubinarum quarū coitus a iure ciuili per mittit. ff. de cōcu. l. iij. i fi. ex his nascunt filij naturales tm. sic dicti, q̄ tres sola eos natura genuit, non aūt honestas cōiugū. xxxij. q. iij. liberi. spes (vxoris) ¶ Secunda z aliarū mulierū quaram coitus non permittitur, puta ribus non virginis z vidue, cū qua coitur sine protestatione concubinatus. e. computati. i. j. post prin. cū ibi no. Et idē si cū meretrice cuius publice vena tis) ad q̄s lis est turpitudo. xxxij. q. iij. meretrices, de qua scripsi. ff. de specta. si habent ac qua. Talis em coitus extra concubinatum est, z extra crimen adulcelium. terij z incestus. Et tales filij qui nascuntur ex his dicuntur manzeres vt no. extra de renuntiatio. in an. ff. persone. in verbo manzeres. ¶ Tertia est aliarū mulierū quarum coitus nedum expresse vel tacite non permittit, quinetiaz expresse dānatur atq; punit. Cadit em in crimen adulterij vel incestus, z tales qui suscipiunt ex his dicuntur nothi. vt no. d. ff. persone. Spurij vero qui nascuntur ex p̄fessa vel professo, vel hijs quibus nubere non licet, vt no. ibidem.

¶ Circa primū genus vez cōcubinarū sciendū est q̄ ad hoc vt vere dicat mulier concubina oportet concurrere plura. i. q̄ sit talis cum qua possit cōsistere matrimoniū in aut. vt lic. mat. z aute. ff. ad hec. z citur nisi qs nor. ff. de concubi. l. j. in verbo cū mittit. Item q̄ sit vnica. in aut. qui. mo. natu. effi. sui. ff. si palā. z ff. si vero efflua. Item sicut vnica dz esse concubina. xxxiij. dist, is qui. z. c. sequen. esse vxor, sic z vnica dz esse concubina. xxxiij. dist, is qui. z. c. sequen.

Item q̄ sit retēta in domo in scemate concubine. eo. ti. ff. si quis aūt. z. d. c. is qui. z. c. seq. Quid aūt eam teneri in scemate concubine, multi enim super hoc transeunt sicco passu hoc scema minime attendentes? Respon. in hoc plurima requiruntur, vez animi destinatio z protestatio que facit mulierē concubinā. ff. de concu. l. pe. Item q̄ ducat a viro in domū suā, z publice concubina em lz sine dotalibus instrumētis, publice in ducitur, sicut vxor z ab vxore in alio q̄ in dignitate non differt. ff. de leg. iij. Item legato. ff. parui. z in solennitate, vxor enim cum solēnitate ducit concubina vero sine solennitate ducenda est. vt no. Archi. z Hugo. d. c. is qui. ducitur em concubina loco vxoris ea. dist. xxxiij. c. Christiano. vt eius cōsuetudine gaudeat. ff. de naturali. li. cū qs. in prin. z lz non cū solennitate, publicet en ducit vt p̄missus est. Tūi Elgar z Cethura que cōcubine fuerūt Abrahā etiā illius vxores dicte sunt, vt ait Augu. xvj. de ciuit. Dei. c. xxxiij. z ita liberatur z excusat ab operarū p̄stattione liberta cōcubina sicut z libera vxor. ff. de ope. li. l. liberta. Igitur p̄ter dignitate vxoris lem z dignitate matrimonij, q̄cūq; in vxore statuunt z in concubina intelliguntur, vt colligitur ex dictis iuris. z in aut. de trien. z semis. §. sinauē confusione. Item q̄ sit mulier ingenua z als honeste vite, z q̄ interueniat ex p̄te viri protestatio q̄ velit eaz retinere in scemate cōcubine, vt dictum est. Et dic in scemate. i. in habitu. in aut. de trie. z se. §. consideramus. ver. nunc em. Item q̄ ducatur z retineatur eo alio q̄ liberos ex illa suscipiat. ff. de postli. re. si quis ingenuā, in prin. q̄ hoc est etiā in matrimonio. xxxij. q. iij. ostgo cum concord. liberis em subnixū est matrimoniū. ff. de lib. exhiben. l. j. §. vlt. igitur z cōcubinatus si vult ex lege sumere vires. immo talis animus fortⁱ in cōcubinatu requiritur in quo dz esse studiū querende posteritatis z solis procreande, non petulantie adimplende. eo. q. dixit Sarra non perficiende voluptatis cōcupiscentia sed dilatande successionis prouidentia eadē. q. obijciuntur. Coitus em concubinarius licit⁹ est qñ fit ad generandam prolē non ad explendā libidinem: vt non sit in eo vlla cupido lasciue aut nequitie turpitudo, z in eo non culpe luxus, sed nature fructus exquiritur fm Aug. xvj. de ciuit. Dei. capit. xxv. Vir quippe viriliter dz vti vtriusq; vez coniuge tēperanter, cōcubina obtēperanter, nulla intēperanter. vt eo. c. in fi. Ite q̄ post ductionem in domū honoze pleno diligatur vt vxor, z teneatur a viro. ff. de his quib. vt indign. cum tabul. §. j. Dz em ꝑpter hoc indubitata esse cōcubina, sicut z vxor in aut. de trien. z semis. §. consideramus. versi. nunc em. vbi etiam p̄z q̄ olim dz esse indubitata, z talis concubina interdū nomē matrone non amittit. ff. de adul. fi. vxor. in prin. Et de vxore ad concubinā arguit. e. l. §. si quis vxorē. qd etiā statuit in matrimonio, z ad concubinarum inducitur. in aut. qui. mod. nat. ef. sui. §. si vero efflua. Quis fm ipsum ius canonicum etiā hac intētione fornicari peccatum sit. e. q. iij. dicat aliquis. z. c. sicut nō sunt. Facit em corpus suum qs est rēplum z mēbra Dei, membrum meretricis seu concubine. e. q. in eo. Et hic est purus affectus, de quo. i aut. qui. mo. natu. effi. sui. colla. vj. z indubitatus, de quo. ff. de nat. liber. aut licet.

¶ Item scias q̄ concubinatus ꝑpue est circa ꝑsonas impares, puta virū magne, mulierē vero inferiozis conditionis. Nā si pares sunt etiam si nō probetur p̄cesisse dotalia instrumenta fm leges, p̄sumit matrimonium fm canones vero secus. vt no. xxxiij. distinct. 19 qui. ¶ Sed quid si sine protestatione als talis mulier ducta d̄m retinea tur per virum in domo vnica, z honore pleno diligatur.

¶ Rūdeo, p̄sumitur vxor de iure ciui, secus de iure canonico. xxx. q. v. aliter. z not. d. c. is qui. z scripsi. ff. de apo. public. l. iij. in nota ꝑsumptionum. versi. xiij. secus etiam in regno. p constit. de ma. pu. cōtra legem sancimus per quā cauetur certā solēnitatē seruandā in matrimonijs cōtrahendis. ¶ Super quo dic breuiter, aut voluntas, vo lentium cōtrahere matrimonium est certa, vel per verba vel ex actu qui non

Cōcubina tus an p̄sumat inter masculum z feminam co habitantes.

qui non procedit sine matrimonio vt dotis vel donationis propter nuptias vel similes, vt. ff. de cōdi. ob cauſ. l. j. z de dona. aīte nup. l. fi. post prin. z tūc de iure ciuili est matrimonium vt p̄missus est. Ju regno autem hoc non sufficit nisi alia statuta solennitas obseruetur, z hoc quantū ad successionē filiorū per dictā constitutionē sancimus. Aut voluntas est certa, volentiū contrahere concubinatū protestatione p̄missa, z eo casu est cōcubinatus indubitabiliter si concubina tus inter eos cadere pōt. ff. de concubin. in concubinatu. §. j. Aut est voluntas dubia, z subdistingue, aut est ſmparitas personarū, z pōt inter eos cadere concubinatus, tūc indubitabiliter inter eos p̄sumi tur cōcubinat⁹ etiā p̄stattione omissa. vt. ff. de donat. l. donationes in concubinā. z de postli. re. l. si quis ingenuā. in prin. z not. ff. de ritu nup. iij libere. Aut est paritas vel ſmparitas personarū. z omittitur protestatio. z tunc si bzēi rpe eam tenuit. est stuprū. in aut. qui. mo. na. ef. sui. §. eos. col. vj. z facit ea. tit. §. si quis aūt. z sic pōt intelligi. ff. de concubi. l. j. ver. puto. z. l. in concubinatu. §. j. z de adul. inter tibe ras. §. j. z lege stuprum. Aut est paritas personarum. z inter eos p̄sumpti pōt cadere matrimoniū nō solēniter celebratum z concubinatus, omissa qdē p̄stattione z voluntas est dubia. temporis aūt cōtinuatio inter eos p̄cessit, nec ꝑsumpti pōt cadere matrimoniū in regno propter solennitatē omissam obuiante sibi constitutione p̄missa, z tunc magis in regno p̄esumitur cōcubinatus fm Jacob. de bel. qui sic tenuit in quadā sua q̄stione q̄ incipit. Regia constitutiō cauet. &c. Qui etiā subdit q̄ si mulier hz liberum arbitriuz, z p̄tatem eundi z redeundi z animā retinet cū viro z vult cōcubinatum z non cōtradicit ex tali p̄uenētia fiue vlla p̄stattione ꝑsumit concubinatus. arg. ff. de postli. re. postliminij. §. fi. z. l. si captiuus. z. l. si quis ingenuam, z de re mili, non oēs. §. si captus. z inſti. de rerū diui. §. pauonum. z. ff. de cōcubi. l. pe. ad idem. ff. de agric. z cen. cum satis. in fine. z de incol. ciuej. in fi. z. vij. q. j. si quis s̄ cyprer. Hec puto vera dū ci accedant ea q̄ superius dicta sunt. Hijs mulieribus inter vinos, z in victima volūtate donari z relinqui pōt. ff. de dona. affectionis. z filij suscepti ex eis sunt naturales z qs in naturalibus per iura statuum est. locū hz. ¶ Jn fēdo vero genere mulierū q̄ forte pūt dici pelices. Pio quo vide. xxxi. di. la yci. z qs ibi no. gl. z Archi. z. ff. de verbor. signi. massurius. cū quibus matrimonium cōsistere posset. non tamē est concubinatus tacitus vel expressus, q̄ omni iure ipsarus coitus est illicitus, lz als potuisset consistere matrimoniuz, neq; donatiōes inter viuos nec relicta in victima volūtate sunt licite. vt ptz. ff. de iure. z ob. l. ū. de testa. mili. l. miles. §. mulier. neq; etiam filijs ex eis susceptis, q̄ sunt spurij. in aut. qui. mo. natu. effi. sui. §. si vero efflua. l. ex dā nata spurcitia nati. xxxi. di. deinde. que Deo nimis est odiosa. Deus vero. c. vij. in fi. quasi spurcitiam detestaberis z velut inquinamētum abhominationis habebis, vel manzeres vt dixi. vt ille de quo habetur extra de elec. innotuit. Ju talis coitus dicitur stuprum. i. dere stabilis societas vel turpe consortium. ff. de adult. inter liberas. §. j. z l. stuprum. pater eū eorum incertus est. ff. de sta. ho. vulgo. vel si certus illegitimus. nā est matri vero succedēt ꝑterq̄ illustri. ff. ad orā. si qua illustris. z nisi coitus als tanq̄ nefarius dānatus esset vt not. insti. ad orā. §. pe. Nefarius vero coit⁹ est cū monacho z monacha. xxvij. q. j. q̄ Christo. z. c. fe. z sequen. Que lz videantur loqui qui cōtra ctus nuptijs coeunt. idem tū videt z si nuptijs non contractis, ea. q. peruenit. ibi apud se retineat ſm pudice. Jtē si cum clerico in sacris. xv. vlt. q. cum multe. qs intellige si nuptijs contractis. vt ibi not. sed illud quo ad penā pjolis in scriptuture redigēde, nā si clericus in sacris teneat publice concubinam talis coitus pōt dici nefarius z dā natus. xxxij. di. null⁹. z. c. preter. Et idem vī in regno in alijs clericis beneficiatis tenentibus in domo propria vel aliena publice concubinas p̄ constitutionē Berardi epi Sabin. que incipit. licet felicis.

Cōcubina tus publi cis concubinarius publicus interdictus. xxxi. di. cū oibus. z. c. quicus est de dam clerici. cū tribus. c. seq. z extra de coha. cle. z mu. si aūt. z. c. seq. iure cano⁹ Jtaq; propter similitudinez iniciti coitus in spurioū numero sunt nico omni habendi, z si alias in veritate nō essent. ar. xxvij. q. j. quotquot. extra bus cleri de biga. nuper. cū concord. Simplex em fornicatio cōmissa p filū. q; cis inter cū ecclesia sua prius matrimoniū cōtraxerat, p adulterio elt censen dictus. da. no. extra qui filū sint legi. per venerabile. immo habēs publice cōcubinam non ꝑmouet etiam ad minores. xxxiij. di. c. j. z. c. lapci. z in aut. de sancrif. epis. §. clericos. z ideo filius ex tali coitu susceptus nō succedat etiam matri. ¶ Jn tertio gñe idē, vez vt neutri parentum succedant. nā z filij ex tali coitu nati non merent appellari filij, nec a parentibus sunt alendi, nec villi est ex eis participiū ad stirpem patris. e. ti. qui mo. natu. ef. sui. §. vlti. Postiē. aūt in sum. qui filij sint legit. §. j. in princi. ponit septem spes filiorum. si delectat vbi videas. ¶ Et not. q̄ oēs supradscripto luxuriosos, libidinosos, fornicatiosq; cōcubitus eccliā etiā rēporaliter nedū quo ad spūalia, z ecclesiasticis officia nimiū detestat. Ex hijs em q̄ spretis nobilibꝰ z legalibus cōnubijs adulteradō z luxuriādo ad instar sodomitice gētis fedā vitaz duxerint, de tali cōmixtione meretricū extimādū est degeneres populos z ignobiles, z furentes libidine foie p̄creandos z ad extremū

Filij natu rales tan quinq; modis ꝓsunt le gitimari.

¶ Quāliter autem predicti filij legitimentur lz extra legis materiā in positi, q̄ ceptus est, dicas q̄ primi, vez naturales tantuz legitimantur quinq; modis. vez per oblationem curie. ff. de his qui spon. mune. rū. ff. si. l. in aut. qui. mod. natu. effi. sui. §. primum. z. §. si quis igitur. z. §. quis. z. §. cum semel. z. §. filij. z seq. vsq; ad. §. tribus. de mona. §. si vero relinquens. insti. de nup. §. vlti. vide quod ibi nota.

¶ Secundo per matrimoniū, d. §. si quis igitur. z extra qui filij sint legiti. tanta.

¶ Tertio per rescriptum principis. z hoc si quādo nō extant legitimi. eo. ti §. illud. z. §. si quis ergo filios.

¶ Quarto, si pater hoc dicat in testamento q̄ velit eos esse legitimos z successores, quo casu debent filij offerre testamētum principi z ab eo illud petere approbari. tunc partim a patre, partim a principe nunc legitimi. sed superiori tantum a principe. eod. titu. §. si vero.

¶ Quinto si pater taceat ipsos esse naturales sed filios eos appellat in testamēto, vel apud acta, vel in alia scriptura in qua tū subsistere possint tres testes. in aut. vt lic. matri z aute. §. ad hec. Oes predicti modi consequuntur effectū volentibus legitimatis filijs, z nō alias predicto. tit. qui. mo. natur. effi. sui. §. aliter. erat aūt antea modus alius, vez per adoptionem hodie tū excluſus. eo. tit. §. adoptionis. §. de natu. li. legem. ¶ Spurij vero legitimantur duobus modis, vez per matrimonium vt superius dictū est. Item per scriptum principis qui pōt oēs antique ingenuitati restituere. eo. tit. §. si quis ergo. z tunc qs statuit in naturalibus. etiā seruabitur in spurijs. Ar suscepti ex dānato coitu de quib⁹ dicit. e. ti. §. vlti. non p̄missionū vr. d. c. tanta. z no. e. ti. innocent. sed solū per rescriptū principis qui tunc dimedium ille legitimitatis inducrū per ius ciuile sui bñficio tollit. inst. de leg. ag. tu. §. fi. z vide extra qui filij sint legit. p venerabile. z qs ibi no. Jnno. z Bar. z qs scripsi. ff. de his qui sponte mune. susci. l. in. in verbo successores. Bof. aūté no. tū sum. de filijs ꝑsorū. q̄ spurius seu natus ex damnato coitu si quidē cōceptionis rēpore poterat esse, matrimoniū legitimatur p matrimoniū postea subsequtum z parenti succedit. z idē tenet Joā. an. in mercur. in regula fiue culpa. in determinatione. j. q. per. l. cū quis. ff. de natu. li. z inſti. de nupt. §. vlti. idem not. d. c. innocent. in verbo cōiugata. Quod aūt dixi de legitimatiōe per principem, intellige quo ad spalia z ibi subiecta, nō aūt quo ad spūalia. ad hoc. xxiij. q. viij. conueniot. v. pmus est. z. c. ibi not. Arch. z Jnnoc. extra qui filij sint legiti. per venerabile. in verbo euaderet. (Sed etiā.) §. (Trapezitas.) Forte hanc negotiationē nos dicimus traperiā. z hoc miniſterium vt plurimū exercent Neapoli, Scalēses, z Rauellenses qui libentius de nobilitate cōtendunt, z nimiū extolluntur, vel dicuntur traperice negotiationes cāpsorum vel monetarioum fm Hugo. z Archi. xxiij. di. in nota. §. nonne. (Aeritum) iam surerū forte veterū, aut foliatarū. (Apothecarios) ad apotheca dicros. (Adherētes) quasi intantū assidue morant in eis vt quasi adhereāt. (Ut oīs.) ver. z eit honesta rō. (Cōragione.) Cōragiū. i. moribus. qs sic dicit q̄ quicqd tetigerit pollut ipsa ingumaria, sine pestilentia. vel. i. lues. z sic hmōi negotiatiōes pollunt mores hoīm vt ad militiā z honores reddant incōgrui. Vel dz cōragio miseria vel coinquinatio, q̄ quicqd cōragiosum tāgit, polluit. fm Pap. z vide. ff. de coītu. detegēda. l. j. in prin. z qs scripsi fm Tull. §. de excu. mune. magnarum. in verbo allectis. z. §. nego. ne mi. l. j. in verbo ergasterio. z in fi. magne talia vera sunt si negotiationes sunt modice, aut viliuz rerum. vii Tull. j, de of. mercatura si tennis est, sordida putāda est. si magna z copiosa multa vndiq; apportās multisq; sine vanitate impartiēs nō est admodū vituperāda, atq; etiā si fartiata q̄stu, vel conducta portus vt tepe ex alto in portū. sic ex ipso portu i agros, possessiones q̄z cōducti, vt iure optimo posse laudare. ¶ Et nota q̄ pecca ta facijus comitruntur in mercatura, militia, z administratione spōtanea secularium potestatum. de pen, distinct. v. consideret, verficul. in omnibus.

¶ Idem. Lex. xiij.

NAllum ex primipilaribus, nullum ex principe cohartalis officij. Vel ad aliam posse militiam aspirare: vel ministerijs sibi contra publicā vtilitatem obstari, vel ad quamlibet aliam dignitatem p̄iudicium preteriti status accedere concedimus. ¶ Nō si contra hanc tam salubērrimam formam: vel responsa celestia quedam militia, aut dignitatis audacter eligat, pio illigestis habere. Etiam si speciali annotatione nostre indulgentie eam obtinuisse videatur, nec assertione ei quoquo modo patere qui se memoratis artibus publice studet commoditati subtrahere. Sed statim ciuitatis vnde oriundus est curie tradi precipimus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Nallum. ¶Casus. Iston pōt aliqs primipilaris vel princeps cohartaliuorum ad aliquam dignitatem vel militiam alpis rare vt ab ipsa qua obnoxius est cōditione liberet. Quod si aliqua illoꝝ cōcessa dignitas vel militia fuerit per inde dz habeꝛi acsi illi data non foret, etiam si cū annotatione principis illam obtineat. Et si aliquis ab hoc publico ministerio subtrahere se temptauerit, statim eradendus est curie ciuitatis vñ est oriundus, (Vel ad.)ver. (Ministeriꝰ)obsequiꝰ. (Vel ad.)ver.(Apud iudicē) als ad pre iudicium. (Jus.)i. primilegiū vel auctoritatē. Sed interdum ponitur jus pro possessione. ff. de act. emp. si ea res aure fin. Interdū ponitur pro pena q per ius imponit. in aut. qui, mo. na. effi. sint. in prin. ibi naturali iure prioze liberati. i. pena vel defectu. Interdū pro bñficio. ff. de iur. anu. aureor. in rubric. z. l. j. in fine. (Serende) alias regende. (Jactarī) (Jactquerit) iactantia plerūq; ex effuso sermone procedit. ff. de do. pro. l. fi. Et est quartus gradus superbie. vt ait Ber. in. de. xij. gradib⁹ humilitatis vbi de iactātia plura sunt. Jtē est pars voluptatis dicit Quintil. in infame matris accusatoria. Et iterū in li. de oratoria institutione. Jactantia vitiosa est, fert q; audientibus non modo fastidiū sed plerūq; odium. Quinimmo suppsius derisionē. Illa vt ait Sene. Qui seipsum laudat cito inuenit derisorem, z ideo dz esse a moribus hoim aliena. xxj. q. iij, ois iactātia. vj. q. j, timtare. z. xj. q. iij. si quis vero. z maxime clerici carere debēt etiam ornatu qui iactantia affert. vt. xxiij. di. S. his igit. Hinc etiā Aristoteles de semetipso in neutraz partē log debere pdicabat, qñ laudare se aut vituperare stulti esset vt ait Valer⁹. li. vij. c. ij. hodie aūt hoc puerbiū creuit. vt z de vno re z de inimico similia fiāt. Sz ad recūdenda nequitia detractoꝝ interdum licitū est se laudare. Un Apulei⁹. j. de magna. Quis me hoc quidē pacto eloquētioz viuat, quippe q mihi vnq; cogitauī qd elogion auderē cuiusdē me ajo facundissimum esse. ad hoc vide. xxxj. di. teuere. cū ibi not. Dicit aūt iactātia quasi aperitudinis iactus cū qs de se vltra qd verū est pdicat, z hec odiosior est cū patens mēdacio dz. vij. z inter ceteros mēdaces vituperabiliorē iactator. vt dicit. iuuenalis. Et bxuiter qui se iactat iurgia concitat. Proverbior. xxvij. Utrū aūt teneatur qui iactando se vel sua decepit altū. vt qō not. ff. de dolo. quod vēditor. z de edictio edicto. sciendum. ¶. ea autem. Quinetā in statu perfectionis nemo iactare se dz. qz z Petrus post se viro iactātia cecidit. d. c. timtare. Uiro aūt iusto nō imputat ad virtus, si tio quan bene acta p se nō ex tumore supbie ad mēte reuocat. Un Job. xxxij. doque Iz. Oculus fui ceco z pes claudo, pr erā pauperū. De hoc Brego. sup Ezech. homel. xj. Justi nunq; bona sua dregūt, nisi eos aut primoz vitiras, aut minia cogat necessitas. vñ Job. iter flagella humane in cre patiōis vba deprelius. dū mēte suā ad desperatiōis foueāt cōspe xit, bona sua enumerat. dicēs. Oculꝰ fui ceco. z c. q. tā perierat nisi ad memoriā suā bene acta reuocasset. z Hierony. li. hebraycaz qstionū. Si qb⁹ dūpliter q Job bona sua ipe narauit, scīēdū q iter tot rez dāna, iter tot corpis vulnera, iter tot pignoz funera amicis ad cōsolationē venīēb⁹, ꝫ ad increpationē pūpēbāt ipm desperare coge bāt, ꝛo bona sua nō pter iactātia ad mēte suā reuocat sed vt animū ad spē reformet. vide ō scripsi. ff. de agē. in reb. l. j. ii fi. ¶Utrū aūt ia etātia sit pars supbie vl spēs mēdacij. Et vtrū semp sit peccatū mortale vide in secūda secūde. q. cxij. (Delatū) totū qd pcedit est de verbo ad verbū. ff. de of. rec. puin. l. si qs. (Wbinc.)versi. z expone. ff. de omni agro defer. quicunq; ij. in fi. Solatiꝰ.)salatiꝰ. (Primipili tantū) alias primipilarum cū. (Adoꝛ.)versic. (Curialibus) decuriombus. (In diem.)i. toto tempore vel cūctis diebus. (Inhesurus) vide. ff. de decur. cū qui. (Ita. l.)ver. (Curie) ordini decurionum. (Patrie) ciuitatis vel municipij. ¶Post glo. vlt. adde de quo dic vt ibi no.

¶De apparitoribus prefecti annone. Titul. lvij.

¶Imperator. Lex. j.

Apparitores vrbnae prefecture annonarij officio sese non inserant. Sed apparitorum emulatione secreta ministerio suo annone pfecture fungantur.

Apparitores. Statuit vt apparitores prefecti vrbis non se immisceāt officio annone, sed ipsa prefectura annone absq; aliū emulatione sua officiū exequant. (Sed apparitoꝝ.) ver. (Emulatione.) Nor. nil ad emulationem alterius faciendum ff. ff. de ope. pu. l. opus. (Secreta) alias segregata. z facit. ff. de offi. pref. vrb. l. fi. (Prefecture) alias prefectura z melius.

¶Imperator. Lex. ij.

Prefectus annone canonem qui ad officiū suū pertinet per cōpulsores suos exigat. Et in officio suo retineatur obnoxius qui adimplēdum canonem deuotionis sue exactionem non ostenderit.

Prefectus. ¶Casus. Non pōt prefectus annone p alios apparitores ꝑ per suos apparitores officiū suum exequi, als si commissus sibi officiū non exequit, put debet puniendus est. (Canonem) plenum vt subiicit. (Suos) non alienos. vt patet. ff. l. proxi. quāus debeāt alias officiales opē, z operam sibi ferre vicissim. vc. distinct. per larum. (Et cum.)ver. (Officio.)i. officialis.

¶De diuersis officijs z apparitoribus iudicum: z probatorijs eorum. Titul. lix.

(Officijs.) Officium dicitur tribus modis. vt not. Arch. xxj. q. j. monachus. Sed plenius hāc materiam plequit. de cōsuet. c. j. ii. vbi latissime tractat qd sit dignitas, qd officiū, qd persona, quid pfona; fm Polī. lib. v. c. iiij. Officium est debitum exequendi q vnicuiq; ex institutis aut moribus agenda sunt. z infra. Officiorum qdam publica qdam priuata qdā communēter dicti, priuatorū vero tanta multiplicitas est ꝙta fere est diuersitas personarū publica quidē oia referuntur ad duas species. Aut eīm a diuino aut ab humano iure descēdunt. De hoc dic qō officium qñq; dicit pietas quā dz filius patri z econtra. ff. ad trebel. cogi. ℈. si pater. de inof. test. l. ij. de colf. do. l. dotem quā. z de li. ho. exhi. l. iij. ℈. si eum. Jtē est officium qō dz libertus patrono. ff. de neg. gest. officio. Jtē obsequium quod dz vxor viro. ff. de ope. li. sicut. Jtē coitus qui agitur inter eos. xxxj. di. c. eos. z. c. le. Jtem obsequium qō dz homo homini. ff. de epi. z cle. iubemus. hoc a's dz amicitie officiū. ff. de priuil. cre. si negotiū. Jtē religio quā dz homo Deo. ff. de iusti. z iur. l. ij. Un officiū est gūse nomē ad omne ministerium sit artificiū vel nō. ff. de leg. iij. seruus legatis. ℈. j. Interdum ponit officiū pro officialibꝰ. ff. de epi. audi. nemo. de sacr. paga. Christianus. De his aūt nihil ad hunc titulū, sed solum de publicis quoꝝ administratio bñficio principis impetratur. ℈. eo. pbatorias. z. ff. de mino. verū. ℈. ex facto. Sz siue publicū siue priuatū sit officiū nemini dz esse dānosum nec ad cōpendiū. ff. e. qui. cau. ma. l. vcz. vbi satis de hoc z vide q scripsi. ff. de fide instru. l. j. ¶Jtē fm canones. Officioz aliud seculare aliud diuinū siue ecclasticū. lix. di. si officia. Et seculare aliud est licitū qō caret peccato. Aliud illicitū qō absq; peccato exerceri non pōt. de pen. di. v. fallas. Illicitū ergo deserēdū est q; existendo in ipso pnia agi non pōt. vt ibi. clerici etiā se illicitis officiis occupantes ab ecclesiasticis officijs sunt excludēdi. lxxxvij. di. consequens est, extra ne clerici vel mo. per totum. Duo sūt officia q̄tuncunq; exercitate pſone simul cōmitenda non sunt. lxxxv. dist. singula. Et officia ecclesiastica singula singulis personis sunt distribuenda. e. distin. c. j. extra de here. cū ex iniucro. z. c. sicut. In quibus cōmittēdis vtāda est cōsanguinitatis successio. ne hereditario iure credāt ea vēdicare. vij. q. j. aplica. pot⁹ quoq; dāda sunt extraneis pſonis bonis quaz propinquis ex eo ꝙ ppinqui sunt. e. q. ¶Sopses. Que aūt officia intelligant per oculū q per aurē. habet. d. c. singula.

Officia sunt i multiplici differentia.

¶Imperator. Lex. j.

Sj quando prefectus pretorio vel vicarius aut rector prouincie significauerit eum qui chartis ac ratiocinijs publicis inuenitur obnoxius, ad propositam castri ac militum transisse; retractus illi assignetur officio, a quo ad necessitatem prestādi ratiocinij denocatur. Jn relecti vero locum is potissimum destinetur cui meritorum astipulantur insignia.

Sj quando. Js qui in castris aut ratiocinijs publicis debitoz rei publice inuenitur, non pōt heri prepositus castroꝝ vel militu, z si fiat, ad significationē prefecti pretorio vicarij vel presidis prouincie retractus assignidus est illi officio cui ratione ponere seu computare tenet, hoc aūt relecto in locū eius alle subrogādus est qui id docebit meruisse. (Prepositura) de his prepositis habetur. ℈. de offi. quest. l. j. z. ℈. z de ppositis habet. ℈. de offic. iudi. milī. l. fi. z. j. e. viros. (Castri.) i. cōgregationis militum vel exercitus vel loci vbi milites steterūt z castra metati sunt, vel die castri, i. alicui⁹ opidi vel munitiōis, de quo vide. ℈. de erog. milī. an. l. sicut. ibi ad castra. z talis castri prepositum expone. i. castellanū. vt pz. j. e. viros. z. ℈. de fund. li. l. j. z vide qō in eis scripsi. (Retractus) ad solas literas pdictoꝝ vt hic bene colligit. ad hoc etiaz. ℈. de defen. ciui. iubemus. in prin. z. ℈. de re milita. tribun. z in aut. vt diuine usi. in fi. tit. z de testi. ℈. z q̄. z. lxxv. vij. di. negz. vbi de hoc not. qui. di. in tātū. extra de rescriptis. cū dilecta. z pz. ℈. de of. ma. nemo. z in aut. vt lit. iur. ℈. z hoc quoq; z extra de cōsr. vtil. postrecta. de pscriptio. literas. in fin. z qō ibi not. in aut. vt in ii. sine quoquo suf. ℈. Inter dictimus. z. ℈. edictimus. vers. oportet pſentes. facit etiam. j. tit. proxi. li. ij.

Delinquentem an teneatur inuit⁹ remittere iudex in cui⁹ territorio inuenit ꝛc.

¶Sed an de iure vel more delinquēs remittat, ita ꝙ iudex in cuius territorio inuenit ad remissionē ipsam delinquētis arceatur inuitus, z an debeat aliqualis cause cognitio ꝑcedere cōra delinquentes ꝙ in repertōis iurisdictione deliquerit. Hanc materiam vide ꝙ Joan. an. in cle. de re iudi. pastoralis. z verbo de more. vbi tenet ꝙ ꝑcedere dz aliqualis cause cognitio, ne aſs is qui remitti petit, sine culpa, ꝙpria infamet. ad hoc. ℈. vbi de cri. agi opoz. l. j. ff. ō cuit. re. l. ñ. de hoc etiam not. Cy. ℈. vbi de cri. agi opoz. aut. qua in prouincia. vbi etiaz tractat an si delegatus a principe deliquat in iurisdictione ordinaria etiā in his q̄ sunt circa examen cause in qua est delegatus, an pnnet eū ordinarius, vide etiā qō ipse not. de iudi. ꝑrādū. ℈. finaure reus. q. vij. z seq. Un etiam credet literis iudicū remittētiū causam nutricam vel als ad curiā sub figūlis eorum, plene no. But. in spec. de remiss. ℈. vtile. ver. sed nunquid remissio. ¶Item no. ex hac. l. ꝙ vr hic esse remissio maioris ad minoꝛē de qua etiam. ꝑdat. ℈. de pcis. iudi. l. ñ. quā But. e. ti. ℈. qd sit. in prin. non vocat remissionē. Est etiā alia remissio quā superior iudex ad informationē fecerit de qua dicit in eūd. de man. prin. ℈. sit tibi quoq; iii fi. ℈. z. ℈. de ap. eos. in prin. ibi qz pter remittēdi. ꝛc. Jtē est alia qua facit par pari, turpa qua Jesus fuit remissus a Dilato ad Herodē. z econtra vt dicitur Luce. xxiij. Jtē est alia quā facit minor ad maiorē qā non dz iurisdictione. ff. de of. prefec. vig. l. ñ. ℈. cognoscit. z. l. fi. z de fal. diuus. z hoc propr⁹ remissio dicit. ℈. loc. ex diui. (Jn relecti.) ℈i. als retracti. (Aderitoz.) Sic z annone ciuiles nō tam titulis dignitatū ꝑ virozū meritis tribuuntur. ℈. de anno. ci. l. j. Illā z donationes z hereditates non sine cā sed ob meritum aliqō accedunt. ff. pro socio. nec adiecit. oia si quidē bona sui sunt iuncta ei fructibus. Nec pōt credi virtus q̄ sequitur a pmio dicit Cassio. i. var. epi. iij. Qui aūt non meritis sed gre defert honores Christū spernit. viij. q. j. qui vos. Illā. pculdubio Deꝰ offenditur si ad magnos honores quisquā non ex merito sed ex fauore qō abstr aut venalitate. puebit. j. q. j. pueri. Et qui ad honores ꝓmouet indignū decipit eū. lxj. di. quid. pdeit. in fi. ¶Et nota ꝙ ꝑter merita prestantur officia. vt hic. z. ℈. de veteranis. l. ij. de apparit. magi. mil. l. fi. ℈. ri. ñ. l. fi. ℈. vbi sena. vel cla. l. ℈i. ℈. viros. ad. l. iul. expet. l. fi. in aut. vt iud. fine quo. ℈i. ℈. oporebit igitur. z. ℈. de comi. rei mil. l. j. de dome. z protect. l. ij. de agen. in reb. l. j. de prin. agen. in re. l. j. z. l. prin cipes. xvij. q. ij. abbatē. Et hoc verum est etiaz si als sit inhabilitas, pura defectus natalium in ꝓmouendo. lvj. di. aplica. in fin. z. c. Leno manensem. vbi ptz de meritis virtutum. z. j. q. vij. tali. neqz eīm pōt de illius ꝙrtione dubitari cui ꝙ laborībus militis, ꝙ moꝛib⁹ canis, ꝓ actibus strenuis, celsioris loci ꝓmū debet. lxj. dis. miramur. in fi. z vide. e. di. c. fe. z. c. qd ꝑdeat. z. c. nullus. j. z. ij. vij. q. j. qui vos. z. c. Moyses. Jtē dant honores z dignitates. ℈. de veteranis. puideū, Item fm merita subiectoruz qñq; vij. q. j. audacter. z plebis. vj. q. j. ex merito. Jtē ꝑter reuerentiam studioꝝ. ℈. de aduoc. diuer. iudic. quicqd. Jtē sunt ꝓmia virtutū. ℈. de sta. z ꝓmia. z virtutū. z dic meritis. Laborū. ℈. de re mi⁹. ōtra. in ti. z. ℈. de of. ma. of. nemo. z de of. ꝑf. ꝓtor. af. l. ij. ℈. z nullū. z. ℈. de castrēsianis. l. j. Bonoꝛū nāq; laborum gloriosus est fructꝰ. Sapiē. iij. z inde Apostolus dicit. ij. ad Thimo. ij c. laborā sicut bonus miles Xpi. Merita scientie etatis z vite. viij. q. iij. talia merita scīētie. Illā vilissimus reputādus est si nō alios pcedat scīētia qui est honore pstantior. j. q. j. vilissimus. z vbi nō est scientia. non est bonū. Denique. xix. Potissime hec locū habēt in sacerdotibus z iudicibus. de quibus scriptū est, labia sacerdotis custodiunt scientiā z legē requirit dūs ex ore eius, qz angelus dūi exercituū est. Malach. ij. z extra de renun. nisi. ℈. ꝓo defectu. als iuste dicit cōtra eos. tu scīētia repulisti z ego te repellā ne sacerdotio fungaris mihi.

Osee. iij. z eo. ℈. pro defectu. Item vide. xvij. q. iij. sicut. viij. q. iij. ta. z. ℈. ad. l. iul. repe. l. fi. vt prudentia, z merita vite clarescāt ix. di. in nouarius in fi. Jtē virtutū. xl. di. ꝓ totū. z. d. i. z virtutū. q̄ ota cōtinētur. d. c. miramur. Jtē merita ꝑbitatis. vt no. ℈. de ꝑfectis. di. i. vnica. debent eū qui ad scip. iū gradū honoris ꝓmouēdus est hre vitā laudabilē. pbis moꝛibus instituta. ℈. de ꝑfes. qui in vbi. cōtl. l. j. in pn. Et vide. j. q. j. e. dote. Jtē die meritis ꝓpriis, non aūt alienis vt. l. pro genitorum. n eritis in affectione bonozū ei qui ꝓpriis laborauit viribus z exposuit se periculis preferat. vij. Quid. xij. mieth. propositā rima peto meritis expendite causam. Dūmodo q fratres thelamō Peleus. ꝙ fuerūt, Eliacis meritum nō sit nec sanguinis ordo. Sz vir Honor ali tutis honor ꝓpriis querat i istis. z parū supra. Illa gen⁹ z prauos, cui debet z q̄ non fecimus ipsi. Aut ea nra voco. Et Tull. contra Salustium. ꝓpter me stec me cū his cōferri decet, pres cōscripti q tā decesserūt ob⁹ bodio rita. ꝓpriis carēt z inuidia. sed cū eis qui mecum vna in re publica versati sunt. z non alie Bloniosum quidē est hoīes passim impendere, sed laudabili⁹ bē na, vt pne meritis digna pstare. Quicqd eīm talibus tribuit ꝙ gñali pōtius ctre pro ueritate largit. dicit Cassio. iij. var. Sz quid vacam⁹ in meritis vir baturteſti tutum aut vite sic extollēdis, hodie nihil sibi grauitas, nihil idustria monio o vendicat, totum auri profanus amor obtinet. Hodie honor virtia in uidiano. defesse remuneraz. z in locum vltoris seu iudicis, is qui fuerat punitus adiicitur. j. q. j. ferē. hodie non moꝛū honestas sed verborum ventas attenditꝰ, non scīētie visus, sz stultitie risus, non puritas manuū sed quantitas muneꝛu cōsouetur, z nō virtutes sed vetices ad ingues honozes z vtilitatis officia promouentur. Item no. ℈ relectus alicui sub conditione si meruerit, debetur etiam si non probet se meruisse. dum tū non probetur offendisse. ff. de legat. ij. cum pr. ℈. rogo.

¶Idem. Lex. ij.

Nullus ex his quos claruerit militia desolutos indebita denuo sacramenta sine augustis affatibus susciꝑat. Si quis aūt id ꝑ obreptionez forte meruerit quinqz libraruz auri multetur incōmodo.

Nullus. ¶Casus. Miles propter delictum ignominiose a militia solutus, non pōt militias resumere sine spāli bñficio principis ex certa scīētia indulto. Qui aūt rescripti hoc per obreptionē obtinuerit punitur. (Resolutos) als desoluros. z est melioꝛ ira. z dic propter delictū, z sic ignominiose. ff. de re mili. milites. ij. ℈. missionū. z. ℈. ti. ij. si qs. z vide. ff. de test. milī. qō dicit. ℈. j. (Alias tibus.)i. allocutionibus ꝙ qō ꝓz ꝙ tale rescriptū dz ex certa scīētia principis indulgeri. Et hic est vnus de casib⁹ solius ptāti principis reseruatis. alios vide. ℈. de re milī. cōtra publicā. in vbo augusta mansuetudo. z de loc. ꝑ. ci. l. fi. in verbo. donauerit. q. j. Hoc aūt ꝙ scias vbi lex casu alio quo rescriptū cōceda, ꝓhibet nō sufficiet eo casu illud cōcedi ex certa scīētia nisi ipsa lex, ꝓhibēs in rescripto casset. qō dic vt scripsi. ℈. de ꝑscriptis. l. ij. in nota magna. (Obreptione.)ſi. tacita resolutione militie. vt. ff. de fal. si quis obreperit in fin. que obreptio ꝓsumitur. ℈. de aqueduc. si quis per. z dic obreptionem. i. circumuentionem ve fallaciam secundum Pap.

¶Idem. Lex. iij.

Nullus apparitoz amplitudinis tue vel de officijs palatinis ad eā ꝓuincia ex qua oriundus est vel in qua collocauerit larē vel qui sam in hmōi officio fuerit cōmoratus obtentu publice necessitatis vel executoꝛ priuati negotij dirigat. Et cū officij tue celsitudinis ꝓuinciarum tres libras auri fisci utilitatibus sine dilatione persoluet: si statuta fuerint temerata. Apparitoꝛ vō q huic se muneri passus est deputari: militia spoliabitur. Nec vero pena ctiā ceteris irrogata est vt si domesticus: aut protector, aut stractoꝛ, vel agens in rebus vel palatinus vtriusq; officij vel eādem prouinciam in qua natus est; vel ad eam in qua collocauerit larem cum hmōi vsu patione perrexerit: matriculis quidem exemptus ipse qui se voluerit mitti auri libram vnā fisci iuribus inferre cogetur. Adiutoꝛes vero officiorum z palatinoꝛum ac numerarij comitiū illustrium virozū: siue actuarij libram fisci iuribus soluant nisi statuta fuerint custodita.

Nullus. ¶Prohibet mitti seu creari aliquem in apparitoꝛe. domesticum, prectoꝛe, stractoꝛe agente in rebus aut palatinus virumue officij. (Comitis sacraū largitionū, z rerum priuatarum in eā, ꝓuincia ex qua is qui mittedus vel creādus est originez ducit, aut in qua larē collocauerit, vel in qua iā in officio fuerat cōmoratus sub obtētu alicuius executionis publici vel priuati negotij. Et puniunt officiales mittētes. z is q̄ mitti passus est. (Larē) mansionem. vel igne. (Vel q) als vel in qua iā. (Cōmoratus) si. ℈. de of. rect. prouin. l. ne quis. (Necessitatis.) i. muneris qō ex necessitate geritur.

Universidad de Deusto
Biblioteca

(Et enim.)versi.(Celsitudinis)celsitudinis.(Primiscrimius)a quo tales commissionis litere emanabant.(Temerata)violata,contepta.(Apparitor.)ver.(Nulueri)i.executioi,vel officio.(Passus)i.j.tit.j.l.ij.(Nec vero.)ver.(Irrogata).i.irrogada.vel.i.statuta per hanc legem.(Atriusq;)i.comitis.s.sacrarū largitionum z rerū priuatarum.vt dixi.(Eandem pronunciam)alias eadem pronincia.(Usurpatione)executionis vel officij.(Expetus)remotus,deletus.(Perrexerit)accesserit.(Voluerit.)i.passus fuerit.vt.s.(Aduturores.)versi.(Comitum)sacrarum largitionum z rerum priuatarum.

C Iacm. Lex.xiij.

QUi vel exiguam rei familiaris substantiam habent militare in apparitorum numero non vetentur.

QUi vel exiguam. C Casus.Nō prohibetur pauper fieri apparitor. Contra videbatur per.l.ā.de decur.ad subeunda, sed hic est munus paruum in quo non sic pōt damno esse pauperes. Item videtur qđ etiam in tali paruo apparitionis munere idem sit. Nam in his non pauperes sed locupletes assumendi sunt.vt est expressum.in aut.de iudi.ij.is qui causas preparant. ſs ibi erant suspecti hic fideles.vel hic pauper fidelis admittendus in defectu locupletum.Commoda vero z incommoda paupertatis plene scripſi.ē.qui nume.li.l.final.

C Imperator. Lex.v.

QUicunq; apparitores ob culpā vitiū vel negligentiam fuerint iudicato astricti ad nullam militiam habeant facultatem aspirandi. Neq; ex rescripto his vllus aditus reseruetur. Quos congruit pene grauissime subiugari si contra inhibita queq; sacratissimis constitutis aspirare contempserint.

QUicunq;. Si apparitor ob culpā vel negligētiam in officio per eum admissam fuerit condēnatus, vel ab officio remotus, nō pōt etiā per rescriptū principis ad aliquā dignitatē vel militiā aspirare.Immo punit si iā eam aspirare conet.(Vitiū.)i. peccatū vt furtum vel aliud simile.vt.s. de of.prefect.prot. si quos. vel dilapsationem, ppter quā remouet etiā lite pēdēte.ē. de suspectu.cum.fortius post sentē.ē. de iuscep.z archa.si aliquid. de hoc.ij. q.ij.qi ea.z extra de of.deleg.venerabili.(Negligentiā)hoc verum si magna sit.vt not.extra de statu mo.cum ad monasterium. secus si parua.ar.j.q.j.qu cqđ.z no.lxxxj.di.dictū,nisi mai⁹ posset inde pudicium sequi.z sic intellige.ff.de custo.re.carceri.Est em negligentia nouerca eruditionis.lxxxiij.di.nihil.z ola ledit.in aut.de ḡsto.ad fin. de qua plene scriptum est.ē. de naufra.l.ij.z de numer.ne diuti⁹.z.j. dicēt. C Cōtra nihil est acceptabilius ꝙ ꝙ prelati non pfunctorie neq; adulatorie suū agant officium.xl.di.ante ola.(Attiracti)aks subiecti seu detecti.i.remoti.vt.d.l.ſi quos. Item inter cetera ppter hec duo remouent officiale. Sic etiā iure canonico remouētur epi. vt.j. q.j.ſ.ecce.ij.z extra de hereti.excōicamus.j.in fi.z presbyteri parochiales.e.ti.cū ex iniuncto.ad fi.z.d.c.diccuz.z officiales rerū ecclesiasticarum vt extra de of.cuſ.c.j.z abbates.xvij.q.ij.ſi quis.z extra de sta.mo.c.ij.ſ.ij. Et pnoes.e.ti.cum ad monasterium.ad fi. Item ꝙ magna negligentia pōt eps vel clericus excōicari.ad hoc.xj.qo.iij. placuit.cū ibi no. Itē ppter lepzā quiz etiā remouent plati.vt extra de cleri.egro.tua. Itē ppter nimiū literature defectū.vt extra d eta. z quali.c.ſi. Item ppter crimē notoriū z enorme.vt extra de iud.cum non ab hole.nec restituetur post penitentiā.l.dil.c.iij. Si aūt crimen occultum fuerit z enorme.no inducit depositionē.vt extra de symo. ex tue.nec etiā prohibet ascendere ad maiora extra de rēpo.or. et tenore.vbi de hoc.qz non pūt lateria peccata vindictā.xxxj.q.v. Xpiana.nec pōt suscepta penitentiā in susceptis ordinib⁹ excepto homicidio impedit ministrare.vt extra de rēpo.or.c.ſi. Si vero sit crimen medioere aut occultum.z tunc non obstat.vt no.d.c.ex tenore. Aut notoriū.z tūc depositionem inducit.l.de rigore.l.di.de hys.vero vbi de hoc.z.xxxj.di.ſi quis mirius tñ cum eis agi pōt si sponte cōfiteant.l.di.pſo pterū.sine sup hoc penitentiā egerint.vt extra de iudi.ar.ſi.ſi.h.vera.l.non simulatam.l.di.vt cōstituetur. Et hec vera in pblatis secularibus. At plati religiosi remouētur facilius.vt si sint di lapidatores seu incōtinentes.extra de sta.mo.c.q.ſ.ſi Itē ſi cauti in regimine,humiles,casti,misericordes,discreti lovinq; nō sint.xvij. q.ij.si qs. Itē ppter publicā infamiā.extra de ap.qz nos. Itē ppter alias causas ex quibus seculares remouent.ita facilius ꝙ illi valet remoueri.extra de accu.c.ſi.in fi.de symo.p tuas.j.in fi.cum ius no habeāt ita pingue.nec in eis vt in alijs scandalū timeatur.vt ibi no. Et scias ꝙ ad iocōm epos ptinet hmoi depositio pfatorum.xvij.q.ij.si quis.z ex de sta.mo.i singulis vtera me dix. Itē no.ꝙ pnoes q habet canonicā electionē suorū capitulorū no pnt mutari. nisi p manifesta

Epi, curati.z alij plati ex causis pūt remoueri.

Pnoes iliqui nō mutantur

ſ vo sic.z rōnabili cā.vt nisi p necessitate maioris officij de fratrū cōsilio trāferant,eo,vt.c.ij.in fi. Si aūt no habet canonicā electionē remouerī pūt ad volūtarē abbatis.vt ibi no.z pbatur.e.ti. cū ad monasteriū. ſ.pe.z talibus non confirmatur,per sedē apostolicā pmotus.vt extra de confir.vti,possecta. C Scias etiā ꝙ pter culpā z negligentiā si officialis partaꝫ egritudinē ppter quā fiat inutilis remouet.ē. de of.pfec.pto.si quos.z hoc in iudicib⁹.Illā quidā alij pūt seruire pidoneum substituti periculo facultatū suarū.ē. de agen.in re.l.pe.cum cōcor.z hoc cōgruit canonice egtati sm quam placi z rectores ecclesiarum non remouent ob hāc causam. nec em addēda est afflictis afflictio, sed dantur eis coadiutores viri pioūdi z discreti q de facultatibus ecclesiarū ad sustentationē suā cōgruā suscipiāt portionem. vij.q.j.c.j z no.ibi in sum.z extra de cle.egro.c.cū.z pe. Cū etiā cōtra ecclesiasticam censurā esse nōscaꝫ eos officijs suis primari quos cor culpa vel facinus nō deiecit.lvj.dist.satis. hoc tñ fallit in his q adeo sunt leprosi vt in officio suo remanere non pūt absq; graui scandalo z errore qui debent ab officio remoueri.ita ꝙ iuxta facultates ecclesiarum eis necessaria ꝙdiu vigerint ministrentur.vt.d.c.pen. vbi de hoc.(Neq; ex rescripto.)ver.z no.ar.ꝙ non valeat priuilegiū eximēdi captinos a principe concessum.de quo dic vt no. And.de iser.in li.feu.que sunt rega.in verbo.bono cōmittentium crimē maiestatis. vide quod scripſi.ē.de epac.tribu.l.iij.(Quos.)ver.(Pene grauissime.) Sacrilegij.ē.vt dignit.ordo ser.l.j.z de priui.eoꝝ qui in pala. milī.l.ſi.vel pena arbitraria.ff.de iure deli.l.j.cū de of.del. de cauſis. (Cōtēpserint.)sic.qi contēptus punibilis est si fiat cōtra id quod expresse mādatum est.z vide.ē. de nauicula.qui fiscales.z de priuile. eius esse eorum qui in pala.milī.l.j.in fi. Non em eo ipso ꝙ mandatū non impletur contēni dicit,sed tunc demū qū fit contra id qđ mandatū est. v hic.z.e.di.quis autem.cum ibi not.z.xxj.q.ij.indigne.z.c.qui diuinis.cum his que scripſi.d.l.qui fiscales.Arg.contra.qi is cui mandatuz est a Deo vt aliquid faciat,si ab eo deficiat dignus venia quo dammodo non videtur.de consē.dist.ij.scripturā. Sed illud in sacramento sanguinis Xpi sine quo humana salus non est.Vel dic ꝙ non eo ipso ꝙ semel qs iubetur vt aliquid faciat,si illud implere negligat dicitur contemnere,z vt contēptor veniat puniendus, sed tunc demū quando sedo z tertio monitus illud ex equi negligit.vt.xxxij. q.v.administratores.in fi. Item facit.ff.de re iudi de vno quoq;.ſ.j. vbi etiā ꝙbat ꝙ probat negligentia vel contēptus eo ipso qđ ꝙbat mandatū factum,z implerum non docetur.ē. de cursu publico non patimur.in fi. Item premissa vera sunt nisi per superbiaz negligat. Illam tunc monitione tertia non est opus:vt.l.distinct.contumaces. z nisi in mandato legis animate vel inanimate. quia tunc eque punitur negligentia.vt contemptus.vt scripſi,d.l.j.ſ.vt dign.ordo seruc. Arg. in contra ꝙ etiaz si semel requisitus negligat punitur.in aut. vt nulli iudi.ſ.ſi vero quis.comprehensorum,vers.ſi vero qui publicam.Sed illud ideo,quia talis requisitio expressa auctoritate fiebat. Et ideo magis negligere dicitur ius quam iudicem requirenē. Vel ibi non erat equum dilationem dari vt secunda z tertia requisitio fieret.Arg.ff.de fer.l.ij.z de damno infect.l.j. Item qđ statuitur in.d. c.administratores,locum habet in pena excōicationis que non infligitur nisi trina monitione pmissa. vt extra de sent.excō.contingit.ij. z.cap.sacro.secus in alia pena que pro mandato vnica vice contempto vel neglecto imponenda venitet.vt.d.ſ.ſi vero quis. In adimplendo vero id quod sponte promissum est sola negligentia equipatur contemptui.vt nisi quis doceat se iusto impedimento detentū quod promisit implere non potuisse hoc ipso vt contemptor veniat puniendus.xxiij.dist.iuxta. Item nota ꝙ paria sunt contenere mandatum pape z Dei precepta negligere.lxxiij.distin.honoratus.

C Imperator. Lex.vj.

IN his officijs id est virorum spectabilium proconsulis Asie comitis orientis prefecti augustalis z vicariorum quos etiaz monuimus sub.xxx. in terminatione librarū nemo aliter admittatur nisi cuz emissa sacri scrinij probatoria consecrauerit. Nō si quis talis sub tua fuerit iudicatione conuictus profecto irritis his que vetita contractauit etiam congruā indignationem incurret.

IN his. C Casus.Non potest aliquis fieri officialis proconsulis Asie comitis orientis prefecti augustalis z vicariorum sine litera probatoria principis alias punitur. (Probatoria)seu pone.vt.j.eodem probatorias. (Consecrauerit)ratum hoc verbo vtebantur antiquitus quod etiam apparitores dicebantur probatoria consecrari.Et sic patet aperte.quod infamia non potest esse tabellio vt plene scripſi.supra de decurionib⁹.vnuquisq;. Quod si quis.)versicul. (Abdicatione.) Alias iudicatione. (Profectus) alias profecto z melī⁹.vt pater.ē. de nunc.actuarios.vbi est ille vti. z repere hic que ibi dicti. (Irritis) hec litera videtur expressa contra legem baro.arius.ff.de offi.pretoris.similis litera est.ē. de nunc. actuarios,ad idem supra de vete.ramis.l.fina.ibi nullam firmitatem, habentibus.

habentibus.vt dic vt scripſi.d.l.actuarios. Item facit ad idez.xix. d.it.c.vlt. Et scias sm Inno.qui hoc not.extra de elec. cum dilecti ꝙ iuris consultus. in ipsa leg. barbarius non respondet questioni. Nā confirmatus eius non tenet electio si prelatus.ipse vero determinat tibi ꝙ non inducit.lxj.dist.per totum.z.j.q.j.ordinationes z nihi in mandato legis animate vel inanimate, quia tunc eque punitur negligentia.vt contemptus,vt scripſi,d.l.j.ſ.vt dign.ordo seruc. Arg. in contra ꝙ etiaz si semel requisitus negligat punitur.in aut. vt nulli iudi.ſ.ſi vero quis.comprehensorum,vers.ſi vero qui publicam.Sed illud ideo,quia talis requisitio expressa auctoritate fiebat. Et ideo magis negligere dicitur ius quam iudicem requirenē. Vel ibi non erat equum dilationem dari vt secunda z tertia requisitio fieret.Arg.ff.de fer.l.ij.z de damno infect.l.j. Item qđ statuitur in.d. c.administratores,locum habet in pena excōicationis que non infligitur nisi trina monitione pmissa. vt extra de sent.excō.contingit.ij. z.cap.sacro.secus in alia pena que pro mandato vnica vice contempto vel neglecto imponenda venitet.vt.d.ſ.ſi vero quis. In adimplendo vero id quod sponte promissum est sola negligentia equipatur contemptui.vt nisi quis doceat se iusto impedimento detentū quod promisit implere non potuisse hoc ipso vt contemptor veniat puniendus.xxiij.dist.iuxta. Item nota ꝙ paria sunt contenere mandatum pape z Dei precepta negligere.lxxiij.distin.honoratus.

C Imperator. Lex.vij.

ADsplendidioris priuilegia militie postea ꝙ priorem continuo labore compleuerint eos venientes admittemus, qui ea voto adipiscendi honoris credi derint expetenda. Non eos qui in studio exercende cupiditatis ambierint.vt velut in melioꝝ fortuna positi, aut ea sceleꝛa ꝙ prius cōmisisse docebāt occultent: aut alia deinceps possint impune committere.

ADsplendidioris. Promotio ad dignitates z militias gratiam agenda est.ff.de mune.z ho.vt gradatim.de quo vide.ē. de numera.nulli. post prin. Dicit igitur hec lex ꝙ ad maiores militias promouēdi sunt,ꝙ prioꝛ militia cōtinuo labore cōpleuerit,z tales exinde venientes admittēdi sunt,ꝙ affectāt militiaz vt in ea cōsequātur honorē,nō qui officia gerūt vt cupiditates exerceāt,vt sic in maiori fortuna positi occultare valeāt cōmissa peccata,vel alia impune patrare. (Splendidioris)lucidioris, clarioris. (Prioꝛē)scz militia (Cōtinuo)indefinenti.nō ergo interpollato.ad qđ.ē. de cōcatu l.ſi.cū cōcor. (Labore) non ocio. prout hodie officiales fere vbique faciunt. (Ea) scz privilegia. (Voto) i.desiderio. (Expetēda)alias expetēdā.z ē supra eā. (Nō eos)ſ.(Studio)egerēt

Administrationes non sunt assumendę vt inde queratur lucrum pecunie.

de. C Isto.ꝙ magistratus z officiales non debent administrationes assumere vt questui z pecunie lucro deseruiant.vnde Aug.ū.de offi. ſi.decet omnes censura frugalitatis continentie autoritas, z magnime ea qui honoze prestet.ne preeminentē virum thesauri posidēt sui z pecunie deseruiat qui preest liberis illud magis decet vt supra thesaurum sit animo z animi obsequio. Humilitas em auget gram, hec plena laudis z digna primario viro. Contrarium vero scilicet munera iudicibus z ingratibus affectare tisidere miserimis aīs conuenit.ē. de iudi.ꝓrerandū.ſ.finaūt vtraq;.Et qui aurū diligit non iustificabitur.Eccl.xxxj.c. ibi de hoc satis.Poterunt igitur de notabit rabernacula eoz.qui munera libēter accipiūt. Job.xv. nisi honoz qđ affectādus nō est,nisi ad cōmodū subiectoz. vñ Bern. lib.iij.de consideād Eugenīū papā.Dices z singulariter ad qđenū qđ vt subditis crescas,nequaꝙ. sed vt ipsi de te principe te constituerūt,sed sibi non tibi. alioquin quo pacto te reputas supiore his a ḡbus bificiū vendicas.audi dñm. Qui prāte hūr sup eos bificri vocauit,z infra parū delectios animi est de subditis cūtū ꝓpriū nō ꝙ fectū ōrere subditoꝝ. In summo pferri oim nihil turpe⁹. vide q scripſi ē.vt dig.ord. ser.l.ij.in verbo administrationes.hodie vero tale vitiū exercēde cupiditatis in regno satis abūdat.ibi ſi qđe impar aurū,iudicat argētū,remouet passio,promouet affectio, silent leges z canones.nō z egras pscribuntur,medicat bone fidei fratus,abūdat male fidei exaltatus.ibi nullus ḡtū meret,sed eis ḡtū dare sum⁹ re estimat. ibi omne tribunal z cōsiliorū pecunie ē pugnat.ibi nulla integritas,nulla fides, nullus humilis casus sue magistratus eligit, quinimmo votaz exquirit,vt locoꝝ quocunq; perueneit. prepcie vite sorde purificet.ē. de epi.z cle.ſi quēq;.ibi ad reddēda iuditia, nō iustus dei queritur,sed magis contra deū pecunie venerantur,z nobilissima officia sordes repurant, postq; iuxta libitū prio compararūtur,vt vere cernamus illud poli.li.v.c. ix. Impiorū tabitas curialiuz eo vsq; immorat,vt de testimonio cōscientie,de honestate moz.de odore opinionis,z de sinceritate cause,de torēte eloquetie,misi pcio interueniēte quis frustra confidat,certa est ibi fidei humanie fragilitas z pecunie cūcte difficultates sunt pute,auroq; soleant ad amantine etiā pfringi fozes,vt ait Epūl.ir.li.methamoz.z ibidem. Auri frangit fores adamantinas

Auricit aurum, nec saltē spatio cupido,formose pecunie lenebatur, sed nocturnas etiā curas inuaserat pestilens auaricia, ibi sepius qui puniendus fuerat in locum vltoris apponitur.j.q.j.fertur.ad fin. ibi nihil ꝓ testimonio bonoz operū obtinetur,sed ꝓ effusione numerū cūcta cōpiuntur.c.q.placuit vt de ordinatione.ibi genus hominum ꝓceps ad auaritiā z parariū ad versutiā nihil tā atroꝛ quod refugiat,nihil turpe quod erubescat,nihil sequendum. putat nisi quod ad pūs lucrosum.nihil honestū qđ pecunie vacuū.dicit Egīppus de bello iudaico.li.v.(Cupiditatis)que olim libidinum radix erat.vt dicit Tul.i.rhetoꝛ.De qua etiā vide qđ no.Archid.di.xlviij.c.qm.z.c. virū.z ꝙ scripſi,ē.ē cōsul.l.ū.z facit ad hāc.l.j.q.iij.ex multis. alis est c.calcedonense.ibi nec in domo dñi.ꝛc.Item ex officio suscepto non peccandi licentiā,sed necessitatem hū vinendi se nouerint adimentes Fl.dist.in prin.z.c.j.z facit.viij.qō.iij.c.j.(Ambierint)sub hoc vt velut.ꝛc.z facit.j.q.v.sicut io ibi omnino videas.(Vt velut) ver.alias deesit vt,alias est velut.z exponе semper.i.quasi. (Fortuna) id est conditione vel propne. Ita maioꝛ dignitas procedit ex bona fortu

Fortuna bona facit

Scandalum facit vt crimen non puniantur vt saltem cum delinquentibus puniatur.

Infamis si fis,de iure non sit.

n i.ē. de leg.digna.cum ibi not.qđ dic vt scripſi de comi.z tri.schol. homines honorari

l.j. Vel qi constituti in dignitatibus maximis,vt plurimū pspiantur.(Scelera) flagitia vel peccata. (Occultant)facit.viij.qo.iij.c.j. z ex alijs.

C Post vlt.glo,adde vnde dicit imperatoꝛ.tacem⁹ ea qui tradita sunt nobis ex memoria. in personis gloriosis talia delinquentibus pijscis reporibus.in aut.qui.mo.natu.effi.sui.ſ.nos igitur.et sicut ingenuus super Eccl.c.viij.Item audeat accusare maiore.propterea quasi beati ꝓceptis domini ambulantes,augēt peccata ꝓtis,dum eius est accusatio in eū,z eū si peccauerit nō creditur,z si commi crus fuerit non punitur. ad hoc vide plenius extra de accusat. quaesiter.ū ſ.licet.z facit.ff.de offi.pref.observandum.in principio. Unde iudices magis potentibus ꝙ iustitiam posti.antribus deferunt z inanten.vt iudi.sine quoquo suffrag.ſ.ſi vero ille quidam.maioꝛ enim vis et potentia prohiberi non potest.ff.loc.ſi fundus.ad finem.et ita nec faciliter vndicari.xxiij.questio.iij.quidam.cum bonorum. Hec interdum fieri est laudabile. vt puta cum ex malitia temporis iniquus potius absolueretur ꝙ condemnaretur. Nam hominem improbum non accusari tutius est ꝙ absolui.secundum Titum Liuium de bello macedonico.l.iij.et etiam instante periculosa turbatione vt fuit rome tempore coniurationis Catholine,quo notatus fuit iudicio Tarquinij Crassus vir magnus et potens vt eo tempore tota vis hominis magis leuiana ꝙ exaggerenda fozet.et decreto senatus et consilio Ciceronis Tarquinius reprobato eius iudicio in vinculis coniectus fuit.vt refert Salustius in catilī.Sic interdum parcitur verecundie sacerdotum, vel propter ecclesie opprobrium aut insolentem insultationem hereticoꝝ gentilium.ḡ.q.iij. furius. Ad idem lxxxij.dist.c.vl,qđ em cozrigendum est,ppter tempus manere permittit imperatoꝛ.in aut.quomo oportet.epi.ſ.sed hoc;enim sas.alias cū rēpus est,a maioribus est incipiendum.l.cū.z purgabit. Nam z vbi multi delinquunt et disciplina reipublice non contemnitur.decet patientem sustineatur, ferienda est tunc multitudo. xxiij.qō. iij.non potest.in fin.et de peñ.di.vj.c.j.in fin. Secus est vbi timetur scandalum et murmuraciones ingraues iacet.nam tunc rigoꝛ iuris mitigatur in penis.l.dit.vt constituetur.licet enim propter persone vtilitatem non recedatur a iure cōmuni,ppter scandalum tamen quod timetur ex persona secus est.dicto.c.non potest.z vide qđ no.ibi. dist.miramur.in princ.z vltra me dictum z extra de symo.per tuas. et quod plene scripſi,ē.de deser.l.j.in verbo diffamerit. qđ.ſ.n.et.in. Item not.ꝙ non est malum honozare potentem,sed delpicere pauperem.Si quis enim de melioꝛi sue dignitat potenti,z de melioꝛi substantiaꝛ pauperi iuxta congruentiam vtriusq;. non intelligitur fuisse pauper despici, sed honozari potius suo modo et ordine,vt hec not, Archid.xlij.distinc.sacerdotes.Unde Hieronymus ad Rusticum narboneñ.potentum personas diutius notitias,salutationesq; obiectatur, ita accipe vt pauperes non contristes.et Tullius.ū. de offi.ꝓpe finez.Qui reꝛ publicaꝛ tuebuntur in primis operaz dabunt.vt in tris et iudicioñ egtate suñ qsq; teneat,et neq; tenuiores ppt humilitatē circumueniantur,neq; locupletibus ad sua tendenda vel recuperanda obſit inuidia.facit.ē.quod me.cau.ad inuidiaz.Et ideo discipline iustitie comparatur nervo qui flectitur, sed non frangitur nec abbreuiatur nec elongatur.l.dit.ab sit.z.c.j.Sicut enim ad fortitudinem animi pertinet in omni opere merito ne quid minus.sic etiam ad temperantiam ne quid nimis ac ꝓnit ait Terentius in ꝓhormione. Sepe iudices propter inuidiam adimunt diuitias ꝓpter miseriam addunt pauperi quod sepius in regno iniustitie fieri agnoscimus z sentimus quod perniciosum est. vnde Tullius.ū. de offi. cijs. Neq; tenuiores propter humilitatem circumueniantur,neq; locupletibus ad sua vel tuenda vel recuperanda obſit inuidia.

C Imperator. Lex.viij.

VIros spectabiles duces,coꝛq; apparitores; necnon limitaneos:castroꝛūq; prepositos tam primodo et sublimis tui iudicij.sententia conueniri,nec alijs subiacere iudicib⁹ precipim⁹. Illustres⁹ scz ac magnificis viris magistris militū cōsuetudine ac potestate (si q ad limites aliquos orientis,tractui ñ et illi ricis:ex longo tempore hactenus obtinuit) obseruata.

VIros. C Casus.Duces militum apparitores coꝛ ac milites ad custodia limitum deputati,z prepositi castroꝛū non pōt coram alio iudice ꝙ coꝛā magistro officioꝛ conuenīri, exceptis limitaneis,punctarium orientis tracie z illirici qui pōt coꝛā magīste militum iuxta cōsuetudinē seruata ab hactenus conueniri.(Viros)quoz appellatione mulieres non contineantur,quia hoc nomē non est commune sicut homo.solum em sub nomine cōi viri⁹q; sexus continetur.ff.de verb.signi.inter iuspru.in fi.Un autem masculinum concipiat femininum no. Joan.an.de elec.generali.li.vj. in princi.(Spectabiles)vide.ē. de decur.quinq;.(Duces)vide.ē. de re milit.l.una.ſ.j.(Prepositos)de his.ē.i.j.Hodie tales vocantur castellani. Ex quo nota quod castellani conueniuntur in regno

Universidad de Deusto
Biblioteca

Castellani in regno cõueniõ tur coram magno senescalo.

coram magno seneschalo, aut magistri officiorũ gerit officiũ. de quo vide. ff. de castren. l. iũ. vnde in ipso regno prouidere de castellanis & castrorũ custodia ad ipsũ magni seneschali spectat officiũ. ¶ Et no. quod est nomẽ generale. oĩs eĩ q̃ presunt aliis prepositi rite vocant. xvii. q. i. expedit. viii. q. i. sunt aũt. Aũ & dicũt prepositi carceri. ff. de custo. reo. l. carceri. & aplꝰ ad Heb. c. vlti. Obedite prepositis vestris et subiacete eis. In ecclesia tñ vsus obtinuit eos vocari prepositos. q̃ quandã priorat⁹ curam super alios gerunt. extra de verb. sig. Quis. (Illustrib⁹) ver. (Cõsuetudine) que tñ est scripta. ff. de re milit. l. vlti. in pñn. & in fi. Et sic ptz q̃ lex scripta dat hanc iurisdictionẽ, nõ consuetudo. ¶ Sed an possit pscribi iurisdictio. & an idem in mero & in mixto imperio videt q̃ iurisdictio pscribatur. Nam iurisdictio q̃ pscriptionem inducit. ff. dat iurisdictionẽ, vt. c. ff. de emã. li. i. i. ad hoc. rcv. dist. peruenit. & lex illa inuoluntaria logitur. Itẽ q̃ idẽ sit in contentiosa nor. in aut. de defen. ci. ff. non valẽt. in fi. gl. magne. Item q̃ põt vp priuilegium cõcedi a lege aiata vt maiata. ff. de iur. om. iudi. i. more. & l. fe. ergo a cõsuetudine q̃ legi & priuilegio principis cõparatur. ff. de aqua quoti. & esti. hoc iure. ff. ductus. Itẽ q̃ consuetudo det iurisdictionem & merũ imperiũ est expressum. ix. q. iii. cõquestus. & extra de foro cõpe. cũ cõtingat. Adidẽ extra de offi. ordi. duo. & de offi. Archi. c. vlti. & de excess. prela. accedẽtibus. in fin. cũ ibi no. & ptz de excepti. c. ũ. in pñn. cũ concor. li. vi. & de app. romana. ff. Sup hoc dicit Archi. prealle. c. cõquestus. & de offi. ordi. c. i. li. vi. in verbo consuetudine q̃ consuetudo dat iurisdictionẽ etiam cõtentiosam q̃ dictũ. c. cum cõtingat. ¶ Tu dic plenꝰ q̃ vniuersitas q̃ iurisdictio ne caret, nulla cõsuetudine introducere põt per q̃ detur iurisdictio. per ea q̃ no. Inno. extra de consti. cũ accessissent. ad hoc. d. l. more. & j. q. vii. & aiberrũ. & q. i. c. gratia. & c. ventũ. & ff. de offi. procõsul. observare. ad fi. In aliis aũt necnõ & in specialibus pconis cũ hoc sint pprie regalia vt li. feu. que sint regalia. Distinguitur, aut is qui vult pscribere est priuatus, & tunc pscriptio non procedit cum sicut decimarum perceptio per viam iurisdictionis non cadit in laycum, nec posset ab ipso prescribi, vt extra de prescrip. cãm. ita nec iurisdictio & multominus merum vel mixtũ imperium. Et hoc verum est nedum cõtra principẽ, sed etiam cõtra quẽcunq; merũ vel mixtum imperiũ aut iurisdictionẽ habentẽ nã ex tali pscriptione disrumperetur nec unus publice disciplineꝫ & ideo rebzobaf. extra de consue. cũ inter, vide qs no. ibi. & de prescrip. cum non liceat. Sed pone publice. i. imperium vel iurisdictionẽ habentes possunt contra alios similem iurisdictionem habentes prescribere. vt hac. l. cum predictis iuribus & extra de prescrip. cum olim. & c. auditis. & c. ad audientiam. tũc em eo casu hoc a publico remouef, & in priuatũ casum videt esse deductũ. ff. de iniur. sane. ad hoc etiã de vsuc. l. fi. in pñn. & de diuer. pscri. si qs̃. & est simile. ff. de tu. & cur. da. ab his ius dãdi, & instit. de actiu. & fe. iure. vbi cã inde legabilis nõ delegat aliꝰ q̃ iurisdictionẽ habenti. & facit quod no. & de fund. rei priua. l. fin. in verbo vetustatis.

Pricipis ossibus in herentia suntimpre scriptibilia.

¶ Cõtra principẽ vero cũ ista sint regalia mere adeo q̃ dicunt quo dammõ eiꝰ ossibꝰ inherere. ff. pro soc. l. iũ. in principi. cũ ibi no. Sue q̃ videt sibi cõpetunt nõ tanq̃ bona p̃monialia sed rõne regie dignitatis, put dicit in simili. de re iudi. abbate, & sed ad hec. li. vi, & q̃ sibi etiam inuito inhereꝫ, & ad ipso licet volente nequeũt separari. ar. ff. de vsu. ac interdũ. & l. si tibi iuncta. l. sequẽ. Ita nec p cõpositionẽ põt fieri vt pcuratio rõne visitationis debita non prestet. in cle. de sensi. & cũ ibi no. p Jo. an. minꝰ ergo fiet hoc pscriptiõe. ad hoc est qs no. ff. q. mo. pig. vel. hypo. sol. l. solmꝫ, sicut bona hmõi pscribi neq̃t vt. & ne re. do. vel tẽp. l. j. & fi. Ad ultime q̃ publicã vtilitatẽ manifeste contingũt, vt vie publice q̃ prescribi nõ possunt. ff. de via pu. l. viam. Ita etiã cõtra pncipẽ nõ carrat pscriptio in his, nec eĩ nim⁹ ad publicũ 2modũ est exercitũ iurisdictionis & imperiũ q̃ via publica. immo ad maius ad hoc. ff. de orig. iur. l. ii. & post origines. in aut. vt dif. indic. & fi tñ inuenerim⁹, & ex de offi. ordi. irrefragabili. ff. de offi. procõsul. meminisse. q. nõ est possibile neq; portabile pncipiã esse absq; rectore. in aut. de administrato. ppe fi. coll. vii. immo est periculosum. dicit Inno. extra de indi. significauerũt. Quinetiam post alimẽta ni hil est tam necessariũ ciuitatibus q̃ principatus, sine quibus impossibile est esse ciuitatẽ. Et sine his que ad bonũ ordinẽ & ornatum impossibile est habitari. Unde vt habetur. vi. politice. Justitia quippe regnãtis vrsior est subiectis q̃ fertilitas rẽporis dicit Aristoteles ad Alexandrum. & est simile. ff. de riuis. l. fi. que etiam bene facit ad hoc. subiectorumq; salutem nullus alius quã princeps melius tueri potest. ff. de offi. prefec. vig. l. iii. in princi. Et quia princeps solus melius exercet imperium quam plures. ff. de admi. tuto. leg. j. & vl. l. i. & penultri. & fin. & de origi. iur. le. ii. & nouissime. ad idem facit extra de diuor. gaudemus. & quia vero. xciii. distinct. capitulo primo. Polycta enim vnius est optima paucorum etiam bona. sed pluriũ est difficile, vt bona sit, quia plures ad virtutis meritum peruenire difficile est dicit Aristoteles, & iũ. politice. Unde contra ecclesiam romanam in priuilegio prelationis, que sup aliis ecclesiis obtinet principatum nulla currit prescriptio, etiam centenaria. ad hoc. xciii. dist. qui cathedram. & ex. ix. iũ. quelitone prima, quia ex sola. & c. rogamus. & c. sesima. & no. ex ra de prescrip. cũ nobis. & patet de cler. egro. & c. & in pñn. li. vi. Eadem ratione prescriptio non currat cõtra principẽ in his que debẽtur sibi super aliis rõne excellentie principalis. sicut prio etiã ergo regulariter prescriptio temporis iuri publico nõ potest obesse. cẽteraria vt. & de oper. pu. l. prescriptio. ita & contra pncipẽ in hoc nõ currat q̃dã consuetudine. Nec ẽstio tangit p Dy. ff. de public. si publican⁹. & vlti. & Dy. d. le. i. qui dicit q̃ lõgissimo tempe prescribi potest q̃ per tanti tẽporis patientiam fingitur pnceps permisisse exactionẽ & remisisse. pbationẽ. ar. ff. loc. cũ in plures. & locaror. de excercitor. li. & magnã. Adidẽ inducit. ff. de aqua quo. & est. hoc iur. & ductus. Puto melꝰ dici q̃ aut talis exactio vectigalis preceſſit in preiudiciũ fisci vt q̃ exactum est per priuatum vectigal quod antea fisco debebatur aut non fisci. sed priuatorum. Primo casu nullo tpe pscribaf. & de fun. & sal. rei do. l. fi. de fun. limi. l. ii. & fi. cũ concor. de pscri. xxx. an. pscriptione. & ne rei do. vel rem. l. fi. cũ earũ cõcor. Secõ nõ prescribaf q̃ enim q̃ alꝰ hmõi iura exigere consueuit spatio rẽporis, cui⁹ memoria hominũ non existit. ad hoc. & de exact. tributoriz. missi. & cũ. & xvii. q. ii. seruitium. vide qs plene ibi not. per gl. & Archi. Et quod not. Nosti in summa. de officio Archi. & quid fit officiũ. ver. fed dices. ibi & contra hãc nõ currit prescriptio &c. ad idẽ facit. ff. co. pre. venditor. & si constat. de administra. tu. sine herede. & lucius. de public. licitatio. & earum rerũ. & l. si publicanus. & vlt. Nam huiusmodi cõsuetudo pscripta more priuilegii ppetuo venerat. viii. dist. mala. ¶ Hec vera credo si ea causa in exactione subest. q̃ princeps si ab ipso postularet aut auctoritas exigendi, iusta verisimiliter iudicaret. alias aũt videt omnino illicita, & furti rapineq; vim habere potius q̃ iuste exactionis. Nã si pedagia per principẽ instituj nequeũt sine causa alias peccare censetur per ea que not. Inno. extra de censi. innouamus de verbo. & super vnius prescriptione. que aũt habet a principe. & sic est etiaz minoris efficacie. q̃ priuilegiũ eius. vt scripsi. & de fund. patri. i⁹ emphi. dicit iudicio. Et sic videtur in his prescriptio. phibita pori rõne sui q̃ ratione persone principis, quare videtur ad ea quarenda sola ratione. cennalis aut quadringenalis prescriptio non sufficere sine titu. & cessione principis speciali iuxta regulam que not. ff. de mor. inte. l. penultima. pro quo est etiaz. & de fun. patri. l. fi. & hoc etiam. ¶ Aliꝰ tamen dicunt predicta prescribi, etiam in preiudiciũ fisci per. Lomnes. de prescrip. xxx. an. ibi nullũq; ius &c. Sed si bene auertatur. l. illa loquitur in publico ciuitatum, non romane vel fisci. ad hoc. & de sacro sanc. ecc. l. fi. Et sic intellecta nihil sibi obstat ex his que ibi in gl. ponuntur. Nã p Justinianũ inductũ est q̃ cõtra ciuitates pscribaf tantum spacio centum annorũ vt dicta. l. fi. Contra fiscum vo nullo tpe. vt insti. de vsuc. & res fisci, quomodo ergo dicta. Lomnes. que hec sit Justinianum corriget leges ipsius? certe nullo modo. Nec ob. & de fun. par.

fun. patr. l. fi. quia ibi loquitur in prescriptiõe bonorum & iurium patrimonialiũ secus in fiscalibus. vt no. & de fun. rei priua. l. fi. ibi vetustas. Hoc videt verius. & glo. dicto. & res fisci. & dicta. l. oes. aliud dicat. Quid aũt in talibus tutius sit allegare verũ prescriptionẽ aut cõsuetudinẽ prescriptã satis no. xvii. q. ii. seruitiũ. per gl. & Archi. Et nota q̃ cõsuetudo aut mittit rõnẽ & equitatẽ, & sic est laudabilis tũc sufficit si est longeua pura. & aut xx. annis introducta, aut in alterius prejudiciũ & cõtra equitatẽ & rationẽ, & sic illaudabilis. & tunc opz q̃ sit longissimo tẽpore introducta per ea que no. xii. di. cõsuetudo. & Joan. de cõsue. & vlt. in. iũ. gl. li. vi. (Longo tẽpore) & ex inueterata auctoritate. & de offi. rect. & l. oes. ¶ In gl. circa iurisdictionẽ addenõ aũt circa pbationes vt. & de re milit. penult. ¶ Et ibi magistratꝰ in fi. & de. & de testa. testamẽta. & est expressus extra de iudi. nouit. & de arbi. dilecti. & de for. cõpe. cũ cõtingat. in fin. quod tamẽ intelige vt predixi. Itẽ cõpellit fieri. & de suscep. nemine. in fi. Itẽ dat ius eligendi. xcii. di. constitutio. Item artat iurisdictionem & ampliat. vt no. extra de clericis coniug. cum olim. de hoc vide que plenius de consuetudine scripsi. & de exact. tri. missi. ver. cuz iudicem. ¶ Post ipsam glo. adde. & ar. contra. & de decur. exemplo in fi.

¶ Idem. Ler. ir.

Probationes memoriales iuz & ingenuitatis in rebus ceteroꝝ nihilominus apparitoriz pretoriane per ordinem amplissime prefecture coꝝ etiã qui in diuersoꝝ iudiciũ officijs numerant. & sacris. & patrijs solito more militie sacramenta sortiri decernimus. Non passim nec licenter solis auctoritatibus vel sacrarũ literarum exemplaribus: sed ex autenticis tantum sacris probatoriis solito more militie sacramenta sortiri decernimus. Non passim nec licenter solis auctoritatibus vel sacrarũ literarum exemplaribus: sed ex autenticis tantum sacris probatoriis solito more manu nostra subscriptis & nostro arbitrio prestandis, ita vt nullus his dolus aut fraus possit annecti. De his etiam qui sunt vere & catholice fidei iubemus admitti. Aliter vero militantes nisi ex his sint quos solis auctoritatibus apparitioni aggregari vetusta consuetudo perdocuit. detecta fraude cuiuscunq; accusandi studio non solum mendaci militia careresed & prosciptionis stilum subire decernimus & bonorum omnium amissione mulctamus.

Probatorias. ¶ Casus. Litere cõmissionũ quib⁹ demãdatur ordinis memorialibus necnõ & agẽtibus in reb⁹ aliꝰq; apparitoribus deputãdis cũ pcto prozio orientis omnibusq; aliis officialibus diuersoꝝ iudiciũ procedere debent a pncipe vt nullꝰ institual in dicris officijs auctoritatib⁹ tantũmodo iudiciũ aut amittaf ad ipsa officia cũ litis exẽplaribꝰ sez de officio eis cõmisso, sed producere debẽt hmõi officiales literas, pbatorias principis eius manu subscriptas, in quibus nullus dolꝰ aut fraus cõmitti poterit. qdẽ officiales pmouendi debẽt esse vere & catholice fidei. Si aũt aliter assumunt puniant officio, & alꝰ puniunt gbusdã exceptis.

Sacramẽtuz & qua si sacramentes & eam' diriment in fectum. k. iustitiam,

(Probatorijs) precedentibus. vt. j. l. pri. (Sacramẽta) dicit sacramentũ. i. sacrãs mẽtẽ quia vnusquisq; debet exponere mẽtẽ suã ad ea que turpa muneris debitũ tenet efficere, vt eã ex ipsa muneris obseruãtia dirigas in sacrũ. i. iustitiã que virtꝰ sacratissima z ipse xpus est. Nã z alꝰ iuramẽti sue sacramẽti pstatio. est pars iustitie. vt scripsi. & de metropoliberi. l. j. in vbo ytutibus. hec satis laudabilis est. Nam solidius pacẽ roborat, efficerũ alios fideli? cõfiliat atq; ligat, stipulatione in medius firmat. innocẽtiq; fidem manifestat. vt. xxii. q. j. c. j. sed iuramẽti prestatio certis tpibus, phibetur. qõ, pseuere. vt ea. causa. q. v. decreuit. & extra de fer. c. j. Clericus quoq; supra sacro sancta euãgelia iurare laico phibetur. & q. nullus, (Non passim) ver. & expone. i. inordinate. promiscue. i. disperse fm Papi. (Auctoritatibus) scilicet iudiciũ vt patet. & in rub. & c. pro. (Exemplaribus) alꝰ exemplarũ. Subscriptis) alias subscriptis & melꝰ, vt patet. & de diuer. re. sancimus. & hic statim cum dicit nostro arbitrio prestandis & j. l. prozi. & de mumera. actuarios. ¶ Sed pone q̃ rex in huiusmodi litera probatoria in saturatione vocat apparitorem familiarem suũ, an ex hoc sibi familiaritatis priuilegium vendicat? Nõ videtur ar. expressum. de priuil. si papa. li. vi. & vide quod no. Inno. extra de priuil. recepim⁹. & Buil. in spec. depositi. & vii. & j. Itẽ quia verba narratiua non faciunt fidẽ. vt ibi. & inst i. de adop. in. & ff. de cõdi. & demõ. cũ tale. & viti. ad idem. ff. de here. instit. hereditas ad statũ. & & vnde leg. non hoc. & de pba. ad pbationem. ũ. Unde & per instrumẽtũ dotis nõ pbatur mrimonium vt p hoc alii matrimnio piudiciũ fiat. dicit Inno. extra de psump. illud. immo & si aliꝰ matrimonio preiudicium non fieret sed ageretur. pura ad dotem repetendaz actione ex stipulatu & producitur solum instrumentum dotis. Nam non probato matrimonio condemnatio non sequetur. ar. predictorum iurium. & vide quod ibidem not. ipse Inno. ad fi. glo. magne. Sine matrimonio enim dos esse non potest. ff. de iure dot. le. iũ. Et tabellio narrãs in instrumẽto dotis & matrimonio cõtracto &c. nõ fert efficaz de matrimonio. & solũ de his q̃ cozã eo ipso die & loco acta sunt. Inno. extra de pba. qm. in glo. p hoc. Itẽ nedũ p talia pba enunciatiua, sed etiã perpetuo esse affirmatiua ex sedia cõsẽtione iudiciũ alii matrimonio nõ posse offerri qd̃ psequere vt not. Inno. extra q filij sint legiti. p tuas. Quãdo aũt verba enunciatiua habent effectũ dispositiõis, et qñ nõ plene tractat Ly. & de fal. cã. l. j. ¶ Cõtra videtur ar. xcii. di. c. dñs. & j. q. i. sacerdotib⁹. & extra q filij sint legi. p tuas. et qd̃ not. in eis. Itẽ q̃ miles vocãdo seruũ suũ libertũ videt sibi cõcedere libertatẽ. & de testa. missi. ex his maiozj ergo rõne hoc videt in pncipe. q etiã miles est. & de vetera. l. j. & ff. de testa. imitit. l. j. Ad idẽ. & de lati. li. colli. l. vnica. & simili quoq; modo. Sed leges ipe pxime loquunt in liberrate q̃ cũctis reb⁹ est fauozabilioz. ff. de reg. iur liber tas. et ad quã facilẽ qs reducit. ff. de pact. si vnus. & qs̃ in specie. ve reb⁹ suo rũ si talis litera. pbatoria subscripta est manu pncipis credo sufficere ar. huiꝰ leg. & facit quod not. Inno. extra de rescrip. psentiã in fine prime glo. Itẽ qualitercũqs pncepa ex certa sciẽtia ipsius familiare suũ vocar in lits. sufficit quẽadmodũ si pnceps expsse vel tacite cõsentit ex certa sciẽntia nõ errans nec in iure nec in facto q̃ aliquꝰ vt collegiũ cõgregari faciãr aliqua vt cullegiũ, sez q̃ scribit eis vt vniuersitati ex certa sciẽtia. vel q̃ iudiciũ ordinẽ admittit ius vniuersitatis cõsequi videnf. vt not. Inno. extra de offi. ordi. cũ ab eccleſiarũ. in pma glo. & facit aperte. ff. de excus. tu. idẽ vlp. & in cle. de p. c. vnico. Sz his manifeste videt obstare i cle. de sentẽ. exc. c. vlt. & j. (Franz) dicit glo. q̃ dolꝰ aut fraus nõ põt cũ pncipe fieri, qõ intellige actiue. Nã cũ sit aut esse debeat sanct⁹ & wisꝰ seu custos iusti, & quãdo modo iusto melꝰ. vt di. viii. Et hico. & plene scripsi. & de tyro. & fi. nõ debet aliquẽ fallere. xvi. qõ. j. si cupis. & debet pori oẽm fallacie materiã remouere. & de ponder. & auri illa. quoties. vide qõ ibi scripsi. & de metat. omia in verbo fraudare. Hec est ein iustitie regula manifesta q̃a vero declinare nedũ pncipẽ & nec vllũ alĩ virũ bonũ decet, & dãno iniusto afficere quẽquã. nec doli aliqd annectere, fraudẽ ve cõponere dicit Ambro. iũ. de offi. Nodie aũt peccatis faciẽtibꝰ videmus principes ignauos facilis tũmodoq;, omni deceptioni expositos aut falaces et astutos. vt mendatio & fraude veluti summa virtute pndentie gloziẽtur. De his versi. (Catholice) recte, vniuersalis. (Fedei) que fundamentuz nostre salutis est. Nam sine fide impossibile est placere deo. ad Hebre. xi. Primum qppe & maximũ bonũ oibus hoibus vere & imaculate xpianoꝝ fidei recta confessio. in auren. de interd. colleg. heret. in pnn. coli. xi. & p ipsam res publica magis & laboze & sudoze corporis conseruatur. Saudere enim et gliari ex fide volumus, semp scientes magis religionib⁹ & officijs, & laboze corporis vel sudore nostraz rempublicã gtineri dicit impator. xviii. qõ. viii. & qñis. Quid autem sit fides. quot modis dicatur, Quot sunt & eius spẽs. Quod sunt articuli fidei. Quod pmũ credentiũ. z quot simboli. not. extra de sum. tri. in rub. & xxii. q. j. moneat. vide etiam qs no. & eo. tit. in rub. Inter cetera aũt sciendũ est q̃ fides est de nõ visis. & ideo habet meritũ. de peni. di. iii. in domo. Et fides est q̃ per dilectionez operaf. de peni. di. ii. circunstitio post. & nõ est miru. & nõ tãtum est liberi arbitrij, sed etiã donũ dei. de. & se. di. iii. gra. Que qdem sine opib⁹ mortua est. & q. j. licut vigeri. & de fest. & pe. di ii. cũ sanctã. Fidei vo effect⁹ multiplex est. Nã fides in vnũ fideles connectit, quos diuersitas meritoz tenet. xliii. di. sit rector. Dia pur gat. xv. q. vi. & vlt. xxiii. qõ. j. si petrꝰ. Oẽs procellas militantis ecclie supat. & q. nõ turbat. in fi. Rem publicã magis & sudozes corpales gubernat. xxiii. q. viii. in q̃libet. nihilqz est in pncipe fide splẽdidius. & de sum. tri. inter claras. Itez vbi vo hñana z̃phedere negt, fides cõprehẽdit. d. c. nõ turbat. in fin. Suppler et vbi baptismꝰ vel aliud sacrim hñi non potest, & de. di. iii. baptismi. Et nisi qs solliditatẽ fidei tenuerit diuinã puriam nõ cognoscit. xxiii. q. j. q. vbi etiã sana fides non est ibi iustitia eẽ non põt. & q. vbi. Nã z fine fide vtus falsa est, & i optimis moꝝb⁹. xxiii. q. j. & ex his. Prelatoz aũt & cõfirmare fidez subditoz. xxi. di. j. in fi. Et cũ aliqd de ipsa dubitat ad sedẽ aplicã recurrẽdũ & xi. di. pala. extra de bap. maiores. Oẽs aũt̃ pncipi tenetur fidẽ christi defensare. xcvi. di. nos. & c. vbi. Et fidem christi nõ habet vtiliter qui corp⁹ ipsi⁹. i. membra ecclesie nitit lacerare. xxiii. q. aduocamus. Ad hãc autem suscipiendã nemo est compellendus. xiv. di. qui sincera. & c. indeis. & xxiii. q. v. ad fidem. Sed ad eam suscepta cogit qs redire ibidem. Sue sit mensura fidei, qui tenẽtur scire articulos fidei explicite. & qui implicite. Quid hoc sit, an opa charitatis vel studium iuris quis licite preferre potest studio fidei. An opinans falso de fide sit hereticus iudicandus, si iudicio ecclesie se supponat, et an sit peccatum in his non recte operari. not. Inno. et Ber. extra de ium. trini. capitli. j. de constit. ne inuitatis. et de here. cum Christus. (Alter) ver. (Auctoritatibus) alias auctorib⁹. (Apparitionẽ) alias apparitoribus (Decreta) alias detecta et melius. (Accusandi) alias accusatoris. (Attendat militia) . i. fragili vana, falsa, & inutili non q̃ militia meritatur, sed tropologice. iuxta illud. Omnis homo mendax. i. fragilis, mutabilis, a quo salus non possit vel sua vel aliena sperari, qñ potius maledictionẽ incurrat q

Pedagia sine causa

Verba narratiua fidem non faciunt,

Fidei multiplices sunt notabiles. effectus.

Liberras est cũctis rabilior.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Equ' fallax ad salutē quali expositur.

spem suum in hoste ponit. Sic etiā de fallaci equus ad salutem, nō q̄ equus aliquē fallat, sed q̄ is seipsum fallat qui in fortitudine sua. ¶ Iudicit, vt ait ber. li. de. cū. gradib' humilitatē (Prescriptis) vide. ē. ligit. ē. de app. ma. mi. l. pha. Itē q̄ dicāt memoriales. vide. ē. de pe. bo. l. ij. et de tabulis in rubric. ¶ In. ē. glo. ibi. l. iij. in fi. adde. vbi dicitur q̄ hec probatoria debet registrari. ¶ In gl. tertia ibi. procurator. adde. z. ī. l. proxima. z. ē. de erog. mil. an. lege. actuarij. z. ff. fami. hercisc. ¶ Pomponius. in princip. ¶ Post ipsas gl. adde. Ex quo patet aperte quod si sumptum principis requirit subscriptio nem eius, licet auctoritate iudicis exemplet. nō probat exēplum vnde colligitur q̄ litere inclite regis Roberti in quibus iuxta ordinationem eius exigebatur signum proprie manus si exemplabātur quamuis iudice autorante non probat exemplum earum quod satis est notandum. ego tamen vidi contrarium obseruari quod posset tolerari in rescripto quo debebat pro cautela restitui presentanti. z rabellio z testes ac index qui auctoratur exemplum notam habent subscriptionem proprie manus regis. ¶ Post glos. leonis. adde. vide quod nota. in auten. iur. quod pre. ab his. in prin. in glo. per hoc.

¶ Idem. Lex. r.

HAc sanctione decernimus vt in posterum nemini licentia sit edendi exemplaria his qui fo-
ciandi sunt circumcīs militie, quam sine diuinis probatoriis adipisci non possunt: sed periculo primatum vniuscuiusque officij ipsa autentica sacra que diuine nostre pietatis continent annotationem cum subscri ptione administrantium sub quorum iurisdictione con sistunt his qui militare volūt pstari. Exemplaribus videlicet earum cū subscriptione eorūdem iudicum apud singula quoque officia prout cōuenerit reseruandis.

¶ Quoduis aūt manifestum sit de huiusmodi probatoriarū obseruatione excepta esse ceterorum iudicum officia: tamen ne vlla ei ignorantie relinquatur occasio, omnius officiorū quib' necesse est p sacras probatorias militie sociari notitiam: in sacris apicibus subdendam esse censuimus. ¶ Sub hac igit obseruatione omnes q sue in hac sacra palatio nostro sue in aliis quibuscūq officijs deinceps militare cupiunt, qui tamen (vt dictus est) non possunt pro tenore sacrarum constitutionū vel veteri consuetudine nisi precedentibus sacris probatorijs militie sociari: sicut subiecta notitia demonstrat adi pisci precipimus. His scientibus qui ex aliqua pte presentis nostre serenitatis legis formam conniuentia vel negligentia quadam colludere temptauerint: non tantū amissione bonorum omnium sed etiam capitis periculo, vtpote criminis falsitatis obnoxios semetipsos esse plectendos.

¶ Et est notitia scrinij z memorie probatorie.

Aliqui habet habet

¶ Agentium in rebus palatinorum largitionum rerū priuatarum partis auguste. Item scrinij sacrarum epi hoc p pistolarum, sic z in officijs virorum illustrium prefectorū cipio legi pretorio orientis z illirici z vbis officijs pcōsulis Asie distincte a superiori, z Achaie officij comitis orientis, officij prefecti augustalis, offi-ij comitis diuinarum domorus, officij vicariorū tracie pōti z Asie z Macedonie z thesaurēsis classis. Item scrinij sacrorū libellorum officij virorū magistrorum militū vtriusq prefecti oriētis z illirici inuitatorum amissionalis memorialium omniūq pedagogiorum, cellariorū, mensorū, lāpadariorū eorū q sacris scrinijs deputati sunt: decanorū partis auguste, z cursorū z partis auguste officio virorū spectabilium ducū palestine, mesopotamie nobilis comitis: phenīseos, corsene, sirie, z auguste. Eufratensis, Arabie, Thebaidis, Libie, Pentapoleos, vtriusq ciuitatis Armenie, vtriusq pōti, Scythie, Mysie, prime, secunde, datie, pannonie. officij virorum spectabilium comitis egipti, Pamphilie, Hetaurie, Licaonie, z Pisidie.

HAc sanctione. ¶ Dicitur hec lex in tres ptes. Secunda ibi. Quāuis. Tertia ibi. Et est notitia. In prima parte dicit q̄s cū officiales statuēdi cū quibusq; iudicibus debeāt habere probatoriam principis eius manu subscriptā. vt. l. pri. quam

tenentur ipsis iudicibus cum q ibus militare debent pīt are ipsas literas probatorias autenticas, z nō eox exemplaria prefatis iudi cibus assignent, qui admittant eos z subscribant eorum probato rīs retēroque exemplari penes se originales z autenticas probato rias restituāt. his qui illas presentarint eisdē alis pmatesofficij eozū de iudicū poniūt (Exemplaria) p paragraphū. z est simile. ē. de erog. mil. an actuarij (Diuinis) imperialib' (Probatoriis). ff. Precedētib'. vt. ī. e. l. ij. sub hac. (Diuinarū) pōt pe pahū (Annotatione) .i. subscriptionē. ē. l. pri. (Administrantiū). .i. iudicū vt subiicit. (Iurisdictiōe. i officio q̄ iurisdictionē hz. etiā in eos q officiales talit fūt creati. vt in aut. de ōsto. ff. magie. z vt liti. iur. ff. ex hoc quoq; post pnci. z de iudi. ff. necessitate. z vt iudi. sine quoquo. ff. ff. volūm' ff. finalit ipi aliqs z. ff. q̄ aūt pmitus. z. ff. depeñ. si qs aliqd. ff. si quos. z vide que scrip. ē. de. cur. quinq; sūmates (Exemplarib'). ff. (Eozū) alis earū. sanctī carū. vt dic eox. ī. iudicū vt subiicit. z sic ppe dicit eorūdē (Quoq;) alis que q; z melius (Referendis) subgestis monumētorū vt in aut. de mādatis pnci. ff. penult. q̄ incipit. mox autē q̄ vocātur registra. vt not. ē tp pnc. legis. z sic expone refuādis. i. registrādis vt. pbatur. ē. de agē. in reb'. l. mīcula in fi. Alis est refuādis, q̄ debēt ipa exēplaria i registro scribi. ¶ Sz qd in pcuratore an penes eū originale in strm pcuratorij remanebit an apud acta iudicis cozā quo litigat. z illud cōtigerit psentari. Cōsterdistinguit in pcuratorio gñali z spāli vt primus restituatur pcurator ipsenti. exemplari apud acta iudicis remanēte, spāle aūt ipm originale remaneat apud acta. z in hoc resi der. Buī. in specu. de procur. ff. rōne quoq; forme. in fin. z de instru. edi. ff. offenso. ff. z vt plen'. ibi filij quoq; ꝛc. z. ff. nūc dicam'. ff. illud aūt. Sed hec lex cōtrariū pbat scz q̄ etiā in spāli procuratorio idem sit qd in gñali. z ratio est cū interfit pcuratoris docere de mandato siue aduersus cōstituētē siue cōtra alios. si forte cōtra ipm procuratez ex eā aliqua lis nasceretur. equū est pcuratorij penes eū remanere. vt si expediet probare valeat de mādato z facit. ff. de fur. eum qui. ff. penul. z ff. Unde dicit Jnno. extra de proba. qm. in glo. not. q̄ ꝛc. z c. tua. quod sufficit cōtineri in actis talis exhibuit rescriptū apīcuz vel pcuratione sua. nec est necesse inseri tenorē eoz. vide qs de hoc ibi precedit z sequitur in glo. p hoc satis. z qs ipse no. extra de testi. albericus. z de offi. deleg. cū in iure. z qs no. Ly. ē. de ede. aūt si qs ī vlt. q. Et. p hoc dicto est satis' appe. ē. de re mill. l. ff. ff. vt aūt. ff. ī his. ibi. quoz noia semel ac p tmū gestis interuenētibus ꝛc. ¶ Quāuis aūt. Licet p hāc cōstitutionē z alias sit expressum q̄ nullus officia lis certis exceptis sine probatoria principis militare potest, vt tamē ois ingnorantie tollatur occasio, statuit vt omnia officia gbus p tales probatorias illi qui militare volunt eis sociandi sunt, in registro principis exprimantur. Et sub hac obseruatiōe vult imperator q̄ oēs illi q̄ militare debent siue in palatio suo, siue in aliis officijs gbuscun que sicut in ipso registro inferius describendo cōtinetur militare pcurent. Qui aūt hāc legē cōtinuentia ve negligētia in aliqua sui pte colludere cērauerint. puniunt in amissione bonorū z pena capitis vt pote falsarij dānabiunt. (Manifestū) clarij quasi manu factū. Ceterozū (alis certoz q̄ sunt. ē. de cohabita. l. ū. / Apicib'). .i. registris. alis ponit p literis cōmissionis officij. ē. de numera. l. ij. vel dic i hac. l. vt statim subiicit, z est notitia ista ꝛc. Et no. q̄ aliud est officiū, alis ad ministratio officij. q̄ non nisi ex scriptura cōstet. vt hic. z. ff. l. pri. Sic z administratio tutele nō nisi decreto cōstet. ē. arbi. tu. l. ij. z de cur. fur. l. ij. ff. ī. tali ita q̄. licet ipsius officiū solo vbo conferat. vt scripsi. ē. de dignī. iudices. sup. ī. gl. Decunt eriā apices ff. se seu mādata alicui us legati. xcvij. di. nobilissim'. z vide in aut. vt litig. iur. ff. Et de ij verbo no. Archi. in premio. li. vj. post pnci. (Sub hac). ff. (In hoc) alis deest. (Dictū est). ē. in pn. l. (Tenore forma. serie. norma. (Sub iecta) alias subnexa. ff. ē. de castren. l. ff. in pnc. Et facit hec litera qd admittat libell' gñalis cū possit in articulis qd ambiguū est specificari. dū tū aliquo mō reus sciat qd ab ipso petatur semper cogitur respondere. vnde valet talis libellus. peto fructus quos percepisti et tali fundo sine alia expressiōe. In sententia vero magis est expressio necessaria q̄ in libello. Hoc profequere vt not. Innocēti'. extra de libel. obla. significantibus. ¶ Quid autem si actor petat reū condemnari ad petita omni via iure z modo quo vel qbus hoc petere potest. vt hodie plerīq; faciunt. an teneatur exprimere quo iure vel qua lege hoc petat? Videtur qs fic. ne actor de cum rei discrimine vagari cōtingat. ff. de dolo. sed ex dolo. ff. vlti. de iur. ff. ita fidei. co. pre. in tradendis. z de instur. pretor. in princ. de rescript. cum multis. de elec. vt qs. z. c. ff. ibi incerta. li. vj. Unde cū multi sint canones excōi cationis sententiam ex causis variis inducentes. tenetur excōicatio nem obūciens canonem quo actorem dicit excōicatum exprimere. vt no. Archi. e. li. de excep. pla. post princ. in verbo speciem. Item p hoc facit. viij. di. quo iure. z quod ibi no. quod a petente restitutionē possumus petere vel querere quo iure petat. an per interdictum vel iudicis officio. Dic hoc etiam facit de postula. capit. i. libro. vj. vbi reprobatur electio z postulatio sic facta. Eligo z postulo prout melius poterit de iure valere. qui incertitudinem continet. Ad idem facit extra de causis. possess. pastoralis. in principio. z dedeci. dudum. z quod

Instrm originale an apud pcuratorē vel apd acta debeat remanere.

Actor si petat reus condēnari ad petita omī via iure z modo quibus petere pōt z sufficiat.

z qs no. Jnno. extra de prescrip. si diligēti. in fi. facit etiā p z contra q̄s ipse not. extra de iudi. cū bertold'. in glo. vlti. z vide qs ipse no. de app. sup eo. ī. in gl. fic. ē. z. c. bone. in pncip. z hoc no. in simili. Jac. de reg. re. in prima q̄ne. Et q; multa valent in probando que nō valēt in ponēdo. dicit Archid. de elec. vt circa. lib. vj. in vbo oia z singula. in fi. glo. ¶ Ecōtra q̄ nō teneat. neq; eū cogit actor exprimere, nisi ea que sunt vera de natura actiōis. p quo est q̄s no Jnno. extra. de libelli obla. dilecti. vñ si causa in libello adiecta sufficiens est, nec exinde incertus est re' coget respondere. alias nō. ff. quoz lega torū. l. j. ff. q. aūt. z vide qs not. Jnno. extra. de in integ. cōtitut'. in glos. nā nulla. de cau. pos. cū ecclesia. ad fi. prime glos. z facit. ff. de rei vē. que de tota. ē. j. cū cōco. Itē pro hoc est aperte extra de restrp. sup literis vbi tenet quis in petitiōe seu libello que pncipi offert ex primere solū illud q̄ si taceret, rescriptū nō cōcederet, at nullo iure cauet q̄ quis teneat in libello exprimere legē qua fūdat, intentio sua. immo etiā allegando ad hoc tenet. ar. extra de cohab. cleri. z mulie. vestra. z. ff. de iur. fi. l. iij. ff. multa. Et lati' de hoc in spec. de disputa. z allega. aduo. ē. iij. ver. in summa. Jus ēn semp est certū. ff. de iur. z facti igno. l. ū. Unde etiā que a iure pstimūtur expresse libello ponēda nō sunt. q̄ fictitie ponī intelligūtur. ff. ē. frau. cre. oēs. ē. j. de quo tamen dic vt scripsi. ē. de apo. pu. l. iij. in no. pstmptionū. ver. v. Satis quippe reus potest fieri certus per verbum melius in libello. adie cū. ad quod. ff. de cōtraben. emp. hec vēditio. ē. bwōi. pōt em actor sua intentionē prosequi p diuersa iura. dū tamē tēdant ad eundē effectū z dūmodo inter se nō repugnent. ar. ex his que not. Archi. de re iudi. abbate. li. vj. in gl. no. hic. ꝛc. Sic etiā pōt agere ex cōtractu, nec tenet exprimere locū z tēpus celebrati ꝛctus. dicto. c. abbate. in fi. nisi hoc iudex ex certis causis fieri faceret. vt tibi no. Archi. in verbo vacua. Itē si gs petat aduersarij suum ad petita cōdēnari sibi et nō adiecta clausula illa omni via iure z modo ꝛc. Intelligit hoc petere q̄ aduersarij ipse sibi cōdēnet omni via iure z modo quo petere pōt ar. extra de fide instru. inter. ff. ceterū. ver. vt tamē. z qs ibi no. z ar. ex his q̄ no. Jnno. extra de app. dilecto filio. citra medium. ad fin. glos. magne. Hoc idē ipse not. expresse de causa pol. z proprie. cū ecclesia ppe fi. prime glos. Dic quo facit. ff. de app. l. iij. in fi. z de testa. milit. l. ū. ibi sed magis vtroq; genere actū. Ista quādo gs versatur in actu seu re aliqua intelligitur versari eo mō quo magis licet. ac verisimile potest esse iuxta qualitates assistrices ipsi rebus vrenti z nō alter vt dicunt doctores per. l. fuit questionis. ff. de acqui. here. facit. e. tit. iulianus. ff. si seruus. alias est. l. si pupillus. z ff. pro soc. merito. z cum aliqd agitur semp intelligitur illud agi prout ius statuit. not. ff. de eme. cū ea. in prin. Fortius ergo tale ius exprimere nō tenetur. ar. ē. de rei vxo. act. l. ij. in princi. Et facit quod no. Jnno. de curatio. neque fit ex gratia. extra de elec. cum inter vniuersas. z hoc idē sentit de in integ. r. ū. in glos. male videtur ibi sed forte dices ꝛc. Item cum aliquid petitur vt accessorū sententia incerta ferēda est. extra de dona. inter. vbi de hoc p Jnno. z de ordi. cogni. cū dilectus. z de resti. spo. cū ad sedē. Et vide quod no. ibē Jnno. de sepul. certificari vbi plura in simili tractat. z de excess. prela. c. vlti. in. ū. gl. de pube. ex parte abbatisse. de offi. Archi. dilectus. in glo. no. quod. z se. Ité va let hic libellus, ago cōtra tales clericos quos dico mihi subiectos. extra de re iudi. cū inter. in fi. z ibi nor. Jnno. nec tenetur specificare iura subiectionis. Dicit idem Jnnoc. extra de offi. ordi. conqueren te in gl. eps cū. Pro quo etiā bene facit quod legitur z no. ff. si pars here. peta. non possimus. in fin. ¶ Amplius hoc idem probatur z fortius sententia debet esse certa z non ambigua. ē. de sent. que sine cer. qua. l. iij. z. l. ij. inst. de act. ff. curare. Sicut z libellus debet esse certus. immo plusq; libellus vt predictū est. z patet. quia in libello faci liter admittitur declaratio, correctio. z additio. ē. de eden. edicta. cū cōcord. ff. de iudi. si qs intentione. z li. vj. de re iudi. abbate. In sententia vero secus. ff. de re iudi. actorum. z. l. index. cuz concor. ergo magis debet in ea claritas contineri. cum difficilius error sententie corrigatur. ar. bonum. viij. q. ij. dilectissimi. Nam pro pter quod vnum quodq; z illud magis. ff. solu. matrimonio. ex diuerso. j. z. ff. respōso. Ad idem in auten. de defen. cum. ff. nos igitur. cum gl. ibi quāto eū ꝛc. immo in libello adeo admittenda est declaratio, correctio, vel additio. q̄ non est opus apponere clausulam consuetam salvo iure addendi ꝛc. no. extra de fide instru. inter. in prin. Facit etiā ad hanc determinationē. ff. de leg. iij. notatim. cū concor. Sed sententia lata q̄ huis incerta valet si aliquo modo pōt eius certitudo ex actis comprehendi, vt. ē. de senten. que sine cer. quan. l. iij. in fin. z. ff. de re iudi. ait pretor. ff. j. z. l. in summa. ff. j. z de arbi. quid. tamen. ff. idem pomponius. cum ibi not. ergo potius libellus est recipiendus quocunq; modo si alias per reum eius certitudo potest assumi, z maxime si ex seipso. ff. quo. l. j. ff. quia autem. z facit quod no. ff. ad turpi. l. j. ff. in gloss. nam potest ꝛc. Nec ob. ē. de ann. ex. l. fi. quia ibi etiam causas actor non exprimebat. ex qua reum diceret obligatum. z facit aperte quod nor. ff. de rei ven. que de tota. ff. in prima glo.

Positiōi rūdes re'

¶ Ex premissis potest sumi decisio alterius questionis. Reus inter rogatus super positionibus actoris que factum continet alienum, z quilibet potest probabiliter ignorare. ff. p socio. l. ij. in fi. renet resp̄ōdere de credulitate. put nor. ē. de iurā. cal'. li. ū. ff. q̄s obseruari. in fi. fic, credo bo existimāt. z patet de resti. pitrū. post pncī. lib. vj. sed ne cogat ans si hoc pro ceps subire periurū. ff. de in lit. iur. vic' ans'. pro quo et ī. facit q̄d notat. ff. de in lit. iur. vic' ans'. pro quo et ī. facit q̄d notat. ff. man. q intus. in glo. not. ar. resp̄ōdet credo. si hoc z bē legitis nie. an admitteda sit hec rō. Fo. Dicet aī q̄ nō. q; q̄ cōtēt certum z ignoriacat nō incertū cōtineri tenet. ff. de cōsē. certū. ff. ū. rō. z mihi interest. an q̄s et an eius tacear an obscure respondeat vr incertū dimittat interrogāte. ff. de rūio sit inter. ac. de erate. ff. mihi. at cū rens resp̄ōdet eo casu se credere, si ns admitten lud, pbet legitime hoc esse incertū. eo q̄ dicto si. cōditione inducit q̄ dat adesse z nō esse pōt haberi. vt nor. ff. de condi. z demō. in rub. Sic z iudex nō debet admittere exceptiōes aut. pbationes si et in q̄tū de iure valēt iz a principio videre tenet vtrū sint admittende vt nō qs pro sequere vt not. extra de offi. dele. cum continget. Qui tū satis est cōtra. ff. de testa. tu. idē fiet. vide ad hoc qs legit z not. p Archi. de postul. pla. c. j. li. vj. ¶ Ecōtra videt z veri' q̄ sufficiat, iz eū cōditio ad esse z nō esse possit haberi. tamē ex hoc nō resultat incertitudo ex qua interrogās dimittat incertus. illa pacta sunt aligd a principio videre tenet ex post facto posse fieri certū. z patet ex hac lege cū supradictis nu rib'. ad secūdā partē pcedētis. sīlis inductis. z ex his q̄ not Archi. de elec. si forte. li. vj. et scripsi. ē. de fun. pat. l. fi. et maxime si in breui possunt seu pōt fieri certū. ar. extra de eta. z qua. Preterea. cū ibi not. in fin. Tū sic pōt qs dānari ad expēsas quas aduersarij facturi esse po terāt esse certū. extra de. pcu. audītis. ad idē extra de test. ps. nas. z is aliquid ignoretur nō tamen incertum est. ff. de contraben. emp. hec vēditio. ff. hinoi. Sic z clara seu certa apobatio et euidētia indicia equipollet de reg. non solum. li. vj. ff. aut euidenter. Sed Jnno. actor ex premissa resp̄ōsione remanere se dicat incertum. potest tame ex seipso certificari qui certus est de iure suo. et de probationibus suis. ad quod. ē. de delat. si quando. de rem. in integ. petende. z. ff. de dolī ex pure. ff. si. vel debet esse. q̄ paria sunt. ff. si cer. pe. qd te. z pemp. q fundum. ff. seruus. vel esse potest. ff. ad macc. l. penult. de his scripsi. ē. de fide instru. si tempora in nota magna. ppe fin. z de tabulis gene rali. in vbo ignorantia. ad fi. ibi sed ecōtra scire posse ꝛc. Vel ex me consentiri non solū ex eo qd est, sed etiā ex eo qd esse pōt. ff. de serui. rusti. pdi. q̄ scilā. ff. j. de his qui delec. si vero. ff. pcot. ad macc. filiusfa militus. de ff. a. li. ludeo. cū multis si. Et presumptio est q̄ is qui habet in causa de sua intentione probare potius meliores probationes inducat. not. extra de in integ. auditis. quod facere non posset nisi de suis probationibus certus esset. Ad premissa etiam facit. ff. de cōtra. emp. hac vēditiōe. ff. huius modi. de act. emp. l. j. ff. si. de edi. edi. li. ij. ff. si intelligatur. z. l. si tū. ff. ej. q̄. Un siue ex subsequentibus siue ex precedentibus potest ille qui ponit de intentione rei certificari sufficit, nec est vlterius reus interrogandus. ad quod. viij. qō. iij. c. j. in princ. ff. de leg. iij. vtrozem. ff. legauerat. ibi respondi respōsuz esse. et patet in aut. scrip. exem. primo. ibi cum scpius dicit. vt. ē. z per subsequentia precedentia declarantur vt hac. l. et. ē. de insti. et substi. l. penulti. cum concor. Paria em̄ sunt aliquid esse certum nominatim z equi pollēt' in effectis posse fieri certū. ff. si certū pe. l. certū. z patet ex eo q̄ legit z no. extra de cōsan. z affi. tua nos. z de testi. licet ex quadā. ff. reites. bñ etiam facit. ē. de compē. l. ff. post pncm. ibi ligda sit z no multis ambagib' innodata, sed possit iudici facilē extra sui pītare. ad idem de postbu. c. j. li. vj. ff. misi cū. z. ff. de here. milti. nemo. cuz cō co: Sic etiā q̄ stipulat certū quid stipulari debet, alis stipulatio nul la. ff. de iure do. cum post. ē. gener. de verb. obli. ita stipulatus. z. l. qui ex pluribus. z tamē licet id qd a principio in stipulatione deducitur sit incertum. si potest ex post facto certificari, valet nihilominus stipulatio. vt dicto. ē. gener. z eo. tit. vbi autem. ē. sed qui vnū. et de leg. iij. ff. ibus. cum eozum concor. Sic z fideiussor potest alternative petere a principali debitore vt cōuentus aut defendatur aut libere tur. ff. de fideiuf. fideiussor pro venditore. in fi. Quotiens ergo reus incertus est de probationibus z iuris' actoris, equum est vt possit ambigue respondere, q; sic est in actore q̄ de iure suo magis debet cē instructus vt premissum est. ff. quorum legatorum. z. l. ē. quia autem, z quod nor. ff. si pars here. pe. l. j. ff. vlti. in fi. glo. que incipit. sauī. ꝛc. Fortī in reo quia favorabilior est. ff. de regu. iur. favorabiliores. Et quia reus potest varijs intentionibus vti. ff. de excep. nemo. quod in actore secus est de le. ij. cum filius. ff. varijs. cum concor. Item fa cit ad predicta. ē. man. ff re. et quod ibi not. et melius. ff. de dam. infec. pretor. ff. j. ver. si cōtrouersia. z. l. qui vias. ff. j. ē. de excep. si quidē et de fide instru. si aduersarius. Hec dicendum est hoc cāu conuen ctionem. si facere cōditionem. cum enim illud solum dicendum ve rum sit quod verum esse leg. time approbatur. ar. ff. de condi. insti. si filij'. de ver. sign. nepos. xxij. q. ij. faciat. id em dicit esse q̄s verū est ff. de fal. si quis legatum. post princi. quod verum aūt non est. non dicitur esse. ff. de verbo. sign. paulus respōdit. apertius patet q̄ talis cō dictio inest, etiam si non dicatur inesse z in iuramento plures conditiones in sunt etiaz si non dicant. extra de iureiur. venientes. z q̄s legitur z no. xxij. q. v. beatus Paulus in glo. q̄ omnia ꝛc. Idem in cōtractibus quibus inest conditio si potero. ff. de solu. cū quis. si sa

Certū esse noiatim, z eq̄ ex eq̄poi, ē cūs posse tibus iudi heri certū paria sunt

Universidad de Deusto
Biblioteca

mus.sane vero.ff.de postri.publia.z alijs similibus. Conditiones vero que insunt naturaliter abesse rei,non faciũt rem esse conditionalem.ff.de le.j.hec verba.cũ concor.ad idẽ.ff.de tut.muto.ℌ.ũ.z de cõdi.z demon.conditiones.z extra de elec.significasti.z qs legitur et no,c.dist.in ea synodo.z qs no.Archi.de spon.c.j.in glo.penul.li.vj. licet fit cõtra quod no.ibidẽ Jo.and.in glo.vi.Ad idẽ facit.ŝ.de iure dotium.si mulier z qs ibi no.z vide.ff.de pac.atem qz.z quod ibi no.in gl.sed cum hoc.z de arbi.ita demum.in pun. ¶ Jtẽ q; ius semper certum z finitũ est.ff.de iur.z fac.igno.l.ũ.quare non potest dici cõditionale qs eius dispositioni iam facte subiectũ est.Conditio enim que omnino extitura est pro pura habetur z cẽsenda est.ff.de noua. si pupill'.ℌ.qui sub conditione.z de cõditione inde.l.nã z si cum moriar.z.l.se.z hoc si super futuro.ℭto magis si super ꝓterito vl' ꝓsenti.vt patet.ff.si cer.pe.cum ad ꝓsens.cũ cõco.. Jtẽ facit.ad determinationẽ ꝓmissoꝝ.extra de ꝓscrip.auditis.z de in inte. constitutus.z qs ibi no. Jnno. Et qz admittit hec responsio credo ꝑt contineẽ in instrumento.ar.dicte.l.ait ꝓetor.ff.de re.iudi.z nor. Bult. in Specu.de teste.ℌ.qualiter.ver.ceterũ.z vide.ŝ.de aduo.diuer.iudi.petitionem.ℌ.ꝓ sportulis.z qs no.Archi.xiij.q.ũ.in punc.z.ff. de re mili.milites.ℌ.missionũ. Item q; valet hec sententia condẽno Titium Seyo ad petita per eum talia z talia ꝑt cõtineẽ in instrumento scripto talis notarij.extra de ꝓscrip.cum olim.in fin.(Adipiscisci militia.(Vis scientibus)ver.(Conniuentia)vide.ŝ.tit.ũ.per illiricum.(Negligentia)vide.ŝ.de numera.ne diutius. (Colludere) vide.ŝ.de vẽ.re.ci.l.iij.ℌ.in defessa.(Falsitatis)facit ad id quod scripsi.ŝ.vr nemo ad suũ pa.fusci.vic.l.j.in verbo conscribere.z in verbo plectantur. ¶ Et no.q vsurpans id quod sine auctoritate principis prohibetur,tenetur crimine falsi.z punitur pena capitis, interdum pena publicationis bonorum,interdũ pena trium libraru auri. ŝ. de offi.questo.l.fi. Jnterdum pena proscriptionis z publicationis bonorum.ŝ.l.proxima.in fi. Interdum pena arbitraria.ŝ.eo.in his in fin.que forte reducetur ad quamlibet ꝓdictarum. Ad idẽ. vt de numera.actuarios. Jnterduz tenet crimine sacrilegij.ŝ. vt dign. or. ser.le.j. Interdum crimine maiestatis.vt scripsi.ŝ.vt nemo. ad lu. pa. fusci.vic.l.j.in verbo plectantur. Et notat illud Ambro.iij.de offici. discant omnes fidem seruare proprio regi.nec vsurpare imperium ℔ vereri.Vel dicas ℭ alia est intẽtio huius.l.videlicet ℭ ille q vritur litera probatoria officij sui nõ subscripta manu principis,vel non registrata in registro punitur pena falsi. Et idẽ in omni qui eũ admittit ad ipsum officium gerendũ.nam quadaz negligentia vel comminẽtia dicuntur colludere.vt hic patet.

Prohibita vsurpans sine principis auctorita variis penis punitur.

¶ Et est. Ponit omnia officia quibus deputandi sunt illi quos ne cesse est probatonias sacras habere.(Notitia)sub.iista.ſi.ŝ.de excu.ar.l.j.similis notitia.xvj.q.j.frater noster in ſi. (Secunde dacie) alias dicitur etiã dacia mediterranea.ŝ. de metall'.cũ procuratores (Pamphile)nomẽ prouincie.ŝ.de fer.prouincialium.z.ŝ.de mil.ve

Lycaõ rex grecie fuit in lupum mutatus.

ste.l.ũ.(Lycaonie)prouincia est,a Lycaone rege grecie dicta, quẽ Jupppiter mutauit in lupũ.eo ℭ ipsum q apud eũz erat hospes erat experiri volebat an Deus esset vt dicunt poete.

Titu.lx. De exactoribus z executoribus.

¶ Imperator. Lex.j.

¶ Exactoribus ,hũ possunt in carcerem mittere .vt ꝓ Luce.xiij. c.in ſi.Ar.cõtra.ŝ.de exac.tribu.l.ũ.z horũ est illicita auaritia.ff.de off.ꝓcõ.illicitas.ℌ.vlti.de hijs scrip.ŝ.de conue.ſi.de le.ũ.

NE per diuersas prouinciarum partes aut palatinus exactor accederet: aut illustrium virorum apparitor vagaretur: vel militaris terror inferret formidinẽ. Hac lege sancim' vt omnes memorati intenti sint ad prouincie rectorẽ cum eo agant ipso consistente, disponẽte, z agnoscente, z suo periculo rem peragant, z impleant vniuersa.

NE per diuersas. Exactio quozumcunque tributorum et functionum siue fisco, siue patrimonio principis debeantur spectat ad ꝓsides prouinciarum licet quicquid exigitur fit comitibus sacrarum largitionum, z rerum priuatarũ integraliter assignantur. Jnterdũ autẽ per dictos comites, vel alias mittuntur ad prouincias palatini apparitores ,vel milites qui debẽt inherere ꝓsidibus,eosque solitare z infestare circa exactionem tributorum. Statut igitur hec lex vt tales intenti sint ad rectorem prouincie, z agant ipsorum officia cum eo ipso rectore institente, disponente, et agnoscente, ¶Demorati vero peragant eorum officia, z suo periculo impleant vniuersa que debẽt (Agaretur)errãs discurreret, vadens ageret.et vide.ŝ.de ꝓxon.l.j.(Terror)metus, timor, tumult'. (Jnferret)quod ꝓsumitur ex hac le.z.vide que scripsi.ŝ.vt ru. ad nul.ob.dero.le.ũ in verbo terribiles.z de numera.l.j.in verbo fraudulentũ,(Formidinem)que timor est oculis obiectis vel animo sine habita ratione. (Intenti)ad audiendum, obsequendumque parati. (Rectorem)vide.ŝ.de anno.z tri. omnes.(Suo)id est ipsorum.

¶ Idem. Lex.ij.

QUicũq; ex palatio nostro cuiuslibet tituli ad ꝓuincias comeauerit cõpulsor, exactor, admonitor, portitorve ꝑcepti agẽs in reb', vl' palatin', vel apparitor illustriũ potestatũ hoc tãtũ potestatis arripiat q; mandatuz cure suc ſpecialiter aprobet. Nec qõ iniũctũ alteri fuerit college iure alter ſsumat vsurpare. Nedum hoc sibi inuicẽ mutui officij licentia partiũtur, agant cuncti quod singulis credebatur.

Civitatis eiusdem duo sunt domini quoruz alter iurisdictionem tamen alter imperium habet si sit custodienda.cuius erit custodia?

QVicunq;. Si aliqs de palatio imperatoris cuiuscunq; tituli seu officij cũ debito comeatu ad prouincias destinat. vt sit compulsor, exactor, admonitor, portitor literarũ, seu ꝑcepti principis agens in rebus palatinis, vel apparitor illustriũ officialiũ seu magistratuum, id tãtũ potestatis assumat quod in mandato. illi ters sue commissionis seu officij continetur. z illud quod vni inuungitur alter vsurpare non debet. z ponit ornatã z optimaz rationem (Tituli)id est cause. vt. j.e.l.ſi.sic accipi debet.ŝ.de cañ.lar.titu.l.ſi. De titulo scripſi.ŝ.de priuil.do.au.l.absit.(Comeauerit).i. cum comeatu.iuerit alias non posset.ŝ.de comea.l.ũ.z fin. (Cõpulsor)de vẽ ŝ.titu.ũ.l.ſi. (Potestatis) Potestas dicit quasi potẽtie status. vel potestas siue patens status que diuersis modis sumitur.ff.de ver.ſi. (Ptãs vn de dicitur gnificatione potestatis.hic autem potest ꝓ solicitudine vel diligẽz z qualitez sumi. Aliquando vero significat iurisdictionem.ŝ.de silentio.l.ſi. sumitur. vbi de hoc scripſi.z extra de iudi.significauerunt.z de oim.rua nos. ℌ.ad vltimum.que in plus se habet ℭ magistratus.ff.de sta.ho.q fuerit.vt ibi not.licet congruentius illud de potestate patris accipiatur. Jnterdũ significat dignitatez ꝓlationis.xj.q.j.magnũ. Aliqñ virtutem animi vel corꝑis. vt dicit Pap.z sic sumitur.ff.de sti. ser.le.ſi. Aliquando sumitur ꝓ autoritate.in autenti. vt de fun.seu. ℌ.j. Aliqñ sumitur ꝑ honore vel auctoritate vel estimatione.ŝ.de vere.nu.po.in rubri. Jnterdum ꝓ violẽtia vel tyrannide.ẽñ.q.ũ.cuz deuotissimã. Aliquando ponitur ꝑ libero arbitro quo quisq; bona vel mala eligere põt. Aliqñ dicit ptãs accidẽs litere. vnde Priscianus tria accidũt ꝛe nomen ,figura, ptãs. z ſs ipm potestas est ipa, ꝓnunciatio litere. de hoc no. Archi.d.c.magnũ. gñale quidem est nomen potestatis. Nã etiã pecunie dicitur potestas.i. valoz vel estimatia.ff.de eo quod certo loco.l.ih.aks est.l.ũ.ℌ.in. immo ſi quis diceret apud eam esse plenitudinem ptãis non male diceret. sibi enim obediunt omnia. Eccli.ca.x. vide que scripſi.ŝ.titu.j.ad splẽdidioris. ibi studio exercente. Summa vero ptãs est ala ducere in caput ciuis rõani.ff.de orig.iur.l.ũ.ℌ.populo. ¶ Item no.q ois ptãs est a Deo ad romanos.xiij.z.xxij.q.j.quid culpat ℭto magis regna a qb' ptãs tes reliquę ꝓgrediunt. dicit Oroſi.ũ.ad Aug.(Arripiat)ſi.verbũ in aut.vt oes obe.iud.ꝑ.ℌ.arripiat z.ŝ.de epi.audi.nemo.ℌ.is ℞o.z.ũ. q.viij.nullus monach', z.q.viij.quisqs.ŝ.de accu.l.ſi. Et est arripe ꝑ surreptionẽ qd ꝓhibitũ rape vel vsurpare. alias ponit ꝑ eripe. vel liberare.ŝ.de exact.tri.l.iij. (Nec quod)℞.(College)socio in officio a colligatione societatis.(Usurpare)ſs suisq; necessitatib' ob secũdet ŝ.de pala.sacra.lar.l.nihil.in fi. Alieni quide muneris vsurpatio ꝓhibetur.j.q.j.ℭ quidã quia tali concordia gaudet altissimus.ix.q.iij. archiepiscop'.vnde Ysid.li.v.de summo bono. Cũ quis aliqs donuz accipit non apperat ampli' ℭ quod meruit,nedum alterius mẽbri officiũ arripere tentat,id qs meruit perdat. Conturbat eñ corꝑis ordinem totũ qui nõ suo officio contentus subripit alienum, qui etiam alieno vritur suum negligit. dicit Ambro.ũ.de offi.z ideo debent officiales non aliquid alterinsecus vsurpare, sed in oibus concordare z operam sibi ferre vicissim.gc.distin.perlatũ. Nec optime facitis contra iudices faciliter inuicẽ discordãtes.z difficulter in vnam sentẽtiam inclinantes .materia quoq; est vt per hoc eoruz autoritati z honorificẽtie derogetur. Unde Hiero.ad Aug.episto.iũ.que incipit, virum venerabilem ꝛc.inter nos eruditionis causa dissereamus. Ceterum emuli z maxime hereticj dum diuersas inter nos sententias viderint,de animi calumniabuntur rancore descendere mihi autem statutuz est te amare,colere,suscipere,miraricz dicta quasi mea defendere. (Medum)ver.z est bona ratio,z sic lege ne agant cuncti sub.quod singulis credebatur,dũ hoc.ſ.quod agendum est partiũ licentia mutui officij. (Credebatur)alteri creditum alter vsurpet .ŝ. de ꝛesta.consulta. Post gl.in scꝑis.adde z in aut.de mã.ꝑnc.ℌ.ſi qs autem cui.z de colla.ℌ.omnes autem qui in ꝓuincijs. ¶ In gloſ. no.ibi in ꝓuincijs. adde.z.xj.q.j.peruenit in fine. ne confundatur ordo.vt ibi dicitur.z.ix.q.j.episcopi qui.z facit ad hanc legem.ŝ. de officio questo,officia.z punitur qui tangit pena.l.libza.auri.ŝ. de offi.co.rerum priuatarum.ſi quis iudicum.et de curioſ.le.ũ.z.le. fina. officijoum quippe confusio est vitanda supza de compen.leg.prima z obseruantia rei ꝓprie non vsurpatio aliene pacem custodit.xxj. distinct.primatus. non ergo alienis partibus se quis ingerat impudenter supza de apparito.ꝓconsul.z leg.le.fina. quia non est eius de ea re iurisdictio.ff.de edu.edic.l.antepenul.z.ŝ.de decur.le.militibus.z.x.distin.quoniam.z.c.imperium.z extra de offi.archipre. vt

singule.z.ŝ.tit.ũ.l.j.Sic etiã nõ debet criminalis iudex ciuilib' causis interuenire.ŝ.de offi.mag.milit.l.j.z.de offi.vic.l.j.z in aut.vt iudi.sine quo.ſuffr.ℌ.illud.ver.nõ sintimus,ne alienis partib' se ingerat impudẽter.ŝ.de apparito.procõsul.z.le.l.fin.nisi lex hoc mãdet. vt in .d.l.j.ŝ.de offi.vi.z de offi.ꝑfec.vr.l.j.z in aut. de ministrã.offi. ℌ.cõplacuit ergo.z.ŝ.qui mili.nõ pos.hijs quidẽ.ℌ.fin.z de appel.in offerẽdis.sed suis quisq; necessitatibus obsecũdet.ŝ.de. pala.sacra. lar.l.nihil.in fi.debet em quilibet frui ꝓuisionẽ.nec imminear alienis. ŝ.de thesau.l.j.in fi.ſs ꝓpriam seruare mesurã.xciij.di.diyacones.imo nec duas quis põt executiões simul suscipere.vt.j.eo.l.fin. Nã z episcopus nõ põt cognoscere de causis subditorũ suffraganeorũ suoꝝ. vt extra de off.ordi.pastoralis in textu.z gl.de hoc etiã no.in consti. de offi..castel.l.culpã. nõ immerito. Jtẽ nec papa vult inferioribus fratribus iura tollere.xcix.dist.nullus.z.c.ecce.vide que scripſi.ŝ.de decurio.oes.j.post glo.vlt. z.l.duũuirũ.z pmice.l.j.z de ꝓ.sa.scri. hac ꝓte eiusdẽ. ¶ Sed pone duo sunt dñi ciuitatis quoꝝ vn' hz in riscictione tãtũ.alter hz etiã merũ imperiũ i sua,imminẽte bello vultis q hz merũ imperiũ custodire tota ciuitatẽ,alter vult etiã custodire nec pati ℭ in parte sua exerceat ptãtẽ.qd iuris? Videt ℭ phibere possit.arg.iurũ ꝑmissoꝝ. Jtẽ q; incõgrue dat honoz meri imperij college seu cõdomino suo in ciuitate, hz ille honorẽ suũ pdit in portione sua.xcix.dist.ecce. Quinetiã satis incõgruũ est vr is qui hz merũ imperiũ hoſes alteri' cõdomini,eo despecto sue ꝑsentie faciat exiberi.xj.q.j.ꝑuenit. Jtẽ qsq; terminis debet esse cõtẽt' nec supa mesurã iuris affectet augeri.vij.qõ.j.ſi qs ep's.in fine. Ad idẽ facit ff.de semi.vt.ꝑdi.parietẽ.z cõmuni dñi.sabinus. repellẽd' est ergo is cui partẽ habẽs totũ sibi saragit sub velamẽto custodie vẽdicare. Malicet bonũ facere velle se dicat, q; tm cõtra volẽte cõdomini sui facere cẽsẽt iniuriã.ff.ad.l.aquil.ſi seruus seruũ.ℌ.ſi puerũ .Et q; q' est cõmune tã' ꝓpriũ sibi nitit vẽdicare scilmatis causaz facit.xcv. dist.olim.nã qui sibi plus iusto aperit.puta qõ a natura vel iure cõcessuz est, violat ius humane societatis. dicit Tullius,j.de offi.quare talis vsurpare volens alienũ,nulla est ratiõe ferẽd'.igit' sub velamẽto custodie ad pncie venias.ff.de re.mili.ℌ.j.z.xvj.q.vj.c.j.xcv. dist.olim.sicut episcopi non possint cognoscere de causis ꝓlatorũ suorum eis inuitis , ne sic possint eos omni sua iurisdictione ꝓuare vt not.extra de offi.ordi.pastoralis.in j.gl.ita nec talis dominus ℞o uis habens merum imperium,ciuitatem integram custodire,ne sic contingat aliũ condominum sua potestate priuari. Si enim vniℭuisq; sua iurisdictio non obseruatur,totus ordo reipublice confundetur.xj.qõ.j.peruenit.z fac.ff.de bo.auct.iudi possi.cum vnus.ℌ.j. Jtem quia citius videtur ciuitatem ipsam plures ℭ vnum habere custodes.cũ plures boni viri magis sint incorruptibiles ℭ vnus vt dicitur.ij.poli. ¶ Econtra ℭ possit is qui habet merum imperium ꝓhibere custodiam ꝓpriam ꝓ alterius non imperãtis per ea que no.in ꝓoemio digestoꝝ.in ꝓncip. ad idem ff.de offi.ꝓc.vig. nam salutem . nec est hoc ad eius incommodum cum quo ciuitas est ipsa communis , quin potius ad onus redundat illius qui vult ciuitatem ex vigore meri imperij custodire per ea q superi' dicta sunt, maxime si se custodie offerat.ff.de ꝓbati.l.j. ℌ.si pecunia.et facit.ff.ꝓ soc.cum duobus.ℌ.dana. adeo quod etiã obdormire non potest. Juxta illud ps. Ecce non dormitabit neq; dormiet,qui custodit israel. Sed precipua cura debet ꝓtius vigilare.ŝ.de custod.reo.ad cõmentariensem.ne alias ex negligentia legum seueritate stringatur vt ibi . quia periculum sibi imminet ex defectu,in aut.vt lic,ma.z auie.ℌ.vlt.z vide q scripſi.ŝ.de ero,mili.

Ordo reipubli. rotus confunditur si vnicuiz ℼ sua iurisdictio non seruatur.

Custos potest ligare detinere coercere z multa alia facere.

Cõ re diuisa quis eliget.

Universidad de Deusto
Biblioteca

an.l.ſi.poſt gl.videtur ꝛc.ſbi.itē notandum ꝛc.z facit.rxvij.q.j.ſi cu-
ſtos.z.c.ſi homo.ff.de peric.z cōmo.rei ven.l.cuſtodia. Quinimmo
adeo tenetur cuſtos circa rei cuſtodiā diligēter inſiſtere ꝙ cuſtos nō
ſoluꝫ ciuitatis,ſed vniꝰ domus circa aliud ꝙ ſcribere libros vacare
nō pōt.ff.de oper.li.l.duoꝝ z facit ad miſſa extra de reg.iur.Quis.
cū ibi no.Quāꝙ poſſit ab his quꝫ cuſtodie vacat moderatū ſalariū
poſtulare.arg.ꝛ.q.ij.charitatem.ff.de reg.i.iur.Fꝫ naturaꝫ z ex his q̄
notat Jo.an.de elec.generali.in ſi.li.vj.z.c.nemo.in gl. magna.z de
magna vi z de dānis que facto accidūt nullatenꝰ teneatur.ff. de pe-
ri.z cōmo.rei.ven.l.ij.in ſi.niſi mercedem ꝙ cuſtodia ipa reciper. naꝫ
tunc etiā periculum cuſtodie preſtare tenet.ꝙ poſequere.vt legitur
z no.ff.loca.q̄ mercedem.cū.l.ſequen.Et ideo circa ipſam cuſtodiaꝫ
grauatus eſt.maliguiſſimū etiā ſolicitudinis genus eſt ſe cum aliꝭ
cuſtodire ſecundū Quintilianum in veneno effuſo.Condomin⁹ ve-
ro,ſeu conſors eius in nullo grauatus eſſe videtur immo ꝛoneratus
ſicut ille qui renunciat beneficio no.ff.de mino.ait pretor.in pīn.cuꝫ
his que ſcripſi.ſ.de prox.ſacro.ſcri.iubemur.in pīn.in verbo labo
re.Pretereа conſtat eum qui in iuriſdictionem habet inferioꝛes eſſe
eo qui merum habet imperiū,ſed inferioꝛ in tantum obūbratur ptās in-
ſente maioꝛe,ꝙ poteſtatem z iuriſdictionem ſuā exercere nō poteſt. ferioris
vt pareт extra de offi.deleg.volētes.rcv.di.preſbyter.rxj.di.denīqꝫ. obūbrat
z.c.ſubmittitur.z.c.intīm.z extra de puniſl.antiqua.ſ.dūce. de cōſe. p̄ſente ma
di.xiij.c.omni. Quinimo p ſuperioꝛē poteſtas inferioꝛ iudicatur.viij. ioꝛe.
diſt.que cōtra.in ſi.nec pōt hoc aliquomodo fieri vt p inferioꝛē po-
tioꝛ iudicijs adiudicatur.rxj.di.inferioꝛ.Quare manifeſte concluditur
quod is q̄ mero caret imperio nedū in eū qui illud habet,ac in ſuos
homines occaſione ipſi⁹ cuſtodie aliquid exercere non pōt,ſed etiā
illo preſente a ſue iuriſdictiōis exercitio quodāmodo ſuſpēſus eſſe vi
d.tur.eo vero deſcedēte reſumit illā per ea que no.d.c.volentes. Et
ſicut nobiliores in remiſſione debiti preferunt.ff.de pac.maioꝛes. in
adminiſtratione rerum publicarū,ſ.de p̄di.curialiū.l.ſ.in ſi. In ho
noꝛib⁹ magiſtratibuſq̄ gerēdis.ſ.de decur.ad ſubeūda. cū cōcoꝛ.ff.
de mune.z hono.reſcripto.in pīn. In legatiōibus.ff.dele.l.iiij.ſ.pe.
In teſtimoniꝭ.ff.de teſti.ob carmē.ſ.ſi. In donatiō⁹.ff.de dona.
filius.ſ.j. In cuſtodia tabularū.ff.de fide inſtru.l.ſi.cum cōcoꝛ. z in
pluribus aliꝭ caſib⁹ quos ſcripſi.ſ.de dig.mulieres.in verbo nobili
tamus. Jta z habens merū impium tanꝙ dignioꝛ z nobilioꝛ z poтē
tioꝛ.z in ciuitatis cuſtodia preferatur.Nec poſſet talis cuſtodie im-
perium exerceri per plures,eo ꝙ dualitas ad rei deſtructionē para
Unitas ta ſit,vnitas vero ad conſeruationem.vij.q.j.in apīb⁹.ff. de admini.
res conſer rū.l.j.ſ.vlti.z.l.iij.ſ.vl.z ſi.z.ff.de orig.iur.l.ij.ſ.nouiſſime.rciij.diſt.
uat, quas c.j.z extra de diuoꝛ.gaudemus.ſ.q̄ vero.z quod plene ſcripſi.ſ. de
dualitas delato.l.fin.in pīn.z de numera.in pūncīs.in verbo vſurpatione.
annihilat. Jtē ꝙ cuſtodia ciuitatis nō ex impio plurīū ſeu diuerſorum fit agēda
ſatis aperte probaт.ff.de offic.p̄fec.vig.l.iij.in pīn.z per multa
iura inducta.ſ.de re milita.l.ſi.ſ.viti.in ſecunda parte pūne qōnis.
Polycia eīm vnius eſt optima,plurimoꝝ vero difficile eſt. vt bona
ſit,qꝛ plures ad virtutis merituꝫ peruenire difficile eſt.dicit Criſto.
iij.politicoꝝum. Preterea probatur hoc per reductiones ad incō-
uenies,vel abſurdum ꝙ eſt vitandū.ff.de impen.l.penul.poſt pīn.
de ſeruitu.l.le.penulti.z patet in aut.de non eligen.ſe.mub.ſ. finante
non valuerit. Conſtat enim eū qui tatū iuriſdictionē habet eſſe infe-
rioꝛem eo ꝙ merū habet imperium.vt pꝛz ex premiſſis. Jmminēte ita
q̄ neceſſitate cuſtodie,nō eis ipſa plurib⁹ cōmittenda vt predictum
eſt propter diſſentionis periculū quod poſſet veriſimiliter adeſſe.ne
q̄ enim eſſe poteſt ſocietas affectionū vbi diſſideт diuerſitas poteſ-
tatum fꝛ Moroſiū.vt ad Auguſt. Nec poſſunt ſubiectos eoꝝ ad ci-
uitatis cuſtodiā cōuenire inter ſe diſſidētes.ff.de vſurꝛu.ac ſi ſub eo
ditione.in ſi.rvj.q.viij.in nona. Jtē quotiens res aliqua pluribus agē
da cōmittitur dum q̄ſque diſſentit ab altero diſpediꝫ potius quam
velitatibus aditus reſeratur ſm Gregoꝛi.in regiſtro.li.j.c.lxxxviij.
Sequitur ergo vt tantū p vnū veniat exequenda.ſed is q̄ tātū in
riſdictionē habet hoc exercere nō poſſet.cū quia hoc potius ad me-
rū ſpectat impiū.vt.ſ.dictū eſt.cū q̄ maioꝛem ſui.ſcilicet eū qui hꝫ
merum impiū cohercere ac punire nō poſſet.vt patet.rxj.diſt.Quis.
z.c.inferioꝛ.z.c.deniqꝫ.z quaſi per totū. Jtē z conſuetudine induci
non pōt vt minoꝛ maioꝛē ſuū valeat iudicare.vt no.Archi.d.c. infe-
rioꝛ.Cū igit diſponere de cuſtodia ciuitatis ſit quodammō res iudi
uſibilis,merito ſit hoc dicenduꝫ,vt habēs merū imperiū,integrā ei⁹
cuſtodiaꝫ ad ſe trahat.ar.ſ.de cōſi.ſeruo.ma.l.j.ſ.j.z ex his que no.
li.feu.de duo.fra.no.bene inueſti.c.j.z.ff.de aqua plu.ar.l.ſi interdū.
Licet igitur poſſet aliqua ſubtilitate iuris repugnāre in cotrariū
allegari, tamen hoc permittendum ſit quamuis qualiſper abſurdū,
vt abſurdus euitetur.ff.ad legem aquil.ita vt vulneratus.ſ. quod ſi
Uerſus quis.z bene facit.rciij.diſt.neruꝫ.vltra medium.z.ſ.de procu. exigen
anticlau- di. Abſurdius autē foret ſi vel diſſentientibus diuis in cuſtodia ciui
diant ad tatis pericliteт ciuitas quod faciliter euenire,ſupra illud anticlau-
cōcordiaꝫ diant. Si veſtrā pacē diſcordia diſſuit,immo Rumpit,veſtram perit
incitātes. virtus,nā ſtare negatur Occaſum patiēs in ſe diuiſa poteſtas. Ergo
cōcordes votū curratis in vnū,ad idē.rxv.q.ij.ſi ea.z bene faciūt ea
que ſcripſi.ſ.propter inimici.z.c.le.j.in verbo ex inimicitia. velmaꝭ
ioꝛa ſuo minoꝛe propterea cogeret. Nā z Archipreſbyter licet ordi
ne Archidiacono maioꝛ ſit.q̄ tū Archidiacono ideſt adminiſtra
tio. Archipreſbyteri vero deeſt. Archidiacono eſt ſubiectus,vt ex
tra de offi.Archipreſbyteri.c.j. Ab ipſa qppe natura inferioꝛ ſupe
ri ſeruit.ff.de aqua plu.arc.l.j.ſ.ſi tri. Et vnuſquiq̄ ꝺs poтēcioꝛi cedes
re,fꝫ Egeſippū de bello Iudaico.li.vj. Debēt igit minoꝛes potioꝛib⁹
reuerentiā exhibere,z maioꝛes minoꝛibus fructū cuſtodie z cōſerua
tionis impēdere.aliter eīm ciuitas ipſa nulla poſſet rōne ſubſiſtere. Ig
rxvij.diſt.ad hec.z vide q̄ ſcripſi.ſ.de p̄iuil.ſcho.l.j.in verbo iniup.
Et quemadmodū iudex ſecularis nullo mō ꝓſonam eccleſiaſticā, Judex ſe
etiā volentē ad ſuum iudiciū adigere pōt vt.ſ.de epiſc.z cle. aut. ſtas cularis
tuimus.z extra de foꝛ.cōpe.ſi diligēti. Si tū queſtio eſt de feud. etiā quiꝫ com
inuitum ad examē ſuū venire cōpelleт.vt eo.tit.c.verū.z de iudic.ce pellit cleri
tū.ita z hic. Licet is qui hꝫ merum imperiū nō poſſit collegā ſuū cum ſuis
ex alia cā eius hoies cohercere.cū rōne cuſtodie q̄ condominū ſuū examē ſuū
ob defectū impū.z p omnes ob diſſentiones eoꝝm,z picula,que ob dire.
diſſentiones ſeu diſſidētium occaſione poſſent inſtare.fieri nō pot,
valeat in eos imperium exercere vt ſic illud ꝙ nō pōt ratis habens
merū imperium in cōdominū z eius hoies principaliter poſſit rōne
ipſius cuſtodie p conſequētia exercere.ar.ſatis efficaꝫ.ſ.de iudi.quo
tiens.ff.de aucto.tut.l.j.in pīn.z.l.q̄ dicimus.cū eoꝝm concoꝛ. et
et defectu perſone alterius conſequatur id quod ex iure ſuo brenon
poteſt.ff.de edi.edic.cum aut.ſ.vlti.z que res pig.ōoii.poſ.Uritoꝛ.
de bo.li.ſi filius q̄ ad legē fal.penales.ſ.vl.de acqui.heredi.cuꝫ inuli
tis concord. Ex hūs ptz reſpōſio ad queſtionē alia que ſic ꝓpone
batur.videlicet Duo dñi ſunt eiuſdē ciuitatis,alter habet ſuā poꝛ
tione iuriſdictionē tantū.alter merū imperium.in tota ciuitate vtrū
habens merū impium in tota ciuitate.vtrum habens merū impiuꝫ
poſſit altero inuito totā cuſtodire.Puto indubie q̄ ſic.vt patet ela
rius ex hūs que ſuperius dicta ſunt. Nā ſi is qui in ſua tātū parte me
rum habet imperium,totā pōt cuſtodire fortius qui ipſum habet in
integra ciuitate. Nec eſt abſonuꝫ vt habens merū imperiū valeat to
tam ciuitatē integraliter cuſtodire,nā cum in alio qui ipſo caret im
perio impediмētū ſit euidēs.quo poſſe homines ciuitatis cohercee
re pro cuſtodia,p̄hibetur. Equum eſt vt defectus ipſius et impoten
tia per cōſortem ſuū habentē ius validius ſuppleatur. Naꝫ defectus
nedū per maioꝛem aut equalē,ſed etiā per inferioꝛē ſupplетur meтē
dum,ſicut ordinarius q̄ minoꝛ eſt ſuppleat defidiam legati a papa.
z ecōtra.extra de offi.ord.ſignificauit.z.de elec.cū in cunctis.ſ.ſi cū
ibi no.z vbi deficit plena eccleſiaſtica recurritur ad ſecularem.rxij.
q.v.principes.ad idē.rxxij.diſt.eos.z tūc facіet ſecularis id q̄ eccle
ſiaſticus poтuit.vt extra de cler.ex. mi.c.ſi.in ſi.z q̄ ibi no.z ptz in
aut.vt clerici.apud proprios epos cōue.ſ.ſi vero aut.z de ſanc.epiſ.
ſ.ſi q̄s aūt.p pecuniaria.vide quod no.ibi.z in aut.apud quos opꝫ
cau.dicere mona.ſ.ſciat igitur.z facit extra de ſup.ne pla.c.j. Quod
ergo is qui ſola iuriſdictiōe munitus eſt facere nō pōt propter poteſ
tatis debilitateꝫ.alter habens merū imperiū p terroꝛem diſcipline.
imperans ſuppleat p gladū prātē.ipſamq̄ diſciplinam quā ſimpleꝛ
iuriſdictio reſiſtentibus exercere nō prevalet merū imperium ſuper
bonoꝝ cerуicibus poтēter imponat.d.c.principes. In fine ipſi⁹
gladde.z ptz iſti.de codici.ſ.codicili.z.ſ.de p̄i.ſacro ſcri. hac parte.z quod ibi dixi. Jtē eſt ratio.lxxxix.di.ad hec.z.rj.q.j.peruenit.ſ
ſi.z ptz.vj.q.iij.ſcriptum eſt eīm vitanda confuſio.ſ.de compe.leg.j.

Imperator. Lex.iij.

Sjue ex pretoriano officio:ſiue illuſtris comitiꝫ ſedis largitionū:necnon z rei priuate noſtre
militie.vel ex quacunq̄ apparitione ad q̄cun
q̄ neceſſitatē,p̄fligādā:qs fuerit deſtinat⁹ ſciat intra an
ni metas debere:collectis ratiocinijs ad ꝓpriū iudices
remeare:ecіq̄ ſuā efficaтā oſtēdere. Et qō eius inſtitia
exactū fuerit:qdve in debitis habeт vel penes quos re
ſederit.vt cui⁹ culpa aut cauſa in cadē ꝓuincia fuerit de
relictū. Qō ſi exacto ſpacio anni i ei⁹ regiōis viſceri
bus predator inſidias deprehēſus fuerit remoꝛari.tunc
abſol.tus cingulo militie abijciet. Priorib⁹ eius mili
tie decē libraꝝ auri multa ꝓpoſita,ſi redire diſſimulet.
Per vices officioꝝ etiam ligat⁹ ferreis neтibus cura
prouincialis officij ad debitū mittatur examē. Nec ei li
berum ſit vt hoc ſe priuilegio:aut occaſione defēdat:q̄
ſibi aliud negotiū vel aliaꝫ neceſſitatē poſt ſm unctā eſſe
cauſetur.Cum hiſdem licentiam auferamus in eadem
prouincia continuare exactionem.

Sjue. Caſus. Si aliquis ex officialibus prefecti ꝓtorio,
aut comitis ſacrarum largitionum z rei priuate,vel ex quo
buſcunque apparitionibus deſtinatur ad aliquam neceſſi
tatem tributoꝝ ſeu functionū procurādā,is intra annū ꝺs cōpone
re.ordinareq̄ rationes officij ſui.z eis collectis redire ad iudicem
qui miſit illū.p qꝛas eū doceat efficaciā quā in officio ſibi cōmiſſo
geſſit,oſtendens quid exegit,quid etiā reſiduū eſt,z quis eſt debitor
reſiduoꝝ,cui⁹ culpa.z ex qua cauſa tale reſiduū in ipſa ꝓuincia eſt
relictū. Si autem elapſo anno inuenиat in ipſa ꝓuincia predato
inſidians remoꝛari, tunc abſolutus officij dignitate abſciatur milі
tia.z puniuntur decem libris auri maioꝛes militie deputati cū eo.ſi
elapſo anno ad iudicē qui miſit eos redire diſſimulent.ipſe quoq̄
officialis principalis.vt predicetur deſtinatus inuentus per preſidē
illius ꝓuincie mittendus eſt ad eū iudicem qui miſit illū ligatus
vinculis ferreis, vt ſcilicet de ꝓuincia pofficiales alteri⁹ ꝓuinc
cie deducaт, nec excuſari talis poterit eo ꝓtextu ꝙ finito anno alte
rius officij ſibi cōmiſſi occaſione moꝛet ibi, qꝛomnis ei ſublata eſt
Sine, aut, occaſio qua poſſit in eadem ꝓuincia exactionē cōtinuare. (Siue.)
vel,quali- Qualiter hec dictio ſiue.ſtē dictiōes,aut z vel diuerſis modis acci
ter accі- pianт.not.Archi.rlvij.diſt.eps.Et inter cetera ſcias ꝙ denotant oꝛ
piuntur. dinem.ff.de le.ij.cū pater.ſ.pe. ad trebel.heredes.ſ.ſi.z.lxiij.di.me
tropolitano. Jtē ꝙ hec dictio ſiue.eſt vere diſiunctiua.z propria na
tura ipſius eſt vt diſiungat verba z cōiungat ſenſum.vt Alexander
ſine Paris.vt not.ſ.de in lit.dam.cu.l.iij. Cauſa vero huius melius
cognoſcitur ex natura orationis cui adiungitur z vide.ff.de in rem
ver.l.iij.ſ.j.z de cōdi.inde.iulianus.in.iij.gl.z de verbo.oblig.ſi qs
ita ſtipuletur.z de ſta.li.l.ij.z.l.ſi ſtatu libera pene.ſ.j.rxj.qō.ij.ſi qs
iam translatus.z.ſ.de iur.do.in rebus.z.ff.qui dies lega.ce.priuſmo
di.ſ.de iureiur.l.penult.ſ.penulti.de pba.nō nudis.z.l.ſiue interdū
hec dictio ponit correctiue.in aut.de nup.ſ.que vero nunc.ibi ſine
muneribus. (Officio) id eſt officialibus prefecti ꝓtorio. (Cōtiue)
id eſt comitis.de quo dicitur.ſ.de offi.co.ſacra.lar.l.j.(Sedis.)no.
ꝙ comites ſacraꝝ largitionū.z rei priuate habēt ſedē. (Neceſſitatē)
munus. (Noſtigandā)exigendā.ſ.not.vec.l.ſi.de fideiuſ.ſancim⁹.
ſeu procurandā vel acquirendā.vide.ſ.de metall.cū procuratoꝛes.
alias ponitur priſtigare pro diſſipare.rxiij.q.j.quonіā. (Anni)ſcz
naturalis qui pōt quolibet die incipi.z terminatur repetitis trecētis
ſexaginta quinq̄ diebus.ff.ad.l.aquil. Jta vulneratus.ſ.eſtimatio.
de con.di.v.quadrageſima. Nam cū annus ſimplici denominatione
ꝓfertur de tali numero dieрū accipiendus eſt.ff.de ſta.li.cuꝫ heres
ſ.ſtichus.z vide quod legitur z no.de anno.meſe.kalendis.biſexto.
z hmōi.ff.de verb.ſig.cū biſextus.z de mi.l.iij.ſ.proinde.z extra de
Anus eſt ver.ſig.q̄ſiuit.Quaꝛ autē fiat cōputatio anni ꝙ hebreos,qualꝛ ꝙ gre
multiplex cos.z qualiter ꝙ Romanos.ante.z qualiter poſt natiuitaтē Chriſti.
z a diuer- no.ſ.de indictio.in ru.ſed Archi.de p̄iuil.ſi papa.lib.vj.dicit ꝙ eſt
ſis diuer- annus naturalis.de quo dictū eſt ſupra.vſualis,legitim⁹,cerimonia
ſam ſumit lis.z emergēs. Uſualis ē a ianuario vſq̄ ad ſequētē ianuariū,z hoc
kceptionē. apud latinos eo ꝙ ianuarius ꝺs ianua anni.rxxvj.di.ieiuniū.de quo
(lus) vide.ſ.de per.bo.ſub.l.j. (Remoꝛari) id eſt iterū poſt annū mo
rari. (Tunc) vide.ſ.de iur.fiſci prohibitū. (Abſcietur) abſcere in
deſpectione z neglecto.quod vero foris eſt a ſalute ꝓcitur.ſecūdū
Papi. (Prioribus.) z attēde hic de poтibus.ſi.ſ.de aduo.diuer.
iudicum.per hanc in medio.z de deſerto.l.j.in fi.de murile.loras.de
ſuſcepto.z archa.duos.in ſi.z de ea.fru.vid.Rome.l.ſi.in ſi.z ſic pтz
eſſe priores in quolibet ſeu collegio ſicut etiā ſunt priores in regioni
bus qui pre ceteris debent eſſe potentes in opere z ſermone,qui exē
plo vite verboq̄ doctrine, fratres ſuos poſſint inſtruere in bono. z
malo etiam reuocare.extra de ſtat.mona.cū ad monaſteriū.ſ.prior.
Item antiqui neq̄ enim facile rцioni eſt cuſtodia cōmittenda.ff.de
cuſto.reo.li.ſi.in pīn. Pro hoc vide que ſcripſi.ſ.de leg.in ru.verſic.
viij.de rцio.l.ſi. Alias eſt hic litera.primatib⁹.cui cōcoꝛ.ſ. de cano.
frumē.vid.Ro.l.ſi.in ſi.de ſpecta.l.j. qui al as dicuntur proceres.vi
de.ſ.de meta.deuotum. Utrum autē tales priores habeat digni
tatem.Certe ſic,ſi conuentum habeant,alias non vt in cle. de reſcri.
c.ū.de prioruꝫ reuocatione ſcripſi.ſ.ti.j.quicūq̄. Monachi aūt
z oēs ſubditi.debent prioꝛem ſuū timere vt Deū,diligere vt paren
tem.credere ſibi ſalutare quicquid ille ꝓcepit,nec de maioꝛibus ſnia iu
dicare.quoniam officium eſt obedire.z implere que ſunt iuſſa. vt ait
Hierony.ad ruſticum monachuꝫ. Nam z alias laudabile diſcretioꝛ
eſt reuerentiam z honoꝛem exhibere prioribus.ꝙ.q.vij. ſicut inquit.
Et nota.ex hac.l. ad quod etiam hec litera communiter allegat. Uniuerſi
ꝙ delinquente vniuerſitate,puniтur maioꝛes,eo ꝙ prohibere pnt. tate delin
rxiij.q.v.z preterea,not.rxvj.q.ij.c.pe.z.rxiij.q.iij. non inferenda.z quente pu
extra de ſen.excom.ꝙ re. Nam alias nō pōt dici vniuerſitatem dolo nitur ip
peccare.ff.de dolo.ſed ex dolo.ſ.j.cū ibi no.vnde in li. Numeri.rxv. ſius maio
c.legitur ꝙ propter peccatum fomicationis quod commiſerat po res.
pulus Iſrael cū Madianitis, precepit dūs Moyſi vt tolleret cnu
ctos principes populi z ſuſpenderet eos contra ſolem in patibulo.
Et negligentia quidem preſidentium ſepiſſime ꝓueniunt exceſſus
ſubditoꝝ.vt ait Poll.li.v.c.x. Ad hoc eſt.rj.q.iij.ꝓcipue.rxxiij.di.
c.j.z.ij. Si negligenter enim que male vſurpantur committimus,ex
ceſſibus viam alijs aperimus.rciij.di.pervenit.in ſi. Ad idem.rxiij.
q.iij.eſt iniuſta. Sic etiam puniuntur conſiliarij z officiales ciuita
tis.extra de ſen.excō.grauē. Vi naq̄ magis delinquunt,z ideo ſunt
grauius puniendi.lxxxvj.diſ.ea.z.c.tāta.z.rxiij.q.iij. qui altorum z
extra de cleri.excō.mini.latores.vbi de hoc.z de ſymo.veniens.z vi
de quod no. Jnno.d.c.grauem.z de ſymo.dilectus.z Buil. in Spe.
de accuſato.ver.ſed nunquid. Alij dicunt ꝙ tota vniuerſitas pu
niaтur pena tū pecuniaria: vt ſi ꝓinat⁹ pro tali crimine corporaliter
ven.ret puniendus,ipſa vniuerſitas pecunialiter puniatur. ad hoc.
ſ.de decur.quinq̄. Item q: ꝓpter multitudinē omittit⁹ veritas di
ſcipline.vt extra de tē.oꝛ.c.ij.z vbi plurimoꝝm ſtrages facer,detra
hendum eſt ſeueritati.l.di.vt cōſtitueretur ad fin.qō qualiter intelli
gatur ibi no. Archi.z Boſ.extra de ſtat.mo.ea que poſt pīn.verſi.
ipſi etiam.vnde beatus Aug.tulit conſtitutionem ſuā.rij.q.j.nolo q̄
q: non ſeruabatur.z erāt plurimi trāſgreſſoꝛes,eius contrariā z reuo
catoꝛiam promulgauit.c.q.certe.vide que ſcripſi.ſ.ti.j. ad ſpēdictio
ris.poſt glo.vltimā. Jn paucis nāq̄ ſeueritas eſt agenda.xliij.diſt.
confeſſationes.in plurimis aūt ſecus. Nā ob populū multū crimen
pertraнſit multū.j.q.vij.quoтies.ij. Tunc enim miſericoꝛdia eſt ne
ceſſaria.rxiij.q.iij.non pōt. Sed contra q: ſi legio delinquat ſeu de
ficiat delenda eſt.ff.de re mil.l.iij.ſ.pe.licet.gl.illud aliter intelligat.
Unde Romani legionē integram que exiſtens p̄dicto regnendibus
cunctos occideraт oibus de legione ipſa virga ceſis ſecuribus per
cuti z occidi fecerunt vt refert Oroſius.iiij. ad Augu. poſt p̄incip.
Sic etiā fecit dūs Clemens papa.v.qui oēs rēplatos deleuit.ad idē
extra ne cleri.vel mona.relatum. Scriptum eſt enim, Eccleſiaſt.vij. Tēplarij
Non pecces in multitudine ciuitatis, nec te immittas in populum, oēs p Cle
neq̄ alliges duplicia peccata,nec enim in vno eris immunis, tanto mentē qnq̄
quidem maioꝛ eſt iniuria quāto a pluribus admiſſa eſt.ff. de iniur.ſi tuꝰ fuerūt
plures.immo tot ſunt iniurie quot ſunt pſone iniuriam inferentium deleti.
vt ibi.facit extra de eo qui duxit in ma.cū haberet.ad fi.ibi cū multi
plicitas prolis ꝛc.ſic ergo propter multitudinem delinquētium cri
men eſt grauius non leuius vindicandum.extra de excel.p̄cla.c.vl.
ſ.q: vero cum concoꝛ.rxiij.q.j.non afferamus.in fin.ff.de cuſt.re.in
eos.de peн.reſpiciendum.Et ſi oēs flagitia facereut oēs puniuntur,
qꝛ non minus ardebit qui cū multis ardebit.ij.q.j.multi.in fin.Et ſi
oēs de ciuitate oēs puniuntur.rxiij.q.v.ſi audieris.ad idē.ff.de le.iij.
pater.ſ.tuſculanus. Un chartago etiā arатrū paſſa fuit.ff.quib.mo.
vſuf.amit.ſi vſufructus.Et ſi oēs vt ſodomite peccaſſent oēs eiuſdē
criminis reatu,diuina lege teneréтur.rxxij.q.vij.flagitia. Et oēs de
regno interdum dāтur in direptionem z diſſipationē.vij.q.j.denīqꝫ.
Ad hoc etiam illud Eccle.xvj. Non miſertus eſt illis gentem totaꝫ
perdens.z extollentem ſe in ſuis peccatis,z ſicut ſexcenta milia pedi
tum qui cōgregati ſunt in duricia cordis ſui,z ſi vnus fuiſſet cervica
tus mirum ſi fuiſſet immunis,regulariter eīm talis pene cōmutatio
prohibetur. Numeri.rxxv.ad fi. Non accipietis ptiuꝫ ab eo qui reus
eſt ſanguinis. z qō plene ſcripſi.ſ. de deſerto.li. in verbo diſtulе

Universidad de Deusto
Biblioteca

sit. Legimus etiam per parvulos propter flagitia q̄ in sodomis cōmittebatur fore necatos. Ben. cir. Idem in apostatis. d.c. si audieris.

Delictorum tria sunt genera. ¶ Adhuc Judic. xx. ¶ Dic ergo plenius tria esse genera delictorum. s. grauissimum, grauia, z leuia. In primo genere est crimē apostasie. In secūdo sunt homicidium z oīa crimina quibus minores nō suadentes vel etiam prohibentes quā etiā infantes, z furiosi amittant bona preter criminis immanitatem. Ad idem. ff. de delatoribus. l. j. ff. de iniusto te. nam z si. ff. qi tamen. Et licet tales non delinquentes puniantur sine culpa subest tamen cā. Septem quippe sunt cause propter quas punitur quis ob crimina alterū, que sunt. j. q. iij. §. his ita. prem sunt z ibi no. Archi. z vide quod no. e. q. in summa. vbi habetur qī z qua ppter ēs pena punitur quis pro crimine alterū z extra de his que fi. a ma. par aliqui ob te ca. c. ij. In his em maioribus flagitijs punitur quis ppter culpaz alterū crimē alienū quāuis a culpa sit immunis vt ptz in crimine symonie. extra mina pu de elec. c. pe. Nec excusant propter ignorantiā parvuli in peccato cōmittentes natura. ff. q. iij. item peccato. ver. ite parvulos. Quinetia in minoribus criminibus non solum fertur vltio in actores scelerū. verūetiā in progenie dānatorum. xv. q. viij. cū multe. Quamquā aliās crudelitas censeatur alterū ex alterius delicto puniri. ff. de inof. test. si quis in suo. in fi. Sed dicta lex fi vsufructus loquitur in apostasia a fide regis, qō etiam ptz ¶ Matth. xxij. ciuitatem eorum igne succendit. Ad idem clarius. iij. Reg. c. iij. ¶ Percutiens omnem ciuitate munitā z vibem electam, z vniuersum lignum fructiferū succidetis cunctosqz fontes aquarum obturabitis. z omnem agrum egregium operietis lapidibus. Nam z pro iniuria illata legatis alicuius regis per aliuz regem puniuntur ne dū ipse inferens z eius consiliatorī, sed etiam populus eius. ij. Reg. xij. ¶ Populum eius adducens serruit, z circuiegit super eos ferrata carpenta. xc. z. j. ¶ Paralipomen. xx. capitulo. Sic fecit cunctis vbibus filiorum Ammon, veruētamen illud dicit actum potius ob culpā populi qi regem z consiliarios eius pena dignos iniusto bello defendebant, quā ob priorē iniuriā legatis regis pius illum. ad hoc est. j. q. iij. §. his ita. ibi vt platis sint subditi fauentes in malum cum eis simul corruant. Nam qui peccantem defendit grauius quā ipse peccans puniendus est. xj. q. iij. qui cōsentit. Hoc em ad cumulum maioris dānationis habetur extra de symon. sicut. ij. In apostasia vero a fide Dei pater. xxiij. q. v. si audieris. z ori ginaliter. Deute. xiij. ¶ in ipso crimine interficiūtur etiā parvuli z cuncta bona delentur vsqz ad pecora z vbs succendit igne. vide quod no. An. de Iser. li. feu. de cap. qui cur. ven. in fi. ¶ Trū aūt possit hoc facere quilibet videtur ¶ sic. vt. d. c. si audieris. j. gl. z qō scripsi. ¶ de merat. deuotū. ibi ipsiqz plebi. Tutius tū est ¶ fiat speciali edicto principis vel ecclesie ne ad hoc procedi videat ex affectione vindicte vel cupiditate bonorū qō prosequere. vt no. Archi. de here. p sidentes. li. vj. Ob etiā idē sit i apostasia a fide nature, ptz Ben. xix. De sodoma z gomora vbi tale crimen ncdū in personis excedentibus, sed etiā innocentium puta infantium z in rebus eorū fuit iudicio Dei perpetuo vindicatum. Nam terra vbi fuerūt ille ipse ciuitates igne ac sulphure cum vbibus z populis exuste perpetuū accipit dānationem, vt nunc quidē appareat forma regionis sed imuenit regio ipsa vacua tecta mare pariter z deserta vt primum exusta ignibus post oppressa aquis in eternā damnationē communi periret aspectu vt refert. Orosius. j. ad August. Sic z propterea interficiuntur etiaz bruta in quib⁹ tū ratio peccati nō cadit qr irrationabilia sunt. vt patet. xv. q. j. mulier. Audimus de apostasia, videamus de secundo genere criminū, videlicet grauiū in quo sic distingue aut vniuersitas cōmittit crimina hmōi de cōsilio z ordinatione rectorum seu decurionum z principalium, z hoc certum est, aut est dubium. Primo casu maiores seu rectores quorum consilio seu ordinatione scelus admissum est pena legitima sunt puniendi. ar. huius. l. z. ff. de peñ. capitalium. ff. solent. z. l. si quis aliquid. ff. ij. z ptz. ff. de ff. ro. l. j. in fine. z extra de clerico excommu. mi. latores vbi de hoc no. in gl. z de symonia. veniens. z. c. dilectus. ij. ¶ Morte em autorum exp̄landa sunt peccata imitantiuz populorū. xxiij. q. ij. ff sed z hic. fic intellige illud Quintil. in diuite accusato. p̄ditionis. Falsi iudices quisquis vltra facimus in rebus humanis publicum putat persuadētū vires sunt quicquid ciuitas facit, z quodcunqz facit populus secūdū quod ea asperatur trascitur sicut corpora nostra motum nisi de mente nō sumunt, z otiosa sunt mēbra donec illis animus vtatur z similiter puniendi sunt illi de vniuersitate quos certum est deliquisse. ff. ad. l. agl. item mela. ff. si plures. z de sicca. l. fi. sic etiam intellige illud Quintil. e. ca. dines accusatus. Quid equius ex cogitari, quid iustius potest, grassatus aliquis est ferro prebeat z ipse cruices, misceat noxium virus. refundat in sūū facinus actoꝛe, oculos rapuit z effodit, reddat de sua cecitate solatium, verissima iustitia vindicte cum facinus mesura pene est. Que vera puto nisi esset maxima multitudo, z ex eorū punitione graue scandalum timeretur, tunc enim ob multitudinem delinquentium pōt habere loco communitatis pene. Si autem ex ipsorum punitione scandalum non timeretur, non est a iure communi recedendum vt no. extra de cleri. ex communi. latores allegat. l. dist. domino. lxxxij. di. plurimos. z de peñ. di. vj. c. j. extra de excel. prelat.

Delictorum crimina

uiter omnibus legibus reuolutis pro nullo crimine iubentur insurgere leges z armari iura gladio sicut pro hoc excessu nephando. ff. de adul. cum vir. Quisnimmo si sodomita punit⁹ z morte mulctatus vite redderetur plures mortis deberet excipere vt impurum spiritū renascens pena forqueret secundum Quintil. in milite mariano. de hoc detestabili crimine dicit August. ¶ Hoc vitio violatur societas q̄ nobis dicitur esse cum Deo cū natura cuius ipse est actor. Ibi dimis peruertitur pollutur. Sicut aliquis dicere consueuit cum alius deteriorauit rem suā ea sit. Sicut Deus illum qui fecit hominez cum videt ¶ fecerit se feminam non reputet eum creaturam suaz. Bene quidem sodoma scribitur inter muta quia hoc peccatuz reddit hominem mutum cum non poterunt se excusare per ignorantiam. Cuz ipsa natura legem docuerit etiam bruta quam isti transgrediuntur, vel ideo quia hoc vicio furentes facit diuina iustitia mutos. Nam priuatos gratia Dei sine qua nihil boni agitur facit mutos. i. raro vel nunquam peccata huiusmodi confitentes, gratia enim que per Christum datur non solum remissionem peccatorum facit sed etiam vt lex impleatur vt natura liberetur nec peccatū dominetur. de cons. dist. iij. gratia. Que talis gratia sodomitis non datur a Deo propter immensitatem odij qō Deus gerit in illos. Et Greg. sup illud Ben. xviij. Clamor sodome z gomore multiplicatus est z peccatum eorum aggrauatum est. &c. dicit nouitas rante z inaudite turpitudinis quasi dubitationem z admirationem parit in audite. vnde dolicum pec minus quasi admirans z dubitans super tanto scelere introducitur catum est loquens, descendam, z videbo, quasi dicat incredibile mihi videtur grauꝰ homines tantum flagitium perpetrare. Qui ergo laborat hoc vitio micidio. domino aduersari videntur, facto contradicunt Deo tu masculum z feminam ereasti, nos operam dabim⁹ vt minuatur z pereat opus tuum. Unde homicidium imitatur z tanto grauius quanto homicida vnum hominem, sodomite totum genus humanum delere videntur, ac homicidium est horribilius z terribilius omni peccato. l. dist. miror. z. c. placuit, itaqz vniuersitas siue de maiorum seu rectorum consilio siue illis prohibentibus committat apostasiam in qualibet specie consilio conuocato vel non campana pulsata vel nō dummodo vniuersitatis ad hoc p̄edat siue aliās generaliter in hoc deliquerit puniēda est pena grauissima. vr. s. in extermininum detur ad hec oia inducunt aliqui dicta. l. si vsufructus. ff. quib. mod. vsufruct. amitta. Ita quidē vr illi qui fuerunt specialiter huius criminis actores, pene legitima puniantur. Alij vero tam maiores qui minores nō suadentes vel etiam prohibentes quā etiā infantes, z furiosi amittant bona preter criminis immanitatem. Ad idem. ff. de delatoribus. l. j. ff. de iniusto te. nam z si. ff. qi tamen. Et licet tales non delinquentes

Cause septem

Apostasia a natura

Sodomitica

Peccatū sodomiticum dicit⁹ luxuria diabolica.

¶ Talis quippe dicitur luxuria diabolica propter quam ciuitates cuz hominibus pariter perierunt, z pestilētie, terremotus, z fames oriū

¶ Sed cuz preter administratores z delinquētes reliqui de vniuersitate pena pecuniaria puniūtur vt supra dictum est. An in ea summa contribuent absentes, infantes, z furiosi? Videtur ꝙ sic. ar. ff. cō, cōtribuen predio. si is cum quo. Et hoc tenet aperte Jo. an. d. c. dilectus, dicēs da p illos singulares persone licet innocentes soluendo cum alijs pro solido z de vniuersitate proportionaliter puniuntur, z quāuis sine culpa, subest tū causa quod est sepius reperire. vt extra vt lite non contest. c. vlt. ff. si ve teneat abaliter. quāuis enim sine culpa non sit aliquis puniendus, hoc ve rum est nisi cā subsit, vt in regula iuris sine culpa hoc est in pluribus fāntes z casibus. quos vide extra de hereti. vergentis. in fi. cum concor. z hic furiosos. est vnus ex eis. ratio quidē specialitatis est ne delicta remaneant impunita. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ad fi. extra de sent. excō. vr fame. j. Ad idē facit. ff. de fabricen. ture. ij. respon. z de naufra. l. fi. ff. ad fi. ff. de his qui deiec. l. j. ff. vlt. cū. l. se. Et tūc si hoc verū est poterūt agere innocentes hmōi contra delinquentes ad restitutionē eius quod p̄oinde ex eorū facto p̄stiterunt. ar. eo. tit. perceptione. ij. responso.

Pena pecuniaria

Exēpla veteris testamenti non prorsus sequenda sunt.

¶ Contrariū sentit Jnno. extra de senten. excō. grauem z hoc tenet An. de Jser. li. feu. de sta. z cōsue. &c. c. j. in princ. quod puto verius z equius legiqz diuine cōuenētius. Ezechiel. xviij. Alia q̄ peccauerit ipsa morietur &c. Ad hoc. ff. vt nulli ex vi. ca. pro alī. vic. &c. l. j. z de pe. sanctim⁹. j. q. iij. indei. z. c. se. z. xviij. q. ij. si habes. cū eorū cōc. Et ptz aperte ꝙ soli p̄sentes teneant. ff. de mag. con. l. j. in prin. z qō ibi no.

¶ Quid etiam si primo vniuersitas est punita pena pecuniaria, in Universa quā delinquentes rectores z alij soluerūt etiam ratas eorum, an ite raspunita rum puniēt pena legitima. i. corporali que imponitur pro criminis pena pequalitate. Videt aperte ꝙ non. vt. ff. quod vi aut clam semper. ff. z fi cumiaria. cōi. vbi dicit ꝙ si crimen admissum est a plurib⁹ cōmuni cōsilio pōt an possit cum oibus z cum singulis agi, si tamen cū vno agitur ceteri liberant iterum putantur. Secus si non communi cōsilio. sed proprio id fecerunt. Mā tunc niri pena licet agatur cū vno z pena fit, pinde imposita, non tū ceteri liberant legitima, tur. Ad idem est. ff. de noxi. quod ait. z si famil. fur. fecit. dicat. l. j. ff. j. z. ij. ff. de con. fur. l. j. ff. de fur. vulgaris. ff. penult. cum concor. Non est enim ꝓpterea pena deprecatio ꝙ ab vno tam exacta est. ff. de admi. tu. tres tutores. Nam hoc est regulare vt quotiens agitur ad penam meraz p̄stratio vnius vel ab vno facta non liberat alios. vnusquisqz enim ex proprio dolo penam sustinet. ff. de tut. z rat. distra. l. j. ff. nunc tractemus. z. l. si ex duob⁹. ¶ Econtra ꝙ sic. ff. ad. l. aqil. ite mela. ff. si plures. cum suis ff. z quod ibi no. in gloss. insolidum. &c. ibi videas. z quia vnusquisqz sui facti penam meret. ff. de noxi. ff cōi. Super hac materia brocardica Dy. p̄leat. ff. z fi cōmuni distinguit. aut malefi cia committitur a pluribus qui sub vno puta famulie noīe vel collegij cōmenf. z tūc pena ab vno soluta ceteri liberanf. dictis ligib⁹ qō ait. z. l. j. si fam. fur. fe. dica. aut a pluribus qui diuersis noibus distinguntur, z tunc pena soluta ab vno cetero non liberat. vr dicto. ff. plures. Ad idem est qō legit z no. ff. de no. fi plurīū. ff. j. vide qō no. d. ff. si plures. in fi. ¶ Dec distinctio licet in se bona sit, non tū dirimit qōnem. Nam in dictis noibus licet ex crimine, tū ciuiliter actum est, z pena certa puta furti z similiuz impōsita delinquēti z parti applicata est. at in casu nostre qōis pena q̄ imponit vniuersitati pro homicidio vel simili crimine cōmisso succedēs in locū pene corporalis que pro ipso crimine veniret p̄sonis singularib⁹ imponēda. est fisco appūcāda. z incerta pro qualitate criminis cōmissi z facultatibus delinquētū imponēda, q̄ nō rectoribus aut principalib⁹ delinquētibus imponit sed vniuersitati. Et cōmutatur ipsa pena corporalis in pecuniariā ob difficultatez quandam vt superius dictum est. nāqz diūtāt in aliquo cūde effectū parere nō possunt. ff. de doli exce, apud cellum. ff. peñ. Videt aūt ꝙ nequeāt iterū puniri. ar. ff. de fur. interdū. ff. qui furē. z qi De⁹ bis nō iudicat in idipsuz. xxiij. q. v. gd ergo. z originaliter ad hoc inducit illud Mañ. c. j. Nō cōlurget duplex tribulatio. z. j. Attēdite re nō affligam vltra. qō qualiter intelligatur, vide p Archi. de here. super eo. li. vj. z ptz de peñ. di. iij. ignis succēsus. z ff. querat hic, vbi dicit Hieronymus ꝙ si infidelis adulteranꝺo interficeret, de adulterio nō amplⁱ a deo puniret. c. di. ff. ite opponit de hieronymo. qō verū in his qui cōtriti sustinēt penas. ea. di. qrat hic, qz de crimine eiusdē hoīs nō est sepius querendū. ff. nauca. licet. ff. vi. vii peccatoꝝ fnia dei morte punitus fit insius ex morte dicit Grego. iiij. dialogo. c. xxv. qō vr verū in his qui contriti sustiꝰ

inter dilectos. in fi. primi responsi. xxv. q. ij. ita nos. de peñ. distin. iiij. qui vult. ad hoc est etiam. xij. q. ij. de rebus. cum ibi not. Quando em a populis vel turba peccatur qī in omnes propter multitudinem vē dicari non pōt inultum trāsire solet. j. q. vij. quotiens. ff. cū ibi not. vñ Titus liuius de secundo bello punico. li. viij. refert de Scipione ꝙ magne multitudini que secuta erat certos coniurationis actores in dulgens eis sic ait. Ita z quo ad vos vniuersos attinet si errouis penitet satisqz penarum habeo. albius calem⁹ z acrius ymber z ceteri nepharie seditionis actores sanguine luent quod admiserunt vobis supplicijs eorum spectaculum nō modo nō acerbū sed letus etiam si sana mens redijt debet esse, de nullis enim quā de nobis infesti⁹ aut iniquius censuerunt. z vide quod not. extra de renun. nisi. ff. ꝓ grauiDultitudo quoqz scandalo. z de tempo. or. sane. Cum multitudine quippe delinquentium magis ceedendo quā iubendo, magis monendo quā militando agendum est, seueritas aūt cum paucis exercēda est. xliij. dist. magna di commessationes. Et Egisippus de bello Judaico. li. v. dicit. Quod secretio est animaduersio in singulos vsqz ad facrum procedere debeat. in multitudinem verbotenus. illa vsqz ad penam. ista vsqz ad correptiones adhibendaz hec fuerunt verba Titi imperatoris in obsidione Jerusalem. ¶ Dagni quidem viri est rebus agitatis punire noxios, multitudinē conseruare. in omni fortuna recta atqz honesta retinere. ait Tullius. de offi. Reliqui ergo hoc est ipsa vniuersitas qī maiorū auctoritatem in atrocioribus sunt secuti pena pecuniaria puniantur. ad hoc extra de symonia venies ad nos. z. d. c. latores. z. ff. de aqua plu. arc. quam quā. in prin. Haz cā z origo omnis furoris penes auctores est. Jn Prouerbijs z in Parabolis sit locutus, secreto aūt Apostolis dissoluit ea. Et quo manifestum est z in Prouerbiorum libro non vt simplices arbitrantur parcēta haberi p̄cepta sed quasi aurum in terra. in nuce nucleus. in hirsutis castanearum operculis absconditus fructus inquiritur, ita in eis diuinus sensus altius perscrutandus est. facit etiam ad supradicta. xxij. q. ij. si quis per testamentum. z quod no. Jnnocen. extra de senten. excommu. grauem. Item qz principes Deum imitari tenentur. in aut. vt omnes obe. iudi. prin qz principes Deum imitari tenentur. in aut. vt omnes obe. iudi. prin uncie. ff. abrogat. ff. de dona. inter virum z vxo. l. fi. Dei autem non est qui iudicat omnem terram, vt condemnet iustum cum impio. Ben. xix. z ideo vbi non est crimen, pena regulariter cessat. ff. de pe. sancimus. eum concor. Inde multitudo non est ex communicanda dicit glo. Aug. super ¶ Matthеum. xij. z patet. xxij. q. iij. nō potest.

¶ In tertio aūt genere criminum puta leuiū non sic stricte procedi tur, sed ex his criminibus siue delinquant administratores seu rectores, siue vniuersitas in municipes actio datur. ff. quod metus causa metum. ff. animaduertendum. z de dolo, sed si ex dolo. ff. j. z maxime si eos elegit vniuersitas. ar. extra de offi. archi. ea que. z de sente. excō. quante. z. ff. de fabricen. in re. ij. respon. z. j. q. iij. hominum. Haz z in alijs municipes intelligutur scire que sciunt hij quibus reipublice summa cōmissa est. ff. ad muni. l. municipes. hoc sequitur. Jo. andr. extra de symo. dilectus. in nouel. quamuis fit. argu. contra. extra de sent. excō. grauē. datur etiā in ipsos rectores ex auctoritate quā habuerunt in imperando. ff. ad. l. aquil. liber homo. in princ. ¶ Utrum autem detur in delinquentes qui iubentibus rectoribus paruerūt? Distingue. Aut habuerunt ius imperandi aut non prout ibi not.

¶ Sed cuz preter administratores z delinquētes reliqui de vniuersitate pena pecuniaria puniūtur vt supra dictum est. An in ea summa contribuent absentes, infantes, z furiosi? Videtur ꝙ sic. ar. ff. cō, cōtribuen predio. si is cum quo. Et hoc tenet aperte Jo. an. d. c. dilectus, dicēs da p illos singulares persone licet innocentes soluendo cum alijs pro solido z de vniuersitate proportionaliter puniantur, z quāuis sine culpa, subest tū causa quod est sepius reperire. vt extra vt lite non contest. c. vlt. ff. si ve teneat abaliter. quāuis enim sine culpa non sit aliquis puniendus, hoc verum est nisi cā subsit, vt in regula iuris sine culpa hoc est in pluribus fāntes z casibus. quos vide extra de hereti. vergentis. in fi. cum concor. z hic furiosos. est vnus ex eis. ratio quidē specialitatis est ne delicta remaneant impunita. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ad fi. extra de sent. excō. vr fame. j. Ad idē facit. ff. de fabricen. ture. ij. respon. z de naufra. l. fi. ff. ad fi. ff. de his qui deiec. l. j. ff. vlt. cū. l. se. Et tūc si hoc verū est poterūt agere innocentes hmōi contra delinquentes ad restitutionē eius quod p̄oinde ex eorū facto p̄stiterunt. ar. eo. tit. perceptione. ij. responso.

¶ Contrariū sentit Jnno. extra de senten. excō. grauem z hoc tenet An. de Jser. li. feu. de sta. z cōsue. &c. c. j. in princ. quod puto verius z equius legiqz diuine cōuenētius. Ezechiel. xviij. Alia q̄ peccauerit ipsa morietur &c. Ad hoc. ff. vt nulli ex vi. ca. pro alī. vic. &c. l. j. z de pe. sanctim⁹. j. q. iij. indei. z. c. se. z. xviij. q. ij. si habes. cū eorū cōc. Et ptz aperte ꝙ soli p̄sentes teneant. ff. de mag. con. l. j. in prin. z qō ibi not.

¶ Quid etiam si primo vniuersitas est punita pena pecuniaria, in Universa quā delinquentes rectores z alij soluerūt etiam ratas eorum, an ite raspunita rum puniēt pena legitima. i. corporali que imponitur pro criminis pena pequalitate. Videt aperte ꝙ non. vt. ff. quod vi aut clam semper. ff. z fi cumiaria. cōi. vbi dicit ꝙ si crimen admissum est a plurib⁹ cōmuni cōsilio pōt an possit cum oibus z cum singulis agi, si tamen cū vno agitur ceteri liberant iterum putantur. Secus si non communi cōsilio. sed proprio id fecerunt. Mā tunc niri pena licet agatur cū vno z pena fit, pinde imposita, non tū ceteri liberant legitima, tur. Ad idem est. ff. de noxi. quod ait. z si famil. fur. fecit. dicat. l. j. ff. j. z. ij. ff. de con. fur. l. j. ff. de fur. vulgaris. ff. penult. cum concor. Non est enim ꝓpterea pena deprecatio ꝙ ab vno tam exacta est. ff. de admi. tu. tres tutores. Nam hoc est regulare vt quotiens agitur ad penam meraz p̄stratio vnius vel ab vno facta non liberat alios. vnusquisqz enim ex proprio dolo penam sustinet. ff. de tut. z rat. distra. l. j. ff. nunc tractemus. z. l. si ex duob⁹. ¶ Econtra ꝙ sic. ff. ad. l. aqil. ite mela. ff. si plures. cum suis ff. z quod ibi no. in gloss. insolidum. &c. ibi videas. z quia vnusquisqz sui facti penam meret. ff. de noxi. ff cōi. Super hac materia brocardica Dy. p̄leat. ff. z fi cōmuni distinguit. aut malefi cia committitur a pluribus qui sub vno puta famulie noīe vel collegij cōmenf. z tūc pena ab vno soluta ceteri liberanf. dictis ligib⁹ qō ait. z. l. j. si fam. fur. fe. dica. aut a pluribus qui diuersis noibus distinguntur, z tunc pena soluta ab vno cetero non liberat. vr dicto. ff. plures. Ad idem est qō legit z no. ff. de no. fi plurīū. ff. j. vide qō no. d. ff. si plures. in fi. ¶ Dec distinctio licet in se bona sit, non tū dirimit qōnem. Nam in dictis noibus licet ex crimine, tū ciuiliter actum est, z pena certa puta furti z similiuz impōsita delinquēti z parti applicata est. at in casu nostre qōis pena q̄ imponit vniuersitati pro homicidio vel simili crimine cōmisso succedēs in locū pene corporalis que pro ipso crimine veniret p̄sonis singularib⁹ imponēda. est fisco appūcāda. z incerta pro qualitate criminis cōmissi z facultatibus delinquētū imponēda, q̄ nō rectoribus aut principalib⁹ delinquētibus imponit sed vniuersitati. Et cōmutatur ipsa pena corporalis in pecuniariā ob difficultatez quandam vt superius dictum est. nāqz diūtāt in aliquo cūde effectū parere nō possunt. ff. de doli exce, apud cellum. ff. peñ. Videt aūt ꝙ nequeāt iterū puniri. ar. ff. de fur. interdū. ff. qui furē. z qi De⁹ bis nō iudicat in idipsuz. xxiij. q. v. gd ergo. z originaliter ad hoc inducit illud Mañ. c. j. Nō cōlurget duplex tribulatio. z. j. Attēdite re nō affligam vltra. qō qualiter intelligatur, vide p Archi. de here. super eo. li. vj. z ptz de peñ. di. iij. ignis succēsus. z ff. querat hic, vbi dicit Hieronymus ꝙ si infidelis adulteranꝺo interficeret, de adulterio nō amplⁱ a deo puniret. c. di. ff. ite opponit de hieronymo. qō verū in his qui cōtriti sustinēt penas. ea. di. qrat hic, qz de crimine eiusdē hoīs nō est sepius querendū. ff. nauca. licet. ff. vi. vii peccatoꝝ fnia dei morte punitus fit insius ex morte dicit Grego. iiij. dialogo. c. xxv. qō vr verū in his qui contriti sustiꝰ

Universidad de Deusto
Biblioteca

nem . enas.c.di.iij,querat hic.Et si fur pro furto corporaliter est punitus,rem subtractā reddere nō tenetur.xiij,q.vj. si res.z not,extra de homi.sicut dignū.Ar.contra.ā.de con.ob tur.caus.quod euitādi. ff.de concul.l.j.de var.cog.l.medicus.vnde cum in bonis lesiões huiusmodi inferuntur,primo dāna lesis veniūt sarcienda. deinde delinquentes pena debita puniendi.in aut.de administra.§. si quis autez. z de questo.§.fi vero alig. ¶Contrarium puto verius vt patet.ff. si fa.fur.fec.dica.l.j,§.hec autem.z quod ibi not.z.l.familia.z per ea que not.Jo.andr.extra de symo.dilectus.qui dicit. inter cetera q̄ in crimine cōmisso per collegium aut vniuersitatē singuli cōtra quos singulariter processit inquisitio puniuntur capitali pena z corporali z spuali.Nam excōicari possunt si hoc criminis qualitas exigat.ridiculum enim esset dicere q̄ pro modica summa q̄ contingit rectorem aut aliū delinquentē cū certū est q̄ ipse deligt,aliosq̄ delinquere fecit ex ea collecta que in ciuitate pro ipsa pena vniuersitati illicta est imposita,euitet penam capitis que in eum est rationabiliter instigenda.ar.bonum.ff.de nox.si ex duobus.in prin.ibi inquum ꝛc.z ver.illud.Sic non debet impunitum esse delictū eius qui id fecit. propter confessionem alterius qui illud se fecisse respondit.ff.de inter.actio. qui seruum.post prin.Nam sic optandum esset delinquētibus huiusmodi in penis que vniuersitatibus imponunt ratas eorum soluere, penasq̄ duriores insligendas eis ex iustitie debito euitare,q̄ diuina iustitia satis abhorrere videtur. de pen.di.iij.querat hic. z facit pro hac parte no.ff.qō met.cau. si cum exceptione.§.vlt.in glo.vi.z.l.se. z.se.§.vl.de admi.tu.qui turor.i fi.vide qō ibi no. singulariter.p hoc est etiā,ff.pro soc.si qs a socio.z de act.empt.predia.z patet.ā.qū ci. actio.l.vnica.Nā si contra eundē delinquentē locū habet z quod ibi dicitur q̄ per electionē ciuilis seu eius accusationis in qua pena pecunialis infligitur non tollitur criminalis,fortius non tollitur p electionem intentate actionis vel inquisitionis habite contra vniuersitatem que quodāmodo ab ipsis rectoribus z personaliter delinquētibus diuersa persona censetur.Pro qualitate enim peccati sunt crimina punienda.ff.de custo.reo.in eos.z.ā.de collo.illiri.l.j.Item q̄ defensoze fine mandato condēnato nihilominus possessoz cōuenit. ff.de rei ven.si is q̄ obtulit,fortius conuenient principales delinquētes pro ipsoū criminibus,lz si vniuersitas vniuersaliter condēnata, ne als boni z mali equaliter vel in plus bonus q̄ malus puniti inuenantur.quod esse non dz.ff.de nog.non solum.cum concoz.Item q̄ regulariter quotiens contra plures actio ex eodem facto competit z est ex vtraq̄ parte penales vt est in casu nostro, pena ab vno prestita non liberat alios.vt est expressum.ff.ad.l.aquil. item mela.§. si plures.de iurisd.om.iudi.adeo,z ne quis in ius voc.vi exi.l.pe.§.vlt. z ibi no.z.l.fi.cum concoz.z no.ff.de co per quem fac.est.l.j.§.fi plures,(Adulta.)i.pena.(Dissimulēt)vide.ā.de ero.mili.an.actuarij.z de metal.cum procuratores.(Per vices.)ver.(Officij.)i.officialium vel ipsi⁹ presidis.(Ferreis nexibus)vt sunt cathene ferree quibus officiales vtunt.que alias dicunt manice ferree.in cle.de hereti.c.j.post prin.ossibus inherentes,ā.de custo.reo.l.j.Cū hac ītra concordat.Quint.in cadauere abiecti. ipse in se transferens ferreos nexus.(Nec ei.)ver.(Necessitatē)muneris,(Cū hūsdem.)ꝑ.(Licentiā)facultatē.(Exactionē)vt.ā.de suscepto.neminē. z facit ad hunc finem.ā.de priuil.scho.l.j.z quod ibi not.z bene.ā.de coll.donat.l.j.

¶Et not.hoc aperte contra Nicholaum de Baro qui dū fuit o iudicatus officio moraretur ad se sindicandū.vt.ā. vt oēs tā ciuiles.l. vnica. se assessorem per quendā capitaneum p̄missit assumi quod nō licuit vt hac.l.¶Ad idem.d.l.vnica,ver.nec vllam. ne per indirectum assequatur id a quo directo prohibetur.ff.de tuto.z cura.da.ab his scire.§. si pater. vbi si pater prohibetur administrare tanquaz pater non poterit administrare vt curator.¶Ad idē de reg.iu.cū quis.li.vj. ff.de bo.pos.non est ambigēdū.§.vbie ūqz.z quod legitur z no.extra de p̄o.tue.z de cōcef.preb.constitutus.in fi.¶Post glo.alias vicarios.adde vel dic ꝑpte p vices.l. vt officialis vniuersiusqz p̄incie deducat illū captiuus p prouinciam suā vicissim donec perueniatur ad iudicem qui misit illum.vt frequenter videmus in regno seruari.

Fur p furto punit? corporaliter an rez restituere teneatur.

¶Imperator. Lex.iiij.

NUllam possessionem alterius pro alienis debitis publicis vel priuatis precipimus cōuenire.

NUllam. Casus per se patet. ¶In fi.gl.adde sed ibi non tñ pro alienis debitis quātū ꝑ̄ sua culpa cohercet,cū propter nominationē suā teneāt quilibet circa alios ꝑuidere ne relinquāt,z ideo vni⁹ dānū ad alioū träfit dispendiū. Et facit hec lex cū suis concoz.contra repetitas,nulla em iustitia est cum vnus leserit bellum inferre oibus dicit Egisippus de bello Judaico.libz.v. De hac materia vide q̄ scripsi.ā.vt nullus ex vica. pro alioz vic.ꝛc.l.j.

¶Imperator. Lex.v.

COntra nostra ꝑcepta si quisquam vetita ac temerario ausu exercere audebit licebit p̄incie moderatori eundem coꝛreptum ad sublimitatis tue iudiciū sub proscriptione dirigere. Et licebit p̄uincialī si probetur obnoxius executoꝛ contra veritum exactionem sibi vendicantis temeritatem legitime repellere.

COntra. ¶Casus.Si executoꝛ vel exactoꝛ cōtra leges z precepta legalia suum exercet officium, potest preses prouincie ipsum capere z coꝛrigere, ac sub bona custodia ad p̄fectum pretorio destinare, quinctales etiā poterunt sibi resistere si in executione modū excedat.(Si quis.)s.exequutoꝛ,als si quid.(Alusii)temeritate.(Exercere) alias executoꝛ.z.ā.q̄d.(Moderatori) vide.ā.de cañ.lar.ti.l.iij,ibi moderatoꝛi.(Coꝛreptum.)Hec dictio dz scribi per p z non per c.Coꝛripere em est coꝛporaliter flagellare z castigare,coꝛrigere vero est coꝛ ad bonū dirigere.qō solius Dei est, z coꝛriges nostrū aūt est coꝛripere,nō coꝛrigere.xxiij.q.iij.sicut nō est. De hac re diuersa materia plene scripsi.de re.mil.nemo.in verbo coꝛreptos. (Proscri ptione)alias persecutione,q̄ illi in quos egit extoꝛsiones,persequūtur eū accusari.z est simile verbū.ā.de epis.audi.addictos.vel.i. sub fida custodia.ff.de custo.reo.solent.vt z hic dicit glos,quod accipe.s. vinculoꝝm.in aut.vt oēs obe.iudi.prouin.§. interdicimus aūt. (Et licebit.) ver.(Legitime.)No.legitime.nā effrenare non pōt,vt.q.j. ad hec.q̄nq̄ etiam manu resistere licet.ā.de iur.fil.prohibitū.z.xlv. di.cum beatus.(Repellere)si.in aut.vt iur.iur.§.z hoc quoq̄,z sub impune.ff.de aqua quoti.z est.l.j.§.trebatius,z.ā. de decur.oēs.j.z lxiij.di.q̄ per.in fi.quinimmo ipsum nō suscipere. in aut.vt nu.iu.§. ad maioꝛē. Sed contra videtur q̄ officiali actu gerenti officium nō fit resistendū,sed potius obediendū.ff.de reg.iur.non pōt videri dolo.z not.ff.de iust.z iur.l.iij.si grauauerit sit potius appellandum.ā. quonam ap.non recit.ab executoꝛe.z de censi.qui grauatos. De hac materia scripsi.ā.de iure fisi.prohibitum.z no.Ly.§.vnde vi.l.j.q.vl.

Bonorū publicationem tū leges imponen tes an sint correcte.

Judici of ficiū suum ꝓsequenti an possit resisti.

Sed dic plenius aut certum est q̄ officialis excedit in officio aut est certū q̄ non excedit.Si certū est q̄ excedit subdistingue. Aut excedendo procedit ad factū aut non, si.pcedit ad factum subdistingue. Aut excedit officium aut in officio, si excedit officium q̄ cum habet certum officium intromittit se de alio ad eū nō pertinente, z lz tunc de facto resistere,vt hic cū aliis iuribus p̄eal.z.ā.de merat. deuotū z de iure fisi.prohibitū.z est ratio q̄ in eo q̄ exercet extra officium est priuatus.ff.de iurisd.om.iudi.l.fi.z de officio p̄esi.l.iij. sed priuato ad actum procedenti resisti potest. Si in officio tunc resisti non potest vt in p̄eal.contrariꝝs. licet sibi obediri non debeat cum mandat ea que sunt cōtraria Deo.l.di.si quis prepostera.xj.q.iij,non em.z.c.se. z.seq.Si vero non procedit ad factum non potest resisti q̄ etiam necesse non est cū proprie resistentia consistat in facto,ā. de desert.l.ū. z quod ibi scripsi. vel potest resisti non obtemperando.ff. de fer.l.j. §.j.de reg.iur.factum. Si autem certum est q̄ non excedit officium nec in officio debet resisti sed pareri, alias non parens puniēdus est. de regu.iur.non potest videri.z de re iud.contumacia.§.fi. Nā tunc esset resistere Deo.xj.q.iij.qui resistit.Si autem est dubium aut ipse officialis est in dignitate vel magna administratione positus, z non debet resisti.immo in dubio debet sibi pareri,z nō parens punitur. ff.de iudi.fi quis ex aliena. z si ius dic.nō ob.l.j. z si quis in ius voc. non ier.l.fi. ratio est quia pro talibus semper est p̄sumptio q̄ bene faciant nec excedant.ff.de offic.p̄efect.p̄etor.l.j.ā.de offic.ci.iu.l.j. Si autem sit in villi officio z non in dignitate p̄sumptio est contra eū q̄ excedat in officio,z ideo in dubio sibi resisti potest nisi superioris mandatum ostendat.ā.de iure fisi.prohibitum.z.l. defensionis.in fine.z in aut.vt liceat matrī z auie.§.his quoq̄.z.ā. quorum appel. non recipien.nulli secundum Bertrandum.d.l.prohibitum. Semper tamen quando resisti potest, intellige legitime non effrenate vt superius dictum est.

¶Imperator. Lex.vj.

SAncimus vt cū cui ex iudicio tui culminis quocunq̄ modo siue studio numeratioꝝ aut tractatoꝝm vel ipsoꝝ iussu qui ꝑ tpe amplissime tue sedis administrationē suscipiūt;exactio publicarum pecuniarū iniungatur; minime ꝑius liceat aliā sollicitudinem gerendā suscipere; antequā reuersus iniūcte sibi cause responsum ꝑbuerit. ¶Si tamē ita foꝛs tulerit vt in ea p̄ouincia ad quam exequendi causa publici negotij aliquis proficiscatur; alia quoq̄ causa sit exequenda: non prohiberi vnum eundemq̄ executoꝛem ab hac vbe regia proficiscentem duoꝝm simul non plurium negotioꝝm executionem suscipere; ipsi quoque tertij negotij non sit iniungendi antequam superioꝛibus responsum poꝛtauerit. ¶Executoꝛibus his qui secūdam sue simul duas vel etiam tertiam cautam passi fuerint exequendam suscipere non solum cinguli z bonoꝝm suoꝝm amissionem:

rum amissionem: verūetiam perpetui exilij supplicium subituris. Eademq̄ hanc penam numerarium quoq̄ z eius adiutoꝛes ad quoꝝm curam quod violatum est pertinet formidare.

SAncimus. ¶Casus.Si alicui cōmittatur exactio publicarum pecuniarū p̄fectū p̄torio nō pōt alia executio sibi cōmitti p̄iusquā reuertatur.z de his que per eū gesta sunt.de bitam rationē seu instructionē assignet.Si autem ab vbe aliquis in prouinciam executoꝛ mittatur, z forte in ipsa prouincia alia sit executio peragenda, potest illi ipsa executio demandari. Tertia tamen nō p̄iusq̄ de his p̄imis duabus ponat(vt p̄dicitur)rationem.z putatur executoꝛ qui secūm executionē aut tertiā suscepit z numerarij z adiutoꝛes eius ad quoꝝ curā ꝑtinet tales executoꝛes mitti simili ter puniūtur.(Et)accipe minime p̄ius ꝛc.quod est infra. (Tractatorum)exponе.vt.ā.de cañ.lar.ti.l.ꝑcipit.§.illud.z.§.vlt. Solicitudinē)munus vel officiū que cum solicitudine sunt agenda. (Suscipere)si.ff.de vac.mu.l.fi.§.fi.(Ante q̄ superfluit propter dictionem p̄ius que est.§. (Responsum.)i.rationem vel informationem quid eius ꝛc.z dic prebuerit.i.ostēderit ā.l.sue.(Si tamē.)§.Negotij repete executionem. (Prosciscatur gressum dirigat. (Noluerit) alias prebuerit,(Executoribus.)§.(Secūm)post primā suscepta in eadē prouincia.vt.ā.in prin.huius legis.(Duas)in diuersis prouinciis.Nam in vna eadēq̄ prouincia potest suscipere simul duas vt.ā. proxi.nisi.vide.ff.de legatio.l.eundē.(Passi)si.ā.tit.j.l.fi.z de assessi. l.ū.z vide q̄ scripsi.ā.de exco.mu.l.pe.in fin. (Bonorum suoꝝ amissionē)hodie correctum est.in aut.vt nulli.iudi.§. vlti.Sed an oēs leges que imoonunt tantum pena publicationis bonoꝝ sint correcte. Cōsueuit cōmuniter dici q̄ sic.z patet.ā.de pet.bo.sub.l.ū.ver.z patrinos.in gl.Contrariū z verius tenet ibi Bertrādus cuius scripta nouiter vidi. Nā dicit q̄ dictus.§.vltimus nō habet locum in his casibus.Primo q̄ loquitur in his casibus vbi pena mortis aut deportationis imponitur vt patet ibi.in prin. Itē videtur pro li.feu.de statu.z consuetudini.§.nauigia.ꝑterea si in his z similibus casibus bona ad parētes vel liberos deuenirēt.fm illū.§. cū delinquētes in ciuitate remaneant modica sibi pena esset, q̄ per filios videretur ali.ff. de bo.li.nihil.Ceterea si oēs leges q̄ puniunt multa crimina publicatione bonoꝝ z non alia,vel si alia tñ modica, essent correcte,iam ipsa crimina träfirent impuita q̄ satis absurdū esset cū vbi crimen est debeat necessario fm iustitie debitu esse pena.ā. de pen.sancimus. ff.de leg.i.filiusfamilias.§.diui.Hanc materiam prosequitur idē doctoꝛ.ā.de bon.vac.l.j.z vide q̄ scripsi.ā. de re milita. defuncto.rum. (Candē.)ver.(Formidare)timere. Et not.q̄ qua pena punitur qui prohibita facit, eadem punitur is ad cuius curam pertinet ne fiat si non prohibet.Ad hoc vide que scripsi.ā. de anno.z tribu.omnes.i. in verbo rector.z de fabri.l.j.in fi.z de nume.l.j.in verbo inhibendū.

¶De lucris aduocatorum z concussionibus officioꝝ seu apparitoꝝm. Titul.lxj.

¶Imperator. Lex.j.

SI quis aducenariꝰ vel centenariꝰ vel fisci aduocatis lesum esse cognouerit,adire iudicia z p̄bare iniuriam non moꝛetur:vt in eum qui conuictus fuerit competenti seuēritate vindicetur.

SI qs. ¶Casus ex se patet.(Aduocatis) quoꝝ quilibet singulis annis sexcentoꝝ aureoꝝ salariū cōsequebāt ne posit decurrere celebre aduocationis officiū z labores gloriosos egenus exiret.ā.de aduoc.diuersi.iudic.p hanc.§.sexcētis aūt.ꝑter cōmoditates alias quas percipiebāt.vt patet.ā.de ꝑpetuis sacro.scri. in sacris.iij.§.executoribus.z hic erat spectabilis vtibi. Immo consequebāt codicillos seu literas q̄bus illustris dignitas decoza.e.tit. remittuende.§.j.§.ad hec.sed hec olim tpe quo gloriosi cesares regnāte regina virtutū iustitia vigneruni. Hodie vero peccatis faciētibꝰ omne iustū cessat ipertū.reges(calcata iustitia)solū in pecunia spes sua opponūt. Et non solū aduocati fisci q̄ ex calūnijs q̄ salarijs aliqualiter non mēdicat,sed p̄clarissimi officij appellationū iudices nihil salarij cōsequūtur. Vere em terra malos educat hoies.ā.de p̄es. xxx.an.l.fi.z a virtutibus ad vitia labimur cum mundo labēte.extra de hereticis.vergentis.facit.xxxiij.di.fraternitatis.de officio aduocationis.Cassio.j.var.epist.xij. Quid dignius aduocationis officio Aduocatio nis.Cassio. possit per eum impendatur ornatius quod peregrinū negotium ad suas ciuꝝ nihil molestias trahit:vt laboribus subueniat alienis.Sed quid circa laudignus si des huiusmodi occupamur officij quod hodie plus ad subuersionē cedonum.Si iustitie sincerius cōsulatur,iusti⁹ dicit aduocato.Red de quod accepisti,quandoq̄ cōtra veritatem steristi,iniquitati assuesti,iudicem fefellisti,iustam causam oppressisti de falsitate vicisti, q̄ vides multos homines honestissimus z disertissimus viros non solum impune verum etiam gloriose videri sibi cōmittere. Nec omittamus ob reuerentiam veritatis illud Ber.j.de consideratione.miror quem admodum religiose aures tue audire sustinent huiusmodi dispurationes aduocatorum z pugnas verborum que magis ad subuersionem proficiunt veritatis. Corrigere prauum more z precepta linguas vaniloquas,et labia dolosa claude. Vi sunt qui docuerunt linguas suas loqui mendatium,deserti aduersus iustitiam erudiri pro falsitate. Sapientes sunt vt faciant malum,eloquentes vt impugnant verum. Vij sunt qui instruunt a quibus fuerant instructi. astruunt non comperta, sed suas struunt de proprio calumnias innocentie, destruunt simplicitatem veritatis, obstruunt indicij vias. nihil ita absq̄ labore manifestum facit vt breuis z pura narratio.

Aduocati vicinū abitinere iurta illud Apulei.ij. de magia. Nec q̄ facunde tionis ostentatio rudi z indocto,nec q̄ gloie cupido,rustico,z barbato.Nec ficium nō q̄ inceptio patrociniorum capulari seni congruisset,ne exponе cas debent sepulari.i.seni qui est vicinus capulo.i.mozti,capulus enim dicitur le nes exercitus in quo mozui feruntur.inde dicit Horati.q̄ officiū aduocatio cere. nis omnibus est periculosius:sed certe nihil miseri⁹ z periculosius prelatura si perfunctorie agatur,ex.di.ante omnia. (Judicia).i.iudices.(Injuriam.)i.lesionem.(Moretur)differat ꝛc.

¶Cora etiam q̄ ab officio aduocationis decet virum senem mozemorari vicinū abitinere iurta illud Apulei.ij. de magia. Nec q̄ facunde tionis ostentatio rudi z indocto,nec q̄ gloie cupido,rustico,z barbato.Nec ficium nō q̄ inceptio patrociniorum capulari seni congruisset,ne exponе cas debent sepulari.i.seni qui est vicinus capulo.i.mozti,capulus enim dicitur lectus exercitus in quo mozui feruntur.inde dicit Horati.q̄ officiū aduocatio cere. nis omnibus est periculosius:sed certe nihil miseri⁹ z periculosius prelatura si perfunctorie agatur,ex.di.ante omnia. (Judicia).i.iudices.(Injuriam.)i.lesionem.(Moretur)differat ꝛc.

¶Imperator. Lex.

PReter solennes z canonicas pēnitationes multa a prouincialibus indignissime postulantur ab officialibus z scholasticis;non modo in ciuitatibus singulis:sed etiam mātionibus: dum ipsis z animalibus eorundem alimonie sine pretio ministrentur. Prouinciales itaq̄ cuncti iudices tuecantur. Nec iuuarias in vltras transire permittant.

PReter. ¶Casus. Officiales z milites qui erant in schollis seu societatibus per prouincias constituti exigebant a prouincialibꝰ alimonias pro ipsis eoꝝmq̄ animalibus sine pretio z alia plura.mandat imperator hoc non fieri,immo vt pfides puniant delinquentes, z prouinciales ab his iniurijs tueantur.(Indignissime.)Si.in aut.vt iud.sine quoquo suffra.in princip. (Dum)sub.postulantur vt ipsis ꝛc. (Sine pretio)ergo si cum pretio videtur licere,argument.a contrario sensu quod est fortissimum. Sed contra satis aperte videtur.ff.de iure fisi.aufertur.§. quod a pfide.z de contrahend.empt.non licet.z.l.si in emptione.§.final.vide quod de hoc not.Jo.de Jser.libz.feu.de feu.guar.z caball.§.si vero castaldi.z Cyn.ā.quod metus cauſ.si per impressionem. Sed dominus Bartol.d.§.quod a pfide sic dicatur. Quando quis habet ali quod officium sine iurisdictione: vt si eit ei commissa administratio rerum publicarum, z tunc si vigore illius administrationis aliud sit venditur non licet sibi emere aliter punitur,vt.d.l.non licet.nisi eme ret palam. z bona fide vt supra de contrahenda emptione.cum ipse subditis. cum ibi notatur.facit quod not.supra de contrac.iudi.le.j. Idem si haberet iurisdictionem et administrationem et ex ea emeret per dictas leges.z hocvult dicere dicta lex non licet ex officio ꝛc.quasi dicat ex eo quod venditur, et ratione dicti officij non licet emere. Officiales an possint emere a

Quando q̄ vult quis emere extra id quod venditur ratione ipsius off.cij.z tunc aut emit in ferendo metum occasione sui officij,z habet locū.l. si per impressionem.ā.quod me.cau. que loquitur etiam in mediocribus officialibus.vt in his qui positi sunt ad denunciandum maleficia z similibus. Si vero emit non inferendo metum, z tunc si quidem est talis officialis qui habet iurisdictionem et non licet sibi emere nih prout dicitur.ā. de contrac.iudic.l.j. z si emerit habet locum pena dicti.§.quod a pfide.Si non habet iurisdictionem non impeditur emere aliquo iure.ar.ā.quod me. cau. ad multiam.z patet hac.l. ¶Quid autem si vtensilia que emere valet. vt ā.de contra.in.l.j.non potest ad emēdum inuenire an possit eis pretio soluto auferre vel subditos cogere ad vendendum? Puto quod sic.argu.ex his que scripsi supra vt rusti.ad nul.ob.deuo.ū.in verbo bonem.et de pacti. publi.l.ū.in fi.z patet supra de cursu publi.l.penulti.z scripsi.eod.titu,nemo in principio.(Pronunciales.)versic. (Cuncti iudices) dicebat ex hac litera dominus Bart. de capua quod si quis oppimatur iniuste ab aliquo officiali potest recursum habere ad quemcunq̄ iudicem vt male acta faciat emendari.Nam regulariter spectat ad iudices liberare subiectos de vastantium manibus vt dicitur Judic. capitul.ū. quod satis videtur nisi iudex ad quem recursus habetur esset inferioꝛ. argumen. supra de priuile.cholar.l.j.z quod ibi scripsi in verbo insuper.Nam z consuetudine induci non potest quod minoꝛ in maioꝛes iurisdictionem habeat dicit Archi.xxj.dist.inferior.vide que scripsi.ā.de pala.lacta. lar.nihil.in verbo a maioribus.Quinoꝛ enim maioris inolentie pro cacitatiꝝ salua reuerentia pudoris soluꝝ debet occurrere.ā.de def. ci.l.iij.z inferiores semp debito honoze seruato ab illicitis possunt prohibere superiores.ā.vt omnes tam ciui.l.j.§.officius. Vel expo-

Universidad de Deusto
Biblioteca

ſie iudices.i.preſides.ſ. de decur. omnes iudices.z de dig.iudices.z facit q̄ deuoluatur iuriſdictio ad ſuperiorem ex negligentia inferioris.in aut.de queſtor.ſ.ſi vero forſan.z vt diff.iudic.ſ.j.z vlti.z extra de of.ordi.c.irrefragabili.z.c.ſignificauit.z.viij.q.iij. cum ſcim⁹. z extra de iure pa.ex literis.z quod no.Archi.de excepti.c.vlti.li.vj. in verbo ſuperiores. (Tueantur)ſic tueantur conſeruatores eos qui bus conſeruatores ſunt conſtituti de quo ſcripſi.ſ. de irenarch.l.j. poſt ſecundam gl.z facit.ſ. de cañ.larg.ti.l.iij.ſ.inſuper.z ne lic.po. Officium l.j.in fi. (Sed an hoc potuerunt iudices abſq; petitione illoꝝ qui iudicis an patiuntur iniurias. Videtur q̄ non.d.ſ.inſuper.cuz dicit admoniti. ſit ipartiē ad idem.in aut.de here.z fal.ſ.ſi quis vero non impleuit. Contrarū dum partes Bertrādus.d.l.iij.ex eo q̄ hoc reſpicit publicā vtilitatē q̄ attendē tibus non da z ꝓferēda eſt.j.ti.proꝓ.l.iij.z ꝓo eo facit melius.ſ. de metat. deuo perentib⁹. tum.ad fi. ibi inhiberi de curſu publico non patimur.z.l.animalia.z l.coimperimus.z de numerar.l.j. ibi inhibēdum. z quod pleniꝰ ibi ſcripſi.z de irenarch.l.j.poſt.ij.glo. In quo ſic ipſe diſtinguit. Inter dum officium iudicis concernit publicam vtilitatem. z tunc debet ipſum iudex ſine poſtulatione partis expedire vt dictis iuribus. ad idem.ff. de of.ꝓcl.congruit.z in aut.de cōſ.ſ.iubemus. Interdum cōcernit vtilitatē priuatā z ſubdiſtinguit, aut cōcernit talem qui ſua natura neſcit petere, aut talē qui ſcit. Si talem q̄ neſcit, aut cōſtat iu dic. officio q̄ illo indiget, z pōt cūc iudex z dz exercere. ff. de officio procon. nec quicq̄.ſ. circa aduocatos.z de poſtul.l.j.ſ.ait prætor. Si non conſtat iudici q̄ indiget non tenetur ſuum officiū explicare ſine poſtulatione.ff. de mag.con.l.j.ſ. magiſtratibus. vbi vero concernit iudicem z partē, z debet ipſum exercere ſine partis petitiōe. ff. de li. dmi.l.j.ſ.j.ſ. de appel.eos.ſ.pe. Si aūt conſernat tm partem. z tūc non tenet illud exercere iudex ſine partis poſtulatione. ff. de dā. inf. l.iij.ſ. hoc aūt. hec diſtinctio equitatem hz. z ſic videtur intelligenda.l.proꝓ. (Inultas) hoc eiā modo cuncti iudices ꝑfectius tuebunt proꝓ uo vi.ſ. de numerar.l.j. z quod ibi ſcripſi in verbo inhibēdum. proꝓuiſ qppe regū eſt iudiciū ar.ꝑ inſtitiam facere, vi oppreſſos de manu cauſidicū liberare, pupillosq; ac viduas q̄ facili⁹ opprimunt a potentibus auxiliū ꝓbere, ac nō ſolū ſibi ſubditos nō cōtriſtare ſz ipſe pati vt ab aliis cōtriſtent. xxiij.q.v. regū. hoc debēt cūcti agere q̄ in decretis ſibi ꝓuinciꝭ vice ſuppleāt imperatoris. in aut. vt iudic. ſine quo.ſuf.ſ. volum⁹.z vis q̄ ſcripſi de ꝓbatio.ſ. ne liber iudi.l.ij.

(Imperator. Lex.iij.

Quotiens cōpulſor argultur in depredatione cōmictus (etiam non conſulta clementia noſtra) penam ſubeat legibus competentem.

Quotiens. Cōpulſor ſi de precatione cōiuncitur etiam inconſulto principe condēnatur. (Compulſor) de poc.ſ.tit.j.l.ij. (Clementia) ad quam nō crimina ſed vindicta referēda eſt. ſ. de of.prefecti ꝓto.l.ſi quos. Et ſcias q̄ ſi ad ſuperiores citius pervenit culpa delinquentium q̄ vindicta. hoc ipſo ꝓſumitur z arguit negligentia iudicum inferiorum q̄ habent delicta punire. xviij.dist. puenit.z.xviij.q.j.ſi cuſtos.z.c.ſi homo.z ij. Inn.ex de accuſ.ſicut. (Cōpellerem) ſub.legibus.alias eſt in textu.z facit.ſ. de dignit.l.pe.

(Imperator. Lex.iiij.

Curialibus z nauicularijs omnibuſq; corporibus ita ſubueniri volumus vt nihil apparitori ous vniuerſoꝝ iudicum liceat accipere quod ad preſidem ꝓuincialium pertineat.

Curialibus. (Licet ſimiliter ꝓhibeant apparitores oium iudicū id quod ad ꝓſidem pertineat exercere, tamen ne id agant in curiales nauicularios, z omnia corpora ſpecialiter ꝓhibentur. (liceat.) ſ. aduerſus ipſa corpora.

(De primipillo. Titul.lxij.

(In fine glo. adde. vel dic clarius hoc pilum eſt quoddam genus telli romanorū ſm (Macrobiū in ſaturnalibus. dictum a pello z eſt grandis aſta quod interdum virtutis cauſa iacitur, ꝓo quo etiā per miſſam eſt pecunia iudi.ff. de aleator.l.ij.ſ.j. de quo Salutius in catilinario ad nn. poſtq̄ eo venū eſt vt a ferentarijs ꝓeliū committi poſſet veringq; maximo clamore cum in ſeſtus ſignis occurrunt, pila emittunt, gladijs res geritur. z hoc ad ſimilitudinem pili. de quo dicitur ꝓuer. xxvij. in ij. Si contuderis ſtultum in pila quaſi piſanas feriēte deſuper pilo non auferetur ab eo ſtultitia eius. z Exod. xvj. apparuit immutum in ſolitudine quaſi pilo tuſum. Et hoc pilo per compoſitionē compilo, las.i. contundo vel contodio. (Ipul.ir. (Primipilus metrica. membratim cōpilasset. z hic primipillus i. vexillifer qui portat pilus qs dicat primam pilum. i. primam aſtam. (Primipillarius qui portat primum vexillum ante regem ſm Hugo. ad hoc eſt quod ponit Valerius. li.j.c.de ꝓdigijs. ſ. non ſunt. vnde primipillares dicūtur numerus militum primo probatus qui ſ. incedunt iuxta primum vexillū. ſm (Pap. z hoc videtur verius eo q̄ hoc officiū exercetur in bello. vt. ſ. de iū. offi. mil. q in bello. mo. in ru. z.l.ij. z. ſ. de epiſ. z cle. q̄ſq;

z vide.ff. de execu. tu. ſed z milites. ſ. fi. z.l. non ſolum. ſ. qui primipilum. in quibus dicitur q̄ hec adminiſtratio exercetur in neceſſitates militares. Et inde etiā dicitur militia partus primipili. ſ. de cohort. ſolita. vel dic vt dicetur. ſ.e.l.iij. (De pilo z pila. vide plenius. vt nor. ff. ad.l.aquil. item mela. in prin.

(Imperator. Lex.j.

Commoda primipilatus poſt adminiſtrationē incipiunt deberi. Et ſi is q̄ ea percipere debuerit, priuſ rebus humanis eximatur: heredibus petitio ſalua ſit.

Commoda. (Salaria preſtāda primipilarijs incipiunt deberi poſt ceptā adminiſtrationē officij. z ſi ante perceptionem primipilarius moriat debetur eius heredibus. (Deberi) ergo ante ceptā adminiſtrationē ſi decedat nō trāſmittit petitionē in heredes, quod facit cōtra filium primogeniti cuius pr̄ deceſſit viuēte ſuo patre ipſoq; auo, z ſic iure ſucceſſionis nō niſi ſola ſpe debito quare ſuus filius idēq; nepos in ſucceſſione comitatus z feudi quod primogenito debebat excluſo patruo ſuo ſcdo genito non ſuccedit vt ſcripſi.ſ. de priuil. eorum qui in pala. milit.l.j. z de cohar. l.ſi. (Heredibus) non quibuslibet. ſz forte filijs tm. z hoc ideo q̄ ipſi vocantur in eandem militiam. vt. ſ. de fil. of. mil. q in bello z mo.l.ij. tenentur. vt. j.l.ſi. vel dic q̄ etiā aliis heredibus q̄ ſic eſt etiā in aliis officialibus quorum heredes in officio non ſuccedunt. vt pater. ſ. de erog. mil. an. l. pe. in fi. z. ſ. de aduo. diuer. iudi. poſt duos. ff. of. aſſeſſ. diē functo. z de var. cog. l.j. ſ. diuus. (Poſt priū. gl. adde. z de adi. leg. l. pater. z de leg. iij. patron⁹. Aliter accipit. ſ. de ero. mil. an. l. iij. (In ſecunda glo. ibi litera ad de immo dic inceptā: vt colligitur. ff. de leg. iij. patronus. ſecundo riſo. z ſtatim dicam. vel potius et rō q̄ ſi debenē adminiſtratione finita. iā nullū beneficiū conſequeretur a lege. q̄ idem eſſet in quolibet alio q̄ tū ſecus eſt. vt ptz. ſ. de erog. milit. anno. l. penul. ſ. fi. z.l. hīs ſcholaribus. de proximis ſacro. ſcri. ſi quis in ſacris. z de agen. in rebus. l. iij. ſ.j. (Non glo. vt. adde ſed ibi deſeruit vitio. ſi aūt ex neceſſitate ſecus eſt vt ibi. Itē contra q̄ ꝓ rata temporis quo ꝓ republica laborauit. arg. ff. de viur. l. z ſi quis. ſ. ſi operas. z.l. ſi operas. z ſolu. ma. diuortio. in princi. Quinimmo in officiali agēda videtur computatio temporis a die quo receſſit a domo ſua: vt ad locum officij ꝓperaret, niſi aliud cōuentio vel mandata contineant. ar. bonū. ff. ex qui. cauſ. ma. qui mittūtur. ſ. ſimiliter. de oper. li. quod niſi. ſ. fi. z de leg. legato. ſecundū quoſdam ſed hoc eſt falſum cum debeantur ſolum poſtq̄ prouinctam funt ingreſſi vt patet in aut. de adminiſtrat. ſ. illud. colf. vij. z patet in hac lege, vel ſi debitum erat annuum aut menſtruum, ꝓ anno, vel men ſe incepto. ſ. de aduocat. diuerſo. iudic. poſt duos.

(Vt autem hec materia melius pateat formet queſtio hic de qua dubitari ſepius conſueuit. Quidam electus fuit officialis, ꝓo vno anno vel expreſſe vel tacite pura quia ipſum officium ad quod eligebatur geri annualiter cōſueuit. Ad hoc. ff. de aqua quoti. z elti. l. j. ſ. illud tamen. ad certum ſalarium ſibi menſe quolibet quo in officio vacauerit exſoluendum. cepto officio in tertio menſe mouitur. Ein transmittet in heredem petitionem ſalarij totius anni, vel tātum illius menſis cepti. z eius morte non finiti. Videtur q̄ tantum illius menſis. vt. d.l. poſt duos. z alijs iuribus ſupradictis. Et quia in ſtum videtur vt is qui debet ſalarium q̄ ꝓ vtilibus obſequijs in multa neceſſitate conſiſtens ſperans ꝓinde releuari ꝓmeretur, in ueniatur ſpe ſua fruſtratus. z forte non ſine ſui aut rerum ſuarū periꝯicie z ſalarium ſuum acceptis operis perſoluere compellatur. arg. q̄ contrario. ff. de reg. iur. fm naturam. ſ. de cadu. tolleñd. ſ. ꝓo ſecūdo cum concor. In tali ergo perplexitate iuſtius eſt: ne is cui debebat in officio ſeruiri, inueniatur in officij commodo z forte neceſſitate z pecunia ſalarij defraudat⁹ decernere, vt ꝓ rata temporis quo officij recepit obſequium, pecuniam ſoluere teneatur. Sicut z cum quis non poteſt duos inuicem diſſidentes iuuare, cōmodius eſt neutrum iuuare quam alterum ledere, hoc eſt enim legis priuſquam ſacerdotis officium ꝓdeſſe, ſi fieri poteſt omnibus, z obeſſe nemini. vt ait Ambroſius. iij. de offic. z tranſumptiue. xxiij. q. v. c. denīq;. z extra de poſtulando. c. vlti. Ad idem facit. de pericu. z co. rei vendi. l. j. ſ. ſi tamen. quia beneficio non gratiamine afficere inuicem nos de bemus. ff. ſi ſeruus exꝓor. ven. l. ſeruus. in fin. Item quia regulariter quod datur ob cauſam, ceſſante cauſa, ceſſat datio. quinetiam cauſa non ſecuta locum habet repetitio. ff. de condictio. ob cauſam. l. ij. z. l. ſi donaturus. Quod autem dicitur de aduocato q̄ ab eo ſalarū non repetitur. imo etiā petitionē reſidui tranſmittit in heredes. ff. de va. co. l. j. ſ. diuus. eſt ſpeciale. vt not. ſ. de condi. ob cauſam. l. pen. Item facit. ꝓ hac pte q̄ ꝓ rata. ff. de an. le. l. ſe yo. in prin. (In cōtrarū videtur q̄ per eum non ſtetit, ſed per caſum fortuitum in eius ꝓiona contingentem qui ſibi non poteſt rationabiliter imputari. ff. de va. cog. l. j. ſ. diuus. de aſſeſ. diē functo. Ad idē. ff. de lo. qui operas. z. l. ſz addes. ſ. penul. z. ſi. z. l. ſi vnō. ſ. item cum quidam. z quod ibi diffuſe. no. ad. l. ro. de iac. ſi vehenda. z de condi. cau. da. ſi pecuniam. in prin.

de ſta. li. cum

Officialis annalis ſi moritur anno nōdum finito an trāſmittat heredes ſalarū rotius anni.

de ſta. li. cum heres. ſ. ſtichus. Itē q̄ ſtatiz cepto anno videt ſibi cedere dies ꝓ toto anno. ff. de an. le. ſi ſingulos. z. l. in ſingulos. forte etiā hic rōne talis officij dereliqt adminiſtrationē rerū ſuarū. z plures ſumptus ſubijt quos alꝰ nō feciſſet. quare iniquū eſt vt. ꝓ alienis cōmodis itelligat de ꝓprio expēdiſſe. ad hoc. ſ. de fide. l. ſi. ſ. ad hec. cū cōcor. quas ibi ſcripſi. z. ff. loc. ex cōducto. ſ. ſz z ſi labes. z ō cōdi. ob cauſ. ſi pecuniā. ſ.j. quin potius equū eſt vt heredes ſui cōmodū totius tēporis luctui cōpēſent. ſ. de dome. z ꝓtec. l. ſi. de progr. ſacr. ſcri. ſi quis in ſacris. de agen. in re. l. iij. de eroga. mil. an. l. penulti. ſ. fi. z. l. hīs ſcholaribus. cuz concor. hoc tenet aperte gloſſ. d. ſ. dius. z hoc maxime q̄ vna fuit operarum locatio facta per eum. licet preſtatio ſalarij eſſet facienda ſibi diuiſa. ad hoc. ff. de lo. ea. lege. ſ. locani.

(Sup hac materia Jac. de bur. in quadā ſiſtione cōſultus. q̄ multe leges cōcurrunt quarū quedā loquunt in relictis in vltimis volūtatibus. Quedā in electionib⁹ dignitatū cum ꝓfeſſione legali. q̄dam in contractibus nominatis, quedam in contractibus innominatis, omiſſo de contractibus dicit in legatis annuis eſſe ceſſiones plures ſingulas per ſingulos annos. ff. de annu. leg. ſi in ſingulos. z. l. in ſingulos. Et ſi moriē legatarius trāſmittit perceptionē illius anni cui⁹ per inſtitū ceſſit, ſequentium non, ea ratione q̄ conditionale. z q̄ nō transmittit legatarius conditione pendēte, z hoc in legatis ſingularibus. vt dictis legibus. z. eo. tit. a nobis. In vſufructu, anno legato dicit ſeruandū fore. q̄s no. ff. de vſufruc. ſed z ſi quis. ſ. ſi operās. z l. qui vſumfructū. ſ. vl. Sz ſi nō moriē legatari⁹. ſed is qui hz ꝓtare legatū mora eius nō facit perire legatū, q̄ nō impedit ceſſionē, tū ſi re lictū ſuit. ꝓpter aliquā cām ſtatalē, z propter hoc non reſpicit legatarium q̄ magis impulſiua. ff. de don. l. ſi. ſ. ſi. z. l. iij. (Tūc defectus cauſe finalis facit deſicere legatū. ꝓ ſequēti rēpore nō incipiendo. ff. ſi an. l. ſeyo. in prin. (In dignitatib⁹ q̄ id q̄s preſtat magis eſt ſolutiꝰ vel ſalariū q̄s cōferē vt. ſ. de aduoc. diuer. iudi. poſt duos. de dome. z protec. l. ſi. de proti. ſacro. ſcri. ſi quis in ſacris. z. l. vnicum. z. ff. de agē. in rebus. l. iij. ſ.j. Et hec ipſa electione z legis diſpoſitione, non aūt ꝓmiſſione cōferi, z q̄rit electo, ꝓterea ius ſtatim electiōe facta, z ac ceptatione ſecuta ꝓ ea q̄ not. in aut. de collato. ſ. ad hoc. in prin. z ita ꝓcedit ex liberalitate conferentiū tam dignitas q̄ ꝓuiſio laboris nō eſt ꝓprie merces ſed ſalariuz ſeu ꝓuiſio vel remuneratio laboris. vt in ſimili. ff. māda. ſi remunerādi. in prin. Et in hoc nō eſt oino idē q̄s dictū eſt in legato vcz quo ad ceſſiones vt mors extinguat quaſi cā immediata extinguēdi. ſed. ꝓpter hoc nō deficit. ff. de dona. cauſa mor. ſenat⁹. ſ. ſi. Sed q̄ cōferē ſub ꝓtextu alicui⁹ cauſe finalis q̄ defi cit quantū ad futuras ꝓſtationes, non tū quātū ad ꝓteritas vel in choatas. Diſtributio eīi diuerſarū ꝓſtationū p rpa hz non faciat plures actiones vel cōtractus, tū cū fiant ꝓpter cās finales pluries z ſemper. vt. ſ. primi anni ꝓpter eius anni ſeruitium ſecūdi anni ꝓpter ipſius anni ſeruitiꝰ oportet quemlibet annū z cuiuslibet anni ſeruitium z ſalarium cōſiderari ſeparatim, z vt ſeparata plura vt ꝓbatus. ff. de condi. z demon. l. falſa. ſ. fi. ideo quo ad eum annū cuius finalis cā non ceſſat vel cepit, conſideraboꝝ vt ꝓpter deficientē cauſam deficiat ſalarium non ſolutum, ſed ꝓpter inchoatum dicit eſſe crum totius tēporis conſummatum, z in rotum ipſius anni debeti. Dicit etiam generaliter in hac materia q̄ alia ſunt cauſe finales diſtribute per reſpectuz ad ſeparatos z diſtributos effectus. Alia eſt cauſa finalis reſpiciens plura z vnum ſuum effectum. Primo caſu ſimiliter ꝓ pluribus ſingularitatibus z pluribus ſeparatis diſpoſitionibus. Secundo ꝓ vna que diſtribuitur. vt. ff. de condi. z demonſt. l. falſa. ſ. fi. z ſi quis cau. ſi ſeruus. ſ. ſi plurimum. z. ſ. de impu. z alijs ſubſti. Quie. vbi vero cōuenit de aliquo ſilando ꝓpter operas ali cuius tēporis cum vna ſit diſpoſitio vnius finis, ſ. operarū percipiēdarum, ſufficit ad cauſam inchoatam ꝓeſtationis. ſ. q̄ ſint opere inchoate. conſummauit ergo ſuum effectum ex ſuo principio cum nō ſteterit per eum quominus conſummaret. Sed ſi ꝓſtationes ſunt diſtribute. ſanguatim. c. z cauſe ſimiliter. ſ. ꝓ quolibet anno cauſa priuo inchoata ſuum habet effectum, ſequens non inchoata nequaq̄, quia neq; ſuus effectus, neq; ſua cauſa locum habet. Nec eſt nouum facilius impediri. inchoanda quam inchoata. vt. ff. de verbor. oblig. l. pe. ſ. z ſi placet. z ſic videtur procedere. l. per hanc. ſ. de aduoc. diuer. iudi. z de iudici. ꝓperandum. ſ. honoratiꝰ. z. ff. de vſufruc. leg. l. opere teſtamento. z glo. l. edem. ibi ſed quero. zc. ſ. locat.

(Imperator. Lex.ij.

Bretu nominis primipilli ciuiles actiones ad alios iudices tranſferende non ſunt.

Bretu. Hec lex multimode intelligitur. Ego tamen pono caſum qui magis placet. Titius contraxit cum primipillario, z ſic eius debitor eſt effectus primipillus vult Titium coram non ſuo iudice, forte coram magiſtro militum conuenire, certe non poteſt. z ſecundum hoc dic nominis. i. eius debiti quod primipillario debetur. ciuiles actiones primipillario competentes ꝓ illo. iudices. ſ. ipſius primipillarij. quaſi dicat obtentu nominis primipilli. non fallit regula quod actor ſequitur forum rei zc.

(Idem. Lex.iij.

Vtilitas publica preferenda eſt priuatorū contractibus. Et ideo ſi cōſtituerit fiſco ſatisfactū eſſe ob cauſam primipilli poteris obligatā tibi poſſeſſionē titulo dotis petere: vt ſatis doti fieri poſſit.

Vtilitas publica preferenda eſt priuatorū cōtractibus. (Cauſa. Cum aduerſus bona primipillarij cōcurrunt. fiſcus cui primipillarius debitor erat occaſione adminiſtrationis officij, vt vxor ꝓ dote data quam repetit preferetur fiſcus, z ratio eſt q̄ vtilitas publica priuate eſt preferenda. (Preferenda. Jac. q̄ licitum non ſit regibus cōtra leges que ſtatute ſunt ꝓ bono publico diſpenſare, nam bonum gentis diuinius eſt quam bonum vnius hominis. vt dicit philoſophus. j. Ethicorum. Vnde apud (Platonē iuſtiſſime illa ciuitas tradituz inſtituta, in qua ꝓpriꝰ quiq; neſcit affectus. viij. di. in ꝓncip. vide q̄ ſcripſi. ſ. de colf. fin. pa. l.j. ibi in commune. z facit. viij. q̄. ij. dilectiſſimi. z. ff. de iudi. nō. alias. in fi. z. l. de eo. in prin. nam circa vtilioza eſt prouideria hominis extendenda. in aut. de referenda. in prin. de hoc dic vt nor. Archi. ſecundum Tho. xj. diſt. conſequens. Item. ar. ad queſtionez an tempus inductum a lege communi vel ſtatuto municipali ad appellandum vel appellationem proſequendā poſſit conſenſu partiuz prorogari. z puto q̄ non ex eo q̄ tempora ipſa proceduit ex bono publico z ad vtilitatem publicam tendunt. vt patet. ſ. de temp. ap. l. ij. in prin. z de iudi. properandum. in princ. z quod ibi no. rollunt enim materiam litium que ſunt accuſationes criminum cauſe malorum, z corruptionis initium; vt plene ſcripſi. ſ. de agrico. z cen. litibus. in princ. Quare tale eſt voluntatibus iudicum z litigantium preferendum z ſic priuatorum conſenſu, nec legum ſtatuto poteſt iuri publico derogari. ff. de pact. ius publicum. de fer. lib. j. de ope. li. cerdonē. Itē quod vna via prohibetur, alia id admitti nō debet. ff. de trāſac. cum hꝫ. ſ. ſed cum lis. de litigioſi. j. ſ. ſi inter. Quinetiam z omne id per quod ad prohibitum peruenitur. ff. de ſponſa. oratio. Item quia per ius codicis tempora huiuſmodi nec per oblationem preriū, nec per reſcriptum ſuper reparatione temporum indulgendum, nec ſub pretextu alio prorogari poſſunt. ſ. de tempor. ap. nemo ergo nec per conſenſum partium. z cum de ipſa prorogatione proceſſura ex conſenſu partium non reperiatur aliquid conſtituturum, ergo ipſa tēpora non obſtante debent rata manere. in aut. de appellat. in fin. colf. nū. z de hīs qui ingred. ad appellat. ſ. omnibus. alias. ſi. ſi vero neuter. Nec obſtat quod dici poſſet appellationem toram z eius effectum poſſet tolli conſenſu partium. Ad hoc. ff. de re iudi. acta. in princ. de pac. tale pactum. ſ.j. z. ſ. eo. titul. poſtquam ergo z ipſam certis modis z temporibus reformari. argu. ff. de in litem iur. videamus. ſ. pe. z. l. in actionibus. z de pact. iuriſgentium. ſ. ideo. Haim illud verum eſt cum conſenſu partium agitur de appellatione tollenda, z ſic ſatisfiet cum in eo pacto vertatur bonum publicum per quod materie litium preſciuntur. vt. ff. ſi certum pet. quidam. In noſtro autem caſu contrarius reſultaret effectus per quem lites iam decīſe ad faturum ſcandalum ſuſcitarentur, quod eſt deteſtandum. ſ. de reb. credit. ſi quis iuſiurandum. z de fructib. z litium expenſ. terminato. Et ideo. ſ. de tempo. appel. l. final. ſ. horabiliter dicitur legum enim auſteritatem in hoc caſu z c. q. d. ſecus in contrario caſu. vt. ff. a qui. ap. non licet. l.j. ſ.j. z facit ꝓ hoc. ff. loc. ſi in lege. in prin. z de verb. obligatio. qui (Rome. ſ. Calimachus. ad finem.

(Secundo queritur. Quid ergo ſi cauſa intra ipſum tempus finitra non fit. an poſſit vtera ipſum ſecundum ipſa iura diffiniri. Videtur quod ſic Argumentuz. ſ. vt omnes tā ci. l.j. ad finem. quaſi hoc tempus ſit ſtatutum iudici z non cauſe. z hoc videtur ſentire Cy. ſ. de iu di. properandum. in principi. Contrarium tenuit Ric. mal. dicens q̄ ſtatuto re in caſu noſtro tempus inductum per ſtatutum municipale ſubroga quiſitum, tum ſit per omma in locum totius temporis quod alias de iure co an poſſit mmm datur ad appellationem proſequendam. Et ideo quibus caſib⁹ poſtea ſi bus alias tempus a iure communi ſtatutum non currit vt cum ſtat niri. per iudicem, vel litigatores qui de cauſa compromiſerit. vt ſupra de tempo. ap. aut. item ſi z aut. h. tamen. eiſdem in caſu noſtro non curret tempus per legem inductum municipalem. Item quibus caſib⁹ currit tempus iuris communis, ſed datur reſtitutio. vt no. eo. titu. an ren. ei qui appellat. eiſdem in caſu noſtro curret tempus ſtatuti z da bitur reſtitutio. Et quibus caſibus curret tempus commune z mo tificatur cauſa, z perit appellationis inſtantia, vt dicta aut. ei qui eiſ dem curret tempus ſtatuti z inſtantia pereat, z cauſa mortificetur. vt per omma fungatur vice temporis in cuius locum ſubrogatur. vt ff. ſi te. li. eſſe inſ. l.j. ſ. nec actio.

(Tertio queritur. Quid in alia cauſa criminali vel ciuili nō appellatiōis ſi ſtatutū ſit q̄ intra certū tēpus debeat finiri. Dicit q̄ cū il lud tēpus loco tēporis a iure cōmuni inſtātie deputari ſit ſubrogatū nullomodo ꝓ cōſenſum poterit ꝓrogari, cū etiā ſi hic ſubſit cā, nō tū ſubeſt inſtātia q̄ poſſit ꝓrogari. ad hoc inducit. ſ. vt ſuꝑa certū tēpus. j. ad fi. z. l. fin. ibi omnimodo zc. z ibi nec vlla occaſione zc. de fal. vbi c. dicit, fas nō ſit excedere, z facit de elec. commiſſa. ſ. porro.

Universidad de Deusto
Biblioteca

li.vj. ¶Ā z sicut qđ non est cõfirmari non põt.extra de fide instrumẽ. inter.ſ.ceterum.ita quod extinctum est prorogari non potest. Sic z quod non est.prorogari non potest.ſ. de iurisdictio.omnium iudic. priuatorum.z extra de offic.deleg.p.z.g.ad finẽ.Sic z quod non est. estimari non potest.ff.de actio.empt.l.iij.ſ.ſ.

¶Quarto queritur. Rungđ post tps statuto cõprehensum ex eadẽ instantia poterit intra tẽpus a iure cõi instantie deputatum cã finiri. Quidã dicunt ꝙ sic ꝙ predictã.l.j.ad fi.ſ.vt oẽs tã ciui. Ad idẽ.ſ.de edi.priua.l.fi.z idẽ Buil.in Spe.de iudi.dele.ſ.restat.ꝛ.qđ si in statuto.ar.ſ.de nor.l.ij.z.ff.de publi.l.j.ſ. vnde queritur. que parũ aut nihil faciunt. Richar.contra vt sic tempus statutum instãtie deputatum in totum fungatur vice tempoꝝ a iure cõmuni instantie deputati.z hoc videtur sentire.gl.d.l.properãdum.in prin. in exceptionibus quas de certis legibus facit. cõtinentibus minus tps triẽnij a cõmuni iure statuti. Non ob.dicta.l.j.vt oẽs tam ciui.qz ibi non tã propter decisionẽ cause ꝙ principaliter vt administratoꝛ expeditus post.l.dies libere possit a loco recedere, tẽpus ad decisionẽ statutuꝫ est.z sic persone fauore non cause terminande. Si ergo intra dictuꝫ tẽpus causa non fuerit terminata, recedit administratoꝛ post dies.l. z punitur iudex qui fauorem administratoris violauit, sed tamen instantia iure communi remanet. pro qua principaliter tẽpus non fuerat limitatum. Sic z in.l.ſ.de edi.pri.non.pro causa terminanda statuitur principaliter ibi tps, sed principaliter fauore operis diutius nõ impediendi.z ideo elapso tpe ad operis edificationẽ procedit̃ur, instantia remanente, pro qua principaliter tps non fuerat stabilitũ. Sic etiam põt intelligi.ſ.de decur.generali.vt illud de trimetri tpe sit statutũ fauore curie.ar.ff.eo.ti.ſ.aliter ſ.spurios.in fi.ſ.nõ principaliter pro instantia cause. Vel dicamus ꝙ cum lex ibi vltra processit z statuit certam pen.ā p eo, nõ facto qđ erat statutũ cõtra ius cõe pro ipso nõ facto cõtenti esse debemus pena in lege contenta.ff. de verb.obli.ſi stipulatio.nec idẽ non factum dꝫ duplici lege puniri. ar.ff.de accuſ.senatus. z ideo circa instantiam remanet ius cõe. z sic põt dici de dicta.l.j.vt oẽs tam ci. At vbi lex statuit solũ intra certum tẽpus causam terminandam. z vltra ad pene impositionẽ nõ ꝙ cessit, tunc illud nõ factum in hoc saltẽ punitur: vt instantia pereat, pro quo facit qđ not.ſ.de legi. non dubium. z hoc si teneamus ꝙ in d.l.gñali.instantia non fit finita. Contrarium tñ tenet ibi glo. z in.l. properandũ. vt sic semper in dubio si contrarium nõ appareat trãsacto tẽpore statuto ad causam finiendã pereat instantia, z hoc forte odio litium vt no. in simili ſ.de pac.posſeſſ. z.ff. si certum pe. quidã. Sed vbi principaliter ad instantiam tẽpus est limitatũ illo trãsacto perit instantia. fm Rich. verum ꝙ tẽpus statutũ ad causam finiẽdã possit consensu partium prorogari est expressum. extra de of. delegate causis. z no. extra qui fil. sint legi. latoꝛ. sed ibi statutum fuit a iure dice. hic a lege. (Et ideo.) ver. (Causam.) ſi. administrationem. forte

Uxoꝛ z si pilarij tenentur de mala administratione ipsi

enim primipilarius recipiebat a fisco stipendia ꝙ se z militibus sub se vel vexillo aut pilo suo consistentibus que non regnauit, vel recepro eo ꝙ se stipẽdio militiam deseruit z aufugit. quare tenetur etiam proꝛ vt hic z filij licet non sint heredes. vt.ſ.l.proꝛi. Sed ꝙ hoc officium consistat in administratione pecunie colligitur. ſ. de epi. z cle. officiales. z de priuil. li.l.j. z.ff. de adimen. leg. l. pater. Et hoc ptz be ne ex dictis Vegeti. Primipilariꝰ enim qui z significer cõseruabat dimidium totius stipendij olim militũ apud signa. vt ipse ponit. li.ij. c.xx. vel merita z cõmoda velut caput. vt ibidẽ.c.viij. Et hic est verꝰ intellectus huius l. z concordantiã que de materia z bonis primipilariorũ loquunt. ¶Post primam gl. adde pro ista materia qũ publica vtilitas pferenda sit z qñ priuata. vide qđ not. extra de postul. bone memorie. j. de reg. li. z. vij. q. j. placuit. z.c. scias. z extra de his q̃ fi. a ma. pte ca. ex pte. ¶Et not. ꝙ cũ agit de cõi vtilitate in his q̃ cõia sunt disponẽdis z distribuẽdis. maioꝛ pars minoꝛ pferẽ. z maxime si est egtas, lz exinde inequalitas nutriat̃ vt ibi. z extra de consti. cũ. M. z.c. ex pte. Hoc verũ nisi cõsuetudo cõtraria sit q̃ priuatã vtilitate tueat. Ā tunc minoꝛ pars cõtradicere põt. ar.c. tit. cũ oẽs. z ſ. de iesui. pses. z. xxvij. li. placuit. Sicut ecõtra gsuetudo priuatã vtilitate collit. ff. eo. ꝓ. vẽdito. ſ. si cõtra. fm ꝑ intellige ex de cõsue. c. vir. de cler. cõiu. cũ olim. in fi. de sup. neg. plã. c. ij. ſ. z no. Host. in sum. de cõsti. ſ. qñ. ver. ité cõmuné. nec est ꝑ mirũ. Ā etiã pcipitio q̃ consuetudine cã: vt respiciat bonũ. vt. ff. de vsuc. l. j. tollit ius nature quod vult vt nemo lucret cũ alteriꝰ dãno. ff. de cõdi. inde. nã natura.

¶Idem. Lex. xiij.

Cum ex sola primipli causa liberos etiam si patribus heredes non existant teneri diuus Aurelianus sanxerit: si neq; successistis patri vestro nec quicquam ex bonis eius tenetis: cõsequens est a paternis creditoꝛibus vos non conueniri.

Cum ex sola. ¶Casus. Filij primipilariorꝫ tenentꝰ fisco etiã si nõ sint heredes. Aliꝰ vero creditoriꝰ nõ tenent, si pris heredes nõ sint, z ex paternis bonis aliqd non possideant. (Ex bonis) facit. ff. qđ cũ eo. ſi filius. Et de hac dictione ex. vide qđ scripſi. ſ. de his qui ex pu. rat. mu. pec. ſu. l. ij. z de omni agro deser. qui per potentiã. ¶Post gl. adde fm cañ. Heredes defunctoꝝ teHeredes nentur ad oĩa debita ad que defunctus tenebatur, siue filius, siue exs defunctoꝛ traneus, siue raptoꝛis, siue alterius, siue debitum fuerit ex cõtractu, rum tenen vel quaſi, siue ex maleficio, vel quaſi, siue peruenerit res illa pro qua tur ad om debitum contractum fuit ad heredẽ. siue non, siue lis sit contestata nia debita cum defuncto, siue non extra de pig. ex presentium. in fi. vbi de hoc, ipsozum, extra de solu. c. j. vbi de hoc. z de vsur. cua. de rapto. l. literis, de sepul. c. vlti. z ibi p. ene. z no. Archi. j. q. iij. ſ. item hierico.

¶Publice letitie vel consulum nuntiatoꝛes vel insinuatoꝛes constitutionum z aliarum sacratum vel iudicialium literarum ex descriptione ab inuitis nequid accipiant etiam modicum.

Titulus. lxiij. z vltimus.

¶Dictum est. ſ. ti. ij. de exactis illicite p aduocatos fisci, z per officiales z apparitoꝛes, verũ q; nõ solũ officiales z apparitoꝛes aliqua extoꝛquebãt illicite, ſz etiã insinuatoꝛes seu portitoꝛes literarũ in quibus publica letitia z alia nuntiant, similia faciebãt, iõ de his dicit. (Letitie.) i. gratulationis. ff. ad turpil. abolitio. Ponit aũt hic effectus pro cã. ſ. eoꝝ que afferunt publicã letitiã z gratulationẽ. sic. ſ. de sepul. viol. pergit. ff. de manu. test. q̃ potuerũt. in fi. z. xij. di. nerut. z. ff. de serui. in. ſ. certo. in prin cũ ibi not. z de serui. vt. p. qui edictũ z de pac. iurisg̃tiũ. ſ. quod fere. z. ſ. de aduoc. diuer. iudi. huiđ. z de fer. fug. l. j. De letitia z gaudio scripſi. ſ. de silentiar. lati. ſ. his adjecimus. ¶Et no. ꝙ sicut missa pacis concludẽtis signaculo huiꝰ cõsecutur. de cõse. di. ij. c. pacẽ igit. in fi. Ita hic Justinianus mentionẽ facere voluit in fine sui codicis. q est finis inris ciuilis in. pemio digestoꝝ. ſ. ſ. qz. ver. qbꝰ. de pace in qua letitia publica z oium vere consistit quia ipsa nihil est meliꝰ, iuxta illud. Psalmus. xxvij. in fine. Pace nisi melDiꝰ benedicet populo suo i pace. Vñ sup fine Psal. Beati oẽs &c. cũ dicit, pacẽ sup Israel. 8t glo. cũ plurima bona pmiserit pacẽ posit oĩa subdit, i qua bona oĩa cõplectunt. Finis em bonoꝝ nostroꝝ pax est. 8t Aug. xix. de ciui. dei. c. xj. iuxta illd. Qui posuit fines tuos pacẽ. vñ Job. xxij. Habeto pacẽ z habebis fructꝰ optimos z pauderꝰ. Pax plenũ virtutis opus pax summa laboꝝ. z. j. nulla hostia Xpo. Dulcioꝛ hoc solo Deꝰ oblectat odore, immo sine vnitate ipsius i vinculo pacis nemo põt videre Deũ. xviij. q. vij. quẽadmodũ. Hã z pacifica possessio gaudiũ parit. extra de dolo z cõr. cũ olim. z Ber. sup cant. sermo. xviij. Cui nõ sufficit pax, nõ sufficit Deus. Et sicut nemo est q̃ gaudere nolit, ita nemo est q̃ pacẽ habere nolit. Quicquid z ipsi qui bella volũt, nihil aliud ꝙ vincere volunt. Ad gloriolas ergo pacem bellãdo cupiunt puenire. e. li. xix. de ciui. dei. c. ij. Numeriã ipsi latrones vt vehemẽtius z turius infesti sint paci ceteroꝝ, pacem volunt habere sociorũ ibidẽ z in scripturis discordãtibus pax est opoꝛtuna. de peñ. dist. vj. q vult ad fi. (Judicialiũ) als largitionaliũ, vel propie iudicialiũ maxime pfectoꝝ proꝛio q forte iras aliquas dirigebãt. in quibus hmõi leritias vel alia nũriabãt. vt ptz. in aut. de nup. in fi. z in multis aliis cõstitutionibus eiusdẽ libri. (Descriptiõe) sic ſ. de stat. z imagi. l. fi. vel dic descriptione. i. ipsa nunciatione quã nũciatoꝛes afferebãt in scripturis. (Immodicũ) dicit. gl. i. magnum ſz parũ pñ accipere. Aliꝰ dicũt ꝙ etiã parũ nequeñt ab inuitis accipe. z hñt ſram etiã modicũ. z hoc vt equitꝰ z cõgruentꝰ. p quo facit. j. q. j. baptizãdis. z. q. vj. nec minimus. z. c. relatũ. Nec em rationes z similia sumptu publico sunt agẽde. in aut. de mã. pn. ſ. deinde cõpetẽs. ꝛ. z neq; z qđ plene scripſi. ſ. vt rusti. ad nul. ob. deuo. l. j. in ꝛbo vllũ. q. iij. Et breuiter iſinuatiões hmõi faciẽde sunt fine vllo dispẽdio subiectoꝛ. vt satis expſſius ẽ. i aut. de her. z fal. i fi. de ali. z ephi. i fi. z de ex. ti. i fi. ¶Et sic ordina ſraz. Mutiatoꝛes publice letitie vel cõsulũ vt iſinuatoꝛes &c. vſq; ex descriptiõe ne qd accipiãt. ex descriptiõe ab inuitis et modicũ. ¶Post. j. gl. adde ſz hũc intellectũ nõ parti ſra, sed potius illũ quem pdixi. cũ dixit nuntiari ex cipiq; sanctimus &c.

¶Imperator. Lex vnica.

Quicquid nostrozũ vnquam nũtiari ceperit prosperozũ: ad bella si desinunt. Si oriuntur victorie faustus: si honoꝛ datus fuerit regalium vel consulum vel trabearum: compositiue pacis erit offerẽda tranquillitas. Si sacros vultus inbiãtibus forte populis inferimus. Nec sine immodico pretio nuntiari, recipiq; sanctimus. Actum iubemus esse castissimum: inditi gentibus non numerariis esse prebendum. ¶Judices statuimus esse solicitos: ne turpi colludio queratur ex descriptione miseris pretium gaudiozum. Quod si id sacrilega fuerit dissimulatione violatum: z in accipientem pudoris fortunarumq; manebit exc̃idium, hoc quoque cogenrem par pena mulctabit. Et officium. xxx. librarũ auri vexatione quatietur.

Quicquid.

Quicquid. ¶Licet plurimis non paruũ peculiũ dispersũ mus, nõ tamẽ patrimoniũ est exhaustũ cum gratia christi nũq̃ deficiat quin cozda reficiat, vt sic manus obrẽa per ficiat. Hec lex ꝙis victima sit, pacis cũ z alia mortali materia decorabit. Et diuidit in tres pres. In prima statutũ ponit. In secñda robur adꝺicit. In tertia pena subiũcit. Secũda ibi Judices. Tertia ibi. Quod si. Dicit igitur cũ noua ꝓspera sunt ciuitatibus z aliis nũciãda. qz bellũ finimus vel gestũ antea cessat, vel qz ẽ hostes acto filio victoria pacta est, vel qz principi aliqs nouus honoꝛ accessit, puta qz factus est rex, aut cõsul, aut trabee, aut q̃ diadema sibi direte sunt. aut si pax cõpleta alias cõposita nunciat̃ z offert proinde tranquillitas. aut significatur subditis ꝙ princeps ad eos venturus est, vt visitet illos in iustitia z iudicio, vt eos pace reficiat nõ aũt vt marsupia exhauriat. Hec z similia nõ sunt cũ magno, ſz cũ modico hcio nunciãda, vt castissime. i. honestissime talia intimentur. Literę himõi ꝓsperozũ nõ sunt erarijs, q vt plurimũ sunt diuites, cupidi z voraces, vel nũmarijs. i. diuitib⁹ ꝑ questu ſz ꝙ inde lucrent, ſz pauperibus cursoribus assignãde. Judices quoq; soliciti esse iubentur vt talia nunciãtes nõ querãt z pauperibus. z q propter bella cõtriuti sunt in erũna, exsoluant pretium gaudiozum. Si aũt hec lex salubris obseruata non fuerit, accipiens erit infamis cum admissione bonoꝝ. Judex qui ad hoc dãdum coegerit aliquos simili pena. officiales añ deputati cũ eo in. xxx. libris auri puniẽt. Et sic ordinatione literarũ Sancimus qđ est infra quicquid ceperit nunciari nostroꝝ rum prosperozũ z. vſq; ibi hec alias hoc nunciari ex cipiq; sine tmodico. i. magno hcio. (Quicquid) signũ vniuersale distributiuum omnia cõprehendẽs. vt z. ff. de leg. ij. nemo. ſ. j. de vsur. l. iij. ſ. nõnũ ꝙ. z de verbo. obli. quicquid. in princ. Unde est signum circumactum nihil recipiens. sicut z signum quicq̃. de cõse. dist. iij. vt ostẽderet. vel saltẽ maioꝛẽ partẽ omniũ cõprehendit. xxv. dist. qđ dicam ñ. Sic est etiam de signo si quis z si quid. ff. de aleat. l. j. in princi. et. ſ. quod vero. z de signo quinis. ff. de exercitoꝛ. si cum. ſ. penult. vide ꝙ scripſi. ſ. de cursu pu. in omnibus. Sic est etiaz de signo quicq̃ extra de cleri. non resi. decetero. (Nostroꝝ aliaꝫ veltroꝝ vnq̃ &c. (Proꝛsperozũ) felicũ cõmodozũ bonozũ. (Ad bella) vers. z dic ad. contra. z subaudi videlicet. Et not. ꝙ prima gloria z felicitas est contra bella si desinunt. vt patet hic ex ordine litere. (Si desinunt) cessant vtinaz bella quibus indesinenter quatimur cessarent realiter z perfecte. (Si oriuntur) ver. (Victorie) que nihil aliud est nisi subiecto repugnantiũ. fm. Aug. xix. de ciuitate dei. c. xj. Et licet a mũdanis dicatur hec esse felicitas, pculdubio felicitas maioꝛ est vicinum habere cõcordẽ. q̃ vicinus malum subiugare bellantẽ. mala vota sunt optare habere qđ oderis, vel quẽ timeas vt possit esse quez vincas

Victoria fm mũda felicitas.

Vide qđ victoria scripſi. ſ. de cursu pu. l. j. in not. p eos. vbi de hoc posui verba Tullij z Hieronymi. hoc est enim ius gentiuz vi expellere, nam turpe erat dolo fm Papi. (Faustus) felicitas, gaudium et letitia. Alias est litera fastus sine u, sed non bona, qꝛ ponitur fastus pro superbia quã debent principes nimiũ detestari, vt. j. dicetur. vñ fastu dinationis efferuntur. ix. q. iij. nullus. z. xxiij. q. vij. qđ autem. ibi quis enim auarus querit cõpossessoꝛem. aut quis dominandi cupiditate inflatus vel fastu dominatiõis elatus desiderat habere cõpiditate inflatus vel fastu dominatiõis elatus desiderat habere cõsortem. Et Augu. v. de ciuitate dei. c. xij. Fastus regius nõ discipli na pura est regnantis vel benuolentia consulentis, sed superbia dominãtis. Alias est litera fausta. vnde. j. Machab. c. v. ad fi. Conuenerunt ad eos fausta clamantes. z Apule. ix. metha. de libro, de literis, fausta voce prefactus. z infra. Quod felix itaq; ac faustũ saluta req; gaudiũ tibi fit. Alias est si oriatur victorie fastũ. i. bonũ omẽ. Juxta illud Ouidij. Omnia sunt hominum ꝛc. no. ff. de iudi. si debitoꝛi. Sic etiam dicunt voces infauste inurie inportabiles. ff. de his qui. vt indigni. si inimicitie. Nam sic dicitur infastũ. i. malum omẽ. ſ. da repu. consensu. ſ. j. in princ. z. xxvj. q. vlti. quis estimaret. Sunt etiam hũ fasti. i. annales libri. Et dicitur a festis z ne fastis diebus. Inde etiam dicuntur festi. conuentus. ſ. de fac. pag. vt christianos Faustus autem dicitur felix z clemens secũdus Papi. vnde versus.

Versus. Nubilitas faustum, faustus litem parit, arma.

Lis odium carpunt hec tria mortis iter.

Et habentur hũ versus. xlv. dist. licet. z xxiij. q. j. quoniam.

¶Et not. ex hac. l. fm literã fastus vel fausta vel faustũ ꝙ ex victoria consurgit felicitas z gloria. Contra quod est. xxiij. q. iij. sicut ex

Felices quando dicũtur esse reges z pñ cipes:

cellentiam. z. c. se. z melius illud Aug. v. de ciuitate dei. c. xxiij. Nec qz nos christianos quosdã imperatoꝛes ideo felices dicimus, qz vel diutius imperarunt, vel imperãtes filios morte placida reliquerunt vel hostes reipublice domuerunt, vel inimicos ciues aduersum se insurgentes z cauere z oppiimere potuerũt. Hec z alia hmõi erumnose vite vel munera vel solatia quidã etiã cultoꝛes demoniꝫ accipere meruerunt, q non pertinẽt ad regnum dei quo pertinent isti. Et hoc ipsius misericordia factũ est, ne ab eo q in eu credidẽrũt, ista velut summa bona desiderent. Sed felices eos dicimus si iusta imperant si inter linguas sublimiter honozantiũ, z nimis honoꝛabiliter saluantiũ, z obsequia nimis humiliter seruientiũ nõ extollunt si suã potestatẽ ad dei cultũ dilatãduz maiestatiq; eiꝰ seruiẽdũ famulã faciũt. Si deũ timẽt, diligunt, colũt. Si plus amant regnũ illud vbi non timẽt habere cõsortes. Si tardius vincãt, facile ignoscũt si eancẽ victa pro necessitate regẽde tuẽdiq; re ipublice nõ pro satiãdis inimiciarũ odijs exercẽt. Si eandẽ venias nõ ad impunitatẽ iniquitatis, sed ad spẽ corre ctionis indulgent. Si qs aspere cogunt pleriq; decernere nũc lenitate z bñficioꝝ largitate cõpescent. Si luxuria in eos tãto caligatioꝛ ꝓto pot esse liberioꝛ. Et si hec oia facũt nõ propter ardoꝛẽ inanis glorie, sed ꝓpter charitatẽ felicitatis eterne. Si propter peccata sua humilitatis z miserationis z oratiõis, sacrificiũ deo vero immolare nõ negligãt. Tales chstianos imperatoꝛes dici mꝰ esse felices interim spe post ea reipsa futuros, cum id qđ expectamꝰ aduenerit. Hec de vera felicitate hic scripta sufficiãt. Uel si vis seruare legẽ. dicas ꝙ tũc ex victoria cũsurgit gloria z felicitas, quãdo ex ea sequit pacis vere trãquilitas vt dixi. ſ. in rubrica. z hic infra statim subiũgit. ¶De superbia vero que ꝑ iactu ponit, z que hodie ꝑ minimum neglecta iustitia regnat, etiã hoc modicuz annectamus.

¶Scias igit ꝙ superbia multipliciter agit. nã superbia est le extollere Superbia z aliozũ merita depimere. xj. q. iij. si qs vero nõ obediat. Ite alijs se multipliciter pferre. xxij. dist. de cõstantinopolitana. Ité nouas opiniones ex sci ter compruntis sacris z canonibus cõgere. xxx. dist. hec scripsimus. Ité sub mirtitur. ditos nõ cũ benignolẽtia, ſz cũ asperitate corrigere. xiv. di. ij. ꝛo. xxiij. q. iij. a malo. in fi. vide. xxxvj. di. qñ. z quod ibi not. Ité arrogãter alios iustituere. xlvj. dist. habet hoc, nã tranquille monẽdi sunt etiaz detractoꝛes. xj. q. iij. inter verba. Ité falsa vel nimia iustitia se velle alios ducere. xiv. dist. vera iustitia. Ité occasiõe habitꝰ vel religiosis simpliciozes quosq; despicere. dicto. c. hec scripsimus. z. e. di. ij. qs ꝑ superbiã. z dicto. c. ſa iustitia. Ité sine meritis ꝑici vel ordinari vel le. iij. dist. si officia. z. xlviij. dist. c. j. z. ſ. j. Ité peccatũ sunũ cõfessio ne nõ manifestare, de peñ. dist. j. ſ. cũ ergo. verſi. ité taciturnitas. Ité officia aliꝫ quemlẽtia vlurpare. x. di. qñ. z. xciij. di. dyaconi sunt. Ité superbie inflatio sepe ex laudis ꝓmio nascitur. vj. q. j. sunt plurimi. z Callio. ix. var. epi. Familiare est hoꝝ superbia laudes sibi ꝓprias libenter audire. Et hoc est familiare superbis. vt dicit Tullius. Ité nõ vult se bene de se nouerit estimari. Honoꝛ quoq; superbia inflat. i. inflatꝫ honoꝛe superbus efficit. xlv. di. ij. ñ. in fi. Sz qcqd sit, superbi cito pent, &c. xxj. dem. q̃ nimis locuples ẽ annullabit superbia sic superbia exaltabit. hoc vitiuz tanꝙ mortalissimũ est vitãdũ. Ilã domos superboꝝ demolit dñs. puer. xv. z eccl. x. Inuiũ oĩs pcti ẽ superbia, q tenuerit illã adipiscetur. Ité ꝓ causa. q. iij. c. j. ¶Ideo placet hic de pace tractare q̃liter vt primo

Superbie gradus sunt duo decim.

dicamus quot sunt species pacis. Scõo de ipsarũ descriptiõe. Tertio cũ quibus pax sit habẽda. Quarto q̃ facit̃ esse pacẽ. Quinto q̃ tollunt z impediunt pacẽ. Sexto quomõ pax est querenda. Septimo p quos est in ciuitatibus reformãda z cõponẽda. Octauo que sunt in reformatione pacis attendenda. Nono qualiter est reformãda z agẽda. Decimo de pena violantis, aut impedientis vel agentis contra pacem imponenda. Undecimo de fructu z effectu pacis acquirẽdo sub quo ertiã quedam alia de ipsius materia per cõclusiones annitẽtur, que omnia per .xxx. questiones sunt explicãda. Huiusmodi quippe diuisiones, seu diuisi tractatus dignitatez hũr. ff. si certũ pet. certi condictio. §. qm̃. z vtiles sunt quãuis perutiles si clari sint. in auten. de here. ab intes. in prin. Ita fm Biero. super Ezechi. ix. in prin. diuisus dicẽtis, scribentis, z legẽtis labor respirat in ptib⁹. ¶ Circa primũ dicitur q̃ pax est duplex, videlicet diuina z humana, Diuina est reconciliatio peccatoris ad Deũ per penitẽtiã. Sicut em̃ per peccatũ a Deo auertimur, ita z p penitẽtiã ad Deũ reuertimur, z sibi reconciliamur. atq; vnimur, ad hoc de peñ. di. j. nõ sufficit. z. c. non põt. reuiuat em̃ ex pace cõiũctio animorũ. vñ. q. j. nouacianus. z reconciliatio z cõsensus mutuꝰ, de conse. dist. ij. pacẽ igit̃. Hec pax est preceris affectãda. nam si pax humana tã dulcis est p tẽporali salute, q̃to dulcior est diuina p eterna. xxiij. q. j. noli. Humana vero alia gñalis alia specialꝫ, alia generalis z specialis. Gñalis est q̃ cõponit z reformat inter populũ, z populũ inuicẽ bellãtes. Specialis est illa q̃ agit inter duos ciues, aut alios inuicẽ discordantes aut guerrã mouẽtes agentes, aut plures non in modum collecte viuentes aut cõtra alicui⁹. Gñalis z specialis patet in de vi mixta, est illa q̃ reformat et cõponitur inter plures principes inuicẽ discordantes atq; bellãtes, z subiectos eorũ. Vel q̃ rex bellũ gerit cõtra aliq̃ ciuitatez de hac loquit hec lex. Est z alia species pacis q̃ fez post celebrata sacramenta celestia fidelibus dat in missa, de cõse. dist. ij. pacez igitur, hec pax diuina humanaq; dici potest, q̃ tamẽ non datur in missa defunctorum, illi em̃ in dño requiescunt. vt ibi nota. Nec inter monachos, qt mortui sunt mundo. vt. ij. q. vñ. pacuit. z. xvj. q. j. pacuit. Dat̃ autem pax ipsa p osculum ante q̃ sacerdos eucharistiam sumat, immissa ei charitẽ parte in calicẽ. hec pax ideo dat̃, q̃ Christꝰ resurgens pacẽ discipulis dedit, cuius resurrectio per immissionẽ significatur p appositionem em̃ sanguinis ad corpus. vel ecõtra significatur reditus animẽ Christi ad corpus. z sic est resurrectio.

Pacis multiplices sunt species.

Pax dat̃ in missa pter tres rationes.

¶ Est aũt ratio tripler quare pax datur. Una q̃ fideles post mortẽ z resurrectionẽ dñi sui pacẽ z cõcordiam angelorum se promeruisse gratulant, cui⁹ signũ est osculũ. vt. ij. Reg. c. xiiij. in fi. Sic z ab osculo cepit benedictio. Bene. xxvij. Item q̃ cum sint filij Dei pñs z ecclesie matris. xij. q. ij. q. absit. erit. fratres sunt in Christo. z ideo reuidẽti sunt vno pane. vnaq; hereditate ditãti q̃s similiter notatur p osculũ. Item q̃ in osculo caro carni, z spiritus spiritui cõungitur. vt nos q̃ carnis ꝓpagine de Ada descendẽte cõungimur. etiã charitatis vinculo cõnectamur. Qui ergo connectunt se odientes inde. pdi. toyis osculum immittant. Deinde post osculuz sumit presbyter eucharistiã quasi dicat q̃ in vnitate pacis nõ est nõ accedat, q̃ eucharistiã sumere nõ est dign⁹. de cõse. dist. ij. q. passus est em̃ eucharistia myſterium pacis z vnitatis nostre, q̃ accepit mysterium vnitatis, z nõ tenet vnitatẽ pacis, nõ mysterium accipit pro se, sed testimoniũ cõtra se. vt ibi. Primo dat̃ viro, q̃ caput est mulieris. xxiij. q. ij. cũ caput. z. q. j. c. si quis. z factus est ad imaginem Dei. z eius vicarius censet nõ mulier. eadem. q. v. hec imago. z. c. mulier. dat vir, non dat̃ femine. ne si caro viri z femine ꝓpius accesserint ad libidinẽ accedant fz Aug. z Archis. qui hec vt plurimũ notãt. d. c. pacẽ igitur. ¶ Sunt z alie species pacis q̃ licet nõ discutiẽde, ad notitiã tamẽ explicande videtur. vt pax corporis in seipso que est ordinata partiũ temperatura. Item pax anime irrationalis que est requies appetitiui pax anime rationalis que est ordinata cognitiõis. actionisq; cõsensio. Pax corporis z anime ordinata vita. z salus animãtis. Pax hominis mortalis z Dei, ordinata in fide z sub eterna lege obedientia. Pax hominũ ordinata concordia. Pax comus imperandi atq; obediendi concordia ciuiũ. Pax celestis ciuitatis ordinatissima z concordissima societas fruendi Deo z inuicẽ in Deo. Pax omniũ rerũ trãquillitas ordinis. Ordo est parium dispariũq; rerum sua cuiq; loca tribuens dispositio. vt hec ponit Aug. xix. de ciuitate Dei. c. xiij. de his nihil ad presens. Sed solus primus humane pacis species prosequemur.

Pacis descriptiões

¶ Circa secundum sciendũ est ꝙ omnis pax que inter homines agitur potest dici trãquilla libertas, a pacto dicta prout legitur z not. ff. de pac. l. j in prin. vel discordie finis. Differt autem a concordia vt remissione iniurie que procedit ꝓprie cũ ex vna tantum parte offensa vel iniuria est illata. pax vero cũ ex vtraq; parte hinc et inde processerunt offense. vt not. Bal. in spec. de treuga. z pace. versi. ire no ta. Sed inelꝰ prima z tertia species humane pacis sic describi possunt. Pax populosa est tutamentũ patrie, vnitas plebis, munimentum gentis, cura languorũ, gladius bonorũ, temperies aeris, serenitas mentis, terre fecunditas, pauperũ hereditas, solatium filiorũ, z sibimet spes future beatitudinis vt ait beatus Cyprianus, lib. xij. de gradibus abusionum. Secuda pax videlicet specialis describitur fz Aug. li. de sermone dñi in mõte hoc modo. Pax est seruitas mẽtis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, vinculũ amoris, cõsortiũ charitatis, hec simultates tollit, bella cõpescit. iras cõpimit, superbos calcat, humiles amat, discordias sedat, inimicos cõcordat, cunctis est placida, nescit extolli, nescit inflari, hãc q̃ accepit teneat, q̃ dixit repetat, qui amisit aegrat. z huic vltimo cõgruit illud emitte. Prosee aurũ, z eme pacẽ z cor trãquillũ Chrysostomo, quoꝝ precepta illud. Ps. Inquire pacẽ z sequere eã. nõ dicit si pax sequit suscipe eaz sed si te fugerit sequere eã. vt puta si (qd̃ humanũ est) cuz aliquo te certis litẽ si qdem ille te prius iniuriat ad pacẽ pax te sequit cum gaudio suscipe eã. Quod si ille quasi mal⁹ ꝓmanet in illa, pax abiscondit ab oculis tuis. Tu quasi filius pacis inquire pacẽ, pulsa ianuam pacis, z hoc est inquire pacẽ. nec dicas ille fecit mihi iniuriã prior z pius me dz rogare. gloriosior es tu si lesus pacez petieris q̃ si vocetis, quere ergo pacẽ vt inuentas preciũ pacis. ¶ Circa tertiũ videlicet Pax cũ q̃ cum qbus est pax habenda respõdeo quãtũ possibile est cum omnibus est habẽda fz iuxta illud apostoli ad Roma. xij. Si fieri potest ex tũ in vobis bẽda z cũ est cũ omnib⁹ hominibus pacẽ habentes, z transumptiue. ij. q. iij. in qbus nõ. ter verba. z. xij. q. vj. hec qppe. in fi. sed nõ est habẽda cum pluribus.

Pacem facientia que sunt.

Rã generaliter nõ virtꝰ cũ quibus bellũ potius est agendum. vt dicit Seneca. l. de moribꝰ. Sic etem̃ Deus virtꝰ trahit no hominẽ de peñ. dist. j. Gobzem. Et odio habẽda sunt pctã no homines. lxxv. vj. dist. c. j. in auc. de man. prin. §. nõ ꝓmittas. j. Et summus locus dñi regitur quãdo is q̃ preest virtꝰ ponit ex fratribus dominatur. vt ait Bie. in reg. li. j. cx. xiij. vnde. Quintꝰ. in odꝫ potiõe defensionis. Offi quis omnium posse odium bibere vitiorũ, fcitz profecto mortalitas fz reliquos lapsus incõmodosq; mẽtis errores fas esset infula potiõe compescere. Ad hoc vide q̃ scripsi. §. de re mil. l. j. in verb. hostes. Ire nõ est hũda cũ hominib⁹ iniquis. Esa. xlix. Non est pax impijs. Tales em̃ potius odio sunt habẽdi. ps. ca. Facientes peccatores audiut. vide q̃ scripsi. §. de decur. omnes. j. in verbo illicite. Item nõ cum ꝓditorib⁹ transfugis, aut publicis hostibus ff. de re mil. proditores. z de sicar. l. iij. §. fi. Nec etiam cum barbaris aut hostibus populi romani, cum quibus est commercium interdictũ, §. que res ex pos. non po. l. j. z. ij. nec cũ sacrilegijs aut hereticis. extra de iure iur. quemadmodum. §. illud. Nec cum ydololatris, leonibus, z alijs q̃ de ciuitate possunt z debent expelli. quod dic vt scripsi. §. de spectac. li. z de metat. deuotum, ibi. ipsiq; plebi. Non etiam cum incestuosum coitum exercentibus, qui nec salutandi, nec osculandi sunt. xxxv. q. viij. incestuosi. Item nõ cũ scismaticis nec cũ excommunicatis. xxiij. q. ij. clericus. z. c. sequẽ. Nam separari debemus ab istis, ne simul peream⁹ in pctis eorũ. xxiij. q. j. c. dicimus. Utãdaq; est eorum communio, z fugienda synagoga censetur, executiend⁹ pedum pulus, ne sacrificientib⁹ ꝛc. e. q. j. que dignior. Nec etiam cũ illis qui ꝓ supbiaz alijs inferre iniuriã sunt parati. Nam istis est pugna potius resistendum quã pace cõmunicandũ, z sic in malo fauendum q̃ dic vt piene scripsi. §. de exac. tri. quotiens. z de iure fis. ꝓhibitus. Offensos em̃ z lesos potius tueri z defensare tenemur vt ibi dixi. Item non cum tyranno quem iustius est depellere z occidere q̃ sibi parere. vt dicitur infra ꝓxi. tyrannus em̃ talis est vt de pena eius magis quaz de amicitia cogitandũ sit. vt ait Titus liuius de bello macedonico. li. viij. In vita quippe tyrannorum nulla fides, nulla pietas, nulla spes, nulla charitas, null⁹ benevolentie locus. omnia sibi suspecta atq; solicita sunt. quis enim eum diligat quem meruit, aut cum a quo se metui putat? Tyrannus vir est deceptionis illudens, detractionis artifex, figulus falcitatis. qui dolum, strumꝫ nephas semper sub pectore versat. dicit Tul. li. de amicitia. qualis ergo pax esse poterit cum archa tante iniquitatis. Item nõ cum aruspice vl maleficoꝝ. hñ em̃ q̃ sunt potius nostre domus limine depellendi seu ꝓhibẽdi. §. de maleſi. z mathe. l. iij. Item nec cum illis qui seruunt materiatem, aut pacem oppugnauerunt. §. de abol. l. ij. ad fi. Item nec cum illis cõtra quos iustum bellum agi potest. quod dic vt scripsi. §. vt ar. vsus. le. j. in verbo tribuatur. Nec etiam cum illis cum quibus si quis amicitiam contraheret speciem aut notam ꝓditionis incurreret. de quo scripsi. §. de delatoribus. l. ij. ¶ Et breuiter vbicunq; ex huiusmodi pace Deus aut veritas, aut iustitia offenditur que idẽ sunt. ij. q. iij. existimãt. est ab ipsa pace potius abstinendũ. Nã ꝓpter amicitias Deus non est offendendus. xvij. q. ij. miror. nec q̃ veritas quaz ꝓpter nocere sanctũ est. vt dicitur. j. Ethico. Nec⁹ iustitia cui derogandum non est ꝓpter acceptionem aliqua personarum. iij. qõ. iv. ca. necesse. extra de iudic. nouit. Pessima enim pax est rebellare Deo aut veritati, vel iustitie ꝓpter amicum. talis quippe dilectio terrena est animalis z dyabolica, eque nocens dilecto z diligenti secundũ Bernard. in epistõ. vnde z experimento ꝓbatũ est cum ꝓpter amicũ aut Deus contemnitur, aut veritas offenditur, aut iustitia negligit, is postea digno Dei iudicio inimicus efficitur. iuxta illud Senece. Nec est lex innocentie. vt quem damnandum absolueris inimicum habeas. z Brego. in reg. libro. vj. c. cliij. Quod gloria nostra existimet, quia si superbe, si crudeliter agimus, despecto Deo hominẽ placamus

Tyranni tirius est occidere & sibi pax cum ipso pax est habenda.

amus nullo modo. Nam ipse qui despicitur contra nos quez despecto deo placare volumus irritat. facit. viij. q. ij. dilectissimi. l. dist. si quis ꝓpostera. z. c. si quis dyaconus. ad fi. lxj. dist. mirammur. z. ij. q. vij. sicut inquit. Et illud Hieronymi super epist. ad Galath. ij. sup illo verbo. Ego inimicus vobis ꝛc. Qui obsequio putat amicos heri veritate contenta: non tam obsequium est q̃ adulatio: z potius cladestina inimicitia dici potest. Ire facit de penit. dist. ij. ꝓmde. Et intellige q̃ cum predictis nõ est pax habenda que intẽr z effectum habet amicitie: vt ex hoc vitia fouent eorũ nã alias diligẽdi sunt homines eoq; homines. dñ tamẽ eorũ nõ diligant errores. pse quenda quidem est hominũ iniquitas: nature vero humane potius miserendus. xxiij. q. iij. duo ista. in fi. z Bzeg. in registro. li. ij. c. lxxx. Tunc pacẽ veraciter tenemus cũ superborũ culpas caritate simul z iustitia insistente: persequimur cũ eos diligimus. z eorũ vitã odio habemus. Opus quippe dei homo est: sed opus hominis vitium. Nos aũt discernamus quid deus: quid homo fecerit: z neq; ꝓpter errorez odio habeamus hominẽ. neq; ꝓpter hominẽ diligamus errorem. Quinimmo nõ solum cuz his impijs pax nõ est a viris iustis habenda: sed nec inter eos esse concordia reformanda: sed discordia seminanda. bonorum enim periculum est cõcordia reprobozum. ꝓ quo vide. §. de legatio. in rubrica. parte. j. versicu. v.

¶ Circa quartum videlicet que sunt que faciunt pacẽ: Resp. si omnes hoies essent amici. non bella, seditiones, latrocinia, lites, cetere; mala que hominibus ex seipsis nata sunt fortune accessissent. vt ait Quintil. in gladiatore. Sed cum hodie amici vt pauci vel nulli sint, expedit pacẽ populis que amicitie instar vel imitiũ est ¶ Generaliter loquendo omnem pacẽ iusticia facit. Esate. xxxij. Opus iusticie pax. Sapien. xvij. In disponẽda cõcordia est lex iusticie. Ubi de aduẽtu z ortu dñi nr̃i Jesu xpi scriptũ est ps. lxxj. Orieꝫ i diebus ei⁹ iusticia z abũdantia pacis. Dicturus pacis abũdantiam ꝓmisit iusticiã sine q̃ pax esse nõ põt. vt ait August. in pol. lxxxiij. Omnis malus desiderat pacem, bona em̃ res est sed fac iusticiam, q̃ iusticia z pax osculat, nõ litigat. ideo dz in ps. cxxxiij. Pax multa diligentib⁹ legẽtibus, z nõ est illis scandalũ. In iustita em̃ maxim⁹ virtutis est spẽs dz, fm Tullium. j. de offic. Et licet plurime sint spes partelez iustitie: tũ q̃ruz ad hoc vt fructus pacis adueniat oẽs vno verbo pũt̃ cludi. videlicet omnia que cunq; vultis. vt faciãt vobis homines facite illis. vt ait Hieronym⁹ ad celãtiã. vide. §. de metropoliberi. l. j. in ꝓbo virtutib⁹ ibi quarta virt⁹. Sz q̃rũ ad effectũ z custodiã pacis magis necessariũ est aliud precepũ negatiuũ q̃ hoc affirmatiuũ videlicet. Quod tibi fieri nõ vis alijs nõ feceris. ad hoc. lxxiij. dist. quotidã. l. dist. ponderet. in prin. Igit̃ inter deũ z hominẽ sine iustitia pax esse nõ põt. p quã z in futurũ a peccato recedit, z de preteritis deo proximo debitũ satisfactiõis impẽdit. ad hoc de penit. dist. j. ecce nunc. z. c. nõ põt. z. xj. q. iij. illud plane. Nã ille solutꝰ qui cũ ecclũba facit pacẽ. l. cũ spiritusancto p quẽ dat remissio. peccatorũ, ille vero ligat̃ q̃ cũ tali colũba nõ habet pacẽ. j. q. j. remissionẽ. Item sine iustitie obseruatiõe pax cõsistere nequit, nec dũ in aliqua republica fz nec in vila domoz parua. vnde Plato z Ambroſ. ũ. de offi. Infun dẽdus en animis hominũ iusticie amor, sine qua nõ solũ res publica fz nec exiguus hominũ cecus, nec domus quidẽ parua cõstabit. Remota quoq; iusticia cum nihil aliud sint regna q̃ latrocinia. vt dicit Aug. iij. de ciuitate dei. c. iij. Qualis pax erit vbi tyrannides z latrocinia regnãt? Cõcordia quidẽ cui⁹ sicut z pacis equitas maxime est. in auten. de man. princi. §. deinde. esse non potest cum aliis adiuuntur pecunie, aliꝫ condonantur. z omnis tollitur equitas si habere suum cuiq; non licet dicit Tullius. ũ. de offi. hec z alia vide. §. de suscepto. neminem. z de decurio. omnes. j. post glo. vltimam.

Pax pter multa impedi tur.

Pax fez modz cauſatur.

¶ Sed loquendo specifice pax causatur ex fez.

¶ Primo pax signanter causatur cuz in collegijs reuerentia minores potioribus exhibent, z potiores minoribus dilectionem impendunt, vera tunc fiet concordia z ex diuersitate cõceptoꝝ, z recte officiorum geretur administratio singulorum. lxxix. distinc. ad hec.

¶ Secũdo causatur cũ singula collegiorum officia singulis quibusq; personis sigillatim fuerint cõmissa. Nam sicut in corpore humano inde cozũ est vt alterũ membrũ alterius fungatur officio, ita nosq; simulez turpissimũ est si singula rerũ ministeria personis totidẽ non fuerint distributa, vt hec z alia leguntur. e. dist. singula. Promiscuis quippe actibus rerũ turbantur officia. §. de testa. cõsulta, et facit. §. cit. ij. q. j. z q̃bi scripsi in verbo vsurpare. z sup glo. not. ꝛc.

¶ Tertio causatur cum potiores exhibent se cuz charitate inferioribus meliores, non autem dominatores, vt sint forma gregis non dominantes in clerum. ꝛc. distin. octo.

¶ Quarto causatur cũ debita equalitate rei publice tuende p magistratus inẽditur. Nã qui econtra parti ciuiũ consulunt partẽ negligunt, rem perniciosam in ciuitatem inducunt seditionẽ atq; discordiam, vt dicit Tull. j. de offi. vbi etiaz subdit q̃ ꝓpter rea apud athenienses magne discordie, apud romanos nõ solũz seditiones sed etiam bella ciuilia pestifera successerunt sicut cũ in maioribus ita z in minimis debet vnitatem respublica obseruare, extra de prebẽ.

maioribus.

¶ Quinto causatur ex patientia iuxta illud. In patientia vestra possidebitis animas vestras. Luce. xxj. Nã melius est malũ ferre q̃ te foras efferre. xxiij. q. iij. forte. Ira quidẽ que mater est dicto. nie patientia vincitur. de conse. distinc. v. nunq̃. Et ideo dicit Aristo. ix. ethico. Quod non esse possibile concordare. ad hoc vide verba Bzeg. que scripsi. §. de ꝓnarch. l. j. in ꝓbo concordia. Sicut em̃ lectio via est ad scientiã, ita patientia est ad pacem, vt ait Ber. in epistõ. z Prouerb. dicitur. Vir iracundus ꝓuocat rixas, qui patiens est, miti gat suscitatas. hoc maxime pertinet ad prelatos q̃ nõ solum debent esse patientes ne vincantur a malo, sed etiam pacifici vt vincat in bono malum. vt ait Ber. in epi. ad rothomagen. archiepiscopuz.

¶ Sexto causatur ex ordine. cũ in rerum distributione seruatur ordo, ordo em̃ est vera dispositio rerum vel gradus, quod est cum vnaquez; ꝓpriam tenet locum secundum Papi. z vide que scripsi. §. qui mili. non possunt. Isis quidem. in verbo ordinis.

¶ Circa quintũ videlicet que sunt illa que ab hominibus tollũt z impediunt pacẽ: Respõ. sicut omnẽ pacẽ iusticia facit, ita per contrariũ omnẽ pacẽ iniusticia destruit. Unde q̃ iniusticia interdum expellunt duces, necant reges. z tante discordie subsequitur vesania tyranni existãt. z optimates exterminent. z preclarissima cõstitutaz respublica dilabat. z maxima etiã regio subuertat. vt ait Tull. ij. de offi. z Sen. lib. ũ. de puidẽtia dei. iniuria in bonos nisi a malis nõ retractur. bonis inter se pax est. malis tam bonis pernicios sunt q̃ inter se.

¶ Hec autez iniusticia in partes plurimas distinguitur ꝓcipue in. xxv. z alijs que sequuntur.

¶ Primũ. quia maleficia nõ punitur vt hec nostris temporibus indefinenter agnoscimus z sentimus. Eccl. c. nũ. Quia nõ ꝓfertur cito contra malos sententia: filij hominũ absq; vllo timore perpetrant mala. Unde sine prauorum z sceleratorum interitu vix potest regno pax prouenire. xxiij. q. v. quis enim. Et his necatis respublica recipit statuz suum. ff. de orig. iur. l. ij. §. initiũ. an in fi. §. deus quippe deorũ in impioꝝ flagellatione placatur, qua cessante flagellum per fidarum gentiuz ad vindictã nostrã excitatuz inducitur. z ti diuine vltionis iracũdia sceleratorũ fuerit actiõe cõmota: belli pestis interimit quos delinquẽtes ad rectitudinis viã dei ꝓcepta nõ renocãt. vt ait Bzeg. xxiij. q. iij. si quos. z in Reg. lib. ij. c. lxxj. Si ea de quibus deus vehemẽter offendit inseq vel vlcisci differim⁹. ad iracundia vtiq; diuinã patiẽtiam ꝓuocamus. Scelerati qdẽ ad tempus sequunt; z ob multitudinẽ delictorũ nostrorũ nocendi facultate diuinitꝰ assequunt. vñ. q. j. scisciteraz. Interdũ nãq; pctã fidelium p sarracenos z barbaros cũ seuitia vidicant. lxj. di. ij. si ges. ij. Et sepe de mozdacissimũ medicamẽtũ nobz tribulatiõis adũgit. v. q. v. nõ obstres Abraã z Loth. z Jacobi. c. iij. ¶ In bella z lites nõne ex cõcupiscentijs nostris? abundantia quippe delitiarum z temporalium rerũ exitiũ est habentib⁹ z causa malorũ. dicit Orosius. j. ad Aug.

¶ Tertiũ, q̃ non occupamur in pugna cõtra demones. z ideo nos pugnamus inter homines. Esaie. xxvij. Percussimus fedus cum morte. z cũ inferno. ad Ephes. sexto. Nõ est colluctatio aduersus carnem et sanguinem, sed aduersus principes et potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum harum. ꝛc. Ocio quippe discordie materiuntur vt ait Orosius secundo ad Augustinum et Titus liuius de secundo bello punico. libro decimo. Nulla magna ciuitas intrinsecus quiescere potest, nisi extrinsecus bellum geratur.

¶ Quartum quia non consideramus damna belloruz in quibus perdimus animaz, corpus z. diuitias. ꝓut hic not. in prin. z Jeremie decimosexto. Ultrabo super eos quatuoz species dicit dominus. gladium ad occidiendum. z canes ad lacerandum. z volatilia celi et bestias terre ad deuorandum. z dissipãdum. In his qui dem bellis alia dyabolo, corꝑ ferro z iu bstãtia incendio exponunt.

¶ Quintum. quia non attendimus q̃ dubius est eventus belli. secundo Regum. z ij. Varius est eius eventus belli, et nũc hunc z nũc illum conſternit gladius.

¶ Sextum. quia non inspicimus ꝓcepta dei. Esa. xlix. Utinam attendisses ꝓcepta mea, facta fuisset sicut flumen pax tua. vide et alia que sequuntur ibi, de hoc no. Archidia. xxiij. questione prima noli. z Joãnes Andreas de re iudi. ad apostolice. libro sexto. Unde solennitates veteres tuntur in gaudium z letitiam his qui diligunt veritatem z pacem. lxxvj, dist. leminium.

¶ Septimum est murmurari potissime contra prelatos ac rixas cõtentionesq; sectari. ꝛc. di. alienus. z. c. sequenti.

¶ Octauum est inter plures aliquem vtra debitum commendare z plusquam exigi virtutis meritum honozare. Hinc ex hoc insiatur vnitas, z charitas vulneratur. xcix. di. c. ecce. Ad hoc vide quod plene scripsi. §. de ꝓxi. sacro. scri. l. ij. in verbo reuerentiam.

¶ Nonum est contentio z contemptus. lxxj. di. illud. Nã ex contentione pierũq; nascitur rixa. ff. de act. z obli. seruꝰ. ex qua minuz pax turbat, quia etiaz homicidia inde sequũtur. ff. de hic. l. ij. xxij. q. viij. c. j. z vlt. Igitur ꝓpter cõtinere z cõtedere discordia solet insurge

Universidad de Deusto
Biblioteca

re.de pmo ptz.lxiij.dist.cũ Adrianus.z.Salomitane. de secũdo ptz.d.l.seruus.cuz si. Vñ qui meditatur discordias diligit rixas. dicitur Proverb.xvij. Et qz cõtentio cõcordie z amicitie maxime inimica est.qz cõrendẽtiũ z cõrẽentiũ maxime sunt accusatiões z pugne.vt dicit.xiij.Stichorũ. Vñ z apostolus.ñ.ad Timot.ij. Noli verbis cõtendere.z subdit.Ad nihil em vtile est nisi ad subuersionẽ audientiũ.z in pma.c.vj. Languẽs circa qstiones z pugnas verboriũ ex qb' oriũ tur cõtentiões z invidie blasphemie suspitiões male zc. z hoc verum nisi fiat ad impugnationẽ falcitatis.Naz tũc si cõtẽtio fiat cũ debito modo acrimonie nõ nimie q ex ea scandalũ gñetur cõtẽtio laudabilis est. De hoc sanctus Tho.in secunda secunde.q.xxxviij.

¶ Decimum est cõmunio que discordie materiaz solet excitare. ff. de leg.ij. cum paret. ff. dulcissimos.

¶ Xi. est inuiti etiã ad maiora pmotio.lxxiij.di.vbi.z.c. honorat'.

Bonorũ tẽporaliũ litigatio.

¶ Xij. pro rebꝰ potissime tẽporalibus inter homines litigatio in autẽ.de tri.z semi.ff. si vero aliqs.z.ff.de iudi.,pperandũ.in prin. Vñ p pace seruanda prescribẽda est altercatiõis occasio.ff.de bo. que libẽ oportet.ff. finaũt res. Nã z lis est causa malorũ z principiũ corruptionis fz Aristo. Hec z alia de lite vide.ff.de agri.z cen. litibus. in prin.z Tullius.ff.de offi. Decet bonũ virũ esse benignũ,tustuz,non solum alieni cupidũ,immo de suo iure cedentẽ potꝰ aliquãdo fi fuerit lacessitus ꝑ aliena iura pulsantẽ,fugientẽ lites,abhorrentẽ a iurgiis,redimentẽ,cõcordias z trranglitatis gratiam. Si quid de suo iure aliquid relaxauerit,nõ soli liberalitatis,sed plerũq etiã cõmodi ratis est premiũ dispendio litis carere nõ mediocre lucrum est, dein de accedit ad fructũ quo augetur amicitia,ex qua oriuntur plurime commoditates q cedenti aliqua in tempore postea fructuosa erunt iuxta quod Eccli.c.iij. Tẽpus acquirendi,tempus perdendi,tempꝰ custodiendi,z tempus abũciendi.

¶ Xiij. nimia asperitas increpationis z immoderata correptio. xlv. dist. licet.j.z.ff.z.c.cum beatus.ad hoc vide que scripsi.ff.de can. lar. titu.l.iij. in verbo moderatorum.

¶ Xiij. etiam tollitur z impeditur pax multis modis et in alios super bien.lo quos vide.ff.e.l.in verbo fastus.

¶ Xv. impeditur ex iactantia.nã qui se iactat iurgia concitat. dicit Proverbio.xxviij.z plerunq odiũ parit. Hec z alia de iactãtia vide.ff.de cohartali.quisquis. Et idẽ potest dici de presumptione, arrogantia.z singularitate.z ceteris aliis gradibus superbie quos scripsi dicto verbo fastus.

¶ Xvi. impendit ex fallacia z perfidia, hec em scindũt nimiũ vnitatẽ.xxiiij.q.j.loquitur. Ad hoc vide que scripsi.ff.de ponder.z auf. illa.quotiẽs.ibi.neqꝫ fallat. In vnamitate em pax est nec hẽ potuit Dei partẽ q debitam nõ tenuerit vnitatẽ.e.q.i.alienus. Justus qdẽ z pacificus ex fide viuit,z vbi charitas nõ est,nõ potest esse iustitia. e.q.vbi ergo nec pax q ex iustitia fide z charitate procedit.

¶ Xvij. ex quacunq causa iusta bellum agi potest ,pax turbatur et violatur que cause plures sunt vt plene scripsi.ff. vt argu.vius.l.j. in verbo tribuatur.

¶ Xviij. tollit impeditq pacẽ in civitatibus cõclamatio,seditio,actumulus.ff. de his q ad ecc.cõ.denũciam⁹.ff.de penũ.capitaliũ.ff. solent.in aut.de man pun.ff. deniq cõueniens.cum concor.

¶ Xix. turbat pacẽ interdum nimia z seuera iustitia.l.di.vt cõstitue retur.ad fi.l.j.dist.aliquantos.

¶ Xx. turbant pacẽ z impediũt nouitates qz discordiã pariũt.extra de cõsti.cuz cõsuetudine. Vñ incerta z inopinata solent animos hominuz cõturbare.ff.de officio procon.obseruare.ff. recte.

¶ Xxi. diuersitas cultus que contentiones z emulationes inducũt zc. diltin. perlatum.

¶ Xxij. impedit tollitq pacem anaritia prelatorum secerdotuz z in dicum. Nam propter eam odia sepe consurgunt.xciij. dist. c. paconi finit. vltra medium.

¶ Xxiij. impediunt pacem prave doctrine qz inducunt discordiam, xcvj. dist. nos ad fidem. in fi.

¶ Xxiij. tollit pacem nõ obseruatio sed obliuio seu omissio z negligentia preceptorũ qbus quis obedire tenetur. Proverb. xiij. Qui timet precepta in pace versabitur.z.c.iij. Ne obliuiscaris legis mee z precepta mea custodiat cor tuũ.longitudinẽ em dierum z annos vite,z pacem apponent tibi.

¶ Xxv. irremediabiliter pax tollitur z conturbatur ex conuitijs in properijs reuelationibus z plaga dolosa. Eccle.xxij. Qui conuitiat amico dissolvit amicitiam ad amicũ,z si produxeris gladiuz ne desperes,si aperueris os triste,nõ timeas,est enim cõcordatio excepto conuicio z improperio, z misterij reuelatione, z plaga dolosa in his ommibus effugiet amicus.

¶ Xxvj. generaliter impeditur z tollitur pax ex omni causa ,pter quam inimicitia cõsurgere solet que multiplex est vt scripsi.ff. de his qui se defe.l.j.in verbo inimicus. De hoc etiam Brego. iuscinus ,pudeat nos pacis munus deserere quam nobis discedens Christus reliquit pax z res,z nomen dulce quã Dei esse accepimus.iuxta illud. Pax Dei z eius esse Deũ,iuxta illd. Deus pacis z eã esse Deũ,iuxta illud.ipse est pax nostra pax bonũ commẽdatũ ab omnibus, observatum autẽ a paucis. Que autem est causa fortassis ambitio dominũ aut facultatum,aut honoz,aut odium,aut contẽptus, aut quid hmõi ex his ad que Dei ignaros videmus intẽdere. Dei quippe pacipue pax est qui cõfederat omnia cuius nihil est a Deo propꝫus si cut vnitas nature z pacificus status,z ideo dicit rex pacificus i ꝑmio decretaliũ.in prin. Est z alia causa quare non est pax,qz deci me nõ dãtur ecclesijs propter quod datur impio militi.qõ dandum est facerdoti.xvj.q.j.decime.z.c.reuertimini.z quia non datur decima rotum tollitur,hoc tollit fiscus,quod non accipit Christus.e.cau sa.q.vij.maiores.nõ vsurpari quidẽ alienũ,est custodia pacis.lxxj.distin.primatus. Sic z ingerere se rei ad se nõ pertinẽti est materia incõgrue confusionis z contentionis.lxiij.dist. Adrianus.z quid id ꝙ est commune tanꝫ propriũ sibi nititur vendicare,scisinatis causam facit.xcv.di.olim. Nam qui sibi plus iusto apperit,puta quod a natura vel iure concessum est,violabit ius humane societatis,dicit Tul. j.de offi. Hec omittamus in hoc illud Polk.lib.iij.c.xj. Recolo virũ vtiqz sanguine generosum habẽtem prudentiã mundi huius in timore Dei. Hoc in ciuitatibus Italie vsu frequenti celeberrimum esse dicentem qõ dum pacẽ diligit z iustitia colunt, z a periurijs abstinẽt tãte libertatis z pacis abundantia perfruuntur quod nihil est omnino qõ vel minimũ quidem cozũ concutiat.vt impietur in eis illud Esaie.xxxij. Sedebit populus meus in pulcritudine pacis,z in tabernaculis fiducie,z in requie opulenta.z.c.xxxij. Vtinam attendisses mandata mea.facta fuisset sicut flumen pax tua,z iustitia tua sicut gurges maris z fuisset quasi arena semen tuum z stirps vteri tui vt lapillus eius non interesset.z nõ fuisset attritũ nomẽ eius a facie mea,z infra non est pax impijs dicit dominus.z subdit Polk. Cum vero plabunt ad frandes z per varias iniusitie semitas scindũtur in semetipsas statim vel statum romanum vel furozem theotomicuz aliud vel flagellum inducit dominus super eos et permanet manus eius extenta donec ipsi ab iniquitate per penitentiam reuertuntur. Unde ps.lxxxviij. Si dereliquerint legem meam z in iudicijs meis non ambulauerint,si iustitias meas prophanauerint,z mãdata mea non custodierint visitabo in virga iniquitates eoum et in verberibus peccata eoum. Item violatur z tollitur pax ciuitatis per inordinatum rectoris imperium z in obedientiam z discordiam sibi ciuium subiectorum namqz regentiũ merita sibi connectuntur z plebium vt sepe ex culpa presidentium deterior vita fiat subditorum et sepe ex merito plebium delinquat vita posteorum.z infra. Secũdum meritum plebium disponuntur corda regentium,vt ait Bregor.in Regi.li.iij.c.lxx. Et pax domus p inordinatũ patrisfa.imperium,z inobedientiam. et discordiam sibi cohabitantium. Nam si pax ciuitatis est ordinata imperandi atque obediendi concordia ciuium z pax domus est ordinata imperandi atqꝫ obediendi cõcordia cohabitantium fm Aug. vt dictum est.ff.q.j. ergo a contrario per iniustũ vtrisqꝫ imperium z sequentium inobedientiam z discordiã pax subuertitur cũ ad remotionem cause remotio sequitur effectus. Pax est omni tempore refor manda.

¶ Sexto queritur quo tempore est componẽda z reformanda. Respondeo omni tempore fieri omni tempore vitam z gaudiũ querimus. Nam sine ipsa nõ est vita sed potius vmbra vite vel moꝛs ciuilis. nulla em pena grauior est ꝙ inter homines cõuersari z hominum carere suffragijs.ff. de apostа. hij qui.remora quoqꝫ pace ab hominibꝰ in qua bona sunt omnia. vt dictum est.ff. in rub. z ipsa bona omna depelliũtur. inde dicit belli calamitas z pacis lenitas.ff. de ca. tollt.j. in prin. Omnis quoque vsus temporalium rerum refertur ad fructum pacis terrene in terrena ciuitate secundũ August. xix. de ciuitate Dei. c.xiij. Ad hoc ergo plurimũ decet semp intendi bellis instantibus, commodius quidẽ est ante bellꝰ pacez preferre ꝙ seditionũ turbinibus imminere. dicit Egisippus de bello iudaic.li.iij. Et Brego. in Regist.li.vj.c.xiij. hoc maxime agendum est tẽpore instantis belli. non enim debet tunc populum habere diutiuz,nec debet differri tractatus pacis quo vsqꝫ ad prelium veniatur. amẽris em est cum aciez viderit pacem cogitare. Et hoc maxime fieri debet per regnantes circa initia regnorum suoꝝ. Unde Cassiod.viij. variarũ epistо.xij. Decet regnum pacis amenitate componi.ne habere spem agri videat inculti. Nam si a iusto bello est quibusdam temporibus temperã duz quod dicit vt extra de treu.z pace.c.j. fortius ab iniusto est omni tempore abstinendum,z sic pace reformande potius intendendũ. vt ptz extra de fer.c.j.z.ã.eo.tit.l.ij. Septimo queritur per quos est pax componenda z reformanda? Rñ. pax reformanda est. vt ait Tullꝰ in oratione ꝓ Ligario potissime per regnantes. ad hoc.xxiij.q.v. regum.z.c. rex debet.z quod scrip.ff. de dig. iudices. in verb. plebeyos. in fi. note. sine regali qdem prouidentia impossibile est ciuitatibꝰ pacem dari. vt dicit.ij. Machabeorũ.c.iij. Unde Seũ. in trage. ix. in scelicet Nero pacis autore, generis humani arbiter electus. orbem specie sacra regis patrie parens, quod nomen vt seruos petit, suosqꝫ ciues roma commendat tibi. Item p presides z prelatos qui studere debent vt discordantes subditos siue clericos siue laycos ad pacem magis quam ad iudicium cogant. ad hoc in autent. de man. prin. ꝙ. Pacis reformatio p quos potissimum fieri debet

prin. ꝙ. deinde conueniens. zc. dist. studendũ. z.c. discordates. z.c. dissidentes. Nã debent dissentiones rixas z scandala relegare. xcij. dist. dyaconi sunt. post prin. z in hoc prelati z presides omni repidtate semota ad pacẽ firmã tenendã mutuũ auxiliũ sibi debẽt impendere. zc. dist. precipim⁹. z extra de treug. z pa. c.j. de hoc et. j. q. x. Tali qui dẽ modo populi in trãquilitate pascuntur. Et quoties in hoc prelatus est negligens, totiẽs cõuincitur suũ nõ amare pastore. xxv. q.j. ditinis. in fin. z vide quod legitur z nor. v. q. ũ. si primates. in princi. Et si quis iuste ꝓcedit ad bellũ cõtra aliquã ciuitatẽ debet ei prius offerre pacẽ quã si receperit z portas aperuerit, cunctus populus q est in ea saluãdus est. Deuterono. c. xx. Nã etã fieri põt parcẽdũ est vbibus quo opulentius habeatur imperiũ. vt ait Titus liuius de bello maced. li. ij. Sic z ecclesia inimicos suos debet ad pacẽ vocare, cõtra quos procedit siue spiritualis armis, siue materialibꝰ totũ facere dz vt ad pacez veniat. dicit Jnno. extra de re iudi. ad apostolice. Per oẽs itaqꝫ presides z oi rpe paci reformãde opera dãda est. Nã quid aliud debet agere ꝓtor ꝙ vt dirimat cõtrouersias z subitos rapes cõponat. ff. de ope. no. nun. l. j. ſ. inde querit. Quinetã defensores ciuitatũ in hijs officiũ suũ tenent impẽdere q debẽt ciuitatibus interesse vt videat inornate agẽtes. in aũt. de defen. ciui. ſ. deinde eos. z dic inornate agẽtes scz cõtra publicã disciplinã in lenonẽ possessoriũ. ff. c. ti. scz de defen. ciui. l. antepenulti. Et si per seipsos poterũt debẽt publicum remouere tumultũ, vt dicto. ſ. deinde eos. als supioribꝰ nũciare. vt dicta. l. ante penulti. z vide. ſ. de prenarcl. l. i. z quod ibi scripsi in verbo cõcordiã, dant eiũ defensores quasi ob seruatore actus z custodes hominuz ciuitatis. vt si quãdo viderint eos male versari corripiãt eos. vt maioribus referãt. ad hoc. ff. de administratiõe tuto. l. iij. ſ. nec puter. z. xciij. distin. dyaconi sunt. Item dic inornate. l. inordinate. xxvij. q. vij. c. ergo. z vide q scripsi. ſ. ó metropoli. l. j. in ꝓbo iustas. Hoc autẽ nor. ꝙ hmõi plati z ꝑsides pacifici dicunꝰ si corrigũt qs possunt, quod autẽ saluo pacis vinculo cozrigere nequeunt, debent equitate improbare, firmitate supportare. xxiij. q. iiij. quisquis. Prelatos si quidez pre ceteris oportet esse patientes vt nõ vincantur a malo. Oportet etiam esse pacificos. vt potius vincant in bono malũ. Alterum vt malos portent. Alterum vt z quos sustinent sanẽt. vt ait Ber. in epistola ad Roth archiepisco. Pax in facit. xi. q. iij. iustũ. Interdum autem pax in ciuitatibus reformatur rerdum ꝙ per priuatos alios qui nulla super hoc publica potestate funguñ. priuatos Et hoc satis rationabiliter, nam ad politicũ precipue spectat pacez reformaꝛ. facere sicut medicꝰ sanare languores, nec de pace an fit agenda consiltandum est. Sed qualiter fit cõponenda. fm Aristo. iij. ethic. Et tales debent esse viri honorati prudentes qui rebus congruant z personis, quod dic vt scripsi. ſ. de leg. in rubri. parte. j. versi. xij. z quasi per totum. Ut hodie in regnantibus. vel veriuz dominãtibus. de pice cura est ampliori ꝙ de pace. non em consideranr qualibus, sed quantis subditis principentur vtqꝫ prouincie sibi nõ tanꝫ motum directoribus sed. vt rerũ dominatoribus z luxuriarũ suarũ prouisoribus seruiant, gaudent, de pace dolẽtes, nõ solum in celamitatibus subiectorum, sed in sedibus magistratuum qui periculo ꝓpio laborant circa ea que sunt ad pacem. vt thesauros impleant, criminosos liberant, z in populũ ignauũ z insontes pecunialem penam summa extorsione conuertunt. Et licet debeant parentũ vicẽ exhibere subiectis. ſ. de defen. ciui. l. iij. cuz z alias similis sit cõparatio regis ad subiectos, patris ad filios. z pastoris ad oues. pie eniz debet regere populum. z clemẽter. fm Aristo. viij. ethico. z in auten. vt iudi. sine quo. suff. ſ. eos aũt q ita. Et plene de hijs scripsi. ſ. de tyo. l. ſ. in solutione. q. ab hijs tamen longe deviant quinetiam grauissime inter se delident, quare aliorum concordiam z coniunctionem nequeunt operari. ff. quib. mod. vsuf. amit. fi sub conditione. in fin. xv. q. vij. in noua, nec est hoc nouum. semper enim multi iniqui atqꝫ infideles reges, pauci vero boni fuñt. fm Tullꝰ. iij. de offi. Yraqꝫ plati reges z magistratus in reformanda pace negligenter agentes peccant mortaliter. zc. dis. precipim⁹. alũ priuati veniaIiter. xxv. dist. ſ. alias et ibi nor. Et no. negligenter agẽtes quod est eo ipsa ꝙ a congrua erboratione deficiũt. quod solũ possunt iudices z prelati, non aũt ad pacem cogere discordantes. fm gl. ff. de his qui no. infami. furt. ſ. qui iussu. de quo tene quod scripsi. ſ. de irenarc. l. j. ¶ Octauo queritur Pacis re que sunt in reformatione pacis attendenda? Respõsio tractus com formatio ponende pacis in tranquilitate animi familiariter secrete habenfieri nõ de dus est. in clemen. de iureiuran. c. j. ſ. j. Ad idem. xj. q. iij. inter verba ber nisi mꝛ. v. q. iij. in loco. Nã in bello contentus ferri in pace veritatis exaris arteis minario. dicit Egisippus de bello iudaico. lib. iij. Is autem qui pacem querit, z qui pacẽ reformare volunt precipue cauere debent ne aliqꝫ insidie lateant. nam illi paci que nihil habitura est infidiariz opera accommodanda est. dicit Tullius, de offi. Sunt quippe non nulli qui loquũtur pacem cũ proximo suo, mala aũt in cordibus eorum. vt dicitur. in ꝑs. xxvij. Et ideo satis in his cauendum est non enim omnis qui dicit pax pleruinqꝫ nõ columba sed cozuus reputatur. e. q. ſ. qz ergo. z sicut cozui de morte pascuntur. dicto. c. non ois sic et qui osculantur z pacem agit vt cozuus ad proditionem eius osculatur vt iudas proditor fraudi lenter intendit vt eius sanguine in morte pascat. Ab istoꝛũ pace debem⁹ potius abstinere q ad illaz intẽdere. Quoniã sub amantis specie q inimica sunt gerũt. xciij. dist. si inimicus. Unde nõ est crudelior hostis ꝙ hꝛtus amicus. Nõ odiũ grauius ꝙ simulatus amoꝛ. prout ibi nor. z Hieronymus in sermonu quadragesime. Facilius est vitare discordẽ ꝙ declinare fallaces. Debet aũt pax labijs predicata cõcordare cũ animi voluntate. xciij. distin. dyaconi q cũ cõcoꝛ. Quare pax in charta cõscripta non valet nisi fuerit in eoꝛde radicata. xj. q. j. si gs vero clericoꝛũ. in fi. Et multi sunt querentes pacẽ nõ charitate, fz prauitate. nõ vt diligant z di multi cum ligãt fz vt dominent z ꝓmant. Cõtra quos eli acutis senfibus inten prauitate dẽdũ. z viriliꝫ resistendũ vt em ait Tull. in philippica scõa. Et nõ peruꝛ. mẽ pacis dulce z ipa res salutaris. Sz inter pacẽ z seruitutẽ nimiuz interest. Pax est trãquilla libertas. seruitus extremũ malorũ omniũ nõ modo bello sed morte etiã reꝑellẽdũ. Jtẽ atteẽdũ est vt satisfaciat offenso. nõ em pax põt alꝫ cõmode reformari. vt extra de sentẽ. excõ. cõtingit. j. in fi. z. ix. q. ij. lugdunensis. ante fi. z ff. de iniur. sci si vnius. ſ. si ante. Cũ em sine iustitia impossibile sit subsistere pace. vt dictũ est. ſ. verſi. circa quartũ. Tũc nãqꝫ ois pax ciuitatibus est cũ egras p regnãtes magistratꝰ ꝓ seruaꝛ, z ne ꝓ lucri neqꝫ ꝓ amicos alicuius cã ad aliquã partiũ declinaꝛ. in aut. de man. ꝓn. ſ. de inde consuenies. debitũ ꝛo iustitie fit ius suũ vnicuiqꝫ tribuere. vt. ff. de iustitia z iure. l. iustitia. offenso aũt vindicta ratioabiliter debeaꝛ. vt dicetur. j. e. no. verſi. xj. in fi. ea nõ ꝓtlitta qs agit no censet ciu iniuria, ergo nec pax q est opus iustitie. z vide q scripsi. ſ. de metropolitꝛ. l. j. ibi iustas. Et intellige q satisfactio nar ꝙpetẽter iuxta mẽsura in iurie. vt xvij. q. iij. si illic. z arbitrio boni viri. vt dicta. l. sed si vnius ſ. ait pretor. qui arbitrabit iuxta mensurã offense. vt j. premissum est. Jtẽ iuxta qualitates personarũ locoꝛũ temporuz z offentiarum q in iuriam leuiant vel ipsam reddunt atrocẽ. ff. de iniur. pretor. ſ. vl. z. l. seq. iusti. e. tit. ſ. atroꝛ. Nihil in hoc statuẽs cõtra deũ aut bonos mores. extra de iureiuran. quintauallis, sed iuxta ratiõe respiret offensus vel claudat gemitus vt sumat inde solatiũ. hoc em dicunt leges offenso. vt ait Quinctiliꝫ in diuite accusatio. alias enim animus nõ sanatur offensi. dicto. c. si illic. Jtẽz ꝙ sarciantur damna que offensus inde est consecutus. vt. j. verſic. proxi. ante fin. z opera quas proinde amisit extra de iniur. z damno dato. c. j. cuz concor. Et hanc satisfactionẽ etiã in foro diuino seu conscientie nemo tenetur dimittere dicto. c. si illic. immo biñ facit passus iniuriam agendo in iudicio contra delinquentem in eũ ne iniuria remaneat impunita. ff. de ideiuf. si a reo. extra de sen. excõ. vt fame. z. c. cõtingit. xlv. di. z qui emẽdat. xvij. q. v. de oc cidẽdis. Rãcoẽ ꝛo bene cogit qs dimittere. zc. dist. si quis contristatus. z. c. se. z nor. j. q. iij. qz punitatus. extra de maledic. c. j. z in spec. de treug. z pace. ver. z nota. Jn satisfactione autẽ nõ est habenda ratio deformitatis z humilitadi, qz liberum corpus non recipit estimationẽ. ff. de detect. z effu. l. si. in fi. Item offensus preter damna z interesse que passus est non debet ꝓcium ꝓ iniuria illata sibi recipere ne videatur venalis acta concordia inter eos quod lex horret. ff. de pact. dot. si liberis. de donat. inter viruz z uxoꝛem. l. iij. de adul. marti. ſ. plectiꝫ. Nã z ab surdũ esset vt quis cõ seqꝫatur ꝓcium serui occisi cui est coheres institutus. ff. ad. l. aquil. nam sicut. ante fi. z vide quod legitur z nor. xvij. q. v. si quis mẽbꝛoꝝ. z offenso ꝓinde pecuniam soluens absqꝫ iussu iudicis est infamis. ff. de his qui no. infa. l. furti ſ. pactus. z. ſ. se. z de iure. fil. l. in fi. sci, cuz concoꝛ. Quare vteꝛq infamis erit, offensoꝛ soluens infamia iuris vt predicitur. z offensus recipiens infamia facti. qz iniuriam z corpus suum precio vendidit. quiqꝫ pecuniarium commodũ vindicte domus sue ꝓponere non erubuit. ff. de adul. miles. ſ. socer. in fi. ſ. Debet enim pax et concordia ex charitate procedere non precio comparari. extra de colluſ. c. j. Quinctiam ꝓ ipsis rebus temporalibus z damnis illaris non est adeo contendendus vt pacis reformatio retardetur. Nam laudabile est et studio religioso conueniens terrenis grauam deo pacem ꝓferre compendijs, z rebꝰ trãsitoꝛijs, mẽsura charitatis semper lucra mercari. vt ait Bꝛe. in Regi. lib. vj. c. lviij. Conuenit enim. zc. vt scripsi fm Tull. ſ. de agri. z cẽsi. litibꝰ. in primo no. z. ſ. c. no. ver. circa quintũ Scripꝛũ est em. Perde pecuniã ꝑpter fratrẽ z amicũ. Eccle. xxix. z Terẽ. i adelph. pecuniã in loco negligere interduz magnũ est lucrũ. ¶ Cauẽdũ est etiã in re formatione pacis cũ deliberatione ꝓhabita peruenꝫ ad eam) re memoratio iniuriarũ acceptarũ iuxta ꝛ. Cathonis. Litis ꝓterite noli maledicta referre. Hoc em magis interdũ odia exacuit ꝙ ꝓcidit. iuxta qd Ber. in epi. ad Robertũ nepotẽ suũ. Omitto qd factũ est nõ regro cur vt quo factũ est culpas nõ discutie nõ retracto eas nõ recoꝛdoꝛ iniurias. Solẽt em hec magis infligare ꝙ mitigare discordias. z. j. ne dũ de reatus perpetratione cõtendit ur exnedatio re tardet hoc simpliciter nõ commendo vbi precessit offensa, nulla satisfactione secuta. Nã tales velate pacis reformatiões interdũ sunt malorũ odiũ cõcitatiões. vt ab sum expert⁹. Vñ cautius puto iesus si queri vult audiendũ, remissione sequẽte. Nã tunc qz eius animus vociferatione pascitur, secundum Cassiod. ij. variarum. epis. xxv. Et Jniurie rum rememoratio impedit pacis reformationẽ.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ea querelarum eructatione animus sanatur offensi.xxiij.q.iij.si ulic z ex tali sibi sua satisfactione qescet. ¶Helius est vt sanies odio p concepta foras pulsa mundificet animum, quis inter reclusa in pcto ra scatescat.vbi vero allegaretur os ei⁹ de facili ex iniuria tumescēs interius conciperet dolorē,z pareret iniquitatem.z inde nō pax ad amicitiā,sed fax ad inimicitias sequeretur.nec pōt dici lis preterita que nōdum est pace sopita. ¶Nono queritur qualiter pax sit inter homines agenda z reformanda:¶Rñ.si ex vna tantū pte processit offensa,tunc potius dr remissio q̄ pax. vt dicti.ff. in secundo mēbro seu questione.Si vero hinc inde ꝓcesserunt ex vtraq; pte iniurie vel offense.tunc quia iniurie possunt satisfactiōe intercedente aut sola volūtate remitti.vt.ff.de iniur.sed si vnius.ff.si ante.cum concor.Sufficit quo ad tollendam accusationem aut sola satisfactio aut expressa fine satisfactione remissio vel tacite puta p abolitionē ab animo vel per tpis prescriptionē vt ibi eū similibus suis.ad idem.ff.de pact.iu

Iniuria remittit p dissimulationē de q multipliciter constare potest,

solum.ff.si pacis car.de vi publi.qui cetu.§.q vacantē.de iniur.nō risgentū.ff.si pacis car. de vi publi.qui cetu.§.q vacantē.de iniur,nō solum.§.si insti.eo.titu.§.vlt.z q ibi not. ¶Iniuria quippe remittitur dissimulatione vt si risit vel lusit iniuriat⁹ cū iniuriāte, vel comedit cū eo postea vt ibi no.presertim si ex parte iniuriantis aliqua bona merita ꝓcesserūt.ad qs̄ est.ff.famil.ercis.in ipsius.z si ali. testa, prohi.l.ii.vel si fuit sibi locutus equo ramen animo.ar.j.q.vij.didici z.xxiij.q.j.c.omnis.vel cōfabulatus.xxvij.q.j.nec aliqua,vel alr.ar. xxiij.q.iij.simpliciter.z.ff.ad turpil.ab accusatione. Item si salutauit iniuriantem.ar.lxiij.distin.cū Adrianus.in fi.z.ff. de iniur.sed si vnius.§.si ante.Mā Idem si cum verbis amicabilibus misit ad eū literas, nūciū vl epistolā,arg.ff.ad.l.iul.ma.l.j.versi.quo ve.z de elect. vbi periculum.§. nulli etiam.lib.vi.z quod ibi no.Archi.in glo.arg.hic ꝛc.z vide que scripsi.§.de delator.l.fin.in verbo proditorū. Item si precibus ex ratus expresse remittat.ff.de vi.pu.q ceteu.§.fi.quod intellige.l. gratis.ff.de adult.mariti.§. plectitur.z de his qui no.infa.furti.§. pact⁹ vel proinde satisfactionē accipit.ff.de iniur.sed si vnius.§.si ante.Mā z nuda tollitur voluntate vt ibi. ¶Sed quia in his z rācores in cordibus redicantur.z maiora hinc inde crimina sepius committūtur, debet in ipsa pace interuenire osculum quod dicit signaculum concludentis,de consecra.dist.ū.pacem igitur.Osculum enim est verū signū pacis.ū.Reg.xiiij.c.in fi.z ab osculo cepit benedictio.Ben. xxvij.vide que de osculo scripsi.§.ver.circa primū.ibi est z alia.z.§. de domestī.z ꝓtector.l.i.Ex quib⁹ ratio colligit quare pax p osculū celebratur.Est z alia ratio q̄ is q̄ ꝓbet osculū censetur eius quem osculat aptare salutē.Unde Judas in osculo saluatoris dicit. Ave rabi. ¶Matth.xxvj.qb est iudicium charitatis amicitie z consensus. lxiij.dist.cū Adrianus.in fi.z.§.de dome.z protecto.l.j.sicut cū quis salutare nō vult.p inimico censet habere.extra de offi. de leg. cū super.z facit.xxxv.q.viij.in cestuosi.Et omnē timorē z rancorem de ipsius corde repellere.qs exēplo Christi cognoscimus qui post resurrectionē suā apparens discipulis suis dixit. Pax vobis ego sum nolite timere. Luce vlt.z Judic.vj. Pax tecum ne timeas.Sic etiā qui osculat amicū suū censetur illius affectare salutē.Omnis quoq; suspitionis timoris̄q; velamen ab ipso depellens sibi securitatis plenissime signū dare.Antiquitus etiam datis dextris hinc inde fiebat pax.Unde.j.¶Dachab.vj.ante fi.Demus dextras hominibus istis

Juramentū pacis reformatiōe debet interuenire.

amicorū animos reconciliat,cū fide]ius durat cum eos sacramenti vinculā ligant.xxij.q.j.omne quod in princi.z.q.v.decrevit.z patet. Josue.c.ix.ibi.Fecitq; Josue cum eis pacem,z initio federe pollicit⁹ est ꝙ nō occiderent.Unde Augu.ad publicolā.Neq; eīm tantū modo limiti,sed vniuersis,quinctis pax conciliatur iuratione barbarica. Item iurare debēt sibi inuicem mutuo.Unde Gene.xxvj.ante fi.sit iuramentum inter nos. z ineamus fedus vt nō facias nobis qd quam mali.sicut z nos nihil tuorum attigimus nec fecimus q̄te lederet.sed cū pace dimisist⁹ auctū benedictioni Dei.Et sequit.fecit ergo Ysaac eis cōuiuiū.z post cibū z potum surgentes magne iurauerūt sibi mu tuo dimisitq; eos pacifice i locū suū,z hec est optima forma pacis. Quineziaz si hinc inde illata sunt damna,p his ꝓcedat emēda.vt vera pax cum iustitia fiat ꝓout superius dictū est et ptz.j. ¶Nacha.ca.ix.ad fi.Cognouit Jonathas z misit ad eos legatos cōponere pace cū ipso z reddere ei captiuitatē z libēter accepit z fecit fz verba eius z iuravit nihil ei facturū mali omnib⁹ diebus vite ei⁹ z reddidit ei captiuitatē quam prius erat ei predatus. Ita quidē vt in ablatorū restitutiōe etiā in aliqua bona verba dicātur p que offensi optimo sermone sanentur.xxiij.q.viij.vt pridē.debent quidez ante omnia refarciri damna legaliter vnicuiq; vel amabiliter cozam iudice z alijs ciuilibus emēdari.e.q.si quis.z hoc iuxta facultatē inferentium damna.e.q.pessimam. Hanc formam in referenda pace.sequi debemus quia illā a sanctis patribus z viris accepimus.ix.q.ij.

lugdunensis.vij.q.j.omnis.z.xxxvij.dist.qui demensa. Nam z aliorū malorum opiniones z opera pro lege seruantur.ff.de relig. minime. de pen.capitaliū.§.vlti.Sequēdi quippe sunt qui bene viuūt in aut. vt nō iur.contra na.§.z quoniam.coll.vj.de his plene dictum est.ff. de decur.exemplo.de cattr. pec.mil.errat.in princi.no.q.r. z de his qui se def.l.j.in verbo.priuilegiū. ¶Hoc autem no.q interdū reformatur pax inter aliquos magnates z corporales multos ad se trahētes amicos consanguineos z sequaces qui vel offensi fuerant, vel rite aut bellose immiscuerant.tunc perutile est q̄ omnes q̄ntūq; tanguntur exinde quorū etiā nomine pax cōponitur per se principaliter aut per ꝓcuratorē cui per eos hoc specialiter committat.ff.de ꝓcu. mādato.extra eo.tit.cōtingit.dearbi.p tuas. z no. in spec.de treug. z pac.ver.hoc quoq;.ipsam pacem cū debita remissione z iuramento cōponāt.Si vero ꝓut cōsuetū est corporales ꝓ seipsis amicis cōsanguineis z sequacib⁹ ipsorū pacē fecerint ac ꝓmiserit z iuraverit se facturos z curaturos q illi quorū nomine pacē facit eā integrali ter obseruabūt.Hec pax poterit modicūe esse fructuosa.Mā si ipsi amici cōsanguinei z sequaces eam pacē non seruauerint.de violata pace non poterūt accusari.q ex ꝓmissione z iuramēto prestito p corpales eorū obligati nō sunt.Nemo eīm obligat nisi per se aut alīū de mādato suo.per ea que not.ff.de verbo.obli.inter stipulantē. in princi. nec ipsi corpales licet se facturos z curaturos q pacē illi seruabunt, expresse ꝓmiserint vbi dederunt operā in eo quā potuerunt ad ipsam pacem per alios obseruandā incidūt in periurū,vel in penaz.p ea que no.extra de iureiur.ex rescripto.in fi.z de spō.ex literis.z.c. si cut ex literis.in princ.z.xxiij.dist.tibi domino.vbi autē illi pacē obseruauerint q̄ntus corporales nullā in hoc operā dederit ab omni pena z obligatione sunt liberi.ar.ff.de verbo.obli.cū seruus.z.xxxj. q. iij. c.vlti.cum ibi no. ¶Decimo queritur de pena violāti,aut impedīti,aut agenti contra pacē ꝓponenda.Circa hoc faciēdum est q̄ fm Pacē violatorem constitutionem Federici primi romanorū imperatoris que est libro 1antes aut feud.de pace iur.fir.hac edictali.Omnes cuiuscunq; status z condi tionis existant a.xviij.anno.supra vsq; ad.lxx.annū iuramēto astrin tes quam gendi sunt vt pacem teneant.Rectoresq; locorum adiuuare debent penam in ad pacem tuendam z violatas vindicādam z intellige adiuuare sibi currunt. inuicem.ꝛc.dist.precipimus.Ad hoc.§.de re mili.l.fi.post prin. vide quod ibi scripsi in verbo in proximis.z in verbo inuicē.que sacramenta sunt in fine cuiuslz quinquēnij renocanda.violatores vero huius pacis certis pemis iuxta ipsorum gradus veniunt puniendi.ꝓout in dicta.le.hāc edictali clarius cōtinetur,z qui pacem tali modo iurare et tenere voluerit, lege pacis non fruatur, sed bona eius veniunt publicanda z domus destruenda.vt.e.le.§.preterea.ibi videas in terpretes glo.z quod ibi not.Anto.de Iser.Hec enim est negligēter aut lenter audieda vox iudicis que hoc logitur,z pacē annunciat in subditos.xciij.dist.dyaconi sunt.circa med.immo ztradictor⁹ pacis bello appetēdus est fm Ozof.tij.ad Augu. Ipse quoq; Federicus statuit aliā legē de pace teuenda que est.e.lib.feud.vbi habentur plura scripta circa tenendā pacez puniendos violatorēs eius vbi videas.

¶Sed fz ius romanorū hoc spectat ad ꝓsides ,puticarū prouide re,fcz vt nulli populi ciuitatum seditiones faciant,sed omnem pacē esse in ciuitatibus fecere ꝙ summe procedit cū subiectis seruatur eq tas.z neq; passiōis alicuius causa,neq; lucri ad aliquā partium declinatur.in aut.de manda.prin.§.deinde cōueniens. Ex quo tenetur potestates z rectores ad faciendum fieri pacē vt ibi not.Ad idez.ff. de vsufru.equissimum,cum debeāt quietas pacatasq; tenere prouici as.ff.de offi.ꝓsid.congruit.Ad hoc etiā fuerunt irenarche constituti qui ad prouinciarū tutelā quietis z pacis per singula territoria faciunt stare concordiā.ē.de ꝓrenar.l.j.vide quod ibi scripsi in verbo concordiam.z post.ij.glo.z de metropo.liberoz̄.l.j. in verbo ius tias. Item defensores ciuitatū vt.ē.dicti.ver.vij. ¶Modie vero hec omnia saluhria,z sanctissima remedia cessauerunt.Nam in Italia extra regnum, quelibet fere ciuitas per se aut tyrannos libertatem ab imperio vendicant,z ꝓ libito secundū statuta ipsorum puniūt delinquētes. In regno etiam predicte leges Federici non seruantur eo quod incole ipsius ab imperio sunt exempti. Quintiā alia romanorum iura calcata sunt et reiecta, magistratus quidem in regno magiorem de pecunia q̄ de pace z iustitia curam habent.tyrannos in ciuitatibus erigunt erectos cum eoz̄ factionibus fouent z nutriunt, inopes deprimunt. Aluntiniquitates,z statum pacificū z tranquillū ciuitatū euertūt. Certe etiaz predicte leges Federici optime sunt et rationabiles,z ex hoc etiam in exemptis locis rationabiliter observande.vt bene prosequitur Anto. de Iser. ibidem in pannibulis q.ij.z.iij. Mā et in ipso iure can.quod ligat omnes indifferenter adiuuantur,quo post satisfactionem debitam omnes compelluntur ad pacez.vt.§.verticu.vij. Non enim est fidelis christianus nec heres ex testamento Christi qui pacem seruare non vult.cum in suo testamēto dixerit,pacem meam do vobis,pacē relinquo vobis.dicit Jnnocentius extra de re iudi.sed apostolice.nec dicitur charitatē habere sine qua salus esse nō potest.Unde litigator⁹ qui iurat cum aduersario suo nūllo modo ad pacem venire,quia ex hoc ipso dicitur periurare, iubet

Seditiones quos sunt compesce de.

vno anno

vno anno a perceptione dñici corporis abstinere. Hoc cōtra charitatē est.xxij.q.iij.qui sacramēto. Ex quo patet q̄tū illicita sunt tramēta que a denūciatoribus exigunt in regno de nō resistendo aut de cōcordia nō agēdo cū aduersario sine licētia curie q̄tū etiā illicite recipit pecunia pro ipsa desistēdi licētia cōcedēda.pro quo est apte.ꝛc.distin.sunt.cū ibi no.z vide q̄s plene scripsi.§.de desertor. l.j.in ꝙbo distulerit.q.j.§.z.iij.z ideo negligēta iustitia pax nulla odientibus legē dei,sed bellozū vndiq; intus z extra surgētiū incōmoda z pericula indesinēti cōmotione sentimus. Mā tūc vera pax z plena tranquillitas est in regno quādo nullus in eo de iudicijs inigrate for

Militum ministerium pro pace tuenda est inductum.

midat.dicit Cassiod.vij.var.epi.xlij. ¶De iure vero antiquo romanorū parū de hac materia reperit.Mā ꝓter milites quorū ministerū ꝓ tuēda pace inductū est.vt.ff.de accus.mulierē.z q si turbatores sunt pacis capite puniunt.ff.de re mil.l.ij.in fi.quod intellige de pace publica puta cōtra rēpublicā mouēdo bellū.ff.ad.l.iul.ma. l.ij.§.eadē.pro quo vide que scripsi.§.vt ar.vsus.l.j.in ꝙbo tribuat. Hāc em pacē tueri debēt vt dicta.l.mulieres.Ad hoc.ff.ex qui.cau. ma.l.penul.de testa.milī.l.j.§.milites.ibi pro nobis sustinēt ꝛc.z no. An.de Iser.li.feu.de pace ten.§.fi Jo.violator. Licet omnes generaliter teneantur pacē habere,seruare,z custodire tanq̄ iustitie fructum z pre ceteris fructuosum.Si quis tamen illam turbat non in tenitur alia certa z specifica pena puniri.Tamē si aliquis moueat seditionē in ciuitate vtens cōclamationibus dicendo vuiat vel moriatur ralis vel ꝓ specie aut questio coloze hont.ad malū tamē ex clamat z dicat populo populo vt sepe fit in ciuitatibus ytalie,aut tu multum imperiūe cōmittat, vel conuenticula collecta multitudine hominū in qualibz parte ciuitatis vel vici,aut cuiuscūq; loci colligere qs̄ est in secreto,aut celebzare qs̄ in publico cōetur,aut seditionē mouere tētauerit.q ex hoc generaliter par loci atq; tranquillitas violat,vltimo supplicio puniet.ē.de his q ad eccle.cōiug.denūciam⁹. Et idē si qualitercūq; ad se trahere plebē aduersus publicā disciplinā aliqua ratiōe tētaret.ē.de sedi.l.j. Idē si pro inuadēdo aliquo officio vel honore in ciuitate,aut ꝓ aliquo officiali ad rumorē pli remouēdo vel similibus tumultuosis clamoribus populus cōcitat.e.ti.l. fi. Ex his enim pax z quies locoz̄ publica violat vt predictum est. Premissa locū habet cū id sepi⁹ delinquētes admiserint,vel in pre fide amonīti ab his illicitis actibus cessare noluerint. Mā pro vnico actu vbi nihil periculi aut grauioris malefici est.inde sequtū ꝓ pena vice delinquētes hmōi aut cesi virgis dimittunt,aut eis specta cultis interdicerē.ff.de pen.capitaliū.§.lolet.z vide.e.ti.§i qs aligd. §.actores. Nec in ciuitatib⁹ z pruatis hominib⁹ locū habēt,in exercitu vero z militibus si quidē exercitus seditio fuit atroz puta q̄ in de aliquod atroz malū sequtū est vel quasi sequtū,cūe miles cōcitator seditiōis capite puniet. Si vero ꝓpter vociferationē alicui⁹ militis,aut leue ẽ rela seditio mota est,delinquēs eo casu militia deū cier.ff.de re mili.l.iij.§.qui seditionē. ¶Et fz ius canonicū agētes cōtra pacē ecclesie,si dignitatē aut militie cingulū habeāt nudandi sunt eis,si vero ꝓuati sunt siquidē nobiles sunt,publicanda sunt ipsorū bona.Ignobiles vero nō solū sunt eoz̄ corpora verberanda,sed etiā perpetuo sunt exilio castigandi.xxiij.q.j.qui contra. Quod.c. intellige de hereticis.alii eīm dicitur paces ecclesie perturbare.vt ibi

Pacis fructus est inestimabilis.

dicit Archid. Verum autē alias punitio fracte pacis principaliter ad ecclesiā spectet.no.Inn.extra de iudi.nouit. ¶Undecimo quezrtur de fructu z effectu pacis acquirendo. Ad qd breuiter dicit ꝙ fructus pacis est immēsus,siue eterne z diuine,siue rēporalis z mūdane,per quam ad eternā postea peruenit.Nam per spiritus charitatis z pacis omnes materia scandaloz̄ z ꝓsumptio superbonum z oppressio simplicitū de ciuitatibus z Dei ecclesijs auferuntur.xlv. distinc.licet.j. Et per exercitia pacis homines stipendia domestice voluntatis acquirunt.dicit Ozosius.iij. ad Augustī. Et ideo maxime a studētibus catholicis pacis cōmoda sunt querēda,vt possint in pacis ocio pacificis sane occupationibus imminere. Eccl.xxxiij. Unde sub pace bona omnia cōplectunt vt dictus est.§.in rubrica q quidez vne verbo ipse Christus expressit cū ait in euāgelio. Beati pacifici quoniam filij dei vocabuntur.xxiij.q.j.noli. Tantum nāq; bonū est pacis vt etiā in rebus terrenis ait.q̄ mortalibus nihil gratius soleat audiri.nihil desiderabilius ꝙpisci.nihil postremo possit melius inuenīri.fm Augu.xix.de ciui.dei.c.xj. Per eam quippe ad celeste regnū facilius peruenit.ad Romanos.xiij. Nō est regnū dei esca z potus.fz iustitia z pax.z gaudium in spiritusancto. Quin etiā satius erat.si quis diuinā pacez absq; humana se putat habere. Mā quomodo deū potest habere peccatū si quis cū fratre suo nō pacē,sed zeli discordiā habet? quā sibi igitur pacem promittit inimici fratrū.z infra. Tales etiā si occisi in cōfessione nominis xpi fuerint, macula ista nec sanguine abluitur. Inexpiabilis eīm z grauis culpa discordie ve passiōe purgatur.ꝛc.dist.neq; verba sunt cypriani. De hoc etiā Brego.in registro.lib.vj.c.xv. Si ꝓ magna sit fratres charissimi pacis virtus attendim⁹,quo a nobis studio sit colēda cognoscimus. Hāc quippe dominus z redēptor noster in magno munere discipulis suis relinquere ac dare ac dignat⁹ est.vt eos qui firmita

ei fidei cogerētur.ꝓ hāc sibi pia sacerent participarione consortes. Scriptū nāq; est. Beati pacifici quoniā filij dei vocabunt. Cuiusq; ergo pacis heres esse desiderat,filij⁹ exīstere hanc custodiendo nō renuat. Mā qui locū ꝓbet discordie,ipse profecto rātei⁹ muneris exortē esse cōstituit. Jtē fructus pacis est immensus ea ratiōe ꝙ pēn ad amicitiā puenit. Et nāta ante vis amicitie cōcordieq; fit ex dissentionibus atq; discordijs pcipi pōt. Que em domus tā est stabilis,q̄ tā firma cum ea est que no odijs euerti possit? Et quo ꝙtū bonū sit in amicitia iudicari pōt.vt ait Tullius lib.de amicitia. Qui ergo ineunt cōilia pacis,sequēt eos gaudiū dicit Proverbio.xij. Si quis vellet hāc materiā diffuse prolequi esset alter⁹ libri intrare volumē, sed curiosus hec altūde querat poterit.ꝙ videre pōt.ff.de iur. dei vbi de pace plurima sunt. Et fz leges mūdane pacis singularis est effectus,videlicet ꝙ crimē de quo pax inter discordātes acta est, nō pōt ꝙ pacificētē vltenus in iudicio deduci.ad hoc ff.ad fill.l.j.§. h.z.l.ij.de iureiur.est qui.§.in popularibus.z de his qui not.infa.l. furti.§.pactus.cū cōcor. Diuina qdē clemētia peccata semel dimisse quod remissiōe semel delēta est.nō deber crimen vltenus appellari. xxxij.q.j.qs̄ durū.z.c.si se.z facit pro hoc.l.di.pōderet.cū multis c.leq.z.ē.de nup imperialis.§.j.z.j.abl.neq; vocabulum ꝛc. Unde in crimināibus pactum habitum ipso iure tollit actionem, secus in contractibus qz ope exceptionis.ff.de pac.si tibi.§.quedā.z.l.si vn⁹. pactus. Et hoc verum nisi in crimināibus exceptis in quibus index prohibetur dispensare.ē.de abol.l.ij.ad fi. Et cōtra ꝙ pax non valeat si fiat necū in crimināibus exceptis sed etiaz si fiat in aliis crimināibus in quibus prohibitum est transigere vel pacifici.ē. de trāl. transigere.ad hoc etiam.ff. de pac.iurisgentium.§.fi pacis car.z.l.si vna.§.item nec experiar.vnde ipse idem transigens videtur posse cōtrauenire,z rem de crimine accusare fm Joā.vt ptz.ff. de sepul. viol.l.ij.§.iis.z not.ff.de adul.§i maritus.§.si negauerit. ¶Trigi⁹ Remissio uenit simplex remissio aut pactum vel remissio gratiosa.z cum simplicitate q̄ dicitur simplex.id est sine abolitione supza de adulte.abolitionem. Transactio an ꝓsit tollere ꝛi super crimine

est per gratiam sine vlia stipulatione ipse idē offendenti facta cessio, puta si dicat offensus remitto tibi hanc iniuriam vel offensam q̄ mihi fecisti.z hoc fiat interrogatus in iudicio accusare se dicēt.vt dicta.l.iij.§.si is.z dicto.§.si negauerit.vel cuia die statuta ad accusandū ipse iniuriatus nō accusaūt.§.qui accusari non possunt. si ea. z not.ff.de inoffi.test.papinian⁹.§.si qs. Unde desistisse videt vt ꝛo ff.de iudic.desistisse.licet ex hoc non puniatur vt ibi sine extra iudicium.vt not.supra de pac.posi⁹.cum ibi not. Pactio vel remissio cum stipulatione vel sine.est vindicte que debetur ex crimine nullo dato vel retento.aut remissio precedens gratiosa donatio.ff.de trāl. act.lege prima. ¶De hac remissione z an possit eam facere prelatus sine consensu capituli vbi iniuria illata esset ecclesie.vide quod legitur et notatur.xxiij.questione quarta.si is qui.extra de foro cōpetenti conquestus.de sentēn.ex communicatio.contingit.j. Transactio vero est sup causa dubia criminis aliquo dato vel retento.vel remissio facta pactio.vt dicta lege prima.z supza eodē titu.l.transactio.et de repu.here.lege tertia. Pax vero est vinculum mutue securitatis,z declaratio interne ac debite charitatis,ne dum remissionē preterite iniurie gratum continens,sed vt etiaz in futurum non fiat nam si contra eam fiat inducendū.ed hoc.lib.feu.z de pace tenen.z de pac.iur.fir.lege prima.cum aliis que de pace superius dicta sunt. ¶Prima scilicet remissio vel renunciatio,aut fit ante ꝙ crimē in iudicium deducatur.et ipsa in crimināibus publicis et priuatis est licita.vt dicto.§.si negauerit.et supza ad turpil.lege prima per arg. a contra.Ad idem.ff.eodem titulo mulier. in princip.z lege questum.nec potest vltenus accusare vt dictis inrib⁹.z vide quod not. ꝙ crimen est iudici nunciatum.id est deductum per accusationem cet sine licentia iudicis z sine consensu rei si fuerit rozmentis exposi j.quidam . alias desistens si publicum crimen deduxit in iudicium incidit in turpitudinem vt dicta lege prima . z notatur infamia.z ex tra ordinem arbitrio iudicis punief.eodem titulo.l.ij.ff.de ꝓnuar. lij.in fi.z.l.si is . Si vero priuatum est crimen solum extra ordinē punitur.ff.ad turpillianum.si quis repetere.in si . vide quod no.in spec.de aboli.z purg.§.j.z hec vera sunt in renunciatione expressa. idem etiam est in tacita,supza qui accu.nō poss.si ea.in fi.que alias ¶In secunda idem quod in hac dictum est locum habet.z hoc fm glo.ē.de transac.transigere.sed fm Jo.id quod ibi in transactione statuitur,locum habet etiam huiusmodi pactione, hoc ne delicta remaneant impunita.z hoc Cy. approbat ibi in.q.vj.quod verum in tellige si crimen in iudicio est deductum. ¶Tertia vero sez trāactio aut fit super crimine capitali penam sanguinis ingerente,

Universidad de Deusto
Biblioteca

z valet preterꝯ in crimine adulterū vbi transigere non licet. aut fit super alio crimine publico penā similē ingerente. z nō valet preterꝯ in crimine falsi vbi licet. vt dicta. l. transigere. Idē in criminibus priuatis si criminaliter actū est. vt de priua. ff. dele. l. fi. z nor. gl. dicta. l. transigere. z Cy. in. q. viū. z vide ꝙ no. ū. q. iū. notandū. Ītē in criminibus in quibus transactio prohibetur, si transigatur, licet iuret accusator seruare transactionem, nihomin⁹ poterit accusare fz Anto. de Iser. q hoc no. li. feu. de pace iur. fi. l. j. post prin. Qđ si verū est considerandū est ea ratione hoc esse verū, ne maleficia remaneāt impunita. cū alias, omne iuramentū seruandum sit, qđ seruatum non vergit in dispendiū salutis eterne, extra de iureiurā. si vero. z. c. cum contingat. Sed certe iurans non accusare omnino ab accusatione repellit. licet possit denunciare ad penitentiam peragendā. vt extra de iureiuran. quemadmodum. z de accu. veniēs. vide quod ibi no. Quod autem supra dicitur in adulterio, idē in crimine raptus. ā. de rapto. virgi. l. j. ꝙ. vlti. z ꝙ qui cau. ser. pre. li. acci. l. penulti. licet quidā cōtra. ff. de vi pu. qui cetu. ſ. fi. in fi. Idem etiā in crimine hereſis, lese maiestatis, patrie oppugnate vel pdite, sacramentiſq; desertis. ad hoc. ā. de gbolt. l. fi. ſ. vlt. Sēper añ intellige de trāsactiōe z pactiōe facta post ꝙ est crimen in iudicio deductū. vt nor. dicta. l. transigere. in. iū. glos. de quo tamen dic qđ ante inscriptionem factam per accusatorē, licet transigere sine pena. ā. ad turpil. l. j. Post inscriptionem vero z post quam reus cauit idonee, de iudicio sisti nō licet transigere sine licentia, qz nō licet desistere. ff. ad turpil. in senatus. ſ. qui post. vt no. Cyn. in dicta. l. trāsigere. in. iij. oppositione. ¶ Et in predictis attende ꝙ vbi prima facie apparet de calumnia accusatoris pactisi, vt extra de accusa. veniens. Immo etiā ꝓpter vexationes suas modis se redimere qbuscunq; arg. optimum extra de ſpōso. dilectus. in prin. z qđ ibi no. trāsactio enī fieri potest nō solum de lite, sed etiam de litigio. ā. de transac. l. ij. Vbi autem in transactione dolus interueniat ex parte actoris vel rei an teneat, ibi no. in glo. sed plenius per Cy. z. ritu. sub prētextu. Et vide ad premissa quod not. ff. de his q no. infa. l. athletas. in fi. Quinetiam vbi reus probabiliter dubitat de calūnia victoriæ hoc posse. ar. ei⁹ quod not. ff. de nego. gest. si pupilli. ſ. fi. Tit. in. j. gl. Nam z vbi de crimine pōt transigi valet transactio quo ad accusatū quia licet sibi redimere sanguinem suum qualitercunque potest. ff. de bo. eorum, l. j. Sed accusator incidit in turpitudinē, maxime si innocens accusatus nec probatum est crimen. Quinimmo si probatum erat hoc locū habet. Nec z alia proſequere. vt no. ff. de calum. l. j. ſ. fi. z constitutio in glos. magna. z. lege. penulti. ¶ Quarta videlicet pars verū teneat z in quibus criminibus puto idem quod in transactione proxime dictum est. Hoc autē generaliter est in omnibus attēdendū ꝙ hmōi cōuentiōes quatenus in eis vertitur, preiudiciū publicū nō tenent, sed quatenus pacisentes ipsi tangunt, bene valent, nec venire possunt aduersus eas. Ad hoc. ff. de procu. licet. in prin. z. l. non cogendū. ſ. qui ita. z de iureiuran. cum qui. ſ. in populatibus z qđ ibi not. z de pac. iurisgentiū. ſ. fi pacisc. in gl. fit eū in fi. Nec vera sunt nisi paciscens aut transigens q poterat duplici via ius suuz in iudicio deducere, vna tantum via sibi cōpetens remittit. z sic intellige. ff. de sepul. vio. l. iij. ſ. fi is, alias secus. In dubio autē remittēs z renūcians simpliciter presumitur omni iuri sibi competēti renunciare. ar. ff. de acquiren. here. nec is. ſ. heres. z no. Cy. ā. qui accusa. nō possunt accusationes. Ytez in dicto. ſ. fi is nulla pcesserit accusatio, sed solū dicit se agere nolle. ¶ Hoc etiā scias qđ licet ex crimine offendat ipse lesus z respublica, cuius etiā interest crimina puniri. ff. ad. l. aquil. ita vulneratus. ad fi. cuz concor. Principalius tamē inde offenditur lesus z eius principaliter interest. ad hoc. ā. de adul. si quondaz. ff. de sepul. vio. l. sepelichat. z de popu. ac. l. iū. z scripſi. ā. de defer. l. j. in verbo distulerit. q. iij. vnde cū aliqui aliis in rebus inferūt lesionez, primo lesi debent recipere que cōtra iustitiam passi sunt, deinde delinquentibus pene legis inferri. in aut. de quest. ſ. fi vero alicui. z de admīstra. ſ. fi quis autem. z. tit. ij. q. viij. pessimam. Hā z mulcta que applicatur fisco ratione contenꝫ iudicis remittitur si partis nō interfit. ff. de iu. vo. nō ie. l. ū. in fi. ¶ Duodecimo igitur quero quid si is cui iniuria z remissa. cōmittit ingratitudinē aduersus remittentem, an poterit talis remissio reuocari? Videtur qđ sic. ā. de reuocan. dona. l. fi. cū dicit omnes donationes. Item quia grauior est iniuria vel offensa illata secundo ꝙ primo. Ad hoc. ā. de epiſ. audi. le. iij. de apoſt. hi qui. ad finē extra eo. titu. quidam. ad fi. ij. q. j. sanctimus. in fi. z. ā. de domeſti. z protecto. l. iij. de comeatu. l. fi. z. qđ ibi scripſi. Econtra qz accusatio primo competēs per pactū z renunciationem fuit ipso iure sublata, adeo ꝙ per contrariū pactū resuscitari nō posset. ff. de pact. si vnus. ſ. sed si pactū. Quod ergo p renunciationē seu pactionē expreſſam fieri nequit, minus per ingratitudinem que pacti z conuentionis tacite instar habet cōsequetur effectū. ā. sol. ma. l. fi. ff. de verbo. obli. eum qui certarū. in fin. z hoc est verius. Sic enim est in actione furti. vt no. ā. de dona. si donationis. ¶ Decimotertio queritur. Quid si minor expreſſe vel tacite simpliciter vel solemniter premisso modo accusationē remiſit, vtrum possit contra eam restitutionis beneficium postulare? Videtur ꝙ sic. ā. si aduer. tran. l. j. z. fi. Item qz ꝓ iniuria illata sibi satisfactio debebatur ꝙ dimittere non re accusatione, immo bene fecisse vindictā sibi debitā iudicialiter ꝓsequē nē remisit do, cū hoc expediat ꝓ pace vera et tia reipublice vt ſcripſi. ver. viū. z ſic ꝙ hoc verſi. iiū. vnde Cassio ꝙ. vaſ. epi. vū. Ultra omnes dementes est qui ledat an vlcisci non appetit in eum qđ grassatum in suo dedecore cōprehen possit redit iniuriā. ergo illatā sibi taliter dimittere nihil est aliud ꝙ ad illatio stitui-nem none in ſe ipſum iniurie aduersarū inuitare. Hec z alia vide. ā. in qui. cau. colo. cēſi. do. ac. po. l. fi. in verbo. iniuriā. dicas ꝙ non pōt. Nā quotiēs tale bīficiū postulatur in vindictā z necem alterius denegatur. ff. de mino. auxiliū. in prin. cū ibi no. z hoc diuine ſcripture congruit. Matth. v. Beati misericordes, qm ipſi misericordiā conſequent. z. c. vi. Si dimiſeritis hominibus peccata eorū dimittet z vobis pater veſter delicta veſtra. Si autē nō dimiſeritis hominib⁹, nec pater veſter dimittet vobis peccata veſtra. ad idē. xlv. diſt. z q emendat. z. c. ſe. z ſe. Hec añ intellige de rancore vt dictū est. ā. ꝓ. viū. Ītē hec vera quatenus tangitur ex remiſſione vindicta. ſi vero propter aliquod interesse pecuniarium qđ ex proſecutione iniurie poſſet cōſequi restituitio postulatur, puto ipſam concedendam. arg. eius ꝙ no. de pena. conuēſionali. z de ac. fur. prę. l. auxiliū. in prin. z facit. ā. de bo. va. l. fi. ſ. vlti. z qđ ibi ſcripſi. in verbo diſpendiuz z qđ no. Andre. de iſer. in conſti. de reſtit. milit. l. obſcuritatē. poſt princi. ¶ Decimoquarto queritur. Quid ſi pax de criminibus acta est, an possit nihominus contra delinquentem de crimine procedi ad inſtantiam alterius vel ex officio iudicantis inquiri? Videtur aperte qđ ſic. Hā z ipſe idē trāſigens in caſu in quo non tenuit trāſactio pōt reum iterū accuſare. ſz Jacobū de arena. z Cy. qui hoc late proſequitur. dicta. le. Transigere. q. iiū. Quod nō videtur verum ar. ā. de adult. abolitione, crie facto. Ytez quod possit in ipſo crimine procedi est apertus extra de ſentē interuenti. exco. cū deſideres. in fi. z clare not. ff. ad Silley. l. ū. in gl. vlti. z hec auctoritas est ipſa veritas. Offenſus enim pacē aut remiſſionez faciendo nō potest iudex teſt iniuriam publicam remittere, ſed ſuam tantum. xpiū. q. iiū. inter an possit querelas. z. c. ſi is qui. z. c. ſi illic. ¶ Decimoquinto queritur. Pone ꝓtra delinqđ huſc paci tranſactioni vel remiſſioni auctoritas iuducis interueniēte nō obpotnit. an possit iterum ſuper ipſo crimine cōtra delinquentē ordinarie nō procedi vel per inquiſitionē proceđi. Videtur ꝙ non. ad hoc. ā. de aboli. l. fi. cedit ibi ſed aduerſus nocentē. z. c. Sumpto ar. a contrario ſenſu qđ est validiſſimuz. ff. de offi. eius. l. j. huius rei. Quid ēm aliud agit preto. z. c. ff. de oper. no. nunc. l. j. ſ. vnde queritur. Ad idē extra de preben. niſi. ff. de ẏis qui no. infa. l. furti. ſ. pactus de transact. cū hū. ſ. fi cui mini mus. z quod no. j. q. iū. ea q̄ in fi. glo. Nam pactio que alias est ſymoniaca fi fiat auctoritate iudicis cenſetur legitima. extra de tranſac. ſtatuimus. z facit. eo. tit. de cetero. Plura eñ sunt q̄ als mala sunt. fi tamē fiant iudicis auctoritate, licita sunt. quod proſequere, vt no. li. vj. de regu. iur. quod qs. z per Archi. d. capi. ea q̄. In contrarium qđ etiam si pax fiat iudice autorizāte nihomin⁹ adhuc ſup crimine poſſit inquiri. pro quo facit aperte. xpiij. q. iij. est iniuſta. z. c. ſe. z ſequē. z. c. ſi quos. z quaſi per totā. q. z. l. di. ſi quis d'aconus. z. c. ſi quis pōſtera. z. lxiij. diſt. ſalonitane. in quibus patet ꝙ vindicta iuſtitie nō est relaxanda. z quod plene ſcripſi. ā. de anno. z tri. l. omnes. in verbo rectoz. z de deſerto. l. j. in verbo diſſulerit. non ergo videtur poſſe iudex tali conſenſu z approbatiōe pacis remittere ius vindicte reipublice debite contra pſonā offendentis. ſicut prelatus nō pōt remittere iniuriā illatā eccleſie in pſonā ſuā. no. Inno. extra de ſen. excō. cōtingit. z bū facit. ff. qđ vi aut clam. l. iij. ſ. plane. cū cōcor. z. ā. de iniuge. manu. ingenui. in fi. Diſtingue. aut ex tali auctoritate vel ſcandalū naſcit, vel maleficiorū augeē auctoritas, aut nō. Primo caſu nihil lominus inquiri z proceđi poterit cōtra delinquētē. ar. iuriū ſcēo in ductorū. Secūdo caſu nō poterit iterū proceđi, niſi de iniquitate auctoratis iudicis doceatur. ff. de ꝓuarica. l. iij. z. ā. ſi. ¶ Decimoſexto queritur. Super quibus criminibus possit pax componi z reformari. Breuiter hec queſtio decidi pōt ex hūs q̄ dicta sunt. ā. qu. ẏ. ver. tertia. De omnibus tamen z ſuper omnibus criminibus videmus pacē inter offendentē, offenſumq; fieri, qđ tamen locū habet ante ꝙ crimen in iudicium deducat, ſicut in remiſſione ſuperius dictū est. Hoc añ attendendū est in caſibus in quibus pax fieri prohibetur ſi quis reformatione pacis abſtineat, deponat omnino rancorem habeatq; odio peccata nō homines. lxxxvj. diſt. odio. Debemus eñ perſequi hominum iniquitatem, humanaz vero miſereri naturam. xpiū. q. iiū. duo iſta. in fi. z pea que dicta sunt. ā. ver. octauo queritur. ¶ Decimoſeptimo qritur. Pone Titius fecit pacē cuz Seyo inimico ſuo recipienti pro ſe z omnibus de parte ſua cum iuramento de nō offendēdo, interueniente etiā oſculo hinc z inde prout actum est. ā. ver. ix. deinde Titius Seyū vel aliū de ſua pte accuſat vel denunciat ſuper alio crimine, non illo qđ fuit in pace deductuz nō procedendo ſequendo ſuam vel ſuozum iniuriam an intelligat violaſſe vel frangisse pacem? Et attende ꝙ in hoc nō deducitur crimē leſe maieſtatis illud enim licet. argu. ā. qui ac. non po. l. penult. z. ff. de bo. li. qui cum maioz. ſ. fi libertus. z idez in ſimili pura hereſi qđ est maius. ā. de hereti.

ā. heret. manicheos. z quet. gazaros. Videt ꝙ intelligat ex hoc pax violata. ar. d. l. qui cū maioz. z in añ. vt cuz de app. cog. ſ. cauſas. ẏ. fi delator. z. ſ. ſanctimus. ſta. z. ver. ſi pentea. z li. fen. que sit pena cā ſ. ſed z qui delator. Ītē qz ex hoc factus est inimic⁹ accuſato vel denunciato. in añ. de teſti. ſ. fi vero quis dicat. z hoc etiā ex cā ciuili. extra de teſti. ſpoſatorum. ītē cū ga. in fi. z. ā. de his q̄ ſe defe. l. j. Sit eñ accuſatio gen⁹ illaudabilis intētionis. ū. q. vij. ſi quis epiſcopus. Nā ois qui detrahit. id est accuſat, homicida est. vj. q. j. ſumma. z facit qđ nor. e. qđ. ſi omnia. z vide ꝙ plene ſcripſi. ā. de delator. l. ij. post ſi. gl. Ad idē facit. ff. de obſe. li. honoꝝ. z. l. parēs. z. l. licet. z. ā. eo. tit. l. j. ¶ Extra qz accuſator ō ad accuſationē nō iudic. liuoꝛe, ſz ex iuſtitie zelo. predit ſalutis publice cuſtodias gerit. ā. de fama. lib. l. j. Ad idem in añ. de non aliena. ſ. penul. ibi laudabilis eñ zc. z qđ ibi no. z. ā. de epiſ. z ele. multi. in fi. Unde cogitur quis interdum ad accuſandum officio iudicis, licet non iure actionis. vt nor. gl. z Archi. xxū. q. j. ſi quis per capillū. z facit qđ plene ſcripſi. ā. de deſerto. l. j. in ver. diſtulerit. maxime ante primā queſtionē. z de an. z tribu. l. oēs. in ver. bo rector. ¶ Diſtinguendum puto. aut ad ipſam accuſationē procedit odio z liuore, aut zelo iuſtitie. Primo caſu intelligatur pacem eſfregiſſe. maxime ſi calumniatus est. vt quia nō probatur. ar. ff. de bo. qui cum maioz. ſ. vlti. z. l. ſquen. z quod nor. ff. de iniu. vocā. ſed ſi qui cum maioz. ſ. vlti. z. l. ſquen. z quod nor. ff. de iniu. vocā. ſed ſi hac. ſ. finaliter. ſe ſo vero non. In dubio vero iuxta perſonarū quālitates iudicandum sit. ar. ff. de rei ven. in fundo. de pig. acti. ſi ſeruus de li. ea. dixi. in prin. de acti. z obli. l. ſi. in fi. de an. lega. menia. ſ. j. de li. ea. dixi. in prin. de acti. z obli. l. ſi. in fi. de an. lega. menia. ſ. j. de li. ea. dixi. in prin. de acti. z obli. l. ſi. in fi. de an. lega. menia. ſ. j. de li. exhi. l. ū. ſ. Julianus. extra de tranſac. z. vlt. z. xli. di. quiſquis. z vide qđ dicetur. j. q. xxvj.

¶ Decimoſeptimo queritur. Quid ſi reformantes pacē promittūt fidēmuniceſſe non offendere, deinde vnus eorum offenſus est ab extraneo altero preſente ac impedire valente sed non prohibēte, immo permittente. vtrum intelligatur ex hoc pacem violaſſe? Videtur qđ non. ff. ad fill. le. i. ſ. ſed in eo. z. l. ſi ex heredatus. z argum. eius ꝙ no. ff. ad fill. le. i. ſ. ſed in eo. z. l. ſi ex heredatus. z argum. eius ꝙ no. ff. de reg. iur. culpa caret. z per Dy. eo. titu. non est ſine culpa. lib. vj. ff. de reg. iur. culpa caret. z per Dy. eo. titu. non est ſine culpa. lib. vj. vnde non agitur iniuriarū ex eo ꝙ non fit qđ fieri dz. vt no. And. de yſer. in cōſtit. de vio'. iure illata. l. oēs. ibi videas. nemo eñ būfacere cogitur, ſed malefacere prohibetur. xpiū. q. v. ad fidez. ¶ Econtra facit. ff. eodem titu. l. j. ſ. ait preto. z qđ ibi nota. Neceſſitas autem officij ab omni pena ipſum reddit immunem. ā. de delator. l. ij. cum pluribus concordantibus quas ibi ſcripſi in verbo munus. z post. ū. gl. Ītē qđ ſi in vno membro totum corpus vitiatur vtiqz in vno homine com munio totius humanitatis ſoluitur, violatur natura humani generis et ſancte eccleſie congregatio que in vnum connexum corpus et quasi compactum in vnitate fidei et charitatis aſſurgit. facit. ff. de iuſtitia et iure. lege. iij. de furtis. vulgaris. in principi. z aperte illud Auguſt. xix. de ciuita. Dei. c. xiij. Pax hominum est ordinata concordia cuius hic ordo est primum. vt nulli noceat, deinde vt proſit cui potuerit.

¶ Decimoquarto queritur. Quid ſi reformantes pacē promittūt fidēmuniceſſe non offendere, deinde vnus eorum offenſus est ab extraneo altero preſente ac impedire valente sed non prohibēte, immo tranſeo altero preſente ac impedire valente ex hoc pacem violaſſe? Videtur qđ non. ff. ad fill. le. i. ſ. ſed in eo. z. l. ſi ex heredatus. z argum. eius ꝙ no. ff. de reg. iur. culpa caret. z per Dy. eo. titu. non est ſine culpa. lib. vj. vnde non agitur iniuriarū ex eo ꝙ non fit qđ fieri dz. vt no. And. de yſer. in cōſtit. de vio'. iure illata. l. oēs. ibi videas. nemo eñ būfacere cogitur, ſed malefacere prohibetur. xpiū. q. v. ad fidez. ¶ Econtra facit. ff. eodem titu. l. j. ſ. ait preto. z qđ ibi nota. Neceſſitas autem officij ab omni pena ipſum reddit immunem. ā. de delator. l. ij. cum pluribus concordantibus quas ibi ſcripſi in verbo munus. z post. ū. gl. Ītē qđ ſi in vno membro totum corpus vitiatur vtiqz in vno homine com munio totius humanitatis ſoluitur, violatur natura humani generis et ſancte eccleſie congregatio que in vnum connexum corpus et quasi compactum in vnitate fidei et charitatis aſſurgit. facit. ff. de iuſtitia et iure. lege. iij. de furtis. vulgaris. in principi. z aperte illud Auguſt. xix. de ciuita. Dei. c. xiij. Pax hominum est ordinata concordia cuius hic ordo est primum. vt nulli noceat, deinde vt proſit cui potuerit.

¶ Decimonono queritur. Pone, duo inimici fecerunt pacē ad inuicem premisso modo videlicet iuramento z oſculo interueniēte, alter eorum erat aduocatus ꝙ parrocinium preſtitit contra alterum in accuſatione capitali per quendam tertiū inſtituta, virū ex hoc intelligatur pacem violaſſe? Videtur qđ ſic. ar. ff. de inoffi. teſta. Papinia quo pacez. ſ. memmiſſe. xxū. q. v. de forma. ad idem. ā. de aduo. diuer. iudic. interueniē. l. ū. in fi. j. queſtio. vj. c. j. nam ille non habitat in vnum cuz fratre ſuo qui ſe ab illius auxilio ſubtraxit, aut quod deterius est, in ſum perſe quitur. vel ſibi inſidias aut laqueos ponit. iſi. q. j. nulli facit. ff. de iuſti tia z iure. le. iij. in fin. z vide que ſcripſi. ā. de te militari. le. milites. ſuper. j. gloſſ. Hec etiam ſeruat vnitate ſpiritus ſancti in vinculo pacis. vt dicitur ad Epheſ. iiij. z xxij. queſtio. vij. ca. vlti. z vide quod legi. tur. z not. extra. de poſtul. c. vlti. Item quia tenetur eum ab offenſa tueri ſi poteſt ꝓout ſuperius dictum est, nō ergo debet illum aliquaſi tenus impugnare. ff. de exhi. vendicantem. Item quia mandato inimicos eius ſeneceſſus est illius etiam inimicus. ſupra de inoffi. teſta. libri. in fi. quimmo qui dat cōſilium inimico meo meus efficitur inimic⁹. extra de iudeis. quod olim. ad idem est quod plene ſcripſi. ā. de his q̄ ſe defer. le. j. in verbo inimicus. ¶ In contrarium est. quia aduocat⁹ ex officij neceſſitate poſtulare tenetur et inuitus conſilia dare. ā. de aduoca. diuer. iudic. ſancimus. et no. ā. de ꝓcu. ſacr. ſcrinii. lege. h. ad idem. ā. de aduoca. diuer. iudi. aduocati. z de poſtul. ꝓout deduxi. et ff. eodem titu. l. j. ſ. ait preto. z qđ ibi nota. Neceſſitas autem officij ab omni pena ipſum reddit immunem. ā. de delator. l. ij. cum pluribus concordantibus quas ibi ſcripſi in verbo munus. z post. ū. gl. Ītē qđ ſi in vno membro totum corpus vitiatur vtiqz in vno homine com munio totius humanitatis ſoluitur, violatur natura humani generis et ſancte eccleſie congregatio que in vnum connexum corpus et quasi compactum in vnitate fidei et charitatis aſſurgit. facit. ff. de iuſtitia et iure. lege. iij. de furtis. vulgaris. in principi. z aperte illud Auguſt. xix. de ciuita. Dei. c. xiij. Pax hominum est ordinata concordia cuius hic ordo est primum. vt nulli noceat, deinde vt proſit cui potuerit.

¶ Decimonono queritur. Pone, duo inimici fecerunt pacē ad inuicem premisso modo videlicet iuramento z oſculo interueniēte, alter eorum erat aduocatus ꝙ parrocinium preſtitit contra alterum in accuſatione capitali per quendam tertiū inſtituta, virū ex hoc intelligatur pacem violaſſe? Videtur qđ ſic. ar. ff. de inoffi. teſta. Papinia quo pacez. ſ. memmiſſe. xxū. q. v. de forma. ad idem. ā. de aduo. diuer. iudic. interueniē. l. ū. in fi. j. queſtio. vj. c. j. nam ille non habitat in vnum cuz fratre ſuo qui ſe ab illius auxilio ſubtraxit, aut quod deterius est, in ſum perſe quitur. vel ſibi inſidias aut laqueos ponit. iſi. q. j. nulli facit. ff. de iuſti tia z iure. le. iij. in fin. z vide que ſcripſi. ā. de te militari. le. milites. ſuper. j. gloſſ. Hec etiam ſeruat vnitate ſpiritus ſancti in vinculo pacis. vt dicitur ad Epheſ. iiij. z xxij. queſtio. vij. ca. vlti. z vide quod legi. tur. z not. extra. de poſtul. c. vlti. Item quia tenetur eum ab offenſa tueri ſi poteſt ꝓout ſuperius dictum est, nō ergo debet illum aliquaſi liter

Universidad de Deusto
Biblioteca

ꝙ ex hoc cum non presumatur esse immemor eterne salutis. ff. ad. l. iul. re. sancim⁹. Nec vera nisi aduocat⁹ ipse data opera sub preextu necessitatis officij patrocinij susceperit. ff. ex qb⁹ cau. ma. et qui data. ff. eo de tutu. l. j. in princi. z qs no. dicta. l. post legatū. §. is q. Suscepet⁹ eñ factus est ingerēs operas suas in hoc. ff. de. pcu. que oia. de tuto. et cura. d. ab his. l. scire. §. vltimo. in auten. vt hij qui ob. §. quoniaz. cum his que scripsi supra de agri. z censi. quem admodū. in not. presumptionū. ver. lxxii. z vide quod dicetur. j. qō. xxvj. ¶ Dozaliter autem loquendo qr de materia pacis agimus melius faciet si a postulando contra eum posseterius abstineat. arg. initicu. de nup. §. is si vxor. Nam boni viri etiam a licitis abstinent. xxvj. questi. ij. sunt q. z. xxiij. questio. iij. christiano. Et quia hoc est honestius vt scilicet pacem et concordiam lucro preferat. supra. de institu. z substitu. resp hēdēda. igitur pie eligēdum. ff. ne fil. rem quā ven. cum. l. ij. et quod ibi pleni⁹ de honestate scripsi. Et maxime in locis vbi legiste odio satis habentur. Scio ciuitatem in qua regnat vilitas populi, z presura tyranni, quoꝝ incole grautus offenduntur ab aduocato postulante ꝙ ab aduersario accusante. Ille quoqꝫ pacem vere seruare cēsetur qui tenet vnitatem ei cum quo pacem effecit. vij. questio. j. nos nuciamus. in fin. z facit extra de hereticis. c. si aduersus.

Pacem inter se fecerūt duo pacis ceres deinde vnus eoꝝ offendit vxorē aut filium alterius, an pax inteligatur vio lata,

¶ Vicesimo queritur. Pone, duo discordantes fecerunt pacem ad inuicem cum solennitate premissa, et iuramento interueniente de vno alium non offendendo. Deinde vnus eorum offendit vxorem aut filium, vel fratrem alterius aut personam aliam pro qua pollet is qui pacem fecerat de ipsa offensione tanꝯ suorum iniurium prequeus accusare. Utrum intelligatur ex hoc pax violata? Videtur qō sic maxime si offendatur filius pacisentis vel pater. Nam pater z filius sunt vna caro. xxxv. questio. iij. §. hac auctoritate. et vna persona. ff. de impu. z aliꝯ substi. l. f. in fi. vnū quippe cum parentibus sumus de peñ. di. iij. quid est quod dicitur. ad idem. ff. qō me. can. isti. quidem. in fin. vnde pena filij, pene est pena patris, insti. de noxa. §. vlti. Idem in vxore vel econtra. Nam vir et vxor sunt vnum corpꝰ. vt. xxj. qō. ij. de neptis, xxvij. qō. ij. agathosa. in fi. z vna caro. z. questi. sunt qui dicunt. z. c. nullum. Item vxor est pars corporis vi. xxiij. qō. ij. admonere. z bene facit ꝙ hac parte. ff. de iurisdi. l. pater. z. §. de vxo. mil. l. j. Item in fratribus. ar. ff. de edil. edic. plerūqꝫ. Idem in quolibet alio de cognatione. ar. ff. de li. causa. l. j. z. ij. Et qr tota cognatio facit vnuꝫ corpus, cuius partes faciunt singuli de cognatione illa. §. de agri. z censi. cum scimus, prope finem. Vide pro hac parte plura que ibi scripsi in verbo corporis. et de re milita. qui cunqꝫ super prima gloss. ¶ In contrarium est quia in promissione et iuramento de non offendendo non fuit hoc expresse deductum, igitur pro omisso est habendum et potius pro promissore ꝙ pro stipulatore dubitetur est interpretanda. ff. de ver. obli. quicquid. Item quia persone huiusmodi non fuerunt in reformatione pacis compte hense. ergo non intelligende eodem titulo si ita stipulatus. §. grilogonus. in fin. Que ergo in stipulatione que est stricti iuris expressa non fuerunt per nos intelligenda non sunt. dicta lege. quicquid. et nota. extra de exceptio. cum venerabilis. et ea sola veniunt de quibus expresse actum est vt venirent, extra de causa po. cum ecclesia. nisi vbi lex exprimit tacite agi. ff. si. cer. pe. cum quid. non expressa censentur omissa. dicta lege. quicquid. et extra de transla. epi. inter. et. ff. de lib. z post. commodissime, cōtentus ergo fit offensus aut pacisens pena legibus comprehensa. non petant eam quam nec ipse offensus nec pacisens fuerunt aliqualiter stipulati. ff. de verb. obligā. si stipulario. Et hoc putant verum quidam. Alij vero tenent primam sententiam ar. ff. de precar. le. penulti. et melius. ff. de verb. obliga. si stipulatus fuero. Non obstat. §. grilogonus. in fine. quia verum est ꝙ in stipulatione persona non intelligitur nisi exprimatur sicut licet vr persona ipsa non expressa posset agere ex stipulatione. quod autem is qui stipulatus est, non posset agere ex eo quod factum est in personam non expressam vbi alias. intelligi commode potest vbi non dicitur. animo contrarium patet in dicta lege. si stipulatus quē admodum ergo in ipsa. le. si stipulatus. dicitur factum contra stipulationem si coniunctus alius stipulatoꝛ domo vti non potest. ita et contra stipulationem. pacis sit, si alius cōiunctus stipulatoꝛi offendi tur. cum ex hoc etiam ipse stipulatoꝛ esse offensus videatur. et sic pa ce frui non poterit. Sic et qui stipulatur pro se operas non solum vtiles sed etiam delectabiles intelligitur pro suis amicis etiam stipulari. ff. de ope. lib. si libertus artem. Fortius qui stipulatur non offendi intelligitur etiam pro suis coniunctis ne scilicet offendatur (quia in eis ipse stipulatoꝛ offenditur) stipulari. Sepe enim extra id quod agitur tacita nascitur obligatio. ff. commo. si is qui. in fin. cum concoꝛ. Intelligatur ergo in his persone coniuncte hoc est in stipulatione pacis. Nam si is qui sibi prouidet intelligitur etiam heredi suo quātus extraneo prouidere. vt. ff. de proba. si pactum fortius per obligationem de seruanda pace intelligitur sibi prouidisse qui pacem fecit obligationemque recepit ne offendatur persona sibi coniuncta. in offensione cuius etiam ipse pacisces offendi censetur, perdit enim pacisces honorem suum quando honoꝛ coniuncti sui per iniuriam violatur, tcij, dist. ecce. cū cōꝛ. Et ideo interest nostra etiam alios preter nos iniuriā nō pati. ff. de iniur. nō soluꝫ. §. ex quibus. Et sicut dominū crucifigunt qui eū in suis sacerdotibus persequuntur. vt. iij. q. j. nulli. in fi. sic etiā pacisceñtē dicit vulnerare, qui suo cōsēcto mittur vim inferre. Bene etiā facit ꝙ hac parte. vij. q. j. scire debes. Qui tenet cōtrariū respōdet ad. l. si stipulat⁹ fuero. cū similibus. ꝙ aliud est in rebus quarū vsus nedum si principali stipulatoꝛi subtrahit, sed etiā quibuscūqꝫ suis. vt. dicta. l. penul. ff. de precario. z maxime vxori vt dicta le. si stipulatus ipsi eidem stipulatoꝛi subtractus esse videt quātuꝫ ad fructū et effectū stipulationis. tranfit em ꝙ hibitio media te ipsa re statꝰ in personā stipulatoꝛis. ad hoc. ff. de vi. z vi. ar. leg. j. §. si quis mera. Aliud in offensione illata persone q̄ꝫ stipulatoꝛi pacis doloze aut improperatione quadaꝫ afficiat, quia tamen proinde aliud ꝛ remediū vꝛ accusationem ordinariā ad vindicte prosecutionē lege lī cōcessam, hoc sufficiat vt personam ipsius quo ad penam in stipulatione deductam nō censeatur afficere. In dicta vero l. si, stipulatus. nullum aliud auxilium puto proinde stipulatoꝛi competere nisi actio ex ipsa stipulatione. Quare ne sine auxilio iuris esse videatur, equum est vt tunc etiam ad personam non expressam stipulatio protrahabat. Primam sententiam veriorem puto. ar. ij. q. vij. accusatio. ibi nullus ꝛc. et qō ibi sequitur. Scriptum est enim, qui vos tangit me tangit. z qui vos tangit, tangit pupillam oculi mei, ibidem. Item qr ex pace resultat bonum publicum, z tranquilitas regionis. vt pꝛ hac. l. z ideo pactis obligatio z eius effectus aut observatio quā nimiuꝫ est fouenda. vt dicetur. j. q. penulti. Item qr ipsa pax et obligatio de seruanda pace vltra ea que legibus constituta sunt, non frustra fuerunt inuenta sed cum ipsa pena violate pactis ab offensoribus formidatur z malis cohercentur, et inter eos boni quiete viuunt. xxiij. q. v. non frustra. Nam z sic leges quibus pacta pactisceñtium equi pollent. ff. de pac. non impossibile. z quod plene scripsi. §. de fun. patri. ius emphiteotici. z ratione facte fuerunt vi meru ipsarū humana cohercearur audacia, tutaqꝫ fit inter improbos innocentia. et in ipsius improbis formidato supplicio refrenetur audacia, z nocendi facultas. xiij. dist. c. j. Sicut ergo pena legalis in crimine ex tempore legis est vt. xxxv. q. iij. dicit Iarra. ita z no ua pena pro quiete viuendo in pace deducta locū habeat et. repete pacis vt si ꝓmisso mō fiat offēsa, obligatio pacis cōsequat effectus.

Pacez remisso cum fecerunt vnus nō offendit vel intulit aliquam iniuriam in personam alterius, sed alis eū ad calamitatem vel periculū subitante fuerunt iniurie totius aut maioris partis addugit, aut cum dignitatem haberet, fecerit illum ex ea primari. Utrum intelligatur ex hoc pacem violalle? Videt ꝙ non. ar. ff. de verb. oblig. quicquid. In contrarium videtur medio satis aperte quia premissa omnia periculo capitis equiparantur meo ac ea lege, z eiusdem sortiūtur effectum. ff. de fideico. li. neq; infantes. in iamitatez prīc. Item qr par pena est habētem dignitatem z militie cingulum deductus vel primari z bonis omnibus spoliari ac verberibus et exilio casti⁹ es: an simgari. vt. xxiij. q. j. qui contra. Sic z his de statu persone z his de bon pacis violatis omnibus seu maiori parte bonorum equiparantur. not. §. de latoꝛ. reis po. l. j. in prima glos. Sic etiā aliquid malignus pati z iniurias asperas in decentes seu plagas sustinere, et intollerabilia damna sentire sunt paria in auten. vt li. de cetero. §. habeant tracꝫ. col. vj. Et ad de quod de his z similibus scripsi post dictam primam glo.

¶ So. aut predicta processerunt z secuta fuerunt extra iudicium z sine actu habito ex iudiciaria potestate. Aut ex processu et actu habito in iudicio z cum iudiciaria potestate. Primo casu intelligendus est pacez violare, ar. iurium predictorum. Ad idem. iij. q. j. nulli. Unde qui facit vt aliqs dignitatē vel honoꝛez quē hꝫ amittat sibi tenetur iniuriarum. ff. de iniur. item apud. §. si quis de honoribus z qui aufert bona temporalia, cenſetur afferre vitam. ar. j. q. iij. quis obiecerit. ff. de mino. in cause. j. in prin. Et hec not. Archidi. l. di. presbyteros. in fin. z vide q̄ similia scripsi. §. de agri. z cen. l. domi m. in verbo pecuniam. Is enim qui vere pacem seruat, vere dicere potest, ego mihi ruoꝛū attigi, nec feci qō te lederet. Ben. xxvj. vide §. q. ix. ante h. Aut autē hoc decere ne quit, imperfecte pacem obseruat. Secundo casu cuꝫ ex actu habito in iudicio z cum iudiciaria potestate subdistingue. Aut talis delatoꝛ seu accusatoꝛ id quod de talit cōtra eū cū quo pacē fecerat legitime probauit, z ex hoc iusta ratione predicta secuta fuerunt, et tunc non intelligitur pacem violasse. ar. ff. de iniur. cum qui in princip. hoc verum est si pacis vinculo non obstante poterat eum super his que iudicialiter proposuit aduerius eum in iudicio experiri. Quod enim legitime factum est penā non meretur supra de adult. gracchus, z facunt ad hoc plura que scripsi supra de metat. deuotum. in verbo pertimescat. z de cast pec. imi. l. errat. in princip. z. q. ix. et. q. x. Item hoc verū nisi delatoꝛ per calumniam aut falsas probationes illum obtinuit condemnari. arg. supra de accusa. l. si. et de calum. l. si. z. ff. ad tur. l. j. §. j. et. l. et in primis. Aut non probauit z sic delatus vel accusatus est ex inde absolutus, z tunc intelligendus est proinde pacem violasse, et per consequens puniendus. non solum pena violate pacis, quinetiam

qnetiam alia pena legitima quam calumniātibus leges imponunt vt iuribus proxime inductis. Ad idē. v. q. vj. c. ij. z iij. Et ꝙ hac materia pores videre q̄ in singulis plene scrip. §. de dela. l. ij. post. ij. gl. Quod autez pena appolita ex cōuentione in reformatione pacis et alia legalis locum habeant probatur efficaciter. ff. de verbor obli. quidam. cum filium. §. quo tamen casu cū ibi no. in fin. glos. que incipit. qꝛ stipulatus ꝛc. z ex his que scrip. §. de cursu pu. le. nemo. in verbo per singula. q. x. ¶ Vigesimosecūdo querit. Quid si non per calū niam aut falsas probationes predicta secuta fuerunt, delatoꝛ autem ad delationē ipsam nō iustitie zelo, sed malignatis odio feruoreꝫ processit z hoc cōstat an intelligat violasse pacez? Puto ꝙ sic, ex eo ꝙ violauit charitatem quam per oculū z iuramētū seruare debuit vt promisit. Ad hoc. ij. q. j. nulli. Talis quoqꝫ delatio pcedēs ex odio arguēda est. ij. q. vij. ij quis episcopus. z. v. j. q. j. si omnia. z facit quod nota. in eis, z ideo punienda. §. de pen. sancimus. ff. de lega. j. l. fina. z faciunt plura ex his que scripsi. §. ver. circa tertium. z ver. vij. z ver. xv. z. xvij. z ver. xix.

Pacē fecit Titi⁹ cū Seyo, Seyus filiū vi vxo rem Titij postea vi nerauit, an dicat Titi⁹ pacis violatoꝛ si Seyum offendat.

¶ Vigesimotertio querit eisdē terminis retētis, pone Titius ꝙ pacem fecerat cū Seyo eiusdem Seyi qui filiū suum vxorē aut fratrē aut cōiunctum aliū m vulnerauerat offendit, an puniet pena fracte pacis? Videtur aperte ꝙ nō, ex eo quod iusto dolore reconciliatus, et pronocatus voluit se vlciscī. ff. de bo. li. q. cū maioꝛ. §. si libertus. et si qua. pau. feci. dicat. l. §. cū arietes. proximus eñ illius cuius sanguis effunditur dolore stimulat⁹ interdum ꝙ poteſt perſequitur vulneratem, appetehdit qꝫ animā eius z percutit illū. vt dicitur Deuter. ca. xix. Item quia non est verisimile ipsum Titiū in pace quā fecit voluisse promittere aut permittere ꝙ filius eius aut vxoꝛ frater vel coniunctus alī⁹ per Seyū offenderetur. ff. de pigno. obligatiōe. de regu. iur. in generali. li. vj. z facit. ff. de iniur. sed si vnius. §. plane. ff. nam et cum. z. §. se. z extra de pnsum. litteras. z. ff. de re multi. multres. §. penul. cum cōcoꝛ. ij. q. vij. acculatio. ibi nullus ꝛc. vsqꝫ ad fi. Nā z iniquuꝫ et turpe foret fratrem, vxoꝛ, aut filium patietes iniuriam nō tueri, pariter z vlcisci. imitt. de iniur. §. partitur. z. §. le. Unde Quinti. in mathe marico. Parentib⁹ circa liberos vnus affectus est fauere vite, time re mo. te, non habent patiētia nec mite oꝛbitatis. Et Hiero. li. iij. sup zacaria. Nil crudeli⁹ milꝫ miſerius inuenti pōt ꝙ vt timore mortis propue nec salute filiorum, nec vxorum pudicitia defendere audeāt.

¶ In contrarium quia promissio in pace deducta fuit honesta. f. de non offendendo z de pace seruanda, igitur fuit omnimode admittenda. ff. de pac. l. j, quare ei contrauentum est pena venit exigenda. §. de pac. li pacto. xxij. dictum. quā ꝙ. Item qr promissio de pace seruanda z non offendendo fuit indemnita, ergo ꝙ vnusquisq; delicet haberi vt ꝙ nulla causa offensio sequatur, z pax violetur. ff. de rebus di. si is qui ducenta. §. vtrum. z. xix. distinctio. si romanorum. j. quest. iij. saluator. Item qr Titius le auctoritate propria vlciscēdo Seyū offendit ꝙ nō licuit. §. de iudeis. nullus. ff. quod me. can. extat. xxj. q. vj. placuit. z ꝙ no. §. vnde vi. l. j. ergo commisit in legem quā pro le innocare nō poteſt. ff. de mino. auxiuuꝫ. in fi. nulla quippe iuſticia est cuꝫ vnus leserit

Pacē violatoꝛ duplici pena puniri poteſt.

bellū inferre alys. dicit Egidius de bel. iudaico. li. v. ¶ Sol. vio latoꝛ pacis poteſt duplici pena puniri, videlicet legali. de qua. §. ver. z. vel alia que posset per legē municipalē imponi, z cōuentionari in pacis cōuentione deducta. Igitur in pena legali aut Titius offendit Seyum vlciscendo, z tunc quia non licuit, pena violate pacis puniet vt ꝓxi. dictū est. Aut detendendo, z fiquidem cū moderamine inculpate tutele tunc excusatur a pena. §. de fica. is qui. ff. de iusti. et iur. l. ij. cū ibi nota. ad. l. aquil. scientā. §. qui cuꝫ aliter. extra de homicidio. significaliti. z per ea que scripsi. §. de iure fis. prohibitū. z de metat. deuotum. in verbo vltionis. Si vero moderamine non seruato tenetur. vt dictis iuri. in pena vero cōuentionali in pacis compositione deducta videtur idem hoc saluo quod si verba stipulatiōis de seruanda pace iapiat quod nullus ex conuentis hinc inde possit offendi, z tunc Titius si defendendo cū moderamine peccisse. excusatur a pena, Seyus autē ad ipsam penā tuita ratione tenet. si vero se vlciscendo aut moderamen debitū non seruando Seyū offendit z tunc pena vtius cum pena alterius poterit compensari. ff. sol. ma. viro. de arbi. si duo in fi. §. de pac. cum proponas. ij. de transac. siue apud. z. leg. si quis maioꝛ. extra de iureiuran. pertinet. ij. de pen. constitutus. Et ꝙ plenius ibi nota. De hac materia tenet. quod not. infra verſicu. vlti.

Pax an violet per lenocinū alterius pacisceñtis.

Pax violata per alterum ex pacisceñtibus premisso modo bannitus est. vel in regno formidcatus quoꝛuꝫ primus ex forma statuti, secundus per constitutionē regni possunt impune offendi, deinde alter qui cum eo pacem fecerat bannitum vel formidcatum occidit, an intelligetur pax violata. Hanc questionem prolixo modo examinauit Jac. de bell. arguens ad vtramqꝫ partē vicenis et quinis rationibus, z post eaz Oldradus. ¶ Probatur primo qō sit pax violata, licet enim formidcatus hostis public⁹ reputetur. in constitu. de pena contu. in crimi. ca. le. penam eorum. tamen eriā hostibus pax z fides postq̄ sunt prestite sunt seruande. ff. de pact. conuentionum. xxiij. q. j. nolit. z nota. ff. de dolo. l. j. §. j. ergo debuit omni

Bannit⁹ est alter ex pacisceñ tib⁹ qui p statutum pōt impune offendi, ā alter q̄ cū eo pacē fecerat si eū occideret videat pacem violasse.

Universidad de Deusto
Biblioteca

do illam seruare. non obstante constitutione vel statuto, hinc est qđ nec legatos hostium ex tacita quadaꝫ pace securos licet offendere, minus ergo licet offendere illum cum quo paꝫ expresse per iuramentum z osculum facta est. ¶ Secundo sic, constitutio vel statutum permittunt occidere, non iubent igitur occidens non necessitatur, ꝛ̃ potius odio voluntatis occidit, sed inter huiusmodi qui aliquid agunt ex voluntate z ex necessitate magna est differẽtia. ff. de mino ait pretor. §. j. z ibi de hoc. z leg. cum mandato. z. l. quod si minor. §. penul. de quo vide plenius. §. de suscepto. z archar. l. j. in verbo libe ratus. q. j. Igitur occisor quia fecit quod ex voluntate de violata pace tenetur. ¶ Tertio sic, qui non seruat pactum dicitur offendere ius nature. ff. de pact. le. j. et ideo peccat mortaliter, extra eo. tit. ca. j. vbi de hoc. et qui occidit peccat mortaliter faciens contra preceptũ decalogi. sed non occides. xxiij. q. v. in princi. magis ergo est ligatus ad obseruandum pacem per quam seruatur ius nature preceptum dei et ipsum iuramentum q̃ occidere quod lex sibi non precipit, sed pmittit, cum z anime hominum sint rebus ceteris preferende supra de sacrosan. eccle. sancimus. ¶ Quarto sic, constitutio vel statutum permittens foꝛindicatum vel bannitum occidi si occidantur tollit vindictam reipublice debitam, sed priuatam et propium auxilium priuatis debitũ non tollit. Qui ergo taliter occidit ꝛ̃ non possit ab omnibus accusari, a coniunctis tñ quoꝝ interest et priuatim illum non occidi, de pace violata poterit accusari, vel saltem ad premissaꝫ penam damnari. argu. §. quando ci. actio. l. j. et si aduer. vendi. l. j. ¶ Quinto sic. delictum violate pacis aliud est a crimine homicidii ꝛ̃ ergo non teneatur homicidiũ ratione de pace tamen violata omnino puniend⁹ est. argu. ff. de priua. delꝫ. nunq̃. Nã et secretorũ debet separata esse ratio z lex. §. de dona. int̃ virũ z vxo. si marit⁹. ff. de mino. papi. exuli. Adde q̃ scripsi. §. de meta. deuotũ. in ꝓbo primescat. ¶ In contrarium. occisor occidit auctoritate legis, ergo puniri nõ potest nec actio nec accusatio inde proponi. §. de adulte, gracchus. quando lic. fine iudic. vin. l. j. et. ij. de hijs qui ad eccles. confugi. leg. iij. z ve nemo pri. rituk. z. l. ij. ff. de fica. le. furẽ. §. deta. deuotũ. z quod ibi scripsi in verbo pertimescat. ¶ Secũdo sic. cõstitutio et statutũ videnꝫ facere quẽlibet executoꝛẽ pene delicti ex eo qđ cuilibet foꝛindicatũ bãnitũqꝫ permittũt occidere. arg. §. de exhi. reis. si vt proponis. z. le. executoꝛẽ, Sed iuris executio nõ habet iniuriã. ff. de iniur. iniuriarũ. §. j. ergo talis occisor nõ tenet̃ ad penã ne legis auctoritate decipi videat supra de hijs q veni. eta. l. j. et vnde vi. meminerint. ¶ Tertio sic. foꝛindicat⁹ vel bannit⁹ huiusmodi facti sunt hostes publici vel trãsfuge quos impune occidere ꝛ̃. ff. de fica. l. iij. in fi. Et pro transfuga libero nemini dat̃ actio. ff. de postli. reuer. le. postliminiũ. §. fili⁹. igit̃ nec heredi vt cõtucto ꝓ bãnito vt foꝛindicato occisor. ¶ Quarto sic, nullus debet parcere malo, qꝛ ꝓ hoc necessario pdũ tur boni supra de fere. prouinciarũ. z in auten. de man. princip. §. homicidas. xxiij. q. iiij. est iniusta. z. z. sequẽti. z sequen. z. j. q. vij. exigũt. ¶ Quinto sic. hostes cum quibus pacem fecimus, possumus de de licto punire. alle gat. ff. de postli. reuer. non dubito. §. fin. ergo z foꝛindicatum et bannitum occidere que est pena criminis et contumacie sue. facit insti. de iur. na. §. plane. et. §. de preci. impera. offe. referipta. ¶ Soluit hanc questionem dominus Jac. distinguendo. Aut bannitus est, quia prodidit patriam. et tunc occidens non teneatur ad penam. arg. §. de abolit. l. iij. §. fina. et. ff. de postli. re. postliminiũ. §. filius. Aut ob aliam causam et hoc casu si quidem est occisus duꝫ patriam oppugnaret, et non tenebitur ad penam. ff. de relig. minime. Si vero alias est occisus si quidem ex delicto bona sunt publicata et est bannitus, quia tunc bannitus est similis deportato, arg. insti. qđ. mo. ius patri. por. solu. §. relegati. et ibi nota. deportatus vero nõ habet heredem. ff. de testa. eius qui. et de iniusto testa. si ga filio. §. irritum. ergo nullus heres penam petere potest. Si vero bona eius non sunt publicata, sed est tantum bannitus, tunc vt ipse putat, non licet sibi rumpere pacem per iura pro hoc superius allegata. Et ideo eius heredibus tenebitur ad penam, licet occisus pro offensa agere non potuisset in ciuitate in qua bannitus erat. argu. insti. de verborum obligationib⁹. §. ex conditionali. et supra vt actiones here. ab here. et contra here. l. j. et. ff. de euic. si per impudentiaꝫ. non mirum. et supra de inoffic. dona. l. ij. z si in frau. patro. l. j. et. ij. ¶ Oldradus vero qui disputauit hanc questionem in tali bannito propter homicidium soluit simpliciter stipulationem penalem non esse commissam. ¶ Primo, quia lege cauetur quod propter bonum publicum quod versatur in punitione maleficiorum prima ta lex et conuentionalis rumpitur. ff. ad filleya. si quis in graui. §. vtrum. versic. hic quoqꝫ. ¶ Secundo, quia per legis permissionem superuenientem tantum ex alicuius maleficio non solum tollit lex communis sed etiam priuata siue conuentionalis. ff. de verboꝝ obligationibus si seruum. de leg. j. quid ergo. §. fi. here. ¶ Tertio quia iste occisus videtur omnino alias tempore occisionis ab eo quod erat tempore stipulationis. ff. ad trebell. ex facto. §. ex facto. ibi post deportationem non susceptos quaꝝ ab alio ꝛc. ¶ Quarto inducit glos. in auten. de mand. princip. §. ne qꝫ autem homicidas. in. j. glos. que innuit quod homicidis, raptoribus virginũ, z adulteris termi nus nõ est dandus, z datus nõ est seruandus. De quo scripsi plen⁹ supra de pala. et domi. l. vnica. ¶ Vel dicas qđ cũ voluntas et ꝓpositũ distinguant maleficia. vt. ff. de furt. qui iniurie. in princi. ad. l. iuliã maie. l. fi. ibi hostili animo, z. j. q. j. ordinationes. ibi ea intentione. nã magis causa faciendi q̃ factũ attẽdẽda est. ff. de fur. verũ. ij. et. vij. q. j. scias. xxiij. q. iiij. quid faciet. et. q. viij. occidit. xv. q. v. j. capi. j. in fin. extra de homici. sicut dignũ. cũ ibi nota. Ad idẽ. ff. de fica. diuus. et extra de sen. excõ. cũ volũtate. z de biga. nuper. in fi. xxij. q. v. proposito. z. c. sicut enim. z quod plene scripsi. §. de colo. illiri. le. j. in verbo qualitate. in ver. causa. z sequẽti. Aut occidẽs ad hoc. vt̃ est ex zelo iustitie. aut ex odio et fonte nequitie. aut est dubiũ. Primo casu ex cusẽt ꝑ iura pro hoc inducta, et sic intelligẽda videt sententia Oldra di q̃uis si iurauit nõ offendere, z iuramẽtũ seruare potuit absq; iuramento salutis eterne debeat agere penitẽtiã de periurio. extra de in reiur. si vero. z. c. cũ cõtingat. de spon. si inter. de spõ. du. c. j. Secũdo casu nõ videt̃ excusand⁹ quin potius puniẽd⁹. Ad hoc. ff. de in cen. l. iij. §. quod ait pretor. Unde si qui publico iure vtit̃ si aliquid faciat quod est ad grauamẽ alterius, nõ tenet̃ iniuriarũ, quia nõ ꝓsumit causa iniurie id facere. ff. de iniur. iniuriarũ. §. j. Tamẽ si constiat qđ ex dolo ad id processerit, tenet̃ actione in factũ. vt ea. l. §. ideꝫ labeo cũ ibi notatis. Quinetiã si cõstat qđ ex fiducia magistratus aliquid iniuriose fecit, z tenet̃ actiõe iniuriarũ. eo. titu. nec magistratib⁹. z. l. j. in princip. z insti. e. tit. in prin. Publice quidem vtilitatis interest ad vindictas huiusmodi nõ ex inimicitia, odiove procedi, sed ꝓ cõmodo reipublice, ac zelo iustitie. §. si propter inimici. cre. fac. fu. l. j. et facit. ff. loca. si merces. §. culpe. z. lxxiij. dilin. bonozatus. Inde etiã si cut is cui aliquid a superiore precipit cũ ad ea percipienda obedit, obedientie sibi virtutẽ id est meritũ virtutis euacuat, sed ad id ex ꝓpzio anhelat. neqꝫ eiñ se sub obedictia dirigit qui ad peccãda hũ vite prospera libidini propzie voluntatis inseruit. viij. q. j. sciendum ita et fortius is cui non precipitur sed permittitur hominem occidere si non zelo iusticie, sed ex propzie iniquitatis libidine id faciat, meritum legis z iustitie rationabiliter perdit. z facit. xxij. q. v. sicut enim. in fi. neqꝫ enim sine vitio est quod ignoscitur non precipitur. xiij. distin. nemi. ante finem. Item sicut minister iudicis vt sunt carnifices qui preceptum iudicis implere renentur. vt scripsi supra ne quis li. inuitus. l. j. si id sponte facit, id est amoze vindicte homicida est, etiam si occidat eum quem scit a iudice occidi secundum iustitiam debuisse. vt. xxij. q. v. cum minister, ita et fortius is cui nõ precipitur, sed permittitur occidi bannitum, aut foꝛindicatum quem dubiũ esse potest, an mereatur occidi, si ex ardoze vindicte occidat, ab homicidio non est immunis occidens. In his enim vsurpandis merito arguitur audacia, in quibus ezequendis laudatur obedientia. e. q. le. eterna. z facit. e. q. c. sequen. et. c. cum homo. Sic et incendiarius si ob predam, vel ex inimicitia intra oppidus cõmittat incendium plerũqꝫ viuus exuritur, alias leuius punietur. ff. de penis capitalium. §. incendiarũ. Sic et licet alicui non iudicare furem, nisi precio accepto, sed accipere precium iudicet, non licet. ff. de cons di. ob tur. cau. idem erit. post princip. z quod not. in eis. z sicut accipere ne iudicet esset cõtra publicam vtilitatem, vt ibi not. ita z bannitum z foꝛindicatum ex odio interfici, est contra diuinam vtilitatem, z bonum conscientie quod est per nimium ponderandum. Item furem z latronem etiam pro liberatione sui, suarumque rerum non licet occidere cum odij meditatione. xiij. q. ij. capi. vlti. palea est. Nõ enim sufficit etiam preceptum legis nedum permissione eius contra diuina precepta implere, nisi hoc ex bona voluntate procedat. lxxv. distinctio. non satis in principio. Comprimendi quidem sunt scelerati zelo reipublice, non liuoze inuidie, xxiij. qu. iiij. ex communi catorum. Quinnimo etiam moribundum licet volẽtem non licet occidere. vnde rex David eũ qui percuserat Saul tã mortifere vulneratum z in manu ostium existentem, z verisimiliter moriturꝫ suis percuti se mandentem iussit occidi. vt patet. ij. Reg. capitu. j. ad hoc ff. ad le. aquil. ita vulneratus. §. rursus. z seq. ¶ Cum vero est dubiuꝫ ex qualitate personarum in hoc statuendum est. vt digi. §. questi. xv. Non enim quis debet esse procliuus ad homicidium committendũ. vt patet in marito qui vxorem in adulterio deprehensam occidit. Nam licet iusto doloze concussus z permittente lege hoc faciat qđ est difficile temperare. vt. ff. de adulte. si aduiterium. §. imperatores non tamen excusatur a toto sed a tanto, quia leuius punietur. vt. ff. de fica. le. j. §. vltimo z dicto. §. imperatoꝛes. Quinimo licet quis possit bannitum, aut foꝛindicatum occidere, potius tamen debet illum capere, z iudici assignare pro suis demeritis puniendum, ne videatur in se culpam geminare. vt not. gloss. in constitu. de pena com mis. in cri. ca. l. penam eoꝝm. in gloss. que est in verbo nõ negara. Occidendus autem tunc esset quando fine periculo capi non posset, pu ta quia se defendit. ff. de furtis. si pignoze. §. furem. et de sicar. furem, quo pus si. neqꝫ enim cuicunqꝫ licet auctoritate iuris aliquid iniurioſe, vel ex odio facere. ff. de iniur. nec magistratib⁹, imo tales sub velamento iustitie

iustitie aliquid ex dolo vel odio. vel alterius iniuriam facientes, unt gramine puniendi. ar. ex hijs que scripsi. §. de digni. iudices. i fi. z de lit. z iti. custodia. l. j. in verbo concussionem. z facit. ff. ad. le. iuli. repe. leg. iij. z. iij. ne videatur legis auctoritate peccari, cum potius peccetur contra legis auctoritatẽ. xxiij. q. iij. qui peccat. z ne inde in iuriarum ꝛc. §. vnde vi. leg. meminerint. Hec est bonum arguere de transfuga z hoste publico ad foꝛindicatum. Ille enim ipsa rei veritate ac sui sceleris manifesto commisit crimẽ vnde occidi meretur. hic autem fictione iuris hostis publicus reputatur ob contumaciam in quam incidit foꝛsan sine culpa ipsius z sic est iuris presumptione seueritate potius q̃ rei veritate confessius. iij. questione. ix. decernim⁹. Et quia huiusmodi sententia foꝛindicationis z banni, quia in absentes proferuntur, magis ascribẽde sunt contumacie absentis q̃ culpe delinquentis. ff. de euic. si ideo. nec tales sententie ius facit̃ inter pres. ff. de inoffic. testamen. qui repudiantis. §. vltimo. Cum tamen q̃ inter partes late pro veritate recipiantur. ff. de statu. homi. ingenuꝫ z exceptio rei iudicate que non ex contumacia lata est magis rigoꝛi quam equitati nititur. nota. ff. de conditio. indebi. qui exceptione. q̃ to magis hoc locum habet in ea que lata est taliter in absentem. ex quo ipsa constitutio z eius permissio tanquam odiosa z seuera z cõtra iuris rationem inducta permittens priuatis hominibus homicidium nõ vere sed ficte connictum aut confessam occidere, potius restringenda quam dilaranda est. ff. de legi. quod vero cõtra de liberis z posthumis cum quidam. in fi. Unde si bannitus sententiam cõtra se latam petat pronunciari nullam, z iustã causam in hoc proponẽs in iudicio confitat, si quis eum tunc offenderet puniendus esset per legẽ primam. §. j. ff. nil no. appella. pen. z. l. ordinata. ff. de libe. cau. de teita qui a latronibus. §. vltimo. z. §. qui dari tu. po. lege prima z cõsuetum notari per Dy. ff. de acquirẽ. possi. l. iij. §. si seruus. Hec z alia similia summam habent equitatem. Econtrario offense permissio in dubio summam continet iniquitatem. Quinimmo si quam iustitiam ex iuris rigore sortiri qđlibet dici posset, talis rigoꝛ magis est cohartandus quam dilatandus, quod sic ostenditur. Si regulariter verum est vt quotiens nihil sine captione iniustigari poterit id eligendum veniat quod habet minimum captionis. ff. de regulis. iur. quotiens. de doli. excep. si procurator rei. §. de car. edi. le. ij. xxij. que. iiij. non soium. ergo z regulariter verum est vt cum vnuꝫ ex duobus aliquod in se bonum cõtinet, alterum melius illud preferatur quod potiori bono innititur, z maloꝛi equitate fulcitur, patet supra de pact. cõ. hac leg. ff. depo. bona fides. §. quod vero. verbo nã si cui. Sed Bannitũ occidi impune posse bannitum aliquod bonum publicum potius se volentẽ iu neritate quam equitate cõsiderat circa punitionem criminum con dicialiter sistens, ad quam non est procedendus nisi crimine liquidato. In exa de sua ino minatione vero ipsius criminis, z audiendo eum de innocentia sua centia do cere volentem veritur vera iustitia publica z cum pena sibi alis cere, nõ ꝛ̃ debita nõ remittatur, sed donec de ipso crimine debito modo liquet occidere. at, differatur. Unde pena debita non tollitur sed interim donec negotium est ambiguum conquelcit, vt dicitur in simili. §. de curato. fur. cum alijs. z. ff. de excusatione tutoꝝm. Titius. post principium. Que quidem innocentia potius est cum gaudio expectanda q̃ persequenda. ff. de peñ. absentem. vt sic in humanioꝛe partem potius inclinetur. extra de transacto. c. vlt. cum cõcordan. xxiij. que. v. circumcelliones. in fi. Pro quo etiam faciunt plura que scripsi. §. de desert. l. j. in verbo distulerit. questione. ij. ergo circa hoc secundus videlicet circa investigationẽ innocentie fauozabilius est z potius insistẽdus. z pro hoc est satis aperte. §. de procu. exigẽdi. z facit. ff. de oper. no. nuncia. de pupillo. §. si quis riuos. z §. sequen. Item quia fauozabilioꝛ est defensio z laudabilioꝛ quã impugnatio. ff. de iur. fi. delato. z. l. fiscus. in questione. §. j. z ij. q. vj. decreto. de quo plene scrip. §. de delato. l. ij. post. ij. gio. Et si accusatio est damnabilis vt ibi scrip. dãnabilior est occisio quod est horribilius omnium peccatoꝝ. l. di. miroz z ca. placuit. Sed circa prosequendaꝫ accusationem antea instituta z fauemus deportato id est damnato ad deportationẽ. ff. de pu. iudi. is qui. in fi. vnus ibi nota. z de iur. fi. deferte. §. sed eas. ergo multoma gis fauendum est bãnito vt sibi circa ostendendam innocentiã assistatur. non autem vt dum hoc vult ostendere, impugne per alios occidatur. Item post pacem factam redire in medium res est pessimi exẽpli z peccatum grauius supra de apost. hij qui in fi. extra eodem tit. quidam. in fine. z. xij. questione prima sancimus. in fine. cum concordan. quare ex hoc solo puniẽda. ff. de peñ. si quis aliquid. §. qui abortionis. Item propter iuramentum z osculum que pro pacis obseruatione prestiterat summe cauere debet nedum banniti aut foꝛindicati contumaciam occidendo illum pumre iuris permissione contendit fidem suam perturio soluat. xxij. quetione. iiij. innocens. ad fi. qđ c. si cõtrafiat, bene ꝓbat eum esse periurum. ad hoc etiam extra de elect. venerabilem. §. idem etiam pro hoc etiam faciunt plura ex his que scripsi. §. de agri. z man. do. l. j. in princip. ad secundaꝫ partẽ. qđ. z de prædi. cur. l. iij. in verbo permutationes questio. vltima. Nam nõ solum. l. permittente bannitũ occidi sed etiam domino iubẽte. Aut coactus pro vita redimenda post ꝓsculo prestito iurauit illũ de cetero non offendere nõ debuit manus offensionis immittere, sed ad hoc potius abstinere. xxij. q. v. qui compulsus. z capi. si quis coact⁹. z. c. ille qui. Et in tali dubio perplexe cõsiliens etiam si superior, hoc sibi preciperet magis abstinere deberet ꝓ in annexũ manus offensionis extẽdere. xiij. di. c. j. z. ij. ff. de ritu nup. adoptiui. §. j. z. §. idem tñ. in fi. §. vt sic potius obediat Dec eterno q̃ domino temporali. xj. q. iij. nolite. ij. z. c. si dominus. ꝛc. Julianus fortius abiirnere tenet vbi ler nõ precipit sed pmittit. ad hoc. xxij. q. vij. apostol⁹ in fi. z. xxviij. q. i. ydolatria. z facit. ea. q. iij vero. z. xxxj. que. j. hac ratione. Haꝫ qđ in alium est causa necessitatis crimen est in se facere voluptatis. xxxvij. distin. sacerdotes. Dec enim videlicet legem permittere hoc insidium, z precipere satis differunt. quod not. §. quod me. cau. accusationis. Nam quod precipit necessarium est fieri. xiij. qu. j. quod precipitur. Quod autem permittitur est voluntarium. vt sic Tullius. ff. rheto. z dictum est. §. in principio. questionis. Et ratione osculi z iuramenti que in pacis reformatiõe prestiterat ea que in hoc als vacarent a culpa. ꝓpterea in eum illicita sunt habenda. xxxij. dist. c. j. vide. §. ver. vir. ad fi.

¶ Vicesimo septimo queritur de questione vetusta. Quidam vulne ratus fecit pacem de vulnere eiꝰ percussoꝛe, deinde secuta est mors, an percussor accusari poterit de occisoꝛ? Videtur quod non. argu. ff. ad. l. aquil. hunc scripture. §. j. z. l. ait lex. §. j. z. l. ita vulnerat⁹. §. rursus z. §. igitur. vbi patet qđ tunc fingitur z censetur quis vulneratus ex vulnere mortuus quando vulneratus fuit. ad idem. ff. de verboꝝ obliga. cum stipulatus. z. l. hoc iure. z de damn. infecto. ex damni. §. Sabinus. vbi consuleut foꝛmari hec questio per doctoꝛes. Item qꝛ pace facta de vulnere videtur facta super omni eo quod ex vulnere secuꝫ potest. ar. ff. de fideiusso. si quis pro eo. §. si nummos. ¶ In contrarium est. ff. ad. l. aquili. si vulneratus. vbi si actum est ex vulnere po test sagi nihilominus de occiso cum mors ex eo vulnere est secuta.

Vulneratus

Deide mo

Possit de

Cusari.

¶ Super hoc distinguit Oldr. Aut facta est pax tanꝫ de mortifero vulnere, z tunc accusatio fieri nequeat de occiso, quia ex quo ipsum vulnus tanquã mortiferum est remissum, z mors inde secuta remissa videtur. Aut tanquam de non mortifero, z tunc possit accusatio fieri de occiso non enim potest remissa videri causa homicidij quia tñc competere ignoꝛabatur. ff. de transac. qui cum tutoꝛibus. de in offic. re. mater decedens. Et idem sentit Bart. in ꝓcessu de accusatoꝛe ver fi. sed pone. Alij dicunt indistinte quod accusatio non procedat. Nõ ob. l. si vulnerato. quia vbi nulla remissio illati vulneris acta fuit, hic autem secus. Contrariam sententiam tuctoꝛem puto scilicet qđ pro cedat accusatio de occiso. Nam licet in casu nostre questionis per pacem dicatur esse remissum. hoc est verum quancum ad ipsum pacem fiscentem. at ille qui pacem fecit moꝛtuus est nec vnquã accusat vitorius. Unde posset accusari per alios de occiso, z cõtra eum ex officio iudicantis inquiri vt dictuꝫ est. §. q. xxiij. hoc eñ iuste vigoꝛ postulat discipline. ff. de publica. licitatio. §. qđ illici. quare si posset ab extraneis non obstãte pace habita accusari vel contra eum inquiri, vt predictum est. fortius z rationabilius videtur accusari posse a consanguineis qui in accusatione huiusmodi sunt alijs preferẽdi, vt. ff. de accusa. si plures. z de li. ho. exi. l. iij. §. fi tamẽ. Hij enim coniudere non presumitur. ar. §. de fal. l. j. z. ff. de car. edi. l. j. alias. ij. in fi. Et maioꝛe dolore propensioriꝫ iure cõiunctus accusationem suam psequitur ad vindictã criminis q̃ extraneus. ff. de adulte. l. iij. §. fi simul. Quinimo ex hoc posset manifesta ratione concludi quod etiam si pax tãq̃ de mortifero vulnere acta fuit nihomin⁹ possit secura morte ab alijs accusari. Vel contra eum officio iudicãtis inquiri, si enim de vulnere fuisset accusatio instituta, z condemnatio subsecuta, posset nihominus de occiso procedere accusatio z sequi penalis inflictio, licet tũc esset, pena minoꝛ imponenda vt scripsi. §. de decu. si quis decurio. q. iij. fortius vt hic super occisso accusatio procedere potest vbi nulla est illata pena de vulnere. Nec enim ita fauent iura huiusmodi passibus z remissionibus sicut fauent sententie late sup crimine que nõ sic de facili retractat vt contra eã ftez accusatio admittat vt patet. ff. de accusa. si cui. §. his dẽ. cui concor. Et pace facta sup crimine indistincte est altoꝛi accusatio admittẽda vel ꝓ inquisitione ex officio procedendum vt plene superius dictum est.

¶ Vigesimo octauo queritur. Done duo principes inuicem bella gerentes pluribus cedes z damna in eoꝝm subditoꝝ inculerũt hinc terse duo inde, super quibus inter eos solemnis et pax et remissio acta fuit, principes vtrum subditi eoꝝm quibus illata fuerunt damna, cedes, iniurie et gerentes, offense, possint contra delinquentes nihominus de ipsoꝝm iustitia pacẽ facẽ experiri. Et idem queritur in duabus ciuitatibus bella gerentibus, rũt. an pcꝛ et pacem posita consulter facientibus. verum ciues eoꝝ qui in bello fuit subditi fendentes de ipsoꝝm iuribus similiter experiri? Videtur quod nõ, delinquen quia singuli ciues et subditi principum debent eoꝝm obsequ volũtib⁹ dãna tari, eamque velut sua capita sequi nec ab ipsoꝝ iussionibus deuia repetere. re, extra de ꝓscriptis cum non liceat, spectat eiñ ad debitũ subiectoꝝ

Vigesimo

Bella in

Discordia

Vrbaritus

Vxorem in

adulterio

Deprehẽsam

Occidens

An sit alte

quo puniẽ

dus.

Universidad de Deusto
Biblioteca

ratione fidei a⁹ quã tenent⁹ ordinationes dominoꝝ implere.xxiij.q.v.ſi apud.ad idē.xij.di.c.j.extra de his que ſi. a pxla. nouit. Haꝝ tili qui ſunt magiſtri diſcordie, primo ſunt pacificandi. extra de ſimo. Matthæus.ſic eis quieſcentibus cetera multitudo frangetur.xliij. diſt.cōmeſſationes.z hoc potiſſime in rege z pncipe locū habet vt ſicut ſolū in eis auctoritas belli gerendi cōſiſtit.vt.xxiij.q.j.quid cui pāt.ſic z poteſtas pacis cōſtituende.z ſicut ſubditi in gerendo bello eos parere tenent⁹ in dubijs.vt ibi et.xj.q.iij.iulianus. ita z fortiꝰ in pace ꝙ ſine dubio laudabilioꝛ eſt melioꝛ.iuxta illd Tullij in philippi.ca.ū.mihi oīs pax ciuilib⁹ bello ciuili vtilioꝛ videat ſibi obedire,z ordinatiōes eoꝝ implere z obſeruare circa ipſam pacē omniaꝝ rā teneanꝫ.Sic z ciues ordinationes ſuarū ciuitatū implere debēt Nā turpis eſt pars que nō cōgruit vniuerſo.viij.di.que cōtra. Item qꝫ a maiori parte ciuitatis fit.minoꝛ ſequi debet niſi rationabile qd oſtendat extra de his que fiunt a ma.parte ea.c.j.ad idez.iij.q.j.nulli.xvj q.j.nos aūt.cū ibi no.z quod not. Jo.an.li.vj.de elec.cupiens.6.ad hec in ꝓbo trāſmittant⁹. Itē qꝫ in his tātū facere debet reſtitutio quantū cōdēnatio cū ſolutione ſeu pene pꝛeſtatione. Ad hoc ff.de excep.rei iudi.ſi qꝫ cū toriū.ſ.plane.ſed ſi cōdēnatio z pene pꝛeſtatio .peſſiſſent nō poſſent a pꝓnis ſingularib⁹ accuſari. Ad hoc ff.de nox.qꝫ ait.z ſi fatū fur.feci.dica.l.j.ſ.j.z.ū.z de furt.vulgatio. ſ.venulti.cū cōcor.ergo nec vbi pax z remiſſio peſſerūt. Itē ꝓ hoc videt apertius extra de iniur.noſtra. ¶ In cōtrariū facit.ſ.de pac. l.ſi.in fi. Itē qꝫ res inter alios acta alijs non pꝛeiudicat ſupra res inter alios act.p totū. Itē qꝫ id ſuper quo vertitur controuerſia z noſtra cauſa mouetur non fuit in dominio z paciſcentium poteſtate, quare non conſentientibus qui tanguntur quod actum fuit remiſſionis z pacis eis pꝛeiudicare non potuit.extra de conſtitutioni.cū omnes.z quod ſcripſi.ſ.de leg.ſiquidem.poſt.glo.vltimam. quia iuſtum eſt cuiqꝫ ſua committi.ſ.de iudeis.nemo.z man.li.in.e.Contra iniquum eſt vt non dominus de re aliena diſponat.ſ.de pact. l.ſi.in fi.z not.ff.de ſerui.ru.pꝛe.per fundum. Iniquum eſt etiam vt ex modica forte particula quam remittentes vel nullam habent in his que remittuntur abſentibus his z ad quos pertinet ac ſine ipſorum cōſenſu pꝛeiudicium fiat.ff.de aqua plu.ar.ſinautem. Ad idē ff.man.ſi pꝛecedente.ſ.lucius. Nemo quidem inuitus iure ſuo pꝛiuandus eſt ſine culpa.lvj.di.ſatis peruerſum.xvj.q.vlti.inuentus extra de cōſtitu.cognoſcentes.z de eo qui cog.cōſang.vxo.ſue diſcretionem.ante fin.z.c.vltimo. Dominus enim ius ſubditi ſui remittere nequit.per ea que no. Innocen.z Oſtien.extra de app.dilectis. z Jo.an.de pinile.auctoritate.in ſi.libzo.vj.Sic z mulcta que fiſco applicatur poteſt a lege remitti.que autem parti non facile remitti tur.not.ff.de fug.l.prima.ſ.j.Omni ītaqꝫ ſtudio procurandum eſt vt in ſalibus vnuſquiſqꝫ recipiat quod eſt ſuum plene iuſtitie eſt vt reuerſis qui forte exulauerant aut captiuati fuerant propꝛijs reformentur vt quod clade bellicat turbarūm eſt.pacis remedio reforme tur.xxxiij.q.i.cum per bellicam.Et quia in vnitate pacis eſt neceſſe vt omnia corꝛigantur.i.q.j.quod dictum.Et hoc verum etiaꝫ ſi pa ciſcēres aliquod ius habuerint in his que remiſſa fuerint. Ad hoc ff.eo.pꝛe.l.ſi.de ſeruu.ru.pꝛe.per fundum. Item quia quod omnes tāgit,debet ab omnibus cōprobari.ſ.de aut.pꝛe.l.ſi.z cuꝫ conſenſu omnium eſt faciendum quod omnibus eſt profuturum.ſ.de omni agro deſer.quicunqꝫ.ſ.in ſi.z extra de offi.Archi.ad hec.ſ.vlti.Itē pro hoc videtur caſus,extra de iureiuran.quanto.in pnn.Ad idem ff.de pact.ſi vnus.ſ.pacta.z ver.in ſumma.z.l.ſi couenerit.de tranſac.l.ſi.z.l.qui cuꝫ turoꝛibus.z.l.nulli.ſ.eo.titu.l.j.z.l.tranſactionis placitum.z.l.pꝛeſes.Secundo aut remiſſio z pax pꝛocesſerunt ſuper omnibus que illata erant ex certa ſcientia paciſcentium,quia alias publice paci pꝛouideri.z de illatis emenda ſequi non poterat eo ꝙ impoſſibile erat,vel quia ad pꝛoſecutionem vindicte vel emende iudicialiter pꝛocedi non potuiſſet abſqꝫ ſcandalo grauí,aut non ſuper omnibus.vel ſi ſuper omnibus poteſt tamen ad emendam vel vindictam ſine ſcandalo pꝛocedi. Primo caſu non puto huiuſmodi controuerſias iam pace ſopitas que ſcandalum parirent ſuſcitari. ar.l.di.vt cōſtituerētur,z ex his que plene ſcripſi.ſ.de loc.pꝛedi,ci.l. ſi.in verbo donauerit.q.j.ver.xvij. Tales quippe remiſſiones z pacēs ſtatum z augmētū pariūt ciuitatū pariter z regnoꝝ ac populoꝝ vt dicetur in verbo trāquillitas,z ideo fouēde ampliāde qꝫ ſunt vt priuatoꝝ cōmodis pꝛeferāt.ſ.ri.j.l.iij.ff.de ope.no.nun.de pupillo.ſ.ſi quis rinos.z de cloacis.l.j.ſ.j.vnde Holt.in ſum.de peni.z remiſſionib⁹.ſ.vlt.ſub.ſ.vlti.ver.ſed pone ꝙ guerra ſentit ꝙ ſi aliter nō pōt ꝙ per remiſſionē himōi publica pax haberi teneat remiſſio talis,z ſic pōt intelligi.ff.de pac.cōuentionū.in fi. Sic z tulk.cenſuit acta ceſaris licet iniuſta rōne pacis fore ſeruāda pꝛout ſic ipſe loquitur in philippica.j.primum acta ceſaris ſeruanda cenſeo non quo probem.quia eīm id quidem pōt ſed qꝛ rōnem habendaz maxime ar birroꝛ pacis arcqꝫ ocī. Nam alias mala ratione connexi boni ſunt ſuſtinenda.vt ſcripſi.ſ.de loca.pꝛe.ci.l.fina.in verbo donauerit.q.j. verſic.xxiij.z ante ipſius ſolutionem z mali tolerandi ſunt pro pace ſeruanda.xxiij.q.iij.c.j.igitur z ipſum malū.Sic etiam propter honoꝛem eoꝝ que agunt⁹ in iudicio etiam iniquitas rolleratur ff.de condi.inde.eligantur.ſ.ſi quis.poſt.cum ibi no.nam z inutile eſt populis ſi que agunt⁹ per eoꝝ adminiſtratores duces z reges non ſaruantur.ff.de adminiſtra.tuto.cum plures.ſ.j. Sic z alij creditores debitum remittere,z aliorum creditoꝝ pactis ſtare coguntur.ff.de pac.z ſi ſtipulario.alias.l.marcellus.z quod ibi not.in verbo quota parte.z.l.reſcripturꝫ.ſ.j.igitur quia veritimile eſt ꝛc.vt ſcripſi.ſ.de pꝛin.agen.in re.l.ſi.in verbo executorib⁹.verſico.igitur ꝛc.Et ea ratione qua iuſta eſt vſucapio,z ad bonum publicum pro cedere dicitur,quia tollit contentiōes z lites.ff.de viuc.l.j.xvj.q.iij. quicunqꝫ.licet alias ius nature offendat quia lucratur vſucapiens cum aliena ſactura.ff.de cōdictio.in debi.nam natura.etiam pacēs huiuſmodi z remiſſiones iuſte ſunt quamuis in pꝛeiudicium.pꝛimoꝝ quia publicam tranquillitatem vbium vt videmus inducunt.Sic z propter vim conſeruationis priuatur quis dominio rei ſue.xiij.queſtione vltima cōpertimus. Item propter fauoꝛem rei ſue rei pꝛigionis extra de eccleſijs edi.c.iij. Item propter reuerentiaz ordinis nat quia liij.di.ex antiquis.z.c.frequens.z in pluribus alijs caſibus qui.no. conſecra extra de pꝛiuil.antiqua in ſecunda gl.z de condi.c.ij.z de diuoꝛ.qua rione z ro.in quibus non tanta vel non maioꝛ ratio ſubeſt quanta poteſt ob alijs mo fauoꝛe pacis z trāquillitatis tot gētiū z populoꝝ in caſu noſtro ſubdis. eſſe.Sō maxime locū habet ſi ex pꝛeceptoꝛ z iudicioꝝ pape vel ſupioris alterius g pōt legē cōdere.z aliquē ſine culpa re ſua pꝛiuare.hoc noſcit pꝛoceſſiſſe.ar.ex his que plene ſcripſi.ſ.de loc.pꝛedi.ci.l.ſi.in ꝓbo donauerit. In pꝛima parte pꝛime queſtionis z in ei⁹ ſolutione. Hȳ em pñs iuri alteri⁹ derogare.z ſi aliqd graue ſtatuerint nihilomin⁹ eſt ferēdū.xix.di.in memoꝛia.z.c.di.cōtra morē.z facit qō no.ſm opi.Tan.extra de dona.inter virū z vxoꝛ.ſi neceſſe in fi.vbi em pꝛoper graues diſſentionū ſciſſuras nō huius aut illi⁹ ꝓbitas ei⁹ pꝛiculū,ſed plurimoꝝ ſtrages facet ſtricto iuri detrahēdū eſt.l.diu.vt cōſtituerēt.in fin.bñ z facit ad hāc diſtin.xvj.q.vij cōgregato.palea eſt.Hoc eīm mō auctoritate cōſtituēris cōtra rationē i⁹ ſingulare cō ſtituitur.ff.de le.ius ſingulare.Omni tamen caſu puto ꝙ delinquentes qui ſine iuſtitie rōne bona ſ⁹ detrexerunt,z damna dederunt ad reſtitutionem z emendationem eoꝝ in foꝛo conſcientie teneantur.ar.xxxiij.q.ij.ſi virgo.cum ibi no.z extra de pꝛeſcrip.vigilanti. et de conſeſ.pꝛeben.c.j.z quod in vtroqꝫ notatur per Innocen.extra de iure pa.cura in glo.vlt.z ar.ex his que plene ſcripſi de ſequeda conſcientia.ſ.de tabula.l.ij.ad idez.xij.q.j.certe.z.xxxv.q.viij.qō quis.Sic z in baptiſmo deletur omne peccatum.xxvj.diſtinc.dein de.z.xxij.q.j.quod autem.cū dona baptiſmi ſint abſqꝫ omni luctu. de conſe.diſtin.iiij.c.ij.z.c.fine pententia.Hoc verum quo ab Deū,oē pctm non quo ad pꝛoximum quem offendit.vt no.extra de diuoꝛ.gaude mus.in fin.z facit.ff.de hȳs qui no.infa.athletas.ſ.pomponius.cū ibi no.Nam z ſi ab eo cui abſtulit z damna dedit remiſſionem con ſequeretur non ſufficeret ſibi ſecundū Dyn.niſi res eſſet pꝛeſens z in restitutionē parata vt ipſe no.de reg.iur.peccatum.li.vj.neqꝫ em ab ſolutio vim ſolutionis habet.ff.de ſolut.amiſſi.ſ.vlti.z quod ſcripſi ſ.de pꝛe.cur.l.ij.ſuper pnmā.glo.niſi quando res rediret in poteſtaꝛem domini.ff.ad.l.iuli.repetū.l.penulti.Ad hoc etiā facit ff.de vſu. l.ſequitur.ſ.quod autem.z vide quod no. Jo.an.de reſcrip.ſtatutū ſ.ſi quis.in verbo remiſſione.lib.vj.Secundo caſu non videtur ꝙ p pacē z remiſſionez pacc.ſcentiū iura z vindicte leſis debite ſint ſublate.argu.iurium ſecundo inductoruꝫ.z ar.ex hȳs que ſcripſi.ſ.titu. iij.l.iij.in ꝓbo pnonb⁹.ante finē ipſi⁹ not.ibi cōtrariū puto veri⁹ ꝛc.

Baptiſmus delet

Pacem frangenti an pax poſſit impune frangi

¶ Ultimo queritur.Quid ſi alter paſciſcentium frangit pacem an alter ipſam impune frangere poſſit? Videtur ꝙ ſic.ſ.de pac.cū pro ponas.ū.z de iudeis.die ſabbato.extra de iureiur. quenit.ū.vlv.diſt cium beatus.xcv.diſtin.eſto.cum eoꝝm cōcor.z digi.ſ.q.xxiij.in fi.

¶ In contrarium eſt quod not.Archidia.ſecundum opin Vincen. in treuga.xxiij.q.iij.illi qui.vbi dicit ꝙ ſi dedi.alicui treugam z ipſe frangit eam.non tamen ego debeo ipſam violare.ar.xi.queſtione iij.inter verba.in fi.z quod ibi no.Nam licet comburas domū meā non tamen debeo comburere tuam.Et licet factas pꝛoditionem mihi nō tamē debeo illam comm.ittere contra te qui tibi fidē pꝛomiſi. ar.xxij.q.j.nolī.ſed poſſum me defendere vt ſic is cui primo contra pacem fecit ex eo damnari poſſit non autez id quod fecit alter in re compenſationem mutui criminis in vtroqꝫ cōmunicare.ff.de adul. ſi vxoꝛ.ſ.inder.z.l.ij.ſ.qui hoc.z.ſ.ſeq.Nā iz alis dolus cū dolo compenſat.ff.de dolo.ſi duo.vis cū cū vi nō compenſatur.ſ.de vi pub.ſi quis ad ſe fundūz.z licet vxoꝛ adulterata ſit,nihilominus z virpecat adulterando.xxxij.q.v.c.j.per totum,que bene ad hoc facūt.cū em hinc inde de ſeruanda pace fides interuenerit. De reuerētia Dei qui pꝛopter interpoſitum iuramentum medius quodāmodo fideiuſſoꝛ interuenit,lz alter in fractura pacis z violationem fidei plabat alter tamen nihilominus fidem ſeruare tenetur.xxxiij.queſtione.v. quod Deo. Item cuz ad obſeruationem pacis abiqꝫ vllo iuramenti vinculo teneantur,iuxta illud apoſtoli.ū.ad Corint.c.vlti.pacem habere.

habete,z Deus pacis z dilectionis erit vobiſcum, quaſi Deus non ſit cum illis qui pacem nolunt habere, nedum per talem directum, ſed etiam ſi alter alterum vellet abſoluere a vinculo iuramenti. z licentiam dare frangende pacis nullo modo poſſe videtur.argum.ex eo.quod notat Guil.in ſpecu.de lega.ſ. nunc oſtendendum.verſic. hoc quoqꝫ.z de iureiur.verſi.penul. Adhuc minus hoc fieri poterit tacite.ff.de verb.obliga.cum qui certarum in ſi. Quod autem obȝcitur in contrarium verum eſt quando res aliqua vel factū eſt in obligatione: vt ſi auferas mihi feudum non ſi rviam cum militibus.vt d.c.peruenit.quod ſta intelligendū eſt ſm Vincen. pro quo eſt ſatis aperte.ſ.ad turpil.Fuis.z.ff.de contrahend.empt.ſi in emptione.ſ. item ſi emptoꝛ.ibi nec ex vendito quicquam conſequitur. ¶ Hoc videtur verum z non ea ratione ꝙ non liceat fidem frangenti fidē etiā violare.ſed quia bellum vel offenſam agere, pacem frangere,vel iniuriam irrogare nō licet.quāuis nulla ſuper hoc obligatio pꝛeceſſiſſet. Aliud eſt enim pꝛomiſſum nō implere ad quod ſine ſpeciali obligatione pꝛomiſſoꝛ nullo iure tenetur, aliud malum inferre quod nō facere omni iure paciſcens abſqꝫ vlla pꝛomiſſione tenetur. z vide extra de penis.cōſtitutis.cum ibi not.z quod no. Joan.and.de reg. iur.fruſtra.li.vj.z.ff.de dolo.ſi duo.in gl. Itē premiſſa vera ſunt niſi contra eum qui pacem fregit iuſta ratione bellum indici poſſit. Nā tunc puto,quod eo caſu is cui pax violata eſt pacem ſeruare non tenetur.ar.ex his que ſcripſi.ſ.ver.circa tertium. Iam tamen ad hoc non ex odij ſimore.ſed iuſtitie feruore pꝛocedat non vlciſcendi crudelitate.ſed ſuam iuſtitiam vendicandi equitate.xxiij.q.j.nolī.z.capi. quid culpatur.z.q.iij.ſex differentie.z dicti.ſ.xxvj.ante ſi. ¶ Alias queſtiones de materia pacis.vide in Spe.de treuga z pace. Vtruz pupillus poſſit facere pacem de morte patris.no.Guil.in Spec.de homi.ver.illud.z Lyn.ſ.de in integr.reſti.mi.l.j. vbi tenet ꝙ ſi fecit pacem non reſtituitur ſecundum Jacob.de are. de treuga ſatis.no. Archi.xviij.q.iij.illi qui. ¶ Quid ſi vnus ex heredibus non vinis cauit necem defuncti,ſed pacem fecit cū occiſore, an ex hereditate a coheredibus depellatur? Videtur ꝙ ſic.Nam ex hoc hereditatem amiſit.ſ.de his qui.vt indigni.l.j. Sed dic breuiter ꝙ licet eam amiſerit,non tamen coheredibus eſt applicanda,ſed fiſco.eo.tit.heredi tas.z.ff.de vulg.ſubſt.ex facto.ſ. Julianus. Igitur donec per ſniam priuetur, a coheredibus non repellitur.etiꝫ ſi non repellatur a fiſco. ff.ſi ſer.ven.l.loci.ſ. competit.z not.ff.famil.hercil.his conſequēter. ſ.i.z facit ad hāc obiectiones non admittendam quod no. in ſimilibus.ff.depo.l.i.ſ.ſi pꝛedo.

Treugaz inter ſe facientes an videantur tacite egiſſe ſub tempore inter eos bellū poſſit agi?

¶ Queritur etiam hic, vtruz hȳ qui faciūt treugam inter ſe in qua tempus adjcit videant egiſſe tacite, vt elapſo tēpore poſſit inter eos iterꝛ bellū agi? queſtio eſt trita nimium per doctoꝛes. Sz ob breuitatē omiſſis allegationibus diſtinguendum puto,aut bellum eſt iuſtum aut iuſtum. primo caſu per treugam ipſam que inſtar pacis habet non videtur actum quod poſt ipſum tempus licite bellū agatur,quod etiam priuſquā treuga fieret illicite gerebatur.z hc intelligo iura que pꝛo hac parte conſueuerunt induci. Si vero bellū eſt iuſtum ex parte eius qui iuſte gerit,nō puto iuſtitiam ipſius per treugam eſſe pꝛeciſam. Bellum quippe cōparandū eſt certamīb⁹ que in iudicio fiunt.ſ.de aduoca.diuer.iudic.aduocati comi.vel epi.l.ſi. ibi magni cōſtictus. Et dicunt cognitionalia certamina.ſ.de pſcri. xxx.anno.ſi quis.ſ.ſi.z de an.excep.l.j.ſ excepta.z de plus peti.l.j. z certamina litis.de priuileg.ſcho.l.fin.ſ.in ſubetndis.z bene facit. ſ.de fer.l.ſi. ibi reſpirent a cōtrouerſijs litigātes.habeāt tempora interuallū.ſed per dilationes z feriās ſiue ſolennes ſiue repētinas futuruꝫ in cā proceſſus z iuſtitie proſecutio non aufertur, ꝙ hȳs litigatoꝛes interim conquieſcant ſicut bellantes cōquieſcunt a bello tempoꝛe treuge,vt.ſ.de dilatio,ſiue pars.ergo per treugam nō rollitur executio iuſtitie que fieri debet in eum contra quem agitur iuſtum bellum. Ex parte vero ipſius cōtra quē agitur ſicut anteactam treugam non licebat eidem nedū bellū inferre,ſed nec inferenti reſiſtere. vt.xxiij.q.j.nolī.in fi.z.ſ.de deſerto.l.ij.z quod ibi ſcripſi in verbo reſiſtendum. Sic,immo fortius non licebat ei arma monere poſt tps cō pꝛehenſum in treuga,illa alias diceremus ꝙ trenga eſſet inuenta vt fieret vinculū iniquitatis z fauoꝛ impietatis.xxiij.q.iij. inter cetera. z ſub ipſius pꝛetꝛa creſceret malehicionum auctoritas quod horret. ſ.de priuil.ſcho.l.ij.in fi.z facit.xciij.di.peruenit.ſi. in fin.j.q.vij.ex gunt.z ca.z ſi illa,z hic intellige illud,que inducta ſunt ad diminutionem alicuius actus non poſſe operari eius augmentū.ff.de adi.leg. l.legata mutiliter.z de condit.z demon.cum tale.ſ.falſa. Sicut ergo iuſtum bellum etiam diebus dominicis ac omni tempore eſt agendum.xxiij.q.vlti.ſi nulla. ita z fortius poſt finitum tēpus adiectum in treuga eſt reſumendum.z vide quod not.extra de treug.z pa.c.j. in pnn. Vtruz duces belli poſſint cum hoſtibus componere federa, treugas,induias,z huiuſmodi ſcripti ſ. de re mil.l.final.in pnncip. (Offerenda) propꝛie hoc ſit quādo pꝛinceps alicui pꝛouincie vel ciuitati quam bello appetit,ad fidē recepte pacē tribuit quod dicim⁹ in gratia recipi. Vel dic de hoc vt Deutero.ex.vbi tradit forma iuſtitie obſeruāde.circa hoc ibi ſic legitur. Si quādo acceſſeris ad expugnandā ciuitatē offeres eis primum pacem.ſi receperit z aperuerit tibi portas cunctus populus qui eſt.in ea ſaluabitur,et ſeruiet tibi ſub tributo,ſinaute fedus inire noluerit z ceperit cōtra te bellum oppugnabis eā ꝛc.(Tranquillitas.) Securitas quies,ſub qua natura humana conſtituere legi conueniens eſt.in autem.de reſtit.z ea que pa.in pncip. ¶ Et nota,quod in pace eſt vera tranquillitas vbi hic,z de peñ.diſt.ū.qrendus. hec ab omnibus fidelibus amplectēda eſt vt ibi.hec omni regno deſideranbilis debet eſſe,in qua z populi,p ficiunt et vtilitas gentiuz cuſtoditur. Hec eſt omniuz bonaꝝ artiū decoꝛa mater.hec moralium genus reparabili ſucceſſione multipliccans,facultates protendit,moꝛes extollit,et tantarū rerum ignarus agnoſcitur qui ea mutine queſiſſe ſentitur.dicit Caſſi.j.var.epiſto.j. Hec eſt etiam gloria regnantis ibidem in ſecundo.epi.xxviij. Tunc Trāquillautem plena eſt tranquillitas quando nullus in eo de iudicis iniqui litatis ira rate formidat ibidem in.vij.epi.xlvij. ¶ Pro hac autem tranquilli tate ſeu pace vbi forte non habetur, ſed viget pꝛeſſura tyrannidis tertu pus abſqꝫ ſpe libertatis et relenationis non iniuſte pugnat vt ſcripſi ſu guari iuſte pꝛa vt ar.vſus.i.j.in verbo tribuatur.verſi.viij. Sic z pro libertate ec poteſt. cleſie vt nota.extra de peñ.z remiſ.c.iij. Et milites pro libertate reipublice cōtra inimicos certare debent in anten.neqꝫ miles neqꝫ fede.in pncip. Et pro communibus rebus exercentur z militant,vt eis vtiles ſint eo.titu.poſt pncip.z pꝛope fin. Unde apud romanos primuz pro libertate vbis.deinde pro dominio eſt pugnatuz vt ait poli.libz.viij.c.v.z parum.ſ.a pꝛiore quides amoꝛe libertatis amoꝛ patrie z tandem extraneoꝛum amoꝛ. Nam libertatem amare non poteſt.niſi qui ſeipſum z patriam amat. Qui etiam ad edictum ducis belli olim non reſpondebant vt pꝛodītoꝛes libertatis in ſeruitutē redigebantur.ff.de re milita.qui cum vno.ſ.grauius. Melioꝛ autem eſt moꝛs ꝙ vita amara.Eccl.xxx. Atqꝫ amaꝛioꝛ eſt ꝙ vita ſub crudelitate tyranni. Eſt eīm talis ſeruitus quedā mortis imago ſecundū Holt.li.vij.c.xvij. Hȳ coegerūt primū ydolis imolare. Sapiē.xviij, Ac libertatis ipſe Deus eſt actoꝛ.xxix.qō.ij. huius ſeruitus autem eſt cōtra ius nature.inſtit.de iure pa.ſ.ſeruit⁹. Tullius quoqꝫ.iij.de offi.ſuper hoc loquens ait.Nulla eſt ſocietas cū tyrannis,z potius ſumma deſtructio eſt neqꝫ enim eſt cōtra naturaz ſpoliare eū ſi poſſis,ꝙ eſt honeſtū necare, atqꝫ hoc genus peſtiferum z impiū ex hominum ſocietate exterminandū eſt. Et enim vt membra quedā amputāt ur ſi z ipſa ſanguine z tanꝙ ſpiritu carere ceperāt,z nocent reliquis partibus coꝛporis,ſicſita in figura hominis feritas z immanitas belue a commum tanꝙ humanitate coꝛporis ſegreganda. Unde tempoꝛe tyrannidis conſurgunt hereſes,z libertates eccleſie ſubuertuntur.ſ.de ſacroſanct.eccl.auten.decernimus. Itē nuptie contrahuntur inceſte.ſ.de inceſt.nup.l.fin. Et breuiter propꝛiū tyrannoꝛū eſt ciuitates deſolare z ſacra pdari,ac pernicioſos magis z impios z iuſtos eſſe.vt dicit.iiij.z ethicoꝛū.z ideo ſub tyrāno reſpublica nil la eſt.ſm Tullū.j.de offic. Juſte itaqꝫ tyrannus occidit.licet qui dam vel timidi vel nimium iuſti contrarium dicant,z ſicut Absalō iuſte fuit extinctus,vt pacem paterna domus haberet, ꝙ⁹ David magna cura mandaret,vt eum vinum ſaluumqꝫ ſeruarent perditū vero fleuit.z regni ſui pace queſita ſuam fuit meſtitiam conſolatus. xxiij.qo.v.quis enim. Sic z tyrannus iuſte necatur.z pater celeſtis Tyrannus terreniuz de ipſius interitu conſolatur. Nam z fracta pace tyrannus Syrara per Jael mulierem ſanctam iuſte legit occiſus vt habe di poteſt. tur Judic.v.vnde Titus liuius.lib.viij.de bello macedonico. Quius equum pati non poſſit in eum vim haud iniuſtam eſſe.z libz.iij. perſeuerandum in bello eſſe, tollendum tyrannum nunquā, alias libertatem grecie tutam foꝛe ſatius multo fuiſſe non moueri bellum aduerſus eum ꝙ omitti motum. Biadius enim eit vtcoꝛ iniquitatum dicitur Job.xix.ū.ſ. Omnis ergo pnnceps licet ſit legitime in ſturus,debet tamen vtrare.opera tyrannoꝛum que ſunt iniuſtis legibus populum ſubiectū oppꝛimere,collectis z tributis indebitis aggrauare, rebus propꝛijs ſpoliare, munertbus indebitis angariare. Alo inuadentibus hoſtibus non defendere. Magiſtratus iniquos ad exeꝛcendos populos velutt aliquam ex Egipti plagis cōſtituere z his ſimilia.vt enim ait Augu.in.de ciui.dei.Rex,cum iniuſtus tyrannus eſt. De hoc etiam dicit Artiſto.viij.ethicoꝛum Tyrannus eſt qui quod nbi conferens intendit.rez qui quod eſt vtile ſubditoꝛum. Rex qui per ſe ſufficiens eſt z ſuperexcellens, z talis nullo indiget,vtilia non ſibi ſed ſubditis intendit,vt ibidem, Exercere quippe dominationem in ſubditos,z cenſum exigere magis ad tyrannidem ꝙ ad regimen pertinet.xciij.diſt.c.fina. Tunc enim verificatur illud Ennij quod ponit Tullius.j.de offic. Nulla ſancta ſocietas,neque fides regni eſt.vnde paria ſunt regem eſſe tyrannum ſacrilegum,rarum,hereticum,z excōmunicatum,extra de elec.ve nerabilem.ſ.nūquid. De pnncipantibus hȳs moꝛe tyrannico dicitur Proverboꝛum.xxviij. Leo rugiens z vſus eſuriens pnnceps impius ſuper populum pauperem.z Eſa.xxiij. Pnncipes tui infideles ſocij furum. (Si ſacros.) verſi.z dic.i.deo conſecratos. Nam imperatoꝛ examinatur,unngit z conſecratur,ſecundū quoſda. Que ante ab imperatoꝛe primo tempoꝛe examinatiōis exquirēda ſunt z an

Universidad de Deusto
Biblioteca

talis examinatio possit omitti. q que q quando q propter que repellatur electus imperator. vide per Innocen. extra de elect. venerabilem. q quod no. xviij. di. qui episcopus. lj. di. qui in aliquo. q. xviij. di. in summa. Utrum etiam imperator dicatur seu debeat habere ordinem. scripsi. ff. de fabri. l. iij. vel dic sacros propter iustitiam sacratissimam seu leges que semp debet esse in vultu cordis sui. q quidē sunt sacratissime. ff. de leg. leges sacratissime vel propter iudicium quod semper in stum z sacrum procedere debet de vultu suo. extra vt eccl. benefi. c. j. in prin. z hoc potissime dum publice audientiam facit quā interdum facere debet. in auc. de deposito. in prin. vnde Prouer. xx. Rex qui sedet in solio iudicis, dissipat omne malum nutu suo. Inde dicit imperator quoties vsus exegerit innocari singulis causis atq; personis presentanea cōstitutra prestamus. ff. de his qui ad ec. cōfug. l. fi. in prin. z tūc potissime nulla in eo esse debet impietas. Prouer. xxv. Auser impietatē de vultu regis z firmabitur iustitia tron⁹ eius alias aūt quis sit princeps instructus ad iustitie opem, si difficilem rū abcessum ambiat, erit tanq; si fontem aque precludat. Quid enim prodest habere sapientiam z iustitiā si aditum z indicū negas? si cō fulendi z indicandi potestatem intercludas, clausiti fontem vt non alijs influat ne tibi prosit vt hec z alia de his z similibus ponit Ambro. ff. de of. Vultus) alias dicūtur eternales vultus imagines prin

Vultus cipis impresse monetis. ff. de ver. nu. po. l. fin. Sed quare dicit sacros plures an vultus in plurali, nunquid plures vultus habet imperator z non est habeat in sicut ceteri homines? Nam vnicus corpus habet imperator. ff. ad l. perator. iul. male. quisquis. in prin. z vnicum pectus. de consti. c. j. lib. vi. ergo z vnicū vultū. ne alias sit corpus mōstruosum. ff. de sta. ho. nō sunt li beri? Rñ. Hec lex est triū imperatorū Gratiani Valentiani Theodosij, z ideo plures vultus apposuit, vel dic q vultus principis representat vultū totius rei publice in qua sunt omnīū vultus, z quēad modus ipsa ratione princeps de se loquitur in plurali, sic z plures vultus dicitur habere. Vel ideo q; quilibet habere dicit plures vultus secundum plures passiones cordis vt. j. dicetur autes vultus q; per eum animi voluntas ostendatur, z fm varios motus mutatur. Pro quo est Ambro. libz. de virginibus. Species corporis simulachrum est mentis figuraq; probitatis. vnde Esa. iij. Vultus eorum respondebit eis, z illud Ouidij. O q; difficile est crimen nō prodere vultu, vultus enī liber est litera mentis. no. xlj. di. j. sicut. Et in rege non crimen sed virtus z hylaritate vultus eius debet esse vita z clementia eius, quasi ymber serotinus. Prouerbio. xvj. z in. c. xix. dicitur. Sicut ros super herbam, ita z eius hylaritas, sic erat vult⁹ Salomonis regis que vniuersa terra videre desiderabat: vt audiret sapientiam eius. vt dicitur. iij. Reg. c. x. Nec decet lucem vultus eius in absconso latere Job. xxix. Lux vultus mei non cadebat in terrā. Itez ex vultu cognoscitur ira cordis. Juxta illud Plutarchi. Et ne vultu meo an ex corde, etiam ex verbis ira me corruptus intelligis? Item dolor, mestitia, vecordia, z quelibet mutatio cordis ex vultu agnoscitur, quod dic vt scripsi. ff. de erogatione militar. l. j. in verbo acerum. Item sensus z virtutes. Ecclesiast. xix. Ex visu cognoscitur vir, z ab occursu faciei cognoscitur sensatus amictus corporis, z risus dentium, z ingressus hominis enunciant de illo. Item quilibet animi motus. ff. de offic. presid. observandum. Et Quintillia. in cecco in lumine, plurimum prodationibus adūcere debent truces vultus terribilis, minasq; facies. Item letitia idem in egro redempto, aliū leuior vultus z blandior oculis aspectibusq; facies. z Cassiodor. iij. variar. epistō. vj. Refertur facie sanguinis decus prodere animi natura per vultum. Signanter autem vultus a facie differt, nā facies simpliciter accipitur de cuiusq; naturali aspectu, quia non leuiter mutatur etiam inanimate rei. ff. de edi. pre. an in tertium. z de ope. pu. prescriptio. Ad idem. ff. de termino mo. l. fi. ff. vlti. z ad trebellianū. heredes. ff. j. vultus vero animorum qualitatem significat que mutatur in varia. Unde z vultuosi dicūtur qui vultum sepe commutāt sed certe etiam facies dicitur hominis. vnde dicitur facies cordis. i. ratio. xlix. distinctio. hinc etenim. versicul. gibbus. z inde potest dici prima facie. videtur hoc. i. prima ratione occurrente. ff. de alimen. le. cum vnus. ij. resp. Aliter aūt vultus significat illuminationem iustitie verum iudicium secundum Papiam vnde Psal. De vultu meo iudicium prodeat, z oculi mei videant equitatem. Et not. q; magna sit vultuum, maior tamen est sensuum, sed maxima sententiarum diuersitas. vt ait Hieronymus super Esa. (Inhiantibus) stupide intendentibus concupiscentibus intentis. (Inferimus id est ostendimus exemplo Dauid. ij. Reg. xix. (Dec.) ver. z dic hec. f. singula que premissa sunt. (Immodico.) i. magno, alias est litera etiam modico vt dicti in rubrica. (Pretio) mercede vel munere. (Excipi.) i. recipi z audiri. (Verum.) versic. z dic. f. nuntiationis; hmōi prospe

Castitatis laudes. rorum. (Castissimum) honestissimum, moderatissimum. Nam castitas proprie est incorruptio corporis que sola possibilis est cum fiducia Deo animas hominum presentare. in auc. de leno. ff. sancimus. z Ber. in quadam epistola. Sola est castitas que in huius mortalitatis z loco z tempore istarum quendam z immortalitatis gloriam presentat sola inter nuptiarum solennia morem illius beate vēdicat regionis, in qua neq; nubent neq; nubentur, prebensq; quodammodo in terris celestis iam illius conuersationis experientiam vas vitreus fragile ꝑ portamus, in quo z crebro periclitamur, teneat castitas vt monet Apostolus, in sanctificatione z initiar odoriferi balsami quo condita corpora incorrupta seruantur, sensus ipsa z artus continet z constringit ne dissoluantur in ortus ne corrumpatur in desiderijs, ne carnis voluptatibus computrescant. (Indigētibus.) ver. z dic. i. aliquo egentibus hmōi nunciatoribus qō quidem habere bonū sibi z vrile sit. vt not. xxviij. ff. consuluit. in princ. Largienda quippe sunt dona cum mensura hoibus indigētibus atq; dignis, qui eū dat alter. z peccat, z transgreditur legem largitatis. Scripsit Aristoteles ad Alexandrum, z in hoc est castitas quam premisit. Unde Cassiodor. var. Accipiat munus habēs indulgentiam principalem, egentibus visum est, non diuitibus subueniri, fundit potius qui mittit in plenum. Nam rutius reconditur quod vasis vacuis cōgregatur. Js enim vere beatus est qui intelligit non super cupidum, sed super egenum z pauperem. vt ait Bernar. ad regem Sicilie. Inde etiā perdere dicitur, qui non indigentibus donat. j. q. ij. pastor. (Numerarijs. i. erarijs, quia non indigent, sed ideo volunt z petunt quia sunt voraces z fraudulenti. ff. de numerar. l. j. z est simile. ff. de fru. ale. l. vnica. (Prebendum) scilicet pretium nuntiationis.

(Iudices.) ver. z est secunda pars. (Turpi.) Dicitur turpis ꝑ sit infamis z tollendi. (Colludio.) Hoc vide. ff. de ve. re. ciui. l. fi. ff. indefensa. z dic colludio. i. pretextu. nempe scilicet per erarios aut alios dulites sub colore aliquo ab inuitis etiam modicum exigatur. z sic quesitum

Bonum ratur ꝛc. (Generatur) ex descriptione vt in rubrica. z pater. ff. de statu z ima. le. z virtutum, quia non est ex alieno fletu ridendum, extra de nullus est primi. q. petistis. licet nō est ex alieno gaudio flendū vt hic dicitur. nisi volun (Ex descriptione) id est nuntiatione vel insinuatione que fit per scriptarium. turam seu descriptionem vt dixi super rubricam. Sed de descriptione non credo, nam de ipsa nihil in litera dicitur, sed solum de nuntiatione quod patet cum dicit nuntiari ceperit, z cum dicit nuntiari ex cipiq; ꝛc. (Miseris) scilicet inuitis secus a volentibus. xviij. distinc. (Miseris) scilicet inuitis secus a volentibus. xviij. distinc. quedam honeste accipiuntur que inhoneste petuntur. ff. de var. cog. l. j. ff. ad idem. j. questio. ij. placuit. ij. z. capitu. seq. in fine. z aliquem inuitum quid agere non virtus libertatis, sed pena z miseria est necessitatis. Ad hoc. xxij. questio. v. sicut. in fi. viij. q. j. sciendum. xiij. questio. ij. quam prosperum. Unde vir exactus ab vxore debitum reddens, magis dicitur ab vxore cognosci quam cognoscere ipsam. xxxiij. di. fi cuius. Nam qui inuitus aliquid facit potius dicitur pati quā facere. vij. q. j. scias. z not. viij. q. ij. audacter. Et ideo magis dolere debet qui hoc pertulit quā qui fecit. vij. dist. c testamentum. post princip. nec attractus suffragiis habet iustitie. xxvj. q. v. nec mirum. circa medium. Nullum enim bonum nisi volutarium. xx. q. iij. c. presens. cum concor. z Aristoteles dicit. iij. ethicorum. Nullus est beatus nisi volens. Quod autem donat inuitus et hoc dicitur esse tristis. xviij. questio. vj. j. ex his. Et ideo prout dicit Seneca. Sapiens nihil facit inuitus. Nam mores boni libertate vo luntatis eliguntur. xxij. q. v. ad fidem. Quare dicitur seruus z filius an ille qui nō delectatione iustitie, sed timore pene aliquid facit inuitus. d. j. ex his. z vide. ff. de profes. z medic. nec intra. z facit. ff. ad trebellia. cogi. j. metianus. z extra de regu. iur. qui ex timore. z quod ibi no. (Pretium) munus vel premium. Dauid autem rex. ij. Reg. Preterium cap. xiij. dixit. Occidi eum in Sicheleh. cui oportebat me dare mercemun⁹ vel dem pro nuntio scilicet bono. Et ex hoc verbo Dauid colligez ex premium pone hoc verbum pretij quod hoc lege ponitur pro mercede. vr. ff. seu mercelocat, quod si domus. z. l. insulam. vel verius pro premio vel munere dem signi vt predixi z. ff. de in ius vo. lex cornelia. ff. finali. Et sit enim generale no ficat. men pretij, extra de mag. c. j. z ne prelati vices suas. per totum. Sua liter autem nomen pretij proprie sumitur. dixi. ff. de predi. cur. l. fina. in verbo solū emptiōis. (Quod si.) ff. z est tertia pars. (Sacrilega) scilicet offensiōe huius legis aut neglectu. ff. vt digni. o. ser. lj. et de erogat. mil. an. l. lege. (Dissimulatione) vide quod not. ff. de concul. lj. z quod scripsi. ff. de metal. cum procuratores. Proprie autez dissimulare est scientis, ignorans enim non dissimulat. ff. de sta. lib. sa cu liberum. ff. j. (Accipientem) dicit glo. e. spōte dantibus. pro quo facit. ff. de merat. denorum. in fin. de salgamo. l. j. Sed melius dicitur ab inuitus z veri⁹ vt predicti, z patet ex eo quod statim sequitur consentem ꝛc. z patet in rub. cum dicit inuitis, et in litera precedenti cum dicit miseris quod proprie ad actum inuitum adaptatur neq; enim vilus habet iustitie suffragium attractatus. xxvj. q. nec mirum. Fructē cō Sed quid si talis accipiens ex huiusmodi re seu pecunia quam parari ex accepit aliquid comparauit, z ex eo fructꝰ percepit, ac eos restituere pecunia re teneatur? Et idem posset queri de omni qui ex quocunq; vitio male ac vel iniustitie pecuniam querit. Videtur quod non, quia quod ex furtiua re nascitur non est furtiuum. ff. de furt. qui vas. ff. fin. ad idem fine veritā facit. ff. de nox. quemadmodum. ff. si seruus. Item quia res compa rata licet de aliena pecunia tamen per emptionem z traditionem facta fuit emptoris. ff. de peti. here. sed et si lege. z. j. et supra. de rescven. si ex ea, cum concor. ergo z fructus prouenientes erunt emptoris. ff. eo.

ris. ff. eo. ti. fructus. z. l. solum. ff. j. semper enim fructus sequūtur fundum. ff. que in fraudem credi. l. fin. ff. vt fructus. Et regulariter quod de re mea nascitur, meum est. ff. de rei ven. idem pomponius. alias. l. si frumentum. ff. si equā. z ad exhibendum. de eo. ff. si quis. Nam z res male acquisita licet socio conferri non debeat si tamen conferatur communis erit. ff. pro soc. qō autem. Item quod statuitur in lucro principali habet locum in eius accessione. c. ti. socium. in prin. Item qr tales fructus non ex pecunia aliena sed ex negotiatione percipiūtur, z ideo percipiens eos lucri facere debet. ff. de here. ven. le. vendi tor. ff. sed hoc. Item facit pro hac parte. ff. de donatio. inter virum z vxorem lege de fructibus. z. l. ex annuo. ff. j. Videtur enim de huiusmodi rebus licet prohibitis dominium transtatum in accipientem. vt not. in fi. extra de ci. ex transmissa. z. xiij. q. iij. fi quis vsura. Item videtur pro hoc expresse. ff. de condi. indebit. l. j. z quod ibi not. z quia fur propter quandam difficultatem furtiue rei dominum trās fert. ff. de solu. fi alieni. ff. rii. ergo z hic propter hanc iuris difficultatem prouenientes fructus ex re quam ex furtiua pecunia comparauit faciat suos. z speciale est in pecunia fenebri: vt res quā de ipsa pecunia comparauit non fiat emptoris vr no. extra de vsur. cū tu. in fi. Econtra quod restituere teneatur, quia quod ex radice corrupta nascitur corruptum est. j. q. j. vulnerato. Item quia fructus percepti ex huiusmodi re comparata videntur succedere loco ipsius pecunie. Ad hoc. ff. de leg. ij. imperator. ff. si. cum concor. z extra de vsur. cum tu. in fi. z quod ibi not. Et hoc puto verum saltez quatenus interest vel interfuit manifeste apud eum pecuniā cuius fuit z maxime in foro conscientie. Ad hoc vide quod not. j. q. j. non est putanda. Absit enim vt bonesta iuris ratio inhonesto possessori lucra afferat. ff. de pe. here. si possessor ex hereditate. nec debet lucri facere fructꝰ quos quesiuit propter pecuniam alienam. eo. ti. evicta. Nam z in actionibus ex contractu vr est actio mandati que est etiam honesti. initit. de act. ff. actionum. si quid acquiritur nedum ex re sed etiam si ob rem: quod plus est, licet in re queratur tamen restitui debet. ff. de procur. qui propio. ff. vt in ceteris. z quod ibi not. Fortius hoc locum habebit in his que ab initio mala fide, z contra omnem iustitiā quesita fuerunt. z facit. ff. de edi. edic. cum autem. ff. vlti. vbi restituuntur nedum fructus, sed etiam quod perceptum est nomine fructus vt sunt fructuum fructus. Ad idem. ff. de pec. here. sed z si lege. ff. ti. z. l. seq. c. seq. de vsur. l. equis. Ad idem. ff. de rei ven. si hominem. alias ein. l. Julianus. ff. idem Julianus. ff. vbi restituūtur fructus z etiā omnis causa vt partus z partuum fructus, z quod plus est etiam quod ex inficiatione per legem aquiliam est quesitum. vide concor. z. ff. eo. ti. l. j. in fi. z. ff. de verb. significatio. restituere, neq; enim debet apud eū remanere id quod non esset habiturus. si statim male acceptam pecuniam reddidisset. ff. de rei ven. ex diuerso. ff. j. vnde non solum principalis ex hoc vitio puniendus est, sed etiam heres eius pietero

Ancille furtiue partus nō vsucapit eriam ab ignorāte. dat ignorantiam. Hinc est quod heres furis non vsucapit partū ancille furtiue, nec eius nomine habet publicianaz, etiam si prerendat ignorantiam ex sua persona, quia successor vitiorum defuncti est. ff. de publici. l. fi ego. ff. partus. z ibi not. Minus ergo his qui emit re ex pecunia male quesita lucrifacter fructus ex ea prouenientes. Jte sicut his qui habet pecuniam redactam ex re vēdita, teneturad oīa que prouenissent ex re, ita z his qui habet rem emptam ex aliena pecunia. teneretur ad omnia que ex pecunia prouenissent. ff. quod metus cauf. si ipsa. z de petitio. here. quod si in diem. ff. j. Item facit. eod. ti. verum. ff. vltim. que loquitur in bonefidei possessore. z. l. si z rem. in fi. Nam possessor malefidei prestat fructus z fructuum vsuras. eo. titul. heres. ff. final. facit etiam. eod. titul. sed z si lege. ff. confuluit. versicul. plane. z de edil. edic. cum autem. ff. penultim. ibi ponamus enim ꝛc. de dona. inter virum z vxo. si id quod. ff. Julianus. z vide. eo. titul. l. vxor. z qō ibi not. z de condi. indebi. l. indebitū. in princ. z qō ibi no. Jte regulariter nemo ex delicto pōt cōditionē suā facere meliorem. ff. de regu. iur. non fraudatur. ff. j. Absit ergo vr hic qui penam meretur commodum consequatur. ff. ex qui. cau. ma. fi cui. in princip. cum

Lucrū ex concor. Summimo nedū ex proprio dolo quis non debet commoalieno vi dum consequi, sed etiam ex alieno vitio non debet lucrum aliquod tio nemo reportare. ff. de tributa. l. iij. ff. j. de pec. l. ij. ff. penul. z de eo per quez reportare debet. fac. est. l. fi. post princi. z quod met. cauf. fi cum exceptione. ff. pedius z. l. metum. ff. final. z facit extra vr lite penden. ecclesia. j. Item quia is cuius pecunia fuit forte etiam possessionem similem cōparasset, z fructus ex ea percepisset, quare eos petere posset. Ad hoc. ff. de leg. iij. patronus. ff. respon. z de rei ven. fi manu. ad fi. Item qr is qui pecuniam accepit illicite ipsam detinendo semel fuit in mora, ergo insium est vt ranquā moriolus quicquid ex ea proprietate ipsius pecunia quesiuit, restituere teneatur. ff. de legat. ij. titia le ego. ff. j. z. l. qui solsdum. ff. etiam. z. l. fi quis seruo. ad finem. cum concor. z de condi. furtiua. l. fin. in fine. z. ff. de condi. ob tur. cau. l. fi. cum cōcor. debet ergo restituere totum. qō occasione ipsius pecunie male quesite percepit etiam inhoneste. ff. de peti. hered. ancillarum. ff. vlti. iz is cuius pecunia fuit tale lucrum veluti inde percepturus non posset exp̄tere. ff. de vsur. generaliter. Nam rales malefidei possessores nullum lucrum sentire debent. eo. ti. de pet. here. si a patre. ff. si predo. in fin. ff. nam z consocio ex causis prohibitis quesita non conferuntur. ff. pro socio. fi inter. ff. penulti. z quia nihil penes eum residere debet ex ea re in cuius pretio acquirendo peccarum admisit. ff. de leg. co. ie. lege. in fi. alias inuenireturlucrum sentire cum alterius damno quod bono z equo minime conuenit. ff. de iur. dor. succursum. in fine. Ad premissa etiam vide quod legitur z not. ff. de eo qui cer. loc. non vltiq. ff. vlti. in fin. z de doli exceptio. fi procurator. in glos. f. vltima. (Pudoris.)

Pudor z pudicitia differunt. Pudoris propie corporis, pudicitia mentis. fm Papiā. Vel dic pudoris. i. fame. sed prout propie accipitur pudor in muliere, maxime virgine z pubere virtus est. vr bene prosequitur Valerius. lib. vj. c. j. in princip. z ff. sequitur. dicens inter cetera, vnde te virorum pariter ac feminarum, precipuum fundamentum pudicitia innocem z infra, tuo presidio puerilis eratis infignita munita sunt tui nūminis respectu fincerus inuente flos permanet, te custode matronalis stola. i. ornatus censetur. Sed pudor potest interdum esse malus. vñ Hieronimus ad celantiam, vetus scripture celebrata sentētia est esse pudorem, quo gloria inuenitur z gratia, z esse rursus pudorem qui foler parere peccatum, ep pudor autem laudabili procedit propie pudicitia virtus animi vt pred. citur, que potius vult quelibet mala torlerare quam malo consentire. xxxij. q. v. ita z. c. seq. vbi est exemplum de Lucretia. Non tamen ipsa propterea sibi debet periculum mo- Lucretia tis inferre: vt corporis corruptionem euitet, quia non debet ipsa cō male fecit mittere in se crimen maximū, quod est suppīlus occisio vt vitet cri- quādo sei men alienum. Non enim est crimen mulieris per violētiam corrupte pfam iterfi consensus non accedat, quia non coinquinatur corpus nisi de cō fecit. sensu mentis. secundum Thomam de aquino z no. Archi. xxiij. q. v. non est. ad idem, quia si pudicitia in mente seruatur propter corporis violentiam non corrumpitur. xxxij. q. v. magis. z. c. ille. Nemo em pudicitiaz seruat in corpore, nisi spiritui prius insita castitate. ea. q. sicut nemo. Item animus pudicus non habet oculum impudicum. e. q. nec solo. Pduci quoq; filij paternam verecundiā tegunt. cxvj. distin. in scripturis. Ursus pudicitia quā maxime mulieres ornat. Mulier in aut. quomodo oportet episcop. ff. oportet. Hec ab omnibus z in res ornan omnibus est custodienda. xxxiiij. dist. cum in pretorio. An autē pu- tur pudicidicitia vel eius premium per violentiam amittatur. z quot modis tia, dicatur, z qualiter in virginibus, z in coniugatis, z in continentibus habetur? vide. xxxij. q. v. in summa. z. ff. j. (Fortunarū.) i. facultatum vel rerum. Hec enim omnia videlicet patrimonium facultates quic quid habetur census fortune substantia, quinetiam peculium idem significant. ff. ad trebel. cogi. in princip. (Manebit.) tenebit. xcvj. di. bene quidem. z extra de conjit. ecclesia. (Exidium) euersio. z hoc quantum ad eum. Nam non euertentur seu extidentur sed confiscantur. (Quatietur) concutietur z est similis littera. ff. de male. z mathe. eorum. ¶ Post primam glos. adde nam z calamitatem inter cetera mala bellum induxit. ff. de cadu. tol. l. j. in prin. ¶ Post secundā glo. adde. facit. ff. de priuilegijs eorum qui in sacr. palat. milit. ex aula. ¶ Post glos. quia sit ꝛc. adde. z pluries. vt. ff. de emen. instī. codi. l. j. ff. his ergo. z. ff. vt nemo ad suum patro. suscipi. vic. l. vnica in fin. secundum vnam literam. z. ff. de vete. iur. enuc. l. ij. ff. vlti.

Tertia pars Luce de Penna prodit in auras.
Tempore que multo semisopita fuit.

Explicit Luce de penna
Subtilissima lectura
Duodecimi Codicis.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Laus huius voluminis.

Autor magnas superis nunc gratias agit,
Atq; linguis se scueris subdi præsagit.

Omnipotentis gratia suffragãte a quo omne datũ optimum ⁊ omne donum perfectum est.i.q. ij. quam pio. que animum ad spem erigens aggressus in sui fiducia fueram sunt completa. Juxta illud. Compleuit omne opus domas domini.ij. Paralipõ.c.viij. Vere enim que in his tribus libris Codicis continentur: siue iura; vel res: siue persone: siue dignitates: ⁊ officia ad domum dominicam.i.rem publicam pertinere noscuntur. Cunctos autem oro suppliciter; vt delectantes in hoc Prouerbio.xiij. Desiderium si compleatur delectat animam: vna mecũ gratias agant Deo qui cum pluuiam sapientie suis seruis segregauerit: voluntariam infirmatãq; perfecit. Psal.lxvij. Quicq; si quid benedictum viderint: hoc veritatis contemplatione conseruent. Si quid spinosum viderint: illud quasi pungat omittant. Nam cum harum legum studia in negligentiam defluxissent: ⁊ ob hoc obsolere quodammodo cernerentur: commodius visum fuit eas ad debitum claritatis referre: quam alias examinatione multorum plurima commentatas nouis disputationum pugnis: ⁊ argumentorum turbinibus agitare. ¶ Et quia solum diuinum est quod labe vacat: mortalia nunquam reprehensore carent. vt ait Petrarcha in quadam epistola: presertim que posteris scripture stilo trutinanda traduntur. Periculosum siquidem est magisterium, discipulatus vero securus est. hinc Psal. Auditui meo dabis gaudium ⁊ letitiam. Securior est cũ verbi auditor quam prolator. vt ait August. in quodam sermone. Non vt arrogans recuso arguti: sed humilis queso corrigi: quinetiam edoceri. ¶ Mos est vt plurimum impingi scriptoribus q; non propria struunt: sed aliena subtrahunt: eaq; fraudis consilio sibi ascribunt. Huic obiecto respõsio nulla datur maioris laudis ob id fieri præsumpta: considerans quam inde confundi. licet in eis modica sint auctore suppresso. Quis namq; scripturam afferet: vbi cuncta conscripta vel plurima sua sint: vnde Solinus in prologo de memorabilibus mũdi. Quid propriũ nostrum esse possit: cũ nihil omiserit antiquitatis diligẽtia: Virgil. quoq; dũ ei objiceretur ab inuidis q; alienos versus operi suo inserebat: respondit: magnarum esse virium clauam extorquere de manu herculis. De hoc preclare Macrobius in saturnalibus. Et si verecor nedum ostendere cupio quantum Virgilius noster in carminis sui decorem ex diuersis ornamenta leuauerit: occasionem reprehendendi vel imperitis vel malignis ministrem: exprobrantibus tanto viro alieni vsurpationem: nec considerantibus hunc esse fructum legendi emulari.i. sequi ea que in alijs probes: ⁊ que maxime inter aliorum dicta mireris: in aliquem vsum tuum opportuna deriuatione conuertere. quod ⁊ nostri tam inter se quam ex grecis ⁊ grecorũ excellentes inter se sepe fecerunt. Nec est enim dare verbum de quo dici valeant: ecce hoc nouum est. Ecclesiast.c.i. Nihil enim etiam dictum est quod nõ sit dictũ prius. vt ait Teren. in eunucho. ¶ In his scriptis plura sunt edita: que non ab alijs edita sic habentur: vel aliter habentur quam a me forsan vtiliter aut moraliter scripta sunt. Nõ ergo me laniẽt. vt ait Hieron. in prologo libri Esdre. Quinimmo legant prius: despiciant postea. ne videantur ex odij presumptione ignorata damnare; vt idez in prologo Esaie. Nam prout legitur Job.xxxv. Singulorum causas intuebitur omnipotens.

Docere periculosius est q̃ doceri.

Scriptores reprehẽduntur aliena subtrahunt.

LVGDVNI,
Excudebat Franciscus Gaillardus.
1557.

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Deusto
Biblioteca

Universidad de Sevilla
Biblioteca